Nr. 1 Sibiiu, Sâmbătă 1/14 Ianuarie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN,

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate nu se primesc. Manuscriptele nepublicate nu se înapoiază.

INSERTIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

Anul-nou.

Sibiiu, 13 Ianuarie n.

In natură nu este întrerupere, ci continuitate perfectă. Nu este început, pe care mintea omenéscă l'ar puté stabilí cu positivitate, şi nu este sfîrşit pe care l'ar puté prevedé cu siguranţă. Aceleaşi lucruri se repetéză an de an în natură, cari se întêmplau înainte cu mii de ani, şi cari se vor întêmpla şi peste alte multe mii de ani.

Tot aşa e şi în viéţa omenimei. Nu este întrerupere, ci continuitate perfectă. Ómenii vin în lume şi dispar din lume, întocmai ca în natură frunzele, cari primăvara împodobesc arborii, ear' tómna cad ofilite la pământ, pentru-ca în anul următor altele să trécă prin aceeaşi procedură, — dar' *omenimea* nu dispare. Ea esistă fără întrerupere, şi viaţa ei va fi fără de sfîrşit, întocmai ca a naturei, câtă vreme provedinţa divină voeşte, ca aşa să fie.

Secolul, deceniul, anul, în viaţa omenimei nu e alta, de cât, cum zice episcopul Bonomelli: „semn convenţional, pentru a uşura munca pe séma memoriei, şi pentru a ne puté noi, ómenii, mai uşor înţelege“. Un an ca şi altul, un deceniu ca şi altul, un secol ca şi altul, stropi de apă în marea veciniciei.

Nici secolul, nici deceniul, nici anul nu lasă gol în urma sa, ci când apune unul, vine altul şi-i ocupă locul, tocmai în urma faptului, că în natură şi în viaţa omenimei nu este întrerupere, ci continuitate perfectă. Ii ocupă locul, însă îi ia în primire şi moştenirea, cu *active* şi *pasive*, aşa cum a lăsat-o în urma sa — antecesorul.

Rostul împărţirei eternităţii în ani şi secoli este deci acela, ca sub aceste „semne convenţionale“, cum le numeşte Bonomelli, istoria să noteze, că omenimea ce lucruri vrednice de a fi predate posterităţii a săvêrşit, ori ce păcate a comis, pe cari generaţiile următóre vor avé să le ispăşéscă?

De-şi deci strop neînsemnat în marea veciniciei, îşi are şi anul însemnătatea sa, pentru-că ori-cât de scurt să fie în raport cu vecinicia, se pot întêmpla şi în cursul său lucruri vrednice de aducere aminte, vrednice de a fi trecute pe paginile istoriei, ori s'au putut comite greşeli, pe cari anul următor va avé să le îndrepte.

De aci însemnătatea zilei prime din an, — ziua anului nou, — de aci felicitările ce ni le adresăm reciproc, ca un fel de admoniare, că am ajuns earăşi la un „semn convenţional“, când datori suntem să ne facem socotéla cu noi înşine, să ne dăm sémă despre faptele nóstre, să ne încheiem bilanţul, punênd activele în faţa pasivelor, [illegible] ne avem să trecem în socoteala [illegible] ca perdere, fie [illegible]

[illegible] stăm deci pe loc un moment [illegible] facem acésta socotélă, [illegible] fie care pentru sine, şi [illegible] ca ómeni, ca Români [illegible] Să ne întrebăm, întru cât [illegible] în anul ce tocmai apune [illegible] celor ce ne stau aprópe [illegible] am contribuit la înaintarea şi bunăstarea neamului din care facem parte, şi întru cât am căutat să ne asigurăm viaţa din lumea cealaltă, necunoscută nouă, prin îmbrăţişarea virtuţilor creştineşti, cari ne deschid calea spre dumnezeire? Şi conform resultatului la care vom ajunge să ne [illegible] apoi viaţa ce o vom duce în [illegible] cu ziua de mâne, ca ómeni, ca Români şi ca creştini.

Dorind, ca acest bilanţ necesar, [illegible] de liniştea sufletéscă a fiecărui, să şi-l închee cât de mulţi cu resultat mulţămitor pentru conştiinţa proprie, drept admoniare, ca să nu uite a şi-l face, adresăm dar' tuturor cetitorilor, amicilor, binevoitorilor, şi întregului neamului românesc obicinuitele cuvinte:

An nou fericit!

Semne de dragoste.

Nu pentru cei de astăzi, ci pentru generaţiile viitóre reproducem apelul adresat din partea reuniunei de magiarisare din Budapesta, numită *Országos magyar szövetség*, cu privire la atitudinea ce trebue să o observe „naţiunea“ faţă de naţionalităţile nemagiare, cu ocasiunea apropiatelor alegeri dietale. Astfel de *„semne de dragoste“* nu prea ne este dat să vedem, câte sunt trecute în actele unei reuniuni *culturale*, care n'are să facă politică, şi totuşi *face politică*. Iată ce spune apelul:

„Faţă cu mişcarea electorală a naţionalităţilor reuniunea apelézá la membrii săi şi la civii alegători, ca în cercul lor de activitate să lucre pentru ca:

a) In cercuri electorale în cari naţionalităţile pun candidat, alegătorii patrioţi să lase la o parte ori-ce consideraţiuni de partid şi să sprijinéscă pe candidatul acelui partid patriotic, care mai multe prospecte de învingere va avé, considerându-l de candidat nu al unui partid óre-care, ci al *„magiarimei unite“*.

b) Dacă în vre un cerc electoral cu alegători în preponderanţă naţionalistici, va candida ca aderent al óre-cărui partid patriotic vre-o persónă nemagiară, dar' cu trecut neexcepţionabil şi cu sentimente patriotice, profesând şi propovăduind fără nici o condiţie de politică naţionalistică principiile respectivului partid, „Országos Magyar Szövetség“ nu recomandă membrilor săi excepţionarea ori combaterea candidaturei lui.

Le recomandă însă, ca în contra acelora, a căror trecut politic nu insuflă încredere, cari au stat faţă în serviciul tendinţelor antimagiare, să ie poziţie resolută chiar şi în casul că acum, conduşi de consideraţiuni de [illegible] personală ([illegible]) ori de alte consideraţiuni, ar candida ca aderenţi ai óre-cărui partid patriotic fără nici o condiţie de politică naţionalistică, fiind-că pe basa trecutului lor se póte presupune, că vor lua atitudine echivocă ori chiar duşmănósă îndată ce va fi vorba despre un astfel de proiect de lege, al cărui scop va fi validitarea unor tendinţe naţional-magiare mai energice.

c) „Országos Magyar Szövetség“ apelează la membrii săi şi la civii alegători să [illegible] din tóte puterile pentru-ca în scopuri electorale să nu se facă pactări cu partidele naţionalităţilor, ori cu conducătorii acelora. Dacă totuşi s'ar întêmpla pe alocurea asemenea pactări, să protesteze contra lor.“

Comentariul facă-şi-l cetitorii.

Către alegêtorii români!

Comitetul electoral esecutiv al partid. naţional român a adresat alegêtorilor români următoriul apel:

Resimţind puterea dorinţei Dvóstre, de a vě fi înşivě făuritorii sorţii, în înţelesul legilor şi al constituţiunei ţěrii, alegêndu vě înşivě bărbaţii cari sě dee glas voinţei Dvóstre în parlamentul ţěrii; resimţind că puterea acésta a dorinţei este isvorită din însaşi puterea de viaţă a Dvóstre, a poporului românesc, conferenţa electorală a delegaţilor români ţinută la 10 Ianuarie n. în Sibiiu a dat ascultare dorului Dvóstre şi a decretat, ca alegêtorii români sě iee parte activă la alegerile dietale ce se vor ţiné în ţéra întrégă începênd din 26 Ianuarie st. n. a. c. Cunóşteţi Dvóstre causele, de ce înainte vreme alt sfat vi-s'a dat din partea conferenţelor electorale române cu privire la alegerile dietale, sfatul abţinerii de la acele alegeri. Ştiţi Dvóstre bine cumpění şi prigonirile începute contra nóstră şi měsura puterii nóstre din trecut. Dar' vremea trece şi faţa lumii se schimbă. Şi dacă slabi am fost, ne-am întărit. Dacă neîncrezětori am fost, conştiinţa puterii ni-a redat încrederea. Dacă împrăştiaţi am fost, dorul binelui obştesc al neamului earăşi ne-a adunat.

Greutăţile *noi* trebue să ni-le uşurăm. Durerile noi trebue să ni-le lecuim, şi a nóstră e datorinţa să ne scăpăm de něcazuri.

Legile ţěrii ne dau putinţa sě ne alegem deputaţi dietali după dorul inimei nóstre, şi tot legile ţěrii dau dreptul acestor deputaţi sě dee glas în casa ţěrii, durerilor, dorinţelor şi plângerii nóstre.

Bateţi şi vi se va deschide!

Ca sě căştigăm drepturi, trebue sě ne folosim şi sě ne ştim folosí de cele pe cari le avem.

Cum va fi purtarea Dvóstre la alegeri, aşa vě vor fi deputaţii, şi cum vor fi deputaţii, aşa se vor făurí legile şi aşa vě va fi uşurarea.

Acum, când sórtea neamului este depusă în mânile Dvóstrě, daţi-vě bine sémă, că avêud putinţa, sě aveţi şi puterea, ca sórtea neamului spre bine sě o îndreptaţi.

Puterea e în mânile Dvóstre, nădejdea e în inimile tuturor, împlinirea e la Dumnezeu.

In cunoştiinţa puterii şi în puterea nădejdii sfatul ce noi vi-l dăm e următoriul:

1. Constituiţi-vě neamânat pentru fie-care cerc electoral în comitete electorale esecutive.

2. Daţi-vě votul singur aceluia, despre care sunteţi încredinţaţi că vě înţelege păsurile şi vrea şi póte sě vě lecuiéscă relele. Şi cine te-ar înţelege mai bine, de cât fratele těu, şi cine ţi-ar vrea mai mult binele, de cât sânge din sângele těu?!

3. Bine cumpěnind trebuinţele neamului în general, ţinem de lipsă, ca deocamdată pentru următórele cercuri sě vě recomandăm drept candidaţi astfel de bărbaţi, al căror trecut şi present e garanţă pentru binele poporului. (Am dat în numěrul trecut cercurile şi candidaţii. Red.)

4. Celelalte cercuri le lăsăm la buna dvóstre chibzuială, candidând, bine înţeles, astfel de bărbaţi, despre a căror capacitate şi bună credinţă sunteţi convinşi; şi aducênd acésta neamânat la cunoştinţa comitetului permanent electoral.

5. Pentru tóte afacerile electorale aveţi sě vě adresaţi comitetului electoral esecutiv, cu adresa: Dr. Aurel Vlad, Orăştie, (Szászváros).

6. In cercuri unde sunteţi în minoritate, dar' interesele dvóstre coincid cu interesele naţionalităţilor conlocuitóre, vě recomandăm sě vě daţi voturile dvóstre pentru candidatul naţionalist, pe care în conţelegere cu dvóstre vi-l vor propune fruntaşii cercurilor respective.

7. Vě recomandăm, ca şi în cercurile unde sunteţi în minoritate, pentru cinstea steagului, puneţi-vě candidat naţionalist şi afirmaţi-vě dorinţa.

Şi acum înainte cu Dumnezeu, la luptă sfântă, unde bunul ţerii şi al neamului ne chiamă!

Din şedinţa comitetului electoral esecutiv, ţinută în Sibiiu, la 11 Ianuarie st. n. 1905. (Urméză subscrierile).

Crăciunul

după ideia genuină a poporului nostru.

E dricul zilelor geróse de iarnă, când natura dórme liniştită, încununându-şi fruntea cu pomelnicul zăpezii îngheţate.

E pace adâncă, misteriósă şi solemnă resignaţie.

Pare-că firea pricepe şi se închină minunei ce se serbézá în sufletele ómenilor. Pruncul Dumnezeu, doritul sol de pace pe pământ, se naşte în peştera Vifleemului.

Eşiţi cu toţii sě 'i sěrbăm venirea!

Intrăm în secolul XX de când lumea serbézá Naşterea Domnului ca un eveniment deosebit. In jurul ei s'au desvoltat obiceiuri în cari culminézá sublimitatea momentului festiv şi caracterul naţional religios al popórelor creştine.

Ori-cât s'ar zice despre universalitatea religiei creştine, acésta a luat forme specifice de manifestare în proporţia culturii şi a geniului naţional al popórelor. La noi creştinismul s'a făcut *lege românéscă*, o clasică indicaţie despre contopirea ideii de creştinism şi românism în mintea şi în sufletul poporului nostru.

Civilisaţia de lux a străinilor, care întră nechemată în casele nóstre, încércă şi la acéstă sěrbătóre sě scuture tradiţiile nóstre de veacuri şi sě întroducă reforme străine de sufletul nostru.

La ţéră crăciunul se ţine cu demnitate religiósă şi naţională.

Salónele, cu aerul lor parfumat, au străinul *pom de crăciun* — bucuria naivităţii copilăreşti. Pomul de crăciun împrumută acestei sěrbători un caracter intim familiar.

La Germani crăciunul este o sěrbătóre familiară în înţelesul cel mai desěvêrşit al cuvêntului. Toţi îşi reamintesc de anii copilăriei naive, când micii copilaşi saltă fericiţi în jurul pomului încărcat cu daruri şi bunătăţi pentru ei.

Nimic mai delicios într'o familie, de cât a priví acesti nevinovaţi, a te

227

bucura de fericirea lor şi însuţi a-ţi reamintí cu drag de dulcii ani ai vieţii de paradis pămêntesc.

Pomul de crăciun îl găsim acum şi în salóne româneşti, avênd acelaşi înţeles ca şi cel din salónele străinilor. Dar' pomul de crăciun nu póte înlocuí colindele crăciunului şi frumósele obiceiuri de la sat, nici nu póte împrumuta acestei sĕrbători acel caracter de solemnitate, cum l'a format sufletul neamului nostru.

Naşterea Domnului sălăşlueşte pacea şi bucuria pe pămênt. Pace şi bucurie întrĕ toţi ómenii. Semnul păcii şi al bucuriei în poporul nostru îl vestesc *colindele* — amestec de tradiţii creştine, altoite în tulpina obiceiurilor romane, cari ni-au herezit pajura de nobilitate a neamului nostru. In ajunul crăciunului copíii vestesc sosirea sĕrbătorii prin colindat, băeţii vin cu steaua, feciorii în nóptea minunată cântă pe la tóte casele cântarea împĕratului „mititel şi 'nfăşieţel“, a păstorilor şi a magilor din rĕsărit, etc. etc., după cari urméză cinstea lui crăciun, colinda gazdei, a fetelor de măritat etc.

Din sufletul tuturor se înalţă strălucitórea bucurie, care învĕluie satele într'o atmosferă de fericire generală, o demnă espresie a întimpinării Domnului pe pămênt. Sĕrbătorile crăciunului chiamă întreg poporul la veselie. Pentru cei curaţi la inimă Dzeu cel născut se arată înfrăţindu-le inimile şi stringêndu-i în petrecere publică curată şi veselă.

Preoţii şi învĕţătorii sĕ nu se isoleze de ei, sĕ îngrijéscă a rĕmâné şi mai încolo curăţenia sĕrbătorilor şi obiceiurile colindelor şi ale petrecerilor de la crăciun, în cari culminéză viaţa publică a tradiţiilor nóstre religióse şi naţionale.

Sĕ le păstrăm cu sfinţenie în contra modelor ajunse la noi pe aripile moi ale civilisaţiei de lux.

Crăciunul e sĕrbătórea publică naţională şi bisericéscă.

Stratul cult în drumul unei desvoltări normale nu se va deslipi de sufletul massei credincióse, în care se păstréză sanctuarul de idei şi simţeminte alese şi multă înţelepciune şi povăţuire pentru privilegiaţii intelectuali ai naţiunii nóstre.

Tr. Scorobeţ.

Din Mercurea.

Conferenţă preoţéscă. Adunarea despărţĕmêntului „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“.

— 10 Decembre 1904.

La 25 şi 26 Novembre v. s'a ţinut conferenţa preoţéscă în Mercurea, şi tot în 25 Nov. s'a ţinut în Mercurea şi adunarea despărţĕmêntului „Asociaţiunii“.

Adunării şi conferenţei preoţeşti i-a premers serviciul divin în biserica frumos renovată din Mercurea, celebrând preoţii: N. Dobrotă din Poiana, Patriciu Marcu din Păuca, Ioan Morariu din Bogatu şi Alexandru Frâncu din Armeni, ear' cuvêntarea a ţinut'o parochul P. Marcu. — Atât serviciul, cât şi predica a succes pe deplin.

Din biserică am mers în şcóla gr. ort., unde directorul despărţĕmêntului „*Asociaţiunii*“, dl protopresbiter *Avram S. Pĕcurariu* a deschis adunarea cu o vorbire frumósă.

Se întră în ordinea de zi.

Raportul general se ia la cunoştinţă şi se alege comitetul pe un period nou şi anume: Avram S. Pĕcurariu, director, ear' Dr. G. Măcelariu, Ilie Dobrotă, Demetriu Munthiu şi Ioan Dăian membri în comitet.

Adunarea însărcinéză comitetul cu constituirea de agenturi în diferitele comune, ca prin acésta şi despărţĕmêntul nostru sĕ iee un avênt mai îmbucurător.

Se incasséză taxele de la membrii vechi şi noi şi ajutători în sumă de 180 coróne.

Adunarea îşi esprimă dorinţa, ca adunarea sĕ se ţină în diferite comune, însărcinându-se unul sau altul dintrĕ membrii cu ţinerea de prelegeri practice, ca astfel sĕ ne împlinim noi cărturarii datorinţa sfântă pe care o avem faţă de Asociaţiune şi de poporul nostru.

Eshauriat fiind programul, adunarea cercetată de un numĕr însemnat de preoţi şi învĕţători e declarată închisă, după-ce directorul pune la inima fie-cărui membru a lucra necontenit pentru înaintarea scopurilor „Asociaţiunii“.

*

La 2 ore p. m. dl protopresbiter deschide conferenţa preoţéscă prin următoriul discurs magistral ascultat cu mare plăcere:

Iubiţilor fraţi preoţi! Onorată conferenţă!

Mare bucurie simte sufletul meu, când mĕ vĕd încunjurat de toţi preoţii acestui tract de Dzeu binecuvêntat. Bucuria inimii mele o pot numai simţí, nu şi esprima, când păstorii sufleteşti a 30,000 de oi cuvêntătóre s'au întrunit spre a chibzuí căi şi mijlóce, cum sĕ deie nutremênt sănĕtos şi apă limpede din isvorul cel nesăcat al cuvêntului lui Dzeu turmei lui Christos, încredinţate nouĕ, celor chiămaţi de provedinţă a ne îngrijí de viaţa ei temporală şi spirituală.

Poporul român vede în preot omul ales şi trimis de Dzeu, ca sĕ 'i audă plângerile, sĕ 'i cunóscă durerile, sĕ 'i tórne balsam peste vechile rane, prin poveţe sĕ 'l întăréscă în răbdarea, care tóte le învinge, şi prin fapta neobosite sĕ 'l conducă la limanul mântuirii şi al mângăerii, întocmai ca şi păstoriul evangelic, care îşi pune sufletul sĕu pentru oile sale.

Ca sĕ corĕspundă aşteptărilor acestora, preotul adevĕrat îşi va perde tótă pacea şi liniştea vieţii, nu va cruţa nici o ostenélă, fie cât de obositóre, va veghia cu nedormire ziua şi nóptea, se va espune cu o abnegaţiune eroică la diferite pericole şi se va sacrifica cu totul pentru fericirea acestui scump popor credincios, care trăeşte şi speréză tóte în preot.

Istoriografii vechi şi noi susţin cu drept cuvênt, — că Românul a trăit şi trăeşte numai prin biserică.

Credinţa în Dzeu şi alipirea de binevestitorii ei, iată basa esistenţei poporului nostru. Meritele revin deci preoţilor. Preoţii bĕtrâni erau după vremile maştere puţin qualificaţi şi rĕu dotaţi. Cu tóte acestea au ştiut feri poporul de perirea etnică şi religiósă. Prin ce? Clerul se recruta de regulă după vocaţiune şi de acesa preoţii erau per eminentiam *evlavioşi*. Prin cuvênt mai puţin, dar' mai mult prin *fapte*, prin esemple vii susţineau viaţa spirituală în popor.

Acum, mulţămită bunului Dzeu, sórtea clerului nostru s'a schimbat în ceva mai bine. Avem cler şi sucrescenţă cultă, subsistinţa sa e mai bine asigurată, preotul a devenit mai puţin dependent de popor, şi terenul mai larg şi mai liber pentru desvoltarea intereselor culturale ale credincioşilor sĕi.

Las întrebare deschisă, dacă azi se lucră mai mult şi mai cu efect pentru religiositatea şi moralitatea poporului?! Vorbesc în general, nu vreau de fel sĕ provoc susceptibilităţi.

Pun o întrebare. De unde provine indolenţa ce o manifestéză poporul pentru întreprinderi comune? Nu este asta o dovadă eclatantă despre starea primitivă de cultură? De ce e neîncredĕtor în soţul sĕu? De ce crede el, că şcóla şi biserica sunt sarcini pe spatele sale, tot atâtea pedeci în calea vieţii sale? De ce înfiinţarea de reuniuni întimpină atâtea greutăţi? Până nu primeşte firma convingere că banul grijit de societari e tot aşa de bine grijit, ca şi de dînsul — până când nu 'i iese din cap bănuiala, că tovarĕşul sĕu nu grijeşte averea comună conştienţios, — până atunci poporul nu devine matur pentru binele obştesc.

Poporului îi lipseşte simţĕmêntul moral, care conduce pe om la viéţă socială, îi lipseşte simţĕmêntul care îndémnă de a face bine, îi lipseşte iubirea de-aprópelui, îi lipseşte altruismul, e egoist iraţional.

Acestea şi alte deprinderi rele trebuesc desrădăcinate în popor. Şi preotul de astăzi cult şi independent, o póte, şi e dator sĕ o facă. Căştigaţi-vĕ încrederea poporului, şi dovediţi-i bunăvoinţă, şi l'aţi regenerat, l'aţi reformat.

Dzeu, care v'a ales şi v'a trimis sĕ mângăiaţi şi sĕ feriţi poporul ce vĕ este concrezut întreg, cu sufletul şi cu trupul, şi care v'a îmbărbătat până acum cu putere de sus, ca sĕ luptaţi în chestia vieţii lui [illegible] sĕ vĕ înarmeze şi de acum înainte cu [illegible] puternică şi cu braţ înalt în acéstă luptă sfântă, şi tóte ostenelele sĕ vi-le încununeze cu resultatele cele mai salutifere. Cu acésta declar conferenţa deschisă.

Acest cuvênt pĕtrunzĕtor de de[illegible] a fost primit cu sincere „sĕ trăéscă“.

Conferenţa constituindu-se îşi [illegible] 2 notari în persónele preoţilor Ioan D[illegible] şi Stefan Morariu, ear' verificatori alege [illegible] Vasilie Necşa din Apoldul-superior şi Ioan Lazar din Apoldul-inferior.

Se ceteşte apelul nominal şi se constată, că din 31 preoţi sunt presenţi [illegible], absenţi 12. Faţă de aceia cari nu au avu[illegible]scuse motivate se aplică pedépsa prescrisă, [illegible] câte 10 coróne.

Urméză discusiunea asupra serviciului divin sĕvêrşit de preoţii amintiţi, şi [illegible] constată, că au servit cu cuvenită evla[illegible] şi corectitate, ear' predicătorului Patriciu Marcu din Păuca, care a vorbit despre „M[illegible]“ cu multă elocinţă, [illegible] se esprima mulţămita protocolară.

Se dă cetire resoluţiunei Ven. Consistoriu nr. 606 Bis. [illegible]clusele conferenţei preoţeşti din anul trecut, — care serveşte spre ştiinţă.

Raportul părintelui Ilie Dobrotă din Poiana referitor la esecutarea concluselor conferenţei din anul trecut, luându-se la cunoştinţă, conferenţa deobligă pe fie-care paroch a le împliní cu tótă sfinţenia.

Se discută ordinul de mare însemnătate al Ven. Consistoriu nr. 4417 Bis. referitor la obiceiurile şi datinele rituale. Se însărcinéză fie-care preot a face raport amĕnunţit şi cu tótă conştienţiositatea despre tóte datinele. Raportul sĕ se trimită oficiului protopresbiteral.

Cu acestea se închee şedinţa [illegible] orele 7 séra, de unde invitaţi fiind la masa ospitală a dlui protopop, am petrecut câteva ore plăcute întrĕ discusiuni cari numai de folos ni-au fost.

*

Şedinţa a II-a s'a ţinut apoi în [illegible] Novembre.

La ordinea zilei [illegible] lucrate de parochul [illegible] pe basa ordinului consistorial [illegible] referitor la timpul serviciului divine. Conferenţa după discusiuni în[illegible] următórele hotărîri:

1. Vecernia de peste sĕptĕmână şi în preséra Duminecilor şi sĕrbătorilor sĕ se ţină iarna la 4 ore p. m., ear' de aci înainte treptat, vara la 6 ore, respective vecernia de peste sĕptĕmână la sfinţitul sórelui sĕ fie sĕvêrşită.

2. Vecernia în zilele de Dumineca şi sĕrbătóre la 2 ore p. m.

3. Utrenia de peste sĕptĕmână sĕ se ţină cât se póte de diminéţă, ca poporul agricultor sĕ-şi pótă vedé de lucrul câmpului.

4. Utrenia urmată de sfânta liturgie, Dumineca şi 'n sĕrbători sĕ se ţină iarna la 7½ ore, vara la 6 ore diminéţa.

5. Privitoriu la Inmormêntarea [illegible]nului, care pe unele locuri se face Vineri séra, ear' pe alte locuri Sâmbăta diminéţa în revărsatul zorilor, sĕ se facă încercări cu comitetul parochial pentru introducerea, ca sĕ se facă Vineri séra.

6. Liturgia sĕvêrşită în unele locuri în nóptea de Crăciun, Paşti etc., în mod escepţional, pentru ridicarea festivităţii, sĕ se ţină nóptea, dar' sĕ se finéscă [illegible].

Urméză cetirea condicei parochiale din Ludoş, scrisă de parochul Ilie Pop. Fiind în general condicele de mare însemnătate, conferenţa o ascultă cu plăcere, declarându-o de „model“ şi aduce autorului mulţămită protocolară.

Se alege o comisiune de 4 membri pentru pregătirea programului conferenţei viitóre, şi anume: Vasilie Necşa, Ilie Pop, Ioan Dăian şi Stefan Morariu.

Părintele Stefan Morariu propune, ear conferenţa primeşte cu mare însufleţire a se esprima Escelenţei Sale I. P. S. Sale archiepiscopului şi metropolitului nostru *Ioan*, pentru apărarea energică a intereselor nóstre bisericeşti-şcolare în faţa proiectului de reformă şcolare — recunoştinţă şi omagiu de supunere. Conferenţa erumpe în puternice „sĕ trăiéscă“.

Eshauriat fiind programul conferenţei, părintele protopop închee conferenţa la ora [illegible] cu un apel călduros cătră membrii ei, ca în aceste timpuri de grele încercări sĕ stee [illegible]are la locul sĕu, împlinindu-şi datorinţele cu scumpĕtate. Conferenţa îşi esprimă mulţămitele sale pentru părintésca conducere, dorind mulţi ani fericiţi vrednicului protopresbiter.

Re'ntorşi acasă, meditâm asupra celor pertractate şi suntem convinşi pe deplin că ne am înarmat din nou cu arme bune, ca sĕ conducem fie-care turma nóstră pe plaiurile fericirei.

Aşa sĕ ne ajute Dzeu. *Depesĕcaş,*

Crăciunul săracilor în Sibiiu.

— 11 Ianuarie n.

Vineri, în ajunul Naşterii Domnului, localităţile „Reuniunei sodalilor din Sibiiu“, prefăcute în bogate magazii de vestminte, încălţăminte, albituri, cozonaci, zacharicale etc., au fost loc de întâlnire pentru aprópe 200 săraci: învĕţăcei meseriaşi, copii de şcólă, bărbaţi şi femei, scăpătaţi.

Gazdele casei: comitetul reuniunii în frunte cu presidentul ei Victor Tordăşianu, şi cu un însemnat numĕr de membri ai despărţĕmêntului femeesc, au ţinut sĕ procure celor pentru cari razele sórelui numai arare-ori transpiră căldura binefăcĕtóre, câteva momente de înălţare sufletéscă.

Când totul era arangiat, la ora 3 d. a. deschisu-s'au uşile lăcaşurilor şi intrat'au săracii spre a primí din ceea-ce cu inimă darnică s'a adunat de la cei cu simţeminte de caritate.

Dl Tordăşianu în vorbirea sa aduce cuvinte de mulţămită tuturor acelora cari au făcut posibil, ca Reuniunea sĕ'şi împlinéscă [illegible] înaltă datorinţă creştinéscă bine plăcută şi ómenilor şi lui Dzeu, ear' săracilor le pune la inimă sĕ fie de a pururea cu recunoştinţă faţă de binefăcĕtorii lor. Sĕ fie creştini buni, sârguincioşi în lucrările lor şi Dzeu cel bunul le va trimite pe înlocuitorii părinţilor celor orfani şi pe cei cu daruri bogate, [illegible] sĕ 'şi încălzéscă corpul şi inima.

Trecênd la împărţire constată, că ne [illegible] încassaţi drept ajutóre s'au procurat îmbrăcăminte noue (roc, pantaloni, vestă, ghete [illegible]) pentru 12 elevi meseriaşi şi 5 şcolari, cum şi rochiţe, păpuci şi cârpe de cap pentru 4 şcolăriţe de la cele 4 şcóle poporale din loc.

Toţi acestia primindu-şi darurile au fost invitaţi a se presenta corporativ mâne zi la sf. biserică spre a aduce şi în faţa altariului rugăciuni pióse pentru binefĕcătorii lor. Restul până la 200 săraci au fost împărtăşiţi cu haine mult puţin folosite, cu pălării, căciule, cârpe de cap, rochiţe, din cari multe noue. De data acésta nimenea din cei de faţă n'a rĕmas nemiluit cu cât de cât, şi astfel Reuniunea şi bunii dăruitori pot avé mângăerea de a fi primit rĕsplata cea mai înaltă.

NOUTĂŢI

Din causa sfintelor sĕrbători „Tăerea împrejur şi sf. Vasilie“ *numĕrul proxim al fóiei nóstre apare Mercuri séra.*

În causa alegerilor dietale. Comitatul central al comitatului Sibiiu ţine şedinţă Marţi (17 Ianuarie st. n.) la 10 ore a. m. în sala mică a casei comitatense, spre a face dispoziţiunile de lipsă în causa alegerilor dietale.

*

Ziarul „Activitatea“ din Orăştie înfiinţat înainte cu patru ani şi pus sub direcţiunea advocatului Dr. Aurel Muntean, face cunoscut cetitorilor sei, că cu sfîrşitul anului 1904 îşi sisteză apariţia.

*

Derailare de tren în U[illegible] [illegible]lele trecute a fost m[illegible] pe [illegible]mari (Nagy-Károly, în Ungaria), cărnia patru vagóne, mişcate de vênt din gara Ákos fără sĕ le observ[illegible] s'au oprit apoi pe linia deschisă după acesea trenul de Budapesta Zelau, întrĕ staţiunile Zelau şi [illegible] s'a isbit în cele patru vagóne şi [illegible]. Din personalul trenului doi inşi şi [illegible] viaţa, ear dintrĕ călĕtori au fost g[illegible] vr'o douĕzeci de inşi.

Statificarea şcólelor. Conform unui conspect făcut în ministeriul de culte şi instrucţiune publică, în anul 1905 se vor înfiinţa şcóle de stat elementare, respective se vor statifica cele esistente confesionale, în 123 comune. Dintrĕ acestea: în 30 comune cu poporaţie curat magiară şi în 93 comune cu poporaţie mixtă ori curat nemagiară.

*

De la conferenţa electorală română. In lista delegaţilor conferenţei naţionale, publicată în numĕrul trecut al ziarului nostru, a rĕmas neindus numele domnului *Dr. Romul Boiu* din Sibiiu, care încă a luat parte la conferenţă, ca delegat din comitatul Têrnava-mare.

*

Faptă umanitară. Firma „Törley József et Cp“, proprietară a unei mari fabrice de licoruri şi şampanie, a înfiinţat un fond de pensie pentru funcţionarii, servitorii şi lucrătorii de la fabrică şi pentru vĕduvele şi orfanii lor, la care fond Törley József (unul dintrĕ proprietarii fabricei) a contribuit cu douĕsute mii de coróne.

*

Congres internaţional de psichiatrie. In 28 April şi zilele următóre se va ţiné la Roma al cincilea congres internaţional de psichiatrie, la care vor lua parte cei mai de frunte fisiologi, anatomiciani de creeri, filosofi şi medici de psichiatrie. Participanţilor din Ungaria dă informaţiuni mai detaiate asupra congresului Dr. Paul Rauschburg (Budapesta).

*

Zece mii pentru prinderea unui hoţ. C. Bertoli, cassariu la banca comercială din Fiume, zilele trecute a defraudat o sută mii de coróne şi a luat apoi frunză 'n buze, fără a i-se mai puté da de urmă. Banca păgubită a pus premiu de zece mii de coróne pentru aflarea şi prinderea lui.

*

Ninsori mari. Pe la Trencsén, în părţile locuite de Slovaci, în urma gerului mare din săptĕmânile trecute a început ninsóre grea, durând câteva zile şi troienind căile de comunicaţiune. Temperatura e móie.

*

Naufragiu causat de esplosie. Se telegrafézá din New York, că vaporul „Deflender“ în urma esplosiei cazanului s'a cufundat în apropiere de ţermurii Virginiei vestice, cu care ocasiune treizeci şi cinci de ómeni s'au înecat.

*

Stafidele — leac contra lungórei. Spre a-şi manifesta simpatia faţă cu soldaţii luptători în rĕsboiul contra tribului „herero“ din Africa, comercianţii greci stabiliţi în Berlin au pus la disposiţia guvernului german, patru mii de măji de stafide (rosince), spre a le trimite soldaţilor în Africa. La sfatul unui medic apoi, care a arătat că sirupul de stafide e bun leac în contra lungórei, guvernul a hotărît însĕ a nu trimite stafidele ca stafide, ci a stórce din ele sirup şi a trimite soldaţilor sirupul, spre a-l întrebuinţa ca medicină contra bólei de lungóre (tifus).

*

Moşul Văleanu. Zilele trecute a rĕposat în Braila ţeranul Radu Văleanu, în etate de *112 ani*. Până aprópe de mórte moşul Văleanu lucra ca zileriu, în rênd cu cei tineri.

*

O sută doisprezece analfabeţi! La asentările din anul acesta în Paris vor avé sĕ se presinte *16.110* tineri, dintrĕ cari — conform listei de conscripţie — *112* nu ştiu scrie şi cetí. Ziarele din Paris raportând despre resultatul conscripţiei işi esprimă indignarea, că în Paris se pot afla 112 inşi cari sĕ nu ştie cetí şi scrie! Fericită situaţie, când întrĕ 16110 flăcăi numai 112 sunt analfabeţi! Sĕ vină ziarele parisiene ceva mai încóci, prin Ungaria nóstră, de pildă, apoi sĕ se indigneze de numĕrul analfabeţilor!

*

Firme din străinătate privesc Ungaria drept debuşeu pentru preparatele lor fără valóre, pentru-ce inundéză întrégă ţéra cu cirulare, tipărituri şi anunţuri, cu scop de a seduce poporaţiunea la cumpĕrare prin recomandări bine sunătóre. Cine sufere de podagră şi reumă sĕ lase neconsiderate astfel de articole şi sĕ folosécă numai alifia Zoltán, asupra căreia medici distinşi se esprimă cu laudă şi care se întrebuinţéză de bolnavi cu predilecţie şi succes la vindecarea bólei lor. Sticla cu 2 coróne în farmacia Zoltán, Budapesta, V., Szabadságtér.

*

Fulgere şi grindină — în iarnă. Pe la Gencs (comitatul Vas) a fost zilele trecute o tempestate ca în dricul verii. La 9 ore înainte de amiazi ceriul s'a întunecat cu nori de furtună, apoi întrĕ fulgere şi tunete puternice a bătut piatră, în timp ce trăsnetul a lovit de trei-ori în copacii din pădurea dómnei Kukápoly. După aceea a fost vifor mare, căruia i-a urmat apoi ninsóre.

*

Pentru că au mâncat din vită bolnavă. Economului G. Majkó din Hadaştea bolnăvindu i-se de anthrax (dalac) douĕ vaci, le-a tăiat şi a vêndut carnea. Dintrĕ cei cari au mâncat din carne au murit doi inşi, ear' opt s'au bolnăvit grav. Procuratura a întrodus cercetare contra primăriei, pentru negligarea datorinţei de a fi controlat tăierea vacilor.

*

Producţiune şcolară aranjéză corpul învĕţătoresc de la şcóla gr.-or. din Poiana în 9/22 Ianuarie 1905 în sala cea mare a şcólei. Inceputul la 7 ore séra.

*

Atragem atenţiunea cetitorilor noştri asupra suplementului roşu al numĕrului de faţă, în care se spune în mod amĕnunţit cât de necesar este plastrul Benson la fie-care casă, plastru pregătit şi pus în vînzare de renumitul laborator farmaceutic Seabury şi Johnson. Peste 5000 medici, farmacisti şi chimisti dovedesc efectul miraculos al plastrului Benson, îndeosebi contra morburilor de nervi, durerilor de spinare, reumatismului, astmei, tusei, scrintiturilor, căderei muschilor, contra morburilor de rărunchi şi conturbărilor în mistuire. Preţul 1·20 cor. Se capĕtă în tóte farmaciile şi drogeriile. De imitaţii este a se ferí Mai pe larg în suplement. Representanţă pentru Ungaria: Weinberger şi Kellner, Budapesta, VI Uj utcza 3.

Museul istoric şi etnografic.

In favorul Museului istoric şi etnografic al Românilor din patrie au contribuit ca rĕscumpĕrare a felicitărilor de Anul-nou 1905 următorii P. D.:

	Transport din listele publicate deja	cor.	184·—
1.	I de Preda, advocat, Sibiiu,	„	5·—
2.	Arsenie Bunea, v. protopop, Sibiiu	„	3.—
3.	Dimitrie Moldovan, protop., Sighişóra	„	2.—
4.	Simion Dragomir, Gurasada	„	3·—
5.	Mihail Velici, advocat, Chişineu	„	20·—
6.	Dumitru Banciu, Sĕlişte	„	3·—
7.	George Spornic, preot, Cohalm	„	2·—
8.	Dr. I. Fruma, adv., Sibiiu	„	5·—
9.	Dr. Eusebiu R. Roşca, dir. sem. Sibiiu	„	5·—
10.	Capitan Constantin Stezar, Sibiiu	„	3·—
11.	V. Garoiu, adv. Zerneşti	„	10·—
12.	Dr. Gr. Sândean, advocat, Sibiiu	„	4·—
13.	Dominic Raţiu, Sibiiu	„	3·—
14.	Dna Letiţia Bologa, Sibiiu	„	2·—
15.	Locot. colon. Blaşiu, Blaj	„	10·—
16.	Teodor Bulc, prof. Beiuş	„	4·—
17.	Gerasim Domide, protopop, Bistriţa	„	2·—
18.	Ioan Corbu, Bistriţa	„	2·—
19.	Dr. Leon Scridon, advocat, Bistriţa	„	2·—
20.	Gavriil Vârtic, jude de tribunal în pens., Bistriţa	„	5·—
21.	Teodor Herman, protopop, Dej	„	4·—
22.	Stefan Colceriu, M.-Domb	„	3·—
23.	Anton Pop, propriet., M.-Boroş	„	4·—
24.	Cornel Popescu, paroch, Deva	„	2·—
25.	R. Secoşan, paroch, Iclaş	„	1·—
26.	Vas. Ciuta, înv., Jebel	„	2·—
27.	Dr. N. Oprean, adv., N.-Szt. Miklos	„	10·—
28.	Moise Brumboiu, paroch, Tohanul-vechiu	„	2·—
29.	Dr. Enea Draia, adv., M.-Oşorheiu	„	10·—
30.	Zah. Tătar, Elisabetopole	„	3·—
31.	George Borzea, not. Viştea-inferioră	„	3·—
32.	Dr. Mih. Gropşeanu, adv., Oraviţa	„	10·—
33.	Pavel Mila, Oraviţa	„	2·—
34.	Iul. de Herbay, secr. de bancă, Arad	„	5·—
35.	Ioan Simu, Arad	„	2·—
36.	Maria Simu, Arad	„	2·—
37.	Ioan Miclea, funcţ., Arad	„	1·—
38.	Emilia Opriu, Arad	„	1·—
39.	Petru V. Popoviciu, v.-not. Cacova	„	3·—
40.	Gavriil Sălăgean, preot, Timişóra	„	2·—
41.	Ilie Debrota, preot, Polana-Sibiiului	„	2·—
42.	Aurel Decei, notariu, Gura-rîului	„	2·—
43.	George Serb, deputat, Budapesta	„	10·—
44.	Dr. G. Miclea, advocat, Alibunari	„	5·—
45	Dem. Pap, adv., Vezend	„	2·—
46.	Dr. Marta, adv., Lipova	„	2·—
47.	Ioachim Muntean, paroch, Gurarîului	„	2·—
48.	Dr. Isidor Pop, adv., Lugoş	„	10·—
49.	Dr. Andreiu Monda, medic O.-Szt.-György	„	3·—
50.	Rafila Monda, O.-Sztent-György	„	2·—
51.	Dr. Bas. Preda, advocat, Câmpeni	„	8·—
52.	Vas. Başotă, jude reg., Cluş	„	10·—
53.	Dr. Ioan Popescu, advocat, Reghin	„	10·—
54.	Irimie Iliescu, preot, Stremţi	„	1·—
55.	Alex. Mocsonyi, Birchiş	„	50·—
56.	Ilie Popovici, paroch, Sebeş-Vechiu	„	4·—
57.	Stefan Lita, paroch, Lita	„	1·—
58.	Ioan Maior, adm. dom., Blaj	„	2·—
59.	Dr. Ambr. Cheţan, profesor Blaj	„	5·—
60.	Ioan Chirca, not., Sĕlişte	„	2·—
61.	Vasilie Aldea, senator, Sas-Sebeş	„	3·—
62.	Ioan Teculescu, protopop, Alba Iulia	„	2·—
63.	Avram Păcurariu, protopop, Mercurea	„	3·—
64.	Ilie Câmpean, protopop, Gy Szt.-Miklós	„	2·—
65.	Sever Barbu, contabil, Reghin	„	5·—
66.	Atanasie P. Bologa, preot, Lupeni	„	2·—
67.	I. Vătăşan, cassariul Asociaţiunii, Sibiiu	„	4·—
68.	Nicolae Vătăşan, profesor seminarial, Sibiiu	„	4·—
69.	George Vlassa, preot militar, Eger	„	10·—
70.	Nicolae Cristea, paroch, Valea-Buzeului	„	2·—
71.	Ioan Fodorean, paroch, Galaţi	„	2·—
72.	Ioanichie Neagoe, paroch, R.-Petre	„	10·—
73.	Iconia Borca, R.-Petre	„	4·—
74.	„Bănăţana“ cassă de păstr., Bucoveţ	„	5·—
75.	Ilie Moga, paroch, Laz	„	2·—
76.	Eugenia Moga, Laz	„	2·—
77.	Ioan Cătana, codrean, Ghilceag	„	1·—
78.	Dr. Il. Iancu, medic, Tălmaci	„	3·—
79.	Vasilie Nicoruţa, paroch, Rieni	„	2·—
80.	Terentiu Popoviciu, notariu, Rieni	„	2·—
81.	Dr. Tit Hengye, Erdőszáda	„	2·—
82.	Francisc Cosma, Peer	„	2·50
83.	I. Peptea, Orşova	„	3·—
84.	Paul Otean, Haţeg	„	2·—
85.	Mihail Ittu, Tulgheş	„	3·—
86.	Aurel Niculescu, Tulgheş	„	5·—
87.	Nicolae Togan, protopop, Sibiiu	„	3·—
88.	Iuliu Muntean, Sibiiu	„	5·—
89.	Gavriil Precup, prof., Blaj	„	3·—
90.	Iosif Lita, vprot., Iclodul mic	„	3·—
91.	Ioan Ioanichiu Olariu, funcţionariu reg., Deva	„	5·—
92.	Dr. Alex. Fodor, Alba-Iulia	„	4·—
93.	Dr. Rubin Patiţa, A. Iulia	„	4·—
94.	Valer Velican, Alba-Iulia	„	4·—
95.	Salvator Mihály, Alba-Iulia	„	1·—
96.	Aurel Cirlea, Alba-Iulia	„	2·—
97.	Dr. Camil Velican, A. Iulia	„	4·—
98.	Stefan Popa, preot, Seleuş	„	2·—
99.	Ioan Theodorovich, major, Timişóra	„	4·—
100.	Simion Stoica, medic, Abrud	„	3·—
101.	Dumitru Vulcu, Mercurea	„	4·—
	Total	cor.	622·50

Sibiiu, în 11 Ianuarie st. n. 1905.

Biroul Asociaţiunii:
Dr. C. Diaconovich.

Cărţi şi reviste.

„Transilvania şi Analele“ „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ au apărut pe lunile Novembre-Decembre (fascicolul VI, anul de esistinţă XXXV) cu următoriul sumariu: Apel pentru unificarea ortografiei române (de la presidiul Asociaţiunii). Regulele ortografice stabilite de Academia Română în 1904 (cu un glosar de cuvinte asupra scrierii cărora ar puté fi îndoială). Principiile artei moderne (disertaţie cetită de prof. Dr. Iosif Blaga la adunarea generală din Timişóra). „Comunicări“ de Ilie Minea (o diplomă dată de regele Ludovic cel Mare în 1366 unui român Şorban trecut la rel. rom. catolică, şi o „missilis“ (scrisóre) a lui Pavel Ban de Saverin din 1368, aflate în „colecţiunea Véghelyi“ din „Museul Naţional“ din Budapesta); Diferite notiţe bibliografice. — *Analele* conţin douĕ procese verbale din şedinţele comitetului central dto 24 Nov. şi dto 22 Decembre 1904. Avis în cestiunea bibliotecii poporale a Asociaţiunii, în cestiunea incassării taxelor de la membri şi apel pentru contribuiri în favorul museului Asociaţiunii ca rĕscumpĕrare a felicitărilor de Anul-nou. Pe lângă acestea sunt adause la fascicolul acesta şi tablele de materii publicate în decursul anului în „Transilvania“ şi în „Anale“.

Revista apare în 6 fascioli pe an şi costă 10 coróne. Membrii Asociaţiunii o capătă gratis. Biroul redacţiei şi administraţiei: Sibiiu, str. Morii nr. 8.

*

Anuarul băncilor române pe anul 1905 (anul VI), publicat în editura delegaţiunii esmise de conferenţa directorilor de bancă din 25—26 Iunie 1898. Sibiiu, tiparul tipografiei archidiecesane. Pe lângă partea calendaristică, terminele pentru plătirea dărilor, terminele sortărilor de losuri şi ale scadenţei cupónelor, „Anuarul“ dă conspectul sumar al 102 institute de credit şi economii româneşti (anul fondării, capitalul social, direcţiunea, comitetul de supraveghiare, funcţionarii, şi bilanţul şi contul profitului şi perderilor), traetatul despe Banca austro-ongară, scala de timbre şi competinţe, şi cheia pentru calcularea intereselor.

*

„Biserica ortodoxă română“, revista oficială a sfântului Sinod al bisericei autocefale ortodoxe a României, a apărut pe Decembre (fasc. 9, anul de esistinţă XXVIII) cu următoriul sumariu: „Naşterea Domnului“, omilie de Dr. D. Demetrescu; „Importanţa moralei creştine“, conferenţă ţinută de G. Nazarie la „cercul academic“ al „Societăţii femeilor române“ (Bucureşti); Predică contra bîrfirei, de M. P. (Dr. Mihail Popescu); Note asupra istoriei bisericeşti a Românilor pentru secolul XIX, comunicate de Dr. C. Erbiceanu; Biserica St. Nicolae din Iaşi de P. G.; „Despre hierarchie sau guvernamentul în biserica ortodoxă“, de Dr. C. Erbiceanu; „Folosul omului vieţuind în societate“, de C.; Apologetica lui Tertulian, traducere de N. Georgescu; Sórele ca simbol în Testamentul vechiu şi în cel nou, de C.; Cronică bisericéscă; Valórea şi metodica învĕţământului religios, de Iuliu Scriban; Un circulariu al episcopului Dunării de jos prin care opreşte preoţilor a se amestecaa în politică, şi un raport despre esamenele de cântări bisericeşti la şcóla de cântări de la Metropolia din Bucureşti.

„Bis. ort. română“ apare în fascicoli lunari în Bucureşti (tipografia cărţilor bisericeşti) şi costă 12 lei pe an.

*

„Istoriografi vechi, istoriografi noi.“ A apărut şi se póte procura de la librăria archidiecesană din Sibiiu (Nagyszeben) broşura *„Istoriografi vechi, istoriografi noi, studiu critic în chestia vechei metropolii ortodoxe române“* de *Teodor V. Păcăţian.* Preţul 2 coróne, plus 20 fileri pentru porto. Cartea e împărţită în următorii capitoli: Dogme istorice. Părintele Bunea ca scriitoriu. Punctul meu de vedere. Argumente vechi. Noua teorie. „Nandoralbensis“. Decretul regelui Vladislav. Mănăstirea voevodului Mihaiu Viteazul. Vicarii episcopilor latini. Sava Brancovici. „Unirea“. Incheiere.

Teatrul orăşenesc.

Sâmbătă (14 Ianuarie): *„Der Fremdenführer“*, operetă în 3 acte, de L. Krenn şi R. Lindau.

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinşi pofesori şi medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecţiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandat convalescenţilor după influenţă. Promovéză apetitul şi face sĕ créscă greutatea corpului, delăturéză tusa şi flegma, şi face sĕ inceteze asudórea de nópte. In urma gustului şi mirosului seu plăcut se ia cu plăcere şi de copiii. Se capĕtă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpĕrătoriul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre: (216) 30—52

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveţia).

„ALBINA“ institut de credit şi de economii
în Sibiiu.

Publicaţiune.

In sensul art. de lege XXXVI din anul 1876 § 29.

1. Suma scrisurilor fonc. puse în circulaţiune cu ziua de 31 Decembre 1904 face	K 5.307.000·—
2. Pretensiunile institutului de imprumuturi hipotecare, cari servesc de acoperirea acestor scrisuri fonciare sunt de	„ 5.514,811·30
3. Valórea hipotecelor luate de basă la susnumitele împrumuturi hipotecare este de	„ 21.635,909 52
4. In sensul §. 97 din statute „fondul special“ pentru asigurarea scrisurilor fonciare e de	„ 500,000 —

acesta e indus în cont separat şi plasat în următórele efecte publice:

Nom.	K.	6.400	Sorti de stat din 1860 cu 4%
„	„	5,600	Obligaţiuni cu premii ale băncii ung hipot. cu 4%
„	„	4,200	Sorţi de ale împrumut. pt. regul. Tisei cu 4%.
„	„	2,600	Sorţi de ale împrumut. pt. regul. Dunărei din 1870 cu 5%,
„	„	6,000	Obligat. cu premii de ale institut. austr. priv de credit fonc. cu 3%,
„	„	158 000	Scrisuri fonc. Ung. Landes-Central-Sparcassa cu 4½%
„	„	64,400	Scrisuri fonc. Pester ung. Commercial Bank cu 4½%,
„	„	100,000	Obigaţiuni comun. Pester ung. Commer. Bank cu 4%,
„	„	75,600	Scrisuri fonc. Pester ung. Commercial Bank cu 4%.
„	„	100,000	Scrisuri fonc. Verein. Budap. Hauptstädtische Sparcassa cu 4%,
„	„	14,000	Rentă comună Malu cu 4%,
„	„	4,000	Acţiuni de ale reun. gen. de credit fonc. pt. proprietarii mici din Ung. cu 5%.

Sibiiu, 10 Ianuarie 1905.

Direcţiunea.

Epilepsia.

Cine sufere de epilepsie (nevoie), convulsiuni şi de alte morburi nervóse, sĕ céră broşură asupra acestora. Se capĕtă gratis şi franco prin *„priv. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.“.* (90) 39—52

P. T.

Am onórea a aduce la cunoştinţa onoratului public că mi-am deschis un

salon de ras, tuns şi frisat

în palatul „Albinei“, înspre strada Baier.

Asigurând onoratul public de un serviciu satisfăcĕtor, îl rog totodată pentru binevoitoriul seu sprigin. Cu tótă stima

(236) 1—3 **Johann Hartnagel.**

Atelierul de croitorie

Ioan Părău

Sibiiu, strada Poplăcii nr. 21.

In acest atelier se confecţionéză tot feliul de vestminte bărbăteşti, jachete pentru dame, şi

= **reverendi** =

Asemenea se primesc spre esecutare reparaturi. Lucru trainic.

Zacharia Boiu

Frunze de laur

Poesii eroice din anii 1877—1878

Publicate de . . . .
Ioan Baptist Boiu.

Preţul 50 fileri plus porto postal.

Librăria archidiecesană.

Nr. 603 1904. [337] 3—3

Concurs

Pe basa ordinelor Preaveneratului Consistoriu arhidiecesau dto 23 Novembre a. c. nr. 12.243 Bis. şi dto 14 Decembre a. c. nr. 12.334 Bis., — pentru întregirea posturilor de parohi din comunele bisericeşti: **Muşin** cu filiile **Chibelea**, **Maiad** şi **Veţa**; **Ghernesig** cu filia **Curtifaia**, şi **Sânbenedic** cu filia **Acoşfaleu**, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fie care din aceste posturi, sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a şi aşterne petiţiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi a se presenta în vre o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Nasna, 20 Decembre 1904.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al M. Oşorheiului, în conţelegere cu comitetele parohiale.

Stefan Russu
protopresbiter.

Avis domnilor învĕţători!

De la Librăria archidiecesană se pot procura **Tabelele de intuiţiune Hölzel**, adecă cele patru anotimpuri şi casa ţĕrănéscă, serie completă **33 cor.**, singuratice **6.60 cor.** plus porto 92 fileri.

Pianele Bösendorfer

stau şi acum la locul prim, „afară de concurs“, şi sunt în deobşte recunoscute ca cele mai bune piane, atât pentru salóne, cât şi pentru sale de concert. In Austro-Ungaria sunt neîntrecute. Dovada cea mai eclatantă o dau programele tuturor pianistilor renumiţi, cari în Budapesta, Graz, Praga, Viena etc., concertéză esclusiv cu piane Bösendorfer.

Sunetul ales şi puternic, de un farmec neasemănat, şi minunatul mod cum se cântă la aceste piane, procură cântătorului plăcerea de a presta neîmpedecat ceea-ce póte.

Bösendorfer a făcut şcólă.

Cu mult zel şi iscusinţă i-a urmat

Francisc Wirth, constructor de piane reg. grecesc de curte,

construind un pian solid şi fin lucrat (premiu de stat, medalii de aur, diplome de onóre) în 3 modele de salon, cu 420, 450 şi 500 fl. Cu astfel de preţuri subscrisul nu a mai aflat pe piaţa Vienei pian de esecutare aşa fină. In Ungaria sunt fórte plăcute pianele lui **Fr. Wirth**, pentru sunetul lor vioiu şi curat ca argintul, şi pentru neobicinuita durabilitate a acestuia; îndeosebi este căutat acolo, unde numai rar se póte afla acordător.

Fraţii Stingl, fabrică de piane c. ş. r. de curte

representaţi prin 5 modele, de la 300—700 fl., cu registru (pedal) de harfă (Harfenzug), claviatură reformată. Piane fórte plăcute.

Cui îi place ton dulce şi melodios, sĕ-şi cumpere pianul lui **W. Fritz & fiii.**

Renumele bine întemeiat al acestei firme solide (fondată în 1804) asigură cumpĕrătorului deplină şi durabilă mulţămire. Mignon 470 fl., pian scurtat (Stutzflügel) 500 fl.

Eminentul fabricat al lui **Proksch:** pianin cu registru mut 420 fl., mignon 500 fl.

Pianine bune **Hölzl & Heitzmann** de la 320–380 fl.

De la firme mai noue se află în deposit instrumente drăguţe cu 250, 280 şi 320 fl.; asemenea pianine cu registru mut (Stummzug), aşanumite „Harfen-Pianino“. (O invenţie binefăcĕtóre pentru împrejurimea celui ce învaţă.)

Pianine berlineze de prima calitate.

Harmoniu pentru şcóle şi casă **Mannborg—Lipsca** cu 100 fl. şi 2[illegible]0 fl.

Inchiriare de instrumente cu preţuri eftine.

Primul deposit transilvan de piane şi harmoniuri

Victor de Heldenberg

Sibiiu (Nagyszeben), strada cisnădiei nr. 9, etagiul I.

(94) 37—

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archidiecesană.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi înviorézǎ pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, şi reiuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕcéala la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 119

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Sbór'al nopţii negru flutur . . .

de M. Eminescu. — Romanţă pentru voce şi pian de A. Bena. Preţul cor. 1·50, porto 10 fil. Se capĕtă la Librăria archid.

* T. Popovici *

12 CÂNTECE DE ŞCÓLĂ

pentru 2 şi 3 voci

PREŢUL fie-cărui caet 50 fil., plus 10 fileri porto

CUPRINSUL:

Caetul I, pentru 2 şi 3 voci egale: 1. Rugăciune. 2. Cântec de primăvară. 3. Codrule frate de cruce. 4. Carul cu boi. 5. Ziua a apus. 6. Fetele casnice. 7. Ţiganca. 8. Sunt fecior sdravĕn. 9. Eu mĕ duc codrul rĕmâne. 10. Imn ocasional. 11. Patru păstori. 12. Cântec la sf. Nicolae.

Caetul II: Cântece pe 2 voci: 1. Rugăciune. 2. In cireşar. 3. Cântec de primăvară. 4. Imnul unirii. 5. Marş vênătoresc. 6. Astăzi sieriul. — Cântece pe trei voci: 7. Strugurel bătut de petră. 8. Cucule pénă galbenă. 9. Vivat ţéra mea. 10. Imnul poporal. 11. Hora ostaşilor. 12. Colindă.

Editura Librăriei archidiecesane din Sibiiu-Nagyszeben

Cărţi bisericeşti.

ACAFTISTUL prea sf. Născĕtóre de Dumnezeu şi alte rugăciuni, cu litere latine, ed. 1898, legat simplu cor. 1·70, legătură mai frumósă cor. 2·10, în piele roşie cor 3·20, ediţie de lux cor. 4 şi cor. 5·20, peluche . . .	7 70
AGHIAZMATAR, broş. . . .	4·—
APOSTOLUL, lit. latine, ediţie proprie 1900, broş. cor. 7, leg. în piele négră cor. 9·50, leg. în piele roşie cor. 11·50, ediţie de lux broş. . . . . . (se légă conform dorinţei comandatorului).	8·—
BIBLIA ILUSTRATĂ, litere cirile, Testamentul vechiu şi nou, nelegată cor. 10, legată . .	20·—
CAZANIA, cu litere latine, broş. 6, leg.	10 —
CHIRIACODROMION, neleg. cor. 12, legat	16·—
EVANGELIE, cu litere cirile, neleg. cor. 12, leg. cor. 20, fin legată cor. 33, în catifea roşie	112·—
EVANGELIE, cu litere latine, legată cor. 20, fin legată . .	33·—
EVHOLOGIU, cu lit. lat. (Molitvelnic), broş. cor. 8 80, legat	12·40
HIROTONIER pentru sf. de preoţi, litere cirile, leg. . . .	4·—
LITURGIA sfântului Ioan Gură de Aur	1·—
LITURGIILE sf. păr. Ioan Crisostom, Vasile cel mare şi Grigorie Teologul, broş. cor. 6, legat în pânză négră cor. 8, fin broş. cor. 8, legat în piele	9·—
MINEILE pe 12 luni, în 12 volume latine, broş. cor. 130, leg. în piele roşie cor. 172. Se vînd şi în tomuri singuratice 1 volum broş. cor. 11, legat	14 50
MOLITVELNICUL BOGAT, ciril, neleg. cor. 3 60, leg. cor. 5, fin legat	6 —
OCTOICH MARE, ciril, neleg. cor. 20, legat	26·—
OCTOICH MARE, latin, nelegat cor. 22, legat	27·—
OCTOICH MIC, litere latine, ed. proprie, simplu legat cor. 1·60, în piele roşie cu copcii cor. 3·20, în piele négră cor. 4, în piele chagrin cor. 5·20, legături mai fine la comandă.	
OROLOGIUL CEL MARE, ciaslov bogat, cu lit. lat. broş 24, leg.	34·—
CIASLOV (orologion), lit. latine, broş. cor. 2, leg în pânză 2 40, legat în piele roşie cu copcii	4·—
PARACLISUL, Acaftistul şi viéţa sf. mare mucenic Dimitrie .	1 50
PENTICOSTARIU, ciril, nelegat cor. 12, legat	16·—
PENTICOSTARIU, latin, broş. cor. 8 80, legat	12 40
PSALTIREA, cu litere latine, broş. cor. 5·50, legată . . .	9·—
PSALTIREA, cu lit. latine, format mic, broş. 1·20, legată .	[illegible] 20
RÊNDUIALA CHIROTONIREI NOULUI EPISCOP, de A. bar. de Şaguna, cu litere cirile, legată	10·—
RÊNDUIALA LA SFINŢIREA BISERICILOR, cir., neleg. cor. 3, leg	4·—
TÂLCUL EVANGELIILOR, cir. broşurat	2·—
TRIODUL CU STRAJNICUL, ciril, neleg. cor. 24, legat .	34·—
TRIODUL, latin, broş. cor. 22, leg.	27·—

Se pot procura de la

Libraria archidiecesană.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian. Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 2 Sibiiu, Joi 6/19 Ianuarie 19

TELEGRAFUL ROM

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei c
30 fil. rêndul cu litere garmond

Invitare de abonament.

Cu 1 Ianuarie v. 1905 deschidem abonament la **„Telegraful Român“**, cu prețurile indicate în fruntea foii, anume:

pe un an 16 coróne,
pe șése luni 8 coróne,
pe trei luni 4 coróne.

Rugăm pe toți vechi abonați, cum și pe toți amicii și binevoitorii nostri, sĕ stăruiască pentru lățirea în cercuri cât mai largi a ziariului nostru, chiămat a lucra și în viitoriu cu zel și însuflețire la înaintarea poporului român pe tóte terenele, purtând grijă în prima linie de afacerile lui bisericești și școlare.

Abonamentele se fac prin mandate postale și sunt a se reînoí cât mai în grabă, pentru ca sĕ se pótă lua disposițiuni din vreme cu privire la espedarea foii. Numele abonatului, împreună cu locuința și cu posta ultimă, sĕ fie scris corect și legibil. Banii de abonament sunt a se adresa Administrațiunei tipografiei archidiecesane Sibiiu (Nagyszeben), strada măcelarilor 45.

Administrația.

La „Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria“.

> „Astăzi nu mai sunt călugări străini din veacul XVIII, ci elevii români ai școlei de propagandă, cari vin sĕ tăgăduiască drepturile istorice și canonice ale Metropoliei rom. din Alba-Iulia.“
>
> Tocilescu în analele academiei române 1903, pag. 412.

A nimerit cuiul în cap domnul Tocilescu, când în critica sa asupra lucrărilor presentate la Academia Română de dl Dr. Bunea spre premiare a sulevat punctul de vedere al propagandei. Propaganda e o instituțiune înființată de Papii de la Roma pentru lățirea catolicismului în contra păgânilor și ereticilor, care ca și alianța israelită, se întinde ca un polip preste tot pămêntul cu agenturile și misiunile sale.

Cuvêntul însuși *de propagandă* invólvă în sine principiul agresiunei, care în legătură cu principiul jesuitic: *finis sanctificat media*, — purcede fără vre-o reservă morală.

Mijlócele de cari se folosește sunt multiple. Membrii și militanții ei se știu vîrî în tóte societățile, în tóte dicasteriile, în tóte institutele culturale, în biserici, în școle, în academiile științifice, etc., unde sub aparență acomodată împrejurărilor și prin câștigarea de codoriști ortodoxe la toporul propagandei, pe nesimțite lucră mereu spre scopul lor sugerat în școla de propagandă, de care nu se mai pot emancipa cât trăiesc.

*

Deodată cu împărțirea imperiului roman în cel oriental și occidental, naturalminte se divide și biserica creștină în cea orientală și cea occidentală.

Prin conciliul ecumenic VI din Constantinopol, cum și prin can. 28 al conciliului din Calcedon, apoi prin Novela lui Iustinian din anul 538, demarcându-se linia despărțitóre întrĕ biserica orientală și ocidentală, provinciile dacice trecură sub jurisdicțiunea Patriarchului din Constantinopol, ear' Românii adoptară ritul greco-oriental, de la care nu 'i mai putù abate nici o putere, până în ziua de astăzi.

Până când poporul occidental era invasionat de popórele barbare, Papii de la Roma erau blânzi, modesti și pacinici, ear' Patriarchii din Constantinopol, sub aripile ocrotitóre ale împĕraților bizantini se ridicau tot la mai multă splendóre. Indată însĕ ce Carol M. restaurà imperiul occidental, ear' imperiul bizantin căzù tot mai mult sub incursiunile saracenilor și ale mohamedanismului, Papii de la Roma înălțându-se, voiră a cucerí lumea întrégă, și a se lățí peste biserica orientală cu ajutoriul incursiunilor cruciate.

Iată isvorul primei *Propagande*, iată începutul agresiunilor papale în contra bisericei orientale.

Mijlócele cele imorale ale acestei propagande provócă Reformațiunea, — prin care Papii de la Roma, în loc de a cucerí lumea întrégă, o perdură mai tótă, — la popórele germane, scandinave, și mai cu sémă anglicane, sub drapelul Marei Britanii, care într'adevĕr a cucerit mai tótă lumea. Sĕ tăcem de Rusia, de Bulgaria, Sêrbia, Grecia și — ce ne atinge mai de aprópe, de — Români.

Și acum, după aceste desastre dl Bunea vrea sĕ cuceréscă ce au perdut Papii de la Roma, vrea, ca cele 12 milióne, Români ortodoxi sĕ se închine minorității disparente, trecută la — *Sfânta Unire!*

Noi nu facem propagandă. Respectăm religiunea catolică, voim sĕ trăim în pace și cu frații nostri de un sânge, cu uniții.

Dar' când ne vedem atacați de ei, suntem datori a ne apăra, și cu tóte că noi n'avem institute de propagandă, ne vom apăra cu *sfânta* dreptate.

Ca tóte națiunile și bisericile, și cea română s'a îngrijit pentru stabilirea istoriei sale.

La Români, cei dintâi cari au pus fundament la istoria nóstră au fost mai cu sémă bărbați din sinul uniților, Șincai, Klain, Maior, Rațiu, Cipariu, Moldovan, Ardelean, Densușianu etc. etc. — Dar' bărbați cari au făcut istorie *românéscă*, — nu unită. Și noi, ortodocșii, puțini câți am fost, — Șaguna, Popea, Pușcariu, Velea-Tincu, etc. ne-am luat — bonafide după numiții uniți Dar' cu tóte acestea acuma totuși noi suntem de vină.

Au sosit din școla propagandei și în timpul nostru tineri fanatisați de acolo, cari în primul lor entusiasm au încercat a-și duce marfa la têrg, dar' cu timpul devenind mai calmi, s'au convins că nu tot ce sclipește e aur. Insĕ dl Bunea, cu fanatismul sĕu ultramontan, cu bigotismul cel mai ipocrit, cu ura cea mai incarnată față de tot ce e ortodox, întrece pe toți propagandiștii de până acum.

El întrece pe Papa Hildebrand, pe Grigorie al IX., al XI., și pe ceilalți de o pănură cu ei, cari voiau sĕ estermineze șismaticii, pentru-că acesti papi lucrau pentru sine, ear' dl Bunea — slugă lui durlugă — pentru papi. El rĕstórnă istoria bisericéscă a Românilor înjghebată de anteriorii sĕi, numai ca sĕ nu încapă în ea Românii cari nu se țin de *sfânta* unire. Tóte documentele favoritóre ortodoxilor le declară false, sau le escamotéză în favorul unirei sale celei *sfinte*. După dl Bunea Românii ortodoxi n'au avut nici Episcopi nici Metropoliți, ci au fost o turmă destrăbălată, dată pe mâna episcopilor catolici prin conciliul lateran, cel unilateral, care pe noi ortodoxii nu ne privește, — și mai pe urmă pe mâna superintendenților calvini, de cari încă ne-am ferit cât am putut. Metropolia de Alba-Iulia — zic noii istoriografi — a fost înființată de Mihaiu Viteazul, ear' celelalte episcopii de Voivozii și cocónele refugiate din principatele române!

Literatura română și deșteptarea naționalității române — prin ei — se atribue numai *sfintei* uniri. Ear' dacă vr'un ortodox își ridică cuvêntul de apărare, acela e un *prost*, un *hăbăuc*, un *ignorant* în istoria bisericéscă, etc., și în fine amenință cu fóc și cu sabie pe cei ce ar mai cuteza sĕ le contrazică.

Dar' cu tóte aceste amenințări, noi totuși ne vom apăra biserica față de tóte atacurile proselitistice și pe viitoriu, după cum am apărat'o în trecut față de fulgerile și trăsnetele papistașe, — fără frică, pe basa *adevĕrului* obiectiv.

I.

Românii înainte de Mihaiu Viteazul n'au avut metropoliți în Ardeal!

Așa ni-a spus mai întâiu dl Dr. Augustin Bunea, în „Vechile episcopii“, Blaj 1902, și deodată cu el și dl N. Iorga, în „Sate și preoți“, București 1902.

La acestea au rĕspuns: „*Fragmente din Istoria bisericéscă a Românilor*“, de Non quis sed quid. Sibiiu 1903, și T. V. Păcățian în „*Istoriografi vechi și noi*“. Sibiiu 1904.

Ca replică la acestea a eșit earăși dl Dr. Augustin Bunea, cu „*Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria*“, Blaj 1904, însĕ tare nĕcăjit, ceea ce arată, că s'a simțit rĕu bătut, pentru-că omul cu adevĕrul nu se nĕcăjește.

Dar' a eșit la ivélă și dl N. Iorga cu „*Stefan cel Mare, Mihaiu Viteazul și Metropolia Ardealului*“, București 1904. Se vede și ací, că dl Iorga încă simțind slăbiciunea argumentelor sale, a luat într'ajutor umbrele lui Stefan cel Mare și a lui Mihaiu Viteazul, ca sĕ 'i aplaudeze de pe galerie.

La acestea tóte duplicând noi rĕspunsul nostru, trebue sĕ aducem în memoria dlor Bunea și Iorga distincțiunea întrĕ Metropolia în sens abstract, ca o instituțiune ierarchică, și întrĕ o zidire destinată pentru locuința metropolitului.

Noi în fond avem de a face cu *prima* concepțiune, lăsând pe a doua numai ca un obiect auxiliar.

Istoria ne arată, că una n'a fost necesarmente legată de alta; că zidurile metropoliei au putut fi schimbate sau nimicite, dar' instituțiunea ierarchică ca atare a durat chiar și pe timpul împedecării de a funcționa în faptă.

Metropolia română de Alba-Iulia e mai veche, cu mult mai veche de cât Mihaiu Viteazul. Ea datéză de când Ardealul a început a figura ca stat independent, de la *Ieroteiu*, pe care l'a adus principele Ardealului *Iuliu* senior din Constantinopol în reședința sa numită după numele seu Alba-*Iulia*, a. 947. Așa ne spun istoricii timpului, Cedren (în Comp. hist) și Zonoras (în Anal. 16); și noi credem lor, fiind-că ei n'au fost preocupați de *sfânta* unire a dlui Bunea.

Și metropolia acésta s'a fondat prin organele competente, prin Patriarchul Teofilact, care a sfințit pe Ieroteiu de Archiereu la curtea principelui Iuliu din Alba-Iulia cu consensul împĕratului Constantin VII, care cu ocasiunea acésta a și stat ca naș la botezul numitului principe în religiunea ortodoxă orientală.

Ieroteiu fiind archiereu în metropola principelui ardelean, a fost primul metropolit de Alba-Iulia peste Ardeal, și prin urmare și peste locuitorii români din acéstă țéră. Și de atunci Românii s'au ținut de metropolia de Alba-Iulia, cu tóte întreruperile, cu tóte impedimentele și vacanțele intrevenite, până în ziua de astăzi.

Fiica principelui Iuliu senior a fost Șarolta, mama Sfântului Stefan, botezat mai întâiu cu numele Voicu în religiunea orientală, și numai la influința soției sale catolice Gizela de Bavaria trecù la biserica papală în anul 1000.

Că mama sfântului Stefan ar fi fost o poloneză catolică cu numele Adelaida, soră a principelui polon Miesco — după cum e aplecat dl Bunea a crede pe lângă reserva obicinuită a unui *póte* — și că ea a înduplecat pe tată-sĕu Geza sĕ se creștineze — Credat Iudaeus Apella, — atunci ce a căutat la Constantinopol sĕ se boteze?

Cu tóte că Regele Stefan și următorii sĕi din casa arpadiană, trecuți la papism, trebuiră a se încunjura cu clerul catolic, ei nu conturbară mult biserica orientală.

Regele Stefan însuși nu estermină pe călugării din Marisiana, ci numai îi mutà la mănăstirea din Oroszlamos.

Geza I înainte de a fi rege al Ungariei stăpânì Ardealul ca principe, în care calitate el la anul 1073 a primit de la împĕratul bizantin coróna grecéscă (împreunată apoi cu a lui Silvestru al II-lea) decorată cu sfinți grecești și cu inscripțiunea pe ea: Κϱαλης Τϑϱχιας, ceea ce după tóte combinațiunile istorice pe atunci însemna numai Ardealul; pr mare înzadar vrea dl Bu referí la Ungaria.

națio-
primésca
a stabilit de nou
în următortul mod:

ul de jos: *Dr. Iuliu Maniu.*
Ighiu: *Dr. Ales. Vaida-Voevod.*
Boroșineu: *Dr. Ioan Suciu.*
Chișineu: *I. R. Șirianu.*
Radna: *Dr. Aurel Vlad.*
Șiria: *Dr. Stefan C. Pop.*
Iosășel: *Dr. A. Grozda.*
Făgăraș: *Dr. Ioan Șenehea.*
Arpașul de jos: *Dr. Oct. Vasu.*
Dobra: *Dr. Aurel Vlad.*
Deva: *Dr. Aurel Vlad.*
Orĕștie: *Dr. Aurel Vlad.*
Sasca-montană: *Dr. Aurel Novacu.*
Făget: *Dr. Aurel Muntean.*
Rittberg: *Ioan Pepa.*
Sebeșul-săsesc: Dr. L. de Leményi.
Cristian: *Dr. Nicolae Comșa.*
Ocna-Sibiiului: *Dr. A. Cosma.*
Ileanda-mare: *Dr. T. Mihalyi.*
Șomcuta-mare: *Dr. T. Dragoș.*
Lăpușul-unguresc: *Dr. V. Lucaciu.*
Nădlac: *Dr. Ioan Suciu.*
Cehul-Silvaniei: *Pop de Băsești,*
Ciacova: *Ioan Pinciu.*
Baia-de-Criș: *Vasilie Damian.*
Megheșul-auriu: *Dr. A. Doboși.*
Pecica: *Dr. George Popa.*

Credem, că cei cu inimă curată vor considera de *candidați oficioși* ai partidului pe numiții domni, și e de așteptat, ca alegĕtorii sĕ se grupeze pretutindenea în jurul lor și sĕ caute a-i scóte învingĕtori din urnă. Ori-cine altul s'ar presenta deci în fața alegĕtorilor români din numitele cercuri, fie și cu promisiunea că stă pe basa programului național român, este a se trata cu refus, ca unul care caută sĕ desbine alegĕtorii români și sĕ strice partidului național român.

Anul nou în Sibiiu.

Datină strămoșéscă și bună, ca din prilejul schimbării anului prietinii și cunoscuții sĕ-și manifesteze prin felicitări și doriri de bine iubirea și stima reciprocă. Datină bună, desvoltată din simțul de respect și venerațiune față cu personalitățile distinse ale societății, față cu conducĕtorii vieții bisericești și școlare a neamului, și din recunoștință față cu activitatea zelósă a acestor conducĕtori pentru binele și fericirea celor de sub conducerea lor, — e presentarea la acesti conducĕtori din prilejul schimbării anului.

Credincioși acesteia, membrii inteliginței române din Sibiiu, conduși de Preacuvioșia Sa dl archimandrit-vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion *Pușcariu*, s'au presentat corporativ la Esc. Sa Inaltpreasfințitul domn archiepiscop și metropolit al nostru *Ioan Mețianu*, spre a-și manifesta și de astădată sentimentele de venerațiune și recunoștință pentru zelul sĕu dovedit întru ocrotirea, apărarea și promovarea intereselor bisericești și școlare ale credincioșilor de sub conducerea sa.

Interpret al acestor sentimente a fost Preacuvioșia Sa dl vicariu, care în o alocuțiune frumósă și rostită cu mult avênt oratoric a zis cam următórele:

Esc. Vóstră, Inaltpreasfințite dle archiepiscop și metropolit!

Este un lucru de mare însemnătate și o fericire, că Dzeu a pus în sufletul omului dorul de muncă și stăruința după lucrare. Faptele, după valórea lor asemănate cu linii mai mici și mai mari, determină progresul ome-
i formézá momentele epochale
i.
u-ne la acéstă ocasiune
an nou, când ne-am
priviri asupra unui
le ce ne stau mai
e zac mai mult la inimă,
biserica și școla nóstră, con-
tam și aici că *nulla dies sine linea.*

Trecênd preste multe din lucrările însemnate, ce sub înțeléptă conducere a Esc. Vóstre s'au sĕvêrșit în anul trecut spre progresul nostru religios-moral, una din acele lucrări nu putem a nu o remarca la întrarea în anul cel nou, o lucrare, carea, dacă am vorbit de linii, se póte numí o brazdă adânc tăiată în ogorul culturii nóstre naționale.

Pășirea bărbătéscă și energică a Esc. Vóstre în apărarea intereselor nóstre bisericești față de projectul de lege școlar, ce tinde a ne lipsí de cel mai scump odor, de limba nóstră, care e basa esistenței și a culturei nóstre, — atât în ancheta regnicolară, cât și prin înaintarea unui memorand la locurile mai înalte, este o probă eclatantă, că Esc. Vóstră știți a fi la înălțimea chiămării de cap al bisericei nóstre din patrie; pășirea acésta resolută a stîrnit admirațiunea în cercurile mai apropiate și mai depărtate românești; ea va ilustra una din cele mai frumóse pagini ale istoriei nóstre bisericești, formând un punct luminos în istorie, și va demarca linia de conduită pentru cei următori.

Escelență! Biserica are lipsă de păstori și conducĕtori abili și devotați binelui ei, cari cu înțelepciune sĕ apere interesele ei contra atacurilor ce par a se tot mai sporí.

Vĕ poftim, Escelență, an nou fericit, și rugăm pe Dzeu sĕ vĕ lungéscă firul vieții și sĕ vĕ dăruiască sănĕtate statornică întru mulți ani, spre a conduce cu același zel și cu același devotament destinele bisericei și școlei nóstre naționale. Sĕ trăiți la mulți feriziți ani!

Generale și însuflețite „Trăiéscă!“ au urmat frumósei alocuțiuni, după încetarea cărora Esc. Sa într'un rĕspuns mai lung, bogat în repriviri asupra întêmplărilor din anul espirat și în sfaturi înțelepte cu privire la atitudinea în viitoriu, mulțămește „cu aceeași inimă caldă“ și cu iubire părintéscă pentru doririle de bine esprimate prin graiul Peeacuvioșiei Sale și implóră tuturor an nou fericit. Anul trecut a adus peste poporul nostru multe cercari grele — a zis Esc. Sa în acest rĕspuns, — între cari și projectul despre reforma învĕțămêntului. Și dacă a făcut ceva în scopul apărării drepturilor bisericei și școlei față cu acest project, — meritul nu sie-și și-l atribue, ci lui Dumnezeu, care i-a dat putere sĕ facă ceea-ce a făcut, și factorilor cari i-au ajutat în lupta pentru apărarea lor. Arată, cum pentru noi biserica e aprópe unicul teren de activitate și desvoltare, și accentuéză necesitatea de a fi toți una întru susținerea și apărarea drepturilor ei, pentru-ca cu aceleași drepturi neștirbite sĕ o lăsăm urmașilor nostri. Insistă pentru alipirea de biserică, mai ales că esperiențele arată că cei cari se înstrăinéză de biserică se înstrăinéză și de neamul lor. Nu este dat omului a ští viitoriul, nu putem prevedé deci viitoriul ce ne aștéptă; una însĕ știm, și vedem din pildele altor popóre, că precum vom lucra, precum ne vom lumina, și precum vom cultiva întrĕ noi dragostea și bunăînțelegerea în tóte acțiunile nóstre, așa ne va fi și viitoriul. In fine mulțămește de nou pentru doririle de bine și poftește tuturor an nou fericit.

De la Esc. Sa întrégă societatea a mers la locuința Preacuvioșiei Sale dlui vicariu, pe care l'a felicitat prin graiul Preacuvioșiei Sale protosincelului Dr. Eusebiu Roșca, director seminarial. „Posiția distinsă socială, rolul însemnat în organismul bisericei nóstre și meritele ce Preacuvioșia Vóstră vi-ați câștigat prin activitate zelósă și rodnică pe terenul bisericesc, școlar și literar, ne-a îndemnat a ne presenta la Preacuvioșia Vóstră, pentru-ca și din acest prilej al schimbării anului sĕ dăm espresiune stimei și dragostei ce vi-o păstrăm“, — a fost începutul alocuțiunii dlui protosincel, care în cuvinte alese schițând apoi meritele Preacuvioșiei Sale, 'i dorește încă mulți ani feriziți, spre a-și continua zelósa activitate spre binele și mândria bisericei.

Preacuvioșia Sa D. archimandrit vicariu adânc emoționat prin cuvintele elogióse, ce i-s'au adresat, mulțămește tuturor pentru felicitările, ce i se aduc de anul nou, și pentru manifestațiunile de stimă și iubire, de care și dînsul în întrégă activitatea sa de 35 de ani a fost condus în raportul cu colegii sĕi de muncă în via Domnului. Dorește, ca dragostea și concordia sĕ domnéscă întrĕ frați și pe viitoriu, căci de la aceste se condiționéză tot progresul și tot binele în ori-ce sferă de activitate; în fine poftește și din parte-și an nou fericit tuturor celor de față, bĕtrâni binemeritați pentru biserică și poporul român, tineri cari cu pregătiri alese au întrat în rêndurile rărite ca tovarăși de muncă, și tuturor cari din amiciție s'au asociat la acéstă manifestațiune frumósă.

„Albumul artistic.“

In evoluția culturală a unui popor ochiul filosofului póte observa o gradațiune bine marcată prin formele de manifestație ale spiritului etnic. E adevĕrat, că nu la fie-care popor se póte urmărí acest mers regulat de desvoltare culturală, dar' tot atât de adevĕrat e și faptul constatat de istoriografii culturali, că la popórele cu menire istorică prea bine putem sĕ observăm și sĕ studiem mersul culturei lor. Dovadă cele două popóre istorice: poporul grec și roman. Dovadă ne sunt apoi în timpurile mai noue popórele cari au stat și stau în fruntea civilisației moderne, și anume poporul frances și cel german.

Nu voesc de astădată sĕ fac cercetări amĕnunțite, ci scopul meu este de a da o mică lămurire cu privire la evoluția culturală ce o putem observa în propășirea poporului nostru. De la început trebue sĕ recunóștem, că ne lipsesc o grămadă de studii pregătitóre, special folcloristice filologice, etnice și filosofice, pentru-ca sĕ putem cu órecare calcul de siguritate stabilí treptele urcării nóstre în cultura și civilisația omenimei. Popor tinĕr, abia de câteva decenii chiămat la viață, nu putem avé pretenții de a sta acolo unde se aflá alte popóre, cari lucră deja de secoli. Cei impacienți dovedesc că au puține cunoștințe de felul, cum s'au desvoltat alte popóre, și în dorul lor pueril ar voí sĕ se afle pe piscurile, unde sĕ guste fructele civilisației. Nițică răbdare!

Pe lângă tóte acestea un fapt istoric, dovedit la popórele culturale cari au ajuns o tréptă superióră de cultură, se póte zărí și la noi. Acest fapt este, că începuturile culturei unui popor pornesc de la împăcarea trebuințelor sensuale și merg progresând spre satisfacrea necesităților spirituale. Producerile culturale ale unui popor la început au un caracter material. Tot ceea-ce construesc indivizii, din cari se compune poporul, sunt obiecte cu menirea specială de a fi folositóre pentru persóna sa și a lor sei. De aceea găsim scule relativ la nutrire, îmbrăcăminte și locuință în locul prim. Când o familie începe sĕ pună preț pe lucrări de înfrumsețare, denotă un grad de cultură mai superior.

Același lucru se petrece și în marea familie: poporul sau națiunea.

Poporul în cultura sa își face la început lucrurile cele mai neapărat de lipsă. Pe el nu 'l preocupă pretenții înalte, căci îi lipsesc cele mai elementare condiții de esistință. Au nu auz'm noi și nu cetim, cum străinii afirmă, că Românul de aceea înaintéză, findcă se mulțămește cu puțin și astfel e în stare sĕ satisfacă trebuințelor ale și sĕ țină concurență cu popórele conlocuitóre atât de mult favorisate în trecut și în present. E un adevĕr psichologic, că înmulțirea trebuințelor unui popor stă în raport direct cu propășirea lui culturală.

Cei ce sunt dedați a observa și studia, vor fi ajuns la convingerea că în anii din urmă la poporul nostru în acéstă patrie se vede o mare sporire a trebuințelor, pe cari timpurile nu [illegible] mai depărtate nu le cunoșteau.

E adevĕrat, că o sporire prea rapidă nu ne póte tocmai bucura, pentru-că prea ușor póte urma o catastrofă, care are drept urmare o decădere și deci o întârziare a procesului de desvoltare progresivă.

Se póte întêmpla însĕ și contrariul, ca adecă: poporul prin forțele latente, ce zac în ființa sa, sĕ biruiască față cu tóte pedecile ce i-se pun în cale, dovedind o energie la care nimenea nu s'a așteptat.

Sub raportul acestor cercetări vom zice, că lucrarea ce ni-a presentat'o ca dar de crăciun comitetul „Reuniunii agricole române din comitatul Sibiiu sub forma unui *„album artistic“* dovedește la tótă întêmplarea o forță de producere culturală a straturilor mai de jos ale poporului nostru, care până mai eri-alaltă-eri era total rĕu băgată în sémă. Abia prin acéstă lucrare, îndeplinită sub supraveghiarea presidentului reuniunii, *Demetriu Comșa*, s'a dat dovadă în lumea mare, de ce e capabil spiritul poporului nostru și mai în special spiritul femeii române. Adunate într'un mănunchiu frumsețile industriei nóstre casnice din părțile Avrigului, Sĕliștei, Sebeșului, Hărtibaciului, Rĕșnovului, Banatului, Aradului, Bârgo-Prundului, Câmpiei, Munților-Apuseni, ni-se arată ochilor nostri ca tot atâtea dovezi de un grad superior în concepție estetică.

Albumul artistic de un șir îndelungat de ani a fost obiectul de preocupațiune a comitetului numitei reuniuni. Și când esposiția ținută aici în Sibiiu în tómna anului 1902 a reușit peste așteptare și ni-a pus înaintea ochilor ce a avut femeia română mai frumos în casa sa, atunci ideia trup a luat. Un comitet în frunte cu presidentul și cu vicepresidentul reuniunii, răposatul de pie memorie *Dr. Daniil Popoviciu Barcianu*, a ales ce i-s'a părut mai frumos și comitetul a luat decisiune a se pune pe lucru.

Presidentul reuniunii cu un zel neîntrecut a lucrat spre a duce acéstă operă la bun sfîrșit, ear' comitetul din partea sa i-a stat în ajutor, după putință, primindu-i ideile și sprijinindu-l la esecutare.

Ceea ce e adunat în cele 40 de tabele îți stórce admirația și te ademenește a nu-ți mai lua privirea de pe ele. Esecutarea e făcută cu atâta dibăcie, în cât tóte colorile vii ale cusăturilor și țăsăturilor ne presintă o panoramă din cele mai frumóse. Sunt chromolitografate: broderíi alese în chipuri și feliuri, fețe de perini, măsărițe, ștergare, covóre de pat în cele mai alese variațiuni.

Conducĕtorul acestei lucrări monumentale nu și-a ascuns lucrarea sa, ci de la început o a dat spre privire și a avut fericirea de a se consulta cu privire la alegere și întocmire cu mulți bărbați specialisti, așa în cât cu drept cuvênt se póte zice, că în acéstă operă monumentală este întrunit ce e mai ales și mai frumos. Sperăm că tóte cercurile nóstre inteligente și special instituțiile cu dare de mână nu vor întârzia a și procura acéstă lucrare, care va serví de podóbă pe masa ori-cărei familii inteligente române.

Dar' nu acesta este scopul principal al acestei lucrări, ci scopul adevĕrat este de a avé la un loc ce e mai frumos și de a serví drept cinosură pentru lucrurile de mână ale femeii române.

Sperăm prin acésta a împintena la noue lucrări de frumseţă estetică industria nóstră casnică şi la stîrpirea pociturilor, unde ele se vor mai fi aflând. Ar fi de dorit deci, ca în tóte comunele fruntaşe sě se afle barem un esemplar, spre a se începe în feliul acesta o şcólă care sě ducă tot la mai *mare perfecţiune cultura estetică a femeii române* şi prin ea a poporului român. Apelăm deci la iubitorii neamului nostru şi le cerem spriginul în acéstă lucrare ideală.

Dr. Petru Şpan

Episcopul Majláth şi alegerile.

Episcopul rom. cat. contele Gustav Majláth de la Alba Iulia, a adresat preoţimei sale o pastorală în carea între altele zice despre alegeri următórele:

„De aceea, din incidentul alegerilor dietale apropiate cu iubire Vě rog, siliţi-vě cu mijlócele morale ce vě stau la disposiţiune, dar' mai cu sémă prin bunele esemple, într'acolo, ca credincioşii nostri pretutindenea sě-şi împlinéscă datorinţele patriotice *cu moderaţiunea şi demnitatea recerută*. Luminaţi-i, că acest şi cel mai însemnat privilegiu cetăţenesc sunt datori a 'l esercia *după conştiinţa lor*, şi votul sě şi 'l dee numai astorfel de indivizi, *despre cari sunt convinşi, că drepturile şi libertatea bisericei basate pe legi străvechi, ca garanţă pentru esistenţa patriei, le vor apăra*, că instruarea tinerimei nóstre în şcóle cu caracter religionar şi în spirit patriotic o pórtă la inimă, şi pe care îl cunosc de om *iubitoriu de muncă seriósă*. Spuneţi-le, că *e lucru ruşinos a-şi pune conştiinţa în vîndare şi a-şi amuţi glasul conştiinţei pentru frica de ómeni*. Faceţi acésta la loc şi timp potrivit, avênd înaintea ochilor legile esistente, demnitatea posiţiei vóstre de preoţi şi binele credincioşilor voştri, cari toţi, ori-ce opiniune ar profesa, sunt încredinţaţi îngrijirii vóstre pastorale.“

Sfaturi vrednice de posiţia celui ce le-a dat şi vrednice de considerat de tot omul cu tragere de inimă şi îngrijat pentru sórtea bisericei, naţiunei şi patriei sale, mai cu sémă între împrejurările de azi.

Alegerile în comitatul Sibiului.

Comitetul central electoral al comitatului Sibiu a ţinut şedinţă Marţi, în 17 Ianuarie, şi a pus terminul pentru efectuirea alegerilor dietale în tóte cercurile electorale ale comitatului pe ziua de *31 Ianuarie n.* In birourile electorale sunt numiţi următorii Români: Cercul *Sebeşului* president substitut dl *I. Bojiţă*, advocat în Sebeş, ear' notariu substitut dl *I. Oncescu*. Cercul *Cristian*, president substitut dl *N. Henţiu*, notariu în Sělişte, şi notariu substitut dl *Valer Fop*, notariu în Săcel.

Comunele votéză în aceste două cercuri, în ordinea următóre:

I. Cercul Sebeşul-săsesc:

1. Sebeş, 2. Lancrăm, 3. Petrifalěu, 4. Sebeşel, 5. Rěhău, 6. Pianul de jos, 7. Câlnic, 8. Cacova, 9. Săsciori, 10. Şugag, 11. Jina, 12. Laz, 13. Pianul de sus, 14. Rěchita, 15. Sângătin, 16. Loman, 17. Deal, 18. Căpâlna, 19. Reciu, 20. Cărpiniş, 21. Gârbova şi 22. Mercurea.

II. Cercul Cristian:

1. Cristian, 2. Rusciori, 3. Şuramică, 4. Turnişor, 5. Gurarîului, 6. Orlat, 7. Poplaca, 8. Guşteriţa, 9. Cacova, 10. Săcel, 11. Galeş, 12. Tilişca, 13. Mag, 14. Amnaş, 15. Aciliu, 16. Sibiel, 17. Poiana, 18. Vale, 19. Dobârca, 20. Sělişte, 21. Rod, 22. Apoldul de sus, 23. Apoldul de jos, 24. Ludoş, şi 25. Topârcea.

NOUTĂŢI

***Din causa** sfintelor sěrbători „Botezul Domnului şi sf. Ioan Botezătoriul“ numěrul proxim al fóiei nóstre apare Luni séra.*

Supliment. La numěrul acesta e aclus un supliment de două pagine.

*

Podul preste Olt la Făgăraş. Ministrul de comerciu a încuviinţat clădirea podului preste Olt la Făgăraş, ceea-ce s'a adus la cunoştinţa congregaţiei comitatului Făgăraş ţinută alaltăeri.

*

Monumentul Şaguna. Pavel Beşa, catechet în Borgo-Prund, a contribuit drept rěscumpěrare a felicitărilor de anul nou 2 cor. 50 fil. pentru fondul monumentului fericitului Andreiu baron de Şaguna.

*

Un dar de Anul-nou. Prea st. Domn jude reg. în pensiune *Vasiliu Başiota* din Cluj, vědênd lipsa ce o are biserica nóstră de un ornat frumos pentru înmormêntări, a avut bunătatea a procura de la firma Oberbauer din Pesta un rênd de vestminte negre de mătasă fină în preţ de 120 cor. şi le-a donat bisericei nóstre ca „dar de anul-nou“, când s'a şi sfinţit în presenţa donatorului şi a publicului numěros ce a asistat la serviciul divin. Priméscă preastim. domn donator şi pe calea a ésta mulţămita credincioşilor nostri, pentru acest frumos şi preţuit dar, mulţămită pe care i-o aduc şi în numele comitetului parochial. Cluj, 2 Ianuarie 1905. *Tuliu Roşescu*, paroch şi protopresbiter.

*

Ministru iubilant. Duminecă (15 l. c.) a împlinit 10 ani de funcţiune ministerială *Lukács László*, ministrul ung. de finanţe. Din acest prilej personalul ministeriului de finanţe i-a aranjat o serbare iubilară intimă. Lukács a ţinut portfelul de finanţe sub ministrii-presidenţi Bánffy, Széll, Héderváry şi Tisza.

*

Se duc puterile de muncă! Joi a plecat din portul de la Fiume vaporul „Slavonia“, spre a duce la America 1800 de emigranţi, toţi din ţéra nóstră. Câţi se vor re'ntórce din ei la vetrele şi familiile lor?!

*

Prelegeri poporale cu ajutoriul skiopticonului. Din însărcinarea secţiunii ştiinţifice a „Asociaţiunii“ profesorul Dr. I. Radu din Brad va ţiné pe teritoriul despărţământului Brad al „Asociaţiunii“, ajutat de prof. A. Bratu, mai multe prelegeri cu ajutoriul skiopticonului. Intâia prelegere: „Din viaţa Mântuitoriului Iisus Christos“ se va ţiné în Brad în hotelul „Central“ la Bobotéză în legătură cu petrecerea în favorul bisericei din Brad, ear' a doua în Baiţa, Duminecă la 9/22 Ianuarie a. c. în sala şcólei gr. or. rom. la 2 ore d. a. Vederile, ce se vor arăta, cum şi prelegerile, vor fi de un interes deosebit. Aparatul e sistemul cel mai nou şi arată vederi de tótă frumseţa.

*

Indreptare. Suntem rugaţi a publica următórele: „In articolul din numěrul 138 al anului trecut, întitulat „Reuniunea de agricultură din Timiş“ s'a strecurat o greşală de tipar, spunêndu-se, că reuniunea are la disposiţie din fondul de dare comitatens o sumă anuală de 1900 coróne pentru scopuri agricole, pe când adevěrul e, că reuniunei i-se pune la disposiţie în fie-care an suma de *19,000 coróne*“.

*

Adunare. Reuniunea de înmormêntare din Reşinari îşi va ţiné adunarea generală ordinară în ziua de 9/22 Ianuarie a. c. la orele 3 p. m. (Duminecă) în edificiul şcólei din loc. Reşinari, 3/16 Ianuarie 1905. *Directiunea.*

*

O gazetă magiară contra magiarisării numelor de localităţi. Ziarul „Szepesi Lapok“ din Igló (Zips Neudorf) în un numer din zilele trecute persifléză cu mult spirit nebunia şovinistă a magiarisării numelor de localităţi. „Că locuitoriul din Dvorecec va zice şi în viitoriu satului sěu „Dvorecec“ şi nu “Szepes-udvard“, cel din Viborna 'i va zice şi în viitoriu „Viborna“ şi nu „Körtvéykut“ (etc.) e tot aşa de sigur, ca şi faptul că zadarnic se trudesc (magiarisătorii) sě facă din comuna Hotcoţ Szepes-Ujvár, căci aceea tot „Hotcoţ“ va rěmâné — zice, între altele, autorul articolului.

*

Himen. Dr. Aurel *Vlad* (Orěştie) şi Anuţa *Adamovici* (Bobâlna), — fidanţaţi.

— Silvia *Micleuş* şi Aurelian *Oprean* îşi serbéză cununia religiósă Duminecă, în 9/22 Ianuarie a. c. în biserica gr. ort. din Pojoga.

*

Victimă a chiămării sale. Plebanul G. Adamer din Bagger (Bavaria) fiind chiămat în una din serile trecute sě mérgă sě cuminece pe un muribund în cătunul Ütliberg, a plecat numai de cât, însoţit de omul care 'l chiămase. La un loc ascuns, între hotarě, însoţitorul a ucis apoi pe plebanul şi i-a luat orologiul, banii şi cutia cu cuminecătura.

*

Rescumpărări pentru ziua onomastică. domnii Dr. Ioan Borcea, profesor, Ioan Rebega, funcţionariu la „Albina“, şi Ioan I. Lăpědatu, secretariu II. al „Asociaţiunei“, donéză pentru museul etnografic şi istoric câte 10 cor. ear' dl advocat Dr. Ioan Fruma 15 cor., total 45 cor. Biroul Asociaţiunii.

*

Un sfânt nou al papistaşilor. Se raportéză, că în Roma s'a pus la cale o mişcare pentru-ca papa Piu IX, antecesorul lui Leo XIII, sě fie declarat sfânt, şi că papa de acum, Piu X, părtineşte mişcarea

*

Fabrică de arme în Szombathely. Fabrica de arme din Lüttich plănueşte sě înfiinţeze în Szombathely (Sabaria) o filială, cu capital de patru milione de coróne şi cu 1500 lucrători. Filiala va construí arme militare, puşti de vênat, revolvere şi cartuşe. Cu puşti de vênat şi cu revolvere ţéra nóstră se provedea până acum de pe la fabricele din străinătate.

Esposiţie de tauri în Dej. Reuniunea economică a comitatului Solnoc-Doboca aranjéză în Dej în 27 Februarie st. n. esposiţie şi têrg de tauri.

*

Petrecere. Inteliginţa din Sibiel invită la producţiunea şcolară (şi teatru: Vlăduţul mamii) ce o va aranja Duminecă în 9 Ianuarie st. v. în sala şcólei. Inceputul la 7 ore séra. Invitări speciale nu se fac. *Comitetul aranjator.*

*

Petrecere în Biertan. Junimea română din Biertan invită la producţiunea corală-teatrală împreunată cu dans, ce se va aranja în 7/20 Ianuarie 1905 (a doua zi de Bobotéză) în hotel la „Stea.“ Venitul curat e destinat în favorul „Bibliotecii poporale“ din loc. Inceputul la 7 ore séra.

*

Petrecere în Boroşneul-mic. Tinerimea română din Boroşneul mic [illegible] aranjéză petrecere cu cântări în ziua de Bobotéză (6/19 Ianuarie) în şcóla gr. ort. română de acolo. Inceputul la 6 ore séra. Venitul curat se va da şcólei pentru procurarea de cărţi şi recuisite şcolare.

*

Ger siberian. După ninsórea de Duminecă şi Luni a urmat în ţinuturile Sibiiului ger mare, cum n'a mai fost în érna acésta. Tot astfel e şi prin alte părţi ale ţerii. Prin comitatul Arva, în nordul Ungariei, gerul e de 20 până la 28 grade şi e împreunat cu mari viscole de zăpadă; asemenea şi pe la Sătmar, de unde se scrie că judele comunal din Şomcuta-mare a îngheţat pe drum mergênd spre casă din satul vecin.

*

Dăiniuş cu sfêrşit tragic. Patru copii din Toroya, între cari cel mai în vêrstă era abia de treisprezece ani, în una din zilele trecute au mers „sě se deie pe ghiaţă“ pe rîul Tisa şi ajungênd pe ghiaţă subţire s'a rupt sub ei ghiaţa. Toţi patru s'au înecat. La vestea nenorocirei mama unuia dintrě ei a căzut jos ca trăsnită; a murit de jale după micuţul ei.

*

Avertisement. Zi de zi creşte numěrul preparatelor recomandate sub diferite numiri contra podagrei şi reumei. Tóte acestea însě nu pot influinţa încrederea ce o are publicul în alifia Zoltán. Acéstă alifie cu renume universal nu este a se confunda cu mijlóce cari pe lângă alte numěróse bóle vindecă şi podagra şi reuma, deóre-ce alifia Zoltán e folosibilă numai contra podagrei şi reumei, şi la aceste morburi — după cum e recunoscut de cei mai renumiţi medici — ea este de un efect neîntrecut. Sticla costă 2 coróne şi se póte procura din farmacia producentului Bela Zoltán, Budapesta, V., Szabadságtér.

*

Din nenorocirile causate de beţie. Lucrătoriul măsariu G. Pösz din Budapesta mergênd a casă Duminecă séra beat tun, s'a pus la cértă cu soţia sa şi în focul certei a ridicat un scaun s'o tóce. A lovit însě lampa, din care petrolul aprins a împroşcat prin odaie şi a aprins mobiliarul şi hainele de pe soţie. Pe când au isbutit vecinii sě stîngă focul, soţia lui Pösz îndurase deja arsuri aşa de grave, în cât a trebuit sě fie dusă în spital. — Tot în Budapesta şi tot Duminecă doi zileri ospětându-se tótă ziua într'o pălincărie (crişmă de rachiuri) şi îmbătându-se ambii, au dat apoi la cértă şi bătaie, în toiul căreia unul a scos cuţitul şi l'a împlêntat în inima soţului sěu.

*

Nu esistă mijloc mai bun de a-ţi căştiga sănětatea, de cât crucea duplă electro-magnetică R. B. nr. 86967 şi sute de ómeni îşi mulţămesc recăştigata sănětate şi dorul de viaţă dlui Albert Müller în Budapesta V. Vadász u. 42/V, ceea-ce dovedeşte şi următórele două scrisori de recunoştinţă. I. Dlui A. Müller în Budapesta. Deóre-ce crucea electro-magnetică R. B. nr. 86967 mi-a ajutat fórte mult şi cu succes în contra astmei şi a reumatismului, nu pot trece cu vederea sě nu ţi esprim cea mai sinceră mulţămită şi sě recomand acest leac tuturora cu căldură. Cu stimă: Iovram Kovacevici, Dolu-Tuzla. II. Dlui A. Müller Budapesta. Fiica mea a purtat crucea electro-magnetică R. B. nr. 86967 contra bătăii de inimă şi s'a însănětoşat, pentru ceea ce îţi mulţămesc din inimă. Stimător: Ioan Leidl, Vêrşeţ. De aceea îndemnăm pe toţi aceia, cari sufer de reumatism, influenţă, astmă şi peste tot bóle de nervi sě 'şi procure un astfel de aparat, căci costă numai 6 coróne, şi sě se îndrepte în privinţa acésta către dl Albert Müller în Budapesta.

Teatru român în Sibiiu.

Dl *Dr. Miron E. Cristea*, representantul din Sibiiu al „Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român“, a trimis publicului român din Sibiiu şi jur următórea invitare:

Stipendistul „Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român“, dl Zaharie Bârsan, va da cu concursul mai multor diletanţi, la 7/20 Ianuarie 1905, o *representaţiune teatrală* în teatrul orăşenesc din Sibiiu.

Având în vedere, că rar ne este dată [illegible] de a gusta plăcerile artistice ale unei representaţiuni teatrale române, Vă poftim a [illegible] în cercul conoscuţilor Dvóstre, ca să iee parte cât de mulţi la acéstă producţiune, condusă de primul nostru actor artist. — Sibiiu, 31 Decembre 1904.

Programul e următorul:

„[illegible]“, dramă într'un act de Roberto Bracco. Persónele: Don Pietro. Margareta, [illegible] lui. Contele Fabriciu Fabrizzi. Voci [illegible]. Acţiunea se petrece în Italia în zilele nóstre.

„*Greva ferarilor*“, monolog dramatic de Franc. Coppeé. Persónele: I. Judecător. II. Judecător. III. Judecător. Un grefier. Jean, ferar bětrân. Scena se petrece înaintea tribunalului.

„*Steaua*“, dramă într'un act în versuri de A. Gill şi Richepin. Persónele: Sir Richard. Bertha, soţia lui. George, copilul lor. Sam, servitor. Acţiunea decurge pe timpul lui Shakspeare.

Preţul locurilor: Loge parter, pentru 4 persóne 6 cor. Loge parter, pentru 5 persóne 7 cor. 50 fil. Loge rangul I, pentru 4 persóne 8 cor. Loge rangul I, pentru 3 persóne 6 cor. Loge de onóre rangul I 12 cor. Loge rangul II, pentru 4 persóne 5 coróne. Loge rangul II, pentru 5 persóne 6 cor. 20 fileri. Loc pe balcon, rîndul I 3 coróne. Loc pe balcon, rîndul II şi III 2 cor 40 fileri. Loc pe balcon, rîndul IV şi V 2 coróne. Loc în cercle 2 cor. Loc în stal 1 cor. 50 fil. Loc în parter, numerotat 1 corónă. Loc de stat (Parquet) 80 fil. Loc de stat (Parquet) pentru studenţi şi militari 60 fileri. Loc pe galerie, rîndul I numerotat 80 fil. Loc pe galerie, rîndul II etc. numerotat 60 fil. Galerie 40 fil.

Bilete se vênd din 10 Ianuarie începênd la librăria archidiecesană din loc, şi séra la cassă. Inceputul la 7½ ore séra.

Posta redacţiei.

Măgina. Causa e lipsa de loc, de o parte, de altă parte estensiunea prea mare a studiului dtale, din care iese o carte întrégă. Nici nu credem sě-i putem face loc de cât póte la vară.

Mulţămim tuturor celor ce şi-au adus aminte de noi din incidentul schimbării anului şi le dorim tot binele.

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinşi pofesori şi medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecţiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandat convalescenţilor după influenţă. Promovéză apetitul şi face sě créscă greutatea corpului, delăturéză tusa şi flegma, şi face sě inceteze asudórea de nópte. In urma gustului şi mirosului seu plăcut se ia cu plăcere şi de copiii. Se capětă in farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpěrătoriul sě fie atent, ca fie-care stiçlă sě fie prověḑută cu firma următóre: (216) 31—52

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, **Basel** (Elveţia).

[14) 1—3

Concurs.

Pe temeiul ordinului Veneratului Consistoriu archidiecesan dto 30 Novembre a. c. nr. 12,566 Bis., se publică concurs pentru ocuparea postului de **capelan** în comuna **Bucureşti.**

Emolumentele sunt jumĕtate din tóte venitele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

De la concurenţi se cere sĕ aibă pregătirea de opt (8) clase gimnasiale.

Competenţii au sĕ înainteze rugările instruate conform normelor în vigóre, în termin de 30 zile de la prima publicare a acestui concurs în „Telegraful Român“ şi a se presenta în timpul regulamentar, pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Brad, la 26 Decembre 1904.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Zarand în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Casă de vêndut.

Casa din têrgul vitelor nr. 15, constătătóre din **ospĕtărie** şi **fârnărie** (Greislerei) rentabile, împreunată cu **baraca din têrgul cel nou de vite** se vinde din mână liberă din causă de bólă. Informaţii se dau acolo.
(12) 1—3

Un practicant de notariu

absolut de VIII clase gimnasiale, cunoscĕtor de limba magiară, cu scrisóre frumósă, pe lângă **salar lunar de 20 coróne, întréga întreţinere** — afară de spălat — şi venit lateral corespundĕtor **află imediat ocupaţiune** statornică în cancelaria subscrisului.

Zalatna, 15 Ianuariu n. 1905.

[13] 1—3 **Iuliu V. Albini**
notariu cercual.

La croitoria universală

strada poplăcii nr. 3, **Sibiiu,** strada poplăcii nr. 3.

Se confecţionéză cele mai elegante, prompt şi eftine (7) 6

reverenzi

cum şi tot feliul de **haine de domni,** după moda cea mai nouă. La cas de urgenţă se póte găta ori-ce lucru în 24 ore.

Cu deosebită stimă
I. Petraşcu, croitoriu de reverenzi.

Frumosul roman

DUŞMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria archidiecesană.

Epilepsia.

Cine sufere de epilepsie (nevoie), convulsiuni şi de alte morburi nervóse, sĕ céră broşură asupra acestora. Se capĕtă gratis şi franco prin *„priv. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.“.* (3) 40—52

P. T.

Am onórea a aduce la cunoştinţa onoratului public că mi-am deschis un

salon de ras, tuns şi frisat

în palatul „Albinei“, înspre strada Baier.

Asigurând onoratul public de un serviciu satisfăcĕtor, îl rog totodată pentru binevoitoriul seu sprigin. Cu tótă stima

(236) 2—3 **Johann Hartnagel.**

50.000 părechi de ghete

4 părechi de ghete pentru fl. 2.80

In urma cumpĕrării unei mari cantităţi de **ghete** vînd cu preţul de mai sus: 1 păreche de ghete pentru domni şi 1 pentru dame, cu şireturi, din piele brună sau négră, prima calitate, galoşate şi cu talpe bine bătute cu cuie, apoi 1 păreche ghete de modă pentru domni şi 1 păreche pentru dame, cu paspoal, supraelegante, de cel mai nou fason, tari, bine căptuşiţi pentru érnă, fórte drăguţi şi uşori Mărimea în centimetri. **Tóte 4 părechile costă numai 2 fl. 80 cr.** — Se pot procura pe lângă ramburs sau trimiţêndu-se banii înainte.

S. Urbach, Schuh-Export
[272] 1—1 **Krakau 54/K.**

Schimbul este admis; dacă nu convine se retrimit banii, astfel că ori-ce risic este eschis cu desevêrşire.

Uimitor de eftin!

500 obiects de podóbă numai cu 3 cor. 80 fil.

Un admir. orologiu anker de precisiune aurit, cu mers regulat, se trage la 36 ore, 3 ani garanţie, cu lanţ potrivit, 1 cravată modernă de mĕtasă pentru domni, 3 batiste fine, 1 inel frumos cu imitaţie de pétră scumpă, 1 sipcă de chihlibar pentru ţigări, 1 broş elegant pentru dame (noate), 1 oglindă admirabilă de buzunar, 1 minunat portmoneu de piele, 1 briceag, 1 păreche de bumbi pentru manşete, 3 bumbi de piept de aur-duble cu mehanism patent, un drăgălaş album cu chipuri 36 chipuri cele mai frumóse din lume), 5 obiecte de haz (pentru tinĕr şi bĕtrân), 1 epistolar, 20 obiecte importante de corespondenţă şi alte 400 diferite obiecte, delipsă în casă. Tóte împreună cu orologiul, care e singur vrednic banii, **costă numai c. 3 80** Se pot procura pe lângă ramburs sau trimiţêndu-se banii înainte de la

Versandthaus
S. URBACH, Krakau nr. 54/K.

NB. Pentru obiectele neconveniende se ritrimit banii.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană:**

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polielenii, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.**

Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Pianele Bösendorfer

stau şi acum la locul prim, „afară de concurs“, şi sunt în deobşte recunoscute ca cele mai bune piane, atât pentru salóne, cât şi pentru sale de concert. In Austro-Ungaria sunt neîntrecute. Dovada cea mai eclatantă o dau programele tuturor pianistilor renumiţi, cari în Budapesta, Graz, Praga, Viena etc., concertéză esclusiv cu piane Bösendorfer.

Sunetul ales şi puternic, de un farmec neasemănat, şi minunatul mod cum se cântă în aceste piane, procură cântătorului plăcerea de a presta neîmpedecat ceea-ce póte.

Bösendorfer a făcut şcólă.

Cu mult zel şi iscusinţă i-a urmat

Francisc Wirth, constructor de piane reg. grecesc de curte.

construind un pian solid şi fin lucrat (premiu de stat, medalii de aur, diplome de onóre) în 5 modele de salon, cu 420, 450 şi 500 fl. Cu astfel de preţuri subscrisul nu a mai aflat pe piaţa Vienei piane de esecutare aşa fină. In Ungaria sunt fórte plăcute pianele lui **Fr. Wirth,** pentru sunetul lor viu şi curat ca argintul, şi pentru neobicinuita durabilitate a acestuia; îndeosebi este căutat acolo, unde numai rar se póte afla acordător.

Fraţii Stingl, fabrică de piane c. ş. r. de curte

representaţi prin 5 modele, de la 300—700 fl., cu registru (pedal) de harfă (Harfenzug), clavi[illegible] reformată. Piane fórte plăcute.

Cui îi place ton dulce şi melodios, sĕ-şi cumpere pianul lui **W. Fritz & [illegible]**

Renumele bine întemeiat al acestei firme solide (fondată în 1804) asigură cumpĕrătorului deplină şi durabilă mulţămire. Mignon 470 fl., pian scurtat (Stutzflügel) 500 fl.

Eminentul fabricat al lui **Proksch:** pianin cu registru mut 420 fl., mignon [illegible]

Pianine bune **Hölzl & Heitzmann** de la 320—380 fl.

De la firme mai noue se află în deposit instrumente drăguţe cu 250, 280 şi 320 fl.; [illegible] nea pianine cu registru mut (Stummzug), aşanumite „Harfen-Pianino“. (O invenţie binefăcĕtóre pentru împrejurimea celui ce învaţă.)

Pianine berlineze de prima calitate.

Harmoniu pentru şcóle şi casă **Mannborg—Lipsca** cu 100 fl. şi 230 fl.

Inchiriare de instrumente cu preţuri eftine.

Primul deposit transilvan de piane şi harmoniuri

Victor de Heldenberg

Sibiiu (Nagyszeben), strada cisnădiei nr. 9, etagiul I.

(4) 3—

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesană**

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi invioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănetos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate înc în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni.

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinu de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările une mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua dispoziţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri d traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nerv escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămit dovedesc acestea.

Vinul de *ierburi* se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiiu Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca Gurariului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Media Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungari şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tót ocalităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malag 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup cireşe 320,0, Coacăză, Anis, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“ „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 4—2

La **Librăria Tipografiei archidiecesane** din Sibiiu se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu,** archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roşie cu copcii 4 cor.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

De la conferența din Sibiiu.

Hotărîrile votate din partea conferenței electorale române, ținută în 10 Ianuarie n. în Sibiiu, sunt în textuarea lor autentică următórele:

Delegații români ai cercurilor electorale din țerile de sub coróna sf. Stefan, întruniți în conferența de azi, află că împrejurările estrem de grave nu permit sě ne atingem de programul partidului național român, ci din contră, justifică susținerea neatinsă a acestuia în întregitatea sa, așa cum a fost alcătuit în anul 1881 și susținut în anii 1884, 1887, 1890 și 1892, admițênd în fața evoluțiunilor actuale politice posibilitatea unei revizuiri în sens de desvoltare și amplificare, cu scopul deplinei asigurări a esistinței și libertății nóstre naționale.

Fideli programului național, în considerarea exigențelor și situațiunei politice, conferența enunță și accentuéză din nou următórele:

1. Pretindem neclintit recunóșterea poporului român de individualitate politică alcătuitóre de stat și asigurarea desvoltării sale etnice și constituționale prin instituțiuni de drept public, pe lângă susținerea intactă a integrității statului țerilor corónei sfântului Stefan.

Totodată dorind realisarea acelor postulate și pentru celelalte popóre, cari tóte împreună constituesc statul ungar.

2. In interesul bine priceput al patriei insistăm pe lângă susținerea neștirbită a unității armatei comune în conducere, administrațiune și limba de comandă, dar' cerem de altă parte respectarea și usul mai intensiv al limbei fie-cărui regiment.

Pretindem scăritarea timpului de serviciu de la 3 la 2 ani și curmarea tendințelor de magiarisare și în armată.

3. Nu numai că pretindem din nou, conform programului național, punerea în deplină vigóre și respectarea legei despre egala îndreptățire, ci pretindem revizuirea și conformarea tuturor acelor legi ulterióre, a căror dispoziție taie în principiile acelei legi fundamentale. In consecință pretindem, ca în administrație, justiție și instrucțiune usul limbilor popórelor din patrie prin lege sě fie asigurat în așa măsură și în așa chip, ca fie-care popor din patrie sě fie judecat, administrat și instruit în limba sa proprie, drept ce funcționarii publici în fie-care ținut sě fie aleși ori numiți dintrě fiii poporului care îl locuește, ear' dacă n'ar sta la dispoziție atari, la tot casul funcționarii publici sě cunóscă în graiu și scris limbile acelor popóre, în mijlocul cărora sunt aplicați.

4. Pretindem autonomie deplină pentru tóte confesiunile și cerem, ca tuturor confesiunilor, în proporțiune cu numěrul sufletelor de credincioși, din visteria statului sě li-se pună la dispoziție mijlócele materiale cari sunt de lipsă pentru administrarea bisericilor, dotarea preoților și susținerea școlelor confesionale, astfel, ca în țéra întrégă instrucțiunea elementară sě fie absolut gratuită. Pretindem obligativitatea căsătoriei bisericești și ștergerea legei neconfesionalismului.

Pretindem, ca în școlele primare de stat sau comunale, unde majoritatea locuitorilor e română limba de propunere sě fie românéscă. In cât pentru școlele confesionale conferența protestéză solemn în contra proiectului de lege al ministrului de culte referitor la revizuirea învěțămêntului primar și în contra tendințelor depuse în acest proiect.

5. Pretindem autonomia deplină a comunelor și a cercurilor administrative și arondarea lor cu deosebită considerare la limitele de limbă a popórelor din țară; pretindem alegerea funcționarilor administrativi din popor cu eschiderea dreptului de candidare, și desființarea instituțiunei viriliștilor.

6. Cerem lege electorală pe basa sufragiului universal și arondarea cercurilor cu număr egal al alegětorilor, votare secretă în sediile notariale înaintea unei comisii ambulante, și representarea minorităților în parlamentul țerii.

Pretindem sě se garanteze prin lege dreptul de întrunire și asociare fără nici o restricțiune, pretindem votarea deplinei libertăți a pres[illegible] limitate în afacerile publice.

7. C[illegible] marea radicală a sistemului de [illegible] rea dării de pământ, preste tot [illegible] contribuției progresive, scutirea [illegible] tribuție a minimului de existență [illegible] tarea dării de consum pentru artic[illegible] sabili de alimentare.

8. Pretindem desființarea fidei-comiselor, împroprietărirea în měsură corespunzětóre a agricultorilor prin vinderea în parțele sub condiții favorabile a moșiilor statului. Cerem inalienabilitatea și indivizibilitatea minimului de proprietate și pretindem, ca în ținutul locuit de români colonisările sě se facă numai cu populațiune română. Pășunatul în pădurile statului sě fie pe lângă taxă mică dat în arândă direct poporului, ear' legea referitóre la păduri sě fie schimbată mai spre ușurarea poporului.

Interesele muncitorilor sě fie scutite în mod echitabil în raport cu munca lor, făcêndu-se imposibilă esploatarea lor din partea întreprinzětorilor. Prin institut de stat sě se introducă asigurarea obligătóre a muncitorilor pentru casul de bólă și bětrânețe, avênd sě contribue în acest scop statul, întreprinzětorii, precum și aceia cari aplică muncitori. Nu mai puțin pretindem statificarea higienei publice, medic și medicamente pentru săraci.

*

Pentru eluptarea postulatelor depuse în programul național, în conclusele conferențelor naționale și în cele de mai sus, poporul român se va folosí de tóte mijlócele constituționale, căutând a delătura tóte pedecile artificiale ce i-se pun în cale.

Indeosebi asupra participării ori neparticipării națiunei române la viéța parlamentară conferența se simte necesitată a declara, că câtă vreme nu vor fi scóse din vigóre legile electorale actuale artificial așa întocmite, ca sě fie eschise naționalitățile nemagiare de la înrîurire faptică în conducerea afacerilor țerii, — poporul român din țerile corónei sf. Stefan, nedreptățit prin aceste legi, nici că póte fi representat în parlamentul țerii în chip demn de importanța sa politică ce o are ca după numěr a doua naționalitate din țară. Prin abusuri oficiale la alegeri, nedreptățiri la compunerea listelor electorale, influințări violente și presiuni prin diregětoriile administrative, prin plătiri permise chiar și prin legea votului, prin corupțiuni cu bani, cu beuturi și mâncări, prin amenințări și răsbunări contra acelora cari au curajul de a se opune, — se face imposibilă esprimarea adevěratei voințe a alegětorilor și se falsifică opinia publică a cetățenilor. Suntem așa dar' plini de neîncredere față de parlamentul țerii, și câtă vreme va dăinui starea actuală a lucrurilor, nici un bine de la acel parlament nu așteptăm și abia credem, că vocea deputaților naționali, pe cari am isbutí a-i trimite în parlamentul din Budapesta, va fi ascultată și va puté sě schimbe în spre bine situația politică mașteră, în care se află poporul românesc din patrie.

Cu tóte acestea însě, considerând, că conclusul conferenței naționale de la Sibiiu din 1881, prin care s'a decretat pasivitatea și li-s'a impus conducětorilor politici ai poporului român îndatorirea sě se îngrijéscă, ca „acéstă resistență pasivă sě devină seriósă și reală“, nu se mai póte esecuta corěspundětor; considerând, că întrě stările actuale bine cumpěnite, esecutarea pasivității reale întimpină greutăți neînvingibile, ear' a susținé și mai departe, că păstrăm pasivitatea, când un numěr fórte însemnat al alegětorilor români nu o vor observa, ar trece de sinamăgire deșartă; luând apoi în considerare, că demoralisarea moravurilor politice, care amenință poporul nostru prin felul de luptă al partidelor străine, numai prin întrarea partidului nostru național în activitate se va puté delătura și împedeca; considerând apoi, că acésta e calea cea mai potrivită pentru a educa poporul politicește, făcêndu-l imun față cu seducerile străinilor; considerând, că numai astfel se póte desminți real în fața lumii întregi falsul susținut de actualii guvernanți, că poporul românesc n'ar consimți cu scopurile politice ale conducětorilor sěi, ci în marea sa majoritate ar aproba nedreptățile ce i-se fac; și considerând în fine, că numai așa se va delătura pedeca, care nelegal și volnicește s'a pus în calea organisării temeinice a partidului nostru național, cum și în calea funcționării libere a acestui partid:

Conferența delegaților români ai cercurilor electorale a țerilor de sub coróna sf. Stefan decretéză prin acésta întrarea în activitatea parlamentară a alegětorilor români pentru tóte cercurile electorale.

Mișcări electorale.

Din Ocna-Sibiiului.

— Ianuarie n.

La anul 1867 au trimis alegětorii din cercul Ocnei deputat român în dieta țerii din Pesta, pe *Ioan Moldovan*, ear' de atunci până astăzi numai ómeni străini de neamul nostru și de dorințele nóstre. Causa a fost, că Românii din Ocna erau totdéuna în minoritate față de conlocuitorii Unguri, și pășirea unui candidat român n'avea prospecte de reușire, de o parte, ear' de altă parte decretarea pasivității în conferența de la Mercurea, la anul 1869, care a făcut, ca ori-ce încercare de a 'și měsura Românii puterile cu Ungurii, sě fie reservată pentru alte vremi. Vremile acestea sunt sosite, pentru-că astăzi alegětorii din Ocna-Sibiiului au candidat național român pentru deputație. Și numai de la hărnicia și statornicia lor depinde acum, ca candidatul sě fie și ales și sě 'i represinte în dietă.

Comitetul electoral esecutiv al partidului național român, cum se știe, a designat ca candidat pentru cercul Ocnei pe domnul *Dr. Aurel Cosma*, un distins advocat român din Timișóra, ear' alegětorii români din Ocna, într'o consfătuire ținută în 12 Ianuarie n. au aprobat și ratificat acésta candidare, rugând pe dl *Cosma* sě poftéscă în mijlocul lor pentru a-și spune programul politic.

Urmând invitării, dl *Cosma* s'a presentat Sâmbătă, 14 Ianuarie n. în fața alegětorilor români din Ocna, cărora li-a comunicat credeul sěu politic, programul partidului național român, pe care vrea sě 'l represinte în dietă, în cas că ar întruní încrederea majorității alegětorilor din cercul Ocnei.

Domnul *Dr. Cosma* a plecat din Sibiiu la orele 7 și jum. diminéța, cu trenul, însoțit de mai mulți domni români din Sibiiu, și sosind la orele 8 și jumětate în Ocna, a mers de a dreptul la biserică, unde a ascultat până la fine serviciul divin, oficiat de preoții Vințelariu și Henteș. După biserică alegětorii s'au întrunit în sala cea mare a școlei, unde la orele 10 și jumětate s'a ținut conferență electorală, cu încuviințarea autorității locale.

S'au presentat cam 150 alegětori (Ocna peste tot are numai 153 alegětori români) dornici de a audí vorbă românéscă de la candidatul lor. Primăria era representată prin dl *Dézsy Árpád*, funcționar la magistratul orașului Ocna.

Deschiderea conferenței a făcut'o fruntașul țeran român din Ocna, *Ioan Domnariu*, care în scurte dar' înțelese cuvinte a comunicat celor adunați scopul întrunirii și i-a rugat sě asculte cu băgare de sémă aceea ce le va spune candidatul de deputat român, dl *Dr. Aurel Cosma*.

Vorbește apoi dl *Dr. Dumitru Stefan*, spunênd alegětorilor români din Ocna, că în urma hotărîrii luate în marea conferență a fruntașilor români, ținută la 10 Ianuarie în Sibiiu, Românii din statul ungar întră la alegerile ce ne stau înainte în luptă, în scopul ca sě trimită din cercuri românești deputați români la dietă, fiind că numai deputatul român cunóște něcazurile poporului român și știe unde 'i trebue ușurare și lecuire. Fruntașii neamului românesc au aflat cu cale sě pună candidat român și în cercul Ocnei, și alegerea a cădut pe unul dintrě cei mai valoroși fii ai neamului nostru, pe dl advocat *Dr. Aurel Cosma*. (Sě trăiască!). Da, zic și eu sě trăiască, dar' asta nu e destul! zice vorbitoriul, — ci trebue sě căutăm, ca sě 'l și alegem! Indémnă deci pe toți Românii din Ocna sě se grupeze în jurul candidatului lor, care a venit la ei cu inimă românéscă și cu dragoste de frate. Ocnenii au fost totdéuna fruntași întrě țěranii români din mari depărtări. Remână fruntași și pe viitor, ținênd la neamul lor și la cei din neamul lor. Domnul *Cosma* le va spune acum ce va lucra în dietă dacă va puté sě ajungă acolo, sě 'l asculte deci toți cu luare a minte.

Ia acum cuvêntul dl *Cosma*, și într'un limbaj poporal își espune credeul politic. Asémănă țéra nóstră cu grădina, care numai atunci e frumósă, dacă are mai multe feliuri de flori. Așa e deci țéra nóstră, o grădină, în care locul florilor îl țin popórele ei. Grădina o grijește grădinariul, țéra nóstră stăpânirea și legile. Românul respectéză legile, dar' doreşte, ca legile sě fie drepte și prielnice pentru înaintarea și desvoltarea sa. Legile aduse pentru noi ar trebuí sě asigure bunăstarea nóstră, ca cetățeni de stat. Avem noi și legi bune, bună-óră legea de naționalități, care însě nu se ține. Ce se aplică din legea acésta? Nimic. Românul nu e aplicat în slujbe, așa cum dispune legea acésta, limba sa nu e respectată la justiție și în administrație, așa cum se spune în lege, pe séma sa nu se fac școle din visteria statului, ba nici pe banii sěi nu 'l lasă stăpânirea sě 'și facă școle, și astfel trebue sě credem, că am ajuns vremi, în cari Românul e bun sě fie numai slugă la alții, nu însě și stăpân în casa sa, în patria sa. Esplică alegětorilor cât de rea e legea comunală, și spune, că deputații români cari vor întra în dietă vor cere, ca legile cele bune sě fie ținute, ear' cele rele sě fie schimbate, în favorul poporului, pe séma căruia vor cere mai cu sémă: reducerea serviciului militar la 2 ani și concediare pe vremea lucrului de câmp, ajutor medical gratuit și medicamente gratuite pe séma sěracilor, regularea dreptului de pășunat, în comună și în pădurile statului, legi drepte de dare și arêndarea pămênturilor și pădurilor statului de-adreptul la popor, ear' nu la Evrei, cari apoi esploatéză poporul. In urmă candidatul rógă alegětorii sě 'l onoreze cu voturile lor, căci e spre binele lor propriu. („Sě trăiască“ îndelungate).

După potolirea aclamărilor vorbește dl asesor consistorial *Dr. Miron E. Cristea*, fórte frumos și pe înțelesul tuturor. Spune cum Românii au trăit totdéuna în bună înțelegere cu Ungurii, cu cari înaintașii noștri au legat frăție tate din capul locului, dându-și mâna dréptă, și cum dorința nóstră cea mai ferbinte este, ca tot în bună înțelegere sě trăim cu ei, spre fericirea patriei comune. Dar' s'au vîrît întrě noi ómeni străini, veniți din alte țeri, cari și-au luat nume unguresți, și acestia caută sě strice buna înțelegere întrě Români și Unguri, ca sě póta pescuí ei în tulbure. Noi Românii, nu pentru aceea vrem sě mergem la dietă, pentru-ca sě ne rěsboim cu Ungurii, ci pentru-ca sě restabilim earăși buna înțelegere, frățietatea de mai nainte, deschiḑêndu-le celor de la putere ochi asupra uneltirilor acestor venetici, cari au băgat și bagă zizanie întrě noi. Continuă apoi insistând mai ales asupra unirii tuturor alegětorilor români din Ocna sub steagul candidatului român, și asupra *sfințeniei votului*, care nu póte fi prefăcut în marfă de vînḑare, fără urmări grave pentru cel ce 'și vinde sufletul pentru un blid de linte.

Vorbirea a făcut impresie adâncă asupra alegětorilor. Conferența s'a încheiat apoi la orele 11 și jumětate. Alegerea se face în 26 Ianuarie n.

Rap.

Pentru catedrală.

Părintele G. Oprea a ajuns în calea sa prin America și în orașul Newcastel (Pensilvania), unde se află vr'o 200 Români de ai nostri. Acolo oficiind sfânta liturgie a cuminecat 69 inși și a făcut o colectă pentru catedrală, cu un resultat de 9 dolari 70 cenți. Au contribuit următorii:

Simion Albu, Șaroșul săsesc, 66 cenți, Pavel Nițiu, Retișdorf, Ioan Călborean, Copșa-mare, Mihailă Dan, Ferihaz, Aletean Ilie, Sâmploc, Ioan Gașpar, Agriș, George Aidan, D. C. Szekérut, Efta Malin, D. C. Monoștur, Petru Bogdan. Noul-săsesc, Ioan Albu, Alexandru Albu, ambii din Șaroșul-săsesc, Lucian Bogdan, Noul-săsesc, fie-care câte 17 cenți, Ioan Sonie, 66 cenți, Petru Nițu, Ioan Nițu, toți din Retișdorf, Bucur Jónte, Borcut, Teodor Păcurar. Șaroșul-săsesc, câte 17 cenți, Ambrosiu Șerban, Seleușul-mare, Emanuil Dopp, Laslea mare, Pavel Honda cu soția Dumitra, Crișiu, câte 66 cenți, George Florea, Săntióna, Eliseu Pupăză, Sighișóra, George H[illegible]za, Șaroșul-săsesc, câte 17 cenți, Achim Comșa, Șaroșul-săsesc, George Nuțiu, Ferihaz, Stefan Toma, Zaharie Toma, ambii din Sighișóra, câte 33 cenți, Somoilă Lazar, Laslea mare, 26 cenți, Ioan Lăpădat, Șaeșiu 33 cenți, Petru Păcurariu, Cověs, Teofil Pondrea, Pavel Bărdaș, Nicolae Bărdaș, Teofil Bărdaș, Ioan Șandru, toți din Zoltan, Ioan Suciu, Ioan Vați, ambii din Crișiu, câte 17 cenți.

De la concertul aranjat la inițiativa parochului nostru Florian Rusan în Alba-Iulie.-Maieri au incurs pe séma catedralei 25 cor.

Museul istoric şi etnografic.

In favorul Museului istoric şi etnografic al Românilor din patrie au contribuit ca rescumpĕrare a felicitărilor de Anul-nou 1905 următorii P. D.:

(Transport din listele publicate deja 622 cor. 50 fil.) Moise Birtolon, not., Lăscud 2 cor, Iosif Leményi, Bonczoyires 3 cor. Dionisie Făgărăşan, prof. Braşov 4 cor. George Comanici, notariu pensionat, Veneţia-inf. 2 cor., Greg. Pletosu, prof., Năsăud, 4 cor., Ioan Marcu, înv., Stgeorgiul-rom. 2 cor., Leon Popescu, preot, Deda, 2 cor., Avram P. Pĕcurariu, protop., Hunedóra, 5 cor., George Cârlan, notariu, Vlădeni, 3 cor., Petru Moţiu, paroch, Cuvin, 5 cor., Avram Corcea, paroch, Coştei, 5 cor., Traian Oprea, paroch, Moldova-nouă, 3 cor., Nicolae Chiorniţa, Cuciulata. 2 cor., George Vătăşan, prof. Braşov, 3 cor., Simion Jivoinovici, contabil, Bocşa-mont., 2 cor., Alex. Costea, propr., Bocşa-mont. 4 cor., Alex. Crăciunescu, paroch, Sociani, 4 cor., Dr. V. Mihailaşiu, medic, Satul-nou, 2 cor., Trifon Miclea, protop. Satul-nou, 1 cor., Petru Negrul, cassariu la „Seutinela“, 1 cor., Petru Stoica, director la „Sentinela“ în Satul-nou, Const. Ţarină, notariu în Satul-nou, Petru Florianu, cand. de notariu, Săcel, fie-care câte 2 cor., Dr. Eug. Bran, adv., Téca, 5 cor., Ilie Pop, înv. pens., Şomcuta-mare, 1 cor., Gavriil Szabó, Bicsad, Dr. Ludovic de Csató, Bpesta, câte 3 cor., Lazar Iernea, protop. Csomaköz, Ioan Popovici, paroch, Gelmar, câte 2 cor., Dr. Valer Branişte, Lugoj, 3 cor., Stefan Vlor, Orşova, 5 cor., Dumitru Jucu, Lugoj, Dionisie Stoica, Bpesta, Iosif Indreş, Băcăinţi, fie-care câte 2 cor., Pallade Antoniu, Dr. Const. Popovici, câte 4 cor., Ştefanică Vasilie, Ardelean George, Papp Elena, Antal Aug. jun., fie-care câte 2 cor., Voştinariu Paul, 50 fil., Iepure Ioan. 1 cor., Marinescu G., Fekete Dem., fie-care câte 2 cor., Pallade Cornel, Gyelan Ioan, câte 1 cor., Butean Ioan, 4 cor., Gera Alex., Chiorean Dion., câte 2 cor., Dr. Ciordaş Ioan, 5 cor., Erdélyi Vas., 2 cor., Cupar Rad., 1 cor., Iovra Alex., 2 cor., Fabian Aur., Fabian Nicolae, Sacota Teodor, fie-care câte 1 cor., toţi din Beinş, I, F. Negruţiu, prof. Blaj. 5 cor., Lucaciu Dum. Petroşeni, 50 fil., Aug. Dima, comerc., Lupeni, Nic. Cornean, preot Apadia, câte 4 cor., Eliseiu I. Dan, preot Borgo-Suseni, 2 cor., Sim. Ciuca, Mociu, 3 cor., I. Bozac, paroch, M-Szombattelke, 2 cor., Romul Furduiu, protopop, Campeni, 5 cor., I. Aron, dir. şcolar, 1 cor., Nic. Bârsan, învĕţ., 2 cor., N. N. 5 cor., Nic., Duşoiu, comerciant, Locot. Patiţa, câte 2 cor., Cornel Aisĕr Săvulean, 3 cor., N. N., N. N., N. N. toţi din Braşov, Sofroniu Roşca, Traian Florian, fie-care câte 1 cor., Iosif Oncioiu, 2 cor., toţi funcţionari la filiala „Albina“ (Braşov), Major P. Banda, 3 coróne, Ioan I. Burduloiu, comerciant, Petru Nemeş, notariu public, George Dima, prof., toţi din Braşov, Dr. G. Auca, Oraviţa, Nic. Stupariu, Otăciac, fie-care câte 2 cor., Dumitru Branga, Ioan Homan, Nic. Maniţiu, Ioan Schiopescu, fie-care câte 50 fil., toţi din Petroşeni. Total 824·50 fil. — Sibiiu, 12 Ianuarie, 1905. Biroul Asociaţiunii: *Dr. C. Diaconovich.*

Din Aciliu.

Serbarea ajunului Naşterii Domnului.

— Ianuarie n.

Ziua ajunului Naşterii Domnului ni-a dat ocasiune sĕ avem câteva momente de adevĕrată înălţare sufletéscă. Zelosul nostru preot comunicându-ne circulariul Escelenţei Sale Inaltpreasfinţitului nostru archiepiscop şi metropolit *Ioan Meţianu* referitor la ajutorarea celor săraci, prin cuvinte bine simţite ni-l recomândă spre îndeplinire şi ne îndémnă, ca şi noi, membrii comitetului parochial sĕ iniţiăm o colectă, de astădată însĕ mai mult pentru elevii săraci ai şcólei nóstre. Şi cuvêntul trup s'a făcut. Astfel la 2 ore p. m. în ajunul Naşterii Domnului şcóla nóstră frumos împodobită era ticsită de elevii şcólei, cum şi de membrii comitetului parochial, fruntaşi şi popor, aşteptând toţi împărţirea darurilor de crăciun, constătătóre din cărţi de învĕţământ şi recuisite de scris. Actul serbării s'a început prin cuvêntul de deschidere, rostit de directorul şcolar, parochul *I. Oţoiu*, care prin cuvinte alese tâlmăceşte bucuria ce stăpâneşte inimile membrilor comitetului parochial, pentru-că au putut sĕvêrşi un lucru frumos şi creştinesc. Constată cu plăcere, că poporul prin contribuirile sale încă a dovedit a fi conştiu de îndeplinirea unei datorinţe creştineşti.

In fine se adreséză către tinerimea şcolară în modul următor: „ear' de astădată, iubită tinerime şcolară, tu ai fost aceea, asupra căreia s'au revĕrsat razele iubirei nóstre. Primeşte deci aceste modeste daruri ale nóstre, ca nişte roduri ale unei adevĕrate iubiri ce 'ţi păstrăm, primeşte-le cu dragostea, cu care ţi-le dăruim. Nu le judeca după valórea lor reală, căci ele nici pe departe nu ating marginea iubirei nóstre faţă de tine, ele sunt numai o scântee mică din focul cel puternic şi sfânt al iubirei nóstre“.

Au urmat cântări şi declamări, esecutate de elevii şcólei. Cea mai potrivită producţiune a tinerimei şcolare a fost „*Craii*“. Elevi bine instruaţi (5) de învĕţătorii N. Iosif şi A. Hodoş au representat momentele cele mai marcante din jurul Naşterii Domnului Iisus Christos. In urmă învĕţătoriul N. Iosif mulţămeşte marinimoşilor dăruitori, dintrĕ cari mulţi erau de faţă, pentru acéstă faptă nobilă, arată tinerimei că ce i-se cuvine pentru acéstă binefacere şi accentuéză însemnătatea astorfel de sĕrbători şcolare, cari îşi vor arăta urmările lor binefăcĕtóre prin aceea, că se va educa tinerimea în spirit religios moral.

Se începe împărţirea darurilor. Vin rênd pe rênd elevii, mai întâiu cei mici, primindu-şi fie-care darul sĕu, cum şi câte un cozonac şi mere.

O bucurie nespusă se întipărise pe feţele micuţilor, căci cu nespus dor au aşteptat ei momentul acesta neobicinuit, dar' plăcut.

Iată cum am serbat noi ajunul Naşterii Domnului spre bucuria nóstră a tuturor, mic şi mare, şi spre preamărirea lui Dzeu.

Un membru din comitet.

Din Sĕlişte.

— Ajunul Anului-nou. —

— 16 Ianuarie n.

Ca şi în trecut, ne-am decis şi de astădată tineretul din Sĕlişte sĕ întrunim inteliginţa din loc şi sĕ petrecem împreună o séră veselă, o séră plăcută. A fost destul sĕ svonim acéstă intenţie, şi în grabă am aflat rĕsunet de tot mulţămitor. E uşor la noi a inscena ori-ce acţiune, căci toţi sunt una. Un cuvênt bun dat se primeşte, află echou, şi inteliginţa — conducĕtórea poporului — îşi dă mâna, se întrepune, luptă pentru reuşita ori-cărei cause. Fie vorba de o chestie publică culturală, fie de o chestie economică, fie de o petrecere chiar, care încă îşi are binele ei întru cimentarea bunei înţelegeri, inteliginţa nóstră e gata la ori-ce serviciu. De aci apoi fórte rar, de tot rar casul, că o acţiune pornită sĕ nu ducă la resultat dorit.

Ceasul bătuse 9. Lumea era adunată. Preste 70 au fost la numĕr. Şi „iată hora se 'nvêrteşte“, veseli ne legănăm suprinşi de enigmaticul farmec al acestui românesc joc. Elegantul boston, încântătórea „Română“ dau sbor părechilor vesele.

Urméză o piesă comică (teatrală) anume compusă pentru acéstă ocaiune. Comicul intenţionat a succes pe deplin. Impresario cu deosebită solemnitate anunţă apoi jocul a doi actori: N. Roman şi I. Comşa, cari predau două versuri, cu întrerupere de mici pause, în jocul diferitelor specii de dramă, comedie, operă, burlesă, operetă, melodramă, tragedie. Interpretarea fórte bună a avut un succes de tot splendid.

E miezul nopţii. Anul vechiu îşi anunţă ultimele momente. O. Sglimbea ia cuvêntul. Arată cum la trecerea unui an este ceva ce ne umple de bucurie, şi anume speranţa în mai bine, ce o nutreşte fie-care individ, ear' mai pe sus de tóte speranţa în spre binele neamului din care facem parte, căci binele neamului e ce ne dă ilusia nemuririi şi ne face sĕ ne bucurăm, în loc sĕ ne întristăm asistând la trecerea unui an după altul, de-şi acest altul ne apropie de sfîrşitul vieţii trecĕtóre. Aduce prinos de recunoştinţă anului vechiu, căci a înoit, a redeşteptat conştiinţa naţională în fiii neamului nostru, şi implóră de la anul nou triumf în lupta inaugurată de fiii acestui neam şi purtată pentru eluptarea garanţelor de esistinţă şi desvoltare naţională a poporului românesc.

Reciproc se felicită apoi toţi la ivirea anului nou. Horă mare se încinge de nou, jócă tineri, bĕtrâni, nimeni nu priveşte. Animaţia e mare.

O tombolă bogată se anunţă, jocul se întrerupe, săculeţe pline cu bile grămădesc publicul, unul câştigă, zece nu, obiectele se împart, în locul musicei sună trimbiţele, confetti decoréză pĕrul drăgălaşelor domnişóre, serpentinele légă vesele părechi, ear' însufleţirea e la culme.

Jocul apoi continuă până târziu în cea mai bună disposiţie.

Aşa s'a petrecut ajunul anului nou la noi. Cred că numai mulţămitóre póte fi pentru ori-cine disposiţia şi armonia ce s'a manifestat la noi şi cu acéstă ocasiune.

Octil.

Din public.*)

Mulţămită publică.

In vederea sf. sĕrbători ale Naşterii Domnului, spre a procura o bucurie şi mângăere şi elevilor mai sĕraci şi lipsiţi, de la ambe şcólele române din loc, „Reuniunea femeilor române din Turda“ a pus la disposiţiunea respectivelor direcţiuni şcolare suma de câte 50 cor.

La acéstă sumă mai concurând şi generositatea inteligenţei române din loc prin următórele oferte:

Institutul de credit şi economíi „Ariesana“, 20 cor., dna Aurelia Boldea, 10 cor., dl Pompiliu Săbăduş, comerciant, 10 cor., dl Iovian Murĕşan, protopresb. 5 cor., Dr. Valer Moldovan, adv. 5 cor., Dr. Iuliu Popescu, advocat, 5 cor., dna vĕd. Nina Codarcea, 5 cor., Dr. Eugen Pătăcean, advocat, 5 cor., Dr. George Popescu, advocat, 5 cor., Nicolae Raţiu, adm. protop. 3 cor., Drd. Victor Bugneriu, 3 cor., dna. Maria Dr. Cuta, 2 cor., Iuliu şi Ninuca Codarcea, 2 cor., dna Victoria Dr. Mesaroş, 2 cor., Emil Petricaş, 2 cor., Iuliu Calian, jurist, 2 cor., Ost. G. Simtion, cler. abs. înv. 2 cor, Dr. Simion Cheţan, 2 cor. 51 fil.. Iosif Hopârtean, Guchi Raţiu, jurist, 1 cor., dna Maria Vlăduţiu, 1 cor., dna Lucia Bologa, 1 cor., dna Nina Gaia, 1 cor., Iosif Urcan, măsariu, 1 cor., Simion Poruţiu, învĕţător, 1 cor., Simion Moldovan, 1 cor., dna vĕd. Ana Cigărean, 60 fil. In total 100 cor. 11 fil., care sumă dividându-se în două părţi, jumĕtate s'a dat şcólei gr. cath., ear' cealaltă jumĕtate şcólei nóstre gr. ort.

Colectarea acestor frumóse oferte au sĕvêrşit-o amabilele dşóre Augusta Urdea, Eugenia Mesaroş şi Nina Codarcea, cărora şi pe acéstă cale li-se aduce cea mai afectuósă mulţămită pentru ostenélă.

Tot vrednica reuniune amintită a ţinut de bine a designa pe dnele Aurelia Boldea, pres., Lucreţia Murĕşan şi Maria Vlăduţiu, cari sĕ se îngrijéscă de confecţionarea hainelor şi a altor daruri pentru copii. Drept aceea, ne permitem mai întâiu a aduce prinosul mulţămitelor nóstre acestei generóse Reuniuni.

Nu mai puţină datorinţă de mulţămită ne incuibă faţă de marinimoşii ofrenţi pentru obolul dat.

In deosebi însĕ avem deobligământ moral faţă de susamintitele dómne încredinţate cu îngrijirea confecţionării şi cumpărării hainelor pentru elevi, cărora bunul şi milostivul Dzeu le-va rĕsplăti din belşugul sĕu nelimitat ostenelele puse.

Turda, 32 Decembre 1904.

Direcţiunea şcolară.

*

Tinerimea şcolară din Agârbiciu (tractul Turda) a aranjat o producţiune teatrală-musicală împreunată cu dans, Dumineca în 26 Decembre 1904 (a II-a zi de Crăciun), al cărei venit curat s'a destinat pentru îmbrăcarea şcolarilor săraci.

La succesul material al acestei producţiuni au contribuit următorii domni:

Dr. Ioan Vescan, cand. adv., 4 cor., Biró György, 3 cor. 40 fil., Kováts István, notariu, 2 cor. 40 fil., Simonfy Ödön, 2 cor., Traian Moldovan, înv. de stat, 1 cor. 10 fil., N. N., 2 cor., Alexandru Şerani, 1 cor., Vasilie Şovagău, 1 cor. 20 fil., Ménasági István, Ménasági Árpád, câte 1 cor., (toţi din Agârbiciu), Iuliu Popp, comerciant, (Urca), Ioan Murĕşian, înv. gr. cat. (Coc) Harmath Lajos, comerciant, (Agârbiciu), câte 1 cor., Ioan Vana, măestru de móră, Ilie Porcilă, Mihail Roşca, Ilie Turean, vĕd. Teodora Tritean, Teodor Radu, George Marinca, Toma Turean, Ioan Tritean, Ştefan Sebeni, Lucreţia Moldovan, George Nicóră, (toţi din Agârbiciu) Ioan Crişan, măsariu, (Sibiiu), fie-care câte 90 fileri.

De la mai mulţi agârbiceni, cari au contribuit sume mai mici, 16 cor. 40 fil. Total: 48 cor. 90 fileri.

Din venitul total subtrăgându-se spesele, rĕmâne un venit curat de 14 cor. 30 fil., care sumă s'a predat destinaţiunei. Marinimoşilor sprijinitori le esprim şi pe calea acésta cea mai sinceră mulţămită.

Agârbiciu, 30 Decembre 1904.

In numele comitetului aranjator:

Emilian Reit.
învĕţătoriu.

*

Cu ocasiunea „Concertului şi a petrecerii aranjate de corul bisericei ort. române din Zlatna la 8 Novembre 1904 au binevoit a contribuí: I. *Contribuiri benevole*: Dr. Vasilie Fodor, 20 cor., Gomboş János, 4 cor., Nicolae Todea, 2 cor., dna Ioan Lucăcel, 2 cor, Traian Radu, 3 cor., Folberth Vilmos, 2 cor., Iosif Paul, 2 cor. Suma *35 coróne.*

II. *Suprasolviri*: Emanuil Beşa, 2 cor., Stefan Corpade, 2 cor., Ioan Aron 2 cor., Rusan Corpade, 2 cor., Nicolae Cristea, 2 cor., Dr. Ioan Recea, 8 cor., Ioan Ursa, Ioan Moldovan, Iacob Nicola, Augustin Nicóră, Ioan Teculescu, Iosif Magda, Victor Damian, fie-care câte 2 cor., P. Petringenariu, Moscovitz, N. Oariu, Iosif Goia, Lobstein Arpad, Iosif Goia, fie-care câte 1 cor., G. Tanislau, 40 fil. Suma 38 cor. 40 fileri.

Cu totul s'au incassat 252 cor. 90 fil. spesele s'au ridicat la suma de 176 cor. 38 fil., a rĕmas deci venit curat 76 cor. 52 fil.

Priméscă deci toţi contribuitorii cele mai de frunte ale nóstre mulţămiri.

Pentru comitetul parochial:

Emanuil Beşa
paroch.

*

Vĕzênd lipsa cea mare a bietului popor, la care a contribuit încă şi seceta cea mare din vara trecută, şi neavênd bieţii părinţi sĕ le dee copiilor barem mâncare, necum şi haine, ca să le procur şi acestor copii săraci pe sărbători bucurie, am întreprins o colectă, cu scopul, ca din acei bani sĕ se cumpere haine. S'a şi adunat în scurt timp suma de 17 cor. 20 fileri. S'au procurat diferite hăinuţe atât pentru bĕeţi, cât şi pentru fete, cari s'au împărţit sĕrbătoreşte Joi în 23 Decembre a. c.

La acéstă colectă au contribuit următorii domni:

Vincenţiu Orăsan, preot, 4 cor., Emilian, Reit, înv., Ioan Vescan, cand. de adv., Mihail Turdean, epitr. bis., Simion Tătar, George Iova, Harmath Lajos, comerciant, Ioan Tritean, Ioan Vana, N. N., N. N., câte 1 cor., Ioan Dragotă, Taar Zsiga, N. N., câte 60 fil., Mihail Ferdean, 40 fil., George Marinca, 10 fil., Zaharie Adelean, 40 fil., Biró György, Péter Károly, câte 10 fil., ear st. dşóră Cornelia Orăsan a donat 2 bluse şi 1 şurţ (noue).

Tuturor acestor marinimoşi, cari au alergat a ajuta pe cei lipsiţi, le aduc în numele micilor copilaşi cari au fost împărtăşiţi cu haine, cele mai simţite mulţămite.

Agârbiciu, (tr. Turda) 26 Decembre 1904.

Emilian Reit
învĕţătoriu.

Cărţi şi reviste.

„Andreiu Şaguna“. cuvênt ocasional rostit de directorul gimnasial Dr. Pavel Oprişa în 30 Novembre 1904 cu ocasiunea serbării memoriei metropolitului A. Şaguna, aranjată de corpul profesoral de la gimnasiul gr. or. român din Brad. Broşură de 36 pagine, retipărită din „Telegraful Român“. Tiparul tipografiei arch diecesane.

*

„Cântări vechi funebrale“, aranjate şi armonisate pentru cor bărbătesc de I. Vidu. Preţul 3 coróne. Se află de vêndare la „Tipografia şi librăria diecesană“ din Caransebeş.

*

Teatru de şcólă. A eşit de sub tipar în editura librăriei C. Sfetea Bucureşti, *Teatru şcolar* de dna Ana Tănăsescu, cuprinzênd piesele: *Iubirea meseriilor*, *Fiica pocăită* şi *Prietinii şi neprietinii ţĕranul* te aprobate de ministrul cultelor şi ei publice pentru serbări şcolare ate, pentru biblioteci şcolare, c ale şi şedĕtori săteşti. Preţul 1 nzare la tóte librăriile.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 3 Sibiiu, Marţi 11/24 Ianuarie 1905 **Anul LIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

In faţa alegerilor.

Sibiiu, 23 Ianuarie n.

Peste trei zile se încep alegerile pentru dietă în întréga ţéră. Vor fi sgomotóse, ca nici-când altădată, pentrucă e mare duşmănia între partidele cari îşi mĕsură acum puterile constituţionale, partidul guvernamental şi oposiţia unită. Şi în acésta luptă constituţională am întrat de astădată şi noi, Românii din regatul ungar, cari mai 'nainte făceam numai pe privitorii de la distanţă.

Că bine, ori rĕu e, că am întrat şi noi în hora electorală, are sĕ arete viitoriul. Acum nu se póte stabilí în mod esact lucrul acesta. Dar' odată luată hotărîrea cu voe obştéscă sĕ întrăm şi noi în luptele electorale, *avem sĕ întrăm în ele toţi, cu tótă nădejdea, şi cu întreg entusiasmul ce ni-l póte stórce dorinţa de a vedé îndreptată spre bine sórtea poporului nostru.*

Fruntaşii poporului român din patria acésta *pe basa legii* s'au întrunit în 10 Ianuarie n. în Sibiiu şi au decretat întrarea în activitate. Şi tot *pe basa legii* au ales un comitet esecutiv electoral, care a designat pentru unele din cercurile electorale româneşti pe bărbaţii în cari poporul ~~alegĕtor póte~~ sĕ-şi pună liniştit încrederea, pentru-că dacă vor puté sĕ între în parlamentul ţerii, spre binele poporului au sĕ-şi valoreze acolo ştiinţa şi forţa oratorică.

Va sĕ zică, *la lumina zilei am făcut ce am făcut şi pe basa legii,* prin urmare n'avem sĕ ne temem de nimeni şi de nimica, pentru-că lucru rĕu nu am făcut. Ori-cât de înverşunată sĕ fie deci presa jidano-magiară în contra nóstră, a tuturor Românilor, n'are sĕ ne privéscă şi *n'are sĕ ne intimideze,* pentru-că cu inimă curată facem tot ce facem, şi în interesul patriei ne folosim de dreptul pe care ni-l'a dat şi nouĕ constituţia ţerii, de *dreptul electoral.*

Da, *în interesul patriei,* căci e lucru patriotic a merge sĕ-ţi spuni du- erile şi dorinţele acolo unde constitu- a ţerii te trimite, şi e lucru şi mai patriotic a scóte cetăţenii alegĕtori din iarele corupţiei hîdóse, care li-a în- inat sufletul şi li-a tîmpit judecata.

Intrarea nóstră în luptele electo- ale însémnă deci întâiu de tóte *cu- irea moravurilor publice,* pentru-că terorisare, nu cu amenin- u promisiuni, nu cu mituiri, bani ne vom duce alegĕtorii la , ci cu puterea *adevĕrului* pe care opoveduim şi cu farmecul pe care'l omului speranţa în o sigură în- ere a *dreptăţii,* care e pe partea ră.

Pe când unii alegĕtori din alte par- merg la alegere atraşi şi ademeniţi unetul banilor ce li-se dau ori pro- i noştri vor merge toţi mânaţi de da- ţa ce o simte fie-care din ei de a umĕr la umĕr totdéuna când in- le mari ale neamului românesc o césta, şi vor merge mulţi dintrĕ mâncaţi şi nebeuţi, mulţămiţi din afară numai cu faptul, că şi-au face şi ei datorinţa faţă de neam patrie.

Ţinerea cu scumpĕtate la *sfinţenia* ui, care nu póte fi prefăcut în vîndare, care nu póte fi dat, *nici de frică, nici pentru bani,* ci numai *din convingere:* asta e deci arma nóstră, singura armă cu care noi luptăm şi agităm, şi ar fi de felicitat ţara acésta nouĕ atât de mult iubită, dacă şi celelalte partide politice din patrie *pe terenul acesta ar ţiné concurenţa cu noi.*

Conştiinţa nóstră e deci liniştită, că faptă patriotică de prima ordine sĕvêrşim când îndemnăm pe toţi Românii, inteligenţă şi popor, slujbaşi şi ómeni independenţi, *sĕ mérgă la urnă şi sĕ şi dee votul pentru candidaţii români,* aşa cum cer interesele poporului român din patria acésta şi cum cere *cinstea nóstră naţională.*

Deci, la urnă Români, cu inimă curată, cu vot curat, votul *conştiinţei,* sub steagul candidaţilor voştri!

La urnă, însĕ fără ură şi dujmănie faţă de celelalte partide politice, dar' totodată şi fără nici o frică de ameninţări, vină ele din ori-ce parte!

La „Ierarchia Românilor din Ardeal şi Ungaria".

(Urmare).

Papa Inocenţiu III (1204) se jelueşte către reg. Emeric, că în Ungaria nu se află de cât o mănăstire romano-catolică, pe când de cele greco-orientale sunt *multe,* dintrĕ cari însuşi dl Bunea recunóşte că cel puţin două, cea din Cianad şi cea din Oroszlámos au fost întrĕ Români.

Dar' dl Bunea basat pe Pesthi Frigyes (prins de dl Păcăţian în mari contraziceri) afirmă, că în Ungaria şi înainte de Inocenţie au esistat mai multe — numĕra vre-o 11 — mănăstiri catolice. Insĕ el rĕmâne dator sĕ ne dovedéscă datul înfiinţării acestora, şi că ele, dacă au esistat mai înainte, n'au fost greco orientale, şi astfel face pe papa Inocenţiu, locoţiitoriul infalibil al lui Christos — de minciună!

Grigorie IX provócă pe regele Bela IV sĕ converteze pe Românii şismatici şi pe archiereii lor la catolicism. Dovadă că ei au esistat, şi că Bela după devastarea mongolică a avut trebuinţă de ei, dar' cari, ca ortodoxi, nici n'au luat vr'o notiţă de conciliul lateran din anul 1215, în care vrea sĕ 'i înece dl Bunea.

Regii din casa Anjou, ca mari catolici, au încercat sĕ converteze chiar şi pe Românii de peste Carpaţi, dar' au fost respinşi, — Carol la Gherghiţa şi Ludovic la Dâmboviţa. După aceea, ocupaţi cu incursiunile turceşti, au trebuit sĕ mai slăbéscă din prigonirile şismaticilor din Ungaria. Sub reg. Sigismund 1391 voivoḍii din Marmaţia Balc şi Drag putură întemeia mănăstirea din Peri, pe care patriarhul Antonie o supune archiepiscopului competent.

Antonie n'a avut trebuinţă sĕ numéscă pe archiepiscopul competent de atunci, ci a aflat suficient a dispune în general, că mănăstirea e subordinată archiepiscopului, nu numai de atunci, ci şi celor viitori. El a ştiut, că creştinii din părţile Ardealului de cari se ţinea şi Marmaţia, au pe archiereul lor canonisat în metropolia de Alba-Iulia prin patriarchul Teofilact, — care trebue sĕ esiste şi în casuri de vacanţă. Dar' a ştiut acésta chiar şi regele Mathia la anul 1479 când a recunoscut jurisdicţiunea metropolitului de Alba-Iulia, Ioaniţiu, peste preoţii ortodoxi din Marmaţia.

O a ştiut regele Vladislau la anul 1494 şi 1498 când recunóşte în privinţa mănăstirei Peri din Marmaţia subordinarea acesteia sub episcopul Muncaciului şi cu acesta sub *archiepiscopul de Transilvania, celui de acum şi celor viitori.*

Faţă de atâtea capete încoronate, bisericeşti şi laice, — faţă de atâţi istorici bisericeşti, chiar şi uniţi, începênd de la Şincai, Clain, Maior etc., până la presentul Dr. Mihalyi, care susţine că Marmaţia *totdéuna s'a ţinut de metropolia Alba-Iuliană,* — dl Bunea vrea sĕ forţeze că *Nandor-Albensis* e corect, ear' cuvêntul de *Transilvania* e fals, căci după Batthyányi e a se înţelege *Transalpina* — un nonsens, după cum a dovedit dl Păcăţian, — numai şi numai ca sĕ stingă ori-ce urmă de Metropoliă de Alba-Iulia înainte de Mihaiu Viteazul. Şi pe ce se baséză dl Bunea în tóte acestea? A vĕḍut el originalele acestor documente?

Nu!

S'a susţinut până acum numai, că cuvêntul vlădica de Bĕlgrad, metropolitul Nandor-Albensis, a fost o greşală de traducere.

Noi însĕ până când nu vom vedé originalele, cutezăm a susţiné, că e vorba de o *falsificare tendenţiósă,* făcută de catolici.

Iesuitul Reigai, ca *fac totum* în biserica unită, neconvenindu-i o metropolie ortodoxă în cóstele episcopului romano-şi greco-catolic din Ardeal, nu s'a sfiit a-l depărta de aici tocmai în Sêrbia. Ear' episcopul catolic Batthyányi, din asemenea vederi, a-l transpune peste munţi, în *Transalpina!*

Insĕ în zadar se opinteşte dl Bunea a scóte la ivélă un metropolit Ioanichie în Belgradul sêrbesc, când un atare metropolit sêrbesc *nici n'a esistat* — după cum atât de convingĕtor a arătat dl Păcăţian în studiul seu *„Istoriografi vechi şi noi"* — şi dl Iorga încă a rĕmas datoriu de a dovedí, că un atare metropolit Sêrb — *póte* a fost refugiat la curtea regéscă din Buda, şi că regii Ungariei n'au avut alt-ceva de lucru, de cât sĕ 'l iee de protector al ortodoxilor români din Marmaţia, cu cari n'avea nici o legătură.

Regii Ungariei, ca mari catolici, mai cu sémă la instigările papilor, au cercat adese-ori a trage pe ortodoxii orientali la biserica papistă. Dar' în cât nu li-a succes, au lăsat ierarchia orientală, carea era analogă cu a catolicilor, nevătĕmată.

După-ce sf. Stefan a cucerit Ardealul, metropola principilor ardeleni din casa domnitóre a rĕmas tot Alba-Iulia, şi numai pe timpul mai târziu al voivoḍilor aleşi din főispanii diferitelor comitate s'a schimbat şi reşedinţa lor prin Ardeal, de unde apoi a urmat de sine, că şi metropoliţii români, începênd de la Vladislau au fost titulaţi în loc de Alba-Iulia, — *de Transilvania;* ear' după reformaţiune principii indigeni ai Ardealului, cari ca protestanţi nu recunoşteau graduri ierarchice, pe vlădici i-au numit superintendenţi, adecă mai mari peste preoţi, sau episcopi ai bisericilor valachale din Ardeal etc. Dar' Românii, conştii de dreptul canonic tradiţional, totdéuna au numit pe mai marele dintrĕ vlădicii lor — *archiepiscop şi metropolit,* ori-unde a residat.

II.

Metropolia de Alba-Iulia s'a înfiinţat mai întâiu prin Mihaiu Viteazul, care a adus acolo de metropolit pe Ioan de Prislop de la Silvaş.

Noii istoriografi, domnii Bunea şi Iorga, când ne învaţă aşa, se baséză pe spusele episcopului catolic Napragy în raportul sĕu către împĕratul Rudolf II din anul 1602, şi pe Chrisovul lui Constantin Brancovan Vodă din anul 1700. — Dar' aceste documente vorbesc numai de *zidirile* făcute la casa residenţială, ruinată prin vechime! Reşedinţa însĕ s'a zidit prin Sigismund, în hatîrul lui Mihaiu Vodă, care la anul 1595 i-s'a supus lui, şi a jertfit independenţa ţerii sale pentru domeniul Bolia, pe care l'a perdut de-odată cu capul.

Napragy, dacă scrie la 1602 despre întemeierea mănăstirei prin Mihaiu Viteazul, — nu zice că Mihaiu a întemeiat metropolia, prin urmare nu póte fi vorba de o întemeiere nouă a oficiului metropolitan.

De giaba vreau noii istoriografi sĕ le mistifice una cu alta. Oficiul metropolitan a esistat de la canonisarea făcută prin Teofilact în secl. X, pe care ori-ce întrerupere, ori-ce vacanţă nu l'a putut altera.

Dar' chiar şi o reşedinţă a metropoliei în Alba-Iulia a esistat şi înainte de Mihaiu Viteazul, căci după cum ne spune Iorga, Danciul Brancovanul, tatăl lui Matia Vodă de mai târziu, a fost îngropat acolo (*„Sate şi preoţi"* pag. 153). Apoi după natura lucrului, dacă au esistat metropoliţi în Alba-Iulia, ei au avut acolo şi locuinţă, — la care a aparţinut şi *domus Valachorum episcopi,* fie chiar şi *estra muros civitatis,* cu tóte că Napragy se împedecă de ea, fiind pusă tocmai *penes fenestram principis.*

Noii istoriografi ţin, că Mihaiu Viteazul a adus la *închipuita* noua metropolie pe Ioan de la Prislop de primul metropolit.

Dar' de unde?

Ioan de la Prislop a fost un simplu *călugăr egumen* de la mănăstirea Prislopului, şi pe basa legii din 1579 (Aprob. Const. I—8) a fost deja la anul 1585 prin cler ales de metropolit de Alba-Iulia, şi întărit de principele Ardealului, Sigismund, pe când de Mihaiu Viteazul nu era nici vorbă, şi cu care nici n'a dat vr'odată faţă. Ioan de la Prislop după alegerea sa de metropolit a plecat îndată din Alba-Iulia la metropolitul Ungrovlachiei de s'a hirotonit în archiereu, prin urmare el n'a fost episcop în Silvaş nici un minut.

(Va urma.)

Atentatul din Petersburg.

In ziua de Bobotéză, când se fácea cu mare ceremonie sfinţirea apei la rîul Neva, în Petersburg, în presenţa ţarului, artileria care avea sĕ dee salve de tunuri, *a tras dintr'un tun cu glónţe în loc de pulbere.* Granatele au întrat în palatul de érnă al ţarului, spărgênd mai multe feresti. Un servitor a fost rănit. Un glonţ a cădut numai la 15 paşi în depărtare de la ţarul, a cărui viaţă a fost deci în mare primejdie. Ţarul şi-a păstrat desĕvêrşita linişte, şi s'a re'ntors în palatul de érnă, împreună cu suita, dar' numai de cât a ordonat, ca *întréga artilerie care a participat la paradă sĕ fie arestată.* S'a deschis o anchetă severă, care va stabilí, dacă e vorba de un atentat plănuit cu premeditare, în contra ţarului, ori numai de un regretabil accident? Pentru-că aşa se telegrafézá din Petersburg, că lucrul ar fi fost provocat de următoriul fapt:

Cu douĕ zile mai nainte de Bobotéză s'au ţinut eserciţii de tir, cu care ocasiune o cartuşă cu glónţe a fost uitată într'un tun. La serbarea de la Bobotéză artileristii s'au folosit *tocmai de acest tun*, şi astfel s'a produs accidentul. E cam curiósă ştirea, şi cam neverosimilă; ancheta însĕ va constata dacă e adevĕrată ori nu?

Mişcări electorale.

După ştirile ce le avem, pretutindenea alegĕtorii români se grupézá în jurul candidaţilor naţionali şi în şiruri bine închiegate aştéptă ziua alegerii, pentru-ca cu votul lor curat şi din iubire de neam isvorit sĕ ducă la învingere causa proprie, causa naţională română. Astfel:

In cercul Sebeşului

însufleţirea e mare pentru candidatul *Dr. Liviu de Leményi*, presidentul clubului român municipal din comitatul Sibiiului, care se bucură de cea mai desĕvêrşită stimă şi trecere şi la străinii din acel cerc. Zăpăcéla e atât de mare în tabĕra contrară, în cât până în momentul de faţă nici nu se ştie, care e contracandidatul? Românii sĕ-şi strîngă bine rîndurile în acest cerc electoral, care şi în trecutul mai îndepărtat *de Români a fost representat în parlamentul ţerii!*

In cercul Cristianului

simpaticul candidat naţional, *Dr. Nicolae Comşa*, cutrieră comunele româneşti şi e primit pretutindenea cu dragoste şi cu însufleţire. Vorbirile ţinute poporului încălzesc inimile şi dau încolţire speranţei, că vor vení şi pentru noi zile mai bune. Majoritatea alegĕtorilor în cercul acesta e mare, şi dacă Românii vor fi una, cum trebue sĕ fie, învingerea e sigură. Saşii se şi tem de desastru. Contracandidatul e adecă sasul *Dr. Greskovits.*

Cercul Ighiului

e întreg în picióre pentru a da lupta electorală cu sorţi sigure de isbândă în favorul candidatului naţional *Dr. Alexandru Vaida Voevod*, care e primit cu mare entusiasm pretutindenea. Contracandidatul e *Werner Gyula*, pentru care administraţia face presiunile posibile, dar' înzadar, pentru-că cercul îi va lua mandatul, şi 'l va da candidatului naţional. Sâmbătă dl *Vaida* a fost în [illegible], unde şi-a ţinut vorbirea-program. Intreg poporul român din jur s'a adunat pentru ca sĕ 'l asculte. Au fost de faţă mulţi *notabili magiari.* Fondul vorbirei rostite, argumentele înşirate, şi verva cu care oratorul şi-a spus vorbirea a *fascinat chiar şi pe străinii cari erau de faţă*, ear' pe Români i-a adus la entusiasm de nedescris.

Iată cum luptăm noi, domnilor de la ziarele jidano-magiare! Nu sĕmănând ură şi duşmănie, nu îndemnând poporul la acte de volnicie, *ci stîrnind încredere şi simpatii până şi la contrari!*

Cercul Făgetului

va fi represintat în dietă după tóte probabilităţile de domnul *Dr. Aurel Muntean*, advocat în Orĕştie, care şi-a spus deja programul, în faţa unui public numĕros şi însufleţit. Şi domnul Muntean a vorbit atât de frumos şi de corect, din tóte punctele de vedere, în cât şi *străinii* au trebuit sĕ i-se închine.

Cercul-Ocna-Sibiiului

a fost până acuma unul din cele mai stricate cercuri. In momentul din urmă venia câte un Jidovaş, căruia nici de nume nu-i auzise până aici nimenea, şi cu bani şi cu promisiuni îşi înjgheba majoritatea recerută, care 'i punea în mână mandatul bineplătit. Sperăm că aceste moravuri vor fi stîrpite din rădăcină pentru viitoriu. Cel puţin în cât priveşte alegĕtorii români, cari cum suntem informaţi, stau zid pe lângă candidatul naţional Dr. *Aurel Cosma.* Ajute-le Dumnezeu sĕ 'l scótă biruitor din urnă în ziua de alegere!

La Vinţul-de-jos

candidatul naţional Dr. *Iuliu Maniu* are prospecte sigure de reuşire. Tot aşa se dă ca sigură, chiar şi din partea ziarelor magiare, alegerea dlor: Dr. *Stefan C. Pop*, la Şiria, *Vasilie Damian* la Baia-de Criş, Dr. *Teodor Mihalyi* la Ileanda-mare, Dr. *Ioan Suciu* la Boroşineu, Dr. *Vasilie Lucaciu* la Lăpuşul-unguresc şi Dr. *Gavriil Suciu* la Haţeg.

Cercul Trăscăului.

Candidatul naţional ací e dl Dr. *Zosin Chirtop*, advocat cu mare tragere de inimă pentru poporul românesc, în Câmpeni. Moţ şi el, posede perfecta încredere a Moţilor cari aparţin la acest cerc, şi cari vor căuta sĕ nu rĕmână de ruşine, întorcându-se de la alegere ca învinşi, ci ca falnici învingĕtori.

Cehul Silvaniei.

Candidatul naţional, dl *George Pop de Băseşti*, şi-a spus vorbirea-program Mercuri, sĕptĕmâna trecută, în faţa unui public numĕros. Au fost de faţă *toţi* preoţii din cerc, afară de doi, reţinuţi din cause binecuvêntate. Insufleţirea şi ací e mare.

Ţara Oltului

e în ferbere. In cercul Făgăraşului Dr. *Ioan Şenchea*, ear' în cercul Arpaşului Dr. *Octavian Vasu* desvóltă mare activitate ca candidaţii naţionali pentru a duce la isbândă steagul naţional, mult compromitat ací în timpul din urmă

Dr. Aurel Vlad

candidézá în trei cercuri: la *Dobra*, unde a fost ales în rîndul trecut, la *Radna*, în locul părintelui *Dr. Vasilie Lucaciu*, şi în *Orĕştie.* Atât în Orĕştie cât şi în Radna alegerea e sigură. La Dobra probabilă, cu tóte că s'au făcut mari schimbări în listele electorale, în detrimentul Românilor. In Radna şi Orĕştie candidatul a fost primit cu mari ovaţiuni, cu ocasiunea rostirii programului.

Din Banat.

In cercul *Becicherecul-mic* candidézá cu program naţional *Dr. George Adam*, advocat în Timişóra, în *Rittberg* protopresbiterul *Ioan Pepa*, în *Ciacova* marele proprietariu *George Breban*, ear' în *Bega-St.-George Vincenţiu Petrovici*, care e sprijinit şi de celelalte naţionalităţi nemagiare.

*

Din tóte acestea se vede, că Românii în scurtul timp ce li-a stat la disposiţie, au făcut pretutindenea aceea ce s'a putut face! Tot atât de bine s'au purtat şi Sêrbii şi Slovacii, cari asemenea au întrat de astădată cu tótă nădejdea în activitate.

Convocare.

Reuniunea de înmormêntare din Cincul-mare are onóre a-şi invita membrii la adunarea generală ce se va ţiné în 28 Ianuarie st. n. a. c. în sala şcólei gr. or. din loc, pe basa § 13 din statute, — cu următórea:

Programă:

1. Raportul comitetului. — 2. Censurarea raciociniului. — 3. Esplicarea statutelor. — 4. Procurarea unui drapel. — 5. Stergerea pomenilor. — 6. Deciderea numĕrului până la cari pot fi primiţi membri noi. — 7. Eventuale propuneri.

Din şedinţa comitetului reuniunii, ţinută în 15 Ian. 1905:

Emil Mandocea
president.

Dionisie Stanculeţu
secretariu.

Din Cohalm.

Reconstituirea despărţĕmêntului Asociaţiunii.

— 14 Ianuarie n.

Ziua de 28 Decembre 1904 (10 Ian. 1905) a fost o zi însemnată în viaţa poporului nostru românesc din jurul Cohalmului, căci în acéstă zi fruntaşii poporului nostru de pe aici din 16 comune, în frunte cu preoţii şi învĕţătorii lor s'au concentrat în opidul Cohalm în urma apelului emis de delegatul comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura rom. şi cultura poporului român“, ca sĕ iee parte la reconstituirea despărţĕmêntului Cohalm al „Asociaţiunei“, şi ca sĕ se delecteze şi sĕ fie martori oculari la prelegerile ţinute cu acéstă ocasiune de dl profesor Aurel Ciortea de la Braşov cu ajutoriul schiopticonului.

Adunarea acésta de reconstituire a decurs frumos.

Delegatul comitetului central, dl *Ioan Lăpĕdatu*, secretariu al II-lea al „Asociaţiunei“, a deschis adunarea prin o frumósă vorbire, în care a atins *„problemele culturale ale Asociaţiunei şi mijlócele cu cari putem conlucra la ajungerea şi realisarea acestor probleme“.* Vorbirea acésta, predată cu multă dragoste de neam şi cunoştinţă de causă, a lăsat frumóse impresiuni în inimile ascultătorilor, cari treceau cu numĕrul peste 300. Cu deosebire partea aceea din vorbire, în care dl Lăpĕdatu a zis că „şi în noi în cei îmbrăcaţi în reverenzi şi în haine domneşti bat cu acelaşi foc şi dragoste de neam inimi româneşti ca şi în ţeranul de la córnele plugului, a plăcut ţĕrănimei, din ochii căreia transpira o mulţămire sufletéscă vĕdênd şi înţelegênd că domnii nostri româneşti se identifică cu poporul în tóte împrejurările, lipsele şi nĕcazurile acestuia.

După acéstă vorbire, care a lăsat urme neşterse în inima şi sufletul celor presenţi, şi pentru care pe orator publicul l'a rĕsplătit cu aplause lungi, s'a constituit biroul, alegêndu-se notariu ad hoc dl învĕţătoriu G. Andron din Ungra şi cassariu dl I. Buzea, cassariul „Economiei“ din Cohalm. Suspendându-se şedinţa pe 10 minute pentru inscrierea de membri şi incassarea taxelor, — la redeschidere se constată că s'au inscris membri pe viaţă 1, dl George Mircea, proprietariu în Caţa, ordinari 12, ajutători 15. După acésta s'a purces la alegerea comitetului pe un period de 3 ani. S'au ales cu aclamaţiune următorii: Ioan Bercan, paroch în Merchiaşa, director al despărţĕmêntului, ear' membri în comitet: Ioan Brotea, paroch în Mateiaşu, Ioan Buzea, cassariu la „Economia“ în Cohalm, Dr. George Drimba, advocat în Cohalm, Ieronim Buzea, preot în Ştena, Ioan Curta, paroch în Bundorf, George Andron, învĕţătoriu în Ungra, şi George Fuciu, contabil în Cohalm. Directorul ales, părintele Ioan Bercan, mulţămind adunărei pentru încrederea pusă într'însul şi în comitetul ales, rógă membrii despărţĕmêntului de sprijinul fieşte-căruia, ca astfeliu cu puteri unite şi dragoste frăţéscă sĕ putem duce afacerile despărţĕmêntului nostru Cohalm al „Asociaţiunii“ pe calea progresului.

După acestea se procede la partea cea mai interesantă a acestei adunări. Domnul profeser de la Braşov *Aurel Ciortea* ţine douĕ prelegeri despre „beţie“ şi despre „Viéţa Domnului Christos“ cu ajutorul schiopticonului, ceva ne mai pomenit pe la noi. Ni-a arătat starea tristă la care póte ajunge omul prin beţie, presentându-ne viéţa unui beţiv în 20 tablouri, fórte instructive pentru cei cuprinşi de acéstă patimă. Ni-a presentat o familie cu o posiţie fórte frumósă la început, care până ce capul familiei nu era cuprins de acésta urîtă patimă, avea raiul pământesc, ear' după ce s'a dat beţiei, din viéţa fericită de odinióră a ajuns la viéţa cea mai tristă şi desperată, capul familiei în casa alienaţilor, ear' beata soţie şi cei doi copilaşi în cea mai négră miserie şi ticăloşie, avisată la sprijinul ómenilor marinimoşi.

In a doua prelegere „Din viéţa Domnului Christos“, ni-a arătat earăşi vr'o douĕzeci de tablouri fórte frumóse, potrivite cu timpul sĕrbătorilor Naşterii Domnului Iisus Christos, preste care trecusem.

Şi anume ni-a arătat Vifleimul, cei trei crai de la rĕsărit venind pe urma stelei, Iisus binecuvêntând pruncii, Botezul Dlui Christos de la Ioan, Iisus săturând mulţimea cu 2 peşti şi 5 pâni. Iisus în grădina Getsimani, prinderea, judecarea, rĕstignirea Lui şi Invierea din morţi, etc., cari au mulţămit fórte mult publicul, inspirând cugetări evlavióse în inimile ascultătorilor, şi transpunêndu-i în timpurile istorice de pe vremea Dlui Christos — în regiunile sfinte.

Ambele prelegeri au reuşit splendid şi prelegĕtoriului, dlui profesor Ciortea, nu-i putem de cât mulţămí precum şi onorabilului comitet central al „Asociaţiunei,“ pentru că l'a trimis întrĕ noi, ca sĕ ne facă atât de plăcută şi înălţătóre de inimi ziua din 28 Dec. 1904 v.

Ni-a mai arătat apoi frumóse tablouri, bisericile cele mai mari şi renumite din lume, ca a sf. Marcu din Veneţia, a sf. Sofii din Constantinopol, a sf. Stefan din Viena, şi altele.

In tot decursul prelegerilor acestora fórte frumóse şi instructive, cari au durat peste $1^1/_2$ ore, publicul a fost cu cea mai mare atenţiune. Eram aşa de impresionaţi de cele vĕzute, în cât cu tóte că timpul era înaintat, după 1 óră p. m., nici grijă n'aveam de împăcarea şi a lipselor trupeşti, căci emulaţiunea sufletéscă de care eram cuprinşi predomina tot trupul nostru.

După atâta obosélă de aprópe 2 ore dl Ciortea termină prelegerile sale, sala de nou se luminézá, căci pe timpul prelegerilor fusese întunecată, şedinţa se încheie, depărtându-se mulţimea publicului, ear' inteleginţa în frunte cu o frumósă cunună de dame se aşeză la mese, ca sĕ iee prânzul la olaltă. Aici apoi s'au început şirul toastelor. Primul l'a ridicat părintele Bercan pentru comitetul central şi membrul secţiunii ştientifice dl profesor Ciortea. Dl profesor Ciortea pentru poporul românesc şi conducĕtorii lui. Domnul delegat Ioan Lăpĕdatu pentru damele române şi în fine dl Jeronim Buzea pentru noul membru pe viaţă al despărţĕmêntului Cohalm, dl George Mircea, — după cari mai petrecênd câteva momente în dragoste adevĕrat românéscă, ascultând acordurile armonióse al cântecelor nóstre naţionale ce eşiau din instrumentele musicanţilor, strîngêndu-ne mân ni-am luat rĕmas bun de la óspeţi, depărtându-ne fie-care la ale sale, mângâiaţi în sufle că am avut şi noi cesti de pe aici o zi d bucurie şi înălţare sufletéscă, acum cân nori grei planézá de-asupra nóstră şi cân greul vieţii reclamă muncă şi ear' munc de la noi.

Astfel a decurs adunarea de reconstituire a despărţĕmêntului nostru XXVII Cohalm al „Asociaţiunii“. *Unul din cei de faţ*

Teatru român în Sibiiu.

— 22 Ianuarie n.

Incepem cu constatarea, că suntem no
Românii din Sibiiu şi jur atâţia, ca sĕ pute
umplea teatrul orăşenesc din lo , chiar şi d
mai multe-ori după olaltă. Şi apoi sunte
şi atât de *naţionali*, ca sĕ ne ţinem de da
torinţă a 'l umple, totdeuna când ni-se îm
bie ocasiunea de a asista la representaţiu
cu adevĕrat artistice, cum a fost de es. ce
de Vineri séra, dată de artistul nostru dr
matic, dl *Zaharie Bârsanu*, bursierul societă
pentru fond de teatru român. Ceea-ce în
nu însémnă, că pungile ni-ar sta deschi
pentru toţi *Georgeşcii* de preste graniţă, ca
îşi permit câte odată sĕ facă atent
lor. Pentru ei nu suntem dispuşi
nici *case* pline, nici *casse* pline.

A fost adevĕrată plăcere chiar şi acee
sĕ vezi atâta lume românéscă adunată la
loc, sĕ vezi teatrul plin numai de Romă
Şi nu credem sĕ 'l fi părăsit unul măcar n
mulţămit cu prestaţiunile celor de pe bi
Mărturisim, că ni-ar fi plăcut mai bine, da
ni-se dedau nişte piese naţionale, cu car
tere luate din viéţa nóstră românéscă, d
vina că nu aşa s'a întêmplat o pórtă sără
nóstră atât de mult simţită în acest ram
literaturei. N'avem piese bune originale,
mai ales piese potrivite pentru artistul *B*
sanu. Trebue sĕ ne mulţămim deci deoca
dată şi cu traduceri.

S'a dat, după cum anunţaserăm în
mĕrul trecut, *„Sacrificiul“*, dramă itali
într'un act, apoi monologul *„Greva fierarilo*
şi în urmă *„Stéua“*, dramă earăşi într'un
Piesa primă e din cale afară grea. R
principal l'a avut dl *Bârsanu*, c

presentat în întréga splendóre a talentului sěu. A făcut o creaţiune artistică desěvêrşită din rolul sěu. Şi mari silinţe şi-au dat şi ceialalţi cooperatori, dşóra *Mărióra Muntean* (din Braşov) şi dl *Enescu* (Sibiiu), ambii diletanţi, dar' cu destulă rutină pentru bină, ca sě nu stee prea departe îndĕrětul dlui *Bârsanu*, ceea ce li-a şi succes. „*Greva fierarilor*" e apoi piesă de forţă pentru dl *Bârsanu*. Pretutindenea a fost admirat pentru verva cu care predă acest monolog clasic, şi admirat şi rěsplătit cu frenetice aplause şi cu nenumĕrate chemări la rampă a fost şi la noi. Piesa „*Stéua*" a mers atât de neted şi de perfect, în cât credeam că nu numai dl *Bârsanu*, care şi aci a avut rolul principal, cu o creaţiune splendidă, ci şi diletanţii sunt toţi artişti consumaţi. In piesa acésta pe lângă dl *Bârsanu* au fost ocupaţi tot cei ca sus, d-şóra *Muntean* şi dl *Enescu*, şi apoi micul [illegible], care a fost fórte drăguţ în rolul de [illegible].

Deci, ca sě nu se crédă că suntem preocupaţi, fiind vorba de o representaţiune românéscă, lăsăm sě urmeze părerile ziarelor germane de aici, asupra acestei prea succese sěri [illegible] naţional român.

[illegible] *D. Tagblatt*" scrie în numěrul de [illegible] următórele: „Dl *Bârsanu* s'a presentat ca un actor rutinat şi fin, cu o figură bună de scenă, şi cu voce plăcut sunătóre, pe care o stăpâneşte perfect de bine, şi cu care póte sě producă efect mare. Talentul sěu declamatoric a strălucit special în monologul „*Greva ferarilor*", după care casa plină l'a chemat de nenumĕrate-ori la rampă, predându-i-se şi o puternică cunună de lauri, cu dedicaţie. Artistului i-au asistat în mod escelent dşóra *Mărióra Munteanu* (Braşov) şi dl *Iuliu Enescu*, în ambele drame. Dşóra *Munteanu* a primit un buchet de flori naturale. Drăguţ a jucat şi micul [illegible] George, în „*Stéua*".

Ziarul „*Hermannstädter Zeitung*" scrie apoi următórele în numĕrul de Dumínecă: „...Pe lângă aceea, că dl *Bârsanu* dispune în mare măsură de ce se cere pentru chemarea sa, şi-a dat probe escelente despre talentul său, în ambele piese de câte un act: „*Sacrificiul*" şi „*Stéua*", dar' mai ales în escelenta predare a monologului „*Greva fierarilor*". Pe lângă dinsul au surprins prin jocul ireproşabil şi îndemânatic, cum şi prin satisfăcătórea siguranţă a stăpânirii rolurilor, dşóra *Măţi Munteanu*, ca Margareta şi Berta, şi dl *I. Enescu*, ca conte Fabrizzi şi Sam, şi tot aşa micuţul *Benţa*, care ca George a fost fórte drăguţ. Actorii au fost aplaudaţi cu frenesie şi de nenumĕrate-ori chemaţi la rampă. Dşóra *Munteanu* a primit un buchet, dl *Bârsanu* o uriaşă cunună de lauri cu dedicaţie".

Când alţii scriu astfel, credem că laudele nóstre sunt de prisos la adresa celor ce ni-au procurat o séră atât de deliciósă, cum a fost cea de Vineri, ca şi care ne dorim cât de multe, în interesul bine priceput al culturii nóstre naţionale şi al dulcei limbi româneşti, care e atât de fermecătóre audită de pe bină!

Unchiul.

NOUTĂŢI

Sĕrbătórea Sfântului Ioan Botezătoriul, fiind tot odată şi ziua onomastică a Esc. Sale Inaltpreasânţitului *archiepiscop şi metropolit al nostru Ioan*, societatea română din Sibiiu a usat de ocasiune spre a-şi manifesta şi din acest prilegiu sentimentele de stimă, veneraţiune şi iubire faţă cu Esc. Sa, interpretate prin graiul Preacuvioşiei Sale dlui archimandrit-vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu. Sĕrbătórea sfântului Ioan Botezătoriul e una dintrĕ cele mai însemnate sĕrbători la poporul român, care tocmai pentru însemnătatea ei dă cu predilecţiune fiilor sei numele Ioan. Pentru noi sĕrbătórea acésta e cu atât mai însemnată, cu cât ea este şi onomastica Esc. Vóstre — a zis Preacuvioşia Sa. — Conduşi de veneraţiunea, iubirea şi recunoştinţa ce Vi-o păstrăm pentru zelósa şi înţelépta conducere şi apărare a afacerilor bisericeşti şi şcolare ale credincioşilor metropoliei, — ne am presentat la Esc. Vóstră, pentru-ca pe lângă esprimarea acestei veneraţiuni, iubiri şi recunoştinţe, sĕ Ve dorim, ca în sănĕtate şi putere deplină sĕ ne povăţuţi încă mulţi ani.

Esc. Sa mulţămind pentru repeţitele manifestaţiuni, spune, că precum părintele trupesc se bucură vĕdêndu-se încunjurat de iubirea fiilor sei, a familiei sale, aşa şi Esc. Sa se bucură vĕdêndu se încunjurat de iubirea şi încrederea fiilor sei sufleteşti, a credincioşilor bisericei de sub păstorirea sa; şi precum părintelui trupesc iubirea fiilor sei îi dă perseverenţă în munca şi truda pentru ocrotirea şi fericirea familiei sale, aşa şi Esc. Sa primeşte din aceste manifestaţiuni de iubire şi încredere tot mai mult indemn, tot mai multă îmbărbătare pentru-ca din tóte puterile câte i-le-a dăruit Dumnezeu, sĕ perseverze întru a-şi împliní cu scumpĕtate chiămarea sa, care grea fiind chiar şi întrĕ împrejurări normale, cu atât mai grea este întrĕ împrejurările critice de acum. Cu ajutoriul lui Dumnezeu însĕ, şi lucrând toţi în bunăînţelegere şi dragoste frăţéscă, sĕ sperăm că vom trece şi peste împrejurările critice de acum, continuând a muncí împreună pentru realisarea idealului bisericei nóstre, ideal binecunoscut de toţi.

In acésta speranţă imploră darul şi binecuvêntarea cerésca asupra tuturor şi mulţămind încă odată pentru frumósa manifestaţiune, le doreşte tuturor viaţă îndelungată, sănĕtate deplină şi fericire.

*

Amânarea têrguriior din causa alegerilor dietale. Ministrul de comerciu a dispus, ca têrgurile cari cad pe zile în cari au sĕ se facă alegerile de deputaţi dietali, sĕ se ţină în ziua următóre. In comitatul Sibiiu ziua alegerilor fiind fixată pe Marţi (31 Ianuarie), têrgul de sĕptĕmână al Sibiiului se va ţiné Mercuri (1 Febr.) în loc de Marţi (31 Ian.)

*

Kapocsányi Mór, vicecomitele comitatului Făgăraş, a rĕposat Vineri diminéţa, în Făgăraş.

*

Rescumperare pentru ziua onomastică. Dl *Dr. Ioan Popp*, medic-colonel î. p. în Sibiiu, a donat pentru Museul istoric şi etnografic suma de 10 cor. Priméscă st. domn donator sinceră mulţămită. *Biroul Asociaţiunii.*

*

Greve mari. In ţinutul de la Ruhr (în Germania) 200.000 de lucrători băieşi sunt în grevă de aprópe o sĕptĕmână, pretindênd simbrie mai convenabilă şi reducerea orelor de lucru. Tot grevă mare e şi în Rusia, unde pe lângă îmbunătăţirea simbriei şi reducerea orelor de lucru lucrătorii pretind şi drepturi politice. Anume: 1. Parlament pe basa votului electoral general; 2. Sistarea rĕsboiului cu Japonia; 3. Graţiarea tuturor condamnaţilor politici; 4. Garantarea dreptului de întrunire şi asociare şi a libertăţii presei. Până acum sunt în grevă [illegible] de lucrători ai băilor Putilov şi 7000 lucrători de la o mare fabrică de bumbăcării.

*

Eshauriarea creerilor. Dr. Högyes Endre, directorul institutului antirabic (Pasteur ian) din Budapesta, unul dintrĕ fruntaşii profesorilor de medicină, a nebunit. I-a eshauriat creerii munca spirituală necontenită, aşa că în timpul din urmă facultatea de judecată 'i slăbise aşa mult, în cât nu mai ştia nici sĕ se mai reîntórcă acasă de pe stradele oraşului, ci trebuiau sĕ 'l conducă alţii. Joi a fost internat în sanatoriu.

*

A degerat în tren. In apropiere de comuna Saciur, întrĕ staţiunile Sátoralja-Ujhely şi Varanno, zilele trecute s'a nămolit un tren în troeni de zăpadă de înălţime până la opt metri. In timpul cât trenul a stat nămolit, a degerat în el un călĕtoriu, al cărui nume nu s'a putut constata până acuma. S'a găsit la el bilet de cl. II. cu destinaţie la Budapesta, orologiu şi lanţ de aur şi o bună sumă de bani.

*

Viscole de zăpadă. Săptĕmâna trecută viscole mari au troenit cu nămeţi de zăpadă calea ferată pe liniile Issenova—Anina, Vêrşeţ-Cuvin, Petrovasello (Rom.-Petre)—Bavanişte, Petrovasello—Panciova şi Petrovasello—Satulnou aşa că circulaţia trenurilor a trebuit sistată pe timp nedeterminat.

*

La fondurile „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu" s'au mai făcut următórele dăruiri: drept rĕscumpĕrare a felicitărilor de anul nou, dl Demetriu Birĕuţ, redactorul „Poporului român" din Budapesta a dăruit fondului de 20 fileri pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare, 3 cor., parochul Mihail Ganea din Veneţia-inferióră, 2 cor., Dr. Nicolae Şerban de Voila, adv. în Făgăraş 20 cor., Ioanichie Bota şi Nicolae Neagoe, sodali croitori, câte 1 cor., ear' la fondul „Masa învĕţăceilor meseriaşi români", Nicolae Butelanc, ales capelan din Vidra-desus, soţia sa Teresia, socrii sei Vasilie Gomboş şi Maria Gomboş, fie-care câte 1 cor., în total 4 cor., Dr. Eugen Meţianu, advocat, Braşov 3 cor., George Spătaru, Iuliu Adam, Edvin Craiovean, toţi sublocotenenţi c. şi r., fie-care câte 2 cor., N. N. 4 cor., Ioan I. Lăpĕdatu, căpitan F., Dr. I. Dobre, Dr. Aurel Crăciunescu, Petru Ciora, Dr. Miron E. Cristea, as. consist., Pompiliu Bârsan, c. şi r. locotenent, fie-care câte 1 cor., Dr. Virgil Cioban, 2 cor. şi Vic. Tordăşianu 15 fileri.

† Conte Iuliu Szapáry, fost ministru-president în anii 1890—1892 (luând presidenţia după căderea lui Coloman Tisza), a rĕposat în Abbazia în 20 l. c. în etate de 72 de ani. A fost bărbat de stat cu vederi largi, care şi în chestia naţională avea ţinută corectă şi conciliantă. Căderea sa de la putere a fost provocată de obstrucţia ce s'a făcut în dietă proiectului de lege despre statificarea administraţiei.

*

Şcólele de grădinărit din Baja, Löcse, Nagybocskó şi Turda, cu începere din anul acesta vor avé cursuri de doi ani; îşi vor menţiné însĕ şi pe viitoriu direcţia practică, dând elevilor instrucţie practică cu privire la şcóla de pomi, pomărit, grădinărit pentru bucătărie şi grădinărit de lux (florărie, etc.) şi vierit.

*

Un „director" cinstit. Toperczer Albert, directorul cassei de păstrare din Bártfa, sĕptĕmâna trecută a dispărut din oraş, după ce a defraudat de la bancă 200,000 de coróne.

Museul istoric şi etnografic.

In favorul Museului istoric şi etnografic al Românilor din patrie au contribuit ca rescumpĕrare a felicitărilor de Anul nou 1905 următorii P. D.:

(Transport din listele publicate deja 824 cor. 50 fil.) Demetriu Câmpean, archivariu consistorial, 4 cor., Paul Muntean, vicecolonel, ambii din Sibiiu, 3 cor., G. Ciobotariu, paroch, Ghimeşfükk, Ilie Hociotă, econom seminarial, Sibiiu, Petru A. Mihuţ, paroch, Hondol, câte 2 cor., Colonia română în Sarajevo, 20 cor., Iancu Milu, Uzdin, Ecaterina Tismonar, Dogneces, câte 3 cor., Iosif Goga, paroch, Rĕşinari, Alexandru Băban, cooperator parochial, Bicsad, Ioan Vana, not. cerc., Albac, câte 2 cor., Ioan Gall, not. şi proprietariu, Secueu, 6 cor., Iuliu Suceava, par., 2 cor., Pavel Beşa, înv. pens., ambii din B.-Prund, 2.50 cor., Paul Ianeu, preot, Obad, 2 cor., Dr. G. Linul, adv., Bistriţa, 4 cor., Candin Suciu, preot, Măgina, 1 cor., Dr. Octavian Rusu, advocat, Sibiiu, Tuliu Roşescu, protopresb., Cluj, câte 10 cor., Ioan Papiu, protopresb., Sibiiu 5 cor., Dr. Augustin Cheţian, adv., Reghin, 10 cor., Simion Pasca, proprietariu, Săloiva-de-jos, 3 cor., Alexe Chiţu, comerciant, Bran, Maria Cupşe, Feldióra (Maieg-Földvár), câte 2 cor., Vasiliu Mica, proprietariu, Someş-odorheiu, 5 cor., George Gârda, rig. în drept, 2 cor., Dr. Constantin Manea, advocat, 3 cor., ambii din Făget, Atanasiu Roşian, not. cerc., Gârbova-de-jos, 2 cor., Iuliu Roşiu, proprietariu, Vrani, 3 cor., Teofil Dragomir, proprietariu, Lupóia, 2 cor., Dr. Alexandru Andreasi, medic, Rom.-Petre, 5 cor., Sabin Savu, not., Vale, 2 cor., Valeriu Pop, not., Săcel, 5 cor., Coriolan Zuiac, paroch, Vaşiova, 2 cor., Teodor Panciovan, preot, Iertof, 5 cor., Constantin Colbasi, Spring, 2 cor., Vasile Zehan, şi dna soţie, adv., Dicio-Sân-Mărtin, 10 cor., Ioan Dologa, preot, B.-Tiba, 2 cor., Dr. Dionisiu Login, adv., Bistriţa, 5 cor., G. Neagovici-Negoescu, preot, Intorsura-Buzeu, 2 cor., Arseniu Vlaicu, dir. şcol., Braşov, 5 cor., Simion Teodor, comerciant, Braşov, 2 cor., Ioan Haţigan, protopop, Cojocna, 4 cor., Dr. Ioan Elekes, medic, S.-Sebeş, Petru Călciunariu, adv., Orşova, Nicolae Prostean, adv., Lugoj, câte 5 cor., Laurian Bercian, funcţionariu de bancă, Orăştie, 2 cor., Dr. At. Moga, medic, Săsciori, 5 cor., George Ittu, paroch, Vale, Mihail Ciurdar, preot, Someş-Dob, câte 2 cor., Nicolae Racoţa, medic, şi dna soţie, Şeica-mare, 20 cor., Romul Simu, Sibiiu, Petru Circo, capelan, câte 2 cor., Nicolae Florescu, proprietariu, 3 cor., Ioan Maxim, paroch, 2 cor., Ioan Medrea, Nicolae Mărginean, Ioan Domşa, înv., câte 1 cor., toţi din Ighiu, Major Silviu de Herbay, Sarajevo, 10 cor., Iosif Serafin, preot, Cornel de Cosmuţa, secret. de postă, Eugen cav. de Zotta, concepist de postă, Teodor Filipescu, chimist, Ioan Pop de Alămor, oficiant, Ioan Aleman, sivicultor suprem, Nicolae Manticzevski, şef de gară, fie-care câte 5 cor., Traian Popa, sublocot., George Opriţia, oficial militar, câte 3 cor., Stefan cav. de Zopa, asistent, George Bogoevici, oficial militar, câte 2 cor., George Bogoevici, cadet, Ieşanu, adjunct de finanţe câte 1 cor., toţi din Sarajevo, Toma Bârsanu, paroch gr. or., Dârste, 4 cor. Total 1116 cor. — Sibiiu, în 17 Ianuarie 1905. Biroul Asociaţiunii: *Dr. C. Diaconovich.*

O întimpinare.

Făgăraş, în 21 Ian. 1905.

Onorată Redacţiune! Vĕ rog a publica următórele la invectivele publicate în numĕrul de eri al fóiei „Tribuna", cari nu sunt altceva de cât svêrcolirile unor ómeni nedemni de societatea cultă:

Astfel de apucături necualificabile pot pe alţii sĕ-i geneze, pe mine care atât societatea română, cât şi cea străină mĕ cunóşte, absolut de loc.

Ziua alegerii de Joi în 26 şi ziua pertractării procesului pentru calumnie vom vedé cui va da drept.

Un lucru mĕ dóre, că astfel de lucruri se pot întêmpla în societatea românéscă.

Primiţi asigurarea stimei mele

Dr. Şerban
advocat.

Cărţi şi reviste.

Raportul societăţii „Junimea" a studenţilor de la universitatea din Cernăuţi, pe anul administrativ XXVI (Nov. 1903 — Nov. 1904), despre activitatea societăţii, numĕrul membrilor şi starea averii. A apărut în Cernăuţi (tipografia Isidor Wiegler).

*

„Istoriografi vechi, istoriografi noi." A apărut şi se póte procura de la librăria archidiecesană din Sibiiu (Nagyszeben) broşura „*Istoriografi vechi, istoriografi noi, studiu critic în chestia vechei metropolii ortodoxe române*" de *Teodor V. Păcăţian*. Preţul 2 coróne, plus 20 fileri pentru porto. Cartea e împărţită în următorii capitoli: Dogme istorice. Părintele Bunea ca scriitoriu. Punctul meu de vedere. Argumente vechi. Noua teorie. „Nandoralbensis". Decretul regelui Vladislav. Mănăstirea voevodului Mihaiu Viteazul. Vicarii episcopilor latini. Sava Brancovici. „Unirea". Incheiare.

*

„Momente din viéţa bisericéscă a Românilor ortodoxi din Transilvania, din anii 1780—1792", de Mateiu Voileanu, asesor consistorial. Sibiiu, tiparul tipografiei archidiecesane. Preţul 80 fileri plus 10 fileri porto. Se póte procura de la librăria archidiecesană.

*

„Cartea de Aur". A apărut în *ediţie nouă* volumul prim din opul „*Cartea de Aur, sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară*", de *Teodor V. Păcăţian*, şi póte fi procurat, împreună cu volumul II prin librăria archidiecesană din Sibiiu, ori de-a dreptul de la autorul. Un esemplar din fie-care volum costă broşat 10 coróne, legat în pânză 11 cor. 60 fileri. La cerere se acórdă şi înlesniri de plată.

Din public.*)

Multămită publică.

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu", urmând creştinescului obiceiu din anii trecuţi, plăcut nouĕ şi lui Dumnezeu, a provĕzut şi în anul acesta în Ajunul Naşterii Domnului un număr însemnat dintre elevii noştri de la tóte şcólele rom. din Sibiiu, cu vestminte şi victualii, ear' pe unii îmbrăcându-i complet. Subscrişii învĕţători în numele elevilor împărtăşiţi ne vedem plăcut îndemnaţi a esprima stimaţilor conducători şi membrii ai susnumitei reuniuni, cum şi tuturor acelora cari au ostenit în acéstă afacere, cele mai vii mulţămiri, rugând cerul sĕ le resplătéscă ostenelele şi jertfele aduse, întru alinarea suferinţelor celor lipsiţi.

Sibiiu, 28 Decembre 1904.

Lazar Negrilă, Candid Popa, Romul Botezan, Nicolae Iordan, învĕţători.

Teatrul orăşenesc.

Luni (23 Ian.): „*Der Biberpelz*", piesă în 4 acte, de Gerhard Hauptmann.

Marţi (24 Ian.): „*Das Schwalbennest*", operetă în 3 acte, de Henri Herblay.

Nr. mag. 732/1905. [15] 1—1

Publicațiune.

Pe basa ordinațiunii dlui ministru reg. de comerciu din 12 l. c. nr. 2820/1905, conform căreia în fie-care municipiu têrgurile de țeră și de sĕptĕmână, dacă concad cu ziua fixată pentru alegerile de deputați dietali, ce au sĕ se țină acum, sunt a se amâna pe ziua următóre, prin acésta, — considerând că în comitatul Szeben alegerile de deputați dietali sunt fixate pe Marți, 31 l. c. n. — **têrgul de sĕptĕmână al orașului Nagyszeben** (Sibiiu), **ce cade pe Marți, 31 l. c., se amână pe ziua următóre, adecă pe Mercuri, 1 Februarie n. c.**

Nagyszeben, 17 Ianuarie 1905.

Magistratul.

[16] 1—2

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de **practicant** la *„Cassa de păstrare reuniune" în Sĕliște*, comitatul Sibiiu, se escrie prin acésta concurs cu terminul de **15 Februarie 1905 stil nou.**

Reflectanții la acest post, carele va fi dotat cu un salariu anual de **720 coróne,** au sĕ documenteze absolvarea unei școle comerciale, cu examen de maturitate.

Cei cu praxă în afaceri de bancă vor fi preferiți.

Săliște, în 18 Ianuarie 1905.

Direcțiunea.

Casă de vêndut.

Casa **din têrgul vitelor nr. 15,** constătătore din **ospĕtărie și fârnărie** (Greislerei) rentabile, împreunată cu **baraca din têrgul cel nou de vite** se vinde din mână liberă din causă de bólă. **Informații se dau acolo.**

(12) 2—3

Un practicant de notariu

absolut de VIII clase gimnasiale, cunoscĕtor de limba magiară, cu scrisóre frumósă, pe lângă **salar lunar de 20 coróne, întréga întreținere** — afară de spălat — și venit lateral corespundĕtor **află imediat ocupațiune** statornică în cancelaria subscrisului.

Zlatna, 15 Ianuariu n. 1905.

[15] 2—3 **Iuliu V. Albini**
notariu cercual

P. T.

Am onórea a aduce la cunoștința onoratului public că mi-am deschis un

salon de ras, tuns și frisat

în palatul „Albinei", înspre strada Baier.

Asigurând onoratul public de un serviciu satisfăcĕtor, îl rog totodată pentru binevoitoriul seu sprigin. Cu tótă stima

(236) 2—3 **Johann Hartnagel.**

Epilepsia.

Cine suferă de epilepsie (nevoie), convulsiuni și de alte morburi nervóse, sĕ céră broșură asupra acestora. Se capĕtă gratis și franco prin „Priv. *Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.*"

(3) 41—52

[14) 2—3

Concurs.

Pe temeiul ordinului Veneratului Consistoriu archidiecesan dto 30 Novembre a. c. nr. 12,566 Bis., se publică concurs pentru ocuparea postului de **capelan** în comuna **București.**

Emolumentele sunt jumĕtate din tóte venitele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

De la concurenți se cere sĕ aibă pregătirea de opt (8) clase gimnasiale.

Competenții au sĕ înainteze rugările instruate conform normelor în vigóre, în termin de 30 zile de la prima publicare a acestui concurs în „Telegraful Român" și a se presenta în timpul regulamentar, pentru a cânta respective a celebra și a cuvênta.

Brad, la 26 Decembre 1904.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Zarand în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Avis domnilor învĕțătorı!

De la Librăria archidiecesană se pot procura **Tabelele de intuițiune Hölzel,** adecă cele patru anotimpuri și casa țĕrănéscă, serie completă **33 cor.,** singuratice **6.60 cor.** plus porto 92 fileri.

Pentru domnii preoți!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu păreți tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului și cari merită a fi însemnate pentru posteritate."

Conține 200 foi.

Prețul **6·60 cor.,** + porto postal **80 fil.**

Zacharia Boiu

Frunze de laur

Poesii eroice din anii 1877—1878

Publicate de . . . .
Ioan Baptist Boiu.

Prețul 50 fileri plus porto postal.

Librăria archidiecesană.

„Voıleana", cassă de economii, societate pe acțiuni în Voila.

Convocare.

Domnii acționari ai **cassei de economii „Voileana" societate pe acțiuni în Voila,** se invită la

I-a adunare generală ordinară,

care se va ținé în Voila **la 12 Februarie n. 1905,** la 2 ore d. a. în localitatea băncei.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul direcțiunii despre gestiunea societății pe anul 1904.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Presentarea bilanțului încheiat cu 31 Decembre 1904.
4. Propunerea asupra distribuirii venitului curat.
5. Fixarea marcelor de presență pentru membrii direcțiunei și comitetului de supraveghiare.
6. Alegerea comitetului de supraveghiare.

NB. Acei domni acționari, cari în persónă sau prin plenipotențiați, voesc a lua parte la adunare, se fac atenți a depune — conform § 17 din statute — „certificatul de acții" eventual actele de plenipotență cel puțin cu o zi înainte de ținerea adunării, la cassa societății, pe lângă revers.

Direcțiunea.

Contul Bilanțului cu 31 Decembre 1904.

Activa.		K f	Pasiva.	K f
Banii per cassa		1,164·26	Capital incurs	46,619·70
Cambii escomptate		206,631·50	Depuneri spre fructificare	61,061·41
Mobiliar	635 30		Reescompt	92,237·—
10% amortisare	63·53	571·77	Interese transit. anticipative	1,317·08
Spese de fondare	11·11		Profit curat	7,208·34
amortisare	11·11	—·—		
„Furnica"		76·—		
		208,443 53		208,443·53

Contul Perdere și Profit cu 31 Decembre 1904.

Debit.	K f	Credit.	K f
Interese după depuneri	2,244·63	Interese de la cambiile escontate	14,926·89
Interese de reescont	3 960·02	Provisiuni	420·42
Spese de fondare	11·11	Taxe pentru transcrierea de acții	124·—
10% dare după interesele depun.	224·47		
Dare directă, arunc comunal etc.	203 39		
Remunerațiune	400·—		
Salare	700·—		
Spese de birou	355 82		
10% amortisare din mobiliar	63·53		
Chirie	100·—		
Profit curat	7,208 34		
	15,471·31		15,471 31

George Vasu m. p.
presid. direcțiunii și cassariu.

Solomon Leo m. p.
vicepres.

Nicolae Frâncu m. p.
contabil.

Membrii în direcțiune:

Dr. Octavian Vasu m. p. **Vasilie V. Mușiat** m. p. **George Dobrin** m. p.
Ioan Dobrin m. p. **Ioan Moian** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am esaminat conturile presente și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele principale și auxiliare, cari au fost purtate în ordine.

Voila, în 12 Ianuarie 1905.

Daniil Gabor m. p. **Ioan Dejenariu** m. p. **Costi Toma** m. p.
Solomon Făgărășan m. p.

[17] 1—1

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archidiecesană.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu,** archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicínele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicínele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălıa, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat **2 cor.,** legat în pânză **2 cor. 40 fil.,** legat în piele roșie cu copcii **4 cor.**

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă și înviorézǎ pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

[2] 120

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 4 — Sibiiu, Joi 13/26 Ianuarie 1905 — Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Programul.

Sibiiu, 25 Ianuarie n.

Ne înjură rěu presa jidano magiară pentru programul politic stabilit în conferența din 10 Ianuarie n. ținută în Sibiiu, și ne face *trădători de patrie* pe toți cei ce l'am acceptat și ne-am angajat la luptă electorală cu candidați jurați pe acest program.

Sě nu luăm însě lucrul așa cum ni-l presintă presa jidano-magiară, pentru-că fals ni-l presintă.

Nu programul politic al Românilor îi face supěrare, pentru-că programul a rěmas cel vechiu, care până ací nu o supěrase de loc, ci o supěră faptul, că Românii au întrat în activitate parlamentară, și dacă le va succede sě trimită fie cât de puțini deputați naționali la dietă, s'a isprăvit cu rolul ei de a informa fals străinătatea și țara în chestia națională română, pentru-că deputații români o vor presenta țerii și lumei civilisate în adevěrata ei ființă.

Așa sunt de înțeles lucrurile și supěrarea presei jidano magiare, care ar fi în stare sě ierte ori-ce călcare de lege făcută din partea organelor guvernului, numai sě se facă pentru a împedeca întrarea de deputați naționali în dietă. Dar' guvernul a promis că vrea sě facă alegeri așa de libere și curatè cum nu s'au mai făcut la noi, și astfel credem, că nu va face escepțiune nici cu Românii, ori-cât de mult sě se supere și sě înjure presa jidano-magiară pentru mișcarea pornită de a'și trimite ómenii lor la sfatul țerii.

Dar' sě revenim asupra programului. Programul, cum am spus, a rěmas cel vechiu, stabilit la anul 1881, pe basa căruia Românii au fost deja representați în dietă, la 1881 și 1884, fără ca cineva sě 'i fi tras la respundere, ori sě 'i fi dat în judecată. Dar' pentru programe politice nici nu póte fi dat în judecată nimeni, fie ele ori-cât de radicale în ce privește schimbarea stărilor de lucruri din patrie. Programul politic nu e alta de cât stabilirea drumului pe care se póte ajunge la scop, nimic mai mult. Programul nu e scopul însuși, ci calea spre scop, ear' calea acésta se face *printrě paragrafii legilor în vigóre.* Noi cei puțini așa voim sě se facă. De aceea programul se póte schimba, și de fapt se schimbă, după împrejurări. Se lasă puncte din program, și se pun puncte în program, după cum sunt adecă zilele în cari se pórtă lupta politică, mai bune ori mai rele.

Și apoi programe politice își stabilesc și se țin de ele numai cei-ce *pe cale legală* voesc sě îndrepte spre mai bine aceea ce lor li-se pare că nu e tocmai bine în mersul lucrurilor publice ale țerii, pe când cei-ce nu acésta voesc, ci ruinarea țerii, resturnarea cu desěvêrșire a vieții publice actuale, nu operézá pe basa vre-unui program stabilit în forma ca sě 'l cunóscă lumea, ci operézá cu revolvěrul, cu pumnalul, cu bombe, cu prav de pușcă și cu dinamit.

Protestăm deci cu tótă energia în contra tendinței de a ne pune în o categorie cu acestia și a ne face trădători de patrie, pe noi, cei-ce *pe cale legală*, la lumina zilei și cu vizir deschis luptăm *pentru asigurarea esistinței nóstre naționale*, ca popor băștinaș în țara acésta! Căci acesta este *scopul* politicei naționale românești, nimic altul. *Conservarea proprie*, un drept pe care natura l'a dat și vermelui ce se tîrăe pe pământ, cu atât mai vîrtos trebue sě 'l posédă deci un popor de trei milióne, care totdéuna a fost credincios patriei și tronului.

Trădător de patrie n'a fost poporul românesc din statul ungar nici-odată în trecut, și n'are sě fie nici în viitoriu.

Salvator al patriei a fost însě de nenuměrate-ori, și are sě fie și în viitoriu, de câte-ori va cere trebuința!

Nu póte sě se cuprindă deci tradare de patrie nici în programul sěu politic, pe care și-l'a stabilit numai pentru a-și ští asigurat viitoriul, în care vrea sě fie patriei de folos, în feliul cum a fost și în trecut!

Cine nu așa ne judecă, nu ne cunóște absolut de loc, ori apoi e de rea credință!

La „Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria".

(Urmare).

Când Mihaiu Viteazul după învingerea asupra lui Andreiu Bathori la anul 1599 a întrat în Alba-Iulia, Preasfinția sa metropolitul Ioan de la Prislop, ca om al Bathoreștilor, a fost luat'o la sănětósa, și în locul sěu Mihaiu Viteazul a avut pe archiereul sěu *Dimitrie,* pe care noii istoriografi înzadar îl identifică cu episcopul catolic Dimitrie Napragy, pentru-că Șincai în cron. la anul 1599 îi deosebește apriat.

Ce se atinge de cârja lui Ioan de Prislop și de legenda despre apa sfințită de ortodoxi și de catolici, ca probă pentru zidirea mănăstirei metropolitane în Alba-Iulia, le lăsăm pentru sinaxariul credincioșilor de propagandă.

Se va fi întors Ioan de Prislop earăși la scaunul sěu metropolitan după căderea lui Mihaiu Viteazul, ori nu? Nu ne mai impórtă.

Ce ne interesézá e sě vedem și pe antecesorii lui Ioan de Prislop în scaunul metropolitan.

Pe basa legii citate din anul 1579 clerul român și-a ales metropolit de Alba-Iulia pe Genadie I (1579—1585), care în sbornicul tipărit de Coresi în S.-Sebeș la anul 1580 se titulézá: Metropolit al Ardealului, și pe care judele Brașovului Lucas Herschel îl numește: *luminatul Metropolit Marele Genadie din tot ținutul Ardealului și Oradiei* etc., ear' Sigismund în diploma din 20 Martie 1595 îl numește de fost *episcopus ecclesiarum valachaliam in Transilvania* în tocmai ca și pe următoriul în metropolie Ioan de Prislop, pe care îl confirmă ca pe *episcopum ecclesiarum valachalium in regno hoc Transilvaniae et partibus regni Hungariae.*

Dacă stilul oficios de pe atunci, întrodus de reformațiunea principilor indigeni, de care se ținea și cancelaria Bathoreștilor catolici, numia pe metropoliți simplu episcopi, apoi vedem că ortodoxii nu se abăteau de la titulaturile ierarchice tradiționale. Și asta e destul pentru noi.

Și dacă după vederile noilor istoriografi *Ioan de Prislop episcopus ecclesiarum valachalium in Transilvania* a fost metropolit de Alba-Iulia, tot așa s'a putut și Genadie considera metropolit de Alba-Iulia, pentru că cuvêntul metropolit însuși indică, că residézá, sau trebue sě resideze, *în Metropola Principelui.*

Antecesorul lui Genadie a fost *Daniil* 1577—1579, care — după documentul din archivul Brașovului amintit de Dr. I. Bogdan (în Relațiile țerii rom. cu Brașovul, pagina 308), se titula: *Kyr Daniil Metropolit de Severin și de Ardeal,* ceea-ce recunóște și dl Bunea (Ierarchii p. 22), numai cât din adausul *de Severin* deduce, că n'a fost metropolit de Alba-Iulia, ca și când dnealui — ca discipul al propagandei de Roma, — n'ar ști, că mulți din episcopii catolici și ortodoxi, pe lângă titlul scaunului mai purtau și titluri in partibus, ca și metropoliții de Ungro-Valachia, d. e. al Nicomediei, Amasiei, al Sucevei, al Făgărașului etc. De altcum e constatat, că adausul *de Severin* e o improvizare mai târzie.

Antecesorul lui Daniil a fost *Christofor* 1574—1577, confirmat de Stefan Bathori (1574) ca *Episcopus Valachorum presbyterorum transilvaniensium romanam videlicet seu graecam religionem profitentium.*

Asemenea și antecesorul acestuia *Eftimie* (1572—1574) tot de Stefan Bathori întărit, care la anul 1572 i-a dat dreptul sě *predice pretutindeni în țéra Ardealului și în părțile Ungariei.*

Inaintea metropolitului Eftimie (1572—1574) mai sus indicat dăm de metropoliții români, așa numiții Calvini Mihai Tordasi (1547—1562). Paul Tordasi (1569—1577) și [illegible] de Szent-György (1564—156[illegible]), pe

FOIȘÓRĂ

Orb, surd și mut.

In țara Irochezilor s'a născut odată, de demult, un om, care era orb, surd și mut. Trei nefericiri mari, adunate grămadă la un loc. Sě nu te poți delecta în vederea frumseților naturii, sě nu poți auzí sunetul clopotului, mișcarea frunzelor, și sě nu poți [illegible]unica niměnui sentimentele de cari ești [illegible]ânit.

Incolo însě omul nostru o ducea destul de bine. Concetățenii sěi, Irochezii, își considerau de cea mai mare datorință sě îngri[illegible] de el, sě-i dee de mâncare, sě-l îm[illegible] și sě-l pórte la primblare. Făceau serviciile acestea de caritate cu schimbul, când unul când altul. Ear' cel servit atât de bine și cu atâta conștiențiositate, își va fi zis de bună samă, — dacă își va fi putut zice, — ómeni fórte cum se cade concetățenii acestia ai mei! Mai verosimil e însě, că nu și-a zis nimica.

S'a întêmplat însě o minune. Geniul puternic, neavênd într'o zi absolut nimica de lucru, s'a pus sě se jóce cu bietul om și într'un moment de bună disposiție i-a dat vedere, auz și graiu. L'a făcut om în tótă firea. Ce om fericit a ajuns sě fie! Așa vor zice cei mai mulți dintrě cetitori. Dar' nu zic bine. Pentru-că iată ce s'a întêmplat mai departe:

Omul nostru, orbul, care vedea acum fórte bine, a început sě urmărească cu atențiune tóte acțiunile conaționalilor sěi și a venit la convingerea, că Irochezii sunt vecinic ocupați cu făurirea de planuri cum sě se înșele unul pe altul, și cum sě pună pedeci unul altuia, pentru-ca sě nu pótă merge înainte. Lucru urît, pe care orbul nostru nu 'l cunoștea câtă vreme a fost orb, și era fericit că nu 'l cunoștea.

Și ce mai vedea orbul nostru? Vedea cum își vênd ómenii bucatele din pod și beau banii la crîșmă, până nu mai pot merge acasă, ci se tăvălesc pe uliță ca dobitócele. Și așa era de urît și lucrul acesta!

Când se apropia de ei, ca sě audă ce vorbesc, se îngrozia și se rușina. Vorbeau numai prostii, vorbe de ceartă, ori vorbe de înjurătură. Vai ce vorbe urîte!

Și orbul nostru a zis atunci (acum a zis cu adevěrat): Ce ómeni Irochezii acestia! Hoți, prosti și stricați!

Au fost primele cuvinte pe cari le-a scos din gură. Dar' a pățit'o rěu. Pentru-că a fost dat în judecată pentru ofensă adusă întregului neam al Irochezilor, și judecătoria l'a aflat nevrednic de a trăi întrě Irochezi. L'a espulsat din patria proprie. Omul a plecat însě bucuros, fără împotrivire, a plecat sě-și caute altă patrie, pentru-că, zicea el, ca *„sě poți trăí bine și fericit întrě Irochezi, trebue sě fi orb, mut și surd"*.

Vorbe înțelepte, pe cari însě Irochezii nu le înțeleg nici acuma, dacă cumva mai trăiește neamul lor.

Pétra fetei.

(Legendă după Benedek Elek).

Inainte de acésta cu mai multe sute de ani, ba póte chiar și cu o mie, a trăit aprópe de Tokaj un domn fórte bogat, care avea atâtea cetăți și domenii, în cât nici chiar el însuși nu știa câte are. Dintrě acestea cea mai frumósă cetate era cea de lângă Tokaj, care avea fundamentul de aur, păreții de diamant, și coperișul de argint. Acest domn avea o singură fată, care era tocmai ca un lucéfěr de frumósă, dar' avea o inimă mai tare de cât pétra. Dacă cumva se ducea la palat vr'un cerșitor, îndată punea servitorii sě 'l dee pe pórtă afară.

S'a întêmplat odată, că domnul nostru s'a pregătit sě dee în palat o petrecere, la care au venit óspeți din tóte părțile țerii, cu trăsuri de aur. Atâția erau, în cât abia mai încăpeau în palat. Fata cea fără inimă se îmbrăcă în haina cea mai frumósă, care strălucea ca sórele, din pricina diamantelor și a aurului celui mult, ce era pe ea. Dar' înainte de a merge ea înaintea óspeților, voi sě se mai uite odată în oglindă. Oglinda era așezată cam sus, și neputêndu se privi din cap până în tălpi, se uita jur împrejur, că pe ce sě se urce. Un băiat pusese într'un colț al casei trei pâni și în învălmășala cea mare le uitase acolo. Fata nu se gândeste mult, ci ia cele trei pâni, le pune una peste alta, apoi se sue pe ele și așa se privi în oglindă.

Pe când se delecta în frumsețea sa, de odată se deschide ușa și întră un cerșitor.

— Fă-ți milă, dă-mi o bucată de pâne — zise cerșitorul.

Fata se întórce cu fața către el și strigă furiósă:

— Cară-te afară, nemernicule! Cum cutezi sě mě conturbi când eu mě gătesc de bal!?

cari principele Ioan Zapolya îi numia *episcopi* şi *superintendenţi ecclesiarum valachalium.* Ei înşişi însĕ se subscriau simplu *Vlădică românesc.* Concedem, că sub presiunea reformaţiunei, acestia se considerau de reformaţi, dar' ei au fost români, întocmai ca Atanasie, Pataki, Klein etc. trecuţi la catolicism.

Şi deóre-ce noi facem istorie a bisericei *române*, puţin ne impórtă, dacă unii dintrĕ capetele bisericeşti au trebuit sĕ tréćă, sau cel puţin sĕ se gireze de calvini, de catolici, uniţi sau neuniţi.

Inainte de acestia — după Cipariu (în Anale pag. XIV) aflăm pe *Varlaam* I (1527—1537), ear' şi mai înainte de acestia pe metropoliţii înşiraţi în Dipticul lui Klein, şi pe cei amintiţi de regii Vladislau şi Mathia, şi de patriarchii Antoniu şi Teofilact.

Dar' noii nostri istoriografi pretind o serie neîntreruptă a metropoliţilor şi episcopilor nostri, şi în special dlui Bunea 'i-ar mai trebuí şi Concordate, sau statute organice, ori o bibliotecă vaticană, ca sĕ dee de urma fie-căruia. Il întrebăm însĕ, póte sĕ ne dee o serie completă a episcopilor r. catolici din Transilvania de la sfântul Stefan pănă la episcopul Transilvaniei Simion 1106, şi de la Bornemisza 1556 pănă la Napragy 1600, apoi după acesta pănă la Iliyes şi Martonfi 1697, şi a metropoliţilor uniţi de la Atanasie pănă la Şuluţ. Apoi sĕ mai zică ceva!!

Noi însĕ, avênd urme — multe puţine — din tóte veacurile, şi din tóte locurile locuite de români, despre esistinţa ierarchilor nostri, le aflăm destule, ca sĕ constatăm continuitatea bisericei nóstre, ca archeologul, care şi din puţinele urme petrificate, e în stare de a combina structura primitivă a obiectului din vechime. Ear' argumentele a *silentio* et *negatione* le lăsăm noilor istoriografi.

(Va urma.)

Prorociile bibliei.

I.

Prin puterea sa nemărginită póte Dzeu sĕ scótă astfel de fenomene la ivélă, cari contribue la moralisarea omenimei. Despre atari fenomene se póte convinge mintea nóstră, că ele nu pot fi produse prin puterile înăscute naturii, nici de un spirit ager, ci provin de la o fiinţă supremă. Prin astfel de lucrări se descopere Dumnezeu ómenilor, şi dacă voim sĕ ascultăm de mintea nóstră, trebue sĕ recunóştem, că învĕţăturile date în astfel de formă miraculósă au autoritate divină.

După cum póte Dzeu sĕ producă fenomene estraordinare în lume, aşa póte El pe cale supranaturală sĕ ne descopere întêmplări din *viitoriu*, cari le numim minuni ale Atotştiutoriului, sau *prorocíi.* Şi acestea ne arată atotputernicia şi înţelepciunea lui Dumnezeu. Dacă sunt sĕvêrşite sub pecetea autorităţii divine, cu tóte că noi nu le vom înţelege, trebue sĕ le ţinem de adevĕrate.

Invĕţătura despre prorocíi cuprinde loc de frunte întrĕ ştiinţele religióse raţionale, căci ea ne întăreşte mai mult în credinţa despre revelaţiunea divină şi are mare influinţă la ajungerea scopului pentru care este omul creat în lume. Chiar de aceea are mare însemnătate, căci nu póte fi nimic mai sublim pentru om de cât ajungerea scopului sĕu.

Cu tóte că ar fi de ajuns minunile adevĕrate ale puterii divine pentru a ne putea convinge despre o descoperire dumnezeéscă, totuşi nu este de prisos câte o nouă dovadă despre împlinirea celor de demult prezise, pentru întărirea credinţei nóstre.

De multe-ori observăm fenomene şi întêmplări în natură, cari nu resultă din legile naturii, ci sunt afară de orainea îndatinată şi chiar întrec puterile naturii, dar' din causă că ne lipsesc criteriile cari ne îndreptăţesc a socotí astfel de fenomene în şirul minunilor, nu le ţinem de minuni. Aici póte contribuí prorocia fórte mult la adeverirea minunilor. Aşa d. e. noi nu putem judeca, că óre întêmplatu-s'a potopul, care a nimicit neamul omenesc pănă la Noe, în urma legilor şi puterilor din natură, sau a fost însuşi Dzeu causa nemijlocită a acestei întêmplări? Dar' noi putem spune cu siguranţă, că Noe fără o descoperire mai înaltă *nu a putut prevedé*, că se va întêmpla acésta catastrofă.

După-ce a decădut neamul omenesc şi nu şi-a mai putut ajunge chiămarea creării sale, a fost de lipsă sĕ vină un regenerator al omenimei. Acesta a trebuit sĕ ne descopere adevĕrurile, cari în urma decădinţei nu am mai fost în stare sĕ le pricepem, El a trebuit sĕ ne îmbrace cu lumină nouă, şi prin instituţiuni noue sĕ întărésćă puterea omului. Dacă a sosit acest Mântuitoriu, a fost de trebuinţă, ca sĕ se legitimeze prin fapte şi minuni, ca sĕ cunóscă omenimea că este trimisul lui Dzeu, căci altcum nu l'ar fi putut deosebí de céta mincinoşilor şi înşelătorilor. Aici a trebuit dar' sĕ se întêmple minuni, fără de cari noi nu am fi credut că prin El se descopere Dzeu noue.

Sĕvêrşit'a Mântuitoriul minuni, prin cari şi mintea cea mai neacceptabilă a fost constrînsă sĕ 'l privéscă drept trimis al lui Dzeu, şi sĕ crédă învĕţăturilor Sale, cu tóte că mulţi nu le înţelegeau.

Nu totdéuna însĕ este mintea omului nepreocupată. Nu totdéuna este aplicată a primí adevĕruri şi învĕţături mai înalte, cu deosebire atunci, când acestea îl reţin de la împlinirea poftelor sale. Inima cu inclinaţiuni contrare, caută a se subtrage de sub obligămêntul astorfel de învĕţături şi legi, prin fel şi fel de pretexte. Mintea se încércă atunci a suspiţiona minunile, se plânge că nu putem cunóşte în de-ajuns natura cu puterile ei secrete, de aici apoi urmarea că nu se póte rostí o judecată adevĕrată asupra minunilor.

Prin acésta de-şi nu pot unii cu desĕvêrşire sĕ-şi înece vocea conştiinţei, totuşi îşi ajung scopul, că abat câte o inimă slăbuţă de la primirea adevĕrului.

Dacă Dzeu înainte cu câteva sute de ani a descoperit prorocilor venirea Mântuitoriului; dacă au prevestit prorocii atât de amĕnunţit timpul, locul, împrejurările sub cari va sosí El şi faptele Sale estraordinare, aşa că *icóna Lui era zugrăvită cu sute de ani înainte;* dacă într'adevĕr soseşte în lume acest trimis, chiar în modul prezis, la locul indicat de proroci, sub acele împrejurări, şi a sĕvêrşit aceleaşi fapte: atunci ómenii nu mai pot sĕ nu recunóscă pe adevĕratul Mesia, dacă cumva din îndĕrĕtnicie nu închid ochii şi nu alungă adevĕrul dinaintea lor.

Ce e drept, minunile sĕvêrşite au o influinţă mai mare asupra ómenilor cari au fost mărturii oculare, dar' prorociile nu înrîuresc asupra acelor ómeni, cărora li-se vestesc, ci asupra acelora, cari vĕd împlinirea lor.

Istoria popórelor antice ne mărturiseşte îndeajuns, că atât Egiptenii, Grecii, Evreii cât şi Romanii, au crezut în proroçii şi au avut convingerea, că însuşi Dzeu a descoperit aleşilor Sĕi unele lucruri, cari se vor petrece în viitóre timpuri. A împărtăşit unora nişte cunoştinţe, la cari cu mintea naturală nu puteau sĕ ajungă.

Ore cum au ajuns aceste popórĕ la astfel de concepte?

Unii esplică acésta aşa, că ómenii au crezut, fiind-că nu au avut destulă cultură, au fost înşelaţi şi au lunecat la credinţă deşartă. „Omul primitiv, în sĕlbătăcía lui nu are nici o ideiă de cele viitóre, ci el se opreşte numai la timpul present, pănă ce o lovitură grea nu 'l trezeşte din somnul şi amorţala sa. Atunci învaţă el a pricepe schimbările din natură, şi începe a face combinaţiuni pentru viitoriu. După aceea se deprinde a observa efectele anumitelor lucruri, şi apoi se naşte în el o presimţire asupra celor ce au sĕ fie. Cine are cele mai multe esperienţe, are şi cele mai multe presimţiri, şi cine are multe presimţiri, acela este proroc. Pentru că trăeşte în astfel de timpuri, în cari tóte întêmplările neobicinuite se atribue ca efecte ale unei puteri supranaturale, se crede, că prevederile lui sunt cu ajutoriul lui Dzeu vestite. Iată cea mai simplă origine a profeţiilor şi a prorocilor. Aceste persóne capĕtă o însĕmnătate mare, ca locţiitori ai lui Dzeu şi conducĕtorii afacerilor publice. Ele nu sunt numai sfătuitorii, ci şi legiuitori şi stăpânitori şi supraveghietori ai popórĕlor şi regilor. Cine óre nu-şi va da silinţa sĕ ajungă la o asemenea putere?“ (Eichorn „Introducere în T. v.“)

In acest mod zic unii, că s'a format conceptul prorocilor.

La acésta observăm, că prin deducţiuni speculative nu se póte nega faptul, că tóte popórele au crezut în prorocíi, căci unde istoria vorbeşte, speculaţiunea trebue sĕ tacă. Numai despre o faptă despre care nu aminteşte istoria mai cu deamĕnuntul cum s'a produs, póte încăpea întrebarea, că óre cum s'a sĕvêrşit? Şi aci începe resonarea, că a fost posibil sĕ fie aşa, sau a fost altcum?

Este cunoscut şi aceea, că la multe popóre se făcea un mare abus pe contul prorociilor. Istoria Grecilor, Egiptenilor şi a Romanilor ne oferă nenumĕrate esemple despre acésta. Peste tot locul se aflau *oracole* şi proroci, despre cari se credea, că au legătură nemijlocită cu zeii, şi cari prin óre-cari semne le dau de ştire asupra celor-ce se vor întêmpla în viitoriu, şi acesti proroci şi oracoli mincinoşi au căutat sĕ-şi susţină vaza şi autoritatea, cum şi venitele de la cei superstiţioşi.

Dar' acest abus nu este forma originală a conceptului despre prorocie, ci înainte de a se face speculă cu astfel de putere, trebuía sĕ esiste conceptul adevĕrat despre proroc.

Conceptul prorocíilor, din punct de vedere istoric, s'a format în modul următoriu: Ómenilor celor dintâiu deja s'a descoperit Dzeu, şi i-a făcut atenţi asupra unor lucruri, pe cari ei nu le-ar fi putut prevedea; căci nu au putut avea esperienţe, pentru-că erau nişte creaturi noue, ba nu puteau face nici deosebire, cari dintrĕ fructe erau priincióse corpului şi cari erau stricăciόse?

Plin de iubire i-a oprit Dzeu de la gustarea uner fructe vătĕmătóre corpului: „Din acest pom sĕ nu gustaţi, căci cu mórte veţi murí“.

De bună samă protopărinţii nu au fost în stare sĕ prevadă, pe basa judecăţii lor, efectul fructului oprit, ci ei au căpĕtat ştire despre ce se va întêmpla, de la Dzeu. După călcarea poruncii au vĕzut însĕ în adevĕr schimbarea în fiinţa lor, şi au vĕzut că s'a întêmplat tot ce Dzeu înainte le prevestise. In acest mod au primit chiar ómenii cei dintâi conceptul despre prorocie, deodată cu faptul însuşi.

Tot aşa s'a întêmplat şi pe timpul lui Noe. Lui încă i-a prevestit Dzeu, că va prăpădi lumea cu potop. Un eveniment estraordinar, pe care Noe de la sine nu-l putea prevedea.

Noe şi copiii sĕi au fost martori oculari la împlinirea acestei prorocíi. De bună samă copiii au povestit nepoţilor şi strănepoţilor despre acéstă întêmplare neobicinuită.

De aci putem dar' înţelege, cum a trecut conceptul despre o descoperire divină privitóre la cele-ce se vor întêmpla în viitoriul neguros al vremilor din tradiţiune.

Dacă la împrăştierea popórelor a fost purtat şi acest concept, (primit prin tradiţiune), în tóte părţile lumii, atunci este uşor de esplicat, cum de găsim ideia despre prorocii la tóte naţiunile pământului? Uşor ne putem închipuí, că s'au aflat în curênd bărbaţi de aceia, cari au căutat sĕ tragă pentru ei folos din aceste idei, făcênd fel şi fel de speculaţiuni şi abusuri.

Deóre-ce în cele mai multe casuri este fórte de mare însemnătate sĕ ştie omul ce are sĕ se întêmple, şi deóre-ce ei ştiau deja că protopărinţii lor prin învĕţătura lui Dzeu au primit atari cunoştinţe, aşa era natural, ca sĕ se nască în ei dorinţa de a primi tot astfel de cunoştinţe despre viitoriu. Unul mai cu pricepere a fost în stare de a puté prevedé unele fenomene, cari se vor întêmpla în natură, pe cari mulţimea nu le pricepea, ba nici nu şi-le putea închipuí, şi dacă se împlinea o astfel de prezicere, atunci mulţimea se mira de acel bărbat, care a profeţit, şi dacă voia acesta sĕ se folosiască de uşurătatea mulţimei, putea sĕ-şi facă avere, îmbătând lumea cu apă rece. De bună samă în acest chip s'au făcut oracolele la Greci şi la Romani.

Ómenii nu se interesézà numai de timpul present, ci în mare parte de timpul viitoriu. O curiositate naturală dă naştere dorinţei de a vedé în viitoriu. Ba pentru-ca sĕ putem trăí, avem lipsă sĕ precalculăm împrejurările viitoriului. De multe-ori trebue sĕ fim preparaţi înainte de vreme, aşteptând unele întêmplări, cari dacă ne-ar afla nepregătiţi, ne pot curma viaţa. Deóre-ce noi trăim cu alţi ómeni în societate şi legătură, şi în multe casuri atârnă binele şi fericirea nóstră de la purtarea şi atitudinea lor faţă de noi, — nu putem fi indiferenţi, ci căutăm sĕ ştim înainte cum vor lucra acesti ómeni în viitoriu? De aceea şi avem facultatea de a puté prevedé unele întêmplări. Dar' acésta resultă numai pe basa deducţiunii din analogíi şi premise. Dacă unele cause au un efect óre-care, atunci şi în alt timp, dacă sunt tot aceleaşi cause şi tot aceleaşi împrejurări, vor avé aceleaşi efecte ca şi la început.

Dacă avem cunoştinţă clară despre premisele din cari voim sĕ cunóştem viitoriul, atunci zicem că avem *prevedere.* Dacă premisele sunt întunecate în mintea nóstră aşa eă nu suntem siguri de ele, atunci zicem că avem *presimţire* despre ceva. D. e. vedem o mulţime de feţe omeneşti, cari ni-se întipăresc în mintea nóstră. Dacă nu ne aducem a minte de fie-care trăsătură a feţei lor, totuşi ele zac la olaltă în icóna aceea care ni-s'a imprimat. Vedem mai departe fisionomii diferite, lucrând în moduri diferite, dar' adese-ori observăm, că ómeni cu fisionomii cari sémănă puţin întrĕ olaltă, lucră cam în acelaşi chip. Aşa deducem din cutare fel de fisionomie şi un anumit mod de lucrare, fără ca sĕ ne putem da sémă mai departe despre aşa ceva. De câte-ori vedem înaintea ochilor o fisionomie anumită, rĕsare în mintea nóstră şi închipuirea despre o lucrare anumită. Din acésta deducem, că omul acela se va purta în felul cutare ori cutare. De aici provine, că unele feţe fac asupra nóstră impresiune simpatică şi altele nesimpatică, fără ca sĕ ne putem esplica causa. De aceea nu arare-ori deducem caracterul omului din o singură trăsătură a feţii sale.

După cum nu fie-care întêmplare din natură este o minune, tot asemenea nu fiecare prevedere şi presimţire este profeţie. Nu este de ajuns, ca cineva sĕ ne spună din premise, că se va întêmpla fapta asta ori cealaltă, ca dacă în adevĕr se împlineşte, sĕ o numim profeţie, — ci trebue mai întâiu sĕ documentăm că nu a fost cu putinţă, ca mintea naturală sĕ pótă prevedé un [illegible] eveniment numai cu puterea sa proprie.

Prorocia este deci prevestirea unui eveniment în viitoriu, despre care putem documenta că a fost imposibil, ca mintea naturală [illegible] *lui sĕ o pótă ştí inainte de vreme, ci* [illegible] *prin instruarea nemijlocită a lui Dumnezeu a putut ajunge la cunoştinţa omului.*

— Te rog, numai o bucăţică de pâne — zise cerşitorul, — că azi n'am mâncat încă nimica.

— Eşi afară, n'am pâne!

— Dacă n'ai pâne, — zise cerşitoriul, — atunci sĕ te prefaci în pétră, şi ce e sub tine încă sĕ se prefacă în pétră!

Zicênd acestea cerşitoriul se duse p'ací 'ncolo, ear' fata rĕmase pe pâne prefăcută în pétră. Óspeţii au aşteptat-o mult timp, dar' înzadar, căci ea nu mai sosia. Perdêndu-şi răbdarea se duseră în odaia ei sĕ o caute. Acolo o găsiră prefăcută în pétră, împreună cu cele trei pâni.

Óspeţii se 'mprăştiară, ear' domnul cel bogat, fiindu-i témă sĕ mai locuiască acolo, părăsi castelul de la Tokaj. Incetul cu încetul castelul cel strălucit şi pompos se ruină, numai pétra fetei mai remase, care mai târziu se nimicì şi ea, rĕmânênd numai locul. Ómenii din Tokaj ştiu şi astăzi unde a fost *„pétra fetei“.*

Trad. de *Emilian Reit*, învĕţătoriu.

Despre resultatul alegerilor cari se fac mâne, Joi, 26 Ianuarie, în cercurile unde sunt candidaţi români, rugăm sĕ fim puşi în cunoştinţă numai de cât, pe cale telegrafică, comunicându-ni-se şi diferenţa de voturi.

NOUTĂŢI

† **Ana Hodoş n. Balin**, vĕduva lui Dr. Iosif Hodoş, fost vicecomite al Zarandului şi în urmă referent [illegible] al consistoriului nostru, a rĕposat în Chişineu (comitatul Arad).

*

Revoluţie în Petersburg. Greva lucrătorilor din Rusia, despre care amintiserăm în numĕrul trecut, a luat caracter revoluţionar. Dumineca lucrătorii au voit sĕ mérgă la palatul de érnă al ţarului, spre a inmanua ţarului un memorand al pretensiunilor lor, dar' fiind opriţi de miliţie s'a încins întrĕ ei şi miliţie luptă formală, în care peste 200 de lucrători au fost ucişi de glónţele miliţiei, ear' numĕrul răniţilor e vr'o 6000. Conducĕtori ai lucrătorilor sunt preoţi, pe cari lucrătorii 'i urméză orbeşte la ori-ce. Unul dintrĕ acesti conducĕtori, preotul Gapon, scrise ţarului Sâmbătă următórea scrisóre: „Stăpâne! Nu crede că ministrii tĕi ţi-au spus adevĕrul despre starea lucrurilor. Poporul întreg a crezut în tine şi a hotărît sĕ se presinte mâne la 2 ore după amiezi în faţa palatului de érnă, ca sĕ se plângă ţie asupra miseriei sale. Dacă te vei presenta hesitant în faţa poporului, vei rumpe legătura morală dintrĕ tine şi popor şi va dispăré încrederea lui în tine, fiind că sânge nevinovat va curge întrĕ tine şi popor. Arată-te mâne în faţa poporului şi primeşte fără frică memorandul nostru; eu, representantul lucrătorilor şi resoluţii mei soţi lucrători garantăm inviolabilitatea persónei tale“. — In loc de Ţar însĕ, lucrătorii s'au vĕdut faţă 'n faţă cu ţevile puştilor, din cari plóie de glónţe a fost rĕspunsul. Luni şi Marţi turburările s'au continuat. Lucrătorii din Moscva încă au întrat în acţiune.

*

Matricule false. Dr. Orlay Antal, secretariu în ministerul de honvedi, după cercetare de şése sĕptĕmâni în calitate de comisariu guvernial a constatat că aprópe tóte matriculele evreeşti din cercurile Stropco, Homonna şi Sinna (în comitatul Zemplén) de pe anii anteriori introducerii matriculelor civile sunt falsificate, cu scop de a subtrage pe flăcăii jidani de sub obligământul militar. Contra matriculanţilor falsificatori s'a întrodus cercetare criminală.

*

Favor fostilor honvedi în revoluţie. Cu incepere din 1 Ianuarie a. c. fostilor honvedi caporali şi gregari în revoluţia din 1848—49, şi vĕduvelor şi orfanilor lor, li-s'a urcat pensiunea de la 96 la 120 coróne, respective de 72 la 95 coróne, dându-li-se totodată favorul scutirii de port-postal, atât al epistolelor cât şi al asemnatelor de bani, pentru cei cari nelocuind în localitatea în care se află oficiul de dare, nu pot sĕ-şi ridice în persónă competinţele, cum şi favorul, că oficiile notariale au sĕ îndeplinéscă ex offo (fără plată) lucrările scripturistice şi corespondenţa cu oficiile de dare în causa acestor pensiuni.

*

Cutrĕmur de pământ în Grecia. Sĕptĕmâna trecută un puternic cutrĕmur de pĕmênt, repetat de vr'o câteva-ori, a făcut mari devastări în Tessalia. Un sat a fost total distrus, mulţi ómeni şi-au perdut viéţa, ear' numĕrul răniţilor e fórte mare.

*

„Domnul birĕu“ şi păzitoriul de nópte. In comuna Vadász (comitatul Arad) înţelepciunile satului (judele comunal şi juraţii, ţerani simpli) au hotărît, ca învĕţătoriul şi magistrul postal sĕ facă şi ei pe păzitoriul de nópte („bóctĕr“) când li-a veni rêndul, cu tóte că legea îi scuteşte de la lucrările comune comunale („községi közmunka“). Şi în nerespectarea posiţiei învĕţătoriului au mers aşa departe, în cât i-au adus'o acésta la cunoştinţă în şcólă, sub timpul prelegerilor şi în faţa elevilor. Invĕţătoriul (om bĕtrân, cu 32 de ani de funcţiune învĕţătoréscă) a protestat şi nu s'a supus hotărîrii; postariul însĕ, om tiner şi jovial, a luat chestia din partea comică şi în una din serile trecute începênd paza de nópte, lucrul cel dintâin i a fost, că după 9 ore a întrat în crişma satului şi a dat afară de acolo pe judele şi pe juraţii lui, ear' a doua zi a făcut arĕtare la pretură, că în calitatea sa de „bóctér“ a prins pe judele petrecênd în crişmă după ora permisă de lege.

*

Fond de stipendii pentru viieri. Secretariul „Reuniunei de agricultură din Sibiiu“, dl *Victor Tordăşianu*, din prilegiul onomasticei sale a dăruit numitei Reuniuni 5 cor., cu cari sĕ se pună basă unui fond cu menirea de a stipendia la timpul seu un tinĕr doritor de a se cualifica în viierit, dat fiind, că filoxera, peronospora şi alte flagele ameninţă cu distrugere viile şi cu ele şi bunăstarea multor proprietari şi Reuniunei îi revine datorinţa de a afla căile şi mijlócele de sanare. Tot dsa, din prilejul împlinirei anului al 14-lea, de când ocupă postul de secretariu la Reuniunea nóstră agricolă, a mai adaus la fond 95 cor., cu cari acesta a ajuns cifra de 100 cor.

Călindariul alegerilor. Dintrĕ 413 cercuri electorale, aleg mâne, Joi în 26 Ianuarie 276, Vineri 15, Sâmbătă 6 Dumineca 2, Luni 3, Marţi 7, Joi 1. Nu e pus încă termin de alegere în trei cercuri.

*

Al 61 lea! Cassariatul „Reuniunei de înmormêntare din Sibiiu“ a solvit zilele acestea ajutoriul statutar după rĕposatul ziler Ioan Poplăcean, fost membru al numitei Reuniuni.

Acesta este casul al 61-lea de mórte în sinul Reuniunei rom. de înmormêntare.

*

O nouă grotă de stalactiţi. Presidentul clubului turist din Triest, Andreiu Perko, a descoperit în apropiere de Triest o nouă grotă cu stalactiţi de formaţiune aşa de frumósă, în cât întrece mult pe tóte grotele din munţii Carstului, cunoscute până acum. Un rîuleţ suteran strătaie grota în lung şi forméză câteva lacuri mici. S'au găsit în grotă şi rĕmăşiţe animalice diluviane.

*

Petrecere în Petrifalĕu. Tinerimea română din Petrifalĕu aranjéză producţiune musicală-declamatorică Sâmbătă în 15/28 Ianuarie, în sala cea mare a dlui Simon Probsdorfer din Petrifalĕu. Inceputul la 8 ore séra.

*

Cârnaţ ucigaş. Ţeranul Iacob Gyovai din Mindszent zilele trecute făcênd „pomana porcului“, bĕtrânul Gyovai (de 85 de ani) a mâncat din cârnaţii próspeţi cu atâta lăcomie şi în bucături aşa de mari, în cât o bucătură oprindu-i-se în gât l'a năduşit.

*

Jertfa mamelor. Două femei din Alexandrovaţ (Sêrbia), una cu un copil al ei de 10 ani, ceealaltă cu o copilă de 14 ani, a doua zi de Bobotéză au plecat sĕ-şi cerceteze nişte neamuri în satul vecin. Pe cale ajungêndu-le un mare viscol de zăpadă au greşit drumul şi au rătăcit pe hotar. Istovite de obosélă şi de frig au trebuit în fine sĕ stee pe loc, dar' spre a-şi apăra copiii şi-au desbrăcat cojócele şi i-au învĕlit în ele pe ei. A doua zi diminéţa trecĕtorii le-au găsit pe amêndouĕ mórte, îngheţate. Pe copii i-au scăpat de degerare cojócele.

*

Mórte tragică. In hotarul comunei Csenger (comitatul Sătmar) o patrulă de gendarmi în una din diminéţile trecute a dat [illegible] drumului ţerii, înaintea căreia erau înhămaţi doi cai morţi, degeraţi. Ridicând căruţa au găsit în şanţ cinci ómeni morţi: pe Petru Mocsonya cu soţia sa şi cu trei copilaşi. Nenorociţii plecaseră de pe o pusta din comitatul Ugocea, spre a-şi ocupa noul serviciu la o măjerişte de pe pusta de la Csenger. Pe drum însĕ, când numai distanţă de câţiva kilometri mai aveau sĕ călĕtoréscă până la măjerişte, i-a ajuns un viscol de zăpadă şi i-a rĕsturnat în şanţul drumului.

Reuniunea a doua de înmormêntare din Deva.

şi-a ţinut adunarea generală anuală în 26 Decembre n. 1904, cu care ocasiune, referitor la manipularea şi întrebuinţarea averii reuniunei, s'au votat următórele disposiţiuni:

a) Pe basa §§. 11 şi 13 litera *e*) din statute comitetul administrativ şi adunarea generală a „Reuniunei a doua de înmormêntare din Deva“ statoreşte drept normă, obligătóre pentru durata reuniunei, acest *„conclus general garanţial“*: averea adunată a reuniunei de la membrii ataşaţi reuniunei mame Deva sau vre-unei filii ale sale odată pentru totdeuna numai pentru *ajutórele în bani*, prescrise în § 4 şi 7 din statute şi *alte scopuri de binefacere comune* — statorite de comitetul central şi aprobate de adunarea generală amĕsurat § ului 10 din statute — numai spre binele membrilor reuniunei mame, respective a acelei filii se póte întrebuinţa, carea a dat averea respectivă. Reuniunea mamă Deva nu póte întrebuinţa averea sa dintr'o filie adunată pentru trebuinţele membrilor din altă filie, ori pentru sine.

Spesele administrative sunt însĕ comune şi se împart, în mod egal, pe reuniune şi tóte filiile sale; spesele de controlă ori pentru scopuri comune obligă — în mod egal, drept şi echitabil — reuniunea mamă şi filiile sale deopotrivă. După ce reuniunea mamă îşi va fi acoperit tóte spesele avute cu înfiinţarea şi controla filiilor, cu ce se adună de aci încolo de la filii are sĕ se înfiinţeze — în înţelesul § 10 din statute — un *fond de reservă general*, din care sĕ se acopere cu timpul ori-ce spese de întreţinere, administrare, controlă, conducere şi de propagandă a reuniunei întregi.

La acest fond de reservă comitetul administrativ va deobliga tóte filiile sale, sĕ contribue cu câteva percente de preste ani. Când fondul de reservă anual va ajunge mărimea cuvenită, ca sĕ garanteze singur menirea sa, contribuirile filiilor la an vor înceta.

b) Pe basa § 10 din statute — cu provocare la conclusul adunării generale din 6/18 Decembre 1898, aflător pe pagina 117 în protocolul mare sub nr. c. 3 se culeg 10% ca daruri benevole de la membrii acelor filii, cari voesc a introduce acéstă jertfă de bună voie, zece la sută din ajutórele primite de moştenitori de la reuniune: pe sama unui *fond de binefaceri*, ca fond de reservă, menit espres pentru *ajutorarea copiilor săraci orfani, ori înfiinţarea unei şcóle economice şi de industrii* pe sama orfanilor rĕmaşi ai membrilor reuniunei.

Adunarea generală a luat conclus, ca totdeuna înaintea adunării generale sĕ se ţină câte o *şedinţă comună*, comitetul administrativ cu toţi bărbaţii de încredere convocaţi ai filiilor, — pentru-ca sĕ facă deaprópe cunoştinţă împrumutată unul cu altul, sĕ'şi cunóscă vederile, lipsele, propunerile, cerinţele speciale şi comune, ear' comitetul administrativ, bine şi nemijlocit informat, sĕ iee totdeuna conclusele cele mai corecte şi mulţămitóre pentru toţi membrii din tóte părţile sale: nutrindu-se spiritul solidarităţii şi conştiinţa solidă, însufleţirea statornică întru realisarea problemelor mari ale reuniunei întregi.

S'a decis, ca raportul general al directorului şi tóte conclusele adunării generale pentru importanţa lor istorică pe terenul binefacerilor şi directiva generală, ce se dă tuturor reuniunilor de înmormêntare din ţéră: sĕ se tipărésca şi impartă tuturor membrilor reuniunilor surori şi mai multor ómeni de bine — în scop de propagandă.

Din public.[*]

Mulţămită publică.

La apelul nostru din 15 Octobre 1904 pentru a contribui la zidirea nouei biserici gr. or. din parochia Sălciva-de-jos, tractul Lupşei, au binevoit a mai contribui următorii:

1. Dnii din Haţeg: Dr. Radu, Dr. Suciu, Togaraş, I. Baciu, Todor Doboi, câte 2 cor., dl Bontescu, şi B. Popoviciu, 1 cor., laolaltă 12 coróne.

2 Din parochia Egerseg au contribuit următorii: I. Bârsan, paroch, şi I. Cheteles, câte 1 cor., Filimon Ilija, 40 fil., Ioan Cheteleş jun., Nicolae Breja, Mihail Fodor, Ilie Goron, Ioan Fechete, Ioan Szantgyörgyi, şi Stefan Beruş, câte 20 fil., Vas. Erdeli, Lazar Ienei, Ioan Ignat, Ioan Sucei, György Csegedi, şi Ispas Bauc, câte 10 fil., suma totală 4 cor. 40 fil.

3. Din parochia Şoimuşul-român s'au adunat de la credincioşi $1\frac{1}{2}$ merţă cucuruz, care s'a valorisat cu 3 cor.

4. Din parochia Porumbacul-sup.-rĕs. au contribuit: Nicolae Solomon şi soţia Maria, 2 cor., Eva Popianoş, 1 cor., Franczi Mendel, Vilma. Nicolae Frâncu, câte 40 fil., Florea Bucur, şi Alexandru Esca, câte 30 fil., Paraschiva G. Cap, Ioan Florea, Susana Cap, N. N. Bărdaş, George Banciu, Irimie Cârstea, Maria Luca Popianoş, Ioan Esca, George Pop, câte 20 fil., Paraschiva Prie, Nicolae Linsu, Nicodim Cristea, Ioan Cristea, Eliseu Fruma, Stefan Pop, G. Ciplea, Ioan Grecu, G. Marcu, Ioan Popianoş, George Chica, Gavrilă Lup, Şofron Bărdaş, Petru Darabanţ, Nic. I. D. Roman, câte 10 fil., Nic. Popianoş, 12 fil., şi Alexe Roman, 4 fil., deci suma colectată în numĕrar face 8 cor. 36 fil., de la mai mulţi s'au colectat cereale, cari valorisându-se au dat suma de 11 cor. 64 fil., deci suma totală 20 cor.

5. Din parochia Tilişca: Biserica gr. or. 2 cor., Ioan Miclĕuş, Constantin Trihenea, Ioan Harşa, Vasilie Iuga, George Bârsan, Simion Rodea, şi Petru Iuga, preot, câte 1 cor., ear' cu discul s'au colectat 9 cor., laolaltă 18 cor.

Tuturor acestor binefăcĕtori subscrisul în numele comunităţii bisericeşti aduce cele mai adânc simţite mulţămiri, dorind, ca Dzeu sĕ le înlocuiască înzecit ceea-ce au dăruit.

Sălciva-de-jos, la 1 Dec. 1904.

Romul Gomboş
paroch.

*

Corul bisericei gr. or. din Alba-Iulia-Maeri cu filia Murĕş-Port, dorind a împreuna frumosul cu folosul, în anul trecut în séra de Crăciun a colindat pe la unele familii fruntaşe colinzile *„O ce veste minunată“* de Dima şi *„Patru păstori“* de Popoviciu, cu scopul, ca din donaţiunile ce vor întra sĕ se creeze un fond pentru zidirea unui „Seminariu român pe sama tinerimei care cercetéză şcólele din Alba-Iulia“.

Au binevoit a contribuí următorii: George Filip, advocat, 10 cor., Ioan Muntean, advocat, Florian Rusan, paroch, Simion Moldovan, proprietariu şi Ioan Angel, morariu, câte 5 cor., Ioan Teculescu, protopresbiter, Ioan Ciriea, proprietariu, Aurel Puticiu, oficiant de tren, Albert Schuster, comerciant, şi Stefan Crişan, câte 4 cor., Rubin Patiţa, advocat, Iosif Roşca, căpitan orăşenesc, Nicolae Cadar, cassariu, Ioan Moise, Ioan Pleşa, Pavel Drâmbărean, Iuliu Timişan, Petru Cormoş, George Banciu, Ioan Cormoş, Constantin Spinean, Ioan Rusan, Mihaiu Cioncă, Petru Cadar şi Ioan Roşca, câte 2 cor., Ioan Muică l. Ioan, Ioan Muică lui Irimie, Mihaiu Pop, câte 1 cor., vĕduva Rosa Banciu, 1 cor. 20 fil.

Tot în favorul acestui fond s'a aranjat din partea numitului cor un concert. Cu suprasolviri au binevoit a contribui următorii: Carol Löw, 5 cor., Rubin Patita, adv., Dr. Ioan Marciac. adv., Forian Rusan, paroch, Ioan Frâncu, paroch, Nicolae Muntean, Weiss Heinrich, Alesandru Cosma, câte 2 cor., Moise Metesu, not., 1 cor. 40 fil., Franz Schöser, librariu, 1 cor. 20 fil., Nicolae Nestor, oficiant la trib., Aurel Puticiu, oficiant de tren, Ioan Ursa, paroch, Sabin Mărginean, Augustin Batariu, câte 1 cor., George Cutean, paroch, Traian Novac, Ioan Mărginean, Dionisie Sturza, Vasile Voida, câte 80 fil., Salamon Fischer, 50 fil., Nicolae Popista, Nicolae Gerasim, Nicolae Grozav, József Kovács, George Rada, Nicolae Voida, Antonin Pop, K. Moreno, N. Erdélyi, Ioan Man, Ioan Tulbure şi N. Lesiak, câte 40 fil., Iuliu Roşca, George Chirilă, N. Pop, N. Herman, N. Rada, câte 20 fil.

Bunul Dzeu dee mângăere marinimoşilor contribuitori, coriştilor, conducĕtoriului de cor Ilie Mihaiu, învĕţ., dirig. de cor, şi iniţătoriului Florian Rusan, paroch, prin ajungerea pe deplin a măreţului scop, al cărui bun augur, în oră binecuvêntată, fie modestul început.

Comitetul parochial.

---

[*] Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte răspunderea.

Cărţi şi reviste.

„Cuvênt de slăvire lui Stefan cel Mare, Domnul Moldovei“, discurs rostit de Ioan Kalinderu în şedinţa solemnă a Academiei Române, ţinută în 2 Iulie 1904 în memoria lui Stefan cel Mare. Broşurică elegantă, avênd înainte de textul „cuvêntului de slăvire“ portretul lui Stefan şi pecetea lui Stefan în fotolitografie. A apărut în „Institutul de arte grafice Carol Göbl“ în Bucureşti.

Posta redacţiei.

Sftă Maria de piatră. Astfel de corespondenţe nu publicăm, pentru-că prin publicarea lor se înveninéză şi mai mult lucrurile. Dacă n'au mers tóte pe cale corectă şi s'a înaintat protest, aşteptaţi resultatul, pentru-că superioritatea sigur că va face dreptate.

Teatrul orăşenesc.

Mercuri (25 Ian.): *„Doctor Claus“*, comedie în 5 acte, de Adolf L'Arronge şi *„Das Lied von der Glocke“*, poemă dramatică, de Friedrich von Schiller.

Joi (26 Ian.): *„Der Kilometerfresser“*, farsă în 3 acte, de Kurt Kraatz.

Nr. 1323 1904. [18] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** în comuna **Finciu** prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru congruă.

Concurenţii au sĕ-şi trimită suplicile lor, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului până la terminul sus indicat şi sĕ se înfăţişeze înaintea alegĕtorilor în vre o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Cluj în conţelegere cu comitetul parohial.

Cluj, 8 Decembre 1904.

Tulliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 1027 1904. [20] 1—3

Concurs

Pe basa ordinelor Preaven. Consistoriu arhidiecesan nr. 10942 şi 13526 Bis. 1904 pentru întregirea posturilor de **parohi** din comunele **Folt** şi **Pischinţi** se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fie-care din aceste posturi sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a-şi asterne petiţiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi a se presenta în vre o Dumineca ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, a celebra şi cuvênta.

Orăştie, 8 Ianuarie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Orăştie în conţelegere cu comitetele parohiale.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Casă de vêndut.

Casa din têrgul vitelor nr. 15, constătătóre din **ospĕtărie** şi **fârnărie** (Greislerei) rentabile, împreunată cu **baraca din têrgul cel nou de vite** se vinde din mână liberă din causă de bólă. Informaţii se dau acolo.

(12) 3—3

Un practicant de notariu

absolut de VIII clase gimnasiale, cunoscĕtor de limba magiară, cu scrisóre frumósă, pe lângă **salar lunar de 20 coróne, întréga întreţinere** — afară de spălat — şi venit lateral corespundĕtor **află imediat ocupaţiune** statornică în cancelaria subscrisului.

Zalatna, 15 Ianuariu n. 1905.

[13] 3—3 **Iuliu V. Albini**
notariu cercual.

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de **practicant** la *„Cassa de păstrare reuniune“ în Sĕlişte*, comitatul Sibiiu, se escrie prin acésta concurs cu terminul de **15 Februarie 1905 stil nou.** [16] 2—2

Reflectanţii la acest post, carele va fi dotat cu un salariu anual de **720 coróne**, au sĕ documenteze absolvarea unei şcóle comerciale, cu esamen de maturitate.

Cei cu praxă în afaceri de bancă vor fi preferiţi.

Sĕlişte, în 18 Ianuarie 1905.

Direcţiunea.

[14) 3—3

Concurs.

Pe temeiul ordinului Veneratului Consistoriu archidiecesan dto 30 Novembre a. c. nr. 12,566 Bis., se publică concurs pentru ocuparea postului de **capelan** în comuna **Bucureşti**.

Emolumentele sunt jumĕtate din tóte venitele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

De la concurenţi se cere sĕ aibă pregătirea de opt (8) clase gimnasiale.

Competenţii au sĕ înainteze rugările instruate conform normelor în vigóre, în termin de 30 zile de la prima publicare a acestui concurs în „Telegraful Român“ şi a se presenta în timpul regulamentar, pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Brad, la 26 Decembre 1904.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Zarand în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Avis domnilor învĕţători!

De la Librăria archidiecesană se pot procura **Tabelele de intuiţiune Hölzel,** adecă cele patru anotimpuri şi casa ţĕrănéscă, serie completă **33 cor.**, singuratice **6.60 cor.** plus porto 92 fileri.

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele şi cu păreţi tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conţine 200 foi.

Preţul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

Zacharia Boiu

Frunze de laur

Poesii eroice din anii 1877—1878

Publicate de · · · ·
Ioan Baptist Boiu.

Preţul 50 fileri plus porto postal.

Librăria archidiecesană.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicínele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicínele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

„CORDIANA“
institutul de credit şi de economii, societate pe acţii în Fofeldea.

Domnii acţionari ai *Institutului de credit şi de economii „Cordiana“, societate pe acţii* se invită conform §§-lor 19 şi 20 ai statutelor societăţii la a

VII-a adunare generală ordinară,

care se va ţiné în Fofeldea (localul institutului) Dumineca în 26 Februarie st. n. **1905** după amiazi la 1 oră.

Obiectele:

1. Raportul anual al Direcţiunei, bilanţul anului de gestiune 1904 şi raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului realisat conform bilanţului.
3. Alegerea comitetului de supraveghiare cu mandat pe 3 ani.
4. Fixarea marcelor de presenţă pentru membrii din Direcţiune.

Domnii acţionari, cari în sensul §§ lor 22, 23 şi 24 din statutele societăţii voiesc sĕ participe la adunare în persónă, sau prin plenipotenţiaţi, sunt rugaţi a-şi depune acţiile şi eventual dovezile de plenipotenţă, cel mult până Vineri în 24 Februarie n. a. c. la 6 ore p. m. la cassa institutului în Fofeldea, la institutul de credit şi de economii „Albina“ în Sibiiu şi la filiala „Albina“ în Braşov.

Fofeldea, în 19 Ianuarie 1905.

Direcţiunea.

Contul Bilanţului.

Active.	K f	Pasive.	K f
Cassa	2,194·—	Capital	60,000·—
Cambii de bancă	330,616·—	Depuneri spre fructificare	161,547·—
Imprumuturi hipotecare	34,723·—	Fond de reservă	9,463·—
Mobiliar	696·—	Reescompt	119,116·—
Edificiul institutului	8,000·—	Creditori	11,447·60
Debitori	965·—	Interese transitóre	7,819·—
		Profit curat	7 801·40
	377,194·—		377,194·—

Contul de Profite şi Perderi

Debit.	K f	Credit.	K f
Interese:		Interese:	
de cont-curent	558 59	de escompt	21,390·18
de depuneri	7 613·76	de împrumuturi hipotecare	1,872·30
Contribuţie directă	1,852·13		
10% după interes. de depuneri	791·80		
Spese (porto, chirie, diverse)	770·80		
Salare	3,700·—		
Marce de presenţă	174·—		
Profit curat	7,801 40		
	23,262·48		23.262·48

Fofeldea, 31 Decembre 1904.

Iosif Lissai m. p.
president.

Ioan Bunea m. p.
vicepresident.

Nicolae P. Petrescu m. p.
director esecutiv.

Iacob Nastase m. p.
contabil.

Dominic Raţiu m. p.
membru în direcţiune.

Alexe Manuil m. p.
membru în direcţiune.

Ioan Precup m. p.
membru în direcţiune.

Revĕzut şi aflat în consonanţă cu registrele principale şi auxiliare.

Fofeldea, 21 Ianuarie 1905.

Comitetul de supraveghiare:

Eliseiu Balaban m. p., president **Petru Sopa** (36) m. p. **Petru Sopa** (54) m. p.
Ioan Maiangu m. p. **Toma Sava** m. p. [19] 1—1

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor din direcţiune
şi
Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea comitetului de supraveghiare

de
Alfred Kormos
directorul revistei „Magyar Pénzügy“

Traduceri autorisate de
Constantin Popp
funcţionariu la „Albina“ din Sibiiu.

☛ Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu**, cea dintâiu cu preţul de **3 cor.**, ear' cea din urmă cu preţul de **1 50 cor.**

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 5 Sibiiu, Sâmbătă 15/28 Ianuarie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Tot despre program.

Sibiiu, 27 Ianuarie n.

Am spus în numĕrul trecut care este rostul fie-cărui program politic, prin urmare care este rostul și al programului nostru național: ajungerea, prin realisarea lui, la scopul urmărit.

Un program politic, fie el ori-cât de radical, nu conține deci nici-odată ceva punibil, ceva condamnabil, pentru-că voința de a schimba stările de lucruri din țară nu constitue faptă oprită de legile patriei.

Punibil ar puté sĕ fie numai *modul* cum se duce programul la realisare, ear' în privința acésta nimeni nu ne póte face imputare, pentru-că *din cadrele legii noi nu eșim.* Lupta politică noi o ducem și o purtăm numai *pe teren legal.*

Am spus în numĕrul trecut și aceea, că scopul urmărit de politica românéscă este *conservarea proprie*, asigurarea esistinței naționale pe séma poporului român din patria acésta, un drept pe care nu ni 'l póte nega nimeni, fie ori-cât de mărginit la minte și ori-cât de orbit de patima iubirei de rassă proprie.

Dacă deci scopul nostru nu este altul, precum de fapt nu este altul, de cât acela de a ne vedé asigurată esistința și posibilitatea desvoltării pe tóte terenele, urméză de la sine, că în momentul în care cei de la putere ne dau garanțele necesare spre acest sfîrșit, programul nostru național a devenit de prisos, și n'are sĕ mai țină nimeni la el. Cei-ce strigă în gură mare în contra programului național român, n'au deci de cât sĕ-și valoreze influința în direcțiunea acésta, și numai de cât scapă de fantoma care îi nelinișteşte atât de mult.

Pun însĕ pe teren fórte greșit domnii de la presa patriotică chestia, când afirmă, că funcționarea partidului național român pentru programul „*antipatriotic*“ ar fi fost oprită la timpul sĕu prin ordinațiunile lui Hieronymi. Acesta e un mare neadevĕr. Programul național român *n'a fost nici odată dificultat din partea guvernelor țerii*, nici chiar din partea celui mai șovinist guvern, cum singur se intitula, din partea guvernului *Bánffy*.

In zilele acestui guvern se convocase adecă conferența electorală a partidului național român la Sibiiu, dar' a fost oprită. Nu numai presa nemagiară din patrie întrégă, ci și presa nepreocupată din străinătate s'a revoltat pentru acest act de volnicie, și a atacat cu necruțare guvernul baronului *Bánffy*, care, strîns cu ușa, s'a vĕdut necesitat a da atunci în chestia acésta urmatoriul *comunicat oficios*:

„Autoritățile magiare au oprit conferența din Sibiiu, nu din motivul, că scopul ei era luarea unei posiții față de alegerile dietale din partea acelor alegĕtori cari *stau pe basa programului lor național*, ci simplu pentru aceea, pentru-că convocătorii ei, contrar §-lui 1 din legea despre naționalități, considerată ca lege fundamentală, au convocat pe alegĕtorii *cari stau pe basa programului național* nu fără deosebire de confesiune și naționalitate, ci *esclusiv numai pe membrii naționalității române*, și chiar și dintrĕ acestia, nu pe toți, ci numai *pe representanții alegĕtorilor*, astfel, că în modul acesta participarea directă a unei minorități de vederi contrare s'a făcut cu totul imposibilă. Că autoritățile, oprind conferența din Sibiiu, **nu au perhorescat programul politic** care se abate de la programul guvernului, se vede evident de acolo, că o conferență analogă a partidului poporal săsesc, *care își are de basă un asemenea program*, a fost concésă fără greutate, în momentul în care autoritățile au aflat, că conducĕtorii partidului au convocat alegĕtorii *fără deosebire de confesiune și naționalitate.* E de mare datorință a executivei a veghia, ca unitatea statului și a națiunei politice, care îi forméză basa, sĕ nu fie conturbată prin constituiri de partide după rassă și confesiune, cu caracter esclusiv și anticonstituțional. Ce s'ar alege din unitatea statului și a națiunei politice, dacă s'ar concede formarea de partide după rassă și confesiune?...“

Iată deci act oficios, dat din partea guvernului țerii, că programul național român *nu a fost perhorescat*, cum nici azi *nu e perhorescat,* prin urmare nici nu se póte cuprinde în el *tradare de patrie,* așa cum vreau gazetarii de la foile jidano-magiare sĕ facă lumea sĕ crédă.

Pentru alegĕtorii din cercul Cristian.

Codul penal ungar dispune următórele:

§. 178. „*Acela, care împedecă pe vr'un alegĕtor, fie prin amenințare, fie cu puterea, de la folosirea dreptului sĕu liber de votare, sĕvêrșește vina vătămării dreptului de alegere și se pedepsește până la 6 luni temniță și 200 fl. în bani!*

§. 185. Acela care dă alegĕtorului sau cu știrea lui dă unui membru al familiei lui, ceva bani ori alt lucru de preț, cu scopul de a-l face sĕ voteze pentru cutare, ori sĕ se rețină de la alegere, ori măcar făgăduește ceva pentru acest scop, acela se pedepsește cu temniță până la 6 luni și 1000 fl. în bani!

§. 187. Acel slujbaș public, care prin o faptă ori făgăduință ce cade în puterea oficiului sĕu, se încércă sĕ sfătuiéscă pe vre un alegĕtoriu, ca sĕ voteze ori sĕ nu voteze pentru cutare ori cutare candidat, ori ca sĕ se oprésca de la vot, — se pedepsește cu temniță până la 1 an!

Am reprodus acesti paragrafi pentru-că avem cunoștință, că în comunele Ludoș, Topârcea, Apoldul-mic, Apoldul-mare, Poiana, Rod, Poplaca, etc. un comisariu de finanțe amenință pe cârcimari și traficari cu perderea licenței *pentru casul că votéză cu Românii.* Paragrafii citați din lege însĕ oferă destulă garanță și nu va trebuí nimeni sĕ se lase înfricat, căci cei ce amenință își vor lua pedépsa, — ear' licența, pentru validitarea dreptului de vot nici-când nu se póte detrage.

După conferență.

I.

Conferența delegaților români de la 10 Ianuarie ni-a dat nouĕ celor de la „Telegraful Român“ deplină satisfacție, când cu o maioritate sdrobitóre a decretat *activitatea*, respective participarea *activă* la alegerile dietale.

De la întemeietoriul politicei române, nemuritoriul Șaguna, fóia nóstră cu o consecuență rară și cu nespusă bărbăție a luptat necontenit pentru direcția inaugurată acum din nou, și dacă nu era jelosia unor pigmei, ca sĕ smulgă din mânile probate ale lui Șaguna conducerea politică, altcum am sta noi în tóte direcțiunile. Multe din legile câte s'au croit și făurit, nu ar fi avut ascuțișul veninos contra nóstră, cum îl au de fapt mai ales cele de la 1873 încóce.

Nu tot așa de bine putem fi mulțămiți cu resultatul alegerilor — cel puțin nu putem fi mulțămiți în cercurile în cari resultatul ne e cunoscut. — Că am suferit naufragiu și în cercurile unde isbânda era sigură, causa suntem și noi înșine, sunt în parte și cele 9 concluse ale conferenței de la 10 Ianuarie, concluse, cari au dat în mâna adversarilor și în mâna guvernanților puternice arme de a ne sdrobí în alegeri, și a se năpăstuí cu tótă furia asupra nóstră.

Un aliat bun a găsit guvernul și oposiția magiară unită și în ținuta neloială și nedémnă a ziariului „Gazeta Transilvaniei“, care de-și a încetat a avé trecerea și autoritatea ce s'ar cuvení unui ziar vechiu cuotidian, a băgat totuși zizanie întrĕ Români, și acésta a fost binevenită „fostilor pasivisti“, ca sĕ publice, că la Sibiiu s'a ținut iată așa un „*conventicul*“ și nu au fost toți domnii pentru activitate.

Ce deosebire întrĕ dl Murĕșan, — sĕ ni-se ierte asemănarea — și ilustrul domn *Alexandru Mocsonyi.*

Dl Mocsonyi, — după-ce a cunoscut resultatul conferenței — sĕ fi zis: „Nu am fost pentru activitate, dar' decretată odată prin for legal, suntem datori sĕ sprijinim curentul și sĕ nu facem nici o pedecă, pentru-ca sĕ pótă întra în parlament cât de mulți fii ai neamului nostru“.

Dl Murĕșan pururea nemulțămit și nici-odată deplin orientat, de astădată s'a inspirat din „*Rĕvașul*“ și s'a coborît de la înălțimea unde stătea odinióră „*Gazeta*“ la rolul de specia cea mai urîtă — a intrigantului politic. Ce și-a fi zicênd domnul Murĕșian?

N'am fost eu la conferență, nu am ținut eu cel puțin un discurs fulminant de vr'o 3—4 ore, conferența nu e conferență, e un conventicul și conclusele ei nu obligă pe semizei.

Puținii cetitori de pe țéra Oltului de ací s'au inspirat, și nefiind pentru ei obligător conclusul conferenței din Sibiiu, s'au ținut orbește de *Mikszáth.*

Vom lăsa pe dl *Murĕșan* sĕ mérgă pe căile pe cari numai mintea lui le póte pricepe — și vom revení la cestiunea principală care a lăsat pe câmpul de bătae răniți pe cei mai buni fii ai neamului nostru.

Indată ce a luat știre premierul Tisza despre conclusele enunciate la Sibiiu, lucru firesc, că s'a folosit de cea dintâi ocasiune, ca sĕ declare, că pe toți cei-ce vor sĕ între în alegeri cu acest program, are sĕ 'i combată cu tóte armele ce 'i stau la disposiție.

Și dl Tisza s'a ținut de cuvênt. A făcut imposibilă întrarea în parlament pentru un ciclu *de 5 ani* multor fruntași de ai nostri.

Intrebăm noi, era necesitate, ca sĕ insistăm la pretensii și sĕ le chindisim cu frase nerealisabile în punctele programului nostru de muncă?

Nu era de ajuns și enunciatul solemn „că sĕ susține în mod provisor programul de la 1881, dar' se constată *necesitatea revisuirii* aceluia“ un lucru destul de cuminte?

Ni-se va obiecționa: bine, de ce nu ați luat posiție, de ce nu ați adus ómenii la resóne politice, ca sĕ nu pună în program lucruri pe cari o parte din cei presenți din o singură cetire nu le pot înțelege, ear' de altă parte, pentru-că se știa a nume că unele din pretensiile naționale sunt utopii, pentru acum nerealisabile?

Ei! nu s'a făcut, și nu se putea face căci vorba era sĕ se ajungă la înțeles, cu două lucruri: principalul, ca sĕ se decreteze activitatea, și în fine sĕ se dee absolutoriu comitetului vechiu, ca deputații aleși, în calitate de membri ai partidului sĕ pótă lua frênele conducerii partidului, în virtutea imunității ce o au, ne mai avênd ei témă de ordonanțele lui Hieronymi.

S'au făcut în comisiune concesiuni reciproce — tinerii s'au supus bĕtrânilor — în punctul susținerii programului din 1881, și bĕtrânii s'au supus tinerilor în punctul procedurei și tacticei și s'au mulțămit cu enunciatul *revisiunei.*

Indată ce s'ar fi abordat chestii principiale, chestii de program nou, chestii de drept public, se puteau naște divergințe cari sĕ facă imposibilă realisarea celor mai de căpetenie dorințe, întrarea în activitate și punerea partidului în alte mâni.

Iată de ce s'a încunjurat ori-ce conflict și ori-ce discusiune, în plenul conferenței.

Acestea s'au petrecut până ací în conferență.

De aici încolo are sĕ se încépă adevĕrata activitate, activitatea comitetului, respective a deputaților aleși, de a revisuí programul și de a 'l face accesibil, ca sub stindardul aceluia sĕ pótă lupta ori-ce român, adevĕrat și cu minte; a face apoi, ca alegerile viitóre sĕ nu ne afle nepregătiți și neorientați.

Pregătirile se fac paralel cu listele alegĕtorilor, basa operațiunilor nóstre viitóre, cu disciplinarea partidului și eliminarea din sinul nostru a elementelor corupte și putrede. Ce a stricat o generație întrégă, nu se póte îndrepta în două sĕptĕmâni, cei-ce s'au dedat la grăunțe, nu 'i poți pune la post de cât cu aspră osândă și judecată.

Cu acestia isprăvește poporul, și nu multă bătae de cap ne face, ca sĕ-i aducem la reson.

In punctul statoririi programului pare-că sunt ómenii mai îndĕrĕtnici, și a nume punctul 1 din programul din 1881, și acum punctul 1 și 2 din cele 9 enunciate de la 10 Ianuarie.

Pentru mai buna orientare a cetitorilor nostri lăsăm sĕ urmeze aici punctele principale de contraversă, cari pot provoca chiar și spărtură în sînul partidului:

1. Partidul național va lucra pe teren legal în cât privește *Transilvania*: recăștigarea autonomiei sale, — și pct I. din conclusele de la 10 Ianuarie: „Pretindem neclintit recunóșterea poporului român de *individualitate politică alcătuitóre de stat* și asigurarea desvoltării sale etnice și culturale prin condițiuni de drept public, pe lângă susținerea intactă a integrității statului țerilor Corónei Stului Stefan“.

Noi credem, că nici una nici ceealaltă nu se pot realisa, căci nu o sè se afle parlament ungar, care sĕ voteze, și rege care sĕ sancționeze „atare lege“ — deci *noi* la lucruri imposibile nu ne angajăm și nici nu luptăm cu mori de vênt.

Va trebuí sĕ aflăm alt espedient și alte mijlóce pentru mulțămirea *postulatelor naționale* cari *ne ard la degete* și pe cari le putem și trebue sĕ le realisăm.

Prorociile bibliei.

II.

Dacă este adevĕrat, că noi avem óreșicare putere de a prevedé sau a presimți, atunci trebue acésta sĕ ajungă numai până la un loc, sĕ aibă margini, căci altcum nu am puté deosebí prevederile nóstre de acelea pe cari ni-le-a dat însuși Dzeu, adecă de prorocíi.

Multe fenomene din lumea sensuală, cari resultă din puterile mehanice ale naturii, le póte prevedé omul în urma judecății sale, căci fenomenele se întêmplă după legi constante neschimbătóre. Așa d. es. rotațiunea corpurilor cerești, schimbarea anotimpurilor, înmulțirea corpurilor, întunecimea de lună și de sóre, se póte calcula esact cu zeci de ani înainte. Un medic póte prevestí mórtea unui bolnav, după starea în care se află și după feliul bólei.

Se póte întêmpla, că un bărbat înzestrat cu un talent deosebit póte prevedé multe întêmplări pe cari alții nu sunt în stare a le presimți. Pentru aceea însĕ el tot nu este proroc și prevederile lui nu se pot numí prorocíi, căci nu acolo zace caracterul prorociei, ca mulțimea sĕ nu înțelégă și sĕ se mire, ci trebue sĕ arĕte și documenteze, că așa ceva mintea omului nu a fost în stare de la sine a prevedé, căci numai atunci este judecata nóstră îndreptățită de a conchide că aici a fost la mijloc o descoperire nemijlocită dumnezeiască.

După anumite criterii putem noi judeca, că prezicerea anumitelor întêmplări n'a fost cu putință ca mintea omenéscă sĕ o știe de la sine. Astfel de criterii sunt:

1. Dacă se cer mai multe cause, cari din întêmplare coincid, și pe cari nu le putem ștí, pentru-ca sĕ se producă un fenomen.

2. Dacă prezicerea unei întêmplări este făcută cu zeci și sute de ani înainte, așa că ea nu se póte deduce din conclusiunea, pe basa esperienței făcute după legile naturii, cum este d. e. un cutrĕmur de pămênt, o inundare, rodirea unui an, cari tóte nu se pot precalcula, căci noi nu cunóștem o lege constantă după care au sĕ se întêmple acestea, dar' nu cunóștem nici puterile și legătura lor, cari produc un astfel de resultat. Cu atât mai puțin póte cineva ști ce se va întêmpla după un lung șir de ani.

De aici urméză, că au combătut înzadar unii contrari ai religiunii creștine minunile și prorociile biblice, zicênd, că ele au resultat numai din legile naturii.

Dar' ei nu au putut documenta, că zidurile cetății Ierichon, de pe timpul lui Iisus Navi, s'au prăbușit în urma unui cutrĕmur de pămênt, care a trebuit *în acel moment sĕ se întêmple când Iisus Navi a încunjurat cetatea.* Se póte însĕ arăta, că Iisus Navi *nu a putut ști de la sine* cu șepte zile înainte, că va fi cutrĕmur de pămênt, dar' că vor cădea zidurile cetății Ierichon a *trebuit sĕ o știe cu siguranță* cu șepte zile înainte, căci altcum ar fi fost o prostie tóte ceremoniile și procesiunile făcute în jurul cetății, și nu i-ar fi plesnit nimĕnui prin minte, că în astfel de mod sĕ pótă cucerí o cetate.

Așișiderea d. e. se póte ceva prevedé din împrejurările de acum, că ce fel de vreme va fi peste câteva zile, sau ce fel de róde va aduce anul acesta, dar' nu putem judeca cu siguranță, pentru-că cea mai mică schimbare a unei cause, sau a unei împrejurări, schimbă tot resultatul. Cu cât mai greu este deci de a ștí asta cu zece ani înainte!

Este adevĕrat, vor zice unii, că multe evenimente nu le póte omul ștí înainte, dar' esistă *spirite*, bune și rele, cari stau în legătură cu omul și cari îi spun cele viitóre.

Este posibil, că aceste ființe supranaturale sĕ cunóscă unele legi naturale pe cari mintea nóstră nu este în stare a le pĕtrunde, și din acestea sĕ deducă viitoriul. Noi nu putem simți, că astfel de spirite stau în legătură cu noi și ne comunică ideile lor, dar' este drept și sigur, că și aceste spirite supranaturale stau sub conducerea Creatoriului. Dzeu nu póte permite, ca un spirit sĕ abuseze de știința sa și sĕ ducă ómenii în *rètăcire,* căci El voește, ca în lume sĕ domnéscă moralitate, ear' nu destrăbălare. Dzeu trebue ori sĕ opréscă influințele spiritelor asupra ómenilor, ori sĕ admită numai pe acelea cari sunt adevĕrate, și cari promovéză moralitatea în lume.

Atunci este egal pentru noi, că ne împărtășește însuși Dzeu nemijlocit învĕțături despre cele viitóre vremi, sau că o face asta în mod mijlocit, prin spirite mai înalte și bune.

Dacă cineva prin talentul și prin studiul sĕu este în stare a prevedé unele acțiuni omenești, din acésta causă nu 'l putem socotí între proroci, și nu este îndreptățită mintea nóstră sĕ atribue o conlucrare sau descoperire divină aceluia. Căci tóte acele premise, de unde deducem acțiunile viitóre, nu sunt sigure, deóre-ce tóte împrejurările cari determină voința omului, nu au influință obligătóre asupra lui, ci e numai *obiceiu*, ca omul sĕ se acomodeze după ele, dar' el *nu este silit sĕ o facă asta*, pentru-că atunci nu ar mai puté fi vorba de voința liberă a omului. Boldurile sensuale inriuresc puternic asupra acțiunilor omenești, dar' omul le póte înfrânge dacă voește, le póte suprima și supune judecății minții așa, ca sĕ aibă un efect contrar. „Tot învĕțul are și desvĕț“, zice Românul, și cu drept cuvênt, căci altcum *nu ar mai esista îndreptare morală.* Noi putem lucra și contra convingerii nóstre, și ne putem schimba adese-ori modul de lucrare.

Este imposibil de a puté prevedé și ști înainte întréga acțiune și desvoltare a unei persóne. Căci pentru a puté cunóște asta, se cere sĕ cunóștem pe deplin individualitatea lui, inclinările lui, temperamentul, magazinul sĕu de idei și cunoștințe, apoi ar trebuí sĕ știm înainte tóte stările în cari va ajunge el din voie liberă sau din întêmplare, cum și împrejurările în cari va trăí.

Pentru-ca sĕ putem deduce cu siguranță acțiunea unui om în viitoriu, trebue sĕ prevedem tótă desvoltarea lui spirituală și sĕ o urmărim pas de pas, sĕ prevedem, ce fel de lectură își va alege, ce fel de prietini își va căștiga, căci acestia influințéză în mod diferit asupra vieții unui om, îi schimbă ideile, și simțĕmintele. Ar trebuí deci sĕ știm înainte cum va influința cutare sau cutare prietin asupra lui.

Sute și mii de casuri și întêmplări sunt în lume, cari nu depind de la noi, dar' cari au o influință mare asupra omului, și inriuresc asupra unuia într'un fel, asupra altuia în alt chip.

Tóte acestea ar trebui sĕ le știm, ca sĕ putem prevesti întréga viață a unui om și tóte lucrările sale. Insĕ trebue sĕ recunóștem, că acésta este cu neputință. Se vor desvolta și se vor cultiva ómenii după sute de ani, și vor fi póte mai priceputi de cât azi, dar' totdéuna vor remâné numai ómeni, cu aceleași calități ca și noi.

Au pus unii întrebarea, cum îi este cu putință lui Dzeu sĕ prevadă lucrurile ființelor înzestrate cu voie liberă, fără ca acéstă voie liberă a lor sĕ fie conturbată? Dacă Dzeu prevede lucrările ómenilor, atunci ei sunt siliți *sĕ asculte* și sĕ lucre așa cum i-a predestinat Dzeu, și aici nu mai esistă voie liberă. Acéstă întrebare a frămêntat creerii multora, de aceea unii ori nu voiau sĕ recunóscă puterea provedinței divine, ori nu admiteau voința liberă la om, susținênd numai un „fatum“.

Aceia cari nu recunoșteau atotștiința divină „*antropomorfisau*“ ființa divină, adecă îi ascriau calități omenești. Ei făceau ființa cea nemărginită atârnătóre de timp și de spațiu, mĕsurau atotștiința lui Dzeu după cea omenéscă, și îi ascriau o cugetare și o desvoltare succesivă, cu tóte că Dzeu nu are present, nici viitoriu, nici trecut, și știința lui cuprinde tóte cele ce au fost și cele ce vor sĕ fie.

Ființa omenéscă nu lucră în chipul acesta din causă că așa i-a fost prescris, ci din contră, acțiunea sa a fost prezisă, pentru-că ea din voie liberă ca ființă morală se va decide spre o astfel de lucrare. Chiar așa, ca și când noi vedem pe un om întreprinzênd o lucrare. El nu o întreprinde din pricină că noi prevedem că el are sĕ lucre așa cu siguranță, ci invers, noi vedem lucrarea desfășurându-se, pentru că el de fapt a început-o.

Asemenea până la un hotar óre-care póte prevedé și un om politic sórtea unui popor sau a unui stat, dar' nu póte conclude cu siguranță la acésta, și nu o póte ști cu zeci și sute de ani înainte. De es. póte un popor sĕ fie aprópe de peire, dar' evenimente neașteptate, ivirea unui conducĕtoriu harnic, cu talent estraordinar, care pune întocmiri noue, despre cari nimenea înainte de el nu a avut cunoștință, dă altă direcție mersului lucrurilor și scapă pe acel popor de peire.

Evreii erau de credință, că ei sunt poporul cel ales și ei sunt chemați sĕ stăpânéscă lumea și sĕ li-se închine împĕrații pămêntului. S'au rĕsculat deci asupra Romanilor, dar' nici o ființă omenéscă nu a putut prevedé urmările rĕscólei și faptul că nu va remâné în Ierusalim nici pétră pe pétră. Și nu s'a putut deduce din împrejurările anterióre, că Evreii vor fi împrăștiați în tóte părțile lumii și nu vor mai avé nici patrie, nici rege.

Din cele amintite până aici cred că putem înțelege, prin ce se deosebește adevĕrata *prorocie* de prevederi nesigure.

O prorocie póte tracta numai de evenimente viitóre, și nici-odată de cele se s'au petrecut.

Nici nu póte cuprinde evenimente de acelea viitóre, cari se pot prevestí numai cu ajutoriul judecății nóstre logice. Așa dar' nu 'i permis sĕ conțină prezicerea sorții unui stat, care era evidentă din cunoștința politică a lucrurilor.

Mai departe prorocia trebue sĕ espună sosirea evenimentelor în mod clar, nu în mai multe înțelesuri, ca oracolul de la Delphi. Prorocia cea adevĕrată sĕ spună pe larg împrejurările sub cari se va împliní faptul, căci altcum nu se póte numí prorocie, ci este numai o *ghîcire.* Așa d. e. pot sĕ spun despre un om sănĕtos, că în acest an are sĕ móră, și din întêmplare aceea ce spun se și implinește. Acésta nu e prorocie, ci este ghîcitură, și numai atunci o am puté considera de prorocie, când s'ar fi prezis cu multă vreme înainte și când s'ar fi amintit ziua și ciasul morții, feliul morbului, desvoltarea lui și tóte împrejurările sub cari va petrece omul acela până la sfîrșitul vieții.

Prorocia numai atunci póte fi luată în considerare, când ea s'a împlinit întocmai cum a fost indicată. Indată ce faptul se împlinește, dar' o singură împrejurare nu se împlinește, nu se mai póte susțíné, că acolo

---

FOIȘORĂ

Mănăstirea din Ciόra.

Incă de la venirea mea ca preot în Ciόra (tractul Sebeșului) mi-am propus a studia locul unde se amintește că ar fi fost o mănăstire, despre care istoria nóstră bisericéscă până acum n'a făcut nici o amintire.

Cercetând locul de mai multe-ori, și știricind de la ómeni mai bĕtrâni, cum și studiind unele inscripții rĕmase pe 2 icóne foste ale mănăstirii, ear' azi proprietatea bisericei nóstre din Ciόra, — mai departe niște cărți rituale, foste ale mănăstirii (acum earăși proprietatea bisericei din loc) în cari s'au găsit vre-o câteva însemnări, am dat de urma lucrului și cred că fac lucru folositor când vin a face dare de sémă publică despre cele aflate de mine până în present.

Pentru-ca sĕ ne putem face o icónă mai fidelă despre mănăstirea amintită, voiu descrie mai întâiu, după cum îmi este cunoscut, comuna Ciόra, pe al cărei hotar a fost mănăstirea.

Comuna Ciόra este una dintrĕ cele mai vechi comune din Ardeal. Ea se hotărește cu comunele Tărtăria, Balomir, Vinerea, Cugir și Pianul-superior.

Comuna Ciόra are 1900 suflete, locuitorii ei sunt fórte vestiți muncitori, se ocupă în partea cea mai mare cu agricultura, afară de vr'o câțiva mărgineni, cari avênd locuință cam la 2—3 ore depărtare de comună se ocupă esclusiv cu oieritul.

Pe valea numită a Dresmanului se află urme de băi de aur de pe timpul Romanilor (chiar și în timpul de azi în vreme ploiósă băesc locuitorii comunei cam în aceeași direcțiune, unde se hotărește comuna cu Pianul-superior, unde deasemenea s'a băit pe timpul Romanilor).

In posesiunea mea se află un ban de argint, aflat cu ocasiunea băii în vara trecută, de pe timpul lui Constantius 337—361. — Dovadă că s'a băit și în decursul invasiunilor barbare.

Pe o parte a banului se află capul lui Constantius cu inscripția, ear' pe partea cealaltă „Sirm“ (Sirmium?) și „multis votis“ = cu credință tare.

Dealungul văii Dreșmanului se află și un șanț lung care duce preste dealuri către România, locuitorii îi zic: *șanțul turcilor.* Eu cred a fi fost un conduct de apă pentru băi, ori mai verosimil un drum roman.

In o altă parte a comunei, numită „Sĕliște“ (cuv. slav = loc de locuință — loc locuit) se află și azi multe anticități de pe timpul Romanilor, dar' durere, până în present nu le-a adunat nime. Prin anii 1830 s'a găsit o pétră cu inscripții, dar' azi nu se mai știe de ea. In posesiunea mea se află vre-o câteva țigle artistic lucrate. Cred că s'ar mai găsí multe anticități, deóre-ce mulți spun că nu cutéză sĕ bage plugul afund pe unele locuri, deore-ce se află tot ziduri, țigle, cărămizi, etc.

Date despre esistința comunei Ciόra avem deja de pe la anul 1300, când a ajuns (în locul unui neamț) familia nobilă Barcsay în posesiunea domeniului de aici.

Pe atunci (după cum am aflat din o carte a dlui G. Barcsay referitóre la posesiunea sa) comuna de azi era împărțită în 3 sătulețe — azi contopite prin nemijlocită apropiere. Comuna Ciόra se numia: *Chorra* (lat.) și Varjufalva (ung.) Astăzi și Magiarii o numesc „Csóra“. In apropiere este valea Dreșmanului, pe atunci sătulețul „*Drasman*“, ear' cam la $1^1/_2$ k'm. depărtare de comuna Ciόra, unde azi se numește „sub heiuri“ a fost satul „*Vola Herkes*“ („Archișul“) Oláh-Erkes. Valea care trece pe acolo și acum se numește Valea-Archișului, cum și partea aceea a satului de azi pe unde trece valea sus numită se numește Archiș până unde se întâinește cu valea Dreșmanului în centrul comunei, unde împreună se numesc apoi Valea-Ciórei, și trecênd pe hotarul Balomirului se varsă în Murĕș.

Despre partea (în vechime satul) Archiș se susține din bĕtrâni, că ómenii au fost toți arcași, luptători cu arcul, de unde și-a primit satul numele. Acésta mi-a spus'o Teodor Suvaina, un bĕtrân de 80 ani.

Despre familia nobilă Barcsay se vorbește că a fost o familie bună și în timpuri grele a ocrotit pe jobajii sĕi.

Rĕscóla lui Horia a ajuns și aici, dar' omoruri nu s'au întêmplat. In fómetea din 1817 Ioana lui Avram Barcsay a împărțit bucate în abundanță jobajilor fără sĕ le mai céră îndĕrĕt.

Furia revoluției din anul 1848 n'a atins nici pe Români nici familia nobilă — Barcsay, căci sĕ apĕrau reciproc după cum sosiau trupe române sau magiare. — Dovadă despre înțelegerea ce a esistat între domn și iobag.

(Va urma).

ar fi fost însuşi Dzeu, care ar fi mijlocit prorocia.

Prorocia s'a rostit între împrejurări estraordinare, şi prorocii de multe-ori au fost înzestraţi cu putere de a face minuni.

Prorocii poporului Israil au prevestit evenimente cari s'au săvêrşit după 2, 3 sau 6 secoli, îndeosebi prorocii cari s'au referit la venirea lui Mesia. Faţă de contimporanii lor însĕ s'au legitimat prin minuni, că ei sunt trimişii lui Dzeu, cum a făcut d. e. Moise, sau dimpreună în prorociile îndepărtate spuneau şi de acelea, cari se împliniau până ei erau în viaţă, mai cu sémă referitóre la sórtea tristă a poporului.

I. I. Rousseau nu voieşte sĕ dee credĕmênt prorociei; ci pentru-ca sĕ pótă crede pretinde 3 condiţiuni, a nume: *a*) el însuşi voieşte sĕ audă prorocia din gura profetului; *b*) voieşte sĕ fie martor la împlinirea ei şi sĕ vadă cu ochii proprii, că s'a împlinit esact şi la timp; *c*) sĕ fie pe deplin documentat, că prorocia nu s'a împlinit din óre care întêmplare. Tóte aceste 3 puncte nu sunt posibile, deci pentru Rousseau profeţiile nu documentéză nimica.

Dacă ar fi fost Rousseau însuşi de faţă când prorocii bibliei au rostit profeţiile lor, atunci de sigur că nu ar fi audit altceva din gura prorocilor de cât aceea ce au audit ómenii de pe timpul acela. Şi Rousseau ar fi primit prorocia, sau verbal sau în scris de la profeţi. Martorii aceia oculari nu au de fel sĕ ne documenteze, că prorocii au căpĕtat atunci învĕţătură nemijlocit de la Dzeu, ci ei au sĕ ne spună numai simplu cuvintele pe cari le-au auzit sau le-au primit de la proroci. Mai departe trebue sĕ ne facem noi judecata şi sĕ cernem lucrurile.

După Rousseau, dacă am crede numai aceea ce vedem sau audim înşine, atunci nu póte fi vorba de vr'o autoritate istorică, ba istoria şi alte ştiinţe, cari s'au format înainte de noi, ar fi pentru noi de prisos.

Dacă Rousseau pretinde sĕ fie martor ocular la împlinirea prorociei, este acésta o pretenţie esagerată şi fără rost, care nu se póte îndeplini la prorociile cari trec peste sute de ani, căci împlinirea unei profeţii se póte documenta prin mărturii. Altcum ar fi trebuit sĕ fim noi înşine de faţă la dărîmarea Ierusalimului, dacă nu am da credĕmênt martorului ocular Iosif Flaviu. Dar' esistă şi astfel de prorocii, cari s'au împlinit pe când erau în viéţă încă martorii cari le-au audit din gura prorocilor. Aşa a fost d. e. la Invierea lui Christos, la sórtea apostolilor, etc.

De la Hunedóra.

— Reînfiinţarea şcólei confesionale. —

— 25 Ianuarie n.

Pornirile bune şi-au făcut drum sănĕtos în viéţa Românilor din Hunedóra.

Cununa acestor bune porniri este — la tótă întêmplarea — reînfiinţarea şcólei confesionale gr. or., care timp de vre-o 5 ani nu mai funcţionase.

Munca începută se continuă cu mare însufleţire şi cei mai pesimisti ai noştri au eşit din nepăsare şi spriginesc, în cât le e cu putinţă, pornirile bune şi sănĕtóse.

Corul mixt constătător din 70 persóne, care e sub destoinica conducere a domnului *Andreiu Ludu*, a aranjat anul trecut mai multe concerte, cari au fost reuşite din tóte punctele de vedere, prin ceea-ce a crescut vaza Românilor hunedoreni şi modestele nóstre fonduri culturale au fost augumentate.

Animaţia succeselor prime a dat viaţă şi şcólei nóstre confesionale, care din lipsa interesului recerut şi — ziceau unii — „din lipsa copiilor obligaţi sĕ cerceteze şcóla şi din causă, că şcóla de stat e puternică şi ne face concurenţă“ — părĕgenise cu totul.

Majoritatea covêrşitóre a locuitorilor oraşului Hunedóra — sunt Români, cărora numai lipsă de copii nu li-se póte atribui. Mai adaug apoi şi faptul că elevii şcólei de stat de aici sunt aprópe toţi Români.

Prin urmare — elevi ar fi avut şcóla română întotdéuna, dar' nécazul a fost, că cei chiămaţi n'au desvoltat interes recerut pentru reînfiinţarea şcólei, interes reclamat de împrejurările în cari trăim.

Resultatul înscrierilor a resturnat pe deplin temerile unora, căci azi frecuentéză şcóla română din Hunedóra peste 100 elevi şi eleve, împărţiţi în 6 clase.

Satifacţie deplină avem, căci progresul elevilor în studii e cât se póte de îmbucurătoriu. Pe lângă acestea iubitul nostru învĕţătorul *Andreiu Ludu* a înfiinţat un cor de băeţi şi băiete, care fală ar face tuturor şcólelor nóstre confesionale. Cu acest cor a aranjat înv. Ludu un concert a doua zi de Crăciun, care a reuşit peste aşteptare. Cântările au fost cântate cu multă fineţă şi acurateţă.

Venitul curat a fost 400 cor., care s'a adaugat la modestul fond creat din colecte la începutul anului şcolar.

Publicul românesc a rĕsplătit munca dirigentului Ludu cu aplause furtunóse, ear' dl Vasile C. Osvadă i-a predat o cunună de lauri cu inscripţia: *„Românii hunedoreni, dirigentului Andreiu Ludu 26/XII. v. 1904.*

A fost un cias fericit, când Ven. consistoriu archidiec. a instituit ca învĕţătoriu la şcóla nóstră pe dl Andreiu Ludu, care are meritul netăgăduit de a fi contribuit cu mare parte la renaşterea şcólei nóstre. La început le era témă unora, că n'o sĕ ne succédă a reînfiinţa şcóla, şi minunea minunilor: azi avem pe lângă înv. Ludu încă o putere didactică pe dna Maria Mosora n. Turdăşian, care îşi împlineşte datorinţa de învĕţătóre spre mândria nóstră a tuturora.

Despre festivităţile aranjate în jurul „Pomului de Crăciun“, dat elevilor şi elevelor şcólei nóstre din partea Românilor Hunedoreni vĕ voiu raporta în proximile zile.

Nima.

NOUTĂŢI

Alegeri de protopopi în eparchia Aradului. Duminecă s'a făcut alegere de protopop în două protopopiate din eparchia Aradului. Una în *Şiria* (pentru tractul Şiria) fiind aleşi: Mihail Lucuţa cu 37 voturi, Filip Leuca cu 23 voturi şi Fabriciu Manuilă cu 7 voturi; alta în *Hălmagiu* (pentru tractul Hălmagiu), fiind aleşi: Cornel Lazar cu 39 voturi şi Dr. Dimitrie Barbu cu 28 voturi.

*

Douĕ gazete noue româneşti. Sub titlul *„Noutatea“* a început sĕ apară în Budapesta o gazetă română poporală semnată de Iacob Ivan. In numĕrul prim „Noutatea“ declară că nu e gazetă socialistă, ci „cu scop de a da poporului lectură folositóre din care sĕ înveţe şi sĕ se lumineze şi sĕ se ridice întrĕ popórele culte“. Va apăré Dumineca şi în zi de sĕbătóre şi costă 5 coróne pe an. Cealaltă e *„Deşteptarea“*, fóie sĕptĕmânală în Braşov (apare Joia), care în numĕrul prim (din 6/19 Ianuarie) spune, că „dragostea frăţéscă, pacea şi iubirea de neam“, a îndemnat redacţiunea „sĕ bată la uşa părinţilor, fraţilor şi surorilor, şi prin vorbe şi fapte sĕ caute a stîrpí din sinul poporului nostru ura, pizma, zavistia şi pofta de rĕsbunare, cari cu atâta patimă s'au rostogolit peste capul sĕu“ şi sĕ-i dee în mână o gazetă de cetit, în care sĕ se reoglindéscă tóte lipsele şi nevoile de cari sufere el, împreună cu mijlócele de îndreptare“ etc. Preţul abonamentului e 2 coróne pe an. Editor şi redactor responsabil e George Măzgăreanu junior.

*

† Vĕd. Valeria Gabor n. Perian, a rĕposat Marţi (24 Ianuarie n.) în Trestia (tractul Zarand) în etate de 26 ani şi după patru ani de vĕduvie. Inmormêntarea i-s'a făcut azi (27 Ianuarie) în cimiteriul bisericei gr. or. din Trestia.

*

† Moşul Toma din Ighíu. Luni diminéţa a rĕposat în Ighíu ţeranul Toma Hurduiu, în etate de 102 ani. Din căsătoria cu soţia sa, cu care a trăit 62 de ani, a avut numai un copil.

*

Principele Bulgariei — în Berlin. Principele Ferdinand al Bulgariei a sosit alaltăeri la Berlin, ca óspe al împĕratului Vilhelm. Nu a fost însoţit de nici un ministru, din ce se deduce, că scopul visitei, în cât va fi de natură politică, forméză deocamdată secret întrĕ principele şi împĕratul.

*

Avis pentru 3 măestri harnici români! Un rotariu, un covrigariu şi un barbier român află clientelă sigură în Brad. Bradul e un oraş vioiu în grabnică creştere. Avem o însemnată inteliginţă română în Brad şi jur, cam 30 mii de români. Acesti trei măestri harnici români vor afla deci un mănos teren de traiu şi înavuţire. Informaţiuni dă redacţiunea.

*

Museul istoric şi etnografic. In favorul Museului istoric şi etnografic al Românilor din patrie au contribuit ca rescumpĕrare a felicitărilor de Anul-nou 1905 următorii P. D.: (Transport din listele publicate deja 1116 cor.) Galacteon Şagău, protopresbiter, Reghin, 5 cor., Vasilie Puşcariu, protopop, Sânte-Jude, 2 cor., George Şeulean, notariu, Pianul-superior, 5 cor., Ioan Gavrilescu, preot, Ţinţari, 2 cor., dna Agnes Măcelar, soţie de advocat, 3 cor., Dr. George Măcelar, advocat, 5 cor., Dr. Nicolae Schiau, 3 cor., toţi din Mercurea, Dr. Demetriu Radu, episcop, 30 cor., Vasilie Mangra, vicariu. 10 cor., Nicolae Zigre, advocat, 10 cor., Iosif Vulcan, redactorul rev. „Familia“, 5 cor., Andreiu Horvath, 3 cor., George Pop, 2 cor., toţi din Oradea-mare, George Ciocoi, preot, Hitiaşi, 2 cor., Liviu Iancu, preot, Visag, 1 cor. Total 1204 cor. — Sibiiu, în 25 Ianuarie 1905. Biroul Asociaţiunii: *Dr. C. Diaconovich.*

*

Greva din Germania, cum raportéză o telegramă din Essen, e pe cale de a se termina. Dintrĕ cei 243.263 lucrători ai minelor din districtul Dortmund au întrat în lucru până acum 47.605. Mai sunt deci în grevă 195 658.

*

Revoluţia din Rusia. In Petersburg ziua de Marţi până la amiaz a fost relativ liniştită. După amiazi însĕ s'au întêmplat de nou vărsări de sânge, miliţia a dat de mai multe-ori foc de linie în mulţimea lucrătorilor, cari la rêndul lor au aruncat întrĕ trupele de soldaţi bombe de dinamit. O cétă de lucrători, Marţi după amiazi voind sĕ mérgă la Ţarscoe-Selo sĕ céră dreptate de la ţarul, a fost oprită în calea dintrĕ Colpino şi Ţarscoe-Selo cu focuri de puşcă. După resfirarea mulţimei trupele au întrat în oraşul Colpino şi au provocat mari vărsări de sânge. In timp ce în Petersburg comandantul cetăţii, mareducele Vladimir cércă sĕ suprime nemulţămirea prin plóie de glónţe, mişcarea revoluţionară se întinde tot mai mult şi în celelalte părţi ale imperiului. In *Varşovia* încă a erupt greva; în *Moscva* greva e generală şi spiritele sunt atât de agitate, în cât comandantul cetăţii a ţinut cu cale a provoca poporaţiunea sĕ nu se amestece printrĕ grevist, ca nu cumva cĕ cadă jertfă represaliilor ce vor trebuí aplicate faţă cu mulţimea turbulentă, în *Sevastopol* matrozi revoltaţi au dat foc arsenalului; în *Finlanda* a erupt revoluţie, în fruntea căreia stau cei mai de frunte cetăţeni finlandezi. — In faţa acestei situaţiuni *ţarevna Alexandra* a rugat pe *Tolstoi* sĕ adreseze grevistilor o scrisóre liniştitóre, la ce Tolstoi a rĕspuns că nu-şi póte renega convingerile şi va adresa scrisóre *cătră familiile celor ucişi de miliţie*, în care *va reproba purtarea guvernului.*

Preotul Gapon, care stă ascuns la un prieten al sĕu, ca sĕ nu pótă fi arestat, Luni a adresat lucrătorilor un apel de următoriul cuprins:

„Iubiţi tovarĕşi şi lucrători! După cele întêmplate eri *nu mai avem împĕrat.* Sângele ómenilor nevinovaţi îl desparte de cătră poporul sĕu. Am început lupta pentru libertatea poporului şi în lupta acésta nu ne este permis sĕ ne clătinăm. Vĕ binecuvênt pe toţi şi de séră voiu fi întrĕ voi“.

*

Mulţămita multor mii de pacienţi de podagră şi reumă a primit farmacistul Bela Zoltán pentru emintele succese obţinute cu renumita alifie Zoltán. Acésta alifie cunoscută pretutindenea vindecă astfel de pacienţi de podagră şi reumă, cari în decurs de ani de zile n'au putut afla vindecare. Se întrebuinţeze fie-cine numai alifia Zoltán, dacă în familie sufere cineva de podagră şi reumă. Sticla cu 2 coróne, în farmacia Zoltán, Budapesta V., Szabadságtér.

*

Himen. Mihail *Popa* şi Maria *Salomie* anunţă cununia lor religiósă, care se va oficia Duminecă (23 Ianuarie st. v.) în biserica gr. or. din Vale.

*

Mâncaţi de lupi. O sanie cu vre-o cinci călĕtori a fost atacată de lupi pe drumul cătră satul Krucsó (pe la Sátoralja-Ujhely, în Ungaria), cari numai prin puşcături de revolvere au putut fi ţinuţi departe de sanie. In fuga desperată însĕ caii au rĕsturnat sania, la ce lupii au sărit pe cai şi i-au mâncat. Călĕtorii rĕsturnându-se din sanie în şanţul drumului şi peste ei ţólele şi fênul, au scăpat de primejdie, după ce lupii săturându-se cu carnea cailor s'au retras în pădure.

*

Pelagră în Ardeal. Prin unele părţi ale comitatelor Cojocna şi Solnoc-Doboca grasséză bóla pelagra, provenită din causa lipsei de alimente a poporului. S'au întêmplat deja şi câteva casuri de mórte.

*

Mórte năpraznică. Marţi diminéţa a plecat George Secoşan din Dragomireşti (com. Caraş-Severin) cu mai mulţi tovarĕşi în pădurea de la Oloşag, ca sĕ dobóre arbori. Secoşan cu Vasilie Petrescu au tăiat cu ferestrĕul trunchiul unui arbor, dar' Secoşan n'a mai avut timp sĕ se dee la o parte. Arborul s'a rĕsturnat prea iute şi a căzut pe capul lui Secoşan, care a rĕmas mort pe loc. („Drapelul“).

*

Nu esistă mijloc mai bun de a-ţi căştiga sănĕtatea, de cât crucea duplă electro-magnetică R. B. nr. 86967 şi sute de ómeni îşi mulţămesc recăştigata sănĕtate şi dorul de viaţă dlui Albert Müller în Budapesta V. Vadász u. 42/V, ceea-ce dovedeşte şi următórele doue scrisori de recunoştinţă. I. Dlui A. Müller în Budapesta. Deóre-ce crucea electro-magnetică R. B. nr. 86967 mi-a ajutat fórte mult şi cu succes în contra astmei şi a reumatismului, nu pot trece cu vederea sĕ nu-ţi esprim cea mai sinceră mulţămită şi sĕ recomand acest leac tuturora cu căldură. Cu stimă: Iovram Kovacevici, Dolu-Tuzla. II. Dlui A. Müller Budapesta. Fiica mea a purtat crucea electro magnetică R. B. nr. 86967 contra bătăii de inimă şi s'a însănĕtoşat, pentru ceea-ce îţi mulţămesc din inimă. Stimător: Ioan Leidl, Vêrşeţ. De aceea îndemnăm pe toţi aceia cari sufer de reumatism, influenţă, astmă şi peste tot bóle de nervi, sĕ 'şi procure un astfel de aparat, căci costă numai 6 coróne, şi sĕ se îndrepte în privinţa acésta cătră dl Albert Müller în Budapesta.

Posta ultimă.

Alegerile.

Resultatul alegerilor făcute eri, Joi, pentru dieta ţerii, nu e favorabil guvernului, care a perdut 20 mandate din cele avute mai nainte. Nu e favorabil însĕ nici pentru partidul naţional român, fiind-că după informaţiunile ce le avem, au fost aleşi numai următorii candidaţi:

1. *Dr. Aurel Vlad,* la Orĕştie, cu 521 voturi contra 440, date lui Vörös László. La Dobra *Dr. Vlad* a rĕmas în minoritate cu 32 voturi.

2. *Vasilie Damian*, în Baia-de-criş.

3. *Dr. Stefan C. Pop*, în Şiria.

4. Dr. *Ioan Suciu*, în Boroşineu, şi

5. *Dr. Teodor Mihalyi*, în Ileanda-mare.

La Chişineu candidatul român a ajuns în balotaj.

In cercul Arpaşului a învins *Dr. Nicolae Şerban*, guvernamental, cu o majoritate de 57 voturi.

Ca deputaţi guvernamentali mai sunt aleşi următorii Români:

Dr. Pahomie Avramescu, în Bocşa, *Ioan Ciocan*, în Năsĕud şi *Petru Mihalyi*, în Şugatag.

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinşi pofesori şi medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecţiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandat convalescenţilor după influenţă. Promovéză apetitul şi face sĕ créscă greutatea corpului, delăturéză tusa şi flegma, şi face sĕ înceteze asudórea de nópte. In urma gustului şi mirosului seu plăcut se ia cu plăcere şi de copiii. Se capĕtă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpărătorul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre: (216) 32—52

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveţia).

Nr. 1323 1904 [18] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** în comuna **Finciu** prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au sĕ şi trimită suplicile lor, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului până la terminul sus indicat şi sĕ se înfăţişeze înaintea alegĕtorilor în vre o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Cluj în conţelegere cu comitetul parohial.

Cluj, 8 Decembre 1904.

Tulliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 1027 1904. [20] 2—3

Concurs

Pe basa ordinelor Preaven. Consistoriu arhidiecesan nr. 10942 şi 13526 Bis. 1904 pentru întregirea posturilor de **parohi** din comunele **Folt** şi **Pischinţi** se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fie-care din aceste posturi sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a-şi asterne petiţiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi a se presenta în vre o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, a celebra şi cuvênta.

Orăştie, 8 Ianuarie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Orăştie în conţelegere cu comitetele parohiale.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Avis domnilor învĕţători!

De la Librăria archidiecesană se pot procura **Tabelele de intuiţiune Hölzel**, adecă cele patru anotimpuri şi casa ţĕrănéscă, serie completă **33 cor.**, singuratice **6.60 cor.** plus porto 92 fileri.

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele şi cu păreţi tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conţine 200 foi.

Preţul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

Atelierul de croitorie
Ioan Părău
Sibiiu, strada Poplăcii nr. 21.

In acest atelier se confecţionéză tot feliul de vestminte bărbăteşti, jachete pentru dame, şi

= reverenḑi =

Asemenea se primesc spre esecutare reparaturi. Lucru trainic.

Tainele cerului, de *C. Flamarion* (trad. Haralambie G. Lecca) .	C. 1·50
Cuib de şoimi, poem dramatic în versuri, de *I. C. Bistriţeanu* .	„ 1·50
Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc*	„ 2·—
Portretele lui Eminescu, notiţe biografice, de *Ioan Scurtu* . .	„ —·80
Foiletóne, de *Ilarie Chendi* . .	„ 2·50
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.	
Frumos! nuvele, de *Const. Hodoş*	„ 2·—
Poesii, de *Maria Cunţan* . . .	„ 1·25
Crişma lui Moş-Precu, povestiri, de *M. Sadoveanu*	„ 2·—
Chipuri şi graiuri din Bucovina, nuvele, de *Em. Grigorovitza* .	„ 2·50
Rutenisarea Bucovinei şi causele desnaţionalisării poporului rom. după date autentice, de *Un Bucovinean*	„ 3·50
Din viaţa marinarului, nuvele, de *Gh. A. Teodoru*	„ 1·50
Dureri înăbuşite, de *M. Sadoveanu*	„ 2·—
Poezii, de *Haralamb G. Lecca* .	„ 1·50
De dragul celor mici, nuvele şi schiţe, de *Vasilie Pop* . . .	„ 1·50
Armîna (românca), roman social din epoca renaşterii poporului român de la Pind, de *P. Vulcan*	„ 2·—
Povestiri, de *Mihail Sadoveanu* .	„ 1·50
Istoria literaturii religióse a Românilor până la 1868 de *N. Iorga*	„ 3·50
Cultura română şi politicianismul, de *Rădulescu-Motru*	„ 1·50
Cuvinte adevărate, de *N. Iorga*	„ 2·50
Drumuri şi oraşe din România, de *N. Iorga*	„ 2·50
Geniu Pustiu, roman original inedit, de *Mihail Eminescu* . . .	„ 2·—
Urmaşii Romei, novele şi schiţe, de *George Cair*	„ 3·—
Eu rîd, tu rîzi, el rîde, de *G. Ranetti*	„ 2·—
Poveşti populare, de *Alex. Florini*	„ 2·50
Călĕtoriile lui Enache Cocoloş, de *Th. D. Speranţă*	„ 2.—
plus 20 fil. porto postal.	
Sate şi mănăstiri din România, de *N. Iorga*	„ 2·50
Din viéţa romană, de *Ion Kalinderu*	„ 4.—
plus 30 fileri porto postal.	
Idroterapia medicală, de *Dr. G. Baiulescu*	„ 10.—
porto 72 fil.	
Bibliografia românéscă vechie, de *Ioan Bian* şi *Nerva Hodos*, tomul I. 1508—1716	„ 26·—
porto 92 fileri.	

Librăria archidiecesană.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor din direcţiune

şi

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea comitetului de supraveghiare

de
Alfred Kormos
directorul revistei „Magyar Pénzügy“

Traduceri autorisate de
Constantin Popp
funcţionariu la „Albina“ din Sibiiu.

Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu**, cea dintâiu cu preţul de 3 **cor.**, ear' cea din urmă cu preţul de **1·50 cor.**

Pianele Bösendorfer

stau şi acum la locul prim, „afară de concurs“, şi sunt în deobşte recunoscute ca cele mai bune piane, atât pentru salóne, cât şi pentru sale de concert. In Austro-Ungaria sunt neîntrecute. Dovada cea mai eclatantă o dau programele tuturor pianistilor renumiţi, cari în Budapesta, Graz, Praga, Viena etc., concertéză esclusiv cu piane Bösendorfer.

Sunetul ales şi puternic, de un farmec neasemĕnat, şi minunatul mod cum se cântă la aceste piane, procură cântătorului plăcerea de a presta neîmpedecat ceea-ce póte.

Bösendorfer a făcut şcólă.

Cu mult zel şi iscusinţă i-a urmat

Francisc Wirth, constructor de piane reg. grecesc de curte.

construind un pian solid şi fin lucrat (premiu de stat, medalii de aur, diplome de onóre) în 3 modele de salon, cu 420, 450 şi 500 fl. Cu astfel de preţuri subscrisul nu a mai aflat pe piaţa Vienei pian de esecutare aşa fină. In Ungaria sunt fórte plăcute pianele lui **Fr. Wirth**, pentru sunetul lor vioiu şi curat ca argintul, şi pentru neobicinuita durabilitate a acestuia; îndeosebi este căutat acolo, unde numai rar se póte afla acordător.

Fraţii Stingl, fabrică de piane c. ş. r. de curte

representaţi prin 5 modele, de la 300—700 fl., cu registru (pedal) de harfă (Harfenzug), claviatură reformată. Piane fórte plăcute.

Cui îi place ton dulce şi melodiós, sĕ-şi cumpere pianul lui **W. Fritz & fiu.**

Renumele bine intemeiat al acestei firme solide (fondată în 1804) asigură cumpĕrătorului deplină şi durabilă mulţămire. Mignon 470 fl., pian scurtat (Stutzflügel) 500 fl.

Eminentul fabricat al lui **Proksch**: pianin cu registru mut 420 fl., mignon 500 fl.

Pianine bune **Hölzl & Heitzmann** de la 320—380 fl.

De la firme mai noue se află în deposit instrumente drăguţe cu 250, 280 şi 320 fl.; asemenea pianine cu registru mut (Stummzug), aşanumite „Harfen-Pianino“. (O invenţie binefăcĕtóre pentru împrejurimea celui ce învaţă.)

Pianine berlineze de prima calitate.

Harmoniu pentru şcóle şi casă **Mannborg—Lipsca** cu 100 fl. şi 230 fl.

Inchiriare de instrumente cu preţuri eftine.

Primul deposit transilvan de piane şi harmoniuri

Victor de Heldenberg (4) 38—
Sibiiu (Nagyszeben), strada cisnădiei nr. 9, etagiul I.

Sbór'al nopţii negru flutur . . .

de M. Eminescu. — Romanţă pentru voce şi pian de A. Bena. Preţul cor. 1·50, porto 10 fil. Se capĕtă la Librăria archid.

---

* T. Popovici *

12 CÂNTECE DE ŞCÓLĂ

pentru 2 şi 3 voci

PREŢUL fie-cărui caet 50 fil., plus 10 fileri porto

CUPRINSUL:

Caetul I, pentru 2 şi 3 voci egale: 1. Rugăciune. 2. Cântec de primăvară. 3. Codrule frate de cruce. 4. Carul cu boi. 5. Ziua a apus. 6. Fetele casnice. 7. Ţiganca. 8. Sunt fecior sdravĕn. 9. Eu mĕ duc codrul rĕmâne. 10. Imn ocasional. 11. Patru păstori. 12. Cântec la sf. Nicolae.

Caetul II: Cântece pe 2 voci: 1. Rugăciune. 2. In cireşar. 3. Cântec de primăvară. 4. Imnul unirii. 5. Marş vânătoresc. 6. Astăzi sicriul. — Cântece pe trei voci: 7. Strugurel bătut de pétră. 8. Cucule pénă galbenă. 9. Vivat téra mea. 10. Imnul poporal. 11. Hora ostaşilor. 12. Colindă.

Editura Librăriei archidiecesane din Sibiiu-Nagyszeben.

Cărţi bisericeşti.

ACAFTISTUL prea sf. Născĕtóre de Dumnezeu şi alte rugăciuni, cu litere latine, ed. 1898, legat simplu cor. 1·70, legătură mai frumósă cor. 2·10, în piele roşie cor. 3·20, ediţie de lux cor. 4 şi cor. 5·20, peluche . . .	7·70
AGHIAZMATAR, broş. . . .	4·—
APOSTOLUL, lit. latine, ediţie proprie 1900, broş. cor. 7, leg. în piele négră cor. 9·50, leg. în piele roşie cor. 11·50, ediţie de lux broş.	8·—
(se légă conform dorinţei comandatorului).	
BIBLIA ILUSTRATĂ, litere cirile, Testamentul vechiu şi nou, nelegată cor. 10, legată . .	20·—
CAZANIA, cu litere latine, broş. 6, leg.	10·—
CHIRIACODROMION, neleg. cor. 12, legat	16·—
EVANGELIE, cu litere cirile, neleg. cor. 13, leg. cor. 20, fin legată cor. 35, în catifea roşie	112·—
EVANGELIE, cu litere latine, legată cor. 20, fin legată . . .	33·—
EVHOLOGIU, cu lit. lat. (Molitvelnic), broş. cor. 8·80, legat	12·40
HIROTONIER pentru sf. de preoţi, litere cirile, leg. . . .	4·—
LITURGIA sfântului Ioan Gură de Aur	1·—
LITURGIILE sf. păr. Ioan Crisostom, Vasile cel mare şi Grigorie Teologul, broş. cor. 6, legat în pânză négră cor. 8, fin broş. cor. 8, legat în piele	9·—
MINEILE pe 12 luni, în 12 volume latine, broş. cor. 130, leg. în piele roşie cor. 172. Se vînd şi în tomuri singuratice 1 volum broş. cor. 11, legat	14·50
MOLITVELNICUL BOGAT, ciril, neleg. cor. 3·60, leg. cor. 5, fin legat	6·—
OCTOICH MARE, ciril, neleg. cor. 20, legat	26·—
OCTOICH MARE, latin, nelegat cor. 22, legat	27·—
OCTOICH MIC, litere latine, ed. proprie, simplu legat cor. 1·60, în piele roşie cu copcii cor. 3·20, în piele négră cor. 4, în piele chagrin cor. 5·20, legături mai fine la comandă	
OROLOGIUL CEL MARE, ciaslov bogat, cu lit. lat. broş. 24, leg.	34·—
CIASLOV (orologion), lit. latine, broş. cor. 2, leg. în pânză 2·40, legat în piele roşie cu copcii	4·—
PARACLISUL, Acaftistul şi viéţa sf. mare mucenic Dimitrie .	1·50
PENTICOSTARIU, ciril, nelegat cor. 12, legat	16·—
PENTICOSTARIU, latin, broş. cor. 8·80, legat	12·40
PSALTIREA, cu litere latine, broş. cor. 5·50, legată . . .	9·—
PSALTIREA, cu lit. latine, format mic, broş. 1·20, legată .	3·20
RÊNDUIALA CHIROTONIREI NOULUI EPISCOP, de A. bar. de Şaguna, cu litere cirile, legată	10·—
RÊNDUIALA LA SFINŢIREA BISERICILOR, cir., neleg. cor. 3, leg.	4·—
TÂLCUL EVANGELIILOR, cir. broşurat	2·—
TRIODUL CU STRAJNICUL, ciril, neleg. cor. 24, legat .	34·—
TRIODUL, latin, broş. cor. 22, leg.	27·—

Se pot procura de la

Libraria archidiecesană.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 6 Sibiiu, Marți 18/31 Ianuarie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiasă.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori
30 fil. rêndul cu litere garmond

Alegerile.

Sibiiu, 30 Ianuarie n.

Sensație enormă a produs resultatul alegerilor pentru dietă, nu numai la noi în țară, ci în lumea întrégă. Guvernul a suferit înfrângere sdrobitóre, pentru-că partidul sĕu, partidul liberal, care de 30 de ani ține la noi puterea în mână, *a rĕmas în minoritatĕ* față de diferitele fracțiuni oposiționale, și astfel, nu numai guvernul e căzut, ci a perdut frênele puterii și partidul liberal. E uimitóre apoi de tot sporirea partidului kossuthist, care față de trecut e aprópe îndoit de mare.

Resultatul alegerilor ni-se presintă astfel: liberali sunt aleși 153, kossuthisti 163, disidenți 23, banffysti 12, poporali 23, naționalisti 8 și afară de partide 8. La olaltă 390. Mai sunt de ales 23 deputați, cari dacă ar fi toți liberali, nu schimbă întru nimica situația tristă pentru guvernul dlui Tisza și pentru partidul liberal.

De sine înțeles, că guvernul va trage consecințele, și în consiliul de ministri ținut Vineri séra la Budapesta s'a și luat hotărîrea de a se înainta Maiestății Sale demisia cabinetului. E vorba, ca Mercuri sĕ se presenteze contele Tisza în fața M. Sale la Viena, pentru a-i face raport amĕnunțit despre situație, și a-i presenta demisia guvernului.

Că apoi ce va urma? Știe bunul Dumnezeu. Ori-cine va fi însărcinat cu formarea cabinetului, nu va mai puté grupa în jurul sĕu un partid care sĕ pótă purta lupta cu kossuthistii, întăriți acum atât de bine. Ear' kossuthistii nu pot primí puterea în mână, chiar dacă ar forma singuri maioritatea parlamentară. Va trebuí deci sĕ fie disolvată de nou dieta, pentru-ca țara sĕ se pronunțe încă odată, mai limpede, că ce vrea: menținerea dualismului, ori independența țerii, amĕsurat programului kossuthist?

Ne aflăm deci în preajma unor mari evenimente, pentru-că eșirea din încurcătura actuală se póte face și pe altă cale, pentru mulți neașteptată, dar' fórte lămurit accentuată din partea mai multor ziare bine informate de la Viena, adecă: prin abzicerea M. Sale și urcarea pe tron a moștenitoriului Francisc Ferdinand.

In acest cas apoi urmările sunt incalculabile. Sĕ sperăm însĕ, că se va afla o soluție, care sĕ feréscă țara de sguduiri. Cu adevĕrat, că M. Sa se află în grea situație, și e pus în grea alternativă, dar' înțelepciunea cu care a condus M. Sa până acuma destinele acestei țeri îl va face sĕ nimeréscă și de astădată calea cea bună, care duce spre pace și bunăînțelegere. Contele Tisza va recomanda M. Sale pe contele *Andrássy* ca urmaș al sĕu.

•

Pentru poporul român din Ungaria resultatul alegerilor e următoriul: ca naționalisti au fost aleși: Dr. Teodor *Mihályi*, la Ileanda-mare, Dr. Ioan *Suciu*, la Boroșineu, Dr. Stefan C. *Pop*, la Șiria, Vasilie *Damian*, la Baia-de-Criș, Dr. Aurel *Vlad*, la Orăștie, și Dr. Aurel *Novac*, la Sasca-montană. Ca guvernamentali, aparținĕtori partidului liberal: Dr. Pahomie *Avramescu*, la Bocșa, George *Serb*, la Zorlențul-mare, Dr. Nicolae *Șerban*, la Arpaș, Ioan *Ciocan*, la Năsĕud, Petru *Mihályi*, la Sugatag, *Bulean*, la Beiuș, Damian *Dragonescu*, la Recaș, și Dr. George *Sombati*, la Iosășel.

In balotagiu au ajuns: *George Pop de Băsești*, în Cehul-Silvaniei, și *Ioan Russu-Șirianul*, în Chișineu. Nu se știe apoi resultatul alegerilor din Sebeș și Cristian, comitatul Sibiiu, cari abia mâne se fac.

După conferență.

II.

Nu se va găsí întrĕ noi bărbat de sémă, care sĕ pótă susținé, că noi Românii, de la 1881 am fi făcut în cele politice până la 10 Ianuarie a. c. un pas spre bine. Din contră, guvernele tóte câte s'au perondat și succedat au ținut că fac lucru bun și patriotic dacă ne aplică cele mai cutezate lovituri, — ear' opiniunea publică magiară nu că s'ar fi revoltat, vĕḑênd nedreptatea ce ni-se face, ci din contră, cerea și mai cu insistență strivirea nóstră totală și pe întrégă linia.

Ei bine — timp de 24 ani am avut destul, ca sĕ ne socotim, nu cumva și noi dăm ansă la pornirea acésta din cale afară protivnică nouĕ?

Politiciani magiari de óre-care greutate nu fac nici o taină din ținuta lor dușmănósă, și acésta — cu drept, fără drept — o justifică cu punctul 1 din programul nostru statorit la 1881, referitor la recăștigarea autonomiei Transilvaniei — de care Magiarii nici că vor sĕ audă.

Admitem că Magiarii chiar și eliminând noi acest punct din programul partidului național, — ar continua în pornirile lor nebune, — ne a succes cel puțin sĕ smulgem din mâna lor arma cea mai puternică — cu care ne denunță în sus — la Curte, presentându-ne ca trădători de patrie.

Dar' punctul principal n'avem sĕ 'l punem pe atitudinea ce o vor observa Magiarii față de noi — ci e timpul sĕ ne facem sémă că *facem noi un program politic pe care sĕ 'l și realisăm, ori punem o ciuhă, cu care sĕ voim sĕ spăriem pe tótă lumea, ca mai târziu sĕ ese la ivélă cât de slabi și neputincioși suntem?*

Noi credem că timpul visătorilor politici a trecut — și cei ce nu s'au desmetecit nici după atâtea desilusionări, pe aceia numai sapa și lopata îi póte aduce la resóne mai raționabile.

Legile naturei și în politică au dreptul de a fi considerate — și dacă corpul nu se hrănește cu ce *mănâncă, ci cu ce 'mistue*, — apoi și noi, nu cu frase bombastice avem sĕ ducem carul național la liman, ci stăruind pentru realisarea acelor postulate, pe cari toți Românii sĕ le putem reclama, de la *Vlădică* până la *opincă*.

Dacă am fi ținut sémă de împrejurările date — încă înainte de alegeri am fi putut adresa un manifest către popor, manifest pe care putea și trebuia sĕ 'l subscrie fie-care cap bisericesc, și atunci ar fi vĕzut guvernul țerii ce forță representăm noi Românii, ce putere avem în preoțimea și poporul nostru, și pe toți de sigur că nu ne-ar fi caterisit — pentru-că Episcopatul român de ambe confesiunile sigur că ar fi cumpĕnit mai mult de cât tótă presa jidană și jidovită — care alimentéză ura și face imposibilă înțelegerea.

Insuși resultatul alegerilor nu avea sĕ fie atât de deprimător pentru noi, cum de fapt a fost.

Dar' ceea-ce nu s'a făcut pentru acum, are sĕ urmeze până la întrunirea proximă, care — nu este eschis — póte fi peste douĕ-trei luni de zile.

Și chiar când dieta de acum ar avé o durată de cinci ani — lucru greu de crezut — acest timp are sĕ fie timp de reculegere, de pregătire seriósă pentru luptă bărbătéscă întru eluptarea drepturilor nóstre naționale.

Se impune deci întrebarea: de ce am intrat în parlament și ce voim noi acolo?

Sigur că nimenea din noi nu se va fi gândind, că deputații români ajunși în parlament au sĕ facă pe grozavul, și sĕ încépă a se lua de piept cu tótă lumea, — ci va aștepta, ca sĕ facă aceea ce e posibil sĕ facă — în interesul neamului romanesc și în interesul patriei peste tot.

După părerea nóstră nepreocupată și modestă, următórele cestiuni trebue sĕ preocupe pe deputații români din camera magiară, și a nume:

Sĕ stărue: 1. Pentru esecutarea loială a legii de naționalități și pentru folosirea limbii române în administrație și justiție.

2. Sĕ se aplice în ținuturile locuite de Români funcționari români sau dintrĕ neromâni numai de aceia cari cunosc limba nóstră.

3. Pentru respectarea autonomiei bisericei române ortodoxe și eluptarea autonomiei pe séma bisericei române unite.

FOIȘORĂ

Mănăstirea din Ciόra.

(Urmare)

Prin anii 1830 erau vre-o 30 familii magiare aici, cari aveau și biserică, ruinată numai în anul present. Astăzi însĕ familii moștene magiare nu mai sunt, căci ori au emigrat, ori s'au romanisat, cum sunt familiile: Újvári, Évi, Ivan, Ferencz, etc. azi tóte române.

Tot în cartea amintită a nobilului Barcsay se face amintire despre mănăstirea din Plăișorul Ciórei (ca aflătóre pe domeniul sĕu, resp. mărginându-se cu el) sub numirea de: *„capella“*.

Mănăstirea susnumită se află pe valea Archișului în sus, cam la 2 ore depărtare de la comuna Ciόra, pe un deluț (plăișor) cam la un pătrar de oră din vale la deal. E o colină fórte frumósă, romantică, de unde se vede șesul frumos al Murĕșului cu comunele Jibot și Balomir înspre mézăzi, ear' înspre părțile celelalte e încunjurată de dealuri acoperite cu păduri seculare, presărate ici și colea cu preluci și poiene, din cari se aude neîncetat fluerul ciobanului cântând doine de jale.

Mănăstirea s'a desființat pe la anul 1788. Unii dintrĕ bĕtrâni susțin că s'a desființat la porunca domnilor de pământ, alții că din zavistia uniților de pe acel timp. Eu cred însĕ că la ordinul lui Iosif al II. când s'au desființat mai tóte mănăstirile din Ardeal. Cu stricarea mănăstirii a fost încredințat Gerase Suvaina, căruia i-a și rĕmas apoi locul unde a fost mănăstirea.

Când s'a înființat mănăstirea, nu se știe, bĕtrânii spun însĕ că moșii și strămoșii lor au pomenit-o, și că a fost fórte bogată și a fost închinată mănăstirii din țara românéscă *„Cozia“*. Mănăstirea — după cum se va dovedí la alt loc — s'a numit *„αθία“* *„afthia“*, și a avut hramul *„Naşterea Precestii“*.

Chiar și astăzi pădurile din apropierea locului fostei mănăstiri se numesc *„Sentea“* — de la locul sfânt al mănăstirii și póte că au fost proprietatea mănăstirii.

In locul unde a fost mănăstirea se găsesc cărămiḑi și bucăți de țigle, dar' puține. Urme de zid în pământ asemenea nu se află, de unde se deduce, că mănăstirea a fost de lemn. Unii bĕtrâ[illegible] ar biserica de azi din Ciόra s'a adus din Plăișor și ar fi făcută din fosta mănăstire. Acest fapt, de-și nu e pe deplin stabilit, totuși e posibil, deórece datele stricării mănăstirei și a ridicării bisericei cam coincid. Despre masa care a servit de prestol la mănăstire se vorbește, că un om a adus'o până în sat de la mănăstire și voind a o duce la el a casă boii au stat în loc și nu au mai putut-o mișca din loc. A pus atunci patru boi și apoi încă doi, adecă 6 boi (3 părechi), și nici așa nu a putut-o duce la el a casă, — vĕḑênd omul că așa e voia lui Dzeu, s'a hotărît s'o ducă la biserică, și de-și biserica se află pe o colină, și omul trebuie sĕ suie tare la deal, totuși a putut'o sui numai cu 2 boi, pe când la vale, către casa lui nici cu 6 boi nu a putut-o duce.

Și azi se vede locul unde a fost chilia egumenului, apoi pivnița, și încă locul alor vre-o 12 chilii, cari au fost împrăștiate pe plăișor, la depărtare nu prea mare una de alta.

Locuitoriul Lazăr Văișan (care are locuința în apropierea locului fostei mănăstiri) mi-a arĕtat cimiteriul mănăstirii. Chiar și acum se cunosc vre-o 7—8 morminte puse în ordine. Tot susnumitul mi-a povestit, că moșul sĕu Iacob, mergând odată la mănăstire, numai suindu-se pe un fragar a putut scăpa de furia unui taur. De unde se vede că cei de la mănăstire au ținut multe feluri de vite. Tot Lazăr Văișan mi-a povestit că mai demult erau căi fórte bune, și că veniau domni mari în trăsuri frumóse de cercetau mănăstirea. Chiar și acum se vĕd urmele de drumuri simetrice și late, dar' cu trăsura azi nu se mai póte sui la deal. Bĕtrânii spun că în copilăria lor umblând cu vitele, acolo aflau tot feliul de póme, mere, prune, pere, de cele mai bune soiuri. In cósta din apropiere au pomenit vie. Chiar și azi sunt vițe singuratice. Tot în imediată apropiere se vĕd urmele unei fântâni. Bĕtrânii au pomenit-o și spun că avea cumpĕnă. Ceva mai în depărtare se află și un isvor.

Susnumitul Lazăr Văișan mi-a mai spus că după stricarea mănăstirii călugării rĕmași s'ar fi dus în Sebeșul-de-jos, unde de asemenea ar fi fost mănăstire.

(Va urma).

Vorbe înțelepte.

Sunt ómeni cari n'au milă față de alții, însĕ pentru ei necontenit cer milă de la Dumnezeu.

4. Pentru înfiinţarea, susţinerea şi ajutorarea şcólelor române confesionale din vistieria statului şi garantarea caracterului lor naţional. Instrucţiunea în şcólele primare sĕ fie gratuită.

5. Pentru crearea unei legi electorale după care fie-care cetăţean supus la dare directă sĕ fie alegĕtor.

6. Pentru delăturarea instituţiunei virilistilor, garantarea autonomiei comunale şi municipale şi stergerea dreptului de candidare al fibirăilor şi a comiţilor supremi.

7. Pentru scăriţarea timpului de serviciu activ militar de la 3 la 2 ani.

8. Pentru arondarea nouă a cercurilor municipale şi dietale, după numĕrul locuitorilor, şi votare secretă în sediul notariatelor cercuale.

9. Pentru reformarea sistemului de dare, reducerea dării de pământ, introducerea contribuţiunii progresive şi scutirea de contribuţie a *minimului de esistenţă.*

10. Introducerea căsătoriei civile facultative şi a celei bisericeşti obligătóre şi stergerea legii interconfesionalismului.

11. Pretindem sĕ se reguleze prin lege dreptul de întrunire fără nici o restricţiune, libertatea deplină a presei, avênd delictele de presă sĕ se judece prin curtea cu juraţi de lângă tribunalul, unde s'a comis delictul.

12. Esecutarea art. de lege XX 1848 sĕ se facă egal pentru preoţii şi bisericele tuturor confesiunilor din patrie şi *adhoc* pretindem sĕ se iee de la ordine proiectul şcolar al ministrului Berzeviczy, care jigneşte şi vatĕmă în mod simţitor autonomia bisericelor române şi taie afund în legi cardinale, sancţionate.

Dacă deputaţii naţionali români pot esopera aceste îmbunătăţiri cari le reclamă tótă suflarea românéscă — ei şi-au făcut datorinţa, s'au achitat cu cinste de angajamentele luate faţă de neam.

Acesta e cuintesenţa unui program de lucru şi program de partid serios, program care ne póte face posibilă o lucrare în dieta ungară.

Ori-ce alte frase umflate, ori-ce alte elucubraţiuni şi esagerate pretensii ne vor aduce nóuĕ decepţiuni, ear' causa naţională se va îngloda pentru ştie Dzeu ce timpuri îndepărtate.

Pare-că vedem earăşi, ca la 1892, ridicându-se nori grei asupra capului nostru!

Nu ne-a supĕrat atunci, nu ne supĕră nici azi, când rîndurile celor ce ne înţeleg s'au premenit şi înmulţit cu sute de luptători dibaci şi desinteresaţi. Azi nu mai stăm isolaţi cu vederile nóstre, şi credem că ele vor străbate la toţi aceia, cari vor binele şi înaintarea neamului, cum au străbătut şi vederile nóstre pentru intrarea în lupta parlamentară.

Cine oferă garanţe pentru de a realisa mai mult pentru neamul nostru, sĕ iasă la ivélă, ca sĕ 'l cunóştem.

Noi deocamdată atâta pretindem, şi la atâta credem că putem şi ajunge.

III.

Schimbându-se referinţele spre bine, şi venind timpuri mai favorabile, nimenea nu ne póte împedeca sĕ facem un pas mai nainte cătră realisarea aspiraţiunilor nóstre. Contele Apponyi, mare aderent al pactului de la 1867, când a credut că e timpul oportun a făcut numai un pas şi a ajuns în fruntea kossuthistilor, şi azi e domnul situaţiunii, punênd condiţiile de pace, sau suflă în trimbiţa [illegible] rĕsboiu mai departe.

Aşa se face politică, dar' nu sĕ te legi veacuri de-arîndul de forme şi de programe, ca sĕ nu ajungi la nimica

La „Ierarchia Românilor din Ardeal şi Ungaria“.

(Urmare).

III.

Diecesele sufragane.

Noii nostri storiografi strigă mereu, că *deóre-ce Metropolia n'a esistat, n'au esistat nici episcopii sufragane,* şi se supĕră rĕu pe Puşcariu, că numĕră nu mai puţin de cât 16 episcopii sufragane.

Dar' dacă ei au causă de supĕrare, sĕ-şi verse nĕcazul pe vechii istoriografi uniţi, şi în special pe Cipariu, care în Acta pag. XII află numai în părţile ardelene şi ungurene, — afară de Banat, — vre-o 12 episcopii sufragane. Noi luându-ne după acesta, şi aci, — după-ce am constatat, că am avut metropolie, — vom dovedí că am avut şi episcopii sufragane, şi anume:

I. Episcopiile pe văile Someşului.

Pentru-ca sĕ dovedéscă şi aci, ca la celelalte episcopii române din Ardeal, că Românii n'au fost în stare sĕ fundeze vr'una dintrĕ ele, ci numai străinii, ori vr'unul dintrĕ Voivodii Valachiei şi Moldaviei, sau vr'o cocónă pripăşită de pe acolo, istoriografii nostri cei noi o iau şi în privinţa episcopiei Vadului pe departe, ca sĕ prindă epurele!

Ei atribue fundarea episcopii Vadului Voivodilor moldoveneşti, special lui Stefan cel Mare (1457—1504) care la anul 1475 căpĕtă de la regele Mathia domeniul Ciceului şi al Cetăţii-de-baltă, ce le folosiră şi următorii sĕi, Bogdan (1504—1517), Ştefaniţă (1517—1524), Petru Rareş (1527—1538 şi 1541—1546) până ce Ilie Vodă şi Alexandru Lăpuşneanul le perdură cu totul. Stăpânirea acestora peste numitele domenii a durat — după calculul dlui Bunea, — aprópe 80 de ani.

Fiind-că domeniul Ciceu, la care succesiv s'au mai adăugat şi al Unguraşului (Bálványos), al Rodnei, etc. era fórte întins, — dl Bunea numĕră 60 de sate, — şi că satul Vad (Rév) cade în acest teritoriu, noii istoriografi deduc, că episcopia Vadului au fundat'o acesti Voivodi, cari aduceau acolo episcopi din Moldova, prin urmare episcopul nu se ţinea de Metropolia Ardealului.

Dar' chiar din resonamentele noilor istoriografi reese, că episcopia Vadului a esistat şi înainte de numiţii Voivodi moldoveneşti, cu mult mai nainte, *ab antiquo.* Dl Bunea admite, că episcopul Valach de Rév (Vaad) a căpĕtat cu consensul lui Petru Rareş satele Bogata-română şi -magiară, peste satele Vaad şi Zlatna ce le avuse de la nişte Voivodi *ab antiquo,* sub cari subînţelege pe voivodii Balc şi Drag, cari la anul 1391 le conferiseră mănăstirei Stului Archangel Mihail.

Apoi dacă a esistat *ab antiquo,* cel puţin din secl. XIV cum vine înfiinţată de voivodii Moldovei în secl. XVI? Dintrĕ episcopii Vadului dl Bunea pune pe Larion. Dar' nu e constatat nicăiri, că acest episcop ar fi purtat titlul de Vad, ci numai că a esoperat la anul 1529 de la magistratul Bistriţei concesiune pentru repararea mănăstirei de pe valea Salvei, aprópe de Marmaţia. După aceea pune dl Bunea pe Varlaam I pe la a. 1527, căruia Petru Rareş i-ar fi dăruit o bederniţă (genunchier). Dar' deóre-ce Petru Rareş a locuit şi în Cetatea-de-Baltă, aparţinĕtóre de diecesa Alba-Iulia, unde s'a păstrat până de curênd şi biblioteca sa, ear' bederniţa sa s'a găsit la metropolia din Alba-Iulia, nu la episcopia din Vaad, cu tot dreptul l'a înşirat Cipariu *între metropoliţii de Alba-Iulia,* cu atât mai vêrtos, că Varlaam nici n'ar încăpea de odată cu Larion în scaunul episcopesc de la Vaad. Cel dintâiu episcop de Vaad, recunoscut ca atare, a fost *Anastasie* până la anul 1546 când îi urmézĕ *Tarasie* recomandat de Petru Rareş, apoi *George* 1550 recomandat Bistriţenilor de Ilie Vodă, din consideraţiuni de bună vecinătate. Cu episcopul George, crede dl Bunea, că a încetat seria episcopilor de Vaad. Uită însĕ a continua cu *Eftimie* 1574—1576, cu *Spiridon* 1576—1607, întrerupt prin *Cernai* trimis de Mihaiu Viteazul în părţile nordice ale Ardealului, prin comitatele Turda, Cluj, Doboca, Solnocul, din lăuntru şi de mijloc, Crasna şi până la Sătmar.

Din împrejurarea, că domeniul Ciceul cu Vadul a fost temporan în posesiunea voivodilor moldoveni, şi că la recomandarea unora dintrĕ ei s'au instalat unii din episcopii Vadului, încă nu urmézĕ, că episcopia Vadului a fost înfiinţată de ei, sau că a fost subordinată ierarchiei Moldave.

Acesti voivodi, donaţi de regii Ungariei şi respective de principii Ardealului cu domeniile Ciceului şi succesive cu Bálványos, Rodna, Cetatea-de-Baltă, etc., în cât s'au interesat de sórtea episcopiei Vadului, au lucrat ca ori-care proprietariu de moşie subordinat stăpânirei ardelene, şi metropoliţilor din Ardeal, cari în urmare au şi luat în titulatura lor întrĕ alte episcopii sufragane devenite vacante şi pe a Vadului.

Incă înainte de episcopii de pe valea Someşului-mare, la Vaad, recunoscuţi ca atari, *Atanasie,* căruia pe la anul 1546 i-a urmat *Tarasie* pe la anul 1550, aflăm, că întrĕ anii 1500—1538 cam pe timpul Metropolitului Varlaam I s'au ivit ca episcopi în Feleac de lângă Cluj pe Someşul-mic *Marcu,* apoi *Danciu episcopus valachalis* şi fiiul acestuia *Petru (episcopus valachalis de Felek),* pe cari dl Bunea îi face Greci ori Români furişaţi. Dacă ar fi fost ei chiar şi Greci, ce impórtă acésta într'un timp când nu domnia naţionalitatea, ci religiunea, şi când, cu cât episcopii erau aduşi de mai departe, cu atâta se considerau de mai sfinţi, de esemplu: Metropolitul Ungro-Valachiei Antim, papa de la Roma neamţul Hildebrand, episcopul uniţilor Camillis ş. a.?!

Dl Bunea însĕ rĕmâne dator a dovedí, că episcopii de la Feleac n'au fost Români, şi nu s'au aşezat cu consensul Metropolitului acolo ca predecesori ai episcopilor de Vaad.

(Va urma.)

Din America.

Preotul nostru G. Oprea a petrecut sfintele sĕrbători ale Crăciunului în oraşul *Pittsburg,* cercetând şi oraşele Elvortjanţa, *Mikesroks,* Homsteadt, prin cari trăesc circa 450 români. Din ei a cuminecat 118. In tóte locurile a oficiat sf. liturgie. De astă dată a avut şi o înmormêntare. A nume tinĕrul de 23 ani, Ioan Faur, unicul fiu al unui tată vĕduv din Vecerd, a căzut dintr'un vagon cu cenuşa ardêndă.

Bunii nostri creştini au contribuit pentru catedrala nóstră 15 dol. 95 cenţi, a nume: Silviu Nicóră (din Merghindeal) 1 dolar; Dumitru Milea (Veştem) 70 cenţi, Ioan Manciu (Reşiţa-montană), Ioan Varga (Veseud), Ioan Fleşariu (Veseud), Anania Pridon (Părĕu), Maxim Bamfă (Părĕu), Ioan Iosif Varga (Veseud), Ioan A. Varga (Veseud), Toma Stefu (Bradu), Emanuil Teodorescu (Cornĕţel), George Ciora (Veştem), Ilie Martin (Sĕlişte), George Martin (Sĕlişte), Dumitru Mihăilă (Meşindorf), Ioan Staniu (Sibişul-săsesc), Gligor Bartuş (Şulumberg), Maria Bărtuş (Veştem), Sofron Polca (Criţ), fie-care câte *50 cenţi;* Nicolae Gherghel (Bruiu) 40 cenţi; Alexandru Bucur (Veştem) 30 cenţi; Ioan Filip (Iacobeni), Simion Rotariu (Proştea), Dumitru Rafailă (Agnita), Ilie Milca (Covĕs), Ioan Rama (Bărghiş), Ioan Tomuţa (Agnita), Maria I. Cotoră (Veştem), Ioan Cotoră (Veştem), Filor [illegible] Ioan C. Varga (Veseud), Gavriil Mihail (Agnita), Ilie Rădulescu (Apoldul rom.), Achim Rădoiu (Apoldul rom.), Ioan Gerasim (Streja-Cârţişóra), Ioan Bozeşan (Biertan), Nicolae Vasilie (Hosman), Andreiu Bărtuş (Şulumberg), Vasilie Bozeşan (Biertan), fie-care câte *25 cenţi;* George Creţu (Rodes) şi Ioan Lupu (Basna) câte 20 cenţi; Ioan Teodorescu (Cornăţel) 10 cenţi, şi Teodor Mateiu (Mohu) 5 cenţi. Suma totală 15 dolari şi 95 cenţi (în valuta nóstră 53 corone).

Prorociile bibliei

III.

Din cele amintite până aici ni-am putut forma un concept adevĕrat despre cuvêntul *„prorocie“.* Ar urma acum sĕ vedem în câte înţelesuri se ia cuvêntul *„proroc“* în Testamentul-vechiu, căci nu totdéuna însémnă bărbat care în urma desvĕlirei divine prevesteşte întêmplări viitóre, fiind-că câte-odată însamnă şi bărbat erudit, cum a fost d. es. *Aron.* Acesta a fost trimis la Faraon, ca în locul lui Moisi cel gângav sĕ pórte cuvêntul. Despre el se zice: „Fratele tĕu Aron va fi prorocul tĕu“.

Câte-odată înţelegem sub proroci cântăreţi sfinţi, cari lăudau pe Dzeu în strane şi organe. De acestia erau mulţi, cu cari cânta Saul cântece sfinte.

Altă dată însamnă proroc *„pricepĕtor al legii“* şi aici se aminteşte de şcólă de profeţi şi de învĕţăceii prorocilor, nu ca şi când am puté învĕţa în şcólă prorocia, ci în aceste şcóle se învĕţa şi esplica legea, şi se esecutau cântările.

In adevĕratul înţeles al cuvêntului se întrebuinţézĕ numirea de proroc numai despre acel *om,* care în urma descoperirei divine prevesteşte evenimente viitóre, pe cari numai cu judecata sa nu le-ar fi putut şti.

Prorocii prevestiau nu numai prin cuvinte, ci adese-ori prin lucrări, pentru-ca sĕ pótă înrîurí mai adânc asupra contimporanilor lor. Aşa d. e. când a prevestit prorocul Achiu lui Ierovoam, că după mórtea lui Solomon se va împărţí imperiul în două, şi 10 seminţii îl vor asculta pe el, şi-a rupt prorocul mantaua sa cea nouă în 12 părţi, şi a dat lui Ierovoam 10 din ele. Atari fapte găsim şi la Ieremia. El sparge o ólă, sfărîmă alt vas, în semn, că aşa i-se va întêmpla imperiului lui Iuda şi aşa se va dărîma Ierusalimul. Ieremia îşi pune pe gât un jug de lemn, ca sĕ arete, că Iudeii vor ajunge în prinsóre şi vor fi subjugaţi.

Tóte prorociile bibliei stau în strînsă legătură una cu alta şi formézĕ un întreg, întărindu-se una prin alta. Tóte lucră spre un scop, adecă spre moralisarea şi nobilitarea omului şi pentru a 'l pregătí spre venirea lui Mesia.

De aceea nu este ertat a rupe şi a esamina numai câte una singuratică, fără a lua în considerare şi pe celelalte; căci atunci îşi perd rostul şi scopul lor. De aceea primele prorocii despre venirea Mântuitoriului au fost mai puţin pronunţate şi mai puţin hotărîte, întocmai cum sunt şi primele trăsături la pictarea unei icóne, din care nu se póte cunóşte că are sĕ fie cap ori mână? Şi atât mai puţin se va cunóşte, că al cui chip va fi. Dar' cu tóte acestea, nu sunt de prisos primele conturi ale icónei, ci ele sunt fundamentul celorlalte, prin cari din ce în ce ese chipul mai pronunţat.

Dacă am scóte dintr'un portret numai câteva trăsături *singuratice,* de bună sémă că le am puté potriví şi la altă faţă. Ba conturile generale se potrivesc la fie-care faţă.

De aceste apucături se folosesc inimicii descoperirei dzeeşti. Profeţiile mesianice le rup din legătura lor naturală şi le interpretézĕ pe fie-care în mod singuratic, şi de aici deduc, că se potrivesc şi la alte persóne, ceea ce nu putem admite, căci în totalitatea lor nu se pot aplica la nici o altă persónă, de cât numai la Mesia.

Fiind-că profeţiile despre venirea Mântuitoriului sunt cele mai însemnate din întréga biblie, căci prin ele se argumentézĕ, că cel *trimis,* în adevĕr Fiiu al lui Dzeu a fost şi învĕţătura Lui este descoperită de Dzeu, nu va fi de prisos dacă ne vom oprí la aceste profeţii, mai cu răgaz.

După ce au călcat protopărinţii noştri porunca lui Dzeu, au ajuns de la fericire la stare tristă. Nimic nu i-ar fi mângăiat şi liniştit pe ei în acea stare, de cât *speranţa* în un viitoriu mai bun.

Insĕ speranţa n'au putut'o avé de la sine, ci a trebuit sĕ li-o dee cineva. După cum ne spune biblia, ei au şi primit-o.

Când a blăstămat Dzeu şerpele, i-a zis: „Fiind-că tu ai făcut acésta, blăstămat sĕ fi tu întrĕ tóte animalele .... şi pulbere vei mânca în tóte zilele vieţii tale. *Duşmănie voiu pune întrĕ tine şi întrĕ femeie, şi întrĕ sămênţa ta şi sămênţa ei; acéstă sămênţă va zdrobí capul tĕu, şi tu vei muşca călcâiul ei*".

Aci se pot deci vedé primele conturi în icónă, din ea însĕ nu se póte deduce o anumită figură. Dar' cu cât se apropie timpul venirei lui Mesia, cu atât şi icóna zugrăvită înainte devine mai pronunţată.

Lui Avram i-se spune: „*Intru seminţia ta se vor binecuvênta tóte neamurile pămêntului*". Lui Isac i-s'a dat aceeaşi prorocie. Acéstă binecuvêntare a lui Dzeu trecù de la Isac la Iacob, de la Iacob la Iuda prin cuvintele: „*Pe tine Iudo te vor cinstí fraţii tĕi, mâna ta va fi peste grumazul duşmanului tĕu. Sceptrul din Iuda nu se va depărta, nici legătoriul de lângă piciórele lui până ce nu va vení împăciuitoriul, şi aceluia îi vor da popórele ascultare*".

Dacă observăm acest citat în legătură cu celelalte, şi ca o trăsătură în planul Provedinţei pentru fericirea ómenilor, atunci este invederat, că Iacob a binecuvêntat pe Iuda, ca neamul lui sĕ fie ales, ca prin el sĕ se binecuvinte tóte popórele.

Mai departe a sosit vremea, că Moisi sĕ deschidă ochii poporului asupra viitoriului. De aceea el le proroceşte, că va vení un profet nou, mai mare de cât el. „*Domnul Dzeul vostru vĕ va trimite vóuĕ din poporul vostru şi din rîndul fraţilor vostri un proroc; pe acesta sĕ 'l ascultaţi, cine nu va da ascultare cuvintelor lui, căci le rosteşte în numele meu, asupra acestuia încă voiu resbuna fórte.* (A II. lege 15, 18—19).

Acesta dar' avea sĕ fie acela ce a fost Moisi, *învĕţătoriu, făcĕtoriu de minuni, legislatoriu, conducĕtoriu şi mântuitoriu.*

Era hotărît aşa dar', că se va trage din neamul lui Iuda, care se înmulţise fórte. Insĕ din acesta s'a distins familia lui Iesse, care ajunse la stăpânire prin David; neamul acesta era menit sĕ stăpânéscă până la venirea lui Mesia.

De câte-ori era poporul ameninţat că va aluneca pe povîrnişuri, de câte-ori era în primejdii, când şi-a perdut încrederea în prorociile vechi, trimitea Dzeu profeţi noi, cari adăugau câte o trăsătură la icóna Mântuitoriului lumii, tocmai în timpul cel mai critic, când imperiul lui Israil căuta sĕ nimicéscă pe al lui Iuda, unde domnia regele Achas. Acesta voi sĕ céră ajutoriul Assirienilor, poporul însĕ hotărî sĕ se predee duşmanului. Atunci se ivì profetul *Isaia* înaintea lui Achas, şi desaprobà planul sĕu, şi-i promise ajutoriu de la Dzeu.

Ii prevestì, că imperiul Iuda nu va fi nimicit, şi *casa lui David va rĕmâné la domnie*, duşmanii vor fi alungaţi de Assirieni, dar' şi peste ţara Iuda va vení o nenorocire, din care va scăpa; până-ce *urmaşul cel mare a lui David va sosí şi va întemia o împĕrăţie vecinică.*

Achas, care se închina la idoli, nu voi sĕ crédă în ajutoriul lui Iehova şi în prorocia lui Isaia, de aceea zise Isaia: „Cere un semn de la Domnul Dumnezeul tĕu, sau aici pe pămênt, sau sus pe ceriu. Achas rĕspunse: „nu 'mi trebueşte, eu nu voesc sĕ ispitesc pe Domnul". Atunci ascultaţi dar' voi cei din casa lui David, zise Isaia, este prea puţin pentru voi, că nĕcăjiţi ómenii, voiţi sĕ nĕcăjiţi şi pe Dzeu? Domnul însuşi vĕ va da un semn, *iată fecióra va lua în pântece şi va naşte un fiu şi va chiăma numele lui Emanuil, unt şi miere va mânca până când va ştí dispreţuí rĕul şi va alege binele, căci mai înainte de a ştí copilul sĕ despreţuiască rĕul şi se alégă binele, se va părăsí pămêntul, de ai cărui doi regi îţi este frică*". (Isaia c. 7, 1—16).

Acésta a prezis'o Isaia cu 600 de ani înainte de venirea lui Christos.

De bună sémă face amintire Isaia nu numai despre timpurile lui Mesia, căci de scrierile numai la el se potrivesc. Chiar acum avù el motiv sĕ facă atenţi pe urmaşii lui David, cari se temeau, că 'i vor alunga din domnie, ca sĕ-şi aducă aminte de prorocia de demult, care zice, că *sceptrul din casa lui nu se va lua*, până-ce n'a vení *legiuitoriul.* Regele Achas nu voi sĕ céră un semn de la Iehova, Isaia însĕ prevestì însuşi că *fecióra* va naşte fiu care se va chiăma Emanuil.*) Este evident, că nici nu póte fi vorba de femeia prorocului Isaia, căci ea nu i-a pus numele copilului sĕu, Emanuil, ci Maher — Şalal. Ar fi fost şi ceva curios, ca prorocii descriind caracterul lui Iisus atât de amĕnunţit, sĕ nu pótă spune ceva şi despre numele lui.

Aceste prorocii nu le puteau înţelege ómenii de pe timpurile acelea, ci numai după-ce au vĕdut că se împlinesc le-au priceput.

(Va urma).

NOUTĂŢI

In preajma alegerilor de mâne. Ziarul „Tagebiatt" agită şi ne ameninţă — din causă că am pus candidat naţional român în cercul *Cristianului*, în care ştiut este că maioritatea alegĕtorilor sunt români. Supĕrarea e absolut nemotivată. — Saşii au ales până aci deputat săsesc pe simplul motiv, că noi nu am avut candidat pe nimenea. Ce deosebire întrĕ saşi şi români. Noi anii trecuţí, când guvernul pusese la Braşov contracandidat guvernamental pe *Rombauer* — am dat signalul de alarm şi am întrunit 100 români din Scheiul Braşovului — şí am salvat pe candidatul săsesc. Acum ne-a rĕsplătit *Lurtz* la Vinţ — *Dr. Klein* la Orĕştie — în Sebeş ... făcênd alianţe nenaturale sĕ ne întrângă. Nu este eschis sĕ ne şi repună pentru acum în ambe cercurile — dar' jupânii saşi au sĕ guste din fructele ostenelelor lor — noi cu ei iute vom isprăví, numai sĕ bată alt vênt. — Şi atunci „*vae victis*".

*

Calĕtoria principelui Bulgariei la Berlin, cum susţin a şi unele ziare, ar fi avut de scop, ca principele sĕ-şi fidanţeze o princesă germană. La gara din Rutka însă principele a primit Vineri avis telegrafic de la împĕratul Vilhelm, că din causa îmbolnăvirii principului-moştenitoriu nu-i póte primi visita. Astfel, principele a plecat de la Rutka, la Fiume, sĕ cerceteze pe archiducele Iosif, cumnatul sĕu.

*

Resboiul din Asia. După deruta mare de la Port-Arthur şi pe lângă necasurile de a casă cu revolta lucrătorilor ţarul Rusiei mai are sĕ înghită şi hapul amar al unei noue înfrângeri mari a óstei de pe câmpul de rĕsboiu din Asia. A nume, o telegramă din Berlin dto 26 l. c. raportéză că representanţii diplomatici de acolo au căpĕtat ştire, că armata II. ruséscă din Mandjuria, de sub comanda generalului Grippenberg a fost cumplit bătută. In acelaşi timp se telegrafézá din *Tokio*, că generalul *Kuroki*, în o luptă mare a bătut armata lui Grippenberg.

*

Ocşaguri ridicole. „Nagyszebeni Ujság" raportand la ştirile ziarelor că lui Vasilie Bucur din Dejani şórecii i-au ros opt bancnote de câte 20 coróne, observă întrĕ clamere după numele „Bukur" că mai nainte se chiăma *Bokor*, indicând prin acésta că Bucur Vasilie ar fi ungur romanisat. Nu, domnilor! Vasilie *Bucur* nu a fost nici-odată *tufă* („Bokor" = tufă), ci tot Bucur a fost el, din veci şi pomină.

*

† Agaftia Popoviciu născ. Oprian, vĕd. de preot, a adormit în Domnul în 3 Ianuarie st. v. a. c., la orele 2 p. m., în etate de 85 ani. Rĕmăşiţele pămênteşti s'au aşezat spre eternă odihnă în cimiteriul bisericei gr. or. din Chişcădaga în ajunul Botezului, lângă ale fostului şi iubitului ei soţ Pavel Popoviciu, preot, rĕposat în anul 1866. O deplâng fiii: preotul Nicolae Popoviciu şi Ioan Popoviciu, fiicele Ludovica, Sofia, Rozalia şi Maria, nepotul Pompiliu Popoviciu şi alte numĕróse rudenii. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

*

Revoluţia din Rusia. După represaliile crudele, întrebuinţate de mare-ducele Vladimir contra lucrătorilor, în Petersburg e relativ linişte, — póte liniştea furtunei de apoi. Lucrătorii se reîntorc la munca zilei, după-ce ne-avênd mijlóce de traiu sunt siliţi sĕ-şi plece capul, mai ales după ce prin un ucaz li-s'a făcut cunoscut că cei cari nu vor reintra în lucru vor fi espulsaţi din ţéră. Nu este însĕ linişte în ceialalte oraşe mari, ca Moscva, Riga, Reval, Libau, etc., unde greva acum e în creştere. In Riga s'au întâmplat deja ciocniri sângerése între lucrători şi miliţie, care făcând uz de arme a ucis [illegible] de lucrători. — Că situaţia e fórte gravă, resultă şi din ştirile lansate despre uciderea [illegible] şi a mareducelui Sergiu, cari însĕ acum se dementéză, cum şi din ştirea (în cât va fi adevĕrată), că soţia ţarului va pleca cu copiii cu tot la părinţi în Danemarca, spre a şi-i pune în siguranţă. O altă ştire sensaţională, venită cu încunjur pe la Londra, spune că: întrĕ ţar şi marii-duci se întêmplă zilnic scene fórte agitate, ţarul înclimând spre conciliantă faţă cu dorinţele lucrătorilor, ear' marii-duci insistând pentru asprimea cea mai fără milă; că din causa acésta *marii-duci se compórtă cu planul de a detrona pe ţarul Nicolae şi a proclama ţar pe mare ducele Vladimir*; că Vladimir şi ceilalţi mari-duci instigă a nume nemulţămirea poporului şi că îndată ce va fi sosit momentul critic *vor provoca armata sĕ alunge de pe tron pe ţarul actual*, păpuşă neputincióśă, incapabil de a ţiné frênele guvernării. Adevĕrat, că ştirea acésta e cu mult mai gravă, de cât sĕ i se pótă da crezĕmênt prima-vista, e însĕ destul de semnificativă pentru aprecîarea situaţiei.

*

Pentru cei cari vin cu lemne de vênzare. De la căpitanatul de poliţie al Sibiiului se face cunoscut, că lungimea blanelor aduse la têrg ca lemne de foc trebue sĕ fie de cel puţin 75 centimetri şi că nu mai este permis a pune lemnele în vênzare per *car de lemne*, ci trebue indicată cuantitatea lor: $^1/_2$ de metru pătrat, $^1/_4$ de metru, $^1/_8$ de metru, $^3/_4$ de metru etc., fiind vênzatoriul responsabil pentru esactitatea indicaţiunii. De sub acéstă normă sunt scutite numai cuantităţile de lemne aduse în saci, pe séma cumpĕrătorilor săraci. Asemenea nu e permis a pune în car printrĕ blane paie, fên, etc., cum nici a umbla cu carul pe strade şi a le îmbia spre vênzare din casă 'n casă. Lemne verzi, preparate în mod măiestrit, nu se admit în têrg.

*

Himen. Dumitru D. *Comşa*, şi Marina Dumitru *Popa* îşi serbéză cununia Duminecă, în 5 Februarie st. n. a. c. în biserica mare din Sĕlişte, la orele 2 d. a.

*

Parcelări în jurul Seghedinului. Se vesteşte din Seghedin, că ministerul de finanţe şi cel de agricultură stau în têrg cu contele Pallavicini pentru a-i cumpĕra moşia de 102.000 jugĕre, pe carea sĕ o parceleze apoi şi sĕ o dee locuitorilor din comunele din jurul Seghedinului. Prin acésta guvernul voeşte nu numai sĕ împedece emigrarea, ci totodată sĕ facă posibil ungurilor emigraţi, a se reîntórce a casă.

*

Corónе false. Pe la Oradea şi împrejurimi sunt în circulaţiune multe monede de câte 5 şi o corónă falsificate cu atâta isteţime, în cât cu greu se pot deosebí de cele veritabile. Poliţia caută în ruptul capului sĕ afle pe iscusiţii falsificatori.

*

„Ţarskoje Selo". In legătură cu întêmplarile sângerése din Petersburg s'a făcut des amintire despre „Ţarskoje-Selo", castelul în care pe timpul turburărilor se afla ţarul şi familia sa. Acest castel e situat spre sud de la Petersburg la distanţă de jumĕtate oră cu trenul. Constă din două părţi: din aşa numitul apartament împĕrătesc, şi din aripa Alexandru. Partea primă a fost clădită pe timpul împĕrăteselor Elisaveta şi Catarina şi are lungime de 245 metri. E văpsit în colóre verde-deschisă şi albă, ear' numĕrósele statue ornamentale sunt de colórea bronzului. In jur de el se întinde un parc englez de mărime uriaşă, împodobit cu gloriette, arcuri triumfale, statue, spelunce artificiale şi un lac mare, impopulat cu lebede.

*

„Transsylvania". Atragem atenţia asupra inserţiunei băncii de asigurare „Transsylvania" cu privire la emisiunea de cuponi noi pentru obligaţiile institutului.

*

„Târnăveana". Atragem atenţiunea cetitorilor nostri asupra publicaţiunei de pe pag. a IV-a a direcţiunei nou înfiinţatului institut de credit şi economii „Târnăveana" din Sighişóra.

*

Concert şi petrecere în Braşov. Un grup de tineri români din Braşov (profesori, invĕţători, funcţionari) va arangia Dumineca (5 Febr. st. n.) în sala redutei orăşeneşti o mare petrecere împreunată cu producţiune şi joc, cu scop de a întruni un numĕr cât mai mare de fruntaşi din tóte clasele sociale române.

*

Prăsire de cerbi în Banat. „Drapelul" e informat, că ministrul de agricultură intenţionând sĕ impopuleze cu cerbi pădurile de la Ogradena, Berzasca şi Dalboşeţ (în comitatul Caraş-Severin), a dat ordin oficiului silvanal din Orşova sĕ îngrădéscă în revirul de la Ogradena un teritoriu de 30 jugĕre, în care vor fi internaţi deocamdată 2 cerbi şi 10 ciute (vaci de cerb), avênd a se mări grădina în mĕsura în care va fi sporit numĕrul cerbilor, prin prăsilă şi [illegible] După trei ani vor fi lăsaţi [illegible] codrii pădurilor [illegible] teritoriu d[illegible]

De la „Reuniunea română de înmormêntare din Sibiiu".

Convocare.

Pe basa hotărîrii luate în şedinţa subsemnatei direcţiuni, ţinute la data de jos, şi în conformitate cu disposiţiunile §-ului 14 din statute, se convócă prin acésta

a V-a adunare generală ordinară

a „Reuniunii române de înmormêntare din Sibiiu" pe *Duminecă în 23 Ianuarie v.* (5 Faur n.) c. la ora 11 a. m. în localităţile „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu" (strada Bruckenthal nr. 17, etagiu) cu următórea

Ordine de zi:

1. Presentarea raportului general pe 1904.
2. Censurarea şi aprobarea raţiociniilor pe 1904.
3. Eventuale propuneri independente.
4. Autenticarea sumarului adunării generale.

Invităm la acéstă adunare pe toţi membrii reuniunei nóstre.

Din şedinţa direcţiunei „Reuniunii române de înmormêntare din Sibiiu", ţinută la 21 Ianuarie 1905.

Pantaleon Lucuţa
director.

Vic. Tordăşianu
secretariu.

Cărţi şi reviste.

„Studii pedagogice şi discursuri", de Dr. Vasilie *Bologa*, directorul şcólei civile de fete a „Asociaţiunii". Sibiiu, tiparul tipografiei archidiecesane. Preţul 2 coróne (2 Lei). Pe 186 pagine 8° cuprinde şepte studii pedagogice şi patrusprezece discursuri rostite la diferite ocasiuni (încheeri ale anilor şcolari la şcóla de fete, deschidere de conferenţe învĕţătoreşti, şi la desvĕlirea portretelor presidenţilor decedaţi ai Asociaţiunii). Studiile pedagogice sunt următórele: „Principiile fundamentale ale pedagogiei ştiinţifice după Herbart", „Psichologia în educaţiune" „Interesul pedagogic", „Apercepţiunea învăţământului", „Treptele metodice ale învĕţământului" şi Examenele publice şcolare".

*

Raportul general XVI al comitetului central al „*reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu*", pe anul 1903, redactat de secretariul reuniunii Victor Tordăşianu, şi cetit în adunarea generală ţinută în 25 Decembre st. n. 1904 în comuna Reciu, dă sémă adunării despre activitatea comitetului în anul 1903, despre întrunirile agricole (prelegeri) şi esposiţiile de vite ţinute în diferitele comune din cercul de activitate al reuniunii, despre împărţirea de sĕmînţă şi alte favoruri pentru membrii reuniunii, despre averea şi numĕrul membrilor reuniunii, etc. Se póte căpăta de la secretariatul reuniunii.

Din public.*)

Mulţămită publică.

„Reuniunea femeilor române gr. or. din parochia Slimnic" înfiinţată la a. 1894 pentru înfrumseţarea bisericei, din incidentul sĕrbătorilor „Naşterii Domnului" a procurat pe séma bisericei 2 icóne frumóse pentru iconostas şi o cruce aurită, pe prestol, tóte în valóre de 25 cor., — ear' parochianul D. Tapalaga o icónă tot pentru iconostas în valóre de 10 cor. Pentru aceste daruri cum şi pentru alte multe daruri făcute de „Reuniune" de la înfiinţarea ei, a nume: un rând de odăjdii în valóre de 100 cor., legatul unor cărţi bisericeşti, procurarea unui iconostas şi altele, din partea subscrisului — în numele poporului — li-se aduce mulţămită şi pe calea acésta, dorindu-le resplata cerésca şi progres în averea reuniunei, ca [illegible] mulţămire sufletéscă se pot înregistra la multe sĕrbători asemenea daruri demne de recunoştinţă, şi [illegible]

[illegible] gostă cătră [illegible]

Nr. 40 1905. [21] 1—3

Concurs din oficiu.

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoreşti** din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Treiscaune, se escrie concurs din oficiu cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Belini**, cu salariu de 600 cor., din cari 300 coróne de la Ven. Consistoriu archidiecesan, avênd învĕţătoriul a fi totodată şi cantor.

2. **Boroşneul mic**, cu salariu de 600 cor. cu cantoratul.

3. **Intorsura Buzĕului**, pentru postul secundar de învĕţătoriu, cu salariu de 600 coróne, avênd învĕţătoriul a propune de 2 ori pe sĕptĕmână în un cătun.

4. **Vama-Buzĕu**, cu salariu de 600 cor., cu cantoratul.

5. **Zăbala**, filie la Covasna, cu salariu de 600 coróne, cu cantoratul.

Se observă, că cuincuenale primesc numai după timpul servit în comuna ce 'i va alege.

Doritorii de a competa la aceste posturi ocupate până acum în mod provisor, au a şi înainta cererile instruite după normele din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul prefipt.

Berczk, în 11 Ianuarie 1905.

Constantin Dimian,
protopresbiter.

Prin **Librăria archidiecesană** se pot procura diferite

ornate bisericeşti

Mustre şi specificarea preţului gratis şi franco.

Banca generală de asigurare mutuală
„TRANSSYLVANIA“

P. T. detentorii obligaţiunilor fondului nostru de întemeiare sunt avisaţi, că **nouele cóle de cuponi** pentru numitele efecte din I-a emisiune **se vor libera de Luni, 30 l. c. st. n. începênd** la cassa institutului, strada Cisnădiei nr. 5 pe lângă presentarea obligaţiunilor în original. [24 1—1]

Domnii detentori din afară sunt rugaţi a şi trimite obligaţiunile prin postă.

Direcţiunea.

Nr. 1323 1904 [18] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** în comuna **Finciu** prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au sĕ-şi trimită suplicile lor, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului până la terminul sus indicat şi sĕ se înfăţişeze înaintea alegĕtorilor în vre o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Cluj în conţelegere cu comitetul parohial.

Cluj, 8 Decembre 1904.

Tulliu Roşescu
protopresbiter.

Epilepsia.

Cine sufere de epilepsie (nevoie), convulsiuni şi de alte morburi nervóse, sĕ céră broşură asupra acestora. Se capĕtă gratis şi franco prin *„priv. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.“*. (3) 42—52

„TÊRNĂVEANA“, institut de credit şi economíi, societate pe acţii în Sighişóra.

Publicaţiune.

Toţi P. T. acţionari ai nou înfiinţatului **institut de credit şi economíi, societate pe acţii în Sighişóra „Târnăveana“**, prin acésta sunt avisaţi, că institutul **şi-a început activitatea sa în 25 Ianuarie n. a. c.**

Totodată sunt rugaţi ca cel mult până la 1 Martie sĕ binevoiască a espeda la adresa institutului rata a IV-a după acţiunile subscrise, cu 10%, adecă de fie-care acţiune câte 10 coróne.

P. T. domni acţionari prin acésta sunt convocaţi la **I-a adunare generală estraordinară** care se va ţiné în **2 Februarie st. n.** a. c. la 10 ore a. m. în localul societăţii, a cărei obiect va fi raportul direcţiunei despre starea institutului, şi alegerea unui membru în comitetul de supraveghiare, în locul dlui Matei Haller, care a abzis.

Ratele restante sunt a se solví din 2 în 2 luni, adecă în 1 Maiu, Iulie, Septembre, Novembre 1905, ear' rata ultimă până la 1 Ianuarie 1906. [22] 1—1

Spre orientare se aduce la cunoştinţă că institutul:

1. Primeşte depuneri spre fructificare, după cari solveşte 5% interese începênd cu ziua următóre depunerei.
2. Acórdă împrumuturi hipotecare pe lângă 7%, împrumuturi simple ţĕrăneşti, pe lângă obligaţiuni cu cavenţi cu 8%.
3. Escomptéză cambii, efecte şi pretensiuni sigure etc.
4. Acórdă împrumuturi pe lângă amanetare de efecte etc.

Institutul nu ia provisiuni!!

Direcţiunea.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicinele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicinele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu [illegible]ective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre [illegible] şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile [illegible] întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a [illegible] preste toţi anii.

[illegible] cor., legat în pânză 2 cor.
[illegible] 4 cor.

„ECONOMIA“
cassă de împrumut şi păstrare, societate pe acţiuni în Cohalm.

Domnii acţionari ai *cassei de împrumut şi păstrare „Economia“ societate pe acţiuni* sunt invitaţi prin acésta în conformitate cu § 20 din statute la a

II-a adunare generală ordinară,

care se va ţiné în Cohalm **Duminecă în 19 Februarie st. n. 1905** la 1 oră p. m. în localul şcólei române gr. or. cu următórea

ordine de zi:

1. Esmiterea a 2 membri pentru verificarea procesului verbal.
2. Raportul direcţiunei şi bilanţul anului de gestiune 1904.
3. Raportul comitetului de supraveghiare.
4. Distribuirea profitului net realisat.
5. Distribuirea sumei destinată pentru scopuri culturale.
6. Fixarea marcelor de presenţă pentru membrii direcţiunei şi comitetului de supraveghiare.

Domnii acţionari, cari voiesc a participa la acésta adunare generală sunt rugaţi a depune în sensul § ului 22 din statute acţiunile şi eventual plenipotenţele cel mult până în 17 Februarie n. 1905 la cassa societăţii.

Cohalm, 1 Ianuarie 1905.

Direcţiunea.

Bilanţ la 31 Decembre 1904.

Activa.

		K f
Cassa în numĕrar		912 85
Cambii escontate		127,693 50
Imprumuturi hipotecare . . .		68,548·—
Imprumuturi pe obligaţiuni . .		35,060·—
Credite cambiale cu acop. hipot.		16,200 —
Bon în cont curent		584·60
Mobiliar	546 40	
amortisare	46 40	500·—
		249,498·95

Pasiva.

	K t
Capital de acţiuni, 650 acţiuni à K. 100	65,000·—
Fond de reservă	310 61
Fond cultural	364 94
Depuneri spre fructificare . .	130,440 18
Cambii reescontate	44,150·—
Creditori	873·52
Dividendă neridicată	72·—
Interese transitóre anticipate .	2,871·90
Profit curat	5,415·80
	249,498 95

Profite şi perderi la 31 Decembre 1904.

Spese.

		K f
Interese după depuneri spre fructificare		4,375·32
Spese:		
Salare	1200·—	
Spese de cancelarie, luminat, încăldit etc. .	401·82	
Chirie	162·50	
Porto	74 91	
Remuneraţiuni	167 80	2,007.03
Contribuţiune directă şi aruncuri	622 17	
10% dare după interese de depuneri	437. 53	1,059·70
Amortisări		
din spese de fondare .	823 60	
din mobiliar	46·40	870 —
Profit curat		5,415 80
		13,727·85

Venite.

	K f
Interese de escompt	5,692·90
„ „ împrumuturi hipotec. .	3,722·21
„ „ credite personale . .	1,886·71
„ „ credite cambiale cu acoperire	1,220·20
Interese de cont curent	66·14
Provisiune	1,139 69
	13,727 85

Cohalm, 31 Decembre 1904.

Bercan m. p.
dir. esec. şi membru în direcţ.

Buzea m. p.
cassariu şi membru în direcţ.

George Fuciu m. p.
contabil.

Iosif Lup m. p.
presid. direcţiunii.

Ioan Brotea m. p.
vicepres. direcţiunii.

Dr. G. Drimba m. p.
membru în direcţiune.

Ieronim Buzea m. p.
membru în direcţiune.

Ioan Serac m. p.
membru în direcţiune.

Ioan Bârsan m. p.
membru în direcţiune.

Am revĕzut conturile presente şi le am aflat în ordine şi în consonanţă cu registrele principale şi auxiliare.

Cohalm, 21 Ianuarie 1905.

Comitetul de supraveghiare:

I. Vătăşan m. p.
revisor espert pentru băncile rom. asociate

G Spornic m. p.

Ioan Blaga m. p.

George Andron m. p.

Şofronie Roşca m. p.

[23] 1—1

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—	**Preţul aparatului mic e cor. 4.—**
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.	folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 12

Espediţie din centru şi locul de vêndare pentru ţeră şi străinătate e:

MÖLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul stradei Kálmán.

şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 7 Sibiiu, Joi 20 Ianuarie (2 Februarie) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Alegerile în comitatul Sibiiu. *Eri, Marţi, s'au făcut alegerile pentru dietă în cele patru cercuri electorale ale comitatului Sibiiu. A fost ales la Cristian candidatul român Dr. Nicolae Comşa, cu 390 voturi, contra 361 date deputatului din trecut* Dr. Greskovics; *la Sebeş ministrul de comunicaţiune* Hieronymi, *cu o mică majoritate faţă de candidatul român Dr. Liviu Leményi, ear' la Nocrichiu şi Cisnădie deputaţii din trecut Dörr şi Trauschenfels, cari n'au avut contracandidaţi.*

Sinódele parochiale.

Ne aflăm, ca sĕ folosesc un termin des usitat, în sesonul sinódelor parochiale.

Constituţia bisericei nóstre, liberală cum e, angajază la trebile bisericeşti pe toţi fiii bisericei, fără considerare la cultura lor, posiţia socială şi starea materială. Ori-care parochian al nostru este egal, şi trebue sĕ se simtă fericit, că biserica ascultă şi de glasul lui în resolvarea problemelor sale.

E firesc lucru sĕ ne întrebăm deci: Participă elementul laic în mĕsură cuvenită la resolvarea problemelor ce i-le impune constituţia bisericéscă? Işi împlineşte ori ba chemarea de element constituţional?

Intrebările aceste avem sĕ ni-le punem cu atât mai vêrtos, căci datori suntem a cunóşte esact stările din parochíi, şi nu este permis a trăí în optimism esagerat, nici se cade sĕ fim pesimişti mai mult de cât se cuvine.

Sinódele parochiale sunt busola după care ne putem orienta.

Desvóltă ele activitate ori nu desvóltă? Sunt ele momente de însufleţire desinteresată? ori din protivă, ne oferă spectacolul apatiei şi lipsei de energie?

E greu a rostí o judecată uniformă. Sunt, la tótă întêmplarea, esemple demne de urmărit prin parochiile nóstre, şi e mare daună, că în public nu se strecóră destule informaţiuni despre astfel de sinóde, ca sĕ pricepem şi întrebuinţăm cu toţii mijlócele cari *produc însufleţirea* şi interesul faţă de afacerile bisericeşti. Avêntul ar fi mai laudabil în tóte părţile, pentru-că sinódele modele ar fi tot atâtea şcóle penutru mulţime.

De altă parte se aud şi multe glasuri, cari nici-decum nu sunt mulţămite cu sinodalitatea bisericei nóstre. „Bună a fost constituţiunea bisericéscă — zic ei — dar' ni-a venit prea în grabă, mai nainte de a fi fost poporul nostru deplin matur spre a o puté înţelege!"

Nu împărtăşesc aceste vederi, cel puţin nu în felul cum se interpretéză, şi de aceea mi-am luat voie a scrie şirele acestea.

Cu constituţiunea nóstră bisericéscă se are tréba întocmai ca cu copíii ce 'i trimitem la şcólă. Dacă acel punct de privire ar fi determinativ pentru noi, (sĕ 'i trimitem, ori sĕ nu 'i trimitem), în cât cunosc ei folósele şcólei, apoi sigur că nici un părinte nu şi-ar mai da ostenélă a 'şi silí copilul sĕ învețe carte. Părintele însĕ îşi zice: Acum el nu pricepe de ce trébă e învĕţătura, dar' va pricepe mai târziu, când îi va prinde bine cartea! Şi părintele cel bun încércă tóte mijlócele, ca sĕ facă fiului şcóla plăcută.

Pe nime sĕ nu 'l altereze deci faptul, că poporul din parochiile nóstre la început ar arăta indiferentism când trebue sĕ se adune în sinóde, sau nici ar voí sĕ ştie de ele. Indiferentismul ţine numai până ce laicul vine la cunoştinţa, că ce se tractéză în sinóde şi ce drepturi îi sunt lui reservate prin constituţia bisericéscă. — Indată ce aceste criterii le are — indiferentismul dispare, ba fie-care poporean aştéptă cu sete timpul în care sĕ 'şi pótă spune şi el cuvêntul în trebile ce 'l intereséză.

De câte-ori aud rostindu-se cuvêntul că poporul este rece faţă de trebile bisericei sale, pentru mine e semn că factorii competenţi nu şi-au dat destulă silinţă a 'l lumina.

Luminarea nu póte sĕ consiste în alta, de cât, ca obiectele menite a se discuta în sinod, sĕ se pună totdéuna în *regulă la ordinea zilei şi sĕ se atragă atenţiunea asupra importanţei lor.* Va sĕ zică, nu 'i permis a ţiné sinóde oculte, a aduce hotărîri fără ştirea membrilor, în mod ocult şi vătămător pentru sinod. Rolul principal deocamdată îl jócă presidentul sinodului; el propune, el desbate şi el aduce de cele mai multe-ori şi hotărîrea.

Ca început numai va merge aşa. Din ce trece timpul, tot mai mulţi şi mai mulţi se vor anunţa la cuvênt, luând indemn unul de la altul şi ambiţionându-se pentru trebile publice.

Aci zace punctul de gravitate. Când până aci am ajuns, — nu ne putem tânguí mai mult de indiferentism.

Şi, trebue sĕ o spun, în punctul de gravitate se greşeşte mult la noi. Mulţi presidenţi ai sinódelor împedecă libera esprimare a opiniei ce o are cutare şi cutare membru sinodal, fie că îi detrage *cuvêntul în mod de tot brusc, fie că îl întrerupe continuu, ori fie că apostrofézá pe vorbitorin cu spitele cari îl superă.*

Intrebuinţarea astor-fel de mijlóce nu este constituţională, nici permisă. Are apoi urmarea nedorită, că înstrăinéză membrii faţă de tótă instituţia, şi nu e chip, ca sĕ mai pótă omul scóte cu sinodul ceva la cale.

Blândeţa, moderaţiunea şi tactul fac mai mult de cât zeci de mĕsuri de forţă. Forţa numai forţă naşte.

Rĕcesc membrii faţă de trebile bisericeşti şi când se urmăresc cu afacerile anumite interese *egoistice şi personale*, ori se dă *preferinţă clicelor*, de cari mai nici una din comune nu este lipsită.

E ştiut, că gâlcevele se nasc tocmai unde atmosfera morală nu este destul de curată şi unde desbaterile şi conclusele nu sunt de cât forme, prin cari se acoper scopuri ascunse şi nepermise. Pas de pas ne întâlnim pe tóte terenele vieţii publice cu partide ce luptă până la cuţite, pe motive subiective, pe când dacă s'ar desbrăca de *subiectivism*, nimic nu le-ar puté împedeca de a-şi da mâna şi a trăí ca fraţii.

Sĕ nu lăsăm sĕ decadă sinódele nóstre la certe de acestea personale. Şi nu le vom lăsa, când conducĕtorii înşişi vor fi însufleţiţi de cel mai curat *idealism* şi vor sta departe de ori-ce scop personal, care şi este cea mai mare *crimă* ce se póte comite în afacerile bisericeşti.

Poporul nostru, sĕ nu uităm, în casuri de acestea nu se foloseşte de votul sĕu, nu protestéză în sinod, ci mai bucuros fuge de acolo şi îşi rĕsbună pe altă cale, cu alte mijlóce ce sunt cu mult mai periculóse pentru interesele bisericei . . .

Incă nu s'a născut popor, care sĕ nu aibă trebuinţă de şcólă. Cu atât mai mare trebuinţă are de şcólă constituţională poporul nostru, care numai de eri-alaltăeri a scuturat jugul servilismului milenar. Sĕ procédă unul fie-care în modul arătat, şi va înţelege, că marele Andreiu nici-decum n'a greşit dând constituţie bisericei sale, ci din contră, i-a pus prin ea basa *întăririi şi viitórei înfloriri*, pe carea cu toţii o dorim.

Vasile Gan,
protopresbiter.

La „Ierarchia Românilor din Ardeal şi Ungaria".

(Urmare).

2. *Episcopii Muncaciului şi ai Marmaţiei.*

Din chrisovul Patriarchului Antonie 1391 reese, că mănăstirea St. Archangel Mihail din Peri a fost pusă sub egumenul Pahomie cu iurisdicţiunea episcopală peste moşíile donate de voivoḑii marmaroşeni Balc şi Drag, încolo e subordinată episcopului şi archiepiscopului respectiv; care după decretele regale din anii 1479, 1494 şi 1498 n'au fost alţii de cât *archiepiscopul-metropolit al Ardealului din Alba-Iulia.*

Episcopia Muncaciului se estindea nu numai peste Ruteni, ci în

FOIŞÓRĂ

Mănăstirea din Ciόra.

(Fine.)

Atâta am putut sĕ aflu şi sĕ constat, parte prin convingere proprie, parte din auzire de la cei bĕtrâni. Ear' din însemnările rĕmase pe vre-o câteva cărţi ale mănăstirii (şi pe cari le voiu enumera mai la vale), cum şi de pe un clopot şi de pe 2 icóne foste ale mănăstirii, avem cunoştinţă despre un singur şi póte ultimul egumen al mănăstirii, a nume: „*Stefan ieromonach şi egumen*". Din o altă inscripţie, despre ieromonachul *Ioanichie* şi monachul *Chiril*, de la care avem două icóne făcute de el însuşi, relativ destul de frumóse şi bineconservate, din anul 1770. Icónele sunt Iisus Christos şi Maica feciόra Maria. Se află în biserica din loc, de ambele părţi ale uşilor împĕrăteşti, cu următórea inscripţie: (pe icóna Domnului nostru Iisus Christos).

„*S'au făcut cu osârdia monachului Chiril de la Plăişor 1770*".

Pe icóna Maicei Domnului se află scris:

„*Acésta sfântă icónă s'au făcut cu osârdia lui Chiril monachului de la mănăstirea plăişorului. Acăruia morţi Dumnezeu sĕi pomenéscă. Pomeneşte Dómne pe robi tĕi, Dan, Mărina, Ana, Ioan, Marie. Stan, Ioan, George, Ioană, Dan, Stan, 1770*".

Ambele aceste inscripţii sunt cu litere Cirile, ear' anul cu numeri arabici.

Tot de la acésta mănăstire cred a fi fost şi călugărul *Sofronie*, care apare după anul 1700 ca apărător al credinţei strămoşeşti şi pe care istoria bisericéscă îl aminteşte numai ca originar din Ciόra.

Clopote avem două. Pe cel mai mic se află turnate literile: Anno Domini 1726. Pe clopotul cel mai mare se află turnat cu litere cirile „FăCut. ACIest CLopot DE. SMeritul ERMonah STEfan. Titor şi EGUmen SFintei. MĂnastiri DEin PLaisorul CIorei Anul 1763".

Un clopot care a fost al mănăstiri se află la Biserica din Răchita.

Pe cărţi tot numai fragmente s'au aflat scrise, dar' şi acelea unele abia le-am putut ceti, altele numai în parte, din causă că fiind cărţi vechi, au fost de mai multe-ori legate, reparate, cu care ocasiune nu s'a pus preţ pe scrisul de pe ele, ci s'a astupat cu aluat sau cu cleiu, şi s'au lipit alte foi pe tablele sau pe foile cari au fost slabe. Pe lângă tótă precauţiunea nu am putut a le deslipi tóte; cum au fost. Unele scrisori sunt de o frumseţă rară, altele sunt mestecate cu litere greceşti, cu deosebire acelea cari sunt combinate din literile cirile şi cele greceşti. In unele locuri sunt transcrise curat greceşte, dovadă că au fost şi ómeni iscusiţi întrĕ ei, avênd cunoştinţă şi despre limba grecă.

Cea mai veche carte rĕmasă de la mănăstirea din Plăişorul Ciórei este „*Indreptarea Legii*", tipărită la Têrgovişte în anul 1652, sub metropolitul Stefan. Pe pagina primă a foii a patra, la finea Predosloviei, după cuvintele tipărite: „Ca un tată tuturor întru pravoslăvie de obşte şi viitoriu de tot binele: Acela carele este mai susscris", (urméză subscrierea proprie) *Metropolitul Stefan* m. p. Subscrierea e frumósă, manupropriul de asemenea.

Deslipind hârtia de pe tablele cărţii am aflat tabla (blana) cărţii scrisă aprópe întrégă, dar' fiind fórte spălăcită nu am putut'o ceti. Blana a doua nu este scrisă, ci numai foile cele lipite de ea, dar' fiind cleite tare cu alte foi suprapuse, nu am putut sĕ cetesc de cât numai cuvinte, — silabe singuratice.

La un alt loc în carte deslipind eara o fóie suprapusă, a rĕmas legibile cuvintele: . . . . . . în zilele prealuminatului domn . . . . . Alexandru voivod ot Moldova . . . . . . al Ungrovlahiei scaunul . . . . . . Vlét 7224. (1716). Scrisórea este de o frumseţă rară. Pe o altă pagină se află scris: „*Acésta sftă pravilă a rĕmas de la sftă mănăstire Ciόra cine au cumpărato Dumnezeu săi pomeniască intru impăraţia cea cerească, acum este a biserici Ciόra 1816 februare 20 Pop George Csora.*

Pe altă pagină (aceeaşi scrisóre) „*Acésta S. pravilă este a ciorenilor fiind paroch George Popovici. Strămoşul popii Ivan, moşul popa Stan, tata meu popa Ion, de 300 ani tot popi au fost la Ciόra*. A. 1825".

Cele mai multe însemnări sunt scrise de preotul George Popp, ultimul preot din familia Popoviceştilor. El se subscria şi Popp, şi şi Popovici. Pe o altă fóie: „sfîrşitul bătăii cu francii anul 1816".

Pe pagina a doua a foii d'asupra se află scris: „*Acesta sfântă şi dumnezeească Pravilă a sfintei biserici greco orientale din Ciόra — remase dela Mănăstirea din Plaiu Ciόra care seau stricat pela anul 1788 prin sanctia Unitzilor de pe acel timpu*" — „*Acea mănăstire decând s'au înfinţat nu avem documente fără cei betrani spun că moşi şi strămoşi lor liau povestit că au fost fórte bogată — şi au* partea cea mai mare şi peste Români. De aceea însuşi Batthyányi a considerat'o de *română*, când scrie în Legum Eccles. pag. 514—515 de *episcopatus Valachorum Muncaciensis origine et factis* (Trans. 1568, p. 143).

Că şi episcopiile Muncaciului şi Maramurĕşului erau sufragane, subordinate metropolitului de Alba-Iulia, se vede şi de acolo, că episcopul *Sergie* a fost trimis acolo prin Mihaiu Viteazul, că *Partenie* al Muncaciului a fost sfinţit la Alba-Iulia prin metropolitul Stefan Simion, şi că *Iosif Stoica*, episcopul Marmaţiei, luase titlul de administrator al scaunului metropolitan de Alba-Iulia, nu din causa calvinilor, ci pentru-că Teofil şi Atanasie trecură la *sfânta unire*, din care causă Stoica, ca cel mai bĕtrân episcop din metropolie, era dator a provedé scaunul vacant al metropoliei, chiar şi din rivalitate faţă cu ortodoxul Circa.

După trecerea episcopului din Muncaciu la *sfânta unire* Marmaroşenii, neînvoiţi cu acésta, îşi aleseră — cum putură — episcopi dintrĕ archiereii de la mănăstirile cele multe din Marmaţia, chiar şi mai mulţi de odată, în cât la alegerea vre-unuia de titular, pe ceilalţi îi tăiară în cap — *interfectis quibusdam episcopis vagabundis*, — ne spune Nilles (I.—200). Dintrĕ episcopii cei mulţi din Marmaţia, pe cari îi înşiră dl Bunea, mai tare 'l jenéză Circa cel ales metropolit ortodox la Alba-Iulia, faţă de Atanasie, trecut la *sfânta* unire. Circa persecutat de catolici trecù în Marmaţia sub scutul lui Francisc Rákoczi, de unde de câte-ori acesta întra în Alba-Iulia (1705—1711), şi Circa ocupa scaunul metropolitan.

Dl Bunea négă că Ioan Circa ar fi luat numele călugăresc de Dositeiu, pentru-că dl Iorga află o epistolă a lui Circa, datată din Moldavia, cu numele *Ioan Circa.* Insĕ identificarea numelui de botez cu numirea călugăréscă a lui Dositeiu Circa nu e invenţiunea a *„preaînvĕţatului istoriograf vechiu, dl cavaler de Puşcariu“*, ci a istoricilor preaînvĕţaţi *uniţi*, Samuil Clain şi după el Şincai, care în cronica sa, la anul 1702, zice, că pe *„vremea acésta ă fost la Maramureş un episcop românesc a nume Dositeiu“*.

Cum se potriveşte acésta din anul 1702 cu Stoica din anul 1684—1702 şi cu Dositeul dlui Bunea de la anul 1727—1734?

Canonicul B. Raţiu în istoria sa bisericéscă 1854, pag. 293, scrie: *„sub Pataki un Dositeiu Circa transilvan, ordonându se episcop în România, a început a ordona preoţi şi a turbura unirea“*.

Nilles scrie (Symb. I, pag. 200—260), că după episcopul Zekány la anul 1684 a urmat *Stoica*, care a funcţionat vre-o 20 de ani, va sĕ zică tocmai până când Circa întrase în Marmaţia, şi că în sinodul uniţilor din Coloş-Monoştor la anul 1727 (la pag. 15) se aduse conclusul, ca sĕ céră de la guvern, sĕ opréscă pe episcopul Dositeiu *quondam apud schismaticos* (se înţelege la cei din Ardeal) *nunc autem* (adecă mai târziu, pe la anul 1727) *in Marmaros degente*, sĕ nu mai sfinţéscă preoţii veniţi la el din Ardeal.

Cum se potriveşte, — întrebăm noi, — ca un episcop Dositeiu Teodorovics (?) inventat de dl Bunea cu nume rutenesc, sĕ ţină legături cu preoţii din Ardeal? Şi chiar dacă ar mai fi esistat în Marmaţia întrĕ cei mulţi episcopi şi altul cu numele Dositeiu, nu urméză a eschide pe Dositeiu Circa. Aceea, că epistola e scrisă din Moldova lui Rákoczi, cu numele Ioan Circa, se esplică prin enunciamentul dlui Bunea (vechile episcopii, pag. 12) unde vrênd a identifica pe Petru de la Feleac cu antecesorul sĕu Danciu zice: *sè póte ca într'un document episcopul sĕ fie numit cu numele sĕu de botez, şi în celalalt cu numele sĕu familiar.*

Dl Iorga (Sate, p. 57) scrie despre Stefan Simon sau Simion: *„nume pe care le pórtă pe amêndouĕ, sau preferă pe cel dintâiu cel laic, nu cel călugăresc“*. De ce nu lasă *posibilitatea* şi pentru Circa, că în lagărul lui Rákoczi din Moldova sĕ întrebuinţeze numele de botez; ear' în funcţiunea sa de episcop în Marmaţia sĕ pórte numele călugăresc de Dositeiu? Dar' dl Bunea mai are în contra lui Circa şi alte cusururi mai grele. Citéză acusa Alispanului Marmaţiei, din 5 Februarie 1710, unde se cere pedépsă asupra episcopului Czirka Iob (Ion?). care a spart mănăstirea Uglia, ducênd de acolo mai multe obiecte de valóre (vr'un molitfelnic?), a suspendat mulţi preoţi căsătoriţi a doua-óră, şi pentru bani (câţi?) i-a rehabilitat, apoi în mănăstirea Moisiu beat fiind şi-a petrecut cu mueri şi cu fete, — (cu cari?). Vezi Bunea, Ierarchia, pag. 211.

Nu e nici o mirare!

Dacă cei mai firmi ortodoxi metropoliţi, Ioreste şi Sava Brancovici, au fost osândiţi sub pretext de purtare imorală, şi dacă metropolitul cel mai meritat pentru biserică şi naţiune, Şaguna, a fost atacat ca un trădător de naţiune, şi dacă şi noi cei de acum cari cutezăm a mai scrie istoria bisericéscă ortodoxă, suntem nişte prosti, hăbăuci etc. — apoi ce sĕ ne mai mirăm, că şi lui Circa i-a scornit mai întâiu adversariul sĕu Atanasie, apoi Alispanul cel fanatic al Marmaţiei, că e un hoţ şi curvar, fără de a aduce măcar un cas concret, — ci iacă aşa, vorbe aruncate în vênt!

Partidele politice şi religióse din Marmaţia cu episcopi grămadă vor fi voit sĕ delăture pe Circa, şi acesta s'a apărat în mănăstirile sale. Atâta 'i tot!

Pentru aceea uniţii îl pot scóte din sinul *sfintei unaţii*, dar' ortodoxii totdéuna îl vor priví ca pe un apărător vrednic al bisericei sale, ca pe un martir adevĕrat al ortodoxiei.

Titulaturile metropoliţilor de Alba-Iulia, şi testimoniul dlui Dr. Mihályi, dovedesc destul că episcopii din Marmaţia *au fost sufragani ai metropoliei din Alba-Iulia.* De acésta s'a ţinut, după cum am arătat mai sus, chiar şi episcopia odinióră valachă a Muncaciului, până ce a trecut la *sfânta Unire.* (Va urma.)

Prorociile bibliei.

(Fine).

Aşişiderea proroceşte *Ieremia* zicênd: Iată *va odrăslí din casa lui David viţă nobilă, atunci va domní un rege, care va fi înţelept, şi va face fie-căruia din ţéră dreptate.*“

„Eu voiu scăpa turma mea, şi voiu pune peste ea un singur păstoriu, care sĕ o pască, acela va fi sluga mea David. Acesta o va paşte şi va fi păstoriul ei, ear' eu Domnul Dumnezeul ei voiu fi“ (*Ezechil*, 34, 22).

El se va naşte în Vifleim, zice *Micheia* 5. 2. „Dar' tu Vifleime Efrata, de-şi eşti mic întrĕ miile lui Iuda, din tine va eşí un bĕrbat, care va stăpâní peste tot Israilul, obîrşia lui este din vechime, din zilele veciniciei. — La aceste prorocii s'au gândit Iudeii când au fost întrebaţii de Irod, eă unde se va naşte împĕratul cel mare?

Ei rĕspunseră: în Vifleimul Iudeii.

„Iată vin zilele, zice Domnul, şi voiu ridica lui David odraslă dréptă, şi va împĕrăţí ca împĕrat şi va face judecată şi dreptate pe pământ, în zilele lui se va mântuí Iuda, şi Israil va locuí cu nădejde, şi acesta este numele lui cu care îl chiamă pe el, Domnul (Iehova), dreptul nostru“.[1]

„Proroc din fraţii tĕi, ca pe mine va scula Domnul, de el sĕ ascultaţi; „şi a zis Dzeu cătră mine: proroc voiu scula lor din fraţii lor ca pe tine, şi voiu pune cuvintele mele în gura lui, şi va grăí lor după cum voiu porunci“.[2]

„Sĕ ştii dar' şi sĕ cunoşti, că de la eşirea cuvêntului tĕu, că earăşi sĕ se zidéscă Ierusalimul, până la Christos povăţuitoriul, sĕptĕmâni şepte şi sĕptĕmâni şésezeci şi douĕ vor fi“.[3]

„Şi va fi în zilele acelea arătat muntele Domnului, ... şi vor alerga la dînsul popórĕ, şi vor zice, veniţi sĕ ne suim în muntele Domnului, şi în casa Dumnezeului lui Iacob, şi vor arăta nouĕ calea lui, şi vor umbla pe cărările lui, că din Sion va eşi legea, şi cuvêntul Domnului din Ierusalim“.[4]

„Şi eu sunt pus împĕrat de dînsul peste Sion, muntele cel sfânt al lui, vestind porunca Domnului; Domnul a zis cătră mine: fiul meu eşti tu, eu astăzi te-am născut; cere de la mine şi-ţi voiu da ţie neamurile moştenirea ta, şi învingerea ta va fi până la marginea pământului“.[5]

„Rĕsărí-va în zilele lui dreptatea şi mulţimea păcii, până-ce se va lua luna, şi va domni de la mare până la mare şi de la rîuri până la marginea lumii. Inaintea lui vor cădé Etiopii, şi inimicii lui vor linge ţĕrîna. Impĕraţii din Parsis şi din insule vor aduce lui daruri, ... şi se vor închina lui tóte împĕrăţiile pământului, tóte neamurile vor serví lui, şi îl vor ferici pe el“.[6]

„Şi după sĕptĕmâni 62 se va ucide Christos . . . . şi în mijlocul sĕptĕmânii va înceta sacrificiul şi turnarea“.[7]

Multe şi vrednice de băgat în sémă sunt prorociile despre persóna Mântuitoriului, despre activitatea, minunile sale, şi patimile sale cari s'au *împlinit* în tocmai.

De aceea trebue sĕ le dăm creḑĕmênt, căci ele sunt fructul descoperirii divine.

Drept este, că ele conţin adevĕruri şi evenimente supranaturale, şi tractéză despre învĕţături mai pe sus de mintea omenéscă, dar' judecata speculativă póte sĕ pună o miiă de pretexte şi de greutăţi, ca sĕ scape de a se umilí din trufia ei. In nici o vreme, aşa nici în vremea de azi, nu i-a lipsit minţii speculative mijlócele cu cari a atacat, chiar cunoştinţele scóse din esperienţa nóstră, şi a adus totul în confusie, venind în contrazicere cu sine, ba ne-a dus până acolo, că de atâta ştiinţă nu mai ştim nimic.

Cu tóte acestea, o minte modestă şi limpede, care îşi cunóşte mărginirea ei, află totdéuna un adevĕr, cu care se mulţămeşte în combinaţiunile sale. *Economul.*

---

[1] Ierimia 23. 5.

[2] A 2-a lege 18. 15.

[3] Daniil.

[4] Micheia 4. 1—13.

[5] Psalm 2, 5.

[6] Psalm 71, 7.

[7] Daniil 9. 26.

---

fost inchinată la mănăstirea din Tiara romaneaske dela Cozia“. (lit. lat.).

Cred a fi fost scrise acestea de părintele *Nicolae Benţa*, prin anii 1843—1852, căci am asĕmănat scrisórea cu cea aflătóre în matriculele de pe timpul acela şi se potriveşte.

O altă carte ce ni-a rĕmas e: „*Testamentul cel nou*“ tip. la Bĕlgrad 1658. In el se află însemnarea: „*Să sĕ ştie ca acésta sftă şi Dumneḑeească evangelie am cumpărato e Stefan ermonah din darul lui Dumneḑeu, cu amea cheltuială şi ostenealǎ şi cine ar vrea să-o inştrăineze dila acésta sftă besericuţă făr de voia mea sau celor ce vor fi rânduiţi slujitori sau ispravnici acestei biserici şi va umbla cu nescari vicleniri ca să o dé deaici unul ca acela se fi anathema Amin scrisam eu Ermonach Stefan Vlet 1755 Amin*“.

Apoi „*Penticostariu*“ 1743 tip. în sfânta episcopie a Râmnicului.

Pag. 1: (lit. ciril.) „*Să să ştie că acest Penticostar l'o cumpĕrat părintele Stefan iermonah şi egumen a sftei mănăstiri aftia să fie de pomerire* [illegible] *. . . sè* [illegible]

Urméză însemnările acestea:

— „In anul 1817 a[illegible]t) ferdela de grâu cu 14 zloţi, de cucuruz cu 12, feria de vin cu 8 zloţi, feria de vinars cu 21 zloţi banii de hârtie“.

— „In anul 1818 pe'a Martie 30 au fost ferdela de grâu cu 3 zloţi, de cucuruz cu 15 duce, feria de vin cu un zlot bani de hârtie“, *George Pop.*

— „La anul 1836 a fost ferdela de grâu frumos cu 1 zlot . . . 30 cr. . . . cucuruz 24 criţari, feria de vin bun 15 duce, mai de rênd 8 duce, feria de vinars 4 zloţi. 6 Mai 1836“ *George Popovics.*

In alt loc: „Să să ştie că acest Penticostar iaşte a sftei mănăstiri dela Ciória anume „aftia“ cumpĕrată cu 37 (?) florinţi: (sub cuvêntul „aftia“ se află imprimat un sigil — fără inscripţie în mijloc cu un cerb (probabil sigilul mănăstirei).

O altă carte e: „Octoich“ tip. în Râmnic la anul 1750. Pe marginea foilor de la început pe partea din jos: „*Acesta sftă carte Octoich s'o cumpĕrat de dumnealui jupânul*

. . . .

sftei mănăstiri . . . . *cu hramul naşterea Precestii in plăişorul Ciorei şi cine se va intâmpla să o strămute dela sfta mănăstire sĕ fie afurisit de cei* . . . . *de io cel mult păcătos*“ . . . .

urméză subscriere fórte frumósă, dar' din causa multor litere suprapuse nu am putut-o descifra. După subscriere: „*non Unitorum*“ la anul 1770 Martie 5 zile.

Altă carte: „*Anologion*“ tip. la anul 1752 în sfta episcopie a Râmnicului. Pe partea din jos a foilor de la început se află scris continuativ. Din causă că foile sunt retezate, nu s'a putut ceti de cât numai: Să să ştie că acéstă carte este . . . (peste vr'o câteva cuvinte nelegibile după litera suprapusă: *h*) cred a fi fost cuvêntul *iermonah.*

Pe pagina a 2: „In numele Domnului Savaot Dumnezeul nostru Amin, scrisam eu popa Georgie 1802“.

Altă carte: „*Apostol*“ în sfta Metropolie la Iaşşi la anul 1756.

Pe partea din jos a foilor de la început: „Să să stie că acésta sftă si Dumnedeescă carte anume Apostol am cumpĕrato Eu Stefan Ermonah pe bani buni si preţ . . . florinţi ca sĕ fie de slujbă intrăcesta sfta mănăstire anume Aftia si cine o ar instrăina de aicia făr de voia ctitorului care'l va rândui Dumneḑeu: unul ca acela sĕ fie afurisit de cei trei sute si 18 parinti dela Nichea si de mine ermonah Stefan Amin A. 1761“.

Pe pagina următóre: „Acum este a bisericii Ciórа şi cine o va instrĕína să fie subt blĕstemul celor 318. Ciórа 1819 prin mine paroch George Pop“.

Pe o altă pagină: „*Episcopu Vasilie Moga au venit în Ciora în biserica 28 septemvrie 1819 George Popp*“.

Altă carte: „*Evangelia*“ tipărită la Bucureşti 1770. Pe o pagină se află scris: „Acésta sfântă şi Dumneḑeéscă evangelie . . . . . . de la sfinţia sa părintele Antonie de la Tibru cu florinti 12 şi au închinat'o sfintei mănăstiri a Plăişorului şi cine va strămuta-o de la sfta mănăstire şi cine vă îndrăsní a face obrăsnicie a o strămuta într'alt loc de la sfânta mănăstire unul ca acela sĕ fie canonisit după canonul sfintei pravile.

Vlet 1771 Ianichie m. p. ermonah“, la alt loc se află scris: „Resmiriţa la ţara Rumănească 1821“.

Cărţi mai vechi la biserica din Ciora mai avem „*Mărgaritar*“, pe care întrĕ alte însĕmnări am aflat şi acésta: „In anul 1848 au fost cătane pe numĕruş şi a dat Dzeu de am scăpat şi de iobăgie“. Deasemenea şi cartea: „*Invăţătură*“ . . . . (începutul lipseşte) întrĕ altele se află scris: „Acésta sfântă şi Dumneḑeéscă carte ce să chiamă căzanie iaşte fórte de mulţi ani tipărită, tipărită neamului rumănesc . . . . Pentru îndreptarea omenească tipărită întaiaóră rumăneşte. Cetitam şi eu mult păcătosul pe densa şi fórte iaste minunată, — de la Duh sft. la mulţi sfinţi suflată şi până . . . oamenilor spre pocăinţă dat iproci“.

La alt loc: Acésta sfântă şi Dumneḑească carte ce se chiamă pruce . . . (?) adecă învăţatură iaşte a popi lui Stan din Ciória, feciorul rĕposatului preot Ioan, din ţara rumănéscă cumpărată cu zloţi 24 şi cine s'ar ispití a-o instrăina sĕ stea inaintea lui Dumnedeu“. Vlétul 1750 decem. 8 zile“. (anul cu ciril şi şi arab). „Constantin dascăl“,

Rěspuns ori rectificare.

„Drapelul“ ne cere un rěspuns. Ne someză sě arătăm *când* şi *faţă de cine* a făcut dl *Mocsonyi* enunciaţiunea dată în numěrul 5 al ziariului nostru?

Rěspundem: N'am afirmat lucrul, ci am dat ştirea cu cuvenită reservă, scriind *„sě fi zis“*. Pentru-că aici în Sibiiu aşa se vorbeşte, că *„ar fi zis“*. Şi se vorbeşte pe basa unei scrisori pe care a primit'o o persónă de caracter şi de tótă încrederea din Sibiiu de la un fruntaş din Lugoj.

Se póte, că persóna de la care avem informaţia sě fi fost dusă în eróre, în care cas, de sine înţeles, că facem rectificarea cuvenită, cu categorica declaraţie, că avem cu mult mai mare stimă şi respect faţă de ilustrul domn *Mocsonyi*, de cât sě fi avut intenţiunea de a'l supěra, ori atrage în mişcările nóstre electorale.

Cât pentru *„când“*, şi *„faţă de cine“*, — putem spune *„Drapelului“* că informaţia nóstră sună aşa, că după conferenţa din Sibiiu, când prin telefon s'a adresat din Lugoj dlui Mocsonyi întrebarea, că acum ce e de făcut?

NOUTĂŢI

Personal. I. P. S. Sa Metropolitul-Primat al României, *Iosif Gheorghian*, a plecat Sâmbătă în strěinătate, în vîrtutea unui concediu mai lung.

*

Revoluţia din Rusia. Despre věrsările de sânge întêmplate Joi în Riga se raporteză ulterior, că lucrătorii încă erau provězuţi cu arme şi se apărau voiniceşte contra miliţiei. Lupta a durat tótă nóptea şi nici Vineri diminéţa nu s'a terminat. Censura nu permite a se trimite nici un fel de ştire despre lupta acésta, care sigur că va fi avênd fórte multe victime. — In *Varşovia* s'au întêmplat ciocniri sângeróse întrě greviști şi miliţie Duminecă, fiind ucişi de glónţe 160 de lucrători; greva ia dimensiuni tot mai mari şi agită în favorul ei chiar şi fete din clasa inteligentă. Din partea guvernului s'a decretat pentru Varşovia stare de asediu.

*

Rěsboiul din Asia. Confirmare oficială despre învingerea japoneză asupra óstei generalului Grippenberg nu a sosit încă. Asemenea nici despre luptele ce decurg la ţěrmurii rîurilor Sa şi Hun nu vine nici o ştire, semn că luptele acestea sunt tot atât de înverşunate şi crâncene, cum fuseseră celelalte lupte mari, date în anul trecut, şi că armata ruséscă nu prea are sorţi de isbândă. Tactica Japonezilor e adecă a nu divulga nimic despre peripeţiile luptelor, până la resultatul final, ear' din parte ruséscă, natural că stând lucrurile rěu, nu se va grăbí nimeni s'o divulge acésta înainte de vreme.

*

Baba Chiva. Joi a rěposat în Brăila baba Chiva Negulescu, în etate de **112 ani.** Lungă viaţă!

*

Aceste două cărţi din urmă se vede a fi fost de la început ale bisericii din Cióra.

Afară de aceste însemnări se mai află şi altele, cari fiind mai mult de însemnătate locală, le-am adunat pentru condica parochială.

*

Pe basa celor espuse până acum avem deci cunoştinţă sigură despre mănăstirea *„aftia“* din plăişorul Ciórei. Locul unde a fost mănăstirea se numeşte şi acum *„La Mănăstire“*. Esistă numirile: „calea mănăstirii“, „potecul călugărilor“ etc. *Eu cred că făcêndu-se săpături la mormintele călugărilor s'ar afla multe* — póte de însemnătate pentru trecutul bisericei nóstre; căci cei bětrâni, durere, prea se ţineau de paragraful Pravilei care dispune: „cărţile învechite şi cari nu se mai pot folosí, sě se ardă, dar' mai cu deosebire sě se îngrópe“.

In locul unde a fost mănăstirea, la iniţiativa subscrisului s'a ridicat o cruce frumósă închisă cu zid şi columne. Crucea a costat 200 cor. bani adunaţi prin colectă de la credincioşi spre eternă aducere aminte.

Ciόra, 22 Decembre 1904.

Constantin Óncea
paroch ort. rom.

Pentru apicultori. Ministrul de agricultură a pus la disposiţia reuniunii regnicolare pentru albinărit 5000 de coróne, din cari reuniunea sě dee micilor economi cari se ocupă cu albinăritul avansuri fără interese pe mierea de la stupii lor.

*

Leacul cancerului. După scrutări şi esperimentări de secoli pentru aflarea vreunui leac sigur contra cancerului, representanţii ştiinţei medicale se věd siliţi a recunóşte, că în faţa acestui morb crâncen ştiinţa medicală, în stadiul ei de acum, e neputinciósă. Nici leac sigur nu e aflat şi nici natura şi causele cari produc bóla, nu sunt descoperite. Limfele, medicinele interne, alifiile şi alte multe leacuri cu cari s'au făcut până acum esperimentări, s'au dovedit tóte a fi fără efect şi medicii s'au reîntors la mijlocul vechiu, la cuţit. Cea din urmă anchetă de medici savanţi ţinută în causa acésta e anunţat că: „Cea mai radicală curare a cancerului e cuţitul. Problema anchetei a fost sě constate originea cancerului, dar' acésta — durere — nu i-a succes. Causa şi provenienţa morbului e încă şi acum enigmă, întocmai cum enigmă era înainte cu veacuri de ani pentru lumea medicală. Ancheta pune mare pond pe faptul, ca publicul sě afle şi sě ştie, că *la începutul bólei* cancerul se póte cura prin operaţie radicală. La casuri mai uşóre pot fi aplicate cu bun efect razele X, de sine înţeles fiind însě, că de la procedeul acesta, la cancer de natură mai gravă nu putem aştepta resultat“.

*

Comerciul de vite în 1904. Conform statisticei făcute în ministeriul de comerciu, în cursul anului 1904 monarchia austro-ungară a importat din străinătate 288.953 capete de vite, în preţ de 37,988 691 coróne, faţă cu cari esportul a fost de 290.028 capete, în preţ de 96,083.024 coróne.

*

Alegerile dietale şi — telegraful. In cele două zile prime ale alegerilor dietale (26 şi 27 Ianuarie) oficiul central de postă şi telegraf din Budapesta a primit şi spedat 188.657 telegrame. A nume: în reţéua interurbană 4889, în provincie 3964, în loc (Budapesta: telegrame si vorbiri pe telefon) 179.805 (dintrě cari 13.892 în orele de nópte).

*

Petrecere în Zerneşti. Invěţătorii şcólei rom. gr. or. din Zărneşti învită la producţiunea poporală, ce o vor aranja Duminecă în 23 Ianuarie v. (5 Febr. n.) 1905 în sala cea mare a hotelului din Zărneşti. Venitul curat este destinat spre scop filantropic. Inceputul la $7^1/_2$ ore séra. Suprasolviri se vor primí cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Petrecere în Brad. Primim invitare la petrecerea cu dans ce se va aranja în Brad, hotel „Central“ la 30 Ianuarie (12 Februarie) 1905, în favorul „fondului Dr. Iosif Hodoş“ de la gimnasiul public român gr. or. din Brad. Comitetul aranjator îl formeză domnii: Dr. Pavel Oprişa, president, Dr. Ioan Radu, secretariu, Aurel Bratu, cassariu, Mihail Stoia, controlor. Intrarea: de familie 5 cor., de persónă 2 cor. Inceputul la 8 ore séra. (Suprasolvirile sě se adreseze direcţiunii gimnasiale şi se vor cuita publice şi în programa gimnasiului pe 1904/5).

*

In sala de la „Unicum“ se va produce Mercuri (azi) şi Joi (mâne) séra, dl *S. Vienne*, artist în ale magiei. Inceputul la orele 8 şi jumětate. Producţiunea e împreunată cu *concert militar*. Preţul de întrare 1 corónă de persónă. Programul ce ni-s'a trimis e bogat şi variat.

*

Fără stomach. O femeie din un oraş al Austriei presentându-se luna trecută în spitalul Rotschild din Viena spre a se lecui la stomach, medicii spitalului i-au făcut diagnosă de tuberculosă în stomach şi — suferind femeia dureri insuportabile, — s'au hotărît sě-i opereze stomachul. Desfăcênd abdomenul au vězut apoi, că întreg stomachul e diformat în o massă canceralǎ şi după scurta consultări s'au decis sě-i depărteze din corp întreg stomachul. Operaţia a succes splendid; femeia e trecută preste ori-ce pericol. Câteva zile după operaţie viéţa bolnavei atârna de-un fir de pěr (cum s'ar zice). In zilele prime o tortură pe bolnava deosebi setea, fiind că nu-i era permis sě bee nici un strop de apă. După o sěptěmână i-s'a dat în dose mici lapte, apoi gradat şi alte alimente uşóre. Acum se simte aşa de bine, în cât póte şi sě facă mişcare prin odaie, ear' peste câteva zile va fi presentată reuniunii medicilor. — Operaţia acésta e unică până acum în analele operaţiunilor renumite. Prima operaţia la stomach, dar' numai parţială, a fost făcută în 1879 de medicul francez Péan; operarea stomachului întreg însě nu s'a mai făcut până acum.

*

Maxim Gorkij, renumitul scriitor din Rusia e în primejdie de a fi spânzurat, dacă cumva n'a fost deja esecutat până în momentul scrierii acestor şire. Cu ocasiunea turburărilor din Petersburg a fost arestat şi el, şi clasificat întrě aceia cari ca instigatori ai revoltei au sě plătéscă fapta cu viaţa.

*

Inecaţi în Dunăre. Sâmbătă séra opt fete ţărance şi un soldat voind sě trécă Dunărea pe ghiaţă întrě Petruvaradin şi Neoplanta, pe la mijlocul rîului s'a rupt ghiaţa sub picióreie lor. Soldatul şi şése fete s'au înecat.

*

Museul istoric şi etnografic. In favorul Museului istoric şi etnografic al Românilor din patrie au contribuit ca rescumpěrare a felicitărilor de Anul-nou 1905 următorii P. D: (Transport din listele publicate deja 1204 cor.) Ioan Pop, preot, Ghiroda, 2 cor., Vasile Dobrescu, înv., Rod, 1 cor., Simion Andron (de la sine şi de la alte şése persóne), Saravale, 1 cor. 20 fil., Ioan Cotruş, preot, Dâncul-mare, 2 cor., Dr. Stefan, Erdély, medic, Orăştie, 5 cor., Ioan Russ, învěţătoriu, Budurlău, 2 cor., Aron Flucuş, preot, Săcel, 2 cor., Beniamin Densuşianu, canonic, Lugoj, 5 cor., Martin Câmpian, Gherla, 10 coróne, Dr. Nicolae Motoc, advocat, Făgăraş, 5 cor., Nicolae Cado, paroch, Păclişa, 4 cor., Gregorie Marienescu, oficial, Lipova, 2 coróne, Ieronim Dănilă, preot, Medatelec, 2 coróne, Dr. Ioan Borcia, profesor, Ioan I. Lăpědat, secretariu II al „Asociaţiunii“, ambii din Sibiiu, câte 2 cor. Total 1251 cor. 20 fileri. — Sibiiu, în 1 Februarie 1905. Biroul „Asociaţiunii“: *Dr. C. Diaconovich.*

*

Esposiţie culinară se va aranja la primăvară în Lipsca. Promite a fi fórte succésă, după ce cei mai renumiţi restauratori din lumea întrégă au promis participarea, arătând ce ştiu produce pe acest „plăcut“ teren.

*

Potop de zăpadă. Se raporteză din New-Jork, că în Statele-Unite un viscol puternic face mari devastaţiuni de Marţi deja, estinzêndu-se de la ţermurii Oceanului Atlantic până la ţermurii Oceanului-Pacific. Fórte multe oraşe sunt isolate total, fiindu-le întreruptă comunicaţiunea cu lumea din jur. In New-Jork viscolul s'a început cu ninsóre aşa de grea şi déså, în cât şi ziua la amiazi trebuiau sě stee aprinse felinarele şi lampele; stradele sunt acoperite cu strat de néuă în grosime de opt urme şi ninsórea încă tot continuă, aşa că edificiile din părţile mai jóse ale oraşului sunt ameninţate a fi înmormêntate în troenii de néuă; comunicaţia pe strade nu se póte face nici cu trăsuri, nici pe jos; Mercuri 6000 de lucrători au cercat sě adune şi depărteze néua de pe strade, dar' nu li-a succes; ninsórea şi gerul i-a silit sě sisteze lucrul. Multe corăbii s'au naufragiat şi cufundat în apropiere de ţermuri, perind în valuri mulţime de ómeni. Puterea vêntului e de 15 miluri pe oră; temperatura scade mereu, fiind Mercuri de 26 grade sub zero. In celelalte părţi ale Statelor-Unite viscolul a făcut devastări încă şi mai mari.

*

Cine e chinuit de reumatism, podagră, vîjăit de urechi, migrenă? Dacă pătimeşte cineva de morburile acestea, foloséscă crucea duplă electro-magnetică inventată de dl Albert Müller (Budapesta, V. Vadász u. 42/V nr. 86 968, care produce resultate uimitóre în privinţa morburilor amintite mai sus. Epistolele de mulţămită sunt neuměrate, dovedind tóte efectul uimitor produs de acéstă cruce, cum se póte vedé acésta, întrě altele, şi din epistola dlui Ludvig Veiser, organist în Pojon.

Cărţi şi reviste.

„Candela“ revista bisericéscă-literară redactată în Cernăuţi de profesorul Dr. E. Voiutschi şi cons. consistorial Alexandru Manastyrski a apărut pe Ianuarie (fasc. I, anul de esistinţă XXIV) cu următorul sumariu: „Buddhismul şi creştinismul, asemănările şi deosebirile întrě ambele religiuni“, studiu apologetic de Dr. Vasilie Găina; Istoria şi literatura moralei creştine de la finea timpului apostolic până la Constantin cel Mare (70—323)“, de Dr. Emilian Voiutschi; „Genesa. Introducere şi comentariu“, de Dr. Vasilie Tarnavschi; apoi obligatul text rusesc pentru preoţimea ruténă a archidiecesei bucovinene; comunicări şi esplicări de casuri pastorale şi ştiri de interes bisericesc.

„Candela“ apare în fascicoli lunari şi costă 8 coróne pe an.

*

„Momente din viéţa bisericésca a Românilor ortodoxi din Transilvania, din anii 1780—1787“, de Mateiu *Voilean*, asesor consistorial. Sibiiu, tipariul tipografiei archidiecesane. Preţul 80 fileri +10 fileri post port. Se póte procura de la librăria archidiecesană.

Din public.*)

Mulţămită publică.

In 24 August v. 1903 am fost introdus în parochia Ampoiţa, tract. prot. al Albei-Iulie. La întrarea mea în acésta parochie am aflat că de unele lucruri sfânta biserică avea neapěrată trebuinţă, şi cari astăzi, mulţămită unor evlavioşi creştini, se věd realisate.

Prima şi cea mai arḑětóre lipsă la sf. biserică a fost, ca sě se măréscă ferestrile, apoi s'a făcut părcanul, s'a ridicat padimentul şi s'a podit la locul destinat pentru femei, s'a curăţit etc. şi la şcólă asemenea s'a făcut unele reparaturi. Spre ajungerea acestui scop am făcut o colectră şi la îndemnul subscrisului au binevoit a contribuí următorii creştini:

Victor Stanca, paroch, 10 cor., Toma Luha l. Gligor, 10 cor., Petru Anghel, 10 cor., Todea Iovu, 10 cor., Nicolae Bolta, 10 cor., Aron Bădilă, Todor Necşa, 6 cor., George Toma, 10 cor., Alexie Lasc, 7 cor., Petru Bodea al Sonului, 6 cor., Petru Bălaş l. Petru, 2 cor., Dionisie Opruţa, 2 coróne, Chirilă Bălaş, 1 cor., Iov Luha, 2 coróne, Gligor Varvara, 2 cor., Constantin Mărginean, 5 cor., Nicolae Danciu, 1 cor., Gligor Davidaş, 2 cor., Simion Varvara, 2 coróne, Toma Davidaş, 1 cor., Ana Nan, 1 corónă, Gligor Todea, 5 cor., Aron Dănilă, 1 cor., Isidor Davidaş, 2 cor., Petru Bălaş, 2 cor., Maxim Fenişer, 1 cor., Silvestru Davidaş, 1 cor., Nicolae Varvara, 1 cor., Pavel Helga, 5 cor., Teodor Ivaşc, 5 cor., Ioan Pirea Luha, 3 cor., Isidor Varvara, 5 cor., Petru Ianeş, 2 cor., Dochia Ianěş, 2 cor., Macaveiu Mare, 1 cor., Teodor Gherman, 1 cor., Toma Balas, 1 cor., Nicolae Varvara l. Tănase, 3 cor., Ioan Bodea al Ravechii, 4 cor., Ilie David, 4 cor., Iosif Bădilă, 4 cor., Toma Mircea, 5 cor., Toma Varvara l. Vasilie, 5 coróne, Ilie Angel, 10 cor., Ana Todea, 1 corónă, Iustina Varvara, 4 cor., Miron Zbutea, 2 cor., Victor Ianc, 4 cor., Vasilie Opruţa, 6 cor., Ioan Opruţa, 2 coróne, Vasilie Opruţa lui Vasilie, 4 cor., Stefan Ivaşc, 1 cor., Rosenfeld Klára, 10 cor., Mózes Izsák, 2 coróne, Toma Bodea, 4 coróne, Ioan Opruţa lui Vasilie, 1 cor., Lazar Barb, 1 cor., Maria Opruţa, 2 cor., Ilie Bădilă, 4 cor., Ludovica Nan, 8 cor., Teodora Varvara, 2 cor., Ioan Luha l. Nicolae, 2 cor., Toma Varvara, 2 cor., Aron Bădilă l. Dan, 4 cor., Gligor Mircea, 1 cor., Nistor Bădilă, 3 cor., Ioan Opruţa, 1 cor., Ilina Helga, 1 cor., Simion Mărginean, 1 cor., Ana David, 1 cor., Ilie Luha, 1 cor., Valentin Iovaşc, 1 cor., Gligor Varvara l. Simion, 2 cor., Antonie Bălaş, 1 cor., Ioan Bădilă l. Gligor 2 cor., Gligor Bădilă l. Gligor, 2 cor., Ilina Todea, 1 cor., Nicolae Todea, 1 cor., Iacob Ciubean, 3 cor., Mitru Anghel, 5 cor., Toma Mircea, 5 cor., Maria Opruţa, 2 cor., Simion Gligor jun., 1 cor., Vasilie Mare, 1 cor., Dochia Varvara, 2 cor., Precup Bădilă al Mariei, 2 coróne, Gligor Bălaş, 2 coróne, Samoilă Oprişor, 2 cor., Pavel Drăgan, 2 cor., Gligor Helga, 5 cor., Pavel Varvara, 2 cor., Toma Tomesc, 1 cor., Simion Ivaşc jun., 1 corónă, Toma Zbutea, 1 cor., Triton Ianěş, 1 cor., Simion Ivaşc sen., 2 cor., Dionisie Cacovean, 3 cor., Vasilie Popa, 3 cor., Macarie Popa, 2 cor., George Bădilă, 3 cor., Ioan Varhara Iistiresc, 2 cor., Alexandru Sav, 1 cor., Gligor Praţa, 1 cor., Filip Varvara, 6 cor., Nicolae Opruţa, l. Vasilie, 4 cor., Maria Suciu, 60 fil. Vasilie Ciucurat, 80 fil.

Afară de acésta, preotésa din loc a făcut o haină bisericéscă négră.

Subscrisul mi-am ţinut de plăcută datorinţă sě aduc şi pe calea acésta tuturor acestor creştini evlavioşi mulţămitele cele mai căldurόse în numele poporului credincios din Ampoiţa, pentru obolul dat.

Ampoiţa, la Anul-nou 1905.

Victor Stanca
paroch ort.

Teatrul orăşenesc.

Mercuri (1 Febr.): *„Kabale und Liebe“*, tragedie în 5 acte, de Fr. de Schiller.

Joi (2 Febr.): după amiazi: *„Der Fremdenführer“*, operetă în 3 acte, de C. M. Zehrer; séra: „Ein Böhm in America, posă cu cântece în 5 tablouri, de Bruno Zappert.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rěspunderea.

„PLUGARIUL“, institut de credit și economíi, societate pe acții în Săcădate.

Domnii acționari ai *institutului de credit și economíi „Plugariul“, societate pe acții* se invită conform statutelor la

a VII-a adunare generală

care se va ținé în Săcădate (localul institutului) **în 23 Februarie st. n. 1905** la 1 oră p. m.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcțiunii și al comitetului de supraveghiare asupra bilanțului anului de gestiune 1904.
2. Propunerea direcțiunei în conțelegere cu comitetul de supraveghiare referitor la distribuirea profitului, și darea absolutoriului.
3. Propunerea direcțiunei și comitetului de supraveghiare referitor la duplificarea capitalului social prin o emisiune nouă de acții.
4. Modificarea unor §§. din statute.
5. Alegerea direcțiunei pe un nou period de 3 ani. [25] 1—1
6. Statorirea salarelor funcționarilor.
7. Dispunere asupra fondului de reservă care a ajuns și a întrecut prescrisele statutelor (§ 48).

Săcădate, la 28 Ianuarie 1905. **Direcțiunea.**

Bilanț la 31 Decembre 1904.

Mérleg számla 1904. deczember 31-ével.

Activa. — Vagyon.		K f	Pasiva. — Teher		K f
Cassa în numĕrar — Készpénz		1,812·42	Capital social, 100 acțiuni à K 100 Részvénytőke, 100 drb. részv.		10,000·—
Cambii escontate — Leszámitolt váltók		110,139·56	Fond de reservă — Tartalék alap		5,000 —
Imprumuturi pe obligațiuni — Kötvény kölcsönök		945·—	Fond de binefaceri — Jótékony alap		300·—
Mobiliar — Felszerelés	180·—		Depuneri spre fruct. — Betétek		57,884 67
amortisare — leirás	20·—	160·—	Cambii reescontate — Viszleszámitolt váltók		35,150·—
			Creditori — Hitelezők		59·54
			Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék		18·—
			Interese transitóre — Atmeneti kamatok		1,364·83
			Profit transp. din 1903 — Áthozott nyereség 1903. évből	100·—	
			Profit realisat în a. c. — Nyereség f. évből	3179·94	3,279·94
		113,056·98			113,056·98

Profite și perderi la 31 Decembre 1904.

Nyereség és veszteség számla.

Spese — Kiadások.		K f	Venite — Bevételek		K f
Interese după depuneri spre fructificare — Betét kamat		2,794·80	Profit transpus din 1903 — Áthozott nyereség 1903 évből		100·—
Salare — Fizetések	300·—		Interese de la cambii escontate — kamat leszámitolt váltók után	6,692·16	
Marce de presență — Jelenleti jegyek	352·—		Interese de la împrumuturi pe oblig. — kamat kötvénykölcsön ut.	169·—	6,861 16
Spese, chirie, luminat, încăldit — Költségek, házbér, világitás, fütés	380·39	1,032·39	Provisiune — Jutalék		1,188·13
Contribuțiune — Adó: directă și aruncuri, egyenes és potadó	743·08				
10% de la interese de depuneri — betéti kamat után	279 08	1,022·16			
Amortisare din mobiliar — Leirás a felszerelésből		20·—			
Profit curat — Tiszta nyereség		3.279·94			
		8,149·29			8,149 29

Săcădate, la 31 Decembre 1904.

Constantin Prie m. p.
president.
Ioan Cândea m. p.
membru al direcțiunei.
Ioan Stanciu m. p.
cassariu.
Ioan Iordachie m. p.
contabil.
I. Vătășan m. p.
revisor espert.
Ioan Georgescu m. p.

Revĕḑut și aflat în consonanță cu registrele principale și auxiliare. — Megvizsgáltatott és a fő- es segédkönyvekkel összhangzásban találtatott.

Săcădate, 28 Ianuarie 1905.

Comitetul de supraveghiare — A felügyelő bizottság:

Ioan Bucur m. p.
president.
Ioan Prie m. p.
Toma Măhăra m. p.
Ioan Petrișor m. p.
Toma Podea m. p.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediție de lux broșat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto poștal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicínele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicínele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschalia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roșie cu copcii 4 cor.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesană.**

Pentru pacienții de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit, prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca vindecătóre, cu vin bun; întărește și învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințéză puternic asupra nouei formări de sânge sănătos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli cu vomări,** cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtéză prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stărei bolnăviciose a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua disposiție**, precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspĕt impuls. Vinul de burueni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușuréză formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calméză nervi escitați și creéză nouă **voe de viéță**. Nenumĕrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de *ierburi* se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiiu, Turnișor, Sĕliște, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșinĕu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

Păziți-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 5—21

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 8 Sibiiu, Sâmbătă 22 Ianuarie (4 Februarie) 1905 *Anul LIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Către alegătorii români din cercul Sebeșului-săsesc.

A biruit candidatul guvernului, a biruit ministrul Hieronymi.

Minune ar fi fost sĕ nu birue!

Alegĕtorii sași cu maioritatea lor măestrită erau resoluți sĕ alégă la comandă și pe ursul din pădure, au ales odinióră pe jidovul Vészi-Weisz, au ales acum pe Hieronymi, pe acela, care a decretat ca ministru de interne că în Ungaria nu esistă naționalități, ca și când ar fi decretat că nu esistă petri, ci numai apă, care trece.

Alegĕtorii din maioritate se vede că au uitat acea faimósă ordonanță și cred că alesul le va fi spre bine.

Românii însĕ de la strămoșii lor au moștenit însușirea, că țin minte și binele și rĕul. E blând Românul, e ascultător, iubește ordinea, e recunoscĕtoriu de binefaceri, dar' este și tenace și are bună memorie.

Partidul poporal săsesc nerecunoscut de Hieronymi i-a procurat mandatul de deputat, căutat ací, după ce l'a perdut în alte două locuri.

Ce ironie!

Partidul român, asemenea nerecunoscut de dumnialui, i-a dat rĕspunsul cuvenit arătându-i cât de puternic esistă, în cât mai-mai era sĕ 'i trântéscă!

Câți bani au trebuit óre pentru a aduce alegĕtorii din mari depărtări, chiar și din America?!

Ce mijlóce de presionare au trebuit óre, pentru a convinge pe alegĕtori, că e mai bine sĕ fie ales representantul esclusivismului celui mai aprig, tovarĕșul vestitului Berzeviczy cu al sĕu veninos proiect de lege școlar, — de cât sĕ fie ales acela, care reclamă recunóșterea drepturilor divine și eterne ale *tuturor naționalităților din țéră*, care pretinde ușurarea acelor multe sarcini, cari în nedréptă proporțiune globesc mai cu sémă pe biata țĕrănime, nu numai pe Români, ci și pe alții.

Domnul comite suprem, care 'și mutase reședința la Sebeșul-săsesc, póte raporta stăpânului sĕu, cu ce mijlóce i-a succes cu mare nĕcaz a-l scăpa de a treia cădere, mijlócele acelea bine cunoscute și probate în fericita nóstră patrie.

Dar' dămu-i pace maiorității celei de 27, tragă-și fie-care sémă cu conștiința sa.

Voi însĕ, alegĕtori români, mândri sĕ fiți, căci ca o armată bine disciplinată, în șiruri strînse ați purtat lupta pentru dreptul poporului, o luptă carea în urma urmelor totuși trebue sĕ fie cu isbândă.

Mândră este de lupta Vóstră tótă suflarea românéscă, dușmanii chiar vĕ admirau bărbăția neclintită, ear' eu mai mândru sunt de ale mele 467 voturi, de cât póte fi domnul Hieronymi de ale sale 494.

De-și nu pentru persóna mea, ci pentru causa poporului și a dreptății ați luptat, de-și eu însumi numai din simț de datorință către poporul meu, cu abnegațiune personală, m'am conformat și cu privire la politica de activitate concluselor conferenței nóstre naționale, pentru a Vĕ puté asculta glasul, cu care m'ați chemat, totuși mĕ simt dator a Vĕ mulțămí, căci cu onorifică iubire și încredere în jurul meu ați purtat cu atâta demnitate acea luptă dréptă.

Mulțămesc bravilor conducĕtori, mulțămesc inteligenței române din acest cerc electoral și o rog sĕ comunice acésta a mea declarațiune de recunoștință tuturor alegĕtorilor mei.

Sibiiu, 1 Faur 1905.

Dr. Liviu Lemény.

Resultatul.

Sibiiu, 3 Februarie n.

Poporul alegĕtor român din statul ungar a ratificat hotărîrea conferenței naționale din Sibiiu, de a se rupe cu politica de pasivitate. La apelul ce i-s'a adresat din partea fruntașilor sĕi, a grăbit la urnă, pentru a-și da votul pentru candidații naționali. Poporul român din statul ungar s'a pus deci la alegerile recente pentru dietă pe partea acelora, cari ziceau și zic, că în lumea de astăzi drepturile se câștigă numai pe basa hărniciei proprii, nu pe basa documentelor vechi, mucegăite, cari ori-cât de frumos sĕ fie scrise, sunt aceea ce sunt, pergamente păstrate în archive, de folos istoriei și ómenilor cari fac istorie. Drepturi politice pe basa lor nu mai câștigă astăzi nimeni.

Am fost totdeuna întrĕ aceia, cari așa resonau, mai ales că vederile acestea erau ale întemeietoriului ziariului nostru, ale marelui *Șaguna*, al cărui testament politic datorință aveam sĕ 'l esecutăm. De aceea, ne bucurăm, că poporul alegĕtor român din patrie a înțeles importanța hotărîrilor luate în conferența de la 10 Ianuarie n. c. ținută în Sibiiu, și dând ascultare fruntașilor sĕi a dovedit că una este cu ei.

Nu putem zice, că învingerea nóstră ar fi fost strălucită. Dar' n'avem motiv nici sĕ fim nemulțămiți cu resultatul ce ni-s'a dat din alegeri. Avem 7 deputați aleși, și doi în balotaj, dintrĕ cari cel puțin unul va mai fi ales, prin urmare partidul va fi representat în dietă prin opt voturi naționale române. Puține, nu 'i vorbă, față de voturile pe cari le aveam în dietă la anul 1866, 1869 și 1872, dar' sĕ nu trecem cu vederea, că pe atunci alegerile la dietă se făceau în Ungaria pe basa legii electorale (mai liberale) de la 1848, nu pe basa legii meșteșugite de la 1874, care ni-a luat posibilitatea de a mai alege deputați în numĕrul de mai nainte. După întrarea în viéță a legii electorale din 1874 n'am mai putut trimite în dieta țerii, noi, Românii din Ungaria, nici la 1875, nici la 1878, nici la 1881 și nici la 1884, nici măcar *șepte* deputați naționali, câți am ales acum, pe când la 1887 n'am mai putut alege de cât chiar numai pe unul, pe generalul *Doda* la Caransebeș.

Avêndu-le acestea în vedere, trebue sĕ ne mulțămescă deci faptul că *am putut* alege de astă-dată și numai 7 ori 8 deputați naționali români, dată fiind graba mare cu care am întrat în luptele electorale, nepregătiți, neorganisați, nedisciplinați, nespriginiți de nimeni, ba încă mai și ocărîți și împedecați de unii dintrĕ ai nostri.

Ce însĕ trebue sĕ ne inveseléscă este mai mult *purtarea esemplară a poporului nostru la aceste alegeri*, o purtare, care a fost admirată și lăudată pretutindenea și de străini, de contrarii nostri. Poporul român a arătat și de astă-dată, că e *element de ordine*, că stiméză convingerea și credința contrariului politic, nu 'l urește, nu 'l dușmănește, și dacă merge și el la urnă, o face pentru-că așa 'i dictéză convingerea, pentru care e în drept sĕ ceară și ei stimă și respect de la contrariu.

S'au ivit apoi pe unele locuri și oi rătăcite, cari nu numai ele au apucat pe căi greșite, dar' au arătat lupilor calea pe care pot sĕ între la turmă, ca sĕ risipéscă turma întrégă. Sperăm, că însuși poporul, indignat de ținuta lor, le va aduce la reson până la proximele alegeri, când apoi mai bine pregătiți, mai bine organisați, mai bine disciplinați, vom puté sĕ întrăm în luptele electorale cu mai bune prospecte de isbândă.

Se vor fi făcut în fine și greșeli, pe unele locuri, din partea ómenilor nostri, greșeli cari pe viitoriu vor trebuí sĕ fie evitate. Dar' pentru a le puté evita, trebue sĕ le cunóștem, cum peste tot trebue sĕ cunóștem decursul alegerilor din tóte cercurile în cari am fost interesați, pentru-că numai așa putem scóte învĕțătură din aceea ce am facut, ori am întrelăsat a face. Așteptăm deci rapórte amĕnunțite din fie-care cerc electoral, pe cari le vom publica întregi în colónele ziariului nostru, făcênd acum începutul cu cele deja primite, din cercul *Sebeșului* și al *Boroșineului*.

*

Alegerea din Sebeș.

Sebeșul-săsesc, 1 Febr.

Ieri, în 31 Ianuarie, s'a ținut aici alegerea de deputat dietal pentru cercul Sebeșului.

Alegĕtorii români au candidat pe *Dr. Liviu Lemény*, advocat în Sibiiu, cu program național, ear' Sașii pe ministrul *Hieronymi*.

Am făcut tot ce s'a putut, ca sĕ eșim biruitori, dar' durere, am fost învinși, și din urnă a eșit candidatul Hieronymi.

Cu atât mai măreț și mai strălucit a fost însĕ succesul nostru moral.

Insuflețirea cea mare a Românilor, dragostea arătată față de causă și candidatul lor, *ordinea esemplară observată la alegere*, a insuflat respect și contrarilor.

Iți era mai mare dragul sĕ vedi pe cei aprópe 300 alegĕtori români din Sebeș, unul ca unul, îmbrăcați în haine de sĕrbătóre, mergĕnd de la locul lor de întrunire la locul de alegere sub conducerea preoților, patru cu patru, în ordine esemplară și întrĕ strigăte de bucurie!

N'a rĕmas în Sebeș și în cerc Român adevĕrat sĕ nu se presenteze la urnă și sĕ nu voteze pentru candidatul național; și *nu s'a găsit aici Român, care sĕ 'și dee votul pentru candidatul guvernamental*, pentru sugrumătoriul partidului nostru național. Trei oi rătăcite, — amploiați de stat, — de mult nu mai sunt numĕrate întrĕ Români.

Am rĕmas învinși, dar' am fost învinși pe cale cinstită, căci au fost folosite tóte mijlócele posibile, numai ca sĕ mai fim înfrânși și de astădată. Organele administrative și-au luat refugiul la fel și chip de intimidări față de alegĕtorii încâtva atârnători de ele, ca sĕ se rețină de la votare. Au amenințat pe preoți cu perderea congruei, dacă vor vota cu candidatul național. Notarii au fost citați la pretură și provocați sĕ nu voteze. Ear' pe sate finanții și gendarmii de o sĕptĕmână n'au mai încetat cu intimidările față de cârcimari și traficanți, că dacă vor vota cu candidatul național își vor perde licențiile.

Tóte însĕ au fost înzadar. Ómenii conștii de drepturile lor nu s'au lăsat nici ademeniți nici intimidați. Dintrĕ 495 alegĕtori români, câți au putut vení la alegere, numai 28 s'au găsit cari n'au avut curagiul sĕ se presenteze la urnă și sĕ 'și spună voința. N'au votat de loc.

Intrĕ acești fricoși au fost și cei 10 notari români din cercul Sebeșului. Ori și cât și-a dat lumea silința sĕ 'i îmbărbăteze, arătându-le datorințele lor față de poporul care i-a ales și îi hrănește, și spunêndu-le, că colegii lor din cercul Sĕliștei toți vor vota cu candidatul național, și că candidatul nostru a fost candidat și cu consimțĕmêntul lor, declarând atuncia că și ei vor vota cu el, — nimic n'a folosit, tóte au fost zadarnice, nelăsându-se induplecați la împlinirea datorinței lor românești.

Sĕ 'și aducă aminte domnii notari, că acum 4—5 ani, când Românii erau pasiviști, la o alegere de deputat luând dintrĕ ei unii parte în convoiul deputatului ales și au fost desaprobați publice, — care de care respingea mai aspru învinovățirea ce li-se făcuse, și 'și accentua mai tare curățenia și purtarea românéscă.

Nu vorbe sforăitóre și desvinovățiri în jurnale ne trebuesc, Domnilor, ci fapte și ținută démnă românéscă!

Notariul Dumitru Munthiu din Reciu și subnotariul Muntean din Cărpeniș (cercul Mercurei) au votat cu noi. Lor nu li-a fost frică sĕ 'și împlinéscă datorința. Onóre lor!

Afară de cei 10 notari, dintrĕ români nu s'au presentat la votare: 1 preot (bolnav), 1 învĕțătoriu pensionat, 7 diferiți amploiați de stat și administrativi și 9 cârcimari și traficanți, cu totul 28. Nu înțeleg pe amploiații administrativi pentru ce nu sunt mai resoluți, când e vorba de causă românéscă, că dóră Români sunt și ei și Românii i-au pus în oficii.

A fi resolut și conștiu de datorință, pentru nimenea nu e stricăciune, ci isbândă, căci din ce e cineva mai resolut și conștiu de datorința sa, cu atât e stimat mai mult de lume, și respectat chiar și de superiorii sĕi.

Rĕu a făcut și cârcimarii și traficanții, că au șovăit și au ascultat mai mult de finanți și de pădurari, de cât de glasul poporului, care i-a născut și îi hrănește. Sunt vrednici de disprețul tuturor Românilor.

Alegerea a decurs în ordine perfectă.

Votarea s'a început la 9 ore a. m. și a înaintat astfel:

			Lemény		Hieronymi	
La orele		12·5	264	voturi	289	voturi.
			din Sebeș.			
„	„	12·55	300	voturi	289	voturi.
„	„	1·45	308	„	319	„
„	„	2·30	355	„	372	„
„	„	3	387	„	372	„
„	„	3·30	428	„	372	„
„	„	3·56	446	„	412	„
„	„	4·25	460	„	460	„
„	„	4·45	460	„	486	„
Incheiere		5·45	467	„	494	„

Am căzut deci cu 27 voturi. Sórtea alegerii au decis'o voturile săsești din Mercurea (54).

Dacă s'ar fi presentat la votare toţi cei 28 ai nostri cari s'au reţinut, învingeam noi cu un vot.

După comune voturile date pentru candidatul naţional se împart astfel:

1. Din Sebeş 264, 6 abţineri.
2. Lancrĕm 38, afară de 2 toţi s'au presentat.
3. Rĕhău 22, 1 abţinere.
4. Câlnic 6, toţi.
5. Deal 8, toţi.
6. Cacova 3, toţi.
7. Căpâ'na 4, 2 abţineri.
8. Laz 5, 2 abţineri.
9. Loman 5, 1 abţinere.
10. Petrifalĕu 4, toţi.
11. Rĕchita-Strugari 4, 2 abţineri.
12. Sebeşel 4, toţi.
13. Săscior 6, 1 abţinere.
14. Şugag 8, 3 abţineri.
15. Pianul de-jos 22, 1 abţinere.
16. Pianul-de-sus 16, 1 abţinere.
17. Mercurea 14, toţi.
18. Jina 15, 6 abţineri.
19. Gârbova 6, toţi.
20. Reciu 6, toţi.
21. Cărpeniş 7, toţi.

Afară de abţinerile acéstea, numai alegĕtorii rĕposaţi de la facerea listei încóce şi cei emigraţi la America au lipsit de la alegere, încolo tótă suflarea s'a presentat.

Tot aşa de bine s'au presentat şi contrarii. Ei vr-o 30 alegĕtori şi au adus şi dintrĕ cei din depărtări mari: de la Maramurĕş, Viena, Graz etc.

Lupta a fost înverşunată. Aici nu s'a luptat partidul naţional cu cel guvernamental, ci mai mult Saşii au făcut svêrcolirile omului din agonie de a se mai susţiné câteva clipe în viéţă; au făcut ultimele sforţări pentru susţinerea hegemoniei asupra nóstră. Prietinii nostrii saşi, precum totdeuna de când au venit în ţéra acésta, aşa şi de astădată s'au unit cu ungur, neamt, jidov, şi s'ar uní şi cu infernul, numai ca sĕ ne strivéscă. Prietenii nostri saşi, pe cari noi Românii i-am îmbogăţit şi îi îmbogăţim, şi cari ca naţionalitate tot aşa sunt de ameninţaţi de curentul bolnăvicios din ţéră ca şi noi, şi din acest motiv ar trebui sĕ fie mai aprópe de noi de cât de asupritorii lor, şi acum au dovedit ura cea veche a lor faţă de noi şi nisuinţa cu mişcarea tuturor petrilor, ca sasul sĕ fie stăpân şi românul slugă. Stăpânirea acésta însĕ puţin va mai ţiné. Acésta a fost cea din urmă învingere a lor. Acésta li-a dovedit-o ordinea, însufleţirea fără de păreche şi puterea de viéţă, dovedită de Români la alegerea de ieri, în cât şi primariul oraşului a trebuit sĕ recunóscă şi la încheierea alegerei sĕ enunţe, că „partida contrară, de-şi cu voturile a rĕmas în minoritate, s'a purtat însĕ atât de brav, în cât trebue sĕ recunóştem că a raportat o jumĕtate de învingere“.

Va da Dzeu, ca în curĕnd sĕ fie învingerea deplină.

Alegerea de eri va fi dovedit dóră şi acelor domni din Sibiiu, cari s'au esprimat că sebeşenii umblă cu „Techturi-Mechturi“, că s'au înşelat în presupunerile lor.

Un alegĕtor.

*

Tot din Sebeş.

Un alt corespondent ne scrie din Sebeş următórele:

In cercul acesta (Sebeş) populaţiunea întrégă e: Români la 30.000, ear' Saşi şi puţini Unguri, Jidovi etc., toţi la olaltă ceva peste 6000. Alegĕtori însĕ sunt: Români 534 şi Saşi cu toţi ceilalţi străini 547, la olaltă 1081.

Dintrĕ alegĕtori lipsesc cam în o formă şi de la unii şi de la alţii prin morţi ori duşi în America, la olaltă 60.

De ai contrarilor nostri, induşi în listă, lipsiau prin Viena, Bucureşti, Bucovina, Berlin, Graţ şi aprópe prin tótă Europa 30 inşi. Din acestia numai 4 inşi li-au lipsit.

De ai nostri au lipsit de la vot 27, ear' de ai contrarilor 23.

Astfel a primit Dr. Liviu Lemény 467 voturi şi Hieronymi 494, adecă cu 27 mai multe.

Alegerea a decurs în mod esemplar, cum rar se va mai fi întêmplat undeva în Europa.

Românii s'au purtat aşa de brav, în cât spre laudă şi onóre le póte serví, căci *nici un vot românesc nu s'a dat lui Hieronymi, cel ce a spart partidul naţional.*

Deputatul *Szöcs Pál* din Vinţul de jos şi alţi vr'o cinci, veniţi aici a nume la alegere, au rĕmas uimiţi de însufleţirea şi solidaritatea Românilor.

In piaţa mică din Sebeşul săsesc, unde s'au adunat alegĕtorii români, erau cel puţin 10.000, bărbaţi şi muieri, tineri şi bĕtrâni, aşteptând cu nerĕbdare resultatul, care s'a ştiut numai la $5^1/_2$ ore p. m.

Din tóte piepturile acestor mii se striga de resuna Sebeşul: „Trăiască Dr. Lemeny, şi jos cu Hieronymi“.

Pusu-şi-au Saşii tótă puterea. Făcutu-s'au presiuni iertate şi neiertate, mai cu sémă asupra crişmarilor, traficanţilor şi a tuturor amploiaţilor, dar' cu tóte acestea *nici un vot nu ni au putut lua.*

Cei ce au avut motive de absentare d. e. amploiaţii, pot fi scusaţi, dar' cei cari din alte motive au absentat, d. e. înfricaţi pentru licenţii ori perderea de pensie, etc., îşi vor primí de la poporaţiune rĕsplata meritată.

Cu noi a votat din convingere un Ungur, *Vadász Kálmán* pălărier, şi *I. Korhbonyer* din Pianul-superior.

Putem spune cu siguritate, că la o altă alegere, preste 5 ani, când noi vom avé cel puţin cu 100 voturi mai mult, contrarii nici nu se vor mai încerca a pune candidat, vĕzênd că noi acum, fiind în minoritate faţă de ei, era aprópe sĕ-i învingem. Acum, după alegere, dacă se vor încerca a intimida pe vre-unul cu licenţie etc., atunci privim lucrul de provocare şi vom trebuí sĕ rĕspundem la astfel de provocări.

Poporul era în o aşa însufleţire, în cât sĕ fi votat vre-un Român cu Hieronymi ar fi fost imposibil, pe lângă tótă jandarmeria, a 'l apăra de judecata poporului.

Dacă ar fi aşa toţi Românii în tóte cercurile, atunci 50 de deputaţi am trimite în dietă.

Insĕ credem, că se vor lumina şi cei de la Vinţ şi Igh'u, căci sunt huiduiţi, toţi, ca şi cei din Ocna.

c.

*

Alegerea din Boroşineu.

— 30 Ianuarie n.

Alegerea de deputat dietal în cercul nostru — cum se ştie — a fost Joi în 26 Ianuarie st. n. Resultatul încă e cunoscut: candidatul naţional român, *Dr. Ioan Suciu,* advocat în Arad, a întrunit 1199 voturi, candidatul partidului liberal Bar. Solymosy Lajos 526, ear' cel al socialistilor — nici un vot.

E de folos public pentru Români a se ştí mijlócele cari au produs acéstă învingere strălucită, pentru-ca sĕ scótem din ele învĕţăturile trebuinciose pentru viitoriu.

Candidatul liberal până acuma în trei cicluri a representat cercul acesta al Boroşineului. E mare proprietariu, care posede în cercul acesta o avere preţuită la 20 milióne. E om cu influinţă întrĕ bărbaţii conducĕtori din comitat şi ia parte activă la tóte mişcările politice şi economice ale comitatului. In domeniile sale are mulţi diregĕtori, şi stă în fruntea cassei de păstrare din loc, care stă în legătură cu bogata însoţire agronomică, înfiinţată de dînsul. Afară de acestea, în cerc sunt mulţi alegĕtori neromâni, precum în Boroşineu, în Cermeiu, în Mocrea (Apatelek), în B.-Sebeş şi Derna, plugari, măiestri, lucrători la fabrice, apoi diregĕtori de stat, comitatensi, notari comunali, cari toţi la olaltă dau un contingent destul de mare şi cari s'au silit a cuceri dintrĕ ai nostri pe partea candidatului lor cât de mulţi. Cu tóte acestea, partidul naţional a învins în mod atât de strălucit, de nici noi înşine n'am contat la acésta.

Causele cari au produs biruinţa nóstră sunt multe. Mai întâiu, că *pregătirile s'au făcut şi se fac cu ani mai nainte.* In comitatul Aradului adecă s'a constituit aşa numitul partid naţional român, în frunte cu valorosul bărbat *Mihail Veliciu.* Atât inteligenţa, cât şi poporul din comitat priveşte cu mândrie la bărbaţii grupaţi în jurul acestui stegariu, cari merită stima şi alipirea nóstră, căci iau parte activă la viaţa nóstră publică, şi în sala comitatului luptă cu energie pentru drepturile poporului. Acesti bărbaţi, asigurându-şi încrederea publicului român — ca partid naţional organisat şi bine condus, au înrîurit asupra alegerilor de membri în comitetul comitatens — în cât astăzi avem în acest comitat peste o sută representanţi, cari vorbesc româneşte, şi nĕcazurile nóstre le espun în limba poporului. Din sala comitatului a străbătut vestea bună până în coliba cea mai îndepărtată a Românului, ducĕnd în ea raze de mângăere şi de veselie. Poporul astfeliu deşteptat — priveşte cu mâhnire la tractarea maşteră din partea organelor administrative şi înécă în sine nĕcazul inimei sale, dar' totodată aşteptă ocasiunea binevenită, pentru a da espresiune neîndestulirii sale.

La alegerile pentru comitetul comitatens — unde a putut, a ales bărbaţi luminaţi, de pănura sa. Acum, la alegerea de deputat, a ales un bărbat, care de vr'o câţiva ani consecuent luptă pentru drepturile şi uşurarea poporului român.

Insaşi alegerea o descriu pe scurt în următórele:

Candidatul liberal încă în Decembre anul trecut a ţinut vorbiri de program în mai multe comune fruntaşe din cerc, în tot locul cu tămbălău. Stégurile sale fâlfâiau în tóte comunele şi aderenţii lui credeau că 'i este sigură învingerea. Candidatul nostru îşi începe turneul la 2/15 Ianuarie în Cermeiu, o comună ai cărei alegĕtori sunt jumĕtate Români, jumĕtate — neromâni. Românii de aici, sub conducerea preotului Dimitrie *Popoviciu* (mi-se impune sĕ 'i arăt numele) l'a primit cu mari ovaţiuni, cu un banderiu de 100 călăreţi. Vorbirea program dl Suciu şi-a spus'o în două limbi, şi sub impresiunea ei — alegĕtorii magiari au declarat, că ei încă aderéză la ea. Tot cu însufleţire a fost primit candidatul nostru în comunele din aşa numita „Luncă“: în Şomoşcheş, Apateu, Berechiu, Şicula şi Gurba, apoi la Seleuş, Moroda, Germata şi Mocrea

Mai imposantă a fost primirea în centrul cercului, *B.-Ineu.*Ací candidatul s'a presentat la sĕrbătórea Botezului. Marea biserică — de sine se 'nţelege — era plină de popor şi chiar la începerea sfinţirii apei sosaşte candidatul în biserică, însoţit de mai mulţi inteligenţi întrĕ cari era preotul gr. cat. Dr. Vasilie *Lucaciu* şi secret. cons. Vasilie *Goldiş.*

După ieşirea din biserică şi după prânz s'a adunat o mulţime imensă de popor pe piaţa din naintea bisericii nóstre. Banderiul şi musica locală română (trimbiţaşi) cu o grupă de popor plécă la casele dlui Dr. T. Burdan, ca sĕ aducă pe candidatul.

Ineul e un oraşel cu cinci mii de suflete. Maioritatea e română, dar' sunt şi plugari neromâni (mai ales — cehi), cari trăesc în bună înţelegere cu Românii. Fiinţă omenéscă vie, de la diregĕtoriu până la servitoriu, n'a rĕmas a casă, ci toţi au venit la ascultarea programului. Aspectul adunării péna nu 'l póte descrie. Nu ştia omul ce sĕ admire: însufleţirea mulţimei, ordinea esemplară, ori frumseţa pitorééscă a poporului. S'a constituit conferenţa sub ceriul liber. Primul vorbitoriu e Dr. V. *Lucaciu,* după dînsul candidatul *Dr. Suciu,* apoi un plugariu, şi în urmă *V. Goldiş.* Toţi au vorbit cu efect. Ca şi într'alte comune, aşa şi ací s'a ales un comitet local pentru pregătirea alegerii. Candidatul a fost petrecut apoi până la hotarul comunei vecine Bocsîg, unde, cum şi în tóte celelalte comune a fost primit cu mari ovaţiuni, aşa la B Sebiş, la Derna ş. a. Comitetele locale pe tótă linia au fost în neadormită activitate. Candidatul s'a presentat în fie-care comună din cerc, ear' diregĕtoriul de la administraţie tot în călcâiul lui.

A venit apoi ziua alegerii.

Din partea cadidatului liberal se aduceau şi se întindeau mese peste mese, s'au tăiat doi boi, o sută de oi ş. a. ş. a., birturile tóte au fost cuprinse de el, ear' ai nostri partisani au avut adăpostire prin casele ómenilor nostri, şi 'şi astîmpĕrau fómea cu mălaiul din straiţă. Deja la întrarea a lor două trenuri separate — s'a putut cunósce, că vom ieşi învingĕtori. Lume — ca la trei târguri de ţéră; trăsurile fără numĕr. Tinerii inteligenţi din Arad şi jur susţineau ordinea, care nici prin un incident n'a fost conturbată. Votarea asemenea a decurs în ordine esemplară. Miliţia, pedestraşi şi călăreţi, n'a avut nimic de lucru. Plugarii fără vot controlau pe cei cu vot. Insuşi candidatul a stat în fruntea alegĕtorilor de diminéţa până séra.

Cu un cuvênt: *organisaţia şi conducerea a fost perfectă de la început până la sfîrsit.* Tóte aceste pot serví de învĕţătură şi pentru alte cercuri, în cari cu seriositate se pun ómenii pe lucru şi susţin candidatura vre-unui bărbat vrednic de încredere dintrĕ ai nostri.

Dl Dr. Alex. Mocsonyi despre „Albumul artistic“.

Ilustrul naţionalist şi mecenat român, dl *Dr. Alex. Mocsonyi,* a ţinut sĕ adresze dlui *D. Comşa* scrisórea ce urméză:

Stimate dle profesor!

Numai astăzi aflu timp sĕ-ţi spun, cât de plăcut am fost surprins prin cadoul de Crăciun ce mi-a făcut comitetul „Reuniunii agricole române din Sibiiu“ prin trimiterea unui exemplar de onóre al „Albumului artistic“. Sunt încântat de minunăţiile simţului estetic şi artistic al ţĕrancei române. Gust mai fin şi mai distins abia se va găsí la vre-un alt popor.

Felicit Reuniunea de acéstă lucrare, ear' pe Dta, dle profesor, de esecutarea acestei lucrări, care este o adevĕrată piesă de cabinet şi prin care Vi-aţi câştigat un merit naţional neperitoriu.

Ar fi de dorit, ca ornamentica casnică a poporului român sĕ fie cunoscută şi străinilor. De aceea Te rog sĕ binevoeşti a trimite pe spesele mele, dar' în numele Reuniunii, al cărei president binemeritat eşti Dta, câte un exemplar din „Albumul artistic“ vre-unui museu din Budapesta, Viena, Berlin, Paris şi Roma, ear' mie ací la Birchiş încă 5 exemplare.

Rugându-Te sĕ fi interpretul mulţămitei mele căldurose pentru atenţiunea, deosebit de amabilă, cu care a binevoit a mĕ onora comitetul Reuniunii, sunt al Dtale sincer stimătoriu

Alex. Mocsonyi.

Acéstă scrisóre, aşa credem, nu are trebuinţă de comentar.

Rĕmâne sĕ amintim, că dintrĕ prelaţii nostri au comandat din „Albumul artistic“ a nume I. P. S. Sa metropolitul *Dr. Mihalyi* 3 şi metropolitul *Meţianu* 2 exemplare.

De asemenea au comandat câte 2 exemplare şi a nume: institutele nóstre „Victoria“ (Arad) şi „Cassa de păstrare“ în Sĕlişte, cum şi dnii advocaţi: *N. Garoiu,* (Zerneşti) şi *A. Cosma* (Şimleu).

„Albumul artistic“, reamintim, se vinde cu *56 coróne* şi se póte comanda de la *comitetul „Reuniunii agricole române“ în Sibiiu — Nagyszeben.*

Rĕspuns „Gazetei“.

„Gazeta Transilvaniei“ s'a supĕrat pe noi pentru articolii „După conferenţă“, publicaţi în numerii 5 şi 6 din anul curent.

Ţinem sĕ constatăm, spre orientarea *„Gazetei“,* că articolii nu sunt scrişi din partea redacţiunei nóstre, ci sunt veniţi din afară, de la un fruntaş cu rol conducĕtor în actuala formaţiune a partidului naţional român, *gata totdéuna a rĕspunde pentru aceea ce scrie.*

Incolo am ruga *„Gazeta“* sĕ nu ne facă nedreptate cu învinovăţirea, că *„Telegraful Român“* ar fi contrar declarat al partidului şi programului naţional român.

„Telegraful Român“ a combătut şi va combate când va trebuí *conducerea rea* a partidului, cu care nu e permis nimĕnui sĕ facă esperimente hazardate, dar' n'a combătut partidul.

„Telegraful Român“ a pledat pentru *activitate,* punct de vedere acum acceptat din part a partidului, dar n'a desconsiderat pasivitatea, câtă vreme aderenţii ei au fost în maioritate.

„Telegraful Român“ a pledat şi va pleda pentru *revisuirea* programului — decretată deja şi ea în principiu din partea conferenţei de la 10 Ianuarie n. c., — pentru-că crede, că partidul numai aşa póte sĕ ajungă sĕ fie tare şi temut, dacă se înroléză sub stégul sĕu, în mod activ, tótă suflarea românéscă, ear' pentru a se puté înrola, se cere un program pe care sĕ 'l pótă accepta şi subscrie tótă suflarea românéscă, — dar' până atunci

programul și hotăririle partidului, aduse în formă corectă, *ziariul nostru le-a respectat și le va respecta.*

Un singur partid formăm, noi Românii din statul ungar, pentru-că un singur *scop* avem, și nu putem recunóște pe séma nimenui dreptul de a ne scóte din partid, numai pentru-că, — ori tocmai pentru-că, — am representat în trecut decenii întregi curentul eșit acum biruitor în sinul partidului, — *curentul activist.*

Convocare.

Membrii reuniunei femeilor române din Abrud, Abrud-sat și jur, cum și on. domni bărbați de încredere, prin acésta sunt rugați a lua parte la *adunarea generală estraordinară,* ce se va ține Mercuri în 15 Faur st. n. a. c. la orele 2 d. a. în localulul școlei Reuniunii

Obiectul:

Acuirarea unor realități pe séma Reuniunii.

Abrud, la 31 Ianuarie 1905.

Ana Filip
presidentă

Ioan Simu
secretariu.

NOUTĂȚI

Vasilie Petri, binemeritat pe terenul pedagogiei, a rĕposat Marți nóptea în Năsĕud, în etate de 71 ani. V. Petri s'a născut în Mocod la 2 Febr. st. v. 1833. Studiile pedagogice și-le a făcut în Praga, după absolvarea cărora a fost învĕțătoriu la școla capitală din Năsĕud până la 1860, ear' de atunci până la 1869 profesor la preparandia din Năsĕud, apoi la cea de stat din Deva și inspector al scólelor române din acel ținut, ear' în anii 1871—75 director al școlei grănițerești din Orlat. A scris numĕróse cărți didactice și a redactat patru ani revistele pedagogice „Școla română“ și „Școla practică“, pe acel timp cele mai bune foi pedagogice de la noi.

*

† Maria de Steriu născ. Diamandi, după grele suferințe, s'a mutat la cele eterne Marți în 18/31 Ianuarie 1905 la 9 ore a. m. în anul al 64 al vieții, în Brașov. Rĕmășițele pămêntești ale defunctei au fost ridicate din casa proprie strada Orfanilor nr. 12 Joi, în 2 Februarie n. (20 Ianuarie v.) la 3 ore p. m. și depuse spre vecinică odihnă în cimiteriul bisericei Sfintei Adormiri din Groveri.

*

La oficiul de dare din Zelau s'a întêmplat Duminecă nóptea un mare furt. Făptuitori până acum necunoscuți au spart cele două casse wertheimiane și au furat din ele șeptezeci mii de coróne în bani gata, apoi libelele de depuneri și tóte hârtiile de valóre. Paguba întrégă se urcă la aprópe jumĕtate milion de coróne.

*

Revoluția din Rusia Pe când în Petersburg terorismul stăpânirii a pus capĕt mișcărilor fățișe ale lucrătorilor, cari acum lucră în taină, căutând a rĕsbuna mórtea soților lor prin atentate, primejdia revoluției și a transpus sediul în Polonia, unde — conform unei telegrame din Varșovia dto 1 Februarie — *a erupt revoluția generală.* Deosebi în Varșovia, Lodz, Lemberg și celelalte orașe mari agitația crește din zi în zi. In Varșovia lucrătorii grevisti sunt provĕzuți cu arme și nu stau sĕ fie pușcați ca paserile, cum au făcut cei din Petersburg, ci în multe casuri iau tocmai ei ofensiva față cu miliția și gendarmeria. Zilnic se întêmplă ciocniri sângerόse, cărora cad victime și numĕroși soldați și oficeri. Numĕrul celor uciși până Mercuri (lucrători și miliție) se urcă la 600. Pe lângă acésta, greviștii atacă și fabricile și prăvăliile, jefuind deosebi alimente și arme. — Intr'aceea cei din Petersburg lucră cu bombe. Marți au aruncat bombă de dinamit la palatul în care 'și are locuința generalul Trepov, prefectul poliției din Petersburg. Palatul a îndurat deteriorări mari; lui Trepov însĕ nu i-s'a întêmplat nimic. In Moscva au voit sĕ arunce bombă în palatul vestitului muzeu „Creml“ dar' au fost împedecați de miliție. La Țarskoie-Selo au fost arestați trei inși, bănuiți că ar fi mers sĕ ucidă pe țarul. S'a găsit la ei o proclamație a comitetului revoluționar.

*

O faptă frumósă și démnă de imitat. Vrednicul paroch din Apoldul-de-sus, părintele Vasilie Necșa, de și cu o familie numĕrósă, cu copii pe la școli mai înalte, îndemnat din adevĕratul simț creștinesc și o nemărginită iubire cătră sf. biserică, cărei servește cu dragoste de aprópe 20 ani, pe lângă alte fonduri întemeiate la inițiativa proprie, precum fondul despre salarisarea învĕțătorilor, apoi reuniunea femeilor pentru înfrumsețarea bisericei, a mai făcut din propriul și modestul seu venit o donațiune de 200 corόne, destinată pentru înfrumsețarea bisericii din parochia sa Apoldul-du sus. Acésta faptă vorbește de sine. (*Un poporean*).

*

Suma pe asemnatele postale, scrisă cu litere, conform unui ordin mai nou al ministrului ung. de comerciu trebue scrisă în limba magiară, pentru-ca funcționarii de la postă sĕ pótă controla consunarea dintrĕ indicarea cu citre și indicarea cu litere a sumei asemnate.

*

Rĕsboiul din Asia. Despre luptele începute în 26 Ianuarie întrĕ oștirile rusești și cele japoneze vin acum știri mai positive, din cari resultă că Rușii eară au căpătat bătaie. In 26 Ianuarie flancul din drépta al armatei rusești, aflătoriu sub comanda generalului Grippenberg, a început ofensivă cu scop de a ocupa posițiile de la Sandepu (la v. st) ale óstei japoneze și a cernira apoi flancul stâng al Japonezilor încă înainte de a le sosí trupele auxilare de la Port-Arthur sub comanda generalului Nogi. Incercarea însĕ a îndurat total eșec; nu numai armata lui Grippenberg a fost respinsă și alungată peste rîul Hun, ci Japonezii au trecut din defensivă în ofensivă, amenințând cu cernirare flancul din drépta al Rușilor. In luptele de la Sandepu, cari au durat trei zile, Rușii au perdut peste 30 000 de ómeni, ear' japonezii șepte mii. Trupele japoneze au fost comandate de generalul Oku, la cari s'au alăturat și trupele de sub comanda lui Nogi (foste la Port-Arthur). Probabil că în curênd va intra în acțiune întrégă óstea japoneză și se va începe seria luptelor decisive.

*

Al 62 lea! Cassariatul „Reuniunei române de înmormêntare din Sibiiu“ a solvit ajutorul statutar după rĕposatul membru Elena Ionașcu, fostă precupeață. Acesta este al 62-lea cas de mórte în sinul reuniunei amintite.

*

Atins de damblauă pe catedră. Dr. Tettmayer, rectorul universității politechnice din Viena, Luni diminéța a fost atins de damblauă (apoplexie) în cursul prelegerii. Transportat a casă, a murit Luni nóptea.

*

Un copil pianist genial. In Londra concertéză cu mare succes un copil de 13 ani cu nume Hugo Percy, care în patria sa natală în Wales a căștigat deja 200 premii la academia de musică. Cei cari l'au auzit concertâ dzic că va deveni un pianist de renume universal. Tatăl seu e comptoarist la o mină de cărbuni din Wales.

*

Scutire de didactru pentru copiii soldaților. Ministrul ung. de culte și instrucțiune publică a dispus, ca copiii subofícerilor de la gendarmerie, din armata comună și de la marina de rĕsboiu, rĕmași în serviciu activ și după anii prescriși, dacă părinții lor își legitiméză cetățenia ungară, sĕ fie scutiți de didactru la tóte școlele de stat elementare, poporale superióre și civile, fără a li se cere sĕ producă atestat de paupertate.

*

Din vina lor proprie. In gara de la Alba regală (Székesfehérvár) un tren accelerat a călcat Duminecă séra doi ómeni, dintrĕ cari pe unul (flăcăul Balogh Sándor din Ercsyng) l'a tăiat în două, ear' celuilalt (Szente János din Mezőszentgyögy) i-a sdrucit piciorul drept. Nenorocirea și-au causat'o ei înșiși prin aceea, că așteptând sosirea trenului au trecut de pe peron pe raliile căii ferate, unde din causa viforului n'au auzit semnalul și astfel nu s'au ferit din calea trenului.

*

Celebritați medicale dovedesc, că au vindecat pacienții lor de podagră și reumă cu renumita alifie Zoltán. E bine sĕ știe fiecine, că unde se ivesc podagra și reuma nicicând sĕ nu se esperimenteze cu fel și fel de mijlóce, ci simplu sĕ comande o sticlă de alifie Zoltán și în câteva zile rĕul e delăturat. Sticla cu acésta alfie costă 2 cor., la farmacistul Béla Zoltán, Budapesta V., Szabadságtér,

*

Cucuruz „La plata“ pentru Ungaria. Sĕptĕmâna trecută a sosit la Fiume un nou transport de cucuruz din Argentina, adus cu trei vapóre în cuantitate de 13.666 tonue.

*

Cincizeci mii de corόne pentru ofticoși. Biringer Șoma, mare-proprietariu în Giula (comitatul Bichiș), a pus cincizeci mii de corόne la disposiția fișpanului Dr. G. Lukács ca president al „reuniunii archiduce Iosif pentru înființarea unui sanatoriu pe séma bolnavilor de tuberculosă“, cu menițiunea de a sporí fondul destinat pentru înființarea sanatoriului, care — sĕ se înființeze încă în primăvara anului curent.

Oficială.

On. parochi sunt poftiți a stăruí pentru inmediata solvire a premiilor de asigurare și a nu perde din evidență acéstă afacere, până când nu vor fi asigurați că s'au espedat la cassa consistorială.

Administratorii parochiilor vacante sĕ achite competințele fondului de pensiuni pe trecut și — întru-cât e posibil — și pe cuartalul I 1905.

Convocare.

Cu provocare la articolul de propagandă, privitor la lucrările „Reuniunei a doua de înmormêntare din Deva“, apărut în „Telegraful Roman“ nr. 113/1904 și nr. 4/1905, avênd în vedere interesul comun al reuniunilor surori de înmormêntare și binele poporului sărac peste tot, cu tótă dragostea invităm întreg comitetul „reuniunei române de înmormêntare din Orăștie“, toți membrii ei, poporul și mai vîrtos inteligința nóstră din Orăștie și jur, pe *Duminecă,* 5 Faur c. n. 1905, după sfânta liturgie, a se întruni în sala școlei gr. or. din Orăștie la o *consfătuire* asupra acestor

obiecte:

1. Proiectul privitor la înființarea unui mare trust, reuniune mare, în legătură cu câteva reuniuni surori, ca sĕ ne unim la fel propaganda reuniunilor din Deva, Orăștie, Sibiiu, Bistrița, Sebeș, Sĕliște, Brașov, Beclean ș. c. l., ale căror statute iartă sporirea netărmurită a membrilor și au bărbați harnici de propagandă, în vederea unor scopuri comune, cum e: crearea de *filii, școlă economică și de industrii,* îmbrățișarea *ornamenticei române,* susținerea de *biblioteci poporale* școlare.

2. Fixarea scopurilor comune. Căile și mijlócele, probate la Deva.

3. Scurtă prelegere despre ornamentica română și presentarea unor tablouri de ornamentică română de valóre artistică a pictorului *Ludvic Kandler* în Sibiiu, Bruckenthalgasse 27.

4. Presentarea statutelor „*Binefacerea*“, însoțire comercială în Deva, în serviciul scopurilor comune. Hotărîre.

Deva și Orăștie, 18/31 Ian. 1905.

Augustin A. Nicóră
directorul r. a II-a de înmorm. din Deva.

Vasile Domșa.
protopresbiter.

Cărți și reviste.

„Cazanie poporală despre pĕcatele sătenilor“, de Ioan Roman, formând broșura a treia din „Cărțile săteanului român“. Editura foii poporale „Rĕvașul“. A apărut în tipografia „Carmen“ (a lui P. P. Barițiu) în Cluj și costă 20 fileri.

*

„Pomăritul (sfaturi în formă de dialog)“, de învĕțătoriul Iustin Sohorea, e titlul broșurei a IV a din „Biblioteca Foii Poporului“, redactată de Silvestru Moldovan. A apărut în tipografia Iosif Marschall în Sibiiu și costă 20 fileri.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Cu ocasiunea petrecerii împreunate cu cântări, care s'a ținut la 6/19 Ianuarie a. c. în favorul școlei nóstre gr. or. din loc, au binevoit a suprasolví următorii domni și dómne: dl Joós Elek, mare-proprietariu, 10 cor., dl Kovács Ferencz, notariu cercual, 3 cor., dl Bitay Gyula, jude comunal, 1 cor., dl Sikkes József, cassariu comunal, 1 cor., dșóra Nagy Erzsébet, poștăriță, 1 cor., dl Ioan Coman, învĕțătoriu, 80 fil., dl Mihálytalvi Károly, învĕțătoriu de stat, 60 fil., dșóra György Jakab Mariska, învĕțătóre de stat, 60 fil., Kelemen József, 50 fil., Tánczos József, 20 fil., și Kocsis Mózes, 20 fil.

Dumnezeu sĕ le rĕsplătéscă însutit aceste jertfe, ear' dlui învĕțătoriu Ioan Sântimbrean îi mulțămim din inimă, pentru ostĕnéla ce a avut-o și pentru bunăvoința arătată față de noi și de școla nóstră, prin aceea că ni-a înființat un cor, care la acéstă petrecere ni-a causat mare plăcere, atât nouĕ cât și străinilor.

Boroșneul-mic, la 10/23 Ianuarie 1905.

In numele comitetului

George Gabor senior,
epitrop cassariu.

Ioan Vasilie,
controlor.

Posta redacției.

Sĕcășanul. E prea aspră. Trimite-ne alta, în felul cum sunt cele publicate în numĕrul de față.

Teatrul orășenesc.

Sâmbătă (4 Februarie): „*Nachtasyl*“, dramă în 4 acte de Maxim Gorki.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește rĕspunderea.

Nr. 268 Bis. [26] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului al treilea de **paroh,** devenit vacant la parohia de clasa întâiu a bisericei **Sf. Nicolae** din **Brașov-Schei,** se publică concurs, cu termin de 30 de zile, de la cea dintâiu publicare în fóia arhidiecesană „Telegraful Român“.

Concurenții la acéstă parohie, au sĕ presinte următórele documente, conform §. 15, lit. *a*) a regulamentului pentru parohíi, din 13/25 Octobre 1878, și anume:

1. Că sunt români de confesiunea gr. orientală.
2. Că au purtare morală bună.
3. Că au absolvat cu succes bun vre-o școlă medie.
4. Că au absolvat cursul teologic la vre-un institut român gr. or. din metropolia nóstră.
5. Că au făcut esamenul de cualificațiune preoțéscă cu calculul „distins“, respective „fórte bine“.
6. Atestat de sănĕtate.
7. Alte documente eventuale despre funcțiunea, ce au avut'o în timpul din urmă, etc.

Emolumentele sunt cele usitate și statorite în normativele și conclusele votate de organele bisericești competente.

Concurenții sunt datori, până la espirarea terminului de concurs sĕ se presinte în biserică, sĕ cânte și sĕ-și țină predica de probă.

Petițiile se vor înainta în terminul fixat P. O. Domn Vasile Voina, protopresbiterul locului.

Brașov, din ședința comitetului parohial de la biserica Sf. Nicolae din Brașov-Schei, ținută la 19 Martie 1904.

Comitetul parohial al bisericei române ort. res. de la Sf. Nicolae în Brașov.

Dr. V. Saftu,
pres.

I. Priscu,
secretariu.

„Vĕzut.“

Din ședința senatului bisericesc, ținută la 18/31 Ianuarie 1905.

Consistoriul arhidiecesan.

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinși pofesori și medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecțiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandat convalescenților după influență. Promovéză apetitul și face sĕ créscă greutatea corpului, delăturéză tusa și flegma, și face sĕ înceteze asudórea de nópte. In urma gustului și mirosului seu plăcut se ia cu plăcere și de copiii. Se capĕtă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpĕrătoriul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre: (216) 33—52

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveția).

Nr. 40 1905. [21] 2—3

Concurs din oficiu.

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoreşti** din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Treiscaune, se escrie concurs din oficiu cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Belini,** cu salariu de 600 cor., din cari 300 coróne de la Ven. Consistoriu archidiecesan, avênd învĕţătoriul a fi totodată şi cantor.

2. **Boroşneul mic,** cu salariu de 600 cor. cu cantoratul.

3. **Intorsura Buzĕului,** pentru postul secundar de învĕţătoriu, cu salariu de 600 coróne, avênd învĕţătoriul a propune de 2 ori pe sĕptĕmână în un cătun.

4. **Vama-Buzĕu,** cu salariu de 600 cor., cu cantoratul.

5. **Zăbala,** filie la Covasna, cu salariu de 600 coróne, cu cantoratul.

Se observă, că cuincuenale primesc numai după timpul servit în comuna ce 'i va alege.

Doritorii de a competa la aceste posturi ocupate până acum în mod provisor, au a şi înainta cererile instruite după normele din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul prefipt.

Bercczk, în 11 Ianuarie 1905.

Constantin Dimian,
protopresbiter.

Pentru domnii preoţi!

De la Librăria archidiecesană se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele şi cu păreţi tari,

în care (conform circulariului consistorial numărul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conţine 200 fol.

Preţul 6·80 cor., + porto postal 80 fil.

Nr. 1027 1904. [20] 3—3

Concurs

Pe basa ordinelor Preaven. Consistoriu arhidiecesan nr. 10942 şi 13526 Bis. 1904 pentru întregirea posturilor de **parohi** din comunele **Folt** şi **Pischinţi** se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fie-care din aceste posturi sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a-şi asterne petiţiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi a se presenta în vre o Dumінecă ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, a celebra şi cuvênta.

Orăştie, 8 Ianuarie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Orăştie în conţelegere cu comitetele parohiale.

Vasile Domşa
protopresbiter.

La croitoria universală

strada poplăcii nr. 3, **Sibiiu,** strada poplăcii nr. 3.

Se confecţionéză cele mai elegante, prompt şi eftine (7) 7

reverenzi

cum şi tot feliul de **haine de domni,** după moda cea mai nouă. La cas de urgenţă se póte găta ori-ce lucru în 24 ore.

Cu deosebită stimă

I. Petraşcu, croitoriu de reverenzi.

Zacharia Boiu

Frunze de laur

Poesii eroice din anii 1877—1878

Publicate de . . . .
Ioan Baptist Boiu.

Preţul 50 fileri plus porto postal.

Librăria archidiecesană.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană:**

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Pianele Bösendorfer

stau şi acum la locul prim, „afară de concurs“, şi sunt în deobşte recunoscute ca cele mai bune piane, atât pentru salóne, cât şi pentru sale de concert. In Austro-Ungaria sunt neîntrecute. Dovada cea mai eclatantă o dau programele tuturor pianistilor renumiţi, cari în Budapesta, Graz, Praga, Viena etc., concertéză esclusiv cu piane Bösendorfer.

Sunetul ales şi puternic, de un farmec neasemănat, şi minunatul mod cum se cântă la aceste piane, procură cântătorului plăcerea de a presta neîmpedecat ceea-ce póte.

Bösendorfer a făcut şcólă.

Cu mult zel şi iscusinţă i-a urmat

Francisc Wirth, constructor de piane reg. grecesc de curte.

construind un pian solid şi fin lucrat (premiu de stat, medalii de aur, diplome de onóre) în 3 modele de salon, cu 420, 450 şi 500 fl. Cu astfel de preţuri subscrisul nu a mai aflat pe piaţa Vienei pian de esecutare aşa fină. In Ungaria sunt fórte plăcute pianele lui **Fr. Wirth,** pentru sunetul lor vioiu şi curat ca argintul, şi pentru neobicinuita durabilitate a acestuia; îndeosebi este căutat acolo, unde numai rar se póte afla acordător.

Fraţii Stingl, fabrică de piane c. ş. r. de curte

representaţi prin 5 modele, de la 300—700 fl., cu registru (pedal) de harfă (Harfenzug), claviatură reformată. Piane fórte plăcute.

Cui îi place ton dulce şi melodios, sĕ-şi cumpere pianul lui **W. Fritz & fiu.**

Renumele bine întemeiat al acestei firme solide (fondată în 1804) asigură cumpĕrătorului deplină şi durabilă mulţămire. Mignon 470 fl., pian scurtat (Stutzflügel) 500 fl.

Eminentul fabricat al lui **Proksch:** pianin cu registru mut 420 fl., mignon 500 fl.

Pianine bune **Hölzl & Heitzmann** de la 320—380 fl.

De la firme mai noue se află în deposit instrumente drăguţe cu 250, 280 şi 320 fl.; asemenea pianine cu registru mut (Stummzug), aşanumite „Harfen-Pianino“. (O invenţie binefăcĕtóre pentru împrejurimea celui ce învaţă.)

Pianine berlineze de prima calitate.

Harmoniu pentru şcóle şi casă **Mannborg—Lipsca** cu 100 fl. şi 220 fl.

Inchiriare de instrumente cu preţuri eftine.

Primul deposit transilvan de piane şi harmoniuri

Victor de Heidenberg (4) 39—

Sibiiu (Nagyszeben), strada cisnădiei nr. 9, etagiul I.

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor din direcţiune

şi

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea comitetului de supraveghiare

de
Alfred Kormos
directorul revistei „Magyar Pénzügy“

Traduceri autorisate de
Constantin Popp
funcţionariu la „Albina“ din Sibiiu.

☛ Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu,** cea dintâiu cu preţul de **3 cor.,** ear' cea din urmă cu preţul de **1 50 cor.**

Săpunul Schicht

cu marca:

„cerb“ ori „cheie“

e cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. E liber de substanţe stricăciòse.

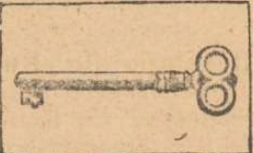

Se capĕtă pretutindenea! (5) 26—46

!! La cumpĕrare sĕ se observe, ca fie-care bucată de săpun sĕ fie provĕḑută cu numele Schicht şi cu o marcă de sus. !!

La Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu,** archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicinele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicinele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roşie cu copcii 4 cor.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secr**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rèceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 122

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vênḑare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul straua Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 9 Sibiiu, Marți 25 Ianuarie (7 Februarie) 1905 **Anul LIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele [illegible] înapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Crisa.

Sibiiu, 6 Februarie n.

Spuneam nu de mult, că evenimentele se desvóltă singure, de sine, după logica lor proprie, fără ca cineva, fie ori-cât de înțelept, sĕ le pótă da altă direcție.

Resultatul alegerilor efectuite zilele trecute pentru dieta țerii confirmă acest adevĕr.

Despre contele *Tisza* nu póte spune nimeni, nici dintrĕ contrarii sei politici, că n'ar fi bărbat de stat consumat, cu pregătiri frumóse, cu energie, cu voință tare, și nu póte spune nimeni, că a făcut alegerile în cap de earnă cu scopul, ca sĕ iese bătut din ele.

Li-a făcut, pentru-ca sĕ slăbéscă oposiția din dietă, care îl împedecă în activitatea pe care voia sĕ o desvólte în interesul patriei sale.

Dar' socotéla a eșit altcum, fiind-că evenimentele, în desvoltarea lor, n'au ținut cont de programul politic și de voința contelui *Tisza*. In loc sĕ bată el oposiția, l'a bătut oposiția pe el. Și l'a bătut atât de rĕu, în cât însăși oposiția s'a spăriat de succesul obținut, pentru-că un succes atât de mare ea însăși nu și-a dorit.

Dar' evenimentele *în direcția acésta* s'au desvoltat. Situația trebue deci primită așa cum e, fie bună, fie rea.

Cel dintâiu care a acceptat'o a fost ministrul-president *Tisza*. A tras imediat consecințele din desastrul care l'a ajuns. Mercuri s'a presentat în fața Monarchului, la Viena, și a anunțat, ear' Vineri a înaintat în scris demisiunea întregului cabinet. Lucru natural. Rĕmas în minoritate față de oposiția unită, nu mai póte guverna, pentru-că n'are cu cine, n'are armata necesară, care sĕ 'i stee la spate. Tot Mercuri contele Tisza a recomandat Maiestății Sale pe contele *Andrássy* ca pe omul care e stăpân pe situațiune, și Monarchul a și poftit pe Vineri la ora 1 d. a. pe contele Andrássy la Viena, ca sĕ facă propuneri M. Sale cu privire la resolvarea crisei ministeriale.

Un cias și jumĕtate a stat contele Andrássy la M. Sa, de la care a eșit, nu cu însărcinarea de a forma cabinet nou ungar, ci cu însărcinarea sĕ sondeze terenul, sĕ se pună în înțelegere cu partidele representate în dietă, respective cu șefii lor, și ajungênd cumva la învoială cu ele, sĕ și facă un program pe basa căruia s'ar puté angaja sĕ formeze cabinetul.

Vineri séra contele Andrássy a sosit îndĕrĕt la Budapesta, și încă nóptea a avut convenire și lungă consultare cu *Széll Kálmán*, ear' Sâmbătă cu *Kossuth* și contele *Apponyi*, rĕmânênd, ca astăzi, Luni, sĕ continue cu visitele pe la șefii diferitelor partide, pentru a se orienta cu privire la modul cum s'ar puté resolva crisa.

Misiunea contelui Andrássy e grea din cale afară, pentru-că o maioritate parlamentară, fără concursul kossuthiștilor, nu 'și póte înjgheba, ear' un guvern, cu atragerea partidului kossuthist în combinație, e curată imposibilitate. Contele *Andrássy* va merge în cursul sĕptĕmânii acesteia de nou la Viena, pentru a face raport M. Sale despre resultatul la care a ajuns, și dacă resultatul va fi acceptabil din partea Corónei, contele va fi însărcinat cu formarea noului cabinet, ear' dacă nu, vor fi chemați alți bărbați de stat la sfat, a nume *Széll* și *Wekerle*, eventual și alții.

In stadiul acesta se află astăzi crisa provocată de alegerile recente dietale, de unde se póte deduce, că resolvarea crisei n'are sĕ urmeze în curênd, pentru-că multe greutăți sunt de învins. Până atunci remâne în funcție vechiul guvern, pe care M. Sa l'a încredințat cu ducerea mai departe a agendelor, 'și se póte întêmpla și aceea, ca pe ziua stabilită pentru deschiderea parlamentului, 15 Februarie, sĕ n'avem încă guvern, în care cas apoi deschiderea va fi amânată prin rescript regal pentru mai târziu.

Țarul și lucrătorii.

Se știe, că vĕrsarea de sânge de pe stradele Petersburgului a urmat din causa, că lucrătorii au fost împedecați sĕ între la Țarul, pentru a-i înmânua o petiție. După cum se telegrafeză din Petersburg, acum situația s'a schimbat atât de mult, în cât însuși Țarul a poftit sĕ trimită lucrătorii o delegațiune la palat, pentru a se întreține cu ea. Și dorința i-a fost împlinită. O delegațiune de 34 lucrători de la uzinele și fabricile din Petersburg, însoțită de ministrul de finanțe și guvernatorul general, a fost primită în audiență din partea Țarului. Lucrătorii s'au închinat înaintea Țarului, care i-a salutat cu cuvintele: „*Bună ziua copíi*", ear' lucrătorii au rĕspuns cu: „*Vĕ urăm deplină sănĕtate, Maiestate*". Țarul a adresat apoi lucrătorilor următórea vorbire:

„V'am chiămat, ca sĕ puteți auzí cuvintele mele *de la mine*, și sĕ le comunicați tovarĕșilor dvóstrĕ. Evenimentele nenorocite, cu urmări triste și inevitabile, s'au produs, pentru-că ați lăsat sĕ fiți seduși și înșelați de către trădătorii și vrăjmașii patriei nóstre. Când v'am îndemnat sĕ-mi adresați o petițiune asupra lipselor vóstre, ei v'au resculat în potriva mea și a guvernului meu, silindu-vĕ sĕ încetați de a lucra cinstit, cu deosebire într'o periódă când toți Rușii trebuie sĕ muncéscă neîncetat pentru a învinge pe vrăjmași. Grevele și manifestațiunile sgomotóse pun totdeuna ordinea în primejdie și îndémnă mulțimea la desordine. Acéstă stare de lucruri va silí în viitoriu autoritățile sĕ recurgă la forța armatei, ceea ce a produs totdeuna numĕróse victime printrĕ inocenți. Știu, că viéța lucrătorilor nu e ușóră. Multe lucruri sunt de îndreptat în acéstă privință. Ințelegeți bine însĕ că înainte de tóte trebue sĕ fim drepți față de stăpânii vostri, și sĕ avem în vedere condițiunile industriei nóstre.

Dar' socotesc, că e crimă a mi-se comunica păsurile vóstre pe cale de turburări. Voiu lua tóte mĕsurile, și voiu face totul pentru a vĕ îmbunătățí sórta, și a vĕ asigura căile legale pentru presentarea dorințelor. Cred în sentimentele de devotament ale poporului și ert greșala. Reîntórceți-vĕ la lucru și munciți alături cu toți tovarășii vostri. Dumnezeu sĕ vĕ ajute".

După aceste cuvinte Țarul a spus lucrătorilor sĕ comunice declarațiunile sale celorlalți lucrători, și li-a promis că o sĕ publice alocuțiunea sa.

Eșind de la palat, lucrătorii s'au dus la biserică, unde s'au închinat lui Dumnezeu, au sărutat icónele și au aprins luminări.

De ací lucrătorii au fost duși la o casă, unde li-s'a oferít un prânz. Un lucrător a închinat pentru Țar, în mijlocul uralelor.

La „Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria".

(Urmare).

3. Episcopii din părțile Ungarice-Partium.

Trecênd de la Marmația mai departe în ordinea topografică, dăm de episcopatele Sătmarului, Oradei, Beiușului, Ienopolei, Aradului etc.

Metropolitul Genadie I se tituléză al Ardealului și Oradei (Coresi în sbornic 1580 și în evang. 1581), ear' Genadie II, 1628, pe lângă al Ardealului și al Vadului, al Oradei și al Sătmarului (Cipariu Acta, p. 253) Varlaam II în molitfelnicul tipărit la anul 1689 se tituléză archiepiscop și metropolit al Bĕlgradului, al Vadului, al Silvașului, și al celor din țéra ungurésca etc. — Efrem a fost episcop ortodox în Oradea-mare când a început acolo *sfânta unire*.

Cipariu (Acta, p. XII) cu provocare la cartea lui Inocențiu III din a. 1285, numĕră Beiușul întrĕ episcopatele sufragane ale metropoliei de Alba-Iulia, ceea-ce se sprigineşte și prin Dr. I. Ardeleanu (Ist. diec. Oradea-mare I, p. 38), care amintește, că după înființarea episcopatului romano-catolic din Oradea-mare, episcopul de ritul grecesc s'a mutat la Beiuș.

In titulatura metropolitului Sava Brancovici se amintește ca aparținĕtor și Beiușul (Hinz, Gr.-nichtun. Bisthum in Siebenb., pag. 79).

Dl Bunea caută episcopia acésta la niște knezi *Belos* din Sirmiu.

Nu se potrivește. — Nucă 'n părete!! — De ce nu tocmai de la *Beli*-grad?

Episcopia Beiușului s'a incorporat la episcopia Aradului, care se tituléză: a Aradului, Oradei-mari, Ienopolei, Halmagiului și a părților anexate din Banatul timișan. — Tot atâtea reminiscențe ale istoriei bisericești ortodoxe *slavo-bizantine*, față de cari dl Bunea va striga în gura mare: *luați-le de pe mine, că le omor.*

4. Episcopiile din Banat.

Avem urme destule despre episcopiile din Banatul Severinului și al Timișórei, de-și numele episcopilor sunt mai rar cunoscute. Incepênd de la mănăstirea Marișiana a lui *Ohtum*, cucerită de Cenad sub St. Stefan, la a cărui ordin călugării ortodoxi de acolo se mutară la Oroszlámos, unde după obiceiul antic, că fie-care mănăstire mai însemnată avea archiereul sĕu, e evident că și în mănăstirea Oroszlámos a trebuit sĕ esiste un episcop ortodox.

In Caransebeș, unde se afla universitatea knezilor români din opt districte olahale, încă au esistat episcopi, cari la început se țineau de metropolia Severinului, ear' mai târziu — mai cu sémă sub dominațiunea principilor ardeleni, și a Turcilor, de sub cari a rĕmas episcopul cunoscut sub numele *Moise*, — s'au ținut de metropolia de Alba-Iulia.

In puterea privilegiilor ce se daseră Sêrbilor la anul 1690—1695, episcopíile românești devenirĕ sub ierarchia sêrbéscă, care mută episcopia din Caransebeș la Vêrșeț, și Sêrbii ocupară și scaunele episcopale din Timișóra și Lipova. Sêrbii veniți din Ienopolea, un district întrĕ Bosnia și Herțegovina, (vezi privilegiul Sêrbilor) se așezară mai întâiu în districtele dintrĕ Timișóra și Dunăre, Horom și Keve, numindu-le și pe acestea Ienopolea (vezi Schwicker, Temescher Banat), apoi de aici trecură la Șiria (Világos), unde locurile ocupate de ei încă le numiră Ienopolea. Deóre-ce episcopii din dinastia Brancoviceștilor încă din Ienopolea sêrbéscă purtau numele de metropoliți, ei se tradiționéză ca atari și în Ungaria, și de aceea și succesorul lor *Isaia Diacovici* se numia pe sine metropolit de Timișóra și Ienopolea.

Pe la anul 1594, va sĕ zică înainte de privilegiile Sêrbilor, un vlădică Todor din Lipova cu Doczian și alți căpitani români din Lugoj și împrejurime, resculându-se asupra Turcilor, îi bătură până peste Timișóra și Vêrșeț, așa ne spune Schwicker (Temescher Banat, pag. 184—194), care adaugă, că la anul 1606 vlădica se așezà în Lipova.

Dl Bunea face Sêrb și pe vlădica Todor, citând epistola lui către Sigismund din anul 1594, unde se subscrie: *Todor Vladika minden Knez és Rácz keresztény nemzet nevében.* (Ierarchia, pag. 44.) Dl Bunea nu numai nu deosebește pe knezii de *és rátz* keresztény, dar' mai adaugă, că knezii e o instituțiune sêrbéscă. Dacă dl Bunea nici atâta nu știe, că knezii români din Banat au esistat cu mult mai înainte de sosirea sêrbilor în Banat, avênd districtele lor olahale, istoricile opt districte, apoi pună-și știința în cuiu. Și de aceea nici nu-i putem da altă mângăere, de cât cu resoluțiunea împĕratului Iosif II. pusă pe versurile unei poete inoportune. *Meine liebe Kemetter mach' sie lieber hemedter!* (sĕ cóse mai bine la cămăși).

De-și în urma privelegiilor sêrbești episcopíile din Banat și parte din Ungaria deveniseră sub ierarchia sêrbéscă, totuși bisericile române 'și conservară caracterul lor național, și întreruperea ierarchiei române pe timp de un secol și jumĕtate a putut înpedeca funcționarea ei, dar' dreptul ei istoric nu a putut cădea sub prescripțiune, ci a fost restabilit, formal și faptice la a. 1864.

(Va urma.)

Alegerea din Baia-de-Criş.

Brad, 31 Ianuarie n.

Zile mărețe am avut noi, Zărândenii!

Ințeleg zilele de la 25—27 Ianuarie a. c. n., când *Vasilie Damian*, protopresbiterul Zarandului, fù ales deputat național în cercul Baia-de-Criş.

Plin de mângăiere se depărtase astăvară fruntaşul *Iosif Vulcan* din Zarand. Sosit a casă esclamà: „*Zarandenii sunt Români de model*“! Atât de mult îl însufleţise jertfa, dragostea, cu care fostii zarandeni îmbrăţişéză causa culturală.

Cei cari au vĕzut zarandenii în aceste zile mărețe, de sigur vor recunóşte, că mare *adevĕr* a esprimat ilustrul veteran.

Model vrednic s'au dovedit zarandenii şi în lupta pentru înălţarea causei naționale.

Cercul Baia-de-Criş e unul dintrĕ cele mai rĕspândite. De la periferie până la centru sunt şi peste 40 km. Are 5234 alegĕtori conscrişi. Drept aceea mulţi dintrĕ ei au trebuit sĕ plece la Baia-de-Criş încă de Marţi, ca sĕ fie acolo pe Joi. Si era şi frig şi înghieţ grozav. Diregĕtorii administrativi toţi aprigi şi iscusiţi în ale corteşiei. Se năpădiseră asupra poporului până şi finanţii. Licenţiile de beuturi, sare, etc. se retrăgeau cu grămada. In Baia-de-Criş tóte crişmele şi localurile publice erau de mult angajate de partisanii lui Hollaki. Sosit-au şi soldaţii din Abrud şi Eszék, vre-o 40 jandarmi, şi datu-s'a şi la 50 cetăţeni — mai ales jidovaşi şi renegaţi — numiţi „susţinĕtori ai ordinei publice“, — şi aevea corteşi ordinari, dreptul de a pescuí printrĕ popor.

Dar' zadar!

Toţi au rĕmas uimiţi, când vĕzură Joi diminéţa (26 Ianuarie) însufleţirea, trezvia, curagiul, cu care se adunau fraţii Români. Ţi-se părea că vin sĕ ridice în slavă întrégă Baia-de-Criş.

De-şi au fost siliţi sĕ se adăpostéscă în niște grădini şi o nópte şi două zile sĕ stee, cânte şi jóce în zăpadă flămânḑi şi setoşi; de-şi poliţia, de dragul ordinei (!) nu li-a permis sĕ-şi facă foc nici în cuptóre de fer închise; de-şi corteşii, cărora tóte li erau permise, ademeneau cu bani, papricaş, risling, ţigări, case calde; de-şi conducĕtorii oficioşi ai alegerii şi-au pus în aplicare tótă iscusinţa patriotică, numai sĕ pótă demoralisa şi terorisa poporul: totuşi zarandenii au stat ca stânca în fundul mării, de Joi diminéţa până Vineri séra, şi au înfruntat tóte ispitele diavolului. Nimenea n'a vrut sĕ se ducă de la locul de votare, până n'a votat.

Când plecau la votare se inchinau, ziceau Tatăl nostru, se jurau, că vor rĕmâné solidari, — şi vai era de cel-ce 'şi călca jurămêntul. Astfel primarii cinstiţi şi preoţii vrednici toţi au votat cu candidatul naţional, protopopul Damian, şi sperăm că nu-i putere în lume, care sĕ le pótă smulge fie chiar şi numai un fir de pĕr din cap.

Vineri séra s'a terminat alegerea. La 8 ore s'a vestit, că candidatul Vasilie Damian cu o maioritate de 2066 voturi s'a proclamat de deputat ales. De faţă era o lume de ómeni, cu toţi curioşi sĕ vadă şi audă pe alesul.

S'a presentat ca un apostol: vestind *pace* şi *frăţietate*. Din Baia-de-Criş a fost petrecut la Brad, cale de 8 klm. In Brad primit întrĕ 10 şi 11 ore nóptea cu mare însufleţire.

Sperăm, că Zarandul totdéuna va rĕmâné credincios zilelor mărețe din 25—27 Ianuarie causei naţionale, şi totdéuna va sprigini pe bărbaţii cari luptă pentru mărirea neamului şi patriei.

Argus.

Deputaţi români.

Credem că e de actualitatea a şti esact, cum şi prin cine a fost representat în trecut în dietă poporul român din statul ungar? Am compus deci *lista deputaţilor români* trimişi la dieta din Budapesta, şi o publicăm după cum urméză:

1861.

La dieta convocată în 1861 la Pesta Românii din Ungaria şi Banat au ales şi trimis pe următorii: Vincenţiu Babeş, Simion Bica, Vincenţiu Bogdan, Vasilie Butean, Ioan Faur de Teiuş, George Jura (dubios), George Manase (dubios), Gavriil Mihalyi, Ioan Mişiciu (dubios), Aurel Maniu, Eutim Murgu, Andreiu Mocsonyi, care însĕ n'a întrat în dietă, alegêndu-se în locul sĕu Constantin Ioanoviciu (consilier de şcóle), Ioan Pap (protopopul Beiuşului, dubios), Filip Pascu, Sigismund Popoviciu, George Popa, Iosif Popp, Ioan Popoviciu Desseanu, şi Aloisiu Vlad de Sĕlişte. La olaltă deci: 15 buni, 4 dubioşi.

1865—1869.

In acest ciclu dietal au avut scaun şi vot în dieta din Pesta următorii deputaţi români: *I. Din Ungaria şi Banat*: Vincenţiu Babeş, Sigismund Borlea, Ioan Faur, Emanuil Gozsdu, Dr. Iosif Hodoşiu, Dimitrie Ionescu, George Ioanoviciu, George Ivacicoviciu, Aurel Maniu, Andreiu Medan, Andreiu Mocsonyi, Antoniu Mocsonyi, George Mocsonyi, Alexandru Mocsonyi, Petru Mihályi, Simion Pap, Sigismund Popoviciu, Sigismund Popp, Ioan Pap, Ioan Popovici-Desseanu, Grigorie Pop, Alexandru Roman, Florian Varga, Aloisiu Vlad de Sĕlişte. *II. Din Ardeal*: Ioan Balomiri, Simion Balomiri, Alesandru Bohăţiel, Iosif Hossu, Ioan Moldovan, Ilie Măcelariu, Constantin Papfalvi, Ioan Puşcariu, Mateiu Pop de Grid, Dr. Lazar Petcu, Dr. Ioan Raţiu (n'a întrat în dietă), Ioan Tulbaş, Dr. Avram Tincu, şi Grigorie Moisil, al cărui mandat însĕ a fost cassat, din motivul că alesul nu ştia ungureşte. La olaltă: din Ungaria şi Banat 24, din Ardeal 14.

1869—1872.

In acesti ani aveam în dietă pe următorii: I. *Din Ardeal.* Iosif Hossu. II. *Din Ungaria şi Banat* Vincenţiu Babes, Vincenţiu Bogdan, Sigismund Borlea, Vasilie Butean, Eugen Cucu, Lazar Gruescu, Dr. Iosif Hodoşiu, George Ioanoviciu, George Ivacicoviciu, Lazar Ionescu, Dimitrie Ionescu, Vasilie Jurca, Aurel Maniu, Petru Mihályi, Anton Mocsonyi, George Mocsonyi, Alexandru Mocsonyi, Eugen Mocsonyi, Sigismund Popp, Iosif Popp, Sigismund Popoviciu, Miron Romanul, Alexandru Roman şi Aloisiu Vlad de Sĕlişte. La olaltă 25 deputaţi.

1872—1875.

Deputaţii români întraţi în dieta din Pesta în acest ciclu dietal au fost următorii. I. *Din Ardeal*: Ioachim Mureşan şi Petru Nemeş. II. *Din Ungaria şi Banat*, ***naţionalisti:*** Vincenţiu Babeş, Dimitrie Bonciu, Sigismund Borlea, Vincenţiu Bogdan, Parteniu Cosma, Traian Doda, Dr. Iosif Hodoşiu, Vasilie Jurca, Antoniu Mocsonyi, Petru Mihályi, George Pop de Băseşti, Ioan Popoviciu-Desseanu (ales la Radna în locul lui Ales. Mocsonyi, retras din dietă), Alexandru Roman şi Mircea B. Stănescu; ***guvernamentali***: Mihail Bejan, Ioan Gozman, George Ioanoviciu, Iuliu Petricu şi Alexa Popescu. La olaltă, naţionalisti 16, guvernamentali 5.

1875—1878.

Pe basa legii electorale din 1874 am putut trimite la dieta din Pesta în ciclul acesta dietal numai pe următorii: I. Din Ungaria şi Banat, ***naţionalisti:*** Sigismund Borlea, Parteniu Cosma, Traian Doda, Dr. Iosif Hodoşiu şi George Pop de Băseşti; ***guvernamentali:*** Stefan Antonescu, Constantin Gurban, George Ioanoviciu, Ioan Mişiciu, Petru Mihályi, Alexandru Roman şi George Serb. II. Din Ardeal pe Ioan Balomiri. La olaltă 13.

1878—1881.

In ciclul acesta au fost aleşi *naţionalisti*: Traian Doda, Parteniu Cosma, George Pop de Băseşti şi Nicolae Străvoiu (Din Ardeal); *guvernamentali*: Vasile Jurca, George Ioanoviciu, George Konstantini, Petru Mihályi, Ioan Mişiciu, Atanasiu Ratz, Alexandru Roman şi George Serb. La olaltă 12.

1881—1884.

Naţionalist numai Traian Doda, ear *guvernamentali* Stefan Antonescu, Vasile Jurca, George Konstantini, Ioan Mişiciu, Alexandru Roman şi George Serb. La olaltă 7.

1884—1887.

Naţionalisti: Vincenţiu Babeş, Traian Doda şi Petru Truta; *guvernamentali*: Ioan Beleş, Dr. Iosif Gallu, Constantin Gurban, Petru Mihályi, Atanasiu Ratz, Alexandru Roman şi George Serb. La olaltă 10

1887—1892.

Naţionalist singurul Traian Doda, care însĕ n'a întrat în dietă. *Guvernamentali*: Ioan Beles, George Konstantini, Petru Mihályi, Atanasiu Ratz, Silviu Rezeiu şi George Serb. La olaltă 7.

La 1892 a fost apoi decretată pasivitatea generală, şi puţinii Români aleşi la dietă, de atunci încóce, au fost aleşi de stăpânire, nu de popor.

NOUTĂŢI

† **Dr. Iacob Felix**, unul dintrĕ celebrităţile medicale din România, profesor de medicină la universitatea din Bucureşti şi membru al Academiei române, a rĕposat Mercuri, în etate de 73 ani. Interesantele şi instructivele tractate de higienă din „Enciclopedia Română“ sunt scrise de Dr. I. Felix.

*

† **Octavia Leuca**, vĕduva preotului Constantin *Leuca*, din Lazuri, mort în 30 Novembre anul trecut, a decedat în 16 Ianuarie v. c. în casa neconsolabilului ei tată Ioan *Irimie* din Mesteacăn, unde a şi fost înmormêntată, cu frumósă ceremonie. A asistat dl protopresbiter tractual, cu mulţi preoţi şi învĕţători. Pe defuncta o deplâng, afară de indureratul ei tată, orfani rĕmaşi acum fără tată şi mamă *Iancu*, de 4 ani, şi *Aurora*, de 2 ani, cum şi alte rudenii. Odihnéscă în pace!

*

Episcopul Strossmayer din Diacovar, înfocatul naţionalist croat de odinióră, a împlinit Sâmbătă anul al 90-lea al etăţii, în perfectă sănĕtate.

*

Sĕ fie de crezut?! Ziariul italian „Indipendente“ din Triest raportéză că în cursul unei convorbiri întrĕ deputatul Malfatti şi noul ministru-president austriac baron Gautsch venind vorba şi despre turburările din Innsbruck din causa facultăţii juridice italiene şi în legătură cu acésta despre eventuala înfiinţare a unei universităţi italiene în Triest, — baronul Gautsch a declarat că guvernul nu e contrar înfiinţării, dar' „*până trăeşte M. Sa Francisc Iosif* nici vorbă nu póte fi, ca Triestul sĕ capete universitate italiană“.

*

Advocat român în Cincul mare. Domnul Iosif de Lemény a deschis cancelarie advocaţială în Cincul mare, în piaţă, lângă hotelul Concordia.

*

Testament politic. Profesorul de la universitatea din Cluj, *Dr. Márki Sándor*, a ţinut zilele trecute o interesantă conferenţă în Budapesta sub titlul: „*Eötvös şi naţionalităţile*“, scoţând în ea la iveală că legea despre naţionalităţi şi legea despre instrucţia poporală sunt făcute de *Eötvös*, pe basa principiilor după cari voia sĕ resolveze chestia naţională. Aceste legi formézĕ deci *testamentul politic* al lui Eötvös... Şi de ar şti bunul şi înţeleptul om cum îi respectéză şi esecută urmaşii — testamentul!

FOIŞÓRĂ

Ornamentica română.

Domnul Emil Sigerus din Sibiiu, un eminent cunoscĕtor şi ştiutor, apreciat şi in străinătate, al porturilor şi obiceiurilor caracteristice la popórele din Transilvania, publică în nr. 21 de la 31 Ian. a. c. a lui „Bukarester Tagblatt“ un fórte interesant foileton întitulat „Rumänische Ornamentik“.

Presentându-l cetitorilor nostri în traducere, am ruga şi celelalte foi române sĕ 'l reproducă, fiind de interes netăgăduit din punct de vedere etnografic românesc. Iată ce scrie dl Sigerus:

„Afară de limba, portul, afară de moravurile şi obiceiurile unui popor, ornamentica lui merită atenţia scrutătoriului etnografic. De fapt ornamentica a dus deja adese-ori la descoperiri frapante. Pe lângă cercetările linguiste ornamentica a fost care a ajutorat constatarea legăturilor de inrudire a Finlandezilor şi Leşilor cu Magiarii. Prin cercetări archeologice s'a dovadit că ornamentica magiară este tot atât de vechie ca şi Magiarii înşişi.

Cercetările asupra originei Românilor s'au sprijinit până acum eminamente pe scrutările linguistice, moravuri şi obiceiuri au fost considerate abia în planul al doilea, ear' pe ornamentica acestui popor până acum abia că s'a pus vre-un pond. Verosimil că ornamenticei române până acum nu s'a dat atenţia cuvenită, causa póte fi că tocmai în România ea abia se mai găseşte curată. Impodobirile la portul din regatul român sunt atât de inficiate prin motive noue bulgare şi sêrbeşti, cât ornamentul curat românesc aprópe nu se mai cunóşte.

Faţă de acésta însĕ cu atât mai mult s'a păstrat cu o admirabilă puritate ornamentul în platourile Transilvaniei. A fost acésta probabil o consecinţă a ciudatei constituţii, care în decurs de secoli a ţinut Transilvania în cătuşe nedestrămabile. Principatul era locuit de naţiunile dominante — Unguri, Săcui şi Saşi —, cari ţineau cu rigóre la conservarea drepturilor lor speciale şi la aceea, ca sĕ nu sĕ asimileze cu popórele conlocuitóre. In oraşele săzeşti până în secolul al XVIII-lea nu era permis sĕ se aşeze nici Ungurul, nici Săcuiul, necum Românul. Tocmai acestor stări de strict separatism este a se mulţămí împrejurarea, că singuraticele popóre din Transilvania şi-au păstrat atâtea caracteristice particulare. In Transilvania portul unguresc s'a conservat mai bine ca ori-unde în întréga ţară de sub coróna sftului Stefan. Saşii şi astăzi se îmbracă ca în secolul XVI. Românii în situaţia lor isolată şi-au salvat, pe lângă moravuri şi obiceiuri, atât portul cât şi arta lor poporală din timpurile cele mai vechi (uralt) până în secolul al XX-lea. *Aici în satele cele mai depărtate de comunicaţia universală, la pólele Carpaţilor Transilvaniei trebue sĕ-şi încépă etnograful studiile sale, dacă doreşte sĕ apuce cărarea către isvorul poporului român! Intr'acolo va călăuzí acum şi splendidul op al dlui profesor Dem. Comşa, asupra căruia am atras deja atenţia, şi a cărui eminentă valóre ştientifică încă nu este suficient apreciată.*

In viitoriu acest op are sĕ fie un mijloc auxiliar fórte binevenit cercetărilor etnografice şi chiar va puté serví de basă la scrutări ştientifice.

Acéstă ornamentică română nu s'a format de azi, de ieri, nu — ea este vechie de secoli! Ea prin sine îşi indică vechimea, dovadă modelele geometrice, deóre-ce este constatat că desenurile de natură geometrică sunt cele mai vechi şi mai originale în ori-ce artă. Ele aparţin deja acelor popóre, a cărer desvoltare culturală era încă în faşie şi s'au născut mult înainte de migraţiunea popórelor, care s'a revărsat şi asupra Balcanului. Ornamentica acésta a fost de sigur proprie deja în vechime poporului român din Transilvania sau strămoşului lui. Acum este numai chestia de a găsí dovezile preistorice pentru acésta.

De altcum observăm, că cercetările ce se vor porní pe basa ornamenticei române vor avé sĕ percurgă o lungă cale! Tocmai ornamentul român, la care împletiturile „maeandrului“ prevaléză, nu e tocmai uşor de cercetat. Ací găsim motive coptic-egiptene, ací finnice, ici-colea chiar chinezeşti.

La tot casul chestia este destul de interesantă, spre a fi luată în consideraţie cu atât mai vîrtos că întrĕ vechiul ornament românesc şi întrĕ ornamentele actuale ale popórelor, cari prin cercetările filologice s'au dovedit în afinitate cu Românii — Iliri şi Italieni — nu esistă consonanţă. Dar' pentru astfel de cercetări va trebuí sĕ se pună pond şi pe technică, deóre-ce atât la croşetările cât şi la ţeseturile româneşti technica pare a fi tot atât de vechie ca şi ornamentul. Opul profesorului Comşa tratéză esclusiv ornamentica textilă. Eu sunt de părere că acésta este şi cea mai importantă pentru scopurile cercetărilor în direcţia espusă, deóre-ce la tot casul ornamentica „textilă“ s'a păstrat în forma cea mai curată“.

Din parte-ne credem că ar fi timpul, ca şi forurile competente la noi, în prima linie „Asociaţiunea“, sĕ sprigiinéscă cercetările etnografice pe basa artelor decorative din popor, mai ales acum când suntem în préjma deschiderii museului etnografic. Interesantul foileton al dlui Sigerus ni-a făcut bune servicii în acéstă direcţie, total neglijiată până acum prin noi.

E. B.

De la comitat. Comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu şi subcomisiunile ei îşi vor ţiné adunarea lunară pentru l. c. Mercuri (8 Febr. st. n.) la 3 ore după amiazi în sala mică a casei comitatense.

*

Maxim Gorkij, celebrul scriitoriu rus, care fusese arestat pe motiv că ar fi complice intelectual la greva şi revolta lucrătorilor, cum se telegrafézá din Petersburg, a fost pus în libertate Joi, *la porunca ţarului*.

*

Trei ţerani în dietă. In ciclul trecut era membru ţeran al dietei numai sĕcuiul Makkai Zsiga, figură ridicolă de altcum, de óre-ce badea Zsiga vĕzêndu-se şi el „ablegat“ începuse a da şi el pe „Măria Sa“. Alegerea lui se şi considera din tóte părţile ca un episod grotesc al alegerilor, şi toţi îşi profeţiau că în ciclul următoriu nu va mai fi ales. Profeţirile acestea s'au împlinit însĕ întors; la alegerile de acum Makkai a căpĕtat doi soţi. A fost ales de nou şi el, şi au fost aleşi încă doi ţerani: Schrifffert József din Gyula şi Csányi Sándor din Darda. Despre Schrifffert nu se ştie încă ce capacitate e, dar' despre Csányi scrie o gazetă din Cincibiserici (Pécs) că e econom destul de inteligent şi cu stare bună.

*

Fabrică de bastóne. E vorba că în Székelyudvarhely sĕ se înfiinţeze o fabrică de bastóne, pentru a se crea pe séma Secuilor un nou isvor de traiu.

*

Un „solgăbirĕu“. Gazetele ungureşti dau ştire că pretorul Miklósy Alfred din Felső-Eör (în Ungaria) zilele trecute a dispărut de a casă, fără a se ştí că încătrău şi-a luat drum. Causa dispariţiunii — după cum s'a constatat ulterior e, că dl solgăbirĕu înainte cu trei ani ajunsese practicant de administraţie şi în urmă pretor pe basă de documente falsificate. Acum eşind la ivélă înşelătoria, nenorocitul a luat lumea 'n cap spre a scăpa de cercetarea criminală şi de pedépsă.

*

Căpătuială. Vestitul scriitoriu magiar *Beksics Gusztáv* a avut nefericirea de n'a mai fost ales deputat la dietă, căci a căzut faţă de candidatul opoziţional. Guvernul recunoscător s'a îngrijit însĕ de el, şi numai de cât l'a pus în pită, dându-i sĕ redacteze fóia oficială magiară: „*Budapesti Közlöny*“.

*

Al 63-lea! Cassariatul „Reuniunei române de înmormêntare din Sibiiu“ a solvit ajutoriul statutar după membrul rĕposat Ana Melţer n. Proştean.

Acesta este al 63-lea cas de mórte în sinul Reuniunei nóstre.

*

Mulţămită. Toţi cunoscuţii, prietinii şi rudeniile, cari prin condolenţe s'au alăturat la durerea nóstră pentru mórtea mult preţuitului şi neuitatului nostru soţ, tată şi moş *Ioan Mircea*, fost paroch în Caţa, — sunt rugaţi a primí pe acéstă cale cele mai călduróse mulţămite. Caţa, în 21 Ianuarie 1905. *Jalnica familie.*

*

Incendiu în o mină. Joi nóptea s'a prins mina de cărbuni „Ludovica“ de la Jemniţ şi a ars total. Au căzut victimă flacărilor lăzile cu haine ale baieşilor, tarna de transport şi montagiul întreg al minei.

*

Din pricina beuturii. Iosif Rutkay din Suciani plecând la alegerea de deputat din Rutka, nu s'a mai re'ntors a casă. După o sĕptĕmână a fost găsit mort şi acoperit de néuă în cimiteriul din Pricopa. Probabil că plecând de la alegere beat a greşit drumul şi ajungênd prin cimiteriu a căzut şi a adormit în nămeţii de néuă.

*

Aur estras din apă. In Londra se vorbeşte mult despre o invenţie a ingineriului Snell, de a estrage din apă aur. După esperimentări de mulţi ani Snell a isbutit sĕ inventeze o procedură prin care din o tonnă de apă de mare estrage un gram de aur, ear' cheltuelile procedurei abia trec cu ceva peste 10% din valórea aurului estras. Pentru esploatarea în cadre mai mari a invenţiei s'a format o societate pe acţii, al căror preţ deja s'a urcat mult peste valórea nominală.

Posta redacţiei.

Hunedóra. In numĕrul viitor.

Bălcescul. Articolul e bine scris şi bine gândit, dar' precauţiunea ne dictézá sĕ nu-l publicăm.

Teatrul orăşenesc.

Marţi (7 Febr.): „*Der Fall Clemenceau*, dramă în 4 acte, de Dumas.

300 franci lunar póte căştiga fie-cine prin vîndarea de încântătóre noutăţi artistice. A se adresa la: Pennellypes Co., Milano (Italia).

Studiu din sfera iconografiei orientale.

De Dr. Miron E. Cristea.

(Urmare din nr. 137 anul trecut).

Candelabrele.

O chestiune de importanţă deosebită pentru interiorul bisericei, şi carea trebue tractată în legătură cu pictarea şi peste tot ornamentarea acestui intern, este *luminatul*.

Conform aşăzămintelor bisericei nóstre ortodoxe s'au introdus la noi încă din partea primilor creştini numai *luminile din céră curată*, aşăzate în feşnice mai mici, cu 1—3—7 braţe, şi anume pe *pristol*, în feşnicele principale şi mari dinaintea *iconostasului*, de lângă *tetrapod*, în policandrul cel mare [1] din mijlocul naosului, în policandrul mai mic din tinda femeilor etc. Pe lângă céra de albine sĕ mai foloseşte ca material pentru luminat *untul de lemn curat*, aşăzat în candele cari de regulă ard la *proscomidie*, dinaintea icónelor principale de la *iconostas*, sus la rĕstignire, la *tetrapod*, înaintea altor icóne, etc.

Primii creştini, cari se rugau prin *catacombe*, au folosit mai întâiu luminările de céră. Asemenea apostolii, cari au organisat primele începuturi de servicii divine. Aceste lumini se folosesc până azi la tóte serviciile divine, în şi afară de biserică, (taine, înmormêntări).

La început s'au putut introduce luminile din o simplă necesitate, mai ales, că primii creştini se rugau prin locuri ascunse, retrase, întunecate, catacombe, peşteri, crĕpături etc., ca sĕ nu fie observaţi. Astăzi însĕ luminile se aprind şi ziua, deci nu pentru a delătura întunerecul, ci pentru a simbolisa: *a)* Sfânta Trĕime, căci „*lumină este Tatăl, lumină este Fiul, lumină şi sfântul Duh, deci o lumină sunt aceste trei*“; *b)* cuvêntul Domnului, despre care zice psalmistul: „*Cuvêntul Tĕu Dómne este lumină, care mĕ luminézá şi îndreptézá paşii mei spre calea virtuţii*“. Lumina simbolisézá şi pe insuşi Iisus Christos, lumina lumii, „*lumina, care străluceşte în întunerec şi luminézá pe tot omul ce vine în lume*“. Despre el se zice în Credeu „*lumină din lumină*“; la liturgia celor mai nainte sfinţite: „*lumina lui Christos luminézá tuturor*“; „*veniţi de primiţi lumina*“, când preoţii vestesc poporului învierea; etc. Deci — simbolisând lumina tot ce e mai sfânt, mai înalt — sfinţii părinţi s'au îngrijit, ca materia, ce o produce, sĕ fie cea mai curată, hotărând, ca luminările sĕ se facă din *céra* de albine, pe atunci cea mai curată materie, care — ardênd încet şi liniştit — simbolisézá *dumnezeéscă linişte.*

De atunci încóce au iscodit teologii timpurilor încă diferite alte motive, prin cari caută a justifica esclusiva folosire a luminei de céră şi unt de lemn.

Ei cer anume, ca în usul bisericesc din tótă biserica ecumenică sĕ se folosĕscă numai céra curată de albine, fiind-că *albina* este simbolul *curăţeniei* şi al *nevinovăţiei.* Apicultorii [2] ne spun, că „albinele remân pururea virgine şi caste. Ele nu óuĕ, nu se împărechézá, căci le lipsesc genitaliile. Numai matca se împărechézá cu trântorii în zbor, şi ea depune óuĕle în diferitele celule, unde albinele le clocesc. Focul cel nestins forma şi la Romani o parte din cult. De el se îngrijau Vestalele, adecă Fecióre (nevestală = nevasta, măritată.) De altă parte, fiind céra adunată de pe flori mirositóre, însemnézá *mirosul spiritual al darului* — adecă credinţa şi iubirea celor ce o aduc la biserică. Céra, fiind adunată de prin tóte florile, mai póte simbolisa şi *universalitatea*, *ecumenicitatea* creştinismului şi atributul bisericei de *catolică.* De altă parte luminările de céră — ardênd — se consumă vĕdênd cu ochii, ceea-ce póte fi o mângâiere pentru creştinul care a adus acésta jertfă, însoţind consumarea şi cu rugăciunile sale. Untul de lemn de altă parte este simbolul *belşugului* şi al *vindecării.* Pe lângă acésta untul de lemn însemnézá şi *zelul ómenilor*, cari — după esemplul celor cinci fecióre, eşite la timp cu candelele lor întru întimpinarea mirelui, — se nizuesc a fi plăcuţi lui Dumnezeu nu numai prin credinţă, ci şi prin faptele lor. Afară de aceste simbolisări, peste tot lumina cu razele ei mai este şi o *podóbă a cultului divin.* Ambele aceste substanţe (céra şi untul de lemn) dau şi o lumină *curată* şi *limpede.*

Luminile şi untul de lemn le cumpĕră creştinii şi aduc ca jertfă la biserică, împreună cu prescuri, vin, tămâie, fructe, şi alte prinóse.

Curată este acéstă jertfă, dacă luminile sunt din céră de albine, ear' untul de lemn un estract curat de masline şi de fructe, din cari se stórce, şi dacă şi sentimentele interne, ce însoţesc aceste jertfe, corĕspund acestei curăţenii materiale.

Numai în casul acesta întrunesc aceste materii calităţi superióre şi corĕspund însĕmnătăţii lor simbolice; deci numai în calitate curată pot fi proaduceri plăcute lui Dumnezeu şi primite de el, ca şi jertfa lui Avel.

Odinióră luminile le făceau înşişi credincioşii, a casă. Imi aduc aminte, cu ce plăcere ajutam, ca băiat, mamei mele la sucirea feştilei, la sucirea în jurul feştilei a cerei muiate la foc, precum şi la facerea diferitelor suciturí şi figuri pe céră, ca astfel aceste luminări, destinate pentru biserică, sĕ nu aibă forma simplă a celor folosite a casă, ci sĕ fie ceva cu totul a parte.

Cultura albinelor însĕ dispărênd aprópe de tot, céra s'a împuţinat, şi azi poporenii procură luminile de la neguţători, cari şi pentru trebuinţele bisericii vînd lumini false, fabricate, în loc de céră, din *parafină* (estract din păcură), *stearin* (estract de sĕu), ori *japon* (céră japoneză), tóte substanţe mult mai ieftine.

Luminările fabricate din asemenea substanţe se trec mult mai repede, n'au pară curată şi produc fum mult şi înăduşitor, care nu numai îngreună rĕsuflarea, îmbolnăveşte adese-ori greu atât pe preoţi cât şi pe credincioşi, ci alungă formal pe mulţi creştini din biserică; ear' pe alţii îi înăduşe până la ameţélă. Câţi n'au avut aşa ocasiune, sĕ observe, mai ales la Paşti şi la bdenii, că luminile produc atâta funingine, în cât nu se vede vecin cu vecin. Pe lângă acésta afumă total păreţii şi mai ales icónele, ba în câţiva ani adese-ori cernesc total interiorul întreg, acoperind cu funingine picturi şi ornamente adese-ori în valóre de sute de mii. De multe-ori dăm de biserici cari cu interiorul lor fac impresia unor peşteri pentru osândiţi.

Deci, ce folos de o pictură frumósă şi costisitóre, pe care apoi s'o espui la nimicire sigură prin fumul luminei? ceea-ce s'a întêmplat în atâtea biserici frumóse din orient, unde mai ales în postul mare: la privegheri şi în Vinerea-mare, usul luminilor este fără sfîrşit. Aşa d. e. este mult deteriorată prin fum pictura de la *Domniţa Balaşa*,[1] de la *Sfântul George nou* din Bucureşti. La *Sfântul Spiridon* din Bucureşti unele icóne sunt total întunecate prin fum şi funingine, în cât abia le mai poţi distinge. Tare afumată este şi pictura atât de completă şi originală şi de importanţă din punctul de vedere al studiului de iconografie, din biserica de la mănăstirea *Suceviţa* (Bucovina) şi din multe alte locuri; ear' în muntele Atos unele din picturile vechi tocmai din causa înegririi nici nu se pot vedea şi studia, ceea-ce este o mare pagubă ştientifică. Asemenea este négră biserica metropoliei de la Bucureşti. Spălarea icónelor afumate este costisitóre şi eventual póte causa deteriorarea lor.

In unele biserici au recurs, spre a mai împuţina fumul,[2] la anumite surogate. Aşa d. e. în *bisericile greceşti din Brăila şi Galaţi* nu ard în policandrele cele mari lumini de céră, ci unt de lemn. In forma luminilor sunt adecă imitate anumite tuburi. In lăuntrul lor este o spirală, care ridică la vêrf un mic vas cu unt de lemn, şi cu feştilă, care se aprinde. In loc de lumini sunt tot atâtea tuburi lungi. Motivul este, că untul de lemn curat se procură mai uşor de cât céra.

Anomalia acésta, atât din punct de vedere al curăţeniei jertfei, cât şi din punct de vedere higienic şi cu privire la deteriorarea grabnică a întregei ornamentări interne, au observat'o şi constatat'o tóte bisericile ortodoxe provinciale.

Sfântul sinod al bisericii române din România a discutat asupra ei în repeţite rênduri, începênd dela 1873 şi până azi, căutând sĕ scótă din usul ritual luminările falsificate; ba chiar şi înainte cu mai bine de o sută de ani aflăm urme de o asemenea îngrijire a prelaţilor din România.[3]

Dat'a de atunci încóce circulare speciale, însărcinat'a întreg clerul cu ţinerea de predici în acest obiect; făcut'a regulament anume cu privire la folosirea esclusivă a luminei curate, căci numai în casul acesta este şi jertfa curată; cerut'a şi primit'a biserica intervenţia consiliului sanitar al ţerii, al guvernului şi al tuturor organelor civile şi poliţiale din ţera; dar' tóte au fost înzadar. Ba şi mai mult. Ministrul cultelor şi al instrucţiunii publice din România, dl *Spiru Haret*, faţă de a cărui conştie activitate culturală, şcolară şi bisericéscă ortodoxă avem de altcum o deosebită admiraţiune, a presentat corpurilor legiuitóre la finea anului 1904 chiar un proiect de lege „care sĕ opréscă fabricarea de luminări falsificate şi sĕ regulamenteze fabricarea şi controlul luminărilor de ceară curată“, căci „este o chestie de higienă şi de artă a oprí cu desĕvîrşire fabricarea unor asemenea luminări mai ales acum, când monumentele religióse de o necomparabilă frumseţă se înalţă pe tótă ziua“.

Dar' — ori-cât s'ar regulamenta acéstă chestiune — noi nu credem că scopul dorit se va putea ajunge, de cât pe o linie fórte îngustă.

Fabricanţii vor pregătí totuşi lumini falsificate, căci creştinii nisuesc a cumpĕra eftin; ear' de altă parte nici nu pot sĕ controleze ce cumpĕră, chiar dacă ar dorí anume sĕ cumpere lumină de céră curată.

Ceea-ce n'a putut face biserica din regatul vecin cu tótă puterea statului ortodox, de sigur nu vom putea nici noi. Ori-ce întrevenire devine a priorí zadarnică şi nu duce la scop. Deci, ce-i de făcut?

Rĕul se póte delătura de o parte prin usul ce l'am observat în biserica monumentală şi frumos restaurată de la Argeş şi în alte biserici renumite. Numĕrul luminilor s'a redus la cel mai mic posibil. Aşa d. e. pe sfântul *pristol* de la Argeş ard numai douĕ luminiţe mici, ca cele din di — şi trichiere, şi de céră curată, drept simbol al cuvêntului lui Dzeu, al jertfei celei curate etc., şi drept reamintire istorică a luminilor folosite de primii creştini în cantacombe. Apoi mai arde câte o candelă bine întocmită la *proscomidie*, la icóna lui Iisus şi a Maicii Domnului. In multe locuri şi la crucifixul de sus de pe *têmplă* şi la *tetrapod*, cum şi câteva feşnice dinaintea têmplei.

(Va urma).

---

[1] Policandrele cele mari de la bisericile de la mănăstirea *Putna* şi *Suceviţa*, în Bucovina, sunt decorate cu ouĕ de sturţ ornamentate şi ele, cari atârnă în jos legate de ele. In biserica de la Suceviţa e la mijlocul policandrului mare, în loc de ou, un glob mărişor de aur, în care se păstrézá pĕrul ce şi l'a tăiat dómna lui Eremie Movilă (1578—1581) şi l'a trimis din Constantinopol, unde era în prinsórea unui paşă turcesc, care a deonestat'o. Domniţa voia, ca barem pĕrul ei sĕ ajungă lângă mormêntul soţului ei, care odihneşte în Suceviţa. In biserica parochială de la Putna candelabrele sunt decorate cu ştergare în formă de batiste, ţĕsute de ţĕrance.

[2] Vezi: „Cuvênt pentru luminări“ de protopopul M. Răuţ al Rîmnic-Vâlcei, în „Cuvêntul Adevĕrului“. Anul I, nr. 11, pag. 85—87. Protopopul Răuţ este şi proprietariul unei mici fabrici pentru lumini de céră.

[1] La Domniţa Balaşa ard candele cu unt de lemn 49; 8 feşnice de părete cu câte 12 lumini = 96; 2 candelabre mari (60+24) = 84; în mai multe feşnice portative şi cu braţe fixate în pareţii laterali = 40; în total 279, de-şi interiorul e destul de mic.

[2] In o biserică de la *Moscva*, a lui Christos Mântuitoriul, cea mai mare şi mai frumósă, ard în zile de sĕrbători preste 3700 lumini. Unde rĕmâne numĕrul celor-ce se adaug în sĕptĕmâna mare? Cât oxigen nu consumă arderea lor?

[3] Vezi: Documentele publicate de V. A. Urechiă; acolo este un document, că episcopului de Rîmnic s'a [illegible] de céră.

Nr. 38 1905 [28] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroh** în comuna **Roşia**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii 'şi vor trimite suplicele instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu până la terminul sus indicat şi se vor presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta şi a cuvênta eventual şi a celebra.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Abrud în conţelegere cu comitetul parohial.

Abrud, 18 Ianuarie 1905.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 58 1905. [27] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **paroh** din comuna **Cristiş**, protopresbiteratul Turda, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla „B“ pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii sĕ 'şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite în regulă în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, de la care se pot lua şi informaţiuni speciale, şi cu previa încuviinţare a acestui oficiu concurenţii se vor puté presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Turda, 10 Ianuarie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdei în conţelegere cu comitetul parohial.

Jovian Murĕşian
protopresbiter

Apoteca
din
Bocşa-română (Románbogsán)
se dă în arêndă pe mai mulţi ani
(30) 1—6

Nr. 268 B's. [26] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului al treilea de **paroh**, devenit vacant la parohia de clasa întâiu a bisericei **Sf. Nicolae** din **Braşov-Schei**, se publică concurs, cu termin de 30 de zile, de la cea dintâiu publicare în fóia arhidiecesană „Telegraful Român“.

Concurenţii la acéstă parohie, au sĕ presinte următórele documente, conform §. 15, lit. *a*) a regulamentului pentru parohíi, din 13/25 Octobre 1878, şi anume:

1. Că sunt români de confesiunea gr. orientală.
2. Că au purtare morală bună.
3. Că au absolvat cu succes bun vre-o şcólă medie.
4. Că au absolvat cursul teologic la vre-un institut român gr. or. din metropolia nóstră.
5. Că au făcut esamenul de cualificaţiune preoţéscă cu calculul „distins“, respective „fórte bine“.
6. Atestat de sănĕtate.
7. Alte documente eventuale despre funcţiunea, ce au avut'o în timpul din urmă, etc.

Emolumentele sunt cele usitate şi statorite în normativele şi conclusele votate de organele bisericeşti competente.

Concurenţii sunt datori, până la espirarea terminului de concurs sĕ se presinte în biserică, sĕ cânte şi sĕ-şi ţină predica de probă.

Petiţiile se vor înainta în terminul fixat P. O. Domn Vasile Voina, protopresbiterul locului.

Braşov, din şedinţa comitetului parohial de la biserica Sf. Nicolae din Braşov-Schei, ţinută la 19 Martie 1904.

Comitetul parohial al bisericei române ort. res. de la Sf. Nicolae în Braşov.

Dr. V. Saftu,
pres.

I. Priscu,
secretariu.

„Vĕzut.“
Din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 18/31 Ianuarie 1905.

Consistoriul arhidiecesan.

Epilepsia.

Cine sufere de epilepsie (nevoie), convulsiuni şi de alte morburi nervóse, sĕ céră broşură asupra acestora. Se capĕtă gratis şi franco prin „*priv. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.*“. (3) 43—52

P. T.

Avem onóre a Vĕ atrage atenţiunea, că de acuma începênd **filiala Magazinului de cafea Julius Meinl** din Viena cu prăjitorie proprie, după cel mai nou sistem se află sub firma:

JULIUS MEINL
în **Sibiiu**
strada cisnădiei nr. 24.

Vĕ rugăm sĕ binevoiţi a ne onora cu comandele D-Vóstre.

(31) 1—10

Cereţi catalogul preţurilor!

„VENEŢIANA“, institut de credit şi economíi, societate pe acţii în Veneţia-inf.

Domnii acţionari ai *institutului de credit şi economíi „Veneţiana“, societate pe acţii*, se invită conform statutelor la a

III-a adunare generală ordinară,

care se va ţiné în Veneţia inferióră (localul institutului) în **19 Februarie st. n. 1905** la 1 oră p. m.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcţiunii şi al comitetului de supraveghiare asupra bilanţului anului de gestiune 1904.
2. Propunerea direcţiunei în conţelegere cu comitetul de supraveghiare referitor la distribuirea profitului.
3. Alegerea a doi membri din direcţiune conform § lui 31 din statute.
4. Alegerea a doi membri din comitetul de supraveghiare conform § ului 41 din statute.
5. Alte propuneri.

Veneţia-inferióră, 1 Februarie 1905.

Direcţiunea.

Bilanţ la 31 Decembre 1904.

Activa. — Vagyon.

		K f
Cassa în num. — Pénztár készlet		2,307·90
Cambii escontate — Leszámitolt váltók		131,649·16
Imprumuturi hipotecare — Jelzálog kölcsön		6,550·—
Credite cambiale cu acop. hip. — Jelzálogilag biztositott váltó kölcsön		3,189·—
Mobiliar — Leltár . .	306 08	
amortisare — leirás	36 08	270·—
		143,966·06

Pasiva. — Teher.

	K f
Capital de acţiuni — Részvénytőke	20,000·—
Depuneri spre fructif. — Takarék betétek	86 220 41
Reescont — Visszleszámitolás . .	28,024·—
Scopuri culturale — Közmüvelési alap	28·51
Interese transitóre anticip. — Előlegezett kamat	3,023·—
Creditori — Hitelezők	159·5
Fond de reservă — Tartalék alap	1,946 9
Profit curat — Tiszta nyereség .	4,563·7
	143,966·0

Profite şi perderi la 31 Decembre 1904.

Debit — Tartozik.

		K f
Interese la depuneri — Takarék betétek kamat		3,928·24
Spese: salare — Költségek: fizetések	790·—	
Spese de birou, încălzit etc. — Irodai költségek .	368·11	
Chirie — Házbér . . .	70·—	
Porto — Postadíj . . .	15 98	1,244·09
Amortisare din mobiliar — Leirás a leltár számlán		36·08
Contribuţiune — Adó: directă — egyenes .	1,207 60	
10% dare după interese de depun. — 10% adó takarék betéti kamat után . . .	292·81	1,500 41
Profit curat: transpus din a. 1903 — 1903. évi áttett nyeres.	454·02	
din anul 1904 — 1904. évi tiszta nyereség .	4109·68	4,563·70
		11,272·52

Credit — Követel.

	K
Interese de escont — Váltó leszámitolási kamat	9,205·5
Interese de împrum hipot. — Jelzálog kölcsön kamat . . .	279·5
Interese de credite camb. — Jelzálogilag bizt. váltókölcs. kamat	269·2
Provisiuni — Jutalékok	1,064·2
Profit din anul 1903 — 1903. évből áttett nyereség	454·0
	11,272·5

Veneţia-inferióră, în 31 Decembre 1904.

George Comaniciu m. p.
director esecutiv — vezér igazgató

Mihail Ganea m. p.
contabil — könyvelő.

Direcţiunea — Az igazgatóság tagjai:

Mateiu Mateiu m. p. **Nicolae Cornia** m. p. **Rosalim Mijia** m. p.
Zachiu Socia m. p. **Ioan Stoica** m. p.

Conturile presente confrontându-se cu registrele principale şi auxiliare s'au aflat esacte. — Alulirott bizottság jelen számlákat megvizsgáltuk, valamint a fő- és segédkönyvekkel összehasonlitván; azokat mindenben helyesnek találtuk.

Inspecţiunea — A felügyelő bizottság:

Nicolae Batia m. p. **Ioan B. Onesio** m. p. **Ioan Popiţa** m. p.
Georgiu Csokán m. p.

[29] 1—1

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc sec**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕcéală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis se se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 123

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/
colţul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 10 Sibiiu, Joi 27 Ianuarie (9 Februarie) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fi.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondentele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele [illegible] înapoiază.

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fi., — de două ori 24 fi., [illegible]
20 fi. rêndul cu litere garmond

„For legal."

Sibiiu, 8 Februarie n.

Aşa spun cei nemulţămiţi cu inaugurarea politicei de activitate, că conferenţa ţinută în 10 Ianuarie n. c. aici în Sibiiu n'a fost *for legal*, îndreptăţit sĕ aducă hotărîrile pe cari le-a adus, prin urmare hotărîrile ei nu sunt obligătóre pentru toţi Românii din statul ungar, ci numai pentru cei întruniţi în acest „conventicul *electoral*".

Motivele? Ne spun şi motivele. Sunt următórele: Conferenţa n'a fost convocată ca conferenţă *naţională*, ci ca adunare *electorală*, ear' convocătorii ei n'au spus că în calitate de membri ai comitetului naţional o convócă, prin urmare rĕmâne că au convocat'o ca simpli alegĕtori.

Aşa e, nu putem nega. Dar' aşa a fost şi în trecut, totdeuna. Adecă se trece cu vederea, că basă legală pentru organisarea partidului naţional român n'am avut şi nu avem, de cât *legea electorală*. Se dă uitării faptul, că *tóte conferenţele nóstre din trecut pe basa legii electorale s'au ţinut, şi că tóte au fost adunări electorale*. De la acéstă basă legală s'a făcut abatere numai atunci, când comitetul central cu de la sine putere a început a se intitula *comitet naţional*, în loc de „*comitet permanent electoral*", titlu dat din partea conferenţelor prime, ceea-ce apoi a avut de urmare disolvarea comitetului şi a partidului.

Dovedim cu acte.

Conferenţa de la 1881 a fost convocată prin următoriul circulariu al comitetului central:

> „Cătră alegĕtorii români din Transilvania. Comitetul *electoral central* din Sibiiu, esmis de cătră *conferenţa generală electorală* din 1878, terminându-şi lucrările sale preparative, convócă o *adunare generală a alegĕtorilor români* din Transilvania pe 12 Maiu st. n. a. c. la 10 ore a. m. la Sibiiu. Obiectul conferenţei va fi *statorirea atitudinei alegĕtorilor români faţă cu alegerile proxime dietale*. Sperăm, că conferenţa va fi cercetată într'un mod demn de importanţa causei. Sibiiu, în 1 Martie 1881. Comitetul electoral central: Nicolae *Popea*, president, George *Bariţiu*, secretariu".

Va sĕ zică, un comitet *electoral* central, ales la 1878, a convocat acéstă adunare generală, earăşi *electorală*, în scopul, ca Românii *sĕ-şi preciseze atitudinea faţă cu alegerile*. Alt scop adunarea n'a avut!

In ce scop a fost convocată adunarea din anul acesta? Earăşi în scopul precisării atitudinei alegĕtorilor români faţă cu alegerile dietale.

In ce privinţă s'a făcut deci abatere de la trecut, şi in ce privinţă s'a păcătuit în contra organisării de partid?

De ce a fost *for legal* adunarea de la 1881, şi nu e for legal cea din anul acesta, *electorală* şi una şi alta?

Sĕ ni-se spună mai lămurit, pentru-ca sĕ ştim şi noi.

Dar' sĕ mergem mai departe.

Procesul verbal despre şedinţa a treia a conferenţei de la 1881 ne spune sub punct 18 că conferenţa a ales un *comitet electoral permanent* de 11 membri.

Adecă comitet *electoral*, nu comitet *naţional!*

Acest comitet electoral a convocat apoi conferenţa de la anul 1884, ale cărei procese verbale sunt dresate astfel:

> „Proces verbal al *conferenţei electorale,* ţinute din partea delegaţilor alegĕtorilor români din Ungaria şi Transilvania în Sibiiu, la 1 Iunie n. şi zilele următóre 1884".

Conferenţă *electorală* a fost deci şi acésta, ca celelalte două premergĕtóre, — de la 1881 şi 1878, — şi la punctul 8 în procesul verbal despre a doua şedinţă cetim, că:

> „Conferenţa prin aclamaţiune alege de membri ai *comitetului central electoral* pe," etc.

Earăşi comitet *electoral*, nu comitet naţional!

Trecem peste conferenţa de la 1887 şi 1892, şi ne oprim la conferenţa neţinută de la 1896. E de mare însemnătate, pentru-că s'a convocat cu *aprobarea* şi cu cooperarea unora dintrĕ nemulţămiţii de astăzi în politica naţională română.

Convocarea publicată în fruntea „*Tribunei*", numĕrul 220 din 5/17 Octobre 1896, ziar condus pe atunci de dl *Dr. Daianu*, sună astfel:

> „Convocare. Stând în faţa alegerilor dietale, basat pe §-ul 104 al legii electorale, prin acésta convoc *conferenţa electorală generală* a alegĕtorilor dietali români din Transilvania şi Ungaria, aderenţi ai programului stabilit în conferenţa generală ţinută în Sibiiu la anul 1881, pe 24 Octobre st. n. a. c. la 10 ore a. m. aici în Sibiiu. La acésta conferenţă generală sunt invitaţi toţi bărbaţii de încredere desemnaţi de cătră cercurile electorale. Sibiiu, 15 Octobre n. 1896. *Dr. Ioan Raţiu*."

Bine sĕ ne notăm: Dr. Ioan Raţiu, şi nimic alta. N'a stat, că în calitate de president al partidului convócă acéstă conferenţă *electorală*. Şi totuşi, ce scria atunci „*Gazeta Transilvaniei*"? Următórele:

> „Odată convocată conferenţa *nóstră* generală electorală, trebue sĕ ne încordăm tóte puterile şi sĕ stăruim, ca sĕ ne putem înfăţişa la ea cu tótă demnitatea, cum cere interesul nostru şi gravitatea situaţiunei nóstre."

Va sĕ zică, recunoscută din partea „Gazetei" de bună şi numai ca „*electorală*" a fost conferenţa „nóstră" de la 1896!

Lăsăm, ca cetitorii sĕ-şi facă judecata asupra consecvenţei „*Gazetei*", care la 1896 a îmbrăţişat cu tótă căldura conferenţa *electorală* convocată la Sibiiu, ear' pe cea din anul acesta a perhorescat'o, pentru-că a fost şi ea conferenţă *electorală*, în tocmai ca cea de la 1896, şi ca tóte cele premergĕtóre.

O singură fóie românéscă a fost la 1896, care n'a acceptat de bună convocarea conferenţei, „*Dreptatea*" din Timişóra. Nici n'a publicat'o, de cât cu întârziere şi între mĕrunţişurile de la călcâiul foii, cu observări, cari au fost combătute în „*Tribuna*" astfel:

> „Procedura acésta a „*Dreptăţii*" faţă cu convocarea subscrisă de dl Dr. Ioan Raţiu, despre care ea bine ştie, că este presidentul partidului naţional, este o procedură, nu numai necuviincióasă, ci şi revoltătóre, pentru-că pe lângă lipsa de tact şi bun simţ ea mai arată şi *totala lipsă de disciplină.*"

Fórte corect. Este *lipsă de disciplină* a desconsidera o convocare venită de la acela, despre care fórte bine se ştie, că în ce calitate o adreséză, fără a'şi mai pune caracterul sub iscălitură.

Bună lecţie a dat deci „*Dreptăţii*", din Timişóra "Tribuna" condusă pe atunci de acelaşi domn Dr. *Dăianu*, care în anul acesta n'a putut primí de bună convocarea la conferenţa din Sibiiu, fiind-că convocătorii n'au spus că în ce calitate o convócă, şi fiind că a fost conferenţă electorală, ci s'a pus pe punctul de vedere al „*Dreptăţii*", pe care a combătut'o atât de corect la 1896.

Ei, cum sĕ numim procedura? *Consecuenţă*, ori *lipsă de disciplină?* Vorba din „Tribuna" vechie.

Inţelegem, sĕ se combată activitatea cu argumentele pe cari le-a înşirat dl Dr. Liviu *Lemény* în comisiune, şi dl Dr. *Tripon* în conferenţă, dar' sĕ se spună, că conferenţa n'a fost *for legal* îndreptăţit sĕ decreteze activitatea, pentru-că a fost o conferenţă *electorală*, nu *naţională*, când, după cum arătarăm, tóte conferenţele din trecut *electorale* au fost, — nu e alta, de cât o mărturisire, pe care lumea e în drept a o esplica astfel: Aţi făcut lucrul *fără noi*, prin urmare nu e bun. Adevĕrat, că tot aşa s'a făcut şi în trecut, dar' atunci s'a făcut *prin noi* si *cu noi*, de aceea a fost bun.

Da, aşa judecă lumea şi — merge înainte.

Crisa.

Contele Andrássy a continuat Luni şi Marţi pertractările cu şefii partidelor oposiţionale. La ce resultat a ajuns, nu se ştie. Se ştie numai, că fracţiunile oposiţionale au decis în conferenţa de eri, Marţi, sĕ rĕmână şi mai departe unite *pentru a duce la realisare programul cu care au întrat în luptele electorale*. Pe mâne, Joi, sunt convocaţi în conferenţă deputaţii aparţinĕtori partidului *liberal*, pentru a se pronunţa şi ei cu privire la resolvarea crisei.

Contele Andrássy va mai da câte odată pe la toţi conducĕtorii de partide, şi apoi va merge la Viena, ca sĕ facă raport Maiestăţii Sale. In cas că nu i-ar succede sĕ ajungă la înţelegere cu partidele din cari ar puté sĕ-şi formeze o majoritate parlamentară, va propune M. Sale sĕ asculte părerea bărbaţilor mai de frunte ai ţerii, întrĕ cari va fi şi *Kossuth Ferencz*. Monarchul va vení apoi la Budapesta, pe la finea sĕptĕmânii acesteia, şi va rĕmâné în capitală până la resolvarea crisei.

Organul de publicitate al partidului poporal, ziariul „*Alkotmány*", crede, că nisuinţele contelui Andrássy vor fi încoronate de succes, şi că contele deja mâne va merge la Viena *cu lista noului cabinet*, care va fi cabinet de *coaliţie*, recrutat din partidele oposiţionale, deci guvern provisoriu, care va resolva aceea ce e mai urgent: budgetul, contingentul de recruţi, etc., va face apoi *reforma electorală, cu lărgirea dreptului de alegere* (reducerea censului), *cu arondarea nouă a cercurilor electorale şi cu votarea pe comune*, şi va revisuí *regulamentul de casă*, apoi dieta *va fi disolvată* şi la tómnă se fac alegeri noue, pe basa nouei legi electorale.

La „Ierarchia Românilor din Ardeal şi Ungaria".

(Urmare).

5. *Episcopia Silvaşului.*

Noii nostri istoriografi şi-au pus carul în petri, ca sĕ scótă la ivélă *închipuita* lor metropolie a lui Mihaiu Viteazul. Ca sĕ nu lase înainte de Mihaiu Viteazul nici un metropolit în Alba-Iulia, pe toţi îi pun ca episcopi ai Silvaşului, începênd de la Ioan de Prislop până la antecesorii Genadie, Daniil, Cristofor, Eftimie etc.

Noi însĕ am arătat mai sus că Mihaiu Viteazul n'a înfiinţat în Alba-Iulia nici o metropolie canonică ci numai că sub firma lui s'a *renoit* vechia mănăstire, şi s'a zidit din nou biserica catedrală în Alba-Iulia. Am dovedit, că Ioan de Prislop a fost numai egumen în mănăstirea Prislop de lângă Silvaş şi a fost prin clerul ardelean ales în scaunul metropolitan din Alba-Iulia în anul 1585, şi că întărit prin Sigismund Báthori a plecat încă de atunci din Alba-Iulia şi a mers de s'a sfinţit de archiereu prin exarchul Ungro-Valachiei, din ceea-ce ese, că el nici un minut n'a funcţionat ca episcop al Silvaşului.

Antecesorul sĕu, marele archiepiscop şi metropolit Genadie, a fost ales prin cler la anul 1579, Kyr Daniil metropolit de Severin şi Ardeal la 1577, Cristofor la anul 1574, Eftimie la 1572 . . . ., dintrĕ cari *nici unul* n'a fost episcop în Silvaş.

Dacă noii istoriografi ar puté arăta numai un decret, vr'o singelie, vr'un pomelnic sau vr'un alt semn cât de mic, că acesti metropoliţi au residat vr'odată ca episcopi în Silvaş, am mai sta cu ei de vorbă. Dar' nimic nu ne pot arăta, ci numai o *închipuire* încăpăţinată, din care deduc închipuiri şi mai încăpăţinate.

Din împrejurarea, că călugărul voiagior *Nicodim* (pe la anul 1394) ar fi înfiinţat mănăstirea Prislopului în pădurea Silvaşului-de-sus, încă nu reese că el a înfiinţat acolo şi episcopia Silvaşului, după cum nu reese acésta nici din împrejurarea, că Zamfira a *reparat* acéstă mănăstire, şi s'a îngropat acolo. Zamfira, fiica lui Moise-Vodă, trecênd în Ardeal s'a măritat ací, mai întâiu după Niszoczky, cu care a avut doi copíi, pe Ioan şi pe Mihaiu, apoi după Keserű István, cu care a avut trei copíi, Ana, Pavel şi Ioan. Cu puţina ei avere (2000 fl.) s'a aşezat în moşia bărbatu-sĕu la St. György-Válya, şi a trebuit sĕ 'şi créscă copíii, ear' dacă cu tóte acestea, ca o creştină evlaviósă, a reparat mănăstirea Prislop, ca sĕ fie îngropată acolo, repararea acésta n'a fost aşa de imposantă, ca prin acésta sĕ rĕsară acolo vr'un episcopat, înzestrat cu nu ştiu ce moşii închipuite!!

Admitem, că Knezii cei mulţi din ţéra Haţegului, cari aveau universitatea lor în Haţeg, şi mai multe mănăstiri, la Stă Maria, la colţii Morii (Malomvia), etc., au avut şi preoţi ortodoxi, precum au fost la Rîuşor şi la Serel (1398—1426) din familia knezilor basarabi de Rîuşor, etc., (Famil. nobile, pag. 328), cari au trebuit sĕ aibă şi archierei; dar' că acestia au avut reşedinţa lor tocmai în Silvaş, despre acésta nu esistă nici un document.

S'au arătat în părţile locului unii episcopi mai vechi, precum a fost pe timpul lui Hunyadi un episcop *Mateiu* care locuia pe la Sebeş (Sas-Sebes ori Caransebes, întrĕ cari cade comitatul Hunedórei, e irrelevant).

Silit de cei puternici, Mateiu trebuia sĕ converteze pe Români la catolicism, dar' nu i-a succes. Apoi vine altul, cu numele *Ioan de Capha*, pe la anul 1456, care începù a sfinţi preoţi ortodoxi din ţinuturile Hunedórei, Devei şi Şoimuşului, în a căror reion cade şi Silvaşul, însĕ silit sĕ trécă la catolicism, s'a refugiat în Valachia.

Dacă pe aceste vechi reminiscenţe s'a basat scriitoriul dedicaţiunei la Euchologiul din anul 1689, când a titulat pe Genadie II de Metropolit al Bĕlgradului adăugându-i întrĕ celelalte episcopii sufragane şi pe a Silvaşului, apoi acela e scusabil. Dar' de la închipuiţii episcopi din secl. XVI ai noilor istoriografi nu a putut resulta o episcopie de Silvaş, şi cu atât mai puţin o titulatură a lui Ioan de Prislop, metropolit al Bĕlgradului, totdeodată şi al Silvaşului, etc., precum a inventat dl Iorga în „Stefan cel Mare şi Mihaiu Viteazul“ pag. 10. (Va urma.)

De la Hunedóra.

Şcóla română. — Pomul de Crăciun.

— 2 Februarie n.

Tinerimea din Hunedóra a aranjat o petrecere în vara trecută, cu scop, ca din venitul curat sĕ se cumpere cărţi de şcólă, cari apoi sĕ fie împărţite gratuit întrĕ elevii şcólei nóstre confesionale.

Resultatul material al petrecerii a fost de *188 cor.*, pe lângă care sumă s'au mai adaugat şi alte contribuiri băneşti, primite de la spriginitorii şcólei.

Cărţi de şcólă, tăbliţe, stiluri şi ceruse s'au procurat de la librăria archidiecesană în preţ de circa *212 cor.*

Cărţile şi recuisitele trebuinciόse s'au împărţit şcolarilor în mod sĕrbătoresc în presenţa credincioşilor bisericei gr. or. române din Hunedóra.

Publicul românesc din Hunedóra convingêndu-se de sporiul ce 'l fac şcolarii în studii, a hotărît, ca pe cei săraci şi silitori sĕ 'i provadă cu îmbrăcăminte.

In scopul acesta s'a pornit colectă întrĕ Românii din Hunedóra, incassându-se *160 cor.*, plus daruri speciale de la câteva familii, pe cari îmi voiu permite a le înşira mai jos.

Aşa am avut şi noi Românii hunedoreni bucuria de a face *„Pom de Crăciun“* pe séma băieţilor silitori şi săraci de la şcóla nóstră confesională, cari sunt chemaţi azimâne sĕ formeze viitórea generaţie a hunedorenilor.

Hainele şi celelalte daruri s'au împărţit în prima zi de Crăciun, după sfta liturgie, în biserica nóstră, fiind de faţă peste 500 ómeni.

Părintele protopop *Pĕcurariu* a ţinut o cuvêntare potrivită şi acomodată împrejurării, ear' corul şcólei, sub conducerea înv. *Ludu*, a cântat mai multe bucăţi frumóse, legate de însemnătatea zilei. A urmat declamaţia unui elev, compusă a nume pentru ocasii dacestea.

Domnul înv. Andreiu *Ludu* a mulţămit, în numele şcolarilor, pentru jertfa ce inteliginţa şi poporul român din Hunedóra a adus'o pe séma băieţilor lipsiţi, îndemnând pe şcolari sĕ fie cu recunştinţă faţă de binefăcĕtorii lor.

In fine dna Amalia *Buda* felicită corpul didactic pentru zelul neobosit ce şi-l'a dat, spre instruarea copiilor în cântări şi în studii.

Impărtăşiţi au fost cu haine, păpuci, cârpe, etc. 40 elevi şi eleve.

Pentru împodobirea *„Pomului de Crăciun“* au donat:

Familiile: G. Dănilă, Vasile C. Osvadă, Nicolae Macrea, Avram P. Pĕcurariu, Nicolae Dima, Petru Nicóră, Nicolae Rimbaş iun., Nicolae Stoichiţă, Simion Chirca, Şmit Feri, Neumann Salamon, şi dd. Romul Dima şi Gustav Spörl.

Bani pentru cumpĕrarea hainelor etc. au binevoit a da următorii: „Reuniunea fem. rom.“ 50 cor., „Agricola“ 10 cor., Dr. G. Dubleş 10 cor., Amalia Dima 5 cor., Avram şi Maria Pĕcurariu 4 cor., Elisaveta Dănilă 4 cor., Amalia Buda 5 cor., Maria Nicóră 5 cor., Ana Macrea 4 cor., Elena Tulea 5 cor., Victoria Osvadă 4 cor., Amalia Peck 4 cor., Anica Dima, Maria Mosora, Sofia Rimbaş, Valeria Popovici, Maria Albu, Veronica Vinoles, Tiţa Vlad, Crişca Şmit, Maria Fercău, Ana Tat, Elis. Ciontea, Elis. Popescu, Letiţia Dima, Veronica Keller, Maria Bretean, Sofia Chirca, Anica Danciu, Safta Radoiţă, Mina Cor, Cornelia Muşa, Susana Makay, Dr. Aug. Dragits, Sofia Stoichiţă, câte 2 cor., Maria Timar şi Maria Ludwig, câte 1 cor.

Special au dat câte un rênd de haine următórele familii:

Familia protopopului Ioan Popu, familia directorului Vasile C. Osvadă şi familia proprietariului Nicolae Dima.

Dee Dzeu, ca munca începută sĕ fie continuată şi în viitoriu, căci muncind pe calea apucată, vom puté creşte o generaţie folositóre bisericei şi neamului nostru.

Nima.

NOUTĂŢI

La colecta pentru catedrală, a mai contribuit o anonimă evlaviósă cu 200 corόne. Dumnezeu sĕ-i priméscă jertfa.

*

Incă un deputat român. Ni-se scrie din Baia-mare, că deputatul ales în cercul Lăpuşului-unguresc, dl *Alesandru Papp*, jude de tablă, încă e Român. A fost ales însĕ cu program guvernamental. Am avea deci 9 deputăţi guvernamentali şi 7 naţionalisti. N'ar puté óre şi guvernamentalii, după ce nu mai sunt guvernamentabili, aflându-se în minoritate faţă de oposiţie, sĕ trécă încă întrĕ naţionalisti şi sĕ formeze un partid împreună, partidul român?

*

Şedinţă publică. Societatea de lectură *„Ioan Popasu“* a tinerimei studióse de la institutul teologic-pedagogic diecesan din Caransebeş aranjézá o şedinţă publică Dumineca la 30 Ianuarie (12 Febr.) 1905 în sala mare a hotelului „Pomul verde“. Inceputul la 8 ore séra.

Programul e următoriul: 1. „Psalmul XXI“, de I. Vorobchievici, cântat de corul societăţii. 2. „Jertfele împăcării“, poesie de G. Coşbuc, predată de Petru Olde, cl. c. II. 3. „Cari sunt causele, că atât de puţini ómeni sunt fericiţi şi pe ce cale vom dobândí fericirea“, disertaţiune de Ioan Surlasiu, cl. c. III. 4. *a)* „Duce-m'aş“, *b)* „Dulce cântec de durere“, melodii poporale, aranjate de A. Sequens, cântate de corul societăţii. 5. „Păprica şu neşului“, poesie de V. Vlad-Delamarina, predată de George Săcoşan, ped. c. III. 6. „Nebunul“, poesie de G. Coşbuc, predată de Pantilimon Ardelean, cl. c. I. 7. „Ceasul rĕu“, de I. Vorobchievici, cântat de corul societăţii.

*

Bal în Blaj. In ziua de Trei-Sfinţi (la 12 Februarie n.) se va ţiné bal filantropic în sala „Hotelului Univers“ din Blaj. Venitul curat este dĕstinat pentru „Fondul studenţilor morboşi“. Inceputul la 8 ore séra. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Dividenda Bancei austro ungare pe jumĕtatea a doua a anului 1904 (al 51-lea cupon de dividendă) e 40 corόne.

*

O întreprindere rentabilă. „Loteria de clasă reg. ung. privilegiată“ a realisat în anul 1904 profit net în sumă de 1,495.208 corόne, ear' profitul brut a fost de 5,034 026 corόne, — şi întrégă acésta sumedenie de bani a eşit din punga naivilor doritori de a se îmbogăţí repede, prin losuri. Societatea arêndătore a „loteriei“ plăteşte statului arêndă anuală de 2,662.000 corόne. Capitalul social e 3,600.000 de corόne în 7200 acţii à 500 corόne. Dividenda anului 1904 a fost 122 corόne la o acţie (24·4%).

*

Guvernator al Bancei austro ungare e numit de nou Dr. Leon Bilinszki, guvernatorul de până acum, căruia — cum raportézá fóia oficială — M. Sa i-a esprimat totodată înalta Sa recunoştinţă pentru serviciile aduse pără acum în interesul băncii şi 'n al causelor comune.

*

Gorkij — nu e liber. Ziarul „Berliner Lokalanzeiger“ raportézá pe basa informaţiunilor primite de la corespondentul sĕu din Petersburg, că Maxim Gorkij încă şi acum e în arest. Ştirile din zilele trecute despre eliberarea lui au fost deci premature. In acelaşi timp ziarul „Petit Parisien“ raportézá că generalul Trepov ar fi spus corespondentului sĕu din Petersburg, că asupra sorţii lui Gorkij nu s'a hotărît încă nimic, dar' e probabil că va fi judecat la tribunalul civil, nu militar.

*

Wolfling — cetăţean elveţian. Archiducele Leopold Ferdinand, care înainte cu circa doi ani renunţase la titlul şi rangul de archiduce pentru a se puté căsătorí cu actriţa Vilma Adamovici, luând nume Leopold Wölfling, zilele acestea a primit cetăţenia elveţiană.

*

Fulgere în timp de érnă. Prin unele părţi ale Bihorului s'a vĕzut zilele trecute un rar fenomen ceresc. După timp noros împreunat cu ninsóre grea ceriul nord-vestic timp de circa un pătrariu de óră a fost luminat de fulgere, cari se repetau la intervaluri de câte un minut. La Oradea-mare curentul luminării electrice nefuncţionând chiar pe timpul fenomenului şi astfel oraşul fiind în întunerec, lucirea fulgerelor presenta aspect fórte frumos.

*

Pentru valorisarea industriei de casă. Reuniunea economică a agricultorilor din sudul Ungariei („Délvidéki Földmívelők Gazdasági Egyesülete“) a hotarît sĕ cumpere de la membrii sĕi articolii de industrie de casă spre a-i valorisa mai departe. Asemenea şi reuniunea economică timişână („Temesmegyei Gazdasági Egyesület“), care a hotărît sĕ înfiinţeze în Timişóra o secţie pentru valorisarea articolilor de industrie de casă.

*

Turburările din Rusia, causate de greva lucrătorilor, cari — cum se ştie — pretind şi drepturi politice, n'au încetat încă pretutindenea. Deosebi în Varşovia se repetă mereu ciocnirile sângeróse, chiar şi în cimiteriu, cu ocasiunea înmormântării celor căzuţi în ciocnirile anterióre. Situaţia mai e apoi agravată şi prin jefuirile comise de plebea nelucrătóre, care uzând de ocasiune fură şi jefuieşte case şi prăvălii, şi contra cărora lucrătorii grevişti proced fără nici o cruţare. Astfel, cum se raportézá ziarelor din Cracovia, Dumineca lucrătorii socialisti au atacat trupele cari arestaseră o cétă de jefuitori, strigându-le că sunt complice ale jefuitorilor, că împuşcă şi ucid pe lucrătorii cinstiţi, cari înşişi trebue sĕ-şi spere reputaţia faţă cu nelegiuirile comise de plebea jefuitóre sub firma grevistilor. Au smuls apoi de la trupe pe cinci jefuitori, pe cari *i au spânzurat de stâlpii felinarelor.* — Greve noue au erupt în mai multe oraşe din districtul Cazan, apoi în districtele Petricau, Calis, Radon, Lublin şi Suvalpi, ear în oraşul Dombrovo, de la graniţa germană iau parte la grevă chiar şi elevii academiei montanistice de acolo, pretinzênd şi ei, asemenea studenţilor din Varşovia, limba de prelegere polonă. Dumineca s'au întêmplat deja şi acolo ciocniri întrĕ grevisti şi miliţie, fiind împuşcaţi şi răniţi 1500 de inşi.

*

FOIŞÓRĂ

Lucruri din mâna femeilor române.

— Recensiune din *„S. D. Tagblatt“*.

Sunt cam 30 ani, de când esposiţia generală din Viena a atras pentru întâia-oră atenţiunea asupra industriei de casă a popórelor din monarchia austro-ungară. Până atunci s'a desvoltat mai mult tainic, de aceea ivirea ei în publicitate a produs suprisă generală. Cine ar fi şi putut aştepta sĕ iese din mâna greóie a ţĕrancei lucruri atât de artistice, cari sĕ satisfacă celor mai înalte pretenţii estetice?

Aceeaşi suprisă deştepta şi arta poporală română şi în sufletelă cercetătorilor esposiţiei aranjate în Sibiiu în tómna anului 1902 din partea „Reuniunii agricole române, în sala de la „Gesellschaftshaus“. Ací putea ori-cine vedé, admira şi învĕţa, pentru-că broderiile şi ţesăturile româneşti după frumseţa şi perfecţia esecutării, după variaţia şi technica sănĕtósă puteau emula cu ori şi ce lucrare de asemenea natură.

Mulţămită se cuvine susnumitei reuniuni, că a încredinţat pe profesorul Demetriu *Comşa* cu adunarea şi publicarea acestor ornamente textile. Opul pompos, lucrarea obositóre de doi ani, a apărut, şi pentru asta se póte felicita profesorul Comşa! Sprijinit de soţia-sa înzestrată cu simţ artistic, lăsă sĕ se brodeze şi ţese de ţĕrance române după mustre alese şi apoi puse sĕ se pregătéscă reproducerile cele mai escelente.

Albumul („din ornamentica română“) cuprinde 40 tabele în mărime 44 × 33 centimetri, pe cari sunt tipărite în colori 284 de mustre din 20 comitate şi cam 100 sate. Esplicările fórte preţióse şi introducerea, care póte avé pretenţia de a fi şi de valóre ştientifică, sunt pregătite de editorul profesor *Demetriu Comşa.*

Colecţia se incepe cu broderii, albituri, cărora mai ales *romînca* le consacră o deosebită îngrijire. Pentru *Român* cămaşa frumos brodată este cel mai frumos ideal de îmbrăcăminte femeiéscă şi ţĕranca ţine fórte mult la înfrumseţarea bogată a cămeşei, chiar acolo, unde printrĕ *Români* locuesc alte popóre, căci un proverb românesc zice: *„Dacă fiica ta se ruşinézá de cămaşa sa, atunci curênd te vei ruşina şi tu de vestmintele ei de mătasă“*. Trăsurile înguste şi pompóse, de colóre predominantă galbină sau négră, dar' înfrumseţată şi cu mătasă vĕnătă, roşie, verde şi cu fire de aur, îngrădesc grumazii şi se estind preste piept şi mâneci. Ele sunt aşa de artistic cusute în pânză de in, în formă atât de stilară, nobilă şi frumósă, ca şi când s'ar fi produs sub ochii *Mediceilor* în *Florenţa* şi nu ar fi productul *ţĕrancei române*, a cărei loc natal nici după nume nu e cunoscut în Europa vestică.

Broderia, de-şi bogată în variaţie şi felurită, e legată de fire de ţesut, de aceea se întrebuinţézá esclusiv ornamente geometrice şi liniare. Unde apar motive vegetale ori chiar animale, influinţa străină e sigură; dar' acésta e o aparinţă numai fórte sporadică. Pe când trupinele de popóre din Europa vestică şi-au perdut de mult ornamentele tradiţionale parte prin comerciu cu popórele vecine, parte prin modul de viéţă schimbat, la *Români* s'au păstrat nefalsificate înfrumseţările străvechi. Nici o urmă nu e în ornamentica română de schimbările în cursul veacurilor la artele plastice (cultivătóre.) Din contră s'au păstrat în forma lor originală din timpurile străvechi şi ne reamintesc în predomiarea formei liniare vechiul Egipet şi Asiria.

Precum în broderii, aşa şi în ţĕsăturile etc, ţesute în rĕsboiul ei primitiv, cum sunt cărpele, şurţele etc., ţine românca la tradiţiile vechi, adecă: ea întrebuinţézá şi aici numai ornamentica geometrică, dar' ea totuşi pricepe şi în astea sĕ inventeze şi sĕ vîrasă noue mustre. Albumul dă pilde escelente şi despre asta, şi ca contrast al acestor mustre naturale, şi de fin simţ profesorul Comşa lasă sĕ se reproducă şi unele modele noue, flori naturale cari apar cu totului fără gust şi nu corĕspund technicei. Ele sunt adause la colecţiune ca un esemplu de avertisment şi au o influinţă aşa de respingĕtóre, în cât profesorului Comşa mai că i-se póte aduce mulţămită pentru aceea.

Ce e drept, ţeranca, cu simţul ei sănĕtos artistic, e scutită de atari aberaţiuni în gust, dar' învĕţătórea de la sate, care şi-a însuşit la oraş o semicultură în afaceri de gust, va fi adusă prin atari esemple pe calea adevĕrată. Ea va învĕţa sĕ judece, că e a ei problema de a *păzí* şi *păstra modelele naţionale.*

Astfel opul prof. Comşa are şi o valóre pedagogică. Dar' şi pentru industria textilă e de fórte mare preţ, deórece conţine o mulţime de motive noue, şi pe dată ce va apăré şi textul german, îşi va afla

Pentru prăsirea vitelor de rassă ungară. Reuniunea economică din Kecskemét a hotărît sĕ înfiinţeze pe pusta Bugacz din hotarul comunei o pepinieră pentru prăsirea vitelor de rassă ungară (albă), spre a contrabalansa cuprinderea de teren a vitelor de rassă apuséná.

*

„Milionarul" ... Pierpont Morgan, vestitul milionar din New-Jork, în una din zilele trecute eşind la preumblare cu automobil, a călcat o femeiă bĕtrână, care n'a putut sĕ se feréscă repede din calea trăsurii. Begătoiul a dat ordin maşinistului sĕ mâne mai departe, fără sĕ-i pese de nenorocirea femeii. L'a luat încă la gónă un poliţist şi ajungêndu-l a arestat — pe maşinistului, ear' mulţimea publicului, care se adunase în jurul femeii stîlcite şi apoi alergase şi el după trăsură, era sĕ facă judecată scurtă milionariului, care numai prin intervenţia poliţistului a scăpat teafĕr.

*

Osândit pentru îndemnare la emigrare. Tribunalul din Budapesta a osândit pe şeful administraţiei ziarului „Népszava" la amendă de 30 coróne pentru că a publicat un inserat (anunţ) al societăţii de navigaţiune Falk et Cp. din Hamburg cu conspectul curselor pe cari vapórele societăţii le face întrĕ Europa şi America şi cu taxele de călĕtorie.

*

Turn prăbuşit. Turnul bisericei din Szentmárton (în comitatul Şopron) s'a prăbuşit Sâmbătă, sfărmând coperişul bisericei şi căzând cu clopote cu tot în podişorul organelor, pe care încă l'a demolat. A fost noroc că pe timpul prăbuşirii nu era nimeni nici în biserică nici în jurul bisericei. Paguba se urcă peste 50.000 de coróne.

*

Mórte cumplită. O copilă de doi ani a comerciantului Saovits din Budapesta jucându-se în jurul cuptoriului a ajuns cumva sĕ tragă de pe el o ólă cu apă ferbinte, care s'a rĕsturnat apoi pe ea, arzêndu-i întreg trupul aşa de cumplit, în cât după chinuri de o nópte a murit.

*

Din primejdie — în mórte sigură. Cu ocasiunea grevei lucrătorilor din Riga mulţimea voind sĕ se refugieze din faţa atacului miliţiei (cu foc de linie) a luat'o la fugă peste ghiaţa rîului Dina spre a trece la ţermurul celelalt. Pe la mijlocul rîului era însĕ o mare spărtură, în care fórte mulţi dintrĕ cei cari fugiau de primejdia împuşcării şi-au aflat mórtea căzênd în rîu şi fiind duşi de valuri pe sub ghiaţă. Panica şi învălmăşéla era aşa de mare, în cât cei cari fugiau în urmă abia într'un târziu au observat primejdia ce 'i aştepta la mijlocul rîului.

*

Tinerimea şcolară şi adultă din Galeş invită la producţiunea ce o va aranja Sâmbătă în 29 Ianuarie st. v. 1905 (în presóra hramului şcolar Trei sfinţi Ierarchi) cu următorul program. I. *a)* „Ca o zi de primăvară", *b)* „Mórtea viteza", coruri de copii. II. „Domnul Mircea", cor de copii. III. „Carul cu boi", cor de copii. IV. „Şedătórea", piesă teatrală, de Dumitru Lăpĕdat. V. „Săracie lucie", comedie într'un act, de . Vulcan. Cină comună. Joc.

Oficială.

Veneratul Consistoriu archidiecesan aştéptă rĕspuns urgent în afacerea tipăririi cólelor pentru protocolul bunei învoiri la nr. 12.664/904.

---

locul acest op în fie-care museu industrial şi în fie-care şcólă de specialitate textilă.

Dacă la convorbire asupra unei atari publicaţiuni în prima linie ne gândim la urzitorul spiritual, atunci de altă parte nu trebue uitat nici institutul de artă, care a lucrat acest op pompos, care póte fi socotit între cele mai frumóse din Ungaria. Executarea în 40 tabele colorate face onóre institutului de arte *Jos. Drotleff*, ceea-ce de sigur va fi pretutindenea recunoscut. Technica de reproducere grozav de fină a dat posibilitatea de a se reda modelele în formă perfectă, şi e de tot îmbucurătoriu, că asta s'a întâmplat în un institut din patrie. Incă şi mapa, atât de originală şi desăvîrşită în gust, în care se află tabelele colorate, e lucrată în Sibiiu la firma renumită şi cunoscută Francisc *Neuzil*, compactor. *E. S.*

Teatrul orăşenesc.

Mercuri (8 Febr.): „*Nachtasyl*" dramă în 4 acte, de Maxim Gorky — **Joi** (9 Febr.): „*Der Athlet*", dramă în 3 acte, de H. Bahr.

300 franci lunar póte câştiga fie-cine prin vîndarea de încântătóre noutăţi artistice. A se adresa la: Pennellypes Co., Milano (Italia).

Studiu din sfera iconografiei orientale.

De Dr. Miron E. Cristea.

(Urmare).

Lumina electrică în usul bisericesc.

Cel mult la locurile indicate mai sus trebue susţinută din punct de vedere istoric lumina de céră şi unt de lemn.

Incolo însă se póte folosí lumina *cea mai curată*, produsă de curata, mistica şi de mintea omenéscă nepĕtrunsa *putere electrică.*

Pe cât e de curată céra şi lumina ei de rituală, mult mai *curată* şi mai *higienică* este lumina electrică; ear' din punct de vedere *ritual* şi *simbolic* electricitatea póte corĕspunde mai tare spiritului nostru bisericesc, căci luminile de céră sunt mai mult de cât electricitatea *„lucruri de mâni omeneşti"*; ba putem zice că — după firea ei nepĕtrunsă nici chiar de scrutările învĕţaţilor — electricitatea apare şi este mai mult o *putere dumnezeéscă.*

Insuşirile cerei le întruneşte electricitatea în mĕsură potenţată; chiar şi ea se consumă, numai cât consumarea ei nu se póte vedea cu ochii, ci se póte numai mĕsura cu electrometrul.

Chiar şi popórele vechi atribuiau acéstă gigantică putere a electricităţii celui mai mare zĕu al lor, lui *Iupiter Tonans*, pe care îl înfăţişéză cu fulgerile în mână.

Unii cred chiar, că preoţi de-ai templului lui Solomon cunoşteau electricitatea, şi prin descărcarea unui fel de baterií, umplute cu electricitate atmosferică, opriau intrarea celor nesfinţiţi în templu. Acéstă afirmare însĕ se baséză pe ştiri mai dubii şi nesigure.

Este posibil, că tocmai prin electricitate a fost produs focul ce l'a trimis Dzeu prorocului Ilie, ca sĕ aprindă rugul de jertfă şi sĕ arete mulţimii pe adevĕratul Dzeu, făcênd de ruşine pe zeii lui Vaal.

Introducerea electricităţii — după a mea părere — nu póte fi neplăcută lui Dzeu, în casa căruia voim a o aplica, şi deci nu póte fi contrară spiritului, bine înţeles, al bisericei nóstre ortodoxe.

In bisericile apusene am vĕdut de multe-ori şi chiar folosindu-se gaz, şi alte soiuri de substanţe, cari produc lumină.

In multe biserici ruseşti şi încă în cele mai monumentale este deja întrodusă electricitatea.

Amintesc la locul acesta biserica *Sfintei Sofii*, una dintre cele mai mari de la Kiew (Rusia), care este preste tot iluminată electric; ear' în biserica *Sfântului Vladimir* tot de-acolo, terminată la 1896, atât policandrele cât şi feşnicele şi chiar şi unele candele, sunt întocmite pentru lumină electrică. Numai candelele din faţa iconostasului cuprind unt de lemn curat şi lumini de céră.

In catedrala *schimbării la faţă* din *Petersburg* este întrodusă lumina electrică până şi în altariu. In acéstă biserică se află cele mai grandióse policandre şi tóte sunt luminate cu electricitate. Crucea de de-asupra catapitesmei, în mărime aprópe de un metru, este din sticlă şi în lăuntrul ei se aprinde lumina electrică. Slobozind curentul electric în tóte candelele etc., interiorul bisericii apare într'o feerie grandiósă.

Electrice este iluminată în Petersburg şi aşa numita *catedrală de Cazan.*

Intre bisericile de la Petersburg mai aflăm întrodusă electricitatea şi în *catedrala Ismailov.* Şi aici crucea de de-asupra iconostasului este din cristal, în care — dacă se aprinde electricitatea — crucea întrégă apare ca o cruce de flacări lucitóre.[1]

Lumina electrică se mai află şi în unele părţi din *biserica lui Christos Mântuitoriul de la Moscva*, una din cele mai măreţe biserici ruseşti, terminate la 1883 (costă 45 milióne de ruble), şi anume policandrele cele mari de metal în valóre de 30—40 mii de ruble sunt electric iluminate.

Am vĕdut lumina electrică întrodusă în admirabilele biserici ruseşti de la Carlsbad şi Viena. Preste tot în bisericile ruseşti mai frumóse şi de la oraşe mai însemnate s'a întrodus electricitatea.

Şi în Sibiiu frumuşica bisericuţă romano-catolică de la mănăstirea franciscanelor este iluminată cu electricitate. Asemenea biserica romano-catolică din piaţa Murĕş-Oşorheiului; ear' în biserica din *Linz* s'a întrodus jocul de clopoţei electrici, care şi asupra Majestăţii Sale împĕratului şi regelui Francisc Iosif I. a făcut nu de mult impresie plăcută.

Ba chiar şi biserica ortodoxă română a acceptat în zilele din urmă acéstă salutară inovaţiune, admiţênd sĕ se întroducă lumina electrică în biserica admirabil restaurată de la mănăstirea din Sinaia, carea cu mari ceremonii rituale a fost sfinţită a doua zi de Rusalii 1903 de cătră I. P. S. metropolitul-primat al României *Iosif Georgian.*

Făcênd eu douĕ zile studii de iconografie şi ornamentare internă în acea biserică, am avut ocasiune sĕ aprind tóte luminile electrice şi sĕ mĕ conving de efectul admirabil ce 'l produc mai ales séra. Unele feşnice cu câte 7 braţe sunt imitaţiuni de lumini, în cât dacă nu ţi-se atrage anume atenţiunea, nici nu observi că *electricitatea* produce lumina.

Multe pere electrice sunt aplicate la locuri de unde nu se vĕd; se vĕd numai razele de lumină, ce se reflectéză pe diferitele picturi de pe boltituri. Aici au purces încă cu óre-care sfiélă în acéstă direcţiune. Fiind primul cas, au aplicat deocamdată lumina electrică mai mult pe sub nişte parcane, unde nu se vede, şi în corul cântăreţilor.

In călĕtoria făcută cu scopul de a studia iconografia şi întocmirile interne a celor mai frumóse biserici orientale române, am avut ocasiunea de a confera în privinţa iluminării bisericilor cu mai mulţi clerici români înalţi. Unii sunt contra introducerii acestei lumini, conduşi de spiritul conservativ, care în general şi în fond luat e bine sĕ domineze în afacerile bisericeşti, şi basaţi pe usul vechiu, pe care cu capriţiu îl susţin, fāra a'l putea apĕra. Cu deosebire părintele Nicolae D. *Cesarescu* de la biserica Domniţa Balaşa şi president al spiritualului consistoriu de la Bucureşti este mare aderent numai al luminei de céră şi unt de lemn, de-şi efectul lor rĕu tocmai la Domniţa Balaşa este destul de evident, şi de-şi trebue sĕ recunóscă, că cele mai multe lumini ce se ard în biserici, nu mai sunt de céră, ci din materii falsificate.

Am atins acésta chestie şi la Inaltpreasfinţitul metropolit-primat de la Bucureşti *Iosif Gheorghian*, în convorbirea, ce cu multă afabilitate a binevoit a 'm acorda. Inaltpreasfinţia Sa a aprobat vederile, atinse de mine în cele de mai sus, şi nu s'a arătat de loc contrar al acestei innovări, care absolut nu atinge fondul credinţei nóstre ortodoxe.

De ce dar' — pe lângă susţinerea unui numĕr mic de lumini din céră curată pe prestol şi de câteva candele cu unt de lemn — n'am putea folosí încolo şi noi lumina cea mai curată: *electricitatea?*

Mai ales un candelabru frumos întocmit cu pere multicolore şi acăţat la mijlocul cupolei celei mari, ar da o lumină feerică şi ar face o impresie grandiósă şi dumnezeéscă din tóte punctele de vedere.

Pentru acésta nimenea nu ne va puté face imputări juste şi basate, de reformatori în rătăcire, căci o asemenea inovaţie nu alteréză întru nimic fondul ritului şi al credinţei nóstre nestrămutabile, ai cărei cei mai smeriţi şi mai convinşi robi ne mărturisim a fi.

Consistoriul archidiecesan ortodox român din Transilvania (Sibiiu) — acceptând aceste vederi — a decis în şedinţa sa plenară de la 17 Novembre 1903 întroducerea luminei electrice în noua sa catedrală.

Un candelabru frumos aurit va arde în mijlocul năiei sub cupola cea mare.

Acesta poşede 70 lampe à 10 lumini şi 6 lampe à 16 lumini, tóte întocmite în forma luminilor = 76 perişóre.

In celelalte părţi ale internului sĕ fixéză:

4 feşnice de părete cu câte 3 braţe şi lumini = 12. Aceste se fixéză în cele 4 semicolóne din cele 4 părţi ale năiei. Perele acestora au forma flacării. — De-asupra celor de lângă frontariu mai vin aşezate:

2 globuri cu câte 3 braţe à = 6 lumini
2 candelabre cu câte 3 pere = 6, se fixéză în corul cântăreţilor
8 globuri „ „ 2 „ = 16 în emporele laterale
4 feşnice „ „ 2 „ = 8, sunt la întrarea principală
4 „ „ „ 1 lumină = 4, la întrările secundare
In altariu 2 lumini, lângă chivot
In antişambră sunt 6 lumini
In suteran şi turnuri vr'o 10
Dinaintea bisericei are 2 lampióne mari cu câte 3 lumini = 6.

Pe lângă acestea mai sunt o mulţime (50) de lampe electrice aplicate de-asupra părcanelor de sub cupola principală şi din jurul internului, menite a arunca reflexul de lumină asupra icónei lui Pantocrator şi a cetelor îngereşti din cupolă şi asupra celorlalte chipuri de pe boltituri. De tot vor arde la 200 lampe cu o putere de câteva mii de lumini.

Revista bisericéscă „*Candela*" din Cernăuţi reproduce în nr. 9/903 acest capitlu, făcêndu-i următórea întroducere: „Zidindu-se în timpul de faţă o biserică catedrală gr. or. română în Sibiiu, a fost esmis de Consistoriul archidiecesan din Sibiiu consilierul *Dr. Miron E. Cristea*, ca sĕ studieze pictura bisericilor ortodoxe din diferite părţi. Pe basa esperiinţelor şi studiilor făcute, Dr. Cristea recomândă cu tótă căldura introducerea luminei electrice în biserică, pentru-ca astfeliu sĕ pótă fi conservată pictura. Din interesantul raport supus în privinţa acésta estragem după „Telegraful Român" următórele".

Chiar şi din faptul reproducerii întregului meu articol se póte deduce, că cei grupaţi în jurul valorósei reviste încă admit electricitatea în biserică, apreţiind motivele cuprinse în el.

Ctitorii sau patronii.

Cele mai multe biserici, mai ales din România şi şi din Bucovina, etc. au fost întemeiate şi provĕzute cu de tóte de cătră domnitori, boieri, conţi, baroni, comercianţi avuţi şi evlavioşi; în deosebi cele de la oraşe şi localităţi mai însemnate. Acéstă faptă creştinéscă dă întemeietoriului şi urmaşilor lor dreptul de patron.

Acest drept se baséză pe novela nr. 123 [1] a împĕratului Iustinian.

Patronatul este împreunat cu anumite îndatoriri, privitóre la susţinerea parochului, a edificiului bisericesc, etc., dar' şi cu anumite drepturi ce privesc instituirea feţelor bisericeşti şi eventuala lor disciplinare, administrarea averii bisericeşti etc. Deasemenea are patronul şi familia sa un loc de frunte reservat în biserică, are sĕ fie pomenit la slujbe, şi sĕ 'şi zugrăvéscă portretul sĕu şi al familiei împreună cu insigniile ei în interiorul bisericei; ear' pe un părete din afară sĕ fixeze o tablă comemorativă cu inscripţie potrivită şi cu numele.[2] (Va urma).

---

[1] Vezi opul „Călĕtorie în Rusia" de archimandritul *Nifon Popescu*, de la Sinaia. Bucureşti, 1903.

[1] Cine se interesézá mai de aprópe de acest obiect, cetéscă „Patronatul în biserica ortodoxă din Bucovina" de *Dimitriu Dan*, paroch în Straja; în „Candela" 1903.

[2] In biserica din Sibiiu, numită *„din grópă"* acésta inscripţie este în interior, pe arcul de deasupra têmplei.

Raportul direcțiunei
a cassei de împrumut și păstrare „**Economia**“ din Cohalm pentru anul de gestiune 1904.

Onorată adunare generală!

Presentându-Vĕ socotelile încheiate pe anul al II lea de gestiune al institutului nostru și privind asupra operaţiunilor înşirate mai jos, cu bucurie trebue sĕ constatăm, că aprópe toţi ramii operaţiunilor — cu tótă concurenţa ce a avut sĕ înfrunte institutul nostru — a luat un avênt îmbucurător, o dovadă despre necesitatea înfiinţării institutului nostru. Sporirea acésta se datoreşte de o parte spriginului publicului nostru şi a fruntaşilor acestui ţinut, ear' de altă parte însuşi institutului, care a servit publicul totdeuna prompt şi întrĕ cele mai culante condiţiuni.

Câştigul curat realisat în decursul anului espirat 1904, póte că se va păré mic în raport cu multele operaţiuni efectuite. Dacă vom considera însĕ, că institutul nostru a dat împrumuturi cu interese modeste, luând provisiuni şi mai modeste; apoi că darea institutului a crescut în anul espirat la suma de K 1059 70 pe lângă salare şi spese de K 2007·03 şi în fine, dacă vom considera că am achitat tóte spesele de fondare cu K 823·60, vom afla că profitul curat de K 5415·80, adecă aprópe duplu ca în anul trecut, este destul de mulţămitor. Dacă cu tóte acestea nu Vĕ propunem ridicarea dividendei pentru acuma, o facem pentru-că dorim ridicarea fondului de reservă, care este tot al Dvóstre şi care garantéză întărirea institutului.

Trecênd acum la afacerile strîns interne ale institutului, Vĕ raportăm că acestea s'au împlinit cu stricta observare a statutelor şi a concluselor valide ale direcţiunei.

Lăsăm acuma sĕ urmeze datele statistice referitóre la starea şi circulaţiunea diferiţilor rami de operaţiune.

I. Depuneri.

Starea la 31 Decembre 1903		K	40.424·76		
In anul 1904 s'au depus		„	130,609·88		
	Total	K	171,034·64		
S'au ridicat în 1904		„	40,594·46		
Starea la 31 Decembre 1904				K	130,440·18
Creştere K 90,015·42.					

II. Escompt.

Portfelul la 31 Decembre 1903		K	49,351·50		
In anul 1904 s'au escontat		„	249.302·50		
	Total	K	298,654·—		
In anul 1904 s'au achitat		„	170,960·50		
Starea la 31 Decembre 1904				„	127,693 50
Creştere K 78,342.					

III. Imprumuturi hipotecare.

Starea la 31 Decembre 1903		K	31,705·—		
In anul 1904 s'au acordat		„	40,930·—		
	Total	K	72,635·—		
In anul 1904 s'au replătit		„	4,087·—		
Starea la 31 Decembre 1904				„	68,548 —
Creştere K 36,843.					

IV. Imprumuturi pe obligaţiuni (cu cavenţi).

Starea la 31 Decembre 1903		K	15 157·—		
In anul 1904 s'au acordat		„	26,308·—		
	Total	K	41 465·—		
S'au replătit în anul 1904 . . ! . . .		„	6,405·—		
Starea la 31 Decembre 1904				„	35,060·—
Creştere K 19,903.					

V. Credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Starea la 31 Decembre 1903		K	8,100·—		
S'au acordat în anul 1904		„	12.000·—		
	Total	K	20,100·—		
S'au replătit în anul 1904		„	3,900·—		
Starea la 31 Decembre 1904				„	16,200·—
Creştere K 8100.					

VI. Reescont.

Starea la 31 Decembre 1903		K	5,700·—		
In anul 1904 s'au reescontat		„	106.820·—		
	Total	K	112,520·—		
S'au rĕscumpĕrat în 1904		„	68,370·—		
Starea la 31 Decembre 1904				„	44,150·—

VII. Circulaţiunea cassei.

Starea la 31 Decembre 1903		K	3,257·88		
In anul 1904 au întrat		„	466 821·09		
	Total	K	470,078·97		
Au eşit în anul 1904		„	469,166·12		
Starea la 31 Decembre 19C4				„	912·85

Totala circulaţiune K. 1.160,918·29.

După acestea avem onóre a Vĕ presenta distribuirea profitului curat realisat în anul de gestiune al II-lea în sumă de K 5415 80 precum urméză:

1. 5% dividendă acţionarilor			K	3,173 86
2. 20% fondului de reservă	K	448·38		
dotaţiune specială de	„	741 01	„	1,189·39
3. 2% tantiemă directorului esecutiv			„	44·84
4. 10% „ direcţiunei			„	224·20
5. 5% „ comitetului de supraveghiare			„	112·10
6. 3% „ funcţionarilor			„	67 26
7. 10% pentru scopuri culturale K 224·20, a cărui distribuire se propune:				
a) pentru masa studenţilor de la gimn. din Braşov	K	50·—		
b) „ museul istoric-etnografic român . . .	„	50·—		
c) „ cărţi elevilor săraci de la şcólele confesionale din cercul nostru	„	124·20	„	224·20
8. Remuneraţie directorului, membrilor din direcţiune şi comitetului de supraveghiare şi funcţionarilor			„	379·95
			K	5,415·80

Cu acestea Vĕ rugăm sĕ binevoiţi, după cetirea conturilor institutului nostru şi a raportului comitetului de supraveghiare:

a) a aproba raportul şi bilanţul încheiat cu finea anului 1904.

b) a primí propunerile nóstre cu privire la distribuirea profitului curat, şi

c) a da direcţiunei şi comitetului de supraveghiare absolutoriul pentru gestiunea anului 1904.

Din şedinţa plenară a direcţiunei ţinută în Cohalm la 25 Ianuarie 1905.

In numele direcţiunei:

[32] 1—1

Bercan m. p.
director esecutiv.

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin intrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări**, cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie**, precum şi conglomerarea sângelui in ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua dispoziţie**, precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creeză nouă **voe de viéţă**. Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 6-21

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesană.**

P. T.

Avem onóre a Vĕ atrage atenţiunea, că de acuma începênd **filiala Magazinului de cafea Julius Meinl** din Viena cu prăjitorie proprie, după cel mai nou sistem se află sub firma:

JULIUS MEINL
în **Sibiiu**
strada Cisnădiei nr. 24.

Vĕ rugăm sĕ binevoiţi a ne onora cu comandele D-Vóstre. (31) 2—10

Cereţi catalogul preţurilor!

Meinl

Redactor responsabil **Teodor V. Pacatian.**

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 11 Sibiiu, Sâmbătă 29 Ianuarie (11 Februarie) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 80 fl.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 84.
Epistolele [illegible] înapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rândul cu litere garmond

Oposiția coalisată.

Sibiiu, 10 Februarie n.

E stăpână pe situație oposiția coalisată din dieta ungară, și dacă vor merge lucrurile așa cum voiește ea, are sĕ ajungă majoritate guvernamentală parlamentară. Contele *Andrássy*, încredințat din partea Maiestății Sale cu studiarea situațiunii, la ușile conducĕtorilor din oposiția coalisată a bătut mai întâiu și ale ei dorințe le-a dus bine concretisate la Viena, pentru a le comunica Regelui. Și acum numai de la voia Maiestății Sale mai depinde, că partidul liberal, rĕmas în minoritate la alegerile recente, sĕ fie condamnat la rolul de partid oposițional parlamentar.

Contele Andrássy a plecat Mercuri diminéța la Viena și încă Mercuri după amiazi a fost primit în audiență din partea M. Sale. Pe semne nu a putut comunica M. Sale tot ce avea de comunicat, pentru-că eri, Joi, înainte de amiazi a fost de nou primit în lungă audiență din partea Monarchului. Că ce a isprăvit la palat, scurtele telegrame venite de la Viena nu ne spun. Probabil, că nu a isprăvit nimica. M. Sa îi va fi ascultat cu bunăvoință espunerile și 'și va fi reservat dreptul de a mai consulta și pe alții, după cum e datina M. Sale, totdeuna când situația politică e încurcată.

Că pe cine va asculta, încă nu e stabilit, dar' se dă ca sigură știrea, că va asculta și pe Kossuth, șeful partidului independist, ba că Kossuth va fi întâiu ascultat.

Faptul acesta singur vorbește în favorul oposițiunei coalisate, care a fost atât de precautĕ, sĕ se mulțămêscă deocamdată cu precisarea unor dorințe realisabile și acceptabile din partea Corónei.

După câte au putut străbate în publicitate, oposiția coalisată, din care fac parte deputații kossuthisti, — cei mai mulți în dieta actuală, — apoi disidenții, cei din partidul poporal, bánffystii și cei afară de partide, ar fi aplecată a sprigini în dietă un guvern provisoriu, presidat de contele Andrássy, pe durata esecutării unui program de muncă în care sĕ fie trecute punctele următóre: Scóterea țerii din stare de ex-lex, prin votarea indemnisării și a budgetului; votarea contingentului de recruți, în numĕr chiar și mai mare de cât până acuma, conform dorinței Corónei; regularea transacției cu Austria în modul, ca cu finea anului 1907 sĕ fie decretată independența economică a Ungariei, în fine *reforma electorală*, cu scărițarea censului și *arondarea nouă a cercurilor electorale*, și modificarea regulamentului de casă.

După-ce dieta le va fi votat tóte acestea, parlamentul va fi disolvat, pentru-ca țara sĕ se pronunțe de nou și sĕ scótă din urnă o maioritate care sĕ pótă da apoi un guvern stabil.

Planul kossuthistilor e deci bine țesut, și ușor póte sĕ li-se realiseze. A nume, legea electorală va fi compusă, așa dăm cu gândul, în favorul lor. Se vor aronda cercurile electorale astfel, ca ținuturile magiare sĕ aibă în viitor mai mulți deputați, ear' cele locuite de naționalități mai puțini. De es. Sibiiul, Brașovul, cu câte 2 deputați, vor avé póte în viitoriu numai câte unul, pe când orașele mari unguresti, ca Aradul, Timișóra, Oradea-mare, etc. acum câte cu un deputat, vor avé câte doi, ori trei, ear' capitala Budapesta, în loc de actualii 9, póte că 20.

In modul acesta, nouele alegeri, făcute pe basa nouei legi electorale, va da o majoritate sigură parlamentară lui Kossuth și partidului sĕu, care va fi apoi în drept sĕ pășéscă în fața corónei cu pretensiunea, ca sĕ depună întréga putere constituțională în mânile sale.

Așa vedem noi viitorul, care e deci al kossuthistilor. La combinațiunea acésta am ajuns, și viitoriul are sĕ ne dovedéscă, dacă e corectă ori nu combinațiunea nóstră.

Altă combinație. *Primim știrea, că fostul ministru-president Wekerle are un plan, după care se angajază sĕ formeze un partid guvernamental, compus din deputații liberali, partidul kossuthist și din disidenții conduși acum de contele Andrássy. In programul politic al lui Wekerle e trecută menținerea comunității economice cu Austria, dar' e trecută și magiarisarea armatei recrutată din părțile Ungariei. Wekerle și-a trecut planul într'un memorand, pe care 'l va presenta M. Sale Regelui, dacă va fi sĕ 'l chieme la ascultare asupra situațiunii.*

Alegeri ideale.

Da, alegeri ideale au fost alegerile pentru dietă din cercurile electorale Orăștie, Cristian și Sebeșul-săsesc, lucru recunoscut și din partea contrarilor nostri politici, ear' în numĕrul din urmă al pasivistei foi *„Drapelul"* din Lugoj aprețiat în mod fórte elogios, la loc de frunte. Reproducem din acest prim-articol partea următóre:

„Trei alegeri ne îndémnă sĕ scriem aceste șire, anume alegerile de la *Orăștie*, *Cristian* și *Sebeșul-săsesc*, cari însémnă *cuceriri neîndoelnice* față de trecut și cari sunt cea mai vie probă, că acolo, unde sunt ómenii la locul lor, nu a trecut „era pasivității" ca timp pierdut. Din contră, în decursul pasivității s'au întărit șirele naționale, în cât au dat probe mărețe despre puterea și nisuința seriósă a poporului român de a se validita politicește ca factor imposant. Ar fi o amăgire a crede că resultatele acestea — ajungerea Românilor din minoritate la majoritate conștientă — este a se atribuí agitațiunei electorale de vre-o câteva sĕptĕmâni.

Aceste trei cercuri au fost mai înainte considerate ca cercuri străine, unde — sub actuala lege electorală — nu putea fi vorba de candidați naționali români, și în aceste trei cercuri s'au purtat atât de brav alegĕtorii români, în cât *merită pe deplin admirația tuturor Românilor* cari privesc nepreocupat lucrurile ce se desfășură înaintea ochilor lor.

Dar' în deosebi cercul Sebeșului-săsesc merită tótă atențiunea. N'are a face, că dl Dr. L. Lemény a rĕmas în minoritate de 27 voturi față de ministrul Hieronymi. Rostul campaniei electorale — după cum o și spune unul din conclusele conferenței activiste de la Sibiiu — nici nu e la adecă-te a trimite deputați la Budapesta, ci mai ales de a organisa și disciplina politicește poporul român.

Nu discutăm acum chestia acésta, de-și recunóștem fără sfială, că acésta este punctul în care mai ușor ne putem înțelege cu aderenții sinceri și devotați ai mișcării activiste. E dór' evident, că — cel puțin în teorie — o campanie activă este mai aptă a organisa și disciplina massele, de cât starea în pasivitate. Numai că esperiențele din trecut ne-au făcut cam sceptici în privința acésta, în cât ne-am temut precum ne temem și astăzi, că în urma ne mai pomenitei presiuni oficiale va duce campania electorală activistă la o demoralisare mai mare de cât póte produce starea în pasivitate, care ofere poporului cel puțin posibilitatea de a se întări pe alte terene, fără a speti sub greutatea consecvențelor nefirești, dar' grave ale campaniei electorale specifice din Ungaria.

Sĕ revenim însĕ la casul de la Sebeșul-săsesc. Că Românii au rĕmas în minoritate n'are sĕ ne mire, căci numĕrul alegĕtorilor români este mai mic de cât al celor neromâni. Alegĕtori români sunt: 534 și neromâni (aprópe tot Sași): 547, va sĕ zică sunt *cu 13 mai puțini alegĕtori români* de cât straini.

Faptul important este însĕ, că din cei 534 alegĕtori români au venit 495 la alegere (numĕr relativ fórte mare) și din acestia numai 28 (notari comunali, traficanți, etc.) nu au cutezat sĕ voteze cu candidatul național, dar' *n'au votat nici cu candidatul străin*, așa că 467 alegĕtori români au votat cu Dr. Lemény și *nici unul cu Hieronymi.*

Ca Sașii au combătut vehement pe candidatul român, nu ne pune în mirare. Era dór' vorba că al cui are sĕ rĕmână pe viitor acest cerc, al Sașilor, ori al Românilor? Și instinctul de conservare a dictat Sașilor sĕ se feréscă de Români, cari stau sĕ 'i majoriseze. Rușinea Sașilor nu este că au combătut pe candidatul român, ci că — *în loc sĕ-și pună candidat propriu național — au spriginit pe Hieronymi*, care este deopotrivă dușman Românilor ca și Sașilor.

Adevĕrat că presiunea a fost din cale afară mare. Era vorba sĕ scótă cu ori-ce preț deputat pe ministrul Hieronymi, care căzuse deja în două cercuri, și comitele suprem al Sibiiului Thalmann, care este și comite al Sașilor și care este a casă tocmai în acest cerc, s'a făcut luntre și punte, ca sĕ scótă deputat pe neferul de Hieronymi. Dl Thalmann și-a transpus pe timpul campaniei electorale sediul de la Sibiiu la Sebeșul-săsesc, și cu ce mijlóce a lucrat ne putem ușor imagina.

Cu atât mai strălucită este învingerea morală a Românilor. Și pentru referințele nóstre bănățene este bine sĕ subliniăm, că nici un primariu și notariu comunal român nu a votat cu Hieronymi. Unii s'au abținut de la votare, alții mai cu inimă au votat pentru candidatul național.

Acesta este un fapt care merită sĕ fie relevat și sĕ fie cunoscut în tóte părțile locuite de Români.

Așa luptă electorală mai înțelegem!

Nu „activism" cu ori-ce preț, dar' dacă se face, apoi numai sub steag curat național!"

La „Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria".

(Urmare).

6. Episcopii din țara Făgărașului.

Papa Grigorie IX la anul 1234 scrie regelui Béla IV, că în episcopatul Cumanilor se află mai mulți episcopi de ritul grecesc, cari administréză cele sfinte popórelor valache. La ceea ce contele Iosif Kemény adaugă: *Valachi desuniti in diecesi Cumanorum Eppi existentes. Huc et Valachi terrae Fogaras censendi. Ex hoc instrumento subinferre licet Valachos nostros transilvanos ea etate non fuisse absque proprio episcopo* (Trans. 1868, 71).

Apoi se știe, că episcopia Cumanilor se estindea și peste Secuime, Brașov și Făgăraș.

Dintrĕ acesti episcopi a dus pe unii cu sine Negru Vodă de la Făgăraș, când a fundat catedralele sale la Câmpulung și la Argeș. Pe la a. 1380 episcopul Făgărașului Chariton e transferat ca metropolit al Ungro-Valachiei (Hașdeu, Negru-Vodă, pag. 243).

La anul 1469, va sĕ zică pe timpul regelui Mathia și al Voivodului ardelean Ioan Pongrátz, *Macarius episcopus galatiensis* capĕtă de la principele mandat cătră magistratul din Sibiiu, ca sĕ 'i scótă catedralicum de la presbiterii valachi (Cipariu în Acte, pag. XII după Sam. Clain în dicțion.): Galațul e despărțit numai prin rîul Oltului de Făgăraș, în nemijlocită apropiere de acesta. Tocmai pe atunci regele Mathia conferise țara Făgărașului Sașilor de la Sibiiu, deci natural, cà magistratul din Sibiiu avea jurisdicțiunea competentă sĕ scótă taxele episcopului de la preoții locului.

Dar' dl Bunea găsește și acestui Macarie leacul propagandistic, identificându-l cu Macharie episcop unit din Haliciu, basându-se pe mandatul papei Paul cătră archiepiscopul din Strigon, ca sĕ iee în apărare pe Macharie în contra episcopului transilvan Nicolae.

Dar' în mandatul papei Paul stă apriat, că Macharie a fost un monach al mănăstirei basiliților din Constantinopol, pe care papa Calistus III l'a fost făcut episcop al *ecclesiei galicense*, undeva in partibus infidelium!

Că *galicensis* ar fi identic cu Haliciul dlui Bunea se îndoește și dl N. Iorga (în Sate și preoți, pag. 318), care zice că un episcopat unit al Haliciului nu se constată de fapt, și că pe atunci unirea bisericei constantinopolitane cu cea din Roma era numai încercată.

Dar' dacă Macarie ar fi fost chiar și trecut la *sfânta unire*, în sensul dlui Bunea, el după cum ne spune dl Iorga (l. c.) a fost de origine *român.* El a fost episcop peste toți Românii din Ardeal, unit sau neunit, tot atâta. Ca episcop în Ardeal a avut locuință în Ardeal, la Galații Făgărașului, dar' nu în Haliciul Galiției. Apoi întrĕ *galicens* și *Galatiens* e mare deosebire, ca întrĕ *at* și *ic.*

I. Kemény spune, că pe la anul 1577 ocură un *episcopat* în Vlădeni. (Trans. 1868, pag. 108). Dl Bunea zice că va fi fost un călĕtoriu. Dar' un *episcopat* nu călĕtoreşte, domnule Bunea!

La anul 1662 principele Ardealului trimite pe episcopul Daniil sĕ administreze bisericile din ţéra Făgăraşului în limba română.

De-şi el a fost subordinat superintendentului calvin, ca şi Pataki teologului catolic, el a rĕmas în ortodoxia sa, ceea ce se vede şi de acolo, că Daniil curênd a trecut la Bucureşti, unde 'l aflăm ca membru al sinodului episcopesc cu ocasiunea alegerii lui Varlaam II (1687).

Acest Varlaam în precuvêntarea la Molitfelnicul din anul 1689 a luat titlul de archiepiscop şi metropolit al sfintei metropolii a Bĕlgradului, a Vadului şi *Silvaşului*, a Făgăraşului, a Maramurĕşului şi a episcopilor din ţéra unguréscă. Luat-a el întrĕ celelalte episcopii sufragane vacante şi pe a Făgăraşului din reminiscenţe mai vechi, sau numai de la episcopia lui Daniil? Cestiunea e irelevantă, după cum e irelevantă pentru noi şi episcopia unită a lui Pataki, care numai de aceea nu purta titlul de metropolit al Bĕlgradului, pentru-că cum zicea, acéstă metropolie *n'a fost canonisată de Papa*. Pentru noi e destul, că episcopia Făgăraşului, de-şi cu întreruperi, a esistat *ab antiquo*.

(Va urma.)

De la Reuniunea română de înmormêntare din Sibiiu.

In adunarea generală a 5-a, ţinută la 5 Februarie n. c. direcţiunea reuniunii a presentat următoriul raport general:

Onorabilă adunare generală! Anul 1904 este al 5-lea de la întemeierea „Reuniunei române de înmormêntare din Sibiiu". In acest an am avut 15 casuri de mórte, cu cari numĕrul membrilor noştri rĕposaţi s'a urcat la 60.

Ajutoriul statutar solvit moştenitorilor legali ai membrilor rĕposaţi e de 1,799·50 cor., ear' totalul ajutórelor solvite după cele 60 casuri de mórte de la întemeierea Reuniunii, e de 6,686 cor., din cari fondului „Asilului" i-au revenit 10% statutare, sau 668·60 cor. Aşa dar' la mâna moştenitorilor s'a dat suma de 6,017·40 cor.

Din gruparea celor 60 membri rĕposaţi, după posiţiunea socială şi după ocupaţiune, resultă că 40 au aparţinut clasei muncitorilor (zileri şi economi), 7 clasei meseriaşilor, 1 clasei comercianţilor şi 12 clasei aşa zise a inteliginţei.

In 1904 am primit 35 membri noi, de la cari s'a încassat taxa de înscriere cu câte 2 cor., în total 70 cor., cari adause la sumele incassate sub acest titlu de la întemeierea Reuniunii, dau suma de 1088 coróne. Drept taxe à 60 fileri după cele 15 casuri de mórte din 1904 s'au incassat 2,760·60 coróne, ear' totalul încassărilor sub acest titlu sunt 10,638·20 cor. Sub acest din urmă titlu în 1904 s'au încassat cu 473·98 cor. mai puţin de cât în 1903, lucru ce se esplică prin faptul, că din cei 15 membri rĕposaţi ai anului 1904 nu mai puţin de 8 au decedat repede, unul după altul în lunile Novembre şi Decembre. Taxele după acestia au sĕ se incasseze în lunile prime ale anului de faţă.

De altfel la acésta mai puţină incassare a contribuit şi seceta ce a domnit în 1904, care a secat isvórele de venit mai ales ale clasei muncitorilor, din care se recrutéză cea mai mare parte a membrilor Reuniunii nóstre. Banii ce formézã averea proprie a Reuniunei, parte elocaţi la institutul „Albina", parte investiţi în scrisuri fonciare ale acestui institut, au adus în 1904 interese de 186 c. 61 fil. Sub acest titlu s'au incassat până acum 488·75 cor.

In 1904 s'au erogat, pe lângă ajutoriul de 1,799·50, după membrii rĕposaţi: 225 cor. în competinţa directorului, cassariului şi secretariului; 40 cor. în remuneraţia portărelului; 60 cor. în chiria localului; 505·82 cor., investite în un scris fonciar; 7·06 cor. pentru tipărirea provocărilor pentru restanţieri, port postal etc. Averea proprie a Reuniunii la 31 Decembre 1904 se găseşte:

a) în numĕrar	cor.	331·70
b) depus în libelul „Albina" .	„	752·35
c) în scris. fonciare „Albina" .	„	3,500·—
In total	cor.	4,584·05,

cu un crescĕmênt de 879·83 coróne faţă de anul 1903.

Fondul „Asilului" cu atât de umanitară şi creştinéscă chiămare de a oferi cu timpul loc de încălzire şi hrănire pentru orfanii şi neputincioşii noştri, în 1904 a ajuns la suma de 1,212·28 cor. El a sporit cu cele 10% detrase după ajutórele solvite după 15 membri reposaţi, în sumă de 179·95 cor., cu competinţele de câte 4 cor. dăruite şi de data acésta fondului de directorul P. Lucuţa după 15 casuri, cu 60 cor. şi ale secretariului Victor Tordăşianu de câte 3 cor., tot după 15 casuri, cu 45 cor., cu suma de 5 cor. dăruite de secretariu din prilegiul onomasticei şi cu 38·36 cor. interesse după capitalul propriu.

De la întemeiere acest fond a avut următórele venite:

10% detrase din ajutórele solvite de 6,686 cor.	cor.	668·60
competinţele directorului Pant. Lucuţa à 4 coróne după 60 casuri	„	240·—
competinţele secretariului Vic. Tordăşianu à 3 cor. după 60 casuri	„	180·—
interese după depuneri . . .	„	85·06
rescumpĕrări de felicitări, dăruiri în amintirea iubiţilor rĕposaţi etc.	„	38·62
suma totală	cor.	1,212·28,

din cari la 31 Decembre 1904 289·95 cor. erau depuse la institutul de credit „Albina", 922·33 cor. la institutul „Arieşana" din Turda. Crescĕmêntul acestui fond faţă de anul trecut e 334·23 cor.

Averea totală a Reuniunii şi a fondului „Asilului" la 31 Decembre 1904 e 5796·33 cor., cu un crescĕmênt de 1,214·06 cor. faţă de anul 1903.

Singure aceste date sunt destulă dovadă la ce se póte ajunge în timp relativ scurt şi cu mijlóce modeste, când umĕr la umĕr se pune, când vorba este de muncă sĕvêrşită cu desinteresare pentru binele obştesc, şi când însufleţirea şi dragostea faţă de deaprópele este călăuza în întreprinderile nóstre.

In cursul anului 1904, la cerere, am esclus din şirul membrilor pe următorii: Lazar Buzdughină, Ioan Ghibu, Maria Buzdughină, Maria Cioban, Ioan Joandrea, Eva Joandrea, Ioan Moga, Avram Moga, Şarlota Moga, Maria Reou, Ilie Stanciu, Maria I. Stanciu, Dr. Vasile Bologa, Ilie Moga, Ana Cosma Toaşcă, Iuliu Muntean, Terezia Muntean şi Ana Paraschiv. Membrii escluşi au fost înlocuiţi cu membri noi.

In cât pentru secţia a 2-a independentă, cu considerare la imposibilitatea de a căştiga numĕrul de membrii recerut — a rĕmas sĕ se activeze în alte timpuri.

Ca un ce de tot îmbucurător ţinem sĕ relevăm, că harnicul econom Emilian Mihu din Cincul-mare, încântat şi încuragiat de ródele binefăcĕtóre produse de reuniunea nóstră, şi convins de importanţa umanitară, ce o asemenea instituţiune are, pe basa statutelor primite de la noi a înfiinţat după multe umblete şi mari oboseli în comuna Cincumare o reuniune de înmormêntare cu 302 membri, care la 27 Novembre 1904 s'a activat pe lângă marea însufleţire a locuitorilor de acolo.

De încheere mai amintim, că portărelul nostru angajat de la întemeierea Reuniunei studentul Valeriu Negrilă, îngreuiat cu studiile din préjma esamenului de maturitate, pe lângă esprimarea mulţămitei sale pentru încrederea şi ajutorul oferit de Reuniune, a cerut sĕ fie absolvat de la acest oficiu. In locul amintitului, functia de portărel direcţiunea a concrezut-o proprietariului de aici Petru Tălmăcean.

Acestea premise, onorabila adunare generală sĕ binevoiască:

1. A lua raportul general la cunoştinţă.
2. A aproba raţiociniile anului 1904 şi a vota direcţiunei absolutoriul.
3. A esprima condolenţele pentru membrii reposaţi.
4. A lua mĕsuri pentru autenticarea sumarului adunării generale.

Din şedinţa direcţiunii „Reuniunei române de înmormêntare din Sibiiu" ţinută la 30 Ian. 1905.

P. Lucuţa
president, director.

Vic. Tordăşianu
secretariu.

† Dumitru Ivan,

unul din fruntaşii comunei nóstre bisericeşti *Apoldul-mare*, a rĕposat Mercuri nóptea la 26 Ianuarie (8 Februarie), în etate de 63 ani. Inmormêntarea va fi Sâmbătă în 29 Ianuarie, la 12 ore din zi.

Rĕposatul a fost un lung şir de ani epitrop al bisericei din Apold, membru marcant în sinodul şi comitetul protopopesc al tractului *Mercurea*. N'a fost întrunire românéscă şi adunare culturală, la care el sĕ nu fi luat parte, şi nici scop filantropic, la care sĕ nu fi contribuit.

Casa lui ospitală a fost deschisă pentru tinerimea studiósă din acele părţi, şi bucuria cea mai mare ce a avut'o el în viaţă, a fost ziua când s'a sfinţit biserica nóstră din Apold prin rĕposatul metropolit Miron Romanul, pe care a avut fericirea a 'l primi în casa sa.

Il deplânge soţia, fiul Dumitru Ivan, învĕţătoriu în Apold, nora n. Greavu, ginerele Iridon şi nepoţii acestora.

Durerea nóstră e cu atât mai mare, cu cât — vor trece ani şi póte generaţii până comuna Apoldul-mare va mai avé în sinul seu un bĕrbat cum a fost Dumitru Ivan.

Odihnéscă în pace!

NOUTĂŢI

Membrii curţii de juraţi din Sibiiu. Intrĕ membrii curţii de juraţi a tribunalului din Sibiiu pentru periodul lunii Martie, sortaţi Luni sub presidiul presidentului de tribunalul Dr. Iuliu Keményi, sunt şi următorii români: Dr. Vasilie *Bologa*, directorul şcólei civile de fete a „Asociaţiunii", Iuliu *Covrig*, funcţionariu la „Albina", Teodor *Moldovan*, ciobotariu (toţi trei din Sibiiu), Dumitru *Vulc*, directorul cassei de păstrare din Mercurea, Constantin *Herţa*, contabil la cassa de păstrare din Sĕlişte, Dr. Alexandru *Străvoiu*, advocat în Sebeşul săsesc, — membri ordinari, ear' membri suplenţi: Oprea *Steflea*, vicenotariu la comitat, şi Victor *Tordăşianu*, referent consistorial, ambii din Sibiiu.

*

„Procesul „Cărţii de Aur" are un epilog forte simţitor pentru autorul ei. Spesele procesului, urcate la suma enormă de *1764 coróne*, se cer de la autorul condamnat, dl T. V. Păcăţian, şi încassarea lor pe cale esecuţională a fost deja ordonată. Pe lângă şése luni de temniţă, petrecute în Segedin, mai vine deci acum şi ruinarea materială!

*

Unirea Principatelor. Luni a' fost sĕrbătóre naţională pentru fraţii din regat, aniversarea unirii principatelor române (24 Ianuarie v. 1855). Din acest incident ministeriul instrucţiunei publice a organisat o frumóse serbare la Ateneul Român în Bucureşti, S'a început la orele 3 d. a. Corul societăţii *Carmen* a cântat imnul regal, ear' dl Dim. *Onciul*, profesor universitar, a ţinut o conferenţă intructivă despre importanţa politică a *Unirii Principatelor*. La orele 8 séra apoi dl profesor universitar *G. Gr. Tocilescu* a ţinut conferenţă interesantă despre „Napoleon III. şi Principatele Române" în faţa unui public numĕros.

*

Apel contra naţionalităţilor. In préjma alegerilor dietale contele Eszterházy János publicase în calitate de president al reuniunii *culturale* „Országos Magyar Szövetség", un apel către alegĕtorii magiari, ca sĕ lupte umĕr la umĕr pentru isbânda candidaţilor magiari faţă cu candidaţii naţionalisti. Acum dl conte publică un nou apel către alegĕtorii magiari din cercurile Chişineu, Cehul-Silvaniei şi Panciova, ca sĕ lupte din tóte puterile sĕ scótă învingĕtori din balotagiu pe candidaţii magiari faţă cu candidaţii naţionalisti (doi români şi un sêrb). „Interese naţionale ponderóse pretind, ca numĕrul deputaţilor naţionalisti în parlamentul nostru sĕ nu crescă", zice contele în apelul sĕu, pe care 'l încheie cu următórle: „Scrisórea acésta am arĕtat'o lui *Kossuth* Ferencz şi am căpĕtat de la el autorisare sĕ adaug la aceste şire următórea enunciaţiune principială: „Aprob şi eu lupta contra duşmanilor ideii de stat magiar" (adecă Kossuth *aprόbă*). Apelul e subscris de contele Eszterházy ca *president* şi de Jancsó Benedek ca *secretariu* al reuniunii amintite mai sus.

*

† Nicolae Ionescu, fost profesor, membru al „Academiei Române", politician de frunte şi orator distins, a decedat în Brad, judeţul Roman, în România, în etate de 85 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut în Brad.

*

† Stefan Falcoianu, general în armata română, fost ministru de rĕsboiu şi membru al „Academiei Române", a decedat în Bucureşti, în etate de 70 ani.

*

Onorabilitatea advocaţială. Advocatul Ofenheim din Viena şi-a făcut zilele trecute mórte silnică, dându-şi în frunte un glonţ de revolvĕr. Causa sinuciderii e, că în o causă de proces a călcat onorabilitatea advocaţială. A nume, în un proces întrĕ mamă şi fiu fiind advocatul mamei a căpĕtat de la ea, în interesul causei, informaţiuni de natură confidenţială. După punerea în curgere a procesului Ofenheim a renunţat însĕ la apĕrarea clientei sale şi a primit sĕ apere pe fiul ei, usând contra fostei sale cliente de informaţiunile confidenţiale primite de la ea însaşi. Pentru acest lucru femeia a făcut contra lui arĕtare la camera advocaţială şi totodată şi la juriul de onóre al comandei militare (fiind Ofenheim oficer în reservă). Ofenheim apoi n'a mai aşteptat judecata camerei şi a juriului, ci şi-a făcut el însuşi judecata.

*

Atentat politic în Finlanda. Un student finlandez, C. Lenard-Hohenthal, a puşcat Luni în Helsingfors pe procuratorul-suprem Jahnson, care după agonie de zece minute a murit. Causa uciderii lui Jahnson e, că era mare rusofil şi „a tradat causa naţională finlandeză". Atentatorul se află acum în spitalul militar, rănit de fiiul lui Jahnson, care fiind în societatea tatălui sĕu, a rĕspuns atentatorului asemenea cu puşcături de revolvĕr.

*

„Nagyszebeni Ujság", fóia magiară din Sibiiu, cu începere de la nr. 6 (dto 5 Febr. st. n.) e redactată earăşi de profesorul gimnasial *Dr. Szőcs Géza*, cunoscut ca scriitoriu calm şi obiectiv.

*

Esperţi agricultori în serviciul judecătoriilor. La cererea reuniunii economice regnicolare ungare („Országos Magyar Gazdasági Egyesület") ministrul de justiţie a dat ordin judecătoriilor, ca în cause de economie de câmp sĕ angajeze esperţi dintrĕ persónele recomandate de reuniunile economice din raionul judecătoriei respective, chiar şi când judecătoria respectivă ar avé espertul sĕu, angajat în permanenţă. Ear' în casuri că s'ar ivi necesitate pentru angajare de asemenea esperţi în permanenţă, cu privire la persóna ce ar fi de angajat judecătoriile sĕ céră totdeuna părerea reuniunii economice respective.

*

Investigaţie barbară. Ziarul „Zombor és Vidéke" raportéză că gendarmii din Baja voind sĕ stórcă de la meseriaşul Stefan Vörös din Bajaszentistván mărturisire de complicitate în o causă criminală, în care Vörös nu era vinovat cu nimic, l'au trântit la pămênt şi l'au lovit cu călcâiele cismelor până l'au lăsat aprópe mort. Dus apoi în spit nenorocitul a murit a doua zi. Contra ge darmilor s'a întrodus cercetare severă.

*

Fericit este acela care află alinarea durerilor sale. Morbul e o nenorocire îndoită acolo unde mai e şi sărăcie. De aceea sĕ ştie fie-cine, că se póte scăpa de suferinţele podagrei şi ale reumei mai uşor, dacă întrebuinţéză alifia Zoltán, producênd acésta deja după 1—2 ungeri însănĕtoşare sigură. Sticla cu 2 coróne in farmacia Zoltán, Budapesta, V, Szabadságtér.

*

E trist sĕ fii singur. Vĕduva Maria Sólyom din Kézdi-Vásárhely, femeie cu stare materială destul de bunişóră, care însĕ locuia singură singurică în căsuţa sa din capul oraşului, zilele trecute a fost găsită mórtă în pat, degerată. Obducţia medicală a constatat că bătrânei făcêndu-i-se rĕu nu s'a mai putut scula sĕ-şi facă foc.

*

Viscol şi ninsóre mare. Pe la Liptószent-miklos zilele trecute a fost viscol şi ninsóre aşa de mare, în cât calea ferată şi drumurile s'au troenit tóte. Deosebi întrĕ comunele Vihodna şi Popradfelca troenii de pe calea ferată erau aşa de mari, în cât câteva sute de lucratori au trebuit sĕ lucre două zile până i-au măturat de pe raliile liniei.

*

Ucigaşă — din negrijă. Vĕduva lui I. Kátyás din comuna slovacéscă Litmanov avênd sĕ mérgă la lucru cu ziua şi-a încuiat în odaie pe cei patru copilaşi ai ei, după ce a umplut cuptoriul cu cărbuni şi a închis ţevile cuptoriului, ca sĕ rĕmână căldura tótă în odaie. Astfel fiind închisă calea gazurilor produse de cărbuni, acelea s'au rĕspândit prin odaie şi au asfixiat pe toţi patru copilaşii.

*

Ce se mai fură încă... In fóia „Baseler Zeitung u. Handelsblatt" din 22 Ianuarie 1905 cetim între știrile polițienești: „De la 9 Decembre 1904 la administrația domeniilor din Baden se constată lipsa unei lăzi destinată pentru Graz (Stiria) semnată D. B. 18144, conținênd 300 sticluțe cu „Sirolin" și având greutate de 117 kgr. „Sirolinul" e un mijloc de vindecare contra morburilor organelor de respirare și se prepară de o firmă din loc. Sticluțele pórtă numele firmei. O eróre de espedare este eschisă, deóre-ce tóte întrebările făcute la diferite stațiuni au rămas fără resultat!

Viață socială.

Concert la „Unicum". Reuniunea de cântări și teatru („Nagyszebeni Magyar Dal- és Műkedvelő Társulat") a Magiarilor din Sibiiu aranjézä mâne (11 Febr. st. n.) la 7½ ore séra concert și petrecere de dans în sala de la „Unicum". Intrarea: de persónă 2 coróne, de familie 4 coróne, loge 8 coróne.

*

Teatru în Sĕliște. Reuniunea meseriașilor din Sĕliște cu concursul „Reuniunei de cântări aranjézä producțiune teatrală cu joc și tombolă Duminecă în 19 Februarie st. n., în sala festivă a școlei din loc. Inceputul la 7 ore séra. Venitul curat este destinat pentru fondul săracilor. Programul: „Surugíul", cântecel comic de V. Alexandri, și „Scara Mâței", operetă în un act de V. Alexandri.

*

Producțiune școlară în Gurarîului. Primim invitare la producțiunea școlară ce o aranjéză corpul învĕțătoresc de la școla română greco-orientală din Gurarîului în 30 Ianuarie a. c. st. v (Trei sfinți — Hramul școlei) în edificiul școlei. Inceputul la 7 ore séra. Prețul de întrare la bunăvoință. Venitul curat e destinat pentru biblioteca școlară.

*

Petrecere în Lugoj. Măestrii români din Lugoj aranjéză cu concursul Reuniunei române de cântări petrecere dansantă Sâmbătă în 5/18 Februarie 1905 în sala hotelului „Concordia". Inceputul la orele 8 séra. Venitul e destinat pentru scopuri filantropice. Oferte marinimóse se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale publicistică.

*

Producțiune în Rĕhău. Ni-s'a trimis invitare la producțiunea musicală-teatrală ce se va aranja Duminecă în 30 Ianuarie st. v. 1905 (Trei Ierarchi) în sala școlei române gr. or. din Rĕhău. Inceputul la 7 ore séra. Venitul curat e destinat pentru înființarea unei biblioteci.

*

Petrecere în Turda. Meseriașii români din Turda invită la petrecerea împreunată cu teatru, ce o vor aranja Sâmbătă în 18 Februarie st. n. a. c., în sala cea mare de la hotelul „Europa". Inceputul punct la 7 ore séra. Venitul curat e destinat pentru ajutorarea învĕțăceilor de meserii, lipsiți de mijlóce. Ofertele marinimóse sunt a se adresa dlui Silviu Borga, cassariu. Suprasolvirile se vor cuita în public. Se va juca piesa teatrală „*Sâmbăta morților*". In pausă se vor juca „Călușeriul" și „Bătuta".

*

Concert în Alba Iulia Corul bisericei rom. gr. ort. din Alba-Iulia (Maieri) cu filia Murĕș-Port invită la concertul împreunat cu producțiune teatrală, ce se va aranja Duminecă în 6/19 Februarie 1905 în sala cea mare a hotelului „Europa". Deschiderea cassei la 7 ore, ear' începutul precis la 8 ore séra. Venitul curat e destinat: 3 părți pentru acoperirea speselor avute cu edificarea școlei, ear' o parte pentru sporirea fondului edificării unui seminariu român. Suprasolviri se primesc cu mulțămită și se vor cuita publice.

Teatrul orășenesc.

Vineri (10 Febr.): „*Farinelli*", operetă în 3 acte, de Hermann Zumpe.

Duminecă (11 Febr.), după amiazi: „*Der Vizeadmiral*, operetă în 3 acte cu un preludiu, de K. Millöcker; séra: „*Farinelli*", operetă în 3 acte, de H. Zumpe.

300 franci lunar póte căștiga fie-cine prin vîndarea de încântătóre noutăți artistice. A se adresa la: Pennellypes Co., Milano (Italia).

Studiu din sfera iconografiei orientale.

De Dr. Miron E. Cristea.

(Urmare).

In metropolia ortodoxă română din Ungaria și Transilvania avem o singură biserică patronată, cea din Sibiiu suburbiul Iosefin, numita „*biserica din grópă*". O a zidit și înzestrat — *Stanca*, soția dlui Haggi Luca, *Constantin Haggi Pop* și soția sa *Păuna*, cum și urmașii lor *Zenovie, Maria Manicati*, etc. Murind ei, dreptul de patron l'au încredințat metropolitului după vremuri. Noi n'avem biserici patronate, căci nobilimea am pierdut'o, tocmai silită fiind a părăsí ortodoxismul. Bisericile le ridică poporul din contribuirile sale, făcute adese-ori cu mult spirit de jertfă; deci la noi *poporul e patronul bisericei*. El are deci și drepturile asupra ei și a slugitorilor ei.

Biserica orientală își manifestéză recunoștința sa față de acești mari binefăcĕtori numiți patroni sau ctitori și prin aceea, că le admite chipul lor și a familiei lor în interiorul bisericei, de regulă în drépta și stânga întrării principale, și primește, ca și osămintele lor sĕ fie îngropate la un loc potrivit în interiorul bisericei. In „biserica din grópă" sunt așezate chipurile primilor 3 ctitori, amintiți mai sus, pe păretele din dosul podișorului.

Une-ori aflăm icóna ctitorului-intemeietor și la loc mai de frunte, la mijlocul păretului drept, mai ales când este o persónă mai distinsă, un domnitor. Așa d. e. la biserica Mirăuților. După tradiție I ctitor este „*Io Petru Voivod*" (1375—1391). Chipul lui stă lângă un stâlp de la marginea naosului. Renovându-se la 1899—1903 biserica, pictorul Carol Yobst a pictat vis-à vis, pe păretele stâng pe M. Sa împĕratul-rege *Francisc Iosif I*, care este considerat ca patronul fondului bisericei ortodoxe din Bucovina, întemeiat din averile și moșiile mănăstirilor românești de acolo.

Peste tot s'a acceptat și în România usul — după părerea mea greșit — de a zugrăví ca patron pe capul statului, chiar și atunci, când biserica nu s'a zidit ori restaurât cu mijlóce din șatula proprie, ci din bugetul statului ori din fonduri esistente.

Animalele în pictura și sculptura bisericéscă.

Animalele, precum în întrégă sfânta scriptură, așa și în pictură și peste tot în ornamentica bisericéscă, jócă un deosebit rol, mai ales, că chiar și două dintre fețele dumnezeești erau și mai sunt încă și astăzi simbolisate prin animale.

Așa încă din cele mai vechi timpuri ale erei creștine sĕ simbolisa *Fiul lui Dzeu* cu un *miel*. Deja prorocul Isaia a comparat pe viitoriul Mesia cu un miel, care se aduce spre jertfire. In Testamentul-Nou mai mulți apostoli (Pavel, Petru, Filip etc.) amintesc despre acest simbol al Fiului; ear' Ioan Botezătoriul, când vede pe Iisus esclamă: „Iată mielul lui Dzeu, care ridică păcatele lumii". (Ioan Ev. I. 29). Une-ori are capul mielului și nimb și ține cu un picior crucea.

Astăzi mielul, ca simbol al lui Christos, s'a susținut mai mult numai în apus.

Un alt simbol al Fiului, care se obicinuaia până în v. IV, a fost *peștele*, numit grecește ΙΧΘΥΣ = *Ἰησοῦς Χριστὸς Θεοῦ Ὑιὸς Σωτήρ*. Vezi pag. 63. Dela veacul al V-lea acest simbol devine tot mai rar.

In unele locuri aflăm *13 miei*. In casul acesta cei 12 representă pe cei 12 apostoli. Altădată aflăm pe Iisus ca *păstor*, încunjurat de o turmă de oi. In casul acesta oile însemnéză comunitatea creștinilor; ear' când aduce pe umeri o óie, asta însemnéză *óia cea perdută*.

Apocalipsa lui Ioan amintește de un miel, dar' cu 7 córne și 7 ochi.

Avram — voind sĕ jertféscă pe fiiul sĕu — dă cu ochii de un *berbece* în un tufiș de Savec. (Moise. Facere XII. 13.)

Moise păștea *oile* socrului sĕu Iotor, preot din Madiam, sub muntele Horib. (Eșire III., 1.)

Mielul ocură în picturile bisericești și ca simplă decorațiune.

Duhul sfânt, din timpul cel mai vechiu și până astăzi se închipuește în forma unui *porumb alb*, cum s'a arătat la botezul Domnului.

Une-ori aflăm pictați și 7 porumbi. Aceștia închipuesc cele 7 daruri ale Duhului sfânt.

Pe icóna botezului aflăm une-ori un *cerb*. Acesta este simbolul botezului creștinesc. Precum cerbul însetéză după apa izvorului cristalin de munte, așa însetéză omul după „*apa cea vie*" a învĕțăturilor lui Christos, și astfel tinde a primí botezul. Vezi pag. 195 (la apostoli).

Precum două dintre fețele dumnezeești au simbóle animalice, așa și 3 dintre evangeliști, și anume: Marcu un *leu*, Luca, un *bou*, ear' Ioan un *vultur*. La capitolul despre evangeliști am vorbit mai pe larg despre aceste simbóle. (Vezi pag. 105—117.)

Prorocul Ezechil viséză *leul*, *vițĕlul*, *vulturul* și *omul*, devenite mai târziu simbólele evangeliștilor. Ezechil I. 4—10. Vezi pag. 109, fig. 87.)

Nașterea Mântuitoriului s'a întêmplat în un grajdiu cu vite; de aceea în icóna nașterii ocură un *bou* și un *asin*.

Fuga la Egipet s'a făcut călare pe un *asin*.

Intrarea în Ierusalim a făcut'o Iisus tot călare pe „*mânzul asinei*", care deci nu póte fi delăturat din tabloul acelei căi triumfale.

Cocoșul cântă apostolului Petru, reamintindu-i nestatornicia sa.

Pe lepros îl ling *cânii* etc. *Calul alb* ocură în icónă sfântului *George*, cum și *bălaurul*, pe care 'l ucide.

Șarpele seduce pe Eva în raiu. Șarpele se face une-ori și sub rĕstignire, ca simbol al ispitei.

Lui Samson i-a eșit înainte „*un puiu de leu*", când s'a pogorît cu tatăl sĕu în Tamnata. Samson l'a spintecat cu puterea Duhului, ca pe un „*ied de capră*". (C. Judecătorilor XIV. 5.)

Pe prorocul Ilie îl nutriseră *corbii*, pe când era retras la părăul lui Horat, în préjma feții Iordanului. (III. C. a Impĕraților XVII. 5.)

Ilie se înalță la ceriu pe un car de foc, tras de „*cai de foc*". (IV. C. a Imp. II. 11.)

Pe Iona îl înghite *chitul*.

Pe Tovie era sĕ-l înghită un *pește*, când s'a apropiat de rîul Tigris, ca sĕ se spele. (Cartea lui Tovie VI. 3.)

Daniil petrece în grópa cu *leii*. Cu un cuvênt Dzeu a făcut tóte din lume; deci în tabloul creării pot obvení și tóte vietățile din apă, aer și de pe pământ; ear' Noe a luat în barca sa din tóte câte o pĕreche. Deci ori-ce „jivinii" mici și mari au întrare în pictura bisericéscă.

Când deci se pictéză icónele scenelor amintite mai sus, și altele unde ocură și animale, acestea nu pot lipsí din pictura respectivă.

Afară de aceea multe animale, atât în forma lor reală, cât și anume stilisate, ocură în pictura bisericéscă ca simple ornamente, precum le regăsim și în ornamentica textilă a multor popóre.

Frumóse ornamente și desemnuri de animale aflăm și în pictura bisericilor și mai ales în desemnurile din manuscriptele religióse vechi, dintre cari un numĕr fórte mare aflăm în bibliotecile din muntele Atos.

Așa în Tetraevangeliul din mănăstirea Vatopădi (Nr. 736) aflăm *2 paseri*, apropiindu-se de o frunză.

Important este din punctul acesta de vedere alt Tetraevangeliu, din *Iviron* (Nr. 5), din veacul XII., în format cuart. In acesta găsim frumóse frunze verzi, roșii și cu decorații albe. Lângă frunze găsim *animale*. Mai nimerite sunt însĕ animalele în inițialele textelor biblice. D. e, litera *B*. dela începutul evangeliei lui Mateiu o forméză un mic *animal cuadruped* și 2 *șerpi*. De-asupra se află *iepuri;* lângă ei *paseri răpitóre*. Inițiala *A*. dela ev. lui Marcu e formată de *2 animale* ridicate. De-asupra sunt *lei* și *tigri;* lângă ei *2 paseri*. Litera *E*. dela evang. lui Luca se compune din un *iepure*, care sare, și 2 *paseri răpitóre*. Una e de-asupra, una de desupt. Cea de-asupra se repede spre iepure. De-asupra un *leu*, un *cocoș*, *paseri*. Litera *E*. dela ev. lui Ioan se forméză din un *tigru*, jos. Acesta se ridică spre o *vulpe* de sus, carea se vede amenințată.

In biserica Sf. Mării din Domnica se află fășii întregi, cari cuprind ca ornamente lei cu limba scósă și întinsă spre blidul, în care un înger tórnă din un vas ceva beutură. Partea din jos a trupului dela înger nu are picióre, ci trupul se continuă dela buric în un fel de frunze, cari la marginea din jos a fășiei se ramifică în 2 părți. Icónele de sub acéstă fașie sunt mosaicuri din v. IX.

In partea de sus a cupolei din Baptisteriul dela *Firenze*[1]) aflăm printre decorațiunile de feliurite frunze câte 2 *cerbi*, cari beau apă din un vas. Cu picióreIe de dinainte stau pe marginea vasului. Lângă ei urméză câte 2 *paseri*, în formă de *cocostârci*. Mai departe câte 2 *berbeci*, câte 2 *păuni*, câte 2 *găinușe* și alte animale.

In biserica Sf. Prassede din Roma sub Christos sunt apostolii, representați ca 12 oi.

Asemenea aflăm 8 *oi* în un *mosaic* în biserica „vecinicei închinări" de la Innsbruck. Una represintă pe Chr., celelalte pe apostoli. De-asupra beau 2 cerbi apă din cele 4 rîuri. Printre evangeliști, cari stau pe pajiștea plină de flori, sĕ ridică arbori verzi. Pictura e orientală.

In o cupolă a bisericei Sf. *Marco* stă porumbul pe un tron, și dela el se ramifică 12 rîuri spre capul celor 12 apostoli, așăzați la marginea cupolei. Asemenea îi aflăm și în biserica Sf. *Clemente* din Roma. La mijloc e și Iisus, ca miel, dar' cu aureolă. Tot aici vedem pe brațele unei cruci mari, de-asupra chipului lui Christos[2]) 3, jos 5, ear' în drépta și stânga câte 2 *paseri albe*. In jurul crucii sunt multe alte animale și paseri sburând. Sub cruce beau 2 căprióre din cele 4 rîuri, ce curg. 2 *cerbi* și *oi* aflăm lângă cele 4 rîuri de sub crucea de sub Pantocrator din basilica Sf. Ioan din Lateranul de la Roma.

La San-Marco din Venezia vedem *pești* în Iordan în chipul botezului lui Iisus. Rîul e stilisat ca din niște rădăcini.

In mosaicul din absida de la San-Vitale din Ravenna aflăm *păuni* și alte *paseri*.

(Va urma).

---

[1]) Diferitele icóne din cupole sunt despărțite prin cele mai variate și mai frumóse columne, drepte și sucite.

[2]) Bătut cu 4 cuie.

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinși pofesori și medici ca remediu eminent contra: **morburilor de plumâni, afecțiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă,** mai ales este recomandat **convalescenților după influență.** Promovéză apetitul și face sĕ crescă greutatea corpului, delăturéză tusa și flegma, și face sĕ înceteze asudorea de nópte. In urma gustului și mirosului seu plăcut se ia cu plăcere și de copiii. Se capĕtă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpărătorul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre: (216) 34—5 2

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveția).

[33] 1—3

Licitaţie minuendă.

Pe basa ordinului Preaveneratului Consistoriu arhidiecesan dto 20 Novembre 1904, nr. 12141 Epitr., se dă în întreprindere pe calea licitaţiunei minuende **edificarea bisericei din comuna Şard,** protopresbiteratul tractului Sighişóra, cu terminul până la 26 Februarie a. c. st. v. pe lângă preţul de strigare de 9259 cor. 80 fil. (nouě mii douě sute cincizeci şi nouě coróne 80 fil.)

Intreprinzětorii doritori de a lua parte la licitaţiune sunt datori a 'şi înainta ofertele până la acel termin la oficiul parohial subsemnat.

Licitaţiunea verbală se va ţiné **Dumінecă în 27 Februarie** a. c. st. v. la 2 ore d. a. în edificiul şcólei din loc.

Doritorii de a licita au sě depună vadiu de 10% de la preţul de strigare în bani gata sau în hârtii de valóre.

Alte condiţiuni se pot vedé în cancelaria oficiului parohial unde se află şi planul cu preliminariul de spese.

Şard, la 24 Ianuarie 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial, — Oficiul parohial gr. or. al Şardului.

Ioan Dan
paroch gr. or.

Vězut şi aprobat!

D. Moldovan
protopop.

Nr. 40 1905. [21] 3—3

Concurs din oficiu.

Pentru **întregirea posturilor învěţătoreşti** din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Treiscaune, se escrie concurs din oficiu cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Belini,** cu salariu de 600 cor., din cari 300 coróne de la Ven. Consistoriu archidiecesan, avênd învěţătoriul a fi totodată şi cantor.

2. **Boroşneul mic,** cu salariu de 600 cor. cu cantoratul.

3. **Intorsura Buzěului,** pentru postul secundar de învěţătoriu, cu salariu de 600 coróne, avênd învěţătoriul a propune de 2 ori pe sěptěmână în un cătun.

4. **Vama-Buzěu,** cu salariu de 600 cor., cu cantoratul.

5. **Zăbala,** filie la Covasna, cu salariu de 600 coróne, cu cantoratul.

Se observă, că cuincuenale primesc numai după timpul servit în comuna ce 'i va alege.

Doritorii de a competa la aceste posturi ocupate până acum în mod provisor, au a şi înainta cererile instruite după normele din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul prefipt.

Bercczk, în 11 Ianuarie 1905.

Constantin Dimian.
protopresbiter.

Nr. 58 1905. [27] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **paroh** din comuna **Cristiş,** protopresbiteratul Turda, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla „B“ pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii sě 'şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite în regulă în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, de la care se pot lua şi informaţiuni speciale, şi cu previa încuviinţare a acestui oficiu concurenţii se vor puté presenta înaintea alegětorilor în vre-o Duminecă sau sěrbătóre pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Turda, 10 Ianuarie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdei în conţelegere cu comitetul parohial.

Jovian Murěşian
protopresbiter

A apărut:

Modele de cusături româneşti

de **Minerva Cosma.**

Preţul: Caetul I **50 fil.**, caetul II **1 cor.** plus porto 5 fileri.

Libraria archidiecesană.

Nr. 268 B's. [26] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului al treilea de **paroh,** devenit vacant la parohia de clasa întâiu a bisericei **Sf. Nicolae** din **Braşov Schei,** se publică concurs, cu termin de 30 de zile, de la cea dintâiu publicare în fóia arhidiecesană „Telegraful Român“.

Concurenţii la acéstă parohie, au sě presinte următórele documente, conform §. 15, lit. *a*) a regulamentului pentru parohíi, din 13/25 Octobre 1878, şi anume:

1. Că sunt români de confesiunea gr. orientală.
2. Că au purtare morală bună.
3. Că au absolvat cu succes bun vre-o şcólă medie.
4. Că au absolvat cursul teologic la vre-un institut român gr. or. din metropolia nóstră.
5. Că au făcut esamenul de cualificaţiune preoţéscă cu calculul „distins“, respective „fórte bine“.
6. Atestat de sănětate.
7. Alte documente eventuale despre funcţiunea, ce au avut'o în timpul din urmă, etc.

Emolumentele sunt cele usitate şi statorite în normativele şi conclusele votate de organele bisericeşti competente.

Concurenţii sunt datori, până la espirarea terminului de concurs sě se presinte în biserică, sě cânte şi sě-şi ţină predica de probă.

Petiţiile se vor înainta în terminul fixat P. O. Domn Vasile Voina, protopresbiterul locului.

Braşov, din şedinţa comitetului parohial de la biserica Sf. Nicolae din Braşov-Schei, ţinută la 19 Martie 1904.

Comitetul parohial al bisericei române ort. res. de la Sf. Nicolae în Braşov

Dr. V. Saftu, pres. — **I. Priscu,** secretariu.

„Vězut.“

Din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 18/31 Ianuarie 1905.

Consistoriul arhidiecesan.

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele şi cu păreţi tari,

în care (conform circulariului consistorial numěrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conţine 200 foi.

Preţul **6·60 cor.,** + porto postal **80 fil.**

Zacharia Boiu

Frunze de laur

Poesii eroice din anii 1877—1878

Publicate de . . . .
Ioan Baptist Boiu.

Preţul 50 fileri plus porto postal.

Librăria archidiecesană.

Apoteca

din

Bocşa-română (Románbogsán)

se dă în arêndă pe mai mulţi ani

(30) 2—6

Atelierul de croitorie

Ioan Părău

Sibiiu, strada Poplăcii nr. 21.

6

In acest atelier se confecţionéză tot feliul de **vestminte bărbăteşti,** jachete pentru dame, şi
= reverendi =
Asemenea se primesc spre esecutare reparaturi. Lucru trainic.

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor din direcţiune

şi

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea comitetului de supraveghiare

de
Alfred Kormos
directorul revistei „Magyar Pénzügy“

Traduceri autorisate de
Constantin Popp
funcţionariu la „Albina“ din Sibiiu.

☞ Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu,** cea dintâiu cu preţul de **3 cor.,** ear' cea din urmă cu preţul de **1 50 cor.**

Pianele Bösendorfer

stau şi acum la locul prim, „afară de concurs“, şi sunt în deobşte recunoscute ca cele mai bune piane, atât pentru salóne, cât şi pentru sale de concert. In Austro-Ungaria sunt neîntrecute. Dovada cea mai eclatantă o dau programele tuturor pianistilor renumiţi, cari în Budapesta, Graz, Praga, Viena etc., concertéză esclusiv cu piane Bösendorfer.

Sunetul ales şi puternic, de un farmec neasemănat, şi minunatul mod cum se cântă la aceste piane, procură cântătorului plăcerea de a presta neîmpedecat ceea-ce póte.

Bösendorfer a făcut şcólă.

Cu mult zel şi iscusinţă i-a urmat

Francisc Wirth, constructor de piane reg. grecesc de curte.

construind un pian solid şi fin lucrat (premiu de stat, medalii de aur, diplome de onóre) în 3 modele de salon, cu 420, 450 şi 500 fl. Cu astfel de preţuri subscrisul nu a mai aflat pe piaţa Vienei pian de esecutare aşa fină. In Ungaria sunt fórte plăcute pianele lui **Fr. Wirth,** pentru sunetul lor vioiu şi curat ca argintul, şi pentru neobicinuita durabilitate a acestuia; îndeosebi este căutat acolo, unde numai rar se póte afla acordător.

Fraţii Stingl, fabrică de piane c. ş. r. de curte

representaţi prin 5 modele, de la 300—700 fl., cu registru (pedal) de harfă (Harfenzug), claviatură reformată. Piane fórte plăcute.

Cui îi place ton dulce şi melodios, sě-şi cumpere pianul lui **W. Fritz & fíu.**

Renumele bine intemeiat al acestei firme solide (fondată în 1804) asigură cumpěrătorului deplină şi durabilă mulţămire. Mignon 470 fl., pian scurtat (Stutzflügel) 500 fl.

Eminentul fabricat al lui **Proksch:** pianin cu registru mut 420 fl., mignon 500 fl.

Pianine bune **Hölzl & Heitzmann** de la 320—380 fl.

De la firme mai noue se află în deposit instrumente drăguţe cu 250, 280 şi 320 fl.; asemenea pianine cu registru mut (Stummzug), aşanumite „Harfen-Pianino“. (O invenţie binefăcětóre pentru împrejurimea celui ce învaţă.)

Pianine berlineze de prima calitate.

Harmoniu pentru şcóle şi casă **Mannborg—Lipsca** cu 100 fl. şi 230 fl.

Inchiriare de instrumente cu preţuri eftine.

Primul deposit transilvan de piane şi harmoniuri

Victor de Heldenberg

(4) 40—

Sibiiu (Nagyszeben), strada cisnădiei nr. 9, etagiul I.

Săpunul Schicht

cu marca:

„cerb“ ori „cheie“

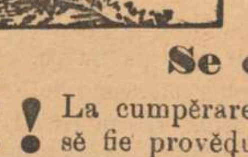

e cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. E liber de substanţe stricăcióse.

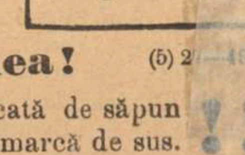

Se capětă pretutindenea!

(5) 2[illegible]

!! La cumpěrare sě se observe, ca fie-care bucată de săpun sě fie provědută cu numele Schicht şi cu o marcă de sus. !!

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secr[illegible]

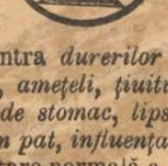

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste ates ate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 124

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecesane

Nr. 12 Sibiiu, Marți 1/14 Februarie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate [illegible]. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Club român parlamentar.

Sibiiu, 13 Februarie n.

Alegerea nouă de la Chișineu, comitatul Aradului, efectuită Vineri, s'a terminat cu învingerea candidatului român, care a avut cu 99 voturi mai mult de cât candidatul partidului liberal.

Avem deci acum *opt* deputați naționali români în dietă, și dacă se vor purta bine alegĕtorii din cercul electoral al Cehului-Silvaniei, unde Joi asemenea se va face alegere nouă între candidatul național român, venerabilul domn George Pop de Băsești, și candidatul partidului liberal, vom avé *nouĕ*. Și într'un cas și într'altul destul, pentru-ca împreună cu naționalistul sêrb și naționalistul slovac sĕ formeze un club parlamentar al naționalităților.

Se cer adecă cel puțin *zece* deputați, pentru a forma un partid parlamentar, de care trebue sĕ se țină cont la alegerea tuturor comisiunilor și chiar și la alegerea membrilor în delegațiune, și deputații naționali români, în societate cu Sêrbul și Slovacul, sunt în stare acum sĕ formeze un astfel de club parlamentar.

Importanța acestui fapt credem că o înțelege ori și-cine. Prin aceea, că dieta vine pusă în datorința de a alege în comisiuni și în delegațiune și membrii luați din clubul parlamentar al naționaliștilor, recunósce, că *esistă naționalități* în patria acésta, că *esistă popóre nemagiare*, representate prin deputați proprii în dieta țerii, — ceea-ce până acum a fost negat în dietă.

Dar' speranțele nóstre merg mai departe. Merg într'acolo, că chiar și fără Sêrbul și Slovacul naționalist din dietă s'ar puté forma un club parlamentar *curat român*, și a nume, din cei opt, eventual nouĕ deputați naționali români și din cei nouĕ deputați români aleși cu program guvernamental.

Partidul din care fac acestia parte și sub steagul căruia au fost aleși, nu mai e partid guvernamental, și astfel ei nu mai au motiv sĕ rĕmână în sinul acestui partid. Ar fi deci fórte cuminte lucru, și lumea românéscă așteptă chiar de la ei, ca sĕ iese din partidul liberal și sĕ se alăture la deputații naționalisti români, pentru a forma împreună un club parlamentar român de 17 eventual 18 deputați.

Lucru și mai cuminte ar fi apoi, dacă și cei 13 deputați sași ar face asemenea, și cu Românii, apoi cu Sêrbul și Slovacul împreună ar forma un club al tuturor naționalităților nemagiare din patrie, un club parlamentar de 32—33 deputați, de care, ori-ce partid ar veni la putere, trebue sĕ țină cont, pentru-că 32—33 de voturi trag mult în cumpĕnă.

Programul și-l'ar ține întreg și neatins fie-care naționalitate, și s'ar stabilí un program comun *de muncă* pentru actualul ciclu parlamentar, cu puncte acceptabile din partea tuturor deputaților naționali, cum ar fi de es. următórele:

1. Esecutarea consțientiósă a legii de naționalități. 2. Lege nouă electorală cu cens egal și pentru Ardeal și cu împărțire nouă a cercurilor electorale, și 3. Retragerea proiectului de lege al lui Berzeviczy.

Dacă deputații noștri naționali chiar și numai în aceste trei puncte vor puté sĕ esopereze ceva îndreptare față de trecut, alegĕtorii vor fi fórte mulțămiți cu ei. Căci nici un program politic nu a fost realisat de odată, ci încet cu încetul, punct de punct. Ear' ai noștri trebue sĕ scótă din program punctele cele mai ardĕtóre, și pe acelea sĕ caute sĕ le realiseze. Și mai ardĕtóre, după părerea nóstră, — care coincide în privința acésta cu părerea *„Libertății“* din Orăștie, — sunt cele trei puncte înșirate, pe cari le vor puté accepta din tótă inima, așa credem, și deputații români aleși cu program liberal, dar' și Sașii.

Deschiderea dietei se va face în 18 Februarie n., dacă până atunci se va puté forma noul cabinet. In cas contrar dieta se va întruní în ziua numită, însĕ nu va face alta, de cât va lua la cunoștință comunicarea, că încă nu este compus noul guvern, ear' deschiderea va fi amânată.

Kossuth la Viena. *Eri, Dumінecă, la orele 11 a fost primit Kossuth Ferencz în audiență din partea Maiestății Sale, pentru a și spune părerile asupra situației politice. Probabil că M. Sa va veni la Budapesta, pentru a asculta și părerile altor bărbați de stat, și apoi va decide în chestia formării noului cabinet.*

Un program.

Am publicat cu numele în numĕrul 9 al ziarului nostru pe deputații cari au representat poporul român din Ardeal la dieta din Pesta, în anii 1865—68. Au fost 14, dintrĕ cari unul *(Dr. Ioan Rațiu)* n'a voit sĕ între în dieta ungară, ear' altul *(Moisil)* și-a perdut mandatul, pe motivul că nu știe ungurește. Au rĕmas deci cu scaun și vot în dietă 12 deputați români ardeleni.

N'au intrat nici aceștia în dieta din Pesta fără a fi pe deplin conștii de greaua lor chemare, și fără a 'și avé bine precisat *programul lor politic.* Puțini vor cunósce acest program național ardelenesc, — ba póte-că din cei de astăzi nici unul, — de aceea credem că facem bun serviciu istoriei, publicându-l după cum a fost concipiat cu comună înțelegere în zilele de atunci. A fost votat într'o conferență a deputaților români ardeleni și a fost întitulat: *„Delineațiuni, în privința condițiunilor de uniune a Ardealului cu Ungaria“*.

Cuprinsul e următoriul:

Conferența deputaților români din Ardeal la dieta de încoronare din Ungaria, trecênd peste întrebarea principială a uniunii Ardealului cu Ungaria și peste modul și formele în cari aceea s'a realisat, se pune *pe basa faptelor complinite.* Prin urmare ea recunósce:

a) afaceri comune Ardealului cu Ungaria;
b) afaceri comune Ardealului și Ungariei cu imperiul întreg, și
c) afaceri curat ardelene, cari nu sunt comune nici cu Ungaria, nici cu imperiul întreg.

De aci urmézĕ, că tóte causele comune Ardealului cu Ungaria se pertractézĕ în dieta comună din Ungaria, și se administrézĕ prin ministeriul responsabil comun al țerilor ținĕtóre de coróna Ungariei. Așadar' comuniunea acésta de pe o parte cere recunóșterea ministeriului Ungariei și peste Ardeal, de altă parte estinderea legii electorale în privința alegerii deputaților din Ardeal la dieta din Pesta și peste Ardeal, *pe lângă un cens ecuivalent cu cel din Ungaria*, la care sĕ se supună și nobilii și locuitorii din orășime, apoi *împărțirea cercurilor electorale după una și aceeași cheie.*

Urmézĕ apoi, că tóte causele comune imperiului întreg sĕ se pertracteze prin delegațiunea ce se esmite de o parte din senatul imperial translaitan, ear' de altă parte din țerile ținĕtóre de coróna Ungariei, sub responsabilitatea ministeriului comun al întregului imperiu.

Insĕ precum s'a aflat necesitatea și oportunitatea, ca Croația sĕ trimită numĕrul proporționat de delegați direct din sinul ei, adecă, ori din dieta sa, ori de a casă, ori din curia ce o formézĕ deputații croați în dieta comună din Pesta, așa se cere, ca și Ardealul, care e o țară mai mare și s'a bucurat de o autonomie mai largă de cât Croația, încă sĕ pótă trimite din sinul sĕu numĕrul proporționat de delegați aleși cu respect la națiunile țerii.

Precum Croația, care e asemenea unită cu coróna Ungariei, și precum singuraticele provincii ce se țin de senatul imperial translaitan au afacerile lor curat provinciale, cari se pertractézĕ în dietele provinciale, și se administrézĕ de guvernele lor provinciale, așa și Ardealul își are afacerile sale curat ardelene, cari nu sunt comune nici cu Ungaria, nici cu imperiul, de unde se deduce necesitatea, ca și Ardealul pentru astfel de afaceri sĕ 'și aibă dieta și administrațiunea sa provincială, basată pe representanța poporului, după o cheie electorală omogenă pentru toți locuitorii și pe sistema politică-națională și

---

FOIȘORĂ

„Ex tabulario nationis Saxonicae atque civitatis sedisque Cibiniensis.“

In orele libere avênd fericirea de a puté rĕsfoí prin archiva națională săséscă din Sibiiu, mi-am însemnat mai multe documente prețióse. Le-am luat pe rênd, în șir cronologic, așa cum le-am aflat în sumariul documentelor. Faptul, că am putut ajunge la aceste documente, am sĕ 'l mulțămesc dlui Zimmermann, archivariului, care cu mare bunăvoință mi-le-a pus la disposiție.

La notarea documentelor am avut în vedere numai acelea cari ne privesc pe noi, Românii, deóre-ce numai acestea ne interesézĕ.

In speranța că va fi de interes spicuirea mea, dau publicății notițele ce mi-le-am făcut.

*

1. Primul document, care face amintire de Români, datézĕ din anul 1224. Anume: Sașii se plânseră la regele Andreiu al II lea, că promisiunile făcute lor când au venit în Ardeal, nu li-s'au împlinit, de aceea vine regele Andreiu al II-lea și într'o diplomă întrĕ altele zice:

„Pădurea Românilor și a Bisenilor (*silva Blacorum et Bissenorum*) *cu tóte apele, se dă Sașilor, dară așa, ca sĕ o foloséscă în comun cu Românii și Bisenii amintiți“*.

2. Intr'un document al reginei Maria, datat din 1 Iunie 1383, obvin 4 sate românești, și anume se zice că: „se donézĕ episcopului Goblin, din Transilvania, Omlașul dimpreună cu 4 sate românești: *Galiș* (Grossdorff, alio nomine Gallysdorff), *Vale* (Valye-Gräffindorff); *Sibiel* (Bidenbach) și *Cacova* (Cripsbach).

Aceste 4 sate sunt reamintite într'o altă diplomă din 19 Iunie 1383, pe basa căreia aveau a se stabilí granițele acestui ținut. In diploma acésta se amintește, că dacă este cineva, căruia nu-i convine disposiția luată, se va stabili o zi, când va avé a se presenta la ascultarea de jalbă.

Tot din anul 1383, 22 Iulie, datézĕ un alt document, prin care se aduce la cunoștința reginei, că într'o Sâmbătă a mers o comisiune din Sibiiu la acel loc și li-a spus tuturora, cari erau de față, că acum au sĕ trécă în possesiunea episcopului Goblin și a urmașilor lui, și că în timp de 4 zile, cât timp comisiunea a rĕmas acolo pentru eventualele apelări, nu s'a presentat nime, ca sĕ apeleze.

3. Intr'o socotéla de a orașului Sibiiu întrĕ altele se zice:

500 de denari de la Români (a Walachis nostris) cu cari rĕmasesă în restanță; și earăși 2700 de denari; ceva mai la vale apoi: „1200 de denari de la Români (a Walachis nostris) *din taxa impusă* lor încă din anul trecut“.

4. Alt document e: „Memoriale ad partes transalpinenses“ în care se cuprind amĕnunte interesante.

5. In diploma lui Ladislau, regele Ungariei, din 22 Ianuarie 1455, întrĕ altele se zice că.. „Dominic de Pethky și mai mulți români, au făcut și fac încă prin furt, omor și alte represalii, mari daune.

6. Datézĕ din 6 April 1456 un act, în care se zice „Incunoștințat fiind regele Ladislau de către groful din Bistrița Ioan de Hunyadi despre aceea, că Vlad (Vladislaus) voivodul Valachiei, atacă nu numai propietatea grofului, ci și alte sate săsești, cu tóte că Hunyadi s'a declarat, că se supune în privința vre-unei neînțelegeri, judecății aduse din partea regelui, aduce la cunoștința singuraticilor și tuturor Sașilor din Transilvania, că pe numitul voivod (Vlad) l'a provocat în scris, și totodată l'a rugat, sĕ abstee de la ori-ce altă devastare și atacare în contra posesiunilor regelui și ale grofului Hunyadi, și le poruncește lor (Sașilor) că dacă voivodul Vlad nu va da ascultare rugării sale, sĕ se supună ei (Sașii) ordinațiunilor grofului, și cu întréga lor armată sĕ apere granițele țerii și posesiunile grofului, în contra ori-cărui atac, cu deosebire în contra atacurilor din partea lui Vlad“.

7. Datézĕ din 3 Iulie anul 1456. Groful Ioan de Hunyadi către cele 7 scaune: „Precum li-a scris el deja și precum chiar și soliile lor s'au putut convinge cu ochii proprii, el se află deja în fața Turcilor, de aceea îi conjóră pe numele lui Dzeu, ca sĕ se grăbéscă, cât se póte mai iute la el; ziua și nóptea sĕ mérgă, ca sĕ ajungă cât mai curênd la el. Ear' în cât privește apărarea ținutului lor, *acésta a concrezut'o voivodului Vlad*“.

(Va urma).

Vorbe înțelepte.

Om corect nu e numai acela, care nu face rĕu, ci și acela, care nu voiește sĕ facă rĕu.

confesională a Ardealului, până atunci până va susta acésta.

De compstenţa acestei diete provinciale ardelene ar avé sĕ se ţină: 1. Dreptul de a da adresă la cuvêntul de tron al mare-principelui Ardealului, dreptul de a trimite representaţiuni, gravamine şi postulate, ori la dieta comună din Pesta, ori la delegaţiunea imperială, ori de-a dreptul la principele ţerii. 2. Votarea şi censurarea socotelilor tuturor fondurilor provinciale ale Ardealului, cum sunt: fondul de desărcinare a pământului, fondul de concurenţă, şi altele asemenea. 3. Aducerea de legi şi statute provinciale asupra afacerilor ardelene cari nu sunt comune cu Ungaria sau cu imperiul întreg, în estensiunea de care se bucură provinciile translaitane faţă cu senatul lor imperial, şi 4. Afară de acestea resolvarea tuturor acelor obiecte, cari s'ar relega din partea dietei din Pesta la dieta din Ardeal.

Din sistema constituţională provincială a Ardealului urméză *recunóşterea naţiunei române şi a confesiunilor ei în Ardeal de egal îndreptăţite cu celelalte naţiuni politice şi confesiuni recepte.* Mai încolo, că limba română e egal îndreptăţită cu limba magiară şi germană, având deplină valóre nu numai la tóte oficiile din ţară, fără escepţiune, dar' şi în secţiunile ministeriale instituite pentru Ardeal. Că tóte posturile oficiale din ţară şi cele din secţiunile ministeriale şi centrale pentru Ardeal sunt a se îndeplini cu respect la egala îndreptăţire naţională şi confesională. Urméză apoi autonomia perfectă a bisericilor şi şcólelor române şi a fondurilor lor, eserciată prin sinódele lor, pe basa canónelor bisericeşti, reservându-se dreptul Corónei de suprainspecţiune circa sacra. Urméză participarea Românilor la dotaţiuni şi subvenţiuni pentru institutele lor în asemenea mĕsură ca şi celelalte naţiuni ale ţerii. Urméză dreptul de asociaţiune a naţiunei române cu representanţa şi capul ei naţional, care nu numai sĕ conducă trebile curat naţionale, dar' sĕ şi represinte naţiunea română la actele solemne publice-politice ale statului.

Prin urmare, naţiunea română sĕ aibă în marca Ardealului insigniile sale (un vultur stând pe o stâncă de piatră, cu crucea în gură), colorile sale roşu, galbin şi vênĕt, sigilul şi steagul ei. In Ardeal sĕ se introducă o nouă împărţire a ţerii cu respect la cerinţele atât ale înlesnirii administraţiunei publice-politice, cât şi ale grupării de municipalităţi în respectul etnografic cât se póte de omogene. Apoi o lege nouă comunală şi municipală, basată pe o cheie dréptă după care sĕ se manifesteze adevĕratele interese ale majorităţii, atât în privinţa representativă, cât şi naţională, fără suprimarea minorităţii. In capul ăstor municipii sĕ se denumĕscă şefi din naţionalitatea respectivei majorităţi, sau sĕ se alégă liber.

O justiţie independentă, juzi şi judeţe de împăcare, ori numai un for apelatoriu, ori numai trei. O curte de cassaţiune cu secţiune ardeleană pe lângă curia septemvirală din Pesta, care sĕ aibă dreptul numai de cassaţiune, nu şi de decisiune. In cas de cassaţiune sĕ se alégă alta prima şi secunda instanţă. Simplificarea organismului judiciar a competenţei sau a procedurei, o codificare modernă a dreptului civil şi penal. Regularea causelor urbariale prin comisiuni ambulante, cari sĕ cerceteze, decidă ad faciem loci ex offo, de unde sĕ se apeleze la forul al II-lea, şi apoi la curtea de cassaţiune. O bancă de credit pentru Ardeal, cu o secţiune numai pentru poporul ţeran. O cameră industrială şi comercială peste tótă ţara, şi altă cameră agronomică, ear' a treia pentru economii de vite. Ridicarea unei universităţi paritetice cu ramuri, afară de ştiinţele filosofice, medicinale şi juridice, încă şi pentru ştiinţele technice, industriale, comerciale, montanistice, agronomice şi pentru economia de vite.

Iată programul Românilor ardeleni, la anul 1866, când au întrat în dieta de încoronare. N'au ajuns însĕ, nu sĕ 'l realiseze, dar' nici măcar sĕ 'l susţină în dieta din Pesta, în urma desvoltării împrejurărilor în mod tot mai nefavorabil pentru ei, fapt care i-a îndemnat apoi, ca la 1869 sĕ nu mai între în dieta din Pesta, ci sĕ decreteze pasivitatea, în conferenţa de la Mercurea.

Amĕnunte

de la alegerea de deputat dietal din Sebeş.

Sebeş, 8 Februarie n.

Lupta între cele două partide, a dlui Dr. Lemény şi a dlui Hieronymi, a fost înverşunată şi deamnă. Romănaşii noştri erau însufleţiţi de idealul lor şi pentru candidatul lor Dr. Lemény, şi cât a fost ziua, de la 8 ore diminéţa până la 7 ore séra, piaţa Sebeşului în continuu a resunat de: „Sĕ trăiască Lémenyi şi *„jos cu Ieronim“*. Bieţii au romanisat pe dl contracandidat, pe care şi 'l închipuesc ca pe un decăzut al nostru.

Câteva zile înainte de alegere, primariul oraşului a poftit la o întâlnire pe unul din conducĕtorii români. Dându-i-se întâlnirea primariul l'a întimpinat astfeliu: „Dle, am o misiune neplăcută; sĕ-ţi comunic următórele: dl comite-suprem m'a însărcinat sĕ Vĕ comunic, ca nu cumva sĕ votaţi cu candidatul naţional, că *Vĕ perdeţi congrua.* Dacă însĕ Vĕ veţi reţiné de la vot, chiar şi cercetarea întrodusă deja contra Dvóstre pentru protestul contra proiectului de lege Berzeviczy, *se va sista.* Dl protopretor încă are însărcinarea sĕ comunice acésta dlor preoţi din cerc“.

Românul i-a respuns: „Eu nu m'am făcut preot pe congruă. Biserica şi şcóla română n'a esistat şi nu s'au susţinut până acum prin întregire de la stat. Dacă pentru asta s'a dat congrua, ca sĕ ne vindem biserica şi naţiunea, a d....... sĕ fie. Suntem decişi la tóte“.

Primariul schimba feţe şi nu ştia încătro sĕ deie. Românul însĕ a schimbat lucrul spre glumă şi i-a zis: „Ei, bine, dle primariu, pentru asta m'ai chemat? Eu credeam că pentru altceva m'ai chemat!“

Primariul: „Pentru-ce altceva?“

Românul: „Eu credeam, că mĕ chemi sĕ-mi spui: Noi, Saşii, am fost destul de-asupra, am făcut tot ce am vrut, până acum tot noi am ales deputat pe cine am voit, acum Vé lăsăm sĕ alegeţi pe cine veiţi Dvóstră“. Tablou.

Primariul încercându-se sĕ zimbéscă a putut zice numai atâta:

„Dar' asta nu se póte, dle, din principiu; cu încăpăţinaţii ăştia de saşi nu poţi vorbi astfeliu, până ce ei ştiu că în listă sunt în maioritate“.

*

Alegerea era în toiul ei. A urmat la votare un Român care numai la Bobotéză se întorsese din America. In lista care zăcea pe masa presidentului sas, era notat, că Românul e absent în America, şi nu va puté veni la votare.

Venind Românul la vot, presidentul a zis „nu eşti Dta, că N. N. e în America“. Bărbatul de încredere a respuns: „acesta e, că s'a rentors“; ear' Românul nĕcăjit că i-se dispută dreptul a strigat rĕstit: „eu sunt dle, am venit de la America numai pentru alegere“.

Presidentul a înghiţit un nod.

Acésta s'a mai întêmplat c'un American de ai noştri, când s'a presentat la votare.

*

Atât erau Românii de însufleţiţi, şi siguri de învingere, în cât credeau că Dzeu va face minuni, lăsându-i sĕ birue şi peste maioritatea numerică din lista contrarilor. Insufleţirea li-a mai potenţat'o şi următórea întêmplare: coborându-se din sala de alegere un alegĕtoriu sas — cu locuinţa în Sibiiu — pe trepte a fost lovit de apoplexie şi a căzut la pământ. Românii numai de cât au zis: „vedeţi, Dzeu nu le ajută, acesta a venit din Sibiiu, ca sĕ voteze contra nóstră, ear' Dzeu l'a pedepsit“. Ear' mulţimea din piaţă striga: „Trăiască Dr. Lemény“ şi „jos cu Ieronim“.

*

Era mare bucuria Saşilor şi mai ales a presidentului de alegere, când vedea că vr'un Român nu se presentéză la votare, la rîndul când urma după listă. Insĕ a rĕmas decepţionat, după-ce a vĕzut, că fie-care român, în care mai era puţină scânteie de suflet, s'a presentat la alegere, chiar şi bolnavii şi ologii.

La cetirea listei comunei Rĕhău au lipsit Românii fruntaşi Teodor şi George Vulc. Bucuria Saşilor, pentru-că învingerea lor cu atât era mai sigură. Dar' şi atunci au rĕmas opăriţi, pentru-că după 5 ore séra — în ora de încheiere iată se presentéză vrednicii români, *aducênd cu patul şi pe tatăl lor, pe nonagenarul şi bolnavul Teodor Vulc sen.*, supranumit „bogatul“, care la întrebarea: „cu cine votezi?“, a venit sĕ rĕspundă cu glasul dreptului Simeon: „cu Dr. Leményi“. Saşii la priveliştea acésta încântătóre nu ştiau ce sĕ facă, încătro sĕ deie, şi presidentul numai atât a putut zice către fiii bĕtrânului: „dar' şi pe bĕtrânul l'aţi adus?“, ear' unul din ei i-a rĕspuns romăneşte: „*şi*, — ear' dacă îmbulzala ar fi fost prea mare, şi nu am fi putut străbate pe uşe, *am fi spart coperişul şi l'am fi slobozit în casă, ca sĕ Vĕ spună ce vrem noi*“.

*

Intêmplarea acésta a umplut de frică şi spaimă pe Saşi, că acum perd lupta. Deci fuga şi ei după neputincioşii şi ologii lor. Dar' nu li-s'a sfeţit. Ducêndu-se sĕ iee din pat pe octogenarul Hattern (româneşte Hotor), care abia îşi mai ţinéa sufletul; corteşii fuga sĕ 'l îmbrace şi sĕ 'l ducă la urnă. Bĕtrânul însĕ i-a dat de minciună, şi în mânile lor, pe când îl îmbrânceau, şi-a dat sufletul. A treia zi l'au dus la cele vecinice.

Românii mai vîrtos strigau: „Trăiască Dr. Lemény — jos cu Ieronim!“

Alegĕtoriul.

Alegerea din Vinţ.

— 9 Februarie n.

In 26 Ianuarie a. c. s'a făcut alegerea de deputat în cercul Vinţului-de-jos, unde şi noi Românii ni-am avut candidatul nostru naţional. Se înţelege, că candidatura dlui advocat Dr *Iuliu Maniu* a produs o bucurie mare pentru Românii adevĕraţi ai acestui cerc, dar' totodată şi o îngrijire şi frică pentru Ungurii înspăimântaţi de gândul, că candidatul lor guvernamental nu va mai puté fi ales. De aceea Ungurii, mânaţi de frica morţii politice, care îi va ajunge în cercul acesta locuit în majoritate absolută de Români, n'au cruţat nici un mijloc şi nici o armă, prin care sĕ asigure reuşita candidatului guvernamental. De la cel mai înalt oficiant al comitatului până la cel mai mic representant al comunei, toţi unul ca unul, umĕr la umĕr, s'au silit sĕ delăture acest pericol. Ba chiar şi secta urgisită de tótă lumea a finanţilor umbla din sat în sat pe la licenţieri şi traficanţi, ameninţându-i cu perderea drepturilor dacă nu vor vota cu candidatul guvernului.

Pretorii asemenea din sat în sat băteau la uşa Românului şi pe lângă mituiri, intimidări şi ameninţări se nisuiau a seduce poporul, ca sĕ mérgă cu ei. Notarii în timp de nópte băteau la uşile traficanţilor şi licenţierilor şi îi ameninţau că dacă nu vor mergĕ la votisare cu ei, le închid crîşmele şi tra[illegible]. [illegible]nomi, pe cari nu-i puteau înfrica [illegible] natura acésta, îi ameninţau cu dare, cu [illegible] şi cu diferite competinţe erariale.

In ziua plecării la alegere s'au presentat apoi des de diminéţa pe la casele alegĕtorilor pentru a-i lua încă din aşternut cu puterea, ca sĕ nu-i pérdă. Au dus la votisare chiar şi pe cei bolnavi.

Astfel din comuna Draşov pe un crîşmar român greu bolnav, cu puterea l-au pus în căruţă şi l-au transportat până la Cunţa, de unde apoi cu trenul l'au trimis la Vinţul-de-jos, ca acolo sĕ şi dee sufletul în mâna creatorului înainte de a comite crima în contra neamului sĕu. In comuna Dostead, unde pretorul şi notariul nu s'au putut presenta în ziua plecării, a fost trimisă gendarmeria, ca sĕ pună lucrurile la cale. Tot gendarmeria ducea în Vinţ pe alegĕtori în sala de votisare.

Şi durere, apucăturile acestea şi-au avut resultatul dorit. Căci mulţi dintrĕ Români, şi cu deosebire cei cu licenţii şi trafici, n'au întârziat a face pe plac pretorilor şi notarilor. Cu deosebire e de condamnat purtarea mărginenilor resfiraţi pe la sate, cari toţi ómeni cu carte şi umblaţi în lume, nu şi-au ştiut chemarea lor faţă de neam. Pe când mărginenii de acasă, toţi unul ca unul s'au grupat în jurul candidatului lor naţional, pe atunci cei de la sate nu s'au sfiit a trece în tabĕra contrară, unde împreună cu asupritorii noştri şi ai lor, au luptat fără de nici o remuşcare în contra candidatului nostru naţional, care e sânge din sângele nostru şi al lor.

Cu atât mai ruşinos lucru au comis însĕ unii dintrĕ conducĕtorii poporului, adecă preoţii. Astfel părintele George Cutean din Órda şi Ioan Pataki din Berghin, cari de-şi ómeni inteligenţi, puşi în fruntea unui popor spre a 'l lumina şi conduce la tot ce e bun şi frumos, totuşi nu s'au sfiit a trage în prăpastie şi pe credincioşii lor. Ei nu s'au ruşinat a purta pénă roşie în pălărie, steag naţional unguresc în fruntea credincioşilor lor, ba a ţiné ambii chiar şi toaste, în cari sĕ declare, că isbânda candidatului guvernamental, care singur e chemat sĕ ne represinte pe noi în dietă, sĕ ne vindece ranele, e identică cu voinţa poporului român din acest cerc.

Demn de compătimit e şi părintele Stefan Medeşian din Gusu şi Ioan Dăian din Sângătin, cari ambii sub pretext că sunt bolnavi, au rĕmas acasă. Cu deosebire părintele Medeşian din Gusu nu s'a ruşinat a spune către credincioşii sĕi, că e bolnav, suferind de picior, ear' când l'a cercetat, înainte de plecare, un coleg vecin, dînsul nu mai era bolnav, ci dus în pădure după lemne.

Totodată întreb şi pe părintele Stefan Morariu din Cunţa şi Zaharie Mihălţian din Limba, că ce i-a împedecat de nu au venit la alegere? Nu cumva au fost şi dînşii morboşi?

De altcum le zic tuturor acelora, cari parte nu s'au presentat la alegeri, parte s'au presentat, însĕ nu şi-au împlinit datorinţa aşa precum se cuvenia, că sĕ-i ajungă lacrĕmile şi blăstĕmurile acelea ale Românilor, cari au isbucnit din piepturile lor adevĕrat româneşti, la auzul căderii candidatului nostru român naţional.

Sĕcăşanul.

Alegerea din Ighiu.

— 7 Februarie n.

De-şi cam târziu, cred că fac un lucru bun punênd înaintea publicului cetitor o icónă cât se póte de fidelă despre alegerea de deputat din cercul electoral Ighiu.

Scumpul şi de toţi iubitul nostru candidat *Dr. Alexandru Vaida-Voevod* şi-a făcut datorinţa faţă de alegĕtori — visitând tóte comunele din cerc, — şi acum resta, ca şi alegĕtorii sĕ se cuiteze. Bucinul a sunat „de la ţéră“, şi a aflat resunet în munţi. Şi „a plecat moţul la ţară“.

In preziua alegerii către séră au sosit în Şard moţii, cari au venit cu trenul. Românii harnici din Şard erau deja pregătiţi sĕ 'i primiască. Cu deosebire partea leului o merită economii *Iuliu Pop* şi *Ilie Mil[illegible]*, cari cu zel neobosit au umblat tótă ziua şi tótă nóptea, ca sĕ încuartireze pe alegĕtorii străini. Fie le spre falăl Dar' nici fraţii magiari stăteau în neactivitate: In curtea contelui Teleky din Şard „viţelul cel gras“ era pregătit, sticlele destupate, dar' óspeţii lipsiau. Drumul, adecă, ce duce de la gară în sat trece chiar pe la curte şi apoi vezi filosofia: „Românii trec pe aici şi le mirósă“. Dar' s'a păcălit.

Cei 160 munteni alegĕtori în urmă sunt aşezaţi prin casele şerdenilor. Şi apoi preoţii lor?! Nu îi puteai linişti până-ce şi-au vĕḑut poporenii aşeḑaţi. Iţi era mai mare dragul când auḑiai din gura poporului: „Dómne! dă Românilor tot astfel de popi“.

Inteliginţa apoi a cercetat pe toţi alegĕtorii prin cuartire, cântând cântarea candidatului. Resunau casele ţĕranilor de versurile:

„Cine neamul nu-'şi iubeşte:
Piară 'n temniţi tâlhăreşte;
Cine legea nu şi-o ţine,
Piară 'n drumuri ca un câne.“

Chiar şi vocea copiilor treziţi din somn se amesteca cu vocea plină de vigóre a celor mari.

In urmă a sosit şi ziua mult dorită. Inaintea caselor preotului Bota din Şard s'au adunat toţi alegĕtorii şi sosind şi cei din Chişfaleu şi Bărăbanţ, s'au pus în rînd câte patru, în frunte cu iubitul nostru candidat. De odată se aude glasul unui moţ din urma rîndurilor: „Faceţi loc mĕi, că vine céta lui Verner“. Ce era adecă?! Un birău cu câţiva juraţi din un sat de pe valea Ampoiului, cu pene roşii în pălărie, veniau tupilându-se pe lângă zidurile caselor. Sĕ fi auḑit apoi batjocură!

In urmă cu Dómne ajută pe buze şi cu versurile:

„Toţi suntem cu tine! Haida!
Doctor Alexandru Vaida.
Du-te, spune Domnilor
Tot nĕcazul Moţilor, —“

am plecat. Insufleţirea a fost mare, şi nime nu se gândia la înfrângere. Au sosit şi alegĕtorii din alte sate. Frumos s'a presentat Bucerdea-vinósă, de unde numai popa şi proprietariul Antoniu Pop nu au fost cu noi.

Alegerea a decurs în liniştea cea mai mare, în cât şi străinii ne admirau. Presiunea din partea guvernului însĕ a fost mare.

Până pe la 11 ore înainte de amiazi aveam maioritatea. După ce a votat şi Zlatna după 12 ore ei aveau o majoritate de 130 voturi. Acum noi am început a calcula: Ei au o majoritate de 130 voturi. Majoritatea lor o dobóră voturile nóstre din munţi şi apoi valea Ampoiului pune numai cununa pe învingerea nóstră. Dar' nu a fost sĕ fie aşa. Căci când se pun ai tĕi sĕ te dobóre, apoi nu poţi resista. Şi am cĕdut. Dar' căderea nóstră a fost o mare învingere morală. Ne mângăem însĕ cu cuvintele candidatului nostru, că „şi copilul cade de multe-ori până învaţă a umbla“. Invingerea morală a fost mare şi îmi place a afirma, că dacă în activitatea nóstră ar fi şi numai singurul bine „trezirea poporului“, trebue sĕ luptăm pentru ea din rĕsputeri.

Brav s'au purtat următórele comune: Ighiu, Bucerdea, Şard, Cricău, Chişfalĕu, Sânimbru, Ampoiţa, Tăut, Petroşeni, Abrud sat, Buciumani, Musca, şi Sohodol, de unde Verner nu a primit nici un vot.

Nu au votat cu noi următórele comune: Meteş, Trĕmpoele, Valea-Dosului etc. In acestea ne stătea nădejdea, şi ele au votat cu Verner! Ruşinea lor.

Dintrĕ preoţi cari n'au luat parte la alegere, nu ştiu din ce causă, dînşii vor şti, sunt următorii: Costea din Ighiel, Ursa din Meteş, Jurca din Trĕmpoele, Cado din Păclişa, Necrileanu din Necrileşti, Pojar din Ceelar, Pagu din Sânămbru, Şerban din Galtiu şi [illegible]rescu din Feneş.

Următorii preoţi au votat cu Verner: protopopul Montani, apoi preoţii Duşe, Nestor, din Intregalde, Aurel Jurca din Bucerdea-vinósă şi Ciriac Raţ din [illegible].

Mare a fost scârba în popor când a aflat, că şi unii dintrĕ preoţi au votat cu Verner. Poporul din Bucerdea strigă sĕ îşi alunge pe popa, căci el unui astfel de om nu mai dă prescura.

Adevĕraţii „preoţi cu crucea în frunte“ au fost cei din Munţii-Apuseni. Cu deosebire părintele din Abrud-sat era neobosit în a-şi vedea idealul realisat.

După alegere au vorbit poporului, — care era în numĕr de peste 2000, — advocatul Dr. Laurenţiu Pop din Abrud, care ca bărbat de încredere a spus resultatul. Apoi a vorbit candidatul nostru Dr. Alexandru Vaida-Voevod. In decursul vorbirii sale a ars o casă vechiă. — Se spunea că Ungurii au dat foc, ca poporul sĕ nu asculte vorbirea, ci sĕ alerge la foc. Nu ştiu drept va fi ori ba, dar' atâta ştiu, că vorbirea a fost ascultată de întreg poporul în cea mai mare linişte. Când a isprăvit Dr. Vaida cu vorbirea, întreg poporul a strigat: „Când va fi alegere nouă, sĕ vii din nou, şi noi earăşi vom scobori munţii, dar' mai mulţi“.

Ce ne-a mirat a fost, că anunţându-se alegerea lui Verner, nici un ungur nu a strigat „sĕ trăiască“. Semn că l'au ales „din dragoste“.

Incă un cas hazliu, întâmplat la urnă. Un cassariu comunal din munţi (i-am uitat numele) a întrat sĕ voteze. Cum a întrat a strigat de a rĕsunat sala: „Trăiască Doctor Alexandru Vaida“.

„Ho! Ho! Că nu aşa“, îi zise presidentul.

„Da cum?“ întrébă cassariul.

„Cum te chiamă?“ zice presidentul.

Cassariul îşi spune numele.

„Nó acum spune, cui dai votul?“ întrébă presidentul.

„*Lui Doctor Alexandru Vaida*“, rĕspunde cassariul.

„Dar' cassa?“ întrébă pretorul, care era de faţă.

„*Şi cassa i-o dau lui*“ rĕspunse voinicul cassariu.

Şi acum încheiu prevĕdênd un viitoriu mai falnic pentru cercul electoral al Ighiului, în care vom fi şi noi vrednici de laudă şi de admiraţie, ca fraţii noştri din Cristian, Sebeş şi de pe alte locuri. *Viorel.*

NOUTĂŢI

***Din causa** sfintei sĕrbători* „Intimpinarea Domnului“, *numĕrul proxim al fóiei nóstre apare Vineri după amiazi.*

Noul protopop al Şiriei. Consistoriul eparchial din Arad în şedinţa sa plenară de Joi (27 Ianuarie st v.) a întărit alegerea presbiterului Mihail *Lucuţa* de protopresbiter al tractului Şiria. Până acum părintele Lucuţa a fost paroch în Senteş.

*

Pentru catedrală. Cu aprobarea autorităţilor comitatense, comuna politică din Borgo-Prund a contribuit la fondul catedralei nóstre cu suma de 50 cor. Poporul din acea comună a contribuit separat cu 180 cor. 50 fil., ear' cantorul Stefan Vrăşmaş a colectat 37 cor. 50 fil., pe lângă că au mai dat şi ambii parochi. Dzeu le rĕsplătéscă tuturor înzecit.

*

Tinĕr român „sub auspiciis“. Iuliu *Pordea,* tăcênd cu succes eminent rigorósele de doctor în ştiinţele juridice la universitatea din Cluj, va fi promovat „sub auspiciis regis“, adecă în presenţa unui mandatar al M. Sale regelui, care cu ocasiunea promovării, prin o alocuţie ocasională îi va oferí şi un cadou din partea M. Sale (de obiceiu se dă inel cu iniţialele M. Sale). Cum cetim în „Nemzeti Hirlap“, mandatar al M. Sale va fi secretariul de stat în ministeriul de culte Dr. M. Zichnezky. Ziua promovării nu e fixată încă. Dl Iuliu Pordea e primul tinĕr român promovat „sub auspiciis“; e fiul preotului Vasile Pordea, profesor de teologie în Gherla.

*

Promoţiune. Sâmbăta trecută a fost promovat în aula universităţii din Budapesta, dl *Ioan Garoiu,* fiul dlui advocat Nicolae Garoiu din Zărneşti, la gradul de *doctor în ştiinţele juridice.* Felicitările nóstre!

*

Ministru un pătrar de secol. Ziarul „Politik“ din Praga susţine a fi informat că contele *Welsersheimb,* ministru de honvezi (Landwehr) al Austriei, în actuala sesiune dietală va representa pentru ultima-dată proiectul de lege al recrutării, după a cărui votare va abzice, având sĕ-i urmeze în fotelul ministerial baronul Schönaich, comandantul corpului de armată de la [illegible]. Welsersheimb e ministru din 26 Iunie 1880, deci tocmai un pătrar de veac a condus afacerile ministeriului de „Landwehr“.

*

Himen. Elisaveta *Stanca,* Petroşeni, şi Traian *Raţiu,* fidanţaţi.

*

Dicţionariul geografic al Transilvaniei va fi luat în curînd în lucrare din partea societăţii geografice române. Comitetul va face propunere în privinţa acésta, în adunarea generală din Martie. M. Sa regele Carol, presidentul societăţii geografice, a aprobat propunerea. Spesele sunt stabilite astfel: 12.000 lei pentru redactori şi 3000 lei pentru tipariu.

*

Avis. Domnii studenţi universitari cari vor sĕ participe la picnicul tinerimii române din Blaj (26 Februarie n.), sunt rugaţi a 'şi anunţa participarea dlui Iustin Nestor, cand. de adv., Blaj (Balázsfalva), cel mult până în 24 l. c., pentru a ne puté îngrijí de încuartirare. *Comitetul aranjator.*

*

Asil pentru orfani şi neputincioşi. Dintrĕ decisiunile adunării generale a „Reuniunii române de înmormêntare din Sibiiu“, vrednică de remarcat este hotărîrea unanimă, conform căreia direcţiunea este autorisată a căuta un imobil (grădină), pe care ar fi sĕ se ridice asilul. In acéstă afacere direcţiunea, cu reserva aprobării adunării generale estraordinare póte reflecta pe lângă banii proprii fondului „Asilului“ cu peste 1200 cor., şi la banii gata, de aprópe 5000 cor., ce formézã averea Reuniunei, şi póte încheia cu eventualul vênzător şi contractul provisoriu de cumpĕrare. Fondul „Asilului“ e întemeiat şi alimentat, precum se ştie, din cele 10% detrase din ajutórele după casurile de mórte, din competinţele dăruite de directorul P. Lucuţa şi secretariul V. Tordăşianu, cum şi din unele daruri făcute în amintirea iubiţilor rĕposaţi. După acéstă hotărîre, şi mai ales după ce locul va fi cumpĕrat, sprijinit va fi de inimi generóse, cari mângăiere vor afla în faptul, că din prisosul lor îmbia-vor obolul pentru un scop atât de umanitar.

*

Trecuţi la creştinism. Preacuviosul Archimandrit Evghenie Ungureanul, preotul coloniei române din Canada, a botezat în legea ortodoxă doi negri şi un evreu, proprietari în Canada.

*

† George Achim Popa, paroch gr. or. în Lisa, în urma unui morb mai îndelungat, împărtăşit cu sf. taine a rĕposat în 29 Ianuarie 1905 st. v. la 6½ ore a. m. în al 75-lea an al vieţii, 51-lea al căsătoriei şi al 50-lea an al preoţiei sale. Rĕmăşiţele pământeşti ale rĕposatului se vor înmormênta astăzi Luni în 31 Ianuarie 1905 st. v. în cimiteriul bisericei gr. or. din Lisa. Fie-'i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

*

† Ioan Marcu, cassariu la „Sătmăreana“ în Seini, după grele şi îndelungate suferinţe s'a mutat la cele vecinice, Dumineca, în 30 Ianuarie (12 Februarie) a. c. la 7 ore diminéţa în al 28 lea an al vieţii. Rĕmăşiţele pământeşti ale decedatului se vor aşeza spre odihna de veci, din casa familiară, Marţi în 1/14 Februarie la orele 1 d. a. în cimiteriul bisericei din Seini.

*

† Ioan Micu, elev în cl. II. comercială din Braşov, fiul comerciantului Micu din Poiana-Sărată, a rĕposat subit Marţi la 6 ore diminéţa. Inmormêntarea i-s'a făcut Sâmbătă în cimiteriul bisericei gr. or. din Poiana-Sărată. Până la gara din Braşov osĕmintele pământeşti ale rĕposatului au fost însoţite de elevii şcólei comerciale sub conducerea directorului şi a profesorilor, ear' la actul înmormêntării a asistat o delegaţiune a elevilor, care a depus pe cosciug o frumósă cunună.

*

„Bihorcena“ institut de credit şi economii în Oradea-mare îşi ţine adunarea generală ordinară *în 25 Februarie 1905* st. n. la 10 ore înainte de amiazi, în localul institutului.

*

Judecători aleşi de popor. Cetăţenii din Geneva zilele trecute au hotărît prin plebiscit, ca judecătorii sĕ nu mai fie denumiţi, ci aleşi de popor. De altcum în Elveţia nu acesta e primul cas în privinţa acésta, deórece în câteva cantóne s'a introdus deja de mult alegerea judecătorilor prin votul cetăţenilor. Şi se scrie că judecătorii astfel aleşi sunt în tóte privinţele superiori celor denumiţi, fiind-că în Elveţia nefiind în us nici cele mai minime apucături cortesesti, cum e prin alte [illegible] candidatului [illegible] vêta [illegible]ţilor.

[illegible] tăriţe din magazine militare. [illegible] a recercat pe ministrul de rĕsboiu, sĕ permită comandelor militare din ţinuturile în cari e mare lipsă de nutreţ, ca sĕ pună în vânzare direct economilor provisiunea de tăriţe aflătóre în magazinele militare. In urma acestei recercări [illegible] au început deja sĕ vândă economilor tăriţe, cu 7 cor. 79 fileri maja metrică, magazinele de proviant din Pojon, Şopron şi Szombathely, la cari comandele au a se face prin mijlocirea reuniunilor economice respective.

*

A treia grevă mare. Pe lângă greva de sute mii de inşi a lucrătorilor mineri din Germania, care durézã deja de peste o lună, şi pe lângă grevele — mai mult de caracter politic ale claselor muncitóre din Rusia se adaugă acum o a treia grevă mare: a lucrătorilor mineri din Belgia. A nume, o telegramă din La Louvière raportézã că dintrĕ 22.000 de lucrători de la minele de acolo 10.000 s'au pus în grevă, ear' numĕrul grevistilor de la minele din Charleroy e de 25.000.

*

Potop de néuă. Se raportézã din Johsbach că pe acolo ninge greu şi necontenit deja de cinci zile, adunându-se pe câmpuri adevĕraţi munţi de néuă. Ernă aşa grea ca acésta n'a mai fost pe acolo de zeci de ani. Din causa gerului şi viscolelor fórte multe animale sĕlbatice se rostogolesc pe cóstele dealurilor amorţite de frig şi istovite de fóme; diregĕtoria domeniului Festetich a pus clăi de fên pe locurile troienite, pentru-ca cerbii şi celelalte animale de pădure strîmtorate printrĕ troenii de néuă sĕ aibă barem de mâncare. Ninsórea era aşa de abundantă, în cât 200 de ómeni au trebuit sĕ lucre zi de zi, spre a depărta néua de pe raliile căii ferate.

*

„Maffie“ magiară. Ziariul „Az Ujság“ din Budapesta spune că în Transilvania s'a înfiinţat de curênd o ligă secretă sub titlul „Liga hunnică“ („A hun szövetség“), cu scop de „a lupta contra naţionalităţilor“ (!) şi că are deja 50—60 membri, tot ómeni cu avere şi cu alésă posiţie socială. Şeful ligei e un fost deputat dietal. Sub numirea „Maffia“ esistă o ligă secretă în Italia (deosebi în Sicilia), înfiinţată pe timpul luptelor de libertate ajunse la isbândă sub conducerea lui Garibaldi. Membrii ei pun jurămênt pentru păstrarea secretului asupra tuturor acţiunilor ligei, despre necondiţionată supunere şi apĕrarea reciprocă a membrilor chiar şi în casuri de crime (politice), fasionând în favorul nevinovăţiei inculpatului. In timpurile din urmă „Maffia“ siciliană a degenerat în ligă de rĕsbunare (fie şi prin asasinări) contra nedreptăţirilor făcute óre-căruia dintrĕ membrii ei.

*

Achitat. Un ţeran din Alţina, *Brezaie,* dat în judecată pentru omor cu premeditare, a fost achitat Vineri, din partea tribunalului din Sibiiu. Amĕnunte vom aduce în numĕrul viitoriu.

*

Domnului Müller Albert, Budapesta. V. Vadász u. 42/V. Am primit crucea inventată de dvóstră şi vĕ rog a primí nenumĕratele mele mulţămiri din inimă pentru ea, deóre ce în adevĕr prin invenţiunea dvóstră a venit tămăduirea mea. Rog pe bunul Dzeu sĕ Vĕ binecuvinteze pentru ea. Cu distinsă stimă *Dirkits Mátyás.* Acéstă scrisóre a primit'o adresatul ca inventatorul crucei electro-magnetice R. B. nr. 86967, care are un efect deosebit vindecătoriu contra reumei, afecţiunilor astmatice, ţiuituri de urechi, sgârciuri de inimă etc.

Viaţă socială.

Concert român în Sibiiu. Corul reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu va da Sâmbătă (25 Febr. st. n.) concert în sala de la „Unicum“. Detaiuri în numerii următori.

*

Productiune şcolară. Corpul învĕţătoresc de la şcóla gr. or. din Tilişca invită la producţiunea şcolară care va avé loc Mercuri, în 2/15 Februarie a. c. în edificiul şcolar, din incidentul serbării hramului şcolar. Inceputul la 7½ ore séra. Venitul curat se va destina fondului scolar şi bibliotecei şcolare în părţi egale. NB. Contribuirile benevole se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Concert în Arad. Tinerimea română din Arad şi jur invită la concertul împreunat cu dans ce se va aranja Joi, la 23 Februarie n. 1905 în sala mare de la „Iparteslület“, Erzsebet-körut nr. 16, în favorul şcólei române de fete din Arad sub presidenţa de onóre a dlor deputaţi Dr. Stefan C. Pop şi Dr. Ioan Suciu. Inceputul precis la orele 8 séra.

*

Concertul Kneisel Stefanescu. Publicul din Sibiiu, fără deosebire de naţionalitate, va avé în sĕptĕmâna acésta [illegible] deosebita plăcere a asculta prestaţiunile artistice ale unuia din cei mai celebri virtuosi în violină, ale dlui profesor român A. Kneisel, care în lumea musicală este apreciat în modul cel mai favorabil, ca „interpretator incomparabil“ şi celor mai grele piese musicale. E pus pe o trépta cu Ioachim, Isaye, Sarasate, Thomson etc.; ba — cât priveşte musica lui Paganini — este presentat ca singurul interpret perfect şi al celor mai grele părţi. Cu succes imens a arătat întregei lumi apusene că violina nu are taine pe cari sĕ nu le fi înţeles, făcêndu-o, ca sub impresia fermecatului sĕu arcuş sĕ cânte ca omul, sĕ ciripéscă ca paserile, sĕ plângă, sĕ rîdă, sĕ blasteme, sĕ esprime tóte sentimentele şi pasiunile posibile.

Dl Kneisel e şi compositor de mare valóre. Aşa 'l presentézã cele mai competente foi din lume: franceze, germane, ungureşti, româneşti etc. In trécĕt observăm, că el e tatăl miraculósei româncuţe pianiste, numită în lumea musicală *Adelina de Germain*, care — de-şi numai copilă, e numită deja „*Regina pianului*“ şi posede vre-o 4 decoraţiuni de la domnitori: regele Italiei, Belgiei, Şahul Persiei etc. pentru prestaţiunile şi composiţiile ei. Tóte foile musicale îi fac elogii şi 'i laudă în termini superlativi talentul.

Afară de dl Kneisel va conlucra şi dl *Stefanescu* din Bucureşti, cântăreţ-tenorist, despre a cărui voce cei mai competenţi musici din Sibiiu s'au pronunţat măgulitor şi fórte laudabil. Ziua şi programul încă nu sunt stabilite precis, probabil Vineri sau Sâmbătă. Atragem însĕ de acum atenţiunea tuturor asupra acestui concert, care va oferí prestaţiuni rare pe la noi.

Oficială.

Consistoriul archidiecesan aştéptă:

1. ca onoraţii parochi sĕ dispună solvirea premiilor de asigurare,
2. oficiile protopresbiterale sĕ aştérnă discul metropolitan de la 6 Ian. 1905 şi taxa cununaţilor pe anul 1904,
3. administratorii parochiali sĕ reguleze afacerea competinţelor fondului de pensiuni.

Teatrul orăşenesc.

Luni (13 Febr): „*Graf Essex*“, dramă în 5 acte, de *Henrich Laube.*

Marţi (14 Febr.), „*Die Fledermaus*“, operetă în 3 acte de I. Strauss.

[33] 2—3

Licitaţie minuendă.

Pe basa ordinului Preaveneratului Consistoriu arhidiecesan dto 20 Novembre 1904, nr. 12141 Epitr., se dă în întreprindere pe calea licitaţiunei minuende **edificarea bisericei din comuna Şard**, protopresbiteratul tractului Sighişóra, cu terminul până la 26 Februarie a. c. st. v. pe lângă preţul de strigare de 9259 cor. 80 fil. (nouĕ mii douĕ sute cincizeci şi nouĕ coróne 80 fil.)

Intreprinzĕtorii doritori de a lua parte la licitaţiune sunt datori a 'şi înainta ofertele până la acel termin la oficiul parohial subsemnat.

Licitaţiunea verbală se va ţiné **Duminecă în 27 Februarie** a. c. st. v. la 2 ore d. a. în edificiul şcólei din loc.

Doritorii de a licita au sĕ depună vadiu de 10% de la preţul de strigare în bani gata sau în hârtii de valóre.

Alte condiţiuni se pot vedé în cancelaria oficiului parohial unde se află şi planul cu preliminariul de spese.

Şard, la 24 Ianuarie 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial, — Oficiul parohial gr. or. al Şardului.

Ioan Dan
paroch gr. or.

Vĕzut şi aprobat!

D. Moldovan
protopop.

Nr. 38 1905 [28] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroh** în în parohia *de clasa primă* *) în comuna **Roşia**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii 'şi vor trimite suplicele instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu până la terminul sus indicat şi se vor presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta şi a cuvênta eventual şi a celebra.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Abrud în conţelegere cu comitetul parohial.

Abrud, 18 Ianuarie 1905.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

*) [illegible] cursive din erore au rĕmas af[illegible] în pu[illegible]

50.000 părechi de ghete

4 părechi de ghete pentru fl. 2.80

In urma cumpĕrării unei mari cantităţi de **ghete** vînd cu preţul de mai sus: 1 păreche de ghete pentru domni şi 1 pentru dame, cu şireturi, din piele brună sau négră, prima calitate, galoşate şi cu talpe bine bătute cu cuie, apoi 1 păreche ghete de modă pentru domni şi 1 păreche pentru dame, cu paspoal, supraelegante, de cel mai nou fason, tari, bine căptuşiţi pentru érnă, fórte drăguţi şi uşori. Mărimea în centimetri. **Tóte 4 părechile costă numai 2 fl. 80 cr.** — Se pot procura pe lângă ramburs sau trimiţêndu-se banii înainte.

S. Urbach, Schuh-Export
[36] 1—1 **Krakau 54/K.**

Schimbul este admis; dacă nu convine se retrimit banii, astfel că ori-ce risic este eschis cu desevêrşire.

Uimitor de eftin!

500 obiecte de podóbă
numai cu 3 cor. 80 fil.

Un admir. orologiu anker de precisiune aurit, cu mers regulat, se trage la 36 ore, 3 ani garanţie, cu lanţ potrivit, 1 cravată modernă de mĕtasă pentru domni, 3 batiste fine, 1 inel frumos cu imitaţie de pétră scumpă, 1 sipcă de chihlibar pentru cigări, 1 broş elegant pentru dame (noutate), 1 oglindă admirabilă de buzunar, 1 minunat portmoneu de piele, 1 briceag, 1 păreche de bumbi pentru manşete, 3 bumbi de piept de aur-duble cu mehanism patent, un drăgălaş album cu chipuri 36 chipuri cele mai frumóse din lume), 5 obiecte de haz (pentru tinĕr şi bĕtrân), 1 epistolar, 20 obiecte importante de corespondenţă şi alte 400 diferite obiecte, delipsă în casă. Tóte împreună cu orologiul, care e singur vrednic banii, **costă numai c. 3 80** Se pot procura pe lângă ramburs sau trimiţêndu-se banii înainte de la

Versandthaus
S. URBACH, Krakau nr. 54/K.

NB. Pentru obiectele neconveniende se ritrimit banii.

Epilepsia.

Cine sufere de epilepsie (nevoie), convulsiuni şi de alte morburi nervóse, sĕ céră broşură asupra acestora. Se capĕtă gratis şi franco din „priv. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a/M.“ (8) 44—[illegible]

NOU!

Verigile pentru bătături patent americane ale lui

Cook & Johnson

Cel mai bun şi mai sigur mijloc al timpului present de efect miraculos şi imediat alinător de dureri.

Se capĕtă în tóte farmaciile din Austro-Ungaria. 1 bucată în cuvertă 20 fil., 6 bucăţi în carton 1 cor. Prin postă 20 fileri mai mult.

Deposit principal: Farmacistul Josef v. Török
Budapesta, VI. Király-utcza 12.

Deposit central pentru Austro-Ungaria:
(34) 1—18 **„Zum Samariter“, Graz.**

Apoteca

din
Bocşa-română (Románbogsán)
se dă în arêndă pe mai mulţi ani
(30) 2—6

Frumosul roman

DUŞMĂNIE

de
Vasile E. Moldovan
costă **60 fileri.**
Librăria archidiecesană.

„MIELUL“, cassă de împrumut şi păstrare în Poiana.

Ad. Nr. 33/905.

Convocare.

Domnii acţionari ai *cassei de împrumut şi păstrare „Mielul“, societate pe acţii în Poiana*, în vîrtutea §. 14 din statutele societăţii se invită la a

XIII-a adunare generală ordinară,

care se va ţiné în **Poiana la 12 Martie 1905 st. n.** la 2 ore p. m. în sala cea mare a şcólei noue.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul anual al Direcţiunii, bilanţul anului de gestiune 1904, şi raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului realisat, conform bilanţului.
3. Fixarea marcelor de presenţă.
4. Alegerea alor 2 membri în direcţiune.
5. Alegerea comitetului de supraveghiare.
6. Eventuale propuneri din partea direcţiunei.

Se atrage atenţiunea domnilor acţionari la dispositiunea §. 16 din statute în sensul căruia la adunare pot participa numai acei acţionari, cari sunt trecuţi cu 6 luni mai înainte ca acţionari în registrul acţionarilor.

Acţiunile şi eventualele documente de plenipotenţă sunt a se depune la cassa societăţii cel mult până la 11 Martie 1905 n. 6 ore p. m.

Poiana, 1[illegible] Februarie 1905.

Direcţiunea.

Contul Bilanţului

Activa		K f	Pasiva	K f
Cassa în numĕrar		9,043·90	Capital social	50,000·—
Credite de cont-curent		111,815·47	Depuneri spre fructificare	358,794·61
[illegible]		[illegible]	[illegible] de reservă	18,897·48
[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible] hipotecare		128,[illegible]	[illegible]	[illegible]
Mobiliar	642,22		Dividende neridicate	[illegible]
după amortis. de 10%	64.22	578.—	Diverse conturi creditóre	168·[illegible]
Diverse conturi creditóre		681 53	Profit curat	9,408·25
		447,651·74		447,651·74

Contul Profit şi Perderi.

Debit.		K f	Credit.		K
Interese:			Interese:		
pentru depuneri spre frunctificare	16,355·26		de la cambii de bancă	8,463·48	
pentru fondul general de reservă	935 82		de la împrum. pe obligaţiuni	8,327·77	
pentru fond. de zidire	239 98	17,531·06	de la împrumuturi hipotecare	8,928·78	
Spese:			de la cont-curent	5,587·62	31,307·[illegible]
Salare	2,949·52		Provisiuni		4,650·[illegible]
Marce de presenţă	411·—				
Imprimate, registre, porto, chirie, div.	1,642·53	5,003.05			
Contribuţiune:					
dare directă	1,824·35				
10% dare la inter. depun.	1,635·79				
diverse aruncuri	491·45	3,951·59			
10% amortisare din mobiliar		64 22			
Profit curat		9,408·25			
		35,958·17			35,958·[illegible]

Poiana, la 31 Decembre 1904.

Ilie Dobrota m. p.
dir. esec. şi pres. direc.

Dumitru Şufană m. p.
cassariu.

Ilie Georgescu m. p.
contabil.

Membrii direcţiunii:

Ioan Vlad m. p. **Ioan Bozdog** m. p. **Ioan Prodan** m. p.
Nic. Ghişe m. p. **George Ghişe** m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile presente şi le-am aflat în regulă şi exacte

Poiana, la 11 Februarie 1905.

Dominic Raţiu m. p. **Ilie Nicóra** m. p. **Dumitru Oprean** m. p.

Revĕzut şi aflat în regulă:

Poiana, în 11 Februarie 1905.

Dominic Raţiu m. p.
revisor espert.

[35] 1—1

P. T.

Avem onóre a Vĕ atrage atenţiunea, că de acuma începênd **filiala Magazinului de cafea Julius Meinl** din Viena cu prăjitorie proprie, după cel mai nou sistem se află sub firma:

JULIUS MEINL
în Sibiiu
strada cisnădiei nr. 24.

Vĕ rugăm sĕ binevoiţi a ne onora cu comandele D-Vóstre.

(31) 3—10

Cereţi catalogul preţurilor!

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 13 Sibiiu, Sâmbătă 5/18 Februarie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei cr 30 fil. rêndul cu litere garmond

In audienţă.

Sibiiu, 17 Februarie n.

Sĕptĕmâna întrégă discuţia în presa magiară s'a învîrtit în jurul audienţei pe care a avut'o Kossuth Ferencz la Monarchul, Duminecă la orele 11. Importanţă deosebită s'a dat şi se mai dă acestei audienţe, în urma faptului, că Kossuth Ferencz nu e numai şeful unui partid politic unguresc, care luptă pentru desfacerea de către Austria şi desĕvêrşita independenţă a Ungariei, ci e şi fiiul lui Kossuth Lajos, inscenatorul detronării dinastiei la 1849 în Dobriţin.

Din partea kossuthistă lucrul se esplică aşa, că chemând domnitoriul pe Kossuth la sine pentru a 'i cere părerile cu privire la resolvarea crisei ministeriale, s'a împăcat de tot cu naţiunea magiară, şi a întrat în legături de intimitate cu acea parte a ei, care nisuieşte spre independenţa acum fórte apropiată a ţerii, pe când din alte părţi audienţa nu e considerată de cât ca un act de prudenţă din partea preaconstituţionalului nostru Monarch, care ştiind că din alegerile recente partidul kossuthist a eşit mai tare, a ţinut sĕ afle chiar de la şeful acestui partid, care îi este politica, cari îi sunt dorinţele, care îi este programul pe care crede că l'ar puté realisa între împrejurările date?

Aprópe un cias a stat Kossuth la Monarchul. Conversaţia a decurs în limba francesă. Kossuth a spus Monarchului tot ce avea de spus. Cât pentru părerile M. Sale, le aflăm mai bine concretisate în ziariul „*Budapesti Hirlap*", astfel:

„Regularea referinţelor economice e în prima linie cestiune de oportunitate şi se orientézā după punctul de vedere al folosului contemplat. Până acum eram de credinţa, că teritoriul vamal închis, comuniunea şi alianţa economică strînsă, e spre folosul atât al Ungariei, cât şi al Austriei. Dacă însĕ Ungaria crede că pentru dînsa e mai oportun sĕ 'şi isoleze interesele ei economice de către ale Austriei: fie conform dorinţei sale. *Eu nu mĕ pun în calea realisării acestei dorinţe* — numai sĕ nu se căiască mai apoi Ungaria! *La cestiunile militare însĕ* mai bine mĕ pricep *eu*, şi consider de daunos ori-ce esperiment pe acest teren. Concederea limbei de comandă şi de serviciu (magiară. — Red.), ori punerea în prospect a concederii — ceea ce tot una e — ar sparge unitatea armatei şi i-ar slăbí capacitatea de luptă. *Risicul acesta eu nu pot sĕ 'l permit!*" ...

Aşa se zice că ar fi vorbit Monarchul către Kossuth, care a fost primit în mod de tot afabil la curte, după cum scriu ziarele magiare. Lucru fórte natural. Maiestatea Sa nu pentru aceea l'a poftit în audienţă pentru-ca sĕ 'l certe. Sigur că nu Kossuth pórtă vina că alegerile au eşit aşa cum au eşit, precum nici meritul póte că nu e numai al sĕu, că a ajuns de odată în fruntea unui partid care e cel mai numĕros astăzi în parlament.

'E greşită însĕ presupunerea, că cu primirea în mod afabil la curte a dlui Kossuth crisa de la noi e resolvată, ori pusă pe calea ce duce la resolvare. Maiestatea Sa a *ascultat* numai pe Kossuth, nu a *tratat* cu el. I-a cerut sĕ 'şi spună programul, asupra căruia M. Sa va medita acum, şi apoi va decide. E greşită deci şi combinaţiunea ce o fac unele ziare prea patriotice, că un punct din programul lui Kossuth ar fi repararea greşelilor făcute din partea guvernelor din trecut pe terenul magiarisării ţerii, care *trebue sĕ devină în scurtă vreme întrégă magiară*, şi că *Maiestatea Sa ar fi aprobat acest punct de program.*

Intâiu de tóte însuşi Kossuth are cu mult mai superiórā cultură, de cât sĕ pótă presupune că magiarisarea majorităţii acestei ţeri se póte face peste nópte, şi că ea póte forma punct de program pentru un singur guvern. Pentru desnaţionalisarea popórelor se cer sute de ani, pe lângă aceea că se mai cer şi popóre cari *se lasă* sĕ fie desnaţionalisate. Cu atât mai puţin putem crede că M. Sa şi-ar fi dat învoirea la punerea în esecutare a unui astfel de punct de program, când, după cum am spus, M. Sa n'a *tratat* cu Kossuth, ci i-a cerut numai informaţiuni cu privire la planurile partidului sĕu. Chiar şi declaraţiunile de sus, dacă cu adevĕrat s'au făcut, M. Sa numai pentru aceea le-a făcut, pentru-ca sĕ ştie Kossuth şi ómenii sei, că în chestia militară Coróna nu va mai face concesiuni Magiarilor. Dar' cu tóte că a avut caracter numai informativ, recunóştem însemnătatea audienţei acordate Duminecă fiiului lui Kossuth Lajos, şi prevedem, că are sĕ fie urmată de unele schimbări în ţéra nóstră. Am dorí numai, ca acelaa sĕ fie spre binele, nu spre rĕul ţerii.

Deschiderea dietei s'a făcut astăzi la orele 10, fără mesaj de tron, ci prin un scurt rescript preaînalt, care *declară dieta deschisă.* Va urma constituirea dietei şi alegerea unor comisiuni, apoi dieta îşi va suspenda activitatea până la numirea noului guvern. President va fi ales contele Apponyi.

La Viena au fost chemaţi domnii fosti ministri-presidenţi *Széll* şi *Wekerle*, pentru a fi consultaţi din partea Maiestăţii Sale cu privire la resolvarea crisei. Széll a fost primit ieri, Joi, la ora unu, ear' Wekerle la orele două, în audienţă din partea Monarchului.

Dimisiunea primită. In fóia oficiósă de ieri, Joi, a fost publicat rescriptul preaînalt prin care contele *Tisza* vine absolvat, împreună cu colegii sĕi, de sarcina avută ca consilieri ai Corónei, rĕmâne însĕ însărcinat întregul guvern cu purtarea agendelor şi pentru mai departe, până la resolvarea crisei, care, cu greu se póte ştí când are sĕ urmeze.

Alegerile în România. Marţi s'au început alegerile parlamentare în România. A ales colegiul prim pentru cameră. Din 75 mandate conservatorii au primit 58, liberalii 7, junimiştii 5. In celelalte cercuri se va face balotaj. Ieri, Joi, a ales colegiul al doilea pentru cameră. Resultatul nu 'l cunóştem.

Increderea Regelui. Ziárele aparţinĕtóre partidului liberal aduc ştirea, că cu ocasiunea ultimei audienţe pe care a avut-o contele Tisza la palat, — Luni, sĕptĕmâna acésta, — Maiestatea Sa i-ar fi spus următórele: „Dta trebue acum sĕ pleci, dar' nu eşti căzut, fiind-că Dta nu poţi sĕ cazi nici-odată!" Ceea-ce se esplică astfeliu, că contele Tisza posede încă întrégă încredere a Maiestăţii Sale.

Magistra vieţii.

Se frământă ómenii, se sdrobesc, se produce o învălmăşélă în desfăşurarea vieţii lumeşti, se supĕră şi se năcăjesc, sufer, desnădăjduiesc, până nu ajung la cunoştinţa adevĕrului.

Adevĕrul asupra desvoltării vieţii omeneşti, ca organisaţiuni sociale, politice, etc., se găseşte depus în ştiinţa istoriei.

In studiarea trecutului găsim logica esistenţei şi formaţiunii diverselor aşezăminte, peste cari trece, ca un fir roşu, neîntrerupt compensaţiunea universală, sau cu alte vorbe, — după fapte rĕsplata.

In istorie găsim rĕsplata suferinţelor şi biruinţa virtuţii: întărire pentru zile grele şi nădejde pentru zile mai bune...

De aceea fericite sunt neamurile cari şi-au încălzit şi întărit sufletele în studiul şi cultivarea istoriei naţionale şi a patriei.

Noi, Românii, încă tineri în cultură, nu am avut până acum chip şi mijlóce de ajuns, pentru a ne cultiva în „magistra vieţii"; şi tocmai de aceea, mare trebuinţă se simte la noi, în tóte păturile sociale, de a întra şi noi în calea ei.

După rênduiala divină însĕ tóte lucrurile vin la rêndul lor şi bat la pórta întrărí în viéţă, în esistinţă...

Pe când în regatul României se desfăşură o puternică activitate pe terenul istoriei naţionale şi bisericeşti a poporului român, în grelele împrejurări în cari ne-am desvoltat noi cei de sub coróna Sfântului Stefan, abia am apucat în timpul modern sĕ avem câteva lucrări istorice de valóre reală. Cunóşterea şi studiarea lor este o necesitate şi îndeosebi se impune păturei culte a poporului nostru,

---

FOIŞORĂ

„Ex tabulario nationis Saxonicae atque civitatis sedisque Cibiniensis."

(Urmare)

8. Datéză din 14 Martie anul 1457. „Vlad voevodul Valachiei, către primariul Osvald, către judecătoriul şi cetăţenii juraţi din Sibiiu, şi către toţi locuitorii celor 7 scaune: „Ei bine vor şti, ce alianţă a încheiat el cu ei pentru totdeuna, ear' acuma din nou a fost întărită cu jurămintele cele mai sfinte. Din partea lui nu s'a stricat şi nu se va strica nici-când acésta alianţă. Acuma însĕ s'a auzit şi s'a convins el însuşi, că ómenii acelui preot („illi sacerdotis Valachorum") care se dă, pe sine de un fiu al voivodului, au luat parte la petractările lor intime şi în presenţa lor s'a dat lui „Peter Gräf von Rothberg" şi lui „Petermann" fiul fostului Petermann, cari amândoi sunt cetăţeni de ai lor, li au pus în vedere vămile de la Ruchen şi din Ibraila (Brăila) şi i-le au şi promis. Ei de sigur îşi vor aduce aminte, că pe când petrecea el între ei ca fugar, ca sĕ facă voivodului de atunci al Valachiei, Vladislau, un hatîr au lăsat sĕ 'l prindă prin Johann Gereb de Vingard şi Nicolaus Vizacnai în Gyod şi au voit sĕ 'l nimicéscă, sĕ 'l pérdă. Când însĕ după aceea numai cu ajutoriul lui Dzeu, cu a nimĕnuia altul, a ajuns în posesiunea domniei sale, a făcut ei cu el acea alianţă de ofensivă şi defensivă. Acum însĕ a auzit că ei l'au lăsat pe acel preot român, care se dă de un fiu de al voivodului, sĕ între în posesiunea sa (a scriitoriului, adecă a lui Vlad) şi că zi de zi făuresc la planuri contra lui (a voivodului Vlad), că preotul acela a întrat în Omlaş, şi că petrece acolo şi se adăposteşte acolo cu ştirea şi voia lor. De aceea îi rógă el pe ei, şi în special pe fie-care din ei, ca pe basa credinţei catolice şi pe basa prietiniei, pe care au încheat'o şi care esistă între ei, după primirea acestei epistole sĕ i scrie sau sĕ-i trimită vorbă, că voesc sĕ se ţină şi pe mai departe de punctele din alianţa amintită? — ca astfel sĕ 'şi pótă întocmí şi el afacerile sale."

Are datul următoriu:

„Datum in in (e de 2-ori în) Tergoviscia feria secunda proxima post festum beati Gregory pape anno milesimo etc.

Originalul e în limba latină, are forma obicinuită, de o epistolă închisă. Sigilul, cu care a fost lipită, a fost cu céră roşie, mai sunt numai puţine sfărmături. Hârtia are marcă, dar' nu se póte vedé ce fel de emblemă represintă.

9. Datéză din 3 Martie anul 1458. Mathis, regele Ungariei, către judecătoriul, juraţii şi tótă comunitatea oraşului Sibiiu: „El a auzit, că *prin repeţite provocări duşmănóse au aţiţat pe iubitul* sĕu fidel, voivodul Valachiei, Vlad, la represalii, prin cari le-a causat multe daune, ceea-ce nu-i convine de loc. Deóre-ce a provocat pe Voivodul sĕ nu le mai atace vre-o posesiune sau sĕ facă represalii, *le porunceşte* lor în modul cel mai sever, că tot rĕul ce l'au făcut acestor ómeni (lui Vlad şi la ai sei) sĕ 'l facă earăşi bine şi în viitor sĕ trăéscă cu voivodul şi cu supuşii acestuia în pace şi bună ordine, căci sĕ ştie ei (Saşii), că dacă vor provoca neînţelegeri noue, el (regele) îi va lăsa în voia sorţii şi nu va intreprinde nimica în favorul lor".

10. Datéză din 6 Martie anul 1458. Mihail Szilágyi de Horogszeg în numele şi în persóna regelui provócă pe judecătoriul, juraţii şi tótă comunitatea oraşului Sibiiu, a susţiné cu Vlad, voivodul Valachiei, legături de prietinie şi a trăí cu el şi cu supuşii sĕi în pace şi în bună ordine.

11. Datéză din 20 August anul 1458. Mathis, regele Ungariei, către toţi Prelaţii, baronii şi nobilii atât din Transilvania, cât şi din celelalte părţi ale ţerii: „Saşii s'au fost plâns către el, că, cu tóte că una dintrĕ libertăţile şi drepturile lor mai însemnate, cu cari au fost provĕzuţi în decursul timpului de către regii Ungariei, este, că nimenea dintrĕ Sĕcui, *Români* sau alţii nu se pot încuartira la ei, şi că acestora li-ar fi permis a 'i constringe la susţinerea lor (a Sĕcuilor, a Românilor sau a altora) fără remuneraţie, nu numai a ómenilor, dar' şi a cailor şi a vitelor preste tot, totuşi esistă fórte mulţi dintrĕ acestia cari i-au molestat şi li molestéză încă. De aceea, el îi opreşte pentru viitor cu tótă stricteţa, de a ataca, sau vătăma acea libertate şi acel drept al Saşilor pârâtori, ear' libertatea şi dreptul acesta îl pune sub scutul vicevoivodului Transilvaniei Johann Gereb de Vingard". (Va urma.)

căci numai printr'însa ne vom cunósçe şi vom şti pregăti viitoriul.

Am relevat cele premise, pentru a atrage atenţiunea cetitorilor noştri asupra monumentalei lucrări *„Cartea de aur“*, de dl *T. V. Păcăţian*, volumele I. şi II. apărute în ediţia a doua.

Cartea dlui Păcăţian nu este o istorie propriu zisă, ci este o completă adunare de acte şi documente relative la poporul nostru şi la mişcările lui pentru dobândirea vieţii moderne.

Dar' cine nu va vedé în textele acelor vechi documente palpitul sufletului românesc, greumêntul negrelor zile cari îl apăsau, razele de speranţă şi momentele de strălucire a vigórei? Cine, cetindu-le, nu va urmări cu mintea, nu va trăí în sufletul sĕu zilele grele şi de înălţare; cine nu va înţelege, nu va plânge şi nu se va însufleţi pentru neamul sĕu!

Şi va învĕţa tot omul, că nu se croieşte la întêmplare sórtea omenimei, ci dat'a Dzeu tuturor putere de înălţare, dacă pe adevĕr îşi întemeiază silinţele şi cu credinţă muncesc.

Zilele grele sunt pătimiri trecĕtóre, când cei ce le îndură ştiu învĕţa sĕ sufere, pentru a birui, la împlinirea vremii.

Icóna vremilor trecute din viéţa neamului nostru se găseşte în *„Cartea de aur“*, şi despre istorie, care fixéză adevĕrul asupra trecutului, a zis un mare strămoş al nostru, că este magistra vieţii.

(Arad). *„Biserica şi şcóla“*.

Scrisóre din Zerneşti.

— Ianuarie 1905.

Onorată Redacţiune! Duminecă în 23 Ianuarie a. c. am avut plăcerea sĕ asist la producţiunea poporală, aranjată de corpul nostru învĕţătoresc de aici cu elevii şi elevele şcólei poporale de repetiţie. Vĕ rog deci sĕ-mi publicaţi bunele impresii ce le-am primit cu ocasiunea acestei producţiuni interesante şi instructive din tóte punctele de vedere.

Comuna Zerneşti, adecă poporul nostru din acéstă fruntaşă comună, trece acum printr'o grea crisă morală şi economică. Acéstă crisă a provocat-o aşezarea de acum 15 ani a marei fabrici de celulosă şi invasiunea în urma ei a multor şi diferitelor elemente de ómeni străini. Au fost de ajuns 15 ani de esperienţă, ca sĕ ne convingem, că vecinătatea acestei fabrici pentru poporul nostru a adus până acuma perderi şi desastre pe tótă linia. Dovadă stricăciunea morală ce se lăţeşte rapid în straturile poporului ţeran, şi creşterea în mod uimitor a numĕrului de ómeni datori, de cari înainte cu 20 de ani de abia puteai găsí prin acéstă comună. Norocul nostru este, că ne-am trezit din neorientarea în care ne găsise fabrica, vedem acum reul ameninţător şi ştim ce trebue sĕ facem, ca enormele capitaluri de bani, ce le varsă fabrica în comună, cel puţin de aci înainte sĕ nu mai fie pentru poporul nostru pricină de ticăloşire, ci sĕ fie — precum este firesc şi trebue sĕ fie — un nesecat isvor de îmbogăţire materială şi de întărire morală şi culturală. A primí de la străini numai ce e bun, şi a ne ferí de tot ce ne póte fi spre stricare, în acésta stă tótă înţelepciunea. Ear' acéstă înţelepciune nu o póte căpĕta poporul nostru nicăiri cu atâta siguranţă şi statornicie, ca în şcóla poporală, şi a nume deopotrivă în cea de tóte zilele ca şi în cea de repetiţie.

Nici-odată n'a simţit comună românéscă lipsă mai arzĕtóre de şcólă, de cât comuna Zerneşti în aceste vremi critice. A fost un noroc pentru poporul zerneştean, ca sórtea chiar acum sĕ-i fie depusă în mâni de ómeni cari au capacitatea şi autoritatea cuvenită de a face faţă concurenţei străine. Comitetul parochial, condus de bărbaţi ca advocatul Nicolae *Garoiu* şi Dr. Iancu *Metianu*, grupând în jurul lor tótă inteliginţa românéscă, s'a pus cu totdeadinsul pe muncă pentru organisarea corespunzĕtóre şi înălţarea şcólei poporale. Corpul învĕţătoresc şi-a dat tótă silinţa, ca sĕ îndeplinéscă nisuinţele comitetului, şi putem afirma, că mai ales în ce priveşte cursurile de repetiţie şcóla nóstră din Zerneşti este una dintrĕ cele dintâiu. Lucru firesc, că acest resultat îmbucurătoriu numai astfeliu s'a putut ajunge, că rupĕnd cu usul de mai nainte, când cursurile de repetiţie erau instruate numai de 1—2 învĕţători, astăzi corpul întreg învĕţătoresc, 5 la numĕr, s'a angajat sĕ ţină prelegeri la şcóla de repetiţie, pe care au organisat-o aşa feliu, în cât multe alte comune ar puté-o lua de model. Corpul învĕţătoresc, sprijinit de toţi fruntaşii poporului, s'a pus pe lucru însufleţit, şi este nădejde că peste câţiva ani de zile situaţia culturală a poporului din Zerneşti va lua o înfăţişare mai înveselitóre.

In serviciul acestei cause culturale a fost aranjată şi producţiunea de care Vĕ scriu. Fără îndoială, acéstă producţiune a revĕrsat multă lumină şi tărie morală în poperul de aici.

S'au cântat trei piese, *„Haideţi fraţi cu arma 'n mână“*, *„Fetele casnice“* şi *„Hora fetelor“* de corul în trei voci, compus din vre-o 60 de băieţi şi fetiţe, toţi elevi ai şcólei de repetiţie, toţi îmbrăcaţi în costum naţional de sĕrbătóre. Şi s'au cântat cu precisiune şi frumseţă, precum au dovedit aplausele însufleţitului public. Invĕţătoriul Nicolae *Sperchez* şi-a primit rĕsplata morală pentru anevoiósa şi neobosita muncă de a instruí şi dirigia un astfeliu de cor, unde lipseşte orientarea după note.

Un băiat de ţeran, I. *Bercea*, a recitat anecdota lui Speranţă *„Ţiganul tovarĕş“*, ear' fetiţa ţerancă M. *Băţă* a declamat cu adevĕrată măiestrie balada lui Şt. O. Iosif *„Frumósa Irină“*.

Comedia în 3 tablouri *„Mana vacilor“* de T. Speranţă a fost jucată de 17 elevi şi eleve ai şcólei de repetiţie. Acéstă comedie destul de reuşită, scrisă a nume pentru teatru sătesc, are tendinţa de a combate credinţa deşartă, credinţa în strigoi, cari iau laptele de la vaci, şi în cărturărese, cari ştiu sĕ gâcéscă pe făcĕtorii de rele, şi a îndemna pe ţeran sĕ îngrijască cum se cade de vite, căci numai aşa vor da ele lapte destul. Tinerii diletanţi, cari în costume din Râşnov au apărut pe scena decorată fórte frumos printr'un specialist de la teatru din Braşov, — au jucat cu atâta siguranţă şi haz, în cât publicul a rĕmas pe deplin mulţămit. Atât declamaţiile, cât şi teatrul a fost dirigiat de inv. P. *Dan*.

Producţia întrégă a fost deschisă printr'o vorbire ocasională şi potrivită a directorului şcolar Bartolomeiu *Bude*.

După teatru a urmat petrecere şi joc până diminéţa şi şi-au petrecut la olaltă inteliginţă şi popor cu satisfacţia în suflet, că producţiunea succésă a fost o sĕrbătóre culturală de mare preţ în viaţa românéscă din Zerneşti. Toţi s'au convins, că atunci când străinii s'au avêntat până la representarea în Zerneşti cu costume de la teatrul naţional din Budapesta a piesei *„Falu rossza“*, — societatea românéscă trebue sĕ între în acţiune culturală mai intensivă de cât până aci, dacă e vorba ca Românii din Zerneşti sĕ nu-şi pérdă pentru tóte timpurile hegemonia socială în casa lor proprie. Şi astfel sperăm că producţiunea din 23 Ianuarie este numai începutul unei serii de astfel de intreprinderi culturale.

Venitul material al producţiunii încă a fost mulţămitor. S'au încassat la 280 coróne, rĕmânênd un profit de aprópe 100 cor., pe care corpul învĕţătoresc l'a destinat pentru abonarea pe séma şcólei a unui esemplar din „Telegraful Român“ pe anul curent, apoi pentru aranjarea la Zerneşti de proiecţiuni cu aparatul skiopticon al „Asociaţiunii“ din Braşov, şi în fine restul pentru facerea de escursiuni şcolare în ţinuturile şi comunele din împrejurime. Marinimoşii cari au suprasolvit peste preţul biletelor de întrare, pot fi veseli de filantropia scopurilor pentru cari au jertfit. Iată şi numele lor: Escelenţa Sa Metropolitul Ioan Metianu, 20 cor., Ernst Lang, dir. de fabrică, 18 cor., Lucian Jacko, dir. de fabrică, 10 cor., S. Quittner, primcontabil de fabr. 8 cor., Dr. Iancu Meţian, 6 cor., Nicolae Garoiu, advocat, 5 cor., Dr. Lud. György, advocat, 6 cor, Dr. O. Hamorszky, medic, 4 cor., Prokupek, hotelier, 3 cor., Ioan Dan, protopop onorar, 1 cor., I. Străvoiu, paroch, 2 cor., Iosif Comanescu, paroch (Codlea), 2 cor., Iosif Runceanu, paroch, Măgura, 2 cor., dşóra Luiza Eder, 2 coróne, Andreiu Şenchea, tutor orfanal, 1 cor. La olaltă 90 coróne.

In vreme ce şcóla nóstră românéscă din Zerneşti (căci este şi şcólă unguréscă de stat) îşi împlineşte, precum v'am arătat, chiămarea, — acţiunea ei culturală este sprijinită şi de alte instituţiuni şi reuniuni naţionale, despre cari însĕ îmi voiu lua îndrĕsnélă sĕ vĕ scriu câte ceva altădată.

Lapisregius.

Din Zarand.

— Prelegeri cu skiopticonul. —

— 26 Ianuarie.

Comitetul „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ a procurat 3 skiopticóne (aparate de proiecţiune) pe séma despărţĕmintelor Braşov, Blaj şi Brad, pentru a se ţiné cu ajutoriul lor prelegeri poporale.

Inceputul s'a făcut la Braşov şi a dat resultate mulţămitóre. Al doilea a fost dus la Brad, însărcinat fiind de secţiunea ştientifică a „Asociaţiunii“ membrul acelela Dr. Ioan Radu, profesor în Brad, cu manipularea lui şi aranjarea prelegerilor. Aparatul acesta e sistemul cel mai nou, cu lumină fórte intensivă de acetilen. Deocamdată sunt la acest skiopticon două serii de plăci (dipositive). O serie arată cele mai minunate întêmplări şi fapte din viaţa Domnului nostru Iisus Christos, ear' ceealaltă tractéză despre urmările beţiei.

In 6/19 Ianuarie a. c. a ţinut dl Dr. Ioan Radu, ajutat de prof. Aurel Bratu, întâia prelegere în sala hotelului „Central“ din Brad, folosind seria diapositivelor: „Din viaţa Domnului nostru Iisus Christos“. Prelegerea a fost în legătură cu petrecerea ce se dă în tot anul în favorul bisericei gr. or. din Brad. Au fost peste 100 ascultători, întrĕ cari şi câţiva ţerani. Atât vederile, cât şi prelegerea, carea a ţinut o oră, au mulţămit deplin pe toţi şi prelegĕtorii au fost viu aplaudaţi. Proiecţiunile au dat în mărime naturală tóte vederile în trăsurile cele mai vii, bine vĕdute de întrégă sala. Diapositivele sunt de o esecutare artistică, procurate de la o mare firmă din Londra. Textul a fost cel mai ales, în stil mişcător bisericesc, aprópe întreg luat din sfânta scriptură.

Aceeaşi prelegere a fost ţinută de sus numţii domni profesori în Băiţa la 9/22 Ianuarie a. c. în sala şcólei gr. or. şi a fost ascultată cu lacrimi de emoţiune de un auditoriu de 86 persóne, partea cea mai mare ţerani.

Insemnătatea culturală a acestor fel de prelegeri e mai pe sus de ori-ce îndoială. Obiectul despre care se vorbeşte se luminéză cu vederile skiopticonului atât de mult, în cât produce impresiunile cele mai puternice şi mai durabile asupra ascultătorilor. Şi avênd diapositivele de lipsă se pot ţiné prelegeri din ori-ce ram de cunoştinţe. De altă parte spesele unei prelegeri de o séră sunt cel mult 80 fileri, adecă materialul de lipsă la producerea acetilenului; aranjarea întregei prelegeri merge repede.

Popórele culte ale apusului ţin aceste prelegeri ca un mijloc dintrĕ cele mai puternice pentru luminarea şi deşteptarea mulţimei. Cu zecile de mii de diapositive pun în circulaţie şi chiar guvernele sprijinesc edarea lor. Sunt firme germane, cari au vederi până şi din viaţa poporului nostru. La noi este o societate magiară, „Urania“ în Budapesta, care are o frumósă colecţie de diapositive şi prelegeri şi carea pentru anumite taxe le împrumută şi în provincie.

Dacă mişcarea pornită de „Asociaţiune“ va ajunge sĕ pĕtrundă în tóte straturile poporului nostru, cu neînsemnate jertfe materiale vom puté procura serii de diapositive din cunoştinţele cele mai folositóre, ba vom puté sĕ ne facem noi dispositive, cari sĕ tracteze cele mai însemnate lucruri din viaţa nóstră românéscă şi din străduinţele nóstre culturale. Am puté face monografiile localităţilor mai însemnate, ilustrate cu vederi frumóse, şi am fixa astfel în mod atrăgĕtor şi trainic frumóse pagini din istoria nóstră naţională.

Nu putem deci îndeajuns recomanda mai ales preoţimei şi învĕţătorimei din Zarand sĕ se intereseze de aceste prelegeri. Adresându se profesorului Dr. Ioan Radu în Brad, acesta, după însărcinarea primită, va eşi cu aparatul în fie-care comună şi va ţiné prelegerile de care dispune. — *Y.* —

† Ioan V. Russu.

Steagul negru, care două zile a fâlfâit pe edificiul „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“, ne spunea, că earăşi are doliu cultura naţională română. Un vechiu pionir al ei, canonicul Ioan V. Russu, fost multă vreme membru în comitetul *„Asociaţiunei“*, ear' pe la începutul activităţii ei, 15 ani *secretariu al II-lea*, şi la anii 1875—77 *vicepresident*, — a părăsit acéstă lume vremelnică, în care şi-a căştigat un loc de onóre, prin muncă şi onestitate. Sâmbătă, în 11 Februarie n., la orele 7 séra i-s'a curmat firul vieţii, în anul al 79-lea al etăţii şi al 50-lea al preoţiei, ear' înmormêntarea i-s'a făcut Luni, la orele 3 d. a., în cimiteriul bisericei parochiale din Blaj, cu ceremonie frumósă.

Decedatul canonic metropolitan *Ioan V. Russu* s'a născut în 1826 în Sâmărtin, com. Dobâca, şi după terminarea studiilor a ajuns profesor în Blaj, de unde la 1862 a fost trimis la Sibiiu, ca paroch şi administr. protopopesc gr. cat., numit fiind în 1865 protopop şi asesor consistorial. La anul 1901 a fost numit apoi canonic, mutându-şi locuinţa la Blaj. Cu ocasiunea ultimei alegeri de metropolit pentru Blaj sinodul electoral al bisericei gr. cat. române a candidat şi pe decedatul la locul al treilea. Canonicul *Ioan V. Russu* a fost activ şi pe terenul literar. A scris şi publicat mai multe cărţi istorice.

Il deplânge fiiul sĕu *Dr. Octavian Russu*, advocatul „Albinei“ în Sibiiu, şi nora *Emilia* născ. *Dr. Raţiu*

Odihnéscă în pace, căci memoria îi va remâné în veci vie şi binecuvêntată!

Din Brad.

Fondul Dr. Iosif Hodoşiu.

— 14 Faur n.

Petrecerea cu joc ţinută la 12 Faur n. în favorul *„Fondului Dr. Iosif Hodoşiu“* de la gimnasiul nostru din Brad promite a avé un succes îmbucurătoriu atât în cele sociale, cât şi în cele materiale.

In privinţa socială petrecerea a fost o adevĕrată convenire a inteliginţei nóstre din Brad şi jur. N'a fost familie românéscă cu iubire faţă de neam şi cultura naţională, care sĕ nu fi contribuit la reuşită, parte prin presenţă, parte prin obolul sĕu. Se vede, că fericitul Dr. Iosif Hodoşiu viéză încă în pepturile zarandenilor şi dor generale, ca spiritul sĕu totdéuna sĕ vieze. Pitorescul costum naţional încă a fost representat mai bine de cât altădată. Petrecerea s'a început cu „Hora“ mândră şi frumósă. Apoi s'au perĕndat multe şi frumóse jocuri naţionale şi de elită până 'n zori de zi. Luni diminéţa o zăpadă albă acoperise năcazurile zilei trecute şi ne oferia un nou lan de muncă, nouă viaţă. Am făcut prin zăpadă urme noue şi ne am întors acasă, mulţămind lui Dzeu, că atât de părinteşte se îngrijeşte de destinele nóstre.

In privinţa financiară întrece tóte speranţele. Nici-când nu s'a aranjat în Brad vre-o petrecere cu astfeliu de venite materiale. Ofertele incurg încă zi de zi. Se vede, că apelul a aflat ecou în inimile nobile. Ilustrii Mocsonyesti: Alexandru şi Zeno, P. S. Sa Nicolae Popea eppul Caransebeşului, Il. Sa dl George Ioanovics, secretariu de stat la culte şi instrucţiune publică sub Baronul Eötvös, pe timpul înfiinţării institutului nostru, şi numĕroşi fruntaşi din Timişóra, Braşov, Oradea-mare, Bistriţa, Abrud, Orăştie, Baia-de-Criş, Beinş, Vinga, Sarajevo, Băiţa etc., îşi ţin de datorinţă naţională a contribuí cu obolul lor la ridicarea unei instituţiuni culturale naţionale.

Din Blaj ne-a surprins în ziua petrecerii suma neobicinuită la astfeliu de ocasiuni. Fruntaşii de acolo, la iniţiativa dlor Iuniu Brut Hodoşiu, Dr. I. Maniu, Ioan M. Moldovan, Dr. Aug. Bunea, Ioan F. Negruţiu, Precup şi alţii, toţi conştii, ce însemnéză a întemeia un fond din care sĕ se deie ajutóre profesorilor cari cultivă musele şi sunt dornici de a se perfecţiona şi a-şi lumina neamul, au sporit „Fondul Dr. Iosif Hodoşiu“ cu suma de 900 coróne. Jertfa se laudă de sine: ear' pe iniţiatori îi încurajéză a stărui fără preget pentru a înălţa sânta causă a culturii naţionale.

Sperăm, că și institutele de credit și economí române vor vărsa din venitul curat barem câte un picur în fondul numit, și astfel încă în anul curent se va înactiva și acésta instituție, care represintă spiritul luminat al fericitului Dr. Ios. Hodoșiu, care a jertfit totul pentru neamul și cultura sa națională, — adorata nóstră viață.

Când socotelile se vor închia voiu trimite dare de sémă amĕnunțită pentru a o publica și astfel a ne achita înaintea publicului, care cu atâta însuflețire jertfește pe altariul culturei naționale. Mărire lui! *Cetețul.*

Sĕliștea pentru catedrală.

Cu deosebită plăcere constatăm, că fruntașa nóstră comună Sĕliște, pe care ne-am îndatinat a o vedé în tóte acțiunile bisericești și naționale mergênd conștie *în fruntea altor* comune, și-a făcut datorința și față de catedrala din Sibiiu.

De-și în unul din anii mai apropiați a adus cu drag jertfa pentru societatea fondului de teatru român, pe care cu drag a primit'o și găzduit'o, a jertfit pentru regularea rîului, pentru zidirea judecătoriei; deși comuna bisericéscă a reparat radical edificiul școlar, mărindu-l cu o aripă nouă și cu o prea frumósă sală festivă, cu spese de 50—60.000 cor., de-și a făcut casă protopopéscă frumósă cu 30.000 cor. etc., totuși nu s'a retras nici de la jertfa nouă pentru catedrală, colectând și așternând la cassa consistorială suma de 856 cor. 68 fil. de la următorii particulari: Dr. Nicolae Comșa, Petru Drăgits, Petru I. Comșa, Nicolae Hențu, câte 100 coróne; Dr. Nicolae Calefariu 80 coróne; Ioan Banciu 50 coróne; Bucur Popa 25 coróne; Iordache Roșca, Gligor Danciu, George Cazan, Dumitru Banciu, câte 20 coróne; Ioan Chirca, Constantin Herța, Dumitru Goșa, Dr. Nicolae Petra, Ioan Ghibu, câte 10 coróne; Nicolae Roman, Teodor Doboiu, Octavian Sglimbea, Lupșa I. Comșa, Nicolae Sêrbu senior, câte 5 coróne; Nicolae Lupaș, Ilie și Anuța Mosora, câte 4 coróne; Nicolae Comșa, Dumitru Herța, câte 3 coróne; Nicolae Schitea, Ioan Cup, Nicolae Jarca, Ioan St. Herța, Daniil Moisin, Ilie Schitea, Bucur Comșa, Nicolae Gruia, Ioan Moga, Ioan Bârsan, Dumitru Chirca, Liviu Popescu, Dumitru Hociotă, N. N. Tintea, Vasilie Dădârlat, Ioan Bonea, Ioan Goșa, Ioan Hanciu, Nicolae Soră, Oprea Borcea, Nicolae Părăian, Oprea Aldea, Petru Goșa, Dumitru Popa Romanescu, Ilie Soră, Nicolae Șoima, Miron Comșa, Nicolae Chirca, Ioan Șandru, Dumitru Goșa, Dumitru Țintea, Dumitru și Maria Mosora, Marina Miclăuș, Petru Ghib, câte 2 coróne; Ioan Popa, Nicolae Crutiu, Petru Roșca, Dumitru Peligrad, Ioan Dădârlat, Constantin Chipară, Oprea Arsanie, Dumitru Băila, Nicolae Greavu, Ioan Jóndrea, Ioan Barb, Dumitru Bloțiu, Dumitru Lucăcel, Maria B. Cristiu, Dumitru Bârsan, Ioan Coșa, Dumitru Ghib, Dumitru Roșca, Constantin Aldea, Ioan Gherghina, Achim Roșca, Nicolae Sârpu, Oprea Barb, Ioan Hânsa, Stan Bola, Ioan Stĕnilă, Ioan Pușchilă, Nicolae Ivan, Ioan Soră, Dumitru Popa Comăniciu, Ana Hanciu, Marina Luca, Ana Chipară, Ana Șoinia, Ioan Șoinia, Dumitru Șoinia, George Lațescu, Ioan Răsoiu, Nicolae Borcea, Paraschiva Roșca, Nicolae Miclăuș, Oprea Aldea, Ioan Muntean, Nicolae Stireciu, Maria Popa, Nicolae Sêrbu junior, Maria Domnariu, Ioan Marcu, Nicolae Hanciu, Nicolae Văsiiu, Ioan Văsiiu, câte 1 corónă; de la mai mulți credincioși, prin contribuiri cu sume sub o corónă 14 cor. 68 fileri. De tot *856 cor. 68 fileri.*

Mai adaugênd ací suma dată de cassa de păstrare, 1000 cor., preoții, în frunte cu protopopul Dr. Ioan Stroia, 680 cor., învĕțătorii, în frunte cu directorul Dum. *Lăpădat 260 cor.*, resultă suma frumósă de *2796 cor. 68 fil.*

Dzeu sĕ binecuvinte Sĕliștea, bunul ei popor și tóte întreprinderile lui românești și laudabile.

NOUTĂȚI

De la „Asociațiune“. Comitetul central a luat hotărîre în ședința ținută eri, ca adunarea generală a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ sĕ se țină anul acesta în Sibiiu.

*

Societatea pentru fond de teatru. Comitetul „Societății pentru fond de teatru român“ a ținut Luni ședință în Brașov, luând următórele hotărîri: Se dă „Asociațiunei“ suma de 6000 coróne pentru construirea unei scene stabile în sala mare a casei naționale. Se va scóte în editura societății opereta *„Craiu nou“* de Ciprian *Porumbescu.* Stipendiatul de până acum al Societății, dl Zaharie *Bârsan*, se absolvézĕ, și se crează două stipendii noue pentru tineri cari se dedică carierei artistice teatrale. Se va publica concurs pentru premiarea a *două* piese teatrale originale românești. Adunarea generală din anul acesta se va ținé în *Sibiiu.*

*

Pentru catedrală. Diaconul-monah *Mariș*, de la sf. mănăstire *Sucevița* (din Bucovina), a contribuit cu 50 cor. la fondul catedralei. Considerând, că cu câtă crutare numitul monah a adunat acéstă sumuliță, trebue sĕ considerăm acest act ca unul dintrĕ cele mai frumóse. Dzeu sĕ 'i deie tot binele!

*

Sfințire de biserică. Actul sfințirii nou edificatei biserici gr. or. din Săntă Măria-de-pétră (comitatul Hunedórei), se va sĕvêrși la 13/26 Februarie a. c. Serviciul divin se va începe la orele 8½ a. m. Avis doritorilor de a participa la acéstă solemnitate.

*

Concertul Kneisel-Stefanescu se ține astăzi Vineri, în sala mare de la Gesellschaftshaus. Inceputul la orele 7 și jumĕtate.

*

† Ioan Nodiș. De sub „Șatra Pintei“ ni-se scrie că în 27 ianuarie st. v. s'a făcut înmormântarea părintelui Ioan Nodiș, fost paroch în Stoiceni (tractul Solno). Inmormântarea i-s'a făcut în cimiteriul bisericei gr. din Costeni (comuna natală a rĕposatului), oficiind serviciul funebral protopresbiterul tractual Samuil Cupșa, asistat de preoții Ioan Perhaiță din Dobric, Ioan Bodea din Dobricinaș și Ioan Buda din Ungureni.

*

Optzeci mii de coróne pentru scopuri culturale. Vĕduva lui C. Arduser din Cașovia, rĕposată Vineri (10 Febr. n.) și-a testat pentru scopuri culturale întrégă avere, în valóre de peste optzeci mii de coróne. Intrĕ altele, a lăsat zece mii de coróne pentru restaurarea turnului „catedralei Mathia“ din Cașovia.

*

Blajul pentru Brad. La *„Fondul Dr. Iosif Hodoșiu“*, înființat la gimnasiul public român gr. or. din Brad cu scop, ca din venitele lui sĕ se deie ajutóre profesorilor de la acest institut la tipărirea de manuale și scrieri literare, la ținerea de prelegeri și disertațiuni, la intreprinderea de escursiuni științifice, cari se vor publica în anuariul gimnasiului, a incurs din Blaj suma de 900 cor. Intrĕ contribuenți se află Iuniu Brut Hodoșiu, fiiul fer. Dr. Ios. Hodoșiu, și Dr. Iuliu Maniu, adv., cu câte 200 cor., Ioan F. Negruțiu, prof. cu 100 cor., Dr. Aug. Bunea, Stefan Pop, canonici metrop., G. Bărbat, ppresb., A. C. D., cu câte 50 cor., Ioan M. Moldovan, preposit, Simion P. Mateiu, canonic metrop., G. Muntean, dir. prep., cu câte 30 cor., Gavriil Precup, prof., Ioan Maior, cu câte 20 cor., și alți fruntași, conștii, ce va sĕ zică a da profesorilor de la institutele nóstre culturale posibilitatea sĕ fie la înălțimea chemărei lor. Lista completă se va publica la timpul sĕu. Laudă și recunoștință.

*

Ninsori mari. Cetim în „Conservatorul“ (București), că în urma ninsorilor mari din zilele trecute și a viscolului de Luni nóptea căile ferate ale României sunt troenite de néuă pe alocurea așa de tare, în cât circulația trenurilor a trebuit sĕ fie sistată.

In jurul *Sibiiului* a nins ninsóre grea de Duminecă séra până Marți diminéța necontenit, continuând apoi Marți și Mercuri a fluștura numai, și acoperind câmpurile și drumurile cu strat de néuă în grosime de peste jumĕtate de metru.

*

Școla e scutită de echivalent. O școlă nouă rom. catolică a fost îngreunată cu echivalent (un fel de dare) în sumă anuală de 40 fl. S'a dat recurs în contra repartisării, pe basa punctului 95 din tabela de repartisare, unde se spune, că „sunt scutite de echivalent tóte imobilele cari *nu sunt supuse dării* de pămênt și *de casă*“, apoi pe basa articolului de lege XXII din 1868 și LI din 1871 § ul 2 punctul *h*), unde se spune, că: *„școlele nu cad sub dare de casă“*. Direcțiunea financiară respectivă a aflat recursul întemeiat și a ordonat *stergerea echivalentului repartisat.* Comunicăm faptul, pentru-că la casul că cu vre-o școlă din ale nóstre s'a întêmplat ori se va întêmpla asemenea lucru, sĕ se procedeze la fel, pentru a nu plăti comunele nóstre bisericești acesa ce după lege nu sunt datóre sĕ plătéscă.

*

Himen. *Vasilie Stan*, profesor la seminariul „Andreian“, și *Anița Vidrighin* din Rĕșinari, fidanțați.

— Carolina *Crișan* și Ioan *Magda*, notariu, anunță serbarea cununiei lor, ce se va celebra Duminecă în 19 Faur st. n. a. c. la 3 ore p. m. în biserica gr. ort. din Mesentea.

*

Lupi — în Sibiiu. In urma ninsorilor mari din zilele trecute și a gerului lupii au scoborît de la munte până în hotarul din jurul Sibiiului, spre a-și răpí hrana. Astfel, se spune că în Dumbrava-mică a Sibiiului se ațin mulți lupi; Luni ómeni din Poplaca venind către Sibiiu au vĕzut un întreg ciopor de lupi pe hotarul dintrĕ Sibiiu, Poplaca și Turnișor; asemenea și la Bungard au fost vĕzuți lupi pe la șurile de țiglărie, ear' la Guștерița un biet cerșitoriu orb a fost sfâșiat și mâncat de lupi. Știrea acésta din urmă, drept că nu e confirmată, e fapt însĕ că Marți séra un flăcău român din suburbiul inferior al Sibiiului a fost atacat și mâncat de lupi în livadia Sibiiului, cum fapt e și acela, că o societate din Sibiiu în una din zilele trecute având afaceri în Sĕliște, de unde s'au reîntors séra, aprópe de Sĕliște a fost atacată de lupi, pe cari numai prin pușcături de revolvere i-a putut face sĕ se depărteze de trăsură la distanță cam de o sută de pași, unde s'au pus apoi pe códă și priviau hămesiți spre cai și ómenii din trăsură. Persóna de la care știm acéstă întêmplare spunea că deosebi unul dintrĕ lupii aceia era așa de mare, cum nu a mai vĕzut, de și a pușcat destui lupi până acum.

*

Semnele timpului! Au trecut patru ani de la mórtea regelui Milan, fără ca Sêrbia sĕ fi dat vre-o atențiune acestui aniversal, afară dór' de fostii aderenți personali ai fostului rege. Acum însĕ, la aniversalul al patrulea (din Sâmbăta trecută) aprópe tóte ziarele din Sêrbia consacră elogioși articoli memoriei lui Milan, scoțêndu-i în plan eroismul și accentuând recunoștința ce i-o datorește poporul sêrb pentru înființarea regatului. Chiar și ziariul de frunte „Beogradske Novine“, care până acum nici notă nu lua despre aniversarea morții lui Milan, acum îi laudă în primarticol meritele ce și-le-a câștigat pentru Sêrbia.

*

O grevă terminată. Se telegrafézĕ din Düsseldor, că lucrătorii de la minele germane au reîntrat în lucru, despre ce comisiunea de șépte a grevistiler a telegrafat cancelarului imperial, cu rugarea, ca sĕ împintenezĕ pe proprietarii minelor la continuarea pertractărilor cu privire la cererile lucrătorilor.

*

Nefericită este viața aceluia, care este chinuit de dureri. E curios, că din 100 pacienți 80 sufer de podagră și reumă și din acestia numai puțini știu căuta cel mai sigur mijloc de vindecare. Mijloc recomandabil este alifia Zoltán, care se vinde în sticle cu câte 2 cor. Prin ungerea cu acéstă alifie, chiar și numai odată pe zi, dispar sigur durerile reumei și podagrei. Comandele sunt a se face în farmacia B. Zoltán din Budapesta, Szabadságtér.

*

Petrecere în Caransebeș. Societatea română de lectură din Caransebeș aranjézĕ Mercuri în 1 Martie (16 Faur) 1905 în localitățile hotelului „Pomul verde“ o petrecere dansantă cu cotillon. Inceputul la orele 8½. Invitările servesc drept bilet de întrare.

*

Producțiune teatrală în Feldióra. Reuniunea femeilor române împreună cu corpul învĕțătoresc din Feldióra invită la producțiunea teatrală-musicală împreunată cu dans, ce se va aranja Duminecă în 6 Februarie v. (19 Febr. n.) 1905, în sala cea mare a hotelului comunal. Inceputul la 7 ore séra. Venitul curat este destinat în favorul „Fondului reuniunii femeilor române din loc“. Suprasolvirile și ofertele marinimóse se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Către toți economii! Prăvălia de seminte c. și r. Edmund Mauthner din Budapesta, după cum aflăm, a redus prețurile pentru trifoiu roșu (Steierklee) indicate în catalogul principal de la 1 Ianuarie a. c. Prețurile sunt acum următórele: nr. 4 prima primissima 95 cor., nr. 4 a supraprima 93 cor., și nr. 4 b prima 92 coróne, pentru 50 chilograme. Aceste 3 calități sunt fórte curate și încolțesc curênd. E în genere cunoscut, că firma Mauthner nu pune în vînzare trifoiu roșu american sau italian, și că trifoiul acestei firme e curățit de „mĕtasă“, ceea ce se dovedește prin plombarea oficiósă a Stațiunei r. u. pentru controlarea semințelor. Acésta reducere a prețurilor întimpină în cercul economilor recunoștință, pentru-că ací vĕd o nouă dovadă despre interesul ce 'l pórtă dl Mauthner pentru economi.

*

Fecunditate rară. In statul Nebrasca (America) este un farmer, pe nume George Dunville, care de-și e în etate numai de 43 ani, ear' soția-sa numai de 38 ani, a avut până acum 27 copii, dintrĕ cari 25 trăesc. Acésta rară abundanță de copii se esplică așa, că cocóna Dunville aprópe în fie-care an a avut trigemeni.

*

La fondul de 20 fileri al „Reuniunei sodalilor din Sibiiu“ s'au mai făcut următórele dăruiri: Aurelian Oprean, ales paroch în Mihăilești, (prot. Dobra) și soția sa Silvia n. Miclăuș, 2·40 cor.; Ioan Micu, proprietariu în Sebeșul-inf., 2 cor.; Iosif Enescu, paroch în Sibiiu (suburbiul-inf.), 40 fileri, Petru Meltzer, zidariu, în amintirea rĕposatei sale meme Ana Meltzer n. Proștean, 1·70 cor; din prilegiul căsătoriei lor notariul Ioan Fanea din Tălmăcel și soția sa Aurelia n. Indrieș, ambii 1 cor.; Petru Indrieș, notariu în Boița și soția sa Maria n. Comșa, fie-care câte 60 fil.; mai departe Nicolae Mușa, paroch în Cerișor (prot. Hunedórei), și soția sa Paraschiva n. Cristea, 1 cor.; la nunta economului Nicolae Imbĕruș din Bungard cu Maria Nic. Modrean, la stăruința votrului Ioan Imbĕruș de la „Fóia Poporului“, dna Elena N. Lazar căs. Boicean a dăruit 20 fil.; ear' ceilalți nuntași 1 cor. și 1 fil.; Vic. Tordășianu, 10 fileri.

*

Serviciu bine plătit. Vineri, în sĕptĕmâna trecută, a rĕposat în Kaposvár căpitanul în pensiune Ernest Kuliczka, polon de origine, care a testat económei sale Ana Gregor cinci sute mii de coróne. Norocósa económă întrase în serviciu la căpitanul ca fată de casă a soției căpitanului, rĕmânênd la el și după mórtea căpităniței, întêmplată înainte de asta cu douĕzeci și cinci de ani.

Posta redacției.

Budapesta. Suntem de părerea, că n'avem nici o trebuință sĕ facem reclamă și sĕ aducem laude autorilor străini. Aprețiezĕ'i după merit gazetele lor, nu ale nóstre.

Cronologia primit întrégă, dar' trebue sĕ mai aștepte nițel. Suntem prea îngrămădiți cu material urgent.

Cărpiniș. In numĕrul viitor credem că 'i vom puté face loc.

Brad. Cele cerute urmézĕ sĕptĕmâna viitóre. Sunt la compactor.

Cetea. Când va fi loc, o publicăm. Până atunci — răbdare.

La numĕrul acesta e adăugat un supliment de jumĕtate cólă.

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinși pofesori și medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecțiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandat convalescenților după influență. Promovézĕ apetitul și face sĕ créscă greutatea corpului, delăturézĕ tusa și flegma, și face sĕ înceteze asudórea de nópte. In urma gustului și mirosului seu plăcut se ia cu plăcere și de copiii. Se capĕtă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpĕrătoriul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre: (216) 35—52

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveția).

De la tribunal.

Sibiiu, 18 Februarie n.

Vineri, în 10 Februarie st. n. s'a pertractat înaintea tribunalului nostru din Sibiiu procesul intentat de vĕduva lui Hanns *Drottlef* din Alțina, care a fost junghiat de junele Zosim *Brezaie*, tot de acolo. Intêmplarea a fost următórea:

Intr'o Duminecă din luna Decembre a. tr. junele Zosim Brezaie cu mai mulți tovarĕși au întrat în crișma lui Dirring I., socrul mortului H. Drottlef. După-ce Românașii au consumat mai multă beutură de cât se cade, au început a face gălăgie și a isbí cu sticlele pe masă. Crișmariul n'a voit sĕ le mai deie rachiu și mai ales nu lui Zosim Brezaie sub cuvênt că mai are o datorie vechie și nici acum nu are bani. Z. Brezaie a scos atunci o piesă de 20 fil. și a trântit'o pe masă; jupânul a pus mâna pe bâncuță zicênd, că va socoti-o la datoria veche. Așa s'a început gâlcéva. Tovarĕșii lui Z. Brezaie au fost dați afară mai nainte. Intr'aceea vine și ginerile crișmariului, Hanns Drottlef, om trecut de 40 ani, înalt și puternic — cum l'a numit acusatul înaintea tribunalului, — „cât un bivol“, și împreună cu socrul sĕu și alți sași încep a-l bate pe Zosim Brezaie cu pumnii peste cap și peste față. In bătăi l'au scos în drum rĕmânêndu-i căciula în crișmă. In urmă l'au luat fratele sĕu și alți ómeni pe subsuóră și au plecat către casă. Deodată aud în urma lor larmă mare. Hanns Drottlef în mână cu o măciucă zdravĕnă venia furios amenințând cu mórte. Insoțitorii lui Z. Brezaie vĕzênd periculul, în mod rușinos, au luat'o la sănĕtósa. Hanns Drottlef isbește cu parul și Z. Brezaie îmbrâncește, dar' se ridică din nou, pune mâna la șerpariu și după spusele medicilor cu o putere estraordinară împlântă cuțitul în pieptul dușmanului sĕu. Hanns Drottlef s'a reîntors acasă și în câteva óre a murit. A sângerat înlăuntru. Ciomagul și cuțitul erau pe masa tribunalului. Brezaie a fost prins și în urmă acusat pentru rănire mortală. Tatăl acusatului și-a luat de apărător pe advocatul de curênd stabilit aici, Dr. Ioan *Fruma*.

Vineri a fost pertractarea finală. S'au ascultat o mulțime de martori români și sași, cari au fost de față la întêmplarea nenorocită. Acusatul a recunoscut, că a dat cu cuțitul, ca sĕ se apere, dar' n'a voit sĕ-l omóre. Vĕduva ucisului a cerut despăgubire 200.000 cor. Ilaritate generală. Subprocurolul Preinesberger a cerut sĕ fie pedepsit pentru rănire mortală. A urmat apoi apărătoriul Dr. I. Fruma, care într'o vorbire simțită a dovedit cu motive psichologice și juridice, că acusatul a fost în drept sĕ-și apere viéța. Moment hotărîtor a fost faptul, că mortului nu i-a fost de ajuns bătaia din crișmă, ci după hoțul de pĕgubaș s'a luat și pe stradă. Tribunalul s'a retras pentru a decide. Intrĕ ascultătorii se credea, că va fi pedepsit cu vre-o 6 luni. Tatăl acusatului aștepta încremenit. După un pĕtrar de óră senatul apare din nou și în numele Maiestății Sale Regelui nostru Apostolic rostește sentința, prin care acusatul Zosim *Brezaie este absolvat de sub acusa omorului și imediat pus pe picior liber*. Procurorul s'a mulțămit. Vĕduva a înaintat apelată.

Și cu acéstă ocasiune îndemnăm pe preoții și învĕțătorii nostri a sfătui pe credincioși sĕ mai contenéscă cu beutul rachiului necurat, care-i mână la fapte negândite.

Cărți și reviste.

Patruzeci de predice poporale, de Iuliu *Scriban*, licențiat în teologie. A apărut în București (România) în stabilimentul de arte grafice „Progresul“. Prețul 1 cor. 70 fileri. Se află de vênzare la librăria Ciurcu în Brașov.

*

Prăsirea și folósele legumelor, sfaturi de învĕțătoriul George Maican. Editura librăriei Ciurcu în Brașov. Prețul 24 fileri.

*

O carte folositóre. In nrul 5 din biblioteca medicală-pedagogică din Budapesta a apărut lucrarea profesorului Dr. Décsi Károly, care se ocupă pe larg și la înțeles cu scăderile spirituale ce obvin la elevi în cursul anilor de șcólă. Lucrarea póte fi cu folos întrebuințată din partea învĕțătorilor de la șcólele poporale și póte ocupa loc în bibliotecile școlare. Cărticica costă 1 cor. și se póte procura de la Librăria lui Toldy Lajos (Budapesta, II főutcza 2. sz.).

*

„Istoria bisericei Românilor din Dacia-Traiană“. Domnul *G. M. Ionescu*, licențiat în teologie și litere, în București, va scóte în curênd de sub tipariu volumul prim al opului sĕu întitulat *„Istoria bisericei Românilor din Dacia-Traiană“*. Va fi un op mare, compus din cel puțin șase volume octav, de câte 650—700 pagini fie-care. Lucrarea va cuprinde întréga istorie religiósă a tuturor Românilor, începênd cu originea creștinismului până în zilele nóstre. Opul va fi *ilustrat*. Abonamente se pot face și la noi, pentru primul volum pus sub tipariu, care costă pentru abonați 10 lei, pentru neabonați (după apariție) 12 lei.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Cu multă plăcere aduc la cunoștința on. public numele acelor domni, cari au luat parte la producțiunea teatrală-declamatorică, aranjată de tinerimea română din *Căpâlna* cu ocasiunea sfințirii bisericei (8/21 Nov. c.) și cari au binevoit a solví taxele de întrare, eventual și alte sume ca suprasolviri. Acei domni sunt următorii: Sergiu Medean, protopop, Sebeș, 10 cor., N. N., Gurarîului, 20 cor., Ioan Florian, notariu cercual, Laz, 14 cor., S. Ianculescu, notariu, Șugag, 10 cor., N. N, Săsciori, 10 cor., Nicolae Hința, paroch, Sebeșel, George Perian, paroch, Șugag, și Petru Cucuian, paroch, Loman, fie-care câte 5 cor., Ilie Moga, paroch, Laz, Alexandru Hința, pictor, Sebeșel, N. Halalai, notariu Săsciori, Octavian Berghezan, notariu, Loman, Nicolae Stancu, înv., Loman, Ioan Dobre, înv., Deal, Ioan Pavel, înv., Lancrăm, N. Todor, funcționariu, Sebeș, Teodor Ciuchendea, înv., Șugag, Ioan Bogdan, Șugag, Iacob Sbuchea, Căpâlna, Alexă Sîrbu Apoldul-superior, Precup Stancu, Ioan Racabeu și Simion Sbrichea, toți din Căpâlna, Maxim Colhon, Săsciori, Macarie Bresz, Gligor Miti și Pavel Cătană, toți din Laz, Nicolae Miclăușiu și N. N., cojocariu, ambii din Șugag, Gligor Stancu, Loman, fie care câte 4 cor., Traian Faur, Laz, 3 cor., George Gligor, înv., Șugag, 2 cor. 50 fil., Augustin Dura, înv., Săsciori, 2 cor. 40 fil., Ioan Dura, paroch, Deal, părintele Ioan Oprean, Cunța, N. Bendorfean, cand. de notariu, Săsciori, Aron Riurean, înv., Laz, Vasilie Zdrenghea, înv. Petrifalĕu, Alexandru Duvlea, înv., Sebeșel, Ioan Oancea, înv., Rĕhău, Eliseiu Colhon, Laz, Nicolae Roșca, Petru Roșca, Ioan Cioca, Vasilie Coman, Ioan Florea, Dumitru Dura, Nicolae Oprean, Vasilie Bădilă, toți din Deal, Constantin Vlad, Loman, Mihailă Miti și Nicolae Faur, ambii din Laz, Marina Barb, Ioana Bucur, Nicolae Bogdan, toți din Șugag, Antonie Bodea, Căpâlna, Ana Bogdănel, Șugag, N. Morar și George Groza, ambii din Săsciori, fie-care câte 2 coróne.

Suma totală a fost 218 cor. 90 fil., din care subtrăgêndu-se spesele de 77 cor., au mai rĕmas 141 cor. 90 fil. bani gata, care sumă s'a predat epitropiei bisericești spre a se întrebuința pentru înfrumsețarea bisericei.

Tuturor acestor on. contribuenți, cari cu așa frumóse sume au contribuit pentru scopul măreț al înfrumsețării săracei nóstre biserici, le esprimăm și pe acéstă cale mulțămita nóstră.

Căpâlna, 6/19 Decembre 1904.

Aron Crăciun,
epitrop.

Ioan Păcală,
învĕțătoriu.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește rĕspunderea.

Oficială.

Consistoriul archidiecesan aștéptă:

1. ca onorații parochi sĕ dispună solvirea premiilor de asigurare,
2. oficiile protopresbiterale sĕ ștérnă discul metropolitan de la 6 Ian. 1905 și taxa cununaților pe anul 1904,
3. administratorii parochiali sĕ reguleze afacerea competințelor fondului de pensiuni.

Teatrul orășenesc.

Sâmbătă (18 Febr.): *„Struwelpeter“*, poveste dramatică cu cântece, balet, evoluțiuni militare și tablouri în patru acte și un preludiu, de Karl Riedel, după amiazi, ear' sara: *„Im weissen Rössl“*, comedie în 3 acte, de Oskar Blumenthal și Gustav Kadelburg.

Duminecă (19 Febr.), după amiazi: *„Farinelli“*, operetă în 3 acte, de Hermann Zumpe; séra: *„Der Zerissene“*, posă cu cântece în 3 acte, de J. Nestroy.

Nr. 38 1905 [28] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroh** în în parohia *de clasa primă* *) în comuna **Roșia**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții 'și vor trimite suplicele instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu până la terminul sus indicat și se vor presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta și a cuvênta eventual și a celebra.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Abrud în conțelegere cu comitetul parohial.

Abrud, 18 Ianuarie 1905.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

---

*) Cuvintele cursive din eróre au rĕmas afară în publicarea primă.

Nr. 58 1905. [27] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **paroh** din comuna **Cristiș**, protopresbiteratul Turda, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla „B“ pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții sĕ 'și aștérnă petițiunile concursuale instruite în regulă în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, de la care se pot lua și informațiuni speciale, și cu previa încuviințare a acestui oficiu concurenții se vor puté presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Turda, 10 Ianuarie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdei în conțelegere cu comitetul parohial.

Jovian Murĕșian
protopresbiter

Uimitor de eftin!
500 obiecte numai cu fl. 1.85

Un admirabil orologiu de precisiune cu mers regulat, se trage la 36 ore, împreună cu lanț, 1 minunat ac de cravată cu briliant „simili“, 1 inel aurit cu pétră imitată pentru domni ori dame. 1 admir. garnitură constătătóre din bumbi de manșete, guler și pept din aur dublé 3%, 6 batiste de in veritabil, 1 elegant recuisit de scris portativ din nichel, 1 admir. oglindă de toaletă cu cutie, 1 săpun de toaletă binemirositor, 1 notiț frumos legat, 20 obiecte de corespondență, 72 pene de cancelarie englese și alte 300 diverse obiecte de lipsă. Tóte laolaltă, împreună cu orologiul care singur e vrednic banii, **costă numai fl. 1·85.** Trimite cu ramburs sau după primirea banilor

Warenhaus
C. GRÚNER, Krakau, nr. T59.

La comandarea alor 2 pachete dau *gratis* un briceag cu 2 tăișuri. La comandarea mai multor pachete dau pentru fie-care pachet un astfel de briceag. Ce nu convine se primește înapoi. [40] 1—1

Sbór'al nopții negru flutur…

de M. Eminescu. — Romanță pentru voce și pian de **A. Bena.** Prețul cor. 1·50, porto 10 fil. Se capĕtă la Librăria archid.

* T. Popovici *
12 CÂNTECE DE ȘCÓLĂ
pentru 2 și 3 voci

PREȚUL fie-cărui caet 50 fil., plus 10 fileri porto

Editura Librăriei archidiecesane din Sibiiu-Nagyszeben

CUPRINSUL:

Caetul I, pentru 2 și 3 voci egale: 1. Rugăciune. 2. Cântec de primăvară. 3. Codrule frate de cruce. 4. Carul cu boi. 5. Ziua a apus. 6. Fetele casnice. 7. Țiganca. 8. Sunt fecior sdravĕn. 9. Eu mĕ duc codrul rĕmâne. 10. Imn ocasional. 11. Patru păstori. 12. Cântec la sf. Nicolae.

Caetul II: Cântece pe 2 voci: 1. Rugăciune. 2. In cireșar. 3. Cântec de primăvară. 4. Imnul unirii. 5. Marș vênătoresc. 6. Astăzi sicriul. — Cântece pe trei voci: 7. Strugurel bătut de pétră. 8. Cucule pénă galbenă. 9. Vivat țera mea. 10. Imnul poporal. 11. Hora ostașilor. 12. Colindă.

Cărți bisericești.

ACAFTISTUL prea sf. Născĕtóre de Dumnezeu și alte rugăciuni, cu litere latine, ed. 1898, legat simplu cor. 1·70, legătură mai frumósă cor. 2·10, în piele roșie cor. 3·20, ediție de lux cor. 4 și cor. 5·20, peluche . . . 7·70
AGHIAZMATAR, broș. . . . 4·—
APOSTOLUL, lit. latine, ediție proprie 1900, broș. cor. 7, leg. în piele négră cor. 9·50, leg. în piele roșie cor. 11·50, ediție de lux broș. . . . . . 8·— (se légă conform dorinței comandatorului).
BIBLIA ILUSTRATĂ, litere cirile, Testamentul vechiu și nou, nelegată cor. 10, legată . . 20·—
CAZANIA, cu litere latine, broș. 6, leg. . . . . 10·—
CHIRIACODROMION, neleg. cor. 12, legat . . . . 16·—
EVANGELIE, cu litere cirile, neleg. cor. 12, leg. cor. 20, fin legată cor. 33, în catifea roșie 112·—
EVANGELIE, cu litere latine, legată cor. 20, fin legată . . 33·—
EVHOLOGIU, cu lit. lat. (Molitvelnic), broș. cor. 8·80, legat 12·40
HIROTONIER pentru sf. de preoți, litere cirile, leg. . . . 4·—
LITURGIA sfântului Ioan Gură de Aur . . . . 1·—
LITURGIILE sf. păr. Ioan Crisostom, Vasile cel mare și Grigorie Teologul, broș. cor. 6, legat în pânză négră cor. 8, fin broș. cor. 8, legat în piele 9·—
MINEILE pe 12 luni, în 12 volume latine, broș. cor. 130, leg. în piele roșie cor. 172. Se vînd și în tomuri singuratice 1 volum broș. cor. 11, legat 14·50
MOLITVELNICUL BOGAT, ciril, neleg. cor. 3·60, leg. cor. 5, fin legat . . . . 6·—
OCTOICH MARE, ciril, neleg. cor. 20, legat . . . . . . 26·—
OCTOICH MARE, latin, nelegat cor. 22, legat . . . . . . 27·—
OCTOICH MIC, litere latine, ed. proprie, simplu legat cor. 1·60, în piele roșie cu copcii cor. 3·20, în piele négră cor. 4, în piele chagrin cor. 5·20, legături mai fine la comandă.
OROLOGIUL CEL MARE, ciaslov bogat, cu lit. lat. broș. 24, leg. 34·—
CIASLOV (orologion), lit. latine, broș. cor. 2, leg în pânză 2·40, legat în piele roșie cu copcii 4·—
PARACLISUL, Acaftistul și viéța sf. mare mucenic Dimitrie . 1·50
PENTICOSTARIU, ciril, nelegat cor. 12, legat . . . . . 16·—
PENTICOSTARIU, latin, broș. cor. 8·80, legat . . . . . 12·40
PSALTIREA, cu litere latine, broș. cor. 5·50, legată . . . 9·—
PSALTIREA, cu lit. latine, format mic, broș. 1·20, legată . 3·20
RÊNDUIALA CHIROTONIREI NOULUI EPISCOP, de A. bar. de Șaguna, cu litere cirile, legată . . . . 10·—
RÊNDUIALA LA SFINȚIREA BISERICILOR, cir., neleg. cor. 3, leg. . . . . 4·—
TÂLCUL EVANGELIILOR, cir. broșurat . . . . 2·—
TRIODUL CU STRAJNICUL, ciril, neleg. cor. 24, legat . 34·—
TRIODUL, latin, broș. cor. 22, leg. . . . . 27·—

Se pot procura de la
Libraria archidiecesană.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

[33] 3—3

Licitaţie minuendă.

Pe basa ordinului Preaveneratului Consistoriu arhidiecesan dto 20 Novembre 1904, nr. 12141 Epitr., se dă în întreprindere pe calea licitaţiunei minuende **edificarea bisericei din comuna Şard**, protopresbiteratul tractului Sighişóra, cu terminul până la 26 Februarie a. c. st. v. pe lângă preţul de strigare de 9259 cor. 80 fil. (nouë mii douë sute cincizeci şi nouë coróne 80 fil.)

Intreprinzëtorii doritori de a lua parte la licitaţiune sunt datori a 'şi înainta ofertele până la acel termin la oficiul parohial sub semnat.

Licitaţiunea verbală se va ţiné **Duminecă în 27 Februarie** a. c. st. v. la 2 ore d. a. în edificiul şcólei din loc.

Doritorii de a licita au së depună vadiu de 10% de la preţul de strigare în bani gata sau în hârtii de valóre.

Alte condiţiuni se pot vedé în cancelaria oficiului parohial unde se află şi planul cu preliminariul de spese.

Şard, la 24 Ianuarie 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial, — Oficiul parohial gr. or. al Şardului.

Ioan Dan
paroch gr. or.

Vëzut şi aprobat!

D. Moldovan
protopop.

Frumosul roman

DUŞMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria archidiecesană.

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele şi cu păreţi tari,

în care (conform circulariului consistorial numërul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate."

Conţine 200 foi.

Preţul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

Apoteca

din

Bocşa-română (Románbogsán)

se dă în arêndă pe mai mulţi ani

(30) 4—6

La croitoria universală

strada poplăcii nr. 3, **Sibiiu**, strada poplăcii nr. 3.

Se confecţionéză cele mai elegante, prompt şi eftine (7) 8

reverenzi

cum şi tot feliul de **haine de domni,** după moda cea mai nouă. La cas de urgenţă se póte găta ori-ce lucru în 24 ore.

Cu deosebită stimă

I. Petraşcu, croitoriu de reverenzi.

„CRIŞANA", societate de economii şi credit în Brad.

Convocare.

Membrii *societăţii de economii şi credit „Crişana"* sunt invitaţi la a

XIV-a adunare generală ordinară,

ce se va ţiné la 3 eventual la 12 M[illegible] n. [illegible] la 2 ore p. m. în localul societăţii, în Brad.

Obiectele:

1. Deschiderea adunării. (41) 1—1
2. Constatarea membrilor presenţi.
3. Constatarea împlinirei prescriselor din §§. 46 şi 72 ai statutelor.
4. Raportul direcţiunei şi al comisiunei de supraveghiare pe 1904.
5. Deciderea asupra conturilor anuale şi a distribuirei profitului curat.
6. Alegerea a 3 (trei) membrii în direcţiune pe 3 ani.

In lipsa membrilor receruţi (cel puţin representanţii de ⅓ parte a capitalului social) adunarea în sensul § lui 47 al. 2, se va ţiné în 12 Martie n. la locul şi timpul indicat.

Membrii pot lua parte în persónă sau prin plenipotenţiaţii lor, în sensul §. 48 din statute.

Numërul membrilor înscrişi cu 31 Decembre au fost 110 cu 466 părţi fundamentale à 100 cor. = 46·600 cor.

Brad, la 12 Februarie 1905.

Direcţiunea.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouëlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sëptëmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Somatose Albumină de carne.

Cel mai eminent mijloc producëtor de apetit, şi întăritor de nervi.

Se capëtă în farmacii şi drogerii. [39] 1—20

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor din direcţiune

şi

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea comitetului de supraveghiare

de **Alfred Kormos**
directorul revistei „Magyar Pénzügy"

Traduceri autorisate de **Constantin Popp**
funcţionariu la „Albina" din Sibiiu.

☛ Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu**, cea dintâiu cu preţul de **3 cor.**, ear' cea din urmă cu preţul de **1·50 cor.**

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

vindecă şi învioréză

Deosebită atenţiune e a se aparat vindecă bóle

Nu e mijloc secre

pe lângă garanţie.

da împrejurărei, că acest vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rëceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis së se confunde cu aparatul „Volta"* deóre ce „Ciasul-Volta" atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 125

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

Espediţie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

☛ Pentru pacienţii de stomach! ☚

Tuturor cari în urma rëcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de burueni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănëtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de burueni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Së nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de burueni. Vinul de burueni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie**, precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspët impuls. Vinul de burueni măresce apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesnesce formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă**. Nenumërate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle à *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* în farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sëlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurariului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalëu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşineu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Panade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalëu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Becleau, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

☛ Păziţi-vë de falsificări! ☚

Së se céră anume:

Vinul de buruieni al lui ☛ Hubert Ullrich. ☚

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăza, Anis, Rădăcină „Helen", iarba fierului americană, Rădăcina „Enzianus", „Kalmus" à 10,0. Tóte aceste se amestecă. [illegible] [11] 7—24

„AVRIGEANA“, cassă de economíi, societate pe acţii în Avrig.

Convocare.

Domnii acţionari ai *cassei de economíi „Avrigeana“, societate pe acţii în Avrig* se invită la

I-a adunare generală ordinară,

care se va ţiné în **Avrig la 11 Martie st. n. 1905** la 2 ore d. a. în localitatea băncii.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Alegerea a 2 membri pentru verificarea procesului verbal.
2. Raportul direcţiunei despre gestiunea societăţii pe anul 1904. (37) 1—1
3. Raportul comitetului de supraveghiare.
4. Presentarea bilanţului încheiat cu 31 Decembre 1904 şi statorirea dividendei
5. Fixarea marcelor de presenţă pentru membrii direcţiunei şi comitetului de supraveghiare.
6. Propunerea asupra distribuirei venitului curat.
7. Alegerea comitetului de supraveghiare.

NB. Acei domni acţionari, cari în persónă sau prin plenipotenţiaţi voesc a lua parte la adunare, se fac atenţi a depune conform §. 20 din statute „certificatul de acţíi“ eventual plenipotenţele cel puţin cu o zi înainte de ţinerea adunării generale la cassa societăţii pe lângă revers.

Direcţiunea.

Bilanţ încheiat la 31 Decembre 1904.

Mérleg számla lezáratott 1904. december hó 31-én.

Activa — Vagyon.		K f	Pasiva — Teher.	K f
Numerar — Készpénz		3,598·30	Capital social K 20.000 vĕrsat, — Részvénytőke 20.000 K befizetett	12,616·—
Cambii escontate — Leszámitolt váltók		13,420·—	Depuneri spre fructificare — Betétek	66,517·37
Imprumuturi hipotecare — Jelzálog kölcsönök		14,729·—	Cambii reescontate — Visszleszámitolt váltók	5,000·—
Imprum. pe obligaţiuni — Kötvény kölcsönök		56,048·—	Creditori — Hitelezők	651·57
Mobiliar — Felszerelés .	764·10		Interese transitóre anticipate — Atmeneti kamatok 1905. évre .	1,708·68
Amortisare — Leirás .	64·10	700·—	Profit curat — Tiszta nyereség .	2,368·53
Spese de fondare — Alapitási költségek	337·92			
Amortisare — Leirás.	237·92	100·—		
Interese transitóre restante — Hátralékos átmeneti kamatok . .		266·30		
		88,862·15		88,862·15

Profite şi perderi la 31 Decembre 1904.

Nyereség és veszteség számla 1904. december hó 31-én

Spese — Kiadás.		K f	Venite — Bevétel.		K f
Interese de depuneri — Betéti kamat		2,315·71	Interese de cambii escontate — Kamat leszámitolt váltók után	560·18	
Spese diverse — Különféle költségek		144·03	Interese de la împrum. hipotecare — Jelzálog kölcsön után . . .	576·75	
Contribuţiune directă şi aruncuri — Egyenes adó és potlék	400·—		Interese de la împrum. pe obligaţiuni — Kamat kötvény kölcsön után	3,095·27	
10% după interesele de depuneri — 10% a betéti kamat után . . .	231·—	631·57	Diverse — Különféle .	66·53	4,298·73
Amortisări — Leirás:			Provisiune — Jutalék		1,463·13
din mobiliar — a felszerelésből	64·10				
din spese de fondare — az alapitási költségekből	237·92	302·02			
Profit curat — Tiszta nyereség .		2,368·53			
		5,761·86			5,761·86

Avrig, în 31 Decembre 1904.

I. David m. p.
president.

Ioan Oancea m. p.

Ioan Nicolae m. p.
contabil.

Ioan Maxim m. p.
cassariu.

Ioan Raduţiu m. p.
membru în direcţiune.

George Postea m. p.
membru în direcţiune.

I. Vătăşan m. p.
revisor espert.

Am revăzut aceste conturi şi le-am aflat esacte şi în consonanţă cu registrele principale şi auxiliare — Fenti számlákat megvizsgáltuk és helyesnek és a fő- és segédkönyvekkel összhangzásban találtuk.

Avrig, în 29 Ianuarie 1905.

Comitetul de supraveghiare — A felügyelő bizottság:

Vasiliu Maxim m. p.
president.

Sîlca m. p.

Victor E. Preda m. p.

Nichita Spêrlea m. p.

Săpunul Schicht

cu marca:

„cerb“ ori „cheie“

e cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. E liber de substanţe stricăcióse.

Se capĕtă pretutindenea! (5) 28—46

!! La cumpĕrare să se observe, ca fie-care bucată de săpun sĕ fie provĕdută cu numele Schicht şi cu o marcă de sus. !!

„PORUMBĂCEANA“, cassă de economíi, societate pe acţiuni în Porumbacul-inf.

Convocare.

Domnii acţionari ai *cassei de economíi „Porumbăceana“, societate pe acţiuni în Porumbacul inferior*, conform §. 16 din statutele societăţii se invită la a

IV-a adunare generală ordinară,

care se va ţiné în **Porumbacul-inferior la 11 Martie st. n. 1905** la 9 ore înainte de amiazi în şcóla română.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcţiunii, bilanţul anului 1904, şi raportul comitetului de supraveghiare.
2. Decisiune asupra distribuirei profitului realisat conform bilanţului.
3. Fixarea marcelor de presenţă pentru membrii direcţiunei şi comitetului de supraveghiare pe 1905.
4. Modificarea unor paragrafi din statute. (38) 1—1
5. Alegerea comitetului de supraveghiare conform §. 39 din statute.

Domnii acţionari cari voesc a participa la adunare în persónă sau prin plenipotenţiaţi, în sensul §-ului 17 din statute sunt rugaţi a-şi depune acţiile şi eventual dovezile de plenipotenţă cel puţin cu o zi înainte de adunare la cassa societăţii pe lângă revers.

Porumbacul-inferior, 11 Februarie 1905.

Direcţiunea.

Contul Bilanţului

Activa		K f	Pasiva		K f
Cassa în numĕrar		1,370 24	Capital social 400 acţii à c. 100		40,000·—
Cambii escontate		191,117·—	Fond de reservă		6,025·87
Impr. pe obligaţiuni cu cavenţi		16,472·—	Depuneri spre fructificare . .		159,233 04
Diverse conturi debitóre . . .		6,695·—	Interese transitorii anticipate .		3,698·43
Mobiliar	528 85		Fondul de binefaceri		150·—
după amortis. de 10%	52·88	475.97	Diverse conturi creditóre . . .		517·30
			Profit curat:		
			transpus din a. trecut	920·—	
			din anul 1904 . .	5855·57	6,775·57
		216,400 21			216,400·21

Contul Profit şi Perderi.

Debit.		K f	Credit.		K f
Interese după depuneri		7,062·53	Profit transpus din anul trecut .		920·—
Spese de birou şi salare	1,302·06		Interese:		
Marce de presenţă . .	519·56	1,821·62	de la cambii escontate	12,097·34	
Contribuţiune directă şi 10% pentru interesele depunerilor . . .		2,419·68	de la împrumuturi pe obligaţiuni . . .	780·64	
Chirie		200·—	interese de întârziere	1,655·20	14,533·18
Competinţe de timbru		[illegible]	Taxe pentru transcrieri de acţii .		24·—
10% amortisare din mobiliar . .		52·[illegible]	Provisiuni		2,865·44
Profit curat:					
transpus din anul trecut	920·—				
din anul 1904 . . .	5855·—	6,775·57			
		18,342·62			18,342·62

Porumbacul-inferior, 31 Decembre 1904.

Ioan Marinescu m. p.
presidiul direcţiunei.

Dimitrie [illegible]deal m. p.
membru în [illegible] şi cassariu.

Lazar Stochiţa m. p.
membru în direcţiune.

Silca m. p.
membru în direcţiune.

Ioan Gr[illegible] m. p.
membru în [illegible]ne.

Ioan Stochiţa m. p.
membru în direcţiune.

Subsemnatul comitet am esaminat conturile presente şi confrontându-le cu registrele principale şi auxiliare ale societăţii ţinute în bună regulă le-am găsit în consonanţă cu aceleaşi şi exacte.

Ioan Cândea m. p.
protopop.

Dr. Ioan Şenchea m. p.

Ieronim Spornic m. p.

George Comsia m. p.

Simion Grădinar m. p.

Ioan Dejenar m. p.

Pianele Bösendorfer

stau şi acum la locul prim, „afară de concurs“, şi sunt în deobşte recunoscute ca cele mai bune piane, atât pentru salóne, cât şi pentru sale de concert. In Austro-Ungaria sunt neîntrecute. Dovada cea mai eclatantă o dau programele tuturor pianistilor renumiţi, cari în Budapesta, Graz, Praga, Viena etc., concertéză esclusiv cu piane Bösendorfer.

Sunetul ales şi puternic, de un farmec neasemănat, şi minunatul mod cum se cântă la aceste piane, procură cântătorului plăcerea de a presta neîmpedecat ceea-ce póte.

Bösendorfer a făcut şcólă.

Cu mult zel şi iscusinţă i-a urmat

Francisc Wirth, constructor de piane reg. grecesc de curte.

construind un pian solid şi fin lucrat (premiu de stat, medalii de aur, diplome de onóre) în 3 modele de salon, cu 420, 450 şi 500 fl. Cu astfel de preţuri subscrisul nu a mai aflat pe piaţa Vienei pian de esecutare aşa fină. In Ungaria sunt fórte plăcute pianele lui **Fr. Wirth**, pentru sunetul lor vioiu şi curat ca argintul, şi pentru neobicinuita durabilitate a acestuia; îndeosebi este căutat acolo, unde numai rar se póte afla acordător.

Fraţii Stingl, fabrică de piane c. ş. r. de curte

representaţi prin 5 modele, de la 300—700 fl., cu registru (pedal) de harfă (Harfenzug), claviatură reformată. Piane fórte plăcute.

Cui îi place ton dulce şi melodiós, sĕ-şi cumpere pianul lui **W. Fritz & fiu.**

Renumele bine întemeiat al acestei firme solide (fondată în 1804) asigură cumpĕrătorului deplină şi durabilă mulţămire. Mignon 470 fl., pian scurtat (Stutzflügel) 500 fl.

Eminentul fabricat al lui **Proksch:** pianin cu registru mut 420 fl., mignon 500 fl.

Pianine bune **Hölzl & Heitzmann** de la 320—380 fl.

De la firme mai noue se află în deposit instrumente drăguţe cu 250, 280 şi 320 fl.; asemenea pianine cu registru mut (Stummzug), aşanumite „Harfen-Pianino“. (O invenţie binefăcĕtóre pentru împrejurimea celui ce învaţă.)

Pianine berlineze de prima calitate.

Harmoniu pentru şcóle şi casă **Mannborg—Lipsca** cu 100 fl. şi 230 fl.

Inchiriare de instrumente cu preţuri eftine.

Primul deposit transilvan de piane şi harmoniuri

Victor de Heldenberg (4) 41—

Sibiiu (Nagyszeben), strada cisnădiei nr. 9, etagiul I.

Nr. 14 Sibiiu, Marţi 8/21 Februarie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rĕndul cu litere garmond

Balotajul din Cehul-Silvaniei.

Sibiiu, 20 Februarie n.

In 16 Februarie n. a fost sĕ se efeptuiască în Cehul-Silvaniei balotajul între George Pop de Băseşti şi între baronul Bornemisza, cari la prima alegere au avut voturile cele mai multe.

Noi aveam informaţiuni sigure, că la balotaj dl G. Pop de Băseşti va reeşi învingĕtoriu, votând cu el şi o parte din acei alegĕtori români, cari la prima alegere, seduşi şi terorisaţi, votaseră cu Bornemisza, pentru că din 3300 alegĕtori numai 600 sunt magiari şi jidani, ear' 2700 sunt români.

In ziua balotajului un amic al ziarului nostru s'a adresat prin telegraf cătră însuşi dl Pop de Băseşti, ca sĕ 'l înştiinţeze tot prin telegraf despre resultatul alegerii.

N'a sosit nici un respuns până eri, Duminecă în 19, când apoi amicul nostru primi următoriul rĕspuns, nu din Băseşti ci din Cehul-Silvaniei, unde dl Pop zăcea greu rănit din ziua balotajului:

„Sunt în pat cu capul spart, greu rănit. Sper acum după 48 ore că sunt afară de pericol mortal. Bătăuşii cu asistenţa gendarmilor, în faţa miliţiei, m'au bătut în cap pe mine şi pe alegĕtori, apoi s'a ţinut votarea".

Va sĕ zică mĕsurile infernale, puse la cale încă în 1881, de întemeietorul corupţiunilor electorale Tisza Kálmán, contra dlui Pop de Băseşti, când pe alegĕtorii lui nu i-a lăsat sĕ ajungă la locul alegerii până când n'a proclamat ales pe contra candidatul jidan Neményi Ambrus, n'au încetat nici sub fiul aceluia, ba din contră, s'au mai potenţat, punĕndu-se la cale canalia, ca sĕ atenteze chiar la viaţa candidatului român.

Dacă mai este lege şi dreptate în Ungaria, credem că atentatul acesta nu va rĕmâne nerĕsbunat.

Sperăm, că nu numai se va nimici alegerea, dar chiar şi centrul cercului electoral se va pune la alt loc, unde viaţa Românilor cari vor sĕ-şi esercieze cel mai sfânt drept suveran, nu va fi periclitată.

Ear' noi, — şi credem că împreună cu noi toţi ómenii onesti, — cu cea mai profundă indignaţiune infierăm brutalitatea canaliei din Cehul-Silvaniei, şi rugăm pe Dzeu sĕ 'i redeie scumpa sănĕtate dlui Pop de Băseşti, *şi sĕ 'i ajute a demasca pe iniciatori şi a se resbuna contra lor la forul competent.*

Rĕsbunarea.

Sunt próspete încă în memoria cetitorilor întêmplările din Petersburg, Riga, Moscva, Varşovia, Lodz şi alte oraşe de frunte ale Rusiei, în cari multe sute şi mii de ómeni, lucrători, studenţi etc., au fost culcate la pământ de glónţele soldaţilor, pentru-că au îndrasnit sĕ céră uşurarea traiului şi drepturi cetăţeneşti. Brutalitatea cu care cei cu puterea în mână au rĕspuns poporului pentru acea îndrăsnélă, a provocat resens în întréga lumea cu sentimente umane, ear' în sinul masselor brutalisate a provocat amărăciunea desperatului şi dorul de rĕsbunare faţă cu aceia dintrĕ sfetnicii Ţarului, pe cari îi credeau că stau în calea realisării cererilor lor.

Unul dintrĕ cei mai înverşunaţi contrari ai acordării de libertăţi poporului rus şi cel mai intransigent apărătoriu al regimului absolutistic era *mare-ducele Sergie*, unchiul Ţarului şi fost guvernator în Moscva, de la care post a abzis luna trecută ca un fel de demonstraţie contra aplecării Ţarului de a sta de vorbă cu poporul şi a-i asculta cererile. De aceea şi pornirea de rĕsbunare pentru masacrul din 22 Ianuarie şi zilele următóre, în prima linie contra mare-ducelui Sergie era îndreptată. Ear' Vineri, în 17 Februarie st. n., poporul şi-a rĕsbunat cumplit. *Mare-ducele Sergie a căzut victimă unui atentat al socialistilor revoluţionari.*

In calea de la Museul istoric până la „Kreml" (în Moscva), altan cu palatul justiţiei doi inşi, cari îl aşteptau ascunşi în o birjă, *au aruncat sub trăsura mare-ducelui două bombe.* Efectul a fost înfiorătoriu. In momentul esplodării bombelor trăsura a fost aruncată în vĕzduh, apoi sfărmată tot ţanduri a căzut jos. Trupul mare-ducelui a fost rupt în bucăţi, cari după atentat au fost adunate una câte una de pe stradă. Capul, piciórele şi mânile erau smulse de tot din trunchiul corpului, ear' trunchiul sămăna mai mult a massă de carne pârjolită, de cât a trup omenesc. Asemenea au fost sfăşiaţi caii şi mânătoriul, ear' dintrĕ publicul passant mulţi au fost răniţi de ţandurile sburate din bombe şi din trăsură.

Dintrĕ atentatori unul încă e rănit grav. Pe acesta poliţistii l'au prins. Recunóşte că el a comis atentatul, *ca mandatar al socialistilor revoluţionari.* Ii pare bine că i-a succes, dar' că cine e şi cum îl chiamă *nu voieşte sĕ spună.* „Mi-am împlinit misiunea; mai departe nu-'mi pasă de ceea-ce se va întêmpla cu mine", — a rĕspuns la interogatoriu.

Se raportézá din Petersburg, că asupra Ţarului vestea despre atentat a produs mare panică şi consternaţiune. Fi-va ea óre şi un memento pentru ţarul Nicolae, că autocratismul şi despotismul şi-a trăit deja traiul?

Crisa. Nici o schimbare în situaţia politică. Crisa n'a făcut nici un pas sigur spre resolvare. Contele *Andrássy* a fost Sâmbătă de nou la Viena, pentru a face raport Maiestăţii Sale despre starea lucrurilor, dar' nici de astădată nu s'a întors acasă cu însărcinarea de a compune noul cabinet. Semn că Coróna nu e aplecată a-şi da învoirea la formarea unui cabinet eşit din şirele oposiţiei coalisate. Tóte semnele arată că dorinţa preaînaltă este, sĕ se facă eşirea din încurcătură *cu tragerea în combinaţiune şi a partidului liberal.* La aşa ceva însĕ nu se învoesc cei din oposiţie. Prin urmare crisa va rĕmâné încă multă vreme neresolvată.

La „Ierarchia Românilor din Ardeal şi Ungaria".

(Urmare).

7. *Episcopia Geógiului.*

Aprópe de scaunul metropolitan din Alba-Iulia se aflau mai multe mănăstiri, la Geógiul-de-sus, la Rîmetz, la Bistra, etc.

In mănăstirea Geógiului-de-sus pe la anul 1557 se afla episcopul *Cristofor*, care capĕtă de la Regina Isabela diploma dată din Alba-Iulia *„feria . . . proxima post dominicam Iubilate"*, prin care ea confirmă *„Episcopatum Claustri Fel-Diod, cum omnibus ejus episcopatus pertinentiis, ac proventibus, et emolumentis quibuslibet ad eundem Episcopatum ab antiquo provenire solitis, eidem Christofore ducimus dandum et concedendum. Ita tamen, ut ipse fidem graecam ex illo Claustro, illis quibus interest, profiteri et erudire, proversos vero ac malis moribus imbutos castigare et punire possit"*. (Hurm. II, 5, pag. 445.)

Va sĕ zică, aci vorba e nu numai de *episcopul* Cristofor, ci de un episcopat ce esista din vechime.

După Cristofor, care trecuse la metropolia din Bĕlgrad, urmă episcop în Geógiu *Sava*, pe care Ioan Zápolya la anul 1562 îl restitue în episcopatul valachal din Fel-Dvod, ce 'l ocupase interimal *George* de Vizakna. După-ce acest vlădică Sava a resignat, emigrând din Ardeal, moşia şi casa lui din Lancrăm, proprietate privată — *nu reşedinţă episcopală*, — s'a conferit lui Paul Tordasy superintendent *ecclesiarum Valachalium transilvaniensium* (vezi docum. la Iorga Stefan cel Mare şi Mihaiu Viteazul pag. 22, şi Bunea Ierarchia, pag. 303). Dl Bunea, care cu pasiunea sa de-a şterge tóte urmele ierarchice din metropolia Bĕlgradului, sau cel puţin sĕ le atribue străinilor, *bănueşte* şi aci, că episcopia Geógiului-de-sus se *póte probabil* că a fost înfiinţată de Radu-Vodă pe la anul 1522, care căpĕtase de la regele Vladislau II

FOIŞORĂ

Concertul Kneisel—Stefanescu.

Concertul de mai nainte anunţat a avut un program bogat şi variat. Piese de vióră au fost 12, ear' tenoristul Stefănescu ni-a cântat 5 bucăţi. Succesul a fost desĕvêrşit, încât publicul — întrunit în „sala de esposiţii" în numĕr mare — a rĕmas fermecat.

I. Aprecierea prestaţiunilor dlui professor A. *Kneisel* se póte reasuma în scurt aşa: Cântarea pe vióră a dlui Kneisel atinge culmea cea mai înaltă, zenitul, la care acest ram al musicei se póte ridica. Arta lui este neîntrecută, în cât cu drept cuvênt numĕrăm pe acest profesor român întrĕ cei mai mari şi mai distinşi violinişti şi virtuoşi ai timpului. In mâna lui măiastră vióra nu e o simplă bucată de lemn, ci un cuib de tonuri fermecate, din care arcuşul iscusit scóte acuşi sonore, delicióse şi evlaviόse melodii, cari umplu tótă împrejurimea de o melancolică linişte şi pietate, acuşi cele mai naturale ciripituri de privighitóre, acuşi cele mai îndrăcite accente, cari îţi sgudue întreg sufletul, neştiind ce sĕ admiri mai mult, fantasia componistului, ori technica, plină de cele mai neînchipuite capriţii?

A vorbi mai pe larg despre dl Kneisel, care e originar din Romania, fiind timp îndelungat directorul unei şcóle de vióră — ar însemna „a duce apă în mare". Numele lui, prestaţiunile lui, atât ca violinist, cât şi ca compositor, sunt apreciate în lumea musicală de critici specialişti în termini superlativi şi elogioşi. „La Revue des Beaux-Arts" din Paris spune, că prof. Kneisel a fost espres invitat la academia de musică de acolo, pentru de a arăta profesorilor, cum sĕ se cânte. De la capete încoronate, în faţa cărora a cântat, a primit mai multe insigni preameritate. „Deşteptarea" de la Cernăuţi, unde a concertat în Novembre 1904, scrie în nr. 86 astfeliu despre dl Kneisel: „... C'un cuvênt România este mândră cu fiul sĕu, care i-a făcut şi 'i face fală ţerii, fiind clasat în tóte părţile printrĕ celebrii violinişti contimporani".

La concertul din Sibiiu puteai judeca efectul cântării dlui Kneisel mai bine privind la somităţile musicale locale, tóte presente, cari erau din „tălpi până 'n creştet" tot ureche şi ascultau ca încremeniţi şi cuprinşi de o adâncă evlavie.

Tóte piesele au fost cu plăcere ascultate de la: *Teufels Triller* de Tartini, până la *Hexentanz* de Papanini, şi la *Moise* de acelaşi. Ultima bucată a „zis'o" pe o singură córdă. Mult a plăcut *Concertul* de Beethoven tuturor; ear' pe Români i-a fermecat *rapsodie roumaine* şi *Priveghitórea*, compositii proprii, fórte succese, precum şi *Cimpoiul* şi numĕrósele bucăţi şi jocuri româneşti, pe cari — şi afară de program — le-a cântat, răpit fiind şi concertantul de curentul însufleţirii, ce au produs-o în ascultătorii români, atât d-sa, cât şi tenoristul Stefanescu.

Dzeu s'ajute dlui Kneisel, ca sĕ pótă delecta lumea încă mulţi ani şi sĕ 'şi pótă creşte după cuviinţă pe micuţa *Adelina*, care de pe acum e numită *„regina pianului"*; deci cu drept cuvênt sperăm că va înălţa renumele României, a cărei fiică este. Dl Kneisel e căsătorit cu o nepótă a unui general român.

II. Dl N. *Stefănescu* este absolvent al conservatoriului de la Bucureşti şi în timpul din urmă a interpretat cu frumos succes role grele la opera de acolo, cântând, — ca tenorist — împreună cu membrii societăţii italiene. Stefanescu e la începutul carierei sale de cântăreţ, deci încă puţin cunoscut; dar' deja faptul, că dl Kneisel l'a primit în compania sa, era pentru toţi o garanţă, că este un cântăreţ de valóre. Şi nu ne am înşelat. Din contră ne-a surprins prea plăcut liniştea, siguranţa şi uşurătatea cu care vocea lui percurge treptele grele ale pieselor cântate. S'a introdus cu „Faust, Cavatina" (Salve di mora) de Gounod, a continuat cu „Favorita" (Spirto gentil) de Donizetti, cu „romanţa din opera Marta" de Flotow.

Le-a interpretat tóte corect, cu pricepere, dovedind şcólă escelentă şi multă rutină musicală. Vocea lui posede un *timbru dulce, plăcut*, care — gâdălindu-ţi auzul — se vîră la inima ascultătorilor, cari regretă totdéuna stîrşitul piesei, căci l'ar asculta mereu. Mai mult am gustat acest farmec în *„Cântecul flueraşului"* şi *„Mândruliţă de la munte"*, unde l'am înţeles mai bine.

Ambele sunt composiţii neîntrecute ale valorosului profesor de la conservatorul din Bucureşti *G. Stefănescu*, care póte fi mulţămit cu modul, cum elevul sĕu le-a interpretat, făcênd, ca prin mijlocirea lor sĕ între chiar şi la inima străinilor simpatia sau res-

„opidum satis frequens et celebre Aldiodium cum amplis latifundiis reditibusque în Transilvania“.

Dar' de Fel-Diod, Geógiul-de-sus,ací nu e vorba.

Că un alt Radul, cel de la Afumaţi *probabil*, ar fi căpĕtat în schimb alt orăşel, Alvincz = Vinţul-de-jos, şi pe care *probabil* şì următorii lui l'ar fi ţinut pănă pe la anul 1529, încă n'are de-a face nimic cu episcopatul de la Geógiul-de-sus.

Nişte voivozi refugiaţi din ţĕrile vecine, dacă au căpĕtat de milă de la regii Ungariei niscari-va moşíi, ca sĕ aibă din ce trăí, dintr'acésta n'au putut, dar' nici n'au avut dreptul sĕ facă mănăstiri, şi cu atât mai puţin episcopìi.

Episcopia cea *antiqua* a Geógiului lângă Bĕlgrad a fost loc de retragere pentru metropoliţii din Bĕlgrad pe timpuri viforóse, precum erau cele de controversă şi lupte continue pentru dominaţiunea Ardealului, şi pentru consolidarea reformaţiunei în Ardeal. Era şì un *Gradus ad Parnassum* pentru episcopi, cari deveniau apoi pe scaunul metropolitan, cum a fost şì pentru Cristofor etc.

8. Episcopia de la Bistra.

La anul 1646 murind episcopul Muncaciului Tarasovics în locul sĕu fù ales călugărul basilit Petru Partenie, sub cuvênt că antecesorul sĕu pe el l'a designat de următoriu, şi sub pretext că el a căştigat preoţimea pentru unaţie a căpĕtat şì protecţiunea primatelui Lippai. Deóre-ce o trecere formală la unaţie încă nu se realisase, Partenie se presintă la metropolitul Stefan pentru sfinţire întru episcop.

Dalteria (publicată şì în cronica lui Şincai 1651) spune apriat, că metropolitul Stefan a consacrat de episcop al Muncaciului pe Petru Partenie călugăr şi preot de legea grecéscă, cu asistenţa preacinstitului D. *Sava episcopul din Bistra.* După tenórea apriată a acestui document oficios toţi istoricii bisericeşti, începênd de la Şincai, Maior, Cipariu, etc. au luat de fapt nedubitabil, că pe atunci a esistat un episcop la Bistra, cu numele Sava, şi după acestia ne-am luat şì noi, şi perseverăm şí mai departe în credinţa acésta. Insĕ dl Bunea, care nu vrea sĕ ştie nici de metropolie (ci numai episcopie) în Bĕlgrad, nici de vr'un sufragan al ei, basându-se pe spusele lui Lippai află că Partenie a fost sfinţit cu asistenţa unor episcopi din mănăstirile Moldovei Bistriţa şi Moldoviţa.

(Va urma.)

Alegerea de la Ighiu.

Raport special al „Telegr. Român“.

— 12 Februarie n.

Decretându-se activitatea parlamentară pentru noi, Românii de sub Coróna sf. Stefan, mulţi din noi am judecat că nu s'a făcut bine: De-o parte, fiind-că ne lipsia ori-ce organisaţie, de altă parte timpul era şi din cale afară scurt şi sever de tot, pentru a puté drege ce s'a negles ani de-a rîndul. Vine a se mai considera, că noi nu cunóştem din propria esperienţă practica alegerilor din fericita nóstră ţéră, — nu ne cunóştem nici noi pe noi îndeajuns, — nici pe alegĕtori, dacă nu erau din satul propriu, o vorbă ca o sută, la ce sĕ negĕm, am întrat în luptă, dar' cu inimă îndoită, ca noviţi. Şi nu de cădere ne era nouă frică numai, ci de urmările ei, acestea ni-se păreau că vor fi teribile. Poporul are sĕ-şi piardă curajul şi n'are sĕ ne mai urmeze în viitoriu. Mai ales împrejurarea acésta ne turbura liniştea şi eram de sĕ nu ne cunoşti. Nu numai inteliginţa, ci şì ţĕranii nostri alegĕtori şi massele mari de popor adunate anume „ca sĕ-şi vadă sfîrşitul“, toţi eram stăpâniţi de acésta nelinişte. — *„De nu înving Românii nici acum, apoi, până 'i lumea nu mai înving!“* audiai la tot pasul, până şì pe femei, zicênd.

In Şard, în Ighiu şi satele din jur, în ziua alegerii Românii nostri, cu femei, cu copíi cu tot, au fost incapabili sĕ-şi vadă de trebile proprii, în frig ca acela toţi au petrecut ziua afară la stradă, aşteptând ştiri de la Ighiu, discutând sorţii luptei şi rugând ceriul sĕ verse tótă urgia sa peste cei ce nu 'şi fac datorinţa de Români şi creştini. De acelaşi neastîmpĕr erau cuprinse şì satele din jurul Abrudului. Sunt încredinţat, că în ziua de alegere ori a doua zi, bravele şerdene de aveau la îndemână pe păr. protopop unit din Zlatna, Montani, pe Todorescu din Feneş ori pe Ursa al nostru din Meteş, — îi făceau de rîs şi de batjocură.

Cu păr. protopop Iuliu Montani avem sĕ resolvăm o chestie fórte seriósă. Dsa când dl Dr. Vaida l'a cercetat, din curtoasie esagerată, *fără sĕ 'l róge, şi-a dat cuvêntul de onóre,* că la Ighiu are sĕ voteze cu dînsul. Onórea este supremul bun al omului în lumea acésta, Românul zice, că „de cât sĕ-ţi iase nume rĕu, mai bine ochii din cap“ şi „pe unde iasă cuvêntul iasă şì sufletul“. Posiţia ce păr. protopop Iuliu Montani, posiţia, ce cu atâta demnitate o ocupă în sinul unei biserici româneşti, interesul şi vaza acestei biserici, sentimentul de pudóre al opiniei publice româneşti, obştea română din tractul dsale, — noi toţi cerem sĕ se lămuréscă întrebarea, dacă este adevĕrat, că *la dsa ca preot şi protopop, cuvêntul de onóre nu e de cât vorbă gólă, nimic sfânt?*

Revenind la obiect constat încă odată, că toţi, inteliginţă şi popor, alegĕtori şi nealegĕtori, tineri şi bĕtrâni, bărbaţi şi femei, toţi eram nu ómenii de eri, alaltă-eri, ci cu totul alţii, de necredut cum eram.

Copíii din şcóla de stat din Şard, şì ei au făcut alegere de deputat, de-odată cu a nóstră din Ighiu, de o parte copíii de Român, de alta cei de Ungur şi de Jidan. Invingerea a fost pe partea băieţilor de Român, cari au scos pe Dr. Vaida de deputat cu maioritate de *două* voturi, acvirând şì câteva voturi străine.

Scriitoriul acestor şire în preséra alegerii a căutat, pe basa cifrelor comunicate lui comună de comună prin ómeni de încredere ai Drului Vaida, sĕ-şi dee sémă despre şansele luptei şi s'a convins, că ce-i drept, cu puţine voturi, dar' la sigur avem sĕ cădem. Acésta convingere a sa a comunicat'o colegilor cu cari era într'un cuartir, suflete bune şi zelóse, dar' cari l'au certat tótă nóptea din acésta cauză.

Am insistat a nume asupra stării nóstre sufleteşti înainte de alegere, de o parte pentru a se vedé starea politică puerilă, la care ne-a dus fie-iertata pasivitate, de altă parte pentru a înţelege nedumerirea inteliginţei, care avea cuvinte a se teme că o eventuală cădere a nóstră va avé un efect desastros pentru bunul nostru popor, care, după un entusiasm de nedescris înainte de alegere, — va cădé în celalalt estrem, se va crede neputincios, va cădé în desperare, şi pe viitoriu nu ne va mai da ascultare. Şi cu adevĕrat, după-ce resultatul alegerii a venit la cunoştinţa tuturor ai nostri, toţi au rĕmas încremeniţi, nu se auziau de cât suspinuri, oftate şi blăstĕmuri, graiul le-a stat tuturor. Starea acésta sufletéscă a fost însĕ de scurtă durată. In curênd ómenii se reculeg.

Imi vor pune glie pe gură şi tot nu voiu puté uita momentul acela sublim, când Drul Vaida, după alegere, adresându-se cu cuvinte de mulţămită şi îmbărbătare către alegĕtori, îşi descopere capul şi promite, că la proxima alegere, la sigur, earăşi are sĕ candideze. — Atunci am privit până în adâncul sufletului ţeranului nostru. Am vĕdut că ómenii acestia au o inimă de aur şi un suflet curat. Blăstĕmul din gura lor, pentru trădători, trebue sĕ fie foc ce mistuie şi arde până la rărunchi.

Am vĕdut atunci, că ómenii se credeau vinovaţi, şi se temeau, că ruşinea că am cădut vom arunca-o în sarcina lor, îi vom despreţuí pentru fraţii lor rĕtăciţi, nu vom mai sta cu ei de vorbă, pe viitoriu vor fi earăşi, ca pe vremea pasivităţii, oile nimĕnui, de tras şi împins pentru câţi toţi vênturăţéră.

Când s'au convins despre contrariul, sufletul lor şi-a regăsit cumpĕna cea dréptă, pe care o perduse un moment, inima lor s'a îmbărbătat în aşa mĕsură, de 'ţi era mai mare dragul. Nu voiu uita nici-odată acest moment sublim.

Venind acum la însuşi actul alegerii, constat, că ómenii nostri au fost instruaţi pe deplin despre dreptul ce 'l au ca alegĕtori. Şi numai unde preotul şi învĕţătoriul a trecut în tabăra duşmană, numai acolo s'a dus şì poporul, ba în multe casuri şì acolo poporul a fost cu noi.

Dar' sĕ vorbéscă cifrele, a căror vorbă mai bine sĕ prinde, şi sĕ dăm fie-cărui cu numele, ce e al seu, ca sĕ nu se facă nedreptate şi supĕrare.

De cercul Ighiului se ţin 34 de comune, cari dau 870 de alegĕtori. Maioritatea e română.

Ca bărbaţi de încredere Dr. Vaida a avut pe domnii: Dr. Laurenţiu Pop, advocat în Abrud, şi păr. Ioachim Totoianu, preot gr. cat. în Chişfalĕu.

Presidentul comisiei de alegere s'a purtat corect, dar' corteşii lui Werner, în special feciorul vicecomitelui Szász şi indispensabila gardă a notarilor, erau din cale afară mobili.

Votarea s'a petrecut precum urméză:

	au votat cu	
	Vaida	Werner
1. Ighiul, din 55 alegĕtori Au lipsit 10.	14	26
2. Bărăbanţul, din 68 alegĕtori Au lipsit 4.	14	50
3. Chişfalĕul, din 18 alegĕtori A lipsit 1.	16	1
4. Pâclişa, din 4 alegĕtori A lipsit preotul gr. or. N. Cado	—	3
5. Ţelna, din 8 alegĕtori Au lipsit 2.	5	1
6. Ighielul, din 5 alegĕtori A lipsit preotul gr. or. *Precup Costea.*	2	2
7. Bucerdea-ung., din 11 aleg. Au lipsit 2.	7	2
8. Bucerdea-rom., din 6 aleg. Au lipsit 2.	2	2
9. Intregalde, din 7 alegĕtori	—	7
10. Cricăul, din 31 „ Au lipsit 6.	16	9
11. Craiva, din 3 alegĕtori	2	1
12. Tribru, din 4 alegĕtori	2	2
13. Oiejdea, din 66 alegĕtori Au lipsit 8.	10	48
14. Sântimbru, din 17 alegĕtori Au lipsit 3.	11	3
15. Galthiul, din 7 alegĕtori A lipsit 1.	4	2
16. Coşlarul, din 6 alegĕtori Au lipsit 3.	—	3
17. Zlatna, din 154 alegĕtori Au lipsit 18.	20	116
18. Valea-Dosului, din 13 aleg. Au lipsit 2.	2	9
19. Trîmpoele, din 7 alegĕtori Au lipsit 2.	—	5
20. Pĕtrînjeni, din 17 alegĕtori Au lipsit 3.	11	3
21. Galaţi, din 10 alegĕtori Au lipsit 2.	2	6
22. Feneş, din 24 alegĕtori Au lipsit 3.	12	9
23. Presaca, din 13 alegĕtori Au lipsit 2.	7	4
24. Poiana, din 13 alegĕtori Au lipsit 2.	5	6
25. Meteş, din 23 alegĕtori Au lipsit 4.	3	16
26. Găureni, din 6 alegĕtori A lipsit 1	—	5
27. Tăuţ, din 20 alegĕtori Au lipsit 3.	14	3
28. Ampoiţa, din 8 alegĕtori Toţi.	7	1
29. Şard, din 42 alegĕtori Au lipsit 7.	21	14
30. Abrud-Sat, din 85 alegĕtori Au lipsit 6.	66	13
31. Cărpiniş, din 13 alegĕtori A lipsit 1.	10	2
32. Sohodol, din 12 alegĕtori A lipsit 1.	11	—
33. Bucium, din 74 alegĕtori Au lipsit 10.	58	6
34. Musca, din 20 alegĕtori Au lipsit 2.	15	3

Inainte de anunţarea orei de încheiere proporţia întrĕ voturi a fost plus 24 în favorul lui Dr. Werner, care cifră s'a urcat, după votarea ambelor reserve, la plus 35 tot în favorul lui Werner.

Şi aşa noi am căzut *cu ruşine,* ear' nu cu glorie, după cum le place unora a privi lucrul. Eu îi zic copilului pe nume, pentru-că e o ruşine, e culmea batjocurei şi superlativul tuturor scandalurilor, sĕ avem întrĕ noi atâtea, nu uscături, ci cadavre, cari infectéză aerul în jurul lor.

Căci morala cifrelor care este?

Cele 5 comune din jurul Abrudului au dat pentru Dr. Vaida 160 voturi, pentru Dr. Werner 24. Din aceste 24 voturi, româneşti sunt: 3 din *Muşca: Petru Alb* (mai bine şi-ar zice *Negru*), primariu, *Dumitru Hentea* şi *Dumitru Lazar.* Sunt ómeni cu obraze subţiri, cari au mers la Ighiu în căruţele plătite de Dr. Vaida! 3 din *Abrub-Sat: Manovici Ioan* tinĕrul, om, ce şi-a dat cuvêntul de onóre că va fi cu noi, adecă tot un fel de Montani.

Români! Omul acesta trăeşte din sudórea nóstră! Tot cu Werner a votat socrul lui Manovici, Sturza Simion şi Furdui Ioan-Puca.

Din Cărpiniş şi Sohodol n'am perdut nici un vot românesc.

In Bucium însĕ avem pe păr. Nicolae Adamoviciu, din Bucium Poeni, unicul preot în Munţi care şi-a uitat de sine. Omul acesta s'a dejosit până la atât, că a lucrat cu bani printrĕ poporenii sĕi *pentru Werner.*

In Bucium am perdut 4 voturi româneşti, tóte din Bucium-Poeni şi peste tot am avut din Munţi 10 oi rătăcite, restul de 14 voturi sunt străine.

Domnul Dr. Vaida luând cunoştinţă despre escelenta purtare a Moţilor, când s'a adresat către ei, după alegere, s'a crezut dator sĕ-şi descopere mai întâiu capul, apoi sĕ 'i agrăiască.

Din felul cum s'a făcut votarea se vede că forţa adversarilor este Zlatna, Ighiul, Bărăbanţul şi Oiejdea. Din aceste a avut Dr. Vaida 58 voturi, Dr. Werner 240, aşa, că noi numai atunci suntem siguri de învingere, dacă jurul Ighiului şi al Zlatnei se pórtă cinstit. Pe jurul Zlatnei *l'a lucrat* notariul Albini cu prea demnii sĕi fraţi Cismaşu şi Radu. Mărturisesc, că eu nu 'i pot înţelege de loc pe ómenii acestia. Gloria de a se înălţa cineva pe ruinele neamului propriu, aşa o glorie eu nu o pot înţelege. Elemente ca acestea, pentru noi, ar fi un căştig dacă ne-ar părăsí pe faţă cu bagagiu cu tot.

Sunt curios sĕ ştiu, dacă ómenii acestia au şì ei inimă ca noi ăştialalţi Români? şi dacă au, acea la dlor unde se află? Drul Recea din Zlatna ar puté sĕ ne lămuréscă în chestie, dacă dînsul nu s'ar fi *rĕcit* până sub zero faţă de interesele neamului sĕu.

---

pectul faţă de poporul român, care are cântări atât de drăguţe. — Ambele cântări, predate în Sibiiu şi de celebrul baritonist *Dumitru Popovici,* acum director al conservatoriului de la Bucureşti, au stirnit tunete de aplause, cari — nutrite şi de curentul sentimentelor naţionale ale tinerimei presente — nu mai voiau sĕ înceteze, în cât tenoristul N. Stefănescu a trebuit sĕ mai repeteze „Mândruliţă de la munte“ odată; ear' „Flueraşul“ de douĕ-ori. Dulceaţa în cântarea dlui Stefănescu apare mai bine în tonurile de sus; ear' cele mai jóse — de-şi în urma frigului şi a drumului era ceva rĕcit — a ştiut sĕ le reproducă în mod mulţămitor, fără sĕ se observe indisposiţia vocei.

Ca la toţi cântăreţii de la opere, aşa se observa şi la dsa, că abia se póte reţiné de la gesturile şi mişcările atât de indispensabile pe *larga bină* a operelor şi cari trebuesc mult moderate pe *îngusta tribună* din sala de concerte.

Pe mine special m'a fermecat mai mult cu *„Cântecul fluieraşului“*. Párea că din sufletul poporului român smulge o duiósă rugăminte către iubitul *fluieraş,* acest predilect instrument de musică naţională, rugându-l sĕ mai cânte

Versul cel cu foc
Ce-aduce noroc.

Fie, ca ăst cântec şi preste tot cântarea, sĕ aducă şì tinerului tenorist N. Stefănescu *„noroc“* în cariera începută.

*

Mai ruşinos s'au purtat satele Trîmpoele, Valea-Dosului, Meteş, Găureni, Poiana şi Intregalde.

Părintele Ludovic Jurca a subscris lista de candidare a lui Dr. Vaida, după aceea a umblat din casă 'n casă pe la alegĕtori, ca sau sĕ voteze cu Werner, sau sĕ rĕmână a casă. Aşa noi n'am avut nici un vot din Trîmpoele, că şi dînsul la gara din Zlatna s'a făcut camfor.

De Părintele Ursa din Meteş lumea 'şi face cruce; eu mĕ mir şi nu prea, pentru-că 'l cunosc din copilărie, îi cunosc şi capul, îi cunosc şi inima. In ziua alegerii a stat ascuns în Ighiu şi căderea nóstră o are pe inimă, cu Nestor, Montani, Todorescu, Jurca şi consortes.

S'au purtat brav: Chişfalăul, Tăuţul, Cricăul, Şardul, care a gĕzduit pe Munteni de nu le putem mulţămí îndeajuns, apoi Ampoiţa ş. a.

Dintrĕ preoţi au votat cu străinul: protopopul Montani din Zlatna, Todorescu din Feneş, Jurca din Bucerdea, Ciriac Raţ din Oiejdea, Ioan Nestor din Intrĕgalde, 5, toţi uniţi.

Au lipsit de la alegere: Nicolae Cado din Pâclişa, Precup Costea din Ighiel, Popescu din Valea-Dosului, Ludovic Jurca din Trîmpoele, Nicolae Adamoviciu din Bucium-Poeni, Cosma din B.-Muntari, şi Ioan Gligor din Vîntop, 7, gr. or., şi Clemente Papiu din Sântimbru, Iosif Şerban din Galthiu, Filip Pojar din Coşlar, 3, toţi gr. cat.

Părintele Duşa din Pĕtrângeni a fost la Ighiu, în curtea nóstrĕ, dar' de votat nu l'am putut [illegible] sĕ voteze. Se vede a fi tot un fel de Ursa. După alegere primarii din Bucium, Cărpeniş şi Sohodol, au căpĕtat cercetare disciplinară de la pretură! Au votat cu noi. Laudă lor.

Curênd după alegere primariul din Valea-Dosului, care votase cu străinul, a plecat cu scânduri pe ceea lume, ear cel din Trîmpoiele are minţile încurcate de atunci. Poporul crede că ăsta e degetul lui Dumnezeu.

Am făcut o icónă fidelă a celor petrecute, ca sĕ se ştie, că putrejunea unde e şi la vreme sĕ ne scăpăm de ea. Când cu vorbirea program a Drului Vaida în Abrud-sat, pare-mi-se păr. Sima a zis o vorbă ciudată, pe care acum, după alegere, o înţeleg şi mai bine şi aprob. Dînsul a zis, că pe Iuda tótă lumea îl judecă drept tipul trădătorului şi al omului de nimic, de-şi Iuda s'a purtat cinstit şi ca bărbat de caracter — după tradare. Toţi banii i-a dat înapoi, ştreang şi-a cumpĕrat din al sĕu, de copac n'a mai întrebat că al cui e! — Aşa privit lucrul, fără îndoială, în ziua de azi sunt ómeni mult mai nemernici, de cum a fost Iuda, căci n'au nici atâta omenie, câtă el a avut.

De aceea vorba lui Eminescu:

„Cine-a îndrăgit străinii,
„Mânca-i-ar inima cânii, —
„Mânca-i-ar casa pustia
„Şi neamul nemernicia!“

Moţul de baştină.

Un rĕspuns.

La articolul *„For legal“* din numĕrul 10 al ziariului nostru ne trimite dl *Dr. Dăianu* un rĕspuns mai lung, pe care îl publicăm în întregime, reservându-ne dreptul de a ne face reflexiunile necesare. Dăm loc rĕspunsului dlui *Dăianu* pentru a delătura de la noi până şi umbra parţialităţii. Cetitoriul îşi va forma apoi singur judecata, şi va găsí pe care parte e adevĕrul. Rĕspunsul dlui Dăianu e următoriul:

Autorul articolului „For legal“ din nrul 10 al foii dvóstre îmi face injuria (?) de a bĕnuí consecvenţa mea politică. Voind autorul sĕ scótă, că adunarea de la 10 Ian. n. s. c. ar fi fost conferenţa partidului naţional român, şi prin urmare for legal a decide activitatea în numele partidului, se provócă la conferenţa convocată de Dr. Raţiu pe 24 Oct. n. 1896. Şi ca sĕ ne combată cât mai uşor pe noi cei „nemulţămiţi“, cari n'am recunoscut adunarea din Sibiiu, zice, că motivele nóstre ar fi fost numai aceste două:

I. Conferenţa n'a fost convocată ca conferenţă naţională, ci ca adunare electorală;

II. Convocatorii n'au spus, că în calitate de membri ai comitetului naţional o convócă.

După ce articolul se întemeiază astfel pe premise false, natural că şi concluziunile lui sunt false. In interesul adevĕrului deci, daţi-mi voie a face următórele constatări sau rectificări.

1. Nu este adevĕrat că adunarea de la Sibiiu ar fi fost contenstată pe motivele cele două. In special nu de aceea a fost contestată, că n'a fost convocată ca „conferenţă naţională“, ci pentru-că n'au fost convocaţi delegaţii alegĕtorilor români aderenţi ai programului naţional, cum s'a făcut în trecut, ci au fost convocaţi „delegaţii români ai cercurilor electorale“, fără deosebire de partid. De aceea şi dl *Dr. Alexandru Mocsony*, în epistola cunoscută, a declarat că nu póte cunóşte conferenţa din Sibiiu, pentru-că nu conferenţa partidului e convocată, ci conferenţa delegaţilor fără privire la posiţiunea politică.

2. Adevĕrat, că noi unii, am esceptionat şi faptul, că convocătorii nu spun în ce calitate convócă conferenţa. Dacă în textul convocării nu se găseşte nici un indiciu despre caracterul conferenţei şi nici o urmă despre programul şi partidul naţional, am căutat sĕ aflăm aşa ceva măcar la convocători. Dar' Domniile lor au omis cu deadinsul a-şi arĕta calitatea.

Autorul articolului „For legal“ căutând sĕ scuze acésta omisiune intenţionată se provócă la Dr. Raţiu, care convocarea conferenţei plănuită pe 24 Oct. 1896 nu o subscrisese cu indicarea calităţii sale de *president*. Adevĕrat, ba eu pot adauge, că dl Dr. Raţiu a mai convocat o conferenţă, pe 15 Maiu n. 1896, şi şi convocarea aceleia a subscris-o pur şi simplu *„Dr. Ioan Raţiu“*.

Numai cât *„şi duo faciunt idem, non est idem“*. Iată pentru ce:

Dl Dr. Raţiu era *îndeobşte* cunoscut ca president al comitetului naţional. Asta nu se póte zice despre dl G. Pop de Băseşti.

Dr. Raţiu a figurat în publicitate de atâtea-ori, în conferenţe şi în alte locuri, în deosebi la procesul „Memorandului“, ca presidentul comitetului. Dl George Pop de Băseşti însĕ nicăiri nu s'a arătat ca „president“.

Dl Raţiu a fost cunoscut chiar şi de străini şi de autorităţi — în acte oficióse, ca presidentul comitetului. — Ear' cât pentru noi, Românii, la 1896 după isbucnirea „crisei“, când din vechiul comitet de 24 mai rĕmaseră 7, şi din cei 7 numai unul în Sibiiu, acest unul Dr. Raţiu, cu tot dreptul representa singur, căci secretariu nici nu avea, partidul naţional român. Aşa cât „Dreptatea“ de la 2 Iulie 1896 într'un articol, care pórtă tóte semnele inspiraţiunei dlui Alex. Mocsonyi putea scrie astfel:

„Intocmai precum avem sĕ ne ţinem strict de concluzele conferenţei de la 1892 în general, tot astfel avem şi în special sĕ privim pe însuşi comitetul alcătuit atunci, respective pe acei membrii ai lui, ca decidĕtori în afacerile nóstre, cari *nu au dezertat de la posturile lor*, ci au rĕmas fideli în continuarea activităţii şi misiunei lor, fie şi numai în teorie. Numĕrul acestora nu impórtă nimic, fie ei 10, 7, sau numai *unul* singur, abunăóră *numai dl president Raţiu*, el trebue recunoscut şi privit ca *representant legal şi îndreptăţit al comitetului nostru naţional*“.

Astfel stând lucrurile la 1896, dl Dr. Raţiu putea sĕ subscrie acte în numele comitetului fără a se numí „president“, şi totuşi fără a puté fi contestat. Mai cu sémă, că nu o făcea cu intenţiune nici pentru a ascunde partidul, nici a se ascunde pe sine, care şi în anul 1895 de două-ori a fost întemniţat pentru acte de acestea. — Şi totuşi trebue sĕ recunosc, s'au făcut şi atunci serióse obiecţiuni şi advertismente dlui Dr. Raţiu, pe cale privată. In deosebi dl Dr. Frâncu categoric a esceptionat feliul acesta de a subscrie. De altă parte trebue sĕ recunóscă ori şi cine, că ceea ce Dr. Raţiu nu indica la subscriere, — mai mult din un simţ abundant al conştiinţei de demnitate, ce o representa, — fără a afla de lipsă sĕ o mai accentueze — o marca cu atât mai bărbăteşte în însaşi actele ce subscria. Astfel în convocătoriul conferenţei de la 15 Maiu 1896 conchema espres pe *membrii conducători ai partidului naţional român* (v. „Tribuna“ nr. 88 – 1896), ear' în convocatorul conferenţei a doua din 1896, publicat şi în articolul „Telegrafului“, Dr. Raţiu zicea espres: „convoc *conferenţa electorală generală* a alegĕtorilor dietali români din *Transilvania* şi Ungaria *aderenţi ai programului stabilit în conferenţa generală ţinută în Sibiiu la anul 1881*“. — Şi ca sĕ nu se crédă cumva, că asta ar fi numai o adunare de alegĕtori, cum aranjaseră unii tot în Sibiiu la 1894, pe timpul când comitetul era intemniţat, Dr. Raţiu adăuga: „La acéstă conferenţă generală *sunt invitaţi* toţi bărbaţii de încredere designaţi de către cercurile electorale“.

(Va urma).

NOUTĂŢI

Din parlament. Dieta s'a deschis, cum am fost anunţat, Vineri la orele 10. A fost o şedinţă scurtă, de — cunoştinţă. Sâmbătă apoi s'a făcut adevĕrata deschidere, prin cetirea rescriptului preaînalt, care comunică deputaţilor, că M. Sa e împedecat sĕ facă deschiderea în persónă, declară deci deschisă dieta pe calea acésta, prin rescript. Deputaţii şi-au presentat apoi credenţionalele, şi s'au constituit în 9 secţiuni, pentru a face verificările. Proxima şedinţă Marţi.

*

Alegerile în România. Resultatul alegerilor pentru cameră la colegiul al doilea a fost următoriul în regatul român: din 70 mandate conservatorii au primit 63, liberalii 2. S'au declarat 5 balotajii. Sĕptĕmâna acésta se fac alegerile pentru senat.

*

Pentru „Róta de la Bĕlgrad“. Joi (16 Febr. st. n.) s'a pertractat la curtea de juraţi a tribunalului din Cluj procesul de „agitaţie“ intentat „Libertăţii“ din Orĕştie pentru poesia „Róta de la Bĕlgrad“ de V. E. Moldovan, publicată în numĕrul dto 2 Iulie a tr. Dl Valer I. Ioanovici, pe atunci redactor responsabil al „Libertăţii“, în urma verdictului de vinovăţie al curţii de juraţi a fost condamnat la *un an închisóre de stat şi 1000 coróne amendă.* Dl Ioanovici, care s'a presentat la pertractare fără apĕrătoriu, a anunţat contra sentinţei recurs de nulitate.

*

De la alegeri. Primim mai multe rectificări, cu privire la cele scrise în ziariul nostru despre decurgerea alegerilor în diferitele cercuri electorale. Lipsindu-ne locul, nu le putem da în întregire, ci estragem din ele esenţa lucrului.

Părintele *Ioan Patachi* din Berghin ne scrie, că e adevĕrat că a votat cu candidatul guvernului în Vinţul de-jos, însĕ nu e adevĕrat că ar fi avut pénă în pălărie şi steag ungurescu în mână, cum s'a scris în numĕrul 12 al ziariului nostru. Noi credem, că pĕcatul şi ruşinea e *votul dat*. Că cu steag şi pénă în pălărie, ori fără aceste semne decorative s'a făcut lucrul, e cu totul irelevant.

Despre părintele *Ioan Daian* din Sângătin ni-se scrie din o parte vrednică de credĕmênt, că în ziua alegerii din Vinţul-de-jos a fost într'adevĕr *bolnav*, şi astfel nu a meritat imputarea ce i-s'a făcut în numĕrul 12. Luăm act.

Funcţionarii români administrativi *aleşi* din cercul Sebeşului ne rógă sĕ constatăm, că au stat gata sĕ voteze cu candidatul naţional *Dr. Lemény* dacă isbânda causei atârna de la votul lor, conform înţelegerii ce s'a fost luat într'o consfătuire ţinută în ziua alegerii, la orele 4 şi jumĕtate, în hotelul Central. N'au votat însĕ, pentru-că cu votul lor nu puteau ajuta nimica. Nu e adevĕrat deci, că n'au putut fi capacitaţi sĕ-şi dee voturile pentru candidatul naţional român.

*

Petrecere cu dans în Sibiiu. Tinerimea română din Sibiiu va aranja o petrecere cu dans în 2 Martie st. n. în sala de la Unicum. Invitarea se va publica în numĕrul proxim.

*

Inceputul e făcut. Senatul francez a votat zilele trecute cu majoritate covêrşitóre de voturi (numai 39 au fost contra) proiectul de lege referitor la reducerea anilor de serviciu militar numai la *doi*. Inceputul e făcut deci şi credem că celelalte state europene se vor conforma.

*

Stipendiu pentru studiarea pomăritului. Comisiunea economică a comitatului Sibiiu publică concurs la un stipendiu de 190 coróne pentru cercetarea cursului de pomărit (îngrijirea şi păstrarea pómelor) de la şcóla economică din Mediaş, care durézä din 1 Martie st. n. până în 15 Decembre. Pot concura la acest stipendiu cetăţeni ai comitatului Sibiiu, cari sĕ fi absolvat cu succes bun cursurile şcólei economice din Mediaş. Cererile, adjustate cu atestat de cetăţenie, cu absolutoriu de la şcóla economică din Mediaş (eventual şi cu alte documente recomandatóre) şi scrise cu mâna proprie, sunt a se înainta la vicecomitele comitatului Sibiiu (adresate comisiunii economice a comitatului) cel mult până în 26 Februarie st. n. In cas de paupertate cererile nu trebuesc timbrate.

*

† Ilie Ciurugă, preot gr. ortodox, după lungi şi grele suferinţe, fiind împărtăşit cu sf. taine, şi-a dat nobilul suflet în mânile creatorului Sâmbătă, 5 Faur v. 1905, la 3½ ore diminéţa, în etate de 33 ani. Rĕmăşiţele pământeşti ale scumpului defunct se vor depune spre vecinică odihnă, Luni, 7 Faur st. v. 1905 la 1 oră p. m. în cimiteriul bisericei gr. ort. din Şeica-mare.

*

„Un program.“ Ultraşovinistul „Magyar Szó“ (Budapesta) pledând în primarticolul de Joi (16 Febr.) pentru introducerea votului electoral general, pentru-ca nu cumva „clericalii“ şi naţionalităţile sĕ ajungă la órecare posiţie în dietă în detrimentul hegemoniei magiarimei pretinde totodată esecutarea art. XX din 1848, confiscându-se averile bisericei rom. catolice şi ale bisericei române şi sêrbe; apoi — întrĕ alte multe zice că „din punct de vedere naţional tóte şcólele din ţéră trebuie prefăcute în şcólele magiare şi numai magiare. Invĕţători sĕ pótă fi numai cei eşiţi din şcóla magiară. Preoţi numai cei pregătiţi în şcóla magiară. Funcţionari publici numai cei cu cualificaţie curat magiară. Armata sĕ nu aibă altă limbă de serviciu, de cât numai pe cea magiară“... Şi alte bazaconii de acestea, mai lipsind numai pretensiunea, ca în casele de nebuni numai cei cu idei de acestea sĕ aibă drept a fi internaţi.

*

Iubileul ziariului „Egyetértés“. Ziariul kossuthist „Egyetértés“ (Budapesta) 'şi va serba în viitoriul apropiat iubileul de patruzeci ani de la prima apariţie. Din acest prilej redacţia numitului ziariu va scóte un numĕr iubilar în estensiune de 230—250 pagine, împodobit şi cu ilustraţiuni.

*

Concertul „reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu“, împreunat cu poştă humoristică şi joc, anunţat în unul din numerii anteriori, se va ţiné Sâmbătă (25 Februarie st. n.) în sala „Unicum“ cu următoriul program „Durerea Românului“, cor mixt de I. Crişan, cu solo de sopran, cântat de dşóra Eugenia Roman; „Coróna Moldovei“, cor bărbătesc de ***; „Doină“, cântată solo de dl P. Şerban; „Strugurel bătut de pétră“, cor pentru 3 voci de T. Popovici; „La fântână sub rozor“, cor mixt de A. Bena; „O rază lină“, duet de C. Porumbescu, cântat de dnii N. Işan şi N. Neagoe; „Marşul cântăreţilor“, cor bărb. de C. Porumbescu, şi „Ileana“, cor mixt de G. Musicescu. După concert urmézä dans. Inceputul la 8 ore séra. Taxa de intrare 1 corónă (insignii de dans pentru bărbaţi 50 filer). O parte a venitului e destinată fondului pentru „masa învĕţăceilor-meseriaşi români.“

*

Năpasta, piesa teatrală [illegible] *Caragiale*, va fi jucată în [illegible] probabil Joi, sĕptĕmâna acésta, la teatrul orăşenesc din Sibiiu. Rolurile sunt împărţite şi probele decurg.

*

Petrecere în Dobra. Inteligenţa română din Dobra învită la convenirea socială împreunată cu dans, ce va avé loc Sâmbătă, în 4 Martie st. n. 1905, în sala de la „Hotel Husariu.“ Inceputul la 8 ore séra. Venitul curat e destinat şcólei române din loc.

*

Pentru fondul „Masa învĕţăceilor-meseriaşi români“, întemeiat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, onorabila direcţiune a institutului de credit şi economii „Oraviţiana“ din Oraviţa a dăruit suma de 15 cor.

*

Avis. Onoratele oficii parochiale, cari au primit „Apelul“ nostru, sunt respectuos rugate a înapoia cu ori-ce resultat şi fără amânare lista de colectă pentru edificânda nóstră nouă biserică subsemnatului oficiu parochial gr. or. Sălciva-de-jos, la 3 Faur, 1905. *Romul Gomboş*, paroch gr. or.

*

Pedépsă aspră. Redactorul ziariului *„Pais“* din Madrid a fost dat în judecată petru calumnie şi vătĕmare de onóre, comise prin presă, la adresa Archiepiscopului *Nozalena* din Valencia. A fost aflat vinovat şi condamnat la trei ani închisóre, patru ani espulsare din Madrid, şi 3000 de pesete amendă în bani.

*

Domnului Müller Albert, Budapesta. V. Vadász u. 42/V. Am primit crucea inventată de dvóstră şi vĕ rog a primí nenumĕratele mele mulţămiri din inimă pentru ea, deóre ce în adevĕr prin invenţiunea dvóstră a venit tămăduirea mea. Rog pe bunul Dzeu sĕ Vĕ binecuvinteze pentru ea. Cu distinsă stimă *Dirkits Mátyás.* Acéstă scrisóre a primit'o adresatul ca inventatorul crucei electro magnetice R. B. nr. 86967, care are un efect deosebit vindecătoriu contra reumei, afecţiunilor astmatice, ţiuituri de urechi, sgârciuri de inimă etc.

[44] 1—2

Publicațiune.

In **19 Februarie** (4 Martie) **1905** la 10 ore a. m. **se va esarênda localul de boltă din edificiul școlei gr. or. din Avrig** pe cale de licitațiune publică.

Acest local se află în centrul comunei.

Oferte scrise se admit înainte de licitația verbală.

Condițiunile de licitare se află și se pot vedé până în ḑiua licitărei la presidentul comitetului parohial gr. or. din Avrig.

Avrig, în 4/17 Februarie 1905.

Ioan Nicolae,
pres. com. parohial.

Pentru domnii preoți!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu păreți tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului și cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conține 200 foi.

Prețul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

Apoteca

din

Bocșa-română (Románbogsán)

se dă în arêndă pe mai mulți ani

(30) 5—6

Zacharia Boiu

Frunze de laur

Poesii eroice din anii 1877—1878

Publicate de . . . .
Ioan Baptist Boiu.

Prețul 50 fileri plus porto postal.

Librăria archidiecesană.

Sbór'al nopții negru flutur ...

de M. Eminescu. — Romanță pentru voce și pian de **A. Bena.** Prețul cor. 1·50, porto 10 fil. Se capĕtă la Librăria archid.

* T. Popovici *

12 CÂNTECE DE ȘCÓLĂ

pentru 2 și 3 voci

PREȚUL fie-cărui caet 50 fil., plus 10 fileri porto

Editura Librăriei archidiecesane din Sibiiu-Nagyszeben

CUPRINSUL:

Caetul I, pentru 2 și 3 voci egale: 1. Rugăciune. 2. Cântec de primăvară. 3. Codrule frate de cruce. 4. Carul cu boi. 5. Ziua a apus. 6. Fetele casnice. 7. Țiganca. 8. Sunt fecior sdravĕn. 9. Eu mĕ duc codrul rĕmâne. 10. Imn ocasional. 11. Patru păstori. 12. Cântec la sf. Nicolae.

Caetul II: Cântece pe 2 voci: 1. Rugăciune. 2. In cireșar. 3. Cântec de primăvară. 4. Imnul unirii. 5. Marș vênătoresc. 6. Astăzi sicriul. — Cântece pe trei voci: 7. Strugurel bătut de pétră. 8. Cucule pénă galbenă. 9. Vivat țéra mea. 10. Imnul poporal. 11. Hora ostașilor. 12. Colindă.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Fên prima cualitate în cantitate mai mare **este de vînzare** în comuna G.-Hodák, stațiunea căii ferate Reghinul-săsesc (Szász-Régen).

Cupĕrătorii au a se adresa la dl advocat B. Pop de Harșianu, Sibiiu (Nagyszeben). [43] 1—3

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Frumosul roman

DUȘMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria archidiecesană.

Avis domnilor învĕțători!

De la Librăria archidiecesană se pot procura **Tabelele de intuițiune Hölzel**, adecă cele patru anotimpuri și casa țĕrănéscă, serie completă **33 cor.**, singuratice **6.60 cor.** plus porto 92 fileri.

A apărut:

Modele de cusături românești

de **Minerva Cosma.**

Prețul: Caetul I **50 fil.**, caetul II **1 cor.** plus porto 5 fileri.

Libraria archidiecesană.

Prin **Librăria archidiecesană** se pot procura diferite

ornate bisericești

Mustre și specificarea prețului gratis și franco.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Au apărut în **Tipografia archidiecesană**:

Noul abecedar de **Dr. Petru Șpan**
Prețul e 40 fileri.

Călăuza noului abecedar
De acelaș. — Prețul 20 fileri.

Se pot procura de la **Librăria archidiecesană.**

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor din direcțiune

și

Drepturile, datorințele și responsabilitatea comitetului de supraveghiare

de
Alfred Kormos
directorul revistei „Magyar Pénzügy“

Traduceri autorisate de
Constantin Popp
funcționariu la „Albina“ din Sibiiu.

☞ Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu**, cea dintâiu cu prețul de **3 cor.**, ear' cea din urmă cu prețul de **1 50 cor.**

P. T.

Avem onóre a Vĕ atrage atențiunea, că de acuma începênd **filiala Magazinului de cafea Julius Meinl** din Viena cu prăjitorie proprie, după cel mai nou sistem se află sub firma:

JULIUS MEINL

în **Sibiiu**

strada cisnădiei nr. 24.

Vĕ rugăm sĕ binevoiți a ne onora cu comandele D-Vóstre. (31) 4—10

☞ **Cereți catalogul prețurilor!**

Cărți bisericești.

ACAFTISTUL prea sf. Născĕtóre de Dumnezeu și alte rugăciuni, cu litere latine, ed. 1898, legat simplu cor. 1·70, legătură mai frumósă cor. 2·10, în piele roșie cor. 3·20, ediție de lux cor. 4 și cor. 5·20, peluche . . .	7·70
AGHIAZMATAR, broș. . . .	4·—
APOSTOLUL, lit. latine, ediție proprie 1900, broș. cor. 7, leg. în piele négră cor. 9·50, leg. în piele roșie cor. 11·50, ediție de lux broș.	8·—
(se légă conform dorinței comandatorului).	
BIBLIA ILUSTRATĂ, litere cirile, Testamentul vechiu și nou, nelegată cor. 10, legată . .	20·—
CAZANIA, cu litere latine, broș. 6, leg.	10·—
CHIRIACODROMION, neleg. cor. 12, legat	16·—
EVANGELIE, cu litere cirile, neleg. cor. 12, leg. cor. 20, fin legată cor. 33, în catifea roșie	112·—
EVANGELIE, cu litere latine, legată cor. 20, fin legată . .	33·—
EVHOLOGIU, cu lit. lat. (Molitvelnic), broș. cor. 8 80, legat	12·40
HIROTONIER pentru sf. de preoți, litere cirile, leg. . . .	4·—
LITURGIA sfântului Ioan Gură de Aur	1·—
LITURGIILE sf. păr. Ioan Crisostom, Vasile cel mare și Grigorie Teologul, broș. cor. 6, legat în pânză négră cor. 8, fin broș. cor. 8, legat în piele	9·—
MINEILE pe 12 luni, în 12 volume latine, broș. cor. 130, leg. în piele roșie cor. 172. Se vînd și în tomuri singuratice 1 volum broș. cor. 11, legat	14 50
MOLITVELNICUL BOGAT, ciril, neleg. cor. 3 60, leg. cor. 5, fin legat	6·—
OCTOICH MARE, ciril, neleg. cor. 20, legat	26·—
OCTOICH MARE, latin, nelegat cor. 22, legat	27·—
OCTOICH MIC, litere latine, ed. proprie, simplu legat cor. 1·60, în piele roșie cu copcii cor. 3·20, în piele négră cor. 4, în piele chagrin cor. 5·20, legături mai fine la comandă.	
OROLOGIUL CEL MARE, ciaslov bogat, cu lit. lat. broș. 24, leg.	34·—
CIASLOV (orologion), lit. latine, broș. cor. 2, leg. în pânză 2·40, legat în piele roșie cu copcii	4·—
PARACLISUL, Acaftistul și viéța sf. mare mucenic Dimitrie .	1·50
PENTICOSTARIU, ciril, nelegat cor. 12, legat	16·—
PENTICOSTARIU, latin, broș. cor. 8·80, legat	12·40
PSALTIREA, cu litere latine, broș. cor. 5·50, legată . . .	9·—
PSALTIREA, cu lit. latine, format mic, broș. 1·20, legată .	3·20
RÊNDUIALA CHIROTONIREI NOULUI EPISCOP, de A. bar. de Șaguna, cu litere cirile, legată	10·—
RÊNDUIALA LA SFINȚIREA BISERICILOR, cir., neleg. cor. 3, leg.	4·—
TÂLCUL EVANGELIILOR, cir. broșurat	2·—
TRIODUL CU STRAJNICUL, ciril, neleg. cor. 24, legat .	34·—
TRIODUL, latin, broș. cor. 22, leg.	27·—

Se pot procura de la

Libraria archidiecesană.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 15 Sibiiu, Joi 10/23 Februarie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Rĕspuns la rĕspuns.

Sibiiu, 22 Februarie n.

Nu se va supĕra dl Dăianu, aşa credem, că la locul acesta ne ocupăm cu rĕspunsul dsale, publicat în numĕrul trecut şi cel de faţă al ziariului nostru. Şi rĕspunzêndu-i dsale, rĕspundem şi altora.

Două puncte sunt, asupra cărora ţinem sĕ ajungem la înţelegere cu dl *Dăianu*, în care cunóştem şi recunóştem un bun şi credincios apĕrător al steagului naţional.

Ne spune dl *Dăianu*, că nu pentru aceea a fost contrariu conferenţei de la 10 Ianuarie a. c. pentru-că s'a convocat ca conferenţă *electorală*, nu ca conferenţă *naţională*, ci pentru-că s'au convocat la conferenţă alegĕtorii români *fără deosebire de partid*, ear' nu alegĕtorii cari stau pe basa programului naţional de la 1881.

Nu putem înţelege deosebirea. Noi credem că e acelaşi lucru, şi ce am afirmat noi, şi ce spune domnul *Dăianu*, numai cât noi am folosit mai puţine cuvinte.

Dar' sĕ nu fie acelaşi lucru. Şi sĕ fie *greşală mare* de formă aceea ce s'a făcut când au fost convocaţi *toţi* alegĕtorii români la conferenţă, nu numai cei credincioşi programului de la 1881. Intrebăm însĕ, greşala acésta *avut-a urmări rele pentru partid*? S'au presentat cumva la adunare alţi Români, de cât numai aderenţi ai partidului naţional român?

Pentru-că cine formézā partidul naţional român? Cei credincioşi programului de la 1881. A combătut cineva programul în conferenţa de la 10 Ianuarie? A eliminat conferenţa ceva din program? L'a mai îndulcit? Din contră, l'a mai înăsprit, prin enunciaţiunile făcute, din cari unele mai că puteau sĕ lipsiască.

Aşadar', dacă programul *a fost menţinut în întregime*, esprimându-se numai dorinţa de a fi luat în revisiune la proxima ocasiune, o revisiune din care nimeni nu póte şti dacă nu va eşí programul mai înăsprit, ear' nu mai îndulcit: se póte spune cu inimă curată că conferenţa din 10 Ianuarie a. c. chiar *electorală* fiind, ca tóte celelalte din trecut, n'a fost conferenţă *naţională*, din care au făcut parte numai membri ai partidului naţional român?

Noi credem că nu.

Al doilea punct asupra căruia voim sĕ ne înţelegem cu dl *Dăianu* este subscrierea convocătorilor. Dl *Dăianu* ne spune, că e adevĕrat, că nici *Dr. Ioan Raţiu,* fostul president al partidului naţional român, n'a subscris *„ca president“* învitările la cele două conferenţe naţionale convocate în anul 1896, dar' lumea *ştia* că Dr. Ioan Raţiu e president al partidului. Era recunoscut ca president, pe când dl *George Pop de Băseşti* nu era *president recunoscut* al partidului.

Sĕ fim sinceri şi sĕ spunem adevĕrul. N'a subscris Dr. Ioan Raţiu la 1896 *„ca president“* pentru-că se temea, că prin acésta va da ansă stăpânirei sĕ opréscă ţinerea conferenţelor convocate. Şi tot din acest motiv n'a subscris *„ca president“* de partid ori de comitet nici dl George Pop de Băseşti convocarea din anul acesta.

Bune intenţiuni au avut deci amêndoi.

Ce se atinge de faptul, că unul a fost *recunoscut*, altul *nerecunoscut* ca president de partid ori de comitet, părerea nóstră e următórea: dl George Pop de Băseşti era vicepresident în comitetul presidat de *Dr. Ioan Raţiu*, prin urmare, după mórtea acestuia *trebuia* sĕ 'i iee locul. Era atâta de natural lucrul acesta, încât *„Drapelul“* din Lugoj l'a şi proclamat president de partid imediat după mórtea D-rului Ioan *Raţiu*. Ce recunóştere mai trebuia? Şi apoi de cine avea sĕ fie recunoscut dl George Pop de Băseşti ca president? Dóră de guvern, ori de puterile europene? Nu. De aceia, cu cari împreună avea sĕ conducă partidul: de *membrii din comitet,* cari de fapt *l'au şi ales* president în locul regretatului Dr. Ioan Raţiu. Bineînţeles, membrii din comitetul pe care dl *Pop de Băseşti* l'a găsit *întregit.* Că bine, ori rĕu întregit, nu discutăm.

Dar' sĕ punem întrebarea astfeliu: dacă dl *Pop de Băseşti* subscria convocarea *„ca president“* de partid ori de comitet, prin acésta câştiga recunóşterea şi din partea dlui Daianu şi a celor de o părere cu dsa? Numai *de la subscriere* sĕ depindă óre recunóşterea unui president de partid? Şi dacă se pune treaba astfeliu în discuţie, că dl Pop n'a fost president *recunoscut*, atunci urmarea logică n'ar fi óre aceea, că n'a fost absolut de loc îndreptăţit sĕ convóce conferenţa? Dar' atunci cine era îndreptăţit sĕ o convóce?!

Şi acum încă un punct de înţelegere. Sĕ nu credem şi sĕ nu presupunem unii despre alţii rele tendinţe. Şi unii şi alţii nu voim de cât binele neamului. Numai cât unii pe o cale, alţii pe altă cale. Bunele intenţiuni le avem deci toţi, şi numai căile pe cari voim sĕ ne ducem poporul la bine sunt diferite. Dar' nici una din căile nóstre *nu e sigură*, pentru-că atunci am apuca toţi pe calea sigură.

Peste tot în politică nimic nu se face la sigur, nici un pas măcar. Fie-care pas e problematic. Ce se cere însĕ în politică este, sĕ fie făcut fie-care pas aşa, ca sĕ nu vină calea *închisă*, ci sĕ se pótă face un pas mai departe, fie înainte, fie la dreapta, fie la stânga. Numai îndĕrăt nu. Dar' nici pe loc sĕ nu se stee! Credinţa nóstră e deci, că făcêndu-se în politica românéscă pasul care s'a făcut prin decretarea activităţii, s'a făcut *un bun pas înainte*, pentru-că cel puţin s'a mişcat din loc chestia naţională, care acum póte sĕ fie pusă în discuţie acolo de unde lumea întrégă are sĕ iee cunoştinţă despre esistenţa ei. Dacă alt bine n'ar fi sĕ iese din politica de activitate, — şi noi la moment nici nu aşteptăm alt bine, — acesta singur e destul de mare.

Cătră alegĕtorii români din cercul Cehul-Silvaniei.

Scumpilor mei fraţi! Ca la biserică ne-am dus eri la Cehul-Silvaniei. Era vorba sĕ ne folosim de cel mai de căpetenie drept constituţional: sĕ ne alegem deputat, care în dieta ţĕrii sĕ spună durerile şi dorinţele nóstre. Mie mi-s'a dat cinstea sĕ fiu candidatul vostru şi am mers, după cum ştiţi, vesel şi mândru în fruntea vóstră, deóre-ce îmi ridea sufletul când v'am vĕdut că aţi înţeles glasul vremii şi mai toţi, în frunte cu preoţii şi cărturarii voştri, v'aţi înşiruit sĕ mergeţi a vĕ îndeplini cea mai înaltă datorinţă naţională: sĕ alegeţi deputat român.

Ce s'a întêmplat însĕ, îndată ce am ajuns în Cehul-Silvaniei? După ce gendarmii ne-au oprit pe loc în uliţa oraşului şi ne-au căutat până la piele, ca nu cumva sĕ avem la noi arme, după ce s'au luat bâtele până şi de la moşnegi, cari îşi împropteau bĕtrâneţa, acolo în faţa gendarmilor şi a cătanelor, cei puşi sĕ păzéscă buna rînduială şi viaţa ómenilor au asmuţat asupra nóstră cetele de bătăuşi aduşi şi din depărtări anume pentru acésta, şi au lăsat sĕ se arunce cu pari şi drugi de fer asupra nóstră, *cari n'aveam nimic în mâni.*

Cel dintâiu căruia i-s'a spart capul cu un par, sunt eu, om în vârstă de 70 ani, şi care de 50 de ani trăesc slugind comitatul nostru, interesele neamului şi patriei comune. Nemernicii n'au avut respect nici macar de pletele mele albe.

Peste 30 de inşi am fost roşiţi de sânge, ba unii în urma ranelor primite au ajuns chiar în gura morţii. Şi cu tóte acestea am rĕmas pe câmpul de luptă, în mijlocul haitelor sĕlbatice, voind sĕ ducem lupta până la sfîrşit. Când am vĕdut însĕ, că însuşi presidentul alegerei, baronul Diószeghy, pare a se bucura de cele petrecute şi n'a luat nici o mĕsură, ca viaţa poporului sĕ fie asigurată, şi după ce

---

FOIŞÒRĂ

„Românii şi Chinezii.“

In foiţa „Drapelului“ nr. 13 pseudonimul Paganello vorbind despre opul dlui profesor Comşa „Din ornamentica română“, face şi unele reflecţii la articolii apăruţi asupra aceluiaşi op în „Siebenbürgisch Deutsches-Tageblatt“ şi în „Bukarester Tagblatt“, reproduşi şi în „Telegraful Român“. Paganello stă la îndoială când dl Emil Sigerus afirmă, că în ornamentica română se găsesc motive de asemănare cu ornamenticele coptice-egiptene şi cu cele chinezeşti. De-şi nu am esitat sĕ ţin de esacte afirmaţiile dlui Sigerus despre care ştiu că de vre-o 30 de ani se ocupă cu studiarea ornamenticei ardeleneşti, totuşi am ţinut sĕ 'i fac o interpelaţie în chestia amintită. Mai ales ştiind, că dl Sigerus a scris acum 20 de ani deja în revista „Wiener Kunstchronik“ (1885) un articol asupra cătrinţelor româneşti. Pe urmă, din causă că dl Sigerus când a întemeiat museul carpatin (Siebenbürgisches Karpathenmuseum) — de altcum întâiul museu etnografic din Transilvania — la anul 1892 — a compus a nume pentru acest museu nişte albumuri cu modele din ornamentica română.

Adresându-mĕ dlui Sigerus, dsa mi-a dovedit afirmarea ce a făcut, arătându-mi în opul profesorului R. Rimich „Stil und Stilvergleichung“, tabela IV, figura 71, ornamente chinezeşti, cari de fapt congruează perfect cu brodăriile ce se pot observa la iile femeilor române. Pe urmă mi-a deschis cartea lui Frauenberger „Spitzenkunde“, în care la pag. 18 şi 19 sunt desemnate nişte ornamente textile coptice-egiptiene, cari încă am găsit că aduc mult cu ornamentele ce se pot vedé atât de des la [illegible] şi cătrinţele nóstre.

Cu tóte astea dl Sigerus m'a asigurat, că nici-odată n'a voit sĕ afirme că „Românii ar sta în vre-o legătură de înrudire cu Chinezii.“. — „Dacă autorul din „Drapelul“ totuşi îmi reproşézā o afirmaţiune atât [illegible] mi-ă“ — mi-a zis dsa — „atunci [illegible] putut sĕ i-se întêmple numai „[illegible] mare!“ In fine dl Sigerus mi [illegible] în articolul dsale din „Bukarester [illegible] (Rumänische Ornamentik) din [illegible] cât de anevoióse sunt scrută[illegible] asupra ornamenticei române [illegible] din causă, că ornamente[illegible] sesc la fórte multe po[illegible] dovadă a şi relevat vre-o câteva în articolul dsale.

Dar' dl Sigerus nu a afirmat, nici nu a atins măcar vre-odată presumpţiunea, ca şi cum întrĕ Români şi Chinezi ar esista o *afinitate mai estinsă de cât priveşte punctele de analogie întrĕ ornamenticele acestor popóre.*

Ermil Borcia.

„Ex tabulario nationis Saxonicae atque civitatis sedisque Cibiniensis.“

(Urmare)

12. Datézā din 11 Iunie anul 1467. [illegible] voivodul Valachiei rógă pe Sibieni, [illegible] dragul lui sĕ permită militarului (miles) numele Mancha (Manea), care pentru ser[illegible] sale fidele a fost donat din partea sa [illegible] Radu) cu 7 sate, fără ca sĕ plătéscă [illegible] sĕ mérgă prin cetatea lor încolo şi în[illegible], ca sĕ aducă pe tatăl sĕu, pe mamă sa, feciorii sĕi şi pe fetele sale, împreună cu lucrurile lor, — ear' în schimbul acesteia [illegible] face şi el o rĕsplată şi o binefacere mare“.

Datul e următoriul:

„Datum in castro Bokoresth, feria quinta in festo beati Barnabe appostoli, anno domini 1467. Originalul e în limba latină, sigilul e încă în stare destul de bună, céră roşie. Sigilul constă din 2 cercuri: în cercul prim la mijloc în posiţie verticală e un peşte, lângă el de ambele părţi 2 figuri de om până la brâu. Intrĕ cercul prim şi al doilea unele litere, cari nu se pot descifra, probabil însĕ, că e: Radu, voivodul.

13. Datézā din 13 Iulie anul 1468. Radul, tatăl voivodului şi ceialalţi judecători ai Rîmnicului (*Repez*) cătră Nicolae Rus primariul Sibiiului: „Deja de mai multe-ori iau scris ei lui, în causa datoriilor, pe cari au a le pretinde unii prietini şi fraţi, anume Ivan şi soţii lui, de la actualul judecător regesc Ladislau Hahn. Din causa acésta îl rógă în modul cel mai confidenţial, de a ajuta prietinilor şi fraţiior lor la dreptul lor şi la incassarea datoriilor. Dacă o va face, sĕ ştie că va fi bine; dacă nu o va face, sĕ ştie, că ei nu 'şi pot părăsí fraţii şi prietinii, şi nu vor permite, ca acestia sĕ sufere daune. Ear' celea, ce i-le va spune prietinul lor Benedict, sĕ le considere astfel, ca şi când i-lear fi spus ei însuşi scriitorii.

Datul e următoriul:

Datum in oppido nostro Repez, die biate Margarethe virginis et martiris anno domino millesimo cccc sexagesimo octavo“. Originalul e în limba latină, se observă vre-o câteva acelaşi president a ţinut ómenii noştri ca arestaţi, de alaltă-eri séra şi până eri diminéţa la orele 9, şi n'a lăsat, ca bărbaţii noştri de încredere sĕ vină în atingere cu poporul; când am vĕḑut că o parte însemnată de alegĕtori au fost luaţi la bătae sub ochii gendarmăriei şi a miliţiei, fără ca acesta sĕ iee mĕsuri pentru a vĕ cruţa viaţa vóstră şi a cărturarilor din mijlocul vostru:

Ne-am vĕḑut siliţi sĕ plecăm din cuibul de ticăloşii, rĕmânênd, ca pe calea legii sĕ ne căutăm drepturile, sĕ facem, ca alegerea sĕ fie nimicită, ear' criminalii rĕu-făcĕtori sĕ fie pedepsiţi în chipul cel mai aspru.

Am făcut în aceeaşi vreme arătare, atât la înaltul ministeriu, cât şi la Majestatea Sa Impĕratul şi Regele, arătând tóte fărădelegile sĕvêrşite în potriva nóstră.

Ne-am înţeles de asemenea cu deputaţii noştri români, Dr. T. Mihali şi Russu-Şirianu, cari au fost de faţă şi au vĕḑut tóte mişeliile întêmplate, sĕ desvălue în dietă şi sĕ céră şi acolo cât mai grabnic pedepsirea acelor vinovaţi.

Primiţi, scumpilor mei fraţi, mulţămirile mele călduróse pentru ostenelele vóstre şi pentru dragostea de neam, de care aţi dat dovadă.

Fiţi pe pace, căci noi, conducĕtorii voştri, nu vom cunóşte odihnă, nici astîmpăr, până ce nu vom duce sfânta nóstră causă la biruinţă.

Dumnezeu sĕ ne ajute!

Băseşti, 17 Februarie 1905.

George Pop de Băseşti.

Un rĕspuns.

(Fine.)

Mai este şi un alt moment hotăritor în chestie. Anume: atunci când Dr. Raţiu convoca în faţa alegerilor „conferenţa electorală generală" şi invita la ea pe *„bărbaţii de încredere"* delegaţi din cercuri, în acelaşi timp da ordin presidenţilor cluburilor, ca sĕ facă dispoziţiile de lipsă, pentru-ca fie-care cerc electoral sĕ-şi alégă bărbaţii sĕi de încredere. Ordinul acesta „Tribuna" l'a publicat în întregime deodată cu convocatoriul conferenţei, făcêndu-i o introducere, în care se zice: „După convocarea conferenţei, cel dintâi şi cel mai important lucru este ceea ce se aşteptă de la cercurile electorale... „De aici de la locul competent s'au făcut deja tóte dispoziţiile. Dl Dr. Ioan Raţiu, *presidentul comitetului central electoral*, a trimis tuturor presidenţilor cluburilor cercuale un avis oficios, provocându-i sĕ ieie tóte mĕsurile de lipsă. iată textul acestui avis..." Aşa se proceda la 1896. Ear' acum — şi aici zace diferenţa esenţială şi hotărîtóre întrĕ procedura dlui Dr. Raţiu şi ceea a dlui George Pop de Băseşti — *întâi:* S'au convocat delegaţii români ai cercurilor electorale, deci nu delegaţii partidului naţional român, ci Români aparţinători ori-cărui partid politic; — *al doilea*: S'a omis a se ordona alegeri publice de delegaţi, dar' s'au ordonat „alegeri secrete", făcute şi acestea ad libitum. — Urmarea a fost, că nicăiri nu s'au ales delegaţi în regulă. In unele locuri, e drept, că s'au făcut nişte adunări publice, fără deosebire de naţionalitate şi de partid, şi aici s'au designat delegaţi pentru o eventuală conferenţă nedeterminată. In alte părţi „delegaţii" au fost designaţi din adunările cluburilor comitatense, în cele mai multe locuri înse s'au ţinut chipu de conveniri private „sub absolută discreţiune", fără ca alegĕtorii sĕ aibă măcar idee de ceea ce se face în numele lor, ear' în restul cercurilor, care este maioritatea lor, nu s'a făcut nimic. Tot fapte acestea, cari par a fi fost anume făcute, ca sĕ împedece înfăţişarea adevĕraţilor representanţi ai partidului, de teamă ca nu cumva sĕ turbure apele acelora, cari au ticluit adunarea.

Cu totul altfel s'a procedat la 1896, când în tóte cercurile s'au făcut alegeri publice şi s'au ales delegaţi ai partidului, cărora li-s'au dat credenţionale de către cei în drept. Autorul articolului „For legal" frunzărind „Tribuna" din 1896 putea sĕ vadă, dacă voia, că zeci de numeri sunt plini de rapórte despre alegerile sĕvêrşite, pe când în ziarele din ăst an abia se vedea câte o notiţă.

3. Rĕmâne sĕ mai reflectez articolului „For legal" la punctul cu atitudinea „Dreptăţii". Adevĕrat, că la 1896 „Dreptatea" a luat posiţie ostilă contra conferenţei. Nu înse pentru-că nu ar fi recunoscut'o de conferenţă a partidului, sau dór' pentru-că convocarea a fost semnată numai simplu „Dr. Ioan Raţiu", ci din motive curat tactice. Anume „Dreptatea", în care se vĕdeau pe atunci două curente contrazicătóre — zicea, că conferenţa „nu va ajuta nimic scopului, eventual póte sĕ strice mult".

Lecţia ce „Tribuna" a dat'o atunci „Dreptăţii" a fost provocată prin împrejurarea, că „Dreptatea" a publicat „convocarea" fórte târziu — la loc ascuns şi bagatelisând. Nu înse pentru-că dór' ar fi contestat validitatea şi legalitatea conferenţei convocate.

Prin urmare, este evident, că eu ne-recunoscênd conferenţa de la „Unicum" de conferenţă a partidului, cum nu au recunoscut'o nici fruntaşii neamului ca Dr. A. Mocsonyi, Dr. A. Murĕşan şi alţii, — nu am urmat conduita „Dreptăţii", ci am urmat consecvent conduita mea de membru al partidului naţional, acelaş şi astăzi, ca şi la 1896, ca şi totdéuna. „Dreptatea" discuta la 1896 numai oportunitatea conferenţei de atunci, ear' eu contestam legalitatea şi validitatea conferenţei de la „Unicum". Prin urmare, cine vorbeşte aci de inconsecvenţă, se condamnă pe sine, ear' nu pe mine.

Cât pentru *disciplină*, cine îmi va face mie imputări de *nedisciplină*, care în totdéuna, şi în cele mai critice timpuri pentru partid, am representat şi am apĕrat disciplina? Póte aceia, cari au comis o serie de acte în prejudiţiul disciplinei de partid? Spre pildă dl Dr. Vlad, care a pus la cale, cum a pus, tótă conferenţa de la „Unicum", şi care ca membru al comitetului a încălcat faptic şi făţiş disciplina, candidându-se de deputat la Dobra cu părăsirea programului? sau dl George Pop de Băseşti, care a tolerat acésta faptică încălcare a disciplinei şi nici cu un cuvênt nu a reprobat actul de publică deserţiune? — Nu cred, că vor pomeni de *nedisciplină* tocmai cei vinovaţi, despre cari dl Mocsonyi în cunoscuta sa declaraţie a esprimat cea mai aspră osândă zicênd: „Eu nu mĕ pot pune la consfătuire cu angajamentul solidarităţii, şi cu acei domni, cari prin activitatea lor politică deja au spart solidaritatea naţională, şi despre cari n'am deci nici o garanţă, că óre ar respecta şi conclusele contrare dorinţelor lor".

Incheiu. Nu era vorba întrĕ noi sĕ apĕrăm pasivitatea şi sĕ combatem activitatea. Acésta avea loc numai într'o conferenţă a partidului naţional român. Ear' stare conferenţă nu s'a convocat şi nu s'a ţinut. Şi dacă „lumea" — cum zice „Telegraful" — judecă altfel de cât noi, şi trece înainte, poftéscă! Noi nici nu ne punem în calea lumii acesteia, nici nu ne luăm după ea. Din-potrivă, după adunarea din Sibiiu şi în tot decursul alegerilor ni-am impus cea mai strictă reservă. Ear' cât pentru viitoriu, nu de judecata lumii „Telegrafului" vom asculta, ci de vocea conştiinţei nóstre româneşti.

Dr. E. Dăianu.

Pentru catedrală.

„Reuniunea meseriaşilor români din Sibiiu" a colectat în sinul membrilor sĕi 129 coróne pentru catedrală, predând acésta sumă Esc. Sale Inaltpreasânţitului archiepiscop şi metropolit *Ioan* pe lângă următórea frumósă adresă:

„Escelenţa Vóstră, Inaltpreasfinţite Domnule archiepiscop şi metropolit. Prea bunul nostru Patron!

Infiinţată şi condusă de ómeni de ai bisericei şi stând neîncetat sub scutul ei, „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu", cea mai vechiă instituţiune de acest feliu la noi, [illegible] şi lucrézā cu stăruinţă la crearea [illegible] solidarea şi înflorirea unui stat al meseria[illegible] noştri cu credinţă şi devotament faţă [illegible] ţiune şi de biserică.

Acestea şi alte asemenea considerante au îndemnat pe harnicul membru al reuniunei nóstre, dl Petru Ilieş, măestru compactor, şi pe fiiul sĕu Scarlat, sodal compactor, cari conduşi şi de deosebită dragoste către reuniune şi către pavăza ei, biserica, sĕ confecţioneze şi sĕ dăruiascā reuniunii, cu scop de sortare întrĕ participanţii şedinţei nóstre literare a 12 a din 29 Decembre 1904, un numĕr de 160 obiecte de galanterie, ţinĕtóre de meseria lor.

Participanţii norocoşi la sortare au îmbiat sumele (în total 129 coróne) cuprinse în sulul din tubul alăturat, confecţionat şi el de dl Petru Ilieş, şi le-au destinat ca o mică picătură fondului măreţei Catedrale, acésta operă, ce cu litere de aur e înscrisă în cartea vieţii bunilor noştri patroni I. P. S. Domni archiepiscopi şi metropoliţi *Andreiu baron de Şaguna* şi *Ioan Metianu.*

Implorând binecuvêntare archieréscă asupra lucrărilor nóstre, închinate binelui obştesc, semnăm,

Sibiiu, 1 Ianuarie, 1905, cu fiiască supunere, Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu": Victor Tordăşianu, presidenţ, Stefan Duca, notariu ad hoc."

Sumă preţiósă este acésta pentru biserica nóstră, considerând nu mărimea ei, ci faptul că e adunată cu acul şi cu sula şi cu muncă grea, şi oferită din simţ curat şi dragoste către biserică şi instituţiunile ei. Cu-[illegible] deci, şi recomandabil e, ca şi ei sĕ [illegible] consideraţi şi sprijiniţi din partea biseri[illegible] instituţiunilor ei, dându-li-se preferinţă, [illegible] capacitate şi hărnicie, faţă cu meseriaşii [illegible] casuri de clădiri de biserici şi şcóle, [illegible] ale acestora şi alte lucrări ţinĕ-[illegible] ria lor. O zicem acésta, nu cu [illegible] riaşii noştri din Sibiiu, pe cari [illegible] ul i-a considerat, după pu-[illegible] pentru aranjamentul şi ad-[illegible] pentru cei din alte lo-[illegible] la cunoştinţă că la Sălişte, de pildă, cu ocasiunea adaptării şcólei, etc.. meseriaşii români de acolo ar fi fost preteraţi faţă cu întreprinzĕtorii străini.

Din Poiana-sărată.

— Inmormêntarea tinerului Ioan Micu. —

1 Februarie v.

In 25 Ianuarie a. c. firul telegrafic adus'a din Braşov trista ştire, ca fiul fruntaşului nostru comerciant George Micu, tinĕrul Ioan Micu, student în clasa II comercială din Braşov, a încetat subit din viaţă în vîrstă de 17 ani. Scumpele rĕmăşiţe, părinţii le-au transportat din Braşov la Poiana-sărată, pentru a fi aşezate în mormêntul familiei, lângă moşii sĕi. Inmormêntarea a avut loc Sâmbătă în 29 Ianuarie st. v., o înmormêntare cum puţine au mai avut loc în acéstă comună. Mult a contribuit la ridicarea actului solemn participarea a 9 (nouĕ) studenţi de la şcóla comercială din Braşov, cari neconsiderând nici depărtarea de 100 k'm., nici spesele, s'au grăbit în frunte cu prefectul lor a da onorul cel de pe urmă iubitului lor coleg, depunênd şi o frumósă cunună pe sicriul mortului.

Nu pot, de cât aici sĕ aduc laudă şi mulţămită dlui A. Vlaicu, directorul şcólei comerciale, care este autorul moral probabil şi fisic al venirei studenţilor la Poiana-sărată.

O mângăere a fost şi pentru nemângăiaţii părinţi ai mortului şi şi pentru noi, căci s'a dat o vie dovadă de dragoste colegială faţă de defunct, ceea-ce a impresionat şi pe popor şi pe străini.

Sicriul a fost ridicat şi transportat până la biserică — unde s'a ţinut serviciul religios — şi de aci la mormêntul nou-săpat, — de 6 studenţi în uniformă, ear' 3 au purtat corónele.

Lacrimi udat-au ochii tuturora vĕzênd rece şi fără suflare întins cadavrul tinĕrului iubit.

In biserică s'au ţinut două discursuri Cel dintâiu a vorbit tinĕrul prefect *N. Manole* în numele colegilor sĕi, cu vervă şi la înţelesul tuturor.

Al doilea discurs l'a rostit parochul locului, accentuând, că pierderea o sufĕr nu numai părinţii, ci şi parochia, biserica şi naţiunea, căci tinĕrul promitea a devení un factor folositoriu nouĕ tuturor.

Tóte sunt deşertăciune, tóte sunt trecĕtóre în lume. Tinĕrul Ioan Micu a fost, az nu mai este. In veci pomenirea lui!

Nu pot sĕ nu amintesc la acest loc, că cei 6 studenţi, prin ţinuta lor, prin purtarea lor, şi-au căştigat stima din partea tuturor, ear' şcólei comerciale, colegilor lor, cum şi profesorilor onóre deosebită.

Suntem mândri de atari tineri, de la cari ne putem aştepta că róde bune vor aduce la timpul sĕu naţiunei lor.

Un participant.

NOUTĂŢI

Crisa. Se crede că crisa va fi resolvată prin formarea unui guvern de transiţie, care va avé sĕ reguleze necesităţile de stat mai urgente, în prima linie eşirea din ex lex, şi că cu formarea cabinetului va fi încredinţat *Darányi Ignátz*, fost ministru de agricultură. Probabil apoi, că după ce va împliní noul guvern misiunea, se vor face alte alegeri.

*

† Eusebiu Stefanelli, redactor al ziariului „Deşteptarea" din Cernăuţi, a încetat din viaţă. Cu mórtea lui fraţii din Bucovina au perdut un bun apĕrătoriu al causei naţionale. Odihnéscă în pace!

*

Mandate protestate. Dintre mandatele deputaţilor români a fost protestat până acuma al dlui protopresbiter *Vasilie Dămian*, ales în Baia-de-Cri şi al dlui advocat *Dr. Stefan C. Po* ales în Şiria. N'a fost aflat apoi în regulă mandatul deputatului *Dr. Şerba* ales în Arpaş, care va fi predat comisiunei permanente verificatóre.

*

---

rĕmăşiţe de céră cafenie, cu care a fost sigilată epistola. Hârtia are marca: fórfecile, deore-ce la căpĕtul de jos se observă vîrfurile fórfecei.

14. Datézā din 1 Octobre anul 1468. Mathia regele Ungariei către toţi nobilii şi proprietarii din Transilvania, dar' cu deosebire către oficialii şi *toţi Românii* din districtul Făgăraşului şi al Omlaşului: „Saşii din cele 7 şi 2 districte s'au plâns lui pentru-că esistă unii întrĕ ei, cu deosebire Românii din districtul Făgăraşului şi al Omlaşului, cari îşi mână turmele de oi şi de vite pe pămêntul Saşilor, unde causézā Saşilor în vii, agri, păduri şi pe păşunile lor daune mari, şi că, dacă păzitorii pentru faptul acesta cu tot dreptul iau zălog şi pretind restituirea pagubei causate, îi ameninţă ciobanii cu foc, cu omor şi alte lucruri, cum sunt bătăile etc... El nu póte concede, ca Saşilor sĕ li-se facă astfel de lucruri şi le demandă cu tótă strictéţa, sĕ nu mai neliniştéscă în chipul acesta pe Saşi, şi sĕ nu mai mâne turmele lor în contra voinţei Saşilor pe păşunile acelora, de óre-ce în casul contrar proprietarii păşunilor pe basa libertăţii şi a drepturilor, ce le compet, pot sĕ-'şi apere teritoriul lor prin aceea, că le iau turmele. Şi prin acésta totodată demandă şi Voivodului şi Vicevoivodului, că în cas de lipsă sĕ 'i constrîngă cu puterea la respectarea poruncei acesteia".

15. Datézā din 2 Octobre anul 1468. Mathia, regele Ungariei, demandă, ca Românii sĕ nu plătéscă a 50 a,*) de óre-ce a 10-a o plătesc bisericelor; ear' dările regeşti le plătesc împreună cu Saşii.

16. Datézā din 4 Februarie anul 1469. „Radul, voivodul Valachiei, rógă pe senatul oraşului Sibiiu, ca sĕ spună credinciosului sĕu Mihail, pe care îl trimite la voivodul Transilvaniei anume Pongracz nobil de Dengeleg, că unde se află voivodul, ori sĕ-'l trimită împreună cu unul de ai lor la voivod".

Datul e următoriul:

„Datum in castro Bokoresth, die sabbato proximo post festum purificationis beate Marie virginis anno millesimo quadringentesimo sexagesimo nonno."

Originalul e în limba latină, a fost sigilat cu céră roşie.

(Va urma.)

---

*) Un fel de dare, adecă din venitele [illegible] trebuia sĕ deie a 50-a parte.

Onomastica dlui Partenie Cosma, sĕrbată Luni (20 Febr. n.) a dat prilej funcţionarilor „Albinei“ şi inteliginţei române din Sibiiu la o frumósă manifestaţiune de simpatie şi stimă faţă cu dl Cosma nu numai ca director al „Albinei“ şi fruntaş în viaţa nóstră publică socială şi bisericéscă, ci şi ca fostul politician ale cărui idei politice sunt îmbrăţişate acum de nou, prin reîntórcerea la politica activistă. In numele funcţionarilor „Albinei“, presentaţi în corpore, dl Cosma a fost felicitat prin Dr. Dumitru Stefan, care în o frumósă şi avêntată alocuţiune accentuând activitatea publică a dlui Cosma pe tóte terenele, dar' mai ales pe terenul bisericesc şi în trecut şi pe cel politic, scóte la ivélă faptul, că generaţiunea de acum acceptând politica activistă a ratificat corectitatea ideilor politice ale politicianului P. Cosma de acum treizeci de ani, şi zice, că pe lângă stima şi simpatia de care se bucură în societatea română pentru zelul şi rodnicia activităţii sale pe terenul bisericesc, economic şi social, mai concurge acum la ridicarea însemnătăţii acestei onomastice şi multămirea, că iată, i-s'a dat sĕ vadă reînviate ideile politice profesate de dsa.

Dl Cosma multămeşte emoţionat, şi declarând că în întréga sa viéţă a fost condus de idei activiste pe tóte terenele 'şi esprimă bucuria, că generaţiunea tineră, însufleţită în fine de aceste idei s'a pus pe lucru, şi 'i prevesteşte isbândă, căci *numai în muncă este viéţă*. In ce priveşte resultatele „Albinei“ declară că dsa numai a continuat opera începută de fericitul antecesor Visarion Roman, făcêndu-şi şi aci numai datorinţa, împreună cu ceilalţi factori.

*

Colonelul-auditor I. Mihălţianu, referent la tribunalul superior militar, la cerere proprie e trecut la pensie cu ziua de 1 Martie, conferindu-i-se gradul de general-auditor ad honores. Dl Mihălţianu ca pensionist va domicilia în Sibiiu.

*

Năpasta. Atragem atenţiunea publicului sibiian român asupra faptului, că mâne, Joi, se jócă pe scena teatrului orăşenesc din loc piesa *„Năpasta“* de *Caragiale*, tradusă în nemţeşte sub titlul „[illegible]“

Din parlament. Alegerile făcute eri, Marţi, s'au terminat cu învingerea oposiţiei unite. S'a ales president de cameră *Justh Gyula*, kossuthist, ear' vicepresidenţi *Bolgár Ferencz*, disident, şi *Rakovszky István*, din partidul poporal.

*

Pentru catedrală. Părintele Ioan *Câlnician*, paroch în Vălcelele-rele (tractul Haţeg) a dat la colecta pentru zidirea catedralei 100 coróne.

*

Magnat nou. Cum raportéză fóia oficială magiară în numĕrul de Dumineca trecută, M. Sa a numit membru al casei magnaţilor pe *Lánczy* Leó, presidentul camerei comerciale din Budapesta şi şef-directorul băncii industriale („Pesti Magyar Kereskedelmi Bank“) din Budapesta.

*

Jefuitorii oficiului de dare din Zelau, cari spărgênd cassele wertheimiane au furat 72.000 de corónе în bani gata şi peste jumĕtate milion în hârtii de valóre, au fost prinşi în Galiţia. Căpetenia bandei e un anume *Welmann*, cu locuinţă în Erdő-Száda (Sătmar), care însĕ în Galiţia şi Bucovina e cunoscut sub numele *Talismann*. Cei nouĕ membri ai bandei, arestaţi deja, au recunoscut că ei au comis şi furtul din Careii-mari şi cel din Reghin.

*

Arme pentru Bulgaria. O telegramă din Zemlin (Zimony) raportéză că prin gara de acolo au trecut Duminecă (19 Febr. n.) douĕzeci vagóne încărcate cu giulele, pentru Bulgaria.

*

„Frankl, nobil de Vasvár“. Fóia oficială magiară raportéză în numĕrul de Duminecă (19 Febr.), că M. Sa a conferit lui Frankl Gottlieb şi Frank Heinrich nobilitatea ungară cu predicatul „de Vasvár“ — „pentru meritele căştigate pe terenul comerciului şi industriei magiare de ferărie“. Noii nobili „de Vasvár“ sunt şefii firmei comerciale de ferărie „Frankl A. Hermann şi fiii“ din Budapesta.

Petrecere cu dans în Sibiiu. Tinerimea română din Sibiiu invită la petrecerea cu dans ce se va aranja în sala de la „Unicum“, la 2 Martie 1905 st. n. Inceputul la 8 ore séra. Intrarea: de familie 6 cor., de persónă 3 cor., loge 10 cor. Bilete se pot procura la librăria G. Meyer, loco, şi séra la cassă. Venitul curat e destinat pentru „Casa naţională“.

*

Funcţionarii de la tren din *Sibiiu* aranjéză în 4 Martie st. n. petrecere de dans la „Unicum“, împreunată cu representaţiune teatrală. Inceputul la 7 ore séra. Taxa de întrare: de persónă 1 cor. 50 fileri, de familie 4 corónе, loge 7 corónе.

*

Hymen. Romul *Platoş*, ales paroch în Turnişor, şi dşóra Măriòra *Doican*, învĕţătóre în Sebeşul-inferior, — fidanţaţi.

*

O capră de munte — 40.000 cor. Prinţul Hohenlohe şi-a procurat şi aşezat în grădina de animale din munţii Tatra câteva părechi de capre de munte, pentru prăsire. In luna trecută medicul Dr. Rudnay Sándor eşind la vênat şi întrând în revirul grădinei a puşcat o capră de acésta. Pentru prevaricaţie de vênat medicul a fost judecat la amendă de 200 cor., ear' ca despăgubire pentru capra puşcată domeniul pretinde 40.000 de corónе, pentru cari l'a şi dat în judecată.

*

Grevă în Timişóra. Lucrătorii de la fabrica de chibrite din Timişóra s'au pus toţi în grevă, pretinzênd îmbunătăţirea simbriei şi reducerea órelor de lucru.

*

Ucişi de esplosie. In minele de cărbuni din Birmingham (Anglia) ale firmei „Company-Virginia“ s'a întêmplat alaltăieri esplosie mare. Şeptesprezece lucrători au fost rupţi în bucăţi de puterea esplosiei, ear' alţi mulţi au murit astrucaţi sub ruine.

*

Ucis de taur. Proprietariul I. Kral din Bács-Almás, în timp ce supraveghia Sâmbătă împărţirea de nutreţ vitelor, a fost trântit jos şi spintecat de un taur. Kral a murit după agonie de câteva minute.

Lucru de 36 milióne. Ornamentarea de marmoră a casei magnaţilor e aşa de slabă, în cât columnatura s'a rupt Joi nóptea în trei locuri. In un loc s'a desfăcut de pe columnă o mare rotilă de marmoră, care în căderea ei a rupt o bancă, ear' din alt loc a căzut o mare bucată de pétră, care a deteriorat balustrada podiului presidenţial. „Egyetértés“ raportând despre acésta observă în mod ironic următórele: „Nici nu e nimic de mirare. Dór' noul palat al parlamentului a costat *numai 36 milióne*. Nu se póte deci pretinde, ca pentru aşa o sumă bagatelă sĕ fie tóte massive, durabile“.

Posta redacţiei.

Lyda, Arad. Primit cu multămită cele trimise. Vor urma pe rênd. Fóia am dispus sĕ vĕ mérgă.

Activistul în S. Nu ni-a scăpat din vedere observarea ziariului săsesc din loc. Dar' noi o înţelegem altcum. Deputaţii saşi trag nădejde că resolvarea crisei se va face cu coopesarea partidului liberal, şi astfel ei vor rĕmâné membri ai unui partid guvernamental, în ori-ce cas. De aceea nu pot sĕ facă causă comună cu Românii naţionalisti, ear' nu pentru-că ar accepta proiectul lui Berzeviczy.

NOU!
Verigile pentru bătături patent americane ale lui
Cook & Johnson.
Cel mai bun şi mai sigur mijloc al timpului present, de efect miraculos şi imediat alinător de dureri.
Se capĕtă în tóte farmaciile din Austro-Ungaria.
1 bucată în cuvertă 20 fil., 6 bucăţi în carton 1 cor.
Prin postă 20 fileri mai mult.
Deposit principal: Farmacistul Josif Török
Budapesta, VI. Király-utcza 12.
Deposit central pentru Austro-Ungaria:
(34) 2—18 „Zum Samariter“, Graz.

„ALBINA“, Institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Nr. 5521.

Domnii acţionari ai *institutului de credit şi de economii „Albina“* sunt invitaţi prin acésta în virtutea §-ului 20 din statutele societăţii la a

XXXII-a adunare generală ordinară

care se va ţiné în Sibiiu Sâmbătă în 25 Martie 1905 st. n. la 10 ore a. m. în casa institutului (strada Baier nr. 1) cu următórea

Ordine de zi:

1. Bilanţul anului de gestiune 1904 şi raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului net realisat conform bilanţului.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri culturale şi de binefacere.
4. Fixarea preţului marcelor de presenţă pentru anul curent.
5. Alegerea a 2 membri în direcţiune cu mandat pe 6 ani.

Domnii acţionari, cari voiesc a participa la adunarea generală în persónă sau prin plenipotenţiaţi în conformitate cu §§-ii 22, 23 şi 24 din statutele societăţii sunt rugaţi a-şi depune acţiile şi eventual dovezile de plenipotenţă cel mult până Mercuri în 22 Martie a. c. st. n. 6 ore p. m. la cassa centralei nóstre din Sibiiu sau a filialei din Braşov.

Depunerea acţiilor, respective a plenipotenţelor spre scopul indicat se póte face şi la institutele: „Bihoreana“ în Oradea-mare; „Bocşana“ în Bocşa-montană; „Furnica“ în Făgăraş; „Lipovana“ în Lipova; „Lugoşana“ în Lugoj; „Oraviciana“ în Oraviţa; „Patria“ in Blaj; „Silvania“ în Şimleu; „Timişana“ în Timişóra; „Victoria“ în Arad şi „Cassa de păstrare“ în Sălişte, în acest cas însĕ cel mult pănă Sâmbătă în 18 Martie a. c. st. n.

Sibiiu, în 11 Februarie 1905.

(46) 1—1

Direcţiunea.

A XXXII-a încheiere a Conturilor cu 31 Decembre 1904.

CONTUL BILANŢ.

Active		K f
Cassa în numărar		94,836·75
Monete		19,743·75
Cambii de bancă		8.547,919·16
Împrum. hipot. în scrisuri fonc.	5.514,811·30	
„ „ în numărar	329,357·68	5.844,168·98
Credite personale		1.684,628·50
Credite cambiale cu acoperire hipotecară		1.868,679·—
Credite de cont-curent		2.228,346·68
Avansuri pe efecte publice		64,299·—
Credite fixe		8,813·60
Împrumuturi pe producte		1,390·—
Casa institutului, realităţi dela gara Braşov şi diverse realităţi de vânzare		656,819·99
Efecte publice		2.922,167·17
Acţiuni dela diverse bănci		161,565·—
Efectele fondului de garanţie al scris. fonciare		547,684·—
Efectele fondului de penziuni al funcţionarilor institutului		3,000·—
Mobiliar	9,300·—	
după amortizare de	1,000·—	8,300·—
Diverse conturi debitoare		194,756·11
		24.857,117·69

Pasive		K f
Capital social:		
6000 acţiuni à K 200		1.200,000·—
Fondul de rezervă al acţionarilor		200,000·—
Fondul de garanţie al scrisurilor fonciare		500,000·—
Fondul special de rezervă		106,392·48
Fondul de penziuni al funcţionarilor		456,106·—
Depuneri spre fructificare		13.122,625·84
Scrisuri fonciare cu 5% în fiorini în circulaţiune	1.468,000·—	
Scrisuri fonc. cu 5% în coroane în circulaţiune	3.139,000·—	
Scrisuri fonciare cu 4½%	700,000·—	5.307,000·—
Scrisuri fonc. eşite la sorţi în circulaţiune		299,500·—
Cambii de bancă reescomptate		2.036,778·28
Diverse conturi creditoare		1,265,602·51
Dividende neridicate		2,268·—
Interese anticipate pro 1905		115,372·74
Profit net		245,471·84
		24.857,117·69

CONTUL PROFIT ŞI PERDERE.

Debit		K f
Interese:		
pentru depuneri spre fructificare	575,607·04	
„ scrisuri fonciare	251,658·26	
„ împrum. luate pe efecte	9,966·73	837,232·03
Spese:		
Salare	103,949·21	
Bani de cuartir	18,720·—	
Imprim., registre, porto, diverse	26,372·86	
Marce de prezenţă	9,010·—	158,052·07
Contribuţiune:		
directă	38,016·19	
10% dare la inter. dela depuneri	57,560·70	95,576·89
Amortizare din mobiliar		1,000·—
Profit net		245,471.84
		1.337,332·83

Credit		K f
Interese:		
dela cambii de bancă	456,439·76	
„ împrumuturi hipotecare	356,424·37	
„ credite personale	136,596·21	
„ efecte publice	156,748·27	
„ credite camb. cu acop. hip.	115,754·54	
„ credite de cont-curent	54,206·02	
„ avansuri pe efecte	4,555·73	
„ credite fixe şi împrumuturi pe producte	863·26	1.281,588·16
Chirii		22,326·49
Proviziuni		32,438·66
Profit la monete		979·52
		1.337,332·83

Sibiiu, 31 Decemvrie 1904.

Şuluţu m. p., prezidentul direcţiunei.
Dr. Roşca m. p., membru al direcţiunei.
St. Stroia m. p., membru al direcţiunei.
Cosma m. p., director executiv.
Iosif Lissai m. p., contabil-şef.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente şi le-am aflat în deplină regulă, şi în consonanţă cu registrele institutului.

Sibiiu, 18 Februarie 1905.

Comitetul de supraveghiare:

Dr. Ilarion Puşcariu m. p. **Mateiu Voileanu** m. p. **Nicolau Ivan** m. p. **Ioan Henteş** m. p. **Victor Fincu** m. p.

Epilepsia.

Cine sufere de epilepsie (nevoie), convulsiuni şi de alte morburi nervóse, sĕ céră broşură asupra acestora. Se capĕtă gratis şi franco prin „*priv. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.*“. (3) 45—52

Apoteca

din

Bocşa-română (Románbogsán)

se dă în arêndă pe mai mulţi ani

(30) 6—6

„ZLĂGNEANA“, institut de credit şi economíi, societate pe acţii în Zlagna.

Convocare.

Domnii acţionari ai *institutului de credit şi economíi „Zlăgneana‘‘, societate pe acţii* se convócă prin acésta la a

VII-a adunare generală ordinară,

conform §. 16 din statutele societăţii, pe **Sâmbătă la 11 Martie st. n. 1905,** la orele 10 a. m. eventual la **18 Martie st. n. 1905** în localul şcólei rom. greco-orientale din Zlagna cu următoriul

Program:

1. Raportul direcţiunii, bilanţul anual şi raportul comitetului de supraveghiare.
2. Impărţirea profitului curat.
3. Fixarea marcelor de presenţă pe anul 1903 pentru membrii direcţiunei şi ai comitetului de supraveghiare.
4. Alegerea unui membru în direcţiune conform §-ului 32 din statute.
5. Alegerea comitetului de supraveghiare pe un nou period de 3 ani.
6. Eventuale propuneri în sensul statutelor. (47) 1—1

Acei domni acţionari, cari voesc a participa cu vot decisiv la adunarea generală sunt poftiţi conf. §. 52 din statute, a-şi depune înainte de adunare acţiile scrise pe numele lor respective pe numele acelora, pe cari î represintă, precum şi documentele de plenipotenţă, la cassa societăţii în Zlagna, la „Albina din Sibiiu, la „Victoria“ din Arad, la „Făgeţana“ în Făget, la „Auraria“ din Abrud, la „Detunata“ în Bucium şi la „Buciuma“ în Bucium-Poeni.

Zlagna, 16 Februarie 1905.

Direcţiunea.

Contul Bilanţului

Activa		K f	Pasiva	K f
Cassa		2,218·60	Capital social	50,000·—
Escont		239,546·—	Depuneri	78,001·33
Imprumuturi hipotecare		5,126·—	Reescont	100,608·—
Imprumuturi pe obligaţiuni		863·—	Fond de reservă	7,309·17
Mobiliar	355·—		Tantieme neridicate	144 57
după amortis. de 10%	55·—	300·—	Dividendă neridicată	261·—
„Albina“ cont curent		1,185·—	Scop de binefaceri	333·54
Diversi debitori		1,229·52	Interese transit. anticipate	6,963 56
			Profit curat	6,846·95
		250,468 12		250,468·12

Contul Profit şi Perderi.

Debit.	K f	Credit.	K f
Interese după depuneri	4,184·89	Interese de escont	11,439·52
Chirie	533·34	„ „ împrumuturi hipotec.	160·90
Salare	2,500·—	„ „ „ pe oblig.	83·—
Contribuţie	1,855·62	Provisiuni	4,980·49
Dare după interesele depunerilor	418·48	Competinţă de scris	2,822·70
Marce de presenţă	660·—		
Porto postal	108·47		
Competinţă de timbru	72·78		
Spese	1,357·63		
10% amortisare din mobiliar	55·—		
5% fondului de reservă	341·10		
Abscrieri	552·35		
Profit curat	6 846 95		
	19,486·61		19,486·61

Zlagna, 31 Decembre 1904.

Emanuil Beşa m. p.
director esecutiv.

Stefan Păşculeţ m. p.
cassariu.

Iosif Goia m. p.
contabil.

Membrii direcţiunei:

Nicolae Cristea m. p.
president.

P. Popoviciu m. p.

Dominic Raţiu m. p. **Iosif Magda** m. p. **Victor Dămian** m. p.

Stefan Corpade m. p. **Petru Presecan** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am esaminat conturile presente şi le-am aflat în ordine.

Zlagna, la 16 Februarie 1905.

Ioan Lucăcel m. p.
president.

Petru Onea m. p. **Dionisie Costea** m. p.

Petru Hancheşiu m. p.

„CREDITUL“, institut de credit şi economii, societate pe acţii în Zerneşti.

Domnii acţionari ai *institutului de credit şi de economii „Creditul“, societate pe acţii*, se invită conform §§ lor 19 şi 20 ai statutelor societăţii, la

I-a adunare generală ordinară,

care se va ţiné în **Zerneşti** (localul institutului) **Sâmbătă la 4 Martie st. n. 1905** după amiazi la 1 oră.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcţiunii, bilanţul anului de gestiune 1904, şi raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului realisat conform bilanţului.
3. Alegerea comitetului de supraveghiare cu mandat pe 3 ani. (48) 1—1
4. Eventuale propuneri.

Zerneşti, în 6 Februarie 1905.

Direcţiunea.

„CREDITUL“, institut de credit şi economíi, societate pe acţii în Zerneşti.

Bilanţ cu 31 Decembre 1904.

Activa.		K f	Pasiva.	K f
Cassa în numĕrar		1,472 31	Capital social:	
Capital social, rate restante		10,950·—	800 acţii à 100 cor.	80,000·—
Cambii de bancă		131 813·—	Depuneri spre fructificare	58,439 61
Credite personale		20,372·—	Cambii de bancă reescontate	20,021·—
Mobiliar	995·26		Diverse conturi creditóre	222 91
după amortisare de	95 26	900·—	Interese anticipate pe anul 1905	2,894 10
Spese de fondare	969·70		Profit net	4,705·69
după amortisare de	193·70	776·—		
		166,283·31		166,283 31

Contul Profit şi Perderi.

Debit.		K f	Credit.		K f
Interese:			Interese:		
pentru depuneri spre fructificare		1,919 21	de la cambii de bancă	7566·74	
Spese:			de la credite personale	490·55	8,057 29
remuneraţiuni	500·—		Provisiuni		466·98
chiria biroului	320·—				
Div. spese mĕrunte şi porto	600 69	1,420 69			
Contribuţiuni		189·72			
Amortisări:					
din mobiliar	95 26				
din spese de fondare	193·70	288 96			
Profit net		4,705·69			
		8,524·27			8 524·17

Zerneşti, la 31 Decembre 1904.

N. Garoiu m. p.
president.

Iancu Meţianu m. p.
director esecutiv.

Nicolae Pană m. p.
contabil.

Ioan Dan m. p.
membru în direcţiune.

Ioan I. Comşa m. p.
membru în direcţiune.

Nicolae Guguian m. p.
membru în direcţiune.

Subsemnatul comitet am esaminat conturile presente şi le-am aflat în deplină ordine.

Zerneşti, la 5 Februarie 1905.

Comitetul de supraveghiare.

Ioan Strĕvoiu m. p. **Ioan Comşa Baiu** m. p. **Ioan Sperchez** m. p.

Bucur Meţian m. p.

„CRIŞANA“, societate de economii şi credit în Brad.

Contul Bilanţ cu 31 Decembre 1904.

Mérleg számla 1904. évi december hó 31.

Activa — Vagyon.		K f	Pasiva — Teher.		K f
Cassa — Készpénz		7,941·16	Părţi fundament. — Törzsbetétek		46,600·—
Escont — Váltótárcza		319,247·84	Fondul de res. — Tartalék alap		91,332·88
Obligaţiuni — Kötvény kölcsön		340,035·53	Fondul de res. special — Külön tartalék alap		3,435 22
Imprum. hip. — Jelzálog „		84,079·88	Depuneri — Betétek		678,005·84
Realităţi — Ingatlanok		64,093·62	Reescont — Visszleszámitolás		24,000·—
Mobiliar — Felszerelés	1014 01		Dividende neridicate — Fel nem vett osztalék		108·—
după 10% amort. — 10% leirás után	101·40	912 61	Creditori — Hitelezők		4,418 85
Depuneri proprii — Saját betétek		42,382 89	Inter. trans. ant. — Átmeneti kam.		10,396·26
Acţiuni — Részvények		2,000·—	Profit transpus — Átvitt nyereség	1715 96	
Anticipaţiuni — Előlegek		1,000·—	Profit curat — Tiszta nyereség	12901·28	14,617·24
Diversi debitori — Különf. adósok		11,220·76			
		872,914·29			872,914·29

Contul Profit şi Perdere.

Nyereség és veszteség számla.

Debit — Tartózik.		K f	Credit — Követel.	K f
Inter. de depun. — Betéti kamatok		35,726·31	Interese de escont — Leszámitolt kamatok	28,093·56
„ „ reescont — Visszleszámitolt kamatok		1,410 30	Interese de oblig. — Kötvény kam.	16,129 40
Salare — Fizetések		7,414 66	„ „ hip. — Jelzálog „	5,851·19
Spese div. — Különféle költségek		2,148·29	Provisiuni — Dijak	8,982·76
Contribuţiune — Adó		5,877·86	Diverse — Különtélék	5,382 81
10% dare după dep. — 10% adó betétek után		3,572·61	Chirii — Házbér	2,965·—
10% amort. din mobiliar — 10% felsz. leirás		101·40	Interese după depuneri proprii — Saját betétek után járókamat	2,547 99
Remuneraţiune — Jutalék		800·—	Profit transpus — Átvitt nyereség	1,715·96
Profit transpus — Átvitt nyereség	1715 96			
Profit curat — Tiszta nyereség	12901·28	14,617·24		
		71,668·67		71,668·67

Brad, în 31 Decembre 1904.

Petru Rimbaş m. p.
director esecutiv.

Alexandru Draia m. p.
cassariu.

A. Damian m. p.
contabil.

Direcţiunea — Az igazgatóság:

Vasilie Damian m. p.
presidentul direcţiunei.

Dr. Pavel Oprişa m. p.
v. president.

German Ioan m. p.

Roman Aron m. p. **Albu Stefan** m. p. **Nicolae Bedea** m. p.

Nicolae Obĕdău m. p. **Dionisiu Sida** m. p. **Câmpean Ioan** m. p.

Am esaminat contul present şi l-am aflat în deplină regulă şi în consonanţă cu registrele societăţii — Jelen számlát megvizsgáltuk és összehasonlitván azt a szövetkezet könyveivel, helyesnek és megegyezőnek találtuk.

Comitetul de supraveghiare — A felügyelő bizottság:

Petru Gligor m. p. **Dr. I. Radu** m. p. **Vasilie Bonea** m. p.

Ioan Perian m. p **Enea A. Joldea** m. p. (45) 1—1

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 16 Sibiiu, Sâmbată 12/25 Februarie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiasă.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei cr 30 fil. rêndul cu litere garmond

Crisa continuă.

Sibiiu, 24 Februarie n.

Oposiţia coalisată şi-a mĕsurat puterile cu partidul liberal Marţi şi Mercuri în dieta ţerii, cu ocasiunea alegerilor efectuite, şi a eşit biruitóre din luptă cu mare majoritate. A ales president pentru cameră, vice-presidenţi, notari şi membri în comisiuni, pe cine a voit, ómeni din sinul ei.

E stăpână deci oposiţia pe situaţie în dietă. Şi totuşi nu póte merge mai departe. A făcut alegerile pe placul ei şi ací s'a oprit. Dieta nu póte adecă funcţiona câtă vreme noul guvern nu este format, şi din întêmplare guvernul nu vine ales şi el din partea oposiţiei coalisate, ci vine *numit* din partea Corónei. De aceea, în şedinţa de Mercuri dieta a luat hotărîre sĕ nu mai ţină şedinţe până la formarea noului cabinet.

In acest stadiu se află astăzi crisa nóstră ministerială. Că noul guvern când va puté fi format, şi cum va fi format, nu ştie încă nimeni.

Era vorba de formarea unui guvern de transiţie, incolor, fără program politic, numai cu misiunea de a resolva chestiile urgente, aşa numitele necesităţi de stat, dar' ştirile mai próspete ne spun, că şi combinaţia acésta s'a dovedit a fi nerealisabilă.

Era scos pe plan *Darányi Ignácz*, fostul ministru de agricultură, ca şef al noului ministeriu, dar' *Darányi* a declinat de la sine acest onor înainte de a fi fost chemat la Viena pentru a primí însărcinare din partea Corónei sĕ formeze guvernul de transiţie. N'a aflat adecă spriginul necesar nici la unul din partidele mari din dietă. Oposiţia coalisată la început, ce e drept, s'a declarat gata sĕ 'l spriginéscă şi sĕ 'i voteze indemnisare pe patru luni, cu condiţiunea, sĕ facă înainte de espirarea indemnisării *reforma electorală*, când apoi oposiţia îi va vota şi contingentul de recruţi pe anul acesta, însĕ fără nici o urcare. Partidul liberal asemenea s'a arătat gata sĕ spriginéscă ministeriul lui *Darányi*, însĕ fără condiţiunea pusă de a face reforma electorală. Urmarea apoi a fost, că oposiţia unită s'a mai resgândit şi a zis, că *fără concesiuni esenţiale naţionale* nu sprigineşte nici un guvern.

Guvernul de transiţie, cel puţin guvernul presidat de *Darányi*, a murit deci înainte de a se naşte. Că ce combinaţie va urma acum, e greu de prevĕzut. La tot casul earăşi un guvern de transiţie, sub altă firmă (se vorbeşte de *Láng Lajós*, fostul ministru de comerciu), pentru că alt guvern nu se póte compune. Partidul liberal nu 'l póte da, pentru-că se află în minoritate în dietă, ear' oposiţia unită nu 'l póte forma, pentru-că nu o încredinţéză nime cu formarea cabinetului. Deosebirea de păreri e adecă prea mare încă întrĕ oposiţia unită şi Viena, şi sfetnicii Corónei nu pot fi luaţi din şirele ei, — cel puţin deocamdată. Şi aşa ne putem aştepta la eventualitatea, că nici peste o lună, şi póte nici peste douĕ luni sĕ nu avem guvern nou. Până atunci, fireşte, funcţionéză mai departe guvernul presidat de contele *Tisza*.

Signatura situaţiei ar fi deci următórea: Avem guvern provisoriu, care n'are majoritate parlamentară, fiind-că nu i-a dat-o unul din factorii constituţionali, poporul suveran, şi avem o majoritate parlamentară, care n'are guvern, pentru că al doilea factor constituţional, Coróna, nu póte sĕ 'l iee din şirele ei.

După atentat.

Din ştirile despre cele ce se petrec în Rusia după tragica mórte a mare-ducelui Sergie se pare că resunetul esplosiei ucigaşe din piaţa Moscvei, pe lângă panica ce a cuprins pe membrii casei domnitóre şi pe dignitarii de la conducerea agendelor de guvernare a produs şi un chaos în apreciarea situaţiei, în urma căruia se iau disposiţiuni apte mai mult a înverşuna spiritele, de cât a le calma.

Sfetnicii ţarului, în loc sĕ 'i clarifice că atentatul de la Moscva nu e incident trecĕtoriu, ci isbucnirea nemulţămirii masselor poporului, care póte prea uşor sĕ se repeteze, — cum şi pun în prospect scrisorile ameninţătóre trimise mare-ducilor Vladimir şi Alexis, şi cum arată demonstraţiunea de Luni a studenţilor universitari din Petersburg, — recurg la represalii crudele. Astfel, în Moscva, Petersburg şi celelalte centre poliţia face în ruptul capului perchisiţii domiciliare şi arestéză sute şi mii de ómeni, bănuiţi a fi în óre-care mod complici la atentatul din Moscva. Ear' în Lodz miliţia împuşcă la ómeni cu sutele. In una din zilele trecute soldaţii au prins adecă în Lodz 150 de lucrători şi fără nici o ascultare i-au împuşcat, în mod statarial.

Şi în timp ce detentorii puterii 'şi varsă asupra poporului furia prin asemenea acte de intimidare, nemulţămirea şi amărîciunea masselor creşte mereu, mişcarea revoluţionară prinde valuri tot mai mari şi — nimbul ţarului se şterge tot mai mult din conştiinţa supuşilor săi. Pe când în 22 Ianuarie mulţimea de lucrători cari plecaseră în deputaţiune la ţarul avea în fruntea convoiului *icóna ţarului*, alăturea cu sfânta cruce, după cele întêmplate de atunci încóci evlavia cu care „mujicul" (poporul de jos) cugeta la ţarul şi 'i rostea numele, s'a schimbat acum în ură şi dor de rĕsbunare.

Cu ocasiunea demonstraţiunilor portretul sĕu e rupt în bucăţi şi spulberat în vênt, însoţit de cuvinte de ocară şi de sunetele cântecului revoluţionar „Marsilesa", — cum s'a întêmplat acésta la demonstraţiunea de Luni din faţa universităţii din Petersburg.

In faţa acestor apariţiuni nu sunt greu de crezut deci ştirile cari spun că familia ţarului, împreună cu ţar cu tot, tremură de frică în palatul Ţarscoje-Selo şi n'are nici barem un cias de linişte; că pentru siguranţa ei s'a decretat stare de asediu pentru întreg ţinutul din jur de Ţarscoje-Selo; că palatul şi drumurile ce duc la el sunt formal asediate de miliţie; că mare-ducii se compórtă cu planul de a se refugia în străinătate, şi că mulţi din clasele superióre 'şi vênd averile şi părăsesc Rusia, de téma isbucnirii revoţiunei.

Şi nu e greu de crezut că în cuvintele rostite Marţi de preotul *Gapon* în Paris cu ocasiunea unui interviev avut cu un redactor de la „Libre Parole" póte sĕ fie mult adevĕr. Gapon a zis adecă următórele: „Acum totul s'a sfêrşit, ţarismul e mort, ţarul a încetat de a mai fi în ochii mujicului fiinţă sfântă, supraomenéscă. Va fi grozavă rĕsbunarea, căci e dór' dreptul firesc al omului, sĕ 'şi rĕsbune".

Acésta e icóna generală a situaţiei, lugubră, întunecată, şi prevestitóre — póte — de mari evenimente.

Aflase-va óre om, care prin tact şi înţelepciune sĕ întórcă spre bine cursul lor?...

Alegerea din Cehul-Silvaniei.

Se cunosc vinovaţi patrioţii din Cehul-Silvaniei, cari au făcut bravurósele acte de liberalism cu ocasiunea balotajului din 16 Ianuarie ţinut acolo, de aceea caută sĕ informeze fals opiniunea publică magiară despre starea lucrului, punênd vina pe — hoţul de păgubaş. Iată cum presintă ei lucrurile în colónele ziarului liberal „*Az Ujság*" din Budapesta:

„Alegerea din Cehul-Silvaniei constitue un cas din cele mai curióse în actuala campanie electorală. Partidul naţional român simţindu-se în minoritate evidentă, a recurs la ori-ce mijloc de intimidare, pentru-ca la votare sĕ învingă faţă de candidatul partidului liberal, aflător în covêrşitóre majoritate.

Pe lângă candidatul naţionalist *George Pop*, după cum am anunţat deja, au stat cu zel mai ales popii români, cari au ameninţat pe Români cu torturile iadului, în interesul partidului român. Aşa spuneau, că *acum Românii sunt stăpânii*, şi *cum va fi terminată*

FOIŞÓRĂ

„Ex tabulario nationis Saxonicae atque civitatis sedisque Cibiniensis."

(Urmare).

17. Datéză din 10 Martie anul 1469.

Voivodul Johann Pongrácz demândă senatului din Sibiiu în numele regelui, ca ei sĕ trimită ómeni în Valachia, căci el (Voivodul) a auzit din isvor autentic, că voivozii din Moldova şi Valachia se pregătesc de un rĕsboiu, şi prin ómenii lor (ai Sibienilor) sĕ 'şi căştige date sigure, şi sĕ le comunice imediat lui şi regelui. Pe vice-voivodul Johann de Rede l'a trimis cu însărcinarea de a conduce supravegherea peste alte ţinuturi ale ţerii; sub conducerea aceluia sĕ mérgă în cas de lipsă în rĕsboiu, chiar şi el se va grăbí spre ajutoriul şi apĕrarea lor.

18. Datéză din 25 April anul 1469.

Mathia, regele Ungariei, sancţionéză la rugarea cetăţeanului din Sibiiu şi a trimisului celor 7 şi 2 scaune săseşti următórele disposiţiuni:

„Dacă mână nobilii sau alţii aparţinĕtori altor clase, *cu deosebire Românii* din districtele Făgăraşului şi al Omlaşului, turmele lor de porci, oi sau alte vite în contra voinţei Saşilor amintiţi pe păşunile acelora (ale Saşilor) la păscut, şi prin acésta le causéză acelora daune prin vii, sĕmĕnături, păduri şi păşuni, au dreptul Saşii, ca *„vadium, olgariter Schutzung"* (adecă zălog, sau chizeşie) *la oi*:

prima-óră 2 berbeci („castrones") sau 2 oi, a dóua óră 4 berbeci sau 4 oi, a treia-óră 12 berbeci sau 12 oi.

la *porci*:

prima-óră 1 porc, a doua óră 2 porci, ear' a treia-óră tot de la 10 porci câte un porc, dar' trebue sĕ fie publicată deja de mai nainte oprirea păşunatului.

In casul însĕ că s'au causat daune pe sĕmĕnături, pe drumuri şi potece nóptea pe timp ploios, au Saşii dreptul a lua 12 berbeci sau oi ca *vadium* şi într'un astfel de cas pentru constatarea şi documentarea adevĕrului şi a faptei comise sĕ se ucidă în locul acela un miel, sau o óie, sau un porc, pentru-ca sângele curs de la animal sĕ facă imposibilă ori-ce negare a faptei. Dacă dauna causată e aşa de mare, în cât prin vadium nu se póte rebonifica, Saşii sunt în drept a 'şi lua despăgubirea întrégă. Dacă însĕ se împotrivesc *Românii* sau alţii cu forţa aşa de tare, că o despăgubire totală e imposibilă, atunci, cei-ce au suferit daune sĕ se adreseze cătră juraţi şi toţi locuitorii satului lor (al Saşilor); dacă acestia însĕ încă nu sunt în stare a lua despăgubirea, sĕ se adreseze la judecătorii şi toţi locuitorii scaunului lor (al Saşilor), şi în sfêrşit dacă nici acestia nu pot isprăví nimica, sĕ se adreseze şi sĕ céră ajutoriu de la cele 7 şi 2 scaune. Dacă acestia încă nu sunt destul de puternici, atunci sĕ céră ajutoriu de la Voivodul sau vice voivodul Transilvaniei.

Sub pedépsă de 1 marcă de argint sĕ nu cuteze nimenea din cele 7 şi 2 scaune a lua de păzitoriu de nópte pe un Român *sau sĕ 'i plătéscă încă şi simbrie.*

Dacă s'a furat vre-o vită sau altceva şi cei cu dauna au urmărit urmele până într'un orăşel sau sat, unde locuesc Saşi, Magiari sau alţi catolici (*„aut alii cristiani"*) sĕ li-se permită urmăritorilor, ca sĕ caute după lucrul furat prin case şi prin curţi; ear' dacă acestia (urmăritorii) nu voesc sĕ se mulţăméscă cu resultatul cercetărilor, le stă în drept acelor Saşi sau Magiari sau alţi catolici, a se desvinovăţi fie-care singuratic prin un jurămênt (numit *„jurămênt de curăţire"*) şi a declina de la ei ori-ce fel de responsabilitate.

Dacă însĕ urmele îi conduc pe urmăritori într'un orăşel sau sat, unde locuesc Românii, acestia (Românii) sunt datori a arăta urmele mai departe („vestigia estradare teneantur") şi în casul că acésta nu o pot face, şi urmăritorii depun jurămênt că au urmărit urmele până în satul acela, sunt siliţi Românii a plătí vita furată sau lucrul furat.

Urméză apoi regulele de judecătorie esclusive pentru Saşi, ei întrĕ ei; aşa d. e. când nu se ajută unul pe celalalt în cas când persóna sau proprietăţile vre-unui Sas sunt atacate.

19. Datéză din 8 Novembre 1469.

Nagu (Nagh, Nagho) palatinul Voivodului Valachiei, Radul, cătră senatul din Sibiiu: „Patru Greci din Valachia, au dat italianului Caşpar un cambiu pe numele lui Stefan Literatus din Braşov, pe care cambiu acesta (Literatus) îl declară de fals şi nu voeşte sĕ 'l accepteze. Ba ce e mai mult, pentru pedepsirea Grecilor a venit acesta în Valachia, unde i-a aflat (pe Greci) în Têrgovişte şi au fost citaţi cu toţii înaintea judecătoriei. In faţa juraţilor din Têrgovişte *Costa Spinchel* (*Costas pinchel*) şi *Ciriaco*, cum şi în faţa juraţilor din Braşov *Johann Goldschmidt* şi *Paul Keer* li-a pus întrebarea: „cu care drept au dat ei italianului Caşpar un cambiu pe numele lui (al lui Literatus)?"

alegerea, i-se va stórce sângele întregei viţe magiare. Preţul agitaţiei l'au plătit alegĕtorii din partidul liberal, dintrĕ cari înverşunaţii români au rănit pe mai mulţi, ear' pe unul l'au omorît."

Adecă aşa s'au întêmplat lucrurile! Curat fabula cu lupul şi mielul. Românii au turburat apele, nu aderenţii baronului Bornemisza! Dar' pare-că înţelegem ce voesc patrioţii din Cehul Silvaniei cu astfel de informaţiuni false. Inţelesul lor e următoriul: „Ne-aţi bătut, voi sĕlbaticilor de Români, dar' noi pentru acésta nu vĕ dăm în judecată. Sĕ nu ne daţi deci nici voi pe noi, şi mai ales sĕ nu protestaţi alegerea, la care voi n'aţi putut participa, pentru-că v'am împedecat noi".

Vor ştí însĕ Românii ce sĕ facă. De ce ne mirăm este, că fóie seriósă cum e „*Az Ujság*" póte sĕ publice în colónele ei scornituri atât de evidente ca aceea, că preoţii români au spus alegĕtorilor lor, că după alegere *va fi stors sângele întregei viţe magiare!* Unde este omul cu scaun la judecată, care *crede* că preoţii români au putut rostí cuvinte de acest inţeles? Unde e, pentru-că e vrednic de a fi arătat ca mare minune lumii întregi!

Politica de pasivitate.

Ziariul „*Secolul*" din Bucureşti vorbind în numĕrul de Mercuri, 9 Februarie v., despre situaţia politică din Ungaria, încurcată din cale afară, stabileşte importanţa pe care pot sĕ o căştige deputaţii români în dieta ţerii, dacă s'ar puté înţelege sĕ formeze toţi un partid; şi mai ales, dacă deputaţii români, în unire cu Slovacii şi cu Sêrbii, s'ar puté înţelege şi cu Saşii, ca toţi la olaltă sĕ formeze un grup parlamentar al naţionalităţilor nemagiare, grup de peste 30 deputaţi, şi scrie apoi astfel:

. . . „Avênd în vedere că 10 deputaţi constitue deja un grup parlamentar capabil de a lua iniţiativa unui proiect de lege, putem intrevedea de acum importanţa celor 17 deputaţi români în camera magiară. (Inţelege naţionaliştii şi liberalii împreună. Red.)

Acum putem sĕ ne dăm sémă ce perdere enormă a fost pentru fraţii nostri de peste munţi politica lor de pasivitate urmată de la 1867 până în anul trecut cu o rigiditate inflexibilă. Şi pentru ce aprópe 40 de ani o politică de pasivitate? De dragul unei chimere istorice: *a mult faimósei autonomii a Transilvaniei,* ce nu e compatibilă cu dualismul creat la 1867. Căci dacă Românii Transilvaniei ar fi recunoscut dualismul, atunci adio drepturi istorice ale autonomiei Transilvaniei! Ca şi cum aceste drepturi istorice, prin ele însele ar fi putut servi la ceva, ar fi putut întărí situaţiunea politică a Românilor în nişte timpuri când tóte statele au recunoscut dualismul austro-ungar; şi când a trecut vremea de a face *politică modernă curentă* cu drepturi istorice. Dar' şcóla istorică română de peste munţi s'a plasat pe mucegăitul pergament istoric al lui Leopold II, şi pentru drepturi *ab antiquo* a avut reaua inspiraţiune de a respinge propunerea ce a făcut-o contele Iuliu Andrássy, tatăl, oferind Românilor ardeleni 40—50 locuri de deputaţi, dacă vor renunţa la politica lor de pasivitate şi vor recunóste noua ordine de lucruri creată de la 1867 încóci.

Ce n'ar fi făcut un grup parlamentar curat românesc de cel puţin 40 de inşi în camera magiară? Câte legi şi disposiţiuni draconiane votate şi luate fără şi în contra Românilor de peste munţi, nu s'ar fi putut evita?

Dar' acum regrete tardive nu servesc la nimic. Sperăm că cei 17 deputaţi încet încet vor repara teribilele erori ale şcólei istorice transilvănene."

Pedepsele şcolare.

Fiind vorba de o cestiune primordială pentru cei ce se ocupă cu cultivarea tinerelor mlădiţe, voiu da unele amĕnunte despre modul cum are sĕ se facă aplicarea pedepselor în şcóla poporală.

Interesul ce se manifestă la tóte popórele faţă de copii şi educarea acelora ocupă cel mai de frunte loc întrĕ curentele culturale, de cari este străbătută viaţa actuală a societăţii omeneşti. Cestiunea educării copiilor este o cestiune vitală, şi una din cele mai însemnate, însemnată mai cu sémă pentru urmările ei binefăcĕtóre asupra vieţii morale a omenimii.

De la o resolvare raţională a acestei probleme va depinde atât *fericirea copilului,* cât şi a *societăţii* în mijlocul căreia va fi pus sĕ promoveze interesele *culturale umanitare.*

Sĕ consultăm pedagogia, ştiinţa căreia în materie 'i compete prima atenţiune.

Unul din cele mai ponderóse principii ale ei, de la aplicarea căruia atârnă fórte mult educaţiunea sănĕtósă şi bogată în resultate, este *considerarea scrupulósă a naturei celui educat.* Ori şi ce mijlóce, pe cari le va folosí educaţiunea, nu vor puté sĕ aibă efectul dorit când ele vor sta în directă oposiţie cu individualitatea celui educat. Ear' de altă parte, chiar şi mijlocul educativ de o valóre mai inferióră va produce efect numai când va merge mână în mână cu natura individuală a aceluia pe care vrem sĕ 'l educăm.

Studiată fiind odată individualitatea elevului, vom afla că unii de la fire sunt mai tari, alţii mai moi, unii fricoşi, alţii mai puţin fricoşi, unii sprinteni, alţii mai greoi în îndeplinirea diferitelor lucrări. Ori-cât s'ar trudi educătorul cu regularea funcţionării minţii elevului, nu totdeuna va ajunge la resultatul dorit, căci elevul încă din cruda copilărie manifestă o fire sĕlbatică, şi este inclinat mai mult la îndeplinirea rĕului, de cât a binelui, luând adese-ori direcţiuni contrare voinţei educătorului.

Pentru a 'l împedeca de a eşí din calea cea dréptă, este admis, ca în şcóla poporală sĕ fie supus elevul anumitor *pedepse şi restricţiuni.*

De la modul cum se face aplicarea diferitelor pedepse corporale atârnă în mare mĕsură succesul ori nesuccesul instruării în învĕţămêntul poporal.

Coborându-mĕ acum de la generalităţi la specialităţi, voiu lăsa sĕ urmeze unele amĕnunte despre modul cum ar fi sĕ se facă pedepsirea elevului.

In decursul instrucţiunii observându-se la elev óre-care neatenţiune, sau alt lucru nepermis, în'âiaşi dată este necesar a 'l fixa, ţinêndu-i privirea încordată şi impunêndu-i-se prin acésta témă şi respect. Dacă acésta nu va duce la resultat, urméză *admoniarea* (dojenirea) elevului, dar' acésta sĕ nu degenereze în batjocură sau în cuvinte de hulă.

Ear' când e vorba de pedepsirea copilului pentru negligenţă în studiu, o „*înfruntare*" făcută cu chibzuinţă, în cele mai multe casuri duce mai curênd la resultat de cât folosirea altor mijlóce. S'a constatat că o purcedere nenaturală din partea educătorului intimidéză pe elev, şi mai curênd ori mai târziu îl face renitent.

Când nici acest mijloc nu ar folosí, atunci se înfruntă copilul în faţa părinţilor, nepărtinindu-se din partea acestora, căci în cas contrar totul e zădărnicit.

Este lucru prea firesc, că voinţa elevului nu o putem îndrepta totdeuna în direcţiunea spre care tindem, precum putem sĕ dăm unei bucăţi de ghips ori-ce formă voim; dar' diferitele mijlóce ce ne stau la îndemână sunt a se folosí.

Luând acum în vedere şi disciplina, un pedagog a zis: „Bătăi multe, — disciplină rea; bătăi mai puţine, — disciplină mai bună; bătăi de tot puţine, disciplina cea mai bună!" Bătaia prea multă nici-odată sĕ nu fie mijloc de disciplinare. Invĕţătoriul care recurge des la bătaie, este sau prea leneş, sau prea slab.

De asemenea este cunoscută ca pedépsă *închiderea* elevului, când nu-şi împlineşte datorinţa faţă de şcólă. Nu 'i vorbă, îşi va fi avênd şi acésta părticica sa cea bună, dar' pedépsa acésta mai mult este de încunjurat de cât de preferit, din motivul, că închizêndu-se copilul mai de multe-ori, se dedă cu închisórea, suportându-o apoi cu cea mai mare uşurinţă.

In fine ar resta sĕ mai amintesc una, căreia i-se póte da întâietate tuturor celor până aci amintite, avêndu-şi în sine eficacitatea sa, şi a nume: *oprirea* copilului de la diferitele jocuri în timpul liber al instrucţiunii, fiind acésta pentru el o pedépsă grea de suportat, care 'i face totodată şi mustrare de cuget.

Nu se póte nega însĕ, că şcóla se va arăta *impotentă în faţa puterii influinţătóre a familiei,* şi nesprijinită de acésta nu va puté sĕ dee societăţii o generaţiune de model în caracter, cu ambiţiune de a face binele şi a evita rĕul, o generaţiune înzestrată cu calităţi eminente.

S'ar mai puté enumĕra aci încă şi alte modalităţi cu privire la aplicarea pedepselor în şcóla poporală, dar' deocamdată mĕ mărginesc numai la cele sus amintite, pe cari am ţinut necesar a le accentua în colónele acestui ziariu cetit de toţi învĕţătorii nostri, căci sunt de interes pentru aceia în a căror mână este pusă educaţiunea micilor copilaşi.

Nicolae Hamsea
învĕţătoriu român ort.

Oficială.

Consistoriul archidiecesan aşteptă:

1. ca onoraţii parochi sĕ dispună solvirea premiilor de asigurare,

2. oficiile protopresbiterale sĕ aşterna discul metropolitan de la 6 Ian. 1905 şi taxa cununaţilor pe anul 1904,

3. administratorii parochiali sĕ reguleze afacerea competinţelor fondului de pensiuni.

NOUTĂŢI

Camera română e compusă din 183 deputaţi, dintrĕ cari sunt: conservatori 154, liberali 12, junimişti 5. In 12 cercuri se face alegere nouă.

*

I P. S. Sa Metropolitul Primat al României, *Iosif Gheorghian,* care se află în străinătate pentru căutarea sănĕtăţii, este aşteptat pe la începutul lui Martie în ţară.

*

Alegerile pentru senatul român. Colegiul I a ales pentru senatul român 42 conservatori, 8 liberali, şi 3 junimişti. In şepte locuri balotaj.

*

† Dr. Victor Cupşa fost concipist ministerial, proprietariu, deputat la congresul naţional bisericesc gr. or. român etc., după grele suferinţe, împărtăşit fiind cu sfintele taine, a trecut la cele eterne Mercuri în 2/15 Februarie 1905 în etate de 39 ani şi în al 7-lea an al căsătoriei sale. Rĕmăşiţele pămênteşti ale defunctului s'au aşezat spre vecinică odihnă în cimiteriul din Cupşeni după ritul gr. or. român în 6/19 Februarie 1905, 10 a. m. — ear' parastasul s'a celebrat în 9/21 Februarie 1905. Il deplâng: Irma Cupşa născ. Fiedler, ca soţie, Samoil Cupşa, protopr. gr. or. şi Paraschiva, ca părinţi, Raveca Cupşa măr. Herman, Augustin Cupşa, teolog gr. or., Aurel Cupşa, teolog gr. or., ca soră şi fraţi, Teodor Herman, protopr. gr. or., Gavriil Hango, preot gr. or., ca cumnaţi, Victor Herman, jurist. Aurelia Herman, ca nepoţi.

*

Avis. Am onóre a încunoştinţa, că mi-am deschis cancelaria advocaţială în Blaj. *Dr. Daniil Szabo,* advocat.

*

Nu este graţiat! Ioan *Valaşek,* fost deputat slovac în ciclul trecut al dietei, fusese condamnat la un an închisóre de stat, pe motiv că în vorbirile ţinute alegĕtorilor cu ocasiunea alegerilor a agitat contra statului. In Novembre a. tr. şi-a început Valaşek osânda; ear' în luna trecută a înaintat cerere de graţiare pentru restul osândei. Cum cetim acum în ziarele din Budapesta, cererea nu i-s'a încuviinţat.

*

Agatha Bârsescu în America. Cetim în ziariul „*Fremdenblatt*" ca celebra nóstră artistă, dóra *Bârsescu,* e admirată şi aplaudată în *New-York,* pe scena teatrului american „*Groine-Place-Teater*". Fie-care păşire pe scenă e adevĕrat triumf artistic pentru artista nóstră, care e angajată din partea direcţiei numitului teatru până la 28 Februarie n. c.

*

Premiu pentru manual de „Morală". Episcopatul rom. cat. a fost publicat concurs la un premiu pentru cel mai bun manual de „Morală" pentru clasa VI gimnasială. Despre resultatul acestui concurs cancelaria primaţială publică în „Alkotmány" un comunicat, în care spune, că dintrĕ cinci manuscripte intrate la concurs nici unul nu a fost aflat vrednic de premiare. S'a dat însĕ permisiune elaboratului celui relativ mai bun, ca după îndreptările cerute de recensenţi sĕ pótă fi publicat la societatea Sf. Stefan. „Autorilor celorlalte patru elaborate le punem la disposiţie observările recensenţilor, pentru-ca cu luarea în considerare a acelora sĕ-şi pótă prelucra elaboratele şi în scopul esoperării concesiunii sĕ şi-le pótă presenta de nou comisiunii censurătóre" — zice comunicatul. Adecă, nici tipărirea nu se póte fără autorisare de la forul bisericesc.

*

Directorul căilor ferate din Congo e Român veritabil, îl chiamă *Antoniu Ionescu,* şi e originar din Ialomiţa. Săptămâna trecută a fost în România sĕ 'şi mai vadă patria şi sĕ 'şi reînnoiască paşportul, pentru-că de-şi splendid situat în Congo, nu vrea sĕ renunţe la calitatea de cetăţean român. Dl Ionescu şi-a făcut studiile acasă în România, apoi a studiat ingineria în *Bruxella,* de unde a mers în Congo. Acum va merge la Londra şi Liverpool, unde are sĕ lege nişte tratate în numele guvernului congolez.

*

E de interes a atrage atenţiunea tuturor pacienţilor de reumă şi podagră asupra renumitei alifii Zoltán, a cărei efect neîntrecut e dovedit prin mii de scrisori de mulţămită. Aşa d. e. majorul [illegible], canonicul Iosif Zsendovici, Dómna Dr. Joh. Weg, Dr. Richnaszky, Fodor Gábor, baronesa Stransky, contele Nyári, contele Keglevich, contele Auersperg, şi-au esprimat mulţămita şi recunoştinţa pentru acéstă alifie eminentă, accentuând că ei cu ajutoriul acesteia s'au mântuit de suferinţele de podagră şi reumă învechite. Sticla cu 2 cor. Se póte comanda din farmacia B. Zoltán, Budapesta, V. Szabadságtér.

*

Ei, Grecii, au rĕspuns: „când i-au dat cambiul s'au basat pe aceea, că italianul li-a spus lor, că el (Literatus) a vêndut piperul lor; ei nu susţin că el într'adevĕr l'a vêndut, căci acésta nu o ştiu, deóre-ce nu au fost de faţă, ci ştiu numai atâta, că lucrul acesta l'a spus italianul de vre-o câţiva ani." După scrutările judecătoreşti au venit juraţii cu partidele la el (la palatinul) în Bucureşti şi i'au mărturisit pe conştiinţa lor, că Stefan Literatus e nevinovat. El (palatinul) după ce s'a convins de adevĕrul informaţiunilor declară, că Stefan Literatus faţă cu italianul Caşpar e nevinovat, şi prin urmare îi rógă şi pe ei (senatul Sibiiului), ca sĕ elibereze pe Stefan Literatus de sub pretensiunea italianului Caşpar, pe motivul, că Stefan Literatus e nevinovat şi are el drept, nu italianul."

Datul ei este următoriul:

„Datum in castro Bokoresth, feria quarta proxima ante festum beati Martini episcopi et confessoris anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo nonno."

Originalul e în limba latină, dar' scris într'o limbă, cât nu se póte mai încurcată. E o epistolă închisă, a fost sigilată cu céră verde.

20. Datéză din 2 Iunie 1475. Vladislau Dracul („Dragolya") voevodul Valachiei către senatul din Sibiiu: „Nobilul Cristian Porkolab (Părcălab), credinciosul sĕu boieriu, va vení cu acéstă scrisóre la ei, ca sĕ se îngrijiască de o casă în mijlocul lor pentru el, din care causă îi rógă sĕ satisfacă acestei dorinţe, pe basa prietiniei celei vechi, ce esistă întrĕ ei. Căci în schimb, dacă o vor face, el le va resplătí nu cu servicii egale, ci cu servicii cu mult mai mari. Ear' celelalte le vor auzí ei verbal de la Porkolab, şi sĕ le crédă ca şi când le-ar zice el (adecă Voivodul).

Datul e următoriul:

„Ex Argyas, feria sexta proxima post festum invenerionis dextre beati Stephani protomartiris anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto."

Originalul e în limba latină. E epistolă închisă; a fost sigilată cu céră roşie, din care numai vre-o câteva sfărmituri mici mai esistă.

Datéză din 6 Iunie anul 1475. Mathia, regele Ungariei şi Boemiei, către primariul şi senatul oraşului Sibiiu: „Cu mare nemulţămire am înţeles, că cu tótă sentinţa adusă *întrĕ un Român şi un comerciant din Cluj* pentru piperiu falsificat, cari se adresară lui, şi au adus judecată şi spre mulţămirea comerciantului din Cluj, acesta totuşi a scos de la el (de la Mathia), tăinuind adevĕrata causă, un decret, pe basa căruia sĕ se revideze procesul şi *sĕ 'l aducă pe Român din nou în încurcături.* Deóre-ce însĕ e voia lui, ca ceea ce au hotărît odată după drept şi lege sĕ remână aşa, le interzice cu tótă stricteţa de a asculta de acel decret, scos de la el pe cale nedréptă, şi sĕ nu procédă judecătoreşte în chestia acésta, sub nici un fel de împrejurare.".

(Va urma.)

Rĕspuns. La scrisórea mai multor creştini din tractul Bradului, adresată I. P. Sale Domnului metropolit, sě respunde conform dorinţei, că parochiile lipsite de preoţi au dreptul şi datorinţa a şi arăta dorinţa lor consistoriului, care nu va întârzia a împlini justele dorinţe ale parochienilor.

*

Incassarea repartiţiilor bisericeşti. Ministrul de culte şi instrucţiune publica a dispus, că organele administrative sunt datóre sě incasseze restanţele de repartiţie (dare de cult) ale comunelor bisericeşti gr. or. române şi în casul că conspectele (listele) de repartiţie presentate lor sunt provĕzute numai cu sigilul oficiului protopopesc respectiv şi vidimate numai de protopopul concernent. Până acum organele administrative cereau, ca listele acestea sě fie vidimate (clausulate) şi de consistoriu.

*

Ómeni harnici. Principalul isvor de căştig al locuitorilor din Kecskemét, pe lângă agricultură e pomăritul, vieritul şi legumăritul. Şi nicăiri, în întrégă ţéra, nu se cultivă pomăritul şi legumăritul cu atâta pricepere şi stăruinţă ca la Kecskemét. De aceea sĕrăcia nici nu prea bate pe la uşile lor. Ear' pentru a ne face óre-care ideă despre căştigul ce-'l fac acesti ómeni cu vênzarea de póme şi legumi (zarzavaturi) e destul sě amintim, pe basa raportului anual publicat acum de „reuniunea economică din Kecskemét“, că în lunile Iunie—Octobre 1904 s'au esportat din Kecskemét *107.358 măji metrice de póme* pentru pieţele din Austria şi *32.530 mm.* pentru pieţele din străinătate. Cuantitatea cea mai mare a acestui considerabil esport au dat'o persecile şi strugurii de desert, apoi vişinele, merele şi prunele.

*

Al 64 lea! Cassariatul „Reuniunei române de înmormêntare din Sibiiu“ a solvit ajutoriul statutar după Ioan Banciu, zidar, fost membru al numitei Reuniuni.

Acesta este al 64-lea cas de mórte în sinul Reuniunii de înmormêntare sibiene.

*

Fabrică de zăhar în Banat. Economii din comitatul Timiş s'au hotărît sě înfiinţeze o fabrică de zăhar, spre a contrabalansa continua urcare a preţului zăharului. Cum cetim în „Alkotmány“, o grupă de bancari a şi oferit deja capitalul necesar, aşa că pentru realisarea planului mai restează numai asigurarea teritoriului pentru cultivarea napilor, fiind subscrise deja în acest scop 2000 de jugěre, ear' ce mai lipseşte avênd a se asigura în comitatele Timiş, Torontal şi Caraş-Severin prin intervenţia reuniunilor economice din respectivele comitate. Clădirea fabricei e plănuită pe anul 1906.

*

Fómete în Sêrbia. Aprópe de prin tóte ţinuturile Sêrbiei, deosebi însě din ţinutul Timoc sosesc la Belgrad ştiri de fómete. In scopul alinării lipsei locuitorilor guvernul a cumpĕrat mare cuantitate de cucuruz din Turcia, dar' fiind că nime nu a controlat marfa, cea mai mare parte din ea a sosit stricată — încinsă şi mucegăită, aşa că nu s'a putut întrebuinţa la nimic.

*

La ce te duce beţia! Duminecă (19 Februarie st. n.) fiind în comuna Cristian (în comitatul Braşov) două ospeţe, cătră séră flăcăul Ioan Achim Gană, după ce s'a îmbătat la ospĕţul la care fusese chemat, s'a dus la celalalt ospĕţ şi acolo amestecându-se printrĕ jucători a provocat cértă, în cursul căreia s'a repezit întrĕ ómeni şi a junghiat pe George Stinghe, cunoscut de toţi ómenii ca cel mai modest şi mai onest om din comună, care se băgase printrĕ cei împricinaţi, ca sĕ 'l împace. Ticălosul flăcău l'a junghiat din eróre, voind sě 'mplânte cuţitul în altul de lângă el. G. Stinghe lasă după el soţie tinĕră şi doi copilaşi. „Durerea o simte nefericita soţie, ear' comuna şi biserica deplânge pe un om model de pacinic, muncitoriu şi onest. Iată unde duce beţia, imoralitatea şi năravurile rele!“ — esclamă cu drept cuvênt corespondentul nostru.

*

Lume 'ntórsă! Regula e, ca nevestele sě aibă motive de ponos pentru-că bărbaţii petrec une-ori prea mult afară de caminul familiei, dar' că bărbaţii sě se plângă că nevăstuţele lor petrec mai mult afară de caminul familiei, de cât a casă, şi sě céră chiar intervenţie poliţială, — e ceva rar de tot. O raritate de acésta s'a întêmplat însě în Viena, de unde se raportézá, că a poliţia de acolo s'a făcut arătare contra câtorva dame de elită, că în fie care sară se adună la un loc anumit şi jócă hazard. Unul dintrĕ cei semnaţi în arătare se plânge că soţia sa în una din zilele trecute a mers a casă de la clubul de joc numai diminéţa la 6 ore.

*

In atenţiunea emigranţilor la America. Guvernul Ungariei a liberat călĕtoria la America şi prin Brema. Cine are pasportul predat pe la Fiume, acela póte călĕtorí şi prin Brema dacă are cartea de vapor prin Brema. Cine s'a decis a călĕtorí prin Brema la America, acela trebue negreşit sĕ trimită de a casă 20 coróne arvună; după primirea arvunei fie-căruia i-se trimite cartea de vapor. Lucrătorii cari sunt harnici şi sĕnĕtoşi, cari au biletul de tren plătit în America până la locul destinat şi cari pot arăta 50 coróne bani gata, aceia toţi sunt primiţi în America. Cine are cunoscuţi în America, se aducă adresa acelora cu sine. Cine are ochi bolnavi, sau alte rane trupeşti, mai bĕtrân de 50 ani, sau e arvunit în vre-o fabrică la lucru în America şi merge a nume la lucru reservat, pe acela îl înapoiază din America. In Ratibor, cum şi în Brema fie-care emigrant se visitéză, aşa că fie-care pe când vine în Brema pe vapor, póte fi primit în America.

Cronică teatrală.

Sibiiu, 24 Februarie n.

Pentru noi, Românii din Sibiiu, timpul din urmă a adus multe zile de sĕrbătóre. Curênd după producţiunea teatrală română dată de dl *Z. Bârsan*, am avut concertul Kneisel-Stefănescu, ear' eri séra am avut fericirea sĕ vedem representată pe scena teatrului orăşenesc din loc în traducere germană drama lui *I. L. Carageale*: *„Năpasta“*, asupra căreia critica nóstră literară şi-a spus cuvintele de laudă la timpul seu.

Drama acésta, de la apariţia ei până astăzi, a avut darul de a provoca multă frământare în lumea nóstră intelectuală. Unii critici de pe vremuri s'au ocupat de ea cu căldură, alţii o considerau ca regres pentru autorul *„Scrisorii pierdute“*. Apoi discuţiile s'au închiat cu recunóşterea valorii artistice a piesei.

Pe urmă cineva a ridicat o acusă de plagiat în contra *„Năpastei“*, căci insinuări se făcuseră deja de mai nainte. Faimosul proces al „plagiatului Caragiale“ va rĕmâné ca o pată degradătóre în analele culturii române. Drama însě s'a dovedit — şi pentru cei cari nu voiau sĕ admită lucrul acesta de mai demult — ca fiind *originală* şi *fórte meritorie*.

„Năpasta“ s'a tradus şi în nemţeşte şi s'a jucat în Berlin. Primirea i-a fost nefavorabilă, fie că Germanii ne cunosc prea puţin pentru a ne puté înţelege, fie că cronicile erau scrise de ómeni cu anume interese, — diametral opuse celor literare şi pur informătóre.

Dar' sĕ vedem ce ne înfăţişézá *„Năpasta“*?

Un om, *Dragomir*, a ucis pe bărbatul cel dintâiu al *Ancăi*, şi la un an după aceea şi-o ia de nevastă. Pentru acéstă crimă întêmplarea a făcut sĕ fie osândit la ocnă *Ioan*, un pădurar, care în urma maltratărilor îşi perde minţile. Anca bănueşte de omor pe Dragomir, şi cearcă sĕ se convingă, când iată vine Ioan, fugit din ocnă, ca sĕ 'i împrăştie bănuelile. Cu aflarea adevĕratului vinovat şi pedepsirea lui, se termină drama.

Carageale zugrăveşte remuşcările conştiinţei lui Dragomir, cu atât mai mari, cu cât simte că 'i bănuit. Frica de a nu se trada acum, când numai un an mai trebue sĕ păstreze taina; traiul rĕu care 'l duce cu Anca; vederea halului în care a ajuns Ioan cel nevinovat, şi crima însăşi, care 'l apasă şi 'l neliniştesce până şi în somn: tóte acestea îi conturbă echilibrul sufletesc şi 'l fac — când se vede în urmă dat pe mâna justiţiei — de i se întunecă mintea. Procesul acesta psichologic ni-l arată Carageale pas cu pas, cu o mare pĕtrundere, c'o fineţă de artist uimitóre, şi într'o limbă poporală, cumpĕtată, unică.

Acésta e drama în original.

In traducere însĕ ideia fundamentală e lăsată pe planul al doilea, şi în loc de *„Năpasta“* — das Verhängnis — avem altă dramă, *„Anca“*. Nu mai este numai a lui Carageale, ci şi a traducĕtoriului care a — *prelucrat'o.*

Iată întru cât, precum s'a putut vedé din representaţie: In actul I. lipseşte scena a IV, care e caracteristică pentru sentimentele Ancăi, faţă de învĕţătoriul George. Şi în loc de-a avé o Ancă, ale cărei fapte sĕ-şi aibă motivarea, precum e firesc, numai în setea de rĕsbunare pentru bărbatu-i ucis, avem una, care pare a lucra şi din alt motiv, iubirea faţă de George. Ear' acesta, în loc de a fi un instrument în mânile aceleia de care s'a drăgostit, apare ca un amant, fericit după prinderea lui Dragomir.

Tot din actul I. lipseşte scena VII, dar' din acéstă lipsă nu isvoreşte atâta neînţelegere a caracterelor şi a menirii persónelor.

In actul II. n'avem scena I. în care spune Anca, cum i-s'a „strecurat şi s'a înşirat îndelung, încet-încet, bănuială cu bănuială în suflet credinţa, că Dragomir e vinovat“ şi vedem cum încolţeşte în mintea ei gândul de a 'l omorî.

In sfêrşit finea scenei a III din acelaşi act earăşi a fost jertfită, şi deci n'avem de unde vedea, pentru ce 'l mai cruţă — fără intervenirea nevestii — Ioan pe Dragomir, după ce a aflat că de la el i-se trage tótă nefericirea.

Alte omiteri, mai mici, nu se pot arăta într'o cronică scurtă şi fără a avé traducerea la îndemână.

Faptul acesta ne miră, când ştim că traducĕtorul, dl *Adolf Flachs*, s'a mai ocupat de noi Românii şi de literatura nóstră, şi ne-a apreciat cu multă bunăvoinţă, dacă nu cu destulă dreptate. Era deci în stare sĕ înţelégă şi drama, şi sĕ cunóscă şi analizele, părerile scriitorilor noştri asupra ei.

Şi acum, sĕ revin asupra succesului dramei. Da, căci a fost un succes. Jocul actorilor a fost perfect, interpretarea justă şi cumpĕtată.

Dragomir (dl *G. Olmar*) de la început a arătat prin voce, prin ţinută, că are ceva greu pe inimă. In deosebi i-a succes sĕ redee cu pricepere stările în cari se esprimă jalea amară, copleşitóre, de un trecut, din ale cărui farmece, visate odinióră, n'a gustat şi nu va gusta: când spune Ancăi, că de n'ar fi cunoscut-o pe ea „hehe, ce om era sĕ fiu eu ... Dar' s'a dus ... acum e de geaba ... las o încurcată“ ... In scena, în care-i vedem venind beat de la crîşma Popii, erau şi unele accente false, dar' în schimb în scenele de la urmă a fost foarte bine.

Dşóra *H Wanke* în rolul Ancăi la începutul piesei părea nenaturală, dar' din ce în ce a isbutit sĕ se transpună în rolul unei femei, care de atâţia ani a adunat mult venin la inimă, şi care isbucneşte în mici alusii, în întrebări neaşteptate, menite tóte sĕ-i formeze o convingere din bănueli nesigure, aşa în cât la finea actului prim, când spune: „Aşa, dormi acuma ... Inchină-te, Dragomire, că se apropie ciasul!“ cu toţii eram răpiţi. Fără esagerare, tradând însĕ că se petrece un lucru mare în sufletul ei, îi erau mişcările pripite, nervóse, şi stăruitóre mai ales în căpăţinarea, cu care descóse pe Dragomir şi 'i stînge ori-ce nădejde de scăpare.

Intrarea pe scenă şi tot jocul dlui *L. Stärk* în rolul lui Ioan ocnaşul, au fost desĕvêrşite. Umbletul, mişcările încetinele şi nesigure, vorba, faţa smeardă şi suptă şi mai ales ochii aceia mari, privirile acelea aiurite de nebun, ne arătau deplin pe omul, care a suferit nespus de mult, pe care a greşit mórtea, că nu l'a secerat încă, dar' căruia — spre mângăierea nóstră, dacă i-a dat Dzeu greutatea, i-a luat cumpĕna. Cuvintele, rostite rar şi semnificativ, plânsul natural, când îi imputa lui Dragomir, că de ce n'a venit la ocnă sĕ 'l scape pe el, nevinovatul, şi mai presus de tóte spasmurile agoniei, după ce s'a înjunghiat, tóte au fost neîntrecute.

Rolul lui George e neînsemnat, dar' atâta cât este, dl *A. Lechner* l'a jucat corect, afară póte de unele accente prea sentimentale în gura şi în gesturile unui învĕţătoriu într'un sat de munte, în faţa unei ţerance.

Se vede deci, că actorii au studiat bine, temeinic piesa, şi s'au achitat pe deplin mulţămitor de rolurile lor.

Şi când vedeam portul *nostru* pitoresc, şi când spunea Ioan cu simplitate: „Pe urmă vere, m'am dus la fântâna de sub deal şi-am pus doniţele jos... Ei! Era frumos şi cald... şi era pădurea singură... dór' într'o tufă fluera de departe o mierlă...“ cei mai mulţi am tresărit de acelaşi fior, de acelaşi gând: când, când vom avé negrăita fericire de a ne vedé operele dramatice representate de artistii noştri, în limba nóstră, cu tóte frumuseţile ei, cari ori-cum, se perd în parte prin traducere?...

Actorii principali, dnii *Stärk* şi *Olmar*, apoi dşóra *Wanke*, au fost aplaudaţi cu frenesie şi de nenumĕrate ori chemaţi la rampă, ear' dşóra *Wanke* a primit un frumos buchet de flori. Români au fost mulţi la teatru.

Ioan Paltin.

Cărţi şi reviste.

„Bureţii comuni (schizophyta, eumycetes)“, studiu de Dr. Ambrosiu *Cheţan*, profesor în Blaj, tractând în stil poporal despre bacterii şi drojdii, mucegaiuri, bureţii prăvoşi şi folticoşi şi despre bureţii cărnoşi sau cu pălărie (bureţii adevĕraţi). Pentru mai uşóră înţelegere sunt intercalate în text şi ilustraţiuni numĕróse. Cartea acésta a dlui Cheţan, de bun folos pentru a şti deosebi în câtva bureţii inofensivi de bureţii veninoşi şi stricăcioşi, a apărut în tipografia seminariului archidiecesan gr. cat. din Blaj şi costă 1 cor.

*

„Candela“, revistă bisericéscă-literară bucovinénă, redactată în Cernăuţi de profesorul Dr. Emilian Voiutschi şi cons. consistorial Alexandru Manastyrski, a apărut pe Februarie (fasc. 2, anul de esistinţă XXIV) cu următoriul sumariu: Asemănările şi deosebirile dintrĕ buddhism şi creştinism, studiu apologetic, de Dr. Vasilie Găina (urmare din fascicolii anteriori); Istoria şi literatura moralei creştine de la finea timpului apostolic până la Constantin cel Mare, studiu de Dr. E. Voiutschi (urmare); Genesa, introducere şi comentariu, de Dr. V. Tarnavski (urmare); apoi obligatul text rusesc pentru preoţimea rutênă a archidiecesei, şi în fine ştiri şi comunicări de interes bisericesc.

„Candela“ apare în fascicoli lunari şi costă 8 coróne pe an. Birourile redacţiei şi administraţiei sunt în residenţa archiepiscopéscă.

Viaţă socială.

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, invită la concertul împreunat cu postă umoristică şi joc, ce se va arangia Sâmbătă, la 25 Eebruarre n. 1905 în „Unicum“. Corurile se dirigézá de dl Candid Popa, învĕţătoriu la şcóla de aplicaţie de pe lângă seminariul „Andreian“. O parte a eventualului venit curat e destinat fondului pentru „Masa învĕţăceilor-meseriaşi români“. Inceputul la 8 ore séra. Preţul de întrare 1 cor. de persónă. Insignii de dans pentru domni 50 fileri. Suprasolviri benevole se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale aiaristică.

Programul e următoriul: 1. „Durerea Românului“, cor mixt de I. Crişan, cu solo de sopran, cântat de dşóra Eugenia Roman. 2. „Coróna Moldovei“, cor bărbătesc de ***. 3. „Doină“, cântată solo de dl P. Şerban. 4. „Strugurel bătut de pétră“, cor pentru 3 voci de T. Popovici. 5. „La fântână sub rozor“, cor mixt de A. Bena. 6. „O rază lină“, duet de C. Porumbescu, cântat de dnii N. Işan şi N. Neagoe. 7. „Marşul cântăreţilor“, cor bărbătesc de C. Porumbescu. 8. „Ileana“, cor mixt de G. Musicescu. — Joc.

Posta redacţiei.

Abonatului 825. După cum suntem informaţi, pe la începutul lui Martie se va începe distribuirea. Puţină răbdare deci.

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinşi pofesori şi medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecţiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandat convalescenţilor după influenţă. Promovéză apetitul şi face sĕ créscă greutatea corpului, delătureză tusa şi flegma, şi face sĕ înceteze asudórea de nópte. In urma gustului şi mirosului seu plăcut se ia cu plăcere şi de copiii. Se capĕtă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpĕrătoriul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre: (216) 36—52

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveţia).

[50] 1—3

Edict de licitațiune.

Edificarea școlei din comuna Deda, protopresbiteratul Reghin, se dă în întreprindere pe calea licitațiunei minuende, care se va ține în **19 Martie st. n.** a. c. la 2 ore p. m., în cancelaria comunală din Deda.

Prețul strigării e de 16,439 cor. 34 fil.

Doritorii de a licita au sĕ depună vadiu de 10% de la prețul de strigare în bani gata sau în hârtii de valóre.

Planul și preliminariul, împreună cu condițiunile de licitare, se pot vedé în cancelaria oficiului parohial.

Comitetul parohial greco oriental.

Deda, la 19 Februarie st. n. 1905.

Léon Popescu, president. **Stefan Morărean**, notariu.

[44] 2—2

Publicațiune.

In **19 Februarie** (4 Martie) **1905** la 10 ore a. m. **se va esarênda localul de boltă din edificiul școlei gr. or. din Avrig** pe cale de licitațiune publică.

Acest local se află în centrul comunei.

Oferte scrise se admit înainte de licitația verbală.

Condițiunile de licitare se află și se pot vedé până în ḍiua licitărei la presidentul comitetului parohial gr. or. din Avrig.

Avrig, în 4/17 Februarie 1905.

Ioan Nicolae,
pres. com. parohial.

◆ ◆ ◆

Fên prima cualitate în cantitate mai mare

este de vînzare

în comuna G.-Hodák, stațiunea căii ferate Reghinul-săsesc (Szász-Régen).

Cupĕrătorii **au a se adresa** la dl **advocat** B. Pop de Harșianu, Sibiiu (Nagyszeben). [43] 2—3

◆ ◆ ◆

Atelierul de croitorie

Ioan Părău

Sibiiu, strada Poplăcii nr. 21.

7

In acest atelier se confecționéză tot feliul de vestminte bărbătești, jachete pentru dame, și

= reverenḍi =

Asemenea se primesc spre esecutare reparaturi. Lucru trainic.

Dlui **Heinrich Rieger**

Nagyszeben
Strada Gușteriții nr. 7.

Subscrișii cu cea mai mare părere de rĕu observă, că deja de câteva luni *permanent* un amploiat al Dvóstre sub titlul, că aduce la cunoștință strămutarea prăvăliei Dvóstre, nu numai că agrăiește pe pasanții provĕzuți cu vase góle pentru a cumpĕra beuturi, ori pe cei cari voesc sĕ iee o beutură, îmbiându le marfa Dvóstre, dar' îi și prind de haine și îi trag în prăvălia Dvóstre, procedură, pe care o dovedesc toți vecinii nepartiali și loiali.

In cas că procedura amploiaților Dvóstre nu Vĕ este cunoscută, Vĕ rugăm sĕ o luați la cunoștință pe calea acésta, așteptând totodată sĕ dispuneți grabnic întrelăsarea unei astfel de proceduri, pe care de altcum o supunem judecății onoratului public.

Nagyszeben (Sibiiu), la 21 Faur 1905.

Cu tótă stima

fabricanții de lichior:

per **Wilhelm Gölner** Schnell. **M. Samuel Rubinstein**

[49] 1

Pentru domnii preoți!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu păreți tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului și cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conține 200 foi.

Prețul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

◆ ◆ ◆

Au apărut în **Tipografia archidiecesană:**

Noul abecedar de **Dr. Petru Șpan**
Prețul e 40 fileri.

Călăuza noului abecedar
De acelaș. — Prețul 20 fileri.

Se pot procura de la **Librăria archidiecesană.**

◆ ◆ ◆

Somatose de fer.

Albumină de carne feruginósă.

Cel mai eminent mijloc întăritor de nervi și producĕtor de apetit pentru cei ce sufer de chlorosă Somatosa de fer constă din somatosă și 2% fer în legătură organică.

[39 b] 1—6 Se capĕtă în farmacii și drogerii.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḍare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roșie cu copcii 4 cor.

Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor din direcțiune

și

Drepturile, datorințele și responsabilitatea comitetului de supraveghiare

de **Alfred Kormos**
directorul revistei „Magyar Pénzügy“

Traduceri autorisate de **Constantin Popp**
funcționariu la „Albina“ din Sibiiu.

Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu**, cea dintâiu cu prețul de **3 cor.**, ear' cea din urmă cu prețul de **1·50 cor.**

Pianele Bösendorfer

stau și acum la locul prim, „afară de concurs“, și sunt în deobște recunoscute ca cele mai bune piane, atât pentru salóne, cât și pentru sale de concert. In Austro-Ungaria sunt neîntrecute. Dovada cea mai eclatantă o dau programele tuturor pianistilor renumiți, cari în Budapesta, Graz, Praga, Viena etc., concertéză esclusiv cu piane Bösendorfer.

Sunetul ales și puternic, de un farmec neasemănat, și minunatul mod cum se cântă la aceste piane, procură cântătorului plăcerea de a presta neîmpedecat ceea-ce póte.

Bösendorfer a făcut școlă.

Cu mult zel și iscusință i-a urmat

Franciso Wirth, constructor de piane reg. grecesc de curte.

construind un pian solid și fin lucrat (premiu de stat, medalii de aur, diplome de onóre) în 3 modele de salon, cu 420, 450 și 500 fl. Cu astfel de prețuri subscrisul nu a mai aflat pe piața Vienei pian de esecutare așa fină. In Ungaria sunt fórte plăcute pianele lui **Fr. Wirth**, pentru sunetul lor vioiu și curat ca argintul, și pentru neobicinuita durabilitate a acestuia; îndeosebi este căutat acolo, unde numai rar se póte afla acordător.

Frații Stingl, fabrică de piane c. ș. r. de curte

representați prin 5 modele, de la 300—700 fl., cu registru (pedal) de harfă (Harfenzug), claviatură reformată. Piane fórte plăcute.

Cui îi place ton dulce și melodios, sĕ-și cumpere pianul lui **W. Fritz & fiu.**

Renumele bine întemeiat al acestei firme solide (fondată în 1804) asigură cumpĕrătorului deplină și durabilă mulțămire. Mignon 470 fl., pian scurtat (Stutzflügel) 500 fl.

Eminentul fabricat al lui **Proksch:** pianin cu registru mut 420 fl., mignon 500 fl.

Pianine bune **Hölzl & Heitzmann** de la 320—380 fl.

De la firme mai noue se află în deposit instrumente drăguțe cu 250, 280 și 320 fl.; asemenea pianine cu registru mut (Stummzug), așanumite „Harfen-Pianino“. (O invenție binefăcĕtóre pentru împrejurimea celui ce învață.)

Pianine berlineze de prima calitate.

Harmoniu pentru școle și casă **Mannborg—Lipsca** cu 100 fl. și 230 fl.

Inchiriare de instrumente cu prețuri eftine.

Primul deposit transilvan de piane și harmoniuri

Victor de Heldenberg (4) 42—

Sibiiu (Nagyszeben), strada cisnădiei nr. 9, etagiul I.

Săpunul Schicht

cu marca:

„cerb“ ori „cheie“

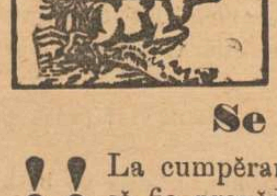

e cel mai bun, mai spornic și prin urmare cel mai eftin. E liber de substanțe stricăcióse.

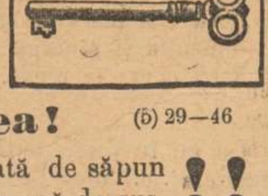

Se capĕtă pretutindenea! (5) 29—46

!! La cumpĕrare sĕ se observe, ca fie-care bucată de săpun sĕ fie provĕḍută cu numele Schicht și cu o marcă de sus. !!

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secre

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, impedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 126

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vênḍare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 17 Sibiiu, Marți 15/28 Februarie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Mersul crisei.

Sibiiu, 27 Februarie n.

Misiunea contelui Andrássy pare a fi terminată, și încă cu succes *negativ*. In zadar, e ușor sĕ strici ceva, dar' e greu apoi sĕ dregi aceea ce ai stricat!

Contele a fost primit Vineri, 24 Februarie, la ora unu în audiență scurtă de jumĕtate oră din partea Maiestății Sale, care i-a ascultat raportul amĕnunțit despre starea lucrurilor, și în urmă l'a dimis fără nici o însărcinare nouă. I-a spus numai atâta, că *va decide mai târziu.* Semnul, că propunerile făcute cu privire la resolvarea crisei *nu convin Corónei.* Maiestatea Sa va mai medita deci asupra lor, și apoi ori va chema de nou pe contele Andrássy pentru a 'l însărcina cu nouă misiune, ori va chema pe alți politiciani magiari pentru a 'i consulta și eventual pentru a încredința pe unul din ei cu aflarea modalității potrivite de a se da resolvare crisei ministeriale.

Sunt scoși pe plan Széll, Wekerle, Láng și Lukács, ministrul de finanțe, ca ómenii viitoriului apropiat.

Că propunerile contelui Andrássy făcute M. Sale de ce natură au fost, nu se știe cu positivitate. Se crede însĕ, că ele au mers în două direcțiuni: ori sĕ fie numit un *guvern de transiție*, cu un anumit program de muncă, ori apoi un *guvern stabil*, luat din rîndurile oposiției unite, cu kossuthistii în frunte. E vorba, că pentru a face posibilă resolvarea crisei pe calea luării guvernului din sinul oposiției coalisate, kossuthistii n'ar fi străini de ideia, sĕ scótă deocamdată din programul lor politic punctul referitoriu la *reformele militare*, singurul punct în care Coróna nu voește sĕ cedeze absolut de loc. Cam în direcția acésta merg sfaturile pe cari le dă însuși Kossuth partisanilor sĕi, cu graiul și cu condeiul.

Natural, că pe calea acésta înțelegerea devine posibilă întrĕ Corónă și kossuthisti, fiind-că desfacerea *economică* a Ungariei de către Austria nu face Corónei nici o bătae de cap, dar' Coróna nu póte admite *împărțirea armatei în două*, din mai multe motive, mai ales însĕ din motivul, că la 1867, când s'a făcut învoiala întrĕ Corónă și națiunea magiară, n'a fost vorba de armată magiară separată, ci de armată — *comună*.

Comună vrea M. Sa sĕ o aibă și pentru viitoriu!

Dacă kosuthistii vor renunța deci la realisarea acestei pretensiuni naționale, la magiarisarea armatei recrutate din Ungaria, nu mai póte sta nimica în calea numirii unui guvern din șirele coaliției opoziționale. Și lucru înțelept ar face kossuthistii dacă nu ar forța lucrurile cu privire la reformele militare în spirit național magiar, chiar și pentru aceea, pentru-că admițĕnd casul că s'ar puté împărți în două armata austro-ungară, acum comună, prin acésta spesele incopciate cu susținerea ei au sĕ crescă în mod înspăimântătoriu pentru Ungaria și atunci nu ușurare, ci mare îngreunare s'ar face poporațiunei din Ungaria, care și de altcum geme sub povara dărilor grele pe cari are sĕ le suporte.

Destul deci, că în mersul crisei nu s'a făcut până astăzi nici un pas sigur spre resolvare. Și se face vorbă în ziare și despre aceea, că dacă până la 8 Martie nu va puté fi constituit noul cabinet, dieta va fi prorogată pe timp nedeterminat, prin rescript regesc, rĕmânĕnd încredințat cu conducerea afacerilor guvernul contelui *Tisza*. Așa stăm pentru ziua de astăzi. Că ce va fi mâne, ori poimâne, vom vedé!

„O alegere fiorósă“.

Un Ungur kossuthist din Cehul-Silvaniei descrie sub titlul de sus balotajul din 16 Februarie n. astfel în colónele ziariului „*Alkotmány*“, numĕrul de Vineri:

. . . „In 26 Ianuarie a fost alegerea de deputat în cercul Cehul-Silvaniei, pentru care erau candidați: baronul Bornemisza, liberal, Józsa Gyula, independist, și *George Popp*, naționalist. Guvernamentalul a învins cu bani, și astfel afacerea a ajuns la balotagiu întrĕ candidatul liberal și întrĕ cel naționalist. Inainte de alegere a fost sosit în cerc Gabányi Miklós, pentru a sta în ajutoriu candidatului independist, dar' când a mânat de la gară în comună, în fața casei comunale, din odaia notariului a fost aburătorit cu tot felul de obiecte. Corteșirea partidului guvernamental s'a făcut cu mituire ne mai pomenită pe aici nici-odată. Corteșii, exploatând miseria poporului îi cumpĕrau pe ómeni cum cumperi vitele. Notariul și pretorii dasera lozinca: aici numai deputat guvernamental are sĕ fie ales. După cum e cunoscut, cu ocasiunea balotajului din 16 Februarie George Popp a fost silit sĕ fugă de acolo în cursul votării, fiind-că *viéța nu-i era în siguranță.* Prologul acestei întêmplări e, că *„bărbații conducĕtori“ guvernamentali aranjaseră veritabilă baie de sânge întrĕ ómenii candidatului naționalist. Lui George Popp i-au spart capul, așa că îndată i-s'a umplut fața de sânge, l'au rĕsturnat din trăsură,* asupra însoțitorilor sĕi s'au năpustit cu ciomege, la *patruzeci și unu de inși li-au spart capul,* dintrĕ acestia *doi au murit, ear' unul e în agonie de mórte.* Tóte acestea milița consignată pentru susținerea ordinei *le privia indiferentă.* Nu erau sânge din sângele nostru aceia pe cari în așa chip i-au masacrat, dar' totuși ne clocotia sângele la vederea *unei barbarii așa de grozave!*

Mituirea cu mâncări și beutură se începuse deja cu sĕptĕmâni mai 'nainte; primăria scălda în vin pe tinerimea de aici, pe carea o îmbărbăta, ca în ziua alegerii sĕ alunge cu ciomege pe cei din partidul contrariu. La acésta însĕ nu s'a angajat nici unul; deosebi femeile s'au opus acesteia, declarând că nu de aceea și-au crescut în cinste și omenie copiii, pentru-ca pretorul, notariul și ceialalți domni sĕ facă acuma din ei Rózsa Sándori! Intrĕ astfel de împrejurări *au angajat pe plată și au adus ómeni din Crasna,* cari apoi la piept cu rosetă tricoloră și în mână cu ciomag *dădeau și loviau în alegĕtorii naționalisti, care pe unde 'l ajungea, până ce i-au resfirat și alungat pe toți.* După aceea s'au apucat sĕ câștige votanți; mie încă mi a trimis dl protopretor 30 coróne prin pandurul sĕu, ca sĕ mergem sĕ votăm cu candidatul partidului liberal. Eu însĕ am respins cu dispreț banii; mulți însĕ nu au făcut așa, și *în acest chip* a fost câștigat mandatul dlui baron Bornemisza!“

La „Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria“.

(Urmare).

Insĕ primatele Lippai, care nu era multămit cu Partenie, pentru-că s'a sfințit la schismaticul metropolit Simion Stefan, și voia sĕ 'l sfințéscă el a doua-óră, — atunci, când la anul 1654, va sĕ zică la vre-o trei-patru ani după sfințirea lui Partenie și după mórtea metropolitului Simion Stefan, rapórtéză despre acésta la Roma, nu cunoștea nici Bistra din Ardeal, nici mănăstirile din Bistrița și Moldovița din Moldova, și nici n'a fost de față la sfințirea lui Partenie, ci numai încurcă trebile la Roma, ca sĕ 'și ajungă scopul, sub pretext că metropolitul Stefan a întrebuințat la sfințirea lui Partenie, eac'așa, niște archierei *străini și dubioși.*

Dacă dl Bunea crede mai mult lui Lippai de cât dalteriei celei autentice a lui Simion Stefan reprodusă de Șincai, apoi e datoriu sĕ dovedéscă:

1. Că pe atunci au esistat acele închipuite mănăstiri din Moldova.

2. Că acolo au esistat episcopi, cari au putut sĕ dee asistență metropolitului din Bĕlgrad.

3. Că aceia aveau autorisarea metropolitului din Moldova sĕ mérgă la cel din Bĕlgrad.

4. Că metropolitul Simion Stefan a avut trebuință de *doi* episcopi asistenți, când știut este, că ajunge *unul.* Până atunci sĕ facă bine dl Bunea sĕ tacă. Noi ne ținem strîns de dalteria oficiósă a metropolitului Simion Stefan, publicată de Șincai la anul 1651, în care ca asistent la sfințirea lui Partenie se numește apriat numai *Sava episcopul din Bistra*, care după Stefan și după Iosafat a și urmat ca metropolit, sub numele de Sava II.

IV.

Alte exorcisme d'ale dlui Dr. A. Bunea.

Cu tot dreptul a zis autorul cărții: „*Istoriografi vechi și noi*“ (pag. 9) dl Păcățian, că dl canonic Bunea „e mai mult preot de cât scriitoriu, și că acésta e în detrimentul istoriografului Bunea“.

La acésta i-s'ar puté adăuga și pronunciamentul unui martir național și soț al sĕu de credință, făcut chiar în metropola ortodoxiei, că omul trebue sĕ fie mai întâiu catolic, apoi Român! Din acest punct de vedere dl Bunea când descrie ierarchia bisericéscă uită că istoria bisericéscă din trecut e una și aceeași pentru toți Românii, uniți și neuniți, și că scisiunea întêmplată sub Atanasie, care atinge mai cu sémă numai iurisdicțiunea bisericilor despărțite, nu póte conturba istoria bisericéscă comună tuturor Românilor, — după cum au contemplat-o și istoricii nostri bine meritați — Șincai, Clain, Petru Maior, Cipariu, Barițiu etc.

Insĕ dl Bunea, cu abatere de la vederile sănĕtóse ale acestora, face în loc de istorie bisericéscă, numai *propagandă catolică*, în care scop el nu e alegĕtoriu nici în mijlócele ce le întrebuințéză, și nici în argumentele obiective. El când vede un ortodox se revoltéză în simțul sĕu de catolic. El privește pe ori-ce ortodox de un excomunicat din sinul maicei biserici, de un prăpădit, care nu póte avé fericirea nici pe acest pământ, nici pe lumea cealaltă. El așa a învĕțat în școla propagandei, de care se ține morțiș, că prin consiliul lateran din anul 1215 tóte bisecile ortodoxe au fost supuse episcopilor latini, și că prin enciclicele papilor, și prin decretele regilor apostolici schismaticii nici n'aveau îndreptățire de esistință. (Ai naibii ómeni, că totuși au esistat!)

Uită însĕ dl Bunea, că la conciliul lateran Românii ortodoxi n'au luat parte, prin urmare ei n'au fost obligați a se supune concluselor acelui conciliu, după cum nu s'au supus nici bulelor de excomunicare, ci s'au luptat ca martirii, și încă cu resultate prielnice, după cum se vede din Chrisóvele și decretele mai sus citate din anii 1391, 1479, 1494, 1498 etc.

Zice dl Bunea, că doi episcopi nu puteau avea residența într'un oraș, prin urmare, pe lângă episcopul r. catolic din Alba-Iulia nu avea loc și un metropolit român, și de aceea metropolia română în Alba-Iulia nici n'a putut esista.

Uită însĕ dl Bunea, că el însuși aduce pe Ioan de Prislop de episcop în Alba-Iulia, pe lângă cel catolic Napragy. Apoi ce sĕ zicem de cei din Oradea-mare, de cei din Timișóra, de metropolitul unit de Alba-Iulia, de metropolitul român din București, toți la un loc cu cei r. catolici? Cu astfel de contradicțiuni evidente vrea sĕ facă dl Bunea istorie ierarchică? Dar' dl Bunea nu bagă de sémă nici o altă contradicțiune flagrantă a sa, când zice că Mihaiu Viteazul a fundat metropolia de Alba-Iulia, aducĕnd acolo de metropolit pe Ioan de Prislop de la Silvaș, și totuși afirmă, că metropoliții din Bĕlgrad n'au fost alta de cât *simpli episcopi.* Se vede că nu vrea sĕ desarmeze pe Pataki, care n'a voit sĕ recunóscă vre-o metropolie de Alba-Iulia, din simpla causă că *n'a fost canonisată de Papa.*

Credincios sever al papei mai e și dl Bunea!

Sĕ-i fie de bine!

Metropoliții din Alba-Iulia se sfințiau prin metropolitul Ungro-Valachiei, ca exarch al Patriarchului, nu ca simpli episcopi, ci, după cum se vede din dalteriele de sfințire a archiepiscopilor: Iosif din anul 1680, a lui Iosafat din anul 1682, a lui Sava II din anul 1684, a lui Varlaam II, 1685, și a lui Teofil la anul 1692, *ca archiepiscopi și metropoliți după cum i-au ales țéra de acolo, pentru scaunul sfintei metropolii din Ardeal.* — (Vedi Cipariu, Acte, pag. 234—239). Și tóte acestea se întêmplau, nu în puterea convențiunei lui Mihaiu Vitézul din anul 1595, nici ca o *grandomanie* imitată de la Sêrbi, — ci în puterea vechiului us canonic.

Ear' dacă s'a întêmplat în timpuri grele vre-un cas escepțional, ca vre-un metropolit sau episcop sĕ fie sfinţit, sau sĕ fie adus sfinţit gata din alte părţi la vre-un scaun archieresc din Ardeal, acésta s'a întêmplat adese-ori şi la catolici, şi chiar şi în România ortodoxă, prin ce însĕ aşezămintele bisericei, cari nu cad sub prescripţiune, nu s'au putut altera.

Asemenea nici obiecţiunea aceea a dlui Bunea nu póte fi luată în consideraţiune, că dintrĕ archiereii români aduşi din alte părţi unii au fost sêrbi, alţii greci, pentru-că ei îndată ce au ocupat scaun românesc s'au considerat Români.

Acestea, pe lângă cele premise mai sus, nu le spunem pentru dl Bunea, căruia de giaba 'i mai toci la urechiă, ca surdului, — *quod semel est imbuta recens servabit odorum testa diu,* — ci le reamintim pentru Românii nostri ortodoxi, ca sĕ nu fie induşi în eróre prin sofismele propagandistice.

Nu putem însĕ trece cu vederea slăbiciunea dlui Bunea, că unde 'i lipsesc argumentele obiective, se răpeşte la ocări şi insulte, ca cofăriţele ce se cértă în têrg. Caracterisarea ce i-a făcut'o dl Păcăţian în privinţa acésta e fórte potrivită. Se légă de persónă, pentru-că în meritul causei se vede bătut.

Din ură şi fanatism dl Bunea caracteriséză biserica ortodoxă română de *slavă-bizantină,* ca şi când n'ar fi şi cea unită tot *slavo-bizantină,* cu adausul *unită.*

Dl Bunea caracteriséză pe toţi metropoliţii notri de *calvinisaţi,* ca şi când jesuiţii catolici puşi în cóstele episcopilor uniţi ar fi fost mai buni de cât superintendenţii calvini din cóstele ortodoxilor.

Epitetele apoi la adresa vechilor şi noilor istoriografi, Şincai, Clain, Maior, Şaguna, Popea, Puşcariu, Păcăţian, etc. — de proşti, închipuiţi, născocitori, absurdi, tendenţioşi, falsificători, etc., forméză o specialitate proprie a dlui Bunea, a căror désă întrebuinţare sigur că 'i va aduce nemurirea. Noi însĕ le restituim tóte dlui Bunea, ca dimpreună cu nenumĕratele sale: se *póte,* se *vede, probabil,* etc., sĕ le bage în desagi când va pleca la Roma, ca sĕ-şi priméscă rĕsplata pentru bunele servicii făcute în folosul propagandei.

Ce se atinge apoi de pretextatele *pornografii* ale lui Ioan de la Buceciu, cu cari dl Bunea vrea sĕ facă istorie bisericéscă, va fi destul, credem, de a 'l îndrepta la productele literare ale soţilor sĕi de vocaţiune, precum sunt: „Decamerron“ al canonistului *Boccaccio,* „Tante Rosmarin“ a teologului Tschokke, „Democritos“ al pedagogului Weber, „Eneida“ jesuitului Blumauer, şi alte asemenea producte sarcastice, pe cari ultramontanii le-au ars, ear' astăzi decoréză bibliotecile clasice, cu tóte că sunt cu nouĕzeci-şi-nouĕ de procente mai drastice de cât ale lui Ioan de la Buceciu.

In fine dl Bunea, ca capac la cazanul propagandei preamăreşte efectele salutare ale *sfintei uniri.*

Noi încă apreţiem progresele culturale ale ori-cărei religiuni, şi ne place în deosebi, că şi biserica unită are meritele sale.

Dar' când vedem că aceste laude le face dl Bunea cu scop de a desí şi batjocorí biserica ortodoxă, apoi sĕ ne fie iertat de a ne pune pe picior de apĕrare, şi a-i aduce înainte dlui Bunea, că literatura română s'a început sub metropoliţii nostri ortodoxi *cu două sute de ani înainte de sfânta unaţie a lui Atanasie,* şi că pentru sfânta unire a fost o mântuire providenţială că s'a conservat biserica ortodoxă, că altcum până acum uniţii erau deja înghiţiţi cu totul! Deci *suum cuique*!

(Va urma.)

Invĕţământul public în România.

Zariul *„Neue Freie Presse“* de la Viena scria într'un numĕr mai recent următórele:

„Ministrul cultelor şi instrucţiunei, dl *Spiru C. Haret* (acum demisionat) a înaintat de curênd regelui Carol un amĕnunţit raport asupra stării învĕţământului public în regatul României, şi ca o dovadă de stimă faţă de opinia publică a Europei l'a tipărit într'un volum mare la tipografia Göbl din Bucureşti. Formatul splendid şi tipariul frumos sunt vrednice de subiect. Raportul însuşi e făcut în limba franceză şi e însoţit de mai multe documente, circularii, programe de învĕţământ şi tabele statistice. Legea din 1864 a format multă vreme basa învĕţământului public în principatele dunărene, chiar în timpul domnitorului de Hohenzollern, care a smuls România din trecutul asiatic şi s'a silit sĕ o transforme pe tóte terenele într'un stat cultural european.

Anii 1893, 1896, 1898, 1899 şi 1901 au desĕvêrşit treptat-treptat reforma învĕţământului. In ultimii patru ani ţara a făcut pe acest teren progrese fórte mari, despre cari acum ministrul, în raportul sĕu, face un tablou regelui, ţării şi străinătăţii. Nu numai învĕţământul primar, dar' şi cel gimnesial şi liceal au o parte simţitóre în acest progres. Principiul învĕţământului obligător şi gratuit s'a dovedit fórte eficace. Dar' s'a ivit o lipsă simţitóre în personalul didactic şi lipsa acésta trebuia înlăturată în prima linie. Şi aci ajută iniţiativa regelui, precum şi în ce privia lipsa de clădiri şcolare, pentru ridicarea cărora Cassa şcólelor a fost hotărîtóre. A durat 10-12 ani până ce s'au clădit şcólele de la sate. Cele de la oraşe s'au desvoltat mai repede. Nu fără dreptate relevéză ministrul *lupta în contra alcoolismului.* Apoi administraţia învĕţământului avea sĕ se ocupe cu procurarea mijlócelor de învĕţământ. Acestea erau lăsate speculaţiunei private. Clasele sărace erau esploatate. Librarii şi agenţii au făcut multă vreme cu cărţile didactice un comerciu neconştienţios. Cantinele şcolare, împărtăşirea copiilor săraci cu cărţi şi îmbrăcăminte, au atras pe cei săraci la şcólă. Frecuentarea crescù considerabil. Nouele şcóle normale puteau instruí anual 360 de institutori şi învĕţători. De la 1896 s'a sporit mult numĕrul grădinilor de copii. Dar' totuşi regatul are trebuinţă de 10,500 de învĕţători, şi *nu dispune de cât de 4000,* o dovadă cât de mult se aşteptă de la viitoriu. Invĕţământul agricol are cea mai mare însemnătate într'o ţară agricolă. In privinţa acésta s'au făcut începuturi fórte frumóse. Este evident că dobândirea de terenuri pentru învĕţământul practic presintă dificultăţi. Lipsesc învĕţători ambulanţi şi mijlóce băneşti. S'au format deja asociaţiuni agricole, de apicultură şi pentru cultura pomilor. Incet se desvóltă învĕţământul desemnului şi al musicei, pe care îl conduc profesori speciali în şcólele normale. Lipseşte numai, cum se plânge ministrul, *literatura poporală,* pentru cultivarea masselor. Invĕţământul gimnasial, liceal şi cel de fete a luat avênt numai o dată cu legea de la 1898 şi cu nouele programe de învĕţământ.

Este de remarcat sanatoriul din Predeal pentru elevii din internate. Terenul pentru clădirea lui l'a dăruit mariminosul rege. Invĕţământ industrial şi comercial esistă numai de la 1899 şi de la 1901. Se póte vorbí despre o organisare corespunzĕtóre a şcólelor inferióre şi superióre din acéstă categorie. Acum doi ani s'a început cu şcólele de *gospodărie casnică pentru fete.* Regina şi princesa de Corónă sprijinesc cu mijlóce bogate aceste şcóle. Universitatea din Iaşi (înfiinţată la 1863) şi cea din Bucureşti (înfiinţată la 1860) au avut începuturi modeste, dar' numĕrul catedrelor a sporit şi s'au creat un numĕr de institute şi laboratorii. Fundaţiunea Carol, a Regelui, a promovat puternic studiile ştientifice. Au urmat bogate ajutóre din partea persónelor private. Seminariile teologice au primit o nouă faţă prin regulamentele din 1893 şi 1901. S'a creat o Cassă a bisericilor, s'a urmărit redobândirea bunurilor bisericeşti perdute, se restaurează palaturi metropolitane şi biserici, pe lângă facultăţi se clădesc laboratorii, se înfiinţéză o grădină zoologică. Se înfiinţéză o cassă de pensiuni pentru vĕduvele şi orfanii învĕţătorilor, şi se plănuieşte înfiinţarea de şcóle pentru artele frumóse. Este în tóte acestea un zel laudabil, căruia îi dorim rĕuşită, România fiind un model pentru ţările rĕsăritene.

Din Cupşeni.

Inmormêntarea decedatului Dr. Victor Cupşa.

— 21 Februarie n.

Duminecă în 6/19 Februarie a. c. s'au aşezat spre vecinică odihnă în cimiteriul bisericei gr. or. române din Cupşeni osemintele pământeşti ale regretatului *Dr. Victor Cupşa,* fiul domnului *Samuil Cupşa,* protopresbiter gr. or. în Cupşeni.

In cele următóre îmi iau voie a descrie antecedenţele şi decursul [illegible] înmormântări.

Decedatul îşi avea locuinţa în Budapesta şi funcţionase mai nainte ca concipist ministerial în ministeriul de finanţe [illegible], unde îşi împlinea datorinţele oficiului sĕu cu pricepere şi cu mare conştienţiositate, spre deplina mulţămire a tuturor superiorilor sei.

Fiind înzestrat de la Dumnezeu cu un esterior frumos, impunĕtoriu, având cultură superióră şi stare materială fórte bună, ţinea legături cu bărbaţii din societatea înaltă a capitalei Ungariei, fără deosebire de neam şi lege şi — ceea-ce împodobia mult caracterul sĕu, întrĕ ori-ce împrejurări era fălos pe neamul seu românesc şi pe legea sa ortodoxă română şi intrevenia cu succes în interesul acestora la tóte forurile, când era recercat din partea cuiva.

In Iunie 1904 s'a bolnăvit greu şi a venit la părinţii sei în Cupşeni spre a 'şi redobândí sănĕtatea. Aici a fost îngrijit timp de 6 luni cu tótă iubirea părintéscă, conform prescriselor medicului de casă, care şedea în apropiere, dar' bóla n'a încetat.

In Ianuarie 1905 a fost dus la clinica din Cluj spre a se cura cu medicii de acolo, şi, fiind încă robust, se spera grabnica sa însănĕtoşare.

Bóla însĕ i-s'a complicat şi agravat aşa de mult, în cât în 2/15 Februarie a. c. a decedat acolo, la clinică, spre marea durere a tuturor rudeniilor şi cunoscuţilor.

Din Cluj, — unde sosise şi soţia sa din Budapesta, — părinţii i-au transportat osemintele pământeşti la Cupşeni într'un prea frumos cosciug de metal, provĕzut în lăuntru cu sticlă, prin care cei-ce voiau, puteau vedé pe cel rĕposat.

Am asistat la ceremonia înmormêntării, care s'a început Dumineca în 6/19 Febr. a. c., 11 ore a. m.

Aducêndu-se afară cosciugul, pe el erau aşezate mai multe cununi. Dintrĕ ele amintesc şi descriu pe cele mai frumóse.

Una de tot mare din flori naturale: frunze de lauri, palmieri, viole albe, iacinturi albe şi viorele. Trei funde: douĕ albastre şi una albă cu inscripţia: „Adieu până la revedere!“ Acésta era pusă din partea soţiei sale, care şi ea era presentă.

O altă cunună mare din florile amintite mai sus, cu multe camelii albe naturale cu funde albe şi inscripţia: „Ultima salutare!“ Acésta din partea familiei Constantin Fiedler din Caşovia, cumnat cu defunctul

---

FOIŞÓRĂ

„Ex tabulario nationis Saxonicae atque civitatis sedisque Cibiniensis.“

(Urmare)

22. Datéză din 21 Septembre 1475.

Mathia, regele Ungariei şi al Boemiei demandă primariului Thomas Altenberger şi collectorului de dare din Sibiiu, a plătí credinciosului sĕu Vladislau Dracul, ori din banii dării a 30 a, ori din venitele camerariale din Ofenbaia suma de 200 fiorini ca ajutoriu regesc, şi a ţiné ca vadiu epistola acésta, care spre mai mare siguranţă e provĕzută cu subscrierea sa proprie (adecă a regelui)“.

23. Datéză din 13 Octobre anul 1475.

Vladislau Dracul („Ladislaus Dragolya“) voivodul Valachiei confirmă primirea a lor 200 fiorini ungari, cari i-s'au plătit lui la porunca regelui din banii dării a 30 a din partea lui Thomas Altenberger în numele sĕu, cum şi în numele celorlalţi juraţi din Sibiiu şi Braşov“.

Datul e următoriul:

„Datis in Bolkach in festo Colomani martiris anno domini 1475“.

Originalul e în limba latină. E epistolă deschisă; a fost sigilată cu céră roşie.

Sigilul constă din 2 cercuri. In cercul prim e un spic de grâu în posiţie verticală, ear' de laturile lui sunt 2 braţe de om cu degetele ridicate în sus. Intrĕ cele 2 cercuri se află gravată inscripţia: Vladislaus vaivoda.

24. Datéză din 22 Februarie anul 1476.

Basarab bĕtrânul („senior waywoda“) domnul Valachiei către primariul, judecătorii şi cetăţenii juraţi din Sibiiu: a crezut, că ei îi sunt vecini buni şi prietini. Dar' ei până în momentul acesta nu i-au trimis încă bărdaşii şi măsarii, cu tóte că i-a cerut, nu pe spesele lor (ale Sibienilor) ci pe ale sale proprii. Astfel dar' ei sĕ nu 'şi mai îndeplinéscă serviciul acesta, ci sĕ-şi caute de treburile lor, aşa cum vor voí ei.

Datul e următoriul:

„Datum in Girgiche in festo Kathedre Petri Apostoli, anno 1476“.

Originalul e în limba latină; e o epistolă deschisă, a fost sigilată cu céră roşie. Hârtia are ca marcă: fórfecile.

25. Datéză din 28 Martie anul 1476.

Documentul acesta conţine vre'o câteva prenotări despre eliberarea de Români din prinsóre şi a nume se zice:

„Joi după Rusalii se eliberéză din prinsóre din partea senatului din Sibiiu, cu condiţiunea, ca sĕ absteie de la furt următorii: *Jona,* un păstoriu din Rĕşinari, rugându-se pentru el Rĕşinarul; *Şerban* din Vinczburg, în urma rugării din Vinczburg şi Cristian; *Creste* din Kaldwasser în urma rugării din Rĕşinar şi Săcel; *Drobrath* din Săcel în urma rugării din Rĕşinar şi Săcel; *Naag* din Sibiel, în urma rugării din Noul-român şi Rĕşinar; *Nicóră* din Cacova, în urma rugărei din Cacova şi Vinczburg.

Ear': Sâmbătă după ziua aflării sfintei cruci se eliberéză din partea senatului din Sibiiu şi din partea celor din provincie, adecă din partea lui Mihail, primariul din Sighişóra, Mathias, judecĕtoriul regesc al scaunului Mercurea, şi din partea juraţilor Johann Claren, Anton Schmidt şi Lorenz din Reps, cu condiţiunea, că mai jos numiţii sĕ nu mai ameninţe pe Saşi cu mórtea şi sĕ nu mai deie foc la proprietăţile Saşilor, următorii Români:

Bucur Bolţalt (care şi-a schimbat apoi numele în *Borbalt*) şi feciorii sĕi *Ioan şi Pârvu* în urma rugării din Săcel, Vinczburg, Sĕlişte, Noul-român şi Cacova.

Toma Cemerman din „Villa Vlachicalis Villanorum de insula Cristiana“ în urma rugării birăului şi comunei întregi din Cristian, din Villa Vlachicalis Villanorum de insula Cristiana şi din Vinczburg.

26. Datéză din 6 Septembre anul 1476.

Mathia regele Ungariei şi al Boemiei, dă poruncă, ca toţi aceia dintrĕ Saşi, cari au făcut parte din óstea care se află în Transilvania sub judex curiae Comes Stefan de Bathor şi au plecat a casă, sĕ se re'ntórcă imediat la óste sub conducerea lui Stefan şi sĕ plece în Valachia.

27. Datéză din 11 Novembre anul 1476.

Comes Stefan de Bathor, judex curiae şi comandantul suprem, de present în Valachia, către senatul din Sibiiu: El a alungat pe necredinciosul Basarab („*Bosorab*“) din Valachia şi a ocupat partea cea mai mare a ţării. Toţi boierii s'au adunat în jurul sĕu, afară de 2, dar' şi acestia 2 vor vení în curênd. Astel dar' acuma după ce a zidit un castel puternic în Têrgovişte, pléca spre Bucureşti, în apropierea căruia se află deja. In sfêrşit le demandă a-i trimite proviant, dar' numai pâne şi ovĕs, şi a repara drumul în timpul cel mai scurt“.

Datul e următoriul:

„Ex castris gentium regalium prope ipsam Bokorestya in festo beati Martini episcopi et confessoris anno 1476“.

Originalul e în limba latină; e o epistolă închisă.

A fost sigilată cu céră verde. Din sigil mai sunt numai vre o câteva rĕmăşiţe mici, de pe cari nu se póte descifra nimica.

(Va urma).

Altă cunună, compusă din flori naturale, ca în cununa primă, cu multe camelii, funde negre cu inscripția: „Ultima salutare!“ Acésta era a familiei Ludovic Oelschläger din Cașovia, cumnat cu decedatul.

Actul funebral a fost celebrat de 7 preoți în frunte cu domnul Teodor Hermann, protopresbiter în Dej, care printr'o pĕtrunzĕtóre cuvêntare, predată cu mult sentiment și oratorie, a stors suspine și lacrimi de jale din inima și ochii tuturor celor presenți.

Au participat la înmormêntare mulți inteligenți români și magiari din Lăpușul-unguresc și jur. Poporul din Cupșeni și din tóte comunele învecinate și mulți chiar din depărtări mari, cari stimau și iubiau pe rĕposatul, — era present cam în numĕr de peste douĕ mii. Când a plecat convoiul funebral spre cimiteriu imediat după membrii din familie urma poporul ca niște valuri de mare, fără de sfîrșit. Era o priveliște atât de grandiósă, cum nici închipuí nu mi-am putut până atunci.

După așezarea osĕmintelor în cimiteriul bisericei au urmat mesele de pomană la casa părintéscă a rĕposatului, pentru inteligenți și popor. Chiar atunci sosise întrĕ altele condolența telegrafică a Escelenței Sale Domnului Archiepiscop și Metropolit *Ioan Metianu*, care cum am observat — a adus mângâere inimilor mult întristaților părinți și rudenii.

Astfel s'a stins și s'a așezat spre vecinică odihnă un bărbat mirean gr. or. al acestui ținut din nordul Transilvaniei și cea mai mare speranță a părinților și rudeniilor, frânți acum de durere.

Afle mângâiere în condolențele sincere generale, — ear' odihna neuitatului defunct sĕ fie lină și memoria lui binecuvêntată!

Un participant.

De la sate.

Producțiune școlară în Răhău.

Sebeș, 8 Februarie.

„Viața socială s'a mutat din centru pe sate“ — auzi des zicêndu-și ei întrĕ ei Sebeșenii, și nu fără causă. De un timp încóce urméză șir convenirile sociale pe satele din jur, și tóte bine aranjate, bine cercetate [illegible] convenirile acestea nu sunt simple ocasiuni de distracție, ci au și un substrat moralisator — instructiv, făcêndu-se mai totdéuna sub aripile școlei și în deosebi la străduințele învĕțătoriului, merită și mai multă atențiune și sprijinire. Ele ridică vaza învĕțătoriului și câștigă poporul pentru școlă, iată douĕ pedeci mari ridicate din drumul colțuros al învĕțămêntului nostru poporal! Producțiunile școlare aranjate tot acum de curênd în Sebeșel, Căpâlna, Petrifalău etc., și mai próspăt Duminecă 30 Ianuarie st. v. (sĕrb. SS. Trei ierarchi) în *Răhău*, au lăsat tóte impresiunile de mai sus.

Ce a fost adecă la „Trei Sfinți“ séra în Răhău? Cei-ce n'au asistat știu póte numai atât, că a fost o producțiune poporală aranjată de învĕțători cu ajutoriul unor juni, june, copii de școlă și câtorva meseriași, cu programul anunțat și prin foi. Noi, cari am asistat însĕ la producțiune, știm că a fost ceva mai mult: A fost o sĕrbătóre școlară, ba putem zice că a fost o sĕrbătóre a satului întreg. Producțiunea s'a dat în școlă, un edificiu pompos, sfințit numai mai astă-tómnă — cu hramul Sf. Trei Ierarchi: Vasilie, Grigorie și Ioan.

Pot fi mândri Răhovenii de școla ce o au!

Sala spațiósă era ticsită de óspeți — mai tot țĕrani. Era bine aranjată. Producțiunea a urmat conform programului, cu puncte bine și și mai slăbuț reușite — ca început însĕ (a fost prima producțiune de felul acesta în comună) îndestulitor.

Șirul producțiunilor din viitoriu, inaugurat prin producțiunea acésta primă, l'a deschis prin un „Cuvênt“ învĕțătoriul *Ionel Cărpinișan*. Momentele din istoria școlei au fost bine alese. Punctele de cor puteau fi înlocuite prin altele mai ușóre și atunci și succedeau mai bine. La ce coruri în patru voci pentru țĕrani? Nici nu le place și apoi nici nu se pot instrua mulțămitor. Au ținut cont de cei 5—6 óspeți străini? nu era de lipsă!

Corurile au fost instruate de dl *A. Grădinar*, învĕțătoriu, și se vedea că și a dat multă silință. Dl *Ilie Secaș*, meseriaș, a interpretat fidel rolul boierului Sandu în piesa „Cinel-Cinel“, și mult haz a făcut dl A. Grădinar în rolul flăcăului Graur. Junele țĕrane încă și-au învĕțat bine rolurile. La o a doua ocasiune sigur vor juca și mai bine și mai fără sfială. Se vedea pe fețele vesele ale țĕranilor presenți, că se simțiau bine, și ar fi înțeles'o și mai bine, dacă ar fi fost localisată piesa. Trialogurile predate de copiii de școlă: „Sĕrbătorile băbești“ (trei fetițe), „Despre beție“ (băeți), „Lenea“ (fetițe), cu tóte că poporul din Răhău e un popor harnic și până acum curat de patima beției, totuși au fost bine alese — ca admonieri pentru viitoriu. Și apoi cât de mândri erau părinții de copiii lor! Mult se póte face prin școlă chiar și la noi, numai trebue — răbdare. Cred că învĕț. Vasilie Cărpinișan, instruatorul acestor mici diletanți, póte fi mulțămit cu resultatul.

A fost și joc, până 'n zori.

Aflu că venitul total a fost 116 coróne; venit curat 50 cor., cu destinațiunea „pentru școlă și biblioteca școlară“. Cred că mĕ fac interpret sincer chiar al poporului din Răhău, când zic: Acéstă primă producțiune sĕ nu fie ultima!

— Ș —

NOUTĂȚI

Inspectori de pedagogii. Ministrul de culte și instrucțiune publice, dl *Berzeviczy*, a aflat cu cale sĕ numéscă cinci inspectori speciali pentru pedagogiile din țară, dintrĕ cari inspectori unul va avé sĕ controleze instrucția din pedagogiile *de stat*, trei din pedagogiile *confesionale*, și unul, adecă *una*, instrucția ce se dă în tóte pedagogiile din lucrul de mână și economia casnică. Acesti inspectori sunt: *Sebestyén Gyula*, secretariul consiliului regnicolar de instrucție publică; *Dr. Kiss Áron*, directorul preparandiei (pentru școlele civile); *Láng Mihály*, directorul pedagogiei de stat din Pápa (pentru pedagogiile confesionale catolice și greco-orientale sĕrbești). *Scherer Sándor*, directorul pedagogiei de stat din Baja (pentru pedagogiile greco-orientale *române*) și *Végess Róza* născută *Bogya*, profesóră la școla superióră de fete din Eger, pentru lucrul de mână și economia de casă în tóte pedagogiile. După cum cetim într'o fóie din Budapesta, consiliul școlar catolic vrea sĕ protesteze în contra acestei disposițiuni, pe care guvernul era în drept sĕ o iee numai după votarea proiectului de lege referitor la reformele școlare, ear' nu acuma, când acel proiect de lege e luat de la ordinea zilei.

*

Alegeri protestate. S'a înaintat recurs la Curie în contra alegerii din *Ocna*, unde candidatul național român, dl *Dr. Aurel Cosma*, a rĕmas în minoritate, și în contra alegerii din *Dobra*, unde a căzut candidatul național român *Dr. Aurel Vlad*. S'a dat recurs și în contra alegerii din Arpaș, unde a fost ales *Dr. Șerban*, avênd de contracandidat național român pe dl *Dr. Octavian Vasu*.

*

Maxim Gorki liberat! Se scrie din Petersburg, că celebrul scriitoriu rusesc *Maxim Gorki*, arestat cu ocasiunea turburărilor din Petersburg, a fost pus în libertate, după ce amicii sei au depus o cauțiune de 10,000 ruble pentru el, ear' *Gorki* o promis, că din Petersburg nu se va depărta până nu se va termina procesul ce i-s'a intentat.

*

Condamnat. Tribunalul regesc din Rozsahegy a judecat pe preotul naționalist slovac *Paul Csobodo* la șése luni închisóre și 700 coróne amendă în bani, pentru delict de *agitație*.

*

Turburările din Rusia. In timp ce în Moscva decurgea Joi ceremonialul înmormêntării mare-ducelui Sergie, în Caucaz se dădea luptă strajnică întrĕ miliție și revoltați, deosebi în orașul Bacu, unde revoltații au bătut trupele și li-au luat chiar și tunurile. Acum în Bacu e relativ liniște, liniște ținută cu forța și terórea, dar' e amenințătóre situația în Tiflis. Autoritățile de acolo au cerut douĕ divisiuni de armată pentru a susținé ordinea, dar' li-s'a rĕspuns că nu li-se póte împliní cererea, fiind-că nu sunt trupe de ajuns.

O știre de mare sensație se dă din Paris pe basă de informațiuni private din Petersburg. A nume, că în contra țarului și a familiei sale era sĕ se comită *atentat cu bombe aruncate din balon* în palatul de la Țarscoje-Selo. Poliția prinzênd însĕ de veste a găsit și confiscat balonul, arestând totodată mulțime de inși, bănuiți a fi complici la planul atentatului.

*

Alegerile în România sunt acum terminate. Colegiul al doilea pentru senat a ales trei oposiționali și 47 conservatori, ear' universitatea din București a ales pe dl *Gr. Stefanescu*, guvernamental, contra dlui *T. Maiorescu*, oposițional, cu 38 voturi, contra 37, și universitatea din Iași pe dl *Gavanescu*, guvernamental, contra dlui *P. Poni*, liberal, cu 24 voturi față de 21. Dispune deci de o majoritate impunĕtóre guvernul conservator, atât în cameră, cât și în senat.

*

Veterinari militari. Ministrul comun de rĕsboiu va deschide la tómnă internat în Viena și Budapesta pentru cei-ce vreau sĕ se dedice carierii de veterinari. După absolvarea studiilor, cari se fac în curs de patru ani, elevii vor fi primiți în armată ca veterinari. Se primesc în internat, unde vor avé întreținere gratuită, absolvenți de școle medii, cu esamen de maturitate. In internatul din Budapesta vor fi primiți 10, în cel din Viena 20 de studenți.

*

† Mihaiu Șerban, fost jude de instrucție la tribunalul regesc din Seghedin, a decedat în Baja, în urma unui atac de apoplexie. Rĕmășițele pământești ale defunctului au fost transportate la Nădlac, comuna în care s'a născut decedatul, și au fost așezate spre odihnă eternă în cimiteriul de acolo. Odihnéscă în pace!

*

† Augusta Crainic. Surorile: Emilia Cosgarea, Cornelia Zunea și Iuliana Lenkes în numele lor și al numeróselor rudenii cu inima înfrântă de durere anunță că vĕduva *Augusta de Crainic* născută Teodory, soția fostului protopresbiter gr. or. al tractului Dobra, după un morb greu și îndelungat și-a dat sufletul în mânile creatoriului la 11/24 Februarie 1905, în etate de 54 ani. Rĕmășițele pămêntești ale defunctei s'au așezat spre odihnă eternă Duminecă la 13/26 Februarie la 3 ore p. m. după ritul bisericei gr. ort., în cripta familiară din cimiteriul din Dobra. Fie-i memoria binecuvêntată.

*

† Samfira Motora n. Candrea, preotésă vĕduvă, a decedat în 23 Februarie a. c. orele 6 diminéța, în al 75-lea an al etății, împărtășită cu sfintele Taine, în Câmpeni. Rĕmășițele pământești ale rĕposatei au fost date repausului etern Sâmbătă în 12/25 Februarie a. c. la 2 ore p. m. așezêndu-se în cimiteriul s. biserici gr. or. din Câmpeni. O mamă bună, o mare binefăcĕtóre a deaprópelui se duce cu ea dintrĕ cei vii. Fie-i țĕrina ușóră, ear' memoria binecuvêntată!

*

Baron nou. Fóia oficială magiară publică în numĕrul de Joi că M. Sa a conferit comerciantului Orosdy Fülöp și urmașilor sei legitimi titlul de baron, cu predicatul „de Orosd“, ca „recunoștință pentru meritele câștigate pe terenul oconomiei publice“.

*

„Grănițeriul“, institut de credit și economii în Dobra, 'și va ținea adunarea generală pe al șéselea an de gestiune (1904) în 4 Martie st. n. La capital social de 110.000 coróne, cu 18.280 coróne fond de reservă, 186.026 cor. depuneri, etc., și cu reveriment de 1,859.139 cor. „Grănițeriul“ a avut în 1904 profit de 21,842 cor. 17 fileri. Din acésta direcțiunea propune adunării generale a se distribuí spre scopuri culturale 290 cor. 26 fileri. (Dividenda acționarilor e 9%.)

*

Cutrĕmur de pămênt. Vineri diminéța s'a simțit la Innsbruck un puternic cutrĕmur de pămênt, în urma căruia vasele de prin case s'au rĕsturnat, orológele s'au oprit și ușile se deschideau de sine. Cutrĕmurul a durat cinci minute și a fost urmat de vuet puternic. Asemenea și în Hall, Cell și Kaltenbach a fost cutrĕmur, tot în acel timp. In Hall, în urma sguduirii produse de cutrĕmur s'a rupt și prăbușit balconul unei case.

*

Lume 'ntórsă. Prefect de poliție în Honolulu e *Miss Wielder*, fata unui milionar, care din pasiune a primit acest greu oficiu, pe care și 'l împlinește cu mare conștiențiositate. Umblă călare, are revolvĕr la brĕu, și nóptea întrégă cercetéză de-arîndul tóte speluncile de pe teritoriul jurisdicțiunii ei. N'ar fi mai bine sĕ șédă la mașină de cusut, la fiert și la spălat?

*

In atențiunea emigranților la America. Guvernul Ungariei a liberat călĕtoria la America și prin Brema. Cine are pasportul predat pe la Fiume, acela póte călĕtorí și prin Brema dacă are cartea de vapor prin Brema. Cine s'a decis a călĕtorí prin Brema la America, acela trebue negreșit sĕ trimită de a casă 20 coróne arvună; după primirea arvunei fie-căruia i-se trimite cartea de vapor. Lucrătorii cari sunt harnici și sĕnĕtoși, cari au biletul de tren plătit în America până la locul destinat și cari pot arăta 50 coróne bani gata, acela toți sunt primiți în America. Cine are cunoscuți în America, se aducă adresa acelora cu sine. Cine are ochi bolnavi, sau alte rane trupești, mai bĕtrân de 50 ani, sau e arvunit în vre-o fabrică la lucru în America și merge anume la lucru reservat, pe acela îl înapoiază din America. In Ratibor, cum și în Brema fie-care emigrant se visitéză, așa că fie-care pe când vine în Brema pe vapor, póte fi primit în America.

Viață socială.

Petrecere în Băița. Inteligința română din Băița și comunele din jur (comitatul Hunedóra) aranjéză Duminecă (5 Matie n.) petrecere cu dans în favorul școlei române gr. or. din Băița.

*

Concert în Zlagna. Corul bisericei gr. or. rom. din Zlagna invită la concertul ce 'l va aranja Duminecă în 5 Martie st. n. 1905 în sala de la Kolozsvári Nándor. Inceputul precis la 8 ore séra. Venitul curat este destinat pentru cumpărarea de cărți folositóre la biblioteca școlară. Suprasolvirile se primesc cu mulțămită și se vor cuita publice.

*

Serată musicală în Turda. Reuniunea femeilor române din Turda invită la Serata musicală urmată de dans ce se va aranja în 8 Martie st. n. c. în sala cea mare din hotelul „Europa“. Prețul de intrare: de persónă 2 cor., de familie 7 cor., (3 membri 5 cor.) Inceputul precis la 7 ore séra. Contribuirile marinimóse sunt a se trimite pe adresa dnei Augusta Dr. Moldovan, cassiera Reuniunei.

Programul e următoriul: Dirigent: Octavian G. Simion. 1. W. Humpel: „Iată ziua triumfală“, cor mixt cu acomp. de pian. 2. S. Gastaldon: „Musica Prohibita“, romanță italiană pentru sopran (dșóra Ida Mesaros) cu acomp. de pian. 3. *a*) F. van Mendlsohn: „Cu mine fugi“, cor. mixt; *b*) I. Mateiu: „Pe la pórta mândrei mele“, cor mixt. 4. F. van Mendelsohn: „Rondo capriccioso“, esecutat la pian de dșóra Eugenia Mesaros. 5. Conrd. Kreutzer: „Tras'a clopotul de séra“, cor final din Opera: „O nópte 'n Granada“, cor mixt (a capella). 6 G. Schaletti: „Ce te legeni codrule“ romanță pentru sopran (dna Olimpia Dr. Moldovan) cu acomp. de pian. 7. I. Mureșan „Brumărelul“, baladă pentru cor mixt, solo de sopran (dna Olimpia Dr. Moldovan), solo de bass („*“) și acomp. de pian. Accompaniamentul de pian îl va provedé dșóra Eugenia Mesaros. — Dans.

Cărți și reviste.

„Biserica ortodoxă română“, revista eclesiastică a Sfântului Sinod al bisericei autocefale ortodoxe a României, a apărut pe Ianuarie (fasc. 10, anul de esistință XXVIII) cu următoriul sumariu: „Present clerului român“, de C. Erbiceanu (sfaturi de conduită, scóse din esperiența unei vieți îndelungate și basate pe Ep. I. cătră Corinteni a sf. apostol Pavel: „De ași grăí în limbi omenești și îngerești, ear' dragoste nu am“... etc.); Psalmii, studiu de diaconul Dr. Popescu-Mălăiești (continuare din fascicolii anteriori); Note asupra istoriei bisericești a Românilor pentru secl. XIX, comunicări de C. Erbiceanu (continuare din fasc. ant.); Milostenia și ospitalitatea la primii creștini, de C. (Erbiceanu?); St. Grigorie de Nazianz și învĕțătura sa, de M. P.; Manuscriptele de la Bisericani și Rășca, comunicări de Alexandru Lăpădatu; Puterea credinței, studiu dogmatico-moral, de Dr. Dragomir Demetrescu; Valórea și metodica învĕțămêntului religios, de protosincelul Iuliu Scriban (continuare din fascicolii anteriori), apoi cronică bisericéscă, notițe bibliografice, și altele.

„Bis. ort. română“ apare în fascicoli lunari în București (tipografia cărților bisericești) și costă 12 lei pe an.

Oficială.

Onorații domni preoți sĕ subscrie cuitele românește; sĕ alăture o asemnată cu adresa corectă. Cifrele se vor scrie aici. Singuraticele solviri sĕ se indice, de-și în parte sunt deja notate la Ven. Consistoriu.

Posta redacției.

Un alegĕtor în S. Ai tótă dreptatea. Nu putem însĕ publica cele trimise, pentru a nu ni-se face imputare că provocăm certă — confesională.

„VICTORIA“, Institut de credit și economii, societate pe acții în Arad.

Convocare.

Domnii acționari ai *institutului de credit și economíi „Victoria“*, prin acésta se învită conform § ului 17 din statute la a

XVII-a adunare generală ordinară,

care se va ţiné în Arad, la **5 Martie 1905 la 10 oare înainte de amiazi**, în localitățile institutului (calea Archiducele Iosif nr. 2).

Obiectele:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiare și stabilirea bilanțului.
2. Deciderea asupra distribuirei profitului curat.
3. Alegerea a 2 membrii în direcțiune, și 1 în comitetul de supraveghiare.
4. Urcarea capitalului de fondare prin o nóuă emisiune de acții.
5. Infiinţarea unei filiale.
6. Modificarea statutelor institutului.
7. Modificarea statutelor fondului de pensiuni.

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în persónă sau prin plenipotențiați în sensul §-ului 22 al statutelor sunt rugați a-și depune acțiile, eventual dovezile de plenipotență la cassa institutului, sau la institutele de credit și economíi „Albina“, „Timișana“, „Bihoreana“ și „Oraviciana“ cel puțin cu 24 ore înainte de adunarea generală.

Arad, în 19 Februarie 1905.

(53) 1

Direcțiunea institutului

Bilanț cu 31 Decemvrie 1904.

ACTIVA.	(Coroane)	
Cassa în numărar		104,199·60
Bon în Giro-conto și la alte bănci		34,007·99
Cambii		6.281,197·66
Imprumuturi hipotecare		1.031,947·—
Avansuri pe efecte		66,540·18
Efecte publice	490,000·—	
Acții dela diverse bănci	42,970·—	532,970·—
Credite de Cont-curent		25,765 07
Casa institutului și alte realități		203,285·64
Mobiliar	7,724·94	
după amortizare	2,724·94	5,000·—
Diverse conturi debitoare		6,515·—
Interese transitoare restante		5,991·40
		8.297,419·54

PASIVA.	(Coroane)	
Capital social 3000 acții à K 200		600,000.—
Fond de rezervă		408,063·65
Fond special de rezervă		5,000·—
Fond de penziuni		76,103·49
Depuneri spre fructificare		5.504,507·26
Depozit de cassă		7,749·93
Reescont		1.467,346·—
Dividendă neridicată		2,224·—
Contribuție nesolvită după interesele dep. pe sem. II		12,290 65
Interese transitoare anticipate		93,364 06
Profit transpus din 1903	6,525·44	
Profit net	114,245·06	120,770·50
		8.297,419·54

Contul Profit și Perdere.

Debit.	(Coroane)	
Interese pentru depuneri spre fructificare		238,067·44
Interese pentru reescont		35,659·36
Spese: Salare		36,539·98
Bani de cuartir		7,429·92
Imprimate, registre, lumină, lemne, diverse		18,289·56
Porto		6,989·40
Contribuție directă	30,310·88	
10% dare de depuneri	23,806·64	54,117·52
Chirie		2,600·—
Amortizare din mobiliar		2.724·94
Profit transpus	6,525·44	
Profit net	114,245·06	120,770 50
		523,188·62

Credit.	(Coroane)	
Venitul transpus din anul trecut		6,525·44
Interese: dela cambii	404,188·73	
„ hipotecă	76,359·93	
„ avansuri pe efecte	4,657·04	
„ efecte publice	8,816·37	
„ credite de cont-curent	2,183·70	496,205·77
Chirii și alte arânzi		7,324·89
Proviziuni și alte venituri		13,132·52
		523,188·62

Arad, la 31 Decemvrie 1904.

Oncu m. p., director-executiv. Direcțiunea: Raicu m. p. secretar.

Mihaiu Veliciu m. p., prez. R. Ciorogariu m. p., v.-prez. V. Mangra m. p. Dr. Nic. Ciaclan m. p.
Petru Truția m. p. Traian Vățian m. p. Dr. Aurel Demian m. p. G. Popoviciu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele institutului.

Comitetul de supraveghiare:

G. Feier m. p., prez. N. Marcu m. p. Dr. S. Ispravnic m. p. A. Secula m. p.

„PARSIMONIA“
institut de credit și economíi, societate pe acțiuni în **Bran**.

Convocare
la
a X-a adunare generală

a *institutului de credit și economíi, societate pe acțiuni „Parsimonia“ în Bran*, ce se va ţiné **Joi în 9 Martie st. n. 1905** la 10 ore înainte de amiazi în localul institutului, la care sunt invitați toți acționarii a se presenta în sensul §-ului 20 din statutele institutului.

Obiectele de deliberare sunt următórele:

1. Raportul direcțiunei și al comitetului de supraveghiare.
2. Statorirea bilanțului și a împărțirei profitului.
3. Alegerea a câte doi membrii în direcțiune și comitetul de supraveghiare.
4. Modificarea §§. 32—41 și 49 din statute. (52) 1
5. Alte propuneri eventuale.

Bran, în 9 Februarie 1905.

Din însărcinarea direcțiunei: Presidentul societății

I. cav. de Pușcariu.

Contul Bilanț pe 1904. — Mérleg számla 1904 évre.

Activa — Vagyon.		K f
Cambii escontate — Leszámitolt váltók		481,652 03
Credite person. — Kötelezvények		16,136·—
Mobiliar — Butorzat	463·32	
20% amort. — Leirás	92·66	370 66
Realități — Ingatlanok		2,537·46
Conturi curente — Folyó számla		1,600·—
Bonuri — Értékpapirok		7,000·—
		509,296·15

Pasiva — Teher.	K f
Capital acționar incurs — Befizetett részvény tőke	116,742·—
Depuneri — Betétek	335,178 37
Cambii reescontate — Visszleszámitolt váltók	13,523·—
Interese transitorii pe 1905. — 1905 évi átmeneti kamatok	7,536 99
Fondul de res. — Tartalék alap	21,486 93
Deposite — Letétek	4,801·57
Pro diverse — Különféle	199 50
Profit curat — Tiszta nyereség	9,827 79
	509,296·15

Contul profit și perdere. — Veszteség és nyereség számla.

Debit — Tartózik.		K f
Inter. de depun. — Betéti kamatok		15,403·03
Spese — Költségek		1,471·56
Salare — Fizetések		2,643 33
Contrib. directă — Egyenes adó	2748·87	
10% după inter. de dep. — 10% betéti kamat után	1540 30	
Contrib. comit., comun. — Megyei és községi adó	808·37	5,097·54
Amortisarea mobil. — A butorzat törlesztése		92·66
Profit curat — Tiszta nyereség		9 827 79
		34,535·91

Credit — Követel.	K f
Inter. camb. și de la oblig. — Leszámitolt váltók és kötelezvény utáni kamatok	34,190 49
Provisiune — Jutalék	171 67
Compet. de timbru — Bélyeg illeték	103 50
Diferite — Különféle	70·25
	34,535·91

Bran, 31 Decembre 1904 — Törcsvár, 1904 Deczember hó 31-én.

Direcțiunea — Az igazgatóság:

Ioan Cav. de Pușcariu m. p. president. **Ilariu Reit** m. p. comptabil. **Miron Tătoiu** m. p.
Ioan Cențu m. p. **George Tișca** m. p **Axente Moșoiu** m. p. director esecutiv.
George Enescu m. p. **Iacob Popa** m. p. **Nicolae Reit** m. p.

Confrontându-se cu registrele principale și ausiliare, s'au aflat esacte. — A fó és mellék hönyvekkel összehasonlittatván, helyesnek találtatott.

Bran, în 9 Februarie 1905 — Törcsvár, 1905. február hó 9-én.

Comitetul de supraveghiare — A felügyelő bizottság:

Nicolae Garoiu m. p. president. **Leontin Pușcariu** m. p. vicepresident. **George Babeș** m. p.
Ioan Enescu m. p. **Iosif Enescu** m. p. **Nicolae Runceanu** m. p.

„FĂGEȚANA“, institut de credit și de economíi, ca societate pe acțiuni în Faget.

Convocare.

Domnii acționari ai *institutului de credit și de economíi „Făgețana“, ca societate pe acțiuni în Făget* sunt prin acésta invitați în sensul §. 15 al statutelor societății la a

XIII-a adunare generală ordinară,

care se va ţiné în **Făget Joi la 16 Martie st. n. 1905,** la orele 10 a. m., în localul societății.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul direcțiunii despre activitatea institutului și despre resultatul gestiunii anului XIII.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Aprobarea bilanțului.
4. Decisiunea asupra împărțirei profitului curat, realisat în anul XIII de gestiune.
5. Darea absolutoriului membrilor în direcțiune și în comitetul de supraveghiare.
6. Alegerea comitetului de supraveghiare pe un nou period de 3 ani.
7. Eventuale propuneri făcute în sensul § ului 26 din statutele societății.
8. Esmiterea a 2 acționari pentru verificarea procesului verbal luat în adunarea generală.

(54) 1

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunarea generală sau în persónă sau prin plenipotențiați, sunt invitați în virtutea § 16 din statutele societății a 'și depune acțiunile dlor cu o zi înainte la cassa societății.

Făget, 22 Februarie 1905.

Direcțiunea.

Contul Bilanțului

Activa		K f
Cassa în numĕrar		18,972·98
Realitățile institutului		70,851·78
Efecte publice		49,345·40
Acțiuni străine		20,720·—
Imprumuturi pe cambii cu cav.		598,421 93
Imprumuturi pe cambii cu acop. hipotecară		198,041 11
Imprumuturi pe hipotecă		233,810·85
Imprumuturi pe oblig. cu cavenți		194 834·88
Credit de cont curent		111,956·52
Mobiliar	1910·63	
după amortis. de 10%	191·06	1,719 57
Diversi debitori și int. rest.		53,424·90
		1.552,099·92

Pasiva		K f
Fonduri sociale:		
capital de acțiuni 2000 bucăți à 200 cor.	400,000.—	
Fondul de reservă	9,158·51	
„ realităților	12,460 86	
„ de pensiune	71,657 72	493,277 09
Depuneri spre fructificare		849,776 90
Camb i reescontate		134,828 —
Interese anticipate pe 1905		12,611·—
Diverse conturi creditóre		28,248·83
Profit curat		33,358·10
		1.552,099 92

Contul Profit și Perderi.

Debit.	K f
Interese pentru depuneri	46,922·90
Interese pentru cambii reesc.	7,477·53
Salare, relut de cuartir și marce de presență	21,774·96
Porto, tipărituri și alte	5,418 67
Contribuție directă	8,748·43
Contrib. de 10% după inter. dep.	4,692·30
Contribuție comunală	1,473·42
Competință de timbru	479·07
Dare de drum	560·51
10% amortisare din mobiliar	191·06
Profit curat	33 358 10
	131,096·95

Credit.	K f
Interese de la împrum. pe cambii	64,781·99
Interese de la împrumuturi pe cambii cu acoperire hipotecară	17,853 65
Interese de la împrum pe hipot.	18,293 03
Interese de la împrum. pe oblig	14,770·52
Interese de la credite de cont curent	7,716 49
Interese de la efecte publice	1,254 40
Profit de la realități	1,020·—
Profit de la acțiuni străine	1 263·—
Provisiuni	4,143·87
	131,096·95

Făget, 31 Decembre 1904.

Director esec.: **Sebastian Olariu** m. p. Pentru contabilitate: **Toma F. Hanesiu** m. p.
Adam Groza m. p. **George Popovici** m. p. **Axentie Gaita** m. p.
Alesandru Iclozan m. p. **Vasilie Nicorescu** m. p.

Conturile presente esaminându-le conform legilor și statutelor le-am aflat esacte și cărțile purtate în bună regulă.

Făget, la 22 Februarie 1905.

Comitetul de supraveghiare:

Dimitrie Iosof m. p. Dimitrie Carabaș m. p. Dimitrie Tatar m. p.
Ișaia Popovici m. p. Adam Leșnican m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 18 Sibiiu, Joi 17 Februarie (2 Martie) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei cr 30 fil. rêndul cu litere garmond

O alegere protestată.

Sibiiu, 1 Martie n.

Am dat ştirea în numĕrul trecut, că alegerea dietală de la *Ocna*, unde candidatul naţional român, dl *Dr. Aurel Cosma*, a rĕmas în minoritate faţă cu candidatul liberal *Dr. Markbreit*, — om până ací cu totul necunoscut alegĕtorilor din Ocna, — a fost atacată prin protest.

Protestul e dat din partea Românilor, şi e întemeiat pe faptul, că alesul şi-a căştigat „*popularitatea*“ în curs de 24 ore prin mituiri şi promisiuni, lucruri neadmise de lege. Probabil că cei-ce afirmă în protest faptul acesta, vor fi în stare sĕ 'l şì dovedéscă, în care cas apoi înalta Curie îşi va spune verdictul asupra mandatului dlui Markbreit după drept şi dreptate.

Insĕ nu sórtea mandatului dlui Markbreit ne face sĕ scriem acest articol, ci faptul, că presa magiară, luând act despre protestul Românilor din Ocna, presintă lucrurile în lumină cu totul falsă, ca şì cum ar fi vorba de un proces politic al Românilor din Ocna intentat Magiarilor de acolo, cari punênd de astădată umĕr la umĕr au scos din urnă biruitor pe fericitul ales.

Intâiu de tóte Ungurii din Ocna n'au avut nici o trebuinţă sĕ 'şi încordeze prea tare puterile la alegerea din urmă de deputat, pentru-că formând ei majoritatea în cercul electoral al Ocnei, învingerea era asigurată pe partea lor din capul locului.

Nici n'au pus Românii candidat naţional la Ocna cu gândul de a lua mandatul din mâinile Ungurilor, pe séma cărora mandatul a fost asigurat chiar şi la anul 1863, când s'au făcut alegerile pentru dieta Ardealului convocată la Sibiiu pe basa unei legi electorale care asigurase Românilor din Ardeal majoritatea relativă în dietă, ci au pus şi susţinut candidatura domnului *Dr. Aurel Cosma* cu gândul sĕ scótă cel puţin pe alegĕtorii români din Ocna din ghiarele corupţiei, care mai ales în Ocna se încuibase rĕu, şi făcuse obiect de têrguială şi de vînzare din convingerea cetăţenilor.

Şi suntem mulţămiţi, că ni-a succes sĕ aducem la calea bună şi dréptă 127 alegĕtori români, câţi au votat cu candidatul naţional *Dr. Aurel Cosma*, convinşi fiind, că la proxima ocasiune şi oile rătăcite cei 29 alegĕtori români cari au votat acum pentru omul cu totul necunoscut lor, încă se vor afla în tabĕra nóstră, în tabĕra care luptă cu arme cinstite, cu arme morale, curate ca sórele.

Din mandatul de la Ocna nu trebue făcută decât chestie naţională, ci chestie de corectitate şi onestitate politică!

Dacă presa magiară vrea sĕ discute chestia cu protestarea mandatului de la Ocna, apoi pe terenul acesta sĕ pună discuţia, pe terenul cel adevĕrat, ear' nu pe terenul învingerii Ungurilor din Ocna asupra Românilor, învingere pe care Ungurii au avut'o totdeuna, şi o vor mai avé câtă vreme ei vor forma majoritatea alegĕtorilor în cercul electoral al Ocnei. Şi dacă pune presa magiară discuţia pe acest teren pe care noi ne aflăm, e imposibil sĕ nu se pună cu totul pe punctul nostru de vedere şi sĕ nu ne dee dreptate când afirmăm, că e ruşine pentru parlamentul ţerii sĕ fie compus şì din ómeni cari nu se sfiesc de loc sĕ opereze cu bani şi promisiuni, căştigându-şi preste nópte „*încrederea*“ alegĕtorilor cu cari până ací nici faţă n'au dat, şi cari nici de numele candidatului până ací n'au auzit, şi e şì mai mare ruşine, că *sunt* astfel de alegĕtori, cari se lasă seduşi de sunetul banului şi de promisiunile candidatului şi 'şi pun în vînzare votul şi convingerea.

Cercetarea ce se va ţiné în Ocna, în urma protestului înaintat din partea Românilor, va dovedí, credem noi, dacă în Ocna *sunt* ori nu astfel de alegĕtori? Căci dacă sunt, purtarea lor formézǎ pată urîtă pentru constituţia patriei, care nu e permis sĕ fie pătată de nimeni. Şi noi în interesul bine-priceput al patriei am dori, ca cel puţin în viitoriu astfel de pete sĕ nu se mai facă constituţiei şi sĕ nu mai fie astfel de alegĕtori, nici în Ocna, nici alt undeva. Şi în privinţa acésta credem că presa cinstită magiară va fi de o părere cu noi. In sfîrşit îndreptarea moravurilor publice stricate e datorinţa întregei prese, fără deosebire de limbă şi de colorit politic. Ba e datorinţă pentru fie-care om cinstit şi corect. De aceea, credem, că cei corecţi chiar şi dintrĕ Ungurii din Ocna vor face causă comună cu Românii şi le vor da mână de ajutor, ca sĕ vină demascaţi cei ce vinovaţi sunt în jurul alegerii ultime de deputat din Ocna. Trebue arătaţi lumii, ca lumea sĕ 'i cunóscă şi sĕ se feréscă de ei în viitoriu!

Crisa. Situaţia politică e neschimbată, nesigură, tristă şi posomorîtă. Nici un pas n'a făcut spre luminiş. Coróna se pare că va cere informaţiuni şi de la statnicii din Austria, şi apoi va lua hotărîre, că întrĕ împrejurările date ce ar fi bine se facă. S'a lăţit prin cercurile politice şì vestea aceea, că dieta va fi de nou disolvată, pentru-ca din nouele alegeri sĕ iese o majoritate parlamentară, fie liberală, fie kossuthistă, care apoi sĕ pótă fi încredinţată cu guvernarea ţerii. Nu ne prea vine însĕ a crede, că Coróna s'ar puté decide la aşa ceva.

Punctul de vedere al Corónei în chestia desfacerii *economice* a Ungariei de cătră Austria nu e cel dat din partea presei magiare. Ziariul vienez „*Neue Freie Presse*“ a aflat de la un politician de frunte din Austria, care a avut rol însemnat şì în diplomaţie, că Maiestatea Sa nu şi-a dat consentimentul, nici în faţa contelui Andrássy, nici în faţa lui Kossuth, ca Ungaria sĕ se separeze economiceşte de cătră Austria, ci a spus, că în privinţa acésta au sĕ se înţelégă ţerile interesate prin guvernele lor întrĕ olaltă, şi sĕ reguleze afacerea conform intereselor lor. Maiestatea Sa nu vrea sĕ influinţeze, nici pronunţându-se contra, nici pentru desfacerea economică. In chestia cu reformele militare cerute de Unguri Maiestatea Sa însĕ s'a pronunţat categoric în contra ori cărei concesiuni, declarând, că aceea ce s'a putut da Ungurilor s'a dat, mai mult nu se póte da.

Naţionalistii în comisiuni. Ziarul „*Egyetértés*“ scria în numĕrul de Duminecă, că oposiţia coalisată a promis clubului naţionalist parlamentar, pe care îl formézǎ deputaţii naţionalisti români, sêrbi şi slovaci, că în diferitele comisiuni ale dietei *va alege membri şì dintrĕ ei.*

Programul lui Wekerle. Se aşteptă, ca in cursul sĕptĕmânii acesteia *Wekerle* sĕ fie chemat de nou la Viena pentru a da sfat Corónei cu privire la resolvarea crisei ministeriale. După cum am mai scris odată, planul lui Wekerle ar fi acela, ca din partidul liberal, acum în minoritate, şi din o parte a partidului kossuthist, sĕ se formeze un partid nou guvernamental, din rîndurile căruia sĕ fie luat guvernul. Basele politice ale guvernului sĕ rĕmână aceleaşi pe cari a stat partidul liberal, adecă transiţia de la 1867. Se crede, că acest mod de resolvare a crisei convine Corónei. Se mai vorbeşte apoi şi de apropiata chemare a fruntaşului din partidul liberal, *Hodossy Imre*, la Viena, pentru a da sfat M. Sale cu privire la resolvarea crisei.

Din Austria. Atât Reichsrathul, cât şi casa de sus a Austriei a votat legea despre contingentul de recruţi pe anul curent. In casa de sus principele Auersperg a ţinut o vorbire mai lungă, în care a accentuat necesitatea menţinerii *unităţii* armatei, dar' a admis şi aceea, că *anumite concesiuni vor trebui sĕ se facă Magiarilor.* Adecă unitate cu concesiuni!

Kossuthiştii nu cedéză. In casul că nu contele Andrássy, ci alt cineva din partidul liberal va fi chemat la Viena şi încredinţat cu resolvarea crisei, partidul kossuthist e decis a insista pe lângă desfacerea economică a ţerii de cătră Austria şi pe lângă naţionalisarea armatei. Fără împlinirea acestor două postulate nu lasă sĕ ajungă la cârmă nici un feliu de ministeriu.

Magiarii şi armata.

Sub titlul acesta scrie un general activ din armata austro-ungară un articolaş în ziariul „*Die Zeit*“ de la Viena, din care reproducem următórele:

„Punctul de culminaţie în întréga chestie militară e pentru Magiari *limba.* Ungurii vreau sĕ aibă în armată o *unéltă de magiarisare.* Chiar şi astăzi, trebue sĕ fie instruaţi de es. în Viena recruţii de la un regiment unguresc, în limba unguréscă, dacă sunt cetăţeni ungari de stat şi au fost atât de neprecauţi de a spune că înţeleg ceva ungureşte. Astfel apoi mulţi cari ştiu bine nemţeşte ori vorbesc bine vre-o limbă slavă, ear' ungureşte abia pot rostí vre-o câteva cuvinte, vin instruaţi ungureşte, în detrimentul serviciului ... Deja astăzi se face instrucţia la tóte regimentele în limba soldaţilor. Numai comanda e nemţăscă şi comunicaţia oficiósă. Dacă ar fi sĕ mérgă după dorinţele Ungurilor, atunci la tóte trupele ungureşti ar trebuí sĕ se întroducă limba magiară ca limbă de comunicaţie. Acésta apoi însémnă: *armată independentă magiară.* Dacă Ungaria voeşte cu ori-ce preţ sĕ o aibă, atunci sĕ poftéscă şi sĕ *'şi plătéscă singură armata.*“

Va sĕ zică, aceea ce spuneam şi noi în numĕrul trecut: naţionalisarea armatei în spirit unguresc e împreunată cu mari spese, pe cari ţara nu le póte purta!

La „Ierarchia Românilor din Ardeal şi Ungaria“.

(Urmare).

V.

Câteva fantasme frumóse de ale dlui N. Iorga.

Dl N. Iorga în disertaţiunea sa despre Stefan cel Mare, Mihaiu Viteazul şi Metropolia Ardealului, a reasumat numai cuprinsul opului sĕu de mai naine „*Sate şi preoţi*“, apropiindu-se şì mai tare de concepţiunile dlui Bunea, ear' documentele anexate întăresc numai vederile nóstre.

Dl Iorga, un bărbat fórte diligent în adunarea de documente pe tóte terenele, ceea-ce era destul ca sĕ-şi facă un renume literar de primul rang, nu mai avea nevoie sĕ le mai încurce şì cu ideile propagandistice şi cu: *se póte, se vede, probabil* etc., ale dlui Bunea.

Dl Iorga a scris mai obiectiv până la sus amintita disertaţiune, unde uitându-şi de sine, caracterisézǎ pe cărturarii Ardealului că ţin la trecutul cu *fantasme frumóse* (pagina 11).

Dacă e vorba de fantasme frumóse, apoi sĕ vedem, dacă dl Iorga însuşi e ferit de ori-ce *fantasme,* aducênd aci de probă numai vre-o câteva esemple despre logica sa istoriografică?

1. Mihaiu Viteazul strîmtorat de Turci se aruncă în braţele lui Sigismund Báthori supunêndu-se pe sine şi ţera sa suveranităţii principelui ardelean. Pentru regularea acestei supuneri Mihaiu Viteazul trimite în deputaţiune la Alba-Iulia o ambasadă stătătóre din archiepiscopul Têrgoviştei Efrem, din episcopii Buzĕului Luca, şi al Rîmnicului Teofil, pe lângă 11 veli şi boeri, cari în numele lui Mihaiu Viteazul încheie cu Sigismund tractatul din 20 Maiu 1595.

In puterea acestui tractat Sigismund ia titulatura de „*Serenissimus princeps dominus Sigismundus, Dei gratia Transilvaniae, Moldaviae Valachiae transalpinae et sacri Romani imperii Princeps, Partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes etc.; Dominus noster clementissimus*“.

Ear' Mihaiu Viteazul se mulţămeşte numai cu atâta „*Voivoda autem a Sua Serenitate: Michail Voivoda Regni nostri Transalpinensis* etc. fidelis *noster dilectus*“.

După ce tractatul regulézǎ şì celelalte afaceri civile, întrĕ cari se stipulézǎ, ca Mihaiu Vodă sĕ rĕmână *vice-gerent* al lui Sigismund, şi că tóte causele interne ale ţării supuse sĕ se administreze şi sĕ se judece *juxta veterem legem et consvetudinem Regni*, apoi trece la cele bisericeşti, ale ţării supuse, în următoriul text:

Universum ordinem ecclesiasticum et monasticum sive Calugerorum Serenitas Sua relinquet in antiquo usu et consvetudine, ritu, ceremoniis et libertate ipsorum, qui solitos etiam suos proventus libere percipere poterent. Omnes etiam Ecclesiae Valachicales in ditionibus suae Serenitatis existentes erunt sub jurisdictione vel dispositione Archi-Episcopi Tergovistiensis *juxta Ecclesiasthici juris et ordines* ***illius Regni*** *dispositionem, proventusque suos solitos et ordinarios percipere poterunt*" (Hurm. III, pag. 209).

Nu numai un istoriograf cu judecată juridică și logică, dar' șì oricare laic cu mintea sănĕtósă póte vedé, că aci se lucră de regularea trebilor civile și bisericești *ale ţerii Valachia transalpina*, care se supuse suveranităţii principelui Ardealului Sigismund. Prin urmare ambasada Valachiei avea chiămarea de a regula trebile ţerii sale, pe cari voia a le reserva autonomiei interne a ţerii supuse, ear' nici de cum șì ale Ardealului, la cari n'aveau nici chiămare, nici competinţă, și în cari Sigismund nici n'ar fi îngăduit a se amesteca trimișii din Valachia. — Și cu tóte acestea, dl Iorga se alătură la părerea dlui Bunea, că Mihaiu-Vodă a supus șì bisericile române din Ardeal metropolitului din Tergoviște, la ceea-ce el nici nu aspira!

Atunci ce nevoe mai avea Mihaiu Viteazul sĕ aducă pe Ioan de la Prislop la metropolia din Alba-Iulia? Ce nevoe avea sĕ trimită pe Sergie episcop la Muncaciu și pe Csernai la Vad? De ce n'a lăsat pe metropolitul din Têrgoviște sĕ le facă tóte acestea?

O, voi, istoriografi noi, cari străcuraţi ţinţarii și înghiţiţi cămile! Așa se face istoria??

2. Dl N. Iorga scrie în „*Sate și preoţi*" pag. 34 următórele: …„*în același an* (1585) *el* (principele Sigismund) *trebuia sĕ confirme ca vlădică al Românilor ortodoxi pe Schimnicul Ioan egumen de la Prislop*". Apoi mai departe la pag. 36 continuă: „*In sfîrșit din socotelile Brașovului aflăm, că în anul 1585, după numirea sa de principe, Ioan din Prislop merse în ţara românéscă pentru a primí hirotonirea de la archimetropolitul local. La 20 Martie se dăduse actul de denumire de la Sigismund, ear' la 18 August se întorcea la Brașov vlădica ce a fost în ţara românéscă pentru a fi hirotonit acolo*".

După-ce așadar' călugĕrul egumen Ioan de la Prislop, ales în anul 1585 ca următoriu al marelui metropolit Genadie pe basa legei dietale din anul 1579 pentru scaunul metropolitan din Alba-Iulia, și sfinţit tot în anul acela de archiereu prin metropolitul Ungro-Valachiei, și după-ce în diploma lui Sigismund din 4 Iulie 1595 (vezi la Șincai) Ioan din Prislop se numește vlădică nu al Silvașului, ci *al sobórelor românești în Ardeal*: întrebăm pe dl Iorga, cum vine, ca Mihaiu Viteazul sĕ 'l aducă în anul 1599 de metropolit în Alba-Iulia, tocmai din Silvaș, unde chiar el zice (în „Sate și preoţi" pag. 36), că nu știe sĕ fi fost acolo episcopi, și nu se póte dovedí nici de Ioan de la Prislop, că ar fi funcţionat în Silvaș ca episcop măcar un minut?

Șì aci întrebăm cu tótă seriositatea pe dl Iorga: *așa se face istorie bisericéscă?*

3. Dl N. Iorga (în Stefan cel Mare, Mihaiu Viteazul și metropolia Ardealului, pag. 10) scrie: „*De acum înainte Ioan (de la Prislop) luà titlu de archiepiscop și metropolit al Bĕlgradului, Vadului, Silvașului, Făgărașului, Maramurĕșului și al episcopilor din ţara unguréscă*" ip. roci.

Unde, *per amorem dei*, — întrebăm noi pe dl N. Iorga, — a găsit dsa titlul acesta la Ioan de la Prislop? Sĕ ne spună șì nouĕ.

Noi știm, că antecesorul lui Ioan de la Prislop, marele metropolit *Genadie* se titula numai archiepiscop și metropolit a tot Ardealul și Oradei-mari (evang. 1580).

Următorii lui Ioan de Prislop: metropolitul *Dositeiu* se titula: metropolitul Bĕlgradului, al tótă ţara ardelenéscă și unguréscă și celelalte. (Iorga „Sate și preoţi" pag. 332.); *Genadie II*: archiepiscop din scaunul Bĕlgradului, al Vadului, al Oradiei-mari, al Sătmarului și a tótă ţara Ardealului. (Cipariu, Acte, pag. 253.); *Simion Stefan*: archiepiscopul Bĕlgradului, Vadului, Maramurĕșului, și a tot Ardealul (Dalteria lui Partenie 1651) și așa mai departe pănă la Varlaam II, tot cu titlul de archiepiscop și metropolit al sfintei metropolii a Bĕlgradului, a Vadului, a *Silvașului*, Făgărașului, Maramurĕșului și a episcopilor din ţara unguréscă, care — așadar' — *mai întâiu* a luat în titulatura sa întrĕ episcopiile sufragane șì pe a *Silvașului*. (Molitf. 1689.)

Cum vine acum dl Iorga, cu o titulatură întrebuinţată mai întâiu la anul 1689, sĕ o arunce cu o sută șì mai bine de ani îndĕrĕpt în grumazii lui Ioan de Prislop, care nici n'a visat de ea?

Va fi și acésta o *fantasmă frumósă*, însĕ nu a nóstră, ci a dlui Iorga, cum le găsim adese-ori și la alte multe aberaţiuni ale sale, de pildă, când identifică pe Ioan de la Prislop de la anul 1585 cu primul Ioan din pomelnicul metropolitan, ce ocură la anul 1348—1365 (Cipariu, Acte, pag. XIII), și alte asemenea exorbităţi ce nu le mai repeţim aci. Ab uno disce omnes.

(Va urma.)

Nr. 79 1905.

Cercelariu.

Pe basa §. 45 din statutul organic prin acésta convoc pe onoraţii membri ai sinodului protopresbiteral din tractul Făgărașului la ședinţa ordinară, ce se va ţiné *Joi în 24 Februarie 1905 st. v.* la 9 ore a. m. în edificiul școlar din Făgăraș.

Obiectele sunt:

1. Invocarea duhului sfânt.
2. Deschiderea sinodului.
3. Verificarea membrilor pentru periodul present.
4. Raportul presidentului despre starea protopresbiteratului.
5. Raţiociniul fondului protopresbiteral.
6. Alegerea comitetului și epitropiei protopresbiterale.
7. Curenţii.

Făgăraș, 2 Februarie 1905.

Ioan Cândea
protopop, adm.

NOUTĂŢI

De la comitat. Intrĕ hotăririle luate de comisiunea economică a comitatului Sibiiu în ședinţa ţinută în 16 Februarie sunt șì următórele:

Têrgul de vite de prăsilă din primăvara acésta se va ţiné în 5 și 6 April st. n. (în Sibiiu).

Pentru ascultătorii cursurilor de *îngrijitori ai școlelor de pomi* comisiunea a votat reuniunii economice săsești un ajutoriu de 320 coróne, ear' „reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu" 240 coróne.

In Mercurea se va arangia un curs pentru instruirea în altoirea mlădiţelor de vie.

*

Pertractarea la Curie în chestia protestului înaintat în contra alegerii din Arpașul-de-jos se va ţiné în 31 Martie n. c. Referent în causă e judecătoriul de curie *Szabó László.*

*

Pentru museul istoric și etnografic a donat dl Alexandru Sodan, proprietariu de mine în Bucium-Cerb, partea de de-asupra a unui ștearţ de pe vremea Romanilor, aflat în baia „Sft. Francisc" din Roșia-montană, pentru ceea-ce i-se esprimă mulţămită. *Biroul „Asociaţiunii".*

*

Se caută candidaţi de auditori militari. In tómna anului trecut ministeriul comun de rĕsboiu publicase un apel către tinerii absolvenţi de cursurile juridice, ca sĕ între în armată ca practicanţi de auditori (judecători) militari, punêndu-le în prospect ajutoriu anual de 1600 coróne, pe durata timpului de praxă. Auditoratul militar e cea mai rebonificătóre carieră, atât în ce privește dotaţiunea, cât și avansamentul, și lucră deci numai în interesul lor tinerii cari se dedică acestei cariere. Celor cari doresc a se dedica deci carierei de auditori militari le stă încă deschisă calea spre acésta, deóre-ce ministrul ung. de culte și instrucţiune publică zilele acestea a recercat de nou decanatele facultăţilor juridice, ca sĕ atragă atenţiunea tinerimei asupra apelului amintit mai sus.

*

Nou inginer hotarnic. Domnul *Aurel Stoica* din Sibiiu a dat Sâmbătă esamenul de inginer hotarnic (de comasaţie) cu bun succes în Cluj.

*

Miserie și fómete. Ziarelor din capitală se raportéză din comitatul Cianad și comitatul Șaroș, că în multe comune poporaţiunea și-a gătat deja bucatele si lemnele de încălzit, deosebi în comitatul Șaroș e critică situaţia, fiind-că în urma ninsorilor mari drumurile fiind închise cu strat de néuă în grosime pănă la doi metri, ómenii nu pot mișca în nici o parte spre a-și căpăta de lucru. Pentru ajutorarea celor din comitatul Cianad autorităţile au dispus a se începe deja lucrări publice, ca sfărmarea de pétră pentru drumurile publice etc., dar' pentru cei din comitatul Șaroș pănă acum nu s'a putut face nimic. — Așa vestesc ziarele magiare. Dar' de miseria poporaţiunei nemagiare, de prin munţii Ardealului — de pildă, — cine se interesézà?!…

*

Esposiţie militară internaţională. Se raportéză din Viena, că din prilejul iubileului de 60 ani de domnire a M. Sale împĕratului și rege *Francisc Iosif I.* se va aranja în Viena în anul 1908 o esposiţie internaţională militară și de marină de rĕsboiu.

*

Din Alba Iulia. Despre concertul împreunat cu representaţiune teatrală, arangiat în 19 Febr. st. n. de corul bisericei gr. or. din maierii Albei-Iulie (compus aprópe întreg din membri ţerani), primim o corespondenţă mai lungă, în care se aduc frumóse laude atât membrilor corului și diletanţilor, pentru succésa interpretare a rolurilor avute, cât și învĕţătoriului Ilie Mihaiu pentru zelul și abnegaţiunea cu care 'și instruézà și dirigiază corul. Asemenea se constată că aprópe întrégă inteligința română din Alba Iulia, cum șì câţiva preoţi din jur au participat la concert, unii cu familii cu tot, ceea-ce servește zeloșilor coriști spre încurajare în a continua în laudabilele lor îndeletniciri de felul acesta.

*

Banca imperială din Berlin în ședinţa de Sânbăta a hotărit reducerea etalonului de la $3^1/_2$ la 3%.

*

Casa magnaţilor în ciclul parlamentar 1905—1910 constă din 395 membri. Intrĕ acestia casa domnitóre e representată prin 16 archiduci. Pe basa dignităţii ori oficiului lor sunt membri 29 archierei rom. și gr. catolici, 10 archierei gr. ortodoxi (3 români și 7 sêrbi), 3 superintendenţi reformaţi și baronul Vay Béla ca cel mai în etate dintrĕ curatorii superiori ai bisericei reformate, 3 superintendenţi ev. lutherani și cei trei inspectori superiori ai bisericei ev. lutherane (br. Prónay Dezső, Laszká y Gyula și Ihász Lajos), curatorul suprem al bisericei unitare (Dániel Gábor), 13 stegari ai ţerii (întrĕ cari șì guvernatorul din Fiume), prim presidentul și al doilea president al Curiei, presidentul judecătoriei reg. administrative (Wekerle), presidentul Tablei reg. din Budapesta, 3 delegaţi ai dietei croate. Pe basa dreptului ereditar (dacă respectivul dispune de averea recerută) sunt membri: 2 prinţi (Eszterháy și Filip de Coburg), 183 conţi și 45 baroni. Mai sunt apoi 73 membri pe viéţă, parte *numiţi* din partea M. Sale, parte *aleși* de însași casa cu ocasiunea reorganisării sale (sub Tisza Kálmán) dintrĕ cei cu îndreptăţire vechiă, dar' cari prin reorganisare și-au perdut acésta îndreptăţire. Intrĕ membrii *numiţi* sunt șì cinci evrei: Bródy Zzigmond, Chorin Ferencz, Hatvani-Deutsch Sándor, Kornfeld Zsigmond și Sváb Károly.

*

FOIȘÓRĂ

„Ex tabulario nationis Saxonicae atque civitatis sedisque Cibiniensis."

(Urmare)

28. Datéză din 25 Februarie anul 1481.

Comes Stefan de Bathor, voivodul Transilvaniei, către senatul din Sibiiu: „Ceea-ce i-au scris ei despre *logofĕtul Theodor*, a înţeles el bine și le rĕspunde, că ei sĕ 'l asigure pe acesta de prietinia sa și sĕ 'l lase sĕ între în oraș, dar' sĕ nu-i permită eșirea din oraș fără voia lui (a voivodului). Afară de aceea le demandă a veghia cât se póte de strict peste toţi comercianţii din Valachia, cari se află în Sibiiu, și sĕ nu permită nimănuia re'ntórcerea și cu deosebire sĕ se păzéscă de tradare, căci se zice, că Alibeg s'ar fi re'ntors cu o óste grozavă în Valachia, și sperézĕ, ca prin tradarea acelor comercianţi sĕ pună mâna pe orașul lor (pe Sibiiu) sau pe Brașov. De aceea le demandă a fi gata cu tótă óstea lor, deóre-ce, precum a auzit de la unele solii, Alibeg în timpul cel mai scurt voiește sĕ-'i atace.

„Datum în Koloswar, secundo die festi beati Mathie apostoli anno 148 primo."

Originalul e în limba latină, epistolă închisă, a fost sigilată cu córă verde.

29. Datéză din 11 Martie anul 1481.

Comes Stefan de Bathori, judex curiae și voivodul Transilvaniei, către primariul și senatul din Sibiiu: „Ceea-ce i-au scris ei despre Basarab, voivodul Valachiei, și despre castelul care e a se zidí în apropierea Moldovei, a înţeles pe deplin. Cu tóte că zic ei, că în Valachia nu se află nici o óste dușmană, totuși din vestile trimise de Stefan, voivodul Moldovei, precum și din vestile trimise de către judecătorii și juraţii din Brașov, că mai sus numitul Basarab din Valachia, unde (în Valachia) se află o óste numerósă și puternică turcéscă, o ţine în ascuns și în continu se ocupă cu gândul, cum ar puté sĕ predee orașul lor (Sibiiul) sau Brașovul în mâna Turcilor. De aceea e de lipsă o mare grijă, și tot ce vor știricí, sĕ 'i comunice și lui.

30. Datéză din 30 April anul 1481.

Comes Stefan de Bathor, voivodul Transilvaniei, către Thomas Altenburger primariul Sibiiului: ……„Voivodul Valachiei Czypelles și-a adunat óste, sub pretextul că voește sĕ ocupe cetatea Kilia, dar' acum se află cu tótă oștirea sa la pólele Carpaţilor, așteptând pe Turci, ca cu acestia împreună sĕ năvăléscă în Ardeal, ceea-ce însĕ el, cu ajutoriul lui Dzeu, nu o va lăsa…"

31. Datéză din 21 April anul 1491.

„……un anumit Mathia din Alba-Iulia întrĕ altele a furat de la preotul săsesc din Alămor 2 cai, pe cari îi vîndù unui Român……"

32. Datéză din 18 Ianuarie anul 1492.

Vlad, voivodul Valachiei, către senatul din Sibiiu: „le mulţămește pentru că i-au trimis pe măestrul dorit. Pe acesta l'a trimis l'a mănăstirea *Cozia*, ca sĕ facă desemnul candelabrului, pe care are sĕ 'l construéscă. Ear' ei împreună cu concetăţanul sĕu cu Kirka sĕ se pună în înţelegere cu numitul măestru în privinţa plăţii, ear' resultatul convenţiunei sĕ i 'l comunice în scris prin un trimis. Căci el îndată ce va fi lucrul isprăvit, va plătí măestrului pentru lucrul făcut.

Datul e următoriul:

„Datum in Bokoresth feria quarta proxima post…..(e rupt aci) .. Anthoni confessoris anno domini millesimo quadringentesimo nonnagesimo secundo."

Originalul e în limba latină; epistolă închisă, sigilată cu córă roșie.

33. Datéză din 30 Decembre anul 1492

Vlad, voivodul Valachiei, către primariul și senatul din Sibiiu: „Le aduce la cunoștinţă, că Turcii voesc sĕ rupă legătura de pace, încheiată întrĕ Turci și regele; Impĕratul (turcesc) a donat pașalicul din Szendrő lui Alibeg, ear' cel din Vidin l'a dat lui Malkovics. S'a adunat o óste fórte mare, dar' el nu știe, pe unde voiesc sĕ năvăléscă Turcii. El va cerca sĕ abată o năvălire óreșcare în Haţeg sau în Transilvania, dar' de aceea sĕ grijéscă și ei, căci Turcii au de gând sĕ devasteze întrégă Ungaria. Despre acésta epistolă sĕ nu amintéscă nimĕnui, deóre-ce Turcii își vor rĕsbuna asupra lui. Epistola sĕ o ţină în secret, și numai lui Stefan de Báthor sĕ o trimită imediat prin un servitoriu credincios."

Datul e următoriul:

„Datum in Bokoresth, dominica proxima aute festum sancti Silvestri pape, anno domini 1492.

Originalul e în limba latină, epistolă închisă. Sigilul córă roșie, imprimat deasupra pe o bucată de hârtie patruunghiulară. Sigilul are forma aceeași ca cel de sub numĕrul 23.

Sinod protopresbiteral s'a ținut Marți în Sibiiu. Raport amănunțit vom aduce în numĕrul proxim.

*

Cel mai bĕtrân senator. David Wark, membru în senatul Canadei, și-a serbat în 19 Februarie iubileul de 100 ani de etate, în deplină vigóre fisică și spirituală. Sigur că moșul Wark e de astă-dată cel mai bĕtrân legislator între legislatorii tuturor statelor din lume.

*

Un oraș ce se cufundă în mare. Orașul portugez *Espinho*, situat la malul mării și plăcută stațiune balneară de vară, e amenințat a dispăré de pe fața pămêntului. Atins necontenit de valurile mării, țermurii s'au tot spălat și măcinat în mare până ce valurile au ajuns sĕ spele înseși clădirile. Inainte cu câteva luni o biserică din nemijlocită apropiere de mal s'a prăbușit, mai rĕmânêndu-i numai turnul. Săptĕmâna trecută a fost apoi spălat de valuri și turnul, împreună cu optzeci case, pe cari locuitorii le părăsiseră încă de cu vreme. Acum pe locul unde fusese biserica și casele acelea e apă, care tot mai mult se întinde peste teritoriul orașului.

*

La fondul de 20 fileri al „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“ pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare s'au mai făcut următórele daruri: parochul Emanuil Beșa din Zlatna, soția sa Aurelia n. Albini și copiii Cornel, Eugen, Veturia, Letiția și Tiberia, fie-care câte 20 fileri, Ioan Banciu, ziler și soția sa Ana, în amintirea rĕposatului Ioan Banciu sen., fost ziler, 1 cor., Crucian Mărginean, paroch în Cenade, întru vecinica odihnă a fiului seu rĕposat Traian, fost student în Sibiiu, 10 cor., Paraschiva Moldovan, económă în Cenade, 3 cor., Teodor Moldovan, măestru cismar în Sibiiu și soția sa Ana n. Bosna, 2 cor., Pavel Giurca, sodal croitoriu, 20 fileri, Stefan Medeșan, paroch în Gusu și soția sa Rafira n. Albu, 2 cor., Alexandru Liuba, sculptor în Maidan, 1 cor., Vasilie Suciu, paroch în Topârcea și soția sa Elisaveta n. Ganea, fie-care câte 1 cor., D. D. Ghibu din Têrgu-Jiu, 2 cor., Nicolae Isac, paroch în Topârcea și copiii sei Ioan, Maria și Susana, de la toți 1·60 cor., Victor Tordășianu, 10 fileri.

*

Primejdiile sărutării de mână. Medicul Duhrhofen din Berlin, spre a face laicilor plausibilă teoria primejdiilor ce pot proveni din sărutarea mânii presintă lucrul astfel: Dl X. s'a bolnăvit de influenză, dar' ținênd mult sĕ fie present la serata dlui Y., la care e invitat, își desconsideră bóla și merge la serată. Preventitoriu cum e, sosește ca primul óspe și la presentare sărută mâna cocónei. Óspeții cari sosesc după el încă sărută mâna cocónei și iau pe buze doi-trei baccili lipiți pe mâna cocónei de pe buzele dlui X. Baccilii acestia, prin intermediarea sărutatului de mână ajung apoi și pe mânile celorlalte cocóne presente, ear' în decursul mesei unii dintrĕ acesti baccili prin intermediarea servetului ajung de pe mână în gura cocónelor. Dar' dómna casei are copii. Acestia pe la sfîrșitul dineului sunt lăsați sĕ între și ei în sală, și ca copii binecrescuți, sărută de-arîndul mâna cocónelor, acuirându-și astfel și ei câțiva baccili, și așa mai departe. Exemplul acesta póte sĕ fie privit ca glumă din partea multora, dar' este și multă realitate în el, chiar și admițênd că X-ul acela cu ocasiunea participării la serată nu sufere de influenză acută, deóre-ce e constatat că bacilii influenzei trăesc sĕptĕmâni de zile în gura fostului bolnav. Și nu numai influenza, ci și alte bóle pot fi transmise în chipul acesta, de pildă: tuberculosa (oftica). De aceea medicul Duhrhofen, alăturea cu alți mulți medici de o părere cu el e pentru abandonarea obiceiului de a săruta cuiva mâna.

*

Pe cine îl chinue reumatismul, zuruitul urechilor, migrena etc.? Dacă cineva pătimește de aceste morburi, acela sĕ foloséscă crucea duplă electro-magnetică R. B. nr. 86.967 inventată de dl Albert Müller din Budapesta, V. Vadász ut. 42/V care e neîntrecută în alinarea și chiar vindecarea morburilor sus amintite. Sunt nenumĕróse scrisorile de recunoștință, întrĕ cari și scrisórea de mulțămită a lui Weiser Lajos, profesor de pian (Pozsony) adresată dlui Müller, cari tóte dovedesc, că ce efect minunat se póte ajunge prin purtarea acelei cruci.

*

In atențiunea emigranților la America. Guvernul Ungariei a liberat călĕtoria la America și prin Brema. Cine are pasportul predat pe la Fiume, acela póte călĕtori și prin Brema dacă are cartea de vapor prin Brema. Cine s'a decis a călĕtori prin Brema la America, acela trebue negreșit sĕ trimită de a casă 20 coróne arvună; după primirea arvunei fie-căruia i-se trimite cartea de vapor. Lucrătorii cari sunt harnici și sĕnĕtoși, cari au biletul de tren plătit în America până la locul destinat și cari pot arăta 50 coróne bani gata, aceia toți sunt primiți în America. Cine are cunoscuți în America, se aducă adresa acelora cu sine. Cine are ochi bolnavi, sau alte rane trupești, mai bĕtrân de 50 ani, sau e arvunit în vre-o fabrică la lucru în America și merge a nume la lucru reservat, pe acela îl înapoiază din America. In Ratibor, cum și în Brema fie-care emigrant se visitéză, așa că fie-care pe când vine în Brema pe vapor, póte fi primit în America.

Cărți și reviste.

O carte de cântece corale. Sub titlul „Cântece pentru usul societăților corale“ a apărut în autografia Brandstetter (Lipsca) o broșură de 15 compozițiuni pentru coruri mixte și de bărbați, acomodate deosebi pentru serate și concerte poporale. Autor e *Aurel Popovici*, paroch în *Ticvaniul mare* (comitatul Caraș-Severin, p. u. Rákova), de la care broșura se póte procura cu 10 coróne + 10 fil. porto postal.

*

„Istoria bisericei Românilor din Dacia-Traiană“. Domnul *C. M. Ionescu*, licențiat în teologie și litere, în București, va scóte în curênd de sub tipariu volumul prim al opului sĕu întitulat „*Istoria bisericei Românilor din Dacia-Traiană*“. Va fi un op mare, compus din cel puțin șase volume octav, de câte 650—700 pagini fie-care. Lucrarea va cuprinde întréga istorie religiósă a tuturor Românilor, începênd cu originea creștinismului până în zilele nóstre. Opul va fi *ilustrat*. Abonamente se pot face și la noi, pentru primul volum pus sub tipariu, care costă pentru abonați 10 lei, pentru neabonați (după apariție) 12 lei.

---

34. Datéză din 1 Maiu anul 1493.

Intrĕ altele, se zice: „Stefan Olach a încunoștințat senatul din Sibiiu, că el a vĕzut epistole de la regele, pe basa cărora a 50-a la tot casul are sĕ se incasseze. De aceea îi rógă pe Sași sĕ se intrepună la regele, ca acésta dare sĕ nu se incasseze, basându-se cu deosebire pe împrejurarea că produce *ruinul Românilor*“.

Tractéză apoi despre cérta născută *întrĕ Românul Kirka și fiul aceluia Socol*; și de părerea, de a se cere informații, atât de la regele, cât și de la voivodul Valachiei.

35. Datéză din 21 Novembre anul 1493.

Vladislau, regele Ungariei: „Incunoștințat prin sibieni, că boerii și comercianții, cari de câte-ori veniau Turcii, se refugiau la Sibiiu, ca sĕ se adăpostéscă și sĕ-și asigure averea, acuma nu mai voiesc sĕ vină din causă că în Sibiiu sĕ nu le confiște averea. Acésta e în detrimentul Sibiiului, căci acestia (cei din Valachia) totdeuna aduceau vești sigure despre Turci, apoi își pierd și renumele lor. De aceea sĕ 'i priméscă cu brațele deschise și le permită re'ntórcerea, când vor voi, sub ce fel de împrejurări“.

36. Datéză din 1 Iulie anul 1494.

Vl voivodul Valachiei, cătră primariul și jurații orașului Sibiiu: „Incunoștințarea și scrisórea cu privire la un om óre-care, a priceput-o fórte bine: ei sĕ știe, că acest om se da de *fiul sĕu*. Atât din causa acésta, cât și din împrejurarea, că el ducea epistolele lui Michnea pe la boeri, i-s'a tăiat nasul. El nu e de ai lor, ci aparține țerii lui (a Voivodului), unde are casă și moșie. Dar' de aceea fapta sa criminală mai stă și acuma. De aceea a trimis el (Voivodul) ómeni de ai sĕi, cari l'au prins, pentru a-și primi rĕsplata cuvenită.

Datul e următoriul:

„Datum in Thargowista, feria tertia proxima ante festum visitacionis beate Marie virginis anno domini millesimo quadringentesimo nonnagesimo quarto“.

Originalul e în limba latină, epistola închisă, sigilul céră roșie.

37. Datéză din 11 April anul 1496.

Vladislau, regele Ungariei, încunoștințéză pe primariul, judecătorii și jurații din Sibiiu, că relativ pe cari î-l-a comunicat primariul lor George Hecht de la voivodul Valachiei Stefan, la va adauce esplicări Nicolae Proll, camerariul Sibiiului. (Va urma).

Din public.*)

Mulțămite publice.

Cu prilegiul producțiunei din 10 Ianuarie a. c. aranjată de inteligința din Sibiel, am primit suprasolviri de la următorii:

Câte 5 cor. Dr. Nicolae Petra, advocat (Sĕliște), Nicolae Tămaș, notariu (Cacova), Valeriu Popoviciu, paroch (Sibiel), Aurel Hațiegan, notariu (Sibiel); câte 4 cor. Ioan Hanzu, paroch (Cacova), N. Dieu, jurist (Săcel); câte 3 cor. Aron Flucuș, paroch (Săcel), Maria Pau (Sibiel), Ioan Joandrea (Sĕliște), Ioan Dobrotă (Cacova); câte 2 cor. Ioan Nistor, cassariu (Vale), Ioaneș Petra (Sibiiu), Ioan Popescu (Sibiel), I. Nemeș, înv. (Cristian), Petru Florian, vice-notariu (Săcel), N. Lubinschi (Rĕșinari), D. Ghiboiu (Sĕliște); câte 1 cor. Ioan Popa, practicant de notariu (Cacova), M. Nădrag (Vale), N. Tipuriță, înv. (Șulumberg), Ioan Bârsa (Sibiel), Ioan Topârcean (Sibiel), George Albu, înv. (Pianul-de-sus), I. Platoș, înv. (Turnișor), R. Platoș, teolog abs. (Turnișor), A. Bârsan, înv. (Rusciori), A. Mețu (București).

Din taxele ordinare de 60 fil. au incurs 51 cor.

Ulterior am primit de la dnii: Aurel Decei, notariu (Gurariu), 5 cor., Ilie Măcelar (Gurarîu), 3 cor. Corpul învĕțătoresc din Gurarîu 2 cor.

In total au incurs 127 cor., din cari substrăgêndu-se spesele de 71 cor. 94 fil., rĕmâne un venit curat de 55 cor. 06 fil., care sumă se va întrebuința pentru biblioteca școlară.

Toți aceia cari au contribuit cu sprijinul moral și bănesc, priméscă sincerile mulțămite și pe acésta cale.

Sibiel, în Februarie 1905.

Ioan Dobrotă
învĕțătoriu.

*

La producțiunea aranjată în mica nóstră comună Șelimbĕr în séra de 2/15 Ianuarie a. c. a luat parte inteligință din jur și popor. Venitul brut a fost 76 cor. 76 fil., ear' spesele 13 cor. 56 fil., resultând un venit curat de 63 cor. 20 fil. — Venitul curat e destinat pentru facerea unor bănci acomodate în școla nóstră, în locul celor vechi și necorĕspunzĕtóre. Venim deci prin acésta a mulțămi tuturor participanților pentru sprijinul oferit și deosebi dlor suprasolvenți, cari sunt următorii: Stefan Drăghiciu, 40 fil., și Dumitru Popoviciu, 80 fil., învĕțători în Sadu; Aurel Barb, înv.; Ioan Nedelcu, câte 1 cor., Augustin Nedelcu, comerciant, Nicolae Săcărea, înv., câte 60 fil., Dimitrie Săcărea, paroch, 1 cor., Ioan Roman, paroch, 1 cor. 20 fil., toți din Tălmăcel, Petru Drăgoiu, Sibiiu, 80 fil., Ilie Dragomir, Șura-mare, Alexandru Morariu, vice-not., câte 40 fil., Aurel Moga, notariu, 1 cor., ambii din Veștem, Mihaiu Giurca, notariu Rĕșinari, 1 cor.

Dzeu le resplatéscă jertfa adusă!

Șelimbĕr, în 20 Ianuarie 1905.

In numele comitetului parochial:

Nicolae Vladu
paroch și pres. com.

*

La apelul meu din anul trecut au contribuit următorii donatori din America la înfrumsețarea fruntariului sfintei biserici și la zidirea școlei celei noue pentru comuna Beșa din tractul Sighișórei, și a nume: Ioan Brândușă (colectant) și soția sa Irina Ilioviciu, fie-care câte 1 dolar 50 cenți; Ioan Brândușă, Damaschin Brândușă, Cornelia Brândușă, ca fii dlor, fie-care câte 1 dolar, toți originari din comuna Daneș; Damaschin Ilioviciu, 1 dolar, Ioan Căbaș, 50 cenți, Zaharie Brândușă, 25 cenți, Ioan Ticușanu, 50 cenți, George Șoneriu, Vasilie Cristea, câte 25 cenți, Ioan Lazăr, 50 cenți, Iosif Constandin, 25 cenți, Zaharie Regmanu, Veniamin Mosora, George Bichiș, Alexandru Oltean, Georgina Oltean, fie-care câte 50 cenți, Ilie Oltean, 25 cenți, aceștia toți din comuna Daneș; Nicolae Popa junior și Veronica ca soție, câte 1 dolar, Nicolae Popa senior și Nicolae Popa, fiiu sĕu, fie-care câte 50 cenți, Sofia Chiverean, 1 dolar, Mihail Berger sasu, și Andreas Schuster sasu, fie-care câte 25 cenți, toți din comuna Beșa; Stefan Boian, 25 cenți, Ioan Barbu, 50 cenți, George Sighișoreanu, 1 dolar, Ioan Schuler, Zaharie Gavrilă, Ioan Suciu, Vasilie Luca, Ioan Vați, Nicolae Mărianu, fie-care câte 25 cenți, Pavel Handa, Dumitra Handa ca soție, Ambrosie Băluț, fie-care câte 50 cenți, Nicolae Adam, 25 cenți, Ignatie Luca și soția sa Raveca, câte 50 cenți, toți din comuna Criș; Nicolae Bozdocu, Ioan Popa Aron, Ana Popa, Nistor Domnariu, Moise Nicóră, Ioan Domnariu, fie-care câte 25 cenți, toți din Apold; George Suciu, 25 cenți, din Șaeș; Johann Dendorf sasu, George Mosora, Ioan Mosora, Nicolae Mosora, fie-care câte 25 cenți, toți din comuna Netuș la Hârtibaciu; Nicolae Grindean, 25 cenți, din Sighișóra, Ioan Sârbu și Ambrosie Sârbu câte 50 cenți, din Seleușul-mare, fiii învĕțătoriului Nicolae Sârbu; Aurel Câmpu, din Prostea, Dumitru Paul, din Frâua, câte 50 cenți, Nicolae Jiga, Candid Nicolae, Melente Miclea, toți din Ighișdorf; Ioan Gidea, Simion Miclea, fie-care câte 25 cenți, Ioan Morariu, Nicolae Miclea, câte 50 cenți, Petru Miclea, 25 cenți, toți din Mórdeș; Ioan Cloțanu, 25 cenți, din Țichindeal; Nicolae Popa, 50 cenți, din Șălcău; Teodor Solomon, 50 cenți, din Copșa-mică; Ioan Mititean, 25 cenți, Ioan Gergel, George Fleșeriu, Simion Călborean, Iosif Gergel, fie-care câte 50 cenți, Simion Bălan Ioan Gergel, George Pascu, Iosif Gergel, Ioan Gergel, fie-care câte 25 cenți, toți din comuna Toarcla; Ioan Florea, 50 cenți, din Ilimbav; George Șerbanu, Teodosie Pampu, câte 25 cenți, din Săsăuș; Ioan Galatean, Nicolae Pundu, Ioan Goga, fie-care câte 50 cenți, toți din Rucăr; Erofteiu Boitor, 50 cenți, din Cincul-mare; Ioan Roșca, 25 cenți, din Viștea-inferióră; Ioan Mândrean, 25 cenți, Ioan Cojocariu, 50 cenți, din Ocna; S. E. Klaine, Mrs. S. E. Klaine, Aliss E. Klaine, fie-care câte 1 dolar, toți din Hubbard Ohio America; Pavel Dragomir, din Bendorf; Samoilă Lazăr, Laslea-mare; Nicolae Căbașu, fie-care câte 25 cenți, Lenca Căbaș, 20 cenți, Nicolae Burzea, Fica Burzea, fie-care câte 25 cenți, toți din Curciu; Vasilie Popoviciu din Felța; George Harzea, din Șaroș; Lazăr Jiman, Simion Jiman, Ioan Cândea, din Alțina; fie-care câte 25 cenți. Altă mare mulțămită aduc și pe calea acésta următorilor buni creștini și a nume: Zaharia Mosora cu soția sa Elena Haiduc, cari au dăruit sfintei nóstre biserici un rênd întreg de odăjdii în colóre galbină cu flori roșii și vinete, în preț de 100 cor., Nicolae Cóntea și soția sa Flena, mi-au dăruit mie subscrisul un rênd întreg de odăjdii frumóse, câmpul vênăt cu flori roșii și galbine, în preț de 120 cor., cu condițiunea, că până voiu trăi sĕ-i pomenesc la sfânta liturgie la rugăciune și la sfintele daruri pe amendoi. Zaharie Șoneriu și soția sa Maria din Sighișóra (Angofa) mi-au dăruit mie earăși un rînd întreg de odăjdii frumóse roșii cu flori gălbuie, în preț de 140 cor., ca sĕ 'i pomenesc la rugăciune în sfânta liturgie și la sfintele daruri în viéța mea. George Rotariu învĕțătoriu în Beșa, cu soția sa, au dăruit sfintei nóstre biserici un stihariu frumos colorat în preț de 12 cor., tot soția sa Maria a dăruit o perdeauă frumósă la ușile împĕrătești, Elena Rucărean, vĕduvă din Sighișóra a dăruit sfintei nóstre biserici un stihariu frumos colorat în preț de 24 cor., Stefan Tomuleț cu soția sa Maria din Sighișóra a dăruit sfintei biserici o cruce de argint frumósă în preț de 10 coróne, un sfeșnic pentru trei luminări în preț de 10 cor., o cădelniță de argint-china în preț de 36 coróne, o meselniță pe sfântul prestol de barșon curat cu stele aurii pe el, în preț de 12 coróne. Mihailă Robeșanu cu soția sa Ana din Beșa au dăruit sfintei nóste biserici o evangelie frumósă legată în piele, în preț de 17 coróne. Ilie Moldovan cu soția sa Gafta, tot din Beșa, au dăruit sfintei biserici un liturgeriu cu litere latine, Ilie Sighișorean din Beșa a dăruit sfintei biserici un apostoleriu cu litere latine, în preț de 9 cor. Ioan Bichiș din Daneș a dăruit sfintei biserici un ochtoich mic cu litere latine, Pavel Handa cu soția sa Dumitra Taropa din Criș a dăruit sfintei biserici o meselniță frumósă colorată pe prestol și 2 ștergare frumóse pentru folosirea preotului la altariu. Flórea Mihailă, gojmăniță în Sighișóra, și cu alte două femei Ana și Maria, tot din Sighișóra au dăruit sfintei nóstre biserici o candelă de argint-china cu 6 sfeșnice împrejur, în sfântul altariu, în preț de 38 coróne.

Deci tuturor marinimoșilor creștini cari au dăruit sume frumóse de bani pentru scopul sublim și măreț și cari au dăruit odóre scumpe sfintei nóstre biserici din Beșa, le aduc și pe acéstă cale cea mai mare mulțămită, și rog pe bunul Dzeu, ca dinariul dat în scopul sublim sĕ li'l rĕsplătéscă tatăl ceresc înzutit, sĕ le scrie fapta nobilă și vrednică în cartea vieții, și sĕ-i păzéscă de tot rĕul, ear' pe cei îndepărtați într'altă parte a lumei acesteia (America) sĕ-i aducă bunul Dzeu în pace la căminele lor dorite.

Beșa, în 12 Ianuarie 1905.

Dimitrie Pulca
paroch gr.-or.

Posta redacției.

Zdrapți. Intrebarea n'a venit de la cel presupus, prin urmare e de prisos rĕspunsul ce 'i-l dai. Cealaltă urméză.

Dlui L. G. în T. Luăm act despre declarația că ai inimă românéscă. Dar' asta nu șterge faptul, că ai lipsit de la postul de onóre. Că de ce ai lipsit, nu mai impórtă. Sperăm, că altădată nu vei mai lipsi. „Inima românéscă“ *prin fapte* se manifestă, nu prin vorbe!

Dlui S. M. în G. Faptul e, că n'ai fost acolo unde datorința te-a mânat. Ori cum îți vei scusa absența, opiniunea publică românéscă cu greu ți-o primește. Concedem că motive sanitare te-au reținut acasă. Dar n'ai cetit ce a făcut un brav Român din cercul Sebeșului? A cerut, ca *cu pat cu tot* sĕ fie dus în fața comisiunei, ca sĕ-și dee votul pentru Român.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primesce rĕspunderea.

[55] 1—1

Concurs.

La **Cassa cercuală pentru ajutorarea bolnavilor din Nagyszeben** (Sibiiu) este a se ocupa un post de

medic

împreunat cu **salariu anual** de **1600 cor.**

Ocuparea acestui post se face pe basa instrucţiunei de serviciu şi a contractului, cari sunt espuse spre vedere în biroul cassei.

Concurenţii au a 'şi înainta suplicile timbrate şi provĕzute cu documentele necesare până **Sâmbătă în 11 Martie st. n. la 12 ore m.** biroului cassei în strada faurilor (Schmiedgasse) nr. 15.

Direcţiunea îşi reservéză dreptul de a nu accepta eventual pe nici unul dintrĕ concurenţi.

Nagyszeben, 23 Faur 1905.

Din şedinţa direcţiunei cassei cercuale pentru ajutorarea bolnavilor din Nagyszeben.

Direcţiunea.

Epilepsia.

Cine sufere de epilepsie (nevoie), convulsiuni şi de alte morburi nervóse, sĕ céră broşură asupra acestora. Se capĕtă gratis şi franco prin *„priv. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.“*. (3) 43—52

NOU!

Verigile pentru bătături patent americane ale lui

Cook & Johnson.

Cel mai bun şi mai sigur mijloc al timpului present, de efect miraculos şi imediat alinător de dureri.

Se capĕtă în tóte farmaciile din Austro-Ungaria.
1 bucată în cuvertă 20 fil., 6 bucăţi în carton 1 cor.
Prin postă 20 fileri mai mult.

Deposit principal: Farmacistul Josif Török
Budapesta, VI. Király-utcza 12.

Deposit central pentru Austro-Ungaria:
(34) 3—18 **„Zum Samariter“, Graz.**

[50] 2—3

Edict de licitaţiune.

Edificarea şcólei din comuna Deda, protopresbiteratul Reghin, se dă în întreprindere pe calea licitaţiunei minuende, care se va ţiné în **19 Martie st. n.** a. c. la 2 ore p. m., în cancelaria comunală din Deda.

Preţul strigării e de 16,439 cor. 34 fil.

Doritorii de a licita au sĕ depună vadiu de 10% de la preţul de strigare în bani gata sau în hârtii de valóre.

Planul şi preliminariul, împreună cu condiţiunile de licitare, se pot vedé în cancelaria oficiului parohial.

Comitetul parohial greco oriental.

Deda, la 19 Februarie st. n. 1905.

Léon Popescu president. **Stefan Morărean** notariu.

✦ ✦ ✦

Fên prima cualitate în cantitate mai mare

este de vînzare

în comuna G.-Hodák, staţiunea căii ferate Reghinul-săsesc (Szász Régen).

Cupĕrătorii au a se adresa la dl advocat **B. Pop de Harşianu, Sibiiu** (Nagyszeben). [43] 3-3

✦ ✦ ✦

Prin **Librăria archidiecesană** din Sibiiu se pot procura următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor. fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor. fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor. fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor. fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

Efeptuirea se póte face în 24 zile.

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archidiecesană.

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi înviorézâ organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciose a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie**, precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă**. Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 8-21

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor din direcţiune

şi

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea comitetului de supraveghiare

de
Alfred Kormos
directorul revistei „Magyar Pénzügy“

Traduceri autorisate de
Constantin Popp
funcţionariu la „Albina“ din Sibiiu.

Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu**, cea dintâiu cu preţul de **3 cor.**, ear' cea din urmă cu preţul de **1·50 cor.**

Pianele Bösendorfer

stau şi acum la locul prim, „afară de concurs“, şi sunt în deobşte recunoscute ca cele mai bune piane, atât pentru salóne, cât şi pentru sale de concert. In Austro-Ungaria sunt neîntrecute. Dovada cea mai eclatantă o dau programele tuturor pianistilor renumiţi, cari în Budapesta, Graz, Praga, Viena etc., concertéză esclusiv cu piane Bösendorfer.

Sunetul ales şi puternic, de un farmec neasemănat, şi minunatul mod cum se cântă la aceste piane, procură cântătorului plăcerea de a presta neîmpedecat ceea-ce póte.

Bösendorfer a făcut şcólă.

Cu mult zel şi iscusinţă i-a urmat

Francisc Wirth, constructor de piane reg. grecesc de curte.

construind un pian solid şi fin lucrat (premiu de stat, medalii de aur, diplome de onóre) în 3 modele de salon, cu 420, 450 şi 500 fl. Cu astfel de preţuri subscrisul nu a mai aflat pe piaţa Vienei pian de esecutare aşa fină. In Ungaria sunt fórte plăcute pianele lui **Fr. Wirth**, pentru sunetul lor vioiu şi curat ca argintul, şi pentru neobicinuita durabilitate a acestuia; îndeosebi este căutat acolo, unde numai rar se póte afla acordător.

Fraţii Stingl, fabrică de piane c. ş. r. de curte

representaţi prin 5 modele, de la 300—700 fl., cu registru (pedal) de harfă (Harfenzug), claviatură reformată. Piane fórte plăcute.

Cui îi place ton dulce şi melodiós, sĕ-şi cumpere pianul lui **W. Fritz & fiu.**

Renumele bine întemeiat al acestei firme solide (fondată în 1804) asigură cumpĕrătorului deplină şi durabilă mulţămire. Mignon 470 fl., pian scurtat (Stutzflügel) 500 fl.

Eminentul fabricat al lui **Proksch:** pianin cu registru mut 420 fl., mignon 500 fl.

Pianine bune **Hölzl & Heitzmann** de la 320—380 fl.

De la firme mai noue se află în deposit instrumente drăguţe cu 250, 280 şi 320 fl.; asemenea pianine cu registru mut (Stummzug), aşanumite „Harfen-Pianino“. (O invenţie binefăcĕtóre pentru împrejurimea celui ce învaţă.)

Pianine berlineze de prima calitate.

Harmoniu pentru şcóle şi casă **Mannborg—Lipsca** cu 100 fl. şi 230 fl.

Inchiriare de instrumente cu preţuri eftine.

Primul deposit transilvan de piane şi harmoniuri

Victor de Heldenberg (4) 43—
Sibiiu (Nagyszeben), strada cisnădiei nr. 9, etagiul I.

P. T.

Avem onóre a Vĕ atrage atenţiunea, că de acuma începênd **filiala Magazinului de cafea Julius Meinl** din Viena cu prăjitorie proprie, după cel mai nou sistem se află sub firma:

JULIUS MEINL

în Sibiiu

strada cisnădiei nr. 24.

Vĕ rugăm sĕ binevoiţi a ne onora cu comandele D-Vóstre. (31) 5—10

Cereţi catalogul preţurilor!

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 19 Sibiiu, Sâmbătă 19 Februarie (4 Martie) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Discuţie fără rost.

De la un fruntaş din Banat primim articolul care urméză:

Ţin că n'are absolut nici un rost discutarea chestiei, dacă a fost bine că conferenţa electorală naţională (sĕ 'i zicem aşa, pentru-ca sĕ mulţămin pe toţi) din 10 Ianuarie n. c. a decretat activitatea, ori n'a fost bine? Până la conferenţă a fost cu cale sĕ se discute chestia acésta în publicitate, pentru-ca minţile sĕ fie pe deplin luminate; dar' după conferenţă, ba chiar şi după alegerile la cari poporul român a manifestat o atitudine atât de impunĕtóre, a mai călărí mereu pe chestia acésta şi a 'i consacra serii de articoli, — e lipsă de disciplină, nu altceva.

Pentru-că disciplina de partid pretinde, că după-ce odată majoritatea s'a pronunţat pentru ceva, fie bine, fie rĕu, minoritatea are sĕ se supună şi sĕ dee mână de ajutoriu majorităţii la realisarea şi esecutarea hotărîrilor luate, dar' nu sĕ o certe mereu şi sĕ 'i pună beţe în róte. Ear' acésta vor recunóşte domnii pasivişti, că acum sunt în minoritate, în disparentă minoritate.

Va fi ea rea, activitatea, nu-'i vorbă, dar' odată acceptată de adunarea românéscă, bună are sĕ fie, şi pentru pasivişti întocmai cum bună a fost mergerea cu memorandul la Viena pentru toţi Românii, şi pentru cei ce erau la început contra facerei acestui pas, căci în procesul memorandului pe mulţi dintrĕ acestia i-am vĕzut figurând *ca apărători.*

Dacă procedau pasivistii corect, cum s'a aşteptat de la ei, puteam sĕ eşim cu căştig şì mai mare din luptele electorale, în cari am întrat, nu o negăm, în pripă mare, nepregătiţi, — pentru-că sprijinul lor cam tocmai acolo ni-a lipsit unde nu mult trebuia, ca sĕ învingem.

Şì mai de prisos este apoi a pune în discuţie chestia, dacă vom avé ceva folos de deputaţii naţionali întraţi în parlament, ori nu? Cei-ce aştéptă, ca cei opt deputaţi naţionali români sĕ rĕstórne cu susul în jos întréga ordine de stat póte chiar în primul an al ciclului parlamentar, sigur că nu vor vedé nici un folos în faptul că suntem representaţi şì noi în dietă Ce vor puté face 8—10 ómeni faţă cu 400? Dar' folosul nu ací trebue căutat şi nu de ací trebue aşteptat. Sĕ 'l scótem de acolo de unde trebue scos. Adecă din faptul, că acum avem şì noi opt deputaţi, cari în virtutea dreptului de imunitate şi a cercului lor de activitate, pot sĕ convóce în una şi aceeaşi zi opt întruniri publice de popor, în opt locuri diferite, fără nici o frică că vor fi opriţi ori împedecaţi, ear' în ziua următóre pot ţiné întruniri în alte opt locuri, şi astfel într'o sĕptĕmână pot ţiné peste cincizeci de meetinguri naţionale româneşti.

Eu *aici* găsesc folosul ce ni-l dă activitatea şi resultatul eşit din ea. Pentru-că vremile sunt rele şi grele. De bine nu vom prea da în curênd, ci tot de mai rĕu. Am scăpat póte de proiectul de lege al lui Berzeviczy, dar' cine ne garantéză, că urmaşul sĕu nu va presenta parlamentului alt proiect, şì mai aspru pentru naţionalităţile nemagiare, aşa cum cere presa şovinistă magiară, şi atunci va trebuí, ca întreg poporul românesc sĕ sară în picióre şi sĕ 'şi spună cuvêntul de protestare în contra ori-cărei încercări de a se lua şcóla din mâuile sale pentru a deveni mijloc de magiarisare pentru copíii români.

Posibilitatea de a se pronunţa poporul românesc îi este acum dată, şi nu i-se mai póte lua.

Ori póte alt proiect de lege, tot asupritor pentru poporul român, vine presentat dietei, a cărui primire cei opt deputaţi naţionali români nu o pot împedeca, precum n'ar puté-o împedeca nici 60 de deputaţi naţionali români, dar' cei opt deputaţi români pot ţiné *o sută* de meetinguri de protestare în contra acelui proiect de lege, pe lângă că 'l vor combate cu tóte armele logicei şi ale dreptăţii în faţa dietei, şi cu acésta au făcut destul.

Activitatea îşi are deci negreşit folósele sale, însĕ numai în casul, dacă cei opt deputaţi români vor fi ómeni la locul lor. Increderea poporului o au; arete-se acum vrednici de ea, pentru-ca poporul sĕ nu se desiluzioneze şi disguste.

Crisa. Contele Tisza a fost Mercuri la Viena şi la orele 2 d. a. a fost primit în audienţă din partea Maiestăţii Sale. Se crede că contele Tisza a făcut propuneri M. Sale, că ce sĕ se întêmple în casul dacă până la 8 Martie noul cabinet nu va puté fi compus? Dieta adecă a luat hotărîre când s'a prorogat, că în 8 Martie negreşit sĕ întruneşte de nou, fie că până atunci este guvern nou, ori nu este.

Ca resultat tot al audienţei de Mercuri a contelui Tisza se dă ştirea, că M. Sa va mai cere sfatul următorilor politiciani magiari, cu privire la resolvarea crisei: Wekerle, Hódossy, Láng şi conte Csáky, presidentul casei magnaţilor. Faptul că toţi acestia aparţin partidului liberal, dă ansă la combinaţiunea, că Coróna nu e aplecată sĕ iee noul guvern din şirele oposiţiei coalisate, ci tot din partidul liberal. Se vorbeşte şi despre disolvarea de nou a dietei.

„Rĕfuiala." Se *rĕfueşte* cu noi *„Gazeta Transilvaniei"*. Pare-că ar mai face şi alta de cât numai se *rĕfueşte*, când cu unii, când cu alţii. Cu noi se rĕfueşte de vre-o treizeci şi atâţia de ani, şi încă atât de bine, în cât a convins opiniunea publică românéscă cu desĕvârşire, că *politica ziariului nostru e cea bună şi corectă*, întrĕ împrejurările în cari trăeşte poporul român din statul ungar. Dovadă hotărîrile luate în conferenţa din 10 Ianuarie n. atât cu privire la *activitate*, cât şi cu privire la *revisuirea programului*. Acesta e un succes, pe care *„Gazeta"* nu ni-'l póte nega. Pentru-că e în rĕtăcire *„Gazeta"* când spune, că ziarul nostru s'a luat după fóia de la Arad şi cea din Orăştie. Din contra. Ele s'au luat după noi. Şi tot aşa şi conferenţa din urmă. De ce? Probabil pentru-că *aşa e bine*. Dar' *„Gazeta"* poftéscă numai şi rĕfuiască-se mai departe cu noi. Nu ne supără. Noi suntem mulţămiţi cu resultatul politicei nóstre, aşa cum a eşit el din conferenţă şi din alegerile din urmă. Că *„Gazeta"* nu e mulţămită? Când a fost *„Gazeta"* mulţămită?!

Albumul artistic din Sibiiu.

Corespondenţă din Bucureşti.

— 16 Faur 1905.

Când vedem zilnic *costumele* şi *cusăturile* ţărăneşti, sau *ţĕsăturile*, cari alcătuesc podóbele modestei case române, nu rĕmânem adânc impresionaţi, deore-ce ochiul nostru s'a obicinuit cu ele. Ştim că ele fac parte din trebuinţele nóstre. Le iubim, fiind-că aşa ne-am pomenit cu ele. Le cultivăm ca şi alte obiceiuri şi tradiţii, prin cari ne deosebim de alte popóre. De valórea lor însĕ nu ne dăm cu toţii séma. Nu ştim ce ascund în sine acele diferite liniúre şi multiple colori, pe cari veacurile le-au aşezat lângă olaltă în o armonie aşa de plăcută ochiului.

Cu totul altfel însĕ judecă şi simt străinii în faţa acestor produse ale mânei ţĕrancei române şi dintrĕ ai nostri acei cărturari de la oraş, cari numai rar se cobóră în mijlocul poporului. Ei găsea în fie-care colţ de îmbrăcăminte, în fie-care capĕt de pânză o dovadă de abilităţi, de porniri. Cu interesul omului de ştiinţă şi cu plăcerea artistului fin, cărturarul rĕmâne înmărmurit în faţa descoperirilor ce le face asupra acestor podóbe.

Nimeni nu şi-a dat mai bine séma despre acest fapt ca profesorul *D. Comşa* din Sibiiu. Eşit din popor, d-sa de mult şi-a făcut un obiect de preocupare statornică din sórta ţĕranului. Va fi lucrat d-sa, de sigur, mult şi bine pentru a deştepta în ţĕranul din împrejurimile Sibiiului interesul pentru o agricultură mai raţională. Ca profesor la seminar, va fi sădit fără îndoială în multe inimi entusiasm pentru glie, pentru acea parte din pământul ardelenesc care a fost şi trebue sĕ rĕmână românesc. Sĕ-mi fie iertat însĕ sĕ afirm, că prin nimic n'a putut sĕ aducă un mai bun serviciu poporului ca prin *Albumul artistic* de cusături şi ţĕsături române.

Ceea-ce până acum n'au făcut nici studiile de informaţii politice, nici arătarea mişcărilor nóstre culturale, vine sĕ îndeplinéscă acest album, sĕ vorbéscă în colori vii de o parte preţiósă din sufletul românesc.

Era, prin urmare, aşa de firesc, ca apariţia lui sĕ stârnéscă o generală plăcere. Străinii, ca şì lumea nóstră cu carte au acum prilejul sĕ se convingă, cum acest popor, atât de vitreg tratat de stăpânitorii sei şi în vecinică luptă cu condiţiile de traiu, a putut totuşi sĕ-şi conserve şi desvólte gustul şi priceperea sa pentru frumos.

Şi dacă până acum nu se ştia, sau cel puţin nu aveam dovezi tipărite de cât despre poesia poporală, iată-ne acum în faţa unor documente a unei alte ramure a artei, a artei aplicate.

Dările de sémă, cetite în ziarele de-a casă, mĕ fac sĕ cred, că albumului i-s'a făcut o primire după vrednicia sa. Voiu adăuga la acelea, câteva reflexii despre modul cum a fost primit aici la Bucureşti. Fireşte, óre-care deosebire este. Competenţa de aici este ceva mai mare, pentru-că cei ce s'au pronunţat sunt, afară de specialiştii în materie, ca profesori de arte şi estetică, scriitori şi eruditi, chiar membrii dinastiei române.

A făcut fórte bine dl Comşa că a venit în persónă la Bucureşti, ca sĕ dee esplicările cuvenite asupra lucrării sale şi amĕnunte asupra poporului ardelean. Scriitoriul acestor rânduri a fost martor la diferite întrevederi avute de autor cu personalităţi marcante ale vieţii nóstre publice şi a vĕzut cum comentariile abilelui profesor ilustrau şi mai mult valórea paginilor tipărite.

De sigur, nici d-sa nu se aştepta la atâta succes şi mai ales *la bucuria şi mulţămirea desĕvârşită ce va procura Suveranilor României.*

Se ştie că în familia dinastiei române se cultivă multă artă. Carmen Sylva, strălucita poetă, cultivă şì musica şì pictura. Princesa însaşi e presidentă a societăţii „Tinerimea artistică." M. Sa regele e un dibaciu muncitor în lemn şi sculptură. Gustul lor în materie de artă este prin urmare ales şi aprecierea lor întemeiată nu numai pe sentiment, ci şì pe pricepere adâncă.

In seria audienţelor primite, dl Comşa a avut fericirea sĕ se convingă cu prisosinţă despre asta. Dsa a început audienţele cu *Maiestatea sa Regina*, unde a fost primit în 8 ale lunii curente.

In numele Reuniunii agricole din Sibiiu ca editor şi al seu ca autor, dl Comşa a oferit M. Sale *trei albumuri, compuse din cele trei serii de modeluri cari au servit la întocmirea albumului cromo-litografiat*, cuprinzênd unul broderii originale, altul modele de ţĕsături în bumbac şi al treilea ţesăturile în lână.

Impresia pe care a produs-o asupra Reginei aceste minunăţii ale acului şi rĕsboiului românesc nu se póte descrie. Esclamările de admirare nu mai încetau şi ochii ageri esaminau cu plăcere bucată de bucată, remarcând în tóte ce era frumos şi caracteristic. Carmen Sylva iubia şi până acum ţĕranca română; se pare însĕ că de data asta a învĕţat a o iubí şi mai mult, căci nu înceta a-i aduce laude pentru munca atât de subtilă. Maiestatea Sa consideră destoinicia artistică a Româncei *vrednică de admiraţia Europei* şi a asigurat pe dl Comşa că *va trimite cele trei albume la Paris*, unde aranjarea unei esposiţii de asemenea obiecte e tocmai în curgere. Graţie Reginei, astfel albumul din Sibiiu se va presenta înaintea publicului celui mai rafinat în gusturi artistice, şi va avé de sigur acelaşi succes, făcênd cunoscut lumii ceea-ce simte şi ce póte crea ţĕranca română din Ardeal.

Deosebit de afectată la vederea câtorva din cele mai alese cusături, M. Sa a binevoit a comanda după modelul lor diverse lucrări, ce vor fi efectuate de aceleaşi harnice ţĕrance, cari şi-au dat concursul la facerea albumului cu modele.

In tot timpul audienţei, dl Comşa a fost rĕsplătit cu cuvinte de cele mai călduróse pentru truda şi zelul sĕu neobosit şi pentru priceperea în aranjarea şi conducerea lucrării.

A treia zi, în 10 ale curentei, dl Comşa a fost primit de Maiestatea Sa Suveranul României şi a avut ocasia sĕ admire pe acest înţelept şef de stat, cum îşi manifestă sentimentele sale faţă de tot ce e românesc. Maiestatea Sa a făcut, întrĕ altele, comparaţii, întrĕ cusăturile nóstre şi cele străine; le-a asemănat cu mustrele de stofă de tapet şi mobile etc., cu cari erau decorate splendidele încăperi ale palatului, şi a binevoit a constata:

— „Totuşi cele din album sunt mai frumóse, pentru-că sunt mai artistice şi *sunt româneşti*". Cu agerul sĕu spirit de combinaţie, Regele a gâcit îndată, că aceste cusături şi ţĕsături mai pot fi aplicate şì ca obiecte casnice şi că ele pot serví ca modele în şcólele nóstre profesionale, aşa că li-s'ar puté da o desvoltare mai mare şi mai sigură.

Vĕzênd şì câteva planşe de sculptură românéscă, M. Sa s'a interesat în special de acéstă ramură, întrebând dacă se găsesc multe urme în popor, şi la afirmarea dlui Comşa a binevoit a 'l sfătuí sĕ facă tot posibilul, ca sĕ adune şì modele de acestea, formând astfel o nouă şi tot atât de preţiósă colecţie de modele sculpturale.

In urmă a cerut sĕ i-se trimită 12 esemplare din albumul tipărit, pe cari le va dărui pe la locuri înalte în străinătate și la diferite instituții locale. După aprópe trei sferturi de oră a concediat pe harnicul autor al albumului, îndemnându-l la stăruință și mulțămindu-i pentru satisfacția sufletéscă ce i-a procurat.

Aprópe aceleași cuvinte dulci și măgulitóre i-a fost dat dlui Comșa sĕ le audă la palatul princiar de la Cotroceni, unde l'a primit Alteța Sa Princesa moștenitore. A. Sa i-a arătat deosebita inclinare pentru colorile închise, a comparat apoi modelele române cu altele și le-a găsit întru tóte superióre. In general Princesa e fórte bine orientată în arta poporală la diferite popóre și apreciază cu entusiasm varietatea și frumseța formelor române. Deóre-ce până acum o colecție din Ardeal nu avea, ținea sĕ fie informată asupra ținuturilor din cari erau culese diferitele piese și făcea observații fórte judicióse asupra deosebirilor.

După ce a binevoit a comanda și Alteța Sa câteva lucrări, a mulțămit călduros pentru tóte, în deosebi pentru un dar de o rară frumsețe ce dl profesor îl făcuse m'celor Princese, și a promis că o sĕ atragă atențiunea societății de elită din București asupra comórei de artă națională, cum póte fi albumul oferit.

Neapărat că e fórte greu de redat ce a simțit autorul albumului în acele frumóse momente, când Suveranii României și fiitorii ei Domnitori s'au pronunțat așa de fără reservă. El a rĕmas adânc emoționat și mulțămit în sufletul sĕu, nu pentru-că i-s'a recunoscut meritul muncii, *ci fiind-că meritele poporului și în special ale femeii române au găsit o atât de justă și de caldă apreciare.*

Negreșit că primire bună au găsit în tóte cercurile. Scriitori ca *Maiorescu*, *Slavici*, *Vlahuță*, și alții au găsit cuvinte calde; mulți dintrĕ domnii ministri și membri ai Academiei, în frunte cu presidentul ei dl Kalinderu, au felicitat personal pe dl autor, ear' specialisti ca Tzigara-Samurcaș și Strâmbulescu, și alți pictori și-au esprimat perfecta lor satisfacție.

Iată deci o operă, pentru care interesul a pornit de sus în jos, de la capul Românilor din Regat, și care nu va întârzia a-și aduce ródele sale meritate pentru poporul întreg. Dl Comșa și reuniunea pe care o presidéză și-au găsit rĕsplata deplină în succesul moral de până acum. Fie, ca acest succes sĕ-i îndemne la noue lucrări, așa cum e dorința esprimată de Regele României și cum o împărtășesc toți Românii de bine. *Fidelio.*

Sinod protopresbiteral în Sibiiu.

— Raport special. —

Sibiiu, 15/28 Faur 1905.

Astăzi s'a ținut sinodul protopresbiteral ordinar al tractului Sibiiu, conform prescriselor Statutului organic. Sinodul a fost bine cercetat din partea membrilor, ceea-ce dovedeste interes față de causele nóstre bisericești, școlare și epitropești din acest tract. Bună impresie face când vezi la întrunirile sinodale de aici pe Preaon. domni asesori consistoriali și alți stimați domni inteligenți din centrul protopopiatului participând alăturea cu țĕranii fruntași din Reșinari, Boița și alte comune din tract, discutând și interesându-se cu toții de trebile relegate la competința sinodului.

La astfel de ocasiuni pare că vezi pe veteranul nostru protopresbiter întinerit și cu tóte că povara anilor 'i apasă umerii, își împlinește cu demnitate greaua sa chemare.

Sinodul a fost deschis de dl protopresbiter cu următórea cuvêntare:

„Onorabil Sinod protopresbiteral, Stimaților domni și mult iubiților frați!

După un an de zile ne vedem din nou întruniți în sinod protopresbiteral, ca sĕ ne dăm séma cei chemați la lucru despre împlinirea chemării nóstre și resultatele obținute. Intrunirile sinodale nu sunt întruniri de ocasie, ci sunt adunări prescrise și normate în lege, în tocmai ca sĕrbătorile sfinte în calendaristică, unde toți membrii își au rolul ca factori decizători, după posiția ce ocupă în organismul protopresbiteratului, la a cărui înaintare și progres material, moral și religios, chemați suntem cu toții a lucra. Câmpul e vast, terenul de cultivat improductiv, cere multă iscusință și și mai multă bunăvoință.

Sămănătoriul isteț mai întâiu prepară agrul și apoi cu mâna desteră împrăștie sĕmânța, îngrijind, ca aceea sĕ cadă pe pămênt roditor, ear' după ce a răsărit o plivește de neghină și alte burueni stricăcióse, și punêndu-și nădejdea în Dumnezeu aștéptă secerișul bogat, care 'i și rĕsplătește ostenéla cu îmbelșugare, după ce și el a făcut tot ce i-a stat în putință.

Sămănători suntem și noi slujitorii altariului; sămănători și cultivători ai fiilor poporului sunt și învĕțătorii satelor; sămănători și împreună lucrători sunt toți bărbații inteligenți ai bisericei nóstre naționale înzestrați cu cultură intelectuală. Misiunea tututor este a munci zilnic, a prepara terenul înțelenit — înțeleg massa poporului, — dar' a lucra cu aceeași istețime, cu acel zel și râvnă, cu care lucră sămănătoriul harnic țarina sa.

Plóia și căldura sórelui fac sĕ încolțească, sĕ răsară, sĕ créscă și sĕ rodéscă sămânța în țarina agronomului; unde însĕ lumina sórelui nu străbate, munca sămănătoriului zădarnică este. Cuvêntul evangeliei la preoți, al cultivării la învĕțători și al propagării cu iubire și desinteresare la inteligință, este ca plóia și căldura la holde; și unde propoveduirea cuvêntului evangeliei, al cultivării și al propagării marilor virtuți creștinești *„credința, nădejdea și dragostea“* lipsesc, societatea tânjește, căci aceste sunt lumina și căldura inimilor și a sufletelor. *„Așa sĕ lumineze lumina vóstră înaintea ómenilor, ca vĕzând faptele vóstre cele bune se preamăréscă pe Tatăl nostru Cel din ceriuri.“* Aceste zice vouĕ preoților Domnul cel ce a venit în lume, ca sĕ lumineze pe tot omul și sĕ rĕscumpere lumea de păcat.

„Lăsați pruncii sĕ vină la mine, că unora ca acestora este făgăduită împărăția lui Dumnezeu.“ Acest esemplu sĕ 'l urmeze învĕțătorii poporului, căci Dascălul cel mare le-a zis acestea învĕțăceilor sĕi, când mamele voiau sĕ-și ducă copiii înaintea învĕțătoriului sĕ 'i binecuvinte.

Și acum, domnilor inteligenți, cu cât cineva are mai înaltă posițiune în societate, cu atât privirile poporului sunt mai mult îndreptate spre dînsul, și fiind-că puterea vitală a unui popor consistă în moralitatea lui, ear' moralitatea se bazéză pe religiositate, cea mai frumósă chemare a dvóstră este, a sprigini cu cuvêntul și cu fapta în tot locul organele bisericești întru propagarea religiosității și moralității. Unde inteligința nu 'și pune tótă influința a sprigini pe preot, ba pe de-asupra îl mai și persifléză, acolo încolțește semidoctismul, care este cel mai mare vrăjmaș al religiosității și moralității și chiar al ordinei bune și al disciplinei în biserică și în societate. Necercetarea bisericei din partea inteliginței și cercetarea altor locuri de petrecere, influințéză în mod păgubitor asupra poporului, ba chiar și când suntem în biserică nedând prin semne esterióre espresiune simțemintelor religióse, îl facem pe popor sĕ ne urmeze, crezênd, că ceea-ce facem — sau nu facem — noi inteligința, știm de ce facem așa, și iată sămênța semidoctismului periculos.

Stimaților domni și frați! Privind numĕrósa inteligință din acéstă representanță a protopresbiteratului, ne saltă inima de bucurie de frumosul progres, când ne aducem aminte de umilita stare din trecut, când numai cu 50—60 de ani înainte am fi fost chemați sĕ ne întrunim în sinod protopresbiteral chiar în acest centru de cultură, cărturarii noștri ar fi fost… Psalmistii și Saltichienii din Rĕșinari și Boița și póte încă din vre o 2—3 comune din acest ținut, întrĕ cari Sibiiul ar fi stat departe îndĕrĕpt. Și dacă bucuria ne este mare pentru acest progres în cultură, nu mai puțină ne este mâhnirea când vedem, că în proporția în care a progresat cultura, în acea proporție a scăzut religiositatea și moralitatea. Sĕ nu ne geneze constatarea acestui rĕu mare, ci mai mult sĕ ne îngrigim a'l delătura, angajându-ne a conlucra cu toții pentru stêrpirea lui, ca sĕ închidem calea formațiunii de societăți periculóse socialiste, nihiliste, anarchiste și altele, cari în zilele nóstre s'au sporit în tóte părțile lumii.

După acestea, venind la însuși obiectul întrunirii nóstre de astăzi, salutându-vĕ cu dragoste, implor darul duhului sfânt asupra lucrărilor nóstre și declar sesiunea sinodului acestuia deschisă“.

Obiectele ce s'au pertractat în sinod au fost cele prescrise de „Statutul organic“ pentru sinódele ordinare, a nume, s'a cetit raportul general al oficiului și comitetului protopresbiteral despre tóte afacerile petrecute în anul trecut în protopopiat, s'au censurat apoi socotelile fondului protopresbiteral pe anul 1904 și s'a votat budgetul anului 1905.

Un singur lucru neplăcut (sĕ scuze domnii preoți pe cari nu 'i privește) s'a sulevat în raportul general al oficiului protopresbiteral, a nume, că nu toți preoții și-ar fi împlinit conștiențios și la timp datorințele prevĕzute în „Stat. org.“, regulamente și planul cronologic. Aflând însĕ că numĕrul acestora e neînsemnat, sĕ sperăm, că pe viitoriu va dispărĕ cu totul și-și vor împliní toți esact oficiul, ceea-ce biserica e în drept a pretinde de la fie-care slugitor al ei.

Un membru sinodal.

„Asociațiunea.“

Convocare.

Adunarea generală a despărțĕmêntului IV. Sibiiu al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ este prin acésta convocată pe *Dumineca* în *12 Martie* st. n. (27 Faur v.) la 11 ore a. m. în sala de ședințe din Museul național, pe lângă următoriul

Program:

1. Deschiderea adunării prin directorul despărțĕmêntului.
2. Raportul general al comitetului.
3. Raportul cassariului despre starea cassei după rațiociniul anului 1904 și presentarea proiectului de budget pe anul 1905.
4. Censurarea rațiociniului și a proiectului de buget.
5. Eventuale propuneri independente.
6. Alegerea comitetului pe un nou period de 3 ani.
7. Disposiții pentru verificarea protocolului adunării generale.
8. Inchiderea adunării.

La adunare invităm pe toți membrii și binevoitorii despărțĕmêntului nostru.

Sibiiu, din ședința comitetului despărțĕmêntului IV., ținută la 12/25 Faur 1905.

Dr. Liviu Leményi — directorul desp.
Lazar Triteanu — secretariul desp.

NOUTĂȚI

Miliția și alegerile dietale. Cetim în gazetele magiare că ministrul comun de rĕsboiu a adresat comandelor de corp din Ungaria un ordin de zi, în care pe basa rapórtelor primite constată cu mulțămire că trupele consignate pentru susținerea ordinei la alegeri și-au împlinit chiămarea „în mod vrednic de recunoștință“. (De pildă, la Cehul-Silvaniei!).

*

Situația din Rusia devine tot mai critică, turburările se țin lanț; la greva lucrătorilor de fabrice s'au asociat deja și funcționarii și lucrătorii de la căile ferate, revoluționarii stau gata sĕ continue cu atentatele, ear' lupta pentru constituție începe sĕ aibă rĕsunet și în clasele sociale superióre. Astfel, acum de curênd ministrul de agricultură a înaintat țarului un memorand, rugându-l sĕ dee țerii constituție și sĕ convóce representanța poporului la sfat. Cea mai critică situație e acum în Varșovia și în guvernam. Caucaz. Despre stările din Varșovia ziariul „Vossische Zeitung“ (din Berlin) a primit de la corespondentul sĕu următórele: „Fiind-că în timpul din urmă fórte mulți polițiști au fost găsiți la posturile lor împușcați, ori junghiați, autoritățile au luat disposițiuni, ca fiecărui polițist sĕ se dee ca însoțitoriu câte un soldat artilerist, armat cu revolvĕr. Oficerii cari cu ocasiunea turburărilor din urmă s'au purtat brutal și în mod barbar, sunt boicottați de întreg publicul civil; îndată ce vre-un oficer de aceștia intră în vre un local public, întreg publicul civil se ridică și părăsește localul“. Ear' despre stările din Caucaz o telegramă de alaltăeri spune, că revoluția s'a încins în întreg Caucazul; poporul agricol și poporația orașelor încă s'a asociat la revoltați; în multe locuri a dat foc oficiilor de vamă și de poștă și că comercianții străini s'au refugiat toți în străinăte.

*

Conți noi. Fóia oficială magiară publică în numĕrul de Marți, că M. Sa a conferit căpitanului *Tokács* József de Kisjóka și fratelui sĕu locotenent Takács István de Kisjóka titlul de *conte*, dându-le totodată permisiune sĕ-și împreune predicatul și porecla cu predicatul și porecla familiei *conte Tolvay de Köpöcd*, stinsă deja în 1808 în descendența de gen bărbătesc, și sĕ întrebuințeze armalele foste ale conților Tolvay.

*

Concertul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, aranjat Sâmbătă la 25 Februarie st. n. a. c. în „Unicum“, a fost un nou prilegiu de a întruní câteva sute de persóne la o producție bine isbutită din tóte punctele de vedere. Punctele programului, bine ales și variat, au fost executate cu precisiune și multe din cântări au fost bisate. Solistii: dșóra Eugenia Roman, P. Șerban, Nicolae Ișan și Nicolae Neagoe, s'au achitat în mod vrednic, în deosebi a plăcut solul dșórei Roman, care se bucură de voce dulce, melodiósă. Nesfîrșite aplause au fost recompensa conducĕtoriului corului, a dlui *Candid Popa* și a zeloșilor coriști. Posta humoristică, ținută de coriste, a contribuit la perpetua veselie și a adus și ea frumos venit fondului pentru masa învĕțăceilor meseriași. Pălăria „Dzeu vede“, purtată de la masă la masă și de la persónă la persóna de presidentul Reuniunii, dl *Vic. Tordășianu*, a adaus însemnata sumă de cor. 21·02 la fondul vĕduvelor și orfanilor meseriașilor. Jocul animat, dar' cam încurcat din pricina mulțimei, a decurs cu vioiciune până aprópe de zorile zilei. Inteligința nóstră a fost cam slab representată. Pe lângă câștigul moral, Reuniunea a adaus mult prin acéstă producție și la câștigul material.

*

Nou inspector școlar. Ministrul ung. de culte și instrucțiune publică a numit inspector peste școlele din comitatul *Alba-inferióră* pe dl *Nehéz* János, fost până acum inspector-adjunct în comitatul Hunedóra.

*

Mecenatul școlelor. Contele Carol *Csáky*, episcop rom. catolic în Vaț, a dăruit orașului Vaț 200 000 de coróne pentru școlele poporale ale orașului. Din acéstă sumă cu 90.000 se va clădí un edificiu nou pentru școla de băieți, ear' restul se va fructifica în scopul îmbunătățirii salariului învĕțătorilor și învĕțătórelor.

*

Miserie în comitatul Cojocna. Ziariul „Nemzeti Hirlap“ din Cluj raportéză că dintrĕ 31 comune ținĕtóre de pretura Clujului 15 sunt în așa mare miserie, în cât au cerut de la comitat bucate pentru traiu, sămânță de sămănat și nutreț pentru vite. A nume, comunele: *Rööd*, care a cerut 410 măji metrice de sămênță și 300 mm. de cucuruz pentru traiu; *Ajton* 150 mm. sămênță și 100 mm. cucuruz pentru traiu; *Pata* 116 mm. de fên, 29 mm. sămênță și 171 mm. cucuruz pentru traiu; *Boós* 50 mm. sămênță; *Solyomkő* 6 mm. sămênță și 150 mm. cucuruz pentru traiu; *Fodorháza* 113 mm. cucuruz pentru traiu; *Bádok* 110 mm. cucuruz pentru traiu; *Feiurd* 600 mm. cucuruz pentru traiu; *Cara* 200 mm. cucuruz pentru traiu și 20 mm. sămênță; *Korpád* 300 mm. cucuruz pentru traiu și 24 mm. sămênță; *Borșa* 240 mm. sămênță; *Magyarujfalu* 132 mm. cucuruz pentru traiu și 114 mm. sămênță; *Apahida* 200 mm. cucuruz pentru traiu, 25 mm. sămênță și 300 mm. de fên; *Válaszut* 24 mm. sămênță. Comunele Feleac și Someșfălĕu sunt relativ scutite de miserie prin faptul că fiind situate aprópe de Cluj locuitorii mai capĕtă de lucru prin Cluj și astel câștigă barem cât e pentru traiul de pe o zi pe alta.

*

„Mielul, cassă de împrumut și păstrare societate pe acții în Poiana“ (lângă Sibiiu), își va ține adunarea generală pe anul de gestiune XIII (1904) în 12 Martie st. n. în Poiana. „Mielul“ s'a înființat în 9 August 1891 cu capital social de 50.000 de coróne. La 31 Dec. 1904 avea fond de reservă 18 867 cor., fond de zidire 5039 coróne, depuneri 358.794 cor., escompt de cambii 92.809 cor., împrumuturi hipotecare 118 686 cor., împrumuturi pe obligațiuni 114.036 coróne, etc, Profitul curat al anului 1904 e 9.408 cor. 25 fil., din care 2500 cor. dividenda (5%)+2500 supradividenda acționarilor (5%). Pentru scopuri culturale sunt destinate 500 coróne ([illegible]) fondului cultural filantropic al băncii, și 200 cor. fondului de zidire a bisericei din Poi[illegible]

*

După vênt! Până acum ziua de 15 Martie a revoluției din 1848 nu era decretată sĕrbătóre națională oficială, ci o serbau — cu alaiuri, cu procesiuni — numai îndependiștii. Pentru țéră, cu școle cu tot, era sĕrbătóre națională oficială ziua de 11 April (ziua sancționării legilor din 1848). Acum însĕ, după ajungerea kossuthistilor la putere în dietă, magistratul Budapestei a întors mantaua după cum suflă vêntul și a decretat pentru tóte școlele din capitală de sub jurisdicțiunea sa (propria autoritate) ziua de 15 Martie ca sĕrbătóre națională, a cărei serbare e obligătóre. — Așa cetim în „Egyetértés“.

*

Himen. Victoria *Sava* şi Ioan *Neagoe* şi serbéză cununia Duminecă, în 5 Martie 1905 st. n. la 4 ore p. m. în biserica gr. or. din Cetea.

*

Petrecerea tinerimei nóstre din loc aranjată a séră în sala „Unicum“ a succes peste aşteptare de bine, şi a fost *unică* în felul ei. Cercetată de un public distins şi numěros, la acórdele armonióse ale musicei militare în feeric luminata şi frumos decorata sală, şi până vom publica darea de sémă amănunţită a raportorului nostru comitem indiscreţiunea de a anticipa, că s'a desvoltat în o petrecere adevěrat românéscă, care a durat până — spre ziuă.

*

Petrecere în Orăştie. Tinerimea română din Orăştie invită la petrecerea cu dans ce o va ţiné Sâmbătă, la 11 Martie n. 1905 în sala hotelului „Transsylvania“. Inceputul la 8 ore séra. Venitul curat e destinat spre scop filantropic. Preţul de intrare: de persónă 1 cor. 60 fil.; logele 10 cor.; galerie şi salele laterale pentru jocul ţěrănesc 50 fileri.

*

Petrecere în Cluj. Universitarii români din Cluj invită la petrecerea cu dans ce o vor aranja în sala de la „Hotel central“ în 11 Martie 1905 n. în favorul casinei române din Cluj. Inceputul la 8 ore séra. Intrarea: de persónă 2 cor. Ofertele marinimóse se vor cuita în publicitate şi sunt a se adresa la cassariul Andreiu Macavei (strada Ferencz József nr. 83).

*

A devenit modă folosirea tuturor mijlócelor de uns şi pentru vindecarea reumei şi podagrei. Cine sufere de aceste bóle sě nu foloséscă de cât alifia Zoltán, recunoscută ca tămăduitóre de autorităţi medicale. A fost folosită cu efect miraculos în casuri fórte grave, ceea-ce se dovedeşte prin numěróse scrisori de mulţămită şi recomandaţiuni medicale. Preţul unei sticle 2 cor., în farmaciile: Bela Zoltán, Budapesta, V Szabadságtér, şi Molnár din Sibiiu.

*

Otrăviţi din causa vaselor. Interniştii seminariului teologic din Dornbirn (Tirol), patruzeci de insi, în una din zilele trecute s'au bolnăvit toţi între simptóme de otrăvire acută, în urma căreia unii au şi murit deja. Cercetarea medicală a constatat că otrăvirea a provenit din smalţul descompus de la vasele de fer.

*

In atenţiunea damelor. Dintrě cosmeticele farmacistului Földes Kelemen este în genere cunoscut, că *crema Margit* nu numai curăţă, face luciu şi móle obrazul, dar' îl şi întineresce şi 'i dă colóre albă şi delicată. Avênd părţi constitutive cu putere de a întări şi ameliora, crema acésta servește totodată şi de mijloc higienic. E cu totul nestricăciósă şi neunsurósă. Efectul cremei Margit îl ridică *săpunul Margit.* Damele cari folosesc făină de urez laudă fórte mult *pudra Margit,* pentru-că conservă obrazul uscat şi 'l scuteşte de sóre şi vênt. Aceste articole de toaletă se capětă în farmacii. Trimite cu posta Földes, farmacist în Arad.

*

In atenţiunea emigranţilor la America. Guvernul Ungariei a liberat călětoria la America şi prin Brema. Cine are pasportul predat pe la Fiume, acela póte călětorí şi prin Brema dacă are cartea de vapor prin Brema. Cine s'a decis a călětorí prin Brema la America, acela trebue negreşit sě trimită de a casă 20 coróne arvună; după primirea arvunei fie-căruia i se trimite cartea de vapor. Lucrătorii cari sunt harnici şi sănětoşi, cari au biletul de tren plătit în America până la locul destinat şi cari pot arăta 50 coróne bani gata, aceia toţi sunt primiţi în America. Cine are cunoscuţi în America, se aducă adresa acelora cu sine. Cine are ochi bolnavi, sau alte rane trupeşti, mai bětrân de 50 ani, sau e arvunit în vre-o fabrică la lucru în America şi merge a nume la lucru reservat, pe acela îl înapoiază din America. In Ratibor, cum şi în Brema fiecare emigrant se visitéză, aşa că fie-care pe când vine în Brema pe vapor, póte fi primit în America.

Posta redacţiei.

Oficiul parochial Tecşeşti. Cu ziariul nostru nu se póte coresponda ex offo, prin scrisori nefrancate. Binevoiţi altă-dată a franca scrisórea, căci altcum nu o primim.

Studiu din sfera iconografiei orientale.

De Dr. Miron E. Cristea.

(Urmare din nr. 11).

In mausoleul[1]) zidit la Ravenna de guvernatórea Galla Placida, la 440, se află pe golul arcadelor mosaicuri frumóse, cari represintă *porumbei, cerbi,* arabescuri, vaze etc.

Pe o boltitură a capelei particulare din palatul episcopal (440—450) de acolo încă sunt tot *paseri,* ca ornamente în mosaic.

Zodiile.

Semnele zodiilor se baséză pe mitologia antică, care personifica sórele, ca mântuitoriu al lumei, precum şi presentarea lui în cercul celor 12 ortaci ai sěi, cari i-se ataşéză, ca tot atâţia fraţi sau servitori; altă-dată sě presentéză şi ca contrari ai sórelui.

In punctul acesta aflăm o deosebită armonie în tóte mitologiile. Firul principal rěmâne, pe lângă tóte variaţiunile obveniende. Aşa d. e. unele mitologii vorbesc de zeiţa naturei cu gemenii ei. Ei i-se atribue apoi atâţia descendenţi, câte zile în sěptěmână, luni, sěptěmâni, şi zile în an. Diogenes *Laërtes* reproduce o enigmă de-a lui Cleobulus, în care anul e înfăţişat ca un tată cu 12 feciori, cari au câte 30 fete, jumětate albe, jumětate negre, simbolisând unele ziua, altele nóptea.

Planetele şi preste tot stelele sunt supuse legilor de rotaţiune în jurul sórelui, care le dă lumina. La aparenţă însě călětoreşte sórele, făcênd 12 popasuri, staţiuni. In fie-care loc apare sub altă formă. Fantasia ómenilor, cari s'au aprofundat în contemplarea ceriului din punct de vedere religios, vedea şi în cursul universului, şi al naturii întregi, aceleaşi fenomene, ca şi în viéţa de pe pămênt, presentând feliuritele stele şi grupe de stele cereşti în chipuri luate din viéţă.

Aşa au făcut şi cu cele 12 staţiuni ale sórelui, în cursul celor XII luni, formând zodiacul. Esistă mai multe.

I. Primăvara — când puterea sórelui creşte, insuflând viéţă nouă în tótă făptura amorţită, şi trezind tótă natura spre desvoltare şi fructiveritate — asemenau ómenii razele sórelui cu *córne lucitóre.* Popórele de păstori îşi reaminteau în acest timp pe *berbece* şi *taur,* tocmai pentru marele lor bold de părinte producětoriu. Chipul lor a devenit astfel semnul sórelui în lunile prime ale primăverii; şi anume: Semnul lunei prime, *Marte,* a rěmas *berbecele.* ♈

Zodiacul persic pune în locul berbecelui *mielul,* care s'a ridicat la deosebită însemnătate la poporul evreesc tocmai la o sěrbătóre de primăvară.

II. Ear' semnul lunei a doua, *Aprile,* a devenit *taurul.* ♉

III. Semnul lunei proxime îl formézā *gemenii,* pentru-că în *Maiu* nasc oile şi caprele. Pe globul persic se află la locul acesta altă zodie, anume Meschia şi Meschiana, ca prima păreche de părinţi; pe cel egiptean un june şi o fată. ♊

IV. In *Iunie* sunt zilele mai lungi; apoi încep a se scurta, ceea-ce sě simboliséză prin chipul *racului;* în călindariul comun egiptean prin scaraben. ♋

V. Culmea căldurii din *Iulie* e simbolisată prin *leul cu cóma de aur.* ♌

VI. Urméză *feciória cu spicul,* ca semn al lunei secerişului, *August.* Pe globul egiptean e tot secerătorea cu spicul de grâu; pe cel indic cu alt soiu de spic; pe cel persic numai spicul singur. ♍

VII. In *Septembre* e ziua şi nóptea egală, ceea-ce sě indică prin *cumpěnă,* sau după zodiacul indic prin *bărbatul cu cumpěna.* ♎

Urméză acum lunile în cari pămêntul, ars de arşiţa sórelui, îşi perde fructiveritatea, şi sě ivesc bóle şi alte rele.

VIII. Semnul lui *Octobre* devine deci *scorpionul;* pe sfera indică *cânele* (pers. sura, sirius). ♏

IX. *Săgetătoriul,* sau pe cercul egiptean *centaurul cu arcul,* sau *arcul singur* de pe globul indic-persic, represintă luna vênătoriului, *Novembre.* ♎

X. De aceea pentru luna viitóre, *Decembre,* sě potriveşte *ţapul, cerbul,* sau pe globul indic *gazela, capra,* simbolisând totodată înălţarea de tómnă a apelor. In India se află la locul acesta aşanumita *macara,* un monstru de mare, jumětate antilopă (o capră) şi jumětate peşte, pentru-că în acel tip timpul uscat şi cel plin de umezélă se schimbă alternativ. ♑

XI. Timpul de iarnă e representat prin *hydromul* (Věrsătoriul de apă). ♒ Pe zodiacul indic e la XI numai *feria,* pe cel egiptean un *bărbat,* care varsă apă din o ferie pe pămênt.

XII. Prin peşti. ♓

Un distichon înşiră astfeliu aceste animale

„Sunt aries, taurus, gemini, cancer, leo, virgo,
„Libraque, scorpius, arcitenens, caper, amphora, pisces“.

Aceste semne dovedesc, că întrégă ordinea calendaristică provine din *Asia-estremă,* sau din părţile de sus ale *Eufratului,* şi nu din Egipt, unde pe timpul iernii nu esistă *inundări.*

Considerând, că aceste semne obvin aprópe la tóte popórele, trebue sě deducem, că ele s'au iscodit încă pe timpul împreunăvieţuirii generale.

Mai târziu şi-au ales Egiptenii berbecele, ca simbol al equinocţiului de tómnă, pe când Grecii şi celelalte popóre indică prin berbece începutul primăverii. Acésta au făcut-o spre a indica, când se face primăvara în unul şi când în celalalt loc.

Aceste 12 zodii ocură şi în iconografia bizantină, în tabloul interesant, numit *Timpul trecător al acestei vieţi,* care se pictéză aşa: In mijlocul unui cerc şade pe scaun un moşneag cu barbă rotundă şi ridică ambele mâni în sus, una în drépta, alta în stânga. El represintă, ceea-ce espune inscripţia din jur, „*Lumea, trecětóre deşartă şi amăgitóre*“. In jurul rotogolului prim urméză alt cerc mai mare. Spaţiul dintre ele se împarte în 4 părţi: *primăvara* sus în stânga, *vara* în drépta, *tómna* jos şi *érna* în stânga jos.

Primăvara e representată prin un *june* în drépta, ce sare întrě flori şi verdéţă, pe cap cu cunună de flori şi în mână are flueră, de cântat.

Vara e un bărbat cu pălărie pe cap; coseşte în ţěrînă cu secerea.

Tómna un bărbat, care scutură póme din un pom.

Érna un bărbat îmbrăcat în cojóce, cu căciulă; şade înaintea focului şi se încălzeşte.

Urméză al III cerc concentric. Spaţiul dintre el şi al II se împarte în 12 căsuţe, şi în ele cele 12 zodii ale celor 12 luni. In cele 3 părţi ale primăverii: Berbecele, taurul, şi gemenii; lângă vară: Rac, leu, fată; lângă tómnă: Cumpěnă, scorpie, săgetător; lângă érnă: Capră sau corn de capră, vărsătoriul de apă şi peştii. Lângă fie-care semn se scrie şi numele lunii: Martie, April etc. până la Faur:

In jurul cercului estern se zugrăvesc cele 7 vrâste ale omului, începênd de desupt în drépta:

1. Un prunc de 7 ani; de-asupra lui
2. Un copil de 14 ani; mai sus
3. Un june de 21 ani; De-asupra roţii
4. Un flăcău cu barbă şi mustaţe; şade pe tron, cu piciórele pe o perinIţă; în drépta are sceptru, în stânga un săculeţ cu bani. Pe cap are coróna şi ornate împěrăteşti. De ceealaltă parte sub el
5. Un bărbat de 48 ani cu barbă ascuţită, culcat pe spate şi privind în sus. Mai dedesupt
6. Alt bărbat cărunt de 56 ani, întors pe fóle; şi sub el
7. Un moşneag cu barbă albă şi chel, de 75 ani, culcat pe fóle şi cu mânile lăsate în jos a lene şi obosélă.

Sub rótă urméză o grópă şi în ea un bălaur mare, care înghite un om căzut pe brânci. Se vede numai de jumětate. Lângă ei mórtea cu cósa, cu care cércă a tăia capul moşneagului, trăgêndu-l în jos.

Ca inscripţii se pun aprópe de gura persónelor:

1. La prunc: „Suindu-mě voiu ajunge sus“.
2. La copil: „O, vreme, treci repede, sě ajung mai de grabă“.
3. La june: „Iată m'am apropiat, ca sě mě pun pe tron“.
4. La flăcău: „Cine e mai sus de cât mine şi cine póte sě mě coverşéscă“.
5. La bărbat: „Dar', precum věd, o veacule, au trecut tinereţele“.
6. La cel bătrân: „Cum mě înşelaşi pe mine, o, lume mincinósă“!
7. La moşneag: „Vai, vai, o mórte, cine póte scăpa de tine“?
8. La grópă: „Iadul şi mórtea, ce tóte le înghite“.
9. La cel din gura bălaurului: „Vai, cine mě va scăpa din gura iadului nesaţios“?

De-adrépta şi stânga roţii acesteia câte un înger, cu ceasornice la spate. Cel din drépta e *ziua,* celalalt *nóptea.* Ei învêrt cu funii róta acestei vieţii deşarte.

Zodiile se află adese-ori şi în jurul tabloului *Tatălui,* ca creator.

*

Precum în pictură, aşa aflăm aplicate feliurite animale şi în ornamentica bisericéscă sculpturală.

Un numěr însemnat de asemenea animale se află în *biserica albă* de la Bucureşti. Iconostasul acestei biserici este luat din biserica vechiă numită episcopéscă, carea se afla odinióră pe locul unde acum sě ridică frumosul *Ateneu român.*[1])

In templa acestei biserici, aşezate aici la 1872, sě află sus, în drépta şi în stânga crucei *2 lupi,* cu trup lungăreţ şi cu gura căscată. Forma lor o redau în fig. nr. . . ., precum au desemnat'o clericul *George Rusu.* Ear' în ornamentarea bogată de deasupra icónei archangelilor Mihail şi Gavriil ocură în relief câte *2 pasěri* mărişóre; tot asemenea şi în columnela ce forméză rama dréptă de la icóna lui Gavriil. Aici ocură sus şi figura unui copil.

Asemenea aflăm 4 bălauri de tot plastic la scaunul archieresc adus tot din biserica episcopéscă. Şi anume pe *2 bălauri* cu gura deschisă zac tălpile scaunului; ear' alţi *2 bălauri* ţin sus baldachinul, care se ridică de-asupra acestui tron archieresc.

(Va urma.)

---

[1]) Caracteristic este, că pe arcul cel mare, de-asupra mormêntului acestei principese, e Christos ca Emanuel, tiněr fără barbă. (Un asemenea Emanuel tiněr e pe o boltitură din biserica centrală de la Sělişte. Emanuel = Cu noi Dzeu). Ear' pe arcul care încoronéză întrarea, e Christos ca *bunul păstor.* Şade pe o stâncă, încunjurat de oi. Sunt în mosaic, făcut de artisti greci din Constantinopol. Şi Placidia era grecóică.

[1]) După informaţiunile ce mi-le-am putut căştiga, acéstă biserică a fost zidită în v. XVII de *Michail Spătar Cantacuzino,* cu hramul celor 40 de mucenici (9 Marte). Ziditoriul a dedicat'o ca filială episcopiei de la Râmnic Vâlcea, ca episcopul — când vine la Bucureşti — se aibă unde serví şi locuí. Deací numirea de episcopéscă.

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinşi pofesori şi medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecţiunilor organelor de respirara, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandat convalescenţilor după influenţă. Promovéză apetitul şi face sě crésca greutatea corpului, delăturéză tusa şi flegma, şi face sě inceteze asudórea de nópte. In urma gustului şi mirosului seu plăcut se ia cu plăcere şi de copii. Se capětă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpěrătoriul sě fie atent, ca fie-care stiçlă sě fie provědută cu firma următóre:

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveţia).

(216) 37—52

Szebenvármegye alispánjától.

1855 1905 II sz. [59] 1—1

Hirdetmény.

A resinári kiágazás th. uton levő 11 sz. Schevis hidnak beton vagy vasbeton szerkezettel leendő ujbból épitésére és ezzel kapcsolatos utkorrekcióra vonatkozó munkálatok biztositása céljából hivatalomnál 1905. évi március hó 20 án 10 órakor zárt ajánlati verseny tárgyalás fog tartatni.

Az erre vonatkozó feltételek és a közelebbi adatok a szebenvármegyei m. kir. épitészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban megtudhatók.

Nagyszeben, 1905. évi február hó 24-én.

Reissenberger
alispán.

---

[50] 3—3

Edict de licitațiune.

Edificarea școlei din comuna Deda, protopresbiteratul Reghin, se dă în întreprindere pe calea licitațiunei minuende, care se va ținé în **19 Martie st. n.** a. c. la 2 ore p. m., în cancelaria comunală din Deda.

Prețul strigării e de 16,439 cor. 34 fil.

Doritorii de a licita au sě depună vadiu de 10% de la prețul de strigare în bani gata sau în hârtii de valóre.

Planul și preliminariul, împreună cu condițiunile de licitare, se pot vedé în cancelaria oficiului parohial.

Comitetul parohial greco oriental.

Deda, la 19 Februarie st. n. 1905.

Léon Popescu president. **Stefan Morărean** notariu.

Fên 30 care, prima calitate se póte cumpĕra de la domnul **Daniil Constantin**, paroh în **Ighișdorful-român**, p. u. Bürkös. (58) 1—3

Un candidat de advocat

cu praxă corĕspunzĕtóre pentru a conduce cancelaria, perfect în stil român și magiar, se primește numai decât, pe lângă condițiuni fórte favorabile, în **cancelaria advocațială Dr. Mátyás Lázár, Sibiiu,** strada urezului. [56] 1—3

Prin **Librăria archidiecesană** din Sibiiu se pot procura următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor. fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor. fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor. fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor. fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

Efeptuirea se póte face în 24 zile.

Au apărut în Tipografia archidiecesană:

Noul abecedar de Dr. Petru Șpan
Prețul e 40 fileri.

Călăuza noului abecedar
De acelaș. — Prețul 20 fileri.

Se pot procura de la **Librăria archidiecesană.**

Zacharia Boiu

Frunze de laur

Poesii eroice din anii 1877—1878

Publicate de · · · ·
Ioan Baptist Boiu.

Prețul 50 fileri plus porto postal.

Librăria archidiecesană.

Sĕ plantăm umbrar de viță de vie
pe lângă orice casă și în grădinile nóstre de casă,
în pămênt și nĕsip.

Pentru acest scop însĕ nu se potrivește ori ce soiu de struguri, de-și tóte soiurile sunt plante curpenitóre, fiind-că o parte mare din ele, chiar și dacă se desvóltă, nu dă róde, din care causă mulți nu au putut obținé nici un resultat. Dacă însĕ se plantéză soiuri bune pentru formarea de verdéță, acestea provĕd apoi casa pe întreg timpul cócerii cu cele mai eminente soiuri de struguri tămâioși și alte soiuri de struguri dulci. [2] 1—8

Strugurii cresc pretutindenea în patria nóstră și nu esistă casă, pe lângă ale cărei ziduri nu ar puté fi cultivați, cu neînsemnate spese; afară de aceea servesc de cea mai frumósă podóbă și pentru alte clădiri, grădini, garduri ș. a. fără sĕ detragă cât de puțin din locul menit pentru alte scopuri. Ș'apoi strugurii sunt cele mai mulțămitóre póme, deóre-ce rodesc an de an.

Soiurile sunt descrise în un preț-curent ilustrat, care, indicându-se adresa prin cartă postală, se trimite fie-căruia, gratis și franco. Altoi de vie se pot căpĕta încă în cantitate mare cu prețuri reduse. Vinuri pentru casă: de la 50 litre în sus cu prețuri fórte eftine, cum și „Delavare", de-a dreptul pentru plantat, și vin de probă de la acéstă viță.

Érmelléker Erste Rebenveredlungs-Anlage
Nagy-Kágya (comit. Bihor)

Pentru domnii preoți!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu păreți tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului și cari merită a fi însemnate pentru posteritate."

Conține 200 foi.

Prețul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

Atelierul de croitorie
Ioan Părău
Sibiiu, strada Poplăcii nr. 21.

8

In acest atelier se confecționéză tot feliul de vestminte bărbătești, jachete pentru dame, și
= reverendi =
Asemenea se primesc spre esecutare reparaturi. Lucru trainic.

Cel mai bun cosmetic!

Pentru dame indispensabil!

Frumseța femeiască

póte fi câștigată, potențată și menținută prin escelentul preparat curățit chemice, care nu conține nici mercuriu nici plumb, cu totul nestricăcios

Crema MARGIT a lui Földes

Acéstă universal renumită pomadă de obraz, care se capĕtă în tóte farmaciile, drogeriile și parfumeriile, delătură pistruele, petele de ficat, jubruțele, carii de piele, și alte necurățenii de piele, ba chiar și netezește sbârcelile și semnele de vărsat, și dă obrazului colóre albă, lucie și fină.

Prețul: borcan mic 1 cor., borcan mare 2 cor.

Pudră Margit (în 3 colori) 1·20 cor.
Săpunul Margit 70 fileri.
Pastă de dinți Margit 1 cor.
Apă de obraz Margit 1 cor.

Cu ramburs sau pe lângă trimiterea prețului înainte trimite producentul

Clemente de Földes, farm., Arad

Deposit principal în Sibiiu: în farmaciile: Guido Fabritius, I. C. Molnár, Carol Müller, Ervin Rummler, în drogeria Carol Morscher, în magasinul de săpun și parfumeria Meltzer.

Efect grabnic și sigur.

Scutit prin lege.

Feriți-vĕ de imitații!

(57) 1—5

Somatose Albumină de carne.
Cel mai eminent mijloc producĕtor de apetit, și întăritor de nervi.
Se capĕtă în farmacii și drogerii. [39] 2—20

Săpunul Schicht

cu marca:

„cerb" ori „cheie"

e cel mai bun, mai spornic și prin urmare cel mai eftin. E liber de substanțe stricăcióse.

Se capĕtă pretutindenea! (5) 30—46

!! La cumpĕrare sĕ se observe, ca fie-care bucată de săpun sĕ fie provĕdută cu numele Schicht și cu o marcă de sus. !!

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secret

vindecă și înviorézá pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 121

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copii și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul straua Kálmán.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesană.**

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicinele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicinele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roșie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 20 Sibiiu, Marţi 22 Februarie (7 Martie) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arehidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei cr 30 fil. rêndul cu litere garmond

Programele se schimbă.

Sibiiu, 6 Martie n.

In primăvara anului 1868, — dacă ne aducem bine aminte, — şi-a desfăşurat steagul *Coloman Tisza*, pe atunci conducětoriul oposiţiei din camera ungară, într'o conferenţă a inteligenţei magiare din comitatul Bihorului, întrunită în Oradea-mare.

Pe steagul şefului stângei centrale, — aşa se numia partidul lui Tisza, — erau scrise cu litere mari şi impunătóre următórele trei puncte de program politic: 1. *Desfiinţarea delegaţiunilor*. 2. *Desfiinţarea ministeriilor comune*. 3. *Infiinţarea armatei ungureşti*.

Ce alt program era acesta de cât *independist*, program care avea ca scop eluptarea neatârnării ţerii, desfacerea de către Austria, cu un cuvênt *rěsturnarea dualismului*?

N'au trecut însě mai mulţi de cât şase ani de la proclamarea principiului politic, că Ungurul adevěrat numai pentru un astfel de program se póte însufleţi, şi că în jurul acestui steag fâlfâit cu măestrie din partea lui *Coloman Tisza* are sě se grupeze tótă suflarea unguréscă: şi iată că la 1874 vedem pe acelaşi independist *Coloman Tisza* acăţându-şi programul în cuiu şi primind onorifica chemare de a intra în cabinet, ear' mai târziu însărcinarea de a forma el un cabinet, pe basa învoelii de la 1867, pe basa transacţiei *dualiste*, isvorul delegaţiunilor, isvorul ministeriilor comune şi pedeca înfiinţării armatei ungureşti.

Procedând astfel, a fost óre rěu politician magiar Coloman Tisza? Dómne fereşte! Precaut şi prevězětor politician a fost. Şi-a zis aşa: punctele mele de program, aşa numitele puncte bihorene (bihari pontok), eu nu le pot realisa, pentru-că nu permit împrejurările. Vor vení însě vremi mai bune, în cari alţii le vor scrie pe steag şi vor duce steagul la biruinţă. Eu până atunci sě fac aceea ce *se póte* face între împrejurările date pentru consolidarea şi întărirea neamului meu.

Şi a făcut. Tot ce e păgubitor şi asupritor pentru naţionalităţile nemagiare din patrie şi ce e prielnic desvoltării naţionale a Magiarilor, de la Coloman Tisza se trage! El a magiarisat justiţia, care până la el se făcea conform determinaţiunilor cuprinse în legea de naţionalităţi, în limba maternă a celor interesaţi, care astăzi nu mai e admisă nici în documente cari servesc ca dovadă în procese, pentru-că şi acelea, dacă nu sunt compuse în limba statului, au sě fie presentate în traducere autentică magiară, căci altcum nu se primesc. El a început góna în contra colorilor naţionale ale popórelor nemagiare, pe motivul că legile ţerii nu cunosc şi nu recunosc de cât colorile naţionale magiare. El a magiarisat administraţia, instrucţia în şcólele medii, posta şi căile ferate, cu un cuvênt tot ce vine în coatingere cu poporul nemagiar, pentru-ca cu timpul şi poporul însuşi nemagiar sě pótă fi magiarisat. Şi apoi tot el, Coloman Tisza, a scos naţionalităţile din dietă, cu alegeri ca cea de la Lugoj, de es., unde alegětorii au fost duşi la urnă între baionetele honvezilor pentru-ca sě 'şi dee votul pentru candidatul stăpânirii, numai pentru-ca sě se pótă lăuda, că iată, în Ungaria *nu esistă naţionalităţi nemagiare*, căci dieta e numai magiară!

Iată deci, cum un politician magiar, bărbat de stat cu vederi largi, a abandonat un întreg program politic nerealisabil, numai pentru-ca sě pótă realisa aceea ce era necesar pentru neamul seu, ca sě ajungă vremi în cari sě pótă realisa şi aceea ce atunci era nerealisabil.

Astăzi partidul politic magiar care luptă pentru independenţa ţerii, va sě zică pentru programul pe care Coloman Tisza l'a acăţat în cuiu la timpul sěu, e atât de puternic în dietă, în cât Coróna a trebuit sě cheme la sfat pe şeful seu, pe Kossuth Ferencz. Şi totuşi, ni-se pare că istoria cu acăţarea programului independist în cuiu e pe cale de a se repeţi. Kossuth încă va face ca şi Coloman Tisza, pentru-că vede şi simte, că nici acum nu e sosită încă vremea pentru realisarea tuturor dorinţelor şi postulatelor naţionale ungureşti.

Ce vrem sě dovedim cu acésta? Aceea, că programele politice se schimbă. Aceea, că puncte nerealisabile de program se scot din program, atunci când sunt prospecte de a se puté realisa celelalte puncte realisabile. Prin acésta nu s'a *renunţat* la nimica. Pentru-că nu programul e scopul, ci programul e, cum am mai spus, mijlocul care duce la scop, ear' mijlocul trebue ales totdeuna aměsurat împrejurărilor între cari vine aplicat. Programele politice nu se fac pentru vecie, căci vecinice au sě fie şi sě rěmână numai *idealurile* de cari e călăuzit un popor, nu programul, care e supus şi el vremilor, ca şi omul.

Din protopresbiterate.

Sinodul protopopesc din tractul M.-Oşorheiu.

— 26 Februarie n.

Sinodul protopopesc ordinar al acestui tract s'a ţinut în 8/21 Februarie a. c. După invocarea duhului sfânt ne-am adunat în spaţiósa şcólă din Nasna, unde dl protopresbiter într'o alocuţiune avêntată, mulţămind preabunului Dzeu şi autorităţilor superióre, cari l'au învrednicit, ca în acéstă zi sě pótă conduce sinodul în calitate de protopresbiter definitiv al acestui tract, declară sinodul deschis şi 'l invită a se constitui. Se aleg bărbaţi de încredere preoţii Vasile Hodoşiu şi Ioan Bărsan, ear' notariu Alexandru Oltean. Membri presenţi sunt 15, 5 preoţi şi 10 mireni; 3 preoţi sunt absenţi, dintrě cari Zaharie Oprea fiind în America e scusat, ear' Nicolae Motora şi Ioan Vătăşan nu ne-au învrednicit nici barem a ne avisa, că din ce motive binecuvêntate nu pot participa. Se dă cetire mai multor acte oficióse, din cari reese, că raţiociniile pe anii 1902 şi 1903 sunt aprobate, că statutele fondului protopopesc sunt înapoiate pentru-ca sě se pertracteze din nou. Cu compunerea din nou a acestor statute a fost însărcinat presbiterul capelan Victor Grindean, care presentéză statutele schimbate conform ordinului consistorial, şi se primesc unanim.

Se apróbă raţiociniul protopresbiteratului pe anul espirat 1904 şi se votéză budgetul pe anul 1905. Se aduce la cunoştinţă, că Preavveneratul Consistoriu a luat cu *multă plăcere* la cunoştinţă ofertele benevole pentru zidirea caselor protopresbiterale în sumă de 1150 cor. şi invită a se înscrie la acest ofert şi preoţii cari au fost absenţi. De astădată s'au mai anunţat preoţii Ioan Moldovan cu 50 cor. şi Petru Pop cu 25 cor., ear' învěţătoriul din Nasna Ioan Moldovan cu 20 cor. Se face apoi cu comună înţelegere repartiţiune şi pe comunele bisericeşti din tract, împărţite fiind în trei clase, a nume clasa I. 60 cor., clasa a II-a 40 cor. şi clasa III-a 20 cor. anual, care repartiţiune va dura trei ani, incassându-se în acesti trei ani peste 2000 cor. de la comune. Şi aşa cu ofertele preoţimei, şi sperând un ajutoriu şi de la Preavveneratul Consistoriu, sperăm că vom ajunge la resultatul dorit de a avé în centrul protopopiatului case protopopeşti şi mai târziu şi o biserică frumósă, care sě vorbéscă despre dragostea de biserică a acestor puţini Români ortodoxi de pe aici. E laudabil zelul cu care au sărit membrii mireni ai sinodului protopopesc întru ajutorarea sfintei cause, cari susţinând spunea, că ar oferi şi dînşii mai mult, dar' n'au de unde, căci mai nu află comună bisericéscă în acest tract, care şi ea sě nu aibă necesitate de biserică, ori casă parochială, sau şcólă; totuşi fiind vorba de a ridica vasa protopresbiterului şi a tractului în Mureş-Oşorheiu, unde abia sunt 30 suflete ortodoxe, alérgă şi ei cu ajutorul lor modest.

La propunerea domnului protopop se face apoi o nouă împărţire a cercurilor electorale, care e mai acceptabilă de cât cea care a fost în trecut.

Cu acestea fiind eshauriat programul sinodului ne-am retras în casele dlui protopresbiter la masă bogată. Aici n'au lipsit toastele, în sănětatea Escelenţei Sale Inaltpreasfinţitului Domn archiepiscop şi metropolit, în sănětatea dlui protopop, etc.

De remarcat încă frumósa iniţiativă a dómnei protopopese, ca şi noi sě colectăm pentru fondul Dr. Iosif Hodoşiu, întemeiat în Brad, căci acela a fost fiiu al acestui tract, născut în Bandul-de-Câmpie, avênd încă şi

---

FOIŞORĂ

„Ex tabulario nationis Saxonicae atque civitatis sedisque Cibiniensis."

(Fine).

38. Datéză din 7 Iunie anul 1496.

Vladislau regele Ungariei porunceşte lui Bartholomeiu Drágfy de Béltek, voivodul Ardealului, cum şi urmaşilor lui (adecă şi celorlalţi voivozi) ca totalitatea Saşilor, care precum s'a esperiat, e *subjugată în multe părţi de Români* şi de alţii, sě o apere în contra acestora."

A nume, Românii dădeau foc caselor şi proprietăţilor Saşilor. Regele de altcum a scris şi Saşilor, că dacă vor prinde pe un Român „*in flagranti*", sě 'l prindă, sě 'l arunce în temniţă şi sě 'l judece după fapta lui, ear' dacă nu vor fi destul de puternici spre a face acésta, atunci sě céră ajutor de la voivodul Ardealului.

39. Datéză din 12 Septembre anul 1498.

Radu, voivodul Valachiei, către senatul din Sibiiu: „Ceea-ce i-au comunicat ei prin epistola lor şi prin trimisul lor le-a priceput fórte bine. Ear' pentru bunăvoinţa manifestată faţă de el, le mulţămeşte. Lor le e cunoscut, că certele actuale nu au fost provocate de el, ci de domnii de Gereb. La zălogirea ultimă au fost pedepsiţi prin funcţionarii sěi şi supuşi de ai regelui, de aceea sě spună ei episcopului, că imediat ce el (episcopul) îi va rebonifica daunele pe cari le-a suferit el (voivodul) imediat şi el (voivodul) va da satisfacere atât supuşilor episcopului, cât şi alor lor. Ei dacă voiesc, se pot plânge şi la regele, că episcopul a început acésta cértă. In sfârşit a înţeles că ei nu se încred în el din causa Turcilor („*demum auribus nostris instillavit, quod haberetis tedium e parte Turcorum*," zice-se în original). Insě el [illegible] un Turc în ţara lui, care sě le voiască rěul. Ei i-au făcut o mare nedreptate prin aceea, că au presupus, că el va conduce pe Turci contra lor. El a este un prietin bun şi voeşte sě rěmână şi pe mai departe prietin al ei. El s[illegible] că el va ţine neclintit jurământul [illegible] depus în mânile regelui."

Datul e următoriul:

„Datum ex Dyiga, feria quarta ante festum exaltationis sancte crucis anno domini 1498.

Originalul e în limba latină; epistola închisă, a fost sigilată cu ceră [illegible]

40. Datéză din 31 Decembre anul 1498.

Vladislau, regele Ungariei către voivodul Petru de Pösing şi vicevoivodul Stefan Georgiu: Din partea Sibienilor s'a trimis o plânsóre în numele tuturor Saşilor din cele 7 şi 2 scaune, că *urmaşii şi neamurile mai multor Români*, cari locuesc în apropierea Saşilor, Români cari pentru furt, punerea focului, ucidere şi alte crime au fost pedepsiţi pe tot dreptul înainte de acésta cu 20 sau 30 de ani; din causa acestui decret atacă multe sate şi posesiuni săseşti, aşa, că dacă Saşii respectivi nu se pot învoi cu ei prin bani sau alte lucruri de rěscumpěrare, sunt espuşi la sabie şi punerea focului din partea Românilor. Deóre-ce însě astfel de crime, cer rěsbunare, ca sě nu sufere cei buni şi drepţi, şi ca sě dee un esemplu, care sě sparie pe Români, le porunceşte în modul cel mai strict, ca sě urmăréscă astfel de criminali şi pe cei prinşi, dacă s'a dovedit fapta, *sě 'i* [illegible] *mórte*, şi dacă urmaşii acelora încă se portă aşa, *sě 'i nimicéscă cu totul*. Asemenea porunceşte, ca toţi aceia, cari găzduesc pe astfel de ómeni, ori sunt în legătură de amiciţie cu ei, ori nu, — sě fie pedepsiţi după lege.

41. Datéză din 15 Februarie anul 1499.

[illegible] voivodul Valachiei, către primariul, judecătorii şi juraţii oraşului Sibiiu. Ceea-ce i-au comunicat ei prin scrisórea şi prin trimisul lor despre supusul sěu Gyrgyma şi a fostului lor jurat Thomas Wohl, a priceput. La acestea le rěspunde. Tatăl sěu a protestat în scris la fostul primariu al Sibiiului Ioan Agata, ca marfa lui Gyrgyma sě se dee lui Thomas Wohl. Dar' acest protest ei nu l'au luat în considerare, ci au dat marfa lui Thomas Wohl, despre care lucru el (voivodul) s'a plâns de mai multe ori şi la regele, de la care au primit atât ei cât şi voivodul Ardealului poruncă, ca supusului sěu sě i restitue marfa, sau dacă nu, sě i-o rebonifice, ceea-ce însě până în ziua de azi nu s'a făcut. Ei sě ştie, că în zilele acestea vin vre-o câţiva Turci, cărora Gyrgyma le e dator, şi 'l vor duce Turcii cu ei, neavênd el, cu ce sě plătéscă. Dacă ei susţin, că Thomas Wohl nu e în Sibiiu, ci în Cluj, apoi el le spune şi le rěspunde la acésta, că nu numai Sibiiul sau Clujul, ci întrégă Ungaria stă sub regele ei. Lor le e cunoscut, că el (Voivodul) până în ziua de azi a făcut dreptate fie-căruia, fără considerare la aceea, că de unde vine, şi al cui supus e, ceea-ce şi pe mai departe o va face. De aceea sě nu o iea în nume de rěu, că el se nisuesce a incassa competinţa lui Gyrgyma de ori şi unde. Vest acum rudenii de aprópe pe aici. Şi astfeliu s'au colectat pentru acel fond 24 cor. 50 fil., cari s'au şi trimis dlui Dr. Pavel Oprişa la Brad. Altă dovadă despre sângele românesc ce palpită în vinele preoţimei şi inteligenţei din acest tract.

Cu acestea, ducênd fie-care cu sine plăcute suveniri şi neadormit foc şi zel pentru biserică şi neam, ne-am despărţit şi am plecat spre casă, ca şi acolo sĕ vorbim cu falĕ despre cele petrecute cu ocasiunea acésta.

Un participant.

Impresii din Zarand.

— 12 Februarie v.

Cine a fost prin vechiul Zarand înainte de alegerile dietale din ĕst an şi ar merge acum acolo, după alegeri, silindu se sĕ compare puterea de viaţă naţională a poporului zarandean, ar vení în conflict cu sine în aducerea verdictului.

Alegerea din urmă a adus un capital intelectual atât de preţios între zarandeni, în cât nu se póte uşor calcula. A adus poporul la o nouă viaţă, la un nou mod de cugetare, la curagiul învingerii.

E ştiut altcum că zarandenii totdéuna au fost la locul lor în chestiile de viaţă naţională, cu deosebire în timpuri normale.

Incepuseră însĕ a lâncezi şi zarandenii în urma vitregităţii timpului. Corupţia, de la alegerile dietale trecuse în tóte celelalte afaceri publice, aşa, că abia se mai putea conta la o învingere a deputatului naţional, câtă vreme poporul era dedat a face trebşóre cu domnii şi a 'şi umplea binişor buzunariul.

Tóte meşteşugurile corupţiei au dispărut însĕ anul acesta dintrĕ zarandeni şi au alergat cu toţi a-şi împliní datorinţa de Români, de adevĕraţi Români.

Căci ce ar însemna alta solidaritatea cu care s'a presentat poporul Zarandean la urnă, de cât demnitate naţională de prima ordine?!

De ar fi fost compus acest corp tot numai din ómeni inteligenţi, nu s'ar fi putut aştepta mai multă conştiinţă de sine.

Poporul zarandean încă e îmbrâncit de sărăcie, ba e cu mult mai sărac de cât Românii din alte ţinuturi şi e lipsit şi de cultura suficientă, obidat şi maltratat póte mai la fel de cât pe aiurea.

Dacă trebue lăudat însĕ cineva care face lucruri folositóre obştei, apoi poporul zarandean merită respectul obştei româneşti de sub coróna sf. Stefan.

E cunoscut resultatul alegerii de la Baia de Criş, sediul oficios al Zarandului.

Nu cu mai puţin de cât cu 2868 voturi a majorisat candidatul naţional român, Vasilie Damian, pe guvernamentalul Hollaky. Aşa zicênd totalitatea voturilor Române au fost date deputatului naţional român.

Dacă s'a făcut undeva presiune de putere, cu promisiuni, ameninţări, arginţi de ai lui Iuda, etc., apoi aici a fost la culme acest metod.

Administraţia prin ómenii sei, cu puterea sa, apoi compania ce esploatéză minele de la Ruda cu un capital colosal din care se împărtăşeşte întreg ţinutul Zarandului, tóte forţele şi-le-au pus în joc, dar' tóte n'au putut sufoca tăria suflatéscă a zarandenilor.

Ba mai mult, ca un mijloc de terorisare s'a folosit torturarea alegĕtorilor la locul de alegere, dat fiind, că poporul a trebuit sĕ plece din causa depărtării încă Mercuri la alegere, ca sĕ ajungă pe Joi ziua de alegere; ear' alegerea a ţinut până Vineri séra, în care interval alegĕtorii au stat sub ceriul liber, în frigul teribil, fiind ocupate tóte localităţile publice de guvernamentalul Hollaky.

S'a încercat a se ajuta ne-ajunsului, aşezându-se în curtea localităţii de alegere cuptóre de fer, dar' a fost sistată încălzirea lor prin gendarmerie.

Fiind tóte localele publice ocupate de Hollaky, se înţelege de sine că nici pentru bani grei nu se putea căpĕta nimic nici de ale mâncărei nici de ale beuturei.

Ce pacoste! Inainte de acésta, alegeri à la ospĕţ, şi acum? Răbdări de frig, fóme, sete, etc. Veninul jidovesc, ce atâta rĕu ni-a adus pe cap, acum lipsia cu totul la alegĕtorii naţionali, ear' cei ai lui Hollaky îşi făceau cheful la culme.

Iată căştigul moral! Măréţa însufleţire, reînviere, cu capabilitatea de viitóre acţiuni, tot atâtea capitale naţionale, abstrăgênd de la aceea ce ne va aduce presenţa deputaţilor nostri în casa ţerii.

Cine póte nega aceste progrese??

Călĕtoriul.

Douĕ conferenţe.

In Berlin au fost ţinute, acum de curênd douĕ conferenţe interesante, asupra *religiunei vechiului testament.* Le vom schiţa pe amêndouĕ în următórele:

Cel dintâiu a vorbit drul *Goldstein*, despre *„Monotheismul Canaanului.“* Concepţiile Canaan şi Israil — zicea conferenţiarul — nu se acopĕr. Canaanul e concepţie politico-geografică, însemna numai ţara vest-iordanică, pe când cuvêntul Israil avea o însemnătate ethnografico-religiósă. In statul Canaan religia era o afacere de stat: Statul veghia cu zel asupra integrităţei sale şi pedepsea pe trădătorii sĕi. Acésta religiune de stat a Canaanenilor era însĕ, înainte de robia babiloniană, politeistă, ear' nu monoteistă. Toţi regii, cu singura excepţie a lui David, adorau mai mulţi zei. Contra acestei religii politeiste de stat îşi ridicară glasul profeţii, inspiraţii duşmani ai guvernului şi amici ai poporului. Dar' totuşi pe atunci domnea în clasele culte un óre care monoteism latent. Dar' numai în epoca de după robie monoteismul acesta a dovedit religie de stat şi numai creştinismul se reîntórse la învĕţăturile lui Moise, pe care epoca regilor abia 'l cunoştea.

A doua conferenţă a fost a profesorului *Winkler*, care a vorbit despre *„Religia biblică şi cea babilonică.“* Conferenţa e o contribuţie interesantă la problema babilono-biblică. El nu discută chestia: care dintrĕ aceste douĕ elemente culturale are e mai înaltă valóre etică? ci vorbeşte numai despre dependenţa istorică a bibliei, ca document cultural mai nou, de vechea civilisaţie babilonică şi de marea civilisaţie orientalĕ. Până acum vre-o douĕzeci de ani ştiinţa orientalĕ nu ştia nimic despre legătura strînsă dintrĕ vechile state civilisate ale Orientului. Se credea, lucru curios, — purcezêndu-se din punct de vedere pur filologic, ear' nu din cel istoric, — că diferitele popóre ar fi dus o esistenţă cu desĕvêrşire separată, independentă una de alta. Azi se ştie, că în vechiul Orient esista o civilisaţie mare, unitarĕ, ale cărei centre erau Babilonia şi Egipetul. Din acéstă comună vieţuire spirituală s'au născut şi cele cuprinse în Biblie. Religia pe care o învaţă acésta este aşa de puţin religia poporală de mai înainte a Judeilor, în cât încercările de a o introduce sub presiunea unui anumit partid, au fost zadarnice.

Abia în robie a fost hotărâtóre acéstă lege, şi singuri Macabeii au făcut sĕ învingă, pentru scurt timp însĕ, direcţia acésta ortodoxă. Dacă de o parte religia Bibliei stătea într-o óre-care opunere cu credinţa poporală de la început a Israeliţilor, apoi pe de altă parte marea influinţă pe care au dobândit-o repede câteva mii de Iudei duşi din Ierusalim la Babilon, dovedeşte ce resunet a avut civilisaţia iudaică în marele pĕmênt-mamă oriental. Religia „biblică“ îşi merită numele numai fiind-că întêmplător o cunóştem din biblie. Dacă biblia ar fi o operă spirituală şi istorică special iudaică, atunci multe ar trebuí sĕ fie fantezii (tot ce se referă cu mult înainte de epoca cronicelor şi a regilor). Dacă e considerată ca un produs al marii civilisaţii vechi orientale, atunci tocmai cartea cea mai veche póte fi socotită ca sigură, căci în Babilonia era o tradiţie mai veche cu douĕ sute de ani de cât cea israelită. In felul ei naiv, însaşi biblia arată punctele ce o fac sĕ atârne de marile centre culturale: Patriarchul Avram a plecat în timpul dinastiei Hammuradi din Babilonia în Canaan, şi Iosif ca şi Moise după cetăţenia şi cultura lor erau Egipteni. Intr'un sens óre-care şi profeţii erau internaţionali.

Ilie şi Eliseu sunt tot aşa de bine ai Thyrului şi Damascului ca şi ai Israilului; Isaia şi Ieremia ne apar ca ómeni cu o cultură cosmopolită şi cari erau cu desăvêrşire în curent cu civilisaţia epocei. Invĕţătura biblică — acésta o arată istoria profeţilor — e în opunere cu religia de stat politeistă a Iudeilor; ea vrea sĕ facă accesibilă întreg poporului „invĕţătura secretă“ a preoţilor statului că nu esistă de cât *un* Dumnezeu.

Dar' nouele idei s'au născut în centrele, ear' nu la periferia vechei civilisaţiuni orientale.

† Ludovic Binder.

Duminecă la ora unu şi jumĕtate după amiazi a rĕposat conducĕtoriul tigrafiei nóstre archidiecesane **Ludovic Binder**, în etate de 64 ani. Decedatul a stat în fruntea acestei tipografii, ca conducĕtoriu technic, un interval de mai bine de un pătrariu de veac, aprópe 28 de ani.

Rĕposatul a fost un bun cunoscĕtoriu al artei tipografice şi lucrările eşite din tipografia nóstră archidiecesană au fost lucrări de model şi ca tipariu şi ca formă şi esecutare. A servit institutul nostru tipografic cu zel şi cu credinţă.

In special noi cei cari de un pătrariu de veac avem strînse legături şi deosebite simpatii cu şi pentru ziariul nostru „Telegraful Român“, am avut un mare spriginitor şi ajutoriu nepreţuit în conducĕtoriul tipografiei Ludovic Binder.

Trimitem familiei întristate adânc simţită condolenţă, ear' rĕposatului 'i cerem odihnă în plaiurile cereşti.

Inmormêntarea mult regretatului se va face mâne, Marţi, la orele 4 d. a. de la locuinţa mortului din strada Schewis, numĕrul 2, după ritul evangelic luteran.

NOUTĂŢI

De la comitat. Mercuri, 8 Martie n. la orele 3 d. a. va ţiné comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu şi subcomisiunile ei şedinţă ordinară lunară în sala mică a casei comitatense.

*

„Academia Română“ se întruneşte în sesiune ordinară în 8/21 Martie în Bucureşti.

*

In biserica din Brad au întrat Marţi nóptea, sĕptĕmâna trecută, nişte făcători de rele, pe ferésta, şi după ce n'au aflat bani, nici lucruri de preţ pe cari sĕ le pótă fura, şi-au bătut joc de cele sfinte, vestminte, odóre, etc., apoi s'au depărtat. Jandarmeria îi urmăreşte.

*

Alegere protestată. Pertractarea la Curie în chestia mandatului protestat din cercul electoral al *Ocnei* se va ţiné în 12 April. Referent e judele de Curie *Gyárfás Ferencz.*

*

Scarlatina în Arad. Gróznica bólă scarlatină şi-a făcut întrare în seminariul român din Arad, unde doi clerici au fost atacaţi de ea, *Victor Şandru* şi *Teodor Păscuţ.* Primul e în reconvalescenţă, ear' Păscuţ a decedat. Consistoriul aradan a ordonat sistarea prelegerilor pe 2 sĕptĕmâni, şi toţi elevii au fost trimişi acasă pe spesele consistoriului.

*

---

nouĕ nu are; când va avé le va trimite şi lor şi voeşte sĕ fie cu ei prietin şi vecin bun, precum a fost şi Tatăl sĕu.“

Datul e următoriul:

„Ex Targawisty a feria secunda proxima post dominicam Invocavit anno domini 1499.“

Originalul e în limba latină; epistolă închisă, sigilată cu céră roşie.

42. Datéză din 12 April anul 1500.

Radul, voivodul Valachiei către judecătorii şi juraţii celor 7 scaune săseşti: „le face cunoscut, că supusul sĕu Michnea a purtat cu vĕduva lui Proll un proces înaintea juraţilor din Sibiiu; dar' acesti juraţi au adus o sentinţă după placul vĕduvei şi nu au făcut dreptate supusului sĕu Michnea. Michnea s'a re'ntors de la Sibiiu şi i-a adus mulţi martori ca: Kirka, Michnea, grecul George şi Avedie, cari sub jurămênt au declarat, că Proll în presenţa lor a recunoscut că el e dator lui Michnea 31,000 de cuţitaşe şi e dator a plătí 3 cântare de piper vameşilor, pentru cari Michnea i-a plătit odată 200 de fiorini, ear' altădată 81 de fiorini. Acésta a recunoscut'o Proll. De aceea le trimite pe supusul sĕu Kirka şi pe Dragota din Argeş, ca sĕ pună jurămêntul, şi îi rógă sĕ judece nu după placul vĕduvei, ci după spusele acestora, al căror adevĕr l'a recunoscut şi regele. Căci ómeni mai conştienţioşi de cât aceşti 2 nu are în ţéra lui, şi acestia nu 'şi vor pune în joc mântuirea lor sufletéscă pentru Michnea, dacă ar ştí că acela n'are drept. El cu părere de rĕu vede că aprópe toţi comercianţii lui şi-au perdut marfa lor în Sibiiu; Kirka a perdut 5000 de fiorini, Dragota a perdut 1300 de fiorini, Nicula a perdut 3000 de fiorini, Garguia a perdut 600 fiorini, Dreguş a perdut 400 fiorini.

Ce e drept, lui Kirka i-au rebonificat-o, dar' nu de tot, aşa că a primit fórte puţin. Ceia'alţi cu toţii şi-au perdut banii, şi acum voesc ei (judecătorii), ca şi Michnea sé-şi pérdă cei 215 fiorini ai sĕi, banii pe cari îi datoreşte Proll lui Michnea? El nu va lăsa pe supusul sĕu Michnea în pagubă, deóre-ce ştie, că acela e om de omenie, şi are de martori pe ómenii cei mai conştienţioşi. De altcum sĕ crédă celea ce le va spune lor epistolariul, ca şi când le-ar spune el insuşi, căci epistolariul nu este altul, de cât camerariul sĕu La[illegible]

Datul e următoriul:

„Datum ex Targoviaty a proxima dominica ante resurrectionem domini anno domini 1500“.

Originalul e în limba latină; epistola închisă, sigilul e cu céră roşie, marca hârtii e un cerc, în mijlocul lui o cumpănă şi de supra o [illegible]

43. [illegible]

Radul, voivodul Valachiei către senatul din Sibiiu „Lor le este cunoscut, că întrĕ Elisaveta vĕduva lui Proll, şi supusul sĕu Michnea s'a născut un proces pentru nişte bani, în care proces Michnea a arătat şi documentat dreptul sĕu prin martori, atât înaintea sa, cât şi înaintea împuterniciţilor vĕduvei Elisaveta. De aceea îi rógă, ca pe prietinii şi vecinii sĕi iubiţi, ca sĕ decreteze lui Michnea rebonificare din partea Elisavetei, şi sĕ nu pună ca termin pentru proces ziua de Katharina. Ori apoi sĕ se împace acolo, sau sĕ-i dee lui Michnea o scrisóre pe basa căreia el sĕ-şi pótă incassa datoria“.

Datul e următoriul:

„Ex Tergowistya, die dominico ante festum Pentecostem anno domini millesimo quingentesimo ...“

Originalul [illegible]; e epistolă în[illegible] cu céră roşie, acoperit cu hâr[illegible]

[illegible] Datéză din 16 Novembre anul 1500.

Vladislau, regele Ungariei către Saşii celor 7 scaune: „Să ştie, că nu s'a uitat de ei, ci din contră a trimis pe majordomul sĕu Moise de Buzla la voivodul Moldovei, şi şi altcum şi-a dat tótă silinţa a 'l aduce pe acesta acolo, ca sĕ restitue lucrurile şi bunurile luate de la supuşii (?), prin castelanul aceluia [illegible] de-baltă (Kykellewar). Voivodul Moldovei însĕ încă a păşit cu acusa, că din vina lor a fost dat foc şi a ars opidul sĕu, şi l'a rugat, ca sĕ i-se deie şi lui pentru acésta din partea lor satisfacţie; dacă încă va rĕmâné voivodul sĕu Petru de Pösing în Ardeal, atunci acesta în persónă va cerceta împreună cu boerii voivodului din Moldova daunele causate, şi spre scopul acesta sĕ se presinte la timpul şi locul fixat de voivodul Ardealului şi de boerii voivodului din Moldova. In casul când voivodul Ardealului va vení la el, cu cercetarea încredinţéză pe nobilii Thoma Farkaş, Ioan Erdélyi şi Nicolae Bethlen, şi ca sĕ ajungă acestia la un resultat, sĕ-i provadă cu tóte cele de lipsă în tot decursul cercetării“.

*

Ne mai rĕmânând în Sibiiu, spre durerea mea nu am putut continua. Sper însĕ că mai târziu voiu puté scóte la ivélă din acea archivă tóte documentele privitóre la Români. Acésta mică serie de documente cuprinde, cum s'a vĕzut, documente referitóre la anii: *1224—1500* inclusive.

Sebeşul-săsesc, 1 August 1904.

Octavian Murĕşian
abs. de teologie.

Avis. Magistratul orașului Sibiiu atrage atențiunea publicului din vreme asupra împrejurării, că Marți în 14 Martie n. asa numita *Marția mare*, vor fi aduse spre vênzare multe vite cornute la têrgul de sĕptĕmână, ca totdéuna în trecut, mai multe de cât de obiceiu. Avis deci cumpĕrătorilor și vênzătorilor.

*

Miserie în Banat. In Nagybecskerek poporul mai sărac a ajuns sĕ nu mai aibă nici barem cu cât sĕ și aline odată fómea și nu capĕtă nici de lucru. Siliți de miserie, mai mulțime de inși s'au dus la primărie și au cerut pâne și lucru. Primariul a cerut telegrafic ajutoriu de la guvern, deóre-ce orașul nu dispune de mijlóce suficiente spre a-i provedé pe toți cu bucatele necesare.

*

Inecat în Olt. Nu totdéuna paza bună înconjură primejdia, ci și norocul, ceea-ce dovedește casul următoriu: Joi în 2 l. c. trecênd oltul pe ghiață, din Mateiaș spre Racoșul-inferior, un car cu cai împovărat până la 10 măji, a scăpat norocos. Ceva mai târziu un om pedestraș trecênd pe acolo s'a spart ghiața cu el și abia a scăpat. N'a scăpat însé Ioan Dărăbanțu din Mateiaș, care tot în acea zi trecênd oltul pe ghiață cu un lemn în spate și spărgêndu-se ghiața sub el, a fost dus de valuri, și acum îl plânge o vĕduvă și 2 orfani pe țĕrmuri, rugând pe Dzeu sĕ predee trupul rece ómenilor ce 'l caută în continuu, spre a 'l puté așeza, spre óre-care mângăiere, în pĕmênt.

*

Nou advocat român. Dl Dr. Aurel *Cioban* (originar din Roșia-montană) a făcut Mercuri în Budapesta censura de advocat cu succes eminent. Cancelarie advocațială își va deschide în Lipova.

*

Himen. Dșóra Teresia *Țandrău* din Bucium-Poeni și dl Vasilie *Trifa*, ales paroch în Mogoș-Mielești, fidanțați.

— Dr. Aurel *Cioban*, advocat și dșóra Olimpia *Hamsea*, fiica protopopului Voicu Hamsea din Lipova, se vor cununa Sâmbătă (11 Martie n.) în biserica gr. or. din Lipova.

*

„Onórea regimentului." Spiritul revoluționar din Rusia și-a făcut deja cale până și prin casarmele militare, cel puțin acésta transpiră din un incident caracteristic, întâmplat zilele trecute în orașul Alexan[illegible] (în Polonia ruséscă). A nume, cu ocasiunea unei reviste de gală comandantul regimentului de infanterie nr. 71 a ținut soldaților o vorbire, în care li-a zis și următórele: „Fraților! póte că nu peste mult timp ne va veni și nouĕ rêndul sĕ plecăm contra Japonesilor! Veniți sĕ facem vot, că *totdéuna vom apĕra onórea regimentului!*" — In loc de votul acesta însé întreg regimentul i-a rĕspuns, ca dintr'o gură: „*Ce onóre?! Noi nu mergem la rĕsboiu!*" Că ce urmări va avé pentru regiment rĕspunsul acesta, nu se știe încă.

*

Post de notariu. Sub nr. 539 și cu termin până la 15 Martie st. n. e publicat concurs la un post de notariu-adjunct în Mercurea, dotat cu salariu anual de 1000 coróne. Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului în Mercurea (Szerdahely), comitatul Sibiiu.

*

Trei mii de emigrări în o sĕptĕmână. Vaporul „Ultonia" a plecat Marți din portul de la Fiume cu 1493 emigranți la America, dintrĕ cari unii și-au dus și copiii (de tot 55 copii), ear' Joi a plecat din același port vaporul „Slavonia", cu alți 1500 emigranți la America.

*

† Aurel Russu, candidat de advocat, a rĕposat Mercuri în Budapesta, în etate de 27 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Vineri (5 Martie), după ritul greco-ortodox, în cimiterul „Farkasrét" din Buda. Ii deplâng perderea: mamă-sa vĕd. Iuliana Russu, surorile Alexandra și Valeria Russu, învĕțătóre, și fratele de mamă Dr. George Alexici, profesor în Budapesta.

*

Nobilitarea grâului și cucuruzului. „Reuniunea economică din comitatul Timiș" a hotărît sĕ facă esperimentări cu nobilitarea grâului și cucuruzului, în care scop ministrul de agricultură i-a și pus deja la disposiție o subvenție corĕspunzĕtóre, sub condiția însĕ, ca farmul (teritoriul cultivat în acest scop) sĕ stee sub inspecția secției de esperimentări de la școla superióră de agricultură din Magyaróvár.

*

Nenorocire. Dșóra Serena Papp, ascultătóre a facultății de medicină de la universitatea din Budapesta, studiind Mercuri după amiazi la ferésta deschisă a locuinței sale stând în picióre, au cuprins'o amețeli și a căzut afară pe ferestă, din etagiul al doilea. Schilăvită oribil a fost dusă în spital, aprópe mórtă.

*

Bal în Hunedóra. Reuniunea femeilor române din Hunedóra invită la balul care 'l va arangia Sâmbătă (26 Februarie v., 11 Martie n.) în sala hotelului „Hunyadi váz-hoz". Inceputul la orele 8 séra. Suprasolvirile se primesc cu mulțămită și se vor cuita publice.

*

Numai bărbații! Corpul profesoral de la facultatea filosofică a universității din Viena zilele trecute a înaintat ministrului de culte și instrucțiune publică rugarea unei absolvente a facultății, pentru a fi promovată la gradul de doctor „sub auspiciis imperatoris". Ministrul însĕ a respins cererea, motivând că — de-și petenta și-a făcut cu succes eminent tóte esamenele și rigorósele, totuși distincția promovării „sub auspiciis" — din motive principiale — nu i-se póte încuviința, fiind reservată acéstă distincție numai absolvenților bărbați.

*

Patru milióne în scopuri de binefacere. Heinrich *Lanz*, mare industriaș în Mannheim, rĕposat zilele trecute, a dispus prin testament, ca soția sa sĕ doneze în restimp de 10 ani patru milióne de marce reuniunii de ajutorare a funcționarilor și lucrătorilor de la fabricele sale. După publicarea testamentului vĕduva Lanz a asemnat imediat 500.000 de marce reuniunii de ajutorare a lucrătorilor și 600.000 de marce spitalului din Mannheim.

*

Osânda ucigașilor. Țiganii Lakatos Mátyás, Rostás János, Rézműves Sándor și Rézműves Imre astătómnă au ținut lui Labancz Józef calea în pădurea de lângă Orade și după ce l'au ucis l'au jefuit de banii ce 'i avea la el. După pertractare de trei zile tribunalul din Orade a osândit pe Lakatos și pe Rostás la mórte prin strangulare, pe Rézműves Sándor la temniță pe întrégă viéța, ear' pe Rézműves Imre la doisprezece ani de temniță.

*

Un agent de emigrări pus la rĕcóre. Poliția din Cașovia a prins pe agentul de emigrări Lázár Albert din Mezőkövesd și l'a condamnat la 30 zile arest și 200 coróne pedépsă în bani, pentru-că a sedus pe 19 inși sĕ emigreze. Lázár a căpĕtat de la firma de emigrări Scharlach din Brema provisiune de câte 10 coróne după fie-care emigrant.

*

Vindecarea cancerului cu chinină. Se raportéză din Roma, că medicul de spital Dr. Depauer a isbutit sĕ vindece un cas de cancer abdominal prin injecțiuni de chinină aplicată în amestec cu alte materii. Detaliuri despre procedura sa medicul Depauer nu dă încă, fiind-că voește sĕ mai continue esperimentările.

*

Victimele ciumei în India. Ziariului „Daily Mail" (Londra) i-se telegrafézâ din Calcutta, că în epidemia de ciumă din India au murit până acum trei milióne de ómeni. Epidemia e în decreștere, dar' totuși causéză încă și acum circa treizeci mii de îmbolnăviri pe sĕptĕmână, din cari 90% se sfêrșesc cu mórte.

*

Fenomen enigmatic pe mare. Personalul vaporului american „City of Panama", care în 21 Ianuarie plecând de la țermurii statului Peru a sosit Sâmbătă la San Francisco, raportéză că întrĕ gradul 16·58 de longitudine nordică și 100·29 de latitudine vestică suprafața mării pe întindere de multe miluri era formal acoperită de arbori, erburi, cadavre de ómeni și de animale și ruine de clădiri, cari pluteau pe valurile mării în așa densitate, în cât vaporul numai cu mare greu își putea tăia cale printrĕ ele. Geologii deduc din acésta, că în America medie se vor fi întêmplat undeva mari transformațiuni vulcanice, pe urma cărora probabil că se vor fi cufundat întregi teritorii, cu tot ce se afla pe ele.

*

In atențiunea emigranților la America. Guvernul Ungariei a liberat călĕtoria la America și prin Brema. Cine are pașaportul predat pe la Fiume, acela póte călĕtori și prin Brema dacă are cartea de vapor prin Brema. Cine s'a decis a călĕtori prin Brema la America, acela trebue negreșit sĕ trimită de a casă 20 coróne arvună; după primirea arvunei fie-căruia i se trimite cartea de vapor. Lucrătorii cari sunt harnici și sĕnĕtoși, cari au biletul de tren plătit în America până la locul destinat și cari pot arăta 50 coróne bani gata, acela toți sunt primiți în America. Cine are cunoscuți în America, se aducă adresa acelora cu sine. Cine are ochi bolnavi, sau alte rane trupești, mai bĕtrân de 50 ani, sau e arvunit în vre-o fabrică la lucru în America și merge a nume la lucru reservat, pe acela îl înapoiază din America. In Ratibor, cum și în Brema fie-care emigrant se visitéză, așa că fie-care pe când vine în Brema pe vapor, póte fi primit în America.

Viață socială.

Petrecerea tinerimei nóstre.

Fără alarmă și fără alaiu hotărîtu-s'a tinerimea nóstră din loc: doctori, funcționari de bancă, candidați de advocat și universitari, sĕ arangieze o petrecere cu *dans* ca sĕ nu trécă acest lung carneval, fără a se da ocasiune distinsului nostru public din Sibiiu și jur de a se întâlni, a conveni și a petrece câteva ore împreună.

Si publicul nostru a urmat invitării tinerimei nóstre, presentându-se în séra de 2 Martie n. în frumos numĕr: dómne și domnișóre, civili și preoțime și representanți ai armatei în sala de la „Unicum".

Nu au lipsit nici notabilitățile și pe lângă fruntașii vieții nóstre românești, observat'am pe Escelența dnul general de Steeb, dnul colonel Șandru, v. col. baron Unterrichter, primariul orașului nostru dnul Iosif Drotleff, dir. financiar Kedves etc. cum și întreg *corpul profesoral* împreună cu elevii nostri români de la școla de cadeți din loc în frunte cu conducĕtoriul școlei dnul Ioanovici. Ba am putut saluta în mijlocul nostru pe doi distinși óspeți din Bucovina, pe dl Teodor cav. de Flondor și pe dl Dr. Gregoriu cav. de Pantasi.

Acésta petrecere aranjată la începutul lui Mărtișor, sămâna mult a primăvară prin participarea unei generațiuni noue, atât de domnișóre cât și de domni, nededați încă cu parchetul salelor de petreceri. Deci cu atât mai interesant...

Abia bătù 8 ore și sĕ și arĕtă primul *ghiocel* însoțit de inevitabila garde de dame. Plăpând și nevinovat, ca flórea abia rĕsărită, când îi ofere un aranjer brațul, simte un tremurat ca frunza de plop la adierea vêntului, și douĕ puncte roșii sĕ ivesc indiscret pe rotunzii obrăjori. Sosește al doilea, sosește al nouĕlea, sosesc bobocii (tot în alb), vin și garófele, viorelele și rosele — și la ora 8 și jumĕtate frumósa sală de la „Unicum", îmbrăcată și ea în haină verde este plină de viéță. Câți fiori, câte sentimente nu străbat nevinovatele piepturi, curate ca apa de isvor. Sĕ încep angajările: dșóră Bobocu te rog pentru un cuadril. Sunt date — încă de o sĕptĕmână, de la probele de cântări. Dta de ce nu vii la cântări tocmai acum când ne pregătim ca cu ocasiunea iubileului sĕ jucăm opereta românéscă „Moș Ciocârlan"? Dșóră Miți te rog pentru romana — *prea târziu.* Sunt angajată. Atunci prima tourá de vals. Nu bostonați?

Dar' signalul se dă și musica militară cântă hora, și iată hora sĕ 'nvirtește cu tact lin și maiestos, de-ai tot priví. Urméză deliciosul vals jucat cu eleganță, quadrilul în care ocasiune se dă pentru șoptirea câte unui cuvênt discret, polca, pas de quatre — și apoi cu multă acurateță și exactitate cuadrilul nostru românesc *Romana.*

La finea romanei sĕ încinge de nou o horă mândră, mândră și frumósă.

Urméză pausa. Oră rĕcoritóre și necesară pentru dansatórele nóstre, și cu deosebire pentru dansatori, căci sala de dans, după mine e unicul loc, unde sexul cel triumfător și puternic este — cel femenin.

Dar' timpul își face cursul sĕu. E deja ora 1. Jocul se începe de nou, cu Ardeleana, și îmi pare că tot cu mai mult foc, tot cu mai multă voie bună. Bate trei. Garde de damele încep sĕ rĕpéscă, rênd pe rênd dansatórele, și cătră orele patru animata și succesa petrecere se termină.

Pentru de a satisface curiositatea multora, cari ar dori sĕ stie numele damelor cari au participat la acéstă petrecere dăm aici o listă de sigur mancă.

Au fost presente dómnele: Bardossy Valeria Dr. Beu, Brausewetter, Maria Câmpeanu, Lucia Dr. Cosma, dna Kedves, Eleonora Dr. de Lemény, Ana Lissai, Ioana Moldovan, Teresia Munteanu, Iustina Olariu, Valeria Popescu, dna Preisler, Aritina Russu, Catinca Dr Ștefanu, Elena Stroia, dna Dr. Schwabe, dna Szentkirályi, dna baronesă Unterrichter, Octavia Voileanu, Eugenia Vințeleru.

Dșórele: Anicuța Arsenie, Eugenia Badescu, Oli și Aurelia Bardossy, Octavia B. de Colbasi, Hortense Cosma, Claudia Goga, Getta Hodoș, A. Iancu, L. Imbĕruș, Margit și Stefania Kedves, Valeria Keresztes, Livia, Mari și Vera de Lemenyi, Virginica Măcelariu, surorile Mogá, Aurelia Șt. Moga, Livia Moldovanu, Elenuța Munteanu, Delia Olariu, Letiția Popescu, Valeria Popovici, Preissler, Dorica Ștefanu, Ioana Strĕulea, Elena Stroia, Heea Schwabe, baronesele Frieda și Marta Unterrichter, Octavița Voileanu etc.

Nu pot încheia fără a remarca că de-și petrecerea a fost cercetată și de străini, totuși carasterul ei românesc nu s'a alterat, ci din contră era o adevĕrată plăcere sĕ vezi cum dênșii admirau jocurile nóstre naționale; mai amintesc în fine, că comitetul aranjator, și în special dl Dr. Crăciunescu, a făcut tot ce s'a putut, ca toți sĕ se simtă bine și sĕ-și petrécă.

Rourel.

Cărți și reviste.

„Cartea de Aur". A apărut *în ediție nouă* volumul prim din opul „*Cartea de Aur, sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coróna ungară*", de *Teodor V. Păcățian*, și póte fi procurat, împreună cu volumul II prin librăria archidiecesană din Sibiiu, ori de-a dreptul de la autorul. Un esemplar din fie-care volum costă broșat 10 coróne, legat în pânză 11 cor. 60 fileri. La cerere se acórdă și înlesniri de plată.

*

„Istoriografi vechi, istoriografi noi." A apărut și se póte procura de la librăria archidiecesană din Sibiiu (Nagyszeben) broșura „*Istoriografi vechi, istoriografi noi, studiu critic în chestia vechei metropolii ortodoxe române*" de *Teodor V. Păcățian.* Prețul 3 coróne, plus 20 fileri pentru porto. Cartea e împărțită în următorii capitoli: Dogme istorice. Părintele Bunea ca scriitoriu. Punctul meu de vedere. Argumente vechi. Noua teorie. „Nandoralbensis". Decretul regelui Vladislav. Mănăstirea voevodului Mihaiu Viteazul. Vicarii episcopilor latini. Sava Brancovici. „Unirea". Incheiere.

*

„Istoria bisericei Românilor din Dacia-Traiană". Domnul *G. M. Ionescu*, licențiat în teologie și litere, în București, va scóte în curênd de sub tipariu volumul prim al opului sĕu întitulat „*Istoria bisericei Românilor din Dacia-Traiană*". Va fi un op mare, compus din cel puțin șase volume octav, de câte 650—700 pagini fie-care. Lucrarea va cuprinde întréga istorie religiósă a tuturor Românilor, începĕnd cu originea creștinismului până în zilele nóstre. Opul va fi *ilustrat.* Abonamente se pot face și la noi pentru primul volum pus sub tipariu, care costă pentru abonați 10 lei, pentru neabonați (după apariție) 12 lei.

Posta redacției.

Dlui C. P. Deva. Mălțămita publică a sosit. Se va publica.

Posta ultimă.

Crisa.

Cu ocasiunea ultimei sale audiențe contele Tisza a propus Maiestății Sale ascultarea mai multor politiciani, la numĕr 16, pentru a le afla părerile cu privire la resolvarea crisei. Intrĕ cei propuși spre ascultare se află 6 din partidul liberal, restul din diferitele partide opoziționale. A fost chiămat la ascultare și *Tomasici*, din grupul Croaților, numai clubul naționalistilor a fost trecut cu vederea.

Maiestatea Sa a început încă Sâmbătă cu acordarea audiențelor, când a fost primit la palat contele *Csáky,* presidentul casei magnaților, *Justh*, presidentul camerei ungare și baronul *Daniel Ernó.* Eri, Duminecă a fost primit apoi baronul *Bánffy*, contele *Zichy Nándor*, și *Falk Miksa*, directorul ziariului „*Pester Lloyd*". In cercurile politice de la Budapesta așa se vorbește, că toți cei ascultați au propus M. Sale formarea unui cabinet din șirele oposiției coalisate. Maiestatea Sa va continua sĕ asculte părerile și ale celorlalți propuși de contele Tisza, și apoi va decide. Se crede că în cursul sĕptĕmânii acesteia crisa va puté fi resolvată.

Fên 30 care, prima calitate se póte cumpĕra de la domnul Daniil Constantin, paroh în Ighişdorful-român, p. u. Bürkös.
(58) 1—3

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Au apărut în Tipografia archidiecesană:

Noul abecedar de Dr. Petru Şpan

Preţul e 40 fileri.

Călăuza noului abecedar

De acelaş. — Preţul 20 fileri.

Se pot procura de la **Librăria archidiecesană.**

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Un candidat de advocat

cu praxă corĕspunzĕtóre pentru a conduce cancelaria, perfect în stil român şi magiar, se primeşte numai decât, pe lângă condiţiuni fórte favorabile, în **cancelaria advocaţială Dr. Mátyás Lázár, Sibiiu,** strada urezului.
[56] 1—3

A apărut:

Modele de cusături româneşti

de **Minerva Cosma.**

Preţul: Caetul I **50 fil.**, caetul II **1 cor.** plus porto 5 fileri.

Libraria archidiecesană.

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor din direcţiune

şi

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea comitetului de supraveghiare

de
Alfred Kormos
directorul revistei „Magyar Pénzügy"

Traduceri autorisate de
Constantin Popp
funcţionariu la „Albina" din Sibiiu.

☞ Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu**, cea dintâiu cu preţul de **3 cor.**, ear' cea din urmă cu preţul de **1·50 cor.**

Prin **Librăria archidiecesană** din Sibiiu se pot procura următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor. fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor. fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor. fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor. fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

Efeptuirea se póte face în 24 zile.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicinele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicinele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţă, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 122

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţêră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Sbór'al nopţii negru flutur …

de M. Eminescu. — Romanţă pentru voce şi pian de A. Bena. Preţul cor. 1·50, porto 10 fil. Se capĕtă la Librăria archid.

* T. Popovici *

12 CÂNTECE DE ŞCÓLĂ

pentru 2 şi 3 voci

PREŢUL fie-cărui caet 50 fil., plus 10 fileri porto

Editura Librăriei archidiecesane din Sibiiu-Nagyszeben

CUPRINSUL:

Caetul I, pentru 2 şi 3 voci egale: 1. Rugăciune. 2. Cântec de primăvară. 3. Codrule frate de cruce. 4. Carul cu boi. 5. Ziua a apus. 6. Fetele casnice. 7. Ţiganca. 8. Sunt fecior sdravĕn. 9. Eu mĕ duc codrul rĕmâne. 10. Imn ocasional. 11. Patru păstori. 12. Cântec la sf. Nicolae.

Caetul II: Cântece pe 2 voci: 1. Rugăciune. 2. In cireşar. 3. Cântec de primăvară. 4. Imnul unirii. 5. Marş vênătoresc. 6. Astăzi sicriul. — Cântece pe trei voci: 7. Strugurel bătut de pétră. 8. Cucule pénă galbenă. 9. Vivat ţéra mea. 10. Imnul poporal. 11. Hora ostaşilor. 12. Colindă.

Cărţi bisericeşti.

ACAFTISTUL prea s. Născĕtóre de Dumnezeu şi alte rugăciuni, cu litere latine, ed. 1898, legat simplu cor. 1·70, legătură mai frumósă cor. 2·10, în piele roşie cor. 3·20, ediţie de lux cor. 4 şi cor. 5·20, peluche . . .	7·70
AGHIAZMATAR, broş. . . .	4·—
APOSTOLUL, lit. latine, ediţie proprie 1900, broş. cor. 7, leg. în piele négră cor. 9·50, leg. în piele roşie cor. 11·50, ediţie de lux broş.	8·—
(se légă conform dorinţei comandatorului).	
BIBLIA ILUSTRATĂ, litere cirile, Testamentul vechiu şi nou, nelegată cor. 10, legată . .	20·—
CAZANIA, cu litere latine, broş. 6, leg.	10·—
CHIRIACODROMION, neleg. cor. 12, legat	16·—
EVANGELIE, cu litere cirile, neleg. cor. 12, leg. cor. 20, fin legată cor. 33, în catifea roşie	112·—
EVANGELIE, cu litere latine, legată cor. 20, fin legată . .	33·—
EVHOLOGIU, cu lit. lat. (Molitvelnic), broş. cor. 8 80, legat	12 40
HIROTONIER pentru sf. de preoţi, litere cirile, leg. . . .	4·—
LITURGIA sfântului Ioan Gură de Aur	1·—
LITURGIILE sf. păr. Ioan Crisostom, Vasile cel mare şi Grigorie Teologul, broş. cor. 6, legat în pânză négră cor. 8, fin broş. cor. 8, legat în piele	9·—
MINEILE pe 12 luni, în 12 volume latine, broş. cor. 130, leg. în piele roşie cor. 172. Se vînd şi în tomuri singuratice 1 volum broş. cor. 11, legat	14 50
MOLITVELNICUL BOGAT, ciril, neleg. cor. 3·60, leg. cor. 5, fin legat	6·—
OCTOICH MARE, ciril, neleg. cor. 20, legat	26·—
OCTOICH MARE, latin, nelegat cor. 22, legat	27·—
OCTOICH MIC, litere latine, ed. proprie, simplu legat cor. 1·60, în piele roşie cu copcii cor. 3·20, în piele négră cor. 4, în piele chagrin cor. 5·20, legături mai fine la comandă.	
OROLOGIUL CEL MARE, ciaslov bogat, cu lit. lat. broş. 24, leg.	34·—
CIASLOV (orologion), lit. latine, broş. cor. 2, leg. în pânză 2 40, legat în piele roşie cu copcii	4·—
PARACLISUL, Acaftistul şi viéţa sf. mare mucenic Dimitrie .	1·50
PENTICOSTARIU, ciril, nelegat cor. 12, legat	16·—
PENTICOSTARIU, latin, broş. cor. 8·80, legat	12·40
PSALTIREA, cu litere latine, broş. cor. 5·50, legată . . .	9·—
PSALTIREA, cu lit. latine, format mic, broş. 1·20, legată .	3·20
RÊNDUIALA CHIROTONIREI NOULUI EPISCOP, de A. bar. de Şaguna, cu litere cirile, legată	10·—
RÊNDUIALA LA SFINŢIREA BISERICILOR, cir., neleg. cor. 3, leg.	4·—
TÂLCUL EVANGELIILOR, cir. broşurat	2·—
TRIODUL CU STRAJNICUL, ciril, neleg. cor. 24, legat .	34·—
TRIODUL, latin, broş. cor. 22, leg.	27·—

Se pot procura de la

Libraria archidiecesană.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 21 Sibiiu, Joi 24 Februarie (9 Martie) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei cr 30 fil. rêndul cu litere garmond

La „Ierarchia Românilor din Ardeal şi Ungaria".

(Urmare).

VI.

O poveste.

Aşa spun cei ce ştiu, că după cetirea cărţii „*Istoriografi vechi şi noi*" dl *N. Iorga* umbla agitat, gesticulând şi monologisând: „*sĕ rĕspund, sĕ nu rĕspund?*" Ear' despre dl canonic *Bunea* încă spun cei ce ştiu, că multe nopţi nedormite a avut, tot din pricina cărţii numite.

O apreţiere mai bună şi mai justă autorul cărţii sĕ nu 'şi doréscă. In faptul acesta se cuprinde valórea adevĕrată a cărţii. Dar' că ambii domni istoriografi noi au fost strînşi rĕu cu uşa, s'a vĕdut şi din graba mare cu care au căutat sĕ rĕspundă amêndoi, pentru-ca nu cumva efectul ce l'a produs studiul dlui *Păcăţian* sĕ le întunece autoritatea de *singuri* ómeni competenţi în materie de istorie.

Căci părerea domnilor noi istoriografi români este aceea, că *numai* ei sunt chemaţi sĕ scrie istorie, altul nimeni.

Dar' noi, cei mai puţin învĕţaţi, aşa ştim, că modestia e o podóbă pentru fie-care om, învĕţat, ori puţin învĕţat. Pentru omul cu cultură superióră însĕ e chiar *datorinţă*. Nu fie deci cu supĕrare dacă le spunem, că după ce atât dl Bunea, cât şi dl Iorga a ajuns sĕ fie *ceva* şi *cineva* în lumea românéscă, li-se cuvine, şi lumea e în drept sĕ aştepte de la ei, sĕ fie puţin mai modesti şi sĕ nu considere de ignoranţi, de prosti, pe toţi cei ce nu li-se închină şi nu le acceptéză vederile, mai ales când e vorba de ómeni cari au şi ei un nume cunoscut în literatura românéscă, şi au ajuns sĕ fie şi ei *ceva* şi *cineva* în viaţa publică românéscă, póte chiar mai mult de cât cei ce 'i batjocoresc, bagateliséză şi zeflemiséză cu vorbe de rĕu gust, nepotrivite în gura şi condeiul unui profesor universitar, ori canonic metropolitan.

Sĕ nu uite dnii Iorga şi Bunea, că fie-care trecut a fost cândva present şi că fie-care present are sĕ ajungă odată trecut. Vor ajunge deci şi ómenii presentului sĕ fie ómeni ai trecutului, şi atunci altă lume îi va judeca, şi altcum îi va judeca. E bine deci sĕ nu dee nimeni ansă posterităţii, ca sĕ 'l judece rĕu. Şi bine nu 'l póte judeca lumea viitóre pe acela, care *se supĕră* şi e *mănios* fiind-că e combătut şi fiind-că nu tótă lumea cugetă aşa cum cugetă el şi crede aceea ce crede el. E dreptul fie-căruia de a 'şi spune părerea ce i o dictéză convingerea şi conştiinţa, şi de a şi-o pune în faţa ori-cărei păreri contrare, vină de la ori-şi-cine; ear' susţinĕtoriul părerii contrare n'are sĕ se supere ori sĕ pórte mânie pentru acésta. Căci cel ce se supĕră se simte bătut. E ştiut, că omul numai atunci se supĕră când i-se spune adevĕrul. Şi în sfîrşit e de datorinţa fie-căruia sĕ 'şi comunice obştei convingerile şi părerile, pentru-că ori-cât de greşite sĕ pară ele unora, vor fi alţii cari vor spicuí şi grăunţe bune din ele. La fel nu pot sĕ cugete toţi ómenii şi nici nu pot sĕ crédă la fel. Omul nu e automat, pus pe maşinărie, cu aceeaşi învîrtélă, ci e fiinţă *liber-cugetătóre.* Nu i-se póte deci *poruncí* că ce sĕ cugete şi cum sĕ cugete, nici că ce sĕ crédă ori sĕ nu crédă.

O divergenţă de păreri *trebue* deci sĕ esiste, precum a esistat totdeuna şi în trecut, şi va esista şi în viitoriu, cât va fi lumea lume şi omul om. Şi tocmai divergenţa acésta de păreri, frecarea părerilor unele de altele face, ca spiritul omenesc sĕ se oţeléscă şi sĕ se nobiliteze, şi prin acésta lumea sĕ pótă merge înainte, spre perfecţionare.

Cel-ce voeşte, ca de părerile sale sĕ nu se atingă nimeni, ţină-le pentru sine, nu le aducă pe piaţa publicităţii. Dar' odată aduse în circulaţiune, puse în curs, trebue sĕ tolereze, ca ori-cine, chemat ori nechemat, cei învĕţaţi şi cei neînvĕţaţi, — cum suntem noi bunăóră, — sĕ 'şi spună verdictul asupra lor. Ear' cel ce crede că părerile sale *nu pot* fi criticate absolut de loc, şi crede că dreptatea *în tóte* trebue sĕ fie pe partea sa, îşi dă de gol închipuirea, pentru-că om care întru tóte sĕ aibă dreptate n'a esistat şi nu esistă, căci atunci n'ar mai fi om, ci supra-om.

Nu este om pe lume care sĕ pótă pretinde, ca tóte sĕ mérgă după a sa voinţă şi după a sa judecată. Şi dacă totuşi se găseşte câte unul care trăeşte în acésta închipuire, acela după vorbele primariului din Viena, *Dr. Lueger*, rostite anul trecut la congresul ziaristilor ţinut în Viena: „nu e pentru zilele de astăzi, în cari luceşte sórele libertăţii (mai ales al libertăţii gândirii şi vorbirii), pentru-că *sentimentul iubirei de ómeni lipseşte din inima sa*" . . .

Dar' sĕ ne încheiem socotelile cu dl *Iorga.* Dsa încă a rĕspuns la cartea „*Istoriografi vechi şi noi*" în „*Sămĕnătoriul*" sĕu din Bucureşti. Insĕ cum? Mărturisim, că de la un Iorga am aşteptat alt rĕspuns. Dar' în sfîrşit ce sĕ rĕspunzi, când în faţa puternicelor argumente nu poţi pune nici măcar un singur contra-argument de óre-care tărie, ear' sĕ te dai bătut şi sĕ 'ţi recunoşti rătĕcirea nu 'ţi prea dă mâna, pentru-că, vezi Dómne, perzi din autoritate?

Se ştie, că autorul cărţii „*Istoriografi vechi şi noi*" a pus chestia astfel în discuţie: Au documentele cele vechi, pe basa cărora ţineam de dovedită esistinţa vechei metropolii ortodoxe române din Transilvania, înţelesul pe care l'au scos din ele vechii istoriografi români, ori apoi au înţelesul ce li-se dă din partea noilor nostri istoriografi, înţeles, care conclude într'acolo, că metropolia veche ortodoxă română n'a esistat de cât numai de la Mihaiu Viteazul încóce, ear' după dl Bunea nici chiar de atunci?

Tăria dovezilor înşirate în cartea „*Istoriografi vechi şi noi*" arată până la evidenţă, că alt înţeles documentelor acestora nu se póte da, de cât cel dat de vechii istoriografi români.

Şi ce rĕspunde dl Iorga? Că dsa ***nu jură** că au acest înţeles!* Iată ceva nou. Jurămêntul admis şi introdus în chestii de ştiinţă, întocmai ca în procesele ordinare, din domeniul dreptului privat, unde dacă 'ţi lipsesc dovezile, pui jurămêntul.

Bine, dle Iorga, dacă nu juri că documentele din întrebare au înţelesul acceptat de noi, *juri cumva că au înţelesul combinat de Dta?* Da, ori nu?

In cartea „*Istoriografi vechi şi noi*" a fost clar dovedit, că metropolitul Ioanichie despre care se face pomenire în diploma regelui Matia de la 1479 n'a putut sĕ fie metropolit sêrbesc, metropolit din Belgradul Sêrbiei, ori de alt undeva, pentru-că pe atunci *biserica sêrbéscă nu avea organisaţie, nu avea metropolit,* nici pe Ioanichie, nici pe altcineva. Prin urmare Ioanichie n'a putut sĕ fie de cât metropolit al Bĕlgradului din Ardeal.

Şi dl Iorga ce spune în rĕspunsul sĕu? Numai atâta, că Ioanichie *a putut* sĕ fie metropolit sêrbesc. Poftim rĕspuns de la un istoriograf de autoritatea dlui Iorga! Nu fie cu supĕrare, dar' noi credem, că unui Iorga nu 'i este iertat sĕ dee astfel de rĕspunsuri, ci ori trebue sĕ se plece în faţa argumentelor aduse, ori apoi trebue *sĕ scótă la ivélă* pe acest Ioanichie ca metropolit *sêrbesc* şi sĕ ni-l arete, — fireşte, din alte documente, nu din acela la care noi ne provocăm, — căci cu simpla afirmare, că *a putut* sĕ esiste, n'a dovedit nimica, şi nici n'a slăbit puternicele dovezi contrare.

Cu privire la celalalt document pe care se baséză credinţa nóstră în esistinţa vechei metropolii ortodoxe române, — diploma regelui Vladislau, din anul 1494, — dl Iorga ne spune, că a ştiut fórte bine că archiepiscop latin n'a esistat nici-odată în Ardeal, dar' ***a cresut*** că se póte da diplomei înţelesul, că în ea e vorba de archiepiscopul latin, nu de cel românesc din Ardeal. Va se zică, dl Iorga face istorie după cum *crede* că e bine pentru dsa, nu după cum arată faptele, adevĕrurile istorice bine stabilite!

Se pare însĕ, că însuşi dl Iorga a simţit, că rĕspunsul sĕu din „*Sămĕnătoriul*" nu e rĕspuns, ori mai bine zis, e rĕspuns care dă dreptate şi câştig de causă celor cu credinţa în esistinţa vechei metropolii ortodoxe române în Ardeal, de aceea a păşit cu alt rĕspuns în faţa „*Academiei Române*" din Bucureşti, unde a ţinut conferenţa despre care s'a făcut pomenire în lucrarea acésta, conferenţă intitulată: „*Stefan cel Mare, Mihaiu Viteazul şi Metropolia Ardealului*".

Că conferenţa acésta a fost un rĕspuns dat *nouĕ*, ortodoxilor din Transilvania şi Ungaria, se vede din următórele pasaje pe cari le conţine:

„. . . Unii cărturari ardeleni, cari ţin la trecutul cu fantasme frumóse, uitând că frumseţa cea bună se razimă pe adevĕr, au atacat cu convingere şi violinţă părerea de mai sus. (Despre începerea esistinţei metropoliei ortodoxe române numai de la Mihaiu Viteazul încóce.) Neţinênd samă de mărturia lui Napraghy despre clădirea bisericei din Alba-Iulia, de începerea pomelnicului cu numele lui Ioan, de amintirea statornică a documentelor de danie muntene, despre ctitoria lui Mihaiu, de cârja pe care Mihaiu a dăruit-o lui Ioan, de hramul bisericei metropolitane, şi mai ales de întréga desvoltare a împrejurărilor, ei au declarat, că menţin, ca buni Români şi ca istorici mai buni de cât cei ce au esprimat, independent unul de altul, părerea contrară, că a fost o veche metropolie românéscă în Alba-Iulia, care se constată documentar în veacul al XV-lea. Iată însĕ *ceva*, care *va închide polemica pentru ori-ce învĕţat, pentru ori-ce om cinstit* . . ."

Ne oprim ací. In cuvintele din urmă ale dlui Iorga găsim o mărturisire preţiósă. Aceea, că până ací eram îndreptăţiţi sĕ ne apărăm părerea în privinţa vechiei metropolii ortodoxe române, şi eram îndreptăţiţi sĕ desconsiderăm tot ce spune dl Iorga că am desconsiderat, dar' de aci încolo, după ce dsa a găsit *ceva*, are sĕ fie închisă ori-ce polemică, căci ni-se pune pe masă dovada, că Mihaiu Viteazul a întemeiat metropolia Bĕlgradului din Ardeal, nu altul. Prin urmare, în viitor avem sĕ tăcem, dacă ne consideram de ómeni învĕţaţi, ori de ómeni cinstiţi.

Apoi de, ómeni învĕţaţi nu vom fi noi, după cum ar cere dl Iorga sĕ fim, dar' *cinstiţi suntem.* Şi cu tóte acestea, nu tăcem, nu considerăm de închisă polemica, pentru-că dacă până acuma n'a fost dovedită esistenţa vechiei metropolii ortodoxe române *numai* de la Mihaiu Viteazul, — ceea-ce ese clar din cuvintele dlui Iorga, — acel *ceva* descoperit de dsa şi mai puţin dovedeşte lucrul acesta.

Petru-că acel *ceva* nu e alta de cât o poveste frumósă, în care se cuprinde multă fantasie, dar' adevĕr istoric absolut de loc. Şi, erte-ne dl Iorga vorba, în momentul în care dsa şi-a luat refugiul la acésta poveste, n'a făcut alta de cât s'a prins de proverbialul paiu, de care se légă omul gata sĕ se înece. Cu ajutoriul paiului acestuia vrea dl Iorga sĕ-şi salveze teoria periclitată, ajunsă în primejdie de a se scufunda! Dar' nu va merge. Vom dovedí dlui Iorga că aceea ce ne spune e curată poveste.

Ce ne spune dl Iorga? Că un fiu de domn român, *Petru Movila,* cetise în manuscript cronica ce o scrisese din însărcinarea lui Mihaiu Viteazul logofĕtul Teodosie despre domnia lui Mihaiu, şi mai ales partea aceea din cronică, care se refere la facerea metropoliei ardelene, şi care acum e perdută, şi apoi, parte din memorie, parte din spusele altora, a pus el, Petru Movila, pe hârtie faptele întêmplate, pe cari le schiţăm pe scurt după cum urméză:

După-ce Mihaiu Viteazul a întrat în Bĕlgrad ca domn al Ardealului, a voit sĕ zidéscă acolo, în cetate, o biserică pravoslavnică, Preoţii însĕ şi orăşenii şi toţi boerii, *fiind de lege latină*, s'au opus, zicênd, că nu vreau sĕ aibă în cetate biserică de altă lege. Mihaiu s'a pus atunci la tocmeală cu ei. Li-a făcut propunere, sĕ facă apă sfinţită popii ortodoxi şi popii latini, apa sĕ fie apoi închisă şi pecetluită, şi care apă va rĕmâné nestricată după 40 de zile, legea după care a fost sfinţită apa aceea sĕ fie legea căreia va fi închinată noua biserică! Latinii s'au învoit şi aşa s'a făcut. Apele au fost sfinţite şi aşezate în biserica cea mare a romano-catolicilor şi uşile încuiate. La 25 de zile a venit la Mihaiu episcopul de legea pravoslavnică şi i-a spus, sĕ nu mai aştepte ziua a 40-a, ci sĕ chieme acuma pe latini, ca sĕ vadă ce e cu apa? Mihaiu a ascultat de episcopul seu pravoslavnic, şi chiămând pe romano-catolici, au întrat toţi în biserică. Intâiu episcopul pravoslavnic (care a făcut şi sfinţirea apei, după legea ortodoxă, prin urmare *esista* deja în Bĕlgrad) şi apoi ceilalţi. Episcopul cel pravoslavnic a rostit o pătrunzătóre rugăciune, — pe care Petru Movilă o dă *din cuvênt în cuvênt*, nu după notele stenografice, cari pe atunci erau necunoscute, ci după spusele logofĕtului cutare, care probabil a audit'o de la cumătra cutare, ear' cumătra de la vecina cutare, dovadă că ómenii aveau pe atunci o memorie colosală, — ear' după rugăciunea acésta, după cum dovedesc urmările, bine primită lui Dumnezeu, s'au rugat romano-catolicii cu mare evlavie, şi apoi despecetluindu-se vasele cu apă s'a vĕzut, că apa pravoslavnicilor a rĕmas nestricată, ba era „*mai curată şi mai luminósă de cât mai nainte*“, pe când apa latinilor avea miros greu, în cât toţi s'au spăriat. Conform învoelei legate, Mihaiu *a primit deci voe* sĕ zidéscă biserică pravoslavnică, însĕ nu în cetate, căci aci nu l'au lăsat romano-catolicii, ci *la marginea oraşului*, lângă zidurile cetăţii, într'un loc frumos. Şi a zidit biserica, şi „*episcopie a aşezat acolo, căci mai nainte într'alt loc trăiau episcopii* (óre cel ce a sfinţit apa unde locuia?), *şi care este şi astăzi şi cu ajutoriul lui Dumnezeu dăinueşte. A aşezat acolo pe cel dintâiu episcop de Bĕlgrad, pe Ioan, om smerit şi cu fapte bune*“, al cărui trup după mórte „*a rĕmas nestricat şi este până acum cu bună mirésmă*“, după cum spune povestea, pe care dl Iorga trebuia sĕ o termine astfel: „*şi încălecaiu pe o şea, şi v'o spuseiu aşa*“.

Noi însĕ sĕ vedem, cum se potriveşte miraculósa poveste şi întêmplările din ea cu faptele, cu adevĕrurile istorice binestabilite şi neresturnabile? (Va urma.)

Din protopresbiterate.

Conferenţă preoţéscă în Mediaş.

— 19 Februarie v.

Preoţii tractului Mediaş şi-au ţinut conferenţa în 17 Februarie v. 1905. Causa că s'a amânat ţinerea acestei conferenţe până acum a fost că în conferenţa din anul 1903 decretându-se conferenţe ambulante, în anul 1904 acésta era sĕ se ţină în Şeica-mare, dar' bolnăvindu-se parochul acestei parochii, s'a tot aşteptat reînsĕnătoşarea lui. Durere însĕ că în loc de-a da acest vrednic preot spre bine, a dat tot spre mai rĕu, şi în 5 Febr. a şi rĕposat. Conferenţa deci, cu care apoi s'a adus în legătură şi sfinţirea residenţei protopresbiterale, s'a ţinut în Mediaş.

In urma convocatoriului preoţii acestui tract s'au întrunit, mai întâiu în biserica din Mediaş, unde parochul Şaroşului, Dionisiu Chendi, a servit sf. liturgie. Din biserică am mers la şcóla confesională din loc, unde dl protopresbiter tractual *Romul Mircea* prin o cuvêntare alésă, în care arată însemnătatea întrunirilor nóstre şi câştigul ce deja îl avem din conferenţele preoţeşti, comunică motivul pentru care nu s'a ţinut conferenţa în Şeica-mare, şi perderea ce o simte preoţimea din acest tract prin decedarea parochului *Ilie Ciuruga*, şi după ce preoţimea îşi esprimă condolenţele, declară şedinţa deschisă.

Imediat preotul din Biertan, Vasilie Isailă urcă catedra şi de aici îşi ceteşte predica, cu care a fost însărcinat, avênd textul din evangelia Duminecii lăsatului de carne.

După terminarea predicei se face constituirea, alegêndu-se notariu Sever Cheţan, paroch în Brateiu, ear' verificători ai protocolului Ioan Fodorean, paroch în Moşna, şi Georgiu Iacob, paroch în Buzd.

Făcêndu-se apoi apelul nominal se constată cu vie plăcere, că din 31 preoţi cât sunt în tract numai doi au absentat, şi şi aceştia din cause motivate.

Se deschide discuţie asupra modului cum s'a oficiat serviciul divin şi asupra predicii. La discuţie iau parte preoţii G. Iacob, I. Muntean, A. Marcoviciu, D. Filimon, T. Holerga, Z. Sas, I. Fodorean şi şeful tractual. Se constată că oficiarea serviciului dumnezeesc a fost corectă şi bine reuşită, ear' predica preotului V. Isailă, atât ca fond şi forma, cât şi ca predare nu lasă nimic de dorit.

Conform conclusului din conferenţa trecută, ca fie care preot sĕ raporteze despre resultatul obţinut întru delăturarea relelor cari înstrăinéză pe popor de biserică şi preot, I. Fodorean, membru al comisiunei esmise pentru censurarea acestor rapórte, face comunicarea că cea mai mare parte din preoţi au înaintat raport despre esperienţele câştigate şi după ce şi membrul comisiunei, Teofil Holerga, într'o espunere succésă arată esperinţele făcute, pe basa acestei espuneri se face următoriul ressumat:

A delătura tóte relele cari bântue poporul nostru este o absolută imposibilitate şi chiar spre a delătura barem cele mai periculóse se recere timp de decenii. Factorii prin cari se pot delătura sunt: împlinirea cu conştienţiositate adevĕrată a datorinţelor nóstre preoţeşti şi ridicarea poporului la adevĕrată cultură — *cultura inimii.*

Urméză la ordinea zilei tema: Aflarea modalităţi şi mijlócelor pentru înfiinţarea de fonduri în singuraticele comune, din cari cu timpul sĕ se acopere tóte trebuinţele bisericeşti-şcolare, lucrată de G. Iacob.

După cetirea acestei teme se întrerupe şedinţa, respective se intercaléză începerea festivităţii proiectate. Şi pot zice, că am avut o adevĕrată serbare. Ca sĕ eternisăm acest moment fericit, toţi 29, cu iubitul nostru şef în frunte, ne-am dus la residenţa protopopéscă, tala nóstră, product al muncei nóstre, şi în curtea acestei residenţe, unde ne aştepta fotograful, ne-am posat împreună, apoi am întrat în una din spaţiósele sale, unde sub impresiunile cele mai plăcute s'a oficiat de către cei mai bĕtrâni sfinţirea apei şi apoi sfinţirea casei. De ce simţĕminte erau cuprinse sufletele nóstre, când ne-am vĕzut în aceste case frumóse, situate în un loc unde mai nainte de acésta nu cu mult nici a visa nu cutezam că va puté fi al nostru, nu o pot spune.

După terminarea frumósei slujbe ne-am aşezat în jurul mesei şi am continuat conferenţa. Ce plăcut, ce frumos, unde domneşte iubire şi la ce resultate se póte ajunge prin acésta, o dovedeşte de ajuns şedinţa nóstră protopresbiterală. Şeful nostru tractual, care a ştiut sădi şi cultiva în noi iubirea, e pe deplin remunerat, căci după abia 10 ani, aprópe în fie-care parochie póte arăta un product al muncei sale.

Am continuat, deschizêndu-se discuţia asupra elaboratului preotului G. Iacob. La acésta discuţie iau parte mai mulţi, şi după ce se constată că tema e lucrată cu cunoştinţă de causă, se convine, că magazinele de bucate sunt cel mai bun isvor de venit pentru acoperirea trebuinţelor parochiale. Fiind înfiinţarea şi administrarea lor însĕ greóie, se esmite o comisiune din membrii G. Iacob, D. Filimon şi V. Scutea, care sĕ elaboreze un plan după care s'ar puté mai uşor înfiinţa şi administra aceste magazine.

După acésta s'a dat cetire ven. ordin consistorial referitor la regularea timpului diferitelor servicii divine. S'au stabilit pentru utrenie vara orele 7, érna orele 8 a. m., pentru vecernie în Dumineci şi sĕrbători totdeuna orele 2 p. m. Referitor la timpul înmormêntării Domnului din sĕptĕmâna Patimilor, fiind în tract în preponderanţă usul de a se face Sâmbătă diminéţa, la 2 ore, rĕmâne şi pe mai departe timpul usitat.

In ceea-ce priveşte înfiinţarea unui curs pentru cantori, se constată că împrejurările nóstre nu permit, dar' nici nu reclamă un astfel de curs. Se îndatoréză însĕ preoţimea, ca la catechisarea tinerimei adulte sĕ esercite cât mai mult şi cântările liturgice, cum adecă se face deja în unele parochii din tract.

Conferenţa primeşte apoi propunerile lui G. Iacob şi a nume:

I. Sĕ se invite tóte conferenţele preoţeşti din archidiecesă la conlucrare, ca cu sprijinul Preaveneratului consistoriu sĕ se aştérnă înaltului guvern un memorand, în care sĕ fie bine precisată şi motivată îndreptăţirea de a fi toţi preoţii, fără considerare la studiile pregătitóre — precum e şi la alţi funcţionari, notari, etc. — egal salarisaţi.

II. La investigări comisarii esmişi din partea autorităţii bisericeşti sĕ nu iese în faţa locului, până nu depune acusatorul taxa şi eventual şi alte spese de investigaţiune.

III. La fie-care cas de mórte a unui preot, pe lângă aceea că toţi preoţii au sĕ iee parte gratuit la înmormêntare, vĕduva rĕmasă sĕ fie ajutată de către fie-care preot din tract cu suma de câte 6 coróne.

Propunerea I. se hotăreşte a se înainta Preav. Consistoriu prin esibit separat.

La masă s'au rostit toaste, şi a nume şeful tractual pentru Inaltpreasânţia Sa dl Archiepiscop şi Metropolit, care nu numai a înfiinţat, dar' şi sprijineşte conferenţele preoţeşti, prin cari se obţin atâtea resultate folositóre bisericei. I. Marian pentru şeful tractual. I. Fodorean pentru dómna casei.

O parte însemnată dintrĕ noi am plecat la 4 ore cu trenul, ear' ceialalţi cu trenul de 6 ore.

Ţină Dzeu mulţi ani în fruntea bisericei nóstre pe cel ce a înfiinţat conferenţele preoţeşti. *i.*

Ludovic Binder.

Eri s'a făcut înmormêntarea conducĕtoriului technic al tipografiei nóstre, Ludovic Binder, rĕposat după un morb de trei luni.

Dovadă despre consideraţia distinsă ce o avea rĕposatul întrĕ connaţionalii sĕi e mulţimea de public ales (în care şi primariul oraşului), care a ţinut sĕ-i dee onorurile însoţindu-i rĕmăşiţele pămênteşti de la locuinţă până în cimiteriul ev. lutheran, apoi delegaţiunile: de la tipografia Krafft, tipografia Drotleff, tipografia Roth, tipografia Marschall, reuniunea de cântări „Typographia“, societatea sibiană a tipografilor, al cărei president şi în urmă president de onóre fusese rĕposatul, şi de la „reuniunea meseriaşilor români din Sibiiu“, la care rĕposatul fusese membru ajutătoriu. Acésta reuniune, în semn de doliu a arborat pe casa sa din strada Brukenthal steag negru; asemenea şi pe casele tipografiei archidiecesane a fost arborat steag negru.

Deosebită distincţie i-s'a dat însĕ din partea instituţiunei în al cărei serviciu a muncit rĕposatul: din partea tipografiei nóstre archidiecesane şi a organelor de conducere a ei: Preav. Consistoriu şi comisiunea administrativă a tipografiei şi librăriei.

A nume: consistoriul a fost representat prin delegaţii sei: asesorii Ioan Papiu, Moise Lazar, Pantaleon Lucuţa, Lazar Tritean şi secretariul Dr. George Proca; comisiunea administrativă a tipografiei şi librăriei prin membrii: Dr. Eusebiu Roşca şi Mateiu Voileanu, prin secretariul Dominic Raţiu şi prin revisorul Victor *Fincu*, ear' personalul tipografiei şi librăriei s'a presentat în corpore, depunênd pe cosciug o frumósă cunună de crisanteme cu funde albe şi cu inscripţia: „Neuitatului lor conducĕtoriu, în semn de stimă — personalul tipografiei archidiecesane“. (De tot erau zece cununi.)

La 4 ore cosciugul a fost ridicat din casă de representanţii diferitelor tipografii şi pus pe carul mortuar, apoi în sunetele lugubre ale capelei orăşeneşti convoiul a plecat spre cimiteriu, unde s'a făcut serviciul funebral prin predicatorul Wagner. Intreg ceremonialul s'a terminat la 5 ore.

NOUTĂŢI

Deschiderea solemnă a sesiunii corpurilor legiuitóre din *România* (camerĕ şi senat) s'a făcut azi (Mercuri) la ora 11 a. m.

*

„Moş Ciocârlan“ representat în Sibiiu. „Reuniunea română de musică din Sibiiu“ a obţinut de la distinsul compositor român şi deputat în cameră *Tudor cav. de Flondor* (Bucovina) dreptul de a representa opereta „Moş Ciocârlan“ a dsale, elogios apreciată de întrégă critica musicală. Săptămâna trecută Flondor a petrecut câteva zile în Sibiiu însoţit de *Dr. Gregor cav. de Pantazi*, redactor al „Monitoriului oficial“ din Viena, şi a ascultat probele reuniunii, ear' dl Pan[illegible] e totodată şi eminent cântăreţ, a luat asupra sa *sĕ interpreteze rolul lui „Moş Ciocârlan“* (rolul principal) şi sĕ facă pe regisorul operetei. Cum suntem informaţi, reuniunea a luat deja în studiare opereta, probele se fac cu mult zel şi dragoste faţă cu frumósa composiţie românéscă, ear' representarea va [illegible] la vară cu ocasiunea sĕrbării iubileului reuniunii.

*

Bubat negru — în Sibiiu. Soţia cantonierului de vamă de la „Pórta [illegible]“ sĕptĕmâna trecută s'a bolnăvit de bubat negru (Schwarz Blatt). Chiămat la ea Dumineca medicul Fülöp, acesta nu i-a prescris nimic, ci a recomandat cantonierului s'o ducă imediat în spital.

*

Lupte mari în Asia. Cam în acelaşi timp cu masacrarea lucrătorilor în Petersburg şi cu atentatul din Moscva, de pe câmpul de rĕsboiu din Asia veniau ştiri despre începerea luptelor pe întrégă linia, provocate de un flanc rusesc, care încercase sĕ încunjore un flanc al Japonezilor şi sĕ ajungă în dosul armatei duşmane. Incercarea însă s'a sfetit rĕu de tot. Ruşii nu numai au fost respinşi şi strîmtoraţi tot mai mult în spre *Mucden* (basa de operaţiune a lor), ci încingêndu-se lupte crâncene şi desperate pe întrégă linia de bătaie, dar' telegrame de dto 5 Martie vestesc, că după lupta începută Sâmbătă diminéţa *óstea lui Nogi, căruia i a succes sĕ ajungă în spatele flancului rusesc bombardéză deja întăriturile de la Mucden.*

*

Institutul de credit şi economii „Rîureana“ din Mănăştur-Copalnic a dăruit fondului „Masa învĕţăcelor meseriaşi români“, înfiinţat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, un ajutoriu de 5 cor. La acelaşi fond a mai dăruit parochul Ignatie Filip din Reciu 1 cor.

*

Post de notariu. Sub nr. 88[illegible] termin până la *21 Martie st. n.* e publicat concurs la postul de notariu în *Tălmaciu* (pretura Cisnădie, în comitatul Sibiiu). Dotaţiunea e deocamdată cea statorită în statutul comunal, care însĕ cu începere de la ziua intrării în funcţiune a alesului se va îmbunătăţi conform prescriselor art. de lege XI. din 1904. Cererile concursuale, provĕzute cu documentele de cualificaţiune, de purtare morală, şi cu date despre *cunoştinţa de limbi* a concurentului, sunt a se trimite protopretorului Schieb Victor în Cisnădie (Nagydisznód).

*

La „Ierarchia Românilor.“ In studiul istoric „La Ierarchia Românilor din Ardeal şi Ungaria“, a cărui publicare e în curgere, s'au strecurat două erori de purisare a manuscriptului, pe cari le rectificăm în următórele: In nr. 10 (dto 9 Februarie st. n.) în passagiul „Dacă pe aceste vechi reminiscenţe s'a basat scriitorul dedicaţiunei la Psichologiul din anul 1689, când a titulat pe *Genadie II*“, etc., sĕ se cetiască în loc de Genadie II: *Varlaam II*; ear' în nr. 18 (dto 2 Martie st. n.) în passagiul „Următorul lui Ioan de Prislop“ etc. în şirul 14 după cuvintele „şi aşa mai departe până la Varlaam II“ are sĕ urmeze cuvêntul „*cel*“ [illegible] „'ot“ *(cel* cu titlul de archiepiscop..)

*

In intersul economilor de vite. Subscrisul aduc la cunoştinţă tuturor acelora, cari doresc a'şi da vitele la păşunat bun în decursul verii, că în acest scop le stă la disposiţie pentru vite cornute un fórte bun păşunat pe teritoriul comunei Hendorf (Hégen) în cercul Sighişórei, în estindere de 600—1000□ jugăre, proprietate a dlui Wilhelm Lootz, comerciant în Sighişóra. Subscrisul am avut în mai mulţi ani vite roşii-tărcate (Şvaiţere), boi şi viţei; primăvara le-am mânat slabe la păşunatul de acolo, ear' tómna când le-am adus erau grase, frumóse şi bine grijite. Cred deci că e în interesul proprietarilor de vite de prin ţinuturile sărace în păşunat, dacă le atrag atenţiunea la acest păşunat, unde pentru o taxă moderată pot asigura vitelor lor nu numai păşunat bun şi abundant, ci şi îngrijire bună. Beşa (Bese), în 5 Martie 1905 *Dimitrie Pulca*, paroch gr. or.

*

Despre dl Nehéz János, noul inspector şcolar al comitatului Alba-inferióră, ni-se scrie din Corunca (tractul Murěş Oşorheiu), că e fiu al acelei comune, „născut curat Român gr. or.“, că doi fraţi ai sei, economi cu familii, trăesc şi azi şi sunt fruntaşi ai parochiei gr. or. române din Corunca, şi că fiind student bun, „Ungurii de la colegiul reformat în Oşorheiu curênd l'au ştiut aprecia.... şi astfel a ajuns la o tréptă aşa frumósă“. Corespondentul îşi esprimă apoi nedumerirea, că mai ştie óre dl inspector limba părinţilor şi fraţilor sei, şi recunóşte-se óre a fi român ? Sě credem că da!

*

Al 65-lea. Cassariatul „Reuniunii române de înmormêntare din Sibiiu“ a solvit moştenitorilor mult regretatului Ludovic Binder, fost membru al Reuniunii, ajutoriul statutar.

Acesta este al 65-lea cas de mórte în sînul „Reuniunii rom. de înmormêntare din Sibiiu“.

*

Ingreunarea imigrărilor în America. Guvernul Statelor-Unite americane studiéză deja de 2 ani causele multelor imigrări, şi rar sě trécă câte o lună în cari sě nu decreteze noue şi noue disposiţiuni prin cari sě îngreuneze emigranţilor debarcarea, ear' aceste disposiţiuni sunt aplicate apoi cu cea mai mare rigóre. Acum de curênd deputatul congresual Adams a presentat congresului un proiect de lege prin care sě se decreteze că mai mult de 80.000 de emigranţi pe an din câte un stat sě nu fie primiţi pe teritoriul Statelor-Unite. Projectul a fost dat spre studiarea unei comisiuni, care zilele trecute l'a restituit cu recomandare de a fi votat din partea congresului.

*

Donaţiune mare pentru „Emke“. Sâmbătă a rěposat în Aiud în etate de 69 ani věduva Susana Miksa de Diódváralja, mătuşa deputatului dietal al cercului Vinţul-de-sus, lăsând reuniunii de maghiarisare cunoscută sub numirea prescurtată „*Emke*“ (Erdélyi Magyar Kultur Egylet“) *160 000 de coróne* în bani gata.

*

Din tragediile vieţii. In odăiţa unei case de la periferia Parisului locuia věduva Tholosan cu o copiliţă de patru ani, trăind din ce câştiga cu cusutul şi spălatul. Mercuri séra věduva a murit subit, în urma unei apoplexii de inimă, în timp ce copiliţa dormia în pat lângă ea. Peste nópte copila s'a trezit şi a cerut apă şi vězênd că mamă-sa nu se scólă sě-i dee, a plâns tótă nóptea cercând sě trezéscă pe mamă-sa chiamând'o pe nume, clătinând'o de umeri şi sărutând'o. Diminéţa au întrat locuitorii din celelalte odăiţe, cărora copila li-s'a plâns că măicuţa sa nu se scólă sě-i dee apă, de şi a sărutat'o de multe-ori pe obraz şi pe gură, şi că „gura măicuţii e aşa de rece“. — Copiliţa a fost luată în grija chiriaşilor, ear' mórta a fost transportată la morgă.

*

Insomnia eschisă, dacă veţi purta crucea duplă electro-magnetică, inventată de dl Müller Albert (Budapesta, V. Váczi u. 42/V) după cum aduce dovadă strălucită şi următórea epistolă: Preastimate dle Müller! Scurt timp înainte de acésta am comandat de la dta o cruce electro-magnetică R. B. nr. 86,967 pentru cumnatul meu, asupra căruia a avut o astfel de influinţă, în cât după întrebuinţarea ei numai de câteva zile bolnavul s'a simţit mult mai uşurat, respiraţiunea i-s'a îmbunătăţit, ear' insomnia i-a trecut cu totul. Vězênd influinţa binefăcĕtóre a crucei dtale, te rog a trimite atât pentru mine, cât şi pentru soţia mea, câte o astfel de cruce. Ruderfalva. Cu distinsă stimă Schrei Mátyás.

*

In atenţiunea emigranţilor la America. Guvernul Ungariei a liberat călětoria la America şi prin Brema. Cine are paşaportul predat pe la Fiume, acela póte călětorí şi prin Brema dacă are cartea de vapor prin Brema. Cine s'a decis a călětorí prin Brema la America, acela trebue negreşit sě trimită de acasă 20 coróne arvună; după primirea arvunei fie-căruia i se trimite cartea de vapor. Lucrătorii cari sunt harnici şi sěnětoşi, cari au biletul de tren plătit în America până la locul destinat şi cari pot arăta 50 coróne bani gata, acela toţi sunt primiţi în America. Cine are cunoscuţi în America, se aducă adresa acelora cu sine. Cine are ochi bolnavi, sau alte rane trupeşti, e mai bătrân de 50 ani, sau e arvunit în vre-o fabrică la lucru în America şi merge anume la lucru reservat, pe acela îl înapoiază din America. In Ratibor, cum şi în Brema fie-care emigrant se visitéză, aşa că fie-care pe când vine în Brema pe vapor, póte fi primit în America.

Teatrul orăşenesc.

Mercuri (8 Mart.): „*Hohe Gäste,*“ comedie întrun act, de G. Belly şi P. Henrion; „*Seine einzige Tochter*“, comedie întrun act, de I. U. Fredro; „*Frühere Verhältnisse*“, posă întrun act, de I. Nestroy.

Studiu din sfera iconografiei orientale.

De Dr. Miron E. Cristea.

(Urmare din nr. 11).

Multă asămănare cu acest frontariu are templă din capela episcopului de la Galaţi, aşăzată în o odaie din etagiul I al palatului episcopesc nou. Acéstă templă este luată de la o *biserică* vechiă din Galaţi, *a sfântului Dumitru*, acum demolată. Şi acest frontariu este fórte bogat în sculptură de flori, frunze, viţă de vie etc. Şi aici sě află în rîndul de-asupra al templei *2 bălauri* întinşi. Celelalte sculpturi represintă mulţi vulturi ori păuni. In decoraţiunile din uşa împěrătéscă încă găsim 2 bălauri, în cele 2 aripi.

Capul bălaurului e jos, cam la mijlocul aripei; trupul se încovóie apoi ca un S, formând contura uşei, şi sus se termină S-ul în un cap de vultur. La mijloc sě află în uşa acésta, nu crucea obicinuită, ci un *vultur* cu *2 capete*, ca şi la uşa împěrătéscă din biserica grecéscă de la Brăila.

In biserica Domniţa-Balaşa de la Bucureşti picióreIe sau tălpile scaunului archieresc asemenea sunt aşăzate pe doi lei întinşi; ear' basa tronurilor regale o forméză *nişte animale* cu 4 picióre, cu trup mai sfelt, cu un fel de cioc şi cu câte douě aripi. Sus pe baldachinul unui tron am observat în cele 4 colţuri *4 pasěri*, ca nişte porumbi cu aripile de jumětate deschise.

Tronul metropolitan de la catedrala din Iaşi încă are picióre *2 animale* cu aripi şi cap de vultur; tronul regelui şi reginei din aceeaşi biserică au jos ca picióre câte 2 lei sculptaţi. In ambele casuri aceste 4 animale sunt culcate pe picióreIe din dĕrĕpt; ear' cele dinainte le ţin întinse şi în cap ţin marginile tronurilor. Ear' anatoliile, de pe cari se fac diferitele cetiri, sunt în partea lor de jos sculptate în formă de *4 bălauri* cu trup şi códă de şarpe. Capetele bălaurilor, încolăciţi tocmai ca un melc, ating cu fălcile inferióre pămêntul; ear' códa îngustându-se este încolăcită în sus. Un *chivot* mai frumos de la acésta biserică este aşăzat pe 4 picióre, cari represintă insigniile evangeliştilor, cu aripi; ear' *di-* şi *triechierele* au la capete câte un cap de vultur şi în capul lui este fixat feşnicul pentru lumină.

Tóte feşnicile cele mari, de metal, frumóse şi ornamentale, ce sunt aşăzate dinaintea altariului acestei biserici, au *picióre de animale* cu unghii.

Admirabil şi vrednic de imitat este aplicarea vulturului la un anatoliu pe care l'am vědut la *Curtea de Argeş.* Partea de-asupra este un vultur cu aripile întinse, şi pe ele se aşază evangelia, ce se cetéşte.

Asemenea vultur am aflat şi la catedrele pentru predicat de la metropolia din Iaşi, ca întocmire pentru a-ţi aşăza manuscriptul predicei. De însemnat este, că în acésta biserică sunt 2 catedre, vis-à-vis una de alta.

In biserica *Pitar-Moşu* din Bucureşti aflăm la strane un fel de ornamentări în formă de câte 2 bălauri şi a nume de asupra.

Tronul regal şi archieresc de la biserica *Bărboiu* de la Iaşi încă e aşăzat pe *2 lei*.

In uşa împěrătéscă vechie din biserica de la Cuiesdin (Transilvania) sunt nişte animale frumos sculptate în lemn.

Capete de *şerpi* aflăm la tóte cârjile archiereşti, la di- şi trichierele [2]) archiereşti. Şerpii sunt şi simbolul înţelepciunii, după zisa scripturii: „Fiţi înţelepţi ca şerpii şi blânzi ca porumbii“.

Tronul împărătesc de la catedrala din Cernăuţi este aşăzat pe 2 lei; — ear' în crucea de pe prestol asemenea se află 2 bălauri din argint, ca decoraţiune; — ear' la chivotul, procurat de la Viena se află în colţuri 4 animale.

Părintele archimandrit de scaun *Miron Calinescu* de la Cernăuţi are în apartamentele sale un mic, dar' interesant, museu de anticităţi bisericeşti,[3]) adunate de prin mănăstirile Bucovinei. Intre altele e şi un *anatoliu*, aflat în podul mănăstirei *Suceviţa* şi făcut de călugării de odinióră de acolo. La partea de sus şi de jos are capete mici de *şerpi-bălauri* cu gura căscată.

In biserica mănăstirii Suceviţa asemenea este un *anatoliu* în partea de jos cu bălauri.

In biserica „*Mântulésa*“ din Craiova este de-asupra tetrapodului pentru închinat un *vultur* argintiu, cu aripile deschise.

Scaunul episcopesc şi regal au ca talpă câte *2 animale* cu aripi.

La biserica „*Maicei Domnului*“ (Madona Dudu), tot din Craiova, scaunul regal zace pe *2 lei culcaţi* pe tóte 4 picióreIe; ear' cel archieresc pe *2 bălauri* cu gura căscată. Cele douě feşnice mari de metal au la picior câte 3 lei.

Asemenea aflăm animale şi la tronurile din biserica *Sf. Ilie* din Craiova; ear' în pictura decorativă din hore obvin nişte pasěri.

In bisericile zidite în stilul *vechiu creştin*, sau al basilicelor, adese-ori aflăm printre figurile de flori frunze şi *animale*, în mosaic.

Asemenea aflăm şi în ornamentica *stilului roman* laic multe figuri de animale şi paseri, a căror códa şi aripi se termină în feliurite decoraţii şi figuri.

In stilul *empir* obvin decoraţii de *animale*, *şerpi*, şi mai ales *lebede*, cu deosebire la candelabre; ear' în stilul numit *Louise capete de ţap.*[1])

*

Cine sě interesézǎ mai de-aprópe de feliul şi rolul animalelor în ornamentica bisericéscă, acela — afară de cele espuse de noi mai sus — află material nou în opurile:

1. *P. Gélis-Didot* et *H. Laffilée*: „La peinture décorative en France du XI-e an XII-e Siècle“. Este un album mare cu reproducţiuni fidele, în colori, de pe cele mai renumite şi mai de valóre picturi bisericeşti, aşa precum au fost ele pe timpul copierii. Vezi animale pe placele: 24, 31 (2 lei cu capetele cunoscute), 37, 38, 49, etc.

2. „Aufnahmen mittelalterlicher Wand- und Deckenmalereien in Deutschland“, edate cu conlucrarea profesorului *H. Kolb* şi a pictorului *O. Vorlaender*, de architectul *Richard Borrmann.* Berlin, la Ernst Wasmuth 1897. Vezi animale în biserica sf. Mihail din Ertingen, în biserica mănăstirii din Wienhausen, *bălauri*, a căror códă se ramifică în o mulţime de frunze, etc. Acì aflăm „la ispitirea lui Iisus“, ca şi la mănăstirea Suceviţa, *diavolul cu cap* şi la pântece. Iisus stă cu picióreIe pe vêrful turnurilor de la un templu. Asemenea în biserica sf. Martin din Zillis, pe plafonul de lemn; în mănăstirea Gurk etc. etc.

De-şì aceste albumuri cuprind lucruri din biserici apusene, totuşi pot face din ele şi pictorii orientali studii bune, atât de pictură figurală, cât şi de ornamentică. De o asemĕnare frapantă cu ornamentica română este decoraţiunea din pictura bisericei de la Methler (Westfalen). E din jumĕtatea a doua a sec. XIII. Cine mai susţine, că ornamentica română nu póte fi aplicată în pictura bisericilor, acela ar trebuí sě visiteze odată acéstă biserică, ca sě ajungă la alte convingeri.[2])

Ce simbolizéză diferitele animale?

Animalele din ornamentică au însemnătate simbolică.

1. *Cânele* e simbolul credinţei, fidelităţii = virtute creştinéscă. Obvine mai mult pe la morminte.

2. *Centaurul* ocură pe stelele romane. Trup de cal, dinainte om cu săgéta. Insemnéză rěul şi partea animalică, ce trebue sě le învingă creştinul înainte de a intra în biserică.

3. *Cerbul* = *căprióra*, lângă isvor simbolisézǎ:

a) sufletul însătat după Dzeu şi învěţăturile lui. (Psalm 42, 1.) Vezi pag. 195;

b) setea şi pofta după *dreptate.* (Mateiu V, 6.) Adese-ori beau apa din isvorul de sub stâncă (tot Christos), de-asupra căreia stă mielul.

4. *Cocoşul* = *trezvia*, simbolisézǎ pe Christos, care ne duce „din nópte la lumină“.

5. *Delfinul* = zelul spre fericirea vecinică. E mai ales pe morminte antice-creştine.

6. *Diavolul* apare ca şarpe, ca bălaur, unde se luptă cu Mihail şi sf. George; ca om negru, cu córne, cu códă, cu aripi de liliac, la picióre cu copite de cal, la degete cu unghii etc. Vezi pag. 18.

Căpetenia diavolilor, *Lucifer*, are adeseori (în Francia) 3 capete: fie-care înghite un condamnat. La *Dante* asemenea. Aici înghite pe *Iuda*, *Brutus* şi pe *Cassius*.

7. *Fönixul* = jertfa de bunăvoie a lui Christos pe cruce şi învierea lui din propria putere, căci acestei paseri se atribue, că din cenuşa proprie reînvie.

8. *Leul*, regele animalelor, simbolul ev. Marcu, represintă puterea şi tăria; de aceea sě potriveşte ca talpă la catedra de predicat, şi la tronul archieresc, drept simbol al tăriei învěţăturilor creştine, din cari nici o iotă nu va trece.

Cu nimb [3]) fiind, represintă pe Christos din neamul lui Iuda. Vezi apocalipsa: „Nu plânge, iată leul cel din seminţia lui Iuda, rădĕcina lui David, a isbutit sě deschidă cartea şi sě deslege cele 7 sigile ale ei“. Ioan apoc. V. 5.

După Cartea Facerii (49, 9): „Iuda puiu de leu este“, leul e simbolul neamului lui Iuda, precum e *lupul*, *cerbul*, *şarpele* şi *asinul*, simbolul seminţiei lui Beniamin, Neftali, Dan şi Isachar. Christos, născut din Iuda, încă a primit acel simbol, deóre-ce zice apocalipsa: „A biruit leul din neamul lui Iuda“.

In biserica mănăstirii Filoteu (din Atos) e un fresc, care represintă pe Copilul-Iisus, cum dórme. Maria şi doi îngeri sunt proşternuţi jos, şi 'l adóră pe Christos. La picióreIe lui Christos e un *leu*, care dórme, ca şi acela, pe care 'l represintă. Aici se află inscripţia de la Farcere, c. 9.

Arta apusénă nu prea tractéză acest obiect. Vezi pag. 176.

La morminte leul însemnéză carnea, trupul puternic, dar' acum căzut, învins.

9. *Mielul.* Despre acesta s'a vorbit în diferite locuri. Vezi pag. 195.

10. *Păunul* simbolisézǎ durabilitatea, trăinicia, *nemurirea*, reînvierea cărnei. Sě susţine, că carnea lui nu putrezeşte.

(Va urma.)

---

[1]) Icóna archidiaconului Stefan are iscripţie grecéscă, ceea-ce indică originea grecéscă a templei şi a picturii.

[2]) In catedrala de la Cernăuţi am asistat în ziua de Rusalii 1903 la serviciul divin, pontificat de metropolitul Vladimir de Repta. Luminile din di- şi trichieriu nu erau încrucişate, ca la noi, ci óble, paralele.

[3]) Intre alte obiecte merită amintire o vechie camilafcă, de care atârnă şi 'nainte şi 'napoi un fel de epitrafil; tóte erau cusute la olaltă. Acéstă camilafcă o ţineau pe cap schimonachii. E tot de la Suceviţa.

[1]) Asemenea decoraţiuni aflăm sculptate pe girlanda de la mijlocul cilindric a monumentului de la Adam Klissi (= biserica omului, biserica lui Adam, turceşte). Ghirlandă în lăţime de 59 cm. constă din frunze (Bärenklaubblätter) sucite în formă de spirale, cari tóte se termină în un *cap de lup* cu dinţii [illegible]. Aduce mult cu unele decoraţiuni de pe columna lui Traian. Archeologul român Grigore Tocilescu a reconstruit acest monument, dovedind, că a fost ridicat la 108—109 în amintirea cuceririi Daciei. Acest trofeu al împĕratului Traian e în Dobrogea între satele Adam-Klissi şi Jusfanar, lângă ritul Urióia.

[2]) Bisericile vechi româneşti, chiar şi cele de lemn, cuprind picturi şi ornamente de valóre pentru arta picturii bisericeşti. Până nu le nimiceşte dinţele timpului, ar trebui sě jertféscă ministeriul cultelor din România sau academia sumele necesare, pentru a le fixa şi păstra pentru posteritate în asemenea albumuri, ca cele indicate mai sus.

[3]) V. Iconographia Chretiene. pag. 324—326.

Un candidat de advocat

cu praxă corĕspunzĕtóre pentru a conduce cancelaria, perfect în stil român şi magiar, se primeşte numai decât, pe lângă condiţiuni fórte favorabile, în **cancelaria advocaţială Dr. Mátyás Lázár, Sibiiu**, strada urezului. [56] 2—3

Frumosul roman

DUŞMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria archidiecesană.

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele şi cu păreţi tari,

în care (conform circularului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conţine 200 foi.

Preţul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

Epilepsia.

Cine sufere de epilepsie (nevoie), convulsiuni şi de alte morburi nervóse, sĕ céră broşură asupra acestora. Se capĕtă gratis şi franco prin *„priv. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.“*. (3) 4 7—52

NOU! ☜

Verigile pentru bătături patent americane ale lui

Cook & Johnson.

Cel mai bun şi mai sigur mijloc al timpului present, de efect miraculos şi imediat alinător de dureri.

Se capĕtă în tóte farmaciile din Austro-Ungaria. 1 bucată în cuvertă 20 fil., 6 bucăţi în carton 1 cor. Prin postă 20 fileri mai mult.

Deposit principal: Farmacistul Josif Török
Budapesta, VI. Király-utcza 12.

Deposit central pentru Austro-Ungaria:
(34) 4—18 **„Zum Samariter“, Graz.**

Fên

30 care, prima calitate se póte cumpĕra de la domnul **Daniil Constantin**, paroh în **Ighişdorful-român**, p. u. Bürkös. (58) 2—3

Patruzeci de predici poporale, de *Iuliu Scriban*, licenţiat în teol.	C. 1·50
Teatru de şcólă, de *Ana Gh. Tănăsescu*, directóra şcólei de fete din Constanţa	„ 1·—
Tainele cerului, de *C. Flamarion* (trad. Haralambie G. Lecca) .	„ 1·50
Cuib de şoimi, poem dramatic în versuri, de *I. C. Bistriţeanu* .	„ 1·50
Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc*	„ 2·—
Portretele lui Eminescu, notiţe biografice, de *Ioan Scurtu* . .	„ —·80
Foiletóne, de *Ilarie Chendi* . .	„ 2·50
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.	
Rumänische Dialekte, von *Josef Popovici*	„ 4·80
Studii pedagogice şi discursuri, de *Dr. Vasile Bologa*, dir. şcol. .	„ 2·—
Frumos! nuvele, de *Const. Hodoş*	„ 2·—
Poesii, de *Maria Cunţan* . . .	„ 1·25
Crişma lui Moş-Precu, povestiri, de *M. Sadoveanu*	„ 2·—
Chipuri şi graiuri din Bucovina, nuvele, de *Em. Grigorovitza* .	„ 2·50
Rutenisarea Bucovinei şi causele desnaţionalisării poporului rom. după date autentice, de *Un Bucovinean*	„ 3·50
Din viaţa marinarului, nuvele, de *Gh. A. Teodoru*	„ 1·50
Dureri înăbuşite, de *M Sadoveanu*	„ 2·—
Poezii, de *Haralamb G. Lecca* .	„ 1·50
De dragul celor mici, nuvele şi schiţe, de *Vasilie Pop* . . .	„ 1·50
Armîna (romînca), roman social din epoca renaşterii poporului român de la Pind, de *P. Vulcan*	„ 2·—
Povestiri, de *Mihail Sadoveanu* .	„ 1·50
Istoria literaturii religióse a Românilor până la 1868 de *N. Iorga*	„ 3·50
Cultura română şi politicianismul, de *Rădulescu-Motru*	„ 1·50
Cuvinte adevărate, de *N. Iorga*	„ 2·50
Drumuri şi oraşe din România, de *N. Iorga*	„ 2·50
Geniu Pustiu, roman original inedit, de *Mihail Eminescu* . . .	„ 2·—
Urmaşii Romei, novele şi schiţe, de *George Cair*	„ 3·—
Eu rîd, tu rîzi, el rîde, de *G. Ranetti*	„ 2·—
Poveşti populare, de *Alex. Florini*	„ 2·50
Călĕtoriile lui Enache Cocoloş, de *Th. D. Speranţă*	„ 2.—
plus 20 fil. porto postal.	
Sate şi mănăstiri din România, de *N. Iorga*	„ 2·50
Din viéţa romană, de *Ion Kalinderu*	„ 4·—
plus 30 fileri porto postal.	
Idroterapia medicală, de *Dr. G. Baiulescu*	„ 10.—
porto 72 fil.	
Bibliografia românéscă vechie, de *Ioan Bian* şi *Nerva Hodos*, tomul I. 1508—1716	„ 26·—
porto 92 fileri.	

Librăria archidiecesană.

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archidie

☞ Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin sumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregu 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi înviorézá organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţézá puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări**, cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtézá prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie**, precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşurézá formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calmézá nervi escitaţi şi creézá nouă **voe de viéţă**. Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte ocalităţile din Austro-Ungaria.

☞ Păziţi-vĕ de falsificări! ☜

Sĕ se cérá anumit:

Vinul de burueni al lui ☞ Hubert Ullrich. ☜

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 9 -21

P. T.

Avem onóre a Vĕ atrage atenţiunea, că de acuma începênd **filiala Magazinului de cafea Julius Meinl** din Viena cu prăjitorie proprie, după cel mai nou sistem se află sub firma:

JULIUS MEINL

în **Sibiiu**

strada cisnădiei nr. 24.

Vĕ rugăm sĕ binevoiţi a ne onora cu comandele D-Vóstre. (31) 9—10

☞ Cereţi catalogul preţurilor!

Pianele Bösendorfer

stau şi acum la locul prim, „afară de concurs“, şi sunt în deobşte recunoscute ca cele mai bune piane, atât pentru salóne, cât şi pentru sale de concert. In Austro-Ungaria sunt neîntrecute. Dovada cea mai eclatantă o dau programele tuturor pianistilor renumiţi, cari în Budapesta, Graz, Praga, Viena etc., concertézá esclusiv cu piane Bösendorfer.

Sunetul ales şi puternic, de un farmec neasemănat, şi minunatul mod cum se cântă la aceste piane, procură cântătorului plăcerea de a presta neîmpedecat ceea-ce póte.

Bösendorfer a făcut şcólă.

Cu mult zel şi iscusinţă i-a urmat

Francisc Wirth, constructor de piane reg. grecesc de curte.

construind un pian solid şi fin lucrat (premiu de stat, medalii de aur, diplome de onóre) în 3 modele de salon, cu 420, 450 şi 500 fl. Cu astfel de preţuri subscrisul nu a mai aflat pe piaţa Vienei pian de esecutare aşa fină. In Ungaria sunt fórte plăcute pianele lui **Fr. Wirth**, pentru sunetul lor vioiu şi curat ca argintul, şi pentru neobicinuita durabilitate a acestuia; îndeosebi este căutat acolo, unde numai rar se póte afla acordător.

Fraţii Stingl, fabrică de piane c. ş. r. de curte

representaţi prin 5 modele, de la 300—700 fl., cu registru (pedal) de harfă (Harfenzug), claviatură reformată. Piane fórte plăcute.

Cui îi place ton dulce şi melodios, sĕ-şi cumpere pianul lui **W. Fritz & fiu.**

Renumele bine întemeiat al acestei firme solide (fondată în 1804) asigură cumpĕrătorului deplină şi durabilă mulţămire. Mignon 470 fl., pian scurtat (Stutzflügel) 500 fl.

Eminentul fabricat al lui **Proksch:** pianin cu registru mut 420 fl., mignon 500 fl.

Pianine bune **Hölzl & Heitzmann** de la 320—380 fl.

De la firme mai noue se află în deposit instrumente drăguţe cu 250, 280 şi 320 fl.; asemenea pianine cu registru mut (Stummzug), aşanumite „Harfen-Pianino“. (O invenţie binefăcĕtóre pentru împrejurimea celui ce învaţă.)

Pianine berlineze de prima calitate.

Harmoniu pentru şcóle şi casă **Mannborg—Lipsca** cu 100 fl. şi 230 fl.

Inchiriare de instrumente cu preţuri eftine.

Primul deposit transilvan de piane şi harmoniuri

Victor de Heldenberg (4) 44—

Sibiiu (Nagyszeben), strada cisnădiei nr. 9, etagiul I.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 22 Sibiiu, Sâmbătă 26 Februarie (11 Martie) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arehidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Crisa.

Sibiiu, 10 Martie n.

Astăzi vor fi primiţi în audienţă la Viena cei din urmă doi politiciani magiari dintrĕ cei 16 propuşi Maiestăţii Sale spre ascultare de contele Tisza, şi astfel în curênd se va vedé, dacă ascultările acestea au fost de ceva folos pentru resolvarea crisei, ori nu?

Credinţa nóstră este, că nici în urma sfaturilor pe cari le-a primit Coróna de la cei 16 fruntaşi magiari nu s'a făcut nici un pas sigur spre resolvarea crisei, care prin urmare are sĕ dăinuiască încă multă vreme. Şi oricâţi politiciani magiari sĕ mai asculte Maiestatea Sa, resultatul va fi acelaşi ca şi astăzi, *negativ*, pentru-că împrejurările de faţă nu pot sĕ dee alt resultat.

Aceleaşi greutăţi esistă şi astăzi cari au esistat din capul locului, şi cari nu pot fi delăturate aşa uşor. Maiestatea sa nu póte face absolut nici o concesiune Magiarilor în chestiile militare, pentru-că, cum scriu ziarele că ar fi spus Maiestatea Sa către unui dintrĕ politicianii magiari primiţi în audienţă, armata Majestaţii Sale încă nu a ajuns sĕ fie armată *coalisată*, prin armare *numai un stăpân are*, pe supremul ei şef, pe Maiestatea Sa, — ear' oposiţia coalisată, care dă acum majoritatea parlamentară, fără concesiuni nu vrea sĕ sprigiuéscă nici un guvern.

Urméză deci, că resolvarea crisei se va putè face numai în casul, dacă ori Coróna, ori oposiţia coalisată părăsesce actualul ei punct de vedere. Şi tocmai din acest motiv a fost scos pe plan un guvern *de transiţie*, care sĕ pună în funcţionare maşinaria statului, sĕ aducă la adăpost necesităţile de stat, şi sĕ lase timp destul de gândire şi resgândire celor-ce datori sunt sĕ 'şi aducă programul în consonanţă nu numai cu interesele naţionalităţii din care fac parte, ci şi cu interesele întregei monarchii, recunoscută de mare putere europeană în urma baionetelor pe cari se razimă.

Se vorbeşte deci de nou despre formarea unui cabinet de transiţie sub presidenţia lui *Láng Lajos*, fostul ministru de comerciu, ori a lui *Darányi*, fostul ministru de agricultură, guvern care n'ar avé alta de lucru de cât sĕ róge dieta sĕ voteze budgetul şi contingentul de recruţi, ear' dacă oposiţia unită nu i-ar vota aceste necesităţi de stat, sĕ se retragă şi sĕ facă loc altui guvern, tot de transiţie.

E vorbă seriósă şi despre un cabinet presidat de *Wekerle*, care apoi n'ar fi guvern de transiţie, ci guvern parlamentar durabil, pentru-că Wekerle crede că va fi în stare sĕ grupeze în jurul sĕu pe mulţi dintrĕ aceia cari acum fac parte din oposiţia unită, şi cari, cu actualul partid liberal împreună ar puté sĕ dee o majoritate respectabilă parlamentară.

Dar' se vorbeşte cu multă seriositate şi despre o apropiată *disolvare a dietei*, care s'ar face în scopul ca ţera sĕ se pronunţe mai bine pentru care politică e, pentru cea independenţă a kossuthiştilor, ori pentru cea [illegible] care vrea menţinerea dualismului. Şi nu putem şti, dacă între împrejurările date nu acésta ar fi soluţia cea mai potrivită şi mai uşor ducĕtóre la scop?

Destul deci că cu crisa tot acolo stăm unde am stat, la începutul începutului, şi cine ştie cât vom mai sta, dacă cumva peste nópte nu se întêmplă o minune, ca tóte partidele magiare din parlament sĕ fusioneze şi sĕ formeze un singur partid, cu un program *naţional magiar*, a cărui realisare Coróna apoi nu ar mai fi în stare sĕ o împedece.

Şi mai ştii dacă nu ni-se dă şi o astfel de surprindere? Pentru-că sinceri sĕ fim: în internul sĕu fie-care Magiar e independist şi kossuthist!

La „Ierarchia Românilor din Ardeal şi Ungaria“.

(Fine.)

Pe vremea când a întrat Mihaiu Viteazul ca învingĕtoriu în Alba-Iulia era episcop romano-catolic aci Napragy. A stat în acéstă dignitate bisericéscă de la 1 Maiu 1597 până la 21 Ianuarie 1601. Nainte de el, cu începere de la 1556, când episcopul romano-catolic a fost alungat din Alba-Iulia, şi după el, până la 1716, Ardealul avea episcopi romano-catolici *aleşi*, cari purtau numai titlul, dar' nu locuiau în Ardeal, şi astfel, după cum ne spune *Veszely Károly* în *„Erdélyi egyháztörténelmi adatok“*, vol. I, pag. 332, fórte puţină influinţă esercitau asupra diecesei lor.

De ce? Pentru-că nu aveau credincioşi. Catolicismul era, nu în apunere, ci aprópe stins pe vremea aceea în Ardeal. Dar' însuşi dl Iorga ne spune, că *„Napragy a ajuns episcop fără credincioşi“*.

Dacă e aşa, şi de fapt e aşa, am dori sĕ ne spună dl Iorga, de unde resăriră şi se iviră deodată în Alba-Iulia *„orăşeni şi boieri de lege latină“* în numer atât de mare, în cât Mihaiu sĕ aibă motiv *a se teme* de ei şi sĕ fie silit a se pune la tocmélă cu ei în privinţa zidirei unei biserici pravoslavnice, acelaşi Mihaiu, care întrase ca domn al Ardealului în Alba-Iulia şi de care avea motiv sĕ se témă tótă suflarea omenéscă din Ardeal?

Căci ce om era Mihaiu? Un autor magiar, *lăudat* de dl Iorga, *Dr. Szádeczky Lajos*, îl descrie astfel în cartea sa *„Erdély és Mihály Vajda története“*, la pag. 10:

„... Intru adevĕr, a fost (Mihaiu) o figură estraordinară, în care descoperim nu una din trăsĕturile frumóse ale epocei sale, dar' în care earăşi sunt concentrate fără păreche şi în mĕsură potenţată şi pĕcatele şi vinovăţiile epocei sale. In corpul sĕu puternic *a residat o voinţă puternică*, a fost fiul oţelit al unei vremi răsboinice, dar' moralicesce n'a fost [illegible] *şi încrederea în sine*. Nobleţa inimei, tăria de caracter, n'au făcut parte din însuşirile sale eminente. La precisarea scopurilor sale a fost *condus de egoism, nu de idei mai înalte morale*, cu atât mai puţin naţionaliste. In alegerea mijlócelor a ţinut de admis tot ce credea că e de folos pentru el. Desteritatea şirétă, astuţimea invenţiósă *n'a cunoscut mĕsură şi n'a cruţat pe nimeni.* A jucat rolul unui dester bărbat de stat, al unui diplomat viclean, dar' în mijlócele sale nu e demnitate, nu e alegere. Pentru ajungerea scopurilor sale tóte le ţinea de admise: *de la falsificarea de documente până la omor*. Politica bizantinismului, a amăgirei, a minciunei, a înşelăciunii şi a tradării a aflat elev escelent în el“, etc. etc.

Ei bine, dacă Mihaiu aşa a fost cum ne spune *Szádeczky* că a fost, om cu *voinţă puternică*, om sĕlbatic, pătimaş, *necruţătoriu şi tiran*, om care *n'a cunoscut mĕsură şi n'a cruţat pe nimeni*: e de închipuit, că mare pravoslavnic fiind, sĕ facă esceptiune tocmai cu romano-catolicii din Alba-Iulia, şi faţă de ei (cari sigur că dacă esistau, tremurau ca varga numai auzindu-i de nume) sĕ se arate atât de blând, de cruţătoriu, de timid, în cât sĕ 'i róge, ca sĕ 'i concédă ridicarea unei biserici pravoslavnice?

E de admis, că a putut sĕ facă lucrul acesta Mihaiu, care nu ştia de cât sĕ poruncéscă, şi căruia împreună cu norocul îi *„crescuse şi îm[illegible]“*, cum zice Szádeczky cel *lăudat* de dl Iorga?

Dl Iorga póte *sĕ jure*, dacă vrea, că Mihaiu Viteazul *a putut* sĕ facă acest lucru, sĕ se comănăcéscă romano-catolicilor din Alba-Iulia şi sĕ cearĕ de la ei *permisiune*, ca sĕ zidéscă biserică pravoslavnică, şi că romano-catolicii au avut curajul sĕ spună lui Mihaiu: *nu ne învoim*. Noi însă tot nu credem că aşa s'a întêmplat, pentru-că despre Mihaiu Viteazul noi altă părere avem!

Dar' povestea dlui Iorga mai are şi alt cusur. Acela, că Mihaiu Viteazul a reedificat biserica din Alba-Iulia, după cum e istoriceşte bine stabilit, nu după ce a *„isgonit pe Batăr Andreiaş şi a luat schiptrul voevodatului ardelean“*, cum spune povestea, ci ceva mai 'nainte, pe vremea când domn al Ardealului era Sigismund. Când a întrat Mihaiu în Alba-Iulia, ca domn al Ardealului, *biserica era gata!* Nu mai trebuia deci sĕ se înţelégă Mihaiu cu romano-catolicii, şi sĕ facă ceremonie mare şi sfinţire de apă, cu ajutoriul *episcopului pravoslavnic*, care deci *esista* în Alba-Iulia înainte de a aduce Mihaiu aci pe *„cel dintâiu episcop de Belgrad, Ioan“*, cel-ce după spusele lui Petru Movila, *crezute* de dl Iorga, a rĕmas şi după mórte *„nestricat şi cu bună mirésmă“*, făcênd multe minuni [illegible]

[illegible] *mai 'nainte*“, şi ei, după cum spune povestea *„ruşinându-se cu preoţii lor, s'au împrăştiat cu ruşine mare, ear' unii dintrĕ dînşii s'au întors la legea pravoslavnică“*, — totuşi s'au împotrivit şi mai departe lui Mihaiu şi nu au permis acestui domn slăbănog şi lipsit de energie (căci aşa trebue sĕ ni 'l închipuim!) sĕ zidéscă *în cetate* biserica, ci afară, *la marginea oraşului, lângă zidurile cetăţii*, acolo unde sunt colibaşii şi ţiganii!

Aşa crede dl Iorga, pentru-că aşa 'i spune povestea, menită sĕ pună capĕt polemicei în chestia vechei metropolii ortodoxe române. Ei bine, în faţa acestei credinţe a dlui Iorga fie-ne permis sĕ punem faptele stabilite chiar de amicul dsale şi coleg în propagarea nouei teorii referitóre la vechia metropolie ortodoxă română, de domnul canonic *Bunea*.

Domnul Bunea scrie în *„Vechile Episcopii Româneşti“*, pag. 66, următórele:

„... Sigismund *concese* lui Mihaiu Viteazul sĕ edifice o mănăstire *în cetatea* Albei-Iuliei, pe care Sigismund o înzestră şi cu moşii, probabil cu moşia de la Urda, din apropierea Albei-Iulie. Mănăstirea închinată *Sf. Treimi* şi edificată *întrĕ 1595—1599* era deja gata în 1599 când viteazul voevod o provĕzù şi cu odăjdii frumóse, întrĕ cari o cârjă episcopéscă de argint, care s'a conservat până la 1848 în Blaj, întrĕ scumpeturile metropoliei, şi care purta inscrip[illegible] episcopului Ioan de la Prislop. Mănăstirea acésta, de aci înainte reşedinţa aşa numiţilor „Metropoliţi“ ai Bĕlgradului, era situată pe un loc înalt, *aprópe de grandiósa catedrală catolică răpită de eretici şi lângă palatul principilor*, aşa, în cât numeroşii călugări trimişi într'însa de Mihaiu Vodă uşor aflau şi transmiteau domnului lor tot ce se întêmpla la curtea principelui transilvan. De la acesti călugări a aflat Mihaiu cât de nepregătit şi neprecaut este Stefan Báthori, pe care l'a învins la Şelimbĕr, lângă Sibiiu, în 28 Octobre 1599“ ...

Va sĕ zică, biserica ridicată de Mihaiu Viteazul în Alba-Iulia a fost edificată (corect zis: *reedificată*) chiar *în cetate*, nu afară din oraş, în ţigănie şi întrĕ colibaşi.

A fost ridicată în apropierea grandiósei catedrale catolice şi *lângă palatul principilor*, ba după cum spune Napraghy într'un raport al sĕu către împĕratul Rudolf II, chiar *sub ferésta acestui palat!* Ear' aceea va admite dl Iorga, că palatul principilor nu va fi fost ridicat şi el la marginea oraşului, întrĕ colibaşi, în ţigănie!

A fost ridicată întrĕ anii 1595—1599, adecă *înainte* de a întra Mihaiu Viteazul ca învingĕtor şi ca domn al Ardealului în Alba-Iulia! Dóră [illegible] crede lui Petru Movilă, scriitoriului frumósei poveşti despre întemeerea episcopiei pravoslavnice în Bĕlgradul Ardealului.

Vĕ trebue o mai perfectă înţelegere întrĕ ilustrii istoriografi noi români? Ori mai bine zis, vĕ trebue o mai mare bătae de joc adusă istoriei şi adevĕrurilor istorice?

Dar' culmea ironiei o forméză faptul, că nici dl Bunea, care ne spune apriat cum s'a zidit mănăstirea lui Mihaiu Viteazul din Alba-Iulia, *nu mai crede în aceea ce a scris însuşi*, ci crede în povestea domnului Iorga. Se acaţă deci şi dsa de paiul care pentru unul e prea slab, dar' pentru doi! Iată ce scria în „*Unirea*“ din Blaj, după-ce 'şi ţinuse dl Iorga conferenţa:

„Conferenţa dlui Iorga *ne arată în mod neîndoios*, că Mihaiu Viteazul a întemeiat *episcopia* Bĕlgradului, şi că înainte de întemeierea acestei episcopii nici un archiereu român nu şi-a avut reşedinţa episcopéscă în Alba-Iulia.“

Adecă numai povestea dlui Iorga stabileşte lucrul *în mod neîndoios*, astfel, că acum *va fi pus capĕt discuţiei şi polemicei?* Cartea „*Sate şi Preoţi*“ l'a stabilit în mod *îndoios?* Lucrările dlui Bunea tot *în mod îndoios?* Luăm act despre acésta auto-critică involuntară, dar' competentă şi dréptă. Ear' că povestea *miraculósă* ce valóre are, am dovedit'o din destul în cele de mai sus.

Iată deci cum face dl Iorga istorie bună şi frumósă bisericéscă! Acel Iorga, care ne spune nouă, că: „*frumseţa cea bună* ***se razimă pe adevĕr!***“

Sĕ ne înţelegem însĕ şi mai bine cu dl Iorga. Sĕ admitem pe un moment, că într'adevĕr aşa s'au întêmplat lucrurile cum le descrie Petru Movila. Că biserica a fost zidită *după* întrarea lui Mihaiu Viteazul în Alba-Iulia, şi nu în cetate, ci la marginea oraşului.

Nu s'a gândit dl Iorga la faptul, că în casul acesta biserica din întrebare *n'a fost catedrala*, mănăstirea, reşedinţa metropolitului, care *esista* pe atunci, ci o *altă* biserică pravoslavnică, *o biserică nouă,* pe care Mihaiu a ridicat'o ca *prinos* pentru succesele avute pe câmpul de rĕsboiu, aşa cum făceau toţi domnii români din trecut după raportarea vre-unei învingeri, şi a ridicat'o la marginea oraşului, nu de frica romano-catolicilor, pentru-că Mihaiu nu cunoştea frica, ci simplu din motivul că *în cetate era deja o biserică pravoslavnică*, catedrala, mănăstirea, reşedinţa metropolitului, pe care Mihaiu nu o putea închina ca prinos pentru învingerile avute, fiind-că nu de el a fost zidită, ci de el a fost numai renovată, ori reedificată? Şi în casul acesta, nu recunóşte dl Iorga în povestea dsale un nou argument pentru noi, nu în contra nóstră??

*

Dar' sĕ încheiem. Din tóte cele spuse iese destul de evidentă şi de basată temerea nóstră, că istoria bisericéscă, cu a cărei compunere a fost însărcinat dl Iorga din partea ministrului de culte al României, compusă fiind pe temeiul unor fantasme frumóse şi poveşti miraculóse, ca aceea cu care ne ocuparăm acum, numai va dejosí, batjocorí şi profana istoria bisericei nóstre ortodoxe din Transilvania şi Ungaria, — dacă cumva însărcinarea dată dlui Iorga se refere şi la istoria bisericei nóstre.

Dar' facă-se de nobis sine nobis ori-câte istorii bisericeşti după principiile dlor Bunea şi Iorga (împrumutate de altcum de la alţii), noi nu le vom primí, ci le vom declara de cutezătóre atentate eretice, şi vom susţiné sus şi tare, că pentru compunerea istoriei bisericeşti a credincioşilor din metropolia ortodoxă română din Transilvania şi Ungaria *numai acésta e competentă!*

Am zis, şi aşa vom face!

Din Arad.

Adunarea generală a „Victoriei“.

— 7 Martie st. n.

Imposantă, ca o serbare măréţă s'a manifestat a XVII adunare generală a institutului de credit şi economíi „*Victoria*“ din Arad, ţinută la 5 Martie a. c. st. n. Imposantă a fost, pentru-că nici odată atâta interes, atâta iubire faţă de o întreprindere românéscă nu s'a arătat. Haina domnéscă era împistriţată de şuba ţĕranului, un tablou, care pe ori care Român trebue sĕ 'l atingă plăcut. Şi acésta pentru-că vedem că şi ţĕranul nostru îşi lasă cu încetul din viaţa-i obicinuită şi pórtă interes şi faţă de instituţiunile nóstre româneşti.

Presentarea în numĕr atât de frumos a acţionarilor la adunarea generală a „*Victoriei*“ este cel mai bun rĕspuns la munca cinstită şi atât de rodnică ce a dat'o institutul. S'au presentat 70—80 acţionari şi s'au depus aprópe 1100 de acţii pentru participare.

Adunarea generală a fost presidată de presidentul direcţiunei, dl *Mihaiu Veliciu*, care după ce constată cu bucurie numĕrul frumos al acţionarilor presenţi deschide şedinţa şi se dă cetire raportului direcţiunei şi al comitetului de supraveghiare.

Raportul direcţiunei după-ce relevéză activitatea anului trecut constată cu mândrie şi bucurie, că de-şi anul trecut n'a fost an bun economic, institutul a fost în stare a corĕspunde tuturor aşteptărilor pe de-o parte, pe de altă parte în tóte ramurile se póte observa o creştere frumósă.

Ramurile principale, escomptul şi depunerile arată o creştere de 1 milion, ear' hipoteca a crescut cu suma aprópe de 200,000 cor. faţă de anul 1903. Fondul de reservă cu dotaţiunea din anul acesta de peste 27.000 a crescut la cifra de 435—440.000; ear' circulaţiunea totală a fost aprópe de 70 milióne, faţă de anul 1903 de 61 milióne de coróne.

Gândul şi tótă precauţiunea direcţiunei a fost soliditatea institutului, acea soliditate, care i-a procurat încrederea unei clientele atât de mari, şi chiar în vederea acésta direcţiunea a plasat 500,000 cor. în hârtii de valóre publice pe de o parte, pe de altă parte a luat întrĕ active un post de 6000 cor. interese de întârziere faţă de pasiva intereselor anticipate de peste 94,000 cor.

Ne spune mai departe că în vederea sprijinului ce 'l oferă institutul micilor comercianţi şi industriaşi, municipiul oraşului Arad a decis plasarea capitalelor sale în mod egal cu celelalte institute ungureşti.

Distribuirea profitului de 120,000 cor. se hotăreşte şi se primeşte dotarea capitalului de reservă cu suma de peste 27.000 coróne, se dă dividendă acţionarilor 9% adecă 18 cor. la acţie, în sumă de 54,000 cor., se doteză fondul de pensiune cu 7000 cor., fondul special de reservă cu 5000 cor., pentru scopuri filantropice se dau 5000 cor., internatului de fete din Arad 2000 cor.

In urma etăţii eşiţi prin sortare se aleg din nou membri în direcţiune domnii D. Nicolae Ciaclan şi Traian Vatian, ear' în urma decedării membrului Paul Milovan se alege în comitetul de suprav. dl Dr. Cornel Ardelean.

Cel mai însemnat punct nu numai al adunării generale, dar şi în viéţa institutului „*Victoria*“ este urcarea capitalului de acţii de la 600.000 la 1,200.000 coróne.

In urma operaţiunilor efeptuite în anul trecut şi al avêntului ce l'a luat institutul în faţa încrederei deponenţilor şi în vederea constelaţiunilor economice ce au sĕ provină prin decretarea teritorului vamal independent, un institut, ca sĕ pótă corespunde aşteptărilor puse în el pe deoparte, pe de altă parte sĕ garanteze încrederea deponenţilor şi a creditorilor, trebue sĕ dispună de capitale, şi acésta direcţiunea prin urcarea capitalului doreşte a o ajunge.

Emisiunea se face în 3000 de acţii á 200 cor. nominală în preţul de 300 cor. Din suma de 300 cor. se dă capitalului de acţii 200, ear' 100 cor. se dă fondului de reservă. Prin acésta operaţiune adevĕrat financiară capitalul de acţii se urcă la 1,200.000 coróne, fondul de reservă cu dotaţiunea şi interesele se urcă la suma de 800·000 cor., ear' capitalele proprii dau suma de 2,000.000 coróne.

Dotaţiunea fondului de reservă se face până la suma de 1,000.000 cor., de aci încolo tot profitul se pune la disposiţiunea adunării generale.

Acţionariul vechiu are drept pentru fie-care acţie la altă acţie nouă în preţ de cor. 300. — Acţiile ce rĕmân se vênd noilor acţionari, la nici un cas însĕ sub preţul de cor. 300.

Emiterea se face în anul 1905 prin Iunie, Iulie (lunile de recoltă economică) în rate pe cari direcţiunea le va hotărî în ĕ aşa, că până la finea anului 1905 întreg capitalul trebue sĕ fie vărsat.

O plasare de capital fórte favorabilă este emiterea acésta, căci ajungi în posesiunea unei hârtii bune şi capitalul totodată îţi aduce un venit de 6% la acţie.

Se şi cércă acţiile Victoriei în mod estraordinar de viu. — Dovadă că direcţiunea a aflat timpul şi modul cum şi când sĕ facă emiterea.

S'a decretat şi primit că în urma înmulţirii agendelor şi a capitalelor cari îi stau institutului la disposiţie, sĕ se deschidă o filială şi locul şi timpul s'a încredinţat direcţiunei de a'l hotărî.

In urmă s'au făcut unele modificări în statute; s'a modificat un punct din statutele pensiunei: că institutul plăteşte pensiune funcţionariului din interesele fondului de pensiuni şi se pot reduce în lipsă de venit, pe lângă motivarea, că e nejust şi neuman a espune funcţionariul la nesiguranţă — cu acea că institutul plăteşte pensiunea statutară funcţionariului totdeuna, şi dacă nu se ajunge din interesele fondului, se acoperă din alte fonduri disponibile.

Tóte propunerile şi dările de sémă au fost primite cu unanimitate şi satisfăcuţi de resultatul frumos. Acţionarii s'au întrunit apoi la un prânz comun în ospĕtăria *Millenium*, unde peste 80 inşi au petrecut în voe bună până la orele 3½ d. p.

Dzeu sĕ ajute „*Victoriei*“ sĕ mérgă tot înainte pe calea îndreptată.

Un acţionar.

Din Timişóra.

Adunarea generală a „Timişanei“.

— 6 Martie n.

„Timişana“, institut de credit şi economíi în Timişóra, şi-a ţinut în 2 l. c. a XX-a adunare generală sub presidiul dlui vicepresident al direcţiunii Petru *Ionaş*. Raportul direcţiunii şi al comitetului de revisiune, cum şi bilanţul fiind tipărit şi distribuit de mai nainte acţionarilor, s'a considerat de cetit.

Din raportul direcţiunii aflăm, că institutul a concurs cu 283 acţii = cor. 28300 la înfiinţarea institutului „Ciacovana“, ear' din bilanţ se constată, că escomptul s'a urcat la coróne 1,401.542·58, crescênd cu coróne 176.059·50, împrumuturile pe cambii hipotecate la cor. 695.413, crescênd cu cor. 73.075, împrumuturile hipotecate la cor. 748.289·47, crescênd cu cor. 232.931·47, depunerile la cor. 1,424.043·59, crescênd cu cor. 179.260·86

FOIŞÓRĂ

Primăvara.

S'a trezit bĕtrânul sóre
Şi suride galeş iară,
Şi zimbeşte 'ntréga fire
Cătră dulcea primăvară.

Părăuaşul vecinic vesel
Şopoteşte pe carare,
Şi-ademenitor de dulce
E a codrului cântare.

Sturzul vesel umflă guşa,
Mierla vocea şi-o probéză;
Un minut, şi cântăreţii
La olaltă concertéză.

Nu ne lasă nici micuţa
Cântăréţa: — ciocârlia,
Ci bătênd din aripióre
Duce 'n ceriuri melodia;

A eşit de prin desişuri
Şi cumnatul, pitpalacul
Face preţul de bucate)*
Şi fălos îşi perie fracul

Ciocârlanul rĕu de gură
Spune-o veselă poveste
Ca şi care una-douĕ
N'a mai fost, şi nu mai este:

Cî ca fost aşa sĕ fie
Că [illegible]
S'a 'n[illegible]
C[illegible]

Şi [illegible] 'n luncă, — [illegible] mare
Florile tóte se gată
Chiar acuma sĕ serbeze
Nunta lor [illegible] minunată.

Lucia.

Bólele sufleteşti.

Una din bólele primejdióse ale sufletului este *mănia*. E destul a ne înfăţişa pe omul mĕnios spre a înţelege cât este de rea patima mĕniei. Acea căutătură încruntată, acea faţă lividă, acele membre tremurânde, acea întăritare órbă şi fără frêu, — tóte acestea înfiorăsc pe omul înzestrat cu minte şi pe creştinul în a cărui inimă e revărsat harul ceresc al dragostei şi blândeţei. Deci când începi a fi tulburat de mĕnie, ieşi omule de grabă în aer liber, departe de ómeni, şi varsă mĕnia pe vênt, spunêndu-i lui, ce om fără de minte eşti.

Când simţi óre-care nemulţămire cu starea ta, du-te prin locurile unde trăesc ómenii sĕraci. Priveşte locuinţele lor jóse şi strîmte, fără de paturi şi fără aşternuturi, priveşte-i şi pe ei cum umblă aprópe goli şi desculţi. Vezi ce mânâncă ei diminéţa şi séra. Intrébă cât câştigă şi socoteşte cum ai trăi tu cu ceea-ce câştigă ei. Atunci întorcându-te la casa ta vei vedé că nu vei mai fi nemulţămit.

Accesele *mândriei* şi ale *sumeţiei* le vei năbuşí aşa: Du-te la morminte şi ceteşte ce i scris pe ele. De acolo vei cunósce sfîrşitul tuturor silinţelor omului. Un mormînt va fi odihnióra şi locaşul tĕu. Un pumn de ţĕrină căpătâiul tĕu. Putrejunea partea ta şi vermii tovarăşii tĕi.

Când ai fi cuprins de desnădăjduire, ia aminte cât bine ţi-a dăruit Dumnezeu în lumea acésta şi gândeşte ce ţi-a făgăduit el încă în cea viitóre. Cine caută în grădina sa pânză de păianjen, află atât pânza cât şi paianjenul otrăvitor. Ear' cel ce se duce sĕ culégă flori, se va întórce cu mănunchiuri mirositóre.

La feliurite simptóme de frică şi perplexitate, dacă ele privesc lucruri vremelnice sau vecinice, dacă îţi încurcă mintea sau îţi tulbură cugetul, aruncă spre Domnul grija ta. El îţi va ajuta şi te va lumina.

Când întristare te-ar cuprinde, du-te pe la ómenii nenorociţi, vezi pe bolnavi, schiopi şi orbi, cerceteză vĕduvele şi orfanii şi ajută-i cu ce poţi, povesteşte-le istoria patimilor Domnului, spune-le cuvinte de mângăere din sf. scriptură, în fine ceteşte împreună cu ei psalmi de laudă şi de mulţămită. Acestea aduc uşurare şi încă o uşurare îndoită, adecă atât celor în adevĕr nenorociţi cât şi ţie.

Tóte acestea leacuri s'au adeverit că sunt bune şi pentru iubirea de avuţii, *invidie, îngâmfare, egoism* şi alte asemenea bóle sufleteşti. Păcat numai, că mulţi dintrĕ cei cuprinşi de asemenea bóle nu voesc sĕ întrebuinţeze aceste leacuri, de-şi ele sunt atât de simple şi necostisitóre. Cu tóte acestea, prin seriósa lor întrebuinţare omul póte fi sigur de o grabnică însănătoşare, ori de ce bólă sufletéscă ar fi cuprins.

Ear' odată cu întrebuinţarea leacurilor acestora, e necesar sĕ arătăm lui Dumnezeu în rugăciunile nóstre acesta bóle, că el este cel mai mare doctor al lor. Sĕ 'l rugăm cu credinţă, ca sĕ ne vindece de ele. Intârzierea ce ar voí sĕ pună întru vindecarea lor sĕ o suferim şi sĕ ne credem prea fericiţi că el ne îngădue şi nu ne părăseşte.

Astfel se păzeşte şi se recapătă sănĕtatea sufletului.

---

*) *Poporul crede că de câte-ori cântă pitpalacul atâţia zloţi rei (un zlot rĕu 40 cr.) va costa cucuruzul.*

ață de anul premergĕtoriu, ear' revirementul anual a făcut cor. 28,496 947·90, — prin urmare în toți ramii principali se dovedeşte un avênt îmbucurătoriu, ceea-ce a determinat apoi şi realisarea profitului curat de cor. 73.384 28, aşa că de la esistința sa, acesta este cel mai mare profit curat de până acum al institutului.

Propunerile direcțiunii au fost tóte cu unanimitate primite.

Dintrĕ cele mai importante concluse amintim pe cel referitoriu la înființarea unei filiale şi expozituri, la vênzarea şi sub prețul ei a casei institutului din *Timişóra cetate*, şi la votarea unei contribuiri cu cor. 10.000 pentru înființânda episcopie gr. or. română în Timişóra.

Cu privire la postul de president al institutului, adunarea a decis, că deocamdată nu 'l îndeplineşte.

Cu dotațiunea anului trecut fondul de reservă general s'a urcat de la cor. 90.000 la cor. 100 000, fondul special de reservă eshauriat prin descrierea dubiósalor intră earăşi în bilanț cu cor. 15 000, ear' fondul de pensiune se urcă de la cor. 20 343 31 la cor. 23.343·31.

Muncă bună şi cinstită a sĕvîrşit „Timişana“ în anul trecut, şi atât acționarii cât şi publicul interesat sunt şi pot fi deplin mulțămiți cu resultatul realisat, avênd în vedere şi faptul consolidării conştiențióse a baselor pe cari stă acésta întrégă intreprindere românéscă. Mérgă deci cu bine înainte pe calea apucată! *El.*

Din Turda.

Adunarea generală a băncii, „Arieşana“.

— 22 Februarie v.

Adunarea „Arieşanei“ s'a ținut conform anunțului premers, la 25 Februarie st. n. a. c., fiind presenți peste 20 acționari representând 358 acțiuni.

In cuvêntul de deschidere presidentul, dl Iuliu Bardosy, a arĕtat în mod detailat şi spre mulțămirea tuturor cum institutul „Arieşana“ şi în anul espirat 1904 a propăşit — deşi nu cu resultate estraordinare — dar' pe cale sigură şi cu folóse reale însemnate, realisând un profit net de 18.225·09 — în hutul tuturor concurențelor celorlalte numeróse bănci din oraş, şi la acest an economic de tot miser şi neprielnic unui avênt mai considerabil.

Tot asemenea reiasă din bilanț o creştere sistematică în toți ramii de gestiune, la escompt, la escomptul hipotecar, la împrumuturi şi la depuneri, dar' cu deosebire un progres la reducerea reescomptului cu 66.865·75 cor. față de 78.519·71 cor. de la începutul anului, pe când fondul de reservă ordinar şi cel special laolaltă s'a ridicat la considerabila sumă de 69.068·96, ceea ce invederéză ridicarea valórei acțiunilor; şi după ce şi depunerile s'au sporit cu aprópe 100.000 cor. atingênd acum cifra de 544.841·88 cor., tóte acestea însémnă o mare încredere şi putere de viață a institutului şi tot deodată denotă o bună şi pricepută conducere a băncii.

Impregiurarea acésta înveselitóre ne face a crede, că banca „Arieşana“, în viitoriu va ocupa tot mai mare teren aici, în jur şi peste întinsul ținut al Câmpiei şi va deveni un scut puternic de apărare pentru neamul nostru din aceste părți, căci în raport cu programul ce-l realiséză an de an, va reduce după posibilitate la minim şi interesele după împrumuturi şi se va feri de urâtul obiceiu de a urca în mod potențat dividendele, cum nu rareori vedem la unele bănci; din contră, venitele realisate le va distribui în mĕsură tot mai mare pentru scopuri culturale şi de binefacere.

Constatate aceste dintrĕ agendele de la ordine, cari adunarea le-a resolvit conform propunerii direcțiunei — ca sĕ fiu scurt, voiu aminti numai unele de natură administrativă şi anume: s'au sortit doi membri din direcțiune în locul cărora unul, dl Iuliu Bardossy, s'a reales cu totalitatea voturilor, şi în locul unuia a fost de nou ales dl Nicolae Rațiu, adm. protop., ear' în locul unui al treilea, care a abzis din direcțiune, a fost aclamat dl Dr. Valer Moldovan, [illegible] în fine în comitetul de supraveghiare s'a ales dl Jovian Murăşan, pro[illegible]

După acestea s'au fixat marcele de presență şi de astădată numai cu 4 cor. şi s'au ales trei acționari pentru verificarea protocolului, adunarea apoi s'a încheiat prin dl president între vii aclamări.

Institutul „Arieşana“ propăşeşte pe cale solidă, şi tocmai pentru acésta are un splendid viitoriu.

Dzeu sĕ ajute! *Un acționar.*

NOUTĂȚI

Hirotonire. Diaconul Dr. Virgil *Cioban*, profesor seminarial, a fost hirotonit Marți (22 Febr. v.) întru presbiter.

*

Se spără! Ministrul instrucțiunii, dl *Berzeviczy*, a trimis proiectul sĕu de lege despre magiarisarea instrucției poporale tuturor statelor europene, în traducere, cum şi ziarelor mari europene, pentru-ca sĕ se convingă, cât de *nemotivate sunt atacurile naționalităților nemagiare!*

*

O revistă nouă românéscă. Sub titlul „*Economia*“ şi a început la 1 Martie st. n. apariția o revistă economică în editura şi redactarea dlor Iosif Bălan şi Alexandru Diaconovich. In articolul-program noua revistă promite a publica articoli „de pe tóte terenele economiei rurale şi din domeniul silviculturei, din agricultură, din economia de vite, din grădinărit, din industria economică“, cum şi din economia de casă „avênd în vedere însĕmnătatea acestui ram de economie pentru înaintarea atât financiară, cât şi morală a țeranului nostru“, etc. Fascicolul prim apărut dto 1 Martie st. n., pe lângă articolul-program, are următorii articoli: Prăsila de porci în Caransebeş (cu 2 ilustrațiuni), Lipsa de nutreț, Şcóla de lemnărit a Comunității de avere în Caransebeş (cu ilustrații), Insemnătatea pădurilor, Din pomărit (cu patru ilustrațiuni). „*Economia*“ apare în Caransebeş la 1 fie-cărei luni şi costă 4 coróne pe an (pentru România 5 lei).

*

Doi lupi. Eri înainte de amiazi au fost aduşi în oraş, pe o telégă cu două róte, doi lupi puşcați în „Dumbrava“ Sibiiului. In trecerea pe strada Măcelarilor cătră poliție dihaniile aveau întrégă suită de băieți şi ómeni gură-cască — curioşi a vedé lup.

*

Cursuri de pomărit — pentru învĕțători şi preoți. In scopul popularisării pomăritului ministrul de agricultură arangiéză în fie-care an cursuri gratuite pentru preoți şi învĕțători. In primăvara acésta se vor ține asemenea cursuri: în Keszthely, Kiszeben şi *Turda* pentru învĕțători, şi în Budapesta şi *Cluj* pentru preoți. Cursurile din Turda vor dura din 3 până 'n 12 April, ear' cele din Cluj din 10 până 'n 15 April st. n. Atât preoții, cât şi învĕțătorii primiți la cursuri capĕtă de la stat cheltuelile de călĕtorie şi întreținerea. La cursurile învĕțătorilor se primesc 16 inşi, la ale preoților 24. Cererile de primire sunt a se adresa ministrului de agricultură până cel mult în 25 Martie (ale învĕțătorilor), respective 21 Martie (ale preoților).

*

† Ioan Gurban, preot emerit în Buteni, comitatul Aradului, tatăl dlui protopresbiter *Constantin Gurban*, a decedat în etate de 86 ani.

*

† Victor Popescu, advocat în Braşov, a decedat Mercuri spre Joi, în urma unui atac de apoplexie.

*

Binefăcĕtórea celor mici. Cetim în ziarele din Bucureşti că *dna Cazzavilan*, vĕduva rĕposatului proprietar al ziarului „Universul“, a pus la disposiția primăriei din Bucureşti 60.000 de lei şi un teritoriu considerabil situat pe cheiul Dâmboviței, cu scop de a se înființa pe acel teritoriu un asil pentru copiii găsiți pe drumuri.

*

Osândă meritată. Judele comunal Fabian Imre din comuna Bugyi primind ştire că flăcăii se adună nóptea şi jócă cărți, pe bani, s'a dus în o nópte la locul lor de întâlnire şi li-a confiscat cărțile şi banii din bancă. Unul mai voinicos dintrĕ flăcăi, un anume Szabó László a început cu judele céortă pentru oprirea jocului, la ce judele l'a atins cu palma peste obraz. Pentru acésta „insultă“ flăcăul s'a furişat apoi după judele când a mers a casă şi i-a slobozit în spate două glónțe de revolvĕr. Judele a murit, ear' ucigaşul fiind dat la lege a fost judecat Marți, din partea tribunalului din Budapesta, la zece ani de închisóre corecțională.

*

Alegerea de la Dobra. Petiția înaintată la Curie pentru nimicirea alegerii lui Lázár László de deputat al cercului Dobra (cõntra candidatului român Vlad), zilele acestea a fost înapoiată petenților spre a fi completată, conform prescriselor.

*

Din Cluj ni-se scriu următórele: „Starea fondului pentru înființarea unei şcóle române de fetițe în Cluj la finea anului 1904 a fost: I. Percepțiuni pro 1904 cor. 933·01. II. Erogațiuni 972·39. Restul pasiv al cassei cor. 39 38. III. Statul activ: 1. Depuneri la bancă cor. 26 539·24. 2. Acțiuni cor. 2.600 —. 3. Pretensiuni cor. 4 107 53. 4. Competințe diverse cor. 3.337 51. Suma cor. 36.584·28. IV. Statul pasiv al cassei cor. 39·38. Rest activ 36,544·90. Pentru comitetul de administrațiune: *George Ilea*, cassariu.

*

Ruşii bătuți rĕu. Luptele mari şi crâncene de pe câmpul de rĕsboiu din Asia, începute cu sĕptĕmâni mai nainte şi purtate cu povestică vitejie din partea ambelor partide rĕsboitóre, au dat de nou învingerea pe partea Japonezilor. Telegramă din *Petersburg* dto 9 Martie raportéză deja că óstea rusésćă a *evacuat posițiile de la Mucden şi s'a retras la Tienlin*, departe spre nord. Ear' o telegramă din *Tokio*, de acelaşi dat, vesteşte că trupele japoneze *au învins pe întrégă linia*, oştirile ruseşti se retrag spre nord, strîmtorate rĕu de oştirile japoneze. Că luptele acestea ce crâncene au fost şi că cu ce cerbicie au luptat, atât Ruşii cât şi Japonezii, ne putem face idee din ştirile că până Luni perderea Ruşilor în morți şi răniți era de 100.000 de ómeni, ear' a Japonezilor şi mai mare.

*

Escrocherie pe tema vindecării ofticei. Aprópe tóte ziarele din New York aveau la partea reclamelor un anunț în care profesorul *Koch*, inventatorul tuberculinului, făcea cunoscut americanilor că a sosit la New York şi lecuieşte pe bolnavii de oftică după procedeul sĕu propriu. Forte mulți ofticoşi creduli au alergat la renumitul profesor, ca sĕ-i vindece de bólă, până ce prinzênd de veste consulul Germaniei, care ştia că Koch e în călĕtorie de studiu prin insulele indice si astfel nu póte fi în acelaşi timp şi în New-York, a făcut arătare în causă la poliție. Astfel s'a constatat apoi, că anunțătorul e un înşelător, care ştiind că samĕnă mult cu adevĕratul Koch, a cercat sĕ-şi facă parale pe contul ómenilor creduli. Acum e pus la răcóre dumnealui.

*

Teatru în Lugoj. Reuniunea română de cânt şi musică din Lugoj arangiéză concert împreunat cu representațiune teatrală Sâmbătă în 11 Martie st. n. 1905 sub conducerea dirigentului Ioan Vidu, cu concursul absolventului de conservator Zaharie Bârsan, în sala mare a pavilionului hotelului „Concordia“. După finirea programului urméză dans.

*

Radiul şi cancerul. Ziare elvețiane raportéză că Dr. Bircher, directorul spitalului din Aargau, aplică cu mult succes radiul la curarea cancerului (racului) din gâtlej. Acum de curênd având în căutare un bolnav care avea în gâtlej o tumoră de rac aşa de mare, în cât bolnavul numai mâncări fluide putea înghiți, Dr. Bircher i-a aplicat pe tumoră rasele radiu cu ajutoriul unei sonde de gâtlej şi după câteva repetări a procedeului starea bolnavului s'a îmbunătățit într'atâta, în cât acum póte lua şi alimente solide.

*

Dureri chinuitóre trebue sĕ sufere aceia, cari nu se cugetă la sănĕtatea lor şi cari la o eventuală bolnăvire nu pot afla cel mai sigur mijloc de vindecare a suferințelor lor. Mii de ómeni au trimis scrisori de mulțămită producentului alifiei Zoltán, pentru că prin folosirea ei s'au vindecat aceştia de durerile reumatice şi de podagră. Alifia acésta se póte căpĕta cu 2 coróne în farmaciile B. Zoltán, Budapesta (Szabadságtér), şi C. Molnar, Sibiiu. E important a ştí acésta cei-ce au junghiuri.

*

Din negrija părinților! In una din zilele trecute trei copii ai locuitoriului Căldăraş din Poplaca fiind lăsați singuri în casă, copila Carola, în etate de trei ani, jucându se în jurul cuptoriului şi-a aprins hainele de pe ea. La țipetele copiilor i-au alergat în ajutoriu vecinii, dar era deja prea târziu; copila îndurasse aşa de grave arsuri la pept şi brațe, în cât după chinuri mari a murit Marți. — Iată, ce nenorociri causéză negrija!

*

Din Fofeldea ni-se scriu următórele: „*Cordiana*“, institut de credit şi economii în Fofeldea, şi-a ținut adunarea generală în 26 Februarie sub presidiul dlui Iosif Lissai. Din raportul direcțiunii remarcăm, că institutul progreséză în toți ramii de gestiune. La depuneri este creştere față de anul premergĕtor de 20,118·81 cor. la escompt de 52,927 cor., la reescompt de 21,070 cor., la obligațiuni şi hipotece de 16,795 coróne. Revirimentul 3.896,000. Profit curat de 7,801·40. Adunarea a aprobat propunerile direcțiunii. Fondul de reservă se urcă la 11,000·16. Dividenda 9%. Raportul ni-a spus că institutul a înlesnit unei societăți mai mari din comună cumpĕrarea unei maşini de treierat, oferindu-i împrumut cu dobândă mai mică. Suma destinată pentru scopuri culturale după adunarea generală, direcțiunea a împărțit'o astfel: 1. Pentru procurarea „Albumului artistic“ care va circula pe rînd în tóte comunele din reionul băncii 56 cor. 2 „Masa studenților“ din Braşov, 20 cor. 3. „Masa universitarilor din Cluj, 20 cor. 4. „Masa studenților“ din Brad, 10 cor. 5. „Asociațiunii, pentru „Museul istoric“ 10 cor. 6. Societatea academică „România Jună“ 10 coróne. 7. „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“, pentru şcóla econ. şi de industrie de casă, 8 cor. 8. Ucenicului de têmplărie I. Telia, 5 cor. 9. Pentru copiii săraci din Fofeldea, 5 cor. Institutul are casă proprie, clădită în anul trecut, anume pentru bancă. Primeşte depuneri cu 5 şi $4^1/_2$%, pe lângă abzicere, sau fără abzicere.“

*

Himen. Anuța *Ineoan* din Macea, şi Petru *Simtion* (Arad) logodiți.

*

Pistruele, jubruțele şi petele diforméză obrazul, pentru-ce nu numai damele, ci şi domnii întrebuințéză renumita cremă Margit a lui Földes. Acésta alifie de obraz nu conține nici mercuriu nici plumb, delătură în câteva zile pistruele, petele de ficat, jubruțele şi tóte necurățeniile de piele, netezeşte crețele şi dă obrazului colóre lucie şi trandafirie. Borcanul mare 2 cor, borcanul mic 1 cor. Se capĕtă la producent: Földes Kelemen, farmacist în Arad.

*

O carte de lux — gratis. Lista prețurilor „primei plantațiuni pentru nobilitarea viței de vie din Érmellék“, anul 15, a apărut în esecutare fórte aléză şi cu mulțime de ilustrații. Catalogul acesta nu conține numai prețurile, ci şi povețe practice pentru cei cari se interesézá cât de puțin de cultura vinului. Opul presentéză, în 12 ilustrațiuni, şi întrebuințarea îngrădirilor de sirmă simplă şi de sirmă cu țepuşi, devenite atât de plăcute în țară. Cine îşi trimite adresa prin cartă postală primeşte gratuit acéstă carte de la „prima plantațiune pentru nobilitarea viței de vie din Érmellék“ în Nagykárya (comitatul Bihor). Anunțul de pe pag. IV îl recomandăm deosebitei atențiuni a stimaților noştri cetitori.

Posta redacției.

Dlui N. I. Feldióra. Mulțămite publice şi dări de sémă nu publicăm de cât atunci când dispunem de loc. Cine n'are răbdare şi nu póte aştepta până vine la rînd, nu ne onoreze cu productul sĕu spiritual de acésta categorie. La aceea, ca sĕ te avisăm despre publicare şi sĕ-ți trimitem şi un numĕr gratis, nu ne angajăm.

Mulțămită.

Multele dovezi de sinceră participare la perderea grea şi ireparabilă îndurată prin trecerea la cele eterne a neuitatului meu soț mult iubit

Ludovic Binder

conducĕtor technic al tipografiei archidiecesane

îmi impun trista datorință de a aduce adânc simțita mea mulțămită tuturor acelor dame şi domni, cari au depus cununi pe cosciug şi cari au ținut sĕ dee rĕposatului ultimul onor însoțindu-l până la locul de odihnă, îndeosebi dlor delegați ai v. consistoriu archidiecesan şi ai comisiei administrative a tipografiei archidiecesane, colegilor rĕposatului, representanților societății sibiene a tipografilor şi ai reuniunii de cântări „Typographia“.

Sibiiu, 8 Martie 1905.

Vĕduva Iosefina Binder.

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinşi pofesori şi medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecțiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandat convalescentilor după influență. Promovéză apetitul şi face să crescă [illegible]

lăturéză tusa şi flegma, şi face se inceteze asudórea de nópte. In urma gustului şi mirosului seu plăcut [illegible] cu 4 cor. sticla. Cumpĕrătorii sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută [illegible]

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveția).

Nr. 52 1905 [59] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea parohiei** vacante **Nevoeș**, protopresbiteratul Devei, prin acésta se escrie concurs a doua oră cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B., pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Cererile concursuale au sĕ se subștérnă în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral instruite conform normelor în vigóre, avênd petenții a se presenta poporului în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Deva, 19 Faur 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Devei, în conțelegere cu comitetul parohial.

George Romanul
protopresbiter.

Avis domnilor învĕțători!

De la Librăria archidiecesană se pot procura **Tabelele de intuițiune Hölzel**, adecă cele patru anotimpuri și casa țĕrănéscă, serie completă **33 cor.**, singuratice **6.60 cor.** plus porto 92 fileri.

Frumosul roman

DUȘMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria archidiecesană.

Sĕ plantăm umbrar de viță de vie

pe lângă orice casă și în grădinile nóstre de casă,

în pămênt și nĕsip.

Pentru acest scop însĕ nu se potrivește ori ce soiu de struguri, de-și tóte soiurile sunt plante curpenitóre, fiind-că o parte mare din ele, chiar și dacă se desvóltă, nu dă róde, din care causă mulți nu au putut obține nici un resultat. Dacă însĕ se plantéză soiuri bune pentru formarea de verdéță, acestea provĕd apoi casa pe întreg timpul cócerii cu cele mai eminente soiuri de struguri tămâioși și alte soiuri de struguri dulci. [2] 2—8

Strugurii cresc pretutindenea în patria nóstră și nu esistă casă, pe lângă ale cărei ziduri nu ar puté fi cultivați, cu neînsemnate spese; afară de aceea servesc de cea mai frumósă podóbă și pentru alte clădiri, grădini, garduri ș. a. fără sĕ detragă cât de puțin din locul menit pentru alte scopuri. Ș'apoi strugurii sunt cele mai mulțămitóre póme, deóre-ce rodesc an de an.

Soiurile sunt descrise în un preț-curent ilustrat, care, indicându-se adresa prin cartă postală, se trimite fie-căruia, gratis și franco. Altoi de vie se pot căpĕta încă în cantitate mare cu prețuri reduse. Vinuri pentru casă: de la 50 litre în sus cu prețuri fórte eftine, cum și „Delavare“, de-a dreptul pentru plantat, și vin de probă de la acéstă viță.

Érmelléker Erste Rebenveredlungs-Anlage
Nagy-Kágya (comit. Bihor)

Prin **Librăria archidiecesană** se pot procura diferite

ornate bisericești

Mustre și specificarea prețului gratis și franco.

★

Biblioteca
poporală
a „Asociațiunii“. -

★ ★
★

fil.

1, 2. **Povestiri din viéța țĕranilor români, (I și II,)** de *I. Pop-Reteganul*, câte 20
3. **Despre cărțile funduare și intabulări**, de *Dr. Valer Moldovan* 30
4. **Sfaturi bune.** Trei disertațiuni, de *Em. Ungurean, Dr. Elie Cristea* și *N. Ivan* 20
5. **Casa părintéscă**, crescătórea indivizilor și popórelor, de *I. Popea*, fost prof. 20
6. **Despre testament.** Esplicarea art. de lege XVI, din a. 1876, de *Dr. V. Moldovan* 30
7. **Posta, telegraful, telefonul.** Noțiuni generale despre instituțiile postale, de *Gavr. Todică* 20
8, 9. **Icóne din istoria Grecilor vechi,** (I, II), de *V. Lazăr*, câte 20
10. **Grădina de legumi,** de *Ioan F. Negruțiu* . . . 30
11. **Cultura cucuruzului,** de *Ioan F. Negruțiu* . . . 20
12, 13, 14, 15, 16. **Ionel.** Principii morale și creștinești de educațiune (I, II, III, IV, și V), de *V. Gr. Borgovanu*, câte . . . 20
17. **„Astra“.** Informațiuni asupra scopurilor și instituțiunilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ . 20

Librăria arhidiecesană.

„TURNU-ROȘU“, cassă de economii societate pe acțiuni în **Boița.**

Convocare.

Domnii acționari ai *cassei de economii societate pe acțiuni* ***„Turnu-Roșu“*** în Boița, se invită prin acésta în virtutea § ului 17 al statutelor societății la

I-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Boița la **27 Martie n. 1905** la 10 ore a. m în localul societății.

Obiectele:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiare privitoriu la bilanțul societății cu finea anului 1904. [60] 1—1
2. Propunerea direcțiunei în conțelegere cu comitetul de supraveghiare referitor la distribuirea profitului curat și darea absolutoriului.
3. Alegerea comitetului de supraveghiare.
4. Alegerea funcționarilor societății.

Boița, 23 Februarie 1905.

Direcțiunea.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

vindecă și invioréză

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bóle

Nu e mijloc secre

pe lângă garanție.

da împrejurărei, că acest vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire inven țiunea mea și ori-cine póte esamina aceste ates.ate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 122

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul straua Kálmán.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roșie cu copcii 4 cor.

Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor din direcțiune

și

Drepturile, datorințele și responsabilitatea comitetului de supraveghiare

de
Alfred Kormos
directorul revistei „Magyar Pénzügy“

Traduceri autorisate de
Constantin Popp
funcționariu la „Albina“ din Sibiiu.

Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu**, cea dintâiu cu prețul de **3 cor.**, ear' cea din urmă cu prețul de **1·50 cor.**

Săpunul Schicht

cu marca:

„cerb“ ori „cheie“

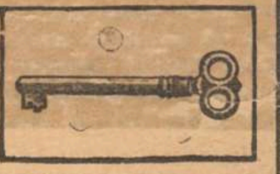

e cel mai bun, mai spornic și prin urmare cel mai eftin. E liber de substanțe stricăciόse.

Se capĕtă pretutindenea! (5) 31—46

!! La cumpĕrare sĕ se observe, ca fie-care bucată de săpun sĕ fie provĕdută cu numele Schicht și cu o marcă de sus. !!

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 23 Sibiiu, Marţi 29 Februarie (14 Martie) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi insertiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Amicii nostri.

Sibiiu, 13 Martie n.

Cu patruzeci de ani în urmă, la 1865, apăruse în Londra o carte mare, cam de 600 pagine, scrisă în englezeşte de un autor de pe atunci, cu bun nume, de *Charles Boner*.

Cartea vorbia despre Transilvania. Conţinea deci o amĕnunţită descriere a Ardealului cu tot ce are şi produce Ardealul.

Cartea a fost scrisă pe basa esperienţelor, impresiunilor şi mai ales a informaţiunilor pe cari autorul şi-le adunase la faţa locului, în Transilvania, unde petrecuse vreme mai lungă, în scopul de a studia ţara şi popórele ei.

În cartea Englezului trebuia deci se vină vorba şi despre Români, după ce erau şi ei *ceva* în Ardeal, mai ales pe la anii 1863—65, şi produceau şi ei ceva, dacă nu alta, cel puţin cătane bune pe séma domnitoriului!

Dar' Englezul se pare că de astădată nici n'a fost Englez, scrupulos, [illegible] os din cale afară [illegible] tă viaţă de om, cu [illegible] perficială. Căci iată [illegible] sa despre Românii [illegible] care din cele mai [illegible] format majoritatea [illegible] ţeră' acésta.

„Românii n'au nici o noţiune de drept“ (have no notio of right).

„Românii înclină spre incendiarism“ ([illegible] incendiarism).

„Românii sunt lacomi după slujbe“ (their avidity for office).

„Românii *sunt mari tâlhari de cai şi de vite*“ (great horse aut cattle steaters).

Şi aşa mai departe. Nu mai continuăm cu citarea, pentru-că putem sĕ dăm de graţiosităţi şi mai frumóse decât cele reproduse.

Lumea care ne cunóşte, — şi din voia lui Dumnezeu a fost şi este şi lume care bine ne cunóşte, — se va fi întrebat sigur şi atunci, când a apărut cartea, cum se va întreba şi astăzi, că ce studii a putut sĕ facă Englezul la faţa locului asupra Ardealului, când în cartea sa se cuprind lucruri cari se bat atât de evident în capete cu adevĕrul? Pentru că numai unul care nu ne cunóşte absolut de loc póte sĕ scrie despre noi aşa cum a scris Englezul!

Dar' enigma ni-o deslégă însuşi Englezul, în cartea despre care e vorba, unde în prefaţă îşi esprimă deosebita mulţămită faţă de amicii şi domnii din Ardeal, cari au avut bunăvoinţa sĕ 'i dee *informaţiunile* necesare cu privire la popórele din Transilvania, la firea şi însuşirile lor. Şi cine erau acesti esacţi informatori ai Englezului? Următorii: *Dr. Teutsch*, mai târziu superintendentul Saşilor, *I. C. Schuller*, mare istoric al Saşilor, Friedrich *Müller* şi alţii, dintrĕ amicii nostri din Ardeal.

Va sĕ zică, vecinii nostri, cari ne cunosc fórte bine, au aflat cu cale sĕ ne descrie aşa în faţa Englezului cum ne-a zugrăvit apoi el în cartea sa, pentru-ca lumea sĕ creadă că întru adevĕr astfel suntem, sĕlbatici, incendiari, hoţi de cai, ear' nu aşa cum de fapt suntem!

Dar' asemenea esemple de binevoitóre purtare faţă de noi, — poporul cel mai numĕros din Ardeal, — am puté sĕ înşirăm mai multe, din tóte epocele, ori aprópe din tóte. Nu ne e însĕ de nici un bine sĕ reîmprospĕtăm lucruri neplăcute, atât nouĕ, cât şi amicilor nostri. Vrem numai sĕ dăm de ştire acelora pe cari îi priveşte, că le ştim tóte, le cunóştem tóte, şi le ţinem tóte în evidenţă. Fie deci precauţi şi nu înmulţéscă numĕrul lor cu altele próspete, tot aşa de rĕu aplicate ca cele din trecut. Pentru-că ni-se pare că informarea *„esactă“* a lumii din afară asupra trebilor nóstre interne sĕ începe earăşi. Şi sĕ începe *din Sibiiu*. De aici s'a scris adecă nu de mult prin foile din capitală, cât de nemulţămite sunt cercurile politice române din Sibiiu cu faptul, că deputaţii români din dietă au hotărît sĕ se înţelégă în clubul lor parlamentar *ungureşte* cu Slovacul şi cu Sêrbul, lucru despre care *cercurile politice române din Sibiiu nu ştiu absolut nimica*. Pe cercurile politice române din Sibiiu prea puţin le importă, că deputaţii români cum se înţeleg cu ceilalţi, în care limbă, şi că de es. în restaurant cum se înţeleg cu personalul de serviciu, că mănâncă ori nu mănâncă bucate ungureşti etc., ci le importă numai aceea, că deputaţii români *cum se vor purta în dietă, apĕra-vor acolo cu demnitate şi cu pricepere causa naţională română ori nu*. Altă grijă cercurile politice române din Sibiiu nu au, precum prea bine ştie acela ori aceia cari *din Sibiiu* au dat informaţia de sus.

Atunci de ce au dat-o? In scopul în care s'au dat şi înainte cu 40 de ani informaţiuni *„esacte“* Englezului, pentru-ca sĕ scrie despre noi aceea ce am reprodus. S'au dat în scopul de a ne presenta lumii din afară ca ómeni politiceşte necopţi, cari abia am făcut un pas în politica reală şi ne-am şi desbinat şi certat, pentru lucruri de nimica. Luăm act despre noul semn de dragoste, şi 'l trecem la dosar.

Crisa. Sunt apróp e două luni de când a isbucnit crisa ministerială şi tot nu se ştie cum se va resolva. Fapte positive nu se cunosc, ci numai combinaţiuni, pentru cari rĕspund cei ce le fac. Din faptul, că Wekerle a avut zilele trecute o lungă întrevedere cu contele Andrássy şi cu Darányi se scóte combinaţia, că unul dintrĕ acestia va fi însărcinat cu formarea noului cabinet, de-şi e ţinut la suprafaţă ca omul viitoriului şi Láng Lajos. Se aştéptă, ca contele Andrássy sĕ fie chiămat de nou la Viena, în cursul sĕptĕmânii acesteia, dar' se aştéptă şi aceea, că M. Sa sĕ soséscă în curînd la Budapesta.

Dieta, după ce în şedinţa din 8 Martie a ales unele comisiuni, s'a prorogat earăşi, până la formarea noului cabinet, după ce în lipsa guvernului responsabil, nu póte sĕ funcţioneze. Se menţine de altcum şi combinaţia, că soluţia care se va da are sĕ fie disolvarea de nou a parlamentului ungar şi ordonarea alegerilor noue, un drept al Corónei, pe care nu 'l contestă nici oposiţia unită. Intrebarea e numai, că ce guvern sĕ conducă alegerile? Ací pare a fi ascunsă greutatea situaţiunei.

Spre pace?...

Patrusprezece luni a curs şiróie de sânge pe câmpul rĕsboiului dintrĕ Rusia şi Japonia, purtat cu eroism şi jertfe cum dór' nici un rĕsboiu nu s'a mai purtat până acum, şi în cursul acestor multe luni oştirile ruseşti au trebuit sĕ trécă din derute în derute, pentru-ca la urma urmelor provocătorii nenorocitului rĕsboiu sĕ se plece şi sĕ — cugete la încheerea păcii. Dacă Chinciu, Liaojang, Port-Arthur şi alte câteva lupte mari perdute de Ruşi n'au fost de ajuns pentru a înţelege cei din jurul ţarului, că în oştirile japoneze au dat de un contrariu imposibil de învins, un contrariu care de la comandantul suprem până la cel din urmă gregariu ştie că în rĕsboiul acesta se jertfeşte *pentru libertatea şi gloria patriei sale*, — póte că epocala derută de la râurile Hun şi Sa şi de la Mucden (capitala Mandjuriei) îi vor face s'o înţelégă acésta. Cel puţin aşa transpiră din o telegramă din Londra dto 11 Martie nou a ziarului „Daily Graphic“, de cuprinsul că: „ministeriul de esterne al Rusiei a dat guvernului francez a înţelege, că *ţarul ar fi aplecat sĕ intre în pertractări pentru imediata încheere a rĕsboiului*, condiţionând că s'ar puté da pertractărilor o basă acceptabilă“.

Adevĕrat, că numai cu o zi mai nainte ştiri din Petersburg vestiau că în curênd se vor trimite lui Kuropatkin alte 500.000 de ostaşi spre a continua rĕsboiul, ba o ştire spunea chiar că însuşi ţarul va merge pe câmpul de rĕsboiu şi se va pune în fruntea oştirilor, dar' ştiri de acestea *acum* cu greu mai pot fi luate în serios. Mai ales nu, dacă se va fi întêmplat deja catastrofa cernirării oştirilor ruseşti de pe câmpul de rĕsboiu, cum prevedeau deja rapórtele de Vineri şi Sâmbătă. A nume: Din sus de Mucden calea de retragere e ocupată de óstea generalului *Nogi*, care a tăiat deja linia ferată ce duce de la Mucden la Tienling (pe unde aveau sĕ se retragă oştirile ruseşti); de la sud prin mers forţat şi peste putinţă de a fi putut fi oprită a înaintat armata lui *Kuroki* şi *Kavamura* şi a ocupat oraşul Fusun, care fusese destinat ca direcţie a retragerii oştirilor ruseşti; armata lui *Oku* după ce a luat Vineri în stăpânire oraşul Mucden a plecat sĕ ajungă din dos oştirile ruseşti; *centrul japonez*, de sub comanda marşalului *Oiama* (comandantul suprem, Moltke al Japonezilor) încă a plecat sĕ iee la gónă trupele ruseşti; ear' trupele de sub comanda lui *Nodzu* stau gata pe şesul de la rîul Ho, spre a întra de nou în acţiune la primul semnal. Astfel, încunjurat şi strîmtorat din trei părţi ca într'un cerc de fer, lui *Kuropatkin* nu i-a mai rĕmas alta de cât, ca abandonând planul de retragere spre nord, sĕ 'şi lase tótă armatura grea şi sĕ cerce scăpare peste înălţimile muntelui Camalin, spre ost de la rîul Hun. Aici, în munţii acestia va urma catastrofa oştirilor ruseşti, de cumva nu va succede lui Kuropatkin, prin vr'o strategie estraordinară, sĕ 'şi smulgă oştirea din cercul de cernirare al Japonezilor.

E de crezut deci, că după atâtea lupte titanice şi jertfe uriaşe, dovedite tóte a fi fost în zadar, şi în préjma unei aşa de epocale catastrofe pentru întrégă oştirea ruséscă de pe câmpul de rĕsboiu, factorii decizĕtori din jurul ţarului sunt aplecaţi acum sĕ facă pace.

Bine ar fi, uman ar fi, sĕ se adeveriască ştirea ziariului englez dată mai sus, şi sĕ se facă odată sfêrşit acestui masacru de ómeni.

Din protopresbiterate.

Sinod protopresbiteral în Sighişóra.

— Raport special. —

10 Martie n.

Sinodul protopresbiteral ordinar s'a ţinut Joi în 9 Martie n. a. c., conform prescriselor Statutului organic. Sinodul a fost bine cercetat din partea membrilor, ceea-ce dovedeşte interes faţă de causele nóstre bisericesti, şcolare şi epitropeşti din acest tract.

Din Sibiiu a luat parte domnul Ioan Baptist *Boiu*, oficial consistorial.

Sinodul a fost deschis de domnul protopresbiter *D. Moldovan* cu următórea cuvântare:

„Onorat sinod protopresbiteral! Onoraţilor şi stimaţilor domni şi fraţi!

Cu ajutoriul bunului Dzeu ne vedem earăşi întruniţi în sesiunea ordinară anuală a sinodului protopresbiteral.

Intrunirea de azi în şedinţa ordinară este a treia şi prin urmare cea din urmă din periodul de trei ani curent 1903—1905.

Datorinţa mea din acest loc îmi impune, ca cu acésta ocasiune sĕ fac o reprivire asupra resultatelor obţinute în decursul acestui period, sĕ relevez cel puţin în liniamente generale cele petrecute în sinul protopresbiteratului nostru, în care preoţimea, învĕţătorimea, comitetele, sinódele şi epitropiile parochiale, sinodul, comitetul şi epitropia protopresbiterală împreună cu mine au lucrat, au muncit la înălţarea sienului nostru cultural tractual.

Inainte de tóte cu deosebită satisfacţiune am onóre a comunica on. sinod protopresbiteral, că în trieniul acesta până acum a dominat pacea şi buna înţelegere întrĕ factorii chiămaţi a conduce naia tractului nostru, pacea care este basa din care resultă şi isvoreşte tot ce e bun şi plăcut lui Dumnezeu şi ómenilor de bine.

Până ce pacea şi buna înţelegere nu va fi bântuită prin pasiunile şi patimile esorbitante omeneşti, până atunci prosperarea continuă a protopresbiteratului nostru este deplin asigurată, şi cu cât forţele conducĕtóre se vor potenţa spre bine, protopresbiteratul nostru se va ridica la nivelul pretins de spiritul timpului în viitoriul cel mai apropiat.

Pot înregistra cu plăcere că şi în acest period s'a zidit o biserică nouă, unele s'au adaptat, altele s'au reparat, s'au pictat din nou, s'au înzestrat cu utensilii, cu ornamente, odăjdii şi cu cărţi bisericeşti, asemenea precum veţi binevoi a auzi din raportul ce se va presenta azi la locul sĕu, două biserici nou zididinde sunt puse în lucrare.

In periodul acesta s'au zidit trei şcóle noue şi zidirea şi adaptarea altor şcóle este pusă la cale. Multe şcóle s'au provĕzut cu recuisitele de şcólă ce lipsiau, cu mobiliar nou, la multe şcóle s'au pus în lucrare înfiinţarea de biblioteci şcolare.

Invĕţătorii an de an se aleg şi se instituie tot cu cualificaţiune mai bună, din care a resultat, că esamenele au fost tot mai mulţămitóre.

Averile fundaţiunilor comunelor bisericeşti prosperézĕ, se administrézĕ în regulă, — multe îmbunătăţiri au făcut bisericilor nóstre fraţii duşi în America, prin colecte şi daruri bisericeşti.

Tractul nostru protopresbiteral nu este cu nici un raţiociniu în restanţă, tóte sunt aşternute spre revisuire, din cari cele mai multe sunt provĕzute cu absolutoriul Preaven. Consistoriu archidiecesan.

Ce priveşte agendele de birou ale oficiului protopresbiteral, partea acésta pentru mine fórte delicată, o las la apreţiare imparţială celor competenţi.

Atâta însĕ dator sunt a comunica on. sinod protopresbiteral, că nimic nu este în restanţă, — pentru protopopul dvóstre nu sunt de lipsă ursorii.

La starea espusă în acest cuvênt de deschidere însĕ nu am putut ajunge din singură puterea mea, ci numai cu ajutoriul laborios şi prompt al organelor subalterne tractuale, cu deosebire al preoţilor conducĕtori, cari bine m'au înţeles, bine au activat, cu dilíginţă au lucrat şi lucră în via Domnului, — posteritatea 'i v'a binecuvênta şi în morminte, pentru-că au cunoscut chiămarea lor şi au lăsat bune urme după ei, urme neperitóre, cari în succesorii lor conştienţioşi nu vor puté desvolta de-cât respect şi reverinţă de pià memorie.

Premiţênd aceste constatări şi lăsând ca raportul ce va urma sĕ vorbéscă mai apropiat, esprim mulţămita mea căldurósă tuturor factorilor şi organelor subalterne, în special onoratei şi iubitei nóstre preoţimi tractuale pentru spriginul eficace ce mi-a prestat în conducerea protopresbiteratului, şi o poftesc şi pe viitoriu a lucra cu acelaşi zel şi devotament în agrul lui Christos pentru prosperarea acestui tract protopresbiteral.

In fine mulţămind lui Dzeu, care ni-a dat putére, ni-a arătat lumina, — şi rugându-l ca şi în viitoriu sĕ fie cu noi şi cu sfânta causă a protopresbiteratului nostru, şedinţa presentă a sinodului protopresbiteral o declar deschisă.“

Constituindu-se sinodul, preotul Ioan Muntean dă cetire raportului general al oficiului protopresbiteral despre tóte afacerile petrecute în anul trecut în protopopiat. Raportul vast şi binecompus se ia cu plăcere spre ştire. La desbaterea specială iau parte membrii I. B. Boiu, Ioan Baciu şi Ioan Popa. Cel dintâiu pofteşte preoţimea a combate din rĕsputeri convieţuirile ilegale (concubinate), ce se ivesc mai cu sémă întrĕ neorustici. Insistă apoi a se înfiinţa în tóte parochiile tractuale biblioteci şcolare spre luminarea poporului (până acum esistă numai şese biblioteci).

Protopresbiterului i-se votézĕ pentru zelul neobosit şi priceperea cu care conduce tóte agendele, mulţămită protocolară.

După comunicarea mai multor hotărîri consistoriale se aleg douĕ comisiuni: pentru censurarea raţiociniului fondului protopresbiteral şi al şcólei centrale.

Aflându-se ambele în deplină regulă, se dă epitropiei absolutoriul.

Asemenea se apróbă budgetele pe anul 1905.

Starea *fondului protopresbiteral* este de 6003 cor. 37 fil.

Fondul şcólei centrale Zaharia Boiu, asesor consistorial, care a fost înfiinţat la 1892 de asesorul consist. protoiereu *Z. Boiu*, distinsul fiiu al Sighişórei, şi apoi augmentat de dînsul şi alţii, a ajuns cu 31 Dec. 1904 la suma de *2815 cor. 63 fileri.*

Nobila menire a acestui fond este a se înfiinţa cu timpul în oraşul Sighişóra o şcólă centrală a tractului, ear' sinodul ppresbiteral din anul trecut, onorând memoria fericitului fundator, a decis unanim, ca fondul sĕ pórte numele preameritatului bărbat.

Intrĕ propunerile făcute merită amintire cea următóre a dlui I. B. Boiu: „Comitetul protopresbiteral se însărcinézĕ a studia cestiunea augmentării fondului şcólei centrale, creându-se noue isvóre de venit, şi a vení a proximul sinod cu propuneri concrete în causă“. Propunerea s'a primit cu unanimitate.

Eshauriată ordinea zilai, presidiul în termini aleşi mulţămeşte membrilor pentru interesul arătat şi cu acéstă ocasiune şi închide şedinţa întrĕ vii aclamări.

Intrunitu-ne-am apoi la masa ospitală a şefului tractual, petrecênd în veselă disposiţie. Toastele n'au lipsit. Primul l'a ţinut protopresbiterul pentru Inaltpreasfinţitul Domn archiepiscop şi metropolit, care conduce naia bisericei cu mână tare şi braţ înalt. Preotul I. Baciu închină în sănĕtatea dlui protopresbiter, care 'şi împlineşte cu demnitate greaua sa chemare. Dl I. B. Boiu toastézĕ pentru preoţii şi învĕţătorii tractuali, dorind sĕ fie şi în viitoriu stâlpii progresului. Mai vorbeşte parochul N. Doctor pentru dómna protopopésă, model de virtute, în fine părintele I. Herţóga pentru familia Boiu.

Ne-am despărţit apoi în convingerea, că în acest tract este pusă o solidă basă pentru înaintare pe tóte terenele.

Deci înainte cu Dumnezeu!

Un membru sinodal.

Causele demoralisării poporului nostru.

Sub titlul de sus publică *„Viitoriul“* din Cernăuţ un articol bine simţit, pe care 'l reproducem în întregime, potrivindu-se el fórte bine şi la raporturile de traiu şi de purtare ale unei părţi din poporul nostru rural. Articolul e următoriul:

De mult n'am prins péna în mână cu atâta grózĕ ca astădată, când voiu a scrie despre causele demoralisării poporului nostru. Şi gróza acésta îşi are causa sa: *adevĕrul ustură.* Ear' voind a descoperí un rĕu şi a 'l sana, a 'l vindeca, trebuie sĕ spui purul adevĕr, chiar cu risicul sĕ-ţi faci inimici. Dar' óre drept e, că poporul nostru se demoralisézĕ? Drept e că pe zi ce merge e tot mai rĕu? Şi în ce stă demoralisarea lui? Din ce punct de vedere e mai rĕu de cum au fost părinţii lui?

Iată, tot atâtea întrebări la cari trebue sĕ ne dăm séma a rĕspunde lămurit, pe basa observaţiunilor intuitive, nu după informaţiuni câştigate din spusele altora, cari pot fi adevĕrate, dar' pot fi şi lipsite de adevĕr.

Sĕ privim numai la sate, şi ce vom vedé? Vom vedé că bunăstarea de odată fuge de cei mai mulţi ómeni de ai nostri; casele şi moşiile erezite de la părinţi nu mai rĕmân moştenire fiilor, ci trec în mâni străine; obiceiurile cele bune, la cari ţineau cu atâta sfinţenie părinţii nostri, nouĕ ni-se par obiceiuri próste, vrednice de nişte ómeni proşti, cum au fost ei; chiar şi portul ni-l'am lăsat — pe multe locuri chiar şi limba ni-o impristiţăm de nu mai samănă a fagure de miere, cum era odată, când ieşia de pe buzele părinţilor nostri; pómele prin grădinile vecinilor nostri nu mai stau nesburătărite de copiii nostri; otăvile şi fênaţele vecinilor nu mai pot sta nepăscute de vitele nóstre; bostanii şi napii din ogórele vecinilor nostri trebue sĕ fie gustate mai întâiu de vitele nóstre, apoi de ale lor; copiii nostri în loc sĕ dórmă nopţile şi sĕ créscă, tóte nopţile bat uliţele, şezătorile, grădinile ómenilor, şi vin numai în zori de zi acasă, dorm puţin şi a doua zi 's — ca fierţi; fetele nóstre visézĕ numai podóbe, feciorii numai tăbac şi rachiu, ear' pentru câştigarea acestora fac tare puţină deosebire întrĕ „al tĕu“ şi „al meu“. Părinţii, ca părinţii, îi mai mustră, îi mai învaţă, le mai dau şi bună pace, că-şi zic: dóră nici noi n'am fost mai buni, las, că le va întra şi lor apă rece pe urechi, când vor fi ca noi! Şi la unele gogomănii de ale copiilor închid un ochiu, la cele mai multe amândoi. Astfel se strică tinerul. Apoi tineretul stricat se légă de lume; mulţi trec prin taina căsătoriei, mulţi nici nu vor sĕ ştie de aşa ceva, ci trăiesc prin concubinate, cât trăiesc; când li-se ureşte unul de altul — se dau doi în trei părţi, că acum numai sunt cei doi ce s'au luat ci sunt 3—4! Apoi încep procesele, jurăminte false, închisori, execuţie... şi Dómne apără!

Aceste tóte sunt lucruri triste, dar' adevĕrate. Pe multe, fórte pe multe locuri e chiar aşa. Nu pe tot locul, şi sĕ păzéscă bunul şi înduratul Dzeu sĕ nu fie pe tot locul aşa, că atunci ar fi vai şi amar de noi şi de zilele nóstre. Dar' pe multe locuri e aşa: demoralisare şi rĕutate pe tot pasul. Pe zi ce merge se răresc ómenii cu bună purtare, ómenii morali şi religioşi, ómenii muncitori şi cruţători, ómenii pe cari sĕ te poţi răzima în bine şi în rĕu. Sunt ţinuturi întregi bântuite de aceste rele, unele de tot, altele în parte. Şi rĕul se lăţeşte, şi binele se impuţinézĕ. In unele sate abia afli câţiva ómeni cum se cade, cât de s'ar coborí Dzeu în câte un astfel de sat sĕ caute trei ómeni drepţi, mĕ tem, că sórtea Sodomei şi a Gomorei ar avè o multe sate. Dacă-i aşa — ce-i de făcut? Sĕ nu ne fie milă de atari sate, de atari ţinuturi? Sĕ stăm nepăsători şi sĕ privim cum rĕul se lăţeşte? Sĕ nu punem stavilă rĕului demoralisării?

Ba, da. Datori suntem înaintea lui Dzeu, ca noi cei-ce ne simţim tari, sĕ ajutăm celor slabi sĕ se ridice din noroiul în care s'au cufundat, sĕ-i spălăm de noroiu, sĕ-i luăm în mijlocul nostru şi sĕ veghiem, sĕ nu mai poticnéscă.

Dar' de unde a venit şi vine óre demoralisarea acésta, rĕul acesta peste poporul, nostru, care e causa lui? Căci fără a ştí rĕdăcina şi începutul rĕului, vindecare nu se póte.

„Aplecat este omul din tinereţele sale la cele rele“, zice sf. scriptură cu drept cuvênt. Ear' pe lângă aplecarea acésta a mai venit şi pilda rea, dată de toţi veneticii, cari au venit pe la noi. Pe unde au ajuns acei venetici, au infectat de vicii tineretul — ca mai aplicat spre demoralisare. Şi urmările se vĕd, nu mai trebue căutate cu luminarea. Dar' puhoiul de străini şi desmoşteniţi din tótă lumea nu a încetat, vin mereu:

„Curg duşmanii în puhoiu
Şi s'aşézĕ pe la noi;
Şi cum vin cu drum de fier,
Tóte cântecele pier,
Sbórĕ paserile tóte
De négra străinătate“...

Şi unde se aşézĕ, ca nişte lăcuşte mâncă tot, averea şi omenia nóstră, aşa că după câţiva ani:

„Numai umbra spinului
La uşa creştinului.“ —

Astĕzi putem zice despre poporul nostru românesc:

„Vai de biet Român săracul
Indărăt tot dă ca racul
Nici îi merge, nici se'ndémnă,
Nici îi este tómna, tómnă,
Nici e vara, vara lui,
Şi-i străin în ţara lui. —“

Ştiind atâta, ştim aprópe totul. Străinii au adus moravurile cele rele, pe cari le-au sămănat şi răsădit în poporul nostru cel blând, care la inundarea acestui pohoiu era ca o cétă de îngeri pămênteni, ear' azi....? Vedeţi cum e azi pe multe locuri. Rar mai afli poporul nostru undeva atât de viguros, cu atât de bune moravuri, cu aşa stare materială azi, precum fu înainte de venirea străinilor şi a lĕpădăturilor altor neamuri.

Dar' ce e de făcut, ca sĕ se încuibeze în poporul nostru earăşi bunele moravuri ce le aveau părinţii nostri? Ce sĕ facem, ca sĕ se desrădăcineze din el relele, ce prind a-şi virî rădăcinile tot mai adânc în popor?

Lucru se recere, lucru mult.

Mai întâiu şi întâiu de tóte trebue sĕ convingem poporul, că moravurile aduse de străini nu sunt bune, ci sunt păgubitóre, şi deci sĕ se întórcă cât mai în grabă la moravurile cele bune ale părinţilor nostri. Sĕ le dovedim, că nu numai spre binele nostru, al cărturarilor este, ca sĕ părăséscă acele moravuri urîte, ci mai vêrtos spre binele lui. Că el, poporul este care sufere mai întâiu, şi apoi noi toţi, dacă el sărăceşte în avere şi în moralitate. Sĕ 'l convingem, că decăzênd moraliceşte, decade nesmintit şi materialiceşte, ear' celui decăzut şi moraliceşte şi materialiceşte, nu-i mai rĕmâne de cât traista de cerşitoriu şi băţul pribegiei, ori uşa închisorii, dacă nu a casei pentru alienaţi. Aici nu mai este alegere. Cel căzut moraliceşte şi materialiceşte nu mai are pe nimeni prietin, tótă lumea îi e duşmană, toţi îl huiduesc, toţi privesc la el peste umĕr, ca la un om stricat, nimeni nu-i mai dă adăpost de cât dóră casa de nebuni ori temniţa.

Ear' de aceste 2 locuri sĕ-i apere Dzeu şi pe duşmanii nostri!

Ca sĕ nu ajungă poporul nostru la acésta stare ticălósă, e de lipsă sĕ 'l ferim chiar de la légăn şi până întră în sinul pămêntului. Pentru aceea a dat Dzeu pruncului părinţi, copilului învĕţătoriu şi *omului preot.* Aceşti trei au de apărat tóte păturile poporului de perire. Acestor trei e încrezut sufletul poporului şi inima lui. Acesti trei au sĕ fie treji pururea întru împlinirea chiemării ce li-e dată de Cel de sus. Armele lor sunt: *învĕţătura şi esemplul.*

Cu aceste arme, dacă le ştiu folosí, pot fi siguri de învingere. Cu aceste arme, acesti trei factori pot transforma într'un pătrar de veac tótă starea morală şi cu ea cea materială a unui popor. Deci aceşti trei factori, dacă se vor ştí folosí de armele date lor de Dzeu, pot schimba în bine starea morală şi materială a poporului nostru. Dubietate nu încape, deóre-ce unde acesti trei factori lucrézĕ cu adevĕrat zel apostolesc întru cele bune, acolo Dzeu îşi revarsă tóte darurile sale cele bogate.

La lucru deci!

Convocare.

P. t. dómnele membre, dnii bărbaţi de consiliu, cum şi alţi binevoitori ai „Reuniunii femeilor române gr. or. din Făgăraş şi jur“ sunt pofţiţi a participa la a *XXVIII-a adunare generală ordinară*, ce se va ţiné *Duminecă, în 19 Martie c. n.* la orele 3 p. m. în localul şcólei confesionale gr. or. din Făgăraş.

Obiectele:

1. Deschiderea şedinţei.
2. Cetirea raportului general.
3. Presentarea şi cetirea raţiociniului.
4. Censurarea raportului şi raţiociniului.
5. Curenţii.
6. Inscrierea de membre noue.
7. Propuneri diverse.
8. Inchiderea şedinţei.

Făgăraş, 6 Martie 1905.

Maria Dan, *pres.*
Ioan Berescu, *secretariu.*

Biblioteca casinei române din Cluj!

Cluj, 8 Martie n.

De mult îşi propuseră cei chiămaţi, sĕ înfiinţeze o bibliotecă în casina română din Cluj. Dar' realisarea s'a amânat din an în an. Abecedarele cele multe, romanele cumpĕrate cu chilograme şi multele cărţi nefolositóre, pline de praf, păreau că moşteniseră pe vecie dulapul în care erau aşezate.

In fine statornica ficţie deveni în acest an realitate.

Venitul ce 'l avù tinerimea din seratele şi petrecerile arangiate îl esploa à esclusiv pentru înfiinţarea şi îmbogăţirea bibliotecii.

Un apel călduros făcut din partea tinerímei către Academia română fù încoronat de un succes strălucit.

Ilustra societate se grăbi a ne trimite 96 volume de cărţi valoróse.

Acest dar marinimos tinerimea nu 'l póte rĕsplăti altfel de cât cu adânci mulţămite. (Şi studiind cu sirguinţă. Red.).

Domnul profesor de universitate N. Iorga încă s'a grăbit a rĕspunde apelului adresat prin donarea a trei cărţi proprii.

Numĕrul cărţilor în anul acesta s'a sporit cu 126 volume şi visul nostru e, sĕ 'l duplicăm până la sfĕrşitul anului, sperând natural, că cei-ce ne iubesc şi pot sprigini biblioteca nóstră nu vor întârzia de a ne da mână de ajutor.

Facem apel călduros către toţi stimaţii autori, a ne trimite din cărţile Dumnialor câte un esemplar, fie din cadrul beletristicei, al ştiinţei sau al filosofiei. Totodată aducem la cunoştinţă onor. public român, că venitul petrecerii ce o arangiazĕ tinerimea universitară acum în 11 Martie a. c. e destinat pentru înflorirea bibliotecii.

Că n'am putut procura mai multe cărţi pe parale, causa e de aflat în aceea, că studenţimea e lipsită de mijlóce materiale, şi pe lângă aceea în resultatul petrecerilor arangiate în anii trecuţi, care a făcut pe mulţi dintrĕ mecenaţii nostri a ne cam uita.*) Dovadă profitul petrecerii arangiate în Novembre, care n'a fost nici mai mare nici mai mic de cât de *22 coróne.*

Sperăm însĕ, că demnii nostri mecenaţi vor uita trecutul şi apreciind presentul mult promiţĕtor, ne vor sprigini după putinţă.

Vasile Glajar, *presedin.*
Voicu Niţescu, *bibliotecariu.*

---

*) Cu tot dreptul. Pentru-că în trecut sume însemnate, cari au fost trimise ca *suprasolvire*, va sĕ zică *esclusiv pentru scopul anumit filantropic*, încă au fost întrebuinţate pentru acoperirea speselor, cari dădeau sume colosale. Nu e corect aşa. Ce se dă ca *supra-solvire*, are sĕ remână *neatacat*, ear' spesele sunt a se acoperí numai din preţul de întrare. Urmézĕ deci, că spesele sĕ fie reduse la minimul posibil, nu sĕ trécă în mii de coróne. Mecenaţii nu trimit paralele pentru sală, musică, decoraţie, c pentru *scopul* petrecerii. Dacă se folosesc şi banii lor nu pentru scop, ci pentru petrecere, nu mai trimit. *Redacţiunea.*

NOUTĂȚI

ersonal. Escelența Sa Inaltprea- nostru Domn Archiepiscop și t *Ioan Metianu* în afacerile i Gozsdu și în alte afaceri a după amiazi la Budapesta.

*

Despărțĕmêntul IV (Sibiiu) al „Asoațiunii pentru literatura română și cultura oporu'ui român" și-a ținut eri adunarea enerală în sala de ședințe a museului istoc și etnografic român din Sibiiu, sub prediul dlui Dr. Liviu Leméryi, directorul espărțĕmêntului. Adunarea a fost bine cercetată.

*

De la Academia Română. Deschiderea sesiunii ordinare de primăvară Academiei Române, care avea sĕ se acă în 21 Martie, s'a amânat pe [illegible] *Martie st. n.*

*

Se eftinesc banii. Nu de mult înregistrarăm știrea că banca imperială din Berlin a redus etalonul de interese de la 3½ la 3%, ear' acum se vestesta din Londra că banca englesă încă a redus etalonul, a nume: de la 3 la 2½ percente.

*

Din statistica emigrărilor. Se raportéză din Hamburg, că în luna Februarie au plecat de acolo spre America 31.047 emigranți (cu 15.401 mai mulți de cât în Februarie a. tr.). De la 1 Ianuarie până la 1 Martie au plecat din portul Hamburg spre America 55.579 (cu 28.082 mai mulți de cât în Ianuarie și Februarie a. tr.) In acest număr ⅔ au fost emigranți din Austria și Ungaria.

*

Coconițelor nu se dă stipendiul! Cu ocasiunea jubileului centenar al universității din Budapesta orașul făcuse o fundațiune de stipendii pentru universitari. Anul acesta venind a se distribui din acésta fundațiune două stipendii de câte 600 coróne, senatul universității le-a conferit unui ascultător al facultății filosofice și unui ascultător al facultății de medicină. Intre concurenți era și o domnișóră universitară, dar' cu tóte că între toți concurenții ea avea cele mai bune atestate, totuși senatul i-a respins cererea, enunțând că numai universitari bărbați pot căpăta stipendii din fundațiunea acésta.

*

Ucigașul marelui ducelui Sergie, unchiul țarului, după cum raportéză „Narodni Listy" (Praga) pe basa informațiunii primite de la corespondentul său din Petersburg, e un prinț cu numele *Obolenszky*.

*

Revolte țĕrănești în Rusia. O telegramă din Petersburg raportéză că în câteva ernamente țĕrănimea s'a revoltat și jefuește moșiile marilor proprietari.

*

Panică la un têrg. La têrgul de sĕptămână ce se ține în Marsilia în fie-care Mer, sĕptĕmâna trecută spăriindu-se caii de trăsură au buit prin mulțime, rĕsturnând lcând tot ce li-se punea în cale și pro nd în mulțime panică uriașă. Până a fĕnarea lor au strivit cu copitele șésee ómeni.

*

la comitat. Un nou semn de dragoste ni-s'a arătat astăzi, Luni, din partea ompatrioților noștri Sași. Astăzi s'au luat decă dispozițiuni cu privire la rectificarea listelor alegĕtorilor din comitat, și în comisiunile pentru conscrierea alegătorilor, *cu abatere de la praxa de până acum*, au fost aleși și pentru cercurile curat românești din Sebeș și Mercurea presidenți numai *Sași*, ear' la *Sĕliște* scos pe un membru vechiu român și l'au nlocuit cu notariul *Eberlein* din Amnaș, vezi Dómne ca sĕ controleze inducerea Românilor n liste. La *Cristian*, s'a dat apoi pe față conflictul. In comisiune au fost propuși numai 5 sași. Membrul *N. Ivan*, i-au rugat pe Sași sĕ înlocuiască pe un membru sas cu un român, motivênd, că aci aparține comuna Poplaca ear' în comunele Cristian, Gușterița, Șuramică și Rusciori încă sunt Români.

Dr. Beu a susținut propunerea cu ótă hotărîrea, dar' din maioritatea săséscă u s'a aflat nimenea, ca sĕ țină cont de dreptate și echitate.

Propunĕtoriul după votare — a părăsit ședința, în care păreri, cari nu promovéză nterese săsești și așa nu se pot validita.

După depărtarea dlui N. Ivan, dl Dr. lie Beu a mai făcut două propuneri analoge, ar' membrii sași au rĕmas consecvenți în a gnora justele pretensiuni ale Românilor.

Necrolog. Infrânți de adâncă durere anunțăm că bobocelul cel scump *Titus Blaga* a trecut dintrĕ frățiorii sĕi patru în ceata îngerașilor, Vineri în 18 Febr. st. v. a. c. la 11½ ore a. m., de abia la începutul surisului sĕu nevinovat, în etate de 8 luni. Inmormêntarea s'a făcut Duminecă în 20 Febr. st. v. a. c., după amézi la 2 ore, lângă Sf. biserică din Jibert, prin preoții fungenți: Samoilă Popoviciu din Valendorf și moșul micului decedat Ioan Mihailă din Dăișóra. La înmormêntare a asistat întreg poporul românesc și o parte din sași. Odor scump și drag! Rógă-te împreună cu semenii tĕi pentru mângăierea iubiților tĕi neconsolați! Jibert, în 23 Febr. st. v. 1905. Ioan Blaga, preot gr. or. cu soția Maria n. Mihailă, ca părinți; Victoria, Romulus, Lucreția și Remus Blaga, ca frați; Ioan Mihailă, preot cu soția Maria n. Lupu, Ioan Blaga, fost învĕțătoriu și cantor cu soția Maria n. Cojocariu, ca moși; Ioan Hațegan, învĕțătoriu, ca naș.

*

Din nenorocirile causate de bețíe. Servitoriul unui proprietariu din comuna ungurésca Pi[illegible] în una din zilele trecute avênd sĕ ducă un car de lemne, s'a oprit la o crișmă și s'a îmbĕtat tun, apoi a mânat mai departe. Amețit fórte de beutură a căzut din vârful carului între cai și trecênd carul peste el i-a sdrobit capul și i-a retezat piciórele. După agonie de câteva ceasuri nenorocitul a murit apoi.

Cum se face în Rusia pacificarea grevistilor? Mercuri (8 Martie) șése mii de lucrători de la fabrica Posnanski din Varșovia se adunaseră la malul unui lac ce se află pe teritoriul coloniei de fabrică, cu scop de a pleca apoi sĕ înainteze direcțiunii fabricei un memorand al dorințelor lor. Deodată s'au deschis însĕ porțile și trupe de cazaci chămați pe telefon au năvălit asupra lucrătorilor, tăind cu săbiile fără nici o crutare. Multe sute de inși au fost împinși în lac, unde s'au înecat, ear' numĕrul celor striviți sub copitele cailor și masacrați cu săbiile e încă și mai mare. Nu e nici o mirare deci, că în diminéța următóre barbariile acestea au fost rĕsbunate prin aruncarea unei bombe în edificiul fabricei, pe urma căreia portariul și-a perdut viața, ear' mulți alții au îndurat răniri grave.

*

Liferare de sĕmânță pentru stat. Secretariul de stat în ministeriul de agricultură, dl Géza Maktalvay, însoțit de directorul bunurilor regale, dl Ioan Șerban, a visitat zilele trecute stabilimentul central al magazinului de sĕmânță c. și r. de curte Edmund Mauthner din Budapesta (strada Rottenbiller nr. 33) și comandă o cantitate mai mare de sĕmânță de trifoiu roșu pentru stat. Cu ocasiunea acésta domnii numiți visitară cu interes întreg stabilimentul, în care în sesonul de primăvară 140 persóne îndeplinesc espedarea semințelor.

Furtună și grindină. Pe la Canija-unguréscă a bătut Mercuri după amiazi grindină în așa abundanță, în cât a acoperit drumurile cu strat în grosime de trei centimetri. Inainte de ea fusese furtună mare, ca pe timp de vară, ear' în urmă a urmat povoiu.

*

Faliment mare în Viena. Tovărĕșia „Apollo" a întreprinzĕtorilor de edificări a dat faliment cu pasive de *2,600.000 de coróne*. Față cu acestea activele fac 3,300.000, în care sumă se cuprinde însĕ și o pretensiune de 400.000 de coróne, neincassabilă, și casa proprie a tovărĕșiei în preț de 2½ milióne, așa că activele curate abia dau 400.000 de coróne.

Posta redacției.

Crețu. Ai tótă dreptatea. S'a făcut greșală mare că n'ați fost invitați la actul de serbare. Dar' credem că lucrul nu s'a făcut în mod intenționat, ci din o simplă scăpare din vedere. N'aveați de cât sĕ faceți atent pe dl protopresbiter și el lua mĕsurile de lipsă. Acum e de prisos sĕ mai bateți toba mare.

Teatrul orășenesc.

Luni (13 Martie): Ronacher Abend.

Studiu din sfera iconografiei orientale

De Dr. Miron E. Cristea.

(Fine)

11. *Pelicanul* represintă pe Christos. De el se zice, că și deschide intestinele, ca sĕ-și nutréscă puii, sau sĕ-i invie. După o legendă (Kraus) avea sĕ nutréscă puii cu sângele sĕu. Ornament folosit mai ales în brodăriile bisericești din apus.

12. *Peștele*, pe lângă că simbolizéză pe Christos — mai represintă acum pe credincioșii cari numai prin botezul cu apă intră în lumea și viéța cea adevĕrată. Ioan XXI, 13.

13. *Porumbul* cu nimb = Duhul sfânt. Când sunt 7 = cele 7 daruri ale Duhului sfânt. Când are ram de maslin în cioc — pacea eternă. Vezi pag. 195. Porumbeii erau aplicați și în ornamentația Persilor.

14. *Scorpia* = simbolul rĕului.

15. *Șarpele* = simbolul rĕului, al ispitei. Pe icóna căderii în pĕcat a lui Adam e încolăcit în jurul pomului. In apus se află la șarpe une-ori un cap de femeie „de virgine" (în un manuscript), altă dată are un cap de june. In un alt manuscript italian are șarpele 2 capete de om. Unul se uită la Adam, altul la Eva. Lângă rĕstignire ori lângă sfta Maria e diavolul, care a sedus pe Adam și pe care Maria prin nașterea lui Iisus l'a sdrobit. Șarpele de fer, ridicat sus pe [illegible] judică pe Christos rĕstignit, căci vindecă ranele ómenilor. „Precum Moise a înălțat șarpele în pustiu, așa trebue a se înălța fiul omului." Ioan III, 14.

16. *Șopârla*, un animal, ce se întinde la sóre, caută lumina, de aceea se face mai ales pe [illegible].

17. *Țapii*, caprele, simbolul *pĕcatului* și al satanei, contrariul de la miei. „Buhele vor umplea casele lor. Acolo vor locui [illegible] și caprele pĕróse, acolo vor juca, și lupii vor urla la [illegible] lor." Isaia XIII, 21—22. Christos va despărți la judecata din urmă oile din capre.

18. *Vasiliscul* și vipera, un bălaur monstru cu trup de șopârlă, códă lungă, ca la șarpe, picióre multe, cap cu créstă, ca la cocoș. *Semnul satanei.* Se face ca ornament pe covóre și padimente, spre a simbolisa triumful credincioșilor, cari calcă preste el. Psalm 91, 13. „Pe lei și viperă vei păși; lei tineri și bălauri cu piciórele vei călca."

19. *Vulturul* — pe lângă că-i simbolul ev. Ioan, mai este, din causă că sbóră prin regiuni: 1. Simbolul *iubirii lui Dzeu* (II Moise XIX, 4: „Voi ați vĕzut.... cum v'am purtat pe voi ca pe *aripi de vultur* și v'am adus la mine"; V—XXXII, 11: „Precum vulturul.... plutește preste puii sĕi, își întinde aripile sale, îi ia, îi pórtă pe aripile lui: așa-l conduse Iehova singur pe Iacob"...) Fiind că sbóră în sus e și simbolul *evlavioșilor creștini.* 2. E simbolul *puterii* și al *tăriei.* Ezech. XVII, 3—10. 3. Al *înoirii spirituale* și al *renașterii.*

In unele biserici din România găsim *vulturi cu 2 capete.* Așa la Domnița Balașa. Asta provine de acolo, că Impĕratul Leopold II. al Austriei a dat descedenților familiei Basarab-Brâncoveanu titlul de prinți ai Austriei. De aceea aflăm în emblema lor vulturul cu 2 capete, ca și în emblema Habsburgilor și a familiei Romanov (Rusia), cari considerau pe Brancoveni de nae a lor. In opul „Les princes Basaraba de Brancovan" 1889 este emblema lor reprodusă în colori. Acolo aflăm vulturul cu 2 capete. La Domnița Balașa sunt ctitori.

In biserica sf. apostoli din București este între ctitori Stefan Cantacuzino (1750, soția lui a fost dómna Păuna Grecianu). In emblema lui earăși găsim vulturul cu 2 capete. (Vezi între tablourile dlui Stefan D. Grecianu, București.)

Unele plante și simbólele lor.

1. *Lilia* = *Crinul*, curățenie, castitate.

Crini cu câte 3 flori aflăm sub archangelii Mihail și Gavriil

[illegible] stă un apostol între câte 2 arbori. Asemenea [illegible] San-Marco. Arborii sunt mai înalți, de [illegible] anume.

[illegible] apostolilor. La San-Marco (Venetia) sub [illegible] sfinți. Printre ei e câte un tufiș [illegible] XII); ear' în jurul tuturor merge o [illegible] floricele cu câte 6 petale.

[illegible] trece Christos, fără sĕ deschidă pórta încuiată = [illegible] „Pórta acésta va sta închisă, și nu se va deschide, și nimenea nu va intra printr'însa, căci Iehova a intrat printr'însa; de aceea va sta închisă". Esechil 44, 2, și 43, 1, Ps. 118, 20.

5. *Iedera*, fiind tot verde însemnéză viéța veșnică.

6. *Laurul* = semnul biruinței.

7. *Pomul de mandule* = sublimitatea misiunii preoțești, de aceea se pune în mâna unor preoți din legea vechiă. Preotul trebue sĕ fie ca și mandula. In afară strict, energic, ca coja, ear' în internul sĕu dulce, ca miezul. Sîmbure dulce în cója tare, însemnéză și incarnațiunea lui Christos, care de aceea se cuprinde une-ori în o mandorla. (Vezi pag. . . .).

8. *Frunză de maslin* = pacea creștinéscă și ori-ce faptă bună. In biserica sfântului Apollinare nuove din Ravena, zidită de Teodosie, regele Goților, e acest sfânt în mijlocul unei păduri de maslini [illegible] predică poporului, represantat prin [illegible] oi. (In tabloul schimbării la față sunt ca 3 oi, cei 3 apostoli presenți).

9. *Mĕrul* represintă primul pĕcat; de aceea se pune adese-ori în mâna Mariei. După [illegible] și peste tot în Grecia se zugrăvește pomul raiului, ca *smochin* ([illegible]), ce fiind fructele lui fórte dulci și multe. Cartea facerii nu indică soiul pomului cunóșterii binelui și a rĕului.

In mănăstirea sf. Grigore (Atos) e pe acésta icónă pomul de orange, portocale. Adam și Eva aici n'au buric, (semnul nașterii din mamă) nici genitalii. Asemenea puține pictori îi represintă pe protopărinții noștri nainte de cădere. Dar' la Facere se zice, că după mâncarea din pomul oprit li-s'au deschis ochii și au vĕzut că sunt goli. Deci goliciunea lor a trebuit sĕ fie și nainte de pĕcat.

In Italia încă sunt în us pomul de portocale și smochinul.

In Burgundia și Champagne, unde portocalul nu 'i cunoscut; ear' smochinele nu se fac dulci, ocupa *vițe de vie* locul lor.

In Normandia aflăm *mĕrul*, care acolo e fórte lățit. Aiurea obvine și *cireșul.*

Deci soiul pomului variéză după țeri. Asemenea și după timp; deci când e unul, când alt pom la modă. — In v. XII smochinul, în v. XIV mĕrul, în v. XVI cireșul.

10. *Pomul genealogic. Iesei*, tatăl lui David, dórme culcat. Din spatele ori peptul lui rĕsare un pom, care se ramifică, două ramuri sunt mai mici; unul e mai puternic, crește în sus. Strămoși ai lui Iisus, șed pe crengi, regii Evreilor, de la David până la Iisus, a cărui naștere e în vêrf. „Toiag din rădăcina lui Iesei și flóre dintr'însul, Christóse ... Din catavasiile Crăciunului. Pe un părete al bisericei din mănăstirea Sucevița încă e acésta ilustrație.

Une-ori stau de ambele părți împleteciți prin crengi prorocii cu profețiile lor; privesc în sus și arată spre Christos. Printre ei se află și înțelepții greci, cari încă se uită în sus.

In așa numita: *Biblia pauperum* încă aflăm acest chip.

11. *Rugul aprins dar' nears* simbolizéză fecioria Maicei Domnului care și după naștere a rĕmas fecióră.

12. *Spicul* represintă pânea vieții. Decorație pe potire. Une-ori e combinat cu vița de vie și struguri.

13. *Trandafirul* = simbolul iubirii.

14. *Vița de vie* = Christos; vinul = sângele lui Christos. Vezi pag. 39, nota *) și pag. ... (la iconostase românești).

Decorațiunile în sculptură și pictură, cari represintă flori, frunze, arbori și chiar flori închipuite, se numesc *arabescuri*.

Nr. 226/1905. [62] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de **protopresbiter al tractului gr. or. Făgăraş,** pe basa resoluţiunei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan din 13 Decembre 1904 nr. 13277 Plen. se escrie prin acésta concurs cu termin de treizeci de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitele din parochia Făgăraş, fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

2. Dotaţiunea protopresbiterală statorită prin conclusul sinodului archidiecesan din 21 April 1900 sub numĕrul protocolului 116 în suma de 1000 coróne, din cari 600 coróne se solvesc din fondul general administrativ al archidiecesei, ear' 400 coróne de la parochiile din tract.

3. Taxele pentru visitaţiunea canonică odată pe an, accidenţii esmisiuni şi asistări la esamene.

Reflectanţii cu cualificaţiunea normată prin §. 53 al statutului organic şi conclusul congresual din 1888 nr. prot. 111 au a-şi înainta cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre la Preavenerabilul consistoriu archidiecesan în Sibiiu până la terminul sus indicat.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral gr. or. al tractului Făgăraş, ţinută în Făgăraş la 24 Februarie 1905 st. v.

President: Notariu:
Ioan Cândea, Ioan Dejenariu.
protopop. adm. prot.

Fên 30 care, prima calitate se póte cumpĕra de la domnul **Daniil Constantin**, paroh în **Ighişdorful-român**, p. u. Bürkös.
(58) 3—3

Nr. 52 1905 [59] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parohiei** vacante **Nevoeş**, protopresbiteratul Devei, prin acésta se escrie concurs a doua oră cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B., pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Cererile concursuale au sĕ se subştérnă în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral instruite conform normelor în vigóre, avênd petenţii a se presenta poporului în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Deva, 19 Faur 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Devei, în conţelegere cu comitetul parohial.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 45/905 [61] 1—3

Publicaţiune.

Filia gr. or. Fişĕr (Sövénség) din protopresbiteratul Cohalm, în 17/30 Martie a. c. dă în licitaţiune publică minuendă **edificarea salei de învĕţământ** gr. or. ale cărui spese de edificare sunt stabilite la suma de **3146 cor. 75 fileri.**

Licitaţiunea se va face verbal şi cu oferte închise la faţa locului, reservându şi comitetul bisericesc dreptul a alege dintrĕ licitanţi pe cel mai acreditat. Intreg materialul necesar la ridicare are a'l da intreprinzĕtoriul cum şi lucrul.

Drept vadiu are a depune fie-care licitant 10% din suma de strigare, care rĕmâne ca cauţiune până la colaudare cu 4% interese.

Condiţiunile de licitare, planul de edificare, preliminariul de spese, se pot vedé la epitropia parochială gr. or. din Fişĕr până la datul licitării.

Fişĕr, în 22 Februarie 1905.

Ieronim Buzea — paroch, esmis consist.
Ioan Bercan — cap. prot. şi adm. al fişerului.
Ioan Dumbravă — epitrop.

Prin **Librăria archidiecesană** din Sibiiu se pot procura următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor. fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor. fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor. fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor. fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

Efeptuirea se póte face în 24 zile.

★

Biblioteca poporală a Asociaţiunii. - -

★ ★ ★

	fil.
1, 2. **Povestiri din viéţa ţeranilor români.** (I şi II,) de *I. Pop-Reteganul*, câte	20
3. **Despre cărţile funduare şi intabulări**, de *Dr. Valer Moldovan*	30
4. **Sfaturi bune.** Trei disertaţiuni, de *Em. Ungurean*, *Dr. Elie Cristea* şi *N. Ivan*	20
5. **Casa părintéscă**, crescătórea indivizilor şi popórelor, de *I. Popea*, fost prof.	20
6. **Despre testament.** Explicarea art. de lege XVI, din a. 1876, de *Dr. V. Moldovan*	30
7. **Posta, telegraful, telefonul.** Noţiuni generale despre instituţiile postale, de *Gavr. Todică*	20
8, 9. **Icóne din istoria Grecilor vechi**, (I, II), de *V. Lazăr*, câte	20
10. **Grădina de legumi**, de *Ioan F. Negruţiu* . . .	30
11. **Cultura cucuruzului**, de *Ioan F. Negruţiu* . . .	20
12, 13, 14, 15, 16. **Ionel.** Principii morale şi creştineşti de educaţiune (I, II, III, IV, şi V), de *V. Gr. Borgovanu*, câte . . .	20
17. **„Astra“.** Informaţiuni asupra scopurilor şi instituţiunilor „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ .	20

Librăria arhidiecesană.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesană.**

„TURNU-ROŞU“, cassă de economii societate pe acţiuni în **Boiţa.**

Bilanţ la 31 Decembre 1904.

Active — Vagyon. Mérleg számla 1904 deczember hó 31 én. **Pasiva — Teher.**

Active — Vagyon		K f	Pasiva — Teher	K f
Cassa în numĕrariu — Pénztári készlet		872·50	Capital de acţii — Részvénytőke	14,015·40
Cambii escontate — Leszámitolt váltók		19,525·—	Depuneri spre fructificare — Gyümölcsöző betétek	4,837·02
Imprumuturi hipotecare — Jelzálog kölcsönök		5,700·—	Cambii reescontate — Visszleszámitolt váltók	6,100·—
Imprumuturi pe obligaţiuni — Kötvény kölcsönök		600·—	Interese transitóre anticipate — Előlegezett átmeneti kamatok .	512·13
Mobiliar — Felszerelés .	483·—		Creditori — Hitelezők	414·06
10% amortisare — leirás 10%	48·30	434·70	Profit curat — Tiszta nyereség .	1,253·59
		27,132·20		27,132·20

Profit şi perderi.

Spese — Kiadás. Nyereség és veszteség számla. **Venite — Bevételek.**

Spese — Kiadás	K f	Venite — Bevételek	K f
Inter. de depun. — Betéti kamatok	140·64	Interese de escont — Leszámitolt váltók utáni kamatok	751·32
Spese Költségek: Porto, diverse etc. — Postadíj, különfélek, stb	276·41	Interese hipotecare — Jelzálogos kölcsön kamatok	456·—
Interese de reescont — Visszleszámitolási kamatok	144 20	Interese de credite personale — Személyes hitelek utáni kamatok . .	38·—
Amortisare de mobiliar — Felszerelésből leirás	48·30	Interese de cont curent — Folyó számla utáni kamatok	174·55
Competinţe de timbru — Bélyeg illeték	14·06	Provisiuni — Jutalék	341·10
Contribuţii erariale — Áilami adók	185·56	Competinţă de scris — irási illeték	301·79
Profit curat — Tiszta nyereség .	1,253 59		
	2,062·76		2,062·76

Boiţa, 31 Decembre 1904 — Boicza, 1904 év Deczember hó 31 én.

Direcţiunea — Az igazgatóság:

rgiu Comsia m. p. **Petru Indriesiu** m. p. **Vasilie Cloaje** m. p.
Ioan Bratilescu m. p. **Ioan Druhora** m. p.

Confrontând aceste conturi cu registrele principale şi ausiliare, le-am aflat în regulă. — Jelen számlákat megvizsgálván, a fő- és segédkönyvekkel összhangzásban találtuk.

[illegible] Martie 1905 — Boicza 1905 márczius hó 9-én. [60] 1—1

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din burueni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de burueni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de burueni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări**, cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie**, precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de burueni. Vinul de burueni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciose a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua dispoziţie**, precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă**. Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte ocalităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, [illegible] 50,0. Tóte aceste se amestecă.

un. dcm. [11] 10—24

Nr. 24 Sibiiu, Joi 3/16 Martie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Politica românéscă.

Sibiiu, 15 Martie n.

Imediat după ținerea conferenței electorale române din 10 Ianuarie n. c. apăruse în Budapesta o broşură întitulată *„Politica naționalistă română“* (A román nemzetiségi politika). Era scrisă de Sebestyén Ede, un pretins cunoscĕtor al politicei româneşti, care în scopul studierii ei a petrecut, pare-ni-se, vreme mai lungă chiar și în România, unde póte că se află și acuma. Lucru care de altcum nu impórtă. Ce impórtă este, că dl Sebestyén nici după „studii amĕnunțite“ făcute în chestia națională română, încă tot nu a ajuns sĕ o cunóscă destul de bine. Ba mai că am puté spune, că nu o cunóşte de loc. Ce sĕ aşteptăm atunci de la cei ce nu au studiat'o nici de cum?!...

Dar' sĕ stăm de vorbă cu dl Sebestyén, care *cunóşte*, ori își închipue că cunóşte bine chestia națională română. Domniasa face în broşura despre care vorbirăm istoricul programelor naționaliste române, cu începere de la 1848 până la 10 Ianuarie n. c. când în conferența ultimă de la Sibiiu încă au fost formulate unele postulate românești în formă de puncte de program, drept întregire a programului național român stabilit la anul 1881, — și din combinarea programelor acestora își scóte conclusiunea asupra politicei românești, care, fireşte, după dsa nu póte sĕ fie de cât *antimagiară, contrară Magiarilor*.

O gréşală cardinală acésta, în care cad toți politicianii și toți scriitorii magiari, cunoscĕtori ori necunoscĕtori ai chestiei naționale române. Pentru-că politica românéscă nu e *antimagiară*, nu e contrară magiarismului, ci e aceea ce trebue sĕ fie, *politică de conservare națională pe séma poporului român din patria acésta.* Și cel ce vede în nisuințele corecte și cinstite de proprie conservare ale unui popor întreg atac îndreptat în contra Magiarilor, ori în contra magiarismului, își dă de gol planurile ascunse, cari merg într'acolo, ca în țéra acésta sĕ nu fie alt popor de cât un singur popor magiar, sĕ nu se vorbéscă altă limbă de cât numai limba magiară, sĕ nu se cânte, sĕ nu se plângă de cât numai ungureşte.

Potitica românéscă totdeuna a recunoscut și recunóşte și astăzi dreptul de *conducere* al naționalității magiare, ca relativ mai numerósă, mai bogată, și în avere și în inteligență, ear' mai ales în aristrocrațime, dar' n'a recunoscut și nu va recunóşte naționalității magiare dreptul de *suprematie* asupra celorlalte popóre din patrie, cari *prin lege* au fost decretate ca egal îndreptățite și ele cu naționalitatea magiară întru tóte.

Acesta e punctul asupra căruia ar fi de lipsă sĕ ajungem la înțelegere. Pentru că noi înțelegem una sub dreptul de conducere și alta sub suprematie, ori suprematisare. Dreptul de conducere e un drept acordat de bună voe, cu comună înțelegere, în scopul, ca sĕ fie eserciat în egală mĕsură față de toți și cu ținerea în vedere a diferitelor interese, pe când dreptul de suprematie e un drept usurpat de unii în detrimentul altora, drept însĕ care durézĕ până atunci, până ține puterea căzută în mânile suprematisatorului, din voia împrejurărilor și a vremilor favorabile pentru el, nu mai mult.

Vor ști frații Magiari fórte bine, că și asupra lor s'au eserciat drepturi de suprematisare, dar' numai până în momentul în care li-a succes sĕ se scuture de acest jug. Politica urmată de ei în acest scop n'a fost din acest motiv politică *antigermană*, ori *antiaustriacă*, ci a fost *politică magiară*, politică de proprie conservare națională.

Și vor ști frații Magiari, cu dl Sebestyén împreună, că în vremile îndepărtate chiar și în chestii de credință esista suprematia unei religiuni asupra altora, dar' numai până ce lumea a ajuns la înțelegerea adevĕrului, că religiunile pot sĕ esiste fórte bine una lângă alta, întocmai cum pot esista și naționalitațile una lângă alta, ca corporațiuni egale, ca societăți cu egală îndreptățire de a fi și de a propaga binele și adevĕrul.

Pe scurt deci, politica românéscă nu e politică de cucerire, ci de conservare. Politica românéscă *nu atacă*, ci *apĕră*. Apĕră drepturile cari compet poporului român din patria acésta, pe basa legilor ungureşti și pe basa legilor naturii. Cine vede în acésta atac în contra Magiarilor, nu vede bine, și se pune în rolul lupului, care s'a supĕrat pe capră și și-a considerat-o de dușmană, fiind-că s'a urcat în copac, pentru-ca lupul sĕ nu o mănânce. Cu broşura dlui Sebestyén de altcum ne vom mai ocupa.

Crisa. *Nici o schimbare în situația politică internă. Coróna încă nu a luat nici o hotărire cu privire la resolvarea crisei, și nici n'a mai chemat pe nimeni la Viena pentru a 'l consulta. Se crede însĕ, că în zilele apropiate vor merge la Viena contele Tisza și contele Andrássy pentru a fi de nou ascultați.*

„Amicii nostri.“ Confrații de la *„S. D. Tageblatt“* rĕspund la primul nostru din numĕrul trecut, asigurându-ne, că *nepoții nu sunt ca moșii*, și că e *neîntemeiată bănuiala* ce le aducem, că informațiile despre pretinsa nemulțămire a cercurilor politice sibiiene române fața cu deputații naționali români din dietă ar fi fost date din cercuri săsești sibiene. Se póte. Dar' nu se vor supăra confrații de la organul săsesc din loc dacă le spunem, că bănuiala nostră, fie și nemotivată, își are isvorul în însaşi purtarea domnilor Saşi, manifestată de o vreme încóce față de noi. N'avem de cât sĕ ne provocăm în privința acésta la cele întêmplate Luni în comitetul central electoral, unde bunăvoința față de noi a mers atât de departe, în cât Românii au fost scoşi chiar și din inofensivele comisiuni însărcinate cu rectificarea listelor electorale. Ce încredere póte sĕ stîrniască în Români o astfel de procedură? De altcum asupra chestiei cu informațiunile vom mai reveni.

Inaugurarea museului „Asociațiunii“.

In adunarea generală a *„Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“*, ținută la 27 și 28 August 1897 în orășelul Mediaș, — adunare în care s'a luat prima hotărîre meritorie pentru ridicarea unei *„Case Naționale“* în Sibiiu, — chiar și cei mai însuflețiți propagatori ai acestui proiect erau de convingerea că va trece cel puțin timp de un deceniu înainte de ce *„Asociațiunea“* va puté ridica și preda destinațiunii sale acest falnic aşezământ.

Multămită zelului desvoltat de comitetul central al „Asociațiunii“, și generosității cu care publicul nostru cult, și îndeosebi ilustrul president onorar al *„Asociațiunii“*, dl *Alexandru Mocsonyi*, a spriginit acéstă frumósă întreprindere națională, — ni-a fost dată bucuria, sĕ putem pune piatra fundamentală a falnicului palat al primului nostru Museu național încă în vara anului 1903. și în tómna din urmă *„Asociațiunea“* și-a și putut adăposti birourile și biblioteca în noua clădire, care peste timp de câteva luni, când vor fi terminate și lucrările decorative ce mai sunt în curgere, se va puté preda destinațiunii sale.

Astfel putem constata cu mândrie, că în timp relativ fórte scurt, de abia 8 ani, ni-a succes sĕ realisăm în condițiunile cele mai mulțămitóre un așezământ cultural de importanță și frumseță deosebită, cum nu l'am mai avut, dar' cum trebuia sĕ 'l avem de mult în virtutea forțelor nóstre naționale-culturale și a rolului la care aspiră poporul nostru în acésta țară.

Nu se putea, ca un popor conștiu de menirea sa națională și dornic de progres, popor care nu numai cu sacrificii, ci chiar prin o continuă luptă cu porniri contrare, susține mii de școle naționale, care și-a întărit și forțele economice întru atât, în cât și-a putut crea peste o sută de institute de bani, — sĕ nu aibă pricepere pentru bunurile ideale ale neamului sĕu, și sĕ

FOIȘÓRĂ

Pețitorii.

Comedie poporală în trei acte de A. L. Ipan.

Persónele:

Prăvilă George, Marta, soția lui, Ileana, fata lui, Dulfan Petru, Mitra, soția lui, Cocu, feciorul lui, Ioan, Drimboiu, birtaș, Căprariul de strajă, Dubașul satului, Un servitoriu, o servitóre, popor, musicanți.

Actul I.

Scena 1.

(O chilie țĕrănéscă, lângă ferésta o masă cu 3—4 óle cu flori. George, om móle, blând; ia o sapă în mână și o caută că ascuțită e? Marta, o muiere aspră, guratecă, cu o straiță în mână, bagă în ea de mâncare. Ileana șede de-o parte și tórce.)

George.

Trebe ș'astăzi sĕ lucrăm,
Sĕ avem, ce sĕ mâncăm.
Cucuruzu-i cât de mare,
Are lipsă de-o săpare.
Marto, vino și-mi ajută,
Că buriana-i fórte multă.

Marta.

Bine, bine, eu voiu face
Precum zici, precum îți place!

George (către Ileana).

Și tu, draga mea Ileană!
Sĕ plivești la buruiană
De pe straturi din grădină,
Că grădina-i de ea plină!

Ileana (cântă la o parte).

Mândru-i lucrul prin grădină
Când plivesc urzici și știr,
Că-n grădina cea vecină
E un pup de trandafir.
Ș'are buze dulci, de miere,
Și sărută cu mult dor,
Și îmi zice cu plăcere
Ileană! cu tin' mĕ 'nsor! (rep.)

(George și Marta stau sĕ plece.)

Scena 2.

(Căprariul intră, sărută mâna Martei și se închină către George și Ileana.)

Căprariul.

Și mai bună ziua!

George.

Bună-ți fie inima!

Căprariul.

Știu c'aveți o fetișóră
Și e 'n anii de mărit, —
Mi-am băgat-o 'n inimióră
Am venit azi la pețit!

Ileana.

Du-te bade 'n calea ta,
Caută-ți alta, — ți-i afla!

Marta.

Fata mea nu-i pentru tine,
Eu mĕ mir (mâniósă) nu ți-e rușine,
Sĕ-ți sui nasul păn' la ea?!

Căprariul.

Eu aşi vrea sĕ fie a mea!
Am și eu — cum știi — o casă,
Ce-i de lipsă, pun pe masă!

Marta (cu batjocură).

Mărăcini de prin grădină!

George (la o parte, cam nĕcăjit).

Pentru-că-i căprariu de strajă,
El se crede că-i cu vază!

Căprariul (nĕcăjit).

O coşară, cu ocară! ha, ha, ha!
Martă dragă, sĕ iți crească,
Mintea ta cea muieréscă!
(Către Ileana): Eu de tine nu mĕ las,
Nu vreau sĕ mor de nĕcaz!

Marta.

Ține-ți gura ș'o ia tula,
Că te scot cu mătura!

Căprariul.

Rĕmâne-ți cu sănĕtate (ese).

Ileana.

Du-te, du-te 'n altă parte!

Scena 3.

(Birtașul intră, la ușă se lovește de căprariul, apoi se închină către toți.)

Birtașul.

Bade George! Tușă Martă,
Am pornit sĕ-mi caut o fată!
Pe Ileana, draga mea,
S'o pețesc sĕ fiu cu ea!
Că voi știți, c'am avuții,
Bine, de mai multe mii,
Sĕ trăim în veselii,
Tot cu lauta la urechiă
Sĕ jucăm tot în părechiă!

Marta.

Cinste mare ș'omenie
Și sĕ faci și bucurie...

George.

Dacă-i de la Dumnezeu,
Fie pe norocul tĕu...

Ileana.

Dar' ești bade 'n căruntețe,
Și pe față tot cu crețe,
Nu mĕ mărit după bine...!

Birtașul.

Sĕ nu-mi seci inima 'n mine!

rĕmână fără un centru cultural, unde sĕ 'şi adăpostéscă relicuiile trecutului sĕu şi productele preţióse ale muncii sale naţionale.

Avem acum, din ostenéla „*Asociaţiunii*“, un asemenea aşezământ, şi generaţiunii de astăzi i-se impune datorinţa de a 'l înzestra în condiţiuni demne de memoria înaintaşilor noştri, cari au pus basele renaşterii şi desvoltării nóstre naţionale, şi de a îngrijí, ca acest aşezământ sĕ rĕmână şi pentru urmaşii noştri un isvor de mândrie naţională.

Prima datorinţă ce se impune în acéstă direcţiune în deosebi conducĕtorilor „*Asociaţiunii*“, este fără îndoială aceea, de a îngrijí, ca şi modul inaugurării Museului sĕ arete şi remarce importanţa instituţiunii nou create şi însemnătatea ei de *focular cultural al întreg poporului român din ţară.*

Condus de aceste vederi, Comitetul central în şedinţa sa din 16 Februarie a. c. a luat hotărîrea de a întruní proxima adunare generală, adecă forul suprem al „Asociaţiunii“, la sediul acesteia în Sibiiu, şi de a face cu acéstă ocasiune inaugurarea festivă a noului ei palat. Şi atât pentru motivul, ca acéstă inaugurare sĕ se pótă face în mod demn şi corĕspunzĕtor importanţei acestei sĕrbători culturale, cât şi pentru a puté pune basele colecţiunilor ce va avé sĕ le adăpostéscă museul în viitoriu, s'a decis, ca cu ocasiunea adunării generale sĕ se aranjeze atât în palatul Museului cât şi în celelalte zidiri ale „*Asociaţiunii*“ o bogată *esposiţiune etnografică şi istorică-culturală*, care sĕ presinte un tablou cât mai complet şi fidel al acelor stări ale poporului nostru, cari incorporéză însuşirile caracteristice ale individualităţii sale etnice, şi sĕ arete totodată şi fasele şi momentele mai însemnate ale renaşterii şi desvoltării sale culturale.

Spre a da sĕrbării proiectate o splendóre mai mare, şi îndeosebi spre a o remarca ca o manifestaţiune unitară a nisuinţelor şi activităţii culturale a întreg poporului nostru, Comitetul central a decis sĕ învite şi alte societăţi culturale româneşti, sĕ 'şi ţină adunările generale în Sibiiu, tot pe timpul esposiţiunii, şi valorósa Societate pentru fondul de teatru român s'a şi conformat cu cea mai mare prevenire şi abnegaţiune acestei invitări.

După cum cetitorii noştri vor puté afla şi din procesul verbal al şedinţei Comitetului central, publicat în „Analele“ Asociaţiunii (nr. I ex 1905), se vor lua disposiţiuni, ca sub întréga durată a esposiţiunii sĕ se arangeze în sala festivă a Casei naţionale, *în fiecare zi conferenţe publice cu proiecţiuni, concerte şi representaţiuni teatrale.*

Ce priveşte îndeosebi esposiţiunea, Comitetul central a stabilit o programă *prealabilă*, care în liniamente mari cuprinde indigitările necesare pentru aranjarea esposiţiei şi de present formézä obiectul studiilor comisiunii instituite anume în acest scop.

Nu încape îndoială, că esposiţiunea proiectată numai în acel cas va puté reuşí pe deplin, dacă Comitetul central va fi sprijinit în lucrarea sa nu numai de totalitatea despărţĕmintelor şi membrilor „*Asociaţiunii*“, ci totodată şi de toţi prietinii înaintării culturale a poporului nostru.

Este prin urmare de interes, ca lucrărilor pregătitóre sĕ li-se dee o publicitate cât mai mare, şi ca pe acésta cale sĕ se angajeze cercuri cât mai largi la întreprinderea proiectată. Din acéstă causă publicăm încă de acum programa prealabilă a esposiţiunii şi rugând organele presei nóstre sĕ o reproducă şi în columnele lor, invităm pe toţi aceia cari se intereséză de lucrarea „*Asociaţiunii*“, şi peste tot de mişcările culturale în sinul poporului nostru, ca deoparte sĕ facă în cercul lor de activitate pregătiri cât mai intensive, pentru înzestrarea cât mai bogată a diferitelor colecţiuni ale esposiţiei, fie prin opere de ale lor proprii, fie prin iniţiarea adunării de obiecte de espus, — ear' de altă parte sĕ comunice biroului „*Asociaţiunii*“ eventualele lor observări şi propuneri pentru lărgirea sau îndreptarea programei prealabile.

Este vorba de o lucrare care sĕ dee unor cercuri fórte largi, atât româneşti cât şi străine, o icónă cât mai fidelă a stărilor, activităţii şi nisuinţelor poporului nostru, ca deoparte sĕ întăréscă în noi înşine conştiinţa forţelor nóstre naţionale şi totodată sĕ impună şi străinilor respectul cuvenit pentru importanţa elementului nostru în acéstă ţară. Nu cunóştem prin urmare Român cult, care sĕ nu fie interesat la acéstă frumósă întreprindere a „*Asociaţiunii*“, şi sperăm deci că nici un fiu credincios al poporului nostru nu o va lipsí de întreg concursul sĕu pentru a asigura reuşita cât mai mulţămitore a esposiţiunii.

Programă prealabilă

pentru esposiţiunea etnografică, istorică şi culturală, care se va aranja cu ocasiunea inaugurării Museului Asociaţiunii în Sibiiu, la 19—28 August 1905.

A. Partea etnografică.

I.

In *localităţile museului* („Casa Naţională“, etagiul I) se vor aranja în salele principale comunicante:

3 mari camere ţĕrăneşti,

împărţite după cele 3 ţinuturi principale locuite de poporul român din ţară: Transilvania, Banat şi Ungaria (comitatele dintrĕ Tisa şi Murĕş).

Obiectele cari se vor aşeza în aceste 3 camere vor presenta mai ales următórele elemente etnogafice:

1. *Poporul ţĕrănesc* şi *portul* sĕu, şi a nume:

a) pe păpuşi în mărime naturală: diferitele porturi mai caracteristice după ţinuturi, gen, etate, ocupaţiune, anotimp şi ocasiuni, şi a nume atât porturi vechi, cât şi moderne;

b) colecţiuni de păpuşi mici îmbrăcate în costume ţĕrăneşti;

c) colecţiuni de fotografii de tipuri şi porturi.

(Obiectele înşirate sub *b*) şi *c*) în cas de trebuinţă se vor aşeza în o sală laterală).

2. *Locuinţa ţĕranului român* şi a nume:

a) mobiliar (pat, masă, scaun, laviţă, lăzi, cuiere, lămpi, chipuri, etc.) original românesc şi caracteristic;

b) *vase* şi tăcâmuri;

c) *scule de casă* (topóre, beţe, biciuri etc.)

d) *Obiecte ocasionale*, întrebuinţate la diferite evenimente şi sĕrbători, (la naşteri, cununii, etc. óuĕ roşii, jocuri, danţuri, etc.), ori alte obiecte cari privesc credinţele poporale.

3. In o sală invecinată mai mare se vor aşeza obiectele ce privesc *industria de casă*:

a) în primul rĕnd *torsul, ţĕsutul şi cusutul*, cu tóte sculele şi uneltele (cari după posibilitate vor fi puse în lucrare în timpul esposiţiei) şi cu productele acestor industrii;

b) colecţiuni de *mostre* de cusături şi ţĕsături;

c) alte industrii de casă (împletitul, olăritul, sculptura în lemn, etc.)

4. In o altă sală a Museului se va presenta situaţiunea geografică a Românilor din ţară şi comunele lor, şi a nume:

a) harte (în cât va fi posibil şi în relief), cari sĕ arete teritoriul ocupat de Românii din ţară, proporţiunea lor numerică în poporaţiune, tabele grafice cu date statistice despre diferitele stări ale poporului, apoi

b) tablouri şi fotografii ale comunelor româneşti, ale ţinuturilor mai interesante din jurul lor, împreună cu documentele vechi ce privesc viaţa comunală, şi în fine:

c) fotografii de ale caselor româneşti mai interesante şi ale zidirilor laterale.

Pentru înzestrarea colecţiunilor înşirate până aci se va face apel la tóte despărţĕmintele Asociaţiunii, ear' „*Reuniunea femeilor române din Sibiiu*“ va fi rugată sĕ se angajeze la aşezarea şi aranjarea obiectelor (cu ecsepţiunea colecţiunii de sub 4, de care va îngriji secretariatul).

II.

In *zidirea şcólei de fete* se vor mai aşeza următórele colecţiuni de interes etnografic:

1. *Unelte agricole* de caracter special românesc, obiceiuri şi credinţe agricole; societăţile de agricultură, tovărăşii, etc., tóte aşezate în o sală separată. (Espo ţia nu va fi economică, şi astfel în acest despăr ţĕmênt agricultura va fi considerată numai din pu de vedere etnografic.) Aranjarea acestei săli se va încredinţa Reuniunii de agricultură din Sibiiu.

2. *Păstoritul.* In o cameră separată se va espune o colecţiune cât se póte mai completă a sculelor păstorilor români, cu arătarea numirei fie-cărui obiect.

După posibilitate se va presenta o stână întrégă, cu tóte întocmirile (mobiliar, vase, cuţite, clopote, biciuri, timbre, etc., unelte de tuns, muls, şi de brânzării).

Pentru înzestrarea şi aranjarea acestui despărţĕmênt vor fi recercate despărţĕmintele Sĕlişte şi Poiana.

3. *Vĕnatul şi pescăritul.* In o sală separată a şcólei de fete se vor espune tóte armele şi sculele de vênat şi cele de pescărit, usitate la Români. Se vor arăta la fiecare obiect numirile lui obicinuite la poporul român.

4. *Industria minieră.* Despărţĕmintele Asociaţiunii, pe al căror teritoriu Românii se ocupă cu industria minieră (aur, fier, cărbuni, sare, etc.) vor fi recercate a aduna şi espune obiectele aparţinĕtóre acestui despărţĕmênt. (Harte, tabele statistice despre minele şi minierii români, scule de minieri, producte miniere, etc.).

In cât pentru colecţiunile din secţiunea II nu ar intra obiecte în numĕr mai mare, se va cumula colecţiunea 1 cu a 2-a, şi a 3 a cu a 4-a.

B. Partea istorică.

In acest despărţĕmênt al esposiţiei, care se va aşeza în sala festivă a şcólei de fete, vor afla loc tóte obiectele de interes pentru istoria poporului român din ţară, şi în deosebi: acte şi documente vechi referitóre la istoria Românilor, documente de interes pentru istoria lor mai nouĕ, relicuii din epoca de la 1848, portrete şi manuscripte ale bărbaţilor mari ai poporului, cum şi obiecte car au fost întrebuinţate de acestia sau au format proprietatea lor.

C. Partea culturală.

Acésta parte a esposiţiei se va împărţí în următórele secţiuni, aşezate fie-care în câte o sală separată:

1. *Biserica română*, şi a nume:

a) biserica ortodoxă şi

b) biserica unită, cuprinzênd fie-care din aceste colecţiuni obiectele şi documentele de interes istoric bisericesc, portretele bărbaţilor mari ai bisericei, fotografii şi planuri ale bisericilor mai însemnate şi ale mănăstirilor, tabele statistice despre credincioşi, parochii, institutele culturale (seminare, şcóle secundare, elementare, etc.) ce le susţin, publicaţiunile lor (cărţi bisericeşti, reviste de specialitate, publicaţiuni administrative, şematisme etc.) apoi icóne, odăjdii, ornate de interes artistic sau istoric.

Pentru înzestrarea acestor secţiuni Asociaţiunea se va adresa consistórelor mitropolitane din Sibiiu şi Blaj.

Ileana.

Ci mĕ mărit din iubire,
Că am dor de fericire, —
După Ioan, că 'i ca un fir
Ca un pup de trandafir!

Marta (ameninţă cu mătura).

Dau-ţi eu tot trandafiri,
De nu-i ştii cum sĕ te miri!

Birtaşul.

Rogu-te, sĕ-mi fii mirésă,
Şi în casă, boierésă,
Şepte galbini la grumaz,
Sĕ fii lumii de mireaz!

Ileana.

Mai curênd îmi eşti de tată
Eară eu, sĕ-ţi fiu ca fată!

Marta (cătră birtaş)

Las' un timp sĕ se gândéscă,
Mintea ei e cam pruncéscă.

George.

Sĕ fii numai liniştit,
Nu-i dedată la peţit!

Birtaşul (cu dragoste cătră Ileana).

Curcubeu în multe feţe,
Ca şi tine, nu sunt fete.
Mi-ai aprins în pept un foc,
Fă-mĕ, dragă, cu noroc!

Ileana.

Noroc bun! drum, drum!

Birtaşul (suspinând iese).

Marta.

Cu Iuon sărântocul
Nu-ţi afli norocul!

Ileana.

Dar' iubirea,
Fericirea!

Scena 4.

(Intră Dulfan, Mitra şi Cocu. Dulfan, ca cel mai avut în sat, e fălos, cu capul pe sus, Mitra e cu puterea în casă, guratecă, Cocu cam prost şi fălos, face pe un comic prost, vorbeşte legănat şi trăgănat.)

Dulfan.

Bună ziua, bună ziua!

George.

Bun' vĕ fie inima!

Cocu (cu pălăria cu flori pe cap şi cu o bâtă, la carea e legat un chituş de flori, se pune şi şede. Mitra îi ia pălăria din cap, i-o dă în mână, îl scólă de pe scaun, Cocu se uită la Ileana, şi rîde: hi, hi, hi).

Mitra (şopteşte lui Cocu).

Sĕ bagi sémă ce grăieşti!
Ce zic eu, sĕ întăreşti!

Cocu.

Ce zic eu, sĕ întăreşti! (se uită cu plăcere la Ileana şi rîde), hi, hi, hi!

Marta.

Dzeu, că v'a adus!

Dulfan.

In cias bun s'o fi spus!
(Cătră Marta). Tu ai gură mult mai bună.
(Cătră casnici). Gândul nostru, ea sĕ-l spună.

Marta.

Ne 'nchinăm cu sănĕtate!

Cocu (sfiit cătră Ileana şi cu plăcere rîde).

Ne 'nchinăm cu sănĕtate! hi, hi, hi!

Marta (arată trei scaune).

Ean' şedeţi de asta parte!

Mitra.

Voi aveţi o fetişóră,
Noi, voinic de însurat.

Cocu.

Noi, voinic de însurat! (se uită cu plăcere la bâta cu flori şi ciocârteşte cu ea în podele, apoi cu cotul îşi şterge pălăria).

Mitra.

Cred că tréba-i fórte uşóră,
Merge 'n casă la om băgat!

Cocu.

Merge 'n casă la om băgat! (cu mărama de puşnariu îşi şterge cismele de pulbere) hi! hi! hi!

Marta.

Ştiu, că ştiţi, fata-i săracă!

Mitra.

Numai lui Cocu sĕ-i placă!

Cocu.

Numai lui Cocu sĕ-i placă.
Dragă Ileană, tare-mi placi,
Haid' la noi sĕ-mi faci colaci! hi! hi! hi!

Ileana (la o parte).

De cât cu blojul satului,
Mai bine 'n fundul lacului!

George (cătră Mitra şi Dulfan):

De-o fi de la Dumnezeu!

Marta (cătră George cu rĕstire):

Fie-aşa, precum vreau eu!

George (tace, se retrage, face din umeri):

Dulfan (cam şopoteşte Mitrei):

Că noi fata, tare-o vrem,
Spune-le, ce bine-avem!

Mitra (cătră Marta şi George):

Voi, o ştiţi, că ni-s bogaţi,
Galbenii ni-s adunaţi (arată fundul pălăriei lui Dulfan, ca şi când ar fi plină de galbeni)
Şi pământ în multe locuri,
Păduri pline, tot cu roduri,
Douĕ carĕ, patru boi
Şi mai ce? turme de oi,
Şi doi cai, un harmăsariu,
Şi mai încă un măgariu!

Cocu:

Şi mai încă un măgariu! hi! hi! hi! (ia flóre de pe pălărie şi o îmbie Ilenei)

Ileana (Nu primeşte, se 'ntórce din umeri):

Haşi!

Mitra:

Şi-am uitat podrumul plin
Cu rachiă şi cu vin.

(Va urma.)

In cât ar întra obiecte în numĕr mai mare, se va aranja o salā separatā pentru şcólele secundare şi eventual alta pentru cele elementare.

2. *Asociaţiunea* va espune tot ce privesce activitatea ei de până acî, în o salā specială, şi îndeosebi: publicaţiunile ei, tabele statistice despre membri, despărţĕmintele şi averea ei, istoricul Muzeului, Enciclopedia Română, etc.

In o altă salā se va aranja o esposiţie specială a şcólei civile de fete, la care vor fi invitate sĕ participe tóte elevele cari au fost adăpostite în internat. De acéstă parte a esposiţiei va îngriji direcţiunea şcólei de fete.

3. *Societăţile culturale române* asemenea vor avé o salā separată, în care vor puté espune tot ce privesce activitatea şi aşezămintele lor.

4. *Artele frumóse* vor fi representate la esposiţie prin colecţiuni de următórele ramuri:

a) *musica*, şi anume instrumente musicale, composiţiuni musicale, societăţi de musică, coruri de plugari;

b) *pictura*, tablouri lucrate de pictori români sau pentru aşezăminte româneşti;

c) *sculptura*, lucrările sculptorilor români din ţéră, şi în fine:

d) *industria de artă*, produsele ei de interes românesc.

Inzestrarea acestei secţiuni se va încredinţa: Reuniunii de musică din Sibiiu, şi dlui Ot. Smigelschi.

5. *Literatura română.* In acésta secţiune se vor espune tóte productele literare româneşti apărute în ţéră ori publicate de Românii din ţéră de la 1848 încóce. Colecţiunea productelor literare va fi aranjată după autorii din diferitele ramuri literare, şi va cuprinde şi literatura didactică şi calendaristică.

După posibilitate se va publica şi un catalog al acestei colecţiuni.

Pentru completarea colecţiunii se va face apel la tóte librăriile editóre, la autorii români cunoscuţi ori la moştenitorii lor.

Autorii şi editorii cari vor presenta mai mult de cât 10 volume, vor puté presenta ediţiunile lor ca colecţiune separată.

6. *Presa periodică* va presenta în [illegible] tóte produsele ei de până acî, [illegible] colecţiune cât mai [illegible] foilor române, apărute până [illegible] noi în ţéră.

Colectarea şi aranjarea colecţiunilor 5 şi 6 se încredinţézā bibliotecariul Asociaţiunii.

7. *Băncile române* se vor presenta la esposiţiune cu tabele grafice asupra desvoltării, averii şi afacerilor lor, cu presentarea caselor lor şi cu instituţiunile susţinute de ele. Se va arĕta în deosebi averea lor proprie, depositele, virementul, distribuirea profitului, sumele date pentru scopuri culturale şi de binefacere, numĕrul funcţionarilor, salariile şi tantiemele plătite. In fine se vor presenta şi publicaţiunile ce aparţin acestui ram.

Pentru aranjarea acestei părţi a esposiţiei va fi recercată Delegaţiunea Băncilor române. („*Transilvania*“).

De la Asociaţiune.

Concurs.

In conformitate cu disposiţiunile normativului general pentru administrarea fondurilor şi fundaţiunilor „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ se publică concurs pentru *premiul Andreiu Mureşianu“ de 300 cor.*

La concurs se va admite ori-ce lucrare originală de cuprins literar, tipărită în Ungaria în decursul anului 1904, fie ea din sfera literaturii frumóse sau artistice, fie o colecţiune de literatură poporală.

Concurenţii vor avé sĕ înainteze până la 1 Maiu a. c. la biroul „Asociaţiunei“ în Sibiiu 5 (cinci) esemplare ale lucrării lor. Decernerea premiului se va face în şedinţa plenară a secţiunilor ştiinţifice-literare, ear' presentarea însaşi în adunarea generală a „Asociaţiunii“ din anul curent.

Din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută în Sibiiu la 9 Martie 1905.

Iosif Sterca Şuluţu *Ioan I. Lăpĕdatu*
secretariu II.

„Asociaţiunea.“

Adunarea gen. a despărţĕmêntului IV Sibiiu.

— Raport special. —

— 14 Martie n.

De la ultima restaurare a despărţĕmêntului nostru adunările generale, ale căror agende sunt de regulă puţin agreabile publicului estern, s'au ţinut în centrul despărţĕmêntului şi s'au mărginit la resolvarea celor strict oficióse. Adunarea din anul acesta a fost bine cercetată; aprópe toţi membrii cu locuinţa în Sibiiu s'au presentat Duminecă în 12 Martie a. c. la 11 ore în sala şedinţelor din Museul naţional. Directorul desp. Dr. Liviu Leményi prin o vorbire frumósă schiţézā momentele mai remarcabile, cari s'au succedat în viaţa internă a despărţĕmêntului în cursul celor 3 ani din urmă. Din considerare, că dsa la adunarea generală din Timişóra a fost învrednicit a fi ales membru ordinar în comitetul central şi cu considerare la multele sale agende oficióse, se rógă, ca pe viitoriu adunarea generală cercuală sĕ 'l dispenseze de la postul de conducĕtor, rĕmânênd şi pe mai departe sincer aderent şi mare sprijinitor al tuturor întreprinderilor pentru promovarea scopurilor Asociaţiunii prin despărţĕmênt.

Raportul general presentat de secretariul Lazar Triteanu s'a luat la cunoştinţă cu dorinţa, ca viitorlul comitet sĕ continue cu *escursiunile instructive*, cu ţinerea *conferenţelor literare* în centru şi sĕ stărue, ca nici un român inteligent şi cu dare de mână sĕ nu se subtragă cu dinariul sĕu de la spriginirea „Asociaţiunei“, care este o mândrie a neamului nostru românesc. S'au censurat apoi socotelile prin membrii Victor Fincu şi Constantin Pop şi s'a statorit budgetul anului viitoriu. Aflându-se tóte în bună rînduială se promovézā comitetului central cu propunerea de a se da comitetului absolutoriu. In comisiunea permanentă încredinţată din partea comitetului central cu aranjarea festivităţilor din vara acestui an, s'au ales membrii Dr. Liviu Leményi şi Stefan Stroia. Urmând la ordinea zilei constituirea despărţĕmêntului pe un nou period de [illegible] că toţi membrii comitetului vechiu s'au declarat solidari cu directorul întru depunerea mandatului onorific, şedinţa s'a suspendat pe 5 minute pentru consultare prealabilă. După redeschidere ases. consist. dl Nicolae Ivan face propunerea primită cu unanimitate: Director: Dr. Miron E. *Cristea*; membri ordinari în comitet: Dr. Dumitru *Stefan*, Dr. George *Proca*, Constantin *Pop* şi Lazar *Triteanu*; suplenţi: Dr. Ioan *Fruma*, Dr. Ioan *Borcia* şi Ioan I. *Lăpĕdat*.

Vechilor şi credincioşilor membri ai comitetului: Dr. Liviu Leményi, Mat. Voileanu şi Stefan Stroia li s'a votat mulţămită pentru preţiósele lor servicii, aduse despărţĕmêntului. Primenindu se comitetul cu bărbaţi tineri, plini de dragoste şi entusiasm pentru tot ce e *ideal* şi *românesc*, cu drept se aştéptă, ca despărţĕmêntul Sibiiului sĕ fie ceea ce trebue sĕ fie: despărţĕmênt de model. Afară de şedinţele comitetului central, adunarea de Dumineca a fost prima întrunire în palatul nostru naţional, care aşa de frumos împodobeşte „Parcul orăşenesc“ şi străinilor despre puterea şi înaintarea nóstră elocuent le mărturiseşte. Cele sĕvêrşite Dumineca sĕ fie de bun augur pentru cele multe, cari vor urma.

Floridor.

NOUTĂŢI

† **George Lazar**, advocat, deputat congresual şi sinodal, asesor consistorial, membru fundator al „Federaţiunii latine“, membru fundator al „Asociaţiunii aradane pentru literatura şi cultura poporului român“, membru fundator al „Astrei“, membru fundator al „Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român“ şi fundatorul fundaţiunii „George Lazar şi soţia Hermina“, după o bólă grea şi îndelungată, provĕzut cu sfintele taine ale muribunzilor, a decedat Luni la 3 ore 30 min. d. a. în etate de 53 ani în Arad. Rĕmăşiţele pământeşti ale defunctului au fost aşezate spre vecinică odihnă în cimiteriul din Arad, azi, la 15 Martie n. 1905 la 3 ore p. m. Odihnéscă în pace!

*

Foc mare în Cernăuţi. Dumineca nóptea spre Luni a ars în Cernăuţi palatul guvernial, în care se afla şi locuinţa presidentului ţerii.

*

Kuropatkin — scăpat. O telegramă dată din Petersburg ziarelor din Londra raportézā, că comandantul oştirilor ruseşti *Kuropatkin*, în frunte cu armata generalului Bilderling a isbutit sĕ evadeze din cercul de cernirare al oştirilor japoneze şi a ajuns la Tienlin, după-ce generalul Kaulbars şi-a jertfit întrégă armata spre a ţiné pe loc armata japoneză a lui Nogi până scapă din cursă Kuropatkin. Totuşi situaţia oştirilor ruseşti e fórte desperată.

*

Şése milióne de locuitori. Serviciul general statistic al ministeriului de domenii din România arată că la 1 Ianuarie 1905 poporaţiunea României a fost de peste şése milióne. La acésta cifră poporaţiunea română concurge cu peste $5^1/_2$ milióne de locuitori.

*

Urmaşul lui Welsersheimb. Monitoriul oficial austriac aduce în numĕrul de Sâmbătă decretul de absolvare a *contelui Welsersheimb* de la postul de ministru pentru apĕrarea ţerii (Landwehr) şi cel prin care e numit la acest post generalul campestru Francisc *Schönaich*, fost până acum comandant al corpului de armată IX staţionat în Josefstadt. Noul ministru e în vêrstă înaintată (s'a născut în 27 Februarie 1844), a luat parte la două rĕsbóie (Schleswig-Hollstein în 1864 şi Prusia în 1866), e distins cu crucea de cavaler a ordului Leopoldin (1891), cu ordul corónei de fer clasa II (1895) şi cu ordul corónei de fer cl. I. (1904). E unul dintrĕ cei mai studiaţi militari.

*

Năpastă. In apropiere de Luzern s'a aprins Vineri o căsuţă, în care trăia un moşneag de şeptezeci de ani cu un nepoţel de unsprezece ani. Flacările au încins întrégă căsuţa cu aşa celeritate, în cât nu era chip a se apropia cineva de ea. Bĕtrânul şi nepoţelul s'au ivit de mai multe-ori la ferésta cuprinsă de flacări, cerĕnd ajutoriu, dar' nu s'a încumetat nimenea sĕ se apropie. Astfel amêndoi au ars scrum împreună cu casă cu tot.

*

Inştiinţare. Vestesc cu bucurie că elevii şcólei de aplicaţie de pe lângă secţia pedagogică a „Seminariului Andreian“ cetesc deja fluent pe basa „Noului Abecedar“ al meu şi a metódei cuprinsă în „Călăuza Noului Abecedar.“ Deóre-ce acéstă cărticică a [illegible]or a ajuns cu vînzarea la 6000 exemplare şi după tóte probabilităţile prin Octobre-Novembre voiu fi necesitat a da a doua ediţie, rog pe toţi domnii învĕţători, mai ales pe fostii mei elevi sĕ 'mi *comunice* eventualele greşeli, pe cari le-a descoperit praxa, ca sĕ le pot corege. Cartea a II-a de cetire e în lucrare şi va apărea la timp. Mulţămesc tuturor, câţi au ţinut sĕ spriginéscă modesta mea muncă culturală, închinată binelui şi prosperării tinerei generaţii. Sibiiu, în 14 Martie 1905. Dr. *Petru Şpan*.

*

Taxele de 30 fileri la fondul de pensiune regnicolar. In scopul augmentării fondului regnicolar pentru pensionarea învĕţătorilor comunele bisericeşti, ca susţinătóre de şcólă, au sĕ plătéscă şi o taxă de câte 30 fileri după fie-care elev. Sunt însĕ fórte multe comune, cari din anumite cause (mai ales din negligenţa epitropilor şi din renitenţa poporului de a plăti darea de cult!) ani de-a rêndul rĕmân în restanţă cu taxele acestea şi astfel se trezesc apoi deodată cu provocare de solvire şi cu execuţie, ceea-ce de multe ori ruinézā pe ani de zile starea materială a bisericei, ori cel puţin produce în mersul regulat al afacerilor financiare ale bisericilor nóstre conturbaţiuni fórte simţite. De aceea, este în interesul mersului regulat al afacerilor, ca organele parochiale: comitetul şi epitropia în frunte cu parochul, sĕ stărue necontenit pentru încassarea la timp a dării de cult şi pentru solvirea la timp a tuturor impositelor bisericei. Ear' în casul că pentru restanţele din anii trecuţi li-ar veni pe cap pacostea execuţiei, sĕ cérā de la direcţiunea financiară relaxarea sumelor întrate în prescripţiune, ori respiriu de plată, şi dacă din partea direcţiunii financiare li-s'ar respinge cererea, rĕ facă recurs la ministrul de culte şi instrucţiune publică. Aşa a făcut în anul trecut comitetul şcolar din parochia gr. cat. Hotear, la sfatul şi sub conducerea parochului, căreia sub nr. 54 635 din 1904 ministrul i-a relaxat 114 cor. 60 fileri din suma restanţei, ear' pentru plătirea [illegible] i-a dat respiriu. — Tóte acestea l[illegible] în un numĕr din anul tre[illegible] şi conformarea celor interes[illegible] fiind că ne vin des cereri de la p[illegible] comitete parochiale, ca sĕ le comunic[illegible] numĕrul ministerial respectiv, am descr[illegible] de nou afacerea. Sĕ şi-o însemne fi[illegible], pentru-ca în cas de lipsă sĕ aibă la [illegible]mână numĕrul respectiv şi modalitat[illegible]cedeului. Noi n'avem timp sĕ întreţin[illegible] corespondenţă de informaţiuni cu toţi c[illegible] din neinteresarea lor proprie, perd din [illegible]denţă cele ce *sunt datori* sĕ le ţină în evidenţă.

*

Glumă próstă. Vineri dimineţa tóte paserile de apă din grădina zoologică din Stuttgart au fost găsite mórte. S'a constatat că cineva a otrăvit apa lacului şi acésta a causat apoi mórtea paserilor. Se dă cu socotélă, că făptuitorii sunt studenţi, cari au comis fapta — din petulanţă.

*

Pustiirea casei de asil a bernardinilor. In nóptea de 10 Martie a ars total casa de asil de pe muntele St-Gothard susţinută de călugării mănăstirei de pe muntele St. Bernardin, şi destinată spre adăpostirea turistilor. Era clădită la înălţime de 2400 metri şi se face amintire despre ea chiar şi în cronicele seclului XIV. Focul s'a escat în urloiu şi încingêndu se apoi peste întreg edificiul l'a ars scrum în timp de patru óre.

*

Căzuţi din Turn. In comuna Majsa (lângă Cincibiserici) fiind a se repara turnul bisericei, trei lucrători s'au urcat pe schele spre a se pune la lucru. O scândură a schelelor clătinându-se însĕ tare, lucrătorii şi-au perdut ecuilibrul şi au căzut jos toţi trei. După agonie de câteva ore au murit.

*

Inecat cu simbure de prună. Un copil în etate de un an al lui Kiss József din Diósgyör luând sĕ înghită o prună fiartă, simburele i-s'a oprit în grumazi şi l'a năbuşit. In câteva minute copilaşul a fost mort, — din negrija părinţilor.

*

Pentru un căţel... Rudof Hannen, comerciant în Achen, cercetând odată grădina zoologică din Düsseldorf şi avênd cu sine un căţel, când a ajuns la cuşca urşilor a aruncat căţelul în cuşca unui urs, care imediat a sfâşiat pe bietul căţel. Păzitorii grădinei au arătat casul la poliţie, care pe motiv de *maltratarea animalelor* a condamnat pe comerciantul la amendă de treizeci marce. In înţelesul legilor germane însĕ condamnatul fiind în drept a cere în casuri de acestea relegarea causei la curtea cu juraţi, Hannen încă a usat de acest drept. Pe basa verdictului de vinovăţie, dat unanim din partea juraţilor, tribunalul a osândit apoi pe Hannen la *şése sĕptĕmâni de temniţă*. Semnificativ însĕ, că juraţii n'au fost mulţămiţi cu mărimea pedepsei şi prin şeful lor au făcut următórea declaraţiune: Destul de trist, că legile nóstre pedepsesc cu aşa minimală pedépsă o crimă aşa de crudelă. Dacă ar fi fost după voinţa nóstră, noi am fi osândit pe acusatul la *zece ani de temniţă grea*.

Fericite moravuri, când a[illegible] unui căţeluş e considerată drept crimă vrednică a fi pedepsită cu zece ani de temniţă.

Cărţi şi reviste.

Oglinda bunei educaţiuni. Inspectorul reg. de şcóle Mosdóssy Imre a publicat o cărticică sub titlul „*Mica oglindă a bunei educaţiuni*“. Cărticica cuprinde: I. Cele mai esenţiale defecte ale educaţiunei fisice. 2. Adevĕrurile generale ale bunei educaţiuni, şi 3. Legile speciale ale educaţiunei. Scopul acestei cărticele este a creşte din elevi ómeni sănĕtoşi, muncitori, cruţători, cinstiţi, folositori şi credincioşi. Fiind scrisă într'o limbă unguréscă uşóră, poporală, e recomandăm învĕţătorilor nostri ca lectură potrivită şi folositóre. Se póte procura de la libraria Stampfel din Budapesta (VIII. Üllői ut. 18 sz.) cu preţul neînsemnat de 20 fil.

*

„**Transilvaria şi Analele Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român**“, fascicolul I. pe lunile Ianuarie şi Februarie (anul de existinţă XXXVI) au apărut cu următoriul sumariu: „Inaugurarea Museului Asociaţiunii“ (împreunată cu esposiţie etnografică şi istorico-culturală şi cu conferenţe publice, concerte şi representaţiuni teatrale), apel pentru spriginirea arangiarii acestora. *Programul prealabil* al esposiţiei (care se va arangia cu ocasiunea adunării generale din 19—20 August st. n.) „Strînsul feciorilor la crăciun“ (obiceiu poporal), descris de G. Tulbure. „Sarea comună din punctul de vedere al chemiei alimentare“, de Arsenie Vlaicu. Apoi necrológe, notiţe bibliografice şi procese verbale din şedinţele comitetului.

Oficială.

Se aştéptă de la on. parochi retr[illegible] [illegible] cuitanţelor cel mult în termin de 3 zile, spre a se puté încheia raţiociniul. După încheiere nu se mai [illegible] solví eventualele competinţe [illegible] până la rata proximă.

Posta redacţiei.

Abonat nr. 157 [illegible] cerută o găsiţi la rubrica [illegible]

Nr. 214 1905 [65] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **capelan** pe lângă parohul *David Coman*, din comuna bisericéscă **Vama Buzĕu**, în protopresbiteratul Treiscaune, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt a treia parte din tóte venitele fasionate în cóla B. cum şi postul de învĕţătoriu din acea comună.

Concurenţii, înaintându-şi suplicele la subsemnatul oficiu protopresbiteral, au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a cânta sau predica în biserica de acolo.

Breţcu (Bereczk, comit. Háromszék), 20 Februarie 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Treiscaunelor.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 226/1905. [62] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de **protopresbiter al tractului gr. or. Făgăraş,** pe basa resoluţiunei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan din 13 Decembre 1904 nr. 13277 Plen. se escrie prin acésta concurs cu termin de treizeci de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitele din parochia Făgăraş, fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

2. Dotaţiunea protopresbiterală statorită prin conclusul sinodului archidiecesan din 21 April 1900 sub numĕrul protocolului 116 în suma de 1000 coróne, din cari 600 coróne se solvesc din fondul general administrativ al archidiecesei, ear' 400 coróne de la parochiile din tract.

3. Taxele pentru visitaţiunea canonică odată pe an, accidenţii esmi[illegible] la esamene.

[illegible] cu cualificaţiunea normată prin §. 53 al statutului organic şi conclusul congresual din 1888 nr. prot. 111 au a'şi înainta cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre la Preavenerabilul consistoriu archidiecesan în Sibiiu până la terminul sus indicat.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral gr. or. al tractului Făgăraş, ţinută în Făgăraş la 24 Februarie 1905 st. v.

President: **Ioan Cândea,** protopop. adm. prot.

Notariu: Ioan Dejenariu.

Sbór'al nopţii negru flutur

de M. Eminescu. — Romanţă pentru voce şi pian de A. Bena. Preţul cor. 1·50, porto 10 fil. Se capĕtă la Libraria archid.

T. Popovici

12 CÂNTECE DE ŞCOLĂ

pentru 2 şi 3 voci

PREŢUL fie-cărui caet 50 fil., plus 10 fileri porto

[illegible] brăriei [illegible] din [illegible] zeben

CUPRINSUL:

Caetul I, pentru 2 şi 3 voci egale: 1. Rugăciune. 2. Cântec de primăvară. 3. Codrule frate de cruce. 4. Carul cu boi. 5. Ziua a apus. 6. Fetele casnice. 7. Ţiganca. 8. Sunt fecior sdravĕn. 9. Eu mĕ duc codrul rĕmâne. 10. Imn ocasional. 11. Patru păstori. 12. Cântec la sf. Nicolae.

Caetul II: Cântece pe 2 voci. 1. Rugăciune. 2. În cireşar. 3. Cântec de primăvară. 4. Imnul unirii. 5. Marş vênătoresc. 6. Astăzi sicriul. — Cântece pe trei voci: 7. Strugurel bătut de pétră. 8. Cucule pénă galbenă. 9. Vivat ţéra mea. 10. Imnul poporal. 11. Hora ostaşilor. 12. Colindă.

Nr. 52 1905 [59] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parohiei** vacante **Nevoeş**, protopresbiteratul Devei, prin acésta se escrie concurs a doua oră cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B., pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Cererile concursuale au sĕ se subştérnă în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral instruite conform normelor în vigóre, avênd petenţii a se presenta poporului în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Deva, 19 Faur 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Devei, în conţelegere cu comitetul parohial.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 45/905 [61] 2—3

Publicaţiune.

Filia gr. or. Fişĕr (Sövénség) din protopresbiteratul Cohalm, în 17/30 Martie a. c. dă în licitaţiune publică minuendă **edificarea salei de învĕţămênt** gr. or. ale cărui spese de edificare sunt stabilite la suma de **3146 cor. 75 fileri.**

Licitaţiunea se va face verbal şi cu oferte închise la faţa locului, reservându şi comitetul bisericesc dreptul a alege dintrĕ licitanţi pe cel mai acreditat. Intreg materialul necesar la ridicare are a'l da intreprinzĕtoriul cum şi lucrul.

Drept vadiu are a depune fie-care licitant 10% din suma de strigare, care rĕmâne ca cauţiune până la colaudare cu 4% interese.

Condiţiunile de licitare, planul de edificare, preliminariul de spese, se pot vedé la epitropia parochială gr. or. din Fişĕr până la datul licitării.

Fişĕr, în 22 Februarie 1905.

Ieronim Buzea
paroch, esmis consist.

Ioan Bercan
cap. prot. şi adm. al Fişĕrului.

Ioan Dumbravă
epitrop.

Lichior de apricose

recomăndă ca deosebită specialitate

Prima fabrică de lichioruri

din Sibiiu [illegible]

M. Samuel Rubinstein.

Epilepsia.

Cine sufere de epilepsie (nevoie), convulsiuni şi de alte morburi nervóse, sĕ céră broşură asupra acestora. Se capĕtă gratis şi franco prin *„priv. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.“* (3) 48—52

Biblioteca poporală a Asociaţiunii. --

	fil.
1, 2. **Povestiri din viéţa ţeranilor români.** (I şi II,) de *I. Pop-Reteganul,* câte	20
3. **Despre cărţile funduare şi întabulări,** de *Dr. Valer Moldovan*	30
4. **Sfaturi bune.** Trei disertaţiuni, de *Em. Ungurean, Dr. Elie Cristea* şi *N. Ivan*	20
5. **Casa părintéscă,** crescătórea indivizilor şi popórelor, de *I. Popea,* fost prof.	20
6. **Despre testament.** Explicarea art. de lege XVI, din a. 1876, de *Dr. V. Moldovan*	30
7. **Posta, telegraful, telefonul.** Noţiuni generale despre instituţiile postale, de *Gavr. Todică*	20
8, 9. **Icóne din istoria Grecilor vechi,** (I, II), de *V. Lazăr,* câte	20
10. **Grădina de legumi,** de *Ioan F. Negruţiu* . . .	30
11. **Cultura cucuruzului,** de *Ioan F. Negruţiu* . . .	20
12, 13, 14, 15, 16. **Ionel.** Principii morale şi creştineşti de educaţiune (I, II, III, IV, şi V), de *V. Gr. Borgovanu,* câte . . .	20
17. **„Astra“.** Informaţiuni asupra scopurilor şi instituţiunilor „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ .	20

Librăria arhidiecesană.

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor din direcţiune

şi

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea comitetului de supraveghiare

de
Alfred Kormos
directorul revistei „Magyar Pénzügy“

Traduceri autorisate de
Constantin Popp
funcţionariu la „Albina“ din Sibiiu.

☞ Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu**, cea dintâiu cu preţul de **3 cor.**, ear' cea din urmă cu preţul de **1·50 cor.**

Pianele Bösendorfer

stau şi acum la locul prim, „afară de concurs“, şi sunt în deobşte recunoscute ca cele mai bune piane, atât pentru salóne, cât şi pentru sale de concert. In Austro-Ungaria sunt neîntrecute. Dovada cea mai eclatantă o dau programele tuturor pianistilor renumiţi, cari în Budapesta, Graz, Praga, Viena etc., concerteză esclusiv cu piane Bösendorfer.

Sunetul ales şi puternic, de un farmec neasemănat, şi minunatul mod cum se cântă la aceste piane, procură cântătorului plăcerea de a presta neîmpedecat ceea-ce póte.

Bösendorfer a făcut şcólă.

Cu mult zel şi iscusinţă i-a urmat

Francisc Wirth, constructor de piane reg. grecesc de curte.

construind un pian solid şi fin lucrat (premiu de stat, medalii de aur, diplome de onóre) în 3 modele de salon, cu 420, 450 şi 500 fl. Cu astfel de preţuri subscrisul nu a mai aflat pe piaţa Vienei pian de escutare aşa fină. In Ungaria sunt fórte plăcute pianele lui Fr. Wirth, pentru sunetul lor viu şi curat ca argintul, şi pentru neobicinuita durabilitate a acestuia; îndeosebi este căutat acolo, unde numai rar se póte afla acordător.

Fraţii Sti[illegible] fabrică de piane c. ş. r. de curte

[illegible] 5 modele, de [illegible] 200 fl., cu registru (pedal) de harfă (Harfenzug), claviatură reformată. Piane fórte plăcute.

Cui îi place ton dulce şi melodios, să-şi cumpere pianul lui **W. Fritz & [illegible]**

Renumele bine întemeiat al acestei firme solide (fondată în 1804) asigură cumpĕrătorului deplină şi durabilă mulţămire. Mignon 470 fl., pian scurtat (Stutzflügel) 600 fl.

Eminentul fabricat al lui **Proksch:** pianin cu registru mut 420 fl., mignon 800

Pianine bune **Hölzl & Heitzmann** de la 320—380 fl.

De la firme mai nouĕ se află în deposit instrumente drăguţe cu 250, 280 şi 320 fl.; asemenea pianine cu registru mut (Stummzug), aşanumite „Harfen-Pianino“. (O invenţie binefăcĕtóre pentru împrejurimea celui ce învaţă.)

Pianine berlineze de prima calitate.

Harmoniu pentru şcóle şi casă **Mannborg—Lipsca** cu 100 fl. şi 230 fl.

Inchiriare de instrumente cu preţuri eftine.

Primul deposit transilvan de piane şi harmoniuri

Victor de Heldenberg (4) 45—

Sibiiu (Nagyszeben), strada cisnădiei nr. 9, etagiul I.

Cărţi bisericeşti.

ACAFTISTUL prea s. Născĕtóre de Dumnezeu şi alte rugăciuni, cu litere latine, ed. 1898, legat simplu cor. 1·70, legătură mai frumósă cor. 2·10, în piele roşie cor. 3·20, ediţie de lux cor. 4 şi cor. 5·20, peluche . . .	7·70
AGHIAZMATAR, broş. . . .	4·—
APOSTOLUL, lit. latine, ediţie proprie 1900, broş. cor. 7, leg. în piele négră cor. 9·50, leg. în piele roşie cor. 11·50, ediţie de lux broş.	8·—
(se légă conform dorinţei comandatorului).	
BIBLIA ILUSTRATĂ, litere cirile, Testamentul vechiu şi nou, nelegată cor. 10, legată . .	20·—
CAZANIA, cu litere latine, broş. 8, leg.	10·—
CHIRIACODROMION, [illegible] 12, legat	16·—
EVANGELIE, cu litere cir[illegible] neleg. cor. 12, leg. cor. 2[illegible] legată cor. 33, în catifea r[illegible]	[illegible]
EVANGELIE, cu litere latine, legată cor. 20, fin legată .	[illegible]
EVHOLOGIU, cu lit. lat. (Molitvelnic), broş. cor. 8·80, legat	12·40
HIROTONIER pentru sf. de preoţi, litere cirile, leg. . . .	4·—
LITURGIA sfântului Ioan Gură de Aur	1·—
LITURGIILE sf. păr. Ioan Crisostom, Vasile cel mare şi Grigorie Teologul, broş. cor. 6, legat în pânză négră cor. 8, fin broş. cor. 8, legat în piele	9·—
MINEILE pe 12 luni, în 12 volume latine, broş. cor. 130, leg. în piele roşie cor. 172. Se vînd şi în tomuri singuratice 1 volum broş. cor. 11, legat	14·50
MOLITVELNICUL BOGAT, ciril, neleg. cor. 3·60, leg. cor. 5, fin legat	6·—
OCTOICH MARE, ciril, neleg. cor. 20, legat	26·—
OCTOICH MARE, latin, nelegat cor. 22, legat	27·—
OCTOICH MIC, litere latine, ed. proprie, simplu legat cor. 1·60, în piele roşie cu copcii cor. 3·20, în piele négră cor. 4, în piele chagrin cor. 5·20, legături mai fine la comandă.	
OROLOGIUL CEL MARE, ciaslov bogat, cu lit. lat. broş. 24, leg.	34·—
CIASLOV (orologion), lit. latine, broş. cor. 2, leg. în pânză 2·40, legat în piele roşie cu cop[illegible]	[illegible]
PARACLISUL, Acatistul şi viéţa sf. mare mucenic Dimitrie	[illegible]50
PENTICOSTARIU, ciril, nelegat cor. 12, legat . . .	16·—
PENTICOSTARIU, latin, broş. cor. 8·80, legat . . .	12·40
PSALTIREA, cu litere latine, broş. cor. 5·50, legată . . .	9·—
PSALTIREA, cu lit. latine, format mic, broş. 1·20, legată .	3·20
RÊNDUIALA CHIROTONIREI NOULUI EPISCOP, de A. b. r. de Şaguna, cu litere cirile, legată	10·—
RÊNDUIALA LA SFINŢIREA BISERICILOR, cir., neleg. cor. 3, leg.	4·—
TÂLCUL EVANGELIILOR, cir. [illegible]	2·—
TRIODUL CU STRAJNICUL, ciril, neleg. cor. 24, legat .	34·—
TRIODUL, latin, broş. cor. 22, leg.	27·—

Se pot procura de la

Libraria archidiecesană.

[illegible] Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. [illegible] Sibiiu, Sâmbătă 5/18 Martie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strĕinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 26 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Limba armatei.

Sibiiu, 17 Martie n.

Mai supĕrat se arată pe noi, Românii, domnul Sebestyén Ede, în broșura despre care am vorbit în numĕrul trecut, pentru hotărîrea luată în ultima conferență cu privire la armată.

Las' că hotărîrea aceea a și fost cu totul de prisos, pentru-că noi nu putem și nu vom puté nici-când influința asupra Corónei în așa mĕsură, ca sĕ o putem determina sĕ facă, ori sĕ nu facă ceva, prin urmare nu o vom puté determina nici la aceea, ca sĕ nu dee Magiarilor aceea ce cer: limba magiară de comandă în armată, dar' esageréză lucrul și dl Sebestyén când spune, că s'a făcut acesta din ură față de limba magiară, și din dorința de a vedé armata rĕmasă germană.

„Românii nu primesc limba magiară ca limbă de comandă în armată. Și fiind-că limba magiară e limba statului, Românii sunt contrari statului“. Așa iasă înțelesul vorbelor dlui Sebestyén. „Pentru Români e mai plăcută vorba germană de cât vorba magiară!“ Așa spune dl Sebestyén, cu mâhnire și cu convingere.

Apoi nu așa stau lucrurile. Pentru omul cult e plăcută ori-ce limbă pe care o vorbește. Pentru Românul inteligent deci tot așa de plăcută e limba magiară ca și cea germană, dacă le știe. Pentru omul de rênd însĕ, pentru țĕranul român, e neplăcută limba magiară ca și limba germană, fiind-că nu le cunóște. Țĕranului român îi va fi deci tot atât de greu sĕ învețe la miliție comanda în limba magiară, cât de greu îi este acum sĕ o învețe în limba germană. Pentru el nu iasă deci nici o ușurare din luptele purtate din partea Magiarilor pentru dobândirea dreptului de a li-se folosí limba în armată. Ușurarea ar fi dată pentru țĕranul român numai atunci, dacă regimentele armatei nóstre *s'ar forma după naționalități*, și fie-care regiment *ar fi comandat în limba vorbită de cei ce-'l compun.* O astfel de schimbare în conducerea armatei ar avé apoi înțeles pentru toți și ar mulțămí pe toți. Dar' abandonarea limbei germane, pe care țĕranul român nu o cunóște, numai pentru a face loc limbei magiare, pe care țĕranul român tot așa de puțin o cunóște, e un lucru pentru care noi nu ne putem însuflețí, și nu putem face pe nimeni sĕ se însuflețéscă.

De altcum punctul nostru de vedere în chestia limbei armatei e următoriul: Nu cunóștem de cât un singur stăpân peste armată, pe domnitoriul țerii. Monarchul este singurul îndreptățit sĕ dispună asupra armatei și prin urmare și singurul îndreptățit de a dispune, că armata ce limbă de comandă și de administrație sĕ aibă. E un drept maiestatic acesta, care nu póte forma obiect de discuție. Câtă vreme Coróna ține deci la unitatea armatei și crede că unitatea acésta se manifestă prin limba comună de comandă și conducere, care din întêmplare e limba germană, vom ținé și noi la limba actuală de comandă a armatei, nu din simpatie față de limba germană, ori din antipatie față de limba magiară, pentru-că ne lipsește și una și alta, ci din omagială supunere față de dreptul ce-l are Coróna de a stabili singură limba armatei.

De aci urmézá deci, că în momentul în care Coróna se va convinge, că unitatea armatei nu perde nimica prin aceea dacă limba de comandă în Ungaria va fi cea magiară, și în consecință *va acorda* Magiarilor favorurile pe cari le cer ei cu atâta insistință și energie, va trebui sĕ primim de bună și limba magiară ca limbă de comandă în armată, earăși, nu din simpatie ori antipatie, ci numai din supunere față de Corónă, care singură are dreptul de dispunere în privința acésta, cu tóte că idealul nostru, după cum am spus și mai sus, ar fi organisarea armatei *după naționalități,* cu oficeri cari cunosc perfect de bine limba soldaților dați pe mâna lor, și cu limbă de comandă corĕspunzĕtóre naționalității din care e compus regimentul respectiv.

Și acésta o dorim nu din șovinism, nu din fanatism național, nu conduși de veleități, ci fiind de firma convingere, că așa e bine și că așa cer interesele armatei, ale statului și ale domnitoriului. Am vĕzut și vedem adecă și astăzi, că vitejia soldaților nu isvorește din limba de comandă și de administrație militară, ci *din însuflețire.* Ear' însuflețirea nu se póte turna în soldat la poruncă, prin dispozițiuni reglementare de disciplină, nu cu vorbe aspre întrebuințate de ómeni cari nu-i cunosc limba, nici *cu patul puștii,* ci numai cu cuvinte calde, rostite de ómeni cari știu sĕ-i vorbéscă la inimă, în limba lui cea dulce, așa ca sĕ-i înțelégă. Da, acesta ar fi idealul nostru. Coróna însĕ facă cum crede că e bine, căci dreptul de a dispune e al ei!

Stând astfel lucrurile, nu înțelegem rostul propunerii ce se face într'o fóie românéscă ziaristicei nóstre, ca sĕ pună în mișcare massele poporului român, care întrunit în adunări de popor sĕ protesteze *„în contra celor ce țintesc la esistința nóstră“*, sĕ protesteze așa *„ca sĕ se audă și afară de Viena, în fața Europei?“*

In contra cui sĕ protesteze? In contra Magiarilor, cari cer drepturi de la Corónă, ori în contra Corónei, care e pe cale de a le acorda? Dacă protestăm noi, Maghiarii óre nu le vor mai cere, ori apoi Coróna se va spăria și nu le va da? Și apoi de când esistința nóstră, la care țintesc aceia în contra cărora ni-se propune sĕ protestăm, e *asigurată prin limba germană* ca limbă de comandă a armatei?

Nu, iubiți confrați! Sĕ nu ne facem mai papi de cât papa. Coróna e destul de tare, ca sĕ-și apere singură drepturile pe cari le are garantate pe séma ei. Ear' dacă *de bună voe* se va decide cândva sĕ le cedeze altora, noi nu suntem atât de tari, ca sĕ o împedecăm în esecutarea voinței ei, dar' nici nu ni-se cuvine sĕ o împedecăm, după ce dreptul de a dispune în chestii de asemenea natură îi compete esclusiv ei, ca drept maiestatic.

Crisa. *Evenimentul zilei e chemarea contelui* ***Tisza*** *la Viena pe ziua de vineri. A fost primit la orele 11 în lungă audiență, al cărei resultat nu se cunóște. Se [illegible] binațiuni în două direcțiuni [illegible] fi prorogată pe vreme nedeterminată [illegible] se puté descurca mai în [illegible] tică internă, ori apoi că parlamentul [illegible] nou disolvat și se va face de nou apel la alegĕtorii țerii, pentru-ca sĕ se pronunțe dacă menţin dualismul, ori nu [illegible]*

Rĕsboiul din Asia.

Din rapórtele ce sosesc ulterior despre deruta oștirilor rusești în jur de Mucden ese tot mai mult la ivélă grozăvenia seriei de lupte [illegible] în cele douĕsprezece zile cât a durat încăerarea *pe mórte pe viață* a părților rĕsboitóre, și apróape unanim se accentuéză că acésta a fost cea mai mare și mai crâncenă luptă din câte cunóște până acum istoria.

Perderile Rușilor, după cum spun atât rapórtele japoneze, cât și cele rusești din isvor privat, se urcă la *107.5*[illegible] ómeni morți, răniți și căzuți [illegible] sóre, afară de uriașa [illegible] nițiune și proviant. [illegible] se înmulțesc zi de zi [illegible] gimente întregi, rupte [illegible] chiul armatei și rĕmase [illegible] fără a ști barem ca [illegible] direcțiune li-se află [illegible] de capul lor cu trupele [illegible] Japonezilor, ori — [illegible] de fóme și lipsite de [illegible] care se dau prinse [illegible] frânturile de armată scăpate împreună cu Kuropatkin din cercul de cernirare al Japonezilor nici nu mai pot figura ca armată capabilă de acțiune mai însemnată. Japonezii sunt tot în călcâiul lor și în drumul retragerii au sĕ susțină grele lupte cu urmăritorii lor. Se și opinéză din partea multor specialiști în ale strategiei, că dér nici un singur soldat rus nu va ajunge la *Charbin* — ținta retragerii, după ce de la Tieulin au fost deja alungați de oștirile japoneze, — ci se vor prăpădí toți, de

---

FOIȘÓRĂ

Pețitorii.

Comedie poporală în trei acte de A. L. Ipan.

(Urmare.)

Cocu.
Podu-i plin... podu-i plin
Cu rachiă și cu vin!

Dulfan (cu mirare către Marta)
Dóră fata nu voiește?

Marta.
D'apoi, nu ea hotărește!
Că Ileana-i tineruță,
La măritat cam prostuță!

Mitra.
Că și Cocu-i cam sfiit,
La petit e nepățit!

Cocu (tocmește baierele pe sine).
La petit ó nepățit! hi! hi! hi!

Mitra.
[illegible]em ca fata nóstră,
[illegible] ó mamă tot la sin

Cocu.
[illegible] mamă, tot la sin! hi! hi! hi!

Marta.
Eu vi-o dau în casa vóstră.

Dulfan.
O primim ca și p'un crin!

George.
De-a fi de la Dumnezeu!

Ileana.
După el, eu nu, nu vreu!

Mitra și *Dulfan* (ca și când ar întreba).

Marta.
Fetele se cam prefac,
P'urmă de bărbați le plac.

Dulfan Mitra, Cocu se pregătesc sĕ plece, către Ileana:
Apoi te mai socotește,
Cocu tare te iubește!

Cocu.
Cocu tare te iubește! hi! hi! hi!

Mitra.
Ne 'nchinăm cu sănĕtate (toți trei es).

Ileana.
Mai cercați și în altă parte!

Marta [illegible] către Ileana.
Pentru sfântul Dumnezeu!
Dar' ce-a fi de capul tĕu?
Cocu [illegible] e mai avut,
E cam prost, dar nu e slut!

Ileana (face din umeri, în sine).
Ionul meu mi-e mai plăcut!

George.
Haida Marto la săpat,
Că prea am întârziat!

George (ia 2 sape pe umĕr, Marta ia o straiță și pornesc, către Ileana).
Tu sĕ faci precum ți-am spus!

Ileana (în sine).
Bine, bine că v'ați dus!

Scena 5.

(Ileana singură, mai târziu și Ioan).

Ileana.
Puie dracu 'n pețitori,
C'au pornit ca cerșitori,
Sĕ cerșéscă-a mea iubire,
Tótă dulcea fericire!
Tune dracu 'n avuție,
C'a pornit cu sumeție,
Pe părinți sĕ-i lacoméscă,
Pe min' sĕ mĕ prăpădéscă!
(Cugetă, face vr'o câțiva pași, vede óla cu flori, se duce la ele și cântă).
Mândră, mândră e o flóre,
Că-i dar de la Dumnezeu,
E plăcut mirositóre,
Bine stă la pieptul meu!
(Pune flóre la piept, apoi culege flori, face chituș.
Pentru dragul meu de june
Voiu sĕ leg chituș frumos,
In căciulă i-l voiu pune
Sĕ-mi zimbéscă drăgăstos!
Pun un fir de romoniță,
Frunze verzi de foiumf[illegible]
Pun un pup și de rujiță,
Ca tot dragă sĕ îi fiu!

Ioan. (La feréstă de o parte, unde e grădina lui Ioan, acesta nevĕzut cântă).
Flóre nu-i ca Simziana,
Tocma 'n fața sórelui,
Fată nu-i ca și Ileana
Câtu-i preajma satului!

Ileana (aude glasul lui Ioan, tresare de bucurie, neliniștită grăbește la feréstă, cântă sĕ-l vadă).
Când i-aud cântările,
Par'că pornesc zorile,
Și-l aștept la sinul meu,
Sĕ-și desmerde dorul s[illegible]
Că nu-i june ca vecin[illegible]
Sĕ plec capul p'a lui s[illegible]
Că pornește ca un sór[illegible]
Și săgétă de mĕ dóre!
(Se uită pe feréstă, îl vede)
Vino 'ncóce [illegible]
Sĕ [illegible]
([illegible]

isnvire și de armele japoneze. Singura speranță o au în eventuala obosélă a Japonezilor, așa ca sĕ fie necesitați sĕ sisteze urmărirea. Acésta însĕ e cam slabă speranță. Japonezii sunt hotărîți sĕ esploateze definitiv [illegible] succese din luptele de la [illegible].

Și în fața acestei situațiuni în adevĕr deplorabilă pentru oștirile rusești sună cam a ironie crudă lăudărosia partidului mari-ducilor, care a forțat rĕsboiul, că Rusia nu se consideră bătută, că cele întêmplate până acum sunt numai episóde ale rĕsboiului și că numai de ací încolo are sĕ se încépă seria victoriilor rusești. In consiliul ținut sub presidiul țarului după catastrofa de la Mucden, adevĕrat că partidul mari-ducilor a isbutit [illegible] pentru continuarea [illegible] în care scop sĕ se mobili[illegible] trei corpuri de armată și sĕ [illegible] flotă întru întărirea [illegible] Rodjestvenski, — dar' mobilisarea acésta cere timp mult, sosirea noilor oștiri pe câmpul de rĕsboiu timp și mai mult, ear' până atunci se pot întêmpla pe câmpul de rĕsboiu evenimente mari, și se pot întêmpla mari evenimente — acasă, în Rusia…

De aceea, mai mult ne vine a crede știrilor despre apropiata iniciare a pertractărilor de pace, de cât celor despre continuarea cu ori-ce preț a rĕsboiului acestuia, din care — ori-cum se va termina — Rusia s'a ales cu perderi incalculabile materiale și [illegible] morale.

„Albina.“

Sâmbătă în 26 Martie își va ține adunarea generală (a treizeci și doua) societatea anonimă „Albina“ din Sibiiu, primul nostru institut de credit și economii.

Adunării generale îi va fi supus spre [illegible] și aprobare următoriul *raport al [illegible] de administrațiune*:

Onorată adunare generală! Relativ la gestiunea nóstră în anul espirat ne luăm voie a vĕ raporta următórele:

Stagnațiunea economică, care în patria nóstră durésă de ani de zile — deoparte, și recolta rea în cereale și în fên de altă parte, [illegible] cuvênt [illegible] timbrul anului espirat [illegible] an anormal, de un an rĕu economic. Apoi în prima jumĕtate a anului ne-am luptat cu o abundanță estraordinară de numĕrar, din care motiv o mare parte a capitalului administrat de noi (cor. 610,000) am fost necesitați sĕ o investim în efecte publice; ear' ținênd cont de situațiunea financiară în general și de marea, ba putem zice în unele locuri *tendențiósa* concurență, a trebuit sĕ reducem interesele în mod estraordinar la toți ramii de operațiuni, ceea-ce mai vîrtos la filiala nóstră din Brașov a causat o reducere considerabilă a profitului net.

Acesti factori estraordinari se manifestă în bilanțul nostru cu o reducere a profitului net cu 7000 cor. față de anul precedent, de-și toți ramii principali de operațiuni s'au desvoltat în mod îmbucurător. A nume:

Escontul de cambii a crescut cu 1.460,000 corónе.

Imprumuturile hipotecare cu 504,000 cor.

Imprumut. de Cont-curent cu 1.750,000 coróne.

Depuneri spre fructificare cu 832.000 cor.

Scrisurile fonciare cu 254,000 cor.

Am esecutat conclusul adunării precedente augmentând fondul de garanță al scrisurilor fonciare cu suma de 100,000 cor. luată din fondul special de reservă.

Din direcțiune ies după ordinea vechimei domnii *Iosif Sterca Șuluțu* și *George Pop de Băsești*, al căror loc veți binevoi a-l îndeplini la rêndul sĕu prin alegerea a doi membri cu mandat pe 6 ani.

In sensul §-ului 36 din statute membrii eșiți se pot realege.

Acestea premise, vĕ presentăm tabloul comparativ al operațiunilor principale:

Depunerile:

Cu finea anului 1903 erau la institut depuneri în sumă de 12.289,853·27 cor. In cursul anului 1904 s'au mai făcut depuneri în sumă de 8.436,887·04 cor. In anul 1904 s'au capitalisat interese 547,156·87 cor. Deci starea totală a fost de dep. în sumă de 21.273,897·18 cor. Din acestea s'au ridicat depuneri în sumă de 8.151,271·34 cor. Rĕmânênd starea cu 31 Dec. 1904 dep. în sumă de 13.122,625·84 cor.

Escontul de cambii:

Starea portofoliului cu finea anului 1903 era 7.088,233·53 cor. In cursul anului s'au escontat 20.956,281 cor. Starea totală a portofoliului a fost prin urmare de 28.044,514·53 cor. Din acestea s'au rescumpĕrat în decursul anului 19.496,595·37 cor., rĕmânênd starea portofoliului cu finea an. 1904 de 8.547,919·16 coróne.

Credit personal țĕrănesc.

Starea lui cu finea anului 1903 era 1.757,093·38 cor. In cursul anului s'au acordat 296,100 cor. Deci starea totală a fost 2.053,193·38 cor., din cari s'au plătit și achitat 368,564·88 cor., și au rĕmas cu 31 Decembre 1904 1.684,628·50 cor.

Imprumuturi hipotecare:

Imprumuturile pe hipotecă au stat la finea anului 1903 din 5.340,857·36 cor. In anul 1904 s'au mai acordat 1.531,700 cor. A resultat prin urmare un total de 6.872,557·36 cor. In cursul anului s'au achitat 1.028,388·38 cor., și au rĕmas în 31 Dec. 1904 în sumă de 5.844,168·98 coróne.

Aceste pretensiuni sunt asigurate prin hipotecă de un areal peste tot de 113,140 jug. 1518 stângini □ în valóre de 21.635,909·52 coróne.

Credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Starea cu finea anului 1903 a fost 1.956,581 cor. In cursul anului s'au mai acordat 245,100 cor. Deci starea totală a fost de 2.201,681 cor. Din acestea s'au plătit 333,002 cor., rĕmânênd starea cu 31 Decembre 1904 de 1.868.679 cor.

Credite de Cont-curent:

Starea acestui ram a fost cu finea anului 1903 de 478,773·41 cor. In cursul anului 1904 s'au mai acordat 4.561,260·81 cor., făcêndu-se total de 5.040.034·22 cor. Din cari s'au restituit 2.811,687·54 cor., rĕmânênd starea cu finea anului 1904 de 2.228,346·68 cor.

Imprumuturi pe efecte publice (lombard):

Starea cu 31 Decembre 1903 a fost de 65,158·50 cor. In cursul anului s'au mai dat 22,070 cor. Resultând un total de 87,228·50 cor. Din cari s'au achitat 22,929·50 cor. Rĕmânênd la finea anului 1904 în sumă de 64.299 cor.

Scrisuri fonciare cu 5%:

Cu 31 Decembre 1903 au fost în circulațiune în valóre de 5.053,000 cor. Din acestea s'au sortat în cursul anului 1904 446,000 cor. Rĕmân prin urmare cu 31 Decembre 1904 în circulațiune 4.607,000 cor.

Scrisuri fonciare cu $4\frac{1}{2}$%:

In cursul anului 1904 s'au pus în circulațiune 700,000 cor.

Mișcarea cassei:

Intrate, la centrală 34.727,117·55 cor. Intrate, la sucursală 10.706,624·82 coróne. Suma întratelor 45.433,742·37 cor. Eșite, la centrală 34.754,747·25 cor. Eșite, la sucursală 10.736,277·23 coróne. Suma eșitelor 45.491,024·48 cor. Total 90.924,766·85 cor.

Revirementul în giro-conto al băncei austro-ungare a fost în anul espirat 15.825,643·67 cor., revirementul prima notei a fost de 37.908,566·69 cor., ear' revirementul general de 341.334,776·57 cor.

Din bilanțul general al anului 1904 resultă că:

Suma activelor institutului este cu 4.204,230·59 cor., ear' suma venitului brut cu 60,239·34 cor. mai mare de cât în anul premergĕtoriu.

Subtrăgênd din venitul brut al anului de 1.337,332·83 cor. totalul erogațiunilor cu 1.091,860·99 cor. resultă un profit net al anului de 245,471·84 cor., cu 7,511·56 cor. mai mic de cât în anul precedent.

La acest resultat filiala nóstră din Brașov a contribuit cu 29,082·50 cor.

Fondul de pensiuni al funcționarilor, care în cursul anului a avut erogațiuni de 11,527·44 cor., de asemenea a crescut cu 28,182 cor., ajungênd la suma de 456,106 cor.

Distribuirea profitului net:

Relativ la distribuirea profitului net de 245,471·84 cor. ne luăm voie a vĕ face următórea propunere:

I. Sĕ se dee acționarilor dividenda de 5% provĕzută în § 62 din statute după capitalul social de 1.200,000 cor. 60,000 cor.

II. Restul de 185,471·83 cor. sĕ se împartă cum urméză:

1. 18% tantiemă statutară (§ 62, b, c, d, e, f,) membrilor direcțiunei, comitetului de supraveghiare și funcționarilor institutului 33,384·96 cor. 2. Remunerațiune funcționarilor fără drept de tantiemă și servitorilo 2280 cor. 3. Pentru scopuri de binefacere 16,400 cor. 4. Fondului de pensiune al funcționarilor 10,000 cor. 5. Supradividendă acționarilor 108,000 cor. 6. Fondului special de reservă restul de 15,406·88 cor.

Primită acéstă propunere: dividenda anului 1904 va fi tot ca în anul precedent de 28 cor. de acție și se póte ridica imediat după adunarea generală.

Fondul special de reservă va fi de 121,799·36 cor.

Fondul de pensiuni al funcționarilor de 466,106 cor.

Terminând Vĕ presentăm rațiociniul cu tóte conturile sale, rugându-Vĕ, ca după-ce veți fi ascultat și raportul comitetului de supraveghiare sĕ binevoiți:

1. A aproba bilanțul în hsiat cu 31 Decembre 1904 și a da direcțiunii și comitetului de supraveghiare absolutoriu pentru gestiunea lor pe anul espirat.

2. A primí propunerea nóstră cu privire la distribuirea profitului net.

3. A distribui suma destinată pentru scopuri culturale și de binefacere.

4. A fixa prețul marcelor de presență pe anul curent.

5. A alege 2 membri în direcțiune cu mandat pe 6 ani.

Din ședința direcțiunii, ținută la 25 Faur 1905.

Iosif St. Șuluțu m. p.
president.

Cosma m. p.
director esecutiv.

Listele electorale.

Atragem atențiunea celor îndreptățiți de a fi trecuți în listele electorale, că în curênd se vor presenta comisiunile alese din partea comitetelor centrale comitatense în comunele lor, ca sĕ rectifice listele alegĕtorilor ștergênd din ele pe cei ce și-au perdut dreptul și trecênd în ele pe cei ce n'au fost trecuți până acuma, din motivul că n'au întrunit condițiunile cerute de lege.

Listele cari se compun în anul acesta vor fi valabile pentru alegerile ce eventual se vor face în anul 1906.

Intrați în politica de activitate, e de datorința nóstră sĕ grijim ca nici un R[illegible] [illegible] *din liste.*

Fecem deci apel călduros la toți Românii cu drept de a fi luați în liste, dar' mai ales la Românii *din comitatul Sibiiului*, ca sĕ se presenteze la terminul care va fi publicat în comunele lor, în fața comisiunei de conscriere, și sĕ céră sĕ fie trecuți în listă dacă întrunesc condițiunile precisate în lege.

Fruntașii noștri de la sate apoi mérgă asemenea în fața comisiunei, pentru a-i controla lucrările, grijind sĕ nu fie trecut nimeni *pe nedreptul* în liste.

Spre orientare comunicăm dispozițiunile legii electorale cu privire la dreptul de alegere:

In înțelesul legii, alegĕtor póte fi tot cetățeanul statului ungar, care a împlinit 20 de ani, și nu stă sub tutorat, sub curatelă ori sub stăpân.

Nu pot fi alegĕtori mililarii cari sunt în serviciu activ, finanții și gendarmii, nici cei ce se țin de poliția comunală și comitatensă (haiduci) și în sfêrșit cei ce se află în concurs.

Ioan (îmbrățișéză-pe Ileana și o sărută, apoi cântă).

Câte flori sunt prin grădină,
Numai una-i ca [illegible] pup,
Numai una că-mi suspină,
Și-i ca îngerul în trup!

([illegible] arată dragoste mare, apoi mai cântă).

Inima mi-e zălogită,
[illegible] la mândra mea!
Că Ileana mi-e iubită,
Nu mĕ las, nu, eu de ea!

Ileana (pune chitușul de flori în căciula lui Ioan, vorbeşte).

Dar' am lacrimi de durere,
C'a fost Cocu la pețit,
Mama [illegible] l'avere,
Vrea cu el sĕ mĕ mărit!

Ioan ([illegible] de mână, o strînge).

Vai de mine! Ce-o sĕ fie?!

Ileana (îl îmbrățișéză).

Nu 'l iau, până eu sunt vie!

Ioan și Ileana (cântă la olaltă).

Eu trăiesc în suferință,
[illegible] mĕ usc de dor, de dor!
[illegible] așa-i cu neputință
[illegible] ca sĕ mor[illegible]
[illegible] ochii [illegible]
[illegible]
Darul de la Dzeu!
Ce frumos e sĕ fii mire
Și mirésă la altariu,
Sufletele 'n fericire,
Inimile 'n piept tresar (Se sărută).

Scena 6.

(Ioan și Ileana rĕmân, Cocu s'arată în ușă cam la cele 4 versuri din urmă, și când vede sărutarea, întră într'o mână cu un caș (ceva învĕlit în hârtie albă, și cu un chitaș de flori).

Cocu (cu amenințare către ei).

Am vĕzut, v'ați sărutat! hm, hm.

Ileana (spăriată).

Iacă Cocu
Bată-l focu!

Cocu

Au nu știți că e pĕcat?!
(Către Ioan): Dór' eu mi-s pețitoriu,
Numai al ei iubitoriu!

Ioan (mânios).

Cocule! sĕ-mi fugi din cale,
Te rostogolesc la vale!

Cocu (se trage către Ileana, vrea sĕ-i dee cașul și chitușul cu flori.

M'a trimis mama cu caș
[illegible] de min' sĕ nu te lași,
[illegible] aduc chituș de flori,
[illegible] cu tine sĕ mĕ 'nsori,
Și sĕ-mi zici tot Cocule
Dragule și puiule.

Ileana (dă cu mâna preste caș și chituș și acestea cad din mâna lui Cocu).

Sĕ n'aștepți iubirea mea,
Până lumea va ținea.

Scena 7.

(Intră Marta și George. Marta cum vede pe Ioan cu Ileana se mâniă foc. Ia mătura).

Marta.

Iac' ací îndrăgostire
(Către Ileana): Fără de voința mea!

Cocu.

Fără de voința mea!

Marta (către Ioan).

Tu duci fata 'n ispitire,
Puie dracu 'n pelea ta.
Sărântoc! cu straița gólă!
Ce mai umbli sĕ te 'nsori,
Când n'ai ce sĕ bagi în ólă?

Cocu.

Când n'ai ce să bagi în ólă? hm.

Marta.

Și n'ai prânz de sĕrbători! (Vrea ca cu mătura sĕ bată pe Ioan și pe Ileana, ambii se apără și fug afară).

George (mânios).

Lucri tot nesăturat
Cautăți fată la om bogat!

Cocu.

Cautăți fată la om bogat!

Marta (fuge afară).

Tulai Dómne, prindeți fata
Că de piere și eu mi-s gata! (și mai strigă).

George (fuge afară).

Tulai Dómne, prindeți fata.

Cocu (singur, cu mare bucurie își frécă mânile, pășește încóce-încolo).

Dragă mea, lelițo Marto!
Ion acum a împăcat'o.
Bine că l'ai măturat,
Și de el, că m'ai scăpat!
Mi-a zis mama, mi-a zis mama,
Cocule! mergi la Ileana,
Drăgostește-o tu de-ajuns,
Inima păn' i-ai pĕtruns,
Sĕ nu-mi vini făr' de rĕspuns!
Eu ací vreau tot s'aștept,
Păn' ea vine îndĕrĕpt,
Șepte zile, șepte nopți,
Până se rentorc ei toți
Tot ací voiu aștepta,
Păn' rĕspuns voiu căpĕta [illegible]

(Cortina cade.)

Intru-cât apoi cetăţeanul nu cade sub oprelişte de mai sus, censul (mĕsura de dare) care îi dă dreptul de alegĕtor, este următoriul:

1. In puterea §-lui 2 al legii din 1874 art. XXXIII, toţi aceia cari pe temeiul dreptului vechiu (de mai nainte de acel an) au fost luaţi în o listă electorală de la 1848 pără 1872, întru cât mai trăiesc şi pot adeveri că au fost în o listă de acelea vechi, au dreptul şi acum. Aceştia pot fi alegĕtori numai în cercul în care locuesc. Cei cu drept de acest fel (dreptul vechiu), pot fi alegĕtori atât în părţile ungare cât şi în cele ardelene.

2. In părţile ungurene temeiul dreptului de alegĕtor este, ca sĕ ai moşie cel puţin ¼ din o sesiune urbarială. Fiind-că în Ardeal singur Zarandul are şi el drepturile de alegĕtor pe temeiul legii ungurene, pentru părţile zarandene ca ¼ din sesiunea urbarială se socotesc 8 jugĕre de pĕmênt (de 1200 m. pătraţi jugĕrul).

3. In oraşele libere regeşti, cum şi în cele cu magistrat (Sibiiu, Sebeş, Ocna) fără privire la aceea, de cad ele în Ungaria ori în Transilvania, are drept de vot acela, care el singur, ori împreună cu nevasta sau cu copiii [illegible]:

a) are o casă cu *cel puţin 3 încăperi* (3 odăi de locuit), cari sunt puse la dare de casă, chiar şi dacă deocamdată casa este scutită de dare. Darea acĕsta face cel puţin 10 cor.

b) are (tot la oraşe) drept acela, care are pămênt pus la dare după venit curat catastral de cel puţin 32 cor., adecă cel ce plăteşte dare curată *de pămênt* 8 cor. 16 fileri;

c) afară de aceştia au, la oraşe, drept toţi neguţătorii, întreprinzĕtorii şi măestrii, etc., dacă plătesc dare de venit clasa III., cel puţin 21 cor.

4. La părţile *ardelene* au drept de alegĕtor, prin *comunele mici şi mari* (la sate), aceia, cari:

a) plătesc dare curată de pĕmênt 35 cor. 38 fil.;

b) cari pe lângă 1 cor. 60 fil. dare de casă, plătesc şi 34 cor. 10 fil. dare curată de pămênt;

c) cari pe lângă cel puţin 4 cor. dare de casă, plătesc şi 31 cor. 12 fil. dare directă de pămênt.

Dacă cineva plăteşte dări în mai multe comune, [illegible] ă darea laolaltă, şi dacă [illegible] are drept de vot.

a) aceia cari la sate plătesc dare după un venit de pămênt sau de casă, ori şi cu [illegible], de cel puţin 210 cor. [illegible]

5. Atât în părţile transilvănene cât şi în cele ungurene, în oraşe şi sate, au drept de vot aceia, cari

a) singuri ori împreună cu nevasta sau cu copiii [illegible] casa pusă la dare de chirie după [illegible] în oraşe şi comune unde nu tóte casele sunt supuse dării de chirie se plătesc [illegible] chirie, 23 cor 52 fil. dare directă. In celelalte oraşe şi comune, (unde tóte casele sunt puse şi la acest fel de dare) acolo darea acĕsta trebue sĕ fie cel puţin de 58 cor. 95 fil.;

b) şi în Ardeal şi în Ungaria, în oraşe şi sate, au drept de vot aceia, cari conform punctului de mai sus au atâta pămênt, ori au un capital care le aduce un venit de 210 cor. pe an, şi după aceste isvóre de venit deosebite, ori după ele împreună, sunt puşi la dare de venit după 210 cor. In înţelesul acestei rânduieli a legii, luând în socotinţă că darea de pămênt este 20⅛% a venitului catastral, alegĕtor póte fi acela, care după pămêntul sĕu, al nevestei şi al copiilor minoreni, laolaltă socotit, plăteşte cel puţin 53 cor. 55 fil. dare de pămênt. Dacă cineva plăteşte după un venit de 210 cor. dare de rentă (după capital de bani gata), atunci luând în socotélă, că darea de rentă face 10% a venitului, pentru a fi alegĕtor numai pe temeiul venitului după capital trebue sĕ plătéscă respectivul cel puţin 21 cor. dare de rentă (Tőkekamatadó).

Darea de rentă şi de pămênt împreunată încă dă dreptul de alegĕtor, dacă venitul total pus la dare se urcă la 210 cor. anual.

c) toţi neguţătorii, crişmarii, întreprinzĕtorii, etc., atât în Ardeal cât şi în Ungaria, la oraşe şi la sate, cari plătesc cel puţin 21 cor. dare de venit cl. III., au drept de vot. In comune mici şi mari sunt alegĕtori acei măestri cari plătesc dare după o calfă. Aceşti măestri plătesc darea de venit cl. I. şi anume, capul familiei plăteşte o dare de la 10—24 cor., ear' după fie-care calfă 4—8 cor.;

d) slujbaşii de stat, de comitat şi comunali, cari după un venit de 1000 cor. plătesc dare de venit clasa a patra, sunt alegĕtori. Acĕstă dare după 1000 cor. este 10 Funcţionarii privaţi, adecă aceia cari nu's de-ai statului, comitatului, comunei, au drept de vot dacă plătesc dare de venit cl. a IV-a 18 cor., adecă după salariu de 1400 cor.

6 Fără privire la venit au drept de vot membrii „Academiei magiare“ de ştiinţă, profesorii, toţi cari au diploma de doctor, advocaţii, notarii, apotecarii, agronomii, silvicultorii, ingineriii de mine, preoţii, capelanii, notarii comunali şi învĕţătorii. Profesorii, învĕţătorii, notarii şi preoţii, însĕ numai atunci pot fi alegĕtori, dacă sunt aleşi ca atari sau numiţi după lege. Diploma de notariu singură, fără ca cel ce o are sĕ fie ales de notariu undeva, nu dă drept de vot, tot aşa şi diploma de învĕţătoriu şi de preot.

*

Aceia cari întrunesc una din recerinţele acestea de a fi alegĕtori, dacă nu au fost încă luaţi în listă pĕnă acum, mérgă anul acesta în faţa comisiunei de conscriere, când vor afla că e în comuna lor, şi ducênd cu sine documentele de lipsă, grijéscă *sĕ nu fie lăsaţi afară.*

NOUTĂŢI

Conferenţe literare. Cu bucurie vestim cetitorilor noştri, că conferenţele literare iniciate de comitetul despărţĕmêntului „Asociaţiunii“, din nou îşi vor lua începutul. Acum *Duminecă în 6/19 Martie la 5 ore d. a.* va diserta Dr. Ilie *Beu*, tractând tema: *„Vasilie Alexandri. Biografia şi poesia lui patriotică“*. Apelăm la sentimentul artistic al societăţii nóstre culte, care a dat probe, că ştie aprecia şi se ştie însufleţi de lucrări din sfera senină a *frumosului.* Deodată cu reînvierea naturei se reînvie şi în sufletele nóstre *dragostea* pentru tot ce formézá avutul nostru naţional. Conferenţele se vor ţiné în sala cea mare din palatul comitatens. Pentru acoperirea speselor efective se va incassa taxa neînsemnată de 20 fil. Elevii de ori-ce categorie au întrare liberă.

*

Concert. „Reuniunea română de musică din Sibiiu“ va da *Mercuri în 9/22 Martie a. c.* un concert în sala de la „Musikverein“, Pămêntul mic nr. 1. Prenotările pentru locuri în primele 2 rînduri se pot face *Luni în 7/20 Martie* de la orele 2—3 după amiazi în casina română (casa naţională). Pentru un loc la prenotare se solveşte suma de 40 fileri. Programa specială în numĕrul viitoriu. Biletele se vor estrada în ziua concertului şi în sala de la „Musikverein“ de la orele 11—1 şi séra la cassă.

*

Terminul de recurs la conclusele congregaţionale. In legătură cu un cas concret ministrul de interne prin o hotărîre de însemnătate principială a enunţat, că în contra concluselor congregaţionale aduse în cause orăşeneşti de interes general terminul de recurs e cincisprezece zile şi că disposiţia art. de lege XX din 1901, conform căreia aceste cincisprezece zile au sĕ se numere din ziua ce urméză zilei în care s'a publicat conclusul, e a se înţelege aşa, că din ziua ce urméză zilei în care conclusul cestionat *a apărut în fóia oficială a comitatului*, ear' nu zilei în care acela s'a publicat în adunarea generală a representanţei orăşeneşti.

*

Tunuri noue pentru armata austro-ungară. O comisiune de esperţi sub presidiul prinţului Rudolf *Lobkovitz*, general de artilerie şi comandant al corpului de armată staţionat în Budapesta, în care comisiune a luat parte şi locotenent-mareşalul *Cenna*, începuse încă astăprimăvară esperimentele cu nouele tunuri de repetiţie comandate pentru armata nóstră. Esperimentele acestea au fost continuate apoi în Iulie, ear' în 8 Martie a. c. au fost terminate în presenţa archiducelui, general de artilerie şi comandant de corp în Pojon, *Frideric.* Tunurile au fost declarate nu numai corĕspuzĕtóre tuturor cerinţelor, ci chiar ca cea mai bună armă a erei noue. Se caracteriséză prin greutate mică, soliditate, esactitate, mişcare şi ţintire uşóră, ear' prin siguranţa baterii până la distanţă de şése kilometri şi prin puterea destructivă întrec tóte aşteptările. In cursul esperimentărilor a fost luat odată la ţintă un părete de ciment în grosime de nouĕzeci centimetri, de la distanţă de doi kilometri, şi giulelele nu numai au spart păretele, ci şi dincolo de păreţe, la distanţe considerabile, au distrus tot ce apucau în cale. Altădată, pentru a le proba puterea de resistinţă, s'au făcut din un tun una după alta 250 puşcături şi în mechanismul tunului nu s'a produs nici o conturbaţiune.

*

De ce a abzis ministrul Welsersheimb? Privitoriu la motivele cari au determinat pe *contele Welsersheimb* sĕ renunţe la postul de ministru pentru apĕrarea ţerii („Landwehr“) ziariul „Politik“ din Praga spune, că Welsersheimb s'ar fi esprimat în faţa mai multor deputaţi că a abzis fiind-că *nu apróbă concesiunile militare făcute Magiarilor şi fiind-că nu voeşte sĕ iee asupraşi misiunea de a se întrepune în Reichsrath pentru aceste concesiuni.* A mai făcut amintire şi despre anumite *servicii rele*, pe cari unii sfetnici le-au făcut M. Sale prin sfaturile lor.

*

La colecta pentru zidirea catedralei în timpul din urmă au mai întrat următórele contribuiri: 1. Pe lista parochiei *Valea Dosului* (tractul Arad), de la: Vasilie Aron 2 coróne, Daniil Crişan 2 coróne, Gligorie Porcariu 1 cor. 60 fileri, Nicolae Muşa (jude), Clement Meteşan, Vasilie Dănuţ, Ioan Meteşan, Simion Meteşan, Toma şi Maria Moldovan, câte 1 corónă; de la 13 credincioşi, cu contribuiri în sume sub o corónă, 5 cor. 90 fileri. De tot *17 cor. 50 fileri.* 2. Pe lista parochiei *Reciu* (tractul Mercurea), de la: Ignatie Filip 4 coróne, George Blaga 3 coróne, Gligor Ienciu 1 corónă; de la 18 credincioşi 150 litre de vin vîndut cu 24 coróne. De tot *32 coróne.* 3. Pe lista parochiei *Crăciuneşti* (tractul Zarand), de la: Iulia, Silvia şi Traian Cosma 4 coróne; Petru Mihoc (din Băiţa) 2 coróne; Nicolae Jula, Nicodim Borca, Lazar Muntean, Ioan Lupaş l. George, George Botaciu l. George, Mihail Botaciu, Lazar Botaciu, Solomon Lupaş, Petru Bârna l. Mihail, Petru Trufaş l. Ioan, Nicolae Borca l. Ilie, Avram Grozu, George Muntean, câte 1 corónă, Lazar Costan şi Petru Marc, câte 60 fileri; Ioan Lupaş l. Anghel şi Petru Jula l. Iosif câte 40 fileri. De tot *23 coróne.*

*

Epidemie de tifus. In Rozsnyó (Rosenau) grasséză în mare grad epidemia de tifus. La şcóla superióră de fete, la gimnasiu şi la seminariul romano-catolic prelegerile sunt sistate deja de Sâmbătă, ear' elevii sunt trimişi a casă. Două învĕţătóre şi multe eleve ale şcólei de fete, mulţi elevi ai gimnasiului şi nouĕ seminarişti sunt bolnavi în spital. Se crede că causa epidemiei e apa stricată prin rugina apaductului, fórte vechiu.

*

Din Cincul-mare ni-se scrie următórele: Vĕ comunic trista ştire despre mórtea conlocuitoriului *Moise Nicóră*, care în etate numai de 47 ani a trecut la cele vecinice, deplâns de 4 copii, toţi minoreni. Un gol adânc a lăsat nu numai în familie, ci şi în comună şi jurul întreg, fiind el singurul pantofar român în părţile acestea. Acest gol îl simte şi societatea pe acţiuni „*Armonia*“, al cărei cassariu şi membru în direcţiune a fost, cum şi „*Reuniunea de înmormêntare*“, la care deasemenea n'a lipsit a figura ca membru. Mai amintesc, că inima lui nobilă şi în ora ultimă a bătut pentru causa română, căci a pus basă unei fundaţiuni sub numele „Nicóră“ de 100 cor. lăsate bis. gr. ort. din loc. Direcţiunea „*Armoniei*“ a depus o cunună pe sicriul decedatului. Odihnéscă în pace.

Un amic.

*

Sporiu de 335 mii de suflete. Conform datelor oficiului general de statistică din Budapesta poporaţiunea Ungariei la 31 Decembre 1904 a dat cifra de *17,570 000* de suflete, fără a Croaţiei şi Slavoniei, care la datul acela numĕra 2,534.000 de suflete. Numĕrul naşterilor în cursul anului 1904 a fost 824.877, ear' al deceselor 489.861, deci sporiul a fost de 335,016 suflete.

*

Pentru profanarea religiei. Mercuri după lăsarea postului la rom. catolici, în vitrina unei prăvălii din Arad era espus un mare anunţ funebral, în care *Mercurea pocăinţei* („Hamvazó Szerda“) ca familie anunţă mórtea *prinţului Carneval* şi face cunoscut că serviciul divin funebral se va efectuí la ora de pomnorare şi la banca industrială în sunetul tarabanei. Superiorul călugĕrilor minoriţi din Arad aflând despre acésta glumă profanatóre a religiei rom. catolice a făcut arătare la procuratură, ear' acésta a ordonat contra făptuitorilor cercetare criminală pentru „transgresiune contra credinţei religióse.“ Causa se va pertracta la curtea de juraţi a tribunalului din Arad. (In casuri de acestea legea dispune următórele: Cel care profanéză în mod provocător de scandalisare publică vre-un obiect religios al óre-cărei confesiuni, comite transgresiune şi are a fi pedepsit cu arest până la o lună şi cu amendă în bani până la 200 coróne).

*

Pentru falsificarea alimentelor. Comisiunea administrativă a oraşului Budapesta în una din şedinţele sale ţinute sĕptĕmâna trecută a osândit pe un proprietariu de pămênt la *treizeci zile închisóre şi 200 coróne amendă* pentru-că a demandat servitorilor sei sĕ falsifice cu apă laptele pus în vênzare, ear' pe un mare comerciant de lăptăríí l'a osândit la amendă de 600 coróne, tot pentru falsificarea lăptăríilor puse în vînzare.

*

Dar pentru biserică. Dna Ana Bucur Şogan n. Bratu, mama dlui Petru Şogan, mare-proprietariu al comunei nóstre Cerghidul-mare, (com. Têrnava-mici), a cumpĕrat pe séma bisericei nóstre gr.-or. rom. un Apostol cu litere latine, legat în piele négră. Tot cu acest prilej mĕ simt îndatorat a aminti că numita dómnă dragostea faţă de biserică şi-a arătat'o mai în anii trecuţi în mai multe rênduri, prin donarea unei grădini, cumpĕrarea unei Evangelii frumóse şi prin contribuirea cu o sumă considerabilă la renovarea picturei bisericeşti şi la cumpĕrarea unor odóre bisericeşti. Deci pentru aceste fapte frumóse creştineşti priméscă stimata dómnă şi pe calea acésta cele mai sincere mulţămite din partea nóstră. Dzeu sĕ-i rĕsplătéscă pentru multele binefaceri cu bine, lungindu-i firul vieţii şi făcêndu-o părtaşă de fericirea vremelnică şi vecinică. Cerghidul-mare, în 12 Martie n. 1905. In numele comitetului parochial: *Pavel Suciu*, învĕţătoriu provisor.

*

Ţerani harnici. Cetim în „Alkotmány“ că tovărĕşia ţeranilor economi din Cohanoţ (comitatul Trencsén) a cumpĕrat cu 160.000 de coróne moşia baronului Egon Sackendorf, spre a o parcela apoi întrĕ ei.

*

Apel! Universal renumita alifie Zoltán nu este a se schimba cu articoli cari pe lângă alte morburi vindecă şi podagra şi reuma, deóre-ce alifia Zoltán e folosibilă numai contra podagrei şi reumei, şi — după cum mărturisesc medici eminenţi — are efect neîntrecut la aceste morburi. Sticla cu 2 cor. în farmacia producentului B. Zoltán, Budapesta, V Szabadságtér, şi în farmacia Carol Molnár din Sibiiu.

*

Siguranţa publică în Budapesta. Din raportul prefectului de poliţie către comisiunea administrativă a oraşului Budapesta resultă că în luna Februarie poliţia a [illegible] pe făptuitori în 2020 casuri de crimă şi delicte. Din acestea 888 au fost crime, ear' restul delicte. Din faptele criminale îndreptate contra vieţii omeneşti 34 au fost crime, 196 delicte şi 190 lesiuni corporale. Contra siguranţei averii au fost îndreptate 820 crime şi 960 delicte, anume: 167 defraudări, 107 înşelătorii, ear' restul furt ordinar.

Bilete de vapor pentru America. Din Fiume plécă în 30 Martie n. vaporul accelerat „Karpathia“ la New-York. Intreţinerei pasagerilor pe acest vas maritim, provĕzut cu tóte comodităţile, dă societatea maritimă deosebită îngrijire. In preţ este cuprinsă şi întrégă întreţinerea pe vapor şi pe durata alor 2 zile în Fiume. Despărţĕmêntul pentru promovarea persónelor a „Adriei“ (Budapesta, vigadó-tér 1) în urma ordinaţiunii ministrului de interne póte estrada emigranţilor provĕzuţi cu pasport în regulă bilete de călĕtorie atât preste Fiume cât şi peste ori-ce port european. Prin urmare nu e numai de prisos a trimite arvună în străinătate, ci e chiar şi riscat, deóre-ce conform unei ordinaţiuni a ministrului de interne tóte biletele de vapor, epistolele şi tipăriturile ce sosesc de acolo sunt a se confisca de autorităţi.

*

Insomnia eschisă, dacă veţi purta crucea duplă electro-magnetică, inventată de dl Müller Albert (Budapesta, V. Vadász u. 42/V) după cum aduce dovadă strălucită şi următórea epistolă: Preastimate dle Müller! Scurt timp înainte de acésta am comandat de la dta o cruce electro-magnetică R. B. nr. 86,967 pentru cumnatul meu, asupra căruia a avut o astfel de influinţă, în cât după întrebuinţarea ei numai de câteva zile bolnavul s'a simţit mult mai uşurat, respiraţiunea i-s'a îmbunătăţit, ear' insomnia i-a trecut cu totul. Vĕzênd influinţa binefăcĕtóre a crucei dtale, te rog a trimite atât pentru mine, cât şi pentru soţia mea câte o astfel de cruce. Ruderfalva. Cu distinsă stimă Schrei Mátyás.

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinşi pofesori şi medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecţiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandat convalescenţilor după influenţă. Promovéză apetitul şi face sĕ créscă greutatea corpului, delăturéză tusa şi flegma, şi face sĕ înceteze asudórea de nópte. In urma gustului şi mirosului seu plăcut se ia cu plăcere şi de copiii. Se capĕtă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpĕrătoriul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre: (216) 39—52

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveţia).

Din public.*)

Mulţămite publice.

In numele corului bisericesc gr. or. din Deva esprim şi pe acéstă cale mulţămită sinceră pentru suprasolvirile marinimóse, incurse cu ocasiunea producţiunii musicale-teatrale, aranjată la 26 Decembre v. 1904. Au binevoit a suprasolvi următorii p. t. domni:

G. Romanul, protopresbiter 10 cor., C. Popescu, paroch 6 cor., I. Simionaş 4 cor., Fr. Hossu Longin, D. Ardelean, Aug. A. Nicóră, Al. Şuluţiu, Breier Mór, Schumann Ernő şi M. Orădean, toţi câte 2 cor., Nic. Gező 2 cor. 40 fil., Breier Sam. 1 cor. 60 fil., N. Benea, N. Anuşca (Sâncel) şi I. Russu, câte 1 cor. 20 fil., G. Cusuta, G. Popovici, văd. Ana Irimie, Romul Popa, Elena Popescu, Aug. Stoica şi P. Mircea, câte 1 cor., P. Selegian 80 fil., N. Bornemisza 60 fil., P. Voina 40 fil. şi N. N. 20 fil.

Venitul brut a fost 298 cor. 40 fil., din care sumă subtrăgêndu-se spesele de 242 cor. 40 fil., venitul curat în sumă de 56 cor. s'a predat epitropiei parochiale din loc, pentru a fi adaus la fondul pentru ridicarea turnului la biserica gr. or. din Deva.

Deva, la 20 Ianuarie 1905.

Cornel Popescu
paroch gr. or.

*

Cu ocasiunea producţiunei teatrale din Cetea la sărbătorile naşterii Domnului au incurs următóre suprasolviri: de la dl Imre József, protopretor, 2 cor. 60 fil., Dr. Aurel Sava, pretor, 1 cor. 60 fil., ambii din Aiud, Löve Deszö, not. cer., 5 corc., Irimie Iliescu, preot, 50 fil., ambii din Stremţ, Ioan Frâncu, preot, Ioan Sava, proprietariu, câte 2 cor., ambii din Cetea, Amos Frâncu, preot, 60 fil., Aron Bătăcui, not. cerc., 1 cor. 40 fil., Remus Cristea, primariu, 40 fil., toţi din Benic, Ioan Bota, înv. pens. în Cetea, 50 fil., Herlea, not. cerc., 5 cor., Borfiriu Nicóră, înv., 3 cor. 20 fil., ambii din Vinerea, Ioan Rusan, propriet. în Mesentea, 1 cor. 60 fil., Seres Atila, comerciant, 3 cor., Ioan Anca, 50 fil., P. Ardelean, 40 fil., toţi din Benic, Efrem Raţ, Teiuş, N. N., câte 50 fil., Munteanu (Cojlari), G. Spătăcean, înv. în Benic, câte 20 fil., G. Raţ (Teiuş), 1 cor. 20 fil., Isidor Raica, preot în Galda-de-sus, 50 fil., N. Dumitrean, 1 cor. 20 fil., Stanca, preot în Ampoiţa, Ioan Anghel, înv., câte 1 cor., V. Muncus, comerciant, 2 cor., ambii din Cricău, Ioan Oţoiu, pantof. în Benic, 40 fil., Câmpeanul, 20 fileri, N. Marc, 60 fil.

P. st. domni priméscă şi pe calea acésta mulţămitele nóstre. Venitul brut al petrecerei a fost 214 cor. 62 fil., spesele 118 cor. 30 fil. Resultă venit curat de 96 cor. 32 fil.

Cetea, la 15 Ianuarie 1905.

In numele comitetului aranjator:

Ioan Frâncu
paroch

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte răspunderea.

Cărţi şi reviste.

Un discurs de V. Oniţiu. Sub titlul *„Feriţi-vĕ de otrava sufletéscă a învĕţăturilor rele“*, a apărut în tipografia A. Murĕşianu (Braşov) o broşură de 16 pag. octav mic, conţinênd discursul poporal rostit de directorul gimnasial Virgil Oniţiu la adunarea poporală din 11 Febr. a. c. a parochienilor bisericei Sf. Nicolae din Braşov-Scheiu.

Posta redacţiei.

Dlui N. G. în Şasa-Vinţa. Mergi cu rectificarea la fóia în care ai fost atacat. De altcum faptul, că ai mers cu contrariul, nu cu candidatul român, nu se póte scuza cu nimica, şi nici nu ţi 'l iartă nimeni. De aceea nici nu te mai scusa, ci ia hotărire firmă de a nu mai face în viitoriu aceea ce ai făcut.

Galaţi. Are sĕ urmeze în curênd.

Sĕ plantăm umbrar de viţă de vie
pe lângă orice casă şi în grădinile nóstre de casă,
în pămênt şi nĕsip.

Pentru acest scop însĕ nu se potriveşte ori-ce soiu de struguri, de-şi tóte soiurile sunt plante curpenitóre, fiind-că o parte mare din ele, chiar şi dacă se desvóltă, nu dă róde, din care causă mulţi nu au putut obţiné nici un resultat. Dacă însĕ se plantéză soiuri bune pentru formarea dé verdéţă, acestea provĕd apoi casa pe întreg timpul cócerii cu cele mai eminente soiuri de struguri tămâioşi şi alte soiuri de struguri dulci. [2] 3—8

Strugurii cresc pretutindenea în patria nóstră şi nu esistă casă, pe lângă ale cărei ziduri nu ar puté fi cultivaţi, cu neinsemnate spese; afară de aceea servesc de cea mai frumósă podóbă şi pentru alte clădiri, grădini, garduri ş. a. fără sĕ detragă cât de puţin din locul menit pentru alte scopuri. Ş'apoi strugurii sunt cele mai mulţămitóre póme, deóre-ce rodesc an de an.

Soiurile sunt descrise în un preţ-curent ilustrat, care, indicându-se adresa prin cartă postală, se trimite fie-căruia, gratis şi franco. Altoi de vie se pot căpĕta încă în cantitate mare cu preţuri reduse. Vinuri pentru casă: de la 50 litre în sus cu preţuri fórte eftine, cum şi „Delavare“, de-a dreptul pentru plantat, şi vin de probă de la acéstă viţă.

Érmelléker Erste Rebenveredlungs-Anlage
Nagy-Kágya (comit. Bihor)

Publicaţiune

Circa **50 paturi**, căptuşite, de colóre întunecată, în stil german vechiu, cu saltele cu arcuri tapetate, în stare bună, se vînd singuratice, în partii ori preste tot Paturile se află spre vedere la Hotelul Neurihrer.

Nr. 214 1905 [65] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **capelan** pe lângă parohul *David Coman*, din comuna bisericéscă **Vama Buzĕu**, în protopresbiteratul Treiscaune, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt a treia parte din tóte venitele fasionate în cóla B. cum şi postul de învĕţătoriu din acea comună.

Concurenţii, înaintându-şi suplicele la subsemnatul oficiu protopresbiteral, au a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătóre spre a cânta sau predica în biserica de acolo.

Breţcu (Bereczk, comit. Háromszék), 20 Februarie 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Treiscaunelor.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Prin Librăria archidiecesană se pot procura diferite
ornate bisericeşti
Mustre şi specificarea preţului gratis şi franco.

Lichior de apricose
recomândă ca deosebită specialitate
Príma fabrică de lichioruri
din Sibiiu (64) 2—3
M. Samuel Rubinstein.

Biblioteca poporală a Asociaţiunii.

★

★ ★
★

		fil.
1, 2.	Povestiri din viéţa ţeranilor români. (I şi II,) de *I. Pop-Reteganul*, câte	20
3.	Despre cărţile funduare şi întabulări, de *Dr. Valer Moldovan*	30
4.	Sfaturi bune. Trei disertaţiuni, de *Em. Ungurean*, *Dr. Elie Cristea* şi *N. Ivan*	20
5.	Casa părintéscă, crescătórea indivizilor şi popórelor, de *I. Popea*, fost prof.	20
6.	Despre testament. Explicarea art. de lege XVI, din a. 1876, de *Dr. V. Moldovan*	30
7.	Posta, telegraful, telefonul. Noţiuni generale despre instituţiile postale, de *Gavr. Todică*	20
8, 9.	Icóne din istoria Grecilor vechi, (I, II), de *V. Lazăr*, câte	20
10.	Grădina de legumi, de *Ioan F. Negruţiu* . . .	30
11.	Cultura cucuruzului, de *Ioan F. Negruţiu* . . .	20
12, 13, 14, 15, 16.	Ionel. Principii morale şi creştineşti de educaţiune (I, II, III, IV, şi V), de *V. Gr. Borgovanu*, câte . . .	20
17.	„Astra“. Informaţiuni asupra scopurilor şi instituţiunilor „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ .	20

Librăria arhidiecesană.

Somatose Albumină de carne.
Cel mai eminent mijloc producĕtor de apetit,
şi întăritor de nervi.
Se capĕtă în farmacii şi drogerii. [39] 3—20

Săpunul Schicht
cu marca:
„cerb“ ori „cheie“

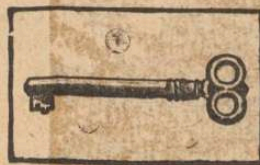

e cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. E liber de substanţe stricăcióse.
Se capĕtă pretutindenea! (5) 32—46
!! La cumpĕrare sĕ se observe, ca fie-care bucată de săpun sĕ fie provĕdută cu numele Schicht şi cu o marcă de sus. !!

P. T.

Avem onóre a Vĕ atrage atenţiunea, că de acuma începênd **filiala Magazinului de cafea Julius Meinl** din Viena cu prăjitorie proprie, după cel mai nou sistem se află sub firma:

JULIUS MEINL
în Sibiiu
strada cisnădiei nr. 24.

Vĕ rugăm sĕ binevoiţi a neonora cu comandele D-Vóstre. (31) 7—10

☞ Cereţi catalogul preţurilor!

CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes

Pentru dame indispensabil!
Cel mai bun cosmetic!!
Delătură după câteva zile pistruele, petele de ficat, jubruţele, carii de piele şi tóte necurăţeniile pielii. Netezeşte creţele, dă obrazului colóre albă, fină şi îl frăgezeşte şi întinereşte. Preţul: borcanul mic 1 cor., borcanul mare 2 cor.
Articole de toaletă alese:
Pudra Margit (în 3 colori) 1·20 cor.
Săpunul Margit 70 fileri.
Pasta de dinţi Margit 1 cor.
Apă de obraz Margit 1 cor.
Cu ramburs sau pe lângă trimiterea banilor înainte espedéză producentul
FÖLDES KELEMEN, farm., Arad.
Se capĕtă în tóte farmaciile, drogeriile şi parfumeriile. (57 b) 1—5
Deposit principal în Sibiiu, în farmaciile: Guido Fabritius, I. C. Molnár, Carol Müller, Ervin Rummler, în drogeria Carol Morscher, în magazinul de săpun şi parfumeria Meltzer.

CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 26 Sibiiu, Marţi 8/21 Martie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Intorsătura.

Sibiiu, 20 Martie n.

Ultima audienţă a contelui Tisza, avută Vineri la Viena, a dat o întorsătură neaşteptată situaţiei politice interne, şi probabil că a îndrumat spre resolvare crisa ministerială. Maiestatea Sa adecă s'a decis sĕ vină la Budapesta, pe vreme mai lungă, şi aci sĕ se pună în înţelegere cu politicianii magiari, pentru a afla soluţia potrivită cu privire la eşirea din încurcătură.

Maiestatea Sa a şi sosit deja la Budapesta, eri, Duminecă séra, şi azi va primí în audienţă pe contele *Andrássy*, recomandat de nou Monarchului din partea contelui Tisza ca singurul om care întruneşte încrederea oposiţiei coalisate şi ar puté forma un cabinet nou cu prospecte de a puté muncí şi funcţiona. E vorba apoi, ca M. Sa sĕ mai asculte şi pe *Wekerle* şi pe *Darányi*, şi póte că şi pe alţii. Se dă însĕ ca sigură ştirea, că de astădată M. Sa nu se va depărta din Budapesta de cât numai după ce va da resolvare crisei ministeriale.

Acestea sunt ştirile cele mai noue, pe cari le avem cu privire la crisa care dăinueşte acum aprópe de două luni. Despre antecedente se scriu însĕ lucruri însemnate. Anume, că M. Sa înainte de a lua hotărire sĕ vină la Budapesta pentru a căuta aci firul de eşire din încurcătura politică în care a intrat ţara în urma resultatului ultimelor alegeri, a ţinut în Viena *consiliu de corónă*, la care au luat parte ministrii comuni, *Goluchowski*, al esternelor, şi *Pitreich*, al rĕsboiului, apoi prim-ministrul austriac *Gautsch* şi prim-ministrul ungar *Tisza*, împreună cu ministrul ungar de pe lângă persóna M. Sale, *Khuen Hédervàry*.

Că în acest consiliu de corónă ce hotăriri au fost luate, nu se ştie. Ba se afirmă că hotăriri nici n'au fost luate de loc, ci M. Sa a voit numai sĕ asculte părerile celor întruniţi în consiliu asupra modului de resolvare a crisei ungare, şi mai ales părerile ministrului de esterne Goluchowski, cu privire la afacerile comune economice, şi părerile ministrului de rĕsboiu Pitreich, cu privire la chestiile militare. Presenţa celorlalţi ministri, austriaci şi ungari, M. Sa a dorit'o pentru a afla de la ei, dacă consimt ori nu cu părerile celor doi ministri comuni?

Ori-cum sĕ stee însĕ lucrurile, că s'au luat ori nu s'au luat hotăriri în consiliul acesta de corónă, care a fost ţinut Vineri după amiaz şi a durat trei ore întregi, — un lucru pare a fi cert, anume, că M. Sa a venit la Budapesta cu un program deja bine stabilit, şi a venit în scopul sĕ caute aci omul care sĕ angajézĕ sĕ formeze noul cabinet, pe basa acestui program, care e al Corónei. Că în programul acesta se cuprind concesiuni pe séma Magiarilor, şi că concesiunile acestea până unde merg, e lucru pe care ni 'l va arăta viitoriul cel mai apropiat, pentru-că tóte semnele arată, că crisa ministerială ungară e acum pe calea de a fi resolvată.

Ziariul „*Budapesti Hirlap*“ pretinde a şti, că M. Sa *nu va face absolut nici o concesiune în chestiile militare*, pentru-că în casul acesta ar lucra în contra convingerii sale şi în contra punctului de vedere pe care s'a pus cu ocasiunea ordinului de la Chlopy. Maiestatea Sa ar fi declarat în mod categoric, că *de cât sĕ mai facă concesiuni pe lângă cele deja făcute, mai bucuros abzice de tron.*

Maiestatea Sa va propune deci contelui *Andrássy* sĕ formeze un cabinet nou, aşa cum ştie şi cum póte, *fără concesiuni*, ear' dacă contele Andrássy nu se va angaja la acésta, se va forma un *guvern de transiţie*, sub firma aceluia care va primí misiunea acésta, şi care, ziariul numit crede că e aflat deja. La tot casul deci, crisa merge spre resolvare.

Atitudinea Saşilor.

Purtarea Saşilor din comitatul Sibiiului manifestată de o vreme încóce faţă de Români, cari formézĕ majoritatea poporaţiunii în comitat, nu póte spune nimeni că ar fi *corectă*, că n'ar fi *duşmănósă* Românilor, ori că ar fi *prudentă* chiar şi din punctul lor de vedere. Bravura lor cea din urmă cetitorii nostri o cunosc. Au scos pe Români până şi din comisiunile însărcinate cu rectificarea listelor electorale, probabil în credinţa, că pe calea acésta le va succede sĕ 'şi facă la *Cristian* o majoritate *artificială* de alegĕtori saşi, ca sĕ pună de nou mâna pe mandatul trecut acum în mâna unui Român. Dar' vom fi cu ochii în patru, nu numai la Cristian, ci pretutindenea în comitat, tocmai în urma acestei atitudini ostile a Saşilor. Şi nu ştim, zĕu, cine se va căí la urmă de cele făcute, noi, ori Saşii, pe cari îi asigurăm de pe acuma, că *alegeri dietale cu aclamaţie nu vor mai avé în viitoriu,* nici chiar în Sibiiu.

Atitudinea acésta neînţelésă a Saşilor a dat de altcum ansă şi „*Drapelului*“ din Lugoj sĕ scrie un articol de fond la adresa lor, spunêndu-le următórele adevĕruri:

„.... Trebue sĕ regretăm nemărginit acéstă atitudine ostilă a Saşilor faţă de Români, căci pe lângă multele lupte înverşunate, cari au avut loc în trecut între Românii şi Saşii aşa zisului „fund regiu“, şi pe lângă tóte disensiunile din present, trebue sĕ ţinem la ideia cooperării politice a Românilor cu Saşii, cum şi cu tóte popórele nemagiare ale ţerii pentru a restabilí în Ungaria domnia echităţii naţionale faţă de tóte popórele.

E vorbă vechie: „inter duos litigantes .... tertius gaudet“, care „tertius“ este în casul present politica şovinistă de magiarisare forţată. Acest „tertius“ numai căştiga póte din frecările naţionale dintrĕ Români şi Saşi.

Ştim prea bine, că întrĕ punctele de vedere ale politicei româneşti şi săseşti este mare deosebire. Saşii au beneficiat în trecut, ca óspeţi veniţi în ţérĕ la espresa invitare a Regilor ungari, de mari şi estraordinare privilegii. Şi politica Saşilor tinde şi astăzi încă la posibila restabilire a acestor privilegii. Ei sunt gata a sprijiní fără scrupul pe tóte terenele heghemonia artificială a şovinismului sutinat prin transacţia de la 1867, dacă în schimb li-se asigură lor aceeaşi heghemonie asupra Românilor de pe teritoriul „fundului regiu“ de odinióră.

Ei nu caută *sĕ elupte alăturea cu noi egala îndreptăţire naţională*, căci — de sine înţeles — realisată odată acésta egală îndreptăţire pe teritoriul locuit de Saşi, trebue acestia sĕ renunţe în multe privinţe la puterea de care dispun astăzi. Stăpânind d. e. în comitatul Sibiiului egala îndreptăţire, este firesc, că dacă nici nu va trece de-o dată conducerea comitatului în mâna Românilor, totuşi vor trebuí sĕ împartă conducerea cu Românii. Şi Saşii nu dau bucuros puterea din mână.

E şi de înţeles, dacă — beneficiind şi astăzi de simulacrul unor privilegii — caută sĕ şi apere Saşii posiţia ce au ocupat'o, căci deţinerea puterii e pentru apărarea naţionalităţii săseşti mai decisivă de cât pentru Români, a căror esistinţă naţională nu este legată în aşa mĕsură de deţinerea puterii publice. Românii şi-au ştiut apăra individualitatea naţională şi pe vremea când n'aveau nici un drept înscris în legile ţerii şi când legislaţiunea ţerii tindea direct la estirparea poporului nostru, considerat numai ca „tolerat“ în ţérĕ.

Dar' nu este de înţeles, dacă iau Saşii o posiţie ostilă faţă de Români, căci nu privilegiilor din trecut şi nici micilor chilipiruri de astăzi, ci esclusiv *numai Românilor au sĕ mulţăméscă Saşii, dacă mai esistă ca individualitate naţională închegată şi cu puterea de a resista puhoiului cutropitor al magiarisării.*

Dacă şi-ar înţelege Saşii bine interesele lor de esistinţă, ar trebuí sĕ

FOIŞÓRĂ

Peţitorii.

Comedie poporală în trei acte de A. L. Ipan.

(Urmare.)

Actul II.

Scena 1.

(O grădină la birt, de stânga şi de drépta sunt mese, birtaşul cu un servitoriu şi o servitóre îşi fac de lucru sĕ aranjeze mesele).

Birtaşul (se preumblă îngândurat, face gesturi şi vorbeşte pentru sine).

Asta-i lume,
De minune:
Că mătuşa-a ispitit,
De la Marta-a ştiricit,
Cumcă şi bietul căprariu,
Şi Cocu! Oh, oh, măgariu!
Pe Ileana o-au cerut,
Dar' Ileana nu a vrut,
Căci pe Io ea îl iubeşte
altii sprânjeşte!
a ugit!
? Nu s'auzit.
ta pentru Cocu!
le motântocu!
s'aude vórbă,
Dar' toţi zic că-i hodoróbă (arată la cap).
Ear' de mine că s'a zis
Ce, birtaşe! — ea mi-a zis, —
Când începi la 'ncărunţire
Ai pornit pe la peţire (suspină).
Dar' de ea tot nu mĕ las,
Păn' n'o-aduc la min' a cas (bucurie).

Scena 2.

(Rĕmâne birtaşul singur, întră Căprariu).

Căprariu (în sine).

Sĕ îl cerc eu mai odată,
Că-i de taine ştiiutoriu;
Şi-i cu casa 'nvecinată
Şi a fost şi peţitoriu!
(cătră birtaş) Bună ziua! bună ziua!

Birtaşul.

Bună ţi fie inima!

Căprariu.

Las'o, focul tot mi o arde!

Birtaşul.

Dar' p'a mea, că mi-o prăpade!

Căprariu.

Ce mai ştii nou de prin sat?

Birtaşul.

Tu sĕ-mi spuni, te-am aşteptat!

Căprariu.

De Ileana de mi-ai spune,
Nu ştiu capul und' l'aşi pune!

Birtaşul.

Marta de ginere-a primit
Pe Cocu cel tăntălit!
Dar' Ileana a fugit!
Marta-i minte muieréscă!

Căprariu (năcăjit).

Cocu sĕ ne păcăléscă?!
Aid' sĕ facem o tocmélă
Şi pe Cocu de obélă,
Pe Dulfan cu fiul sĕu,
Unul şi altu-i tăntălău!
Dóră Marta îi ureşte,
Şi pe Cocu-l păráseşte!
(In sine) De birtaşul nu mi témă
Eu-s voinic de altă sémă!

Birtaşul.

Totdéuna
Iţi dau mâna! (îi dă mâna)

Căprariu.

Pe Dulfan şi Cocu
Sĕ-i îmbeţi
Tórnă vin cu scocu
Pănă-s beţi!
Celelalte 'n grija mea
Şi de Cocu vom scăpa (iese).

Birtaşul (ride, se uită după Căprariu şi ameninţă).

Dară eu îţi trec prin cap,
Şi de tine voiu sĕ scap!

Scena 3.

(Birtaşul rĕmâne, întră Cocu).

Cocu (în sine).

Mi-a spus Marta 'n patru ochi:
Cocule! sĕ nu te diochi (ride)
Că Ileana-a fi a ta,
Numai s'o mai pot afla!
Mama mea că îmi grăi
Mergi la birt de-a ispití,
Că Drimboiu, zĕu o sĕ ştie,
Că Ileana und' sĕ fie?
(cătră birtaş) De Ileana ce mai ştii?

Birtaşul (trist).

Dzeu ştie unde-o fi!

Cocu.

Ceva totuşi tu vei ştí.
Cum aş vré de-a auzí!

Birtaşul (oftézĕ şi se şterge la ochi).

Lucru trist, de necrezut,
Că Ileana s'a perdut!

Cocu (suspină, se şterge şi el la ochi).

Că Ileana s'a perdut! iau, iau, iau!

Birtaşul.

Lângă brazii Radului
Dóră 'n fundul lacului, iau, iau, iau!

Cocu (plânge).

Doară 'n fundul lacului, iau, iau, iau!

înţelégă, că *Românii sunt conditio sine qua non a esistinţei poporului săsesc.*

Saşii din „fundul regiu“ şi preste tot Saşii din Ardeal sunt numai o fărîmătură a poporului german din Ungaria şi totuşi din punct de vedere naţional numai Saşii se mai ţin cât de cât; partea covêrşitóre a poporului german din Ungaria se înécă în apele şovinismului vĕzênd cu ochii.

Sĕ fie óre Saşii mai resistenţi de la fire, de cât Ţipserii sau Şvabii?! Vorbă sĕ fie! Dar' Saşii din Ardeal sunt închişi faţă de Magiari prin un inel inpenetrabil de Români, în cât — mai ales pe „fundul regiu“ — nu s'a putut vîrî Magiarul nici de sĕmênţă întrĕ Saşi.

Zidul de Români apără pe Saşi de magiarisare. Unde lipseşte acest zid, sunt Saşii perduţi. Acolo nici nu mai prea cutéză sĕ spună că sunt Saşi. Atât de puţin resistenţi sunt faţă de puterea cutropitóre a magiarisării în sentimente şi chiar în limbă.

De aceea nu înţelegem, cum de Saşii, orbiţi de campania electorală a Românilor, se năpustesc acum cu atâta duşmănie asupra Românilor, căci dacă le succede sĕ spargă zidul român care-i impresóră, *îşi sapă grópa proprie.*

Şi e de mirat, că Sasul, a cărui „prudenţă şi circumspecţiune“ a devenit proverbială, nu înţelege că lucréză contra interesului sĕu bineînţeles, când se face pe faţă şi fără reservă agentul politicei de stat faţă de Români.

Nu 'i vorbă, prin acéstă atitudine a Saşilor perdem şi noi mult, căci dăm de duşman acolo unde ar trebuí sĕ căutăm aliat firesc, dar' negreşit că perderea mai mare va fi pe partea Saşilor.

Sĕ nu crédă rĕsboinicii stăpâni ai administraţiei comitatului Sibiiu, că actuala politică de stat le va face concesii importante naţionale în schimb pentru urgia cu care se năpustesc ei asupra Românilor. Nu!

Politica de stat aşteptă numai momentul, ca sĕ înghită pe Saşi, cum a înghiţit deja pe ceilalţi Germani ai Ungariei.

Şi aşa se vede, că Saşii, *conduşi de ură faţă de Români*, preferă mai bine sĕ se desfiinţeze pe sine, numai sĕ strice Românilor, de cât sĕ fie echitabili faţă de Români şi prin acésta sĕ 'şi asigure esistenţa proprie naţională.

Regretăm nemărginit acéstă orbie a politicei săseşti, dar' nu noi, *ci Saşii se vor căí pentru urmările inevitabile.*“

Am reprodus acest articol din „*Drapelul*“, pentru-ca sĕ vadă domnii Saşi, stăpâni *încă* pe administraţia publică din comitatul Sibiiului, că nu numai noi, cei interesaţi, ci şi alţi Români de bine îi judecă aspru. Ar fi bine deci sĕ 'şi schimbe atitudinea pentru viitoriu.

Din tractul Lupşei.

— Sinod protopresbiteral. —

Ponor, 1/14 Martie.

Duminecă în 20 Februarie v. s'a ţinut sinodul nostru protopresbiteral ordinar din anul acesta, în reşedinţa protopopiatului, în orăşelul *Ofenbaia.*

Sinodului i-a premers celebrarea sfintei liturgii cu chemarea duhului sfânt, sĕvêrşită prin dl protopresbiter tractual *Vasilie Gan*, asistat de preoţii Nistor *Manciu*, Aurel *Boeriu*, Vasilie *Rusdea* şi Laurenţiu *Ciorbea.*

După terminarea serviciului divin membrii sinodului s'au întrunit în cancelaria protopresbiterală, unde la 11 ore a. m. dl protopresbiter deschide sinodul prin o frumósă şi instructivă vorbire ocasională, de următoriul cuprins:

Preaonorat sinod protopresbiteral! Vĕ mulţămesc, domnilor, că şi de astădată aţi dat ascultare glasului meu şi v'aţi adunat în centrul protopresbiteratului, ca sĕ eserciaţi dreptul de control ce vi-l asigură „Statutul nostru organic“ în afacerile bisericeşti, şcolare şi epitropeşti ce se ţin de tract.

Trăim în vremi grele. Vĕzuţii şi nevĕzuţii vrăşmaşi ai bisericei, ca nici-odată, póte, îşi îndréptă atacul asupra basei bisericeşti, nisuind a surpa din temelii edificiul. Cunosc ei bine, că câtă vreme temeliile sunt bune, edificiul nu va puté fi surpat, va resista tuturor atacurilor, de aceea combat la temelie.

Nu cereţi de la mine, domnilor, sĕ vĕ numesc pe nume vrăşmaşii bisericei. Ii cunóşteţi şi dvóstră. Pentru-că şi dvóstră aveţi tot aceeaşi pricepere, perspicacitate, ca şi mine, în trebile bisericeşti, şi înşi-vĕ puteţi judeca în care parte se îndréptă furia inimicilor. Vĕ numesc totuşi dintrĕ cei mulţi pe unul. E nepăsarea, indolenţa, moleşirea factorilor chiemaţi a purta în frunte stégul ce duce la biruinţă óstea credincioşilor nostri; biruinţa spiritului asupra ispitelor trupeşti de tot felul, cari din ce în ce prind rădăcini şi la poporul nostru, atât de ideal odiniéră.

Da! Nepăsarea nóstră ar fi cel mai mare duşman, când nu am pune umĕr la umĕr, când nu ne am însufleţi unii pe alţii în lupta grea ce ne aşteptă.

Acum pricepem noi genialitatea Marelui *Andreiu*, care ni-a lăsat drept moştenire cel mai sfânt drept ce 'l póte avé un fiu al bisericei, ca membru al bisericei: sĕ póta adecă direct participa şi influinţa afacerile bisericeşti, fie în persónă, fie prin representanţii sĕi. A vrut marele archipăstoriu sĕ cheme întrégă biserica cea vie la luptă. Tăria bisericei consistă tocmai în faptul, că toţi fiii ei zunt ostaşi cari ştiu ce voiesc, ştiu încătrău voesc sĕ mérgă şi şi merg unde glasul bisericei îi pofteşte.

Ce deosebire întrĕ biserica nóstră şi alte biserici, ai căror fii n'au drepturi, nu participă la agende. Aceia sunt mai mult material brut, bun de tuns şi muls, pe când credincioşii nostri înşişi dispun în trebile cari îi interesézĕ.

Acest moment e de mare importanţă. Noi, biserica nóstră, nu are patroni, sprijinitori esterni. Se razimă pe propriile puteri. Şi ferice de ea, când fiii sĕi se grupézĕ în jurul părintelui sufletesc, ca împreună sĕ formeze zidul de apărare, de care isbindu-se se risipesc tóte atacurile duşmanilor.

Dvóstră sunteţi falanga protopopiatului nostru, zidul lui de apărare. Comitenţii dvóstră v'au trimes aici sĕ desvoltaţi aceeaşi energie, acelaşi zel, aceeaşi însufleţire pentru trebile tractului, pe care o cer interesele cele mari ale bisericei nóstre, dat fiind că tractele formézĕ în organismul bisericesc zalele cele mai puternice cari consolidézĕ spiritul constituţional şi sunt tăria bisericei.

Binecuvântaţi fiţi cei ce aţi venit în numele credincioşilor din acest tract! Pacea lui Iisus Christos şi darul duhului sfânt sĕ vină peste noi şi lucrĕrile nóstre.

Sinodul protopresbiteral îl declar deschis“.

Vii aplause şi furtunóse ovaţiuni de „Trăiască“ au acoperit vorbirea dlui protopresbiter. Apoi se efeptuieşte alegerea biroului şi se ceteşte apelul nominal al membrilor sinodali, constatându-se că s'au presentat în numĕr de ajuns, — deci sinodul e capabil a aduce concluse valide. După aceea se cetesc îndatinatele rapórte ale oficiului protopresbiteral:

a) despre starea clerului şi poporaţiunei tractului în anul 1904;

b) despre starea şcólelor şi învĕţămêntului în anul 1904, şi

c) despre afacerile epitropeşti în protopresbiterat în anul 1904.

Se ceteşte apoi raportul comitetului protopresbiteral despre activitatea sa în anul 1904; raţiociniul protopresbiteratului de pe acel an; raportul bibliotecariului tractual, preotul A. Boeriu din Cióra-de-sus despre starea bibliotecii tractuale cu finea anului 1904 şi în fine budgetul pe anul curent 1905, cari tóte se predau duor comisiuni constătătóre din câte trei membri, pentru a le esamina şi a vení cu raport asupra lor în şedinţa a 2-a de după prânz.

Terminate acestea, la $1^1/_2$ ore p. m. am fost invitaţi la masa ospitală a iubitului nostru şef tractual, unde ca şi altă-dată am fost provĕzuţi cu un splendid, gustos şi bogat prânz. De sine se înţelege, că, ca de obiceiu la astfel de ocasiuni, aici n'au lipsit nici toastele. A toastat dl protopop pentru Escelenţa Sa dl Archiepiscop şi Metropolit Ioan, părintele Cioran pentru zelosul nostru protopresbiter, apoi eară dl protopresbiter pentru membrii sinodali şi în fine părintele L. Ciorbea pentru dómna casei.

Redeschizêndu-se şedinţa după 3 ore p. m., îşi cetesc referadele raportorii celor 2 comisiuni, în urmă pe lângă unele mici şi neînsemnate desbateri, observări şi agitamente, tóte se iau la cunoştinţă şi se apróbă.

Mai face membrul L. Ciorbea o propunere referitóre la îmbunătăţirea stării fondului protopresbiteral, care se decide a se da spre studiare comitetului protopopesc şi a vení cu propunere meritorică asupra ei în proxima sesiune sinodală, şi cu acésta terminate fiind agendele sinodului protopresbiteral din sesiunea acésta, dl protopresbiter mulţămeşte membrilor pentru zelul şi activitatea cu care au participat la desbatere, apoi dorindu-le fericită reîntórcere la ale lor, la 6 ore p. m. declară sinodul închis.

Incheiu acest scurt raport cu afirmarea că de-şi tractul nostru în privinţa finănciară provenită din unele nenorociri din trecut stă cam rĕu, în privinţa administrativă stă întrĕ primele tracte ale archidiecesei.

Preotul *Laurenţiu Ciorbea.*

Pentru cei arşi din Topârcea.

In urma îngrozitoriului incendiu ce a pustiit în 1904 în comuna *Topârcea*, pentru alinarea suferinţelor celor loviţi de sórte sau intreprins 2 colecte:

Una prin oficiul protopresbiteral, la care au întrat aprópe 1000 coróne. Acest ajutor l'a administrat însuşi dl protopresbiter şi dînsul l'a şi împărţit personal, celor mai greu loviţi de sórte, mai sĕraci şi cu familie mai grea, în conţelegere cu oficiul parochial şi primăria.

O altă colectă a intreprins primăria comunală prin forurile administrative competente.

In urma acestei colecte au întrat la primărie următórele contribuiri:

1. Prin oficiul pretorial au contribuit, oraşele: Sibiiu şi Sebeşul săsesc; comunele: Hamba, Petrifalău, Poiana, Rod, Reciu, Aciliu, Jina, Ludoş, Cacova, Mercurea, Tilişca, Burgard, Tălmaciu, Sĕlişte, Laz, Şura-mare, Cristian, Lancrĕm, Marpod, Apoldul-mare, Pianul-de-sus, Vale, Tálmăcel, Rĕhău, Săcel, Pianul-de-jos, Dobârca, Sibiel şi Gurariu, laolaltă 1065 cor. 19 fil.

2. Prin oficiul protopresbiteral a contribuit: comuna bisericéscă Vale 73 cor. Enescu, paroch în Sibiiu 8 cor. 80 fil., colonia română Serajevo 24 cor. 78 fileri, dl Paul Munteanu vicecolonel 6 cor., la olaltă 112 cor. 58 fil.

3. Prin oficiul parochial din loc N. N. din Sibiiu 10 cor.

4. Direct la primăria comunală au contribuit: Dl Mihail Itu, silvicultor, 10 cor., comuna Loman 18 cor. 80 fil., comuna bisericéscă Tilişca 56 cor. 80 fil., comuna Sĕsciori 12 cor., Cacoviţa 8 cor., Şugag 10 cor, Láz 3 cor., N. N. 10 cor., şi „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ 50 coróne, la olaltă 178 cor. 60 fil.

5. Au mai contribuit cu bucate în natură comunele Apoldul-mic, Apoldul-mare, Ludoş şi Mercurea în valóre de 137 cor. 34 fileri.

Tóte ajutórele de sub 1—5 le-a împărţit primăria comunală, întrĕ toţi cei păgubiţi prin incendiu, în suma totală de 1503 cor. 71 fileri.

Birtaşul.

Şi părinţii-s tot în plâns,
Ear' Ion în foc nestîns!

Cocu (cu mănie).

Ce vrea Ion?! O straiţă gólă! ha! ha! ha!

Birtaşul.

Vai de mine, cad în bólă!
Inzadar îţi baţi tu capul,
Că de-i vie, — o fi a mea!

Cocu (rîde cu batjocură).

Iată că ţi-a sărit pragul...
Eşti holteiu, nu eşti de ea!
Dă-te tu mai încolo!

Birtaşul.

Oho! Oho! Oho!
Dă-te tu mai încolo (cu fală).

Cocu.

Mi-au zis fetele din sat:
Cocule! eşti de bărbat!
Că te porţi tot prea frumos
(Se uită cu fală la haine).
Şi la fete-eşti drăgăstos! hi! hi! hi!

Scena 4.

(Intră Dulfan cu Mitra, George cu Marta, Căprariul, bărbaţi şi femei din popor).

Birtaşul. (Merge în calea lor, se închină, le arată scaunele şi mesele).

Bine-aţi venit!

Dulfan.

Bine v'am găsit! (Işi şterge fruntea, — lui George şi Martei le arată locuri la masă).
Beţi, mâncaţi cât voi veţi vrea,
Tot pe cheltuiala mea!

Marta.

Mulţămesc şi mulţămesc!

George (la o parte).

Că atâta, eu joiesc!

Dulfan (cătră birtaş).

Că m'a prins o fóme mare!
Şi nu pot s'aştept prea mult.
Ce ai gata de mâncare?
Şi ce vinuri de beut?

Birtaşul (scóte de la piept o hârtie cam lungă şi ingustă şi ceteşte încet şi cam cântând).

Am purcel fript la frigare,
Şi friptură de viţel!
Iepure de la spinare,
Papricaş şi cap de miel!
Mămăligă cu cârnaţi
Pipăraţi şi afumaţi!

Căprariu.

Ce mâncări preabune are!

Cocu.

Sĕ poţi numai tot mânca! hi! hi! hi!

Birtaşul.

Vinuri roşii, albe, bune,
De la Gioroc, Păuliş,
Vinuri dulci, — şi vĕ pot spune,
Poţi tot bea făr' de-ameţiş!

Căprariu.

Beuturi preabune are!

Cocu.

Tot pe gât de le-ai vărsa! hi! hi! hi!
(işi bate gâtul).

Dulfan (arată birtaşului pe el, pe Mitra, pe George şi pe Marta).

De beut şi de mâncare,
Sĕ ne dai ce ai mai bun.

Birtaşul (se închină).

Gata-s — fără întârziere,
Tóte pe masă de pus!
(Birtaşul, servitoriul şi servitórea aduc de mâncare şi beutură pe mese).

Cocu (cătră birtaş).

Mie, un cap de viţel! hi! hi! hi!
Şi o códă de purcel! hi! hi! hi!

Dulfan (cătră George şi Marta).

Nu vĕ 'mbiaţi, că eu plătesc.

Marta.

Mulţămesc şi mulţămesc!

George (la o parte).

Că atâta, eu joiesc!

Căprariu (vede îmbiarea).

Că Dulfan se linguşeşte!
Şi-aici punga-şi slobozeşte,
Dar' cu Cocu, eu s'o gat,
El s'o iee?! ar fi pĕcat!

Cocu (închină).

Sĕ trăiască-a mea Ileană!
Ţucu-i ohii ş'o sprânceană! hi! hi! hi!

Birtaşul (şopteşte lui Cocu).

Zĕu mi-am pus ochii pe ea,
Şi sĕ ştii c'a fi a mea!

Cocu (se miră şi cu mănie).

Dară cine-i mai bogat?
Fata ori tu? om 'ngâmfat!

Birtaşul.

Pe Ileana cin' a luat,
Zĕu! acela-i mai bogat!

Căprariul (şopteşte lui Cocu).

Lasă-te, că vei vedé,
Că Ileana-a fi mea! (ese).

Cocu (rîde cu batjocură).

Dar' şi tu gândeşti la ea?! ha! ha! ha!
(Toţi cei de la mese ciocnesc păharele, închină şi cântă).
Sĕ trăiască vinul,
Vinul şi pelinul,
Până-i vin în ţară,
Nu-i viaţă-amară! (rep.)

(

Impărțirea s'a făcut conform unei chei compusă cu considerare la starea materială și paguba avută (mărimea) a celor ajutorați, după aprobarea oficiului pretorial.

In numele celor ajutorați, prin acésta esprimăm mulțămitele nóstre tuturor donatorilor.
Primăria comunală.

De la Societatea geografică română.

Societatea geografică română, pusă sub augusta presidenție a M. S. Regelui Carol al României și a Alteței Sale regale prințului Ferdinand, e convocată în adunare generală obligătóre pe 12/25, 13/26 și 14/27 Martie 1905 la $8^1/_2$ ore séra, în sala de ședințe a senatului, în București.

Ședințele vor fi presidate de Maiestatea Sa regele.

Programa lucrărilor e următórea:

Sâmbătă, 12/25 Martie 1905, ora $8^1/_2$ séra 1. Raportul anual al dlui secretariu general *George I. Lahovari.* 2. *Dl N. Iorga*: Desvoltarea hotarelor țerii Românești și Moldovei. 3. *Dl C. R. Mircea*: Distribuțiunea geografică a petroleului în țara nóstră și conclusiunile ce s'ar puté trage cu privire la originea petroleului.

Duminecă, 13/26 Martie 1905, ora $8^1/_2$ séra. 1. *Dl St. Hepites*: Secetele în România. 2. *Dl Dr. St. Dimulescu*: Bucovina de la anexarea ei la Austria până în present.

Luni, 14/27 Martie 1905, ora $8^1/_2$ séra 1. *Dl Dr. Petrini Galați*: Geografia Leprei la noi și în alte țeri (cu proiecțiuni luminóse) 2. *Dl G. M. Ionescu*: Schithia despre care vorbesc geografii și istoricii vechi, — cu privire specială la Schithia minoră sau Dobrogea actuală.

După terminarea conferențelor va fi ședință intimă a membrilor societății pentru votarea budgetelor pe anul 1905, aprobarea socotelilor pe anul 1904, alegerea unui membru în comitet în locul reposatului Dr. I. Felix și votarea de membri noi.

Din Cincul-mare.

— Inmormântarea lui Moise Nicóră. —

— 8 Martie v.

In 26 Februarie v. a rĕposat la noi, după cum s'a anunțat deja, un harnic măestru păpucariu, *Moise Nicóră*, care a fost fala Românilor din acest ținut. Dovadă despre acésta a fost publicul atât român cât și străin ce l'a petrecut la locul de odihnă în număr de cel puțin 1000 persóne. Ziua înmormântării a fost Luni, 28 Faur v. la 12 ore.

Serviciul funebral l'au oficiat preoții: Mihail *Păcală* din Șulumberg, Ioan *Aldea* din Calbor și Ioan *Braniște* din Tórcela, căci preotul local Ioan Mihu a fost bolnav. Rĕspunsurile funebrale au fost date de mai mulți învĕțători și cantori dinprejur. Inainte de plecare din curtea rĕposatului, părintele Păcală a rostit o frumósă predică funebrală, care a stors lacrămi nu numai din ochii jalnicei familii, ci din ai tuturor celor de față. După părintele Păcală a pășit cu o cuvêntare [illegible]ul Emil Mandocea, predată în poesie, [illegible] descris viața celui rĕposat. A nume [illegible]s că s'a născut în comuna Merghindeal, din părinți săraci, și tatăl dînsului a rĕposat când micul Moise era băiat de școlă. Invĕțătoriul din Merghindeal de atunci vĕḑênd un talent în acest băiat, l'a dat la școla evangelico-luterană din Cinc. După aceea l'a dat la meseria de păpucariu în Sighișóra și apoi în Brașov, și după-ce a învĕțat acéstă meserie, neavênd de la părinți de cât 50 fl. cu cari și-a cumpărat uneltele, tot acel învĕțătoriu, care se strămutase în Cinc în altă funcțiune, îl ajuta de își procura și materialul necesar pentru începerea meseriei. De atunci măestrul Moise Nicóră lucră cu zel și lucra bine, în cât întrégă inteligența din jur fără deosebire de naționalitate tot la dînsul alerga.

Căsătorindu-se a doua-oră cu fiica preotului din Agnita Ioachim Părĕu, a nimerit o bună și harnică consórtă, și în scurtă vreme de căsătorie ajung la o frumósă stare materială. Procurându-și o casă în centrul opidului, și încă alte două curți, cum și pământuri, cari în urma comasării cu o estensiune considerabilă, a zidit acolo casă, grajdiuri și șură.

Meseriașul Moise Nicóră după ce a ajuns la stare materială frumósă, s'a arătat cătră binefăcĕtoriul sĕu învĕțătoriu cu recunoștință, căci venind acesta în pericol de a și perde averea, a sărit într'ajutor și l'a eliberat plătindu-i tótă datoria. Asemenea fapte de binefacere a făcut și cu alți nĕcăjiți, câți numai s'au adresat cătră dînsul. Moise Nicóră nu s'a ocupat numai cu meseria sa și cu economia, ci a fost póte primul factor la înființarea institutului de economíi *„Armonia“*, la care a funcționat ca cassariu.

Din partea publicului român și străin n'a fost considerat numai ca un bun meseriaș, dar' și ca un om vrednic de a trăi în societatea ómenilor inteligenți. A luat parte la tóte convenirile ómenilor inteligenți. Iată însușirile nobile ale acestui rĕposat, pe care 'l deplânge soția cu 4 copíi, apoi socrul Ioachim Părĕu, preot, cumnații Ioan Alexandru și Teofil Holerga, preoți, cu familiile lor, și Emanuil Petear, funcționariu la perceptoratul din Sighișóra, cu soția.

Că și publicul din loc și jur a simțit o perdere prin rĕposarea acestui bărbat, o dovedește participarea la actul funebral a celor mai distinși ómeni. Am auzit ómeni inteligenți esprimându-se, că cu rĕposarea acestui măiestru Românii din jur au perdut o putere întreită, ca meseriaș, ca proprietariu și ca funcționariu de bancă. Și acéstă putere în curênd nu se va înlocuí prin altul. Rĕposatul a fost încă în flórea vieții, căci a fost numai de 47 ani. Dacă Dzeu l'ar mai fi ținut în viață, mult bine ar fi mai făcut familiei sale și națiunei sale. N'a uitat rĕposatul nici de biserica sa, căci dintrĕ acțiunile sale a lăsat una, în sumă de 100 cor. sĕ se doneze bisericei gr.-or. din Cinc, formând pe viitoriu o fundațiune, care sĕ pórte numele rĕposatului.

Fie-i țĕrîna ușóră și memoria binecuvêntată!
i—a.

NOUTĂȚI

Conferența dlui Dr. Ilie Beu ținută aséră a reușit pe deplin. Sala cea mare din casele comitatului era aprópe ticsită de public ales. Ca deosebire sexul femeesc s'a presentat în număr frumos. Și suntem siguri că a aflat destulă rĕsplată în prelegerea cetită, în cursul căreia dl conferențiar într'un limbagiu frumos și stil avêntat ni-a presentat figura măréță a bardului de la Mircești. Timp de aprópe o oră dl Dr. Beu a știut sĕ țină încordată atențiunea distinsului public. Mai întâiu a schițat biografia regelui poesiei nóstre, a trecut apoi la analisa poesiei lui patriotice. Spre întărirea spuselor dsale în acéstă parte a conferenței a citat părți alese din poesiile „celui mai iubit poet al nostru“. La fine dl conferențiar a fost frenetic aplaudat.

*

Acasă. Ni se comunică vestea, că preotul nostru din Bandul-de-Câmpie, dl *Zaharie Oprea*, trimis din partea Escel. Sale a domnului Archiepiscop și Metropolit în America pentru a da mângăere sufletéscă credincioșilor nostri de acolo, s'a reîntors în pace acasă la parochienii sei.

*

Concert în Sibiiu. Programul concertului ce 'l va da reuniunea română de musică din Sibiiu Mercuri în 9/22 Martie în sala de la Musikverein, e următoriul:

1. Două cântări pentru cor mixt: *a)* Rugăciunea Românului, de N. Hampel; *b)* Colindă, de P. Tschaikowzky. 2. Două cântece pentru sopran, cu acompaniere de pian: *a)* Renitents, de Nevin; *b)* Invinsă, de Max Stange. 3. Concert Allegro, de Fr. Chopin. 4. Două cântece pentru cor mixt: *a)* Jalea orfanului, *b)* Plecarea Magilor, de G. D. Kiriac. 5. Două cântări pentru bariton și pian: *a)* Arie din „Elias“, de F. Mendelssohn-Bartholdy; *b)* Prinz Eugen, de Loewe. 6. Benedictus, solo cuartett din Requiem, de Mozart. 7. *a)* Două Novelette, de Rob. Schumann; *b)* Improvisațiuni asupra piesei: „Adio la Carpați,“ de Iuliu Schaffer. 8. Trei cântece pentru sopran cu acompaniare de pian, de H. Kirchner: *a)* In străinătate, *b)* Trandafirii ~~de câmp,~~ *c)* Nóptea. 9. Două cântări pentru cor mixt: *a)* Flórea 'n câmp când vestejește, de G. Dima; *b)* Hora Dobrogénă, de Nicolae Popoviciu.

Inceputul la 7 ore séra. Dirigent Hermann Kirchner. Acompaniamentul la pian îl va face dl Iuliu Schaffer. Biletele se vor estrada în ziua concertului și în sala de la „Musikverein“ de la orele 11—1 și séra la cassă.

*

Nou advocat. Dl Dr. Emil Dan, fiul administratorului protopresbiteral al tractului Bran, Ioan Dan din Zernești, a făcut cu succes censura de advocat în Budapesta. Noul advocat și-a deschis cancelaria în Zernești.

*

Rĕsboiul din Asia. Generalul *Kuropatkin*, comandantul suprem al oștirilor rusești de pe câmpul de rĕsboiu, după perderea luptelor de la Mucden și Tienlin a fost absolvat de la post, fiind numit în locul sĕu generalul *Linevici*, acela care a isbutit sĕ își scape armata de sub comanda sa relativ cu cele mai puține perderi din cercul de cernirare al Japonezilor. Din acésta schimbare în comandă se deduce că la Petersburg a învins partidul care voește cu ori-ce preț continuarea rĕsboiului. Kuropatkin a și părăsit deja câmpul de rĕsboiu și e în cale spre Petersburg.

*

Jefuirea unei poste române. Ziarele din București raportéză că guvernul României a căpĕtat zilele acestea avis de la autoritățile rusești din Basarabia, că țerani insurgenți ruși au jefuit în Basarabia posta română, care avea în transport un milion de franci.

*

La fondul „Masa studenților“ de la gimnasiul din Brad au intrat următórele dăruiri benevole: de la *„Crișana“* societate de credit și economíi în Brad 100 cor., de la *„Zarandeana“*, societate de credit și economíi în Băița, 20 cor., de la *„Cordiana“* societate de credit și economíi în Fofeldea 50 cor., de la *Georgiu Popoviciu*, preot gr. or. în Ciliciova, drept cunună eternă pentru soția sa *Floare Popoviciu n. Albulescu*, 25 cor., de la *Ioan Perian*, paroch în Criștior, binefăcătoriu pe viéță 20 cor. Marinimoșilor binefăcĕtori li-se esprimă mulțămită profundă. **Brad**, 5/18 Martie 1905. *Comisiunea administrativă.*

*

Tovărĕșia „Talismanilor.“ Am fost dat știre că gendarmeria e pe urma jefuitorilor oficiului de dare din Zălau și a celui din Cereii-mari, eruând că banda se ramifică în Ungaria, Transilvania și Bucovina. Acum toți membrii bandei sunt prinși, anume: Marcus Talisman din Sadagura, Mendel Rittmann din Măierĕu cu doi fii ai sei: Marcus Rittmann din Solovestru și Dezső Rittmann din Ripa-de-jos, și o fiică a lui Mendel, apoi Moses Moritz din Birhid, Moritz Weltmann din Baia mare, Adolf Vigdorovicíu din Ardusat, Moses Brichmann și Marcus Fuhrmann din Cernăuț, și gazda hoților: Berle Mühlstein din Vatra-Dornei. Din banii furați s'au găsit la ei numai 2000 de coróne, hârtiile de valóre și o parte a banilor le-a pus bine jupânul Mühlstein.

*

Școla română de menaj. Primim știre despre hotărîrea laudabilă a domnișórelor române din Sibiiu, de a veni într'ajutor *„Reuniunii femeilor“* la înființarea școlei de menaj și industrie, luând asupra lor sarcina de aranjament a loteriei de obiecte, întreprinsă în favorul școlei. Pregătirile sunt deja aprópe încheiate, și încă în cursul acestei sĕptĕmâni se vor emite loturile à 1 cor. Loteria va cuprinde 650 câștiguri, formate din daruri frumóse și prețióse, întrate spre scopul acesta. Amănunte despre loterie cât și despre donațiuni vor urma în curênd.

*

Monede de aur din seclul XVII. Pe moșia lui Hołáz Zsigmond situată în apropiere de orașul Kecskemét lucrătorii au găsit îngropată în pământ o ólă de aramă, în care erau 210 monede de aur de diferită mărime. Monedele sunt din seclul XVII și valoréză cam 3000 de coróne (valórea brută).

*

Un episcop darnic. Marți nóptea a rĕposat în Sătmar episcopul romano-catolic Iuliu *Meszlényi*, care pe lângă însemnatele dăruiri pentru scopuri culturale și de binefacere, făcute până era în ă în viață, și-a testat diecesei sale și instituțiunilor de binefacere din Sătmar întrégă averea. Din 1893 până în 1903 episcopul Meszlényi a jertfit din venitele sale: 102.944 cor. 48 fileri pentru ajutorarea preoților și capelanilor săraci; 82.370 cor. 67 fileri pentru edificări și reparări de biserici; 55.430 cor. 63 fileri pentru salarisarea și ajutorarea învĕțătorilor; 67.661 cor. 56 fileri pentru scopuri școlare; 54 378 cor. 30 fileri reuniunilor și instituțiunilor culturale și de binefacere; 68.187 cor. 42 fileri ca ajutóre diverse și 25.643 cor. 72 fileri pentru scopuri literare. Pe lângă tóte aceste frumóse jertfe puse pe altariul culturei și binefacerii, episcopul Meszlényi a numit diecesa sa moștenitóre generală a întregei sale averi, făcênd totodată pentru instituțiunile de binefacere din diecesa sătmărénă legate în sumă de *un milion de coróne.* Meszlényi s'a născut în Velen se (comitatul Alba) în 22 Ianuarie 1832; episcop al diecesei sătmărene a fost numit în 17 Octombre 1887. Inmormântarea i-se va face mâne (Marți).

*

Copíii lăsați în grija servitórelor. Servitórea lui Rideg Ferencz din Calocea, de ciudă că stăpânii n'au lăsat'o sĕ mérgă pe prinderea postului a casă, rĕmânênd singură în odaie cu un copilaș de un an al stăpânilor ei, a tăiat copilului grumazii cu un briciu. — O altă servitóre, în serviciu la Szalay Kálmán în Cașovia, din rĕsbunare că stăpânii i-au abzis serviciul, pentru purtări incorecte, a legat degetele de la piciórele unui copil de șése luni al lui Szalay cu pĕr de cal, ca astfel împedecând circularea sângelui, copilul sĕ capete cangrenă la picióre și sĕ móră. Primejdia a fost observată însĕ de medic și delăturată. Ambele criminale au fost date în grija procuraturei.

*

Tîrg în Vaida-Recea. Ni-se scrie, că tîrgul de țară al treilea în comuna Vaida-Rece, comitatul Făgărașului, se va ține anul acesta, cum și în anii viitori, în 21 Martie n.

*

Óspeți exotici în Viena. Peste câteva zile va sosí la Viena guvernatorul din Adis-Abeba ca esmis al împĕratului *Menelic*, ca sĕ cumpere diferite mașinerii de montanistică, de cari împĕratul negru are lipsă la esploatarea minelor de aur din imperiul sĕu. Totatunci va sosí la Viena și istoriograful abisinian *Ato Haila-Mariam*, istoriograf de curte al lui Menelic, ca sĕ studieze colecția de manuscripte etiopene aflătóre în biblioteca de curte din Viena.

*

Pisică sĕlbatică. Mencz Gyula din Seghedin sĕptĕmâna trecută eșind la vênat în hotarul Seghedinului, cânele sĕu în cursul adurmecării în un tufiș de trestie a ajuns la luptă cu un animal, de la care a eșit tot sângerat și hăulindu-se. In credința că în tufiș e o vulpe, Mencz a pușcat de două-ori acolo. In urma pușcăturilor și gonită de lătrăturile cânelui a eșit din tufiș o sĕlbătăcime de mărimea unui iepure binedesvoltat și a sărit de-adreptul pe vênătoriu și a început sĕ-l muște. Alungată cu ajutoriul cânelui, s'a urcat apoi pe un arbor, de unde, nimerită de un glonț a sărit în apă, ear' cânele după ea. In sfĕrșit nimerită încă de un glonț sĕlbătăcimea a murit. Cu mare mirare a vĕzut atunci vênătoriul, că vênatul e o pisică sĕlbatică. A donat'o museului orășenesc din Seghedin.

*

Clopotariu, și cantor diplomat. In Monostorszeg (lângă Nagybecskerek, în Banat) fusese ales cantor la biserica rom. catolică învĕțătoriul diplomat Stefan Kucsevici, cu salariu de 600 coróne. Tot atunci a fost ales și clopotariul, un om fără învĕțătură, căruia însĕ comuna bisericéscă i a făcut salariu de 1000 coróne. Cantorul, om cu familie de șése copii, sĕptĕmâna trecută a înaintat cerere la representanța comunei bisericești, ca — dacă funcția de clopotariu e remunerată cu 1000 de coróne, sĕ-i prețuiéscă și diploma sa, dacă nu egal cu știința de clopotariu, cel puțin într'atâta, ca sĕ-i îmbunătățéscă salariul cu 200 de coróne. Dar' cererea i-a fost respinsă. Ba — cum se raportéză ziarelor din capitală — s'a aflat în representanță un membru, care în mod ironic i-a recomandat sĕ se facă și el clopotariu, „căci posibil că trase de un om cu diplomă vor suna mai frumos clopotele.“ — In adevĕr ironie!

Teatrul orășenesc.

Aséră (Duminecă) s'a dat în stagiunea acésta ultima representație în teatrul orășenesc din partea trupei dlui *Leo Bauer*, care de mai mulți ani a știut sĕ procure publicului sibian distracție și plăcere sufletéscă, atât prin alegerea personalului, cât și a pieselor representate. Astfeliu aprópe tóte piesele mai noue, cari și-au făcut întrare pe scenele mai mari din capitale, am avut ocasiune sĕ le vedem și pe scena teatrului din loc. Publicul sibian, de altcum fórte pretensiv în privința acésta, a fost pe deplin satisfăcut.

După cum aflăm, dl Bauer va face cu trupa sa un turneu prin mai multe orașe ale Ardealului, începênd cu Brașovul.

Posta redacției.

Arad. Studiul care v'a plăcut atât de mult a fost retipărit și în broșură separată, nu însĕ pentru a fi pus în vînzare. V'am trimis, cu tóte acestea, un esemplar gratuit din cele puține ce le avem. Ne pare bine că cetitorii, ascultând sfatul dlui *Iorga*, au rîs cu poftă, însĕ nu de *„tăndăleala“* nóstră, cum a numit'o dsa în *„Sĕmănătoriul“* înainte de a o cetí, ci de *soliditatea* teoriei sale și de *temeinicia* cunoștințelor ce le are în materie de istorie bisericéscă.

Nucșóra. Dacă propunerea a fost primită din partea conferenței trecute, nu mai e trebuință sĕ se discute asupra ei în ziare. Superioritatea bisericéscă sigur se va pronunța asupra ei.

Nr. 1892/1905 Epitr. [69] 1—3

Publicațiune.

Pentru **edificarea bisericei gr. or. din Boian**, protopresbiteratul Têrnava, se escrie licitațiune minuendă pe ziua de **Luni în 4/17 April a. c.** la 11 ore a. m. care se va ține în edificiul școlei din loc.

Planul și preliminarul de spese sunt aprobate de Preavenerabilul Consistoriu arhidiecesan cu nr. 4157 ep. din 18 Iunie 1904, ear' condițiunile de licitațiune sunt aprobate sub nr. 11,597 ep. din 23 Decembre 1890, și se pot vedé la oficiul parohial și cel protopresbiteral împreună cu modificările acceptate pe comitetul parohial.

Doritorii de a licita au sě depună un vadiu de 10% de la suma preliminată cu 8947 cor. 58 fileri, în bani gata cari rĕmân cu 4% în cassa bisericei pănă după colaudare, sau în hârtii de valóre.

Comitetul își reservă dreptul de a da lucrarea în întreprindere oferentului celui mai acreditat și dacă nu este minusoferent.

Boian, 24 Februarie 1905.

Oficiul parohial gr. or.

Iosif Crișan
paroh, presid. comit. parohial.

Vĕzut!

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Atențiune!

50.000 părechi de ghete.

4 pĕrechi de ghete cu numai fl. 2·80.

Falimentând mai multe fabrici mari am fost încredințat a desface o cuantitate mare de ghete **sub prețul producțiunii**. Vînd deci ori-cui 1 păreche de ghete cu șireturi pentru domni și 1 păreche pentru dame, de piele, brun ori negru galoșate, cu talpă bine bătută cu cuie, apoi 1 păreche de ghete de modă pentru domni și 1 păreche pentru dame, cu paspoal fórte elegant, fasonul cel mai nou de vară, fórte drăguți și ușori. **Tóte 4 părechile costă numai 2 fl. 80 cr.** și se pot procura cu ramburs sau trimițêndu se banii înainte de la [62] 1—1

S. Urbach, Schuh-Export, Krakau 54/K.

Schimbul este admis; dacă nu convine se retrimit banii, astfel că ori-ce risic este eschis cu desevêrșire.

Pentru domnii preoți!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu păreți tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) **sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului și cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“**

Conține 200 foi.

Prețul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

Nr. 226/1905. [62] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de **protopresbiter al tractului gr. or. Făgăraș,** pe basa resoluțiunei Preavenerabilului consistoriu archidiecesan din 13 Decembre 1904 nr. 13277 Plen. se escrie prin acésta concurs cu termin de treizeci de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitele din parochia Făgăraș, fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

2. Dotațiunea protopresbiterală statorită prin conclusul sinodului archidiecesan din 21 April 1900 sub numĕrul protocolului 116 în suma de 1000 coróne, din cari 600 coróne se solvesc din fondul general administrativ al archidiecesei, ear' 400 coróne de la parochiile din tract.

3. Taxele pentru visitațiunea canonică odată pe an, accidenții esmisiuni și asistări la esamene.

Reflectanții cu cualificațiunea normată prin §. 53 al statutului organic și conclusul congresual din 1888 nr. prot. 111 au a'și înainta cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre la Preavenerabilul consistoriu archidiecesan în Sibiiu pănă la terminul sus indicat.

Din ședința comitetului protopresbiteral gr. or. al tractului Făgăraș, ținută în Făgăraș la 24 Februarie 1905 st. v.

President: Notariu:
Ioan Cândea, Ioan Dejenariu.
protopop. adm. prot.

Lichior de apricose

recomândă ca deosebită specialitate

Príma fabrică de lichioruri

din Sibiiu (64) 3—3

M. Samuel Rubinstein.

◆ ◆ ◆

Au apărut în Tipografia archidiecesană:

Noul abecedar de **Dr. Petru Șpan**
Prețul e 40 fileri.

Călăuza noului abecedar
De acelaș. — Prețul 20 fileri.

Se pot procura de la **Librăria archidiecesană.**

◆ ◆ ◆

Nr. 45/905 [61] 3—3

Publicațiune.

Filia gr. or. Fișĕr (Sövénség) din protopresbiteratul Cohalm, în 17/30 Martie a. c. dă în licitațiune publică minuendă **edificarea salei de învĕțămênt** gr. or. ale cărui spese de edificare sunt stabilite la suma de **3146 cor. 75 fileri**.

Licitațiunea se va face verbal și cu oferte închise la fața locului, reservându și comitetul bisericesc dreptul a alege dintrĕ licitanți pe cel mai acreditat. Intreg materialul necesar la ridicare are a'l da întreprinzĕtoriul cum și lucrul.

Drept vadiu are a depune fie-care licitant 10% din suma de strigare, care rĕmâne ca cauțiune până la colaudare cu 4% interese.

Condițiunile de licitare, planul de edificare, preliminariul de spese, se pot vedé la epitropia parochială gr. or. din Fișĕr pănă la datul licitării.

Fișĕr, în 22 Februarie 1905.

Ieronim Buzea, paroch, esmis consist.
Ioan Bercan, cap. prot. și adm. al Fișĕrului.
Ioan Dumbravă, epitrop.

Nr. 214 1905 [65] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **capelan** pe lângă parohul *David Coman*, din comuna bisericéscă **Vama Buzĕu**, în protopresbiteratul Treiscaune, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt a treia parte din tóte venitele fasionate în cóla B cum și postul de învĕțătoriu din acea comună.

Concurenții, înaintându-și suplicele la subsemnatul oficiu protopresbiteral, au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a cânta sau predica în biserica de acolo.

Brețcu (Bereczk, comit. Háromszék), 20 Februarie 1905.

In conțelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Treiscaunelor.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secre

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 124

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesană.**

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roșie cu copcii 4 cor.

Pentru pacienții de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întărește și invioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi cu[illegible] în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: dure[illegible] cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli cu vomări, cari la pacienți cu [illegible]ferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie, precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtéză prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciósе a ficatului. Lipsa de apetit și reaua disposiție, precum și durerile de cap și nopțile perdute (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspĕt impuls. Vinul de burueni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușuréză formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calméză nervi escitați și creéză nouă voe de viéță. Nenumĕrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de *ierburi* se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiiu, Turnișor, Sĕliște, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Popla[illegible] Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșinĕu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ard[illegible] Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile origi[illegible] în tóte ocalitățile din Austro-Ungaria.

Păziți-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 11—24

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 27 Sibiiu, Joi 10/23 Martie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Supremaţia rassei magiare.

Sibiiu, 22 Martie n.

Mai avem o vorbă, două, cu dl Sebestyén Ede.

Mânecând dl Sebestyén în broşura sa din cele două puncte de vedere pe cari le-am analisat în doi numeri din sĕptĕmâna trecută, anume: că politica românéscă e *antimagiară*, prin urmare *antipatriotică*, şi că menţinerea limbei germane în comanda şi administraţia militară noi o dorim *din ură* faţă de limba magiară, ne dă nişte sfaturi fórte ciudate, din cari mai ales iese la ivélă *temeinicia* cunoştinţelor dsale în chestia românéscă.

Ne spune, că dacă noi Românii din Ungaria voim sĕ înaintăm şi sĕ ducem *viéţă naţională* în mĕsura de până acuma, trebue sĕ rupem legăturile cu aţiţătorii din Bucureşti şi *de la Viena*, pentru-că Ungaria nici cu un fir de mac nu ne va înmulţí drepturile de cât numai când vom deveni *cinstiţi* cetăţeni ungari de stat.

Adecă până acuma n'am fost *cinstiţi* cetăţeni ungari de stat? N'ar avé dl Sebestyén bunăvoinţa sĕ ne spună, când şi prin ce a fost manifestat lucrul acesta? N'am dat cumva ascultare legilor ţerii? Nu ne-am supus autorităţilor publice şi mĕsurilor luate de ele, chiar şi atunci când dispoşiţiunile lor erau *contrare legilor positive*. N'am dat soldaţi statului, cari sĕ stee gata sĕ 'l apere cu braţele lor? N'am dat dările cari ni-s'au cerut, pentru-ca din ele sĕ se acopere mai mult trebuinţele altora de cât ale nóstre?

Ce n'am făcut noi din tóte acestea, de se crede îndreptăţit dl Sebestyén sĕ ne tragă la îndoială onestitatea patriotică? Sĕ ne spună dl Sebestyén şi sĕ ne *dovedéscă!*

Dar' pardon! Ni-o spune destul de clar dl Sebestyén, că în ce residă onestitatea nóstră patriotică. In aceea, *că nu ajutăm* Magiarilor sĕ 'şi ducă la învingere nisuinţele. Şi asta e rĕu. Pentru-că dacă li-am da ajutor întru acest scop, *esistenţa nóstră ar fi asigurată.*

Şi-a dat dl Sebestyén sémă despre confusia de idei cuprinsă în acest binevoitor avertisment? Căci, cari sunt nisuinţele magiare? Sĕ devină statul ungar un stat *curat magiar*, cu o limbă şi cu un popor! A da ajutor pentru a eşí biruitóre nisuinţele acestea, însémnă deci a ne contopí în naţionalitatea magiară, *a ne sinucide*. Dar' atunci ce lipsă mai avem de *asigurarea esistinţei nóstre* cu *viéţa naţională*, ca până acuma?

Ne mai spune dl Sebestyén, că de la Viena sĕ nu aşteptăm drepturi, ci numai de la Magiari, cari, pe lângă conservarea unităţii statului şi pe lângă necondiţionata menţinere a supremaţiei naţiunei magiare *au dat naţionalităţilor aceea ce s'a putut*, mai mult nu li-se póte da! Dar' naţionalităţile nu folosesc în mod cinstit nici aceea ce li-s'a dat!

N'ar avé dl Sebestyén earăşi bunăvoinţa sĕ ne spună, ce anume *ni-s'a dat*, pentru-că noi nu ştim nimica despre aceea că ni-s'ar fi dat ceva, ştim însĕ şi putem sĕ-i înşirăm multe lucruri cari ni-s'au luat!

Greutatea o pune dl Sebestyén pe necesitatea de a esercia naţionalitatea magiară dreptul de supremaţie asupra celorlalte popóre din ţeră, pentru-că, zice dsa, în momentul în care rassa magiară şi-ar perde rolul de conducere, s'ar naşte o fatală nefericire din acesta, căci şi-ar perde rassa magiară ambiţia şi voia de viéţă, şi atunci ce s'ar întêmpla? „*Sfîrşindu-se acest stâlp puternic al păcii europene, póte că pe secoli ar fi nimicită liniştea continentului*“.

Mare vorbă, dle Sebstyén!

Va sĕ zică, s'ar isprăví cu Europa întrégă dacă rassa magiară ar perde din mână frânele de supremaţie, şi conducerea ar cădé cumva în mânile altora. Atât de tragic sĕ nu iee dl Sebestyén lucrurile, pentru-că nici Europa, dar' nici statul ungar nu s'ar sguduí întru nimica prin acésta fatalitate. Ar esista mai departe, atât Europa, cât şi statul ungar, pentru-că viéţa unui popor nu se sfîrşeşte aşa uşor, şi noi atribuim mai multă vitalitate rassei magiare de cât sĕ putem admite aceea ce admite dl Sebestyén, că perzênd din mână supremaţia, are *sĕ-şi piardă ambiţia şi voia de viéţă*. Atât de slabă noi nu ţinem rassa magiară.

Cât pentru supremaţia rassei magiare asupra celorlalte popóre din Ungaria, ni-am spus părerea. Nu mai avem de adăugat nimica, nici chiar la vorbele rostite de palatinul *Stefan* la 1849 în casa magnaţilor, vorbe cari se termină astfeliu: „*Aici nu esistă altă naţionalitate de cât cea magiară*“ şi pe cari dl Sebestyén le reproduce în broşura sa pentru a ne dovedí, că membri din casa domnitóre încă au spus'o de mult, că Ungaria *trebue sĕ fie magiară întrégă*. N'avem de adăugat, pentru-că cuvintele la cari se face provocare au fost rostite înainte de 1848, pe când membrii casei domnitóre încă nu se convinseseră că totuşi *e bine că nu e Ungaria întrégă magiară*, dar' mai ales pentru-că nu din graţia unuia ori altuia dintrĕ membrii caselor domnitóre şi nici din graţia guvernelor efemere trăiesc şi esistă popórele, ci *din propria lor putere şi hărnicie*. Şi aceea va concede dl Sebestyén, că cu tótă accentuarea din partea palatinului Stefan, că în Ungaria *esistă numai o naţionalitate magiară*, în tóte vremile au trăit şi trăiesc şi popóre nemagiare în Ungaria, trăiesc şi Românii deci, şi e chiar bine că trăiesc, pentru-că dacă n'ar trăí şi n'ar esista, dl Sebestyén n'ar puté sĕ scrie broşuri la adresa lor.

Crisa. Contele Andrássy a fost primit Luni în audienţă la ora unu. Maiestatea Sa i-a comunicat, că nu se póte abate de la punctul sĕu de vedere şi *nu mai póte face concesiuni în chestiile militare*. Sĕ caute deci Andrássy sĕ căştige oposiţia coalisată pentru formarea unui cabinet din programul căruia *sĕ fie eliminate chestiile militare*. Contele Andrássy se va înţelege acum cu conducĕtorii partidelor oposiţionale şi apoi va face raport Monarchului. Resultatul va fi *negativ*, după tóte semnele, şi atunci va urma — nimeni nu ştie că ce va urma!

Reforma învĕţămêntului

superior teologic în institutul archidiecesan gr. or. din Sibiiu.

De **Greg. Pletosu.**

In şedinţa de la 16 April 1903 a Preaveneratului Sinod archidiecesan din Sibiiu îmi luasem voie a face o propunere cu privire la o nouă organisaţiune a învĕţămêntului superior teologic în institutul nostru archidiecesan. Propunerea a aflat sprijinire în sinul Sinodului şi s'a transpus Preaven. Consistoriu spre studiare şi raportare la proximul sinod; ba, publicată chiar atunci în „*Telegraful Român*“, ea a fost întimpinată cu multă căldură şi din partea clerului nostru archidiecesan şi salutată ca bine venită. Dovadă dau despre acésta multele scrisori de felicitare şi aderenţă la adresa propunĕtoriului.

Preaven. Consistoriu, la rêndul seu mi-a transpus propunerea mie, ca propunĕtoriului, cu recercarea de a presenta la timpul seu un plan detaiat al reformelor intenţionate. Acest plan a şi fost presentat încă la 10 Februarie 1904 sub forma unui proiect de regulament, însoţit de o amĕnunţită espunere de motive, tipărite tóte într'o broşură.

Fiind-că asupra acestei propuneri, şi asupra proiectului de regulament va avé sinodul archidiecesan din anul acesta sĕ aducă hotărîre în merit, am crezut că nu va fi fără interes dacă vederile cuprinse în acest proiect de regulament cu privire la reformele intenţionate vor fi împărtăşite prin colónele „*Telegrafului Român*“ şi marelui public credincios al bisericei nóstre române ortodoxe. Le dau deci publicităţii, după cum urméză:

FOIŞÓRĂ

Peţitorii.

Comedie poporală în trei acte de **A. L. Ipan.**

(Urmare.)

Birtaşul (tórnă vin lui Dulfan, Cocu şi altora în păhare şi cântă).

Ce vin bun, tot aşi bea,
Cana eară aşi umplea!
Hui! hui! hui! (rep.)
Ce vin bun şi curat,
Potrivit de îmbĕtat,
Hui! hui! hui! (rep.)

(Toţi repetă cântecul.)

Dulfan (ciocneşte cu George, Marta, Mitra şi Cocu).

i dulce la beut,
nĕcazul mai zĕuit,
[illegible] e 'ndesat,
Haid sĕ bem pân' la 'mbĕtat!

Cocu.

Haid sĕ bem pân' la 'mbĕtat!

(Toţi cântă şi ciocnesc păharele.)

Vinu-i bun, vinu-i dulce, hop!
Şi din birt nu m'aşi mai duce,
Ori-ce lumea-ar vrea sĕ spună,
Că în birt nu-i voe bună!

(Toţi beau.)

Scena 5.

(Intră căprariul şi dobaşul; căprariul cu puşca pe umĕr, cu patrontaş, cu un fel de comănac, pe care se vede o pajură albă ori galbină. Dobaşul e un comic de mimică.)

Dobaşul (înainte de a intra bate doba).

Dulfan (se clătină de beat).

Óre, ce o sĕ mai fie?

Birtaşul.

Dóră eară cer porţie!

Căprariu (serios).

Lucru mare am de spus!

Cocu (se clătină).

Lucru mare am de spus!

Birtaşul (cu păharul plin, către Căprariu).

Dumnezeu că te-a adus!

Căprariu (face semn, că nu-i trebue vin).

Dobaşul (face semn birtaşului, că vinul din păhar sĕ i-l tórne lui în gură).

Căprariu.

Sĕ ascultaţi!

Dobaşul (bate trum, trum, trum!)

Birtaşul (tórnă vin în gura dobaşului).

Cocu (se clătină).

Sĕ ascultaţi!

(Toţi, [illegible] de o parte pe Căprariu).

Căprariu (cam clătând).

O poruncă 'mpĕrătéscă
Trebue sĕ se cetéscă!
E ertat, ca sĕ beţi,
E oprit sĕ fiţi beţi,
Beţi numai pân' la beţie,
Dar' beţie sĕ nu fie! Asta-i una!

Dobaşul (bate trum, trum, trum!)

Birtaşul (îi tórnă vin în gură).

Cocu.

Auzi, tată! trum, trum, trum!
Iau, iau, iau de capul nost!

Mai mulţi.

Iau, iau, iau de capul nost!

Cocu.

Apoi, ce l'au făcut prost!

Căprariu.

Chiar în zi de sĕrbătóre,
Cu cei beţi, — la închisóre! Asta-i două!

Dobaşul (bate trum, trum, trum!)

Birtaşul (tórnă vin în gura dobaşului).

Cocu.

Auzi, tată, trum, trum, trum!

Căprariu.

Ear' birtaşu-e fi globit,
De tot beatul câte-un florint! Asta-i trei!

Dobaşul (bate trum, trum, trum!)

Birtaşul (tórnă vin în gura dobaşului).

Căprariu.

Dulfan şi Cocu s'au îmbĕtat,
Tot insul e arestat! Asta-i patru!
(Către dubaş). Măgariule! că uitaşi,
Trum, trum, trum sĕ baţi!

Dobaşul (bate trum, trum, trum).

Cocu (pocneşte de rîs).

Măgariule! trum, trum, trum!

Dulfan.

Vai ş'amar de capul nost!

Cocu.

Ai beut şi te faci prost,
Şi mai prost de cum ai fost!

Căprariu.

Şi dobaşul că e beat,
Şi el sĕ fie arestat!

Birtaşul (tórnă vin în gura dobaşului).

Căprariu.

Ear' birtaşul e globit,
De trei beaţi, câte-un florint!

Birtaşul.

Ce sĕ fac? eu voiu plăti (plăteşte).
Nu mĕ pot împotrivi!

Mitra (umilită către Căprariu):

Eu mĕ rog, ca sĕ mi-i laşi,
Ca sĕ-i duc eu pân' acas!

Căprariu (face din cap că ba).

Porunca împĕrătéscă
Trebue sĕ se 'mplinéscă!

I.

Proiect de regulament

relativ la reforma învĕţământului superior teologic în institutul archidiecesan gr.-or. din Sibiiu şi relativ la ridicarea acestuia la rangul de *Academie teologică.*

I. Numirea şi misiunea.

1. Secţiunea teologică, esistentă până acum în „Institutul pedagogic-teologic al archidiecesei ortodoxe române transilvane în Sibiiu, pentru viitoriu se separă cu totul de secţiunea pedagogică, avêndu-şi jurisdicţiunea şi organisaţia sa separată, cum şi propriul sĕu corp didactic.

2. Secţiunea teologică de până aci se ridică la rangul de Academie teologică sub numirea: „Academia teologică română ortodoxă andreiană“ şi se pune sub supravegherea consistoriului archidiecesan, ca senat bisericesc.

3. Cursul studiilor în Academie va fi de patru ani, împărţit fie-care an în două semestre.

4. Anul şcolastic se va începe la 1 Septembre şi se va încheia la 30 Iunie a anului următoriu.

5. Misiunea Academiei teologice, rĕmânênd în fond aceeaşi, care era şi a secţiunei teologice din institutul archidiecesan, va fi sĕ cultive în mod ştientific şi în cea mai mare estensiune posibilă ştiinţele teologice. Ea va căuta a forma prin învĕţământ superior-academic un cler care sĕ pótă ţiné pas cu progresele ştiinţei şi ale culturei moderne şi care sĕ pótă mulţămi întru tóte trebuinţele culturale, intelectuale şi morale ale credincioşilor încredinţaţi păstorirei şi conducerei sale; va pregăti profesori (catecheţi) pentru gimnasii şi alte institute de învĕţământ, cum şi pe toţi candidaţii clericali la tóte gradele ierarchiei şi administraţiei bisericeşti.

6. Pentru scopul acesta, în Academia teologică ortodoxă nu se vor primi de cât studenţi absolvenţi de gimnasiu cu esamen de maturitate. Şi întru cât acestia vor dedeclara a priori, că voesc, după absolvare, a îmbrăţişa cariera preoţéscă în sinul bisericei române ortodoxe din archidiecesă şi metropolia nóstră, vor trebui sĕ dovedéscă că sunt născuţi din părinţi români ortodoxi, că au vocaţiune pentru cariera preoţéscă, că sunt deplin sănĕtoşi şi fără defecte trupeşti ori sufleteşti, că au auz musical şi glas melodios pentru cântare.

7. Cursuri estraordinare nu se admit. Singur absolvenţilor de facultatea filosofică li-s'ar puté admite examenele teologice în mod privat, dar' numai în vederea de a puté ocupa catedre de caticheţi pentru gimnasii.

8. Primirea în Academie se va face de către Consistoriul archidiecesan, în care pentru acest scop va lua parte şi rectorul Academiei, ear' înscrierea se va îndeplini prin rector în cele dintâiu 10 zile ale lunei Septembre în fie-care an.

9. Fiind pe lângă Institutul de până acum şi un internat, acela se va susţiné şi pentru viitor, şi aşa elevii (clericii) primiţi în Academie de regulă vor fi internisti; vor puté însĕ fi admişi şi esterni.

10. Invĕţământul în Academie va fi gratuit pentru elevii internisti din archidiecesă, cari vor plăti numai taxa de înscriere şi de întreţinere în internat. — Pentru cei esterni, cum şi pentru cei din alte diecese, învĕţământul nu va fi gratuit, ci vor plăti taxele de colegii, pe cari le va statorí Consistoriul archidiecesan şi cari vor alimenta fondul de susţinere a Academiei.

Nota. Un regulament special va norma modul şi condiţiile de primire, de inscriere, frecuentarea prelegerilor şi a bisericei, cum şi taxele de solvit. (Va urma.)

Din protopresbiterate.

Sinod protopresbiteral în Sebeş.

— 15 Martie n.

La 24 Februarie v. s'a întrunit sinodul protopresbiteral al tractului Sebeş în sesiune ordinară, în parochia centrală Sebeşul săsesc, sub presidiul protopresbiterului tractual Sergiu Medean.

Sinodul a fost deschis la 10 ore a. m.

Presenţi au fost 22 deputaţi sinodali.

După-ce s'a constituit sinodul şi s'a ales ca notariu învĕţătoriul Ioan Pavel, s'a purces la desbaterea următórelor obiecte:

S'au verificat deputaţii din cler Ilie Moga, paroch în Laz, şi Petru Cucuian, paroch în Loman, aleşi în locul parochului Avram Pĕcurariu din Lancrĕm, acum protopresbiter în Mercurea, şi al parochului rĕposat Ilie Savu din Cióra.

La ordinea zilei a urmat raportul protopresbiterului despre starea protopresbiteratului la finea anului 1904.

Raportul a constatat următórele momente mai marcante:

Populaţiunea a crescut în anul 1904 cu 251 suflete. Numĕrul celor ce ştiu cetí şi scrie a crescut cu 427. Căsătorii s'au încheiat 261, tóte cu binecuvêntarea bisericii. Concubinate au fost 58.

In anul 1904 noul edificiu bisericesc din Căpâlna a fost sfinţit prin protopresbiterul tractual, în calitate de mandatar al Escelenţei Sale archiepiscopului. Edificiile bisericeşti preste tot sunt în stare bună şi bine îngrijite. Esceptiune fac comunele: Şugag, unde biserica e prea mică, şi Pianul de jos, unde interiorul e negligat. Şi mai rĕu stau comunele: Tărtăria, Cióra, Berghin şi Ohaba, unde bisericile sunt de lemn, mici şi aprópe ruinate.

In anul şcolar 1903/4 au funcţionat 25 şcóle cu 49 învĕţători. Dintrĕ învĕţători definitivi au fost 27, provisori 22, cualificaţi 37, necualificaţi 12. Numĕrul elevilor a fost: în şcóla de tóte zilele 3235, în cea de repetiţie 1169, la olaltă 4404. Creştere faţă de anul precedent 377. Numĕrul şcólelor a crescut cu una, căci în comuna Sibişani, după 10 ani de întrerupere, s'a reînfiinţat şi redeschis şcóla nóstră confesională. Esamenele la finea anului s'au ţinut sub conducerea protopresbiterului şi la fie-care esamen au mai fost delegaţi câte 2 învĕţători din comunele învecinate. In anul 1904 au fost sfinţite şi predate destinaţiunei lor două şcóle noue: şcóla din Rĕhău şi şcóla din Şibişel. In privinţa şcólelor stau rĕu comunele: Laz, Pianul de jos şi Petrifalĕu; şi mai rĕu comunele: Tărtăria şi Berghin, fiind edificiile şcolare necorĕspunzĕtóre.

Administrarea averilor bisericeşti a fost normală. Raţiociniile făcute şi aşternute la revisiune.

In general raportul s'a luat spre plăcută ştiinţă. La desbaterea specială, punctul referitoriu la concubinate, apoi cele referitóre la bisericile şi şcólele necorĕspunzĕtóre, sinodul le-a dat comitetului protopresbiteral spre a lua mĕsuri de îndreptare.

Urmând la ordinea zilei raportul general al comitetului protopresbiteral pe anul 1904, sinodul a autorisat pe comitetul şi epitropia protopresbiterală, ca dându-se ocasiune, sĕ cumpere un loc potrivit pentru zidirea casei protopresbiterale.

La ordinea zilei raţiocinîul fondului protopresbiteral şi al fondului pentru zidirea casei protopresbiterale.

Din raţiociniu s'a constatat, că cu finea anului 1904 starea fondului protopresbiteral a fost cor. 48,772·50; ear' a celui pentru zidirea casei protopresbiterale cor. 5616·11. Averea protopresbiteratului în anul 1904 a crescut cu cor. 2877·65.

Sinodul aflând raţiociniile în ordine a dat epitropiei absolutoriu.

S'a votat budgetul pe anul 1905.

S'a ales un asesor ordinar la scaunul protopresbiteral în locul rĕposatului paroch Ioan Stoicuţa din Săscióri şi un asesor suplent. Ordinariu a fost ales Ilie Moga, paroch în Laz, ear' suplent Simion Ghibu, paroch în Pianul-de-sus.

Sinodul a însărcinat pe comitetul protopresbiteral, ca la sesiunea proximă sĕ presenteze un proiect pentru întemeierea unei biblioteci tractuale.

Eshauriate fiind obiectele, sinodul a fost închis prin president la 12 ore m.

un.

Conferenţele învĕţătoreşti.

Convocare.

In legătură cu ordinul Preav. consistoriu archidiecesan din 3 Februarie 1905 nr. 45 şcol., prin acésta convoc conferenţa învĕţătorésca, ce se va ţiné cu învĕţătorii din cerc. XIV — protopresbiteratele Cetatea-de-pétră şi Solnoc — în comuna *Rogoz* (pp. Solnoc) la *21* şi *22 April* (*4* şi *5 Maiu*) *1905* în sala de învĕţământ a şcólei nóstre elementare din loc.

Programa conferenţei.

Joi, 21 Aprilie (4 Maiu) a. m.

Şedinţa I.

1. La 8 ore serviciu divin împreunat cu invocarea duhului sfânt.

2. Presentarea şi cetirea cercularîului consistorial menţionat mai sus şi deschiderea conferenţei şi a şedinţei.

3. Constituirea biroului prin alegerea alor doi notari pentru compunerea proceselor verbale şi alor doi bărbaţi de încredere pentru verificarea acelora.

4. Presentarea convocării şi a programei conferenţei.

5. Presentarea consemnărilor învĕţătorilor. 6. Presentarea în scris şi cetirea eventualelor escusări motivate pentru absentare de la conferenţă şi decidere asupra lor.

7. Constatarea membrilor presenţi şi absenţi de la conferenţă.

8. Presentarea în scris a temelor şi disertaţiunilor de pertractat în conferenţa acésta din partea celor designaţi mai jos.

9. Tractarea temei: „Banul de dare“, prelegere practică din religiune cu elevii cl. II. Prelegĕtoriu: învĕţătórea Victoria Oros din Fênaţe.

10. Incheierea şedinţei.

După amiazi.

Şedinţa II.

11. Deschiderea şedinţei la 2 ore.

12. Tratarea literei „*b*“ mic, prelegere practică din scris cetit, cu elevii cl. I. Prelegĕtoriu: învĕţ. Ioan Roman din Văleni.

13. Tractarea „Adiţiunei“ şi „Subtracţiunei“, ca repeţire combinată a materialului pin aceste două operaţiuni aritmetice cu numeri întregi, cu elevii cl. III. Prelegĕtoriu: Alexandru Rednic, înv. în Vima mare.

14. Tractarea temei: „Cultivarea trifoiului“, prelegere practică din „Istoria naturală“ şi „Economia de câmp“, cu elevii cl. V. Prelegĕtoriu: Ioan China, învĕţătoriu în Polana-Porcului.

15. Incheierea şedinţei.

Vineri, 22 April (5 Maiu) a. m.

Şedinţa III.

16. Deschiderea şedinţei la 8 ore.

17. Tractarea temei: „Conjugarea verbelor active în timpul present şi în legătură cu acésta formarea de ziceri simple amplificate din cuvintele învĕţate, prelegere practică din limba magiară cu elevii cl. IV. Prelegĕtoriu înv. Teodor Murĕşan din Rogoz.

18. Tractarea temei: „Parlamentul ţerii“, prelegere practică din Constituţiunea patriei cu elevii cl. VI. Prelegĕtoriu: învĕţătoriul Nicolae Golea din Peteritea.

19. Cetirea temei designate de Ven. Consistoriu archidiecesan: „Influinţa desastrósă a alcoholului asupra organismului omenesc în general; în special, cari sunt căile şi mijlócele prin cari cu efect s'ar puté lucra începênd din şcóla elementară întru preîntimpinarea viţiului beţiei. Disertant: învĕţătoriul Gregoriu Roman din Leschia.

20. Incheerea şedinţei.

După amiazi.

Şedinţa IV.

21. Deschiderea şedinţei la 2 ore.

22. Cetirea temei: „Importanţa b tecilor şcolare“. Disertant: învĕţătoriu mion Vlad din Cupşeni.

Voi trei bieţi şi pedepsiţi,
La arişte sĕ-mi porniţi (împinge pe Dulfan, apoi pe Cocu înainte).

Dobaşul (bate trum, trum, trum.)

Cocu (plécă)

Haid Ileană la poiană!
Ileană, Ileană! (se îmbie cu Dulfan, se împing unul pe altul către uşă).

Căprariu (iese după ei).

Toţi (se miră, clatină din cap, apoi cântă)

Că porunca 'mpĕrătéscă
Trebue sĕ se 'mplinéscă!
Chiar în zi de sĕrbătóre
Cu cei beţi la 'nchisóre,
Ear' birtaşu 'n glóbă mare.
Ce nĕcaz, la îmbĕtare!

(Cortina cade).

Actul III.

Scena 1.

(Sceneria din actul al II-lea, adecă birtul în grădină, mese de o parte şi de alta).

Dobaşul.

Am venit, căci m'ai chiămat!

Birtaşul.

Ca sĕ baţi tu doba 'n sat!
Că eu azi dau un joc mare,
Mĕ gătesc de ospĕtare!

Dobaşul.

Pare-mi-se, de dobaş
Dór' nu mi-te zĕuitaşi,
(Arată la gât) Şi de doba mică-a mea
(Arată la fóle) Hei! sărăcuţa de ea!

Birtaşul (scóte din pungă şi-i dă)

Iată! pentru doba ta!

Dobaşul.

Satul tot l'oi aduna (ese).

Birtaşul (se preumblă meditând).

Lucru şod! şod! pentr'o fată
Câţi sunt juni, toţi — peţitori!
Dar' mĕ fac de astădată,
Pentru toţi — judecătoriu!

Scena 2.

(Intră Căprariu şi Cocu, rĕmâne Birtaşul):

Cocu.

Apoi zĕu! sĕ nu se ştie,
Und' Ileana o sĕ-mi fie?

Căprariu.

Dac'aşi ştí, tot nu ţi-aşi spune!

Birtaşul.

Fac cu voi împăcăciune,
Ea cu min' sĕ se cunune,
Voi veniţi la birt şi beţi,
Şi puteţi sĕ o vedeţi!

Căprariu.

N'am perdut eu capul meu!

Cocu.

Par' că eu sunt prostul tĕu?! Hi! hi! hi!

Scena 3.

(Intră Ion, dar' când deschide uşa se uită împrejur şi vrea sĕ se re'ntórcă.)

Cocu.

Vino, vin' că nu te mâncăm!

Căprariu.

Vino sĕ ne ospĕtăm!

Ion (păşeşte înainte, la o parte).

Ce sĕ fac eu întrĕ ei!
Că toţi trii 's duşmanii mei!
Dar' de ceva-aşi auzí?

Cocu.

De Ileana ce mai ştii?

Birtaşul.

Că Ileana unde-ar fi?

Ion (se miră, trist, face din umeri).

Eu v'aşi întreba pe voi!

Birtaşul.

Vai ş'amar, amar de noi!

Ion (îşi şterge lacrimile).

Ori că 'i mórtă, ori că 'i vie,
N'am minut de bucurie!

Cocu (cam cu plâns).

N'am minut de bucurie!

Ion (către birtaş).

Adă-mi un păhar de vin!
Inima 'mi e tot în chin! (Se pune p e desperat, clatină din cap).

Cocu (şopoteşte celorlalţi).

Pare-mi-se că 'i nebun,
Sĕ vedeţi, că 'i cum vĕ spun!

Birtaşul (aduce vin, Ion gustă din el).

Ion.

Că de mult s'a dus de-acas'
(Trist.) S'a prăpădit de nĕcaz! (Suspină.)

Birtaşul (mângăie pe Ion).

Inima nu ţi-o mai frânge,
Că şi-a mea destul se plânge!
Fie cum vrea Dumnezeu!
Ah, de-ar fi norocul meu!

Cocu.

Ah, de-ar fi norocul meu!

Ion (se scólă şi cântă).

Când e luna sus pe ceriu,
Tóte stelele îmi pier,
Una cade 'ntr'o căsuţă;
Eu mĕ duc la ferestuţă,
Bat încet, şi eară bat,
Stea, Ileană, a picat,
Dar' Ileana nu 'mi rĕspunde,
Că-a sburat şi nu ştiu unde (şade trist).

23. Alegerea unei comisiuni permanente de 3 membsi, care sĕ studieze în decursul anului şcolar starea învĕţământului şi preste tot trebuinţele şcólelor nóstre din cercul acesta şi sĕ presenteze comisariului consistorial raport şi propuneri concrete cu privire la temele didactice-pedagogice, ce vor fi a se designa pentru conferenţa proximă, afară de eventualele teme date de Vener. Consistoriu, şi cu privire la persónele cărora sĕ se încredinţeze elaborarea acelora.

24. Presentarea în scris, cetirea, pertractarea şi deciderea asupra eventualelor propuneri venite de la membrii conferenţei.

25. Inchiderea şedinţei şi a conferenţei.

Dispoşiţiuni generale.

La prelegerile practice sunt datori a se pregăti toţi învĕţătorii membri ai conferenţei, pentru-ca sĕ le pótă ţiné în conferenţă în mod liber cu copiii; de asemenea sunt datori a medita şi asupra temelor teoretice (disertaţiuni), pentru-ca în conferenţă eventualele scăderi sĕ se pótă delătura.

După fie-care prelegere practică va urma discuţiune şi se va clasifica, ear' observările membrilor şi clasificaţiunile se vor induce la protocol.

Alte dispoşiţiuni se vor lua după trebuinţă în decursul şedinţelor.

Gherla, 1/14 Martie 1905.

Comisariul consistorial
Gavriil Hang[illegible]
diriginte în seminariul [illegible]

NOUTĂŢI

A doua prelegere publică în Sibiiu se va ţiné Dumineca viitóre, în 26 Martie n. 1905, despre: *Epica poetului Al[illegible]*, de dl Dr. [illegible] Bologa, directorul şcólei civ. de fete a Asociaţiunii, de la 5—6 ore d. a. în sala festivă a comitatului. Anunţăm faptul publicului cetitor.

*

De la „Reuniunea femeilor române din Sibiiu". In dorinţa de a promova înfiinţarea „Şcólei pentru economia şi industria de casă", proiectată de reuniunea amintită, au donat: institutul „Oraviţana" din Oraviţa 50 cor., institutul „Cordiana" din Foteldea 8 cor., institutul „Rîureana" din Capolnoc-Mănăştur 5 cor. şi institutul „Veneţiana" din Veneţia-inferióră 16 cor. 57 fileri.

*

Botezul de foc al M. Sale. In „Extrablatt" din Viena un oficer în pensiune publică reminiscenţe din rĕsboiul purtat în 1848 în Italia, la care a luat parte şi tinĕrul *archiduce Francisc Iosif*, împĕratul şi regele de acum al nostru. Botezul de foc l'a primit M. Sa în 6 Maiu 1848 în Lupta de la Santa-Lucia, ca comandant al regimentului de infanterie nr. 52, al cărui titular era archiducele Francisc Carol, tatăl M. Sale. Descriind acésta luptă istoriograful austriac Teuber Oscar zice următórele: „Şi în cel mai des povoiu de glónţe, acolo unde Magiarii lui Francisc Carol înaintau fără a fi fost putere care sĕ 'i opriască, se putea vedé un tinĕr nobil, cavaleresc, care călărea înainte fără pic de frică. Işi îmbărbăta soldaţii în limba *magiară*, ear' acestia 'i rĕspundeau cu furtunóse *éljen*-uri. Tinerul acela era cel mai distins voluntar al armatei italiene, mândria, speranţa şi viitoriul patriei nóstre — archiducele austriac Francisc Iosif."

Din cele publicate în „Extrablatt" ziarele magiare reproduc partea acésta — sigur ca un argument pentru limba de comandă magiară la regimentele recrutate din Ungaria, fără a distinge însĕ, că alta e limba de *comandă* şi alta *graiul* în care *conducĕtoriul nemijlocit* al óre-cărui regiment adreséză soldaţilor sĕi cuvinte de încuragiare. De tot altceva e a se deduce din acest episod al luptei de la Santa-Lucia, anume aceea, că comandanţii de regimente şi oficerii cari au sĕ fie în nemijlocit contact cu soldaţii, *trebue sĕ vorbiască limba soldaţilor.*

*

La „Reuniunea femeilor române din Sibiiu" s'au înscris: dómna Letiţia Bologa n. Papiu membru pe viaţă (a fost până acum membru ordinar) şi dómna Irina Fincu n. Zehan membru ordinar.

*

Militare. Maiestatea Sa şi-a dat consentimentul, ca comandamentul IX de corp al armatei austro-ungare sĕ fie mutat de la Josefstadt la *Leitmeritz.*

*

La fondul de 20 fileri al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu" pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vînzare s'au mai făcut următórele daruri: Nou hirotoniţii parochi: Remus Roşca din Tămaşa (prot. Unguraş) şi soţia sa Aurelia n. Bodia; Ioan Negoe din Ripa-Rimet şi soţia sa Victoria n. Sava; Romul Platoş din Tirnisor şi soţia sa Maria n. Doican, fie-care câte 1 cor., Dr. Enea Papiu, candidat de advocat 20 fileri şi Victor Tordăşianu, 10 fileri.

La fondul „Masa învăţăceilor meseriaşi români": Institutul de credit şi economii „Rîureana" din Capolno-Mănăştur 5 cor. şi Nicolae Minţ, învăţătoriu în Vég-Szt.-Mihály, 1 corónă.

Dl Markbreit — deputatul Ocnei, mare proprietariu în comitatul Jász-Nagy-Kun-Szolnok, în congregaţia ţinută în 16 Martie a făcut propunerea, ca congregaţia prin o adresă înaintată la dietă sĕ céră votarea cât mai curênd a proiectului despre reforma învĕţămêntului public (proiectul lui Berzeviczy), zicênd în motivare, că votarea acésta grabnică e fórte de lipsă deosebi pentru salvarea magiarimei ce locuesce printrĕ naţionalităţile „de buze străine". De sine înţeles că propunerea a fost primită din partea congregaţiei şi astfel cei 32 ocneri români cari la alegerile dietale au votat cu Markbreit, contra candidatului român, pot fi mândri de prima ispravă a deputatului ales cu ajutoriul votului lor.

*

Din Pianul-de-jos ni-se scrie, că la stăruinţele învĕţătorilor s'a înfiinţat acolo reuniunea de credit sistem Raiffeisen. Statutele sunt aprobate, şi peste câteva zile reuniunea îşi va începe activitatea.

*

Esplosie cu 25 morţi. In minele de cărbuni de la Charlestovn (în Virginia-vestică din America) s'a întêmplat Luni o mare esplosie de gazuri, pe urma căreia zece lucrătoriu şi-au perdut viéţa. După esplosie au intrat în mină cincisprezece lucrători, ca sĕ scótă pe eventualii răniţi numai, dar' o a doua esplosie i-a ucis şi pe ei.

*

Alegere de preot. Dumineca (19 Martie n.) a fost alegere de paroch în comuna *Folt* (tractul Orăştie). Ales cu 52 voturi contra unu clericul Adam *Lula* din Turdaş.

*

Têrg de vite de prăsilă în Sibiiu. Comisiunea economică a comitatului Sibiiu face cunoscut, că têrgul de vite de prăsilă obicinuit a se ţiné în fie-care an în Sibiiu pentru promovarea prăsirei de vite şi facilitarea vînzării, în anul curent se va ţiné în 5 şi 6 April st. n. în piaţa nouă a têrgului de vite. De astădată se admite la têrg numai vite cornute (bivoli nu) de rasa pintgau curată şi cele provenite din încrucişări cu pintgau şi rasa indigenă. Têrgul e împreunat cu premii în bani şi diplome de onóre, fiind în acest an premiile în sume mai mari de cum erau în anii trecuţi. Numĕrul şi suma premiilor, cum şi condiţiunile de premiare se vor publica la timpul sĕu în conspect separat, ear' condiţiunile de admitere la têrg interesaţii le pot afla la primăriile comunale în publicaţiunea oficială a comisiunei economice.

*

Prăbuşirea unui teatru. In *Santiago de Chile* s'a prăbuşit Sâmbătă séra teatrul liric în cursul representaţiunii; mulţime de inşi din publicul asistent au murit sub ruine, ear' alţi mulţi au fost grav răniţi.

*

Duel politic, a avut loc întrĕ fostul deputat dietal din Bihor, *Barta Ferencz* şi profesorul de la gimnasiul din Beiuş dl *Florian Stan.* Ambii au fost uşor răniţi. Aşa [illegible].

Modificări de date în paspórte. In înţelesul ordinului nr. 12901 al ministrului de interne modificări de date în pasportul estradat odată nu se mai pot face, de es. schimbarea direcţiei de călătorie (în loc de Fiume Brema, în loc de România America, etc.), ori a scopului călătoriei. Organele încredinţate cu estradarea de paspórte sunt deci îndatorate, ca în casuri de acestea sĕ iee de la respectivul pasportul vechiu şi pe lângă cerere pentru pasport nou sĕ 'l înainteze [illegible]. Totodată notarii comunali sunt îndrumaţi prin un circulariu al vicecomitelui, ca cu ocasiunea inducerii datelor în blanchete de pasport sĕ facă atenţi la acésta pe cei cari cer pasport.

*

Imperatul Vilhelm în Portugalia. Se raporteză din *Lissabona*, că împĕratul Germaniei va sosi acolo în 27 Martie şi va sta până în 30 Martie ca óspe al regelui Portugaliei.

*

Nenorocire în minele de la Drencova. O telegramă din Oraviţa raportéză că eri (21 Martie st. n.) s'a întêmplat în mina de cărbuni de la Drencova a fraţilor Guttmann esplosie de gazuri, pe urma căreia s'au nenorocit fórte mulţi băieşi. Până eri séra au fost scóse din ruine douĕsprezece cadavre şi şése lucrători răniţi grav.

*

O Biblie vechiă. Mihaiu D. Sitaru din Iaşi a găsit printrĕ cărţile vechi rĕmase moştenire în familie un esemplar din „Biblia greco-latina testamentum Novum" tipărită în 1582 în Geneva prin Stephanus Réfugié. Biblia are format folio şi e legată în piele scumpă. A cumpĕrat'o de la Sitaru „Britisch Museum" din Londra cu 3000 de lei.

*

Incendiu cu mórte de om. Sĕptĕmâna trecută luând foc casa crişmariului Silbermann d[illegible] Galda-de-sus, nu se ştie din ce causă, fla[illegible] în[illegible] cu atâta celeritate asupra în[illegible] în cât soţia crişmariului [illegible] răgaz sĕ iese din casă, ci şi-a[illegible] [illegible]cea în flacări, ear' o fiică de şeptesp[illegible]e ani a lui Silbermann a îndurat arsuri atât de grave, în cât cu greu va puté fi scăpată de mórte.

*

Barbarism rusesc. Elevii gimnasiului din *Kursk* au decretat grevă, asociindu-se şi ei la cererile de libertate constituţională ale colegilor lor de la şcólele superióre. Au plecat apoi toţi la şcóla reală şi la gimnasiul fetelor, ca sĕ recerce pe elevii şi pe elevele acestora sĕ se asocieze la grevă. Ambele şcóle erau însĕ închise. De acolo s'au re'ntors pe strada Moskovskaja, unde însĕ deodată s'au vĕzut faţă 'n faţă cu o dróie de poliţişti, cari cu săbiile scóse şi cu biciuri plumbuite s'au năpustit asupra copiilor tăind cu săbiile şi lovind cu biciurile fără nici o milă. Copii de 10—12 ani, cari nu erau harnici nici sĕ fugă, erau isbiţi cu sabia până cădeau jos, unde căpătau apoi de la poliţişti lovituri cu călcâiele cismelor. Când au crezut că li-au dat destul „revoluţionarilor", poliţiştii s'au retras, lăsând sĕ continue barbariile bătĕuşii angajaţi pe plată din partea poliţiei. Acestia apoi s'au năpustit cu cuţite asupra copilaşilor, pe cari după-ce i-au bătut şi ciungărit de i-au lăsat aprópe morţi, i-au jefuit de tóte obiectele de preţ (orológe de buzunariu, etc). Poliţia privia indiferentă la masacrul şi jatul acesta; dar' când o sémă de ómeni inteligenţi au voit sĕ mérgă în ajutoriul copiilor, atunci „păzitorii ordinei" au intrat numai de cât în funcţiune şi — pe mulţi dintrĕ acei ómeni miloşi i-a arestat pentru aglomerare pe strade şi conturbarea circulaţiei publicului.

*

Esplosie de acetilen. In o crişmă din comuna Piere-Feu (în Francia) a esplodat aparatul pentru iluminarea cu acetilen. Crişmariul şi crişmăriţa şi-au perdut viéţa rupţi în bucăţi de presiunea aerului produsă de esplosie; zece óspeţi au îndurat răniri fórte grave, ear' crişma şi încă două case din apropiére s'au dărîmat.

*

Foc mare în Şard. Din cause până acum neeruate s'a escat Vineri un foc mare la clădirile economice ale preotului din Şard (tractul Sighişóra), care în scurt timp s'a încins şi asupra casei preotului şi a trecut şi la alte patrusprĕzece curţi, mistuind clădirile, bucatele, nutreţul şi multe animale domestice. Preotului i-au ars în grajdiuri şése vite mari. Dintrĕ cele patrusprĕzece case la cari a fost trecut focul, numai trei au putut fi mântuite.

De la societatea pentru fond de teatru român.

Comitetul societăţii pentru fond de teatru român decerne două premii, unul de 500 cor. şi al doilea de 300 cor. pentru cele mai bune piese teatrale din câte i-se vor presenta până la *1/14 Octobre a. c.* întrĕ următórele condiţiuni:

1. Subiectul piesei sĕ fie luat din viéţa poporului român, ori a clasei nóstre culte. (In privinţa estensiunii şi a genului piesei nu se pune autorului nici o restricţiune.)

2. Manuscriptul sĕ fie scris clar şi legibil, tot numai pe o faţă de hârtie.

3. La manuscript se va alătura un plic sigilat, avênd pe avers titlul piesei, ear' în lăuntru un bilet cu numele complet al autorului.

Manuscriptele sunt a se trimite la adresa secretariului societăţii, dlui Dr. Iosif Blaga în Braşov (Brassó).

Piesele premiate se vor tipări pe cheltuiala societăţii; autorul va primi 50 esemplare tipărite.

Braşov, 5/18 Martie 1905.

Pentru comitetul societăţii.

[illegible]irgil Oniţiu
v. president.

Dr. I. Blaga
secretariu.

Din public.*)

Mulţămite publice.

Cu ocasiunea producţiunei teatrale ţinută la 5 Martie st. n. a. c. în şcóla gr. or. din loc, au incurs următórele suprasolviri:

Iacob Manuil, not., 4 cor., Hudiţan, primariu, 3 cor., ambii din Topârcea, Alexandru Moldovan 1 cor. 50 fil., Stucherean, înv., Biertan, 1 cor. 20 fil., George Iacob, paroch în Buzd, Valer Scutea, paroch în Păucea, Ferencz Albert, not. în loc, vĕd. Heilpor Eszti, fie-care câte 1 cor., Tiberiu Baciu, practicant de notariu în Moşna, 40 fil., Rudolf Rosenauer, stud. fil., 40 fileri.

Priméscă P. T. suprasolvenţi şi pe calea acésta sinceră mulţămită.

Brateiu, la 15 Martie st. n. 1905.

Ioan Bârză.
epitrop prim.

*

Reuniunea femeilor române din Agnita a aranjat în 23 Ianuarie (5 Febr.) a. c. o producţiune teatrală în sala şcólei nóstre pentru scop filantropic.

Intratele au fost 51 cor. 40 fil., spesele au fost 34 cor. 70 fil., rĕmânênd venit curat 16 cor. 70 fil., care este destinat pentru înfrumseţarea cimiteriului gr. ort. din loc.

Suprasolviri au incurs de la P. T. dnii Nicolae Gavrea, adm. protop., 2 cor., Carol Mátyás, veterinar, 1 cor. 60 fil., Francisc Schreiber, primpretor, Carol Maier, subjude regesc, câte 1 cor. 40 fil., George Borzea, paroch, George Gherghel, teolog, câte 1 cor., Ioan Alexandru, paroch, 80 fil., Ioachim Trif, paroch, Al. Molnar, Bela Crăciun, fie-care câte 80 fil., Carol Ederi, concepist, Emanuil Corfariu, câte 60 fil., Joh. Binder, Gustav Zinz, adv., Joh. Rehner, comerciant, Ioan Szabó, înv. de stat, Pavel Mathe, revisor districtual, Vilh Hening, practicant adv., Joh. Schuler, comerciant, Zaharie Muntean, George Gane, primariu, M. Schuster, căpitan, Eugen Halmagy, oficiant, K. Zikeli, N. Cristea, Ludovica Bunea, L. Kis George, pretor, fie-care câte 40 fil., A. Snobl, 30 fil., cărora şi pe acésta cale li-se esprimă mulţămită publică.

Ioachim Părău.
preot gr. or., secretariu al reuniunei.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Posta redacţiei.

Micul. E de condamnat aceea ce ne scrii, dar' astfel de lucruri nu e bine sĕ fie date publicităţii.

Cocu.
Pare-mi-se că 'i nebun,
Sĕ vedeţi, că 'i cum vĕ spun!

Birtaşul (şopteşte cu Cocu şi Căprariu).
ă! patru peţitori,
ul, c'altul iubitori,
Ileana îşi alege!
avem, ce-a mai culege!
oţi trei se uită cam cu batjocură la Ion şi cântă).
Că iubiri prea înfocate,
Iţi fac buzele umflate,
Ha, ha, ha! (rep.)
Ion de nĕcaz şi păţite
Mâncă la răbdări prăjite!

Scena 4.
(Toţi patru rĕmân, intră Maria)
Maria (intră şi stă la uşă, cu ochii caută în tóte părţile, şi când vede pe Ion, grăbeşte la el şi-i pune mâna pe umeri).
Că de mult tot te-am căutat
Bine e, că te-am aflat!

Ion (ca şi când s'ar fi deşteptat, când o vede, abia vorbeşte de bucurie.)
ragă Mărie!
i vr'o veste mie?
(şi ceialalţi se adună şi şopotesc, şi se miră privind la Maria şi îşi bat frunţile).

Maria (şopteşte lui Ion).
Că Ileana e la mine
Şi-i în pod, păzită bine!

Ion (plin de bucurie).
Aşa dară, mai trăeşte?!

Maria.
Ea trăeşte, te iubeşte!

Ion (lacrimă şi sărută mâna Mariei).

Birtaşul (şopteşte celor trei).
Eu la ea (arată pe Maria) n'am cugetat!
Şi-i un drac împeliţat!
N'am avut'o la socótă!
Sare garduri nóptea tótă,
Călăreşte pe o rótă.

Cocu (spăriat se ascunde după ceialalţi).
Călăreşte pe o rótă! iau! iau! iau!

Birtaşul.
Câte odat' pe mătură,
Rochia 'n nori ş'o scutură!

Cocu (spăriat şi ascuns la spatele lor).
Mamă Mitră! unde eşti?
Tu de Cocu sĕ 'ngrijeşti! iau! iau! iau!

Birtaşul.
Ea (arată pe Maria) pe cin' va părtiní,
Zĕu! ăla s'a [illegible]

(Va urma.)

Nr. 256/1905. [71] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea parohiei** vacante de cl. III. **Subpeatra,** din protopresbiteratul Lupşa, se escrie concurs nou cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii vor observa condiţiunile prescrise, şi vor înzestra şi concursele lor în sensul normelor în vigóre, aşternându-le subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. In vre o Duminecă ori sërbătóre înainte de alegere, cu previa înştiinţare aici, se pot presenta concurenţii în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Ofenbaia, 3 Martie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupşa, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Gan
protopresbiter.

Nr. 1892/1905 Epitr. [69] 1—3

Publicaţiune.

Pentru **edificarea bisericei gr. or. din Boian,** protopresbiteratul Têrnava, se escrie licitaţiune minuendă pe ziua de **Luni în 4/17 April a. c.** la 11 ore a. m. care se va ţiné în edificiul şcólei din loc.

Planul şi preliminarul de spese sunt aprobate de Preavenerabilul Consistoriu arhidiecesan cu nr. 4157 ep. din 18 Iunie 1904, ear' condiţiunile de licitaţiune sunt aprobate sub nr. 11,597 ep. din 23 Decembre 1890, şi se pot vedé la oficiul parohial şi cel protopresbiteral împreună cu modificările acceptate pe comitetul parohial.

Doritorii de a licita au së depună un vadiu de 10% de la suma preliminată cu 8947 cor. 58 fileri, în bani gata cari rëmân cu 4% în cassa bisericei pănă după colaudare, sau în hârtii de valóre.

Comitetul îşi reservă dreptul de a da lucrarea în întreprindere oferentului celui mai acreditat şi dacă nu este minusoferent.

Boian, 24 Februarie 1905.

Oficiul parohial gr. or.

Iosif Crişan
paroh, presid. comit. parohial.

Vëzut!

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele şi cu păreţi tari,

în care (conform circulariului consistorial numërul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate."

Conţine 200 foi.

Preţul **6·60 cor.,** + porto postal **80 fil.**

Avis domnilor învëţători!

De la Librăria archidiecesană se pot procura **Tabelele de intuiţiune Hölzel,** adecă cele patru anotimpuri şi casa ţărănéscă, serie completă **33 cor.,** singuratice **6.60 cor.** plus porto 92 fileri.

Prin **Librăria archidiecesană** se pot procura diferite

ornate bisericeşti

Mustre şi specificarea preţului gratis şi franco.

Frumosul roman

DUŞMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria archidiecesană.

Publicaţiune

Circa **50 paturi,** căptuşite, de colóre întunecată, în stil german vechiu, cu saltele cu arcuri tapetate, în stare bună, se vînd singuratice, în partii ori preste tot Paturile se află spre vedere la Hotelul Neurihrer.

Epilepsia.

Cine sufere de epilepsie (nevoie), convulsiuni şi de alte morburi nervóse, së céră broşură asupra acestora. Se capătă gratis şi franco prin *„priv. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.".* (3) 49—52

Prin **Librăria archidiecesană** din Sibiiu se pot procura următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor. fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor. fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor. fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor. fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

Efeptuirea se póte face în 24 zile.

Patruzeci de predici poporale, de *Iuliu Scriban,* licenţiat în teol.	C. 1·50
Teatru de şcólă, de *Ana Gh. Tănăsescu,* directóra şcólei de fete din Constanţa	„ 1·—
Tainele cerului, de *C. Flamarion* (trad. Haralambie G. Lecca) .	„ 1·50
Cuib de şoimi, poem dramatic în versuri, de *I. C. Bistriţeanu* .	„ 1·50
Ziariul unui Pierde-Vara, de *George Coşbuc*	„ 2·—
Portretele lui Eminescu, notiţe biografice, de *Ioan Scurtu* . .	„ —·80
Foiletóne, de *Ilarie Chendi* . .	„ 2·50
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.	
Rumänische Dialekte, von *Josef Popovici*	„ 4·80
Studii pedagogice şi discursuri, de *Dr. Vasile Bologa,* dir. şcol. .	„ 2·—
Frumos! nuvele, de *Const. Hodoş*	„ 2·—
Poesii, de *Maria Cunţan* . . .	„ 1·25
Crişma lui Moş-Precu, povestiri, de *M. Sadoveanu*	„ 2·—
Chipuri şi graiuri din Bucovina, nuvele, de *Em. Grigorovitza* .	„ 2·50
Rutenisarea Bucovinei şi causele desnaţionalisării poporului rom. după date autentice, de *Un Bucovinean*	„ 3·50
Din viaţa marinarului, nuvele, de *Gh. A. Teodoru*	„ 1·50
Dureri înăbuşite, de *M. Sadoveanu*	„ 2·—
Poezii, de *Haralamb G. Lecca* .	„ 1·50
De dragul celor mici, nuvele şi schiţe, de *Vasilie Pop* . . .	„ 1·50
Armîna (românca), roman social din epoca renaşterii poporului român de la Pind, de *P. Vulcan*	„ 2·—
Povestiri, de *Mihail Sadoveanu* .	„ 1·50
Istoria literaturii religióse a Romînilor pănă la 1868 de *N. Iorga*	„ 3·50
Cultura română şi politicianismul, de *Rădulescu-Motru*	„ 1·50
Cuvinte adevărate, de *N. Iorga*	„ 2·50
Drumuri şi oraşe din România, de *N. Iorga*	„ 2·50
Geniu Pustiu, roman original inedit, de *Mihail Eminescu* . . .	„ 2·—
Urmaşii Romei, novele şi schiţe, de *George Cair*	„ 3·—
Eu rîd, tu rîzi, el rîde, de *G. Ranetti*	„ 2·—
Poveşti populare, de *Alex. Florini*	„ 2·50
Călëtoriile lui Enache Cocoloş, de *Th. D. Speranţă*	„ 2.—
plus 20 fil. porto postal.	
Sate şi mănăstiri din România, de *N. Iorga*	„ 2·50
Din viéţa romană, de *Ion Kalinderu*	„ 4.—
plus 30 fileri porto postal.	
Idroterapia medicală, de *Dr. G. Baiulescu*	„ 10.—
porto 72 fil.	
Bibliografia românéscă vechie, de *Ioan Bian* şi *Nerva Hodos,* tomul I. 1508—1716	„ 26·—
porto 92 fileri.	

Librăria archidiecesană.

★

Biblioteca poporală a Asociaţiunii. - -

★ ★
★

	fil.
1, 2. **Povestiri din viéţa ţeranilor români,** (I şi II,) de *I. Pop-Reteganul,* câte	20
3. **Despre cărţile funduare şi întabulări,** de *Dr. Valer Moldovan*	30
4. **Sfaturi bune.** Trei disertaţiuni, de *Em. Ungurean, Dr. Elie Cristea* şi *N. Ivan*	20
5. **Casa părintéscă,** crescătórea indivizilor şi popórelor, de *I. Popea,* fost prof.	20
6. **Despre testament.** Explicarea art. de lege XVI, din a. 1876, de *Dr. V. Moldovan*	30
7. **Posta, telegraful, telefonul.** Noţiuni generale despre instituţiile postale, de *Gavr. Todică*	20
8, 9. **Icóne din istoria Grecilor vechi,** (I, II), de *V. Lazăr,* câte	20
10. **Grădina de legumi,** de *Ioan F. Negruţiu* . . .	30
11. **Cultura cucuruzului,** de *Ioan F. Negruţiu* . . .	20
12, 13, 14, 15, 16. **Ionel.** Principii morale şi creştineşti de educaţiune (I, II, III, IV, şi V), de *V. Gr. Borgovanu,* câte . . .	20
17. **„Astra".** Informaţiuni asupra scopurilor şi instituţiunilor „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" .	20

Librăria arhidiecesană.

Pianele Bösendorfer

stau şi acum la locul prim, „afară de concurs", şi sunt în deobşte recunoscute ca cele mai bune piane, atât pentru salóne, cât şi pentru sale de concert. In Austro-Ungaria sunt neîntrecute. Dovada cea mai eclatantă o dau programele tuturor pianistilor renumiţi, cari în Budapesta, Graz, Praga, Viena etc., concerteză esclusiv cu piane Bösendorfer.

Sunetul ales şi puternic, de un farmec neasemănat, şi minunatul mod cum se cântă [illegible] piane, procură cântătorului plăcerea de a presta neîmpedecat ceea-ce póte.

Bösendorfer a făcut şcólă.

Cu mult zel şi iscusinţă i-a urmat

Francisc Wirth, constructor de piane reg. grecesc de curte.

construind un pian solid şi fin lucrat (premiu de stat, medalii de aur, diplome de onóre) în 3 modele de salon, cu 420, 450 şi 500 fl. Cu astfel de preţuri subscrisul nu a mai aflat pe piaţa Vienei pian de esecutare aşa fină. In Ungaria sunt fórte plăcute pianele lui **Fr. Wirth,** pentru sunetul lor vioiu şi curat ca argintul, şi pentru neobicinuita durabilitate a acestuia; îndeosebi este căutat acolo, unde numai rar se póte afla acordător.

Fraţii Stingl, fabrică de piane c. ş. r. de curte

representaţi prin 5 modele, de la 300—700 fl., cu registru (pedal) de harfă (Harfenzug), claviatură reformată. Piane fórte plăcute.

Cui îi place ton dulce şi melodios, së-şi cumpere pianul lui **W. Fritz & fiu.**

Renumele bine întemeiat al acestei firme solide (fondată în 1804) asigură cumpërătorului deplină şi durabilă mulţămire. Mignon 470 fl., pian scurtat (Stutzflügel) 500 fl.

Eminentul fabricat al lui **Proksch:** pianin cu registru mut 420 fl., mignon 500 fl.

Pianine bune **Hölzl & Heitzmann** de la 320—380 fl.

De la firme mai noue se află în deposit instrumente drăguţe cu 250, 280 şi 320 fl.; asemenea pianine cu registru mut (Stummzug), aşanumite „Harfen-Pianino". (O invenţie binefăcëtóre pentru împrejurimea celui ce învaţă.)

Pianine berlineze de prima calitate.

Harmoniu pentru şcóle şi casă **Mannborg—Lipsca** cu 100 fl. şi 230 fl.

Inchiriare de instrumente cu preţuri eftine.

Primul deposit transilvan de piane şi harmoniuri

Victor de Heldenberg (4) 46—

Sibiiu (Nagyszeben), strada cisnădiei nr. 9, etagiul I.

P. T.

Avem onóre a Vë atrage atenţiunea, că de acuma începênd **filiala Magazinului de cafea Julius Meinl** din Viena cu prăjitorie proprie, după cel mai nou sistem se află sub firma:

JULIUS MEINL
în **Sibiiu**
strada cisnădiei nr. 24.

Vë rugăm së binevoiţi a ne onora cu comandele D-Vóstre. (31) 8—10

☞ Cereţi catalogul preţurilor!

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 28 Sibiiu, Sâmbătă 12/25 Martie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Din proprie putere.

Sibiiu, 24 Martie n.

Așa e cum spuneam în numĕrul trecut: fie-care popor trăește din propria sa putere, nu din mila și grația guvernelor, ori a altor factori, constituționali ori neconstituționali.

Sórtea fie-cărui popor, fie mic, fie mare, avut ori sărac, e depusă deci în mânile sale proprii. De la hărnicia sa, de la voia sa de viéță și de la puterea sa de viéță îi atârnă viitoriul și fericirea.

Nu guvernele de esistință efemeră, cari astăzi vin mâne se duc, și nici legile pe cari ómenii le fac, ómenii le schimbă ori le strică, dau îndreptățire de esistință unui popor, ci ființa sa proprie, energia cu care se știe afirma în lumea acésta, unde nu fără motiv și fără scop a fost așezat din partea dumnezeirii.

E curată nărozie deci a crede, că popóre cari au dat eclatante dovezi de hărnicíe și de vitalitate, — cum e bunăóră poporul român din statul ungar, — mai pot fi contopite în alte popóre, chiar mai înaintate în cultură și avere. Și ómeni cu minte deplin desvoltată nici nu mai alérgă după astfel de utopii, pentru-că știu că nu le pot ajunge.

Guvernele rele și legile rele nu pot să nimicéscă deci popóre câtă vreme în ele însele esistă putere și voe de viéță. Dar' alt lucru stricăcios pot să facă (și de regulă fac) guvernele rele și legile rele: opresc în loc desvoltarea popórelor. Nu le acórdă cuvenitul cerc de mișcare pentru-ca să 'și pótă validita puterile proprii.

Se știe, că popórele numai pe basa [illegible]alității proprii se pot desvolta [illegible]junge la mulțămire și fericire. [illegible]tie, că numai cetățenii mulță[illegible] și fericiți sunt de folos statului din care fac parte. Urméză deci, că guvernele și legile cari pun pedeci popórelor în desvoltarea lor națională, lucră în contra intereselor statului propriu. Ele sunt deci contrare statului, nu popórele cari vreau să rĕmână aceea ce sunt și ce au fost, individualități naționale.

Guvernele și legile ar trebuí să creeze în stat astfel de instituțiuni, cari se potrivesc firii poporului și 'i asigure înaintarea materială și morală între limitele naționalității proprii. Căci instituțiuni luate de la alte naționalități și octroate popórelor cu firea cărora ele nu se potrivesc, nu vor ajunge nici-odată să fie îmbrățișate de cei ce nu le pot împrietini cu ele, și nu vor trece [illegible] în deplina lor [illegible]. Astfel de instituțiuni vor fi considerate ca lanțuri grele, cari împedecă popórele [illegible] avêntului spiritual [illegible], care între alte împrejurări [illegible] să [illegible], și cari, în loc de [illegible] să mérgă spre desvoltare și [illegible], le ține în lâncezală, până [illegible] corpul osteuit, dacă n'are putere de viéță, se descompune încet-încet, ori apoi, dacă este vitalitate în el, a moment binevenit rupe lanțurile și 'și face singur drum spre mulțămire și fericire.

Fie-care om își are indidualitatea sa particulară, *Eu*-l sĕu propriu, și tot așa fie-care popor își are naționalitatea sa. Omul care nu 'și are individualitatea sa pronunțată, nu e om. Tot așa și poporul. Dacă i-se răpește naționalitatea, a încetat de a mai fi popor, pentru-că și-a perdut nota caracteristică, a trecut în sinul altui popor, a cărui naționalitate a acceptat-o.

Urméză deci, că precum omul singuratic *e dator* să 'și creeze o individualitate proprie, pe care apoi să o conserveze și nobiliteze, așa și popórele, avêndu-și naționalitatea lor proprie, individualitatea lor națională, sunt datóre să și-o conserveze chiar și *cu lupte grele*, delăturând cu energíe tóte pedecile ce li-se pun în cale ori le amenință desvoltarea în spirit național. Și popórele cari pórtă astfel de lupte, respect merită, ear' nu vorbe de ocară! Căci nu fac alta de cât împlinesc o datorință impusă lor de legile naturii, *datorința conservării proprii*.

Să nu céră deci nimeni, ca popórele să se sacrifice însele de dragul altora, pentru-că acésta însémnă sinucidere, ear' sinuciderea e lucru imoral. Cel ce ni-a dat viéța e singur în drept să ni-o iee, indivizilor, ca și popórelor. El a sădit în inima nóstră și boldul iubirei față de alții, dar' în momentul în care ne-a îndemnat să 'i iubim ca *pe noi înșine*, ni-a spus și aceea, că iubirea *de la noi* are să se încépă!

In ton — loial! Sub titlul „A király hajthatatlan" (Regele nu celéză) ziariul kossutist „Egyetértés" publică în numĕrul de Mercuri un articol privitoriu la resultatul audiențelor lui Andrássy în chestia crisei, în care articol cetim și următórele: „Concesiunile pe cari Francisc Iosif I. e aplecat să le facă, abia pot fi luate în considerare. Ar da adecă regele limba de regiment magiară, ar conceda un fel de regulare óre-care în chestia emblemelor, dar' și acésta numai în acel cas, dacă față cu acésta cabinetul coalițional ce ar fi să se formeze din rêndurile oposiției ar puté să garanteze deja înainte urcarea contingentului de recruți și votarea cheltuelilor pentru tunuri.

Hoho maiestate, din asta nu va fi nimic! (Hoho felséges úr, ebből ugyan nem lesz semmi!) Dăm bani pentru tunuri, dăm recruți, dar' nu armatei comune de acum îi dăm. Pentru-ca să jertfim sânge și bani câștigați cu grele sudori, se cere înainte de tóte, ca pretensiunile nóstre să se împlinéscă. Cu cât mai mult va dura însĕ trăgĕnarea îndărătnică, cu atât mai mult vom pretinde, și vom vedé apoi, că cine va învinge la urma urmelor?" ....

Ear' unde vorbește despre eventualitatea prorogării ori disolvării parlamentului zice următórele: „Prorogare, disolvare, absolutism! Fuerăm pe tóte. Oposiția e complet pregătită de răsboiu și dă pept cu cele ce vor urma. Ear' la spatele sale stă națiunea. Și națiunea încă e gata la criză." ...

La ce e gata óre „națiunea"? La repetarea lui 48? Și apoi cine garantéză, că oposiția și peste un an doi va fi în majoritate în dietă? Earăși „națiunea". Dar' națiunea póte să mai facă schimb[illegible] țiuni, — după cum a mai făcut, — lăsând să între în dietă numai de sămânța oposiționalii independiști!!

Crisa. Mercuri a făcut contele Andrássy raport M. Sale, că oposiția coalisată nu voește să formeze și nici să sprijinéscă un guvern pe basa programului M. Sale, din care lipsesc reformele militare. Misiunea contelui Andrássy cu acésta a fost terminată. M. Sa a luat la cunoștință cele comunicate și eri, Joi, a primit pe Wekerle în audiență, pentru a 'l consulta de nou în privința formării noului cabinet.

Ce ar dorí Bánffy? De sine înțeles că toți politicianii „de frunte" din taberele ungurești țin să-și spună cuvêntul la chestia crisei. Astfel și fostul ministru-president Bánffy, care în un numĕr mai recent al ziariului „Pesti Hírlap" glăsuiește astfel: „Dacă pe terenul validităríi limbei de stat regele ar merge până acolo, ca să proclame prin guvernul săi *completa și esclusiva magiarisare a administrației publice și a instrucției publice* și să ne concédă independența economică, atunci, fie! am puté să renunțăm deocamdată la magiarisarea limbei de comandă a armatei. Căci, lucru firesc, pe lângă generala magiarisare în stat, peste un anumit timp devenind magiari toți recruții, limba de comandă magiară ni-ar cădé în brațe de sine, ca o pómă cóptă". Cam așa fantasau patrioții și înainte de 1848. Și câte suflete nemagiare au magiarisat de atunci până astăzi??..

Reforma învĕțământului

superior teologic în institutul archidiecesan gr. or. din Sibiiu.

De Greg. Pletosu

(Urmare.)

II. Studiile.

11. In academia teologică ortodoxă andreiană din Sibiiu se vor preda în mod sistematic și în cea mai mare estensiune posibilă următórele științe teologice:

A. Studiul biblic sau *Teologia exegetică* a vechiului și noului Testament cu disciplinele accesorii: *a*) Introducerea în cărțile vechiului și noului Testament cu istoria Canonului; *b*) Archeologia și anticitățile biblice; *c*) Ermeneutica biblică; *d*) Istoria revelațiunei divine cu deosebită privire la doctrina dogmatică și morală a vechiului și noului Testament. (Teologia biblică.)

B. Teologia istorică. 1. Istoria universală bisericéscă cu disciplinele accesorii: *a*) Archeologia și anticitățile bisericești; *b*) Patrologia. 2. Istoria particulară a bisericei române ortodoxe.

C. Teologia sistematică. 1. Dogmatica cu *a*) Apologetica; *b*) Simbolica; *c*) Istoria dogmelor. 2. Etica.

D. Teologia practică. 1. Pastorala cu *a*) Catichetica; *b*) Liturgica; *c*) Retorica și Omiletica bisericéscă. — 2. Dreptul canonic și administrațiunea bisericéscă în legătură cu *a*) Cunoștințe din dreptul roman; *b*) Dreptul ungar și constituția țerii. — 3. Ritul, tipicul și cântările bisericești după tipic.

12. Afară de aceste studii strict teologice, pentru scopuri culturale mai înalte, se vor mai preda încă:

a) Enciclopedia și metodologia științelor teologice;

b) Introducerea în filosofie și enciclopedia științelor filosofice;

c) Filosofia religiunei și istoria religiunilor;

d) Pedagogia și istoria pedagogiei;

e) Istoria politică și culturală a Românilor;

f) Istoria limbii și a literaturii române;

g) Economia politică (națională);

h) Gramatica idiomului grec alexandrin în care sunt scrise cărțile sf. Scripturi, mai cu sémă ale N. Testament;

i) Musica vocală și instrumentală;

j) Higiena și medicina pastorală;

l) Ear' ca obiecte mai mult facultative pentru cei ce ar intenționa a se pregăti pentru doctorat în teologie: Limba vechie slavonă și limba evraică cu idiomele sale semitice.

13. Limba de propunere va fi pentru tóte timpurile limba română ca limba liturgică a bisericei române ortodoxe din metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria și Ardeal.

14. Impărțite pe ani sau cursuri aceste discipline s'ar puté grupa în modul următor:

Anul I.

1. Introducere în teologie, Enciclopedia și Metodologia științelor teologice.

2. Gramatica idiomului grecesc alexandrin.

3. Studiul biblic al Vechiului Testament: Ermeneutica biblică și introducerea în cărțile Vechiului-Testament. — Archeologia și anticități biblice. — Lectura cursorică și Exegeză din Vechiul-Testament după textul român.

4. Istoria politică și culturală a Românilor.

5. Cântările bisericești după tipic.

6. Musica vocală și instrumentală.

7. Facultativ: limba evraică.

8. Seminar biblic.

9. Higiena și medicina pastorală.

Ore la săptĕmână: 25—28.

Anul II.

1. Studiul biblic al Noului-Testament: Introducerea în cărțile Noului-testament: Isagogie, Ermeneutica, Istoria canonului; — Exegeză din Noul-Testament după textul original și lectură cursorică după textul român.

2. Istoria revelațiunei divine cu deosebită considerare la doctrina dogmatică și morală (Teologia biblică).

3. Istoria bisericéscă universală.

4. Archeologia bisericéscă și anticități bisericești.

5. Istoria bisericei române ortodoxe.

6. Istoria limbei și literaturei române.

7. Cântul bisericesc după tipic. Musica vocală și instrumentală.

8. Higiena și medicina pastorală.

9. Facultativ: limba slavonă și evraică.

Seminar istoric.

Ore la săptĕmână: 25—28.

Anul III.

1. Introducere în filosofie, Enciclopedia științelor filosofice. Istoria filosofiei și a religiunilor.

2. Teologia sistematică: *a*) Dogmatica, Istoria dogmelor, Apologetica, Simbolica, Patristica; *b*) Etica cu noțiuni de sociologie.

3. Economia națională.

4. Retorica bisericéscă și omiletica, partea teoretică.

5. Cântul bisericesc după tipic. — Musica vocală și instrumentală.

Seminar dogmatic și patristic.

Ore la săptĕmână: 25—28.

Anul IV.

1. Dreptul canonic în legătură cu cunoștințe din dreptul roman, din dreptul ungar și constituția țerii; — Administrațiunea bisericéscă.

2 Teologia practică: Pastorala, Catichetica, Liturgica, Retorica și Omiletica partea practică. — Exerciții de predici și catichetice.

3. Pedagogia și istoria pedagogiei.

4. Ritul, tipicul şi cântările bisericeşti după tipic.

5. Musica vocală şi instrumentală.

Seminar practic şi catichetic.

Ore la sĕptĕmână: 25—28.

Notă: Disciplinele filosofice şi pedagogice, apoi istoria Românilor, Istoria limbii şi literaturii române vor puté fi predate şi de profesori din secţiunea pedagogică, întru cât acestia vor avé cualificaţiunea specială pentru acésta.

IV. Catedrele şi profesorii.

15. Pentru provederea acestor studii deocamdată se creéză cel puţin 5—6 catedre, cari vor puté fi ocupate atât de profesori ordinari titraţi, cât şi de docenţi sau agregaţi cu titlu de profesori suplinitori.

16. Numĕrul orelor la sĕptĕmână va fi pentru un profesor de 12—14.

17. Cântul, musica vocală şi instrumentală nu sunt cuprinse în aceste catedre. Acestea vor fi provĕzute de măiestri technici, într'una pentru Academie şi secţiunea pedagogică. Dispoziţiile din trecut se susţin şi pe viitoriu faţă de aceste obiecte.

18. Intru cât profesorii în serviciul activ astăzi în secţiunea teologică, işi vor fi câştigat, pe basa cualificaţiunei lor speciale şi a praxei, titlii de drept şi definitivi, acei titli rĕmân în valóre. Pentru viitoriu sau devenind vre-una dintrĕ catedre vacantă, acelea vor fi îndeplinite prin concurs şi vor puté concura numai licenţiaţi şi doctori în teologie; numai în casuri escepţionale vor puté fi chiămaţi şi teologi de aceia, cari, neavênd acesti titli, vor puté sĕ dovedéscă o activitate literară însemnată pe terenul teologic. — Profesorii vor fi numiţi pe catedre de către Consistoriul archidiecesan.

19. Emolumentele pentru profesori se statoresc în modul următor:

A. pentru profesorii ordinari definitivi:

a) salariu fundamental 4000 cor. la an;

b) cinci adause cuincuenale à 400 cor.;

c) douĕ gradaţii câte de 10% de la salariul fundamental: una la 10 ani de serviciu şi una la 20 de ani;

d) bani de cuartir 1000 cor. la an;

e) drept de pensie după normele în vigóre şi anume după 10 ani împliniţi.

B. Docenţii şi agregaţii ca profesori suplinitori vor primí salariu 2400 cor. şi 600 cor. bani de cuartir.

C. Profesorii de cânt, de musică vocală şi instrumentală definitivi:

a) salariu fundamental 2400 cor. la an;

b) cuincuenale de 200 cor. de cinci-ori;

c) bani de cuartir 600 cor.

Ca suplinitori vor primi 1600 cor. la an.

20. Anii de serviciu se statoresc cu 30 ani, după cari vor puté trece în pensie cu salariul întreg şi tóte adausele afară de banii de cuartir.

21. De gradaţii nu vor puté beneficia de cât aceia dintrĕ profesorii ordinari definitivi, cari până la acel timp vor puté arăta o productivitate literară pe terenul ştiinţelor teologice.

22. Toţi profesorii împreună vor forma Consiliul academic.

23. In fruntea Consiliului academic stă Rectorul, pe care-l alege Consiliul dintrĕ profesorii ordinari definitivi pe timp de 4 ani şi va fi aprobat de Consistoriul archidiecesan. — Rectorul pe timpul de funcţiune va primi o remuneraţie de 500 cor. la an. După 4 ani póte fi reales.

24. Tot consiliul academic îşi va alege din an în an şi tot dintrĕ profesorii ordinari definitivi un decan, care va avé sĕ substitue pe Rector în agendele sale. Decanul va primí o remuneraţie de 200 cor. la an şi încă e realegibil. (Va urma.)

De la societatea de lectură „Andreiu Şaguna“.

In numele comitetului societăţii de lectură *„Andreiu Şaguna“* a elevilor seminariului archidiecesan „Andreian“ ne vedem plăcut îndemnaţi a esprima şi pe acéstă cale mulţămita societăţii pentru binevoitórele contribuiri, incurse la şedinţa publică, ţinută la 29 Novembre a tr. întru amintirea memoriei marelui archiepiscop şi metropolit „Andreiu baron de Şaguna“. P. T. domni, dómne, şi dşóre, cari ne-au onorat cu participarea la acéstă şedinţă publică, au binevoit a contribuí pentru promovarea scopurilor urmărite de societate:

I. P. S. D archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu, 15 cor., P. S. Dr. Ilarion Puşcariu, archim. şi vicariu archiepp., 10 cor. Dr. A. Marienescu, jude de tablă pens., membru al Acad. rom., 4 cor., P. Muntean, colonel pens., 3 cor., I. Iacobici, colonel pens., 3 cor., P. C. S. Dr. E. R. Roşca, director sem., 5 cor., I. Papiu, prot., 5 cor., Ioan de Preda, fisc. cons., 5 cor., Mateiu Voilean, ases. cons., 2 cor., N. Ivan, ases. const., 5 cor., Dr. Miron Cristea, ases. consis., 4 cor. S. Stroia, protonot. comit., 5 cor., L. Tritean, ref. şcolar, 4 cor., Dr. G. Proca, secret. consist., 3 cor., D. Comşa, prof. semin., 4 cor. Dr. P. Şpan, prof. sem., 2 cor. şi cărţi în preţ de 6 cor., N. Vătăşan, prof. sem., 4 cor., V. Stan, prof. sem. 3 cor., Dr. A. Crăciunescu, prof. sem., 2 cor., Dr. V. Cioban, prof. sem., 2 cor., Dr. I. Beu, medic sem., 4 cor., Dr. T. Brediceanu, secret. la Albina, 2 cor., Dr. I. Fruma, adv., 4 cor., Dr. L. Borcea, adv., 4 cor., Dr. I. Borcea, prof. la şcóla de fete, 2 cor., A Suciu, cand. aud., 1 cor., Dr. I. Iancu, medic, 3 cor., A. Munteanu, preot în Gurarîului, 4 cor., I. Goga, preot în Rĕşinari, 2 cor, A. Bunea, secret. la fond grăniţ., 2 cor., I. Gomboş, preot în Abrut-sat, 5 cor., T. Doican, preot. în Sebeşul-inf., 5 cor., I. Vinţeloriu, preot în Ocna, 2 cor., I. Dobre preot în Moşna, 2 cor., V. Basaraba, preot în Romos, 1 cor., T. Petrişor, preot în Guşteriţa, 3 cor., V. Tordăşianu, ofic. cons., 2 cor., dna M. Dr. Brote, 2 cor., dna M. Dr. Crişan, 1 cor., dna. A. Maxim, 2 cor., dna A. Droc, 5 cor., dna E. Cuntan, 3 cor., dna V. Popovici, 2 cor., dna M. Câmpean, 4 cor., dna M. Creţu, 2 cor., dna M. Henteş, 3 cor., dna S. Popa, Sĕlişte, 2 cor., dna M. Şogan, 3 cor., dna A. Imbĕruş, 3 cor., dna I. Rebega, 1 cor., dşóra E Petrescu, dir. la şcóla civ. de fete, 4 cor., dşóra E. Cunţan, 2 cor., dşóra A. Săvoi, 1 cor., dşóra A. Slăvescu, 2 cor., dşóra A. Ciontea, 1 cor., dşóra Elena Roman, 1 cor., familia Barcianu, 2 cor., I. Lĕpădat, dir. şcol. în Sĕlişte, 2 cor., I. Hociotă, econ. sem., 3 cor., Z. Gheaja, cand. adv., 1 cor., Dr. G. Sândeanu, cand. de adv., 3 cor., D. Lupsa, voluntar, 1 cor., V. Muşolu, not. în Bungard, 4 cor., S. Moga, franzelar, 4 cor., A. Popescu, comerciant, 2 cor., E. Vinţeleriu, 3 cor., P. Dragomir, 1 cor., Tincu, 2 cor., I. Rebega, 2 cor., A. Bena, 1 cor., P. Covrig, 1 cor. 20 fileri, O. Tobias, 2 cor., D. Sândean, 1 cor., toţ funcţ. de bancă, I. Platoş, înv. în Turnişor, 1 cor., I. Halmaghi, diurnist, 60 fileri, G. Stănésa, 1 cor. 20 fil., I. Henteş, as. la sedr. orf., 1 cor., I. Botezan, înv., 2 cor., S. Mircea, cler. abs. 1 cor., R. Platoş, cler. abs., 1 cor., L. Binder, cond. tip. archid., 1 cor., P. Ilieş, compactor, 3 cor., I. Mihai, hotelier, 40 fileri, N. Roşca, măcelariu, 70 fileri, I. Marcu, pardos. 1 cor., G. Ştefan, militar, 2 cor., I. Stanciu, econ. Săcădate, 1 cor, I. Ursa, manip. libr., 1 cor., T. Iulian, sodal tip., 1 cor., S. Ilieş, comp. 2 cor., I. Apolzan, tipograf, 54 fileri, I. Bologa, măestru pantof. 1. cor., R. Joandrea, 1 cor., N. Vlad, stud., 10 fileri, N. N., 1 cor., N. N. 1 cor., N. N., 2 cor., N. N., 70 fileri. Ear' fără a fi participat la şedinţă au binevoit a contribuí P. T. domni:

Dr. L. Lemény, adv., 10 cor., Alexandru Lebu, m. propiet., 10 cor., Simion Popescu, protoiereu, Bucureşti, 5 cor., Panteleon Lucuţa, asesor cons., căp ces. şi reg. în pensiune, 4 cor., C. Stejar, căp. ces. şi reg. în pensiune, 3 cor., S. Cupşa, protopresb. în Cupşeni, 4 cor., C. Dimian, protopresb. în Breţcu, 2 cor., Dr. Ioan Dobre, funcţ. cons. 2 cor., I. Enescu, preot, 2 cor., I. Comanescu, preot în Codlea, 2 cor., V. Fincu, contab. consist., 2 cor., A. Latiş, not. în Făureşti, 2 cor., A. Herlea, not. în Vinerea, 3 cor., I. Bărbos, înv. în Făureşti, 1 cor.

Tot cu acéstă ocasiune ni-s'a donat cărţi pentru biblioteca societăţii din partea Redacţiunii „Telegraful Român“ 11 vol., B. Boiu funcţ. consistoral, 2 vol. V. Gămulea, funcţ. la „Albina“ 5 vol.

Sibiiu, în 1 Februarie 1905.

Irandafir Scorobeţ
pres. comit.

Z. Manu
not. com.

NOUTĂŢI

Fundaţiunea Gozsdu. Luni (27 Martie n.) se încep, în Budapesta, şedinţele representanţei fundaţiunii Gozsdu, sub presidiul Esc. Sale Inaltpreasânţitului archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu*.

*

† Alexandru Jánosi de Gyergyószentmiklós, fost president de tribunal în Sibiiu, după lungi suferinţe a rĕposat Mercuri, în etate de 69 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut azi la 3 ore după amiazi în cimiteriul bisericei rom. catolice din Sibiiu.

*

Concertul reuniunei române de musică din Sibiiu, dat Mercuri séra, a avut succes desĕvêrşit. Ziarele germane din loc scriu în mod fórte elogios despre prestaţiunile corului, şi mai ales ale solistelor şi solistilor. Un raport amĕnunţit vom aduce în numĕrul viitoriu.

*

Din Făgăraş ni se scriu următórele: „Adunarea generală a XXIX-a a Reuniunii femeilor române din Făgăraş şi jur s'a ţinut Duminecă în 19 Martie n. c. în şcóla confesională din Făgăraş sub conducerea presidentei, dna Maria *Dan*. Din raportul general al comitetului şi din raţiocinul presentat s'a constatat, că averea reuniunii se compune din următórele titluri: 1. Depuneri spre fructificare la „Furnica“ cor. 11,950·90. 2. Obligaţiuni private cor. 720·—. 3. O acţiune a institutului „Furnica“ cor. 400·—. 4. Fond pentru zidire cor. 994·53. 5. Numerariu la cassă cor. 53·26. Suma coróne 14,118·69. Din interesele incurse în anul 1904 s'au votat, conform statutelor, 2/3 = cor. 460·— bisericei gr.-or. din Făgăraş ca ajutoriu la salarisarea învĕţătoriului, ear în viitoriu competinţa acésta se va adauge la fondul pentru zidirea şcólei. Reuniunea numĕră 34 membre fundatóre, 16 membre pe viéţă, 3 membre ordinare şi 3 membre ajutătóre. In adunarea generală presentă s'au proclamat ca membre pe viéţă dómnele Maria Popescu, soţie de advocat, şi Elena Gabor, soţie de învĕţătoriu, solvind câte 20 cor.; dna Maria Dârlogea, soţie de notariu pens., de membră ordinară, solvind 4 cor., ear' dnele Angela Kraus, Elena Pop şi Zoie Vasu, soţie de advocat, solvind câte 2 cor. s'au proclamat de membre ajutótóre“.

*

Universitate în Dobriţin. Şcóla superióra reformată din Dobriţin, care până acum avea facultate juridică şi facultate teologică reformată, cu începere de la 1 Septembre anul viitoriu va avé şi facultate filosofică cu 7 catedre, susţinută din mijlócele fondurilor culturale ale bisericei reformate. Nu numai, dar' cum cetim în ziarele magiare, profesorul Csaky Lajos s'a angajat sĕ facă la vară un turneu prin America în scopul de a colecta bani pentru înfiinţarea şi a facultăţii de medicină.

*

In contra Moţilor. Un amic al foii nóstre ne comunică ştirea, că magistratul oraşului Sibiiu ar fi oprit pe Moţii cari aduceau ciubare şi alte vase făcute de ei spre vênzare la Sibiiu de a mai întra în oraş şi a face negoţ cu marfa lor, din motivul, că măsarii din Sibiu au ridicat plânsóre în contra lor, fiind-că le fac mare concurenţă, şi au luat angajamentul de a face ei în viitoriu şi ciubare pe séma publicului din Sibiiu şi jur. Adevĕrat sĕ fie? Noi aşa ştiam, că legile ţerii garantéză libertatea comerciului pe séma ori şi cui, chiar şi pe séma Moţilor? Sĕ ne întórcem cumva earăşi la vremile triste din trecut, când în oraşele săsesti numai Saşilor le era permis sĕ facă comerciu şi industrie?

*

Un rar fenomen ceresc. Se raportéză din Szegszárd, că Luni séra s'a [illegible] pe partea nord-vestică a ceriului [illegible] lucitóre, care un timp óre-care a[illegible] apoi s'a schimbat în patru-unghi[illegible] cu pată négră la mijloc. După acéea [illegible] fenomenul s'a schimbat în nor luminos, apoi a dispărut încet. Intrégă arătarea a durat timp de jumĕtate oră.

*

FOIŞÓRĂ

Peţitorii.

Comedie poporală în trei acte de A. L. Ipan.

(Urmare).

Maria (lui Ion).

Are peţitori mai mulţi,
Marta nici nu-i bagă 'n sémă,
Caută la galbeni mĕrunţi,
Tu de Cocu sĕ ai témă! (îi dă mâna şi ese, Ion i-o sărută. Birtaşul, Căprariul şi Cocu stau în calea Mariei, toţi îşi incovóie spatele şi se îndésă sĕ-i sărute mâna).

Toţi.

Eu te preţuesc Marie!

Maria.

Mulţămesc de omenie!

Cocu (şopoteşte Mariei când e la uşă).

Mărie! eu îţi dau o vacă,
Fă, de Cocu sĕ ţi placă,
Şi-ţi mai dau şi un viţel,
Pe de-asupra un purcel!

Maria (tace şi ese).

Cocu.

Sĕ vorbesc şi eu cu ea,
Sĕ mĕ plâng la mama mea! (ese).

Căprariu.

In zădar Ion se mai vaită,

Birtaşul.

Cocu-i pungă îndesată!

Ion (cântă).

S'a pus lumea 'n duşmănie,
De-a strica norocul meu!
Sĕ n'am zi de bucurie,
Dar' o bate Dumnezeu!
Flóre mândră simziană,
Sĕ te 'nvĕli pe capul meu,
Ear' eu, dulcea mea Ileană,
Sĕ adorm la peptul tĕu!

SCENA V.

(Afară la uşa grădinei se aud óspeţii şi musicanţii, acestia zic, óspeţii cântă marşul scris mai jos, încet, ca şi când ar fi cam departe, şi când ajung la verşul: Hei birtaşule! încep de a intra: Dulfan, Mitra, Cocu, George, Marta, Ileana, Maria, apoi şi popor, respective juni şi fete.)

Birtaşul (le ese în cale, ne'ncetat se închină óspeţilor şi le arată mesele).

Astăzi cu bucurie
La birt, cu toţi veniţi!
Şi 'n joc şi 'n veselie
Cu toţi sĕ vĕ 'nvêrtiţi!
Gătiţi piciórele vóstre,
In horă sĕ săltăm!
Pe femeile nóstre,
De braţ sĕ le luăm!
Hei! birtaşule!
Hei! birtaşule!
Sĕ te găteşti!
Cu beutură
Şi cu friptură
Sĕ ne primeşti!

Dulfan.

Tótă ziua-s în nĕcaz,
Sĕ-mi fac un pic de răgaz!
Sĕ vĕd fetele cum jócă,
Şi voinicii cum se 'nfócă!

Cocu.

Şi voinicii cum se 'nfócă! Hi, hi, hi!

(Musicanţii încep o horă sau alt joc. Toţi patru peţitorii se imbulzesc la Ileana, ca sĕ jóce cu ea, ea dă mâna lui Ion, Marta se mânie).

Cocu (descântă).

Că nu-i fată ca Ileana!
Tuci-i ochii şi sprâncéna!

Ion (descântă).

Nu mai ştiu ce sĕ mĕ fac,
De-i vĕd ochii, tare-mi plac!

Birtaşul (lui Ion).

Mie tare-mi place fata,
Jumĕtat' de lucru-i gata!

Ion (după-ce se gată jocul, cu Ileana se duce la Marta şi cu umilinţă vrea sĕ-i sărute mâna).

Tu eşti mama şi stăpâna
Adă-mi sĕ-ţi sărut eu mâna!

Marta (mâniósă, nu-l lasă).

Ean vedeţi, ce îndrăsneţ!

Mitra.

Sărântoc! şi om [illegible]!

Cocu (se îndésă şi [illegible] mâna Martei).

Ea pe mine că m'a [illegible]
Iacă, — dacă sunt bogat!

Ion (apucă pe Ileana, o trage [illegible]inei).

Marta.

Nu, nu, nu, nu ne 'nvoim! (şi [illegible]ngă îndĕrĕt pe Ileana).

Mitra.

Dragostea cu Ion o oprim!

Ion (ţinênd pe Ileana de mână, cântă).

Mândra mea mĕ ia de [illegible]
Ş'o ascunde 'n sinul ei,
Eară inima-mi ferbinte,
O săgétă cu-ochii sei!

(Va urma.)

Fapte creștinești. La apelul parochului nostru Ioan *Filipescu*, trimis fraților noștri emigrați în America, pentru a concurge cu dinariul câștigului lor la acoperirea lipselor bisericei nóstre ortodoxe, bunul creștin Silviu *Nicóră* a trimis 100 coróne spre a se procura pe séma bisericei Mineele de lipsă, ear' un alt bun creștin și frate al nostru Vincențiu *Savu* a trimis 30 coróne în numele sěu și al soției sale Ana, rěmasă a casă, ca sě se procure pe acésta sumă o Evanghelie. Din suma trimisă de S. Nicóră s'au cumpěrat 7 Minee, ear' din cea trimisă de V. Savu s'a cumpěrat o Evangelie, conform dorinței lor. Aducêndu-le acésta la cunoștință, le esprimăm și pe acéstă cale mulțămită în numele bisericei nóstre, rugând pe Tatăl ceresc sě 'i ocrotéscă cu mila și îndurarea sa și sě le ajute a se re'ntórce în mijlocul nostru în deplină sănětate. *Merghindeal*, la 20 Martie st, n. *Comitetul parochial.*

*

Electricitatea în serviciul montanisticei Unele ziare din capitală vestesc că începênd din primăvara curentă esploatarea minelor de fer de la Nadabula și Rudna ale erariului se va face prin electricitate. Atât săparea esului, cât și scóterea din mină se va face prin mașinerii mânate de motor electric. Asemenea și ventilarea minelor.

*

Fómete în Spania. In provincia Andalusia peste zece mii de ómeni sunt copleșiți de miserie în așa grad, cât n'au nici ce mânca și cer pâne și lucru de la autorități. Situația e fórte critică, fiind-că în desnădăjduirea lor fac și escese grave. In Malaga, de pildă, au ucis pe plenipotențiatul unei mari firme comerciale.

*

Glumă cu sfîrșit tragic. Câțiva tineri din Kőszeg au eșit Duminecă la vii, unde între alte petreceri au aranjat și o vênătóre de paseri. Când a fost însě sě țintiască Anton Huber, flinta „Flobert" nu s'a descărcat. Incurag at de acésta, și fiind și cam amețit de vinul consumat, Huber a întors pușca spre sine zicênd tovarășilor sei, că „o sě vadă: mințește-'l pușca și pe întors?" Gluma însě s'a sfîrșit de tot tragic; pușca s'a descărcat, ear' Huber ciuruit de slice a căzut jos și după agonie de câteva minute a murit.

*

Copil decapitat de tren. Un copil de cinci ani al economului Ioan Șerban din Frćbhegy, fiind lăsat singur s'a dus sě se jóce cu beuțe pe calea ferată ce trece pe lângă grădina lor. Venind apoi un tren, copilul nu a știut cum sě se feréscă din calea lui și astfelin a căzut pe șine, unde rótele trenului au trecut peste gâtul copilului și i-au retezat capul.

*

Adevěrată comóră a omenimei este alifia Zoltán, asupra căreia numěroși pacienți vindecați, chiar și din cele mai distinse cercuri sociale se esprimă cu mulțămire. Așa d. e. contele Auersperg, contele Keglevich, baronesa Hippoliti, contesa Carolina Kapy, contele Győrffi, Baron Markovitsch, cavalerul Weilenmüller, contele Coloman Nyáry și alți onorațiori scriu, că neîntrecuta alifie Zoltán i-a scăpat de suferințele învechite ale podagrei și reumei, în câteva zile. Sticla unei astfel de alifii prețióse póte fi comandată cu 2 coróne de la farmacistii Béla Zoltán, Budapesta, V Szabadságtér, și C. Müller din Sibiiu.

*

Sórte tristă. In Klagenfurt trăiau din lucrul mânilor trei surori fete bětrâne, cari în copilărie vězuseră zile bune, fiind fiice de baron și descendente ale uneia dintrě cele mai distinse familii nobile tiroleze. In cursul timpului însě familia a sărăcit de tot; în urmă rěmânênd orfane de ambii părinți împreună cu trei frați, cari toți trei au murit pe câmpul de rěsboiu în rěsbóiele purtate de Austria, baronesele au ajuns avisate a se susținé din lucrul mânilor. Una dintrě ele a murit Luni de tuberculosă, ear' celelalte două, amărîte de perderea ei și de miseria traiului, s'au sinucis. Marți diminéța au fost găsite mórte tóte trei.

*

Strugurii cei mai prețioși. Sunt resistibili contra filoxerei, udarea lor e de prisos, deóre-ce nu se lipește de ei nici o bólă. Erna aspră nu strică vița neacoperită. Avantajul estraordinar zace și în cócerea timpurie — 15 până la 20 August — cum și în abundanță. Vinul e așa de tare și dulce, în cât vinurile grele italiene nu 'l întrec cu nimic. Acestia sunt strugurii „Delavare", a căror descriere — arătată și în chip — atât pentru plantațiunea în năsip cât și în deal o trimite gratuit „Prima plantațiune pentru nobilitarea viței de Ermel'ék" în Nagy Kágya (comitat. Bihor) fie-căruia, care 'și trimite adresa. Ací se cultivă acești struguri de 16 ani și plantațiunea are deja o estindere de 27 jugěre catastrale. Anunțul acestei plantațiuni din numěrul nostru de azi îl recomandăm deosebitei atențiuni a cetitorilor noștri.

*

Insomnia eschisă, dacă veți purta crucea duplă electro-magnetică, inventată de dl Müller Albert (Budapesta, V. Vadász u. 42/V) după cum aduce dovadă strălucită și următórea epistolă: Preastimate dle Müller! Scurt timp înainte de acésta am comandat de la dta o cruce electro-magnetică R. B. nr. 86,967 pentru cumnatul meu, asupra căruia a avut o astfel de influință, în cât după întrebuințarea ei numai de câteva zile bolnavul s'a simțit mult mai ușurat, respirațiunea i-s'a îmbunătățit, ear' insomnia i-a trecut cu totul. Vězênd influința binefăcětóre a crucei dtale, te rog a trimite atât pentru mine, cât și pentru soția mea câte o astfel de cruce. Ruderfalva. Cu distinsă stimă Schrei Mátyás.

*

Crema Margit. Puține dame sunt în țéră, cărora nu le-ar fi cunoscută alifia pentru obraz a farmacistului Földes. Dintrě tóte cosmeticile crema Margit a lui Földes este cea mai căutată, deóre-ce e cu totul nestricăciósă și delătură în câteva zile tóte necurățeniile pielii, ca pistrue, jubruțe, pete etc., dând obrazului frăgezime și fineță. Nu se folosește numai pentru înfrumsețarea obrazului ci și pentru înălbirea grumazului, a umerilor și a mânilor. Borcanul mare 2 coróne, borcanul mic 1 cor. Se capětă la producentul Földes, farmacist în Arad, cum și în alte farmacii. De imitații este a se ferí.

Oficială.

Parochii cari n'au primit încă cuitele pe sem. I. sě întrebe la oficiile postale, căci de aci sau espedat tóte nainte cu sěptěmâni. Dealtcum — în presupunerea, că unele se vor fi pierdut — s'a dispus a se trimite alte cuite noue, cari sě se restitue imediat.

Spre a nu apărea înainte de întrunirea venerabilului sinod archidiecesan [illegible] ca restante cu premiile de asigurare, se îndatoréză parochii a face pașii de lipsă pentru cât mai curânda solvire a restanțelor, ca astfel toți sě se pună în șirul parochilor cari sunt în curs normal cu afacerile parochiei lor.

Cele de mai sus privesc și comunele restante cu taxele la fondul de pensiune.

Din public.*)

Rectificare.

Onorată Redacțiune! In colónele ziarului „Tribuna" din Arad, înainte de alegerile dietale s'au adus contra mea cele mai grave acuse ca om și ca advocat. Notez, că acele atacuri au fost tipărite în mii de esemplare și împărțite publicului din comitatul Făgărașului.

După alegere atacurile s'au continuat din nou.

La aceste atacuri am ținut de cuviință sě rěspund, și în consecință am rugat pe redactorul ziariului „Tribuna", pe dl Russu-Șirianu, sě binevoiască a da loc rectificărei mele, ceea ce mi a și promis, dar' durere n'a împlinit.

Vě rog deci a publica în colónela ziariului Dvóstrě acésta rectificare.

Acusele din rîndul prim erau îndreptate în contra mea ca advocat, din simplul motiv, că multor „domni" din Făgăraș nu le convenia și nu le convine nici astăzi, că cancelaria mea din Făgăraș stă așa cum stă, o împrejurare cunoscută atât publicului cât și inteligenței din Făgăraș și jur.

Acei pretinși domni sub anonimul de „Dreptatea Jáhos" au făcut 9—11 arătări criminale în contra mea, cari însě în lipsa de substrat, tóte s'au sistat în stadiul primei cercetări.

Cui i-a stat óre în interes sě facă astfel de fapte? Pentru ce nu are respectivul sau respectivii curajul de a eși cu numele la ivélă? Ómenii cinstiți nu atacă din tufă.

După alegere stimatul meu contracandidat în permanență, — căci și acum trei ani pășise contra mea, — și înainte de alegere cu o zi, în casa învěțătoriului Teodor Nemeș din Voila, a cerut de la mine 1600 cor. ca spese avute; cererea i am respins'o, dar' el totuși a repășit, — după alegerea din urmă, zic, acest domn află de bine a înainta o acusă criminală la tribunalul din Brașov în numele baronului Born și totodată a o și publica în ziariul „Tribuna". Acésta acusă a fost înaintată contra voinței lui Born, ceea-ce s'a dovedit prin desmințirea acestuia publicată la 29 Februarie c. în tóte ziarele din Budapesta, unde întrégă acusa a fost cualificată de o scornitură.

Că ce a fost între mine și Born, autorisez sě o spună fișpanul Bausznern. Mě supun verdictului sěu.

Dar' contracandidatul meu nu s'a îndestulit cu atât, ci cu bani străini a făcut petiție la Curie contra alegerii mele pe temeiul că, vezi dómne, eu ași fi corupt alegětorii.

Atâta îndrăsnélă tot nu presupuneam. In cât mě privește pe mine voiu dovedí, că tóte asertiunile sunt neadevěrate, dar' voiu dovedí cu zeci de casuri, că în Porumbace, Scoreiu, Arpașul sup. stimabilul candidat „național" a solvit câte 30—50 coróne de vot, ear' pe bieții Arpășeni de jos — circa 40 la numěr — cu o sěptěmână înainte i-a încuiat în casele nesmurilor sale, îndopându-i mereu cu vinars și alte beuturi, așa că nici acasă nu le era ertat sě mérgă, ci femeile și neamurile erau silite sě le ducă acolo schimburile trebuincióse.

Acestea sunt fapte.

Ear' ca sě revin la afacerea cu Born, cine era óre acela care cu două zile înainte de alegere portracta cu el în Arpașul-infer.?

Sě ni-o spună permanentul candidat?

Ear' acea ce s'a întêmplat în decursul alegerei, ca urmare a pristinisi sale încă e un neadevěr?

Am în mâna mea declarațiile presidentului substitut de alegere Zárko Emil, a notariului Patoh Béla, în cari stă scris, că Dr. Octavian Vasu diminéța a candidat cu program național, ear' după amiazi a aflat de bine sě declare presidentului, subpresidentului și întregei comisiuni de scrutiniu, ca toți sě iee la cunoștință că dsa a abandonat programul național și a întrat în partidul guvernamental, fapt care s'a anunțat și la Budapesta.

Sunt și acestea scornituri?

Dacă declarația de mai sus nu e suficientă, atunci mě provoc la membrii de încredere: Maximilian Recean, la notarii biroului George Boer și Dănilă Șerban, la domnii oficeri: căpitanul Gomboș și locot. Földes, la Dr. Török, și dacă nici acestia nu vor fi de ajuns, voiu ruga pe dl Dr. Titu Pertia, — care a fost de față — sě ne istoriséscă apostasia înflăcăratului „naționalist" Dr. Oct. Vasu.

Acestea sunt lucruri adevěrate.

Mărturisesc, că nu cu plăcere discut astfel de lucruri, cari totdeuna își au partea lor odiósă.

Eu, care în viéța mea n'am folosit față de nimenea critică neonestă, cu atât mai puțin am imputat cuiva lucruri pe cari nu le-a făcut, — care totdeuna m'am nisuit sě țin echilibrul și cinstea între ómeni, mě țin îndoit indignat când mě întâlnesc cu o purtare atât de ascunsă și atât de mârșavă din partea acestui domn, pe care câtă vreme a fost pe băncile universității, l'am ocrotit ca pe un adevěrat frate, l'am întrodus în tóte societățile bune, — ear' după absolvare l'am luat în cancelaria mea, i-am încredințat tóte afacerile mele personale și advocațiale și l'am tractat, ca pe nimeni altul.

Las tóte acestea la aprecearea st. public românesc...

Acestea m'am simțit datoriu a le publica pentru prima și ultima oră. La alte eventuale atacuri voiu rěspunde cu biciușca.

Primiți asigurarea stimei mele.

Făgăraș, 6 Martie 1905.

Dr. Șerban
deputat.

Mulțămită publică.

Dragostea și alipirea față de sfânta biserică e una dintrě însușirile frumóse ale poporului român. Din acésta însușire se manifestă cu deosebire și darurile și jertfele, ce poporul nostru le aduce la altariul sfintei biserici. Bă unii cărora bunul Dzeu li-a ajutat a 'și câștiga o stare materială mai frumușică, cu drag jertfesc din avutul lor și pentru sporirea averei bisericești și școlare.

In comuna nóstră *Sěcel* acest sentiment de jertfire se manifestă în mod tot mai îmbucurător, cu deosebire de vre-o câțiva ani încóce.

In decursul anului 1904 s'au făcut următórele donațiuni:

Erezii rěposatului Ioan Dancu, și a nume: Ioan Dancu jun., Grigorie Dancu, Nicolae Dancu, Nuța căs. G. Macrea și Elisaveta căs. Gosa, din averea moștenită de la fericitul lor părinte rěposat în Basarabia au dăruit bisericei frumósa sumă de 800 cor., care sumă s'a depus spre fructificare la banca din Sěliște. Afară de acésta, dl Grigorie Dancu a binevoit a pune la disposiția subscrisului suma de 100 cor., din care s'a procurat o icónă pe pânză a înmormântării Dlui (sf. aer) în preț de 45 cor., un potir de argintchina, aurit, disc și stea, în valóre de 40 cor., un epitrafir în preț de 12 cor. și un clopoțel în preț de 3 cor. Dl Ioan Dancu jun. și soția-sa Elisaveta au binevoit a procura 4 sfesnice de lemn, portative, frumos lucrate, în preț de 40 cor., cum și 4 stihare negre pentru copíi, în preț de 48 cor.

Nicolae Popa Tănăsoiu a dăruit pe sama bisericei o grădină în valóre de 200 coróne.

Pentru aceste frumóse daruri, subscrisul, în numele credincioșilor din comuna Săcel mě věd plăcut îndemnat a aduce și pe calea acésta cele mai sincere mulțămite marinimoșilor donatori, dorind, ca bunul Dzeu sě le rěsplătéscă cu belșug jertfele aduse sfintei biserici, ear' faptele lor sě afle mulți imitatori.

Sěcel, în 13 Februarie 1905.

Aron Flucuș
paroch gr. or.

Cărți și reviste.

„**Biserica ortodoxă română**", revista periodică eclesiastică a Sf. Sinod al bisericei autocefale ortodoxe române", a apărut pe luna Februarie (fasc. 11, anul de esistință XXVIII) cu următoriul sumariu: „Numirile date profeților în sf. Scriptură", de C.; „Prefața de la cartea lui Meletie Sirig", scrisă de Dositeiu, patriarchul Ierusalimului în 1690, în care se descrie originea neamului lui Constantin Brancovean și se face amintire și despre Românii transilvăneni, cari au rugat pe patriarchul „a le procura cărți, din cari sě se pótă lumina în credința lor și sě pótă sě rěspundă victorios și ereticilor ce 'i atacă" (protestanților), tradusă din grecește de C. Erbiceanu; „Apologetica lui Tertulian" de N. Georgescu; Esplicarea psalmilor, de Dr. Popescu-Mălăiești; Predică pentru mântuirea sufletului, de M. P.; Note asupre istoriei bisericești a Românilor pentru secolul XIX, de C. Erbiceanu; Puterea credinței (studiu dogmatic-moral), de Dr. Dragomir Demetrescu; Biserica Trei-Ierarchi din Iași, de G., apoi „Cronică bisericéscă" și alte notițe de interes bisericesc.

„Bis. ort. română" apare în fascicoli lunari în București (tipografia cărților bisericești) și costă 12 lei pe an.

*

„**Candela**", revista periodică eclesiastică a bisericei ortodoxe din Bucovina, a apărut pe luna Martie (fasc. 3, anul de esistință XXIV) cu următoriul sumariu: Buddhismul și creștinismul, studiu apologetic de Dr. Vasilie Găina; Istoria și literatura moralei creștine de la finea timpului apostolic până la Constantin-cel-Mare, de Dr. Emilian Voiutschi; Genesa, întroducere și comentariu, de Dr. Vasilie Tarnavschi; apoi obligatul text rusesc pentru preoțimea rutén̆ă și în fine comunicări și esplicări de casuri pastorale și cronică bisericéscă.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește rěspunderea.

Sirolin,

Este recomandat de cei mai distinși pofesori și medici ca remediu eminent contra:

ca bronchită acută, tusă convulsivă, morburilor de plumâni, afecțiunilor organelor de respirare, mai alese este recomandat convalescenților după influență.

Promovéză apetitul și face sě crescă greutatea corpului, delăturéză tusa și flegma, și face sě înceteze asudórea de nópte. In urma gustului și mirosului seu plăcut se ia cu plăcere și de copii. Se capětă în farmăcii cu 4 cor. sticla. Cumpărătorii sě fie atent, ca fie-care sticlă sě fie prověḑută cu firma următóre: (216) 40—52

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveția).

Nr. 256/1905. [71] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parohiei** vacante de cl. III. **Subpeatra,** din protopresbiteratul Lupşa, se escrie concurs nou cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii vor observa condiţiunile prescrise, şi vor înzestra şi concursele lor în sensul normelor în vigóre, aşternându-le subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. In vre o Duminecă ori sërbătóre înainte de alegere, cu previa înştiinţare aici, se pot presenta concurenţii în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Ofenbaia, 3 Martie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupşa, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Gan
protopresbiter.

Nr. 1892/1905 Epitr. [69] 3—3

Publicaţiune.

Pentru **edificarea bisericei gr. or. din Boian,** protopresbiteratul Têrnava, se escrie licitaţiune minuendă pe ziua de **Luni în 4/17 April a. c.** la 11 ore a. m. care se va ţiné în edificiul şcólei din loc.

Planul şi preliminarul de spese sunt aprobate de Preavenerabilul Consistoriu arhidiecesan cu nr. 4157 ep. din 18 Iunie 1894, ear' condiţiunile de licitaţiune sunt aprobate sub nr. 11,597 ep. din 23 Decembre 1900, şi se pot vedé la oficiul parohial şi cel protopresbiteral împreună cu modificările acceptate de comitetul parohial.

Doritorii de a licita au së depună un vadiu de 10% de la suma preliminată cu 8947 cor. 58 fileri, în bani gata cari rëmân cu 4% în cassa bisericei până după colaudare, sau în hârtii de valóre.

Comitetul îşi reservă dreptul de a da lucrarea în întreprindere oferentului celui mai acreditat şi dacă nu este minusoferent.

Boian, 24 Februarie 1905.

Oficiul parohial gr. or.

Iosif Crişan
paroh, presid. comit. parohial.

Vëzut!

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Şése tauri de prăsilă,

(rassă pinţgau)

apţi a goní, provëzuţi cu certificat, de 18—22 luni, colóre închisă, bine desvoltaţi, crescuţi la păşune, vinde eftin **Karl Stephani** în **Darocz** (p. u. Darocz lângă staţia căii ferate Kacza).

Publicaţiune

Circa **50 paturi**, căptuşite, de colóre întunecată, în stil german vechiu, cu saltele cu arcuri tapetate, în stare bună, se vînd singuratice, în partii ori preste tot Paturile se află spre vedere la Hotelul Neurihrer.

Sbór'al nopţii negru flutur...

de M. Eminescu. — Romanţă pentru voce şi pian de **A. Bena.** Preţul cor. 1·50, porto 10 fil. Se capëtă la Librăria archid.

---

* T. Popovici *

12 CÂNTECE DE ŞCÓLĂ

pentru 2 şi 3 voci

PREŢUL fie-cărui caet 50 fil., plus 10 fileri porto

Editura Librăriei archidiecesane din Sibiiu-Nagyszeben

CUPRINSUL:

Caetul I, pentru 2 şi 3 voci egale: 1. Rugăciune. 2. Cântec de primăvară. 3. Codrule frate de cruce. 4. Carul cu boi. 5. Ziua a apus. 6. Fetele casnice. 7. Ţiganca. 8. Sunt fecior sdravën. 9. Eu më duc codrul rëmâne. 10. Imn ocasional. 11. Patru păstori. 12. Cântec la sf. Nicolae.

Caetul II: Cântece pe 2 voci: 1. Rugăciune. 2. In cireşar. 3. Cântec de primăvară. 4. Imnul unirii. 5. Marş vênătoresc. 6. Astăzi sicriul. — Cântece pe trei voci: 7. Strugurel bătut de pétră. 8. Cucule pénă galbenă. 9. Vivat ţéra mea. 10. Imnul poporal. 11. Hora ostaşilor. 12. Colindă.

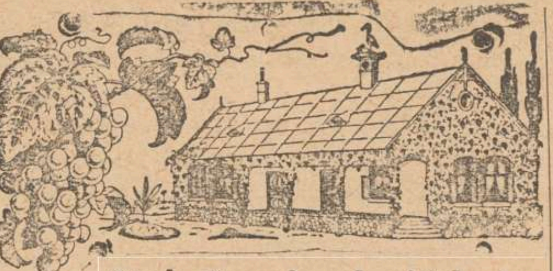

Së plantăm umbrar de viţă de vie

pe lângă orice casă şi în grădinile nóstre de casă,

în pămênt şi nësip.

Pentru acest scop însë nu se potriveşte ori-ce soiu de struguri, de-şi tóte soiurile sunt plante curpenitóre, fiind-că o parte mare din ele, chiar şi dacă se desvóltă, nu dă róde, din care causă mulţi nu au putut obţiné nici un resultat. Dacă însë se plantéză soiuri bune pentru formarea de verdéţă, acestea provëd apoi casa pe întreg timpul cócerii cu cele mai eminente soiuri de struguri tămâioşi şi alte soiuri de struguri dulci. [2] 4—8

Strugurii cresc pretutindenea în patria nóstră şi nu esistă casă, pe lângă ale cărei ziduri nu ar puté fi cultivaţi, cu neînsemnate spese; afară de aceea servesc de cea mai frumósă podóbă şi pentru alte clădiri, grădini, garduri ş. a. fără së detragă cât de puţin din locul menit pentru alte scopuri. Ş'apoi strugurii sunt cele mai mulţămitóre póme, deóre-ce rodesc an de an.

Soiurile sunt descrise în un preţ-curent ilustrat, care, indicându-se adresa prin cartă postală, se trimite fie-căruia, gratis şi franco. Altoi de vie se pot căpëta încă în cautitate mare cu preţuri reduse. Vinuri pentru casă: de la 50 litre în sus cu preţuri fórte eftine, cum şi „Delavare", de-a dreptul pentru plantat, şi vin de probă de la acéstă viţă.

Érmelléker Erste Rebenveredlungs-Anlage
Nagy-Kágya (comit. Bihor)

Atelierul de croitorie

9 **Ioan Părău**

Sibiiu, strada Poplăcii nr. 21.

In acest atelier se confecţionéză tot feliul de vestminte bărbăteşti, jachete pentru dame, şi

= reverendi =

Asemenea se primesc spre esecutare reparaturi. Lucru trainic.

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele şi cu păreţi tari,

în care (conform circulariului consistorial numërul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate."

Conţine 200 foi.

Preţul **6·60 cor.,** + porto postal **80 fil.**

Frumosul roman

DUŞMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria archidiecesană.

Au apărut în Tipografia archidiecesană:

Noul abecedar de Dr. Petru Şpan
Preţul e 40 fileri.

Călăuza noului abecedar
De acelaş. — Preţul 20 fileri.

Se pot procura de la **Librăria archidiecesană.**

Săpunul Schicht

cu marca:

„cerb" ori „cheie"

e cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. E liber de substanţe stricăciòse.

Se capëtă pretutindenea! (5) 33—46

!! La cumpërare së se observe, ca fie-care bucată de săpun së fie provëdută cu numele Schicht şi cu o marcă de sus. !!

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu,** archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouëlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sëptëmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.,** legat în pânză **2 cor. 40 fil.,** legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Cărţi bisericeşti.

ACAFTISTUL prea s. Născëtóre de Dumnezeu şi alte rugăciuni, cu litere latine, ed. 1898, legat simplu cor. 1·70, legătură mai frumósă cor. 2 10, în piele roşie cor. 3·20, ediţie de lux cor. 4 şi cor. 5·20, peluche . . .	7 70
AGHIAZMATAR, broş. . . .	4·—
APOSTOLUL, lit. latine, ediţie proprie 900, broş. cor. 7, leg. în piele négră cor. 9·50, leg. în piele roşie cor. 11·50, ediţie de lux broş.	8·—
(se légă conform dorinţei comandatorului).	
BIBLIA ILUSTRATĂ, litere cirile, Testamentul vechiu şi nou, nelegată cor. 10, legată . .	20·—
CAZANIA, cu litere latine, broş. 6, leg.	10·—
CHIRIACODROMION, neleg. cor. 12, legat	16·—
EVANGELIE, cu litere cirile, neleg. cor. 12, leg. cor. 20, fin legată cor. 33, în catifea roşie	112·—
EVANGELIE, cu litere latine, legată cor. 20, fin legată . .	33·—
EVHOLOGIU, cu lit. lat. (Molitvelnic), broş. cor. 8 80, legat	12·40
HIROTONIER pentru sf. de preoţi, litere cirile, leg. . . .	4·—
LITURGIA sfântului Ioan Gură de Aur	1·—
LITURGIILE sf. păr. Ioan Crisostom, Vasile cel mare şi Grigorie Teologul, broş. cor. 6, legat în pânză négră cor. 8, fin broş. cor. 8, legat în piele	9·—
MINEILE pe 12 luni, în 12 volume latine, broş. cor. 130, leg. în piele roşie cor. 172. Se vînd şi în tomuri singuratice 1 volum broş. cor. 11, legat	14 50
MOLITVELNICUL BOGAT, ciril, neleg. cor. 3·60, leg. cor. 5, fin legat	6·—
OCTOICH MARE, ciril, neleg. cor. 20, legat	26·—
OCTOICH MARE, latin, nelegat cor. 22, legat	27·—
OCTOICH MIC, litere latine, ed. proprie, simplu legat cor. 1·60, în piele roşie cu copcii cor. 3·20, în piele négră cor. 4, în piele chagrin cor. 5·20, legături mai fine la comandă.	
OROLOGIUL CEL MARE, ciaslov bogat, cu lit. lat. broş. 24, leg.	34·—
CIASLOV (orologion), lit. latine, broş. cor. 2, leg în pânză 2·40, legat în piele roşie cu copcii	4·—
PARACLISUL, Acaftistul şi viéţa sf. mare mucenic Dimitrie .	1 50
PENTICOSTARIU, ciril, nelegat cor. 12, legat	16·—
PENTICOSTARIU, latin, broş. cor. 8·80, legat	12·40
PSALTIREA, cu litere latine, broş. cor. 5·50, legată . . .	9·—
PSALTIREA, cu lit. latine, format mic, broş. 1·20, legată .	3 20
RÊNDUIALA CHIROTONIREI NOULUI EPISCOP, de A. bar. de Şaguna, cu litere cirile, legată	10·—
RÊNDUIALA LA SFINŢIREA BISERICILOR, cir., neleg. cor. 3, leg.	4·—
TÂLCUL EVANGELIILOR, cir. broşurat	2·—
TRIODUL CU STRAJNICUL, ciril, neleg. cor. 24, legat .	34·—
TRIODUL, latin, broş. cor. 22, leg.	27·—

Se pot procura de la

Libraria archidiecesană.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 29 Sibiiu, Marţi 15/28 Martie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Conflict constituţional.

Sibiiu, 27 Martie n.

Situaţia politică internă începe sĕ priméscă formaţiune tot mai posomorîtă şi mai îngrijitóre. Dacă nu se va da cumva în curênd întorsătură nouă lucrurilor în Ungaria, are sĕ ajungă tréba cu siguranţă la conflict întrĕ Corónă şi majoritatea parlamentară, pe care o forméză acum partidele opoziţionale din dietă. Căci Majestatea Sa a declarat în modul cel mai categoric, că în chestiile aşa numite militare nu mai póte face concesiuni Ungurilor, şi în special despre introducerea limbei magiare ca limbă de comandă la trupele comune recrutate din Ungaria M. Sa nu vrea nici sĕ audă.

Va sĕ zică, punctul de vedere al Corónei e clar şi bine stabilit. Până unde a putut merge Coróna cu concesiunile a mers, mai departe nu vrea sĕ mérgă, pentru-că *nu póte* sĕ mérgă. Maiestatea Sa are adecă sĕ ţină în vedere şi alte interese, mai mari şi mai însemnate de cât susceptibilitatea celor ce ar vrea, ca tóte sĕ mérgă după a lor voinţă şi judecată. Şi fiind-că Maj. Sa nu póte acorda Magiarilor favorul de a-şi avé limba proprie ca limbă de comandă în armata comună, guvern nu se póte forma, aşa cum ar trebuí, din actuala majoritate parlamentară, din opoziţia coalisată, pentru-că nici opoziţia nu vrea sĕ cedeze şi nu vrea sĕ formeze şi nici măcar sĕ spriginéscă un guvern care n'are trecut în programul seu reformele militare în înţeles naţional magiar.

Acesta e punctul din care se va naşte conflictul, dacă, cum am spus, nu se va da întorsătură nouă lucrurilor, şi a nume, din partea ori a Corónei, ori a opoziţiei unite. Una ori alta trebue sĕ abandoneze punctul sèu actual de vedere şi sĕ priméscă punctul de vedere al celuilalt factor constituţional.

Intrebarea e deci, că cine va ceda, Coróna, ori opoziţia coalisată? Coróna se póte că ar ceda, dacă Maiestatea Sa ar fi numai rege al Ungariei şi nu totodată şi împĕrat al Austriei, şi dacă cercurile politice din Austria n'ar fi format de astă-dată zid puternic în jurul domnitoriului lor, guvern, reichsrath şi poporaţiune, asigurându-l de spriginul întregei Austrie.

Coaliţia opoziţională încă ar ceda, dacă nu s'ar teme că 'şi perde încrederea şi popularitatea în jos, la *„naţiune“*, de la care a primit nu numĕr atât de frumos de mandate, în cât forméză pe basa lor majoritatea parlamentară în dietă. Atât Coróna, cât şi opoziţia unită are deci motive de a nu ceda, şi probabil că nu va ceda nici una.

Atunci ce are sĕ se întêmple, ori mai bine zis, ce *póte* sĕ se întêmple, pentru-că ceva negreşit că se va întêmpla? Aceea, că Maiestatea Sa va numí un guvern incolor, *fără program* (dacă peste tot va afla ómeni), care va cerca sĕ stórcă de la parlament votarea necesităţilor de stat, mai mult cu rugămintea, de cât cu puterea, pe care nu o va avé la spatele sale. Dar' majoritatea din dietă nu are sĕ-i voteze nimic, absolut nimic, şi la prima ocasiune i'l majoriséză şi-l face imposibil ca factor constituţional. Ce va urma apoi? Se va proroga dieta, şi guvernul va conduce ţara pe basa ordonanţelor! O posibilitate, care însĕ e identică cu suspendarea constituţiunei şi introducerea absolutismului, lucru pe care M. Sa cu greu îl va face, după ce a pus jurămênt pe constituţia ţerii. Urmaşul seu ar puté sĕ-l facă, câtă vreme nu a jurat pe constituţia Ungariei. Ori apoi va fi disolvată dieta şi se vor face alegeri noue. A doua posibilitate. Şi sigur că acésta cale va fi apucată. Dar' ce resultat vor da nouele alegeri? Mai favorabil opoziţiei chiar şi de cât cele din urmă. Kossuthistii au sĕ ese din ele cu majoritate absolută faţă de tóte celelalte partide parlamentare din dietă. In acest cas apoi ce va puté alta sĕ facă Coróna de cât totuşi *sĕ cedeze?*

Aşa credem noi că se va termina conflictul constituţional dintrĕ Corónă şi opoziţia unită. Cu învingerea kossuthismului. Pentru-că e tare kossuthismul. Şi e tare, fiind-că are la spate întréga *naţiune*. Ungurii sunt dór' toţi kossuthisti şi independisti. Şi e tare şi *„naţiunea“* magiară. E tare pentru-că sunt slabe naţionalităţile nemagiare din patrie. De ce sunt naţionalităţile slabe? O întrebare, la care nu mai rĕspundem noi, ci lăsăm sĕ rĕspundă la timpul seu istoria, care va avé sĕ stabiléscă responsabilităţile pentru aceia cari au dat ajutor, ca sĕ fie slăbite în mod sistematic.

„Nu se póte!“

Intr'un articol de ziariu arătând motivele pentru cari opoziţia nu s'a putut angaja sĕ formeze cabinet, *Kossuth* Ferencz spune şi aceea, cĕ faţă cu pretensiunile opoziţiei în chestia armatei *M. Sa* a rĕspuns celor chiămaţi în audienţă nu că *nu voieşte* sĕ dee aceste concesiuni, ci că *nu póte* („nem tehetem“).

Ear' „Budapesti Hirlap“ de Sâmbătă scrie în privinţa acésta următórele:

„De la bărbaţi a căror părere M. Sa încă a ascultat'o, primim informaţiune că *M. Sa 'şi spriginește cu argumente ponderóse punctul de vedere din care respinge limba de comandă magiară.*

Nu pot — zice regele. — Acésta nu pot s'o dau. Am esperiat eu însumi cu ocasiunea manevrelor, că comanda magiară a honvezimei şi comanda croată a honvezilor croaţi, de, causéză confusie şi rĕu. Dar' honvezimea totuşi nu stă în aşa strînsă legătură cu armata, cum stau întrĕ sine singuraticele părţi ale armatei comune. Ce ar fi óre, dacă în rĕsboiu s'ar produce în armată confusiuni şi neînţelegeri din causa limbei diferite? Paguba unei asemenea întêmplări e inconmensurabilă şi *eu nu pot s'o hazardez acésta.* Ştiu că sunt şi păreri de acelea, că comanda de două limbi nu slăbeşte armata. *Eu însĕ nu pot sĕ hazardez acésta.* Apoi trebue sĕ-mi trag de sémă şi cu reacţiunea ce comanda magiară ar avé-o asupra popórelor Austriei. In Austria şi de altcum bântue lupta naţionalistică din causa chestiei de limbă, şi se póte lua la sigur, că dacă s'ar face schimbarea şi s'ar da în Ungaria concesiunea: atunci nu s'ar mai puté susţiné comanda unitară nici în Austria. Ce se va alege atunci din unitatea armatei? Armata unitară azi e factor de putere în Europa, de care tóte puterile trebue sĕ ţină cont. *Aliaţii nostri încă în forţa armatei unitare 'şi pun încrederea* şi cine ştie ce vor zice ei, dacă prin bifurcaţiune armata ar slăbí în organismul ei? *Acésta eu nu pot s'o hazardez...*

Astfel îşi apără punctul sĕu de vedere regele“.

In acestea resuméză „Bp. Hirlap“ argumentele M. Sale. Reflecţiunile pe cari numitul ziariu le face la aceste argumente, sunt — visul de Magiarie. „Condiţiunea de viéţă a Ungariei e sĕ formeze la pólele Carpaţilor stat naţional şi sĕ-şi desvólte individualitatea naţională pe tóte terenele vieţii de stat. Acésta 'i e îngreunată, ba făcută chiar imposibilă, dacă unul dintrĕ cele mai puternice organe ale statului, armata, forméză teritoriu oprit pentru spiritul naţional şi pentru espresiunea acestuia: pentru limba naţională“ — zice întrĕ altele „Bp. Hirlap“, amenințând că ordine durabilă şi guvernare în linişte nu va fi, dacă nu se va satisface curentului naţional cu privire la validitarea limbei în armată.....

Dar' dacă *„nu se póte?!“* ...

Reforma învĕţămêntului

superior teologic în institutul archidiecesan gr. or. din Sibiiu.

De **Greg. Pletosu.**

(Urmare.)

IV. *Examene, diplome, titlii.*

25. Examenele vor fi anuale, de specialitate pentru absolutoriu, şi de diplomă pentru licenţie.

26. Examenele anuale se vor ţiné la finea anului I şi al III lea din tóte obiectele audiate în anul şcolastic espirat, dar' numai înaintea profesorului de studii, în timpul de la 15—26 Iunie. La finea anului al II-lea şi al IV-lea examene anuale se vor ţiné numai din acele studii, cari nu forméză object al examenelor de specialitate.

FOIŞÓRĂ

Peţitorii.

Comedie poporală în trei acte de A. L. Ipan.

(Fine.)

Ileana (cântă).

Inima-mi de dorul mare
Arde 'n foc şi ard' adânc,
S'a aprins cu 'nflăcărare
Dară buzele îl sting!

Birtaşul, Căprariul şi Cocu (cântă):

N'am vĕzut o fetişóră,
Ca Ileana, frumuşóră,
Nu 'i, nu 'i alta ca şi ea,
Ah, de-ar fi soţia mea! (rep.)

Ion (cântă).

Tu eşti mândră tineréţă
Tu eşti tinĕră frumséţă,
Ochii tĕi m'au fermecat,
Cu iubirea m'au legat!

Ileana (cântă).

Bate-mi pieptul de durere
Şi de dor de-a 'ţi fi muiere,
Ori cu mine sĕ te 'nsori,
Ori mĕ lasă, ca sĕ mor!

Marta.

Nu, nu, nu, nu ne 'nvoim!

Mitra.

Insurarea o oprim!

Dulfan.

Pe de-asupra dau o mie,
Numai nora mea sĕ fie.

Cocu.

Numai nora mea sĕ fie! Hi, hi, hi!

Mitra (cătră Ileana).

Auzi, auzi, ce bogăţie!

Ileana.

Dragoste şi bucurie
In viaţă-mi trebe mie!

Birtaşul.

Ce atâta vĕ certaţi!
Toţi pe min' sé m'ascultaţi!
Pentru mândra astă fată,
Sĕ vĕ fac eu judecată!

(Mai toţi, Dulfan, Mitra, Marta, Căprariu, Cocu strigă: nu, nu, nu!)

Căprariu.

Că birtaşu-i peţitoriu
Şi nu 'i bun judecătoriu!

Cocu.

Că birtaşu 'i un păcală,
Sĕ vedeţi, că ne înşală!

Birtaşul (pe ceialalţi trei peţitori îi pune în şir şi el lângă ei).

Judecata mea e-aşa:
Cui Ileana mâna-o da,
Cu ăla s'a mărita!

(Toţi patru îşi întind mânile la Ileana, ear' acésta, lui Ion îşi dă mâna).

Ileana.

Ioane! Tu sĕ fi al meu
Precum vrea şi Dumnezeu! (se îmbrăţişéză).

Birtaşul.

Firear, Dómne! un pĕcat,
Când un june 'i împedecat,
Că pe-a inimei alésă,
Sĕ şi-o iee de mirésă!

Ileana (cătră Ion).

Mâna mea e pentru tine!

Cocu (cătră Ion).

Mâna mea e pentru tine!

George.

Că birtaşu-i jude drept,
A făcut ca înţelept!

Marta.

Că pe Ion nu-mi trebe mie!

Cocu.

Că pe Ion nu-mi trebe mie!

Unii (strigă).

Ileana a lui Ion sĕ fie!

Birtaşul.

Gluma se rĕmână glumă!
Dar' vĕ spun eu una bună,
Că Ileana-a zis odată:
Mai curênd îmi eşti ca tată,
Iară eu, sĕ-ţi fiu ca fată!

Cocu.

Eară eu sĕ-ţi fiu ca fată.

Birtaşul.

Eu-s avut, bunvoitoriu,
Ion sărac, dar' lucrătoriu, —
Ileana mai mândră 'n sat,
Azi de prunci că i-am luat,
Şi eu, tótă-averea mea,
O las pentru Ion şi ea!

(Ion şi Ileana surprinşi de bucurie îmbrăţişéză pe birtaşul şi-i sărută mâna.)

Ion.

Ai ajuns din peţitoriu,
Tată binevoitoriu!

George.

Că birtaşul sĕ trăiască,
Tinerii sĕ-l preţuiască!

Cocu (cătră Ileana, cam cu ocară):

Că de min' nu ţi-a plăcut,
Par'că eu, n'am tată-avut!
Hei! Ileană, buruiană!

27. Examene de specialitate vor fi două: la finea anului al II-lea și al IV-lea înaintea unei comisiuni anume, în zilele din 15—26 Iunie sau din 1—12 Septembre a anului următoriu școlastic. Pentru admitere la aceste examene se cere anunțare în scris.

28. Examenul prim special se va face din Enciclopedie, din Studiul biblic și Teologia exegetică, din Istoria universală bisericéscă și din istoria bisericei române ortodoxe. El se va numí biblic-istoric.

29. Studentul care nu va puté susțíné examenul pentru anul prim, nu va puté trece în anul al II-lea, tot așa cel ce nu va puté susțíné esamenul prim de specialitate nu va puté fi inscris în anul al III-lea.

30. Examenul al II-lea special de la finea anului al IV-lea se va da din Dogmatică, Etică, Dreptul canonic, Teologia practică, apoi din rit și cântările bisericești după tipic. Acest examen se va numi: sistematic-practic.

31. Studentul care va susțíné acest examen va primi absolutoriu și va purta titlul de absolvent în teologie și candidat de preoție.

32. Pe basa absolutoriului va puté concura la parochii de ori și ce categorie. Pentru posturi mai înalte cum e d. e. profesor, protopresbiter, asesor consistorial, se cere necondiționat examen și diplomă de licenție.

33. Titlul de licențiat se va puté obțíné după ce candidatul va elabora în scris o tesă științifică asupra vre-unei cestiuni ce-și va alege din studiile predate în Academie și comunicată Rectorului spre aprobare în Consiliul academic.

34. Aprobată fiind tesa, ea va fi imprimată și însoțită de 3—5 posițiuni sau cestiuni din domeniul teologiei, cari apoi vor avé să fie susținute publice de către candidat în fața unei comisiuni examinătóre numită dintre profesorii de specialitate sub presidiul rectorului resp. decanului.

35. Tesa dimpreună cu posițiile se va susțíné apoi și verbal, dar' numai după cel puțin 10 zile de la presentarea ei tipărită.

36. Examene de licenție se pot face ori-când în decursul anului școlastic.

37. La examenele de specialitate și la cel de diplomă pentru licenție Vener. Consistoriu va fi representat prin un comissariu esmis anume, care în acéstă calitate va subscrie atât absolutoriul cât și diploma de licenție.

38. Gradul de „doctor în teologie“ se va puté lua la vre-una din universitățile pe lângă cari se află facultate teologică ortodoxă orientală.

Nota: Un regulament special va norma procedura pentru examene: anunțarea, censurarea elaboratelor, decursul, notele, taxele etc. etc.

V. Disposiții finale și transitorii.

39. Disposițiile cuprinse în acest regulament se pun în aplicare cu 1 Septembre 1904, dar' numai succesive începênd cu anul I și așa mai departe.

40. Cele cuprinse în acest regulament nu ating disposițiile în vigóre față de acei clerici, cari în anul școlar 1903/1904 au cercetat cursurile I—III din institutul pedagogic-teologic, cari adecă la 1 Sept. 1904 vor întra în cursul II resp. III.

41. Aceia dintre clericii institutului din anul II și III, cari ar dorí să-și completeze cunoștințele între marginile acestui regulament, pot face acésta cu prealabila încuviințare a Consiliului academic.

42. Tot așa vor puté clericii cari vor absolva teologia încă în decurs de doi ani de acum obțíné titlul de absolvent și licențiat pe lângă observarea cerințelor din acest regulament.

43. Cu executarea și punerea în aplicare a celor cuprinse în acest regulament este încredințat Consistoriul archidiecesan ca senat bisericesc.

II.

Espunere de motive.

Reforma intenționată în propunerea de mai sus este reclamată de următórele împrejurări:

1. De tradițiunile nóstre istorice bisericești. — Intre factorii de civilisațiune și cultură locul cel de frunte l'a ocupat totdéuna religiunea. Istoria dă dovadă, că tóte popórele și-au început cultura cu religiunea. Cultura nóstră națională, ca și a tuturor celorlalte popóre creștine, și-a luat începutul în și prin biserică, ca singurul și adevăratul templu pentru susținerea și promovarea intereselor religiunei. In special biserica română ortodoxă cu ritul și așezămintele sale a fost care secoli de-arêndul ni-a susținut limba și naționalitatea. Și dacă într'un timp óre care închinarea publică în biserică a fost aservită și influințată de o altă limbă, străină gândirei românești (limba slavonă și grecéscă), cu tóte acestea acele influințe n'au putut fi atât de tari, în cât să atingă și închinarea privată, evlavia și religiositatea familiară; ele n'au putut străbate atât de adânc în firea și în inima poporului românesc, în cât să 'i nimicéscă simțul de limbă și să 'i întunece de tot conștiința națională. Și tot biserica a fost, care a dat lovitura de mórte acestor influințe. Ea prin clerul său a reînviat simțul limbistic, a deșteptat conștiința națională și a readus gândirea earăși în armonia naturală cu firea etnică a poporului nostru. Vicisitudinile timpurilor au îndosit numai, dar' n'au putut nimici influința binefăcătóre a bisericei asupra culturei nóstre naționale.

Biserica este, care ni-a păstrat scumpele tradițiuni despre unitatea nóstră etnică, sacrele tradițiuni istorice. Cele mai vechi documente ale nóstre de limbă, cele mai vechi documente de literatură națională, aprópe tóte sunt bisericești. La poporul nostru, până mai aprópe de curênd, biserica a fost, care a representat și susținut cultura nóstră națională. Și acésta prin ortodoxismul său, prin ritul și instituțiunile sale, prin clerul său și prin cultura lui de atunci. Biserica română ortodoxă póte fi deci mândră de rolul ce a avut întru a îndeplini atari isprăvuri. Și dacă astăzi, în secol. XX, totuși se află bărbați, fii ai poporului, puși sus în pătura socială românéscă, cari, crescuți sub un alt orisont religios, dintr'un șovinism confesional fals înțeles și rău aplicat, se încércă a întuneca tradițiile nóstre istorice negând esistința ortodoxă a bisericei române înainte de unire și în favorul acesteia, un astfel de fapt, de și n'are să ne supere de tot tare, totuși nu trebue să 'l desconsiderăm, ci mai curênd să 'l privim ca o pornire dușmănósă asupra bisericei nóstre, asupra trecutului ei, asupra constituției și autonomiei: — cu un rival mai mult. Contrarii trecutului istoric al bisericei ortodoxe sunt inimici și ai naționalității române, căci, în mod inconștient cară apă pe móra vrășmașilor seculari ai neamului nostru, ear' clerului nostru îi va trebui cu o armă științifică mai mult. Pentru vremile trecute a fost de ajuns cultura științifică de care dispunea; astăzi însă, alte timpuri fiind, sunt altele și trebuințele. Deci altele vor trebui să fie și forțele pentru întimpinarea acelora.

2. *De neajunsurile și scăderile ce le întimpinăm în societatea de astăzi.* De-și în asemănare cu trecutul se arată că poporul astăzi este mai deșteptat, ba în unele părți chiar înaintat, și că numărul analfabeților scade, totuși sunt încă multe neajunsuri în societatea creștinilor. Cu înaintarea culturei și cu progresul științelor timpurile nu s'au schimbat, sub raportul moral și religios, în spre bine; ba am puté zice, că mai curênd în mai spre rău. Convingerile religióse sunt astăzi fórte sguduite și, durere, încă dóră în clasele mai înalte mai mult de cât în pătura inferióră a poporului; numeroși membri din acestea țin la biserică numai *pro forma*, ear' de mărturisirea credinței, de afacerile ei, de ceremonii și datini, fórte puțin se interesézá. Cine a avut atingere directă cu poporul s'a putut convinge, că încă nu sunt stirpite din inima aceluia cu totul credințele deșarte, superstițiunile, etc.

Mai mult de cât ori-când poporul nostru credincios, mai cu sémă aici în țara nóstră, este stăpânit astăzi de cele mai grave preocupațiuni, de neîncredere în propriile sale forțe și în puterea sa de viață.

E stăpânit de preocupațiuni față de biserică, că adecă nu i ar puté mulțămi trebuințele sale religióse; că servitorii altariului nu sunt pătrunși de acea evlavie, cum erau bătrânii; că nu au cunoștințele de lipsă spre a-i puté lumina în multele lor daraveri.

E robit poporul fórte tare de preocupațiunea față de școlă și mai cu sémă în direcția acea, că astăzi Românul, și dacă învață, tot nu ajunge la nimic în afacerile publice ale statului; că în cele naționale și românești nu putem nimica; ba, ce e mai dureros, nu odată se aud lamentări desperate ca acelea, că adecă nu suntem vrednici de o sórte mai bună. (Va urma.)

Marta.
Póte-i de la Dumnezeu,
Fii dar' ginerele meu! (sărută pe Ion).

George (sărută pe tineri și pe birtaș).
Dară, a lui Ion să fie,
Toți s'avem și bucurie!

Ion și *Ileana* (cântă).
Câtu-i lumea ast de mare,
Nu-i iubire ca și-a ta, —
Buze dulci de sărutare,
Ochișori de-a fermeca! (se póte repețí).

Birtașul (ia pe Marta la joc).
Să ne punem ear' la joc,
Să saltăm, în pară 'n foc!
(Musica zice un joc.)

Căprariu (descântă).
Dar' lui Cocu ce-a rămas?
I-a rămas musca pe nas!

Cocu (ca și când ar mâna musca de pe nas).
Frunză verde flori de soc,
Pețitorii ard în foc!
(După finirea jocului)

Toți (cântă).
Frunză verde de smochin,
Fericit e-al nost vecin,
Cea mai mândră i-i mirésă,
Ș'are casă, ș'are masă!
Frunză verde flori de soc,
Pețitorii mi-se coc,
După fetele frumóse,
Ș'uni rămân cu buze gróse!
(Cortina cade).

Conferențele învățătorești.

Convocare.

Conform încredințării din cerculariul consistorial dto 3 Februarie a. c. nr. 45 scol. convoc conferența [illegible] din cercul [illegible] pe zilele de 21 și [illegible] April (4 și 5 Maiu) a. c. în școla nóstră gr. or. din comuna *Agârbiciu*. Conferenței va premerge la orele 7 diminéța serviciu divin cu invocarea duhului sfânt în biserica din loc.

La acéstă conferență se invită a participa toți învățătorii și învățătórele din protopresbiteratele Lupșa și Turda, ca membri ordinari și obligați, ear' directorii școlari ca onorari.

Obiectele: 1. Deschiderea conferenței prin comisariul consistorial și alegerea notariului și alor 2 verificatori ai protocólelor.

2. Comunicarea unor curenții și alegerea comisiunilor.

3. Raportul delegaților despre esamenele publice din anul școl. 1903/4

4 Metodul predării cantului în școla poporală, de Nicolae Dumitru.

5. „Obligațiunea“, prelegere practică de Sevastian Ceapă.

6. „Conversare în limba maghiară despre comuna Agârbiciu“, prelegere practică de Emilian Reit.

7. „Cunóșterea și scrierea frângerilor vulgare“, prelegere practică de Samuil Gabor și Ioachim Groza.

8. „Influința desastrósă a alcoholului asupra organismului omenesc în general; în special, cari sunt căile și mijlócele prin cari cu efect s'ar puté lucra începênd din școla poporală întru preîntimpinarea vițiului beției“, de Oct. G. Simtion și Ioan Moldovan.

9. „Cum se póte desvolta simțul estetic în elevi?“, de Ana Preja și Ioan Popuța.

Prelegerile se vor țíné cu elevii școlei din loc. Ele se pot înmulțí după trebuință, de aceea fie-care învățătoriu e datoriu a se presenta pregătit, ca să pótă și prelege cu elevii. Temele se pregătesc tóte în scris și se înaintézá subscrisului comisariu până în 10 April c. v.

Ofenbaia, 7 Martie 1905.

Vasilie Gan
prot., comisariu consist.

Concertul reuniunei române de musică.

Sibiiu, 24 Martie n.

Ceea-ce înainte de acésta cu câți-va ani era o raritate nu numai pe la satele românești, ci și pe la orașe, astăzi e ceva de tóte zilele, — astăzi nimenea nu se mai crucește când aude că cutare reuniune, sau cutare corporațiune arangézá un concert, o producțiune teatrală, un bal sau alt soiu de întruniri, cari pe lângă aceea, că apropie, sufletește pe cei ce se împărtășesc de ele, sunt în stare a sporí și mijlócele materale indispensabile pentru garantarea viitorului. Ceea-ce acum 27 de ani, când se înființase reuniunea română de musică din Sibiiu, era un eveniment însemnat, astăzi este o dovadă despre progresul nostru real și despre aceea, că reuniunile nóstre românești de ori-ce categorie ar fi ele, nu numai că promovézá interesele nóstre strict naționale, ci ele sunt aprópe singurele nóstre fortărețe, în cari ne putem înarma și din cari putem lupta cu încredere în isbândă. Reuniunile din centrele românești au meritul nu numai de a fi trăit și lucrat, ci și pe acela de a-'și fi estins influința departe în largul câmp național, — ele au dat naștere atâtor și atâtor reuniuni de la sate, astfel că astăzi — după un trecut destul de apropiat — îți crește inima văzênd cum în aprópe mai tóte localitățile românești mai de sémă este câte un focular care încălzește inima Românului năcăjit de gerul vieții, fie prin înlesnirea ce i-o dă prin cetirea de gazete, fie prin prilegiul ce'l póte avé ascultând modestele producțiuni aranjate de dascălii satelor. In acésta văd eu epocala însemnătate a reuniunilor-mame, în influința ce au avut'o asupra masselor de la sate, pe cari binefăcătórele raze ale naturei le încălzesc și le luminézá.

Iată un punct, care va trebuí sulevat cu ocasia iubileului de 25 de ani, pe care Reuniunea rom. de musică se pregătește a'l serba în primăvara acestui an, când danise-va tuturor prilegiul de a ne simțí mândri, că din „prostescul norod românesc“ ce eram mai acum câteva decenii am putut să ne urcăm la însemnatul grad de cultură la care suntem acuma, și la ajungerea căruia nu puțin au contribuit și reuniunile de diferitele categorii.

Ca de obiceiu reuniunea de musică de aici, care aranjézá în fie-care an două concerte, ni-a dat Mercuri séra primul concert din anul acesta. Programul, care a fost fórte variat, a putut servi pentru ori-cine de dovadă, că reuniunea nu încetézá de a-și urma calea desemnată de măiestrul ei după vremuri G. Dima, și acésta cu demnitatea recerută. Atât punctele de cor, cari de astădată n'au fost chiar punctele de forță, cât și punctele de solo și punctele de pian (cele din urmă esecutate de virtuosul I. Scheffer) au satisfăcut pe deplin așteptările publicului și dl H. Kirchner, actualul director de musică, póte fi mândru de succesul concertelor pe cari de câțiva ani le dă cu reuniunea nóstră. Punctul prin care s'a deschis programul concertului a fost punctul prin care și-a început înainte de acésta cu 27 de ani reuniunea activitatea ei, un punct care cuprinde credeul nostru românesc: *„Rugăciunea Românului“* de *W. Humpel*, care a fost esecutată cu solemnitatea unei adevărate rugăciuni, cu care pe buze au adormit pentru somnul cel de veci moși-strămoșii nostri:

Fá azi sórtea mai senină
Românescului popor!

Accentele armoniόse se desfăceau cu atâta farmec și duioșie, în cât cântarea a străbătut până adânc în sufletul fie-căruia dintre ascultători. A urmat apoi *o colindă* admirabilă de *P. Tschaikowszky*, pe care am avut încă de două-ori ocasia a o asculta în concertele din anii trecuți. E un mic colț din credințele cari au împânzit aureola mântuitoriului lumii: Iisus își sădește în grădină un trandafir, cu florile căruia vrea să se încununeze, Jidovii însă năvălesc asupra trandafirului jefuindu-l de podóbă și aruncându-i lui Iisus vorbele întrebătóre: mai vrei să-ți pui cunună, vrei? Și luând apoi spinii încununézá cu ei capul Domnului, și a fost astfel că

In loc de trandafiri frumoși
În capu-i plin de sânge roș...

Esecutarea precisă și frumósă a acestui punct a făcut din colinda acésta un punct dintre cele mai succese ale programului.

Al doilea punct a fost al dómnei *Lucia Cosma*, distinsa cântăréță, care a mai stors aplausele publicului sibian de atâtea-ori prin admirabila-i voce și școlă musicală ce posede. Jingășia și eleganța se îngânau în cântecul de privighitóre din cele două cântări (*Renitenta*, de *Nevin*, și *Invinsă*, de *I. Brüll*) cari erau îmbrăcate într'atâta fineță și superbie, în cât reoglinda până la cele mai mici subtilități starea sufletéscă a celor cu sbuciumul în suflet, zugrăviți în cele două cântări.

După dna Cosma, la adresa căreia aplausele nu mai conteneau, apare dl I. Schaeffer, cunoscut publicului românesc pentru acompaniamentul la pian cu care a înălțat prestigiul concertelor românești din anii trecuți. In „*Concert Allegro*“ de *Fr. Chopin* s'a dovedit de un adevĕrat virtuos în ale pianului. După retragerea dînsului apare din nou elegantul buchet de dame și domnișóre, care de care mai fascinătóre și mai drăguță, însoțit de puternicul cor bărbătesc, format în mare parte din cei mai buni teologi ai seminariului „Andreian“, și esecută cele două mărgăritare, cari adaugă splendóre la repertoriul cântărilor românești: *Jalea orfanului* și *Plecarea magilor*, ambele creațiuni ale profesorului de la conservatoriul de musică din București, dl *G. D. Kiriac*. Nu numai motivul românesc al doinei, care sfâșie sufletul orfanului în cuvintele:

> Strugurel bătut de pétră,
> Rĕu e, Dómne, fără tată.
> De-ai călca din pétră 'n pétră
> Din străin nu-i face tată.
>
> Strugurel bătut de brumă,
> Rĕu e, Dómne, fără mumă.
> De-ai călca din urmă 'n urmă
> Din străin nu-i face mumă,

dar' întregul colorit al piesei a făcut sĕ aibă un efect grandios, cu nimic mai pe jos de cât piesa a doua, care a fost pe cât de scurtă pe atât de drăguță și a trebuit bisate.

Lanțul cântărilor corale a fost întrerupt apoi de câteva puncte esecutate de soliști.

Remarchez în deosebi aria din „*Elias*“-ul lui *F. Mendelssohn* și „*Prințul Eugen*“ de *Loewe*, ambele cântate cu multă putere și esactitate de dl *Ionel Crișan*, tânărul cântăreț, asupra căruia aflu de bine a atrage luarea aminte a „Fondului de teatru“. Dl Crișan are o voce plină, puternică și plăcută, și are o școlă musicală, cari tóte ar puté face din el o putere bună pentru viitoriul nostru teatru național.

Tot astfel merită o deosebită atențiune cuartetul *Benedictus* din *Requiem* ul lui *Mozart*, cântat cu atâta precisiune și frumseță de către dna *Lucia Cosma*, dșóra *Hortensia Medean*, dnii Laurențiu *Curea* și Dr. Virgil *Cioban*. Dna Cosma e cunoscută publicului, — nu voiu cerca deci sĕ mai adaug nimic la gloria d-sale; remarchez frumósa voce a dșórei Medean, care este în pragul unei frumóse cariere de cântăréță de scenă, spoi puternicul bas al dlui Dr. Virgil Cioban, care sperăm că va fi încă multă vreme stâlpul corului de bărbați al reuniunei. Dl L. Curea are de asemenea o voce melodiósă și dulce, care are ceva din jingășia femeiască. Toți patru au fost rĕsplătiți cu lungi aplause.

Au plăcut mult și cele două *Novelette* ale lui *R. Schumann*, dar' mai ales improvisația asupra piesei „*Adio la Carpați*“ pe care a cântat'o la pian însuși autorul, dl *Iuliu Schaeffer*, un artist care se pierde cu totul în nemărginita împĕrăție a artei și dacă aplausele publicului nu l-ar deștepta din reverie, ar cânta zile întregi fără sĕ știe ce se petrece în jurul-i. După dînsul scena a rĕmas earăși góă, pentru-ca sĕ pótă primí după aceea earăși pe dómna Cosma, care a cântat trei cântări de ale dlui *H. Kirchner*, despre esecutarea cărora nu mai zic nimic, de teamă sĕ nu cad în repetarea aceloraşi fraze, pe cari le-am înșirat când am amintit întâiu de dna Cosma. Nu pot însĕ sĕ nu-mi esprim admirația mea pentru cântările dlui Kirchner, dintrĕ cari a plăcut mai mult piesa „*In străinătate*“ pentru sentimentele zugrăvite cu atâta plasticitate. Nu mai puțină amintire merită piesele: *Trandafirii din câmp* și *Nóptea*, atât pentru forma lor artistică desĕvêrșită, cât și pentru esecutarea lor minunată.

Punctul de încheiere a fost apoi splendid, el a fost óre-cum un tribut pentru poporul nostru și pentru artiști nostri, cari sunt cam de obiceiu atât de mașter representați în programele concertelor românești. Corul mixt a cântat *Flórea 'n câmp când veștejește*, de *G. Dima*, și *Hora dobrugeană* a neuitatului *Nichi Popovici*. Admirabila perlă a repertoriului musical al dlui Dima este de o frumseța reală și cântată face impresie fórte plăcută, ear' Hora lui Popovici, cea mai românéscă și totodată cea mai artistică cântare, stórce lacrimi din ochii celor ce o cântă și celor ce o ascultă, și nu-mi pot închipui inimă de Român, care la acéstă cântare sĕ nu tresalte. Ea a reușit minunat, și cu tóte că e o cântare care se cântă des pare că ai tot auzi-o, așa e de fermecătóre — pentru cine o înțelege și o simte. Óre sĕ fie și Români de aceia cari sĕ n'o simtă?

Și dacă concertul de Mercuri séra mi-a satisfăcut pe deplin așteptările mele din punct de vedere artistic, nu o pot spune acésta despre așteptările mele din punct de vedere național românesc.

Când va veni óre vremea, ca sĕ putem da și noi un concert, ale cărui puncte sé fie fără decsebire românești după proveniența lor?

Când vom puté avé un repertoriu de cântări românești așa de frumos și de bogat, în cât sĕ nu fim siliți a recurge tot la piese străine?

Sunt frumóse, nu-i vorbă, cântările străine, — și haina poetică pe care li-o dă dl Dr. A. Vasilie, un traducĕtor iscusit, e atât de frumósă, în cât îmi îndeplinesc o plăcută datorință înregistrând acest moment — dar' óre sĕ nu fim noi Românii în stare a ne adăpa in isvórele *nóstre*, curate și sănĕtóse?..

Zorile se desfac încetul cu încetul. Din negura întunecósă se desprinde câte o rază luminósă. „*Craiu nou*“ alungă céță și împrăștie lumină, ear' „*Moș Ciocârlan*“ se bucură, că s'a învrednicit de zile mai cu tihnă.

La revedere la iubileu! *O. G.*

NOUTĂȚI

Adunarea generală a „Albinei“. Sâmbătă, 25 Martie n. s'a ținut a XXXII-a adunare generală ordinară a „*Albinei*“. Au luat parte 51 acționari cu 1678 acțiuni și 343 voturi. Adunarea a fost condusă de dl *Iosif St. Șuluțu*, presidentul direcțiunii; ca notariu a funcționat dl Dominic *Rațiu*, ear' ca verificători dnii Dr. Miron E. *Cristea* și Dr. C. *Diaconovich*. Adunarea generală a primit raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiare, a aprobat bilanțul anului trecut și a dat absolutoriul usitat. Profitul net s'a hotărît a se împărți conform propunerii direcțiunei. In locul celor doi membri din direcțiune eșiți după ordinea vechimei, au fost realeși dnii *Iosif Sterca Șuluțu* și *George Pop de Băsești*.

*

Academia română din București se întrunește în sesiune ordinară mâne, Marți, 28 Martie n. Dintrĕ membrii de la noi au plecat la București pentru a lua parte la ședințele Academiei domnii: Ioan cav. de *Pușcariu*, Dr. At. M. *Marienescu* și Iosif *Vulcan*. Sesiunea ține până la Dumineca Floriilor.

*

† Jules Verne, cel mai cetit romancier din întrégă lumea, a rĕposat Vineri în Amiens (Francia), în etate de 77 ani. Romanele sale, prin cari în formă ușóră a popularisat multe cunoștințe fisice, astronomice, geologice, etnografice și de istoria naturală, formézã o bibliotecă considerabilă (peste o sută de volume mari), și cele mai multe dintrĕ ele sunt traduse în tóte limbile europene. La început, ca tinĕr de 20—30 ani, încercase cu scrieri pentru bină, dar' n'a prea avut succes; în 1863 însĕ, prin primul roman („Cinci sĕptĕmâni în balon“) și-a creat deodată nume cunoscut până departe de granițele patriei sale. S'a născut în Nantes la 8 Februarie 1828 și s'a fost pregătit pentru cariera juridică. Literatura însĕ i-a adus neasemĕnat mai mare glorie de cât dacă ar fi rĕmas credincios carierei juridice.

*

Osândă meritată. Un italian, angajat la lucru în România, a nume Antonio Volenti Lozzo, astă tómnă ațințnd calea unei învĕțătóre din Nestorești (județul Prahova) și dându-i o lovitură în cap a amețit-o, apoi a abusat de starea ei inconștientă și după aceea a jefuit-o și de bănișorii ce 'i avea la dînsa. Pentru acéstă faptă italianul a fost osândit la cincisprĕzece ani de muncă silnică. Zilele trecute sentința a fost aprobată și la Curtea de cassație din București, la care osânditul apelase causa.

*

Prelegeri poporale cu skiopticonul. Prof. Dr. Ioan Radu din Brad, din însărcinarea despărțĕmêntului Brad al „Asociațiunei“ va ține împreună cu prof. A. Bratu prelegeri poporale cu ajutoriul skiopticonului „Asociațiunii“, în următórele locuri: Dumineca I în post în Luncoiul-de-sus și Luncoiul-de-jos. Dumineca II în post în Ribița și Vaca. Dumineca III în post în Cebea și Mesteacăn. Dumineca IV în post în Rișca și Lunca. Dumineca V în post în Ormindea și Căinelul-de-sus.

*

Calindariu confiscat. Procuratura din Budapesta a confiscat un călindariu poporal („Népnaptár“) apărut în 200.000 de exemplare în editura librăriei Nagy et Winter, din causa că la partea inseratelor a publicat un inserat de la compania de navigațiune și agentură de emigrări F. Missler din Brema.

*

Erόre fatală. In Segur (oraș în Francia) în una din zilele sĕptĕmânei trecute niște lucrători petrari fiind ajunși de plóie mare în préjma casei comerciantului Aigni, s'au adăpostit în casa comerciantului până la încetarea ploii. Când s'au depărtat au uitat însĕ pe masă un pachet cu patróne de dinamit, pe care comerciantul în credința că în hârtie sunt învĕlite rĕmășițe din mâncarea lucrătorilor, l'a luat și fără sĕ 'l desfacă l'a aruncat în cuptoriu. O detunătură înfiorătóre a rĕsunat în clipa următóre, și casa a fost aruncată în aer, împreună cu locuitorii ei.

*

Ernă în primăvară. De prin unele părți ale Ungariei se raportézã, că după câteva zile frumóse de primăvară timpul s'a schimbat în timp de érnă, cu îngheț și ninsóre.

*

Serată musicală. Corul bisericei române din Budapesta invită la serata musicală ce o va aranja sub patronagiul Ilustritățiii Sale dlui Dr. Iosif Gall, mare proprietariu în Lucareț, membru în casa magnaților, presidentul comitetului parochial din Budapesta, etc. Joi, la 17/30 Martie 1905, în sala mică de la reduta orășenéscă (Vigadó) din Pesta. Inceputul la 8 ore séra. Ofertele de bunăvoe în favorul fondului permanent al corului se primesc cu mulțămită séra la cassă și pe adresa dlui George Radulescu, epitropul parochiei (I, Uri-u. 32) și se cuitéză pe cale ziaristică. Programul se va distribui la cassă. După producțiune cină comună à la carte.

*

Glumă cu sfêrșit tragic. Sculptorul Henri Lebuse din Paris voind sĕ facă unei amice o suprindere plăcută, a fabricat o figură de ghips după asĕmĕnarea sa și pândind un timp în care amica sa nu era a casă, a transportat în o séră figura la locuința fetei și a culcat'o în pat, ear' el s'a ascuns după paravan. Fata re'ntorcându-se a casă târziu, n'a mai aprins lumina, ci s'a apropiat de pat sĕ și-l aștérnă pe întunerec. Simțind că în pat e culcat cineva, a prins pe acel cineva de mână sĕ 'l trezéscă, dar' în clipa aceea brațul s'a desfăcut de către trup și a căzut jos. Spăriată s'a retras până la ușă, apoi luându-și curagiu s'a apropiat eară de pat și a pus mâna pe capul celui din pat, dar' capul încă s'a desfăcut de către trup și rostogolindu-se jos s'a spart cu sgomot mare. De nou a sărit fata la ușă și a 'nceput sĕ strige din tóte puterile. Atunci sculptorul a eșit de după paravan și aprinzĕnd lumina a zis fetei: Superbă suprindere ți-am făcut, așa e?! Fata însĕ, tremurând de grózã și nerĕspunzĕnd nimic s'a retras într'un unghieț al odăii. Nebunise de spaimă.

*

Grevisti practici. Sodalii-croitori din Arad s'au pus în grevă față cu stăpânii lor, dar' — cu abatere de la usul de până acum al grevistilor — în loc de trândăvire și petrecere prin birturi au deschis atelier provisor în curtea de érnă a unei cafenele, în asociare cu câțiva măestri croitori mai săraci, și primesc comande de lucru pe socotéla proprie. La susținerea atelierului grevistii sunt spriginiți din „fondul secret pentru greve“ și din partea organisației internaționale în scopuri de grevă. In modul acesta grevistii pot continua greva luni de zile, fără sĕ ajungă în lipsă de mijlóce de traiu.

*

Morți — de frica morții. Pe Oceanul-Atlantic au fost sĕptĕmâna trecută furtune mari la țărmurii de către America, din causa cărora corăbiile și vapórele numai cu mare greu și cu mari întârzieri au putut sosí în portul de la New-York. Trei călători ai unui vapor ajuns de furtună, de grózã că vaporul se va cufunda au căpĕtat apoplexie de inimă și au murit.

*

Tinĕr român, absolvent de școlele comerciale, cu esamen de maturitate, care posede afară de limba română, limba magiară și germană în scris și vorbire, cu praxă în scrierea cu mașina, caută ocupațiune la vr'un institut comercial românesc, ori în vre-o cancelarie, pe lângă pretensiuni modeste. Adresa: *G. M.*, Lugoj, Buziaslut, 38.

*

Socialdemocrație — și grevă. Cam 1500 de lucrători ai fabricei de tors din Seghedin, numită „fabrica Bakay“, au sistat Mercuri lucrul, din causă că direcțiunea fabricei a dimis din serviciu pe câțiva lucrători pentru-că se înscriseserã membri ai reuniunii socialdemocrate de acolo. Totodată au hotărît sĕ se facă membri la reuniunea socialdemocrată toți, corporativ. Pertractările întrĕ grevisti și directorul fabricei n'au dat până acum nici un resultat.

*

Nenorocire pe rîul Sava. In apropiere de Samobor șése ómeni treceau peste rîul Sava un cin încărcat cu lemne. La mijlocul rîului cinul însĕ s'a rĕsturnat și toți cei șése căzĕnd în rîu s'au înecat.

*

O bólă de gât epidemică. Inainte cu vr'o două sĕptĕmâni se raporta că în Silezia prusiană grasséză în mod epidemic o bólă de gât ce se manifestézã în amurțirea, înțepenirea gâtului, și se termină cu mórte. Acum se raportézã din Viena, că epidemia s'a întins deja și în Silezia austriacă, importată de lucrători de la minele de cărbuni. Până acum s'au întêmplat douĕzeci și unu casuri de îmbolnăvire, și cu escepția unuia tóte s'au sfêrșit cu mórte. Fiind-că în Silezia austriacă tocmai acum se fac asentările, guvernul a dat ordin, ca din ținuturile infectate de acésta bólă sĕ nu se presinte la asentare nici un recrut.

*

Din Șard (tractul Sighișóra) ni-se scrie că știrea dată în nrul 27 al ziariului nostru despre focul ce s'ar fi întêmplat în comuna aceea, la casele preotului de acolo, și la alți mulți locuitori, *nu e adevĕrată*, pentru-că comuna Șard a fost ferită de așa nenorocire. Indreptăm cu plăcere știrea, luată de altcum din ziare străine.

Posta ultimă.

Crisa.

Nici o schimbare nu s'a făcut în situația încurcată politică. Maiestatea Sa a primit Sâmbătă întâiu pe contele Tisza în audiență, apoi pe fostul prim-ministru *Széll Kálmán*, care a stat la palat o oră și un sfert. N'a primit însĕ nici o misiune de la M. Sa. Atât e tot ce se știe despre lunga sa audiență.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Concertul nostru din 25 Februarie n. c. a fost nou prilegiu de întâlnire și împreună petrecere pentru câteva sute de sprigenitori ai causelor nóstre de interes general. El a adaus la avutul nostru, pe lângă câștigul moral, și considerabila sumă de 186 cor. 97 fileri, venit curat, pe care o am împărțit astfel: 50 cor. fondului „Masa învĕțăceilor meseriași“, 50 cor. fondului de 20 fileri pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare; 21 cor. 2 fil. (cei adunați de subscrisul president cu pălăria „Dzeu vede!“) fondului vĕduvelor și orfanilor meseriașilor; 10 cor. fondului Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea sodalilor fără de lucru; 10 cor. fondului „Daruri de Crăciun săracilor“ și 45 cor. 95 fileri fondului disponsibil.

Pe când ne esprimăm recunoștința față de numĕroșii participanți, aducem tot odată sincere mulțămite suprasolvenților, respective celor cari au binevoit a rĕscumpĕra biletul de intrare cu următórele sume și anume: I. P. S. Sa dl Ioan Metianu, patronul Reuniunei, 10 cor., George Taflan din Beclean, dșóra Sabina Brote, profesóră, Leontin Simonescu, secret. metrop., Demetriu Cunțan, prof. sem., Dr. I. Dobre, funct. consist., Dr. G. Proca, secret. cons., fie-care câte 2 cor., dna Charlota Friedmann, Ioan Rebega și Ioan Budu, funcț. la „Albina“; Victor I. Basoiu, farmacist, Victor Onițiu, comers., Dr. At. Marienescu, jude de tablă reg. în pensiune, Nicolae Sasu, notariu în Rușciori, Constantin Pop, funcț. la „Albina“, Victor Fincu, funcț. con., Fejérdy Gy. și Moise Vlăduț, curelar, fie-care câte 1 cor., D. Popovici, învĕțătoru în Sadu, 60 fileri.

Sibiiu, în 10 Martie 1905.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“:

Vic. Tordășianu
president.

Stefan Duca
not. ad hoc.

Posta redacției.

In préjma conferențelor învĕțătorești e lucrare succésă și se va publica în curênd.

Viștea-inferiórã. Documentul e dat spre traducere. Cum va fi gata traducerea, începem publicarea.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește rĕspunderea.

Nr. 256/1905. [71] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parohiei** vacante de cl. III. **Subpeatra,** din protopresbiteratul Lupşa, se escrie concurs nou cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii vor observa condiţiunile prescrise, şi vor înzestra şi concursele lor în sensul normelor în vigóre, aşternându-le subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. In vre o Duminecă ori sărbătóre înainte de alegere, cu previa înştiinţare aici, se pot presenta concurenţii în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Ofenbaia, 3 Martie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupşa, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Gan
protopresbiter.

Patruzeci de predici poporale, de *Iuliu Scriban,* licenţiat în teol.	C. 1·50
Teatru de şcólă, de *Ana Gh. Tănăsescu,* directóra şcólei de fete din Constanţa	„ 1·—
Tainele cerului, de *C. Flamarion* (trad. Haralambie G. Lecca) .	„ 1·50
Cuib de şoimi, poem dramatic în versuri, de *I. C. Bistriţeanu* .	„ 1·50
Ziariul unui Pierde-Vara, de *George Coşbuc*	„ 2·—
Portretele lui Eminescu, notiţe biografice, de *Ioan Scurtu* . .	„ —·80
Foiletóne, de *Ilarie Chendi* . .	„ 2·50
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.	
Rumänische Dialekte, von *Josef Popovici*	„ 4·80
Studii pedagogice şi discursuri, de *Dr. Vasile Bolcga,* dir. şcol. .	„ 2·—
Frumos! nuvele, de *Const. Hodoş*	„ 2·—
Poesii, de *Maria Cunţan* . . .	„ 1·25
Crişma lui Moş-Precu, povestiri, de *M. Sadoveanu*	„ 2·—
Chipuri şi graiuri din Bucovina, nuvele, de *Em. Grigorovitza* .	„ 2·50
Rutenisarea Bucovinei şi causele desnaţionalisării poporului rom. după date autentice, de *Un Bucovinean*	„ 3·50
Din viaţa marinarului, nuvele, de *Gh. A. Teodoru*	„ 1·50
Dureri înăbuşite, de *M. Sadoveanu*	„ 2·—
Poezii, de *Haralamb G. Lecca* .	„ 1·50
De dragul celor mici, nuvele şi schiţe, de *Vasilie Pop* . . .	„ 1·50
Armîna (românca), roman social din epoca renaşterii poporului român de la Pind, de *P. Vulcan*	„ 2·—
Povestiri, de *Mihail Sadoveanu* .	„ 1·50
Istoria literaturii religióse a Românilor până la 1868 de *N. Iorga*	„ 3·50
Cultura română şi politicianismul, de *Rădulescu-Motru*	„ 1·50
Cuvinte adevărate, de *N. Iorga*	„ 2·50
Drumuri şi oraşe din România, de *N. Iorga*	„ 2·50
Geniu Pustiu, roman original inedit, de *Mihail Eminescu* . . .	„ 2·—
Urmaşii Romei, novele şi schiţe, de *George Cair*	„ 3·—
Eu rîd, tu rîzi, el rîde, de *G. Ranetti*	„ 2·—
Poveşti populare, de *Alex. Florini*	„ 2·50
Călătoriile lui Enache Cocoloş, de *Th. D. Speranţă*	„ 2.—
plus 20 fil. porto postal.	
Sate şi mănăstiri din România, de *N. Iorga*	„ 2 50
Din viéţa romană, de *Ion Kalinderu*	„ 4.—
plus 30 fileri porto postal.	
Idroterapia medicală, de *Dr. G. Baiulescu*	„ 10.—
porto 72 fil.	
Bibliografia românéscă vechie, de *Ioan Bian* şi *Nerva Hodos,* tomul I. 1508—1716	„ 26·—
porto 92 fileri.	

Librăria arhidiecesană.

Şése tauri de prăsilă,

(rassă pinţgau)

apţi a goní, provězuţi cu certificat, de 18—22 luni, colóre închisă, bine desvoltaţi, crescuţi la păşune, vinde eftin **Karl Stephani** în **Darocz** (p. u. Darocz lângă staţia căii ferate Kacza).

Atenţiune!

50.000 părechi de ghete.

4 pěrechi de ghete cu numai fl. 2·80.

Falimentând mai multe fabrici mari am fost încredinţat a desface o cuantitate mare de ghete **sub preţul producţiunii**. Vînd deci ori cui 1 păreche de ghete cu şireturi pentru domni şi 1 păreche pentru dame, de piele, brun ori negru galoşate, cu talpă bine bătută cu cuie, apoi 1 păreche de ghete de modă pentru domni şi 1 păreche pentru dame, cu paspoal fórte elegant, fasonul cel mai nou de vară, fórte drăguţi şi uşori. **Tóte 4 părechile costă numai 2 fl. 80 cr.** şi se pot procura cu ramburs sau trimiţêndu se banii înainte de la [74] 1—1

S. Urbach, Schuh-Export, Krakau 54/K.

Schimbul este admis; dacă nu convine se retrimit banii, astfel eă ori-ce risic este eschis cu desevêrşire.

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria arhidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele şi cu păreţi tari,

în care (conform circulariului consistorial numěrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate."

Conţine 200 foi.

Preţul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil**.

Pretutindeni, chiar la ţară, se caută persóne onorabile şi esperte, capabile de a se ocupa cu vînzarea unui articol fórte avantagios şi lesne de plasat. Capital nu e necesar. Mari beneficii de realisat! Ori cine póte sě se ocupe chiar şi în mod accesoric. Condiţii escepţionale şi salariu fix câteva sute de coróne pe lună, în cas de activitate urmată cu succes. (73) 1—10

A se scrie sub *A 78* la ziar.

✦ ✦ ✦

Au apărut în **Tipografia arhidiecesană:**

Noul abecedar de Dr. Petru Şpan

Preţul e 40 fileri.

Călăuza noului abecedar

De acelaş. — Preţul 20 fileri.

Se pot procura de la **Librăria arhidiecesană.**

✦ ✦ ✦

Prin **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu se pot procura următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor. fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor. fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor. fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor. fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

Efeptuirea se póte face în 24 zile

NOU!

Verigile pentru bătături patent americane ale lui

Cook & Johnson.

Cel mai bun şi mai sigur mijloc al timpului present, de efect miraculos şi imediat alinător de dureri.

Se capětă în tóte farmaciile din Austro-Ungaria. 1 bucată în cuvertă 20 fil., 6 bucăţi în carton 1 cor. Prin postă 20 fileri mai mult.

Deposit principal: Farmacistul Josif Török
Budapesta, VI. Király-utcza 12.

Deposit central pentru Austro-Ungaria:
(34) 5—18 **„Zum Samariter", Graz.**

— Efectuirea se face în 24 zile. —

Icóne sfinte pentru Iconostase

pictate pe tinichea, mărimea 26/32 cm.

Grupa I.

Sf. George, Sf. Ilie, Cuviósa Paraschiva, Sf. Dumitru, Sf. Erarch Nicolae.

Preţul: simple 6·50, fine 10, f. fine 13·50 cor.

Grupa II.

Botezul Domnului, SS. Apostoli Petru şi Pavel, Constantin şi Elena, SS. Arch. Mihail şi Gavriil.

Preţul: simple 7, fine 10, fórte fine 14 cor.

Grupa III.

Tăierea împrejur, Intimpinarea Domnului, Erarhii Vasile, Grigorie şi Ioan, Intrarea în Ierusalim, Invierea Domnului, Înălţarea Domnului, Dumineca tuturor sfinţilor, Naşterea sfântului Ioan Botezătoriul, Schimbarea la faţă, Adormirea Maicei Domnului, Naşterea Maicei Domnului, Naşterea Domnului.

Preţul: simple 9·50, fine 13·50, f. fine 19 cor.

Librăria arhidiecesană.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěcéală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Ciasul-Volta" atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 125

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V coltul strada Kálmán.

P. T.

Avem onóre a Vě atrage atenţiunea, că de acuma începênd **filiala Magazinului de cafea Julius Meinl** din Viena cu prăjitorie proprie, după cel mai nou sistem se află sub firma:

JULIUS MEINL

în Sibiiu

strada cisnădiei nr. 24.

Vě rugăm sě binevoiţi a ne onora cu comandele D-Vóstre. (31) 9—10

Cereţi catalogul preţurilor!

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecesane.

Nr. 30 Sibiiu, Joi 17/30 Martie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiasă.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei cr 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Tot în chaos.

Sibiiu, 29 Martie n.

Aşa se pare, că nici în cursul sĕptămânii acesteia nu ne va fi dat sĕ vedem situaţia limpezită şi crisa resolvată, fie şi numai în mod provisoriu, cu numirea unui guvern de transiţie, incolor, fără program politic, guvern de funcţionari. Şi nu se póte forma nici un astfel de guvern, din motivul, că nu se găseşte omul care sĕ aibă curajul a se pune în fruntea lui. Curentul e prea naţional-magiar şi nu cutéză nimeni sĕ se pună în contra curentului, pentru-că se teme de urmări.

Fără concesiuni naţionale în chestiile militare astăzi nu se angajéză nimeni sĕ se pună în fruntea trebilor ţerii, nici chiar din partidul liberal, acum în minoritate în dieta ungară. Şi tare ne temem, că în conferenţa ce o va ţiné acest partid parlamentar astăzi séra, se va pronunţa şi el pentru concesiunile cerute de oposiţia coalisată, şi va declara, că alt guvern, cu alt program, nu va sprijiní. In acest cas apoi am ajuns acolo unde proroceam nu de mult că avem sĕ ajungem, a nume, sĕ vedem într'o singură tabără pe toţi Magiarii din dietă.

Pe cât de constanţi sunt însĕ Magiarii cu privire la dorinţele şi aspiraţiunile lor, pe atât de hotărîtă e şi Coróna a nu le acorda concesiunile cerute. Coróna ţine cu tărie la cuvêntul odată pronunţat „nu se póte".

Despre acésta s'au putut convinge toţi după audienţa pe care a avut'o *Széll*, fostul prim-ministru ungar, Sâmbătă la M. Sa. Széll încă a propus M. Sale sĕ facă concesiuni Magiarilor, dacă nu póte în direcţia indicată de oposiţia unită, apoi în alte direcţiuni. Şi *Széll* a făcut în privinţa acésta propuneri concrete Domnitoriului, pe cari M. Sa le-a ascultat *zimbind*. Va sĕ zică, nu le póte acorda nici pe acelea! Şi nu era lucru mare aceea ce cerea Széll. Sĕ fie numiţi de es. secretari de stat Unguri în ministeriile comune, apoi unul dintrĕ ministeriile comune, cel de finanţe, al cărui titular şi aşa e Ungur, sĕ fie mutat la Budapesta, etc. etc.

Se vede deci, că M. Sa e ferm hotărît a nu le mai da absolut nimica Magiarilor, şi astfel speranţele Ungurilor, că dacă va vení la Budapesta, se vor puté mai uşor înţelege cu Monarchul, nu s'au realisat. De unde se póte vedé şi aceea, că nu sfătuitorii *rĕi* (cum cred Magiarii) de la Viena ai M. Sale forméză pedeca şi zădărnicesc realisarea dorinţelor magiare, ci voinţa tare a M. Sale, dictată probabil de interesele cele mari ale imperiului şi ale casei domnitóre.

Ca om nou a apărut pe plan încă de Duminecă ambasadorul austro-ungar de la Berlin, *Szőgyény-Marich*, chiămat anume de M. Sa la Budapesta. A fost primit în lungi audienţe Duminecă, Luni şi Marţi, şi a avut dese întâlniri cu politiciani de frunte magiari, de unde combinaţia, că el e omul viitoriului, el e şeful noului cabinet de funcţionari, din care va face parte actualul secretar de stat *Sándor János* ca ministru de interne, ear' ceilalţi actuali ministri rĕmân la posturile lor, cu esceptiunea contelui *Tisza* şi a lui *Khuen-Hédervary*. In deosebi presa vieneză proroceşte resolvarea crisei pe calea acésta.

Vom vedé, dacă proroceşte bine, ori rĕu. Deocamdată noi suntem tot în chaos, în nesiguranţă cu privire la viitoriu, în urma politicei magiare, care, va fi ea bună pentru Magiari, dar' una e ce ni-se pare a nu fi corect în ea, anume, amenintarea, că ori-cine sĕ fie încredinţat cu conducerea trebilor ţerii, dacă nu aduce cu sine concesiuni de la Corónă pe séma naţiunei magiare, nu va căpăta nici budget şi nici recruţi. In sfêrşit, dările nu se plătesc Domnitoriului, şi nici recruţi nu se dau Domnitoriului, ci şi dările şi recruţii se dau *ţerii*. Dacă ţéra nu plăteşte dări, de unde sĕ se plătéscă funcţionarii cei mulţi? Şi dacă ţéra nu dă recruţi cum póte sĕ stee gata de apărare, în cas că ar ajunge sĕ fie atacată din careva parte? Cu astfel de amenintări nu se face deci politică prielnică intereselor ţerii, ci politică păgubitóre pentru statul ungar. Asta e părerea nóstră şi credinta nóstră patriotică.

Reforma învĕţămentului

superior teologic în institutul archidiecesan gr. or. din Sibiiu.

De Greg. Pletosu.

(Urmare.)

S'au sporit ómenii, s'au înmulţit trebuinţele, pământul e tot acela, ba s'a împărţit şi a slăbit. Şi cum poporul nostru este cu preferinţă agricultor, şi cum astăzi, prin înmulţirea institutelor de bani atât străine cât şi româneşti, s'a mărit fórte însemnat uşurinţa de a ajunge la împrumuturi grele, în proporţie cu acestea nu s'a sporit şi isvórele de căştig, din contră s'au împuţinat.

Poporul nostru totdéuna a fost preocupat faţă de măiestrii, faţă de industrie, comerciu şi profesiuni. Domn mare, preot ori dascăl este lozinca obicinuită, dar' nici de cum meseşugar. Acésta preocupaţie trebue întimpinată într'un mod convingĕtor şi cu arătarea folóselor ce pot aduce meseriile ca un nou isvor de căştig.

Mai mult ca ori-când bântue pătura inferióră a societăţii alcoholismul; în păturile mai superióre a prins rădĕcină indiferentismul, pesimismul, ambiţiile personale, părtinirea şi nepotismul, ear' în tóte materialismul, linguşirea, nesinceritatea şi neîncrederea.

Acestea şi multe astfel de scăderi, ce se descoper zilnic la poporul nostru şi la credincioşii bisericei nóstre, reclamă o energică întimpinare. Şi fiind-că au o mare forţă seducĕtóre şi sunt uşor accesibile, pentru viitoriu nu vom puté pune spre întimpinarea lor de cât un cler de ajuns luminat, care din sfintele învĕţături ale creştinismului ortodox se va fi înarmat cu armele cunoştinţei de Dzeu şi de ómeni şi capabil pentru combaterea acelora; un cler, a cărui stea conducĕtóre sĕ fie cel mai creştinesc idealism, desinteresarea şi obiectivitatea; un cler cu cultură superióră ştientifică şi temeinică: o cultură academică.

3. *Trebuinţele culturale ale clerului.* Abstracţiune făcênd de la faptul, că însaşi instituirea canonică a preoţimei reclamă cea mai seriósă şi conştienţiósă pregătire şi ocupaţiune cu studiile teologice, dar' în faţa neajunsurilor arătate sub p. 2, clerul nostru de astăzi şi cel viitoriu va trebuí sĕ fie înarmat cu mai puternice şi mai sigure arme culturale de cât cum a fost până acum. Un teolog, un cleric, eşind de sub obligămêntul studiului teoretic, după cariera alésă, este pus ca păstor de suflete, ca conducĕtor şi educator, în fruntea unei comune bisericeşti, în fruntea unei parochii, căreia va trebuí sĕ-i stee într'ajutoriu cu sfatul, cu fapta, în tóte referinţele vieţii, în tóte trebuinţele şi neajunsurile sale, căci dór' de la dînsul toţi aştéptă, fie-care câte ceva pentru sine.

In unele casuri el va trebuí sĕ facă pe medicul, în unele pe jurisconsultul, mai des pe economistul, în tóte însĕ pe moralistul, pe educatorul, pe păstorul sufletesc, pe duchovnicul, căci el este, care are sĕ arete sufletelor calea către mântuire, pentru-cĕ, după faptica stare a lucrurilor de astăzi şi după raporturile reale, singur preotul a mai rĕmas din păturile inteligintei, care stă în atingere directă cu poporul; el i-a mai rĕmas conducĕtor natural. Şi cum preotul nostru, prin însaşi posiţia sa, prin practica sa, este pus în cele mai variate raporturi ale vieţii, unde va trebuí totdeuna sĕ iee posiţie activĕ, cu sfatul şi cu ajutoriul, aşa el va trebuí sĕ aibă de mai nainte formată direcţia sa de lucrare, căci ori ce i-se póte erta unui teolog, dar' nici de cât acea, ca el sĕ fie şovăitor în convicţiunile sale, în ţinută şi conduită. — Cât póte tăria convicţiunei întemeiată pe o cultură superióră, apoi sincera interesare pentru tot feliul de neajunsuri în popor, avem esemple la conlocuitorii noştri saşi, cari stau în tótă privinţa sub necondiţionata conducere a preoţilor.

Viéţa familiară, viéţa socială, raporturile economice şi nu mai puţin, viéţa morală sunt astăzi sguduite în păturile sociale ale credincioşilor bisericei nóstre din causa deselor influinţări străine, a deselor şi seducĕtórelor ademeniri de tot soiul. — Aceste sguduiri în desvoltarea socială a ómenilor preotul nostru va trebui sĕ le întimpine întocmai cum un puternic stejar resistă celor mai puternice furtune. Şi ca sĕ pótă acésta, pe lângă tăria convicţiunei sale el va trebuí sĕ fie înzestrat şi cu acea independinţă ştientifică şi morală, care sĕ 'i pótă garanta o judecată justă şi nepreocupată în cestiunile vieţii. Şi unde óre şi cum îşi va puté clericul nostru însuşí acéstă independinţă bărbătéscă în gândire, judecată, ţinută şi conduită, dacă nu într'un institut superior, prin un studiu serios şi special în materiile teologice; prin un studiu academic adus în armonie cu multele şi variatele întrebări ale ştiinţei universale? Lipsa acestui studiu simţindu-o de mult celelalte biserici din patrie, au căutat a-i ajuta prin o nouă organisaţie a învĕţămêntului teologic. Dar' mai cu sémă o vedem acésta la fraţii noştri de o credinţă din regat şi la cei din Bucovina, cari, cu multă stăruinţă au lucrat până când institutele lor teologice, şi de altcum mai bine organisate, au fost ridicate la raugul de facultate teologică şi alăturate pe lângă universităţile din Cernăuţi şi Bucureşti. Şi a fost de lipsă acésta mai cu sémă acum când se pretinde cu atâta insistinţă, ca fie-care sĕ fie om integru în tagma sa, în profesiunea sa: literatul literat integru, medicul tot aşa ca şi jurisconsultul; ba chiar şi de la profesionisti şi industriaşi pretindem, ca sĕ fie ómeni de specialitate. Cu atât mai vêrtos vom cere de la clericul nostru, de la teolog, de la preot, ca el sĕ fie integru în tagma sa, sĕ fie cleric, teolog, preot cu trup şi suflet; ceea-ce nu se póte altcum, de cât pe temeiul unui studiu superior şi academic, căci în mâna lui este pusă şi de la mintea lui atârnă sórtea multor generaţiuni viitóre; ba şi mai mult: astăzi în mâna clerului e pusă sórtea poporului nostru. Şi aici aflu că se potrivesc de minune cuvintele poetului german Schiller:

Der Menschheit Würde ist in eure Hand gegeben,
Bewahret sie!
Sie sinkt mit euch! Mit euch wird sie sich heben.

Dar' vom mai cere de la preoţimea nóstră, ca sĕ cultive şi ea singură ştiinţele. Căci o preoţime deştéptă şi conştie de chiămarea sa va şti totdéuna, că misiunea ei nu se póte restrînge numai la a respândí prin graiu viu şi a face sĕ fie observate şi urmate înaltele învĕţături ale creştinismului, ci ea se va nisuí a şi generalisa şi a eternisa acéstă activitate prin scrieri potrivite; se va nisuí, ca sĕ fie activĕ şi productivĕ şi pe terenul literar. Şi acest postulat este reclamat şi de puţina productivitate literară pe terenul teologic. Căci de la cărţile manuale ale fericitului Şaguna — şi acestea nu se pot considera ca eşite din institutul nostru, ci mai mult pentru el — institutul nostru n'a produs aprópe nimic pe terenul literar teologic.

(Va urma.)

In préjma conferenţelor învĕţătoresti.

— Esperienţe şi păreri —

De Ioan Paicu, învĕţătoriu.

Sunt state în cari întrunirea învĕţătorilor în conferenţe se face mai adese-ori de cât la noi. Acésta bună disposiţiune a făcut din învĕţătorii altor neamuri bărbaţi rutinaţi, vigilenţi, activi şi prin urmare capabili de a fi la înălţimea misiunei dăscăleşti. Ear' apogeul cultural atins de atari state şi popóre, e vrednic de invidiat.

Imprejurarea că la poporul nostru conferenţele învĕţătoreşti se ţin numai odată în an, n'are sĕ provóce susceptibilitatea nimĕnui. Pentru-că sunt de ajuns astfel de conveniri şi numai odată pe an, dacă *profităm* de ele cum se cuvine.

Din ori-ce societate culturală însĕ, numai atunci te poţi alege cu ceva, dacă vei cunóşte *rostul* aceleia, sau în termin mai usitat zis — *scopul* ei.

Scopul conferenţelor învĕţătoreşti este — după definiţia dlui St. C. Michăilescu — „unificarea şi perfecţionarea metódelor de învĕţămênt, sau înălţarea culturei poporului român prin forţele unite ale învĕţătorilor sĕi".

Diagnosa stării lucrurilor la cari am ajuns în respectul acestui ideal, înalt şi sublim scop — după o lungă esperienţă, o putem face în câteva cuvinte, şi anume:

Cele mai multe din şcólele nóstre sufer de aceleaşi neajunsuri *materiale*, de cari suferiau şi acum 10—15 ani. Ear' crîmpiţele *morale* sunt dór' cu mult mai multe şi feliurite de cât în trecut.

Zidirile improprii pentru şcóle, adevĕrat că s'au mai împuţinat, însĕ în ce priveşte recuisitele şi aparatele şcolare ne băltuim aprópe peste tot locul în apele de demult.

Elevii tot neregulat cercetéză prelegerile şi azi ca şi până aci.

In unele şcóle se urméză un metod de propunere, într'altele altul.

Unii dintrĕ învĕţători fac apel şi azi mai mult la memoria copiilor, şi earăşi alţii dau prea puţină atenţiune studiilor de prima necesitate, şi prea multă celor de a 2-a mână.

In unele şcóle se negligă unul din elementele educaţiunei adevĕrate şi într'altele altul.

Aceste câteva esperienţe sunt de ajuns pentru a convinge pe cei cari vreau sĕ fie convinşi, că în preponderanţă încă şi azi ticăm ciudata poveste cu „Racul, brósca şi ştiuca“.

Conferenţele învĕţătoreşti sunt destinate a lumina calea doritorilor de lumină şi a provoca entusiasmul necesar unei adevĕrate mişcări pedagogice elementare.

O atare mişcare pedagogică are necesitate de a fi nutrită prin „*unitatea*“ şi după putinţă „*perfecţionarea*“ metódelor de învĕţământ şi de a fi pusă în undulaţiune prin forţele „*unite*“ ale producenţilor ei.

O mişcare pedagogică în sensul acesta vom puté inactiva însĕ numai în următórele împrejurări:

Dacă sub durata unei conveniri didactice, — în casul de faţă în şedinţele conferenţelor învĕţătoreşti, — vom lua parte la desbaterile şi deliberaţiunile obiectelor din programă *toţi* membrii acestora şi nu vom petrece maioritatea absolută în secetósa comoditate.

Dacă vom căuta, ca în practica lucrăriior conferenţiare sĕ se manifesteze numai *naturalul* în tótă simplitatea lui. Căci „tot ce e natural, se mişcă de sine“, zice Comenius.

Dacă vom abandona sarbădul obiceiu de a tracta câteva cestiuni, şi încă de multeori cele mai importante, cu un picior dincóce şi cu celalalt dincolo de pragul conferenţei, pe motiv că „aştéptă cărăuşii“, scăpăm trenul de persóne, etc. etc., şi în fine:

Dacă nu vom fi pe deplin satisfăcuţi cu un scurt şi prescurtat raport de ziariu menit şi acela numai a narcotisa spiritele observatóre şi a aduce osanele speciale.

In respectul acestui caracteristic „*dacă*“ al românului 'mi iau voe a atrage atenţiunea celor „aleşi“ şi „chiămaţi“, încă din bun timp asupra următórelor păreri, pe cari mi-le-am format eu în causă:

a) sĕ se delege pentru fie care cerc conferenţiar un comitet permanent constătător din 5 sau şi mai mulţi membri. Activitatea acestui comitet are sĕ se estindă asupra următórelor:

b) sĕ procure pe séma fie-cărui cerc conferenţiar un protocol cu file albe, cari sĕ pórte titlul: „*Analele conferenţei învĕţătoreşti din cercul cutare*“.

Acest protocol are sĕ cuprindă tóte procesele verbale ale şedinţelor. Tot în acela au sĕ-şi inducă autorii lucrările, pe cari conferenţa le va afla vrednice de a fi eternisate.

Norma acestui punct ar fi, ca şi corpul dăscălesc sĕ-şi eternisezə munca desfăşurată în tot anul odată în cele 17 locuri ale archidiecesei, în feliul cum o fac acésta sinódele archidiecesane şi peste tot ori-ce societate culturală cu pretenţii de înflorire şi prosperare.

Eu cred că n'ar fi imposibil a se tipări câteva sute de esemplare din „*Analele conferenţelor învĕţătoreşti*“ pentru a se împărţí la adresa abonaţilor.

Comisiunea permanentă ar avé sĕ priméscă anticipative preţul abonamentelor încă în plenul conferenţei de la fie-care învĕţătoriu, şi se va îngrijí de corectarea lucrărilor, transpunênd atât suma adunată în preţul abonamentelor, cum şi materialul spre tipărire comisiunei din cercul conferenţiar, al Sibiiului de e., care va controla apoi tipărirea materialului adunat din tóte cercurile conferenţiare. Pe calea acésta am avé o oglindă clară despre tot ce s'a întêmplat în conferenţele învĕţătoreşti în fie-care an, şi ar puté face următorii noştri bilanţul stării culturale, la care noi am putut ajunge şi pe care ei l'au ajuns.

Ce n'am da noi învĕţătorii de azi sĕ aflăm măcar vr'una din vorbirile fostului dascăl *Branişte*, sau vr'una din manuscriptele lui de gramatică ţigănéscă şi propria-i filologie românéscă!

Cât ne-am bucura sĕ-i aflăm geniul inspiraţiunilor sale, care 'l determina la fapte atât de originale şi escentrice, ca d. e. sĕ se arunce iarna în rîu spre a se scălda, sĕ ţină vorbiri către lună ş. a. ş. a.;

c) în jurul ori-cărei cestiuni „sĕ stăm bine“ şi s'o studiem *toţi* şi din *tóte* punctele de vedere. Sĕ urmăm în acest înţeles chiar şi când necesitaţi am fi sĕ amânăm discuţia pe ziua următóre;

d) pe lângă temele designate de Ven. Consistoriu sau chiar şi de conferenţă, însĕ pentru cari se recere un studiu mai amĕnunţit şi temeinic, sĕ se designeze mai din bună vreme numai *două* (2) prelegeri practice de model. (In tot casul una din cele două sĕ fie din limba magiară).

Cu celelalte teme practice ce va afla de bine comisiunea permanentă a propune pentru conferenţa următóre, sĕ *nu* se însărcineze în special *nimenea*, ci sĕ se propună de comisiune în plenul conferenţei unul sau altul dintrĕ membri — se înţelege — ţinêndu-se cont de a-şi lua fie-care partea la timpul sĕu.

Prelecţiunile practice sĕ se ţină totdéuna numai în presenţa elevilor şcólei respective, şi nici de cum sĕ nu mai fie priviţi de elevi — învĕţătorii.

Căci în feliul acela, pe deoparte dăm prea mult reson artificialului, ear' pe de alta activitatea lucrativă se desfăşură întrĕ 10, mult 20 de membri;

e) sĕ se tracteze în conferenţe teme asupra cestiunei: cam pe ce feliu de studii ar trebui sĕ se pună mai mult pond în şcólele cutărui protopresbiterat, cutărei părţi de loc sau cerc conferenţiar, amĕsurat posiţiei geografice, aplicaţiunei şi mijlócelor de vieţuire a ţĕranului român? Căci nu trebue uitat, că şcóla poporală n'are menirea a face din elevi advocaţi, judecători etc. ci — *ómeni*.

Cu regule din „Stilistica practică“, cu învĕţături despre polenul şi nectarul florilor anevoe vom ferici pe fiitoriul econom, mai ales dacă nu va dispune de case şi intravilane, dacă nu va avé stupi ale căror albine sĕ culégă polenul şi sĕ adune nectarul florilor, şi dacă nu-i va fi plină pivniţa cu morcovi trebuincioşi pe la lungile pomeni şi costisitórele nunţi.

Iată o sumă de esperienţe, — sau mai corect zis neajunsuri — şi păreri la cari datori suntem a cugeta toţi, în scopul „unificării“ şi după putinţă „perfecţionării“ metódelor de învĕţământ, căci numai prin forţe „*unite*“ se póte ridica cultura unui popor, în casul de faţă a poporului român.

Cine mai are ceva de spus, sĕ vorbéscă!

Din protopresbiterate.

Sinod protopresbiteral în Dej.

— Raport special. —

— 10/23 Martie.

In 10/23 Martie a. c. s'a ţinut sinodul protopresbiteral ordinar al tractului Dej sub presidenţia protopresbiterului tractual Teodor Hermann. Sinodului i-a premers sf. liturgie şi parastas pentru marii binefăcĕtori ai bisericei nóstre, fericiţii metr. Andreiu şi Miron şi marii mecenaţi Gozsdu şi Andronic, celebrată de şeful tractual şi preoţii Hango, Lengyel şi Sighiartĕu, după care a urmat invocarea duhului sfânt.

După întrunirea membrilor în şcóla nóstră din loc şi după cântarea: Impĕrate ceresc..., presidentul-protopresbiter deschide şedinţa prin o cuvêntare instructivă despre folósele constituţionalismului în biserică, la 10 ore a. m.

De notat, că înainte de deschiderea sinodului s'a ţinut şedinţă ordinară cu comitetul protopresbiteral.

După deschiderea sinodului s'a ales ca notariu presbiterul G. Hango, ear' bărbaţi de încredere pentru verificarea protocolului membrii mireni Ioan Bota iunior şi Simion Pintea.

Membrii presenţi din cler 8 şi dintrĕ mireni 8, ear' absenţi din cler 1 şi dintrĕ mireni 8, dintrĕ cari numai 2 membri mireni şi-au scusat absenţa.

Din raportul protopresbiterului se vĕd următórele:

A. Partea administrativă de birou. In decursul anului 1904 au întrat la oficiul protopresbiteral 467 esibite (cu 3 mai mult de cât în anul trecut), cari tóte s'au resolvat. Administraţia încă tot o ingreunéză prin negligenţa lor parochii I. Goron, Vas. Bodea şi cu deosebire I. Buzura.

Se constată, că de la începutul activităţii sale — Ianuarie 1886 — până în present, şeful tractual totdéuna a acoperit din al sĕu spesele de birou ale oficiului protopresbiteral. Ar fi timpul, ca sĕ se facă ceva în privinţa acésta.

B. Partea organisătóre. Parochia Vimamare cu finea anului 1904 a fost încorporată la tractul Cetăţii de-pétră, ear' cu privire la parochia din Săcel în Maramureş, ministrul de culte şi instrucţiune publică a îndatorat pe vicecomitele concernent, ca sĕ cerceteze, dacă trecerile de acolo la biserica nóstră s'au făcut în mod legal sau nu; resultatul însĕ nu se ştie încă.

C. Scaunul protopresbiteral, nefiind nici o trebuinţă, n'a ţinut nici o şedinţă. Prin esirea parochului Const. Micu din Vima-mare din legăturile tractului, în locul sĕu a fost ales în sinodul acesta membru în scaunul protopresbiteral pe restul periodului presbiterul Gavriil Hango, spiritual la penitenţiarul din Gherla.

D. Partea bisericéscă. Protopresbiteratul a constat la finea anului din 27 matere (cu 1 mai puţin de cât în anul tr.) şi 5 filii. In acestea au funcţionat 25 parochi şi 1 adm. par., ear' capelanul Vas. Gog iun. din Olpret a rĕposat la 15/28 Maiu 1904; acesta a fost chirotonit şi instituit în anul 1893 şi a conlucrat mult alăturea cu şeful tractual la edificarea şcólei nóstre frumóse de pétră din Olpret şi a înfiinţat cu ajutoriul unor parochieni un fond bisericesc din cucuruz. Sinodul îşi esprimă condolenţele prin sculare zicênd: Dzeu sĕ 'l erte şi odihnéscă în pace!

Parochia Dobricel încă vacantă.

Preot în serviciu de stat este presbiterul G. Hango, spiritual la penitenţiarul reg. ung. regn. din Gherla.

Conform datelor statistice au fost în acest protopresbiterat la finea anului 1904 familii 3646 cu 9154 bărbaţi şi 8961 femei, prin urmare cu 14 credincioşi mai puţini de cât în anul trecut, cu tóte că parochia Vimamare cu 137 familii (317 bărbaţi şi 325 femei) a fost incorporată la tractul Cetăţii-de-pétră; deci creşterea e de 628 de credincioşi.

S'au încheiat 110 căsătorii curat gr.-or. şi 23 mixte, deci cu 33 mai multe de cât în anul trecut.

Căsătorii numai civile au fost 2; într'un cas bărbatul a fost divorţat de forul civil de muerea sa eterodoxă şi n'a voit a purta proces de divorţiu şi la biserică, ci s'a căsătorit cu altă femee numai la forul civil, ear' într'alt cas un vĕduv şi o jună fiind înrudiţi în grad oprit de canóne, n'au voit a-şi esopera dispensaţiunea archieréscă prescrisă, ci s'au căsătorit numai la forul civil şi de mânie că preotul în lipsa dispensaţiunei n'a voit a-i cununa, ambii au trecut la biserica gr.-cat., unde cum ziceau ei, li s'a promis că îi vor cununa şi bisericeşte.

Concubinate au fost 111, deci cu 11 mai puţine de cât în anul trecut.

S'au născut legitimi: copii 256, copile 250; ilegitimi copii 24, copile 23, deci cu 3 mai mulţi ca în anul tracut.

Au murit 195 bărbaţi şi 184 femei, deci cu 72 mai puţini de cât în anul trecut. Un bărbat a murit de mórte silnică.

Treceri religionare au fost: la biserica nóstră 73 şi de la biserica nóstră 21, şi anume: au venit la noi în Gherla 1, în Diviciorii-mari 2, în Osoiu 3, în Săcel 26, în Dragomireşti 34, în Sĕcătură 3 şi în Selişca 4; ear' au trecut de la noi: în Diviciorii-mari 2, în Olpret 17, în Poiana Blenchii 1 şi în Săcel 1.

E. Partea şcolară. Invĕţământul a înaintat încă ceva, dar' tot mai sunt parochii cari n'au şcóle corespunzĕtóre legii cu privire la edificiile şcolare, la înzestrarea acelora şi la salariile învĕţătoreşti.

Secotită şi parochia Vima-mare, au fost în anul şcolar 1903/4 23 şcóle cu 21 edificii proprii şi 2 închiriate, dintrĕ cari corespunzĕtóre legii 14 şi necorespunzĕtóre 9. In Goştila e mai gata o şcólă frumósă de pétră, ear' în Osoiu s'a cumpărat o casă pentru şcólă, frumósă, din material solid şi chiar în centrul comunei, rĕmâne sĕ se adapteze: acéste 2 edificii şcolare numai în datele anului şcolar 1904/5 se vor face evidente.

La cele 23 şcóle au funcţionat în anul şcolar 1903/4 10 învĕţători definitivi, 5 provisori şi 6 toleraţi. A fost pensionat în Iunie 1904 la cerere proprie învĕţătoriul Ioan Vlasiu din Curtuiuş.

In Gherla şi Sĕcătură sunt şcóle gr.-cat., ear' în Cheuchiş, Diviciorii-mari, Gălgău, Săcel, Dragomireşti filie la Săcel şi Selisca cu filia Căscău şcóle de stat. Elevii nostri din aceste comune cercetéză aceste şcóle.

In parochiile Eso şi Vima-mare nici acum nu este întregit salariul învĕţătoresc la minimul legal de 600 cor.

Salariile învĕţătoreşti în anul şcolar 1903/4 s'au acoperit: din fonduri bisericeşti 600 cor., de la popor 7430 cor. 50 fil., de la comuna politică 37 cor. 50 fil., de la archidiecesă 200 cor., cuincuenale din fond. bis. 200 cor., de la stat în salarii 4752 şi în cuincuenalii 400 cor. Total 13,620 cor.

Obligaţi la şcólă au fost de la 6—12 ani 917 copii şi 891 copile, dintrĕ cari au cercetat şcóla 695 copii şi 510 copile; ear' de la 13—15 ani 374 copii şi 371 copile, dintrĕ cari au umblat la şcólă 214 copii şi 210 copile.

La catechisaţiune au fost obligaţi 500 tineri şi 477 fete, dintrĕ cari au cercetat catechisaţiunea 420 tineri şi 400 fete.

Elevii de la şcólele străine au fost catechisaţi prin catecheţi de ai noştri, dar' catechisarea acestora lasă încă mult de dorit. Ore de catechisaţiune sunt puţine şi sunt puse mai pretutindenea, în mare parte, pe după amiazi şi în zilele de recreaţiune, ceea-ce nu corĕspunde demnităţii religiunei, ear' remuneraţiunea catecheţilor, dacă nu lipseşte de tot, unde şi este ceva, aceea e de tot modestă.

Esamenele publice anuale s'au ţinut sub conducerea şefului tractual şi resultatul în general a fost mulţămitor. Tot atunci s'a făcut şi visitarea şcólelor.

Cultura poporului este încă departe de a fi barem în parte mai mare mulţămitóre, căci dintrĕ 18,115 credincioşi numai 2603 bărbaţi şi 1148 femei ştiu scrie şi ceti, de-şi cu 151 mai mulţi de cât la finea anului 1903.

(Va urma).

NOUTĂŢI

De la „Asociaţiune“. Luni la orele 4 comitetul central al „Asociaţiunei“ a ţinut şedinţă. S'au resolvat chestii curente. De remarcat următórele două: 1. S'au înscris 2 noi membri fundatori la museul istoric şi etnografic român, cu câte 2000 cor., în total 4000 cor. Se primeşte cu mulţămită. Dorinţa noilor fundatori este, ca pentru publicul cel mare din afară sĕ rĕmână necunoscuţi. 2. Dl Dr. Aurel *Cosma*, advocat în Timişóra, donéză museului mai multe monede antice, o *aquilă romană* de metal, cum şi nişte vase, o uiciă de lut arsă la sóre şi decorată frumos după părerile specialiştilor încă de pe vremea Celţilor, de vr'o 3500 ani. S'au aflat în *Dobovaţ*, *Costolaţ* (lângă ţărmurii Dunării), în pământ. I-se mulţămeşte pentru interesantul dar.

*

La Bucureşti. Pentru a lua parte la şedinţele „Academiei Române“ a plecat la Bucureşti pe lângă domnii numiţi în numĕrul trecut încă şi dl membru ordinar *I. M. Moldovan* din Blaj.

*

De la conferenţele literare din Sibiiu. Cum fusese anunţat, a doua conferenţă literară a fost ţinută Duminecă după amiazi, în sala palatului comitatens, ascultată cu multă plăcere din partea numĕrosului public, deosebi dame. Conferenţiar: Dr. Vasilie *Bologa*, care timp de peste o oră a vorbit, cu multă cunoştinţă de causă şi în limbagiu ales, despre poesia *epică* a lui Alexandri. La finea conferenţei dl Bologa a fost rĕsplătit cu generale aplause şi aclamaţiuni.

*

† Samuil Cupşa. Inregistrăm trista veste, că protopresbiterul gr. or. român din Cupşeni, *Samuil Cupşa*, a decedat Vineri nóptea, ucis de mânile sacrilege ale unor hoţi, cari au întrat în casa sa cu scopul de a 'l jefui. Lovituri mortale a primit şi dómna protopopésă, căreia i s'a spart capul în mai multe locuri şi i-a fost frântă mâna dréptă, rĕmânênd ca mórtă la pământ, dar' mai târziu şi-a venit în fire şi acum se luptă cu mórtea. Făptuitorii până acuma nu sunt eruaţi, dar' gendarmeria crede a le fi descoperit urma.

*

Sub aceeaşi căciulă. Ziarele din Budapesta raportéză că archiepiscopul-primat Vaszary (capul bisericei *romano-catolice* din Ungaria) a numit la nou-înfiinţata parochie *greco-catolică* din Budapesta capelan pe preotul gr. catolic Slejkovszky János, aparţinĕtoriu diecesei Muncaciului.

*

Apel. Fundatorii înfiinţândului institut „*Codreana*“ au amânat ziua de încheere a subscrierii acţiilor până în 1 Maiu a. c. Când acésta împrejurare se face cunoscută, toţi acei domni cari au subscris prospecte sunt rugaţi a trimite prospectele până în ziua mai sus amintită la institutul „Sălăgiana“ în Jibău (Zsibó) comitatul Selagiu. Băseşti, la 26 Martie 1905. *George Pop de Băseşti*, president. *Dr. Alexandru Pop* notariu.

*

Alegere de preot. Pentru parochia Burjuc, tractul Iliei, a fost ales paroch Duminecă, 13/26 Martie, clericul George *Garoiu*, primind totalitatea voturilor date.

*

Dividende. Reuniunea funcţionarilor filiala Sibiiu a stabilit dividendele pentru anul 1904 cu 5½% şi se pot ridica de la cassa reuniunei zilnic de la 3—5 p. m., strada Wiesen nr. 1 etagiul I, după tóte elocările complete, cari au ajuns suma stabilită de adunarea generală cu 600 cor. Acei membri, cari nu voesc sě ridice dividendele şi doresc a-şi forma elocări noue, sunt poftiţi a anunţa acésta la cassa reuniunei verbal sau în scris, fără întârziere. Dividendele după elocări necomplete — sub 100 coróne — se vor computa din oficiu la activul membrului.
Direcţiunea.

*

Din Batiz ni-se scrie, că Duminecă nóptea, 26 Martie n., un făcětoriu de rele a intrat pe ferésta în sfânta biserică gr.-ort. română de acolo şi a căutat printrě tóte lucrurile sfinte după bani, dar' n'a aflat. Un cas analog s'a mai întêmplat în Batiz şi la anul 1900, când însě au fost furate mai multe obiecte sfinte, întrě cari şi o cădelniţă de argint de China.

*

Cursuri pentru lecuirea trachomei. Pentru medici comunali, cercuali şi comitatensi ministrul de interne a dispus a se ţiné la universitatea din Budapesta, la clinica de oculistică din Cluj, la secţia de oculistică a spitalului de stat din Pojon şi la „spitalul Elisaveta“ din Hódmező-Vásárhely cursuri de douězeci şi patru zile despre terapia trahomiei. La fie-care din aceste cursuri vor fi primiţi ca ascultători 12—20 medici, cărora pe lângă restituirea speselor de călětorie li-se vor asemna şi diurne de câte opt coróne pe zi. Anunţări în scris pentru primire, cu indicarea locului, sunt a se înainta prin autoritatea administrativă la ministeriul de interne cel mult până în 30 April st. n.

*

Bani cu otravă. Se raportézǎ din Berlin, că I. Ohly, cassariu la filia din Essen a băncii imperiale germane, numěrând bancnote noue s'a zgâriat la deget cu marginea unei bancnote şi atrăgêndu-şi prin acésta otrăvirea sângelui, a murit.

*

Greva din Seghedin. Lucrătorii fabricei de tors din Seghedin au declarat că numai sub acea condiţie reintră în lucru, dacă vor fi reprimiţi şi colegii lor, dimişi din causă că s'au înscris membri la reuniunea social-democrată, şi dacă se permite tuturor lucrătorilor fabricei să se înscrie membri la acea reuniune. Direcţiunea însě li-a refusat împlinirea acestei condiţiuni. A doua zi câţiva delegaţi ai grevistilor s'au dus de nou la directorul, ca sě pertracteze în causa condiţiunii de mai sus, dar' directorul li-a declarat că în causa aceea nici nu stă de vorbă cu ei. Astfel grevistilor nu le rěmâne de cât ori sě se plece, ori sě plece spre a-şi căuta lucru în alte părţi.

*

Pentru catedrală. Pe lista parochiei *Blăjel* (tractul Mediaş) au întrat la colecta pentru zidirea catedralei *57 cor. 40 fileri*, dăruiţi de următorii parochieni: Tóder Roman junior, Nicolae Vandor, Tóder Bêldea, Iacob Bucur, Dumitru Rěu Bêldea, Vasilie Rěu, Ana Hăţegan, Ioan Strava, câte 2 coróne; George Vandor, Vasilie Vandor, George Şărăşan, George Virea, Dumitru Cioc, George Vărfiu, Nicolae Horhoiu, Ioan Şomfălean, Achim Vasiu, Nicolae Rěu, Tóder Roman sen., Tóder Mihuţiu, Tóder Moldovan, Nicolae Socaciu, Tóder Hăţegan tamboru, Ioan Tufă, George Popa, Nicolae Roman, Vasilie Lupşa, Ana Stoica, Nicolae Roman boitoş, Vasilie Roman cătana, Tóder Roman cătana, George Roman cătana, George Vandor al Biţii, Nicolae Virea, Nicolae Veza, Igna Păucean, Maria I. George Rěu, George Bârză, George Rěu al Nonului, Fira Pruşu, Nonu Moldovan, Anica Rěu a Dicului, câte 1 corónă; Ioan Roman, Dumitru Mihuţiu, George Horhoiu, Tóder Tufă, George Nistor, câte 60 filer; George Hăţegan I. Dumitru, Tóder Bugneriu, Anica Roman, Vasilie Horhoiu, Vasilie Lino, câte 40 fileri; George Grădinariu şi Şamu Bârcea câte 20 fileri.

*

Advertisment emigranţilor. In oraşul Liège (în Belgia) se va arangia în vara acésta esposiţie internaţională, ceea ce ştiindu-se şi în cercurile lucrătorilor de la noi, mulţi lucrători plécă la Liège în credinţă că vor căpěta de lucru. Necăpětând însě de lucru, ajung în mare miserie şi mulţi dintrě ei se prăpădesc pe acolo. De aceea ministrul ung. de interne a îndrumat tóte autorităţile administrative, ca sě facă atenţi pe lucrători sě nu emigreze la Liège, fiind-că acolo nu capětă de lucru.

*

Focul din Şard. Ni-se scrie că focul din Şard totuşi s'a întêmplat, chiar şi mai grozav de cum a fost descris în numěrul 27 al ziariului nostru, însě nu în Şardul din tractul Sighişórei, ci *în Şardul din comitatul Murěs-Turda*, în apropiere de Nyarad-Szereda.

*

Opt ani locuitori în criptă. Sâmbătă a rěposat în Brooklyn (America) comerciantul Ionatan Reed, care opt ani de zile a locuit în cripta soţiei sale. Avea omul ideia fixă, că prin căldură póte sě readucă la viéţă pe soţia sa, şi în scopul acesta adjustase cripta cu tot feliul de aparate de încălzire şi 'şi arangiase locuinţă în criptă, ca nu cumva sě scape momentul în care trupul soţiei sale va începe sě dee semne de viéţă. Opt ani de zile a pândit acest moment.

*

Surpare de pământ — cu şése victime. In strada Prilas de lângă casarma de honvezi din Zemlin s'a întêmplat Sâmbătă o surpare de pământ, pe urma căreia o femeiă bětrână a fost astrucată. Alergându-i în ajutoriu soldaţii din casarma de alăturea, în cursul lucrărilor de salvare s'a întêmplat o a doua surpare, pe urma căreia patrusprezece soldaţi au fost răniţi, ear' alţi vr'o câţiva au fost astrucaţi sub mormanul de pământ. Dintrě cei astrucaţi au fost scoşi până séra cinci morţi şi patru răniţi de mórte. Trupul femeii nu a putut fi scos; se surpase pe el pământ aşa de mult, cât n'a fost chip sě fie delăturat.

*

Ciocnire de trenuri suterane. In New York s'au ciocnit douě trenuri suterane, pe urma căreia peste o sută de călětori au îndurat răniri grave, ear' conducătorul unuia dintrě aceste trenuri a murit. Cum raportézǎ telegramele, s'au întêmplat cu acéstă ocasiune scene înfiorătóre; bărbaţii fugind afară din vagóne cu gândul numai la scăparea lor proprie, doborau şi călcau în picióre pe femeile şi copiii ce le stau în cale, aşa că a trebuit sě intervină poliţia spre a lua în apărare contra brutalităţii bărbaţilor pe copilaşii şi femeile neajutorate.

Cărţi şi reviste.

„Peţitorii“, comedie poporală în trei acte, de A. Z. Ipan, reproducere din „Telegraful Român“. (Sibiiu, tipariul „Tipografiei archidiecesane“).

*

La „Ierarchia Românilor din Ardeal şi Ungaria“, de „Mai mulţi ortodoxi“. Rěspuns dlor Dr. A. Bunea şi N. Iorga. Retipărire din „Telegraful Român“. (Sibiiu, tipariul „Tipografiei archidiecesane“).

*

„101 Epigrame“, de Valentin *Bude*, profesor în Iaşi (România). Unele dintrě aceste epigrame sunt adresate sexului frumos, altele şcolarilor şi şcolăriţelor, beţivilor, sgârciţilor, fariseilor, etc. Adevěrat că în unele nu e „sare attică“, ci sare — amară, de care un stomach mai delicat se scârbeşte (deosebi în cele privitóre la escursiunea studenţilor şi studentelor române din Grecia), dar' sunt şi unele acceptabile din ori-ce punct de vedere, de pildă cea de pe pagina 18:

> „O surprisă fără sémăn
> M'a isbit de n'am zis bleau:
> La şosea vězu-i pe-o bancă
> Douě dame, ce tăceau“,

şi mai ales însě pendanta acesteia de pe pagina 19:

> „Asta nu-i nimica, frate,
> Nici pe dracu nu-'l uimeşte:
> Eu am auzit *romănce*
> Conversând pe *romăneşte!*“

Asemenea şi cea „politică“ de pe pagina 66:

> „Se plâng domni din lumea mare,
> Că n'au poftă de mâncare;
> Ce mai poftă au ţeranii,
> Ar mânca, n'au ce, sěrmanii!“

şi altele.

Cărticica se aflá de vînzare la tóte librăriile principale şi la autor în Iaşi (strada Toma Cozma nr. 20). Preţul 1 Leu.

*

„Cum am luptat?“, Descrierea campaniei electorale a Românilor la alegerile dietale ţinute în anul curent şi resultatul aceleia, cu biografia şi portretul deputaţilor români şi un *adaus* de „spicuiri din legea electorală“. A apărut în Budapesta, în tipografia „Poporul Român“ (VII. strada Amazon nr. 6—8) şi costă 40 fileri.

*

„Revista nóstră.“ e titlul unei foi beletristice, care apare în Bucureşti, la 1 şi 15 a fie-cărei luni, sub direcţiunea dómnei *Constanţa Hodoş*. Numěrul prim care ni-s'a trimis e redactat cu multă îngrijire şi conţine lucrări bune literare. Cuprinsul acestui numěr e bogat şi variat, potrivit mai ales pentru publicul femeesc. Abonamentul face la an pentru Austro Ungaria 7 coróne. Redacţia şi administraţia revistei e în Bucureşti, Bulevardul Elisaveta numěrul 67.

*

„Istoriografi vechi, istoriografi noi.“ A apărut şi se póte procura de la librăria archidiecesană din Sibiiu (Nagyszeben) broşura *„Istoriografi vechi, istoriografi noi, studiu critic în chestia vechei metropolii ortodoxe române“* de *Teodor V. Păcăţian*. Preţul 2 coróne, plus 20 fileri pentru porto. Cartea e împărţită în următorii capitoli: Dogme istorice. Părintele Bunea ca scriitoriu. Punctul meu de vedere. Argumente vechi. Noua teorie. „Nandoralbensis“. Decretul regelui Vladislav. Mănăstirea voevodului Mihaiu Viteazul. Vicarii episcopilor latini. Sava Brancovici. „Unirea“. Incheiere.

Dare de sémă.

Pentru loteria intreprinsă în favorul şcólei de menaj şi industrie de casă, ce se va înfiinţa de *„Reuniunea femeilor române“* din Sibiiu, au intrat următórele contribuiri:

a) Bani: Maria P. Cosma (Sibiiu) 25 cor., Aurelia Robu (Baia-de Criş) 20 cor., Eugenia Popp (Beiuş) 4 cor., Maria Candrea (Beiuş) 4 cor., Livia Cosma (Beiuş) 4 cor., Iulia Lazar (Recaş) 10 cor., Ecaterina Mezei (Bpesta) 6 cor., Vicecolonelul de Aldea (Sělişte) 10 cor., N. Henţiu (Sělişte) 5 cor., Hedvig Muntean (Orăştie) 4 cor., Eugenia Dobolu (Sělişte) 5 cor., Nina Dunca de Sajo (Sibiiu) 4 cor., Elena Petraşcu (Sibiiu) 20 cor., Sidonia Nicolin (Covasint) 20 cor., Elena Butean (Beiuş) 10 cor., Angela Pepa (Caransebeş) 2 cor., Maria Drăgita (Sělişte) 10 cor., Maria Roman (Sělişte) 10 cor., Basiliu Socol (Livezeni) 1 cor., Dionisie Socol (Petroşeni) 4 cor., Pulcheria Smighelschi (Sibiiu) 5 cor., Rafila Elekes (Sebeşul-săsesc) 5 cor., N. Bontescu (Haţeg) 4 cor., Maria Penciu (Haţeg) 5 cor., Valentina Parasca (Haţeg) 4 cor., Hortensia Suciu (Haţeg) 5 cor., Vilma Urdea (Arpaş) 5 cor., Valeria Beu (Sibiiu) 10 cor., Veturia Stroia (Sělişte) 30 cor., Ioana Moldovan n. Farkas (Sibiiu) 10 cor., Maria Cristea (Brad) 4 cor., Ana C. Popp (Gherla) 5 cor.

b) Obiecte: Eufemia Katona (Sibiiu) evantaiu pictat. Olivia Mihuţ (Hondol) ţiněnător de orologiu şi o tabletă. Margareta Kreţe (Beiuş) ştergariu. Věd. Susana Truţia (Cluj) periniţă de ace. Eugenia Tăbăcariu (Beiuş) ştergariu. Elena Sfetea (Cluj) fugătoriu. Elena Hosszu (Cluj) fugătoriu. Ida Ilea n. Csató (Cluj) tabletă. Ana Popp (Cluj) pernă de divan şi un săculeţ. S. Décsey (Sibiiu) tabletă. Maria Décsey (Sibiiu) tabletă. Alexandra Décsey (Sibiiu) tabletă şi cenuşerniţă. Věd. Hajdoczy (Sibiiu) 2 vase de flori. Ana Arseniu (Gurarîului) fugătoriu. Surorile Podóbă (Cluj) o tavă de lemn, o casetă, un vas pentru flori, 2 chipuri pictate. Lucreţia Giurgiu n. Rus (Cluj) ţiněţor de bilete. Iosefa Căciulă n. Rădean (Cluj) tavă pentru tortă. Florica Popu (Secueu) porte-journal. Elena Mandeal n. Pandrea (Cluj) 2 tabletuţe. Virginia A. Pop n. Popu (Cluj) fugătoriu. Rosalia Tosa n. Meyersky (Cluj) tabletă. Otilia Popu n. Manu (Cluj) tabletă. Otilia Ognean n. Tobias (Soborşin) ţiněţor de perii. Hortensia M. Tobias (Dobra) 2 tablete. Ida Pipoş (Sibiiu) corfiţă de argint pentru pâne. Teresa Pipoş (Sibiiu) ţiněţor de ştergare şi serviciu pentru bere. Ana Togan n. Rusu (Sibiiu) o perniţă pe scaun legănătoriu. Emilia Muntean n. Pipoş (Alba-Iulia) o casetă şi o corfiţă. Adela nob. de Kassan (Sibiiu) ştergariu. Silvia Ungurean (Blaj) ţiněţor de ştergare. Wilhelmina Popu (Sibiiu) pantofi. Maria P. Harsian n. Pipoş (Sibiiu) 6 păhăruţe de liqueur. Ana Csergedi n. Csato (Murěş-Oşorheiu) serviciu de liqueur. Matilda Papiu (Orlat) ţiněţor de chei. (Va urma.)

Din public.*)

Mulţămite publice.

Cu ocasiunea producţiunei şcolare din Gurarîului, aranjată de corpul învěţătoresc în 30 Ian. st. v. a. c. („trei Ierarchi“) au binevoit a contribuí următorii P. T. domni şi dómne:

Din Sibiiu: Dr. Liviu Lemény, adv., 10 cor., Iuliu Arieşan, 4 cor., familia G. Nicola, 5 coróne, Ioan Popidan, 2 coróne, din Orlat: Dionisie Decei, paroch, L. Pe-Msamosca, câte 4 cor., I. Giurgiu, înv., L. Maior, înv., câte 3 cor., I. Stoia, înv., 2 cor., Baciu, com., 3 cor., S. Costinaş, 1 cor., din Sibiel: V. Popoviciu, paroch, 4 cor., I. Popescu, 3 cor., I. Dobrotă, înv., 2 cor., Maria Pau, 3 cor.. din Cacova: I. Hanzu, paroch, 4 cor.. din Sângătin: Al. Măcelariu, 5 cor., I. Dăian, paroch, 4 cor.. din Sělişte: D. Banciu, farm., 2 cor., din Gurarîului: I. Ivan, not., 4 cor., Ioachim Muntean, paroch, 3 cor., I. Manta, paroch, 4 cor., Aurel Decei, not., 5 cor., Il. Măcelariu, 3 cor., Dion Dancea, înv., 1·40 cor., Com. Gligor, înv. pens., 2 cor., I. Simon, 4 cor., I. Hanzalek, K. Schuller, Maria Arsenie, fie-care câte 2 cor., Il. Brad, 1 cor., Nic. Hanzu, 1·20 cor., I. Cionfea, 1 cor., Savu Droc, 50 fil., I. Hanzu, 1·20 cor., I. Arsenie, 80 fil., I. Toma, P. Cătoiu, câte 1 cor., de la mai mulţi 1·30 cor.

Subtrăgêndu-se spesele de 65·26 cor. rěmâne un venit curat de 44·14 cor. în favorul bibliotecii şcolare. Priméscă binevoitorii contribuenţi şi pe acéstă cale mulţămita nóstră. Totodată ne simţim plăcut îndatoraţi a mulţămí şi dşóiei Măriódra Măcelariu pentru binevoitorul concurs.

Gurarîului, în 3 Martie 1905 st. n.

Corpul învěţătoresc.

*

Biserica nóstră din Şoimuşul-român a avut multe lipse în ceea-ce priveşte aranjamentul intern, ear' avere din care sě se fi putut îndeplini aceste lipse n'a avut de loc. Nu a avut biserica nóstră avere în numěrar, a avut şi are însě în credincioşii sěi buni, dintrě cari au binevoit a îndeplini cele mai simţite lipse ale bisericei următorii:

1. Dl asesor consistorial Mateiu Voilean, ca fiu al acestei comune a dăruit bisericei „Octoichul cel Mare“, legat fórte frumos, în valóre de 32 cor., donându-l în memoria protopărinţilor sěi cari au servit ca cântăreţi la acéstă sfântă biserică peste un veac de ani de la 1761—1885. — In veci pomenirea lor!

2. George Pop, înv., a procurat pentru biserică un potir de argint aurit, în valóre de 124 coróne.

3. Tot tinerul George Pop a dăruit un rând de vestminte preoţesti şi o cruce pe prestol în valóre de 82 corone.

4. Ioan Libeg a dăruit un rând de vestminte preoţeşti în valóre de 90 corone.

5. Teodor Văncea a dăruit doi prapori în valóre de 30 corone.

6. Ioanichie Moldovan a dăruit un stichar alb în valóre de 10 coróne.

7. Tot tinerul George Pop a pus basă unui fond inatacabil, spre a se capitalisa până la o sumă de 2000 cor., cu suma de 100 cor.

8. Tot în favorul acestui fond au dăruit George Suciu şi Ioan Moldovan câte 10 cor., la olaltă 20 cor.

9. Pentru procurarea unui dulap pentru vestmintele bisericeşti au dăruit Ioachim Moldovan şi Ioan Libeg câte 5 cor., ear' Simion Suciu 1 cor., la olaltă 11 cor.

10. Stefan Rogozan cu soţia Maria n. Voilean au dăruit bisericei în memoria rěposatei lor fice Ana, un pământ în estensiune de 564 □ stânjini în valóre de 400 cor.

Mě simt plăcut îndatorat a esprima, în numele comitetului parochial, şi pe calea acésta tuturor donatorilor cele mai călduróse mulţămite, nu spre mărirea lor, ci spre a serví de indemn şi altora cu dare de mână, ca sě facă asemenea.

Şoimuşul-român, la 15 Febr. 1905.

Ilie Ioanoviciu.
paroch gr.-or.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rěspunderea.

Posta redacţiei.

„Escursiunile şcolare“. Lucrarea nu e prea succésă. Nu o putem publica.

Dlui A. G. în B. Numěrul cerut vi-s'a trimis. Broşuri nu mai avem.

Dlui D. I. în Dobârca. E aceeaşi adresă, însě pentru a fi mai sigur că scrisórea îţi ajunge la distinaţiune, scrie adresa în limba germană ori magiară.

Sirolin
Este recomandat de cei mai distinşi pofesori şi medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecţiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandat convalescenţilor după influenţă. Promovézǎ apetitul şi face sě créscă greutatea corpului, delăturézǎ tusa şi flegma, şi face sě înceteze asudórea de nópte. In urma gustului şi mirosului sěu plăcut se ia cu plăcere şi de copii. Se capětă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpěrătoriul sě fie atent, ca fie-care sticlă sě fie prověḑută cu firma următóre: (216) 41—52
F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveţia).

Nr. 102/1905. [77] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **capelan** pe lângă neputinciosul paroh *Iosif Opreanu* din parohia **Booz** cu filia **Têrnăviţa**, protopresbiteratul Ilia, pe basa ven. resoluţiuni consistoriale dto 21 Septembre 1904 nr. 9963 Bis. prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din tóte venitele stolare atât din materă cât şi din filie, fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, şi au a se presenta în vre o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Ilia, la 7 Martie 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial. Oficiul protopresbiteral gr. or. Ilia.

George Oprea
protopresbiter.

Ad nr. pp. 911/904. [76] 1—3

Concurs

In sensul veneratului ordin consistorial din 3 l. c. de sub nr. 7844 bis. prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea postului de **paroh** în comuna **Vâlcăul-unguresc.**

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subscrisului în terminul sus indicat, şi a se presenta în parohie în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or.
Cluj, 10 August 1905.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Pretutindeni, chiar la ţară, se caută persóne onorabile şi esperte, capabile de a se ocupa cu vînzarea unui articol fórte avantagios şi lesne de plasat. Capital nu e necesar. Mari beneficii de realisat! Ori cine póte sĕ se ocupe chiar şi în mod accesoric. Condiţii escepţionale şi salariu fix câteva sute de coróne pe lună, în cas de activitate urmată cu succes. (73) 2—10

A se scrie sub *A 78* la ziar.

Şése tauri de prăsilă,

(rassă pinţgau)

apţi a goní, provĕzuţi cu certificat, de 18—22 luni, colóre închisă, bine desvoltaţi, crescuţi la păşune, vinde eftin **Karl Stephani** în **Darocz** (p. u. Darocz lângă staţia căii ferate Kacza).

Epilepsia.

Cine sufere de epilepsie (nevoie), convulsiuni şi de alte morburi nervóse, sĕ céră broşură asupra acestora. Se capĕtă gratis şi franco prin „*priv. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.*“. (3) 50—52

Prin **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu se pot procura următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor. fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor. fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor. fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor. fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

Efeptuirea se póte face în 24 zile

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria arhidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele şi cu păreţi tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conţine 200 foi.

Preţul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

— Efectuirea se face în 24 zile. —

Icóne sfinte pentru Iconostase

pictate pe tinichea, mărimea 26/32 cm.

Grupa I.

Sf. George, Sf. Ilie, Cuviósa Paraschiva, Sf. Dumitru, Sf. Erarch Nicolae.

Preţul: simple 6·50, fine 10, f. fine 13·50 cor.

Grupa II.

Botezul Domnului, SS. Apostoli Petru şi Pavel, Constantin şi Elena, SS. Arch. Mihail şi Gavriil.

Preţul: simple 7, fine 10, fórte fine 14 cor.

Grupa III.

Tăierea împrejur, Intimpinarea Domnului, Erarhii Vasile, Grigorie şi Ioan, Intrarea în Ierusalim, Invierea Domnului, Inălţarea Domnului, Dumineca tuturor sfinţilor, Naşterea sfântului Ioan Botezătoriul, Schimbarea la faţă, Adormirea Maicei Domnului, Naşterea Maicei Domnului, Naşterea Domnului.

Preţul: simple 9·50, fine 13·50, f. fine 19 cor.

Librăria arhidiecesană.

Biblioteca poporală a Asociaţiunii. --

	fil.
1, 2. **Povestiri din viéţa ţeranilor români,** (I şi II,) de *I. Pop-Reteganul*, câte	20
3. **Despre cărţile funduare şi intabulări,** de *Dr. Valer Moldovan*	30
4. **Sfaturi bune.** Trei disertaţiuni, de *Em. Ungurean, Dr. Elie Cristea* şi *N. Ivan*	20
5. **Casa părintéscă,** crescătórea indivizilor şi popórelor, de *I. Popea*, fost prof.	20
6. **Despre testament.** Explicarea art. de lege XVI, din a. 1876, de *Dr. V. Moldovan*	30
7. **Posta, telegraful, telefonul.** Noţiuni generale despre instituţiile postale, de *Gavr. Todică*	20
8, 9. **Icóne din istoria Grecilor vechi,** (I, II), de *V. Lazăr*, câte	20
10. **Grădina de legumi,** de *Ioan F. Negruţiu* . . .	30
11. **Cultura cucuruzului,** de *Ioan F. Negruţiu* . . .	20
12, 13, 14, 15, 16. **Ionel.** Principii morale şi creştineşti de educaţiune (I, II, III, IV, şi V), de *V. Gr. Borgovanu*, câte . . .	20
17. **„Astra“.** Informaţiuni asupra scopurilor şi instituţiunilor „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ .	20

Librăria arhidiecesană.

Pianele Bösendorfer

stau şi acum la locul prim, „afară de concurs“, şi sunt în deobşte recunoscute ca cele mai bune piane, atât pentru salóne, cât şi pentru sale de concert. In Austro-Ungaria sunt neîntrecute. Dovada cea mai eclatantă o dau programele tuturor pianistilor renumiţi, cari în Budapesta, Graz, Praga, Viena etc., concertéză esclusiv cu piane Bösendorfer.

Sunetul ales şi puternic, de un farmec neasemănat, şi minunatul mod cum se cântă la aceste piane, procură cântătorului plăcerea de a presta neîmpedecat ceea-ce póte.

Bösendorfer a făcut şcólă.

Cu mult zel şi iscusinţă i-a urmat

Francisc Wirth, constructor de piane reg. grecesc de curte.

construind un pian solid şi fin lucrat (premiu de stat, medalii de aur, diplome de onóre) în 3 modele de salon, cu 420, 450 şi 500 fl. Cu astfel de preţuri subscrisul nu a mai aflat pe piaţa Vienei pian de esecutare aşa fină. In Ungaria sunt fórte plăcute pianele lui **Fr. Wirth**, pentru sunetul lor vioiu şi curat ca argintul, şi pentru neobicinuita durabilitate a acestuia; îndeosebi este căutat acolo, unde numai rar se póte afla acordător.

Fraţii Stingl, fabrică de piane c. ş. r. de curte

representaţi prin 5 modele, de la 300—700 fl., cu registru (pedal) de harfă (Harfenzug), claviatură reformată. Piane fórte plăcute.

Cui ii place ton dulce şi melodios, sĕ-şi cumpere pianul lui **W. Fritz & fíu.**

Renumele bine întemeiat al acestei firme solide (fondată în 1804) asigură cumpĕrătorului deplină şi durabilă mulţămire. Mignon 470 fl., pian scurtat (Stutzflügel) 500 fl.

Eminentul fabricat al lui **Proksch:** pianin cu registru mut 420 fl., mignon 500 fl.

Pianine bune **Hölzl & Heitzmann** de la 320—380 fl.

De la firme mai noue se află în deposit instrumente drăguţe cu 250, 280 şi 320 fl.; asemenea pianine cu registru mut (Stummzug), aşanumite „Harfen-Pianino“. (O invenţie binefăcĕtóre pentru împrejurimea celui ce învaţă.)

Pianine berlineze de prima calitate.

Harmoniu pentru şcóle şi casă **Mannborg—Lipsca** cu 100 fl. şi 230 fl.

Inchiriare de instrumente cu preţuri eftine.

Primul deposit transilvan de piane şi harmoniuri

Victor de Heldenberg (4) 46—

Sibiiu (Nagyszeben), strada cisnădiei nr. 9, etagiul I.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise)

pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postl.

Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

Sbór'al nopţii negru flutur...

de M. Eminescu. — Romanţă pentru voce şi pian de A. Bena. Preţul cor. 1·50, porto 10 fil. Se capĕtă la Librăria archid.

---

* T. Popovici *

12 CÂNTECE DE ŞCÓLĂ

pentru 2 şi 3 voci

PREŢUL fie-cărui caet 50 fil., plus 10 fileri porto

Editura Librăriei archidiecesane din Sibiiu-Nagyszeben

CUPRINSUL:

Caetul I, pentru 2 şi 3 voci egale: 1. Rugăciune. 2. Cântec de primăvară. 3. Codrule frate de cruce. 4. Carul cu boi. 5. Ziua a apus. 6. Fetele casnice. 7. Ţiganca. 8. Sunt fecior sdravĕn. 9. Eu mĕ duc codrul rĕmâne. 10. Imn ocasional. 11. Patru păstori. 12. Cântec la sf. Nicolae.

Caetul II: Cântece pe 2 voci: 1. Rugăciune. 2. In cireşar. 3. Cântec de primăvară. 4. Imnul unirii. 5. Marş vênătoresc. 6. Astăzi sicriul. — Cântece pe trei voci: 7. Strugurel bătut de pétră. 8. Cucule pénă galbenă. 9. Vivat ţéra mea. 10. Imnul poporal. 11. Hora ostaşilor. 12. Colindă.

Cărţi bisericeşti.

ACAFTISTUL prea s. Născĕtóre de Dumnezeu şi alte rugăciuni, cu litere latine, ed. 1898, legat simplu cor. 1·70, legătură mai frumósă cor. 2·10, în piele roşie cor. 3·20, ediţie de lux cor. 4 şi cor. 5·20, peluche . . .	7·70
AGHIAZMATAR, broş. . . .	4·—
APOSTOLUL, lit. latine, ediţie proprie 1900, broş. cor. 7, leg. în piele négră cor. 9·50, leg. în piele roşie cor. 11·50, ediţie de lux broş.	8·—
(se légă conform dorinţei comandatorului).	
BIBLIA ILUSTRATĂ, litere cirile, Testamentul vechiu şi nou, nelegată cor. 10, legată . .	20·—
CAZANIA, cu litere latine, broş. 6, leg.	10·—
CHIRIACODROMION, neleg. cor. 12, legat	16·—
EVANGELIE, cu litere cirile, neleg. cor. 12, leg. cor. 20, fin legată cor. 33, în catifea roşie	112·—
EVANGELIE, cu litere latine, legată cor. 20, fin legată . .	33·—
EVHOLOGIU, cu lit. lat. (Molitvelnic), broş. cor. 8 80, legat	12 40
HIROTONIER pentru sf. de preoţi, litere cirile, leg. . . .	4·—
LITURGIA sfântului Ioan Gură de Aur	1·—
LITURGIILE sf. păr. Ioan Crisostom, Vasile cel mare şi Grigorie Teologul, broş. cor. 6, legat în pânză négră cor. 8, fin broş. cor. 8, legat în piele	9·—
MINEILE pe 12 luni, în 12 volume latine, broş. cor. 130, leg. în piele roşie cor. 172. Se vînd şi în tomuri singuratice 1 volum broş. cor. 11, legat	14 50
MOLITVELNICUL BOGAT, ciril, neleg. cor. 3·60, leg. cor. 5, fin legat	6·—
OCTOICH MARE, ciril, neleg. cor. 20, legat	26·—
OCTOICH MARE, latin, nelegat cor. 22, legat	27·—
OCTOICH MIC, litere latine, ed. proprie, simplu legat cor. 1·60, în piele roşie cu copcii cor. 3·20, în piele négră cor. 4, în piele chagrin cor. 5·20, legături mai fine la comandă.	
OROLOGIUL CEL MARE, ciaslov bogat, cu lit. lat. broş. 24, leg.	34·—
CIASLOV (orologion), lit. latine, broş. cor. 2, leg. în pânză 2·40, legat în piele roşie cu copcii	4·—
PARACLISUL, Acaftistul şi viéţa sf. mare mucenic Dimitrie .	1·50
PENTICOSTARIU, ciril, nelegat cor. 12, legat	16·—
PENTICOSTARIU, latin, broş. cor. 8·80, legat	12·40
PSALTIREA, cu litere latine, broş. cor. 5·50, legată . . .	9·—
PSALTIREA, cu lit. latine, format mic, broş. 1·20, legată .	3·20
RÊNDUIALA CHIROTONIREI NOULUI EPISCOP, de A. bar. de Şaguna, cu litere cirile, legată	10·—
RÊNDUIALA LA SFINŢIREA BISERICILOR, cir., neleg. cor. 3, leg.	4·—
TÂLCUL EVANGELIILOR, cir. broşurat	2·—
TRIODUL CU STRAJNICUL, ciril, neleg. cor. 24, legat .	34·—
TRIODUL, latin, broş. cor. 22, leg.	27·—

Se pot procura de la

Libraria archidiecesană.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 31 Sibiiu, Sâmbătă 19 Martie (1 April) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiasă.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Mersul crisei.

Sibiiu, 31 Martie n.

Nici pentru numěrul de faţă n'avem nici o ştire positivă cu privire la resolvarea crisei ministeriale. Tot numai combinaţiuni, prorocíi, îngrijiri şi temeri.

Pe ziua de eri aşa stăteau lucrurile, că Maiestatea Sa va numí totuşi un guvern stabil, luat din şirele oposiţiei coalisate şi pus sub şefia contelui Andrássy, despre care se spunea, că va fi poftit în cursul zilei de eri la palat pentru a fi însărcinat în tótă regula cu formarea cabinetului. Faptul ar fi însemnat nici mai mult nici mai puţin, de cât atâta, că Coróna a abandonat punctul de vedere cu *„nu se póte“*, şi că e aplecată a face concesiuni Magiarilor. Unele ziare ştiau sě spună chiar şi ce fel de concesiuni va face M. Sa oposiţiei coalisate, a nume, va declara prin noul sěu guvern în faţa dietei, că *recunóşte îndreptăţirea naţiunei magiare de a pretinde sě fie introdusă în armata comună limba magiară ca limbă de comandă*, dar din motive de oportunitate Coróna e silită deocamdată sě mai lase în folosinţă limba germană.

In celelalte apoi Coróna va da mână liberă oposiţiei coalisate sě facă ce vrea şi ce póte pentru consolidarea şi întărirea „naţiunei“.

Cum am zis, pentru ziua de eri aşa stăteau lucrurile. Astăzi însě earăşi e dat înděrět guvernul de coaliţie şi e tras mai la vedere guvernul de transiţie, ori de funcţionari, şi a nume sub şefia ministrului de finanţe *Lukács*, care posede cea mai desěvêrşită încredere a Corónei. Se zice, că Coróna insistă pe lângă resolvarea în mod provisoriu a crisei, cu numirea unui astfel de guvern de transiţie, pentru-ca pentru resolvarea definitivă sě rěmână timp mai mult de gândire şi de precumpěnire.

Guvernul de transiţie n'ar avé alta de lucru de cât sě resolveze curenţiile şi de la parlament sě caute sě capete încuviinţare pentru budget şi pentru contingentul de recruţi. Şi se spune, că misiunea lui *Szögyény-Marich*, chiămat din Berlin la Budapesta, nici n'ar fi fost alta, de cât sě capaciteze pe şefii partidelor din oposiţia coalisată, ca sě nu pună greutăţi în calea votării budgetului şi a contingentului de recruţi, ori-cine sě fie încredinţat din partea Corónei cu formarea cabinetului. Căci, după cum am spus şi în numěrul trecut, oposiţia e decisă sě nu voteze budget şi recruţi unui guvern care nu e luat din şirele ei, prin ce comite o greşală politică fórte mare, luând în socotinţă, că pe calea acésta perde mai mult ţéra de cât Coróna, cu care oposiţia ar voí sě se tragă în degete.

Natural, că însărcinare formală n'a primit nici Lukács pentru a forma noul cabinet, dar' în audienţă lungă a fost primit la palat, Mercuri. Probabil că voeşte întâiu sě studieze pulsul celor din oposiţie şi sě afle de la ei, dacă un guvern de transiţie, sub presidenţia sa, va fi primit cu toleranţă ori nu? Situaţia deci nu s'a schimbat întru nimic până astăzi, şi dacă e adevěrată ştirea, că M. Sa voeşte deja mâne sě plece din Budapesta, are sě rěmână crisa încă multă vreme neresolvată. Dieta însě se va întruní la tot casul în 4 April, şi întrebarea e acum, că fi-va lăsată sě funcţioneze şi fără guvern responsabil constituţional, ori apoi va fi prorogată prin rescript preaînalt, pe timp nedeterminat?

Mai rěmâne acum sě facem comunicare despre resultatul conferenţei partidului liberal, ţinută Mercuri séra. Hotărîrile luate sunt loiale şi corecte. Conferenţa a declarat, că i-ar păré bine dacă Coróna ar puté satisface dorinţelor magiare, permiţênd introducerea limbei magiare ca limbă de comandă în armata comună, dar' *admoniează serios „naţiunea“, sě nu forţeze lucrurile pe tema acésta, pentru a nu ajunge în conflict cu Coróna.*

Un astfel de ton e de înţeles şi de lăudat.

Reforma învěţământului

superior teologic în institutul archidiecesan gr. or. din Sibiiu.

De **Greg. Pletosu.**

(Urmare.)

4. Se vor ridica póte dintr'o parte ori alta şi bănueli faţă de acest postulat al nostru. Semnalând câteva din acelea, îmi voiu permite a le întimpina chiar de la început.

a) Mai întâiu de tóte se aude susţinându-se, că în religiune şi în teologie nu s'ar da progres. Adevěrat, că de la teologie nu se aşteptă descoperiri ori invenţiuni noue, de óre-ce materia şi finţa acestei ştiinţe este perfectă şi indefectibilă, precum perfect este întemeietoriul religiunei creştine; cu tóte acestea progresul în teologie va consta în pětrunderea tot mai adâncă a învěţăturilor lui Christos, în sistemisarea lor ştientifică, în întemeierea lor reciprocă, în representarea lor tot mai clară şi mai determinată, în desvoltarea lor formală şi în aplicarea lor mai cu resultat. Deci progresul în materii religióse sémănă cu al artei, ce tinde la esecutarea şi representarea cât mai esactă a unui prototip măiestru. Dar' chiar scopul important al teologiei pentru viéţa practică religiósă îi asigură caracterul ştientific, căci cum studiul celorlalte ştiinţe tinde a forma literaţi, medici, jurisconsulţi, judecători etc., tot aşa teologia are sě cultive şi sě formeze preoţi, cari trebue sě fie părinţi adevěraţi ai poporului, propoveduitori ai credinţei, administratori şi ierarchi ai bisericei;

b) o altă bănuială ar fi, că nu trebue preoţi învěţaţi, de óre-ce ştiinţa sumeţeşte. Cine într'un mod atât de prejudiţios enunţă astfel de vederi, dă dovadă, că singur nu posede ştiinţa: *Scientia non habet osorem nişi ignorantem.* Imprejurările de astăzi tocmai reclamă preoţi învěţaţi şi înzestraţi cu o cultură temeinică, care singură sě 'i apere de fudulie, căci nu adevěrata cultură sumeţeşte, ci superficialitatea. *„Leves gustus in philosophia movere fortasse ad atheismum, sed pleniores haustus ad religionem reducere“*, a zis Baco de Verulan (1561—1624). Şi cu drept, căci, precum ori şi care om cu o cultură temeinică şi adevěrată, aşa şi clericii cultivaţi ştientific, vor fi pioşi din convingere şi ascultători către superiorii lor legitimi, de óre-ce cultura ştientifică nu primejdueşte, ci din contră, nutreşte pietatea. Prin urmare, resultate durabile pe terenul vieţii religióse, morale şi sociale se vor puté ajunge numai dacă fie-care preot va dispune de cultura ştientifică necesară, de o cultură academică, al cărei conţinut intelectual sě pótă devení torţă şi sě provóce şi o anumită activitate.

Dar' pentru-ca ideile şi cunoştinţele sě pótă devení forţă activă, le trebue impulsiunea sentimentului, căci singur numai a ştí ceva nu póte fi condiţie suficientă pentru a şi puté face un lucru; este însě condiţie prealabilă. Lipsa de cunoştinţe duce la lipsa de motivaţiune, de impulsiunea sentimentului. Ideia devine forţă când e susţinută de sentimente, ear' puterea de espansiune a acestora împinge pe om în calea unei idei. Ideile fără sentimente sunt inerte, sunt mórte; sentimentele fără idei şi cunoştinţe sunt órbe, n'au un directiv şi nici vre-un scop obiectiv (Cf. Găvănescu Pedag. pag. 125);

c) nu mai puţin greşită ţin eu şi acea părere, care susţine că învěţământul teologic superior n'ar fi tocmai potrivit şi de lipsă pentru un preot ales la ţéră, la sate. Dar' cine, pentru Dzeu, are mai multă necesitate de o cultură superióră şi multilaterală, de cât chiar preoţimea nóstră rurală sau de la sate? Acolo preotul este singurul, de la care poporul, în zile de odihnă, în zile de muncă, în zile bune şi senine ca şi în rele, în îmbuibare ca şi în nĕcazuri, aşteptă învěţătură, încurajare, înveselire şi mângăere, căci afară de biserică, cu deosebire adăzi, n'are alt loc unde sě fie luminat în privinţa datorinţelor sale. Ear' pentru susţinerea acestei vederi a mele voiu invoca preţiósele pastorale ale Escelenţei Sale Inaltpreasfinţitului nostru Archiepiscop şi Metropolit Ioan, care de la cel mai înalt loc al administraţiei nóstre bisericeşti şi cu ochiu îngrijitoriu, semnalând unele din scăderile observate prin societatea creştinilor noştri, apoi remarcând şi unele din primejdiile ce ar ameninţa biserica nóstră înlăuntru şi în afară, totdéuna a reclamat la clerul bisericei nóstre cea mai stăruitóre conlucrare cu cuvêntul şi în faptă. Cu deosebire şi în special a făcut acésta prin îndrumările date cu privire la conferenţele preoţeşti, a făcut acésta acum de curênd prin pastorala de sub nr. 870 Pres. ex 1904 contra Nazarenilor şi socialistilor din ţéră.

Iată deci casuri, cari reclamă o superióră şi temeinică cultură ştientifică de la preoţimea nóstră parochială şi rurală. Căci zice St. Grigore Teologul, va trebuí sě fie mai întâiu singur curat cel ce voeşte pe alţii a curăţí; singur plin de înţelepciune cel ce pe alţii voeşte a înţeleptí; lumină sě fie cel ce pe alţii are sě lumineze, sě 'i conducă către Dzeu, sě 'i sfinţéscă şi ajute. (De fuga c. 71.) Ear' Malachia profetul zice: buzele preotului trebue sě păzască ştiinţa şi din gura lui sě se cerce legea.

5. *Financiarea.* O anumită nedumerire, ba póte chiar şi o mică îngrijire va deştepta în sufletul multora disposiţia propusă în § 15 al proiectului de regulament cu privire la numěrul catedrelor, apoi cea din § 19 cu privire la salarisarea corpului didactic. Şi nedumerirea póte fi justificată întru cât dóră nu ne-ar afla destul de pregătiţi în unele privinţe. Sě voim numai şi sě începem, şi apoi celelalte vor urma de la sine.

Nu sufere îndoială, că una din cele mai de frunte îngrijiri în administrarea învěţământului este şi rěmâne aceea, care se învîrte pe lângă personalul didactic. A forma şi a pregătí un personal didactic, care însufleţit de adevěratul spirit educativ, sě 'şi pună tótă munca şi cunoştinţele sale singur numai în serviciul creşterii, este condiţie de frunte pentru prosperarea ori-cărui învěţământ. Dar' nu mai puţin condiţie de frunte este şi aceea, că avênd odată un personal didactic bine format, aceluia sě 'i asigurăm şi esistinţa şi situaţia financiară, dacă e vorba, ca sě 'l putem susţiné, sě 'l avem şi sě creăm o stabilitate. Căci dacă căutăm în istoria despre situaţia învěţământului nu numai la noi, ci aprópe la tóte popórele, aflăm că totdéuna, când a fost vorba de asigurarea posiţiei sociale şi materiale a corpului didactic la ori-care categorie de institute, acela totdéuna a fost cel din urmă şi a trebuit sě se mulţămescă cu ceea-ce a rěmas de la alte branşe. Istoria sa este istoria suferinţelor sale, istoria luptei continue pentru esistinţă.

(Va urma).

Din tractul Lupşei.

Ponor, 8/21 Martie 1905.

Ca întregire a raportului meu despre sinodul protopresbiteral din tractul nostru îmi iau voie a da publicităţii încă următórele:

I. Drept introducere la raportul oficiului protopopesc despre agendele sale, starea clerului şi poporaţiunei la finea anului 1904, s'a comunicat sinodului, că în anul trecut s'au introdus conferenţele preoţeşti ambulante şi în acest tract, ţinêndu-se *I-a* conferenţă ambulantă în comuna *Ponor* în 9 Maiu v.

Activitatea ce a desvoltat'o acéstă conferenţă e démnă de tótă lauda. Ven. consistoriu arch. în resoluţiunea sa din 25 Maiu a. c. nr. 5207 Bis. îi dă atestatul următoriu: „Cât priveşte în deosebi activitatea conferenţei ultime din tractul Lupşei, cu plăcere trebue sě constatăm, că acéstă conferenţă sub înţelépta conducere a d-sale a întrat în cursul cel adevěrat, discutând chestiuni importante şi cu cuvenită demnitate“.

Conclusele cu câte a fost însărcinat protopresbiterul a le împliní, le-a esecutat în měsura ce a atârnat de la dînsul. Cele ce s'au ţinut de comitetul protopresbiteral, le-a supus competenţei aceluia, care asemenea şi-a făcut datorinţa.

In scopul asigurării mersului regulat al afacerilor, protopresbiterul a dat şi în anul acesta mai multe cerculare, cari privesc afacerile bisericeşti, şcolare şi epitropeşti.

La protocolul de esibite au întrat 1081 piese faţă de 1160 ale anului trecut. Actele s'au resolvat tóte. Imbunătăţirile s'au susţinut la protocolul de esibite şi actele archivului, ba în acest an s'au înmulţit evidenţele, deschizându-se o carte separată pentru ele, cu indice alfabetic.

Afaceri disciplinare preoţeşti au fost 4, învěţătoreşti 3.

Scaunul protopopesc a ţinut 3 şedinţe. In acestea s'a ocupat cu 3 afaceri matrimoniale, 3 alegeri de preoţi, şi 1 proces de pretensiune a lui R. Gomboş contra părintelui E. Frăsilă.

Visitaţiunile canonice s'au îndeplinit în regulă şi în acest an. Resultatul lor se vede din protocólele ce se află depuse în archivul protopresbiteral, pe basa cărora se statoresc şi datele statistice relative la archive şi activitatea ce se desvóltă în parochii.

Archive parochiale esistă în 26 comune, din 3 lipsesc, afară de unele acte ce esistă şi acolo. In 21 parochii archivele sunt în ordine în 8 în mai puţină ordine. Matriculele de astădată la tóte oficiile sunt în regulă.

Sinódele bisericeşti s'au ţinut în tóte comunele în regulă şi s'au aşternut şi actele acelora spre vidimare. Administraţia bisericéscă în 10 comune e deplin corectă, în 16 corectă şi 3 mai puţin corectă.

Predici se ţin în tóte bisericile. In 17 predică şi preotul, în celelalte numai cantorii cetesc aşa numitele „căzanii“. Corul elevilor cântă în 11 biserici. In celelalte numai cântăreţii dau şi rěspunsurile liturgice. Causa pentru care corurile nu sunt în fiinţă pretutindenea e, că unele comune nu-şi au şcólele proprii, ci sunt afiliate la altele, cum şi aceea, că unor învĕţători ai noştri le lipseşte aptitudinea musicală.

III. In protopresbiterat sunt 29 comune matre şi 4 filii. Sunt în funcţiune 23 parochi şi 2 adm. parochiali. Preoţi în funcţiune, după pregătire sunt cu teologie ordinară 14, cu teologie estraordinară 11. După starea familiară 6 sunt vĕduvi. Preste 40 ani de serviciu au 3 preoţi

In protopresbiterat sunt 3967 familii cu 18,185 suflete. Ştiu ceti şi scrie 3117 bărbaţi şi 1355 femei, în total 4472. Căsătorii s'au încheiat bisericeşti şi civile 166, numai civile 3; concubinate sunt 136. S'au născut în total 603, au murit 469, din acestia de mórte silnică 5.

IV. Edificii proprii de şcólă sunt 22, închiriate 1. Invĕţămêntul s'a ţinut deci în 23 şcóle. Din şcóle 19 sunt corĕspunzĕtóre şi neesccepţionate, ear' 4 necorĕspunzĕtóre.

Şcóle noue s'au zidit în acest an în Bedeleu şi Hădărău, dar' neterminate încă total. Şcóla din Muncel s'a reparat radical.

Biblioteci şcolare sunt în 6 comune, parochiale în 3. Grădini şcolare cultivate 13, necultivate 6, lipsesc cu totului grădinile de la 3 comune.

In anul 1903/4 au fost aplicaţi 23 învĕţători, dintrĕ cari cu cualificaţie prescrisă 19, fără cualificaţie 4. Din acestia definitivi 19, provisori 3 şi 1 tolerat.

Aceste date mai esenţiale mi-le-am notat spre a le da publicităţii din voluminósele rapórte ale neobositului nostru protopresbiter, a căror compunere sigur mult timp şi ostenélă 'l vor fi costat.

Preotul Laurenţiu Çiorbea.

Din protopresbiterate.

Sinod protopresbiteral în Dej.

(Fine.)

F. Partea epitropéscă. Averile bisericeşti şi şcolare în anii din urmă s'au sporit relativ binişor şi la finea anului 1904 se presintă în chipul următor:

Averea bisericéscă nemişcătóre 216,876 cor. 62 fil. şi în mişcătóre 78,250 cor. 01 fil., ear' averea şcolară în nemişcătóre 40,260 cor. şi în mişcătóre 21,493 cor. 03 fil., total 356,879 cor. 66 fil., deci cu 2[illegible],124 cor. 06 fil. mai mult de cât în anul 1903, cu tóte că parochia Vima-mare a fost dismembrată de la acest protopresbiterat. Acéstă creştere provine din împrejurarea, că în Baba s'a edificat o biserică frumósă din cărămidă, în Diviciorii-mari o casă parochială, în Săcel s'a cumpĕrat o casă de rugăciune şi grădină pentru biserică, în Ocoliu o casă şi grădină pentru şcólă şi în Goştila s'a ridicat o şcólă frumósă de pétră, ear' în Dej s'a ridicat un portic de pétră şi un fruntariu de lemn la biserica cea nouă.

Conclusele sinodului protopresbiteral ordinar din anul 1903 tóte au fost aprobate din partea Ven. Consistoriu archidiecesan. De asemenea şi raţiociniile fondurilor protopresbiterale din anul 1903.

Din raportul epitropiei protopresbiterale referat de epitropul G. Hango dimpreună cu raţiociniile fondurilor protopresbiterale de pe anul 1904 estrag următórele:

Fondul protopresbiteral administrativ, înfiinţat la anul 1869 din contribuirile de la preoţi, presintă un capital de 458 cor. 54 fil. Intrate şi eşite 129 cor. 25 fil. Are statute din anul 1895 aprobate de ven. consistoriu archidiecesan prin clausula de la 22 Nov. 1895 nr. 2216 Epitr. Acestuia aparţin şi 2 sigile de aramă ale oficiului protopresbiteral şi un dulap pentru păstrarea archivului protopresbiteral. Capitalul e depus spre fructificare la „Someşana“ în Dej.

Fondul protopresbiteral provisor pentru salarisarea curentă a protopresbiterului de la comunele bisericeşti, intemeiat în anul 1900 din repartiţia anuală de 400 cor. aruncată pe comunele bisericeşti, presintă întrate şi eşite 548 cor. 20 fil., apoi taxe restante 292 cor., din cari salariu nesolvit încă protopresbiterului 264 cor., după ce parochia Goştila şi a achitat taxele şi pe anii 1905 şi 1906.

Fondul protopresbiteral permanent pentru salarisarea viitóre a protopresbiterului, iniţiat la anul 1900 şi înfiinţat în anul 1901 din taxele de câte 4 şi 8 cor. ($^1/_2$% din salariu (de la preoţi şi câte 2 cor. de la administratori parochiali, apoi din taxele de câte 50 fil. şi 1 cor. de la înmormêntări şi 50 fil. de la botezuri, presintă un capital de 1148 cor. 27 fil. (elocat la „Someşana“ în Dej şi în Gherla la filiala „Economului“ din Cluj) şi 652 cor. 60 fil. taxe restante, fără taxele de la botezuri restante de pe anul 1904, cari nu sunt încă deplin cunoscute, după-ce nu toţi preoţii şi-au înaintat rapórtele despre numĕrul botezurilor. Intrate 602 cor. 35 fil. Eşite (depuneri şi 20 cor. spese de adm. şi remuner. epitr.) 549 cor. 85 fil.

Biblioteca protopresbiterală. După ce în anul 1904 nu s'a ţinut conferenţa preoţéscă, pentru-ca în sensul regulamentului ei din 1901 aprobat de vener. Consistoriu archidiecesan prin clausula de la 24 Septembre 1902 nr. 9966 Bis. sĕ-i pótă censura raţiociniul din anul 1903, starea ei actuală nu este cunoscută. La finea anului 1902 s constat însĕ din 47 opuri în 49 esemplare în valóre de 162 cor. 70 fil., apoi 4 cor. 66 fil. bani depuşi la „Someşana“ în Dej şi 40 cor. taxe restante la preoţi à 2 cor. anual.

Conform inventarlului, fără archivul protopresbiteral, protopresbiteratul are o avere în fundaţiuni de 1606 cor. 81 fil., în utensilii şi cărţi 212 cor. 36 fil. şi în posiţii transitorice (taxe restante) 984 cor. 60 fil.

După cetire şi censurare sinodul dă comitetului şi epitropiei absolutoriu pentru raţiociniile de pe anul 1904 şi apróbă proiectul de budget pe anul 1905, la întrate şi eşite cu 2243 cor. 51 fil., apoi întrând în desbaterea specială a propunerilor oficiului şi comitetului protopresbiteral şi a epitropiei protopresbiterale, după-ce după cetire a luat rapórtele acestora în general la cunoştinţă: îşi susţine conclusul din anul 1903 cu privire la procurarea unui al doilea dulap pentru păstrarea archivului protopresbiteral;

ia la cunoştinţă decurgerea cercetării disciplinare ordinată de ven. consistoriu archidiecesan contra preoţilor negligenţi cu privire la incassarea multelor taxe restante la fondurile protopresbiterale, apoi la trimiterea taxelor acelora cu rapórte separate şi bine specificate pentru fie-care feliu de taxe şi cu privire la justificarea neincassabilităţii taxelor restante de la botezuri şi înmormêntări prin atestate de la antistiile comunale vidimate de protopretori;

cât priveşte incasserea taxelor restante de la comunele bisericeşti la fondul pentru dotaţiunea curentă a protopresbiterului, acelea în urma anului neroditor din vara trecută din causa secetei celei mari, unde va fi necesitatea de tot mare, sĕ se amâne până în tómna anului curent;

ia la cunoştinţă declaraţiunile sinódelor parochiale din Corabie, Corneni, Dej, Goştila, Magógea şi Sĕcătură şi a preoţilor A. Bodea, T. Hermann, protopop, şi P. Both, că nu şi rescumpĕră taxele la fondurile pentru salarisarea protopresbiterului, şi însărcinéză pe oficiul protopresbiteral a provoca şi pe celelalte comune bisericeşti şi pe ceilalţi preoţi a se declara în scris — pro sau contra — în privinţa acésta;

depunerea de bani în Gherla la filiala „Economului“ din Cluj o lasă deocamdată în chibzuiala epitropiei de a o susţiné ori revoca de acolo, şi

primeşte statutele pentru administrarea fondurilor protopresbiterale pentru dotaţiunea protopresbiterului, compuse de presbiterul G. Hango.

Cu acestea fiind tóte obiectele eshauriate, presidentul închee sinodul la 2 ore p. m. mulţămind membrilor pentru interesul arătat la desbateri şi îndemnându-i a conlucra din tóte puterile în spiritul legilor nóstre bisericeşti pentru binele sfintei nóstre biserici, căci numai aşa vor puté promova binele poporului şi prin acésta şi binele lor. La urmă implorând ajutoriul lui Dumnezeu asupra tuturor, ca sĕ pótă şi esecuta hotărîrile atât de importante ale acestui sinod, le doreşte tuturor re'ntórcere fericită la căminele lor.

—*io*—

Asasinarea protopresb. S. Cupşa.

Ziarele străine au dat ştiri false şi tendenţióse despre tragicul sfîrşit al protopresbiterului gr.-ort. român din Cupşeni *Samuil Cupşa*, presentând lucrul ca un act de *rĕsbunare* sĕvêrşit din partea credincioşilor, pe cari protopresbiterul i-a esploatat *cu usura* şi cu procese costisitóre şi ruinătóre.

Ne ţinem de datorinţă deci *a restabili adevĕrurile* şi a espune faptele aşa cum s'au întêmplat.

Crima s'a sĕvêrşit Vineri nóptea spre Sâmbătă, întrĕ orele 10—11. In casa protopresb. Cupşa toţi dormiau: protopopul, protopopésa şi servitórea. Bĕtrânul în cancelaria sa, protopopésa în odaia vecină şi servitórea în bucătărie. Protopopésa se trezeşte şi vede că cineva din antişambră întră cu lumina aprinsă în camera ei. N'a zis însĕ nimica, crezênd că e protopopul, care vine sĕ bea apă, ca de altădată.

Lumina dispare. Făptuitoriul se retrase în antişambră. Dómna, acum tréză, aude pe soţul ei strigând: *Cine-i? Ce căutaţi?* In acel moment glasul i-a amuţit şi se aud *lovituri.* Dómna bănuind crimă, fuge afară în coridor. Un bandit iese după ea şi îi dă o lovitură în cap. Ea fuge în curte, el după ea şi în întunerecul nopţii îi mai dă 5 lovituri cu un par.

Tâlharul s'a dus apoi înapoi, credênd, că dómna e mórtă şi el cu celalalt soţ îşi pot isprăvi *jaful.* Dómna recăpătêndu-şi cunoştinţa, s'a târâit cât pe jos, cât pe picióre până la vecinii de pe un deal, pe cari alarmându-i, 2 bărbaţi înarmaţi au alergat cu furci de fier la faţa locului, dar' n'au mai găsit pe nimeni acolo, numai bĕtrânul protopop zăcea fără conştiinţă *în pat, în un lac de sânge*, ear' servitórea *durmia.* Au alarmat jandarmii şi pe notariul, toţi au alergat la locul de crimă. Bĕtrânul protopop îşi perduse conştiinţa şi abia respira. Au trimis numai de cât la Lăpuşul-ungurésc după medicul Dr. Victor Colceriu.

Când a sosit medicul n'a putut constata de cât *mórtea bĕtrânului*, provenită din o lovitură mortală, aplicată la têmpla dréptă, sdrobindu-i craniul. Dómna aprópe inconştientă, adusă acasă, zăcea în pat *cu capul spart în 5 locuri, faţa sângerând din o rană, braţul drept frânt.* Bandagindu-o medicul a plecat la Lăpuşul-ungurese, avisând pe judele de instrucţie Dr. Alexiu Bogdan despre crima sĕvêrşită şi despre starea în pericol de viéţă a dómnei. Eşind judele de instrucţie cu ambii medici la faţa locului, s'au luat procesele verbale şi s'a început cercetarea.

Duminecă a eşit la faţa locului subprocurorul din Dej Dr. Alexandru Pop cu 2 medici de tribunal. Au făcut obducţia cadavrului, oribil mutilat, şi s'a constatat sdrobirea totală a craniului, aşa că se despicau bucăţile sfărâmate.

In un astfel de mod mişelesc, făptuitorii necunoscuţi au pus capĕt vieţii laborióse a veneratului protopop *Samuil Cupşa* în etate de 65 ani, ear' soţia sa zace în pericol de mórte, jelind nu numai pe soţul iubit, ci şi pe fiul adorat Dr. Victor Cupşa, mort abia de 4—5 sĕptĕmâni.

Inmormêntarea i-s'a făcut în 28 l. c. asistând un public român şi străin *aprópe la 30 mii.*

Gendarmeria cercetéză. Sunt arestaţi vre-o 7 suspecţi, între cari şi servitórea cu neamurile ei, şi e speranţă, că se vor descoperí făptuitorii.

*

Membrii familiei au dat următoriul anunţ funebru:

Subscrişii cu inima frântă de durere anunţă tuturor rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor, că preaiubitul soţ, tată, socru, bunic etc. *Samuil Cupşa*, protopresbiter gr. or., deputat al congresului naţional bisericesc gr. or. român şi fost deputat al sinodului archidiecesei gr. or. române transilvane, etc. după scurte suferinţe, împărtăşit fiind cu sfintele taine a trecut la cele eterne Sâmbătă în 12/25 Martie 1905 în etate de 65 ani, şi în al 45-lea an al fericitei sale căsătorii şi al 45 lea an al preoţiei sale. Rĕmăşiţele pămênteşti ale mult regretatului şi neuitatului defunct au fost aşezate spre vecinică odihnă în cimiteriul din Cupşeni după ritul gr. or. român Marţi în 15/28 Martie 1905; — ear' parastasul pentru odihna sufletului sĕu se va ţiné Duminecă în 20 Martie (2 April) 1905. Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată! Paraschiva Cupşa născ. Pop, ca soţie, Raveca Cupşa măritată Hermann, Augustin Cupşa, teolog gr. or., Aurel Cupşa, teolog gr. or., ca fii. Irma Cupşa n. Fiedler, Teodor Hermann, protopresbiter gr. or., Gavriil Hango, preot gr. or., ca noră şi gineri, Victor Hermann, jurist, Aurelia Hermann, ca nepoţi.

Conferenţele învĕţătoreşti.

Convocare.

In conformitate cu ordinul preavener. consistoriu archidiecesan cuprins în cerculariul dto 3 Faur 1905 nr. 45 şc. prin acésta am onorul a convoca conferenţa învĕţătorilor din cercul XIII — protopresbiteratele Bistriţa şi Dej, — pe zilele 21 şi 22 April st. v. (4 şi 5 Maiu st. n.) 1905 în oraşul Dej la şcóla confesională gr. or.

Programa conferenţei.

1. Joi în 21 April la 8 ore a. m. serviciu divin împreunat cu chemarea duhului sfânt.

2. La 9$^1/_2$ ore deschiderea conferenţei şi a primei şedinţe prin comisariul consistorial.

3. Constituirea biroului prin alegerea alor doi notari şi a doi bărbaţi de încredere şi verificatori.

4. Constatarea membrilor presenţi după consemnările presentate. Cererile de scusare.

5. Presentarea prelegerilor practice lucrate în scris conform însărcinărilor de la conferenţa din anul 1904.

I. Prelegeri practice.

1. *Din religiune*: „Bogatul şi săracul Lazăr“, prelegere practică pentru despărţĕmêntul IV, de Augustin Herman, învĕţăt. în Dej, şi Leon Ursace, înv. în Borgo-Rus.

2. *Limba română.* Tractarea bucăţii de lectură: „Doi fii mulţămitori“ (a III-a Carte de cetire de I. Popescu-Şpan). Prelegere practică pentru desp. al V-lea de Leont. Beşa, înv. în Borgo-Bistriţa, Ioan Cotuţiu, înv. în Diug, şi Terenţiu Todorean, înv. în Cuşma.

3. *Limba magiară.* „A tavasz“, prelegere practică după metodul Schallerus Popovici, de Grig. Şuteu, înv. în Bârla, Simion Pahone, înv. în Borgo-Joseni, Aug. Herman, înv. în Dej, şi Vinc. Runçan, înv. în Chintelnic.

4. *Geografie.* Locuitorii comitatului după diferitele raporturi. Prelegere practică pentru desp. III, de Aurel Chifa, înv. în Braşfalĕul-de-jos, George Prigóră, înv. în Măgójea, şi Mih. Oros, înv. în Poiana-Blenchii.

5. *Cântul.* Tractarea unei poesii cu privire la text şi melodie, de Maria Bozga, înv. în Borgo-Prund, Gavriil Gog, înv. în Olpret, şi Leontina Beşe, înv. în Borgo-Bistriţa.

II. Lucrări de cuprins general educativ.

1. Tema pusă din partea Preavenerat. Consistoriu: „Influinţa desastrósă a alcoholului asupra organismului omenesc în general; în special, cari ar fi căile şi mijlócele, prin cari cu efect s'ar puté lucra începênd din şcóla elementară întru preîntimpinarea viţiului beţie.“. Cu lucrarea acestei teme se însărcinéză înv. Ioan Cotuţiu din Galaţi, Aug. Herman din Dej şi Alexandru Frăsincariu din Curtuiuş. — Apoi

2. „Rolul societăţii în educaţiune şi raportul dintrĕ şcólă şi societate“. Ioan Cotuţiu înv. în Galaţi şi Ioan Şiller, înv. în Braşfalĕul-superior.

3. „Insĕmnătatea şcólelor repetiţionale economice pentru promovarea intereselor poporului nostru agricol şi organisarea acelora, de Eugen Tănase înv. în Borgo-Suseni, şi Teodor Coroian înv. în Ciceu-Giurgeşti.

III. Disposiţii generale.

La prelegerile practice sunt datori a se pregătí toţi învĕţătorii, membri ai conferenţei; de asemenea vor medita cu toţii şi asupra temelor teoretice, făcêndu-şi asupra fie-căreia schiţa în scris.

Prelegerile practice se vor presenta în scris în prima şedinţă, ear' temele teoretice — disertaţiile, — se vor trimite subscrisului cel puţin cu 8 zile înainte de începerea conferenţei.

La aceste conferenţe vor fi binevĕnuţi şi salutaţi domnii protopresbiteri, preoţi ca directori locali, cum şi alţi inteligenţi şi iubitori de causa nóstră şcolară.

Năsĕud, 10/23 Martie 1905.

Gregorie Pletosu
comisariu consist.

NOUTĂŢI

A treia prelegere publică în Sibiiu se va ţiné Dumineca viitóre, în 2 April n. 1905, despre *Teatrul lui Alexandri*, de dl Dr. I. Borcia, profesor la şcóla civilă de fete a „Asociaţiunii", de la 5—6 ore d. a. în sala festivă a comitatului.

*

Listele electorale. Comisiunile alese din partea comitetului electoral central al oraşului Sibiiu, în scopul, ca sĕ facă rectificarea listelor de alegere pentru anul 1906, *vor fi intrunite de la 5 April până la 8 April, totdeuna după amiazi de la orele 3 până la 5, în localităţile perceptoratului orăşenesc,* şi invită pe toti aceia, cari pot dovedi că au drept de alegere, fie în cercul prim, ori al doilea electoral al Sibiiului, sĕ se presenteze în faţa ei, pentru a fi trecuţi în liste.

*

Advocat nou. Fac cunoscut, că cu ziua de azi mi-am deschis cancelaria advocaţială cu sediul Lipova (comitatul Timiş). Lipova, 14/27 Martie 1905. Dr. Aurel Cioban, advocat.

*

Turburările din Rusia „Neue Freie Presse" are raport, că în 26 Martie au fost mari turburări în Ialta; mulţimea a atacat temniţele şi a eliberat pe toţi prisonerii; a jefuit cinci-zeci de magazine şi a dat foc unui mare numĕr de case, împedecând apoi lucrările de stîngere. S'au întêmplat şi omoruri numĕróse.

Ear' din *Odessa* se telegrafézá că Luni turburătorii au dat foc castelului împĕrătesc din Livadia, care a ars până 'n temelii.

Asemenea şi de prin alte părţi ale Rusiei vin ştiri despre turburări grave.

*

In contra Moţilor. Cu privire la notiţa nóstră din numĕrul 28 despre oprirea Moţilor de a mai face negot cu ciubare în Sibiiu, ziarul „S. D. Tageblatt" ne spune, că oprirea se estinde numai asupra acelora, cari nu pot dovedi că *„marfa lor e product al industriei de casă"*.

*

Ziua critică a Macedoniei. O telegramă dată din *Islip* spune că 50.000 de insurgenţi bulgari stau gata pentru momentul isbucnirii revoluţiei în Macedonia, care — conform planului comitetului revoluţionar — se va proclama în *27 April.* — In acelaşi timp vin din Macedonia ştiri despre numeróse schingiuiri şi ucideri comise de revoluţionarii bulgari faţă cu poporaţiunea pacinică şi de agenţii propagandei greceşti contra mişcării de emancipare naţională a românilor macedoneni. Nu de mult, întrĕ alte fapte de [illegible] barbară, agenţii greci au ucis în [illegible] doi preoţi şi patru fruntaşi români [illegible] din zi în zi tot mai vexatori pentru naţia română, aşa că, de frica lor, patru-[illegible] Români din Negovan şi Balchemta şi-au părăsit casa şi moşia şi s'au refugiat la Constantinopol.

*

Ţarul voeşte rĕsboiu! Ziariului „Standard" (Londra) se raportézá din Petersburg, din isvor absolut demn de încredere — cum susţine numitul ziariu, că săptĕmâna trecută *împĕratul Germaniei* a scris ţarului Nicolae epistolă, sfătuindu-l sĕ facă pace cu Japonezii şi oferindu-i totodată serviciile sale în acest scop. Ministrul *Witte* i-a recomandat sĕ priméscă sfatul, la ce ţarul i-a rĕspuns furios: Deci şi dta 'mi recomânzi? Acésta, în adevĕr n'am aşteptat'o de la dta şi vĕd că nu esti patriot! Impĕratul Vilhelm după câteva zile a scris apoi ţarului o a doua epistolă, recomandându-i de urgenţă sĕ facă pace şi în scopul acesta sĕ dee lui Witte plenipotenţa necesară. Ţarul — cum spune ştirea — s'a înfuriat teribil, *a rupt epistola* şi a esclamat: Va trece încă mult timp până voiu accepta sfaturi de acestea!

Că ţarul deocamdată nici nu voeşte sĕ audă de pace se confirmă şi prin informaţia ce o are ziariul „Lokalanzeiger" (Berlin) de la „o persónă de înaltă posiţie" care „vine des în contact cu curtea", cu adausul că chiar şi în casul că forţa împrejurărilor ar impune încheerea păcii, Rusia nici atunci nu se va învoi sĕ plătiască Japoniei despăgubire de rĕsboiu, sĕ renunţe la insula Sachalin şi sĕ permită Japoniei cuvênt în chestia că în apele ost-asiane câte vase de rĕsboiu sĕ ţină Rusia. Cel mult sub următórele condiţiuni îşi pot închipuí o pace cercurile din Petersburg: evacuarea Mandjuriei de miază-zi, punerea Coreei sub influinţa Japoniei, şi cedarea jumĕtăţii insulei Sachalin.

Tóte 's bune şi frumóse. Dar' adevĕrul e, că mai mult de 50.000 de soldaţi Rusia nu póte trimite pe câmpul de rĕsboiu, fiind-că situaţia internă reclamă a casă forţa brachială.

*

O grevă terminată. Sodalii-croitori din Arad după grevă de 8 zile au reîntrat în lucru Mercuri diminéţa, împlinindu-li-se din partea măiestrilor-croitori partea cea mai mare a pretensiunilor lor.

*

S'a ascuns un mare-duce. Unele ştiri din Petersburg vestesc, că după asasinarea mare-ducelui Sergiu fratele acestuia, mare-duce *Alexie* a dispărut fără a se şti că unde e. Se vorbeşte, că însuşi ţarul Nicolae i-ar fi dat sfatul sĕ plece din Rusia, pentru-ca nu cumva sĕ 'l ajungă sórtea fratelui sĕu, după ce dînsul e revoluţionarilor cel mai urgisit dintrĕ toţi membrii casei domnitóre.

*

Premiile têrgului de vite din 5—6 April. Comisiunea economică a comitatului Sibiiu face cunoscut, că la têrgul de vite de prăsilă ce se va ţiné în 5—6 April st. n. în Sibiiu, va distribuí următórele premii: I. *Pentru bovine de rassă Pinzgau curată*: 1 premiu de 100 coróne, 1 de 70 coróne, 2 de câte 60 coróne, 1 de 50 coróne, 2 de câte 40 coróne şi 5 de câte 20 coróne, pentru *tauri* în vêrstă de la 1½ până la 4 ani; 1 premiu de 60 coróne, 1 de 50 coróne, 1 de 40 coróne şi 5 de câte 20 coróne pentru *tăurenci* în vêrstă de la 1 până 1½ ani; 1 premiu de 80 coróne, 1 de 60 coróne, 1 de 50 coróne, 2 de câte 40 coróne şi 6 de câte 10 coróne pentru *vaci cu viţel, ori de-a făta*, în vêrstă de la 3—8 ani; 1 premiu de 60 coróne; 2 de câte 50 coróne; 2 de câte 40 coróne şi 3 de câte 10 coróne pentru *viţele şi junince* în vêrstă de la 1 până la 3 ani. II. *Pentru vite provenite din încrucişeri cu rassa Pinzgau*: 1 premiu de 60 coróne, 1 de 50 coróne, 1 de 40 coróne şi 1 de 10 coróne pentru *vaci*, cu viţel ori de-a făta, în vêrstă de la 3—8 ani; 1 premiu de 50 coróne, 1 de 40 coróne şi 1 de 10 coróne pentru *viţele şi junince* în vêrstă de la 1 până la 3 ani. III. *Pentru esposiţii colective* 1 premiu de 100 coróne şi 1 de 70 coróne.

*

Programul esamenului teoretic, ce se va ţiné la economia de model comitatensă din Sibiiu, piaţa têrgului de vite, în 27 April 1905 (st. n.) la orele 3 după amiazi e următoriul: 1. Limba magiară. 2. Aritmetica şi geometria. 3. Fisica. 4. Ştiinţele elementare din economia de câmp. 5. Ştiinţele speciale din cultura plantelor. 6. Pomologia. 7. Ştiinţele speciale din cultura şi igiena de vite. Cărţile de economiă purtate de elevi, caietele lor etc. se espun spre vedere publică.

*

Un nou leac contra ofticei. O telegramă din Roma raportéză următórele: Profesorul de medicină Iosif Levy din Milano a comunicat prin o epistolă regelui Victor Emanuil, că a inventat o medicină de conţinut jodic, cu care se póte vindeca uşor şi sigur tuberculosa. In epistola aceea mai declară Levy, că a scris regelui, fiind-că voieşte ca prin mijlocirea regelui sĕ ajungă mai întâiu în publicitate vestea despre acésta invenţiune, şi că pentru perfecţionarea invenţiei voieşte sĕ călĕtorésca în străinătate. — Atâta spune telegrama. Dar' contra tuberculosei atâtea leacuri s'au inventat până acum, cari tóte s'au dovedit apoi a fi fără efectul dorit, în cât nu multă încredere va pune publicul nici în invenţia dlui Levy.

*

In interesul propriu sĕ încerce pacienţii de reumă şi podagră cu renumita alifie Zoltán, după-ce cei mai însemnaţi medici şi mii de pacienţi vindecaţi adeveresc miraculosul ei efect. Sticla cu 2 cor. în farmaciile: B. Zoltán, Budapesta, V. Szabadságtér, şi C. Molnár din Sibiiu.

*

Teatru român în Sebeş, Dumineca în 2 April st. n. 1904 dl *Zaharie Bârsan*, cu concursul unui grup de diletanţi, dă o representaţie teatrală în sala cea mare de la Hotelul „Leul de aur" din Sebeşul-săsesc. Se va juca *„La Turnu Măgurele"* scenetă în versuri de V. Alexandri. Persónele: Adele, Horcea, Doctorul. *„Doina"* declamaţie, şi *„Cârlanii"* comedie-vodevil de C. Negruţi. Venitul curat e destinat pentru fondul vĕduvelor şi orfanilor de meseriaşi al reuniunei „Andreiana".

*

Pentru abus de oficiu Notariul comunei Andrásfalva (comitatul Vas) în urma cercetării disciplinare a fost osândit la perderea oficiului, pentru diferite abusuri, întrĕ cari motivarea sentinţei înşiră şi următórele: împreună cu judele a incassat prin execuţie 760 cor. 63 fileri ca dare pentru şcólă fără sĕ fi provocat mai întâiu locuitorii sĕ plătéscă acésta dare, ear' după ce scaunul şcolar a redus darea (repartiţia) şcolară la 445 corónе, notariul şi judele nu a restituit ómenilor plusul de 315 cor. 63 fileri, apoi, că cu ocasiunea incassării contribuţiei de stat şi a celei de cult lua de la restanţieri competinţe de câte 10 fil. după fie-cari două corónе, pe când la acésta numai în acel cas ar fi fost îndreptăţit, dacă restanţele s'ar fi incassat prin licitarea zălógelor.

*

Petulanţă cu sfêrşit tragic. Se raportézá din Saarbrücken, că cinci copii jucându-se Marţi în apropiere de minele de la Valdmohr, unul dintrĕ ei a aruncat în o tarnă pustiită un chibrit aprins. In clipa următóre a rĕsunat o detunătură puternică, pe urma căreia patru copii şi-au perdut viéţa, ear' al cincilea a îndurat răniri fórte periculóse. De la flacăra chibritului au esplodat gazurile din tarnă şi astfel s'a provocat catastrofa.

*

Primejdia caselor bĕtrâne. In Mişcolţ s'a prăbuşit Duminecă într'amiazi casa de sub nr. 131 din strada Széchenyi, astrucând sub ruine prăvălia croitoriului Plattner şi locuinţa unui funcţionariu privat cu nume Cornel Rácz. Dintrĕ passanţi unul a fost ucis, alţi câţiva au îndurat răniri grave, ear' sub ruine au fost astrucaţi fiul croitoriului Plattner şi o calfă, şi soţia lui Cornel Rácz împreună cu servitórea. Din norocire, au fost scoşi de sub ruine încă vii, cu unele răniri nu tocmai periculóse, fiul şi calfa croitoriului şi soţia lui Rácz; servitórea însĕ, pe carea numai la 4 ore după amiazi au putut-o desgropa din mormanul de ruine, era deja mórtă.

Dare de sémă.

Cu obiecte au mai contribuit la loteria pentru şcóla de menaj şi industrie de casă, ce se va înfiinţa în Sibiiu, următórele dame şi domni:

Reveca Manta (Gurarîului) tabletă, ştergariu şi straiţă. Neaga Ivan (Gurarîului) fructier. Alexandrina Crăciun (Viena) fugătoriu. Familia Poliţa (Viena) batiste. Dr. Iosif Popoviciu (Viena) porte-journal. Familia Trailovici (Viena) geantă de piele, garnitură de parfum. Romul Boldea (Viena) tabachieră, legătóre de mustăţi. Sofica Stănescu (Braşov) fugătoriu. Elvira Todea (Reghinul săsesc) tabletă. Silvia Todea (Reghinul-săsesc) tabletă. Nuţi Todea (Reghinul-săsesc) tabletă. Eugenia de Barbu (Reghinul-săsesc) ştergariu. Aurora şi Genica Barbu (Reghinul-săsesc) sachet, porte-journal, un blidut pentru unt şi un pocal. Elvirica Barbu (Reghinul-săsesc) bombonieră. Cornelia Marinovici (Reghinul-săsesc) calimariu. Julius Schaeffer (Sibiiu) piese musicale. Selma Mökesch (Sibiiu) cuţit de hârtie. Livia Linţu (Caransebeş) guler în teneriffa. Elena Boiu (Caransebeş) pernă de divan. Valeria Şandru (Caransebeş) sachet. Lazăr Sciopon (Caransebeş) rame p. fotografii. Francisca Popp (Marotlaka) porte-journal. Silvia Jourca (Răşinari) tabletă. Sabina Brote (Sibiiu) ţinĕtor de ştergare. Ana şi Elena Loichiţa (Jebel) covor. Paraschiva Loichiţa (Jebel) costum bănăţenesc. Anastasia Danciu (Jebel) opreg şi catrinţă. Elena Ghera (Budapesta) fugător. Marióra Lengyel (Beiuş) tabletă. Paulina Oros (Beiuş) nipuri. Luiza Oros (Beiuş) nipuri. Valeria Pavel (Beiuş) nipuri. Haretti Nemeş (Braşov) 2 tablete. Mina Wagner (Braşov) 2 periniţe pentru ace. Susana Lasló (Braşov) fugător şi ţinĕtor pentru mănuşi. Steriu (Braşov) batiste. Luisa Popescu (Braşov) tabletă. Dumitru Necşa (Braşov) călindar. Maria Burduloi (Braşov) călindar. Constantin Moga (Braşov) călindar. Lulu Nemes (Braşov) casetă cu hârtie de epistole. Maria Iordan Muntean (Braşov) porte-jurnal. Irina Popovici (Orade) pernă de divan. Terenţia Ungurean (Curtacher) 2 perne de divan. Cornelia Păcală (Şulumberg) tabletă. Elenuţa Patiţa (Alba-Iulia) pernă de divan. Eleftera Necşa (Braşov) ştergariu. Mărióra Popescu (Sibiel) faţă de masă. Tasi Boiu (Sibiiu) cenuşerniţă. Lilian R. Boiu (Sibiiu) casetă cu hârtie de epistole. Caliopi Boiu (Sibiiu) ştergar. Anastasia Toma (Sibiiu) o garnitură de tablete. Maria D. Cunţan (Sibiiu) braţieră. Maria Cunţan (Sibiiu) 2 vol. poesii. Elena Cunţan (Sibiiu) un vas pentru flori. Ersilia Vătăşan (Sibiiu) cenuşerniţă şi călimar. Maria C. Popp (Sibiiu) tabletă. Lavinica Barcianu (Sibiiu) săculeţ. Adelina Oltean (Sibiiu) săculeţ, sachet, fugătoriu, o feţişóră de masă, serviciu pentru parfum, vas pentru flori şi un tablou pictat. Veturia Mihalca (Hurez) tabletă. Mărióra Ardelean (Careii-mari) ţinĕtor de ouĕ. Veturia Steer (Careii-mari) tabletă. Augusta P. Cupcea (Careii-mari) o pânzătură pe bufet. Lela Surdu (Sibiiu) pernă de divan, porte-jurnal. Gabriela Mezei (Bpesta) batistă, perniţă de ace. Ioana Stanca (Petroşeni) 2 ştergare. Elena Stanca (Petroşeni) fugător, covorel. Elisaveta Stanca (Petroşeni) tabletă, covorel. Elena Grama (Braşov) cutie de cravate. Gabriela Mezei (Bpesta) tabletă. Victoria Leşnican (Dobra) fugător, tabletă. Rafira Iancu (Mohu) 2 ştergare, o faţă de masă. Maria Chidu (R.-Vâlcea) învălitóre. Maria I. Gavrilă (Mohu) ştergar. Rafila Ilean (Mohu) ştergar. Elena Decei (Mohu) ştergar. Ana S. Cărăban (Mohu) o măsăriţă de lână. Agafia Lancrăjan (Mohu) tabletă. Rafira I. Slavu (Mohu) săculeţ. Sofia Cosmuţa (Alba-Iulia) tabletă, corfiţă. Aurelia Ardelean (Gyula-Varsánd) 2 tablete, straiţă. Florica Raţiu (Pilul mare) tabletă. Ersilia Leucuţa (Pilul-mare) tabletă. Livia Popoviciu (Chişineu) fugător. Aurora Mărcuş (Giula) fugător. Alexandrina Schiopu (Reghinul-săsesc) tabletă. Eleonora Borcia (Sibiiu) sachet, tabletă. (Va urma.)

Din public.*)

Mulţămite publice.

Cu ocasiunea producţiunii şcolare din Tilişca, aranjată în 2 Februarie v. a. c. au binevoit a contribuí următorii domni:

Din Sĕlişte: Dr. Ioan Stroia, protopresbiter, 5 cor., Ionel Comşa, comerciant, 5 cor., Nicolae Popa, hotelier şi Dum. Ghibu, comerciant, câte 2 cor., Octavian Sglimbea, not. dipl., Simion Mihălţian, înv., Antonie Gherman, înv., Dumitru Hociotă, contabil, Onisifor Soră, jurist, şi Toma Lupaş, câte 1 cor., M. Micuşan, 60 fileri. Din Galeş: A. Acelenescu, notariu, 4 cor., Ilie Iosif, preot, 2 cor., George Cimpoca, 1·20 cor., George Moldovan, not. dipl., Nicolae Posa, Nicolae Floaş, Ilie Têmpănariu, Maria Şandru, câte 1 cor., Eliseiu Şandru şi Antonie Lupea, câte 60 fil., Gligor Posa, 50 fil., şi A. Marcu, 40 fil. Din Gura-rîului: Dna Maria Muntean, preotésă, 4 cor. Din Ghirbom: Dum. Prică, 3 cor. Din Cărpiniş: Dşóra E. Negrilă, înv., 2 cor. Din Bungard: Vasilie Muşoiu, notariu, 2 cor. Din Bucerdea-grânósă: I. Hânsa, 1 cor. Din Tilişca: Valeriu Millea, notariu, 5 cor., Ioan Iosof, preot, 3 cor., Petru Iuga sen., preot., Petru Iuga, jun., preot., Ioan Iuga, contabil, George Bratu, Simion Gligor, Ioan G. Bratu, Simion Rodean, Ioan Iacob Bratu, Ioan Ciorogariu, Andreiu Floaşiu, Stefan Bratu, Luca D. Ciorogariu, Ioan Lalu, Ioan St. Popa, Dumitru Banciu şi Stefan Prică, câte 2 cor., Ioan Hulea, 1·30 cor., Ioan Mânig, 1·20 cor., Dumitru Iuga, Vasilie P. Iuga, I Banciu, Chiva Rodean, Ana Răceu, Maria C. Popa, Luca A. Ciorogariu, Paraschiva Frăcea, G. Popa, Avram Mânesă, N. Iuga, Martin Bratu, Ioan Gligor, Petru Rodean, N. Poenariu, Nichifor Răceu, I. Frăcea, I. Opriş, Dum. Bunea, G. Banciu, I. Bumbea, Ilie Stoian, Avram Gligor, Gligor Popa şi Mihail Preda, câte 1 cor., Maria D. Popa, Ioana Tănase, Andreiu Iuga, Sava Răceu, Ioan Răceu şi I. Voicu, câte 60 fileri; de la mai mulţi 7 cor. 50 fil.

Prin poştă ni-au trimis dnii: Dumitru Banciu, farmacist în Sălişte, Ioan Oţoiu, preot în Aciliu, şi Candit Bratu, comerciant în Romos, câte 2 cor., la olaltă 130 cor. 50 fileri, din cari subtrăgându-se spesele de 62 cor. 62 fileri, a rĕmas un venit curat de 67 cor. 88 fileri, care s'a transpus deja la „fondul şcolar" şi al „bibliotecei."

Corpul învăţătoresc se simte plăcut îndemnat a aduce călduróse mulţămite stimaţilor contribuenţi.

Asemenea mulţămeşte şi gentilelor d-şóre Anuţa Iosof şi Mărióra Muntean, cum şi dlor German Igna şi Eugen Muntean, pentru binevoitoriul concurs ce ni-l-au dat la aranjarea acestei producţiuni.

Tilişca, în 10/23 Februarie 1905.

Corpul învĕţătoresc.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Cărţi şi reviste.

„Cartea de Aur". A apărut *în ediţie nouă* volumul prim din opul *„Cartea de Aur, sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară"*, de *Teodor V. Păcăţian*, şi póte fi procurat, împreună cu volumul II prin librăria archidiecesană din Sibiiu, ori de-a dreptul de la autorul. Un esemplar din fie-care volum costă broşat 10 corónе, legat în pânză 11 cor. 60 fileri. La cerere se acórdă şi înlesniri de plată.

Posta redacţiei.

Pianul-de-sus. La atacuri personale se rĕspunde în fóia în care a fost publicat atacul. Trimiteţi deci rectificarea ziariului din Budapesta, care e dator sĕ o publice.

[80] 1—3

Publicaţiune.

Pentru facerea a **150 mii** eventual şi mai multe **cărămizi pe hotarul comunei Rod** pentru nou zidinda şcólă de aici se publică licitaţiune minuendă pe ziua de *27 Martie v. a. c.*

Pentru o mie se ofere 30 corónе de la care sumă se începe licitaţiunea minuendă.

Doritorii de a licita au a depune un vadiu de 10% de la suma de 4500 corónе adecă 450 corónе.

Ori şi ce deslușiri se dau până la ziua licitaţiunei din partea subscrisului presidiu al comitetului parohial din Rod.

Rod, în 10 Martie v. 1905.

Comitetul parohial gr. or.

President:
Ioan Moga

Notariu:
Ioan Genie
paroh.

Cel mai bun cosmetic!

Pentru dame indispensabil!

Frumseța femeiască

póte fi câștigată, potențată și menținută

prin escelentul preparat curățit chemice, care nu conține nici mercuriu nici plumb, cu totul nestricăcios

Crema MARGIT a lui Földes

Acéstă universal renumită pomadă de obraz, care se capĕtă în tóte farmaciile, drogeriile și parfumeriile, delătură pistruele, petele de ficat, jubruțele, carii de piele, și alte necurățenii de piele, ba chiar și netezește sbârcelile și semnele de vărsat, și dă obrazului colóre albă, lucie și fină.

Prețul: borcan mic **1 cor.**, borcan mare **2 cor.**

Pudră Margit (în 3 colori) 1·20 cor.
Săpunul Margit 70 fileri.
Pastă de dinți Margit 1 cor.
Apă de obraz Margit 1 cor.

Cu ramburs sau pe lângă trimiterea prețului înainte trimite producentul

Clemente de Földes, farm., Arad

Deposit principal în Sibiiu:
în farmaciile: Guido Fabritius, I. C. Molnár, Carol Müller, Ervin Rummler, în drogeria Carol Morscher, în magasinul de săpun și parfumeria Gustav Meltzer.

Efect grabnic și sigur.

Scutit prin lege.

Feriți-vĕ de imitații!

(75) 1—5

Prin **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu se pot procura următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor. fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor. fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor. fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor. fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

Efeptuirea se póte face în 24 zile

Sĕ plantăm umbrar de viță de vie

pe lângă orice casă și în grădinile nóstre de casă, **în pămênt și nĕsip.**

Pentru acest scop însĕ nu se potrivește ori-ce soiu de struguri, de-și tóte soiurile sunt plante curpenitóre, fiind-că o parte mare din ele, chiar și dacă se desvóltă, nu dă róde, din care causă mulți nu au putut obține nici un resultat. Dacă însĕ se plantéză soiuri bune pentru formarea de verdéță, acestea provĕd apoi casa pe întreg timpul cócerii cu cele mai eminente soiuri de struguri tămâioși și alte soiuri de struguri dulci. [2] 5—8

Strugurii cresc pretutindenea în patria nóstră și nu esistă casă, pe lângă ale cărei ziduri nu ar puté fi cultivați, cu neînsemnate spese; afară de aceea servesc de cea mai frumósă podóbă și pentru alte clădiri, grădini, garduri ș. a. fără sĕ detragă cât de puțin din locul menit pentru alte scopuri. Ș'apoi strugurii sunt cele mai mulțămitóre póme, deóre-ce rodesc an de an.

Soiurile sunt descrise în un preț-curent ilustrat, care, indicându-se adresa prin cartă postală, se trimite fie-căruia, gratis și franco. Altoi de vie se pot căpĕta încă în cantitate mare cu prețuri reduse. Vinuri pentru casă: de la 50 litre în sus cu prețuri fórte eftine, cum și „Delavare“, de-a dreptul pentru plantat, și vin de probă de la acéstă viță.

Érmelléker Erste Rebenveredlungs-Anlage
Nagy-Kágya (comit. Bihor)

Nr. 60 1905 Of. par. [79] 1—3

Publicațiune.

Pentru lucrările de **renovare la biserica gr. or. din Ludoșul-mare**, tractul protopresbiteral Mercurea, se escrie licitațiune minuendă pe ziua de *Dumînecă în 3/16 April la 2 ore p. m.* în șcóla gr. or. din loc.

Prețul de strigare e 4000 coróne.

Doritorii de a licita au sĕ depună 10% din suma preliminată în bani ori hârtii de valóre.

Planul, preliminariul și condițiunile de licitare se pot priví la subsemnatul oficiu parohial.

Ludoșul-mare, 16 Martie 1905.

Oficiul parohial gr. or.

Ilie Pop
paroh gr. or.

Vĕzut!

Avram S. Pecurariu
protopresbiter.

Pentru pacienții de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întărește și înviorézá organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate în ca în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli cu vomări**, cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie**, precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtéză prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua disposiție**, precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspĕt impuls. Vinul de burueni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușuréză formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calméză nervi escitați și creéză nouă **voe de viéță**. Nenumĕrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiiu, Turnișor, Sĕliște, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșinĕu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

Păziți-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sunt: Vin de Malaga 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 12–21

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesană.**

Am onórea a face cunoscut onoratului public, că în **1 April st. n. a. c.** deschid un

atelier de încălțăminte

în strada poplăcii nr. 3,

în care lucrez **tot feliul de încălțăminte**, de la cea mai simplă până la cea mai fină, cum și **reparaturi**, pe lângă prețuri convenabile.

Absolvând mai multe cursuri de specialitate și avênd ocasiune a face o praxă de mai mulți ani în diferite ateliere mai însemnate atât de aici, cât și din alte orașe mai mari ale Ungariei, mĕ aflu în plăcută posiție de a corĕspunde tuturor pretențiilor privitóre la branșa mea.

Asigurând on. public de un serviciu deplin satisfăcĕtor îl rog totodată pentru binevoitoriul seu sprigin.

Sibiiu, 1 April n. 1905.

Cu tótă stima

George Săsărman
măestru pantofar.

[78] 1—10

Somatose Albumină de carne.

Cel mai eminent mijloc producĕtor de apetit, și întăritor de nervi.

Se capĕtă în farmacii și drogerii. [39] 4–20

Săpunul Schicht

cu marca:

„cerb“ ori „cheie“

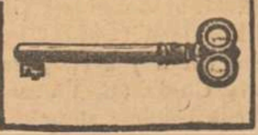

e cel mai bun, mai spornic și prin urmare cel mai eftin. E liber de substanțe stricăcióse.

Se capĕtă pretutindenea! (5) 34—46

!! La cumpĕrare sĕ se observe, ca fie-care bucată de săpun sĕ fie provĕdută cu numele Schicht și cu o marcă de sus. !!

P. T.

Avem onóre a Vĕ atrage atențiunea, că de acuma începênd **filiala Magazinului de cafea Julius Meinl** din Viena cu prăjitorie proprie, după cel mai nou sistem se află sub firma:

JULIUS MEINL

în Sibiiu

strada cisnădiei nr. 24.

Vĕ rugăm sĕ binevoiți a ne onora cu comandele D-Vóstre. (31) 10—10

Cereți catalogul prețurilor!

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 32 Sibiiu, Marți 22 Martie (4 April) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei cr 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Nr. 2392 Școl.

Notificare oficială.

Domnul ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică cu datul 9 Martie, 1905 nr. 3201 aduce la cunoștința consistoriului, că recuisitele de desemn din patria nóstră emulézá cu cele mai bune din străinătate, și recomândă sprigintrea industriei patriotice și pe calea acésta.

Notificăm acésta direcțiunilor nóstre școlare spre știre și orientare.

Sibiiu, din ședința senatului școlar ținută la 17 Martie, 1905.

Consistoriul arhidiecesan.

Compromis pe termin.

Sibiiu, 3 April n.

Știrile din urmă primite din Budapesta ne spun, că s'au aflat *base nóue* cari fac posibilă resolvarea crisei în mod favorabil pentru oposiția coalisată. Coróna ar fi ajuns, ori e pe cale de a ajunge la înțelegere cu oposiția, fapt care ar avé apoi de urmare formarea unui cabinet din [illegible] oposiției, în frunte cu contele *Andrássy*.

Punctele de înțelegere ar fi următórele: Oposiția scóte din programul ei politic reformele militare și ia de la ordinea zilei reclamarea limbei magiare ca limbă de comandă în armata comună recrutată din Ungaria, în schimb apoi Coróna renunță *pe doi ani* la urcarea contingentului de recruți și la creditul deja votat din partea delegațiunilor în sumă de 450 milióne pentru scopuri militare. In celelalte Coróna acceptéză întru t[illegible] programul de muncă al oposiției coalisate.

In acest program, pe care oposiția coalisată crede a'l puté realisa în acesti doi ani de armistițiu le[illegible] Coróna, sunt trecute următóre[illegible]: Reforma electorală, cu l[illegible] dreptului de alegere și cu noua arondare a cercurilor electorale. Pregătirile necesare pentru desfacerea economică de către Austria. Reforma sistemului de contribuire la acoperirea trebuințelor statului, cu întroducerea dării progresive. Reforme administrative. Reforme pe terenul instrucțiunii publice, cu asigurarea propunerii limbei magiare în tóte școlele poporale, etc. etc.

Ințelegerea încă nu e perfectă, și tratările se vor continua încă în cursul sĕptĕmânii acesteia, după-ce ministrul comun de rĕsboiu va sosí de nou la Budapesta, aducênd de la Viena datele trebuincióse, pe cari sĕptĕmâna trecută nu le avea la sine, când l'a chemat Monarchul de urgență la Budapesta, și aducênd póte cu sine și consentimentul cercurilor înalte militare de la Viena.

Dacă continuarea tratărilor va da resultat bun, pe la finea sĕptĕmânii acesteia probabil că vom avé apoi guvern nou, sub șefia contelui Andrássy și cu titulari luați din diferitele partide aflătóre în coaliția opozițională.

Va sĕ zică, acésta e calea aflată pentru eșirea din încurcătură: pace provisorie legată pe termin de doi ani. După espirarea acestui termin apoi lupta se va începe de nou, póte cu mai mare energie de cât în trecut și cu prospecte sigure de isbândă pentru cei ce pretind independență economică pentru țară și limbă magiară ca limbă de comandă în armată. Pentru-că în acesti doi ani oposiția coalisată are sĕ se întărésca atât de bine, în urma legii electorale ce o va aduce, în cât majoritatea parlamentară îi va fi asigurată, întêmple-se ori-ce se va întêmpla. Și atunci, opoziționalii de astăzi *vor dicta*, nu vor mai trata cu nimeni. Tocmai de aceea, nu ni-se pare de loc nimerit acest mod de resolvare a crisei, dacă cumva nu se intenționéză alt ceva, póte spargerea coaliției, pentru-că în partidul kossuthist sunt și astfel de deputați, și încă mulți, cari nu pot accepta renunțarea fie și numai pe doi ani la limba magiară ca limbă de comandă în armată, ci pretind, ca Monarchul acuma sĕ li o dee. Fireşte, că acestia, în casul că înțelegerea s'ar puté perfecționa pe basele noue înșirate mai sus, ar eșí din coaliție și ar forma partid nou opozițional, prin acésta apoi întrégă dieta ar primí o nouă formațiune.

Dar sĕ nu anticipăm nimica, sĕ așteptăm desvoltarea lucrurilor cu dorința esprimată și de altădată, că ori-cum se va resolva criza, sĕ fie resolvată spre binele patriei și spre fericirea popórelor cari formézá statul ungar.

Reforma învĕțământului superior teologic în institutul archidiecesan gr. or. din Sibiiu.

De **Greg. Pletosu.**

(Fine.)

Nu altmintrelea a stat lucrul și aici la noi. Și dacă în timpul din urmă se pare a se fi făcut ceva pentru îmbunătățirea stării materiale a corpului didactic de la institutul nostru pedagogic-teologic, aceea este departe de a corĕspunde trebuințelor și posiției ce un astfel de institut ar trebuí sĕ aibă în architectonica învĕțământului.

Imbunătățirea situației materiale a corpului didactic din proiectata Academie și pe basa reformelor intenționate este reclamată imperios de următórele împrejurări:

a) Pentru a crea acestui respectabil corp didactic o stabilitate. In întreg organismul nostru bisericesc, eu țin, că corpul didactic din institutul teologic este cel mai însemnat factor, ca unul care are sĕ ne formeze întreg clerul pentru tóte gradurile ierarchice și pentru tóte celelalte ocupațiuni în administrația bisericéscă. Și acestui corp, care în proporție cu serviciile ce prestéză, până acum este mai slab retribuit, trebue a-i asigura în mod ecuitabil situația și a-i crea a stabilitate, pentru-ca sĕ nu mai fie silit sĕ caute după alte slujbe póte mai bine retribuite. Sĕ ne aducem aminte numai de întêmplările din anul școlastic 1901/2, când un profesor adus aici din altă diecesă, și de la care după pregătirea formală ce o avea puteam aștepta că va rĕmâné la institut, în decurs de un an a devenit profesor, din profesor protopresbiter, din protopresbiter secretariu etc., — ear' altul s'a rentors la un institut mai inferior, de unde venise;

b) astăzi tótă lumea trebue sĕ înțelégă că sărăcia în două privințe are stricăcióse influințe asupra educatorului. Odată pentru-că îl ține în lipsă și grijí zilnice, ear' a doua pentru că 'l silește la ocupațiuni laterale, cari 'i consumă puterile în alte direcții. Pentru ori și care ocupațiune în administrația bisericéscă salariul este numai titlu de a ajunge și la alte venite; pentru toți ceialalți funcționari ori-ce esmisiune nu se face în contul salariului, ci aceea e căștig lateral;

c) ori și care altă ocupațiune este mai liberă în lucrarea sa, singur profesorul este legat de timp și el nici-când nu póte rĕmâné cu lucrarea sa de instrucție în restanță. Unde rĕmân încă preparațiile a nume pentru ori și care prelegere; isvórele a nume ce trebue sĕ 'și căștige și din al sĕu? Căci ce póte fi mai umilitoriu de cât sĕ dai peste un profesor, care sĕ nu aibă mai mare bibliotecă de cât aceea, care se compune singur și numai din manualele de curs sau clasă?

d) dar' în sfîrșit se ține de decorul bisericei, ba de datorința sa, ca sĕ fie cel puțin dînsa ecuitabilă când e vorba de a retribuí munca în proporție cu pregătirea, cu prestațiunile și cu resultatele, pe cari ni-le sperăm de la un corp didactic teologic, pregătit a nume pentru învĕțământul superior academic. Și ce nu așteptăm noi de la profesorii noștri de teologie? Așteptăm aprópe tot. Căci ei sunt în prima linie chiămați sĕ ne dee producțiunea literară în materii teologice; și au sĕ fie sfetnicii și hotăritorii în nedumeriri și în îndoeli asupra cestiunilor teologice; ei sunt acei, de la cari se aștéptă, ca în materii și chestiuni teologice sĕ aibă cuvêntul din urmă și cel hotăritoriu. Deci nu vom mai puté, ca până acum, sĕ aplicăm la acele catedre persóne cari n'au pregătire specială teologică. Cam de pe la 1878—80 nu s'a făcut aprópe nimic în asta privință. Stipendiile căștigate a nume pentru pregătirea profesorilor în teologie s'au acordat la alte cariere;

e) dar' și peste tot, nu cred că se va mai puté suferí nici acel inconvient, ca indivizi stipendisti de ai bisericei — după-ce uséză de stipendiu ani de-arîndul, la universitate nu-și fac esamenele, se ocupă cu altceva, ori de-și fac, fac numai esamene de modă, — sĕ fie fără pregătirea recerută aplicați în cele mai cardinale posturi ale organismului nostru bisericesc cum sunt profesori, asesori consistoriali, referenți, protopresbiteri, etc. Cariere d. e. ca cea filosofică singură, care pregătește pentru profesori gimnasiali ori preparandiali, nu îndreptățesc la catedre de teologie, tocmai așa ca cea medicinală etc. Ne trebuesc ómeni de specialitate, cari sĕ pótă representa știința teologică. Acestora le vom crea stabilitate; ear' stabilitate nu se va puté crea de cât prin salarii corĕspunzĕtóre. In vederea tuturor acestora salariile propuse pentru profesorii de teologie în Academie nu numai că nu sunt esagerate, dar' ele nici nu ating punctul ecuității după proporțiunea posiției și a muncei pe care o așteptăm de la ei.

In cât pentru acoperirea acelora va fi de datorința Preaven. consistoriu a arăta Preaven. sinod isvórele. Și întru cât póte cele esistente acum n'ar fi suficiente, va arăta calea pentru căștigarea acelora din fondurile archidiecesane, fie pe calea reducerii multor posturi secundare la administrație, fie prin pașii ce se vor face pentru un ajutoriu de la stat, fie pe calea aruncului pe parochíi, fie prin un nou apel la spiritul de jertfire a clerului și poporului nostru credincios, despre cari nu ne îndoim, că cum au sărit într'ajutoriu la clădirea mărețel catedrale, tocmai așa, ba dóră cu mai mare ardóre vor vení într'ajutoriu și la formarea unui cler de o cultură superióră, de o cultură academică. E vorba numai sĕ voim; o morală negativĕ, care ne oprește de a face ceva numai din témă, ca sĕ nu greșim, nu ne póte nici ajuta, nici mântui.

6. *Conclusiune.* O propunere de feliu acesta s'a mai făcut încă în congresul din 1878, dar' care avea în vedere o academie centrală, care sĕ fie a metropoliei întregi.

S'a presentat și un proiect de regulament încă prin 1886, dar' nu știu sĕ se fi luat vre-o hotărîre în merit. In modul proiectat acum de subscrisul lucrul ar puté ajunge tocmai acolo unde se intenționa atunci. Și acest fapt s'ar întórce apoi în favorul archidiecesei din tóte punctele de vedere.

Din Timișóra.

— Magiarisarea advocaților. —

— 28 Martie n.

In 26 Martie și-a ținut camera advocațială din Timișóra adunarea generală, care conform dispozițiunilor legii face raport anual către ministrul de justiție despre tóte chestiile cari privesc corpul advocațial, apoi propuneri de reforme, remonstrațiuni etc.

Comitetul camerei deja în cursul anului trecut a provocat pe toți membrii sĕi advocați, ca tablele (firmele) lor, aplicate la locuință sĕ fie scrise și *ungurește*, de cumva aceléa ar fi scrise numai în o altă limbă „*străină*“. Acésta provocare s'a făcut mai ales cu privire la advocații români, cari aprópe toți au table scrise esclusiv românește. Așa știm, că advocații noștri au pus toți provocarea respectivă a camerei ad acta, nepermițênd camerei nici un amestec în afacerile lor particulare deoparte, ear' de altă parte vĕzênd în acest act numai tendința de a'i magiarisa cu sila.

In proiectul de raport către ministrul de justiție, presentat adunării generale de către comitetul camerei, se accentuéză și acésta procedură „*patriotică*“ a comitetului. Acest moment l'a folosit advocatul din Timișóra Dr. Dobrosz!áv Péter (un bulgar de naștere din Vinga), pentru-ca documentându-și patriotismul modern magiar sĕ facă propunerea, că comitetul *sĕ procédă acum cu tótă rigórea pe cale disciplinară contra acelor advocați „străini“, cari necinstesc magiarismul statului ungar și se folosesc și acum de table scrise în limbă „străină“*. Dintrĕ Români au participat la adunare numai advocații Paul *Rotariu*, Dr. Aurel *Cosma* și Dr. Valer *Mezin*. Natural, că acésta propunere a renegatului bulgar n'a putut fi primită și cu voturile românești, și așa advocatul Dr. Aurel *Cosma* luând cuvêntul a protestat energic în contra epitetului „*străin*“ folosit la adresa Românilor și constatând că nu esistă nici lege, nici ordinațiune care sĕ constrîngă pe advocat a și pune tablă (firmă) pe părete și care sĕ prescrie limba acesteia, declară, că un astfel de conclus al camerei, lipsit fiind de ori-ce basă legală, ar provoca numai un amestec ilegal în afacerile private ale advocaților, prin urmare, atât dînsul cât și soții sei de principii, nu se vor supune acestui conclus. Este deci contra propunerei lui Dr. Dobrosz!áv Péter, și ca sĕ se zădărnicéscă aducerea cu unanimitate a unui astfel de conclus cere ordonarea votării asupra propunerei.

La acésta remonstrațiune energică șovinistii camerei n'au fost așteptați și așa aceea a provocat o discusiune, în firul căreia puteai vedé pe mai mulți patrioți moderni încercând sĕ combată argumentele lui Dr. Cosma. In urmă presidentul la cererea repețită a lui Dr. Cosma ordonézá votarea, al cărei resultat a fost, că propunerea lui Dr. Dobrosz!áv Péter s'a primit cu tóte celelalte voturi presente contra celor 3 ale Românilor.

Intențiunea advocatului Dr. A. Cosma deci s'a realisat, anume, că un astfel de conclus, care pur și simplu intenționéză magiarisarea advocaților nemagiari, nu se póte nici-când aduce cu consensul advocaților nemagiari și îndeosebi a celor români.

După acésta a urmat alegerea biroului și comitetului. In comitet au fost aleși și advocații români din Timișóra: Emanuil *Ungurianu* și Dr. Aurel *Cosma*, dar' nu cu voturile celor presenți în persónă, ci numai cu cele trimise prin postă.

Așa știm, că la acéstă cameră aparține un număr considerabil de advocați români, sârbi și alți nemagiari, cari aliați ar forma un partid decizător în cameră. Este deci de dorit atât din interes general, cât și din cel special al acestor advocați, că dînșii să iee o posiție hotărîtă, démnă și uniformă față de aceste tendințe ilegale și siluitóre ale colegilor lor hiperzeloși în patriotismul fals interpretat de azi, ca astfel să-și salveze cu cinste independența lor națională. *El.*

Academia română despre albume.

In numele reuniunei agricole române ca editor și în numele său ca autor, dl *D. Comșa* a fost dăruit Academiei române și anume: 2 esemplare din albumul chromolitografiat și 3 esemplare albume superbe cu modele, unul cu broderíi (cusături), altul cu țesături în bumbac și al treilea cu țesături în lână, la olaltă 5 albume.

Academia Română a adresat dto București 9 Martie a. c. dlui D. Comșa scrisórea ce urméză:

Domnule Profesor!

In ședința din 4 Martie c. dl președent al Academiei Române a presentat acestei instituțiuni, ca dar din partea Domniei-Vóstre, colecțiunea și albumul de cusături și țesături naționale, însoțind darul cu o cuvântare caldă și cu aprețieri elogióse pentru Domnia-Vóstră și pentru „Reuniunea agricolă din comitatul Sibiiului“.

Cu cea mai vie mulțămire a primit Academia aceste colecțiuni, cari împreună cu albumul alcătuesc un monument al gustului artistic și al destoiniciei femeii române. Munca și stăruința ce ați depus pentru adunarea modelelor și pentru facerea acelui admirabil album merită tótă lauda. Academia Vă esprimă atât Domniei-Vóstre cât și reuniunii felicitările ei pentru frumósa lucrare ce ați făcut.

Primiți, Vă rog, domnule profesor, încredințarea simțămintelor mele de înaltă considerațiune.

Secretariul general:
D. Sturdza.

† Protopresbiterul Samuil Cupșa.

— Raport de la fața locului. —

— 29 Martie n.

Un omor înfiorător s'a întâmplat Vineri nóptea spre Sâmbătă în parochia Cupșeni din protopresbiteratul Solnocului. Abia sunt câteva săptămâni de când veneratul nostru protopresbiter Samuil Cupșa și-a petrecut la mormânt pe fiul său Dr. Victor Cupșa, și acum însuși a fost petrecut la mormânt în urma unui omor atât de înfricoșat, în cât nici nu póte fi descris.

Niște făcători de rele, fără pic de simț omenesc (necunoscuți încă) în nóptea dintră 24 și 25 Martie n. pe la 11 ore, după-ce au văzut că toți căsenii s'au culcat și au presupus că au adurmit, după-ce au bătut încet la feréstra unde era culcată o copilă-servitóre, care i-a întrebat că cine-s, dar' s'a temut să iese afară, — aflând ușile descuiate, au întrat cu lumină în odaia de durmit a bătrânului și bolnăviciosului protopresbiter și aflându-l în pat durmind întors cu fața către părete, l'au lovit cu un par de gard în cap în têmpla dréptă așa de puternic, în cât imediat i-a crepat craniul întreg într'o mulțime de bucăți, dar' fără să se desfacă din pielea capului, apoi au continuat cu loviturile până când au crezut că l'au omorît.

Intr'aceea de [illegible] ușa bătrâna și bolnăviciósa dómnă, care era culcată în odaia vecină, auzind sgomotul din odaia soțului ei, s'a sculat din pat și a pornit să mérgă să vadă ce e? Criminalii însă simțind că cineva se apropie de ei, unul a stîns imediat lumina și când bătrâna dómnă deschiȡênd ușa a întrebat: *ce-i aici?* o a lovit în cap așa în cât imediat a văzut că este atacată de hoți. Deci, pentru-ca să-și scape viéța, văȡênd că soțului nu-i mai póte ajuta, a luat-o la fugă în cât a putut, dar' criminalul i-a eșit din nou înainte și a lovit o mai de multe-ori în cap până i-a crepat și ei capul și a doborât'o la pământ la cornul căsii; apoi aplicându-i mai multe lovituri pe spate și pe mâni, în cât i-a rupt și mâna dréptă, a lăsat-o acolo crezênd că e mórtă deja.

După acésta faptă criminalul s'a întors înapoi la tovarășul ori tovarășii sei din odaia maltratatului protopresbiter, ce zăcea în pat fără simțiri și plin de sânge, și s'au apucat de jefuit. Unul dintră ei însă, ca nu cumva să fie surprinși, din nou a eșit afară să se uite împrejur, și văȡênd că bătrâna dómnă nu e acolo unde a lăsat-o crezută mórtă și neaflându o în întunerecul nopții, ca să nu fie suprinși, repede s'a întors înapoi la celalalt ori la ceialalți tovarăși și roscolind două pulturi descuiate de la masa de scris, în cari însă n'au aflat nimic, s'au depărtat, lăsând la fața locului doi pari de gard de răchită, rupți însă în mai multe bucăți, drept dovadă despre puterea cu care au aplicat loviturile.

Fiind nóptea rece și pământul umed, bătrâna dómnă după-ce s'a depărtat ucigașul care a maltratat o, s'a deșteptat din amorțéla în care căzuse, și pe trei brânci, căci mâna dréptă îi era ruptă, prin tină și zăpadă, cale de o jumătate de chilometru, la deal, prinzindu-se de garduri și de prunii din grădină, s'a tîrît numai într'o cămașă la un vecin, pe care deșteptându-l din somn, l'a trimis să mérgă într'ajutor bărbatului său și să avizeze pe jendarmii din comună. Acesta numai de cât s'a sculat și dimpreună cu ginerele său, cu feciorul său și cu alt vecin au alergat la casa protopresbiterului Cupșa, dar' în grabă neputêndu-și lua lumină și la casă earăși neaflând lumină, ci numai o liniște totală, s'au temut să între imediat înlăuntru, până nu le-au venit și muierile cu lumina aprinsă.

Intrând în casă au aflat pe bătrânul protopresbiter zăcênd în pat cu capul sdrobit, acum în afară pe dunga patului dimpreună cu piciórele, apoi cu degetele de la mâna dréptă sdrobite, plin de sânge, gemênd greu și fără conștiință de sine.

Avisați fiind momentan și jendarmii, acestia imediat au sosit și ei, și nu peste mult, încă în decursul nopții a fost adusă acasă și bătrâna dómnă și trimițênd și după medic, li-s'au dat ambilor vulnerați primele ajutóre posibile după împrejurările momentane. Dar' durere, că bătrânul protopresbiter după agonie teribilă de 8 ore a repausat diminéța pe la 7 ore înainte de a puté sosi medicul și fără de a puté da nici o informație în privința criminalilor, căci nu și-a revenit în fire de loc. Ear' bătrâna dómnă este încă întră viéță și mórte, așa că din causa bătrânețelor chiar și fără să urmeze complicațiuni, cu anevoie va rămâné în viéță.

Alți membri ai familiei nu au fost acasă, de cât nefericiții bătrâni și o copilă servitóre, care însă n'a fost atacată de loc și despre care se presupune că ar fi fost în legătură cu criminalii și e deținută.

Cât privește motivele omorului înfiorător se presupun a fi trei, și anume: după mórtea fiului protopresbiterului Dr. Victor Cupșa, care s'a fost căsătorit cu o văduvă fórte bogată, Fiedler Irma din Budapesta, s'a lățit vestea, că bătrânul protopresbiter a moștenit o mulțime de bani, și pe banii acestia au voit criminalii să pună mâna. Apoi în zilele din urmă, avênd parochia un proces cu un parochian pentru un gard din jurul cimiteriului bisericii, pe care câștigându-l, partida contrară l'a amenințat cu răsbunare. In urmă, în anii mai recenți bătrânul protopresbiter și-a câștigat mulți dușmani întră jidovi, pentru-că a esoperat pe séma bisericii un drept de licență de crișmărit. Jidovii încă l'au amenințat cu răsbunare prin rugăciuni pe la rabini, căci li-a luat pânea din gură. Cercetarea decurge cu mare energie, dar' până acum nu s'a dat de nici o urmă positivă.

Inmormêntarea defunctului s'a făcut Marți în presența unui imens public din loc și jur fără deosebire de confesiune și naționalitate, prin preoții tractuali, fiind toți de față, sub conducerea presbiterului Gavriil Hargo, ginerele repausatului. Predica funebrală a ținut'o preotul Ioan Herman din Rogoz, ear' iertăciunile le-a luat preotul Ioan Perhalța din Dobric. După ritualul început acasă, împreunat pe cale cu 12 stări și terminat la biserică în ordinea cea mai frumósă, a urmat la casa mortuară îndatinata pomană, fiind provăȡuți cu mâncare de post și cu daruri în vase și colaci mai multe sute de ómeni. Familia defunctului ce urma după cosciug sub conducerea protopresbiterului Teodor Hermann, ginerele defunctului, forma un tablou de tot jalnic, văzênd că lipsește din el soția repausatului, care la dorința ei ferbinte, abia a putut fi dusă pe mâni în ziua precedentă, ca să dee soțului sărutarea din urmă.

Acésta este starea cea adevărată a faptului înfiorătoriu. Deci nu este adevărat ceea-ce scriu foile ungurești pe basa unei telegrame din Dej, că vre-o 100 de locuitori din Cupșeni înarmați cu ciomage și tot feliul de instrumente pentru lucrul de câmp ar fi năvălit asupra casei protopresbiterului. Nu este adevărat nici aceea, că în contra protopresbiterului ar fi fost deja de mult mare amărăciune întră locuitori pentru afirmativă spoliare a parochienilor. Dar' nu este adevărat nici aceea, că închipuita nemulțămire ar fi isbucnit din causa unui proces pentru segregarea unui pășunat pe care răposatul l'ar fi câștigat față de comună, căci n'a fost nici o nemulțămire față de protopresbiter din nici un motiv. Deci, nici locuitorii n'au avut pentru ce să cerce înmuiarea inimei protopresbiterului și nici acesta n'a avut pentru ce rămânea față de ei rece și neînduplecat.

Nu este adevărat nici aceea, că pe când au apărut în foile ungurești aceste vesti tendențióse s'ar fi trimis autorității superióre vre-un raport pe cale telegrafică, căci nu s'a trimis de cât numai după aceea un protocol luat de scaunul protopopesc, în care se cere de administrator protopresbiteral Teodor Hermann din Dej. In fine nu este adevărat nici aceea, că nu s'ar fi luat deja imediat disposițiuni pentru înmormêntarea defunctului protopresbiter, din causă că dóră autoritățile s'ar fi temut de o nouă erupațiune a agitației poporului, căci nici motive, dar' nici umbră despre vre-o astfel de agitațiune în popor nu a fost și n'a putut fi.

Dar' așa sunt corespondenții foilor ungurești când scriu despre Români. Scriu în mod tendențios pentru-ca să ne presinte în lăuntru și în afară ca popor barbar dimpreună cu inteligință cu tot, și să deștepte în publicul magiar ură față de noi. Sper însă că trimițêndu-li-se rectificările cuvenite, le vor publica foile străine, și așa vor stabili și ele adevărurile față de calumniatul răposat, căruia noi să 'i cerem odihnă vecinică de la Christos. *—io—*

Conferențele învățătorești.

Convocare.

Cu provocare la ordinul Preaveneratului Consistoriu archid. din Sibiiu, dto 3 Febr. 1905, nr. 45 Șco'., am onor a convoca p. t. învățătorii și învățătórele de la școlele nóstre poporale din protopresbiteratul Orăștie la *conferența învățătorésca*, ce se va ține în școla nóstră din Orăștie, *Joi și Vineri în 21 și 22 April v.* (4 și 5 Maiu st. n.) 1905.

Programa lucrărilor:

1. Participarea la serviciul divin, diminéța la 9 ore (în 21 April v.).
2. La 10 ore a. m., după serviciul divin deschiderea conferenței.
3. Presentarea cerculariului consistorial privitor la ținerea conferenței.
4. Apelul nominal.
5. Constituirea conferenței, alegerea comisiunilor eventuale.

A. Temele statorite de conferența precedentă pentru pertractare sunt:

1. „Rolul familiei în educațiune și scăderile acesteia în familiile țăranilor noștri“, — încredințată spre lucrare membrilor: George Daniil, înv. în Căstău și Nicolae Voina, înv. în Vaidei.

2. „Care ar fi modul sau procedura cea mai corectă și mai corăspunzătóre, de a puté învăța elevii, ca să-și însușéscă cât mai temeinic scrierea și cetirea“, — încredințată spre lucrare membrilor: Nicolae Herlea, înv. în Vinerea, Sabin Safta, înv. în Romos și Nicolae Popovici, înv. în Mărtinești.

3. „Opinare întru cât este aplicabil noul plan de învățământ votat de congres în 1905, în special pentru școla cu un învățătoriu, ținênd sémă în deosebi de trebuințele practice ale poporului nostru“, — încredințată spre lucrare membrilor: Constantin Baicu, înv. din Orăștie și Ioan Frâncu, înv. în Gelmariu.

4. „O poveste pentru anul I de școlă“, prelegere practică, încredințată spre lucrare și predare membrilor: Ioan Bunea, înv. în Romos, și Ioan Săcăéșă, înv. în Dân ul-mare.

5. „Cunóșterea și calcularea suprafețelor“ (alegerea liberă, pentru una sau două unități metodice), prelegere practică, încredințată spre lucrare și predare membrilor Ioan Petruțescu, înv. în Pricaz, și Ioan Vlad, înv. în Binținți.

6. „Globul pământului cu conceptele geografice: osie, pol, ecuator, emisferă, meridianul și cercurile paralele. Zonele și clima“, prelegere practică (împărțită în unități metodice după trebuință), — încredințată spre lucrare și predare membrilor: Adam Vasiu, înv. în Balomir și Lazar Stoica, învățătoriu în Ranghet.

Se observă, că fie-care dintră membrii încredințați, are să presinte elaboratul cu 8 zile înainte de conferență subsemnatului comisariu consistorial.

B. Pentru distribuirea temei: *Influința dezastrósă a alcoholului* etc. și cu privire la statorirea temelor pentru conferența proximă din 1906, se vor lua disposiții în plenul conferenței.

Sibiiu, 2 April n. 1905.

Dr. Vasile Bologa
comisariu consistorial.

Convocare.

In sensul ordinului Ven. Consistoriu archid. nr. 45 școl. dto 3 Februarie 1905 convoc on. domni învățători și învățătóre de la școlele gr. or. române din cercul VIII, compus din protopresbiteratele Deva, Dobra și Ilia, la conferența ce se va ține în *Ilia-murășană* (Maros-Illye) la 21 și 22 April (4 și 5 Maiu), 1905.

Joi în 21 April (4 Maiu) se va celebra invocarea duhului sfânt și parastas pentru fericiții binefăcători ai școlei nóstre, în biserica gr. or. din Ilia murășană.

Ședința I

(în 21 April la 10 ore a. m.)

1. Deschiderea conferenței, constituirea biroului, constatarea presenților și presentarea esbitelor.

2. *Fariseul și vameșul,* prelegere practică din Istoria biblică cu desp. IV, de Ionichie Oprean, învățătoriu în Têrnăvița (tractul Ilia).

3. *Mat[illegible] de învățământ din religiune* în desp. II [illegible] de învățătorii Petru Hădan, capelan-înv. în Rădulești, Ioan Petruțoniu, înv. în Tisa, și Sabin Mihuțiu, înv. în Fintoag (tractul Dobra).

Ședința II.

(în 21 April la 2 ore d. a.)

4. *Metodul fonomimic* (aprețiare), de Eleftera St. Buga, învățătóre în Dobra.

5. *Inmulțirea cu factori de zeci,* prelegere practică din Aritmetică de Maria Sêrbu-Ciuruga, învățătóre în Roșcani (tr. Dobra).

6. *Rolul familiei în educațiune* și scăderile acesteia în familiile țeranilor noștri, de S. Mihuțiu, înv. în Fintoag (tr. Dobra).

Ședința III.

(în 22 April la 8 ore a. m.)

7. *Proposițiunea amplificată și părțile ei,* prelegere practică din Română cu desp. III, de George Copos, înv. în Vălișóra (tr. Deva) pe basa piesei „Feciorul cel drept“, Popescu Dr. Șpan, Cartea de cetire II, secția VI, nr. 9.

8. *Plan special de conversație din magiară* pentru elevii din anul al II lea de școlă asupra tuturor obiectelor din școlă, casă, curte și grădină, de Antoniu Constantin, învățătoriu în Lăpugiul sup. (tr. Dobra).

9. *Influința desastrósă a alcoholului asupra organismului omenesc* în general; în special, cari sunt căile și mijlócele prin cari cu efect s'ar puté lucra începênd din școla elementară întru preîntimpinarea vițiului beției, de Ioan Dan, înv. în Rapoltul-mare (tr. Deva), și Nicolae Popa, înv. în Zam (tr. Ilia).

Ședința IV.
(în 22 April la 2 ore p. m.)

10. Raportul comisiunii permanente: a) [illegible] stării învățământului în cercul nostru [illegible]rențiar, și b) asupra introducerii indicelor de la școlele nóstre confesionale.

11. [illegible] programului conferenței din anul 190[illegible].

12. Propuneri, interpelări și închiderea conferenței.

La conferență invită și pe p. t. dni preoți-directori școlari, protopresbiteri-directori districtuali și pe toți amicii școlei române gr. [illegible] și ai culturii naționale.

Operatele conferenței să se trimită comitetului permanent spre censurare.

Brad, 14/27 Martie 1905.

Dr. Pavel Oprișa
comisariu consist.

NOUTĂȚI

Personal. Înaltpreasfințitul Domn Archiepiscop și Metropolit al nostru [illegible] a sosit eri, Duminecă diminéța, la reședință, venind din Budapesta, unde a presidat ședințele fundațiunii Gozsdu. Tot atunci a sosit acasă și dl Parteniu [illegible], membru în delegațiunea fundațiunii Gozsdu.

Conferența literară de eri, ținută de Dr. Ioan *Borcia*, profesor la școla de fete a „Asociațiunii“, a fost ascultată de public fórte numeros, atât bărbați cât și dame și domnișóre. In limbagiu admirabil de frumos ușor Dr. Borcia a tractat cu temeinică noștință și cu fórte potrivite caracterisări piesele teatrale ale lui Alexandri, făcênd publicului adevărată plăcere ascultarea conferenței, deosebi unde a vorbit despre „Despot-Vodă“. A fost răsplătit cu generale aplause și cu numeróse gratulări.

D[illegible] [illegible] Ziarele din București [illegible] I. P. S. Sa Metropolitul Primat [illegible] *Gheorghian* [illegible] străinătate, și-a înaintat [illegible] Maiestății Sale Regelui Carol, din [illegible] M. Sa Regele însă [illegible] rămână în postul său [illegible] probabil un nou concediu pentru a merge earăși în străinătate [illegible]

Alegere la „Academia Română.“ In [illegible] chisă săptĕmâna trecută, vor fi aleși trei membri ordinari și opt membri corespondenți pentru „Academia Română“ în locurile devenite vacante.

Alegerea de la Arpaș — nimicită. [illegible] a fost pertractată la Curie afacerea alegerii de deputat dietal în cercul *Arpașului-inferior*, unde cu majoritate de 52 voturi fusese ales Dr. N. Șerban față cu contracandidatul Dr. Cst. Vasu, ear' Sâmbătă a fost adusă sentința. Mandatul lui Șerban e casat, ear' fostul president de alegere, Szabó, e condamnat la suportarea speselor recursului, din causă că nu a observat formele legale la conducerea actului de alegere.

Alegerea de la Cehul-Silvaniei. Protestul înaintat în contra faimósei alegeri de deputat de la Cehul-Silvaniei a fost întâiu respins din partea Curiei, din motive de formă. Dar' îndreptat și înaintat de nou, *a fost acceptat* și terminul de pertractare a fost pus pe 30 August. Referent e judele de Curie Nedeczky Ödön.

Epidemie de pojar în Cluj. Din causa epidemiei de pojar cele mai multe dintre școlele medii și elementare din Cluj la sfîrșitul săptĕmânii trecute au fost închise pe timp de câteva săptĕmâni.

Măr[illegible] Intr'un rĕspuns pe care [illegible] *Bunea* din Blaj îl dă în „*Unirea*“ broșurei „La Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria“ cetim următórele: „până acum nu s'a putut adeveri și în veci nu se va puté arăta măcar un singur archiereu român, care *înainte de 1556* să fi avut reședința sa în Alba Iulia, unde până la acest dat resida numai episcopul romano-catolic „de Transilvania“. Metropoliți români în Bălgrad *înainte* de 1556 vede numai Ioan de la Buceci“ etc. etc. Va să zică dl Bunea recunóște că după la 1556 *au esistat* archierei în Alba-Iulia, prin urmare recunóște că e falsă și lipsită de temeiu afirmarea d-sale de mai nainte (și afirmarea dlui *Iorga*) că *numai* de la Mihaiu Viteazul (care cum se știe, a întrat la 1599 în Alba Iulia) se trage metropolia (după dl Bunea episcopia) ortodoxă română din Alba-Iulia. Luăm act!

Distincție. Domnul Dămian *Dragonescu*, director de finanțe în Timișóra și deputat dietal ales în cercul Recașului, a fost trecut la pensie, conform dorinței proprii, în mod interimal, acordându-i-se cu ocasiunea acésta titlul de consilieriu ministerial.

*

† Nicolae Penciu de Alsó-Venicze, jude de tribunal în pensiune, fost mulți ani locuitoriu în Sibiiu, a rĕposat Joi în Caransebeș, în etate de 69 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Sâmbătă (1 April) în cimiteriul bisericei gr.-or. din Hațeg. Il deplânge perderea: soția Maria n. Popea, ficele Valentina m. Parasca, și Hortensia m. Dr. Suciu, ginerii Dr. Leo Parascu, medic în Hațeg, și Dr. Gavriil Suciu, advocat în Hațeg.

*

Concertul conservatoriului de musică din Sibiiu. Al II lea concert al conservatoriului de musică de aici se va ține Sâmbătă la 15 l. c. în sala de la „Unicum“. Cu ocasiunea acésta directorul de musică Hermann Kirchner va ține o prelegere despre „technica cântării“. Detailuri vom da într'un numĕr proxim.

*

Bravură săséscă. Ni se scriu următórele din o comună nu departe de Sibiiu: „Frumósă bravură a sĕvêrșit un notariu de sas din comitatul nostru, în préjma rectificării listelor electorale pentru anul 1906. A nume, un Român care solvia dare după proprietatea ce o avea pe hotarul unei comune săsești, mergênd la notariul acelei comune i-a cerut un estras din tabelele de dare, pentru a 'și dovedi dreptul de alegĕtoriu dietal în comuna natală, unde nu 'i ajungea censul pentru a puté fi luat în lista electorală. Notariul la început nici nu voește a da estrasul, dar' vĕzênd că Românul insistă, îi spune, că trebuesc timbre pe estras și spese de estradare, la ce Românul nu era pregătit. Ear' când Românul spune, că notariul din comuna lui i-a spus că nu trebue timbre și nici spese de estradare, Sasul se mânie foc și scóte pe Român din cancelarie, îndrumându'l sĕ mérgă dară la notariul sĕu, dacă acela póte face estrase fără timbre și fără taxă“. Luăm act despre acest semn de simpatie și amiciție.

*

Reforma electorală. In mod semioficios se face comunicare, că la ministeriul de interne sunt adunate tóte datele necesare pentru revisiunea legii electorale, și că se lucréză deja la proiectul de lege care va lărgi dreptul electoral și va face o arondare nouă a cercurilor de alegere.

*

Pentru catedrală. La colecta pentru zidirea catedralei au întrat pe lista parochiei *Poplaca* (tractul Sibiiu) *103 cor. 60 fileri*, de la următorii parochieni: Ioaneș Muntiu, Ioan Bratu (criznic), Opriș Munthiu Cazan, Petru Bratu, Petru Avram, câte 10 coróne; Oprea Avram, Opriș Chirilă, Ioaneș Avram, câte 5 coróne; Ioan Opriș 4 coróne; Petru Opriș Aleman și Oprea [illegible], câte 3 coróne; Stan Olariu, Man[illegible] Petru Mihaiu, Nicolae Lungu, Oprea Tănase, câte 2 coróne; Ioaneș Motronea, Pamfil Bădilă, Stefan Barb, Ioan Lungu, Vasilie Opriș (nr. 324), Ioan Bratu, Ioan Olariu, Coman Bratu, Ioan Goția, Ioan Fómete junior, Ioan Marcu, Coman Iancu, Ioaneș Ciontea, Toma Bârză, Petru Olariu, câte 1 corónă; Maria Goția, Oprea Mânzat, câte 50 fileri; Bucur Neag, 40 fileri, Maniu Mația, 20 fileri.

La aceeași colectă George Filip din *Feisa* a dăruit 15 coróne.

*

„Victoria“, institut de credit și economii, în Arad, a decis în ultima adunare generală urcarea capitalului de fondare de la 600,000, la 1,200.000 coróne, fapt despre care vorbește mai lămurit publicațiunea direcțiunii, de pe pagina IV a numĕrului nostru de față, asupra căreia atragem atențiunea celor interesați. Mai notăm, că direcțiunea „*Victoriei*“ a adresat și un *Circular* către domnii acționari ai numitului institut, de următoriul cuprins: Cu provocare la publicațiunea nóstră dto 24 Martie st. n. 1905 relativă la noua emisiune de acții, în sensul acestei publicațiuni, și pe basa § lui 7 din statutele institutului, prin presenta avem onóre a ruga pe toți vechii acționari, sĕ binevoiască a se declara asupra dreptului lor de preferență la subscriere. Drept de preferință la acțiile noue pot avé numai acei acționari, cari sunt introduși ca atari în registrele institutului, și sunt totodată în posesiunea acțiilor vechi. Declarațiunea de opțiune sĕ se facă pe formularul adnexat, și sĕ ni-se trimită dimpreună cu acțiile vechi și prima rată din preț, negreșit până la terminul preclusiv de 15 Maiu st. n. 1905. Arad, la 24 Martie st. n. 1905. *Direcțiunea institutului.*

Procesele „Drapelului“. Ziariul „*Drapelul*“ din Lugoj e dat în judecată pentru 5 articoli politici. Responsabilitatea au primit'o domnii Dr. Cornel *Jurca*, Dr. Stefan *Petroviciu* și M. *Gaspar*. Pertractarea se va începe în 17 April în fața curții cu jurați din Timișóra.

*

Procese de presă. „Fóiei Poporului“ de aici, respective redactorului ei, dlui *Silvestru Moldovan* îi s'au intentat din partea procuraturei 4 procese de presă pentru mai mulți articoli și articolași din nr. 43 a. tr. și din nrii 3—8 din a. c. Pentru pertractarea proceselor s'a delegat tribunalul reg. din loc. Primul proces se va pertracta Vineri, în 7 l. c. la 9 ore a. m. improcesuat fiind articolul: „Proiectul lui Berzeviczy“ din nr. 43 a. tr. Apărătoriu este dl Dr. Liviu Leményi.

*

Podul peste Olt. In congregația comitatului Făgăraș, ținută în 28 Martie n. s'a făcut comunicare, că podul peste Olt, lângă Făgăraș, care e stricat de patru ani, va fi construit de nou, încă în anul acesta. Se va face pod de fer, care va costa 200.000 de coróne. Două părți le dă statul, o parte comitatul Făgăraș.

*

Linia ferată Făgăraș Brașov. Guvernul a aprobat conclusul comitatului Făgăraș, după care comitatul contribue cu 400,000 de coróne la clădirea liniei ferate Făgăraș-Brașov, și astfel este speranță, că se vor începe în curênd lucrările acestei linii ferate de mare importanță pentru cei din țara Oltului.

*

Incercare de sinucidere. Un ziariu mare din Paris primește telegramă de la Petersburg, că țarul Rusiei ar fi făcut încercare de sinucidere, dar' a fost împedecat de mamă sa în esecutarea planului. Cu tóte acestea ar fi rănit rĕu la mâna dréptă. Firește, știrea nu va puté fi confirmată, ci numai — desmințită.

*

Tinĕr român, absolvent de școlele comerciale, cu esamen de maturitate, posede afară de limba română, limba magiară și germană în scris și vorbire, esercițiu în scriere cu mașina, caută aplicațiune la vr'un institut comercial românesc sau în o cancelarie, respective altă ocupațiune corespunzĕtóre, pe lângă pretensiuni modeste. Adresa M. G. Buz à str. 28, Lugos.

*

Zi de zi primește dl Albert Müller, inventatorul crucii duple electro-magnetice R. B. N. 86967, uimitóre scrisori de suprisă. Astăzi suntem în posiție de a publica o nouă scrisóre: Stimate dle Müller! Crucea R. B. nr. 86967 ce mi-ai trimis'o, a avut efect uimitor. Iubita mea soție — după o scurtă folosire a aparatului dtale — s'a vindecat cu desĕvêrșire dintr'o acută bólă de pept și plumâni. Te rog sĕ primești mulțămita mea pentru acésta cruce binefăcĕtóre. Cu stimă și salutare: Iecob Stütz, blanar în Futtak. Precum va ști on. public, crucile aceste se întrebuințéză cu succes în contra reumei, podagrei, as'mei influenței, migrenei, și se pot comanda la inventatorul ei, la dl Albert Müller, Budapesta V, Vadász utcza nr. 42/V.

Dare de sémă.

Cu obiecte la loteria pentru școla de menaj și industrie de casă, ce se va înființa în Sibiiu au mai contribuit următórele dame și domni:

Elvira Pop (Abrud) tabletă și un tablou brodat. Elena Șoldea (Elisabetopole) 2 tabletuțe. Eugenia Pinciu (Sibiiu) față de pernă. Carolina Dăian (Mihalț) 2 tablete. Clementina Câmpian (Elisabetopol) tabletă. Veturia Sancioli (Brașov) tabletă. Elvira Dănilă (Mihalț) tabletă. Letiția Imbăruș (Sibiiu) pernă de divan. Hortensia Percea (Brașov) tabletă. Letiția Popescu (Sibiiu) tabletă. Octavia Colbasi (Sibiiu) tablou brodat. Silvia Goia (Zalatna) tabletă. Stănuța Rof (Zalatna) ștergariu. Ioana Moldovan (Sighișóra) 2 ștergare, 2 serviete, cursor și o față de masă. Eugenia Mosora (Sighișóra) cenușerniță. Eufrosina Șandru (Sighișóra) cenușerniță. Maria Urdea (Sighișóra) acoperitóre de bufet. Ioana Șoner (Sighișóra) merindéță. Maria Bondolean (Sighișóra) ștergariu. Maria Stoicovici (Sighișóra) [illegible] merindețe și un pahar. Aurelia Solomon (Blaj) fructieră de argint. Leontina Măcelar (Blaj) cuier de chei și porte-jurnal. Virginia Păcurar (Blaj) [illegible]t. de pene. Netta Fodor (Abrud) ștergariu, [illegible]ătință. Frosi Șandru (Sighișóra) fugătoriu. Elena Șandru (Sighișóra) tabletă. Calypsa Șandru (Sighișóra) 2 tablete. M. M. (Sighișóra) 9 țesături. Sinetta Colceriu (Sighișóra) față de masă. Maria Colceriu (Sighișóra) față de masă. Maria Dobra (Șarpatoc) față de masă. Ioan Șandru (Sighișóra) pușculiță. Dr. Stănilă (Sighișóra) casetă. Victoria Petean (Sighișóra) batistă. Eugenia Mosora (Sighișóra) tablou. Eugenia Proca (Rĕsnov) 3 tablete. Elena Isac (Sibiiu) tabletă, și o tavă pentru tortă. Leontina Roman (Sebeșul-săsesc) un vas pentru unt de argint. Leontina Iacoban (Viena) corfiță de pâne de argint. Alma Păcurar (Sibiiu) sachet, ținĕtor de orologiu. Valeria Albu (Mercurea) tabletă. Veturia Păcurar (Mercurea) ștergariu. Cornelia Deac (Blaj) ștergariu. Eugenia Deac (Blaj) ținĕtor de ștergariu. Silvia Negruțiu (Blaj) fugătoriu. Miți Nistor (Blaj) tabletă, ramă pentru fotografie. Irina Nistor (Blaj) tabletă, perințiță de ace. Coriolan Bardosy (Brașov) bloc sugativ. Aurelia Bardosy (Sibiiu) tăviță. Eugenia Bardosy (Sibiiu) bonetă pentru teatru, pungulița. Olivia Bárdosy (Sibiiu) casetă arsă. Iliana Bárdosy (Brașov) vas pentru unt de argint. Zoe Vas (Făgăraș) nipuri. Aurora Balea (Moldova-nouă) fugătoriu. Hortensia Oprea (Moldova-nouă) 2 ștergare țesute. Aurelia Fodorean (Făgăraș) 6 serviete. Măriόra D. Dima (Brașov) pernă de divan. Ana Voilean (Sibiiu) șorț. Octavia Voilean (Sibiiu) tabletă. Victoria Dunca (Sibiiu) o garnitură inele de serviete. Măriόra Popp (Sibiiu) fugătoriu. Elena N. Dima (Brașov) tabletă. Elisa Ilasievici (Brașov) fugătoriu. Elena Simtion (Sibiiu) fugătoriu. Eugenia Florian (Brașov) tabletă. Ana Dancăș (Rășinariu) sachet. Constanța Popp (Sibiiu) 2 vase de flori. Ana Comșa (Sĕliște) tabletă. Otilia Comșa (Sibiiu) ștergariu, șorț. Stela Comșa (Sibiiu) tabletă. Erica Comșa (Sibiiu) tabletă. Miți Popescu (Sibiiu) straiță. Aurel Popescu (Sibiiu) ștergar imprimat. Cornelia Popp (Mănăștiurul unguresc) tabletă. Margareta Krețo (Beiuș) ștergariu. Eugenia Taflan (Broșteni) iie brodată, sorț. Elena Bolcan (Bran) 3 merindețe. Eugenia Recean (Vaida-Recea) 2 ștergare, tabletă, pomiselnic. Sabina de Preda (Câmpeni) față de pernă, tabatieră, tabletă. Zorița Andreica (Sibiiu) 3 tabletă, șorț. Ioana Streoulea (Sibiiu) tabletă. Virgilia Enescu (Sibiiu) poliță. Maria Streoulea (Sibiiu) 2 vase p. flori. Sultana Halițe (Năsĕud) straiță. Clotilda Malai (Rodna-Veche) fugătoriu. Eugenia Malai (Rodna-veche) fugătoriu. Livia Domșa (Blaj) Etui pentru mănuși. Elisa Pioraș (Rodna-veche) 3 farfurii. Elena Scridon (Năsĕud) pernă de divan. Augela Pop (Rodna-veche) covor. Eugenia Hăngănuț (Bârgău) ștergariu. Miți Mischinger (Năsĕud) tabletă. Victoria Candale (Bârgău) fugătoriu. Laura Seni (Năsĕud) masă sculptată. Miți Scridon (Năsĕud) masă arsă. Maria Grivase (Năsĕud) porte-journal. Virginia Grivase (Bârgău) tabletă. Margareta Bodescu (Năsĕud) straiță p. patine. Iuliana Mureșan (Năsĕud) fugătoriu. Veturia Grose (Blaj) tabletă. Hortensia Grose (Blaj) ștergariu. Ida Lup (Năsĕud) tabletă. Valeria Uilăcan (Blaj) cutiă pentru mănuși, ținĕtor de fotografii. Miți Nistor (Blaj) 2 rame pentru fotografii, ștergariu. Raveca Monda (Bârgău) ștergariu. Maria Marte (Bârgău) ținĕtoriu pentru orologiu. Octavia Beșa (Năsĕud) tabletă. Lucia Viciu (Blaj) fugĕtor, tabletă. Sabina Tomuța (Năsĕud) tabletuță.

(Va urma.)

Din public.*)

Mulțămite publice.

Cu ocasiunea petrecerii aranjată de tinerimea adultă din Țichindeal în 20 Februarie 1905 st. v. cu scop de a pune basă unei biblioteci școlare, au binevoit a suprasolví următorii P. T. domni: Nicolae Manițiu, paroch ort., 1 cor. 60 fil. și Vasilie Popa învĕț., 60 fil., ambii din Vurpĕr, și I. Tatu, paroch în Țichindeal, 1 cor.

Au mai trimis prin poștă P. T. domni: Toma Ienciu et fam. notariu în Fofeldea, 3 cor., George Borzea, paroch ort. în Coveș, 2 cor., și Nicolae Pandrea, paroch ort. în Ghijașa-inf., 1 cor.

In numele tinerimei vin deci și pe calea acésta a esprima tuturor participanților și în special suprasolvenților cele mai sincere mulțămite.

Au incurs cu totul 37 cor. 30 fil., din cari subtrăgêndu-se spesele cu 23 cor. 28 fil., a rĕmas un venit curat de 14 coróne 2 fil., pentru care sumă se vor comanda cărți poporale punêndu se basă unei biblioteci școlare.

Țichindeal, în 6 Martie 1905.

Ioan Tatu
par. ort., ca dirigent.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește rĕspunderea.

Cărți și reviste.

„Cartea de Aur“. A apărut *în ediție nouă* volumul prim din opul „*Cartea de Aur, sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coróna ungară*“, de *Teodor V. Păcățian*, și póte fi procurat, împreună cu volumul II prin librăria archidiecesană din Sibiiu, ori de-a dreptul de la autorul. Un esemplar din fie-care volum costă broșat 10 coróne, legat în pânză 11 cor. 60 fileri. La cerere se acórdă și înlesniri de plată.

Nr. 157/905. [85) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroh *Eustatiu Cibu* din **Daia**, protopresbiteratul Sebeşului, pe basa resoluţiunei Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dto 15 Martie a. c. nr. 2340 B, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român.“

Dotaţiunea împreunată cu acest post de capelan constă din jumětatea venitelor parohiale fasionate în tabela B. pentru întregirea de la stat.

De la concurenţi se cere pregătire de 8 clase gimnasiale.

Concurenţii au sě 'şi aştérnă cererile, instruite conform normelor din vigóre, în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresb.

Sebeş, 19 Martie 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Oficiul protopresbiteral:

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Nr. 121 1905. [81] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **capelan** în parohia de clasa a III a (treia) din comuna **Podele,** protopresbiteratul gr. or. al Zarandului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumětate din tóte venitele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Competenţii au a şi aşterne petiţiile lor instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se presenta în biserică în terminul regulamentar, pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în înţelegere cu comitetul parohial.

Brad, la 12 Martie 1905.

Vasile Damian
protopresbiter.

A apărut:

Modele de cusături românești

de **Minerva Cosma.**

Preţul: Caetul I **50 fil.**, caetul II **1 cor.**
plus porto 5 fileri.

Libraria arhidiecesană.

Pretutindeni, chiar la ţară, se caută persóne onorabile şi esperte, capabile de a se ocupa cu vînzarea unui articol fórte avantagios şi lesne de plasat. Capital nu e necesar. Mari beneficii de realisat! Ori cine póte sě se ocupe chiar şi în mod accesoric. Condiţii escepţionale şi salariu fix câteva sute de coróne pe lună, în cas de activitate urmată cu succes. (73) 3—10

A se scrie sub *A 78* la ziar.

Un **tiněr** doritor de a se aplica **carierei notariale** ori absolvent de curs află imediată aplicare în cancelaria subscrisului după comunicarea condiţiunilor. — **Aurel Barbu, notariu în Lancrăm** (p. u. Szászsebes). [86]

---

[80] 2—3

Publicaţiune.

Pentru facerea a **150 mii** eventual şi mai multe **cărămizi pe hotarul comunei Rod** pentru nou zidinda şcólă de aici se publică licitaţiune minuendă pe ziua de *27 Martie v. a. c.*

Pentru o mie se ofere 30 coróne de la care sumă se începe licitaţiunea minuendă.

Doritorii de a licita au a depune un vadiu de 10% de la suma de 4500 coróne adecă 450 coróne.

Ori şi ce deslușiri se dau până la ziua licitaţiunei din partea subscrisului presidiu al comitetului parohial din Rod.

Rod, în 10 Martie v. 1905.

Comitetul parohial gr. or.

President: **Ioan Moga**

Notariu: **Ioan Genie**
paroh.

Atenţiune!

50.000 părechi de ghete.

4 pĕrechi de ghete cu numai fl. 2·80.

Falimentând mai multe fabrici mari am fost încredinţat a desface o cuantitate mare de ghete **sub preţul producţiunii**. Vînd deci ori cui 1 păreche de ghete cu şireturi pentru domni şi 1 păreche pentru dame, de piele, brun ori negru galoşate, cu talpă bine bătută cu cuie, apoi 1 păreche de ghete de modă pentru domni şi 1 păreche pentru dame, cu paspoal fórte elegant, fasonul cel mai nou de vară, fórte drăguţi şi uşori. **Tóte 4 pàrechile costă numai 2 fl. 80 cr.** şi se pot procura cu ramburs sau trimiţêndu se banii înainte de la [74] 1—2

S. Urbach, Schuh-Export, Krakau 54/K.

Schimbul este admis; dacă nu convine se retrimit banii, astfel eă ori-ce risic este eschis cu desevêrşire.

Insuşi se păgubeşte cine nu-şi acopere trebuinţele sale de viţă de la

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei de pe Têrnave

Proprietariu: **Fr. Caspari Mediaş** (Medgyes, Transilvania)
(84) 1

care în vara trecută, fórte secetósă, a udat zilnic viţele cu preste 2 milióne litre de apă, prin ce viţele au ajuns la o desvoltare ideală.

Lista preţurilor ilustrată gratis şi franco.

„VICTORIA“, institut de credit şi de economii, Arad.

Publicaţiune.

Adunarea generală a institutului nostru ţinută la 5 Martie 1905 **a hotărît urcarea capitalului de fondare de la 600,000 cor. la suma de 1.200 000 cor.** prin o nouă misiune de 3000 acţii à 200 cor. valóre nominală.

Pe basa acestei hotărîri şi autorisaţiuni primită de la adunarea generală, prin acésta oferim acţionarilor vechi spre cumpěrare 3000 bucăţi acţii noue, pe lângă următórele condiţii:

1. Fie care acţionariu vechiu are dreptul de a subscrie din noua emisiune atâtea acţii, câte posede din emisiunile anterióre.

2. Preţul unei acţii noue, pentru acţionarii vechi, se fixéză în suma de **300 cor.**, din cari 200 cor. se adauge la capitalul de acţii, ear' 100 cor. după subtragerea tuturor speselor de emisiune, se vor conta în favorul fondului general de reservă.

3. Terminul de subscriere se fixéză cu începere *de la 15 April st. n. 1905 până la 15 Maiu st. n. 1905* inclusive, cu acea restricţiune, că toţi acei acţionari, cari până la acest termin nu s'au declarat şi nu au participat la subscriere îşi pierd necondiţionat dreptul lor de prioritate la subscriere. (§ 7 din statute.)

Deodată cu declaraţiunea de subscriere, acţionarii sunt datori să depună acţiile lor vechi pentru cari optéză, şi până la terminul de 15 Maiu st. n. 1905 să plătéscă la cassa institutului şi prima rată din preţul de emisiune, earăşi sub urmări de perdere a dreptului lor de opţiune.

Acţiile astfel depuse la cassă, se stampiléză cu nota de opţiune, şi imediat se restituesc acţionarilor dimpreună cu un titlu provisor de acţii, în care se va întroduce plătirea ratei prime şi a tuturor ratelor următóre.

4. Pentru plătirea preţului de emisiune se fixéză următórele termine şi rate:
   a) 50 cor. de la 15 April până la 15 Maiu 1905,
   b) 50 cor. de la 15 Maiu până la 15 August 1905,
   c) 100 cor. de la 15 August până la 15 Septembre 1905,
   d) 100 cor. de la 15 Septembre până la 15 Octobre 1905 st. n.

Fie care acţionar are însě dreptul sě plătéscă deodată mai multe sau şi tóte ratele, înainte de terminele aci fixate. (83) 1—1

5. Acţiile noue vor participa la tóte beneficiile şi se vor bucura de tóte drepturile ce le posed acţiile vechi cu începere *de la 1 Ianuarie 1906.*

Pănă la acest termin subscribenţii primesc 5% netto interese după sumele plătite în contul acţiilor noue, de la plătire până la 31 Decembre 1905; din contră subscribenţii, cari vor rĕmâné în restanţă cu plătirea punctuală a ratelor, vor plătí la cassă 6% interese după sumele restante.

In lipsa de plată a ratelor la terminele fixate, se aplică disposiţiile § 10 din statute, în sensul cărora ratele deja plătite cad în favorul fondului de reservă, ear' acţia neplătită se declară de nimicită, şi în locul aceleia se emite un nou titlu de acţie.

6. După plătirea integrală a preţului de emisiune, însě numai cu începere de la *1 Novembre 1905* se vor elibera acţiile noue.

7. Ce priveşte acţiile, la cari acţionarii vechi nu au optat până la terminul de 15 Maiu n. 1905, direcţiunea îşi reservă dreptul sě le emită şi vîndă din mână liberă, imediat după 15 Maiu 1905, cu preţul pe care îl va fixa direcţiunea, care nu póte fi însě mai mic de 300 coróne per acţie.

Direcţiunea cu începere de la 15 April 1905 primeşte şi pentru aceste acţii insinuări de subscriere, fie din partea acţionarilor vechi, fie din partea altora, — însě fără nici un fel de obligo pentru direcţiune.

Arad, la 24 Martie st. n. 1905.

Direcţiunea institutului.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise)

pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia arhidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată [illegible] fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postl.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei arhidiecesane

„PLUGARIUL“

institut de credit şi economii, societate pe acţii în Săcădate.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii **„Plugariul“**, cum şi acei domni, cari au subscris acţii din a II-a emisiune se convócă conform decisiunei ultimei adunări generale ordinare şi sunt rugaţi a participa la (87) 1—1

adunarea generală estraordinară

care se va ţiné în **2 Maiu 1905 st. n.** după amiazi la 2 ore în localul institutului.

Obiectele adunării:

1. Modificarea §§-lor 4, 6, 14, 19, 20, 27, 28, 29, 33, 44, 48 şi 57 din statute.
2. Urcarea capitalului social cu 10,000 cor.

Săcădate, la 2 April 1905 n.

Direcţiunea.

Prima şi cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote şi scaune de clopote din fer bătut.

Infiinţată la anul 1822. **Sighişóra**, piaţa de sus nr. 47

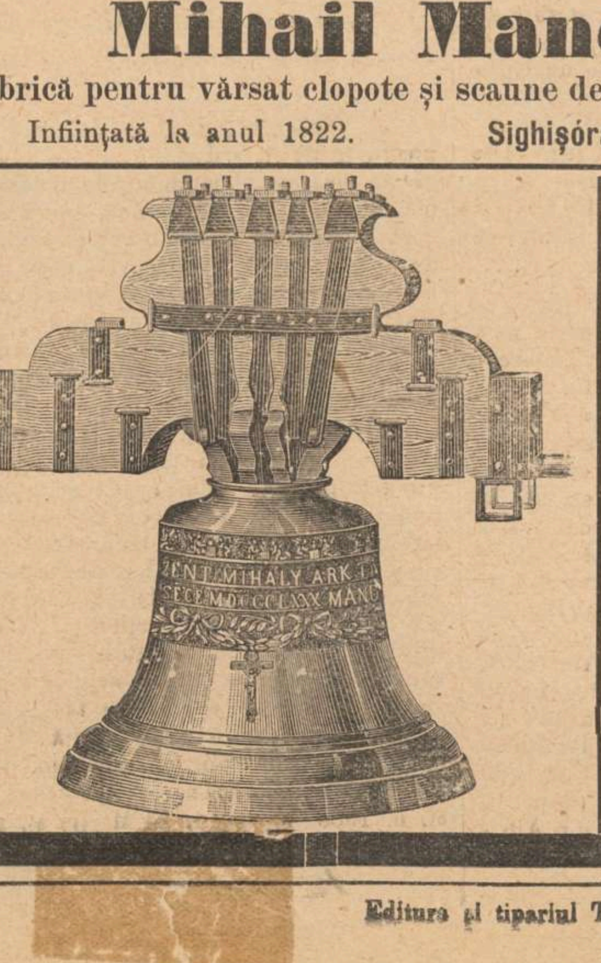

o firmă ce esistă de la anul 1822 şi se bucură de bun renume, se recomândă tuturor comunelor bisericeşti a lifera şi repara clopote de tótă mărimea cu corónă de stejar ori de fer legat, cum şi clopote cu sunet armonic. Face şi scaune de clopote din fer bătut pentru unul sau şi mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuéză şi în depărtare. Clopote mai mici se află gata, în tot timpul. Solvirea se va primí şi în rate.

(82) 1—12

Am onórea a face cunoscut onoratului public, că în **1 April st. n. a. c.** deschid un

atelier de încălţăminte

în strada poplăcii nr. 3,

în care lucrez **tot feliul de încălţăminte**, de la cea mai simplă până la cea mai fină, cum şi **reparaturi,** pe lângă preţuri convenabile.

Absolvând mai multe cursuri de specialitate şi avênd ocasiune a face o praxă de mai mulţi ani în diferite ateliere mai însemnate atât de aici, cât şi din alte oraşe mai mari ale Ungariei, mě aflu în plăcută posiţie de a corěspunde tuturor pretenţiilor privitóre la branşa mea.

Asigurând on. public de un serviciu deplin satisfăcětor îl rog totodată pentru binevoitoriul seu sprigin.

Sibiiu, 1 April n. 1905.

Cu tótă stima

George Săsărman
măestru pantofar.

[78] 2—10

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecesane.

33 Sibiiu, Joi, 24 Martie (6 April) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., —
30 fil. rêndul cu litere garmond;

Oposiţia dictéză.

Sibiiu, 5 April n.

Am greşit când în numĕrul trecut spuneam, că în urma compromisului ce era vorba sĕ se lege întrĕ Corónă şi oposiţia unită, peste doi ani, la espirarea terminului pe care ar fi fost sĕ fie legat compromisul, oposiţia va fi atât de tare, în cât *va dicta* şi nu va mai trata cu nimeni. Am greşit, pentru-că oposiţia *deja dictéză*, fără compromis, şi fără a aştepta sĕ se întăréscă şi mai bine.

Comitetul de conducere al oposiţiei coalisate s'a întrunit adecă Luni la orele 10 în şedinţă, şi facêndu-i-se comunicare despre modul cum Coróna a aflat de bine a da resolvare provisorie crisei, a decis, cu glas *unanim*, că nu póte sĕ accepteze basele noue pe cari s'a pus Coróna, şi că de la reclamarea limbei magiare ca limbă de comandă în armată nu abstă!

Va sĕ zică, *a refusat* propunerea venită de la Corónă şi a împedecat formarea cabinetului din şirele oposiţiei coalisate.

Trebue sĕ constatăm, că acesta e un act de necuviinţă la adresa Corónei, pentru a cărui sĕvêrşire însĕ la nici un cas nu póte cădé responsabilitatea asupra comitetului de conducere al oposiţiei coalisate, ci asupra acelor politiciani magiari, cari au sedus Coróna şi au făcut-o sĕ crédă, că *basele noue* sunt destul de solide şi destul de atrăgĕtóre pentru oposiţie, înainte de a se convinge dacă întru adevĕr ele sunt acceptabile ori nu din partea oposiţiei unite? In urma acestui joc nepermis încrederea Corónei, s'au făcut apoi cesiuni însemnate, pe cari Coróna le mai póte revoca, şi s'au făcut firma convingere, că şi din partea osiţiei vor urma concesiuni, pe cari ĕ oposiţia *denégă* acum a le face.

Incurcătura e deci mai mare de mai nainte.

Că acum ce va urma? Coróna va rĕmâné pe lângă planurile ei şi pe lângă *nouele base*, şi probabil va numí totuşi un guvern de transiţie, sub presidenţia ministrului de finanţe *Lukács*, cu tóte că se prevede, că viéţă lungă nu va avé un astfel de guvern. La ocasiunea cea mai apropiată va fi majorisat în dietă şi va fi silit sĕ dimisioneze, dacă peste tot va pune preţ pe hotărîrile dietei, şi nu va face ca guvernul de funcţionari din Austria, căruia nu mult îi pasă ce decide parlamentul, pentru-că nu e guvern parlamentar, ci guvern al Corónei, pus în slujbă, ca sĕ priméscă şi sĕ ţină pentru sine loviturile partidelor parlamentare.

Şi ce va face *„naţiunea“*, representată în dietă prin oposiţia coalisată?

Ziariul *„Magyarország“* ne spune clar, că ce are sĕ facă. Scrie adecă acest ziariu următórele în numĕrul de eri:

„Naţiunea acum într'adevĕr nu póte sĕ facă alta, de cât *sĕ denege puterii mijlócele de putere*, fără de cari nu esistă putere. Vremea tocmelilor a espirat, am ajuns la ultimul termin, la 4 April. Mâne se întruneşte dieta şi se va începe cu consfătuirile. Consfătuirile acestea nu pot sĕ aibă alt scop, de cât acela, de a esprima, de a turna în formă şi *a aduce la cunoştinţa purtătoriului corónei voinţa constituţională a naţiunei.* Va compune dieta acésta *adresă* şi o va înainta regelui şi din ea va puté şti regele, că pe lângă cari condiţiuni póte sĕ capete de la naţiune bani, catane şi puşti. Cu acésta naţiunea din partea ei şi-a spus *ultimul cuvent*. Pentru-că din aceea ce e trecut în adresă, nu se va mai puté schimba nimica“.

Iată deci, că *„naţiunea“* deja dictéză. Dă ultimate Corónei, ori ameninţă Coróna cu ultimate. Atâta pentru ziua de astăzi. Ziua de mâne cine ştie ce ne va aduce? Pentru-că sunt zile grele acelea prin cari trecem, zile în cari surprinderile se nasc una din alta. Le aşteptăm însĕ cu frunte senină, pentru-că nu noi le-am provocat. Noi, Românii, popor destul de numĕros în patria acésta, n'am stricat nici-odată, şi nici acum nimic, şi póte că tocmai de aceea nici n'am fost chiămaţi la ascultare, ca prin fruntaşii noştri sĕ contribuim şi noi cu sfatul la îndreptarea lucrurilor.

*

In cursul scrierii acestor şire primim ştirea, că Maiestatea Sa e decis sĕ părăsască Budapesta, fără a fi dat resolvare crisei. Rĕmâne şi mai departe în funcţionare guvernul presidat de contele *Tisza*, cu tóte că acesta ar dorí sĕ scape odată de sarcina grea care îl apasă. A supĕrat mult inima bună a Monarchului nostru faptul, că cu tóte că Maiestatea Sa şi-a esprimat dorinţa, sĕ nu ţină dieta şedinţe până la resolvarea crisei, dieta s'a întrunit totuşi eri, Marţi, a stabilit ordinea de zi pentru şedinţa de astăzi, şi probabil astăzi va începe discuţie asupra cassării hotărîrei din 18 Novembre anul trecut, când s'a modificat prin surprindere regulamentul de casă, şi asupra *adresei* pe care *„naţiunea“* vrea sĕ o înainteze Regelui.

Că apoi după sosirea Maiestăţii Sale la Viena ce va urma, — ştie bunul Dumnezeu!

Biserica macedo-română.

Luptele Aromânilor pentru naţionalisarea bisericei lor se continuă cu energia din trecut. Continuă apoi şi cercurile politice din regatul român a da tot sprijinul posibil fraţilor noştri din Macedonia, pentru-ca sĕ-şi vadă odată visul realisat şi dorinţa împlinită. Actualul guvern român la tot casul va continua a bate drumul pe care a apucat guvernul liberal din trecut, şi pe cale *diplomatică* va lucra în favorul Aromânilor, câştigându-le drepturile religióse pe cari *le-au avut* deja, cu mult înainte de acésta. Faptul acesta îl stabileşte dl *Al. T. Dumitrescu* în ziariul *„Secolul“* din Bucureşti, unde publică următoriul articol:

„... Pământul care a acoperit de atâtea veacuri ósele strămoşilor, nu póte fi contestat astăzi de nimenea nimĕnui.

Elementul românesc di are un drept natural admis ţiunea M. S. Sultanului, de nóşte ca *popor istoric* alătu mentele eleno-slave.

Desvoltarea acestui elem credincios corónei otomane, fie în conformitate cu vechil ale pământului, de cari şi-a stinţa lui, fără a pretinde p sul sĕu paguba altor neamu

Românul întotdeuna a dent, mulţămindu-se cu drep gitim.

Aşteptând recunóşterea rici aromâne, fraţii noştri lovéscă autoritatea bisericei

Nu Românul este născ cotí dreptul altuia!

Cererea de recunóştere serici aromâne nu este un a tra autorităţii patriarchale, respins de înalţii părinţi c ori escomunicare şi blestem şterea unei biserici aromâ *vendicarea unui drept*, ear' cu patriarchia din Constan altmintrelea, o rupere întrĕ mână şi patriarchia din Co n'ar puté fi în nici un cas

Rupere s'ar numí atu serica română ar fi fost p autoritatea patriarchiei din nopol.

Istoria însĕ ne dovede mentul românesc din penin nică a fost supus întâiu *din Ochrida*, ear' nu celei d tinopol. Numai cu vreme dominaţia elină preste cred mâni, şi acésta numai graţ tomane, care supunênd pe canică, a pus sub autorit chiei din Constantinopol ap populaţie creştină din su

Pravila bisericéscă, u scrise legile canonice rec sinódele ecumenice şi adm generale de întréga biseri vĕlue astăzi *esistinţa* u

---

FOIŞORĂ

Bólă modernă.

— Mĕ rog de iertare la domnu, dna nu póte primí óspeţii poftiţi de dvóstră pe de séră la cină, că are dureri mari de cap... şi mĕ rog de ier...

— Ce borboroseşti Cătrină?

— Dómna are dureri de cap — mĕ rog de iertare — şi zice, că nu póte primí pe domnii cei poftiţi la cină...

Bravul măiestru Nicolae Pintea la auzul acestor cuvinte se făcù roşu de mânie şi fără multă ceremonie strigă bucătăresei:

— Plécă de aici! Ţi-am spus odată că ai sĕ prepari o cină alésă; ţi-am trimis purcei, peşte şi celelalte trebuinciόse pentru acel scop, de aceea ai sĕ te ţii, ear' de celelalte grija mea! M'ai înţeles?...

— Inţeles, mĕ rog de iertare.

•

Era o zi senină de iarnă, mai mare dragul. Prin odăile măiestrului Pintea era o atmosferă căldută şi judecând după mobilia [illegible] compusă şi cu gust, ai fi crezut că te [illegible] într'un palat boeresc, ceea ce şi făcea pe [illegible] să suridă îndestulit de câte ori [illegible] prin [illegible] frumóselor odăi. O [illegible] înduioşătóre îi cuprindea inima când vedea în casa sa: pian, lucruri frumóse de mână, desemnuri şi picturi admirabile, tóte de mânile fetiţelor sale *Anuţa* şi *Ileana*.

Cu astfel de gânduri plăcute se ocupa şi acum bunul Pintea, când deodată auzi ceva sgomot. Din dormitoriu se auzia nana Cătrina plângênd şi văetându-se: — Dar' pentru Dumnezeu, dómnă, ce sĕ fac?

— Domnul porunceşte sĕ fac cina ca şi pentru un ospĕţ, ear' dómna mĕ ameninţă că mĕ dă afară de se întêmplă aşa ceva. Dómne, dómne, ce am mai ajuns la bĕtrâneţele mele!..

— Sărut mâna la domnu, mĕ rog de...

— Lasă, lasă Cătrină! Şterge-ţi lacrimile şi mergi dta la lucrul ce te aşteptă şi arată-ne şi azi arta dtale de bucătărésă, şi sĕ vezi că tóte vor fi bine...

— Sĕ dee Dumnezeu, mĕ rog de ier...

— Nu uita nană Cătrină!

— Pricep, mĕ rog de iertare la domnu!... şi nana Cătrină ştergêndu-şi ochii cu cornul şurţei plécă, lăsând pe dl Pintea mĕsurând aspru cu ochii pe dómna, care zăcea în pat.

— Ce comedie acésta, Ană? Pulsul îţi bate regulat, capul ţi-e rece! Spre liniştirea mea văd, că nu ţi-e nimic şi astfel dar' te rog [illegible] te scoli din pat [illegible] fie în ordine, după cum e obiceiul tĕu când avem óspeţi. Nu, nu, nu! Nici o scuză nu sufer... Te rog. Cer de la tine! Pretind sĕ te scoli numai de cât!...

— Sunt tiran? Bine! Conced. Dar' ce eşti tu? Eu sunt tiran, ear' tu comediantă, cu care am sĕ fiu cât se póte de sever până îmi va descoperí aceste mofturi! Da, da, mofturi, cari — spun drept — mĕ fac sĕ roşesc, că tu femee cuminte şi bună cum ai fost totdéuna, începi sĕ 'mi joci pe dómna cu nervi slabi. Dar' pe Dumnezeul meu, mĕ jur, că fac lucru mare de nu 'mi spui ce ţi a plesnit aşa deodată în cap?...

— Da, poţi plânge cât îţi place, eu fără milă te voiu cura de acéstă bólă modernă, numai de nu 'mi spui ce ai pe creer, ce ţi-a trăznit în minte?...

— Aşa?... Va sĕ zică aici e buba! Nu-ţi convine Giţă Rogozanu, tinĕrul şi vrednicul măsariu, şi nici Ioan Dumbravă, talentatul sculptor. Nu sunt pentru fetele nóstre? Şi pentru-ce, mult stimată dómnă?... A! şi mai ce încă? Au fost crescute în internat, şi astfel dar' le-ai da mai bucuros după oficeri. Ai cauţie, ştiu. Deci pe acei domnişori îi vei fi aflând mai demni. Fórte frumos! Banii, averea câştigată cu multă trudă de noi, sĕ mérgă acum în mâni străine... pentru că acei domnişori cu fracul lor se pricep mai bine a-i cheltui de cât onesti. Tare frumósă combinaţ Se înţelege că rîd, şi aşi rîde dacă nu soţia mea, Ana, pe c modestă şi cuminte, ar fi ac beşte aşa smintit.

— E! lasă, ce bine! Ce telor tale, dacă li-ai zice sĕ pe nişte....

— Bine, bine, iacă tac, încă, numai una 'mi mai permit. dar' sĕ-mi spui, ce a fost b când te-a luat? Nu, nu, nu! de la ochi! Pretind sĕ te sĕ-mi rĕspunzi. Aşa-i că mă Şi încă ce sărac! Vei bine aminte cum mi-am început m lucru, ştii? — Am giluit n danului din capĕtul satului, atunci, — ştiu — pare că şi trei bani de argint, cari erau pe cari i-am luat atunci pe lu spre sĕrbătorile Crăciunului. rat o scândură cu 30 cr., ea ţie pentru trebuinţele casei. aceea am lucrat mai multe [illegible] cării pentru [illegible] piaţă şi le-ai vândut aşa [illegible] tot mai mult şi mai [illegible]

[illegible] recunoscută de tótă lumea creștină din secolii trecuți.

In adevăr, iată ce atestă o pravilă [illegible] sârbéscă, a cărei traducere se află la Academia română, manuscrisul 1951 pag. 763:

„Supuse sunt scaunului din Ohrida aceste episcopii: Castoria, Scopia, Velesdin, [illegible], Milesova, *Pelagonia*, [illegible], Prighiana, Skumița, Omos, [illegible], Bantova, Belgradul, Diiul [illegible] . . . . Devre, a Vasiliei."

Prin urmare Aromânii în epoca [illegible] episcopiei de la Ohrida [illegible].

Iată cum cererea de recunóștere [illegible] devine *o revo*[illegible] fapt deja esistent. [illegible] împrejurări, avem [illegible] că un element supus și [illegible] împerăției otomane, recu[illegible] împerații bizantini, [illegible] episcopie recunoscută de [illegible] ortodoxă, nu va rĕmână [illegible] chiar fără cimiteriu!“

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresbiteral în Turda.

— 26 Martie n.

[illegible] Ianuarie v. s'a ținut sinodul [illegible] ordinar al acestui tract sub [illegible] protopresbiter tractual *Jovian* [illegible].

[illegible] premers serviciul divin cu [illegible], oficiat de protopres[illegible] preoților George Murĕ[illegible].

[illegible] terminarea serviciului divin, pro[illegible] arătând însemnătatea [illegible] sinodului protopresbiteral ca re[illegible] tractului și ca for de [illegible] mers al administra[illegible] la o conlucrare armo[illegible] de binevenire deschide [illegible] primadată s'a ținut [illegible] edificată din Turda. [illegible] majoritatea membrilor — [illegible] capabil de a aduce con[illegible].

[illegible] biroului, pe lângă [illegible] Orăsan se aleg cu acla[illegible] Vasilie Orăsan și [illegible] Moldovan, protopresbiterul cetește [illegible] activitatea oficiului [illegible] protopresbiteratului [illegible] raport este o oglindă fi[illegible] protopresbiteratului, [illegible] amăruntul în mod compa[illegible] însemnate ale trac[illegible] cât și în special. Din [illegible] s'a putut convinge [illegible] că tractul nostru — [illegible] înaintéză în tóte pri[illegible].

[illegible] puține esceptiuni — [illegible] în cele ale oficiului, [illegible] icitóre cu poporul, ni[illegible] rile pentru ținerea în [illegible] ricilor, a școlelor, și [illegible] averilor bisericești.

[illegible] amintesc, că fondul [illegible] numai la venirea [illegible] la suma de 799 cor. [illegible] aici și taxele cu 210 [illegible] înființarea unei biblio[illegible] a se va inactiva în [illegible].

[illegible] se ia cu aprobare [illegible] protopresbiterului, la propu[illegible] Valer Moldovan, sino[illegible] protocolară.

[illegible] parochului Daniil Chi[illegible] își esprimă condolența [illegible].

[illegible] referentului George Murĕșan [illegible] comitetului în decursul [illegible] general la cunoștință [illegible].

[illegible] fondului protopresbiteral și [illegible] în cea mai bună [illegible] esprimându-se mulțămită [illegible].

[illegible] fondului protopres[illegible] proiectat cu 1410 cor. [illegible]

La ordine fiind propunerile, comitetul prin referentul George Murĕșan face următórea propunere:

considerând că nou zidita școlă din Turda are sĕ servéscă de local nu numai pentru instrucțiunea școlarilor din Turda, ci și ca local de întrunire pentru tóte corporațiunile nóstre bisericești tractuale, — fie pentru sinodul și comitetul protopresbiteral, fie pentru conferențele preoțești și învĕțătorești, fie pentru alegerea deputaților clericali și scrutiniul alegerilor de deputați mireni la sinodul archidiecesan;

considerând că frumósa școlă din Turda a costat sume considerabile, aprópe în disproporție cu esigențele averii bisericei din Turda, și că pentru a se puté susținé și desvolta se cer mari spese;

în fine mai considerând, că în vederea acestei stări și a scopurilor ajunse prin acésta școlă toți Românii de bine de pretutindenea s'au grăbit cu obolul lor la ajutorarea edificării, se cuvine, ca și noi preoții, învĕțătorii și parochiile tractuale sĕ ne întindem ajutoriul posibil, și unii preoți la apelul oficiului protopresbiteral au și achitat ofertele de 20 cor., ear' maioritatea preoțimei nu se retrage de la solvirea ofertelor, dacă mai ales se vor puté face în rate în decurs de 2 ani: propune și sinodul în conformitate cu propunerea comitetului a enunciat ca conclus, că fie-care pdroch din tract sĕ solvéscă cel puțin 20 cor. pentru școla din Turda, ear' învĕțătorii definitivi 5 cor. și cei provisori 2 cor. și sĕ fie recomandat credincioșilor din parochiile tractuale, ca și ei sĕ contribue după putință la acest scop prin subscrierea listei ce li-s'a distribuit.

Numele acelor binevoitori, cari vor dărui 20 sau mai multe coróne, vor fi gravate pe pétra comemorativă și vor fi priviți ca membri fundatori.

Astfel eshauriate fiind obiectele, presidiul mulțămește membrilor pentru armoniósa și frățésca conlucrare manifestată în deslegarea agendelor, și apelând la simțul de iubire și drogoste către biserică și ale ei așezăminte, îi îndémnă la o lucrare conștiențiósă pentru promovarea binelui bisericei și școlei nóstre, cum și la ridicarea stării morale, culturale și materiale a poporului credincios, care și-a pus încrederea în ei, îi invită sĕ conlucre și în practică la realisarea concluselor ce s'au luat, și dorindu le re'ntórcere fericită la căminele lor — încheie ședința. *Preotul Vincențiu Orăsan.*

Conferențele învĕțătorești.

Convocare.

Conform ordinului Preav. Consistoriu archidiecesan dto 3 Februarie a. c. nr. 45 Șc. și a dispositiunilor luate la 16 l. c. de comisiunea permanentă din Sĕliște, prin acésta convoc, în calitate de comisariu consistorial, conferența învĕțătoréscă din cercul IV (protopresbiteratele *Sĕliște* și *Mercurea*) în școla gr.-or. din comuna *Poiana* pe zilele de 21 și 22 April a. c., la care invit pe toți dnii învĕțători ca membri obligați, ear' pe dnii parochi și alți iubitori ai școlei nóstre, ca onorari.

Deschiderii conferenței va premerge serviciul divin cu invocarea duhului sfânt, oficiat la orele 8 a. m.

Lucrările conferenței vor fi:

1. Tema statorită de Preav. Consistoriu: „Influința desastrósă a alcoholului asupra organismului omenesc în general; în special cari sunt căile și mijlócele prin cari cu efect s'ar puté lucra, începênd din școla elementară întru preîntimpinarea vițiului beției“, cu elaborarea căreia e însărcinat *V. Șoneriu*, înv. în Gurariu, ear' cu critica *N. Comaniciu*, înv. în Tilișca.

2. „Metodul propunerii geografiei în școla poporală, ilustrată cu o lecțiune practică“. Elaborator *Romul Vraciu*, înv. în Poiana, ear' critic *Ant. Gherman*, înv. în Sĕliște.

3. „Limba maternă în școla poporală, cu deosebită considerare la modul ei de tractare.“ Elaborator *Iuliu Crișan*, înv. în Sĕliște.

4. „O lecțiune practică din limba magiară“. Prelegătoriu *Constantin Țintea*; ear' [illegible]

5. „Metodul fonomimic.“ Elaboratori [illegible]*ulescu* și Israil Puia, învĕțători în Mercurea.

6. „Infințarea unui fond de ajutorare pentru învĕțătorii și preoții din cercul conferențiar IV (Sĕliște—Mercurea). Operat de corpul didactic din Sĕliște.

7. Eventuale propuneri.

Temele scripturistice se vor așterne *negreșit* până cel mult la 10 April a. c. subsemnatului spre a le comunica criticilor.

Dealtmintrinea *sunt obligați toți membrii a medita asupra temelor acestora, ca sĕ pótă lua parte activă la discuțiuni.*

Mercurea, 20 Martie 1905

Avr. S. Pecurariu
prot., comis. con.

De la sate.

Donațiune pentru biserica din Rogoz.

— 18/31 Martie.

La câteva zile după înmormêntarea acum fericitului protopresbiter Samuil Cupșa, mi-s'a dat ocasiune sĕ fiu de față la o faptă săvêrșită în parochia nóstră Rogoz din protopresbiteratul Solnocului, carea — putem zice — în doliul general în care este îmbrăcat acum acest tract prin mórtea atât de tragică a șefului tractual, ni-a servit óre cum de mângăere tuturor celor-ce eram atinși mai deaprópe prin acel doliu.

Anume fruntașul *Alexandru Pop*, primariu comunal și epitrop bisericesc gr. or. român în Rogoz, și soția-sa Catiția Molnar (de religiunea evangelică reformată), înzestrați fiind de la Dzeu cu multe bunătăți pământești, dar' neavênd prunci, căci toți li-au reposat, încă de mult au pus gândul sĕ-și eterniseze numele pentru posteritate și sĕ și-l scrie în cartea vieții celei vecinice, drept mulțămită lui Dzeu pentru acele daruri bogate, prin săvêrșirea unei fapte care sĕ servéscă și altora de indemn.

Au asteptat numai ocasiunea potrivită, ca și șeful tractual sĕ fie de față la săvêrșirea ei. Dar' vĕzênd că în urma tragicului sfêrșit al șefului tractual acéstă dorință nu li-se mai póte împlini, însĕ totuși voind sĕ fie de față ceva persóne mai marcante din familia rĕposatului, încă în ziua înmormêntării au invitat la casa lor din Rogoz pe ginerii reposatului: Teodor *Herman*, protopresbiter în Dej, și Gavriil *Hango*, spiritual la penitențiarul din Gheria, apoi pe preotul local Ioan Herman, pe Gavril Nodiș, par. în Costeni, și pe Alexandru Perhaiță par. în Libotin, ca sĕ iee actul cuvenit despre donațiunea ce intenționéză sĕ facă.

In urma acestei invitări, cei chemați, Vineri sĕptĕmâna trecută presentându-se în comună, după ce numitul s'a mărturisit și la liturgia sĕvêrșită de toți cei numiți mai sus s'a cuminecat, și după ce i-s'a sĕvêrșit și parastas pentru decedații sei și ai soției sale, a condus la casa sa pe toți acestia, unde s'a făcut Sfințirea apei și maslu, apoi pe lângă cei numiți fiind de față încă ca martori Teodor Mureșan, înv. în Rogoz, Nicolae Cosma, not. cerc. pens. și primariu în Rohia, Vasilie Bene, not. cerc. în Cupșeni, și nepoții donatorului Nicolae și Vas. Cosma, ca bărbați de încredere pentru esecutarea voinței lui, — au depus 2000 cor. în bani gata spre scopul edificării unei biserici noue în Rogoz, din material solid, donând și o grădină unde sĕ se edifice biserica. Singura condițiune pusă este, ca după putință sĕ fie înmormêntați donatorii în progadia bisericei, de vor murí înainte de edificarea bisericei celei noue atunci în progadia bisericei celei vechi, și de vor murí după edificarea aceleia, atunci în progadia acestei biserici.

Imediat s'a luat act fundațional subscris fiind de toți cei numiți, care împreună cu suma donată, încă în ziua aceea s'a și espedat prin poștă la adresa Preaven. Consistoriu archidiecesan spre administrare până când se va începe edificarea bisericei. Suma donată este irevocabilă, pentru totdeuna; și dacă ar înceta de a esista credincioși gr.-or. în Rogoz, atunci trece în proprietatea archidiecesei, tot așa și biserica ce se va edifica.

Un fapt acesta, care se laudă de sine. Tot cu ocasiunea acésta a donat numitul și lemnele de brad trebuincióse pentru ridicarea turnului bisericei celei noue din Rohia [illegible]

Cum se spune, numitul fundator a săvêrșit multe fapte pentru binele parochiei și al comunei de când este primariu acum de peste 20 de ani în Rogoz, și pe cât se vede de energic, e speranță că avênd și tot sprijinul parochului local, biserica intenționată se va edifica cât mai curênd, cum s'a edificat și școla numai în anul trecut, mai rĕmânênd numai a le înzestra pe ambele cu cele necesare în lăuntru.

Fie, ca Dzeu sĕ le rĕsplătéscă cu darurile Sale cele cerești pentru darurile lor cele pământești, și sĕ le susțină viéța și sănĕtatea încă mulți ani, ca sĕ pótă face încă mult bine bisericei și poporului, pentru care atât de mult au făcut și până acum.

După cele premerse a urmat un prânz fórte bogat din mâncări de post, care a făcut multă cinste dómnei de casă și ca económă harnică, după care pe la sfințitul sórelui toți ne-am depărtat cu dorința, ca fapta marinimósă sĕ afle cât mai mulți imitatori.

—*io*—

Nr. 117/905.

Convocare.

Prin acésta convoc pe toți on. domni preoți din tractul protopresbiteral gr. or. al Zarandului la conferență, pe Mercuri în 6 April v. c. în biserica din Crișcior.

Programul:

1. La 8 ore a. m. serviciul divin, liturgia celor mai înainte sfințite. Vor slugí protop. V. Damian și parochii P. Rimbaș și G. Almășan. In decursul serviciului se vor spovedí toți preoții presenți.

Predica ocasională o va țîné parochul locului Ioan Perian.

2. Deschiderea ședinței la 10 ore.

3. Constatarea presenților și constituirea biroului.

4. Discuțiune asupra celor dispuse prin cercularile Preaven. Consistoriu archidiecesan și adecă: nr. 4417 Bis. 1904 referitor la adunarea obiceiurilor de la serviciile bisericești în scopul de a se constata, dacă ele corespund sau nu spiritului tradițional al bisericei ortodoxe; nr. 5254 Bis. 1904 referitor la descentralisarea cimiteriului în comunele cu estensiune teritorială mai mare; nr. 7071 Bis. 1904 referitor la deschiderea unui curs de cântări bisericești și tipic în centrul acestui protopresbiterat, cu scop de a se asigura sucrescența de cântăreți pentru statul cantoral, și nr. 7073 bis. 1904, prin care se ia spre știre protocolul conferenței preoțești ulti din 1904 și se dau indigitări cu privi pertractarea materialului cuprins în c riul normativ de la 4 Martie 1903 nr. bis., interpretându-se tot-odată moda care are sĕ se observe la tractarea și țiunea cestiunilor avisate prin acel cerc

5. Cu membrii conferenței se v ședința de comitet parochial *la încheiere lui* (după cum vor fi presenți, ca într'o chie în care comitetul constă din 25 ori membrii), în care între alte afaceri curente se face, respective rectifica „consemnarea membrilor sinodului parochial pentru anul următoriu, raportul anual despre activitatea comitetului, revidarea rațiociniului și compunerea budgetului“.

După aceea se va țîné sinod parochial ordinar, în care se vor pertracta obiectele din ședința comitetului de la încheierea anului, despre cursul ședințelor se iau protocóle, cari vor fi tipărite și împărțite fie-cărui membru ca formular de model.

6. Defigerea locului pentru conferența viitóre.

7. Alegerea comisiunei verificătóre.

8. Incheerea conferenței.

In celelalte on. preoțime este invitată a se conforma întru tóte ordinului circular al Preaveneratului Consistoriu dto 4 Martie 1903 nr. 2142 Bis.

Brad, la 10 Martie 1905.

Vasilie Damian
vpresbiter.

Domnii abonați ai căror abonament espiră cu finea lunei Martie v., sunt rugați să și-l renoiască la vreme, pentru ca să nu li-se sisteze trimiterea foii.

Administrația.

NOUTĂȚI

Din causa sfintei sĕrbători „Bunavestire“ *numĕrul proxim al fóiei nóstre opare Luni după amiazi.*

A patra prelegere publică în Sibiiu se va ține Dumineca, în 9 April n. în sala festivă a comitatului. Va vorbí dl *Ioan I. Lăpĕdatu*, secretariul II al „Asociațiunei“. Tema e următórea: „*Din ideile secolului XIX*“. Inceputul la orele 5 d. a.

*

De la Comitat. Comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu și subcomisiunile ei țin ședință Sâmbătă, 8 April n. la orele 3 d. a. în sala mică a casei comitatului.

*

Pentru catedrală. Alexiu Șerban și ginerele sĕu Alexandru Moldovan, din Sârmihaiul superior, au dăruit la colecta pentru zidirea catedralei 10 (zece) coróne.

*

De la „Academia Română“. In ședința publică de Luni a „*Academiei Române*“ dl Ioan cavaler de *Pușcariu* a ținut conferență despre „*Alfabetul secuiesc și slovele cirilice*“.

*

Darea de drum municipală. Prin desisiunea principială a judeĕătoriei administrative r. u. nr. 9685/1901, respective prin ordinațiunea ministrului de comerciu r. u. nr. 45.909/1896 s'a decretat, că vacile nu se pot privi ca vite de jug, și că proprietarii carĕlor trase de vaci nu pot fi supuși la darea de drum municipală cu suma cu care se supun proprietarii de vite de jug. Acela deci care a fost pe nedrept pus la astfel de dare, póte cere rebonificarea sumei solvite pe 3 ani, ear' pentru viitoriu sĕ fie cu luare a minte și sĕ céră ștergerea sumei ce i-se cere pe nedreptate.

*

Dr. Eugen Konrád, directorul asilului de alienați din Sibiiu, e numit director la asilul de alienați de pe câmpul Leopold (Lipótmező) din Budapesta.

*

„L'a îndrumat la ordine“! In „Budapesti Hirlap“ din 3 April cetim la știrile zilei, că gendarmul *Kessler* Antal în timp ce făcea serviciu de stradă în Sătmar a îndrumat la ordine pe plugariul *Cosma* T[illegible] [illegible] ata Cosma l'a atacat (!) și [illegible] usia (!!), la ce jandarmul a tăiat [illegible] cu sabia urechea stângă și mâna [illegible] l'au adus în spital, Cosma trăgea să de mórte. — Atâta e știrea. Cei pă[illegible] înțelege și interpreta așa cum treb[illegible] bună samă se va fi întêmplat lucrul.

*

Inbolnăviri suspecte. In o fabrică de bumbăcării din Lodz (cum se raportéză din Varșovia) sĕptĕmâna trecută s'au bolnăvit repentin 112 lucrătóre, dintre cari 28 au trebuit sĕ fie transportate la spital. Acolo medicii și chemicianii scrutând causele acestor îmbolnăviri în massă, și-au esprimat bănuiala, că în bumbacul dat spre prelucrare vor fi fost *baccili de ciumă.*

*

Revoluție, coleră și rĕsboiu. In ținuturile de pe la Rostov (în Rusia) s'au întêmplat sĕptĕmâna trecută câteva casuri de coleră. Asemenea și pe la Saratov, și primejdia e cu atât mai mare, cu cât pentru combaterea epidemiei nu sunt medici în număr suficient, fiind-că aprópe toți medicii sunt duși cu trupele la rĕsboiu în Asia. Pe lângă acésta se mai adaugă și agitația revoluționară din interiorul țerii. In *Saratov* — de pildă — fiind pe una din zilele trecute anunțată a se ține în teatrul orășenesc prelegere publică despre coleră și mijlócele de aparare contra ei, s'a adunat la teatru public de peste două mii de ómeni, care în loc sĕ asculte prelegerea a inscenat demonstrațiuni revoluționare: doi advocați, întrerupênd pe prelegĕtoriu au început sĕ vorbéscă despre asuprirea poporului, și spre necesitatea de a se da țerii libertăți constituționale și a se face sfêrșit rĕsboiului din Asia. Comisariul de poliție a chămat în ajutoriu două companii de soldați, dar' până sĕ sosiască acestia publicul de pe galerie a aruncat în parter mulțime de proclamațiuni revoluționare, ear' alții au ținut discursuri revoluționare, apoi părăsind teatrul a percurs stradele cântând Marsileza și — în o stradă ațineêndu-li-se calea prin trupe de soldați, demonstranții au rĕspuns cu pușcături de revolvere. S'au făcut numĕróse arestări.

*

Emigranți plecați în ceas rĕu. Dumineca diminéța un locomotiv s'a ciocnit în gara de la Liegnitz cu un tren ce ducea emigranți. Un conductor de tren și a perdut viéța, ear' dintrĕ emigranți patru au îndurat răniri grave și treizeci răniri mai puțin periculóse.

*

Caracter firm! Rînd pe rînd și-au plecat capul toți luptătorii *buri*, rĕmași în viéță și parte emigrați prin țeri străine, parte ajunși prisoneri ai învingĕtorilor, și făcênd jurămêntul de fidelitate către regele Angliei au căpĕtat permisiune sĕ se reîntórcă acasă în Transvaal și Oranje. Unul singur, *Robert Rogerts*, nu s'a plecat, ci mai bucuros a suferit cinci ani și jumĕtate robia pe insula Ceylon, de cât sĕ jóre credință sugrumătorilor libertății patriei sale. Guvernul englez l'a eliberat acum și pe el, permițêndu-i sĕ mérgă în Olanda, dar' acasă în Transvaal nu, fiind-că nu voește sĕ depună jurămêntul de fidelitate. Intrebat, că de ce nu urméză esemplul celorlalți fosti tovarĕși de luptă și de robie, jurând regelui credință? — Rogerts a rĕspuns: Imi cunosc firea și știu că nu ași puté sĕ fiu credincios regelui. De ce sĕ-mi mânjesc deci caracterul și sĕ-mi împovărez sufletul cu un jurămênt pe care la primul prilej binevenit mi-l'ași călca?!

*

Nemeza! *Sabanovici*, prefectul poliției din Lodz (In Polonia rusésca) în 31 Decembre a. tr. a împușcat pe un socialist în mijlocul pieții, în vederea tuturor. Acum l'a ajuns însĕ nemeza. Soții împușcatului i-au jurat rĕsbunare, pe carea și-au împlinit'o Sâmbătă după amiezi: la colțul unei strade un om îmbrăcat sărăcăcios i-a aruncat în cale o bombă de dinamit, care i a frânt ambe picióreie și l'a rănit oribil și la pept. Intrĕ mórte și viață a fost ridicat de polițisti și dus în spital, ear' pe atentator l'a culcat la pămênt cu două tăieturi de sabie polițistul de gardă al prefectului.

*

Somn primejdios. Grĕdinariul bulgar Ioan Stoianovici din Oradea-mare visând ceva s'a întors, în somn, așa de nenorocos, în cât cuțitul de la brâu i-a intrat în pântece și i-a spintecat stomachul.

*

La fondul de 20 fileri al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vindere pe séma meseriașilor, au mai dăruit: școlărițele [illegible] Eenuța Șut, Otilia [illegible] [illegible] fie-care câte 20 fileri [illegible] micii produ[illegible]; George [illegible] jocar de lux din Budapesta; [illegible] paroch în Cărpeniș (prot. [illegible]) [illegible] Ioan Nicolae, învĕțătoriu în [illegible] câte 1 cor., Pompiliu Luca, învĕțătoriu în Criș (tr. Sighișóra), 20 fileri, și Vic. Tordășianu, 10 fileri.

La fondul „Masa învĕțăceilor“ a dăruit „Crișana“, societate de economii și credit în Brad 10 cor.

*

Al 66 și 67-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormêntare din Sibiiu“ a solvit [illegible] ajutoriul statutar după rĕposații membri Regina Todor și Domnica Milea.

Acestea formézâ casurile 66 și 67 de mórte în sînul reuniunei.

*

Lavină și lunecare de deal. Se raportéză din Salzburg, că la „Hof Gastein Klamm“ s'a întêmplat sĕptĕmâna trecută lunecare de deal și o lavină, pe urma căreia drumul ce duce la Gastein a fost acoperit de néuă și pămênt pe întindere de 120 metri, podul căii ferate dintrĕ tunelurile de lângă Klammstein s'a rupt, ear o făurișta și un magazin de mărfă au fost astrucate sub mormanul de néuă și pămênt.

*

A trăit în trei veacuri! Vineri a rĕposat în Budapesta vĕduva Varvara Weisz nĕscută Bauer în etate de *110 ani.* S'a născut în 17[illegible], în etate de 18 ani s'a căsătorit cu David Weisz, cu care a trăit [illegible] de ani. Copii n'a avut. Cu o oră înainte de mórte a cerut cafénă și a beut o. Apoi a adormit, dar nu s'a mai trezit. L'a fost somnul de mórte.

*

Prin tóte părțile locuitorilor și a făcut cale convingerea, că alifia Zoltán stă de mult recomandată de autorități medicale, e singurul mijloc ce vindecă reuma și podagra. Se capĕtă în farmaciile: B. Zoltán, Budapesta, V. Szabadságtér, și C. Molnar din Sibiiu.

Și-a ales object vrednic de forțele sale. Vineri după amiazi trecênd peste Egipet o furtună îngrozitóre, un trăsnet s'a descărcat chiar asupra uneia dintrĕ vestitele piramide ale Faraonilor. Atâtea mii de ani au resistat aceste colosuri de pétră tuturor vijeliilor, dar' la urma urmelor totuși le-a ajuns sórtea lucrurilor de mâni omenești; piramida lovită de trăsnet acum nu a mai putut resista formidabilei puteri atmosferice, ci table uriașe s'au despicat din vêrful ei și au căzut jos.

*

Opreliște corsetului. Ministrul de culte și instrucțiune publică al Bulgariei zilele trecute a dat ordin tuturor directorilor școlelor de fete, în care avisând la efectele desastróse ale corsetării oprește strict elevelor purtarea corsetului. (In România opreliștea acésta e decretată deja din anii trecuți.)

*

Inrudire și încuscrie chaotică. In Düren (Germania) s'a întêmplat nu de mult un cas de căsătorii cumulative, în urma cărora căsătoriții s'au încurcat în înrudiri și încuscriri (și se vor încurca încă și mai mult dacă vor avé copii), în cât canonist sĕ fie, care sĕ 'i descurce. A nume: trei frați au luat în căsătorie trei surori, ear' trei surori ale mirilor s'au măritat după trei frați ai cumnatelor lor. Tóte șése părechile s'au cununat deodată.

*

Nu vĕ jucați cu armele! Fabricantul de țigări Hornauer din Lunzenau (în Saxonia) avênd Dumineca în visită pe un amic intim al sĕu și întrĕ alte glume și lucruri de distracție țintind asupra lui cu un revolvĕr, arma sa descărcat fără de veste, ear' amicul a căzut jos cu inima străpunsă de glonț. De desperare pentru sfêrșitul atât de tragic al glumei sale, Hornauer și-a pus apoi revolvĕrul la frunte și s'a împușcat.

*

Din nenorocirile causate de beție. Mateiu Stucca din Almaș (Banat) vînzêndu-și Luni a fost sĕptĕmâna o vacă la tĕrgul din Panciova, de bucuria têrgului s'a pus la beutură și a tot beut până Marți séra, când apoi ne-mai avênd bani a plecat a casă. Fiind însĕ beat bine, în hotarul orașului a căzut pe șinele căii ferate și a adormit. Trenul ce venia de la Becicherec a trecut apoi peste el și l'a sdrobit.

*

Pistruele, sbârciturile și petele diforméză obrazul, pentru-ce nu numai damele, ci și domnii întrebuințéză renumita cremă Margit a lui Földes. Acéstă alifie de obraz nu conține nici mercuriu nici plumb, delătură în câteva zile pistruele, petele de ficat, sbârciturile și tóte necurățeniile de piele, netezește [illegible] și dă obrazului colóre lucie și trandafirie. Borcanul mare 2 cor., borcanul mic 1 cor. Se capĕtă la producent: Földes Kelemen, farmacist în Arad.

*

Procedură practică. Vêrșețul, Biserica-Albă și alte multe orașe din țéră dau bun esemplu prin plantarea viței pe lângă case. Tómna și érna familia — fie cât de numĕrósă, — află struguri pe zidurile casei, unde strugurii rĕmân scutiți de frig și de grindină. Acésta procedură se urméză acum prin tóte ținuturile din țéră. Cum însĕ nu ori-ce soiu se potrivește pentru scopul acesta, recomandăm atențiunii cetitorilor nostri anunțul de pe pagina a IV, întitulat: „sĕ plantăm umbrar de viță de vie“.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Reuniunea femeilor române din Feldióra, tractul protopresbiteral al Brașovului, vine prin subsemnații învĕțători a esprima și pe acéstă cale sentimentele de profundă mulțămită tuturor marinimoșilor p. t. domni și dómne mai jos înșirați cari au binevoit a participa și contribuí cu ocasiunea producțiunii teatrale musicale din 6/19 Februarie a. c., arangiată în favorul fondului reuniunii:

Vasilie Voina, protopop, 4 cor., Arseniu Vlaicu, director școlar, 6 cor., Dr. Nicolae [illegible]oiu, adv., 4 cor., Nicolae Sulică, profesor gimn., 3 cor., Iuliana Dogariu, Satulung, 4 cor., Dr. Sterie Stinghe, profesor, Dr. Teodor Sbârcea, medic cercual, Alexandru Dogariu, paroch, Aurel Nistor, paroch, Dimitrie Șica, paroch, fie-care câte 3 cor., Francisc Tichy, 4 cor., Moise Grecian, paroch, Ioan Coman, înv., Buzĕu, Elena Coman, fie-care câte 2 cor., Otroban, șef de gară, 3·50 cor., Păltinean, Țînțari, Romul Dogariu, Vas. Crangă, înv., Sâmpetru, fie-care câte 2 cor., Dr. Mátyás, medic com., 2·50 cor., Salló Imre, Teodor Pârvu, câte 2 cor., Alecse Sbârcea, Buzĕu, 3 cor., George Axente, Ioan Stan, câte 2 cor., V. Voina, Axente Moșoiu, înv., I. Popovici, fie-care câte 1·20 cor., Stenner 2 cor., A. Escht, înv., Laurenczi, primariu, Müller, fie-care câte 1·20 cor., Vasilie Mereț, paroch, 2 cor., Ioan Vlădărean, S. Bârsan, câte 1·20 coróne.

Suma totală a incassărilor a fost 200 cor. 16 fil., din care subtrăgându-se spesele 131 cor. 16 fil., rĕmâne un profit de 69 cor., sumă care s'a alăturat la fondul reuniunii femeilor, pentru care a fost destinat.

In legătură cu acésta esprimăm cea mai călduróssă și profundă mulțămită tuturor domnilor participanți din jur și loc, cari n'au pregetat a ne onora cu presența și a ne da sprijinul lor în favorul fondului reuniunei nóstre.

Feldióra, în 13/26 Februarie 1905.

Pentru reuniune:

Ioan Sporea
secretariu

Nicolae Ilie
cassariu.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește rĕspunderea.

Dare de sémă.

La loteria aranjată de domnișórele române din Sibiiu în favorul școlei de menaj și industrie, ce se ve înființa de „Reuniunea femeilor“, au mai întrat din partea damelor și domnilor următórele contribuiri:

Georgina Papp (Beiuș) pernă de divan, 2 tabletuțe și o corfiță. Eugenia Tăbăcar (Beiuș) ștergariu. Ella Ioanovits (Lugoj) tavă. Florica Bonts (Arad) mapă de scris, sachet, tabletă. Antiția Papp (Beiuș) 3 ștergare, cursor. Maria P. Cosma (Vașcău) 2 ștergare, 2 tablete, pernă, 2 săculețe. Cornelia Bredicean (Lugoj) 12 ștergare de pahare, țăsătură. Sempronia Bredicean (Lugoj) fugătoriu. Aurora Popoviciu (Lugoj) tabletă. Elena Popoviciu (Lugoj) un vas de argint p. unt, bombonieră. Maria Popoviciu Florescu (Criciova) pernă de divan. Viórea Ciorea (Beiuș) pernă. Lucreția Rusu-Șirianu (Arad) [illegible] pictată. Octavia Dessean (Arad) fugătoriu. Elevele cursului IV. a. pedagogiei (Arad) fugătoriu, 2 tablete. Eugenia Stefles (Sĕliște) tabletă. Maria Bucișan (Sĕliște) [illegible] Iovanca Német (Arad) ținĕtoriu p. fotografii, ștergariu. Iulia Sala (Vașcău) tabletă, măsuță. Ersilia Liuba (Maidan) farfurie pictată. Ofelia Roman (Salonta) tabletă. Sabina de Preda (Câmpeni) linguriță de argint, 2 tablete, fugătoriu. Anușca Cucu (Oravița) fugătoriu. Rosa Cucu (Oravița) tabletă. Lucia Popu (Oradea-mare) fugătoriu, sachet. Silvia Iorga (Lugoj) guler. Alexandrina Țieran (Oravița) tabletă. Zorca Velcean (Oravița) fugătoriu. Ecaterina Bogdan (Oravița) fugătoriu. Ana Stepan (Oravița) fugătoriu. Elena Dragoescu (Oravița) tablou pictat. Genica Zorca (Vlădeni) cercelie. Hortensia și Tulia Bogdan (Șiria) tabletă, sachet. Anuța Steflea (Sĕliște) tabletă. Steluța Marinovits (Reghinul-săs.) ținĕtóre de castane. Maria Bârsan (Dêrste) fugătoriu. Lucreția Zigre (Orade) tabletă. Elena Ruscha (Orade) ținĕtoriu de perii. Pompilia Domșa (Orăștie) peluche pictat. Ana Todan (Vașcău) ștergariu. Olimpia Ceușan (Reghinul-săs.) tabletă. Felicia Ceușan (Reghinul-săs.) tavă p. bilete. Maria Ceușan (Reghinul-săs.) 3 cești. G. Gherga (Maidan) 2 oprege, cătrință. Marina Pauloviciu (Oravița), G. Guga (Oravița), Iconia Lungu (Vrăniuț), Ana Popoviciu (Broșteni), Nasta Cheva (Răcășdie), Ana Popoviciu (Broșteni), fie-care un opreg. Alexandrina Liuba (Maidan) 2 oprege. Elena Papp (Orade) perniță de divan. Ersilia Petroviciu (?) perniță. Alexandrina Băiaș (Oravița) tabletuță. Lucreția Mureșan (Beiuș) fugătoriu, sachet. Valeria Lazar (Arad) săculeț. Aurora Papp (Orade) tabletuță. Maria I. Broșu (Dêrste) 2 ștergare, învĕlitóre, pânzătură. Constanța Broșu (Dêrste) tabletă. Elena Marinovits (Reghinul-săs.) corfiță. Elena Horvath (Orade) 2 etui. Rosalia Drimba (Tobotin) ștergariu. Măriόra Drimba (Tobotin) ștergariu. Teresa Păcală (Orade) serviciu de liqueur. Ersilia Liuba (Maidan) țăsătură. Niți Muntean (Sibiiu) 2 tabletuțe, pernă de divan. Constanța Mureșan (Rodna-veche) ștergariu. Lucreția Bancu (Rodna-veche) ștergariu. Veturia Popu (Blaj) tabletă. Viorica Popu (Rodna-veche) tabletă. Ana Iosif (Rodna veche) fugătoriu. Leontina Beșa (Bogo-Prunud) pernă de divan. Livia Popu (Blaj) poliță p. fotografii. Cornelia Maniu (Șimleu) pernă de divan. Maria Pioraș (Rodna-veche) ștergariu. Lucreția Popu (Blaj) ștergariu. Livia Domșa (Blaj) tabletuță.

(Va urma.)

Sirolin
Este recomandat de cei mai distinși profesori și medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecțiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandat convalescenților după influență. Promovéză apetitul și face sĕ créscă greutatea corpului, delăturéză tusa și flegma, și face sĕ înceteze asudarea de nópte. In urma gustului și mirosului seu plăcut se ia cu plăcere și de copii. Se capĕtă în farmacii [illegible] 4 cor. sticla. Cumpĕrătorul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre:
F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveția).
(218) 48—6[illegible]

Sz. 1360/1904. b. f. [75] 1—1

Ő felsége a király nevében!

A kolozsvári kir. törvényszék mint esküdtbiróság Báró Szentkereszty Zsigmond kir. curiai biró elnöklete alatt, Szász Béla kir. itélőtáblai biró és Dr. Jékey Dániel kir. törvényszéki biró, valamint Dr. Költő Gábor mint jegyzőkönyvvezető részvétele mellet a vádtanácsnak 1904. évi 191. szám alatt kelt vádhatározatában rágalmazás és becsületsértés vétségével vádolt Manegutiu Miklós bünügyében a kir. törvényszéknek mint esküdtbiróságnak 1904. évi 191. szám alatt kelt végzése folytán Dr. Morariu István ügyvédnek, mint magánvádló képviselőjének, a szabadlábon levő vádlottnak, Dr. Papp József ügyvéd mint védőnek jelenlétében 1904. évi február hó 6-án megtartott nyilvános főtárgyalás alapján a vád és védelem meghallgatása után következőleg

itélt:

A kir. törvényszék Manegutiu Miklós vádlottat, a [illegible] jánai születésü, nagyszebeni lakós, [illegible] éves, gör. keleti vallásu, nős, elmozdított gör. keleti esperes, vagyontalan, miután az esküdtek a következő I. főkérdésre: „Bünös-e vádlott Manegutiu Miklós mint szerző abban, hogy a Gherdely János nagyszebeni nyomdájában 1902 év október havában nyomdailag több szörözve megjelent „Consumatum est resumatum" czimü röpiratnak a vádiratban részletesen megjelölt szavaival sértett Preda János ügyvéd, nagyszebeni lakóssal, mint a nagyszebeni gör. kel. egyházmegye tiszti ügyészével szemben oly tényeket állitott, a melyek valóságuk esetén sértett ellen a bünvádi eljárás megindításának okát képeznék, vagy [illegible] megvetésnek [illegible] igen — vagy nem? — nem-mel [illegible], ellenben a következő II. főkérdésre: „Bünös-e vádlott Manegutiu Miklós mint [illegible] a Gherdely János nagyszebeni nyomdájában 1902 év október havában [illegible] többszörözve megjelent „Consumatum [illegible]" czimü röpirat [illegible] részletesen megjelölt szavaival [illegible] nagyszebeni lakós, [illegible] gör. kel. egyházmegye [illegible] kifejezéseket [illegible] több szavakkal [illegible] biróság is bünös [illegible] tételébe ütköző [illegible] ezért a most hivatkozott [illegible] alapján a btk. 92 §. [illegible] jelen itélet jogerőre emelkedésétől [illegible] 15 nap alatt végrehajtás [illegible] 1892. évi 27 t. cz.-ben irt [illegible] kolozsvári kir. ügyészséghez befizetendő, behajthatatlanság esetén a btk. 53 §. [illegible] összesen tizenöt (15) napi [illegible] átváltoztatandó 100 (egyszáz) korona pénzbüntetés, mint fő-, és 50 (ötven) korona pénzbüntetésre mint mellékbüntetésre itéli.

Elmarasztalja az eddig felmerült 331 korona 80 fillér valamint az ezután esetleg felmerülendő bünügyi költségek hordozásában, melyeket azonban az 1890:43 t. cz. 4 §. alapján egyelőre behajthatatlanoknak nyilvánít — és kötelezi, hogy ugyancsak a jelen itélet jogerőre emelkedésétől számitandó 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett főmagánvádló képviselőjének Dr. Morariu István ügyvédnek díjai és költségei fejében 250 koronát, Preda János sértettnek pedig költségei fejében 100 koronát fizessen meg.

Dr. Papp József ügyvéd védőnek díjai és költségei saját felével szemben 250 koronában állapittatnak meg.

Végül köteleztetik vádlott, hogy ezt az itéletet jogerőre emelkedése után a „Telegraful Român" Nagyszebenben megjelenő lapnak legközelebbi számában egy izben saját költségén közzétegye.

Indokok:

Vádlott bünösségének birói megállapitása az esküdtek határozatán alapszik.

A büntetés mértékenek kiszabásánál figyelembe vette a biróság, hogy vádlott terhére sulyositó körülmény nem forog fenn, ellenben nyomatékos enyhitő körülményekként jelentkeznek büntetlen előélete és az a tárgyalás adataiból kétségtelenül megállapitható tényállás, hogy vádlott ellen az őt hivatalától és kenyerétől megfosztó nagyszebeni gör. keleti püspökmegyei egyházfőtanács fegyelmi itélete valóban kényes szabálytalan eljárás alapján hozatott meg, a midőn különösen a legsulyósabb büntetés az indokok szerint ólyan sajtó utján elkövetett támadás alapján mondatott ki, a melyért vádlott megkérdezve, arra a fegyelmi eljárás kiterjesztve egyátalában nem lett s miután az itélet a kérdéses sajtótermék megjelenése után pár napra rendkivüli ülésben mintegy a sértettként jelentkező főtanács által megtorlásul hozatott és miután az ilykép keletkezett itéletet a „Telegraful Român" czimü lap 1902. évi 95 számában megjelent személyes élü hirlapi közlemény indokolatlanul támogatta és pedig a tartalom és adatok szerint a püspöki consistorium hivatalos befolyásának szinezetével, a minek folytán a már kenyérkereset nélkül maradott vádlott végső elkeseredésében felhevült kedélyállapotban irta meg az incriminált kifejezéseket magában foglaló röpiratot, azon meg nem czáfolt jóhiszemü tudatban, hogy erkölcsi és anyagi romlásának egyik főokozója a felfüggesztést is végrehajtó sértett, mint a püspökmegyei egyházi főtanács ügyésze, sértett volt, — ezek folytán a biróság a btk. 92. §-át alkalmazandónak s a kiszabott büntetést cselekménye sulyával arányban állónak találta.

A bünügyi költségek hordozásában való elmarasztalás a B. P. 480 §. 1 bekezdésén alapszik, ezek azonban vádlott igazolt vagyontalanságára tekintettel az 1890: 43. t. cz. 4. §. alapján egyelőre behajthatatlanoknak voltak nyilvánitandók.

A sértettnek és képviselőjének arányos összegben megállapitott díjai és kiadásai — mint szintén bünügyi költségek — megfizetésében való elmarasztalás is vádlott bünössége megállapitásának a következménye.

Védőnek a teljesitett munka és időveszteség arányában a rendelkező részben irt mértékben megállapitott díjai és költségei képviselt felével szemben a B. P. 48[illegible]. §. értelmében állapittattak meg.

Az itéletnek közzétételére vonatkozó rendelkezés a B. P. 574. §. utolsó bekezdésén alapszik.

Kolozsvári kir. törvényszék mint esküdtbiróságnak 1904. évi február hó 6-án tartott üléséből.

Báró Szentkereszty Zsigmond
elnök.

Székly
jegyző.

Ezen itélet még nem jogerős.

Báró Szentkereszty Zsigmond
elnök.

Sz. 1119/1904 bft.

A kir. törvényszék mint esküdtbiróság 1360/1904 bft. sz. itélete a királyi kuria 8158/1904 B. sz. végzése folytán jogerős és végrehajtható. Kolozsvári kir. törvényszék mint büntető biróságnak 1904. évi deczember hó 6-iki üléséből. (P. H.) Báró Szentkereszty s. k. elnök. A másolat hiteleül a kir. ügyészség kiadó hivatala.

Kolozsvár, 1905. márczius 13-án.

Halmai Ede
kiadó.

Nr. 146 1905 prot. [88] 1—3

Publicațiune.

Pentru edificarea bisericei gr. or. **din Vĕsĕud,** protopresbiteratul Mediaș, se escrie licitațiune minuendă pe ziua de *Duminecă în 3/16 April* [illegible] la 2 ore p. m. care se va ține în edificiul școlei din loc.

Planul și preliminariul [illegible] aprobate de Preaveneratul Consistoriu archidiecesan cu nr. 1872 ep. din 5 Martie a. c., cum și condițiunile de licitare se pot vedé la oficiul parohial din loc.

Doritorii de a licita au sĕ depună un vadiu de 10% de la suma preliminată cu *5830 cor. 54 fileri* în bani gata sau în hârtii de valóre, cari rĕmân cu 4% în cassa bisericei până după colaudare.

Comitetul își reservă dreptul de a da lucrarea în întreprindere oferentului celui mai acreditat și dacă nu este minusoferent.

Vĕsĕud, 16 Martie 1905.

Oficiul parohial gr. or.

Nicolae Rusu
paroh, presid. com. par.

Vĕzut!

Romul Mircea
protopresbiter.

Sĕ plantăm umbrar de viță de vie pe lângă orice casă și în grădinile nóstre de casă, în pâmênt și nĕsip.

Pentru acest scop însĕ nu se potrivește ori-ce soiu de struguri, de-și tóte soiurile sunt plante curpenitóre, fiind-că o parte mare din ele, chiar și dacă se desvóltă, nu dă róde, din care causă mulți nu au putut obține nici un resultat. Dacă însĕ se plantéză soiuri bune pentru formarea de verdéță, acestea provĕd apoi casa pe întreg timpul cócerii cu cele mai eminente soiuri de struguri tămâioși și alte soiuri de struguri dulci. [2] 6—8

Strugurii cresc pretutindenea în patria nóstră și nu esistă casă, pe lângă ale cărei ziduri nu ar puté fi cultivați, cu neînsemnate spese; afară de aceea servesc de cea mai frumósă podóbă și pentru alte clădiri, grădini, garduri ș. a. fără sĕ detragă cât de puțin din locul menit pentru alte scopuri. Ș'apoi strugurii sunt cele mai mulțămitóre póme, deóre ce rodesc an de an.

Soiurile sunt descrise în un preț-curent ilustrat, care, indicându-se adresa prin cartă postală, se trimite fie-căruia, gratis și franco. Altoi [illegible] se pot căpĕta încă în cantitate mare cu prețuri reduse. Vinuri pentru casă: de la 50 litre în sus cu prețuri fórte eftine, cum și „Delavare" [illegible] plantat, și vin de probă de la acéstă viță.

Érmelléker Erste Rebenveredlungs-Anstalt
Nagy-Kágya (comit. Bihor)

Publicațiune.

Pentru facerea a 150 mii eventual și mai multe cărămizi pe hotarul comunei Rod pentru noua zidirea școlă de aici se publică licitațiune minuendă pe ziua de 27 Martie s. a. c. [80] 3—3

Pentru o mie se oferă 30 coróne de la care sumă se începe licitațiunea minuendă.

Doritorii de a licita au a depune un vadiu de 10% din suma de 4500 coróne adecă 450 coróne.

Ori și ce [illegible] se pot până în ziua licitațiunei [illegible] subscrisului presidiu al comitetului parohial din Rod.

[illegible] Martie v. 1905.

Comitetul parohial gr. or.

President:
Ioan Moga

Notariu:
Ioan Genie
paroh.

Nr. 60 1905 Of. par. [79] 2—3

Publicațiune.

Pentru lucrările de **renovare la biserica gr. or. din Ludoșul-mare,** tractul protopresbiteral Mercurea, se escrie licitațiune minuendă pe ziua de *Dumineca în 3/16 April la 2 ore p. m.* în școla gr. or. din loc.

Prețul de strigare e 4000 coróne.

Doritorii de a licita au sĕ depună 10% din suma preliminată în bani ori hârtii de valóre.

Planul, preliminariul și condițiunile de licitare se pot privi la subsemnatul oficiu parohial.

Ludoșul-mare, 16 Martie 1905.

Oficiul parohial gr. or.

Ilie Pop
paroh gr. or.

Vĕzut!

Avram S. Pecurariu
protopresbiter.

Atelierul de croitorie
10 **Ioan Părău**
Sibiu, strada Poplăcii nr. 21.

In acest atelier se confecționéză tot feliul de vestminte bărbătești, jachete pentru dame, și
= reverendi =
Asemenea se primesc spre esecutare reparaturi. Lucru trainic.

Au apărut în Tipografia archidiecesană:

Noul abecedar de Dr. Petru Șpan
Prețul [illegible]

Călăuza noului abecedar
De acelaș. — Prețul [illegible]

Se pot procura de la Tipografia archidiecesană.

Pretutindeni, chiar la țară, [illegible] persóne onorabile și esperte, [illegible] de a se ocupa cu vênzarea unui articol fórte avantagios și lesne de plasat. Capital nu e necesar. Mari beneficii de realisat! Ori cine póte sĕ se ocupe chiar și în mod accesoric. Condiții escepționale și salariu fix câteva sute de coróne pe lună, în cas de activitate urmată de succes. (73) 4—10

A se scrie sub „A 75" la ziar.

Struguri de masă

în nenumĕróse sorte alese, curățenia soiului se garantéză, apoi cea mai bună colecție de

frunzișuri

tóte nobilitări de prima calitate, liferéză

Prima plantație pentru nobilitarea viței de pe Târnave

Proprietariu: Fr. Caspari, Mediaș (Medgyes),
(84 b) 1 (Transilvania)
Lista prețurilor ilustrată gratis și franco.

Săpunul Schicht

cu marca:

„cerb" ori „cheie"

e cel mai bun, mai spornic și prin urmare cel mai eftin. E liber de substanțe stricăcióse.

Se capĕtă pretutindenea! (b) 35—46

!! La cumpĕrare sĕ se observe, ca fie-care bucată de săpun sĕ fie provĕdută cu numele Schicht și cu o marcă de sus. !!

Prima și cea mai veche întreprindere pentru vărsarea de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote și scaune de clopote din fer bătut.

Inființată la anul 1822. Sighișora, piața [illegible]

o firmă ce esistă deja de la anul 1822 și se bucură de bun renume [illegible] mâna tuturor [illegible] bisericești a libera [illegible] para clopote de ori ce mărime cu corónă de [illegible] ori de fer legat, cum și clopote cu sunet armonic. Face și scaune de clopote din fer bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuéză [illegible]. Clopote mai mici se află gata, în tot timpul. Solvirea se va primi și în rate.

(82) 2—12

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 34 Sibiiu, Marţi 29 Martie (11 April) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arehidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicati nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei cr 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Politică hasardată.

Sibiiu, 10 April n.

Se ştie acum, că ideia de a se lega un compromis pe doi ani întrĕ Corónă şi opoziţia coalisată a venit chiar de la oposiţie, nu de la vre-unul dintrĕ mijlocitorii înţelegerii şi ai păcii, dintrĕ ómenii de încredere ai Corónei. Tatăl ideii acesteia a fost contele Apponyi, şi cel dintâiu care a acceptat'o a fost Kossuth Ferencz. Şi după ce Coróna, în urma unor lungi precumpĕniri, se declară învoită cu ideia şi o acceptéză, Apponyi şi Kossuth se lapĕdă de ea, ear' oposiţia coalisată, *cu vot unanim* declară că nu o mulţămeşte acest mod de resolvare a crisei, şi pe astfel de base nu întră în tratări cu Coróna!

Nu e de loc frumósă o astfel de purtare manifestată faţă de Domnitoriul ţerii, care deprimat a trebuit sĕ părăséscă palatul regal din Buda, unde se simţia, — după cum s'a pronunţat către un om de încredere al seu, — *„ca într'o casă de nebuni"*.

Sĕ mai stabilim acum şi faptul, că în tóte cercurile devenite vacante în timpul din urmă, de la alegerile generale încóce, au fost aleşi deputaţi numai *kossuthisti*, după ce partidul liberal nu şi a dat nici o silinţă sĕ conserveze pentru sine aceste cercuri, ci prin nepăsarea proprie le-a predat kossuthistilor, ear' la Seghedin, unde se alesese în earnă ministrul de agricultură Tallján, care primind mandat din două cercuri, a optat pentru celalalt, lăsând sĕ ajungă în vacanţă cercul Seghedinului, a declarat partidul liberal, că la acésta nouă alegere *nu pune candidat*, pentru a nu zădarnicí prin acésta realisarea justelor pretensiuni ale „naţiunei", reclamate cu atâta energie din partea oposiţiei unite, şi iată că avem icóna situaţiei, zugrăvită destul de bine. *Intréga naţiune magiară e stăpânită de aceleaşi dorinţe şi gândiri, de naţionalisarea armatei şi de eluptarea neatârnării ţerii!*

Se póte, că în cele din urmă naţiunea magiară va ajunge sĕ şi vadă dorinţele realisate; dar' se póte întêmpla şi aceea, ca sĕ pérdă şi din ce are. Pentru-că o astfel de politică a fost totdeauna riscată. Politica de tragere în degete cu Coróna se póte inaugura numai într'o ţară materialiceşte bine situată, ceea-ce ţara nóstră nu e, şi numai atunci s'ar puté termina cu siguranţă bine pentru naţiunea magiară, dacă acésta ar avé pe cineva la spate, destul de puternic, care sĕ-i sprijinéscă mişcările. Dar' un astfel de ajutor naţiunei magiare îi lipseşte, pe când Coróna are sprijin puternic în Austria, în tripla alianţă, şi póte că şi în naţionalităţile nemagiare, atât de neglese din partea ei.

Lucrul acesta îl ştiu fórte bine politicianii magiari, cari s'au şi pus sĕ îndulcéscă naţionalităţile cu promisiuni, că partidul kossuthist, ajuns stăpân pe situaţia politică internă, va căuta sĕ resolveze chestia naţională spre mulţămirea tuturor.

In colónele ziarului kossuthist *„Egyetértés"* se făcuse nu de mult propunere formală, că ce are sĕ facă partidul lui Kossuth pentru a mulţămi naţionalităţile. *Sĕ le convoce într'un congres al naţionalităţilor*, pentru-ca acolo sĕ-şi spună nĕcazurile şi dorinţele, cari apoi *sĕ fie împlinite.*

Bune intenţiuni şi curate vorbe, cari ni-s'au arătat totdeauna, când Magiarilor le zăcea în interes, ca naţionalităţile sĕ nu se mişte, sĕ nu le turbure apele, şi dacă şi nu merg cu ei, sĕ rĕmână cel puţin la o parte. Dar' totdeauna au rĕmas numai la bunele intenţiuni şi la vorbele esprimate. Ajunşi astăzi la liman, promiţĕtorii de eri *au uitat* sĕ se ţină de cuvênt. De aceea, vorbele dulci de astădată nu vor mai prinde, şi nu vor mai ademení pe nimeni. Termine-şi fraţii magiari procesul cu Coróna cum vreau şi cum pot, şi isprăvéscă şi Coróna cum ştie cu Magiarii, şi cum crede că va fi bine. Când va fi *sĕ fie lipsă* şi de ajutoriul nostru, vom ştí pe care cale sĕ apucăm. Pe calea dictată de interesele patriei şi ale neamului nostru!

Dar' fiind-că împreună cu Magiarii am locuit acéstă ţéră o miă de ani, şi cu ei împreună dorim sĕ o locuim încă multe alte mii de ani, nu ni-ar plăcé sĕ-i vedem nici pe ei ajunşi sĕ-şi dee singuri cu capul de pĕrete. De aceea frăţeşte 'i admoniem, sĕ fie mai cruţători faţă de Corónă şi mai supuşi faţă de *voinţa* Corónei, de la care au primit atâtea favoruri şi bunătăţi, ca nici de la unul dintrĕ domnitorii ţerii din trecut, şi sĕ fie peste tot mai cumpĕtaţi în politica lor naţională, pentru-că, cum am spus, o politică hasardată póte sĕ le aducă peste nópte tot ce doresc, dar' tot peste nópte póte sĕ ne iee tot ce avem.

Da, *sĕ ne iee*, pentru-că la perderi vom fi toţi. Sĕ nu se trécă cu vederea, că cu cât mai incordate vin raporturile şi cu cât mai nesigură ziua de mâne, cu atât mai repede ne apropiem de o *catastrofă economică* din cele mai sguduitóre!

Ear' dacă Magiarii au serióse intenţiuni de a mulţămi naţionalităţile şi a le da aceea ce le compete, nu în zile de agitaţie sĕ se gândéscă la acésta, ci în zile de liniste, când mintea e stăpână pe făptuirile omeneşti, nu sentimentele. Şi dacă cu sinceritate li-se va întinde naţionalităţilor mâna de înfrăţire din partea Magiarilor, îi asigurăm, că au sĕ o priméscă cu dragoste frăţéscă *tóte*.

Paresimile.

Intocmirea ordinei ce se urméză în natură conglăsueşte cu întocmirea ordinei pe care biserica creştină antică o a stabilit, pentru-ca prin ea sĕ se înalţe sufletele nóstre şi sĕ se mângăe inimile nóstre, cutropite de greul vieţii.

Sĕrbătorile Naşterii Domnului umplu inima creştinului de speranţă şi 'l fac sĕ supórte mai cu înlesnire greutăţile ce zilnic vin asupra capului şi apasă puternic grumazul lui.

Dar pronia ceréscă a grijit, ea prin praznicul de mântuire sĕ se resuscite în sufletul măhnit al omului: *nădejdea* unei vieţi mai bune, unei vieţi mai mulţămitóre, unei *vieţi fericitóre*.

Trece timpul dintrĕ aceste sĕrbători, la noi Românii, putem zice, cel mai fără griji şi mai împreunat cu sĕrbări de caracter familiar şi public. Şi iată-ne în pĕresimile, anume instituite pentru nobilitarea sufletului şi pentru transportarea gândirilor nóstre în grădina Getsimanilor, ale cărei cărări şi pajişti călcate au fost de piciórele Mântuitoriului Christos.

Pĕresimile sunt puse de biserică sub influinţa duhului sfânt, cu menirea de a ne înfrâna poftele trupeşti, pentru-ca cu atât mai uşor sĕ se escite în spiritele nóstre: nobile pasiuni, nobile tendinţe şi nobile voinţe spre tot ce e sublim şi creştinesc.

Un sbor înalt spre sferele cereşti sĕ iee gândirile, simţirile şi aspiraţiile nóstre. Sĕ ne descătuşăm sufletul din robia patimilor de jos, şi sĕ'l îndreptăm spre a tot Ţiitorul şi Făcĕtoriul nostru Dumnezeu!

Cel ce crede că şi-a împlinit datorinţa de creştin dacă se va fi abţinut de la anumite mâncări şi póte şi beuturi, greşeşte, căci însemnătatea postului mare zace mai vêrtos în plecarea sufletului nostru spre rugăciune, spre evlavie, spre gândiri şi făptuiri alese şi creştineşti.

A nu mânca de dulce, dar' a petrece în crişmă, în sfezi şi zavistíi, însémnă a 'ţi bate joc de instituţia creştină a postului, a cărui esenţă nu o forméză abstinenţa. Abstinenţa e un mijloc pentru scopul mai înalt, care residă în: o vieţuire morală, amĕsurat preceptelor legilor divine şi eclesiastice.

Au nu se cuvine, ca noi pămêntenii, cari ne învrednicim de bunătăţile cu cari ne-a dăruit Dumnezeu în ródele câmpului, în belşugul isvórelor şi poenilor recoritóre, în sănĕtatea şi vigurositatea organismului nostru, sĕ

FOIŞÓRĂ

Bólă modernă.

(Fine).

— Sĕ tac? Dómne fereşte... Ear' tu?.. Tu spre lauda ta fie zis mi-ai fost mâna dréptă. Harnică, modestă, bună şi cruţătóre. Impleteai cununi pentru piaţă şi câştigai şi tu ceva. Hainele ţi-le coseai singură, şi resultatul? Se vede!... Tu ziseşi, că nu 'ţi poţi da consimţĕmêntul la căsătoria aceea, de şi fetele simpatiséză cu acei tineri bravi, din causă că nu vreai sĕ 'ţi espui casa ignorărilor. Că dna advocătésă Dr. Strîmbu şi dna medicului Dr. Bumbănescu te vor rîde şi ignora ştiindu-te sócra unor meserieşi... La tóte acestea eu zic: Fari fari!

— Ómenii cuminte numai aproba pot aceea, şi chiar ca sĕ 'ţi dovedesc acest lucru, am sĕ invit la o cină întréga inteliginţă română din loc, şi în presenţa tuturor am sĕ spun, [illegible] am ajuns la aceea ce am, cine am fost [illegible] şi cine eşti tu.

— Acésta nu o voiu face? Ba da! Vei muri! Dar' mori! Ba voiu face tocmai cum zisei şi sunt convins, că nu vei murí. Mĕ rogi frumos? Tare frumos mĕ rogi sĕ nu 'i invit? Sĕ nu le spun? Bine, eu te ascult, cedez dacă şi tu te scoli din pat numai de cât şi... Sĕ pregăteşti o bună disposiţie. Pretind de la tine nu numai sĕ vii la masă cu stare faţă acră, prin care sĕ strici voia tuturor, ci sĕ fi veselă şi plăcută!

— Bine!... Vom vedé, una însĕ 'ţi spun, că îndată ce voiu observa ceva, cu ce ai ofensa tinerii anumiţi, numai de cât voiu spune tot, căci trebue sĕ ştii că eu cu faţa senină spun prin câte nĕcazuri am trecut, şi că aceea ce mi-a dat Dumnezeu e numai cu sudórea feţei nóstre câştigată, pentru care lucru eu sunt nespus de mândru, şi aéstă mândrie e cu mult mai puternică de cât ori-ce ignorare, sau ori ce ironie a ori cărui domn, convins fiind, că ómenii cu judecată bună îmi vor da dreptul mie şi aceea e destulă satisfacţie. Deci la revedere!... Nu uita însĕ, că dacă nu va fi de séră *totul* cum se cuvine, purced cum am zis!... Bine, bine!...

*

— ... Sunt vesel şi fórte mândru pentru onórea de care am avut parte; pentru plăcerea de a fi cu părintele sufletesc, care a primit promisiunea celor tineri, care a logodit aceste două părechi fericite...

— Sub impresiunea acésta plăcută ridic păharul pentru vrednicii părinţi, dl şi dna Pintea, cari prin sĕrbarea de azi şi-au câştigat din nou vaza şi simpatia tot omului de bine, tot omului bine educat, pentru-că logodindu-se azi ficele lor cu dnii Rogozan şi Dumbravă, tótă lumea va afla în acésta numai bucurie, şi tótă lumea îi va lăuda, că de-şi au dat fetelor o creştere alésă, totuşi au ştiut sĕ preţuiască meseria, şi n'au purces ca mulţi alţii cari sufer de bóla modernă a presupune, că un măiestru bun, conştiu de datorinţa sa faţă de neam şi faţă de societate; un măiestru onest, harnic şi isteţ e mai puţin de cât un funcţionariu. Domnilor, o meserie lucrată, şi condusă cu zel şi cumpĕt bun, e mai rentabilă de cât ori-care slujbă. Preţuitul nostru prietin, dl Pintea însĕ sunt sigur, că ómeni vrednici a destinat de urmaşi ai dsale, ear' ficele dsale, dşórele Anuţa şi Ileana, asemenea merită tot respectul nostru, pentru-că de-şi crescute după tóte cerinţele moderne, totuşi au urmat îndemnului inimei, şi vĕ asigur domnilor, că acésta e cea mai puternică chezăşie, că actul logodnei sĕvêrşit în séra acésta e temelia celei mai perfecte fericiri.

In special însĕ ţin sĕ accentuez virtuţile dnei Pintea, care sunt sigur, nici-când nu s'a lăsat învinsă de „bóla modernă" a aroganţei, ci în iubirea ei nemărginită faţă de soţ şi ficele dsale, caută întru tóte numai fericirea lor. Bunul Dzeu binecuvinte legătura de azi cu tot ce e fericitor, ca încă de nenumĕrate-ori sĕ ne putem întruni în acéstă vrednică familie. Trăiască mirii fericiţi, trăiască vrednicii lor părinţi la mulţi, mulţi fericiţi ani!... Trăiască, trăiască ă ă ă.

. . . .

*

O séră plăcută. Prin odăile domnului Pintea e mare de lumină. Óspeţi bine dispuşi, — musică şi voe bună la culme — cum se cuvine la logodnă.

In culină nana Cătrina închină şi ea în sănĕtatea celor tineri, şi nu se póte mira din destul: cum de iute s'a vindecat dómna.

Lyda.

Vorbe înţelepte.

Omul nu e totdeuna bun, după-cum şi flórea, nu e totdeuna frumósă.

*

Norocul este în totdeuna acelaşi, de aceea nici nai ce sĕ povesteşti despre el. Pe cind nenorocul are atâtea feţe, după inima în care locueşte.

*

Mama e ca şi bunul Dumnezeu. O chemi în necazuri şi o uiţi în bucurie.

consacrăm și din parte-ne barem nițică vreme spre a aduce dumnezeirii închinăciuni de laudă și mulțămire pentru tóte câte le-a făcut nouě?

Au nu se cuvine sě abatem gândirile nóstre, barem pentru câteva clipe, de la cele lumești și sě le îndreptăm spre cele cerești?!

Au nu simțim noi trebuința sufletéscă de a eșí din când în când afară din cercul grijilor materiale și a ne îndrepta pașii spre câmpul înverzit și înflorit al curatului idealism?

Eu socot că da. E datorința nóstră de creștini buni și cinstiți sě lăpădăm haina omenéscă și sě ne îmbrăcăm în haina dragostei și evlaviei creștinești.

De ce atâta ură? De ce atâta scârbă? De ce atâta pismă și intrigă? De ce atâta rěutate în inimile nóstre? Nu ne-a făcut pe toți un Dumnezeu? Nu suntem noi toți fiii lui, cu aceeași ființă și cu aceleași drepturi naturale?

Pare că věd cum vor rěspunde unii și cum vor cerca a se bate în pept, că dór' ei sunt adevěrații creștini, căci cutare něcăjit a fost și l'au ajutat, cutare apăsat a fost și l'au scăpat de rele, cutare sěrman a fost și l'au ridicat.

Dacă astfel au făptuit, bun lucru au isprăvit, dar' știm că la cei mai mulți faptele au rěmas pe buze, ear' și dacă traduse au fost în realitate, n'au emanat din indemn creștinesc și moral, ci mai curênd din specul ă, cu cugete reservate, ori din poftă de mândrie.

Dómne, câți sunt, la cari mobilul acțiunii lor nu e curat, căci pornește din anumite considerante! Dee Dzeu, ca inimă curată și duh de smerenie sě se sălășluéscă în inimile tuturor credincioșilor bisericei nóstre!

Dr. Petru Șpan.

Legea dlui Berzeviczy.

Ziariul *„Berliner Börsen-Zeitung“* publică în numěrul de la 16 Martie n. c. un remarcabil articol despre proiectul de lege al dlui *Berzeviczy*, referitor la reformele ce intenționase a le întroduce în instrucția publică poporală. Il reproducem în intregime, după cum urméză:

„Inainte de a-și părăsí fotoliul ministerial, póte pentru a cucerí bunăvoința guvernului ce are sě 'l înlocuiască, ministrul ungar de culte Berzeviczy a dispus sě i-se traducă planul sěu de lege și în limba germană, ca și Germania sě se pótă încredința de caracterul *„nevinovat“* al acestui plan de lege.

Două tendințe, mai ales, caracteriséză acest proiect de lege: *în detrimentul instrucțiunii generale*, impune, fără reservă, instrucția în limba magiară, și folosindu-se de acest motiv, prin autoritatea de stat încătușéză școlele confesionale!

Instrucțiunea în limba magiară e întrodusă în tóte școlele elementare din Ungaria, cum bine se știe, prin articlul de lege XIX din 1879. De altă parte însě, de fapt nu se póte contesta, că în părțile unde naționalitățile (Germani, Români, Sîrbi, împreună ½ a populațiunii țěrii) trăiesc în masse compacte, resultatele acestei instrucțiuni sunt prea neînsemnate. In loc de a trage însě din faptul acesta conclusia firéscă, că însușirea unei limbi străine în școle, mai ales în școlele poporale, pretutindeni acolo unde nu e nici cel mai mic prilej de a auzí altă limbă de cât cea maternă, *e o încercare zadarnică și nefolositóre*, — noul proiect cere de la instrucția în limba magiară *resultate enorme*, și anume, ca elevii nemagiari sě-și însușéscă limba magiară în așa měsură, în cât, corěspunzětor relațiunilor, *sě 'și pótă esprima gândirile, corect, în limba magiară, și sě pótă scrie, calcula și cetí, de asemeni corect, în acéstă limbă!* Acest resultat pedagogic, chiar și pe lângă instrucția în limba proprie maternă a elevilor, ar fi un titlu de mândrie rară pentru ori-ce școlă poporală; a cere însě aceste resultate în afară de limba maternă, în o limbă absolut străină pentru școlari, *însémnă a împedeca, în mod fatal, instrucțiunea generală*, deóre-ce partea de leu a timpului, și de altminteri destul de scurt, ar serví pentru învěțarea unui singur obiect.

Intențiunea acésta de a asigura limbii magiare rolul stăpânitoriu în școlele poporale, îi servește proiectului dlui Berzeviczy de pretext pentru *a încătușa tóte școlele poporale confesionale.* Căci deja legile esistente oferiau pretexte de ajuns pentru protegiarea limbii magiare. Dreptul de visitație a inspectorilor școlari, cum și stabilirea, prin ministeriu a planului de învěțămênt, nu urmăreau alt scop.

Conform legilor religionare vechi constituționale și garantate prin jurămêntul regal, — legea asupra învățămêntului din 1868, asigurase confesiunilor dreptul de a-și crește și disciplina ele însěle învěțătorii aplicați la școlele lor.

Noul proiect aduce două reforme noue; dispune că esamenul candidaților de învěțători are sě se întêmple *în fața unei comisii instituite de guvern*, că rěspunsurile din mai multe obiecte însemnate *au sě se dee în limba magiară* și pe urmă, că în anumite casuri dreptul de disciplinare le compete, cu nerespectarea autonomiilor bisericești — autorităților de stat și resp. celor comitatense!

Comisia administrativă, compusă din membrii congregaționali și oficianți de stat, póte porní cercetare disciplinară pentru resultatele nemulțămitóre obținute în instrucția limbii magiare, sau pentru o instrucție în *„direcțiune contrară statului“*. Ministrul are dreptul sě închidă ori-ce școlă poporală confesională, ai cărei învěțători, din motivele amintite, au fost de două-ori destituiți. Dacă ne dăm séma de ce momente subiective și arbitrare depinde destituirea unui învěțătoriu, suntem îndreptățiți sě spunem: *că prin dispositiunile acestea autoritatea de stat a pus ștréngul în jurul gâtului școlelor confesionale, ca sě le sugrume când îi va plăcé!*

In fața acestor dispositiuni tendențióse tóte celelalte dispositiuni cari țintesc sporirea lefurilor, școle mai potrivite ș. a. — își perd ori-ce însemnătate, deóre-ce sau sunt deja întroduse din partea autorităților confesionale interesate, sau ar fi prea scump plătite.

Numai bisericile ai căror credincioși se recrutéză dintrě naționalitățile nemagiare și-au esprimat în memorande bine chibzuite și serios motivate indignarea îndreptățită, *celelalte biserici au tăcut, deóre-ce ideia magiarisării astăzi sufócă în Ungaria ori-ce alte idei.* Și fața de aceste biserici se potrivesc vorbele celui mai mare scriitor magiar, Coloman Mikszáth, vorbe pline de o ironie amară. Magiarul ar permite astăzi chiar sě i-se taie pe spate brezde adânci, dacă plugul ar fi roșu-alb-verde.

Opinia publică va puté acum judeca asupra tendinței proiectului și va puté totodată constata câtă credință merită foile oficiale magiare când spun, că noul proiect nu urmărește alte scopuri urmărite de proiectele altor state.

Dacă proiectul ar devení lege, Ungaria ar înceta de-a mai face parte dintrě statele civilisate“.

Conferențele învěțătorești.

Convocare.

In conformitate cu ordinul Preaven. Consistoriu archidiecesan cu datul 3 Febr. a. c. nr. 45 Școl. convoc pe domnii învěțători ai *cercului I conferențiar* din protopopiatele *Brașov, Bran și Treiscaune* la conferența anuală, ce se va țíné în zilele de *21 și 22 April v.* în localul școlei gr. or. române din comuna *Zernești.*

Programul:

Joi în 21 April v.

I. Inainte de amiazi:

a) Serviciul divin și parastas pentru membrii rěposați ai cercului conferențiar;

b) Discurs de deschidere;

c) Constituirea biroului;

d) Cetirea și completarea apelului nominal.

II. După amiazi:

a) Prima lecție practică din *istoria patriei* cu elevii anului V. de școlă. Obiectul: *Colonisările sub Geza al II lea în special în țéra Bârsii*;

b) A doua lecție practică din *istoria patriei* cu elevii anului VI de școlă. Obiectul: *Incercările reformatorice sub George Rákoczi în legătură cu starea bisericei ortodoxe române*;

c) Din metodica istoriei: încopciarea istoriei cu cunoștințele geografice ale elevilor. Indicațiuni metodice de *Romul Frateș* Brașov.

Vineri 22 April:

I. Inainte de amiazi:

a) Prima lecție practică din *constituția patriei* cu elevii anului V de școlă. Obiectul: *administrațiunea comunală*;

b) A doua lecție practică din *constituția patriei* cu elevii anului VI de școlă. Obiectul: *Cărțile funduare.*

c) Tema Vener. Consistoriu: *Influința desastrósă a alcoolului asupra organismului omenesc în general; în special: cari sunt căile si mijlócele, prin cari cu efect s'ar puté lucra începênd din școla elementară întru preîntimpinarea vițiului beției, de Ioan Broșu,* capelan și învěțătoriu în Dêrste.

II. După amiazi:

a) Surmenajul în școlele nóstre primare. Causele lui (întru cât sunt de a se căuta a) în planul de învěțămênt, și b) *în metodică) și eventualele mijlóce de delăturare, de corpul didactic din Feldióra*;

b) Istoricul treptelor formale și justificarea lor din punctul de vedere al teoriei psichologice și al praxei pedagogice, de *Radu Prișcu*, Brașov;

c) Discuția liberă asupra cestiunei școlelor economice de repetiție. Discuția va fi întrodusă prin dl *Pompiliu Dan*, Zernești;

d) Propuneri și dispositiuni pentru anul viitoriu;

e) Inchiderea conferențelor.

NB. Pentru cele patru lecții practice se vor pregătí toți învěțătorii fără escepție, ear' prelegentul va fi designat din partea comisariului consistorial înainte de începerea lecțiilor. Dnii învěțători vor medita și asupra temelor teoretice, în special asupra chestiei școlei economice de repetiție.

In ceea ce privește dispositiunile pentru încuartirare, sosirea trenurilor la Zernești pentru ziua de 21 April etc., dnii învěțători vor fi avisați la timpul sěu de corpul învěțătoresc din Zernești.

Brașov, 22 Martie v. 1902.

Nicolae Sulică
comisariu consistorial

Convocare.

In conformitate cu ordinul Preaveneratului consistoriu archid. dto 3 Febr. anul a. c. nr. 45 Școl. convoc pe p. t. învěțători și învěțătóre de la școlele poporale gr. or. din protopresbiteratele Agnita—Făgăraș la *conferența*, ce se va țíné în Agnita la 21 și 22 April v. (4 și 5 Maiu n.) 1905.

Programa: 1. Participare la serviciul divin Joi 21 April, 8 ore d. m.

2. Desbhiderea și constituirea conferenței.

3. Descrierea cercului, lecțiune practică din Geometrie cl. VI, prelegětori G. Stelea, înv. în Sâmbăta-inf., și N. Suma, înv. în Șomărtin.

4. Nașterea, creșterea și fuga lui Moise, lecț. practică din Religiune cl. II, prelegětori I. M. Popa, înv. în Comăna-inf. și E. Suciu, înv. în Măgărei.

5. Influința desastrósă a alcoholului asupra organismului omenesc în general; mijlócele combaterei acestui vițiu prin școla poporală, disert. de I. Dima, înv. în Alțina.

6. Adițiunea cu nrii 1—100, lecțiune practică predată în limba magiară de înv. George Banciu din Marpod și I. Niciu din Cuciulata.

7. Sonul „e“ pe basa noului abecedar de Dr. Petru Șpan, prelegětori I. Gligor, înv. în Bendorf, și I. Cocan, înv. în Mândra.

8. Cercul pretorial, lecț. practică din Geografie cl. III, prelegětori Z. Muntean, înv. în Merghindeal, și N. Bărbat, înv. în Șercăița.

9. Cum sě procédă învěțătoriul, ca sě-și câștige încrederea și respectul poporului? Disertațiune de I. Bunea, înv. în Hundrubechiu.

10. Pârghia cu brațe neegale, lect. pract. din Fisică, preleg. M. Bâ-san, înv. în Beclean.

11. Aflarea suprafeței cubului, lecțiune practică din Geometrie cu cl. IV, preleg. înv. Ilie Bunea.

Sibiiu, 21 Martie (6 April) 1905.

Nicolae Vătășan
comisariu consistorial.

Convocare.

Pe Marți la 24 Maiu, a. c. v. convoc prin acésta onorata preoțime din protopresbiteratul tractului Cohalm la conferența preoțéscă, ținêndă în școla nóstră din Cohalm cu următórea:

Programă:

1. La 8 ore serviciul divin (sânta liturgie) cu invocarea sântului duh prin preoții Ioan Mihailă din Dălșóra și Patriciu Pintea din Paloș: Predică pentru Dumineca a XVI după Rosalii prin parochul Iaan Baga din Jibert.

2. La 10½ ore deschiderea conferenței prin protopopul adm. ca president.

3. Constatarea celor presenți.

4. Comunicarea și esecutarea veneratului ordin consistorial din 22 Iunie a tr. nr. 4417 Bis.

5. Discuție asupra modului cum s'a oficiat serviciul divin, și asupra predicei.

6. Tema: „cari sunt scăderile cele mai înrădăcinate în popor, și cu cari mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect la delăturarea lor?“ Elaboratori: parochul Ioan Brotea din Mateiaș și parochul Ioan Bercau din Merchașa.

7. Infințarea de reuniuni femeești și societăți pentru tinerimea adultă.

8. Propuneri de-sine-stătătóre.

9. Designarea verificătorilor procesului verbal.

Incheerea conferenței prin presidiu.

Sighișóra, 21 Martie 1905.

Dimitrie Moldovan,
protopop adm.

NOUTĂȚI

Din parlament. Dieta funcționéză, cu tóte că țéra nu are guvern responsabil. In sěptěmâna trecută Kossuth a făcut și motivat o propunere de cuprinsul, ca hotărîrea din 18 Novembre trecut a dietei, referitóre la modificarea regulamentului de casă sě fie cassetă și ruptă din protocolul ședinței, ca nici urmă sě nu 'i rěmână. Propunerea s'a primit cu 188 voturi contra 86. Tot Kossuth a propus apoi alegerea unei comisiuni de 21, care sě compună adresă către M. Sa, cu privire la dorin[illegible] [illegible]“. S'a primit și comisiunea a fost [illegible] în sěptěmâna acésta se va începe deci discuția asupra adresei, la care sperăm că vor vorbi și deputații români. Tot în sěptěmâna acésta va face *Eötvös* propunere, în numele opoziției unite, că prim-ministrul *Tisza* și fostul president al casei *Perczel* se fiě dați în judecată.

*

Plecarea Maiestății Sale din Budapesta. Imediat după sosirea M. Sale la Budapesta trupele garnizónei din Budapesta primiseră ordin, că în 15 April au sě se presinte la revistă generală înaintea M. Sale. Cum se știe însě, M. Sa întrerupêndu-și petrecerea în capitala ungară s'a reîntors la Viena Mercuri séra, și astfel revista a fost retractată, despre ce comanda garnizónei a fost înștiințată cu o zi înainte de plecarea M. Sale. Casul acesta dovedește că M. Sa a intenționat sě petrécă încă mult timp în Budapesta, dar' indispus din causa intransigenței oposiției în causa resolvării crisei, și-a schimbat planul.

*

Procesul „Foii Poporului“ pertractat Vineri în fața tribunalului regesc din Sibiiu s'a terminat cu verdict de condamnare. Domnul Silvestru *Moldovan*, redactor responsabil al „Foii Poporului“, a fost judecat la plătirea unei amende în suma de 30 coróne, eventual la 2 zile temniță, fiind-că a publicat un articol politic în „Foia Poporului“, care nu e fóie politică. Procurorul a apelat pentru înăsprirea pedepsei.

*

Țarul e încunjurat de conspiratori! Ziarul „Times“ (Londra) are știre din Petersburg, că Lunia trecută, cu ocasiunea primirii la raport a oficerilor de gardă a fost bătětoriu la ochiu un oficer în uniformă de cazac, a cărui purtare era fórte suspițiósă. Fiind imediat deținut și făcêndu-i-se perchisiție, s'a găsit la el un pachet cu două bombe de dinamit. Continuând apoi investigația, au mai fost arestați doisprezece agenți ai poliției secrete, bănuiți a fi complici [illegible] pseudo-oficerului, care — de altcum — a de[illegible]at ori-ce deslușire, ear' scrisori negăsindu-s[illegible] el, nu s'a putut constata, cine e și c[illegible] 'i sunt complicii. In urma acestui incident [illegible] luat severe měsuri de siguranță în pal[illegible]l Țarscoie Selo, ear' primirea oficerilor [illegible] raport, carea se făcea până acum în fie-care zi de Luni, s'a cassat.

*

Congres antialcoholic în Budapesta. Din 11 până 'n 16 Septembre a. c. se va ţiné în Budapesta congres internaţional antialcoholic, în care se vor discuta tóte mijlócele pentru combaterea alcoholismului (beţiei), cum şi efectele desastróse ale beţiei atât din punct de vedere social, cât şi pedagogic, higienic, juridic şi medical. La congres póte sě participe fie-cine, fără deosebire de clasă socială, având a se anunţa la secretariul comitetului aranjator Dr. Stein Fülöp în Budapesta (casa orăşenéscă centrală: „középponti városház“). Prim-president al comitetului aranjator e ministrul de culte şi instrucţiune publică Dr. Berzeviczy.

*

Turburări ţěrăneşti în Rusia. Telegramă din Tiflis raportéză, că în numěróse locuri din districtul rusesc Gori ţeranii s'au revoltat, jefuind averile proprietarilor şi dând foc edificiilor. In scopul restabilirii ordinei au fost trimise la faţa locului trupe de cavalerie, cari în ciocnirile avute cu revoltaţii au ucis şi rănit mulţime de inşi.

*

Primire afabilă. Profesorul de la universitatea din Berlin, *Leopold Casper*, specialist în bólele de piele, a primit concesiune sě mérgă în Rusia pentru a visita vre-o câţiva bolnavi. Faptul acesta l-a adus la cunoştinţa poporaţiunei din Varşovia prefectul poliţiei de acolo într'un afiş mare, lipit pe tóte colţurile de stradă, care se termină astfeliu: „Când o fi sě între *acest Evreu* în Varşovia, sě mi-se facă raport imediat“. Bună primire!

*

† Ioan I. Simian. Jalnicii: Maria Simian, Maria I. Simian, Ana I. Simian, Maria N. Hociota, N. Hociota, D. I. Simian, N. I. Simian, O. I. Simian, Paraschiva D. Simian, Maria N. Simian, Maria O. Simian, Const. şi Ana Cristu, au durerea a anunţa perderea prea iubitului lor fiu, soţ, tată, socru, frate şi cumnat *Ioan I. Simian*, decedat în ziua de 24 Martie 1905, 1 oră p. m., în etate de 45 ani. Ceremonia funebrală a înmormêntărei s'a sěvêrşit Sâmbătă la 26 Martie a. c. 4 ore p. m. în cimiteriul sf. Ioan Botezětoriul din R.-Vâlcea, România.

*

† Ioan Pop Reteganul. Luni diminéţa (3 April n.) a rěposat repentin, în etate de 52 ani, *Ioan Pop Reteganul*, învěţătoriu pensionat şi fórte productiv scriitoriu poporal, în timpul din urmă redactor la „Gazeta de Duminecă“ din Şimleu. Inmormêntarea i s'a făcut Joi (6 April) în cimiterul bisericei gr.-catolice din Reteag. Îl deplânge perderea soţie sa Luisa n. Bojan, fiica Eugenia, soacra Marina Pop, şi alte rudenii. Pe casa „Asociaţiunii“ a fost arborat din acest trist incident steagul negru, după-ce decedatul fusese pe vremi secretariu II al „Asociaţiunei“. Odihnéscă în pace!

*

Judecata — celor mici. Guvernatorul din Varşovia a dat ordin, ca toţi cei cari au fost părtaşi la turburările din sěptěmânile şi zilele trecute, sě fie judecaţi de tribunalul militar. Mercuri (5 April) acest tribunal a şi judecat deja pe doi lucrători la mórte în furci. Crima nenorociţilor e, că pe timpul turburărilor unul a bătut pe un poliţist, ear' celalalt a puşcat asupra unui poliţist, fără a'l nimerí însě. — Dar' pe criminalii cei mari, la a căror poruncă miliţia a puşcat cu sutele pe bieţii lucrători nearmaţi, cine sě-i judece?...

*

Năpastă — din negrijă. Ţeranul Nesztori István din Erying (lângă Budapesta) neobservând că vine un tren, a dat sě trécă peste şinele căii ferate în hotarul comunei, dar' în clipa aceea ajungêndu-l trenul, i-a sfărmat căruţa tot ţanduri, ear' caii apucaţi sub rótele trenului au fost rupţi în bucăţi. Spre norocul sěu, în urma isbiturii te căruţei Nesztori a căzut din ea la marginea căii ferate şi astfel a scăpat cu paguba ei şi cailor şi cu nişte lesiuni la degeiciórelor.

*

La „Reuniunea sodalilor români ibiiu“ s'au inscris drept membri aju- Ioan Mihălţan, c. şi r. general auditor r.; Arseniu Bunea, protopop onorariu; Urs de Margine, asist. de ingin. de ţie; R. Orzy, fabricant de casse heim; Dr. Ioan Popp, c. şi r. medic de superior în pens.; Ignatie cav. de Iacobici, c. şi r. colonel în pens.; Nicolae Nemeş, calfă de prăvălie; Dr. Romul Boiu, privat.; Baptist I. Boiu, funcţ. consist.; Achim Maniu, oficial milit. c. şi r. de registratură n pens.; Ghiţă Jaliu, calfă de boltă; Ioan Moldovan (Puiu), proprietariu; Dr. Enea Papiu, cand. de adv.; Victor Mărginean, canelist; ear' de membri ordinari Ioan Preda, od. lăcătuş; Nicolae Şerban, sod. cofetariu; ie Coţoiu, sod. cismariu; Ioachim Dordea, uleg. de litere; George Mihu, sod. zugrav; an Lupşa, sod. măcelariu; Ioan Vili, cul. litere; Alexandru Luca, sod. pantofariu; mul Grita, sod. lăcătuş; Porfirie Mija, d. pantofariu.

*

Furtună, grindină şi ninsori. Din mai multe părţi ale ţerii se raportéză despre furtuni, grindină şi ninsori, cari deosebi în pometuri au făcut mari pagube. Astfel: în ţinuturile de pe la Szegszárd a bătut grindină puternică Joi într'amiazi; tot atunci în Keszthely a fost furtună mare, după care timp de douě-zeci minute a bătut grindină, acoperind pămêntul cu strat gros de ghiaţă; în Magyarkanizsa a fost orcan mare şi furtună împreunată cu grindină, în Subotiţa grindina a bătut timp de cincisprézece minute, urmându-i apoi furtună împreunată cu fulgere; în Timişóra beuţele de grindină erau cât ouěle de porumb, urmând după grindină furtună vehementă; ear' în Şişec (Eszék) după timpul frumos şi senin de dinaintea amezii a urmat pe la amiazi întunecime mare, apoi fulgere numeróse, după cari timp de mai multe ore a nins greu ca în timp de érnă. — In părţile Ardealului, deosebi pe Valea-Bârgăului a fost zilele trecute adevěrat timp de érnă, cu viscol uriaş şi cu ninsori de mai multe zile. Pe la Sibiiu încă a nins Vineri aprópe tótă ziua, ear' Vineri nóptea spre Sâmbătă a îngheţat binişor, continuând apoi nin órea şi Sâmbătă.

*

Când sě se mărite fetele? Licenţiatele în medicină din Zürich au stabilit într'o consultare recentă comună principiul că fetele sě nu se mărite înainte de 18 ani împliniţi, fiind-că corpul lor numai la etatea acésta e deplin desvoltat. Ba fetele de construcţie mai slăbuţă nici cu 20 de ani nu sunt desvoltate de tot. Asta e părerea doctoriţelor din Zürich. Ear' părerea nóstră e, că domnişórele doctoriţe din Zürich sigur se măritau şi cu 16 ani, dacă — aveau după cine.

Din public.*)

Un rĕspuns.

Stimate domnule redactor! La cele scrise de Dr. Nicolae Şerban în nrul 28 al „Drapelului“ şi nrul 28 al „Telegrafului Român“ pentru orientarea publicului român rěspund următórele:

Declar de la început, că nu bucuros stau de vorbă cu Dr. Nicolae Şerban, care în loc sě tacă şi sě-şi ascundă faţa în urma celor întêmplate, sau în loc sě se spele de acusele grave ce i-s'au adus, mě învinovăţeşte cu fel de fel de lucruri. Mě învinovăţeşte, că aşi fi părăsit programul naţional şi aşi fi întrat în partidul guvernamental, ceea ce aşi fi anunţat şi la Budapesta. Acestea şi în genere tóte cele înşirate de Dr. Nicolae Şerban sunt neadevěruri, pe cari în lipsă de material se încércă a le esploata în detrimentul meu, crezênd că prin acésta va abate de la sine păcatele cari îl apasă.

Dr. Nicolae Şerban este cel mai puţin competent de a mě trage pe mine la rěspundere în chestii de acésta natură.

Pentru-ca sě împrăştiu nedumeririle publicului român referitóre la acésta împrejurare, pe care Dr. Nicolae Şerban o mistifică, atât pe cale ziaristică cât şi cu graiu viu, espun starea faptică:

Atacerea lui Dr. Şerban cu baronul Born este cunoscută. Acest din urmă după ce în ziua alegerii la faţa locului s'a convins că Dr. Şerban nu i-a presentat lista de candidare, cu ce fusese încredinţat şi la ce se obligase, indignat şi scandalisat s'a re'ntors la Făgăraş, unde şi-a adus aminte de declaraţia lui Şerban de abzicere şi s'a decis sě-l nimicéscă chiar cu arma sa proprie. S'a decis adecă sě presenteze declaraţia de abzicere a lui Şerban presidentului de alegere. In scopul acesta pe la orele 3 d. a. a trimis pe însoţitorul sěu Dr. Prinz Gyula cu automobilul la Arpaş. Acesta presentându-se în tabera nóstră ni-a adus la cunoştinţă, că baronul Born s'a decis în urma purtării scandalóse a lui Şerban sě întórcă resultatul alegerii prin presentarea declaraţiei de abzicere în favorul meu, şi ar face-o acésta fără nici o condiţie, dacă nu ar avea obligăminte faţă de partidul sěu. Mi-a făcut deci propunerea sě trec în partidul liberal şi atunci presentéză abzicerea lui Şerban. Eu i-am declarat, că acésta nu o pot face la nici un cas. După ce Dr. Prinz Gyula a vězut că este imposibil a mě îndupleca la aşa ceva, mi-a făcut altă propunere, şi anume sě dau o declaraţie, în care sě se zică, că eu la casul alegerii mele voiu întra în partidul liberal, dar' acésta declaraţie pe mine sě nu mě oblige absolut la nimic şi eu dacă voiu fi ales sě am mână liberă.

Cu acésta declaraţie baronul Born voia sě se justifice înaintea partidului sěu, că el, când a conlucrat la reuşita alegerii mele, a avut în vedere interesul partidului sěu.

Eu m'am consultat cu partisanii mei şi după ce timp mult de cugetare nu era, am luat în considerare 2 momente ponderóse şi anume: presentându se declaraţia de abzicere a lui Şerban presidentului de alegere, 'l vom demasca în modul cel mai vedit, ear' în rêndul al doilea se va decide resultatul alegerei în favorul nostru. Având acestea în vedere şi fără de a concede nici umbră de schimbare în programul nostru am decis, că după ce faţă de noi partida contrară s'a folosit de atâtea apucături, de ce sě nu ne folosim şi noi de momentul acesta decizětoriu? Am hotărît, ca sě dau declaraţia sus amintită, dar' acésta pentru mine şi partizanii mei sě nu fie obligătóre şi sě servéscă numai ca scuză baronului Born faţă de partidul seu, când la casul reuşitei mele l'ar interpela, cum de m'a sprijinit pe mine, fiind candidat naţionalist.

Acesta este purul adevěr şi nimic mai mult.

Intregul acest episod l'am privit ca o apucătură faţă de partida contrară şi faţă de persóna lui Şerban, care cu mijlóce străine şi pe căi perverse a cercat sě ajungă la isbândă, ear' de altă parte voiam, ca declaraţia de abzicere să ajungă la actele de alegere ca sě nu mai pótă nega Şerban aceea ce făcuse.

Că acest episod a fost un pas greşit sau nu, acésta nu sunt chemat sě judec eu, ci publicul român. Şi dacă mi-se va atribuí ca greşélă, voiu avé tăria morală a o recunóşte. Dar' declar, că atât eu, cât şi partisanii mei, cu cari m'am consultat în acésta afacere, am fost conduşi numai şi numai de cea mai curată intenţiune, crezênd că faţă de un contrar ca Şerban — pentru asigurarea reuşitei — ne este permis a ne folosí şi noi de o apucătură.

Ceea ce priveşte celelalte atacuri ale lui Şerban voiu fi fórte scurt.

Nici eu, şi cred că nici ceilalţi colegi din Făgăraş, nu invidiăm absolut de loc cancelaria lui Şerban, chiar din motivul pe care ni-l spune „că stă aşa cum stă“.

Sě numéscă Şerban pe aceia cari zice că sub anonimul „Dreptatea János“ au făcut în contra lui arătări criminale. Nu mě ocup cu astfeliu de lucruri, de şi am cunoştinţă de o mulţime de pěcate ce le are încrestate la rěvaş, şi cari sunt cunoscute în destul publicului din ţéra Oltului, aşa că este supreflu a se ocupa cineva cu ele.

Că am cerut eu de la Şerban 1600 coróne pentru repăşire, nu-i adevěrat. Şerban nechemat de nimeni a venit în casa părinţilor mei şi acolo cu lacrămi în ochi s'a rugat de ei sě mě înduplece la retragere, căci altcum e nimicit. Părinţii mei pe motivul sě nu zică lumea că eu i-am causat perirea, m'au şi induplecat.

Nu este adevěrat, că în chestia Born aşi fi înaintat acusa la procuratură contra voinţei acestuia. Pun la disposiţie documentele originale în acésta chestie ori şi cui, ca sě se póte convinge despre adevěr. De altcum ceea ce s'a întêmplat între baronul Born şi Şerban, pe mine nu mě priveşte. Eu am purces în acésta cauză ca representant al baronului Born. Dacă Şerban s'a simţit jignit prin acusa lui Born, réfuiască-se cu el, nu cu mine.

In cât priveşte acusele înşirate în petiţiunea de la Curie, i-s'a publicat lui Şerban în 1 April rěspunsul din partea Curiei, nimicindu-i-se mandatul. Se ştie fórte bine, atât în Făgăraş, cât şi pe airea, că cine umblă cu bani străini, eu sau Şerban?

Nici la universitate, nici airea, n'am avut lipsă de ocrotirea niměnui, cu atât mai puţin de a lui Şerban. Ear' societăţile bune in cari are Şerban obiceiu a introduce pe tinerii români din Budapesta, şi-le póte închipuí publicul român.

Dr. Nicolae Şerban nu e destul că în loc sě se spere pe sine mě atacă cu neadevěruri, dar' se mai foloseşte în contra mea de espresiuni necualificabile, pe cari numai din gura târgoveţilor le poţi auzi. Pentru astfeliu de expresiuni este obiceiu a se cere altă satisfacţie. Faţă de Dr. Nicolae Şerban sunt însě absolvat de acésta datorinţă.

In fine vě rog, atât pe dvóstră, domnule redactor, cât şi pe onoratul public cetitoriu, sě fie cu considerare că am abusat de indulgenţa dvóstre, chiar in afacerea acésta cu Dr. Nicolae Şerban, cu care de altcum nu stau de vorbă în nici o materie.

Cu stimă

Dr. Octavian Vasu
advocat.

Mulţămită publică.

„Reuniunea pentru biblioteca poporală din Viştea-inferióră“ în scopul de a ridica nivoul vieţii sociale şi de a-şi înmulţí mijlócele băneşti necesare, aranjéză în fie-care an petreceri de obiceiu împreunate cu producţiuni teatrale şi musicale.

Petrecerea aranjată în 5 Martie a. c. şi succésă destul de bine ni-a dovedit din nou că inteliginţa din jur nu e străină de scopurile atât de nobile urmărite de reuniunea nóstră.

Un moment îmbucurător mai avem de a remarca cu acest prileju: că adecă oficianţii administrativi din Arpaşul-inferior în frunte cu şeful cercului s'au presentat în numěr aprópe complet la acésta petrecere.

Putem sě-i asigurăm şi pe acésta cale că stima reciprocă va creşte în měsura în care ne cunóştem şi că la acésta numai întâlnindu-ne în viéţa socială putem ajunge şi nici de cât numai şi prin contactul rigid şi convenţional ce ni-l oferă slujba.

Cu acest prilejiu au binevoit a plătí peste preţul de întrare domnii: George Urdea, primpretor, Arpaş, şi Nicolae Borzea, preot, câte 3 cor., Dr. G. Moldovan, medic cercual, Arpaş, George Vasu, preot, Voila, George Borzea, notariu, şi Pavel Monea, preot, Cârţişóra, câte 2 cor., George Codrea, înv., Ucea-inferióră, Gabor, v.-not., Cârţişóra, Nicolae Frâncu, contabil, şi George Moian din Voila, apoi Eugenia Boeriu, Alex. Sá közi, George Smădu, înv., Arpaşul-sup., George B. Boeriu, director şcolar, Ioan Stanciu, preot, I. Făgărăşan, Ioan Bărbat, înv., şi Dumitru Borzea, din loc câte 1 cor., I. Marinescu, notariu, 60 fil., George Godan, 40 fil., şi Iordan Cârje, 20 fileri.

Pe toţi acesti domni 'i rugăm sě priméscă căldurósele nóstre mulţămite.

Viştea-infer., în 25 Martie 1905.

Pentru comitetul reuniunei.

Nicolae Bona, *president.*

George B. Boeriu, *secretariu.*

*

Cu ocasiunea „balului“, ce s'a arangiat la 11 Martie a. c. n. în favorul „Reuniunei femeilor române“ din Hunedóra s'a incassat preste tot: 257 cor., s'a spesat 129 cor. 56 fileri, a rěmas venit curat 127 cor. 44 fileri.

Au binevoit a suprasolvi următorii domni şi dómne: Amalia Dima; Dr. Strauss Árpád advocat, câte 6 cor., Petru Şinca, preot şi director de bancă 5 cor., Nicolae Stoichiţia Kohut Nándor, câte 4 cor., Valer Beşan, George Ungur (Ghelar), Schmiedt Ferencz, Berţi Susan (Buitur), Vasilie C. Osvadă, Nicolae Macrea, Nicolae Brătean, Dr. August Dragits, Hajdu Géza, şi George Rain, preot (Nădăştia-inf.), câte 2 cor., Mihail Rimbaş, Petru Nicóră, Buda Béla, George Dănilă sen., N. N. şi N. N., Ioan Pop, protopop şi Constantin Dima câte 1 cor.

Priméscă domnii contribuitori şi pe calea acésta mulţămita nóstră ferbinte pentru sprijinul dat.

Hunedóra, 24 Martie 1905 n.

Comitetul aranjator.

Cărţi şi reviste.

„Cartea de Aur“. A apărut *în ediţie nouă* volumul prim din opul „*Cartea de Aur, sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară*“, de *Teodor V. Păcăţian*, şi póte fi procurat, împreună cu volumul II prin librăria archidiecesană din Sibiiu, ori de-a dreptul de la autorul. Un esemplar din fie-care volum costă broşat 10 coróne, legat în pânză 11 cor. 60 fileri. La cerere se acórdă şi înlesniri de plată.

*

„Istoria bisericei Românilor din Dacia-Traiană“. Domnul *G. M. Ionescu*, licenţiat în teologie şi litere, în Bucureşti, va scóte în curênd de sub tipariu volumul prim al opului sěu întitulat „*Istoria bisericei Românilor din Dacia-Traiană*“. Va fi un op mare, compus din cel puţin şase volume octav, de câte 650—700 pagini fie-care. Lucrarea va cuprinde întréga istorie religiósă a tuturor Românilor, începênd cu originea creştinismului până în zilele nóstre. Opul va fi *ilustrat*. Abonamente se pot face şi la noi pentru primul volum pus sub tipariu, care costă pentru abonaţi 10 lei, pentru neabonaţi (după apariţie) 12 lei.

Avis

Aducem la cunoştinţa cetitorilor, că culegătorii tipografiei archidiecesană s'au pus azi în grevă şi nu mai voesc sě lucre, în urma cărui fapt probabil că numěrul proxim al ziariului nostru va apăré cu întârziere. Cerem scuze din vreme.

Posta redacţiei.

Dcui I. M. München. N'avem revista despre care ne scrii. Trimiteni-o şi reproducem cu plăcere.

Bucureşti. Mulţămită pentru trimiterea ziariului ungaresc. Vom scóte din el, la ocasiune binevenită, aceea ce e bine a se ştí la noi.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rěspunderea.

sz. 100/1903 végrh. [90] 1—1

Arverési hirdetmény.

Alólirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a nagyszebeni kir. törvényszéknek 1898 évi 6579 számu végzése következtében Dr. Leményi Livius ügyvéd által képviselt „Mielul" pojánai takarékpénztár javáta Mutiu Iuon és társai nagyludasi lakosok ellen 683 K 60 f. s jár. erejéig 1898: évi november hó 23 án foganositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 1589 koronára becsült következő ingóságok, u. m. lovak, házibutorok, szekerek, sertések, gazdasági eszközők és ökrök nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a szerdahelyi kir. járásbiróság 1905 ik évi V. 43/121 számu végzése folytán 683 K 60 f tőkekövetelés, ennek 1904. évi május hó 21 napjától járó 8% kamatai, $^1/_3$% váltódij és eddig összesen 6 K 35 f.-ben biróilag már megállapitott költségek erejéig, alperesek lakásan Nagyludas községben leendő megtartására 1905. évi aprilis hó 17-ik napjának délutáni 1 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg. hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is, el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. evi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Szerdahelytt 1905. évi márczius hó 31. napján.

Báthor József
kir. bir. végrehajtó.

Nr. 102/1905. [77] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **capelan** pe lângă neputinciosul paroh *Iosif Opreanu* din parohia **Booz** cu filia **Têrnăviţa**, protopresbiteratul Ilia, pe basa ven. resoluţiuni consistoriale dto 21 Septembre 1904 nr. 9963 Bis. prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din tóte venitele stolare atât din materă cât şi din filie, fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, şi au a se presenta în vre o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Ilia, la 7 Martie 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial.
Oficiul protopresbiteral gr. or. Ilia.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 121 1905. [81] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **capelan** în parohia de clasa a III a (treia) din comuna **Podele,** protopresbiteratul gr. or. al Zarandului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din tóte venitele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Competenţii au a şi aşterne petiţiile lor instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se presenta în biserică în terminul regulamentar, pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în înţelegere cu comitetul parohial.

Brad, la 12 Martie 1905.

Vasile Damian
protopresbiter.

Atenţiune!

50.000 părechi de ghete.

4 pĕrechi de ghete cu numai fl. 2·80.

Falimentând mai multe fabrici mari am fost încredinţat a desface o cuantitate mare de ghete **sub preţul producţiunii**. Vînd deci ori cui 1 pĕreche de ghete cu şireturi pentru domni şi 1 pĕreche pentru dame, de piele, brun ori negru galoşate, cu talpă bine bătută cu cuie, apoi 1 pĕreche de ghete de modă pentru domni şi 1 pĕreche pentru dame, cu paspoal fórte elegant, fasonul cel mai nou de vară, fórte drăguţi şi uşori. **Tóte 4 pĕrechile costă numai 2 fl. 80 cr.** şi se pot procura cu ramburs sau trimiţĕndu se banii înainte de la [74] 1—2

S. Urbach, Schuh-Export, Krakau 54/K.

Schimbul este admis; dacă nu convine se retrimit banii, astfel eă ori-ce risic este eschis cu desevêrşire.

Ad nr. pp. 911/904. [76] 1—3

Concurs

In sensul veneratului ordin consistorial din 3 l. c. de sub nr. 7844 bis. prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român" pentru ocuparea postului de **paroh** în comuna **Vâlcănl-unguresc.**

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subscrisului în terminul sus indicat, şi a se presenta în parohie în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or.
Cluj, 10 August 1905.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 157/905. [85) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroh *Eustatiu Cibu* din **Daia,** protopresbiteratul Sebeşului, pe basa resoluţiunei Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dto 15 Martie a. c. nr. 2340 B., se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român."

Dotaţiunea împreunată cu acest post de capelan constă din jumĕtatea venitelor parohiale fasionate în tabela B. pentru întregirea de la stat.

De la concurenţi se cere pregătire de 8 clase gimnasiale.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă cererile, instruite conform normelor din vigóre, în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresb.

Sebeş, 19 Martie 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Oficiul protopresbiteral:

Sergiu Medean.
protopresbiter.

Nr. 60 1905 Of. par. [79] 2—3

Publicaţiune.

Pentru lucrările de **renovare la biserica gr. or. din Ludoşul-mare,** tractul protopresbiteral Mercurea, se escrie licitaţiune minuendă pe ziua de *Duminecă în 3/16 April la 2 ore p. m.* în şcóla gr. or. din loc.

Preţul de strigare e 4000 coróne.

Doritorii de a licita au sĕ depună 10% din suma preliminată în bani ori hârtii de valóre.

Planul, preliminariul şi condiţiunile de licitare se pot priví la subsemnatul oficiu parohial.

Ludoşul-mare, 16 Martie 1905.

Oficiul parohial gr. or.

Ilie Pop
paroh gr. or.

Vĕzut!

Avram S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 146 1905 prot. [88] 1—3

Publicaţiune.

Pentru **edificarea bisericei gr. or. din Vĕsĕud,** protopresbiteratul Mediaş, se escrie licitaţiune minuendă pe ziua de *Duminecă în 3/16 April a. c.* la 1 oră p. m. care se va ţiné în edificiul şcólei din loc.

Planul şi preliminariul de spese, aprobate de Preaveneratul Consistoriu archidiecesan cu nr. 1872 ep. din 5 Martie a. c., cum şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul parohial din loc.

Doritorii de a licita au sĕ depună un vadiu de 10% de la suma preliminată cu *5830 cor. 54 fileri* în bani gata sau în hârtii de valóre, cari rĕmân cu 4% în cassa bisericei până după colaudare.

Comitetul îşi reservă dreptul de a da lucrarea în întreprindere oferentului celui mai acreditat şi dacă nu este minusoferent.

Vĕsĕud, 16 Martie 1905.

Oficiul parohial gr. or.

Nicolae Rusu
paroh, presid. com. par.

Vĕzut!

Romul Mircea
protopresbiter.

Pretutindeni, chiar la ţară, se caută persóne onorabile şi esperte, capabile de a se ocupa cu vînzarea unui articol fórte avantagios şi lesne de plasat. Capital nu e necesar. Mari beneficii de realisat! Ori cine póte sĕ se ocupe chiar şi în mod accesoric. Condiţii escepţionale şi salariu fix câteva sute de coróne pe lună, în cas de activitate urmată cu succes. (73) 4—10

A se scrie sub *A 78* la ziar.

Săpunul Schicht

cu marca:

„cerb" ori „cheie"

e cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. E liber de substanţe stricăcióse.

Se capĕtă pretutindenea! (5) 3?—46

!! La cumpĕrare sĕ se observe, ca fie-care bucată de săpun sĕ fie provĕdută cu numele Schicht şi cu o marcă de sus. !!

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **vindecă şi invioréză** **Deosebită atenţiune e a se aparat vindecă bóle**

Nu e mijloc secret **pe lângă garanţie.** **da împrejurărei, că acest vechi de 20 ani.**

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni si picióre, reuma, poaagra, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 126

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţĕră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesană.**

☞ Pentru pacienţii de stomach! ☜

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi invioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate în can formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui in ficat, plină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit şi reaua disposiţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, u uréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte ocalităţile din Austro-Ungaria.

☞ Păziţi-vĕ de falsificări! ☜

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui ☞ Hubert Ullrich. ☜

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen", iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus", „Kalmus" à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 13 -21

Redactor responsabil Teodor V. Pacaţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 35 Sibiiu, Joi 31 Martie (13 April) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiasă.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei cr 80 fil. rêndul cu litere garmond.

Adresa.

Sibiiu, 12 April n.

Comisiunea de 21, alésă în şedinţa din Sâmbăta trecută a dietei ungare, în scopul, ca sě compună un proiect de adresă către Regele, s'a întrunit, după cum ne spun ziarele din capitală, şi a acceptat în întreg cuprinsul, cu mici modificări, proiectul de adresă compus de contele Apponyi. In curênd deci va vení cu proiectul în faţa dietei, care 'l va pune la ordinea zilei şi va deschide discuţie asupra lui.

Că ce conţine acest proiect de adresă, compus de o comisiune în care n'a fost ales nici un deputat din partidul liberal, şi nici dintrè representanţii naţionalităţilor nimeni, ci fac parte din ea cincisprezece kossuthişti, apoi câte doi deputaţi din partidul poporal, din partidul lui Bánffy, şi din al disidenţilor, — nu e greu a şti înainte de a fi dat proiectul de adresă publicităţii. Va conţiné întregul program politic al kossuthiştilor, cu tóte pretensiunile lor în ce priveşte naţionalisarea armatei şi independenţa economică a ţerii.

E greu însě a se şti, că *ce scop* se urmăreşte cu trimiterea acestei adrese Domnitoriului ţerii? Scopul de a informa Coróna despre dorinţele naţiunii magiare? Coróna aşa ştim că le cunóşte fórte bine, după ce toţi politicianii magiari, chiămaţi dela isbucnirea crisei încóce de Maiestatea Sa, ca sě-l informeze asupra situaţiunei, nu i-au vorbit despre alta Regelui, decât despre *necesitatea* de a se face Magiarilor concesiunile cerute, fie într'o formă, ori într'alta.

Coróna e deci destul de bine informată, nu mai are trebuinţă de adrese, ca *din ele* sě afle aceea ce ştie de mult, şi ce pe lângă tótă bunăvoinţa, *nu póte* sě facă. Dacă Magiarii, cu vorba câtă vreme a fost în mijlocul lor, nu l'au putut îndupleca pe Majestatea Sa sě abandoneze punctul de vedere al lui *„nu se póte“*, cu atât mai cu greu o vor puté face acésta prin adrese, cetite în — Viena.

Scopul acesta deci nu póte sě-'l urmărească politica kossuthistă cu trimiterea adresei.

Atunci póte că scopul e acela, de a arăta Domnitoriului, că *ţara întrégă* cere aceea ce cer kossuthiştii, pentru-că dieta e a ţerii întregi, prin urmare ori-ce decide majoritatea dietei, e spus *în numele ţerii.* Dar' credem că nici scopul acesta nu va fi ajuns, pentru-că Maiestatea Sa ştie fórte bine, că nu *ţara întrégă* e representată în dietă, şi că tocmai păturile cele largi, cari n'au representanţi în parlament, sunt stăpânite de alte něcazuri şi nu le arde deloc la degete chestia cu reformele militare şi cu independenţa economică a ţerii. Păturile aceste largi cer *drepturi* constituţionale şí ele, şi cer uşurare în sarcinile ce le pórtă.

Dar' scopul acesta, anume, de a face Coróna sě crédă că întréga ţară pretinde realisarea dorinţelor stabilite din partea opositiei coalisate, nu va puté fi ajuns nici pentru aceea, pentru-că parlamentul ţerii nu-l formézǎ numai dieta, ci şi casa de sus, care cu greu va da mâna cu kossuthiştii şi va vota adresa ce 'i-se va trimite din partea dietei spre împreună subscriere. Nu ne vine a crede, că magnaţii, dintrè cari cei mai mulţi de la Maiestatea Sa îşi au dreptul de a-şi spune cuvêntul în chestii de interes public, ear' nu de la alegătorii cărora li-ar fi promis şí ei lucruri imposibile şi nerealisabile, sě nu aibă vederi mai clare şi orisonturi mai largi, şi sě nu înţelégă că cuvêntul Regelui, odată pronunţat, e sfânt, şi Regele nu şi-l mai póte schimba. Nu ne putem deci închipuí lucrul decât numai aşa, că în casa magnaţilor adresa *nu va fi votată!* Şi se vede că de eventualitatea acésta se tem kossuthiştii, de aceea au întocmit trebile astfel, ca discuţia asupra adresei sě se încépă numai după vacanţele de Paşti, în speranţa, că până atunci crisa e póte resolvată şi necesitatea trimiterii adresei delăturată. Negreşit, că aşa ar fi mai bine, dar' cu greu va fi aşa!

Intâlnire de Domnitori.

Cercurile diplomatice au avut sěptěmâna trecută bogat material de discuţie şi combinaţiuni, şi posibil că vor avé încă sě se ocupe mult cu acel material. In 6 April a avut adecă *împĕratul Germaniei* intâlnire cu *regele Italiei* la Neapol, şi tot în 6 April a avut intâlnire în Marsilia, respective în Pierrefitte *regele Angliei* cu *presidentul Franciei.*

Ambe aceste întâlniri sunt considerate din partea unor cercuri diplomatice ca demonstraţie reciprocă. Indemn la acéstă „demonstraţie“ a dat cestiunea marocană, resolvată nu de mult prin o convenţie întrě Fancia, Anglia şi Spania în ce priveşte comerciul (căci vorba e numai de interesele comerciale ale contrahenţilor), conform căreia comerciul cu Marocco şi prin intermediarea acestuia cu celelalte părţi limitrofe ale Africei ar fi avênd sě se facă sub protectorat francez. rĕmânênd însě nealterate raporturile de proprietăţi africane ale statelor contrahente, ear pentru garantarea siguranţei acestui comerciu gerantul Franciei tocmai pertracta cu sultanul Maroccului în scopul încheierii unui contract, când s'a ivit deodată pe plan împĕratul Germaniei cu călětoria sa la Tanger (în Marocco), unde în toastul dela banchetul dat în onórea lui a declarat — rĕsunând Francia şi Anglia — că Marocco are sě rĕmână stat suveran, cu sultan suveran, şi că nu recunóşte nimĕnui dreptul de a-şi monopolisa comerciul cu acest stat. A vĕzut adecă împĕratul Vilhelm că prin convenţia amintită, care asigură tuturor statelor libertatea comerciului cu Marocco, se închide calea espansiunii comerciale a Germaniei şi acestei închideri a ţinut sě-i strige un veto prin enunciaţiunile dela Tanger, ear' spre a da cuvintelor sale aplomb încă şi mai mare, în re'ntórcerea din Africa s'a oprit la Neapol spre a domonstra prin întâlnirea cu aliatul sěu, fapt fiind, că Germania tinde sě devină putere dictătoare pe întreg continentul, ear' în acest scop cea mai potrivită i-se pare politica de espansiune economică şi comercială. La demonstraţia acésta apoi Francia şi Anglia au rĕspuns cu contrademonstraţia de la Marsilia.

Acesta e facitul lucrului. In dosul sĕu însě hotărît că stau ascunse alte — taine diplomatice, cari numai mai târziu vor eşí la ivealǎ şí pentru lumea laică, avênd acésta sě se mulţămiască deocamdată numai cu combinaţiuni. Importanţa acestor întâlniri însě nu se trage la îndoélă din nici o parte: numai asupra motivelor şi urmărilor divergéză părerile. Astfel, pe când unele cercuri le atribue importanţă numai pur economică-comercială, altele vĕd în ele preludiul unor mari schimbări în gruparea aliativă a puterilor. In Francia, combinatorii mai sangvinici vĕd în ele o nouă gradaţiune a curentului din care se va naşte eventual o alianţă anglo-franceză îndreptată contra Germaniei. Ear' ziariul *Times* din Londra constată că opinia publică engleză, care în desvoltarea Germaniei vede pericol pentru industria engleză, în indisposiţia contra Germaniei se întâlneşte perfect cu opinia publică făanceză, care nu se póte împăca cu ideia, că Germania şi-a acaparat deja rol conducĕtoriu în Europa centrală.

Dar' încurcarea iţelor diplomatice e trĕba diplomaţilor. Lumea laică vede numai faptele împlinite, şi — aştéptă în nedumerire urmările lor...

Activitatea culturală.

— Păreri şi proiect —

de Ioan Paleu, învĕţătoriu.

Istoria politică, socială şi psichică represintă individualitatea ori-cărui popor într'o anumită epocă din viéţa societăţii omeneşti.

Multe şi complexe au fost causele cari încătuşaseră vitalitatea neamului românesc în lanţurile unei vieţi lâncede şi lipsite de farmecul fericirei.

Procesul complicat al poporului românesc din secolii de urgie a avut efect miraculos în sufletul ideologilor, când generaţia 48-tistă înţelesese, că sensul şi însemnătatea societăţii omeneşti aici pe pământ în general — şi a fie-cărui popor în parte, este *libera desvoltare.*

FOIŞÓRĂ

Lume 'ntórsă.

Ceriul e plin de stele.

Luna înţeléptă şi gânditóre se légănă plutind pe cărarea ei vecinică şi umple de lumină străzile oraşului X.

Pe strada principală trece un domn gras, fumând o ţigaretă aromatică. El pare moros şi somnoros. Pe lângă el o nevăstuţă tinĕră, drĕgălaşă şi sprintenă ca o veveriţă, jócă şi sare mereu când la drépta când la stânga lui. Era domnul Mihai Scânceilă cu soţia-sa Lucica, veneau de la „Petrecerea sodalilor români“ şi deóre-ce musica din sală se mai auzia şi pe stradă, Lucica se învêrtea sărind într'un picior, prin care împrejurare făcea pe dl Scânceilă sě-'şi iase din fire şi sě încépă lecţiile de dăscălire, cu cari altcum dna Lucica era obiciuuită şi astfel observările lui îi făceau mai mult haz decât nĕcaz.

Ajunşi acasă, spre marea indignaţie a dlui Scânceilă, dna Lucica avea încă voie de cântat. Nici o urmă de supĕrare nu i-se vedea pe faţă, ci din contră, ochii ei străluciau şi obrăjorii ei aprinşi, dimpreună cu surisul dulce de pe buzele rumene dovedeau pe deplin, că Lucica nu-şi face capul călindariu cu dojenele bărbatului ei moros. Veselă şi plină de viéţă cum era, se aşéză înaintea oglinzii şi căutând cu deplină satisfacţie constată, că rochia o prinde de minune, că „şalul“ ei uşor de dantelă a fost fórte bine potrivit pe cap, că frisura ei a fost cea mai bună şi cea mai modernă, şi ca omul deplin conştiu despre aceea ce este şi cum este, faţa ei strălucea de bucurie şi dominată de acest simţ începú sě jóce înaintea oglinzii.

Acum indignarea dlui Scânceilă n'a mai avut margini. A simţit că stăpânirea de sine 'l părăseşte şi cu voce crescendo reîncepú dojenile obicinuite, până când a ajuns sě sbiere: „Dar' pentru numele lui Dumnezeu, muere, când ţi-a vení odată mintea? Purtarea ta e atât de spulberată şi lipsită de ori-ce seriositate, în cât mě aduce în desperare şi mě sileşte a-ţi aduce aminte, că nu mai eşti de 16 ani, ci azi mâne împlineşti 22 de ani, în care vreme omul ar trebui sě cugete mai cal'm şi mai serios“.

„Nai vĕzut tu în séra acésta pe dna Ţînţariu; cum impunea prin ţinuta ei rece, prin tăcerea şi manierile ei bine chibzuite?“

. . „Dómne, cât de bine-i şedea privind severă ca o regină şi rece ca o figură de cérǎ. Cât de fericit póte fi bărbatul unei astfel de femei!“

. . „Tu în continu rîzi, cânţi; faci la nebunií şi te înveseleşte ori-ce fleac. Zici că eşti veselă de progresul sodalilor şi de înaintarea lor în cultură. Copilărií! Ah, tu n'ai ideiă ce mult mě supără uşurătatea gândirii tale, însufleţirea şi idealismul tĕu nebun. Ce fericit aşi fi vĕzêndu-te şí pe tine aşa cum e dna Ţînţariu, căreia şí rîsul şí vorba îi este amăsurată şi întréga ei fiinţă e plină de cumpĕnélă şi tact.“

Lucica tóte acestea le a ascultat gătindu-se de culcare, şi vĕzêndu se sub plapoma móle de mătasă, la ultimele cuvinte se acoperí până peste urechi şi în câteva minute durmea liniştită, visând de musică, de concert, de teatru, şi se bucura în vis de prestaţiunile frumóse, văzute în aceea séră, până când Scânceilă pufáia mereu în ţigaretă şi plin de mânie se lungí pe otoman filosofând astfel:

„De ne mai auzit, domle, auzi, ea dórme deja. Sigur acum viséză de fleacurile ei. Curată nebunie! Altă femeiă, după tóte câte i-le-am spus, ar fi plâns amar şi ar fi arătat semne de îndreptare, ea n'a vĕrsat nici măcar o lacrimă şi dórme ca un copil, ca şi când nici nu s'ar fi întêmplat nimic. Curată nebunie, domnule, curată nebunie!“

„O lacrimă, numai una singură sĕ-'i vĕd în ochi, m'ar linişti şi n'aşi mai zice nimic . . . dar' nu . . . ea dórme . . . curată . .“

*

Ceriul e plin de stele. Luna înţeléptă şi gânditóre se légănă plutind pe cărarea ei vecinică şi umple de lumină străzile oraşului X.

Pe strada principală trece un domn plin de voie bună fumându-şi ţigareta aromatică. Pe lângă el păşeşte cu tact o dómnă serióză şi tăcută.

E dl Ioachim Ţînţariu, cu soţia-sa Magdalena, vin de la „Petrecea sodalilor români“, şi grăbesc spre casă.

Dl Ţinţariu vorbeşte mereu, spunênd fel de fel de anecdote hazlii despre întêmplările sării, dar' nu înceta a lăuda hărnicia sodalilor şi a se bucura de progresul lor.

Dna Mngdalena filosoféză privind ceriul, luna şi stelele.

Epoca creiată prin redeşteptarea naţională şi nouele întocmiri sociale, au trebuit sĕ-şi însuşéecă şi un *caracter nou.*

Caracterul ori cărei trasformări sociale de ori-ce categorie ar fi ea — este supus acelei „Auri sacra fames“, care de un timp încóci într'un mod sever şi logic face atâtea — nefăcute — pe pământ.

Acestei legi a selecţiei a trebuit sĕ 'şi plece capul şí forma de cultură, după care atâta amar de ani însetase poporul românesc.

Am zidit cam in pripă edificiul cultural şi social al poporului nostru prin sărituri forţate şi la noroc riscate, motivându-ne procederea — nu fără dreptate — că trebue sĕ ţinem pas cu progresul omenimei.

Injghebând cam pripit fantastica nóstră civilisaţie s'a rupt ceva în noi. Planéză la suprafaţa orizonului nostru cultural o mulţime de *patimi străine* şi *proprii*, pe cari parte le-am agonisit odată cu cultura, parte le-am herezit prin o moştenire de slăbiciuni — şi acestea întunecă adesea *tóte* virtuţile ce posedăm şi ne robesc *întrégа* viéţă socială.

Nu putem spune, că s'ar fi sleit energia şi entusiasmul general în dorul după lumină şi adevĕr; dar' am puté jura, că ni-s'a destrĕbălat organismul social.

Suntem aşa dar' o cétă de *eroi* însĕ eroi *rĕsleţi.* Şi astfel stând lucrul, — o plagă a secolului present care bântue tóte stratele societăţilor, imposibil ar fi fost sĕ nu se încuibe şí în sinul poporului nostru.

Acésta plagă este: *lucsul*, *moda* şi *corupţiunea morală.*

In cartea depărtatului trecut al neamului românesc stă scris, că esistinţa lui a fost o nesfêrşită controversă de noroc şi nenorocire. Şi că totdeauna când era mai mare nenorocirea, mai aprópe era şí paza lui Dumnezeu.

Imi place a crede, că şi de data acésta, dacă vom cere sĕ ne ajute, ne va vení în ajutoriu.

Căci indivizi cu ochi de Argus pătrund în a nóstră ţĕsătură culturală, observă că cea mai multă este de *carton* şi în consecinţă strigă sentinelelor de prin sate: „Grijiţi! căci lucsul şi moda vor seca cu timpul punga şi mijlócele de traiu ale ţeranului român, ear' corupţia morală are sĕ-i degenereze mintea şi sĕ-i înjosésca sufletul“.

Omeni serioşi, vrednici şi cinstiţi, desvóltă o muncă inteligentă, stăruitóre şi mai presus de tóte onestă, croind drum larg adevĕrului şi luminei şi dând la o parte esplosia fuduliei góle şi a murdăriilor morale, în undulaţiunea cărora s'a legănat aprópe o generaţie.

Atât preoţii în conferenţele lor, cum şi noi învĕţătorii într'ale nóstre am desbătut relele de cari suferim în acéstа ramură a desvoltării nóstre etnice.

Şi, paremi-se, am căzut cu *toţi* de acord în punctul, că alt mod nu este de a scóte „acest neam“ dintrĕ ómenii nostri, de cât numai prin desvoltarea unei *activităţi culturale* în cel mai înalt înţeles al cuvêntului.

Pentru o astfel de activitate se cer *douĕ* elemente şi a nume: *producenţii* şi *consumenţii.*

Producenţi ar fi *preoţii* şi *învĕţătorii*; ear' consumenţii — *massele poporului.*

Efectul ce îl pot face producenţii de la sate prin activitatea lor culturală, sĕ reduce — în cazul cel mai bun — la *localisarea* cangrenei nimicitóre. O împrejurare acésta destul de avantagioasă, căci nu permite bólei să se estindă şí mai mult.

Ce folos însĕ, dacă percentele astorfel de locuri şi prin urmare localisări dispar sub furnicarul neisbutirilor! Căci în cele mai multe locuri *lipseşte* al 2-lea element trebuincios unei atari mişcări: lipsesc consumenţii doritori de lumină şi adevĕr. Unde nu lipsesc acestia, prea adeser-ori *lipseşte* producentul cel adevĕrat; ori dacă nu lipseşte, n'are *voe* a-'şi bate capul cu de acestea; ori dacă ar avé voe, n'are *putinţă*, şi în fine póte-că tóte le-ar avè, însĕ are la activul sĕu fapte cari reamintesc paradoxala lozincă: „Fá; ce zice popa, dar' sĕ nu faci, ce face el“.

În casuri de acestea apoi ori-cine va înţelege, că resultatul activităţii pastorale are prea puţin efect real.

Pentru pregătirea *primului* element necesar unei atari mişcări s'au început preparaţiunile şi cu încordată atenţiune aşteptăm şi resultatul final al acelora.

Pentru plămădirea elementului al 2-lea însĕ, până astăzi a rĕmas *totul* numai în sarcina *şcólelor.*

Nu e chip sĕ putem aştepta *numai* de la cei 6 ani de educaţie *preste tot locul* un resultat strălucit.

În consecinţă va trebuí o refacere dela *temelie* a edificiului nostru social şi o tenciuială care sĕ se *prindă* de zidirea nóstră culturală.

Pentru-ca sĕ putem da la pământ tótă falsa spoială de civilisaţiune, sunt de următórele păreri:

1. Pentru fasa desvoltării individuale de la 2—6 ani sĕ se întroducă „grădini fröbeliane“ după modalitatea propusă de mine în punctul al treilea (III.) al unei lucrări întitulată „Chestiuni pedagogice“ şi publicată în „T. Român“ nrii 63, 64 şi 65 din 1902.

Căci de când óla lui Papin şi în urmă maşina lui Watt prin întrebuinţarea aborului au revoluţionat sistemul întreg de producţie, femeia fiind scósă din sfera ei de activitate şi supusă şí ea blăstĕmului de la creaţiune „Întru sudórea ta, vei agonisí pânea ta“, copíii de la 2—6 ani sunt crescuţi în graţia capriţiósei întêmplări.

De-şí recunosc, că e greu de acceptat o atare părere în împrejurările actuale, totuşi pledez pentru ea, pentru că o altă soluţiune mai sănĕtósă şi acceptabilă nu s'a propus în acésta chestie păn' acum din nici o parte.

2. Pedagogia gr.-ort. din Sibiiu sĕ-'şi completeze cursurile la 4 ani în sensul unei propuneri făcute într'o sesiune sinodală din trecut.

Ear' învĕţătorii nepregătiţi, cari mănâncă timpul şi banii numai pentru a zăpăcí capetele bieţilor şcolari, fără a *recunóste* barĕm, cât *rĕu* aduc şcólelor prin ignoranţa lor şi fără a ştí cel puţin, cât *bine* aştéptă acelea de la ei, sĕ fie delăturaţi.

Am premis aceste douĕ păreri în scopul de a eşí cât mai clar şi logic la iveală convingerea mea, că *numai* prin o *educaţiune continuativă*, prin o îngrijire în sensul acesta „din leagăn păn' în mormênt“, vom putè creia o generaţie accesibilă pentru o activitate culturală rodnică şi în urmă şí pentru o preoţime cu cultură academică şi învĕţătorime cu cunoştinţe pedagogice mai estinse decât ale noastre ale celor de azi.

Am lăsat însĕ în urmă pe cea mai delicată, cea mai deficilă, dar' totodată şí cea mai *negligeată* fasă a transformării individuale, care fără îndoială este etatea dela 12 respective — unde se ţine şcólă de repeteţie — de la 15—24 ani, numită îndeobşte epoca adolescenţei.

Tocmai fiind-că acest period nimiceşte cea mai multă altoire nobilă de prin şcóle, trebue sĕ discutăm mai cu temeinicie modalităţile prielnice unei desvoltări sănĕtóse pentru etatea acésta.

(Va urma.)

† Episcopul Strossmayer.

Sâmbătă a rĕposat în Djacovar (Croaţia) episcopul Dr. Iosif George *Strossmayer*, în etate de 90 ani. In istoria faptelor naţionalistice croate numele episcopului Strossmayer se înşiră întrĕ cele mai de frunte. Încă de la începutul carierei sale s'a pus cu trup cu suflet în serviciul drepturilor naţionale ale poporului croat, la început faţă cu tendinţele germanisătóre de sub era absolutismului dintrĕ 1848—1867, ear' după aceea faţă cu tendinţele de magiarisare, căutând sĕ contracareze aceste tendinţe prin cultivarea şi sprijinirea culturei şi literaturei naţionale croate. În acest scop a jertfit sume colosale pentru înfiinţarea de şcóle şi susţinerea lor, dând subvenţiuni considerabile aprópe tuturor gimnasiilor croate; în Djacovar a înfiinţat gimnasiu, şcólă de fete elementară şi superióră, seminariu pe séma clericilor bosniaci şi în urmă preparandie, carea ea singură l-a costat 200,000 de coróne; la seminarul din Djacovar a înfiinţat catedră pentru limba slavonă (vechiă). Ear' pentru Academia croată inaugurată în 1862, a dat 200,000 coroane. După căderea lui Bach a luat parte la dieta imperială, solicitând cu multă energie autonomia Croaţiei. Din causa intransigenţei sale cu ocasiunea transacţiei din 1867 a fost delăturat din scaunul episcopesc. Re'ntors însé la postul sĕu şi-a continuat fără preget activitatea de apărătoriu al drepturilor naţionale croate, continuând şi cu jertfele pentru instituţiunile culturale croate, întrĕ cari cea mai însemnată e donaţiunea de 150,000 de franci, făcută în 1867 pentru înfiinţarea universităţii din Agram, carea în 1874 s'a inaugurat apoi întrĕ entusiaste sărbătoriri la adresa episcopului. Strossmayer s'a născut în 4 Februarie 1815 în Şişec din părinţi săraci. Episcop al diecesei de Djacovar a fost numit în 1849.

Inmormêntarea i-se face poimâne (Vineri).

Cu ocasiunea inventarisării lăsămêntului s'au aflat în cassă 254.000 de coróne în bani gata şi 300.000 de coróne în hârtíi de valóre. Conform testamentului după câteva legate pentru rudenii şi fostii sĕi servitori, ¹/₃ din avere o moşteneşte biserica, ¹/₃ seminarul teologic din Şişec, ear' ¹/₃ capitulul din Djacovar.

Conferenţele învĕţătoreşti.

Convocare.

In conformitate cu dispoşiţiunile Ven. Consistoriu archidiecesan de la 3 Februarie 1905 nr. 45 şcol., învĕţătorii de la şcólele nóstre confesionale din protopresbiteratele *Haţeg* şi *Hunedóra* prin acésta se convócă la conferenţele învĕţătoreşti, ce se vor ţiné în *21 şi 22 April v. a. c.* în *Hunedóra* pe lârg următoriul

Program:

1. Participarea la serviciul divin împreunat cu invocarea Duhului sfânt.

2. La 11 ore a. m. deschiderea conferenţelor prin comisariul consistorial.

3. Constatarea învĕţătorilor presenţi şi constituirea biroului.

4. Tractarea temei date din partea Ven. Consistoriu şi a nume:

„Influinţa desastrósă a alcoholului asupra organismului omenesc în general; în special cari sunt căile şi mijlócele prin cari cu efect s'ar puté lucra incepênd din şcóla elementară întru preintimpinarea viţiului beţiei“ de Iosif Ludu învĕţătoriu în Hunedóra.

5. Prelegeri practice:

a) Din religiune: Isus şi pruncii, prelegĕtoriu preotul Sebastian Ciocan.

b) Din limba română; propoşiţiunea contrasă, prelegĕtoriu Andreiu Ludu înv. în Hunedóra.

c) Din limba magiară: descrierea comunei, prelegĕtóre Maria Mosora învĕţătóre în Hunedóra.

d) Din aritmetică: tractarea numĕrului 9, prelegĕtóre Iudita Pop învĕţătóre în Petrila Brad.

e) Din geometrie: oblongul, prelegĕtoriu: Toma Nistor învĕţătoriu în Livezeni.

f) Din istoria naturală: argintul, prelegĕtoriu Nicolae Părăianu înv. în Ocolişul mare.

g) Din fisică: plóia, prelegĕtor Ioan Bot înv. în Petroşeni.

6. Eventualele disertaţiuni cari se vor anunţa.

7. Designarea temelor pentru conferenţ proximă.

8. Inchiderea conferenţelor.

Sibiiu, în ziua Bunei-vestiri 1905.

Dr. George Proca
comisariu consistorial.

Convocare.

Preaveneratul Consistoriu archidiecesan prin ordinul Nr. 45 şcol. ex 3 Februarie v. a. c. m'a onorat din nou cu conducerea conferenţelor învĕţătoreşti din cercul XVII Cohalm Sighişóră, cari se vor întruni în Caţ în zilele de 21-22 April v. a. c.

Pentru ca munca nóstră sĕ fie cât mai rodnică şi corĕspunzătoare scopului mare ce urmărim, îmi iau voie a comunica domnilor colegi, deodată cu invitarea la conferenţe, şi programul lucrărilor, cu rugarea, ca fiecare să mediteze asupra obiectelor de tractat şi bine pregătit sĕ iee parte la discusiune. Programul lucrărilor va fi următoriul:

I. Lecţii practice.

1. „O prelegere din Română. Ortografia“ de George Iordache din Valendorf.

2. „O prelegere din Magiară“ de Nicolae Marcu din Ferihaz.

3. „Isav şi Iacob“ de Ana Cândea d Nadeşul-săsesc.

4. „Apostolul Pavel“ de George P din Caţa.

5. „Desvoltarea numĕrului 9“ de Barescu din Vidacutul român.

6. „Stefan cel sfânt, Regele Ungariei“ de Filaret Dăişorean din Meşindorf.

7. „O prelegere din Istoria naturală“ de Ioan Butta din Viscri.

O plictiseşte voia bună a bărbatului şi rîsul lui o enervéză. Ea se simte la înălţimea culturei fiind gânditóre şi reservată.

Dl Ţinţariu îşi petrecea rîzênd singur de ceea-ce a spus, ear' pe urmă neprimind nici o observare, începú a fluera un marş, la a cărui tact păşind, ajung curênd acasă.

Dna Magdalena depune pălăria, mănuşile şi haina, împăturându-le tóte cu grijă în tăcerea ei impunĕtóre, pe care acum dl Ţinţariu nu o mai póte suferì şi ori-cât de vesel şi răbduitoriu din fire era, pacienţa 'l părăseşte şi cu glas plin de amărăciune zice:

„Spune-mi, dragă Magdalenă, când voiu fi şi eu aşa fericit, sĕ te vĕd rîzênd şi glumind vr'odată?

. . „Mai trăeşte şi tu ca alţi ómeni şi cel puţin pe câte un moment fii ca lumea. Rîzi, când eşti cu cei ce rîd, fii veselă, când eşti la joc şi numai când e de filosofat filoséză, dar' nu fi totdeauna ca un automat. După purtarea ta tótă lumea ar deduce că eşti o babă, până când tu nici 20 de ani n'ai împlinit“. .

„N'ai vĕzut în séra acósta pe d-na Scânceilă? Ce însufleţire, ce idealism manifesta în tóte mişcările! Tótă fiinţa ei e plină de viéţă, dar pentru acsea ştiu toţi, cât de bine conduce casa.“

Adevĕrat mărgăritariu de femeiă! Dómne! cât de bine-i şedea aşa veselă şi drăguţă şi cât de fericit póte fi bărbatul unei astfeliu de femei?“

Intre aceste observări d l. Ţinţariu se culcă, dar' învălindu se în plapoma móle de mătasă auzi un plâns înăduşit şi suspine, cari veniau dela otoman, unde dómna Magdalena mai mult de ciudă pentru laudele aduse d nei Scâlceilă, plângea de credeai că se cutremură pământul. La auzul acestera d-l Ţânţariu se acoperì până preste urechi, murmurând pentru sine.

„Earăşi lacrămi! nu ştie alta, decât sĕ plângă! Altă femeie s'ar sili sĕ mĕ mângăie prin o vorbă bună... prin un suris... ea plânge“.

„Ah! numai plânsul acela de n'ar fi,..! Numai lacrĕmi şi iarăşi lacrĕmi.. curată nebunie...“

„O vorbă bună, un suris.. un singur suris... şi n'aşi mai zice nimic...“

Lyda.

II. Disertațiuni.

1. „Ordinea stăpânește lumea“ de Ioan Mardan din Daia săséscă.

2. „Ce cariere să îmbrățișeze fiii poporului nostru“ de Emil Ghesja din Paloș.

3. „Folosul pomăritului“ de Aurel Vlăduț din Malencrav.

4. „Cari sunt causele certelor și desbinărilor dintrĕ parochi și învĕțători și dintrĕ acestia și popor, și prin ce mijlóce s'ar putè delătura?“ de G. Andron din Ungra

5. „Influența dezastrósă a alcoholului asupra organismului omenesc în general; în special, cari sunt căile și mijlócele, prin cari cu efect s'ar putè lucra începĕnd din școla elementară întru preîntimpinarea viţiului beției?“ de Aurel Oancea din Hașțaleu.

III. Chestiuni pedagogice.

1. „Școla primară ca crescătóre de bune menagere și mame române“ de Saltana Ciuleiu din Criț.

2. Femeia ca educătóre în sinul familiei“ de Nicolae Dragomir din Saschiz.

3. O paralelă între o școlă de stat, una comunală și una confesională din tóte punctele de vedere“ de Avram Nicolescu din Merchiașa.

4. Importanța cântării în școla poporală cu deosebită considerare la poporul nostru“ de Pompiliu Constantin din Sighișóra.

5. „Rolul limbei române în planul de învĕțĕmênt al școlelor primare“ de George Maican din Ticușul român.

6. „Posițiunea limbei magiare în școlele nóstre primare" de Ambrosiu Stoicovici din Sighișóra.

IV. Diverse.

1. Raportul comisiunei permanente.

2. Propuneri și dorințe.

Conferențele se vor deschide de Joi în 21 April v. a. c. după serviciul divin al St. Liturgii, cu parastas pentru fericiții Archiepiscopi și Metropoliți, ca supremi inspectori școlari, pentru sufletele membrilor rĕposați ai conferenței și cu Invocarea Sfântului Duch.

In fine rog a se transpune un esemplariu din acest program și On. Oficiu parochial spre cunoștința și comunicare comitetului parochial.

Arseniu Vlaicu,
comisariu consistorial.

Convocare

In virtutea circulariului Preav. Consistoriu archidiecesan din 3 Februarie a. c. Nr. 45 șc. am onóre a convoca pe toți p. t. învĕțători și învățătóre din cercul IX. Zarand la conferențele învățătorești ce se vor ținè în 21 și 22 April st. v. a. c., în școla nóstră poporală gr.-or. din Băița.

Program:

Ședința I.

Joi, în 21 April a. m.

1. Participarea la serviciul divin împreunat cu invocarea duhului sfânt la 8 și jum. ore.

2. Deschiderea conferenței prin comisarul consistorial la 10 ore.

3. Constituirea biroului și presentarea circulariului consistorial referitor la ținerea conferențelor.

4. Constatarea membrilor presenți și eventualele scuse ale celor absenți.

5. *Numĕrul 5.* Prelegere practică din aritmetică cu desp. I., de Ioan A. Barna, învĕțătoriu în Luncoi-de-sus.

Ședința II.

Joi, în 21 April p. m.

6. *Numerii de la 90—100.* Prelegere practică din aritmetică cu desp. II. de Simion Micu, înv. în Blăjeni, eventual Nicolae Crăciun, înv. în Stănija.

7. *Mĕsurile metrice.* Prelegere practică din aritmetică cu desp. III. de Petru [illegible], înv. în Valeabrad.

8. *Noțiunea frângerilor decimale.* Prelegere practică din aritmetică cu desp. IV. de [illegible] Jula, înv. în București.

Ședința III.

Vineri, în 22 April a. m.

9. *Conjugarea verbului în timpul presente, forma hotărîtă și nehotărîtă.* Prelegere practică din limba magiară cu desp. IV. de Victor Uscat, înv. în Băița.

10. *Regula de trei simplă.* Prelegere practică din aritmetică cu desp. VI. de Teodor Lung, înv. în Țerĕțel.

11. *„Influința dezastrósă a alcoholului etc.“* Temă designată din partea Preavener. Consistoriu, tractată de Petru Rusu, înv. în Cebea.

Ședința IV.

Vineri, în 22 April p. m.

12. Raport despre esamenele finale din anul școlar 1903/4.

13. Raportul comisiunii însărcinate cu studierea proiectului de statute pentru societatea de ajutorare a preoților și învĕțătorilor gr.-or. români.

14. Consultare asupra circulariului Preaven. Consistoriu dto 18 Nov. 1904 nr. 11560 șc.

15. Eventuale.

La conferențe sunt invitați prin acésta p. t. protopresbiteri inspectori tractuali și directori școlari, și toți iubitorii de afacerile școlei nóstre.

Brad, la 6 April n. 1905.

Aurel Bratu,
prof. g., comisariu consistorial.

NOUTĂȚI

A cincia prelegere publică. se va ține *Duminecă în 16 April 1905, n.* în sala comitatului *dela 6—7 óre d. a.* Subiectul: *De pe țermurii Campaniei și Siciliei*, cu proiecțiuni la Schiopticon, de dl. *Victor Păcală*, profesor la școla civilă de fete a Asociațiunii.

*

„Din ideile veacului al XIX-lea“ a fost titlul conferenței de Duminecă. D-l conferențiar Ioan I. *Lăpĕdat* cu multă competență a tractat marile idei: *libertate, egalitate, și frățietate*, cari au frămîntat veacul XIX, creind forme nóue în societate. Mai întâiu a definiat libertatea politică cu luptele purtate pentru realisarea ei și resultatele dobândite. A trecut apoi la libertatea economică. Acésta a avut pentru omenime urmări bune dar' și rele. Din esagerările libertății economice s'a născut ideia egalității sociale. Din ciocnirea de multe ori vehementă a acestor dóuĕ idei s'au ivit sguduirile și tóte curentele, cari au neliniștit societatea veacului trecut. Ca un mag vestitor de pace a venit ideia frățietății, care pe base morale cu perceptele religiunei creștine se luptă încă și astăḑi pentru a-și asigura domnia. De-și subiectul conferenței e atât de special, d-l conferențiar i-a știut da o formă pe placul și pe înțelesul tuturor. Dacă la cunoștințele prețióse vom adăuga calitățile conferențiarului: predarea elocuentă și nesilită, stil ușor, dar' frumos, limbaj corect și voce sonoră, atunci vom înțelege aplausele auditorului și mulțămirea tuturora, cari au ascultat conferența. Credem, că vom mai gusta odată acésta plăcere cetind-o tipărită.

*

Profesor nou Dl Traian *Suciu*, fiiul parochului gr. or. din Bogata olténĕ, stipendist al, Fund. Gozsdu, a dat cu succes laudabil Luni censura de profesor la universitatea din Cluj.

*

Fapte creștinești. Stimata dnă preotésă Ana V. Tărchilă din Copșa-mică (tractul Mediaș), îndemnată de dragostea față de sfânta maică biserică a dăruit bisericei nóstre ortodoxe din Copșa mică un epitrafir în preț de 14 coróne, ear' împreună cu alte femei evlavióse a cumpĕrat un rênd de odăjdii preoțești, în preț de 80 coróne, contribuind următórele: preotésa Ana V. Tărchilă 16 coróne, Ana Băgăcian sen. 10 coróne, Ana Muntean 9 coróne, Florica Mărginean 8 cor., Ana Ganea 6 cor. Marta Jampa 5 cor., Florica Buchendea, Agafia Tărchilă și Ana Lungu câte 4 c., Veronica Lașcu Cloțian și Ana Jampa câte 3 c., Ana Buchendea, Ana Banea, Ana Cloțian și Rafira Muntean câte 2 coróne. Pentru aceste fapte creștinești le esprim și pe acésta cale călduróse mulțămită, dorindu-le, ca Dzeu sĕ le rĕsplătéscă din darurile sale cele bogate. — *Copșa-mică* la 26 Martie 1905. Nicolae *Ganea*, epitrop și cantor.

*

† Dionisie Cimponeriu, director de postă și telegraf în Serajevo, a decedat Vineri nóptea spre Sâmbătă, după un morb greu și lung, în locuința sa din Serajevo. A fost originar din Banat. Era decorat cu ordinul Coróna de fer clasa III și ordinul turcesc Medjidje, clasa II. Odihnéscă în pace!

*

† Stefan Ciorogariu, notariu comunal în Cintei, comitatul Aradului, a decedat în 27 Martie st. v. la oarele 7 a. m. in al 56-lea an al vieții și al 24-lea al fericitei sale căsătorii. Inmormântarea s'a făcut în 28 Martie d. a. la $2^{1}/_{2}$ oare în comuna Cintei.

*

Sanatoriul de la Filaret Lucrările pentru clădirea sanatoriului de la Filaret (București) pe séma bolnavilor de tuberculosă s'au început deja, sub conducerea inginerului-architect al ministerului de interne. Conform planului, sanatoriul trebue sĕ fie dat destinației cel mult la finea lunii Octobre a. c. Pentru aranjamentul intern statul dă — în sarcina budgetului ministeriului de interne — 125 000 de franci, ear' orașul București a luat asupra sa cheltuelile instalării apaductului, preliminate cu 25.000 de franci.

*

Parcelări în comitatul Bichiș. Representanța comunală din Kőrösladány (în comitatul Bichiș) a cumpĕrat cu aprópe un milion de coróne moșia de 2122 jugĕre a contelui F. Hoyos, spre a o parcela și vinde apoi locuitorilor cu 400 coróne pe jugĕre. Prețul cumpĕrării 'l-a pus la disposiția representanței comunale banca „Pesti Hazai Első Takarékpénztár“ din Budapesta.

*

Concertul conservatoriului de musică din Sibiiu. Concertul conservatoriului de musică al lui Herman Kirchner, anunțat deja, se va da *Sâmbătă*, 15 April st. n., în sala de la „Unicum“. Inceputul la orele 7 și jum. séra. Programa: 1., *a)* Ioh. *Eccard* Altes Osterlied; *b) Alb. Becker* „Sieh, das Alte ist vergangen“ (Școla de cor I.) 2. Piese de pian: *a)* L. van *Beethoven*, Thema și Variațiuni în G.; *b)* Moritz *Moszkowsky*: Serenata; *c) Schubert Liszt* „Soirées de Vienne“ nr. 2. 3. *Iulius Schäffer a)* Maienseligkeit; *b)* Erste Liebe. 4. Piese de pian (4 mâni): *a) H. Pohle*, Wals; *b)* Ios *Löw*. Mars și Inpromptu; *c)* Rob. *Volkmann*: „Der Kukuck und der Wandersmann“. 5. Carl Maria v. *Weber*: Aria Agathei din „Freischütz“. 6. Piese de pian: *a)* Donizetti. „Tyrolienne“ din „Regimentstochter“; *b)* L. v. *Beethoven*. Sonatine in F. 1. Satz; *c)* Franz *Schubert*. Ländler; *d)* Herm. *Kirchner*. „Abends unter der Dorflinde“. 7. *a) Händel*. Arie din Samson; *b) H. Kirchner* „In străinĕtate“. 8. Robert *Schumann*: *a)* An den Abendstern; *b)* Schön Blümelein (Școla de cor II.) 9. Piese de orchestră: *a) Tschaikowsky* Andante cantabile; *b)* Arnold *Krug* „Trennung aus der „Liebesnovelle“. 10. *a)* G. Fried. *Händel*. Aria lui Kaleb din „Iosua“; *b)* Carl *Löwe*. Mórtea păstoriței. 11. Piese de pian: *a)* Ed. *Schytte* „Die Tänzerin“; *b)* N. W. *Gade*. „Ringeltanz der Knaben“; *c)* Iul. *Schulhof*. Mazurka. 12. *a)* I. Seb *Bach* „Willst du mein Herz dir schenken“; *b)* Iulius *Schäffer* „Schilflied“. 13. Hermann *Kirchner*. 2. Doine: *a)* Solomóne [illegible]tane; *b)* Fóie verde de bujor. 14. Piese de pian: *a) Mendelssohn* „Jägerlied“, *b)* Ad. *Jensen* „Festlichkeit im Dorfe“; *c)* Frederic *Chopin*. Wals in Ges. 15. *a)* Franz *Schubert* „Wiegenlied“; *b) Gluck* „Einem Bach der fliesst“, a. d. Oper „Die Pilgrimme von Mekka“. (Școla de cor II.); *c)* C. Maria v. *Weber* „Wasserfahrt“ din „Oberon“. (Școla de cor I.). Biletele de întrare se vênd cu începere de Joi în librăria Georg Meyer (Piața-mare, palatul Bruckenthal). Prețul locurilor: Locul I. 1 cor. 60 fileri; locul II. 1 cor.; loge 8 cor.; loc de stat 60 fileri; pentru studenți 40 fileri.

*

Repaus duminecal pentru crișme. Reuniunea economică ungară regnicolară („Országos Magyar Gazdasági Egyesület“) prin un memorand adresat acum de curênd guvernului a cerut estinderea legii despre repausul duminecal și de sĕrbători și asupra crișmelor. A nume astfel, ca în comune cu poporațiune sub 3000 în Dumineci și sĕrbători crișmele sĕ fie deschise numai în timpul de la 4 pănă la 9 ore după amiazi.

*

Alegere de preot. Duminecă în 9 April n. a fost ales preot cu unanimitate în Roșia-montană clericul abs. *Vasilie Șpan*.

*

Însurăței tineri! In Baraolt (Treiscaune) au legat nu de mult căsătorie doi îndrăgostiți, fiind atât mirele, cât și miresa în etate de numai *65 de ani*, ear' în 3 April, tot în Baraolt a legat căsătorie dumnealui Török Dániel János, agricultor, cu dumneaei Sándor Rozália, avênd fie care *ani șeptezeci* pe umerii dumnealor.

*

Nenorocire mare în Madrid. In cursul lucrărilor pentru clădirea nouelor reservóre ale apaductului din Madrid s'au prăbușit Sâmbătă câteva boltituri, astrucând sub ele vr'o patru sute de lucrători. Pănă Duminecă séra au fost scoși de sub ruine preste o sută de lucrători morți și fórte mulți răniți grav. Din causa nenorocirii s'au întêmplat și turburări grave, provocate de classele muncitóre ca demonstrație contra guvernului pentru negligarea mĕsurilor de precauțiune la esecutarea acelor lucrări. In scopul restabilirii ordinei au trebuit recuirate trupe militare.

*

Un copil ars de viu. Luni séra, fiind acasă numai un copil de trei ani s'a escat foc în locuința lucrătoriului I. Schreiner din Budapesta și pănă sĕ sosiască părinții a luat foc și patul în care dormia copilul. Când au dat sĕ stingă patul, copilașul era deja mort, cu trupul plin de arsuri.

*

Post de notariu. Cu termin pănă la 25 April st. n. e publicat concurs la postul de notariu comunal în *Noul săsesc* (pretura Sibiu). Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului Fabrițius în Sibiu.

*

Incendiu uriaș. In comuna Szent-Péter din comitatul Comorn un foc uriaș a mistuit Luni 80 case împreună cu tóte clădirile economice, cu bucatele și nutrețul de pe lângă ele și cu vitele adăpostite în el. Paguba e peste o sută mii coroane. Asigurați contra primejdiei de foc au fost fórte puțini.

*

Pentru universitatea din Dobrițin, pe carea o vor înființa și susține reformații și care e projectată a se inaugura la începutul anului școlar viitoriu, orașul Mezőtur a votat 200,000 de coróne. Așa 'și sprijinesc alții instituțiunile lor culturale, nu ca noi.

Cărți și reviste.

„Cartea de Aur“. A apărut *în ediție nouă* volumul prim din opul *„Cartea de Aur, sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coróna ungară“*, de *Teodor V. Păcățian*, și póte fi procurat, împreună cu volumul II prin librăria archidiecesană din Sibiiu, ori de-a dreptul de la autorul. Un esemplar din fie-care volum costă broșat 10 coróne, legat în pânză 11 cor. 60 fileri. La cerere se acórdă și înlesniri de plată.

*

„Catalog de cărți românești“, editat de librăria Krafft din Sibiiu, a apărut în ediție nouă, pe anul 1905, și la cerere se trimite gratis și franco ori-cui. La compunerea catalogului s'a avut în vedere, că din cărțile trecute în catalog sĕ se pótă compune biblioteci mai mari ori mai mici românești, după trebuință.

Poșta ultimă.

Mersul Crisei.

Se dă mare însemnătate mergerii contelui Tisza la Viena. A fost primit eri, Marți, în lungă audiență. Se crede că de astădată îi va succede sĕ induplece Coróna ca sĕ-l înlocuiască cu altcineva, probabil cu Hieronymi, ori cu Tallian, ca șef de guvern, remănând incolo toți ministrii la posturile lor. Contele Tisza crede, că dacă nu va mai face parte din guvern, ințelegerea va fi mai ușóră întrĕ oposiție și Corónă. Semioficiósele însĕ spun, că mersul contelui Tisza la Viena n'a avut alt scop, decât a se face Monarchului obicinuitul raport asupra situațiunei.

O soluție nóuă.

Scriu mult ziarele din capitală despre un nou plan de resolvare a crisei, inventat de un bărbat de stat cu mare trecere la Magiari. Ar fi următoriul: Noul guvern (pus probabil sub șefia domnului cu planul) sĕ-și formuleze un program acceptabil din partea corónei și sĕ pășéscă cu el în fața dietei, provocând deputații din tóte partidele, ca cei-ce acceptéză programul sĕ se grupeze în jurul guvernului și sĕ formeze o nóuă majoritate guvernamentală. Ideia nu e nóuă. A comunicat'o Domnitoriului la începutul crisei d-l Wekerle, și probabil că el e omul cu planul.

Ce sĕ facă naționalitățile ?

Ziariul „Srbobran“ din Zagreb face propunere, că naționalitățile Ungariei sĕ se întrunéscă într'un congres comun politic în Budapesta și se 'și preciseze și ele punctul de vedere cu privire la crisa prin care trece dualismul. Căci e mare necesitate de o afirmare energică față de aspirațiunile magiare! Adecă ar fi, nu-i vorbă. Dar' dacă afirmarea energică nu póte veni de la Corónă, care e mai tare, cum sĕ pótă veni de la slabele naționalități? Ințelegem o afirmare, care se impune.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise)

pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia arhidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto post 1.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei arhidiecesane

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

— Efectuirea se face în 24 zile. —

Icóne sfinte pentru Iconostase

pictate pe tinichea, mărimea 26/32 cm.

Grupa I.

Sf. George, Sf. Ilie, Cuviósa Paraschiva, Sf. Dumitru, Sf. Erarch Nicolae.

Preţul: simple 6·50, fine 10, f. fine 13·50 cor.

Grupa II.

Botezul Domnului, SS. Apostoli Petru şi Pavel, Constantin şi Elena, SS. Arch. Mihail şi Gavriil.

Preţul: simple 7, fine 10, fórte fine 14 cor.

Grupa III.

Tăierea împrejur, Intimpinarea Domnului, Erarhii Vasile, Grigorie şi Ioan, Intrarea în Ierusalim, Invierea Domnului, Inălţarea Domnului, Dumineca tuturor sfinţilor, Naşterea sfântului Ioan Botezătoriul, Schimbarea la faţă, Adormirea Maicei Domnului, Naşterea Maicei Domnului, Naşterea Domnului.

Preţul: simple 9·50, fine 13·50, f. fine 19 cor.

Librăria arhidiecesană.

Teodor V. Păcăţian:

	Corône
Istoriografi vechi, istoriografi noi, studiu critic în chestia vechei metropolii ortodoxe române	2·—
Scopul în drept, traducere autorisată după Dr. R. de Jhering	8·—
Din legile ungare: Judecătoriile cu juraţi	—·80
Istoria politicei, după Sir Frederik Pollok	1·—
Libertatea, traducere după John Stuart Mill	2·—
Cartea de aur, vol I. şi II., broş. à 10 cor., leg. à	11·60
Lupta pentru drept, traducere după Dr. R. de Jhering	2·—
Buna chivernisélă, carte pentru toţi, întocmită după ideile lui Sam. Smilles	—·40
Principiile politicei, după Dr. Fr. de Holtzendorf	4.—
Sâmbăta morţilor, dramă din popor în 5 acte, localisată după Raupach	—·60

Tóte aceste cărţi se pot procura de la **Librăria arhidiecesană din Sibiiu** (Nagyszeben)

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roşie cu copcii 4 cor.

Nr. 102/1905. [77] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **capelan** pe lângă neputinciosul paroh *Iosif Opreanu* din parohia **Booz** cu filia **Têrnăviţa**, protopresbiteratul Ilia, pe basa ven. resoluţiuni consistoriale dto 21 Septembre 1904 nr. 9963 Bis. prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din tóte venitele stolare atât din materă cât şi din filie, fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, şi au a se presenta în vre o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Ilia, la 7 Martie 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial.
Oficiul protopresbiteral gr. or. Ilia.

George Oprea
protopresbiter.

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria arhidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele şi cu păreţi tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conţine 200 foi.

Preţul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

Zacharia Boiu

Frunze de laur

Poesii eroice din anii 1877—1878

Publicate de . . . .
Ioan Baptist Boiu.

Preţul 50 fileri plus porto postal.

Librăria archidiecesană.

NOU!

Verigile pentru bătături patent americane ale lui

Cook & Johnson.

Cel mai bun şi mai sigur mijloc al timpului present, de efect miraculos şi imediat alinător de dureri.

Se capĕtă în tóte farmaciile din Austro-Ungaria.
1 bucată în cuvertă 20 fil., 6 bucăţi în carton 1 cor.
Prin postă 20 fileri mai mult.

Deposit principal: Farmacistul Josif Török
Budapesta, VI. Király-utcza 12.

Deposit central pentru Austro-Ungaria:
(34) 6—18 **„Zum Samariter“, Graz.**

Insuşi se păgubeşte cine nu-şi acopere trebuinţele sale de viţă de la

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei de pe Têrnave

Proprietariu: **Fr. Caspari Mediaş** (Medgyes, Transilvania)
(84) 2

care în vara trecută, fórte secetósă, a udat zilnic viţele cu preste 2 milióne litre de apă, prin ce viţele au ajuns la o desvoltare ideală.

Lista preţurilor ilustrată gratis şi franco.

Sĕ plantăm umbrar de viţă de vie

pe lângă orice casă şi în grădinile nóstre de casă, **în pământ şi nĕsip.**

Pentru acest scop însĕ nu se potriveşte ori-ce soiu de struguri, de-şi tóte soiurile sunt plante curpenitóre, fiind-că o parte mare din ele, chiar şi dacă se desvóltă, nu dă róde, din care causă mulţi nu au putut obţiné nici un resultat. Dacă însĕ se plantéză soiuri bune pentru formarea de verdéţă, acestea provĕd apoi casa pe întreg timpul cócerii cu cele mai eminente soiuri de struguri tămâioşi şi alte soiuri de struguri dulci. [2] 7—8

Strugurii cresc pretutindenea în patria nóstră şi nu esistă casă, pe lângă ale cărei ziduri nu ar puté fi cultivaţi, cu neinsemnate spese; afară de aceea servesc de cea mai frumósă podóbă şi pentru alte clădiri, grădini, garduri ş. a. fără sĕ detragă cât de puţin din locul menit pentru alte scopuri. Ş'apoi strugurii sunt cele mai mulţămitóre póme, deóre-ce rodesc an de an.

Soiurile sunt descrise în un preţ-curent ilustrat, care, indicându-se adresa prin cartă postală, se trimite fie-căruia, gratis şi franco. Altoi de vie se pot căpĕta încă în cantitate mare cu preţuri reduse. Vinuri pentru casă: de la 50 litre în sus cu preţuri fórte eftine, cum şi „Delavare“, de-a dreptul pentru plantat, şi vin de probă de la acéstă viţă.

Érmelléker Erste Rebenveredlungs-Anlage
Nagy-Kágya (comit. Bihor)

Pianele Bösendorfer

stau şi acum la locul prim, „afară de concurs“, şi sunt în deobşte recunoscute ca cele mai bune piane, atât pentru salóne, cât şi pentru sale de concert. In Austro-Ungaria sunt neîntrecute. Dovada cea mai eclatantă o dau programele tutúror pianistilor renumiţi, cari în Budapesta, Graz, Praga, Viena etc., concertéză esclusiv cu piane Bösendorfer.

Sunetul ales şi puternic, de un farmec neasemănat, şi minunatul mod cum se cântă la aceste piane, procură cântătorului plăcerea de a presta neîmpedecat ceea-ce póte.

Bösendorfer a făcut şcólă.

Cu mult zel şi iscusinţă i-a urmat

Francisc Wirth, constructor de piane reg. grecesc de curte.

construind un pian solid şi fin lucrat (premiu de stat, medalii de aur, diplome de onóre) în 3 modele de salon, cu 420, 450 şi 500 fl. Cu astfel de preţuri subscrisul nu a mai aflat pe piaţa Vienei pian de esecutare aşa fină. In Ungaria sunt fórte plăcute pianele lui **Fr. Wirth**, pentru sunetul lor vioiu şi curat ca argintul, şi pentru neobicinuita durabilitate a acestuia; îndeosebi este căutat acolo, unde numai rar se póte afla acordător.

Fraţii Stingl, fabrică de piane c. ş. r. de curte

representaţi prin 5 modele, de la 300—700 fl., cu registru (pedal) de harfă (Harfenzug), claviatură reformată. Piane fórte plăcute.

Cui îi place ton dulce şi melodios, sĕ-şi cumpere pianul lui **W. Fritz & fiu.**

Renumele bine întemeiat al acestei firme solide (fondată în 1804) asigură cumpĕrătorului deplină şi durabilă mulţămire. Mignon 470 fl., pian scurtat (Stutzflügel) 500 fl.

Eminentul fabricat al lui **Proksch:** pianin cu registru mut 420 fl., mignon 500 fl.

Pianine bune **Hölzl & Heitzmann** de la 320—380 fl.

De la firme mai noue se află în deposit instrumente drăguţe cu 250, 280 şi 320 fl.; asemenea pianine cu registru mut (Stummzug), aşanumite „Harfen-Pianino“. (O invenţie binefăcĕtóre pentru împrejurimea celui ce învaţă.)

Pianine berlineze de prima calitate.

Harmoniu pentru şcóle şi casă **Mannborg—Lipsca** cu 100 fl. şi 230 fl.

Inchiriare de instrumente cu preţuri eftine.

Primul deposit transilvan de piane şi harmoniuri

Victor de Heldenberg (4) 47—
Sibiiu (Nagyszeben), strada cisnădiei nr. 9, etagiul I.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 36 Sibiiu, Marţi 5/18 April 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Mersul crisei.

Sibiiu, 17 April n.

Crisa parlamentară stă încă tot pe aşa-zisul „punct mort“, şi probabil că va sta pe acest punct încă şi în luna viitóre. Adevĕrat, că de la audienţa de Marţi a contelui *Tisza* se aştepta vr'un demers óre-care în scopul accelerării soluţiunei, dar' aşteptările acestea nu s'au împlinit, cu tóte că Tisza a bună sémă va fi făcut M. Sale raport şì asupra stadiului crisei.

Objectul de căpetenie al audienţei a fost adecă cestiunea renoirii convenţiilor comerciale cu Helveţia, Rusia, Sêrbia, Bulgaria şi România, carea nu mai póte suferí amânare fără a împinge monarchia în mari pagube economice. Acesta e motivul, că înainte de presentarea la M. S. contele Tisza a conferat mult cu ministrul comun de esterne, ear' după audienţă a conferat de nou cu el. A conferat şi cu ministrul comun de resboiu — în privinţa aflării óre-cărei modalităţi prin care sĕ se împace şi pretensiunile oposiţiei cu privire la armată, fireşte că întrĕ limitele posibilităţii, şi sĕ nu se atingă nici „non possumus“-ul M. Sale cu privire la concesiunile despre cari de atâtea-ori a declarat că *nu póte* sĕ le facă.

În privinţa acésta pondul soluţiei — după cum susţine a fi informat „Budapesti Hirlap“ — ar fi pus pe cestiunea *limbei de regiment*, pe a *emblemelor* şi pe *paritatea institutelor militare* în ce priveşte limba de propunere. Acelaşi ziariu spune apoi, că acest plan de soluţie e cunoscut şì M. Sale şi că pledéză pentru el mari somităţi militare.

Alt plan, la care s'a făcut indigitare şì în numĕrul anterior al ziariului nostru, ar fi planul lui *Széll*, (nu al lui Wekerle) de următoriul cuprins:

1. Paritate cu privire la embleme: două embleme diferite şi două stindarde diferite la consulatele din străinătate; două sigile pe actele oficiale, unul cu emblema ungară şi altul cu cea austriacă.
2. Academie consulară magiară.
3. Titlul ministeriului de esterne sĕ fie de acì încolo: nu „ministeriu de esterne ces. şi regesc“, ci „ministeriu de esterne cesaro-regesc şi ungaro-regesc“.
4. Ministeriul comun de finanţe sĕ fie transpus la Budapesta.
5. Secretari de stat magiari în ministeriile comune.

Care dintrĕ aceste planuri va fi acceptat din partea M. Sale, ori fi-va acceptat óre-care? — se va vedé în Maiu, când M. Sa îşi va transpune de nou sejurul la Budapesta, cu care ocasiune se vor începe de nou demersurile în scopul resolvării crisei. Ear' până atunci, la voinţa espresă a Maiestăţii Sale, contele Tisza are sĕ rĕmână în fruntea guvernului actual, ori-cât s'a rugat el sĕ fie absolvat de la acest post, şi ori-cât doreşte oposiţia sĕ-l vadă scos odată din fotelul ministerial.

Sunt însĕ şi politiciani de aceia cari cred, că crisa nici în luna Maiu nu va fi resolvată, şi póte că nici în Iunie, dat fiind, că nici unul din planurile acum comunicate nu póte fi acceptat din partea Corónei, care stă pe punctul de vedere cu oscut, că în chestii militare *nu póte* face absolut de loc nici o concesiune. De sine înţeles apoi, că cu cât se trăgănéză mai mult resolvarea crisei, cu atât mai mare e perderea ţerii în privinţă economică, un lucru care ar trebuí sĕ îndemne pe cei-ce au ajuns sĕ dicteze în politica magiară, ca sĕ stărue, ca dacă nu póte ceda Coróna, sĕ cedeze — „*naţiunea*“.

Din parlament. În şedinţa de Mercuri a dietei deputatul Eötvös a presentat în numele oposiţiei propunere, ca dieta sĕ-şi esprime reprobarea şi condamnarea faţă de cele întêmplate în 18 Novembre şi 13 Decembre anul trecut în dietă. Adecă de la punerea sub acusă a guvernului a abstat oposiţia. În şedinţa de Joi a fost presentat proiectul de *adresă*, care va fi pus la ordinea zilei după Paşti. În şedinţa de Vineri s'a luat în desbatere propunerea de reprobare şi condamnare, care votându-se Sâmbătă, dieta a luat vacanţe până la 3 Maiu.

Adresa. Nu e tocmai aşa de energică adresa presentată dietei pentru a fi înaintată M. Sale, după cum se credea şi se aştepta. In ea se solicită resolvarea crisei şi numirea cât mai grabnică a unui guvern, care sĕ pótă conta pe sprijinul majorităţii dietei şi se póte esecuta programul înşirat în adresă. Vom da în numĕrul viitor adresa întrégă.

„Dualismul în agonie!“ Aşa a spus principele *Liechtenstein*, într'o întrunire publică ţinută de curênd în Viena, din partea social-creştinilor (antisemiţilor), că *dualismul e în agonie*, şi că în locul lui trebue găsit altceva, ce însĕ va trebuí sĕ fie *impus Ungariei*, după ce cu elementele conducĕtóre de acum ale Ungariei la înţelegere nu se póte ajunge! Intrunirea de altcum s'a pronunţat în unanimitate şi cu însufleţire pentru neamânata desfacere de cătră Ungaria, fără a mai lega cu ea nici un fel de provisoriu.

Deputatul Vlad verificat. In contra alegerii de la Orăştie s'a fost înaintat protest la dietă, pe motiv, că alesul, Dr. *Aurel Vlad*, a întrunit majoritatea voturilor numai în urma actelor de terorisare şi de agitaţie naţionalistă. Comisiunea V de verificare a dietei, în şedinţa ţinută Vineri d. a. *a respins* însĕ protestul, ca nemotivat, şi a judecat pe petenţi la plătirea cheltuelilor stabilite în suma de 2200 coróne.

Alegerea de la Ocna. Mercuri în 12 April s'a ţinut la Curie pertractare în chestia alegerii de deputat de la Ocna. Petiţia prin care alegerea a fost atacată, *Curia a respins'o*, din motivul, că s'a făcut greşală de formă la subscrierea petiţiei. Anume, în clausula notarială de legalisare a subscrierilor se constată că respectivii petenţi sunt alegători trecuţi în listele anului *1904*, pe când la alegerea din urmă votarea s'a făcut pe basa listelor din *1905*. Probabil greşală de condeiu.

De la „Academia Română“.

Vineri, în sĕptĕmâna trecută „*Academia Română*“ a ţinut şedinţă solemnă, sub presidenţia M. Sale Regelui Carol.

Salutat din partea „*Academiei*“ prin graiul dlui *Kalinderu*, president al „*Academiei*“, Maiestatea Sa a rostit drept rĕspuns, următórea frumósă cuvêntare:

„Urările cu cari şì de astă-dată salutaţi venirea mea printrĕ Domniile vóstre, şi credinciósele mărturisiri ce mi-le rostiţi din partea Academiei, îmi sunt deosebit de scumpe. Cu aceeaşi căldură de inimă vĕ mulţămesc şi vĕ reînoesc statornicul meu interes pentru lucrările vóstre.

Mĕ bucur de câte-ori am prilejul de a lua cuvêntul în acest locaş, unde am auzit atâtea conferenţe atrăgĕtóre şi disertaţiuni iscusite, cari au rĕspândit lumini noue asupra trecutului nostru şi îndrumări înţelepte pentru propăşirea ştiinţei, adunând astfel un material de mare preţ pentru lărgirea templului care adăposteşte sufletul neamului românesc.

La temelia acestui templu se află *limba*, acésta *duiósă limbă românéscă*, care mi-a devenit îndoit de scumpă din ziua când am auzit-o rĕsunând pe buzele neuitatei mele copile şi de când, spre a mea mângăiere, *urmaşii mei o grăiesc în jurul meu*.

Mânat de acéstă simţire, am propus Academiei, acum 21 ani, întocmirea dicţionariului „*Etymologicum magnum Romaniae*“, avênd mai ales în vedere culegerea şi păstrarea acelor cuvinte vechi, cari — de-şì obârşia lor este slavonă, grecéscă sau turcéscă, — alcătuiesc originalitatea şi bogăţia limbei. Dorinţa mea era, ca Academia sĕ scape aceste odóre ameninţate a cădé în uitare, redându-le locul la care au drept şi sĕ pună o stavilă acestui val de nepăsare pentru graiul bĕtrânesc, *stirpind totodată buruienile neologismului care înăbuşe limba strămoşéscă*. Limbile îşi au într'adevĕr viéţa lor proprie, care se desvóltă după nişte regule statornice, însĕ înrîurirea scriitorilor de frunte şi a academiilor asupra acestei desvoltări este deasemenea netăgăduită!

De ce sĕ ne ferim de aceste locuţiuni vechi, cu obârşie aşa de curată, *ca aceea a liturgiei* şi letopisiţelor ţerii, şi care nici măcar arhaisme nu sunt, deóre-ce *le întâlnim în limba bisericei şi a poporului?* Mult mai de temut sunt neologismele sterpe, cu formă şi înţeles pocite, cari nu aduc nici o ideiă nouă, ci isgonesc numai cuvinte curat româneşti, spre a le înlocuí cu altele străine, cu înţeles absolut identic, ca spre pildă: „*avansare*“, în loc de înaintare; „voiaj“, în loc de călĕtorie.

Aceste parazite rĕutăcióse sunt mii, numĕrul lor creşte pe zi ce merge şi *sfîrşitul va fi schilodirea limbei*. Strĕcurarea lor o datorim în mare parte vieţii politice, obiceiurilor apusene şi *educaţiunii copiilor în străinătate*. Aceste înrîuriri nu au fost totdeauna norocite, nu numai asupra limbei, ci şi asupra moravurilor, cari au perdut póte mai mult de cât au câştigat. Urmarea cea mai de plâns a acestei greşite îndrumări este şanţul ce se sapă *întrĕ limba claselor culte şi neprihănita limbă a poporului*. Despărţenia acésta trebue deci cu ori-ce preţ preîntimpinată ca o primejdie pentru neamul românesc, a cărui unitate se întemeiază pe legea şi limba sa. Ştiu, că Academia şi un mănunchiu de scriitori vrednici luptă cu o patriotică osârdie spre a alunga acéstă vătĕmătóre cutropire, însĕ rîvna şi silinţele tuturor nu vor fi de prisos spre a duce la bun sfîrşit acéstă operă de însănĕtoşare.

Iată pricina pentru care o grabnică dare la lumină a dicţionariului este atât de dorită de mine. Îmi dau séma de greutăţile lucrării, de timpul ce cere, totuşi cred, că în acest lung şir de ani s'ar fi putut îndeplini în mare parte, programul alcătuit. Dacă mai zăbovim ştirbirea şi schimonosirea limbei se vor întinde tot mai mult; ear' îndreptarea va fi cu atât mai anevoiósă. Aştept dar' cu nerăbdare, ca Etymologicum sĕ fie cât mai curênd pus în mâna tuturor, avêndu-se grijă, ca întocmirea lui sĕ fie cât de întrégă, cu un numĕr de citaţiuni bine alese, însĕ limitat, spre a nu se înămoli lucrarea într'o prea mare întindere. Perfecţiunea lui are mai puţină însemnătate de cât fiinţa lui.

Sunt încredinţat că domniile-vóstre veţi întimpina aceste mici îndrumări ce 'mi-am permis a le aşterne ca un semn al viuei mele dorinţe de a vedé Etymologicum odată desĕvêrşit, spre cinstea Academiei şi folosul generaţiunilor viitóre“.

Din Bucovina.

— Noul vicariu al metropoliei din Cernăuţi. —

De la numirea I. P. S. Sale domnului *Dr. Repta* de metropolit al Bucovinei, pentru credincioşii de legea gr. ort. postul de vicariu general a rĕmas vacant până în zilele din urmă ale lunei Martie, când M. Sa a numit pentru acest post pe dl *Dr. Miron Calinescu*, cu rang de archimandrit.

In cursul vacanţei, care a ţinut trei ani şi mai bine, Rutenii au pus tóte petrile în mişcare, ca sĕ pună ei mâna pe vicariatul general, dar' cum se vede, nu li-a succes.

Decretul de numire al M. Sale pórtă datul 27 Martie, în care zi a mai fost numit şì protopresbiterul *Calistrat Coca* profesor de religie la gimnasiul de stat din Cernăuţi şi protopop al catedralei, ear' ruteanul *Meletie Halip*, preot sătesc, a fost numit asesor consistorial.

Miron Calinescu, noul vicariu general, care un timp a purtat numele de Călinovici, e născut la 30 Septembre 1837 în Cernăuţi. A făcut acolo gimnasiul şi teologia, a fost sfinţit în anul 1860 ca presbiter şi a administrat din 1860—1863 parochia Adormirea Maicei Domnului din Cernăuţi. Intrĕ anii 1861—1863 a suplinit catedra de religie la gimnasiul de stat din Cernăuţi, unde a devenit în 1863 stabil şi a rĕmas până la 1877. La 9 Martie 1877 a fost numit profesor de teologie morală la universitatea Francisco-Iosefină din Cernăuţi, ear' la 1881 consilier consistorial. In timpul din urmă a avut în consistoriu referatul mănăstirilor. A avut atât sub metropolitul Silvestru, cât şi acum o influinţă hotărîtóre asupra afacerilor diecesane. A avut la timpul sĕu administraţia tipografiei archidiecesane, întemeiată de metropolitul Silvestru prin contribuţiunile preoţilor, şi a fost viu atacat chiar de cătră preoţime.

Pe timpul metropoliei lui Arcadie Ciupercovici a avut el şi consilierul Bejan o posiţie fórte grea. A luat parte activă la viéţa politică. A fost ales din 1878 şi pănă în present necontenit deputat în colegiul I al proprietăţii mari. A fost unul dintrĕ conducĕtorii Românilor conservativi şi pe urmă pactist. A fost în dietă totdéuna obiectul atacurilor celor mai vehemente din partea rutenilor tineri pe tema bisericéscă. La ultimele alegeri generale n'a luat de loc parte.

A desvoltat activitate şi pe terenul cultural şi literar. A fost în funcţiune conducĕtóre la „Societatea pentru cultura şi literatura peporului bucuvinean“ şi a fost un timp când calendarul editat de dsa era unica carte literară mai rĕspândită în Bucovina. A publicat „*Normalien der gr.-or. Diöcese*“, mai multe volume, şi vre-o câteva scrieri polemice, mai ales în chestia tipografiei.

Calistrat Coca, fiu de ţĕran român din comuna Volovăţ (jud. Rădăuţ), e unul dintrĕ cei mai rodnici scriitori pe terenul religios-didactic. A publicat tóte cărţile de religiune pentru gimnasiu şi multe alte scrieri aparţinĕtóre disciplinei teologice.

Activitate culturală.

— Păreri şi proiect —

de Ioan Paicu, învĕţătoriu.

(Urmare.)

Epoca de la 12—24 ani este fasa debordării tuturor facultăţilor individului.

Tocmai în acésta epocă se stabileşte impetuositatea omului moral şi puternica vivacitate a omului fisic.

In timpul acesta trece individul printrĕ Scylele şi Carybdele vieţii — şi de va învinge patimile, omul viitoriului e creat şi e bine creat.

Şi când ne cugetăm că *întréga* tinerime adultă este lăsată deodată cu eşirea ei din şcólă în ştirea sfântului, putem susţiné fără sfială, că acéstă epocă strică *tótă* altoirea nobilă din fasele antecedente petrecute sub influinţa unei educaţiuni binefăcĕtóre.

In hazardul destrăbălărilor sociale şi particulare — par'că anume create pentru cât mai grabnică ruinare morală, nu mai putem lăsa tinerimea adultă fără un pic de controlă barem, dacă voim sĕ combatem moliciunea de voinţă, tînjirea morală, descurajarea fără rost, paliditatea sângelui reclamată de moştenirea unei serii întregi de vicititudini şi slăbiciuni.

Pentru delăturarea acestei lacune educative mi-am formulat următórea părere:

3. Sĕ se decreteze pentru fie-care comună bisericéscă din archidiecesă, ca obligătóre societăţile de lectură şi educaţiune continuativă pentru tinerimea adultă de ambe sexe.

Statutele astorfeliu de societăţi sĕ se compună din partea unei comisiuni alese din sinul câtorva conferenţe învĕţătoreşti şi póte tot atâtea preoţeşti.

Vener. Consistoriu archidiecesan apoi censurându-le le va *aproba* şi le va întroduce în mod obligător pentru tótă archidiecesa.

Pentru a se înţelege sensul acestei păreri, îmi iau însumi libertatea a espune spre dejudecare publică un astfeliu de *proiect* de statute — de sigur fórte manc, însĕ ca material pentru înlesnirea eventualelor discusiuni pe tema acésta. Proiectul meu ar fi următoriul:

Statutele

societăţii de lectură şi educaţie continuativă a tinerimii adolescente de ambe sexe din comuna . . .

Scopul societăţii şi mijlócele educative.

§. 1. Scopul acestei societăţi este: a se conduce tinerimea adolescentă de ambe sexe în mod continuativ la acel grad de perfecţiune morală şi intelectuală, care sĕ o facă a fi folositóre familiei, comunei bisericeşti şi politice, naţiunii, cum şi statului.

§. 2. In orele de prelegere se va propune:

a) Religiunea morală în legătură cu principiile fundamentale ale bisericei creştine;

b) continuarea instrucţiei limbistice cu privire la cetit, scris şi stilistica practică;

c) computul mental şi cu cifre;

d) economia de câmp şi grădinăritul;

e) cele mai neapărat de lipsă cunoştinţe din „Constituţia patriei“ şi în special din administraţia bisericéscă;

d) strictul necesar din „Higiena poporală“;

g) şi în fine a induce tinerimea în cunóşterea unei purtări convenţionale.

§ 3. Obiceiurile vechi se vor menaja, păstra nealterate, fără a lăsa însĕ sĕ devieze prin acceptarea celor străine, ci din contră, sĕ 'şi păstreze originalitatea.

Membrii societăţii şi datorinţele lor.

§ 4. Ori-care tinĕr sau tinĕră, fecior sau fată de religiunea gr. or. locuitoriu pe teritoriul comunei . . ., care a împlinit etatea de 15 ani, prin urmare a eşit de sub influinţa şcólei de repetiţie, dar' nu s'a măritat sau însurat şi nici a împlinit etatea de 23 ani, se trece întrĕ membrii acestei societăţi.

§ 5. Matriculantul bisericesc e îndatorat a estrada directorului societăţii un „conspect“ al tinerimei adulte cu începutul fie-cărui an şcolar.

§ 6. Membrii societăţii sunt îndatoraţi a se presenta la seria de prelegeri, esortaţiuni şi de lectură, din foile ce le va abona societatea, în tóte Duminecile şi sĕrbătorile de preste an în sala (salele) şcólei gr. or. din loc.

§ 7. Esceptiune de la § 6 se va puté face numai pe lângă învoirea forului superior local.

In tot casul însĕ, ziua primă şi a doua a sĕrbătorilor mari, Crăciun, Paşti, Rusalii, Botez, cum şi cele douĕ luni ale feriilor mari, — Iulie şi August — pot fi libere de prelecţiuni.

§ 8. Membrii societăţii de sex bărbătesc sunt datori a se presenta la orele de catechisaţie în tóte serile zilelor de lucru ale postului de Crăciun şi Paşti.

Ear' membrii femenini (fetele) au a se presenta în preséra şi séra unei Dumineci sau sĕrbători în acelaşi restimp. Orele de catechisaţie se ţin de la 6—8.

§ 9. In tóte patru posturile, în special însĕ în cele douĕ amintite în §-ul precedent, tinerimea întrégă are datorinţa a se împărtăşí cu sfintele taine ale pocăinţei şi cuminecăturei.

§ 10. Fie-care membru e dator a cerceta şi întru cât va puté a ajuta la înălţarea serviciului divin în sfânta biserică în tótă Dumineca şi sĕrbătórea.

§ 11. Acel membru al societăţii, care în 4 Dumineci sau sĕrbători consecuent, nemotivat şi una după alta va absenta de la serviciul liturgic, se va pedepsí conform decisiunei forului disciplinar.

§ 12. De acelaşi for se va pedepsí ori-ce fel de renitenţă, capriţiu sau purtare necuviinciósă. (Va urma.)

Convocare.

In înţelesul ordinului circular al Venerat. Consistoriu archidiecesan din 3 Februarie a. c. Nr 54 Şcol., convoc învĕţătorii gr. or. din cercul X. (protopresbiteratele Abrud şi Câmpeni) la *conferenţele anuale*, ce vor fi ţinute în *21 şi 22 April v. a. c.* în şcóla din *Abrud*:

Obiectele:

1. „Influinţa desastrósă a alcoholului asupra organismului omenesc în general, în special cari sunt căile şi mijlócele, prin cari cu efect s'ar puté lucra începênd din şcóla elementară întru preîntimpinarea viţiului beţiei,“ temă decretată de Venerat. Consistoriu şi lucrată de Avram Sĕrbu, învĕţătoriu în Câmpeni.

2. Dare de sémă despre progresul în scriere şi cetire, realisat cu anul I. de şcólă pe basa „Noului Abcdariu“ de Dr. P. Şpan, lucrare de George Lupu, înv. în B.-Poieni.

3. Conversaţie în l. magiară despre tăbliţă şi stil cu elevii cl. I. Prelegător: Ioan Motora, învĕţ. în Câmpeni.

4. „Zicerea simplă, regule de scriere şi cetire corectă,“ lecţiune practică din l. română cu elevii cl. II. Prelegător: Vasilie Onici, învĕţ. în Buninginea.

5. „Fiul cel perdut,“ lecţiune practică din religiune cu elevii cl. IV. Prelegător: Alexandru Galdău înv. în Ponorel.

6. „Oaia,“ lecţiune practică din Zoologie cu elevii cl. V. Prelegător: George Nariţă, înv. în Vidra de sus.

7. „A község,“ lecţiune practică din limba magiară cu cl. V. Prelegător: George Resiga, înv. în Vidra de mijloc.

8. „Matia Corvinul“, lecţiune practică din Istorie cu cl. VI. Prelegător: Alexandru Furdui, înv. în Abrud.

Conferenţelor va premerge serviciul divin împreunat cu chemarea Sântului Duch, celebrat în 21 April st. v. la 8 óre în biserica din *Abrud-oraş*, la care sunt invitaţi sĕ participe toţi învĕţătorii.

Sibiiu, 28 Martie 1905.

Vasilie Stan,
comisariu consistorial.

Din Sebeşul-săsesc.

Adunarea generală a reuniunii meseriaşilor şi comercianţilor români „Andreiana“.

— 7 April n.

In 5 Martie a. c. reuniunea „Andreiana“ şi-a ţinut adunarea generală anuală, în care şi-a arătat activitatea în cursul anului 1904. Din raportul comitetului reese, că reuniunea a numĕrat anul trecut 22 membri ordinari, măiestri şi sodali, şi 27 membri ajutători. Faţă de anul 1903 a scăzut numĕrul membrilor ordinari cu 12. Causa acestui scăzămênt e a se căuta în împrejurarea, că unii din acestia au părăsit oraşul Sebeş, ear' alţii au emigrat la America. Numĕrul membrilor ajutători asemenea a scăzut faţă de anul trecut cu 15. Provenienţa acestui scăzămênt nu póte fi alta de cât indiferentismul, rugina încuibată încă în multe inimi ale neamului nostru: inteliginţă, meseriaşi, popor, pentru delăturarea căreia ar trebuí găsit un leac vindecătoriu, căci zĕu, mult rĕu şi stricăciune aduce.

In cursul anului 1903 membrii reuniunei s'au întrunit în fie-care săptĕmână, Joi séra, la aşa numitele şedinţe, în cari s'au discutat diferite cestiuni pentru promovarea şi înaintarea meseriei şi industriei. Şedinţele acestea sunt o adevĕrată şcólă instructivă pentru membri.

S'au dat patru producţiuni publice: trei teatrale şi un concert, contribuind şi acestea pe lângă frumosul succes moral, la sporirea averii reuniunei, care la finea anului 1904 face 1990 cor. 4 fil. în bani, ear' 666 cor. 5 fil. utensilii.

Din suma de 1990 cor. 4 fil. cade pe:

a) fondul neatacabil 1164 cor. 79 fil.;

b) fondul veduvelor şi orfanilor de meseriaşi 572 cor. 4 fil.;

c) fondul pentru esposiţii 60 cor. 52 fil., ear' restul disponibil faţă de anul 1903 e un crescămênt de 264 cor. 98 fil.

Biblioteca reuniunei în valóre de 110 cor. numĕră 120 opuri.

In adunarea din anul acesta s'a reorganisat reuniunea pe un nou period de trei ani, alegênd-şi president pe George Tatar, oficiant de bancă; vicepresident: Ioan Pavel, învĕţătoriu; notariu: Petru Opincariu, măiestru-cojocariu; bibliotecariu: Petru Muntean, măiestru-cojocariu; cassariu: Victor Săbăduş, comerciant; controlor: Ioan Stanca, măiestru-cismariu; econom: Nicolae Stricat, măiestru-păpucariu.

Membri în comitet: *a*) Ordinari: Petru Gavrilă, măiestru cismariu; Ioan Tecău, măiestru butnariu; Dumitru Popa, măiestru-cojocariu; George Radu, măiestru-cojocariu.

b) Suplenţi: Oprea Herţa, măiestru curelariu; Simion Lupşa, măiestru păpucariu.

Sunt speranţe, că acéstă nouă organisare va forma totodată un nou period în istoria reuniunei, periodul muncei mai serióse şi şi mai rodnice.

Numai de ar înţelege odată acésta cei buni din Sebeş şi jur, cărora serios le zace la inimă înaintarea clasei nóstre de mijlo Acésta ar fi de dorit chiar în interesul bine priceput al naţiunei.

Şedinţele lunare, introduse în locul celor săptĕmânale de Joia séra şi cari se fac în un stil mai sărbătoresc, ar merita sĕ fie cercetate şi de inteligenţă cât de multă. Şedinţele acestea se ţin totdéuna în prima fie-cărei luni, séra, în localul reuniunei.

Prima şedinţă în felul acesta s'a ţinut Sâmbătă séra, ziua de 1 April. Am asistat şi eu la acéstă convenire şi m'am depărtat încântat. Noul president a vorbit mai lung despre meserii în general şi rolul meseriaşului român în viéţa nóstră socială etnică. Tinĕrul şi harnicul medic, de curênd aşezat numai în Sebeş, Dr. Atanasiu Moga, a ţinut o prelegere fórte actuală „Despre morburile infectătóre“ şi în special despre tuberculosă (oftică), arătând în detail căile pe cari se póte ori-cine scutí de acéstă bólă periculósă. A fost ascultat cu multă atenţiune.

Au mai declamat membrii reuniunei Nicolae Stricat şi mult apreţiatul nostru declamator dramatic Zaharie Bârsan, pe care reuniunea a avut fericirea a 'l avé pentru séra acésta în mijlocul sĕu.

Şedinţa a fost bine cercetată. Au asistat la acéstă şedinţă, afară de cei amintiţi mai sus, şi dl senator Vasilie Aldea, dl Măcelariu, proprietariu în Gurarîului, şi mai mulţi dni învĕţători din loc.

Numĕrul meseriaşilor a fost aprópe complet, în cât nici nu 'i mai încăpea sala altfel destul de spaţiósă.

Fie, ca acéstă primă convenire, atât de reuşită, sĕ servéscă ca îmbărbătare pentru viitoriu. *Un membru ajutătoriu.*

In atenţiunea părinţilor.

Primire de elevi în şcóla c. r. de cadeţi.

Pe anul prim al şcólei c. r. de cadeţi (infanterie) din Sibiiu se primesc cu începerea an. şcolar 1905/6 (mijlocul lunei Septembre) aproximativ 30—40 fisiceşte apţi, cari cu 1 Septembre a. c. au împlinit etatea de 14 ani, dar' n'au trecut preste 17 ani, simt în dînşii aplecare pentru chemarea militară, şi au absolvat cu succes cel puţin îndestulitor patru clase civile sau patru clase dela o şcólă medie. Condiţiunile de primire, cari totodată cuprind şi amĕnunte despre examenul de primire şi despre adjustarea rugării, se pot căpĕta pe lângă trimiterea anticipativă a sumei de 45 fil., la şcóla de cadeţi.

Cererile pentru primire sunt a se înainta la comanda şcólei după primirea testimoniului dela finea anului şcolar curent, dar' *cel mult până în 12 Iulie st. n.* Dacă petentul are sĕ mai facă vre-un examen de repeţire, atunci trebue sĕ trimită un atestat interimal.

Cererile necomplet adjustate şi înaintate tocmai la terminul ultim, adecă 12 Iulie st. n., nu mai pot fi luate în considerare.

E de observat, că cereri cari intenţionéză obţinerea unui loc de tot gratuit — fondat din partea st tului — sunt a se înainta necon ţionat la ministeriul ungar de h vezi, până la terminul hotăr publicat în fóia oficiósă „Budap Közlöny“ — adecă cel mult p în 15 Iunie st. n.

Din motivul că culegĕtorii din tipografia archidiecesană s'au fost pus săptĕmâna trecută în grevă, numĕrul de Sâmbătă al ziariului nostru n'a putut sĕ apară. Cu ziua de astăzi culegĕtorii au intrat de nou în serviciu, şi ziariul va puté sĕ apară în viitoriu earăşi regulat, ca mai nainte.

NOUTĂŢI

Personal. I. P. S. Sa Metropolitul-Primat al României, *Iosif Gheorghian*, va pleca de nou în străinătate imediat după sfintele sĕrbători ale Paştilor, pentru a 'şi căuta de sănĕtate, şi numai la tómnă se va reîntórce la reşedinţă.

*

A cincia conferenţă publică, ţinută a séră în sala casei comitatense, se înşiră cu onóre în rêndul celor mai bine succese dintrĕ cele cari i-au premers, în cât conferenţiarul, dl Victor *Păcală*, atât prin projecţiunile cu schiopticonul cât şi prin esplicarea acelora a ştiut sĕ ţină încordată atenţiunea şi interesul publicului timp de peste o oră şi jumĕtate, fiind rĕsplătit la fine prin generale aplause şi călduróse gratulări. Dl Păcală ni-a arătat Campania cu ţermurii de vrajă ai Neapolei, ruinele oraşelor Herculanum şi Pompei cu templele, basilicele, teatre şi amfiteatre şi mulţime de case cu esteriorul şi interiorul lor şi viéţa pe stradă, tipuri din popor, apoi Vezuvul cu regiunea lavei próspete, cu funicullii şi craterul, apoi ruinele de la Puzzuoli şi peisagele cari au inspirat pe Homer şi Virgil la scrierea Eneidei, apoi castelele împĕraţilor Nero, Caligula, Domiţian, templul lui Serapis, amfiteatrul în care Sf. Ioan a fost aruncat leilor, lacul Averno cu întrarea în tartar, etc. Trecêndu-ne apoi peste Mediterana furtunósă ne-a condus la Palermo, în Sicilia, arătându-ne monumentele Saracenilor şi Normanilor şi catacombele renumite ale Capuţinilor. De aci printrĕ Scylla şi Caribdis ne-a dus la oraşul de vrajă Messina, apoi în Catania, Siracusa, la vulcanul Etna, etc. Peste tot conferenţa a fost una dintrĕ cele mai succese; public a fost esceptional de numĕros.

*

Esposiţie în Bucureşti. Din incidentul împlinirii anului al 40-lea de domnie a M. Sale Regelui Carol, România aranjază în vara anului 1906 o esposiţie mare în Bucureşti. Comisariu al esposiţiei va fi numit dl *Istrate*, profesor universitar şi membru al „Academiei Române“.

*

Post de vice-notar în Poplaca. Sub nr. 1337 pretorial şi cu termin până la *30 April st. n.*, foaia oficială a comitatului Sibiiului publică concurs la nou-sistemisatul post de vice-notariu în Poplaca (pretura Sibiiului), dotat cu salariu de 1000 corόne.

*

Concertul II al conservatoriului de musică H Kirchner din Sibiiu s'a dat Sâmbătă, la 15 crt. A asistat un numĕros public iubitor de musică şi aderenţi ai singuraticilor debutanţi, întrĕ cari şi un însemnat numĕr de Români. Cele 15 puncte din program au fost esecutate tóte cu preciziunea care caracteriséză totdéuna prestaţiunile corurilor şi solistilor încredinţaţi maiestrei conduceri a dlui Kirchner. Dintrĕ elevele române resp. elevii români ai conservatorului au debutat dşóra Delia Olariu, cu douĕ piese nemţeşti şi douĕ doine: „Solomóne căpitane“ şi „Fóie verde de bujor“, cântate cu multă pricepere artistica şi bine primite şi de publicul în preponderanţă străin. Dşóra Hortensia Medean a cântat o Arie din „Samson“ şi „In străinătate“, la esecutarea cărora a dat o nouă dovadă a înaltei şcóle musicale, ce deja o posede şi a frumosului organ (Alt) asupra căruia dispune. Dşóra Maria Popescu (tinera fiică a comerciantului Aurel Popescu) a dovedit mult talent şi agilitate la esecutarea unei piese de pian: „Séra sub teiu“ de Kirchner. Dl prof. Dr. Virgil Cioban, cu voluminósa şi simpatica sa voce de bas a captivat literalminte auditorul cu „Aria lui Kaleb din „Josua“ de Handel, o composiţie de caracter bisericesc. Acest punct póte fi privit cu drept cuvênt ca un punct de forţă al concertului de Sâmbătă. Cântăreţul a primit vii şi binemeritate aplause. Dl Iuliu Enescu, de-şi cam indispus la voce, a cântat cu mult sentiment: „Mórtea păstoriţei“ de Löwe, dovedindu-se atât în registrele de jos, cât şi în cele de sus stăpânul unei simpatice şi puternice voci de bariton, care desvoltată în direcţiunea acésta îndreptăţeşte la cele mai frumóse aşteptări în viitor. In cele douĕ piese orchestrale în fine, dl Alex. Simonescu, a condus, ca prim violinist, cu maiestrul sĕu arcuş, cu multă bravură întréga orchestră, compusă din vre-o 20 membri.

*

† Ioan Magda, paroch în Drâmbariu (tractul Alba-Iulia), a rĕposat Mercuri (30 Martie v.) în etate de 63 ani şi în al 40-lea an al preoţiei. Inmormêntarea 'i-s'a făcut Vineri (1 April v.) în cimiteriul bisericei gr.-or. din Drâmbariu.

*

† Sofia Luther, proprietara renumitei fabrici de bere „Luther“ din Bucureşti, a decedat în etate de 54 ani.

*

† Sidonia Muntean, după lungi şi grele suferinţe a rĕposat Marţi nóptea în Orĕştie, în etate de 5½ ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Joi după amiazi în cimiteriul bisericei gr. or. din Orĕştie. Ii deplâng perderea părinţii Dr. Aurel Muntean advocat în Orĕştie şi soţia sa Hedwig n. Müller.

*

Doctorul Alex. M. Pop, specialisat în morburile interne, medic balnear, îşi reîncepe praxa medicală la Băile-Herculane cu 1 Maiu a. c.

*

La fondul „Masa studenţilor“ de la gimnasiul public român gr. or. din Brad au întrat următórele dăruiri marinimóse: de la P. O. D. George Romanul, ppresb., Deva. 50 cor. 4 fil., de la „Doina“ institut de credit, Câmpeni, 100 cor., de la „Albina“ institut de credit, Sibiiu, 400 cor., de la „*Zlăgneana*“ institut de credit, Zlatna, 40 cor., de la „Sebeşana“ institut de credit, S.-Sebeş, 25 cor. La fondul „*studenţilor morboşi*“ de la acest gimnasiu: de la „Albina“, institut de credit Sibiiu, 200 cor. Binefĕcătorilor li-se esprimă mulţămită profundă! *Comisiunea administrativă.*

*

Avis. Domnii învĕţători din protopresbiteratele Braşov, Bran şi Treiscaune, cari cu ocasiunea petrecerii lor în Zerneşti la confenţa din 21 şi 22 April st. v. doresc sĕ li-se reserveze *cuartire* la hotel sau cuartire gratuite la case private, sunt rugaţi a înştiinţa în scris despre acésta direcţiunea şcolară gr. or. rom. din loc *până în 15 Aprilie st. v.*, ca astfel din bună vreme sĕ se pótă lua mĕsurile de încuartirare.

De asemenea sunt rugaţi dnii învĕţători, eventual şi alţi óspeţi a-şi anunţa şi participarea la *prânzurile comune* din 21 şi 22 Aprilie. Preţul unui prânz de 4 plese plus ½ litru vin este 90 cr. de persónă. In fine amintim, că trenul plécă din Braşov spre Zerneşti la 8 ore 30 min. dim. şi soseşte în Zerneşti la 10½ a. m.

Corpul învĕţătoresc din Zerneşti.

*

Reuniunea comitatului Sibiiu pentru *ajutorarea robilor* e convocată la adunare generală pe ziua de 30 April st. n. la 11 ore a. m. în sala de pertractări a tribunalului din Sibiiu. In aceeaşi sală, după incheerea adunării va ţiné şedinţă comitetul reuniunii.

*

Rectificare. La „Mutămita publică“, din Nr. 28 al „T. R.“, comitetul societăţii de lectură Andreiu Şaguna face următoarea îndreptare, întroducênd întrĕ contribuenţi şi pe Dl *Dr. Vasilie Bologa*, directorul şcólei de fete a Asociaţiunii, cu 4 corόne, ear' în loc de *Ioan Dobre*, preot în Maşca, rectifică: *Nicolae Dobre*, preot în Hendorf. Totodată se aduce la cunoştinţă celor ce se interesézá şi sprijinesc societatea nóstră, că cei ce dăruesc cărţi pe séma bibliotecii nóstre se amintesc în raportul general de la finea anului, unde li-se esprimă mulţămită; raportul se publică şi în Telegraf, şi fie-cărui donator de cărţi i-se trimite un esemplar din Programul institutului, în care se publică şi partea interesată a raportului general al Societăţii nóstre de lectură. Sibiiu, 30 Martie c. Pentru comitet: *Tr. Scorobeţ.* preş.

*

Prinţi înşelători. Poliţia din Moscva a arestat pe doi prinţi *Uruzov*, cari dându-se de plenipotenţiaţi ai „Crucei roşie“ au colectat de la comercianţii din Moscva sume considerabile şi le-au întrebuinţat apoi pentru trebuinţele lor proprii.

*

Osândiri pentru falsificarea alimentelor. Comisiunea administrativă a Budapestei în şedinţa de Luni a osândit douĕzeci de comercianţi din Budapesta pentru falsificare de alimente, deosebi pentru falsificarea laptelui. Suma amendelor variéză întrĕ 24 şi 300 corόne.

*

Pomişori de dat în cinste. Din fosta grădină seminarială au rĕmas vre-o 300—400 *pomişori, altoiţi şi pădureţi, zarzări* etc., cari se vor distribui gratuit *pe séma grădinilor nóstre şcolare.* Distribuirea va urma *Vineri în 21 April n. la 11 ore a. m.* la domiciliul subscrisului, strada Crucii 7. Doritorii sunt poftiţi a se înfăţişa în persónă. *D. Comşa,* m. p.

*

Mare cutrĕmur de pământ în India. Sĕptĕmâna trecută numĕróse ţinuturi din India au fost pustiite de un puternic cutremur de pământ, căruia au căzut victimă şi multe mii de vieţi omeneşti. In oraşul Lahore alăturea cu alte clădiri s'a prăbuşit şi moşeea Djuma, cea mai frumósă biserică mohamedană din întrégă India. Oraşul Mussoria e pustiit de tot. In Darmsala s'a prăbuşit casarma, astrucând sub ruinele ei peste 500 soldaţi; asemenea şi în Simla, unde au fost astrucaţi sub ruine peste 600 soldaţi. Conform unei telegrame sosite la Londra s'au numĕrat până Luni peste 20000 de morţi, numĕrul indigenilor însĕ, astrucaţi sub ruinele satelor numĕróse, nu'l va şti nimenia nici-când. Cutrĕmurul a durat timp de aprópe o óră şi în ace'aşi timp a început sĕ arunce nori de fum şi sĕ dee vuet suteran vulcanul La Souf, care din 1902 n'a mai dat semne de viéţă. Profesorul Liller, director al institutului seismografic de pe insulele Wight, zice că cutrĕmurul a fost provocat de creşterea muntelui Himalaia, care e în continuă creştere (ridicare) încă şi acum. Efectul acesteia — după Liller, — se va simţi şi în Europa.

*

Prăbuşirea unui tunel. Pe linia căii ferate Fülek-Rutka s'a prăbuşit Sâmbătă o parte a tunelului din apropierea staţiunii de la Cremniţ (Körmöczbánya), în urma căreia circulaţia trenurilor a trebuit sĕ fie sistată. Cu ocasia prăbuşirii trei ómeni au fost astrucaţi sub ruine şi ucişi.

Reuniunea agricolă din Sibiiu.

Convocare.

Membrii „*Reuniunei române de agricultura din comitatul Sibiiu* sunt prin acésta poftiţi a se întruni *în 6 Maiu a. c.* (ziua de sf. George) la 2 ore p. m. în Sibiiu, în sala de consultare a „Asociaţiunei“ la o şedinţă estraordinară a adunării generale.

La ordinea de zi e:

1. Raportul comitetului în chestia valorisării albumului „*din ornamentica română*“.
2. Intregirea locurilor devenite vacante în comitet prin repăşire.
3. Eventuale propuneri.
4. Autenticarea procesului verbal al şedinţei.

Sibiiu, în 9 April n. 1905.

Comitetul Reuniunii.

*

Avis.

Reuniunea rom. de agricultură din comitatul Sibiiu, cu subvenţiune de la comisiunea economică a comitatului, ţine *din 16 până în 20 Maiu a. c. st. n.* în comuna Sĕlişte, la grădina de altoi comunală, cu binevoitoriul concurs al membrilor Dr. Ioan Stroia, protopresbiter, şi Ioan Chirca, notariu comunal, *un curs practic* pentru conducĕtorii şcólelor de pomi comunale din acest comitat.

Doritorii de a lua parte la acest curs sunt invitaţi a sĕ însinua până *în 6 Maiu a. c. st. n.* la dl protopresbiter Dr. Ioan Stroia în Sĕlişte.

La curs se vor primí cel mult 20 reflectanţi şi a nume după ordinea insinuării.

Participanţii primesc pentru spesele de întreţinere în zilele cât va ţiné cursul câte 2 corόne la zi din subvenţiunea comitatului.

Sibiiu, în 9 April n. 1905.

Comitetul Reuniunii.

*

Incunoştinţare.

Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului, în conformitate cu obiceiul de până acì, va distribuì membrilor sĕi şì în anul curent în mod gratuit altoi şi sĕmênţe.

Doritorii de a fi împărtăşiţi cu altoi şi sĕmênţe sunt poftiţi a se presenta Duminecă, în 23 April a. c. n. la 11 ore a. m., în comuna Sĕlişte la localul primăriei comunale unde se va face distribuirea.

Totodată se aduce la cunoştinţa publică, că în anul curent membrii Dr. Ioan Stroia şi Ioan Chirca au primit în mod binevoitor asupra dlor angajamentul, ca conform usului (de până acì sĕ planteze din partea Reuniunii în grădinile membrilor din comunele Aciliu şi Galeş câte un altoi veritabil, ca aducere aminte.

Sibiiu, în 9 April 1905.

Comitetul Reuniunii.

Nr. 17—1905.

Concurs.

„Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ publică concurs pentru conferirea unui stipendiu de 1000 corόne. Stipendiul se conferă pentru cercetarea şcólei industriale din Késmárk.

Reflectantele sĕ-şi înainteze cererile până la 31 Maiu a. c. st. n. cu următórele documente: 1. Atestat de botez. 2. Atestatele şcolare, inclusive atestat despre cercetarea unui curs pentru lucrul manual, dovedind cunoştinţe din croit, cusut, tors, împletit cu maşina, brodat, desemn, eventual pictură. 3. Certificat despre aplicaţiunea de până acuma. Se cere cunóşterea limbilor: română, magiară şi germană.

Stipendiata va fi obligată a întra şi rĕmâné cel puţin 5 ani în serviciul reuniunii ca instructoră pentru lucrul manual, avĕnd a primí o remuneraţie anuală de 800 corόne, locuinţă liberă şi întrégă întreţinerea. In cas de căsătorie se va puté absolva de la acest angajament şi înainte de terminul indicat, dar' va avé sĕ anunţe acésta cu ½ an înainte şi sĕ restitue stipendiul.

Reflectantele nu pot fi mai tinere de 20 ani.

Sibiiu, în 15 April 1905.

Pentru comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu.

M. Cosma
presidentă.

Dr. Beu
secretariu.

Din public.*)

Mulţămită publică.

In numele comitetului parochial din filia gr. or. Netuş, tractul Sighişórei, subscrisul imi ţin de datorinţă a aduce şi pe acéstă cale adânc simţitele şi călduróse mulţămite evlaviosului cantor Nicolae Brezai din parochia gr. or. Retişdorf, tractul Sighişórei, care cunoscênd lipsa cea mare ce o are susmemorata filie de cărţi rituale, a donat pe séma aceleia „Triodul“ cu litere latine în valóre de 24 cor. 80 bani.

Pentru acéstă donaţiune bunul Dumnezeu sĕ i rĕsplătéscă marinimosului donatoriu cu cereştile Sale daruri, dăruindu-i cea mai deplină sănĕtate şi tărie trupéscă şi sufletéscă, ca încă şi în viitoriu sĕ pótă fi sprijinitoriu al sf. bisericei nóstre.

Netuş, în 28 Martie 1905.

Pentru comitetul parochial:

Nicolae Dobre,
administrator parochial.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinşi pofesori şi medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecţiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandat convalescenţilor după influenţă. Promovéză apetitul şi face sĕ créscă greutatea corpului, deăturéză tusa şi flegma, şi face sĕ inceteze asudórea de nópte. In urma gustului şi mirosului seu plăcut se ia cu plăcere şi de copiii. Se capĕtă in farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpĕrătoriul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre: (216) 42—52

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveţia).

Ad nr. pp. 911/904 [76] 3—3

Concurs

In sensul veneratului ordin consistorial din 3 l. c. de sub nr. 7844 bis. prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea postului de **paroh** în comuna **Vâlcăul-ungurese**.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subscrisului în terminul sus indicat, şi a se presenta în parohie în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or.
Cluj, 10 August 1905.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 157/905. [85) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroh *Eustatiu Cibu* din **Daia**, protopresbiteratul Sebeşului, pe basa resoluţiunei Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dto 15 Martie a. c. nr. 2340 B, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima pnblicare în „Telegraful Român.“

Dotaţiunea împreunată cu acest post de capelan constă din jumĕtatea venitelor parohiale fasionate în tabela B. pentru întregirea de la stat.

De la concurenţi se cere pregătire de 8 clase gimnasiale.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă cererile, instruite conform normelor din vigóre, în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresb.

Sebeş, 19 Martie 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial concernent. Oficiul protopresbiteral:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Pretutindeni, chiar la ţară, se caută persóne onorabile şi esperte, capabile de a se ocupa cu vînzarea unui articol fórte avantagios şi lesne de plasat. Capital nu e necesar. Mari beneficii de realisat! Ori cine póte sĕ se ocupe chiar şi în mod accesoric. Condiţii escepţionale şi salariu fix câteva sute de coróne pe lună, în cas de activitate urmată cu succes. (73) 6—10

A se scrie sub *A 78* la ziar.

Struguri de masă

în nenumĕróse sorte alese, curăţenia soiului se garantéză, apoi cea mai bună colecţie de

frunzişuri

tóte nobilitări de prima calitate, liferéză

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei de pe Têrnave

Proprietariu: **Fr. Caspari Mediaş** (Medgyes,
(84 b) 2 (Transilvania).

Lista preţurilor ilustrată gratis şi franco.

Nr. 51/905. [91] 1—1

Licitaţie minuendă.

Pentru edificarea şcólei gr.-ort. din *Trimpoele*, tractul protopresbiteral Abrud, sĕ publică concurs. Suma preliminată spre acest scop e de 3425 cor. 22 fil.

Doritorii de a licita au a depune un vadiu de 10% în bani ori hârtii de valóre dela preţul de strigare.

Licitaţiunea verbală minuendă se va ţinea Marţi la 19 April (2 Maiu) n. a. c. la 2 óre p. m. în localul şcólei vechi.

Condiţiunile, planul şi prelimínariul de spese se pot vedé la oficiul parochial.

Trimpoele, la 29 Martie 1905.

Ludovic Giurca,
paroch, pres. com. par.

NOU!

Verigile pentru bătături patent americane ale lui

Cook & Johnson.

Cel mai bun şi mai sigur mijloc al timpului present, de efect miraculos şi imediat alinător de dureri.

Se capĕtă în tóte farmaciile din Austro-Ungaria. 1 bucată în cuvertă 20 fil., 6 bucăţi în carton 1 cor. Prin postă 20 fileri mai mult.

Deposit principal: Farmacistul Josif Török
Budapesta, VI. Király-utcza 12.

Deposit central pentru Austro-Ungaria:
(34) 8—16 **„Zum Samariter“, Graz.**

Cel mai bun cosmetic!

Pentru dame indispensabil!

Frumseţa femeiască

póte fi câştigată, potenţată şi menţinută

prin escelentul preparat curăţit chemice, care nu conţine nici mercuriu nici plumb, cu totul nestricăcios

Crema MARGIT a lui Földes

Acéstă universal renumită pomadă de obraz, care se capĕtă în tóte farmaciile, drogeriile şi parfumeriile, delătură pistruele, petele de ficat, jubruţele, carii de piele, şi alte necurăţenii de piele, ba chiar şi netezeşte sbârcelile şi semnele de vărsat, şi dă obrazului colóre albă, lucie şi fină.

Preţul: borcan mic 1 cor., borcan mare 2 cor.
Pudră Margit (în 3 colori) 1·20 cor.
Săpunul Margit 70 fileri.
Pastă de dinţi Margit 1 cor.
Apă de obraz Margit 1 cor.

Cu ramburs sau pe lângă trimiterea preţului înainte trimite producentul

Clemente de Földes, farm., Arad

Deposit principal în Sibiiu:
în farmaciile: Guido Fabritius, I. C. Molnár, Carol Müller, Ervin Rummler, în drogeria Carol Morscher, în magasinul de săpun şi parfumeria Gustav Meltzer.

Efect grabnic şi sigur.

Scutit prin lege.

Feriţi-vĕ de imitaţii!

(75) 2—5

Somatose Albumină de carne.

Cel mai eminent mijloc producĕtor de apetit, şi întăritor de nervi.

Se capĕtă în farmacii şi drogerii. [39] 5—20

Am onórea a face cunoscut onoratului public, că în **1 April st. n. a. c.** am deschis un

atelier de încălţăminte

în strada poplăcii nr. 3,

în care lucrez **tot feliul de încălţăminte**. de la cea mai simplă până la cea mai fină, cum şi **reparaturi,** pe lângă preţuri convenabile.

Absolvând mai multe cursuri de specialitate şi avênd ocasiune a face o praxă de mai mulţi ani în diferite ateliere mai însemnate atât de aici, cât şi din alte oraşe mai mari ale Ungariei, mĕ aflu în plăcută posiţie de a corĕspunde tuturor pretenţiilor privitóre la branşa mea.

Asigurând on. public de un serviciu deplin satisfăcĕtor îl rog totodată pentru binevoitoriul seu sprigin.

Sibiiu, 1 April n. 1905.

Cu tótă stima

George Săsărman
măestru pantofar.

[78] 3—10

Prima şi cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote şi scaune de clopote din fer bătut.

Infiinţată la anul 1822. **Sighişóra**, piaţa de sus nr. 47

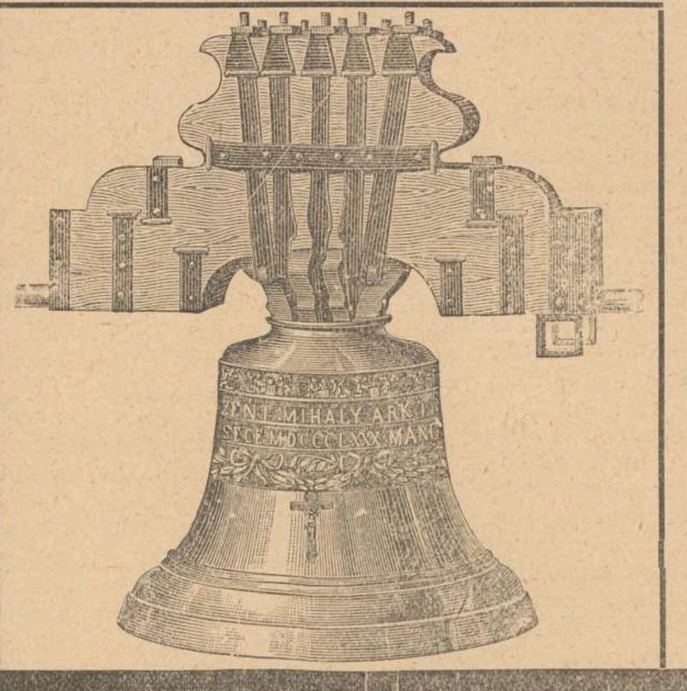

o firmă ce esistă de la anul 1822 şi se bucură de bun renume, se recomândă tuturor comunelor bisericeşti a lifera şi repara clopote de tótă mărimea cu corónă de stejar ori de fer legat, cum şi clopote cu sunet armonic. Face şi scaune de clopote din fer bătut pentru unul sau şi mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuéză şi în depărtare. Clopote mai mici se află gata, în tot timpul. Solvirea se va primí şi în rate.

(82) 8—12

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secro**

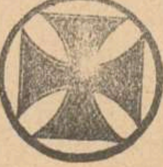

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni si picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 127

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţêră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi invioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate în ca în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de buruieni.

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, plină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciósе a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de buruieni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, u uréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte ocalităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 14—24

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian. Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 37 Sibiiu, Joi 7/20 April 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei cr 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Adresa coaliţiei din dietă.

Sibiiu, 19 April n.

Publicăm mai la vale în intregime proiectul de adresă presentat dietei din partea oposiţiei coalisate, spre desbatere şi votare, pentru a fi înaintat Maiestăţii Sale ca *ultimat* din partea *„naţiunei“*, representată în dietă prin oposiţia coalisată.

Cetitorii vor vedé, că adresa e ţinută într'un ton destul de cuviincios faţă de Corónă, şi cele cuprinse în ea formézâ într'adevĕr *minimul* din aceea ce cere astăzi politica naţională magiară. Fórte nimerit scria deci una din foile magiare cari nu sunt mulţămite cu tonul şi cuprinsul proiectului de adresă, — căci sunt şi de acestea, şi din întêmplare, nu întrĕ acelea cari sunt organe de publicitate ale oposiţiei, ci întrĕ ale actualului guvern, ori ale fostelor guverne, — că adresa, aşa cum e redactată, o póte subscrie şi *Tisza* cu partidul sĕu, pentru-că nu vine în conflict cu Corona.

S'a şi ivit temerea în cercurile opoziţionale, că în momentul din urmă va apăré pe plan vre-o celebritate liberală (probabil *Széll*) care se va angaja sĕ formeze el pe basa adresei acesteia noul guvern, şi atunci e stricată întréga socotélă a oposiţiei coalisate, care cu totul alt scop urmăreşte cu nehotărîrea şi cu timiditatea ce transpiră din adresă, acela, ca Coróna sĕ numéscă noul guvern *din şirele ei.*

Şi tocmai ací reşede deosebirea întrĕ adresa acésta a dietei, şi întrĕ adresele pe cari le-a trimis Corónei dieta ungară la 1861 şi 1865. Atunci naţiunea ungară, prin adevĕrata representanţă a ţerii cerea ministeriu responsabil unguresc, pentru-că ţara nu 'l avea, şi cerea restaurarea constituţiei şi a vieţii municipale, pentru-ca din isvorul binefăcĕtor al lor sĕ se pótă adăpa poporaţiunea *întrégă* a ţerii. Astăzi se cere numai alungarea *unora* din fotelurile ministeriale, pentru a fi aşezaţi *alţii* în ele, cari pentru cercurile largi ale poporaţiunii ţerii nu vor fi nici mai rei, nici mai buni de cât antecesorii. Hotărit, că oposiţiei nu'i este de esecutarea vre-unui program, redus în adresă la minim, ci de ajungerea cu ori-ce preţ la putere, pentru-ca sĕ-'şi asigure viitoriul, când apoi îşi va realisa şi programul. De ací vaccilarea şi întunecimea înţelesurilor în adresă.

Dar' mai este încă o deosebire, o mare deosebire întrĕ adresa de acum şi cele de la 1861 şi 1865, aceea, că acum se vorbeşte în adresă despre o singură naţiune, despre naţiunea magiară, pe când la 1861 şi 1865 erau amintite în mod special şi popórele nemagiare, faţă de cari dieta se angaja în mod solemn că va fi dréptă şi echitabilă, le va da drepturi naţionale, pe basa frăţietăţii şi a egalei îndreptăţiri!

Cum s'au schimbat vremile!

Astăzi deci nu mai esistă popóre nemagiare în ţară, nu esistă de cât naţiune magiară, care cere de la M. Sa armată magiară, după ce a primit justiţie magiară, administraţie magiară, instrucţie publică magiară, — tot ce a cerut.

Dar' credem că deputaţii naţionalităţilor, şi anumit deputaţii români, pentru aceea sunt trimişi la dieta ţerii, ca sĕ constate în faţa dietei şi în faţa lumii întregi, că totuşi mai sunt şi naţionalităţi nemagiare în ţéra acésta, şi în deosebi esistă aici poporul român, cu mai bine de cât trei milióne de suflete, care n'a avut şi nu are, cum i-se impută, aspiraţiuni şi dorinţe contrare statului ungar, ori contrare naţiunei magiare, popor care n'a dorit nici-odată alta, de cât sĕ aibă ţéra un guvern care sĕ 'i facă şi lui dreptate, şi sĕ-şi ţină de datorinţă a respecta şi aplica legile sancţionate şi în partea favorabilă pentru Români şi ceialalţi nemagiari, nu numai în părţile lor grele şi asupritóre. Punctul acesta de vedere vor avé datorinţă deputaţii români din dietă a 'l precisa cu ocasiunea desbaterei ce se va naşte asupra projectului de adresă, şi credem că 'şi vor face datorinţa toţi în privinţa acésta.

Iată acum textul adresei:

Majestatea Vóstră Rege Apostolic!
Preagraţióse Stăpâne!

Majestatea Vóstră în 4 Ianuarie a. c. a disolvat dieta convocată în 26 Octobre 1901 şi a provocat naţiunea sĕ-şi manifeste voinţa.

Naţiunea, de-şi o mare parte a nutrit grele îngrijorări cu privire la legalitatea disolvării, totuşi a respuns invitaţiunii Majestăţii Vóstre. Voinţa naţională s'a manifestat în asa direcţiune, că acel guvern al Majestăţii Vóstre, care a propus disolvarea, ne mai aşteptând deschiderea nouei diete, a abzis, pentru-că a ştiut că încrederea nouei diete n'o póte căştiga.

De atunci au trecut mai multe luni şi ţéra încă tot n'are guvern care sĕ posédă încrederea parlamentului. Activitatea dietei e stângenită. In lipsa budgetului votat parlamentar, cheltuelile şi venitele de stat n'au nici o basă legală.

Nu e lipsă a desfăşura pe larg în faţa Majestăţii Vóstre efectul păgubitor, ba chiar primejdios al unei astfel de situaţii. Simplamente indicăm pe deoparte asupra respectului de legi scăzut, asupra acelei slăbiri a stricteţii principiilor constituţionale, pe care necondiţionat o naşte obicinuirea guvernării fără atribuţiile legalităţii, pe de altă parte asupra acelor grave pagube, cari ameninţă naţiunea pe teren economic, dacă tocmai a um, când întrégă Europă îşi arangézâ politica economică pe vreme mai îndelungată, nu putem lua cu efect posiţie, corĕspunzĕtóre intereselor nóstre proprii.

Indicăm şi asupra situaţiei nefaste în care ajunge puterea armată a ambelor state ale Majestăţii Vóstre, dacă Ungaria nu se póte îngrijí la vreme potrivită de întregirea armatei.

Dar' peste tóte acestea, conceptele constituţionale ne determină, ca cu cea mai adâncă supunere şi deplină încredere sĕ ne adresăm Majestăţii Vóstre şi sĕ cerem numirea cât mai grabnică a unui guvern care póte conta la sprijinul dietei, esprimătóre a voinţei naţionale.

Inţelepciunea Majestăţii Vóstre în eserciarea acestui drept suveran constituţional află puncte de razim sigure în resultatul alegerilor.

Naţiunea a osândit hotărît violenţa săvĕrşită împotriva ordinei desbaterilor dietei; aceia, cari au consiliat acésta, cari au făptuit'o, ori au fost în ori-ce chip părtaşi, ori au aprobat'o, nu pot avé încrederea dietei actuale.

De şi aceia cari au luptat împreună împotriva violenţei parlamentare şi astfel au căştigat majoritate, represintă vederi politice diferite, totuşi se ştiu înţelege într'olaltă asupra atâtor chestiuni importante şi urgente, în cât sunt capabili de o activitate folositóre şi armonică.

Toţi voesc reforma parlamentară, şi în cadrele acesteia *lărgirea dreptului electoral* prin împărţirea cercurilor electorale *corĕspunzĕtor intereselor naţiunei*, toţi doresc eserciarea nepărtinitóre a guvernării, situaţia de drept a funcţionarilor şi peste tot întărirea ordinei de drept şi a garanţelor libertăţilor publice; toţi doresc *reforme de dare*, economice şi social-politice în interesul păturilor largi ale poporului.

Partidele cari au obţinut majoritatea convin şi în tendinţa, ca neatârnarea economică, cu teritoriul vamal separat şi cu sistemul de credit independent, pe lângă pregătire prealabilă cuvenită, de fapt sĕ le pună în viéţă.

Partidele acestea sunt şi în aceea solidare, ca *caracterul naţional al armatei magiare* — care formézâ partea întregitóre a întregei armate — *sĕ se scótă în relief în limbă şi insignii.*

In dorinţa acésta convin şi aceia, cari în privinţa scopului final mărturisesc punctul de vedere cel mai avansat al armatei magiare independente, pentru-că văd precedenţele imposibile ale realisării programului lor în acest aranjament şi în chipul acesta fără cea mai mică abandonare ori suspendare a principiilor lor îl pot sprijini, ba sunt chiar datori sĕ 'l sprijinéscă. Ear' cei-ce n'au urgentat aranjamentul acesta, au ajuns la convingerea, că *fără aceste reforme actuala crisă acută nu se póte deslega în chip corĕspunzĕtor constituţionalismului*, dieta nu póte conta la o activitate neconturbată şi necesităţile indispensabile ale armatei nu se pot satisface.

Luând tóte aceste în considerare, se póte înfiinţa un astfel de plan de lucrare, pe basa căruia guvernul póte cu siguranţă conta la concursul dietei şi a cărui realisare ar revărsa binefacere peste naţiunea magiară, întru nimic n'ar slăbí posiţiunea de putere a Majestăţii Vóstre, ca domnitorul şi al altor ţeri afară de Ungaria, ba din contră, ar întărí-o în multe privinţe, pentru-că ar face mai tare şi mai îndestulit razimul cel mai sigur al acestei posiţii de mare putere, credinciósa Ungarie a Majestăţii Vóstre.

Situaţia parlamentară nu împedecă deslegarea grabnică a crisei şi numirea noului ministeriu responsabil. Dacă în contra acesteia, totuşi s'ar amâna mai departe, atunci — de-şi respectăm motivele cari întârzie hotărîrea Majestăţii Vóstre — totuşi ne e témă că s'ar sgudui încrederea naţiunii în realitatea vieţii sale constituţionale, pentru-că s'ar crea o astfel de aparenţă, ca şi când voinţa naţională, a cărei manifestare a solicitat'o Majestatea Vóstră, dacă nu se manifestă în direcţia dorită şi aşteptată, n'ar puté conta la a fi luată în considerare.

Pe basa acestora cu îngrijorare patriotică, dar' deodată cu încredere de supuşi, repetat rugăm pe Majestatea Vóstră:

Binevoiţi, prin eserciarea drepturilor suverane constituţionale, a pune capĕt actualei situaţii contrariate, necorĕspunzĕtóre cerinţelor constituţionale, şi a denumí un astfel de guvern responsabil, care are încrederea dietei şi al cărui program de muncă îi asigură concursul dietei.

Cari de altfel suntem cu adâncă supunere: deputaţii întruniţi în dieta Ungariei, Croaţiei şi Slavoniei.“

Activitate culturală.

— Păreri şi proiect —

de Ioan Paicu, învĕţătoriu.

(Fine.)

Pedepse disciplinare.

§. 13. Pedepsele sunt şi se aplică după următórea gradaţiune:

a) pentru primul cas de renitenţă, insubordinaţiune, negligenţă etc. se va da membrului dojană prin presidentul forului disciplinar;

b) în casul al 2-lea se va atrage atenţiunea părinţilor şi li-se vor pune în vedere consecinţele purtării fiului (ficei) lor;

c) casul al 3-lea de acest feliu se pedepseşte cu o pedépsă corĕspunzĕtóre în bani.

Intru-cât suma pedepsei nu se va puté dicta în numĕrar, se va preface în lucru comun;

d) al 4-lea cas se va pedepsí cu atacarea demnităţii individului prin trecerea lui în „Cartea négră“;

e) nepromiţênd îndreptare nici acum, se va recurge la pedepse mai puţin politicóse, ca d. es. arătarea numelui sĕu pătat înaintea sinodului, restringerea libertăţii etc.

Forul supraveghetor şi disciplinar.

§. 14. Dreptul de disciplinare, respective de supraveghere revine „comitetului parochial“.

Nu poţ lipsí din acéstă corporaţiune instructorii şi directorul tinerimii. Acest din urmă pórtă rolul de fiscal al forului supraveghetor.

Oficianţii, activitatea, drepturile şi datorinţele lor.

§. 15. Directorul tinerimii sĕ alege din partea comitetului parochial pe un period de 3 ani, totdéuna după-ce se efectuesc alegerile de comitet şi epitropie parochială.

§. 16. Director al tinerimii sĕ se numiască cel mai dester individ, care are voinţa şi putinţa de a urzí şi conduce ori-ce mişcare artistică în sinul tinerimii. (Representaţii teatrale, cor bisericesc etc.)

§. 17. Instructori în Dumineci şi sĕrbători au sĕ fie totdéuna preoţii; ear' în serile din posturi preoţii şi învĕţătorii alternativ.

§. 18. Activitatea directorului tinerimii se estinde asupra următórelor:

1. Are a purta grijă, ca în conţelegere cu presidentul comitetului parochial şi cu instructorii sĕ defigă timpul pentru începerea prelegerilor şi respective catichisaţiei.

2. A conduce cântările liturgice cu adulţii şi a forma eventual un cor bisericesc.

3. A menaja, rotunzí şi modela obiceiuri frumóse româneşti, însĕ degenerate.

4. A instiga şi conduce tóte mişcările artistice în sinul tinerimii.

5. A stăruí pentru îmbogăţirea şi folosirea eventualei biblioteci. Şi dacă nu este, a purta grijă pentru înfiinţarea ei şi a abona gazete.

6. A controla diferitele conveniri ale tinerimii şi în special caracteristicile „şezĕtori“. O astfeliu de control o va face însoţit de un instruc-

tor sau membru din comitetul parochial.

7. In fine a primí rapórte de la judele sau tatăl tinerimii şi întru-cât s'a trecut de vre-un membru peste dispoziţiile §§-lor 6, 8, 9, 10 şi 11, a formula acusa şi a o înainta forului disciplinar împreună cu părerea sa relativ la gravitatea pedepsei ce este a se aplica.

§. 19. Când directorul absentézâ pe mai mult timp din comună, demnitatea acésta revine preotului.

Organisaţia internă.

§. 20. Tinerimea îşi alege din sinul ei cu I-a Decembre a fie-cărui an în presenţa comitetului parochial un comitet anual constătătoriu din oficianţii următori:

a) un jude, sau şi aşa numit tată al tinerimii;

b) un vice-jude;

c) un notariu, care e şi bibliotecariu;

d) un cassariu;

e) un controlor;

f) doi butoeri, doi păharnici, doi bucătari şi doi pârgari.

§. 21. Cel ales în una din aceste funcţiuni, dacă nu o va primí are sě plătéscă în fondul societăţii o amendă de 2 coróne.

Activitatea acestor oficianţi.

§. 22. Judele tinerimii are sě pórte de grijă a se da signalul obicinuit cu o jumětate de ceas înainte de ora fixată pentru adunarea la prelegeri.

Ţine rînduială între tinerime până la sosirea instructorului.

In absenţa lui ia rolul vice-judele.

§. 23. Notariul pórtă evidenţa bibliotecei şi ceteşte apelul nominal.

§. 24. Cassariul încasséză şi administrézâ sumele încassate directorului spre a le adăuga fondului. Ear' controlorul pórtă socotélă de toţi banii administraţi şi-i stă în drept a scontra cassa.

§. 25. Butoerii, păharnicii şi bucătarii pórtă grijă de alimentaţia tinerimii în casul unei conveniri sociale. Ear' pârgarii sunt aranjeri şi la disposiţia judelui.

§. 26. Nici unui oficiant nu-i este permis a întra în sala de prelecţiune a fetelor în absenţa instructorului, sub nici un titlu.

Cel-ce totuşi ar călca acéstă disposiţie se va pedepsí.

§. 27. Instructorul sexului feminin se va îngrijí de instituirea unei censóre cu dreptul de inspecţiune.

§. 28. Instructorii vor primí o remuneraţie de 40 coróne anual, ear' directorul de 50 coróne.

Remuneraţie altor oficianţi nu se dă.

Mijlócele.

§. 29. Mijlócele pentru crearea unei fundaţiuni, abonarea de foi şi pentru subsistenţa societăţii se iau din următórele isvóre de venit:

a) venitul curat din contribuţiunile tinerimii după sustragerea speselor avute în scopurile comune;

b) o parte din venitul curat ce ar resulta în urma unei representaţii teatrale, corale etc.

c) ofertele benevole ale binevoitorilor societăţii.

Administrarea averii comune.

§. 30. Comitetul ales din partea tinerimii supune spre censurare raţiociniul fundaţiunii directorului societăţii în tot anul odată în una din zilele ce obvin întrě Bobotéză şi Dumineca următóre acesteia.

§. 31. Directorul în Dumineca următóre Bobotezei îl comunică şi verifică prin adunarea generală a tinerimii şi-l transpune apoi forului superior supraveghetor pentru censurare şi darea absolutoriului.

§. 32. Comitetul tinerimii e responsabil pentru pagubele ce s'ar causa în averea societăţii de un membru sau altul din sinul sěu.

§. 33. Reclamări în contra directorului pot face instructorii la comitetul parochial.

Tinerimea numai prin mijlocirea instructorilor póte reclama contra directorului.

Directorul în fine póte protesta în contra comitetului parochial la scaunul protopopesc.

§. 34. In fine, fie-care membru în parte şi toţi laolaltă sě se nisuiască a se perfecţiona cât mai mult şi a trăí în dragoste creştinéscă şi unire frăţéscă laolaltă, căci:

„Iată acum ce e bun sau ce e frumos, fără numai a locuí ca fraţii împreună“, zice Dumnezeu prin graiul prorocilor.

Dacă onoratele conferenţe învěţătoreşti vor afla de bine anul acesta a discuta vre-una sau chiar tóte părerile sulevate în publicitate, cum şi acest proiect al meu, şi le vor părè prea ambiţióse, prea scrintite şi neavenite chiar, — le rog sě iee în considerare acea *„auri sacra fames“*, care mě stăpâneşte şi pe mine; sě considere, că *multe* ar putè fi *mai* perfecte pe pământ şi totuşi *nu* sunt, şi în fine, că dacă *reuşita* a fost maladivă, *intenţiunea* mi-a fost *bună*. Dă-ne nouě Dómne, după cugetul inimilor nóstre.

Procesele „Drapelului“.

Luni s'a ţinut pertractarea la curtea cu juraţi din Timişóra în procesele de presă intentate *pentru agitaţie* ziariului naţional român *„Drapelul“* din Lugoj. S'a terminat, cum era de prevězut, cu condamnarea acusaţilor şi cu pedepsirea lor.

Incriminate au fost părţi din *cinci* articoli publicaţi în *„Drapelul“*, pentru cari au primit responsabilitatea şi au stat în faţa judecătoriei domnii *Mihail Gaşpar* (2 articoli), *Dr. Stefan Petrovici* (1 articol) şi *Dr. Cornel Jurca* (2 articoli).

Acusa a fost susţinută de procurorul *Jakabffy* şi a fost întemeiată pe §-ul 172 punct 2 din codul penal. Acusaţii doi din urmă s'au apărat singuri, ear' pe dl *Gaşpar* l'a apărat distinsul advocat român din Lugoj, dl *Coriolan Bredicean*.

Şedinţa a fost presidată de dl *Salacz*, presidentul tribunalului. La orele 12 procedura a fost terminată, şi procurorul şi-a ţinut rechisitorul. La ora unu şedinţa a fost întreruptă, pentru a fi continuată la orele 3 d. a. A vorbit dl *Coriolan Bredicean*, o oră şi jumětate, apoi domnii *Dr. Stefan Petrovici* şi *Dr. Cornel Jurca*. A urmat duplica şi replicele, după cari, la orele 7 séra, juraţii s'au retras pentru a 'şi croí verdictul.

După o consfătuire de jumětate oră se publică verdictul *afirmativ* al juraţilor, cari cu mai multe de cât 7 voturi au aflat vinovat pe dl *Mihaiu Gaşpar* în 2 casuri de agitaţie contra naţionalităţii magiare, pe dl Dr. *St. Petrovici* într'un cas, ear' pe dl Dr. *Cornel Jurca* în două casuri.

Sunt declaraţi apoi toţi trei vinovaţi şi din partea tribunalului, care le dictézâ următórea pedépsă:

Mihaiu Gaşpar 10 luni temniţă de stat şi 400 cor. pedépsă în bani.

Dr. Stefan Petrovici 6 luni temniţă de stat şi 200 cor. pedépsă în bani.

Dr. Cornel Jurca 8 luni temniţă de stat şi 400 cor. pedépsă în bani.

La orele 8 séra pertractarea a fost terminată. Condamnaţii au anunţat recurs de nulitate. Au fost lăsaţi pe picior liber.

De la sate.

Prelegeri poporale.

Vaca, 2 April v.

In 13/26 Martie c. am avut fericirea sě ascultăm două prelegeri poporale în comuna *Vaca*, fórte folositóre. Una „Din viéţa Domnului nostru Isus Christos“ şi cealaltă despre „Urmări'e beţiei“, amêndouě făcute în mod de tot instructiv cu ajutoriul skiopticonului.

Din viéţa Domnului Christos ni-s'au arătat 25 de vederi în mărime naturală şi de o frumseţă neîntrecută. Prelegerea a stat din texte bine alese din sf. scriptură şi date în feliul cel mai nimerit pentru popor. Fie-care din aceste vederi, împreună cu textul, reda câte o scenă puternică din tragedia cea mare a omenimei, când Fiiul omului, luptând cu arma iubirei pentru desrobirea neamului omenesc, móre pe cruce. Atât de binefăcĕtoriu e efectul acestor scene, în cât chiar numai pentru prelegerea acésta vecinic nouă, ar trebuí sě aibă fie-care comună bisericéscă acest aparat.

Urmările beţiei ni-s'au arătat în 20 vederi, tractând în colorile cele mai vii nefericirea ce a adus asupra familiei unui muncitoriu înfiorătórea patimă. Din omul cel mai vrednic ajunge un scăpětat ca vai de el, care móre în temniţă. Copiii beţivului sunt nişte fiinţe prăpădite.

Peste 500 de ţerani (bărbaţi, femei, copii) au fost de faţă la prelegerile acestea, cari au făcut asupra lor impresiune puternică, aşa că zile de-arîndul i-au preocupat cele vězute şi auzite.

Un gând bun a împlinit „Asociaţiunea pentru literatura şi cultura poporului român“ când a procurat un skiopticon şi pentru părţile nóstre, însărcinând cu manipularea lui pe profesorul de la gimnasiul din Brad, dl Dr. I. Radu, care şi acum ca totdéuna când a fost vorba de binele şi înaintarea Românilor zărăndeni, n'a cruţat nici timp, nici ostenélă, nici jertfe materiale, ci a alergat peste tot locul ducênd cu sine lumină şi deşteptare. Deci, în numele acestei comune aduc dlui profesor Dr. I. Radu şi pe calea acésta cele mai profunde mulţămite, asigurându'l totodată de stima şi dragostea ce'i păstrăm. Dzeu sě'i dee viéţă îndelungată şi sănětate, ca sě'l mai putem primí încă de multe-ori cu dragoste în mijlocul nostru, pentru binele şi înaintarea nóstră.

Pe dl Dr. I. Radu peste tot locul l'a însoţit dl Bratu, profesor nou la gimnasiul din Brad, dându-i ajutoriu la manipularea skiopticonului, căruia încă îi mulţămim din tótă inima.

O lucrare mai nobilă pentru profesorii de la gimnasiul nostru din Brad, de cât rěspândirea luminei cunoştinţelor şi în afară de şcólă, nu este. Le dorim tărie, ca sě pótă duce mai departe munca începută.

Precum am aflat, pictorul I. Stoica din Ormindea a primit însărcinare sě facă chipuri noue din ţinutul nostru pentru skiopticon.

I. B.

NOUTĂŢI

După un an de temniţă. Dr. Cassiu *Maniu*, advocat în Cluj, împlinindu'şi osânda de *un an închisóre de stat* pentru un articol publicat în „Tribuna“ (Sibiiu), a fost eliberat din închisórea de stat din Vaţ în 16 April st. r. (Dumineca trecută).

*

Noi advocaţi români. Săptămâna trecută au făcut la comisiunea de esaminare din Murěş-Oşorheiu censura de advocat candidaţii Dr. Traian *Morcan* şi Dr. Virgil *Olariu*. Dl Morcan îşi va deschide cancelarie advocaţială în Câmpeni, ear' dl Olariu în Deva.

*

Meningita. Se raportézâ din *Bresslau*, că în Silesia-superióră grasséză earăşi meningita (amorţirea cefei: *meningitis cerebrospinalis epidemica)* şi că până Sâmbătă s'au constatat 240 casuri de bólă, dintrě cari 92 s'au sfârşit cu mórte. Asemenea se raportézâ şi din *Lemberg* că în oraşul Rava-Rusca meningita se rěspândeşte în mare měsură deosebi printrě copiii claselor sěrace, ear' o telegramă din *Lüdenscheid* spune că la un cărămidariu sosit acolo — afirmative — din Ungaria s'a constatat meningită, ear' un tovarěş al sěu încă s'a bolnăvit întrě simptóme suspecte.

*

Coróne false. Pe la Bistriţa sunt în circulaţie fórte multe piese de câte 1 coróna şi de câte 20 fileri, falsificate în mod aşa de iscusit, în cât numai cu greu se póte observa că sunt false. Autorităţile au confiscat până acum piese de acestea în sumă de mai multe sute de coróne. De urmele falsificătorilor nu s'a putut da până acum.

*

† Ioan Simionaş, presidentul sedriei orfanale a comitatului Hunedóra, a rěposat Sâmbătă după amiazi în o cafenéuă din Deva, în urma unei apoplexii de inimă. Din partea familiei s'a dat următoriul anunţ funebru: Subscrişii cu inima frântă de durere anunţă încetarea din viéţă a scumpului soţ, resp. unchiu şi cumnat *Ioan Simionaşiu*, president la sedria orfanală şi protonotariu onorar comitatens, membru în directoriul „Şuluţan“, membru la „Asociaţiunea pentru lit. rom. şi cultura poporului român“ şi membru la „Societatea pentru fond de teatru român“, etc. întêmplată în mod subit Sâmbătă în 2/15 April a. c. la orele $3^1/_2$ p. m. în anul al 67 lea al etăţii şi al 32 lea al fericitei sale căsătorii. Rěmăşiţele pămênteşti ale scumpului defunct s'au aşezat spre vecinică odihnă Luni, în 4/17 April a. c. la orele 4 p. m. după ritul gr. cat. în cimiteriul gr. or. din loc. Fie-i ţěrina uşóră şi memoria binecuvêntată! Deva, la 2/15 April 1905. Elena Simionaşiu născ. Şuluţ ca soţie. Ana Şuluţ, Alexandru Şuluţ, Amalia Şuluţ născ. Todosie, ca cumnat şi cumnate. Luca Filipaş, Victoria Frâncu măr. Dr. Wilt, Floriţa Frâncu măr. Botean, Roma Şuluţ, Dr. George Wilt, Iosif Botean, ca nepoţi şi nepóte.

*

Român căzut în luptele de la Mucden. Intre soldaţii ruşi morţi în luptele de la Mucden era şi subofícerul Ignat *Bocşan*, al cărui pept era împodobit cu decoraţia militară ruséscă „Crucea Sf. George“. Bocşan e bănăţean de origine.

*

A murit de fóme. La marginea pădurii de la Şicula a fost găsit zilele trecute cadavrul unui cerşitoriu cu nume Ioan Borcuţ. Murise de fóme, şi póte că şi de frig, nenorocitul. A fost înmormêntat pe cheltuiala comunei.

*

Clerici revoluţionari. Se raportézâ din Varşovia, că săptămâna trecută un incendiu mare a mistuit până 'n temelii seminariul teologic din Minsk împreună cu locuinţa rectorului şi cu tóte clădirile laterale, şi că la ordinul Sf. Sinod din Petersburg toţi seminariştii au fost eliminaţi, ear' prelegerile au fost sistate. Acésta disposiţie s'a luat în urma bănuelii basate, că mulţi dintrě seminarişti sunt revoluţionari şi acestia au dat foc seminariului.

*

Cadavru necunoscut. In pădurea de lângă colonia de cărbunărie din *Vadu-Dobrii* a fost găsit săptămâna trecută un cadavru îmbrăcat în haine domneşti, al cărui cap era sdrucit aşa de oribil, în cât nici nu mai sěmăna a cap. După ce în buzunarele hainelor de pe cadavru nu s'au găsit nici scrisori nici bani ori obiecte de valóre, e probabil că necunoscutul a căzut victimă unor tâlhari jefuitori.

*

Rěsbunarea mutului! Surdo-muta Maria Kurucz, care locuia împreună cu alte trei femei şi cu un bărbat în o casă cu chirie din Calea-Visegrad în Budapesta, spre a-şi rěsbuna asupra tovarěşilor de cuartir fiind-că o tot necăjau, Vineri nóptea i-a opărit pe toţi cu un ciuběr de apă ferbinte. Opăriţi urît au fost duşi apoi în spital, ear' muta a fost dată în grija poliţiei.

*

Cel mai mare trust american. Ziariului „Daily Chronicle“ (Londra) i-se raportézâ din New-York despre planul unui grup de miliardari, de a înfiinţa un trust de căi ferate, cu capital social de 9600 milióne de coróne. Se zice că plănuitorii trustului voesc sě cumpere liniile ferate ale societăţilor „New York Central Rail“, „Chicago and Nordwestern Rail“ şi „Union Pacific Rail Road“, respective pe însěşi societăţile acestea, spre a le contopí în o singură societate. Acesta ar fi cel mai mare trust din Statele-Unite.

*

Accident de tren. La gura tunelului de la Ronco (în apropiere de Genova) s'a ciocnit Vineri un tren de persóne cu un tren de marfă, pe care îl opriseră la întrarea în tunel. Trei vagóne s'au spart; patru călětori au murit, unul a îndurat rănirí grave, ear' alţi mulţi au scăpat de primejdie cu rănirí şi contusiuni mai puţin periculóse.

*

Alifia Zoltán. Medici distinşi dovedesc, că cunoscuta alifie Zoltán nu numai linişteşte durerile provenite de la reumă şi podagră, ci şi vindecă aceste morburi. Sticla cu 2 coróne, în farmaciile: B. Zoltán, Budapesta, V Szabadságtér, şi C. Molnár din Sibiiu.

*

La fondul de 20 fileri al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: Ioan Dicu, concepist advocațial, Dr. Lucian Borcia, adv., Dr. Enea Papiu, candidat de adv., Iuliu Henteș, cancelist jud., Zenovie Geaja, cand. de adv. și Charlota Friedsam câte 20 fileri; Ioan Părĕu, măestru croitoriu, 1 cor., Constantin Popp, conducĕtoriu de tipografie în Brașov, 40 fileri, Nicolae Joandrea, ospĕtariu, în amintirea soției sale Elisaveta n. Nicolie, 5 cor., Petru Milea, zileriu, în amintirea soției sale Domnica, 1 cor., Ioan Bota, înv. în Cetea, 40 fileri, Ioan Druhora, paroch în Zoița, pentru sine și familia sa, 1 cor., Victor Tordășianu, 10 fileri.

La fondul masa învĕțăceilor: Ignatie Filip, paroch în Reciu, 1 cor., institutul de credit „Zlăgneana“ din Zlatna, 20 cor.

*

Premiarea măgarilor. Têrgul de asini din Rifredi (în apropiere de Florența) care se ține în fie-care an în zilele dinaintea sĕptĕmânii mari a Paștilor, e vestit în întrégă Italia, fiind-că la acel têrg se aduc cei mai chipeși și mai robusti asini, și fiind-că têrgul e împreunat și cu distribuire de premii. In anul acesta magistratul orașului a distribuit cinci medalii de aur, douĕzeci de argint și douĕzeci și cinci diplome de laudă proprietarilor color mai frumoși asini. După prânz apoi asinii premiați au percurs stradele orașului însoțiți de mulțimea publicului de bâlciu și în sunetele musicei orășenești, ear' primariul a ținut un discurs entusiast, accentuând însemnătatea mare economică ce o au măgarii pentru Italia. — Mare minune! Par' că în alte țeri n'ar fi — măgari destui, și încă ce mai măgari!...

Viață socială.

Petrecere în Brad. Meseriași români din Brad invită la serata declamatorică-teatrală urmată de dans, ce se va da a doua zi de Paști: 18 April (1 Maiu) 1905, în sala hotelului „Central“. Inceputul la $8^1/_2$ ore séra. Suprasolvirile și contribuirile marinimóse, ce se vor cuita publice, — sunt a se adresa dlui Ioan Germân, cassariu.

*

Petrecere în Caeneiul de jos. Corul plugarilor din Bejan și Caeneiul-de-jos aranjează concert împreunat cu producțiune teatrală Luni la 1 Maiu st. n. (a doua zi de Paști) în sala Băceni din Caeneiul-de-jos. Inceputul precis la 7 ore séra. Venitul curat e destinat pentru înființarea unei biblioteci a corului. NB. Suprasolvirile marinimóse se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Teatru în Cricău. Primim invitare la producțiunea teatrală urmată de dans, care o va aranja inteligința română din Cricău și jur la 2 Maiu c. n. (a treia zi de Paști) în salele școlei române din Cricău. Inceputul la 7 ore p. m. Venitul curat este destinat bibliotecei școlare.

*

Concert în Ernot. Tinerimea română din jurul Ernotului (Radnoth) invită la concertul împreunat cu dans, ce 'l va aranja în 1 Maiu a. c. (a doua zi de ss. Paști) în sala hotelului „Central“ din Ernot cu concursul mai multor alumni ai institutului pedagogic din Blaj. Inceputul precis la 7 ore séra. Venitul curat e destinat $^1/_3$ parte pentru biserica din Ernot, $^1/_3$ parte pentru biserica din Șeulia-română, ear' $^1/_3$ parte pentru „Clubul agronomic“ din Ernot. Suprasolvirile se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ziaristică.

Dare de sémă.

La loteria aranjată de domnișórele române din Sibiiu în favorul școlei de menaj și industrie, ce se va înființa de „Reuniunea femeilor“, au mai întrat din partea damelor și domnilor următórele contribuiri:

Marióra Păcurar (Hunedóra) acoperitóre de bufet. Ana Macrea (Hunedóra) ținĕtor de umbrele. Maria M. Rimbaș (Hunedóra) serviciu de bere. Maria Nicóră (Hunedóra) ștergariu. Iuliana Boldin (Hunedóra) fugĕtoriu. Amalia Buda (Hunedóra) pernă de divan. Amalia Dima (Hunedóra) tabletă. Constanța Lozel (Hunedóra) serviciu de liqueur. Maria Deonca (Abrud) ștergariu. Eugenia Teleguț (Abrud) ștergariu. Elena Birău (Abrud) ștergariu. Maria Crișan (Abrud) 2 tablete. Margareta Baltă (Abrud) servietă. Anița Slăvescu (Mohu) 2 ștergare. Maria Bucșa (Mohu) ștergariu. Valeria Popoviciu (Sibiiu) fugătoriu. Mărióra Urețu (Sibiiu) fugătoriu, porte-jurnal, chibritelniță. Elena Stroia (Sibiiu) fugătoriu. Maria Prișcu (Brașov) perniță pentru ace. Maria Popescu (Brașov) servietă, ținĕtoriu de pepteni. Maria Murăroiu (Brașov) ținĕtoriu de pepteni. Octavia Heller (Brașov) tabletă. Catinca Străvoiu (Sebeșul-săsesc) corfiță pentru lucru de mână. Anuța Zehan (Dicio-St.-Mărtin) pânsătură. Mița Popp (Dobobalma) tabletă. Maria Vlassa (Sâncel) 3 ștergare, tabletă. Mara Țepeneag (Vêrșeț) 2 tablete, perniță de ace. Catinca N. Iorga (București) pantofi. Mărióra Bogdan (București) 6 lingurițe de argint. Sidonia Muntean (Sibiiu) 2 ștergare, perniță pentru ace, clește pentru zăhar și o presărătóre de argint, cuțit pentru hârtie. Mărióra Vlassa (Sâncel) sachet. Rosa Decean (Sibiiu) pahar. Silvia Păcățian (Sibiiu) ținĕtoriu pentru ștergariu. Susana Frigătoriu (Sibiiu) tabletă. Irina Fincu (Sibiiu) tabletă. Agapia Droc (Sibiiu) butelă. Catinca Stefan (Sibiiu) farfurie p. pâne. Dorica Stefan (Sibiiu) cassetă, tabletă. Margareta Hodoșiu (Blaj) abatjour. Getta Hodoșiu (Blaj) pernă de divan. Catarina Hodoșiu (Blaj) pernă. Zotti Hodoșiu (Blaj) săculeț. Lia Hodoșiu (Blaj) cuieriu pentru chei. Astra Hodoșiu (Blaj) fugĕtoriu. Georgina Muntean (Blaj) tabletuță. Alma Hodoșiu (Blaj) perniță pentru ace. Elvira Bodoian (Blaj) perniță pentru ace. Emilia Neda (Oravița) tabletă. Victoria Sciopon (Caransebeș) tabletă. Aurelia Baritiu (?) ținĕtoriu pentru fotografii. Veturia Negruțiu (Blaj) ștergariu. Leontina Măcelariu (?) ținĕtoriu de perii. Maria David (Sebeșul-săsesc) tabletă. Lucreția Benția (Sibiiu) 2 tablete. Alexandrina Popescu (Toplița) tabletă. Felicia Popescu (Toplița) tabletă. Ana din Fofeldea un vas pentru tutun. Letiția Cadariu (Ciugud) 2 tăbletuțe, ținĕtoriu de perii.

(Va urma.)

Din public.*)

Socotélă publică

despre situațiunea fondului bisericesc din Cleveland, America, până la 5 Martie 1905 inclusiv: *Donațiuni* au întrat de la Simion Sterlea, 10 dolari, Marcu Lazar, 5 dolari, Mihail Bârză, 5 dolari, George Adam senior, 9 dolari, Ioan Stefan Moga, 2 dolari, Simion Herlea, 10 dolari, Nicolae Bâscă, 10 dolari, Gerasim Bota, 1 dolar, Ioan Mihăilă, 3 dolari, Ioan Lazar, 1 dolar, Ioan Floca, 1 dolar, Mihailă Bârză, 25 dolari, Biró János, 10 dolari, Stan Albu, 50 cenți, George Cabaș, 50 cenți, „Colectă ocasională“ 1 dolar 25 cenți, „Clubul Român“, 5 dolari, solvite direct în Cleveland; de la George Pruna, 1 dolar, George Ivan, Dănilă Gabor, Ioan Gorun, Ioan Gabor, Alexandru Gabor, I. Nicolae Costea, Nicolae Gramu, fie-care câte 25 cenți, Teodor Opriș, 50 cenți, Gavrilă Stresa, Ioan Vuicu, Petru Murărescu, câte 25 cenți, George Ludu, Ambrosiu Ona, câte 1 dolar, Panaică Soltea, 50 cenți, George Filip, 30 cenți, Ioan Bota, 50 cenți, Sofron Ganea, 50 cenți, Vasilie Cosma, 20 cenți, colectate prin dl Ioan Mules în Alliance-Ohio; de la Ioan Mihăilă, donațiune directă, 5 dolari; incassat cu discul la serviciul divin sĕvîrșit de dl Zaharie Oprea, în ziua de 15 Ianuarie 1905, 10 dolari 82 cenți; colectă de ocasie de la diferiți, pentru tipărire de convocatorii, 90 cenți, Ioan Coman, direct (în foia de colectă nr. 2) 15 dolari. Total 138 dolari 97 cenți. *Notă.* Intrĕ donatorii aici numiți sunt și din acei cari sunt inscriși cu sume mai mari și le solvesc succesiv, ear' evidență despre acésta se ține în Registrul conturi curente, deschis spre acest scop. *Cheltueli*: Primele convocatorii, 5 dolari; registre, pene, hârtie, 2·35 dolari, aprobarea statutelor și traducerea lor, 15 dolari, rugarea, copia statutelor și a proceselor verbale la Consistoriu, 1·38 dolari, a conto la stampila bisericéscă 75 cenți, restul la stampila bisericéscă 3·50 dolari, a conto la tipărirea à 500 foi de colectă, 5 dolari, restul la tipărirea à 500 foi de colectă, 10·50 dolari, 2000 speluri volante, 7 dolari, 400 anunțuri, 400 scrisori de confirmare și 1000 plicuri, 11 dolari, alte convocatorii, 1·25 dolari, plata salei la serviciul divin, 8 dolari, spese postale cu protestul Românilor din America contra proiectului Berzeviczy, 80 cenți, diferite necesare la dulapul archivei 2·97 dolari, închirierea cutiei postale (espiră 31 Martie 1905), 40 cenți, 4 foi de colectă (spese postale) dlui Ilie Martin Pittsburgh, 33 cenți, diferite pentru cancelărie, 1·05 dolari, convocatorii ad ședința din 6 Martie 1905, 1·50 dolari, spese de tramvaiu la tipografie, etc., 80 cenți, spese postale de convocatorii în alte orașe, 62 cenți. Suma 79 dol. 20 cenți. Averea în numerar 59·77 dolari. Total 138·97 dolari. *Vasilie Dobrin*, president. *Simion Herlea*, cassariu. *Nicolae Mihălțean*, *George Puffu*, *Ovidiu Borzea*, controlori.

*

Mulțămită publică.

Pentru „Fondul Dr. Iosif Hodoșiu“ de la gimnasiul român gr. or. din Brad, din incidentul petrecerei de la 30 Ian. (12 Febr.) a. c. au întrat următórele contribuiri:

„Zarandeana“, institut de credit, Băița 10 cor., G. Moldovan, not. pens., Băița 5 cor., L. Parian, [illegible], Băița 5 cor., R. Coțoiu, comerc., Baia-de-Criș 15 cor., Dr. A. Marta, adv., Lipova 5 cor., N. N., Timișóra 20 cor., N. Fizeșan, preot, Brașov 2 cor. 4 fil., I. Mărșău, plugariu, Sobodor 1 cor., A. Baiu, induc., Hațeg 10 cor., Zeno Mocsonyi, mare propr., Bulciu, 50 cor., Dr. A. Mocsonyi, mare propr., Birchiș, 50 cor., S. Damian, adv., Brașov 20 cor., Dr. Z. Chirtop, adv., Câmpeni 10 cor., Dr. C. Pop, adv. și dir. de bancă, Oradea mare 2 cor., T. Popa sen., plugariu, Brad 2 cor., I. Petrovici, paroch, R. Ciclova 10 cor., G. Drăgan, preot, Băița 4 cor., I. Dan, protopresb., Zernești 2 cor., Dr. A. Cosma, adv., Timișóra 6 cor., G. Iosnovici, secretariu de stat pens., Budapesta 10 cor., P. S. Sa N. Popea, episcop, Caransebeș 30 cor., Vĕd. Maria Valtner, Beiuș 4 cor., M. Bontescu, adv., Hațeg 20 cor., I. Muntean, compt., Hațeg 5 cor., I. Baciu, comerc., Hațeg 5 cor., Dr. A. Străițariu, adv., Hațeg 5 cor., Ios. Săbău, oficiant de postă, Rieni 2 cor., Moise Costan, plugariu, Galșa 2 coróne, A. Costan, plugariu, Galșa 2 coróne, S. de Herbay, maior, Serajevo 5 cor., Dr. Tr. Sincay, advocat, Vinga 5 cor., I. Găldău, plugariu, Ponorel 2 cor., N. Stanca, comerc., Băița 2 cor., G. Todorescu, not., Șinca 10 cor., I. Stefănescu, preot, Berini 6 cor., Oct. Săbău, preot, Bozeș 5 cor., Dr. N. Vraciu, medic de regiment, Bistrița 10 cor., I. Iclozan, preot, Luncani 5 cor., I. Helic, plugariu, Bârsa 2 cor., I. Brut Hodoșiu, dir. la „Patria“, Blaj 200 cor., Dr. Iuliu Maniu, adv., Blaj 200 cor., A. C. D., Blaj 50 cor., Ioan M. Moldovan, preposit, Blaj 30 cor., Dr. Augustin Bunea, canonic, Blaj 50 cor., Simion Pop Mateiu, canonic, Blaj 30 cor., Stefan Pop, canonic, Blaj 50 cor., Dr. Nerva Oncu, cand. de adv., Blaj 10 cor., I. V. Dr. Romul Boila, cand. de adv., Blaj 10 cor., V. Bârsan, scriitoriu adv., Blaj 5 cor., Dr. Victor Smigelszki, canonic, Blaj 2 cor., George Muntean, dir. preparandiei, Blaj 30 cor., Iacob Murĕșan, prof., Blaj 10 cor., George Bărbat, ppresb., Blaj 50 cor., Ioan F. Negruțiu, prof., Blaj 100 cor., Ioan Maior, Blaj 20 cor., I. F. Cr., Blaj 5 cor., Gavrilă Precup, prof., Blaj 20 cor., Dr. Alexandru Pop, medic, Blaj 10 cor., Dr. Ambrosie Chețan, prof., Blaj 2 cor., Dr. Nárásy László, not. public, Blaj 2 cor., N. N., Blaj 2 cor., dna Cornelia Hodoșiu, Blaj 10 cor., Iuliu Popp, compt. la „Patria“, Blaj 4 cor., Augustin Mihulin, preot, Boroș Sebeș 2 cor., C. Zopota, înv. pens., Boroș Sebeș 2 cor., Demetriu Curta, notariu, Boroș Sebeș 2 cor., P. Covaciu, înv., Boroș Sebeș 2 cor., Dr. A. Groza, adv., Buteni 5 cor., Arcadiu Crisnic, preot, Buteni 2 cor., Petru Pârvu, înv., Buteni 5 cor., I. Roșiu, înv., Buteni 1 cor., Maria Suboteleanu n. Opriș, propr., Buhaiu 1 cor., Draghina Mezei n. Agau, înv., Buhaiu 1 cor., I. Georgiu, protopop, Buteni 5 cor., Iulian Toader, cand. de prof., Sibiiu 2 cor., Terentie Popa, înv., Bârsa 2 cor., At. Oancea, oficiant, Boroș Sebeș 2 cor., N. Costa, preot, Bârsa 2 cor., V. Damian, protopresb., Brad 10 cor., P. Rimbaș, preot, Brad 10 cor., S. Albu, prof., Brad 5 cor., I. Perian, preot, Criștior 6 cor., D. Sida, not., Băița 6 cor., N. Florea, preot, Rișca 4 cor., I. Vlad, preot, Tiulești 2 cor., P. Gligor, propr., Baia-de-Criș 5 cor., I. Ghișa, oficiant la „Crișana“, Brad 2 cor. 40 fil., A. Bratu, prof., Brad 2 cor. 40 fil., M. Stoia, înv., Brad 5 cor., A. Roman, preot, Luncoiul-de-sus 2 cor., N. Rusu, calfă de comerc., Brad 2 cor., G. Glava, preot, Șesuri 5 cor., V. Păcală, iurist, Brad 2 cor. 40 fil., I. Stanciu, comerc., Brad 5 cor., I. Sirca, morariu, Hălmagiu 3 cor., I. Impĕrat, măcelariu, Brad 5 cor., Enea Joldea, diacon-înv., Hălmagiu 5 cor., Traian Suba, propr., Țohești 2 cor., Ilie Cristea, înv., Luncșóra 2 cor., V. Florea, oficiant, Baia-de-Criș 4 cor., Dr. N. Robu, medic, Baia-de-Criș 5 cor., Dr. Teofil Bogdan, director de spital, Ybbs 10 cor., Alex. Drais, înv. pens., Criștior 10 cor., Lina Florea, Brad 3 cor., I. Fugătă, preot, Luncoiul-de-jos 7 cor., fam. Bocanu, Criștior 5 cor., P. Todora, preot, Curechiu 6 cor., Ad. Damian, compt., Brad 5 cor., Eutemia Ometă, Brad 2 cor., I. Jurca, preot, Cebea 2 cor., N. Mateiu, preot, Ribicióra 5 cor., Aron Radu, pantofariu, Brad 6 cor., Petru Popa, înv., Ribicióra 2 cor., Savu Stănilă, preot, Ribița 5 cor., Dr. Ioan Papp, adv., Brad 20 cor., George Jula, învĕțătoriu, Brad 2 cor., Petru Rusu, înv., Cebea, 2 cor., Axente Popoviciu, înv., Rișculița 3 cor., Petru Florinca, păpucariu, Brad, Andron Bogdan, preot, Țărățel, câte 5 cor., Dr. Tiberiu Tisu, medic, Brad 4 cor., N. Florea, preot, Tiulești 2 cor., N. Timbuș, măcelariu, Brad 5 cor., N. Mihuț, preot, Cărăstău 6 cor., Lazar Oncu, primariu, Lunca 4 cor., D. Manu, hotelieriu, Brad 6 cor., I. Felea, preot, Valeabrad 5 cor., V. Boneu, prof., brad 3 cor., Aron Feier, proprietariu, Brad, Ioan Cutean, comer., Brad câte 5 cor., Dr. P. Oprișa, dir. gim., Brad 10 cor., I. German, înv., Brad 6 cor., P. Lazar, înv., Brad 5 cor., M. Rișcuța, econom, Rișculița, P. Căprar, econom, Guravăii, I. Costea, preot, Vaca, fie-care câte 2 cor., I. Popp, oficiant, Criștior 10 cor., A. Feier, pantofariu, Brad 2 cor., văd. Ana Filip, Abrud, M. Cirlea, not. publ., Abrud, Dr. L. Pop, adv., Abrud, câte 5 cor., „Auraria“ inst. de cred., Abrud 10 cor., P. Popovici, protopres., Abrud, Gr. Sima, preot, Cărpiniș, Dr. G. David, adv., Abrud, A. Danciu, dir. de mine, Bucium, D. Mihor, propr., Roșia, fie care câte 2 cor. Kovordányi János, inginer, Visegrad, A. Saviciu, cassariu, Lipova câte 5 cor., Dr. V. Bologa, dir. școl., Sibiiu 2 cor. 40 fil., Nic. Hențu, not., Sĕliște 20 cor., „Cassa de păstrare“, Sĕliște 10 cor., Reuniunea de înfrumsețare, Sĕliște 5 cor., I. N. Banciu, Ionel Comșa, Nic. Comșa, O. Sglimbea, Dr. I. Stroia, protopresb., toți din Sĕliște, fie-care câte 2 cor., G. Feier, adv., Boroșineu 10 cor., I. Trifon, preot, Beriu 5 cor., 30% din venitele dir. gimn. din Brad de la conduitele sem. I. a. școl. 1904/5 13 cor. 50 fil., $12^1/_2$% din venitele de la conduită ale prof. gimn. Brad și învĕțătorilor de la școlele elem. pe sem. I a. școl. 1904/5 18 cor. 76 fil., taxa de conduită pentru 7 școlari de la gimnasiul din Brad neclasificați 7 cor., taxa de câte 1 cor. pentru 57 scolari de la gazde de școlari pentru a. 1904/5 57 cor., D. Ivașcu, preot, Nymező 5 cor., Dr. I. Mihu, mare-proprietariu, Vinerea 100 cor., D. Rațiu, revisor la inst. „Albina“, Sibiiu 5 cor., I. Nicola, preot, Hălmăgel, S. Morcan, preot, Scărișóra, câte 2 coróne, Rosalia Rusu născ. Hodoșiu, Murĕș-Oșorheiu, Stefan Russu, câte 4 coróne, Valeria Rusu, Vas. Hodoșiu, preot, Eli Grindeanu n. Hodoșiu, fie-care câte 2 coróne, I. Bârsan, preot, Ioan Moldovan, Izidor Suceava, preot, D. Moisin, Stefan Stoicovici, T. Muica, teol. abs, Pavel Suciu, fie-care câte 1 corónă, I. Moldovan, înv., 60 fil., P. Pop, paroch, 50 fil., M. Chibelean, înv., 50 fil., A. Oltean, înv., 50 fileri, P. Mateiu, învĕț., 40 fil., V. Grindean, preot, 1 cor., toți din M. Oșorheiu, Genadie Bogoevici, preot, Budapesta 5 coróne, Dr. St. Rozvan, adv., M. Ilia 5 cor., D. Datca, 5 coróne, A. Farkaș, sub-jude r. 5 cor., I. Olariu, cassariu, 5 cor., S. Șorban, not. cerc., M. Zomonița, Dr. I. Petruț, cand. adv., G. Țințariu, N. Oprean, I. de Olbonașiu, G. Oprea, ppr., I. Ciuciu, comerciant, G. Socaciu, comerciant, Teodor Istieriu, înv., fie-care câte 2 cor., E. Varga, 1 cor.,. toți din M. Ilia, Dr. Iosif Gall, mare propr., Lucareț, 20 cor., Oct. Feier, espeditor la consist. din Arad, I. Petrișor, preot în Ocișor, fie-care câte 2 cor., Mihaiu Veliciu, adv., Chișineu 10 cor., M. Voilean, asesor consist., Sibiiu 10 cor., S. C. Cupșa, ppr., Cupșeni 10 cor., Dr. E. M. Cristea, asesor cons., Sibiiu 2 cor., Dr. G. Proca, secret. cons., Sibiiu 2 cor., Dr. A. Chețan, 2 cor., Manasie Iar, preot, Piski 2 cor., „Crișana“ inst. de credit Brad 100 coróne, I. Gomboș, preot, Abrudsat 1 cor., Ios. Morariu, ppr., Dobra 3 cor. 40 fil., I. Sârb, preot, Roșcani 2 cor., S. Olariu, preot, Tisa 3 cor., N. N. 2 cor., Munteanescu, 2 cor., N. Gostas, propr., 20 cor., P. Hădan, preot, 1 cor., E. Șuiaga, preot, 2 coróne, T. Roșu, înv., Dobra 1 cor., I. Șuiaga, preot, 1 cor., A. Oprean, hotelier, 60 fil., L. Vraciu, comptabil, Dobra, 1 cor., „Albina“ filiala Brașov 40 cor., M. Rișcuța, locotenent, Arad 10 cor., I. Drais, preot, Tomnatec 3 cor., „Sentinela“ inst. de credit, Satul nou 30 cor., C. Biro, preot, Herendești, 12 cor., Dr. B. Preda, adv., Câmpeni 5 cor., R. Furdui, ppr., Câmpeni, 5 cor. D. Gois, preot, Sohodol 5 cor., C. Cothișel, preot, Certege 5 cor., „Doina“ inst. de credit Câmpeni 5 cor., I. Poruțu, preot, Bistra 2 cor., I. Nicola, preot, Albac-Arada 2 cor., N. Oneț, preot, Peleș 2 cor., N. Cothișel, primariu, Certege 2 coróne, „Olteana“ inst. de credit Viștea inf. 20 cor., P. Ilieș, ingineriu, Constanța (România) 24 cor.

Tuturor binefăcĕtorilor le esprimăm profundă mulțămită!

Brad, 31 Martie 1905.

Comitetul aranjator:

Dr. Pavel Oprișa
president.

Dr. I. Radu
secretariu.

Aurel Bratu
cassariu.

Mihail Stoia
controlor.

Posta redacției.

Zernești, Ne-am convins, că din partea administrațiunii fóia se espedéză regulat, la adresa dată. Greșéla trebue sĕ fie la posta de acolo.

Dlui N. Ș. în C. S. Mărtin. Fóia vi-se trimite regulat la *Korod-Szt-Márton.* Intrebați la posta de acolo. Póte că o scóte *altul* în locul dvóstre. Numerii doi din urmă vi-s'au trimis de nou.

Ad nr. pp. 275/905. [98] 1—3

Concurs.

Pentru intregirea postului de **paroh** din comuna **Mânășturul-unguresc**, aparținĕtóre protopresbiteratului Cluj, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru intregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții au a'și așterne cererile instruite conform normelor în vigóre, până la terminul sus indicat subsemnatului oficiu, și sunt poftiți ca sĕ se presinte în vre o Duminecă sau sĕrbătóre la sf. biserică.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Cluj în conțelegere cu comitetul parohial.

Cluj, 28 Martie 1095.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primesce răspunderea.

Nr. 189/905. [93] 1—3

Concurs

Pentru **intregirea parohiei** de clasa III **Laz,** protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea de la stat.

Concurenții au sĕ ’și aștérnă cererile, instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, și a se presenta înainte de alegere poporului în biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Sebeș, 30 Martie 1905.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Sergiu Medean
protopresbiter.

[92] 1—1

Publicațiune.

Pentru **renovarea școlei gr. or.** din **Slimnic,** protopresbiteratul Sibiiului, se escrie licitațiune minuendă pe ziua de a III-a zi a Sf. Pași (*19 April st. v. a. c.*) la 2 ore d. a. conform resol. P. Ven. Consistoriu arhid. dto 10 Iunie 1904 nr 5699 Școl.

Prețul strigărei este de 2257 cor.

Doritorii de a licita au sĕ depună 10% vadium din suma preliminată.

Lucrarea de zidariu, măsariu și bărdaș se vor da în intreprindere fie-care separat.

Planul, preliminariul de spese și condițiunile de licitare se pot vedé la oficiul parohial din loc.

Comitetul își reservă dreptul a alege dintrĕ trei minusoferenți pe cel mai acreditat.

Slimnic, 27 Martie st. v. 1905.

Oficiul parohial gr. or.:

Clemente Nicula.
paroh, pres. com. parohial.

Vidi:

I. Papiu,
protopresb.

Atențiune!

50.000 părechi de ghete.

4 pĕrechi de ghete cu numai fl. 2·80.

Falimentând mai multe fabrici mari am fost încredințat a desface o cuantitate mare de ghete **sub prețul producțiunii**. Vînd deci ori-cui 1 pĕreche de ghete cu șireturi pentru domni și 1 pĕreche pentru dame, de piele, brun ori negru galoșate, cu talpă bine bătută cu cuie, apoi 1 pĕreche de ghete de modă pentru domni și 1 pĕreche pentru dame, cu paspoal fórte elegant, fasonul cel mai nou de vară, fórte drăguți și ușori. **Tóte 4 părechile costă numai 2 fl. 80 cr.** și se pot procura cu ramburs sau trimițêndu se banii înainte de la [74] 1—2

S. Urbach, Schuh-Export, Krakau 54/K.

Schimbul este admis; dacă nu convine se retrimit banii, astfel eă ori-ce risic este eschis cu desevêrșire

Atelierul de croitorie

11 **Ioan Părău**

Sibiiu, strada Poplăcii nr. 21.

In acest atelier se confecționéză tot feliul de vestminte bărbătești, jachete pentru dame, și

= reverendi =

Asemenea se primesc spre esecutare reparaturi. Lucru trainic.

Nr. 121 1905. [81] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **capelan** în parohia de clasa a III a (treia) din comuna **Podele,** protopresbiteratul gr. or. al Zarandului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din tóte venitele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Competenții au a și așterne petițiile lor instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis și a se presenta în biserică în terminul regulamentar, pentru a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în înțelegere cu comitetul parohial.

Brad, la 12 Martie 1905.

Vasile Damian
protopresbiter.

Pretutindeni, chiar la țară, se caută persóne onorabile și esperte, capabile de a se ocupa cu vînzarea unui articol fórte avantagios și lesne de plasat. Capital nu e necesar. Mari beneficii de realisat! Ori cine póte sĕ se ocupe chiar și în mod accesoric. Condiții escepționale și salariu fix câteva sute de coróne pe lună, în cas de activitate urmată cu succes. (73) 7—10

A se scrie sub *A 78* la ziar.

Insuși se păgubește cine nu-și acopere trebuințele sale de viță de la

Prima plantație pentru nobilitarea viței de pe Têrnave

Proprietariu: **Fr. Caspari Mediaș** (Medgyes, Transilvania)
(84) 3

care în vara trecută, fórte secetósă, a udat zilnic vițele cu preste 2 milióne litre de apă, prin ce vițele au ajuns la o desvoltare ideală.

Lista prețurilor ilustrată gratis și franco.

Eu

nu cunosc pentru îngrijirea pielii, în special pentru a alunga pistruii și a avé o colóre delicată a feții, un săpun medicinal mai bun și mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin

al lui Bergmann (marca doi băieși)

Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata în farmacia „la urs“ (piața mică), la **I. B. Misselbacher sen.** (piața mare), **Gustav Meltzer** (str. cisnădiei și str. gușteriții 25), **prima fabrică transilv. de luminări de stearin** (str. cisnădiei), **Carol Arz** (strada cisnădiei), cum și în Sighișóra la farmacistul **W. Lingner.** [89] 1—25

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s’a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 128

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copii și femei de constituție fórte slabă.

Espediție din centru și locul de vêndare pentru țĕră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

„BUCIUMANA“, reuniune de păstrare și anticipare în Bucium-Poeni.

Convocare.

Domnii acționari ai reuniunii de păstrare și anticipare „BUCIUMANA“ se invită la

a IV-a adunare generală ordinară

care se va ține **Marți în 2 Maiu st. n. la orele 2 p. m.** în localul reuniunii cu următoriul

Program:

1. Deschiderea adunării generale și constituirea (conform §-ului 24 din statute).
2. Alegerea comisiunii de trei pentru constatarea libelelor și a plenipotențelor întrate pe basa § ului 21 din statute.
3. Rapórtele direcțiunii și ale comitetului de supraveghiare de pe 1904 și darea absolutorului.
4. Decidere asupra împărțirei profitului curat.
5. Alegerea alor doi membri pentru verificarea procesului verbal, și
6. Eventuale propuneri, cari se vor face în scris cu 8 zile înainte de ținerea adunării generale (§. 20 din statute).

Domnii membri ai reuniunii, cari doresc a participa în persónă sau prin plenipotențiați, sunt rugați a și depune libelele de solvire și plenipotențele cel mult până în 1 Maiu st. n a. c. la 10 ore a. m. la cassa reuniunii nóstre. (195) 1—1

La cas că adunarea generală ar fi incapabilă de concluse valide, lipsind voturile necesare, convocăm acum tot cu aceleași obiecte de pertractare a II-a adunare generală pe **11 Maiu 1905 st. n. la 10 ore a. m.** conform § ului 26 din statute.

Bucium-Poeni, la 10 April 1905.

Direcțiunea.

Bilanț încheiat la 31 Decembre 1904.

Active.		K f	Pasive.	K f
Numĕrar în cassă		976·07	Capital de cuote	10.764·—
Cambii escontate	45,411·—		Fond de reservă	703·—
amortisare	568·—	44,843·—	„ „ pensiune	60·—
Imprumuturi cambiale cu acoperire hipotecară		25,881·—	Depuneri spre fructificare	24,452·24
Realități		167·61	Reescont	34,415·—
Interese restante anticipate la reescont și debitori		1,937·69	Creditori	2,570·44
Mobiliar	1,222·20		Interese anticipate pe 1905	1,092·86
amortisare	122·20	1,100·—	Profit curat	817·89
		74,905·37		74,905·37

Profit și perderi la 31 Decembre 1904

Debit.		K f	Credit.		K f
Interese după depuneri	1,449·94		Interese de la cambii escontate	2,661·05	
„ de reescont	2,100·87	3,550·81	Interese de la imprumuturi cu acoperire hip.	1,511·43	
Spese: salare, marce de presență, porto și diverse		1,679·40	Interese de întârziare	1,657·86	5,830·39
Dare directă	307·04		Provisiune și competință de scris	739·68	
„ după int. de depun.	218·83		Provocări	439·50	1,179·18
Competință de timbru	25·41	551·28	Profit transpus din 1903		280·01
Amortisare din pretensiuni cambiale	568·—				
Amortisare din mobiliar	122·20	690·20			
Profit curat		817·89			
		7,289·58			7,289·58

Bucium-Poeni, la 31 Decembre 1904.

Nicolae Adamoviciu m. p.
director esecutiv.

Nicolae I. Adamoviciu m. p.
contabil.

Membrii direcțiunei:

Georgiu Lupu m p., president **Alesandru Jurca** m. p. **Ioan Jurca Șuntel** m. p.
Nicolae Jurca m. p. **Nicolae Janc** m. p. **Alesandru Crâsnic** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am esaminat conturile presente și le am aflat în ordine.

Dionisiu I. Șortan m. p., presid. **Ioan Tr. Popa** m. p. **Lazar Ceteraș** m. p.

Pianele Bösendorfer

stau și acum la locul prim, „afară de concurs“, și sunt în deobște recunoscute ca cele mai bune piane, atât pentru salóne, cât și pentru sale de concert. In Austro-Ungaria sunt neîntrecute. Dovada cea mai eclatantă o dau programele tuturor pianistilor renumiți, cari în Budapesta, Graz, Praga, Viena etc., concertéză esclusiv cu piane Bösendorfer.

Sunetul ales și puternic, de un farmec neasemănat, și minunatul mod cum se cântă la aceste piane, procură cântătorului plăcerea de a presta neîmpedecat ceea-ce póte.

Bösendorfer a făcut școlă.

Cu mult zel și iscusință i-a urmat

Francisc Wirth, constructor de piane reg. grecesc de curte.

construind un pian solid și fin lucrat (premiu de stat, medalii de aur, diplome de onóre) în 8 modele de salon, cu 420, 450 și 500 fl. Cu astfel de prețuri subscrisul nu a mai aflat pe piața Vienei pian de esecutare așa fină. In Ungaria sunt fórte plăcute pianele lui **Fr. Wirth,** pentru sunetul lor vioiu și curat ca argintul, și pentru neobicinuita durabilitate a acestuia; îndeosebi este căutat acolo, unde numai rar se póte afla acordător.

Frații Stingl, fabrică de piane c. ș. r. de curte

representați prin 5 modele, de la 300—700 fl., cu registru (pedal) de harfă (Harfenzug), claviatură reformată. Piane fórte plăcute.

Cui îi place ton dulce și melodiós, sĕ-și cumpere pianul lui **W. Fritz & fiu.**

Renumele bine întemeiat al acestei firme solide (fondată în 1804) asigură cumpĕrătorului deplină și durabilă mulțămire. Mignon 470 fl., pian scurtat (Stutzflügel) 500 fl.

Eminentul fabricat al lui **Proksch:** pianin cu registru mut 420 fl., mignon 500 fl.

Pianine bune **Hölzl & Heitzmann** de la 320—380 fl.

De la firme mai noue se află în deposit instrumente drăguțe cu 250, 280 și 320 fl.; asemenea pianine cu registru mut (Stummzug), așanumite „Harfen-Pianino“. (O invenție binefăcătóre pentru împrejurimea celui ce învață.)

Pianine berlineze de prima calitate.

Harmoniu pentru școle și casă **Mannborg—Lipsca** cu 100 fl. și 280 fl.

Inchiriare de instrumente cu prețuri eftine.

Primul deposit transilvan de piane și harmoniu

Victor de Heldenberg

Sibiiu (Nagyszeben), strada cisnădiei nr. 9, etagiul I.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian. Editura și tiparul Tipografiei arhidiecesane.

Nr. 38 Sibiiu, Sâmbătă 9/22 April 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori
30 fil. rêndul cu litere garmond.

Nr. 3000 Şcol.

Notificare oficială.

Se aduce pe calea acésta la cunoştinţa tuturor celor interesaţi, că deóre-ce în timpul când ar fi sĕ se ţină esamenele de cualificaţiune învĕţătoreşti la seminariul nostru archidiecesan, anume întrĕ 8—15 Iunie calendariul nou, în anul acesta cad Rusaliile bisericilor cari urméză calendariul Gregorian, spre a câştiga în timp, pentru anul acesta cu abatere de la terminul normat în § 9 şi 10 din regulament esamenele se încep în ziua de 5 *Iunie nou* şi se vor continua până se vor termina.

Sibiiu, la 31 Martie, 1905.

Consistoriul arhidiecesan.

In agonie...

Sibiiu, 21 April n.

Schimbarea neaşteptată şi surprinzĕtóre a situaţiei politice din ţara nóstră, unde minoritatea oposiţională a ajuns sĕ fie majoritate guvernamentabilă, ear' majoritatea care aprópe de patruzeci de ani se încălzeşte la focul puterii de stat, a fost condamnată sĕ iee rolul minorităţii oposiţionale, a pro- at o schimbare de situaţie şi în salaltă parte a monarchiei, în Au- ia. A deschis minţile ómenilor de ncolo de Leita şi i-a făcut sĕ înţe- gă, că nu e bine dacă stau cu mânile în sin, ori dacă se céartă necontenit ei întrĕ ei, şi lasă, ca lucrurile sĕ se desvólte în Ungaria aşa cum kossuthismul şi şovinismul magiar ar voí, ca ele sĕ se desvólte.

Au înţeles ómenii de dincolo de Leita, că sunt chestii asupra cărora n'au sĕ se certe ei întrĕ ei, ci căzênd toţi de acord, au sĕ formeze zid de apărare în jurul lor. Chestiile acestea unt cele comune ale Austriei cu Un- aria. Nu este partid în Austria, re- resentat ori nerepresentat în senatul nperial de la Viena, care sĕ se pună e punctul de vedere al Magiarilor cu rivire la chestiile militare, şi care sĕ i pretindă sus şi tare *menţinerea uni- ţii armatei*, aşa cum voeşte Domnito- i. Austria întregă e deci pe partea ónei.

In tóte întrunirile publice, în tóte urile a fost discutată chestia acé- şi tóte au adus hotărîri la fel, că esiunile cerute de Magiari *nu pot* acordate. Chestia acésta a fost lată, cum am spus într'un numĕr recent, şi în cea din urmă mare nire publică a partidului social- in, ţinută la Viena, unde princi- *Liechtenstein* şi-a precisat clar şi vederile asupra pretensiunilor.

l social-creştin nu e partid urmă în cealaltă parte a i e chiar partid din cele în sinul sĕu a eşit Viena zi, în frunte cu prima- el e stăpân pe situaţie rii din Austria-de-sus şi acest partid cu greutate ă a Austriei, principele răşi nu e simplu gregar, de trecere, fruntaş a- alóre cu Dr. *Lueger*. ncipele Liechtenstein îşi are deci greutatea sa binecântărită. Are prin urmare însemnătate mare şi vorbirea ce a rostit'o nu de mult în întrunirea despre care fù vorba, vorbire în care şi-a spus părerea fără încunjur şi fără cruţare cu privire la crisa ministerială din Ungaria.

Estragem din lunga vorbire părţile cari se refer la încurcăturile din ţara nóstră, pentru-ca apoi sĕ ne putem face reflexiunile potrivite. Principele Liechtenstein a spus următórele:

... „Partidul independist şi aderenţii sei nu observă, că ori-ce concesiuni de natură politică, ori economică, făcută din partea Domnitoriului în paguba monarchiei întregi, ori în a Austriei, ar împinge pe împĕratul nostru în situaţie fórte gravă faţă cu parlamentul de dincóci de Leita, deóre-ce acesta ar denega odată şi pentru totdeuna mijlócele de a se puté forma independenţa magiară. Ei nu observă că de-şi vor căpĕta concesiunile, acelea nu pot fi valabile fiind-că Austria, carea e o necesitate europénă, nu-şi va face problematice pe timp mai îndelungat condiţiunile esistinţei sale. Se póte, ba e chiar verosimil, că în Ungaria *se vor face alegeri noue*. In acest cas partidul liberal, care *la aparinţă* mai ţine încă la pactul din 67, va eşí din ele decimat, ba póte că chiar nimicit. Tóte urmele cuminţeniei sunt deocamdată estirpate din politica magiară, aşa puternică e nisuinţa pentru uniunea personală. *Dualismul zace în agonie;* că ce va urma în locul sĕu? în privinţa acésta — considerând disposiţia de acum a elementului conducĕtoriu din Ungaria — nu pactări trebuesc, ci *trebue octroat asupra Ungariei.* Acésta e o necesitate fórte gravă, dar' inevitabilă. *Aranjamentul vechiu,* care depune în mâna Domnitoriului dispunerea esclusivă asupra armatei, marinei de rĕsboiu, diplomaţiei şi politicei esterne, cum şi asupra necesităţilor financiare ale întregei monarchíi, modificat *învie eară.* Patria nóstră, pe carea probabil că o aşteptă probleme mari în Orient, nu e permis sĕ depindă de capriţiile unei clice sburdalnice. Rusia, după înfrângerea mare (din Asia), de-şi nu e eschisă total din politica europénă, totuşi e avisată pe lung timp la rol secundar. Austria vrênd-nevrênd trebue sĕ iee asupra-şi rolul fost al Rusiei în ţerile balcanice de *eliberatóre a creştinilor şi făcĕtóre de ordine.* Nu-i este permis deci a se lăsa sĕ fie paralisată în acest timp critic prin constituţia din 48 şi prin resurecţia acesteia: prin formulele pactului din 67. Magiarii ei înşi-şi s'au abătut de la acest pact, de-şi în al lor esclusiv favor a fost inventat. *Vom pune în locul lui ceva mai bun, ori le place, ori nu.*"

Cuvinte clare sunt cuvintele acestea.

Dacă va fi aşa, ori nu va fi aşa cum spune principele Liechtenstein cu privire la intervenţia monarchiei nóstre în Balcani, se va vedé în curênd, pentru-că ceva *trebue* sĕ se facă pentru restabilirea ordinei şi a păcii în acel colţ de lume, lăsat în grija întêmplării. Prea sunt la ordinea zilei bătăile, omorurile, jăfuirile, şi Rusia prea e stavilită şi prea e angajată în alte părţi, nu mai póte face pe protectóra creştinilor ameninţaţi, prin urmare rolul acesta va trebuí sĕ 'l iee asupră-şi Austro-Ungaria şi va face cu Macedonia, póte, aceea ce a făcut cu Bosnia şi Herţegovina.

Sunt însĕ fórte adevĕrate vorbele principelui Liechtenstein referitóre la *dualism.* Intr'adevĕr, dualismul e *în agonie.* Lucrul acesta îl ştim toţi, şi nici nu surprinde pe nimeni. Trebuia sĕ ajungă acolo unde a ajuns, sĕ cadă *în agonie*, sĕ se sfêrşéscă, cum trebue sĕ se sfêrşéscă tot ce nu e bun. Şi dualismul n'a fost bun pentru nimeni, n'a mulţămit pe nimeni. N'a mulţămit naţionalităţile de dincolo, şi n'a mulţămit naţionalităţile de dincóce de Leita. A mulţămit dincolo numai pe Nemţi, cari nu l'au înţeles, ear' dincóci a mulţămit, însĕ numai la aparenţă, pe Unguri, cari prea bine l'au înţeles, şi cari au şi căutat sĕ stórcă din el tot ce s'a putut stórce în favorul lor. Acum că nu mai au ce stórce, nu le mai trebue nici lor. Că va trebuí găsit *altceva* ce sĕ 'l înlocuiască, este fórte adevĕrat. Dar' că acest *altceva* va fi, ori va puté sĕ fie de natură, ca sĕ nu placă Ungurilor şi sĕ nu fie acceptat de Unguri, ci sĕ le fie *impus*, octroat, — e un lucru pe' care nu 'l ţinem posibil. Acest altceva nu va puté fi de cât *independenţa Ungariei*, aşa cum o vreau Magiarii. Prea s'au întărit Magiarii aşa, în cât în contra lor, în contra voinţei lor, nu va puté face nici Austria şi nici Coróna nimica. Şi s'au întărit, — *pentru-că cei de dincolo prea târziu şi-au deschis ochii!*

„Nu se póte". De la Viena se depeşéză, că Majestatea Sa a comunicat de nou celor pe cari îi priveşte, că nici acum, nici în viitor, concesiuni în chestiile militare nu se pot face Ungariei nici chiar în casul dacă ar urma desfacerea economică a Ungariei de cătră Austria. Armata şi atunci are sĕ rĕmână *comună*, cu limbă comună de comandă.

Legea electorală. Oposiţia coalisată din dietă are intenţiunea sĕ se apuce după Paşti de lucru, fie că va fi, ori nu va fi până atunci guvern responsabil. Va alege adecă diferite comisiuni, întrĕ cari şi una care sĕ se ocupe cu *revisuirea legii electorale.* Se scrie, că Kossuth ar avé gata deja schiţa unui proiect de lege în privinţa acésta, în care dreptul electoral vine lărgit, ear' cercurile de alegere vin arondate de nou.

Regim militar? Din incidentul că comandantul de corp din armata austro-ungară *Galgóczy*, a fost trecut în disponibilitate, scrie fóia *„Germania"* din Berlin, că după tóte semnele, acest distins militar, care posede cea mai desevêrşită încredere a domnitoriului sĕu, şi e Magiar de naştere, vorbeşte perfect de bine limba magiară, *este designat pentru unul din cele mai decizătóre posturi din Ungaria!* Nu cumva pentru postul de ministru-president absolutistic??!

Croaţii nemulţămiţi. Faptul că deputaţii croaţi din dieta magiară, patruzeci la numĕr, n'au fost consultaţi cu privire la compunerea *adresei*, presentată dietei din partea oposiţiei coalisate, şi nici în textul adresei despre ei şi ţara lor nu se face pomenire, a provocat mari nemulţămiri în şirurile lor şi se vorbeşte că mai mulţi vor lua cuvêntul în dietă în contra adresei, şi că în mod demonstrativ vor vorbí în limba lor croată.

Bulgaria regat!

Aşa e vorba, că în curênd Bulgaria are sĕ fie ridicată la rang de regat, ear' principele Ferdinand sĕ capete corónă regală, după care de altcum de mult alérgă. In acest scop a făcut şi visitele din urmă pe la curţile mari europene. Ziarul vienez *„Neue Freie Presse"*, în chestii de asemenea natură totdéuna bine informat, scria mai zilele trecute referitor la acest apropiat eveniment următoriul articol:

„Principele Ferdinand al Bulgariei vrea sĕ fie rege. A visitat pe rênd curţile din Berlin şi Londra, s'a întreţinut la Eliseu cu presidentul Loubet, ear' acum e óspele regelui Italiei la Roma. Călĕtoriile acestea cu greu ar puté fi considerate ca fiind de plăcere, şi dacă este esact, că principele Ferdinand ar fi declarat verde la Roma, că posiţia sa actuală e insuportabilă din causa situaţiei din Macedonia, atunci e uşor de priceput unde ţinteşte sensul unei astfeliu de declaraţiuni. Chestiunea ridicării Bulgariei la rangul de regat nu e o chestie de ieri şi de azi; anul trecut ea a fost lansată adese-ori; apoi un interval nu se mai auzia nimic, pe urmă ştirea ieşia earăşi la ivélă. Cu cât mai încăpăţinat şi mai des însĕ pĕtrunde svonul, cu atât el ia forma unei probleme politice reale.

Dacă prinţul Ferdinand îşi manifestă tot mai clar dorinţa de a fi rege, fără îndoială că acésta n'o face numai pentru satisfacerea unei ambiţiuni personale, ci vrea sĕ dee o satisfacţie şi poporului bulgar. Trebue recunoscut, că prin ţinerea departe, în cele mai grele împrejurări, a Bulgariei oficiale de focul macedonean şi-a câştigat un mare merit. Dar' e întrebarea dacă va mai puté face acésta şi de aci înainte. Când un vênt va aprinde de nou flacăra; probabil că şi lui i-se pare ceva problematic lucrul.

De aceea crede sĕ dee poporului sĕu o satisfacţie pentru pasivitatea silită ce a observat-o faţă de revolta macedoneană, şi satisfacţia acésta o vede în ridicarea Bulgariei la rangul de regat, cu care ar fi în legătură şi asigurarea tronului şi dinastiei sale. Şi astfel e fórte uşor de înţeles, că principele Ferdinand vrea sĕ fie rege, nu numai pentru splendórea ademenitóre a corónei regale, ci şi pentru satisfacţia şi liniştirea ce prin acésta speră sĕ o împrăştie în popor. Fără îndoială că la acésta a făcut aluzie când, după cum se anunţă a declarat la Roma pe faţă, că situaţia sa actuală e insuportabilă. Fireşte că după nouĕsprezece ani de domnie acésta este o mărturisire fórte resemnată, dar' trebue sĕ se ţină sémă, că principele Ferdinand e strîns ca într'un teasc întrĕ voinţa poporului sĕu şi aceea a Europei, şi ca sĕ scape din acéstă situaţie, caută un mijloc sĕ obţină în acelaşi timp poporului sĕu o rĕsplată pentru atitudinea sa în timpul revoltei din Macedonia, ear' de la puteri sĕ dobândéscă pentru sine însuşi un sprijin în silinţele sale continue de a potriví politica oficială a Bulgariei cu dorinţele puterilor.

In nisuinţa sa de a obţiné coróna regală, principele Ferdinand nu se va isbí pe lângă puteri de resistenţă de principiu. Nu vedem nici un motiv, de ce s'ar refusa Bulgariei ceea-ce a putut dobândí Sêrbia, care deasemenea până a devenit regat era în relaţiuni de atârnare faţă de Turcia. Nici o putere, nici Austro-Ungaria, nu vor refusa aprobarea lor, căci în sine nu esistă consideraţiuni logice cari ar puté face sĕ se pună pedeci desvoltării naturale şi independente a statelor balcanice, întru cât ea e pacinică. Cât vreme e pacinică, — acésta e condiţia turabilă. De doi ani de zile se părea că din partea Bulgariei pornește mai mult o zgîndărie de cât o năbușire a tulburărilor din Macedonia. Și dacă pe de deoparte principelui Ferdinand nu i-se póte tăgădui meritul că și-a dat cu succes silințele de a păstra pacea în Balcani prin faptul că nu a luat oficial partea rĕsculaților și nu s'a provocat un rĕsboiu cu Turcia, — pe de altă parte, nu trebue trecut cu vederea, că tocmai de aceea tronul principelui părea a se clătina până acum. Ruptura dintre voința poporului și politica oficială nu o mai putea ascunde.

Ei bine, fi-va regele Ferdinand o garanță mai sigură de atitudinea liniștită și pacinică a poporului bulgar, de cât principele Ferdinand? Cu alte cuvinte: Ridicarea Bulgariei la regat ar însemna pentru poporul bulgar un căștig așa de prețios, în cât el ar renunța de aci înainte la tóte ambițiunile aventuriόse și s'ar mulțămí a fi în viitoriu un element sigur de pace și de liniște în Balcani? De la rĕspunsul dat la acéstă întrebare atârnă acum mai presus de ori-ce lucru, dacă principele Ferdinand are șansă de a-și realisa visul favorit, dacă are speranța de a deveni rege. Căci nu e imposibil nici contrariul, și a nume în ridicarea Bulgariei la rangul de regat sĕ întăréscă pornirile șoviniste și ambițióse ale poporului bulgar, în loc sĕ le înăbușe"...

„Tactică rea."

Sub titlul de sus publică ziariul kossuthist din Budapesta *„Független Magyarország"* în numĕrul de Duminecă un primarticol eșit din condeiul deputatului dietal conte *Zichy Vladimir*, articol din care ne căștigăm de nou convingerea, că sunt și întrĕ Magiari ómeni cu vederi sănĕtóse, ómeni cu cari *se póte* ajunge la înțelegere în chestia națională. Reproducem întregul articol, după cum urméză:

„E rea politica ce o urmăm în chestia de naționalități, fórte rea, și fiind-că e fórte rea, e deci absurdă, și fiind-că e absurdă, e deci și comică. Este óre om în țéra acésta, care sĕ fie atât de necuminte, în cât sĕ crédă că chestia de naționalități se póte resolva în așa chip, că prin pedepse de temniță și prin alte feliuri de retorsiuni ar putè fi constrînși cetățenii de rassă și limbă nemagiară, ca de aci încolo sĕ învețe ungurește, dar' nu numai sĕ învețe limba magiară, ci sĕ o și vorbiască; nu numai sub presiunea oficială sĕ se mărturiséscă a fi magiari, ci de fapt sĕ și fie magiari; nu numai, prin atitudine pasivă, sĕ nu dee prilej procedurei legale contra lor, ci de fapt sĕ se alăture la noi amĕsurat gândirii și sentimentelor lor, și sĕ fie patriei acesteia cetățeni patriotici, cu cugete și sentimente magiare? Abia se póte închipuí, ca astfeliu fiind pusă tesa, sĕ fie vreunul de acéstă credință, pe când în mod inconștient, neprecugetat, câți nu suntem óre, cari astfeliu lucrăm! Puterea de stat cu puterea sa esecutivă, chiar și din punctul de vedere al statului de drept, nu póte face alta de cât că interzice, face imposibile tendințele contrare statului, îndreptate contra supremației rassei magiare. Acesta e maximul, ce póte face. Dar' totodată și minimul! Câmpul larg al resolvării chestiei de naționalități ar trebui sĕ 'i stee înainte în așa chip, în cât sĕ nu afle în el resistență nutrită în mod artificial, ci sĕ i-se presinte ca teritoriu necultivat, pe care a-l cultiva și face roditoriu prin mijlócele sale spirituale cultura magiară e chiămată. Durere, că nici acésta n'o facem; ci în locul acesteia înjurăm naționalitățile, lărmuim, le considerăm ca cetățeni hăbăuci, de clasă secundară, pe cari de aceea trebue sĕ 'i prigonim în tot feliul („tüzzel-vassal"), fiind-că statul magiar e destul de neputincios a-i lăsa drept substrat de agitațiuni pĕcătóse manipulațiunilor rentabile ale esistențelor catilinare. Dar' și dacă s'ar întêmpla acésta, totuși încă și în acel cas numai suposiția, condiția prim ordinală a rĕspândirii culturei magiare ar fi dată.

Problema de căpetenie ar fi desvoltarea activității statului și societății în așa direcțiune, în cât sĕ li-se dee tóte mijlócele cultivării în direcție națională, în cât sĕ-și afle și sĕ știe că-și află la statul magiar fericirea economică și materială, împlinirea esigențelor lor pe terenul justiției și administrației, ear' nu, în amărăciunea lor, sĕ-și caute împlinirea acestor dorințe nu la statul magiar, ci în utopii fantastice.

Pentru cultivarea lor nu facem însĕ nimic, judicatura nóstră e tardivă, costisitóre și pe la periferii mancă, administrația nóstră publică e rea, referințele economice încă și mai rele, ear' dacă e vorba de un nemagiar, atunci cu anumită asprime 'l facem sĕ le simtă încă și mai mult, pe ori-care teren, ca pedépsă pentru-că nu s'a născut magiar: deci acesta e óre modul de a invita óspeți, de a căștiga prietini?

Conferențele învĕțătorești.

Convocare.

Fiind instituit prin ordinul consistorial dto 3 Februarie, 1905 nr. 45 comisariu consistorial pentru conducerea conferențelor învĕțătorești din cercul III., prin acésta convoc pe învĕțătorii din protopresbiteratul Avrigului și al Sibiiului la conferență pe zilele *Joi 21 April și Vineri 22 April* a. c. st. v. în comuna *Avrig*.

La conferență sunt poftiți a lua parte și parochii locali din respectivele comune bisericești în calitate de directori școlari locali.

Conferenței va premerge celebrarea oficiului dumnezeesc cu chemarea duhului sfânt în biserica din Avrig, diminéța la orele 8, la care sunt invitați în special sĕ participe toți membrii conferenței.

Ordinea lucrărilor se va statori în ședința primă a conferenței.

Sibiiu, 7 April 1905.

Mateiu Voileanu
comisariu consistorial.

Inștințare.

In urma ordinului Veneratului Consistoriu archidiecesan nr. 3102 școl. a. c. prin acésta se aduce la cunoștința tuturor învĕțătorilor din tractul Orăștiei, că comisariul consistorial Dr. Vasile Bologa pe timpul conferențelor învĕțătorești fiind ocupat în altă parte, este absolvat de la conducerea conferenței nóstre și acésta conducere din causa arătată s'a încredințat subsemnatului.

Amĕsurat acestei onorifice încredințări prelegĕtorii anunțați în convocarea din „Telegraful Român" nr. 32 din 22 Martie a. c. au sĕ subștérnă temele lor în terminul arătat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Orăștie, 6 April 1905.

Vasile Domșa
protopresbiter, comisariu consist.

Convocare.

In conformitate cu dispozițiile circulariului Preaven. Consistoriu archidiecesan de la 3 Februarie a. c. nr. 45 Școl., învĕțătorii de la școlele nóstre confesionale din protopresbiteratele: *Reghin* și *Murĕș-Oșorheiu* prin acésta sunt poftiți a se presenta la conferențele învĕțătorești, cari se vor ține în 21 și 22 April st. v. în școla confesională gr. cat. din Reghin, pe lângă următoriul

Program:

1. Participare la serviciul divin; deschiderea conferențelor prin comisariul consistorial; constituirea biroului și constatarea învĕțătorilor presenți.

2. Presentarea lucrărilor înainte stabilite:

a) „Influința desastrósă a alcoholului asupra organismului omenesc în general; în special, cari sunt căile și mijlócele prin cari cu efect s'ar putè lucra începênd din școla elementară întru preîntimpinarea vițiului beției", de învĕțătorii Pavel Suciu și Zaharie Frandeș;

b) „Óia", prelegere practică din Istoria naturală, de învĕț. Ilie Șuiariu;

c) „Comuna", prelegere practică din Constituția patriei, de învĕț. Grigorie Ciontea;

d) „Cântarea în școla poporală", disertație, de învĕț. Const. Brătianu;

e) „Despre propozițiuni", prelegere practică din limba magiară, de învĕț. Teodor Muică;

f) „Iosif al II-lea", prelegere practică din Istoria patriei, de învĕț. Teodor Libeg.

3. Stabilirea programului de lucru pentru conferențele anului viitoriu.

Ordinea în care se vor desbate temele de mai sus, se va statori din ședință în ședință.

Afară de cei încredințați cu desvoltare lucrărilor din program, toți învĕțătorii sunt poftiți a medita asupra temelor date, a-și însemna resultatele obținute, ca astfel discuția, ce va urma fie-cărei prelegeri, sĕ fie cât se póte de amĕnunțită și folositóre. Imi place a crede, că on. domni preoți, ca directori școlari, ne vor onora cu presența.

Sibiiu, 7 April 1905.

Lazar Triteanu
comis. consist.

„Asociațiunea."

Convocare.

In urma hotărîrii de sub nr. 39 din 16 Februarie a. c. a comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român" subsemnatul convoc prin acésta pe toți membrii „Asociațiunii" nóstre de pe teritoriul despărțĕmêntului *Agnita*, cum și pe toți sprijinitorii și binevoitorii culturei poporului nostru, la *adunarea cercuală pentru reconstituirea despărțĕmêntului*, ce se va ține la *4 Maiu n.* (Joi după sf. Paști), după serviciul divin, *în opidul Agnita*, cu următórea ordine de zi: 1. Deschiderea adunării, 2. Numirea unui notariu și cassariu ad hoc. 3. Inscrierea de membri și incassarea taxelor. 4. Alegerea directorului și a comitetului cercual. 5. Inchiderea adunării.

Fofeldea, 20 April 1905.

N. Petra-Petrescu
delegatul comitetului central
al „Asociațiunii".

NOUTĂȚI

O nouă fundațiune bisericéscă. Rĕposata în Domnul vĕduva protopopului Grigorie *Gallu* născută *Carolina de Stanu*, mama ilustrului domn Iosif Gallu, membru în casa magnaților etc., a lăsat prin testamentul din [illegible] Decembre 1903 pe séma bisericei nóstre din Cluj o fundațiune de 2[illegible] coróne, sumă care zilele trecute d[illegible] Vasilie Ra[illegible] o a și trimis în numele [illegible] la cassa archidiecesană, luând Consistoriul dispozițiunile necesare [illegible] respectarea dorințelor piei donatóre.

*

Un bănățean premiat de Academia Română. In ședința ținută alaltăieri [illegible] curi) Academia Română a premiat cu [illegible] *de lei* (premiul Năsturel Herescu) cartea *„Istoria lui Mihaiu-Vitézul. I. [illegible] politica lui din afară"*, scrisă de *Dr.* [illegible] *Sêrbu* din Ruda[illegible] candidat de profesor [illegible] deputat la congresul [illegible] național bisericesc. Cartea a fost tipărită în Bucureşti în [illegible] trecut; recensent al ei și raportor pentru ședința Academiei a fost profesorul de universitate *Grigorie G. Tocilescu.*

*

FOIȘÓRĂ

Singelie.

Nr. 61

Gedeon cu mila lui Dumnezeu Pravoslavnic Episcop Neuniților în Mare Principatul Ardealului.

După darul și puterea Preasfințitului, și de viéță făcĕtoriului Duch, dat Noue de la Insuși marele Archiereu Domnul nostru Is. Chs. prin Sfinții sĕi Apostoli, și alor anamesnici, și următori, pre pravoslavnicul acesta Preot *Teodor Man* în tot feliul cu deadânsul inspitindu-l prin mărturii credincióse pentru el ne-am încredințat și mai vîrtos prin mărturia Duchovnicului Pop Ilie, l'am aflat a fi vrednic de cinstita Preoție, și așa cu rânduiala apostoliceștei biserici, întâiu citețiu-cântărețiu, ipodiacon, și Diacon l'am blagoslovit, după aceea fiind deprins în cinul diaconesc l'am chirotonisit *Preot*, și l'am așezat păstoriu sufletesc sĕ fie *în satul Rogoz la Chr. Ingerilor*, dându-i putere prin tainele cele sfinte sĕ zidéscă pe ómeni spre viéța cea creștinéscă și duhovnicéscă, sĕ boteze, sĕ ungă cu Sf. Mir, și în primejdie de mórte sĕ ispovedéscă, sĕ liturgiséscă, sĕ cunune după învoirea bărbatului și a muerii — dară fără țidula protopop. sĕ nu îndrăsnéscă, Mas[illegible] sĕ sĕvêrșéscă numai la cei bolnavi — eară la sănĕtoși nu, și tóte orênduelile și așezămintele bisericești sĕ împlinéscă, a lega și a deslega cu socotólă pĕcatele celor-ce la nevoie s'ar ispovedí, dator va fi însĕ de la hramul la care l'am așezat și l'am blagoslovit a slují întrînsul, fără de porunca și blagoslovénia Nóstră nici într'un chip a erta a trece sĕ nu îndrăsnéscă, după al 3 canon al soborului de la Antiochia, două biserici sĕ nu ție după al 15. canon soborului al 7. ca sĕ nu se arete vênzĕtoriu de sfinte, ci unuia Prestol totdeauna sĕ sté inainte și sĕ slujască in biserica care e slobodă, iară nu care ar cumpăra el cu bani, pentru care pricină tot acela sobor al treile canon, de preoție sĕ se lipsască, poruncește, deci datoriu este preotul Teodor după porunca Nóstră și făgăduința sa, cu tot sufletul sĕ se siléscă a cetí totdeuna și a lua suma S. Scripturi și fórte tare a purta grija pentru mântuirea sufletelor creștinești a deprinde pe sine, după cuvêntul apostolului, la pravoslavie, în blagocestie, in trezvire, in curățenie și in bunacuviință, și sĕ fie de cinste, primitoriu de streini, nebețiv, nebătĕtoriu, nelacom, nezavisnic, neiubitoriu de argint, ci blând, luătoriu de samă învĕțătoriu, nici un fel de scandelă dând, ca sĕ-i fie slujba fără prihană, puindu se pe sine pildă faptetor celor bune, datoriu este încă a învĕța cinul bisericesc și viața legii creștinești pe oameni în taote zilele, și mai ales în ziua Duminecii, precum poruncește al 5 sobor de obște, canon 19, nici [illegible] lea sĕ le tîlcuiască, ci precum dascălii bisericii le-au tîlcuit, că același canon poruncește sĕ fie lipsit de preoție care n'ar purta grija, nici s'ar învĕța din lenea lui, datoriu este încă toate cele ce se cade Preoției a le împliní, și încredințata lui parochie bine a o păstorí, ca de la Dumnezeu celui ce toate vede sĕ-și ia plata [illegible] celor credincioși din mâna cea dătătoare fieștecuia după faptele lui, și sĕ nu se rușineze în ziua înfricoșatei cercetării Domnului, și sĕ zică Dmne iată și pruncii mei, și sĕ auză dulce glas dumnezeesc grăind, bune [illegible]ricite și credincios [illegible], preste puțin ai fost credincios preste multe te voiu pune, intră întru bucuria Domnului teu, iară de va incepe a trăí fără de frica lui Dumnezeu, séu a face ceva urît împotriva preoției a se îmbăta, séu a grăi cuvinte deșarte, séu a face lăcomie și răpire, séu a se purta cu necinste, séu a nu griji pentru parochia și biserica lui, séu a nu învĕța pe parochienii sei cuvêntul lui Dumnezeu, séu nu va băga in samă cetirea Sf. Scripturi, — oprit sĕ fie de preoție până se va îndrepta și va arăta viéță de cinste și fără prihană, iară de va mai face cele protivnice preoției, sĕ se lipsască de tot de preoție într'acel ceas intru carele s'ar dovedí faptele lui cele rele, datoriu este preotul Teodor toate poruncile nóstre care s'au dat și se va da, întru asemânare preaînaltelor rênduelí, a împliní și protocol a ținea: spre mai adeverire că este blagoslovit și așezat [illegible] preoțéscă dela noi în mai sus numitul loc și la numita parochie, i s'au dat această *Singelie* cu iscălitura și pecetea întărită, ca fiește-cine vĕzêndu-o și c[illegible] sĕ-l aibă preot de cinste după legea [illegible] nezeu, și după învĕțătura S. Părinți[illegible] culte, iam dat și învĕțătura Nóstră care trebue sĕ-o citéscă și de rost ca sĕ pórte viața lui cu cinste și p[illegible] sĕ o păzască și sĕ o invețe. — S[illegible] Sibiiu Octobre 31 Anul 1786. Me[illegible] *mitul Episcop Gedeon Nikitici* m. p.

*

Observare. Singelia e s[illegible] albă format de diplomă 46×38[illegible] țiala textului scrisă cu litere Scrisórea, de-și nu frumósă bilă. Subscrierea episcopulu Pecetea care sa veda ca a subscrierii episcopului, s'a și s'a perdut, deci nu se descifra. Sub text la st Și au murit Preotul Te tobre 1831. Preuta sa la 29 Dec. 1829, pe a deci când a murit a fo

Comunicat de Gr

român

Antoniu Repede, paroch gr. or. în Geógiul-de-sus, după un morb lung și greu, împărtășit fiind cu Sftele taine, a adormit în Domnul Luni în 4/17 April a. c., la 5 ore p. m. în etate de 61 ani. Rĕmășițele pămîntești ale defunctului s'au așezat spre odihnă vecinică Joi, în 7/20 April a. c., la 12 ore a. m. în cimiteriul bisericei gr. or. din Geógiul-de-sus.

*

Membrii „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu" sunt convocați la adunarea generală, ce se va ține *Dumineca 10/23 April* a. c. la 2 ore d. a. în localitățile din strada Bruckenthal nr. 17, etagiu.

*

Epidemia de meningită. Telegrame sosite la Londra raporteză că în New York meningita (amorțirea cerbicei, cefei) grasséză în mod epidemic. Săptĕmâna trecută au murit de meningită 117 inși (cu 7 mai mulți de cât în săptĕmâna anterióră). In Londra încă a fost un cas de bolnăvire, dar' pacientul e pe cale de a se însănĕtoșa. In *Viena* săptĕmâna trecută a fost dus la spitalul Carolina un copil de zece ani și un copilaș sugĕtoriu. Casuri de acestea sporadice se întêmplă însĕ aprópe în fie-care an în Viena.

*

Procesul lui Gorki — cassat. Se raporteză din Petersburg, că procurorul tribunalului de acolo în un memorand adresat ministrului de justiție a recomandat cassarea procesului contra lui Gorki, care fusese arestat și în urmă dat în judecată pe motiv că ar fi fost părtaș intelectual la turburările din lunile trecute.

*

Faliment de trei milióne. Consilierul comercial Weissbarth din Nürnberg, fundator al mai multor fabrice de văpsele, a insinuat la tribunalul comercial faliment. Pasivele trec peste suma de trei milióne de marce.

*

Demonstrație mare în Petersburg. Ziarului „Le Journal" (Paris) se raporteză din Petersburg, că Luni au fost distribuite pe stradele de frunte ale capitalei rusești mulțime de apeluri, prin cari comitetul revoluționar provócă întrégă poporațiunea bărbătéscă a orașului, ca în 1 Maiu st. v. sĕ nu ese la stradă fără arme, ear' femeile și copiii sĕ stee acasă. Anume, din motivul că pe siua acésta comitetul revoluționar pregătește o mare demonstrațiune. In vederea acesteia garnisóna din Petersburg a fost întărită cu câteva trupe de cazaci.

*

Circul Schmidt, cu un personal de [illegible] 25 cai, se află de câteva zile în Sibiiu, în piața Hermann. Din representațiunile [illegible] acum se vede că circul dispune de [illegible] talente artistice în gimnastică, acrobație, equilibristică etc., cari prin prestațiunile lor atrag admirațiunea publicului visitător. Programul representațiilor e bogat și variat.

*

Esundări în comitatul Hunedóra. In urma unei ploi torențiale buind Marți apă multă de la munte în valea Mărișóra, valea a eșit din albie și a inundat deosebi satul Vulcan, spălând drumurile, stricând podul căii ferate Petroșeni-Lupeni și ducênd pe valuri chiar și o casă. Circulația trenului a trebuit sistată. Asemenea și rîul Jiu a făcut mari pagube; de la măgazinul de lemne al firmei Maderspach 800 trunchiuri de lemn de lucru au fost luate de valuri și duse în România.

*

Ultima licărire a vieții. Ziarele din Londra raporteză următórele: In districtul montanistic South-Normanton, în apropiere de Nottigham, în 1 April rĕposase un copil de 3 ani al bărdașului Alsopp Wallace, după bólă de o săptĕmână. In ziua destinată pentru înmormêntare părinții voind sĕ 'l mai vadă odată înainte de închiderea cosciugului, tatăl mortului a observat pe fața lui semne de viéță și privindu-l mai cu atențiune a vĕsut cum ochii 'i devin tot mai curați, ear' buzele încet-încet și-au recăpĕtat roșéța normală; membrele corpului au rĕmas amorțite, dar' pe lângă urechi se putea observa bine lățirea roșeței ca semn al circulării sângelui. I-a ținut apoi la gură o oglindă și róua formată pe acésta a dovedit apoi că copilul nu e mort. Chiămat îndată un medic, s'au făcut experimentări de readucere la viéță, dar' semnele de mai nainte nu s'au mai arătat, ci roșéța din obraz a dispărut, dând loc vêlceselii de mórte. Fusese ultima licărire, — ori încercările de reînviere se făcuseră prea târziu.

*

Muntele Pelée — de nou în funcțiune. Se raporteză din *Port de France*, capitala insulelor Martinice, că de vre-o câteva zile vulcanul Pelée e de nou în ferbere, ridicându-se din el nori de fum și curgênd mari cantități de lavă, ceea-ce provócă mari temeri în poporațiunea din jurul sĕu. — In 8 Maiu se împlinesc trei ani de când orașul St. Pierre a căzut victimă erupțiunii vulcanului. Tocmai în chipul acesta s'a fost început catastrofa și atunci. Câteva zile muntele a dat numai fum, apoi a urmat o plóie de cenușă, ear' în a șeptea zi a erupt cu putere înfiorătóre. E de înțeles deci îngrijorarea de acum a poporațiunii de acolo.

*

Al 68-lea! Casariatul „Reuniunii române de înmormêntare din Sibiiu" a solvit zilele acestea ajutoriul statutar după rĕposatul membru Elisaveta Joandrea n. Nicolau, soție de ospĕtar.

Acesta este a 68-lea cas de mórte în sinul Reuniunii nóstre de înmormêntare.

*

Sfîrșitul bețivului. Oláh Mihály din Seghedin, fost măcelariu cu bunăstare materială, dându-se rob patimii beției a scăpătat tot mai în jos, până ce în timpul din urmă s'a fost ticăloșit așa de mult, în cât nici prin cele mai ordinare crișme nu era primit bucuros. Astfeliu, în una din nopțile trecute fiind aruncat afară din o crișmă de acésta, după ce se amețise de holercă, Oláh s'a culcat după pórta crișmei, unde în diminéța următóre a fost găsit mort.

*

Slugă bună și credinciósă! Ziariul „Lokalanzeiger" (Berlin) are raport din Petersburg, că un funcționariu superior din ministeriul de finanțe, al cărui nume se ține deocamdată în secret, fiind însărcinat sĕ cumpere în cantități mari bucate și alte alimente pentru armata de pe câmpul de rĕsboiu, a șterpelit 200.000 de ruble (aprópe 800 000 de coróne) și a fugit apoi din Petersburg. Ministeriul a transpus causa la judecătoria criminală.

*

Câți locuitori are Rusia? Conform unei statistice publicate în zilele trecute imperiul rusesc are 125,640.021 locuitori, întrĕ cari Evreii figuréză cu cifra de 5,063.156. După religiune sunt: 87,100.000 ortodoxi, 11,500.000 rom. catolici, 13,900.000 mohamedani. Țĕrănimea e representată cu 97 milióne. (Mai mult de cât 77%).

*

Meningita și concediile militare. Comanda corpului de armată nr. 2 din Viena a luat disposițiuni, ca din causa grassării meningitei sĕ nu se dee concediu pe sĕrbători nici unui soldat din părțile atinse de epidemie, special celor din Galiția, Silezia austriacă și districtele Menda-Ostran și Mistek din Moravia.

*

Cure de băi și încercări zadarnice se pot cruța, dacă se întrebuințéză contra reumei și podagrei alifia Zoltán atât de călduros recomandată de cercuri medicale. Mii de pacienți vindecați îi laudă neîntrecutul ei efect. Sticla costă 2 cor., în farmaciile Zoltán din Budapesta (V, Szabadságtér), și C. Molnár din Sibiiu.

*

Avis. Pentru alimentarea membrilor conferenței învĕțătorești din cercul XII pe durata conferenței ce se va ține în Bálan p. u. Zsibó, se va îngriji de masă comună cu prețul de 2 cor. 50 fil. pe zi; deci sunt rugați toți aceia cari vor sĕ participe la ea, a se anunța la subscrisul cel mult cu 3 zile înainte de conferență, pentru a se ști pentru câte persóne sĕ se facă pregătirile necesare.
Ioan Pop, preot gr. or. rom.

*

Vinurile de Érmellék. Cine a avut ocasiune sĕ guste vinurile de Érmellék, susține, că ele sunt adevĕrat vinuri medicinale, pentru-că nu sunt prea acri, nici prea dulci, ci pe lângă un gust slab acrișor sunt vinuri deosebit de focóse, tari, și tocmai în acéstă însușire zace puterea de vindecare, căci acésta întărește și invioréză pe bolnav și electriséză pe cel sănĕtos, pe care 'l apără de bólă. „Prima plantațiune pentru nobilitarea viței de Érmellék" din Nagykágya (comitatul Bihar) vinde anual mai mult de o mină de hectolitre de aceste vinuri recoltă proprie în butoiașe noue de 50 și mai multe litre, spre întrebuințare în familie, cu câte 50 fileri litru. Recomandăm atențiunii cetitorilor noștri anunțul acestei plantații de pe pagina IV.

*

Zi de zi primește dl Albert Müller, inventatorul crucii duple electro-magnetice R. B. N. 86967, uimitóre scrisori de suprisă. Astăzi suntem în posiție de a publica o nouĕ scrisóre: Stimate dle Müller! Crucea R. B. nr. 86967 ce mi-ai trimis'o, a avut efect uimitor. Iubita mea soție — după o scurtă folosire a aparatului dtale — s'a vindecat cu desĕvêrșire dintr'o acută bólă de pept și plumâni. Te rog sĕ primești mulțămita mea pentru acésta cruce binefăcĕtóre. Cu stimă și salutare: Iacob Stütz, blanar în Futtak. Precum va ști on. public, crucile aceste se întrebuințéză cu succes în contra reumei, podagrei, astmei influenței, migrenei, și se pot comanda la inventatorul ei, la dl Albert Müller, Budapesta V, Vadász utcza nr. 42/V.

*

Crema Margit. Puține dame sunt în țĕră, cărora nu le-ar fi cunoscută alifia pentru obraz a farmacistului Földes. Dintrĕ tóte cosmeticile crema Margit a lui Földes este cea mai căutată, deóre-ce e cu totul nestricăciósă și delătură în câteva zile tóte necurățeniile pielii, ca pistrue, jubruțe, pete etc., dând obrazului frăgezime și fineță. Nu se folosește numai pentru înfrumsețarea obrazului ci și pentru înălbirea grumazului, a umerilor și a mânilor. Borcanul mare 2 coróne, borcanul mic 1 cor. Se capĕtă la producentul Földes, farmacist în Arad, cum și în alte farmacii. De imitații este a se ferí.

Viață socială.

Petrecere în Șaroșul săsesc. Junimea română din Șaroșul-săs. invită la producțiunea corală-teatrală împreunată cu dans, ce se va aranja în 18 April st. v. 1905 (a doua zi de Paști) în școla gr. or. română de acolo. Inceputul la 7 ore séra. Venitul curat este destinat în favorul școlei.

*

Petrecere în Mănăștúrul-unguresc. Primim invitare la producțiunea musicală teatrală ce o va aranja tinerimea adultă din Mănăștúrul-unguresc cu concursul unui grup de învĕțători Marți a treia zi de sf. Paști, în 2 Maiu st. n. 1905, în sala școlei gr. or. române. Inceputul la orele 7 și jumĕtate séra. Venitul curat este destinat pentru ajutorarea elevilor diligenți din loc. Suprasolvirile se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale ziaristică. După concert urméză joc.

*

Petrecere poporală în Săcădate. Tinerimea română din Săcădate aranjază a doua zi de Paști (18 April v.) cu concursul corului cursului prim pedagogic din seminariul „Andreian" petrecere poporală împreunată cu musică, declamațiune și teatru, în localul școlei. Inceputul la $7^1/_2$ ore séra. Prețul de întrare: de persónă 1 cor.; pentru studenți 80 fileri. Contribuiri peste taxa fixată se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale ziaristică. La gara Avrig vor sta la disposiția publicului trăsuri și căruțe. După producțiune urméză dans.

ECONOMIE.

Două institute noue de credit.

Ni-s'au trimis două prospecte despre înființarea duor institute noue de credit și economii, avênd fie-care și câte un scop special economic. Unul e *„Săceleana"*, projectat a se înființa în *Cernat* (comitatul Brașov) cu capital social de 50.000 coróne plassat în 1000 acții în valóre nominală de câte 50 coróne, avênd întrĕ scopurile sale și *„spriginirea, cultivarea și valorarea industriei de casă a poporului român din Săcele"*. Prospectul e subscris de Vasilie *Voina*, protopop în Brașov, Dr. Eugen *Metianu*, advocat în Brașov, Arsenie *Vlaicu*, dir. șc. comerciale din Brașov, și de alți 24 fundatori (preoți, proprietari, comercianți, învĕțători, etc). O listă pentru semnarea de acții se află și la redacția *„Tel. Român"*, unde interesații pot lua informațiuni mai detaiate asupra projectatei bănci noue românești. — A doua întreprindere financiar-economică românéscă e „institutul industrial-economic și de credit" *„Industria"*, projectat a se înființa în *Deva* (comitatul Hunedóra) cu capital social de 100.000 de coróne plassat în 1000 acții în valóre nominală de câte 100 coróne, avênd dintrĕ scopurile sale și *„spriginirea de esposiții și prelegeri poporale călĕtóre din deosebiții rami de economie rațională, crearea unui fond special pentru financiarea unei școle economice și de industrii"*. Prospectul e subscris de 57 fruntași din Deva, Brad, Orăștie, Hunedóra, Băița, Romoșel și Romos, întrĕ cari: protopopul și deputat dietal Vasilie *Damian*, directorul gimnasial Dr. Pavel Oprișa împreună cu toți profesorii din Brad, adv. Dr. I. Papp din Brad, adv. Dr. A. Muntean din Orăștie, A. Nicóră, proprietariu în Deva și dir. al „Reun. a doua de înmormêntare din Deva" și alții. O listă pentru semnarea de acții se află și la redacția „Tel. Român".

Cărți și reviste.

„Christos a înviat!", composiție pentru cor mixt, de *I. Vidu.* Prețul 60 fileri. Se află de vênzare la „Tipografia și librăria diecesană" în Caransebeș.

*

„Credința mea", un mic compendiu al doctrinei creștine, întocmit de Teodor *Câmpianu* după diferite scrieri ale bărbaților de bun renume ai bisericei nóstre. Cărticica se împarte în două părți, tractând în partea primă despre: adevĕrurile credinței, poruncile și esplicarea lor, pĕcat, virtuți și faptele milosteniei, sfintele taine, Născĕtórea de Dumnezeu, îngeri, diavoli; ear' partea a doua conține rugăciunile, credeul, sfintele taine, darurile și ródele Duhului sfânt, și faptele îndurării. — Costă 60 fileri și se capĕtă la editorul Ioan *Rusu*, spiritual la penitențiarul din Aiud (Nagyenyed).

*

„Insemnări și date despre înființarea parochiei gr. cat. române din Sighetul Maramurĕșului, culese, scrise și edate de *Titu Budu*, parochul Sighetului și vicar al Maramurĕșului. Gherla. Cu tiparul tipografiei diecesane.

*

„Cartea de Aur". A apărut *în ediție nouă* volumul prim din opul *„Cartea de Aur, sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coróna ungară"*, de *Teodor V. Păcățian*, și póte fi procurat, împreună cu volumul II prin librăria archidiecesană din Sibiiu, ori de-a dreptul de la autorul. Un esemplar din fie-care volum costă broșat 10 coróne, legat în pânză 11 cor. 60 fileri. La cerere se acórdă și înlesniri de plată.

Posta redacției.

Dlui G. S. în S—z. Chestia aparține judecătoriei, nu publicității. Dacă tribunalul va zice că are sĕ se facă comasarea, vĕ veți supune judecății. De la acte de volnicie trebue abătut poporul, ear' nu îndemnat.

Ofenbaia. Fóia vĕ merge regulat. Nu este motiv de sistare. Greșala trebue sĕ fie la posta de acolo.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Domnul căpitan în pensiune, cassariu și asesor la Consistoriul archidiecesan din Sibiiu, *Pantaleon Lucuța*, a binevoit a dona pe séma bisericei mele, un potir, disc și steluță — de argint aurite — fórte frumóse.

Pentru acésta nobilă faptă, în numele parochiei mele îi esprim pe acésta cale cea mai sinceră mulțămită și recunoștință.

Impĕratul ceriurilor sĕ 'i dăruiască sănĕtate perfectă și viață îndelungată, ca sĕ pótă face încă mulți ani bine neamului și bisericii nóstre românești.

Borgo-Suseni, la 3/16 April 1905.

Eliseu Dan
paroch.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește rĕspunderea.

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinși pofesori și medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecțiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandat convalescenților după influență. Promovéză apetitul și face sĕ crescă greutatea corpului, delăturéză tusa și flegma, și face sĕ înceteze asudórea de nópte. In urma gustului și mirosului seu plăcut se ia cu plăcere și de copiii. Se capĕtă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpĕrătoriul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre: (216) 44—52

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveția).

Nr. 113 1905. [97] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa primă Caţa, protopresbiteratul tractului Cohalm, devenită vacantă prin mórtea parohului *Ioan Mircea*, se escrie conform veneratului ordin consistorial din 15 Februarie a. c. nr. 1147 Bis., concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii 'şi vor trimite suplicele concursuale instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Sighişóra (Segesvár) până la terminul susindicat, şi se vor presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta şi a cuvênta, eventual şi a celebra.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Cohalm, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sighişóra, 8 Martie 1905.

Dimitrie Moldovan
protopop, ca admin.

Nr. M. 5301 1905. [99] 1—1

Publicaţiune.

Prin acésta se publică oficios, că conform conclusului representanţei locale dto Martie 1905 posesorii de vaci de aici — întru cât nu pot satisface trebuinţelor de taur prin vitele lor proprii de prăsilă, — sunt obligaţi a solví anual după fie-care vacă o taxă pentru un singur sărit de 4 coróne şi adecă fără considerare la aceea, că posesorii de vaci întrebuinţéză sau nu vitele de prăsilă puse din partea comunei la dispoziţie.

Spre acest scop stau la dispoziţia posesorilor de vaci 4 tauri de rassă curată Pinzgau cari se ţin în curtea (maierul) reuniunii economice săseşti ardelene.

Intrebuinţarea taurilor numai atunci póte urma, dacă s'a solvit deja taxa de sărit. Taxa de sărit trebue solvită după fie care junincă, care în decursul periodului de acoperire va fi de 2 ani, fără considerare la aceea, că s'a gonit, sau nu.

Incassarea taxei de sărit se efectuéşte prin membrul încredinţat cu purtarea catastrului de vite în localul oficios strada măcelarilor nr. 2 pe lângă estradarea unei Juxtacuitanţe pe basa conscripţiei vacilor, ce se va efeptui de două ori pe an.

Nagyszeben, la 16 April 1905.

Magistratul.

Nr. 189/905. [93] 2—3

Concurs

Pentru **intregirea parohiei** de clasa III **Laz**, protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea de la stat.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă cererile, instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi a se presenta înainte de alegere poporului în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Sebeş, 30 Martie 1905.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Sĕ plantăm umbrar de viţă de vie

pe lângă orice casă şi în grădinile nóstre de casă, **în pămênt şi nĕsip.**

Pentru acest scop însĕ nu se potriveşte ori-ce soiu de struguri, de-şi tóte soiurile sunt plante curpenitóre, fiind-că o parte mare din ele, chiar şi dacă se desvóltă, nu dă róde, din care causă mulţi nu au putut obţiné nici un resultat. Dacă însĕ se plantéză soiuri bune pentru formarea de verdéţă, acestea provĕd apoi casa pe întreg timpul cócerii cu cele mai eminente soiuri de struguri tămâioşi şi alte soiuri de struguri dulci. [2] 8—8

Strugurii cresc pretutindenea în patria nóstră şi nu esistă casă, pe lângă ale cărei ziduri nu ar puté fi cultivaţi, cu neînsemnate spese; afară de aceea servesc de cea mai frumósă podóbă 'şi pentru alte clădiri, grădini, garduri ş. a. fără sĕ detragă cât de puţin din locul menit pentru alte scopuri. Ş'apoi strugurii sunt cele mai mulţămitóre póme, deóre-ce rodesc an de an.

Soiurile sunt descrise în un preţ-curent ilustrat, care, indicându-se adresa prin cartă postală, se trimite fie-căruia, gratis şi franco. Altoi de vie se pot căpĕta încă în cantitate mare cu preţuri reduse. Vinuri pentru casă: de la 50 litre în sus cu preţuri fórte eftine, cum şi „Delavare“, de-a dreptul pentru plantat, şi vin de probă de la acéstă viţă.

Ermelléker Erste Rebenveredlungs-Anlage
Nagy-Kágya (comit. Bihor)

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

Au apărut în Tipografia arhidiecesană:

Noul abecedar de Dr. Petru Şpan
Preţul e 40 fileri.

Călăuza noului abecedar
De acelaş. — Preţul 20 fileri.

Se pot procura de la **Librăria arhidiecesană.**

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

Struguri de masă

în nenumĕróse sorte alese, curăţenia soiului se garantéză, apoi cea mai bună colecţie de

frunzişuri

tóte nobilitări de prima calitate, liferéză

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei de pe Têrnave

Proprietariu: **Fr. Caspari Mediaş** (Medgyes, (Transilvania).
(84 b) 3

Lista preţurilor ilustrată gratis şi franco.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Cel mai bun material de acoperit al timpului de faţă.

ETERNIT
SCHIEFER

Centrala pentru Ungaria:

FABRICELE ETERNIT LUDOVIC HATSCHEK
BUDAPESTA, VI., ANDRÁSSY-ÚT 33. [99] 1—8

Somatose Albumină de carne.

Cel mai eminent mijloc producĕtor de apetit, şi întăritor de nervi.

Se capĕtă în farmacii şi drogerii. [39] 6—20

Am onórea a face cunoscut onoratului public, că în **1 April st. n. a. c.** am deschis un

atelier de încălţăminte

în strada poplăcii nr. 3,

în care lucrez **tot feliul de încălţăminte.** de la cea mai simplă până la cea mai fină, cum şi **reparaturi,** pe lângă preţuri convenabile.

Absolvând mai multe cursuri de specialitate şi avênd ocasiune a face praxă de mai mulţi ani în diferite ateliere mai însemnate atât de aici, cât şi din alte oraşe mai mari ale Ungariei, mĕ aflu în plăcută posiţie de a corĕspunde tuturor pretenţiilor privitóre la branşa mea.

Asigurând on. public de un serviciu deplin s[illegible] pentru binevoitoriul seu sprigin.

Sibiiu, 1 April n. 1905.

Cu tótă stima

[78] 4—10

George Săsăr
măestru pantofar.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesană**

— Efectuirea se face în 24 zile. —

Icóne sfinte pentru Iconostase

pictate pe tinichea, mărimea 26/32 cm.

Grupa I.

Sf. George, Sf. Ilie, Cuviósa Paraschiva, Sf. Dumitru, Sf. Erarch Nicolae.

Preţul: simple 6·50, fine 10, f. fine 13·50 cor.

Grupa II.

Botezul Domnului, SS. Apostoli Petru şi Pavel, Constantin şi Elena, SS. Arch. Mihail şi Gavriil.

Preţul: simple 7, fine 10, fórte fine 14 cor.

Grupa III.

Tăierea împrejur, Intimpinarea Domnului, Erarhii Vasile, Grigorie şi Ioan, Intrarea în Ierusalim, Invierea Domnului, Inălţarea Domnului, Dumineca tuturor sfinţilor, Naşterea sfântului Ioan Botezătoriul, Schimbarea la faţă, Adormirea Maicei Domnului, Naşterea Maicei Domnului, Naşterea Domnului.

Preţul: simple 9·50, fine 13·50, f. fine 19 cor.

Librăria arhidiecesană.

Săpunul Schicht

cu marca:

„cerb“ ori „cheie“

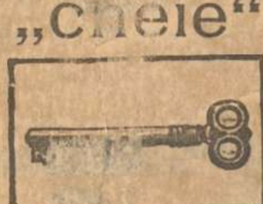

e cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. E liber de substanţe stricăcióse.

Se capĕtă pretutindenea. (5) 37—46

! ! La cumpĕrare sĕ se observe, ca fie care bucată de săpun sĕ fie provĕdută cu numele Schicht şi cu o marcă de sus. ! !

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecesane.

Nr. 39 | Sibiiu, Marți 12/25 April 190[illegible] | Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. [illegible]
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiesc.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Intr'o tabĕră.

Sibiiu, 24 April n.

Ungaria nu póte fi guvernată nici pe un moment în mod absolutistic, ori în mod estraparlamentar! — Așa scria zilele trecute o fóie, nu oposițională, ci hiperguvernamentală, pe al cărui sprijin s'au răzimat tóte guvernele ungare din trecut, și se vor puté răzima, sigur, și cele din viitoriu, tóte, fie luate din ori-ce partid, cu ori-ce program politic, realisabil ori nerealisabil. Ințelegem ziariul „*Pester Lloyd*“, care a ținut și va ține totdeuna cu — cel mai tare!

Că de ce nu va puté fi guvernată Ungaria nici măcar o zi întrégă în mod absolutistic ori fără parlament? A spus'o asemenea numitul ziariu. Intaiu, pentru-că la acest ultim pas nu va recurge Majestatea Sa, cel mai constituțional domnitor al lumii, și al doilea, pentru-că dacă s'ar și face vre-o încercare în direcțiunea acésta, întréga „*națiune*“ ar fi una și nedespărțită, într'o singură tabĕră, firește, contrară Corónei!

Va sĕ zică, și cea mai liberală, mai guvernamentală, și la aparență mai dinastică fóie o spune pe față, că în privința aspirațiunilor magiare, în privința pretensiunilor magiare, nu este deosebire de vederi între cei-ce conduc „națiunea“, și că la un moment dat pot sĕ fie toți împreună într'o opĕră, pentru-ca împreună sĕ lupte pentru dobândirea lor.

Același mers de idei îl are și *Kossuth Ferencz* într'un articol de ziariu mai recent, publicat în ziariul „*Budapest*“, în care meditéză asupra sorții ce o va avé adresa coaliției, după ce va ajunge sĕ fie votată. Kossuth e convins, că Corona va da adresei resolvare *negativă*. Dar în casul acesta crede, că întregul parlament va fi *una*, pentru-că și cei ce astăzi nu fac parte din coaliție, vor trece în coaliție dacă adresa va fi respinsă, ori nebăgată în sémă.

Lucrul nu e imposibil, și noi am prevestit de mult, că o astfel de eventualitate póte sĕ suprindă pe cei de la Viena, în care cas apoi nu va puté sĕ urmeze alta, de cât împlinirea cererilor magiare. Pentru-că cei patruzeci de deputați croați și cei zece naționalisti din Ungaria, rĕmași în casul acesta *ca oposiție* în dietă, ce vor puté sĕ facă, cum vor puté sĕ apere interesele Corónei față cu patrusute de Magiari?

Credem însĕ că lucrurile totuși nu vor ajunge aci, ca întréga națiune magiară sĕ se pună pe picior de rĕsboiu în contra Corónei, din motivul, că însași Coróna va căuta sĕ evite o înăsprire a raporturilor în așa mĕsură, ca tréba sĕ ajungă la frângerea păcii. Aceea ce se póte da, le va da Coróna Magiarilor, ear' aceea ce *nu se póte da*, vor înțelege de la o vreme și Magiarii, că înzadar mai cer și reclamă, pentru-că n'au sĕ priméscă, — cel puțin de astădată — *nu* [illegible]

In interesul bine priceput al țerii întregi am dorí, ca acest act de cumințenie sĕ 'l facă fără amânare domnii din oposiția coalisată, și sĕ renunțe deocamdată la tot ce Coróna declară că *nu póte* sĕ dee, pentru-că repetăm de nou, ori-ce întârziere în resolvarea în mod mulțumitor a crisei ungare mărește primejdia ce amenință țera în cele economice, și ne duce pe toți cu pași repezi și siguri spre ruina materială. Și atunci apoi cu adevĕrat, toți vom fi *într'o tabĕră*, însĕ într'o tabĕră pe care nimeni nu o va băga în sémă, de care nimeni nu se va teme!

Soluția. Se scrie de la Viena, că Maiestatea Sa va veni după sĕrbătorile Paștilor de nou la Budapesta, unde negreșit va da resolvare crisei magiare, fie și numai în mod *provisoriu*. Maiestatea Sa vine de astădată cu programul gata, și fără a mai asculta părerea cuiva, va da ori lui *Széll*, ori lui *Andrássy* însărcinarea sĕ formeze noul cabinet pe basa programului Corónei. Dacă coaliția nu acceptéză programul Corónei și astfel zădărnicește formarea noului cabinet din șirele oposiției, atunci *altcineva* va fi încredințat cu formarea cabinetului, din șirele minorității. Natural, că un astfel de guvern va fi apoi majorisat în dietă la prima ocasiune, împrejurare de care se ține cont, și de aceea dieta va fi numai de cât prorogată în casul acesta, până la tómnă, ear' noul guvern va fi lăsat sĕ guverneze până atunci fără parlament. Se crede însĕ, că dacă noul guvern, fie luat și din șirele minorității, se va presenta în dietă și va espune aci programul Corónei, mulți din oposiție vor trece în tabĕra guvernului și astfel se va forma un nou partid guvernamental. Adecă, sĕ fie programul Corónei atât de conciliant?!

Adresa. La discuția asupra adresei vor participa, după-cum suntem informați, și deputații naționali români, cari au de cuget sĕ presenteze un proiect propriu de adresă. Vor lua parte apoi și Croații la desbatere, ear' din partidele [illegible] din dietă va vorbi numai câte unul, pentru-ca desbaterea sĕ nu țină prea mult.

A fost!... Intr'o întrunire publică ținută în Viena deputatul austriac *Axmann* a atins în vorbirea sa crisa ministerială din Ungaria, formulându-și părerile asupra situației astfel:

„Hotărît, că trebue sĕ rĕmânem pe lângă punctul de vedere al *unității armatei*, pentru-că nici nu se póte presupune sĕ cheltuim pentru o armată care eventual póte sĕ fie folosită și în contra nóstră. Pentru-că póte sĕ vină vremea, când și asta se póte întêmpla. Parlamentul austriac în privința acésta e de o părere, și a spus, că „*până aici, și nu mai departe*“. In Ungaria situația e încă nesigură. Așa cred, că domnilor de acolo le pare rĕu că au mers atât de departe, dar' retragerea nu e atât de ușóră. Au recurs la planul provisoriului de doi ani, dar' mulțămită Domnului, împĕratul nu l'a acceptat. Și noi pretindem aceea, ca lucrul sĕ fie adus odată în curat. Un lucru e sigur, că dualismul — *a fost* numai! Așa nu mai póte merge. Și dacă totuși s'ar întêmpla sé cedeze Coróna, atunci *s'a isprăvit cu monarchia, își termină esistința*. Curajul, șovinismul și frivolitatea Magiarilor a crescut imens de mare, dar' noi Austriacii nu vom suferí mult acésta stare de lucruri“...

S'a votat apoi o resoluțiune de înțelesul că desfacerea de către Ungaria sĕ se facă numai de cât!

Chestia Galgóczy. Articolul publicat în ziariul berlinez „*Germania*“, despre care am făcut pomenirea și noi în numĕrul trecut, a făcut sensație mare chiar și în cercurile militare de la Viena; dar' după-cum se scrie de acolo, înțelesul articolului nu e acela pe care au căutat sĕ 'i-l dee ziarele magiare, că adecă generalul Galgoczy e designat sĕ fie ministru-president ungar, care va avè sĕ guverneze în mod absolutistic, ori că ar fi designat pentru postul de comandant-suprem al honvezimii, ci e designat de *ministru de honvezi* în noul cabinet ungar care se va forma!

Biserica ortodoxă a Romăniei.

In Romănia de astăzi sunt două metropolii și șése episcopii. Cele trei din Muntenia se țin canonicește de Metropolia Ungro-Vlahiei, din București, ear' cele din Moldova de Metropolia Moldovei și Sucevei din Iași.

In metropolia Ungro-Vlahiei primul metropolit a fost *Iachint*, orânduit aici de Patriarhul de Constantinopol în anul 1359. Jurisdicțiunea sa bisericéscă se întindea în afară de acéstă țéră și asupra tuturor Românilor din Ungaria și Transilvania, ceea-ce se vede din titulatura de metropolit al *Ungro-Vlahiei și Exarh al Plaiurilor*. Numĕrul metropoliților de atunci și până acum este de 57. Astăzi păstorește acéstă eparchie I. P. S. metropolit Iosif Gheorghian.

Acéstă eparchie are șapte județe cu nouĕ protoierei, din cari doi în București. Numĕrul bisericilor din comunele urbane e de 229, al parochilor 145, al supranumĕrarilor 172, al diaconilor 17. Numĕrul bisericilor din comunele rurale este de 1451, al parochilor 878, al supranumĕrarilor 352. Mănăstiri de călugări sunt 6 și 4 schituri cu 246 călugări și 37 frați, mănăstiri de călugărițe sunt 7, cu 563 călugărițe și 84 surori.

La câtva timp după înființarea metropoliei Ungro-Vlahiei s'a înființat și Episcopia Rîmnicului-Noului Severin. Ca prim episcop, cu titlul de metropolit, a fost Daniil Critopol cu numele de *Antim*. Prima mențiune istorică despre acest metropolit al Severinului o avem în anul 1370. Numĕrul episcopilor până acum este de 43. In timpul de față, în fruntea acestei eparchii se află ca păstoriu P. S. Atanasie Mironescu.

FOIȘÓRĂ

Cina cea de taină.

De Carmen Sylva.

Zise Crist: „O sĕ mĕ vêndă
Unul dintrĕ voi!“ Și-amară
I-a pătruns atunci durerea
Pe-ucenici, și 'L întrebară:
Dómne, eu?

Și Ioan nestrămutatul,
Vai, și Petru, plin de spaimă
Și 'mprejur din nou cu toții
Tremurénd pe rénd îngaimă:
Dómne, eu?

Ce sĕ zic atunci eu, biata,
Eu cu inima mea slabă —
Când și cei tari în credință,
Când și însăși stânca 'ntrébă:
Dómne, eu?

Joc și învĕțătură.

Se face de obiceiu deosebire întrĕ *joc* și *învĕțătură*.

Când vezi un copil că cetește din carte zici că învață. Când vezi că pune una peste alta niște petricele și compune un fel de casă de pildă, zici că se jócă.

Dacă este în adevĕr deosebire întrĕ aceste două lucruri, atunci acésta deosebire trebue sĕ se păstreze și la alte esemple.

Sĕ vedem.

Când cetește din carte — din cartea de șcólă — nu mai rĕmâne îndoială că învață. Cel puțin așa se zice. Deci trecem la celalalt fel de esemple.

Un copil a luat un briceag și ciopleşte o bucată de lemn. Sau, a luat un creion sau un condeiu și trage pe hârtie ori pe placă fel de fel de linii. Sau a luat un ciocan și bate 'n pământ sau într'o scândură un cuiu. Sau a luat niște fórfeci și taie hârtii. Sau îndoie niște hârtii de face cocoșei, ori face o chivără de hârtie, etc., etc.

Ce face în aceste casuri copilul? Se jócă? Tu zici că se jócă, pentru-că socotești că trebuințele copilului sunt aceleași ca ale tale. Zici că se jócă fiind-că ceea-ce face el nu e ceva ce îți folosește ție. Zici că se jócă, pentru că nu vezi nici un folos într'o astfel de lucrare. Tu pui copilul în locul tĕu. Tu știi că dacă te-ai apuca tu sĕ faci asemenea lucruri, ai perde vremea în zadar.

Și în adevĕr, tu om desăvêrșit, dacă te-ai apuca sĕ-ți petreci ceasurile îndoind hârtii ori făcând cocoșei, ori făcênd căsuțĕ de petricele, pentru tine ar fi póte nu numai perdere de vreme, ci chiar nărozie. Pentru ce? Pentru-că pe tine te aștéptă treburi cari sĕ-ți aducă un folos. Tu ai de dus încolo, tu ai de făcut cutare lucru, ori ai necesitate sĕ gândești, sĕ-ți faci socotéla cum ai sĕ scoți la capĕt cutare sau cutare treburi.

Are însĕ și copilul aceleași lipse ca tine? Are și copilul putința de a lucra ceva folositoriu?

Cari sunt lipsele copilului?

In întâiul rĕnd sunt trebuințele organice: sĕ respire bine, sĕ se hrănéscă bine, sĕ se miște, sĕ dórmă, sĕ créscă, etc.

In al doilea rĕnd sunt însĕ trebuințele morale, acele trebuințe, cari îi împing sĕ se pregătéscă pentru viață. In cele dintâi luni și în cel dintâiu an al copilăriei, copilul își dă ostenéla sĕ învețe a se mișca, sĕ învețe a privi un lucru, a întórce capul încotro aude ceva, a întinde mâna și a prinde ce vrea, a se mișca încotro îi place, a se feri de ce i-ar face rĕu. Tóte aceste lucruri îi sunt folositóre și înțelegi că îi sunt, nu numai folositóre, ci chiar necesare. Ei bine, vei zice deci că sunt jucării, numai pentru cuvêntul că el nu le învață din carte? Care va sĕ zică, sunt și lucruri folositóre cari nu se învață din carte!

In adevĕr, cartea este folositóre pentru-că în carte se află cuprinsă întréga comóră de cunoștințe pe cari le-a adunat omenimea în tot cursul vremilor trecute.

In carte găsim aceste cunoștințe făcute gata de alții, cari au muncit și au pățit mult până ce le-au adunat. Și noi dacă le aflăm gata ne scutim de a mai muncí și a pățí atâtea câte a pățit omenimea până ce le-a aflat și le-a ales și le-a probat și s'a încredințat cari sunt bune și la ce sunt bune și până unde sunt bune.

Dar' aceste cunoștințe de unde le-a luat omenimea? Luatu-le-a gata din carte? Nu. A fost o vreme când n'au fost cărți. Ear' după-ce au început sĕ fie cărți, atunci acele cărți nu cuprindeau tot ce era trebuitor ca sĕ știe și sĕ pótă face omul. Și astăzi, dacă sunt cărți mai multe, totuși cărțile nu cuprind tot ce trebuie. De aceea și astăzi ome-

Protoierei sunt 5, după numĕrul celor 5 judeţe ce compun acéstă eparchie. Biserici urbane sunt 81, preoţi parochi 44, supranumĕrari 35, diaconi 5. Biserici rurale sunt 1527 cu 706 parochi şi 124 supranumĕrari. Schituri de călugări sunt 12 cu 30 călugări, ear' mănăstiri de călugăriţe sunt 2 cu 74 călugăriţe şi 12 surori.

A treia eparchie e a Buzăului, despre care se spune că s'a întemeiat sub Radu cel Mare (1496—1508). Menţiune despre acéstă eparchie nu avem de cât pe vremea lui Radu de la Afumaţi (1522—1529). Primul episcop e *Paisie.* Numĕrul episcopilor până acum e de 29. Actualmente conduce acéstă eparchie P. S. Dionisie Climescu, ajutat de doi protoierei ai celor douĕ judeţe, ce compun eparchia. Numĕrul bisericilor urbane este de 16, preoţi parochi 11, supranumĕrari 12, diaconi 1. Biserici rurale sunt 409, parochi 214, supranumĕrari 78. Aici avem 4 mănăstiri de călugări cu 114 călugări şi 15 fraţi, mănăstiri de călugăriţe sunt tot 4, ear' numĕrul lor e 174 şi 60 surori.

A patra şi ultima eparchie a Munteniei s'a înfiinţat în 1793 de către Alexandru Moruz Voevod. Primul episcop a fost *Iosif.* Acéstă eparchie a avut până astăzi 12 episcopi, ear' acum se află păstorită de P. S. Gherasim Timuş.

Judeţele cari o compun sunt douĕ, cu doi protoierei. Biserici urbane sunt aici 28, parochi 15, supranumĕrari 19, diaconi 2, ear' biserici rurale sunt 558 cu 266 parochi şi 188 supranumĕrari.

Metropolia Moldovei şi a Sucevei a fost întemeiată după al doilea descălecat. Ea a fost închinată mai întâiu Patriarchiei de Ohrida, şi apoi, pe vremea lui Alexandru cel Bun, Patriarchiei din Constantinopol. Sub jurisdicţiunea sa a stat la început întrégă ţéră. Numĕrul metropoliţilor până acum este de 77, şi astăzi acéstă eparchie este sub păstoria I. P. S. metropolit Partenie Clinceni.

Protoiereii de aici sunt în numĕr de 5, după numĕrul judeţelor, biserici urbane sunt 88, parochi 58, supranumĕrari 43, diaconi 17. Biserici rurale sunt 769 cu 381 parochi, 75 supranumĕrari. Mănăstiri de călugări sunt 5 şi 7 schituri cu 265 călugări şi 26 fraţi, ear' mănăstiri de călugăriţe sunt 4 cu 813 călugăriţe şi 66 surori, schituri particulare sunt 7 cu 47 călugări şi călugăriţe şi 6 fraţi.

Episcopia cea mai vechiă din Moldova, sufragană Metropoliei este aceea a Romanului, întemeiată de Roman-Vodă. Primii episcopi de aici au avut la început titlul de metropoliţi. In hrisóve se pomeneşte de dînsa încă de la 1407. Primul episcop a fost Meletie. De la înfiinţare până acum au fost 54 episcopi. Acum, în fruntea acestei eparchii se află P. S. Gherasim Saffirim. Acéstă Episcopie avea un teritoriu de jurisdicţiune mult mai întins până la 1812, când s'a răpit Basarabia, şi cu ea mai tot teritoriul eparchiei Huşilor. Douĕ ţinuturi din corpul episcopiei de Roman au fost cedate Episcopiei Huşilor. Astăzi Episcopia Romanului are patru judeţe conduse de 4 protoierei. In întréga eparchie sunt 64 biserici urbane, 29 parochi, 32 supranumĕrari şi 4 diaconi. Biserici rurale sunt 656 cu 319 parochi şi 50 supranumĕrari. Mănăstiri de călugări nu sunt, ci numai un schit cu 7 călugări, de călugăriţe este una, cu 38 călugăriţe. Schituri particulare sunt 11 cu 23 călugări, 15 fraţi, 25 călugăriţe şi 10 surori.

A doua Episcopie sufragană Metropoliei Moldovei este a Huşilor, întemeiată în anul 1592. Până acum a fost păstorită de 37 episcopi. Primul a fost *Ioan,* ear' astăzi păstoreşte P. S. Konon Arămescu. Acéstă eparchie cuprinde trei judeţe, avênd trei protoierei. Numĕrul bisericilor urbane e de 25 cu 14 parochi, 26 supranumĕrari şi 11 diaconi. Bisericile rurale sunt 430, parochi 226 şi 41 supranumĕrari. Mănăstiri de călugări una singură cu 4 călugări şi un schit cu 132 călugări şi 9 fraţi. Mănăstiri de călugăriţe nu se află aici, ear' schituri particulare numai unul.

Inainte de Episcopia cu numele Dunărea-de Jos se afla Metropolia Proilavei (Brăila), care cuprindea oraşele şi ţinuturile de dincóce de Dunăre: Brăila, Izmailul, Renii, Kilia, Benderul şi Hotinul. Ea a fost desfiinţată la 1828 şi teritoriul ei s'a împărţit întrĕ eparchia Buzeului, a Huşilor şi a Rădăuţilor. In 1864 s'a întemeiat Episcopia Dunărei de Jos pentru Basarabia retrocedată. Reşedinţa Episcopiei a fost în Izmail, până la 1878 şi apoi la Galaţi. Basarabia fiind luată înapoi de Ruşi s'a dat acestei Episcopii Dobrogea. De la 1864 şi până acum eparchia Dunării-de-jos a fost păstorită de 4 episcopi, ear' astăzi se află aici P. S. Pimen Georgescu. Eparchia acésta e compusă din patru judeţe, avênd fie-care câte un protoiereu. Biserici urbane sunt 59 cu 44 parochi şi 42 supranumĕrari şi 3 diaconi, biserici rurale sunt 288 cu 219 parochi şi 79 supranumĕrari. Mănăstiri de călugări e una şi un schit, ambele avênd 63 călugări şi 5 fraţi; se mai află şi o mănăstire de călugăriţe cu 87 călugăriţe şi 5 surori.

In afară de aceste metropolii şi episcopii mai era şi Episcopia Rădăuţilor, care a durat până la 1777, când Bucovina a fost luată de Austria. Acéstă Episcopie fusese înfiinţată de Stefan cel Mare. Scaunul Episcopiei a fost mutat mai în urmă în Cernăuţi şi în 1874 a fost înălţată la rangul de Metropolie.

Din notiţele mele.

(⚖) O espresiune din articolul contelui *Vladimir Zichy* publicat în numĕrul precedent, îmi revócă în memorie un dialog care s'a petrecut la timpul sĕu întrĕ rĕposatul metropolit *Miron Romanul* şi întrĕ rĕposatul archiepiscop rom. catolic, slovac de origine, *Császka,* din incidentul marelui resens ce l'a produs adresa presentată de deputaţia bisericii nóstre *Majestăţii Sale* contra acelor §§ ai proiectului din care s'a născut articolul de lege XVIII din 1879, cari privesc propunerea limbei magiare ca studiu obligat în şcólele elementare confesionale. Dialog care în ziua când s'a petrecut mi-l'a povestit rĕposatul metropolit.

„Eram în şedinţă în casa magnaţilor — zice metropolitul — şi vorbiam cu *Császka* despre audienţa nóstră la regele în *Viena* şi despre resensul nemotivat ce l'a produs în ziarele magiare pasul nostru loial.“

„Császka îmi zice: „Şi pe Slovacii mei tot acelaşi pericol îi ameninţă cu limba magiară, care ameninţă pe Românii Esc. Tale, pericolul de a nu-şi puté căştiga în şcóla elementară cunoştinţele necesare în mĕsură egală cu copiii Magiarilor, neobligaţi a învĕţa şi vre-o a doua limbă, pentru orele jertfite limbii magiare, *fără nici un folos real,* pentru-că; limba magiară tot nu o vor puté învĕţa în aşa mĕsură ca în viéţa practică ca bărbaţi sĕ pótă profita de ea. Dacă le va şi succede a bombăni (gagyogni) câteva cuvinte magiare până când frecuentéză şcóla, în curênd le uită, pentru-că în familie şi în milieul în care trăiesc nu mai aud vorbă magiară.“

„Noi, clerul înalt catolic, nu luăm posiţie faţă de acest proiect şi *póte că şi dvóstră mai bine făceaţi dacă nu vĕ espuneaţi persecuţiunii şi odiului public magiar,* nutrit de presa orbită de şovinismul esagerat de astăzi. Căci astăzi nu mai sunt bărbaţi ca *Deák,* contele *Andrássy,* şi baronul *Eötvös,* cari sĕ aibă curajul a tracta cu înţelepciune şi cu echitate cestiunile naţionale ale nemagiarilor.

Apoi în fine tóte sforţările de acéstă natură sunt zadarnice, căci: *Se póte impune instruirea unei limbi, dar' nu se póte impune învĕţarea ei*“ (egy nyelvet lehet *tanittatni,* de tanultatni *nem*“).

Se vede că *Berzeviczy* şi-a tras séma şi cu *de „tanultatni nem“* pentru-că adulţilor cari n'ar presta succesul contemplat de proiectul sĕu, le mai adauge un an.

Revistă esternă

Reforme în Polonia. O telegramă din *Varşovia* dto 21 April raportéză că ancheta ministerială din Petersburg a hotărit pentru Polonia ruséscă următórele reforme: 1. Instrucţie în limba polonă în şcólele poporale şi medii. 2. La universităţi limba şi literatura polonă se va propune mai pe larg. 3. In gimnasiile private limba de propunere póte sĕ fie cea polonă. 4. Limba de corespondenţă a bancelor şi altor instituţiuni publice de interes comun póte sĕ fie cea polonă; cărţile de contabilitate însĕ trebuesc conduse în limba ruséscă.

*

Cestiunea balcanică şi alianţa triplă. Contele *Goluchovski,* ministrul de esterne al Austro-Ungariei, în 29 April va avé întâlnire la Veneţia cu *Tittoni,* ministrul de esterne al Italiei. Rapórtele semioficióse vieneze spun că acéstă întâlnire nu e numai act de curtoasie, ci totodată şi o manifestaţiune a raporturilor bune dintrĕ Austro-Ungaria şi Italia. Cercuri iniţiate în causă spun însĕ că „manifestaţia bunelor raporturi“ e numai paravan la pertractări importante cu privire la cestiunea balcanică.

*

Anectarea Cretei la Grecia. Dieta insulei *Creta* în şedinţa de Joi (prima şedinţă a sesiunii actuale) a votat unanim şi cu mare însufleţire anectarea insulei la Grecia şi imediat după enunţarea hotărîrii deputaţii au depus jurămêntul de fidelitate regelui Greciei şi constituţiei greceşti, ear' în provincie numeróse adunări poporale au proclamat anectarea.

Că ce vor zice la acésta puterile semnatare ale contractului de la Berlin? — va arăta viitoriul.

Nisuinţele poporaţiunii creştine a Cretei (căci sunt şi mohamedani) de a se uní cu Grecia, datéză din timpuri fórte vechi, dar' mai ales de la eliberarea Greciei de sub jugul turcesc, (luptele mari pentru libertate din 1821— şi următorii) aceste nisuinţe au luat caracter tot mai pronunţat, făcêndu-se şi dese revoluţiuni în acest scop. Ultima revoluţie a fost în 1897, suprimată prin trupe austro ungare, franceze, italiene, germane şi engleze, şi care a împins şi pe Grecia în rĕsboiu cu Turcia, din care însĕ Grecia a eşit bătută rĕu şi numai prin intervenţia puterilor a scăpat de urmările mai grave ale perderii rĕsboiului. In 1899 puterile au garantat Cretei un feliu de constituţie şi i-au dat guvernator pe prinţul *George,* al doilea fiu al regelui Greciei, care şi el însuşi a menajat — pe sub mână — mişcarea pentru anectarea insulei la Grecia.

*

Bulgaria şi hotărirea dietei cretane. O telegramă privată din *Sofia* dto 21 April raportéză că în cercurile diplomatice de acolo se svoneşte, că dacă Creta va fi anectată la Grecia, atunci Bulgaria se va proclama regat.

In chipul acesta apoi Turcia va perde douĕ provincii europene.

Pentru catedrală.

Din Sibiiu — Suburbiul-inferior — au incurs pentru trebuinţele catedralei, care acuşi se apropie de timpul de a fi predată sfintei sale destinaţiuni — suma de 123 cor. 90 fil. Au contribuit următorii:

Iosif Joandrea 25 cor., Nicolae Roşca 10 cor., Teodor Andreiu, Nicolae Avrigean, Petru Besta, Paraschiva Miclea, George Niculé, Ilie Stanciu, câte 5 cor., vĕd. Elena Feldiorean, Petru Joandrea, câte 4 cor., Lazar Avrigean, Vasilie Chirca, Pavel Chirilă, George Cărăbulea, Alexe Coman, Vĕd. Elena Besta, Vĕd. Eva Chirilă, George Joandrea, Vĕd. Maria Moldovan, Nicolae Ucenic, Savu Văcariu, câte 2 coróne, Paraschiva Muntean, Ioan Iosif, George Văcariu, Maria Koch, Maria Hedu, Nicolae Apolzan, câte 1 cor., George Miclea, Ioan Stanciu, câte 2 cor., Maria Badiu 1 cer.. Dumitru Stângu 2 cor., Vĕd. Maria Simtion, George Dejan, Lazar Buzdughină sen., George Păculea, Lazar Bulea, Lazar Imbăruş, Vasilie Gorgovină, Ana Feierabend, Ioan Şerban, Maria Avrigean, câte 1 cor., Maria L. Badiu 1·20 cor., Elena Chirilă, George Parău, Vĕd. Maria Vintilă, câte 1 cor., Nicolae Barbu 40 fil., Paraschiva Vintilă 50 fil., Nicolae Chidu 40 fil., Nicolae Barbu 40 fileri.

Colecta este altcum încă în curgere. Dzeu sĕ rĕsplătéscă celor de mai sus insutit jertfa, îndemnând şi pe alţii sĕ urmeze frumósa lor pildă.

Spre orientare observăm la locul acesta, că lucrările decurg la catedrală. Pictorul Smigelschi a reînceput deoparte pictura în cupola cea mare, de altă parte se lucră la pictarea icónelor din frontariu pe lemn de teiu şi la cartónele pentru pictarea de ornamentare. Sculptorul Babic asemenea a adus deja o parte din sculptura iconostasului, care va fi aurit în Sibiiu. Grilagiul din spre strada Măcelarilor şi Bruckenthal va fi în curênd terminat, deasemenea şi instalaţia parcului dinprejurul edificiului.

Greva tipografilor din Sibiiu

In numĕrul din April al fóiei umoristice „Neppendorfer Blätter“ a apărut un articol despre greva tipografilor din Sib, care contrar cu tendinţa fóiei amintite nu numai că e ţinut într'un ton serios, dar' conţine şi o mulţime de afirmări, cari nu corespund stării faptice. De-şi nu îi dăm nici o importanţă, totuşi în interesul adevĕrului, pentru orientarea publicului rĕu informat prin amintitul articol, dăm următórea rectificare:

Intâiu trebue sĕ constatăm, că afirmarea, că culegĕtorilor din tipografia archidiecesană până în 15 April nu li-s'ar fi urcat leafa, e neadevĕrată. Comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane încă în şedinţa din 5 April, prin urmare cu 5 zile înainte de isbucnirea grevei a acordat lucrătorilor sei o urcare de léfă de câte 2 coróne pe sĕptĕmână.

Greva a isbucnit din motivul, că comisiunea administrativă nu a primit şi celelalte părţi ale tarifului, cari cu referinţele tipografiei archidiecesane nu se potrivesc.

Necorectă e mai departe afirmarea referitóre la persónele ocupate în tipografie pe timpul grevei. Şi anume e neadevĕrat, că s'ar fi angajat un funcţionar de al „Albinei“ ca ajutor, care în urma insistării grevistilor nu s'ar mai fi presentat în tipografie.

Ceea-ce priveşte demonstaţiunea colegilor *nemţi* ai tipografilor noştri, întêmplată în 13 c., e dubiu dacă aceea li-a făcut vr'un bun serviciu grevistilor. Sigur este însĕ, că purcederea lor, abstăgênd de la *consideraţiunile de bunăcuviinţă,* a fost tot atât de nepotrivită cât şi nechiămată. Chiar şi raportorul fóiei „Neppendorfer Blätter“ recunóşte, că demonstaţia s'a făcut *contra voinţei grevistilor* şi prin urmare a fost privită şi din partea acestora ca un act necuviincios.

In fine ceea-ce priveşte actele de volnicie comise prin presiunea asupra personalului care n'a participat la grevă şi în special prin delăturarea învĕţăceilor, se vor pronunţa la timpul sĕu cei competenţi.

Atât în interesul adevĕrului!

---

nimea munceşte şi lucréză de-a dreptul în sinul naturii, ca sĕ o cunóscă şi sĕ afle cunoştinţele cele noue de care are trebuinţă.

Şi precum e necesar, ca chiar ómenii mari şi desĕvîrşiţi sĕ lucreze în sinul naturii şi sĕ facă esperienţe, ori fel de fel de încercări fără de carte, despre cari nu se află nimica în carte, aşa şi copilul are sĕ se mişte şi sĕ lucreze nemijlocit în sinul naturii, ca sĕ afle legile şi sĕ-şi potrivéscă mişcările trebuitóre pentru a se folosi de legile naturii ori pentru a se ferí de ele.

Copilul care ciopleşte cu un briceag nu se jócă, ci învaţă cum se ţină briceagul în mână, ce mişcare sĕ facă pentru-ca sĕ taie şi cum sĕ facă pentru-ca sĕ nu se taie el. Şi cel ce trage linii, ori face ómeni, ori cai, cu creionul sau cu condeiul, şi cel ce bate cu ciocanul, şi cel-ce îndóie sau taie hârtii, etc., etc. toţi, toţi învaţă.

Una este învĕţătura cărţii, şi alta este învĕţătura din natură.

Invĕţătura din natură e chiar *mama învĕţăturii cărţii.*

Cel-ce nu ştie nimica din natură, nu pricepe nimic din carte.

Cu cât va ştí mai mult din natură, cu atât va pricepe mai mult din carte.

Christos a zis: *Lăsaţi copiii sĕ vină la mine.* Ear' ştiinţa de azi zice: *Lăsaţi copiii în sinul naturii.*

In zadar îl îmbulzeşti cu cartea dacă el nu e pregătit din natură, ca s'o pricépă.

Jocul copiilor e cea mai mare şi mai folositóre învĕţătură.

Lăsaţi copiii sĕ se jóce!

(*Albina.*) *I. Speranţia.*

Conferenţele învĕţătoreşti.

Convocare.

Pe temeiul ordinului consistorial de la 3 Faur 1905 nr. 45 Şcol. convoc învĕţătorii de la şcólele ortodoxe române din protopopiatele Mediaşului şi Târnavelor la conferenţa învĕţătorĕscă, ce se va ţiné în 21 şi 22 April 1905 în edificiul şcólei de la Mediaş.

Programul sĕ va statorí conform însărcinărilor date deja la mai mulţi învĕţători după deschiderea conferenţei, căreia va premerge serviciul divin în biserica de acolo.

Toţi învĕţătorii sunt îndatoraţi a studia amĕnunţit temele cunoscute, atât cea statorită de Vener. Consistoriu, cât şi cele designate de conferenţa anteriórĕ.

Sibiiu, 8 April 1905.

Dr. Miron Cristea
comis. consist.

Convocare.

In conformitate cu ordinul Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 3 Februarie 1905 nrul 45 şcol., am onóre a convoca conferenţa învĕţătorilor din cercul al XII-lea protopresbiteratul Clujului şi Unguraşului, pe *21 şi 22 April v. c.* (4 şi 5 Maiu n.)

Locul de întrunire e satul *Bălan.*

Programă:

Joi în 21 April.

1. La orele 8 a. m. serviciu divin împreunat cu chemarea duhului sfânt şi parastas în memoria învĕţătorilor rĕposaţi din acest cerc.

2. La 10 ore a. m. deschiderea şi constituirea conferenţei.

3. Comunicarea circulariului consistorial privitor la convocarea şi agendele conferenţei.

4. Cetirea apelului nominal.

5. *Predarea literei „f“*, lecţiune practică din limba română pentru anul I-iu de şcólă. Cu lucrarea temei s'au însărcinat învĕţătorii Aurel Petean şi Mihail Pavel.

6. La 2 ore p. m.: „*Cetirea piesei „Ţeranul şi ochelarii“ cu privire la pronunţarea şi accentuarea corectă*“; lecţiune practică din limba română, lucrată de învĕţătorii George Bodea şi Vasile Corodan pentru anul al II-lea de şcólă.

7. „*Ce importanţă au grădinile şcolare în învĕţămêntul primar şi întru cât li-se dă cuvenita atenţiune în şcóla nóstră confesională română*“; disertaţie lucrată de învĕţătorii Alexandru Ghiuruţan şi Ioan Magiar.

8. *O lecţiune practică din economie*, lucrată de învĕţătorii Simion Rotariu şi Ambrosie Abui.

Vineri, 22 April.

9. La 8 ore a. m. „*Fiul cel pierdut*“, lecţiune practică din religiune pentru elevii din anul al IV-lea de şcólă, lucrată de înv. Petru Berghete şi Alexandru Hoda.

10. *Deprinderi de conversaţiune despre sat*, lecţiune practică din limba maghiară pentru anul al V-lea cu lucrarea căreia s'au însărcinat înv. Petru Bura şi Mateiu Alexandru.

11. „*Influinţa dezastrósă a alcoholului asupra organismului omenesc în general, în special, cari sunt căile şi mijlócele prin cari cu efect s'ar puté lucra începênd din şcóla elementară întru preîntimpinarea viţiului beţiei*“. Cu lucrarea acestei teme puse de venerabilul consistoriu s'au însărcinat înv. Andreiu Domşa şi Grigorie Teodor.

12. La 2 ore p. m. „*Gheorghe Rákoczy în legătură cu încercările de reformaţiune în biserica ortodoxă română*“, lecţiune practică din istoria patriei pentru anul al VI-lea de şcólă cu lucrarea căreia s'au însărcinat înv. Miron Racoţa şi Teodor Păuşan.

13. *Discusiune liberă cu privire la esperienţele făcute cu noul plan de învĕţămênt.* Spre pregătire tuturor domnilor învĕţători.

14. Pertractarea raportului comisiunei permanente despre starea învĕţămêntului în cercul al XII-lea.

15. Alegerea unei comisiuni cu însărcinarea de a studia chestia organisării învĕţătorimii din archidiecesă eventual din întrégă metropolie în o asociaţie generală.

16. Fixarea temelor pentru conferenţa proximă.

17. Propuneri.

Fie-care domn învĕţătoriu va binevoi a medita asupra punctelor din programă, ca sĕ pótă lua cu succes parte la discusiunea verbală.

Invit la conferenţă pe domnii inspectori tractuali, directori şcolari, cum şi pe toţi amicii şi binevoitorii şcólei nóstre.

Cluj, 15 April n. 1905.

Marcu Jantea
comis. consistorial.

NOUTĂŢI

Ucigaşii protopopului Cupşa. Ni-se comunică din Dej, că ucigaşii protopopului Samuil Cupşa sunt prinşi deja şi puşi la rĕcóre. Sunt cinci: Samuil Cupşa, Alexandru Cupşa, Ioan Cupşa al popii, Şofron Filip şi Ioan Cureu, cari la interogatoriu şi-au recunoscut fapta, spunênd că înainte de comiterea crimei s'au adunat în brădetul din apropierea casei protopopului şi acolo s'au înţeles asupra chipului cum sĕ ucidă pe protopopul.

*

Fraţi Arămâni în Sibiiu. Duminecă diminéţa o cétă de 100—150 de Macedo-Români aşteptau la gara din Sibiiu plecarea trenului care sĕ 'i ducă în România. Omeni înalţi, osoşi, dar' slăbiţi de necazuri, cu opinci, iţari şi ţundră sură, cu fez şi peste fez acoperiţi cu gluga ţundrei. Pe plóie şi vênt aşteptau sĕrmanii sub cerul liber, în préjma gării. Avênd afaceri la gară am dat în vorbă cu ei întrebându-i: „De unde sunteţi?“ — „Din Macedonia“. — Unde mergeţi? — „La România“, mi-au rĕspuns cei din apropierea mea. Durere însĕ, că neştiind graiul macedoromân nu m'am putut întreţiné mai mult cu ei. Şi sigur că nici ei nu mi-au înţeles întrebările, ci mi-au rĕspuns instinctiv că *de unde sunt şi unde merg*? — Se duc sermanii la fraţii liberi, după ce căminele şi moşiórele de acasă li-au fost distruse şi pârjolite de ucigaşii şi jeluitorii comitetului revoluţionar bulgar. Pe unde au făcut óre încunjurul din Macedonia până la noi, pentru-ca de aici sĕ trécă la fraţii liberi, ştie 'i Dumnezeu! (*t.*)

*

„Cartea de Aur“ premiată. In şedinţa de Sâmbătă „*Academia Română*“ a acordat din premiul Adamachi (divisibil) opului „*Cartea de Aur*“, de *T. V. Păcăţian*, suma de 1300 lei. Cartea a fost admisă la premiu cu 21 voturi contra 2.

*

Rectificare. In mulţămita publică pentru fondul Dr. *Iosif Hodoşiu* din Brad, publicată în numĕrul 87 al ziarului nostru e trecută „*Albina filiala Braşov cu 40 coróne*“, ceea-ce vine îndreptat astfel: ***„Dr. Nicolae Vecerdea, dirigentul filialei „Albina“ din Braşov 40 coróne“***, deóre-ce dl Dr. Vecerd a a trimis *de la sine* suma, nu de la institutul condus de d-sa.

*

Avis. „*Buciumana*“, reuniune de păstrare şi anticipare în Bucium-Poeni, a cărei adunare generală, conform convocării publicate în numĕrul 37 al ziarului nostru avea sĕ se ţină *în 2 Maiu n. c.* şi-a amânat ţinerea adunării generale *pe 9 Maiu n. c.*

*

Meningita pe la Braşov. Cetim în „Gazeta Transilvaniei“ (numĕrul de Vineri), că în comuna Hărman au murit de meningită fata Ana Pavel în etate de 17 ani şi flăcăul George Vasiaşi în etate de 18 ani.

*

Osânda ucigaşilor. In vara trecută trei ómeni stricaţi: A. Fitero, I. Popovici si S. Dumbrava au ucis pe mosneagul de 82 ani A. Fehér din Orosháza, înşelându-l pe timp de nópte sĕ ese afară în uliţă, apoi întrând în casă au sugrumat şi pe soţia bĕtrânului, ear' după aceea au jefuit tot ce au găsit de preţ prin casă. Bĕtrâna însĕ venindu-'şi în fire a făcut arătare la gendarmerie şi astfeliu ucigaşii au fost prinşi. Tribunalul din Giula i-a osândit pe toţi trei la mórte în furci, ear' Curia, unde osândiţii apelaseră causa, în şedinţa de Marţi a aprobat sentinţa tribunalului.

*

Din advocat — vagabund. In fóia oficială a comitatului Sibiiu (numĕrul dto 20 April) cetim un circulariu al vicecomitelui către magistratele orăşeneşti, protopretori şi prefecţi de poliţie, de cuprinsul că advocatul Dr. Szentkirályi Sándor, originar din Kányaháza, vagabundând fără nici un scop şi fără nici o ocupaţiune stórce de la primăriile localităţilor pe unde ajunge ajutóre momentane, în sarcina comunei sale natale, şi că deóre-ce numitul consideră acest fel de a stórce ajutóre drept mijloc de subsistinţă, primăriile sĕ nu-i mai dee nimic, fiind-că comuna Kányaháza nu este aplecată sĕ restitue banii.

*

Sfinţirea şcólei din Bonţida. Comitetul parochial gr. or. rom. din Bonţida invită la sfinţirea şcólei gr. orientale române elementare din Bonţida ce se va face Luni a doua zi de Paşti, 18 April (1 Maiu) 1905 — după ordinea următóre: — 1. Diminéţa la 9 ore serviciu divin în biserică. 2. Procesiune sĕrbătorĕscă de la biserică la şcóla cea nouă, unde se va face sfinţirea apei şi se va stropi edificiul cu apă sfinţită. 3. După terminarea ritualelor la ora 1 p. m. prânz comun. 4. Séra la 7 ore producţiune de cântări în cor, declamaţiuni şi teatru în sala de învĕţămênt a şcólei noue 5. După producţiune joc. Corurile vor fi dirigiate de învĕţătoriul local Nicolae Hamzea.

*

Petrecere în Haşag. Comitetul parochial din Haşag invită la producţiunea teatrală a elevilor de şcólă ce o va aranja la 2 Maiu st. n. 1905 (a treia zi de Paşti) în sala şcólei gr. or. din loc. După producţiune urmézĕ dans. Inceputul la 7 ore séra.

*

Credincioşii bisericei nóstre din *Cleweland*, America, s'au constituit în comunitate proprie bisericĕscă ortodoxă română cu încuviinţarea autorităţilor publice din statul Ohio, fapt care a fost adus încă în tómnă la cunoştinţa consistorului archidiecesan din Sibiiu. Acum aceiaşi bravi fii ai bisericei gr. ort. române au pus gând tare sĕ 'şi ridice şi o biserică proprie gr. ort. română în Clewland, prin subscripţie publică. Ajute-le Dumnezeu sĕ-'şi vadă dorinţa împlinită.

*

La olaltă şi în mórte. Luni nóptea a rĕposat în Panciova bĕtrânul Nicolae Pavlavici, primul primariu al oraşului după căderea absolutismului, ear' Marţi diminéţa şi-a dat sufletul soţia sa. Cincizeci de ani au trăit în căsătorie fericită, şi nici în mórte nu s'au despărţit unul de altul.

*

Din causa esecuţiei! La economul Tribula János din Szalárd (Ungaria) era sĕ se facă în una din zilele trecute esecuţie pentru o datorie. Tribula s'a opus şi a ridicat sĕcurea asupra gendarmilor chiămaţi sĕ asiste la sĕvêrşirea esecuţiei. Un gendarm însĕ a străpuns pe Tribula prin pept, aşa că nenorocitul a căzut jos şi după scurtă agonie a murit.

*

Cu automobilul de la Bucureşti la Teheran. O deputaţie diplomatică a regelui *Carol*, cu misiunea de a preda şahului Persiei insigniile ordului „Stéua României“, va pleca în curênd la Teheran. Deputaţia va face călĕtoria: de la Bucureşti până la Constanţa cu automobilul, de acolo până la Smirna cu vaporul, ear' de la Smirna până în Teheran (capitala Persiei) earăşi cu automobilul. Conducĕtoriu al deputaţiei va fi prinţul Valentin Bibescu.

*

Joc şi negrije cu armele. La gara din Lábod (Ungaria) un lucrător de la tren avênd sĕ ajute servitórei şefului de gară la curăţitul odăilor, a luat din cuiu puşca şefului şi în credinţa că nu e plină a ţintit cu ea asupra servitórei. Gluma însĕ a avut sfîrşit tragic; nimerită de glonţ în inimă, servitórea a căzut jos şi după agonie de câteva clipe a murit. Tot din causa negrijei s'a întêmplat o asemenea nenorocire în Şiria, unde economul I. Lanczinger curăţind un revolver şi ţinêndu-l îndreptat cu ţevea către I. Aufmut care încă era de faţă, revolverul s'a descărcat fără veste şi glonţul a nimerit în pept pe Aufmut.

*

Donaţiunile mai noue ale lui Carnegie. Vestitul bogătan *Carnegie* din New York, care atât de multe şi bogate donaţiuni a făcut până acum în scopuri de binefacere şi culturale şi deosebi pentru înfiinţarea de biblioteci publice, în cât numele 'i va fi amintit totdéuna între cei mai mari binefăcĕtori ai omenimii, în timpul din urmă şi-a îndreptat dăruirile către şcólele de ori-ce categorie (şcóle primare, secundare, colegii, universităţi etc.), înzestrând până acum şésezeci de şcóle cu fonduri, din cari pot sĕ se susţină splendid. Suma cea mai mică a donaţiunilor făcute până acum în acest scop e de 50.000 de dolari, ear' cea mai mare e de două milióne.

*

Fómete în Sêrbia şi Macedonia. In cele mai multe ţinuturi ale Sêrbiei poporaţiunea e în miserie mare; în multe comune nu mai găseşti nici vite, nici hórĕ şi nici grăunţe de bucate, aşa că locuitorii 'şi amorţesc fómea cu prune uscate, pe unde sunt; ear' prin unele locuri s'au întêmplat chiar şi casuri de mórte de fóme. Cu mult mai tristă e însĕ situaţia în Macedonia, unde pe lângă recolta slabă din tómna trecută pórtă fórte mare vină la miseria şi fómetea mare bandele revoluţionare, cari au dat foc heizaşelor cu bucate şi au jefuit sate întregi. Spre a scăpa de mórtea de fóme au început deja din lunile trecute sĕ plece zilnic la America grupe de sute de ómeni, ca sĕ-şi găsiască acolo mijlócele de traiu.

*

Hirotonire. Domnul *Ioan Coman* ales cu unanimitate capelan pe lângă parochul din Vamabuzeu, a fost hirotonit Sâmbătă în 10 April v.

Dare de sémă.

La loteria aranjată de domnişórele române din Sibiiu în favorul şcólei de menaj şi industrie, ce se va înfiinţa de „Reuniunea femeilor“, au mai întrat următórele contribuiri:

Din Sebeşul-săsesc: Ana Z. Murĕşan, cursor, ciucur, dantelă. Salomia A. Opincariu, Aurelia Săbădus, Ana G. Popa Lazar, Ana P. Muntean, Maria V. Stricat, Savela G. Fărcaşiu, Salomia P. Besue, fie-care câte un ştergariu. Rafila S. Opincariu, Ana I. Androne, câte un ştergărel. Rafila I. Miga, Rafila P. Ursu, Ana I. Tecău, Ana N. Cusută, Ana I. Dumitrésă, Ana N. Cuşută, Rusalina D. Savu, Rafila S. Stricat, Ióna T. Muntean, Florica P. Dicu, Rafila S. Vintilă, Rafila N. Cuşută, Maria Tecău, fie-care câte o merindéţă. Lucreţia Santeiu batiste. Raveca Armean, Iozi Reinisch, câte un călimar. Wanda Cretivescu vasă. Baronésa Ecath. Metager (Hackenthal Karlstadt) garnitură de cafea pentru 6 persóne. Din Satulung Sĕcele: Maria Oprea Banciu ştergariu. Elena Verzea 2 serviete Maria R. Aldea 4 servete. Efrusina Ţuţuian, servet. Octavia R. Verzea $4^1/_2$ coţi postav. Ana I. Jinga ştergariu. Maria I. Tiţei, Iustina Vlad Manole stergar. Din Bod (comit. Braşov): Victoria Mereţ pânzăturĕ, merindéţă. Elena Cherciu pânzătură. Din Rêşnov: Aurelia Hamsea cutie pentru gulere. Maria Tipeiu, Ecaterina Ilie, Susana Nan. N. Frateş, Maria I. Nan, fie-care câte un ştergariu. Din Tohanulnou: Maria Boboc tabletă. Maria Il. Plotogea 2 merindeţe. Paraschiva Băncilă ştergar ţesut cu fir. Din Braşov: Zoe Petric ştergar brodat. Sidonia Petrovici tabletă. Elena Popescu sachet pentru batiste, sachet pentru mănuşi. Elena Petric ţinĕtor de journale. Elvira Petric sachet de mănuşi. Aurica Hamsea 2 tablete. Elena Hamsea tabletă, sachet brodat. Eugenia N. Vecerdea icónă, cursor. Marióra Popescu tabletă, 2 şerveţele, ţinĕtor de peptene. Elena Săbădean 2 tablete. Din Săcel: Aurelia V. Pop service de sticlă cu tavă, urcior, 2 pahare, ştergariu, 1 etui de gulere. Petru Florian cenuşerniţă. Din Blaj: Lucreţia Domşa m. Bunea covor. Leontina Ciura tavă pentru tortă. Veturia Tritean (Sibiiu) perină de divan. Din Cluj: Valeria Isac corfiţă pentru lucru, croşetă, 5 obiecte pentru masa de scris. Major Popist pahar pentru bere, 2 pahare 2 vase, corfiţă pentru burete. Otilia Jucu (Lugoj) cursor. Din Făgăraş: Maria Dan corfiţă. Aurora Metian coşuleţ de pĕrete. Lucreţia Micu porte castane. Miţi Foltuţiu punguliţă. Eugenia Racean (V.-Reces), Cornelia Aleman 2 ştergare. Din Sarajevo: tăviţă, ferivolite, 2 tablete. Teodor Filipesco 8 călimări cu pénă, încrustat cu argint. Carola Filipesco 2 tablete. Aglaia de Zotta 1 păr. pantofi. Eufemia de Zopa 2 tablete, 1 perniţă. Carolina Socoleanmilieu. Ida Bogoevici cursor. Aurora Opriţa cuvertă p. măsuţă. Din Orade: Gizela Fasai, Valeria Fasai câte o perină de catifea. Eugenia Fassi tabletă brodată. Lucreţia Zigre tabletă brodată, platcă. Eleonora Kiss bloc pentru masa de scris. Aurelia L. Pap ţinĕtor de journale. Din Buziaş: Marióra Pepa perină, guler. Rosa Bonna, Ana Bonna, câte o tabletă. Netti Nedelco cursor. Elena Borlovan (Icloda), M. Carnicescu (Dulleo), câte o tabletă. Din Iclovda: Talida Sherga tabletă, ţinĕtóre de chei, ştergariu. Sofia Baiaş (M.-Sacoş) cursor, tabletă, ştergariu. Maria Fara (Domăşnia) Octavia Pirtea (Sinersig) câte un cursor. Persida Crainicescu (Dulleo) ştergariu. Din Hitiaş: Ana Sfetescu, Eva Pisat, Flóre Pisat, fie-care câte un ştergariu. Din Sacoşul-turcesc: Victoria Alusiu ştergariu. Iuliana Alusiu, Paraschiva Alusiu câte un opreg. Aurelia Ciocoi (Hitiaş) ştergariu, şurţ. Elisaveta Cocoşu (Uliuc) ştergariu, şurţ. (Uliuc) Măriuţa şi Coluţa Sfetescu (Hitiaş), Iconie Ivănuţiu n. Negrea, Persida Gorun, (Uliuc), Mariţa Pepa, (Domăşnia) fie-care câte un opreg. Ecaterina Pepa, Ana Cingetia (Mehadia) câte un brâu. Emilia Ionescu (Jebil) şurţ, opreg. Din Hitiaş: Ana Vulcan şurţ, opreg. Eva Musteţiu, Paraschiva Todorescu câte un şurţ, Din Rĕşinari: Claudia Goga ţinĕtóre de jurnale. Iuliana Dancăşiu scaun ars. Luisa D. Raţin (Sibiiu) casetă de mănuşi. Maria Gligor (Baia-de Criş) 2 tablete. Din Sibiiu: Maria Câmpean album pentru fotografii. Cornelia M. Câmpean album pentru ilustrate. Minerva Cosma perniţă pentru ace, un pompadour, perină de divan. Hortensa Cosma pernă de divan, tabletă, tablou pictat. Letiţia Bologa călimar. Cornelia Simtion perină de divan, ţinĕtor de chei, oglindă. Hermina Maniu (Lugoj) ţinĕtor de haine. Ana Ciocoi preotésă (Vucova) 2 ştergare. Din Hitiaş: Maria şi Fiorea Ciuferescu, Eva Pisat câte un ştergariu. Ana Pisat, Maria Berariu alias Tohera câte un opreg. Ana Tohera şurţ, ştergariu. Din Gârbova: Cumbrie Getie şurţ. Ana Getia şurţ, opreg. Giurgie Gétia ştergariu.

Ad nr. pp. 275/905. [98] 2—3

Concurs.

Pentru intregirea postului de **paroh** din comuna **Mănăşturul-unguresc**, aparţinětóre protopresbiteratului Cluj, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru intregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre, până la terminul sus indicat subsemnatului oficiu, şi sunt poftiţi ca sě se presinte în vre o Duminecă sau sěrbătóre la sf. biserică.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Cluj în conţelegere cu comitetul parohial.

Cluj, 28 Martie 1095.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 189/905. [93] 3—3

Concurs

Pentru **intregirea parohiei** de clasa III **Laz**, protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea de la stat.

Concurenţii au sě 'şi aştérnă cererile, instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi a se presenta înainte de alegere poporului în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Sebeş, 30 Martie 1905.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Atenţiune!

50.000 părechi de ghete.

4 pĕrechi de ghete cu numai fl. 2·80.

Falimentând mai multe fabrici mari am fost încredinţat a desface o cuantitate mare de ghete **sub preţul producţiunii**. Vînd deci ori cui 1 păreche de ghete cu şireturi pentru domni şi 1 păreche pentru dame, de piele, brun ori negru galoşate, cu talpă bine bătută cu cuie, apoi 1 păreche de ghete de modă pentru domni şi 1 păreche pentru dame, cu pasçoal fórte elegant, fasonul cel mai nou de vară, fórte drăguţi şi uşori. **Tóte 4 părechile costă numai 2 fl. 80 cr.** şi se pot procura cu ramburs sau trimiţêndu se banii înainte de la [74] 2—2

S. Urbach, Schuh-Export, Krakau 54/K.

Schimbul este admis; dacă nu convine se retrimit banii, astfel eă ori-ce risic este eschis cu desevêrşire

---

Nr. 113 1905. [97] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa primă **Caţa**, protopresbiteratul tractului Cohalm, devenită vacantă prin mórtea parohului *Ioan Mircea*, se escrie conform veneratului ordin consistorial din 15 Februarie a. c. nr. 1147 Bis., concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii 'şi vor trimite suplicele concursuale instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Sighişóra (Segesvár) până la terminul susindicat, şi se vor presenta în vre o Duminecă sau sěrbătóre înaintea alegětorilor pentru a cânta şi a cuvênta, eventual şi a celebra.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Cohalm, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sighişóra, 8 Martie 1905.

Dimitrie Moldovan
protopop, ca admin.

Pretutindeni, chiar la ţară, se caută persóne onorabile şi esperte, capabile de a se ocupa cu vînzarea unui articol fórte avantagios şi lesne de plasat. Capital nu e necesar. Mari beneficii de realisat! Ori cine póte sě se ocupe chiar şi în mod accesoric. Condiţii escepţionale şi salariu fix câteva sute de coróne pe lună, în cas de activitate urmată cu succes. (73) 8—10

A se scrie sub *A 78* la ziar.

Struguri de masă

în nenumĕróse sorte alese, curăţenia soiului se garantéză, apoi cea mai bună colecţie de

frunzişuri

tóte nobilitări de prima calitate, liferéză

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei de pe Têrnave

Proprietariu: **Fr. Caspari Mediaş** (Medgyes, (84 b) 4 (Transilvania).

Lista preţurilor ilustrată gratis şi franco.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesană.**

— Efectuirea se face în 24 zile. —

Icóne sfinte pentru Iconostase

pictate pe tinichea, mărimea 26/32 cm.

Grupa I.

Sf. George, Sf. Ilie, Cuviósa Paraschiva, Sf. Dumitru, Sf. Erarch Nicolae.

Preţul: simple 6·50, fine 10, f. fine 13·50 cor.

Grupa II.

Botezul Domnului, SS. Apostoli Petru şi Pavel, Constantin şi Elena, SS. Arch. Mihail şi Gavriil.

Preţul: simple 7, fine 10, fórte fine 14 cor.

Grupa III.

Tăierea împrejur, Intimpinarea Domnului, Erarhii Vasile, Grigorie şi Ioan, Intrarea în Ierusalim, Invierea Domnului, Inălţarea Domnului, Dumineca tuturor sfinţilor, Naşterea sfântului Ioan Botezătoriul, Schimbarea la faţă, Adormirea Maicei Domnului, Naşterea Maicei Domnului, Naşterea Domnului.

Preţul: simple 9·50, fine 13·50, f. fine 19 cor.

Librăria arhidiecesană.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Pianele Bösendorfer

stau şi acum la locul prim, „afară de concurs“, şi sunt în deobşte recunoscute ca cele mai bune piane, atât pentru salóne, cât şi pentru sale de concert. In Austro-Ungaria sunt neîntrecute. Dovada cea mai eclatantă o dau programele tuturor pianistilor renumiţi, cari în Budapesta, Graz, Praga, Viena etc., concertéză esclusiv cu piane Bösendorfer.

Sunetul ales şi puternic, de un farmec neasemănat, şi minunatul mod cum se cântă la aceste piane, procură cântătorului plăcerea de a presta neîmpedecat ceea-ce póte.

Bösendorfer a făcut şcólă.

Cu mult zel şi iscusinţă i-a urmat

Francisc Wirth, constructor de piane reg. grecesc de curte.

construind un pian solid şi fin lucrat (premiu de stat, medalii de aur, diplome de onóre) în 3 modele de salon, cu 420, 450 şi 500 fl. Cu astfel de preţuri subscrisul nu a mai aflat pe piaţa Vienei pian de esecutare aşa fină. In Ungaria sunt fórte plăcute pianele lui **Fr. Wirth**, pentru sunetul lor vioiu şi curat ca argintul, şi pentru neobicinuita durabilitate a acestuia; îndeosebi este căutat acolo, unde numai rar se póte afla acordător.

Fraţii Stingl, fabrică de piane c. ş. r. de curte

representaţi prin 5 modele, de la 300—700 fl., cu registru (pedal) de harfă (Harfenzug), claviatură reformată. Piane fórte plăcute.

Cui îi place ton dulce şi melodios, sĕ-şi cumpere pianul lui **W. Fritz & fiu.**

Renumele bine întemeiat al acestei firme solide (fondată în 1804) asigură cumpĕrătorului deplină şi durabilă mulţămire. Mignon 470 fl., pian scurtat (Stutzflügel) 500 fl.

Eminentul fabricat al lui **Proksch**: pianin cu registru mut 420 fl., mignon 500 fl.

Pianine bune **Hölzl & Heitzmann** de la 320—380 fl.

De la firme mai noue se află în deposit instrumente drăguţe cu 250, 280 şi 320 fl.; asemenea pianine cu registru mut (Stummzug), aşanumite „Harfen-Pianino“. (O invenţie binefăcĕtóre pentru împrejurimea celui ce învaţă.)

Pianine berlineze de prima calitate.

Harmoniu pentru şcóle şi casă **Mannborg—Lipsca** cu 100 fl. şi 230 fl.

Inchiriare de instrumente cu preţuri eftine.

Primul deposit transilvan de piane şi harmoniuri

Victor de Heldenberg (4) 49—

Sibiiu (Nagyszeben), strada cisnădiei nr. 9, etagiul I.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise)

pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia arhidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei arhidiecesane

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis se se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 129

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicínele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rânduéla Sinacsariului. — Bogorodicínele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roşie cu copcii 4 cor.

Redactor responsabil Teodor V. ian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFUL ROMAN

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de
30 fil. rêndul cu litere garmond.

Nr. 3611 Pres.

IOAN

din îndurarea lui Dumnezeu archiepiscop al bisericei ortodoxe în Transilvania şi metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania.

Iubitului cler şi popor al archidiecesei Nóstre transilvane; iubiţilor şi onoraţilor deputaţi la sinodul archidiecesan: Har şi milă de la Dumnezeu Tatăl şi Domnul nostru Iisus Christos!

Avênd în vedere §§. 89 şi 90 din statutul organic, convocam şi prin acestea declarăm de convocat sinodul ordinar anual al archidiecesei Nóstre transilvane, în biserica din Sibiiu, suburbiul Iosefin, *pe Dumineca Tomii*, adecă *pe 24 April* (7 Maiu) a. c., la 9 ore antemeridiane, când se vor începe ritualele bisericeşti, ear' după acestea va urma deschiderea sinodului în localul designat spre acest scop.

Sibiiu, 9 April 1905.

Ioan Metianu m. p.
archiepiscop şi metropolit.

Controla învěţămêntului nostru poporal.

I.

Sgomotul produs în jurul reformelor plănuite de ministrul instrucţiunei publice a avut darul de a deştepta în societatea românéscă un interes mai general şi mai viu pentru causa învěţămêntului nostru poporal confesional.

In motivarea reformelor proiectate urzitorii şi susţinětorii lor ni-au atacat şcólele din douě puncte de vedere. Că mai întâiu nu învěţăm destul ungureşte şi prin urmare nu cultivăm din destul sentimentele patriotismului, şi al doilea, că peste tot prin şcóla confesională nu s'au produs în situaţia culturală a poporului român îmbunătăţirile cuvenite.

Faţă de primul atac apărarea ne este fórte uşóră, căci avem o posiţie inexpugnabilă în dreptatea şi corectitatea punctului nostru de vedere, că în ţéra acésta poliglotă patriotismul adevěrat nu se póte měsura după cunoştinţa unei limbi şi cu atât mai puţin pentru noi după cunoştinţa limbii ungureşti. Şi când Metropolitul nostru a rostit acest adevěr, El a vorbit din inima unui popor, care în chestie de patriotism nu se dimite la licitaţie.

Cuvêntul Metropolitului a fost de ajuns, ca şi téma ce ne cuprinsese, că şcólele nóstre se vor magiarisa, sě dispară din inimă şi sě ne întărésca şi mai mult în credinţa săpată în conştiinţa nóstră, că precum în trecut, astfel nici în viitoriu nu esistă putere care sě ne pótă desnaţionalisa.

Cu mult mai delicată ne este posiţiunea de apărare faţă de al doilea atac îndreptat asupra învěţămêntului nostru, mai ales de consilieriul ministerial Halász Ferencz, adevěratul plăsmuitor al noului proiect de reforme. Cel mai serios argument cu care a căutat el sě-şi motiveze şi sě-şi îndreptăţiască reforma plănuită şi cu care a încercat sě slăbiască basa morală a punctului nostru de vedere, i-a fost constatarea întemeiată pe cifrele statistice, că tocmai în părţile locuite de Români şi întrě Români este mai inferióră cultura şcolară, că numěrul analfabeţilor şi al acelora cari nu umblă la şcólă este mai mare tocmai întrě Români. Deci după constatările lui Halász, reforma învěţămêntului poporal este reclamată în prima linie chiar de negligatele interese culturale-şcolare ale poporului român.

Nu suntem în stare sě garantăm pentru esactitatea acestor constatări ale consilierului ministerial unguresc. Dl profesor Ioan F. Negruţiu studiind mai de aprópe datele statistice referitóre la starea culturală a Românilor în municipiile locuite de Români (vezi „Transilvania" nr. III, an. XXXV) ajunge la conclusiunea, că chiar şi în ţinuturile sau comitatele acelea, unde cultura poporului nostru e relativ mai mare, şi acolo avem încă mult de făcut; şi acolo forurile nóstre competente bisericeşti-şcolare şi civile trebue sě desvólte o mai mare şi mai intensivă activitate în ceea-ce priveşte luminarea şi cultivarea poporului român.

Fiind-că iubim adevěrul şi întrě ori-ce împrejurări este bine sě 'l mărturisim, iată recunóştem, că datele statistice au dreptate când constată insuficienţa progresului cultural realisat prin şcóla nóstră poporală confesională. Dar' acéstă constatare, ori-cât de durerósă ar fi pentru noi, nu póte însemna dreptate şi bucurie în taběra protivnică şcólei nóstre confesionale. Căci în definitiv poporul nostru românesc, ori-cât de tiněră îi este istoria culturală şi ori-cât de cuprinse îi sunt forţele materiale din cari şi-a susţinut şi-şi susţine şi acum singur şi fără ajutorul ţerii colosalul aparat al învěţămêntului confesional, este cel mai sănětos şi necorupt element etnic alcătuitor de stat, şi întrě tóte popórele conlocuitóre cea mai neprihănită şi mai sigură temelie a patriei şi a statului ungar.

Nu este însuşirea nóstră, ca înşine sě ne lăudăm, dar' când prin raţionări piezişe, printr'o revoltătóre sofistărie suntem atacaţi în ambiţia nóstră culturală-naţională, nu putem retăcé starea faptică, că noi Românii am jertfit şi jertfim pentru cultivarea nóstră în şcólă şi pentru susţinerea şcólelor nóstre *neasăměnat mai mult* de cât poporul săcuiesc sau unguresc pentru propriile sale şcóle. Valórea patriotică a unui neam de ómeni se póte socotí numai şi numai după *sacrificiile* ce el le aduce de bunăvoia sa pentru cultura sa şcolară.

Cei-ce ne hulesc, că suntem înapoiaţi în cultură, şi că din causa asta am avea trebuinţă de protecţia ce ni-o oferă statul, nu ne pot nici de cum pune pe gânduri. Gânduri triste numai atunci vor începe sě ne munciască, când din causa *slăbiciunei proprii* nu vom avé încătrău, când în interesul învěţămêntului nostru şi aşa zicênd *de bună voie* şi din convingere firéscă vom cere protecţia şi sprijinul, ce acum necerut ni-l „oferă" marinimoşii contrari ai şcólei nóstre confesio o astfel de convingere însě ajunge nici odată.

Din România

Aniversarea naşterii Mai
Sale Regelui Carol. Joi în sep
trecută, 7 April v. ziua naşterii M.
gelui şi aniversarea proclamării M.
Sale ca domnitor, la orele 10 şi jumătat
néţa s'a oficiat de către P. S. S.
Nifon, vicarul sfintei metropolii din
reşti, serviciu divin, la care au asistat
ministri, dnii presidenţi ai corpurilor
tóre şi ai înaltelor curţi de casaţie şi
mai mulţi domni senatori şi deputaţi,
riul capitalei cu consiliul comunal,
tribunalele, casa regală, înalţii funcţi
statului, domnii oficeri generali şi supe
flaţi în garnisónă, cum şi diferite

O gardă de onóre, compusă di
panie din batalionul 2 vênători cu
musică, era aşezată în faţa bisericei.

M. S. Regele a primit în urmă
lat consiliul de ministri, în numele
G. Gr. Cantacuzino, şeful guvernului
aduse suveranului român felicitări pent
versarea acestei zile, zicênd:

Sire,

Sěrbătorind astăzi în [illegible] aniv
naşterii şi proclamării Maiestăţii
domnitor al României, sěrbăt
şi întemeierea a însěşi Români
cărei sórte se află strîns şi ned
de ilustra dinastie a Maiestăţii Vóstre,

Istoria va inscrie pe paginele
ritóre actele gloriose ale domniei
Vóstre, şi judecata ei nepărtinitóre
topí în aceeaşi cugetare faptele
lui *Carol cel glorios* cu acelea al
cel înţelept.

Dînsa va amintí asemenea
şare acţiunea binefăcětoare a îngerului
veghéză neadormit alături de Maies
Vóstră la alinarea suferinţelor celor nenor
ciţi şi numele venerat al reginei Elis
va însoţí de apururea, în decursul vea
imaginea luminósă a regelui Carol.

In numele consiliului de ministri
Maiestăţilor Vóstre viéţă lungă şi feri
şi rog pe Atotputernicul sě reverse as

FOIŞÓRĂ

Deşertăciuni.

Ce-mi věd ochii? Neli, tu plângi? Pentru Dumnezeu, ce e cu tine, ce ţi-s'a întêmplat? Te-a supěrat cineva? Spune-mi sě 'l strivesc. Cum? Tu nu-mi rěspunzi?... Vorbeşte, pentru Dumnezeu, căci tăcerea ta mě duce în desperare! Cum nimic? Ei bine, nimic, nimic, de nimic nu plânge nime. De nimic nu plânge o soţie iubită, adorată, alintată... Tu surizi! Laudă lui Dumnezeu că zăresc pe buzele tale dulci earăşi un suris. Sufletul meu se bucură de el, cum se bucură natura de razele calde de primăvară. Cu tóte acestea, lacrěmile? Lacrěmile de odinióră, pentru-ce au isvorit din ochişorii těi dragi? Nu, nu, nu, vreau sě ştiu tot, măcar de m'ar costa viéţa. Nu mě supun nici unui protest, vreau adevěrul. Sě las? Dómne fereşte, cum aşi puté face cu vederea lacrěmile tale! Earăşi surisi. La acésta mě bucur, dar... cum? Aşa dar [illegible] enervă [illegible] pe mine m'a esofat flanţul şi parada prea mare, luxul şi ceremoniile de azi séră. Prea obositoriu, prea plictisitoriu chiar câte o serată ca a dnei Lene. Te dóre capul... Linişte? Linişte... Plec iute, plec, scumpa mea!

Uşa se închide încet şi dl S. Nicóră intră în odaia sa de lectură. Frunzăreşte prin o carte, dar' nu póte cetí. — Aprinde o ţigară şi fumând liniştit fredonéză: „Te chiamă priveghitórea".

*

In fine singură. Dumnezeule, ce tortură! Ah, of, pare că mě înec. Ceva teribil, teribil, teribil... Ah! acest măgariu încrezut trăieşte în închipuirea, că iubirea lui e în stare sě mě facă fericită... Tot mereu îmi tócă despre deşertăciuni, despre comedii, şi că fericirea adevěrată e în viéţa familiară. Minciună. Ori e fericire sě porţi trei sezóne una şi aceeaşi haină? Sě nu poţi conveni cu lumea mare, sě n'ai tu diamante, sě nu poţi da mese mari şi sě nu poţi petrece cu alţii, de cât cu bărbatul. — Ah, acésta e o prostie din legea veche... O! Lena, Lena, ce fericită eşti tu! Cum te-am urît şi invidiat din tot sufletul meu şi cum aşi fi plâns azi acolo la serata acesta [illegible] viéţa! Ce lucse, [illegible] mante, ce briliante! O bogăţie întrégă la ea pe mâni, gât şi pěr. Şi acel roi de cavaleri!... Şi ea?... O gâscă... Se face ca-şi-când tóte acestea n'ar încânta-o. Dar' se preface. Tótă e o moimă prefăcută. Ar afecta, dar' nu ştie... Aceea 'i viéţă!... Aşa înţeleg eu fericirea. Sě străluceşti, sě fi admirată. Eu sě fiu în locul ei, ştiu că m'aşi ştí folosí de tóte . . .
. . . .

*

Te-ai liniştit, dragă Neli?... Bine, dragă iacă tac, voiam numai sě-ţi spun că şi pe mine mě dóre capul de atâta tărăboiu ce a fost acolo la serată. Nu e pentru noi aşa ceva... Da, da, dragă, voiu tăcé, dar' uite, voiam sě te liniştesc... Că nu-i pe lume nimic ca liniştea... Nópte bună!...

*

Adă-mi ceaiul. Dar' rogu-te, mai de grabă căci mě înec. — Bun ceaiu, bun dar' rece — da, e chiar rece. Ei bine, adinea-ori era prea cald, şi-l'am dat numai sě mi-l răceşti puţin, tu l-ai răcit de tot, cine ştie unde... la cine ţi-o fi fost gândul — acum îl beau aşa cum e. — Da, e chiar bun, — chiar bun, ceaiu contra tusei — contra astmei... Da, da, e bun, căci vreai sě [illegible] sě scap de mine în[illegible]. Dar' [illegible]

Sě ştii că am sě trăiesc încă mult, mult
Auleo piciorul!... Piciorul cel reumat
Incălzeşte-mi iute flanelul cel roşu şi mi-l
şură. Aşa, dar' mai în grabă, îţi tremură
nile ca la moşnegi. Da, da, tocmai ca
negi, căci tineretul din ziua de azi
de hârtie... Noi, cei din bětrâni,
nici acum nu mě dau pe unul
vai piciorul meu, dar' pentru D
mě strînge aşa tare cu flanelul
e bine. Mulţămesc! — Dă-mi fr
sărut. Aşa!... Ce voieşti?
mergi deja în odaia ta?... E
Te-au obosit óspeţii din séra
drept, că şi eu abia am aşteptat

Atâta larmă, fum, gălăjie! Da

Aceste sunt datorinţe la ca
curos sě supune pentru renumele
vaza casei sale... Cum? Ce aşa
aici ai linişte, pentru ce sě st
tecă singură? — Nu 'i aici linişte
şti, dar' aici nu poţi? Mergi şi
bun de cetit, apoi vină şi aştepte
şi eu. O lectură bună linişteşte,
sunt 11 óre. Mai şi vreme şi d
sě nu stai mult!...

Sĕ trăiţi Maiestate!

Sĕ trăiéscă Maiestatea Sa Regina!

Sĕ trăiéscă dinastia română!

M. Sa Regele a binevoit a esprima ... sale mulţămiri pentru căldurósele urări ce i-se aduceau cu acéstă ocasie.

Apoi Maiestatea Sa a primit felicitările casei sale civile şi militare.

In aceeaşi zi s'a celebrat serviciu divin şi la biserica evangelică şi la templul coral israelit, unde se afla faţă câte un adjutant ... Maiestăţii Sale Regelui; urmând, ca la ... sf. Iosif, din causa sĕptĕmânei mari ... serviciu sĕ se oficieze Dumineca viitóre.

... acéstă ocasiune augustul suveran a ... nenumĕrate telegrame de felicitare, ... ţéră, cât şi din străinătate.

... capitală un mare numĕr de persóne ... a esprima felicitările lor prin în... la palat.

Tótă ziua oraşul a fost împodobit cu ...

In ziua numită M. S. regele Carol a ... anul 66-lea al etăţii.

2963 Plen.

Cerculariu

... membrii ordinari şi ad hoc ai ... protopresbiteral din tractul Făgăraşului.

Prin ordinul consistorial din 4 ... 1905, nr. 2958 numit fiind ... consistorial pentru alegerea de ... presbiter gr. or. al tractului Făgăraşului, în conformitate cu §. 16 din ... tul pentru procedura la alegerea de protopresbiter prin acésta ... sinodul electoral al acestui tract ... pe Sâmbătă, 30 April a. c. st. v. ... la orele 10 în biserica ... din Făgăraş, în scopul de a ... alegerea de protopresbiter.

Un esemplariu din acest cerculariu ... cu posta fie-cărui membru ordinar şi ad hoc al sinodului ... electoral din tractul ...

... dată convoc pe Vineri, 29 ... st. v., 7 ore séra, pe membrii comitetului protopresbiteral gr. or. ... în cancelaria protopresbiterală ... a constata cualificaţiunea con... şi a compune lista de can...

... sinodului va premerge sfânta liturgie şi chiămarea duhului sfânt, la care sunt poftiţi a lua parte toţi membrii sinodului.

Sibiiu, 11 April 1905.

Mateiu Voileanu
comis. consistorial.

Revistă bisericéscă.

Ceva despre clopote. Turnarea clopotelor este şi astăzi încă o artă care nu urméză după legi bine stabilite, ci pe basa principiilor unei esperienţe îndelungate. Sunetul clopotului depinde de la mixtura metalului, de la forma clopotelor, de la liniile de profil al clopotelor şi de la multe alte împrejurări.

Incepênd de la vechiul clopot ţintuit cu tinichea, care se află în turnul bisericei sf. Cecilie din Colonia (se susţine că acest clopot datéză din anul 613) şi de la cel mai vechiu clopot turnat al Germaniei aflător în turnul bisericei oraşului Merseburg (din anul 1000) până la clopotele cele mai moderne din ziua de azi, s'au făcut fel de fel de încercări în ce priveşte mixtura massei de turnat şi forma clopotelor, şi earăşi s'a reîntors la vechile principii ale turnătoriei.

Turnarea unui clopot era odinióră un act solemn împreunat cu o mare ceremonie bisericéscă. Clopotul era considerat drept fiinţă vieţuitóre, se boteza şi primia din botez un nume, apoi se ungea şi sacra înainte de ce era ridicat cu mare solemnitate în turnul respectivei bisericei. De altfel şi în ziua de astăzi sunt încă în us mari serbări la aşezarea clopotelor în turn, cum s'a întêmplat acésta nu de mult cu ocasiunea aşezării clopotelor în turnurile catedralei din Sibiiu.

Un sunet plăcut şi un acord frumos sunt astăzi primele calităţi ale clopotelor. Aceste două calităţi se consideră mai superióre de cât mărimea clopotelor. In vremile din trecut decidea mărimea clopotelor.

Cel mai mare clopot, numit clopotul „Ţarul Kolokol“ se află în Moscva, cântăreşte 3962 măji, o greutate fără îndoială fórte respectabilă. Acest clopot însĕ e mut. El este aşezat pe un postament lângă turnul bisericii Marelui Iwan din Moscva. N'a fost nici când aşezat în turn şi prin urmare nici n'a fost tras. Clopotul uriaş al catedralei din Colonia cântăreşte numai 543 măji şi e întrecut în mărime şi greutate de numeróse alte clopote din Rusia, China şi Japonia. Aşa, de pildă, clopotul templului japonez din [illegible] cântăreşte 1480 măji, ear clopotul de fer din Peking, care a fost turnat în anul 1403, cântăreşte 1250 măji. („Candela“).

De la „Academia română“.

Vineri la 2 p. m. după amiazi Academia română a ţinut şedinţă publică sub presidenţia dlui Ioan Kalinderu, cu care ocasiune dl *I. Bogdan*, membru ordinar al „*Academiei*“, şi-a cetit discursul de recepţie tratând despre: „*Istoriografia română şi problemele ei actuale*“.

Dsa începe prin a releva importanţa istoriografiei, fără de care nu se póte obţiné o adevĕrată educaţie naţională. Vorbind de progresele realisate de istoriografia română, conferenţiarul menţionéză activitatea desfăşurată de analistii, cronicarii şi istoricii nostri.

In ce priveşte trecutul, dl Bogdan arată valórea scrierilor istorice rĕmase de la Const. Cantacuzino, Dim. Cantemir, Şincai, etc. Apoi relevă activitatea desfăşurată pe câmpul istoriografiei de Laurian, episcopul Melchisedec, Hurmuzache. Aduce elogii lucrărilor date la lumină de dl N. Xenopol, Onciul, Tocilescu, Iorga şi Haşdeu.

Arată o deosebită admiraţie pentru dl Iorga, care a descoperit numĕróse date relative la Români, şi pentru dl Hasdeu, care a adus servicii mari istoriografiei române.

Mai departe, dl Bogdan arată fasele prin cari a trecut istoriografia română. Prima fasă e cea religiósă şi apoi întrăm în fasa întêmplărilor rĕsboinice. Acéstă fasă se mai póte numí şi provincială. Ultima fasă a istoriografiei e apoi cea naţională. Azi suntem în faşa sociologică, fără însĕ a înceta de a fi şi în cea naţională.

Trecênd la partea privitóre la problemele actuale ale istoriografiei române, dl Bogdan arată cari sunt chestiunile istorice cari n'au format încă obiectul unor studii şi cercetări serióse din partea istoriografilor nostri.

Relatarea faptelor rĕsboinice presintă de sigur o importanţă capitală în istorie. Dar' mai sunt multe studii de făcut spre a puté distinge ce e al nostru şi ce străin, şi problemele relative la atâtea alte manifestări ale spiritului românesc.

Aceste studii ar presinta de sigur un interes mare. Dar' spre a ajunge la un resultat în acéstă direcţie, trebue publicate documentele şi diplomele domneşti din trecut. Colecţiile de documente publicate până acum sunt nesuficiente. Mai trebuesc publicate analele din veacurile XV—XVIII. Mai trebuesc studii privitóre la inscripţiile vechi, la paleografia şi artele decorative, numismatică, etc.

Dl Dim. Sturdza, în rĕspunsul dsale, a relevat activitatea desfăşurată de conferenţiar ca profesor şi academician şi a enumĕrat lucrările publicate de dsa, lucrări din cari se degajéză o profundă eruditie.

Din Sebeşul-săsesc.

— 28 A...

Având oraşul nostru trebuinţă ... rale pentru zidirea casei sfatului, înainte de asta cu 3—4 ani, la propunerea matadorilor saşi, representanţa orăşenéscă a decis sĕ se vîndă unele realităţi de ale oraşului, cari nu aduc nici un venit, şi de cari oraşul nu mai are trebuinţă.

Intrĕ realităţile de vênzare era şi aşa numitul „magazin de lemne“ al oraşului, situat nemijlocit la pórta din jos a cetăţii. Acesta representă un capital mort, pentru-că nu aduce oraşului nici un venit şi stă părăsit. Inainte cu 20 de ani s'a făcut pentru el un ofert de 2400 florini. Oraşul atunci nu l'a vêndut. Acum însĕ convingêndu-se saşii, stăpâni pe administraţia oraşului, că numai în pagubă e, precum spuseiu, au decis, ca sĕ se vêndă şi acesta.

Inainte cu 2 ani s'a vêndut magazinul prin licitaţiune publică cojocariului Nicolae Sêrbu. Au fost însĕ nemulţămiri de ambele părţi şi tîrgul s'a stricat.

S'a pus vînzarea magazinului din nou la ordinea zilei, şi l'a 18 Martie a. c. s'a vîndut earăşi prin licitaţiune publică. Acum l'a cumpĕrat, oferind mai mult, fondul nostru protopresbiteral, cu 5100 cor., pentru a se zidí acolo casa protopresbiterală.

La 19 a curentei a ajuns licitaţiunea pentru ratificare în representanţa orăşenéscă. Dar' ce sĕ vezi, Saşii au venit pregătiţi de la mic şi până la mare, şi sub pretext că suma oferită e prea mică, că póte oraşul mai târziu va mai avé trebuinţă de magazin sau se va puté vinde mai scump, au adus lucrurile acolo, că representanţa nu a ratificat licitaţiunea, ci reasumând conclusul adus cu 3—4 ani mai înainte, a decis a se lua de la ordinea zilei vînzarea magazinului.

Ori-cât s'au încercat propunĕtorii a presenta lucrul în altă formă, totuşi înaintea ori-cui era clar, că singurul motiv pentru neaprobarea licitaţiunei e, ca sĕ nu ajungă realitatea amintită în mâni româneşti, şi sĕ nu ajungă Românii în piaţă, dându-li-se sĕ înţelégă, să la periferii, în maieri, e locul lor, ear' nu în centru.

Impregiurările oraşului de acum 3—4 ani nu s'au schimbat în spre [illegible] contră, neajunse ...

zidirea casarmelor, prin istalarea electrice oraşul are trebuinţă şi mai mare de p... Prin urmare numai în detrimentul oraş... şi a locuitorilor e, că s'a hotărît sĕ se ţină şi mai departe un capital mort, care aduce nici un venit, ear' oraşul pentru trebuinţele sale sĕ contragă împrumuturi ma... şi se pună aruncuri grele pe locuitori. Aceste însĕ nu numĕră, pentru-că aşa cere politica săsésca, aşa cere dragostea şi toleranţa săsésca, cu care lor le place a se lăuda ... de mult.

Dragoste şi toleranţă ca mama focul... Prietini sĕ fim, şi fraţi sĕ fim, numai ... sĕ îmbuce totul şi celalalt nimic, unul sĕ f... domn şi stăpân, ear' celalalt slugă. Saşii ... luat bunătăţile oraşului, popilor lor li-au zid... palate, pe locuri primite de la comună gratuit, ear' nouĕ nu ne conced, nici pe ba... scumpi sĕ ajungem în posesiunea unui teritoriu comunal.

Saşii zic că ei au ceva nobilitate ... ei, pe care noi nu o înţelegem. Asta-i nobilitatea, sau inima nobilă?!

Dacă Saşii aşa înţeleg dragostea, frăţietatea, şi nobilitatea, sĕ le fie de bine; ... le poftesc, ca cât mai curênd sĕ ajungă ... în locul nostru. Rotundă e róta lumii acesteia şi nici vorbă nu póte fi, ca sĕ nu ajungă ei odată dedesupt.

De la Asociaţiune.

Apel!

Pentru a puté compune atât pentru ... posiţia din vara acésta, cât şi pentru museul nostru etnografic *o colecţie cât mai completă de ouĕ încondeiate cu desemnuri şi motive originale şi tipice româneşti*, ne adresăm ... acésta cale tuturor prietinilor nostri şi ... prima linia conducĕtorilor despărţăm... nóstre, ca din incidentul sărbătorilor de P... sĕ adune din ţinuturile lor cele mai f... şi mai caracteristice modele de ouĕ încondeiate şi sĕ ni-le trimită pe séma colecţiunii lor ce pregătim. (adresa: Biroul Asociaţiunii, Nagyszeben, strada Morii nr. 6).

Sibiiu, în 24 April 1905.

Presidiul Asociaţiunii.
Şuluţu.

Conferenţele învĕţătoreşti

Convocare.

In conformitate cu dispoziţiile Ven... Consistoriu archidiecesan din 3 Februarie ... c. nr. 45 şc. convoc învĕţători de la şcó... nóstre confesionale din protopresbiteratele Alba-Iulia şi Sebeş la conferenţa învĕţătorésca, ce se va ţiné în 21 şi 22 April st. ... a. c. în Alba-Iulia în edificiul nostru şcolar pe lângă următoriul

Program:

1. Serviciu divin cu invocarea duhului sfânt.
2. La 9 ore deschiderea conferenţei prin comisariul consistorial.
3. Constatarea învĕţătorilor presenţi ... constituirea biroului.
4. Tractarea temei date de Ven. Consistoriu: „Influinţa desastrósă a alcoholului asupra organismului omenesc în general; ... special cari sunt căile şi mijlócele, prin ca... cu efect s'ar puté lucra începênd din şcóla elementară întru preîntimpinarea viţiului beţiei“, de Octavian Murĕşan şi Vasilie Micu...
5. Raportul comisiunilor permanente ... presentarea poesiilor corĕspunzĕtóre ca text ... şi melodie pentru şcóla poporală, temă rĕ... masă din anul trecut.
6. Teme practice: *a*) din religiune „Iov“ ... anul al III-lea de şcólă, prelegĕtor Ilie Mihaiu ... *b*) din comput „mĕsurile de timp“, anul I... de şcólă, prelegĕtoriu Ilie Mihaiu; *c*) din geografie, „comitatul“, în două prelegeri, anul III de şcólă, prelegĕtor Iul. Roşca.
7. Eventuale disertaţiuni, cari se vor anunţa.
8. Eventualii şi luarea de dispoziţii ... tru conferenţa proximă.

Sălişte, 11 April 1905.

Dr. Ioan ...

... bibliotecă. Tristă, abătută se aruncă pe scaun şi începe a plânge dureros...

Inecându se în suspine culege diamantele de pe mâni, gât şi pĕr, şi aşezându-le în cutiile lor zice: „O! voi deşartăciuni orbitóre, cum de bucuros v'aşi schimba cu viaţa ... colibă săracă, dar' trăind cu o fiinţă ... — Nu mĕ plâng contra sĕrmanului care îl îngrijesc. E prea copilăros la cât sĕ mĕ pótă pricepe, dar' pe ... care m'a silit sĕ joc acésta comedie ... mame vanitóse, cari sdrobiţi inima ... îndemnându-le sĕ n'asculte de ... lor, ci sĕ facă speculă cu iubi... numiţi fianţul fericire? O mamă, ... m'ai nenorocit! Ziceai că vaza nóstră pretinde rang, — avere, splendóre. Pare că mie-mi fac plăcere aceste ... convenţionale?... Pare că pe mine ... roiul de cavaleri cu complimente linguşitóre şi speculante...., Dumnezeule ... că mi se urcă sângele în ... mĕ cuget cum se întrece unul pe ... a câştiga graţia... Inzadar încerc ... sĕ spun, că vreau sĕ fiu şi sĕ rĕmân ... Inzadar tóte, mereu aceeaşi ... nu e ofensă de dragoste? Şi sĕ fie óre şi femei de acelea, cari se simt onorate, măgulite, dacă îndrăzneşte careva bărbat sĕ-i spună declaraţiuni de amor? Dumnezeule, ce creştere pot avé astfel de femei şi unde e simţul lor de ruşine? O! voi fiinţe rătăcite, cum nu puteţi pricepe ruina în care cădeţi, ascultând flécurile vênătorilor de inimi şi a banditilor sdrobitori de familii!... — Nu, nu, nu — eu nu mai pot trăí, că nu sunt creată pentru aşa cerc de societate! Ah Dumnezeule, cum aşi voi sĕ fiu într'un vîrf de munte, dar' cu o fiinţă dragă, cu un bărbat, fie şi sărac, dar' sĕ mĕ pricépă. Ce fericită e Neli!... Cum o iubeşte bărbatul! — Ii poţi cetí din privirea lui sinceră, ce sentimente nobile şi frumóse are în inimă. — O, Neli, Neli, cât ai puté sĕ fi de fericită, şi cum nu pricepi atâta noroc!!.. Eu sĕ fiu în locul tĕu desigur aşi ştí preţuí ce mi-a dat Dumnezeu, dar' aşa...

Ah, sună deja.!.. Mĕ chiamă sĕ-i cetesc... Ce cărţi sĕ iau óre cu cari l'aşi puté adormi mai de grabă...

Aha!... acésta e bună! Poesiile lui T. Mihaiu vor fi escelente pentru acel scop! Da, da, aceste îl vor adormi în curênd şi atunci — cel puţin voiu [illegible] plânge în tihnă.

[illegible]milor, numitul numai de cât a fost [illegible] peste mult a recunoscut fapta [illegible] pe toţi complicii şi tóte detaiu[illegible]

[illegible] stăm în faţa unei crime cu stâ[illegible] [illegible]tóre, cu [illegible] tuturor criminalilor [illegible] bătrânul protopop şi familia li-a făcut [illegible] în viéţă şi îi erau *ómeni de casă* atunci când l'au omorît. Apoi sĕ-şi [illegible] mâna ucigaşă chiar asupra părintelui [illegible] şi fără nici un motiv de răs[illegible] ci numai orbiţi de lăcomia după bani, cari nici nu erau siguri, că sunt ori nu erau nici lipsiţi cu totul materiali[illegible], cu tótă seceta cea mare din anul tre[illegible], ca economi! — *io.* —

NOUTĂŢI

Din causa sântelor sĕrbători ale Învierii Domnului, numĕrul proxim al fóiei nóstre apare Mercuri.

Christos a înviat! Cu ajutorul harului dumnezeesc ajungênd în pace sfintele sĕrbători ale Invierii Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Christos, ne adresăm şi de astă-dată către toţi cetitorii, colaboratorii, corespondenţii şi binevoitorii ziarului nostru cu strămoşescul şi evlaviosul salut: Christos a înviat, dorind tuturor pace şi sănătate şi viéţă fericită întru poruncile Domnului. *Christos a înviat!*

*

Sânţirea şcólei din Bonţida. La specială rugarea credincioşilor de acolo, „serviciul divin“ al sfinţirii şcólei din Bonţida îl va oficia asesorul consistorial *Dr. Miron Cristea.*

*

† **Enia Gurban.** Cu părere de rĕu înregistrăm următoriul anunţ funebru ce ni-s'a trimis: Subscrişii cu inima frântă de durere aducem la cunoştinţa tuturor rudeniilor, prietinilor şi cunoscuţilor, că scumpa lor soţie, mamă şi bunică *Emilia Gurbanu născ. Cornea*, după grele suferinţe şi-a dat nobilul suflet în mânile creatorului Marţi în 12/25 April [illegible] în al 56 an al vieţii şi al 35-lea an al fericitei sale căsătorii. Rămăşiţele pământeşti ale scumpei defuncte au fost aşe[illegible] April 1905 la órele 11 a. m. în cimitirul gr. or. român din Buteni. Odihnéscă în pace! Constantin Gurban, protopopul gr. or. român al Ineului, ca soţ, Cornelia Gurban mărit. Bodea, fiică, Iuliu Bodea, preot gr. or. român, ca ginere, Florica, Ionel, Felicia, Zina, nepoţi şi nepóte.

*

„Reuniunea sodalilor români din Sibiu“ ţinêndu-şi Duminecă în 23 April st. n. adunarea generală, a hotărît între altele: Edarea „Anuarului al II-lea“ al Reuniunei, ce să cuprindă resultatele obţinute de Reuniune în ciclul anilor 1900—1904, apoi date despre activitatea tuturor Reuniunilor de meseriaşi din patrie; profesorul seminarial părintele *Dem. Cunţan*, pentru vrednicia de a fi încungiurat pe membrii de la întemeierea Reuniunii în primul cor, condus de dsa; căpitanul în pens. dl *Pantaleon Lucuţa*, în semn de recunoştinţă pentru jertfele aduse Reuniunii, şi măestrul pantofar dl *Simeon Simoncic* din Sĕlişte, pentru meritele câştigate la întemeierea Reuniunei, pentru portarea în mod cinstit a meseriei sale şi pentru propaganda ce o face în jurul îmbrăţişării meseriei, — au fost proclamaţi membri onorari ai Reuniunei. In Anuar se vor da biografiile şi portretul I. P. S. Domnului archiepiscop şi metropolit *Ioan Meţianu*, ca fundatoriu patron al Reuniunii, al veteranului [illegible] căpitan c. şi r. în pens. *Constantin Stezar*, totodată memoru onorar al Reuniunii, al noilor membri onorari, amintiţi mai sus, cum şi a părintelui avutului Reuniunii dl *Florea Crucean*, măestru croitor, totodată vechiu cassariu al Reuniunei. Raportul comitetului, bogat în date, a fost luat la cunoştinţă şi s'a votat comitetului şi în special presidentului Reuniunii, dl *Vic. Tordăşianu*, mulţămită protocolară pentru activitatea desinteresată, desvoltată pentru prosperarea Reuniunii şi cu ea a clasei nóstre de mijloc. Din causa mulţimei agendelor continuarea şedinţei adunării generale s'a decretat pe Duminecă în 21 Maiu st. n. la 3 d. a.

*

„Academia Română“ şi-a încheiat sesiunea Marţi. President pe un an a fost reales dl *I. Kalinderu*, ear' secretar general pe un nou period de 7 ani dl *D. A. Sturdza*. Membri noi au fost aleşi următorii: *ordinari* Dim. *Onciul*, *Dr. Mrazec* şi *Dr. Marinescu*, ear' corespondenţi Dr. Sextil *Puşcariu*, Dr. George *Popoviciu*, (din Bucovina) Em. *Racoviţă* şi *Ghibănescu*.

*

Premiile „Academiei Române“ au fost împărţite anul acesta astfeliu: Premiul de 5000 lei „Eliade Rădulescu“ a fost acordat dlui Ilie Bărbulescu, sub-directorul archivelor statului, pentru importantele sale cercetări asupra filologiei slavice. Premiul Adamachi de 5000 lei, care e divisibil, a fost distribuit astfeliu: 1300 lei dlui *T. V. Păcăţian* pentru *„Cartea de aur“*; 1000 lei dlui M. Sadoveanu pentru romanul „Şoimii“; 1000 lei dlui căpitan D. Ionescu pentru „Monografia Dobrogei“; 800 lei dlui Al. Stefulescu pentru „Gorjul pitoresc“; 500 lei dlui *Ioan Rusu Şirianu* pentru „Românii din statul ungar“, şi 400 lei dlui Scriban de la Iaşi pentru „Predicile morale“.

*

Şedinţă festivă. Societatea de lectură de la institutul pedagogic-teologic gr. or. rom. din Arad aranjază şedinţă festivă în 24 April (7 Maiu) 1905, la „Dumineca Tomii“, în sala mare a institutului. Inceputul la 5 ore d. am. Ofertele marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică. Séra dans.

*

Cancelarie advocaţială. Am onóre a încunoştinţa publicul, că am deschis cancelarie advocaţială în Câmpeni (Topánfalva). Dr. Traian Morcan, advocat.

*

Dl Dr. Emil Dan, care se stabilise ca advocat în comuna sa natală Zêrneşti, a trecut la Braşov ca advocat al filialei „Albina“ în asociare cu dl Iosif Puşcariu. Cum ni-se spune, societatea din Zêrneşti regretă fórte mult depărtarea dînsului, căci lipsa unui advocat român este fórte simţită în acéstă însemnată comună şi centru românesc.

*

Anectarea Cretei la Grecia, decretată de dieta din *Canea* (capitala insulei) şi proclamată în adunările poporale, întimpină pedeci mari la puterile protectóre ale insulei. Anume, după cum raportéză „Tribuna“ din Roma, ambasadorii din Roma ai Angliei, Franciei şi Rusiei au ţinut Luni consiliu cu ministrul de esterne al Italiei şi au căzut toţi de acord asupra părerii, că: *în situaţia de acum a lucrurilor anectarea Cretei la Grecia e imposibilă* şi că e mai oportun, ca în legătură cu notificarea acestei hotărîri prinţului George să se propună unele disposiţiuni apte a linişti spiritele.

*

Pentru împodobirea bisericii. Dumineca trecută s'a constituit în Zêrneşti „Reuniunea femeilor române gr. or. pentru împodobirea bisericilor gr. or. din Zêrneşti“. Sub steagul acestei reuniuni, care urmăreşte unul din cele mai mărеţe scopuri culturale, s'au înrolat până acum apróape 150 de femei, dintrĕ cari 20 membre fundatóre şi pe viéţă cu taxă de 40 şi 20 cor., ceea-ce dovedeşte însufleţirea generală cu care a fost salutată ideia acestei reuniuni în fruntaşa comună Zêrneşti. Acéstă însufleţire generală s'a produs prin faptul, că marinimósa şi mult simpatica dómnă *Elena Dr. Iancu Meţianu* a primit conducerea şi presidiul reuniunii. Statutele votate de adunarea generală s'au aşternut spre aprobare Preaven. Consistoriu archidiecesan. In comitet s'a ales vicepresidentă Anastasia Ioan Străvoiu, preotésă, cassieră Ecaterina Bade, soţia dir. şcol., controlor Aurelia Cutean, soţie de farmacist şi secretariu Pompiliu Dan.

*

Niţică impertinenţă. La recercarea poliţiei din Turnu-Roşu au fost deţinute în Budapesta surorile *Bercovics* Fanny şi *Bercovics* Rebeca, pe motiv că Rebeca, adoptată de unchiul ei *Rubinstein* Adolf, comerciant în Râmnic-Vâlcea, fugind de la Rubinstein, i-a furat 300 coróne. Ceealaltă locuieşte în Paris, sutenută de un bogătan, şi venise anume în România, ca sĕ scape pe soră-sa de tractamentul rĕu ce 'l avea la tatăl ei adoptiv. Ziarele din Budapesta însĕ luând notă despre acéstă deţinere şi aflând el numele de mai sus, au impertinenţa sĕ publice nota sub titlul „Deţinerea duor dame *române*“, cu tóte că „Berkovics“ şi „Rubinstein“ sunt nume veritabile evreeşti şi chiar şi numele de botez „Fanny“, „Rebeca“ şi „Adolf“ sunt evreeşti.

*

Monografia comunei Zêrneşti. Representanţa comunei Zêrneşti a decis publicarea pe spesele fondului allodial a unei monografii complete a comunei. Fiind-că comuna Zêrneşti este una din cele mai mari şi mai vechi comune, care din tóte punctele de vedere are un trecut şi un present fórte însemnat, publicarea acestei monografii va fi o lucrare de mare preţ literar. In scopul acestei lucrări s'a constituit o comisiune sub presidiul dlui advocat Nicolae *Garoiu*, ear' redactarea monografiei s'a încredinţat dlui Pompiliu *Dan*.

*

Hymen. Elena Luisa *Moscovici* şi Traian *Novac*, anunţă căsătoria lor, care se va celebra Duminecă în 7 Maiu st. n. la 5 ore d. a.

*

Insurătóre de silă! Nu de mult presidentul Statelor-Unite americane a ţinut în New York la „congresul mamelor“ un discurs, în care zicea că ferirea de căsătorie e „sinuciderea rasei“. Ca rĕsunet la acest discurs clubul femeilor din New-York a înaintat presidentului o petiţie, cerênd a se aduce o lege care sĕ *oblige la căsătorie* pe toţi bărbaţii ajunşi la vêrsta bărbăţiei, ear' ca argument întru sprijinirea cererii arată, că în Statele-Unite sunt 100.000 de femei cari s'ar mărita bucuros, dar' zadarnic aştéptă peţitori!

*

Mórte — din scóterea unui dinte. Actorul Eric Schmidt din Viena în una din zilele trecute s'a dus sĕ-şi scótă o măséuă, cu tóte că avea inflamaţie de peliţa osului. In urma scóterii a căpĕtat apoi otrăvire de sânge şi după suferinţe de o zi a murit.

*

Mulţămită publică. *La fondul „Masa studenţilor“* de la gimnasiul din Brad au întrat drept *cunună eternă* pentru fericitul *Ioan Simionaş*, president la sedria orfanală din Deva, de la *inteliginţa română* din Brad 11 cor. 20 fil., de la dl *Dr. N. Vraciu*, medic de reg. în Bistriţa 10 coróne şi de la dl *I. Boteanu*, paroch în Binţinţ 4 cor. *La fondul „Dr. Iosif Hodoşiu“* de la P. C. Sa dl Roman Ciorogariu, protosincel dir. sem. Arad 5 cor. şi de la dl Ioan Botean, paroch, Binţinţ 6 cor. Binefăcĕtorii priméscă profundă mulţămită! Brad, 15/28 April, 1905. *Comisiunea administrativă.*

*

Despăgubirea pagubelor causate de servitori. Judecatoria administrativă mânecând de la un cas concret a enunţat, că pentru pagubele causate de servitori (ori servitóre) stăpânul e în drept sĕ reţină din simbrie atâta cât face paguba; dreptul acesta însă nu se estinde şi asupra hainelor servitorilor. [illegible] concret fiind cas de litigiu între stăpan şi servitóre tocmai pentru reţinerea unor haine, stăpânul a fost îndrumat sĕ estradee servitórei hainele reţinute.

*

Cea mai mare defraudare. Coconul Frank Bigelov, director esecutiv al băncii „Milwankee First National Bank“ din Milwankee (America) a defraudat 1,200.000 de dolari (1 dolar = cam 5 coróne).

*

Strade pavate cu aur. Nu de mult s'a făcut descoperirea, că stradele unor oraşe americane sunt pavate cu pétră ce conţine aur. Astfeliu în oraşul Denver din statul Colorado pétra pavagiului conţine per tonnă aur în preţ de 18 coróne, ear' în Prescolt şi Altman o tonnă de pétră de pavagiu dă aur în preţ de 100 coróne.

*

Mare este norocul la Kiss! La tragerea finală a loteriei de clasă reg. u. priv. care a avut loc Marţi, premiul de 600,000 cor. cu câştigul de 5000 coróne, laolaltă 605,000 cor., a fost câştigată de losul nr. 82,621 vîndut în 4/4 părţi norocoşilor muşterii ai cunoscutei case de bancă Carol Kiss & Co. din Budapesta (VII, Erzsébet-körut 19), unde deja a treia oră s'a câştigat premiul de 600,000 coróne.

*

Bilete de vapor pentru America. In cei mai scurt timp plécă din Fiume la America următórele vapóre accelerate: în 9 Maiu „Carpathia“, şi în 18 Maiu „Pannonia“. Intreţinerei pasagerilor pe aceste vase maritime, provĕzute cu tot comfortul, dă societatea maritimă deosebită îngrijire. In preţ este cuprinsă şi întréga întreţinere pe vapor şi pe durata alor 2 zile în Fiume. Despărţĕmêntul pentru promovarea persónelor a „Adriei“ (Budapesta, Redoutenplatz 1) în urma ordinaţiunii ministrului de interne póte estrada emigranţilor provĕzuţi cu pasport în regulă bilete de călĕtorie atât peste Fiume cât şi peste ori-ce port european. Prin urmare nu e numai de prisos a trimite arvună în străinătate, ci e chiar şi riscat, deórece conform unei ordinaţiuni a ministrului de interne tóte biletele de vapor, epistolele şi tipăriturile ce sosesc de acolo sunt a se confisca de autorităţi.

Viéţă socială.

Concert în Avrig. Inteligenţa română din Avrig învită la concertul ce se va aranja cu concursul unui grup de clerici din Sibiiu Joi, în 4 Maiu st. n. 1905 în sala hotelului comunal din Avrig. Inceputul la 8 ore séra.

*

Petrecere în Poiana. Din incidentul conferenţei învĕţătoreşti ce se va ţiné în Poiana Joi, 21 April st. v. a. c., se va da o producţiune teatrală împreunată cu concert, la care se invită binevitorii şi sprijinitorii şcólei. Inceputul la 7 ore séra. După producţiune urméză dans. Preţul de întrare benevol. Venitul curat este destinat pentru biblioteca şcolară. Invitări speciale nu se fac.

*

Concert în Orăştie. „Reuniunea română de cântări din Orăştie“ aranjéză Marţi în 2 Maiu (a treia zi de Paşti) în sala hotelului „Transsylvania“ concert cu binevoitorul concurs al artistei de violină d-şóra Adelina Piso şi al dómnei Victoria Dr. Erdélyi.

*

Petrecere în Şimotelnic. Tinerimea română din Şimotelnic aranjază sub conducerea învĕţătoriului Petru Poştoiu producţiune teatrală cu cântări, impreunată cu dans, Luni în 1 Maiu st. n. 1905 (a doua zi de Paşti) în şcóla confesională din loc. Inceputul la 7 ore séra. Venitul curat este destinat pentru câştigarea băncilor noue în şcólă. Suprasolvirile se vor cuita pe cale publică.

*

Teatru în Băiţa. Primim invitare la producţiunea teatrală-declamatorică aranjată de inteligenţa română din jurul Băiţii, cu ocasiunea ţinerii conferenţelor învĕţătoreşti din Zarand, care se va da Sâmbătă séra în 23 April v. (6 Maiu n.) în ospătăria „Călimăneşti“ din Băiţa. Inceputul la 8 ore séra. Venitul curat e destinat în favorul „Mesei studenţilor de la gimnasiul român din Brad“. După producţiune urméză dans. NB. Suprasolvirile marinimóse se vor primí cu mulţămită şi se vor publica şi în ziare.

*

Petrecere în Poiana-Mărului. Corpul învĕţătoresc din Poiana-Mărului invită la producţiunea musicală teatrală-declamatorică ce o va arangia Luni în 18 April (1 Maiu) a doua zi de Paşti a. c. în sălele edificiului şcolar. Inceputul la $7^1/_2$ ore séra. Preţul de întrare la bunăvoinţa P. T. public. Venitul curat este destinat pentru scopuri filantropice. Oferte benevole şi suprasolvirile marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor publica.

Cărţi şi reviste.

„Dreptul de alegĕtoriu la alegerea deputaţilor dietali“ e titlul unei cărticele de 98 pagine 8°, scrisă de Dr. Romul *Boilă*, candidat de advocat, şi apărută în *Blaj* (tipografia seminariului archidiecesan). Cartea arată feliul cum este instituit dreptul de alegĕtoriu în regatul ungar pe basa legilor positive, a judicaturei curiale, şi a decisiunilor ministeriale. *Preţul ?*

*

Candela, revista bisericéscă-literară redactată în *Cernăuţi* de profesorul Dr. Emilian Voiutschi şi cons. consistorial Alexandru Manastyrski, a apărut pe April (fascicolul 4, anul de esistinţă XXIV) cu următoriul sumariu: Budhismul şi creştinismul, studiu apologetic de Dr. Vasilie Gaina (urmare din fascicolii anteriori); Istoria şi literatura moralei creştine de la finea timpului apostolic până la Constantin cel Mare, studiu de Dr. E. Voiutschi (urmare); Geneza, întroducere şi comentariu, studiu de Dr. Vasilie Tarnavschi (urmare); obligatul text rusesc pentru preoţimea ruténă a archidiecesei bucovinene, apoi comunicări şi esplicări de casuri pastorale şi ştiri de interes bisericesc.

„Candela“ apare în fascicoli lunari şi costă 8 coróne pe an. Birourile redacţiei şi administraţiei sunt în residenţa archiepiscopéscă.

Posta redacţiei.

Dlui Z. D. in Rf. Adresaţi-vĕ către dl *Augustin Nicóră* în Deva, care vĕ póte da tóte informaţiunile necesare.

Sirolin[illegible]

Este recomandat de cei mai distinşi pofesori şi medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecţiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandat convalescenţilor după influenţă. Promovéză apetitul şi face sĕ créscă greutatea corpului, delăturéză mucşi flegma, şi face sĕ inceteze asudórea de nópte. In urma gustului şi mirosului seu plăcut se ia cu plăcere şi de copiii. Se capĕtă in farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpĕrătoriul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă să fie provĕdută cu firma următóre: (216) 40—52

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveţia).

Nr. 819 1905. [102] 1—3

Concurs

In conformitate cu resoluţiunea consistorială nr. 2334 Bis. a c. pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroh Iosif Dragoţel din **Orăştióra-de jos**, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile concursuale conform normelor în vigóre până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd concurenţii a se presenta în biserică în vre-o Duminecă sau sărbătóre pentru a se face cunoscuţi înaintea poporului.

Orăştie, 12 April 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. tractual în conţelegere cu comit. parohial concernent.

Vasile Domşa, prot.

De la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben, Ungaria) se pot procura următórele cărţi:

† Alexandru Roman, 1826—1897, fost membru al Academiei române, material pentru biografia şi activitatea lui, de *Ilie Dinurseni*. Preţul 30 fil., şi 5 fil. porto.

„**Proverbe**, maxime, asemănări şi idiotisme“, colectate din graiul Românilor din Transilvania şi Ungaria, de *Dr. Elie Cristea*. Preţul 1·50 cor. Porto 10 fileri.

Dotaţiunea clerului, o colecţiune de articoli politico-bisericeşti, de *Ilie Dinurseni*. Costă 1 cor., plus 10 fileri porto.

Cinci cuvêntări, de *Dr. Elie Miron Cristea*, şi anume:

a) Cuvêntare la înfiinţarea parohiei ortodoxe române din cetatea Bistriţei, preţul 20 fil.;
b) Cuvêntare contra beţiei, 30 fil.;
c) Cuvêntare ocasională la demolarea bisericei din Sibiiu cetate, preţul 40 fileri;
d) Cuvêntare la parastasul celebrat pentru asesorul consistorial Dr. Daniil Popovici-Barcianu, costă 20 fileri;
e) Vorbirea ţinută cu ocasiunea încheierii festive a anului şcolar în şcóla de fete române din Sibiiu, preţul 20 fil., — pentru care 5 fil. porto.

Atelierul de croitorie

12 **Ioan Părău**

Sibiiu, strada Poplăcii nr. 21.

In acest atelier se confecţionéză tot feliul de vestminte bărbăteşti, jachete pentru dame, şi

= reverenḑi =

Asemenea se primesc spre esecutare reparaturi. Lucru trainic.

Pretutindeni, chiar la ţară, se caută persóne onorabile şi esperte, capabile de a se ocupa cu vînzarea unui articol fórte avantagios şi lesne de plasat. Capital nu e necesar. Mari beneficii de realisat! Ori cine póte sĕ se ocupe chiar şi în mod accesoric. Condiţii escepţionale şi salariu fix câteva sute de coróne pe lună, în cas de activitate urmată cu succes. (73) 9—10

A se scrie sub *A 78* la ziar.

Struguri de masă

în nenumĕróse sorte alese, curăţenia soiului se garantéză, apoi cea mai bună colecţie de

frunzişuri

tóte nobilitări de prima calitate, liferéză

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei de pe Têrnave

Proprietariu: **Fr. Caspari Mediaş** (Medgyes, (Transilvania).
(84 b) 5

Lista preţurilor ilustrată gratis şi franco.

Cel mai bun material de acoperit al timpului de faţă

ETERNIT
SCHIEFER

Centrala pentru Ungaria

FABRICELE ETERNIT LUDOVIC HATSCHEK

BUDAPESTA, VI., ANDRÁSSY-ÚT 33.

Circul Schmidt

dă Duminecă în 30 April n.

mare representaţie festivă

După amiazi la 4 ore cu preţurile de jumătate.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

vindecă şi invioréză pe lângă garanţă

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgia, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de urechi, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, recéla la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnia, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate încurse din tóte părţile lumei cari* [illegible] *mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 15 zile nu se va vindeca [illegible] Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, [illegible] aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că [illegible] să se confunde cu aparatul „Volta“ după-ce „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în general cunoscut, apreciat şi cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi.

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copii şi femei cu constituţie fórte slabă.

[2] 130

Espediţie din centru şi locul de vênḑare pentru ţară şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada [illegible] **42/V colţul strada Kálmán.**

Am onórea a face cunoscut onoratului public, că în [illegible] am deschis un

atelier de încălţăminte

în strada poplăcii nr. 3

în care lucrez **tot feliul de încălţăminte** de la cea mai [illegible] până la cea mai fină, cum şi **reparaturi**, pe lângă preţuri convenabile.

Absolvând mai multe cursuri de specialitate şi a[illegible] de mai mulţi ani în diferite ateliere mai însemnate atât [illegible] şi din alte oraşe mai mari ale Ungariei, mĕ aflu în plăcută posiţie de a [illegible] corespunde tuturor pretenţiilor privitóre la branşa mea.

Asigurând on. public de un serviciu deplin satisfăcător, [illegible] rog totodată pentru binevoitoriul seu sprigin.

Sibiiu, 1 April n. 1905.

[78] 5—10

George [illegible]
măiestru pantofar.

— Efectuirea se face în 24 zile. —

Icóne sfinte pentru Iconostase

pictate pe tinichea, mărimea 26/32 cm.

Grupa I.

Sf. George, Sf. Ilie, Cuviósa Paraschiva, Sf. Dumitru, Sf. Erarch Nicolae.

Preţul: simple 6·50, fine 10, f. fine 13·50 cor.

Grupa II.

Botezul Domnului, SS. Apostolii Petru şi Pavel, Constantin şi Elena, SS. Arch. Mihail şi Gavriil.

Preţul: simple 7, fine 10, fórte fine 14 cor.

Grupa III.

Tăierea împrejur, Intimpinarea Domnului, Erarhii Vasile, Grigorie şi Ioan, Intrarea în Ierusalim, Invierea Domnului, Inălţarea Domnului, Dumineca tuturor sânţilor, Naşterea sfântului Ioan Botezătoriul, Schimbarea la faţă, Adormirea Maicei Domnului, Naşterea Maicei Domnului, Naşterea Domnului.

Preţul: simple 9·50, fine 13·50, f. fine 19 cor.

Librăria arhidiecesană.

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor din direcţiune

şi

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea comitetului de supraveghiare

de **Alfred Kormos**
directorul revistei „Magyar Pénzügy“

Traduceri autorisate de **Constantin Popp**
funcţionariu la „Albina“ din Sibiiu.

Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu**, cea dintâiu cu preţul de **3 cor.**, ear' cea din urmă cu preţul de **1·50 cor.**

Săpunul Schicht

cu marca:

„cerb“ ori „cheie“

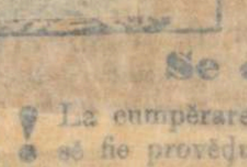

e cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. E liber de substanţe stricăcióse.

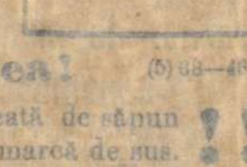

Se capĕtă pretutindenea! (5) 88—48

!! La cumpĕrare sĕ se observe, ca fie-care bucată de săpun sĕ fie provĕḑută cu numele Schicht şi cu o marcă de sus. !!

CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes

Pentru dame indispensabil!

Cel mai bun cosmetic!!

Delătură după câteva zile pistruii, petele de ficat, jubruţele, carii de piele şi tóte necurăţeniile pielii. Netezeşte creţele, dă obrazului colóre albă, fină şi îl frăgezeşte şi întinereşte. Preţul: borcanul mic 1 cor., borcanul mare 2 cor.

Articole de toaletă alese:

Pudra Margit (în 3 colori) [illegible] cor.
Săpunul Margit 70 fileri.
Pasta de dinţi Margit [illegible] cor.
Apă de obraz Margit [illegible] cor.

Cu ramburs sau pe lângă trimiterea banilor înainte espedéză:

FÖLDES KELEMEN farmacist, Arad.

Se capătă în tóte farmaciile, drogeriile şi parfumeriile.

Deposit principal [illegible] în farmaciile Guido Fabritius, [illegible] Carol Müller, [illegible] Carol Morscher, în magazinul de să[illegible] parfumeria Melzer.

CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

[illegible] Tipografiei [illegible]

Sibiiu, Sâmbătă 16/29 April 1905

Anul LIII.

ELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia şi Sâmbăta.

Nr. 29/40/41

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Nr. 3580 Şcol.

Notificare oficială.

Deóre-ce timpul esamenelor de cualificațiune învĕțătorescă publicat sub nr. 3000/1905 Şcol. şi în acest ziariu (nr. 38) colidézá cu esamenele de cualificațiune în un alt institut preparandial de aici, prin acésta se pune terminul esamenului de cualificațiune în seminariul nostru archidiecesan pe z'ua de *Joi, 1 Iunie n. 1905*, diminéța la orele 8 şi cele următóre.

Ceea-ce se aduce în calea acésta la cunoştința publică spre şt're şi conformare celor interesați.

Sibiiu, din şedința consistoriului archidiecesan, ca senat şcolar, ținută la 11 April 1905.

Ioan Mețianu m. p.
archiepiscop.

Invierea.

Sibiiu, 28 April n.

Biserica ni-a reîmprospĕtat în memorie în cursul săptĕmânii acesteia a pătimilor întréga tragedie sguduitóre întîmplată înainte cu nouĕsprezece veacuri pe *Golgota*, acest loc numit *al căpățînei*, pentru forma ce o are ca o căpățînă de om.

In cuvinte pline de farmec şi de sfințenie şi în cântări înduioşătóre ni-s'a arătat, cum înainte cu nouĕsprezece veacuri mântuitoriul lumii a fost rĕstignit pe cruce, tratat fiind ca un pĕcătos, El, care a venit în lume, ca sĕ învingă pĕcatul, şi ca făcĕtor de rele, El, care numai bine a făcut, căci a vindecat bolnavi, a înviat morți şi a dat omenimei viéța de veci.

Mărturie pentru tóte vremile a rĕmas şi va rĕmâné Golgota, acest loc acum sfânt, urcat de fiiul lui Dumnezeu împovărat cu crucea grea pe care avea sĕ fie rĕstignit, mărturie despre însălbătăcirea firii, minții şi a inimei omeneşti, care a pus *nevinovăția* pe cruce a pironit-o, pentru-ca la sângele ce scurgea din ranele ei sĕ-şi afle plăcerea şi desfătarea.

Şi era acelaşi popor, care numai câteva zile mai nainte L'a primit cu ramuri şi cu stâlpări, cu osana şi [illegible] de batjocură şi fapte [illegible] a dat El blândul suflet [illegible] lui sĕu, ştiind bine, că [illegible] tarea celor ce strigau [illegible] ci pentru salvarea [illegible] date în pĕcate are sĕ [illegible] sĕ învie earăşi!

[illegible] mare i-a făcut Lui [illegible] orbită de patimi şi [illegible] numai prin nedreptatea [illegible] la biruință dreptatea, [illegible] întêmplată a treia [illegible] înviat dreptatea, te- [illegible] sale învĕțături, şi [illegible] că El nu din lumea [illegible] fiiul lui Dumne- [illegible] că numai puterea [illegible] sĕ 'l învie.

[illegible] fost deschiderea [illegible] omenimii, ca sĕ-şi câştige şi ea viéță de veci. Calea acésta fie-care are însĕ sĕ şi o bătucéscă singur. Şi o póte bătucí cu succes fie-care, dacă se va desbrăca de patimi şi va îmbrățişa virtuțile omeneşti, aşa cum El ne-a învĕțat sĕ facem.

Sĕ învĕțăm deci întâiu de tóte a jertfí şi a *suferi*, aşa cum El a suferit, lăsându-se sĕ fie rest'gnit pe cruce, şi sĕ învĕțăm a suferí, nu pentru noi şi ai nostri, ci mai mult pentru binele de obşte!

Sĕ învĕțăm a *iubi* aşa cum El ne-a învĕțat sĕ ne iubim unul pe altul, căci frați suntem şi fii ai aceluiaşi părinte, şi sĕ învĕțăm a fi tari în *credință*, căci credința are sĕ ne mântuiască.

Sĕ învĕțăm a nu pismuí pe nimeni, şi a nu rîvní la cinstea ori la averea altuia, ear' dacă alții ne pismuesc pe noi, ori rîvnesc la aceea ce e al nostru, sĕ nu rĕspundem cu acte de rĕsbunare, ci sĕ *„iertăm tóte pentru înviere"*.

Ziua învierii, acéstă zi pe care a făcut-o Domnul, ca *„sĕ ne bucurăm şi sĕ ne veselim într'însa"*, numai pentru acela are adevĕrată însemnătate şi-i procură adevĕrată bucurie şi mulțămire sufletéscă, care cu sufletul curățit de gânduri rele şi de pĕcate o aştéptă. Aşa sĕ o aşteptam deci toți, şi *„luminându-ne cu prăsnuirea, unul pe altul sĕ îmbrățişăm şi sĕ zicem fraților şi celor ce ne urăsc pe noi"*.

Sĕ iertăm tóte pentru înviere, aşa cum *El* a iertat celor-ce l'au chinuit, şi cu adevĕrată dragoste creştinéscă sĕ strigăm toți şi tuturor în acéstă zi luminată a învierii:

Christos a înviat!

Controla învĕțămêntului nostru poporal.

II.

Suntem pe deplin conştii de trăinicia învĕțămêntului nostru poporal. Sănĕtatea sufletéscă, virtuțile intelectuale ale poporului nostru românesc se manifestéză în mod strălucit la elevii şi elevele şcólelor nóstre poporale, cari trebue sĕ ne uiméscă prin cualitatea şi cuantitatea prestațiunilor lor.

Este lucru constatat mai departe, că şi învĕțătorii nostri se disting prin zelul, diligința şi hărnicia lor. Cine judecă lucrurile cu seriositate şi nepărtinire, trebue sĕ recunóscă, că în general dăscălimea nóstră îndeplineşte o misiune atât de grea şi de patriotică, în cât biserica şi națiunea are sĕ 'i fie cu recunoştință.

Dacă vremile n'ar fi fost atât de grele şi dacă învĕțătorii români s'ar fi bucurat de sprijinul şi prerogativele de cari se bucură învĕțătorii altor neamuri, atunci de sigur şcóla română ar fi adus patriei şi națiunei servicii însutit mai prețióse.

Nu vorbim de neajunsurile materiale, de modestia salariilor învĕțătoreşti, căci peste cestiunea acésta învĕțătorii nostri au trecut cu apostolică resignațiune la ordinea z'lei, ci gândul nostru se îndréptă în prima linie la *lipsa de control şi de bună îndreptare* a învĕțămêntului nostru poporal.

In împrejurările actuale şi pe lângă inspecția şcolară şi controla de astăzi, învĕțătorii nostri sunt aşa zicênd lăsați în sarcina conştiinței lor proprii.

Inspecția statului se referă aprópe numai la studiul limbii magiare şi la cestiuni de administrație. Este acésta mai mult o controlă polițienéscă, care insuflă învĕțătorilor frică şi nici decum entusiasm şi pricepere pentru munca lor.

Biserica susținĕtóre a şcólelor încă nu şi-a făcut până acum chestie de conştiință din controlarea învĕțămêntului nostru poporal. Inspectorii nostri şcolari sunt de regulă protopopii. Acestia, cu puține escepțiuni, nu posed acea cualificațiune şi superioritate pedagogică, şi prin urmare nu au priceperea adevĕrată de inspectori şcolari. Chiar de s'ar şi pricepe, ei îmgreunați fiind cu mulțimea agendelor administrative nu pot avé timpul fisic recerut pentru munca intensivă şi neobosită a controlării şi îndreptării învĕțămêntului.

Dacă vom mai considera şi aceea, că ne lipsesc şi organele de specialitate, în cari sĕ se discute şi pertracteze nenumĕratele cestiuni pedagogice şi şcolare, cari la alte popórĕ agită atât de mult opinia publică, vom înțelege uşor, că învĕțătorii nostri sunt osândiți a petrece în obscuritate şi a se lupta resleți pe pustiul câmp al pedagogiei, lipsiți de isvórele dătătóre de viéță şi de ideile noue ale ştiinței şi ale progresului, lipsiți de îmbărbătarea sfaturilor curate şi desinteresate.

Numai în punctul acesta şi nu airea vedem noi primejdie pentru şcólele nóstre. Nu de magiarisare avem sĕ ne temem, căci magiarisarea este cu neputință, ci témă mare avem de părăginirea învĕțămêntului în şcólele nóstre. Cine are simț pentru treburi şcolare, trebue sĕ plângă vĕzênd pe dascălii români flămânzi şi însetoşați după îndreptare şi înaintare cum lucréză în sîlă ogorul de altmintrelea frumos şi mănos al culturii şcolare. E mare durerea şi şi mai mare paguba, ce rĕmâne în urmă, când eşti silit sĕ lucri acelaşi pământ în tot anul fără sĕ 'l mai premeneşti şi fără sĕ 'l mai îngraşi şi întăreşti cu substanțele neapĕrat de lipsă. O astfel de muncă la urma urmelor ajunge muncă în sec, care pe lângă tótă ostenéla nu mai produce ródele aşteptate. De asemenea osândă este a-ți lucra pământul tĕu cu uneltele învechite rĕmase de la moşi-strămoşi, atunci când vecinul tĕu ară, samĕnă, sapă, seceră şi îmblăteşte de zeci de ori mai iute şi mai bine cu maşinile agricole, cari din an în an se fac tot mai desĕvêrşite.

O astfeliu de sórte are astăzi învĕțătoriul român. Eşit cu cele mai bune pregătiri şi cu o trainică cualificație din seminariul pedagogic, acésta îi este singura merinde pentru lungile zile ale dăscăliei, merindea ce i-au băgat-o în traistă bunii şi iscusiții sĕi profesori. El nu mai ceteşte, pentru că n'are de unde, ce înoiri şi înlesniri se fac printr'alte locuri în munca [illegible] atât de grea şi încurcată a [illegible]. Când alții se pregătesc sĕ a[illegible] şcólă pe bălaurul cel grózni[illegible] chémă gramatică şi grama[illegible] nostri învĕțători se luptă voinic[illegible] afurisitele de substantive, adjective, genetive, conjunctive şi cu tótă urîta a atâtor numiri abstracte şi regulile teoretice gramaticale, cari [illegible] de-adreptul creerul sĕrmanului şcolar. [illegible]

Câtu-i anul de lung [illegible] mai [illegible] nimenea mai cuminte de cât el [illegible] şcóla învĕțătoriului vara, ca sĕ-i [illegible] o prietinéscă bună [illegible] sĕ-i caute şi sĕ-i spună prietineşte cusururile dăscăleşti, sĕ-l sfătuiască, sĕ-l îndrepteze şi cu povețele sĕ-l în[illegible] şi sĕ-l îmbărbăteze la lucrul lui cel de mare preț.

E lumea slăbănogilor şi speculanților, căci sunt şi de aceştia în marele nostru corp didactic elementar, cari cel mult îşi bat capul cu aceea, cum sĕ păcăléscă pe inspectorul regesc de şcóle prin îndrugarea cu elevii sĕi a câtorva nepricepute ziceri ungureşti în [illegible] zi a cercetării şcólelor.

Drept şi sfânt este, că lucrurile nu mai pot rĕmâné aşa, mai cu [illegible] că nu e nici o mare greutate a introduce şi a aşeza un feliu mai potrivit şi mai bun de controlare şi de îndreptare a învĕțămêntului nostru poporal.

Lipsa de inspecție şcolară propriu zisă este aprópe fatală pentru noi. Fără multă chibzuială şi fără cheltueli mari s'ar puté pune pentru întréga nóstră archidiecesă un număr corĕspunzĕtor de inspectori sau subinspectori şcolari confesionali aleşi dintre profesorii seminariali şi de la şcólele medii, cum şi dintre învĕțătorii mai harnici şi mai pricopsiți şi dintre preoți şi alți [illegible] bați cari dau semne de pricepere bună şi de interesare mai deaprópe față de învĕțămêntul elementar.

Acestia ar avé sĕ îndeplinéscă operațiunile cele atât de [illegible] supravegherii muncii didactice a învĕțătorilor nostri. Ei s'ar îngriji pe de o parte ca şcóla nóstră sĕ țină pas în progres cu şcóla altor neamuri, ear' de altă parte, ca în învĕțămêntul nostru poporal sĕ domnéscă rĕnduiala şi unitatea.

De încheiere şi pentru dovedirea pagubelor celor mari, ce le sufere cultura nóstră şcolară din lipsa unei controle conştiențióse, cităm ca esemplu numai şcóla economică de repetiție. Acéstă şcólă, care este chiămată sĕ continue şi sĕ întregéscă opera luminării şi creşterii tinerimei, începută în şcóla de tóte zilele, la noi este par'că anume desconsiderată. Inspectorii noştri confesionali, adecă protopopii, cu puține escepțiuni, nici pomenire nu mai fac de cursurile şcólei de repetiție, [illegible] dacă peste tot se mai ține ici şi [illegible] prin câte-o comună, apoi funcțio[illegible] mai rĕu de cât o móră stricată. [illegible] numai atunci vom înțelege folosul acestor cursuri pentru cultura poporului, când nu le vom mai avé sau [illegible] statul se va face stăpân peste el, peste un lucru care n'a avut nici stăpân.

Se apropie conferențele generale învĕțătoreşti şi apoi sinódele bisericeşti şi îndemnat de pilda domnului învĕțător [illegible] *Paicu*, care a ridicat atâtea [illegible] şcolare de mare preț în [illegible] acestui ziariu, m'am simțit [illegible] şi eu o cestiune [illegible] învĕțămêntul nostru.

F. D

Din notițele mele.

(☙) Continuu unde trebuia sĕ [illegible]p.

Ideia trimiterii unei deputățiuni, și a unei deputațiuni a *ambelor bi-[illegible]i române la Tron* în cestiunea pro-[illegible]lui de lege pentru introducerea [illegible]ei magiare ca studiu obligat în [illegible]le elementare confesionale — a fost [illegible]vocatului din Arad *Ioan Popoviciu-[illegible]eanu*, care a venit la Sibiiu [illegible]delegat al arădanilor, ca sĕ róge [illegible]metropolitul sĕ convóce o confe-[illegible] *mixtă*, în care sĕ se pertracteze [illegible]

[illegible]politul, care în tóte causele [illegible] generale bisericești avea [illegible]ulta inteligința din Si-[illegible]ii dieceselor sufragane, [illegible] unei consultări mai [illegible] vocat o conferență [illegible] participat toți [illegible]așii [illegible]iu, ear' dintrĕ [illegible]-catol[illegible]tiu.

In acés[illegible] decis, ca sĕ se subștér[illegible]presenta-[illegible], pe care [illegible] depu-[illegible]ne compusă [illegible]politi [illegible]ni (firește dac[illegible]licii [illegible]r învoí), din to[illegible] și din [illegible]re diecesă din u[illegible]ot și doi [illegible]ni.

Acéstă decisiune s'a comunicat [illegible]ris cu diecesele sufragane, ear' cu [illegible]politul din Blaj prin o deputa-[illegible] compusă din *G. Barițiu*, *Iacob* [illegible]a și *Ilie Măcelariu*, toți persóne [illegible]te în Blaj.

[illegible]eputația s'a re'ntors din Blaj cu [illegible] speranțe, dar' *rĕspuns în scris* [illegible] *adus*.

[illegible]upă-ce s'a fixat terminul plecării [illegible]iena, metropolitul Miron din bun [illegible] l'a comunicat cu metropolitul [illegible]*a* indicându-i și ziua plecării sale [illegible]*esta* pentru anunțarea deputațiu-[illegible] ministrul-president, de-acolo apoi [illegible]iena la audiență.

[illegible]rei zile nainte de plecare m'a [illegible] pe mine la Arad, ca împreună [illegible]piscopul și eventual cu alți inteli-[illegible] de acolo sĕ stilisăm un proiect [illegible]morand.

[illegible]m sosit chiar la timp, ca a doua [illegible] particip la un prânz festiv din [illegible]tul decorării episcopului cu or-[illegible] de fer cl. II, dar' de lucru [illegible] putut apuca.

[illegible] zi am primit o depeșă de [illegible]politul, în care se zice: „*Din* [illegible] *primit știrea telegrafică că* [illegible] *cu episcopul Lugojului a* [illegible]*ăieri la Viena*".

[illegible] zi sosind și metropolitul [illegible] de-acolo am plecat împreună [illegible] la Budapesta, unde ne-am [illegible] în hotelul „*Vadászkürt*".

[illegible] la Budapesta, cel dintâiu lu-[illegible]tropolitului a fost sĕ se informeze la hotelul „*Frohner*", unde locuia metropolitul *Vancea* când era în Budapesta, dacă se află *Vancea* acolo sau ba? De acolo a primit rĕspunsul că „*Escelența Sa a plecat alaltăeri împreună cu episcopul Lugojului la Viena*".

„Bine! zice Metropolitul, póte că ne va aștepta acolo, ca sĕ stabilim împreună modul presentării la Curte".

Dup'aceea s'a dus la ministrul-president *Tisza* Kálmán sĕ 'i notifice scopul în care conduce deputațiunea în audiență la *Maiestatea Sa* la Viena.

Tisza l'a primit rece ca de obiceiu pe toți cari se intrepuneau *pentru drepturi naționale*, dar' atâta totuși i-a zis că: „Ușile Maiestății Sale sunt deschise pentru toți supușii Sĕi, dar' aceea sĕ o știți din capul locului, că Maiestatea Sa ca Rege constituțional *nu resolvéză cestiuni cari privesc Ungaria cu ocolirea guvernului sĕu ungar*". *Așa s'a și întêmplat.*

Dup'aceea cei cari eram deja în Budapesta ne-am întrunit în conferență în salonul metropolitului, la care a participat și dl *Alexandru Mocsonyi*. Din acéstă conferență au fost esmiși dnii *A. Mocsonyi* și *P. Cosma*, ca sĕ stiliseze un proiect de Representațiune cătră Tron. Ei s'au retras în altă odaie și au ticluit un proiect, după cum li-a permis scurțimea timpului, *în liniamente generale*, care s'a cetit în conferență fără ca sĕ se supună desbaterii, fiind timpul prea scurt, pentru că în aceeași séră trebuia sĕ plecăm la Viena.

Nainte de plecare vĕzênd pe episcopul de atunci al Gherlei, pe *Mihail Pavel*, cinând la o masă în restaurantul de la „Vadászkürt" și crezênd că se pregătește și el sĕ călĕtoriască la Viena, m'am dus la el și l'am întrebat dacă vine și el cu noi sau ba?

„Nu pot — rĕspunde el, — pentru-că am lucruri fórte urgente și *imediat trebue sĕ plec acasă*, dar' metropolitul și episcopul Lugojului sunt deja acolo".

Atunci scaunul episcopiei gr. cat. din Orade era încă vacant.

Séra am plecat la Viena și am tras la hotelul „*Matschaker-Hof*".

A doua zi cel dintâiu lucru al metropolitului a fost sĕ mérgă la cancelaria de Curte sĕ se anunțe la audiență pe ziua următóre.

Acolo i-s'a spus că „Escelența Sa metropolitul *Vancea* cu episcopul *Mihályi* au și fost *deja alaltăeri primiți în audiență*, și că eri s'au și re'ntors acasă".

La orele 5 p. m. ne-am intrunit apoi la metropolitul toți membrii deputațiunei în conferență, ca sĕ stabilim textul definitiv al Representațiunii.

La desbatere nu s'a supus însĕ textul manc care 'l duseserăm cu noi din Bpesta, ci metropolitul însuși — după cum cu obicinuita lui finețĕ s'a scuzat — folosindu-se de ideile cuprinse în acest proiect a compus altul. Dar' acel *altul* era un cap de operă ca tóte conceptele lui, și s'a primit întocmai și purisat s'a subscris cu datul Viena în 12 Februarie 1879, așa precum este tipărit ca aclusul *D* la protocolul sinodului archidiecesan din 1879.

Pentru cei cari nu prea cetesc protocólele sinodale pun aci și numele membrilor deputațiunii.

Din archidiecesă: metropolitul *Miron Romanul*, vicariul *Nicolae Popea*, advocații *Nicolae Strevoiu* din Brașov și *Parteniu Cosma* din Sibiiu.

Din diecesa Aradului: episcopul *Ioan Metianu*, protopopul din Lipova *Ioan Țeran*, advocații: *Alexiu Popoviciu* din Sântana și *Paul Rotariu* din Timișóra.

Din diecesa Caransebeșului: episcopul *Ioan Popasu*, protopopul din Caransebeș *Nicolae Andreeviciu*, generalul *Traian Doda* și advocatul din Lugoj *Constantin Radulescu*.

După audiență tóte ziarele nu numai au luat act de audiența nóstră și de rĕspunsul Regelui, dar' au publicat și Representațiunea nóstră, — de a bisericii gr. catolice însĕ și de rĕspunsul Regelui cătră representanța ei nici o vorbă, ba nici până astăzi nu se știe dacă metropolitul Vancea a presentat la Tron vr'o petiție în scris, sau numai verbal a subșternut gravaminele bisericii sale.

Reîntorși la Sibiiu, metropolitul *Miron* la o scrisóre adresată metropolitul *Vancea* a alăturat un esemplar tipărit din Representațiunea nóstră, cu rugarea, ca sĕ iee act de ea și ca document istoric sĕ o păstreze în archiva metropoliei din Blaj, rugându-l, ca și Escelenția Sa sĕ'i comunice tot în acest scop o copie a representațiunii episcopatului gr. catolic.

Dar' nici la acésta n'a primit nici un rĕspuns.

Pe aceia dintrĕ noi, cari își făceau ilusiuni: că în afaceri *naționale* se pot întreprinde pași *comuni și solidari* de *ambele biserici române*, ne-a supărat mult ocolirea acésta. Dar': *ce sĕ-i faci?* *)

---

*) N'ai ce'i face, vorba ăluia. Dar' de gândit ne putem gândí fie-care câte ceva. *Culegĕt.*

Din Cupșeni.

Ucigașii protopopului Cupșa descoperiți.

— 24 April n.

Ne este încă în próspĕtă memorie omorul înfiorătoriu împreunat cu jaf, sĕvêrșit față de bĕtrânul protopop Samuil Cupșa din Cupșeni, și încercarea de omor sĕvêrșită față de soția sa, acum patru sĕptĕmâni. Și iată că, mulțămită lui Dzeu și hărniciei gendarmeriei din loc și celei din Lăpușul-unguresc, după cercetare neobosită de două sĕptĕmâni, ucigașii azi toți sunt descoperiți și dați pe mâna justiției.

Aceia sunt Ioan Cupșa, Alexandru și Samuil Cupșa, gineri și fiică sa Maria, a protopop, carea numai [illegible] împlinit etatea de 18 ani; Ioan Cureu, tot din loc și fosti servitori în mai multe rĕ-[illegible] datul protopop, [illegible] Ioan și Alexandru Cupșa și Sofron recunoscut fapta, ear' fata zice, că ea nimic până nu o vor lăsa sĕ vorbéscă [illegible] seu și până nu i-o spune tată sĕu în [illegible] Pe dómna a maltratat'o sodalul de faur multămită lui Dzeu și [illegible] medic Colceriu din Lăpușul unguresc, azi este [illegible] de ori-ce pericol.

După fasiunile criminalului Sofron Fi[illegible] făcute la fața locului înaintea comisiunei investigatóre, fapta s'a întêmplat aprópe în tocmai așa cum am descris'o în nr. 32 al ziariului acesta. Complotul de omor s'a ursit îndată după mórtea lui Dr. Victor Cupșa, fiul protopopului Samuil Cupșa, despre care se svonise în public că ar fi lăsat moștenire tatălui seu mai multe sute de mii de corône. Ideia criminală să fi venit de la Alexandru Cupșa, despre care tată-său sĕ fi zis la recunóșterea faptului, că „acela nu e om, ci diavol". Despre planul omorului a știut, de la început, și soția lui Ioan Cupșă al Pop[illegible], dar' a tăcut și tace încă și acum. Ea nu e deținută încă

Inainte de sĕvêrșirea faptului toți s'au provĕzut cu pari de gard, apoi s'au adunat în brădetul din jurul isvorului de lângă casă, unde și-au smolit fețele cu duhot de uns carul, și au așteptat până au presupus că bĕtrânii au adormit; apoi au bătut la feréstra servitórei, carea li-a dat două capete de lumini și li a spus că acum pot intra, căci ușile le-a lăsat descuiate și domnul și dómna au adormit. Imediat și au aprins luminile în verandă și au intrat, doi la dómna și trei la protopopul; dómnei, vĕzênd că dórme, nu i-au făcut nimic, și au intrat și ei la protopopul și la lumina aprinsă au început a-l loví cu toții cu parii în cap în așternut. Protopopul a sărit din pat în picióre lângă pat, dar' l'au împins înapoi în pat și apoi l'au tot lovit în cap și peste mâni și picióre, până când au crezut că a murit. La sgomotul loviturilor dómna s'a deșteptat și a fugit spre odaia soțu-seu, dar' imediat lumina s'a stins și eșindu-i înainte în întunerecul nopții, o au luat la gónă și la cornul casii sodalul-faur i-a aplicat lovituri în cap, pe mâni (mâna dréptă i-a rupt'o) și pe spate până a crezut că a murit și ea. Apoi s'au [illegible] fuit, dar' pentru-ca sĕ pótă „ura" în siguranță, unul a dat un tîrcol pe lângă casă, dar' vĕzênd că dómna nu mai e unde o au lăsat, toți au fugit, fără a duce cu sine de cât două sfeșnice de bronz, crezênd că sunt de aur, ce s'au aflat ascunse într'o claie de fên în sat, și lăsând două pulte de la masa de scris deschise, scrisorile resfirate și *sf. Cominecatură* dintr'o cutie de tinichea *împrăștiată pe jos*.

Urmele crimei, ținute la început în secret, s'au aflat deja în primele zile după omor. Servitórea fiind imediat deținută, a început a vorbí nóptea prin somn speriată: vai, acum m'or spênzura, vai, acum m'or spênzura. Apoi Alexandru Cupșa, Vineri în preziua omorului s'a fost băgat servitoriu la un anumit Szilágyi, lemnariu în Lăpușul-unguresc, de la care nóptea s'a depărtat de acasă, fără știrea stăpânului seu. Acesta pe la mezul nopții controlându-l, sĕ vadă că acasă e, nu l'a aflat acasă, și a doua zi diminéța s'a re'ntors plin de tină pe haine și pe față cu urme de văpsélă négră. Stăpânul auzind despre omorul din Cupșeni, [illegible] ziua următóre l'a alungat din serviciu, și a spus mai multora pățania sa cu servitoriul alungat. Acesta ajungênd în ure-[illegible]

OIȘÓRĂ

Carmen Sylva.

[illegible]titlul „*O oră la Carmen Sylva*" [illegible] vienez „*Neues Wiener Tageblatt*" [illegible] n. c. următoriul articol:

[illegible] au fost adus știrea, că regina *Carmen Sylva*, a terminat o dramă [illegible] privire la viéța poporului român. [illegible] prin București am solicitat o [illegible] a puté afla chiar de la regina [illegible] drama acésta. Ce mĕ încuraja [illegible] Regina îmi esplicase acum câțiva [illegible] *Meșterul Manole*, jucată pe scena [illegible]rului din Viena.

[illegible] mi-se acordase și la ora fixată [illegible]at în camera de lucru a Regi-[illegible] tocmai era ocupată cu aranjarea [illegible]minte bisericești. Carmen Sylva a [illegible] tuturor bisericilor țĕrii sale e-[illegible]ăror inițiale sunt artisti[illegible]tobite, ear' acum lucr[illegible]ol, și odăjdii biseric[illegible] [illegible]use lucrul lângă [illegible] pe óspele sĕu, și [illegible]pra femeii române, spun[illegible] [illegible] timp mult, ca sĕ-mi esp[illegible] [illegible] sau sĕ sa ocupe cu lucr[illegible]portante. E adevĕrat, că lucré[illegible] [illegible]e scris, zilnic, dar' ocupare[illegible] principală îi e acum cu totul alta: voiește sĕ creeze o instituțiune în folosul țĕrii sale mult încercate, o instituțiune care sĕ 'l scape pe țĕran de miserie, căci chiar în timpuri rele când recolta ar fi slabă, nu de milă, ci de lucru are lipsă țĕrănimea.

Apoi Regina enumĕră diferitele societăți ce s'au format în scopul d'a găsi un lucru producĕtor pentru poporațiunea de la țară.

De astă-dată însĕ e cestiunea d'o întreprindere mai mare, e vorba de înființarea unei industrii prețióse.

S'a făcut anul trecut observațiunea, că pe timpul secetei teribile singura plantă care a resistat a fost dudul. Numai el a înverzit și a rĕmas frumos. Rĕdăcinile lui străbat adînc în pămênt, și găsesc nutremênt, acolo de unde alte plante nu pot asimila nimic.

Observarea acésta i-a sugerat Reginei ideia culturii mătasei în România. Dînsa e ocupată acum sĕ organiseze în țara întrégă creșterea vermilor de mătasă, cultivarea duzilor, înființarea de biurouri în fie-care județ pentru examinarea coconilor, cumpĕrarea și vînzarea atât de sĕmênță cât și de coconi.

[illegible] Fetele în șcóle, maicele în mănăstiri, [illegible]dee la torsul și țesutul caerelor de mă-[illegible] [illegible]ina se gândește la procurarea in-[illegible] și mașinelor trebuitóre, pentru [illegible] pótă înființa și un museu perma-[illegible] și espositiuni speciale. Regina [illegible] contribuit cu 12.000 de lei spre a face [illegible] cheltuelilor celor mai urgente.

Apelul Reginei a fost intimpinat cu bucurie în tótă țara, și lucrul urnit de dînsa e pe cale bună.

Intr'acea Regina ne arată probe de stofe de mătasă confecționate în România. Imi mai spune Regina, că dînsa nu vrea, ca coconii sĕ se vêndă în străinătate.

Fabricile italiene deja s'au oferit sĕ le cumpere. Dînsa dorește, ca sĕ se desvólte în România industria mătasei ca o industrie națională casnică. Femeile române știu sĕ tórcă, sĕ țesa și sĕ facă dantele fórte bine, ele vor învĕța repede sĕ umble cu vermii, sĕ-'i créscă, sĕ întrebuințeze coconii. Țara va profita de destoinicia femeii române.

Trebuiește părăsit însĕ vechiul sistem de țesut (rĕsboiu) cu picióręle, pentru-că produce sterilitate, în urma unor bóle ce le provócă.

Regina Elisaveta nu e dispusă favorabil pentru înființarea unei societăți pe acțiuni. Industria trebuie mai întâiu sĕ devină un bun comun al poporului, ca în cas de rea recoltă sĕ aibă țărănimea un câștig conpensatoriu.

După aceea Regina trecù la invențiunea unui zețar orb, esecutată de dînsa în palat. Regina la luat pe zețarul dintr'un asil, de óre-ce se temea, că din cauza tristeței vieții monotóne sĕ nu'și rapune viața.

Regina afirmă din nou că nenorocitul nu i-se póte face bine, de cât procurându-i de lucru. Pe zețarul orb, Regina l'a sprijinit astfel, că l'a dat pe lângă Kammerdinerul di[illegible] sei ca ajutor.

Acest servitoriu e însărcinat cu tr[illegible] scrierea scrierilor dînsei pentru orbi.

După câteva sĕptĕmâni zețarul o[illegible] inventat o mașină simplă, a cărei constr[illegible] nu va costa de cât 25 de mărci, p[illegible] acum costă 2—300 de [illegible] spune, că a luat la Berlin [illegible] venținnea orbului, și că [illegible] cu repeziciune și în num[illegible] cesare pentru instrucțiun[illegible] aici înainte nu vor fi [illegible] numai cu ocupațiuni m[illegible] pentru orbi o solicitudin[illegible] dorește sĕ le facă bine. [illegible] tența.

Regina are sentim[illegible] nitare.

Abia a terminat [illegible] gândește la alta. Patera[illegible] e tot atât de activă, pa[illegible] spiritul dînsei în prileg[illegible] Dînsa are pentru tóte [illegible] numai o înțelegere clară, [illegible] pătim tóre.

Din tóte acele [illegible] cea mai [illegible]

NOUTĂŢI

Decorat. Domnul *Dim. C...*, profesor la seminariul „Andreian“ din Sibiiu, a fost decorat din partea Maiestăţii Sale Regelui Carol cu ordul „*Corona României*“ în rang de cavaler.

*

Un nou strănepot al M. Sale. Nepóta M. Sale împěratului şi rege Francisc Iosif, fica rěposatului moştenitoriu Rudolf, măritată după ducele Otto Windischgrätz, a născut Vineri diminéţa un copil. Botezul micului duce s'a făcut Duminecă în capela Grebe din Praga, dându-i-se nume: Ernest Weriand. Acesta e al doilea copil al archiducesei Elisaveta. Primul s'a născut în 23 Martie 1904.

*

Mănăstirea de la „Isvor“. Luni în 2 Maiu v. se va pune piatra fundamentală la biserica mănăstirii de la „*Isvor*“, în Banat.

*

Foc în Lepindea. In una din nopţile trecute s'a escat foc la casa lui Iosif Şe... din Lepindea (comitatul Têrnava-mare), fiind timp vêntos focul a trecut şi la unsprezece case, cari tóte au ars scrum, împreună cu clădirile economice din jurul lor. Paguba se evalueză la circa 12.000 de corone; asiguraţi au fost numai nouě inşi, dar şi aceştia pe sume minimale, ear' doi n'au fost asiguraţi. Că primejdia nu s'a estins asupra comunei întregi, e a se mulţămi ajutorului grabnic dat de toţi locuitorii comunei. — Abia sunt împliniţi cinci ani de când comuna acésta fusese total pustiită de un foc fricoşat, şi acum de nou fu amenţată de primejdia pustiirii, fiind-că tóte casele şi clădirile economice sunt acoperite cu paie şi la cele mai multe dintrě ele chiar şi păreţii sunt de lemn.

*

La „Fraţi Arămâni în Sibiiu“ notiţa dată sub acest titlu în numěrul de Marţi rěspunsurile despre cari se face amintire fiind greşit tipărite, acelea sunt a se cetí: **„Dîn Machedonia“** (nu „Din Macedonia) şi **„La Romania“** (accentul pe i-mul a), nu **„La România“**.

*

Premii pentru cultivătorii grădinilor de pomi. Banca hipotecară ungară în scopul promovării pomăritului distribue anul acesta un premiu de 600 corone, două de câte 400 corone şi optsprězece de câte 200 corone pentru învěţătorii cari au în îngrijire grădini de pomi şi pot sě dovedéscă succese evidente în privinţa rěspândirii de pomi în comună. Pot concura la premiile acestea toţi învěţătorii de la şcólele poporale din Ungaria (cu Transilvania cu tot), cari au în îngrijire grădini de pomişori, cum şi grădinarii comunali cari pe lângă îngrijirea şcólei de pomi propun ex professo pomăritul în şcólele poporale. Cererile concursuale sunt a se înainta la inspectoratul reg. de şcóle mult până în 1 Iunie st. n.

...şcólei din Bontida împreună cu producţiuni corale, declamatorie, s'a aranjat, pe lângă susţinerea programului publicat deja, pe a treia zi de Paşti a. c., 19 April v. (2 Maiu n.)

*

Arestări de copii în Petersburg. „Lokalanzeiger“ (Berlin) are raport din Petersburg, că poliţia de acolo a arestat fórte mulţi elevi ai conservatoriului (copii şi fete) pe motiv că a dat de urmele unei conspiraţiuni ..., al cărei centru ar fi conservatorul. Elevii arestaţi sunt toţi în vêrstă fórte ...

*

Un Mathusalem modern. In satul Boljani din districtul Graceamiţa (în Bosnia) trăeşte un moşneag sêrb, cu nume Nedo Kr..., care pórtă pe umeri vêrsta de *147* ani (!). Moşul Nedo e sănětos ca mérul şi are memoria aşa de ageră, în cât mulţi „tineri“ ar avea sě 'l invidieze pentru ea. In una din zilele trecute trebuind a se face autopsie locală în causa unui proces pentru o móră străvechie, moşul Nedo a figurat ca martor şi a arătat exact comisiei locul pe care a fost odinióră móra, ceea ce au dovedit apoi pietrile de móră găsite acolo în urma săpăturilor. Móra se pustiise adecă înainte cu peste o sută de ani, şi bětrânul Nedo totuşi a ştiut esact locul pe care stătuse ea!

*

Mamă voinică. In Sânmiclăuşul-mare soţia sêrbului Sava Rajko a născut trigemeni: doi băieţi şi o fată, fiind toţi trei bine desvoltaţi şi sănětosi. Mama lor încă e sănětósă.

*

Din jertfele beţiei. Zilele trecute fusese scos la mal din rîul Drava un cadavru de om în apropiere de Vizvár. Cercetările în causă au scos acum la ivélă că respectivul e Anton Voli, pescariu din Apatin, care în stare de beţie a căzut în rîu şi s'a înecat. O altă urmare tragică a beţiei s'a întêmplat zilele acestea în Pécs (Cincibiserici). Lucrătorii Balog József şi Kuszka János după ce s'au ameţit bine de beutură, pe cale către casă au dat la cértă, în toiul căreia Kuszka a ras tovarěşului sěu o palmă. La acésta pălmuitul a ridicat sapa ce o avea la sine şi a isbit cu ea în capul lui Kaszka cu atâta putere, în cât i-a crepat craniul.

*

Sinucidere în biserică. In cursul serviciului divin oficiat Vineri în catedrala din Milano s'a sinucis contesa Maria Pallavicini, fica baronului Perlago din Triest, trăgându-şi un glonţ în têmplă. Serviciul divin a fost sistat imediat, ear' catedrala a fost încuiată până la o nouă sfinţire.

*

Pentru meseriaşii români. Comuna curat română Uzdin-Ozora (com. Torontal), cu 7000 de locuitori, ar dori sě aibă un *măcelariu român*, pe care e aplecată a 'l ajuta şi cu cele de lipsă la începerea meseriei. Localităţi corěspunzětóre 'i pune la disposiţie comuna. Ear' locuitorii români din comuna Ghilad (lângă Timişóra), în număr de 2200 din totalitatea de 2300, doresc sě aibă în comună un *măcelariu român*, căruia 'i pun la disposiţie localităţi acomodate pentru purtarea meseriei.

*

Arderea unui claustru. Sěptěmâna trecută a ars claustrul de călugăriţe din ..., căzând victimă flacărilor şi 29 vieţi ..., fiind arse de vii 14 eleve, 9 ... şi 6 bolnavi din spitalul ... acest claustru şi primiau educaţiune ... celor mai distinse familii din ...

Procesele „Fóiei Poporului“. Al doilea şi al treilea proces al „Fóiei Poporului“ se pertractéză mâne: Joi, şi poimâne: Vineri, în 27 şi 28 l. c. la tribunalul reg. din Sibiiu. Apărător este dl Dr. Liviu Leményi, ear' rěspunderea o are redactorul, dl Silvestru Moldovan.

*

Atentat cu ţintă greşită. In Bielostok (Rusia) un om necunoscut a puşcat Vineri diminéţa asupra primariului de acolo, dar' glonţul greşind ţinta a nimerit pe un cazac din apropierea primariului şi l'a ucis.

*

Cea mai mare biblie din lume se află în Roma în posesiunea papei. E scrisă în limba hebraică şi cântăreşte 320 funţi. Trebuie trei ómeni pentru-ca sě o ducă dintr'un loc în altul. La 1572 un sindicat de jidovi din Veneţia a oferit pentru biblie papei Iuliu II o geutate tot atât de mare în aur, cât cântăreşte cartea. Papa înse nu s'a putut decide sě se despartă de acéstă comórě. După valórea de astăzi, greutatea cărţii în aur ar face un milion şi jumětate de mărci — fără îndoială cea mai scumpă carte din lume. („Candela“).

*

Teatru în Selişte. Luni, a doua zi de Paşti, se va preda în Sělişte din partea Societăţii de înfrumseţare a comunei piesa „*Invěţătorii*“, comedie în 3 acte. Inceputul la $^1/_2$8 ore séra. După producţie joc.

*

Concert în Hunedóra. Românii din Hunedóra invită la concertul ce-l aranjéză Luni (a doua zi de Paşti) la 1 Maiu 1905, în sala hotelului „Hunyadi Várhoz“. Inceputul la 8 ore séra. Bilete de întrare se pot cumpěra de la dl Nicolae Macrea, la „Agricola“ şi séra la cassă. Venitul curat se dă şcólei române din Hunedóra. Suprasolviri benevole se primesc cu mulţămită şi se vor cuita publice.

*

Port în flacări. In portul de la Brema zilele trecute s'a aprins dockul societăţii de navigaţie Nordenhaan. Corăbiile au fost ferite de primejdie şi puse la adăpost sigur, dar' clădirile şi instalaţiunile dockului au ars scrum tóte.

*

Zi de zi primeşte di Albert Müller, inventatorul crucii duple electro-magnetice R. B. N. 86967, uimitóre scrisori de suprisă. Astăzi suntem în posiţie de a publica o nouă scrisóre: Stimate dle Müller! Crucea R. B. nr. 86967 ce mi-ai trimis, a avut efect uimitor. Iubita mea soţie — după o scurtă folosire a aparatului dtale — s'a vindecat cu desěvêrşire dintr'o acută bólă de piept şi plumâni. Te rog sě primeşti mulţămita mea pentru acésta cruce binefăcětóre. Cu stimă şi salutare: Iecob Stütz, blanar în Futtak. Precum va şti on. public, crucile acestea se întrebuinţéză cu succes în contra reumei, podagrei, astmei, influenţei, migrenei, şi se pot comanda la inventatorul ei, la dl Albert Müller, Budapesta V, Vadász utcza nr. 42/V.

PARTEA LITERARĂ.

Noţiuni de cronologie.

— Un manuscript vechiu. —

Com. de **George Tulbure.**

Cronologia, sau cum se defineşte mai la vale, învěţătura despre felul „cum se computâ timpul în viéţa nóstră cea bisericéscă“, forméză până azi o parte întregitóre şi auxiliară atât a tipiconului, cât şi a istoriei bisericeşti universale. Cronologia este o disciplină auxiliară a tipicului, întru cât acésta tractéză ... serviciilor (slujbelor) dumnezeeşti ... timpuri ale zilei; ear' ai istoriei ... şi a istoriei profane, întru cât ... diferitelor ere ce au fost în ... popóre în diferite timpuri, ... şi înţelege istoria res... Elementele şi se împărtă... estensiunea iertată de împre... de preoţi şi învěţători atât ... bisericéscă universală ... trebuinţa esplicării ... studiu.

... hârtiile învechite din ... nóstre Hodoş-Bodrog ... nişte foi rěsleţe, galbine de ... ce pórtă titlul: „C... ... pagini, în 16 §§-i. ...

... un început sistematic de cronologie bisericéscă ce se va fi predat, pe vremi, ca disciplină specială, pentru sine.

Din motivul acesta, şi în legătură cu cele arătate mai sus, din motivul, că noţiunile necesare din acest ram mai cu greu se găsesc strînse la un loc, în měsură de lipsă şi în formă accesibilă preoţimii şi învěţătorimii nóstre, am gândit sě dau la lumină aceste notiţe, în convingerea, că cetirea lor va oferi prilej unora sě-şi întregéscă şi orênduiască, altora sě-şi reînprospěteze cunoştinţele de acest fel.

Manuscrisul e reprodus fidel, fireşte fără adnotaţiuni critice sau întregitóre şi — în afară de omiterea lui *u* final păstrându-se neatins ortografia, interpuncţiunea şi întreg feliul de a scrie al autorului. Iată cuprinsul lui:

Cronologia.

§. 1. *Definirea Cronologiei, Timpul şi restimpul.*

Cronologia, dacă cercăm rădăcina cuvêntului, este nume grecesc, compus din *Cronos*=timp şi *logos*=cuvênt sau vorbire; de unde Chronologia pe românie se póte zice: *Cuvêntare sau vorbire despre têmp.*

Iară dacă privim Chronologia ca un studiu şi învăţiătură sistematică, prin Chronologie inţielegem acea invăţătură, carea ne arată: Cum să osăbesce, cum să imparte şi *cum să computâ têmpul* în viaţia cea de comun şi cu deosebire *în viaţia noastră cea bisericească.* Aicia prin têmp să înţielege o trăsură dreaptă, care numai cu mintea nio putem închipuí peste tóte intemplarile dela inceputul lumiĭ pana acuma; şi o putem mêna şi mai departe în viitorime; de unde têmpul sar putea defini ca este: *Masura traiului fapturilor lumesci.*

Partea aceea a têmpului, care sa ia de la o intemplare singuratica pana la alta sau dela un punct al têmpului pana la altul se numesce: *restêmp* sau *intreval.*

Folosul Chronologiei.

§. 2. *Chronologia este de folos pentrucă:*

1. Intamplarile cele vrednice de pomenire, care sa cuprind in Istorie, numai atunci le vom puté cuprinde bine cu mintea şi numai atunci le vom puté judeca drept, când vom şti têmpul înnăscut carele intamplari şi têmpul cauzelor din care sau desfasurat acea intamplare; însa timpul intamplarilor trecute numai prin *invatatura Chronologiei* sa póte şti.

2. Tempul nu au fost totdeuna si la tóte popórele asia inpartit precum e la noi acuma, ci in deschilinite chipuri, dupa cum arata Chronologia; Asadara restêmpurile despre care adessori sa face pomenire in cartile cele vechi fara de stirea Chronologiei nu le vom pricepe.

3. In viatia cea sociala, bisericească şi cetateniasca folosim mai multe feluri de restempuri, cum sunt: Anii, Lunele, Dilele, Oarele, Minutele s. a., care tóte din fundament nu sa pot sti fara de invatatura Chronologiei.

4. Sarbatorile cele miscătóre, care din an in an sa schimba de pe o di a lunei pe alta numai după invatatura Chronologiei sa pot calcula; tocma asia si legatura dintre dilele lunelor şi dintre ale saptamanei.

§. 3. Feliurile Restempurilor.

Restempurile sunt de 4 feluri, adecă:

1. *Restimpuri naturale,* ale carora margini sunt puse dela natura; asa feliu de restempuri sunt: Dilele, Lunele şi Anii.

2. *Restimpuri technice s'au maestrese,* care dupa Cumpenirea si voia oamenilor s-au asiediat, precum sunt: Oarele, minutele, secundele, tertiile, saptamanale s. a.

3. *Restimpuri istorice,* care sau hotărit prin unele intamplari din lume, precum sunt: epochele deschilinitelor popóre si alte perióde istorice.

4. *Restimpuri matematice,* care astronomii leau asiediat pentru intocmirea Calendariului; asa feliu de restempuri sunt: Crugul sórelui si a Lunei s. a.

Noi restempurile acesté fara a ne tinea strins de acésta impartire, *le vom propune* in asa rind, ca un restemp din altul mai usor sa se póta pricepe.

(Va urma.)

Cărţi şi reviste.

Floricele din Banat ... şi Moto-uri din compositiunile altor. Culese de N. Jugănari ... porto postal. Se află de ... „Drapelul“ ...

Ad nr. pp. 275/905. [98] 3—3

Concurs.

Pentru intregirea postului de **paroh** din comuna **Mănăşturul-unguresc**, aparţinětóre protopresbiteratului Cluj, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru intregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre, pănă la terminul sus indicat subsemnatului oficiu, şi sunt poftiţi ca sĕ se presinte în vre o Duminecă sau sĕrbătóre la sf. biserică.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Cluj în conţelegere cu comitetul parohial.

Cluj, 28 Martie 1095.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 113 1905. [97] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** în parohia de clasa primă **Caţa**, protopresbiteratul tractului Cohalm, devenită vacantă prin mórtea parohului *Ioan Mircea*, se escrie conform veneratului ordin consistorial din 15 Februarie a. c. nr. 1147 Bis., concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii 'şi vor trimite suplicele concursuale instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Sighişóra (Segesvár) pănă la terminul susindicat, şi se vor presenta în vre o Dumineca sau sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta şi a cuvênta, eventual şi a celebra.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Cohalm, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sighişóra, 8 Martie 1905.

Dimitrie Moldovan
protopop, ca admin.

Avis domnilor învĕţători!

De la Librăria archidiecesană se pot procura **Tabelele de intuiţiune Hölzel**, adecă cele patru anotimpuri şi casa ţĕrănéscă, serie completă **33 cor.**, singuratice **6.60 cor.** plus porto 92 fileri.

Prin **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu se pot procura următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor. fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor. fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor. fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor. fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

Efeptuirea se póte face în 24 zile

Sbór'al nopţii negru flutur...

de M. Eminescu. — Romanţă pentru voce şi pian de A. Bena. Preţul cor. 1·50, porto 10 fil. Se capĕtă la Librăria archid.

T. Popovici

12 CÂNTECE DE ŞCÓLĂ

pentru 2 şi 3 voci

PREŢUL fie-cărui caet 50 fil., plus 10 fileri porto

[illegible] Librăriei [illegible]esană din [illegible]ben

CUPRINSUL:

Caetul I, pentru 2 şi 3 voci egale: 1. Rugăciune. 2. Cântec de primăvară. 3. Codrule frate de cruce. 4. Carul cu boi. 5. Ziua a apus. 6. Fetele casnice. 7. Ţiganca. 8. Sunt fecior sdravĕn. 9. Eu mĕ duc codrul rĕmâne. 10. Imn ocasional. 11. Patru păstori. 12. Cântec la sf. Nicolae.

Caetul II: Cântece pe 2 voci: 1. Rugăciune. 2. In cireşar. 3. Cântec de primăvară. [illegible] 7. Str[illegible] [illegible] 11. [illegible] 12. Colindă.

Au apărut în Tipografia arhidiecesană:

Noul abecedar de Dr. Petru Şpan

Preţul e 40 fileri.

Călăuza noului abecedar

De acelaş. — Preţul 20 fileri.

Se pot procura de la **Librăria arhidiecesană.**

Zacharia Boiu

Frunze de laur

Poesii eroice din anii 1877—1878

Publicate de . . . .
Ioan Baptist Boiu.

Preţul 50 fileri plus porto postal.

Librăria archidiecesană.

RECLAMA

permanentă, cu scop şi practică este sufletul, factorul dătător de viaţă pentru ori-ce fabrică, întreprindere comercială, industrială şi de negoţ. **Cum, unde** şi **când** se póte insera mai cu efect, mai bine şi mai eftin se póte afla în

Espediţia de anunţuri

Iuliu Leopold

Budapest, VII, Erzsébet-körút 54,

unde se mijloceşte cu conştienţiositate, punctualitate şi eftin publicarea inseratelor şi reclamelor în tóte foile şi călindarele din Budapesta, provinţă şi străinătate. Planuri şi prelim. de spese gratis.

Tu

nu vei afla pentru îngrijirea pielii, în deosebi pentru delăturarea pistruilor şi pentru a avé o colóre delicată a feţii, un săpun mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin

al lui Bergmann (marca: doi băieşi)

Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vînzare în Sibiiu, cu 80 fileri bucata, în farmacia „la urs“ (piaţa mică), la I. B. Misselbacher sen. (piaţa mare), Gustav Meltzer (str. cisnădiei şi str. guşteriţii 25), prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei), Carol Arz (str. cisnădiei), cum şi în Sighişóra la farmacistul W. Lingner. [89 b) 1—25

Cărţi bisericeşti.

ACAFTISTUL prea s. Născătóre de Dumnezeu şi alte rugăciuni, cu litere latine, ed. 1898, legat simplu cor. 1·70, legătură frumósă cor. 2·10, în piele cor. 3·20, ediţie de lux [illegible] şi cor. 5·20, peluche [illegible]

AGHIAZMATA[illegible]

APOSTOLUL, [illegible] proprie 1900, bros[illegible] în piele négră [illegible] în piele roşie [illegible] ţie de lux br[illegible] (se légă con[illegible] mandatorului) [illegible]

BIBLIA ILUSTRA[illegible] rile, Testamen[illegible] nelegată cor. [illegible]

CAZANIA, cu litere [illegible], leg. . . [illegible]

CHIRIACODROMION [illegible] 12, legat [illegible]

EVANGELIE, [illegible] neleg. cor. 12, [illegible] legată cor. [illegible]

EVANGELIE, [illegible] legată cor. [illegible]

EVHOLOGIU, cu lit. lat. (Molitvelnic), bros. cor. [illegible]

[illegible] 9·—

[illegible] 14 50

[illegible] 6·—

[illegible] 26·—

[illegible] at . 27·—

[illegible] ed. [illegible] 60, [illegible] 20, [illegible] iele [illegible] mai [illegible] ias-

CIASLOV (orologion), lit. latine, broş. cor. 2, leg. în pânză 2·40, legat în piele roşie [illegible] 4·—

PARACLISUL, Acafti[illegible] şi viéţa sf. mare mucenic [illegible] 1·50

PENTICOSTARIU, [illegible] nelegat cor. 12, legat [illegible] 16·—

PENTICOSTARIU, latin, bros. cor. 8·80, legat [illegible] 12·40

PSALTIREA, cu litere latine, broş. cor. 5·50, legată [illegible] 9·—

PSALTIREA, cu lit. latine, format mic, broş. 1·20, legată 3·20

RÊNDUIALA CHIROTONIREI NOULUI EPISCOP, de A. bar. de Şaguna, cu litere cirile, legată . . . . 10·—

RÊNDUIALA LA SFINŢIREA BISERICILOR, cir., neleg. cor. 3, leg. . . . . 4·—

TÂLCUL EVANGELIILOR, cir. broşurat . . . . . 2·—

TRIODUL CU STRAJNICUL, ciril, neleg. cor. 24, legat 34·—

TRIODUL, latin, broş. cor. 22, leg. . . . . 2[illegible]

Se pot procura de la

Librăria archidiec[illegible]

Biblioteca poporală a Asociaţiunii

1. [illegible] din viéţa [illegible] române, (I şi II,) [illegible] câte 20 fil.
3. [illegible] cărţile funduare [illegible] de Dr. Va[illegible] . . . 30
4. [illegible] Trei disertaţiuni, de [illegible] Ungurean, [illegible] şi N. Ivan 20
5. [illegible] părintéscă, crescă[illegible] şi popóre[illegible], de [illegible] fost prof. 20
6. [illegible] Esplicarea art. de lege XVI din 1876, de Dr. [illegible] Moldovan 30
7. Posta, telegraful, telefonul. Noţiuni generale despre [illegible] poştale, de [illegible] . . . 20

8, [illegible] din istoria Grecilor vechi (I, II), de V. Lazăr, câte . . . 30
10. Grădina de legumi, de Ioan F. Negruţiu 20
11. Cultura cucuruzului, de Ioan F. Negruţiu 20
12, 13, 14, 15, 16. Ionel. Principii morale şi creştinesci de educaţiune (I, II, III, IV, şi V), de V. Gr. Borgovanu, câte . 20
17. „Astra“. Informaţiuni asupra scopurilor şi instituţiunilor „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ 20

Librăria arhidiecesană.

— Efectuirea se face în 24 zile. —

Icóne sfinte pentru Iconostase

pictate pe tinichea, mărimea 26/32 cm.

Grupa I.

Sf. George, Sf. Ilie, Cuviósa Paraschiva, Sf. Dumitru, Sf. Erarch Nicolae.

Preţul: simple 6·50, fine 10, f. fine 13·50 cor.

Grupa II.

Botezul Domnului, SS. Apostoli Petru şi Pavel, Constantin şi Elena, SS. Archangeli Mihail şi Gavriil.

Preţul: simple 7, fine 10, fórte fine 14 cor.

Grupa III.

[illegible] Tăierea împrejur, Intimpinarea Domnului, [illegible] Erarhii Vasile, Grigorie şi Ioan, Intrarea în Ierusalim, Invierea Domnului, Inălţarea Domnului, Dumineca tuturor sfinţilor, Naşterea sfântului Ioan Botezătoriul, Schimbarea la faţă, Adormirea Maicei Domnului, Naşterea Maicei Domnului, Naşterea Domnului.

Preţul: simple 9·50, fine 13·50, f. fine 19 cor.

Librăria archidiecesană.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane** din Sibiiu se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

[illegible] betei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul [illegible] Miezonoptnita de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rânduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, încépênd cu anul [illegible]01 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acel. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâi după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţ: broşat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele rosie cu copci 4 cor.

Nr. 42 Sibiin, Joi 21 April (4 Maiu) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arehidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate nu se primesc. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Nisuinţele de magiarisare.

Sibiiu, 3 Maiu n.

Am spus'o şi o spunem, că nu ne temem de loc poporul de la ţéră, asupra căruia se vînéză în scopul de a fi magiarisat, pentru-că poporul român nu póte fi magiarisat, după cum n'a putut fi nici sîrbit, slavisat, grecisat ori turcit. Ear inteliginţa română cu atât mai puţin o temem, pentru-că vedem, că tocmai aceia dintrĕ ómenii noştri cari cunosc mai bine limba, literatura, şi politica magiară, sunt cei mai buni şi mai energici apărători ai causei naţionale române.

Ori-cât de multe legi de magiarisare sĕ se aducă deci în ţéra acésta. Ori-cât de liberă sĕ fie mâna pe care se zice că Coróna ar voi sĕ o lase asigurată pe séma naţiunii magiare, stăpână pe conducerea politică din statul ungar, — din Român nu se va face Magiar nici-odată, pentru-că nu permite firea lui, credinţa lui cu care ţine la neamul strămoşesc, nu permit datinele şi obiceiurile pe cari le are introduse în viéţa sa privată şi publică.

Ce e de regretat e deci aceea, că se perde sumedenie de zel şi de muncă pentru a se ajunge un scop, care nu póte fi ajuns, se cheltuesc bani grei a se [illegible] acest scop şi se [illegible] neînţelegere întrĕ douĕ [illegible] ul român şi magiar, — [illegible] t a se sprijini unul pe [illegible] ra, a se întări, ear' nu [illegible] se slăbi şi a se de-[illegible]

[illegible] regretat e însĕ fap-[illegible] multele şi evidentele [illegible] încă tot nu s'a a-[illegible] ră la convingerea, [illegible] rudă şi de ori-ce [illegible] mică, făcută [illegible] -că vitalitatea [illegible] lt mai mare [illegible] mult mai [illegible] ai pótă fi [illegible] ă, acuma [illegible]

tivitate, de cât numai în casul dacă ştie ungureşte.

In Februarie anul 1826 a fost discutată în dieta ungară legea despre instrucţiunea publică, în care era trecută disposiţia, că în şcólele de la sate *numai religia se póte propune în limba poporului,* însĕ numai până când poporul va fi magiarisat (ceea-ce se spera a se puté întêmpla cel mult în 20—25 ani), dar' în clasa a II-a elementară deja sĕ nu pótă fi primit nici un elev dacă nu ştie ungureşte.

Pentru a se puté esecuta aceea ce a decis dieta, s'au luat mĕsurile de lipsă, ca la sate sĕ mérgă ca notari comunali de aceia, cari pot sĕ fie şi învĕţători, pentru-ca acolo, unde învĕţătoriul nu va puté, ori nu va vrea sĕ propună cu succes limba magiară în şcóla poporală, notarii sĕ facă pe învĕţătorii.

S'au luat apoi disposiţiuni cu privire la magiarisarea pedagogiilor şi a seminariilor, în scopul, ca din ele sĕ iese învĕţători şi preoţi dedicaţi cu trup cu suflet ideii de magiarisare şi a unităţii de limbă, în acest stat, care poliglot a fost de la intemeiere, şi menit este sĕ rĕmână poliglot pentru totdéuna.

Dar' tóte aceste disposiţiuni s-[illegible] pre din cale afară ce resultat au dat? Absolut nici un resultat favorabil pentru limba magiară, mai bine zis, pentru magiarisare, nici cu privire la poporul român din patria acésta, dar' nici cu privire la celelalte popóre nemagiare, pentru-că magiarisat n'a putut fi nici unul din ele, nici în intregime, şi nici măcar numai în parte. Au dat însĕ disposiţiunile acelea aspre, cari mai târziu au fost intregite şi cu aceea, că în biserici sĕ nu se predice de cât numai în limba magiară, acel resultat, pe care nu trebuia sĕ 'l dee, dar' care e numai firesc lucru că a urmat, anume, că atunci când Magiarii aveau lipsa cea mai mare de ajutoriul popórelor nemagiare, *nici unul nu li-a sărit întru ajutoriu.* Astăzi nisuinţele de magiarisare au luat de nou dimensiunile din trecut. Dar' ca mâne Magiarii earăşi pot sĕ ajungă în situaţii de a avé lipsă de ajutoriul popórelor nemagiare din patrie. Nu se gândeşte óre nimeni dintrĕ ei la faptul, că aceleaşi cause nu pot sĕ producă de cât acelaşi efect? Gândéscă-se, căci e spre binele lor.

Crisa. Astăzi se deschide dieta un-[illegible] ră. Şedinţa va fi de scurtă durată, pentru-că în ea se va stabili numai ordinea de [illegible] entru şedinţa proximă, care probabil se [illegible] ié mâne Joi. Pentru şedinţa proximă [illegible] pune la ordinea zilei proiectul de [illegible] presentat dietei din partea coaliţiei. [illegible] tia asupra adresei vor lua parte şi [illegible] naţionalisti, cari vor pune pe tapet [illegible] ională, cerênd resolvarea ei în [illegible] tor pentru naţionalităţile nema-[illegible]

[illegible] ei Maiestăţii Sale la Budapesta [illegible] stabilită. Ministrul president [illegible] Marţi, la Viena, pentru a [illegible] irea ce se va face acolo [illegible] are face visită M. Sale. [illegible] şi cu ocasiunea acésta [illegible] audienţă şi va face pro-[illegible] Sale cu privire la resolvarea crisei. Se crede, că pe la finea sĕptĕmânei acesteia M. Sa va sosi apoi la Budapesta. Până atunci crisa remâne în stadiul de mai nainte, — neresolvată.

O pastorală.

Din incidentul sfintelor sĕrbători ale învierii episcopul romano-catolic din Alba Iulia, contele *Majláth,* a adresat credincioşilor sei o pastorală, în care sunt atinse lucruri de însemnătate şi pentru noi. Se spune adecă în pastorală, că e fórte greşită credinţa ce se lăţeşte tot mai mult printrĕ păturile largi ale romano-catolicilor, că prin statificarea şcólelor confesionale, puse sub îngrijirea bisericei romano-catolice, credincioşii acestei biserici vin scoşi de sub greutatea purtării cheltuelilor încopciate cu susţinerea şcólelor confesionale, pentru-că statificarea şcólelor *nu le aduce acésta uşurare.* Li-se ia şcóla numai, dar' sarcinile rĕmân. Din acésta rĕtăcire, încuibată de altcum şi la noi, episcopul *Majláth* caută sĕ-şi scótă credincioşii cu stabilirea stării faptice a lucrurilor în modul următor:

Şcólă elementară poporală catolică, ori azil de copii nu se póte statifica fără consimţământul respectivei autorităţi superióre.

Prin statificarea şcólei elementare poporale, ori a azilului de copii, comuna nu scapă de sarcinile susţinerii şcólei, pentru-că statul încă va întrebuinţa spre scopul susţinerii şcólei tóte mijlócele întrebuinţate până ací. Şi de regulă, nisuinţele de statificare se nasc din dorinţa şi aşteptarea, ca sarcinile încopciate cu susţinerea şcólei sĕ fie luate de pe umerii comunei.

Uşurare deci nu se face. In schimb însĕ perderea e aceea, că pe când statul lasă şi pentru mai departe pe umerii comunei sarcinile purtate mai nainte, ba după împrejurări le mai şi înmulţeşte cu altele noue, pretinde de la comună cea mai mare renunţare de drept, fiind-că cere, ca tot ce a fost mai nainte a comunei, edificiu, intravilan, requisite, etc. sĕ trécă cu desĕvêrşire în posesiunea şi proprietatea statului. Cere apoi renunţare şi de la pretensiunea, că învĕţătoriul sĕ facă servicii de cantor în biserică, aşa cum făcea mai nainte, şi apoi renunţarea de la dreptul de a 'l alege, de a 'i controla activitatea, spiritul în care creşte tinerimea şi purtarea sa peste tot, pentru-că la şcólă de stat statul numeşte pe învĕţătoriul elementar poporal. Ear' lucrul acesta trebue sĕ fie supĕrăcios nu numai pentru preotul catolic, — zice episcopul în pastorala sa, — ci şi pentru fie-care credincios al bisericei catolice, pentru-că cea mai sfântă datorinţă a fie-căruia este, *sĕ asigure promovarea spiritului bisericesc în şcólă,* deopotrivă cu spiritul patriotic, spiritul, care atât pentru fericirea patriei, cât şi a singuraticilor, e mijlocul cel mai sigur.

Se póte apoi întêmpla, că din partea statului vine numit un astfel de învĕţătoriu în comună, care *nu póte* fi încredinţat cu sĕvêrşirea agendelor de cantor bisericesc, în care cas bisericii trebue sĕ creeze un post nou de c[illegible] căruia trebue sĕ-i dee salariu sĕ pótă trăi.

Şi aşa mai departe. In feliul acesta caută episcopul *Majláth* sĕ scótă din sinul credincioşilor sĕi părerea greşită, că dacă se lapĕdă de şcóla confesională şi cer de la guvern şcólă de stat, au scăpat de tóte nĕcazurile. N'au scăpat! Din contră, nĕcazurile şi neplăcerile li-se înmulţesc!

Sĕ şi-o însemne acésta bine şi aceia dintrĕ credincioşii bisericei nóstre, cari tot astfel resonéză, pentru-că greşită e socotéla lor. Sĕ ţinem deci cât putem la şcólele nóstre confesionale, şi sĕ nu ne pară rĕu după jertfele ce le aducem pentru şcóla confesională română, căci nouĕ şi neamului nostru aducem jertfa!

„Prevestitorii primăverii".

Sub titlul de sus publică *„Gazeta de Duminecă"* un articol, pe care 'l recomandăm şi cetitorilor noştri spre studiare şi acomodare. E următoriul:

Până mai acum câţiva ani ştiam, că prevestitorii primăverii nóstre sunt cocostârcii şi rêndunelele. Dar' de câţiva ani încóce ni-a mai trimis D-zeu un soiu de prevestitori, cari vin la noi pe la mijlocul lui Martie, deci mai curênd de cât cocostârcii şi rêndunelele şi stau la noi până tómna târziu, până pe postul Crăciunului, aşa dară p[illegible] cu păsările nóstre migrătóre sunt săliţi [illegible] ele calle. Acesti noi prevestitori ai primăverii sunt *Bulgarii.* Pe să ce merge vin tot mai mulţi. Şi, precum păsările migrătóre — cocostârcii şi rêndunelele — nu ne aduc nici un rĕu, că unele ne curăţesc mocirlele şi rovinele de bróşte, şopârle şi şerpi, ear' altele ne curăţesc vĕzduhul de insecte, aşa şi Bulgarii ne aduc numai bine. Ei ne învaţă minte, numai de vom şti a-i înţelege. Şi iată cum: Ei vin din ţéră depărtată la noi, arêndéză pământ de la noi, ne dau pe jugĕr 40 fl. pe an, ne plătesc 5 fl. de fiecare jugĕr pentru-că li-l arăm cum vor ei, ne dau 20 cr. de fie-care car de gunoiu ce îl vom duce pe locul arêndat de ei. Apoi ei se pun şi locul acela îl lucréză cu socotélă, cât sĕ-şi pótă scóte tóte cheltuelile şi sĕ le mai rĕmână şi lor ceva câştig curat pentru ostenéla ce o pun.

Şi le rĕmâne, că de nu li-ar rĕmânê, de bună sémă nu şi-ar lăsa ţéra sĕ vină la noi sĕ stee vre-o 8 luni de zile departe de ţéra lor şi în muncă grea. După a nóstră socotinţă Bulgarii acestia sunt óspeţi trimişi de Dumnezeu în ţéra nóstră, de la cari sĕ învĕţăm a preţuí pământul şi a-l lucra cum se cuvine. Unde s'a mai pomenit până acum, ca jugĕrul de pământ sĕ dee 40 fl. venit curat pe an? Şi iată Bulgarii ne dau 40 fl. pe an pentru un jugĕr de pământ, de unde putem deduce, că lui sĕ-i aducă cel puţin pe de 3 ori atâta, adecă 120 fl. pe an. Şi-i aduce.

Dar' ce sémĕnă óre Bulgarii de le aduce atâta folos? Ce! Legume! Tot soiul de legume ce se folosesc la bucătărie: mazĕre, fasole, cépă, aiu, ardeiu, deosebite soiuri de varză (curechiu), sălată, ridichi, barabol, cucuruz (numai de fript şi fert), pepeni, lubeniţe, crastaveţi, morcovi, pĕtringei, ţeler, păstărnac. Cu „mangote" de acestea cuprind ei zeci de jugĕre de pământ. Mai lângă fiecare oraş vezi câte o colonie de 8—10 Bulgari cultivând câte o întindere de 8—10 jugĕre. Cum s'au aşezat îşi fac bordee [illegible] şi lucréză, dar' lucréză cu multă [illegible] băte şi cu [illegible] socotélă. Câte [illegible]

[illegible] el. Atunci iau lucrători din satele apropiate şi le dau preţuri fórte bune.

Cât ar fi de bine, dacă lucrătorii aceştia ar învěţa minte de la Bulgari, sě-şi cultive adecă cu atâta socotélă grădinile, cum vĕd că le cultivă Bulgarii. Şi sě nu uităm că Bulgarii iau un loc în arêndă numai pe 6 ani şi aşa-l muncesc şi-l lucréză, ca-şi-când ar fi de veci al lor. De ce óre n'am puté noi cultiva grădinile nóstre, cari sunt pe veci ale nóstre — de nu cumva le vom da Jidanului pe beutură — cum cultivă Bulgarul locul ăst străin arêndat pe bani mulţi?

De la Bulgari am mai puté învěţa un lucru: sě nu alergăm adecă prin ţeri străine după bine, că binele-i aci în ţéra nóstră, în moşia nóstră, numai sě o cultivăm cu bărbăţie şi socotinţă. Că de nu ar fi binele aci nu ar alerga Bulgarii din depărtare sě facă parale la noi, parale bune, căştigate cu munca cea mai cinstită, scóse din pămêntul cel binecuvêntat al ţerii nóstre, de care, pagubă, mulţi nesocotiţi fug, dar' veni-va timpul şi se vor căí.

Nu putem încheia acest articol, fără a atrage luarea aminte a ómenilor nostri, că ei scurmă prea puţin pămêntul; ar trebuí sě 'l scormonéscă mai de multe-ori, apoi sě 'l samene. Am pus séma. Pentru sěmênat de cucuruz, fasole, baraboi, legume, îl ară ori sapă o singură dată; pentru grâu de douĕ-ori, mult de trei-ori. Dar' şi pentru grâu, unii 'l ară numai odată. Apoi poftesc ródă multă si bună. Dar' aceea nu se póte.

Dacă din tómnă am ara tóte locurile — ce voim ale sěmêna în primăvară, — ca sě se facă degerătură; dacă am săpa bine şi afund grădinile nóstre din tómnă, ca şi ele sě degere; dacă peste érnă le-am gunoí omeneşte, atunci lucrul de primăvară şi de vară ar fi o jucărie. Ear' ródele?... O Dómne, ar fi îndoite şi întreite, atât ca cuantitate (mulţime), cât şi ca cualitate (bunătate).

Şi nu ne-ar prinde mirarea de ómenii cei sěraci, că nu lucréză, nu scurmă şi nu gunoiesc pămêntul după vrednicia lui, de [illegible] nu pot, să sunt lipsiţi, nu au vite şi [illegible] multe de tóte; dar' ne prinde mirarea de [illegible] cu vite şi cu plug, să nu ară mai [illegible] multe-ori pămêntul.

Străbunii noştri, Romanii cei vechi, ziceau: „Ară mult, samenă puţin!" Noi, se vede că am uitat zicĕtórea acees, că facem [illegible] din potrivă: arăm puţin, sĕmĕnăm mult, ca sĕ culegem puţin. Bulgarii ară afund, mult, fórte mult, gunoiesc bine, samĕnă puţin şi culeg atât de mult, în cât de cu primăvară pănă tómna tot culeg şi fac bani din rodul muncei lor, bani mulţi, cât ne pun în uimire, căci altcum cum ar plătí de jugĕr 40 fl. la an, ear' aratul 5 fl., gunoitul cel puţin 5 fl., şi totuşi sĕ li-se întórcă munca lor cea multă? Sĕ facem şi noi ca acesti noi prevestitori de primăvară!"

De la comitat.

Comitetul central electoral al comitatului Sibiiu aduce la cunoştinţă publică, că *din 5—25 Maiu a. c.* se vor espune la vedere publică:

1. Listele provisorii ale tuturor alegĕtorilor de deputaţi dietali din cele 4 cercuri electorale ale comitatului Sibiiu pentru anul 1906, împreună cu listele celor şterşi, în reşedinţa comitetului central-electoral, în biroul comitatens de espediţie (palatul comitatens).
2. Lista provisorie a oraşului Sebeşul-săsesc împreună cu lista celor şterşi, în biroul magistratului din Sebeş, listele singuraticelor comune mari în cancelariile comunelor respective, ear' listele comunelor singuratice mici în cancelariile notariatelor cercuale respective.

Fie-care póte lua în timpul acesta de la 8—12 ore a. m. intuiţiune în liste, ear' de la 2—6 ore d. a. póte lua copii de pe ele.

In timpul din 5—15 Maiu póte reclama: contra listelor fie-cine în privinţa persónei sale, ear' contra listei unui cerc fiecare, acela care este indus în aceea listă, cu privire la ori-ce inducere sau ştergere. Reclamaţiunile de asemenea se vor espune în localităţile amintite spre vedere publică şi fie-care îndreptăţit de a reclama îşi póte face din 15—25 Maiu observările asupra reclamaţiunilor.

Reclamaţiunile şi observările sunt a se adresa comitetului central-electoral comitatens în scris, provĕzute cu documentele necesare şi a se subşterne magistratului din Sebeş, respective primăriei acelei comune mari, sau notariatului cercual al acelei comune mici, contra cărei liste s'a făcut reclamaţiunea.

In un act se pot face reclamaţiuni cu privire la mai multe persóne; observările însĕ trebue făcute separat la fie-care reclamaţie. (§§. 44, 45 şi 46 din art. de lege XXXIII. din anul 1874).

Revistă esternă

Anectarea Cretei la Grecia, decretată cu atâta însufleţire din partea dietei cretane şi proclamată în numĕrósele adunări poporale, nu se va întêmpla. Pe lângă advertisarea dată din partea puterilor protectóre, că „întrĕ împrejurările actuale anectarea e imposibilă", au urmat din partea acestora şi disposiţiuni de presiune asupra guvernului cretan, ca de es. trimiterea câtorva vase de rĕsboiu în apele Cretei, spre a fi la îndemână în casul că se va încerca prin revoluţie forţarea anectării, ear' acum de curênd consulii puterilor protectóre au provocat guvernul cretan prin notă colectivă, ca imediat sĕ iee de pe edificiile publice stindardul Greciei.

Nu merge aşa uşor realisarea dorinţelor juste ale popórelor, dacă nu congruéză cu interesele celor mari şi tari!

*

Demonstraţiuni sângeróse în Varşovia. Luni, din prilejul serbării zilei de 1 Maiu din partea lucrătorilor, în Varşovia s'au întâmplat între lucrători şi miliţie încăierări sângeróse. O telegramă semioficiósă spune că peste o sută de lucrători au fost ucişi de glonţe; dar' dacă de la loc semioficios se recunóşte atâta, apoi sigur că numĕrul morţilor e cu mult mai mare.

Lucrătorii aveau pe table purtate în fruntea conveiului inscripţiuni prin cari pretindeau restituirea limbei polone în drepturile ei, libertate şi drepturi civice pe séma poporului. Rĕspunsul a fost plóie de glonţe din partea miliţiei, în tocmai ca şi în Ianuarie în Petersburg. Natural, că nici demonstranţii n'au primit gratis puşcăturile şi loviturile de sabie, ci unde li-a dat mâna şi-au arĕtat şi ei puterea. Intrĕ altele, la gara Vienei au aruncat în o patrulă de cazaci trei bombe; trei cazaci şi un poliţist au fost ucişi de esplosie, ear' două dame au fost rănite grav. Rĕspunsul, şi aici ca şi pe stradele din oraş, a fost foc de linie din partea miliţiei.

PARTEA LITERARĂ.

Noţiuni de cronologie.

— Un manuscript vechiu. —

Com. de **George Tulbure.**

(Urmare).

§. 4. Oara, minutele, secundele, tertiile, strajile sau vigiliile.

Cuventul oara sau ceas uneori sa ia intru intieles mai lat si atuncia atita insamneadia chit o parte nehotarita sau un punct al tempului; asa d. e. la Luca: (C. 22—23). „*In tóte dilele fiind eu cu voi in biserica, nu ati intins manile asupra mé, ci acesta este ceasul vostru si puteré intunerecului*".

Iara intru intieles mai strins oara sau ceasul e o parte hotarita a tempului, adeca: ie a 24-a parte din o di si o nopte intru una socotita si cuprinde in sine 60' (minute), un minut are 60" (secunde), un secund are 60''' (tertii).

La Evrei in tempurile vechi chiar si pe tempul Mintuitoriului óra sau ceasul era a 12-a parte din o di naturala, adeca: lumina dilei era impartita in 12 oare asemené, care sa numarau dela rasaritul soarelui pana la apus, precum sa vede la Ioan (c. 11—19) „*Respunsau Isus: au nu sunt 12 ceasuri in di; de va umbla cineva diua, nu sa va poticni*".

Oarele acestea in deschilinite clime vara erau mai lungi, iarna mai scurte, dupa-cum diua naturala cresca sau scadea. [illegible] aceasta de a imparti lumina dilei in 12 [illegible] sa trecut si in biserica crestina [illegible] aceea in cartile bisericesci pana in diua de adi oarele sa intieleg după acésta socoteala.

Peste cele 12 óre, care sa numesc *oare mici* sau *oare de rînd*, erau 4 *oare mari* sau *oare bisericesci*, randuite pentru rugaciune, anume: oara 1, 3, 6, 9, care in biserica cea crestineasca să tin dintre aceste; oara 1 a sa incepe cu rasaritul soarelui si cuprinde in sine 3 oare mici, adeca: 1, 2, 3; apoi urmeadia a 3 a de rugatiune, Carea tine pana la ameadadi, si cuprinde in sine oara 4, 5 si 6. In asemené chip oarele de rugatiune a 6-a si a 9 a cuprind cealalta jumatate de di; Anume oara a 6-a tine de la oara a 7-a pana la a 9-a, iara a 9-a dela a 10-a pana la a 12-a precum mai apriat sa vede din urmatoarea *Tabela*.

Tempul dilei.		Inainte de ameadi						Dupa ameadi					
Oarele evre-esci.	De rugaciune	I.			III.			VI.			IX.		
	De rend	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Oarele noastre		7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6

Din acésta tabela se póte pricepe, ca oara a 6-a, cand sau restingnit Christos au fost oara de meadadi sau dupa socoata noastra a 12 a. Deodata sa vede şi aceea, ca Evangelistii *Marcu şi Ioan* nu sa contrariadia intre sine, cand dice Marcu la Cap. 15—25: „*Era Ceasul al treilea şi lau rastignit pre dinsul*"; iara Ioan la Cap. 19—24: „*Era Vinerea Pastilor ca la al 6-lea ceas şi au dis Jidovilor: iata Imperatul vostru!*". Nu sa contrariadia pentru aceea, pentru ca datina era a se numí numai oarele cele mari sau de rugaciune, insa dupa a 3-a oara de rugaciune de loc urmedia a 6 a şi aşa dupa amendoi acesti evangelisti sa vede a sa fi intamplat restignirea lui Christos chiar in punctul de *ameadadi*, adeca la trecerea din oara a 3 a in a 6-a, după cum acest temp a rastignirei au fost prorocit mai inainte, anume la Amos C. 8—9, unde se afla scris: „Si va fi in diua acea — dice Domnul Dumnedieu — Soarele va apune in ameadadi si lumina sa va intuneca diua pe pament".

Pentru masurarea timpului de noapte, la Evrei, in loc de oara, aveau *straji* sau *vigilii*, adeca toata noptea se impartia in 4 parti asemené, care se numiau straji sau vigilii şi erau: *straja sării*, a *miedului noptii*, a *cântatului cocoşilor* şi a *diminetii*. (Cf. „Din straja dimineţii până în noapte...").
Insa mai tardiu si nóptea sau impartit in 12 óre asemené, chind apoi o straje se socotia din 3 óre. Aceste parti de temp adeca órele si strajile au fost în us si la alte popóre vechi, precum la Babiloneni, la Greci si la Romani.

Orele de di se socotiau dupa umbra soarelui şi spre masurarea lor se intrebuintia un fel de orologiu, ce se chiama, sau se numia: *Gnomon*. Despre care se afla pomenire la a IV-a carte a Imperatilor Cap. 20 v. 9—11 si la Ioanu C. 38—8. Sub numele de *umbra treptelor*. Eara strajile si oarele mai ales cele de noapte se socotiau dupa un orologiu de apa, ce se numia *Clepsidra*.

Mai pe urma tóte popórele au inpartit diua cu nóptea la olalta in 24 de óre, dintre care la noi 12 se numarau dela miediul noptii pana la ameadiadi, eara alte 12 dela ameadidi pana la mediul noptii. Insa Evreii in socótalor cea bisericeasca numara órele neconenit pana la 24 si incep a numara dela 7 oare sara dupa socóta nóstra; Mahomedanii asiderea incep a numara órele lor dela a 7-a óra de sara dupa socóta nóstra, care dara la ei este ora 1-a. — dupa a 12-a iarasi sa ntorc la óra 1 a si asa intro di si intro nópte numara de 2 ori cate 12 oare.

§ 5. Diua si fel[illegible]

Numirea de *di* in dóua intieles[illegible] póte lua:

1.) In-âmniadia [illegible] tempul ace[illegible] tine dela rasaritul pana la apusul so[illegible] sa numesce: *di natura[illegible]* sau lumi[illegible] în decurgerea anului [illegible] urmare nu e totdeuna [illegible] dilei acesteia se op[illegible] tempul dela apusul p[illegible] aceasta inca nu e de [illegible] cand diua e mai lun[illegible] scurta si cu cat scade [illegible] nóptea.

NOUTĂŢI

Un nou admiral al marinei austro-ungare. Vice-admiralul conte *Montecuccoli*, comandantul marinei de rĕsboiu austro-ungare, zilele aceste a fost avansat din partea M. Sale la rangul de admiral. Marina austro-ungară are patru admirali: archiducele moştenitoriu *Francisc Ferdinand*, prinţul *Heinrich de Prusia*, admiralul baron Minutillo, comandant al portului de la Pola, şi admiralul Montecuccoli. Acesta e de 65 ani.

*

Un nou titular de regiment austro-ungar. Archiducele *Iosif August*, fiul inspectorului suprem al honvezimei ungare archiducele Iosif, zilele acestea a fost avansat din partea M. Sale la rangul de colonel de husari-honvezi, lăsându-l şi pe mai departe comandant al regimentului de husari-honvezi nr. 1, staţionat în Budapesta. Tot-atunci tinerul archiduce (e numai de 33 ani) a fost împărtăşit din partea M. Sale [illegible] o distincţie, în adevĕr rară la vêrsta [illegible]neră, a fost numit titular al regimentului de dragoni nr. 5. — Archiducele Iosif August locueşte în castelul regal din Buda.

*

Matricule falsificate. Inainte [illegible] cu câteva luni făcuse mare sensaţie [illegible] în comitatele din nordul Ungariei r[illegible] comunităţilor religióse evreeşti au f[illegible] ani de-a rêndul matriculele, inducênd [illegible] pe nou-născuţii jidovaşi, scăpênd ast[illegible] de miliţie peste zece mii de flăcăi jidovi. [illegible] fost trimis la faţa locului şi comisariu [illegible] pentru cercetarea causei, dar' de la [illegible] în[illegible] nu s'a mai făcut despre acéstă [illegible] o amintire. Din ce causă? — nu [illegible] Zilele trecute însă s'a dat de urma u[illegible] falsificări comise nu de rabinii inculţi [illegible] de un matriculant de stat, [illegible] doctor în ştiinţele medicale. Respectivul se chiamă Vilhelm *Grünfeld*, medic şi matriculant de stat în Stropko, jidan [illegible] ca şi rabinii falsificători din trecut, [illegible] aceeaşi crimă ca şi rabinii respectivi: A indus în matricule nume de fată în loc de numele adevĕrat al băieţilor, pentru ca la timpul sĕu jidovaşii sĕ nu pótă fi chiemaţi la asentare. Coconul Grünfeld se află acum în arest preventiv.

*

[illegible] Cornelia I. *Moga* şi Aur[illegible] *Olsean* îşi anunţă celebrarea cununiei [illegible] care se va întêmpla Dumineca [illegible] Aprilie ([illegible] Maiu n.) la 4 ore p. m. în biserica gr. or. din E[illegible].

— Vilma *Popa* şi P[illegible] îşi anunţă cununia, care [illegible] Dumineca Tomii, în 24 A[illegible] p. m. în biserica gr. or.

*

Dl Zaharie Bârsa[illegible] seriaşii din Sibiiu. N[illegible] rele: „In una din serile [illegible] „Reuniunea sodalilor români [illegible] ţinut a 4-a şedinţă litera[illegible] şedinţă se numĕră fără [illegible] mai reuşite din tóte punct[illegible] stea, că dl Z. Bârsanu [illegible] lecta pe asistenţi cu [illegible] la şedinţă şi un [illegible] bri ajutători, între [illegible] Bana, Candid P[illegible] a fost condusă [illegible] Vic. Tordaşian[illegible] sanu, că şi-a [illegible] fi onoréză [illegible] un instruct[illegible] Dumineca [illegible]

In [illegible] dl *Dem*[illegible] ca unul [illegible] pe ace[illegible] ţimea [illegible] cu s[illegible] *Bob*[illegible] pr[illegible] in[illegible]

[illegible] Nathon, căpitan ces. şi reg. [illegible] născut la 18 Decembre 182[illegible] April 1905 şi-a dat blândul [illegible] Creatorului. Rĕmăşiţele pămîntesci ale decedatului au fost înmormêntate în cimiterul parochiei gr. cat. din Năsăud, Dumineca, 30 April 1905 la 3 ore

*

Lecuirea meningitei. Wallmayer, medic vestit în Petersburg, publică în o revistă medicală germană următórele: Din tóte părţile sosesc ştiri, că epidemia de meningită se ivesce de pretutindenea şi ia victime numĕróse. După ce însĕ partea preponderantă a medicilor nu póte fi în clar cu lecuirea acestei bóle estraordinar de rare, pe basa îndelungatelor esperienţe le recomand în atenţiune următórele: 1. La casuri pure de meningită cerebrospinală ungeri cu mercuriu, chinină şi alte antifebrilii sunt absolut fără [illegible]. 2. Aplicarea lipitorilor e recomandabilă numai în casuri rare. 3. Narcotice, deosebi morfină póte sĕ devină necesară, [illegible] mai oportun a lecui fără astfel de medicamente. 4. Purgative, deosebi calomel, pot sĕ se prescrie odată, la începutul bólei, [illegible] dacă e de lipsă, numai [illegible] recomandabilă. 5. Arzen în aplicare [illegible], e recomandabil. Dosele trebuesc repetite mărite. 6. Trebue a se începe din vreme cu aplicarea de băi calde (26—28 [illegible] R.). 7. Potenţarea funcţionării inimei prin injecţiuni de camfor e necondiţionat necesară. 8. Trebue sĕ se pună mare pond pe nutrirea puternică a bolnavului.

*

Recunoştinţă ministerială. Ministrul de agricultură a esprimat de nou recunoştinţa sa dlui parochului *Nicolae Cărpinişan* din Sebeş pentru deosebitele servicii [illegible] în calitate de raportor economic (gazdă [illegible]) al cercului Sebeşului-săsesc, trimiţêndu-i şi un album (Herczeg Ferenc-album). Părintele Cărpinişan este între preoţii noştri singurul, care ocupă de mai mulţi ani acest post de onóre.

*

Radiu în noroiu. Doi savanţi germani Elster şi Geitel, au esaminat noroiul „fango" de pe insula Capri şi au estras din 60 kilograme de fango 0·39 kg. de bariu, cu care de obiceiu e legat radiul. Esaminat apoi bariul, s'a găsit în el nu numai radiu, ci şi o altă substanţă radietóre: emaniu. Făcênd apoi esperimente şi cu pămênt din agrii [illegible], au găsit radiu şi în acela.

*

Osândirea agenţilor de emigraţie. Căpitanatul poliţiei din districtul VII. al Budapestei a osândit la arest de zece zile şi amendă de câte 300 coróne pe comerciantul A. Fischer din Hamburg, mechanicul F. Rapsecki din Viena şi pe agentul voiagior V. [illegible] din [illegible], pentru seducere la emigrare. In timp de câteva zile numiţii făcuseră contract cu vr'o treizeci pantofari şi croitori din Budapesta, ca sĕ-i ducă la Köln.

*

Esplosie în o şcólă. In secţia de ştiinţe naturale a şcólei superióre technice din Winterthur (Elveţia) servitoriul laboratoriului avênd sĕ [illegible] nişte lombice umplute cu hidrogen unul dintre ele a esplodat. Presiunea aerului a rupt în bucăţi trupul servitoriului şi a rĕnit mulţi elevi aflători în clasele vecine, ear' platforma edificiului a fost sfărmată total până la al treilea etagiu.

*

Metamorfosă curiósă. O femeie din clasa muncitóre şi-a fost dus o fiică de doi ani în spitalul Ladislau din Budapesta, fiind-că era bolnavă de bólă molipsitóre. Nu peste mult copila a dat spre însănĕtoşare, ear' într'o zi de Sâmbătă medicii spitalului au spus femeei, că peste trei zile sĕ-şi ducă copila a casă, fiind deplin vindecată. La terminul acela (Marţi) femeia nu a putut merge sĕ-şi iee copila; a mers însĕ în ziua următóre (Mercuri), dar acum medicii i-au declarat că copila i-s'a făcut rĕu şi a murit. Zadarnic s'a rugat femeia s'o lase s'o vadă barem mórtă, căci medicii nu i-au permis nici atâta barem. Din mila îngrijitorilor însĕ a putut totuşi întra în camera mortuară după depărtarea medicilor, dar' în copila mórtă nu şi-a cunoscut pe copila ei. A ei era blondă, ear' mórta era brunetă! A raportat apoi despre acésta medicilor, dar' aceştia ţineau una că mórta e copila ei şi astfel au şi înmormêntat'o. Femeia însĕ nu s'a lăsat, ci şése luni de zile a perondat cu plânsórea ei pe la autorităţile despre cari credea că sunt chămate sĕ-i facă dreptate, fără însĕ a fi ascultată. In urmă, zilele trecute s'a adresat [illegible] poliţiei, care acum a luat la protocol plânsórea femeei şi a dispus cercetare. Din [illegible] apare ca enigmă purtarea medicilor şi deosebi declaraţia lui C. Müller, directorul spitalului, care la ştirea că poliţia a dispus cercetare a publicat în o foaie din Budapesta o declaraţie de cuprinsul, că [illegible] timpul sĕu el a investigat [illegible] nici o iregularitate. Cum [illegible] mama copilei, cea mai competentă [illegible], susţine hotărît că mórta nu era copila ei, că a ei copilă era blondă, ear' mórta brunetă, şi totuşi dl director nu a găsit nici o „iregularitate" în metamorfosarea acésta?!

*

Mântuit de la mórte. Un om órecare desnădĕjduit trimite inventatoriului crucei duple electro magnetice R. B. nr. 86967, dlui Albert Müller Budapesta V., Vadász u. 42/V următórea scrisóre de mulţămită: Stimate domnule Müller! Inainte de tóte te încunoştinţez, că sunt un om sărac şi bóla m'a silit sĕ întru într'un spital din Budapesta, apoi am stat 4 luni sub îngrijirea doctorilor din Zombor şi tóte acestea m'au costat 200 cor. fără ca sĕ mĕ pot vindeca, ear' doctorii au perdut nădejdea şi eu trebuia sĕ mor. Din întêmplare am dat de vestea crucei dtale şi am cumpĕrat-o purtând-o pe piept după-cum mi ai scris. In timp scurt în 10 April m'am sculat din pat, mĕ simt sănĕtos şi nu mi-e témă că mor, pentru-că m'ai mântuit dta. Iţi mulţămesc de mii de ori. Cu stimă Francisc Ostiadat, maşinist în Priglenţa S.-Ivan (comit. Bács Bodrog) în 27 April 1904. Crucea duplă-electro magnetică R. B. nr. 86967 costă numai 6 cor. şi vindecă bólele următóre: reumatism, respiraţie grea, lipsă de somn, batere de inimă, bóla rea, de nervi; de aceea îndemnăm pe fiecare sĕ se adreseze plin de încredere la dl Albert Müller, Budapesta, V., Vadász-utcza nr. 42/V.

Cărţi şi reviste.

Ioan Popea: **Carte de cetire** pentru clasa I şi II gimnasială şi reală; seminarii pedagogice şi şcóle superióre de fete. Ediţia V revidată de dl Dr. C. Lacea. Editura librăriei H. Zeidner, (Braşov) 1905. Preţul 2·40 coróne leg.

Scopul instrucţiunii este după Herbart desvoltarea interesului multilateral, care reclamă parte cunoştinţe obiective, parte simpatie subiectivă. Cele dintâi promovéză interesul empiric, speculativ şi estetic; cea din urmă, adecă simpatia, dacă se estinde asupra indivizilor singuratici, promovéză interesul simpatetic, ear' dacă se estinde asupra omenimei întregi, promovéză interesul social, şi în fine dacă se întórce cătră Dumnezeu, nutreşte interesul religios. E natural deci, că instrucţiunea educativă sĕ afla un bun sprijin într'o carte de cetire bună. Lectura e basa instrucţiunii limbei materne. Ea contribue la înmulţirea cunoştinţelor, la însuşirea unui stil bun, la alungarea urîtului, la nobilitarea inimei, la deşteptarea şi îmbogăţirea fantasiei, la cultivarea gustului şi la nutrirea sentimentelor naţionale, sociale şi religióse. Cine cunóşte cartea reposatului Ioan Popea, ştie, cât de multă atenţiune se dă în ea acestor principii pedagogice de mare valóre prin alegerea cu bun simţ a variatelor bucăţi de cetire şi aranjarea lor armonică. Un manual vechiu, dar' nu invechit — tocmai prin faptul, că e tot mai căutat şi e folosit în multe şcóle, se recomandă de sine şi n'are lipsă de multă reclamă. Aşa e cartea de cetire a reposatului Ioan Popea, a fostului meu profesor şi apoi coleg. Din acest motiv, cum şi din alte consideraţiuni n'am voit prin inovaţiuni după părerea mea salutare, dar' încă neprobate la noi, sĕ fac esperienţe cu opul unui vechiu bărbat de şcólă şi a colaboratorilor sei, între cari se numără una dintrĕ cele mai bune puteri didactice de la şcólele din Braşov, anume dl A. Bârseanu. Astfel ar fi provederea cărţii de cetire cu ilustraţiuni pentru promovarea instrucţiunii, despre care la alt loc, unde am vorbit despre metoda directă mi-am espus părerea mea asupra acesteia, am accentuat întrĕ altele, că intuiţiunea pune în activitate mai multe simţuri de odată, şi prin acésta cele espuse se întipăresc mai bine în memorie. Alta ar fi provederea bucăţilor de cetire cu întrebări resumătóre, cari sĕ facă pe elev a pĕtrunde mai bine în conţinutul bucăţii de cetire şi a cunóşte frumseţile ei şi altele. M'am ocupat cu astfel de augmentări, dar' totuşi când dl librar-editor H. Zeidner a aflat de bine sĕ mĕ încredinţeze cu revidarea acestui manual pentru o ediţie nouă, mi-am propus, ca planul manualului sĕ 'l las neştirbit şi numai sĕ înlocuesc după necesitate unele bucăţi de cetire cu altele. Lucrarea mea principală a fost aplicarea ortografiei stabilite de Academia română în a. 1904 în locul celei vechi, şi provederea bucăţilor de cetire cu mai multe note. In decursul praxei m'am convins, că unele bucăţi de cetire trebue omise din acest manual. Omiterile făcute de mine le-am justificat în prefaţa ediţiei V. Dintrĕ bucăţile introduse de nou sunt de remarcat douĕ capitole din astronomie: „Stele căzătóre" şi „Calendarul", cări contribue la promovarea interesului multilateral, despre care am vorbit mai sus.

In privinţa technică dl librar-editor H. Zeidner s'a îngrijit de o esecutare solidă şi cu gust, hârtie fină şi tipariu curat, şi a redus preţul cărţii. In fruntea manualului a pus fotografia lui Ioan Popea, căreia îi urméză o scurtă biografie a rĕposatului profesor şi autor.

Fiind ediţia IV a acestui bun manual epuisată, cred că am făcut un serviciu instrucţiunii scoţênd o nouă ediţie şi prin acésta am prevenit simţirea unui gol causat tocmai prin epuisarea ediţiei IV.

Braşov, în 2 April 1905.

Dr. C. Lacea.

*

„Poesii" de *Maria Cioban.* Un volumaş de 79 pagine, tipărit în tipografia diecesană gr. ort. română din Arad, a apărut de curênd, cuprinzênd 39 drăgălaşe poesii din ale bine apreţiatei scriitóre române, dómna *Maria Botiş născută Cioban.* Preţul unui esemplar 1 corónă. Se póte procura de la autóra, în *Arad.*

*

Amicul tinerimei, revistă pentru educaţia tinerimei, redactată de profesorii de la gimnasiul din Têrgu-Jiu (România) sub conducerea directorului gimnasial I. Moisil (proprietariu, şi editor al revistei) a apărut pe Martie (fasc. 3, anul de esistinţă 3) cu următoriul sumariu: Viéţa pămêntului şi viéţa pe pămênt" (urmare), de I. P. Voitesti; Călĕtori vestiţi (dialog întrĕ tată şi fiu), de Maria A. Crainic; Ivirea omului pe pămênt (scrisórea unui părinte cătră fiul sĕu), şi alte comunicări instructive pentru tinerime.

„Amicul tinerimei" e cea mai acomodată revistă pentru copíi; apare odată pe lună şi costă 8 coróne pe an.

*

„Cartea de Aur". A apărut *în ediţie nouă* volumul prim din opul premiat de Academia Română *„Cartea de Aur, sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară"*, de *Teodor V. Păcăţian*, şi póte fi procurat, împreună cu volumul II prin libraria archidiecesană din Sibiiu, ori de-a dreptul de la autorul. Un esemplar din fie-care volum costă broşat 10 coróne, legat în pânză 11 cor. 60 fileri. La cerere se acórdă şi înlesniri de plată.

Din public.*)

Mulţămite publice.

Mihaiu Foteldea cu soţia sa Sofia a dăruit sf. biserici din Toderiţa douĕ pămênturi de arătură în preţ de 200 coróne, Zicheiu Urs, un pămênt de arătură în preţ de 100 coróne, ear' pentru înfrumseţarea sfintei biserici tot de acolo au dăruit: Ioan Toma Maer cu soţia sa Maria un rênd de vestminte preoţeşti în preţ de 70 coróne, Ioan D. Mijea cu soţia sa Eva şi cu fiul sĕu Leonte cu soţia sa Elisabeta un iconostas în preţ de 40 coróne, Stefan Bulmez din Zêrneşti cu soţia sa Maria, tot un iconostas, în preţ de 80 coróne, Iosif Grama Lăpĕdat douĕ sfeşnice mari, la uşile impĕrăteşti în preţ de 40 cor., Leonte Duşa cu soţia sa Ludovica un prapor în preţ de 30 coróne, Lazar Istrate cu soţia sa Maria alt prapor în preţ de 30 cor., Leonte Sbêrneciu cu soţia sa Maria o pânzătură în sf. altariu, Dumitru Sbêrneciu cu soţia sa Sofia douĕ candele, Maria Toma Duşa douĕ perdele la uşile st. altariu şi vĕd. Maria D. Sbêrneciu o perdea la uşa împĕrătéscă.

Oficiul parochial aducênd aceste fapte creştineşti la cunoştinţă publică — spre a servi de îndemn şi altor creştini evlavioşi — esprimă şi pe acésta cale adânc simţită mulţămită numiţilor creştini pentru faptele lor bine plăcute lui Dzeu, dorindu-le mângăere sufletéscă şi rĕsplată de la bunul Dzeu, care tóte le vede şi le ştie şi rĕsplăteşte tuturor după faptele lor.

Toderiţa, în 7 April 1905.

Petru Debu
preot gr. or.

*

Aduc cele mai sincere mulţămite dlui comerciant din Debra *Iosif Petrovits* şi familiei, pentru frumosul măsaiu donat bisericei nóstre din Câmpuri-Surduc.

Acest măsaiu e făcut a nume, după mĕsura „prestolului" din altariu, şi e preţuit în 80 coróne (optzeci).

Priméscă dl I. Petrovits şi preastimata dómnă sincera mulţămită şi pe calea acésta.

Câmpuri-Surduc, la 2 Maiu 1905.

Ioan Budoiu
preot.

*

In scopul reparări bisericii nóstre de aici, care la întrarea mea în acésta parochie, era aprópe de ruinare, pe lângă ajutoriul de 200 (dóuĕ sute) coróne primit de la Preaveneratul consistoriu archidiecesan, au binevoit a sărí în ajutoriul comitetului parochial şi unii credincioşi din loc şi din jur, dintrĕ cari unii au contribuit la terminarea reparaţiei suspomenită, ear' alţii la înzestrarea sf. biserici, cu unele obiecte, a căror lipsă deja de mult era fórte simţită.

Credincioşii iubitori de podóba casei Domnului sunt următorii:

1. Ioan P. Ludoşan, de present locuitoriu în capitala României, Bucureşti, a cumpĕrat un Chiriacodromion, un apostoleriu cu litere latine şi o candelă, tóte acestea în preţ de 42 cor.

2. Domnul notariu Enyedi Simon, din cerc. notar. al Presăcei, cu locuinţa în Páuca, împreună cu dómna Rachila A. Medeşan, preotésa par. local, au cumpĕrat: 1 potir, disc, stea, linguriţă şi copie din argint de china suflate cu aur, în preţul total de 51 cor. 40 fileri, din care sumă dl notariu a contribuit 40 cor.

3. Tot dómna preotésă a păr. St. Medeşan din loc a contribuit 5 cor., ear' Ana I. Lungu şi Rachila Ios. Lomnăşan de aici câte 2 cor. una, tóte la olaltă cu suma de 9 cor., pentru cumpĕrarea Psaltirei bogate, — cu l. latine.

4. Părintele: Stefan Medeşan a cumpĕrat împreună cu Dumitru Ivan, proprietariu în Apoldul-superior, acum rĕposat, o bute de var la reparaţia bisericei.

5. Domnul Dumitru Jidru, comerciant în Apoldul superior, întru iertarea pĕcatelor şi vecinica pomenire a iubitului seu tată Ioan, acum reposat, a dăruit sf. nóstre bis. un liturgieriu cu litere cirile, legat fórte fin, — în preţul de 9 cor.

6. George Stroia cu soţia sa Elisaveta au procurat o cruce lucrată în Sĕlişte, carea s'a aşezat pe clopotniţa bisericei.

7. O creştină, carea nu are voie a-i-se mai da numele publicităţii, a cumpĕrat tótă trestia ce s'a bătut pe păreţii bisericii şi cuiele de lipsă la ea şi douĕ perdele la uşile de la altariul bisericii.

8. Mult onoratul domn Lunaczek Frits, mare proprietariu în loc, a binevoit a dăruí câteva sute de şindile, cu cari s'a coperit clopotniţa.

9. Dumitru Jiţian cu soţia-sa Ana au procurat pe sama bisericei nóstre icóna „Bunevestiri", lucrată în Sĕlişte.

In numele comitetului parochial de aici şi al credincioşilor bisericii gr. or. române din loc mĕ ţin dator şi plăcut îndemnat a esprima şi pe calea acésta cele mai simţite şi călduróse mulţămite întâiu: Escelenţiei Sale Inalt Prea Sânţitului nostru Archiepiscop şi Metropolit Ioan Metianu şi Preaveneratului consistoriu archidiecesan pentru votarea ajutoriului spre scopul mai sus arătat, rugându-i ferbinte, ca nici în viitoriu ivindu-ni-se trebuinţa de vre-un ajutor pe sama sf. biserici sau pentru şcólă, sĕ nu ne trécă rugarea cu vederea.

In rêndul al doilea cu aceeaşi plăcere şi dragoste mĕ ţin dator şi mĕ vĕd îndemnat a esprima aceleaşi sincere şi călduróse mulţămite tuturor P. T. domni şi dómne, cari prin binevoitórele dlor ajutóre şi contribuiri, parte s'a terminat pe lângă ajutoriul Celui de sus Părinte reparaţia începută, parte sf. biserică de aici a ajuns în posesiunea unor lucruri spre cari de mult ofta a le primí spre folosire.

Ear' ca de încheiere doresc, ca faptele binevoitorilor contribuenţi şi dăruitori de mai sus sĕ afle în viitoriu, cât mai mulţi imitatori şi sĕ le rĕsplătéscă bunul Dumnezeu din darurile sale cele bogate.

Gusu, la 2/15 April 1905.

Pentru comitetul parochial:

Stefan Medeşan
paroch ort. rom.

Mulţămită.

Tuturor acelora, cari din incidentul trecerii atât de tragice din viéţă a protopresbiterului

Samuil Cupşa

au grăbit a ne uşura marea nóstră durere şi perdere, prin condolenţele ce ni-au trimis, le esprimăm şi pe acéstă cale adânc simţita nóstră mulţămită!

Membrii familiei.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 126 1905. [106] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de **paroh** din parohia **Rapoltul-mic**, protopresbiteratul Deva, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a'şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Deva, 5/18 April 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Devei, în conţelegere cu comitetul parohial.

George Romanul
protopresbiter.

A apărut:

Modele de cusături româneşti

de **Minerva Cosma.**

Preţul: Caetul I **50 fil.**, caetul II **1 cor.**
plus porto 5 fileri.

Libraria arhidiecesană.

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate în că în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni;

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, plină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăvicióse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua dispoziţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, u uréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte ocalităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 15—24

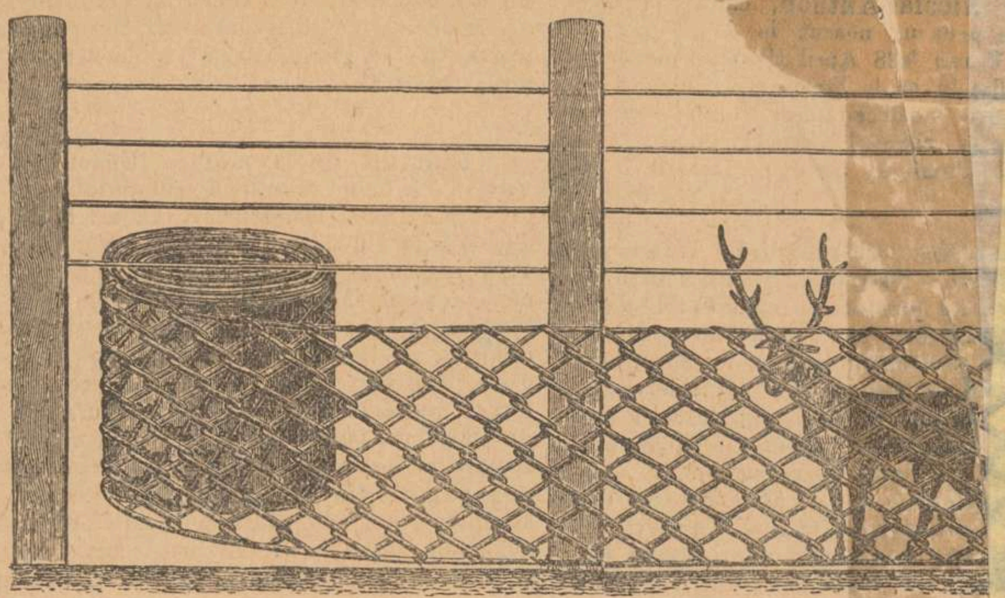

BALOGH SÁNDOR

Sibiiu, strada viţeilor nr. 10

pregăteşte **împletituri de sîrmă de maşină pentru îngrădituri,**
pentru cernerea năsipului şi pietrişului, ciururi pentru curăţirea bucatelor, pentru vê
împletituri de sîrmă (drot) pentru apărarea sticlei (la feresti, etc.), funduri de pa
pletitură de sîrmă, ştergătóre de picióre, cum şì tot feliul de **site,** — fórte t
cu preţuri convenabile. [10

Prima şi cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote şi scaune de clopote din fer băt

Infiinţată la anul 1822. **Sighişóra**, piaţa de sus nr. 47

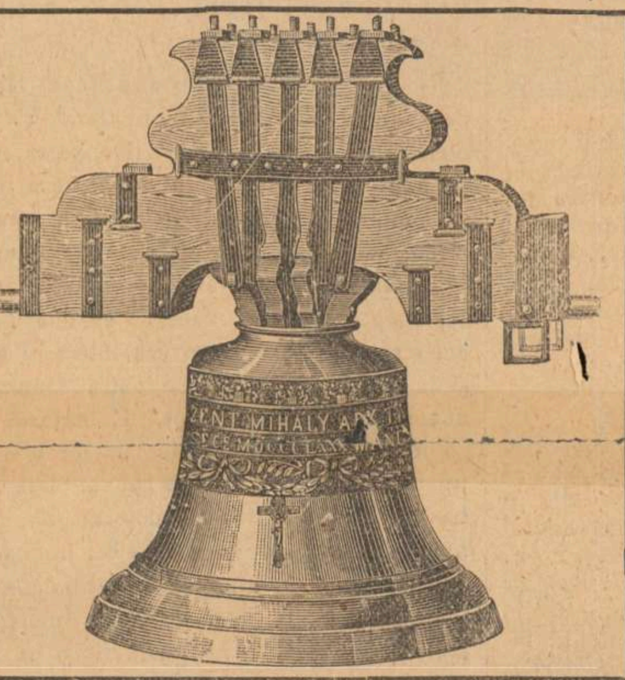

o firmă ce esistă de
anul 1822 şi se buc
de bun renume, se re
mândă tuturor comune
bisericeşti a lifera şi
para clopote de tótă m
rimea cu corónă de stej
ori de fer legat, cum
clopote cu sunet armon
Face şi scaune de clopo
din fer bătut pentru un
sau şi mai multe clopo
cu preţurile cele mai co
venabile. Comandele se
feptuéză şi în depărtar
Clopote mai mici se af
gata, în tot timpul. Solv
rea se va primí şi în rat

(82) 4—

Struguri de masă

în nenumĕróse sorte alese, curăţenia soiului se garantéză, apoi cea mai bună colecţie de

frunzişuri

tóte nobilitări de prima calitate, liferéză

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei de pe Têrnave

Proprietariu: Fr. Caspari Mediaş (Medgyes, (Transilvania).
(84 b) 6

Lista preţurilor ilustrată gratis şi franco.

Eu

nu cunosc pentru îngrijirea pielii, în special pentru a alunga pistruii şi a avé o colóre delicată a feţii, un săpun medicinal mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin

al lui Bergmann (marca doi băieşi)

Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata în farmacia „la urs“ (piaţa mică), la I. B. Misselbacher sen. (piaţa mare), G. Meltzer (str. cisnădiei şi guşteriţii 25), prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei), Carol Arz (strada cisnădiei), cum şí în Sighişóra la farmacistul W. Lingner. (89) 2—25

Lista câştigurilor de la a **XVI. loterie de clasă r. ung. priv.**

55.000 câştiguri
110.000 losuri.

Tot al doilea los câştigă!

Câştigul principal eventual

1 milion coróne

		coróne
1	premiu de	600000
1	câştig de	400000
1	„	200000
2	„	100000
1	„	90000
2	„	80000
1	„	70000
2	„	60000
1	„	50000
1	„	40000
5	„	30000
3	„	25000
8	„	20000
8	„	15000
36	„	10000
67	„	5000
3	„	3000
437	„	2000
803	„	1000
1528	„	500
140	„	300
34450	„	200
4850	„	170
4850	„	130
100	„	100
4350	„	80
3350	„	40

55,000 câştiguri şi premiu în sumă totală de 14.459.00

INVITARE

la clasa I.

de la a

XVI. loterie de clasă r. ung. priv.

Tragerea deja în

25 şi 26 Maiu 1905

Preţul clasei I. face pentru

	un los întreg	o jumĕtate	un pătrar	o optime
Cor.	12.—	6.—	3.—	1·50

Espedarea losurilor originale se face trimiţêndu-se banii înainte, ori cu ramburs. Mai uşor şi mai eftin se comandă prin asignaţiune postală. Fie-cărei comande se adauge un plan oficial. Liste de trageri oficiale se trimit imediat după tragere. Şecuri postale pentru trimiterea banilor fără porto — gratis şi franco.

Rog a se face comandele cu posibilă grăbire. (104) 1—5

Casa de bancă

A. GAEDICKE

cea mai norocósă colectură din Ungaria

Budapesta, strada Kossuth-Lajos nr. 11.

Norocul lui GAEDIC

e colosal!

In timp scurt am plătit on.
muşterii uriaşa sumă de

15 milióne

întrĕ cari următórele câştiguri pr
cipale:

600000	coróne	2/2	nr.	625
400000	„	4/4	„	111
400000	„	4/4	„	289
400000	„	8/8	„	334
100000	„	4/4	„	427
100000	„	2/2	„	498
100000	„	4/4	„	879
70000	„	1/1	„	609
60000	„	8/8	„	173
60000	„	8/8	„	788
60000	„	4/4	„	825
60000	„	2/2	„	972
30000	„	8/8	„	69
30000	„	8/8	„	3869
30000	„	8/8	„	[illegible]
25000	„	4/4	„	[illegible]
25000	„	2/2	„	[illegible]
25000	„	4/4	„	[illegible]
25000	„	4/4	„	[illegible]
20000	„	4/4	„	[illegible]
20000	„	[illegible]	„	[illegible]
20000	„	[illegible]	„	[illegible]
20000	„	[illegible]	„	[illegible]
20000	„	[illegible]	„	[illegible]
20000	„	[illegible]	„	[illegible]
20000	„	[illegible]	„	607
20000	„	[illegible]	„	[illegible]
20000	„	[illegible]	„	[illegible]
15000	„	[illegible]	„	21
15000	„	[illegible]	„	34
15000	„	[illegible]	„	7950
15000	„	[illegible]	„	06

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipogr

Nr. 43 Sibiiu, Sâmbătă 23 April (6 Maiu) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Dualismul.

Sibiiu, 5 Maiu n.

In programul partidului naţional român dualismul e trecut, nu ca punct de program, ci ca ideie neprecisată. Nu se spune, dacă e aprobat ori desaprobat dualismul, dacă partidul va lupta *pe teren legal* pentru menţinerea ori pentru căderea lui, ci se spune numai atâta, că nefiind pus dualismul la ordinea zilei, partidul îşi reservă dreptul a se pronunţa altă-dată asupra lui.

Acésta „*altă-dată*“ credem că e sosită, nu în ce priveşte pronunţarea partidului naţional român asupra chestiei, ci cu privire la dualism însuşi, care e pus de a binele la ordinea zilei, şi va fi ţinut la ordinea zilei câtă vreme dăinueşte crisa ministerială în Ungaria.

Că partidul naţional român nu s'a pronunţat cu ocasiunea formulării programului seu politic, la anul 1881, asupra dualismului, e uşor de înţeles. Dualismul era pe atunci fapt de mult împlinit, prin urmare, ca partid compus din ómeni de ordine, nu putea de cât sĕ priméscă lucrul aşa cum era, ca *fapt împlinit*. Pentru dualism nu se putea pronunţa, din motivul că dualismul e păgubitor intereselor popórelor nemagiare din patria acésta, dar' nici contra dualismului nu putea lua posiţie, pentru-ca sĕ nu fie timbrat ca duşmănos actualei formaţiuni de stat, prin urmare ca antipatriotic şi neloial.

Acum însĕ ar puté vorbí şi partidul naţional român în chestia dualismului, după ce e pus la ordinea zilei, ear' în ceealaltă parte a monarchiei e tratat chiar ca aflându-se *în agonie*, ca un lucru „ce a fost şi nu mai este“.

Că ce posiţie ar lua astăzi partidul naţional român în chestia dualismului, nu putem şti. Ştim însĕ, că atunci când era dualismul în naştere, a fost combătut cu tótă energia din partea deputaţilor pe cari îi aveam în dieta ungară. Şi ştim şi aceea, că după ce tóte proiectele de lege referitóre la perfecţionarea dualismului au fost votate din partea dietei ungureşti, şi nu se mai aştepta de cât sancţionarea şi promulgarea lor, deputaţii naţionali români din dietă luaseră hotărîrea sĕ mérgă în deputaţiune la Maiestatea Sa şi sĕ 'l róge ca pe un părinte bun, sĕ nu dee jertfă pe mâna Magiarilor popórele cele mai credinciónse pe cari le are în Ungaria, şi în deosebi poporul românesc, ci *sĕ denege* sancţionarea legilor votate!

Pentru a se da misiunei un colorit general românesc s'a aflat de bine a se câştiga consentimentul ambilor metropoliţi de pe atunci, *Şaguna* şi *Şuluţiu*, şi induplecarea lor de a se pune în fruntea deputaţiunii. In sĕrbătorile Paştilor din anul 1867 s'au făcut demersurile necesare, în Sibiiu şi la Blaj. Cel-ce le-a făcut, venerabilul domn *Vicenţiu Babeşiu*, trăeşte încă. Metropolitul Şuluţiu s'a declarat gata a merge cu deputaţiunea română la Viena şi a întrevení la Corónă, ca legile referitóre la dualism sĕ nu fie sancţionate, Metropolitul Şaguna însĕ *nu a putut fi înduplecat sĕ facă pasul acesta*. De ce? Pentru-că era prea convins, că mergerea deputaţiunei române la Viena *nu va avé nici un resultat*. Ştia, că Maiestatea Sa va sancţiona legile dualismului, pentru-că trebuia sĕ le sancţioneze!

Şi le-a sancţionat. Ear' noi, popórele nemagiare din acéstă ţéră am fost sacrificate. Dualismul a fost o *necesitate* pentru Corónă. Adevĕrat, că a fost un rĕu pentru noi, Nemagiarii, dar' Coróna nu ne putea scăpa de el. A trebuit sĕ vină asupra nóstră.

Şi dualismul e şi astăzi necesitate pentru Corónă, şi Coróna nu se póte lăsa de el. Nu ne vorbéscă nimeni deci dintrĕ politicianii de dincolo despre aceea, că dualismul *a fost şi numai este*, că dualismul *e în agonie*, pentru-că dualismul esistă şi rĕmâne în fiinţă câtă vreme Coróna are necesitate de el. Şi necesitate va avé Coróna de dualism până atunci, până nu se va afla ceva *mai bun* ce sĕ-l înlocuiască. Cu aflarea acestui „*ceva*“ sĕ-şi bată deci capul ómenii de stat din Austria, nu cu parentarea dualismului, care ne va mai face multe zile amare, nouĕ, celor de dicóci, cari şi până acum i-am gustat ródele din belşug.

Contele Apponyi despre naţionalităţi. Contele Apponyi a petrecut sĕrbătorile invierii în *Brixen*, unde invitat din partea cercului academic de acolo, a ţinut în 26 April o conferenţă publică, despre *raporturile Ungariei faţă de Austria*. Contele a vorbit o oră şi jumĕtate despre dreptul public ungar, care se deosebeşte mult de cel austriac, şi a arătat, că dreptul de care dispune regele Ungariei nu e identic cu cel folosit din partea împĕratului din Austria. Regele ungar de es. póte lega convenţii cu străinătatea fără a cere aprobarea ori ratificarea parlamentului ungar, pe când în Austria se cere invoirea reichsrathului în astfel de casuri.

In cursul vorbirii contele Apponyi a atins apoi şi naţionalităţile nemagiare din Ungaria. A spus, că în privinţa acésta nu sunt greutăţi de învins. Agitaţia printrĕ naţionalităţi e meşteşugită, şi nu dă prea mari resultate, din motivul, că în Ungaria nici una dintrĕ naţionalităţi nu are trecut istoric. Din inteliginţa din Ungaria şi din păturile mai bune cetăţenesti cam 75 procente sunt magiare. Nemţii din Ungaria sunt Ungeri întocmai ca şi Magiarii. Intréga chestie naţională vine din Orient, şi e ţesută *de Români, cari sunt pe o treptă inferióră culturală*. O luptă a naţionalităţilor n'ar puté face nimica în Ungaria, de cât cel mult grămezi de ruine, ca pe vremea prăbuşirii imperiului roman. Dar' din acésta nu ar avé nici un folos, nici Austria, şi nici dinastia. Punctul de vedere al Ungariei întregi este acela, că „*Ungaria trebue primită din partea tuturor factorilor aşa cum e astăzi, cum a fost totdeuna şi cum va fi şi in viitoriu.*“

Iată cuvinte eşite din gura contelui Apponyi pe cari le subscriem şi noi. Aşa zicem şi noi şi am zis totdeuna, că Ungaria trebue primită *aşa cum e*, cum a fost totdeuna, şi cum are sĕ fie şi în viitoriu, ca ţară locuită de *mai multe popóre*, cari tóte impreună formézà naţiunea politică ungară, popóre indreptăţite sĕ trăiască în limba lor, în legea lor, cu obiceiurile lor. Priméscă-o însĕ aşa cum e, cum a fost şi cum va fi, întâiu contele *Apponyi* cu consoţii sei în şovinism şi in dorinţe de a face sĕ fie o ţară şi un popor, apoi céră de la alţi faptori sĕ facă asemenea!

Mersul crisei.

Dieta şi-a reînceput activitatea cu ziua de Mercuri. Acesta e singurul fapt positiv, care póte fi dat ca autentic în politica internă ungară. Tóte celelalte ştiri referitóre la crisa întrată acum în luna a patra, sunt numai combinaţiuni, păreri şi prorocii. Nu s'a adeverit nici ştirea aceea, că contele *Tisza* ar fi plecat Marţi la Viena pentru a face raport Maiestăţii Sale asupra situaţiunii şi a solicita de nou, ca sĕ fie dispensat de la conducerea afacerilor ţerii, pentru-că contele Tisza abia Marţi a sosit la Budapesta de la moşia sa, unde a petrecut vacanţele de Paşti, şi mergerea sa la Viena e plănuită numai pentru finea sĕptĕmânii acesteia, când regele Saxoniei, acum óspe al Maiestăţii Sale Domnitoriului nostru, nu se va mai afla în Viena.

Lămurirea situaţiunei, cel puţin în parte, se aştéptă de altcum de la discuţia ce se pórtă deja în dietă asupra proiectului de adresă, menit sĕ fie înaintat Regelui. Se crede adecă, că mulţi dintrĕ aceia cari aparţin coaliţiei nu vor fi mulţămiţi cu proiectul de adresă şi astfel coaliţia se va sparge, şi deja după votarea proiectului de adresă se va întêmpla o nouă grupare de partide în parlamentul ungar.

Fireşte, plăsmuitorii proiectului de adresă nu se tem de eventualitatea acésta, şi cred că nedumeririle le va resfira Kossuth şi Apponyi, mai ales contele Apponyi, autorul proiectului de adresă, care va da lămuriri liniştitóre în vorbirea ce o va rostí în dietă şi va împăca pe toţi, ţinênd astfeliu închiegată coaliţia pentru vremile mai rele cari o aştéptă.

Pentru-că resultat favorabil adresa nu va avé. Asta o ştiu înşişi corifeii oposiţiei coalisate. Maiestatea Sa va rĕspunde, dacă peste tot va rĕspunde,

---

FOIŞORĂ

Diploma boeronală

a familiei Borzea din Viştea-inferióră.

Noi Carol VI,

din îndurarea lui Dumnezeu împĕrat roman, regele Germaniei, al Spaniilor, Ungariei, Boemiei, archiducele Austriei şi principele Transilvaniei etc.

Dăm de ştire prin acésta celor ce se cuvine, că boerii Gligore Borzea şi Simion Borzea de Alsó-Vist, în numele lor şi al fraţilor Ioan Borzea şi Radu Borzea, boeri de Alsó-Vist, s'au înfăţişat personal înaintea Maiestăţii nóstre şi au presentat două diplome de donaţiune, cea dintâiu adecă: o nouă donaţiune a strălucitului de odinióră Gavriil — principele Sf. Imperiu roman şi al Transilvaniei, domnul Părţilor Regatului ungar, Comitele Săcuilor, ducele Oppoliei şi al Ratiboriei, despre a treia parte a boeronatului Viştea de jos şi de sus, dăruită celor de odinióră Marcu şi Radu Neagoe, boeri de Alsó-Vist; diploma e scrisă pe pergament şi întărită cu sigilul aceluiaşi principe. A doua e: diploma boeronală a strălucitului de odinióră Mihail Apafi — principele Transilvaniei, domnul Părţilor regatului ungar, comitele Săcuilor, despre partea celui de odinióră: Marcu Borzea şi a fiilor acestuia: Grigorie, Simion, Ioan şi Radu, scrisă pe pergament şi provĕzută cu sigil.

Se rógă de Maiestatea nóstră sĕ ne îndurăm în actul de faţă de a cerceta şi a transcrie acele diplome, a le înoí şi a le da întărire pentru viitoriu.

Primul document sună precum urméză:

Noi Gavriil, din îndurarea lui Dzeu principele Ardealului etc., dăm de ştire prin acésta celor ce se cuvine că: voind a cunóşte referinţele generale şi particulare ale Boerilor şi libertinilor din Ţéra Făgăraşului, nu de mult am cercetat cetatea Făgăraşului; atunci au venit înaintea nóstră mulţi, întrĕ cari şi asesorul Neagoe şi Radu oficiant la judecătorie şi Marcu, toţi boeri din Viştea de jos: cari, după cum ne-am convins împlinindu-şi obligămintele sunt vrednici sĕ rĕmână şi mai departe în clasa boeronală şi în urmare hotărîm ca: boerii Neagoe, Marcu şi Radu şi toţi erezii lor pentru tóte vremile sĕ se pótă folosí şi sĕ se pótă bucura neconturbaţi de tóte privilegiile, libertăţile şi prerogativele, de cari s'au folosit şi bucurat din vechime toţi boerii sus numitei Ţări a Făgăraşului.

Şi pentru a arăta mai lămurit îndurarea nóstră către sus numiţii boeri Neogoe, Radu şi Marcu, poruncim prin diploma nóstră de faţă sĕ li-se dee lor terţialitatea neştirbită a boeronatului Alsó- şi Felső-Vist din Ţara Făgăraşului, pe care moşi de strămoşii lor şi ei înşişi o au stăpânit neconturbaţi.

Totodată prin noua donaţiune a nóstră dăruim sus numiţilor boeri Neagoe, Radu şi Marcu, erezilor lor şi tuturor urmaşilor, cu drept vecinic şi nerevocabil dreptul de folosinţă din tot ce se ţine de sus numita terţialitate, a nume de: pământul arător şi nearător, de livezi, munţi, văi, ape, rîuri, pescuit, heleştéuă, de iazuri, mori şi de tóte folósele ce le pot trage din acelea sĕ le stăpânéscă în întregime, cu un cuvênt, în graniţele cele adevĕrate şi aşezate din vechime. Ear' mai departe, ca sĕ nu 'i conturbe nimenea în drepturile lor poruncim, ca acéstă diplomă dată la mâna acestor sus amintiţi sĕ se publice cum este datina în Ţara Făgăraşului.

Dat în cetatea nóstră Alba-Iulia în 19 April, anul 1628. La stânga s'a subscris Gavriil. E provĕzut cu sigilul aceluiaşi principe, din céră roşie, atârnat de document cu sfóră. In dos stă scris: 6 Martie 1629, după obiceiul acestei Ţări a Făgăraşului s'a publicat în sedria de 12 boeri, şi nefiind escepţionată de nimenea s'a întărit.

Martin Felvinczy
diregĕtorul Făgăraşului.

Cuprinsul verbal al documentului al doilea e următoriul:

Noi Mihail Apafi, din îndurarea lui Dzeu etc., etc., dăm prin acésta de ştire celor ce se cuvine, că intrevenind cel mai credincios dintrĕ consilierii noştri, se constată din conspectul provĕzut cu sigil autentic al lui Ioan Kemény de Gerő-Monostor, fost căpitan al cetăţii şi Ţării Făgăraşului, despre clasa boeronală, că Marcu Borzea de Alsó-Vist este fiiul lui Barbu Borzea de Alsó-Vist, născut din părinţi cari s'au folosit de tóte prerogativele şi drepturile boeronale ca şi ceilalţi boeri din Ţara Făgăraşului; şi mai departe (se póte că prin volnicie sau din întêmplări nenorocóse sĕ fi fost eschis) sus numitul Barbu cu cunoscutul *„nu se póte“*, și lucrurile rĕmân acolo unde sunt, încurcate. Și vor rĕmâné așa încurcate cu anii, după-cum spune o știre mai nouă venită de la Viena. S'ar fi făcut adecă socotélă esactă la Viena, și s'ar fi aflat, că tocmai și dacă nu votéză dieta ungară nici recruţi, nici dare, doi ani de zile Viena o póte duce totuși, atât în cele financiare, cât și în cele militare, cu starea actuală de lucruri. Ear' în doi ani multe se pot întêmpla.

Se vorbește de altcum și despre aceea, că planul Corónei cu privire la resolvarea crisei ar fi următoriul: Contele Tisza va fi dispensat cât mai curênd de la conducerea trebilor ţerii, după-ce el însuși o cere acésta cu mare insistenţă. Locul are sĕ i'l iee în mod provisoriu, ori *Lukács*, ministrul de finanţe, ori de nou contele *Khuen-Hedervári*, care însĕ ar avé misiunea sĕ capaciteze pe contele *Andrássy*, ca sĕ priméscă el formarea noului cabinet, pe basa programului Corónei, din care, cum se știe, lipsesc cu desĕvêrșire reformele militare reclamate de opoziţia coalisată.

Dacă contele Andrássy nu va voi, ori nu se va puté angaja sĕ formeze noul cabinet așa cum Coróna dorește sĕ-l aibă, cu cooperarea partidului liberal, atunci dieta va fi disolvată și în Septembre anul curent se vor face alegeri noue.

De sine înţeles, că tóte știrile acestea sunt a fi primite cu reservele cuvenite, după-ce, cum am spus, nu sunt alta de cât combinaţiuni, păreri și prorocíi. Positiv nu se știe nimica. Se știe numai un lucru, că încurcătura esistă încă, nu e delăturată, nu póte fi ușor delăturată, ceea-ce, acésta érăși se știe prea positiv, nu e spre binele, ci spre rĕul ţerii.

Revistă esternă

Ententa de la Veneţia. O telegramă (privată) din Veneţia raportéză că resultatul întâlnirii contelui *Goluchovski* cu *Tittoni*, ministru de esterne al Italiei, întêmplată în Veneţia Duminecă, se póte resuma în următórele: Objectul principal al consultărilor a fost organisarea controlei financiare în Macedonia, asupra căreia Goluchovski și Tittoni s'au înţeles definitiv. (In ce chip însĕ, telegrama nu știe sĕ spună.) Asemenea s'a luat hotărire, la care aderéză tóte puterile, ca terminul de funcţiune al agenţilor civili ai Austro-Ungariei și Italiei în Macedonia sĕ se prolongeze.

Atâta spune telegrama. Din comentariile ce se făceau însĕ acestei întâlniri înainte de întêmplarea ei, și din cele pe cari presa italiană le face toastelor rostite la banchetul dat din acest prilej, resultă că altele au fost causele cari au necesitat întâlnirea și altele trebue sĕ fie și — pactările făcute, cari sigur că se vor referí și la cestiunea balcanică, dar' în afaceri cu mult mai importante de cât cele cuprinse în telegrama cestionată. Intrĕ altele, întrégă presa italiană e de acord în a constata, că contele Goluchovski în toastul sĕu a propoveduit cuvêntul păcii și că cele zise de el forméză garanţa prieteniei dintrĕ Italia și Austro-Ungaria.

*

Cestiunea cretană. In cestiunea hotăririi dietei cretane pentru anectarea insulei la Grecia situaţia devine tot mai critică. Advertisările date pănă acum din partea celor patru puteri protectóre n'au avut efectul dorit.

Poporul ţine la efectuirea hotăririi de anectare, nu voiește sĕ iee de pe edificiile publice stindardul Greciei, așa că se prevede isbucnirea unei noue revoluţiuni.

In vederea acestora consulii puterilor protectóre au declarat guvernului, că aceste puteri vor recurge la represalii aspre, dacă poporul nu stă pe pace și nu lasă luarea stindardului grecesc de pe edificiile publice, ear' represaliile acestea vor fi trimiterea de trupe internaţionale pentru suprimarea eventualei revoluţiuni.

*

Simptóme de revoluţie în Polonia Sĕrbătorile de Paști, cari în anul acesta au coincidat cu 1 Maiu sĕrbătóre internaţională a lucrătorilor socialisti, erau așteptate în Rusia cu mari îngrijorări, deosebi după-ce lucrătorii din Petersburg anunţaseră cu sĕptĕmâni înainte, că la 1 Maiu vor face demonstraţiune mare. Adevĕrat, că în Petersburg nu s'a întêmplat nimic, fiind-că se luaseră din bună vreme disposiţiuni pentru suprimarea (după calapod rusesc) a eventualelor manifestaţiuni, dar' în schimb s'a întêmplat destulă vĕrsare de sânge în alte părţi, deosebi în Polonia ruséscă în orașele Censtochova, Grodno, Lodz, Grodeck Varșovia etc.

In Grodeck, nu lucrători, ci poporul ţeran și-a arĕtat — așa cum știe el — nemulţămirea cu sórtea sa. Anume: un mare-proprietariu și-a trimis servitorii sĕ-i ducă la adăpat ciurda de vite și stave de oi. Servitorii au mânat [illegible] eat acolo. Prop[illegible] rudenie a sa, ca sĕ demande servitorilor sĕ mâne de la riu vitele, dar întracea făptuitori necunoscuţi au dat foc castelului, măieriștei și clădirilor economice ale lui. La rugare telegrafică guvernatorul din Cameniţa i-a trimis în ajutoriu o companie de cazaci, cărora însĕ ţeranii au denegat ascultarea: n'au voit sĕ ajute la stîngerea focului. Cazacii au pușcat în popor; optsprezece ţerani au fost uciși de glónţe, ear' douĕzeci-și-patru răniţi grav. Poporul a luat-o la fugă din faţa pușcăturilor, dar' cazacii au prins optzeci-și-cinci de inși și legându-i în zale i-au dus la Cameniţa.

Privitoriu la evenimentele sângeróse întêmplate Luni în Varșovia se raportéză ulterior, că numĕrul morţilor și răniţilor e de vr'o trei sute și că toţi sunt pușcaţi prin spate, ceea-ce dovedește, că lucrătorii n'au avut tendinţe agresive. Ear' o telegramă ce o are din Varșovia ziariul „Echo de Paris“ spune, că trupurile celor morţi erau oribil ciungărite.

Inverșunaţi de aceste măceluri, comise de poliţie și miliţie fără nici un motiv acceptabil, organisaţia lucrătorilor a proclamat *grevă generală* și deja 250,000 de lucrători au sistat lucrul.

Pe lângă acésta, aderenţii revoluţiunii se provĕd pretutindenea cu arme, plănuind sĕ provóce rescóla la 1 Maiu după calendariul vechiu.

*

Rĕsboiul ruso-japonez. De la luptele mari date în jur de Mucden pe la începutul lunii Martie, pe câmpul de rĕsboiu nu s'a mai întêmplat nimic de sensaţie. Sub conducerea noului comandant (Linevici) numit din partea ţarului în locul lui Kuropatkin, care de la comandant suprem s'a scoborît la rangul de comandant numai al corpului prim de armată, óstea ruséscă s'a retras în sus la Carbin, urmărită de oștirile japoneze, și primind în rĕstimp trupe auxiliare, încércă a sili pe Japonezi sĕ se retragă în jos. Ciocniri de avantgarde și avantposturi s'au întêmplat destule din Martie până acum, dar' lumea nu le-a prea luat în sémă, fiindu-i îndreptată atenţiunea asupra flotei de sub comanda lui Rodenstvenski, plecată din portul Liban deja cu câteva sĕptĕmâni înainte de luptele de la Mucden, spre a suplini flota nimicită la Port-Arthur și împreunându-se cu vasele de rĕsboiu aflătóre la Vladivostoc sub comanda admiralului Skridlon, sĕ întórcă pe apă norocul rĕsboiului, perdut de Ruși în luptele de pănă acum atât pe apă, cât și pe uscat.

Nu mult după plecarea lui Rodestvenski a plecat și a treia flotă rusésă sub comanda lui Nebogatov, cu scop de a se uní cu celelalte două. Și — după știrile de pănă acum, se pare că unirea cestor două din urmă a succes și acum înaintéză spre Vladivostoc fără-ca flota japoneză sĕ fi încercat a le oprí în calea lor. Ba nici nu se știe că unde se află flota japoneză, așa strict își ţine în taină mișcările admiralul Togo, din ce lumea deduce că Japonezii 'i pregătesc earăși vre-o suprindere mare, cum au fost tóte luptele mari de pănă acum, despre plănuirea cărora asemenea nu se știa nimic înainte. Un lucru însĕ e adevĕrat: acum flota rusésca din apele Asiei e mai puternică de cât cea japoneză și astfeliu în caz de ciocnire a se [illegible] vingeri, nu se vor lăsa așa ușor sĕ le smulgă din mânii Rușii gloria câștigată în luptele de pănă acum.

NOUTĂŢI

Croaţie independentă. Dieta provincială a Dalmaţiei a hotărit unanim *unirea Dalmaţiei cu Croaţia*. In cursul discuţiei oratorii au dat espresiune și dorinţei aceleia, ca mai târziu sĕ se anecteze la Croaţia-Dalmaţia și provinciile *Bosnia și Herţegovina*, pentru-ca în modul acesta sĕ se înfiinţeze Croaţia independentă. Totodată, deputaţii dalmatini, cari pănă acum erau divisaţi în două partide, au decretat fusiunea în un singur partid și au luat hotărire sĕ facă propagandă pentru-ca și Sêrbii sĕ se asocieze la ideia Croaţiei independente, ear' pe Italieni i-au asigurat că le vor respecta și susţiné în drepturile lor limba, școlele și celelalte instituţiuni.

*

Óspe regal în Viena. Marţi séra a sosit la Viena regele Saxoniei, Frideric August, spre a face visită M. Sale împĕratului și rege al nostru Francisc Iosif I. La gară era așteptat de M. Sa însoţit de archiducii Francisc Ferdinand, Otto, Francisc Salvator, Frideric și Rainer și de prinţul Filip de Coburg-Gotha.

*

Socialistii contra coaliţiei din dietă. Socialisti din Budapesta au notificat comitetului esecutiv al coaliţiei din dietă, că în cursul discuţiei adresei către Corónă vor face mare demonstraţiune contra partidelor aliate, pe motiv că în adresă nu se face nici o amintire despre lărgirea dreptului electoral, cu tóte că mulţi dintrĕ deputaţii membri ai acestor partide au promis alegĕtorilor că vor lupta pentru lărgirea acestui drept și pe temeiul acestei promisiuni au fost aleși.

*

„Albina“ institut de credit și economii în Sibiiu va ţiné orele de biron în sesonul de vară, începênd cu 8 Maiu st. *n.* de la *7 a. m. pănă la 1 p. m.*; ore de cassă pentru partide de la *7 a. m. pănă la 12½ m.*

*

Pustiirea unui muzeu vestit. Dumineca diminéţa s'a escat un foc mare în museul din Moscva, mistuind secţia științelor naturale și făcênd pagube enorme și în biblioteca și în o altă secţie a museului. Colecţiile pustiite, a căror valóre e de mai multe milióne, erau asigurate numai pe 150.000 de ruble.

*

Demascarea agitatorilor socialisti. In o adunare socialistă ţinută Luni în Budapesta un anume Leopold Schmiedl vorbind despre necesitatea organisării lucrătorilor și invocând intrĕ argumente că, pentru a zădărnici acţiunea partidului social-democrat, societatea burgeză a inventat minciuna, că *conducĕtorii socialisti trăiesc și banchetuesc din filerii poporului și duc traiu domnesc din câștigul greu al lui și că 'l seduc* — o voce din public i-a reflectat: *Așa este!* La acésta s'a [illegible] gălăgie [illegible] de gari stri[illegible] — Dacă mĕ [illegible] a întrerupt vorbirea lui Schmiedl, și mergênd la tribună a grăit astfel:

Eu sunt Anton Geisst. Dovedesc acusa. Agitatorii lucrătorilor nu fac altceva, de cât arangiază adunări. Incă nici un conducĕtor încă nu ni-a esplicat, că pe ce cale și prin cu mijlóce vor sĕ ne saneze nĕcazurile. Una știe ei: *sĕ teroriseze* lucrătorii (Sgomot mare). Când „Népszava“ s'a făcut fóie de zi, *au silit* pe toţi membrii organisaţiei *sĕ o aboneze.* Lucrătorii slovaci și germani încă au trebuit sĕ plătiască abonamentul, cu tóte că nu înţeleg nici un cuvênt unguresc (Esclamări: Infamie!). Ear' când am zis lui Garbai Sándor (unul dintrĕ „conducĕtori“) că nu e cu drept acésta, mi-au respuns, că sĕ-mi ţin gura, căci altcum am s'o păţesc rĕu, îmi frâng mijlocul, mĕ vor pustií, — cu acestea m'au ameninţat“. A spus apoi că în adevĕr au și început sĕ 'l persecute, l'au eschis din organisaţie, au esoperat sĕ nu fie angajat la lucru... și póte că scotea la ivélă încă și alte isprăvuri de ale „conducĕtorilor“, dar' presidentul i-a detras cuvêntul, pe motiv că nu vorbește la object.

*

Necrolog. In 1 Maiu n. s. c. a decedat în flórea vieţii *Ana Preja*, învĕţătóre la școla din Muncel. — Defuncta a fost o învĕţătóre diligentă, simpatică, de toţi cunoscuţii iubită și stimată. O jelesc nemângăiaţii părinţi și o soră.

*

Cursuri de agricultură în casarme. Generalul *Manu*, ministru de rĕsboiu al României, a hotărît sĕ organiseze pentru soldaţii activi cursuri practice de agricultură, în cari soldaţii sĕ înveţe cultivarea raţională a pământului și technica modernă a economiei de câmp, — pentru a-și pune în aplicare cunoștinţele după eșirea de la miliţie.

*

Numiri noue pentru preturi vechi. Ministrul de interne a aprobat hotărirea congregaţiei comitatului Têrnava-mare, ca cercul pretorial al Crișului sĕ se numiască *al Sighișórei*, ear' al Biertanului (Bolyaberethalom) sĕ se numiască *al Mediașului.*

*

Cure de băi îndelungate și diferite mijlóce anunţate s'au dovedit zadarnice contra podagrei și reumei, cari însĕ prin alifia Zoltán au fost deplin vindecate. Preţul 2 cor. Se capĕtă în farmaciile: B. Zoltán din Budapesta (V. Szabadságtér) și C. Molnár din Sibiiu.

*

Borzea a prestat servicii boeronale în viéţă privată și publică, faţă de Pórta otomană și în espediţiunile de rĕsboiu și cu alte ocasiuni; și pentru aceea a fost reintegrat și reintrodus în șirul celorlalţi boeri și suntem incredinţaţi că însuși Marcu Borzea și urmașii lui vor fi esemple de credinţă și alipire, deci pe Marcu Borzea, eschis numai din causa neregularităţii diplomei, dar' avênd și acum drepturile boeronale, îl ridicăm prin îndurarea și bunătatea nóstră deosebită din starea în care a căzut și 'l introducem din nou în clasa boerilor adevĕraţi, născuţi și neescepţionaţi ai Ţării Făgărașului, și în urmare prin diploma de faţă îl inscriem și ingremiem întrĕ boeri.

Dispunem lămurit, ca de aici încolo Marcu Borzea și fiii sei: Grigorie, Simion, Ioan și Radu și erezii lor și urmașii acestora, de amêndouĕ sexele, pentru tóte vremile sĕ fie consideraţi boeri adevĕraţi, născuţi și neesceptionaţi, și sĕ se pótă folosí și bucura peste tot și în special de tóte privilegiile, libertăţile și prerogativele, de cari se bucură și se folosesc după drept și obiceiu ceialalţi boeri recunoscuţi după naștere și dreptăţi ai Ţării Făgărașului.

Faţă de acésta sunt îndatoraţi a face serviciile militare cu arme și cu cal la cetatea Făgărașului și în ori-ce loc, conform obiceiului vechiu, ca toţi boerii; mai departe la afacerile judiciale și alte chestii publice sĕ contribuiéscă ca întréga clasă boerésca și în tóte modurile sĕ se supună autorităţilor cetăţii Făgărașului și sĕ nu îndrăsnéscă în timpuri de strimtóre în vr'un mod óre-care a se subtrage de sub ascultarea acelor organe de autoritate.

Și ca sĕ se știe acestea și pentru întărirea lor vecinică dăm acéstă diplomă înzestrată cu sigilul nostru autentic la mâna sus numitului Marcu Borzea și a fiilor sei Grigorie, Simion, Ioan și Radu, erezilor și urmașilor acestora.

Dat în cetatea nóstră Făgăraș, la 6 Iunie, 1689.

Și era subscris la stânga Mihail Apafi, ear' la drépta Francisc Lugosi, secretariu. Documentul, de pergament, e provĕzut cu sigilul autentic al aceluiași principe, pus la marginea de jos a lui și imprimat în céră roșie. In dos stă scris: Acéstă diplomă boeronală dată lui Marcu Borzea de Alsó-Vist s'a publicat conform obiceiului vechiu al Ţării în sedria nobililor și primindu-se și nefiind esceptionată s'a aprobat și estradat în 4 April 1690 de Stefan Letzai notariul jurat al sedriei din Făgăraș.

Deci ascultându-se și admiţêndu-se rugarea sus numiţilor Gligore Borzea și Simion după sus inșiratele diplome neșterse și nemodificate în vr'o parte a lor, nici fals datate, ci fiind pe deplin autentice, — decretăm, ca sĕ se transcrie din cuvênt în cuvênt fără omitere, fără vr'o întregire și fără vr'o modificare și prin acéstă diplomă a nóstră poruncim, ca sĕ se inscrie sus numiţilor Gligore Borzea și Simion Borzea dreptul cel vechiu pentru siguranţa viitóre.

Dat în cetatea nóstră Sibiiu, în 23 Maiu 1715.

Cetindu-se și aflându-se corectă s'a estradat de Gavril A. Armiti, cancelar.

Vorbe înţelepte.

Omul de omenie, când se vede înșelat, sĕ depărtéză și nu zice nimica.

*

Omul cu multe meșteșuguri rĕmâne mai totdeuna sĕrac.

Dela comitat. Comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu și subcomisiunile ei țin ședință Luni, 8 Maiu la orele 3 d. m. în sala mică a casei comitatense în Sibiiu.

*

Hymen. *Elena Hosszu* de Mesteacăn și *Dr. Ioan Vajda Voevod* de Gârbou, logodiți.

— Elena *Grindean* și George I *Trifan*, (Sibiiu), fidanțați.

— Lucia *Măcinic* și Ioan *Pitariu* își anunță cununia care se va ținé Sâmbătă 20 Maiu st. n. 1905, la orele 5 p. m., în catedrala gr. or. rom. din Arad.

*

Zece mii de franci pentru o palmă. In Anwerpen (Olanda) un comerciant a pălmuit pe un „prietin“ al sĕu în o cafenéuă, ear' companionul comerciantului i-a ajutat cu ploieriul. Pălmuitul a dus causa la judecătorie, cerênd 100 000 de franci ca despăgubire pentru durerea și ofensa îndurată. Judecătoria însĕ i-a judecat ca despăgubire numai zece mii de franci.

*

Al 69-lea! Cassariatul „Reuniunei române de înmormêntare din Sibiiu“ a solvit ajutoriul statutar după rĕposatul membru al Reuniunei, vĕduva de căpitan *Emilia Noreck*.

Acesta este al 69 lea cas de mórte în sinul Reuniunei române de înmormêntare.

*

Sfêrșitul cărțașului. Alaltăeri s'a împușcat în Nizza contele rus Bakunin, fiul vestitului anarchist Mihail Bakunin. Causa sinuciderii: și-a perdut în cărți averea întrégă.

*

Știri mĕrunte. Servitoriul plebanului din Somfalva în una din zilele trecute fiind la lucru de câmp și avênd sĕ mâne patru cai prinși la un tăvălug greu, a căzut întrĕ cai și a trecut peste el tăvălugul. Tóte ósele i-au fost sdrucite de greutatea tăvălugului. — Băiețelul de șése ani al lucrătórei Rozalia Bonez din Budapesta căzênd din pat și-a frânt gâtul. — Dumitru Rudo din Paulișul vechiu avênd sĕ călătorească cu trenul a întrat în cupeu de cl. II, din greșélă, pe când el avea bilet pentru cl. III. Spunêndu-i-se, că pentru acésta va fi pedepsit, de téma pedepsei a sărit din tren în apropiere de gara Miniș și și-a frânt gâtul și membrele. — O copilă de șése ani a lui Iosif Páricska din Starcsabánya, voind sĕ trécă o vale a căzut de pe punte și s'a înecat. — Un copil de cinci ani al lui I. Vedericí din Sámfalva jucându-se la țermurul rîului de acolo a căzut în rîu și s'a înecat. — Morariul A. Hudu din Paks voind sĕ trécă Dunărea pe luntre i-s'a resturnat luntrea, ear' el a fost luat și dus de valuri. Au rĕmas după el soția și șése copii mici. — In hotarul comunei Bácsföldvár copila de patru ani a lui Milan Bacionaț a căzut în o fântână (fără gardine) și s'a înecat.

*

Pistruele, jubruțele și petele diformézá obrazul, pentru-ce nu numai damele, ci și domnii întrebuințézá renumita cremă Margit a lui Földes. Acésta alifie de obraz nu conține nici mercuriu nici plumb, delătură în câteza zile pistruele, petele de ficat, jubruțele și tóte necurățeniile de piele, netezește crețele și dă obrazului colóre lucie și trandafirie. Borcanul mare 2 cor., borcanul mic 1 cor. Se capătă la producent: Földes Kelemen, farmacist în Arad.

*

Statornicia duce la țintă. Acest proverb s'a adeverit la un funcționariu din provincie, care de scurt timp a devenit stăpânul unei averi frumóse, câștigată numai prin statornicie. Funcționariul, care trăia în referințe de tot modeste, își cumpĕrase un los de clasă, care însĕ — spre supĕrarea sa, — nu avuse resultatul dorit, nefiind tras în nici una din cele șése clase. Nĕcăjit pe acésta a trimis înapoi losul clasei I primit de la colectură pentru a juca la următórea loterie, dar' casa de banca i-l'a returnat cu motivarea, că sĕ fie statornic și sĕ 'și cerce norocul încódată. In un moment fericit s'a hotărît funcționariul a'și cerca de nou norocul, și ce sĕ vezi, resultatul de astădată n'a lipsit căci în clasa a VI-a a fost avisat de casa de bancă Gaedicke din Budapesta, că losul sĕu a fost tras cu 100.000 corone.

Cărți și reviste.

Din „Revista Nóstră“, de sub conducerea dómnei *Constanța Hodoș*, a apărut numĕrul 3 cu următoriul cuprins variat și bogat: Bubi, schiță de Constanța Hodoș; Cugetări, de Spic; Christos, versuri de Nina P.; Evoluția socială a femeii, de Elena B. Popovici; Iubirea ta așa sĕ fie, versuri de Maria Baiulescu; Frumseța, de Dr. Virg. Alexandrescu; Punct, versuri de Elena Poenaru; Melodii, schiță de Carola Ungarth; Nópte, Pastel, Tot o sórte, April, Liniște, versuri de Varia; Martiri, Pămênt și apă, de Constanța Hodoș; Invĕțămêntul în Macedonia, de Libertatea Vaian; Reminiscență, versuri de Nina P.; Cronica literară: Academia și literatura, de I. G.; Doină, versuri de Ana M. Holda; Carnetul meu: Tinerim. art., de Petrica Ralet; Rĕspunsuri, de Red.

„Revista Nóstră“ apare la 1 și 15 a fie-cărei luni. Abonamente: un an 7 lei; șése luni 3.50; editia pe hârtie velină 12 lei pe an; în *Austro-Ungaria 7 cor. pe an.*

Pentru tot ce privește redacția și administrația a se adresa dómnei Constanta Hodoș, Bulev. Elisabeta nr. 67, *București.*

PARTEA LITERARĂ.

Noțiuni de cronologie.

— Un manuscript vechiu. —

Com. de **George Tulbure.**

(Urmare).

2.) Sub nume de di se intielege acel restemp, in care, dupa invatiatura astronomiei, pamentul nostru se intoarce odata impregiurul osiei sale si sta din o di si o nópte naturala; aceasta *di* se numeste *civila* si se imparte in 24 de óre; patru puncturi mai insemnate sunt dela care deschilinitele popóre încep diua civila, adeca: *rasarit, meadadi, apus* și *miadia nópte.* Dela rasaritul sórelui incepeau diua unele popóre rasaritene, precum Vavilonenii, Persienii s. a.

Dela ameadadi unele popóre din Italia si pana in diua de astadi Astronomii.

Dela Apus Evreii și Grecii.

Dela Miadia nopte Egiptenii, Romanii si tote poporele krestine de astadi.

Diua care se incepe dela apusul soarelui, dupa datina Evreilor, se numesie *di legiuita*, carea si biserica nóstra o tine in slujbele cele bisericesci; pentru acesa noi d. e. sluјba de Dumineca o incepem Sambata sara cu Vecernia, cea de Luni Dumineca sara si asia mai departe.

§. 6. *Saptamana si alte asemenea restimpuri.*

Cuvintul saptamana se trage dela latinescul *septimana*, ca si cand s'ar dica: *septem mane* (=septe dimineti) si insemnédia un restimp de 7 dile, buna oara ca la Greci Χεβδομάς La Evrei impartirea tempului in saptamni au fost in datina si in cele mai vechi tempuri. Cele dintiie 6 dile ale saptamanei sa numeau numai cu numarul, adeca: 1-a, a 2 a, a 3 a, a 4 a, a 5 a, a 6 a di a saptamanei; eara a 7-a sa numea *Sambata* sau evresce: *Sabath,* ce insamneadia *odihna,* caci in aceasta di după legea Mossica sau a Testamentului vechiu se odihneau oamenii, nefiind ertat a lucra, precum se cetește la *Eșire* cap. 20 — v. 10 și 11. Insa in unele locuri ale Testamentului vechiu sub nume de septamana se intieleg 7 ani; Asia la *Daniil* Prorocul c. 9—24=27. Cele 70 de saptamani, care se prorocesc de la zidirea de nou a Ierusalimului pana la Christos, dupa aceasta socotéla fac 7×70=490 de ani.

Egyptenii, carii asisderea au avut acest restemp de 7 dile, au numit dilele saptamanii cu numele celor 7 planete, care atunci mai ales erau cunoscute, adeca: cu a Soarelui, a Lunei, alui Marte, alui Mercuriu, alui Joe, a Vinerei și alui Saturn. Aceasta numire a dilelor saptamanii au trecut mai tardiu și la Romani, eara dela Romani au ramas si in limba nostra, cu acea deschilinire, ca diua 1-a a saptamanei nu o numeau a Soarelui, ci *Dumineca*, adeca: Diua Domnului, pentru ca in diua aceasta au inviat din morment D. nostru Isus Christos si din aceasta cau dia crestinii au inceput a o serba in locul Sambetei. Asisderea a 7 a di a saptamanei nu o numim a lui Saturn, ce *Sambata*, dupa cuventul evreesc *Sabat*; insa aci trebue stiut ca Evreii nu numai a 7-a di o numiau Sabat, adeca Sambata, ci si tóte alte dile de Serbatori, in care nu lucrau; Asiadara la Evang. Luca C. 24—1 si la Ioan C. 20—1, unde sa dice ca invierea lui Chr. sau imtamplat intru una de Sambata, nu se intielege diua a 7-a a septamanei, ci o di de Serbatoare, caci tocmai atunci erau Pascele evreesci; si anume diua aceea, dupa marturisirea tuturor Evanghelistilor au fost diua 1-a a saptamanei, adeca *Dumineca*. Romanii, inainte de ce ar fi primit rendul saptamanei de 7 dile, in loc de saptamana aveau un period sau restimp de 9 dile, adeca tot la a 9-a di se tienea tîrg in Cetate, la care se aduna poporul dela camp, eara celelalte 8 dile sa petreceau cu lucrul dela camp. Grecii éra aveau alt period de 10 dile, in loc de saptamana, Care se numeau *decade* și de aceste erau 3 intro luna, eara fiindca unele lune stau numai din 29 de dile, in asia intamplare a 3 a decada din luna numai 9 dile cuprinde in sine. Pentru mai buna îndreptare in celece vor urma mai departe deosebi avem de stiut acea, ca 1-a di a saptamanei la tote popórele creștine este Dumineca, a 2 a Lunia, a 3 a Martia, a 4 a Mercurea, a 5 a Joia, a 6 a Vinerea, a 7-a Sambata, — insa Dilele acestea la deschilinite popóre deschilinite numiri au.

§ 7. *Luna si feliurile ei.*

Luna este de doua feliuri, adeca:

1. *luna solara* si 2. *luna lunara.*

Luna solara se socotesce dupa umblarea soarelui si érasi este de 2 feliuri, adeca, luna *civila*, care sta din 30 dile, scotindusa afara luna lui februarie, care are sau 28 sau 29 de dile; astfel de luni sunt 12. Alta luna solara să numesce: *astronomica* si este restimpul in care soarele sa vede a trece dela un semn al *zodiacului* până la altul; semnele aceste sunt 12, prin urmare si luni astronomice sunt 12. Luna astronomica sta din 30 de dile, 10 oare, 29 minute si 4 secunde.

Eara luna lunara se socoteste dupa invêrtirea lunei, si este de 3 feliuri, adeca:

1. *Luna civila*, care tine dela o luna noua pe ceriu pana la alta, asa feliu de luni altele sunt de 29 si altele de 30 de dile.

2. *Luna periodica*, in care restimp luna se invêrtesce odata împrejurul pamentului si tine 27 de dile 7 óre, 43' si 12".

3. *Luna sinodiceasca,* prin carea, dupa strînsul calcul astronomicesc, luna trece prin cele 4 schimbari, adeca: luna noua, patrariul intiiu, luna plina și patrariul din urma; aceasta luna tiene 29 dile 44' si 12".

Evreii din tempurile cele vechi socoteau lunele sale dupa schimbarile lunei pre ceriu, si numarau in anul de rend 12 iară in anul visect 13 luni, dintre care la inceput una se numia cu numele: *abib,* cu care se începea anul bisericesc si se incepea dela 1-a luna noua a primaverii sau dupa socoata nostra dela 1 a luna noua, carea cade in Martie; éra celelalte luni se numeau cu numarul, adeca: a 2-a, a 3-a, a 4-a, s. a. m. d.; mai tardiu sau dat numiri proprii tuturor lunelor si numele lunei Abib sa schimbat in *Nisan;* unele aveau 30 altele 31 éra altele 29 de dile, iara in anul visect se mai adauga a 13 a luna.

(Va urma).

Din public.*)

Mulțămite publice.

Pentru edificânda nouă biserică gr. or. din comuna Sălciua-de-jos, tractul Lupșei, au mai contribuit din archidiecesă următorii:

1. Din parochia Rotbav, tractul Brașov: Dumitru Sico, paroch, 1 cor., George Roel, 1 cor., George Sulea, Nicolae Muntean, epitr., George Pitis, Nicolae Pilis, Zosan Lauca, George Solca, Rafira Bordean și Vasilie Stoica, câte 20 fil., Reveica Irimie, Vasilie Muntean, George Otielea și Ioan Pitis, câte 10 fileri. Filip Cirica și Nicolae Vasilca, câte 6 fileri, Vasilie Cațican, 4 fil., în prețul cerealelor colectate de la mai mulți credincioși 4 cor., deci suma totală 8·16 cor.

2. Parochia Corunca, tractul Oșorheiu: Mihailă Vintilă, Cocoiu Sâmărtin, 1 corónă, Partenie Mateiu, din com. Corunca, 1 cor., Lazar Huruban, Sânbenedic 50 fil., Ioan Pop, junior, 50 fil., Ioan Huruban, 20 fil., Pavel Moldovan, 20 fil., Mihail Cădar, 10 fileri, suma totală 3 50 cor.

3. Din parochia Tâmpa, tractul Devei: Preotul Ioan Barca, 1·10 cor., Adam Popoviciu, Adam Muntean, Ana și Ioan Popelea, câte 20 fil., Ioan Bossa lui Oguru, 40 fileri, Ioan Popoviciu, 10 fil., Aron Ocolișan, Todor Ghițiu, Măriuța Dehelean și George Șolca l. Iosa, câte 20 fileri, Pavel Iacob și Pădurean Fiuța, câte 40 fil., Nistor Solca, Nicolae Solca, câte 20 fileri, Lida Șolca, 40 fil., Ioan Muntean, 20 fil., Ana Solca și Ioan Solca, câte 10 fil., Anisca Solca, 1 cor., George Marc al Măriei, 10 fil., Maria Costa, 10 fil., Vuța Pop, 10 fil., Maria Susan, 20 fil., Ana Costa, 8 fileri, Maria Spinean, 10 fil., Măgurean Câta, 20 fil., Ludovica Solca, 20 fil., Căta Murar, Fiuța Rus, câte 10 fil., Clarie Borcian, 4 fil., Tresia Lazărese, 20 fil., Domnica Suciu, 12 fil., Ioan Muntean, 6 fil., Fiuța Crișan, 30 fil., Mărișca Solca, 20 fil., Sidia Muntean, 10 fil., Vuța Popelca, 10 fil., Nica Jurca, 60 fil., Aron Bossa, 20 fil., Petru Lucaciu, 20 fil., Vasilie Bossa, 20 fil., Octavian Muntean, 50 fil., Aron Muntear, 20 fil., Adam Marc, 10 fil., suma totală cor. 10·10.

4. Din Cacova-Ieri, tractul Lupșei: Ioan Samoilă, paroch și Susana Hsem, câte 2 cor., Ioan Croseu, 1 cor., Simion Posca și Ioan Craiu, câte 40 fileri, Iosif Craiu, 40 fil, Simion Vătra, Simon David și Ioan Slicz, câte 20 fil., Ilie Samoilă, 40 fil., Palagia Bica, 20 fil., Ileana Ioan, 20 fil., Luca Popa, 10 fil., Simion Merzan, 10 fil., suma totală cor. 7·80.

5. Din parochia Ohaba: Ioan Moldovan în Ohaba, 1 cor., Eugen Imbăruș, Simion Floca, învĕț., câte 20 fil., Iosif Dragomir și Simion Dragomir, câte 10 fil., Ioan Dragomir, 20 fil., Simion Muresan, Istenie Suciu, Ioan Moldovan, Ona Codeu, Susana Codeu și Isamoilă Codeu, câte 10 fil., Nicolae Muresan, 30 fil., Stef Vasilie lui Flores, 10 fil., Nicolae Broscațan, 30 fil., Ana Codeu, 20 fil., Vasilie Mureșan, jude com., 70 fil., Ioan Rusu, învĕțătoriu, 20 fil., Ioan Codeu, învĕțătoriu, Vingard, 20 fil., George Moldovan și Savu Codeu, câte 20 fil., naturale prefăcute în bani 8.65 cor. Suma totală 13·48 cor.

6. Din Parochia Usuc: Dombro K., 4 fil., Oprea David, Fekete A., Duvagics György, Kömives A.-né, Bolda David, Fekete Mitula, Komis A., Plugar János, câte 20 fil., Szokács Jánosne 40 fil., Német György, Váncsá Ignácz, Német David, Peti György, Fekete János, câte 10 fil., de la mai mulți necunoscuți 1·12 cor. Suma 3·22 cor.

7. Dela parochia gr. or. Mucundorf tractul Cohalm, sau incassat suma de 8 cor.

8. Din parochia Vaidasig, tractul Turdei. Au contribuit învĕțătoriul Pavel Stanciu, 1 cor., ear' elevii sei 1·8 cor. suma totală 2 cor. 8 fil.

9. Din parochia Stupini, tr. Brașov: Ioan Maximilian, paroch și Ioan I. Maximilian, capelan, câte 2 cor. Suma 4 cor.

10. Din parochia Bucium-Muntari, tr. Abrudului: Ioan Coma, preot, 2 cor., d-na Teresia Cosma, preotésă, 1 cor. Suma 3 cor.

Tuturor acestor binefăcători subscrisul în numele comunității bisericesci le aduce cele mai adânc simțite mulțămiri, dorind, ca Dumnezeu sĕ le inlocuiască însutit ceea-ce au dăruit.

Sălciua de-jos, la 3/16 Febr. 1905.

Romul Gomboș
presbiter.

Convocare.

Domnii membri români ai adunărei municipale din comitatul Sibiiu sunt rugați a se presenta Mercuri în 10 Maiu a, c. la 8 ore a. m. în localul Casinei române (Casa națională) la consfătuire asupra obiectelor adunării municipale din aceeași zi.

Sibiiu, 5 Maiu 1905.

Dr. Liviu Lemény
president.

Dr. Lucian Borcia
secretariu.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește rĕspunderea.

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinși pofesori și medici ca remediu eminent contra: **morburilor de plumâni, afecțiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă,** mai ales este recomandat **convalescenților după influență.** Promovéză apetitul și face sĕ crĕscă greutatea corpului, depărtéză tusa și flegma, și face sĕ înceteze asudórea de nópte. In urma gustului și mirosului său plăcut se ia cu plăcere și de copii. Se capătă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpărătorii sĕ fie atenți, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre: (216) 46—52

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveția).

Cel mai bun material de acoperit al timpului de faţă.

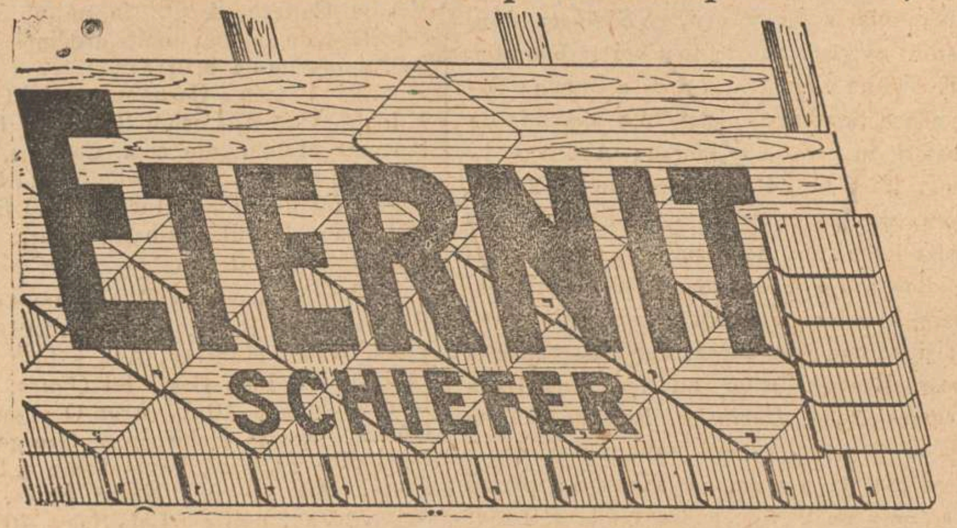

Centrala pentru Ungaria:

FABRICELE ETERNIT LUDOVIC HATSCHEK

BUDAPESTA, VI., ANDRÁSSY-ÚT 33. [99] 3–8

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secro

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 131

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Uimitor de eftin!

600 obiecte de podóbă numai cu 3 cor. 80 fil.

Un admir. orologiu anker de precisiune aurit, cu mers regulat, se trage la 36 ore, 3 ani garanţie, cu lanţ potrivit, 1 cravată modernă de mĕtasă pentru domni, 3 batiste fine, 1 inel frumos cu imitaţie de pétră scumpă, 1 sipcă de chihlibar pentru cigări, 1 broş elegant pentru dame (noutate), 1 oglindă admirabilă de buzunar, 1 minunat portmoneu de piele, 1 briceag, 1 părechie de bumbi pentru manşete, 3 bumbi de piept de aur-duble cu mehanism patent, un drăgălaş album cu chipuri 36 chidnri cele mai frumóse din lume), 5 obiecte de haz (pentru tinĕr şi bĕtrân), 1 epistolar, 20 obiecte importante de corespondenţă şi alte 400 diferite obiecte, delipsă în casă. Tóte împreună cu orologiul, care e singur vrednic banii, **costă numai c. 3 80** Se pot procura pe lângă ramburs sau trimiţêndu-se banii înainte de la [63] 1–1

Versandthaus

S. URBACH, Krakau nr. 54/K.

NB. Pentru obiectele neconveniende se ritrimit banii.

Avis domnilor învĕţători!

De la Librăria archidiecesană se pot procura **Tabelele de intuiţiune Hölzel**, adecă cele patru anotimpuri şi casa ţĕrănéscă, serie completă **33 cor.**, singuratice **6.60 cor.** plus porto 92 fileri.

○○○○○○○○○○○○○○○○○○○

NOU!

Verigile pentru bătături patent americane ale lui

Cook & Johnson.

Cel mai bun şi mai sigur mijloc al timpului present, de efect miraculos şi imediat alinător de dureri.

Se capĕtă în tóte farmaciile din Austro-Ungaria. 1 bucată în cuvertă 20 fil., 6 bucăţi în carton 1 cor. Prin postă 20 fileri mai mult.

Deposit principal: Farmacistul Josif Török
Budapesta, VI. Király-utcza 12.

Deposit central pentru Austro-Ungaria:
(34) 9–16 **„Zum Samariter", Graz.**

○○○○○○○○○○○○○○○○○○○

A apărut:

Modele de cusături româneşti

de Minerva Cosma.

Preţul: Caetul I 50 fil., caetul II 1 cor. plus porto 5 fileri.

Libraria arhidiecesană.

Lista căştigurilor de la a XVI. loterie de clasă r. ung. priv.

55.000 căştiguri
110.000 losuri.

Tot al doilea los căştigă!

Căştigul principal eventual

1 milion coróne

		coróne
1	premiu de	600000
1	căştig de	400000
1	„	200000
2	„	100000
1	„	90000
2	„	80000
1	„	70000
2	„	60000
1	„	50000
1	„	40000
5	„	30000
3	„	25000
8	„	20000
8	„	15000
36	„	10000
67	„	5000
3	„	3000
437	„	2000
803	„	1000
1528	„	500
140	„	300
34450	„	200
4850	„	170
4850	„	130
100	„	100
4350	„	80
3350	„	40
55.000	căştiguri şi premiu în sumă totală de	14.459 000

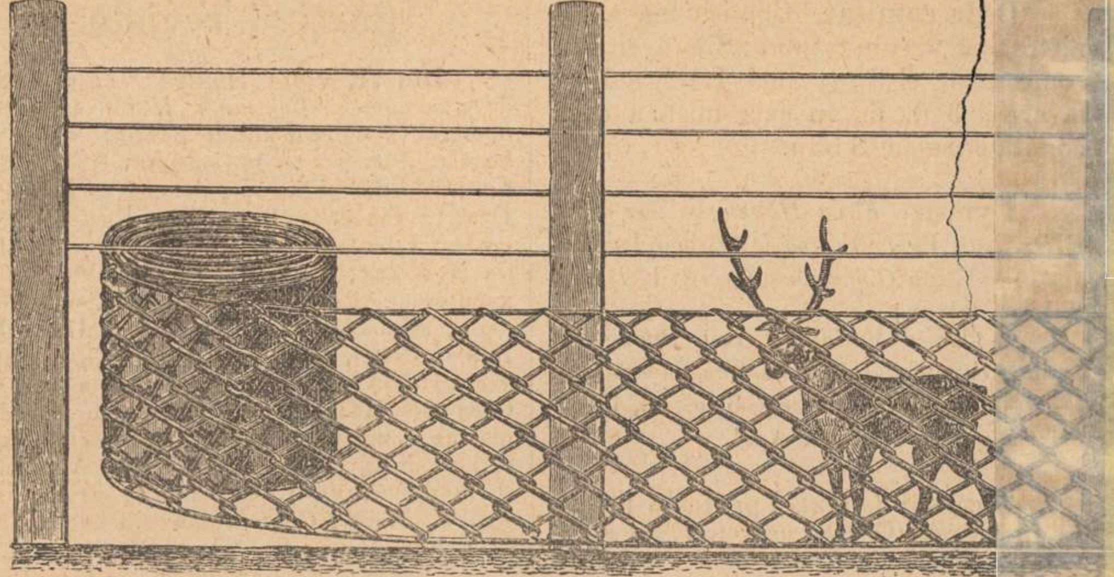

BALOGH SÁNDOR

Sibiiu, strada viţeilor nr. 10

pregăteşte **împletituri de sîrmă de maşină pentru îngrădituri, ciururi** pentru cernerea năsipului şi pietrişului, ciururi pentru curăţirea bucatelor, pentru vênturătóre, împletituri de sîrmă (drot) pentru apărarea sticlei (la feresti, etc.), funduri de pat din împletitură de sîrmă, ştergătóre de picióre, cum şi tot feliul de **site**, — fórte trainice şi cu preţuri convenabile. [10[illegible]] [illegible]

Somatose de fer.

Albumină de carne feruginósă.

Cel mai eminent mijloc întăritor de nervi şi producĕtor de apetit pentru cei ce sufer de chlorosă Somatosa de fer constă din somatosă şi 2% fer în legătură organică.

[39 b] 2–6 **Se capĕtă în farmacii şi drogerii.**

Săpunul Schicht

cu marca:

„cerb" ori „cheie"

e cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. E liber de substanţe stricaciόse.

Se capĕtă pretutindenea! (5) 20–

! ! La cumpĕrare sĕ se observe, ca fie-care bucată de săpun sĕ fie provĕdută cu numele Schicht şi cu o marcă de sus. **! !**

INVITARE

la clasa I.

de la a

XVI. loterie de clasă r. ung. priv.

Tragerea deja în

25 şi 26 Maiu 1905

Preţul clasei I. face pentru

	un los întreg	o jumĕtate	un pătrar	o optime
Cor.	12.—	6.—	3.—	1·50

Espedarea losurilor originale se face trimiţêndu-se banii înainte, ori cu ramburs. Mai uşor şi mai eftin se comandă prin asignaţiune postală. Fie-cărei comande se adauge un plan oficial. Liste de trageri oficiale se trimit imediat după tragere. Şecuri postale pentru trimiterea banilor fără porto — gratis şi franco.

Rog a se face comandele cu posibilă grăbire. (104) 2–5

Casa de bancă

A. GAEDICKE

cea mai norocósă colectură din Ungaria

Budapesta, strada Kossuth-Lajos nr. 11.

Norocul lui GAEDICKE e colosal!

In timp scurt am plătit onoraţilor mei muşterii uriaşa sumă de

15 milióne

întrĕ cari următórele căştiguri principale:

600000	corόne	2/2	nr.	62551
400000	„	4/4	„	11119
400000	„	4/4	„	28916
400000	„	8/8	„	33464
100000	„	4/4	„	42758
100000	„	2/2	„	49378
100000	„	4/4	„	87991
70000	„	1/1	„	60912
60000	„	8/8	„	17857
60000	„	8/8	„	78863
60000	„	4/4	„	82528
60000	„	2/2	„	[illegible]
30000	„	8/8	„	6920
30000	„	8/8	„	86691
30000	„	8/8	„	90964
25000	„	4/4	„	28481
25000	„	2/2	„	30045
25000	„	4/4	„	44411
25000	„	4/4	„	87851
20000	„	4/4	„	14674
20000	„	4/4	„	28950
20000	„	8/8	„	33402
20000	„	8/8	„	85862
20000	„	4/4	„	44410
20000	„	4/4	„	55565
20000	„	1/1	„	60781
20000	„	8/8	„	76848
20000	„	4/4	„	88874
15000	„	1/1	„	31121
15000	„	4/4	„	57734
15000	„	2/2	„	77950
15000	„	4/4	„	82506

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipogra[illegible] archidiecesane.

Nr. 44 Sibiiu, Marți 26 April (9 Maiu) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Sinodul archidiecesan.

Vorbirea de deschidere

a Escelenției Sale Inaltpreasânțitului Domn Archiepiscop și Metropolit **Ioan Metianu.**

Christos a înviat!

Domnilor deputați!

Simțesc mare mângăere de câte-ori am fericirea a vĕ vedé întruniți în acest sinod archidiecesan, domnilor deputați, pentru a conlucra la desvoltarea și întărirea salutarelor nóstre așezăminte bisericești, și prin acésta la promovarea binelui și fericirii clerului și poporului nostru. Deci, vĕ salut cordial și la acésta ocasiune, rugând și aici pe bunul Dumnezeu, sĕ ne lumineze și sĕ ne îndrepteze numai la cele ce sunt spre preamărirea Lui și spre folosul nostru sufletesc și trupesc.

Din rapórtele consistoriului vĕ veți informa mai de aprópe domnilor despre starea și mersul afacerilor nóstre bisericești, școlare și epitropești din anul espirat. Veți afla, că în unele părți ale archidiecesei nóstre s'au zidit mai multe biserici și școle noue, și s'au renoit altele vechi, făcêndu-se și daruri frumóse pentru susținerea acelora. S'au înființat mai multe reuniuni, chiar și de femei evlavióse, cu scopuri filantropice. Dar' de altă parte, tot din acele rapórte veți mai afla și aceea, că în anul trecut biserica, dar' mai ales școlele nóstre au întimpinat și unele cercări îngrijitóre, cari pretind tot mai mare îngrijire și mai mari sacrificii din partea nóstră a tuturora.

Nu veți afla însĕ din acele rapórte, domnilor, un simptom trist ce l'am observat eu, si care după mine este tot atât de dăunos ca și cercările mai nainte atinse. Un simptom, a cărui amintire va displăcé unora, pe care însĕ de l'ași retăcé, ași păcătui greu înaintea lui Dzeu și a posterității. Un simptom, pe care mai ales noi cei întruniți în acest sinod avem datorință sfântă a'l combate și delătura, până nu va fi prea târziu. Ințeleg simptomul slăbirii zelului în cercetarea mai regulată a bisericei din partea unor inteligenți, și încă chiar și dintrĕ aceia, cari stau în servíciul bisericei și al școlei, și trăiesc așa zicênd de la biserică.

Nu voesc a zice, domnilor, că cei ce nu cercetéză mai regulat biserica n'ar cultiva simțul religios în internul lor, și n'ar fi tot așa de buni creștini ca și cei ce o cercetéză regulat. Ci voiesc a zice, că atât interesul cel mare al bisericei și al poporului, cât și al dînșilor ar fi, sĕ și manifesteze acel simț religios și prin mai regulată cercetare a bisericei, chiar și din motivul, că din lipsirea inteligínței de la biserică poporul deduce desconsiderarea bisericei, la care el ține cu atâta tărie, cum și lăpădarea inteligínței de popor, pe când prin cercetarea mai regulată a bisericei inteligința se apropie tot mai mult de popor, avênd cea mai potrivită ocasiune de a conveni mai adese-ori cu poporul, ear' prin asemenea conveniri se întărește tot mai mult legătura dragostei creștinești întrĕ inteligință și popor, și în fine se dă și esemplu bun, cum aștéptă poporul de la fruntașii sei.

Póte că vor fi unii, cari vor priví acésta de un lucru neînsemnat. Noi însĕ, ca fruntași și aleși ai bisericei celei vie, avênd în vedere că pe noi numai biserica străbună ne póte adăpostí contra curentelor periculóse, sĕ nu uităm, domnilor, ceea-ce susținem cu mândrie, că dacă biserica străbună a fost pururea înger păzitoriu al fericiților noștri părinți dealungul secolilor furtunoși, motivul fu, că acei fericiți părinți țineau cu tótă tăria la ea, că ei nu numai o cercetau fórte regulat, dar' mai și cântau și ceteau din psalmi, din scrierile apostolilor și profeților, ear' alții mai inteligenți și mai zeloși țineau și vorbiri evlavióse cătră popor. De-asemenea sĕ nu uităm, domnilor, că atunci când unii ori alții prin vre-o întêmplare se înstrăinau de la biserică, se instrăina și îngerul păzitoriu de ei. Și în fine sĕ nu uităm, că tot acea sfântă biserică este și pentru noi, precum și pentru urmașii noștri, același înger păzitoriu, care fu pentru fericiții noștri părinți, însĕ numai până atunci, până când și noi vom ținé la ea cu tótă tăria; ear' când noi am nesocotit-o, atunci și ea ne va părăsí pe noi, ceea-ce ar avé cele mai triste urmări pentru noi și urmașii noștri.

Pentru a ne convinge mai bine despre acele urmări triste provenitóre din neregulata cercetare a bisericei, sĕ nu mergem mai departe, ci sĕ privim numai în jurul nostru, ca sĕ aflăm, cum se ridică până la o vreme, fiii ómenilor noștri din clasa poporului de rând, ai căror părinți cercetéză regulat biserica, ținênd la datinele religióse și crescênd și pe fíii lor în acelea, ear' de altă parte sĕ aflăm, cum decad în zilele nóstre, chiar în a doua sau a treia generațiune mulți dintrĕ fiii și nepoții fruntașilor noștri cari nu cercetéză regulat biserica, numai pentru-că în acesti tineri nu s'a înrădăcinat destul de tare încă din casa părintéscă simțul religios, anghira care sĕ'i scutéscă de feliuritele ispite, ca sĕ nu devină ca frunza espusă vênturilor.

Dacă vom considera, domnilor, că la alte popóre se ivesc mai rar asemenea simptome triste, vom înțelege ușor, pentru-ce se intereséză atât de mult de biserică inteligința acelor popóre, începênd de la cea mai înaltă aristocrație, pentru-ce cultivă aceea în mĕsură așa de mare simțul religios în fíii ei, și pentru-ce cultivă așa de bine terenul bisericesc, mai înființând și feliurite reuniuni pentru potențarea simțului religios, măcar că ele mai au și alte terene de desvoltare.

Acestea și alte asemenea esperiențe ne conving, domnilor, că ori-cât de învĕțați și de luminați ne-am crede unii ori alții, tot avem atât de mare lipsă de manifestarea simțului religios și prin mai regulata cercetare a bisericei și prin împlinirea datorințelor religióse prescrise de biserică, ca și cei mai puțin învĕțați, căci prin cercetarea mai regulată a bisericei, ne apropiem tot mai mult de Dumnezeu și de darurile lui, indigitându-ne și ajutorându-ne la cele bune și folositóre și ferindu-ne de cele rele și păgubitóre.

Din acestea resultă, domnilor, că dacă dorim, ca biserica sĕ ne fie și nouĕ și urmașilor noștri același scut și adăpost, același înger păzitoriu care fu și fericiților noștri părinți, atunci și din privința multor curente periculóse ce o amenință sĕ conlucrăm și noi din tóte puterile la alipirea tuturor alor noștri tot mai mult de ea, manifestând acea alipire și prin regulata cercetare și prin implinirea datorințelor religióse, precum făceau și fericiții noștri părinți.

De cumva vi-s'ar păré însĕ, domnilor, că starea trebilor bisericești în unele părți ar mai lăsa de dorit, atunci noi toți sĕ conlucrăm la realisarea acelor dorințe, pentru-ca biserica sĕ 'și pótă împliní sublima ei misiune tot cu mai mult succes.

Spre scopul acesta sĕ stăruim, domnilor, ca bisericile și școlele nóstre sĕ fie bine îngrijite, sĕ stăruim, ca în oficii bisericești și școlare sĕ ajungă numai bărbați vrednici, ear' nu de aceia cari se recomandă numai prin vorbe umflate, bărbați cari nu se mulțămesc că au cutare învĕțătură, dar' cari știu și valora acea învĕțătură în folosul poporului, bărbați iubitori de biserică, căci cei-ce iubesc biserica iubesc și poporul.

De asemenea sĕ stăruim, și sĕ și pretindem, domnilor, ca preoții, profesorii și învĕțătorii noștri, cari trăiesc de la biserică, ca educători ai poporului și ai tinerimei nóstre, pe lângă celelalte învĕțături sĕ cultive cu străduință *dragostea evangelică*, tare slăbită în unele părți în detrimentul bisericei și al școlei; sĕ premérgă poporului și tinerimei cu esemple bune în tóte privințele și așa și în cercetarea mai regulată a bisericei, întru a cânta și ceti, ba a și predica cuvêntul lui Dumnezeu cum fac acésta și preoții și profesorii altor confesiuni, căci prin acésta se potențéză simțul religios în popor și tinerime, se potențéză alipirea de biserică, stéua conducĕtóre și luminătóre în cărările cele întunecóse ale vieții.

Numai urmând așa, domnilor, ne vom achita de marea datorință la care ne-am angajat când am primit sarcina de conlucrători în viia domnului, numai lucrând așa se va paralisa și îngrijitoriul simptom atins mai nainte și se vor întărí tot mai mult așezămintele nóstre bisericești și ne vor fi și nouĕ și urmașilor noștri același scut puternic, care fu și fericiților noștri părinți.

In convingerea, că și Dvóstrĕ, domnilor, veți binevoí a apreția acestea cu aceeași dragoste cu care vi-le adresez eu, declar sesiunea sinodului nostru archidiecesan ordinar pe anul 1905 de deschisă.

Ședința primă.

Raport special.

Sibiiu, 8 Maiu n.

Eri, 7 Maiu n. s'a făcut, cu obicinuita solemnitate, deschiderea sesiunii din acest an a sinodului archidiecesan. După serviciul divin împreunat cu chemarea Duhului sfânt, oficiat în biserica parochială din suburbiul josefin prin Esc. Sa Inaltpreasânțitului archiepiscop și metropolit *Ioan*, asistat de protosincelul Dr. E. R. *Roșca*, director seminarial, protopresb D. *Moldovan* (Sighișóra), N. *Ivan* asesor consistorial, Dr. I. *Stroia* (Săliște) și de diaconul D. *Câmpian*, archivariu consistorial, — deputații s'au întrunit în sala mare a seminariului, unde în scurt timp sosind și Esc. Sa, încunjurat de numĕrósă suită, și primit cu generale „Trăiască!“, a deschis sinodul prin vorbirea publicată în fruntea numĕrului de față al ziarului nostru.

După încetarea ovațiunilor cu cari frumósa și părintésca vorbire a fost primită din partea deputaților, Esc. Sa chiamă în biroul provisor pe deputații M. Voilean și Dr. M. Cristea din cler și Dr. G. Proca, L. Tritean, Dr. N. Comșa și Dr. V. Moldovan dintrĕ mireni.

Se dă apoi cetire apelului nominal și se constată că sunt presenți 35 deputați.

După acestea ședința se suspinde pe cinci minute pentru consultare în privința alegerii biroului definitiv și a comisiunilor. După redeschidere deputatul *Ivan* propune și sinodul alege în birou pe membrii chiămați de Esc. Sa în biroul provisor, dintrĕ cari apoi Esc. Sa numește notariu general pe M. Voilean.

Urméză alegerea comisiunilor și în fine presentarea mai multor rapórte consistoriale, cari se distribue comisiunilor respective.

Eshauriată prin acestea ordinea de zi, ședința se încheie la 12 ore, anunțându-se proxima pe Marți (mâne) la 10 ore p. m.

După ședință deputații s'au presentat corporativ la Esc. Sa spre a-i face visită de reverință.

De la dieta țerii.

Discuția asupra proiectului de adresă s'a început în ședința [illegible] a dietei ungare. Motivarea adresei a făcut-o în numele coaliției contele [illegible]*tyányi-Teodor*, ear' din partea partidului liberal a vorbit *Nagy Ferencz*, care a aprobat multe din cele cuprinse în adresă, dar' totuși nu o votéză, pentru-că e de prisos. Coróna e destul de bine informată, și le știe tóte câte sunt trecute în adresă. A vorbit apoi *Kossuth* accentuând necesitatea de a fi trimisă Monarchului adresa. In urmă a vorbit în numele Croaților fostul ministru *Tomasici*, cetind o declarațiune, care n'a fost pe placul Magiarilor. In declarațiune se accentuéză *dreptul limbei croate* și îndreptățirea de a pretinde Croația, că dacă la trupele din Ungaria se introduce limba magiară ca limbă de comandă, *la cele din Croația sĕ fie introdusă limba croată*. Vom publica declarația în întregime. A mai vorbit *Darány Ignátz* pentru adresă, și cu acésta prima zi de muncă seriósă a dietei actuale s'a încheiat în pace.

Ziua a doua, Vineri, a fost furtunósă. A vorbit *Issekucz*, polemisând cu Croații, contele *Zichy Aladár* pentru adresă, apoi contele *Tisza*, ministrul-president, pe care cei din oposiție nu voiau sĕ 'l asculte. Cu mare greutate și-a putut încheia vorbirea. A luat în urmă cuvêntul deputatul român *Dr. Teodor Mihalyi*, și după o scurtă motivare a cetit proiectul de adresă pe care clubul deputaților naționalisti din dietă îl supun discuției parlamentare. Adresa e subscrisă de toți deputații naționalisti români, opt la numĕr, apoi de Slovacul *Dr. Hodzsa* și de Sêrbul *Dr. Pavlovici.* O vom publica în întregime, împreună cu vorbirea deputatului *Mihalyi.* La adresa naționalistilor vor vorbí încă trei deputați români și deputatul slovac *Dr. Hodzsa.*

Sâmbătă s'a continuat discuția asupra adresei. A vorbit *Babó* Mihály, contele *Tisza* și apoi baronul *Bánffy*, promițênd că coaliția va face *altă lege școlară* mai bună de cât a lui Berzeviczy, fie că *le place ori nu le place naționalităților.* A vorbit în urmă baronul *Dániel* Ernő și contele *Károlyi* Sándor, apoi *Molecz* Dániel.

Discuția se continuă astăzi, Luni, și va ține săptămâna întrégă.

Credințele religióse.

Francesul *Gustave Le Bon* a scris un studiu despre rolul credințelor religióse în evoluția civilisațiilor, din care dăm și cetitorilor nostri următórele părți interesante:

„Intră ideile cari conduc popórele și cari sunt ca un far, *ideile religióse* au jucat un rol fundamental.

Credințele religióse au fost elementul esențial al vieții popórelor și prin urmare al istoriei lor. O ideiă religiósă nouă naște o civilisațiune nouă. In tóte timpurile ce le-a apucat neamul omenesc, cestiunile religióse au avut precădere.

Din zorile timpurilor istorice tóte instituțiunile politice și sociale au fost întemeiate pe credințe religióse, și pe scena lumii zeii sau zeul pórtă rolul de frunte.

In afară de amor, care și el e asemenea o religiune puternică, dar' personală și trecătóre, numai credințele religióse pot lucra adânc asupra caracterului.

Cuceririle Arabilor, cruciatele Spaniei sub inquisițiune, Anglia în restimpul puritanismului doctrinal, Francia nopții Sfului Bartolomeu și revoluția cea mare cu răsbóiele ei, ne arată ce póte un popor fanatisat de o ideiă religiósă, care-l hipnotiséză permanent și-i transformă adânc constituția mentală.

Fără îndoială, omul a creat zeii, dar' după-ce i-a creat, zeii au pus stăpânire pe el. Dar' zeii nu sunt fiii temerii, cum vrea Lucretius, ci ai speranței.

Iată de ce influința lor asupra omenimii va fi cât lumea.

Ce deosebește religia de filosofie, e că acésta nu e un isvor de fericire, pe cât de dătătóre de fericire e credința religiósă.

Nici o filosofie n'a revărsat atâta fericire peste lume, cât *religia*.

Urmarea, dacă nu ținta chiar, a tuturor religiilor, e de a stabili stări sufletești.

Dar' din stările sufletești, ce le determină ele, unele involvă în sine fericirea, altele nu.

Sunt puține circumstanțe esteriore și mai multe ce atîrnă de noi, cari ne determină fericirea. Martirii, sfinții părinți de odinioră, de sigur se considerau mai fericiți pe rugul ce îi ardea, de cât gealatul care îi frigea.

Totul e subiectiv. Sărmanul cantonier, care îmbucă liniștit o bucățică de pâne frecată cu usturoiu, probabil e mai mulțămit de esistența sa de cât un milionar.

Evoluția civilisațiunii, din nenorocire a creat pentru omul modern o mulțime de trebuințe, fără a-i fi procurat în același timp și mijlócele de satisfacere. De aci nemulțămirea sufletelor. Fără îndoială, civilisațiunea e mama progresului, dar' ea e și mama socialismului și a anarhiei, aceste doctrine ale vulgului desperat, care nu se întemeiază pe nici o credință. Comparați pe un european cu un oriental; unul în veci neliniștit, nemulțămit de sórtea sa, celalalt mulțămit cu sórtea sa. Prin ce diferă ei dacă nu prin stările lor sufletești numai? Ai transformat un popor când ai transformat modul lui de a concepe lucrurile, prin urmare modul lui de gândire și de acțiune.

*

Una din marile greșeli ale timpului modern e a crede că sufletul omului nu póte găsí fericirea de cât în lucrurile din afară de el. Fericirea, din contră, *e în noi înșine*, și noi o creăm. După ce am distrus idealul bătrânilor nostri, acum băgăm de sémă că nu putem trăí fără de el și căutăm secretul înlocuirii lui.

Adevărații binefăcători ai omenimii sunt acei bărbați, acei magicieni puternici creatori de ideale, cari apar câte odată pe orisontul omenimei.

Peste torentul depărtatelor aparențe, unica preocupare a lumii de azi, ei au evocat chimere fermecătóre dar' puternice, cari ascund omului destinul seu sombru și 'i-au creat asiluri de visuri și speranțe.

Imensă e puterea credinței religióse. Singur numai ea e în stare să dee unui popor o comunitate de interese, un fond de sentimente și idei. Un popor subjugat de ideia sa religiósă nu schimbă prin acésta constituția sa mentală, dar' tóte facultățile sale se dirig spre unul și același scop: *triumful credinței sale,* și prin acest unic fapt puterea lui devine formidabilă.

In aceste epoce de credință îndeplinesc popórele isprăvile cele mai prodigióse ale istoriei lor, răstórnă și creéză imperii. Astfel s'a întêmplat că câteva triburi arabe. Uniți în „cugete și simțiri“ de Mahomet, au cucerit în câțiva ani națiuni ce cu puțini ani mai înainte nici nu auz'seră de numele lor.

Nu e calitatea credinței ce trebue să o considerăm, dar' gradul de influință ce o esercită asupra sufletului unui popor. Că zeul invocat se chiamă Moloch sau altmintrelea, e indiferent.

*

Spiritul religios a jucat deci un rol politic de frunte în esistința popórelor, pentru-că lucréză direct asupra caracterului lor.

Dar' și atunci când credințele religióse sunt atotputernice, caracterul național se recunóște după manifestațiunile ce le provócă. N'avem de cât să ne uităm la credința creștină în Anglia, Spania și Francia. Ce diferențe! Reformațiunea ar fi fost óre posibilă în Spania? Anglia suferit'ar fi óre să se supună Inquisițiunii? La popórele cari au adoptat reformațiunea nu vedem noi óre caracterele lor fundamentale făcêndu-și drum, străbătênd prin ori-ce pedecă? Cu tot hipnotismul religiunii, trăsăturile speciale ale mentalității lor, independența, energia, puterea de a resona și de a nu se supune orbește unui stăpân, — s'au menținut aprópe intacte.

Istoria politică, artistică și literară a popórelor e fiica credințelor lor religióse, dar' aceste credințe, modificând caracterul, la rêndul lor sunt și ele modificate de caracterul unui popor.

Caracterele și credințele religióse sunt făuritórele destinului popórelor.

Caracterul, în elementele sale fundamentale, e invariabil, și tocmai pentru-că el nu variază, în istoria unui popor își păstréză o unitate. Credințele o pot varia, și tocmai pentru că ele variază, istoria înregistréză atâtea cataclisme.

Cea mai ușóră schimbare în starea de credință a unui popor are în mod forțat ca consecință o serie de transformări în esistința sa. Astfel, în Francia ómenii din secolul XVIII au fost fórte deosebiți de cei din secolul XVII. Și care e originea acelei schimbări? Pur și simplu, faptul, că dintr'un secol în altul spiritul a trecut de la teologie la știință, a opus tradițiunii resonul, adevărului revelat, adevărul observat.

Prin acéstă simplă schimbare aspectul unui secol s'a schimbat cu totul, și dacă am vrea să ne dăm silința, urmărind desfășurarea evenimentelor, am vedé că și revoluțiunea cea mare de la 1789, cu consecințele ei, au fost consecințe ale evoluțiunii ideilor religióse.

Și dacă vedem azi societatea nóstră clătinându-se pe basele ei, causa e că tóte instituțiunile ei sunt atinse în fundamentele lor. Credințele dătătóre de forțe le-am perdut în mare parte. Când le vom fi perdut cu totul, golul sufletesc se va umplé de o altă ideiă și o civilisațiune nouă. O nouă credință va desamorțí omenimea modernă.“

De la sate.

Sfințirea școlei din Bonțida.

4 Maiu n.

Praznic mare, serbare mândră a fost Marți a treia zi de Paști în satul Bonțida! Domni și țărani, preoți și dascăli, studenți și elevi se adunară, ca să fie părtași înălțătórei serbări! Insufleţirea generală mână pe Români să asculte eară și eară ruga sfântă, ce se înalță de atâtea-ori pe altarul multelor nóstre școle poporale, înălțate din munca și truda românéscă!...

Cu evlavie profundă ascultă marea de lume românéscă serviciul divin oficiat în biserică de asesorul consistorial dl Dr. *Miron E. Cristea* asistat de protopopul Roșescu, preotul Hango și alți cinci preoți!

După serviciu se forméză un conduct impunător! Preoții cu crucea în frunte, ear' poporul după ei! Ajunși la școlă, la școla cea mândră, care trada vrednicia celor-ce au ridicat-o, se începu serviciul pentru sfințire. După terminarea lui, domnul asesor ținu o cuvêntare strălucită. Era impreunătoriu tabloul. Țerani cu smerenie vădită și cu evlavie sfântă ascultau vorbele părintești ale cuvêntătoriului. Sórele ardea grozav, cu tóte astea ei nu se chinteau, ci ascultau ațintiți. Deodată fețele țăranilor se umplură de lacrimi. Toți plângeau, bătrâni și tineri. Era momentul, când cuvêntătoriul își povestia povestea trecutului său: „Și eu sunt fiu de țăran — zicea vorbitoriul — părinții meu încă sunt ómeni săraci, dar' cu tóte astea m'au trimis la școle pentru-ca să'mi ajung scopul după care râvniam. Mi-aduc aminte, cum repeta tatăl meu adeseori: „Numai până atunci ași vrea să trăesc, până când oiu putea mânca o prescură sfințită de fiul meu“. Dumnezeu a ascultat glasul părintelui meu, pentru-că el din tótă inima a voit să lumineze pe fiul său și astăzi iată-mă preot!...

Voi, părinților, iubiți și voi pe fiii vostri, dați-i la școlă și faceți din ei fii vrednici ai bisericei și ai neamului românesc! S'au dus timpurile cele vechi, când părintele putea zice: „Dapoi cum am trăit eu, o trăí și fiu meu“, Astăzi omul fără carte nu mai póte trăí, el e totdeuna de pagubă, pe când cel care știe scrie și cetí ese totdeuna învingător din valurile turburate ale vieții. Ear' mai presus de tóte învățați și vă convingeți, iubiții mei, că dulcea nóstră limbă românéscă și legea nóstră străveche numai prin școlă se póte susțіné“...

In astfel de termini își ținu dl asesor magistrala sa cuvêntare.

După sfințire a urmat banchetul, la care s'au ținut mai multe toaste.

Domnul asesor a toastat pentru Inaltpreasfinția Sa Metropolitul *Ioan Metianu*.

Protopopul Roșescu pentru dl asesor. S'a toastat apoi pentru bravul preot al comunei Bonțida: *Cupșa*, care chiar cu jertfe din averea proprie a contribuit la ridicarea mândrei școle.

Preotul Hango își golí paharul în sănătatea protopopului Roșescu.

Rigorosantul în drept A. Juga a toastat pentru învățători, ear' scriitoriul acestor rânduri a vorbit în numele tinerimei universitare din Cluj.

Séra s'a aranjat o producțiune cu succes splendid. Invățătoriul local Nicolae Hamsea arată, că și a priceput chemarea și c'a înțeles însemnătatea momentului. Ca conducător al corului a dovedit o deosebită pricepere. Rolurile principale în piesele teatrale „*Impletește, despletește*“ (Alex) și „*Cinel-Cinel*“ (Alexandri) le-a jucat însuși cu o îndemânare uimitóre.

Laudă și onóre bravilor Români din Bonțida!

V. Nițescu.

Revistă esternă

Răsboiul din Asia. Privitor la forțele combatante de pe câmpul de răsboiu din Mandjuria „Daily Telegraph“ (Londra) are raport în Tokio, că în zilele trecute au plecat mulțime de trupe auxiliare pe câmpul de răsboiu, spre a supliní perderile îndurate în luptele de la Mucden.

Ear' „Russkij Viedomosti“ (Petersburg) raportéză că óstea lui Linevici constă din 335.000 de ómeni. In luptele de la Mucden óstea ruséscă scăzuse de la 350.000 la 200.000, mai târziu i-au sosit însă lui Linovici patru corpuri de armată, două brigade de vânători, divisiuni de cazaci caucaziani și șése bateríi de artilerie de munte: în total 65.000. La acestia vin a se adăuga 60.000 de reservisti

---

FOIȘÓRĂ

Viéța și activitatea sf. apostol Petru.

(După sf. scriptură).

De Ioan Stanciu.

> Motto: „Iată eu trimit la voi profeți și înțelepți și cărturari; și pe unii dintrînșii veți ucide, și 'i veți răstigní; și pe unii dintrînșii veți biciuí în sinagogele vóstre, și 'i veți goní din cetate în cetate.“ (Mt. XXIII, 34).

Poporul ales, care odinióră își avea regii sei glorioși, cari puneau în respect popórele barbare învecinate, și cu instituțiuni culturale ridicau vaza imperiului iudaic, după prinsórea babilonică devine subjugat, când de un popor idololatru, când de altul. De sub Persi și Mezi ajunge sub Macedoneni, a căror rege viteaz, Alexandru cel Mare, înaintéză cu óstea sa până în Ierusalim. După mórtea acestuia scăpă pe un moment din starea rușinósă, ca cu atât mai tare să simtă batjocura Egiptenilor și mai la urmă a Sirienilor. Acest popor singur monoteist, încungiurat ca o insulă de marea păgânismului, suferia fórte mult. El vede, că nu e băgat în sémă, că religiunea sa și obiceiurile sale sunt hulite din tóte părțile. Nu e mirare deci, că își încórdă tóte puterile, ca să înfrângă lanțurile sclăviei și să-și elupte independența.

Luptele fraților Macavei asigură libertatea poporului, care câștigă în ei regi naționali vrednici. Certele interne însă și ajutoriul străin restórnă tînăra dinastie și poporul orfan își perde independența câștigată cu mult sânge. Și-o perde pentru totdeuna și devenind tributar și supus imperiului roman, este inghițit de acesta. Ajuns în mânile puternice ale Romei, micul popor nici mișca nu se póte. Singurul său refugiu era religiunea, cu cărțile ei sfinte, cari promiteau un viitor strălucit și glorios. Cărturarii, preoții, poporul întreg vedea starea umilită în care se afla, și cetind psalmii și ce scriseseră profeții, ca nici-când altădată, așteptau toți în acest timp de liniște universală pe acela, care e chiămat să 'i scótă din miseria lor seculară. Ura de străini și de tot ce era străin îi întărea numai în iubirea obiceiurilor și instituțiunilor naționale. Acest popor resistent nu se lasă sedus de idololatrie, nu de politeism, nu de filosofie, nu de nimic ce nu era de la el și al lui. Nu primia nici chiar cultura străină. El își are trecutul său de 2000 de ani, obiceiurile, religiunea, cultul și cultura sa, cari sunt superióre celorlalte păgâne, însă și-a perdut libertatea, independența, după părerea sa, din causa necredinței. El caută a se căí. Simte apropierea timpului când va veni Eliberatorul promis de profeți, cari sunt resfoiți în tóte zilele. O parte vede în viitoriul apropiat tronul strălucind în Sion, ear' cealaltă crede că legea va fi primită de tótă lumea, Iehova se va preamărí de toți. Acesti din urmă erau în minoritate, fiind-că admiteau domnirea străină asupra poporului; ei vedeau numai gloria universală a legii, a monoteismului. Toți erau în ferbere. Poporul iudeu aștepta, și în acésta așteptare cel mai mic sgomot referitor la speranțele sale îl electriza, amintirea numai a lui Mesia îl entusiasma.

*

Ce se aude pe țărmurii Iordanului?

Auziți cum răsună munții și văile? Ascultați ce veste îmbucurătóre ne aduce vêntul!: „Pocăiți-vă, căci s'a apropiat împărăția ceriurilor“ (Mt. III.) în mijlocul vostru stă acela, pe care voi i-L așteptați, dar' nu-L cunóșteți, „îndreptați calea Domnului“ (Io. I. 26). Cine este acela, a cărui voce puternică ajunge și străbate din Iudeia peste Samaria până la marginile Galileei? Cine este el de atrage mulțimea setósă de cuvêntul lui? El nu este Ilie, precum însuși mărturisește preoților (Io. I. 21) și totuși îndrăznește a vestí apropierea împărăției ceriurilor? Cum cutéză acest om simplu, îmbrăcat în pele de cămilă, să sbiciue învățații lui Israil? „Pui de viperă! cine v'a prevenit, ca să fugiți de mânia ce va să fie? Deci faceți frupte vrednice de pocăință“, căci „Cel-ce vine după mine este mai puternic de cât mine“. (Mt. III. 7).

Ioan Botezătoriul prin îndrăsnéla și simplitatea sa punea în uimire intreg poporul, ear' învățaților le causa multe gânduri. In jurul său din zi în zi crește mulțimea, care primește învățăturile și botezul său, ca apoi mai târziu unii să devină cei mai înflăcărați învățăcei ai sei și ai Mântuitoriului. In șirul acestora primul loc îl ia *Ioan* evangelistul și cei doi frați, *Andreiu* și *Simon*, mai la urmă toți trei zeloși apostoli ai Domnului. Ei, de-și ómeni simpli, n'au fost scutiți de speranțele neamului lor și mai ales *Simon*, care era de la natură mai vehement, vedea viitoriul apropiat ca o eră de aur pentru națiunea sa. Născut în Betsaida (Io. I. 44) în

10.000 de fosti răniti în luptele de până acum, cari însănătoşindu-se au reintrat în şi- [illegible] combatanţilor. Garnizóna de la Vladivostoc, sub comanda generalului Andraşov, consta din 44.000 de ómeni.

NOUTĂŢI

Şĕrbătorile Invierii în Viena. La iniţiativa şi conlucrarea „clubului român" în Viena sĕrbătorile Sfintei Invieri au fost serbate cu mare solemnitate atât la serviciul învierii, cât şi la liturgia din prima şi din a doua zi, participând întrégă colonia română, dând asistenţă splendidă şi regimentul de infanterie numĕrul 51, recrutat din Români. Cântările liturgice le-a cântat corul regimentului, instruat de părintele Boldea. „Meritul la reuşita acestor festivităţi — scrie corespondentul — îl are „clubul român", care a îndemnat pe membrii coloniei sĕ participe la serviciile divine, dar' cel mai mare merit îl are părintele protopop militar Pavel Boldea, care ştie sĕ serviască şi sĕ predice aşa de frumos, şi care se bucură de iubirea tuturor cari au avut ocasiunea a 'l cunóşte ca om de societate, ca preot şi ca român".

*

Reuniunea femeilor române din Sibiiu aranjéză, cu ajutorul domnişórelor române, o lotărie de obiecte, concesionată prin ordinaţiune ministerială. Obiectele, ce vor forma căştigurile loteriei, sunt espuse în muzeul Asociaţiunii şi se pot vedé începênd de Marţi, [illegible] Maiu st. n., în fie-care zi de la 9 până la 12 î. a. şi de la 3 până la 6 d. a. Preţul de întrare e 20 fileri. Esposiţia va rĕmâné deschisă până Duminecă în 14 Maiu la orele 6 d. a.

*

† **Nicolae Neamţu**, diacon, învĕţător pensionat, a rĕposat eri în Sĕlişte (lângă Sibiiu), în etate de 45 ani. Inmormêntarea se va face mâne (Marţi) la ora 11 a. m. în cimiteriul bisericei mari din Selişte. Ii deplâng perderea: soţia Ana n. Sêrbu şi orfanii minoreni Maria, Cornelia, Daniil şi Ni-

*

† **Văd. Sofia Cothişel n. Dandea**, venerabilă şi sprijinitórea tuturor [illegible] culturale-naţionale, a rĕposat Joi în Certege (tractul Câmpeni) în etate de 69 ani. Din partea familiei ni-s'a trimis următorul anunţ.

„Cu adâncă durere aducem la cunoştinţa tuturor rudeniilor, prietinilor şi cunoscuţilor, că neuitata şi iubita nóstră mamă, soră şi bunică văd. *Sofia Cothişel n. Dandea*, în al 69-lea an al etăţii, după un morb lung şi greu, împărtăşită cu sfintele taine, s'a mutat din acéstă viéţă Joi în 4 Maiu a. c. la orele [illegible] diminéţa. Rĕmăşiţele scumpei defuncte se vor aşeza spre odihna vecinică — după ritul oriental — Sâmbătă 6 Maiu a. c. la ora 1 d. a. în cimiteriul familiar. Certege, 4 Maiu 1905. *Vecinică fie amintirea ei!* Constantin, Nicolae, Ana şi Sofia, fii şi fice, Avision, Amos, şi Lucica, fraţi şi soră; Iosif [illegible], Dr. Zosim Chirtop, Iuliana n. Na[illegible], Maria n. Anca, gineri şi nurori; Ulpiu, Viorica, Constanţa, Nicodim Veturia, Ana, Valeria, Nicolae şi Zosim nepoţi şi nepóte".

Rĕposata în Domnul a fost membră pe viaţă la „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român", membră fundatóre la „Reuniunea femeilor române din Abrud şi jur", darnică totdeauna unde era vorba de scopuri culturale şi de binefacere, şi credinciósă acestei nobile însuşiri nu şi-a uitat de biserică şi neam nici la ceasul morţii, căci înainte de mórte a predat epitropiei bisericii nóstre din Certege *8000 coróne* ca fundaţiune a bisericii gr. or. din Certege spre scopuri bisericeşti şi culturale. — Vecinică pomenirea ei.

*

Nou protopop militar. Ni-se comunică din Viena, că M. Sa a numit protopop militar pe preotul militar Pavel *Boldea* şi că decretul a fost inmanuat părintelui Boldea tocmai în prima zi de Paşti. Colonia română din Viena întrunită în séra zilei aceleia la „convenirea socială" a „clubului român", a făcut părintelui Boldea frumóse ovaţiuni din prilejul acestei avansări.

*

Architect român în Viena. Primim spre publicare următoriul anunţ: Subsemnatul are onórea a înştiinţa, că s'a asociat cu dl archidect *Karl Limbach* şi a deschis un *birou de architectură şi construcţie*, pe care îşi permite a 'l recomanda atenţiunii publicului. *Cesar P. Poppovits*, architect, Viena, II Lessinggasse 11.

*

Fişpan substitut la Făgăraş. Monitoriul oficial ungar publică în numĕrul mai recent, că M. Sa a conces, ca pe timpul cât Bausnern, fişpanul comitatului Făgăraş, din causă de morb va fi împedecat în provederea agendelor, sĕ 'l subtitue fişpanul comitatului Braşov.

*

Post de notariu Sub nr. 1809 protopretorial şi cu termin până în 20 Maiu st. n. în fóia oficială a comitatului Sibiiu e publicat concurs pentru întregirea postului de notariu în *Ruşi* (pretura Sibiiului), ajuns în vacanţă prin pensionare.

*

Oprelişte esportului nutreţurilor. In ministeriul de comerciu al Austriei sunt deja în curgere lucrările prealabile pentru revocarea oprelişte date astătómnă în causa esportului de nutreţuri. Revocarea se va publica în 13 Maiu, şi fiind-că oprelişte s'a fost decretat în acord cu guvernul ungar, e probabil că tot atunci va revoca şi guvernul nostru oprelişte pentru ţéra nóstră.

*

Dl Teodor V. Păcăţianu, redactorul fóiei nóstre, din prilejul premierii „Cărţii de Aur" a dăruit fondului „Darul Paştilor" administrat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu" 2·84 cor., ear' la fondul de 20 fileri, pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare 7·16 cor., în total 10 cor. — La acest din urmă fond au mai dăruit dl Gregoriu Bălan, conducĕtor de cărţi funduare în Cernăuţi, 10 cor., Tasi Boiu, funct. la „Albina" 1 cor., Nic Boicean, econ. în Bungard 20 fil., Adolf Gross, agent, 1 cor., şi Vic. Tordăşianu 10 fil. La fondul „Masa învĕţăceilor meseriaşi au dăruit: învĕţăcelul faur Ioan Armean 86 fileri şi învĕţăcelul pantofariu Ioan Crucin, 50 fileri.

*

Dşóra Valeria Opriş, fiica directorului de postă şi telegraf Petru Opriş din Cincibiserici (Pécs), cooperând în 13 April la un mare concert dat la Abbazia sub patronagiul princesei Adelina de Luxenburg, s'a distins ca escelentă violinistă şi i s'au făcut mari ovaţiuni din partea publicului, compus întreg din clase aristocratice şi princiare. Punctul de forţă al concertului a fost tocmai debutul dşórei Opriş („Fantasia lui Faust" de Wieniavski).

*

Coincidenţă tragică. Prinţul Trubetkoj, ataşat la ambasada ruséscă din Paris, eşind Marţi la preumblare cu automobil a doborît pe şosea un poliţist, căruia automobilul i-a strivit peptul şi piciórele. S'a constatat apoi, că nenorocitul e tocmai poliţistul acela care nu de mult descoperise sub pórta palatului prinţului o bombă pusă de nihilisti şi prin intervenţia sa grabnică a împedecat esplodarea bombei.

*

Nebunit din causa copilului George Hasn din Aradul nou, lucrătoriu la tren, în una din zilele trecute s'a certat cu tatăl sĕu şi în furia certei a bătut pe bĕtrânul. Trecêndu i însĕ furia i-a părut rĕu de ceea-ce a făcut, şi de supĕrare şi ruşine s'a sinucis. Bĕtrânul neputênd suporta nenorocirea acésta, a fugit de a casă şi numai a treia zi a fost găsit în câmp, ascuns în o jirédă de paie. Nebunise bietul bĕtrân.

*

Ars de viu împreună cu oile sale. La măieriştea Ménes-Akna (în Sătmar) s'a aprins Luni nóptea un staul de oi, în care erau peste 300 de oi şi miei. Ciobanul Martin Juhász vĕzênd primejdia a întrat în staul sĕ scótă oile, dar' în momentul acela coperişul şi podul staulului, încărcat cu fên, s'a prăbuşit şi l'a astrucat în jaratec împreună cu oi cu tot. Se dă cu socotéla că focul a fost pus a nume.

*

Şovinist şi în clipa morţii. In Sântana-vechă (comitatul Arad) făptuitori până acum necunoscuţi au ucis pe juristul rigorosant Tautschitz Felix. După comiterea atentatului mai trăind câteva ore, până la sosirea comisiei judecătoreşti, înainte de a-şi da sufletul Tautschitz a dispus în presenţa procurorului, ca din averea sa de circa patrusute mii de coróne 80% sĕ se întrebuinţeze pentru *magiarisarea şcólelor elementare*, ear' restul de 20% sĕ se dee unei rudenii numite de el şi unor prietini.

*

Educaţie modernă! Emil Dudaş, fiul primariului din Zenta şi elev în clasa VII a gimnasiului de acolo, Mercuri diminéţa înainte de începerea prelegerilor a puşcat în cap pe colegul sĕu I. Katona, ca rĕsbunare pentru-că la escursiunea din 1 Maiu a studenţilor dând în cértă cu Katona, acesta 'i răsese o palmă. Glonţul a pĕtruns în capul victimei pe la têmpla stângă şi s'a oprit în osul craniului. Rana e fórte gravă, dar' medicii trag nădejde că 'l vor puté scăpa de mórte. Dudaş a fost dus în arestul poliţiei încă 'nainte de a fi putut da faţă cu tatăl sĕu, care la vestea celor întêmplate alergase şi el la gimnasiu.

*

Accident tragic în minele de la Vulcan. Ioan Marun, lucrătoriu la minele de cărbuni de la Vulcan (comitatul Hunedóra), lucrând în o tarnă sĕ spargă un părete de cărbuni, au început sĕ cadă pe el buşteni şi sfărmituri, cari doborîndu-l de pe picióre l'au rostogolit în fundul tarnei şi l'au astrucat. Tovarĕşii de lucru alergându-i în ajutoriu l'au găsit în stare fórte înfiorătóre. Mormanul de cărbuni şi petriş îi încovoiase trupul aşa că piciórele 'i atingeau ceafa capului, frângêndu-i spinarea. A fost scos de acolo aprópe mort.

*

Ştiri mĕrunte. In Lorido (statul Texas în America) un orcan mare a demolat aprópe tóte edificiile; dintrĕ lucrători o sută au fost ucişi, ear' câteva sute s'au ales cu răniri grave. — In Lierstrand (Norvegia) cu ocasiunea unui incendiu escat la o măierişte au ars în flacări şése copii ai proprietariului. — In comuna Sebeş din comitatul Şaroş un incendiu alimentat de vênt a mistuit optsprezece case împreună cu tóte clădirile economice din jurul lor. Asigurat n'a fost nici unul dintrĕ cei ajunşi de năpastă. — In pivniţa comerciantului F. Fleischmann din Baja s'a întêmplat Marţi o esplosia de benzin. Trei inşi, cari în clipa esplosiei se aflau în pivniţă, învĕliţi de flacări au alergat afară, dar' până sĕ le vină ajutoriu au îndurat arsuri atât de grave, încât în ziua următóre au murit.

*

Ca doică se recomandă *Elisaveta Respop* din Reşinari, strada Strezii numĕrul 248, fie aici în ţară, ori în România.

*

Şcólele de viţă de vie şi seceta. In urma secetei abnormale din vara trecută cele mai multe şcóle de viţă de vie din patrie au suferit în mĕsură estraordinară, în-cât viţele din anul acesta sunt fórte slab desvoltate şi nepriincióse pentru plantat. Cu atât mai de interes va fi deci pentru proprietarii de vii, când ne aflám în posiţie de a face amintire de o şcólă de viţă care pentru udarea viţelor a ridicat patru mari instalaţii hidraulice, cari în timpul secetei în decurs de 24 ore (zi şi nópte) au dat zilnic aprópe 3 milióne litre de apă, desvoltându-i se astfel viţele în mod adevĕrat ideal. Acésta e: Prima plantaţiune pentru nobilitarea viţei de vie de pe Têrnave în Mediaş (propriet. Fr. Caspari).

---

apropierea lacului Genezaret, se ocupa ca [illegible] sĕu Iona (Mt. XVI. 17) şi ca mai în ţinutul acela, cu pescăritul. Aşa se vede, că înainte de a păşi lui Isus în public şi după mórtea tatălui sĕu se căsătoreşte cu fiica lui Aristobul, fratele lui Varnava (vezi [illegible] 29 Iun.) şi se mută la socrii sĕi nu departe de Betsaida, în Capernaum, un mic orăşel situat pe ţĕrmurii lacului Genezaret, (Mt. VIII. 14 Lc. IV. 38) unde îşi continuă meseria. El, ca toţi Iudeii de pe timpul seu, cetea cu atenţiune mai ales acelea părţi din sf. scriptură, unde se vorbeşte despre Mesia şi venirea Lui, şi nu e imposibil, ca atât în casa părintéscă cât şi la socrii sĕi sĕ se fi încins adese-ori discuţii asupra acestuia. Când glasul Inaintemergĕtoriului străbate până în Galileia, Simon cu fratele sĕu şi cu mulţi alţi soţi de meserie porneşte pe şesul Iordanului şi peste Samaria ajunge întrĕ mulţimea care [illegible] cuvintele lui *Ioan*. Invĕţăturile acestuia au străbătut până la inima lui. „Pocăiţi-vĕ, că s'a apropiat împĕrăţia ceriurilor! Pocăiţi-vĕ, că el este în mijlocul vostru, lăpĕdaţi-vĕ de păcatele vóstre, că în curând o sĕ vedeţi pe Cel mult dorit"...

(Va urma).

PARTEA LITERARĂ.

Noţiuni de cronologie.

— Un manuscript vechiu. —

Com. de **George Tulbure.**

(Urmare.)

Popórele grecesci din deschilinitele rubrice aveau deschilinite numiri la luni, dara tote se naraviau intru aceea, ca dupa datina Evreilor in anul de rend numerau 12 luni, si aceste se socoteau dupa schimbarile lunei, eara in anul visect sa mai adauga o luna.

Romanii la inceput au avut numai 10 luni, cere le-au asediat *Romul*, fundatoriul cetatii Romei si se numiau: Marte, Aprilie, Maiu, Iunie, Cvintil, Sextil, Septembre, Octombrie, Noemvrie şi Decemvrie. Acestea nu aveau un numar otarît de dile, nice nu erau asemenea, ci unele erau mai lungi, altele mai scurte. *Numa Pompiliu*, al II-lea rege al Romanilor au intocmit lunile cam dupa schimbarile lunei pe ceriu, adeca: la cele 10 luni ale lui Romul au mai adaus 2: Ianuariu şi Februariu, si au statornicit cate dile sa aiba fiesce care luna, anume au hotarit ca 4 luni: Martiu, Maiu, Cvintiliu şi Octombrie sa aiba 31 de dile — Februarie 28, eara tote celelalte cate 29 de dile.

La aceste 12 luni tot la al 3 a an sa mei adaus o luna din 22 sau 23 de dile, care sub numele de *Mercedonios* se adauga la luna Februariu; rendul acesta al lunelor l'au schimbat *Iuliu Caesar* întiul Imperat al Romanilor, care au inceput lunele dela Ianuariu si au renduit ca sa aiba:

Ianuarie 31
Februarie 28 (29)
Martie 31
Aprilie 30
Maiu 31
Iuniu 30
Iuliu 31
August 31
Septembre 30
Octobre 31
Novembre 30
Decembre 31

In anul visect luna lui Februarie are 29 de dile.

In fiesce care luna erau 3 dile mai insamnate dela care se numerau celelalte, anume *Kalenda*, *Nona* si *Idus*. Kalenda in tota luna era diua 1-a, Nona in cele 4 luni de cate 31 de dile era a 7-a, tóte celelalte era a 5-a di; in sfersit Idus in lunile cele de 31 de dile era a 15-a, eara in celelalte a 13 a di; tóte cetelalte dile ale lunei se numarau indarept dela aceste 3 dile, adeca dela Kalenda lunei ce va urma pana la Idusul lunei ce curge, apoi dela Idus iarasi indarapt pana la Nona, si dela Nona pana la Kalenda, precum din urmatórea *Tabela* mai apriat se va vedea.

§ 7. Calendariul Roman.

Dilele lunelor noastre.	Dilele lunelor Romane						Februarie		
	Martie, Maiu, Iulie, Octomvrie.		Ianuarie, August, Decemvrie.		Aprilie, Iunie, Septemvrie, Noemvrie		Anul de rend		Anul visect.
1.	Calenda.		Calenda.		Calenda.		Calenda.		
2.	VI.	Nona	IV.	Nona	IV.	Nona	IV.	Nona	
3.	V.		III.		III.		III.		
4.	IV.		Pridie.		Pridie.		Pridie.		
5.	III.		Nona.		Nona.		Nona.		
6.	Pridie		VIII.	Idus	VIII.	Idus	VIII.	Idus	
7.	Nona.		VII.		VII.		VII.		
8.	VIII.	Idus	VI.		VI.		VI.		
9.	VII.		V.		V.		V.		
10.	VI.		IV.		IV.		IV.		
11.	V.		III.		III.		III.		
12.	IV.		Pridie.		Pridie.		Pridie.		
13.	III.		Idus.		Idus.		Idus.		
14.	Pridie.		XIX.	Calenda	XVIII.	Calenda	XVI.	Calenda	
15.	Idus.		XVIII.		XVII.		XV.		
16.	XVII.	Calenda	XVII.		XVI.		XIV.		
17.	XVI.		XVI.		XV.		XIII.		
18.	XV.		XV.		XIV.		XII.		
19.	XIV.		XIV.		XIII.		XI.		
20.	XIII.		XIII.		XII.		X.		
21.	XII.		XII.		XI.		IX.		
22.	XI.		XI.		X.		VIII.		
23.	X.		X.		IX.		VII.		
24.	IX.		IX.		VIII.		VI.		Visect:
25.	VIII.		VIII.		VII.		V.		VI.
26.	VII.		VII.		VI.		IV.		V.
27.	VI.		VI.		V.		III.		IV.
28.	V.		V.		IV.		Pridie.		III.
29.	IV.		IV.		III.				Pridie.
30.	III.		III.		Pridie.				
31.	Pridie.		Pridie.						

(Va urma.)

Nr. 319 1905 [102] 2—3

Concurs

In conformitate cu resoluţiunea consistorială nr. 2334 Bis. a c. pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroh Iosif Dragoţel din **Orăştióra-de jos,** se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumětate din cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile concursuale conform normelor în vigóre până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd concurenţii a se presenta în biserică în vre-o Duminecă sau sărbătóre pentru a se face cunoscuţi înaintea poporului.

Orăştie, 12 April 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. tractual în conţelegere cu comit. parohial concernent.

Vasile Domşa, prot.

Nr. 126 1905. [106] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de **paroh** din parohia **Rapoltul-mic**, protopresbiteratul Deva, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a'şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta în vre o Duminecă sau sărbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Deva, 5/18 April 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Devei, în conţelegere cu comitetul parohial.

George Romanul
protopresbiter.

Au apărut în Tipografia arhidiecesană:

Noul abecedar de Dr. Petru Şpan
Preţul e 40 fileri.

Călăuza noului abecedar
De acelaş. — Preţul 20 fileri.

Se pot procura de la **Librăria arhidiecesană.**

Atelierul de croitorie
Ioan Părău
13 Sibiiu, strada Poplăcii nr. 21.

In acest atelier se confecţionéză tot feliul de vestminte bărbăteşti, jachete pentru dame, şi
= reverendi =
Asemenea se primesc spre esecutare reparaturi. Lucru trainic.

Avis domnilor învěţători!

De la Librăria archidiecesană se pot procura **Tabelele de intuiţiune Hölzel**, adecă cele patru anotimpuri şi casa ţěrănéscă, serie completă **33 cor.**, singuratice **6.60 cor.** plus porto 92 fileri.

Pretutindeni, chiar la ţară, se caută persóne onorabile şi esperte, capabile de a se ocupa cu vînzarea unui articol fórte avantagios şi lesne de plasat. Capital nu e necesar. Mari beneficii de realisat! Ori cine póte sě se ocupe chiar şi în mod accesoric. Condiţii escepţionale şi salariu fix câteva sute de coróne pe lună, în cas de activitate urmată cu succes. (73) 10—10

A se scrie sub *A 78* la ziar.

Struguri de masă

în nenuměróse sorte alese, curăţenia soiului se garantéză, apoi cea mai bună colecţie de

frunzişuri

tóte nobilitări de prima calitate, liferéză

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei de pe Têrnave

Proprietariu: Fr. Caspari Mediaş (Medgyes, (Transilvania).
(84 b) 7

Lista preţurilor ilustrată gratis şi franco.

Am onórea a face cunoscut onoratului public, că în **1 April st. n. a. c** am deschis un

atelier de încălţăminte

în strada poplăcii nr. 3,

în care lucrez **tot feliul de încălţăminte**. de la cea mai simplă până la cea ma fină, cum şi **reparaturi,** pe lângă preţuri convenabile.

Absolvând mai multe cursuri de specialitate şi avênd ocasiune a face o prax de mai mulţi ani în diferite ateliere mai însemnate atât de aici, cât şi din alte oraş mai mari ale Ungariei, mě aflu în plăcută posiţie de a corěspunde tuturor pretenţi lor privitóre la branşa mea.

Asigurând on. public de un serviciu deplin satisfăcětor îl rog totodată pen tru binevoitoriul seu sprigin.

Sibiiu, 1 April n. 1905.

Cu tótă stima
George Săsărman
măestru pantofar.

[78] 6—10

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc

vindecă şi invioréză
Deosebită atenţiune e a se
aparat vindecă bóle

pe lângă garanţie.
da împrejurărei, că
vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralg pedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sg de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la n picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia ner a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricit *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire ţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zil va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a prol ratul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e pe se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscu ciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în dec

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 132

Preţul aparatului mic e cor. 4
folosibil la copii şi femei de constituţi slabă.

Espeditie din centru şi locul de vênḑare pentru ţéră şi străinătate e

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 4 colţul straua Kálm

---

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen
(propise)

pentru scrierea *română, germână* ş *dictando* tipărite în Tipografia ar hidiecesană, *în colóre vênătă,* p hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal
Comandele din afară se escută imediat.

Librăria tipografiei arhidiecesane

Icóne sfinte pentru Iconostase

— Efectuirea se face în 24 zile. —

pictate pe tinichea, mărimea 26/32 cm.

Grupa I.

Sf. George, Sf. Ilie, Cuviósa Paraschiva, Sf. Dumitru, Sf. Erarch Nicolae.

Preţul: simple 6·50, fine 10, f. fine 13·50 cor.

Grupa II.

Botezul Domnului, SS. Apostoli Petru şi Pavel, Constantin şi Elena, SS. Arch. Mihail şi Gavriil.

Preţul: simple 7, fine 10, fórte fine 14 cor.

Grupa III.

Tăierea împrejur, Intimpinarea Domnului, Erarhii Vasile, Grigorie şi Ioan, Intrarea în Ierusalim, Invierea Domnului, Inălţarea Domnului, Dumineca tuturor sfinţilor, Naşterea sfântului Ioan Botezătoriul, Schimbarea la faţă, Adormirea Maicei Domnului, Naşterea Maicei Domnului, Naşterea Domnului.

Preţul: simple 9·50, fine 13·50, f. fine 19 cor.

Librăria arhidiecesană.

Pianele Bösendorfer

stau şi acum la locul prim, „afară de concurs“, şi sunt în deobşte recunoscute ca cele mai bune piane, atât pentru salóne, cât şi pentru sale de concert. In Austro-Ungaria sunt neîntrecute. Dovada cea mai eclatantă o dau programele tuturor pianistilor renumiţi, cari în Budapesta, Graz, Praga, Viena etc., concertéză esclusiv cu piane Bösendorfer.

Sunetul ales şi puternic, de un farmec neasemănat, şi minunatul mod cum se cântă la aceste piane, procură cântătorului plăcerea de a presta neîmpedecat ceea-ce póte.

Bösendorfer a făcut şcólă.

Cu mult zel şi iscusinţă i-a urmat

Francisc Wirth, constructor de piane reg. grecesc de curte.

construind un pian solid şi fin lucrat (premiu de stat, medalii de aur, diplome de onóre) în 3 modele de salon, cu 420, 450 şi 500 fl. Cu astfel de preţuri subscrisul nu a mai aflat pe piaţa Vienei pian de esecutare aşa fină. In Ungaria sunt fórte plăcute pianele lui **Fr. Wirth**, pentru sunetul lor vioiu şi curat ca argintul, şi pentru neobicinuita durabilitate a acestuia; îndeosebi este căutat acolo, unde numai rar se póte afla acordător.

Fraţii Stingl, fabrică de piane c. ş. r. de curte

representaţi prin 5 modele, de la 300—700 fl., cu registru (pedal) de harfă (Harfenzug), claviatură reformată. Piane fórte plăcute.

Cui îi place ton dulce şi melodios, sě-şi cumpere pianul lui **W. Fritz & fiu.**

Renumele bine întemeiat al acestei firme solide (fondată în 1804) asigură cumpěrătorului deplină şi durabilă mulţămire. Mignon 470 fl., pian scurtat (Stutzflügel) 500 fl.

Eminentul fabricat al lui **Proksch:** pianin cu registru mut 420 fl., mignon 500 fl.

Pianine bune **Hölzl & Heitzmann** de la 320—380 fl.

De la firme mai noue se află în deposit instrumente drăguţe cu 250, 280 şi 320 fl.; asemenea pianine cu registru mut (Stummzug), aşanumite „Harfen-Pianino“. (O invenţie binefăcětóre pentru împrejurimea celui ce învaţă.)

Pianine berlineze de prima calitate.

Harmoniu pentru şcóle şi casă **Mannborg—Lipsca** cu 100 fl. şi 230 fl.

Inchiriare de instrumente cu preţuri eftine.

Primul deposit transilvan de piane şi harmoniuri

Victor de Heldenberg (4) 50—

Sibiiu (Nagyszeben), strada cisnădiei nr. 9, etagiul I.

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rěcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin c sumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregu 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt d probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi invioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănětos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate în în formare. Sě nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri** cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări, cari la pacienţi cu su rinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de buru

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice,** bătăi inimă, **insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în fi plină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vi de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din mach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obi urmările mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa apetit** şi **reaua dispoziţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insom consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puter traiu un nou şi próspět impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi trirea, uuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză n escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenuměrate scrisori de recunoscinţă şi mulţăm dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Si Turnişor, Sělişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Popl Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalěu, Sebeşul-să Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşiněu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Me Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalěu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpul Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, A Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ung şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în ocalităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vě de falsificări!

Sě se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de M 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Siru cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Răděcină „Helen“, iarba ferului americană, Răděcina „Entia „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 16-

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipogra[illegible] arhidiecesan

Nr. 45 Sibiiu, Joi 28 April (11 Maiu) 1905. Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiasă.

INSERTIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Votul universal.

Sibiiu, 10 Maiu n.

Intr'un numĕr mai recent al ziarului „*Budapest*“, organ oficios al partidului independist de sub conducerea lui Kossuth Ferencz, deputatul Hentaller publicase un prim-articol despre sufragiul universal. Ansă la scrierea articolului i-a dat faptul, că socialistii din Budapesta, serbând ziua primă a lunei Maiu, au inscenat o mică demonstrație la clubul partidului independist parlamentar, reclamând cu tărie introducerea votului universal la alegeri.

Lucrul își are următoriul înțeles. Partidul independist a accentuat sus și tare cu ocasiunea alegerilor din urmă, că va lupta cu tótă energia pentru sufragiul universal și votarea secretă la alegerile pentru dietă. Norocul a voit așa, ca din alegeri independistii sĕ scótă un numĕr de mandate care a trecut departe peste așteptările tuturor corifeilor lor, astfel, că în unire cu unele partide mai mici, astăzi formézĕ ei majoritatea parlamentară. Sunt deci stăpâni cu desĕvêrșire pe situația politică. Și cu tóte acestea, în projectul de adresă menit sĕ fie comunicat Regelui ca program de muncă al oposiției unite, astăzi majoritate parlamentară, nu e trecut votul universal și votarea secretă, ci numai problematica și fórte elastica *lărgire* a dreptului electoral.

Socialistii din Budapesta, când au demonstrat deci în fața clubului independist, au voit sĕ spună așa: Nu sunteți corecți, și nu sunteți cinstiți, pentru-că atunci când ați avut trebuință de voturile nóstre, ni-ați promis votul universal și votarea secretă, ear' acum când formați majoritatea parlamentară, și sunteți așa zicĕnd de jumĕtate la putere, nu voiți sĕ ni-le dați! Asta nu-i frumos!

In contra acestei juste invinovățiri vine deci deputatul Hentaller sĕ-și apere partidul, și sĕ declare în articolul despre care vorbirăm, că partidul independist nu și-a călcat promisiunea, e și astăzi *pentru* votul universal, chiar și din motivul, că sufragiul universal și-a ținut întrarea aprópe în tóte statele mari apusene, în Francia, Belgia, Prusia, chiar și în Austria, și numai Ungaria a rĕmas departe îndĕrĕt, ba chiar mai mult, față cu eluptările de la 1848 a făcut cu privire la dreptul electoral mare regres.

Deputatul Hentaller ne spune apoi cum își închipuește el și partidul din care face parte, votul universal. Așa, că fie-care cetățan care plătește dare, care a făcut anii de miliție, care vorbește ungurește, sĕ aibă dreptul de a se folosí de favorurile garantate în constituția țerii. Pe lângă datorințe egale, sĕ aibă și drepturi egale toți, fără deosebire de rang, avere, ocupațiune!

Credem, că am înțeles bine pe dl Hentaller. Și dacă a vorbit în numele partidului sĕu, am înțeles și intențiunile partidului kossuthist cu privire la dreptul de alegere. Voește adecă sĕ'l acorde tuturor celor-ce plătesc dare, irelevant că ce sumă, apoi tuturor celor-ce au servit la miliție, și în urmă tuturor celor-ce știu ungurește. Sĕ distingem bine. Ce spune Hentaller nu e aceea de ce ne temeam noi, popórele nemagiare, anume, că *numai* cel ce știe ungurește primește dreptul de a alege. Pentru-că dacă așa înțelege lucrul Hentaller, cum noi îl înțelegem pe el, cunóșterea limbei unguresti e numai *titlu de drept* pentru cei-ce o vorbesc, dar' nu e *singurul* titlu de drept, ci îndreptățirea de a fi alegĕtor o póte câștiga cetățanul și pe altă cale, pe basa dării ce o plătește, ori pe basa serviciului făcut la miliție.

De sine înțeles, că Magiarii și în casul acesta rĕmân în mare favor față de popórele nemagiare din patrie, pentru că ei în mod necondiționat au drept de alegere, pe când cetățenii cari nu vorbesc limba unguréscă, numai în casul dacă plătesc dare, ori au făcut ani de serviciu la miliție, — dar' cel puțin nu sunt în defavor Nemagiarii în mĕsura în care ar fi, dacă dreptul electoral s'ar acorda *numai* celor ce știu ungurește.

Dacă așa e intențiunea partidului kossuthist și așa vrea sĕ reguleze dreptul electoral, apoi mai că ne-am puté împăca cu situația și noi, popórele nemagiare, pentru-că de-și Magiarii câștigă fórte mult, câștigăm și noi ceva. Dar' rĕmâne întâiu sĕ vedem, dacă domnul Hentaller a vorbit în numele partidului, ori numai în numele seu, și dacă și-a precisat bine ideile, așa cum le-am înțeles noi. La tot casul e însĕ bătător la ochi, — și aici trebue sĕ ne punem pe partea socialistilor, — că dacă așa e intențiunea partidului kossuthist, azi cel mai numĕros în dietă, cum spune dl Hentaller, de ce e trecută în proiectul de adresă numai *lărgirea* problematică a dreptului electoral și nu sufragiul universal?!

Crisa. Contele *Tisza* a fost primul Duminecă și Luni în audiență din partea Monarchului. A solicitat de nou numirea unui prim-ministru care sĕ'l înlocuiascĕ, ear' Maiestatea Sa nu i-a putut împliní dorința. In urmare, tóte vor rĕmâné deocamdată așa cum sunt și cum au fost.

Adresa. La desbaterea asupra adresei a luat cuvêntul în ședința de Luni deputatul naționalist român *Dr. Stefan C. Pop.* A rostit o vorbire mai lungă în care a înșirat multe din gravaminele și dorințele poporului român. A fost des întrerupt. Vom aduce vorbirea în întregime.

Proiectul de adresă al deputaților naționalisti.

Proiectul de adresă presentat dietei ungare în ședința de Vineri din partea clubului parlamentar al deputaților naționalisti e, după ziarele magiare, de următoriul cuprins:

Maiestate cesaro și apostolică regéscă!

Raporturile nóstre încurcate parlamentare au îndemnat pe Maiestatea Vóstră, ca la 4 Ianuarie 1905 sĕ disólve dieta convocată pentru periodul 1901—1906 și prin publicarea de noue alegeri sĕ facă încercare de a oferí alegĕtorilor posibilitatea sĕ-și manifesteze părerea în privința cestiunilor importante de drept public și politice, de la ordinea zilei.

Convingerea nóstră intimă este, că bóla gravă latentă a constituțiunei nóstre numai așa se va puté remedia, dacă în spiritul nefalsificat al legilor fundamentale de la 1848 și 1867/68, și în tótă întinderea vieții constituționale, fără considerațiune la interese de clase și de rassă, și cu respectarea intereselor totalității națiunei și ale statului ungar format și susținut de acéstă totalitate, se va câștiga valórea absolută și generală principiului fundamental, după care toți cetățenii Ungariei, fără considerațiune la naționalitate, sunt membri egal îndreptățiți ai națiunei ungare politice, unitare și indivisibile.

Cu sinceritatea ce datorim Maiestății Vóstre trebue anume sĕ declarăm că pe cât timp din cele aprópe 20 milióne de locuitori ai țerii numĕrul celor înzestrați cu dreptul electoral nu este de cât un milion, noi, dieta actuală, fără violarea modestiei abia am puté susțíné despre noi, că în adevĕr representăm pe toți cetățenii statului. Către acestea se mai adauge stabilirea adese-ori arbitrară și tendențiósă a censului de dare și în sfîrșit starea aceea în adevĕr nejustă, că aceeași țéră sĕ aibă două sisteme electorale: căci altul este sistemul electoral în Ungaria propriu zisă și earăși altul în părțile ardelene ale Ungariei. Așadar' noi împreună cu majoritatea covêrșitóre a locuitorilor țerii, *dorim dreptul electoral universal și arondarea dréptă, scutită de ori-ce interese particulare, separatistice, a cercurilor electorale.* O dorim acésta cu atât mai vêrtos, cu cât la ultimele alegeri națiunea a onorat cu încrederea sa tocmai partidele acelea, cari *au făcut promisiuni obligătóre cu privire la întroducerea sufragiului universal.*

Impărtășirea necondiționată a tuturor membrilor națiunii politice în viéța constituțională pe basa egalității de drept, nu se póte delătura. Dovada cea mai bună pentru acésta este împrejurarea, că guvernele partidului care de la pactul din 1867 încóce a avut majoritatea în dietă, accentuând mereu liberalismul, în violarea libertăților publice nu s'au simțit jenate nici chiar prin legile sancționate. Inarticularea în lege a dreptului

FOIȘÓRĂ

Viéța și activitatea sf. apostol Petru.

(După sf. scriptură).

(Urmare.)

De Ioan Stanciu.

Simon pare că 'L vede ... Il vede cum cu o putere leonică, cu o armată puternică nimicește dușmanii seculari, și cum Impĕratul lui Israil cu acésta armată invingĕtóre intră în Ierusalim și suindu-se pe tronul [illegible], domnește glorios și ridică vaza poporului mult iubit. Domnirea Lui nu va avé sfîrșit. Au nu profețește astfel Isaia? El dór' destul de lămurit zice: „Poporul ce umblă în întunerec vede acum o lumină mare, asupra celor ce ședeau în pământul umbrelor morței strălucește lumina .... căci un Copil ni-s'a născut, [illegible] ni s'a născut, un fíu ni-s'a dat și domnia era pusă pe umerii Sei, și se va chiema numele Lui: Minune, Sfătuitor, Dzeu puternic, Părinte etern, Domn al păcii. Creșterea domnirei Lui și a păcii Sale nu va avé capĕt pe tronul lui David și în împĕrăția sa .... de acum până în veci (IX 2—7).

Astfel de profeții erau esplicate fals de Simon și în general de tot poporul, neesceptionând nici pe cărturari. Ei așteptau în Mesia un erou național, care sĕ le câștige tot ce au perdut: libertate, tron, glorie și domnire asupra tuturor popórelor.

Ei înțeleg legea nu numai după literă ci așa după cum le dictézĕ simțul lor național. De aicea provine, că nu pricep cuvêntul lui Ioan, ear cei ce 'l ascultă o fac, fiind-că vĕd apropiat timpul în care se împlinesc dorințele naționale. Mulțimea nu se interesézĕ de *persóna* Botezătoriului, ci îl ascultă și se botéză. Ea aduce în legătură ideia despre Mesia cu cele ce spune Ioan și nu află contrazicere, ba încă se înțelege: „Pocăiți-vĕ că s'a apropiat împĕrăția cerurilor. Căci acesta este cel vestit de profetul Isaia ce zice: Glasul celui ce strigă în pustie zicĕnd: gătiți calea Domnului, drepte faceți cărările Lui“ (Mt. III. 2).

Nu se știe cu siguranță, dar' după istorisirea evangelistilor se póte deduce, că Simon nu a fost de față la botezul Mântuitorului ci intrĕ mulți necunoscuți aflăm numai pe Ioan evangelistul și pe Andreiu. Deja a doua zi după acest mare eveniment vedem pe acesti doi învĕțăcei în societatea Inaintemergĕtoriului (Io I. 35), care le povestea cu multă intențiune și insuflețire cele întêmplate „Am vĕzut spiritul ca un porumb pogorându-se din ceriu și a rĕmas preste Dînsul .... și am mărturisit că acesta este Fíul lui Dzeu (Io I.) .... Deodată numai apare Iisus, pe care vĕzêndu-L Ioan Botezĕtoriul esclamă: „Iacă Mielul lui Dzeu“. Infățișarea și chipul seu cel blând și plin de farmec divin cucerește inimile celor doi învĕțăcei ai lui Ioan. Ei 'L însoțesc până acasă și vorbesc cu el până în a zecea óră, posibil despre împărăția lui Dzeu. Influințat de cuvitele ințelepte ale Lui, Andreiu alérgă la Simon și aflându-l îi zice entusiasmat: „Am aflat pe Mesia, adecă pe Christos“ (Io. I. 42) .... Ce salut măreț! Ce espresie fidelă a simțemintelor celor doi frați! Aceste cuvinte ne spun tot: ei așteptau pe Mesia cu ardóre și când e aflat de Andreiu, ce veste mai îmbucurătóre ar fi putut duce iubitului seu frate? „Am aflat pe Mesia“. Bucură-te Simone, că cel mult așteptat, despre care atâta am vorbit plutind cu corabie pe valurile liniștite ale Genesaretului, este întrĕ noi, L'am vĕzut și am vorbit cu El. El este blând, ințelept; cuvintele Lui sunt pline de farmec și lămurite. Vino și-L vezi!...

Sufletul lui Simon era plin de speranță. Dorea sĕ vorbéscă despre multe lucruri [illegible] și aștepta lămuriri asupra [illegible]. Însĕ aflându-se înaintea lui Iisus, el tace, se simte prea mic lângă spiritul divin al Mântuitoriului și nu grăește nimic. Simone! au n'ai nici un cuvênt către Mesia? Ce cugeți în internul tĕu? Uită El ți le cunóște și știe tóte, vezi, El de-și nu te-a mai vĕzut, știe cine ești, și cu glas hotărît îți zice: „Tu ești Simon, fíul lui Iona“. El îți vede și cugetele tale și știe, că tu în internul tĕu Il recunoști de Mesia și te ține vrednic de ați schimba numele: „Tu te vei chema Chefa, adeca *Petru*“ (Io. I. 42).

Era obiceiu la popórele vechi, ca persónei care ocupa vre-un oficiu însemnat, sau sĕvîrșia vre-o faptă mărétă, sĕ i-se dea un nume nou, caracteristic. Astfel aflăm mai ales la Romani, că câte o persónă mai însemnată avea de multe-ori trei sau patru numiri. Mântuitoriul încă se folosește de acest obiceiu când dă lui Simon numele de *Petru*, semnificând prin acésta, că el întră în o nouĕ fasă de viéță, în care credința sa în Mesia se va întărí ca piatra și incetul cu incetul desbărindu-se de prejudițiile neamului seu, va vedé tot mai clar adevĕrata împărăție a lui Dzeu. Din acest moment Simon e numit de evangelist Simon Petru, precum și el se numia (II Petru I. 1).

(Va urma.).

de reuniune şi de întrunire s'a neglijat din adins şi practicarea acestor drepturi cardinale, în cât priveşte pe o mare parte a cetăţenilor, a fost făcută atârnătóre de arbitriul guvernelor, prin ceea-ce aceste drepturi au devenit ilusorice.

Libertatea presei şi a cuvêntului, aceste garanţii constituţionale ale adevĕratului constituţionalism, *pentru majoritatea covêrşitóre a populaţiei au fost scóse din valóre.* Pĕtrunşi de o profundă amărăciune suntem nevoiţi a desvĕlí faptul, că din legile sancţionate de Maiestatea Vóstră, acelea nu se esecută, cari par' a fi în contradicţie cu interesele rĕu pricepute ale rassei, ce se identifică cu statul. Procederea acésta cu legile învólvă germenii unor mari primejdii, căci sgudue încrederea cetăţenilor faţă cu ordinea în stat şi cu sfinţenia legilor.

Astfel este cu deosebire un isvor de gravamine universale faptul, că articolul XLIV de lege din 1868, referitor la egala îndreptăţire a naţionalităţilor, votat pe temeiul promisiunilor solemne ale naţiunei, nu numai că nu s'a esecutat şi nu se esecută sincer şi în spiritul intenţiunilor legislatorilor de atunci, ci din contră, în oposiţie diametrală cu egala îndreptăţire a naţionalităţilor, *majoritatea populaţiei din ţéră este sistematic împedecată în cultivarea şi desvoltarea naţionalităţii sale.*

Identificându-se interesele statului cu interesele partidului şi clasei dominante, interesele statului sunt presentate aşa, ca şi cum aceste interese ar cere, ca puterea esecutivă sĕ pună pedeci în calea cultivării şi desvoltării culturale a poporului, aşa că mai ales prin ordinaţiunile şi proiectele de lege mai noue, *instrucţia primară în limba maternă sĕ se facă aprópe imposibilă.* Legea, prin disposiţia sa, ca statul sĕ întreţină pentru cetăţenii de ori-ce naţionalitate şcóle în cari sĕ se pótă instruí în limba maternă, impune direct guvernului întreţinerea astorfel de şcóle. Guvernul nu numai că 'şi neglijézá acéstă datorie, dar' împedecă pe cetăţenii nemagiari şi în aceea, *ca prin sacrificii deosebite în bani sĕ se pótă îngriji de şcóle în cari sĕ se pótă instruí în limba maternă.*

Tot aşa — în oposiţie cu spiritul şi dispoziţiunile positive ale art. de lege XLIV 1868 — în urma absolutei desconsiderări a limbei materne a cetăţenilor, nu numai se îngreunézá administraţia, ci sufere şi justiţia, întru cât prin aplicarea instituţiei tălmaciului, devine ilusoriu principiul contactului imediat şi al verbalităţii.

Mijlocul cel mai însemnat al siguranţei statului este *armata.* Avênd în vedere importanţa acesteia, e de dorit, ca armata scutită de ori-ce frecări cu caracter politic, sĕ servéscă scopul apărării comune a ambelor state. Toţi locuitorii ţĕrii doresc întroducerea serviciului militar de doi ani. Pe lângă o instrucţie militară mai eficace, al treilea an de serviciu uşor se póte elimina. Condiţia prealabilă a acestei instrucţiuni militare cu succes este, ca inistrucţia militară a ficiorilor sĕ se facă *în limba maternă a lor,* şi tocmai pentru acésta în cadrul regimentelor *sĕ se pună greutate mult mai mare de cât până acum pe limba maternă a feciorilor.*

Una din pedecile resolvării crisei politice actuale este cestiunea *economică.* La aranjarea acestei cestiuni este a se da o deosebită atenţiune faptului, că cea mai mare parte a poporaţiunei patriei nóstre se ocupă cu agricultura. La aranjarea cestiunei vamale şi în general la aranjarea cestiunei economice, nu pot fi normative consideraţiunile de drept public; în cestiunile acestea trebue sĕ decidă singur şi esclusiv interesele economice şi tocmai din punctul de vedere al acestor interese e de dorit, ca separaţia eventuală de Austria sĕ se facă numai după crearea condiţiunilor prealabile şi după pregătirile necesare, ca nu cumva sĕ fie primejduite interesele agrare ale ţĕrii nóstre şi ale poporaţiunei ei.

Este o datorinţă a nóstră, isvorîtă din fidelitatea de supuşi, a declara, că dieta actuală va considera de problemă principală a sa crearea unei reforme parlamentare, care stând *pe basa sufragiului universal,* prin o arondare proporţională a cercurilor electorale şi pe lângă garantarea institutivă mai gradată a libertăţii şi curăţeniei alegerilor, sĕ facă representanţa poporală depositarul adevĕratei voinţe naţionale, deóre-ce remedíarea radicală a bólei ce róde la constituţie şi parlamentarism şi o liniştitóre resolvare a cestiunilor de drept public şi economice, nu se póte aştepta, de cât de la o representanţă poporală, care primind însărcinare de la totalitatea naţiunei, va face posibilă representarea fie-cărui interes îndreptăţit.

Cari dealtmintrelea suntem cu supunere omagială, deputaţii întruniţi în dietă ai Ungariei, Croaţiei şi Slavoniei:

Dr. Teodor *Mihalyi,* Ioan *Russu Şirianu,* Aurel *Novacu,* Dr. Aurel *Vlad,* Dr. Nicolae *Comşa,* Dr. Ioan *Suciu,* Dr. Stefan *C. Pop,* Vasilie *Damian,* Liubomir *Pavlovici,* Milan *Hodzsa.*

Sinodul archidiecesan.

Şedinţa a doua.

(9 Maiu st. n.)

Se începe la orele 10 a. m. *President:* Esc. Sa Inaltpreasânţitul archiepiscop şi metropolit. *Notariu:* Dr. Miron Cristea.

După deschiderea şedinţei şi autenticarea procesului verbal al şedinţei prime (dresat de notariul M. Voilean), — se presintă câteva cereri pentru concediu, parte pe întrégă durata sesiunii, parte pe anumite zile, cari tóte se încuviinţézá din partea sinodului; apoi câteva petiţiuni adresate sinodului, cari se transpun comisiunilor.

Deputatul V. *Oniţiu* face propunere ca consistoriul sĕ designeze dintrĕ asesorii pe viéţă unul care sĕ aibă în referadă tóte afacerile bisericeşti, şcolare şi epitropeşti ale bisericelor sf. Nicolae şi sf. Adormiri din Braşov şi ale şcólelor centrale susţinute de acestea, pentru-ca astfel evidenţa asupra tuturor acelor afaceri sĕ fie mai concentrată şi în cas de divergenţe consistoriul sĕ pótă face în deplină cunoştinţă de causă demersurile pentru delăturarea divergenţelor.

Se transpune comisiunii organisătóre.

După acestea întrându-se în ordinea de zi:

Comisiunea organisătóre prin referentul I. de Preda (president asv. Puşcariu) referézá asupra raportului general plenar, propunênd luarea spre ştire atât în general, cât şi în special, cu adausul la punctul despre mórtea tragică a protopresbiterului S. Jupsa, ca sinodul sĕ-şi esprime condolenţele prin sculare.

Se primeşte.

Comisiunea bisericéscă prin referentul Dr. Gavriil Buzura (president protopresbiterul Sergiu Medean) referézá asupra raportului general al senatului bisericesc şi propune luarea la cunoştinţă.

Se primeşte.

Comisiunea şcolară prin referentul Dr. Pavel Oprişa (president protopresbiterul Vasilie Domşa) referézá asupra raportului general al senatului şcolar.

Conform propunerii comisiunei: cele raportate despre numĕrul şedinţelor ţinute, despre gimnasiul, şcóla reală şi cea comercială din Braşov, gimnasiul din Brad, secţiunea pedagogică a seminariului archidiecesan, catechisarea elevilor de la şcólele străine, esamenele de cualificaţie a candidaţilor de învĕţători şi visitarea şcólelor se iau simplu la cunoştinţă; ear' pasagiul în care se raportézá despre demersurile făcute în scopul apărării şcólelor faţă cu proiectul lui Berzeviczy se ia la cunoştinţă cu adausul, că sinodul se identifică întru tóte cu ţinuta demnă a Esc. Sale dlui archiepiscop în ancheta şcolară convocată de ministrul şi-i esprimă mulţămită. Asemenea se identifică cu memorandul episcopatului bisericei nóstre presentat ministrului şi decide, ca atât vorbirea Esc. Sale ţinută în anchetă, cât şi memorandul sĕ se tipăriască şi aludă la protocolul sinodului.“

Partea privitóre la şcólele poporale se ia la cunoştinţă cu adausul, ca consistorul sĕ stărue pentru a se zidi şcóle noue corespunzĕtóre în comunele în cari până acum nu sunt, sĕ stărue pentru-ca la fie-care şcólă sĕ fie şi grădină şcolară, care sĕ se şi cultive din partea învĕţătoriului, cum şi bibliotecă şcolară, stăruind prin organele parochiale, ca aceste biblioteci sĕ şi fie cetite din partea tinerimii.

Asupra punctelor VI.—IX. din raport (ajutóre, stipendii, conferenţele învĕţătoresci, „Fóia pedagogică), comisiunea va referá în altă şedinţă.

Comisiunea financiară prin referentul Dr. Nicolae Vecerdea (president protopresbiterul Dimitrie Moldovan) referézá asupra raportului general al senatului epitropesc şi propune luarea la cunoştinţă.

Se primeşte.

Comisiunea organisătóre prin referentul Dr. Eusebiu Roşca referézá asupra raportului consistorial plenar în causa noului regulament seminarial şi propune luarea la cunoştinţă (sĕ se lase în vigóre regulamentul vechiu până la proiectata organisare de nou a secţiunii teologice).

Se primeşte.

Acelaşi referézá asupra raportului consistorial plenar în causa înmulţirii numĕrului profesorilor seminariali şi propune:

Aplicarea lui Dr. V. Cioban ca profesor estraordinar se ia la cunoştinţă; sistemisarea unui nou post de profesor însĕ nu se încuviinţézá, spre a nu prejudica organisării învĕţământului teologic în mod unitar în tóte seminariile din metropolie, carea tocmai e în curgere din partea congresului; se autorisézá însĕ consistoriul, ca până la organisarea definitivă sĕ institue conform trebuinţei puteri didactice auxiliare.

Se primeşte.

Tot *comisiunea organisătóre,* prin referentul P. Cosma referézá asupra raportului consistorial în causa unui fond de pensionare respective ajutorare a lucrătorilor din tipografia archidiecesană şi propune *încuviiţarea* celor-ce consistoriul, respective comis. administrativă a tipografiei archidiecesane voeşte sĕ întreprindă în acésta direcţiune.

Se primeşte.

Comisiunea şcolară, prin referentul I. de Preda referézá asupra raportului consistorial în causa discursului rostit la încheerea anului şcolar 1902/3 la gimnasiul din Braşov dificultat din partea guvernului, şi propune a se lua la cunoştinţă demersurile făcute de Esc. Sa pentru aplanarea causei.

Se primeşte.

Comisiunea bisericéscă, prin referentul Dr. Dumitru Stefan referézá asupra raportului în causa înfiinţării unei reviste teolotice şi asupra celui [illegible] unui nou regulament pentru esamenele de cualificaţiune ale candidaţilor de preoţi, şi propune a se lua la cunoştinţă raportul, [illegible] nu se înfiinţézá, ci pentru cei cari voiesc şi pot sĕ scrie tractate teologice stă la disposiţie „Tel. Român“ care în casuri obveniente e autorisat a da suplimente. Ear' regulamentul pentru esamenele de cualificaţiune sĕ rĕmână în vigóre cel vechiu până la organisarea nouă a învĕţământului în secţiunea teologică.

Se primeşte.

Comisiunea financiară, prin referentul Dr. N. Vecerdea referézá asupra raportului consistorial:

a) în causa fondului de pensiuni preoţeşti,

b) în causa lucrărilor de pictură, sculptură etc. la catedrală, şi

c) în causa vinderii unei părţi din grădina „Flora“ şi a valorării părţii rĕmase bisericei:

Ad *a*) spre ştire cu aprobare; ad *b*) spre ştire cu aprobare, avênd raportul a se tipărí şi aclude la protocol; ad *c*) vinderea spre ştire şi aprobare, ear' în privinţa valorării teritoriului rĕmas în proprietatea bisericei (prin zidire de case şi vile) consistoriul sĕ facă preparativele de lipsă pentru începerea lucrărilor de zidire (plan prin concurs public şi contract cu architectul) şi sĕ raporteze sinodului proxim.

Şedinţa se încheie la ora 12 şi 20 minute, anunţându-se proxima pe Mercuri la ora 10 a. m.

Revistă esternă

Eveniment mare în Arabia. Inainte cu un an şi jumĕtate se începuse în Arabia revoluţie contra dominaţiunii turceşti, o manifestaţiune mai resolută contra acestei dominaţiuni, fiind-că linişte nu a fost nici-odată în Arabia în cursul celor nouĕzeci şi patru ani, de când şi-o cuceriseră Turcii. Un an şi jumĕtate oştirile sultanului au avut de furcă cu poporaţia autochtonă arabă, ear' la începutul lunii curente au fost total bătute de insurgenţi, după-ce douĕzeci şi nouĕ bataióne turceşti au trecut pe partea insurgenţilor. O telegramă dto 6 Maiu spune că *Mohamed Jahija,* conducĕtoriul insurgenţilor, a dat deja o proclamaţie de cuprinsul, că sultanul a încetat de a mai fi stăpân peste Arabia şi că de ací nainte el, Jahije, e califul musulmanilor.

*

Convenţie militară între Sêrbia şi Muntenegru. Pe la sfêrşitul lunii trecute generalul Sava Gruici fusese trimis de regele *Petru* cu misiune confidenţială la principele *Nichita* în Cettinje, asupra cărei misiuni se făceau multe combinaţiuni. Acum, un raport din Belgrad spune, că între altele Gruici a încheiat cu principele Muntenegrului, în numele guvernului Sêrbiei, o convenţiune militară, în înţelesul căreia Sêrbia se obligă, ca îndată ce va ajunge sĕ şi resólve cestiunea creditului şi înarmarea nouă a armatei sale, va ceda Muntenegrului zece baterií de tunuri şi treizeci mii de puşti noue. Ear' în cazul unui rĕsboiu balcanic comanda supremă asupra oştirilor aliate sêrbo-muntenegrine o va avé principele Nichita.

Raportul mai spune, că despre acésta convenţie s'a făcut Rusiei raport oficios.

De la conferenţele învĕţătoreşti.

Cercul Haţeg.

— 6 Maiu n.

Conferenţa învĕţătorésca din cercul VI Haţeg, la care aparţin învĕţătorii din protopresbiteratele Haţeg şi Hunedóra, s'a ţinut anul acesta, conform convocătorului publicat la timpul sĕu în „Tel. Rom.“ în zilele din 21 şi 22 April v. în şcóla nóstră din *Hunedóra.*

Inainte de a Vĕ raporta despre decursul acestei conferenţe, permiteţi-mi dle redactor, sĕ vĕ amintesc, că protopresbiteratul nostru Hunedóra s'a înfiinţat prin autoritatea nóstră bisericéscă abia înainte cu 4—5 ani, instituindu-se de protopresbiter dnul A. Pĕcurariu, fost mai înainte protopresbiter al tractului Ilia.

La venirea dsale în Hunedóra, a găsit de fapt un edificiu şcolar, dar' dat în chirie, ear' copiii de şcólă ai nostri înmatriculaţi la şcóla de stat.

La începutul anului şcolar 1903/4 credincioşii noştri din Hunedóra, cu mare însufleţire deciseră redeschiderea şcolei confesionale şi se institue de învĕţător abs. de teologie Andreiu Ludu. Brăzdarea pământului [illegible] a fost grea — cu atât mai bogat însĕ rodul.

In vara trecută se presentézá înaintea Escelenţiei Sale în numele hunedorenilor dnii Dr. Dubleş şi N. Macrea şi cer o a doua putere didactică. Se denumeşte dna Maria D. Mosora. Ear' astăzi avem în Hunedóra o şcólă care póte serví de model, cercetată de peste 100 elevi.

Premise acestea, Vĕ comunic că şedinţei prime i-a premers oficiarea sfintei liturgii şi chiămarea duhului sfânt în frumósa nóstră biserică prin păr. protopop Pĕcurariu asistat de preotul G. Rain din Nădăşti; rĕspunsurile liturgice au fost date de corul de elevi bine instruit al dlui Ludu; ear' cheruvicul şi irmosul au fost cântate lin şi frumos în duet de dna învĕţăt. Maria D. Mosora şi d-nul Ludu.

După sĕvêrşirea serviciului divin la care au luat parte pe lângă comisar şi învĕţători, protopopul Haţegului T. V. Gheaja, mai mulţi preoţi din jur, óspeţi din Hunedóra, între cari am remarcat pe dnul primar G. Danil etc. comisariul consistorial Dr. G. *Proca* deschide şedinţa prin următórea vorbire:

Dlor şi fraţilor!

Suntem încă sub impresiunea marelui praznic al Invierii Domnului, şi sub acéstă impresiune cu ajutorul Celui-ce „cu mórtea pe mórte călcând din morţi a înviat“, doresc sĕ începem şi lucrările nóstre.

„A înviat Domnul, popórĕlor bucuraţi-vĕ“.

Acésta este intimpinarea ce ne-o face în aceste zile de mare bucurie sfânta nóstră biserică.

Simţim cu toţii acéstă bucurie, ca inspiraţi de dênsa sĕ înfruntăm şi slăbim amărăciunea în care ne-au străpus greutăţile şi pĕcatele vremurilor în cari trăim.

Veacuri multe au trecut de când îngerul a vestit muierilor mironosiţe faptul învierii, de când s'a arĕtat Domnul după înviere învĕţăceilor sĕi, de când Toma a pus degetul în ranele cuielor şi de când omenimea se salută cu mărturisirea şi mărturia Invierii Domnului.

Şi cu tóte acestea lupta luminii contra întunerecului, lupta virtuţii contra viţiului s'a continuat şi după învierea Domnului şi se continuă şi astăzi.

Secolii trecură, până când biserica Domnului îşi făcù loc în lume, şi până a fost în stare a se emancipa şi a se organisa după cuvêntul Lui, şi pentru-ca Domnul şi legea Lui sĕ pótă stăpânì asupra omului.

A făcut multe bunătăţi în lume doctrina Mântuitoriului Christos! Şi cu tóte greutăţile ce i s'au pus în cale, omenimea a înaintat mult prin creştinism. Au înaintat popórĕle mari, au înaintat şi popórĕle mici, cari s'au supus în calea lor spre perfecţiune stăpâniei legii şi voinţei Domnului.

Am înaintat şi noi biserica şi poporul român, după-ce ne-am putut emancipa de sclăvie, şi ne-am deschis calea pentru o trainică înaintare prin biserică şi legea Domnului.

Mântuitoriul Christos a încredinţat conducerea popórĕlor, precum şi a indivizilor bisericei sale; ear' biserica în resolvirea grelei probleme a creşterii viitórelor generaţii în spirit creştinesc, în spirit eminamente bisericesc şi naţional şi a luat de ajutor pe fiica sa naturală: şcóla confesională.

Fiiul omului a pătimit pentru neamul omenesc şi apoi părăsind mormêntul îngust, sbóră încunjurat de aureola ceréscă în braţele Tatălui sĕu nemărginit.

A părăsit lumea. Dar' ideile lui au reînviat şi omenimea s'a mântuit. Popórĕle începură a se desbrăca de separatismul lor sĕlbatic, şi apropiindu-se unul de altu' se grupau în jurul unui Tată comun, înaintea căruia toţi suntem egali; chiar acesta este meritul cel mare şi incontestabil al creştinismului, că a aprins în sînul popórĕlor egoiste şi separate ale vechimii sentimentele umanismului nobil; căci înaintea Mântuitoriului nu era „nici Evreu, nici Elin“. Şi astfeliu a stabilit Mântuitoriul un principiu vecinic în *metodica* şcólei poporale: *principiul* măreţ al *umanităţii*. Şcóla, după preceptele Mântuitoriului este un sanctuar deschis pentru sărac şi bogat, bărbat şi femeie, stăpân şi slugă. Masa Mântuitoriului este bogată şi întinsă. Tuturora le este permis a grăbi sĕ-şi adape sufletul însetat la isvorul luminii.

Din acestea ni-s'ar pare, că şcóla creştinismului n'ar considera de ajuns sentimentele şi interesele particulare ale popórĕlor. Acésta însĕ numai acela ar putea-o crede, care n'a penetrat pe deplin tainele ştiinţei şi artei didactice; pentru-că şcóla este o flóre scumpă, care rĕsare direct din sufletul poporului, fiind el pĕmêntul, care alimentéză rădăcinile ei; ear' adevĕrata şcólă nu póte şi nu e permis sĕ devină nenaţională, până când sustau normele pedagogiei, statorite prin esperinţe seculare şi sigilate de către apostolii umanităţii.

Intréga ştiinţă pedagogică tinde la ceea-ce este raţional; ear' învĕţământul raţional trebue sĕ purceadă dela uşor la greu, dela aprópe la departe, ca sĕ pótă fi intuitiv; dar' óre ce este mai aprópe de sufletul pruncului decât sînul mamii, decât cercul familiar, decât biserica, naţiunea şi patria în care îşi trăeşte visurile sĕnine a le copilăriei?

De acest principiu fundamental trebue sĕ ţinem cont totdéuna d-lor, toţi câţi stăm în serviciul şcólei şi al învĕţământului, pentru-că numai astfeliu vom puté satisface grelei probleme a şcólei poporale.

Şcóla poporală modernă îmbină într'o frumósă armonie elementul religios cu cel naţional. Ea însĕ numai aşa va puté devenì factor principal al educaţiunii, dacă înlăturând polimatia se va transforma într'un adevĕrat institut de educaţiune.

Aşa dar' nu mulţimea cunoştinţelor, ci *desvoltarea judecăţii, desvoltarea sentimentelor şi cultivarea moralităţii trebue sĕ fie scopul şcólei.*

Şcóla însĕ, după-cum ne spune un renumit pedagog e învĕţătorul însuşi. Dela noi depinde deci, ca şcóla pe care o conducem sĕ devină un adevĕrat focular de cultură, sĕ devină fiică adevĕrată şi nu maşteră a bisericei nóstre.

In mâna nóstră d-lor învĕţători e depusă sórtea viitóre a poporului nostru şi de la modul cum vom şti pune în practică sublimele principii ale Mântuitoriului împreunate cu resultatele pedagogiei moderne — va depinde succesul care îl vom puté realisa prin şcólă.

Nu mĕ îndoesc d-lor, că conştii sunteţi de greaua rĕspundere ce aţi luat asupra d-vóstră; cu tóte acestea îmi permit la deschiderea conferenţei nóstre învĕţătoreşti sĕ vĕ îndemn, ca în tóte acţiunile d-vóstră în şi afară de şcólă sĕ aveţi pururea în vedere idealul mare, de care trebue sĕ fim conduşi toţi: *înaintarea şi fericirea poporului nostru*; rugându-vĕ în fine a nu uita nici-odată de cuvintele Mântuitoriului adresate în momentul înălţării sale la ceriu către învĕţăceii sei: „*de Ierusalim sĕ nu vĕ depărtaţi*“ declar conferenţa din cerc VI. constătătóre din învĕţătorii prot. Haţeg şi Hunedóra de deschisă!

La finea vorbirii ascultată cu viu interes din partea celor presenţi, luând cuvêntul protopopul Hunedórei salută conferenţa, esprimându-şi bucuria pentru ţinerea conferenţei în acest loc „de la margini“, şi doreşte ca ródele sale binefăcĕtóre sĕ se reverse asupra şcólelor nóstre din aceste părţi.

Propunerea protopopului Haţegului de a sĕ espeda o telegramă de aderenţă şi omagială supunere şefului suprem al şcólelor nóstre Esc. Sale I. P. S. D. Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu* a fost primită cu mare însufleţire.

După constituirea biroului, şi constatarea învĕţătorilor presenţi, şedinţa sĕ încheie la orele 12, anunţându-sĕ ţinerea şedinţei a doua în şcólă.

Şedinţa a doua sĕ deschide la orele 2 prin comisar, fiind presenţi pe lângă învĕţători, părinţii protopresbiteri A. Pĕcurariu şi T. V. Gheaja, preoţii P. Popoviciu şi G. Rain, subinspectorul reg. din Deva Bankö şi mai mulţi onoratiori din loc.

La ordinea zilei urméză tractarea temei date din partea Ven. Consistoriu: „Influinţa desastruósă a alcoholului asupra organismului omenesc în general; în special cari sunt căile şi mijlócele prin cari cu efect s'ar puté lucra începênd din şcóla elementară întru preintimpinarea viţiului beţiei“ din partea dlui Andreiu Ludu învĕţătoriu în Hunedóra.

A fost o plăcere a asculta modul interesant, cum a tractat acéstă temă din tóte punctele de vedere. A arătat mai întâiu influinţa desastruósă a alcoholului asupra organismului omenesc în general, tractând apoi miseria fisică, intelectuală, morală-religiósă, familiară, naţională, patriotică, socială şi materială produsă prin alcohol; a desvoltat apoi partea a doua a temei aflarea căilor şi mijlócelor de preintimpinare a viţiului beţiei începênd din şcóla elementară.

Disertantele s'a achitat cu onóre de însărcinarea primită, şi conferenţa decide a sĕ publica acéstă lucrare în fóia oficiósă a archidiecesei „Tel. Român“.

La ordinea zilei a urmat prelegerea practică din limba magiară ţinută cu elevii clasei III din partea dómnei învĕţătóre Maria D. Mosora despre grădina de legumi. Tractarea metodică, întrebările şi rĕspunsurile clare a mulţămit pe toţi, ear' dnul subinspector reg. Bankö s'a vĕzut îndemnat a-şi esprima deplina sa mulţămită pentru tractarea succésă a acestei prelegeri practice.

Invĕţătórea Iudita Pop din Petrila-Brad a ţinut apoi o prelegere din aritmetică cu elevil clasei I tractând nrul 9. Şi acéstă prelegere ca şi cea anterióră după dimiterea elevilor s'a admis la discusiune întrĕ învĕţători, luând parte la discusiune aprópe toţi învĕţătorii presenţi — şi declarându-sĕ ambele prelegeri de succese.

După ridicarea şedinţei membrii conferenţei conduşi de dnii Osvadă şi Macrea au cercetat istoricul castel al lui Ioan Corvin Huniade, care de-şi renovat, totuşi serveşte ca un martor clasic al vremurilor de glorie apuse, şi grandiósa fabrică a turnătoriei de fer.

Şedinţa a III-a s'a ţinut în 22 April la 8 ore diminéţa punêndu-se la ordinea zilei ţinerea prelegerei practice din limba română „Propoziţiunea contrasă“ cu elevii clasei IV de învĕţătoriul Andreiu Ludu; ear' învĕţătoriul N. Părăianu din Ocolişul-mare a ţinut o prelegere practică din istoria naturală despre argint. După dimiterea elevilor s'au supus discusiunii ambele prelegeri, declarându se de succese. A urmat apoi disertaţia învĕţătoriului Andreiu Ludu despre însemnătatea şi necesitatea şcólei pentru poporul român, ca individualitate etnică, ascultată de membrii conferenţei cu viu interes şi fiind la fine disertantul aplaudat.

Cu acestea programa fiind eshauriată, comisariul consistorial în cuvinte calde şi-a luat rĕmas bun de la învĕţători cu urări de bine pentru şcóla română; îi mulţămeşte în numele învĕţătorilor dl Ludu pentru activitatea desfăşurată.

Nu pot încheia, dle Redactor, fără a Vĕ aminit despre ospitalitatea cu care învĕţătorimea nóstră a fost primită în Hunedóra. Toţi învĕţătorii au fost încuartiraţi pe la credincioşii nostri, şi tractaţi cu cunoscuta ospitalitate românéscă; ear' în séra de 21 April v. tinĕrul nostru advocat *Dr. Dubleş* — un om mai mult al faptei de cât al vorbei, — a dat în onórea învĕţătorimei o cină în sala cea mare a restaurantului Keller la care a participat o parte însemnată a inteliginţii din Hunedóra în frunte cu dl protopop Pĕcurariu, dl primariu Dănilă, dnii Dr. Drăghici, Osvadă, Macrea, Rimbaş etc. şi o cunună frumósă de dómne şi dşóre.

Sa înţelege, că dela o astfeliu de întrunire n'au putut lipsì nici toastele, ridicându-se primul toast pentru Esc. Sa Metropolitul Meţianu, apoi pentru comisarul consistorial Dr. Proca, pentru protopopul şi primarul local, pentru preoţimea şi învĕţătorimea tractuală, pentru inteligenţa din Hunedóra etc.

A fost interesant şi instructiv schimbul de idei din acéstă séră, şi bucuria învĕţătorilor nostri se putea ceti de pe feţele lor, vĕzêndu se încunjuraţi cu atâta dragoste din partea inteligenţei hunedorene.

Precum la începutul acestui raport, v'am amintit despre modul redeschiderii şcólei, v'aşi mai puté aminti aici încă alte lucruri bune sĕvêrşite în timpul ultim în Hunedóra. Amintesc numai înfiinţarea alor 3 coruri (de băieţi, bărbătesc şi mixt) al căror zelos president este directorul „Agricolei“ V. Osvada, ear' dirigent A. Ludu.

In presara sfântului George dat mi-a fost sĕ ascult câteva piese esecutate de corul mixt din Hunedóra, pe carele fără teamă îl pot pune în rênd cu cele mai bune coruri de cari dispunem.

Iată dle redactor ce sĕ póte face unde ómenii sĕ înţeleg, unde avem o generaţiune de bărbaţi tineri ca Dr. Dubleş, Osvadă, Macrea etc. *Coresp.*

† Leontin Puşcariu.

Precum ni-se comunică, parochul din Schodol în Bran *Leontin Puşcariu*, după un morb scurt de aprindere de plumâni a trecut la cele eterne Marţi diminéţa, în 26 April st. v. în etate de 67 ani. Rĕposatul a fost unul dintrĕ cei mai bine cualificaţi şi zeloşi preoţi din protopresbiteratul Branului. După absolvarea cursurilor pedagogice şi teologice la institutul seminarial din Sibiiu la anul 1860 a ocupat până în anul 1862 postul de învĕţătoriu la şcóla centrală din Bran, care tocmai atunci se înfiinţase. In acest an fiind sfinţit de preot, a ocupat mai antâiu postul de capelan lângă bĕtrânul sĕu tată; apoi după mórtea acestuia, la anul 1871 ca paroch. In timpul păstoririi sale de 43 ani a desvoltat o activitate laudabilă pe terenul bisericesc, nu numai în parochia sa, dar' pentru întreg Branul şi protopopiat, ca president al eforiei bisericilor din Bran şi al şcólei centrale în timp îndelungat şi ca administrator protopresbiteral în timpul vacanţei protopopiatului.

In recunoştinţa meritelor sale a fost distins cu brâu roşu din partea autorităţii bisericeşti încă înainte de 20 de ani. Fiind în parochia sa mare lipsă de edificiu şcolar prin stăruinţele sale şi îmbărbătarea parochienilor sei la jertfe cum şi prin ajutoriu primit din fundaţiunea Marelui Metropolit Şaguna i-a ajutat Dumnezeu sĕ pună sub coperiş în tómna trecută un edificiu şcolar dintrĕ cele mai frumóse, care acum aştéptă terminarea lui şi adjustarea celor ce mai lipsesc.

Pe rĕposatul îl plâng soţia sa acum preotésă vĕduvă, fiii şi ficele, cum şi fraţii şi nepoţii. Inmormêntarea sĕ face Joi în 28 April st. v.

Fie-i ţĕrina usóră!

NOUTĂŢI

Indreptare. In vorbirea Inaltpreasfinţitului Domn Archiepiscop şi Metropolit al nostru *Ioan* cu care a deschis sinodul archidiecesan din anul acesta, publicată în numĕrul trecut al ziariului nostru, s'a strĕcurat o greşélă. Anume, în alinea 4 de pe colóna primă a paginei prime, şirele 12 şi 13 socotite de jos în sus, s'an tipărit cuvintele „cum şi *lăpĕdarea* inteliginţei de popor“, ceea-ce nu e esact, pentru că Esc. Sa a zis „*cum şi separarea inteliginţei de popor*“. Facem îndreptarea cuvenită.

*

Alegere de deputaţi. Luni s'a făcut alegerea de deputat dietal în cercul Arpaşului. A fost reales *Dr. Nicolae Şerban*, cu 63 voturi majoritate, faţă de candidatul naţionalist *Dr. Octavian Vasu.*

*

Nou preot militar. Zilele acestea a sosit de la locurile competente decretul prin care presbiterul *Dr. Virgil Cioban*, acum profesor seminariai provisor, e numit preot militar la locul ajuns în vacanţă prin mórtea fostului preot militar Ioan Broju.

*

Hymen. Elena *Prevaritura* şi Remus *Perian*, candidat de preot, fidanţaţi.

*

Cam greu de crezut! Regina Angliei în călĕtorie spre Ierusalim s'a oprit zilele trecute în Athena spre a cerceta curtea regală. In legătură cu visita s'a rĕspândit în Athena faima — cine ştie cum!, — că prinţul George, al doilea fiu al regelui Greciei şi guvernator în Creta, se va fidanţa în curênd cu o fică a regelui Angliei şi că visita reginei Alexandra ar fi visită de votire. Ear' cercurile mai optimiste, luând ca sigură căsătoria, se bucură deja de pe acum, că puternicul socru al prinţului va lua apoi sub protecţia sa nu numai pe ginerile, ci şi pe poporul grec al insulei şi va netezì calea anectării.

*

In loc de anunţuri. Logodiţii *Dumitru Axente*, culeg. tipogr., şi *Ana Banea*, în locul biletelor de logodnă dăruesc fondului de 20 fileri al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vînzare, suma de 2 cor.

*

Profitul sericulturei. Statistica publicată zilele acestea din partea inspectoratului regnicolar de sericultură (prăsirea vermilor de mătasă) pe anul 1904 arată că în acel an s'au ocupat cu prăsirea de vermi de mătasă din 2823 comune (în 1903 cu 61 mai mult) 117.712 familii, (în 1903 cu 10.000 mai puţine), producênd 1,633.452 chlgrm. de coconi de mătasă, pe cari i-au valorisat cu 2,859.945 coróne. Cea mai mare cuantitate s'a culitvat în comitatele Torontal şi Bácsbodrog. Câştigul anual al unui cultivător singuratic a fost de 25 cor. 77 fileri (în Francia 193 coróne).

*

Incendiu mare în Baja. Sâmbătă pe la amiazi s'a escat un incendiu în oraşul Baja în partea numită „Szállásváros“, şi în scurt timp s'a încins pe trei strade. Au ars cincizeci şi douĕ case de locuit şi treizeci şi opt clădiri economice. Focul a luat victimă şi trei vieţi omeneşti: a unui moşneag, a unei femei bolnave şi a unui copilaş de un an şi jumĕtate, cari suprinşi în case au fost arşi de vii. Abia pe la patru după amiazi a putut fi localisat focul.

*

Relaxări de dare pentru rugina grânelor. Din causă că în legile despre contribuţie nu este provĕzută espres relaxare de dare pentru pagubele causate agricultorilor prin rugina grânelor, direcţiile financiare respingeau consecuent cererile de relaxare pe motivul acesta. Faţă cu acésta „reuniunea economică din comitatul Alba“ nu de mult a fost rugat pe ministrul de finanţe sĕ schimbe acest us, ear' în sfera ei de activitate a îndemnat pe cei respinşi ou asemenea cereri de relaxare, ca sĕ recurgze causa la judecătoria administrativă. Astfel ajungênd la judecătoria administrativă câteva recurse de acestea, a enunţat acum de curênd în o sentinţă de însemnătate principială, că pagubele causate în grâne prin rugină sunt a se considera întocmai ca şi cele causate de grindină, secetă, etc. şi forméză deci motiv de relaxare.

*

Scoice otrăvitóre. Princesele Adelheid şi Beatricea de Parma consumând scoice într'un restaurant din Pianere (Italia) s'au bolnăvit grav, întrĕ simptóme de otrăvire. Medicii au constatat că scoicele fuseseră stricate.

*

Hoţii de oraşe mari. Vineri nóptea făptuitori până acum neeruaţi au furat sîrmele de telefon dintrĕ Törökbálint şi Budaörs (lângă Budapesta) de pe linie de 1200 metri. Ear' în Budapesta, pe bulevardul Andrássy, o pasĕre bună a furat din buzunariul majorului D. Caliman (din România) portmoneul cu 680 franci.

*

Coróne eterne. Intru vecinica odihnă a sufletului mult regretatului fost învěţătoriu şi diacon *Nicolae Neamţu* din Sělişte, la fondul de 20 bani al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ pentru acuirarea unei case cu halǎ de vênzare s'au dăruit din partea pretinilor rěposatului, a nume Vasilie Domşa protopresb., în Orěştie şi Dr. Pavel Oprişa, dir. gimn., în Brad, ambii câte 1 cor., şi Victor Tordăşianu, ref. cons., 3 cor., ear' pentru rěposata Emilia Noreck, dl Mih. Haupt, a dăruit 1 cor.

*

Napastă! In Antalfalva (lângă oraşul Makó în Ungaria) în cursul clădirii unei fabrice de ţiglărie s'a prăbuşit Sâmbătă boltitura şi a îngropat vre'o zece lucrători. Feciorul păleriului şi un lucrătoriu au fost scoşi de sub ruine morţi, trei alţi lucrători cu răniri şi contusiuni fórte grave, ear' ceilalţi au scăpat cu răniri mai puţin periculóse.

*

O demonstraţie a — flămânzilor. Joi séra pe când publicul din Varşovia părăsia teatrul, o cétă mare de lucrători fară lucru adunaţi în faţa teatrului au făcut demonstraţie contra publicului, strigând: „Pe când noi n'avem nici cu ce sě ne alinăm fómea, voi umblaţi la teatru şi vě petreceţi!“ şi luând atitudine tot mai ameninţătóre. Numai cu mare greu au scăpat nescărmănaţi — cei sătui.

*

O mamă nenorocită. In Baja soţia lui George Doskocsil culcându-şi lângă ea copilaşul de cinci sěptěmâni, în somn a ajuns cu peptul peste faţa copilului şi l'a năduşit. Pe lângă jalea pentru omorîrea mititelului prin ea însaşi nenorocita mai are sě stee şi în faţa legii, pantru omor comis din negrijă.

*

Crucea sau stéua duplă electro magnetică 86,967 B. R. a lui Müller, care este cunoscută în Ungaria întrégă, are pentru ziua de azi un document pe care îl publicăm aci în întregime: „Stimate dle Müller! Primeşte sincera mea mulţămită; umflătura soţiei mele s'a tras aprópe de tot şi chiar şi durerile de spinare şi de stomach şi sgârciurile la inimă se repetézǎ tot mai rar. Te rog sě-mi mai trimeţi 4 aparate nr. 86,967 R. B. de câte 6 cor., căci ómeni din al treilea sat mě rógă sě le aduc astfel de aparate. Zajhalma. Cu adâncă stimă: *Stefan Bódi*, magasiner“. De aceea n'ai cuvinte ca sě recomanzi în destul acest aparat tuturor celor ce sufer de reumatism, astmă, nedurmire, dureri de urechi, nevralgie, bătae de inimă, dureri de cap, de dinţi, impotenţă, mâni şi picióre reci, epilepsie, slăniciune, ameţélă, tremur, friguri, influenţă, gălbinare, sgârciuri de stomach, lipsă de poftă de mâncare, ischias etc, etc. Aparatul costă 3 fl., se află la dl Albert Müller în Budapesta, V. Vadász-utcza 42/V.

Posta redacţiei.

Şaldorf. Scrisórea am trimis'o respectivului care a dat anunţul spre publicare. El îţi va rěspunde la întrebările făcute. Ear' dacă nu-ţi va rěspunde, e semnul că nu reflectézǎ la serviciile dtale. Noi nu putem da nici o desluşire.

Dlui A. C. în Plopiş. Ziariul vě merge de mult, însě, după cum ne-am convins, la adresă greşită. S'a făcut îndreptarea şi în viitoriu îl veţi primi regulat.

Teatru român în Sibiiu.

Sâmbătă, 13 Maiu n. şi Duminecă 14 Maiu n. se va da câte o representaţiune teatrală română în teatrul orăşănesc din loc. Inceputul totdeuna la orele 7 şi jumětate séra.

Se va juca Sâmbătă *Jean Marie*, dramă într'un act în versuri de And. Theuriet, tradusă de *N. Ţinc*, şi *Necinstiţii*, dramă în 3 acte, de Girolamo Bovette, tradusă de *Aristiţa Romanescu.*

Regisor *Zaharie Bârsan.*

Duminecă apoi se vor juca piesele *Lăutarul din Cremona*, dramă într'un act de François *Coppée*, şi *Trei pălării de dame*, comedie în trei acte şi un prolog, localisată din franţuzeşte de *E. Fagure.*

Regisor *Zaharie Bârsan.*

Preţul locurilor în ambele seri e următoriul:

Loge parterre, pentru 4 persóne 6 cor. Loge parterre, pentru 5 persóne 7·50 cor. Loge rangul I. pentru 4 persóne 8 cor. Loge rangul I. pentru 3 persóne 6 cor. Loge de onóre rangul I. 12 cor. Loge rangul II. pentru 4 persóne 5 cor. Loge rangul II. pentru 5 persóne 6·20 cor. Loc pe balcon, rêndul I. şi II. 3 cor. Loc pe balcon, rêndul III.—V. 1·60 cor. Loc în cercle, 2 cor. Loc în stal, 1·50 cor. Loc în parterre, numerotat 1 cor. Loc de stat în parquet, 80 fil. Loc de stat în parquet pentru studenţi şi militari 60 fil. Loc pe galerie, numerotat I. rênd 80 fil. Loc pe galerie, numerotat 60 fil. Galerie-entré 40 fileri.

Bilete se pot procura la librăria arohidiecesană din loc şi séra la cassă.

Avis domnilor învěţători!

De la Librăria archidiecesană se pot procura **Tabelele de intuiţiune Hölzel**, adecă cele patru anotimpuri şi casa ţěrănéscă, serie completă **33 cor.**, singuratice **6.60 cor.** plus porto 92 fileri.

Tu

nu vei afla pentru îngrijirea pielii, în deosebi pentru delăturarea pistruilor şi pentru a avé o colóre delicată a feţii, un săpun mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin

al lui Bergmann (marca: doi băieşi)

Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vinzare cu 80 fileri bucata,
în farmacia „la urs“ (piaţa mică),
la I. B. Misselbacher sen. (piaţa mare),
G. Meltzer (str. cisnădiei şi str. guşteriţii 25),
prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei), (89 b) 1—25
Carol Arz (str. cisnădiei), cum şi
în Sighişóra la farmacistul W. Lingner.

Am onórea a face cunoscut onoratului public, că în **1 April st. n. a. c.** am deschis un

atelier de încălţăminte

în strada poplăcii nr. 3,

în care lucrez **tot feliul de încălţăminte**. de la cea mai simplă pănă la cea mai fină, cum şi **reparaturi,** pe lângă preţuri convenabile.

Absolvând mai multe cursuri de specialitate şi avênd ocasiune a face o praxă de mai mulţi ani în diferite ateliere mai însemnate atât de aici, cât şi din alte oraşe mai mari ale Ungariei, mě aflu în plăcută posiţie de a corěspunde tuturor pretenţiilor privitóre la branşa mea.

Asigurând on. public de un serviciu deplin satisfăcětor îl rog totodată pentru binevoitoriul seu sprigin.

Sibiiu, 1 April n. 1905.

Cu tótă stima

George Săsărman

măestru pantofar.

[78] 6—10

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor din direcţiune

şi

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea comitetului de supraveghiare

de
Alfred Kormos
directorul revistei „Magyar Pénzügy“

Traduceri autorisate de
Constantin Popp
funcţionariu la „Albina“ din Sibiiu.

☞ Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu**, cea dintâiu cu preţul de **3 cor.**, ear' cea din urmă cu preţul de **1·50 cor.**

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sěptěmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Sbór'al nopţii negru flutur...

de M. Eminescu. — Romanţă pentru voce şi pian de A. Bena. Preţul cor. 1·50, porto 10 fil. Se capětă la Librăria archid.

* T. Popovici *

12 CÂNTECE DE ŞCÓLĂ

pentru 2 şi 3 voci

PREŢUL fie-cărui caet 50 fil., plus 10 fileri porto

Editura Librăriei archidiecesane din Sibiiu-Nagyszeben

CUPRINSUL:

Caetul I, pentru 2 şi 3 voci egale: 1. Rugăciune. 2. Cântec de primăvară. 3. Codrule frate de cruce. 4. Carul cu boi. 5. Ziua a apus. 6. Fetele casnice. 7. Ţiganca. 8. Sunt fecior sdravěn. 9. Eu mě duc codrul rěmâne. 10. Imn ocasional. 11. Patru păstori. 12. Cântec la sf. Nicolae.

Caetul II: Cântece pe 2 voci: 1. Rugăciune. 2. In cireşar. 3. Cântec de primăvară. 4. Imnul unirii. 5. Marş vênătoresc. 6. Astăzi sicriul. — Cântece pe trei voci: 7. Strugurel bătut de pétră. 8. Cucule péná galbenă. 9. Vivat ţéra mea. 10. Imnul poporal. 11. Hora ostaşilor. 12. Colindă.

Cărţi bisericeşti.

ACAFTISTUL prea s. Născětóre de Dumnezeu şi alte rugăciuni, cu litere latine, ed. 1898, legat simplu cor. 1·70, legătură mai frumósă cor. 2·10, în piele roşie cor. 3·20, ediţie de lux cor. 4 şi cor. 5·20, peluche . . .	7·70
AGHIAZMATAR, broş. . . .	4·—
APOSTOLUL, lit. latine, ediţie proprie 1900, broş. cor. 7, leg. în piele négră cor. 9·50, leg. în piele roşie cor. 11·50, ediţie de lux broş. . . . . . (se légă conform dorinţei comandatorului).	8·—
BIBLIA ILUSTRATĂ, litere cirile, Testamentul vechiu şi nou, nelegată cor. 10, legată . .	20·—
CAZANIA, cu litere latine, broş. 6, leg.	10·—
CHIRIACODROMION, neleg. cor. 12, legat	16·—
EVANGELIE, cu litere cirile, neleg. cor. 12, leg. cor. 20, fin legată cor. 33, în catifea roşie	112·—
EVANGELIE, cu litere latine, legată cor. 20, fin legată . .	33·—
EVHOLOGIU, cu lit. lat. (Molitvelnic), broş. cor. 8 80, legat	12 40
HIROTONIER pentru sf. de preoţi, litere cirile, leg. . . .	4·—
LITURGIA sfântului Ioan Gură de Aur	1·—
LITURGIILE sf. păr. Ioan Crisostom, Vasile cel mare şi Grigorie Teologul, broş. cor. 6, legat în pânză négră cor. 8, fin broş. cor. 8, legat în piele	9·—
MINEILE pe 12 luni, în 12 volume latine, broş. cor. 130, leg. în piele roşie cor. 172. Se vînd şi în tomuri singuratice 1 volum broş. cor. 11, legat	14 50
MOLITVELNICUL BOGAT, ciril, neleg. cor. 3·60, leg. cor. 5, fin legat	6·—
OCTOICH MARE, ciril, neleg. cor. 20, legat	26·—
OCTOICH MARE, latin, nelegat cor. 22, legat	27·—
OCTOICH MIC, litere latine, ed. proprie, simplu legat cor. 1·60, în piele roşie cu copcii cor. 3·20, în piele négră cor. 4, în piele chagrin cor. 5·20, legături mai fine la comandă.	
OROLOGIUL CEL MARE, ciaslov bogat, cu lit. lat. broş. 24, leg.	34·—
CIASLOV (orologion), lit. latine, broş. cor. 2, leg. în pânză 2·40, legat în piele roşie cu copcii	4·—
PARACLISUL, Acaftistul şi viéţa sf. mare mucenic Dimitrie .	1·50
PENTICOSTARIU, ciril, nelegat cor. 12, legat	16·—
PENTICOSTARIU, latin, broş. cor. 8·80, legat	12·40
PSALTIREA, cu litere latine, broş. cor. 5·50, legată . . .	9·—
PSALTIREA, cu lit. latine, format mic, broş. 1·20, legată .	3·20
RÊNDUIALA CHIROTONIREI NOULUI EPISCOP, de A. bar. de Şaguna, cu litere cirile, legată	10·—
RÊNDUIALA LA SFINŢIREA BISERICILOR, cir., neleg. cor. 3, leg.	4·—
TÂLCUL EVANGELIILOR, cir. broşurat	2·—
TRIODUL CU STRAJNICUL, ciril, neleg. cor. 24, legat .	34·—
TRIODUL, latin, broş. cor. 22, leg.	27·—

Se pot procura de la

Libraria archidiecesană.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 46 Sibiiu, Sâmbătă 30 April (13 Maiu) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Românii din Ungaria.

Sibiiu, 12 Maiu n.

In una din revistele cele mai de frunte din Anglia, numită *revista contemporană*, a publicat nu de mult dl *Drăghicescu*, profesor universitar în Bucureşti, un articol referitor la Românii de sub coróna ungară.

Articolul a provocat mare supĕrare în cercurile *„patriotice“* din ţara nóstră, de unde deducem, că a conţinut multe adevĕruri, dat fiind, că numai adevĕrul dóre şi numai adevĕrul produce supĕrare.

N'am cetit articolul în întregime, ci numai în scurtele estrase date din partea ziarelor magiare, — cari probabil vor fi ales numai pasage de cari se pot lega pentru a le combate cu óre-cari prospecte de succes, — dar' din aceea ce am cetit am căştigat convingerea, că dl *Drăghicescu* s'a pus pe punctul de vedere, care de altcum e şi al altora dintrĕ politicianii de frunte români, că elementul românesc *e mai tare* de cât cel magiar, şi 'l va învinge cu timpul, pentru-că are o vitalitate mai pronunţată şi mai evidentă.

Pe acelaşi punct de vedere stau şi cei mai mulţi dintrĕ politicianii magiari, dar' în raport invers, anume, că elementul magiar e cel mai tare, şi 'l va învinge elementul românesc, contopindu-l în sine, împreună cu celelalte popóre din statul ungar, şi póte-că [illegible] din — peninsula balcanică.

Aşa numai ne putem cel puţin închipuí visul acelora, cari vĕd ridicat pe ruinele statului ungar de astăzi *un imperiu curat magiar*, cu estindere până la Marea-Négră.

Ne permitem a spune, că nu suntem nici de părerea unora, nici a altora. Nu va biruí, zicem noi, nici elementul român pe cel magiar, şi nu va pune sub picióre nici elementul magiar pe cel românesc, ci vor trăí frumos amêndouĕ mai departe lângă olaltă şi împreună, cum au trăit în cursul multor veacuri trecute. E adevĕrat, că are multă vitalitate în sine elementul românesc, dar' vitalitatea nu 'i lipseşte nici elementului magiar. E pĕcat deci sĕ 'şi consume vremea şi puterile luptându-se aceste douĕ elemente întrĕ olaltă şi slăbindu-se unul pe altul, când ar trebuí sĕ se sprijinéscă şi sĕ se întăréscă unul pe altul, pentru-că Românii şi Magiarii *împreună* sunt chemaţi sĕ formeze stavilă întrĕ elementul german şi cel slav, pentru a împedeca estinderea, fie a unuia, fie a celuilalt, chiar şi numai cu un pas mai departe de cum o are astăzi.

Dar' nu despre acésta voim sĕ vorbim de astădată, ci despre faptul, că la articolul dlui *Drăghicescu* a urmat în aceeaşi revistă un rĕspuns din partea cunoscutului călĕtor prin străinătate *Armin Vámbéry*. Combaterea e fórte slabă, ca de regulă când trebue sĕ combaţi adevĕruri neresturnabile. Vom cita numai douĕ pasage din prosa dlui *Vámbéry*, căutând sĕ le dăm adevĕratul înţeles.

Vámbéry scrie, că e lipsită de temeiu afirmarea profesorului *Drăghicescu*, cumcă Românii nu'şi pot folosí limba în viéţa publică, pentru-că adevĕrul e, că Românii *se folosesc* de limba lor în Ungaria, în şcólă, în biserică şi *la judecătorii!*

Se vede, că dl Vámbéry vorbeşte pe basa legii de naţionalităţi, cu care se acopere totdéuna în faţa străinătăţii politica de magiarisare, nu însĕ pe basa stării faptice a lucrurilor. Pentru-că adevĕrul e, că limba nóstră e pe jumĕtate deja scósă din şcóle, şi e scósă *de tot* de la judecătorii, căci nici cu vorba, nici în scris nu mai póte isprăví astăzi nimeni ceva în limba românéscă pe la judecătorii, unde ţeranul român e întimpinat din tóte părţile cu câte un *„nem értem“*. Neadevĕrul e deci în punctul acesta pe partea dlui *Vámbéry*, care, cum am spus, seduce opiniunea publică străină cu legea de naţionalităţi, esistentă numai pe hârtie, nu în realitate.

Mai spune apoi dl *Vámbéry*, că introducerea limbei magiare în şcólele poporale române urmăreşte numai scopul, ca sĕ se dee Românilor posibilitatea *de a ocupa oficii de stat* şi de a lua parte la administrarea ţerii, ceea-ce fără cunóşterea limbii magiare nu e cu putinţă.

Alta, mai bócănă, nu putea sĕ spună Vámbéry. Adecă cum? Din badea Bucur din satul cutare voiţi sĕ faceţi funcţionar de stat, şi de aceea pretindeţi sĕ ştie ungureşte? D'apoi că pentru a puté cineva ocupa un post, fie cât de modest în organisaţia de stat, se cere o cultură mai înaltă, învĕţătură mai multă de cât cea căştigată în şcóla de la sat, se cere absolvarea şcólelor medii şi póte-că şi a vre-unei facultăţi, în cari de sine înţeles, că respectivul învaţă ungureşte, aşa ca sĕ pótă corĕspunde aşteptărilor. Cel-ce aspiră la oficii publice, are dată deci posibilitatea sĕ înveţe ungureşte, în şcólele medii şi superióre, ear' ţĕranul de la sat (şi despre acesta e vorba) înzădar învaţă ungureşte, pentru-că cu pregătirile sale căştigate în şcóla de la sat, pe lângă tótă ademenirea dlui Vámbéry, nu póte ajunge nici servitor la judecătorie. Şi apoi, dacă e vorba sĕ fie puşi Românii în oficiile de stat, numere dl Vámbéry pe aceia dintrĕ ei, cari ştiu ungureşte mai bine de cât mulţi Unguri, şi au şi tóte pregătirile cerute, şi va vedé, că sunt atâţia, în cât ar puté ocupa *tóte* oficiile publice din a patra parte a ţerii. Dar' câţi dintrĕ ei sunt de fapt puşi în oficii publice? La asta sĕ rĕspundă domnul Vámbéry!

Vorbirea deputatului Dr. T. Mihályi.

Presidentul partidului naţionalităţilor din parlamentul ungar, dl deputat *Dr. Teodor Mihályi* presentând dietei în şedinţa de Vineri, sĕptĕmâna trecută, *proiectul de adresă* publicat în numĕrul trecut al ziariului nostru, a rostit ca introducere următórea vorbire:

„Onorată dietă! (S'auzim, s'auzim!) Este o înaltă şi patriotică dorinţă, ca tóte acele partide cari au pricepere pentru interesul obştesc, şi toţi factorii politici sĕ contribue, ca situaţiei precare şi crisei îndelungate care ţine de atâta vreme, sĕ i-se pună capĕt, ca astfel parlamentul sĕ-şi reia activitatea. Tocmai pentru că noi considerăm acésta de o patriotică datorinţă, cu regret trebue sĕ vedem, că la deslegarea atâtor chestii de drept public şi politice venite la ordinea zilei *n'am fost consultaţi.* Acéstă înlăturare, cunoscênd opinia publică dominantă, nu ne-a suprins. Durere, dar' concepţiunile politice actuale sunt aşa fel, că ori ce pas făcut de naţionalităţi pentru apărarea intereselor lor se cualifică drept antipatriotism şi tendinţă de a rĕsturna statul.

Tocmai de acea, în numele partidului ce conduc, socot de o datorinţă a mea către ţéră sĕ protestez hotărît contra acusării nefondate că noi am urmări ţinte separatistice (aprobări întrĕ Români) şi am propoveduí tendinţe de rĕsturnare. Fac acésta cu atât mai osebit, cu cât cred tare, că fie-care cetăţean cinstit trebue sĕ străduiască pentru integritatea, consolidarea şi propăşirea patriei. (Aprobări. S'auzim, s'auzim! în stânga). De acea, Onorată Dietă, mĕ folosesc de întâiul prilej, când după un şir întreg de ani deputaţii naţionalisti se presintă aici earăşi ca partid, sĕ fac unele enunciaţiuni.

Declar, Onorată Dietă, că partidul naţional va lupta aici nu numai pentru apărarea intereselor speciale, ci va întra pe arenă şi în chestii de înalt interes general. Indeosebi pentru apărarea ideii de *egală îndreptăţire*, care susţine statul, în interesul tuturor naţionalităţilor sau popórelor din ţéră. Sunt adecă adânc convins, că numai acésta patriotică activitate a nóstră va asigura fiinţa partidului în Dietă. Cu aceeaşi sinceritate declarăm însĕ şi aceea, că noi unitatea statului *nu o vedem în unitatea de limbă*, care nici nu se póte de altfel realisa (Mişcare în stânga), ci *în unitatea de sentimente isvorîte din interesele comune.* Şi sĕ ne însemnăm bine, Onor. Dietă, că pe basa acestui principiu a stat legislaţiunea patriei nóstre şi în trecut, şi acestui fapt îi póte mulţămí esistinţa de o miiă de ani.

Nu pot deci sĕ primesc tendinţe de a unifica tóte neamurile din patrie, ca sĕ fie de aceeaşi limbă. Asta, după priceperea nóstră, este o absurditate. (Aşa-i, aşa! întrĕ naţionalităţi. S'auzim! şi sgomot în stânga). In trecut, deosebi în legislaţiunile de la 1861—65—68 acest principiu a fost primit şi pe basa lui se dedese deslegare chestiei naţionalităţilor (Aşa-i! întrĕ naţionalisti).

FOIŞÓRĂ

Aniversarea morţii lui Schiller în Sibiiu.

Sibiiu, 11 Maiu n.

In tăcere, fără sgomot sĕrbat'au în 9 Maiu Saşii din Sibiiu cu o adevĕrată solemnitate a 100 a aniversare a morţii celui mai mare visătoriu, idealist, ale cărui principii şi idei mari n'au fost menite a se plămădí şi propaga conform spiritului dominant pe acele vremi şi în conformitate cu modul de gândire ale contimporanilor sei, ci ca un sóre cald de primăvară au străbătut prin straturile de nori negri, şi ca o semânţă purtată de vânt au căzut pe ogorul literaturei generaţiilor noue sub a căror scut şi îngrijire au încolţit şi s'au înmulţit în o astfel de preponderanţă, în cât azi formézǎ cea mai frumósă flóre în grădina literaturei universale.

Spiritul seu a pĕtruns deopotrivă în coliba ţĕranului şi palatul aristocratului german. Mii şi mii de ómeni s'au simţit deodată dominaţi şi electrisaţi de sentimente noue, cari pricepênd idealismul propagat de Schiller şi cetind operele sale întotdeuna, în ori-ce clipă de restrişte s'au putut scălda sufletul într'o elevaţie spirituală şi într'o mare de sentimente încântătóre.

Demnitatea omenéscă numai până atunci o putem păstra, până când în sufletul nostru neatins de săgeţile veninóse ale unor tendinţe prea realiste, neîntrerupt va arde focul sacru al dragostei de neam, limbă şi literatură!

O naţiune numai atunci e mare, când pricepe cuvêntul apostolilor sei, şi ştie sĕ aducă tributul de admiraţie faţă de regeneratorii ei.

Compatrioţii nostri Saşi au făcut tot posibilul, ca aniversarea morţii lui Schiller serbată în 9 Maiu st. n. sĕ fie o adevĕrată manifestare a idealismului german, lăsând în programul lor bogat şi cu multă pricepere compus, sĕ trécă şi sĕ defileze înaintea ochilor nostri sufleteşti tóte caracterele mai marcante din dramele lui Schiller.

Rînd pe rînd se apropie de bustul marelui scriitor dramatic, şi 'l decoréză cu mulţimea de cununi de lauri persónele marcante din *„Hoţii“* (1778), *„Fiesco“* (1782), *„Intrigă şi amor“* (1783), *„Don Carlos“* (1785), *„Wallenstein“* (1799), *„Maria Stuart“* (1800), *„Feciόra din Orleans“* (1801), *„Mirésa din Messina“* (1803), şi *„Wilhelm Tell“* (1804).

Orchestra teatrului din loc a ştiut scóte în relief pas de pas tóte nuanţele şi motivele dramatice, făcêndu-ne pe un moment sĕ uităm tóte grijile vieţii, şi sĕ ne lăsăm spiritul sĕ sbóre într'o lume nouă plină de sentimente şi idealuri frumóse.

In deosebi dl Kirchner în fruntea corului seu mixt, compus din vre o 80 de persóne, ne-a frapat şi deastădată atât prin farmecul composiţiilor sale proprii, cât şi prin deosebitul tact şi pricepere, cu care a condus şi ridicat Reuniunea de musică din Sibiiu la un nivou de admirat chiar şi de artisti.

In composiţia dsale: „Der Alpenjäger“ s'a distins dl baritonist A. Bittermann. Aerul înăbuşit din causa numĕrosului public pare că i-a detras însĕ ceva din farmecul vocei, neavênd depligă undulanţă şi putere în caracterisarea şi esprimarea unor motive pentru o voce de bariton.

In punctul al 9-lea din program am avut ocasiune sĕ cunóştem o voce plină de farmec, dulce şi bogată în nuanţe, a domnişórei *Delia Olariu*. Dsa s'a distins în cântarea *„Des Mädchens Klage“* de Fr. Schubert, dovedind o şcólă şi o voce de altistă mult promiţĕtóre.

In *„Miréſa din Messnia“* dna Emilia Meyer a cântat cu vocea-i sonoră de sopran aria Beatricei de Fr. von Holstein.

Rutina şi modul de interpretare şi precisiunea cu care a esecutat acest greu rol a mulţămit pe toţi şi a storș mulţime de aplause. Tot ce-i lipseşte e, că vocea nu e destul de tare şi pronunţată.

Dl G. Andrae, în prologul de Gerh. Hauptmann, a corespuns întru tóte aşteptărilor şi încrederei cu care a fost distins din partea comitetului arangiator.

Din mulţimea de coristi şi coriste ale măiestrului Kirchner amintesc şi pe domnişóra *Hortensia Medean*, care împreună cu dşóra *Delia Olariu* numai fală şi bucurie ne causéză, vĕzând, cât de mult sunt apreciate din partea unui artist ca dl Kirchner, binecunoscut nu numai Sibienilor, dar' chiar şi străinilor.

Insemnătatea şi adevĕrata valóre a acestei serbări însĕ numai prin disertaţia dlui prof. *August Schuster* s'a putut manifesta într'un mod atât de grandios.

Dl Schuster prin spiritul seu ager a pĕtruns în tainele dramelor schilleriane, a priceput productele intelectuale ale acestui mare fiu al poporului german, şi cu entusiasmul cu care a fost predată şi esplicată influinţa lui Sichiller asupra literaturei şi culturii germane a stârnit însufleţire generală.

Putem spune, că serbarea a fost fórte succésă. Şi cum noi, Românii, ne bucurăm sincer totdeuna de ori-ce manifestare culturală a compatrioţilor Saşi, — ne asociem cu deplină dragoste şi la serbarea memoriei lui Schiller, care nu e numai al poporului german, ci aparţine întregei omenimi culte, aparţine tuturor neamurilor civilisate, cărora Schiller li a dat scriitori, poeţi şi caractere.

Mugur.

Cu regret trebue sĕ constatăm însĕ, că deosebi guvernele liberale urmate de la 1867 au rupt cu desĕvêrşire cu tradiţia şi nu numai că nu respectézǎ legile fundamentale aduse pentru garantarea drepturilor naţionalităţilor, ci mai târziu, prin legi noue şi prin ordinaţiuni ministeriale au scos din vigóre legi cari garantézǎ dreptele nóstre pretensiuni. (Aprobări întrĕ naţionalităţi). După cum dovedesc cele întêmplate, de câte-ori guvernele au vrut sĕ ajungă la anumite ţinte, totdeuna s'au provocat la naţionalităţi, presentându-le drept mumus. (Sgomot şi aprobări în stânga.) Luminos se demonstrézǎ asta şi prin cele petrecute adineaoră când dl prim-ministru a imputat coaliţiei, de ce n'a luat în proiectul de adresă revisuirea legii instrucţiei? Imputarea asta de altfel nici n'are rost, şi e fără basă, deóre-ce noi, naţionalităţile, nu suntem străini de voinţa sĕ învĕţăm ungureşte cât se póte, şi cei cari au lipsă de ea o învĕţăm chiar bine. Durere numai, că azi s'a dat espresie unor aşa tendinţe, că în comune locuite de naţionalităţi sĕ se înveţe esclusiv ungureşte, va sĕ zică *sĕ se negligieze absolut cultivarea limbei nóstre materne.* Asta se urmăreşte adecă prin proiectul de lege al lui Berzeviczy, ceea-ce însĕ nu se póte accepta din nici un punct de vedere (Sgomot în drépta), şi *mai puţin din punct de vedere uman şi pedagogic* (Aprobări întrĕ naţionalităţi). Despre asta voiu vorbí de altfel mai pe larg, când va veni în discuţie.

Mĕ întorc deci la obiect şi deóre-ce vremea e înaintată, voiu fi scurt.

Am observat cu regret, că despre chipul de resolvare al chestiei naţionalităţilor, în adresă nu se spune nimic (Sgomot în stânga), şi nici despre *reforma legii electorale* nu se esprimă, după cum e în programul nostru, nici după cum s'a vestit alegĕtorilor nainte de alegeri. Şi deóre-ce mie şi soţilor mei de principii nu ni-s'a dat ocasie sĕ ne desvoltăm părerile aici în dietă, îndrăsnesc sĕ presint un *proiect de adresă,* asupra căreia vom mai vorbí dacă va fi necesitate. (S'auzim, s'auzim!)“.

(Dr. *T. Mihályi* a cetit apoi proiectul de adresă publicat în numĕrul trecut al ziariului nostru).

Declaraţia Croaţilor.

Am făcut pomenire într'un numĕr mai recent despre declaraţia celor patruzeci deputaţi croaţi aflători în dieta ungară, dată cu ocasiunea începerii discuţiei asupra proiectului de adresă al coaliţiei dietale, şi am promis publicarea în întregime a declaraţiei. Venim deci sĕ ne împlinim promisiunea şi dăm declaraţiunea după cum urmézǎ:

„Având în vedere jingăşia situaţiei actuale, deputaţii croato-slavoni ai dietei ungare îşi ţin de datorinţă, pe lângă accentuarea drepturilor Croaţiei şi Slavoniei, a evita tot ce póte forma motiv fie şi în cea mai mică mĕsură pentru neînţelegeri, şi ce póte loví în sentimentele de frăţietate esistente întrĕ naţiunea magiară şi cea croată.

După premiterea acestora, am onóre a declara (declaraţia a cetit'o deputatul *Tomasici*) în numele deputaţilor croato-slavoni, că noi, Croaţii, întrĕ tóte împrejurările suntem şi vom fi credincioşi comunităţii de stat care esistă şi a primit sancţionare din partea istoriei. Nu dorim nici-odată şi nici-unde alta de cât *promovarea politicei ungare.* Dar' de sine înţeles, că numai a unei politice ungare, *care respectézǎ tóte drepturile Croaţiei-Slavoniei,* în special *dreptul limbei croate,* ca limbă oficiósă în Croaţia-Slavonia, ear' drepturile naţiunei croate, *ca naţiune politică,* le lasă neatinse.

După-ce amĕsurat §§-ilor 56 şi 57 din legea de învoială, pe teritoriul croat-slavon nu numai în chestii autonome, ci în ori-ce fel de chestii comune de stat limba croată e esclusiva limbă oficiósă, *trebue, ca limbă croată sĕ se valoreze şi în armată, atunci când armata va fi reformată şi pusă pe base naţionale.*

In chestia militară de altcum deputaţii croaţi primesc hotăririle comisiunei de nouĕ din 1903. Elaboratul acestei comisiuni spune în punctul 6, că dispoziţiile artic. de lege XXX din 1868 referitóre la Croaţia-Slavonia rĕmân neatinse. Că acest punct cum are sĕ fie înţeles, s'a vĕzut din declaraţia pe care a făcut'o Escelenţia Sa dl *Josipovich,* pe atunci president de partid al deputaţilor croaţi, în conferenţa din 31 Octobre 1903 a partidului liberal. Declaraţia acésta, făcută din încredinţarea deputaţilor croaţi, sună din cuvênt în cuvênt astfel: „Ca membru al comisiunei de nouĕ îmi ţin de datorinţă sĕ iau cuvêntul şi sĕ desvolt principiile fundamentale cari au fost discutate cu ocasiunea stabilirii punctului 6 din programul comisiunii. Cu privire la drepturile cari în punctul 6 sunt numai în general atinse, referitor la Croaţia reclamă în înţelesul art. de lege XXX din 1868 deosebită considerare: 1. la regularea chestiei cu emblemele militare §-ul 62 din art. de lege XXX din 1868; 2. întrebuinţarea limbei croate la judecătoriile militare şi în corespondenţa oficiósă pe întreg teritoriul croato-slavon, după-ce în înţelesul §§ ilor 56 57, 58 şi 59 din art. de lege XXX al anului 1868 limba croată e esclusiv limbă oficiósă în Croaţia-Slavonia; 3. la regularea chestiilor din punctul 4 al raportului comisiunii sunt a se ţiné în vedere dispoziţiunile cuprinse în §§-ii 7, 46, 47, 48, 56, 57, 58 şi 59 din art. de lege XXX anul 1868.“

Deci, aici a fost accentuată în mod clar validitarea limbei croate *şi în armată,* în mod facultativ, după cum va permite desvoltarea raporturilor.

Ce se atinge de chestiile economice, în special de *teritoriul vamal,* şi noi stăm pe punctul legal de vedere, că statul se află în drept a inactiva ori-când teritoriul vamal independent. Dar' pentru raporturile actuale economice ţinem că lucrul ar intimpina mari primejdii, şi în special ar păgubi agricultura, singurul isvor economic al Croaţiei-Slavoniei. Şi deóre-ce textul adresei nu e cu privire la acest punct al nostru de vedere, nu suntem în posiţia a o puté primí. Accentuăm în fine, că faptul, că deputaţi croaţi n'au fost aleşi în comisiunea pentru adresă, nu póte serví drept cas de precedenţă, după-ce în fiecare comisiune care se ocupă cu chestii comune, *trebue* sĕ se dee ocasiune deputaţilor croaţi, ca sĕ iee şi ei parte. Acésta s'a întêmplat totdeuna până acum, şi rugăm onoratele partide, sĕ caute, ca şi în viitoriu sĕ se întêmple.“

Sinodul archidiecesan.

Şedinţa a treia.

(Ţinută în 10 Maiu st. n.)

Se începe la ora 10 a. m. President Esc. Sa dl archiepiscop şi metropolit *Ioan.* Notariu Lazar Triteanu.

După autenticarea procesului verbal al şedinţei a doua şi încuviinţarea duor concedii pe întrégă durata sesiunii (Dr. N. Comşa şi Dr. I. Farcaş) se intră în ordinea de zi, referând:

Comisiunea organisătóre (ref. I. de Preda) asupra raportului consistorial în causa subvenţiunii de 2000 coróne a seminariului, detrasă din partea guvernului. In acésta causă consistoriul a fost luat conclus, ca la timp oportun sĕ se facă la ministrul de culte representaţiune pentru revocarea detragerii. Comisiunea propune sĕ se facă representaţia cât mai curênd, fără considerare la „timp oportun“ ori neoportun.

Vorbesc la object: Esc. Sa dl archiepiscop şi deputaţii P. Cosma, cav. Puşcariu, Iosif Puşcariu, Dr. Cristea.

Se primeşte propunerea comisiunii.

Acelaşi referézǎ asupra propunerii făcute de V. Oniţ în şedinţa premergĕtóre şi propune, ca aceea „sĕ se transpună consistoriului spre apreciare“.

Se primeşte, cu adausul „după putinţă“, propus de Esc. Sa.

Tot *comisiunea organisătóre* (referent Dr. Eusebiu Roşca) asupra raportului consistorial în causa înfiinţării unui nou protopopiat: al Geógiului, din aprópe aceleaşi comune cari înainte de arondarea nouă a protopopiatelor (1900) formau fostul protopopiat al Geógiului, desfiinţat atunci, şi face propunere de cuprinsul, că înfiinţarea se aprobă, sediul sĕ fie Geógiul de jos-Joseni, efectuarea înfiinţării se va face după aprobarea şi din partea congresului, ear' conclusul sinodal privitor la înfiinţare sĕ se publice în organul de publicitate al archidiecesei, pentru-ca cei interesaţi sĕ se pótă folosí eventual de remediu de drept.

Iau parte la discuţie: Esc. Sa dl archiepiscop şi deputaţii Dr. V. Bologa, Dr. I. Marghitta, N. Ivan şi P. Cosma.

Se primeşte propunerea comisiunii cu adausul făcut de Marghitta, ca sediul protopopiatului sĕ fie parochia Geógiu de jos-Suseni, nu G.-Joseni.

Tot *comisiunea organisătóre* (referent Dr. Liviu Leményi) în causa de diverginţă întrĕ consistoriu şi fiscalul consistorial pe motivul interpretării dispoziţiunilor regulamentare cu privire la spesele acestuia în procese purtate ca representant al bisericei.

Nefiind chiămarea sinodului a se ingera în resolvarea de casuri concrete, ci numai votarea de normative în general, comisiunea propune, ca ambe actele sĕ se restitue consistoriului spre resolvare competentă.

Se primeşte.

Comisiunea şcolară (referent Dr. P. Oprişa) asupra restului din raportul general al senatului şcolar.

a) Ajutóre, — spre ştire.

b) Stipendii, — spre ştire, cu adausul, ca la distribuirea stipendiilor sĕ se ţină cont de trebuinţele didactice ale institutelor nóstre.

c) Conferenţele învĕţătoreşti, — spre ştire, cu adausul, ca consistoriul sĕ esecute după putinţă conclusul sinodal din 1899 privitor la întrunirea comisarilor în conferenţă.

La punctul acesta au luat parte la discuţie Esc. Sa dl archiepiscop şi deputaţii Dr. M. Cristea, A. Vlaicu, Dr. V. Bologa, J. Murĕşanu, G. Hango, P. Cosma, V. Domşa, şi alţii, ear' S. Dragomir a propus, ca în conferenţele învĕţătoreşti sĕ se ţină învĕţătorilor prelegeri, respective sĕ li-se dee inviaţiuni şi asupra compunerii conspectelor despre copiii obligaţi a cerceta şcóla, destinate pentru oficiul de statistică. Propunerea întimpină aprobare generală, ear' Esc. Sa declară că va îngrijí, ca în consistoriu sĕ se iee dispoziţiile de lipsă pentru esecutarea ei.

d) „Fóia pedagogică“, — spre ştire, cu adausul, ca direcţiunea secţionii pedagogice sĕ facă consistoriului propunere în scopul esecutării conclusului sinodal din 1904 în causa înfiinţării, respective reînfiinţării „Fóiei Pedagogice“, şi cu adusul propus de Dr. Cristea, ca până la înfiinţarea fóiei temele mai bune cetite în conferenţele învĕţătoreşti sĕ se tipăriască în broşuri accesibile şi pentru popor.

Aceeaşi comisiune (referent tot Dr. Oprişa) în causa manualului de limba magiară de Schulierus şi Popovici, propunênd, ca exemplarele tipărite în tipografia archidiecesană sĕ se admită în şcólele din archidiecesă.

Se primeşte.

Şedinţa se închee la ora 12 şi 20 minute, anunţându-se proxima pe Joi la ora 10 a. m.

Şedinţa a patra.

(Ţinută în 11 Maiu st. n.)

Se începe la ora 10 a. m. President Esc. Sa dl archiepiscop. Notariu Dr. Valer Moldovan.

După autenticarea procesului verbal al şedinţei III. urmézǎ ordinea de zi cu referada comisiunii financiare şi cu cea a comisiunii petiţionare.

Com. financiară (presid. protopresbiterul D. Moldovan) prin referentul Arsenie Vlaicu referézǎ asupra rapórtelor consistoriale în causa fundaţiunii Şaguna, în a tipografiei şi librăriei archidiecesane, în a raţiociniilor fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane şi asupra budgetului acestora pe anul 1906, propunênd la tóte luarea spre ştire cu aprobare.

Se primeşte.

Com. petiţionară (president ppresbiterul Iosif Morariu) prin referentul Simion Dragomir referézǎ asupra celor trei petiţiuni întrate la sinod şi propune sĕ fie transpuse tóte trei consistoriului spre competentă afacere.

Se primeşte.

După acestea notariul general M. Voilean ceteşte raţiociniul speselor sinodului actual cu: 1596 cor. diurne, 508 cor. bani de cuartir şi 670 cor. 13 fileri spese de călĕtorie deputaţilor esterni şi 100 coróne spese de birou.

Astfeliu, terminate fiind agendele sesiunii actuale, Esc. Sa Inaltpreasfinţitul archiepiscop şi metropolit declară încheiată sesiunea sinodală din anul acesta prin următórea cuvêntare:

„Cu ajutoriul lui Dzeu, terminând lucrările avisate la competinţa acestei sesiuni sinodale, mai nainte de tóte mulţămesc lui Dzeu, carele ne-a luminat şi ne-a ajutat la împlinirea chiămării nóstre. Ear' după Dzeu vĕ mulţămesc şi dvóstre dlor deputaţi, pentru bunăvoinţa, dragostea şi înţelepciunea, cu cari aţi conlucrat la desvoltarea şi întărirea salutarelor nóstre aşezăminte bisericeşti şi implorând binecuvêntare ceriului asupra lucrărilor nóstre şi asupra dvóstre declar sesiunea sinodului nostru archidiecesan ordinar pe anul 1905 închisă.“

După încetarea ovaţiunilor la adresa Esc. Sale ia cuvênt deputatul Mih. *Cirlea* şi rosteşte vorbirea următóre:

„Escelenţa Vóstră! Venerabil sinod!

In decursul şedinţelor sinodului present adusu-s'au dispoziţiuni, cari tóte au menirea de a lumina minţile credincioşilor bisericei nóstre, întru a vedé şi a se convinge, că cea mai solidă basă a fericirii omeneşti este *credinţa.* Adusu-s'au dispoziţiuni, cari tóte tind într'acolo, ca întărite sĕ fie sufletele credincioşilor bisericei nóstre şi prin acésta întăriţi sĕ fim şi noi în voinţa nóstră de a face tóte posibilele pentru a *apăra biserica nóstră* şi instituţiunile ei faţă de pericolele cari o ameninţă, şi întăriţi sĕ fim în *speranţa* nóstră, că ajuta-ne-va bunul Dumnezeu în aceste sfinte nisuinţe ale nóstre! Adusu-s'au dispoziţiuni salutare, ca şi inima nóstră sĕ se întăriască, şi prin acésta *dragostea* nóstră faţă de tóte instituţiunile nóstre bisericeşti şi şcolare, temelia fericirii vremelnice şi vecinice a neamului nostru, sĕ se cimenteze şi consolideze.

Tóte aceste ne îndémnă cu tărie a ne esprima simţemintele nóstre de dragoste şi alipire faţă de acei factori ai bisericei nóstre, cari tótă puterea lor de muncă şi-au pus-o in serviciul bisericei, căştigându-şi astfeliu merite neperitóre pe terenul bisericesc şi şcolar.

Fiind vorba de cei mai meritaţi factori ai bisericii nóstre, cu cel mai profund respect avem a ne îndrepta către Venerabilul nostru Cap bisericesc, către Escelenţa Sa prea bunul nostru metropolit. Meritul principal dinsul îl are cu privire la frumósele resultate ale sinodului din acest an pentru cel mai pr[illegible] tact cu care a condus şedinţele sinodale. Dar' în deosebi cu profundul respect trebue sĕ ne îndreptăm către Escelenţa Sa pentru *acea activitate desvoltată întru apărarea causelor nóstre şcolare faţă de desastrosul proiect de lege Berzeviczian.*

Prin démna şi resoluta ţinută în acésta afacere Escel. Sa *şi-a căştigat dragostea cea mai mare nu numai a credincioşilor bisericii nóstre, ci şi a întregului nostru popor românesc,* şi totodată prin acéstă ţinută a devenit *unul dintrĕ cei mai demni archierei şi nemuritor şi-a făcut numele.*

Din tot sufletul nostru dorim Escelenţei Sale, bunului şi vrednicului nostru metropolit, Inaltpreasânţitului *Ioan Metianu,* ca bunul Dzeu, spre binele şi fericirea bisericii şi a neamului nostru la mulţi ani sĕ 'L ţină.“

Generale şi entusiaste „Trăiască!“ urmézǎ acestei vorbiri, întrĕ cari Esc. Sa părăseşte apoi sala şedinţelor.

Teatru român în Sibiiu

Sâmbătă, 13 Maiu n. şi Duminecă 14 Maiu n. se va da câte o representaţiune teatrală română în teatrul orăşănesc din loc. Inceputul totdeuna la orele 7 şi jumătate séra.

Se va juca Sâmbătă *Jean Marie,* dramă într'un act în versuri de And. Theuriet, tradusă de *N. Ţinc,* şi *Necinstiţii,* dramă în acte, de Girolamo Bovette, tradusă de *Arist. Romanescu.*

Regisor *Zaharie Bârsan.*

Duminecă apoi se vor juca piesele *Lăutarul din Cremona,* dramă într'un act de François *Coppée,* şi *Trei pălării de damă,* comedie în trei acte şi un prolog, localisată din franţuzeşte de *E. Fagure.*

Regisor *Zaharie Bârsan.*

Preţul locurilor în ambele seri e următorul:

Loge parterre, pentru 4 persóne 6 cor. Loge parterre, pentru 5 persóne 7·50 cor. Loge rangul I. pentru 4 persóne 8 cor. Loge rangul I. pentru 3 persóne 6 cor. Loge de onóre rangul I. 12 cor. Loge rangul II. pentru 4 persóne 5 cor. Loge rangul II. pentru 5 persóne 6·20 cor. Loc pe balcon, rêndul I. şi II. 3 cor. Loc pe balcon, rêndul III.—V. 1·60 cor. Loc în cercle, 2 cor. Loc în stal, 1·50 cor. Loc în parterre, numerotat 1 cor. Loc de stat în parquet, 80 fil. Loc de stat în parchet pentru studenți și militari 60 fil. Loc pe galerie, numerotat I. rênd 80 fil. Loc pe galerie, numerotat 60 fil. Galerie-entré 40 fileri.

Biletele se pot procura la librăria archidiecesană din loc și séra la cassă.

De la conferențele învĕțătorești.

Cercul Sibiiu.

Sibiiu, 23 April v. 1905.

Ședința I.

In conformitate cu ordinul Preav. Consistoriu archidiecesan din 3 Februarie a. c. nr. 40 scol. conferența învĕțătorilor din cercul Sibiului (protopresbiteratele Sibiiu și Avrig) s'a ținut în anul acesta în zilele din 21 și 22 April v. în comuna *Avrig*, sub conducerea domnului asesor consistorial Mateiu *Voileanu*.

La orele 6 și jumĕtate diminéța ne-am întrunit în locașul Domnului, unde s'a celebrat prin dl comisariu sfânta liturgie cu chiămarea duhului sfânt, apoi eșind în cimiteriu la mormêntul marelui dascăl *George Lazar* s'a ținut un parastas pentru odihna sufletului acestuia, la cari acte religióse, pe lângă învĕțători a participat dl protopresbiter local Ioan *Cândea*, parochul Vasile *Maxim* și numeros public din comună.

In curênd după acestea ne-am întrunit în sala edificiului școlar destinată pentru conferență, unde presentându-se și dl comisariu însoțit de dl protopresbiter Cândea, deschide conferența cu următórea vorbire:

„*Preaon. dle protopresbiter! Stimaților domni învĕțători!*

Convocați prin autoritatea nóstră bisericéscă în conferență învĕțătoréscă, la locul prim ne-am adunat la un loc în casa Domnului, domnilor învĕțători, spre a asculta sfânta liturgie, a ne înălța rugăciunile nóstre către Domnezeul puterilor, de la care vine tótă darea cea bună și tot darul desĕvêrșit, și a cere asupra nóstră și asupra lucrărilor nóstre darul duhului sfânt.

In apropierea acestui sfânt locaș dumnezeesc, care a servit de loc de repaus, de refugiu, de mângăiere, de întărire în credință, în timpurile de persecuțiune din trecut, prefăcută azi în prigonire de altă natură, in apropierea acestui sfânt locaș, care ne este azi scutul și adăpostul nostru, zace în pământ partea trupéscă a unui bărbat care înainte de acésta cu un veac a făcut ceea ce noi facem azi, a primit solia apostolică de a fi dascălul poporului român.

La mormêntul dascălului *George Lazar* ne-am întrunit azi și noi dascălii români grupați din protopopiatele Avrig și Sibiiu, ca înainte de a intra în meritul lucrărilor nóstre sĕ cerem loc de odihnă în locașurile cele vecinice pentru cel-ce cu un veac înainte de acésta a aprins făclia și a luminat calea poporului român aici la noi și cu mai mult resultat în România liberă de azi.

Reîntorși deci din casa Domnului și de la mormêntul dascălului George Lazar, voind a intra în lucrările nóstre, vĕ salut domnilor învĕțători cu cuvintele de salutare ale bisericei: „Christos a înviat“.

In cadrul conferențelor nóstre învĕțătorești loc de frunte trebue sĕ dăm, domnilor învĕțători, practicei învĕțământului: cum sĕ valorăm mai cu efect cunoștințele câștigate în cursul anilor la școlă, cum sĕ folosim mai bine timpul ce ne stă la disposițiune în școlă, și în ce mod sĕ predĕm materialul obligat spre a ține armonia întrĕ deosebitele obiecte de învĕțământ, ca sĕ putem ajunge la ținta ostenelelor nóstre.

In metodică avem sĕ ne perfecționăm prin lecțiuni de model, lucrate după cele mai bune indigitări acceptate de pedagogie, la acésta trebue sĕ stăruim cu toi deadinsul, învĕțând unii de la alții.

Spre acésta sĕ fie îndreptată tótă nisuința nóstră, ca sĕ știm și sĕ putem valora cunoștințele cu cari eșim în viéța practică, fiindcă activitatea nóstră în școlă nu va avé resultatul dorit și glasul nostru va fi după pilda bisericei, „aramă sunătóre și chimval rĕsunătoriu“.

Facerea de regulamente, diferitele directive în viéța nóstră școlară, aflarea relelor din popor și combaterea acelora sĕ fie condițiuni principale pentru cei puși în fruntea afacerilor școlare, cari trebue sĕ aibă un orisont mai larg și timp trebuincios pentru aflarea și lecuirea relelor.

Principala nóstră chiămare sĕ fie perfecționarea nóstră în practica învĕțământului, și forța nóstră sĕ fie valorarea cu efect a materialului, cu care eșim în viéță.

In mâna nóstră este pusă făclia, noi trebue sĕ o ținem aprinsă, sĕ mergem înainte și sĕ luminăm calea poporului nostru.

Sĕ ducem iubire, domnilor învĕțători, iubire către cariera nóstră, iubire către apostolia nóstră, acésta sĕ fie comóra cea bogată, din care sĕ tot luăm, sĕ tot dăm, și care în veci sĕ nu se împuțineze.

Din iubirea nóstră pentru acéstă carieră va isvorí entusiasmul nostru, voia de a muncí, puterea de a suporta greutățile și multele nesuccesuri, micile mizerii, cu cari ne întâlnim în activitatea nóstră școlară.

Și noi cu iubire trebue sĕ ne dedicăm carierii nóstre, căci noi nu lucrăm ca străini, ca slugi pentru simbrie.

Noi avem mare misiune patriotică națională.

Purtăm lumina aprinsă, ca sĕ luminăm cărările poporului nostru românesc din iubita nóstră patrie și prin fericirea lui, prin promovarea binelui lui, promovăm binele bisericei nóstre, promovăm binele patriei nóstre iubite.

Făclia, care o a aprins acum 100 de ani marele dascăl George Lazar, astăzi este în mânile nóstre.

In préjma acestui edificiu pompos al școlei din Avrig este mormêntul dascălului Lazar, căruia națiunea nóstră i-a conservat vecinică recunoștință.

Sĕ ținem aprinsă făclia, cu care luminăm cărările poporului nostru, flacăra ei sĕ o nutréscă flacăra iubirei de adevĕr, alipirea către biserica străbună, alipirea de limba nóstră, de neamul nostru, de obiceiurile nóstre străbune, iubirea patriei, și ascultarea de legi, și așa făcênd ne vor binecuvênta nepoții noștri, precum noi cu pietate ne-am închinat azi la mormêntul dascălului George Lazar.

Cu acestea declar conferența deschisă.“

(Va urma.)

„Reuniunea română agricolă din Sibiiu“.

(Adunarea generală estraordinară.)

Sâmbătă, 6 Maiu a. c. Reuniunea română agricolă sibiiană și-a ținut adunarea generală estraordinară. La adunare a participat un numĕr mare de membri, dovadă acésta despre interesul ce se pórtă acestui așezământ, care a lucrat și lucréză la îmbunătățirea stării economului nostru.

Adunarea a fost deschisă de presidentul Reuniunii, dl Dem. *Comșa*. Referentul dl P. *Drăghits*, prim-pretor, totodată membru în comitetul central, cetește raportul comitetului în afacerea editării „*Albumurilor*“, din care reiasă, că din acéstă întreprindere Reuniunea pe lângă marele câștig moral a avut și câștig material. Raportul, la propunerea membrului Ioan *Banciu*, s'a luat de adunare la cunoștință și în același timp s'a votat comitetului și în deosebi dlui president Demetriu *Comșa* mulțămită și recunoștință pentru zelul desvoltat la confecționarea Albumurilor.

In conformitate cu programul adunării treêndu-se la alegerea comitetului, dl president *D. Comșa* declară că dsa se retrage irevocabil de la conducerea Reuniunii și rógă adunarea sĕ 'și alégă astfel de conducĕtori, cari sĕ contribue și la mai marea înflorire a Reuniunii.

Părăsind dl *Comșa* adunarea, acésta rógă pe vice-presidentul Reuniunii dl Pantalion *Lucuța* sĕ conducă adunarea, chiămată a alege noul comitet.

Ocupând dl Lucuța locul presidial se alege cu unanimitatea voturilor president fostul vice-president *Pant. Lucuța*; vice-president *Ioan Chirca* (Sĕliște); membri în comitet: Dr. P. *Șpan* și Vasile *Stan*, profesori seminariali; Romul *Simu*, înv. pens.; I. *Lăpĕdat*, secretar al II-lea al „Asociațiunii“; Petru *Drăghits*, prim pretor; Dr. Ioan *Stroia*, protopresbiter, ambii din Sĕliște; Ioan *Popescu*, proprietariu în Sibiel și Isidor *Blaga*, paroch în Lancrim.

Eshauriată ordinea de zi, comitetul astfeliu ales s'a întrunit în ședință și a numit secretar pe fostul secretar Victor *Iordășianu*, cassar pe fostul cassar P. *Ciora*, controlor pe fostul controlor Emil *Verzariu*, custos a fost numit Teodor *Andreiu*, grădinar, ear' archivar bibliotecar Oprea *Steflea*, vice-notar comitatens.

Comitetul central a stabilit pentru restul lunilor din anul 1905 următoriul *program de lucru*:

Intruniri agricole se vor ține în comunele *Avrig*, *Dobârca*, *Noul săsesc*, *Șugag*, *Șuramică*, *Săsăuși* și *Turnișor*.

Esposiția de vite anuală se va ține în comuna *Veștem*, ear' cu scop de a înlesni procurarea de vite de prăsilă, Reuniunea acórdă micilor proprietari împrumuturi ieftine, replătibile în rate. Pentru membrii cu locuința în *Gurarîului* se va sorta o vițea rassa „Pinzgau“, dăruită de Reuniune.

In opidul *Mercurea* se va arangia a IV-a esposiție de póme; în *Sĕliște* se ține în zilele din 16—20 Maiu n. c. un curs de pomărit pentru învĕțătorii aplicați la conducerea școlelor de pomi comunale. Participanții la curs vor primí diurne. Câte un altoi (mĕr pătul) s'au dăruit membrilor cu locuința în *Galeș* și *Aciliu*; s'au distribuit întrĕ membri pomi pădureți și s'au pus în vênzare altoi cu preț redus. Cuptorul de uscat póme sistem „Cazenille“ din Sĕliște, se va pune în funcțiune atât la uscatul de póme cât și la uscatul de legume.

Esperimente cu cultura *Soiei* se fac în comuna Seliște sub conducerea membrului din comitet Dr. I. Stroia și în Tilișca sub conducerea vicepresidentului I. Chirca.

Cei împărtășiți în trecut cu pădureți, seminte etc. vor fi rugați a face raport despre esperiențele făcute și despre resultatele obținute.

Direcțiunile Insoțirilor de credit sistem „Raiffeisen“ și ale Tovărășiilor agricole sunt rugate a raporta despre afacerile lor din 1904. In același timp se va lucra din rĕsputeri la înființarea de asemenea așezăminte.

Se vor împărțí galițe de soiu, apoi coșnițe și alte unelte pentru cultivătorii de albine.

Se va lucra la desĕvêrșirea școlei practice de economie din Sĕliște.

Adunarea generală ordinară se va ține în comuna Sĕliște.

NOUTĂȚI

Esposiția de lucruri de mână, aranjată de reuniunea femeilor române din loc în localitățile „Casei naționale“ a fost cercetată zilele trecut de I. P. S. Sa dl erchiepiscop și metropolit *Ioan*, însoțit de un numĕr însemnat dintrĕ membrii sinonului archidiecesan. I. P. S. Sa a fost intimpinat la întrare de presidenta reuniunii, dómna *Maria Cosma* și de secretara *Eugenia Iovescu*, carea în termini aleși a mulțămit înalților óspeți pentru distincțiunea și încurajarea ce o dau nisuințelor femeilor române. I. P. S. Sa a mulțămit binecuvêntând nisuințele lor laudabile, apoi au visitat toți frumósele obiecte, donate de către fetele și dómnele române din diferite părți. Esposiția mai *rĕmâne deschisă până Luni*. Deci îndemnăm pe toți a o cerceta, ajutorând laudabila țintă, spre care tind inițiatórele: de a aduna mijlócele pentru inființarea unei *școle române de industrie*.

*

Năpastă! Un incendiu mare, escat la baraca (casă de scânduri) în care locuiau sépte Români emigrați în Pasco (în America) a mistuit împreună cu baraca întreg avutul lor: bani de hârtie în sumă de peste două mii de coróne și hainele și celelalte ce le aveau. Românii păgubiți sunt: Ioan Bâra, George Bighia, Vasilie Bighia, Cosma Căscu, Vasilie Mateiu si Vasilie Moldovan din Gurarîului și Paștiu Bâra din Cristian.

*

Pentru catedrală. Domnul *Bucur Vidrighin* din Rĕșinari a donat la fondul catedralei din Sibiiu suma de douĕzeci coróne.

*

O destăinuire sensațională. „Narodne List“ din Belgrad, ziariu al partidului obrenovicesc, publică în numĕrul de Marți séra o convenție secretă, pe care fostul principe Mihail Obrenovici o încheiase cu principele Nichita al Muntenegrului și în care se hotărește și unirea Muntenegrului cu Sêrbia. Apoi testamentul principelui Mihail Obrenovici, prin care designeză de moștenitoriu al Sêrbiei pe principele Muntenegrului, ear' lui Milan îi lasă numai moșiile din România și 50.000 de galbeni. Atât contractul, cât și testamentul fuseseră scrise în câte trei exemplare, din cari câte un exemplar fusese dat țarului Alexandru II. și metropolitului Mihail (din Belgrad). Tendința acestei destăinuiri e sĕ arete, că după stingerea familei Obrenovici adevĕratul moștenitoriu al tronului sêrbesc e principele Muntenegrului.

*

Himen. Valentina *Comaniciu* din Veneția inf. și Ioan *Tulbure* din Hălmeag, fidanțați.

— Ana *Banea* și Dumitru *Axente* anunță serbarea cununiei lor, care se va îndeplini la 1 Maiu stilul vechiu anul curent, la 4 ore după amiazi în biserica română greco-catolică din Sibiiu.

*

Unsprezece femei înecate în Someș. Luni la amiazi zece fete din comunele Venyige și Szekeres (lângă Sătmar) voind sĕ trécă someșul cu luntrea, pe carea o dirigeau doi bărbați ale căror soții încă erau în luntre, pe la mijlocul rîului luntrea s'a rĕsturnat și toți cei din ea au cĕzut în apă. Bărbații și soția unuia au isbutit sĕ iese la mal, dar' fetele și soția celuilalt s'au înecat.

*

Mórte cumplită. Marți după amiazi pe o stradă principală din Budapesta înainta încet un car încărcat cu povară, ear' mânătoriul moțăia sus pe marfă. In somn a cĕzut apoi sub rótele carului, cari i-a sdrucit capul de l'a făcut ca o lespede.

*

Cumințenie de necrezut. Simkó János, locuitoriu în Bártfa (Ungaria), avênd mari dureri de stomach și neputêndu-l scăpa de ele leacurile móșelor de prin împrejurime, s'a hotărît în sfîrșit sĕ se cureze prin medic. Medicul i-a prescris ceva picături, spunêndu-i că are sĕ le iee tóte deodată. Neica Simkó János a împlinit apoi fórte conștiențios. A înghițit medicina tótă deodată cu sticlă cu tot, cu astupuș cu tot și cu vignetă cu tot (o sticluță cam de 20 grame). De sine înțeles, că în loc de vindecare a căpĕtat încă și mai mari strînsuri în stomach, așa că ai sĕi au trebuit sĕ'l ducă la clinica din Budapesta spre a i-se opera stomachul.

*

Senator osândit pentru furături. Un domn Slattery, membru în senatul Australiei și fost în mai multe rênduri ministru de justiție în Sud-Welsul nou, sĕptĕmâna trecută a fost osândit la temniță pe trei ani și jumĕtate, pentru furături.

*

Nenorocire la o escursie turistică. Duminecă după amiazi o societate de turisti din Graț voind sĕ urce muntele Fölzstein, profesorii Wolf și Petrics de la universitatea din Graț și funcționariul Stopper în cursul urcării au lunecat și s'au rostogolit în abis. Luni după amiazi a fost găsit în fundul abisului cadavrul lui Wolf, cu capul crepat și cu mânile și piciórele frânte. Ai celorlalți doi nu s'au găsit încă.

*

Norocul de luptă al Japonezilor dă o nouă dovadă cum prin statornicie se póte ajunge la țintă. Invingerile japoneze, unice în istoria universală, sunt în partea cea mai mare numai resultatul unei estreme statornicii, despre care eroii au dat până acum strălucite dovezi. Mai multă statornicie se cere însĕ pentru hotărirea norocului, deórece zeița Fortuna e fórte caprițiósă până ce suride alesului ei. Acésta se observă mai vêrtos la loteria de clasă, căci Casa de bancă Gaedicke din Budapesta, colosal favorisată de noroc, a dat drept remunerație mușteriilor pentru statornicia lor numĕróse câștiguri principale, și anume premiul de 600,000 cor., de trei-ori câștigul principal de 400,000 cor., de trei-ori 100,000 cor.; de patru-ori 60,000 cor.; etc. etc. Norocul firmei Gaedicke este până acum neîntrecut.

Cărți și reviste.

„Cartea de Aur“. A apărut *în ediție nouă* volumul prim din opul premiat de Academia Română „*Cartea de Aur, sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coróna ungară*“, de *Teodor V. Păcățian*, și póte fi procurat, împreună cu volumul II prin librăria archidiecesană din Sibiiu, ori de-a dreptul de la autorul. Un esemplar din fie-care volum costă broșat 10 coróne, legat în pânză 11 cor. 60 fileri. La cerere se acórdă și înlesniri de plată.

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinși pofesori și medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecțiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandat convalescenților după influență. Promovéză apetitul și face sĕ créscă greutatea corpului, delătureză tusa și flegma, și face să înceteze asudórea de nópte. In urma gustului și mirosului seu plăcut se ia cu plăcere și de copiii. Se capĕtă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpĕrătoriul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre: (216) 47—52

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveția).

Nr. 66 1905 (107) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **capelani** parohiali în parohiile **Vaidasig** și **Ațintiș**, protopresbiteratul Turda, pe basa înaltei resoluțiuni consistoriale de la 16 Novembre 1904 nr. 12079 B. respective dto același nr. 12085 B. se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegr. Român".

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt jumětate din cele statorite în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Se observă, că capelanul ce se va alege în *Vaidasig* va folosí singur casele parohiale esistente; ear' pentru cel de la *Ațintiș* parohia va zidí case noue.

Concurenții au sě 'și trimită suplicele instruite în regulă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, de unde se pot lua și informațiuni mai detaiate, apoi cu prealabilă încuviințare superióră se pot presenta înaintea alegětorilor spre a cânta, eventual a celebra și a cuvênta.

Turda, 12 Ianuarie 1905.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Jovian Mureșan
protopresbiter.

Atelierul de croitorie

14 **Ioan Părău**
Sibiiu, strada Poplăcii nr. 21.

In acest atelier se confecționéză tot feliul de vestminte bărbătești, jachete pentru dame, și
= reverendi =
Asemenea se primesc spre esecutare reparaturi. Lucru trainic.

Cel mai bun material de acoperit al timpului de față.

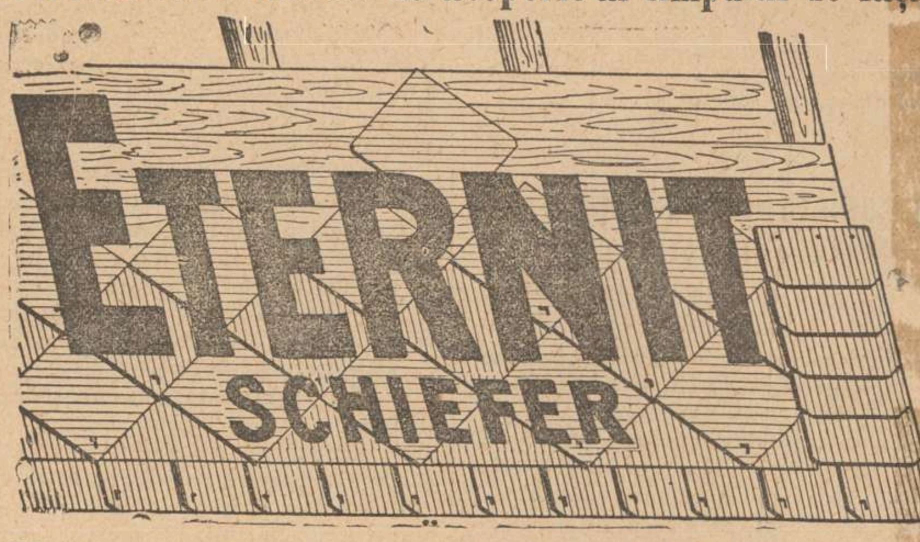

Centrala pentru Ungaria:
FABRICELE ETERNIT LUDOVIC HATSCHEK
BUDAPESTA, VI., ANDRÁSSY-ÚT 33. [99] 4—8

Săpunul Schicht

cu marca:
„cerb" ori „cheie"

e cel mai bun, mai spornic și prin urmare cel mai eftin. E liber de substanțe stricăcióse.

Se capětă pretutindenea! (5) 40—46

!! La cumpěrare sě se observe, ca fie-care bucată de săpun sě fie provědută cu numele Schicht și cu o marcă de sus. !!

Somatose Albumină de carne.

Cel mai eminent mijloc producětor de apetit, și întăritor de nervi.
Se capětă în farmacii și drogerii. [39] 7—

CREMA MARGIT a lui Földes
CREMA MARGIT a lui Földes
CREMA MARGIT a lui Földes
CREMA MARGIT a lui Földes
CREMA MARGIT a lui Földes
CREMA MARGIT a lui Földes
CREMA MARGIT a lui Földes

Pentru dame indispensabil!

Cel mai bun cosmetic!!

Delătură după câteva zile pistruele, petele de ficat, jubruțele, carii de piele și tóte necurățeniile pielii. Netezește crețele, dă obrazului colóre albă, fină și îl frăgezește și întinerește. Prețul: borcanul mic 1 cor., borcanul mare 2 cor.

Articole de toaletă alese:
Pudra Margit (în 3 colori) 1·20 cor.
Săpunul Margit 70 fileri.
Pasta de dinți Margit 1 cor.
Apă de obraz Margit 1 cor.

Cu ramburs sau pe lângă trimiterea banilor înainte espedéză producentul

FÖLDES KELEMEN, farm., Arad.

Se capětă în tóte farmaciile, drogeriile și parfumeriile. (57 b) 3—5

Deposit principal în Sibiiu, în farmaciile: Guido Fabritius, I. C. Molnár, Carol Müller, Ervin Rummler, în drogeria Carol Morscher, în magazinul de săpun și parfumeria Meltzer.

CREMA MARGIT a lui Földes
CREMA MARGIT a lui Földes
CREMA MARGIT a lui Földes
CREMA MARGIT a lui Földes
CREMA MARGIT a lui Földes
CREMA MARGIT a lui Földes
CREMA MARGIT a lui Földes

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secret

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 133

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copii și femei de constituție forte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Atențiune!

50.000 părechi de ghete.

4 pěrechi de ghete cu numai fl. 2·80.

Falimentând mai multe fabrici mari am fost încredințat a desface o cuantitate mare de ghete **sub prețul producțiunii.** Vînd deci ori-cui 1 părechě de ghete cu șireturi pentru domni și 1 păreche pentru dame, de piele, brun ori negru galoșate, cu talpă bine bătută cu cuie, apoi 1 păreche de ghete de modă pentru domni și 1 păreche pentru dame, cu paspoal fórte elegant, fasonul cel mai nou de vară, fórte drăguți și ușori. **Tóte 4 părechile costă numai 2 fl. 80 cr.** și se pot procura cu ramburs sau trimițěndu se banii înainte de la [70] 1—1

S. Urbach, Schuh-Export, Krakau 54/K.

Schimbul este admis; dacă nu convine se retrimit banii, astfel eă ori-ce risic este eschis cu desevêrșire.

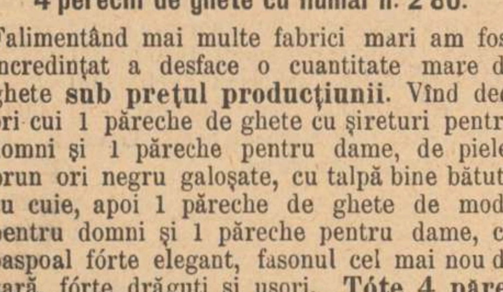

Struguri de masă

în nenuměróse sorte alese, curățenia soiului se garantéză, apoi cea mai bună colecție de

frunzișuri

tóte nobilitări de prima calitate, liferéză

Prima plantație pentru nobilitarea viței de pe Têrnave

Proprietariu: Fr. Caspari Mediaș (Medgyes, (Transilvania). (84 b) 8

Lista prețurilor ilustrată gratis și franco.

Lista câștigurilor de la a XVI. loterie de clasă r. ung. priv.

55.000 câștiguri
110.000 losuri.

Tot al doilea los câștigă!

Câștigul principal eventual
1 milion coróne

		corónе
1	premiu de	600000
1	câștig de	400000
1	„	200000
2	„	100000
1	„	90000
2	„	80000
1	„	70000
2	„	60000
1	„	50000
1	„	40000
5	„	30000
3	„	25000
8	„	20000
8	„	15000
36	„	10000
67	„	5000
3	„	3000
437	„	2000
803	„	1000
1528	„	500
140	„	300
34450	„	200
4850	„	170
4850	„	130
100	„	100
4350	„	80
3350	„	40
55.000	câștiguri și premiu în sumă totală de	14.459.000

INVITARE

la clasa I.
de la a
XVI. loterie de clasă r. ung. priv.

Tragerea deja în
25 și 26 Maiu 1905

Prețul clasei I. face pentru

	un los întreg	o jumětate	un pătrar	o optime
Cor.	12.—	6.—	3.—	1·50

Espedarea losurilor originale se face trimițêndu-se banii înainte, ori cu ramburs. Mai ușor și mai eftin se comandă prin asignațiune postală. Fie-cărei comande se adauge un plan oficial. Liste de trageri oficiale se trimit imediat după tragere. Șecuri postale pentru trimiterea banilor fără porto — gratis și franco.

Rog a se face comandele cu posibilă grăbire. (104) 3—5

Casa de bancă
A. GAEDICKE
cea mai norocósă colectură din Ungaria
Budapesta, strada Kossuth Lajos nr. 11.

Norocul lui GAEDICKE e colosal!

In timp scurt am plătit onor. mei mușterii uriașa sumă de

15 milióne

între cari următórele câștiguri principale:

600000	coróne	$^{2}/_{2}$	nr.	02551
400000	„	$^{4}/_{4}$	„	11119
400000	„	$^{4}/_{4}$	„	28916
400000	„	$^{8}/_{8}$	„	33464
100000	„	$^{4}/_{4}$	„	42753
100000	„	$^{2}/_{2}$	„	49576
100000	„	$^{4}/_{4}$	„	87991
70000	„	$^{1}/_{1}$	„	50911
60000	„	$^{8}/_{8}$	„	17357
60000	„	$^{8}/_{8}$	„	7886
60000	„	$^{4}/_{4}$	„	825
60000	„	$^{2}/_{2}$	„	971
30000	„	$^{8}/_{8}$	„	6920
30000	„	$^{8}/_{8}$	„	88691
30000	„	$^{8}/_{8}$	„	90964
25000	„	$^{4}/_{4}$	„	23481
25000	„	$^{2}/_{2}$	„	30043
25000	„	$^{4}/_{4}$	„	44412
25000	„	$^{4}/_{4}$	„	87351
20000	„	$^{4}/_{4}$	„	14674
20000	„	$^{4}/_{4}$	„	28950
20000	„	$^{8}/_{8}$	„	35462
20000	„	$^{8}/_{8}$	„	35862
20000	„	$^{4}/_{4}$	„	44410
20000	„	$^{4}/_{4}$	„	55565
20000	„	$^{1}/_{1}$	„	60781
20000	„	$^{8}/_{8}$	„	78848
20000	„	$^{4}/_{4}$	„	88574
15000	„	$^{1}/_{1}$	„	31121
15000	„	$^{4}/_{4}$	„	57734
15000	„	[illegible]	„	77950
15000	„	$^{4}/_{4}$	„	82506

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 47 Sibiiu, Marţi 3/16 Maiu 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Deák şi naţionalitaţile.

Sibiiu, 15 Maiu n.

Partidul liberal de la noi, care a dat până eri guvernele ţerii cu începere de la anul 1867, se laudă că e moştenitoriul politicei lui *Deák Ferencz*, de ale cărui principii zice că e condus în afacerile publice. Partidul independist earăşi, care va da probabil guvernul de mâne al ţerii, se laudă că e depositarul politicei şi al principiilor lui *Kossuth Lajos*.

Deputatul naţionalist român Dr. *Stefan C. Pop* li-a spus'o însĕ în dietă şi unora şi altora, şi celor din partidul liberal, şi celor din partidul independist, că *abuséză* numai de numele marilor înaintaşi, folosindu-i drept firmă, pentru-că în chestia naţională nici Déak Ferencz n'a avut politica pe care o urmăreşte partidul libéral, şi nici Kossuth Lajos politica urmată de partidul care îi pórtă numele. Nici unul nici altul *n'a voit magiarisarea popórelor nemagiare din Ungaria!*

S'au aflat apoi gazete magiare cari au scris, că nu e adevĕrat aceea ce a spus deputatul *Stefan C. Pop*, pentru-că atât *Deák*, cât şi *Kossuth*, au voit o Ungarie *ai cărei fii toţi sĕ vorbéscă ungureşte!*

Unde e adevĕrul? Şi pe o parte şi pe alta. Au voit, cu adevĕrat, magiarisarea ţerii întregi, şi Deák şi Kossuth, însĕ pe la începutul carierei lor politice, când nu cunoşteau puterea de resistenţă a popórelor nemagiare. Vorbirile lui Deák şi Kossuth, rostite pe la anii 1837—48, nu sunt întru nimica mai pe jos de cât ale celor mai infocaţi şovinişti de astăzi. Şi ei cereau pe atunci o ţéră şi un popor, *popor magiar*. Dar cu trecerea anilor s'au convins că doresc lucruri nerealisabile, că cer aceea ce e imposibil, şi astfel au schimbat tonul şi politica faţă de naţionalităţi.

Aşa a ajuns apoi *Deák Ferencz* sĕ pledeze la discuţia asupra legii despre statificarea justiţiei, pentru îndreptăţirea cererii venite din partea deputaţilor naţionalisti români şi sêrbi, ca judecătorii *sĕ cunóscă limba poporului* cu care vin în coatingere, şi sĕ spună, că *curţile cu juraţi*, a căror întroducere se dorea mult încă pe atunci, numai aşa vor fi de folos poporului de la ţéră, dacă în faţa lor *pertractările vor decurge în limba celor interesaţi*, şi dacă limba acésta o vor înţelege toţi cei cu rol la aceste judecătorii.

Ce suprindere ar fi pentru *Deák*, dacă ar puté învia şi ar vedé ce s'a făcut în privinţa acésta din partea urmaşilor, cari şi-au bătut numai joc de acésta frumósă instituţiune, întroducênd la pertractare, nu limba celor interesaţi, ci folosirea *tălmacilor*, cu ajutoriul cărora se face legătura întrĕ acusaţi şi juraţi, întrĕ martori şi judecători!

Aşa a ajuns *Deák Ferencz* sĕ pledeze la discuţia asupra budgetului de pe anul 1872 pentru admiterea limbei sêrbeşti ca limbă de propunere la un gimnasiu de stat pe care guvernul voia sĕ 'l înfiinţeze în *Neoplanta*, spunênd cu ocasiunea aceea, că „dacă s'ar afla în ţéră 300 de gimnasii, dacă s'ar afla atâtea, ca tot la şése mile de pamênt sĕ fie unul, dacă în gimnasiul din cutare ţinut nu se propune în limba, ori cel puţin mai mult în limba care forméză *limba poporului din acel ţinut*, atunci fără îndoială că *se face cu greu promovarea culturei*“, ear' în alt loc al vorbirii următórele: „Dacă voim sĕ câştigăm pe partea nóstră naţionalităţile, nu aceea e calea, ca *cu tot preţul sĕ le magiarisăm*, ci aceea, ca raporturile magiare sĕ fie plăcute pentru ele. Pentru-că două lucruri ne sunt clare: a voí sĕ le nimicim e o barbarie păgână, chiar şi atunci când n'ar fi atât de numĕróse, în cât *nimicirea lor e imposibilă*, ear' a ni-le face duşmane, *nu ne zace în interes!*“ . . .

Aşa cugeta *Deák Ferencz*, fireşte, nu înfocatul tinĕr Deák de la 1838, ci *păţitul* bărbat de stat Deák de la 1872. Ear' într'un articol separat vom arăta cum cugeta şi Kossuth Lajos, asemenea după păţaniile prin cari a trecut. Ambii au înţeles, că nimicirea popórelor nemagiare din patrie e curată imposibilitate, ear' înstrăinarea lor de către Magiari e păgubitóre pentru înseşi interesele naţiunii magiare. De mirat e numai, cum de nu 'nţeleg lucrul acesta şi politicianii magiari de astăzi?!

Vorbirea deputatului Dr. Stefan C. Pop

rostită în 8 Maiu n. în parlamentul ungar, la discuţia asupra adresei.

Onorată dietă! Cu permisiunea on. diete îmi voiu lua libertatea a 'mi desfăşura punctul de vedere faţă de proiectul de adresă al coaliţiei. Mĕ îndémnă la cuvênt mai ales vorbirile de Sâmbătă, rostite de către ministrul-president contele Tisza István şi baronul Bánffy Dezső.

Ministrul president contele Tisza István a riscat declaraţiunea, că numai aceia pot fi fii credincioşi acestei patrii, cari nu forméză partid naţionalist separat, ci s'alătură la câte un alt partid magiar. (Aşa-i! în drépta şi 'n stânga). Sĕ-mi fie permis, onorată dietă, a arăta cât de eronată este părerea acésta. (Mişcare 'n stânga). Designeze ne domnul ministru president partidul, pe care ni 'l recomândă, designeze-ne pe acel partid, care represintă, cultivă şi apără interesele legale şi juste ale naţionalităţilor în acésta dietă! Voiu dovedí cu isvóre, că acest partid nu póte fi partidul liberal, care susţine despre sine, că stând pe basă 67-istă este esclusivul representant şi depositar al constituţionalismului nostru depus în legislaţiunea anilor 1867 şi 1868, şi că în spiritul acestor legi crede a se puté edifica Ungaria în conformitate cu spiritul şi intenţiunile celebrului intemeietor al acestei măreţe opere: Deák Ferencz.

Sĕ esaminăm deci, onorată dietă, cum se asémănă principiile propagate de Deák Ferencz cu principiile professate azi de partidul liberal?

Onorată dietă! Când s'a lăţit vestea, că Românii, rupênd cu pasivitatea, vor sĕ iee parte la luptele parlamentare, hotărîrea acésta a produs cel mai pregnant resens tocmai în partidul liberal. (Sgomot în drépta, şi 'n stânga. Presidentul sună).

Madarász József: O ştiau bine!

Stefan C. Pop: Până când, onorată dietă, tocmai acel mare spirit, la care se provócă partidul liberal, Deák Ferencz, a zis că ar privi de nefericire naţională dacă naţionalităţile n'ar lua parte la lupta constituţională. Şi, ca sĕ vedeţi cât de admirabil s'a esprimat, voiu fi atât de liber sĕ cetesc cuvênt de cuvênt pasagele ce se referesc la acésta: „Aşi regreta adânc, dacă Românii vor rĕmâné la o parte de la alegeri, pentru-că doresc, ca organisaţiunea constituţională a patriei nóstre, care se estinde asupra fie-cărui cetăţean de altă naţionalitate, sĕ se menţină de fapt în practică. Patria are lipsă de pace, şi ceea-ce este de făcut, asta pe cale frăţéscă, sine ira et studio, în deplină înţelegere cu concetăţenii nostri trebue făcut“. (Aprobări în drépta şi 'n stânga).

Aşa a resonat, on. dietă, Deák Ferencz, la care se provócă partidul liberal. Era îngrijorat că Românii se vor retrage de la viéţa publică, până-ce partidului liberal, care de altfel îşi recrutéză membrii tocmai din cercurile naţionalităţilor, i-ar plăcé acésta. (Sgomot în drépta. Presidentul sună.)

Onorată dietă! Ce s'a întêmplat în ţéră după enunţarea acestor mari principii? S'a adus în 1874 legea electorală, cu privire la care fruntaşul opoziţiei aliate însuşi a zis, că acésta asigură dreptul de vot numai *unei clase privilegiate*, în vreme ce massa, grosul poporului, se esclude din şanţurile constituţiunei. Ba, mergênd atunci mai departe, on. dietă, s'au înfiinţat două sisteme, şi pentru părţile ardelene s'a făcut un cens mult mai urcat de cât în avuta Ungarie. (Contestări sgomotóse în drépta şi în stânga).

Gajáry Géza: Tocmai din contră! (Strigăte în drépta: E cu mult mai scăzut! Sgomot. Presidentul sună).

Stefan C. Pop: Tóte acestea se pot constata neîndoios din statistică. Trist vorbeşte statistica acésta, cum în Ardeal sunt multe comune, unde pe cuvêntul că e nemeş, porcarul satului are drept de vot, ear' poporul întreg n'are nici un drept. (Strigăte în stânga: Un drept vechiu! Sgomot. Presidentul sună).

On. partid liberal mergênd mai departe a făcut şi aceea ce Tisza Kálmán, de-şi acesta a fost supranumit şi sdrobitor al naţionalităţilor, în cursul guvernării sale de 15 ani n'a cutezat sĕ facă, a zădărnici posibilitatea de *întrunire* a naţionalităţilor şi mai ales a Românilor, ca sĕ nu se pótă întruni pentru

---

FOIŞÓRĂ

Viaţa şi activitatea sf. apostol Petru

(După sf. scriptură).

(Urmare.)

De Ioan Stanciu.

Deja a doua zi după acéstă întêmplare cu Ioan evangelistul, cu Andreiu şi cu Petru pléca spre Galileia (Ioan I. 43). In decursul călĕtoriei chiamă Iisus pe Filip şi pe Natanail, ear' Petru şi soţii vĕzênd că numai cu un cuvênt îi cucereşte, se miră şi nu-şi pot esplica cele întêmplate.

Christos îi linişteşte spunêndu-le că o sĕ vadă mai mari lucruri de cât acestea. „Adevĕr, adevĕr zic vouĕ, de acum veţi vedé cerul deschizêndu-se şi pe îngerii lui Dzeu suindu-se şi pogorându-se preste Fiul omului (Ioan I. [illegible]).

Despre ce au mai vorbit, şi ce s'a mai mai întêmplat cu acésta sfântă societate în decursul călĕtoriei, nu ştim. Evangeliile ne indică numai atâta, că a treia zi după chiămarea lui Filip şi a lui Natanail, Invĕţătoriul cu primii sei învĕţăcei se afla la o nuntă în Cana, un orăşel din Galileia situat spre nord de la Nazaret. Aici vĕd ucenicii prima minune a Mântuitoriului, care preface apa în vin. Ei încep a crede (Ioan II. 11) fără a cerceta:

Apropiindu-se Paştile Iudeilor, Iisus cu maică-sa, cu rudeniile şi cu învĕţăceii Sei, condus probabil de Petru, merge în Capernaum, de unde după un mic repaus în casa acestuia pléćă prin Samaria spre Ierusalim (Ioan II. 12). Petru a fost de faţă când Invĕţătoriul mâhnit de sacrilegiul ce se făcea în templu, scóte afară şi sbiciue pe schimbătorii de bani şi pe neguştorii. (Ioan II. 13 sq.) Invĕţăceii Il admirau. Păşirea resolută şi energia Lui îi punea în uimire, ear' minunile sĕvêrşite de El cât a stat în Ierusalim şi învĕţăturile Lui convingĕtóre, îi făceau sĕ crédă tot mai tare în Mesia. Petru şi soţii sei vede în El nu numai un erou naţional, ci şi un profet mare, care are îndrăsnéla de-a sbiciuí scăderile chiar şi ale fariseilor şi ale cărturarilor. El devine în ochii lor un om drept, care nu are în vedere că cineva e din şcóla Lui Hillel, sau din a lui Sammai, care nu ia în considerare avuţia, sau făţărnicia.

După vre-o câteva luni petrecute în diferitele locuri în Iudeia, unde până ce Iisus învĕţa, învĕţăceii botezau mulţimea (Ioan III 22 sq IV 2), Mântuitoriul prin Samaria (Io. IV 7 sq) se reîntórce în Galileia, unde învĕţăceii se despart de El şi mergênd la familiile lor cu bucurie vestesc faptele şi minunile sĕvêrşite de El.

Petru încă se reîntórce la ai sei în Capernaum şi nu numai acestora, ci tuturor celor cunoscuţi le enaréză inţelepciunea şi puterea de a face minuni a Mântuitoriului. De-şi evangeliile nu ne încredinţéză, totuşi trebuie sĕ deducem, că în urma cuvintelor sale basate pe o adevĕrată credinţă „un om de bun neam“ din Capernaum a alergat sĕ céră ajutoriul Mântuitoriului (Ioan IV. 47 sq).

Petru îşi continuă meseria intreruptă. In societatea celorlalţi învĕţăcei el adese-ori va fi vorbit despre Mesia. Acesti ómeni simpli, necultivaţi, erau sinceri şi de natură donaţi cu o judecată sănĕtósă.

Ei erau convinşi că Iisus nu face minuni cu puterile lui Belesbub, precum susţineau fariseii, ci cu ale lui Iehova, care L'a trimis spre mântuirea neamului lui Israil. Petru de sigur adese-ori cu mândria unui Iudeu plin de speranţă s'a gândit la acest erou inzestrat cu calităţi supranaturale şi la timpul apropiat, când El va domní glorios pe tronul Sionului.

După-ce Iisus se reîntórce din a dóua călĕtorie de la Ierusalim, unde „s'a suit la sĕrbătórea iudeilor“ (Ioan V. 1), află pe Petru şi pe fratele seu Andreiu pescuind pe lacul Genesaretului. Ca mai totdeuna, se urcă pe corabia învĕţăcelului iubit şi în pilde şi parabole învaţă poporul adunat pe ţermul lacului (Lc. V. 3). Adevĕrurile comunicate ascultătorilor le întăreşte şi cu o minune. Demandă lui Petru sĕ arunce mrejele în apă spre pescuire, ear' acesta se supune poruncei, de şi i-se pare că nu va avé nici un resultat, „fiind-că tótă nóptea s'a ostenit şi n'a prins nimic.“ Insĕ puterea lui Dzeu se arată. De mulţimea peştilor Petru cu ajutoriul mai multora abia póte scóte mréja, care începea a se rupe. Inspăimântat de acésta minune el se aruncă la piciórele Mântuitoriului esclamând: „Eşi de la mine, că om pĕcătos — sunt, Dómne!“ (Lc. V. 8.). (Va urma.)

Vorbe înţelepte.

Bate la uşa învĕţatului, dar' nu bate la uşa bogatului.

Omul numai atunci începe sĕ fie ceva, când înţelege că nu e nimic.

apărarea intereselor lor. Cu ordin guvernial ministrul Hieronymi a călcat în picióre dreptul de asociare și întrunire, numai ca sĕ amuțiască glasul Românilor, care 'i era neplăcut. (Sgomot).

O voce (din drépta): Ați voit sĕ mergeți cu memorandul la Impĕratul! (Sgomot).

Presidentul: Rog liniște!

(Va urma).

De la conferențele învĕțătorești.

Cercul Sibiiu.

Sibiiu, 23 April v. 1905.

(Urmare).

Frumósei vorbiri de deschid. ascultată cu atențiunea cuvenită i-a urmat constituirea biroului, alegêndu-se notari: Candid *Popa* și Iosif *Stoica*, ear' verificători ai protocólelor: Lazar *Negrilă* și Nicolae *Iordan*.

Cetindu-se apelul nominal se constată, că sunt presenți din ambele protopopiate 70 învĕțători, ear' absenți 11, anume: *a*) din protopopiatul Sibiiului: 1. Aurelia Săvoiu din Bungard. 2. Ioan Belașcu din Lómnăș (cu scusă). 3. Ioan Vițălariu din Poplaca. 4. Alexandru Popa din Poplaca (cu scusă). 5. Eugeniu Crăciun din Rĕșinari (cu scusă). 6. Nicolae Stoica din Șura mare. 7. Elena Barb din Tălmăcel. 8. Vasile Popa din Vurpăr; *b*) din protopopiatul Avrigului: 9. Nicolae Giurca din Ucea-inferióră. 10. George Bărbat din Ucea-superióră. 11. Ioan Banciu din Viștea-superióră.

Se mai anunță de presenți la acéstă conferență: 1. Emil Mandocea, tractul Agnita. 2. Valeriu Bonea, tractul Agnita. 3. George Buca, tractul Făgăraș. 4. Sebastian Stan, tractul Făgăraș. 5. Vasile Vâja, tractul Făgăraș. 6. George Jugărean, tractul Ilia.

Conferența ia cu plăcere act de presența domnului protopop Ioan Cândea, care ne-a onorat cu participarea la tóte ședințele, tot asemenea se ia act și de presența parochilor Vasilie Maxim din Avrig, Const. Prie din Săcădate și Nicolae Berglezan din Porumbacul-nou.

In firul programului lucrărilor presentat de dl comisariu se pune la ordine tema: „Cum își póte învĕțătoriul câștiga iubirea și încrederea la popor?“ dată spre lucrare membrilor Maria Poplăcenel și Stefan Frâncu.

Dându-se cuvânt mai întâiu învĕțătórei Poplăcenel, acésta în tractatul sĕu lucrat cu mult zel și pricepere scóte la ivélă, că învĕțătoriul își póte câștiga iubire și încredere la popor fiind de un caracter resolut, constant, consecvent și religios-moral, prin cultură multilaterală, prin onestitate, blândeță și alipire către biserică, premergênd cu esemplul viu și sfatul, prin împlinirea conștiențiósă a chiămării în și afară de școlă, prin ținerea de prelegeri publice despre îmbrățișarea meseriei, comerciului, purtarea unei economii raționale, din sfera higienei, creșterii fiilor în familie, combaterea alcoholismului, luxului, superstițiunilor și altor porniri rele la popor, în fine prin aranjarea de producțiuni școlare cu elevii.

In recensiunea asupra acestei teme cetită de Aurel Barb, cum și prin vorbitorii Eugen Popescu și Iosif Stoica se constată, că tema a fost bine lucrată și merită sĕ fie dată publicității.

A urmat a doua temă tot de acest cuprins, elaborată de Stefan Frâncu. Acesta constată în lucrarea sa, respective combate discordia dintrĕ paroch și învĕțătoriu, apoi dintrĕ acesti doi și popor, judecata poporului asupra inteligenței, certele confesionale, necercetarea producțiunilor unii la alții, recomândă prelegerile în cari sĕ se combată relele, luxul, alcoholismul, semidoctismul, indiferentismul și altele.

Capelanul Dimitrie Mandeal în recensiunea sa constată, că și acéstă temă a fost bine lucrată, atinge însĕ cestiuni noue, cari completéză tema lui Frâncu, ca d. e. rĕpausul de Dumineca, îmbrățișarea diferiților rami economici, sĕ sfătuiască poporul a'și da copiii la meserii, sĕ nu iee bani împrumut pentru nimicuri, sĕ dee numai sfaturi bune poporului, sĕ combată socialismul, anarhia și alte rele ce le observă în popor, sĕ foloséscă timpul iarna cu cetirea, sĕ se dee mai multă atențiune bibliotecilor, sĕ deprindem poporul la jertfă, sĕ se înființeze fonduri culturale etc.

La discuția ce a urmat T. Măhăra arată, că discordia între preot și învĕțătoriu a fost bine accentuată în temă, propune a se vota autorului mulțămită. G. Jugărean e contra mulțămitei, căci fie-care e dator sĕ lucre teme, dacă e încredințat cu acésta. M. Frățilă e pentru publicarea temei.

V. Bonea e contra publicării, ca sĕ nu știe lumea discordia dintrĕ unii și alții și crede, că consistoriul sĕ iee mĕsuri pentru îndreptarea relelor.

N. Voila e pentru publicare, tocmai din causă că preoțimea e fórte slab representată pe la conferențe.

I. Nemeș încă e pentru publicare.

Protopopul Cândea încă e de părere, ca tema sĕ se publice, deóre-ce am ajuns timpul când și învĕțătorii trebue sĕ fie considerați de acea ce sunt, cari alăturea cu preoțimea lucră pentru luminarea și deșteptarea poporului.

C. Popa încă e pentru publicare, dar' sĕ se intercaleze și principiile scóse la ivélă de capelanul Mandeal, cari întregesc fórte bine tema de sub întrebare.

Comisariul apreciind și din partea domniei-sale atât temele, cât și recensiunea capelanului Dimitrie Mandeal, enunță ca conclus al conferenței, că elaboratele cum și critica au fost bine lucrate și se recomandă Vener. Consistoriu, ca sĕ le dee publicității în ziariul „*Telegraful Român*“.

La finea acestei ședințe, la propunerea înv. Ios. Stoica se espedéză I. Preasf. domn archiepiscop și metropolit *Ioan* următórea depeșă: „Invĕțătorii din tractul Avrigului și Sibiiului adunați în conferență vĕ trimit espresiunea iubirii și alipirei omagiale“.

(Va urma.)

Teatru român în Sibiiu.

Sibiiu, 15 Maiu n.

Nu putem avé de cât numai cuvinte de laudă și de recunoștință la adresa domnului *Zaharie Bârsan*, artistul nostru dramatic, și la adresa tuturor acelora cari i-au dat mână de ajutor și au contribuit cu zel și însuflețire la splendidul succes al celor douĕ representațiuni teatrale ce le-am avut în serile din urmă, Sâmbătă și Duminecă, în teatrul orășenesc din loc, aranjate de dl *Bârsan*.

Chiar și numai faptul, că de pe bina teatrului săsesc din Sibiiu ni-a fost dat de nou sĕ auzim graiu românesc, frumosul graiu românesc, limba românéscă plină de poetice frumseți, vorbită cu o accentuare corectă și frumósă, e destul pentru a electrisa inimile bine simțitóre românești. Unde mai pui apoi celalalt fapt, că representația a fost *artistică* în cel mai strict înțeles al cuvêntului, în ambele seri? Rolurile tóte au fost studiate cu o pedanterie uimitóre, și pășirea pe bină a fost atât de sigură la toți diletanții, în cât trebuia sĕ crezi, că pe bină au crescut. Diletantele și diletanții au rivalisat cu artistul Bârsan, măiestrul lor, și cu artista desĕvêrșită, d-șóra V. așa, că dacă un străin s'ar fi aflat la representațiunile teatrale române de Sâmbătă și Duminecă, nu putea părăsí teatrul cu altă impresie de cât cu acea, că Românii din Sibiiu au o trupă teatrală compusă din cele mai bune forțe artistice. Pentru-că nu numai adevĕrații artisti, dl B. și d-șóra V., ci toți și tóte au fost de astă-dată artisti desĕvêrșiți.

După cum am fost anunțat, Sâmbătă s'a jucat drama „*Jean Marie*“, în care artistul *Bârsan* a avut rol duplu, (Jöel și Jean Marie) ear' dșóra *V.* a jucat rolul Terczei, așa cum numai o artistă póte se'l jóce. A urmat apoi drama „*Necinstiții*“, în care pe lângă numiții artisti au avut roluri bine interpretate dnii Enescu, Morariu și Munthiu, apoi dșórele Adela Oltean și Goga. Public numĕros la teatru. Prestatiunile tuturor au fost viu aplaudate. Dșóra V. a primit un frumos coșuleț cu flori.

Duminecă séra teatrul a fost apoi îndesat de lume românéscă. S'a jucat întâiu drama „*Lăutariul din Cremona*“, în care a escelat dșóra *H. Cosma* în rolul Giannei, apoi domnii Bârsan, Enescu și Morariu, în urmă comedia „*Trei pălării de dame*“, care a ținut publicul în continuă bună disposiție. S'a dovedit de nou, că pentru publicul nostru nu sunt dramele îndoioșătóre, ci comediile ușóre și vesele. In piesa din urmă frumóse prestațiuni ni-au dat: dna Tritean, dșórele Colbasi, Leményi, Muntean și surorile Popescu, apoi domnii Bârsan, Enescu, Munthiu și Morariu. Tóte și toți au jucat nu numai cu pricepere, ci și cu *voe*, ceea-ce contribue fórte mult la succesul fie-cărei representațiuni teatrale. Câte un frumos coș cu flori au primit în séra acésta dna Tritean și dșórele Cosma și Muntean.

Incheiem, dorind sibienilor multe seri plăcute ca aceste douĕ din urmă.

Nr. 4094 Plen.

Cercularіu

către membrii ordinari și ad hoc ai sinodului protopresbiteral din tractul Făgărașului.

Prin ordinul consistorial din 4 April 1905 nr. 2958 numit fiind comisariu consistorial pentru alegerea de protopresbiter gr. or. al tractului Făgărașului, în conformitate cu §. 16 din regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter cu cerculariul din 11 April 1905 nr. 2958 Plen. am convocat sinodul electoral al acestui tract pe ziua de Sâmbătă, 30 April a. c. st. v., diminéța la orele 10 în biserica nóstră din Făgăraș, în scopul de a sĕvêrșí alegerea de protopresbiter.

Deóre-ce alegerea contemplată a se face atunci, din causa unor defecte de formă neatârnătóre de mine, s'a amânat, prin acésta *din nou* convoc sinodul electoral al tractului Făgărașului pe ziua de *Mercuri 18 Maiu a. c. st. vechiu* diminéța la orele 10 *în biserica nóstră din Făgăraș*, în scopul de a sĕvêrșí alegerea de protopresbiter.

Un esemplariu din acest cerculariu se trimite cu posta fie-cărui membru ordinar și ad hoc al sinodului protopresbiteral electoral din tractul Făgărașului.

Totodată convoc pe *Marți, 17 Maiu a. c. st. v., 11 ore a. m.* pe membrii comitetului protopresbiteral gr. or. la ședință în cancelaria protopresbiterală, spre a constata cualificațiunea concurenților și a compune lista de candidare.

Sinodului va premerge sânta liturgie și chiămarea duhului sânt, la care sunt poftiți a lua parte toți membrii sinodului.

Sibiiu, 2/15 Maiu 1905.

Mateiu Voileanu
comisariu consist.

De la reuniunea higienică.

Ni-s'a trimis spre publicare următoriul comunicat:

Reuniunea higienică din Sibiiu confere în fie-care an câteva locuri fără plată în colonia de copii de la Ocna pentru locuitori fără mijlóce din comitatul Sibiiu, fără deosebire de confesiune și naționalitate. In considerare, că numĕrul petenților pentru aceste locuri crește din an în an, comitetul reuniunei higienice a decis sĕ pórte sémă de acéstă necesitate și *sĕ urce numĕrul locurilor acestora gratuite pentru anul 1906 la șése, se înțelege, în credință că interesul populațiunei se va întórce eară către lucrarea numitei reuniuni.*

Faptul, că priceperea populațiunei pentru scopurile acestei instituțiuni — care în cursul anilor a aflat primire și în câmpul de activitate al filialelor sibiene ale reuniunilor de la Crucea roșie și Crucea albă — a ocupat tot mai mult teren, se esplică din resultatele favorabile, cari le dovedește colonia de copii din Ocna, mulțămită deosebitei îngrijiri din partea surorilor de caritate evangelice.

Cu părere de rĕu trebue sĕ constatăm că numĕrul membrilor reuniunii, cari în anul înființării (1889) a fost *559*, a scăzut în decursul timpului — mai cu samă prin repășire din reuniune — la *243*, și astfel activitatea reuniunei a fost redusă la o măsură modestă cu tóte că contribuirea anuală este numai de 2, resp. 1 corónă.

Următórele date dau deslușire despre locurile gratuite date de reun. hig. de la anul 1889 încóce:

1889 1 copil (din Sibiiu);
1890 3 copii (din Sibiiu);
1891 3 copii (din Sibiiu);
1892 4 copii (din Vurpĕr, Avrig, Seliște, Sibiiu);
1893 4 copii (din Sebeș, Sibiiu);
1894 5 copii (din Cacova, Sibiiu, Sebeș);
1895 5 copii (din Cristian, Sebeș, Sibiiu, Gârbova);
1896 5 copii (din Cristian, Cisnădie, Cacova, Sebeș);
1897 6 copii (din Cisnădie, Sibiiu, Sebeș);
1898 6 copii (din Sebeș, Sibiiu);
1899 5 copii (din Șura-mare, Nocrichiu, Turnișor, Sibiiu, Sebeș);
1900 5 copii (din Sibiiu, Sebeș);
1901 5 copii (din Cisnădie, Apoldu-mic, Nocrichiu, Sebeș, Sibiiu);
1902 5 copii (din Șura-mare, Pianul-de-jos), Sebeș, Sibiiu);
1903 5 copii (din Cisnădie, Nocrichiu, Sebeș, Sibiiu);
1904 5 copii (din Nocrichiu, Pianul-de-jos, Sebeș, Sibiiu);
1905 5 copii (din Șura-mare, Hamba, Cisnădie, Sĕliște, Sibiiu).

NOUTĂȚI

Sfântul sinod al bisericei gr. ort. din România s'a întrunit în sesiune ordinară ieri, Duminecă, 1/14 Maiu, în București.

*

Adresa coaliției. In ședința de Joi a dietei ungare adresa coaliției, menită sĕ fie înaintată Monarchului, a fost votată cu mare majoritate de voturi, ear' adresa naționalistilor a fost respinsă. Dintrĕ deputații naționalisti au mai vorbit la adresă Românii Dr. Aurel *Vlad* și Dr. Ioan *Suciu*, apoi Slovacul Milan *Hodja*. Vineri adresa a fost votată și în a treia cetire, apoi a fost subscrisă și sigilată, pentru a fi trimisă Maiestății Sale prin ministrul-president *Tisza*.

*

Contele Tisza la Viena. Sâmbătă la orele 10 prim-ministrul Tisza a fost primit în audiență la Viena. A solicitat de nou numirea unui nou șef de guvern. Maiestatea Sa n'a luat încă nici o hotărîre. Sâmbătă séra contele Tisza a sosit îndĕrĕt la Budapesta.

*

Alegerea de la Baia-de Criș. In contra alegerii deputatului naționalist *Vasilie Dămian* din cercul Baia-de Criș s'a fost înaintat protest la dietă. Comisiunea verificătóre s'a pronunțat Joi séra asupra protestului, ordonând *cercetare*, pentru a se constata dacă sunt adevĕrate cele spuse în protest. Cercetarea o va face un deputat esmis din partea dietei.

*

Esamene. In zilele din urmă au dat esamenul de funcționari publici medicii români Dr. Aurel *Maniu* și Dr. Titu *Perția* la universitatea din Budapesta, ear' medicul Dr. Octavian *Proștean* la universitatea din Cluj.

*

Inmormêntarea preotului Leonte **Pușcariu** s'a făcut, Joi, în Sohodolul Branului. Pe lângă membrii distinsei familii, în frunte cu Ilustritățile lor, *Ioan cav. de Pușcariu* jude de curie în pens., și *Dr. Ilarion Pușcariu*, archimandrit și vicariu archiep., frații răposatului, cari veniseră de la ședințele sinodului archidiecesan, la înmormêntare au luat parte mulțime mare de popor și toți preoții, învĕțătorii și fruntașii comunelor brănene, apoi preoțimea și învĕțătorii din Zărnești în frunte cu administratorul protop. și protopresbiter onorar *Ioan Dan*, apoi dna Elena *Dr. I. Metianu* și alți numĕroși prietini și stimători ai decedatului. Ceremonialul funebru bisericesc atât de pĕtrunzĕtor l'au îndeplinit 26 de preoți din tractul Branului în frunte cu protopresbiterul. Cântările le-a cântat corul învĕțătorilor. S'au ținut 2 discursuri funebrale. Unul de părintele protopresbiter *Ioan Dan*, care a zugrăvit prin tablouri și asămănări admirabile viéța vrednicului preot și părinte, altul de colegul rĕposatului G. *Babeș*, care a înfățișat mai de aprópe biografia și caracterul lui, arătându-i meritele ce și-le-a câștigat prin buna creștere dată poporului, prin înmulțirea averii bisericești, prin ridicarea noului edificiu școlar etc. După actul înmormêntării, care a ținut două ore și jumĕtate, a urmat pomana obicinuită la familiile fruntașe, de cari s'au împărtășit toți cei-ce și-au ținut de datorință a petrece la locul de vecinică odihnă pe unul din cei mai distinși representanți ai generației bĕtrânilor nostri preoți români. — Fie-i țĕrîna ușóră și amintirea binecuvêntată.

*

Medalia Bene-Merenti clasa I., a fost conferită domnilor *Ioan cavaler de Pușcariu, Dr. At. M. Marienescu, I. M. Moldovan, Florian Porcius* și *Nicoloe Teclu*, membri ordinari ai „Academiei Române“, și anume pentru lucrări literare, respective științifice.

*

Esamen de cualificațiune învĕțătoresc. Pentru esamenul de cualificațiune învĕțătoresc, care se ține în anul acesta *la 1 Iunie nou*, au întrat mai multe cereri defectuos instruate, anume:

Simion Săcărea nu a trimis originalul documentelor, ci numai copie; Victor Iacob nu a produs testimoniu școlar; Adam Jezan nu produce carte de botez și testimoniu școlar, Ioan Mĕnduc nu produce testimoniu școlar, Nicolae Iosif carte de botez, Petru Aslău, carte de botez și test. școl., Nicolae Toma test. școl.; Vasilie Corodan testimoniu de cursul I și II pedagogic; Nicolae Hamsea test. școl. și de serviciu continuu de la absolvarea pedagogiei; Iosif Panța test. școl.; Nicolae Ticușan test. școl. și de serviciu continuu de la absolvarea pedagogiei; Dumitru Bulmez, test. școl. și de serviciu; George Fătulet, test. școl; George Iordache carte de botez, Sabin Jula, test. școl.; Constantin Popoviciu, absolutoriu, Ioan Pușcariu carte de botez, test. școl. și de serviciu; Cornel Cosma, carte de botez și test. școl; Vasilie Roman test. școl.; Ioan Óncea test. școl.; Gavriil Nichita test. școl.

In cât aceste documente nu vor întra în consistoriu până în *20 Maiu a. c. stil. n.*, cererile nu se vor puté lua în considerațiune.

*

† **Atanasie Cimponeriu**, jude de tablă în pensiune, a rĕposat Marți în Caransebeș, în etate de 66 ani. Inmormântarea i-s'a făcut Joi (11 Maiu st. n.) în cripta familiară din cimiteriul bisericei gr. or. din Caransebeș.

*

† **Teodor Andrássy**, fiul fostului ministru de esterne conte Iuliu Andrássy, a rĕposat Sâmbătă în Budapesta în etate de 48 ani. Rĕposatul e frate cu contele Iuliu Andrássy, designatul coaliției din dieta ungară pentru fotelul de ministru-president și mijlocitoriu întrĕ coaliție și Corónă în tratativele pentru resolvarea crisei parlamentare.

*

Profesor huiduit. Profesorul de limba [illegible] de la universitatea națională croată [illegible], cu numele *Gresko*, și-a început săptĕmâna trecută, prelegerile. Vineri apoi studenții s'au adunat în număr mare în aula universității și au primit cu huidueli pe noul profesor, care în urma acestei „afabile“ primiri și-a sistat prelegerile.

*

Concurs de poesie. Revista parisiană „*Femina*“ a deschis concurs pentru cea mai bună poesie scrisă de femee, asupra temei: „*Scrisórea logodnicei*“. Juriul e compus numai din dame, cari și-au ales presidentă de onóre pe Maiestatea Sa Regina Elisaveta a României.

*

Stipendii pentru meseriași. Comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu face cunoscut, că pentru anul școlar 1905/6 distribue două stipendii de câte 300 coróne duor meseriași tineri cari absolvând cu succes bun cursul III. al óre cărei școle industriale voesc să cerceteze vr'o școlă de specialitate afară de teritoriul comitatului Sibiiu, spre a se perfecționa în meseria lor. La aceste stipendii pot concura meseriași născuți ori indigenați în comitatul Sibiiu; cererile, adresate comisiunii administrative a comitatului Sibiiu, sunt se subterne cel mult până în 15 Iulie st. n. vicecomitelui comitatului Sibiiu, unde interesații pot afla și informațiunile necesare.

*

Liturgia glagolitică, introdusă de [illegible] și preoții rom. catolici în Dalmația [illegible], nu e tolerată din partea [illegible] X., care a citat la [illegible] și l-a [illegible] acestor abusuri și să se [illegible] la liturgie, nu de limba slavonă [illegible] de ei prin abus.

*

Nenorocire. Țeranul *Lazar Almășan*, plecat din gara Vêrșețului, vĕdênd că nu s'a urcat în trenul care trebuia sĕ'l ducă la locul destinației, a sărit din tren când acesta era în mergere și a sărit atât de rĕu, că a ajuns între rótele trenului, cari l'au omorît la moment.

*

Coróne eterne. In memoria mult regretatului *Nicolae Neamțu*, fost învĕțător în Sĕliște, au mai dăruit la fondul de 20 fileri al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, și anume: Virgil Oniț, director gimn. (Brașov); Dr. Liviu de Lemény, advocat; Nic. Borza, paroch (Viștea); Dr. Vasile Bologa, director, fie-care câte 2 cor.; Dr. Petru Șpan, profesor semin. 1 cor.

*

Orcan ucigaș. Orașul Snyder din statul american Oclahoma săptĕmâna trecută a fost pustiit aprópe de tot de un orcan uriaș, numit pe acolo „Tornado“. Cincisute vieți omenești au căzut victimă orcanului.

*

Două vagóne de dinamit esplodat. Un tren espres din America în apropiere de orașul Harrisburg a isbit în un tren de povară la care două vagóne erau încărcate cu cartușe de dinamit. In urma sguduiturii locomotiva trenului espres a esplodat, ceea-ce a causat apoi esplodarea dinamitului. Trei detunături uriașe au rĕsunat una după alta, pe urma cărora vagónele trenului au fost formal sfărmate în țănduri și așchii, ear' ferestile edificiilor din oraș au fost sparte și rupte tóte. Presiunea aerului a aruncat în rîul de-alăturea un mare numĕr dintrĕ ómenii aflători pe tren, ear' ceilalți au fost astrucati sub ruinele trenului, frânți și răniți oribil. Numĕrul esact al victimelor nu se va ști nici-odată, fiind-că pe cei aruncați în rîu i-au dus valurile, dar' se dă cu socotéla că cel puțin cincizeci de inși și-au perdut viéța în urma acestei catastrofe.

PARTEA LITERARĂ.

Noțiuni de cronologie.

— Un manuscript vechiu. —

Com. de **George Tulbure.**

§. 8. *Reducerea Calendariului Roman la al nostru si dindarapt.*

Dupa ce se scie carea di a lunei e Calenda, carea Nona si carea Idus, tote celelalte dile usior se pot reduce la Calendariul nostru dupa aceste reguli:

1. Daca se cearca o di, carea se numera dela Nona, catra numarul dilei pe care in Calendariul nostru pica Nona lunei date se mai adauge Nrul 1. — din suma aceasta sa subtrage numerul dilei cercate; restul arata diua lunei in Calendariul nostru. D. e. *problema*: A 4-a Nona de Martie carea di este in Calendariul nostru?

Deslegare: In luna lui Martie Nona e diua a 7-a, deci $7+1=8-4=4$, adeca: diua data e 4 Martie in Calendariul nostru (v. Tabela).

2. Deaca se cearca o di, carea se numera dela Idus, atunci, Catra numerul dilei, pe care a Calendariul nostru cade Idusul lunei date — se adauga numeru 1 si celelalte se fac ca si mai sus. D. e. *problema*: A 5-a Idus de Aprilie, carea di e in Calendariul nostru?

Deslegare: In luna lui Aprilie Idus e a 13-a di, deci: $13+1=14-5=9$, adeca diua data e a 9-a di in Calendariul nostru.

3. Deaca se cearca o di, care se numera dela Calenda, atunci catra suma tuturor dilelor, care sunt in respectiva luna, se adauga numerul 2. — din suma sa subtrage diua data, restul arata diua ce cade in Calendariul nostru. Aci insa e de stiut: Ca dilei ede Calenda poarta numele lunei urmatóre, asia dar in Calendare trebuie sa se ie dilele din luna carea e inainte de luna ce se numesce, d. e. *problema*: A 8 a Calenda din luna lui Decemvrie, carea di e in Calendariul nostru? *Deslegare*: diua cercata cade in Noemvrie; Noemvrie are 30 de dile, deci: $30+2=32-8=24$, adeca, diua data este 24 Noemvrie.

In asemenea chip trebuie pasit, Când se reduce Calendariul nostru la cel Roman, unde deosebi numai acea trebue observat: ca óre diua dată in rendul Nonelor, sau al Idusilor, sau a Calendelor cade; ca deaca se scie atunci, la diua pe carea pica Nona sau Idusul sa adauga ca mai sus Numarul 1; eara deaca diua data cade in rendul Calendelor, atunci la dilele intregei luni se adauge numerul 2, din suma se scóte diua cercata, restul arata aceasi di in Calendariul Roman in rendul Nonelor, Idusilor sau a Calendelor, precum sau spus mai nainte. D. e. *Problema I*: A 5 a Maiu, carea di e in Calendariul Roman? *Deslegare*: In Maiu Nona e a 7-a di, asiadara a 5-a Maiu cade in rendul Nonelor, deci: $7+1=8-5=3$, adeca data di e a 3-a Nona din Maiu. *Problema II*: A 10-a Iunie carea di e in Calendariul Roman? *Deslegare*: In Iunie dela a 6—13 sunt dile de Idus, asiadara a 10 a Iunie cade in rendul Idusurilor, deci: $13+1=14-10=4$, adeca data di e a 4 a Idus din Iunie. *Problema III:* diua 17 Octomvrie, a carea e in Calendariul Roman? *Deslegare*: In Oct. Idusurile tin pana la 15-a di, celelalte dile urmatóre sunt de Calenda, asiadar a 17-a Octomvrie cade in rendul Calendelor, deci: $31+$ [illegible] $-33-17=16$, adeca data di cade in a 16-a di din Calenda, care dela luna viióre se numesce alui Noemvrie, eara nu alui Octomvrie.

§. 9. *Anul și inceputul lui!*
Veacul sau Seclul.

Anul este de doua feliuri, unul se socotesce dupa luna, altul dupa soare. Anul socotit dupa luna sau altmintrelea *An lunariu* sta din 12 luni sinodicesci si are in sine 354 de dile, 8 oare, 48 m. și 36 sec. In acest an luna de 12-ori trece prin cele 4 schimbari, care sunt: luna noua, patrariul I, luna plina si patrariul din urma. Eara anul socotit dupa sóre, *Anul Solariu* sau altmintrelea *an tropicesc* sta din 12 luni solare astronomice, in care pamentul se inverte odata imprejurul soarelui trecend prin cele 12 semne ale zodiacului. Acest curs se implinesce in 365 dile, 5 oare, 48 m. si 49 sec.

La Evrei anii sunt de doua feliuri: An *comun* si an *visect*. Anul comun sta din 12 eara cel visect din 13 luni sinodicesci. Mai departe Evreii deschilinesc anul *civil* de cel *bisericesc* prin aceea, ca anul civil se incepe dela luna *Tisri*, sau dupa socóta nóstra dela Septemvrie, eara Anul bisericesc dela luna lui *Nisan*, sau dupa socóta nóstra dela Martie.

Grecii la inceput au numarat 12 luni intrun an, dintre care 6 erau de 29 eara alte 6 de 30 de dile; si asia anul lor sta din 354 de dile, care insa nu se potrivia cu anul solariu, pentru aceea tot la al doilea an sau adaugat a 13-a luna. — Inceputul anului se lua dela luna noua, ce urmeadia dupa solstitiul de veara, adeca atunci cand e diua mai lunga. Mai tardiu Grecii au primit Calendariul Romanilor și anul, prin Iuliu Caesar, din 12 luni, care cuprindeau in sene in anul de rend 365, eara in anul visect 366 de dile.

(Va urma.)

Dare de sémă.

La loteria aranjată de domnișórele române din Sibiiu în favorul școlei de menaj și industrie, ce se va înființa de „Reuniunea femeilor“, au mai intrat din partea damelor și domnilor următórele contribuiri:

In bani: Livia Cosma (Beiuș) 20 cor. Aurelia Robu (Baia-de-Criș) 4 cor. Elena Pop Hossu-Longin (Deva) 10 cor. Maria Stanesc (Gusterița) 1 cor. 20 fil.

In obiecte: Agapia Droc (Sibiiu) zaharniță. Felicia Rozvany (Ilia-Murășană) 2 figuri, vas pentru flori, zaharniță, ținĕtor de scobitóre. Agapia Vule (Mercurea) corfiță de argint. Elisaveta Herța (Sĕliște) serviciu pentru cafea. Latiția Schuster (Mercurea) serviciu pentru apă. Maria Corvin (Orĕștie) 2 vase pentru flori, călimăr, sunătóre. Aurelia Indries (Boița) serviciu de liquer. Eugenia Paraschiv (Sebeșul-săsesc) pahar pentru bere, un vas pentru țigări, 2 farfurii. Valerie Serbac (Vamfalu) tabletă. Ecaterina Prunaș (Orlat) pâuzătură cu 6 servete, cursor. Marióra Perța perină de divan. Victoria Onițiu (Brașov) tabletă. Veturia Braniște (Brașov) tabletă. Valerica Braniște (Brașov) fugătoriu. Virgil Onițiu (Brașov) o colecție de mărci. Mela Popea (Brașov) sachet. Balașa Vătășan (Brașov) fugătoriu. Elena Drimba (Făgăraș) ștergariu. Maria Bărbuceanu (Brașov) fugătoriu. Elvira Navrea (Brașov) tabletă. Paulina N. Popp (Brașov) ștergariu. Elena Lupan (Brașov) fugătoriu. Maria V. Braniște (Lugoj) o învĕlitóre. Vilma G. Popp (Brașov) două figuri. Maria Zănescu (Brașov) cenușar. Eufemia Kertsch (Brașov) o farfurie. Ecaterina Arsenie (Gurarîului) o tabletă. Marióra Măcelar (Gurarîului) fugătoriu. Ioana Decei (Gurarîului) tabletă. Aurelia Decei (Orlat) fugătoriu.. Mărióra Muntean (Gurarîului) 2 tablete. Maria Arsenie (Gurarîului) căpĕtâi. Maria Măcelar (Gurarîului) pânzătură. Ioana Rebega (Sibiiu) 2 pomtselnice. Livia Moldovan (Nocrich) fugătoriu. Maria Bânda (Gusterița) ștergariu. Livia Petrișor (Gusterița) 6 servete și un ștergariu. Paraschiva Mircea (Mediaș) tabletuță. Hortensia Medean (Sebeșul-săsesc) tabletuță. Din Pianul-superior: Maria Voisean, ștergariu; Ana Crăciun, Ioana Panta, Maria Todor, Ioan Simian, Revica Voisan, Simza Popa, Ioana Ștefan, Maria Bunea, Ana Stănilă, Ioana Voisan, Maria Neghin, Maria Sinea, Reveica Ursanu, Maria Romulit, Raveca Voisan, fie-care câte o merindéță. Rafira Cușiută (Sebeșul-săs.) merindéță. Din Pianul-sup.: Maria Bradu, Ana Ghibu, Maria Cândra, Simza Radu, Raveca Panța, Simza Voisan, Ana A. Cosma, Maria N. Ghibu, Simza Cristea, Ana Neghin, Simza Cristea, Maria Presup, Raveca Cosma, fie-care câte o merindéță. Din Pianul-de-jos: Ana G. Savu, Raveca Icodiu, Ana V. Todoran, Maria I. Savu, Maria S. Flesariu, Ana I. Androne, Maria Cosma, Ana I. Morariu, fie-care câte o merindéță. Aurelia Uvegeș (Sebeșul-săsesc) perine de divan. Ioan Tipeiu (Sebeșul-săsesc) tavă. Ana Opincar (Sebeșul-săsesc) tabletă. Eliza Roșu (Sebeșul-săsesc) tabletă. Raveca Todorescu (Pianul-sup.) tabletă. Eugenia Paraschiv (Sebeșul-săsesc) fugătoriu. Din Pianul-de-jos: Anuța Isarie, învălitóre; Salonia Savu, Ana V. Todoran, câte un ștergariu; Alexandrina Trifa, tabletuță; Maria Savu Florea, Ana P. Aron, câte un ștergariu. Maria Gavrilă (Sebeșul-săsesc) ștergariu. N. Oană (Pianul-de-jos) ștergariu. Raveca I. Popa (Pianul-de-jos) ștergariu. Satta Bojiță (Sebeșul-săsesc) ștergariu. Mariți Șeorlean (Pianul-sup.) ștergariu. Maria N. Dura (Deal) săculeț. Din Pianul-superioru: Maria Cioran, Simza Cosor, Simza Sinca, Ana Stoican, Ioana N. Gavrilă, Ioan Fleșer, Ioana Voisan, Raveca P. Vulc, fie-care câte un săculeț. Raveca Fleșer (Pianul-superior) 2 servete. Ioana Stanca (Sebeșul-săsesc) ștergaru. Maria Nicóră (Pianul-super.) ștergariu. Maria G. Pop (Pianul-inf.) tabletă. Ana Predovici (Vingard) ștergariu. Rafira Üvegos (Sebeșul-săs.) ștergariu. Simza Ghibu (Pianul-infer.) ștergariu. Ana Cionca (Pianul-superior) ștergariu. Florica Oncescu (Sebeșul-săsesc) crătință. Valeria Ghibu (Pianul-sup.) crătință. Emilia Beșea (Pianul-inf.) căpĕtâu. Stanca Opriș (Pianul-inf.) ștergariu. Maria N. Dura (Pianul-sup.) ștergariu. Maria A. Stefanescu (Pianul-sup.) ștergariu. Ana Vulcan (Pianul-sup.) tabletă. Maria N. Todoran (Pianul-inf.) ștergariu. Elisaveta Voisan (Pianul-superior) ștergariu. Raveca E. Cioran (Pianul-inf.) un fund de perină. Virginia Drăgan (Sebeșul-săsesc) ștergariu, două fugătóre. Ioana Voisan (Pianul-sup.) merindéță. Lucreția Halalai (Săscior) acoperitoriu. Maria Danciu (Gărarîului) ștergariu. Malvina Pezamosca (Orlat) ținĕtor de jurnale. Elisaveta Floaș (Mercurea) pernă de divan. Ana Răchițan (Săscior) ștergariu. Bucura Iacob (Orlat) ștergariu, săculeț. Maria I. Loloiu (Orlat) 2 ștergare, săculeț. Ana Perea (Gușterița) ștergariu. Liviu de Lemény (Sibiiu) casetă pentru mănuși, termometru. Maria de Lemény (Sibiiu) pompadur. Eleonora de Lemény (Sibiiu) 2 vase pentru flori. Vera de Lemény (Sibiiu) tabletă. Livius de Lemény (Sibiiu) ținĕtor de ștergare. Ignaz Ritter von Iacobich (Sibiiu) tablou pictat. Mimi v. Iacobich (Sibiiu) tablou, etager, casetă. Anca Martinov (Caransebeș) serviciu pentru rachiu. Ella Rösler (Lichiuța) cutie pentru mangete. Roli Boer (Murĕș-Lechința) cutie pentru gulere. Mariți Radu (Timișóra) sachet. Elena Popovici (Brașov) tabletă. Elena Simtion (Blaj) tabletă. Elena Vraciu (Brașov) tabletă.

Cărți și reviste.

„*Biserica ortodoxă română*“, revista bisericéscă literară publicată în *București* sub auspiciile sfântului sinod al bisericii ortodoxe autocefale a României, a apărut pe luna April (fascicolul 1., anul de esistență 29) cu următoriul sumariu: Câteva cuvinte asupra moralei creștine, de Dr. Dragomir Demetrescu; Evreii și epistola adresată lor de sfântul apostol Pavel, de C.; Viéța lui Meletie Sirig de Dositeiu patriarchul Ierusalimului, de C. E.; Apologetica lui Tertulian, traducere de N. Georgescu; Psalmii, comentați de Dr. Popescu-Mălăești; Note asupra istoriei bisericești, comunicate de C. Erbiceanu; Cronică bisericéscă; Mórtea dreptului Avraam, legendă tradusă și publicată de C. Erbiceanu după un manuscript autograf din 1600, fost al metropolitului Porfirie al Niceei fost president al sinodului local ținut în Iași la 1642. Apoi: din „Darea de sémă“ a lui M. P., din care capitlul despre „Biserica ortodoxă a României“ l'am fost reprodus în nr. 39, în acest fascicol urmézá partea despre „Biserica ortodoxă și cultele străine din regatul României“.; Vorbirea regelui Carol la Academia Română despre limba română. Un circulariu al episcopului Konon Arămescu Donici (eparchia de Huși) în causa combaterii concubinagiului. Trei predice din cele unsprĕzece „cuvêntări“ ale archimandritului Nicodem Munteanu despre rugăciunea din postul mare. In fine notițe de interes pentru biserica din România.

„Biserica ortodoxă română“ apare în fascicoli lunari în „Tipografia cărților bisericești“ și costă 12 lei pe an.

*

„Cartea de Aur“. A apărut *în ediție nouă* volumul prim din opul premiat de Academia Română „*Cartea de Aur, sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coróna ungară*“, de *Teodor V. Păcățian*, și póte fi procurat, împreună cu volumul II prin librăria archidiecesană din Sibiiu, ori de-a dreptul de la autorul. Un esemplar din fie-care volum costă broșat 10 coróne, legat în pânză 11 cor. 60 fileri. La cerere se acórdă și înlesniri de plată.

Posta redacției.

Din Agnita. Primit cu mulțămită. In numĕrul viitoriu.

Rapórtele despre decurgerea conferențelor învĕțătorești se vor publica pe rênd.

Nr. 66 1905 (107) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **capelani** parohiali în parohiile **Vaidasig** şi **Aţintiş**, protopresbiteratul Turda, pe basa înaltei resoluţiuni consistoriale de la 16 Novembre 1904 nr. 12079 B. respective dto acelaşi nr. 12085 B., se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt jumětate din cele statorite în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Se observă, că capelanul ce se va alege în *Vaidasig* va folosí singur casele parohiale esistente; ear' pentru cel de la *Aţintiş* parohia va zidí case noue.

Concurenţii au sĕ 'şi trimită suplicele instruite în regulă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, de unde se pot lua şi informaţiuni mai detaiate, apoi cu prealabilă încuviinţare superióră se pot presenta înaintea alegĕtorilor spre a cânta, eventual a celebra şi a cuvênta.

Turda, 12 Ianuarie 1905.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Jovian Mureşan
protopresbiter.

Nr. 126 1905. [106] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de **paroh** din parohia **Rapoltul-mic**, protopresbiteratul Deva, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a'şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Deva, 5/18 April 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Devei, în conţelegere cu comitetul parohial.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 319 1905 [102] 3—3

Concurs

In conformitate cu resoluţiunea consistorială nr. 2334 Bis. a c. pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroh Iosif Dragoţel din **Orăştióra-de jos**, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumětate din cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile concursuale conform normelor în vigóre până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd concurenţii a se presenta în biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a se face cunoscuţi înaintea poporului.

Orăştie, 12 April 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. tractual în conţelegere cu comit. parohial concernent.

Vasile Domşa, prot.

De la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu** (Nagyszeben, Ungaria) se pot procura următórele cărţi:

† Alexandru Roman, 1826—1897, fost membru al academiei române, material pentru biografia şi activitatea lui, de *Ilie Dinurseni*. Preţul 80 fil., şi 5 fil. porto.

„Proverbe, maxime, asemĕnări şi idiotisme“, colectate din graiul Românilor din Transilvania şi Ungaria, de *Dr. Elie Cristea*. Preţul 1·50 cor. Porto 10 fileri.

Dotaţiunea clerului, o colecţiune de articoli politico-bisericeşti, de *Ilie Dinurseni*. Costă 1 cor., plus 10 fileri porto.

Cinci cuvêntări, de *Dr. Elie Miron Cristea*, şi anume:

a) Cuvêntare la înfiinţarea parohiei ortodoxe române din cetatea Bistriţei, preţul 20 fil.;
b) Cuvêntare contra beţiei, 30 fil.;
c) Cuvêntare ocasională la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate, preţul 40 fileri;
d) Cuvêntare la parastasul celebrat pentru asesorul consistorial Dr. Daniil Popovici-Barcianu, costă 20 fileri;
e) Vorbirea ţinută cu ocasiunea încheierii festive a anului şcolar în şcóla de fete română din Sibiiu, preţul 20 fil., — pentru fie-care 5 fil. porto.

A apărut:

Modele de cusături româneşti

de Minerva Cosma.

Preţul: Caetul I 50 fil., caetul II **1 cor.** plus porto 5 fileri.

Libraria arhidiecesană.

NOU!

Verigile pentru bătături patent americane ale lui

Cook & Johnson.

Cel mai bun şi mai sigur mijloc al timpului present, de efect miraculos şi imediat alinător de dureri.

Se capĕtă în tóte farmaciile din Austro-Ungaria.
1 bucată în cuvertă 20 fil., 6 bucăţi în carton 1 cor.
Prin postă 20 fileri mai mult.

Deposit principal: Farmacistul Josif Török
Budapesta, VI. Király-utcza 12.

Deposit central pentru Austro-Ungaria:
(34) 10—16 **„Zum Samariter“, Graz.**

RECLAMA

permanentă, cu scop şi practică este sufletul, factorul dătător de viaţă pentru ori-ce fabrică, întreprindere comercială, industrială şi de negoţ. **Cum, unde** şi **când** se póte insera mai cu efect, mai bine şi mai eftin se póte afla în

Espediţia de anunţuri

Iuliu Leopold

Budapest, VII, Erzsébet-körút 54,

unde se mijloceşte cu conştienţiositate, punctualitate şi eftin publicarea inseratelor şi reclamelor în tóte foile şi călindarele din Budapesta, provinţă şi străinătate. Planuri şi prelim. de spese gratis.

Struguri de masă

în nenumĕróse sorte alese, curăţenia soiului se garantéză, [illegible]

fr [illegible]

tóte nobilitări [illegible]

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei de pe Têrnave

Proprietariu: Fr. Caspari Mediaş (Medgyes, (Transilvania).
(84 b) 9

Lista preţurilor ilustrată gratis şi franco.

Imi permit a aduce la cunoştinţa onoratului public, că pe piaţa de aici

strada măcelarilor nr. 30, etagiu,

am deschis atelier, în care esecut după metoda germană, engleză şi americană, tóte lucrările ce cad în specialitatea mea, îndeosebi dinţi în cauciuc, aur sau alte materii, pe lângă preţuri convenabile. (108) 1—3

Asigurând on. public de un serviciu întotdeuna solid, esact şi durabil, îl rog a mĕ onora cu visitele sale.

Sibiiu, 11 Maiu 1905.

E. Dieker, dentist.

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate în că în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni.

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, plină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurartului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile [illegible]

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 17—24

Lista căştigurilor de la a XVI. loterie de clasă r. ung. priv.

55.000 căştiguri 110.000 losuri.

Tot al doilea los căştigă!

Căştigul principal eventual

1 milion coróne

		corόne
1	premiu de	600000
1	căştig de	400000
1	„	200000
2	„	100000
1	„	90000
2	„	80000
1	„	70000
2	„	60000
1	„	50000
1	„	40000
5	„	30000
3	„	25000
8	„	20000
8	„	15000
36	„	10000
67	„	5000
3	„	3000
437	„	2000
803	„	1000
1528	„	500
140	„	300
34450	„	200
4850	„	170
4850	„	130
100	„	100
4350	„	80
3350	„	40
55,000	căştiguri şi premiu în sumă totală de	14.459,000

INVITARE

la clasa I.
de la a

XVI. loterie de clasă r. ung. priv.

Tragerea deja în

25 şi 26 Maiu 1905

Preţul clasei I. face pentru

	un los întreg	o jumětate	un pătrar	o optime
Cor.	12.—	6.—	3.—	1·50

Espedarea losurilor originale se face trimiţêndu-se banii înainte, ori cu ramburs. Mai uşor şi mai eftin se comandă prin asignaţiune postală. Fie-cărei comande se adauge un plan oficial. Liste de trageri oficiale se trimit imediat după tragere. Şecuri postale pentru trimiterea banilor fără porto — gratis şi franco.

Rog a se face comandele cu posibilă grăbire. (104) 4—5

Casa de bancă

A. GAEDICKE

cea mai norocósă colectură din Ungaria

Budapesta, strada Kossuth-Lajos nr. 11.

Norocul lui GAEDICKE e colosal!

In timp scurt am plătit on. mei muşterii uriaşa sumă de

15 milióne

întrĕ cari următórele căştiguri principale:

600000	coróne	2/2	nr.	62551
400000	„	4/4	„	11119
400000	„	4/4	„	28916
400000	„	8/8	„	33454
100000	„	4/4	„	42758
100000	„	2/2	„	49878
100000	„	4/4	„	87891
70000	„	1/1	„	60912
60000	„	8/8	„	17387
60000	„	8/8	„	78863
60000	„	4/4	„	82528
60000	„	2/2	„	97263
30000	„	8/8	„	6920
30000	„	8/8	„	38691
30000	„	8/8	„	90964
25000	„	4/4	„	23481
25000	„	2/2	„	30049
25000	„	4/4	„	44411
25000	„	4/4	„	87851
20000	„	4/4	„	14674
20000	„	4/4	„	28850
20000	„	8/8	„	33462
20000	„	8/8	„	35862
20000	„	4/4	„	44410
20000	„	4/4	„	55565
20000	„	1/1	„	60781
20000	„	8/8	„	78848
20000	„	4/4	„	88874
15000	„	1/1	„	31121
15000	„	4/4	„	57751
15000	„	2/2	„	77950
15000	„	4/4	„	82565

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecesane.

Nr. 48 Sibiiu, Joi 5/18 Maiu 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Kossuth şi Românii.

Sibiiu, 17 Maiu n.

Tot aşa cum Deák a ajuns în cursul vremii la convingerea, că Magiarii trebue sĕ trăiéscă în bună înţelegere cu popórele nemagiare din patrie, că trebue sĕ le atragă, ear' nu sĕ le înstrăineze, — s'a convins şi Kossuth, la început mai mare prigonitor al lor chiar şi de cât Deák, că idealul seu, independenţa desĕvêrşită a ţerii, nu póte fi ajunsă de cât numai cu împreuna conlucrare a naţionalităţilor, respective a Românilor.

In momentul în care a ajuns guvernator al ţerii în urma votului conventului din Dobriţin şi şi-a vĕzut ţéra pe un moment ruptă de cătră Austria, a înţeles Kossuth, că elementul magiar numai singur e prea slab pentru a ţiné pept cu Austria, şi că ajutoriul trebuincios nu 'l póte aştepta de cât *numai* de la elementul românesc.

De ací hotărîrea luată de a ajunge la înţelegere cu Românii din Ardeal. De ací trimiterea lui Dragoş la Iancu, ca sĕ încépă tratări de pace. De ací declaraţia dată în scris lui Dragoş, ca sĕ o ducă Românilor, declaraţie în care se espuneau următórele:

„Nu vreau sĕ 'i fac servi (pe Români), ci doresc *sĕ încete servitutea şi suferinţele lor seculare*... Ce s'atinge de limbă, nici eu, nici naţiunea magiară nu am voit nici-odată şi nu voim sĕ apăsăm limba compatrioţilor nostri de altă naţionalitate, ci noi am voit şi voim numai atâta, că precum ţéra este una, aşa şi limba ei diplomatică în dietă şi în guvernarea ţĕrii sĕ fie una, pentru-că altmintrelea ţéra nu póte susta. Pe lângă acésta însĕ nu numai voim a concede ori-cărei limbi şi poporaţiuni eserciţiul şi desvoltarea liberă, ci şi *a promova acéstă desvoltare,* în interesul civilisaţiunii. De aceea, dumniata poţi face cunoscut ori-cui, că nu numai *garantez libera întrebuinţare a limbii poporului român, atât în şcólele, bisericile şi la ceremoniile sale religióse, cât şi în viéţa comunală,* ci în cât mijlócele pentru mai buna organisare a şcólelor şi pentru înaintarea ştientifică a lor nu s'ar ajunge din propriile lor fundaţiuni, *ti asecur şi despre ajutoriul statului, chiar în mĕsura, în care statul se va îngriji de mijlócele educaţiunii ori-cărui cetăţean de altă limbă şi religiune.*“

Aşa gândia şi scria Kossuth în 26 April 1849, a şeptea zi de la proclamarea sa de guvernator al Ungariei independente, când vedea deci şi simţia greutatea situaţiunii şi era convins despre necesitatea de a avé prietinia şi frăţietatea Românilor.

Resultatul real al acestui fel de gândire e legea votată în acelaşi an din partea dietei din Seghedin cu privire la *drepturile naţionalităţilor,* cărora li-se garantéză libera desvoltare prin dispoşiţiuni fórte liberale, ca cele următóre: La comună şi la comitat limba majorităţii poporaţiunii e limba protocolară şi oficiósă. *In şcólele poporale elementare instrucţiunea se va face totdéuna* ***în limba comunei ori a bisericei.*** La curţile cu juraţi şi la judecătoriile de forul prim, când procedura e verbală, este a se aplica principiul referitor la comună şi comitat, va sĕ zică *limba majorităţii* etc. etc.

Legea acésta a guvernului lui Kossuth dă întru adevĕr naţionalităţilor nemagiare destul teren de mişcare şi de desvoltare, drept dovadă, că Kossuth *n'a voit* magiarisarea cu ori-ce preţ a naţionalităţilor, şi mai ales n'a voit magiarisarea Românilor, pe cari voia sĕ şi'i aibă ca *aliaţi* în luptele viitóre.

Mai bine ese la ivélă intenţiunea acésta a lui Kossuth din memorandul pe care, ca exilat, la anul 1860 l'a înaintat împreună cu contele Teleki László şi cu generalul Klapka domnitoriului ţerilor româneşti *Alexandru Ioan Cuza,* în scopul, ca acesta sĕ dee ajutoriu plănuitei noue insurecţiuni magiare, punênd în vedere naţionalităţilor nemagiare, în special Românilor, cele mai largi drepturi naţionale, până şi dreptul de a *se organisa în universitate naţională,* cu căpetenie proprie naţională, numită ban, voevod, hospodar, ori-cum vor voí.

Numai acela care nu cunóşte lucrurile acestea, póte spune deci, că Kossuth Lajos ar fi voit magiarisarea popórelor de altă limbă, cari cum s'a dovedit, chiar lipsite de frumósele drepturi ce le pusese Kossuth în vedere pe séma lor, n'au putut fi magiarisate, cu atât mai puţin ar fi putut fi prin urmare magiarisate dacă Kossuth ajungea în posiţia de a *împliní* aceea ce a promis. E evident deci, că aceia cari se laudă că sunt conduşi în politică de principiile lui Kossuth Lajos, abuséză numai de acest nume, fiind-că în chestia naţională Kossuth n'a avut politica pe care o are partidul ce-i pórtă astăzi numele.

Vorbirea deputatului Dr. Stefan C. Pop

rostită în 8 Maiu n. în parlamentul ungar, la discuţia asupra adresei.

(Urmare.)

Barta Ödön: Compară memorandul cu acésta. (Sgomot. Intreruperi).

Stefan C. Pop: Nimic altceva nu vreau, de cât sĕ conlucrez cu dvóstre spre binele patriei. Nici noi n'avem altă patrie. (Sgomot.)

Presidentul: Vĕ rog sĕ ascultaţi pe orator.

Stefan C. Pop: Inainte de acésta cum se esprimă înţeleptul patriei, Deák Ferencz? (Ceteşte): „Sîntem hotărîţi a face tot, ca neînţelegerile sĕ dispară şi sĕ facem ceea-ce putem face fără dismembrarea ţĕrii şi jertfirea neatârnării nóstre politice, ca toţi cetăţenii naţionalităţilor patriei sĕ se contopéscă în interese şi sentimente“. (Strigăte: Asta e adevĕrat, dar' place-vĕ óre?).

Sándor Pál: Trebuesc stîrpiţi agitatorii nepatriotici! (Aprobări în drépta).

Presidentul (sună). Rog pe domnii deputaţi sĕ binevoiască a asculta pe orator în linişte, astfel voiu fi silit a 'i numí cu numele.

Stefan C. Pop (ceteşte): „Dorim serios a fi echitabili faţă de esigenţele concetăţenilor nostri de alte naţionalităţi, şi dorim, ca nu numai legi, nu numai legăminte, ci şi interese comune, sentimente comune sĕ ne unéscă.“ (Aprobări vii în drépta şi în stânga.) Tot aşa s'a declarat şi acel Tisza Kálmán care mai târziu şi-a renegat principiile. Dînsul a zis (ceteşte): „Sĕ liniştim pe toţi membrii patriei de ori-ce rang şi limbă, că nu ni-am uitat de interesele lor. Proiectul referitor la naţionalităţi îl părtinesc, ca fie-care cetăţean de altă naţionalitate sĕ fie cetăţean deplin egal al ţerii, şi legile contradictorii egalităţii de drepturi sĕ se sisteze“. (Aprobări în drépta şi 'n stânga.)

Sĕ mĕ ertaţi, dar' baronul Bánffy tocmai aceea a zis o, că póte avé şi egalitatea de drepturi restricţiuni, şi aşa nu se póte zice, că Bánffy ar acoperí pe Tisza Kálmán. Ear' noi n'avem nici o tendinţă antipatriotică, sunt aşa de patriot ca şi ori-care dintrĕ domnii deputaţi. (Strigăte: Dee Dumnezeu!)

Şi fiind-că limba (Sgomot. Presidentul sună) este cea mai scumpă comóră de care sunt jaluze naţionalităţile şi pe care comóră întrĕ ori-ce împrejurări trebue s'o păstreze, fie-mi permis, on. dietă, şi în privinţa asta a invoca un vechiu şi de mult uitat isvor. In privinţa limbii Deák Ferencz a zis: „In Ungaria esistă o naţiune politică, naţiunea politică magiară, unitară şi indivisibilă, însĕ fiecare cetăţean, aparţină ori-cărei naţionalităţi, este membru egal îndreptăţit. Cealaltă ce cred şi susţin, este, că acésta egală îndreptăţire numai în privinţa folosirei oficióse a multelor limbi din ţéră şi în privinţa acésta numai într'atâta se póte lua sub separate regule, în cât unitatea ţerii, posibilitatea guvernării şi servirea promptă a justiţiei a fost necesară. In jos însĕ, la comitate, municipii, comune, biserici, *trebue lăsat teren larg egalităţii de drepturi, ba şi la justiţie, dar' numai la judecătoriile inferióre.*“

Apoi întreb: unde este judecătorie, la care se póte vorbí româneşte? Tălmaci sunt pretutindenea şi în cele mai sărace regiuni, şi în urma acesteia justiţia este aşa de scumpă, în cât omul mai bine nu 'şi caută dreptul. (Sgomot în drépta şi 'n stânga.)

Stefan C. Pop (ceteşte mai departe) „Şi acea părere, că unde nu e magiară populaţia, în limba magiară sĕ trebuiască a se purta procesele, *o aflu de necorectă* şi nu o vĕd de necesară pentru interesul naţiunei magiare“.

Barta Ödön: Şi aceia vorbesc în limba valahă înaintea judecătoriilor, cari ştiu ungureşte! (Aşa 'i! în drépta).

FOIŞÓRĂ

Viéţa şi activitatea sf. apostol Petru

(După sf. scriptură).

(Urmare.)

De Ioan Stanciu.

In aceste cuvinte e espus tot internul lui Petru. In ele ni-se arată caracterul sincer şi sufletul nobil al lui. Vĕzênd el mărimea lui Dzeu, nu întârzie a-şi recunóşte nimicinicia sa, convingêndu se despre puterea lui Christos, el îşi mărturiseşte nevrednicia înaintea acestuia şi a lumei. El nu e ca fariseii şi învĕţaţii acelui timp, cari spre a-şi acoperi scăderile şi stricăciunea lor morală, se opreau pe stradă şi se mândreau cu religiositatea şi ştiinţa lor. El se simte pĕcătos şi nevrednic de-a primí pe Iisus în corabia sa prea mică şi sărăcăciósă. „Eşi de la mine, că om păcătos sunt, Dómne“

Mântuitoriul îl mângăe şi încurajază: „Nu te teme, de acum vei prinde ómeni (Lc. V. 10). Da! nu te teme, că eşti vrednic de postul ce o sĕ-l ocupi. Tu până acuma ai fost pescar simplu, neluat în sémă, dar' de azi încolo vei prinde ómeni şi îmi vei ajuta la întemeerea împĕrăţiei ceriurilor pe pămênt. Abnegaţiunea, lăpădarea-ţi de sine, prin recunóşterea nevredniciei tale, te a făcut demn de apostolatul ce în curênd îl vei primí. Nu te teme deci, că de acum nu peşti, ci ómeni vei prinde.

Afară de Petru şi de Andreiu, acolo erau şi cei doi fraţi Iacob şi Ioan, fiii lui Zevedeiu (Lc. V. 10). Patru la numĕr, a căror patrie era Genesaretul, dar' aveau în sinul lor lumea întrégă. Numai patru, însĕ pentru Mesia era o armată de neînvins, care luptă pentru adevĕr cu o lume întrégă. Ei sunt simpli, dar' cu atât mai capabili de a primí învĕţăturile divine; ei sunt săraci, însĕ vor împrăştia bogăţia lui Dzeu. „Urmaţi-mi — le zice Iisus — şi vĕ voiu face sĕ fiţi pescari de ómeni (Mc. I. 17). Ei îl ascultă şi merg cu El până în Sinagoga din Capernaum, unde vindecă pe un îndrăcit (Lc. IV. 33 sq. Mc. I. 21). De aicea 'L însoţesc până în casa lui Petru, unde după ce prin o singură atingere vindecă pe sócra acestuia greu bolnavă de friguri, îşi stabileşte locuinţa. (Mt. VIII. 14 Mc. I 29, Lc. IV. 38). De aicia îşi face Iisus escursiunile cu învĕţăceii în diferite locuri a Galileei (Mc. I. 35, Lc. IV. 42) învĕţând poporul, vindecând bolnavi şi sĕvêrşind mulţime de minuni. Casa lui Petru e centrul de unde porneşte şi unde se re'ntórce. Ea e sfântă, căci dă adăpost Mesiei; ea e păzită de îngeri, căci în ea îşi odihneşte Fiul lui Dzeu oboselile sale.

Petru e în tot locul cu Iisus. El zilnic vede cum leproşii se vindecă prin dispariţiunea momentană a morbului incurabil (Mt. VIII 2, Mc. I. 40, Lc. V. 12), vede cum Mântuitoriul vindecă paraliticii (Mc. II. 1 sq. Lc. V. 17 sq., Mt. IX 2) şi aude cuvêntul divin al aceluia, care necontenit se sileşte a lumina poporul (Mc. II. 13). Din cuvintele lui Iisus adresate mulţimei şi în special fariseilor în casa lui Levi (Mt. IX. 10, Mc. II 14, Lc. V. 28), el începe a observa că chiămarea Mesiei e contrară aspiraţiunilor naţionale. Au este ceva deosebire întrĕ om şi om? Nu! căci Iisus a venit sĕ vindece pe cei bolnavi şi sĕ mântuiască pe cei pĕcătoşi. Inaintea Lui toţi sunt egali: bogat, sărac, fariseu, cărturar simplu sau învĕţat, tinĕr sau bĕtrân.

Incă în aceea zi Petru (cu Ioan şi cu Iacob) e martor unei minuni nemai pomenite: învierea din morţi a fiicei lui Iair, mai marelui sinagogei (Mt. IX. 18 sq., Mc. V. 21 sq., Lc. VIII. 40 sq.). Iată basa puternică a credinţei lui Petru: înaintea ochilor sei morţii înviéză, orbii vĕd (Mt. IX. 27), muţii vorbesc şi surzii aud. Cum sĕ nu crédă el în mesianitatea lui Iisus? El póte ocupa deja apostolatul destinat lui.

Intr'o zi învĕţătorul se retrage din mijlocul mulţimei pe un munte, unde petrece nóptea în rugăciuni (Mt. V. 1., Lc. VI. 12 sq). Des de diminéţă îşi alege dintrĕ cei mai intimi învĕţăcei 12 apostoli, întrĕ cari primul loc îl ocupă Petru. Pe acesti ómeni fără învĕţătură, fără renume public, îi investeşte Iisus cu puterea de a face minuni. Cătră acesti pescari şi galileeni de diferite meserii, îşi adreséză El învĕţăturile sublime. Ei învaţă de la El bunătate, blândeţă şi milostenie. Deja până acum nu odată au suferit pentru Mesia fóme, sete şi persecuţiuni din partea fariseilor şi celorlalţi iudei. „Bucuraţi-vĕ şi vĕ veseliţi, că plata vóstră multă este în ceriuri“ (Mt. V. 12). „Voi sunteţi sarea pămêntului“. Voi aveţi sĕ împrăştiaţi razele ceriului întrĕ ómeni şi sĕ rupeţi cu formalismul basat pe aplicarea greşită a Testamentului vechiu. Dacă faceţi milostenie cu cineva, nu o sĕvêrşiţi în faţa lumii, ca sĕ vĕ laude, ear' când vĕ rugaţi nu căutaţi ocasiunea şi locul sĕ vĕ vadă ómenii, cum fac fariseii în unghiurile stradelor, căci „adevĕr zic vouĕ, ei îşi iau plata lor. (Mt. VI. 5).

(Va urma.)

Presidentul: Rog linişte, dlor deputaţi. Binevoiţi a asculta în linişte pe orator. Fie-care póte în cursul discuţiunii a 'l combate.

Stefan C. Pop: Deák Ferencz a mers mai departe cu concesiunile, on. dietă, şi a pus în vedere, că dacă se introduce verbalitatea şi instituţiunea curţilor cu juraţi, atunci sĕ se pună deosebit pond pe validitarea limbei naţionalităţilor. Intreb şi binevoiţi cu conştiinţa liniştită şi corĕspunzĕtor adevĕrului a rĕspunde: s'a întêmplat acésta? Introdus-aţi limba naţionalităţilor cel puţin în instituţiunea curţilor cu juraţi? (Mişcare şi strigăte în stânga; numai asta ar mai trebuí?) Dór' nici nu are capacitatea de jurat, ca jurat, care nu ştie vorbí ungureşte! (Mişcare în stânga. O voce în stânga: Atâta ar mai trebuí, ca în Ungaria sĕ se judece în limba valahă.) Asta póte fi tot, dar' nu egalitate de drepturi.

Sunt dator, on. dietă, sĕ rĕspund la acea întrebare a ministrului-president contele Tisza István, că de ce n'am întrat în vre-unul din partidele esistente? Inainte de tóte, nu ştiu ce a înţeles sub acésta, coaliţia, ori pe cel mai mare partid al ţerii: partidul independist? Dar' la tot casul demonstrez de ce n'am putut întra în cel mai mare partid al ţerii, în partidul independist? (S'auzim.)

Vorbirea de Sâmbătă a baronului Bánffy Dezső, aşa am observat, a întâlnit complăcere în cercurile oposiţiei aliate, dar' principiile acelea nici-când n'au fost principiile partidului independist. Partidul independist nici-când nu póte profesa astfel de rĕsboiu de rasse. (Strigăte în drépta: Dvóstră 'l profesaţi!) N'am putut întra în partidul independist, pentru-că nici spiritul radicalului şi intransigentului Kossuth Lajos nu trăeşte într'însul. (Aşa 'i! în stânga). Au murit cei ca Irányi; aceia nu conduc mai mult acel partid; corbii cei albi sunt eschişi din partidul dvóstre. Kossuth Lajos, care în privinţa veleităţilor şi îndreptăţirilor naţionaliste îi era încă antipod lui Deák Ferencz, a mers mai departe, pentru-că iubirea 'i de libertate a fost atât de mare, în cât n'a voit sĕ o lege de condiţiuni înguste, ca egalitatea de drepturi a naţionalităţilor, n'a voit sĕ facă caussa naţionalităţilor un pretext, s'acoperim inerţia şi sĕ neglijăm ţéra.

Barta Ödön: Aţi şi fost recunoscĕtori în 1848. (Aşa 'i! în stânga. O voce în stânga: Atunci aţi luptat contra Magiarilor).

Aurel Vlad: Şi Magiarii au luptat contra Magiarilor! Cine a adus Muscalii? (Mişcare şi sgomot în stânga).

Presidentul: Rog linişte, dlor deputaţi!

(Va urma).

Din Agnita.

Conferenţe învĕţătoreşti. Constituirea despărţămêntului „Asociaţiunii“.

Raport special.

— 10 Maiu n.

Joi după sf. Paşti am fost martor unor festivităţi frumóse în opidul Agnita.

Pe ziua acésta au fost convocaţi aici, în conferenţă, învĕţătorii din tractele Agnita şi Făgăraş. Conferenţele s'au continuat şi Vineri, conduse cu mult tact de comisariul consistorial, prof. *Nic. Vătăşan.* Temele presentate din partea învĕţătorilor au fost numĕróse. Material diferit şi bogat. Desbaterile asupra lor, interesante. Asupra conferenţelor ştiu că veţi căpĕta raport detaiat de la loc competent. Eu voiam sĕ vĕ raportez despre *despărţĕmêntul Agnita* al „Asociaţiunii“. Din cele 46 despărţĕminte ale „Asociaţiunii“ despărţĕmêntul Agnita a avut cei mai puţini membri în anul trecut, cu totul: 3 membri ordinari. De doi ani de zile, după mórtea fostului director, protop. *Moldovan,* nu s'a interesat nime de sórtea lui. Acésta a indemnat pe comitetul central sĕ denuméscă pentru reconstituirea despărţĕmêntului ca delegat pe dl *N. Petra-Petrescu.*

In vederea conferenţelor învĕţătoreşti adunarea de constituire a fost convocată tot pe Joi, după Paşti. Dar', lucrul câmpului, care a întârziat fórte mult în anul acesta, a reţinut pe cei mai mulţi preoţi de a participa la adunare. Cu atât mai îmbucurătóre a fost presenţa numĕroşilor învĕţători.

Adunarea s'a ţinut într'o sală a şcólei gr. or., îndată după constituirea confenţei învĕţătoreşti.

Delegatul comitetului central deschide adunarea prin următoriul frumos cuvênt:

„La însărcinarea onorifică a comitetului central al „Asociaţiunii“ nóstre, mi-am luat voie a Vĕ chiema la adunarea de astăzi.

Scopul întâlnirii nóstre este reconstituirea despărţĕmêntului nostru, care de la mórtea regretatului fost director al seu, de doi ani de zile, a încetat şi cu activitatea sa.

Ce chiămare importantă are un despărţĕmênt al „Asociaţiunii“, ne vom puté da sémă numai după-ce vom rĕspunde mai întâiu la întrebarea: care este problema „Asociaţiunii“?

Problema acesteia ni-o arată însaşi numirea ei: *„Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“*.

Cultura poporului român. Iată programa sublimă a „Asociaţiunii“, ear' steagul mândru, sub care suntem chiămaţi a lucra cu tóte puterile nóstre, iată steagul, sub care trebue sĕ se înroleze toţi, cari ţin sĕ fie socotiţi de fii ai naţiunii.

Prin *cultura* poporului înţelegem promovarea înaintării poporului nostru pe tóte terenele: luminarea lui prin carte, deşteptarea şi instruirea lui pentru tóte lucrurile folositóre prin cari se întăresc atât însuşirile lui morale, cât şi condiţiile materiale. Tăria morală şi spirituală, ajutată de bunăstarea materială sunt temelia de fiinţă a indivizilor şi a popórelor.

Odórele acestea se promovéză numai prin cultură.

Cultura este sórele magnific, prin care, după mii de ani, strălucesc şi astăzi, şi vor străluci în veci, Atena şi Roma.

Cultura este şi astăzi cea mai puternică armă, care sdrobeşte tóte fortăreţele şi care ridică neamurile.

După cultură însetéză astăzi tóte popórele cari vreau sĕ-şi asigure esistenţa în concertul celorlalte popórĕ.

Cultura este acea ţintă măréţă, la care trebue sĕ tindem cu toţii, ca sĕ ne îmbrăcăm cu pavăza neînvinsă, cu arma nebiruită, în contra tuturor furtunilor cari se vor isbí de corpul naţiunii nóstre.

Ce minunat a caracterizat Cichindeal însemnătatea culturei pentru noi, cu cuvintele: „mintea, iubită naţie românéscă, când te vei lumina tu, altă naţie mai strălucită, nu va fi înaintea ta.“

Ori în cătrău ne vom îndrepta privirile, vedem lupta uriaşă, cu care se întrec popórele între sine, pentru lumină, pentru cultură.

Numai tu óre, popor român, sĕ nu te pĕtrunzi de esemplele vii, cari te încunjură? Óre numai tu sĕ rĕmâi nemişcat la glasul timpului, care strigă necontenit: *deşteptare!?*

Nu, tu nu poţi sta rece în faţa undelor luminóse, cari se mişcă în jurul tĕu; nu poţi rĕmâné nepăsător faţă de încordările uriaşe, ce se desvóltă în tóte părţile în lupta eternă pentru esistinţă... cultura, cultura e şi steaua ta, pentru-că tu şi ai titlurile cele mai nobile la cultură...

„Latina gintă e regină într'ale lumii ginte mari“ a cântat nemuritoriul bard naţional.

Stimaţi domni! Este aprópe o jumĕtate de secol, de când fruntaşii naţiunii, bărbaţii luminaţi ai poporului nostru, au pus temelia celui mai însemnat aşezământ de cultură naţională, a „Asociaţiunii“, sub ale cărei aripi suntem adunaţi astăzi în locul acesta.

Propăşirea ei a mers încet, pentru-că n'a dispus de mijlóce îndestulitóre, dar' ródele ei binefăcĕtóre încep a pĕtrunde în cercuri tot mai largi, şi credem că nu este departe momentul, când toţi vom recunóşte că este o datorinţă sfântă sĕ fim membri ai acestui aşezământ, şi că este chiar o ruşine sĕ nu jertfim obolul pentru acest paladiu naţional.

Nu este aici locul sĕ inşirăm ce a făcut „Asociaţiunea“ pentru înaintarea poporului. Ajunge sĕ spunem, că sub aripile ei se pot pune la cale studiarea, cercetarea şi publicarea de ori-ce lucrări de literatură, de ştiinţă şi artă, se pot înfiinţa biblioteci poporale, ea dă ajutóre şi premii pentru diferite specialităţi de ştiinţă, de artă şi industrie, înfiinţéză şcóle şi internate, organiséză secţii ştientifice şi îngrijeşte de conservarea tuturor comorilor naţionale: de limbă, port şi obiceiu şi, ceea-ce este mai mult, légă tratele de frate cu chitul dragostei şi al bunei înţelegeri şi 'i întruneşte la munca binecuvêntată pentru propăşirea neamului întreg.

Incăl'ziţi de focul sfânt al „Asociaţiunii“, mulţi bărbaţi luminaţi şi cu dare de mână, din sinul poporului, au pus sume însemnate la disposiţia „Asociaţiunii“, pentru promovarea causelor naţionale. Unii din acestia şi-au jertfit întréga avere pe altariul naţiunii, fericitul inginer Ioan Olteanu, 100.000 de lei.

Ca „Asociaţiunea“ sĕ pótă lucra cu mai multă isbândă, are lipsă de ajutoriul tuturor fiilor naţiunii, şi, ca toţi sĕ pótă contribuí cu obolul lor, a făcut diferite categorii de membri: fondatori cu 400 cor., pe viéţă cu 200 cor., ordinari cu 10 cor. anual, şi ajutători cu plată de cel puţin 2 corόne.

In adunarea de astăzi vom alege pe directorul şi comitetul despărţĕmêntului. La alegere pot vota şi membrii ajutători, dar' aleşi pot fi numai membrii ordinari, în caz de lipsă pot fi aleşi şi membrii fundatori sau pe viéţă, cari de altcum sunt membri naturali ai comitetului.

Terminând cu acestea, de-şi nu vĕd întruniţi astăzi pe toţi cei chiămaţi, dau espresiune bucuriei mele profunde, că vĕd aici lamura fruntaşilor inteligenţi din despărţĕmêntul nostru, preoţi venerabili, şi pe dascălii, lumina poporului, ceea ce o consider de bun augur şi doresc, ca isbânda nóstră sĕ fie completă. Bine aţi venit!

După acésta numeşte notar ad hoc pe dl *Ioan I. Lăpĕdat,* secretariul II. al Asociaţiunei, ear' cassariu ad hoc pe dl preot local *Ioachim Părău.* Totodată se numeşte o comisiune pentru candidarea comitetului.

Şedinţa se suspinde. In restimpul acesta se înpart gratuit între cei presenţi diferite broşuri din biblioteca Asociaţiunei şi câteva exemplare din povestiri alese donate de autorul lor, dl N. P. Petrescu.

După redeschiderea şedinţei cassariul ad hoc, dl I. Părău, ceteşte lista membrilor inscrişi şi se constată că s'au anunţat 21 membri ordinari, cu câte 10 cor., şi 12 membri ajutători, cu câte 2 cor., ceea-ce se primeşte cu aclamare. Mai târziu s'au mai anunţat 3 membri ordinari.

La propunerea raportorului comisiunei de candidare, dl Ioan I. Lăpĕdat, adunarea primeşte cu însufleţire de director al despărţĕmêntului pe dl *N. Petra Petrescu,* ear' în comitetul central pe dnii: Nicolae Gavrea, adm. prot. Bendorf, Ioan Alexandru, paroch Ilimbov, Ioan Petrişor, paroch Alţina, George Borzea, paroch în Coveş, Ioan Maniu, proprietariu în Fofeldea, Florian Bologa, paroch Marpod, Aron Metian, paroch Nocrich şi Eliseiu Balaban, măiestru de drum în Alţina.

Delegatul, acum directorul despărţĕmêntului, mulţămeşte adunării, în numele sĕu şi al comitetului, pentru încrederea acordată şi promite că-şi vor da tótă silinţa pentru prosperarea intereselor Asociaţiunii.

Cu verificarea procesului verbal se încredinţéză dnii N. Gavrea, adm. pretop., Ioachim Părău şi Alex. Bârsan.

Dl Lăpĕdat mulţămeşte delegatului pentru tactul cu care a condus adunarea, ear' preotul I. Petrişor multămeşte dlui secretariu al Asociaţiunii pentru interesul ce arată faţă de acésta.

Şedinţa se ridicĕ.

Comitetul cercual se constitue alegênd de vicepresident pe dl adm. prot. N. Gavrea, secretariu pe dl Ioan Alexandru, cassariu pe T. Maniu şi controlor pe dl Ioan Bonea, paroch în Fofeldea.

Din popor au participat fórte puţini la adunare, ear' dintrĕ preoţii gr. cat. nu am vĕzut nici pe unul.

Ar fi de dorit, ca toţi fruntaşii despărţĕmêntului sĕ-'şi dee mâna şi sĕ conlucre la înflorirea despărţĕmêntului.

Nu pot încheia fără sĕ amintesc zelul laudabil, ce l'a desvoltat dl preot local, Ioachim Părău, pentru buna reuşită a adunării.

La masa ospitală a dsale, după adunare, au luat parte mai mulţi fruntaşi din cei presenţi.

Séra s'a aranjat într'o sală a hotelului opidan o producţiune cu cântece, declamaţiuni şi teatru. S'a jucat piesa: *Trei doctori.* Haz deosebit a făcut dl *Suciu* cu dialogul original: *Ţiganul virilist.*

Diletanţii cari au delectat publicul în séra acésta au fost: dşórele Maria *Alexandru,* Emilia *Corfariu,* Ana *Mihailă,* domnii Em. *Corfariu,* Em. *Suciu,* Nic. *Cârstea,* Nicolae *Tipuriţă,* N. *Suma,* Aurel *Varga,* Ioan [illegible] şi Ioanichie *Maxim.*

După producţiune a urmat petrecere cu dans, animată până 'n zorile zilei.

Cu înţelegere şi dragoste multe lucruri bune se pot face.

Rep.

De la conferenţele învĕţătoreşti.

Cercul Sibiiu.

(Urmare). Sibiiu, 23 April v. 1905.

Şedinţa II.

Şedinţa II. se deschide la orele 3 după amiazi. Ca óspeţi am avut pe dl protopop Ioan Cândea şi pe preoţii: Maxim, Doican, Mateiu şi Platoş.

Acéstă şedinţă a fost consacrată practicei învĕţămêntului, ţinêndu-se două lecţiuni de model. Cea dintâiu a fost din religiune despre *„Iosif la casa părintéscă“*, ţinută cu elevii din clasa II. prin învĕţătoriul Ser[illegible] Cioran.

După dimiterea elevilor din cl. I. se ţine o altă lecţiune din Limba română, anume „Prima lecţiune din limba română (cetit scris) cu elevii din cl. I.“ prin învĕţătoriul Ioan Iancu, după „Noul abcdar de Dr. P. Şpan“.

Prelegĕtoriul ni-a ţinut cele 3 lecţiuni de la început indicate în „Călăuza noului abcdar“.

Se dimit şi acesti elevi şi se intră în discusiune asupra prelegerii prime din religiune.

V. Vâja observă, că nici sintesa, nici sistemisarea nu s'au repetat de loc.

G. Jugărean face prelegĕtoriului imputare, că nu trebuia sĕ şadă pe catedră, ci sĕ fi stat în picióre.

N. Voila, că nu s'a repetat nici ţinta, nici sintesa. D. Popovici asemenea nu-i mulţămit cu sintesa. A. Tutor, că s'a trecut prea fugitiv peste tóte. M. Frăţilă susţine, că în împrejurările date, nefiindu i prelegĕtoriului elevii cunoscuţi, nici aceea, că ce au ştiut, ori n'au ştiut elevii de mai înainte, prelegerea póte fi privită de succésă, numai cât tonul prelegĕtoriului a fost prea domol.

E. Popescu încă observă, că s'a trecut prea repede peste tóte treptele formale.

C. Popa, esaminând schiţa prelegerii, afirmă, că în scris este bine lucrată, predată însĕ nu. Pentru-că *ţinta* n'au reprodus-o elevii de loc, ca sĕ fie în clar cu ce le predă. Analisa a fost prea lungă, în cât a ajuns cu ea atingênd în unele locuri părţi ce se ţin de trépta aplicării. Sintesa, ce e drept, a fost împărţită în 3 enarări, dar' n'a fost reprodusă de elevi, de cât fie-care enarare numai câte o singură dată, ear' în urmă reproducerea întrégă a rĕmas cu totul afară. Aprofundările încă s'au făcut de tot superficial. Asociarea earăşi fórte pe scurt. Sistemisarea nu s'a repetat de loc. Aplicarea asemenea a fost prea scurtă. Ca sĕ fi succes pe deplin observă, că nu trebuia predată prelegerea întrégă de odată, ci s'o fi împărţit cel puţin în 2—3 lecţiuni.

Trecêndu-se la a doua lecţiune practică din limba română, T. Căliman nu e mulţămit cu *ţinta,* care a fost anunţată astfeliu: „Vom mai repeţi odată povestea „Mama şi fetiţa“, ci sĕ fi zis: „Azi vom despărţi cuvinte în părţi!“

A. Frâncu observă, că sunetele nu s'au făcut destul de evident.

I. Opriş reflectéză lui Căliman, că ţinta a fost bine pusă, cu escepţia, cuvêntului „repeţi“, sĕ fi zis „vom mai spune“ în loc de „repeţi“.

C. Popa, arătând cum e a se face pregătirea cetitului şi scrisului, paralel cu tractarea istoriórei „Mama şi fetiţa“, care se face în orele de religiune, observă, că prelegĕtoriul în general a urmat calea indicată de autor în „Călăuza noului abcdar“, dar' s'a perdut prea mult timp cu zicerile, cuvintele, silabisarea şi sonificarea, în cât n'a putut ajunge la cetit şi scris, încolo e mulţămit cu prelegerea.

Conferenţa, după unele reflexiuni ale prelegĕtorilor constată, că ambele lecţiuni au fost succese.

Şedinţa III.

In şedinţa III. ţinută Vineri diminéţa la orele 8, obiectul principal a fost tema dată de Preaven. Consistoriu archidiecesan: „Influinţa desastrósă a alcoholului asupra

…nului omului în general; în special, cari sunt căile şi mijlócele, prin cari cu efect s'ar pute lucra, începênd din şcóla elementară, întru preîntimpinarea viţiului beţiei?".

Cu lucrarea acestei teme au fost însărcinaţi Vasile Peicu şi Ioan Olariu.

Cel dintâiu recomândă ca mijlóce în contra alcoholului predicele şi înfiinţarea de societăţi de cumpĕtare.

Cel din urmă într'o lucrare fórte succisă ne face istoricul alcoholului începênd cu popórĕle vechi: Grecii şi Romanii, arătând tristele urmări ale alcoholului pe unde s'a încuibat în mĕsură mai mare; în fine arată şi mijlócele prin cari crede, că s'ar [illegible] contribui la stîrpirea lui începêndu-se o lucrare sistematică cu plan bine stabilit, din şcóla poporală.

Nu voiu întra mai adânc în tema colegului Olariu, ca sĕ nu o lungăresc prin facerea unui estras din ea, ţin însĕ sĕ amintesc că a fost o temă lucrată cu multă pricepere, care n'a lăsat nimic de dorit nici ca fond nici ca formă. S'a şi decis a se publica în „Telegraful Român" spre a fi cunoscută în cercuri cât mai largi.

Discusiunea ce a urmat asupra acestei cestiuni încă a fost cât se póte de instructivă.

Colegul M. Frăţilă apreciind valorósa temă a inv. I. Olariu, care întruneşte tóte condiţiile, face propunere, ca sĕ se publice.

(Va urma.)

NOUTĂŢI

Insanităţi. In loc de rapórte demne şi seriose despre sinodul nostru archidiecesan din anul acesta, fóia de la Arad, — more consueto, — publică din péna unui „ex deputat" niste dări de sémă false şi tendenţióse.

E sub demnitatea nóstră a rĕspunde la astfeliu de insanităţi, cari cel mult tradéză starea psichică îngrijitóre a autorului.

Nu ştim pe cine sĕ compătimim mai mult: pe bietul autor „exdeputat," pe bietul [illegible]-redactor „deputat," ori pe cetitorii foii de la Arad, cărora li-se serveşte pe bani scumpi marfă slabă.

*

Reuniunea română de musică din [illegible]" îşi va serba jubileul de 25 ani de la înfiinţarea sa la 8 *Iunie a. c. st. n.* La acest jubileu vor fi invitaţi toţi foştii membri şi [illegible], binevoitorii ei şi reuniunile şi corurile românesti din patrie. Programa va fi următórea: Joi, la 8 Iunie a. c. nou (*Ziua Înălţării Domnului*) la orele 11 a. m. *act festiv* cu cântări şi cuvêntare ocasională. — In aceiaşi zi séra mare *concert festiv*. A doua zi şi eventual şi în zilele următóre representarea operetei poporale române „*Moşul Ciocârlan*" de Tudor cav. de Flondor. Programa detaiată se va publica la timpul seu.

*

Revizor pentru Insoţirile de credit „Raiffeisen". La rugarea comitetului central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiului" direcţiunea „Cassei de păstrare (Reuniune) din Sĕlişte" a numit pe d-l *Constantin Herţa*, şef contabil, de revizor general pentru tóte Insoţirile de credit săteşti sistem „Reiffeisen", înfiinţate sub egida Reuniunei agricole, cu dreptul de a controla mersul afacerilor, de a întroduce uniformitate în contabilitate şi de a influinţa în mod instructiv asupra organelor administrative ale Insoţirilor.

*

Semne rele .... Un comitet de acţiune, sub presidenţia deputatului kossuthist [illegible] Eötvös Károly, a hotărît sĕ ducă Japonezilor ca semn de omagiu al „naţiunii" pentru vitejia lor în rĕsboiul cu Ruşii, un album, care va conţinê emblemele a 63 comitate ale Ungariei şi autografe de la somităţile vieţii publice şi politice din aceste comitate, ear' lui Oyama sĕ-i ducă o sabie de onóre. Delegaţia cu cadourile va pleca pe la sfêrşitul lunii Iulie. — Fórte frumos! Numai de nu s'ar sfeţi tréba şi cu Japonezii, cum s'a sfeţit cu *Ozman paşa* în rĕsboiul ruso-româno-turcesc. Lui Ozman încă 'i duseseră Ungurii sabie de onóre pentru învingerile lui faţă cu Ruşii, dar' distincţia a fost fórte [illegible] pentru Ozman. De la primirea sabiei acesteia nu a mai raportat nici o învingere, ci strimtorat în Plevna, a devenit prisonieriu cu ocasiunea căderii Plevnei.

*

† George Popovici, paroch în Ciclova, tatăl pro op-esbiterului Dr. George Popovici din Lugoj, a rĕposat Luni diminéţa (2 Maiu st. v.) în etate de 67 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Marţi în cimiteriul bisericii gr. or. din Ciclova (diecesa Caransebeşului). Ii deplâng perderea fiii Dr. G. Popovici, Ana m. Olariu şi Dr. Iosif Popovici, ginerele Sevastian Olariu, protopresbiter în Făget, nora Elena G. Popovici n. Ianculescu şi numĕroşi nepoţi şi alte rudenii.

*

Politechnică în Bucureşti. Guvernul României intenţionéză sĕ împreune şcólele de specialitate din Bucuresti, a nume: şcóla de poduri şi şosele, cea de achitectură, de industrie de artă, a ştiinţelor de stat, de electrotechnică, de zoologie şi de farmaceutică, şi sĕ le transformeze în o politechnică unitară. Noua şcólă va fi instalată în un edificiu grandios, provĕzut cu laboratorii şi ateliere. Spesele necesare se vor cere de la parlament.

*

Prospecte de recoltă slabă. Ziariul „Alkotmány" (Budapesta) are stiri din ţinuturile Tisei, că începênd cu hotarul de la Hódmező-Vásárhely până sus la Solnoc pe ambe laturile Tisei au perit tóte sĕmănăturile de spicóse, parte din causa gerului sec de ast'érnă, parte din causa secetei din primăvară. Pe la Hodmező-Vásárhely, Mindszent, Szentes şi celelalte comune din regiunea Tisei au sămănat cucuruz în locul holdelor. Tot slabe prospecte de recoltă se arată şi în privinţa nutreţurilor, aşa că numai de la veac bun pentru sĕmănăturile de cucuruz mai sperézâ ceva economii din ţinuturile acelea.

*

Nenorocire mare în minele de la Rĕşiţa. Vineri nóptea în cursul unor lucrări de spargere în o tarnă a minelor de la Rĕşiţa s'a întêmplat esplosie de gazuri, pe urma căreia douezeci şi trei inşi şi au perdut viéţa, câţiva s'au ales cu răniri grave, ear' despre alţi treizeci de lucrători nu se ştie unde sunt.

*

Douĕ milióne pentru ajutorarea lucrătorilor. Consilieriul comercial Dr. Lueg din Hanovra, rĕposat sĕptĕmâna trecută, unul dintrĕ cei mai bogaţi proprietari de mine, a testat douĕ milióne de marce pe séma instituţiunilor de ajutorare a lucrătorilor minieri.

*

Cremaţiune fără voie. Vĕduva lui Martin Kulcsár din Vörs (Ungaria) rĕposată sĕptĕmâna trecută, fiind pusă pe catafalc şi lăsat apoi catafalcul fără pază, o lumină a căzut pe el şi l'a aprins. De la catafalc a luat foc şi mobiliariul din odaie şi astfel, până sĕ observe „priveghietorii" din celelalte odăi, catafalcul s'a ars scrum împreună cu trupul mórtei.

*

Mórtea mititelului. O femeiă săracă din Budapesta fiind în călĕtorie cu un copil al ei, pe care voia sĕ l aşeze în asilul de copii din Cluj, în apropiere de Oradea mare copilul a fost cuprins de convulsiuni de înăduşire şi până sĕ între trenul în gara Orăzii copilaşul a murit.

*

Năpasta. Vĕduva Susana Balla din Budapesta voind sĕ încălziască lapte la maşină de spirt, din negrijă a rĕsturnat maşina, din care apoi spirtul aprins a stropit pe ea şi i-a aprins hainele. A îndurat arsuri atât de grave, în cât după chinuri de douĕ zile a murit.

*

Epure — ucigaş! Ţeranul Mihail Kókai din Zagyvarékás, un moşneag de 72 ani, în una din nopţile trecute visând cu epuri şi voind sĕ prindă unul, a făcut în semn o mişcare aşa de nenorocósă, în cât a căzut din pat şi şi-a frânt gâtul. După chinuri de câteva ceasuri bĕtrânul a murit.

*

Mulţămită publică. Ne împlinim plăcuta datorinţă a esprima adânc simţita recunoştinţă şi mulţămită a Reuniunii nóstre pentru următórele daruri făcute fondului „*Masa învĕţăceilor meseriaşi*" înfiinţat de Reuniunea nóstră, şi anume: Institutul de credit şi economii „Albina" (Sibiiu) 100 cor.; „Oraviţana" (Oraviţa), 15 cor.; „Rîureana" (Capolnoc-Mănăştur), 5 cor.; „Bihoréna" (Oradea-mare), 10 cor.; „Crişana" (Brad), 10 cor.; „Olténa" (Viştea), 10 coróne; „Zlăgnéna" (Zlatna), 20 cor. Sibiiu, 10 Maiu n. 1905. Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu". *Vic. Tordăşianu*, president. *Stefan Duca*, notariu ad hoc.

PARTEA LITERARĂ.

Noţiuni de cronologie.

— Un manuscript vechiu. —

Com. de **George Tulbure.**

Romanii la inceput au tinut anul de Romul asiediat, despre care nu mai atita se scie, ca au stat din 10 luni neasemenea. Mai apoi sub *Numa Pompiliu* sau introdus doue forme de an, adeca: *an comun*, din 355 de dile şi *an intercalariu*, care tot dupa doi ani Comuni urma si sta odata din 377, alta data din 378 de dile. Anii acestia se incepeau dela luna lui Martie. In sfarsit *Iuliu Caesar* au intogmit anul din 365 de dile, catra care la al patrulea an sau adaugat o di si asia feliu de an adaugat, se numea *an visect* sau *intercalariu*. Inceputul anului Iulian (dela Iulius) sa lua dela luna lu Ianuarie.

Biserica crestineasca au primit forma anului prin Iuliu Caesar asiediat, cu acea deschilinire, ca inceputul anului sa socotea dela vro Sarbatoare mai insemnata, cum sunt: Nascerea lui Christos, Pascile, Bunavestirea s. a. Insa mai pe urma toate popoarele crescine au primit diua de 1-a Ianuarie, ca inceputul anilor, dela Christos numerati; eara in numerarea anilor dela facerea lumi biserica rasariteana si in dioa de astadi incepe *anul nou dela 1-a Septemvrie.*

Restimpul sau periodul de 100 de ani se numera *veac* sau *seclu*; veacul antaiu tine dela 1—100, al doilea dela 101—200, s. a. m. d.; patrariul de veac s'a din 25 de ani; eara restimpul de 10 ani se numesce diecime de ani sau *deceniu*. Anul are 4 timpuri naturale, numite *Anotimpuri*: Primavara, Vara, Toamna si Iarna. Pentru indreptarea in unele calculuri bisericesci mai avem de stiut: ca anul lunariu sa'ncepe dela antaiu Martie, eara anul Paschaliei dela Nascerea lui Christos.

§. 10. *Calendariul Iulian*
si cel Gregorian

Pe timpul lui Iuliu Caesar I. imperat al Romanilor sau bagat de seama: ca in Calendariul lui Numa Pompiliu se afla sminta; caci dupa decurgerea a mai multor ani, lunile cele de earna ale Calendariului se intemplau toamna, eara cele de toamna vara. Sminta aceasta sau nascut deacolo, pentruca anul prin Numa Pompiliu asiediat era mai scurt decat anul solariu si asia totdeauna sa incepea cu ceva mai inainte decat ce ar fi debuit dupa cursul soarelui; afara de aceea preotii cei mai mari, cari purtau grigia de tréba Calendariului, faceau an intercalariu si earasi il lasau afara, dupa placul lor. Aceasta sminta luanduo in socotintia Iuliu Caesar cu statul si ajiutoriul lui *Sosigen* si a altor matematici si astronomi, au indreptat anul dupa cursul soarelui, adeca lau asiediat din 365 de dile, 6 oare. Aceste 6 oare in 4 ani fac o di intreaga, din carea caudia Iuliu Caesar au renduit ca anul de rend sa stee din 365 dile, eara tot al 4-lea an din 366 de dile, care an asia adaugat sau numit *an visect intercalariu.*

Calendariul dupa aceasta socoteala intocmit, se numesce *Calendariul Iulian*, care sau folosit si in biserica crestineasca si pe tempul *soborului dela Nichea*, la anul lui Christos 325 tinut, cand sau renduit: ca Crestinii sa nu serbeze odata Pastile cu Evreii, ci totdeuna dupa equinoctiul de primavara, care pentru totdeauna sau hotarit pe 21 Martie. Tardiu dupa acea astronomii au observat ca nici anul prin Iuliu Caesar asiediat nu se lovesce de plin cu anul solariu, adeca au calculat dupa esperientia, ca anul solariu nu sta din 365 dile 6 oare ci cu ceva mai putin, adeca: din 365 dile, 5 óre 48 m. si 49 sec., asiadara anul lui Iuliu Caesar sau aflat a fi mai lung decat cel solariu cu 11 m. si 11 sec. Diferintia aceasta dupa observarile astronomului *Aloisiu Liliu* si a iezuitului Cristofor *Claviu*, mai ales o au luat in socotintia papa Romei *Grigorie a XIII-lea*, carele la anul 1582 au indreptat de nou Calendariul, dand renduiala la tota biserica apuseana, ca din Calendariul lui Iuliu Caesar 10 dile, care dela soborul din Nichea pana atunci sau fost sporit din pomenita diferintia, sa se lase afara; si in anul acelasi adeca 1582 in loc de al 5-a Octomvre sa se numere al 15-lea Octomvre; eara pe viitorime tot al 4-lea an sa fie visect, ca mai nainte, dar totusi pentru a se sterge pomenita diferintia in 400 de ani de 3-ori sa se lase afara anul visect, anume pe sfarsitul Celor 300 dintiiu si numai in al patrulea suta sa se intemple earasi toti anii visecti; de aci au urmat ca anii 1700—1800—1900, cari altmintrelea ar trebui sa fie visecti, au fost an de rend; — eara anul 2000 va fi earasi an visect.

(Va urma.)

Cărţi şi reviste.

„Etica creştinéscă, sau referinţele morale ale omului", de David Vaniga, paroch în Ghiroc (comitatul Timiş). Preţul 2 coróne. A apărut în tipografia Alexandru Mangold în Timişóra.

*

„Transilvania şi Analele" Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, fascicolul II. pe lunile Martie şi April, au apărut cu următoriul sumariu: „Vasilie Alexandri, trei conferenţe publice ararjate de despărţĕmêntul Sibiiu al Asociaţiunii în Martie şi April 1905" (conferenţele d'or Dr. Ilie Beu, Dr. Vasile Bologa şi Dr. Ioan Borcea); „Episcopul Aaron de Bistra şi Aron-Vodă", de Iosif Sterca Şuluţu; „Distihuri elegiace din Schiller", traduse de M. Străjan; apoi diferite notiţe de actualitate şi lista contribuirilor pentru muzeul istoric şi etnografic. *Analele* conţin: programul esposiţiei ce se va aranja cu ocasiunea inaugurării muzeului în 19—28 August a. c., regulamentul esposiţiei şi şése procese verbale de ale şedinţelor comitetului central şi secţiunilor Asociaţiunii.

„Transilvania şi Analele" apar în 6 fascicoli pe an şi costă 10 coróne (membrii Asociaţiunii le primesc gratis). Biroul redacţional e în palatul muzeului (strada Morii nr. 6).

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea producţiunii musicale-teatrale, ce a avut loc Dumineca în 3 Ianuarie 1905, la sêrbarea hramului şcólei „Trei ierarchi" din loc, s'au făcut următórele contribuiri peste taxele de întrare:

Sergiu Medean, protopop în Sebeş, 2 cor., Nic. Cărpinişan, paroch, 3 cor., Ioan Floca, paroch, 5 cor., Ioan Secaşiu, 40 fileri, Vasile George Secaşiu, 20 fileri, Maria Oancea, 20 fileri, George T. Vulc, 40 fileri, Ioan N. Fulea, 40 fileri, Gligor Pamfilie, măiestru, 40 fileri, din Rĕhău. George Tăban, înv. Pianul-de jos, 1 cor., Nicolae Murĕşan, proprietar Ohaba, 1 cor. 60 fileri, Dumitru Popa, măiestru Sebeş, 1 cor. 10 fileri, Lazar Chirilă, înv. Sebeş, 1 cor., Teodor Trifa, înv. Pian, 1 cor., George Ghişoiu, înv. Câlnic, 1 cor., Vasile N. Irimie, 20 fileri, Ioan N. Fulea, 40 fileri, Gavril Caloi, 20 fileri, Vasile Fulea, 1 corónă, din Rĕhău. Ghiţă Tătariu, funcţionariu, 1 cor., Dr. Ioan Miclea, pretor 2 cor., Vasile Aldea, senator, 2 cor., Octav. Murĕşan, înv. Sebeş, 1 cor., Vasile Şpan, înv. 1 cor., din Sebeş. Gher. Cărpinişan, notar 2 cor., Zaharie Tătariu, adj. not., 20 fileri, Ioan Avram, 1 cor., Ioan I. Gujiu, jun., 20 fileri, Dumitru Floca, 40 fileri, din Rĕhău. Ioan Ciorogariu, Petrifalĕu, 1 cor., George Goţia, primariu, 2 cor. 56 fileri, George Bâscă, 2 cor., Nicolae Benescu, 3 cor., Luca Stroia, com., 3 cor. 40 fileri, Vasile Breazu, 1 cor., Filimon Fulea, 2 cor., George I. Floca, 1 cor. 80 fileri şi Nicolae Rodean, 2 cor., din Rĕhău.

Tóte „întratele" producţiunii au fost de 117 cor. 80 fileri, subtrăgêndu-se spesele de 68 cor. 36 fileri resultă un *venit curat* de 49 cor. 44 fileri, care s'a folosit pentru înfiinţarea unei „Biblioteci şcolare".

Comunicând acest resultat, aducem sincere şi călduróse mulţămiri tuturor sprigінitorilor. Dumnezeu sĕ'i încarce cu bogatele sale daruri!

Rĕhău, 14 April v. 1905.

Pentru comitetul aranjator:

N. Cărpinişan
preş.

I. Cărpinişan
secretariu.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinşi pofesori şi medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecţiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandat convalescenţilor după influenţă. Promovéză apetitul şi face sĕ crescă greutatea corpului, depărtéză tusa şi flegma, şi face sĕ inceteze asudórea de nópte. In urma gustului şi mirosului seu plăcut se ia cu plăcere şi de copiii. Se capĕtă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpĕrătoriul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre: (216) 48—52

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveţia).

Nr. 66 1905 (107) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **capelani** parohiali în parohiile **Vaidasig** și **Ațintiș**, protopresbiteratul Turda, pe basa înaltei resoluțiuni consistoriale de la 16 Novembre 1904 nr. 12079 B. respective dto același nr. 12085 B. se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt jumĕtate din cele statorite în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Se observă, că capelanul ce se va alege în *Vaidasig* va folosí singur casele parohiale esistente; ear' pentru cel de la *Ațintiș* parohia va zidí case noue.

Concurenții au sĕ 'și trimită suplicele instruite în regulă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, de unde se pot lua și informațiuni mai detaiate, apoi cu prealabilă încuviințare superióră se pot presenta înaintea alegĕtorilor spre a cânta, eventual a celebra și a cuvênta.

Turda, 12 Ianuarie 1905.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Jovian Mureșan
protopresbiter.

A apărut:

Modele de cusături românești

de **Minerva Cosma.**

Prețul: Caetul I **50 fil.**, caetul II **1 cor.** plus porto 5 fileri.

Libraria arhidiecesană.

RECLAMA

permanentă, cu scop și practică este sufletul, factorul dătător de viață pentru ori-ce fabrică, întreprindere comercială, industrială și de negoț. **Cum, unde** și **când** se póte insera mai cu efect, mai bine și mai eftin se póte afla în

Espediția de anunțuri

Iuliu Leopold

Budapest, VII, Erzsébet-körút 54,

unde se mijlocește cu conștiențiositate, punctualitate și eftin publicarea inseratelor și reclamelor în tóte foile și călindarele din Budapesta, provință și străinătate. Planuri și prelim. de spese gratis.

Eu

nu cunosc pentru îngrijirea pielii, în special pentru a alunga pistruii și a avé o colóre delicată a feții, un săpun medicinal mai bun și mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca doi băieși)
Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata în farmacia „la urs“ (piața mică), la **I. B. Misselbacher sen.** (piața mare), **G. Meltzer** (str. cisnădiei și gușteriții 25), **prima fabrică transilv. de luminări de stearin** (str. cisnădiei) (89) 3—25 **Carol Arz** (strada cisnădiei), cum și în Sighișóra la farmacistul W. Lingner.

Pianele Bösendorfer

stau și acum la locul prim, „afară de concurs“, și sunt în deobște recunoscute ca cele mai bune piane, atât pentru salóne, cât și pentru sale de concert. In Austro-Ungaria sunt neîntrecute. Dovada ce mai eclatantă o dau programele tuturor pianistilor renumiți, cari în Budapesta, Graz, Praga, Viena etc. concertéză esclusiv cu piane Bösendorfer.

Sunetul ales și puternic, de un farmec neasemănat, și minunatul mod cum se cântă la aceste piane, procură cântătorului plăcerea de a presta neîmpedecat ceea-ce póte.

Bösendorfer a făcut școlă.

Cu mult zel și iscusință i-a urmat

Francisc Wirth, constructor de piane reg. grecesc de curte.

construind un pian solid și fin lucrat (premiu de stat, medalii de aur, diplome de onóre) în 3 model de salon, cu 420, 450 și 500 fl. Cu astfel de prețuri subscrisul nu a mai aflat pe piața Vienei pia de esecutare așa fină. In Ungaria sunt fórte plăcute pianele lui **Fr. Wirth**, pentru sunetul lor vioi și curat ca argintul, și pentru neobicinuita durabilitate a acestuia; îndeosebi este căutat acolo, und numai rar se póte afla acordător.

Frații Stingl, fabrică de piane c. ș. r. de curte

representați prin 5 modele, de la 300—700 fl., cu registru (pedal) de harfă (Harfenzug), claviatur reformată. Piane fórte plăcute.

Cui îi place ton dulce și melodios, sĕ-și cumpere pianul lui **W. Fritz & fíu**.

Renumele bine întemeiat al acestei firme solide (fondată în 1804) asigură cumpĕrătorulu deplină și durabilă mulțămire. Mignon 470 fl., pian scurtat (Stutzflügel) 500 fl.

Eminentul fabricat al lui **Proksch**: pianin cu registru mut 420 fl., mignon 500 f

Pianine bune **Hölzl & Heitzmann** de la 320—380 fl.

De la firme mai noue se află în deposit instrumente drăguțe cu 250, 280 și 320 fl.; asemenea pianine cu registru mut (Stummzug), așanumite „Harfen-Pianino“. (O invenție binefăcĕtóre pentr împrejurimea celui ce învață.)

Pianine berlineze de prima calitate.

Harmoniu pentru școle și casă **Mannborg—Lipsca** cu 100 fl. și 230 fl.

Inchiriare de instrumente cu prețuri eftine.

Primul deposit transilvan de piane și harmoniuri

Victor de Heldenberg (4) 51—

Sibiiu (Nagyszeben), strada cisnădiei nr. 9, etagiul I.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesa**

In préjma esamenelor! * In préjma esamenelor!

Scrisori de esamen (propise)

pentru scrierea *română*, *germână* și *dictando* tipărite în Tipografia arhidiecesană, *în colóre vĕnătă,* pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 2 fil.; 100 bucăți 1·30 cor. și porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei arhidiecesane

La **Librăria Tipografiei archidiecesane** din Sibiiu se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sal Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodox române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungari și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduél Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mic și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunil de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Tropare învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduél Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici c datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despr rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangelii Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat **2 cor.**, legat în pânză **2 co** **40 fil.**, legat în piele roșie cu copcii **4 cor.**

— Efectuirea se face în 24 zile. —

Icóne sfinte pentru Iconostase

pictate pe tinichea, mărimea 26/32 cm.

Grupa I.

Sf. George, Sf. Ilie, Cuviósa Paraschiva, Sf. Dumitru, Sf. Erarch Nicolae.

Prețul: simple 6·50, fine 10, f. fine 13·50 cor.

Grupa II.

Botezul Domnului, SS. Apostoli Petru și Pavel, Constantin și Elena, SS. Arch. Mihail și Gavriil.

Prețul: simple 7, fine 10, fórte fine 14 cor.

Grupa III.

Tăierea împrejur, Intimpinarea Domnului, Erarhii Vasile, Grigorie și Ioan, Intrarea în Ierusalim, Invierea Domnului, Inălțarea Domnului, Dumineca tuturor sfinților, Nașterea sfântului Ioan Botezătoriul, Schimbarea la față, Adormirea Maicei Domnului, Nașterea Maicei Domnului, Nașterea Domnului.

Prețul: simple 9·50, fine 13·50, f. fine 19 cor.

Librăria arhidiecesană.

Sbór'al nopții negru flutur...

de M. Eminescu. — Romanță pentru voce și pian de **A. Bena.** Prețul cor. 1·50, porto 10 fil. Se capĕtă la Librăria archid.

* T. Popovici *

12 CÂNTECE DE ȘCÓLĂ

pentru 2 și 3 voci

PREȚUL fie-cărui caet 50 fil., plus 10 fileri porto

Editura Librăriei archidiecesane din Sibiiu-Nagyszeben

CUPRINSUL:

Caetul I, pentru 2 și 3 voci egale: 1. Rugăciune. 2. Cântec de primăvară. 3. Codrule frate de cruce. 4. Carul cu boi. 5. Ziua a apus. 6. Fetele casnice. 7. Țiganca. 8. Sunt fecior sdravĕn. 9. Eu mĕ duc codrul rĕmâne. 10. Imn ocasional. 11. Patru păstori. 12. Cântec la sf. Nicolae.

Caetul II: Cântece pe 2 voci: 1. Rugăciune. 2. In cireșar. 3. Cântec de primăvară. 4. Imnul unirii. 5. Marș vênătoresc. 6. Astăzi sicriul. — Cântece pe trei voci: 7. Strugurel bătut de pétră. 8. Cucule pénă galbenă. 9. Vivat țéra mea. 10. Imnul poporal. 11. Hora ostașilor. 12. Colindă.

Cărți bisericești.

ACAFTISTUL prea s. Născĕtóre de Dumnezeu și alte rugăciuni, cu litere latine, ed.1898, legat simplu cor. 1·70, legătură mai frumósă cor. 2·10, în piele roșie cor. 3·20, ediție de lux cor. 4 și cor. 5·20, peluche . . .	7·70
AGHIAZMATAR, broș. . . .	4·—
APOSTOLUL, lit. latine, ediție proprie 1900, broș. cor. 7, leg. în piele négră cor. 9·50, leg. în piele roșie cor. 11·50, ediție de lux broș.	8·—
(se légă conform dorinței comandatorului).	
BIBLIA ILUSTRATĂ, litere cirile, Testamentul vechiu și nou, nelegată cor. 10, legată . .	20·—
CAZANIA, cu litere latine, broș. 6, leg.	10·—
CHIRIACODROMION, neleg. cor. 12, legat	16·—
EVANGELIE, cu litere cirile, neleg. cor. 12, leg. cor. 20, fin legată cor. 33, în catifea roșie	112·—
EVANGELIE, cu litere latine, legată cor. 20, fin legată . .	33·—
EVHOLOGIU, cu lit. lat. (Molitvelnic), broș. cor. 8 80, legat	12 40
HIROTONIER pentru sf. de preoți, litere cirile, leg. . . .	4·—
LITURGIA sfântului Ioan Gură de Aur	1·—
LITURGIILE sf. păr. Ioan Crisostom, Vasile cel mare și Grigorie Teologul, broș. cor. 6, legat în pânză négră cor. 8, fin broș. cor. 8, legat în piele	9·—
MINEILE pe 12 luni, în 12 volume latine, broș. cor. 130, leg. în piele roșie cor. 172. Se vînd și în tomuri singuratice 1 volum broș. cor. 11, legat	14 50
MOLITVELNICUL BOGAT, ciril, neleg. cor. 3·60, leg. cor. 5, fin legat	6·—
OCTOICH MARE, ciril, neleg. cor. 20, legat	26·—
OCTOICH MARE, latin, nelegat cor. 22, legat	27·—
OCTOICH MIC, litere latine. ed. proprie, simplu legat cor. 1·60, în piele roșie cu copcii cor. 3·20, în piele négră cor. 4, în piele chagrin cor. 5·20, legături mai fine la comandă.	
OROLOGIUL CEL MARE, ciaslov bogat, cu lit. lat. broș. 24, leg.	34·—
CIASLOV (orologion), lit. latine, broș. cor. 2, leg. în pânză 2·40, legat în piele roșie cu copcii	4·—
PARACLISUL, Acaftistul și viéța sf. mare mucenic Dimitrie .	1·50
PENTICOSTARIU, ciril, nelegat cor. 12, legat	16·—
PENTICOSTARIU, latin, broș. cor. 8·80, legat	12·40
PSALTIREA, cu litere latine, broș. cor. 5·50, legată . . .	9·—
PSALTIREA, cu lit. latine, format mic, broș. 1·20, legată .	3·20
RÊNDUIALA CHIROTONIREI NOULUI EPISCOP, de A. bar. de Șaguna, cu litere cirile, legată	10—
RÊNDUIALA LA SFINȚIREA BISERICILOR, cir., neleg. cor. 3, leg.	4·—
TÂLCUL EVANGELIILOR, cir. broșurat	2·—
TRIODUL CU STRAJNICUL, ciril, neleg. cor. 24, legat .	34·—
TRIODUL, latin, broș. cor. 22, leg.	27·—

Se pot procura de la

Libraria archidiecesană

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 49 Sibiiu, Sâmbătă 7/20 Maiu 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refuză. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Simpatiile lipsesc.

Sibiiu, 19 Maiu n.

Hotărît, că mişcarea coaliţiei oposiţionale din dieta ungară, ajunsă sě formeze majoritatea parlamentară, şi nisuinţele ei de a stórce de la Corónă fie numai promisiunea că va da ţerii într'un viitoriu mai apropiat ori mai îndepărtat armată naţională magiară, nu întîmpină simpatii din nici o parte, ci chiar în statele cari la 1848 ştiau sě se însufleţéscă fórte mult pentru independenţa Ungariei şi pentru naţiunea magiară.

Dar' simpatiile lipsesc chiar şi aici în ţéră la naţionalităţile nemagiare, cari nu se pot însufleţí de loc pentru aceea ce cer Magiarii de la Corónă, şi nu se pot însufleţí, fiind-că Magiarii cer aceea ce cer numai pentru ei, numai pentru a lor uşurare şi pentru al lor folos, — nu pentru uşurarea şi folosul tuturor.

Ni-am spus cu altă ocasiune părerea asupra chestiei şi am arătat, cum naţionalităţile nemagiare, şi în special noi Românii, ne-am ştí însufleţí pentru naţionalisarea armatei numai atunci, dacă naţionalisarea s'ar face cu privire la tóte popórele ţerii. Va sě zică, dacă pentru Magiari s'ar introduce limba magiară ca limbă de comandă la miliţie, pentru Români cea română, etc. regimentele sě fie formate după naţionalităţi, cu oficeri de naţionalitatea aceea şi cu comandă în limba respectivei naţionalităţi. Ear' dacă aşa nu se póte, pentru noi e tot una, dacă nemţeşte ori ungureşte merge comanda la miliţie. Insufleţire nu ne inspiră nici una nici alta. Dacă rĕmâne cea nemţéscă, e bună; dacă vine în locul ei cea ungurésca, încă e bună, pentru-că vine de la singurul îndreptăţit a dispune asupra ei, de la Maiestatea Sa Regele.

Că naţionalităţile nemagiare din patrie nu simpatiséză cu aspiraţiunile magiare manifestate în direcţia acésta, nu forméză obiect de supĕrare pentru politicianii de frunte din tabĕra ungurésca, pentru-că părerea naţionalităţilor în faţa lor nu numĕră astăzi nimica. Dar' îi supĕră faptul, că străinătatea încă nu onoréză cu simpatiile ei dorinţele magiare, ci din contră, le află de periculóse şi le condamnă.

Faptul acesta l'a atins şi contele Apponyi în lungul sĕu discurs rostit în dietă asupra adresei, — care acum se află în mânile Regelui, — şi provocându-se la vorbele lui Waldek-Rousseau, a crezut că póte da lucrului esplicarea, că simpatiile străinătăţii le lipsesc de astădată Magiarilor numai pentru aceea, pentru-că „*Europei nu 'i plac schimbările!*“

Cu acésta parte a vorbirii contelui Apponyi se ocupă marele ziariu francez *Le Temps*, şi în nrul de la 11 Maiu spune contelui şi celor de o părere cu dînsul, că simpatiile Europei faţă de nisuinţele magiare lipsesc *nu numai* din motivul indicat de dsa, *ci şi din alt motiv*, mult mai însemnat.

„Nu ne putem împiedeca de a cugeta, — scrie numitul ziariu, — că atunci când priveşti subita mărire a partidului independenţei ungare, când admiri frumósa înflăcărare a oratorilor sĕi, zelul şi elocinţa cu cari ei reclamă pentru ţéra lor întrebuinţarea limbei magiare în armată şi sfîrşitul jugului austriac, — cum zic ei, — că *Magiarii nu sunt la urma urmelor de cât o minoritate în regatul sfântului Stefan*, că Românii, cari le-au fost supuşi de capriţiile istoriei, reclamă şi ei dreptul de a vorbí în limba lor, pe care Ungurii *se pregătesc sĕ li-o răpéscă.* Nu se póte mai cu sémă uita, că atunci când deputatul croat Iosipovici şi-a început discursul în limba sa maternă, partidul independenţei magiare îi acoperì vocea şi 'l silì sĕ părăséscă tribuna!

Dacă Europa manifestéză puţină simpatie pentru silinţele încercate de Ungaria în vederea asigurării independenţei sale, contele Apponyi trebue sĕ caute motivele nu atât în conservatismul opiniunei publice străine, cât *în esclusivismul pretenţiunilor magiare.*“

Va sĕ zică, simpatiile străinătăţii faţă de nisuinţele magiare lipsesc tocmai din acel motiv din care ne lipsesc şi nouĕ, nemagiarilor. Ştie deci şi străinătatea, cum fórte bine ştim şi noi, că din parte ungurésca naţionalisarea armatei nu se cere în alt scop, de cât pentru desnaţionalisarea celorlalte popóre din patrie, se cere ca armă pentru a pune şi mai bine sub picióre pe aceia, cari la sarcini şi la împlinirea datorinţelor stau în rîndul prim, ear' la drepturi nu pot fi toleraţi nici în rîndul din urmă, ci şi de ací trebue sĕ dispară. Simpatiile cari lipsesc în străinătate pentru Magiari şi aspiraţiunile lor, se întorc deci *spre noi*, un lucru care nu póte de cât numai sĕ ne bucure.

Crisa. Ministrul comun de finanţe, cu reşedinţa în Viena, baronul *Stefan Burian*, a sosit Mercuri la Budapesta, pentru a începe tratări cu conducĕtorii oposiţiei coalisate, în numele Maiestăţii Sale, în scopul resolvării crisei. Inainte de a pleca din Viena, baronul *Burian* a avut o audienţă lungă la M. Sa. După cum se scrie din Viena, ar fi primit însărcinare de la M. Sa sĕ afle în mod amĕnunţit, ce vrea majoritatea parlamentară cu privire la chestiile militare şi cu privire la comunitatea vamală? Totodată însé sĕ comunice acelora cu cari va trata, că în chestiile militare *M. Sa stă neclintit pe cunoscutul punct de vedere*, care se esprimă cu „*nu se póte*“. Credinţa prin cercurile politice magiare e aceea, că la înţelegere nu se va ajunge nici de astădată, prin urmare vor rĕmâné tóte aşa cum sunt, până la — tómnă.

Vorbirea deputatului Dr. Stefan C. Pop

rostită în 8 Maiu n. în parlamentul ungar, la discuţia asupra adresei.

(Urmare.)

Stefan C Pop: Că ce fel de constituţiune a voit sĕ dee Kossuth Lajos acestei patrii, în privinţa acésta fie-mi permis a cita din planul sĕu de constituţiune partea referitóre la acésta. Kossuth Lajos în opera-i „*Irataim*“ partea I. pag. 453 zice (cetesţe). „Precum religia, aşa şi naţionalitatea e interes social. Atât la acésta, cât şi la cealaltă statul n'are nici un amestec. Constituţia asigurând dreptul de întrunire, e liberă naţionalitatea cetăţenilor, şi dreptul de a se asocia şi întruní pentru apărarea şi desvoltarea intereselor lor, în comună, în comitat, în ţéră. Naţionalităţile din punctul acesta de vedere dispun de dreptul deplin al liberei disposiţiuni, îşi pot alege şefi pe cari îi pot după plac înzestra cu titluri, pot ţiné adunări şi pot aduce hotărîri în cadrul legii şi al constituţiunii, şi statul nu şi póte vindica alt drept, de cât, ca adunările acestea sĕ fie publice“.

Kossuth Lajos a murit, dar' n'a revocat acest plan de constituţie. Intreb: Cine represintă principiile acestea, într'o mult mai mică mĕsură în cadrele art. de lege XLIV din 1868? Intreb, pentru-că aşa cred, mulţi îşi vor mai aduce aminte, că Irányi Dániel de câte-ori a solicitat acest plan, ba a şi presentat un proiect de lege pentru introducerea sufragiului universal, fără osebire de limbă, confesiune şi naţionalitate. Aţi ţinut'o acésta? N'aţi ţinut'o, n'aţi realisat'o, ci după-cum cetesc în fóia lui Bánffy, a primit şi partidul independist programul compus de Bánffy. (Sgomot în mijloc).

Aurel Vlad: E numai al sĕu programul.

Hock János: Minţi; n'a zis, că e numai al sĕu.

Aurel Vlad: Sĕ ţi-o însemni, domnule deputat, că eu n'am obiceiul sĕ minţ!

Hock János: Atunci nu afirma, dle deputat, ce nu e adevĕrat. N'a zis'o Bánffy că numai acesta e programul sĕu. Asta e minciună.

Stefan C. Pop: Vĕ rog, sĕ mĕ iertaţi, dacă eu ca politician puţin esperiat, nu mĕ ştiu orienta în labirintul acesta. Dar' trebue sĕ constat, că partidul independist n'a luat în programu-i sufragiul universal. (O voce. Este!) Apoi atunci ce însémnă cuvêntul program şi ce însémnă unele declaraţiuni, când zice baronul Bánffy Dezső, că scopul e nimicirea statului poliglot şi transformarea naţionalităţilor în rassa magiară? Voiu fi atât de liber sĕ trec la vorbirea baronului Bánffy Dezső. El a susţinut, că Ungaria n'are pân'atunci drept la esistinţă ori viitoriu, până ce tóte popórele nu s'au contopit în rassa magiară. (Un glas în drépta: N'a zis'o, sgomot). Sĕ fim de o limbă, de o simţire. In privinţa acésta, ori-cât de mult i-aşi preţuí

FOIŞÓRĂ

Viéţa şi activitatea sf. apostol Petru.

(După sf. scriptură).

(Urmare.) De Ioan Stanciu.

Voi retrageţi-vĕ în chilia vóstră şi nebolborosind rugaţi-vĕ cătră Tatăl vostru cel ceresc astfel: „Tatăl nostru, carele eşti în ceriuri, sfinţiască-se numele Tĕu; vină împĕrăţia Ta, fie voia Ta, precum în ceriu aşa şi pe pămênt, pânea nóstră cea de tóte zilele, dă-ne-o nouĕ astăzi. Şi ne iartă nouĕ greşelele nóstre, precum şi noi ertăm greşiţilor noştri, şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne scapă de cel rĕu, că a Ta este împĕrăţia şi puterea şi mărirea în veci amin“. (Mt. VI. 9 sq.)

Astfel de învĕţături auzia Petru! Predate ele de cel mai mare pedagog, era óre posibil, ca sĕ nu înrădăcineze în inima lui şi sĕ nu 'şi aducă fructele lor? Petru şi-le tipăreşte în internul sĕu, ca pe o marmoră neperitóre. Cuvintele lui Iisus rostite aici şi în alte locuri ale Galileei (Lc. VIII. 1 sq. etc.), precum şi mulţimea de minuni sĕvêrşite în Naim (Lc. VII. 11 sq.) şi în alte ţinuturi şi oraşe, din ce în ce îl întăresc în credinţă şi îi luminéză adevĕratul înţeles al împĕrăţiei ceriurilor.

Adese ori, când Invĕţătoriul de pe corabia lui rosteşte poporului adunat învĕţăturile sale în pilde şi parabole (Mt. XIII. 1 sq., Mc. IV. 1 sq., Lc. VIII. 4 sq.), spiritul lui Petru caută a esplica sensul adevĕrat al acestora. Dacă nu 'l află, în orele liniştite ale serii, când Iisus se retrage în chilia sa, mai ales Petru 'L întrébă: „Pentru ce le vorbeşti lor în pilde?“ (Mt. XIII. 10, XV. 15, Mc. VII. 14.) El le rĕspunde şi esplică parabolele cari nu le-au înţeles, şi după învĕţăturile necesare îi întrébă: Inţelegeţi tóte acestea? Ei plin de admirare rĕspund: „Da, Dómne“ (Mt. XIII. 51).

O astfel de intimitate şi legătură întrĕ învĕţăcei, respective apostoli şi întrĕ Invĕţătoriu, nu mai putea fi sdruncinată, ear' faptul că Acesta cu două cuvinte opreşte furtuna, care ameninţa cu nimicire corabia aruncată de valurile Genezaretului, numai întărí o putea. La tot casul cu acésta ocasiune s'or fi născut în Petru astfel de idei: Cel ce e în stare a poruncí şi elementelor şi a stăpâní asupra lor, Cel ce are puterea de a scóte din un om un legion de draci cu un cuvênt şi a 'i nimicí în apă (Mt. VIII. 28, Mc. V. 1, Lc. VIII. 26), Acela nu mai póte fi om, ci Dzeu.

S'apropie timpul când şi apostolii pot vestí cuvêntul Tatălui ceresc. După-ce Iisus se re'ntórce cu ei din Nazaret (Mt. XIII. 53, Mc. VI. 1, Lc. IV. 16) îi adună în jurul Sĕu şi provĕzêndu-i cu putere şi cu instrucţiunile necesare îi trimite doi câte doi prin satele şi oraşele vecine spre a 'şi încerca puterile şi a face primul debut. Cu cine şi pe unde a umblat sf. Petru, nu se ştie. Presupunem, că în locul sĕu natal, în Betsaida nu a fost, căci şi-a adus aminte de cuvintele Mântuitoriului, numai de vre o câteva zile rostite în Nazaret: „Nu este profetul neonorat de cât numai în patria sa“. (Mt. XIII. 57.)

După ren'tórcerea la Capernaum Petru cu ceilalţi apostoli petrece pe Iisus în laturea cealaltă a Genesaretului, lângă oraşul Betsaida-Iulie, unde Acesta satură mulţimea cu 5 pâni şi doi pesti. (Mt. XIV. 13, Mc. VIII. 1, Lc. IX. 11, Io. VI. 1). Poporul era însufleţit şi în marele entusiasm voia sĕ proclame pe Mesia de rege. Bucuria fără margini se lipì şi de apostoli şi în special de Petru. El ştia că Iisus e fiiul lui Dumnezeu şi de aicea i-se părea fórte natural, ca El sĕ fie şi rege. De-şi Iisus adese ori a vorbit de întemeierea împĕrăţiei ceriului pe pămênt, Petru totuşi nu a înţeles'o pe deplin: îndeplinirea ei o vedea încă numai prin armată şi prin forţă brutală.

Iisus observă intenţiunea mulţimei şi disposiţia apostolilor. Ca sĕ prevină ori-ce eventualitate, pe acestia îi trimite cu corabia, ear' El după-ce linişteşte poporul porneşte după ei pe lac (Mt. XIV. 25 sq., Ioan VI. 19). Apostolii văzêndu-L pe undele Genezaretului ca pe o nălucă, se înspăimântă şi nu-şi cred ochilor. Petru încă e cuprins de acésta spaimă, cu tóte că el era mai îndrăsneţ de cât soţii sei. Dar' nu-şi perde presenţa, ci cu o curiositate óre-şi-care provócă pe Christos: „Dómne, de eşti tu, zi-mi sĕ vin la tine pe apă“. El era convins, că Mântuitoriul are putere şi asupra elementelor, căci înaintea lui şi-a manifestat'o nu odată, dar' în casul de faţă el doria semn de la nălucă, ca sĕ crédă în ea. (Va urma).

Vorbe înţelepte.

La popóre libere domnia legilor este mai puternică de cât a ómenilor.

capacitatea de bărbat de stat, totuși, fie-mi permis a mĕ provoca la o autoritate mai mare de cât dînsul, la întemeietoriul acestui stat, Stefan cel sfânt, a cărui mână și azi o binecuvêntăm. El a zis, că regnum unius stirpis fragile et imbecille est. Și a spus'o fiului sĕu Emeric, ca sĕ nu-și spargă capul cum sĕ asimileze naționalitățile și popórele, ci cum sĕ cultive firea acelora specifică și în chipul acesta sĕ le facă stâlpi ai corónei și ai țĕrii.

Barta Ödön: După notele stenografice autentice de atunci! Așa-i? (Ilaritate).

Stefan C. Pop: Față de tendințele, pentru-că dór' atât în proiectul lui Berzeviczy, cât și în proiectul viitoriu semnalat de baronul Bánffy, numai de acea e vorba, ca limba magiară sĕ se propună în înțelesul, că naționalitatea... (Contestări sgomotóse). Vĕ rog, în acela este acésta tendință. (Sgomot continu).

Presidentul (sună). Cer liniște!

Stefan C. Pop: Asta nici-odată nu va reuși. (Strigăte: Nici n'o voește nime!) Pentru-că tot sorginte magiară, Bonfinius, a zis'o despre valahi: Valahi... plus pro linguae, quam pro vitae incolumnitate certasse videntur, adecă, că și-au prețuit mai mult comóra aceea, limba, de cât viéța. Ori-ce tendință însĕ, care pe lângă cultivarea propriei nóstre limbi are de scop și învĕțarea limbei magiare, o primim cu cea mai mare plăcere.

Barta Ödön: Cunóștem acésta!

Stefan C. Pop: Firește, așa cum se póte!

Barta Ödön: Cum cu ocolirea legii se póte. (Așa-i! Așa-i! în stânga).

Stefan C. Pop: On. dietă! Discursul baronului Bánffy Dezső e clar și nu lasă nici o îndoială, pentru-că dînsul statul de drept îl primește numai condiționat, în cât interesul de stat contemplat de dînsul din punctul sĕu de vedere îl permite. Dreptul însĕ, on. dietă, unul póte fi, jus aequale est, neque aliter jus est. Cu alte cuvinte, dreptul e egal, ori nu esistă, dar' gradațiuni nu esistă. Atac deschis și hotărît am vĕzut în vorbirea lui Bánffy împotriva naționalității nóstre, deosebi cu privire la interesele limbii. Limba ni-o vreți, pe care sub nici o împrejurare nu o dăm. (Strigăte sgomotóse: Nu e adevĕrat!)

Szöts Pál: Asta nici-odată n'a zis'o nimenea!

Stefan C. Pop: Poftim cetiți. In „Pesti Hirlap" e scris. (Sgomot.)

Presidentul: Vĕ rog a nu face dialoguri, altfel voiu fi silit a vĕ numí cu numele. Oratorul are cuvêntul, nimeni altul.

Stefan C. Pop: Vĕ rog a-mi permite sĕ constat, că acea parte din legea despre egala îndreptătire, care a fost favorabilă naționalităților — nici într'un punct n'a fost esecutată. (Sgomot). In legea acésta este vorba despre înființarea de școle, despre educarea în limba maternă până la gradele academice, și totuși nici un singur gimnasiu n'au înființat cu limba nóstră maternă ca limbă de propunere. Ce a zis Deák Ferencz atunci când Sêrbii cereau gimnasii și aci a fost denegat? (Cetește): „Fie în țéră și 300 gimnasii, fie chiar atâtea, că tot la câte șése mile sĕ revină unul, dacă cutare gimnasiu nu învață în limba care e limba acelui ținut, atunci fără îndoială va fi anevoios progresul culturii. Sĕ ne amintim numai, cât am luptat în copilărie, când a trebuit sĕ învĕțăm în o limbă străină, mórtă, și sĕ vedem cât de mult e ușurat tinerilor nostri studiul, că pot sĕ învețe în limba lor maternă. Tot acésta stă și față de limba naționalităților. Dacă le-am constrînge, ca copiii lor, cari în limba unguréscă, ori absolut nu, ori sunt puțin instruiți, pentru-că dór' în școlele elementare au fost instruiți mai ales în limba lor națională, în tot locul și în tóte sĕ fie instruiți în limba magiară: atunci în acele gimnasii ar fi imposibil progresul tinerilor, părinții și-ar cheltuí înzădar banii, copiii și-ar perde înzadar timpul. Peste tot, dacă vrem sĕ câștigăm naționalitățile, nu acésta e calea ca cu ori-ce preț sĕ le magiarisăm, ci aceea, sĕ le facem plăcute referințele magiare. Pentru-că două lucruri stau clare înaintea-mi: A voi sĕ le stirpim ar fi o barbarie fără Dumnezeu și atunci dacă n'ar fi așa de numĕróse, din care pricină a le nimicí e imposibil. (Sgomot. Strigăte. Nimeni n'o vrea!) Dar' aceea n'o vreți, ca în gimnasii sĕ se învețe românește! (Sgomot mare în stânga și în drépta).

Barta Ödön: Ați avut vreme sĕ învĕțați ungurește! (Sgomot.)

Presidentul: Rog liniște!

(Va urma.)

Pentru catedrală.

Cu bucurie înregistrăm o nouă contribuire frumósă pentru catedrala nóstră, carea acum se pregătește a-și deschide porțile sale credincioșilor, cari cu atâta dragoste au ajutat'o.

Anume bĕtrânul *Vasilie Cora*, care și-a făcut deja numele nemuritoriu prin o fundațiune de mai multe mii în numele fiului sĕu Torasiu, prin alta de 3000 coróne pentru catedrală — a donat din nou o sumă însemnată pentru a fi adausă la cele 3000 coróne de mai sus. Iată actul de donațiune:

Act de donațiune:

Umilit subsemnatul — simțindu-mĕ înaintat în etate și bolnăvicios, — m'am gândit sĕ adaug la donațiunile de mai inainte o nouă faptă bună, care sĕ'mi servéscă de călăuz bun în calea cătră dreptul judecătoriu atunci, când va binevoí a mĕ chiema la sine. Astfel, basat pe deosebita încredere, ce o am în Preaonoratul domn asesor consistorial Dr. Ilie Miron Cristea, care și înainte mi-a fost cel mai bun sfătuitoriu față de modul, cum sĕ 'mi întrebuințez averea agonisită cu multă trudă, osteneélă și bună crutare, și după o împreună conțelegere, m'am hotărît în mod irevocabil și în deplină libertate a voinței mele, ca sĕ donez Veneratului Consistoriu archidiecesan ortodox-român din Transilvania întrégă averea ce o mai am.

In urma acestei hotăriri declar în fața subsemnaților martori următórele:

Din voie liberă și cu gând de a-mi ajuta neamul și biserica, dăruiesc bisericei gr. or. române din Transilvania tóte sumele cuprinse în aici sub ·/. alăturatele libele de depunere pe numele meu, Basiliu Kora, Solimar, de la institutul de credit și economii „Albina" din Sibiiu, pe cari acum le predau dlui asesor consistorial Dr. Ilie Miron Cristea cu rugarea sĕ dispună cele de lipsă pentru a fi primite de Veneratul Consistoriu anume:

1. Libelul nr. 14835 din 1896/1903 cartea 15, pag. 459, cu 268 cor. 92 fil. per 30 Iunie 1903.

2. Libelul nr. 16726 din 1898/1901, cartea 17, pag. 405, cu 255 cor. 32 fil., per 30 Iunie 1903.

3. Libelul nr. 16727 din 1898/1901, cartea 17, pag. 405, cu 255 cor. 32 fil., per 30 Iunie 1903.

4. Libelul nr. 16728 din 1898/1901, cartea 17, pag. 406, cu 255 cor. 32 fil., per 30 Iunie 1903.

5. Libelul nr. 18156 din 1899, cartea 19, pag. 120, cu 244 cor. 16 fil., per 30 Iunie 1903.

6. Libelul nr. 19030 din 1899/1902, cartea 20, pag. 57, cu 238 cor., per 30 Iunie 1903.

7. Libelul nr. 19031 din 1899/1902, cartea 20, pag. 57, cu 238 cor., per 30 Iunie 1903.

8. Libelul nr. 19624 din 1900 cartea 2, pag. 354, cu 233 cor. 39 fil., per 30 Iunie 1903.

9. Libelul nr. 24915 din [illegible] cartea 25, pag. 499, cu 500 cor., per 19 Februarie 1903.

In total despre suma de 2488 coróne 43 fileri.

Acéstă sumă întrégă o dăruesc și predau acum Veneratului Consistoriu archidiecesan, dară cu acea condițiune: că, dacă în restul vieții mele, silit de împrejurările vieții, ași avé lipsă, sĕ pot ridica atât din interesele ce le aduce, cât și din capital, până când eu voiu trăí. Deasemenea autorisez și rog pe dl asesor Dr. Ilie Miron Cristea, ca întru cât nu ar rĕmâné la mórtea mea atâta, cât sĕ fiu înmormêntat cinstit, sĕ ridice suma de lipsă din acești bani, și sĕ solvéscă la cel puțin 2 preoți câte 16 cor. și la cel puțin 2 cântăreți stola cuvenită, cum și celelalte, câte vor fi de lipsă.

Ear' suma, ce apoi va rĕmâné după înmormêntarea mea, *o las și dăruesc de pe acuma, ca jertfă pentru mântuirea sufletului, și anume sĕ se adauge la suma de 3000 coróne dăruită de mine prin actul de la 5 Octobre anul 1903 în favorul bisericei catedrale archiepiscopești orientale române din Sibiiu.*

Am dat cu dragă inimă tótă crutarea mea, convins a fi făcut cea mai laudabilă faptă.

In fine mulțĕmesc din inimă dlui Dr. Ilie Miron Cristea pentru cele ce le-a făcut, și le face pentru mine.

Vasilie Kora Solimar de Vist m. p.
ca donator.

Pomenește dómne pe acest credincios fiu al bisericii și neamului întru împĕrăția Ta; și fă, ca zilele bĕtrânețelor sĕ-'i fie senine și plăcute, ear' laudabilele lui fapte aibă cât mai mulți imitatori.

De la conferențele învĕțătorești.

Cercul Sibiiu.

(Fine) Sibiiu, 23 April v. 1905.

A. Tutor mai recomândă în contra alcoholului: păstrarea, curățenia, interzicerea la copii a folosí alcohol la sĕrbări, recomândă bibliotecile și prelegerile poporale.

I. Frâncu crede că Asociațiunea ar puté mai cu efect lucra în direcțiunea stîrpirii alcoholului. A. Udriște afirmă, că rĕul în copii îl înrădăcinéză părinții, deci aici e de a se căuta lecuirea.

E Popescu susține, că se bea și din lipsa de ocupație mai ales în timpul iernii, e de părere sĕ se reîntroducă lucrul de mână în seminariu și în școla poporală, recomândă cercetarea diferitelor școle de industrie.

M. Joanovici observă, că nu e bine a se lăsa sĕ se încuibeze jidani prin comune ca crișmari.

N. Iordan e pentru oprirea petrecerilor tineretului în crișme. Aceste sĕ se facă la case private și cu supraveghere. Insistă pentru catechisarea adulților și folosirea bibliotecilor din partea elevilor școlei de repetiție.

T. Măhăra e de părere, ca învĕțătoriul sĕ lucre pentru curmarea rĕului la cei mici, ear' preotul la cei crescuți, și ca sĕ se formeze reuniuni, ear Ven. Consistoriu sĕ céră raport dela preot despre cele-ce se lucréză în direcțiunea acésta.

I. Opriș încă e pentru controlarea petrecerilor tineretului, aplicându-se pedepse, unde se fac abuzuri.

In fine disertantul I. Olariu insistă pentru formarea unei noue generațiuni prin activitatea învĕțătoriului în școlă.

Domnul comisariu consistorial apreciază și din partea dsale tema lucrată de I. Olariu, și dând noue povețe accentuiază, că la tótă întêmplarea prin școlă trebue sĕ lucrăm, ca sĕ ne creăm o generație sănĕtósă și cu moravuri bune. Insistă pentru înființarea de biblioteci școlare și poporale.

Terminată ordinea de zi, se decide, ca conferența viitóre sĕ se țină în comuna Boița cu programul următoriu:

1. Higiena în școla poporală, lucrare de corpul învĕțătoresc din Avrig, cenzurată de Ioan Neag, înv. în Poplaca.

2. Tractarea numĕrului 9, prelegere practică din aritmetică, cu elevii din cl. I.

3. Tractarea piesei „Satul și orașul", din abcdarul de Popescu-Dr. P. Șpan, din punct de vedere geografic, cu elevii din cl. II.

4. O lecțiune practică din religiune, cu cl. III.

5. O prelegere din limba magiară de cuprins geografic cu clasa IV., ținută de T. Căliman.

6. Un raport asupra resultatului esperiat la învĕțarea cetitului prin metodul fonomimic, de S. Frâncu.

Temele de sub 2, 3 și 4 le vor ținé învĕțătorii din Boița, unde se va ținé și întrunirea proximă a conferenței.

La vorbirea de închidere a ședințelor, prin care dl comisariu apreciază bunele resultate ce se obțin în întrunirile nóstre pentru ulterióra perfecționare a învĕțătorilor, mulțămește dlui comisariu pentru înțelépta conducere directorul din Rĕșinari, Coman Hîmbășan.

De încheiere a acestui raport nu pot lăsa fără amintire interesul pe care dl protopop Cândea l'a manifestat față de învĕțătorimea concentrată în Avrig și peste tot față de trebile nóstre școlare, participând la tóte ședințele, ear' de altă parte s'a arătat cu multă prevenire și față de învĕțători, invitând pe unii la masă, pe lângă dl comisariu, care a fost în permanență óspele dînsului.

Recunoștință merită și frații colegi învĕțători din Avrig, cari s'au îngrijit și ni-au pus la disposiție cuartire bune și victul recerut, spre mulțămirea tuturor.

C. Popa.

De la Asociațiune

Comitetul central al „Asociațiunii" a ținut ședință lunară ieri, Joi, la orele 4 d. a. Cu ocasiunea acésta comitetul „Asociațiunii" a luat în primire numerariul de 10.000 coróne al fundațiunii „Ioan și Zinca Roman". Din venit se vor da stipendii tinerilor români, fără deosebire de confesiune, de la școle medii (300 cor.), ear' de la universitate (600 cor.) Vor fi preferite rudeniile fundatorilor. Primul stipendiu se va conferí deja la vară.

A dat espresiune prin sculare pentru mórtea membrului fundator *Atanasie Cimponeriu* și a membrei pe viéță *Sofie Cothișel* din Certege.

Dșóra *Minerva Cosma* arată, că a pus sub tipariu un „*Album de cusături și țesături românești*", selecționate cu specială îngrijire și împărțite de dsa, în cât se vede nu numai aspectul formelor, ci și întréga structură, în cât ușor se póte imita. Va cuprinde ... forme originale. Cere a se recomanda cumpĕrarea lui factorilor cu cari „Asociațiunea" are legături. Ofere pentru serviciul acesta rabatul cuvenit. Comitetul primi propunerea în interesul popularisării și conservării motivelor originale țĕrănești, ear' din rabat va cumpĕra esemplare noue și le va împărți gratuit.

„Economul" din Cluj arată, că face emisiune nouă de acții. Asociațiunea reflectéză la 9, câte mai are. Se declară membri ordinari noi 24 inși. Se recércă dl profesor *Ciortea* din Brașov a căuta o firmă, care sĕ lifereze schopticóne pentru despărțăminte, cu condițiunea de a se plăti în rate. Se esmit secretarii Asociațiunei pentru a revizui despărțămintele Orăștiei, Caransebeșului și Dicső ânmartinului. Dnii Ioan *Cicea*, profesor, Dr. N. *Moț*, din Deva, general căpitan Avram, *Corcea*, paroch în Coșteiu, „*Concordia*" din Uzlin, se declară membri pe viéță.

NOUTĂȚI

Colecta pentru catedrală. Din 6 la *Cugir* (tractul Orăștie) a întrat zilele acestea la colecta pentru zidirea catedralei suma de 170 coróne, dăruită de evlavioșii credincioși de acolo: Constantin Olariu (100 cor.), Ionuțiu Stefănescu (50 coróne) și Nicolae Olariu (20 coróne). Dee Dumnezeu ca întreprinderile acestora sĕ fie totdéuna răsplătite cu succes și cu deplina răsplată a ostenelelor lor, ca astfeliu și în viitoriu sĕ pótă jertfi pentru biserica strămoșéscă.

*

Solie franceză la Berlin. Săptămâna trecută consiliul de miniștri al Franciei a hotărît în principiu, ca din prilejul cununiei moștenitorului de tron al Germaniei sĕ trimită la Berlin o deputațiune estraordinară.

*

Club școlar de magiarisare. Cetim în „Budapesti Hirlap" că la inițiativa și sub presidenția lui Unghvári Ede, președintul curatoratului școlei de stat elementare din comuna slovăcéscă Stropkó, s'a înființat acolo un „club școlar de magiarisare" („magyarosító iskolaügyi kör") și că inspectorul de școle al comitatului Zemplén a promis că va esopera pe séma clubului ajutoriu atât de la stat, cât și de la comitat.

*

Tren direct între New-York și Paris. O societate americană a hotărît să facă o linie ferată cu legătură directă între New-York și Paris. Noua linie va purta numirea „Transsiberian-Behring-Alaska", trenurile vor fi mânate prin electricitate și vor avé sĕ percurgă 200 kilometri pe oră, așa că întrégă călĕtoria de la New York până la Paris va dura 20 de zile. Linia va trece prin Europa și Siberia pe uscat, apoi pe lângă pasul Behring prin tunel submarin, ajunge pe uscat în Alasca și întâlnindu-se apoi în lumea nouă cu linia trenului Pacific. De la Paris la New-York se póte face deci pe mare în curs de șepte zile.

*

Nou advocat în Teaca. Advocatul Dr. Ioan Vescan duce la cunoștința publicului, că și-a deschis cancelarie advocatială în Teaca (Teke).

*

Funcționarii de la căile ferate, dacă afară de contribuția directă (de stat) după salariul lor altă contribuție nu plătesc în comună, nu pot fi luați în lista alegĕtorilor comunali. (Decisiune principală a Judecătoriei administrative).

*

O nouă fabrică de celulosă. Sĕptĕmâna trecută și-a ținut adunarea generală constituantă noua fabrică de celulosă societate pe acții în Zsolna, alegêndu-și president al direcțiunii pe George Bulla, vice comite al comitatului Arva. Capitalul social e 1,300.000 de coróne plasat în 6500 acții. Fabrica are sĕ fie gata și dată destinației la începutul lunii Martie din anul viitoriu.

*

Ticăloșire mare. Poliția din Budapesta a arestat Marți pe lucrătoriul zileriu Grónay Mihály, pentru furături. Inainte cu câțiva ani Grónay era domn mare: secretariu la direcțiunea financiară din Vukovár și proprietariu al unei sume de 60 000 de coróne, moștenită de la părinți. Traiul și distracțiile boerești însĕ i-au consumat în scurt timp întrégă moștenirea, ear' salariul nefiindu-i de ajuns pentru a continua cu traiul luxos, s'a dimis la furături, spărgênd pulturile colegilor sei de oficiu și furându-le banii. Din causa acésta și-a perdut postul și s'a ticăloșit apoi tot mai mult, până ajunse în urmă sĕ fie arestat ca simplu lucrătoriu zileriu, tot pentru furături.

*

Rĕsplata minciunii. Coconul Steinhardt Izidor, corespondent în Belgrad al ziarelor „Pester Lloyd" (Budapesta) și „Die Zeit" (Viena), spre a serví gazetelor sale cu știri de sensație li-a fost raportat „din isvor sigur", că regele Petru e hotărît sĕ abzică de tron. Știrea fusese însĕ numai iscodire a lui Steinhardt, ear' guvernul Sêrbiei aflând că el a fost trimițĕtoriul ei, l'a espulsat din Sêrbia, cu ordin, ca imediat sĕ-și ise catrafusele și sĕ plece. Acum dumnealui se află în Zimony (Zemlin), pe teritoriu ungar.

*

Sinucidere concesionată. Fr. Barker din Lincoln (America) fiind osândit la mórte pentru omorirea fratelui sĕu, sĕptĕmâna trecută avea sĕ fie spânzurat. Cu esecutarea sentinței era însărcinat un păzitoriu al temniței din Lincoln, carcia însă fiindu-i gréță de spânzurare, a denegat esecutarea. Aflând despre acésta osânditul, s'a oferit sĕ-și esecute el însuși osânda, ear' directorul temnițelor cerând inviațiuni de la New-York a primit rĕspunsul, că póte sĕ concédă osânditului sinuciderea, fiind irelevant că *cine* esecută sentința, ci numai faptul că aceea sĕ se esecute. Astfel Barker e primul om, căruia s'a permis pe cale legală sinuciderea.

*

Cel mai mare sanatoriu din lume. In New Mexico (America) sunt în curgere lucrările de clădire pentru un sanatoriu de tuberculoși, în care sĕ póta fi adăpostiți 25.000 de bolnavi. Teritoriul sanatoriului se întinde pe 80.000 de jugĕre și e situat la înălțime de 9000 de urme peste nivelul mării. Sanatoriul acesta nu constă din un singur edificiu, ci din mulțime de căsulii și corturi pentru locuința bolnavilor. Cheltuelile înființării fac cinci milióne de coróne.

*

Fricos de tot. Juristul Lenk Richard, de la universitatea din Budapesta, a pus sĕ-și férbă teă pe mașina de spirt și gătându-se spirtul din mașină, a dat sĕ tórne de nou, fără sĕ fi așteptat însĕ, ca flacăra din mașină sĕ se stingă de tot, și fără a fi lăsat sĕ se recorésca apoi mașina. Astfel, spirtul turnat de nou a luat foc în clipa când a venit în atingere cu mașina și flacăra pătrunzênd și în sticla de spirt, aceea a esplodat, aruncând prin odaie spirtul aprins, de la care a luat foc și mobiliariul. La vederea primejdiei Lenk s'a înfricoșat așa de tare, în cât a sărit afară pe feréstă, din etagiul II. Cu ósele frânte și cu capul spart a fost ridicat apoi și dus în spital, unde peste nópte a murit.

*

Mormênt celtic la Gyóma. Lucrătorii de la țiglăria din Gyóma (Ungaria) a lui Petru Oláh în cursul săpării pămêntului au găsit un mormênt în care era scheletul unui ostaș și scheletul calului sĕu, ear' lângă acest din urmă o sabie cu tăiș duplu, zale de braț (brazletă) cu catarambă de bronz, un colan, o lance de fer și un cuțit în formă de cosor. Proprietariul pămêntului le-a donat pe tóte muzeului din Sümeg. Mormêntul datéză de prin anii 300—200 înainte de Christos.

*

Sfîrșitul unui proces de divorț. La multe procese de divorț s'a putut observa, că întêmplări neînsemnate provócă ură nedumerită între consoți. Nu de mult a fost pus în curs un proces de divorț, pe motivul „urei nedumerite". Femeia, afară din samă crutătóre, ajunse la céartă cu soțul ei, reproșându-i că e un cărtaș, care modestul seu câștig și 'l risipește în jocul cărților. Adevĕrul era însĕ că soțul își cercase norocul la loteria de classă, dar' norocul n'a voit încă sĕ 'i suridă. Ajunse cu soția la certuri, și în urmă situația deveni atât de seriósă, în cât ambii soți nu mai voiră sĕ trăiéscă împreună. Procesul ajunse la ultima pertractare, în cât avea sĕ se aducă sentința, când soțul primise de la Casa de bancă A. Gaedicke, atât de mult favorisată de noroc, îmbucurătórea știre că losul sĕu a fost tras cu un câștig principal. Ura dintrĕ consoți dispăruse îndată și fericită se aruncă acum soția în brațele „cărțașului".

*

Crema Margit. Puține dame sunt în țéră, cărora nu li-ar fi cunoscută alifia pentru obraz a farmacistului Földes. Dintrĕ tóte cosmeticele crema Margit a lui Földes este cea mai căutată, deóre-ce e cu totul nestricăciósă și delătură în câteva zile tóte necurățeniile pielii, ca pistrue, jubruțe, pete etc., dând obrazului frăgezime și fineță. Nu se folosește numai pentru înfrumsețarea obrazului, ci și pentru înălbirea grumazului, a umerilor și a mânilor. Borcanul mare 2 coróne, borcanul mic 1 cor. Se capĕtă la producentul Földes, farmacist în Arad, cum și în alte farmacii. De imitații este a se feri.

*

Crucea sau stéua duplă electro magnetică 86,967 B. R. a lui Müller, care este cunoscută în Ungaria întrégă, are pentru ziua de azi un document pe care îl publicăm aci în întreg me: „Stimate dle Müller! Primește sincera mea mulțămită; umflătura soției mele s'a tras aprópe de tot și chiar și durerile de spinare și de stomach și sgârciurile la inimă se repetéză tot mai rar. Te rog sĕ-mi mai trimeți 4 aparate nr. 86,967 R. B. de câte 6 cor., căci ómeni din al treilea sat mĕ rógă sĕ le aduc astfel de aparate. Zajhalma. Cu adâncă stimă: *Stefan Bódi*, magasiner". De aceea n'ai cuvinte ca sĕ recomanzi în destul acest aparat tuturor celor ce sufer de reumatism, astmă, nedurmire, dureri de urechi, nevralgie, bătae de inimă, dureri de cap, de dinți, impotență, mâni și picióre reci, epilepsie, slăbiciune, amețélă, tremur, friguri, influență, gălbinare, sgârciuri de stomach, lipsă de poftă de mâncare, ischias etc, etc. Aparatul costă 3 fl., se află la dl Albert Müller în Budapesta, V. Vadász-utcza 42/V.

Cărți și reviste.

Cuvêntări apologetice asupra adevĕrurilor fundamentale ale religiunii creștine ortodoxe, de Dr. Sergiu, archiepiscop de Vladimir, traduse și parte rostite în catedrala metropolitană din Iași, de archimandritul Nicodim Muntean, licențiat în teologie, archimandrit de scaun la eparchia Dunării de jos. București, 1905.

Modesta nóstră literatură bisericéscă s'a sporit în ultimele zile cu o fórte însemnată carte, care pórtă titlul de mai sus și care cuprinde 28 de cuvêntări apologetice, avênd ca supliment patru tractate despre creațiunea lumii, originea și vechimea omului, inspirațiunea sfintei Scripturi și despre taina întrupării Fiului lui Dumnezeu. In literatura nóstră acésta e o carte de cuvêntări unică în feliul sĕu, întru cât tratézĕ în formă de predică cele mai complicate adevĕruri fundamentale ale bisericei nóstre ortodoxe, făcêndu-le accesibile tuturor credincioșilor și lămurind cestiunile de credință într'o formă — ași putea zice — neesceptionabilă.

Preotul nostru, care trebue sĕ țină cu cea mai desĕvêrșită sfințenie la aceea, ca sĕ merite numirea de lumina lumii și sarea pămêntului, va găsi în acéstă carte glasul unui proroc, care ne chiamă la vechia credință atât de slăbită în inimile multora dintrĕ noi, și care ridicându ne peste grijile și nĕcazurile zilnice ne face sĕ întrezărim culmile cele luminóse ale Impĕrăției după care trebue sĕ însetoșeze sufletele nóstre.

De la preotul nostru conștiu de chiămarea sa (ce păcat că sunt și altfeliu de preoți), așteptăm deci, ca sĕ nu lase sĕ rĕsune în pustie acest glas, ci înțelegêndu-l și propovĕduindu-l întrĕ credincioșii sĕi, sĕ lucre din tóte puterile într'acolo, ca sĕ se preamărĕscă numele lui Dumnezeu în chipul cuvenit din partea tuturor celor ce cred și celor ce prin credință tind spre mântuire.

De la preotul nostru conștiu de chemarea sa așteptăm cu tot dreptul, ca sĕ fie campionul culturii nóstre naționale, care totdéuna în biserică și-a avut sfânta sfintelor și care totdéuna de la altariul bisericei naționale a isvorît curentele cele bune. Cultură națională numai prin mijlocirea bisericei se póte face — și aici preoțimea nóstră e la locul întâiu, se așteptă deci de la ea abnegațiune, conștiențiositate și muncă. Literatura *nóstră* bisericéscă și națională sĕ ni-o sprijinéscă *alții*, când noi ne dăm înderĕt?! Pentru cei ce au urechi de auzit!....

P. S. Cartea se póte procura de la librăria archidiecesană de aici. Prețul 5 cor.

O. G.

PARTEA LITERARĂ.

Noțiuni de cronologie.

— Un manuscript vechiu. —

Com. de **George Tulbure.**

(Urmare.)

Calendariul Grigorian de loc sau introdus in tota biserica apusana; eara mai tardiu in veacul al 18-a lau primit si protestantii; insa biserica noastra si astadi foloseste Calendariul Iulian, pentru ca deschilinirea intre aceste doue Calendare in 400 de ani numai 3 dile face si asia din privintia bisericeasca, nu are mare insamnatate; dar si altmintrelea Calendariul Grigorian nu e perfect, caci in 400 de ani merge naintea anului Solariu cu 2 oare 40 min.

Calendariul Iulian altmintrelea se numesce Calendariul sau *Stilul vechiu*; eara cel Grigorian Calendariul sau *Stilul nou*.

§ 11. Reducerea Calendariului Iulian la cel Grigorian si din darapt.

Ca dioa Calendariului Iulian sa se poata reduce la Calendariul Grigorian si dindarapt, avem de stiut urmatoarele:

I. In veacul al 19-lea deschilinirea intre aceste 2 Calendare face 12 dile, asa dara:

II. Cand in Calendariul Iulian e 1-a di a lunei, atunci in Calendariul Grigorian e a 13 a di si din darapt, cand in C. Grigorian e a 13 di in C. Iulian e 1 di.

III. Deaca catra dilele lunei dupa Calendariul Iulian se da (= *adauga*) numarul 12, suma arata dioa in Cal. Grigorian, éra de cumva suma aceasta ar trece numerul dilelor care se aflu in data luna, atunci dilele intregei luni se scot din suma, si restul arata dioa in Cal. Grigorian in luna urmatoare.

IV. Deaca din dilele lunei dupa Calind. Grigor. sa scóte numarul 12, restul arata dioa in Calend. Iulian, insa daca data di e mai mica decat 13, atunci catra numarul dilei cei data se mai adauga dilele intregei luni trecute, din suma aceasta sa scoate numarul 12 si restul va arata dioa Calind. Iulian in luna trecuta.

§ 12. Aflarea anilor Visecti.

Anii visecti din cei nevisecti se pot cunósce, déca anul sau dela facerea lumii sau dela Christos se imparte cu 4, dupa carea inpartire, deca ramane ceva rest sa intielege ca e an de rend, eara daca nu ramane nimica rest e an visect. D. e. Deaca anul 1847 se imparte cu 4: $1847 : 4 = 461{}^{3}/_{4}$, restul 3 arata ca nu e an visect, ci an de rend.

Aci pentru usiorarea Calculului avem de insamnat ca fiesce carea suta de ani se póte imparti cu 4 fara de a ramanea ceva rest, Asiadara incercarea anilor visecti (se póte face că) numai anii cari sunt mai putini decat o suta (100) trebue inpartiti; d. e. in loc de 1847 se pote lua numai 47, si se pote face acésta inpartire $47 : 4 = 11{}^{3}/_{4}$, sau si mai usior déca anul care e mai mic decat o suta se póte injumatati de 2 ori fara a ramanea frantura, asia feliu de an e visect, altmintrelea an de rend, anii cei fara de pereche sunt de rend si nu poftesc nici o calculare, de ex. anul 1827 e an de rend pentruca se gata in numer fara perechie, eara anul 1828 e an visect pentruca 28 se pote injumatati de 2 ori fara a ramanea frantura, adeca jumatate din 28 e 14 si jumatate din 14 e 7.

§ 13. Deschilinitele Epoche.

Epocha este cuvent grecesc si insamniadia *contenire*, eara intru inteles hronologicesc este vreo intamplare deschilinita si insamnata, dela carea se numera anii curgatori. Cele mai insamnate epoche la crescini sunt: facerea lumii si nascerea lui Christos; anii dela facerea lumii si pana la Christos deschiliniti Cronologi in deschilinite chipuri iau socotit si nu sau putut naravi in hotarirea lor. Biserica nóstra rasariteana se tine de numerarea celor 72 de talmacitori din Alexandria, dupa care dela facerea lumii pana la Nascerea lui Christos sunt ani 5508.

Eara intru numerarea aniior dela nascerea lui Christos toti crestinii sa naravesc caci de esemplu anul curgatoriu dupa a tuturor socotelile este anul dela Christos 1847.

In biserica rasaritului la inceput sau indatinat sa se numere numai anii dela facerea lumii, insa mai tardiu sau adaugat si anul dela Christos; eara pe tempurile nóstre anul dela facerea lumii nu se scrie, ci numai cel dela Christos. — Aci avem de insamnat: ca in istorii anii pana la Nascerea lui Christos nu se numera dela facere incóce, ci dela Christos indarapt pasind, d. e. anul carele dela facerea lumii e 5508 se dice anul 1-iu nainte de Christos. — Fiesce care an dela Christos se pote sci al catelea este dela facerea lumii, déca se vor da catra el suma anilor dela facerea lumii pana la Christos, adeca dupa socóta nóstra 5508 si din darapt: déca din anul dela facerea lumii sa scóte suma anilor pana la Christos adeca 5508 restul arata al catelea an este dela Christos d. e.; anul curgătoriu *1847*, dupa acésta socota: $1847 + 5508 = 7355$, e anul dela facerea lumii 7355.

§. 14. Crugul sau Ciclul.

Crugul sa dice pe slovenie, éra Ciclul pe Grecie si amendoue aceste cuvinte insemniadia *Cerc* sau *rotelare;* éra in intieles hronologicesc insamniadia un numar hotarit de ani, care déca se implinesce, érasi se incepe si urmeadia tocmai asa ca mai nainte. Noi avem mai de insamnat *Crugul indictului, al sórelui si al lunei.* Iara crugurile, care stau din mai multe sute de ani se numesc *perióde hronologice*, care in studiul acesta nu sunt de mare insamnatate.

(Va urma).

Dare de sémă.

La loteria aranjată de domnișórele române din Sibiiu în favorul școlei de menaj și industrie, ce se va înființa de „Reuniunea femeilor", au mai intrat din partea damelor și domnilor următórele contribuiri:

Elena Voina (Brașov) 2 tablete. Maria Ciortea (Brașov) sachet. Din Sibiiu: Victoria Popoviciu, pernă de divan; Anetta Onițiu, casetă, un sachet; Ana Marienescu, pernă de canapea; Iustina Săndean, tabletă; Delia Olariu, 2 tablete înodate. Maria Oncioiu (Brașov) ținĕtoriu de jurnale. Ana Filip (Abrud) șurță, 2 tablete. Virgil Popoviciu (Hațeg) casetă cu hârtie de epist. Ersilia Popoviciu (Hațeg) casetă pentru mănuși, etagere de lemn, 2 rame pentru fotografii. Din Hațeg: Elena Otto Popoviciu, casetă pentru mănuși; Elvira Barcian, șurț; Elena I. Poviciu, album de poesii; Victoria Popoviciu, 2 funduri de pernă; Tiberia Barcian, sachet; Elena S. Popoviciu, ținĕtoriu de pene; Mariți Eliu, 2 vase pentru flori. Victoria Dunca (Sibiiu) pernă de divan, tabletă. Delia Popoviciu (Viena) pompadur, sachet pentru mănuși. Rafila Solomon, tabletă, 3 ștergare. Leontina Bunea (Brașov) fugĕtoriu, 2 ștergare. Ida Faur (Abrud) șurț. Ana Gomboș născ. Cotișel (Abrud) 2 ștergare. Iuliana Fordui (Abrud) tabletă. Ecaterina Bârsan (Brașov) perină de divan, bloc cu sugativă, vas pentru flori. Maria Baiulescu (Brașov) 2 statuete. Miți Baiulescu (Brașov) tabletă. Elena Mureșan (Brașov) „Stefan cel mare" tablou. Catinca Maxim (Brașov) tabletă. N. N. (Brașov) bustul lui Wagner și a lui Béethowen. Dora Pușcariu (Brașov) 6 batiste, 3 sticle de parfum. Din Brașov: Zoe S. Damian, service de fumat; Elena N. Dima, tabletă; Lucia Bologa, brodărie, învĕlitóre și tabletă; Măriόra Dima, 2 tablete, ciucuri inodați pentru ștergar. Stanca Trăila (Oravița) perină de divan; Georgina Popoviciu, pernă de divan. Lucreția Micșa (Dej) fugĕtoriu. Elena Méhes, fugĕtoriu. Elena N. Dima (Brașov) ținĕteriu de jurnale. Elsa Mangiuca tablou cusut. N. Cornea, corfiță croșetată. Dna Moga (Sibiiu) farfurie pictată. Geni Moga, casetă, Rica Moga, pompadur. Ana Trăilă (Oravița) tabletă. Victoria Erdélyi (Orĕștie) straiță, tabletă. Lucreția Micșa (Dej) fugĕtoriu. Iustina Șinca (?) 2 ștergare. Cornelia Bredicean (Lugoș) țesătură pentru crătință. Elena Fabian (Beiuș) dantelă. Neli Moldovan (Mediaș) ștergariu. Anița Răcuciu (Săliște) tabletă. Claudia Goga (Reșinari) tabletă. Eugenia Iovescu (Sibiiu) tabletă. Elisabeta Batean (Sibiiu) pernă de divan. Cornelia Moldovan (Arad) tablou pictat. Victor Onițiu (Sibiiu) sticlă de liqueur Din Sĕliște: Maria Comșa, costum sĕliștenesc. Cornelia Stoica, cămașă sălișteneáscă Ana Bloțu, 2 șurțe sĕliștenești. V. Măcelariu pernă de divan; Ana Chirca, 3 servete, ștergariu. Asioneta Dordea (Păuca) 2 ștergare. Marina clăuș, ștergariu. Maria Crișan, 3 ștergare. Paraschiva Lăpĕdat, 3 ștergare. Stana N. Hinza ștergariu. Ana Cintea, tabletă. Maria Roșca, covor, straiță. Ana Pavel, straiță. Iosefine Schram, tabletă. Ana Goșa, covor. Paraschiva Banciu (Păuca) față de masă. Ană Stăniilă, pânzătură. Anuța Iosof (Galeș) tabletă, ștergariu. Eugenia Vințeler (Sibiiu) pernă de divan. Aurelia Moga (Sibiiu) pernă de divan, 2 perinuțe de ace. Luise Haubenschild (?) pompadur. Cristina Triandafil (Ocna) fugĕtoriu. Victoria Hența (Ocna) fugĕtoriu. Ana Borcia (Săliște) fugĕtoriu. Amalia Istade (Sĕliște) tabletă. Irina Popescu (Orlat) ștergariu. Elsa de Heldenberg (Sibiiu) pompaduar. Maria P. Harsian (Sibiiu) corfiță de sticlă. Agnes Măcelar (Mercurea) vas pentru unt. Veturia Dimitrescu (Chelmac) 4 ștergare. Elisaveta C. Popa (Sibiiu) față de pernă și tabletă. Veturia Papp (Beiuș) 2 cursóre. Ecaterina Monea (Cârțișóra) ștergariu de serviete. Silvia Crișan (Sibiiu) port-journal. Iudita Toma C. Ioan (Bacium-sat) crătință și straiță.

(Va urma.)

Atelierul dentistului

E. DIEKER

strada măcelarilor nr. 30, etagiu

Ore de ordinaţiune de la 8—12 înainte de amiazi, şi de la 1—5 ore după amiazi.

Dumineca şi sërbătóreâ de la 8—11 ore a. m.

De la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu** (Nagyszeben, Ungaria) se pot procura următórele cărţi:

† **Alexandru Roman**, 1826—1897, fost membru al academiei române, materia- pentru biografia şi activitatea lui, de *Ilie Dinlurseni*. Preţul 80 fil., şi 5 fil. porto.

„**Proverbe**, maxime, asemânări şi idiotisme“, colectate din graiul Românilor din Transilvania şi Ungaria, de *Dr. Elie Cristea*. Preţul 1·50 cor. Porto 10 fileri.

Dotaţiunea clerului, o colecţiune de articoli politico-bisericeşti, de *Ilie Dinurseni*. Costă 1 cor., plus 10 fileri porto.

Cinci cuvêntări, de *Dr. Elie Miron Cristea*, şi anume:

a) Cuvêntare la înfiinţarea parohiei ortodoxe române din cetatea Bistriţei, preţul 20 fil.;
b) Cuvêntare contra beţiei, 30 fil.;
c) Cuvêntare ocasională la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate, preţul 40 fileri;
d) Cuvêntare la parastasul celebrat pentru asesorul consistorial Dr. Daniil Popovici-Barcianu, costă 20 fileri;
e) Vorbirea ţinută cu ocasiunea încheierii festive a anului şcolar în şcóla de fete română din Sibiiu, preţul 20 fil., — pentru fie-care 5 fil. porto.

Patruzeci de predici poporale, de *Iuliu Scriban*, licenţiat în teol.	C. 1·50
Teatru de şcólă, de *Ana Gh. Tănăsescu*, directóra şcólei de fete din Constanţa	„ 1·—
Tainele cerului, de *C. Flamarion* (trad. Haralambie G. Lecca) .	„ 1·50
Cuib de şoimi, poem dramatic în versuri, de *I. C. Bistriţeanu* .	„ 1·50
Ziariul unui Pierde-Vara, de *George Coşbuc*	„ 2·—
Portretele lui Eminescu, notiţe biografice, de *Ioan Scurtu* . .	„ —·80
Foiletóne, de *Ilarie Chendi* . .	„ 2·50
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.	
Rumänische Dialekte, von *Josef Popovici*	„ 4·80
Studii pedagogice şi discursuri, de *Dr. Vasile Bologa*, dir. şcol. .	„ 2·—
Frumos! nuvele, de *Const. Hodoş*	„ 2·—
Poesii, de *Maria Cunţan* . . .	„ 1·25
Crişma lui Moş-Precu, povestiri, de *M. Sadoveanu*	„ 2·—
Chipuri şi graiuri din Bucovina, nuvele, de *Em. Grigorovitza* .	„ 2·50
Rutenisarea Bucovinei şi causele desnaţionalisării poporului rom. după date autentice, de *Un Bucovinean*	„ 3·50
Din viaţa marinarului, nuvele, de *Gh. A. Teodoru*	„ 1·50
Dureri înăbuşite, de *M. Sadoveanu*	„ 2·—
Poezii, de *Haralamb G. Lecca* .	„ 1·50
De dragul celor mici, nuvele şi schiţe, de *Vasilie Pop* . . .	„ 1·50
Armîna (românca), roman social din epoca renaşterii poporului român de la Pind, de *P. Vulcan*	„ 2·—
Povestiri, de *Mihail Sadoveanu* .	„ 1·50
Istoria literaturii religióse a Românilor până la 1868 de *N. Iorga*	„ 3·50
Cultura română şi politicianismul, de *Rădulescu-Motru*	„ 1·50
Cuvinte adevărate, de *N. Iorga*	„ 2·50
Drumuri şi oraşe din România, de *N. Iorga*	„ 2·50
Geniu Pustiu, roman original inedit, de *Mihail Eminescu* . . .	„ 2·—
Urmaşii Romei, novele şi schiţe, de *George Cair*	„ 3·—
Eu rîd, tu rîzi, el rîde, de *G. Ranetti*	„ 2·—
Poveşti populare, de *Alex. Florini*	„ 2·50
Călĕtoriile lui Enache Cocoloş, de *Th. D. Speranţă*	„ 2.—
plus 20 fil. porto postal.	
Sate şi mănăstiri din România, de *N. Iorga*	„ 2·50
Din viéţa romană, de *Ion Kalinderu*	„ 4.—
plus 30 fileri porto postal.	
Idroterapia medicală, de *Dr. G. Baiulescu*	„ 10.—
porto 72 fil.	
Bibliografia românéscă vechie, de *Ioan Bian* şi *Nerva Hodos*, tomul I. 1508—1716	„ 26·—
porto 92 fileri.	

Librăria arhidiecesană.

Atenţiune!

50.000 părechi de ghete.

4 pĕrechi de ghete cu numai fl. 2·80.

Falimentând mai multe fabrici mari am fost încredinţat a desface o cuantitate mare de ghete **sub preţul producţiunii**. Vînd deci ori cui 1 păreche de ghete cu şireturi pentru domni şi 1 păreche pentru dame, de piele, brun ori negru galoşate, cu talpă bine bătută cu cuie, apoi 1 păreche de ghete de modă pentru domni şi 1 păreche pentru dame, cu paspoal fórte elegant, fasonul cel mai nou de vară, fórte drăguţi şi uşori. **Tóte 4 părechile costă numai 2 fl. 80 cr.** şi se pot procura cu ramburs sau trimiţêndu se banii înainte de la [70] 1—1

S. Urbach, Schuh-Export, Krakau 54/K.

Schimbul este admis; dacă nu convine se retrimit banii, astfel că ori-ce risic este eschis cu desevêrşire.

NOU!

Verigile pentru bătături patent americane ale lui

Cook & Johnson.

Cel mai bun şi mai sigur mijloc al timpului present, de efect miraculos şi imediat alinător de dureri.

Se capĕtă în tóte farmaciile din Austro-Ungaria. 1 bucată în cuvertă 20 fil., 6 bucăţi în carton 1 cor. Prin postă 20 fileri mai mult.

Deposit principal: Farmacistul Josif Török
Budapesta, VI. Király-utcza 12.

Deposit central pentru Austro-Ungaria:
(34) 11—16 **„Zum Samariter“, Graz.**

Struguri de masă

în nenumĕróse sorte alese, curăţenia soiului se garantéză, apoi cea mai bună colecţie de

frunzişuri

tóte nobilitări de prima calitate, liferéză

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei de pe Têrnave

Proprietariu: **Fr. Caspari Mediaş** (Medgyes,
(84 b) 10 (Transilvania).

Lista preţurilor ilustrată gratis şi franco.

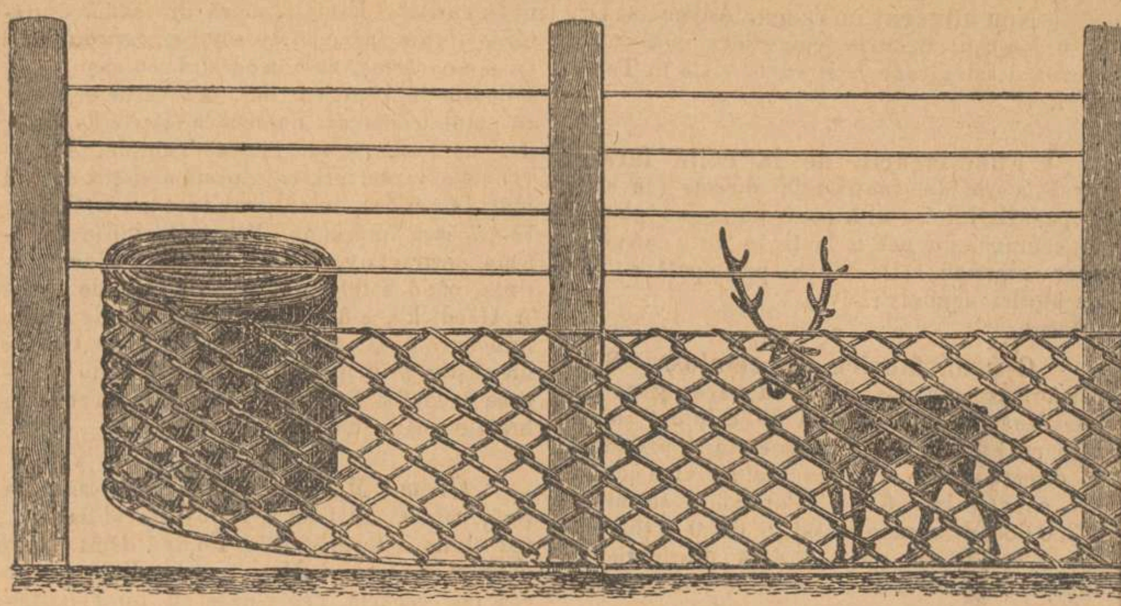

BALOGH SANDÓR

Sibiiu, strada viţeilor nr. 10

pregăteşte **împletituri de sîrmă de maşină pentru îngrădituri, ciururi** pentru cernerea năsipului şi pietrişului, ciururi pentru curăţirea bucatelor, pentru vênturătóre, împletituri de sîrmă (drot) pentru apărarea sticlei (la feresti, etc.), funduri de pat din împletitură de sîrmă, ştergătóre de picióre, cum şi tot feliul de **site**, — fórte trainice şi cu preţuri convenabile. [103] 3—

Somatose Albumină de carne

Cel mai eminent mijloc producĕtor de apetit, şi întăritor de nervi.

Se capĕtă în farmacii şi drogerii. [39] 8—20

Săpunul Schicht

cu marca:

„cerb“ ori „cheie“

e cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. E liber de substanţe stricăcióse.

Se capĕtă pretutindenea! (5) 41—46

!! La cumpĕrare sĕ se observe, ca fie-care bucată de săpun sĕ fie provĕdută cu numele Schicht şi cu o marcă de sus. !!

Lista căştigurilor de la a XVI. loterie de clasă r. ung. priv.

55.000 căştiguri
110.000 losuri.

Tot al doilea los căştigă!

Căştigul principal eventual

1 milion corône

		corône
1	premiu de	600000
1	căştig de	400000
1	„	200000
2	„	100000
1	„	90000
2	„	80000
1	„	70000
2	„	60000
1	„	50000
1	„	40000
5	„	30000
3	„	25000
8	„	20000
8	„	15000
36	„	10000
67	„	5000
3	„	3000
437	„	2000
803	„	1000
1528	„	500
140	„	300
34450	„	200
4850	„	170
4850	„	130
100	„	100
4350	„	80
3350	„	40
55,000	căştiguri şi premiu în sumă totală de	14.4[illegible]9 000

INVITARE

la clasa I.

de la a

XVI. loterie de clasă r. ung. priv.

Tragerea deja în

25 şi 26 Maiu 1905

Preţul clasei I. face pentru

	un los întreg	o jumĕtate	un pătrar	o optime
Cor.	12.—	6.—	3.—	1·50

Espedarea losurilor originale se face trimiţêndu-se banii înainte, ori cu ramburs. Mai uşor şi mai eftin se comandă prin asignaţiune postală. Fie-cărei comande se adauge un plan oficial. Liste de trageri oficiale se trimit imediat după tragere. Şecuri postale pentru trimiterea banilor fără porto — gratis şi franco.

Rog a se face comandele cu posibilă grăbire. (104) 5—5

Casa de bancă

A. GAEDICKE

cea mai norocósă colectură din Ungaria

Budapesta, strada Kossuth-Lajos nr. 11.

Norocul lui GAEDICKE

e colosal!

In timp scurt am plătit on. mei muşterii uriaşa sumă de

15 milióne

întrĕ cari următórele căştiguri principale:

600000	corône	$^{2}/_{2}$	nr.	62551
400000	„	$^{4}/_{4}$	„	11[illegible]
400000	„	$^{4}/_{4}$	„	28916
400000	„	$^{8}/_{8}$	„	33464
100000	„	$^{4}/_{4}$	„	42758
100000	„	$^{2}/_{2}$	„	49878
100000	„	$^{4}/_{4}$	„	87991
70000	„	$^{1}/_{1}$	„	60912
60000	„	$^{8}/_{8}$	„	17357
60000	„	$^{8}/_{8}$	„	78563
60000	„	$^{4}/_{4}$	„	82528
60000	„	$^{2}/_{2}$	„	97263
30000	„	$^{8}/_{8}$	„	6920
30000	„	$^{8}/_{8}$	„	38691
30000	„	$^{8}/_{8}$	„	90964
25000	„	$^{4}/_{4}$	„	23421
25000	„	$^{2}/_{2}$	„	30[illegible]
25000	„	$^{4}/_{4}$	„	44411
25000	„	$^{4}/_{4}$	„	87551
20000	„	$^{4}/_{4}$	„	14674
20000	„	$^{4}/_{4}$	„	28950
20000	„	$^{8}/_{8}$	„	33162
20000	„	$^{8}/_{8}$	„	35862
20000	„	$^{4}/_{4}$	„	44419
20000	„	$^{4}/_{4}$	„	55[illegible]
20000	„	$^{1}/_{1}$	„	60781
20000	„	$^{8}/_{8}$	„	78848
20000	„	$^{4}/_{4}$	„	88874
15000	„	$^{1}/_{1}$	„	31124
15000	„	$^{4}/_{4}$	„	57734
15000	„	$^{2}/_{2}$	„	77950
15000	„	$^{4}/_{4}$	„	82506

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecesane.

Nr. 50 Sibiiu, Marţi 10/23 Maiu 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Semne de neîncredere.

Sibiiu, 22 Maiu n.

Misiunea baronului Burian, ministru comun de finanţe şi guvernator al Bosniei şi Herţegovinei, pare a fi aceea, sĕ céră lămuriri în numele Maiestăţii Sale de la fruntaşii coaliţiei parlamentare magiare, că unele lucruri trecute în adresa trimisă Monarchului din partea dietei ungare cum au sĕ fie înţelese, pentru a nu puté fi mai târziu restălmăcite? De unde urmézá, că dacă nu se dă altă interpretare dorinţelor esprimate din partea coaliţiei în adresă, ci înţelesul e acela pe care l'a scos Coróna din adresă, cu privire la resolvarea crisei nu mai esistă nici o pedecă, şi numirea unui guvern din sinul coaliţiei are sĕ urmeze cât mai curênd.

Dar' dacă coaliţia va da adresei altă interpretare, alt înţeles, nu acela pe care Coróna crede a 'l puté da? Atunci misiunea baronului Burian e terminată, şi altă încercare de a ajunge la înţelegere cu majoritatea parlamentară din dieta ţerii nóstre Coróna nu va mai face, ci va numi un guvern de funcţionari, care va conduce trebile ţerii fără a ţiné cont de dietă şi de aceea ce face dieta.

Aşa sună vestea venită de la Viena.

Cel mai competent de a da adresei adevĕratul inţeles ar fi fost compunĕtoriul ei, contele *Apponyi*, dar' acesta în ziua după sosirea baronului Burian la Budapesta a plecat la ţéră, probabil pentru a nu da faţă cu representantul Corónei. Cei rĕmaşi ori chemaţi a casă apoi vor fi esplicat adresa în diferite chipuri, fie-care din punctul sĕu de vedere şi conform programului partidului din care face parte.

Dar' nu aceea, că adresa cum e esplicată din partea celor-ce au aflat că e necesară trimiterea ei la pólele tronului, şi nici aceea, că baronul Burian duce-va la Viena o esplicare acceptabilă ori nu, — este nota caracteristică a situaţiunii încurcate, ci însuşi faptul, că Coróna a *aflat de lipsă* sĕ céră lămuriri de la coaliţie asupra unor lucruri trecute în adresă, pentru-ca mâne-poimâne sĕ nu se pótă naşte conflict nou din restălmăcirea vorbelor nu destul de clar esprimate în adresă.

Acesta e, credem noi, un semn de neincredere faţă de politica magiară şi faţă de aceia cari au ajuns astăzi sĕ o dicteze, neîncredere isvorîtă din esperienţa prin care a trecut Coróna tocmai în chestia militară, care formézá astăzi punctul de neînţelege întrĕ Corónă şi naţiunea magiară.

Conducĕtorii politicei magiare spun adecă cu tótă hotărîrea, că dreptul reclamat de ei de a se face comanda şi administraţia militară la trupele recrutate din Ungaria în limba magiară, e *basat în legea dualismului*, — pe când Coróna afirmă, că tocmai legea dualismului a lăsat în mâna domnitorului dreptul de a dispune asupra armatei. Coróna se basézá pe textul german al învoelii de la 1867, inarticulat în legile Austriei, ear' politicianii magiari pe textul unguresc, trecut întrĕ legile Ungariei. Şi întrĕ aceste două texte esistă o deosebire fórte mare. Pe când în textul german e vorba despre armata comună a monarchiei, asupra căreia dreptul de dispunere cu privire la administrare şi conducere rĕmâne reservat pe séma domnitoriului, în textul unguresc acelaşi drept se garantézá pe séma Regelui ungar cu privire la armata comună *„a cărei parte intregitóre o formézá armata ungară“*.

Se póte, că Coróna la sancţionare nici n'a observat acest adaus în textul unguresc, ori şi dacă i-a fost atrasă atenţiunea asupra'i, i-se va fi spuş, că e vorba despre partea armatei recrutate din Ungaria, nu despre alta. Cei de astăzi esplică însĕ vorbele altfel, şi zic, că în ele se cuprinde dreptul sancţionat din partea domnitoriului de a-şi avé Ungaria armata ei proprie, cu limba magiară ca limbă de comandă şi administraţie.

In contra astorfel de ulterióre rĕstălmăciri vrea deci Coróna probabil sĕ se asigure, când cere esplicări din vreme de la coaliţie asupra unor lucruri trecute în adresă aşa, ca sĕ li-se pótă da mai multe inţelesuri.

Ce se atinge de *resultatul* misiunei baronului Burian, care de Mercuri se află în Budapesta, puţin se ştie, ori aprópe nimic. A vorbit cu unul şi cu altul, a avut o lungă intrevedere (de două ore) cu *Kossuth Ferencz*, care apoi a convocat la sfat comitetul de conducere al coaliţiei, pentru a'şi da părerea. Acesta ar fi luat hotărire, sĕ fie trimis la M. Sa contele Andrássy Gyula pentru a espune de nou programul şi condiţiunile coaliţiei. Astăzi ori mâne contele Andrássy va pleca la Viena, pentru a-şi împliní acésta misiune. Dacă se va re'ntórce de la Viena cu însărcinarea de a forma noul cabinet din şirele coaliţiei, crisa e terminată. In cas contrar, Dumnezeu ştie ce va mai urma.

„Sucrescenţă clericală.“

Sub titlul de sus publică *„Viitoriul“* din Cernăuţi în numĕrul din urmă un prim-articol, din care estragem părţile următóre:

„E necontestat, că de un şir de ani încoce mai ales studenţi cu testimonii de maturitate mai slabe s'au apucat de studiul teologiei, şi numai din când în când şi câte unul cu note mai bune...

Studiul teologiei, care odiniórá era privit, în urma naturei sale abstracte, ca cel mai greu, de care se apucau prin urmare *numai spiritele cele mai alese*, e bagatelizat de present cu totul, privit fiind ca o ocupaţiune démnă numai de spirite mediocre şi inferióre.

Causele acestei apariţiuni sunt feliurite şi numĕróse. Nu e intenţia nóstră, ca sĕ le discutăm aici mai deaprópe. De sigur, că situaţiunea precară a clerului din timpul present, dotaţiunea nesuficientă, avansamentul cel de tot greu şi anevoios, multe greutăţi cu cari are sĕ se lupte preotul în activitatea sa, tóte aceste momente în comparare cu avantajele ce le ofere alte stări, au produs un fel de aversiune contra studiului teologiei. Nu arare-ori auzi pe abiturienţii resonând cam aşa: „De ce sĕ mai studiez teologia, pentru-ca sĕ umblu la cerşit pe la uşile ómenilor şi sĕ stau 20 de ani ca cooperator? Mai bine duc lipsă câţiva ani ca student la o facultate luméscă şi ajung apoi la o situaţie materială mai bună“. Că astfeliu de resonamente nu sunt nemotivate, e evident. Spiritul anticlerical şi antireligios, ce se resfaţă în timpul present cu atâta emfază, de bună sémă a contribuit în mod considerabil la astă părere nefavorabilă asupra studiilor teologice.

Voim sĕ atragem de astă-dată atenţiunea mai ales asupra unui inconvenient, care întru cât zace în puterea nóstră a preoţilor, póte fi uşor delăturat. Nu voim sĕ atingem pe nimenea, nu voim sĕ fim agresivi, ci voim sĕ constatăm numai un adevĕr trist.

Dacă în ziua de astăzi numai studenţii cei mai slabi şi de regulă mai puţin silitori, după-cum ne învaţă esperienţa, se apucă de a studia teologia, vina o pórtă şi *profesorii noştri ortodoxi de la şcólele secundare din ţéră*, în special profesorii de religiune“.

Scriitoriul articolului crede adecă a ştí, că chiar profesorii ortodoxi români de la şcólele medii şi caticheţii abat pe elevii cei buni de la înscrierea lor la facultatea teologică, în loc sĕ facă şi ei aceea ce fac catolicii, cari „nu numai că nu caută ca sĕ avertiseze de la studiul teologiei pe studenţii mai capabili, ci din contră îi îndémnă cu tot adinsul, sĕ îmbrăţişeze astă carieră. Caticheţii romano-catolici îşi pun de timpuriu ochii pe elevi mai talentaţi şi diligenţi de prin clasa a cincia gimnasială şi îi cresc pentru studiul teologiei. Ei stau cu dînşii în contact intim, şi pe neştiute le su-

---

FOIŞÓRĂ

Viéţa şi activitatea sf. apostol Petru.

(După sf. scriptură).

(Urmare.) De Ioan Stanciu.

După ce Iisus îi permite sĕ se apropie pe apă de El, Petru merge puţin pe valurile turbulente ale Genesaretului, însĕ vĕzênd lupta elementelor, a viforului şi a apei, se teme, şi în acésta temere nu se mai gândeşte la Iisus, ci numai la viéţa sa periclitată. Au nu este lângă el acela, care a înviat morţii şi a dat lumină orbilor? Au nu vezi Petre, că El cu o mână te scapă din pericolul în care te-a adus necredinţa ta? Puţin credinciosule, pentru-ce te-ai îndoit?“ (Mt. XIV 31).

Petru e scăpat din undele lacului, dar' din întêmplarea acésta descoperim în el o nouă însuşire: nebărbăţia, care îl stăpâneşte în unele casuri. El ca om sanguinic era plin de energie, care trecênd de multe-ori până în încredere şi în fapte neprecugetate. Energia acésta însĕ adeseori îl părăsia, aşa, că îi lipsia şi bărbăţia, ca în casul de faţă, când de-şi e lângă Mesia, tremură de vênt şi de apă şi îşi teme viéţa. Din blânda certare încă nu l putem acusa cu necredinţă, căci el credea din inimă în Iisus. Acésta nici chiar Mântuitoriul n'a intenţionat'o, ci numai a vrut sĕ arete, că mai ales în pericole sĕ gândéscă la El şi la ajutorul Lui şi sĕ nu despereze. De altmintrelea cât ce sosesçte corabia cu ei la ţerm, Petru îşi mărturiseşte credinţa firmă în public.

Poporul înt'racestea a venit din partea cealaltă a lacului până lângă Capernaum şi aici întâlnind pe Iisus cu tótă puterea vrea se L proclame de rege. (Ioan VI. 24). El vede că ideile împrăştiate au ajuns pe petri: poporul nu le-a înţeles şi nu a înţeles în special adevĕrata împĕrăţie a ceriurilor. Iisus li-o esplică mai în detail. „De nu veţi mânca trupul Fiului omului şi nu veţi bea sângele Lui, nu veţi avé viéţă în voi..... că trupul meu cu adevĕrat mâncare este şi sângele meu cu adevĕrat beutură este. Cel ce mânâncă trupul meu şi bea sângele meu rĕmâne în mine şi eu în el“ (Io. VI. 53 sq). De aceste cuvinte se scandalisa mulţimea. „Au nu este acesta fiul lui Iosif, pe al cărui părinte şi mumă cunóştem? (Io. VI. 42). Cum vine deci El şi zice sĕ 'i mâncăm trupul şi sĕ 'i bem sângele Lui? El nu e vrednic a fi rege!

Mulţima blăstemând se împrăştie şi partea cea mai mare a discipolilor neînţelegênd învĕţăturile Mântuitoriului, 'L părăseşte. Atuncea a zis Iisus celor 12: Au dóră şi voi voiţi sĕ vĕ duceţi? Şi i-a rĕspuns Simon Petru: Dómne, la cine ne vom duce? Tu ai cuvintele vieţei eterne şi noi credem şi cunóştem, că Tu eşti Fiul lui Dzeu celui viu“ (Io. VI. 67).

Petru a rĕspuns în numele tuturor. El deschizêndu-şi inima sinceră şi internul nobil îşi espune credinţa sa şi a celor 11 soţi. Ei rĕmân lângă El din convingere, nu ca poporul Galilean, care cere semne. Scandalósa purtare a mulţimei supĕră pe Iisus, aşa în cât în mijlocul celor 12 părăseşte Capernaumul şi merge în părţile Pirului şi ale Sidonului (Mt. XV. 21, Mc. VII. 24), de unde se reîntórce prin Decapolia (Mc. VI. 31) şi prin Magdala (Mt. XVI. 1, Mc. VIII. 10) la lacul Genesaret. Trecênd preste lac cu corabia lui Petru merge cu mica sa óste pe lângă Betsaida-Iulia (Mc. VIII 22) în părţile Caesareei lui Filip (Mt. XVI. 13, Mc. VIII. 27), în ale cărei pustietăţi timpul cel mai mult îl foloseşte spre a învĕţa apostolii. Acesti pescari şi vameşi încetul pe încetul se iniţiază în principiile Lui şi pe nesimţite încep a le cunóşte şi înţelege. Ei acuma sunt desbrăcaţi de firea lor primitivă deci trebuiesc preparaţi şi pentru evenimentele din viitoriu. De-şi Iisus ştia credinţa lor, totuşi, ca sĕ o mai audă odată şi ca sĕ le pótă pe basa ev. comunica şi alte lucruri mai intime, îi întrébă despre opinia publică, referitóre la persóna Sa. (Mt. XVI. 13 sq, Mc. VIII. 27 sq., Lc. IX 18 sq). Rĕspunsul lor e, că unii din popor zic că El ar fi Ioan botezătoriul nu de mult decapitat, alţii că e Ilie, Ieremia sau unul dintrĕ profeţi. „Ear voi cine-mi ziceţi că sunt? La acésta întrebare adresată tuturor rĕspunde Petru, ca cel mai bĕtrân dintrĕ apostoli: „Tu eşti Christos Fiul lui Dzeu celui viu“ (Mt. XVI. 16 şi paralelele).

Mărturisirea lui Petru este adevĕrată. Ea conţine firma convingere a lui şi a celorlalţi apostoli. Acest resolut respuns, dat în numele tuturor, merită resplata împărtăşită de Iisus: „Fericit eşti Simone, fiul lui Iona, că trup şi sânge nu a descoperit ţie, ci Părintele meu cel din ceriuri. Şi eu zic, că tu eşti Petru şi pe acésta pétră voi zidí biserica mea, şi porţile iadului nu o vor biruí. Şi-ţi voiu da cheile împĕrăţiei ceriurilor, şi ori-ce vei lega pe pământ va fi legat în ceriuri şi ori-ce vei deslega pe pământ, va fi deslegat în ceriuri“ (Mt. XVI. 17. şi paralelele).

(Va urma.)

gerézā intențiunile lor. La noi însě aflăm tocmai contrariul“.

Articolul se încheie apoi astfeliu:

„Apelăm deci la profesorii noștri de religiune de la școlele secundare, ca unii cari mai mult stau în legătură cu tineretul și au, așa ar trebuí sě fie cel puțin, cea mai mare influință asupra lui, și îi rugăm, ca sě îndemne tinerii bravi și capabili, ca sě îmbrățișeze studiul teologiei, pentru-ca sě căștigăm în acest mod luptători abili pentru causa bisericei nóstre.

Dacă e prea adevěrat, că în tóte stările avem necesitate de ómeni capabili, apoi nici biserica nu póte fi esceptionată. Pentru tinerii mai puțin capabili se pot afla și alte ocupațiuni, pentru cari nu-se cer studii academice. N'avem atâta necesitate de preoți mulți, ci mai vîrtos de preoți capabili.“

Bună părere, la care ne alăturăm și noi.

Vorbirea deputatului Dr. Stefan C. Pop

rostită în 8 Maiu n. în parlamentul ungar, la discuția asupra adresei.

(Fine).

Stefan C. Pop (cetește): A ni-le face dușmane nu ne stă în interes. In aceeași situație sunt și dînșii. Dacă dînșii s'ar puté rupe, și-ar puté alcătuí o națiune mare:ași înțelege tendința spre acésta; dar' acésta întrě împrejurările actuale europene e imposibil. (Sgomot). De ce a 'i silí, la ce nu vreau? (Cetește): „Ambele părți trebue deci sě se siléscă, ca împreună și lângă olaltă sě trăiéscă în cât mai bună armonie“.

Barta Ödön: Așa interpretézā cu austriacii transacția!

Stefan C. Pop: Eu mě supun numai constituțiunii și legii, dar' omului nu.

Vészi József: Pe basa memorandului!

Stefan C. Pop: Simțim și reese evident din tóte tendințele, că tóte nuanțele de partid ale dietei cred asigurate condițiunile de esistință ale Ungariei în contopirea de rassă. (Sgomot). Adecă tóte popórele nemagiare ale patriei sě se contopéscă în rassa magiară. (Contestări sgomotóse.)

Madarász József: Ungaria! (Sgomot.)

Presidentul (sună): Rog liniște, on. dietă!

Stefan C. Pop: Vě rog sě mě iertați, dar' dacă acésta nu e declarație deschisă a răsboiului de rassă, atunci nu știm ce e. (Contestări sgomotóse în drépta și în stânga.)

Presidentul (sună): Sě mě iertați, mě věd silit a face obiecțiuni la cuvintele dlui deputat. (S'auzim! S'auzim!) Domnul deputat vrea sě presinte astfel representanța națiunii magiare, ca și cum aici ar vrea sě pornéscă lupta de rasse. Asta nu corěspunde adevěrului. Cu afirmațiuni de acestea se póte numai produce lupta de rassă. (Așa-i! Așa-i! în drépta și în stânga.) După regule, eu am datorința sě veghez, ca aici sě nu se pornéscă luptă de rasse. (Așa-i! Aplause în drépta și în stânga). Fac atent pe domnul deputat, că nicăiri pe lume n'au naționalitățile mai bună sórte de cât aici. (Așa-i! Aprobări vii, aplause în drépta și în stânga). Nu stă aceea ce zice dnul deputat, că cineva aici (Sgomot la mijloc. Strigăte în drépta și în stânga: S'auzim pe president!) ar voí sě contopéscă naționalitățile în rassa magiară. Asta n'o voește nimenea în Ungaria. (Așa-i în drépta și în stânga), și cine susține acésta — cutez a o zice — spune, știind, un lucru ce nu corěspunde adevěrului. (Așa-i! Aprobări vii în drépta și în stânga). Pentru-că în limba lor nimenea nu le conturbă pe naționalități în țéra acésta. Una însě pretinde țéra, și la asta are drept fie-care țéră, și anume, sě învețe limba statului. (Aplause generale prelungite. Drept-aceea, rog pe dnul deputat, binevoiască a rămâné întrě marginile, ca luptă de rassă să nu se producă. (Aplause generale prelungite. Strigăte în drépta și în stânga. Trăiască presidentul!)

Stefan C. Pop: On. dietă! Cu mare mulțămită iau la cunoștință declarațiile mult stimatului domn president și slavă Domnului, și eu sunt convins, că nu fie-cine vrea acésta în parlamentul magiar. Eu am disecat vorbirea baronului Bánffy Dezső, și privitor la acésta am spus, că el zice, că scopul politicei e, ca sě se nimicéscă încetul cu încetul caracterul poliglot al statului și în fine, asta ar însemna, ca naționalitățile sě dispară de pe fața pămêntului. Ear' asta e un scop ce nu 'i de loc în legătură cu viéța statului ungar, nici nu póte fi justificat prin trecutul lui. (Larmă.)

Eu am altă convingere și cred că interesul vital al Ungariei e cu mult mai bine asigurat, dacă nu trece prin procesul unei măestrite contopiri de rasse. Statul ungar n'are lipsă de atare displăcută procedură, fiind-că în urma ființei lui unitare, cum și a construcției sale ca cârmuire unitară posede și așa garanțele esistinței sale. Eu nu zic adecă, ca naționalitățile sě nu învețe unguresțe, ci sě-și învețě și limba maternă și unguresțe. (Aprobare). Vorbesc de aceea, că în țéra asta, unde aprópe 40% chiar dintrě Magiari sunt analfabeți, cred că 'i greu de esecutat, ca sě se învețe două limbi; dar' de e posibil, înaintea științei unui așa pedagog mě închin. (Sgomot în stânga.)

Onorată dietă, eu sunt convins, că fericit va fi de apururi un așa stat ungar, care asigură pentru ori-ce cetățean drepturi cetățenești, politice și naționale, și de ajută Dzeu sě-și elupte independența, numai în chipul acesta póte înflorí și fi fericit. Mě alătur bucuros la acea politică, care inaugurézā acéstă politică,ași primí bucuros politica ce pe lângă unitatea statului, pe lângă interesele rassei magiare ar garanta și interesele naționalităților, care n'ar spune, că cel ce își iubește naționalitatea și vrea sě-și cultive limba, ajunge în contrazicere cu patriotismul ungar. (Strigăte: Nimeni nu o zice!) E tot una, dacă o fac imposibilă.

Presidentul (sună). Cer liniște!

Stefan C. Pop: Fericită va fi o Ungarie, a cărei temelie e dreptatea, constituționalismul adevěrat, mulțămirea cetățenilor, și cel-ce va puté elupta acésta, într'adevěr va fi adevěratul om mare al Ungariei. (Aprobare și aplause în mijloc).

Ear' fiind-că, după cum am îndrăsnit a desfășura și până acum, eu nu aflu nici un partid care ar spune franc, resolut până unde, întrě ce împrejurări și cât garantézā din pretensiunile naționalităților, nu mě alătur la nici un partid. Dar' cred că implicite am desfășurat și motivele de ce nu primesc proiectul de adresă și de ce mě alătur la proiectul de adresă presentat de Teodor Mihali. Deosebi de aceea nu mě pot alătura nici la partidul independent, fiind-că afară de reservele espuse, el a pus deocamdată la dosar pretensia cardinală, ca la proxima alegere fără considerații la rassă și naționalitate necondiționat sě se realiseze sufragiul universal. Astea sunt motivele, pentru cari nu primesc proiectul de adresă“. (Aprobări în mijloc).

Convocare.

Membrii români ai comisiunii municipale a comitatului Făgăraș sunt rugați a lua parte toți la adunarea generală odinară din 25 Maiu st. n. a. c., cum și la consfătuirea prealabilă care se va ținé în 24 Maiu st. n. la orele 7 séra în hotelul „Paris“.

Făgăraș, în 18 Maiu 1905.

Dr. I. Șenchea, I. Macavei, Dr. Vasu, Dr. N. Șerban, Dr. Motoc, Dr. Ioan Turcu, Dr. Popescu, Dr. Micu, Popp, Ioan Scurtu, D. Chiserean, N. Aron. Ioan Dejenariu.

Convocare.

In înțelesul §§-lor 12 și 13 din statute membrii „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ se convocă în

adunare generală ordinară

pe *Duminecă, în 4 Iunie* 1905, la 11 *ore a. m.* în localul „Asociațiunii“.

Ordinea de zi a adunării este:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Raport despre activitatea comitetului în 1904.
3. Revisuirea rațiociniului pe 1904 și statorirea budgetului pe anul 1906.
4. Alegerea comitetului.
5. Propuneri eventuale.
6. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.
7. Incheierea adunării generale.

Din ședința comitetului „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“, ținută în 17 Maiu 1905.

Maria Cosma — *presidentă.*
Dr. Beu — *secretariu*

Nr. 4035. Scol.

Publicațiune oficială.

Domnul ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică dto 4 Maiu a c. nr, 37133 notifică, că în anul acesta se va ținé în Budapesta curs pentru învěțătorii de stat de la școlele practice, care curs va avé durată de 3 sěptămâni și se va începe în 26 Iunie nou a. c.

Dintre învěțătorii cari se vor presenta 40 vor avé intreținere gratuită și ajutoriu câte de 30 coróne, restul de 20 va primí intreținere pe lângă taxa de 25 coróne.

Pot concurge și învěțători de la școlele confesionale, cari au diplomă.

Concursele au sě fie înaintate până la 25 Maiu nou a. c. la inspectorul regesc de școle respectiv.

Ceea ce se aduce la cunoștința celor interesați spre știre și orientare.

Sibiiu, din ședința sen. școl ținută la 5 Maiu 1905.

Consistoriul archidiecesan.

De la sate.

Sfințire și înălțare de cruce în Sălciua de sus.

— 3 Maiu v.

Ziua de 1 Maiu a fost pentru comuna bisericéscă Sălciua de sus, tractul Lupșei, o zi de mare bucurie. In acésta zi poporul bine credincios și-a vězut împlinită o dorință care de 16 ani a purtat'o în sufletul sěu, a vězut cu ochii înrourați de lacrimi ridicându-se sfințita cruce pe turnul nouei sale biserici.

Bisericuța vechiă din lemn și scundă nu mai cuprindea poporațiunea, care se sporise, și preotul de acum șésesprezece ani și propusese atunci la instalare a îndeplinî lipsa de toți simțită, de a clădí o nouă și solidă biserică în locul celei róse de vremi. Cincisprezece ani de a rêndul s'a aduna cruceriu la cruceriu, cari acum după o bună chivernisire s'au sporit la suma reclamată pentru edificarea noului lor Sion.

La invitarea comitetului parochial local în Dumineca de 1 Maiu la 3 ore p. m. se aflau în localul școlei, unde era așezată noua cruce, dl protopresbiter *Vasile Gan* încunjurat de preoții E. Frăsilă, S. Pop, V. Bumbuț, V. Rusdea și R. Gomboș.

Acestia îmbrăcați în odăjdii bisericești, cu praporii în frunte, după acestia frumos încununata cruce, apoi cântăreții din cinci comune și în urmă imensa mulțime dornică de a vedé sěvêrșindu-se un act atât de însemnat și neobicinuit, sub sunetul clopotelor, al tréscurilor și al evlavióselor cântări bisericești se pun în mișcare, formând un convoiu lung și imposant.

Ajunși sub turnul nouei biserici, unde erau tóte pregătite pentru sfințirea apei, se formézā un cerc mare. Părintele protopop întrerupe liniștea solemnă dând binecuvêntarea, ear' sutele de voci îi rěspund cu un puternic „Amin“! După încheerea sfeștaniei la locul tipiconal se intercalézā rugăciunea pentru sfințirea crucii, care de toți preoții celebranți se binecuvêntă și stropește cu apă sfințită, ear' la fine dl protopresbiter și fost presbiter al acestei parochii ține o cuvêntare avêntată, în care relevézā însemnătatea sf. cruci și puterea Ei, îndemnând poporul la cinstirea Ei, și în fine provócă pe măestrul a o înălța sus unde Ii este destinat locul, ca sě vestéscă prin veacuri și până în depărtări Preamărirea Creatorului, sub al cărui scut puternic s'a pus un popor creștin și iubitoriu de Dzeu.

Măestrul intreprinzětor Ispas Patiția din Câmpeni ia sf. Cruce în primire și făcêndu-și o sf. cruce implóră ajutoriul Preaputernicului Dzeu și urcă apoi schelă de schelă până ajunge în vêrful turnului, luând în mână funia de care era legată crucea. Acum începe orchestra din Câmpeni sě intoneze un cântec lin și duios, ear' sf. cruce se înalță încet încet din mijlocul nostru.

Peste zece minute sf. cruce era așezată la locul ei și ne vestea învingerea greutăților și bucuria obștéscă. Musica încétă, ear' măestrul rezimat pe sf. cruce, făcându-și cruce și după tatăl nostru dă laudă și prémărește pe Dzeu pentru ajutorul și scutul ce i-l'a dat, ear' ca semn de bucurie sufletéscă golește păharul de vin ce i-se întinde. Se întórce apoi către apus și adresându-se Maiestății Sale, sub al cărui scut puternic pune acest simbol de nebiruită biruință, închină întru sănětatea regelui și a dinastiei. Privește apoi spre sud și agrăește pe Preaven. Consistoriu archidiecesan în frunte cu Inaltpres. archiepiscop și metropolit *Ioan*, și rógă a lor ocrotire părintéscă preste acest semn de jertfă și iubire, dorindu-le viață îndelungată și bucurie de fiii sufletești, golește păharul întru sănătatea Esc. Sale și a Preaven. Consistoriu. In fine cu fața întórsă spre nord laudă pe fostul conducătoriu al parochiei, actualul protopresbitrr *V. Gan*, pe membrii zeloși ai comitetului parochial, și închină întru sănětatea și prosperarea acestei comune bisericești. Păharul cum și sticla golită, se asvîrl de la înălțime de 22 m. și spre mirarea tuturor nici unul dintrě aceste vase nu s'a spart.

Cu aceste s'a terminat ceremonialul óspeții adunați în număr însamnat, între cari amploiați de stat, notari și tot ce jurul are ales au fost poftiți de conducětorii acestei comune la o masă comună în casele dlui epitrop Mihail *Goja*. O frumósă cunună de dame și de domni, dintrě cari mi-am notat pe P. O. D. ppresbiter V. Gan și soția, dnii Dionisiu Muntean și soția, George Gdrai, Nicolae Todorean și soția, Lázár Gyula, Dr. Goldner Jenö medic, Radimetzky Zoltán, Laurențiu Florantin, Bodor József, dintre cari puțini de credința nóstră; apoi dómnele preotese Gomboș și Rușdea și alții dintrě fruntașii ținutului. Și a fost acésta o mare satisfacțiune pentru credincioșii acestei comune bisericești cari în timpul mai recent au fost mult agfați și conturbați în bunele și desinteresatele lor intențiuni. S'a toastat pentru vrednicul fost păstoriu sufletesc al acestei comune actualul șef tractual P. O. D. *Vasilie Gan*, căruia are a se recunóște marele merit pentru parochie, căci la pășirea dlui aici nu avea biserica nici o avere. S'a lăudat și destoinicia măiestrului întreprinzětoriu Ispas Patiția care cu puțină școlă a ridicat spre complăcerea tuturor deja a doua biserică ortodoxă. S'a încins apoi veselul dans până la miază nóptea când cu toți și cu impresiunea cea mai bună ne-am depărtat, că poporul din Sălciua de sus este un popor care ține cu tărie la credința și datinile străbune și știe aprețiа după vrednicie pe conducătorii și binevoitorii săi. Ajute-le Dzeu sě'și vadă și sfințită biserica frumósă, solidă și cu gust clădită!

Rog

De la conferențele învěțătorești.

Cercul Solnoc-Cetatea de pétră.

— 23 April 1905.

Aměsurat ordinului consistorial, conferența învěțătoréscă din protopresbiteratul Cetatea-de-pétră și Solnoc s'a ținut în parochia fruntașă *Rogoz* din protopopiatul Solnocului la 21 și 22 April a. c.

Ședințelor a premers serviciu divin împreunat cu invocarea spiritului sfânt, celebrat de comisariul consistorial G. *Hango*, spiritual la penitențiarul din Gherla, și de parochul local Ioan *Herman*, în presența învěțătorilor, cari au cântat cântările prescrise de ritual.

După serviciul divin membrii conferenței s'au adunat în noul edificiu școlar, unde după cântarea „Impěrate ceresc“ comisariul consistorial a deschis ședința prin un discurs mai lung despre: *„Legătura studiilor profane cu religiunea în instrucțiunea școlară“*, care pentru importanța lui ar fi de dorit sě se publice. (Se va publica. Red.)

La ședințele conferenței au luat parte oficiósă parochul local și 14 învěțători, între cari unul din tractul Dej; ear' absenți au fost 6, dintrě cari 3 fără scusă.

Ca óspeți au luat parte preotul Ioan Perhaițe, din Dobric și clericii Aug. Capșa, Alexandru Herman și Alexiu Latiș; apoi învěțătorii gr. cat. Alexiu Latiș, Nic. Boga și Ioan Bedea, cum și învěțătoriul Ludovic Farkas dela școla de stat din Dămăcușeni; în fine notariul cercual Alexandru Székely, tot din Dămăcușeni. In firul desbaterilor asupra prelegerilor practice s'a dat voe și óspeților sĕ vorbéscă, și au și vorbit cu multă cunoștință de causă și obiectivitate, mai cu sémă înv. L. Farkas.

De regretat însĕ, că la prelegerile practice au fost puțini elevi, ceea-ce însĕ trebue sĕ atribuim ocupațiunii locuitorilor, cari și-au angajat și copiii la lucrul câmpului. La ședința din urmă însĕ, la intrevenirea harnicului primariu Alexandru Pop, present și el la acéstă ședință, s'au presentat ceva mai mulțișori.

Copiii în general se vĕd bine instruiți, ceea-ce este a se mulțămi directorului școlar, parochul local Ioan Herman, și zelosului învĕțătoriu Teodor Murĕșan.

Prima prelegere practică a ținut-o (din religiune) d-șóra învĕțătórea Victoria Oros din Fĕnațe, cu elevii cl. II. Resultatul a fost deplin mulțămitoriu. D-șóra Oros, dacă va continua cu zelul arătat cu acéstă ocasiune, va deveni o putere didactică dintrĕ cele mai bune.

A doua a fost: Tractarea literei „b“, scris-cetit, cu elevii cl. I, de I. Roman. Singurul defect al acestei prelegeri a fost, că a ținut prea mult timp, așa, că dacă învĕțătoriul ar purcede tot așa și la celelalte obiecte de învĕțĕmênt, nu i-ar ajunge timpul fisic, ca sĕ pótă preda întreg materialul de învĕțĕmênt prescris. Altcum prelegerea a fost deplin corĕspunzătóre.

Prelegerea practică din aritmetică: Adițiunea și subtracțiunea ca repețire combinată a materialului din aceste operațiuni cu numeri întregi, ținută de înv. Teodor Murĕșan cu elevii cl. III., încă a fost deplin succésă.

Multe cunoștințe economice practice a dovedit și înv. Nic. Man la tractarea temei: Cultivarea trifoiului, cu elevii cl. V., ceea-ce a dovedit nu numai aci la tractarea acestei teme, ci se dovedește și prin bunăstarea sa materială, ce și-a creat-o până acum, ca unul dintrĕ cei mai buni economi din acest ținut.

Bună a fost și prelegerea practică din limba maghiară ținută tot de înv. T. Murĕșan cu elevii cl. IV.

Ultima prelegere practică a fost: Parlamentul țerii, ținută de înv. N. Golea cu elevii cl. VI. S'a clasificat de bună.

A urmat cetirea temei designate de P. V. Consistoriu: Influința desastrósă a alcoholului asupra organismului omenesc în general; în special, cari sunt căile și mijlócele prin cari cu efect s'ar puté lucra începênd din școla elementară întru preîntimpinarea viciului beției — prin înv. Gr. Roman. Partea primă a fost fórte frumos lucrată, pentru ce conferența i-a și votat mulțămită protocolară; ear' la partea a doua luând cuvêntul mai mulți membri, ca mijlóce s'au recomandat: premergerea cu esemplu în abstinența dela bĕuturi din partea conducĕtorilor poporului, înființarea de reuniuni de temperanță, înființarea de reuniuni de cântări și de lectură, prin cari mai cu sémă în sĕrbători sĕ fie distras tineretul și poporul, reducerea bĕuturilor la pomeni etc., închiderea crîșmelor în sĕrbători, predică publică și capacitări private la ocasiuni potrivite și mai cu sémă intervenirea la organele civile, ca sĕ dee și ele ajutoriul recerut în privința acésta.

Ultimul obiect a fost cetirea temei: „Importanța bibliotecelor școlare“, prin înv. Sim. Vlad. Disertantul a dovedit, că a cetit fórte mult și mulți autori de renume, dar' [illegible] a vorbit cam puțin, în general însĕ tema a fost bună și lucrată într'un stil frumos, a lăsat bune impresiuni asupra celor-ce o au ascultat cu atențiunea recerută.

După eshauriarea programului clericul Ilarion Boțiu din Văleni a oferit un premiu de 20 cor. pentru cea mai bună lucrare asupra temei: Superstițiunile din protopresbiteratele Cetatea-de-pétră și Solnoc, ce influință au ele asupra moralității poporului din aceste protopresbiterate și prin ce mijlóce s'ar puté delătura? Premiul se va depune în 8 zile la P. V. Consistoriu și se va decerne în conferența proximă. Conferența a primit cu plăcere premiul oferit și condițiunea legată de decernerea lui.

Ca loc de întrunire pentru conferența proximă s'a designat comuna Finteuș din protopresbiteratul Cetatea-de-pétră.

De la esmiterea comisiunii de 3 pentru urmărirea învĕțĕmêntului din cercul acesta conferența s'a abținut, deórece copiii cercetând cam rar școla, învĕțătorii respectivi ar absenta prea mult de la postul lor, ceea-ce ar fi numai în detrimentul școlelor lor și plătindu-li-se neregulat și salariile, nu ar puté sĕ-și acopere nici spesele de călĕtorii de mai multe zile, ba chiar sĕptĕmâni întregi.

Cu acestea tóte agendele fiind terminate, comisariul încheie ședințele conferenței din anul acesta mulțămind membrilor pentru spiritul obiectiv cu care au luat parte la desbateri, apoi parochului local pentru buna primire, cum și óspeților pentru onórea făcută membrilor conferenței prin presentarea lor.

De încheiere cu bucurie constat, că atât cu privire la ținuta învĕțătorilor, cât și la lucrările lor din conferență, s'a observat un progres hotărît față de trecut, și dacă nu va înceta zelul ce s'a arătat acum, atunci este speranță de un progres și mai frumos, chiar și în viitoriul cel mai apropiat.

— *io.* —

NOUTĂȚI

Óspe exotic în Viena. La învitarea M. Sale împăratului și rege al nostru șahul Persiei în călĕtoria sa spre Paris se va opri pe câteva zile în Viena ca óspe al M. Sale. Se svonește că cu ocasiunea acestei visite va fi vorbă și despre afaceri comercial-politice, cari interes éză și pe Germania.

*

Mulțămită publică. Un domn care dorește a rĕmânè anonim a binevoit a dona suma de 200 coróne pe séma înființândei „Școle pentru economia și industria de casă“. Il rugăm sĕ priméscă pe calea acésta mulțămita reuniunii nóstre. Sibiiu, în 20 Maiu n. 1905. Pentru comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“: *Maria Cosma* presidentă. *Dr. Beu* secretariu.

*

Cuvinte înțelepte. Colonelul Gaedke, corespondent în afaceri militare al ziarului „Berliner Tageblatt“, raportéză că cu ocasiunea unei defilări a regimentului 145 în fața împăratului *Vilhelm*, al cărui titular e împăratul însuși, împăratul a ținut oficerilor următórea vorbire: Domnilor! Defilarea regimentului meu n'a fost tocmai splendidă, dar' am închis ochii, de óre ce *nu cu defilări de gală se câștigă învingerile asupra inimicului.* Acésta ni-au demonstrat'o Japonezii, cari stau slab de tot în privința defilărilor de gală, dar' supórtă splendid strapațele și luptă splendid.

*

Scumpete uriașă. Se raportéză din Londra, că din causa scumpetei enorme a radiului, esperimentările cu acest nou element pauséză în tóte laboratoriile. Un miligram de radiu costă adecă 480 coróne și astfel un kilogram ar costa 480 milióne de coróne. E deci de 250 mii de ori mai scump de cât aurul. De la descoperirea lui până acum abia s'a putut produce o jumătate de uncie.

*

Ucigașul mare-ducelui Sergiu, cum raportéză o telegramă din Petersburg, a fost spânzurat Mercuri (17 Maiu). Țarul când ministrul de justiție i-a presentat propunerea de grațiare, în loc de ceva rĕspuns s'a apropiat de o feréstă și a privit afară.

*

Dumnezeu rĕsplătește! Un marionetar de bâlciuri făcuse în Loșonț cunoștință cu sodalul-brutariu Marosi Antal, cu care convenind apoi și la un bâlciu din Hatvan, au luat cuartir în tovărĕșie la un hotel de a doua mână. Nóptea apoi marionetariul a auzit pe tovarĕșul sĕu vorbind în somn și strigând de mai multe ori: Vai de mine, vin pandurii! Mĕ duc la spânzurătóre! Comunicându-i cele auzite și descoasându-l pe departe, Marosi i-a spus apoi, că în nóptea de 13 Septembre 1899 împreună cu un tovarĕș al sĕu a ucis în Solnoc pe brutariul Adler David și pe soția acestuia și apoi i-au jefuit. N'a avut însĕ folos de banii jefuiți, căci tovarĕșul sĕu, un anume Bednar Nagy András i-a benchetuit prin birturi. Marionetariul mergĕnd apoi de la Hatvan la Budapesta împreună cu Marosi, care însĕ după sosire s'a despărțit de el, s'a dus la prefectura poliției și a raportat despre cele auzite. Sĕptămâna trecută Marosi a fost prins apoi în Budapesta, ear la câteva zile a fost prins în Tótgyörk și fostul sĕu tovarĕș. Acesta apoi în firul interogatoriului a recunoscut crima, spunênd că el a trântit jos victimele, ear' Marosi le a ucis apoi cu lovituri de secure. In 1899 bănuéla tot pe acești doi fusese, dar' în lipsă de dovezi atunci au fost puși în libertate. Nu i-a ertat însĕ Dumnezeu sĕ se bucure mult timp de libertatea acésta, ci prin căile și mijlócele sale nepătrunse de fire omenéscă i-a dat pe mâna justiției.

*

M. Sa Francisc Iosif va fi representat la cununia moștenitoriului de tron al Germaniei prin archiducele moștenitoriu Francisc Ferdinand. Cununia va fi la începutul lunii Iunie.

*

Un mare filantrop. In orășelul Roncoferraro din Italia a rĕposat sĕptĕmâna trecută cetățeanul Antonio Nuvolari, testând orașului întréga lui avere. Se știa că Nuvolari e bogat, dar' despre așa bogăție, câtă s'a constatat după mórtea lui, nu visa nimeni. Patru milióne de lire face averea, care acum a trecut în proprietatea orașului, cu destinațiunea, ca din venitele ei sĕ se înființeze și susțină: un asil pentru femei sĕrace și bĕtrâne, un spital, un asil pentru copiii orfani, și alte instituțiuni de binefacere.

*

Nu le trebue instrucția gratuită. Ministrul de comerciu a voit sĕ organiseze pe séma croitorilor și pantofarilor din Rosenau (Rozsyó) un curs de croiu, în care deosebi sodalii sĕ'și însușiască iscusința croirii. Măiestrii croitori și pantofari au ținut în causa acésta sfat mare și au hotărît sĕ rĕspundă ministrului, că nu le trebue instrucția oferită, fiind-că 'și pricep ei meseria destul de bine, ear' dacă sodalii vor fi întroduși în tainele croiului, vor face concurență măestrilor. Nu cursuri de acestea, ci îmbunătățire materială a stării meseriașilor aștéptă ei de la ministru.

*

După trei ani, — și după cincizeci de ani! St. Löffelholcz, învĕțătoriu în Kapócz-Apát (în Ungaria), după serviciu de cincizeci și cinci de ani a cerut sĕ fie pensionat, pe motivul bĕtrânețelor (e de 81 de ani). Ministrul i-a încuviințat pensiune de *240 coróne la an!* Numai de atâta l-au crezut vrednic după serviciu greu de peste jumătate de secol, pe când un gróf óre-care, putred de bogat, dacă a fost ministru *trei ani*, după dimitere căpĕtă ca pensie întreg salariul ministerial. Și asta se zice dreptate!

*

Telefonul în serviciul pescarilor. Un pescariu norvegian și-a construit un telefon cu ajutoriul căruia înainte de aruncarea mrejei sondéză adâncul apei spre a afla locul de concentrare a peștilor. Telefonul e așezat pe marginea barcei, de unde un conductor atârnă în adâncimea apei. Sunetul comunicat prin sîrmă din apă în aparatul microfonic arată că ce soiu de pești sunt în locul acela și în ce cuantitate. Heringele și peștii de soiu mĕrunțel dau sunet ce sémănă a șuerat ascuțit, ear' batocii (mornii) dau sunet ce sémănă a vuet surd. Sunetul se produce prin apa ce o slobod peștii prin urechi. Dacă peștii se apropie tare de sîrmă, li-se póte urmări chiar și direcțiunea în care înaintéză.

*

Rĕsboiu contra pulberei de pe strade. Dacă stradele orașelor ar puté fi imunisate de pulbere, mortalitatea omenimei sigur că ar scădé cu cel puțin 50%, constatat fiind că cele mai multe bóle provin din microbii aflători în pulberea stradelor, cari împreună cu pulberea roscolită de vênt — *și de códa de la rochiile cocónelor* — pătrund cu dróia în organismul omului. Ca în tóte lucrurile practice, așa și în privința acestei imunisări exemplul ni-l dau deja americanii, cari au început deja de mult a pava stradele cu un fel de asfalt de siliciu, pe care nu se póte produce nici tină, nici pulbere, și nu e nici lunecos, cum e pe timp de ploi și ninsori asfaltul întrebuințat pe la noi. In Statele-Unite e pavat cu asfalt de acesta un teritoriu de patruzeci milióne de metri pătrați și povarea se continuă mereu, așa că în America se pavéză cu astfalt de siliciu în fie-care an circa 3,500.000 de metri pătrați.

PARTEA LITERARĂ.

Noțiuni de cronologie.

— Un manuscript vechiu. —

Com. de **George Tulbure.**

(Fine.)

§. 15. Indictul, lustrul si Olimpiadele.

Indictul sau *indictia* este Cuvent latinesc, care pe romanie insemniadia *aratare.* Crugul indictului sta din 15 ani, si sa trage de acolo, ca la Romani odinióra pe 15 ani se areta sau se spunea nainte contributia, — si in acesti 15 ani se si aduna, apoi earasi urma nou indict si noua contributie. Indictul sa incepea 1 Septemvrie si era impartit crugul lui la Romani in 3 parti statatóre cate din 5 ani, care se numea *lustrul.* Indictul lau indebuintiat mai ales imperatii Constantinopolului in decretele si scrietorii bizantini (grecesci), dar mai tardiu cu caderea stapanicii Romanilor au incietat, si acum nu este de ceva deschilinita insamnatate: totusi deca volim a sci ori care an al catelea an al Indictului este, putem afla intru acest chip: Anul dela facerea lumii sa imparte cu 15, restul care acolo ramane arata indictul d. e. deca vrem sa stim in care indict sau nascut Mantuitoriu! Sa face acesta socota: $5508:15=307^3/_{15}$ adeca restul 3 arata ca Mantuitoriul sau nascut in a 3-a Indiciu. Iara daca luam anii dela Christos, atunci catra anul despre care e intrebare sa mai da Nrul 3 adeca Indictul, in care sau nascut Christos si suma acésta ca mai sus sa imparte cu 15 d. e. Deca se cauta indictul anului 1867, se afla cu acéasta socóta: $1867+3=1870$, $1870:15=124^{10}/_{15}$, adeca indictul e 10. Deca dupa impartire nu ramane rest se intielege ca indictul e 15.

La Greci au fost crugul Olimpiadelor sau Olimpiade, care sta din 4 ani si se numera asia: anul I sau al II-lea sau al III-lea al Olimpiadei II sau care era. Anii Olimpiadelor sa pot reduce la socóta bisericii nóstre, dupa acésta regula: din numerul Olimpiadei date sa scóte numerul 1, restul se inmultiesce cu 4; la product se da anul crugului, suma sa scote din epocha Olimpiadelor, adeca din 776, si restul arata anul nainte de Christos dupa socóta nostra; d. e. Sa cérca care an este anul al III-lea al Olimpiadei VI. *Deslegare*: $6-1=5$; $5\times4=20$; $20+3=23$; $776-23=753$, adeca anul cercat e anul 753 nainte de Christos.

§ 16. Crugul lunei.

Crugul lunei, care altcum se numesce *Numar de aur*, este un restimp de 19 ani, care dupa ce se implinesce, tóte schimbarile lunei earasi se intempla in aceleasi dile ale lunei, in care sau intemplat in cei trecuti 19 ani, tinendu-se rendul lor din an in an precum intrun crug asia si intru altul, d. e. In anul 1868 luna noua se arata in:

12 Martie
10 Aprilie
10 Maiu
8 Iunie
7 Iulie

6 August
4 Septemvrie
2 Noemvrie
2 Decemvrie
9 Ianuarie
10 Februarie

Apoi peste 19 ani luna noua va fi tocmai in aceste dile. Crugul lunei se póte afla asia pe fiesce care an, dupa aceasta calculare: Aanul dela facerea lumei sa imparte cu 19, restul arata crugul lunei, ér' daca nu este rest se scie ca e crugul al 19-lea. D. e. La anul Nascerii Mantuitoriului Crugul se afla dupa aceasta socoteala: $5508:19=289^{17}/_{19}$, restul e 17, adeca crugul lunei a fost 17, ér' daca se numara anii dela Christos, atunci catra datul an se mai adauge numarul 17 adeca crugul lunei in carea sa nascut Mantuitoriul si suma acésta, ca mai sus, se imparte cu 19 b. e. deaca se cauta socoteala: $1868+17=1885:19=99^4/_{19}$ restul 19 adeca crugul lunei e 17. Dupa *Calendariul Grigorian*, la aflarea crugului lunei catra anii dela Chr. nu dam 17, ci numai 4, ér celelalte pasim ca mai sus. d. e. crugul anului 1868 se vede din aceasta socoteala $1868+4=1872:19=98^9/_{19}$, adeca crugul lunei e 9.

*

Aici insemnările cronologice din căiețel se termină. Și deórece scriitoriul lor face la § 14 pomenire si de crugul soarelui, mai târziu insĕ nu vorbește nimic despre el, putem face deducțiunea, că notițele nu se sfîrșesc de tot, ci, probabil, își au continuarea în alt loc, și aici avem a face numai cu un fragment, care presintă însĕ totuși un órecare interes față de așa numita Cronologie.

*

Și fiind vorba de Cronologie, adaugem la însĕmnările de mai sus încă o socótă din sfera Cronologiei bisericești.

Vor fi, de sigur, și de cei cari nu o cunosc.

Este așa numită: *legea lui Ganss.*

Legea acésta alui Ganss ne învață cum sĕ calculăm *timpul în care cad Paștile*, în cutare sau cutare an. D. e. Sĕ căutăm, după legea lui Ganss, în ce zi cad Paștile nóstre în anul acesta 1905? Calculul sĕ face în chipul următor:

Dividăm pe 1905 cu 19, cu 4 și cu 7 și numim resturile cu *a*, *b*, *c*. Deci:

$$1905:\ 19=100^5/_{19}\quad a=5;\quad d=20;$$
$$1905:\ 4=476^1/_4\quad b=1;\quad e=6;$$
$$1905:\ 7=272^1/_7\quad c=1;$$

Luăm acum: $$\frac{19\,a+15}{30}=\frac{19\,d+15}{30}=$$
$$\frac{19+15}{30}=\frac{110}{30}=3\ \frac{20}{30}$$

Numim restul cu *d*. Apoi luăm:

$$\frac{2.\ b+4.\ c+6.\ d.+6}{7}=\frac{2+4+120+6}{7}$$
$$=\frac{132}{7.}=18\ \frac{6}{7.}$$

Numim restul cu *e*.

Și acum: dacă $d+e$ este mai mare decât *9*, atunci Paștile cad în luna April și adecă în $d+e-9$ April; în casul de față $d+e=26$, deci Paștile cad în April și adecă în $d+e-9=26-9=17$ April. Deci dară în anul 1905 cad Paștile tocmai în *17 April.*

Dacă însĕ $d+e$ este mai mic decât 9, atunci Paștile vor cădea în Martie și adecă $22+d+e$ Martie.

După legea acésta se póte calcula, cu siguranță, când cad Paștile în ori-care an.

2716/1905 polg. [110] 1—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzéteszi, hogy Szeben vármegyébe kebelezett Rehó község határ általános tagositásának elrendelése iránt ifj. Konnert János ottani birtokos kérvénye folytán a tárgyalást elrendelte s annak határnapjául 1905. év julius hó 4-ik napját d. e. 9 órakor a rehói községi irodába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenő birtokosok a tagositásba beleegyezöknek fognak tekintetni.

Kelt Nagyszebenben a kir. törvényszék mint polgári biróságnak 1905. évi május hó 16-án tartott üléséből.

Jovián Jenő elnök. **Olvashatlan** jegyző.

Patruzeci de predici poporale, de *Iuliu Scriban*, licenţiat în teol.	C. 1·50
Teatru de şcólă, de *Ana Gh. Tănăsescu*, directóra şcólei de fete din Constanţa	„ 1·—
Tainele cerului, de *C. Flamarion* (trad. Haralambie G. Lecca)	„ 1·50
Cuib de şoimi, poem dramatic în versuri, de *I. C. Bistriţeanu*	„ 1·50
Ziariul unui Pierde-Vara, de *George Coşbuc*	„ 2·—
Portretele lui Eminescu, notiţe biografice, de *Ioan Scurtu*	„ —·80
Foiletóne, de *Ilarie Chendi*	„ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Rumänische Dialekte, von *Josef Popovici*	„ 4·80
Studii pedagogice şi discursuri, de *Dr. Vasile Bologa*, dir. şcol.	„ 2·—
Frumos! nuvele, de *Const. Hodoş*	„ 2·—
Poesii, de *Maria Cunţan*	„ 1·25
Crişma lui Moş-Precu, povestiri, de *M. Sadoveanu*	„ 2·—
Chipuri şi graiuri din Bucovina, nuvele, de *Em. Grigorovitza*	„ 2·50
Rutenisarea Bucovinei şi causele desnaţionalisării poporului rom. după date autentice, de *Un Bucovinean*	„ 3·50
Din viaţa marinarului, nuvele, de *Gh. A. Teodoru*	„ 1·50
Dureri înăbuşite, de *M. Sadoveanu*	„ 2·—
Poezii, de *Haralamb G. Lecca*	„ 1·50
De dragul celor mici, nuvele şi schiţe, de *Vasilie Pop*	„ 1·50
Armîna (românca), roman social din epoca renaşterii poporului român de la Pind, de *P. Vulcan*	„ 2·—
Povestiri, de *Mihail Sadoveanu*	„ 1·50
Istoria literaturii religióse a Românilor până la 1868, de *N. Iorga*	„ 3·50
Cultura română şi politicianismul, de *Rădulescu-Motru*	„ 1·50
Cuvinte adevărate, de *N. Iorga*	„ 2·50
Drumuri şi oraşe din România, de *N. Iorga*	„ 2·50
Geniu Pustiu, roman original inedit, de *Mihail Eminescu*	„ 2·—
Urmaşii Romei, novele şi schiţe, de *George Cair*	„ 3·—
Eu rîd, tu rîzi, el rîde, de *G. Ranetti*	„ 2·—
Poveşti populare, de *Alex. Florini*	„ 2·50
Călětoriile lui Enache Cocoloş, de *Th. D. Speranţă*	„ 2.—

plus 20 fil. porto postal.

Sate şi mănăstiri din România, de *N. Iorga*	„ 2·50
Din viéţa romană, de *Ion Kalinderu*	„ 4.—

plus 30 fileri porto postal.

Idroterapia medicală, de *Dr. G. Baiulescu*	„ 10.—

porto 72 fil.

Bibliografia românéscă vechie, de *Ioan Bian* şi *Nerva Hodos*, tomul I. 1508—1716	„ 26·—

porto 92 fileri.

Librăria arhidiecesană.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Frumosul roman

DUŞMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria archidiecesană.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Luni în 29 Maiu n c., la 7 ore séra, se va ţiné în sala de şedinţe a comunităţii orăşeneşti din Sibiiu (strada măcelarilor nr. 2)

Adunarea generală ordinară

a **„Cassei cercuale din Nagyszeben pentru ajutorarea bolnavilor“**.

In cas că adunarea e incapabilă a aduce concluse valide se va ţiné *Luni în 5 Iunie n. c. la* 7 *ore séra.*

Ordinea de zi:

1. Cetirea protocolului verificat al adunării generale din anul trecut şi designarea verificatorilor protocolului al acestei adunări generale.
2. Hotărîri asupra raportului direcţiunei, asupra socotelilor şi cu privire la darea absolutoriului.
3. Alegerea comitetului de supraveghiare.
4. Propuneri libere.*)

Nagszeben, 10 Maiu 1905.

Direcţiunea
cassei cercuale din Nagyszeben pentru ajutorarea bolnavilor.

---

*) Pentru a puté fi pertractate propunerile trebuesc înaintate în scris cel puţin 3 zile înainte de ţinerea adunărei generale, în biroul casseĭ (str. faurilor 15).

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesană.**

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secre**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, înpedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuiturĭ de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire [illegible]ţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 134

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţêră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42 colţul strada Kálmán.

Cassa cercuală din Nagyszeben pentru ajutorarea bolnavilor.

Intrate şi Eşite în anul 1904.

Intrate.

	1904						1903	
	K	f	K	f	K	f	K	f
Sald de la 31 Decembre 1903					2783	18	1957	76
Cotisaţii de la membri obligaţi	33655	33						
„ „ „ „ voluntari	676	64	34331	97				
„ „ „ patroni			25470	79	59802	76	62393	18
Tipărituri (libele) rebonificate de membri obligaţi			307	80				
Tipărituri (libele) rebonificate de membri voluntari			7	30	315	10	307	—
Taxe de inscriere de la membri voluntari					2	—	14	—
Interese după dep. fondului de reservă			949	24				
„ „ alte depuneri spre fruct.			51	37				
„ „ dep. de la Postsparcassa			6	41				
Interese de întârziere după cotis. rest.			435	—	1442	02	1506	76
Pedepse în bani					129	—	188	—
Venite de la casă					1446	—	1398	75
Rabat de la farmacii					798	96	845	62
Alte venite					48	—	192	95
Depuneri replătite					2770	99	2902	84
Depuneri ale fondului de reservă repl.					11300	—	917	60
Replătiri de la Postsparcassa r. ung.					7708	22	9675	22
Spese de cură rebonificate					106	51	—	—
Dăruiri la fondul de ajutorare			5	31				
Interese „ „ „ „			28	35				
Dep. de-ale fond. de ajutorare replătite			38	25	71	91	237	95
					88724	65	82537	63

Eşite.

	1904						1903	
	K	f	K	f	K	f	K	f
Bani în casuri de morb:								
ajutor întreg, pentru membri obligaţi	35782	83						
„ „ „ „ voluntari	502	14						
50% pentru membri obligaţi	390	92						
150% „ „ voluntari	210	66						
pentru lehuze	146	54	37033	05			[illegible]	[illegible]
Ajutóre de înmormêntare			2069	60			1325	20
Spese de curare în spital			8682	16			10924	90
Spese pentru transportări în spital			159	10			178	50
Medicamente	8391	14					8802	95
Ape minerale	656	08					666	94
Instrumente terapeutice şi bandagii	775	32					716	08
Băi	1794	54	11617	08			1493	92
Onorarii pentru medici			7929	17			8132	18
„ „ móşe			82	—			66	—
Spese de călětorie pentru medici			282	90	67855	06	161	—
Salarii remuneraţiuni şi ajutóre funcţ.			5047	—				
Simbrie şi ajutóre servitorului			914	67				
Provisiuni pentru representanţi esterni			1112	20				
Onorar controlorului bolnavilor			392	—				
Spese de călětorie			199	90	7665	77	[illegible]	[illegible]
Cotisaţii pentru personalul cassei					116	48	[illegible]	[illegible]
Aranjam. biroului, odăii de ord. şi casei			13	52				
Chirie			480	—				
Taxă de telefon			84	—				
Postsparcassei, porto şi provisiuni			44	71				
Tipărituri, publicaţiuni şi registre			1469	15				
Abonamente pentru foi de specialitate			32	36				
Spese de birou, încălzit şi luminat			290	87				
Spese de curăţire			101	14				
Restaurări în ambulatoriu şi birou			8	24	2523	99	[illegible]	[illegible]
Spese pentru susţinerea în ordine a casei			241	89				
Asiguranţă contra focului			10	16				
Taxă pentru apă			26	24				
Contribuţii			506	52				
Ecuivalent pentru cotisaţii			59	17	843	98	[illegible]	[illegible]
Adaptări şi renovări							270	52
2 odăi şi trepte de pétră cu coridor, zidite							[illegible]	[illegible]
Alte spese					7	—	45	72
Plătiri la Postsparcassa					7353	66	10024	89
Dotare fondului de reservă					949	24	917	60
Alte depuneri							[illegible]	[illegible]
Cotisaţii de membri replătite					73	64	84	97
Bani pentru bolnavi de preste 20 sěpt.			38	25				
Depuneri în favorul fond. de ajutorare			33	66	71	91	237	95
Sald (rest de cassă)					1263	92	2783	19
					88724	65	825[illegible]	[illegible]

Bilanţ cu 31 Decembre 1904.

Active.

	1904				1903	
	K	f	K	f	K	f
Restul cassei din 1903.			1263	92	2783	18
Bun la Postparcassa r. ung.			540	74	875	36
Avere în bani a fondului de reservă	13649	23				
Preţul de cumpĕr. a casei aparţin. fond. de res.	20000	—	33649	23	44000	
Adaptare şi renovări neleg. de fond. de res.			3082	96	3082	96
Altă Depunere					2770	99
Cotizaţii de membri restante			12832	15	10332	19
Interese neridicate			9	02	6	41
Inventariul			1476	51	1575	63
Alte bunuri			349	64	424	01
Fondul pentru ajutorarea membr. bolnavi preste 20 sĕptămâni			683	58	643	17
Sald ca perdere			4126	88		
			58014	63	66493	90

Pasive.

	1904				1903	
	K	f	K	f	K	f
Bani pentru bolnavi neplătiţi			494	89	[illegible]	[illegible]
Medicamente neplătite			3481	27	[illegible]	[illegible]
Spese de spital neplătite			8027	78	[illegible]	[illegible]
Onorarii medicilor neplătite			561	78	[illegible]	[illegible]
Alte datorii			765	33	[illegible]	[illegible]
Fondul de reservă statutar *)			44000	—	44000	—
Fondul pentru ajutorarea membr. bolnavĭ preste 20 sĕptĕmânĭ			683	58	643	17
Sald ca avere curată					[illegible]	[illegible]
			58014	63	66493	90

Nagyszeben, la 31 Decembre 1904.

Ernst Robert Buchinger, controlor. **Carl Roth**, cassariu.

Pentru Direcţiune:

Dr. C. F. Jickeli, president. **Adolf Orendt**, notariu.

Esaminând conturile de mai sus le-am aflat esacte:

Ferdinand Königer, presid. comit. de suprav. **Gustav Orendt**, vicepresid. comit. de suprav. **Franz Kubesch**, membru comit. de suprav.

112 1—1

Observare: Conform hotărîrii adunării generale din 23 April n. 1899 mărimea fondului de reservă a fost stabilită pe basa eşitelor, în stare medie luate, pe cei cinci ani trecuţi şi în sensul §-luĭ 14 a art. de lege XIV ex. 1891, cu 44,000 coróne.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian,

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 51 Sibiiu, Joi 12/25 Maiu 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru Monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiasă.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Procesul pentru mănăstiri.

Sibiiu, 24 Maiu n.

In 16 Maiu n. c. a fost înaintată tribunalului regesc din Budapesta acțiunea bisericei gr. or. române din Transilvania și Ungaria, în contra bisericei gr. or. sêrbești, în chestia mănăstirilor aflătóre în posesiunea Sêrbilor.

Cum se știe, e o chestie veche acésta, o chestie neregulată încă și acuma, cu tóte că de la despărțirea ierarchică încóce din parte românéscă nenumĕrate încercări s'au făcut pentru regularea ei pe cale pacinică, cu bună învoire și în bună înțelegere, reclamându-se neconteniit pe séma bisericei gr. or. române *minimul* ce l'au cerut Românii din capul locului din acésta imensă avere comună: *trei* mănăstiri din douĕzeci și șapte, acelea adecă, despre cari se póte cu siguranță presupune că au fost întemeiate și susținute de Români, după ce se află pe teritor curat românesc.

Tóte încercările din trecut de a se finalisa chestia pe calea învoelii au rĕmas însĕ lipsite de succes, și astfel biserica gr. or. română s'a vĕzut necesitată a reclama acum intervenția judecătorilor și a provoca o sentință judecătorescă, pentru-ca sĕ pótă fi pusă în drepturile ce crede că 'i compet cu privire la acésta parte din averea comună.

Acțiunea înaintată de dl advocat *Dr. Emil Babeș* va forma sigur obiect de minuțiósă cercetare din partea judecătoriilor chemate a se pronunța în causă, și sentința ce o vor aduce judecătoriile va fi fără îndoială sentință dréptă și nepărtinitóre, în fața căreia vor avé sĕ se plece ambele părți litigante.

Nu voim deci sĕ influințăm ori sĕ prejudecăm când scriem în chestia acésta, ci voim numai sĕ informăm publicul nostru cetitor asupra stării lucrului cu privire la mănăstirile ce le aveam în comunitate cu Sêrbii câtă vreme ne aflam în comunitate ierarhică cu ei, și cari formézĕ acum obiect de proces întrĕ noi și ei.

La despărțirea bisericei gr. or. române de către Sêrbi, în posesiunea acestora au rĕmas douĕzeci și șapte mănăstiri, ear' Românii au primit *una*, cu tóte că Românii numĕrau aprópe douĕ milióne de suflete, ear' Sêrbii abia jumĕtate de milion.

Mănăstirea trecută în posesiunea Românilor, *Hodoș-Bodrogul*, are o avere de 215.968 coróne 40 fileri, ear' celelalte mănăstiri, rĕmase în posesiunea și propietatea Sêrbilor, *represintă o avere de 10.192.676 coróne 32 fileri*, și a nume: 1. Mănăstirea *Beocin*, din Sirmiu, cu 628.962 cor. 92 fil. 2. Mănăstirea *Beșenova*, din Sirmiu, cu 232,494 cor. 81 fileri. 3. Mănăstirea *Finic*, din Sirmiu, cu 252,468 cor. 4. Mănăstirea *Ghergheteg*, în Sirmiu, cu 802,814 cor. 7 fil. 5. Mănăstirea *Hopova*, în Sirmiu, cu 600,038 cor. 55 fil. 6. Mănăstirea *Jazac*, din Sirmiu, cu 519,299 coróne 29 fileri. 7. Mănăstirea *Cruședol*, în Sirmiu, cu avere de 1,051.968 coróne 38 fileri. 8. Mănăstirea *Cuveșdia*, în Sirmiu, cu 576,004 cor. 04 fileri. 9. Mănăstirea *Racovaț*, în Sirmiu, cu 241,037 cor. 04 fil. 10. Mănăstirea *Velico-Remeta*, în Sirmiu, cu 174,634 cor. 48 fil. 11. Mănăstirea *Mala-Remeta*, în Sirmiu, cu 210.345 coróne 46 fileri. 12. Mănăstirea *Șișatovaț*, în Sirmiu, cu 730,147 cor. 30 fileri. 13. Mănăstirea *Privina-Glava*, în Sirmiu, cu avere de 430.426 cor. 30 fil. 14. Mănăstirea *Vrdnic-Ravanița*, în Sirmiu, cu 465,636 cor. 98 fil. 15. Mănăstirea *Bojan*, în comitatul Baci-Bodrog, cu 204,443 cor. 30 fileri. 16. Mănăstirea *Covilului*, cu 633,785 cor. 18 fileri. 17. Mănăstirea (filie) *Baziaș*, comitatul Caraș-Severin, cu 31,735 cor. 60 fil. 18. Mănăstirea *Bezdinului*, comitatul Timiș, cu 601,955 cor. 80 fileri. 19. Mănăstirea *Sân-Giorzului*, comitatul Timiș, cu 399,851 cor. 56 fileri. 20. Mănăstirea *Voilovița*, comit. Torontal, cu 331,540 cor. 60 fil. 21. Mănăstirea *Zlatița*, comitatul Caraș-Severin, cu 89,422 cor. 80 fileri. 22. Mănăstirea *Lepavina*, Slavonia, cu 146,306 cor. 8 fil. 23. Mănăstirea *Pacrațului*, Slavonia, cu avere de 97,462 cor. 90 fil. 24. Mănăstirea *Orahovița*, Slavonia, cu 251,577 cor. 40 fileri. 25. Mănăstirea *Gomirje*, Slavonia, cu 107.562 coróne. 26. Mănăstirea *Meșici*, comitatul Timișului, cu 271,733 cor. 26 fileri, și în fine 27. Mănăstirea *Grabovaț*, comitatul Pojega, în Slavonia, cu 109,022 cor. 82 fil.

Din acésta frumósă avere, care comună a fost, a Sêrbilor și a Românilor, câtă vreme comună le era organisarea și administrația bisericéscă, biserica gr. or. română nu cere de cât, cum am spus, un minim, cam a opta ori a noua parte, de-și dreptatea și frățietatea ar pretinde o împărțire *în douĕ*. Cere mănăstirea *Bezdinului*, a *Sân-Giorzului* și mănăstirea din *Meșici*, tóte trei în comitatul Timișului în Banat, cu o avere de 1,275,540 cor. 62 fil. Nu pășește deci cu pretensiuni esagerate față de biserica soră sêrbéscă, și nu cere de cât aceea despre ce e convinsă că a fost a ei și în proprietatea ei are sĕ trécă.

Negreșit, că Sêrbii își vor avé motivele lor, din cari s'au crezut îndreptățiți a refusa până acum ori-ce propunere de împăcare venită din parte românéscă cu privire la aceste mănăstiri, cari ca avere comună încă trebuiau sĕ cadă de mult sub împărțire, și motivele acestea și-le vor înșira la tot casul în cursul procesului pus acum în curgere în contra lor. E tréba judecătoriilor apoi sĕ stabilésca, dacă dreptatea e pe partea lor, ori pe partea bisericii gr. ort. române, care în privința acésta și-a formulat pretensiunile în cadre destul de modeste, însĕ cu atât mai solide în temeliile lor. Și cum va suna sentința dată în numele Maiestății Sale, așa va fi bine!

Vorbirea deputatului Dr. Ioan Suciu

rostită în 8 Maiu n. în parlamentul ungar, la discuția asupra adresei.

Onorată cameră: Ca membru nou al acestei camere, nu tăgăduiesc, iau cuvêntul pĕtruns de acea îngrijorare, că óre declarațiunile mele purcese din curata-mi convingere, nu se vor întâlní cu vre-un anumit soiu de antipatie tăinuită? (S'auzim! s'auzim!) Trebue sĕ fiu pregătit, că mĕ vor acusa cu preocupare naționalistă și pe temeiul acesta vor trage la îndoială, că în șirul desfășurărilor mele voiu fi în stare sĕ am în vedere interesul patriei.

De aceea din capul locului declar, că interesul statului îmi va fi ideia conducĕtóre și interesele națiunei mele numai acolo și într'atât le voiu atinge, unde și cât acestea nu numai nu sunt în contrazicere cu interesele binepricepute ale statului și ale națiunei politice ungare, ci din contrĕ, în deplină consonanță cu dînsele.

On. dietă! Dacă esaminăm minuțios actuala crisă politică, pe care o putem cu tot dreptul numí și crisă constituțională, trebue sĕ dăm dreptate stimatului nostru deputat coleg, contelui Apponyi Albert, care a afirmat eri, că crisa asta nu e altceva, de cât o nouă fază a luptei, pe care secolii de-arêndul cu stăruință, de-și cu noroc schimbăcios, națiunea ungară a trebuit s'o pórte contra acelor nisuințe, cari voiau sĕ anexeze Ungaria prin legături de drept public și economice ce trec peste uniunea personală, cu țerile representate în senatul imperial austriac.

On. dietă! Dacă cercetăm causele, precedențele înăsprirei crisei actuale și luăm ca punct de mânecare a cercetărilor nóstre acel principiu fundamental al constituției radical transformate a patriei nóstre, în sensul căruia națiunea politică ungară se compune din toți cetățenii patriei, cari sunt membri egal îndreptățiți ai acestei națiuni, *fără privire la naționalitate*, atunci naturalminte se ivește necesitatea limpezirei cestiunei: óre față de acésta nouă fasă a tendinței îndreptate spre eluptarea neatârnării statului ungar, adecă față de actuala crisă, națiunea ungară în totalitatea ei și în părțile constitutive, ce atitudine ia?

On. dietă! N'am intențiunea a mĕ împotriví ființei, declarată prin lege de unitară și indivizibilă, a națiunei politice ungare, dar' precum acela care făcênd pe basă de date statistice harta etnografică a Ungariei, arată diferitele rase de popóre cu diferitele colori nu comite nici o crimă contra unității națiunii ungare, tot așa, póte-mi va fi permis și mie sĕ asémĕn harta acésta etnografică cu harta asemenea colorată, care pe basa resul-

FOIȘÓRĂ

Viéța și activitatea sf. apostol Petru.

(După sf. scriptură).

(Urmare.) De Ioan Stanciu.

Din acest citat biserica apusénă voește a dovedí, că Petru e singur temelia bisericii și că el a fost investit cu o putere asupra celorlalți apostoli, dându-i-se singur lui cheile raiului și avênd singur dreptul de a lega și deslega. Fără de a polemisa și fără de a aduce multele dovezi contrare acestei învĕțături voiu dovedí falsitatea ei tocmai prin sf. scriptură. Apostolul Pavel ne arată destul de lămurit rolul ce'l au apostolii în biserica lui Christos: „Zidiți fiind pe temelia apostolilor și a profeților, singur Iisus Christos fiind pétra unghiulară“ (Efes. II, 20). De aicea reese, că nu numai sf. Petru e temelia bisericii, ci toți apostolii și profeții, ear' pétra unghiulară este singur Mântuitorul. (Vezi și I Corint. III 11 și Efes. IV 11 sq.). Ceea-ce privește suveranitatea sfânt. apostol Petru asupra celorlalți apostoli susținută cu mare zel de biserica apusénă, vom vedé că nu are nici o basă.

Dacă Iisus i-ar fi dat numai lui Petru dreptul de a lega și deslega, atunci pe ceilalți apostoli i-ar fi eschis de la acest drept. Insĕ vedem, că tot cu aceleași cuvinte le zice tuturor: „Adevĕr zic vouĕ: Ori-ce veți lega pe pămênt vor fi legate și în ceriu; și ori-ce veți deslega pe pămênt vor fi deslegate și în ceriu“ (Mt. XVIII. 18, vezi Io. XX. 21). Cuvintele Mântuitoriului mai sus citate nu au înțelesul pe care li-l atribue apusenii. Dacă le vom esamina în legătură cu cele premerse, ne vom convinge, că sensul lor adevĕrat e următorul: zic ție, pe care te-am supranumit Petru pentru firmitatea credinței tale și care ești fiiul lui Iona, că adevĕrul pe care l'ai rostit, este pétra fundamentală a bisericii, pe care iadul nu o va birui nici-odată. Zic „pe care l'ai rostit“, căci acel adevĕr îl descoperi Tatăl ceresc nu numai lui, ci tuturor apostolilor, al căror interpret ca mai totdéuna și acum a fost sf. Petru. Apusenii însĕ privesc numai litera, nu spiritul ei, ear' acésta se rĕsbună asupra lor și a teoriei susținute de ei, în passagiul ce urmézĕ după acel citat.

Mântuitoriul adecă, după-ce Petru mărturisește credința apostolilor, le vorbește despre patimile ce le va suferí și despre mórtea sa apropiată. Sfântului Petru însĕ nu-i vine a crede, că acela care scóte demonii din ómeni, care vindecă orbii, mușii și surzii, Acela care cu un cuvênt înviază morții, sĕ pótă fi batjocorit și omorît. El e convins, că chiar atacat fiind Iisus, cu puterea sa divină ușor se póte scăpa de pericol. Fără a mai cugeta că cele spuse de Iisus sunt nestrămutabile, îi zice: „Indură-te de tine Dómne! sĕ nu ți se întêmple ție acésta“. (Mt. XVI 22) Christos se supĕră auzind cuvintele neprecugetate ale lui Petru. El vede, că acesta îi dorește glorie lumésca fără de a mai cugeta, că Dumnezeu nu are trebuință de cele pămêntești. Au nu Satana e, care împinge omenimea la cele lumești, ca astfeliu sĕ și pérdă sufletul? Iisus știa, că dușmanul sĕu cel mai mare e Satana, care în continuu a căutat și va căuta sĕ-i facă greutăți, ear' acum chiar și întrĕ apostolii sĕi vrea sĕ între și sĕ producă discordie întrĕ El și ei. „Lipsește Satano! tu-mi ești pedecă, că nu cugeți cele-ce sunt ale lui Dzeu, ci cele-ce sunt ale ómenilor“. (Mt. XVI. 23).

Dacă am lua după literă aceste cuvinte ale Mântuitoriului, am susținé un neadevĕr, că adecă Petru ar fi Satana; ear' apusenii ar putea conchide, că principiile lor îi duc la absurd. De-și ocărește pe Petru în fața tuturor, de fapt Iisus și după acestea îl iubește pentru inima lui cea bună, pentru sinceritatea și firmitatea credinței lui. Póte chiar însuși sfântul apostol se mustră, că a causat învĕțătoriului supĕrare, pe când acesta întotdéuna îl iubia.

Acéstă iubire se manifestézĕ față de Petru și după cele întêmplate cam la 6 zile, când Mântuitoriul ia cu sine dintrĕ apostoli numai pe Petru, Ioan și pe Iacob. (Mt. XVII, Mc. IX. 2, Lc. IX. 28) și se sue pe un munte, după tradiție pe muntele Tavor, (vezi sinacsar 6 Aug.), ca sĕ se róge. Petru și cei doi soți sunt martori oculari ai unei minuni ne mai vĕzute în activitatea lui Iisus: Mesia în mijlocul rugăciunilor sale se schimbă la față și la îmbrăcăminte. El deveni alb și strălucia. In maiestatea sa divină convorbia cu Moisi și cu Ilie, cari erau lângă El. Petru se simția fericit și ar fi voit sĕ vadă astfeliu pe Iisus și pe cei doi sfinți timp mai îndelungat.

Acestei dorințe îi și dă espresiune agrăind pe Mântuitoriul: „Dómne, bine este sĕ fim noi aicia; de voești, sĕ facem aicia trei colibi, ție una, lui Moisi una și lui Ilie una“. Incă vorbia, când deodată se aude o voce tatului alegerilor din Ianuarie a. c. osebește și ea, în diferite colori, după partide, cercurile electorale, și dacă din acésta comparație scot conclusele posibile, dar' de-odată fac și atent pe fie-care sĕ se feriascâ de deducții false, scóse din aparență greșită. (Voci: Aparența?)

Asemănênd aceste douĕ harte, se pot trage deducții, ce atitudine iau aceste rasse de popóre față de cestiunile politice și de drept public, cari au provocat crisa actuală, și apare ca și cum elementul curat magiar, ori cercurile populate mai ales de Magiari, în majoritatea lor au luat poziție pe lângă teritoriul vamal independent și pe lângă aspirațiile naționale magiare, ear' cercurile în cari naționalitățile sunt în majoritate, par a se declara pentru basa de drept public 67-istă.

Observarea acésta, că ținuturile locuite de naționalități sunt și ar fi din convingere pentru susținerea neschimbată a basei 67-iste și ar fi luat poziție hotĕrîtă contra acelor „aspirații naționale“, cari tind la introducerea teritoriului vamal independent, nu corespunde adevĕrului. (Aprobări! în stânga. S'auzim! s'auzim!) Și nu corespunde pentru că în cercurile electorale locuite de naționalități, cestiunea cu neatârnarea țării și susținerea basei dualiste în forma în care a fost presentată în cercurile locuite de Magiari, nici n'a fost discutată, n'a fost desbătută și alegĕtorii nici n'au putut lua vre'o poziție. De sute de ori s'a accentuat ací, că partidul liberal a considerat cercurile naționalităților ca adevĕrate fortărețe de refugiu ale sale. (Așa-i! în stânga). Partidul liberal a confiscat cercurile acelea pe séma intereselor și dominațiunei sale de partid. Dacă e adevĕrat asta, — atunci ce conclusii se pot trage de ací? Una este, că atunci, când guvernele liberale cu voturile întrate din cercurile sigure ale naționalităților au ținut órecumva în frêu spiritul opozițional, ce se manifesta în cercurile magiare, atunci în realitate nu adevĕratei voințe a naționalităților se siliau sĕ corĕspundă. A doua deducție negativă este, că naționalitățile aparținĕtóre națiunei politice ungare n'au luat poziție pe lângă basa dualismului, ceea-ce țin sĕ accentuez, ca nu cumva sĕ apară așa, ca și cum naționalitățile din principiu, din interes particular, din interes specific, ori din ori-ce alte motive politice ar fi în contra acelor pretensiuni, cari rees cumva de necesare și legitime pentru interesele statului ungar.

Mĕ opresc aci, on. dietă, și întreb: corect și patriotic lucru este óre, că atunci când se vorbește aici de națiune politică, când mereu suntem acusați cu atacarea unității națiunei politice, și când noi sub titlul acesta suntem siliți sĕ suferim și temniță, că acei ce ni-o croesc asta, zic, când au fost împinși puțin de pe piedestalul puterii, sĕ vină deodată dînșii și sĕ se siléscă a descompune în părțile sale națiunea politică ungară? (Mișcare și contraziceri în drépta. Aprobări la mijloc.) De ce pune în contrast pe cele 10 milióne magiari de rassă, cu „ceialalți“ 12 milióne anonimi, cărora nici nume nu li-a dat colegul deputat Hodossy? Noi protestăm contra acesteia, pentru că și noi formăm națiunea politică ungară și în constituția Ungariei atât în legile fundamentale din 1848, cât și în cele din 68 egalitatea de drepturi e decretată pentru toți cetățenii statului, fără osebire de naționalitate. Nu este iertat deci a distinge și a presupune deosebiri de patriotism.

Onorată dietă! Dacă în adevĕr e în interesul Ungariei, sĕ se introducă teritoriul vamal separat, dacă în adevĕr e interes a-și recăștiga tóte atributele independenței de stat, atunci nu recunóștem și nu permitem, ca întârzierea acesteia sĕ se ascrie în contul patriotismului nostru, în detrimentul nostru. (Aprobări vii și aplause în stânga). Binevoiți a vĕ aduce aminte de trecut. Când au atacat naționalitățile patria și când n'au fost suficiente gendarmeria și miliția în contra vre-unui atac din partea nóstră? Și de ce ar fi lipsă și de armata Austriei pentru susținerea statului ungar chiar în contra nóstră a naționalităților? (O voce din stânga: Argument copilăresc a fost. Sgomot. Presidentul sună.)

Hock János: Soldați austriaci numai la alegeri trebuiesc.

Presidentul: Vĕ rog, nu conturbați oratorul.

(Va urma).

---

puternică din ceriu: „Acesta este fiiul meu cel iubit întru care bine am voit; pe acesta sĕ 'l ascultați“.

Sfântul Petru vedea și auzia cele întêmplate. Până acum credea în divinitatea lui Iisus numai în urma faptelor și învĕțăturilor Lui, acum însĕ îl vedea ca pe Dzeu întrĕ sfinții lui și e convins în credința sa. Schimbarea Lui la față și vocea Tatălui ceresc, care îi demânda a-l asculta pe Iisus întru tóte, făcură din Petru și din cei doi, stîlpi puternici ai bisericii. Chiar însuși Petru ne descrie acest eveniment: „Noi — zice el — neurmând fabulelor măiestrite v'am făcut cunoscut puterea și venirea Domnului nostru Iisus Christos, și martori vĕzĕtori fiind ai Măririi acestuia. Căci a primit de la Dzeu-Părintele onóre și mărire, venind către dînsul o asemenea voce de la mărirea cea măréță: Acesta este fiiul meu cel iubit în care bine am voit. Și acéstă voce noi am auzit-o din ceriu pogorîndu-se, fiind cu dînsul în muntele cel sfânt“. (II Petru I 16 sq).

(Va urma.)

De la conferențele învĕțătorești.

Cercul Alba Iulia-Sebeș.

— 6 Maiu v.

„Quem dii oderunt, pedagogum fecerunt“ ziceau falnicii nostri strămoși. Insĕ de câte-ori nu s'a dovedit falsitatea acestui proverb! Câte esemple nu ne stau la disposiție, cu cari am puté arăta, că multora sarcina ce o au nu le este grea; că pentru împlinirea datorinței cu devotament nu din silă, ci din atragere și voie liberă prefac nóptea în zi, muncind fără obosélă și educând generațiuni pline de speranță și putere de viéță. Astăzi aprópe nu mai putem zice, că astfel de bărbați fac numai esceptiune de la acel proverb, ci din contră, el se aplică numai la escepțiuni.

Conferența învĕțătorésca ținută la 21 și 22 April în *Alba-Iulia* ni-a dovedit pe deplin cele zise. Atâta însuflețire pentru causă și atât interes arătat din partea celor întruniți față de școlă numai bucurie ne póte face, ear' dușmanii nostri trebuesc sĕ recunóscă, că avem un corp didactic care dacă nu a întrecut, apoi la tot casul ține pas întru tóte cu învĕțătorii altor confesiuni și neamuri.

De altfel las sĕ urmeze cele întêmplate în conferența amintită în șir cronologic.

Serviciul divin, la care au asistat aprópe toți membrii conferenței, a fost sĕvêrșit de harnicul protopresbiter tractual *Ioan Teculescu* și s'a terminat cu invocarea duhului sfânt și cu o frumósă și avêntată cuvêntare adresată corpului didactic present. Imi pare fórte rĕu, că nu mi-am putut nota din cuvênt în cuvênt acest „bine ați venit“, în care cu esemplele cele mai potrivite și frumóse ne arată dl protopresbiter, că ómenii cei mai mari și chiar însuși Mântuitoriul nostru și Maica Sa Preacurată au fost învĕțătorii și crescĕtorii cei mai devotați ai omenimei. Ioan, Petru, Pavel și ceilalți apostoli, precum sfinții părinți, ca Vasile cel Mare, Ioan gură de aur, Atanasie, sf. Nicolae și alții, au nu au fost și ei adevĕrați învĕțători? Au nu s'au luptat și ei pentru înaintarea și astfel pentru fericirea vremelnică și vecinică a omenimei? Și cu tóte acestea ce rĕsplată au avut? Numai mângăerea sufletéscă, căci suferit-au toți torturi, persecuțiuni, batjocuri, bătăi și chiar mórte pentru ideile propagate de ei. Iată cum trebue sĕ fim și noi ca învĕțători. Nu acea rĕsplătire materială ne procură satisfacția, ci resultatul ajuns prin o muncă neobosită. „Și fiind convins, domnilor — încheie dl protopresbiter — că și dvóstrĕ sunteți conduși de aceste idei și vederi, mĕ simt fericit, că vĕ pot saluta cu un „bine ați venit“.

Cei presenți entusiasmați au erupt în un puternic „sĕ trăiască“.

La 9 ore deschide conferența dl comisariu-protopresbiter *Dr. Ioan Stroia*, care ca totdeuna și de astădată s'a dovedit ca unul dintrĕ cei mai competenți pedagogi, conducênd conferența cu tact, delăturând greșelile și dând sfaturi, cari nu vor rĕmâné fără fructe.

Vorbirea de deschidere a fost următórea:

„*St. domni, iubiți colegi!*

După un an de muncă, iată-ne din nou întruniți în conferența nóstră ordinară anuală, chiămată prin discuțiile objective, prin observările reciproce colegiale a ne da nou impuls spre îndeplinirea tot cu mai succes a chiămării nóstre, pe cât de grea și spinósă pentru noi, pe atât de importantă și indispensabilă pentru propășirea culturală a poporului și bisericei nóstre.

Zic grea și spinósă pentru noi, pentru-că cine, cunoscênd numai cât de puțin situația școlei nóstre, cunoscênd împrejurările maștere, întrĕ cari învĕțătoriul nostru silit este sĕ-și îndeplinéscă chiămarea sa ideală, nu va recunóște tristul adevĕr, că întrĕ toți învĕțătorii școlelor patriei nóstre, învĕțătoriul român are sĕ se lupte cu mai multe greutăți și neajunsuri. Și pe când la celelalte școle se lucră prin diferiți factori cu succes la îmbunătățirea sorții și la delăturarea împrejurărilor nefavorabile școlei și chiămărei învĕțătorești, pe atunci la noi destinul se pare a fi contrar nisuințelor nóstre de a pune și școla și învĕțătorii nostri în împrejurări tot mai prielnice destinațiunei lor. Norii negri, furtuna grea, care de la întrunirea nóstră ultimă încóce s'a ivit pe orizontul școlei nóstre, încă nu s'a descărcat, ci planézà și acum, ce e drept în óre-care depărtare pe orizont, amenințând și umplênd inima nóstră de îngrijiri și temeri. Și dacă pe lângă oposiția și legitima apărare a organelor nóstre bisericești acest pericol totuși va veni peste noi, atunci fără îndoială împrejurările maștere ale școlei nóstre, cari și așa din belșug ne impresóră, se vor înmulți, punênd la nouă și grea cercare alipirea și devotamentul nostru față de instituțiunile nóstre culturale.

Dar' „în foc se lămurește aurul“, — „prin nĕcazuri se oțelește omul“. — Drept aceea și noi, conștii de datorințele nóstre, conștii de ideala misiune, care destinul ni-a dat'o în desvoltarea culturală a poporului și bisericei nóstre, avênd pe un George Lazăr și alți dascăli ai nostri drept lucéfĕr și vie pildă de urmat, vom căuta a ne oțelí în nĕcazuri și cu puteri îndoite, cu entusiasm înflăcărat ne vom dedica chiămărei nóstre nobile și ideale.

Istoria culturală a tuturor popórelor ne arată, că propășirea popórelor s'a putut face numai prin jertfirea și abnegațiunea de sine a unei clase din popor. Și acésta clasă au fost învĕțătorii. Ei au păstrat neclintit în inimile lor idealurile culturale ale poporului și întrĕ împrejurările cele mai grele și maștere, delăturând prin muncă neobosită și uriașă după vremi obstaculile, au lucrat pentru realisarea lor.

Și propășirea culturală a poporului și bisericei nóstre și puterea de a fi și de a se validita în concertul vieții lumești, este pusă în inima și sufletul învĕțătoriului nostru. De la entusiasmul, de la abnegațiunea de care va fi inspirat el, de la aceste și numai de la aceste putem spera înzestrarea poporului nostru cu acele insușiri morale și intelectuale, cum și cu cunoștințele cari îl pot face apt a suporta lupta de a fi și esista. Fără jertfe, fără abnegațiune și entusiasm nimic nu se póte produce în evoluția culturală. Acésta ni-a dovedit'o pe deplin și neîndoelnic însuși Mântuitoriul nostru Iisus Christos, a cărui jertfire estraordinară, care ne-am învrednicit tocmai în aceste zile a o sĕrba, a dat naștere unei evoluțiuni intelectuale-morale atât de epocale, în cât a schimbat cu desĕvêrșire fața întregei lumi.

Abnegațiunea și jertfirea de sine n'au fost străin edascălului român, ba pot zice că el, de-și în stări nespus de maștere, le-a avut în mĕsură destul de mare, dovadă propășirea nóstră repentină în toiul împrejurărilor fatal de vitrege, în cari am trăit. Și dacă aceste însușiri frumóse au domnit până acum în inima dascălului nostru, au dór' ele se vor perde acum, când póte mai mare lipsă are poporul și biserica nóstră de ele? Am încrederea firmă, că nu se vor perde, ci din contră, după vremi și trebuință se vor potența. Un mic impuls la acésta chiămată e sĕ dee și întrunirea nóstră de azi. Veniți dar' iubiți frați și conlucrători în agrul mănos al bisericei și poporului nostru, stăpâniți și preocupați de aceste vederi sĕ întrăm în programul conferenței nóstre din ĕst an. Veniți apostoli ai propășirei poporului nostru sĕ ținem conferența, soborul nostru anual, cu dorința ferbinte a ne întări puterile intelectuale și morale spre împlinirea tot mai intensivă a chiămării nóstre ideale. Atunci poporul și biserica ne va mări, ear' „Tatăl ceresc“, al cărui dar și har l'am implorat, ne va preamări la vremea sa pe fie-care după talanții chivernisiți de fieș'e carele d'intrĕ noi. Dorind a ne face toți părtași de acéstă mărire și preamărire, declar conferența nóstră din ĕst an deschisă.“

După acest cuvênt de deschidere plin de învĕțături și imbolduri spre fapte mărețe, se constitue biroul alegêndu se notari: Ioan Stanciu, Vasilie Span și Octavian Mureșan, ear' bărbați de încredere Samuil Roșu și Ioan Pavel. Notariul Ioan Stanciu cetind apelul nominal constată, că din tractul Alba-Iulia absentéză 3, ear' din tractul Sebeș 10, dintrĕ cari unul și-a scusat absența. Se anunță 3 învĕțători din alte tracte, cari își motivéză absența de la conferențele de cari se țin, și astfel se consideră pentru conferența acésta de membri ai ei.

Terminată fiind cetirea apelului nominal se stabilește ordinea de zi cu trei ședințe, astfel, că în 21 April înainte de amiazi sĕ se cetéscă disertațiunile cu recensiunile lor și rapórtele comisiunilor permanente, ear' în a doua ședință, după amiazi, se vor ține dóuĕ prelegeri practice și se vor alege dintrĕ piesele de cântat, presentate de Ioan Pavel, cele mai corĕspunzĕtóre pentru anul primu și al doilea de învĕțămênt. In 22 April, în ședința ultimă se va ține încă o prelegere practică, se vor cetí recensiunile asupra prelegerilor și se va termina cu eventualele interpelări și propuneri.

Urméză cetirea temei: „Influința desastrósă asupra organismului în general“ etc. lucrată de Vasilie Micuda și tot acésta temă lucrată de Octavian Mureșan. Afară de recensenți: Ioan Neagoe și Simion Lașiță, cari ambii constată buna reușită a lucrărilor, mai vorbesc mulți și astfel se încinge o vie discuție asupra temei. Mai pe urmă vorbește dl protopresbiter Ioan *Teculescu* și constată, că din ambele lucrări dacă s'ar face una prin o combinațiune am avé un operat complet și reușit din tóte punctele de vedere. Dl president încheind discuția reasumă și completéză cele discutate în mod sistematic, și avênd ele așa mai mare însemnătate îmi iau voie a le amintí în următórele:

I. Influința desastrósă a alcoholismului asupra organismului.

II. Causele alcoholismului.

III. Urmările alcoholismului.

IV. Mijlócele în contra alcoholismului.

Ad I. Influința desastrósă a alcoholismului se arată:

1. Asupra arterelor.
2. Asupra organelor de mistuire și respirațiune.
3. Asupra nervilor (ganglionari, creeri).
4. Asupra vieții spirituale și morale a individului.
5. Asupra urmașilor.

Ad. II. La causele alcoholismului se amintesc:

1. Credința deșartă a poporului, că alcoholul nutrește.
2. Plăcerile și iritațiile, cari devin patimi.
3. Dedarea rea a mamelor cu băieții mici.
4. Sărăcia provenită din lene.
5. Nĕcazurile sociale.
6. Obiceiurile rele la popor, comitete, cum sunt pomenile, aldămașurile.

Ad. III. Urmările alcoholismului sunt:

1. Decădința corporală și spirituală a individului.
2. Decădința spirituală socială.
3. Decădința moravurilor.
4. Decădința materială.

Ad IV. Mijlócele în contra alcoholismului sunt de două categorii:

a) mijlóce paleative-sociale, la cari se numĕră:

1. Imbunătățirea stării materiale prin reuniuni, prelegeri și esemple.
2. Delăturarea ocasiunilor de beut cum sunt pomenile, aldămașurile.
3. Inființarea reuniunilor de înfrânare și abstinență.
4. Dedarea la locuri de distracție inofensivă.
5. Supravegherea șezĕtorilor și întrunirilor de érnă.

b) mijlóce pedagogice, la cari se amintesc:

1. Invĕțătoriul ca model.
2. Desvoltarea disprețului față de beuturi.

3. Atragerea atenţiunii elevilor prin grafice şi prin tablou asupra urmărilor alcoholismului.

4. Interzicerea copiilor de a consuma beuturi în timpul educaţiunii.

5. Intărirea caracterului şi a voinţei.

6. Ocupaţiunea cu lectură (reviste, biblioteca).

Se ceteşte raportul comisiunei permanente şi după ce se dă unei comisiuni spre studiare şi spre a se presenta cu propuneri concrete, şedinţa se încheie la orele 12.

(Va urma).

NOUTĂŢI

Capela de la „Isvor". Nicolae Drăgălina din Bocşa, acum rĕposat, a fost dăruit un loc la „Isvor" şi 2200 coróne, pentru a se zidi acolo o capelă, în care sĕ se facă rugăciuni creştinilor cari peregrinéză la acel isvor tămăduitoriu. In 15 Maiu st. n. a fost pusă pétra fundamentală a capelei, cu care ocasiune serviciul divin a fost oficiat de protopresbiterul Maxim Popovici din Bocşa asistat de şepte presbiteri. Capela are hramul sf. proroc Ilie. Cheltuelile zidirii fac 5957 coróne, din cari preste 3000 coróne au fost colecţionate de monahul Macarie Guşcă, ear' cărămizile şi petrile necesare la zidire le-au dăruit curatorii capelei.

*

Tramvaiu electric în Sibiiu. Ministrul de comerciu a dat concesiune pentru a se face în Sibiiu tramvaiu electric pe şine, pe distanţa de la gară până în Dumbrava-mică. Tramvaiul are sĕ fie dat circulaţiunii în 9 Novembre a. c.

*

Din nenorocirile causate de beţie. Câţiva ómeni din Ramna (comitatul Caraş-Severin) după ce s'au îmbătat tun în crişma satului, pe cale către casă au dat în cértă, în focul căreia Nicolae Miloş a împlântat cuţitul în inima lui Toma Simion, ear' Iosif Miloş şi Petru Secoşan au ucis cu cuţite şi ciomege pe Vasilie Simion. Ucigaşii 'şi aşteptă acum rĕsplata în temniţa procuraturei. — Iată, la ce duce pe om beţia!

*

Păruélă între acţionari. Acţionarii băncei „Bánkai Hitelbank Szövetkezet" din Seghedin s'au întrunit Duminecă în adunare generală, ca sĕ alégă president. Adunarea a fost însă disolvată prin forţă brachială poliţială, din causă că membrii adunării s'au pus la păruélă straşnică — spre a se capacita în privinţa alegerii.

*

Premii pentru plantare de păduri. Ministrul de agricultură a publicat concurs la două premii de câte 1000 coróne, douĕ de câte 800 coróne, douĕ de câte 600 coróne şi la douĕsprezece premii mai mici a căror sumă variéză între 200 şi 500 coróne, pentru plantări de pădure pe locuri sterpe, spălate de ape, ori năsipóse. Premiile se vor distribui în 1910, plantările trebuesc însĕ înştiinţate încă în anul curent, cel mult până în 25 Septembre st. n., la comisiunea silvanală administrativă, ori la inspectoratul reg. silvanal. Cei cari voesc sĕ concureze la premiile mari au sĕ fi împădurit un teritoriu de cel puţin 25 jugĕre catastrale, ear' la celelalte douĕsprezece premii mici pot reflecta cei cari vor arăta că au împădurit 5—10 jugĕre.

*

Inundări mari pe la Veneţia. Ţinuturile din jurul Veneţiei sunt inundate de apă mare, provenită din ploile abundante din zilele trecute. Deosebi Nastra şi alte orăşele sunt în mare primejdie. De patruzeci de ani n'au mai fost ape aşa mari prin părţile acelea. Sĕmĕnăturile de pe hotar sunt nimicite tóte.

*

Tău mic şi bróşte multe! Oraşul Budapesta publicase concurs la 97 posturi de directori, învĕţători, învĕţătóre şi conducătóre de grădini de copii, la institutele susţinute de oraş. Până Sâmbătă la amiazi au intrat la magistrat 1139 de concurse.

*

Cadavru necunoscut. In hotarul Căneiului de jos s'a găsit la malul Murĕşului un cadavru de om, aparţinĕtoriu — după îmbrăcăminte — clasei inteligente. La obducţia medicală s'a constatat că mórtea i-a fost causată prin sugrumare.

*

Vreme grea pe la Sibiiu. După pregătire de douĕ zile, azi pe la amiazi a început pe aici plóie, care însĕ în scurt timp s'a schimbat în povoiu şi grindină de mărimea ouĕlor de pasere. Timp de cinci minute a căzut din greu grindina acésta, care după pause de câteva minute s'a repetat de vr'o patru-ori, în urmă cu ghiaţă mai mĕruntă.

*

Un milion pentru o masă de scris. Ziariul „Politik" din Praga raportéză că un iubitoriu de anticităţi, bogătan mare din străinătate, zilele trecute a cumpĕrat de la familia Metternich cu un milion de coróne masa de scris fostă a cancelarului Metternich, depunĕnd suma la banca „Union" din Praga. Masa e din lemn de trandafir, ornată bogat cu aur, e din epoca lui Ludovic XIV şi a fost donat'o lui Metternich împĕratul Napoleon I.

*

Otravă în loc de zăhar. Soţia lui G. Drĕghiceanu, şef de gară în România, din eróre a pus în aluatul de prăjituri otravă în loc de zăhar pisat. Toţi câţi au mâncat din prăjituri s'au bolnăvit grav; soţia lui Drĕghiceanu, sócra lui, doi copii şi un funcţionariu de gară au murit otrăviţi!

*

A murit în supă. O copilă de şesesprezece luni a zileriului I. Tombá z din Seghedin, lăsată singură în odaie, în care jos era un blid cu supă ferbinte, voind sĕ vadă ce e în blid a cĕzut cu capul în supă. Când a intrat în odae mamă-sa, copila era mórtă deja.

*

Un mânz scump. La herghelia de la Kisbér (Ungaria) s'a vêndut Vineri în licitaţiune publică un mânz de un an cu 26 200 coróne. Cumpĕrătoriul e baronul G. Springer. De tot s'au vîndut 12 mânzi, în calcul mediu cu 9516 coróne unul.

*

Esplosie şi doi morţi. In fabrica de chemicale şi pirotechnie a lui V. Adler din Viena, din cause până acum necunoscute au esplodat materiile de pirotechnie, sfărmând tot ţănduri maşinele şi făcĕnd mari deteriorări şi în edificiul fabricei. Un conducĕtoriu de lucru şi o lucrătóre au fost ucişi de esplosie, ear' alţi mulţi au îndurat răniri grave.

*

Mântuit de la mórte Un om óre-care desnădĕjduit trimite inventatoriului crucei duple electro magnetice R. B. nr. 86967, dlui Albert Müller Budapesta V., Vadász u. 42/V următórea scrisóre de mulţămită: Stimate domnule Müller! Inainte de tóte te încunoştinţez, că sunt un om sărac şi bóla m'a silit sĕ întru într'un spital din Budapesta, apoi am stat 4 luni sub îngrijirea doctorilor din Zombor şi tóte acestea m'au costat 200 cor. fără ca sĕ mĕ pot vindeca, ear' doctorii au perdut nădejdea şi eu trebuia sĕ mor. Din întêmplare am dat de vestea crucei dtale şi am cumpĕrat'o purtând'o pe piept după-cum mi-ai scris. In timp scurt în 10 April m'am sculat din pat, mĕ simt sănĕtos şi nu mi-e témă că mor, pentru-că m'ai mântuit dta. Iţi mulţămesc de mii de ori. Cu stimă Francisc Ostiadat, maşinist în Priglenţa S.-Ivan (comit. Bács Bodrog) în 27 April 1904. Crucea duplă electro-magnetică R. B. nr. 86967 costă numai 6 cor. şi vindecă bólele următóre: reumatism, respiraţie grea, lipsă de somn, batere de inimă, bóla rea, de nervi; de aceea îndemnăm pe fie-care sĕ se adreseze plin de încredere la dl Albert Müller, Budapesta, V., Vadász-utcza nr. 42/V.

Cărţi şi reviste.

Candela, revista bisericéscă-literară bucovinénă, a apărut pe Maiu (fasc. 5, anul de esistinţă 24) cu următoriul sumariu: Asemănările şi deosebirile între buddhism şi creştinism, studiu apologetic de Dr. V. Găina (urmare din fascicolii anteriori); Istoria şi literatura moralei creştine de la finea timpului apostolic până la Constantin cel Mare, de Dr. E. Voiutschi (urmare); Genesa, introducere şi comentariu de Dr. V. Tarnavschi (urmare), apoi partea obligată rutênă şi în fine comunicări şi esplicări de casuri pastorale şi ştiri de interes bisericesc.

Candela apare în Cernăuţi în fascicoli lunari şi costă 8 coróne pe an. Birourile redacţiei şi administraţiei sunt în residenţa archiepiscopéscă.

*

Dicţionar român-german şi german-român de Sab. Pop. Barcianu, revidat şi completat de profesorul Dr. D P. Barcianu. Ediţia a III-a, 1019 pag. în 8° cu litere petit în 2 colóne. Preţul: broşat 8 cor., şi legat în ½ franz 10 cor.

Din acest dicţionar atât de bine primit în ediţiile sale anteriére, a apărut de curênd partea *germână română* în ediţia a III-á. (Partea *română germână* apăruse în ediţia III la anul 1900). Acest dicţionar a fost recunoscut de bărbaţi competenţi ca cel mai bun dintrĕ câte au apărut, şi ediţia presentă caută a 'l face şi pe mai departe vrednic de acéstă preţiósă recunóştere. Atât autorul, cât şi editorul şi-au pus tóte silinţele întru a aduce lucrării îmbunătăţirile, cari sĕ o aducă la perfecţiune din ce în ce tot mai mare: autorul prin aceea, că a înavuţit în mod însemnat cuprinsul prin cuvinte şi locuţiuni din scriitorii germâni moderni şi mai vechi, voind astfel a uşura publicului cetirea şi înţelegerea scrierilor germâne, apoi prin însemnarea silabei accentuate a cuvêntului, pentru a face cu putinţă rostirea corectă a cuvintelor germâne şi fără a fi silit sĕ-ţi iei refugiul la regule amĕnunţite teoretice; editorul prin aceea, că a înzestrat cartea cu hârtie bună şi cu tipar frumos, îngrijind, ca prin un format mai mare şi mai potrivit, pe lângă tótă înavuţirea sĕ nu devină prea voluminósă, ci sĕ rĕmână îndemânatică. Fie deci, ca şi în forma presentă dicţionarul acesta sĕ afle binevoitórea întimpinare. A apărut în editura librăriei W. Krafft (Sibiiu) şi se póte procura de la tóte librăriile din patrie şi străinătate.

Din public.*)

Mulţămite publice.

Evlaviósa femeie Maria Marginean din Cinade a dăruit pe séma sf. biserici gr. or. din Cinade un rênd de vestminte negre de catifea în preţ de 80 coróne. De asemenea a mai dăruit şi vĕd. Paraschiva Olariu tot din Cinade 4 mese fórte frumóse ţesute în fir auriu şi aduse din străinătate, în preţ de 30 coróne, tóte acestea spre a se întrebuinţa la înfrumseţarea bisericei nóstre la diferite ocasiuni.

Pentru cari fapte creştineşti oficiul parochial se simte îndatorat a'şi esprima şi pe acésta cale adânc simţita mulţămită faţă cu numitele femei creştine pentru faptele lor bineplăcute lui Dzeu, dorindu-le mângăere sufletéscă şi rĕsplată de la bunul Dzeu, care întru adevĕr va rĕsplăti fie-căruia după faptele sale.

Cinade, 26 April 1905.

Crucian Mărginean
paroch gr. or.

*

Cu ocasiunea producţiunii musicale-teatrale aranjată a 3-a zi de sfintele Paşti (2 Maiu 1905 st. n.) de tinerimea adultă din Mănăşturul-unguresc cu concursul învĕţătorilor: Ioan Biji, Miron Racoţia, Petru Nichii, Mateiu Alexandru şi Titu Orosfáian, au binevoit următorii p. st. domni a face suprasolviri:

Gavriil Farcaş, notariu în Călata 3 cor.; N. Iles, 2 cor., Ioan Pop 2 cor., Gavriil Todoruţ, preot în Butene 2 cor.; N. Loheni, preot gr. catolic în Dretea, Aurel Crainic, preot gr. cat. în Bica-rom., Emil Bărboşu, Grünbaum Victor, notariu în Mănăşturul-unguresc, Eronim Savu, învĕţătoriu în Butene, Crainic Aurel, econom, Ioan Goia, primariu comunal, fie-care câte 1 corónă; Vasilie Macaveiu, învĕţătoriu în Nadoşul-rom. 70 fileri; Iosif Crainic, învĕţătoriu în Bratca 50 fileri; Teodor Abrudan, 50 fileri, Vasilie Stan, 40fil.

Au mai trimis prin postă p. st. domni: Nass Ferencz, notariu în Vâlcăul-unguresc 4 cor.; Löb Mór, primariu comunal în Călata 2 cor. şi Káhán Pinkász, comerciant în Mănăşturul-ung. 1 cor.

Suma incursă cu suprasolviri cu tot a fost 82 cor. 80 fileri.

Domnii suprasolvenţi priméscă şi pe calea acésta cea mai profundă mulţămită.

Mănăşturul-ung., 8 Maiu n. 1905.

Miron Racoţia
cassariu.

Au mai contribuit la colecta parochiei Grid pentru procurarea unui clopot următorii buni creştini aflători în America:

Iacob G. Chichernea, Ioan Drăghiciu, câte 2 50 dol., Nicolae Chichernea, George N. Ciurilă, câte 2 dol., George Boieriu, Petru Boieriu, din Grid, Iacob Bârlez, George Stăniasa din Perşani, George Alduca, Iacob Negrea, Andreiu Boieriu, Rudolf Modorcea, Ioan G. Urdea, Ioan Celement, Bucur Negrea, Bucur Bârsan, Bucur Chichernea, George A. Chichernea, Nicolae Chichernea, Ioan Boieriu, Miron Candid Boieriu, Constantin Comaniţiă, Iacob G. Marcu, Andreiu B. Popa, Bucur B Popa, Nicolae Stejeroiu, Iacob Stejeroiu, Leonte Boieriu, Emilian Popa, Leonte Chichernea, Victor Chichernea, Enachie Popa, David Boieriu, David D. Boieriu, Nicolae N. Urdea, George I. Popa, toţi din Grid, câte 1 dolar; Ambrosiu Oana Pĕrĕu, Ioan Stăicuţiu, Arpaşiu de sus, Burdia, Grid, câte 1 dol. Ioan Popeneciu, Veneţia de jos, Ioan Stănilă, Ioan Mihailă, Aron Cirică, Ioan Pleşia, Ungra, George Anghelache, Cuciulata, Iosif Stroia, Cuciulata, George Botocu, Iaşi, Mihail Mareşiu, George Ivan, Iaşi, Iosif Motoc, Săsciori, Magdalena Filip, Dejeni, Ioan Dan, Brad, Dumitru Petrişor din Vaida Recea, Ioan Floria, Iaşi, Nicolae Lungociu, Recea, Ioan D. Gavrilă, Iaşi, Ioan Căţoiu, Perşani, Clement Moga, Berivoi m., Samoilă Popeneciu, Veneţia-de-jos, Zafiu Siofletea, V.-Recea, Moise Popa, George I. Urdea, Ioan Bârsean, George Chichernea, Bucur Comaniţiă, Iacob Chichernea, Andreiu Potecu, toţi din Grid, toţi câte 50 cenţi. Ioan Comaniciu, Veneţia-de-jos, Enache Borzea, Partene Mărginean din Cunţa, Tănase Dogariu din Cunţa, Ioan Cosgariu din Vad, Dănilă Moldovan din Apunari (Dobrogea), Ioan D. Popa din Grid, câte 25 cenţi.

Pentru care faptă marinimósă se aduc tuturor acestor evlavioşi creştini şi pe calea acésta cele mai călduróse mulţămiri.

Se observă, că clopotul s'a şi comandat la Fabrica lui Novotny din Timişóra, şi în cursul lunei Maiu a. c. se va aşeza în turnul bisericii nóstre gr. or. din Grid.

Grid, 24 April 1905.

In numele comitetului parochial.

Ilariu Boeriu
paroch.

Posta ultimă.

Crisa.

Baronul Burian s'a reîntors la Viena cu solia, pe care a predat-o imediat Maiestăţii Sale, că coaliţia a numit pe contele Andrássy bărbat de încredere, care va avé sĕ comunice domnitoriului programul, pe basa căruia s'ar puté forma un guvern spriginit de coaliţie. In urmarea acestui fapt, contele Andrássy a primit invitare telegrafică sĕ se presenteze la palat. Eri, Marţi, contele a plecat la Viena şi astăzi la orele 11 a fost primit în audienţă din partea Maiestăţii Sale.

Concesiunile.

Baronul Burian ar fi adus (după unele ziare) pe séma coaliţiei următórele concesiuni pentru casul, că s'ar angaja sĕ formeze un cabinet din rîndurile ei: Mână liberă în tóte trebile interne, cu condiţiunea, ca la fie-care proiect nou de lege sĕ se céră întâiu învoirea prealabilă a Corónei. Regularea chestiei cu emblemele militare, în favorul Ungariei. Introducerea limbei magiare la judecătoriile militare, la trupele recrutate din Ungaria. Cu privire la teritoriul independent vamal, învoirea Corónei de a se face pregătirile necesare, ca desfacerea de către Austria sĕ se pótă întêmpla peste 10 ani. Până atunci comunitatea sĕ se menţină.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinşi pofesori şi medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecţiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandat convalescenţilor după influenţă. Promovéză apetitul şi face sĕ créscă greutatea corpului, delăturéză tusa şi flegma, şi face sĕ înceteze asudórea de nópte. In urma gustului şi mirosului seu plăcut se ia cu plăcere şi de copiii. Se capĕtă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpĕrătoriul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre: (216) 49—52

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveţia).

[111] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroh** din parohia de **clasa primă Sălciua de sus**, din protopresbiteratul Lupşa, pe basa resoluţiunei dto 14 Decembre 1904 nr. 13096 Bis., se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile, instruite conform normelor în vigóre Preaonoratului oficiu protopresbiteral al Lupşei în terminul deschis, presentându-se în vre o Duminecă ori sërbătóre şi în biserica din loc pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Sălciua de sus, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 26 April 1905.

Ioan Praja
presid. comit. paroh.

Vasiliu Ioaniciu
notariu.

Ad nr. 402 1905.

Vězut şi aprobat.
Ofenbaia, 6 Maiu 1905.
Oficiul protopresbiteral gr. or. Lupşa.

Vasile Gan
protopop.

2716/1905 polg. [110] 2—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzéteszi, hogy Szeben vármegyébe kebelezett Rehó község határ általános tagositásának elrendelése iránt ifj. Konnert János ottani birtokos kérvénye folytán a tárgyalást elrendelte s annak határnapjául 1905. év julius hó 4 ik napjját d. e. 9 órakor a rehói községi irodába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenő birtokosok a tagositásba beleegyezöknek fognak tekintetni.

Kelt Nagyszebenben a kir. törvényszék mint polgári biróságnak 1905. évi május hó 16-án tartott üléséből.

Jovián Jenő
elnök.

Olvashatlan
jegyző.

Tu

nu vei afla pentru îngrijirea pielii, în deosebi pentru delăturarea pistruilor şi pentru a avé o colóre delicată a feţii, un săpun mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca: doi băieşi)
Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vinzare cu 80 fileri bucata,
în farmacia „la urs“ (piaţa mică),
la I. B. Misselbacher sen. (piaţa mare),
G. Meltzer (str. cisnădiei şi str. guşteriţii 25),
prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei), (89 b) 3—25
Carol Arz (str. cisnădiei), cum şi
în Sighişóra la farmacistul W. Lingner.

De la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu** (Nagyszeben, Ungaria) se pot procura următórele cărţi:

† **Alexandru Roman**, 1826—1897, fost membru al academiei române, material pentru biografia şi activitatea lui, de *Ilie Dinurseni*. Preţul 80 fil., şi 5 fil. porto.

„**Proverbe**, maxime, asemănări şi idiotisme“, colectate din graiul Românilor din Transilvania şi Ungaria, de *Dr. Elie Cristea*. Preţul 1·50 cor. Porto 10 fileri.

Dotaţiunea clerului, o colecţiune de articoli politico-bisericeşti, de *Ilie Dinurseni*. Costă 1 cor., plus 10 fileri porto.

Cinci cuvêntări, de *Dr. Elie Miron Cristea*, şi anume:

a) Cuvêntare la înfiinţarea parohiei ortodoxe române din cetatea Bistriţei, preţul 20 fil.;
b) Cuvêntare contra beţiei, 30 fil.;
c) Cuvêntare ocasională la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate, preţul 40 fileri;
d) Cuvêntare la parastasul celebrat pentru asesorul consistorial Dr. Daniil Popovici-Barcianu, costă 20 fileri;
e) Vorbirea ţinută cu ocasiunea încheierii festive a anului şcolar în şcóla de fete română din Sibiiu, preţul 20 fil., — pentru fie-care 5 fil. porto.

RECLAMA

permanentă, cu scop şi practică este sufletul, factorul dătător de viaţă pentru ori-ce fabrică, întreprindere comercială, industrială şi de negoţ. **Cum, unde** şi **când** se póte insera mai cu efect, mai bine şi mai eftin se póte afla în

Espediţia de anunţuri
Iuliu Leopold
Budapest, VII, Erzsébet-körút 54,

unde se mijloceşte cu conştienţiositate, punctualitate şi eftin publicarea inseratelor şi reclamelor în tóte foile şi călindarele din Budapesta, provinţă şi străinătate. Planuri şi prelim. de spese gratis.

Struguri de masă

în nenumërόse sorte alese, curăţenia soiului se garantéză, apoi cea mai bună colecţie de

frunzişuri

tóte nobilitări de prima calitate, liferéză

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei de pe Têrnave

Proprietariu: **Fr. Caspari Mediaş** (Medgyes, (Transilvania).
(84 b) 11

Lista preţurilor ilustrată gratis şi franco.

Biblioteca poporală a Asociaţiunii. - -

* * * *

fil.

- 1, 2. **Povestiri din viéţa ţeranilor români**, (I şi II,) de *I. Pop-Reteganul*, câte 20
- 3. **Despre cărţile funduare şi întabulări**, de *Dr. Valer Moldovan* 30
- 4. **Sfaturi bune.** Trei disertaţiuni, de *Em. Ungurean*, *Dr. Elie Cristea* şi *N. Ivan* 20
- 5. **Casa părintéscă**, crescătórea indivizilor şi popórelor, de *I. Popea*, fost prof. 20
- 6. **Despre testament.** Explicarea art. de lege XVI, din a. 1876, de *Dr. V. Moldovan* 30
- 7. **Posta, telegraful, telefonul.** Noţiuni generale despre instituţiile postale, de *Gavr. Todică* 20
- 8, 9. **Icóne din istoria Grecilor vechi**, (I, II), de *V. Lazăr*, câte . . . .
- 10. **Grădina de legumi**, de *Ioan F. Negruţiu* . .
- 11. **Cultura cucuruzului**, de *Ioan F. Negruţiu* . .
- 12, 13, 14, 15, 16. **Ionel.** Principii morale şi creştineşti de educaţiune (I, II, III, IV, şi V), de *V. Gr. Borgovanu*, câte . .
- 17. „**Astra**“. Informaţiuni asupra scopurilor şi instituţiunilor „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“

Librăria arhidiecesană.

— Efectuirea se face în 24 zile. —

Icóne sfinte pentru Iconostase

pictate pe tinichea, mărimea 26/32 cm.

Grupa I.

Sf. George, Sf. Ilie, Cuviósa Paraschiva, Sf. Dumitru, Sf. Erarch Nicolae.

Preţul: simple 6·50, fine 10, f. fine 13·50 cor.

Grupa II.

Botezul Domnului, SS. Apostoli Petru şi Pavel, Constantin şi Elena, SS. Arch. Mihail şi Gavriil.

Preţul: simple 7, fine 10, fórte fine 14 cor.

Grupa III.

Tăierea împrejur, Intimpinarea Domnului, Erarhii Vasile, Grigorie şi Ioan, Intrarea în Ierusalim, Invierea Domnului, Inălţarea Domnului, Dumineca tuturor sfinţilor, Naşterea sfântului Ioan Botezătoriul, Schimbarea la faţă, Adormirea Maicei Domnului, Naşterea Maicei Domnului, Naşterea Domnului.

Preţul: simple 9·50, fine 13·50, f. fine 19 cor.

Librăria arhidiecesană.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Sbór'al nopţii negru flutur...

de M. Eminescu. — Romanţă pentru voce şi pian de A. Bena. Preţul cor. 1·50, porto 10 fil. Se capĕtă la Librăria archid.

---

* T. Popovici *

12 CÂNTECE DE ŞCÓLĂ

pentru 2 şi 3 voci

PREŢUL fie-cărui caet 50 fil., plus 10 fileri porto

Editura Librăriei archidiecesane din Sibiiu-Nagyszeben

CUPRINSUL:

Caetul I, pentru 2 şi 3 voci egale: 1. Rugăciune. 2. Cântec de primăvară. 3. Codrule frate de cruce. 4. Carul cu boi. 5. Ziua a apus. 6. Fetele casnice. 7. Ţiganca. 8. Sunt fecior sdravěn. 9. Eu mě duc codrul rěmâne. 10. Imn ocasional. 11. Patru păstori. 12. Cântec la sf. Nicolae.

Caetul II: Cântece pe 2 voci: 1. Rugăciune. 2. In cireşar. 3. Cântec de primăvară. 4. Imnul unirii. 5. Marş vênătoresc. 6. Astăzi sicriul. — Cântece pe trei voci: 7. Strugurel bătut de pétră. 8. Cucule pénă galbenă. 9. Vivat ţéra mea. 10. Imnul poporal. 11. Hora ostaşilor. 12. Colindă.

Cărţi bisericeşti.

- ACAFTISTUL prea s. Născĕtóre de Dumnezeu şi alte rugăciuni, cu litere latine, ed. 1898, legat simplu cor. 1·70, legătură mai frumósă cor. 2·10, în piele roşie cor. 3·20, ediţie de lux cor. 4 şi cor. 5·20, peluche . . . 7·70
- AGHIAZMATAR, broş. . . . 4·—
- APOSTOLUL, lit. latine, ediţie proprie 1900, broş. cor. 7, leg. în piele négră cor. 9·50, leg. în piele roşie cor. 11·50, ediţie de lux broş. . . . . . 8·— (se légă conform dorinţei comandatorului).
- BIBLIA ILUSTRATĂ, litere cirile, Testamentul vechiu şi nou, nelegată cor. 10, legată . . 20·—
- CAZANIA, cu litere latine, broş. 6, leg. . . . . 10·—
- CHIRIACODROMION, neleg. cor. 12, legat . . . . 16·—
- EVANGELIE, cu litere cirile, neleg. cor. 12, leg. cor. 20, fin legată cor. 33, în catifea roşie 112·—
- EVANGELIE, cu litere latine, legată cor. 20, fin legată . . 33·—
- EVHOLOGIU, cu lit. lat. (Molitvelnic), broş. cor. 8 80, legat 12 40
- HIROTONIER pentru sf. de preoţi, litere cirile, leg. . . . 4·—
- LITURGIA sfântului Ioan Gură de Aur . . . . 1·—
- LITURGIILE sf. păr. Ioan Crisostom, Vasile cel mare şi Grigorie Teologul, broş. cor. 6, legat în pânză négră cor. 8, fin broş. cor. 8, legat în piele 9·—
- MINEILE pe 12 luni, în 12 volume latine, broş. cor. 130, leg. în piele roşie cor. 172. Se vînd şi în tomuri singuratice 1 volum broş. cor. 11, legat 14 50
- MOLITVELNICUL BOGAT, ciril, neleg. cor. 3·60, leg. cor. 5, fin legat . . . . 6·—
- OCTOICH MARE, ciril, neleg. cor. 20, legat . . . . . . 26·—
- OCTOICH MARE, latin, nelegat cor. 22, legat . . . . . . 27·—
- OCTOICH MIC, litere latine, ed. proprie, simplu legat cor. 1·60, în piele roşie cu copcii cor. 3·20, în piele négră cor. 4, în piele chagrin cor. 5·20, legături mai fine la comandă.
- OROLOGIUL CEL MARE, ciaslov bogat, cu lit. lat. broş. 24, leg. 34·—
- CIASLOV (orologion), lit. latine, broş. cor. 2, leg. în pânză 2·40, legat în piele roşie cu copcii 4·—
- PARACLISUL, Acaftistul şi viéţa sf. mare mucenic Dimitrie . 1·50
- PENTICOSTARIU, ciril, nelegat cor. 12, legat . . . . . 16·—
- PENTICOSTARIU, latin, broş. cor. 8·80, legat . . . . . 12·40
- PSALTIREA, cu litere latine, broş. cor. 5·50, legată . . . 9·—
- PSALTIREA, cu lit. latine, format mic, broş. 1·20, legată . 3·20
- RÊNDUIALA CHIROTONIREI NOULUI EPISCOP, de A. bar. de Şaguna, cu litere cirile, legată . . . . 10·—
- RÊNDUIALA LA SFINŢIREA BISERICILOR, cir., neleg. cor. 3, leg. . . . . 4·—
- TÂLCUL EVANGELIILOR, cir. broşurat . . . . 2·—
- TRIODUL CU STRAJNICUL, ciril, neleg. cor. 24, legat . 34·—
- TRIODUL, latin, broş. cor. 22, leg. . . . . 27·—

Se pot procura de la

Libraria archidiecesană.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 52 Sibiiu, Sâmbătă 14/27 Maiu 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arehidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

De la fraţi la fraţi.

Sibiiu, 26 Maiu n.

In zilele din urmă un coflict grav isbucnise între Turcia şi România, provocat, ca de regulă, de nepriceperea ori hiperzelul vre-unui funcţionar mai inferior turcesc.

Doi inspectori de şcóle, plătiţi şi numiţi de statul român pentru supraveghierea mersului învĕţământului în şcólele române din Macedonia, — susţinute tot de statul român cu consemţământul guvernului turcesc, — au fost împedecaţi în eserciarea funcţiunei lor din partea organelor statului turcesc, şi au fost arestaţi, ear' în urmă espulsaţi, cu tóte că aveau hârtiile de legitimare la ei şi acestea se aflau în cea mai perfectă regulă.

De aci protestări din partea statului român şi ameninţări, că raporturile diplomatice cu Turcia vor fi întrerupte dacă nu urméză o grabnică satisfacţie, ear' ministrul plenipotenţiar al României la Constantinopol a şi primit ordin, ca după espirarea unui anumit termin sĕ părăsĕscă Constantinopolul.

Puterile mari europene s'au pus pe partea României, şi astfel strîns cu uşa, guvernul turcesc s'a vĕzut necesitat sĕ dee statului român satisfacţia cerută. Şeful administraţiei din *Ianina*, unde se întêmplase arestarea şi espulsarea, s'a presentat la consulul român de acolo în ziua de 10 Maiu v., sĕrbătórea naţională a regatului român, şi l'a rugat sĕ uite şi *sĕ ierte* cele întêmplate, căci inspectorii espulsaţi au primit permisiunea de a se reîntórce la Ianina şi a-şi continua activitatea. Afară de acésta Sultanul va da o iradee (rescript) prin care Arămânii din Macedonia se împărtăşesc de tóte drepturile cetăţeneşti de cari se bucură celelalte popóre nemohamedane din împĕrăţia Sultanului, mai ales de dreptul de a se îngriji în mod cu totul independent de instrucţia şi supraveghierea instrucţiei în şcólele lor poporale naţionale.

Guvernul român, căruia s'a făcut imediat raport despre comunicările acestea, s'a declarat mulţămit şi satisfăcut, şi a îndrumat pe representantul seu din Constantinopol sĕ mérgă la Sultanul şi sĕ 'i mulţămĕscă pentru bunăvoinţa arătată faţă de Arămânii din Macedonia.

Conflictul e deci aplanat. Dar' conflictul a provocat înainte de aplanare o frumósă manifestaţie de simpatie pentru regatul român *în camera italiană*, unde incidentul a fost pus în discuţie în urma unei interpelări făcute de deputatul *Galli*. A rĕspuns imediat subsecretariul de stat de la esterne *Fusinato*, accentuând, că guvernul italian *sprijineşte* drepturile României, şi are încredere, că *„dreptele şi nobilele dorinţe ale naţiunii române vor fi satisfăcute“*.

Ia acum de nou cuvêntul deputatul *Roberto Galli*, fost şi el subsecretar de stat la interne, şi rosteşte următórea vorbire:

„Mulţămesc subsecretariului de stat pentru declaraţiile sale, cari sunt pe deplin mulţămitóre pentru mine, şi cari sunt pe drept datorite *nobilei naţiuni române*. Dar' din chiar cuvintele subsecretariului de stat urméză, că nici până acum Turcia n'a părăsit acel joc de intrigi şi înşelăciuni, prin care caută sĕ obosĕscă răbdarea naţiunilor civilisate. Trebue deci, ca Italia sĕ 'şi urmeze acţiunea până ce scopul va fi complet atins.

Subsecretariul de stat a zis, că e la mijloc o *cestiune de naţionalitate*. E adevĕrat, însĕ sĕ'mi dee voie a adăuga, că în casul de faţă cestiunea de naţionalitate se presintă în caracterul seu *cel mai delicat, cel mai nobil*. (Fórte bine!) Ce cere óre România? Vrea sĕ năvălĕscă în Macedonia sau sĕ dobândĕscă influinţă, sau sĕ'şi sporĕscă numĕrul aderenţilor la fruntării? Nu, căci România e despărţită de teritoriul turcesc, unde se comit atâtea barbarii, de o parte prin regatul Sîrbiei, ear' de alta prin Bulgaria. România nu face cestiune de cât *de limbă, de obiceiuri*. Ea cere, ca cei 800 mii de cetăţeni de naţionalitate română, cari locuiesc în ţerile supuse încă, din nenorocire, Turciei, *sĕ aibă limba lor naţională în şcóle şi în biserici*. Aceştia voiesc adecă sĕ se folosĕscă de ceea-ce *este dreptul elementar al fie cărui om într'o societate civilisată*, fără sĕ fie arestaţi şi trimişi în surgiunuri, cum s'a vĕzut în ultimile prigoniri comise de Turci (aprobări).

A zis bine subsecretariul de stat, ceea-ce am spus şi eu în interpretarea mea, că şi amintirile trebue sĕ îndemne pe Italia a face, ca acţiunea sa în acéstă cestiune sĕ fie eficace. (Fórte bine.) In adevĕr, ori-cine se duce în România, recunósce *viéţa latină în caracterul, în obiceiurile şi chiar în progresele populaţiunei de acolo ca şi în limba ei* (aplause). Vede *virtutea latină, de care Românii au dat în totdéuna dovadă pe câmpurile de rĕsboiu şi pe care o arată cu onóre pe câmpul culturei.* (Fórte bine.)

Când Românii au venit la un congres în patria mumă, Roma, noi i-am sĕrbătorit, i-am aplaudat. După cum li-am arătat în cuvinte, aşa trebue sĕ le arătăm şi *în fapte* că au în noi *fraţi convinşi şi hotăriţi*, când e vorba de a lupta pentru ceea-ce constitue dreptul şi demnitatea lor. (Fórte bine).“

Vorbirea acésta a fost primită cu aprobări generale şi astfel manifestaţia de simpatie pentru România a fost din cele mai imposante.

Ajunsă la Bucureşti ştirea telegrafică despre cele întêmplate în camera italiană, camera română cu vot unanim a împuternicit presidiul sĕ trimită la Roma următórea telegramă:

„Camera deputaţilor din România, atinsă prin dovada de frăţéscă simpatie din partea colegilor din Italia şi de amiciţia guvernului italian pentru causa Românilor din Macedonia, m'a însărcinat sĕ le transmit adâncă recunoştinţă.“

Telegrama acésta cetită în şedinţa din 23 Maiu n. a camerei italiane, a provocat o nouă manifestaţie filo-română. Cuprinsul ei a fost ascultat cu încordată atenţiune, şi unanime aprobări au acoperit enunciaţiunile presidentului camerei italiane, care a spus următórele:

„Eu trimit din tótă inima salutări cordiale fraţilor români şi esprim pentru camera deputaţilor din România sentimentele celor mai vii simpatii ale Italiei şi ale camerei italiane.“

*

Mercuri se ştia deja la Roma, că conflictul româno-turc e aplanat, şi că România a primit cea mai deplină satisfacţiune. Acest fapt a provocat o nouă manifestaţie de simpatie pentru regatul român. Deputatul *Romani* a luat cuvêntul şi a vorbit în şedinţa de Mercuri a camerei italiane următórele:

„Astăzi chiar, ziariul oficial al imperiului otoman publică o iradea prin care acórdă Românilor locuitori în Macedonia dreptul, ca sĕ 'şi alégă representanţi în consiliile administrative, şi li-se dă pentru inspecţiunile în şcóle aceleaşi drepturi ca şi celorlalte comunităţi nemulsumane. In sfîrşit, ceea-ce e mult, deóre-ce constitue o cestiune înaltă de principiu, *Sultanul recunóşte prin iradea limba română în biserici şi şcóle.* Succesul cu care se închide conflictul României cu Turcia nu ar puté sĕ fie mai complet. Lăsaţi-mĕ sĕ observ, colegi, că succesul acesta vine chiar astăzi, *zi în care se celebréză cea mai mare sĕrbătóre naţională română, în memoria independenţei cucerite.* Sĕ dee Dumnezeu, ca *nobilul popor român, fratele nostru, sĕ ajungă tot mai fericit prin victoria civilisaţiei contra barbariei.*“ (Aprobării vii.)

Presidentul Buona declară, că e vesel de acéstă manifestaţiune, la care se asociază, (bine! bravo!). Ear' ministrul de esterne Tittoni spune, că guvernul italian e fórte fericit sĕ se unéscă la salutul ce se aduce amicei România!

*

Nu va fi, credem noi, inimă românéscă, pe care sĕ nu o atingă plăcut acest frumos semn de iubire dintrĕ doue popóre afine, legate de olaltă prin comunitatea originei şi prin comunitatea intereselor, cari culminéză în conservarea şi ridicarea rassei şi a gintei latine.

A mers schimbul de sentimente şi de simpatii de la fraţi la fraţi, cu căldură şi cu sinceritate, de astădată în interesul Românilor din Macedonia, cum de altădată va merge, probabil, în interesul Românilor de pe alte locuri, şi din acest frumos şi impunĕtor schimb de sentimente, din simpatiile esprimate, reclamăm şi pentru noi o părticică, fie cât de mică, după-ce şi noi ne ţinem de marea familie latină şi facem parte din acea *„nobilă naţiune română“*, căreia şi mai nobila soră mai mare, naţiunea italiană îi aduse de nou prin legitimii ei representanţi tributul de recunoştinţă pentru demnitatea cu care 'şi împlineşte misiunea pe acest pământ.

Mândrii trebue sĕ fim, că ne ţinem de familia mare latină, şi încurajaţi şi întăriţi trebue sĕ stăm gata pentru eventualele rele ce se vor mai deslănţuí de-asupra capului nostru ca popor dornic de înaintare, ştiind că nu suntem singuri pe acest pământ, ci pe lângă aceea că avem fraţi în nemijlocită apropiere, fraţi cari sunt pururea cu gândul la noi, mai avem fraţi şi cevaşi mai departe, în Italia, cari asemenea se gândesc cu drag şi cu simpatii la cei ce forméză *„nobila naţiune română“*. Ear' câtă vreme nu suntem singuri, n'are sĕ ne fie témă de nimica şi de nimeni, de cât numai de Cel-ce cu misiune ne-a aşezat pe acest pământ, pe care ne aflăm aprópe de două mii de ani.

Vorbirea deputatului Dr. Ioan Suciu

rostită în 8 Maiu n. în parlamentul ungar, la discuţia asupra adresei.

(Fine)

Ioan Suciu: E cert, — dar' nu vreau sĕ mĕ estind acum la acésta. Tactica fostului partid guvernamental a fost, că sub pretextul interesului statutar ungar — dar' în realitate curat numai din punct de vedere al interesului dominării sale de partid, a venit totdéuna în for cu „ciuha“ naţionalităţilor şi apucătura acésta a trecut apoi cu desĕvêrşire în convingerea generală şi s'a cristalisat într'un adevĕrat cult în nefericita nóstră patrie. In tóte procesele naţionaliste înzădar s'a accentuat patriotismul, totdéuna au privit în naţionalist pe trădătorul de patrie, pe duşmanul conjurat al ei. Intru rĕspândirea acestei opinii în prima linie dominaţiunea partidului liberal a ostenit.

Partidul guvernamental resonéză aşa: chiar de este necesară pentru ţéră independenţa vamală, chiar de-i justă tendinţa independistilor, dar' tu magiarule, înţelege, că ţie timp fizic îţi trebue până ce vei contopí naţionalităţile, până le magiarisezi. Te rog deci, dă-mi până atunci rĕgaz sĕ domnesc şi suspendésă-ţi până atunci aspiraţiile şi dorinţele.

Ear' onorata oposiţie aliată, — nu aşi vrea sĕ generalisez, dar' dacă, durere, toţi ar primi principiile baronului Bánffy, (de-şi recunosc, că sunt mulţi cari profeséză alte principii, d. e. contele Zichy Vladimir), — presentă aşa lucrul, ca şi cum pretensiunile naţionale magiare s'ar pretinde óre-cumva ca condiţie prealabilă a putinţei de magiarisare a naţionalităţilor. (Sgomot).

Faţă de acésta stare de lucruri sunt dator a declara, că noi naţionalităţile ne simţim necondiţionat grav infestate. Pentru-că după părerea mea în calea întărirei statului ungar şi cultivării intereselor dovedite eventual de vitale pentru ţară, nime din interes specific vrăjmaş nu se va opune. Dreptaceea protestăm cu energie împotriva bănuelii ori presupunerei, că naţionalităţile ar opune interesele de rassă exagerate în contrast cu interese vitale de stat. (Aşa-i! Aşa-i! la mijloc).

Asta este convingerea nóstră, onorată dietă, şi imediat ce garanţa viitorului acestui stat se va căuta în unitatea de sentimente a tuturor naţionalităţilor nemagiare cu naţionalitatea magiară, chemată a duce rol de frunte în patrie, şi se vor abandona dorinţele, după a mea părere în veci realisabile, ale unităţii de rassă şi limbă, — nu va mai esista nici o pedecă, ca tóte interesele juste ale statului ungar, atât pe teren de drept public, cât şi economic, sĕ ne găsĕscă luptând în o taberă, şi nu va mai fi atunci lipsă sĕ ne constituim ca grupare absolut separisată în acésta cameră. (Aşa-i! în mijloc).

In privinţa acésta sĕ-mi fie permis a reflecta în scurte cuvinte asupra observării făcute de provisorul ministru-president, care a riscat afirmaţiunea, că naţionalităţile numai în sinul vre-unui partid magiar îşi pot serví interesele, până-ce rĕmânênd în grupare separată, sĕvêrşesc tradare faţă de propriul lor neam. (Aşa i! în drépta). In prima linie sunt dator a declara, că la întrebarea, sĕvîrşim óre noi tradare ori ba faţă de neamul nostru?, e chemat a rĕspunde numai neamul nostru, acela póte sĕ'şi spună verdictul asupra-ne, dar' înainte de tóte am avé rugarea, sĕ 'l lase dsa, ca nu la acusa ori presiunnea venită din partea domnului ministru-president sĕ aibă a se esprima.

In partidul liberal de până aici absolut nu ni-a fost iertat sĕ întrăm. Dar' sĕ presupunem că am fi întrat, atunci așa cred dór' ni-ar fi acordat și noue favorul de dubiu preț, care este știut, l'a acordat și altora, că adecă dacă vine la vot proiectul reclamat afirmativ de un așa înalt interes de stat, cel al lui Berzeviczy, atunci dînșii nu trebue sĕ 'l voteze, ba pot vota chiar contra, însĕ de aceea totuși pot sta în partid. (Mișcare). Cum am puté deci întra noi în un partid, care lovește în naționalități, fără necesitate, chiar în contra intereselor vitale ale statului? Dar' n'am putut întra, și póte am făcut servicii partidului liberal când n'am întrat.

Onorată dietă. (S'auzim! S'auzim!) La tot casul interesul patriei trebue sĕ fie interesul capital al tuturor cetățenilor țĕrii. Acestui interes capital trebuie sĕ i-se subordineze ori-ce alt interes de rassă, și ori-ce alt interes specific are numai până atunci loc și îndreptățire, până ce se póte împăca cu interesul capital și până ce nu împedecă susținerea statului și asigurarea viitorului lui. Nouĕ, ca naționalități, din cel mai general punct de vedere luând, ne zace în interes cultivarea și ridicarea limbei și naționalității nóstre în mod cât mai eficace.

Pe de altă parte trebue sĕ recunóștem că suntem în Ungaria, în statul compus și susținut în prima linie de Maghiari, de aci urméză că avem datorință patriotică a face óre-cari concesiuni în detrimentul iubirii de neam (Sgomot în stânga). Sĕ me scuzați pentru espresiune, eu numai din punctul de vedere al iubirii de neam zic că „anumite concesiuni", mai corect, trebue sĕ primim anumite stavilare, prin ce recunóștem suveranitatea statului ungar, interesele sale netăgăduite. Fisionomia ideală a statului ungar, — din punct de vedere de rassă magiară — ar fi, ca fie-care cetățean sĕ fie magiar. Dar' nu e, și lege a dat Dumnezeu că nu e, și nu e anume pentru-că de o miiă de ani au trăit deja aici naționalitățile, au luptat pentru patrie, vărsându-și în multe lupte sângele pentru apărarea hotarelor ei.

De aceea țin că nu numai noi trebue sĕ ne fixăm óre-cari stavile față de iubirea ne de neam, ci trebuesc aplicate óre-cari stavile și față de acele nisuințe șoviniste, cari ar voi sĕ transforme statul potrivit numelui ce-l pórtă. Așa cred, în privința acésta, pot fi opiniuni contrare, dar' dacă fie-care partid este pĕtruns de destul patriotism, cu tótă oscbirea de opiniuni, vom ajunge tot mai apró-de unul lângă altul și în sfârșit ne vom înțelege. (Aprobări.) Atunci nu va mai fi lipsă sĕ ne presinte pe noi, naționalitățile, de mumus, spre zădărnicirea intereselor adevărat juste ale țerii. Tocmai pentru asta, aprob cuvintele contelui Apponyi Albert rostite eri: „numai pe adevĕr se póte răzima puterea, numai pe adevĕr se póte răzima pacea, numai pe adevĕr se póte răzima munca fructiferă" — și declar, că față de proiectul de adresă presentat, primesc contraproiectul de adresă al prietinului meu Mihályi".

De la conferențele învĕțătorești.

Cercul Alba Iulia-Sebeș.

(Fine.) — 6 Maiu v.

Membrii conferenței se întrunesc în hotelul orașului la o masă comună, la care afară de dl comisariu Dr. Ioan Stroia și dl protopresbiter Ioan Teculescu au mai participat părintele Florian Russn, Iliescu și alții. Ca și cu alte ocasiuni, și de astădată nu au lipsit frumósele și însuflețitórele toaste. Dl protopresbiter-comisariu vorbește în onórea și pentru sănĕtatea capului bisericei și al școlei, a înaltpreasânțitului metropolit. Dl protopresbiter tractual vorbește în onórea înțeleptului conducĕtor al conferenței, ear' acesta rĕspunzêndu-i amintește calitățile frumóse cu cari este înzestrat protopresbiterul Ioan Teculescu, de la care cu drept cuvênt póte aștepta biserica și școla încă multe lucruri folositóre. Tóte toastele au fost primite cu aclamațiuni de „sĕ trăiască".

Ședința a doua se începe la orele 2 și jumĕtate cu prelegerea practică ținută de învĕțătoiul Ilie Mihaiu despre timp și împărțirea lui. După o pausă de 5 minute același învĕțătoriu își ține a doua prelegere practică despre dreptul și bogatul Iov. Despre recensiunile și observările făcute asupra acestor prelegeri voiu vorbi, când voiu descrie cele întêmplate în ședința a treia, căci de fapt ele în acésta ședință s'au cetit. Din ședința a doua vrednic de amintit este viul interes față de cântările pentru anul prim și al doilea de învĕțământ, presentate de învĕțătoriul harnic din Sebeș Ioan Pavel. S'au ales din cele presentate vre-o 6 piese mai corĕspunzĕtóre și a fost rugat dl Ioan Pavel, ca sĕ prelucre cele mai puțin corĕspunzĕtóre și sĕ mai colecteze și astfel sĕ le presinte la conferența viitóre. Dacă i-ar succede dlui Pavel colecționarea unor piese de cântat corĕspunzĕtóre pentru toți 6 anii de învĕțământ, la tot casul și-ar câștiga pe terenul pedagogiei și în special în direcțiunea acésta sterilă încă până acum merite neperitóre.

Ședința a treia s'a ținut în 22 April înainte de amiazi, începută fiind la orele 7 cu prelegerea practică a învĕțătoriului Iuliu Roșca. Atât acésta temă din sfera geografiei, cât și cele douĕ ținute de Ilie Mihaiu, după părerile nu numai ale recensenților, ci chiar și ale celorlalți membri ai conferenței, cari au luat parte la discuție, au fost slab reușite. Singura scuză ce o pot avé prelegĕtorii este faptul, că neștiind temele, ei deja cu mult înainte au percurs acest material și de aceea prelegerile nu s'au putut considera de prelegeri practice, ci numai de repețirea materialului. Binevenite au fost și de astădată sfaturile și îndrumările dlui comisariu, cari la tot casul numai spre folos îi póte fi celui ce a fost atent.

După discuția asupra prelegerilor practice urméză după program propunerile. La propunerea dlui president conferența primește cu unanimitate, ca în anii viitori conferența sĕ nu 'și țină ședințele numai în Alba-Iulia și Sebeș, ci și în alte comune fruntașe din aceste douĕ cercuri. Astfel pentru conferența anului viitor se stabilește *Lancrămul*.

Se propune și se primește cu unanimitate, că în viitoriu cu prelegerile practice au a se prepara toți membrii conferenței astfel, că provocat fiind ori care membru sĕ fie în stare a preda tema.

Se primește cu unanimitate propunerea membrului Ioan Pavel, că Preaveneratul Consistoriu sĕ insiste la acelea comunități bisericești, cari au stare materială bună, ca sĕ ușureze poverile învĕțătorilor prin aceea că le urcă salariul cu o sumă óreși-care.

Cu unanimitate se respinge propunerea membrului Ioan Stanciu, că toți membrii conferenței sĕ se deoblige a solví anual o anumită sumă și a se îngrijí și pe alte căi de venite pentru a înființa respective acolo unde sunt deja înființate, a se îmbogățí bibliotecile învĕțătorești tractuale cu cărți de valóre științifică.

După-ce astfel s'a eshauriat și pertractat tot materialul prefipt în ordinea de zi, presidentul-comisariu Dr. Ioan Stroia în o cuvêntare fórte potrivită mulțămește protopresbiterului tractual și celorlalți preoți presenți, cum și membrilor conferenței pentru viul interes ce l'au manifestat față de cursul lucrurilor școlare. Dl protopresbiter Ioan Teculescu rĕspunzêndu-i zice că resultatul ajuns în acésta conferență are a se mulțămí în partea cea mai mare înțeleptului tact al conducĕtorului, și 'l asigură, că sfaturile date vor afla rĕsunet și vor prinde rădăcini în inimile celor presenți. Mai pe urmă se adreséză corpului didactic de față și îi spune în cuvinte alese un „adio".

Astfel s'a terminat conferența nóstră învĕțătoréscă ținută în Alba Iulia, și sunt sigur, că fiește-care membru al ei mulțămit s'a re'ntors în cercul seu de activitate. *I. s.*

Din România.

Aplanarea conflictului româno-turc.

Mercuri a avut loc la cameră și la senat în București o manifestație frumósă față de guvernul României, care a obținut un succes atât de frumos în conflictul cu Turcia, despre care vorbim și la loc de frunte în numĕrul de azi al ziariului nostru, constringênd cu ajutoriul puterilor mari europene guvernul turcesc sĕ dee drepturi cetățenești Arămânilor din Macedonia.

La cameră dl general *Iacob Lahovari*, ministru de esterne, la o întrebare făcută de dl M. Cantacuzino a espus, în aplausele unanime ale adunării, soluțiunea fericită pe care a primit'o conflictul româno-turc. Soluțiunea acésta este satisfacția completă pe care M. S. I. Sultanul *a dat'o tuturor cererilor formulate de 25 ani de Românii din Turcia*. Acéstă completă satisfacție a fost dată României în ziua de 10 Maiu, și astfel acéstă dată devine și mai scumpă Românilor, căci ea înscrie un nou progres al României. Dl ministru al afacerilor străine a mulțămit majorității, presei de tóte colorile și opoziției pentru conduita patriotică pe care au avut'o în acéstă împrejurare.

Opoziția liberală, prin graiul d-lor I. Brăteanu și Epurescu, revendicându-și o parte de merit la acest succes al guvernului, a felicitat guvernul. Dl Marghiloman, în numele junimiștilor, a felicitat guvernul, fără reserve.

La Senat apoi dl ministru de esterne, generalul Lahovari, în urma întrebării adresate de dl C. Disescu a făcut aceleași declarații ca și la Cameră. Declarația a fost salutată cu vii și îndelungi aplause. Dl D. A. Sturdza, în numele partidului liberal, s'a asociat la manifestația maturului corp.

Manifestația a avut apoi și altă continuare frumósă și impunĕtóre. Cetățenii capitalei București, în numĕr de mai multe mii, s'au adunat séra la orele 8 în piața Sf. George cu drapele și cu musica militară, cu torțe și lampióne pentru a face manifestație din incidentul soluțiunii conflictului româno-turcesc. Miile de manifestanți s'au oprit în fața palatului regal, făcênd ovațiuni regelui. La ordinul regelui s'au deschis porțile și manifestanții au întrat în curtea palatului. Regele și Regina s'au arătat în balcon salutând și mulțămind cetățenilor. Entusiasmul era la culme. De la palat în sunetul marșului „Deștéptă-te Române" mulțimea s'a dus la locuințele dlor Cantacuzino, ministru presedent, general Lahovari, ministru de esterne, și la legațiunea turcéscă, făcênd căldurose manifestațiuni.

De pe Sĕcaș.

Corespondență particulară a „Telegrafului Român".

Ohaba, 10 Maiu v.

Onorată Redacțiune! Vin a vĕ comunica unele fapte vrednice de amintire din cea mai estremă parte a tractului *Sebeș*, din comuna *Ohaba*.

Comuna Ohaba e curat românéscă, căci afară de un jidan și notariul magiar, nu esistă în ea picior de naționalitate străină. Conducĕtorii firești ai acestei comune putem zice că cu „vrednicia chiămării lor" au lipsit cu totul din mijlocul poporului, căci preoții sunt bĕtrâni și se mulțămesc la bĕtrânețele lor cu mângâierea liniștei sufletești, rĕmânênd pe lângă cele vechi.

Primariul comunal în periodul ultim a fost un om cu simțĕminte nobile, cu inimă bună față de popor, om cu carte și cu praxa vieții, căci a studiat trei clase gimnasiale și a fost mai mulți ani gendarm. E vrednicul econom *Vasile Murĕșan*, care dus fără de voie în iarna trecută la alegerea din Vinț, ca sĕ voteze contra voinței sale, unde nici un ohăbean n'a votat a absțat și el de la votul sĕu, și re'ntorcêndu se acasă în scurt timp a zis „și eu sunt cu voi" și a abzis din primărie.

In comuna Ohaba este numai o școlă românéscă, cea gr. or. E în stare fórte bună, zidită după recerințele noue. La acésta școlă au funcționat în anul curent ca învĕțători provisori tinerii de bună speranță Eugen *Imbĕruș*, teolog absolut, și Simion *Floca*, pedagog absolut. Prin activitatea acestor doi învĕțători comuna întrégă s'a schimbat radical față de trecut. Ambii acesti învĕțători au în-

FOIȘÓRĂ

Viéța și activitatea sf. apostol Petru.

(După sf. scriptură).

(Urmare.) De Ioan Stanciu.

Din împrejurarea, că așa acum ca și de altă-dată, când Mântuitoriul făcea vre-o minune mai măréță, cum a fost d. e. învierea fiicei lui Iair, a fost chemat numai Petru, Ioan și Iacob, ceilalți apostoli póte din un fel de gelosie au început a discuta asupra delicatei întrebări, care dintrĕ ei ar fi primul? Chestia îi neliniștia. Iisus după-ce merge pentru ultima-óră în Capernaum, cu un tact fin află obiectul discuției și învĕțându-i îi lămurește asupra întrebării. „Adevĕr, adevĕr zic vouĕ, de nu veți face ca pruncii nu veți întra în împĕrăția ceriurilor. (Mt. XVIII 3), ear' „Cel ce vrea sĕ fie întâiu, acela sĕ fie mai pe urmă de toți și serv tuturor" (Mc. IX. 35), căci „cine se va umilí ca acest prunc acela este cel mai mare în împĕrăția ceriurilor" (Mt. XVIII. 4). Avênd în vedere aceste și alte cuvinte ale Mântuitoriului asemenea acestora, numai mira ne putem de învĕțăturile bisericii apusene. Ea susține, că sfântul Petru a fost mai mare de cât ceilalți apostoli, fiind el intrĕ ei așa zicênd ca un suveran. Și dacă sfântul Petru ar fi chiar crezut înainte de acésta învĕțătură, că el are putere asupra celorlalți, credința lui deșartă acum au nimicit-o cuvintele lui Iisus. El însĕ n'a avut nici-când pretenția de a fi mai mult de cât ceilalți soți ai sĕi, ci din contră se ținea întru tóte egal cu ei și se supunea, precum vom vedé, hotărîrilor aduse de colegii sĕi. Ce e drept, el observa că Domnul îl iubia ca pe Ioan și pe Iacob și mai mult de cât pe ceilalți, însĕ din acésta numai acesa conclusiune o făcea, că el e apostol iubit al lui Iisus, dar' egal cu ceilalți apostoli. Ca atare a fost el privit de biserica primitivă și ca atare e considerat și astăzi în biserica ortodoxă. El este întrĕ apostoli primul, dar' egal cu ei în drepturi și în putere, precum egali sunt și frații aceleiași familii, de-și cel mai în etate e considerat de ei ca primul.

In societatea Mântuitoriului și a celorlalți apostoli Petru merge prin Samaria și Bitania în Ierusalim (Lc. IX. 52, X. 33) la sĕrbătórea corturilor. (Io. VII. 2.) Aici vede lupta învĕțătoriului cu fariseii și cărturarii și se convinge, că Iisus dovedindu-le acestora Mesianitatea sa cu sfânta scriptură, de-și fără școlă, este totuși mare cunoscĕtoriu al legii. El admiră bărbăția și cutezanța Mântuitoriului, care nu odată se espune chiar și pericolului: batjocurii, hulei și persecuțiunei (Io. VII., VIII.), de cari nici el nu-i scutit. In douĕ rînduri e silit a fugi cu Iisus și cu ceilalți învĕțăcei peste Iordan în Perea. (Io. X. 41, Io. VIII. 59, X. 31) unde nu erau așa persecutați, ca în centrul iudaismului. Petru e de față la tóte acțiunile învĕțătoriului sĕu. El îi absórbe tot cuvêntul și vĕzênd că Iisus tot mai mult le comunică și îi inițiază în tainele sale, adese-ori cere esplicări mai amĕnunțite, ca sĕ pricépă pe deplin și sĕ fie convins despre cele spuse de El. (Lc. XII. 41.)

Cu tóte învĕțăturile și minunile Lui, apostolii se simt slabi în credință. Cuvintele blânde ale lui Iisus, înfățișarea Lui resolută și respingerea atacurilor venite din partea celor împetriți la inimă, comparate tóte cu internul lor, le arăta slăbiciunea și nimicinicia lor.

Ei ar vrea, ca credința în Mesia sĕ le fie mai tare și mai statornică și acestei dorințe îi și dau espresie: „adauge ne credință" (Lc. XVII. 5).

Iisus nu odată le mai dă ocasiune de a se întări. După vre-o câteva zile merge cu ei din Perea în Bitania (Io. XII.), unde scólă din morți pe Lazar mort de 4 zile. Acéstă minune a lui Iisus a făcut, că nu numai învĕțăceii s'au întărit în credință, ci și alții iudei îl preamăriau. El înaintea acelora era Mesia, ear' înaintea acestora un adevĕrat profet mare.

Timpul patimilor se apropia și Iisus încet doria a prepara apostolii pentru mórtea sa. Retragerea sa cu ei la Efrem (Io. XI. 54) și învĕțăturile sale de aici și din călĕtoria ce o făcea către Ierusalim, scopul acesta l'au urmărit. De-și El le vorbește destul de clar, apostolii nu L înțeleg. Ei aud, că Iisus le vorbește despre mórtea și învierea sa (Lc. XVIII. 31, Mt. XXI. 7, Mc. X. 33), dar acestea nu și-le pot închipui și esplica. Impĕrăția ceriurilor și învingerea lui Iisus numai prin biruința gloriósă o vĕd. De-și prevedeau o luptă crâncenă întrĕ El și învĕțătorii neamului, resultatul ei îl priviau prin prisma orgoliului național. Au nu li-a promis El fórte multe, când Petru l'a întrebat: „Iacă noi am lăsat tóte și am urmat ție; óre ce ne va fi pentru acésta?" (Mt. XIX. 27). Au nu Iisus i-a zis acestuia: „Adevĕr zic vouĕ, că voi, cari mi-ați urmat, în ziua renașterii, când Fiul omului va ședé pe tronul mărirei Lui, veți ședé și voi pe 12 tronuri, judecând pe cele 12 seminții ale lui Israil" (Mt. XIX. 28 și paral.)

(Va urma.)

trai în comună pătrunşi de maxima Apost. Petru: „ca vrednici să umblaţi întru chiămarea cu care sunteţi chiămaţi.“

Acesti învăţători n'au instruat numai în şcólă, ci au instruat şi în popor, dovedindu i acestuia, că prin ordine şi muncă omul ajurge la bunăstare.

Dovadă despre acésta e şi fapta, că grădina şi curtea şcólei aprópe 30 ani au fost deschise, părăsite şi necultivate, ear' azi prin dibăcia acestor învĕţători — fără spese de la biserică, ci prin concursul câtorva creştini buni — totul s'a închis cu pălan nou, curtea separată de grădină, cucuta, măsălariţa şi mătrăguna de odinióră schimbate în legumării de tot soiul, acăţi schimbaţi în pomişori şi altoi, va să zică, grădina şcolară părăsită, azi e prefăcută în grădină şcolară de model.

Iată deci, că ce n'a putut face nepăsarea în decurs de 30 ani, mâna dibace a muncitorului a făcut în 5—6 luni. Mai departe biserica gr. or. posede un loc de păşunat, după care de mulţi ani plăteşte dare, fără a-i aduce şi vre-un venit. Acesti învĕţători având ochi mai ageri şi vĕzând posiţia acestui loc au lucrat în favorul bisericei şi în anul acesta locul de păşunat la stăruinţele lor a fost dat în arendă, aşa că fie-care proprietariu de vite să plătéscă bisericei anual de fie-care vită câte 40 fileri. Şi astfel biserica va primi de aci înainte anual cel puţin 200 coróne venit, de care era lipsită în trecut.

In 2 Maiu st. n. s'a dat apoi esamenul final la acéstă şcólă. Poporul s'a presentat în numer fórte însemnat — peste 100 — în cât şi de la ferestri ascultau cum mititeii lor de câte 6 ani dau răspunsuri cu curagiu şi precisiune. Toţi erau veseli de acest esamen şi-şi ziceau: „vezi, la acesti învĕţători nu'ţi pare rĕu să le dai léfa“, „acestia nu iau plata în zadar“. Resultatul esamenului a mulţămit pe toţi cei presenţi, ear' învĕţătorii merită a fi distinşi între colegii lor.

In 7 Maiu st. n. tot la iniţiativa acestor doi învĕţători s'a dat o producţiune declamatoric-musicală-teatrală, la care s'au produs învĕţătorii cu elevi şi fete. Producţiunea s'a început cu cuvêntul de deschidere rostit de învĕţătoriul Eugen *Imbĕruş*, care făcênd asemĕnare între economul dibaciu şi producţele lui şi între luminătorii poporului şi datorinţele lor, a zis între altele, că precum acela se bucură şi e vesel vĕzêndu-şi holda frumosă, cucuruzişte şi via lui cea bine lucrată aducêndu-i róde îmbelşugate, aşa şi noi ne bucurăm când prin străduinţele nóstre putem contribui la înaintarea şi deşteptarea poporului nostru, făcându-l mai îndrăsneţ şi mai [illegible] de vitalitatea sa. A fost [illegible] cu atenţiune şi rĕsplătit cu aplause. S'a cântat apoi „Hora unirii“ de corul fetelor [illegible] conduse de înv. E. Imbĕruş. Mare efect a produs — cu deosebire în popor — declamarea trilogului „Sĕrbările băbeşti“ predată de trei fetiţe curăţele şi istete din şcóla de repetiţiune. Haz a produs fetiţa adultă care a predat pe „Mama Angheluşa“. Bine s'a cântat şi „Primăvara“ tot de corul fetelor, condus de înv. [illegible] Fioca. In fine s'a predat „Otrava femeiască“ piesă teatrală. Aici şi-au jucat fórte bine rolurile, atât înv. E. Imbĕruş, cât şi înv. Stoif şi d-şóra N., şi au fost viu aplaudaţi toţi.

Finindu-se producţiunea a urmat joc până în zori de zi în deplină armonie.

La acéstă petrecere au luat parte inteliginţa din jur şi loc, ba chiar şi din depărtări mai mari.

A ridicat nimbul petrecerei presentarea în mijlocul nostru a întregului birou al cancelăriei domnului Dr. Iuliu Maniu, adv. în Blaj, în frunte cu Dr. Romul Boilă. Nu ar [illegible], dacă şi la alte petreceri de la sate s'ar învrednici de asemenea onóre, căci [illegible] persecutaţi ne-am încuragia, cei treji, cei perduţi s'ar afla şi pĕpocăi.

Adevĕrul.

Apel

A elevelor absolvente ale şcólei civile de fete a Asociaţiunii din Sibiiu.

Cu prilejul inaugurării muzeului naţional, în 19 August 1905, va aranja „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“ şi o esposiţie etnografică şi istorică-culturală în noul palat al muzeului şi în edificiul şcólei de fete a Asociaţiunii.

In cadrele acesteia e invitată şcóla nóstră să aranjeze şi o esposiţie specială la care să contribue fostele eleve ale şcólei superióre de fete a Asociaţiunii.

In scopul acesta apelăm către elevele absolvente ale şcólei „Asociaţiunii“, să binevoiască a ne trimite pentru esposiţia numită *lucruri proprii de mână*, alese din punct de vedere estetic, cum şi din punct de vedere al industriei naţionale de casă, din ori-care ram.

Obiectele să se espedeze la adresa domnişórei *Anna Petraşcu*, directóra internatului, până la 1 August 1905, st. n., şi să se indice precis dacă obiectul se dăruieşte sau se cere restituirea lui.

[illegible] conferenţa corpului profesoral, ţinută [illegible] la 29 Martie 1905.

[illegible] şcolii [illegible]

Victor Păcală
profesor.

NOUTĂŢI

„Moş Ciocârlan“ în Sibiiu. „*Reuniunea română de musică din Sibiiu*“ continuă cu mult zel studiarea operei române „*Moş-Ciocârlan*“ de *Tudor cavaler de Flondor*, pe carea o va cânta de multe-ori din incidentul festivităţilor sale iubilare cari se încep în ziua Inălţării Domnului a. c. Opera promite a oferí cele mai alese plăceri musicale, mai ales, că şi numai părţi şi coruri fragmentare te încântă prin frumseţa composiţiei lor şi prin corectitatea predării. Mai ales solurile *Floricei*, *Ciobanului* etc. cuprind vedite motive poporale române, cari pretutindenea farmecă publicul român. Splendórea întregului se va mări prin frumseţa costumelor naţionale, în cari vor fi îmbrăcaţi toţi, peste 100 persóne, şi prin dansurile ce se vor reproduce pe scenă. In scopul rotunzirii şi ciselării definitive a instrucţiunii de până acum va sosí în curênd la Sibiiu autorul operei, dl Tudor cav. de *Flondor*, care cu multă abnegaţie şi afabilitate îşi oferе serviciile în scopul bunei reuşite a unei producţiuni artistice româneşti. Asemenea va vení de la Viena şi dl cav. de *Pontazi*, bun pricepĕtor la aranjarea întregului. Dsa va juca rolul lui Moş-Ciocârlan. Dorim reuşită splendidă; ear' publicul român îl îndemnăm a nu se lipsí de rarele plăceri artistice ale unei operete române originale.

*

M. Sa regele Carol al României în luna Iulie va face cură de băi la Gastein. Cu ocasiunea petrecerii sale acolo va face visită M. Sale împĕratului şi rege Francisc Iosif la Ischl însoţit de ministrul-president. Cum susţin a ştí unele gazete, la întâlnirea acésta va fi present şi contele Goluchowski, ministrul de esterne austro ungar.

*

Nou vicecomite la Făgăraş. Eri (25 Maiu st. n.) s'a făcut alegerea de vicecomite al comitatului Făgăraş, în locul rĕposatului Kaposvány. A fost ales candidatul Alexandru *Belle* (român), până aci protonotariu.

*

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, va aranja Sâmbătă la 3 Iunie n. c. în „Unicum“ o producţiune publică împreunată cu cântări şi joc.

*

Vifor şi grindină. Nu numai jurul Sibiiului, ci şi alte ţinuturi au fost bătute de vifor şi grindină mare în zilele trecute. Deosebi pe la Pusztakereztur şi Pusztaporgány (aprópe de Sânmielăuşul-mare), apoi pe la Slógárd, Kokasd, Harcz şi Szegzárd grindina a făcut mari pagube în viĭ, sĕmănături şi pometuri.

*

Ingreunarea imigrărilor. O telegramă din New-York raportéză, că spre a restringe în cadre mai mici imigrările, cari în timpul din urmă au luat dimensiuni de tot mari, presidentul Statelor-Unite va face proximului congres propunere, ca darea de cap a imigraţilor să se ridice la 25 dolari.

*

Două moşii bisericeşti în vînzare. M. Sa împĕratul şi rege Francisc Iosif a semnat Marţi un rescript prin care episcopatului gr. cat. din Eperjes se dă concesiune să vîndă moşiile din comitatele Zemplén şi Szepes ale episcopatului şi capitlului amintit. Valórea acestor moşii e circa două milióne de coróne.

*

Grevă popéscă. In camera francesă la ordinea desbaterilor e proiectul de lege despre despărţirea statului de către biserică (rom. cat.), aşa că biserica să-şi doteze însaşi preoţii, şi statul să nu se amestece în afacerile ei, dar' nici să nu o spriginéscă cu nimic. Proiectul acesta e urmare a conflictului dintră scaunul papal şi statul francez pe motivul că unii episcopi s'au opus legii despre închiderea şcólelor congreganiste (susţinute de diferitele orduri călugăreşti). In vederea votării proiectului preoţimea rom. cat. din Francia — cum raportéză ziarele franceze conservatóre — a ţinut săptĕmâna trecută o adunare, la care au participat şi archierei de mare autoritate, şi a [illegible] să facă grevă contra legii, aşa că din ziua în care se va publica legea nici un preot nu va mai oficia serviciu divin, nici botezuri, nici cununii, nici înmormêntări şi nimic ce se ţine de viéţa religiósă. Greva acésta — clerul zice că e îndreptată contra legii amintite mai sus, dar' de fapt ea e în contra credincioşilor proprii, căci aceia au lipsă de funcţiunile sacre. Slab testimoniu de vocaţiune preoţéscă 'şi dă deci clerul din Francia, dacă spre a-şi rĕsbuna contra guvernului lipseşte pe credincioşii proprii de funcţiunile religióse. Ce grevă va să facă apoi, dacă şi credincioşii 'i vor întórce spatele?

*

Al 70, 71 şi 72-lea! Cassariatul „Reuniunei române de înmormêntare din Sibiiu“ a solvit zilele acestea ajutoriul statutar după reposaţii membri Ilie Dopp, fost inginer de comasaţie, Maria I. Banciu şi Ana Bontsch, ambele zileriţe.

Acestea formézá casurile 70, 71 şi 72 de mórte în sinul numitei Reuniuni de înmormêntare.

*

O sinagogă pustiită de fulger. In comuna Csóka (lângă Canija ungurésca) fiind vifor mare, fulgerile s'au descărcat în sinagoga jidovéscă şi au demolat'o de tot.

*

Ninsori mari. Se raportéză din Hamburg, că în Germania de mijloc şi în regiunile de la nord au fost sĕptĕmâna trecută ninsori aşa de mari, în cât munţii şi dealurile sunt acoperite cu strat de néuă în grosime de treizeci centimetri.

*

Ştiri mĕrunte. In Iancovaţ (Banat) s'a prăbuşit un părete al unei case ce era în edificare şi a căzut pe copilaşul de nouă ani Andreiu Dudaş, care tocmai trecea pe acolo. Copilul a fost scos de sub ruine mort. — O copilă de şése ani a lui Glöckner Henrik din Udvari (Ungaria), în lipsa grijei părinţilor a căzut în balta de la marginea comunei şi s'a înecat. Contra părinţilor s'a întrodus cercetare. — Copilul de doi ani al lucrătoriului Pataki János din Algyő fiind lăsat în grija unei vecine, într'un moment din negrijă a căzut într'un ciubăr cu apă şi s'a înecat. Femeia care avea să grijéscă de copil va trebuí să dee sémă de el înaintea legii. — La Borislav s'a descărcat un trăsnet în turnul unei fântâni de petrol, dând foc petrolului. — In Munţii-Harz trăsnetul a omorît nouă ómenii.

Cronică literară.

M. Sadoveanu: Povestiri din rĕsboiu.

Inainte cu aprópe treizeci de ani era un rĕsboiu, care preocupa Europa póte mai mult de cât cel de acum, şi în care tot Ruşii fură învinşi la început. Era rĕsboiul ruso-turc, pentru-că Muscalii strîmtoraţi rĕu de Osman-Paşa cerură ajutoriul Românilor. Capacitatea Domnului român şi vitejia fără sémăn a flăcăilor noştri schimbară iute şi de grabă faţa rĕsboiului şi-i făcură sfîrşit glorios pentru noi.

Faptele vitejeşti de atunci au ispitit pĕna multor scriitori însemnaţi, şi de la poesiile lui Alexandri şi „Andreiu Florea Curcanul“ al lui Gane până la puternicele „Cântece de vitejie“ ale lui Coşbuc s'ar mai puté aminti opere frumóse cu subiectul luat din rĕsboiul pentru neatîrnare. Şi iată, astăzi un scriitoriu fórte harnic şi fórte priceput psicholog al ţeranului nostru ne dă într'un volum cu ilustraţii de pictorul Mantu scene sguduitóre şi duióse, inspirate de acelaşi rĕsboiu oţălitor de inimi.

Aici ni-se arată destul pentru a puté fi luminaţi asupra faptelor şi svîrcolirilor din acele zile de chin şi de mărire: atacul din 27 August, smulgerea Griviţei cu trei zile după aceea, încăierările dintră soldaţii noştri însărcinaţi cu recunóşterea terenului şi dintră Turci, scăparea prisonierilor români din mânile păgânilor, cu un cuvênt de la ghiulelele cele dintâiu până la viéţa din spital şi până la suferinţele celor-ce au escortat pe Turcii căsuţi în robie, tóte cu multă putere şi cu variaţie destulă.

Dar' în cartea acésta avem şi mai mult ceva şi de mai înalt preţ artistic: sufletele persónelor cari trec prin tablourile acestea, cu tótă comóra lor de simţĕminte tainice şi adânci, de dureri neînpărtăşite, de glume sĕrate, de jertfire pentru fraţii de cruce şi de simpatie largă. Lămurirea acestor însuşiri o face Sadoveanu cu atâta siguranţă, în cât nu le mai uiţi vreme îndelungată. Iată-l, de pildă, pe uriaşul reservist Pauciuc, cel care rîde şi de nasul sĕu prea lung şi de ţiganul Lascarache, toboşarul plutonului. Intr'o ciocnire cu păgânii rĕmâne rănit pe câmpul de luptă pretinul sĕu din copilărie, căprariul Florea, ear' brancardierii nu-l dau de urmă. Pauciuc pléacă nóptea să 'l caute, îl recunóşte după strigătele de ajutor, se vîră până aprópe de şanţurile păgânilor şi porneşte cu Florea în cârcă spre ai noştri. Turcii prind de veste, şi îndată es câţiva să pună mâna pe „ghiauri“. Pauciuc se curăţă iute de ei, dar' e rănit de mórte, şi de abia se târâie cu căprarul în spate la ai lui, unde móre fără părere de rĕu pentru jertfa făcută. Şi, câtă vreme Pauciuc umblă să'şi céră permisie de la mai marii lui, un flăcău dintr'un sat cu el, cu reservistul, istorisesc despre o dragoste înflăcărată, despre o fată, care era să fie nevasta lui Pauciuc, dar care s'a măritat după Florea.

Povestirea acésta, încadrată în descrierea sugestivă a felului de vieţuire al ostaşilor în şanţurile tinóse din jurul Plevnei, te sgudue puternic, ear' altele, cum e povestea călăraşului, cel care nu va fi proslăvit cu laude multe prin gazete, ci „numai câte odată, în nopţile de earnă, la vetrele cu jar, ómenii cu sufletele curate îţi vor pomeni numele, măi frate Vasilie, vor vorbí cu glasuri potolite despre tine, vor vorbí cu glasuri potolite, ca despre un stejar pe care l'a prăvălit furtuna“, te mişcă te înduioşéză până la lacrimi, şi earăşi altele te ţin încordat, într'o aşteptare cu zvîcniri iuţi de inimă, cum e fuga de la Osmalii a dascălului Irimia, ori încăierarea din podul unei mori părăsite, în câmpiile Bulgariei.

Ceea-ce e mai frumos în povestirile acestea, e chipul fericit cum se împleteşte viéţa de tabără cu amintirile din traiul de acasă, în cât vezi omul întreg: şi soldat şi plugar. Când se ştie cineva aprópe de mórte, când îl năpădesc gândurile grele, de par'că i-se întunecă mintea, de odată îi rĕsare înaintea ochilor satul revărsat la pólele munţilor, cu tótă poesia lui patriarchală, cu dorurile şi cu lipsele din alte vremi; s'au când cineva greu rănit sufere dureri crâncene şi crede că pătimirea lui e fără de păreche, aude pe un soldat povestind cu glasul scăzut despre chinuri şi nedreptăţi grele, pe cari „toţi îi rabdă“, şi — atunci se convinge rănitul, că sunt suferinţe mai grozave de cât ale lui şi — tace, cu gândul aiurea.

Altă notă caracteristică a povestirilor din rĕsboiu este meşteşugul cu care-s presărate glumele făcute pe socotéla vre-unui Lascarache Ţiganul, căruia-i cânta Pauciuc:

„Săraca nevasta mea,
Mult mĕ mai jeleşte ea!“

„Şi urma cu un zîmbet îndrăcit pe buze, cântând durerile *Chirandei* şi vorbind şi despre óre-cari óspeţi de nópte:

„Prin tindă nu mai încap,
Pe-afară se trag de cap!“

„Lascarache se scărpína la céfă şi pufnea cu ciudă, pe când flăcăii hohoteau în jur. Intr'un rînd se sbîrlí biata *pasĕre* şi începù să croncănéscă:

„Da ce, mĕ! eu nu-s gospodar în sat, ca şi voi?

— Cum nu? rĕspunse Gavril (Pauciuc). Gospodar cu casa'n trei păreţi, cu tinda 'n pod, cu ferestile pe unde ese fumul şi cu măciuci pîrlite pe sub streşini!“ Alte-ori povestirea întrégă e ţinută în tonul acesta, de pildă „Prânzul“, în care — până frig nişte porumbi — povesteşte fruntaşul despre o poznă cum au furat Cazacii un porc şi cum au făcut rost şi „băieţii“ noştri de nişte curci de la un hapsîn de bulgar, ba pe de-asupra au căpĕtat şi ceva ndătură. Şi astfeliu în mai multe locuri; tot glume zdravene şi umor sănĕtos, cum e în firea Românilor, şi la nĕcaz şi la voe bună, dar' mai ales când sunt mai mulţi laolaltă.

Frumseţile cari le-am înşirat până aci, şi cari s'ar mai puté spori, sunt turnate într'o limbă admirabilă şi sunt înviorate cu imagini plastice. Descrieri ca cea din „In baterie“ sau ca următórea: „Venia un vînt aspru, care frigea obrazurile ca un briciu rĕu ascuţit. Cu el se năpăstuiră şi valurile de zăpadă mĕruntă. Câte odată se întuneca lumea în marile vîrtejuri albastrii, cari suiau omĕtul de pe pământ înapoi spre nori. Pe crestele dealurilor năvăleau talazuri uriaşe, se înălţau în rĕsfrângeri tremurătóre, ca o stropire de spumă, apoi se rostogoleau într'o cernere viforósă în văi!!! Nu sunt de fel rare în cartea analisată aici pe scurt.

Acésta este valórea artistică a „Povestirilor din rĕsboiu“, cari au prilejit vigurosului şi mănosului talent al lui Sadoveanu — nu o îndrumare nouă — ci manifestarea unei feţe noue. Ceea-ce sunt „cântecele de vitejie“ ale lui Coşbuc în poesie, sunt aceste povestiri în proză: o operă de artă, care să ne fie o propovĕduire a tot ce ne ajută întru întărirea neamului românesc, o carte de educaţie naţională, din care să învĕţăm a cunóşte sufletul românesc şi a simţí româneşte.

Ion Paltin.

Posta redacţiei.

Dlui A. M. ped. Blaj. Disertaţia „*despre tipografiile româneşti*“ n'a apărut în ziariul nostru şi nici în librăria archidiecesană nu se află.

Posta ultimă.

Criza.

Cu ocasiunea audienţei de Mercuri contele Andrássy a comunicat Maiestăţii Sale programul detailat al coaliţiei, pe basa căruia acésta se angajéză să formeze noul cabinet. In program se cuprind şi concesiunile cerute de coaliţie în chestiile militare. Maiestatea Sa însă a declarat de nou, că în *chestiile militare nu face nici o concesiune.* Contele Andrássy a plecat deci îndărĕt la Budapesta, fără resultat favorabil. Misiunea nu i-a succes, nici acum a patra-óră. Situaţia e tot cea veche, neschimbată. Guvernul lui Tisza rĕmâne şi mai departe în funcţiune, însĕ probabil fără Tisza, care va fi dispensat cât mai curênd.

[111] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroh** din parohia de **clasa primă Sălciua de sus,** din protopresbiteratul Lupşa, pe basa resoluţiunei dto 14 Decembre 1904 nr. 13096 Bis., se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile, instruite conform normelor în vigóre Preaonoratului oficiu protopresbiteral al Lupşei în terminul deschis, presentându-se în vre o Duminecă ori sĕrbătóre şi în biserica din loc pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Sălciua de sus, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 26 April 1905.

Ioan Praja
presid. comit. paroh.

Vasiliu Ioaniciu
notariu.

Ad nr. 402 1905.

Vĕzut şi aprobat.
Ofenbaia, 6 Maiu 1905.
Oficiul protopresbiteral gr. or. Lupşa.

Vasile Gan
protopop.

2716/1905 polg. [110] 3—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzéteszi, hogy Szeben vármegyébe kebelezett Rehó község határ általános tagositásának elrendelése iránt ifj. Konnert János ottani birtokos kérvénye folytán a tárgyalást elrendelte s annak határnapjául 1905. év julius hó 4 ik napjját d. e. 9 órakor a rehói községi irodába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenő birtokosok a tagositásba beleegyezöknek fognak tekintetni.

Kelt Nagyszebenben a kir. törvényszék mint polgári biróságnak 1905. évi május hó 16-án tartott üléséből.

Jovián Jenő
elnök.

Olvashatlan
jegyző.

Struguri de masă

în nenumĕróse sorte alese, curăţenia soiului se garantéză, apoi cea mai bună colecţie de

frunzişuri

tóte nobilitări de prima calitate, liferéză

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei de pe Têrnave

Proprietariu: **Fr. Caspari Mediaş** (Medgyes, (Transilvania).
(84 b) 12

Lista preţurilor ilustrată gratis şi franco.

Sbór'al nopţii negru flutur...

de M. Eminescu. — Romanţă pentru voce şi pian de **A. Bena.** Preţul cor. 1·50, porto 10 fil. Se capĕtă la Librăria arch'd.

---

* T. Popovici *

12 CÂNTECE DE ŞCÓLĂ

pentru 2 şi 3 voci

PREŢUL fie-cărui caet 50 fil., plus 10 fileri porto

Editura Librăriei archidiecesane din Sibiiu-Nagyszeben

CUPRINSUL:

Caetul I, pentru 2 şi 3 voci egale: 1. Rugăciune. 2. Cântec de primăvară. 3. Codrule frate de cruce. 4. Carul cu boi. 5. Ziua a apus. 6. Fetele casnice. 7. Ţiganca. 8. Sunt fecior sdravĕn. 9. Eu mĕ duc codrul rĕmâne. 10. Imn ocasional. 11. Patru păstori. 12. Cântec la sf. Nicolae.

Caetul II: Cântece pe 2 voci: 1. Rugăciune. 2. In cireşar. 3. Cântec de primăvară. 4. Imnul unirii. 5. Marş vênătoresc. 6. Astăzi sicriul. — Cântece pe trei voci: 7. Strugurel bătut de pétră. 8. Cucule pénă galbenă. 9. Vivat ţéra mea. 10. Imnul poporal. 11. Hora ostaşilor. 12. Colindă.

Atelierul dentistului

E. DIEKER

strada măcelarilor nr. 30, etagiu

Ore de ordinaţiune de la 8—12 înainte de amiazi, şi de la 1—5 ore după amiazi. Dumineca şi sĕrbătórea de la 8—11 ore a. m.

De la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu** (Nagyszeben, Ungaria) se pot procura următórele cărţi:

† Alexandru Roman, 1826—1897, fost membru al academiei române, material pentru biografia şi activitatea lui, de *Ilie Dinurseni.* Preţul 80 fil., şi 5 fil. porto.

„Proverbe, maxime, asemânări şi idiotisme“, colectate din graiul Românilor din Transilvania şi Ungaria, de *Dr. Elie Cristea.* Preţul 1·50 cor. Porto 10 fileri.

Dotaţiunea clerului, o colecţiune de articoli politico-bisericeşti, de *Ilie Dinurseni* Costă 1 cor., plus 10 fileri porto.

Cinci cuvêntări, de *Dr. Elie Miron Cristea,* şi anume:

a) Cuvêntare la înfiinţarea parohiei ortodoxe române din cetatea Bistriţei, preţul 20 fil.;
b) Cuvêntare contra beţiei, 30 fil.;
c) Cuvêntare ocasională la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate, preţul 40 fileri;
d) Cuvêntare la parastasul celebrat pentru asesorul consistorial Dr. Daniil Popovici-Barcianu, costă 20 fileri;
e) Vorbirea ţinută cu ocasiunea încheierii festive a anului şcolar în şcóla de fete română din Sibiiu, preţul 20 fil., — pentru fie-care 5 fil. porto.

Au apărut în **Tipografia arhidiecesană:**

Noul abecedar de Dr. Petru Şpan

Preţul e 40 fileri.

Călăuza noului abecedar

De acelaş. — Preţul 20 fileri.

Se pot procura de la **Librăria arhidiecesană.**

RECLAMA

permanentă, cu scop şi practică este sufletul, factorul dătător de viaţă pentru ori-ce fabrică, întreprindere comercială, industrială şi de negoţ. **Cum, unde** şi **când** se póte insera mai cu efect, mai bine şi mai eftin se póte afla în

Espediţia de anunţuri

Iuliu Leopold

Budapest, VII, Erzsébet-körút 54,

unde se mijloceşte cu conştienţiositate, punctualitate şi eftin publicarea inseratelor şi reclamelor în tóte foile şi călindarele din Budapesta, provinţă şi străinătate. Planuri şi prelim. de spese gratis.

★

Biblioteca poporală a Asociaţiunii. - -

★ ★ ★

1, 2.	**Povestiri din viéţa ţeranilor români,** (I şi II,) de *I. Pop-Reteganul,* câte	fil. 20
3.	**Despre cărţile funduare şi întabulări,** de *Dr. Valer Moldovan*	30
4.	**Sfaturi bune.** Trei disertaţiuni, de *Em. Ungurean, Dr. Elie Cristea* şi *N. Ivan*	20
5.	**Casa părintéscă,** crescătórea indivizilor şi popórelor, de *I. Popea,* fost prof.	20
6.	**Despre testament.** Explicarea art. de lege XVI, din a. 1876, de *Dr. V. Moldovan*	30
7.	**Posta, telegraful, telefonul.** Noţiuni generale despre instituţiile postale, de *Gavr. Todică*	20
8, 9.	**Icóne din istoria Grecilor vechi** (I, II) de *N. Lazăr,* câte	20
10.	**Grădina de legumi,** de *Ioan F. Negruţiu*	30
11.	**Cultura cucuruzului,** de *Ioan F. Negruţiu*	20
12, 13, 14, 15, 16.	[illegible] Principii morale şi creştineşti de educaţiune (I, II, III, IV şi V), de *I. Gr. Borgovanu,* câte	20
17.	**„Astra“,** Informaţiuni asupra scopurilor şi instituţiunilor „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“	20

Librăria arhidiecesană.

Săpunul Schicht

cu marca:

„cerb“ ori „cheie“

e cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. E liber de substanţe stricăciòse.

Se capĕtă pretutindenea! (5) 12—46

❗❗ La cumpĕrare sĕ se observe, ca fie-care bucată de săpun sĕ fie provĕḑută cu numele Schicht şi cu o marcă de sus. ❗❗

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, ca acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, impedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕcéla la mâni şi piciőre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 135

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vênḑare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Cărţi bisericeşti.

ACAFTISTUL prea s. Născĕtóre de Dumnezeu şi alte rugăciuni, cu litere latine, ed. 1898, legat simplu cor. 1·70, legătură mai frumósă cor. 2·10, în piele roşie cor. 3·20, ediţie de lux cor. 4 şi cor. 5·20, peluche . . .	7·70
AGHIAZMATAR, broş. . . .	4·—
APOSTOLUL, lit. latine, ediţie proprie 1900, broş. cor. 7, leg. în piele négră cor. 9·50, leg. în piele roşie cor. 11·50, ediţie de lux broş.	8·—
(se légă conform dorinţei comandatorului).	
BIBLIA ILUSTRATĂ, litere cirile, Testamentul vechiu şi nou, nelegată cor. 10, legată . .	20·—
CAZANIA, cu litere latine, broş. 6, leg.	10·—
CHIRIACODROMION, neleg. cor. 12, legat	16·—
EVANGELIE, cu litere cirile, neleg. cor. 12, leg. cor. 20, fin legată cor. 33, în catifea roşie	112·—
EVANGELIE, cu litere latine, legată cor. 20, fin legată . .	33·—
EVHOLOGIU, cu lit. lat. (Molitvelnic), broş. cor. 8 80, legat	12 40
HIROTONIER pentru sf. de preoţi, litere cirile, leg. . . .	4·—
LITURGIA sfântului Ioan Gură de Aur	1·—
LITURGIILE sf. păr. Ioan Crisostom, Vasile cel mare şi Grigorie Teologul, broş. cor. 6, legat în pânză négră cor. 8, fin broş. cor. 8, legat în piele	9·—
MINEILE pe 12 luni, în 12 volume latine, broş. cor. 130, leg. în piele roşie cor. 172. Se vînd şi în tomuri singuratice 1 volum broş. cor. 11, legat	14 50
MOLITVELNICUL BOGAT, ciril, neleg. cor. 3·60, leg. cor. 5, fin legat	6·—
OCTOICH MARE, ciril, neleg. cor. 20, legat	26·—
OCTOICH MARE, latin, nelegat cor. 22, legat	27·—
OCTOICH MIC, litere latine, ed. proprie, simplu legat cor. 1·60, în piele roşie cu copcii cor. 3·20, în piele négră cor. 4, în piele chagrin cor. 5·20, legături mai fine la comandă.	
OROLOGIUL CEL MARE, ciaslov bogat, cu lit. lat. broş. 24, leg.	34·—
CIASLOV (orologion), lit. latine, broş. cor. 2, leg. în pânză 2·40, legat în piele roşie cu copcii	4·—
PARACLISUL, Acatistul şi viéţa sf. mare mucenic Dimitrie	1·—
PENTICOSTARIU, ciril, neleg. cor. 12, legat . . .	[illegible]
PENTICOSTARIU, latin, broş. cor. 8·80, legat . . .	12·40
PSALTIREA, cu litere latine, broş. cor. 5·50, legată . .	9·—
PSALTIREA, cu lit. latine, format mic, broş. 1·20, legată	3·20
RÊNDUIALA CHIROTONIREI NOULUI EPISCOP, de A. bar. de Şaguna, cu litere cirile, legată	10·—
RÊNDUIALA LA SFINŢIREA BISERICILOR, cir., neleg. cor. 3, leg.	4·—
TÂLCUL EVANGELIILOR, cir. broşurat	2·—
TRIODUL CU STRAŞNICUL, ciril, neleg. cor. 24, legat .	34·—
TRIODUL, latin, broş. cor. 22, leg.	27·—

Se pot procura de la

Libraria arhidiecesană

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipogr[illegible] arhi[illegible]

Nr. 53 Sibiiu, Marţi 17/30 Maiu 1905 *Anul LIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiasă.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Responsabilitatea coaliţiei.

Sibiiu, 29 Maiu n.

In urma resultatului negativ pe care l'a avut ultima audienţă a contelui Andrássy la Viena, situaţia politică e şi mai încurcată de cât până aci. Viitoriul e mult mai posomorît şi mai nesigur de cât mai nainte. Nu ştie nimeni ce va aduce ziua de mâne. La tot casul o suprindere mare.

E vorba, ca guvernul presidat de contele Tisza sě fie dispensat de la conducerea trebilor ţerii în zilele cele mai apropiate, póte chiar mâne, şi locul sě i-l iee un guvern de afaceri, fără program politic. Cine va fi şeful acestui guvern? Nu ştie nimeni sě spună. Se fac combinaţiuni diferite. E vorba de fostul ministru-president, ear' acum ministru pe lângă Maiestatea Sa, contele Khuen-Héderváry, şi e vorba de fostul ministru de comerciu şi comunicaţiune Láng Lajos. Dar' e vorba şi de fostul ministrul de honvezi baronul Fejérváry, care ca militar nu póte refusa invitarea ce i-s'ar face din partea Monarhului, ca sě iee locul contelui Tisza.

Cum va fi primit însě noul guvern din partea majorităţii parlamentare? La tot casul cu neîncredere şi cu vot de blam ce i-sě va da la prima ocasiune binevenită. Dar' atâta precauţiune va avé şi noul guvern, ca sě nu permită sě ajungă lucrurile până la votul de blam, ci va proroga dieta pe timp nedeterminat, continuând apoi sě guverneze ţara pe calea ordinaţiunilor, fără parlament.

Ori apoi va fi primit ca la 1848 guvernul lui Rédei Adám? Aşa, că noul guvern nici nu va cuteza sě apară în faţa parlamentului? Dar' atunci cine garantéză că urmările nu vor fi aceleaşi ca la 1848? Şi va fi bine dacă vor fi aceleaşi?

Un lucru pare a 'l fi trecut cu vederea coaliţia nóstră parlamentară, anume aceea, că nu numai drepturile ce le are ca majoritate parlamentară sunt acum concentrate în mânile ei, ci şi *responsabilitatea* pentru tóte urmările rele ale politicei ei pe ea o apasă, nu numai pentru acum, ci şi pentru viitoriu.

A făcut deci rěu coaliţia, că nu a primit invitarea Corónei de a forma noul cabinet din şirele ei, însě cu programul Corónei, lăsând chestiile militare pentru alte vremi, şi căutând sě aducă îmbunătăţirile atât de mult dorite de ţara întrégă pe alte terene. Sě nu crédă oposiţia coalisată, că dacă la ultimile alegeri ţara i-a dat ei majoritatea parlamentară şi nu partidului liberal, a făcut'o acésta pentru chestiile militare! Nu. A făcut'o pentru-ca sě scape de guvernele eşite din partidul liberal şi de sistemul de guvernare al acestui partid, care numai liberal nu era. Limba de comandă în armată nu ardea şi nu arde la degete pe nimeni, nici chiar pe Unguri. Dar' ne arde pe toţi la degete legea electorală cea nedréptă, care eschide milióne de cetăţeni de la eserciarea dreptului de alegere, ne arde la degete administraţia cea rea şi justiţia cea enorm de scumpă, de care se îngrozeşte şi cel ce dă pe cineva în judecată şi cel ce e dat în judecată, pentru-că la urma urmelor amândoi se aleg cu perderi mari materiale. Şi mai ales ne arde la degete sistemul de dare, apěsătoriu pentru clasa de jos a poporului, care reclamă cea mai grabnică schimbare.

Iată tot atâtea chestii pe cari coaliţia putea fórte bine şi spre mulţămirea ţerii sě le resolveze în ciclul actual parlamentar, căştigându-şi desěvîrşita încredere a ţerii, ear' în ciclul următor parlamentar putea apoi sě mérgă un pas mai departe, şi sě resolveze chestiile militare, fireşte, în conţelegere cu Coróna. Dar' a pretinde cu încăpăţinare concesiuni pe cari Coróna *acum* nu póte sě le dee, şi pentru-că acéstă parte a programului ei nu se póte la moment realisa, sě se dee la o parte şi sě nu realiseze celelalte dorinţe mult mai arzětóre ale ţerii întregi: nu e de loc în interesul ţerii şi spre binele ţerii. Şi ce nu e spre binele ţerii, e spre rěul ţerii.

Recunóşterea naţionalităţii macedo-române.

Feliul cum a fost resolvat conflictul româno-turc, despre care am vorbit pe larg în numěrul trecut, are importanţa cea mai mare pentru fraţii din Macedonia, cari şi-au primit acum dreptul de a se folosí de limba lor proprie *în şcólă şi în biserică*, fără a se mai teme că vor fi impedecaţi ori conturbaţi de coreligionarii greci, pe cari, în cas de esces, îi urmăreşte legea în viitoriu.

Despre resolvare, cum şi despre naşterea conflictului se cuprind amĕnunte preţióse în vorbirea dlui general *Lahovari*, ministru de esterne al României, rostită Mercuri sěptĕmâna trecută în şedinţa senatului român, când în urma interpelării senatorului *Disescu* a dat lămuririle necesare în chestia conflictului. Reproducem vorbirea d'lui ministru în intregime, după cum urméză:

„Conflictul care s'a ivit întrě noi şi imperiul otoman, este drept a o recunóşte, n'a fost provocat printr'un act al guvernului imperial însuşi. El s'a născut din neobservarea de către valiul din Ianina a ordinelor date de sublima Pórtă, neobservare, care a atins grav demnitatea şi interesele statului român.

In adevěr, la Ianina am obţinut în 1904 instalarea unui consulat român şi avem şcóle române, a căror deschidere s'a făcut tot cu autorisaţia guvernului imperial.

Valiul a vězut cu ochi rěi instalarea consulatului român şi a refusat a recunóşte pe revisorii nostri şcolari, de-şi ei aveau scrisorile de recunóştere a calităţii lor, semnate şi date lor de Alteţa Sa Marele Vizir şi de ministrul instrucţiunei publice otoman.

Mai mult încă, valiul, profitând de un incident ivit în zilele de Paşti într'un sat român vecin cu Ianina întrě Români şi Greci *relativ la cetirea rugăciunilor în limba română*, şi-a permis *a aresta pe revisorii nostri*, sub pretext de instigaţiune, de-şi ei nici nu călcaseră prin acel sat.

La protestările nóstre a resistat, şi a resistat chiar la ordinele ce i-s'au dat de la Constantinopol, căci în loc de a 'i pune în libertate, *i-a espulsat de pe teritoriul Imperiului* şi i-a debarcat la Brindisi.

Simte ori-cine ce atingere gravă acéstă purtare a valiului aducea acţiunei nóstre în Macedonia şi prestigiului nostru înaintea populaţiunei române din Turcia. Demnitatea regatului suferia de acéstă atingere, şi o intervenţiune energică pe lângă sublima Pórtă se impunea.

Domnilor, astăzi când conflictul este resolvat, sě 'mi daţi voe sě nu vě arăt cât de acut devenise la un moment. Dar' ne-am ştiut tari, simţind cu noi *sufletul întregei naţiuni*, şi am persistat spre a dobândí satisfacerea aspiraţiunilor neamului.

In privinţa conflictului însuşi de la Ianina, valiul a primit ordin imperial, ca cu ocasiunea sěrbătórei naţionale *sě mérgă la consulatul român sě facă visită consulului nostru, sě 'i dee esplicaţiuni aşa în cât neînţelegerea sě fie uitată.*

Revisorii espulsaţi vor fi repatriaţi şi readuşi la Ianina spre a-şi esercia misiunea lor de revisori ai şcólelor române.

Acésta pentru regularea incidentului de la Ianina.

Pentru-ca însě asemenea conflicte sě fie înlăturate pe viitor, M. S. I. Sultanul a binevoit a acorda o iradea imperială, *care a fost comunicată oficial şi a apărut ieri 10 Maiu în tóte ziarele din Constantinopol.*

Prin acéstă iradea Maiestatea Sa, în înalta sa bunăvoinţă către poporaţiunea română din imperiu, *a acordat recunóşterea naţionalităţii ei cu drepturile civile pe picior de egalitate cu celelalte populaţiuni creştine de pe teritoriul otoman. Acéstă recunóştere esplică dreptul de a se închina în limba română în biserici, de a avé şcóle române cu revisori şi profesori români, de a constitui comunităţi alegênd*

FOIŞÓRĂ

Viéţa şi activitatea sf. apostol Petru.

(După sf. scriptură).

(Urmare.) De Ioan Stanciu.

Apostolii nu înţelegeau deci mórtea Lui, ci aşteptau glorificarea Lui pe tronul Ierusalimului. Când poporul primeşte pe Iisus cu bucurie şi 'l sěrbătoreşte în Ierusalim, ei îşi věd visul aprópe realisat. Se bucurau şi ei şi entusiasmul lor era póte-că mai mare de cât al mulţimii, care striga din puteri „Osana“ călětoriului de pe asin. (Mt. XXI. 8, Mc. XI. 8.)

Incă cinci zile şi apostolii vor vedé cu ochii ceea-ce ei acum nu înţelegeau. In preséra sěrbătórei Paştilor Iisus trimite din Bitania pe Petru şi Ioan în Ierusalim spre a pregătí cele necesare. (Mt. XXVI. 17, Mc. XIV. 12, Lc. XXII. 7.) Nu mult după acestea şi El merge în oraş cu ceilalţi apostoli şi aşezându-se la masă cu toţii, le profeţeşte că unul din ei o sě-L vêndă inimicului. Apostolii se consternară. Fieşte-care îşi arăta iubirea faţă de El şi doria a cunóşte pe acel miserabil trădător. Petru în special nu se putea reţiné, dar' nu îndrăznia sě întrebe pe Iisus, ca nu cumva prin nişte cuvinte ne potrivite sě-L supere şi sě-şi causeze o certare ca mai nainte, când nu a voit a se supune spălării piciórelor. El din fire mai curios, în neliniştea sa de a pětrunde în taina protejată, îndémnă pe Ioan de a stirící de la Iisus pe cel care 'L vinde. (Io. XIII. 24) Rěspunsul dat acestuia, precum şi descoperirea trădătoriului în forma cea mai înţeléptă, afară de Ioan nu le-a înţeles nimeni de cât póte Petru. El nesocotind puterea inimicului şi slăbiciunile omeneşti şi în special ale sale, şi de astă-dată asigură pe Iisus despre iubirea sa şi despre tăria credinţei sale, în urma cărora e în stare a merge cu Mântuitoriul şi la mórte. Mântuitoriul însě îl cunóşte. El ştie, că Petru 'L va apăra, dar' cât ce se va convinge de pericolele, cari pot urma din acéstă apěrare, se va înfricoşa şi 'L va părăsí mai iute de cât ceilalţi apostoli. El se încrede prea mult în puterile sale şi acéstă încredere îi causéză o amăgire, din care trezindu-se va plânge amar; el voeşte a se lupta pentru Iisus cu o armată, cu o naţiune întrégă, sf. Petru e gata a nu-L părăsí nici în închisóre, nici în mórte (Lc. XXII. 33, Io. XIII. 37), până când de fapt el se va teme de vre o câţiva servitori neluaţi în sémă.

Iisus tóte acestea le ştie. El vede clar evenimentele ce se vor întêmpla în zilele şi în ceasurile cele mai apropiate. Nu condamnă pe Petru pentru încrederea prea mare, căci acésta este sinceră, ci numai îi spune cu cuvinte blânde, că de 3-ori se va lapěda de El până ce va cânta cocoşul (Lc. XXII 34, Io. XIII. 38) şi îl face atent, că reîntorcêndu-se în credinţă are sě întăréscă pe fraţii sěi.

Nu mult după acestea Iisus se retrage cu apostolii sěi în grădina Getsimani, sub pólele muntelui maslinilor, ca sě se róge şi sě se predee inimicilor. După-ce le spune acelora, că în curênd toţi îl vor părăsí şi ei unanim declară că îşi dau viéţa pentru El, Petru merge şi mai departe. In iubirea sa faţă de învěţătoriu nu cunóşte putere ce l'ar puté despărţí de acesta. Chiar toţi ceilalţi dacă s'ar lăpěda de Iisus, Petru nu va fi nici atunci infidel. Óre şi-a uitat cuvintele Mântuitoriului de la masă, spuse numai cu vre o câteva ore mai nainte? El póte le-a luat prea uşuratic şi astfeliu a trecut cu vederea peste ele. Iisus însě vrea sě se tipăréscă acele profeţii în Petru, ca astfeliu realisându-se, cu atât mai mare efect sě aibă: „Adevěr, adevěr zic ţie, într'acéstă nópte mai nainte de a cânta cocoşul de 3-ori te vei lăpěda de mine“ (Mt. XXVI. 34, Mc. XIV. 30).

Iisus se retrage cu Petru, Ioan şi cu Iacob, ca sě se róge. Acestia până ce El sěvîrşeşte rugăciunea producětóre de sudori de sânge, cuprinşi de obosélă adorm.

Ei şi în special Petru, care asigura pe Iisus că-i va urma până la mórte, sunt cuprinşi de o slăbiciune omenéscă. Dacă Petru nu a putut învinge somnul, de-şi a fost trezit de 2-ori, au va puté el învinge şi delătura pericolul ce ameninţă pe învěţătoriu? El dórme adânc, ca-şi-când nu s'ar întêmpla nimic. „Simone, dormi? nu putu-şi sě priveghezi o oră?“ (Mc. XIV. 37 şi paral). Nu ai avut atâta bărbăţie, în cât sě poţi învinge somnul cel puţin o oră, cât voiu fi încă cu voi? Tu ai zis Simone, că mě vei apăra cu ori ce preţ, de ce dar' nu ai fost treaz, ca sě vezi furtuna ce se apropie de către Ierusalim? Nu observi pe Iuda cu surisul pe buze apropiindu-se? „Sculaţi-vě sě mergem; iacă s'a apropiat cel-ce m'a vêndut“. (Mt. XXVI. 46 şi paral.)

Inaintea lui Petru acum sunt tóte clare. Apropierea fariseilor, a archiereilor şi a preoţilor încunjuraţi de o mulţime de servitori şi *pé muktarii lor* (primarii lor), *de a avé delegați sau consiliile lor de administrațiune ale vilaetelor.* Astfeliu ziua de 10 Maiu însémnă încă odată un mare progres al neamului. *Este o zi fericită pentru Români!*

Sĕ 'm dați voe, dlor, sĕ constat, că acest fericit resultat a fost dobândit și este datorit *încordării tuturor forțelor națiunii române.*

Aduc omagile mele *presei de tóte nuanțele*, care a știut a păstra tăcerea și n'a împedecat negocierile relative la aplanarea conflictului, prin destăinuiri și polemici inoportune.

Mulțămesc majorității acestui parlament, care ni-a esprimat o încredere deplină prin calmul cu care a așteptat soluțiunea unei cestiuni atât de grave.

Asociez la mulțămirile mele opositia, care a arătat și de acéstă dată că *în marile interese naționale toți Românii merg uniți mână în mână.*

Termin prin a arăta, că România trebue sĕ fie recunoscĕtóre către M. S. Sultanul pentru bunavoința ce a arătat credinciósei sale populațiuni de neam român, și a adresa espresiunea recunoștinței nóstre către marile puteri, cari au dat sprijinul lor dreptei cause a Românilor."

Vorbirea deputatului Dr. Aurel Vlad

rostită în 11 Maiu n. în parlamentul ungar, la discuția asupra adresei.

Onorată dietă! In critica situației presentă a țerii fie-ce partid patriotic e dator sĕ ajutore eșirea din crisă. Tocmai de aceea partidul nostru a fost de părere, sĕ nu pornéscă discuție mai lungă, ci sĕ'și spună pe scurt punctul de vedere privitoriu la cestiunile de pe tapet. Și de nu ne-ar fi atacat așa de provocător partidul liberal și în deosebi provisoricul ministru-president, póte nici nu și fi vorbit mai pe larg, deóre-ce în momentele grele presente, sunt de părere, că nu acum e prilegiul potrivit pentru discutarea cestiunilor cari ne privesc în special pe noi. La acésta se recere obiectivitate, se recere chibzuință, și sunt firm convins, că obiectiv judecând ne vom și înțelege reciproc, cu obiectivitatea recerută, și pretensiile ce sunt basate pe legală îndreptățire, vor fi recunoscute.

On. dietă! Dl ministru-president a afirmat, că prin faptul că ne-am presentat aici ca grup deosebit, nu numai că ne-am pus pe un punct de vedere dubios al patriotismului, ci că ne tradăm tot deodată și interesele neamului nostru. Căci dór' avem datorință sĕ espunem aici tendințele, principiile, cari ne-au întrunit într'un partid, dacă aceste principii ne-au înjghebat în un grup, find-că am promis acésta în programul nostru. Numai chestia de oportunism e, ca sĕ facem acésta independent ori sĕ întrăm în vre-un partid și în ascuns sĕ ne valorăm aceste principii: Pretenția francheții bărbătești ne impune, ca sĕ le propovĕduim acelea pe față. (Aprobări în mijloc.) Dar' lăsând la o parte acésta, on. dietă, nici modru, nici posibilitate nu e, sĕ o facem acésta în sinul ori-cărui partid, find-că după cum a spus eri on. meu prietin Stefan C. Pop, nu aflăm nici un partid parlamentar regnicolar, în care aceste principii speciale ale nóstre, punctul nostru special de vedere, ar afla loc. (Un glas în stânga. In parlament magiar nu!) Ba da, în acest parlament avem drept sĕ ne proclamăm principiile, find-că publicul alegĕtoriu are dreptul sĕ alégă pe aceia al căror program lui îi place, ear' nu pe aceia, cari plac majorității ori nu'i plac.

On. dietă! Cred, că nu din punctul de vedere al patriotismului trebue sĕ criticăm faptul, cum și în ce mod ne-am presentat aici, din punctul de vedere al patriotismului trebuesc criticate numai faptele, principiile și programul ce 'l representăm, ear' nu faptul cum ne-am organisat și cum am pășit.

On. dietă! Indreptățirea esistinței partidului nostru nimeni nu a dovedit'o mai eclatant, de cât chiar baronul Bánffy Dezső, care în vorbirea-i de Sâmbătă a declarat hotărît, că în Europa pe lângă constelația politică presentă viitor are numai statul unitar, monoglot.

Dániel László: Și asta e drept!

Aurel Vlad: Asta nu-i așa! Asta nu-i drept! (Mișcare în stânga). Dacă acest punct de vedere ar fi drept, atunci Ungaria nu ar fi esistat o miiă de ani, find-că o miiă de ani nu a fost cu o singură limbă, ci mai multe neamuri au susținut'o, mai multe neamuri au fost aici în țéră și toți au contribuit la susținerea ei. (Desaprobări în stânga.)

O voce (din stânga): Fleacuri! (Presidentul sună. S'auzim, s'auzim!)

Aurel Vlad: Istoria contimporană ne arată adecă casuri, că ideia naționalistă pe basa ținerii la olaltă a unit într'un stat mai multe mici stătulețe, dar' nimenea nu póte arăta, că s'ar fi disolvat vre'un stat, find-că acolo esistau mai multe neamuri.

O voce (din stânga): Dar' imperiul roman!

Aurel Vlad: Scuzele mele, pe vremea căderii imperiului roman nici n'a fost chestie naționalistă de fel.

Dar' nu aici e locul, ca sĕ vorbesc despre principiile căderii împĕrăției romane, numai vreau sĕ constat faptul, că coesistarea mai multor neamuri în un stat nu póte fi causă disolvătóre pentru el.

Markos Gyula: Nu trebue sĕ vĕ purtați așa! (Mișcare pe băncile ultime din mijloc).

Aurel Vlad: Dar cum sĕ ne purtăm?

Markos Gyula: Find-că afară vorbiți una, aici alta. (Desaprobări în mijloc.) Se zice, că dvóstrĕ trăiți din aceea, că seduceți poporul! (Larmă.) Dvóstrĕ trăiți din aceea, că agitați! (Larmă.)

Presidentul: (sună). Indrum la ordine pe dl deputat Markos.

Markos Gyula: Mersi!

Presidentul: Nu reflecta la enunciația presidentului, altcum voiu transpune casul la comisia de imunitate. (Va urma).

De la conferențele învĕțătorești.

Cercul Sighișóra-Cohalm.

— 10 Maiu v.

Cu mare interes așteptam ziua de 21 April, în care trebuia sĕ ne întrunim învĕțătorii din tractele Sighișóra și Cohalm în comuna *Cața* la conferențe. Eram cuprins de dorul de a face cunoștință cu colegii, cu cari împreună lucrăm pentru idealul cultural al poporului nostru. Doriam sĕ mĕ vĕd cu ei, ca sĕ schimbăm unele idei și sĕ ne sfătuim asupra scăderilor și avantagiilor școlelor nóstre, sĕ ne îmbărbătăm în cariera nóstră ane voiósă și puțin rĕsplătită. Și dorul meu s'a împlinit. Invĕțătorii din cercul XVII-lea au fost fórte conștii de însĕmnătatea acestor conferențe și bine pregătiți au dovedit în lucrările lor multă dragoste pentru cariera învĕțătoriască și mai multă dorință, ca acéstă nobilă carieră sĕ fie mai bine rĕsplătită. Au dovedit multă bunăvoință în discuțiunile lor colegiale și instructive, și pot zice, că fiecare s'a depărtat cu un cvant de cunoștințe mai adăugat și cu o dosă de sentiment mai potențat. Succesul cel mulțămitor al acestor conferențe revine în prima linie domnului comisariu *Arsenie Vlaicu*, care cu multă dragoste și interes a condus aceste conferențe.

După aceste aprețieri generale voiu întra în special. Sosind dl comisariu *Arseniu Vlaicu*, la Cața cu trenul de 8 ore, am fost plăcut suprinși de presența dlui profesor *A. Ciortea*, care cu cunoscuta și bine aprețiata dragoste pentru cultura poporului român, eram siguri că o sĕ ne procure câteva momente instructive și totodată distractive prin proiecțiuni cu skiopticonul.

La gară au fost întimpinați de corpul învĕțătoresc și conduși la casa parochială, de unde am mers cu toții la biserică asistând la serviciul divin, care a fost ținut de dl protopresbiter al tractului Sighișóra, însoțit de dl Pintea, paroch în Paloș și I. Cristea, din Șaeș. In decursul sf. liturgii, oficiată cu multă precisie și demnitate de preoți, au dat rĕspunsurile învĕțătorii în corpore după liturgia lui D. Cunțan. La sfârșit s'a făcut și parastas pentru sufletele rĕposaților metropoliți Andreiu și Miron și pentru învĕțătorii rĕposați din acest cerc, cari s'au jertfit pe altariul culturei românești. In predică păr. Pintea bineventéză pe dl comisariu și pe învĕțători. Dl comisariu rĕspunde în numele învĕțătorilor, arătând scopul venirii nóstre în acésta comună tocmai într'un timp când parochia jelește încă pe rĕposatul în Domnul păr. I. Mircea. A esplicat frumósa misiune de apostol a învĕțătoriului și raportul cel intim, în care trebue sĕ stee școla nóstră cu poporul. Invită poporul sĕ iee parte în numĕr cât de mare la conferențe, sĕ audă ce dorințe, ce lipse are și ce scop urmărește învĕțătorimea nóstră.

Mergênd în localul școlei, dl comisariu prin o vorbire salută pe dl protopresbiter, apreciind zelul desvoltat de dînsul întru îmbunătățirea și ridicarea nivelului cultural al acestui tract prin acuirarea de bune forțe didactice. Dl protopresbiter rĕspunde prin un cuvênt adânc simțit, mulțămind domnului comisariu și esprimându-și dorința, ca încă mulți ani sĕ mai fie comisariu.

Dl comisariu, după-ce cetește ordinul consistorial prin care e numit comisariu și în acest an, își rostește cuvêntul de deschidere, care tractéză despre misiunea înaltă a școlei de a crește caractere morale-religióse și că acestui scop se opune înclinarea copilului spre minciună, fățărnicie, lingușire, falsitate, etc.

Se constată presența a 46 învĕțători din 61 obligați a cerceta conferențele, apoi se purcede la constituirea biroului pentru tóte 4 ședințele și se stabilesc programele ședințelor.

După amiazi se cetesc următórele disertații: 1. „Importanța cântării în școla poporală cu deosebită considerare la poporul nostru“, de Pompiliu Constandin, din Sighișóra.

Acéstă temă frumósă a fost bine lucrată și din ea resultă importanța cântării pentru celelalte obiecte de învĕțămênt, pe cari le completéză cu studiul formal. Importanța cântării trebue considerată și ca factorul desvoltării gustului estetic, basa culturii etice, cum și din punct de vedere higienic, ca mijloc prin care se desvóltă puterile trupesti.

Trecênd la partea a doua a temei ne arată pĕcatul comis până acum la noi, că lipsind cântările potrivite pentru școlă, s'au apucat ómenii competenți sĕ adopteze cântări de la Nemți, cântări, cari nici-când nu se vor asimila gustului estetic al poporului nostru și vor rĕmâné străine de el. Atrage atențiunea asupra direcției luate de dl profesor sem. T. Popovici, care în cele două caete a armonisat pentru școlă cântece isvorite din inima poporului, rupte din sufletul lui, cari pórtă pecetea individualității poporului nostru. In aceste cântece, doine, hore, rugăciuni, cu motive și figuri naționale, vor afla copiii ceva plăcut, ceva asemenea simțului lor. Aceste cântece vor suna neîncetat din pepturile lor. Spre ilustrarea celor zise a esecutat cu doi colegi: „Cucule pénă galbină“ și „Codrule frate de cruce“.

Tema a fost bine aprețiată, dovadă, că autorul a fost competent în materie și a știut observa neimportanța ce se dă musicei în școla nóstră.

In tema „Rolul limbii române în planul de învĕțămênt al școlelor primare“, dl George Maican arată importanța limbii materne pentru educația națională ca factorul cel mai însemnat al adevĕratei culturi. Discută apoi noua reformă școlară ca contrară acestui principiu de educație națională și arată modul în care se propune limba română prin ajutorul cărților de cetire, cari nu corĕspund principiului concentrațiunii materialului. Își esprimă părerea, ca la compunerea cărților de cetire sĕ se iee în considerare bucățile cele mai alese din autori buni români și sĕ nutréscă mai mult iubirea și alipirea de națiune, sentimente cari tocmai acum sunt mai de lipsă, când școlele nóstre sunt amenințate din partea celor ce li-au jurat stîrpirea, și în parte și de indiferentismul poporului. Ce bucurie mare simte însă fie-care părinte auzind la esamene pe fiul sĕu recitând poesii, esprimând cugetările de o cumințenie adâncă, idei despre Dumnezeu și natură! De tóte aceste nu-și dau sémă cei cari nu știu alege între școla română și cea de stat, unde se torturéză copilul câte 2—3 ani pentru învĕțarea limbii magiare.

Lucrarea acésta de un conținut bogat a fost cetită de autor cu mare căldură, și din sentimentul potențat până la lacrimi se vede dragostea dlui Marcan pentru limba română.

Tot în ziua primă s'a cetit și tema ven. Consistoriu despre: „Influința desastrósă a alcoholului asupra organismului omenesc în general, și în special cari sunt căile și mijlócele prin cari cu efect s'ar puté lucra începênd din școla elementară întru preîntâmpinarea vițiului beției?“, de Aurel Oancea, învĕțătoriu în Haștalĕu. Dînsul a lucrat acéstă temă cu mult aparat științific și a depus multă sîrguință pentru a face un tablou viu despre bólele ce resultă din beție. A espus, cum distruge alcoholul păreții stomacului, producênd inflamații și chiar lesiuni; cum îmbolnăvește ficatul, inima, rinichii și mai ales atacă sistemul nervos, unde culminéză în „delirium tremens“.

---

de o armată, îi aduseră aminte profețiile lui Iisus despre mórtea sa, ear' sărutarea lui Iuda îi reaminti cuvintele învĕțătoriului, că unul din ei i-L va vinde. El vĕzù pericolul și se lasă răpit spre o faptă pe cât de neînțeléptă, pe atât de zadarnică: tae urechea lui Marcu, a unui serviteriu de al archiereului. (Io. XVIII. 10).

Óre nu a observat Petru, că Iisus numai cu o privire a rĕsturnat mulțimea la pământ? (Io. XVII. 6). Și dacă a vĕzut acéstă faptă miraculósă, nu s'a putut convinge, că El la un semn póte nimici nu numai legióne de ómeni, ci și de diavoli, precum a făcut deja nu odată? Sau credea Petru, că fără voia lui Iisus va puté nimici acéstă mulțime ostilă? De acestea el nu și-a dat sémă, ci avea numai una în vedere: iubia pe Iisus din inimă, deci trebue sĕ-L apere. Atacul lui e zadarnic. Iisus se predă inimicului, care-L duce de la Ana la ginerele sĕu, la archiereul Caiafa, unde e judecat la mórte. Petru e tot după mulțime. (Io. XVIII. 15, Mt. XXVI. 57 paral.)

Impins pe deoparte de [redacted]te, ear' pe de alta de iubirea nespusă către Iisus, el isbutește prin mulțime și cu ajutoriul unui discipol neamintit cu numele (Io. XVIII. 15) ajunge în curtea lui Caiafa, unde se așéză cu servitorii lângă foc. Acestia îl recunosc. „Și tu erai cu Iisus Galileianul?“ Petru négă și voește a scăpa de ei. Se retrage în altă parte a curții, unde find eară cunoscut se lapĕdă de Iisus a doua-oră zicênd, că nu cunóște pe „acest om“. El și a treia oră se jură și blastĕmă, că nu știe cine este Iisus, realisând prin acestea profețiile acestuia, că înainte de a cânta cocoșul de 3-ori se va lăpĕda de El. (Mt. XXVI. 69 paral.)

Petru nu mai era Petru, ci deveni Simon. A căzut în un pĕcat, din care numai Iisus îl va mântuí după înviere. El se lapĕdă de 3-ori de acela, despre care a mărturisit și era convins, că e Fiul lui Dzeu. Suspiciarea și privirea câtorva servitori îl face necredincios. Se teme ca Cain de tótă frunza.

O servitóre stórce din el jurăminte și blăstome false. Simone! au nu auzi cocoșul cântând? In jurul tĕu multe se întêmplă: cocoșul cântă jalnic, pare-că și el simte tradarea ta. Domnul batjocorit dintr'un colț caută spre tine. (Lc. XXII 61.) Tu i-ai causat mai mare durere de cât toți ceilalți blăstĕmători.

Simon tresare. Privirea blândă a lui Iisus străbate până 'n internul lui. El nu póte resista acelei imputări: ese din curte lăcrimând. „El plânge cu amar“ (Lc. XXII 62 paral.). Lacrimile dovedesc bunătatea și nobleța inimei sale.

Adânca durere și căința sinceră numai prin ele se pot manifesta. După vre-o câteva picuri de rouă a sufletului suferind, acesta se află mai bine, mai ușurat de greutatea ce 'l apasă. Ele sunt balsamul lui, de aceea „fericiți sunt cei-ce plâng, că acela se vor mângâia“. (Mt. V 4, Lc. VI 21).

Simon plânge. El își aduce aminte de cele profețite de Iisus și îl cuprinde o întristare și o durere nespus de mare, care îl face, ca după restignirea lui Iisus, la care a asistat și el între mulțime, sĕ nu se mai arete 3 zile, când Maria Magdalena îi aduce știrea, că corpul Mântuitoriului nu mai e în mormênt. Turburat de acésta veste alérgă cu Ioan la grópă și întră în ea, ca sĕ se convingă despre adeveritatea celor auzite. (Io XX. 2.) Nesflând nimic în mormênt, de cât niște haine, se re'ntórce posomorît la ai sĕi. Domnul batjocorit și omorît, ear' trupul Lui furat de iudei, iată ceea ce supĕră pe Petru. El neînțelegênd profețiile lui Iisus despre învierea sa de a treia zi, nici nu se cugeta la așa ceva, ci e întristat. (Va urma).

După aceste espuneri trece la căile şi mijlócele de combatere, cari sunt: familie, şcóla, armata, societăţile de temperanţă şi abstinenţă, biserica şi statul. Fie-care din acesti factori se foloseşte de mijlóce diferite.

Aceste teme ca cele mai interesante au fost ascultate cu mare interes; ear' la invitarea dlui comisariu a luat parte şi un număr frumos dintrĕ parohienii din Caţa, cari au profitat mult din aceste teme şi s'au convins cât de mult îi preocupă pe învĕţătorii cestiunile cele mai vitale ale poporului nostru.

După acestea s'a mai cetit disertaţia dlui George Andron din Ungra: „Cari sunt causele certelor şi desbinărilor dintrĕ preot şi învĕţătoriu şi dintrĕ acestia şi popor, şi prin ce mijlóce s'ar puté delătura“.

Acéstă temă a fost lucrată cu multă pricepere şi se basézĕ pe esperienţa făcută în mijlocul poporului nostru. Aminteşte între causele certelor o scădere a preoţilor: indiferentismul faţă de şcóla, de-şi de la ei se pretinde ca directori şcolari, sĕ dee învĕţătorilor ajutor, dispunĕnd, ca şcóla sĕ se încépă regulat, sĕ facă lista şcolarilor obligaţi, sĕ predice poporului despre însemnătatea şcólei şi cercetarea regulată a ei. La învĕţătorii constată multă negligenţă, causa celor mai multe certuri, ear' o scĕdere comună e ambiţia rĕu înţelésă de a 'şi doveđí hegemonia înaintea poporului.

Séra asistând multă lume dintrĕ parochieni şi fiind timpul favorabil dl prof. Ciortea a proiectat cu ajutorul skiopticonului în curtea şcólei multe tablouri, din cari ne am convins în mod intuitiv şi din esplicările dlui comisariu relativ la aceste scene, despre efectul distrugĕtor al alcoholului, care se sfîrşeşte cu miserie, crimă, nebunie.

Spre variaţie ni a mai proiectat bisericile cele mai frumóse din tótă lumea, dintrĕ cari cea mai bine lucrată e „Mănăstirea Argeş“.

Dintrĕ lecţiile practice mai bine a reuşit a dlui G. Pop, învĕţ. în Caţa; dînsul s'a dovedit a fi o forţă bună didactică, atât din predare, cât şi din cunoştinţele şi disciplina elevilor sĕi.

Intrĕ „cestiunile pedagogice“ două au fost lucrate cu mai mare îngrijire:

1. „Şcóla primară ca crescĕtóre de bune menagere şi mame române“ de dşóra S. Ciuleiu din Criţ. Se espune însemnătatea cultivării femeii ca o condiţie a fericirii, culturii şi progresului popórelor şi cum la noi şcóla poporală e chemată sĕ deştepte simţul economiei prin grădina şcolară şi sentimente înalte naţionale prin piese din istorie, ca d. e. Mama lui Stefan cel Mare. Dşóra Ciuleiu a fost aplaudată.

2. „Posiţia limbei magiare în şcólele nóstre primare“, de A. Socovici din Sighişóra, a fost tractată conştienţios şi a avut succes deplin.

Celelalte lucrări nefiind tocmai succese, nu le amintesc, ci trec la propunerile interesante, ce s'au făcut pentru succesul conferenţelor viitóre: La conferenţele acestea s'au presentat unele lucrări sistematice, bogate şi de actualitate, cari ar fi păcat sĕ se ţină ascunse în archivele prăvóse, ci ar fi bine sĕ se publice în vre-o revistă, ca şi lumea sĕ ştie ce se produce la conferenţele învĕţătoreşti şi cu acésta sĕ le dee mai mare atenţiune prin participare. Şi fiind-că nici o revistă pedagogică nu esistă, s'a propus redactarea unei asemenea foi sub conducerea unui comitet redacţional compus din învĕţători din aceste două tracte: Sighişóra, Cohalm.

In sfîrşit fixându-se comuna pentru conferinţele din anul viitor adecă: *Boiu*, nemai fiind nimic de pertractat, dl comisariu închide şedinţa esprimându-şi mulţămirea pentru interesul ce l'au desvoltat învĕţătorii, şi constată un progres frumos relativ cu alţi ani. In numele învĕţătorilor rĕspunde dl Maican asigurând [illegible] de iubirea ce o au învĕţătorii pentru bunul lor comisariu.

[illegible] despărţit cu convingerea, că prin o în[illegible] stie, entusiastă şi harnică se va [illegible] poporului nostru, şi precum [illegible] Germanii au învins pe Francezi [illegible] lor, tot astfel şi noi cu o învĕţători[illegible] vom învinge miseriile [illegible] şi ale [illegible] poporului nostru.

Aurel Oancea
învĕţătoriu în Haşfalău.

De la sate.

Prelegeri poporale în comuna Curechiu.

— 18 Maiu n.

La 1/14 Maiu a. c. prof. Dr. Ioan Radu din Brad, împreună cu prof. A. Bratu au ţinut şi în comuna nóstră Curechiu două prelegeri poporale, ilustrate cu minunate vederi făcute cu ajutoriul aparatului de proiecţiune, pe care „Asociaţiunea“ l'a dăruit despărţĕmântului nostru Brad. Dl Dr. Radu îndată după terminarea liturgiei, în cuvinte spuse pe înţelesul tuturor a arătat poporului, care era în numĕr de 300, — scopul „Asociaţiunii“ şi folosind o potrivită asĕmănare din viéţa nóstră de pe aici, le-a desluşit binefacerile acestei instituţiuni.

Prelegerea primă a fost „*Din viéţa Domnului Christos*“, predată liber de dl Dr. Radu. Prelegerea acésta, cu vederile ei, e atât de minunată, în cât mişcă pe om până la lacrimi. O adâncă impresiune a lăsat în inimile tuturor ascultătorilor. A doua prelegere: „*Urmările beţiei*“, a predat-o dl A. Bratu. Chipurile minunate ale acesteia sunt făcute de pictorul I. Stoica din Orămindea. Şi vederile acestea, cum şi prelegerea au făcut o impresiune binefăcĕtóre.

Precum am aflat, până acum s'au ţinut aceste prelegeri în 19 comune din Zarand şi le-au ascultat de tot peste 5000 de ascultători. Asupra folosului acestor fel de prelegeri e de prisos sĕ mai stăruesc. E destul sĕ spun, că poporul primeşte pe tot locul cu dragă inimă pe prelegĕtori şi la urmă nu ştie cum sĕ le mulţăméscă, simţindu-se fericit că mai este cineva, care se interesézĕ şi de sórtea lui şi 'i dă învĕţături în graiul lui limpede.

Am înţeles, că din comuna Juncu o „comisie“ de ţĕrani fruntaşi au mers cu rugarea „sĕ facă Domnii nostri bine, sĕ ostenéscă şi la ei“.

E de lăudat zelul dlui Dr. Radu de a merge în fie-care comună, venind astfeliu în atingere cu poporul întregei comune şi influinţând cu mult mai mult, de cât dacă ar aduna într'o comună ómeni din ţinutul apropiat. Ce e drept, cu atât e mai grea munca prelegĕtorilor, cari în fie-care Duminecă se duc în două comune, avĕnd sĕ vorbéscă aprópe câte 3 ore în comună.

Un progres însemnat s'ar face dacă comunele bisericeşti mai cu prindere ar cumpĕra insele pentru şcólă câte un aparat de acesta, care nici nu e aşa scump şi se póte pune în lucrare atât de uşor. Din Brad s'ar împrumuta chipurile de lipsă şi în sĕrbători în loc de a petrece ómenii la crîşmă ar puté petrece admirabil vĕzĕnd lucruri folositóre, plăcute şi atrăgĕtóre, şi s'ar puté face cea mai minunată şcólă cu ómenii adulţi.

I.

NOUTĂŢI

La direcţiunea financiară din Sibiu orele de oficiu se ţin în zile de lucru de la 7 diminéţa până la 1 după amiazi, ear' în Dumineci şi serbători de la 9 diminéţa până la ora amiezii (12).

*

Cel mai tiner profesor de jură La academia de jură din Dobriţin fiind vacant un post de profesor, adunarea generală a conventului reformat (ca susţinĕtor al academiei) a ales dintrĕ nouĕ concurenţi pe candidatul de advocat Dr. Kovács Gábor, care numai acum a împlinit 22 ani de etate.

*

Un milion de emigranţi. Conform datelor statistice ale guvernului Statelor-Unite, în anul acesta au imigrat în America — debarcând la New-York, un milion de ómeni.

*

Cursuri de vierit în Mediaş. Pentru a populariza întrĕ proprietarii de vii din comitatul Sibiiu mijlócele şi modalităţile de apărare contra filoxerei şi cultivarea viţei americane, după ce înfiinţarea unei pepiniere de viţă americană a întimpinat pedeci principiale, vicecomitele a recercat comunele pe al căror hotar sunt şi vii, ca sĕ trimită câte 2—4 tineri sĕ facă cursuri teoretice şi practice la pepiniera de viţă americană a proprietariului şi bun cultivĕtor de vii M. Ambrosi din Mediaş. Glasul dlui vicecomite a fost ascultat şi din aprópe tóte comunele cu vii au fost designaţi câte 2—4 bărbaţi mai deştepţi, deosebi tineri, spre a fi trimişi la aceste cursuri.

Concert în Rĕşinari. Inteliginţa română din Rĕşinari invită la concertul dat cu concursul corului cursului al II lea teologic din seminariul „Andreian“, Duminecă în 22 Maiu (4 Iuniu) 1905 (în pavilonul N. Vidrighin). Inceputul la 7½ ore séra. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită. Venitul curat e destinat spre scopuri filantropice.

*

Petrecere în Brad. Am primit *invitare* la *producţiunea* ce se va arangia la Sf. Constantin şi Elena 21 Maiu (3 Iunie) 1905, în sala de gimnastică a gimnasiului din Brad. Venitul e destinat pentru procurări pe séma museului gimnasial. Tacsa de intrare: după bunăvoinţă. Inceputul la 4 óre d. a. Programul e următoriul: 1. *Hora ostaşilor*, musică de T. Popoviciu, cântată de corul şcolarilor. 2. Din *Povestea unei coróne de oţel*, de G. Coşbuc, vederi proiectate cu skiopticonul, — predată de prof. Dr. I. Radu. Prelegerea acésta va fi intreruptă cu dóuĕ pause. In pausa întâi se va declama: 3. *Colóna de atac*, de G. Coşbuc, declam. de I. Ignaton, şcol. cl. IV g. şi se va cânta: 4. *Marşul dorobanţului*, cor micst de I. St. Paulian, cântat de corul şcolarilor. In pausa a doua se va declama: 5. *Cântecul redutei*, de G. Coşbuc, declamată de N Popa, şcolar de cl. III g. şi se va cânta: 6. *Peneş curcanul*, de Vasilie Alesandri, musică de I. Wist, cântat de corul şcolarilor. 7. Vederi *din Geografia patriei*, cu skiopticonul, text de prof. V. Boneu.

*

Apel către fostii nostri colegi! Reamintindu-ne de decisul, ce l'am luat în a. 1897/8, când am absolvat cursurile pedagogice în „Seminariul Andraian“, — cu dragoste frăţéscă Vĕ rugăm şi totodată Vĕ şi invităm, ca pe 16 Iunie 1905 st. v. sĕ ne revedem cu toţii în Sibiiu.

Brad, în 13 Maiu 1905 st. v. Pavel Lazar, Ioan Borşian, Ioachim Ivan şi Ioan Ubariu învĕţători.

*

Vrednică de ajutorare. Aprópe trei mii de cetăţeni din Nocera şi ţinuturile învecinate (în apropiere de Neapol în Italia) au subscris o petiţiune a dnei Magdalina Gramatta din Nocera, prin care numita cere de la guvern o rentă viageră de 1800 lire la an spre a se susţiné pe sine şi dróia de copii câţi îi are. A nume, în timp de 19 ani, cât a fost măritată, a avut *62 copii*: 59 băieţi şi 3 fete. De unsprezece-ori a avut trigemeni, de trei-ori patrugemeni, ear' odată chiar *cinci băieţi şi o fată*, fiindu-i normale numai unsprezece casuri de naştere. Pe motivul că a dat ţerii 59 soldaţi şi că în urma mulţimei de naşteri a devenit incapabilă de lucru, a cerut acum de la guvern ajutoriul amintit mai sus. — Dacă nu ar atesta cele aprópe trei mii de subscrieri adevĕrul acestei fecundităţi estraordinare, sigur că nu s'ar afla om, care sĕ-i dee crezĕmĕnt.

*

Femeiă de 115 ani. Sĕptĕmâna trecută a murit în Margitta vĕduva lui J. Schwartz, în etate de 115 ani. Locuia la fică-sa, babă bĕtrână şi ea în etate de 86 ani.

*

Un barometru sigur e paiangenul, a cărui facultate de a prevestí timpul a fost recunoscută chiar şi în evul vechiu. A nume, dacă observăm că paiangenul lucră cu inteţire la pânza sa pe timp ploios şi şi-o fixézĕ cu fire estraordinar de lungi, atunci putem fi siguri că în curĕnd are sĕ urmeze timp uscat; la nestatornicia timpului frumos putem sĕ fim pregătiţi cu atât mai sigur, cu cât mai departe se depărtézĕ paiangenul de la locul sĕu de adăpostire. Dacă paiangenul cruciat îşi părăseşte subit rociul, va urma furtună. Dacă 'şi rumpe rociul şi se ascunde, e în pregătire vreme fórte grea.

*

O nouă bólă de vite. Se scrie din Késmárk, că în comitatul Szepes s'a ivit la vitele cornute un feliu de bólă care se manifestézĕ în degenerarea muschilor de pe picióre şi a măduvei din óse, aşa că vita nu mai e capabilă nici a trage la jug, nici a da lapte. Veterinarii deduc provenienţa bólei de la seceta mare din anul trecut, când nici apă de beut nu prea aveau vitele. Sunt de părere însĕ, că abundanţa păşunatelor din primăvara curentă, care deosebi după ploile din urmă s'au desvoltat frumos, va delătura acéstă bólă.

*

Solia robului. Păzitoriul farului de pe insula Elba a prins sĕptĕmâna trecută o rândunică, la care era legat de picior un rotulaş de hârtie cu următoriul text scris cu creion: Porto-Longone, 14 Maiu 1905, d. a. la 3 ore. Rândunica acésta a sburat în spitalul robilor. Ii redau libertatea şi-i leg de picior bucăţica acésta de hârtie. Cel care va găsi scrisórea acésta şi voeşte sĕ facă o faptă de milă: sĕ céră pentru mine graţiare de la regele. Căci nevinovat fiind m'au osândit la robie pe viéţă şi deja de douĕzeci de ani sunt rob în fortăréţa acésta. Numele meu e Bruno Cataldo din comuna San-Cataldo. — Păzitoriul a predat scrisórea subprefectului din Porto-Ferrajo, care imediat a trimiso la Roma.

*

Chibrite în mână copiilor. In Topoloveţul-mare (Banat) băiatul de cinci ani Moise Sina punĕnd mâna pe cutia de chibrite s'a dus cu ele în şură sĕ se jóce de-a fertul. Şura, grajdurile şi tot ce era în ele şi în jurul lor au fost apoi mistuite de incendiul escat din jucăria copilului.

*

O sută de coróne pentru o viéţă de om. O móşă din Budapesta fiind chiămată sĕ dee ajutoriu la un cas de naştere, şi-a lăsat tésca cu instrumentele de moşit în o odaie de-alături, unde dând peste ea o nepoţică a bolnavei şi găsind în ea un globuleţ de sublimat, l'a mâncat în credinţa că e zăhar. Copila a murit după chinuri de câteva ore, ear' pe móşă tribunalul a osândit'o la amendă de 100 de coróne, pentru mórte causată prin negrijă.

*

Pentru două palme — viéţa. Eri (Duminecă) diminéţa flăcăul Mathias Bähr din *Turnişor* a fost găsit mort în uliţa numită „după grădini“. In cursul zilei de eri s'a presentat apoi la cancelaria comunală un flăcău din Ocna (servitoriu la un sas în Turnişor) şi a spus că el e ucigaşul. N'a avut însĕ intenţia sĕ 'l omóre, ci numai „sĕ 'l însemne, ca sĕ 'l cunóscă de altă dată şi sĕ-i dee bună séra“. Anume, s'a constatat prin mulţi martori, că înainte cu două sĕptĕmâni flăcăul Bähr — fudul pe faptul, că el e ficior de gazdă, nu „slugoiu rumun“ — a oprit în uliţă pe flăcăul servitoriu şi l'a luat la rĕspundere că „de ce nu-i dă bună sara?“ Românul i-a rĕspuns, că de ce sĕ-i dee bună sara, căci nu e nici fĕuogiu (primariu), nici gazdă, nici ceva domn, ci ficior şi el. La acestea Bähr a ras românului două palme, „pentru-ca altă-dată sĕ ştie că are sĕ-i dee bună sara“. Aceste sunt antecedenţele omorului. Fórte mulţi însĕ din Turnişor, chiar şi Saşi, zic că aşa i-a trebuit lui Bähr, căci era arţăgos cu toţi şi gata în ori-ce clipă de a provoca bătăi întrĕ flăcăi. Mórtea i-a provenit din o singură rană, o găurice la grumazi, provenită din împunsătură de cuţit.

Convocare.

P. T. membri ai Reuniunii femeilor rom. gr. cat. din Zlatna, în sensul §-lui 12 din statute sunt invitaţi prin acésta la a III-a *adunare generală ordinară* ce se va ţiné în 3 Iunie n. 1905 în ziua st. Constantin şi Elena la 4 ore după amiazi în biserica greco-cat. din loc. Obiectele: 1. Deschiderea adunării. 2. Raport despre înfiinţarea Reuniunii şi activitatea ei din anii 1902—1905. 3. Revidarea raţiocinului pe anul 1904 şi darea absolutorului. 4. Statorirea budgetului pe anul 1905. 5. Primirea membrilor noi, ştergerea membrilor restanţi. 6. Pertractarea obiectelor suşternute de comitet: *a*) aranjarea petrecerii poporale pe a doua zi de Rusalii; *b*) procurarea unei păpuşi şi îmbrăcarea ei în costum naţional român zărăgnean pentru casa naţională. 7. Alegerea a doi membri pentru verificarea protocolului adunării generale. 8. Propuneri. 9. Alegerea comitetului pe un nou trieniu. Zlatna la 25 Maiu 1905. *Elena Albini* presidentă.

Cărţi şi reviste.

Intrĕ Someş şi Prut, „schiţe, impresii şi amintiri“, de Augustin *Paul* (Delaletca). A apărut în institutul de arte grafice „Minerva“ în Bucureşti şi costă 1 leu şi 50 bani.

*

„Vasilie Cârlova“, studiu istoric-literar de Dr. Ioan *Raţiu*, profesor în Blaj. A apărut în tipografia seminariului archidiecesan din Blaj şi costă 1 corónă. Carte bună şi de folos pentru toţi cari se interesézĕ de trecutul poesiei române şi de poeţii din epoca începutului acestei poesii, întrĕ cari locotenentul Cârlova, elegistul Tergovistei, scrie pe la sfârşitul acestei epoce (n. 1809, † 1831) şi ocupă loc întrĕ cei mai de frunte. Suntem convinşi că cei cari îşi vor procura cărticica acésta şi o vor şi cetí, nu le va păré rĕu pentru coróna dată pe ea.

Posta redacţiei.

Breţcu. Primit cu mulţămită cele trimise. De la dl C. asemenea. Vorbirea se va publica mai târziu.

Zlatna. Pentru publicare nu e nimica de plătit.

[113] 1—1

Licitaţiune minuendă.

Se publică pentru **luarea în întreprindere a zidirii bisericei** din comuna bisericéscă **Tirnava**, protopresbiteratul Iliamureşană, care va avé loc în *20 Iunie st. n.* la 10 ore a. n. t. m. la casa comunală în Tirnava.

Preţul strigării 8000 coróne.

Planul de zidire şi preliminariul de spese se pot vedé ori-şi-când până la ziua de licitaţie la casa comunală din acea comună.

Ofertele eventuale sĕ se adreseze la oficiul parohial gr. or. din loc.

Licitanţii vor avé a depune înainte de a începe licitaţia un vadiu de 10% de la preţul strigării în bani gata sau în hârtii de valóre.

Pentru comitetul parohial:

Pavel Popa
paroch gr. or.

Mugur Aron
epitrop.

---

[111] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroh** din parohia de **clasa primă Sălciua de sus**, din protopresbiteratul Lupşa, pe basa resoluţiunei dto 14 Decembre 1904 nr. 13096 Bis., se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile, instruite conform normelor în vigóre Preaonoratului oficiu protopresbiteral al Lupşei în terminul deschis, presentându-se în vre o Duminecă ori sĕrbătóre şi în biserica din loc pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Sălciua de sus, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 26 April 1905.

Ioan Praja
presid. comit. paroh.

Vasiliu Ioaniciu
notariu.

Ad nr. 402 1905.

Vĕzut şi aprobat.
Ofenbaia, 6 Maiu 1905.
Oficiul protopresbiteral gr. or. Lupşa.

Vasile Gan
protopop.

Struguri de masă

în nenumĕróse sorte alese, curăţenia soiului se garantéză, apoi cea mai bună colecţie de

frunzişuri

tóte nobilitări de prima calitate, liferéză

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei de pe Têrnave

Proprietariu: **Fr. Caspari Mediaş** (Medgyes, (Transilvania).
(84 b) 13

Lista preţurilor ilustrată gratis şi franco.

Patruzeci de predici poporale, de *Iuliu Scriban*, licenţiat în teol. C. 1·50
Teatru de şcólă, de *Ana Gh. Tănăsescu*, directóra şcólei de fete din Constanţa . . . . . „ 1·—
Tainele cerului, de *C. Flamarion* (trad. Haralambie G. Lecca) . „ 1·50
Cuib de şoimi, poem dramatic în versuri, de *I. C. Bistriţeanu* . „ 1·50
Ziariul unui Pierde-Vara, de *George Coşbuc* . . . . „ 2·—
Portretele lui Eminescu, notiţe biografice, de *Ioan Scurtu* . . „ —·80
Foiletóne, de *Ilarie Chendi* . . „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Rumänische Dialekte, von *Josef Popovici* . . . . „ 4·80
Studii pedagogice şi discursuri, de *Dr. Vasile Bologa*, dir. şcol. . „ 2·—
Frumos! nuvele, de *Const. Hodoş* „ 2·—
Poesii, de *Maria Cunţan* . . . „ 1·25
Crişma lui Moş-Precu, povestiri, de *M. Sadoveanu* . . . . . . „ 2·—
Chipuri şi graiuri din Bucovina, nuvele, de *Em. Grigorovitza* . „ 2·50
Rutenisarea Bucovinei şi causele desnaţionalisării poporului rom. după date autentice, de *Un Bucovinean* . . . . „ 3·50
Din viaţa marinarului, nuvele, de *Gh. A. Teodoru* . . . . . „ 1·50
Dureri înăbuşite, de *M. Sadoveanu* „ 2·—
Poezii, de *Haralamb G. Lecca* . „ 1·50
De dragul celor mici, nuvele şi schiţe, de *Vasilie Pop* . . . „ 1·50
Armîna (românca), roman social din epoca renaşterii poporului român de la Pind, de *P. Vulcan* „ 2·—
Povestiri, de *Mihail Sadoveanu* . „ 1·50
Istoria literaturii religióse a Românilor până la 1868 de *N. Iorga* „ 3·50
Cultura română şi politicianismul, de *Rădulescu-Motru* . . . . „ 1·50
Cuvinte adevărate, de *N. Iorga* „ 2·50
Drumuri şi oraşe din România, de *N. Iorga* . . . . „ 2·50
Geniu Pustiu, roman original inedit, de *Mihail Eminescu* . . . „ 2·—
Urmaşii Romei, novele şi schiţe, de *George Cair* . . . . . „ 3·—
Eu rîd, tu rîzi, el rîde, de *G. Ranetti* „ 2·—
Poveşti populare, de *Alex. Florini* „ 2·50
Călĕtoriile lui Enache Cocoloş, de *Th. D. Speranţă* . . . . . „ 2.—

plus 20 fil. porto postal.

Sate şi mănăstiri din România, de *N. Iorga* . . . . „ 2 50
Din viéţa romană, de *Ion Kalinderu* . . . . „ 4 —

plus 30 fileri porto postal.

Idroterapia medicală, de *Dr. G. Baiulescu* . . . . „ 10.—

porto 72 fil.

Bibliografia romanéscă vechie, de *Ioan Bian* şi *Nerva Hodos*, tomul I. 1508—1716 . . . . „ 26·—

porto 92 fileri.

Librăria arhidiecesană.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise)

pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia arhidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei arhidiecesane

— Efectuirea se face în 24 zile. —

Icóne sfinte pentru Iconostase

(tetrapode) pictate pe tinichea, mărimea 26/32 cm.

Grupa I.

Sf. George, Sf. Ilie, Cuviósa Paraschiva, Sf. Dumitru, Sf. Erarch Nicolae.

Preţul: simple 6·50, fine 10, f. fine 13·50 cor.

Grupa II.

Botezul Domnului, SS. Apostoli Petru şi Pavel, Constantin şi Elena, SS. Arch. Mihail şi Gavriil.

Preţul: simple 7, fine 10, fórte fine 14 cor.

Grupa III.

Tăierea împrejur, Intimpinarea Domnului, Erarhii Vasile, Grigorie şi Ioan, Intrarea în Ierusalim, Invierea Domnului, Ină'ţarea Domnului, Dumineca tuturor sfinţilor, Naşterea sfântului Ioan Botezătoriul, Schimbarea la faţă, Adormirea Maicei Domnului, Naşterea Maicei Domnului, Naşterea Domnului.

Preţul: simple 9·50, fine 13·50, f. fine 19 cor.

Librăria arhidiecesană.

Biblioteca poporală a Asociaţiunii.	**1, 2. Povestiri din viéţa ţeranilor români, (I şi II,)** de *I. Pop-Reteganul*, câte	fil. 20
	3. Despre cărţile funduare şi întabulări, de *Dr. Valer Moldovan*	30
	4. Sfaturi bune. Trei disertaţiuni, de *Em. Ungurean*, *Dr. Elie Cristea* şi *N. Ivan*	20
	5. Casa părintéscă, crescătórea indivizilor şi popórelor, de *I. Popea*, fost prof.	20
	6. Despre testament. Explicarea art. de lege XVI, din a. 1876, de *Dr. V. Moldovan*	30
	7. Posta, telegraful, telefonul. Noţiuni generale despre instituţiile postale, de *Gavr. Todică*	20
	8, 9. Icóne din istoria Grecilor vechi, (I, II), de *V. Lazăr*, câte	fil 20
	10. Grădina de legumi, de *Ioan F. Negruţiu* . . .	30
	11. Cultura cucuruzului, de *Ioan F. Negruţiu* . . .	20
	12, 13, 14, 15, 16. Ionel. Principii morale şi creştineşti de educaţiune (I, II, III, IV, şi V), de *V. Gr. Borgovanu*, câte . . .	20
	17. „Astra“. Informaţiuni asupra scopurilor şi instituţiunilor „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ .	20

Librăria arhidiecesană.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — R[illegible]ciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicinele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicinele troparelor ce se cântă preste tot an[illegible] şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cupr[illegible] cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952 [illegible] despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum s[illegible]vangeliile Voscresnelor dela D[illegible] întâia după Rusalii, a tutur[illegible] până la a cincia Duminecă din [illegible] preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat 2 cor., legat în pânz[illegible] cor. 40 fil., legat în piele roşie cu copcii 4 [illegible]

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor din direcţiune

şi

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea comitetului de supraveghiare

de
Alfred Kormos
directorul revistei „Magyar Pénzügy“

Traduceri autorisate de
Constantin Popp
funcţionariu la „Albina“ din Sibiiu.

☞ Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu**, cea dintâiu cu preţul de **3 cor.**, ear' cea din urmă cu preţul de **1·50 cor.**

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Ti[illegible]

Nr. 54 Sibiiu, Joi 19 Maiu (1 Iunie) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rěndul cu litere garmond

Politica Vienei.

Un bun observator al evenimentelor politice de la noi, cu locuința în Viena, a publicat zilele trecute în ziariul *„Secolul“* din București un articol, în care se face constatarea, cât de greșită a fost politica din trecut a Vienei față de naționalitățile nemagiare din Ungaria, și cum acésta politică începe acum a se rěsbuna. Reproducem articolul în întregime, chiar la locul acesta, după cum urméză:

„Situațiunea politică a Austro-Ungariei n'a fost nici-odată așa de critică, ca acum. Pactul cu Ungurii din 1867 a creat din Ungaria un stat independent, și afară de aspirațiunile ungurimei a îndestulat și a provocat o mulțime de alte aspirațiuni, cari nu se pot legitima din nici un punct de vedere, dacă socotim starea adevěrată a țerii în ce privește naționalitățile nemagiare. Ungurimea, care la 1861 s'ar fi bucurat dacă și-ar fi putut scăpa independența sa etnică, — a dobândit în 1867 o hegemonie și asupra altor neamuri din țéră, cu dreptul mai puțin bine pronunțat de a contopí în sine și celelalte națiuni ale țerii. Tóte i-au fost iertate, tóte i-au fost concese, tóte i-s'au tolerat, numai sě nu se amestece în chestia organisațiunei *armatei comune*. N'a fost o dorință (justă ori nejustă) a ungurimei, care nu și ar fi dobândit realisarea grabnică, chiar și la cas dacă pentru a molcomí pe șoviniști magiari a fost de lipsă vre-o călcare a tradițiunilor seculare ale dinastiei, cum a fost transmutarea statuei lui Hentzi, ridicarea statuei lui Bethlen Gábor, și aducerea „moștelor“ lui Rákoczy din Constantinopol ș. c. a.

Nu e mirare deci, dacă Magiarii au esploatat situațiunea în favorul lor deplin. O națiune când ajunge la putere voește sě se validiteze și sě-și realiseze tóte aspirațiunile, juste și nejuste. Și noi nu putem de cât sě ne mirăm de politicianii Austriei, cari cred că mersului lucrurilor s'ar puté pune o stavilă, chiar acum, când frămêntările interne ale Austriei provócă îndrăsnéla tuturor elementelor centrifugale ale imperiului austriac. Cei din Viena au sfătuit necontenit pe Tisza, ca elementele turbulente ale parlamentului magiar sě le regulamenteze omenește, cugetând că dismembrarea armatei comune se va puté împedeca ușor, uitând însě, că șovinismul estrem, care a fost provocat și alimentat chiar din partea sistemului dualist, s'a încuibat nu numai în parlament, ci mai vêrtos în însași națiunea magiară, care acum cu vehemență nespusă tinde la dismembrarea armatei.

E fórte caracteristic, că politicianii și cercurile hotărîtóre din Viena, după o alimentare nejustificabilă de 35 ani a șovinismului magiar, n'au putut găsí un alt mijloc spre înfrânarea aceluia, de cât schimbarea regulamentului de casă al parlamentului ungar și dorobanții lui Perczel, aduși în dietă sě depărteze pe cei nemulțămiți. Ne mirăm, cum de n'au fost orientați cei din Viena, că șovinismului magiar nu pot de cât sě 'i dee întindere și putere astfel de měsuri.

Curentul magiar de astăzi nu cunóște margini, și nici nu va cunóște, căci se crede atotputernic și suveran, ear' dismembrarea armatei este un postulat nu al intereselor serios pricepute ale țerii, ci al șovinismului magiar, care a captivat mințile tuturor politicianilor magiari, chiar și ale celor mai serioși și cumpětați, ca Zichy și alți mulți conservativi magnați.

Contradispozițiile în contra șovinismului magiar ar fi fost a se căuta aiurea, nu în ordinul de la Chlopy și în prea órba încredere a unui politician fără tact cum e Stefan Tisza, ci *în naționalitățile neglijate cu nesocotință de decenii încóce.*

*

Mai ales Românii din Ungaria și Transilvania au fost credincioși Vienei, fără reservă, fără pretensiuni. Inteligința română de dincolo a fost și este cu o alipire mai efectivă față de Viena de cât chiar față de poporul român, care ar fi voit sě fie condus cu o politică mai independentă, mai plină de încredere în puterile proprii, de cât cum vedem că a fost condus.

Inteligința română a nesocotit pasivitatea hotărîtă din Sibiiu in cele mai multe cercuri electorale românești, nu numai de frică, nu numai din lipsa de spese electorale, ci și din considerațiune, că deórece Viena se încrede în conducătorii „liberali“ ai Magiarilor, sě ne întărim cât vom puté *economicesce și culturalminte*, și sě nu 'i împedecăm de a se întărí și ei, până ce ei ne vor da libertate pe teren cultural și economic. Numai așa s'a putut întêmpla, că unii dintrě bărbații de frunte ai Românilor au făcut parte chiar din partidul liberal unguresc până astăzi.

Acéstă încredere însě a produs róde amare pe séma Românilor, s'au adus mai mult de cât 15 legi, care de care mai stricate, cari au nimicit și acele concesiuni, ce li-s'au dat naționalităților în faimósa lege XLIV despre egala îndreptățire a naționalităților din anul 1868. Șovinismul magiar tot așa a desconsiderat pe Români, ca și Viena.

Dar' pe când acéstă desconsiderare din partea șovinismului magiar e ușor de priceput, din partea Vienei este și va fi totdeuna neînțelésă și plină de primejdie pentru monarchia întrégă.

Lucrul este lămurit și evident ca lumina sórelui.

Austria fără de o armată unitară și bine organisată, unitar condusă, unitar instruită, nu póte sě represinte o forță corěspunzětóre ideii unei puteri mari. La cas dacă acéstă armată se va dismembra în două, dismembrarea se va continua nesmintit, și așa Austria nu va puté sě realiseze pretențiunile juste ale aliaților ei, cari vor fi necesitați ca pentru menținerea echilibrului european și pentru pacea statornică sě umble după alte alianțe, alte grupări mai statornice, mai solide. Acésta nu o póte nega nimeni, care cunóște relațiunile cât de puțin.

Șovinismul unguresc însě, nepolitic și scurt vězětor, crescut cu grijă mare chiar din partea Vienei, nu se odihnește până ce nu 'și ajunge scopul: *uniunea personală și dismembrarea armatei comune.* Lupta póte înceta într'un timp neînsemnat de scurt, dar' nu se va sfîrșí până ce monarchia nu va fi prefăcută în ruine. Dato sed non concesso, că coaliția celor din stânga nu va ajunge azi la putere, șovinismul nu va adormí, căci Ungurii n'au de ce sě se témă. Ei merg înainte fără frică, știind că nu sunt și nu vor fi contrabalansați de nimeni.

*

De nimeni? Da, de nimeni, căci naționalitățile nemagiare, cari s'ar puté espune drept stavilă, sunt scóse din tóte puterile lor de resistință. Inteligința lor e desconsiderată la oficii, la demnități, la distincțiuni. Nu este nici un teren al vieții publice, unde Românii ar puté lua campania cu șovinismul magiar, fără sě fie necesitat a face cu el pact. *Naționalitățile cu curtea din Viena n'au nici o legătură.* N'au un om, *un singur om de încredere acolo*, care ar puté refera din când în când și dorințele modeste ale neamurilor nemagiare. Românii, Slovacii, Sêrbii, Nemții din Ungaria, au fost și sunt calomniați la curtea din Viena de către adversarii lor ca o nefericire pentru unitatea țerii, ca niște puteri centrifugale vrednice de ținut în frêu.

Insě dismembrarea armatei numai în parlamentul din Pesta s'ar puté împedeca, dacă majoritatea țerii ar fi și acolo representată ca majoritate. Cu un parlament șovinist magiar Viena ajunge în prăpastie. Grupele cele mici și neînsemnate ale naționalităților pot sě spună adevěrul, dar' nu vor puté sě împiedece dismembrarea monarchiei.

Acei politiciani cari au spus Vienei sincer, că desconsiderarea și călcarea naționalităților nemagiare și delăsarea lor nesocotită se va rěsbuna amar asupra monarchiei întregi, au spus în vremea lor curatul adevěr. Viena *nu i-a ascultat însě.* Românii au căzut jertfă unei direcțiuni nesocotite și acum urméză unitatea și puterea monarchiei, și nu sunt de vină nici Românii, nici chiar Magiarii, ci alții, cari *n'au avut încredere în naționalități*, până ce au împins pe Unguri într'un șovinism desperat și primejdios pentru toți cetățenii țerii și pentru vecinii lor.

Și mai pe sus de tóte acestea, cercurile hotărîtóre din Viena voiesc sě vină acum coaliția opozițiunilor la putere, și în schimb pentru statusquo în armată *sě i-se îngădue a face reforme interne cum le place lor*, ceea-ce însémnă, *că naționalitățile vor fi din nou jertfite* molochului șovinismului magiar!

O situație mai neconsolabilă nu se póte închipuí.“

Situația neschimbată! Generalul *Fejérváry* nu se póte angaja sě formeze noul cabinet, pentru-că nu capětă ómeni cari sě între în noul guvern. Așa sună știrea venită de la Budapesta. Remâne deci și mai departe guvernul contelui Tisza în funcțiune. Cu tóte acestea se aștéptă o mare surprindere pentru zilele cele mai apropiate. Vom vedé!

„Kossuth și Românii“. Primarticolul apărut sub titlul acesta în numěrul 48 al ziariului nostru a fost bine apreciat din partea domnului *Dr. Szőcs Géza*, profesor la gimnasiul de stat din Sibiiu, atât în ziariul sěptěmânal redactat de dsa *„Nagyszebeni Ujság“*, cât și în revista sěptěmânală din Cluj *„A fáklya“*. Ne bucurăm totdeuna când vedem că sunt și întrě Magiari (întrě *adevěrații* Magiari) ómeni cari ne înțeleg și cu cari ne putem înțelege, și dorința cea mai ferbinte a nóstră este, ca cercul lor sě devină cât mai larg, spre binele nostru și al lor.

Vorbirea deputatului Dr. Aurel Vlad

rostită în 11 Maiu n. în parlamentul ungar, la discuția asupra adresei.

(Fine).

Aurel Vlad: Noi, on. dietă, sperăm și viéța ne arată, că în parlamentul ungar fiece partid regnicolar are scopul, ca ca sě se realiseze un stat unitar cu o singură limbă, care după concepția baronului Bánffy Dezső e egal cu pustiirea tuturor naționalităților (Desaprobări în mijloc). Fiind-că contopirea în limbă nu e altceva, de cât s'starea naționalităților (Desaprobări în mijloc). Pardon, dar' de póte cineva s'o înțelégă asta altcum, ori eu nu știu ungurește, ori baronul Bánffy Dezső nu știe ce vorbește? (Mișcare în mijloc). Ear' dacă cercetăm tendințele, vedem, că acesta a fost scopul final al politicei partidului liberal, de-și nu a spus'o așa după cum nici Bánffy nu a spus'o cât sta în acel loc, dar' o spune acum, fiind-că e o losincă populară. Fóia lui mai propagă și acea, că magiarisarea trebue sě fie problemă de stat! Cu părere de rěu esperiem, on. dietă, că acéstă ideiă află echou la tóte partidele acestei on. camere. Când astfel de direcții ajung la suprafață la partidele politice magiare, atunci nu numai în urma dragostei ce ne légă de neam, ci chiar și în interesul statului avem datorință sě luăm posiție față de atare direcție, fiind-că după părerea mea viitorul statului ungar numai așa va fi asigurat, dacă tóte neamurile locuitóre în acéstă țară vor fi multămite, dacă nu se pun opreliști propășirii culturale economice a acestor neamuri! (Strigăte în stânga: Cine le impedecă?) Judecând din acest punct de vedere proiectul de adresă al majorității coaliționale, aflu în el momente cari justifică acest punct de vedere al nostru. Aici e îndată chestia estinderii dreptului electoral, la care on. oposiție coalisată nu se pune pe punctul de vedere al sufragiului universal și deóre-ce în programul partidului independist prima condiție a sufragiului universal e cunóșterea în scris și vorbire a limbii magiare, deóre-ce după programul partidului nou aflător în coaliție (Strigăte în stânga; Nu-i acolo!) Dar va fi! — și de va fi și acésta chestie o voiu cerceta din punctul de vedere al egalității de drepturi, atunci voiu zice, că on. majoritate coalițională pășește de pe terenul egalității de drepturi, fiind-că când cunoștința în scris și vorbit a limbii magiare nu e condiția cardinală la purtarea sarcinilor statului, nu e permis sě fie condiție cardinală nici când e vorba de esercitarea drepturilor. (Drept! Așa e! pe băncile ultime ale mijlocului!).

Buza Barna: Limba statului nu e egală cu celelalte limbi! (Așa e! în stânga.)

Presidentul: Rog pe domnii deputați sě nu conturbe pe vorbitor cu nesfârșite întreruperi.

Vlad: Știu eu, de ce puneți aceste opreliști. Mai întâiu, fiind-că vě temeți, că astă estindere a drepturilor fără nici o restricțiune ar fi în favorul naționalităților și socialistilor (Mișcare), fiind-că decretarea sufragiului universal ar ușora ajungerea de deputați socialisti în dietă (Strigăte în stânga. Cine-i impedecă? Larmă în stânga și mijloc. Presidentul sună.) Asta tăgăduire a drepturilor se póte numai așa motiva, că lipsește încrederea, că cei investiți cu acest drept nu 'și vor folosí în interesul bine priceput al statului.

E întrebarea, că óre nu trebue mai mare încredere, ca să încredințăm apărarea țerii unui om care nu știe ungurește? Și dacă necunoștința limbii magiare nu e pedecă pentru-ca cetățeanul de altă limbă să apere patria, și de e destul de patriot pentru-ca să 'și împlinéscă datorințele față de dușmani, atunci i-se póte dificulta dreptul electoral din punct de vedere al patriotismului, fiind-că nu știe ungurește? Cu mult mai mult póte strica patriei acel om de altă limbă, acel nemagiar atunci, când îi încredințăm apărarea patriei, de cât atunci, când îl învestim cu dreptul electoral.

Și un alt moment ne arată, că on. majoritate coalițională se pune pe acest punct de vedere, și adecă posiția ce a luat'o în privința limbii de comandă, respective având în vedere motivarea punctului ei de vedere în acésta cestiune. Dacă on. majoritate ar cere limba de comandă pentru lărgirea suveranității statului ungar, nemagiar nu ar puté escepționa pe drept acésta pretensiune. Dar' ei presintă chestia limbei magiare ca limbă de comandă că de aceea e de lipsă, fiind-că constitue un nou mijloc de magiarisare (Ilaritate în stânga). Mă mir fórte tocmai de membrii partidului nou, că rîd, fiind că dór' asta a desfășurat'o Bánffy, care zice că din punct de vedere național-magiar nu e atât de importantă limba de comandă, ci limba regimentului, fiind-că crede că prin întroducerea limbii regimentului se deschide un mai vast teren magiarisării. (Sgomot în stânga.)

Presidentul: Rog pe domnii deputați să nu mai intrerupă. Căci dór' așa vorbitoriul nu-și póte continua vorbirea.

Aurel Vlad: E fórte firesc, on. dietă, că deóre-ce astfel presintă astă pretensiune, noi față de ea cel puțin indiferenți rămânem (Sgomot în stânga). Da, rămânem indiferenți dacă o pretindeți din acest punct de vedere.

Suntem puși în fața alternativei, să alegem între două partide mari, una vrea pe basă 67-istă să realiseze statul național unitar magiar, ear' cealaltă pe basa deplinei independențe.

In acéstă chestie am îndrăznéla să zic afirmarea, că nici un partid nu representă interesele obștești ale statului, ci noi le representăm. (Mare sgomot și ilaritate în stânga. Presidentul sună).

O voce (din stânga): Vorbește Vienei.

Aurel Vlad: Pardon, punctul nostru de vedere nu vrea să fie posiție nici pro, nici antiviénesă (Larmă în drépta și în stânga). Noi vorbim curat din punctul de vedere al interesului obștesc al țerii, așa după cum noi înțelegem acest interes obștesc. (Larmă în stânga. Presidentul sună.)

Și deóre-ce sunt convins, că viitoriul Ungariei numai așa va fi asigurat, numai așa va puté fi garantat, dacă tóte naționalitățile vor avé posibilitatea, ca pe lângă susținerea unității de stat să pótă înainta pe terenul cultural și economic neamul (Strigăte în stânga: Nimeni nu le împedecă!)... și deóre-ce pentru asta în programul nici unei partide nu aflăm garanțe, faptul acesta motivéză organisarea nóstră separată (Aprobări pe băncile ultime din mijloc. Sgomot în stânga. Presidentul sună.)

Și după transacția din 1867 au luat parte în parlamentul magiar deputați nu de origine magiară — asta n'o înțeleg în sensul dreptului public — și atunci unul altul a fost membru partidei deákiste, unii s'au alăturat la partida independistă, care era atunci fórte slab representată. Alții se țineau apoi de mijlocul stângei. Atunci domnia însă alt spirit, atunci nu avea valóre concepția șovinistă care o esperiem azi. (Larmă în stânga. Presidentul sună).

On. dietă! Având în vedere, că timpul e înaintat, sfârșindu-mi espusele mele țin să declar, că nu pot primi proiectul de adresă al majorității, ci mă alătur la proiectul de adresă înaintat de on. meu coleg Mihali. (Aprobări pe băncile ultime ale mijlocului.)

*

La adresă a mai vorbit apoi dintre naționaliști Slovacul *Dr. Milan Hodzsa*, presentând panslavismul ca gogoriță inventată de slujbașii statului, în urmă pusă la vot, s'a primit adresa coaliției și s'a respins adresa naționaliștilor.

De la conferențele învețătorești.

Cercul Reghin — M.-Oșorheiu.

Erdősângiorgiu, 28 April v.

Ședința I.

In conformitate cu ordinul Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 3 Febr. a. c. nr. 45 școl. conferența învețătoréscă din cercul Reghinului (protopresbiteratele Murăș-Oșorheiu și Reghin) s'a ținut sub conducerea dlui protopresbiter *Stefan Rusu* din Murăș-Oșorheiu, ca comisariu consistorial, în Reghin.

Neavênd noi Românii gr. ort. biserică în Reghin, la serviciul dumnezeesc ne-am adunat în biserica gr. cat., unde a celebrat sf. liturgie părintele protopop *Uilăcan*. Lucru regretabil, ca într'un centru cu o inteligință atât de frumósă cum e Reghinul, Românii gr. or. nu au nici măcar o capelă. După terminarea serviciului divin ne-am adunat în școla gr. cat., unde s'au ținut ședințele conferențelor învețătorești. Aici înaintea unui public numĕros atât de la forurile bisericești cât și civile, deschide dl comisariu ședința prin vorbirea următóre:

„Onorată conferență! Preaon. dle protopresbiter! Stimați domni învețători! Iubiți în Christos frați! Christos a înviat!

Cu aceste cuvinte frumóse și pline de mângăere, cu cari se salută creștinii nostri în acésta săptĕmână numită „săptĕmâna luminată“, și nu numai în săptĕmâna acésta, ci și în următórele până la „Inălțarea Domnului“, Vĕ salut acum și eu, când pentru primadată mĕ presint înaintea dvóstrĕ pentru a vĕ conduce conferența învețătoréscă în calitatea onorifică de comisariu consistorial, cu carea am fost distins și încredințat prin ordinul Preanv. Consistoriu archidiecesan din 11 April a. c. nr. 3613 Bis., — în locul referentului școlar dl Lazar Tritean, care îmbolnăvindu-se și neputându-se presenta la conferență, prin mine vĕ trimite tuturor cele mai sincere salutări.

Cu înaltă bucurie am sĕrbat și noi, stimați domni învețători, în luminata zi de Duminecă și sĕrbăm și astăzi și tótă săptĕmâna acésta luminată mărita înviere din morți a Domnului și Mântuitoriului nostru Iisus Christos. — Cu frică și cu bucurie vestesc mai întâiu mironosițele mueri, apoi învĕțăceii Lui unul altuia noutatea cea mare: „*A înviat Domnul*“. Ear' noi, următorii lor binevestim cuvêntul de la o margine a pămêntului până la cealaltă, cântând și strigând: „Christos a înviat din morți, cu mórtea pre mórte călcând și celor din mormênturi viéță dăruindu-le!“ Căci acésta este bucuria și mângăerea nóstră, acésta pétra cea din capul unghiului a credinței nóstre, acésta întărirea puterilor nóstre în luptele zilnice ale vieții, acésta dulcéța speranței nóstre în ora morții, că Christos a înviat, că *Lumina a triumfat asupra întunerecului*, adevĕrul și dreptatea a supus viclenia și strâmbătatea. „Christos deci este lumina, carea luminéză pe tot omul care vine în lume“. De acésta lumină suntem pătrunși și noi astăzi în acésta zi a săptĕmânii cei luminate!

Un mare dascăl al bisericii ortodoxe, episcopul Ilie Meniat propaga mereu de pe amvon acea sublimă acsiomă ca: „*Nu are corpul atâta trebuință de nutremênt, pe câtă are spiritul de cuvêntul lui Dzeu*“ ...

Cuvêntul lui Dzeu însă nu e alta, de cât luminarea, perfecționarea, înstruirea, nobilitarea, cu un cuvênt: cultivarea spiritului, ca să se apropie după putință de însași perfecțiunea spirituală — *de Dzeu*.

Ținta religiunii creștine este deci una și întru tóte identică cu ținta pe care o căutăm noi învețătorii, instructorii poporului — prin școlă. Ba aceea este basa acesteia și se acopere reciproc cu atâta perfecțiune, în cât se póte zice că nu sunt două, ci este numai una și aceeași țintă: a evangeliului cu acea a școlei; *ajungerea celui mai înalt grad posibil de fericire a genului omenesc* — prin perfecționarea spiritului.

Căci, dacă divinul măestru al religiunii Christos propaga: „*Sufletul este care produce, vivifică, fericește, ear' trupul nu plătește nimic*“... ce alta căutăm noi, cei-ce ne silim a instruí și nobilita spiritul omenesc, partea cea nemuritóre din ființa nóstră, așa ca să devină productiv pentru societatea omenéscă, așa ca să nu rĕmână pom ce nu produce fructe, pom ce se tae și în foc se aruncă?!

Cum însă un pom natural ori-cât de mult cultivat la rădĕcina lui, dar' nenobilitat prin altoire, va produce totdeauna numai póme rele, ori va rĕmâné cu totul neproductiv, — așa naturalminte un spirit ori-cât de mult instruit, dar' needucat, nenobilitat prin cuvêntul lui Dzeu, nu va produce acele unice fructe cari sunt folositóre societății omenești, fructele carității creștine, fructele ce isvorênd din iubire produc pace și fericire în societate, — ci va produce fructe de ale vițiului, ori în casul cel mai bun va rĕmâné un spirit mort, neproductiv.

Ne este deci clar și invederat, că o atare cultură nu póte fi de cât *religiósă*, și că drept acésta noi învețătorii nu ne vom împliní datorința, nici ne vom ajunge scopul la care după chiămarea nóstră țintim, de cât punênd activitatea nóstră pe unica basă solidă, pe basa de granit, care este nobilitarea tinerei generațiuni a poporului nostru în *spirit religios-moral*.

Da, domnilor și fraților, trebue să știm cu toții, că o educațiune și instrucțiune lipsită de basele sale *religióse morale* este o educațiune și instrucțiune greșită, care nici-odată nu va produce acelea resultate binefăcĕtóre, la cari trebue să tindă ori și care școlă și ori și care învețătoriu.

Ținta supremă a școlelor trebue să fie formarea de caractere firme, statornice, nedubióse și independente, ear' atari caractere să pot forma numai prin o educațiune *în spirit religios-moral*.

In lumea acésta tóte tind spre perfecționare, și omul care nu ține pas cu mersul culturii și al perfecționării, acela rĕmâne îndĕrépt, acela nu face progrese, și cine nu face progrese, acela stagnéză.

Deci scopul cel mai de căpetenie al întrunirilor nóstre este nisuința *de a ne perfecționa tot mai mult*, de a ne da sémă de mersul științelor pedagogice-didactice, de a întroduce în școlele nóstre un învețămênt uniform, și de a delătura neajunsurile cari ici-colea mai împedecă mersul normal în școlele nóstre confesionale.

Pentru ajungerea mai ușor la scopul spre care nisuim cu toții, adecă la *cultivarea*, *nobilitarea* tinerei generațiuni a poporului nostru, și chiar la nobilitarea nóstră proprie, ni-se dă ocasiune, ca în fie-care an să ne întrunim odată în conferențele nóstre învețătorești.

Aici i-se dă fie-cărui învețătoriu ocasiune de a-și comunica ideile pe cari în urma studiului și a esperienței în ale școlei le-a aflat de a fi bune pentru desvoltarea vieții nóstre școlare generale, prin faptul că în conferență ni-se dă ocasiune de a ne instrua unii pe alții și a ne îndemna la muncă.

„Munca, — după cum zice Schiller — este decórea cetățeanului și binecuvêntarea (belșugul) este rĕsplata ostenelelor“ („Arbeit ist des Bürgers Zierde, Segen ist der Mühe Preis“).

Economul până când ajunge la seceriș trebue să are și să samene. Dar' de la aruncarea seminței și până la seceriș mai sunt de îndeplinit și alte lucrări, plivitul de buruenele cari o ar împedeca întru desvoltare și cari ar lua hrana de la rădĕcină și i-ar împedeca căldura și lumina de la sóre. — In modul acesta póte aștepta lucrătoriul rod înmulțit după ostenelele sale.

Pentru-ca să pótă ajunge la acest rod, chiar între împrejurări normale, trebue să fie neobosit la lucru, și pentru-ca lucrarea să fie mai ușóră, mai cu sémă când lucră la un pămênt înțelenit, atunci pe lângă stăruință îi mai trebue și multe cunoștințe speciale, trebue să țină cont de uneltele noue economice, căci numai așa va puté țíné concurență cu vecinii săi și îi va fi munca rĕsplătită pe deplin.

De multe-ori se întâmplă însă, că împrejurări nefavoritóre îi fac zadarnică ostenéla, nimicindu-i róda așteptată, el însă nu desperéză, ci începe din nou la lucru, căci știe, că numai așa se va puté susțíné, — luptându-se cu greutățile vieții. *Trebue deci să muncim pentru ca să trăim.*

Chiar așa se petrece lucrul acesta și în viéța morală. Și aici trebue să muncim pentru-ca să trăim. Avem să ne luptăm mult pentru-ca să omorîm păcatul în noi, și să ostenim fórte mult pentru-ca să putem sădí în noi sĕmânța virtuților!

Pentru-ca însă să putem avea succes în acésta luptă și pentru-ca să putem înainta mai ușor pe calea virtuții, trebue să ne provedem cu multe cunoștințe de tot feliul.

Lucrarea nóstră a preoților și învețătorilor, pe care avem să o îndeplinim după chiămarea nóstră, fie-care în felul sĕu, este și mai anevoiósă și mai grea, deóre-ce noi avem să stîrpim păcatul și să sădim sămânța virtuții nu numai în sufletul nostru, ci și în sufletul acelora cari ne sunt încredințați nouă spre îngrijire și cultivare.

Intruniți fiind noi astăzi în conferență, unde putem să ne instruăm unii pe alții și să ne îmbogățim cunoștințele prin cari mai ușor putem să lucrăm la cultivarea și luminarea tinerei generațiuni a poporului nostru și chiar la luminarea nóstră proprie, — implorând ajutoriul lui Dzeu asupra activității conferenței nóstre și salutându-vĕ din inimă, dlor și fraților învețători, declar deschise ședințele conferențelor nóstre învețătorești din anul acesta.“

(Va urma.)

Esposiția „Asociațiunii“.

Incă în nr. 1 al „Transilvaniei“ pentru anul 1905 comitetul central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ a publicat un călduros apel către publicul român din țéră, prin care a anunțat că la 19 August a. c., cu ocasiunea proximei adunări generale a „Asociațiunii“, se va inaugura în Sibiiu primul nostru Muzeu istoric și etnografic român, și a cerut concursul tuturor prietinilor culturei poporului nostru pentru înzestrarea cât mai bogată a unei esposițiuni etnografice și istorice culturale, care se va aranja cu acest prilej, spre a pune basele Muzeului nostru național. Programa prealabilă, publicată încă atunci în „Transilvania“, a fost studiată și completată prin comisiunea instituită de comitetul central pentru aranjarea esposițiunii și a apărut acum în textul ei definitiv în „Analele“ Asociațiunii pentru Martie și April a. c.

Astfel publicul nostru cult este astăzi pe deplin orientat asupra scopurilor urmărite cu aranjarea esposițiunii, cât și asupra modalităților, în cari se intenționéză presentarea stărilor etnografice și istorice culturale ale poporului nostru.

Acest cadru, în care se proiectéză esposițiunea, este însuși un elocuent interpret al importanței acestei întreprinderi frumóse a „Asociațiunii“, și astfel ar fi de prisos a o accentua din nou și la acest loc.

Atragem atențiunea cetitorilor noștri de astădată numai la acele părți ale programei, ce privesc secțiunile a căror înzestrare după natura lucrului se va puté face numai cu conlucrarea cercurilor largi ale publicului nostru cult.

Acestea sunt în primul rênd: *Esposiția istorică* și îndeosebi secțiunea de istorie politică și de istorie culturală. Cu privire la aceste secțiuni programa esposiției cuprinde următórele invitațiuni:

(§ 45.) 1. *Istoria mai veche* (înainte de 1848). In acest despărțămênt se vor espune: documente, diplome și acte, cari privesc istoria politică a Românilor din țéră și a instituțiunilor lor; portrete, scrisori și obiecte ale bărbaților cari s'au distins pe acest teren.

(§. 46). 2. *Epoca de la 1848*:

a) documente, acte și scrisori, deosebi ale conferențelor naționale și ale comitetului național;

b) portrete, scrisori și relíquii ale bărbaților distinși din acéstă apocă;

c) tablouri, embleme, arme, distincțiuni și uniforme de la 1848;

d) literatura referitóre la 1848.

(§. 47). 3. *Istoria mai nouă*:

a) documente și acte mai importante, referitóre deosebi:

α) la dietele de la 1863, 1865 și 1867—1894,

β) la conferențele naționale ținute de la 1869—1891,

γ) la activitatea comitetelor naționale instituite de la 1881—1894,

b) Portretele deputaților români din dietele de la Sibiiu și Cluj și din parlamentul de la Budapesta (fără deosebire de partid);

c) relíquii de ale ómenilor politici mai însemnați din acest timp.

(§. 48). Pentru înzestrarea acestei secțiuni se va face un apel public.

Obiecte de interes istoric din epocele nşirate, cari privesc îndeosebi bisericile şi cólele, apoi viéţa comunală şi în fine chestiuni culturale, militare sau economice, se vor aşeza în despărţămintele speciale, instituite pentru aceste ramuri.

(§. 49). Documente şi obiecte, cari privesc istoria culturală a Românilor din ţéră, fară de cele referitóre la biserică, şcólă, literatură şi ştiinţe, şi la artele frumóse, cari e vor aşeza în despărţămintele lor speciale) şi anume:

1. Documente şi date referitóre la instituţiuni şi societăţi culturale române din ţéră şi (în secţ. XXXV.) esposiţiile speciale ale acestora (Asociaţiunea aradană şi maramurăşană, reuniunile de femei, reuniunile de lectură, societăţile academice, cari tóte vor fi invitate în special sĕ participe la esposiţiune).

2. Mecenaţii români, portretele şi reliquiile lor.

3. Academicianii români (portrete şi reliquii).

4 Date statistice despre fundaţiuni şi fonduri culturale.

Revistă esternă

O nouă învingere mare a Japonezilor. Speranţele legate de flota de sub comanda lui Rojdentvenski, trimisă în apele asiane, ca sĕ — bată pe Togo şi sĕ taie oştirilor japoneze comunicaţia cu patria, s'au sfetit de tot tragic pentru Rusia. Flota japoneză, dusă din învingeri în învingeri de iscusitul ei comandant Togo, a adaugat şi de astădată un mărgăritariu preţios în cununa gloriei ce în rĕsboiul actual a câştigat'o marinei japoneze. Precaut şi tăinuitoriu, cum în întreg decursul de până acum al résboiului s'a dovedit a fi, admiralul Togo a stat ascuns cu flota sa pe apele japoneze, pândind momentul potrivit pentru a-şi mĕsura puterile cu inimicul — de astădată mai puternic în ceea ce priveste numĕrul şi mărimea vaselor de rĕsboiu. Momentul acesta a sosit Vineri, când Togo aflând că flota rusécă a intrat în apele coreane, i-a eşit înainte în strimtórea Ciusima. De Vineri până Duminecă a durat lupta, condusă de Togo cu atâta iscusinţă şi purtată de eroicii sei marinari cu atâta entusiasm şi dispreţ de mórte, în cât — deşi mai slabă numeric — *a nimicit aprópe de tot flota rusésă*. Douĕsprezece vase de rĕsboiu din flota rusésă au fost cufundate, multe vase de transport au căzut în mânile japoneze, ear' restul flotei a fugit spre nord, după-că calea retirării fusese închisă prin escadra comandată de admiralul Kamimura. Hotărit, că Japonezii încă vor fi avut perderi mari, dar' ce numĕră acestea pe lângă faptul că Japonia e de nou stăpână pe apele din raionul câmpului de rĕsboiu şi póte neconturbată sĕ susţină contactul cu oştirile de pe uscat şi sĕ le trimită furagiul de lipsă şi trupe auxiliare.

Pe apă Rusia a isprăvit deci cu putinţa de a mai susţiné lupta. Rĕmâne sĕ se decidă acum şi pe uscat sórtea definitivă a rĕsboiului. Şi acésta probabil că încă va urma cât de curênd, căci preludiile luptei mari s'au început deja şi pe uscat sĕptĕmâna trecută.

NOUTĂŢI

Fusiunea partidelor române din Bucovina. Se telegrafézĕ din Cernăuţi, că adunarea alegĕtorilor români din Bucovina inută Luni în Cernăuţi a decretat fusionarea partidului liberal şi a celui conservator, a votat încredere deputaţilor actuali şi a hotărit nfiinţarea unui ziariu ca organ de publicitate l partidelor române unite şi a votat o moiune prin care se cere, ca president la Banca erii sĕ fie numit un Român.

*

Hymen. Silvia *Cib* şi Ioan *Cărpinişan* i anunţă cununia religiósă, care se va sĕvêrşi Duminecă în 29 Maiu (11 Iunie) a. c. orele 4 p. m. în biserica gr. ort. din Daia.

*

Avis. Sortarea câştigurilor loteiei ce se aranjéză în favorul „Şcólei entru economia şi industria de casă“, e va ţiné Joi, în 1 Iunie n. a. c., la rele 10 a. m. în localul Asociaţiunii. *iroul „Reuniunii femeilor române din ibiiu“.*

*

Sfântul sinod al bisericii autocefale gr. ort. din România a fost închis Vineri, prin mesaj regal. In şedinţa de Vineri sinodul a primit propunerea P. S. Sale episcopului Dunăriide-jos, de a se aduce preoţi din Transilvania pentru bisericile din Dobrogea, dacă cei din România nu ar voí sĕ se ducă în Dobrogea. Ministrul de culte român a consimţit, însĕ a cerut, ca în astfel de casuri preoţii aduşi din Transilvania sĕ obţină întâiu recunóşterea naţionalităţii române.

*

Intoleranţă grecéscă. O telegramă din Athena dto 28 Maiu raportézĕ că guvernul Greciei a adresat marilor-puteri şi Porţii ottomane o adresă energică, în care protestéză contra iradéuei sultanului despre recunoşterea Arămânilor din Macedonia ca naţionalitate a parte. Ii dóre adecă pe grecoteii hămeşiţi, că de aci încolo nu mai pot numĕra întrĕ Greci pe Românii din Macedonia, cu braţul şi sângele cărora şi-au eluptat în trecut libertatea şi independenţa.

*

† Nicolae Savu, parochul nostru din Rechita, a decedat Mercuri 11 Maiu v. la 9 ore a. m., după un morb îndelungat şi greu de inimă, împărtăşit fiind cu st. taine ale muribunzilor. Actul înmormêntării a fost sĕvêrşit Vineri, în 13 Maiu v., de mai mulţi preoţi, în frunte cu protopopul tractual Sergiu *Medean.*

*

† Savu Timar tinĕrul preot din Băreşti, tractul Haţegului, născut în Pianul-inferior, după un morb greu şi îndelungat a rĕposat în 9 Maiu v. şi a fost înmormêntat în 11 Maiu a. c. A fost un preot vrednic, zelos şi conştienţios. Il deplânge tinera soţie rĕmasă vĕduvă Livia născută Gheaja, în etate de 21 ani, şi orfanii Cornelia şi Corneliu, cum şi numĕrósele rudenii, amici şi cunoscuţi, apoi poporul credincios, pe care l'a păstorit abia 4 ani şi 2 luni.

*

Din uciderile domneşti. Luni la 9 óre înainte de amiazi contele Stefan *Keglevich*, deputat dietal liberal, a fost ucis în duelui avut cu deputatul Hencz Károly (poporal). Sabia lui Hencz i-a străpuns inima şi i-a eşit prin spate. După agonie de câteva minute Keglevich a murit. Causa duelului a fost următórea: In şedinţa de Sâmbătă a dietei contele Keglevich a zimbit la nişte frase copilăreşti rostite de un „orator“ din coaliţie. La acésta Hencz i-a strigat: Ce te rînjeşti acolo? Keglevich, care plecase sĕ iese din sală, i-a reflectat: Ţine-ţi gura, măgariule! Ear' Hencz i-a ripostat: Ţine-ţi-o tu, boule! — şi totodată l'a provocat şi la duel.

*

Vezuvul în funcţiune. De câteva zile Vezuvul e earăşi în ferbere. Sâmbătă séra partea vestică a conului mic s'a prăbuşit, la ce a început sĕ curgă o mare massă de lavă, care în timp de un ceas a ajuns până la ruptura de la Atrio del Cavallo. Lungimea massei de lavă e de un kilometru.

*

Programa esamenelor publice de la şcóla română gr. or. din *Reşinari* cu finea anului şcolar 1904—5. *Sâmbătă în 4 Iunie:* 8—10 clasa I fetiţe, 10—12 clasa I băeţi, 3—5 clasa II fetiţe. *Luni în 6 Iunie:* 10—12 clasa II băeţi, 3 - 5 clasa III fetiţe. *Marţi în 7 Iunie:* 8—10 clasa III băeţi, 10—12 clasa IV băeţi şi fetiţe. La 3 ore esercіţii gimnastice cu cl. III—IV băeţi. La 3½ ore producţiunea corului, declamări şi încheierea anului şcolar. Lucrurile de mână ale fetiţelor vor fi espuse spre vedere publică Marţi în 7 Iunie în clasa III de băeţi. *Direcţiunea şcolară.*

*

Curs de desemn în Sibiiu. Direcţiunea şcólei industriale din Sibiiu deschide în lunile Iunie—August ale anului curent şi cel viitor (1906) cu concesiune ministerială un *curs de desemn* de câte şépte sĕptĕmâni. Cursul se va deschide anul acesta în 26 Iunie şi se va încheia în 12 August. Instrucţia se va da cu începere de Luni de la amiazi până Sâmbătă la amiazi, în fie-care sĕptĕmână, astfel, că cei aprópe de Sibiiu pot sĕ petrécă Dumineca acasă. Pot sĕ se înscrie la curs învĕţĕtori aplicaţi la şcóle elementare şi absolvenţi de pedagogie. Doritorii de a fi primiţi în curs au sĕ se adreseze cu grăbire dlui *Martin Schuster*, directorul şcólei industriale din Sibiiu. După terminarea cursului participanţii vor da esamen în faţa inspectorului suprem de şcóle şi a doi comisari ministeriali şi vor primí diplome de cualificaţiune. Participanţii capĕtă locuinţă gratuită şi numai de intreţinere au sĕ se îngrijéscă.

*

Treizeci mii de grevisti. Lucrătorii fierari din Budapesta au decretat Duminecă grevă generală, spre a stórce de la patronii lor simbrie mai mare şi ore de lucru mai puţine. De toţi sunt cam treizeci mii de lucrători.

*

Fasole verde pentru esport. La indemnul reuniunii economice din comitatul Solnoc-Doboca mai mulţi economi din acel comitat au început sĕ cultive în mare cuantitate fasole spre a fi esportată în străinătate în stare crudă (cu păstăile verzi). Rentabilitatea intreprinderii e motivată prin faptul că fasolea verde e fórte căutată în străinătate, ear' clima comitatului face posibil a cultiva fasolea şi în lunile de tómnă târzie. — Dar' în alte părţi nu ar puté óre economii sĕ facă şi ei aşa?

*

Opt milióne — din nimic. Consilieriul comercial *Esbach*, înfiinţătoriul fabricelor numite după numele sĕu, înainte cu treizeci de ani era un biet sodal sĕrac şi în călĕtoria sa pentru perfecţionare în meserie s'a oprit în Drezda. In timp de treizeci de ani prin muncă şi cumpĕt şi a făcut stare şi şi-a creat posiţie socială frumósă. La mórtea sa, întêmplată sĕptĕmână trecută, a lăsat avere de opt milióne de marce, pe carea a testat'o oraşului Drezda spre scopuri culturale şi de binefacere, cu condiţia, ca soţiei sale şi celor doi fii ai sĕi oraşul sĕ le plătiască rentă anuală de câte şésezeci mii de coróne.

*

Mórte năpraznică. La băile (carierele) de pétră din Cărpiniş (comitatul Hunedórei) lucrătorii erau ocupaţi cu încărcarea petrii pe carĕ, când — din cause până acum nesruate — din o grămadă din vîrful dealului a plecat în jos un buştean mare, precipitându-se cu celeritate înfiorătóre. Celorlalţi lucrători li-a succes sĕ sară la o parte din calea buşteanului, dar' Ioan Borlea n'a mai avut timp sĕ se feréscă. L'a ajuns buşteanul şi trecênd peste el l'a strivit leciu.

*

Din nenorocirile causate de beţie. Nicolae Bulz din Cebea după ce Duminecă a beut în crişmă până séra, s'a dus acasă beat tun şi s'a culcat avênd în gură o ţigară aprinsĕ. De la jarul ţigĕrii au luat apoi foc paiele de sub el şi de la acestea s'a aprins şi mobiliarul din odaie. Trezit într'un târziu, Bulz a dat sĕ iese afară, dar' în turbăcéla beţiei şi ameţit şi de fumul focului n'a găsit uşa, ci a căzut jos. Păstorii de nópte observând apoi primejdia au spart uşa casei şi au stins focul. Bulz însĕ era mort deja. Il năduşise fumul.

*

Feriţi copiii din calea ţiganilor. O caravană de ţigani a răpit din jurul comunei Bia (în apropiere de Esztergom) patru copii şi a plecat cu ei spre Budapesta. Unul dintrĕ copiii răpiţi, un învĕţăcel lăcătar cu nume Schmidt Ferencz, pe cale a isbutit sĕ scape din prinsórea ţiganilor şi mergênd la poliţia din Esztergom a enarat casul, spunênd că caravana consta din cinci bărbaţi şi şése femei, avênd douĕ căruţe. Poliţia din Esztergom a avisat despre acest furt tóte autorităţile din ţéră.

*

Luptă întrĕ doi elefanţi. In Bakewel (Anglia) Vineri séra în cursul producţiunilor de circ cu doi elefanţi unul s'a înfuriat şi s'a năpustit asupra îmblânzitoriului sĕu, pe care l'a trântit jos şi a început sĕ'l calce cu piciórele. La acésta elefantul celalalt a sărit în ajutoriul îmblânzitoriului năpustindu-se asupra elefantului atacator, din ce s'a încins apoi luptă înfiorătóre întrĕ elefanţi. In toiul luptei au răsturnat circul, care căzênd pe publicul ce buia sĕ scape afară a rănit pe fórte mulţi. Au trebuit sĕ fie chiămaţi în ajutoriu câţiva soldaţi, cari au împuşcat apoi pe ambe dihaniile.

*

Cea mai mare fericire pe lume e sĕnĕtatea şi mulţi au jertfit averi întregi, ca sĕ şi-o câştige, dar' de cele mai multe ori înzadar. De când inventatorul crucii duple electro magnetice R. B. nr. 86967, dl Albert Müller în Budapesta, V Vadász u. 42/V. a pus la disposiţie lumii bolnave aparatul sĕu, e ştiut, că acesta e în stare sĕ ajute şi acolo unde alte mijlóce nu mai pot; ceea-ce documentéză din nou şi următórea scrisóre de recunoştinţă: Prea stimate dle Müller! De 30 ani am fost tot bolnăviciósă, nu puteam nici durmí, nici nu vedeam bine, nu puteam mânca, m'am simţit totdéuna rĕu, dar' de când mi-am adus aparatul dtale, din 23 April a. t. şi de când îl port, mĕ simt fórte bine, pot durmí, vĕd bine, am poftă de mâncare, cu un cuvênt sunt deplin sănĕtósă şi îţi mulţămesc din inimă, căci mi-ai dat eară plăcere sĕ trăiesc. Cu stimă, *Rosa Schirl*, vĕduvă de geometru, Késmárk.

*

Inimă de sócră. Curtea de juraţi a tribunalului din Budapesta declarând eri pe vĕduva lui I. Miklós din Pócsmegyer vinovată de a fi dat foc casei norei sale, tribunalul a osândit'o la cinci ani de închisóre penitenţiară. In o nópte adecă, după ce norasa (vĕduvă) şi cei doi copilaşi ai ei adormiserĕ bine, bĕtrâna a dat foc casei, apoi privia din vecini cum se întind flacările tot mai mult peste întrégă casa şi cum se apropie sfêrşitul celor din casă. In momentul de cea mai mare primejdie însĕ tinera vĕduvă s'a trezit şi luându-şi în braţe copilaşii a sărit afară pe ferésta. Intrebată de presidentul tribunalului, că ce a îndemnat'o sĕ dee foc casei, bĕtrâna a rĕspuns că a voit sĕ scótă din casă pe nora-sa, fiind-că şi ea a scos'o pe dînsa. „Şi nu ţi-ar fi fost milă de cei doi nepoţei ai dtale, dacă ar fi ars împreună cu casa?“ — a întrebat'o earăşi presidentul. Nu, de fel, nici lor nu li-a fost de mine — a rĕspuns ea. In firul ascultărilor s'a constatat însĕ că nora-sa nu i-a făcut nici un rĕu, dar' avea ură pe ea hîrca bĕtrână, fiind-că o mai înfrunta câte-odată pentru-că umbla tot beată şi clevetia de tótă lumea. Sub impresia celor constatate în firul ascultărilor juraţii apoi unanim au declarat'o vinovată pentru încercare de omor prin tăciunărie.

Oficială.

Ajutórele pentru preotesele vĕduve din fondul tipografiei s'au distribuit deja pentru anul 1905. Impărţirea lor se face de regulă în luna Maiu; deci repeţirea cererilor deasemenea pentru anul curent este zadarnică.

*

Apropiindu-se timpul cel mai espus la arderi, îndatorăm pe parochi şi epitropiile parochiale, ca sĕ constate, dacă sunt solvite premiile de asigurare? Unde nu vor fi solvite sĕ se trimită neamânat.

Cărţi şi reviste.

„Câteva cuvinte despre invidie sau ură şi despre calomnie sau vorbire de rĕu“ e titlul unei broşuri scrise de Dr. Em. Elefterescu şi apărută în tipografia Al. Vălescu din Muşăteşti Argeş (România), formând broşura a 8 a din „Biblioteca ţeranului român“. Preţul nu e indicat.

*

Revista nóstră, numĕrul 5. cu datul Bucureşti 15 Maiu 1905, a apărut cu următoriul cuprins: Fericire, de Sofia Nădejde; Mântuirea, versuri de Maria Cunţan; Din amintire, versuri de Varia; Plimbarea (după Schiller), de Maria Baiulescu; Din viéţa reginei nóstre, de * * *; Iubire gloriósă! versuri de Ana M. Holda; Pe malul apei, versuri de Varia; Cugetări, de Spic; Glume, de Red.; Solorin, legendă de A. Tălăşescu; Cronică literară, de I. G.; Martirii, roman de Constanţa Hodoş; Douĕ festivaluri, de Fortunio; Adorare, In amurg, versuri de Varia; Rĕspunsuri, de Red.

Pentru tot ce priveşte redacţia şi administraţia a se adresa dómnei *Constanţa Hodoş*, Bucureşti, Bulevardul Elisabeta 67.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea petrecerii împreunate cu concertul dat de un grup de clerici din seminariul „Andreian“ din Sibiiu aranjată în Avrig la 4 Maiu st. n. a. c. din incidentul conferenţei învĕţătoreşti, s'a incassat suma totală de 145 cor. 20 fileri, din care subtrăgêndu-se spesele de 103 cor. 20 fileri, a rĕmas venit curat suma de 42 cor., care sumă s'a împărţit în părţi egale Reuniunii femeilor gr. or. din loc, fondului George Lazar şi Bibliotecei şcolare din loc.

In suma incursă au întrat de la următorii domni suprasolviri: Dr. Ilie Iancu, medic cerc. 6 cor. 40 fileri, Dr. Segal Sigismund, medic cerc. 1 corónă 60 fileri, Irimie Răduţiu, not. cerc. 1 cor. 60 fileri, Alexandru Neagoe, not. com. 1 cor. 40 fileri, Sever Silea, înv. 60 fileri, Iosif Stoica, înv. 60 fil., d-şóra Ana Cândea, 40 fileri.

Tuturor contribuenţilor şi participanţilor le esprimăm şi pe calea acésta sincerile nóstre mulţămite şi deosebita recunoştinţă atât pentru sprijinul moral, cât şi material.

Avrig, în 15 Maiu 1905.

Comitetul aranjator.

Posta redacţiei.

Ofenbaia. Manuscriptul trimis s'a primit. E pus la rînd spre a fi publicat. Mulţămită.

Galaţi. Trimite şi continuarea.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

In cancelaria subscrisului se caută un **candidat de advocat** cu praxă, care e în stare **sĕ-mi conducă cancelaria,** sau un jude pensionat, pe timp mai îndelungat. (114) 1—5

Făgăraş, la 28 Maiu 1905.

Dr. Nicolae Şerban
advocat.

Un tinĕr român

cu câteva clase reale sau gimnasiale se aplică imediat ca **practicant** în **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben).

Petiţiile sĕ fie scrise cu mâna proprie.

Patruzeci de predici poporale, de *Iuliu Scriban,* licenţiat în teol.	C. 1·50
Teatru de şcólă, de *Ana Gh. Tănăsescu,* directóra şcólei de fete din Constanţa	„ 1·—
Tainele cerului, de *C. Flamarion* (trad. Haralambie G. Lecca) .	„ 1·50
Cuib de şoimi, poem dramatic în versuri, de *I. C. Bistriţeanu* .	„ 1·50
Ziariul unui Pierde-Vara, de *George Coşbuc*	„ 2·—
Portretele lui Eminescu, notiţe biografice, de *Ioan Scurtu* . .	„ —·80
Foiletóne, de *Ilarie Chendi* . .	„ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Rumänische Dialekte, von *Josef Popovici*	„ 4·80
Studii pedagogice şi discursuri, de *Dr. Vasile Bologa,* dir. şcol. .	„ 2·—
Frumos! nuvele, de *Const. Hodoş*	„ 2·—
Poesii, de *Maria Cunţan* . . .	„ 1·25
Crişma lui Moş-Precu, povestiri, de *M. Sadoveanu*	„ 2·—
Chipuri şi graiuri din Bucovina, nuvele, de *Em. Grigorovitza* .	„ 2·50
Rutenisarea Bucovinei şi causele desnaţionalisării poporului rom. după date autentice, de *Un Bucovinean*	„ 3·50
Din viaţa marinarului, nuvele, de *Gh. A. Teodoru*	„ 1·50
Dureri înăbuşite, de *M. Sadoveanu*	„ 2·—
Poezii, de *Haralamb G. Lecca* .	„ 1·50
De dragul celor mici, nuvele şi schiţe, de *Vasilie Pop* . . .	„ 1·50
Armîna (românca), roman social din epoca renaşterii poporului român de la Pind, de *P. Vulcan*	„ 2·—
Povestiri, de *Mihail Sadoveanu* .	„ 1·50

plus 20 fil. porto postal.

Librăria arhidiecesană.

Zacharia Boiu

Frunze de laur

Poesii eroice din anii 1877—1878

Publicate de . . . .
Ioan Baptist Boiu.

Preţul 50 fileri plus porto postal.

Librăria archidiecesană.

RECLAMA

permanentă, cu scop şi practică este sufletul, factorul dătător de viaţă pentru ori-ce fabrică, întreprindere comercială, industrială şi de negoţ. **Cum, unde** şi **când** se póte insera mai cu efect, mai bine şi mai eftin se póte afla în

Espediţia de anunţuri

Iuliu Leopold

Budapest, VII, Erzsébet-körút 54,

unde se mijloceşte cu conştienţiositate, punctualitate şi eftin publicarea inseratelor şi reclamelor în tóte foile şi călindarele din Budapesta, provinţă şi străinătate. Planuri şi prelim. de spese gratis.

Eu

nu cunosc pentru îngrijirea pielii, în special pentru a alunga pistruii şi a avé o colóre delicată a feţii, un săpun medicinal mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin

al lui Bergmann (marca doi băieşi)

Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata în farmacia „la urs“ (piaţa mică), la I. B. Misselbacher sen. (piaţa mare), G. Meltzer (str. cisnădiei şi guşteriţii 25), prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei) (89) 4—25 Carol Arz (strada cisnădiei), cum şi în Sighişóra la farmacistul W. Lingner.

Am onórea a face cunoscut onoratului public, că în **1 April st. n. a. c** am deschis un

atelier de încălţăminte

în strada poplăcii nr. 3,

în care lucrez **tot feliul de încălţăminte**, de la cea mai simplă până la cea ma finā, cum şi **reparaturi,** pe lângă preţuri convenabile.

Absolvând mai multe cursuri de specialitate şi avênd ocasiune a face o praxă de mai mulţi ani în diferite ateliere mai însemnate atât de aici, cât şi din alte oraşe mai mari ale Ungariei, mĕ aflu în plăcută posiţie de a corĕspunde tuturor pretenţiilor privitóre la branşa mea.

Asigurând on. public de un serviciu deplin satisfăcĕtor îl rog totodată pentru binevoitoriul seu sprigin.

Sibiiu, 1 April n. 1905.

Cu tótă stima

[78] 7—10

George Săsărman
măestru pantofar.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

— Efectuirea se face în 24 zile. —

Icóne sfinte pentru Iconostase

(tetrapode) pictate pe tinichea, mărimea 26/32 cm.

Grupa I.

Sf. George, Sf. Ilie, Cuviósa Paraschiva, Sf. Dumitru, Sf. Erarch Nicolae.

Preţul: simple 6·50, fine 10, f. fine 13·50 cor.

Grupa II.

Botezul Domnului, SS. Apostoli Petru şi Pavel, Constantin şi Elena, SS. Arch. Mihail şi Gavriil.

Preţul: simple 7, fine 10, fórte fine 14 cor.

Grupa III.

Tăierea împrejur, Intimpinarea Domnului, Erarhii Vasile, Grigorie şi Ioan, Intrarea în Ierusalim, Invierea Domnului, Inălţarea Domnului, Dumineca tuturor sfinţilor, Naşterea sfântului Ioan Botezătoriul, Schimbarea la faţă, Adormirea Maicei Domnului, Naşterea Maicei Domnului, Naşterea Domnului.

Preţul: simple 9·50, fine 13·50, f. fine 19 cor.

Librăria arhidiecesană.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise)

pentru scrierea *română, germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia arhidiecesană, *în colóre vênătă,* pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei arhidiecesane

La **Librăria Tipografiei archidiecesane** din Sibiiu se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu,** archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.,** legat în pânză **2 cor. 40 fil.,** legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

☞ Pentru pacienţii de stomach! ☜

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat ’şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de burueni bólele de stomach vor fi curate în că în formare. Sĕ nu întârzie nime dar’ a-’l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni.

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, plină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăvicióse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte ocalităţile din Austro-Ungaria.

☞ Păziţi-vĕ de falsificări! ☜

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui ☞ Hubert Ullrich. ☜

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sîrup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 18—21

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian. Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 5 Sibiiu, Sâmbătă 21 Maiu (3 Iunie) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Catastrofa.

Sibiiu, 2 Iunie n.

Gloria pe care flota ruséscă avea sě o aducă la Petersburg, a rěmas înmormêntată în mare.

O bătălie mai teribilă navală ca aceea care a fost dată în canalul Coreei, întrě flota rusécă şi cea japoneză, nu cunóşte istoria universală, şi nici o înfrângere aşa de durerósă ca a Ruşilor, cari au perdut nouě-spre-zece unităţi navale de prima ordine, plus miile de ómeni înecaţi ori luaţi în captivitate, cu comandanţi cu tot.

Când a sosit la Petersburg ştirea telegrafică despre sguduitórea catastrofă, Ţarul, se zice, că ar fi început sě tremure şi n'a putut scóte din gură alte cuvinte de cât acestea: „acum totul e perdut, totul e perdut“. Apoi s'a pus în pat.

Cu adevěrat, totul e perdut, vaza şi trecerea avută ca mare putere, şi mai ales speranţa de a se mai puté îndrepta lucrurile spre bine pentru Rusia. E imposibil sě se mai pótă repara greşelile multe din trecut, dintrě cari cea mai mare a fost aceea, că peste tot s'a început rěsboiul acesta cu o seminţie de ómeni pe cari Rusia nu i-a cunoscut, şi nici nu a ştiut că ce putere residă în ei. S'a dovedit însě de nenumărate-ori, dar' mai ales în nefericita ciocnire a flotelor vrăşmaşe în canalul Coreei, că Japonezii au un praf de puşcă propriu (invenţia lor), mai bun de cât cel cunoscut în Europa, şi că tunurile lor aşezate pe vasele de rěsboiu duc glónţele mai departe de cât ori-care altul din Europa. Prin urmare, flota japoneză a început sě facă stricăciune în flota rusécă încă înainte de a se puté acésta apăra!

Va sě zică, armata japoneză e cu mult mai superiósă celei ruseşti, şi pe lângă acésta luptă cu însufleţire, pentru-că ştie pentru-ce luptă, pe când Ruşii din capul locului au purtat luptele numai din datorinţă, fiind-că însufleţire lor n'are ce sě le inspire.

Catastrofa din canalul Coreei neg greşit că a decis în mod final sórtea rěsboiului ruso japonez, şi anume în favorul Japoniei. Rusia, dacă va fi cuminte şi va voí sě evite desastre şi mai mari, va căuta acum sě lege pace cu Japonia. Şi a greşit fórte mult că nu a legat pacea înainte de a da de catastrofa acésta din urmă, din care a eşit cu flota nimicită de tot. Natural, că acuma condiţiunile de pace vor fi mai grele de cât înainte cu două sěptěmâni, dar' Rusia sě se gândéscă la faptul, că urmând încă o catastrofă şi pe uscat ca acésta de acum pe apă, condiţiunile de pace au sě fie şi mai grele, şi atunci i-s'a dus cu plutele întréga reputaţie şi greutate de mare-putere, şi de altcum ştirbită.

Dar' tréba ei e că ce va face. Noi avem sě stabilim *morala* lucrului, şi morala e următórea:

Nu rîvnéscă nimeni la aceea ce nu e al seu, ci mulţăméscă-se fie-care stat cu ceea-ce are.

Impěrăţia Rusiei era destul de mare şi mai 'nainte, n'avea trebuinţă de a se mai estinde, şi încă într'o parte străină de lume. Şi mai ales n'avea sě se încurce Rusia în rěsbóie esterne, ştiind fórte bine cum fierbe şi clocoteşte înlăuntrul ei, fiind tóte păturile sociale nemulţămite cu starea lucrurilor cu esceptiunea acelei pături, care ţine puterea în mâni şi care e vinovată şi pentru catastrofa din urmă a flotei ruseşti, cum peste tot pentru începerea şi purtarea rěsboiului cu Japonia.

Dar' morala lucrului e şi aceea, că cu trupe cari nu ştiu sě se însufleţéscă (pentru-că n'au motiv sě se însufleţéscă) nu se pot câştiga rěsbóie, fie trupele ori-cât de bine inarmate şi ori-cât de numěróse.

Din păţaniile Rusiei ar fi bine sě tragă deci învěţătură şi alte state.

Facă întâiu, ca popórele cari le constituesc sě fie mulţămite, sě se simtă ca membre ale unei familii comune, — şi apoi ducă-le în rěsbóie! Căci dacă nu fac aşa, ci fac ca Rusia, tot ca Rusia au sě o păţiască.

De la conferenţele învěţătoreşti.

Cercul Reghin—M.-Oşorheiu.

Erdősângiorgiu, 28 April v.

(Urmare.)

Vorbirei de deschidere, ascultată cu deosebită atenţiune i-a urmat constituirea biroului, alegêndu-se notari: Teodor Muica şi Zaharie Frandeşi, ear' verificători ai protocólelor: Pavel Suciu şi Ioan Moldovan.

Pe basa conspectelor primite de la ambele oficii protopopeşti se constată că sunt presenţi 21 învěţători, ear' absenţi din tractul M.-Oşorheiului: Atanasiu Andreica, Victor Grindean, T. Libeg şi Victor Laurenţiu, din tractul Reghinului: Teodor Pescăruş, Iosif Pop, Ioan Borşan, Iosif Popescu, Olimpiu Trif.

Se ia cu plăcere la cunoştinţă presenţa domnilor preoţi ca directori şcolari, precum: Vasilie Duma din Jabeniţa, Ioan Duma din Săcalul-de-pădure, V. Mateiu din Rîpa-sup. şi N. Gliga din Rîpa-inferióră.

Notez cu plăcere, că la şedinţa primă a luat parte şi dl protopresbiter al Reghinului: Galacteon Şagău, care prin cuvinte alese a salutat conferenţa întrunită şi pe domnul comisariu.

Conferenţa ia cu plăcere act despre presenţa dlui subinspector şcolar Rusztek Károly, ca representant al dlui inspector şcolar regesc Deák Lajos.

După aceste se trece la ordinea zilei prin cetirea temei dată de Preaveneratul Consistoriu archidiecesan: „Influinţa desastrósă a alcoholului asupra organismului omului în general; în special, cari sunt căile şi mijlócele, prin cari cu efect s'ar puté lucra, începênd din şcóla elementară întru preîntimpinarea viţiului beţiei?

Cu elaborarea acestei teme au fost încredinţaţi Pavel Suciu şi Zaharie Frandeşi. Mai întâiu se dă cetire operatului dlui Suciu. Acesta în tractatul lucrat cu multă diliginţă scóte la ivélă tóte nefericirile ce pot isvorî din folosinţa fără sémă a alcoholului şi recomandă în contra acestui viţiu înfiinţarea de societăţi de lectură, bibliotecile şi prelegerile poporale.

A urmat a doua temă tot de cuprinsul acesta, elaborată de Zaharie Frandeşi. Cu toţii am ascultat cu atenţiune încordată frumósa disertaţiune a dlui Frandeşi, bogată în esemple vii şi convingětóre. Espunênd prin un limbagiu uşor şi frumos tóte scăderile poporului nostru isvorîte din folosirea fără sémăn a alcoholului, vine cu propunere concretă spre evitarea tuturor relelor isvorîte prin folosirea rachiului, prin ridicarea societăţilor de temperanţă şi înfiinţarea societăţilor de lectură pe séma poporului.

Ambele operate se dau spre censurare unei comisiuni constătătóre din M. Radu, Ioan Silaghi şi I. Chivescu.

Şedinţa se ridică la orele 12 a. m.

Şedinţa II.

Se deschide la orele 3 p. m. prin comisariul consistorial. Ca óspe am avut pe dl subinspector regesc Rusztek Károly şi alte notabilităţi.

Şedinţa acésta a fost consacrată prelegerilor practice, dar' a fost mare pagubă, că nefiind elevii de şcólă presenţi, domnii prelegětori au trebuit ori sě-şi cetéscă prelegerile, ori pe domnii învěţători sě-i considere ca elevi de şcólă.

La ordinea zilei a urmat prelegerea practică despre „*Óie*“, de Ilie Şularíu. Prelegětoriul 'şi ceteşte tema lucrată după treptele formale şi se începe discusiunea asupra reuşitei temei, la care iau parte învěţătorii: I. Chivescu, M. Radu, I. Silaghi şi N. Naşcu şi în fine dl comisariu, observând, că s'au folosit prea multe întrebări, cari îngreunéză procesul de aperceptiune a elevilor. Tema se declară de succésă.

A urmat a doua prelegere practică din constituţia patriei despre „Comună“, de Gregoriu Ciontea.

N. Naşcu observă, că s'au folosit prea puţine întrebări orientătóre. Dl comisariu observă, că prea repede s'a trecut peste treptele formale. In general tema e succésă.

Urméză cetirea operatului practic despre: „Importanţa cantului în educaţiune“, de Ioan Brătean. Intr'o lucrare bine succésă face istoricul cantului, insistând, ca pe cântările bisericeşti sě punem pond cât mai mare.

Ioan Silaghi observă, că nota caracteristică a cântărilor nóstre naţionale nu o dau cântările bisericeşti, ci doinele nóstre naţionale. M Radu insistă pe lângă aceea, că Preaven. Consistoriu sě alégă cântările cari

---

FOIŞÓRĂ

Viéţa şi activitatea sf. apostol Petru.

(După sf. scriptură).

(Urmare.) De Ioan Stanciu.

Deodată vine eară Maria Magdalina şi îi spune că a vězut şi a vorbit cu Iisus. (Io. XX. 14). Petru, ca şi ceilalţi apostoli, nu crede, dar' totuşi alérgă încă odată la mormênt, ca sě se convingă. (Lc. XXIV. 12). Dzeu însě nu se arată, nu face semne necredincioşilor atunci când ei le doresc. Simon nu vede nimic în jurul mormêntului şi pus pe gânduri se reîntórce în mijlocul celorlalţi.

Incă în aceea zi Iisus se arată mai multor învěţăcei. (Mc. XIV. 12, Lc. XXIV. 13 sq) şi mai pe urmă şi lui Petru. (Lc. XXIV. 34). Când aceştia adunaţi în chilia comună enaréză cele întêmplate, Iisus apare în mijlocul lor cu cuvintele: „Pace vouě“. Necredincioşii crezură. Ei, cari nu admiteau învierea până la înděrětnicie, acum věd pe Fiul lui Dumnezeu înaintea lor, 'L věd mâncând, vorbind şi atingêndu-se de ranele lui se conving că nu e fantomă, ci realitate. Ei acum cred toţi, dar' cuvintele adresate lui Toma cu o sěptěmână mai târziu le sună şi lor: „Fericiţi sunt cei-ce nu au vězut şi au crezut“. (Io. XX. 29).

La demandarea Mântuitoriului apostolii şi învěţăceii se retrag în Galileea. Petru merge la soţia şi la socrii sěi, pe cari nu i-a mai vězut de vre-o 6 luni. Aşa se vede, că casa lui acum devine centrul de întâlnire pentru apostoli, cari adese-ori discută asupra celor întêmplate şi asupra celor-ce vor urma. (Io. XXI. 2). Pe lângă aceste conveniri Petru se ocupă şi cu pescăritul. Astfeliu într'o nópte el merge cu mai mulţi soţi spre a pescui, dar' tótă nóptea n'au prins nimic. Când de către diminéţă era sě se reîntórcă acasă, li-se arată Iisus, care le demândă sě arunce mréja în apă. După-ce prinde o mulţime de peşti, învěţătoriul se pune la prânz cu ei pe ţěrmurul lacului Tiberiadei. Incă în decursul mâncării întrébă pe Petru: „Simone al lui Iona, mě iubeşti mai mult de cât acestia? Petru a rěspuns: Da Dómne, ştii că te iubesc. Zisa lui Iisus: Paşte mieluşeii mei! Şi earăşi i-a zis a doua-oră: Simone a lui Iona, mě iubeşti?

Rěspuns'a Petru: Da, Dómne, ştí că te iubesc! Zis'a lui: Paşte oile mele! Şi l-a întrebat şi a treia-óră: Simone a lui Iona, mě iubeşti? Şi s'a întristat Petru, pentru-că i-a zis a treia-óră: mě iubeşti? şi i-a rěspuns: Dómne tóte ştii, ştí că eu te iubesc. Zis'a lui Iisus: Paşte oile mele“. (Io. XXI. 15 sq).

Biserica apusénă nu vede în acele cuvinte ale Mântuitoriului o blândă şi întreită imputare, ci din contră susţine, că aici investeşte pe Petru cu putere superióră de a veghia asupra credincioşilor, mieilor şi asupra păstorilor, a oilor. Scopul ei este a face din sfântul Petru aceea ce nu a fost şi prin acestea a atribuí episcopului din Roma o putere universală asupra întregei biserici. Crede óre biserica apusénă, că sf. Petru s'ar fi supěrat dacă i-s'ar fi dat putere peste ceilalţi apostoli?

Sfântul apostol s'a întristat, fiind-că a vězut o întreită imputare, de-şi indirectă, pentru întreita lăpědare de Iisus Christos. Dacă nu ar fi aşa, nu ni-am puté esplica pentru-ce Iisus îl întrébă, că 'L iubeşte mai mult decât ceilalţi apostoli? Acésta primă întrebare a Mântuitoriului ne dovedeşte de ajuns, că sfântul Petru nu a fost distins, ci certat pentru acea prea mare încredere din grădina Getsimani, unde el a afirmat că chiar dacă toţi apostolii ar părăsí pe Iisus, el va rěmâné fidel pentru totdéuna chiar şi în mórte.

Prin rěspunsul sěu sincer Petru eară deveni ceea-ce a fost: apostol iubit al Domnului. El eară póte păstorí asupra credincioşilor: asupra tinerilor, mieilor, şi asupra bětrânilor, oilor, deopotrivă. El eară este primul întrě apostoli.

Nici chiar el însuşi nu se consideră de mai mult şi mai mare de cât ceilalţi apostoli. (Ep. I. şi II. Petru c. I. v. sq), ear' din împrejurarea, că e trimis de acestia în Samaria şi alte locuri, precum vom vedé, şi că la sinodul apostolesc nu el presidéză, ci sfântul Iacob, numai aceea nu reiasă că ar fi mai mare de cât cei 11 soţi. E drept însě, că se impunea acestora cu curajul şi îndrăznéla sa mai ales după pogorîrea sfântului duh. Inainte de acésta el sěvêrşia cele încredinţate lui cu energie, care de multe-ori îl părăsia astfeliu, în cât era cuprins de frică. Dornic de a vedé şi şti tóte, el cerceta şi nu odată cu curiositatea sa a supěrat pe Iisus. Chiar şi acum, când era posomorît pentru cérta Mântuitoriului, profeţindu-i acesta cum îi va fi sfîrşitul vieţii, Petru e curios, că óre lui Ioan ce i-se va întêmpla în viitor. (Io. XXI. 21). Acéstă curiositate supěră pe Iisus, şi Petru eară e dojenit: „De voiu voí, ca sě rěmână acésta până voiu veni, ce-ţi este ţie? Petru tace. El vede că a greşit şi prin tăcere apróbă cele zise de Mântuitoriul.

(Va urma).

au sě se propună în școlele poporale. Pavel Suciu observă, că fie-care învěțătoriu trebue sě știe atâta, că ce cântare sě învețe și ce nu. Tema se declară de succésă.

Urméză prelegerea practică din limba magiară despre: „Propozițiuni“ de Teodor Muica. Nefiind copiii de școlă de față dl prelegětor predă tema sa liber, considerând ca elevi de școlă pe domnii învěțători.

I. Silaghi și N. Nașcu observă, ca esemplele sě se inducă într'un caet separat. M. Radu se declară deplin mulțămit cu prelegerea, zicênd, că din partea prelegětoriului se póte observa, că limba magiară o posede corect și că are un mod de predare în cât 'l pot înțelege elevii.

Dl subinspector Rusztek Károly face două observări, una, că prea puțin s'a vorbit ungurește, învěțătoriul cât se póte sě vorbéscă mult ungurește cu elevii, ear' limba română sě se folosésoă numai ca limbă ajutătóre, alta e, că prea mult material s'a propus într'o oră, spiritul copiilor s'ar prea îngreuna. Din propunerea dlui prelegětor se póte vedé, că are o voință și stăruință fórte mare în propunerea limbii magiare și unde e voință, acolo e și putință. Se declară mulțămit cu prelegerea.

Fiind-că învěțătoriul T. Libeg, care era însărcinat cu tema practică din Istoria patriei despre „Iosif II“ e absent, conferența însărcinéză cu tema acésta pe dl învěțătoriu I. Chivescu, ca sě se prepare pe ședința de mâne April 22.

Dl comisariu invită pe membrii conferenței sě alégă o comisiune de propuneri constătătóre din 3 membri. Conferența alege pe Pavel Suciu, Zaharie Frandeși și Dumitru Radu.

Fiind timpul înaintat ședința se încheie la orele 6 p. m. prin o vorbire fórte frumósă a dlui comisariu, prin care mulțămește dlui subinspector pentru participare la conferență și pentru interesul dovedit față de lucrările nóstre didactice.

Dl subinspector școlar Rusztek Károly prin cuvinte alese rěspunde dlui comisariu, esprimându-și bucuria despre buna primire și despre înaintarea învěțătorilor noștri, zicênd, că discusiunile în decursul conferențelor au fost puse pe un nivou atât de înalt, în cât i-ar face cinste ori și cărei corporațiuni, și dorind, ca frățietatea sě se sălășluéscă între Români și Magiari, fiind aceste două popóre avisate a trăi ca frați de cruce.

Ședința III.

Se deschide în 22 April la orele 9 a. m. prin dl comisariu. La ordinea zilei e tema practică din Istoria patriei despre „Iosif al II-lea“ de I. Chivescu. Tractéză tema sa liber, considerând pe domnii învěțători ca elevi.

Pavel Suciu observă, că tema e bine succésă și a fost predată după treptele formale.

M. Radu observă, că trebue sě se scótă mai bine la ivélă, că legile aduse de Iosif II au fost bune față de țěrănime, ear' față de nobilime n'au fost prielnice, din care casă nobilimea l'a urît pe Iosif II. și că el legile le-a adus în mod absolutistic și nu pe basa constituțiunii. Sě se observe vorbirea corectă, sě nu se admită espresiuni dialectale, nepotrivite. Tema se declară succésă.

Se pune la ordinea zilei critica operatelor: „Influința desastrósă a alcoholului . . .“ lucrată de învěțătorii P. Suciu și Z. Frandesi, din partea comisiunii criticătóre prin referentul M. Radu.

Declară ambele teme de bine succese. In special are de a adauge, că pe lângă cele amintite în lucrările cetite o causă că poporul nostru e dedat spre patima beției ar fi și nutrirea prea slabă, posturile, creșterea rea a femeilor la noi. Ar fi de dorit, ca la școlele nóstre sě fie aplicate învěțătóre cât mai multe, ca sě dee o direcțiune spre cultivarea grădinilor cu tot feliul de legumi și prepararea bucatelor.

De altă parte pe pomărit sě se pună pond mai mare, căci avênd țěrănimea póme cu ajutoriul cărora pot ține posturile, se pot nutrí mai bine pe de o parte, pe de altă parte cine mâncă póme, nu are lipsă sě mai folosésoă și beuturi alcoholice, că pómele 'l rěcoresc; deci pe înființarea de grădini de pomărit sě se pună pond mare.

Invěțătoriul și preotul N. Nașcu face propunerea, ca Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan sě facă pașii de lipsă prin bărbați versați în ale pedagogiei, ca din tóte cercurile conferențiare sě se alégă câte 2—3 teme din cele mai bune, cari sě se tipăréscă în unul sau două volume, și apoi pentru prețul convenabil sě se impună fie-cărui învěțătoriu și preot spre cumpěrare. — Conferența primește.

Terminată ordinea de zi, se decide, ca conferența viitóre sě se țină în comuna Deda.

Pavel Suciu ca referent al comisiunii de propuneri propune, ca pe lângă temele puse de Preaven. Consistoriu archidiecesan sě se țină următórele teme practice:

1. Temă practică din Istoria biblică despre „Ioan Botezătoriul“, de Ioan Cofar, învěț. în Ibănești.

2. Temă practică din limba română despre „Verb“, de învěțătoriul D. Sava din Potoc.

3. Temă practică din limba magiară despre „Adjectiv“, de D. Radu.

4. Prelegere practică din comput despre „Měsurile metrice“, de învěțătorii George Chibelean și T. Libeg.

5. Temă practică din Fisică despre: „Termometrul“ de N. Nașcu, învěțătoriu în Poleți.

6. Prelegere practică din economie despre „Diferite gunoiuri“ de M. Radu.

In fine după desbaterea tuturor temelor domnul comisariu Stefan Rusu prin o vorbire remarcabilă apreciază folosul ce 'l au învěțătorii noștri din întrunirile conferențiare și pune la inima fie-cărui învěțătoriu, ca cele ce a căștigat în consfătuirile nóstre sě le țină cu stricteță, că numai așa lucrările sěvêrșite pentru înaintarea școlei nóstre vor aduce róde binecuvêntate. Mulțămește membrilor pentru interesul dovedit, le dorește reîntórcere sănětósă și cu pace la ale lor, și cu dorința, ca la anul earăși sě ne revedem în asemenea voie bună în lucrările nóstre, încheie ședința.

La frumósa vorbire a dlui comisariu rěspunde în cuvinte bine simțite dl învěțătoriu și absolvent de teologie Pavel Suciu, care mulțămește dlui comisariu pentru înțelépta conducere a conferențelor și 'i dorește, ca Dzeu sě 'i dăruiască sănětate la mulți ani.

Ne-am depărtat apoi mulțămiți în noi, vězênd că ne apropiem de idealul perfecțiunii neamului românesc.

Teo.

Cercul Lupșa-Turda.

De lângă Arieș, Maiu 1905.

Vin a face cunoscut în colónele prețuitului „*Tel. Rom.*“ decursul conferenței învěțătorești din cercul IX. (prot. Lupșa-Turda), ținută ěst-an în comuna *Agârbiciu*, protopop. Turzii, sub presidiul comisariului consistorial *Vasilie Gan*, protopresbiter.

Cei mai mulți dintrě membrii am ajuns la fața locului cu trenul de diminéță (7 ore), și îndată am mers la bisericuța de lemn a parochiei, unde energicul preot local, dl Vincențiu *Orăsan* începuse deja serviciul divin.

Comuna Agârbiciu e o comună concentrată. Locuitorii sunt însě în majoritate Magiari și numai o parte Români. Se cunóște îndată unde locuesc Românii. In comunele mestecate ei de regulă țin periferia. Mai la periferie e și bisericuța. E de lemn cum ziseiu, pentru-că Românilor numai atari biserici le era permis a zidí în timpurile critice. Azi, har Domnului, s'a schimbat situația. Am înțeles, că tiněrul paroch lucră deja cu energie, ca sě se ridice în scurt timp alt Sion mai corěspunzětoriu. Case parochiale am vězut că a zidit. Ii pot servi și preotului și parochiei spre laudă, căci sunt neîntrecute de altele în tótă comuna politică. De 4—5 ani a preoției — de când adecă V. Orăsan păstorește turma, vězênd cu ochii progreséză trebile. Intrě alte esistă și cor bisericesc bine instruat. Când biserica va fi zidită și tóte lucrurile bune ce vrea sě le ducă în îndeplinire parochul — realisate, va puté zice că nu îndeșert s'a obosit. Dee Domnul sě-și vadă visul împlinit!

Dar' sě revin la obiect. Indată după sosirea comisariului s'a umplut și biserica de public ascultător. Abia încăpea mulțimea. Comisariul consistorial în scurtul sěu cuvênt — plin de învěțături și avêntat altfeliu, de la finea serviciului, a trebuit sě dee și a dat espresiune bucuriei, că vede atâta public adunat la un act cultural al nostru. Rari sunt sěrbătorile culturale la noi. Bine facem când prăznuim la ocasiunile date! Pe lângă comisariul consistorial și preotul local a participat în mod activ la serviciu protopresbiterul tractual dl Iovian *Murěșan*, care și la ședințe a luat parte activă din început până la fine. Rěspunsurile liturgice le-a cântat melodios și în tact precis corul elevilor școlari, sub conducerea învěțătoriului local E. Reit.

La 9 ore deja am putut începe lucrările.

Din biserică am mers la școlă, unde aveau sě se țină ședințele. Sala de învěțămênt s'a umplut îndată de óspeți distinși, între cari mulți de neam străin. Din ai noștri era de față protopopul Iov. Murěșan, preotul local V. Orăsan, George Murěșan, preot, Mih. Găzdac, corespondent al foii școlastice din Blaj, T. M., Mateiu Sîrb, Z. Bedelean ș. a. public din popor; dintrě străini Gállffy Ferencz, s. insp. regesc, Márk Mihály, preot reformat, Radó Ándor, dir. școl., Farkas Károly, învěțătoriu de stat, Kovács István, notariu, ș. a. Mai târziu ne-a onorat cu presența Dr. Valer Moldovan, advocat în Turda cu fratele sěu Vasile Moldovan, ziarist, Ioan Vescan, advocat, Ionel Mesaroș, cand. de adv., Ioan Covrig, învěțătoriu gr. cat., Füssy Ida, învěțătóre de stat, Iacob Chifa, preot ș. a.

Un moment neplăcut a fost numai acela, că din tractul Lupșei de astă-dată au absentat de la conferență mulți membri.

Comisariul consistorial în deplin silențiu deschide ședința prin următoriul discurs presidial:

„Onorată conferență! Domnilor Invěțători!

A 5 a-oră îmi revine sarcina a conduce consultările dvóstre.

Dacă între multele mele ocupații am primit invitarea autorității superióre și m'am presentat între dvóstrě și de astădată, apoi causa sě o căutați în dorul meu ferbinte de a fi folositoriu așezěmintelor nóstre bisericești-școlare — între tóte împrejurările. Bucuros mě supun sarcinilor din cari resultă folos practic pentru obște.

Folos practic pretind eu pentru credincioșii bisericei nóstre și din convenirea de azi. Folosul practic va urma, succezênd a perfecționa — fie în měsură și mai mică, *arta învěțătorésoă.*

Din tóte artele arta pedagogică e dór' cea mai de perfecționat. Nu pentru că ar lipsí bunăvoința ori zelul, ci din motivul, că se baséză pe cunoștința calităților sufletești ale elevilor. Sufletul, cum bine știm, are atâtea labirinte și secrete, că deplin iscusit și destoinic trebue sě fie cel ce ar puté penetra prin tóte.

Esemple? Practica școlară ofere nenuměrate. Din cele multe voiu espune aci singur *causa* absențelor școlare, cari forméză pericol permanent pentru școlele nóstre.

După o esperiență mai îndelungată — fără temere de a fi contrariat pot constata că absențele la școlele nóstre în loc sě se micșoreze, an de an dau numěr tot mai mare. S'au încercat mijlócele de a le împuțina, până acum, se pare, că fără succes, din causa fondată după mine, că mijlócele încercate n'au fost destul de pedagogice, va sě zică, n'au ținut cont de *stările sufletești* ale elevilor.

Omul dór' nu este marionetă ori mașină, sě-i dai motor numai și sě încépă a funcționa. Omul dispune de inimă, are resonament, și numai încotro aceste 2 atrag — merge bucuros, de unde nu, — începe a se codí, a fi renitent ca și fugarii cărora nu le convine hamul.

La noi — sě o recunóștem! se ține prea puțin cont de predisposiția sufletéscă a elevilor, prin ce înșiși învěțătorii devin causa multelor *absențe.* — Intrě paranteze notez, că nu ca imputare, ci ca cestiune de discutat și deslegat pun tesa astfel.

Prima greșală se face în tractarea elevilor. Elevii se *negligă*, adecă învěțătoriul pășește față de ei ca deregător: *moros, rece,* mai adese și dur. Óre nu e pěcat strigătoriu la ceriu acesta? — Pruncii se iau din brațele iubitóre ale maicelor în frageda etate, se transpun în un mediu nou, unde asemenea tractare, asemenea bunăvoință, asemenea iubire aștéptă, pentru-ca în tótă sinceritatea sě-și pótă descoperí tainele nevinovate, sě-'și spună păsurile. Cât de afectați și adicți ar deveni ei, întâlnind în învěțătoriu nu pe „pacusta“, ci *amicul* și familiarul lor.

Incerce învěțătorii a fi prietinoși, a întra în conversații intime cu elevii lor, interesându-se de păs[illegible] acasă și din școlă [illegible] cel bun. Din frico[illegible] sělbatici — blânzi, cumi[illegible] Mai presus de tóte vor [illegible] rêndul lor și ei, după putin întru tóte „părintelui sufletesc“ și nu [illegible] de la școlă. E fericire pentru om [illegible] acolo, unde află distracție, plăcere. [illegible] statat și psichologicește deplin înțeles [illegible]

După a mea părere ar trebui [illegible] ore anume de conversație cu elevii. [illegible] acestea sě domnéscă cea mai [illegible] între învěțători și elevi, [illegible] cunóște deplin pe unul fie-care. [illegible] tivul arătat, pe *desteritățile techni*[illegible] menite și a distrage [illegible] preț de cât sě pune [illegible] planului esistent.

O atare procedere are și [illegible] bun: Invěțătorii prin [illegible] dividualitatea fie-cărui elev, [illegible] a-și *forma* și metodul adevěrat de [illegible] căci a II-a greșală [illegible]

Metódele nóstre, [illegible] așa cum ele se aplică în școlă, [illegible] scădere, și prin urmare mare peda[illegible] țămêntului. La noi stăpânește un [illegible] esagerat. Elevii se mortifică cu [illegible] de întrebări — cu și fără rost. In[illegible] dă prea puțin loc. De aci provin [illegible] pasivi în tot decursul învěțămêntu[illegible] sivi rěmân și în viéța practică — [illegible] valóre.

Deci e timpul sě se procé[illegible] Sě se conducă elevii, ca prin acti[illegible] prie sě ajungă la ceea-ce se țintește[illegible] privință anticii erau cu mult mai [illegible] gogi de cât noi. Erau mai buni, [illegible] dul lor era mai natural: cu care [illegible] trunde la mintea și inima elevul[illegible] Socrate, și însuși măiestrul nostru [illegible] stos nu s'au legat de câte forme tó[illegible] însě îndruma ascultătorii la fire, și [illegible] esemple, parte prin *conlucrări* di[illegible] adus la *înțelegerea* adevěrului ce [illegible] veduiau.

Sě propun în școlele nóstre t[illegible] věruri mai grele de cât cele-ce le[illegible] filosofii antici? Nici decum! Pe ei i[illegible] și copiii nevêrstnici, pe noi nu [illegible] nici cei în etatea maturității.

Sě schimbăm deci formele [illegible] ale predării, revenind la *simplicit*[illegible] *rală*, care singură pětrunde la [illegible] *inima școlarilor.*

Nu voiu continua, căci din a[illegible] liuri de proceederi atinse v'ați putut [illegible] domnilor, că cheia în mare par[illegible] sunteți. Un pedagog cu procede[illegible] atinse nu se va tânguí nici-odată, [illegible] sa este săracă de elevi. Din contr[illegible] ranța, că procedând astfeliu, școl[illegible] din ce în ce se vor impopula, p[illegible] căștiga și cultura generală a popo[illegible]

Iată cum cuget eu a se tr[illegible] practic de care amintíiu la începu[illegible]

Vě invit a vě desfășura în di[illegible] atinse, părerile și mai ales poftesc [illegible] legătură strînsă, atât cu elevii, cât [illegible] rinții lor, și sunt deplin convins, [illegible] practic nu va întârzia.

Invěțătoriul nu póte sta nic[illegible] nivoul, care nu-i permite a sta în [illegible] casa părintéscă și cu elevii sěi. [illegible] consideră pe sine mai sus, nu ar[illegible] urméză pe măiestrul învěțătoril[illegible] care cu tóte stările și rangurile [illegible] ținut sě aibă legături, deci nu [illegible] posiția ce ocupă.

Conferența o declar deschisă.“

Convocare.

Membrii clubului mun[illegible] sunt invitați a se presenta [illegible] tuire, ce se va ține în 5 [illegible] în localul casei române [illegible] cu privire la ordinea de zi a [illegible] generale municipale din acea[illegible]

[illegible] la 1 Iunie 1905.

Esposiția „Asociațiunii“.

Ca sĕ ținem pe cetitorii noștri în curent cu pregătirile ce le face Asociațiunea pentru aranjarea marei esposiții etnografice și istorice-culturale, venim a le atrage atențiunea asupra unei alte părți a programei, anume asupra despărțĕmântului „Ocupațiunile agricole“ din partea etnografică, cari se vor putĕ aranja numai cu concursul cercurilor largi ale poporului nostru agricol de pretutindenea.

Cu privire la acest despărțĕmênt programa esposiției cuprinde următórele inviațiuni:

Secț. VII. Agricultura.

(§. 26.) 1. Cultura pământului și a plantelor. Acéstă secțiune va cuprinde următórele obiecte de interes etnografic românesc: carul, căruța, carul cu douĕ róte, (aceste cu tóte părțile lor, întrĕ cari și jugul), plugul, rotilele, grapa, tăvălugul, etc.

2. secerea, lemnul de legat, cósa cu greblă, ș. a.

3. îmblăcii, grebla cu colții mari, vînturătórea, mătura (falezuitórea), ciurul, ferdela veche, mierța veche, copul (de lemn), coșul, ș. a.

4. râșnița, móra, tocila, pétra de plăcinte, ș. a.

5. sapa, coșerul de nuiele (pentru păstrarea cucuruzului).

6. cósa, tiocul, nicovala, ciocanul, cutea, furca, grebla, etc.

7. melița, hechila, peptenii cu dinți mari, peptenii cu dinți mici, peria, furca de tors simplă, furca cu rótă, fuse, răschitor, vârtelnița, alergătóre, mosóră, sucală, cos de urzit, țeve, suveică, spată, zimți, cot, rĕsboiu (cu tóte părțile sale), piuă de haine și de ulsu.

Secț. VIII. Economia vitelor.

(§. 27.) Acéstă secțiune va cuprinde colecțiuni de următórele obiecte:

a) staul, șură, șop, coteț etc. (de nuiele);

b) furcoiu, lopată, róbă, scară, ș. a.;

c) hamuri, frâne, căpăstru, funii, șea, scara de încălecat, țesélă, perie, biciu de pele, ș. a.

d) șustar, hurdoiu de ales untul, etc.;

e) trócă de adăpat vitele, trócă de porci, trócă de pâne, iesle, etc.;

f) instrumente întrebuințate la facerea cârnaților, etc., apoi frigare, ș. a.;

g) colecțiune de numiri de vite, de oi, de cai, de câni etc.

Secț. IX. Cultura grădinei.

(§ 28.) 1. Se va presenta: *Legumăritul* prin instrumente de lucrat grădina, ca grapul (dacă s'ar mai afla numai la vĕri de [illegible]), udătóre, greblă, ș. a.

2. *Pomăritul*: prin următórele obiecte: cosor, risultóre de pomi, coșer de uscat póme, teasc pentru facerea mustului de póme, ș. a.; și

3. *Cultura florilor*: prin óle de flori, ș. a.

Secț. X. Cultura viilor.

(§. 29). Acéstă secțiune va cuprinde următórele obiecte: cosor, cadă, bute, butoiu, ciubăr, bot, lemn de călcat (sdromșit strugurii), sac de călcat, curcubetă, vadră veche, cânceu, instrumente pentru probarea vinului, căldărușe de fert rachiul (sistem vechiu), etc.

Secț. XI. Pădurăritul.

(§. 30.) Săcure, topor, firez, plută, jógăr, etc.

Secț. XII. Stupăritul.

(§. 31.) Aici se vor espune: coșniță de nuiele (de curpen, răchită, alun, paie, papură, din trunchiu de lemn și de scândură), instrumente de retezat stupii, tésc de stors mierea și céra, vase pentru ferberea cerei, vase de păstrat mierea, etc.

Secț. XIII. Cultura vermilor de mĕtasă.

(§. 32) Va cuprinde: instrumente pentru cultura vermilor de mĕtasă.

Secț. XIV. Industria agricolă.

(§. 33.) In acéstă secțiune se vor presenta corfe de póme, de struguri, de gunoiu și pentru alte trebuințe (din nuiele), légăn de nuiele, coșuri de căruțe (din nuiele), légăn de lemn, huiț (pentru culcarea copiilor în câmp); vase de lemn: ciubarĕ, tróce, ș. a.; rogojini, corfe de mână, de pâne, ș. a. din papură; pălărie de paie; jucării de copii.

Secț. XV. Păstoritul.

(§. 34.) Va cuprinde următórele colecțiuni de obiecte de interes etnografic românesc:

1. *O stână* (în miniatură) și obiectele cari îi aparțin:

a) mobiliar: scaun, masă, icónă, cruce, ș. a.

b) vase: căldare, ciubarĕ, putini, gălеți, strungărețe (ulcele), crintă, strĕcurătóre (de lână ș. a.;

c) unelte: linguri, cuțite, fórfeci pentru tuns, semne pentru înfierarea vitelor, clopote, ș. a.;

d) alte obiecte: arme de ale ciobanilor, bățul, gluga, cojocul, fluerul, biciul, cremene, amnar, iască, opaiț, ș. a.

2. *Strunga* (din nuiele) cu tóte părțile sale (în miniatură).

*

(§. 35.) Reuniunile și tovărășiile agricole din Sibiiu, Orăștie, Caransebeș etc., au fost invitate sĕ espună: publicațiunile lor, foi, cărți, anuare și colecțiunile lor de obiecte de interes etnografic.

(§ 36.) Despărțĕmintele Asociațiunii de asemenea au fost recercate a înzestra aceste secțiuni (VII—XIV) cu obiecte mai caracteristice de pe teritoriul lor și deosebi despărțĕmintele Sĕliște și Mercurea (respective comunele Sĕliște și Poiana) au fost invitate deosebit sĕ înzestreze și aranjeze despărțĕmêntul păstoritului.

(§. 37.) La fie-care obiect se va arăta numele lui, cum e folosit de popor.

Obiecte de interes etnografic sunt cele lucrate de popor și nu de meseriași (specialiști). Astfel de obiecte sĕ ni-se trimită. Cu cât obiectele sunt mai vechi și aprópe sau chiar eșite din folosință, cu atât ele sunt de mai mare valóre etnografică, s. e. fesnic de lemn, cumpene de lemn, încuietóre de lemn, ș. a.

De valóre etnografică mai mare sunt obiectele lucrate cu ceva artă, s. e. cruci, bețe, juguri, furci de tors ș. a. incristite.

(§. 38.) Obiectele mai mari se vor espune în miniatură sau fotografiate, s. e. stâna, strunga, joagărul, piua, șura, grajdul, etc.; ear' cele mai mici se vor espune în mărimea lor obicinuită, s. e. secerea, îmblăciii, râșnița, melița, etc.

(§ 39) Pentru ilustrarea obiceiurilor împreunate cu diferitele lucrări agricole vor fi espuse obiecte, vestminte (costume) ori cel puțin fotografii cari au un rol óre-care în acea ocasiune, ș. a.:

a) la seceriș: crucea de grâu, etc.; de asemenea

b) obiecte întrebuințate la culea de vii;

c) paparuda, etc.

(§. 40) Cu aranjarea acestui despărțĕmênt se încredințéză membrii secțiunei economice cu locuința în Sibiiu, cari vor cere și concursul Reuniunii de agricultură din Sibiiu.

Revistă esternă

Trei comandanți ruși în prinsóre. Invingerea de Sâmbătă și Duminecă a flotei japonese asupra celei rusești e cu mult mai mare de cum se părea din primele științi telegrafice. După părerea celor specialiști în strategia maritimă, deosebi a Englezilor, e chiar cea mai mare dintrĕ tóte câte s'au întêmplat până acum în luptele pe apă. Și e semnificativ, că tocmai Englezii o taxéză cu mult mai pe sus de cât vestita învingere de la Trafalgar a admiralului lor Nelson. Și în adevĕr a fost învingere mare. După raporturile *oficiale*, din întréga flotă ruséscă numai încrucișatorul „Almaz“ a putut ajunge téfĕr la Vladivostoc. Celelalte vase de rĕsboiu parte s'au cufundat, parte au fost luate de Japonezi, cari le-au și adjustat deja de nou și le-au atașat la flota japoneză. Perderile în ómeni nu se știu încă positiv; se confirmă însĕ în mod oficial că *admiralul Rojdentwenski*, admiralul *Nebogatov* și admiralul *Fölkersam au căzut în prinsóre la Japonezi.*

*

Óspe regal în Paris. Marți a sosit la Paris regele Alfons XIII. al Spaniei, fiind așteptat la gară de presidentul Franciei (Loubet) și de membrii guvernului. La banchetul dat în onórea regelui presidentul Loubet a accentuat în toast, că regele Spaniei nu e pe pămênt străin în Francia și că națiunea franceză simte pentru națiunea spaniolă mare stimă și caldă simpatie. „In Paris, ca și în Madrid, politica n'are sĕ facă altceva, dacă e sĕ-și împlinéscă corect misiunea, de cât sĕ urmeze calea naturală și sĕ nu i-se pună pedeci la acésta. Țerile nóstre fiind vecine pretutindeni, pretutindeni trebue sĕ fie amice, sĕ fie cu egală încredere întrĕ sine, spriginindu-se reciproc în interesul nisuințelor lor pacinice. Mĕ bucur că pot constata, că acésta în adevĕr așa a fost și că în intimitatea raporturilor ce esistă întrĕ Francia și Spania pot saluta garanța sigură a concordiei perfecte întrĕ noi în viitoriu“ — a zis presidentul. In rĕspunsul sĕu regele Alfons încă a accentuat raporturile prietinești și bunaînțelegere întrĕ Francia și Spania „deosebi în cestiunile cari le intereséză“, accentuând că acésta bunăînțelegere va contribui pentru-ca „numĕrósele și puternicele legături cari légă unul de altul pe poporul spaniol și pe cel francez, în viitoriu sĕ devină încă și mai intime“.

NOUTĂȚI

Esamene de cualificațiune. Eri (1 Iunie n.) s'au început esamenele de cualificațiune învĕțătoréscă pentru candidații de învĕțători la școlele confesionale din archidiecesa nóstră. Dintrĕ șesezeci și șése concurenți sunt admiși, respective s'au presentat la esamen cincizeci și șése. Esamenele se țin în seminariul Andreian. Comisariu consistorial e asesorul Mateiu Voilean.

*

Reuniunea română de musică din Sibiiu invită la festivitățile jubilare ce se vor ține în Sibiiu, în 26 Maiu st. v. a. c. și zilele următóre din incidentul împlinirii unui pătrar de veac de la înființarea sa. Programa: *Joi, 26 Maiu v. a. c.* 1. La 9 ore a. m.: Liturgie festivă în biserica din suburbiul Iosefin. 2. La 11 ore a. m.: Actul festiv cu cântări și vorbire ocasională. 3. Séra la orele 7½: Concert festiv în „sala de esposiții“. *Vineri, 27 Maiu v. a. c.* 4. Séra la orele 7½: Opera poporală-română „Moș-Ciocârlan“ de Tudor cav. de Flondor. *Sâmbătă, 28 Maiu v. a. c.* 5. Séra la orele 7½: Se repetéză opera „Moș-Ciocârlan“. *Duminecă, 29 Maiu v. a. c.* 6. După amiazi la 4 ore: Opera „Moș-Ciocârlan“, pentru popor și tinerime, cu preț redus. 7. Séra la orele 7½. Eventual se repetéză din nou opera „Moș-Ciocârlan“.

*

Reuniunea sodalilor români din Sibiiu invită la convenirea socială împreunată cu cântări, declamațiuni, postă humoristică, și joc, ce se va arangia Sâmbătă, 3 Iunie st. n. 1905, în sala de la „Unicum“. Corurile se dirigéză de dl Candid Popa, învĕțătoriu la școla de aplicație a seminariului „Andreian“. O parte a venitului curat este destinată fondului pentru „Masa învĕțăceilor meseriași români“. Inceputul la 8 ore séra. Prețul de intrare 1 cor. de persónă. Insignii de dans pentru domni 60 fil. Suprasolviri benevole se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ziaristică.

*

† Iosif Lup, paroch gr. or. în Ștena și membru pe viéța al „Asociațiunii“, după lungi și grele suferințe, împărtășit cu sfintele taine, în anul al 81-lea al vieții și al 56-lea al preoției a încetat din viéță Joi în 12/25 Maiu a. c. la 3 ore p. m. Inmormêntarea s'a făcut Sâmbătă, 14/27 Maiu a. c. la orele 2 p. m. în cimiterul gr. or. din Ștena.

*

Podul peste Murĕș la Drîmbariu. Joi (în sĕptĕmâna trecută) s'a dat circulațiunii podul peste Murĕș dintrĕ Drîmbariu și Alba Iulia, construit de batalionul de pioniri al garnisónei din Alba-Iulia, pe cheltuéla episcopatului rom. catolic din Alba-Iulia, căruia aparține dreptul de vamă pentru trecerea Murĕșului pe acolo. De sute de ani trecerea se făcea cu brudină, greóie și primejdiósă deosebi primăvara și tómna, când Murĕșul era umflat de apa rîurilor afluente. Prin facerea acestui pod episcopul Majláth a făcut prețios serviciu comunicațiunii întrĕ orașul Alba-Iulia și comunele de peste Murĕș.

*

Têrgul de Iunie al Clujului, din causa Rusaliilor gregoriane se va ține în anul acesta în 6—9 Iunie st. n. (în loc de 10—13 Iunie). A nume: în 6—8 Iunie têrg de vite, ear' în 9 Iunie „têrg slobod“.

*

Trei ómeni uciși de fulger. Duminecă după amiazi fiind vreme grea pe la Finteușul-mare (Nagyfenyő) în comitatul Sătmar, fulgerul a trăsnit în turnul bisericei gr. cat., ucigênd pe Ioan Dragoș și Vasilie Meseșan, cari trăgeau clopotele, ca sĕ alunge furtuna. Tot la Finteuș, pe hotar, fulgerul a ucis pe Nicolae Albin, care ajuns de furtună se adăpostise sub un goron.

*

Povoiu și grindină în Treiscaune. Peste comunele din comitatul Treiscaune s'a lăsat Sâmbătă povoiu mare împreunat cu grindină, care a făcut mari stricăciuni în sĕmănături și fênațe și în pometuri. Deosebi comunele Cernatul inferior, Albiș, Covasna, Egerpatak, Bita, Czófalva, apoi din regiunea muntósă (Erdővidék) comunele Apața, Aita-mare Aita-medie și Micloșéra au îndurat pagube mai însemnate. Comuna Kézdi-Vásárhely încă a căpătat puțină grindină, care însĕ n'a prea făcut pagubă.

*

Orcan pustiitoriu. Un orcan uriaș a făcut în 20 Maiu mari devastațiuni pe grupele insulare Marșal și Carolina (în Marea-Indică), dintrĕ cari insulele Conape și Cusa au fost total devastate. Douĕzeci și cinci indigeni și-au perdut viéța din causa orcanului.

*

Al 73-lea! Cassariatul „Reuniunei române de înmormêntare din Sibiiu“ a solvit ajutoriul statutor după repoșatul membru, zidarul Petru Miles.

Acesta este al 73-lea cas de mórte în sinul Reuniunei române de înmormêntare sibiene.

*

Apaduct de 380 kilometri. După pertractări de mulți ani consiliul cantonului Neuchatel (Elveția) și-a dat învoirea pentru construirea unui apaduct între lacul Neuchatel și Paris. In curênd deci Parisul va fi provĕzut cu apă de beut scósă din adâncime de 260 urme și condusă la Paris de la distanță de 380 kilometri.

*

Nici nu pretind mult! Lucrătorii de la fabricele din Praga au început Marți grevă generală, pretinzênd urcarea simbriei cu 20%, cinci pătrare de oră pausă întrĕ timpul amezii și al reîntrării în lucru și — în zilele de Sâmbătă lucrul sĕ se închee la amiazi.

*

Esplosie într'un arsenal japonez. „Lokalanzeiger“ (Berlin) raportéză pe basa unei telegrame din Tokio, că în arsenalul din Chosicana s'a întêmplat sĕptĕmâna trecută o mare esplosie, pe urma căreia o sută de lucrători și-au perdut viéța.

*

A dus'o povoiul. Peste comuna Alsó-Bikéd din comitatul Tolna lăsându-se repede un povoiu mare, a suprins pe câțiva copii cari se jucau în hotarul comunei, dintrĕ cari o copilă de șése ani neputênd alerga destul de repede din calea păraielor umflate, a fost luată de valuri și dusă până în hotarul comunei vecine. Acolo cadavrul i-a fost aruncat la mal și găsit a doua zi.

*

Intâiu calomniéză, apoi ucide! In Capua s'a întâmplat Duminecă un duel cu sfĕrșit tocmai așa de tragic, ca și duelul dintrĕ deputații Keglevich și Hencz în Budapesta. A nume, locotenentului Mateiu Florestano după câteva sĕptĕmâni de la cununia sa i-a venit la cunoștință că aspirantul de oficer Del Torre a calomniat în local public pe soția sa. Locotenentul a provocat pe calomniator la duel, care s'a dat mai întâiu cu pistóle, apoi — după-ce acela n'a avut resultat — s'a continuat cu sabia. Locotenentul a fost străpuns de calomniator prin pept, eșind sabia pe la șele. După agonie de câteva ore locotenentul a murit în spitalul militar, ear' calomniatorul și ucigașul a fost arestat, avênd sĕ judece asupra lui tribunalul militar.

Cărți și reviste.

„Legile grănițerilor năsăudeni despre administrarea pădurilor, regularea proprietății, contractul din 1872 și pacea judecătoréscă din 1890, cu ordonanțele de executare și esplicări“ e titlul unei broșuri de 76 pagine 8° mic, publicată de Dr. Victor Onișor. A apărut în tipografia G. Matheiu în Bistrița și costă 80 fileri.

Posta redacției.

„*Modalitatea apărării dreptului ca creștin*“ nu e de publicat. Nu trimite continuarea.

„*Concubinatele*“ e o temă despre care e bine sĕ se scrie cât de des, dar' chestia trebue prinsă totdéuna din partea care privește poporul de rênd. Cu cercurile înalte înzadar ne ocupăm. Nici esemplele luate din alte țeri nu sunt de admis. Fie-care țară își are legile ei, moravurile ei.

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinși pofesori și medici ca rem ediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecțiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai alles este recomandat convalescenților după influență. Promovéză apetitul și face sĕ créscă greutatea corpului, depărtéză tusa și flegma, și face sĕ înceteze asudórea de nópte. In urma gustului și mirosului seu plăcut se ia cu plăcere și de copii. Se capĕtă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpĕrătoriul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre: (216) 50—52

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveția).

Nr. 211 1905. [115] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul M.-Oşorheiu se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Cerghidul mare**, cu salariu de 600 cor., şi anume: 550 cor. repartiţie de la popor, şi 50 cor. venit cantoral, cuartir şi grădină; post împreunat cu cantoratul.

2. **Erdősângeorgiu**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir şi grădină.

3. **Iclandul-mare**, cu salariu de 600 cor., şi anume 400 din repartiţie, usufructul a 12 jugĕre pămênt arător şi păşune în preţ de 200 coróne, cuartir şi grădină.

4. **Medeşfalĕu**, post împreunat cu cantoratul, cu salariu de 600 coróne, şi anume 300 cor. din cassa bisericei, 200 cor. de la popor, şi venitele cantorale computate în 100 coróne, cuartir în edificiul şcolar şi grădină.

5. **Nasna**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, grădină şi relut de cuartir 20 cor.

6. **Petea de câmpie**, post împreunat cu cantoratul cu salariu de 600 cor., şi anume 172 cor. din lada bisericei, 188 cor. repartiţie de la popor şi usufructul a 12 jugĕre computat în 240 cor., cuartir în edificiul şcolar şi grădină. Ca cantor va beneficia învĕţătoriul pe lângă venitele de mai sus şi venitele stolare îndatinate.

Cuincuenalele se computâ de la instituirea definitivă şi serviciul neîntrerupt în respectiva comună.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sunt îndatoraţi a conduce în tóte Duminecile şi sĕrbătorile cântările liturgice cu elevii, şi a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoştinţă cu poporul, ear’ suplicele de concurs instruite conform normelor din vigóre a le aşterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, şi cari pe lângă plata de concurs ar mai face pretensiuni şi la cuincuenale după anii serviţi în alte comune, au sĕ ’şi espună acele pretensiuni în petiţiunile lor de concurs pentru ca comunele sĕ se ştie orienta la alegere.

Nasna, la 17/30 Maiu 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Murĕş-Oşorheiului în conţelegere cu comitetele parohiale.

Stefan Russu
protopresbiter.

In cancelaria subscrisului se caută un **candidat de advocat** cu praxă, care e în stare **sĕ-mi conducă cancelaria**, sau un jude pensionat, pe timp mai îndelungat. (114) 2—5

Făgăraş, la 28 Maiu 1905.

Dr. Nicolae Şerban
advocat.

Cel mai bun cosmetic!
Pentru dame indispensabil!

Frumseţa femeiască

póte fi câştigată, potenţată şi menţinută prin escelentul preparat curăţit chemice, care nu conţine nici mercuriu nici plumb, cu totul nestricăcios

Crema MARGIT a lui Földes

Acéstă universal renumită pomadă de obraz, care se capĕtă în tóte farmaciile, drogeriile şi parfumeriile, delătură pistruele, petele de ficat, jubruţele, carii de piele, şi alte necurăţenii de piele, ba chiar şi netezeşte sbârcelile şi semnele de vărsat, şi dă obrazului colóre albă, lucie şi fină.

Preţul: borcan mic **1 cor.**, borcan mare **2 cor.**

Pudră Margit (în 3 colori) 1·20 cor.
Săpunul Margit 70 fileri.
Pastă de dinţi Margit 1 cor.
Apă de obraz Margit 1 cor.

Cu ramburs sau pe lângă trimiterea preţului înainte trimite producentul

Clemente de Földes, farm., Arad

Deposit principal în Sibiiu: în farmaciile: Guido Fabritius, I. C. Molnár, Carol Müller, Ervin Rummler, în drogeria Carol Morscher, în magasinul de săpun şi parfumeria Gustav Meltzer.

Efect grabnic şi sigur.
Scutit prin lege.
Feriţi-vĕ de imitaţii!

(75) 3—5

Struguri de masă

în nenumĕróse sorte alese, curăţenia soiului se garantéză, apoi cea mai bună colecţie de

frunzişuri

tóte nobilitări de prima calitate, liferéză

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei de pe Têrnave

Proprietariu: **Fr. Caspari Mediaş** (Medgyes, (Transilvania).
(84 b) 14

Lista preţurilor ilustrată gratis şi franco.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise)

pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia arhidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei arhidiecesane

La **Librăria Tipografiei archidiecesane** din Sibiiu se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roşie cu copcii 4 cor.

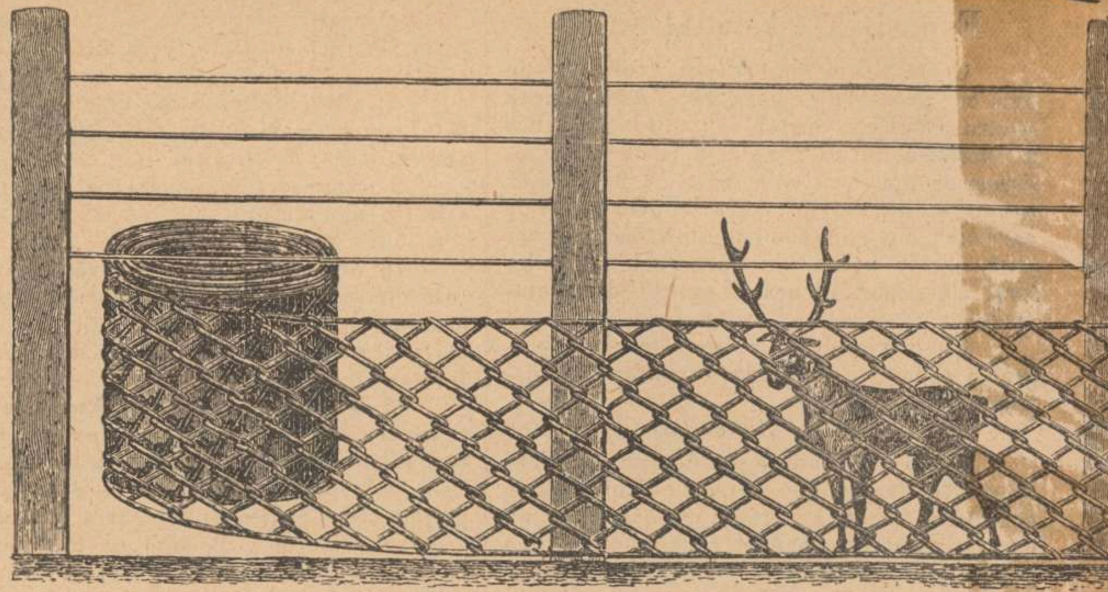

BALOGH SÁNDOR
Sibiiu, strada viţeilor nr. 10

pregăteşte **împletituri de sîrmă de maşină pentru îngrădituri, ciururi** pentru cernerea năsipului şi pietrişului, ciururi pentru curăţirea bucatelor, pentru vênturătóre, împletituri de sîrmă (drot) pentru apărarea sticlei (la feresti, etc.), funduri de pat din împletitură de sîrmă, ştergătóre de picióre, cum şi tot feliul de **site**, — fórte trainice şi cu preţuri convenabile. [103] 4—4

Săpunul Schicht

cu marca:

„cerb“ ori „cheie“

e cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. E liber de substanţe stricăcióse.

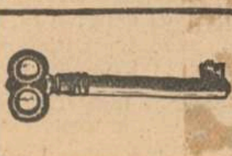

Se capĕtă pretutindenea! (5) 43—46

!! La cumpĕrare sĕ se observe, ca fie-care bucată de săpun sĕ fie provĕdută cu numele Schicht şi cu o marcă de sus. !!

Somatose Albumină de carne.

Cel mai eminent mijloc producĕtor de apetit, şi întăritor de nervi.

Se capĕtă în farmacii şi drogerii. [39] 9—20

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor din direcţiune

şi

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea comitetului de supraveghiare

de
Alfred Kormos
directorul revistei „Magyar Pénzügy“

Traduceri autorisate de
Constantin Popp
funcţionariu la „Albina“ din Sibiiu.

☞ Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu**, cea dintâiu cu preţul de **3 cor.**, ear’ cea din urmă cu preţul de **1·50 cor.**

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secre

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s’a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 136

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.**

Redactor responsabil Teodor V Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 56 Sibiiu, Marţi 24 Maiu (6 Iunie) 1905 *Anul LIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Pentru popor.

Ca cele mai potrivite sĕrbători iubilare pentru aniversarea împlinirii alor 18 veacuri de la colonisarea Daciei prin Traian şi deci de la zămislirea neamului românesc, Sibiiul nostru a încrestat în anul acesta la răvaşul vremilor nişte evenimente aşa de însemnate cum nu s'au mai petrecut aici în trecut.

Incepênd cu conferenţa electorală de la 10 Ianuarie, care a adus hotărîrea sĕ se redeştepte şi în popor conştiinţa naţională pentru drepturile lui suverane, trecênd la cele douĕ sĕrbători într'adevĕr artistice puse la cale de cel dintâiu artist al nostru, dl Zaharie Bârsan, care pe calea artei dramatice lucră la desvoltarea nóstră, — gândul ni-se opreşte la iubileul de 25 de ani al reuniunii de musică, la inaugurarea Casei naţionale cu museul ei istoric-etnografic, la grandiósa esposiţie ce se légă de acésta şi care va fi o dovadă despre hărnicia nóstră ca popor şi despre deplina garanţă în un viitor mai fericit, — apoi la adunarea generală a societăţii pentru fond de teatru, care în anul acesta înregistréză primul sĕu pas spre idealul urmărit: ridicarea primei bine stabile româneşti la Românii din Ardeal şi Ţara ungurésca, în Casa naţională, care va fi deci şi altarul Thaliei nóstre. Va urma apoi drept corónă la tóte acestea întruparea visului ce au nutrit toţi strămoşii nostri: sfinţirea catedralei, ridicarea sionului românesc adăpostitor nu numai al sufletelor nóstre năcăjite, ci şi al artei româneşti, care va avé sĕ ne dee în curênd stilul românesc în pictură, sculptură, decoraţii, etc.

Iată câteva momente din cronica românéscă a anului 1905 pentru Sibiiu şi pentru întréga românime. Ar puté rivalisa cu acestea un iubileu oficial, care s'ar fi aranjat — după cum era sĕ se hotărésca — din incidentul împlinirei a lor 18 veacuri de la zămislirea nóstră pe aceste plaiuri, mai ales că noi Românii ne însufleţim aşa de puţin de tot ce e oficial?!

Aflându-ne în pragul festivităţilor iubilare ale reuniunii de musică, un punct al programului acestor festivităţi ne face involuntar sĕ ne oprim pentru câteva momente la festivităţile acestei vechi reuniuni, al cărei nume şi falǎ a trecut de mult frontierele ţerii nóstre. In frunte cu conducĕtorul din trecut, măiestrul George Dima, acéstă reuniune a fost fala Românilor şi a ajuns la prestaţiuni pe cari le-a admirat întrĕ alţii fórte mulţi însaşi familia regală din Bucureşti, unde a fost invitată acum 10 ani acéstă reuniune şi unde a secerat lauri cari nici-când nu vor vestejí. Astăzi dl Dima, din nenorocire, nu mai e în fruntea acestei reuniuni; şi pe cât de mare ne e şi acum părerea de rĕu că dînsul nu mai e în fruntea ei, pe atât de mare ne e în acelaşi timp şi mulţămirea când putem sĕ constatâm, că reuniunea n'a perdut din vechiul ei titlu de glorie nimic şi că astăzi după o esistenţă de mai bine de un sfert de veac e în stare sĕ-'şi serbeze cu falǎ iubileul de 25 de ani, presentându se în faţa publicului românesc cu un cor bine organisat, de vr'o 100 de persóne, şi cu un program care nu se mai întâlneşte într'alte locuri.

In şirul festivităţilor iubilare e şi representarea operetei poporale a dlui cavaler de Flondor din Bucovina: „*Moş Ciocârlan*", care va ajunge în 3 zile de 4-ori pe scenă — dacă publicul românesc va afla de bine sĕ se entusiasmeze pentru arta românéscă, pentru instituţiile culturale româneşti şi în general pentru viéţa naţională-culturală românéscă. Dacă nu, — va fi cu o dovadă mai mult, că nu ne ştim preţuí noi înşine şi că prin urmare nu avem dreptul sĕ pretindem, ca sĕ ne respecteze alţii, ceea-ce în optimismul meu însĕ nu cred sĕ se întêmple. Public românesc doritor de artă este din mila lui Dumnezeu destul în Sibiiu şi jur şi în depărtare, în cât sĕ umplă sala de la teatru nu de 4 ori, dar' şi de 4 sute de ori, altcum cum am puté înţelege interesul cel viu, pe care-l manifestéză fie-care Român faţă de înfiinţarea cât mai în grabă a teatrului nostru naţional.

Ce m'a frapat şi ce m'a îmbucurat totodată este, că în programul amintit se zice într'un loc esprese, că odată — Duminecă după amiazi — se va representa opereta „Moş-Ciocârlan" *anume pentru popor*. Acesta este fără îndoială un punct atât de însemnat, în cât le întunecă pe tóte celelalte puncte oficiale şi neoficiale ale festivităţilor.

Artă pentru popor... Acesta e într'adevĕr idealul cultural al fie-cărui popor, şi când noi venim astăzi sĕ constatăm necesitatea acestei părţi constitutive a sufletului unui popor cult, e o dovadă că paşii nostri pe drumuri bune umblă şi că nici resultatul aşteptărilor nóstre nu póte sĕ întârzie mult. Şi arta numai aşa îşi şi are înţelesul sĕu dacă e proprietatea celor mulţi, dacă razele ei de lumină străbat într'un orizont mai larg şi dacă înaintea altariului bisericuţii culturei nóstre mai mulţi se închină cu evlavia şi sfinţenia înviorătóre. Aici s'ar potriví cuvintele lui M. Cogălniceanu, că cu câţiva boeri nu se face un popor, şi tot astfel cu câţiva ómeni culţi nu se face cultură, şi civilisaţia unui popor; porţile culturii trebuesc deschise fără reservă în naintea tuturora. Alte neamuri au trecut de mult peste începutul ce voim noi sĕ 'l facem, dar' pentru aceea, avênd în vedere întreg trecutul nostru nu trebue sĕ ne fie ruşine că ne vine aşa de târziu rêndul, ruşine ar trebui sĕ ne fie dacă nici acum târziu nu ni-am da sémă despre acest moment. Şi aici acelaşi frumos rol revine earăşi celor doi factori însemnaţi ai culturei nóstre din trecut şi din present: *preoţimea* şi *învĕţătorimea* nóstră, care nu trebue sĕ cunóscă ostenélă în aflarea tuturor modalităţilor pentru apropierea de acest ideal, şi care trebue sĕ fie totdeuna şi în tóte lucrurile bune învĕţător şi povĕţuitor al locuitorilor de la sate. Şi iată, că în chipul acesta modalităţile sunt date de la sine. Posibilitatea de a ne adăpostí câteva momente sub scutul senin al artei ni-o oferă cei 100 de corişti ai reuniunii, cari mult au asudat şi s'au chinuit pentru ca sĕ ne pótă face pe toţi părtaşi unei adevĕrate sĕrbători culturale, — preoţilor şi învĕţătorilor nostri li-s'a uşurat deci pentru momentul acesta sarcina. Ceea-ce au sĕ facă e, ca sĕ stăruiască fie-care pe lângă credincioşii lor cu vorba cuminte a păstorului ce-şi cunóşte misiunea, şi vorba lor va aduce ródele aşteptate.

Cred a nu mĕ înşela când aştept eu, ca şi toţi aceia cari au avut fericita ideiă de a se cugeta la arta pentru popor, ca acésta Duminecă sĕ fie o zi neobicinuită pentru noi, un prasnic strălucit ca acelea cari odinióră adunau atâta lume românéscă în Sibiiu, pe care o fanatisau conducĕtorii cu vorba lor înţeléptă ce avea sĕ procédă faptele multe nerealisate până astăzi prin politică, dar' realisate până la un punct prin cultură. Imi place sĕ trăiesc în iluzia, că Duminecă ne va fi dat tuturora cari iubim poporul, sĕ putem vedé earăşi istorica haină românéscă primblându-se cu un aer autocratic prin străzile Sibiiului, şi sĕ putem vedé sala teatrului de aici plină de ţĕrani, cari la sfatul preoţilor şi învĕţătorilor lor împreună cu acestia şi-au închinat pentru o zi sărăcia şi năcazul acasă şi au venit sĕ-'şi umplă sufletul de farmecul pe care îl procură arta românéscă. Şi pare că vĕd admiraţiunea pentru arta românéscă a acestor ţĕrani, cari vor vedé pe scenă un colţ din sbuciumata lor viéţă cu partea ei de farmec şi de jale, vor vedé jocuri româneşti şi se vor gândí, că ar fi pĕcat de Dzeu ca ei sĕ nu ţină cu sfinţenie la jocurile lor româneşti de acasă, vor auzí cântec de doină şi earăşi se vor gândí la vorba popii din satul lor, că zĕu nu-s doine ca ale nóstre pe tot rotogolul pĕmêntului; vor vedé apoi opinca românéscă, căciula românéscă şi pitorescul port românesc admirat la oraşe, şi se vor gândí ce proşti sunt aceia cari se depărtéză de atâta comóră de frumseţă, şi se vor gândí earăşi la cuvintele popii, care le spunea de prin gazete, că o princesă a rĕmas aşa de încântată de portul nostru şi de graiul nostru de n'a putut sĕ se mai stăpânéscă, a trebuit sĕ se facă asemenea ţĕrancelor nóstre. Şi se vor gândí câtă dreptate e în vorba popii, câtă înţelepciune în sfaturile lui şi câtă iubire în inima lui şi-l vor vedé înaintea ochilor ca pe un sfânt ce nu cunóşte altceva de cât facerea de bine faţă de alţii.

Şi în chipul acesta creşte şi se întăreşte încrederea poporului în conducĕtorii sĕi şi creşte dorul pentru înaintare, se întăreşte voinţa, şi unde este voinţă acolo este şi nădejdea în isbândă.

Onisifor Ghibu

Crisa. După audienţa pe care a avut'o contele Tisza Vineri la Viena se credea, că baronul Fejérváry are sĕ'i iee numai de cât locul. Se vede însĕ, că mai sunt pedeci de învins, pentru că baronul încă n'a fost chemat la Viena pentru a primí însărcinarea formală de la Monarchul ca sĕ-şi formeze cabinetul. Greutatea pare a fi aceea, că nu se găsesc ómeni cari sĕ între în noul guvern, şi de aceea se póte, că noul guvern va fi compus numai din *patru* membri, avênd sĕ conducă fie-care câte douĕ ministerii. Părerea în cercurile politice din Budapesta e aceea, că încă în cursul sĕptĕmânii acesteia vom puté înregistra numirea noului cabinet, presidat de baronul Fejérváry.

De la conferenţele învĕţătoreşti.

Cercul Lupşa-Turda.

De lângă Arieş, Maiu 1905.

(Fine).

Cuvêntul presidial e acoperit cu aplause, apoi se constitue biroul şi se alege şi comisiunea pentru censurarea actelor. In birou se aleg Oct. Simtion şi Ioan Moldovanu, ear' în comisiune O. Simtion, I. Moldovan, E. Reit, Nicolae Dumitru, Vasile Jina, Ioan Fodor, Vasilie Buturǎ şi Ioan Pêrvu.

Conferenţa cu durere ia act despre trecerea din viéţă a învĕţătórei Ana Preja. Abia venită în părţile nóstre, nemilósa mórte o răpeşte aşa zicênd de pe catedră. Până în momentul din urmă al vieţii n'a părăsit elevii sĕi. Eternă-i fie amintirea, cum dulce e memoria ei celor ce au cunoscut'o.

In şedinţa I. au venit sub desbatere ca obiecte proprii raportul delegaţilor despre esamenele pe 1903/4 şi o prelegere practică din limba maghiară despre comuna Agârbiciu.

Prelegerea s'a ţinut în presenţa elevilor claselor III—IV de E. Reit. A fost un fel de conversare în limba maghiară cu elevii şi s'a declarat de succésă. Raportul delegaţilor s'a ocupat cu esamenele din tractul Lupşa. (Din tractul Turzii din unele pricini bine cuvêntate — numai în viitoriu se va puté face atare raport).

S'a încins discusie animată asupra acestui raport. Nu atât cuprinsul lui a format obiectul desbaterilor, cât mai ales cele două propuneri de la finea lui. Faţă de cuprins numai prot. Jovian Murĕşan a făcut douĕ mici observări.

Cari erau propunerile? — Prin una se cerea sĕ se espună cu ocasia esamenelor publice de la finea anului pe masa presidială *şi lucrările scripturistice private ale elevilor*, ca sĕ fie şi acele dovadă a destoiniciei învĕţătoriului şi abilităţii elevilor de a ştí prelucra comóra sufletéscă însuşită. A doua propunere poftea, ca materialul de esaminare din fie-care obiect de învĕţământ, pe basa conspectelor ce le pregătesc învĕţătorii, sĕ 'l designeze delegaţii în conţelegere cu presidentul protopresbiter ca conducĕtoriu al esamenului, înainte de esamen, şi învĕţătoriul sĕ aibă drept a esamina numai din materialul designat.

Cestiunile aceste douĕ şi merită discusie. Cea dintâi are în vedere elevii, a doua pe învĕţătoriu, ca sĕ nu pótă face esamene *artificiale*. Cu drept cuvênt a putut susţiné învĕţătoriul Ioan Popuţa, că se comite un fel de atentat la conştiinţa învĕtorilor şi se pot *şicana* prin punerea în praxă a pretensiunilor delegaţilor. De cât că conferenţa nu póte presupune, că protopopul ori delegaţii, cari sunt colegi de ai învĕţătoriului — sĕ pótă urmărí scopuri de şicanare. Astfel la propunerea lui P. Nicóră, sprijinită de N. Dumitru, Ioan Moldovan, presidiu şi alţii, s'au primit ambe propunerile din raportul delegaţilor. S'a decis apoi la propunerea presidiului, ca *cestiunea ocupaţiilor* private ale elevilor sĕ formeze obiect de desbatere în conferenţa anului viitoriu, când se va aprofunda din destul causa şi se va vedé, că cum şi cu ce au a se ocupa elevii în orele private.

De notat e, că conferenţa a avut în vedere şcólele cu un singur învĕţătoriu, de óre-ce pe teritoriul cercului altfel de şcóle nu sunt.

Cu aceste s'a ridicat şedinţa. In pausă comisariul şi unii din óspeţi, vre-o 14—15 la numĕr, am mers la masa ospitală a dlui paroch local. Dómna casei nu numai ne-a primit afabil, dar' ne a şi tractat cu un prânz luculic, pentru-ce suntem mulţămitori.

Cele vre-o două ore la masă ca un minut au sburat, chiămându-ne datorinţa din nou la muncă spirituală.

In şedinţa de după prânz două obiecte au venit puse la ordinea zilei. Puţine la numĕr, lungi la resolvat. Samuil Gabor a propus elevilor lecţiunea practică cu titlul: „Cunóşterea şi scrierea frângerilor vulgare“. Prelegĕtoriul însuşi se scusă că a fost cam suprins şi n'a făcut destule eserciţii cu elevii. E. Reit escepţionéză anunţarea ţintei. M. Găzdac (óspe) află, că ţinuta prelegĕtoriului n'a fost destut de urbană (familiară), n'a desvoltat de ajuns conceptul frâgerilor şi n'a controlat lucrările elevilor. Gállfy Ferencz nu consimte cu prelegĕtoriul când continuu repetéză el însuşi rĕspunsurile elevilor. Presidiul relevéză că prelegĕtoriul s'a ocupat esclusiv cu elevii căror a propus şi n'a nisuit sĕ susţină disciplină şi cu ceilalţi dându-le şi ocupaţiuni. Procederea a fost *greóie*, fără *interes pedagogic*, ce provine de acolo, că prelegĕtoriul n'a proces de la casuri concrete, din viéţa de tóte zilele, lucrând mai mult cu numeri abstracţi. — Afară de aceste observări toţi vorbitorii recunosc, că prelegĕtoriul s'a ţinut strîns de treptele formale şi i-a succes prelegerea, de aceea conferenţa a şi declarat'o succésă.

Tema dată de Preaven. Consistoriu: Influinţa desastrósă a alcoholului etc. au prelucrat'o doi membri valoroşi ai conferenţei: Octavian Simtion şi Ioan Moldovan. Recenşenţi au fost, pentru operatul Ioan Moldovan, Nicolae Dumitru, ear' pentru a lui Octavian Simtion, Vasile Bulură. Cestiunea alcoholismului e o cestiune de prima ordine şi la noi. Zi de zi prinde alcoholismul teren şi nimiceşte generaţiile poporului nostru — şi spiritualminte şi în privinţa materială. Ambii autori au tractat cu deplin succes materialul, indicând şi mijlócele de îndreptare. Succesul a fost recunoscut şi prin conferenţă, care nu numai a esprimat mulţămită autorilor, ci i-a invitat — în deosebi pe Octavian Simtion — a-şi şi publica operatele, ca sĕ fie accesibile şi publicului mare.

Aşi prea lungi vorba espunênd aci cuprinsul. Din publicaţiunile ce se vor face va eşi la ivélă comóra sufletéscă depusă în operate. Conferenţa, la propunerea prot. I. Murĕsan, a insistat altfel, ca consistoriul sĕ iee mĕsurile de lipsă, ca sĕ se facă prin bărbaţi competenţi estrase din operatele declarate de conferenţe deplin reuşite, şi sĕ le publice în broşuri, cari vor întra în bibliotecele parochiale şi şcolare. — Sigur, că comorile ce se află depuse în actele conferenţelor n'ar trebuí date uitării, căci numai prin publicare se pot însuşi de publicul cel mare. Scopul conferenţelor numai prin publicaţia actelor se póte ajunge. Merită altfel laudă decisiunea în astă privinţă adusă de sinodul archidiecesan din a. c. la propunerea deputatului Dr. Miron E. Cristea.

Şedinţa a treia, şi cea din urmă a fost a doua zi, în 22 April. S'a început la orele 7 diminéţa, şi cu o pausă de ½ oră s'a prelungit până în orele înaintate după prânz.

Imi face deosebită plăcere a accentua, că în şedinţa acésta au venit la ordinea zilei obiecte de cea mai înaltă însemnătate culturală pentru noi Românii. Inţeleg cele două disertaţii ale membrilor N. Dumitru despre metodul cantului şi Ioan Poputa despre desvoltarea simţului estetic în elevi. Cine nu cunóşte, că la noi — şcólele poporului român — tocmai pe *estetică* se pune cel mai mic preţ. Invĕţăm de tóte copiii, dar' nu-i dedăm din ajuns *la artă*, care per eminentiam desvóltă gustul, nobilitéză simţĕmintele, cu un cuvênt prin ei se realiséză *educaţiunea* poporului în cel mai strict înţeles. E bine sĕ ne cugetăm la acest mijloc de educaţie, sĕ nu 'l negligăm. Lucrul merge şi fórte greu, de o parte din puţinele monumente de artă ce le avem, de alta şi din prea puţina destoinicie a învĕţătorilor pe acest teren.

Spun drept, că ne-am recreat sufleteşte. Discusiunile asupra temelor numai de cât au avut de resultat practic, că ni-s'au ţinut două prelegeri practice din cântul coral. Octavian Simtion, care se vede că are deosebit talent pentru formarea corurilor, în o jumĕtate oră a învĕţat elevii a cânta în cor poesia: „Copiii şi şcóla“, şi încă cu deosebit succes, de-şi le era necunoscut cuprinsul şi melodia. Din acésta prelegere cu toţi am primit convingerea, că nu-i aşa lucru greu a înfiinţa coruri la noi, de cât că ne lipseşte póte rîvna, dar' şi metodul. Preotul local V. Orăsan a esecutat apoi unele cântări ce le ştiau deja elevii, dovedindu-ne cât de uşor i-a putut deprinde în acelea.

Zic, că pe acest teren trebue sĕ ne încordăm tóte puterile, sĕ facem şi noi ce fac străinii, sĕ nu ne lăsăm.

Operatele autorilor N. Dumitru şi I. Poputa, ca sĕ revin la obiect, au fost declarate deplin succese, esprimând şi mulţămită autorilor. Sĕ nu mi-se céră a espune cuprinsul acestor operate, deóre-ce m'aşi prea lungi!

Prelegerea practică despre „obligaţiune“, nepresentându-se Sevast. Cépa la conferenţă, a fost ţinută de Vasilie Bulură cu elevii cl. IV. Ioan Chiţ recunóşte că a fost bună şi e de părere sĕ se declare deplin succésă, notéză însĕ ca defect că prelegĕtorul a procedat de la abstract la concret. Terminii technici nu i-a esplicat din ajuns. — Gállfy Ferencz e de părere, că vorbind de timbrare, prelegĕtoriul trebuia sĕ arete scala de competinţe a timbrelor şi trebuia şi numele comunei scris în limba *oficiósă* a statului. Mai vorbesc Ioan Poputa şi Tóder Nicóră la obiect, cari toţi arată părţile bune şi laudă prelegĕtoriul. Presidiul accentuéză şi aci necesitatea de a se face interesantă predarea, ceea-ce putea sĕ o facă prelegĕtoriul, dacă în predare procedea în mod *istoric* de la istorisirea unei daraveri. Obligaţia cu atât trebuia sĕ fie resultatul înţelesului verbal dintrĕ contractanţi. Altfel consimte cu cele relevate, fiind mulţămit şi cu predarea. — Conferenţa cualifică deplin succésă prelegerea şi esprimă şi mulţămită protocolară prelegĕtoriului.

N. Dumitru în numele comisiunei esmise, referéză asupra mai multor obiecte şi face şi propuneri relative la conferenţa anului viitoriu. Avênd a se pertracta acelea în şedinţele viitóre, aci le retac, de cât amintesc, că la propunerea comisiunei conferenţa a enunţat că sediul conferenţei din anul viitoriu sĕ fie comuna *Lupşa*, din protopresbiteratul Lupşa.

In şirul propunerilor de sine stătătóre Octavian Simţion a sulevat cestiunea anuarelor şcolare. După a sa părere ar fi fórte important şi folositor totodată când fie-care învĕţătoriu ar cuprinde la un loc tóte momentele de peste an din şcólă, atât cu privire la material, cât şi la elevi şi datele statistice şcolare. S'ar face uşurare şi celor ce urméză în post. Propune deci a se esmite comisie sĕ vină cu raport la conferenţa viitóre. La propunerea presidiului — fără discuţie — se încredinţéză propunĕtoriul a presenta în conferenţa viitóre un *model de anuar şcolar*, după care ar fi sĕ se orienteze în viitoriu toţi învĕţătorii din acest cerc.

Cu acestea s'au terminat lucrările. Comisariul mulţămeşte tuturor pentru bunăvoinţă şi închide conferenţa. Rĕspunde Octavian Simţion. Ne-am despărţit cu mulţămirea sufletéscă, că am contribuit după puterile nóstre la propăşirea neamului prin desbaterile trecute.

Ar fi sĕ încheiu. Nu pot lăsa neamintit un fapt, după a mea părere, îmbucurătoriu.

La şedinţele conferenţei a participat în calitate oficiósă un esmis al reuniunii învĕţ. gr. cat., dl M. Găzdac, care nu numai a luat parte activă în desbateri, ci a sulevat şi o ideiă nouă: de a susţiné gr. or. şi cu greco-catolicii o fóie pedagogică comună, care sĕ nu mai lupte în viitoriu cu neajunsuri materiale, cum se cam observă acum pe la noi. Din fóie — se 'nţelege — ar fi eschis confesionalismul.

Conferenţa, la dorinţa presidiului, a relegat cestiunea competinţei celor două consistóre. De-şi multe pedeci se opun realisării unei atari idei, intenţiunea e nobilă. Denotă atragerea de inimă către trebile şcolare. Ar fi sosit, cuget, timpul, ca sĕ nu mai fim şi în trebile şcolare două tabere deosebite, ca sĕ ne concentrăm din ce în ce puterile, sĕ comunicăm unii cu alţii, sĕ ne interesăm unii de şcólele altora. Căci în sfîrşit dór' o mamă comună avem. Bine a zis comisariul, că şi până ce ideia s'ar puté realisa, noi cei gr. or. sĕ cetim foile pedagogice gr. cat. şi viceversa. Cultura aşa se face, că împrumutăm unii de la alţii ce este bun. Şi înainte de tóte, sĕ spriginim literatura pedagogică! Au nu învĕţătorii sunt causa, că noi din archidiecesă nici până azi nu putem avé o fóie oficiósă pedagogică? Până când? . . . Sĕ nu mai fie!!

a. o.

Revistă esternă

Creta nu se anexéză la Grecia. Zadarnic a votat dieta cretană unanim anexarea insulei la Grecia şi zadarnică a fost şi rĕscóla făcută în scopul acesta, căci — dacă nu voesc cele patru puteri protectóre, anexarea nu se face. Despre acésta s'au convins acum şi patrioţii cretani. A nume: rapórte din Canea (capitala insulei) spun că din partea dietei s'au început în taină încercări de compromis cu insurgenţii, care dacă va succede, se va adresa poporului o proclamaţie, ca sĕ depună armele.

Aceleaşi rapórte mai spun că se pare că deja numai conducĕtorii rĕsculaţilor mai persistă pentru uniune, parte din ambitie, parte din interese particulare, ear' în opinia publică a devenit aprópe generală părerea, că fără voia celor patru puteri protectóre şi fără spriginul Greciei uniunea nu se póte realisa.

*

Ţarul voeşte rĕsboiu! Joi după amiazi s'a ţinut la Ţarscoie-Selo consiliu militar sub presidenţia ţarului şi s'a luat hotărire, ca Rusia sĕ continue rĕsboiul până la estrem. După terminarea consiliului ţarul a chiămat la sine pe ministrul Witte şi i-a dat ordin sĕ convóce imediat zemstvoul (representanţa nobilimei). Acésta, pe motivul că continuarea rĕsboiului pretinde jertfe cu mult mai mari, de cât sĕ îndrésnéscă guvernul a lua singur asupra sa rĕspunderea. Aşa se raportéză din Petersburg. Ştiri date din alte părţi însĕ, deosebi cele din New York lasă a deduce, că cercurile din Petersburg n'ar fi tocmai străine de încheerea păcii. Astfel ambasadorul rusesc din New York după confirmarea ştirilor despre catastrofa flotei ruseşti a avut lungă audienţă la presidentul *Rosewelt*, la care objectul conversării a fost modalitatea prin care s'ar puté iniciа pertractările de pace. Care dintrĕ aceste ştiri se va adeverí însĕ, deocamdată nu se póte şti. Cel mai înţelept şi mai uman lucru ar fi însĕ legarea unei păci acceptabile, după-ce continuarea rĕsboiului nu mai e altceva de cât încăpăţinarea câtorva inconştii din jurul ţarului, cărora puţin le pasă de sutele de mii de vieţi omeneşti stînse în o luptă fără nici un rost. Dacă până acum n'a putut fi bătută Japonia, nici în o luptă barem din câte s'au întêmplat de la începerea acestui rĕsboiu, cu greu o vor bate oştirile ruseşti de aci încolo.

De la Academia română

Publicaţiune.

Cu începerea viitorului an şcolar 905—6 se vor primí şasesprezece eleve în institutul de fete de la Măgurele fundat de Ioan Oteteleşanu şi înfiinţat de Academia română, sub înaltul patronagiu al Maiestăţii Sale regelui, cărora li-se vor da, conform disposiţiunii testamentare a rĕposatului fundator, o creştere casnică şi instrucţiunea cuvenită unei „bune mame de familie, fără pretensiuni sau lux“.

Cursul va fi de cinci ani de studiu şi unul de practică. In acest timp elevele vor avé tótă întreţinerea în Institut şi nu vor puté părăsí şcóla în tot intervalul de şase ani, afară de casuri de forţă majoră.

Sunt admise în Institut copile născute din părinţi români sĕraci, pe deplin sănĕtóse, cari până la 5 August 1905 au împlinit 12, dar' încă nu 14 ani, au pregătirea ce se dă în şcólele primare din România şi au obţinut la terminarea cursului primar cel puţin media 7. Candidatele cu clase secundare au sĕ presinte certificatele de clase secundare, avênd media cel puţin 6.

Nu se admit dispense de nici un fel.

Două surori sau două vere primare nu pot fi admise în institut.

Părinţii elevelor ce vor fi primite în institut nu pot sĕ-şi iee fiicele de sfintele sĕrbători ori pe timpul vacanţelor în familie, şi direcţiunea îşi reservă dreptul de a da ori nu voie elevelor sĕ petrécă în familie vacanţele.

Părinţii aspirantelor ori representanţii legali ai acestora au sĕ trimită — *până la 5 August 1905* — cererile însoţite de *act de naştere*, act de *vaccină*, act de *paupertate*, în care se va arăta şi numĕrul copiilor, şi *atestat şcolar* despre terminarea claselor primare, *la Academia Română* (calea Victoriei nr. 135), *pentru comisiunea fundaţiunii Oteteleşanu*, care, esaminând actele şi luând informaţiunile ce va crede de cuviinţă, va dispune, ca concurentele cari îndeplinesc condiţiunile mai sus precisate sĕ fie supuse la un esamen de primire, prin care se va constata gradul de pregătire în ceea-ce privesce cetirea şi scrierea, analisa etimologică şi cea sintactică, cele patru operaţiuni, geografia şi istoria ţĕrilor române.

Concurentele cari nu sunt din România se admit fără esamen de primire, în virtutea atestatelor obţinute în scólele similare din patria lor, şi au sĕ trimită la Academia Română, tot până la 5 August, cererile însoţite de actele enumerate mai sus, cum şi de un atestat medical.

Resultatele examenului se vor supune dimpreună cu tóte actele, printr'un raport, Augustului Protector al Academiei române, Maiestăţii Sale regelui, căruia îi aparţine a decide în privinţa primirii.

Esamenele se vor începe în localul Academiei la 7 Septembre 1905, ora 8 diminéţa.

Cu începere de la 16 August părinţii pot ridica actele de naştere, de vaccină şi de studii, cu cari au inscris copilele.

NOUTĂŢI

† Metropolitul Inocenţiu al Sêrbiei a decedat în Belgrad, în etate de 65 ani şi a fost înmormêntat Sâmbătă, cu pompă cuvenită.

*

„Moş Ciocârlan“. Sĕptĕmâna trecută a sosit în Sibiiu autorul operetei române Moş Ciocârlan, dl *Tudor cavaler de Flondor*, mare proprietariu în Bucovina şi deputat în Reichsrathul din Viena. Domnia-sa va conduce ultimele probe, îndreptând şi închegând într'un întreg armonic singuraticele părţi învĕţate separat. Probabil că dl Flondor va conduce şi cu ocasiunea primei representaţiuni publice primele 2 tablouri ale operei. Cine a auzit corul cu care începe opera, trebue sĕ mărturiséscă, că e grandios. Nădĕjduim, că şi soliştii vor fi la înălţime, mai ales, că unele dintrĕ persónele cu soluri principale sunt deja cunoscute de forţe bune şi alese, cu glas plăcut şi cultivat.

Asemenea a sosit şi dl *cav. de Pan*, care cu zel neobosit face pe regisorul; punênd pe fie-care la locul sĕu, ca ansamblul sĕ facă impresie neforţată, naturală şi sĕ producă efectul contemplat de compositor.

Rolul ciobanului *Stan* îl va cânta tenoristul *Stefanescu*, binecunoscut publicului sibiian din concertul de astă érnă, dat în sala de esposiţii. Dsa a cântat la opereta italiană din Bucureşti. Are lirism în voce şi sentiment vioiu, deci însuşiri necesare pentru tenorul operetei şi rolul ce i' revine.

Publicul român aştéptă cu nerăbdare representarea întâiu, care va fi Vineri sĕ în teatrul orăşenesc.

Am înţeles, că de la Sélişte vine întrégă reuniunea de cântări.

*

† Gerasim Candrea, advocat în Baia-de-Criş şi membru al Asociaţiunii etc. a decedat în 1 Iunie n. în etate de 65 ani după lungi şi grele suferinţe, împărtăşit cu sfintele taine ale cuminecăturii. Rĕmăşiţele pămênteşti i-au fost aşezate spre vecinică odihnă în cimiteriul gr. or. din Cebea, în 3 Iunie n. la 3 ore p. m.

*

Petiţie respinsă. Inalta Curie a respins petiţia ce s'a fost înaintat în contra alegerii de deputat a contelui *Tisza*, şi a judecat pe petenţi la purtarea cheltuelilor.

*

Limba română în bisericele din Basarabia. Sfântul sinod al bisericei ruseşti a dat concesiune Românilor din Basarabia de a-şi tipărí tóte cărţile bisericeşti în limba română, dar' cu litere cirile.

*

Cutremur de pămênt s'a simţit Joi diminéţa, întrĕ órele 5 şi 6, în Timişóra, Semlin, *Zara* şi Cattaro. In *Scutari* sguduitura a fost atât de puternică, în cât s'au dărimat case numeróse, îngropând sub ruinele lor mulţime de ómeni. Până acum au fost desgropate 102 cadavre.

*

Carte oprită. Cetim în ziarele magiare, că *„Istoria bisericéscă pentru şcólele poporale*, ediţiunea III., apărută în Sibiiu, editura şi tiparul tipografiei archidiecesane 1900“, prin ordinul ministrului de culte şi instrucţiune publică a fost oprită de a se mai folosí ca manual de şcólă, pentru greşeli istorice (??) şi de drept public (??) descoperite în ea.

*

In loc de corónă de flori pe mormântul regretatului *Ilie Popp*, fost inginer de comasaţie, dl *Eugen Brote* din Găieceanu (România) dărueşte fondului de 20 fileri al „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu" pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare, suma de 20 coróne.

*

Atentat contra regelui Alfons. In butul tuturor mĕsurilor de precauţiune luate din partea poliţiei Parisului, a succes totuşi anarchiştilor sĕ comită atentat contra regelui Alfons XIII al Spaniei. Din norocire însĕ, încercarea nu a isbutit aşa cum doriau ei. Mercuri nóptea, când după representaţia de la Operă în re'ntórcerea la cuartir trăsura regelui a trecut prin piaţa Rivoli, un om din public a aruncat spre trăsură o bombă, care a esplodat cu pocnete puternice, fără însĕ a causa nenorociri mai mari. Trei poliţişti, o femeiă şi un copil au fost răniţi de cuiele şi bucăţile de fer cu cari era umplută bomba, cum şi cei doi căpitani cari călăriau pe lângă trăsura regelui, ear' în garda ce încunjura trăsura esplosia a făcut răniri numai în caii gardiştilor, omorind pe unul şi rănind cinci. Atentatorul e prins, se pare a fi lucrătoriu, e în etate cam de douĕzeci ani, la interogatoriu n'a voit sĕ fasioneze nimic.

*

Fórte mulţămim! La rubrica „Noutăţi" o fóie economică săptĕmânală are în numĕrul de ieri nu mai puţin de cât tocmai *opt noutăţi* tăiate din „Telegraful Român" fără sĕ indice isvorul din care s'a aprovisionat cu ele. Fórte frumos, nu-i vorbă, şi fórte mulţămim de dragoste!

*

Esposiţia „Asociaţiunei". Din Deva ni-se scriu următórele: Die redactor!

In vederea esposiţiunei etnografice şi istorico-culturale, care o va aranja „Asociaţiunea cu ocasiunea inaugurării" Museului în Sibiiu, vin a Vĕ cemunica viul interes şi marea însufleţire, ce se manifestă la noi deja de acum faţă de acea esposiţiune.

Factorii nostri culturali, despărţĕmêntul „Deva" cum şi „Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedórei" desvóltă un deosebit zel, pentru a puté contribuí şi din partea lor la reuşita cât mai splendidă a proiectatei esposiţiuni.

Comitetul desp. „Deva" în şedinţa sa ţinută la 20 Maiu a. c. a hotărît, între altele, a espune mai ales instrumente de *vênat* şi pescuit folosite la popor; ear' comitetul „Reuniunei femeilor rom." în şed. sa ţinută la 24 Maiu a decis a espune un *rĕsboiu* complet, aşa cum e întrebuinţat în părţile acestea, a institui apoi mai multe comitete de dame în diferite centre ale comitatului nostru, trimiţêndu-le şi un apel pentru a aduna cât mai multe obiecte frumóse, aparţinĕtóre domeniului industriei de casă, ş. a., ţesături frumóse, vechi şi noue, chindisituri originale, eventual alte obiecte de valóre etnografică.

Lucrând astfel toţi factorii culturali din tóte părţile ţĕrii, ne sigur esposiţia acésta va fi măréţă, admirată de străini, şi o mare mângăiere suflstéscă ne va aduce nouĕ tuturora! — *Coresp.*

*

Moştenire neaşteptată. Inainte cu doisprezece ani rĕposase în Anglia un moşneag de 94 ani, după care a rĕmas avere de douĕzeci milióne. De atunci autorităţile au tot căutat şi ştiricit după eventualii moştenitori legali ai bĕtrânului, găsind abia acum unul în Durham, cu nume Richard Roberts. Roberts e hamal, în etate de 72 ani, şi e nepot al rĕposatului. Roberts capĕtă acum nu numai cele douĕzeci milióne, ci şi cametele de pe doisprezece ani.

*

La fondul de 20 fileri al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu" pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare, din prilejul conferenţei învĕţătoreşti la stăruinţa dlui George Furdui, pedagog în cursul al III-lea, s'au făcut următórele dăruiri: Mihail Dragomir (Gurasada), 2 cor.; Iosif Olariu, învĕţ. (Câmpuri) 40 fileri, George Furdui, ped. c. III. (Sibiiu), 30 fileri, Ilie Popovici, învĕţ. (Gurasada), 30 fileri, Antoniu Constantin, învĕţătoriu (Lăpugiul-sup.), 25 fileri, Ioan Scurtu, econom (Gurasada), Ilariu Sêrb, pedag. abs. (Roşcani), Ioan Tampa, înv. (Chergeş), Nicolau Bembea (Bicău), Adam Popovici (Tîmpa), Ioan Popovici (Vărmaga), Iosif Perva (Branişca), Ioan Popa (Zam), A. Jovan (Hondol), Iosif Crişan, (Micăneşti), Ioan Drăgoiu, (Carmazineşti), Andreiu Drăguş (Nevoeş), toţi învĕţători, Serafin Olariu, preot (Branişca), Petru Stef, preot (Micăneşti), Aurel Crişan, preot-cap. (Godineşti), Nicolae Igna (Deva), Aug. Cichindelean, (Leşnic), Petru Aslău (Caianel-inf.), Ioan Jula (Săcărîmb), Toma Nemţ (Bucium Sat), Petru Incicău, (Brisnic), Petru Jujan (Vica), Cost. Răsădean (Bretia), Victor Iacob, (Gothatea), Ioanichiu Olariu (Tătăreşti), fie-care câte 20 fileri; Aron Buzan (Sulighete), 18 fil., Amos Crişan (Lăpugiul-inf.), Alexie Gabor (Cerjeş), învĕţători, câte 20 fileri.

*

Rugare. In înţelesul pactului din 20 Decembre 1895 toţi colegii cari au absolvat clasa VIII a gimnasiului din Blaj în anul 1895 sunt rugaţi a lua parte la convenirea fixată pe 27 Iunie 1905 în Blaj. In numele comitetului de trei. Reşiţa, 1 Iunie 1905. Victor Blăşian, ing. montanist.

*

Ajutóre pentru soldaţii invalizi. De la pretura Mercurii e publicat sub Nr. 1779 pretorial concurs pentru 5 ajutóre de câte 100 coróne din fundaţiunea înfiinţată pentru ajutorarea soldaţilor invalizi originari din fostul cerc pretorial al Mercurii. Cererile concursuale sunt a se subşterne protopretorului din Mercurea cel mult până în 15 Iunie st. n

*

Esamene şcolare. Ni-se scrie, că în 24 Maiu n. s'a ţinut esamenul anual la şcóla gr. ort. română din Sâmbăta-super. apusénă, condusă de învĕţătoriul Ch. *Addămoiu* şi la cea din Sâmbăta-rĕsăriténă, condusă de învĕţătorii *Bica* şi *Stefan*. In 25 Maiu apoi s'a ţinut esamen în şcóla din Bréza, condusă de învĕţătorii *Ciungara* şi *Haşu*. Au fost presidate de protopresbiterul *Cândea* şi rĕspunsurile elevilor au fost deplin mulţămitóre pretutindenea.

*

Şaptezeci de înveninări. In Lipsca şaptezeci de persóne s'au îmbolnăvit în urma înveninării causate de carne stricată de vită. Cinci au murit, ear' celelalte sunt pe cale de a se însănĕtoşa. In contra măcelariului care a pus carnea în vînzare s'a deschis cercetare penală şi judecătoria l'a arestat.

*

Adevĕrată „Babă hîrcă". In asilul din Budapesta pentru femei bĕtrâne şi sărace este o femeiă aşa de bĕtrână, în cât cu drept cuvênt póte fi considerată ca cea mai bĕtrână femeiă din întrégă ţéra, ba din întrégă lumea chiar. O chiamă Einczinger Jetti, fostă căsătorită cu Bo sos István, şi ziuanóptea tot zace, din causa slăbiciunii bătrâneţelor şi a bólei de inimă. E de tot în firea copíilor, se bucură de zaharicale mai mult ca de ori-ce, ear' contra bólei sale medicii asilului îi dau medicina în dose ca pentru copíi. Acte de naştere nu are baba Jetti, dar' în asil i-s'a constatat etatea în modul următoriu: De la un frate al ei a rĕmas un copil, care acum e de 70 de ani. Acesta a spus, că mătuşa sa e cu trei ani mai bĕtrână de cât tatăl sĕu, care a murit înainte de asta cu 50 de ani în etate de 67 ani. Baba Jetti e deci de *o sută douĕzeci de ani*. In asil a fost trimisă din spitalul „Rokus", unde o dusese nepotul acesta al ei, care o îngrijise 40 de ani.

Cronică literară.

Patruzeci de predici poporale, de *Iuliu Scriban*. Ploeşti, 1904.

Dl Iuliu Scriban, protosincel şi preot la capela românéscă gr. or. din Baden-Baden (Bavaria) în laudabila-i rîvnă de a umbla pe urmele glorioşilor strămoşi ai P. C. Sale, Filaret şi Neofit Scriban, şi a contribuí astfel şi dînsul cu ceva la pomposul edificiu naţional-bisericesc pentru care atâţi aleşi au lucrat şi care pentru a puté fi ridicat reclamă cooperarea tuturor ómenilor de bine, — a pus la disposiţia clerului nostru ortodox o cărticică de predici, care atrage luarea aminte prin feliul acestor predici, cari sunt poporale, mai poporale de cât mai tóte colecţiile nóstre de predici de până acum, — prin preţul lor fórte neînsemnat, care la noi Românii e o condiţie sine qua non pentru-ca o carte, fie ea cât de bună, sĕ 'şi pótă ajunge scopul, şi în sfîrşit prin recunóşterea ce i-s'a dat drept rĕsplată din partea celei mai înalte instituţii culturale a nóstră: Academia română din Bucureşti, care a premiat acéstă carte în sesiunea din acest an, vrênd astfel sĕ indice deosebita însemnătate a acestei cărţi pentru scopul ce ea urmăreşte.

In fórte instructiva precuvêntare a acestei cărţi dl Scriban ne apare ca un entusiast propoveduitor al cuvêntului, care e pĕtruns de importanţa şi necesitatea absolută a predicei în biserică, aprópe singurul mijloc pentru regenerarea moralităţii patriarhale, singura care asigură trăinicia unui popor. Despre acéstă cestiune atâta s'a vorbit pe tóte căile în cât aprópe nu o mai póte nimeni suleva fără risicul de a deveni banal. Cine n'a auzit de sute şi de mii de ori de pe catedra din seminariu, din sfaturile archiereilor, din articole de ziare etc. stereotipul îndemn: sĕ predicăm, şi cât de puţini traduc şi în faptă acest îndemn?! Şi cât de grea e rĕspunderea preotului înaintea ómenilor, a bisericei, a conştiinţei sale (pe care toţi o au) şi înaintea lui Dumnezeu pentru neîmplinirea datorinţei sale!?

Prefaţa e urmată de cele 40 de predici compuse tóte după regulele omiletice, neîngreuiate de citate, într'o formă logică, fără sărituri şi fără espuneri prea grele şi nepotrivite ascultătorilor cărora se adreséză, şi într'o limbă curat poporală, ceea ce înlesneşte în mod esenţial pĕtrunderea predicilor la inima ascultătorilor de la ţéră, cărora ori-cine le vorbeşte trebuie sĕ le vorbéscă în *limba lor*, pentru-ca sĕ 'l înţelégă. Predicele tractéză cele mai trebuinciόse şi mai de actualitate cestiuni, pe cari le eshauriéză într'o formă mulţămitóre, combate viţiile într'o formă convingĕtóre şi preamăreşte virtuţile aşa în cât sublimitatea acestora involuntar îţi cuprind gândirea şi te îndémnă a le imita.

Insist mai mult asupra valorii din punct de vedere practic a acestei cărţi, ceea-ce însĕ nu însémnă că nu s'ar puté vorbí şi despre valórea ei din punct de vedere literar ceea-ce a dovedit'o Academia română prin încoronarea acestei cărţi.

Cartea, care se estinde pe 260 pagini şi care costă numai 75 de cruceri, tractéză următórele cestiuni: credinţa în opunere cu necredinţa, rolul femeei în creştinism, despre cult, despre dărnicie, despre indiferentismul religios, nu e destul a ştí legea ci a o şi urma, datorinţele către suflet, datorinţele părinţilor către copíi, despre căutarea bolnavilor, despre defăimare, despre pĕcate, despre rugăciune, datorinţele către cei săraci, despre biserică, dragostea către aprópele, despre lene, parabola sămănătorului, datorinţele copíilor către părinţi, buna creştere a copíilor, despre furtişag, despre invidie, despre beţie, despre statornicie, cinstirea sfintelor icóne, despre risipă, despre mânie, despre dreptate, despre frica lui Dzeu, despre ispitire, despre prudenţă, despre lăcomie, despre sgârcenie, despre cuvêntul lui Dzeu, despre minciună, despre limita respectării cuvêntului dat şi al jurămêntului, pocăinţa, despre rĕutate, despre curăţenia sufletului şi despre bucuria pe care trebue sĕ o simţim la ziua Invierii.

Iată sĕmênţa cea bună, care trebuie sĕmĕnată pentru-ca sĕ aducă róde bune şi sĕ înăbuşească neghina cea netrebnică. Nu ne lipseşte nici agrul în care sĕ aruncăm acéstă sĕmânţă — ómeni sĕ fim numai şi sĕ voim sĕ lucrăm, teren avem destul, inimi deschise aflăm în sînul neprihănitei ţĕrănimi, de care credem a fi sosit vremea sĕ ne apropiem toţi cu păharul de aur al culturii minţii şi inimii, pe care sĕ 'l întindem sfătuindu-o sĕ se îndulcéscă de nectarul cel viufăcĕtor, care a făcut cultura neamurilor civilisate.

Cartea de care vorbim şi care e un bun mijloc pentru îndeplinirea până la un punct a datorinţei ce incumbă preotului, o recomandăm atenţiunei preoţimei nóstre insistând deosebi şi asupra cestiunii vulgarisării acestei cărţi, care se póte comanda şi de la Librăria archdiecesană din Sibiiu

O. Grib

Din public.*)

Mulţămite publice.

Subscrisul, în numele parochiei condusă de mine 'mi ţin de plăcută datorinţă a aduce şi pe acésta cale profundă mulţămită bunilor nostri confraţi dl *Simion Deac* şi soţia *Florentina*, proprietari în loc, pentru frumósa donaţiune cu cari au decorat sf. nóstră biserică, anume: 3 perdele la uşile împĕrăteşti, o măsăriţă pe tetrapod, o măsăriţă pe pultul sf. evangelie, o acoperitóre pe masa ce se intrebuinţéză la litie, şi o tabletă pe sf. prestol, tóte din postav vişiniu artistic cusute cu fir şi mătasă de dşóra *Silvia Deac*, fiica donatorilor (absolventă a şcólei civile de fete din Sibiiu). Pe lângă acésta însemnată donaţiune, care valoréză preste 200 coróne, familia *Deac* a dat în anul present şi cele necesarii pentru jertfa sf. paşti.

Pentru tóte aceste daruri făcute sf. nóstre biserici priméscă nobila familie profunda nóstră mulţămită.

Ear' pe tine Părintele nostru ceresc te rugăm sĕ „binecuvintezi pe cei ce iubesc podóba casei Tale".

Săcărêmb (tractul Deva), luna Maiu 1905.

Alimpiu Oprea
paroch ort. rom.

*

Subscrisul aduc şi pe acésta cale cea mai profundă mulţămită bunelor şi evlavióseilor creştine cari în acest timp de scumpete, la iniţiativa parochianului George Belea, au contribuit la procurarea unui rînd de odăjdii negre cu următórele sume: Ana Belea, 10 coróne, Aurelia Belea, Veronica Moldovan, Maria Medeşan, Măriuţa Moldovan, Anica Ignat, Raveca Crăifălean, Fira Bărnăzan, Fira Miron, Saveta Miron, Maria Suciu, Onuca Văsilie, Măriuţa Opriţa, Ana Sămărtinean, Maria Bărnĕzan, Ana Vîtcă, Lina Suciu, Teodora Spinean, Simtióna Sămărtinean, Maria Mărginean, Fira Moldovan, Anisia Medeşan, Istina Opriţa, Frosina Rusu, fie-care câte 2 coróne, Maria Belea, Maria Suciu, Anica Mărginean, Maria Moldovan, fie-care câte 1 corónă, ear' Veronica Moldovan pe lângă contribuirea de mai sus a procurat şi 3 perdele pentru uşile împĕrăteşti în preţ de 7 cor. 20 fileri.

Priméscă tóte marinimósele donatóre pe lângă deosebita mulţămită şi resplata Tatălui ceresc pe care cu insistinţă 'L rog sĕ li-o dee.

Şomfalĕu (tractul Têrnava) luna Maiu 1905.

George Oprea
paroch gr. ort.

*

Cu ocasiunea producţiunei aranjate a 3 zi de sf. Paşti (2 Maiu st. n. a. c.) de tinerimea şcolară din *Haşag* au binevoit următorii prea stimaţi domni a face suprasolviri: Ioan Băltariu, jurist, Şeica-mică, 1 cor., Wilhelm Salzer, paroch ev. luth, Haşag, 1 20 cor., Ana Barthmus, Sighişóra, 60 fileri, Ioan Neamţiu, proprietariu şi colector, Alămor, 1 cor., Valeriu Pop, pract. not., Órda de-jos, 1 cor., Valeriu Maior, preot, Şoroştin, Nicolae Pop, preot, Haşag, fie-care câte 40 fileri, Simion Opriş, preot, Armeni, 1 cor., Alexandru Fràticiu, Tóder Miles, Ioan Blottor, fie-care câte 60 fileri, Ioan Dordea, preot, 40 fileri, Ana Herberth, 20 fileri, toţi din Haşag, Nicolae Racoţia, medic cerc., Şeica-mare, Ioan Topărcean, primariu şi conducătoriu de matricule, Alămor, Hadnagy Vilmos not. com., Haşag, fie-care câte 2 cor. Suma incursă a fost 54 cor. 62 fil. din cari substrăgêndu-se spesele în sumă de 32 cor. 06 fil., a rĕmas venit curat 22 cor. 56 fil., cari bani se vor folosí în scopul procurării unor recuisite de învĕţământ pentru şcólă.

Priméscă domnii numiţi şi pe calea acésta cea mai profundă mulţămită.

Haşag, în 30 Maiu 1905.

Pentru comitetul parochial gr. or.
Ioan Dordea
paroch president.

Cărţi şi reviste.

„Cartea de Aur". A apărut *în ediţie nouă* volumul prim din opul premiat de Academia Română *„Cartea de Aur, sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară"*, de *Teodor V. Păcăţian*, şi póte fi procurat, împreună cu volumul II prin librăria archidiecesană din Sibiiu, ori de-a dreptul de la autorul. Un esemplar din fie-care volum costă broşat 10 coróne, legat în pânză 11 cor. 60 fileri. La cerere se acórdă şi înlesniri de plată.

*

„Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania", de Dr. Ilarion *Puşcariu*, archimandrit-vicariu archiepiscopesc. Lucrare valorósă, bine apreciată atât la noi, cât şi în ziarele şi revistele din România, din prilejul apariţiei sale. Se împarte în nouĕ părţi; prima parte, pe 23 cóle de format 4° mare conţine un studiu istoric amĕnunţit despre reînfiinţarea metropoliei nóstre, ear' a doua, pe 55 cóle, conţine o valorósă colecţie de documente.

Congresul naţional-bisericesc al metropoliei nóstre în sesiunea din anul 1903 (şedinţa VII) *apreciind valórea literară* a opului Preacuvioşiei Sale, a *esprimat autorului recunoştinţă.*

„Metropolia" a apărut în editura consistoriului metropolitan şi costă 6 coróne. Se póte procura de la librăria archidiecesană. (Sibiiu, strada Măcelarilor nr. 45).

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 211 1905. [115] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învěţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul M.-Oşorheiu se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Cerghidul mare,** cu salariu de 600 cor., şi anume: 550 cor. repartiţie de la popor, şi 50 cor. venit cantoral, cuartir şi grădină; post împreunat cu cantoratul.

2. **Erdősângeorgiu,** cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir şi grădină.

3. **Iclandul-mare,** cu salariu de 600 cor., şi anume 400 din repartiţie, usufructul a 12 jugěre pământ arător şi păşune în preţ de 200 coróne, cuartir şi grădină.

4. **Medeşfalěu,** post împreunat cu cantoratul, cu salariu de 600 coróne, şi anume 300 cor. din cassa bisericei, 200 cor. de la popor, şi venitele cantorale computate în 100 coróne, cuartir în edificiul şcolar şi grădină.

5. **Nasna,** cu salariu de 600 cor. din repartiţie, grădină şi relut de cuartir 20 cor.

6. **Petea de câmpie,** post împreunat cu cantoratul cu salariu de 600 cor., şi anume 172 cor. din lada bisericei, 188 cor. repartiţie de la popor şi usufructul a 12 jugěre computat în 240 cor., cuartir în edificiul şcolar şi grădină. Ca cantor va beneficia învěţătoriul pe lângă venitele de mai sus şi venitele stolare îndatinate.

Cuincuenalele se computâ de la instituirea definitivă şi serviciul neîntrerupt în respectiva comună.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sunt îndatoraţi a conduce în tóte Duminecile şi sěrbătorile cântările liturgice cu elevii, şi a se presenta în vre-o Dumineca ori sěrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoştinţă cu poporul, ear' suplicele de concurs instruite conform normelor din vigóre a le aşterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, şi cari pe lângă plata de concurs ar mai face pretensiuni şi la cuincuenale după anii serviţi în alte comune, au sě 'şi espună acele pretensiuni în petiţiunile lor de concurs pentru ca comunele sé se ştie orienta la alegere.

Nasna, la 17/30 Maiu 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Murěş-Oşorheiului în conţelegere cu comitetele parohiale.

Stefan Russu
protopresbiter.

A apărut:

Modele de cusături româneşti

de **Minerva Cosma.**

Preţul: Caetul I **50 fil.**, caetul II **1 cor.** plus porto 5 fileri.

Libraria arhidiecesană.

Atelierul de croitorie

Ioan Părău

14 Sibiiu, strada Poplăcii nr. 21.

In acest atelier se confecţionéză tot feliul de vestminte bărbăteşti, jachete pentru dame, şi

= reverendi =

Asemenea se primesc spre esecutare reparaturi. Lucru trainic.

Sbór'al nopţii negru flutur...

de M. Eminescu. — Romanţă pentru voce şi pian de A. Bena. Preţul cor. 1·50, porto 10 fil. Se capětă la Librăria archid.

---

* T. Popovici *

12 CÂNTECE DE ŞCÓLĂ

pentru 2 şi 3 voci

PREŢUL fie-cărui caet 50 fil., plus 10 fileri porto

Editura Librăriei archidiecesane din Sibiiu-Nagyszeben

CUPRINSUL:

Caetul I, pentru 2 şi 3 voci egale: 1. Rugăciune. 2. Cântec de primăvară. 3. Codrule frate de cruce. 4. Carul cu boi. 5. Ziua a apus. 6. Fetele casnice. 7. Ţiganca. 8. Sunt fecior sdravěn. 9. Eu mě duc codrul rěmâne. 10. Imn ocasional. 11. Patru păstori. 12. Cântec la sf. Nicolae.

Caetul II: Cântece pe 2 voci: 1. Rugăciune. 2. In cireşar. 3. Cântec de primăvară. 4. Imnul unirii. 5. Marş vênătoresc. 6. Astăzi sicriul. — Cântece pe trei voci: 7. Strugurel bătut de pétră. 8. Cucule pénă galbenă. 9. Vivat ţéra mea. 10. Imnul poporal. 11. Hora ostaşilor. 12. Colindă.

In cancelaria subscrisului se caută un **candidat de advocat** cu praxă, care e în stare sě-mi **conducă** cancelaria, sau un jude pensionat, pe timp mai îndelungat. (114) 3—5

Făgăraş, la 28 Maiu 1905.

Dr. Nicolae Şerban
advocat.

Au apărut în **Tipografia arhidiecesană:**

Noul abecedar de Dr. Petru Şpan

Preţul e 40 fileri.

Călăuza noului abecedar

De acelaş. — Preţul 20 fileri.

Se pot procura de la **Librăria arhidiecesană.**

Un tiněr român

cu câteva clase reale sau gimnasiale se aplică imediat ca **practicant** în **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben).

Petiţiile sě fie scrise cu mâna proprie.

Atenţiune!

50.000 pěrechi de ghete.

4 pěrechi de ghete cu numai fl. 2·80.

Falimentând mai multe fabrici mari am fost încredinţat a desface o cuantitate mare de ghete **sub preţul producţiunii.** Vînd deci ori cui 1 păreche de ghete cu şireturi pentru domni şi 1 părecbe pentru dame, de piele, brun ori negru galoşate, cu talpă bine bătută cu cuie, apoi 1 părecbe de ghete de modă pentru domni şi 1 părecbe pentru dame, cu paspoal fórte elegant, fasonul cel mai nou de vară, fórte drăguţi şi uşori. **Tóte 4 părechile costă numai 2 fl. 80 cr.** şi se pot procura cu ramburs sau trimiţěndu se banii înainte de la [70] 1—1

S. Urbach, Schuh-Export, Krakau 54/K.

Schimbul este admis; dacă nu convine se retrimit banii, astfel că ori-ce risic este eschis cu desevêrşire.

Zacharia Boiu

Frunze de laur

Poesii eroice din anii 1877—1878

Publicate de . . . .
Ioan Baptist Boiu.

Preţul 50 fileri plus porto postal.

Librăria archidiecesană.

— Efectuirea se face în 24 zile. —

Icóne sfinte pentru Iconostase

(tetrapode) pictate pe tinichea, mărimea 26/32 cm.

Grupa I.

Sf. George, Sf. Ilie, Cuviósa Paraschiva, Sf. Dumitru, Sf. Erarch Nicolae.

Preţul: simple 6·50, fine 10, f. fine 13·50 cor.

Grupa II.

Botezul Domnului, SS. Apostoli Petru şi Pavel, Constantin şi Elena, SS. Arch. Mihail şi Gavriil.

Preţul: simple 7, fine 10, fórte fine 14 cor.

Grupa III.

Tăierea împrejur, Intimpinarea Domnului, Erarhii Vasile, Grigorie şi Ioan, Intrarea în Ierusalim, Invierea Domnului, Inălţarea Domnului, Dumineca tuturor sfinţilor, Naşterea sfântului Ioan Botezătoriul, Schimbarea la faţă, Adormirea Maicei Domnului, Naşterea Maicei Domnului, Naşterea Domnului.

Preţul: simple 9·50, fine 13·50, f. fine 19 cor.

Librăria arhidiecesană.

Am onórea a face cunoscut onoratului public, că în **1 April st. n. a. c.** am deschis un

atelier de încălţăminte

în strada poplăcii nr. 3,

în care lucrez **tot feliul de încălţăminte** de la cea mai simplă până la cea mai fină, cum şi **reparaturi,** pe lângă preţuri convenabile.

Absolvând mai multe cursuri de specialitate şi avênd ocasiune a face o praxă de mai mulţi ani în diferite ateliere mai însemnate atât de aici, cât şi din alte oraşe mai mari ale Ungariei, mě aflu în plăcută posiţie de a corěspunde tuturor pretenţiilor privitóre la branşa mea.

Asigurând on. public de un serviciu deplin satisfăcětor îl rog totodată pentru binevoitoriul seu sprigin.

Sibiiu, 1 April n. 1905.

Cu tótă stima

George Săsărman
măestru pantofar.

[78] 8—10

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secre**

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 137

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţěră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.**

Cărţi bisericeşti.

ACAFTISTUL prea s. Născětóre de Dumnezeu şi alte rugăciuni, cu litere latine, ed. 1898, legat simplu cor. 1·70, legătură mai frumósă cor. 2·10, în piele roşie cor. 3·20, ediţie de lux cor. 4 şi cor. 5·20, peluche	7·70
AGHIAZMATAR, broş.	4·—
APOSTOLUL, lit. latine, ediţie proprie 1900, broş. cor. 7, leg. în piele négră cor. 9·50, leg. în piele roşie cor. 11·50, ediţie de lux broş.	8·—
(se légă conform dorinţei comandatorului).	
BIBLIA ILUSTRATĂ, litere cirile, Testamentul vechiu şi nou, nelegată cor. 10, legată	20·—
CAZANIA, cu litere latine, broş. 6, leg.	10·—
CHIRIACODROMION, neleg. cor. 12, legat	16·—
EVANGELIE, cu litere cirile, neleg. cor. 12, leg. cor. 20, fin legată cor. 33, în catifea roşie	112·—
EVANGELIE, cu litere latine, legată cor. 20, fin legată	33·—
EVHOLOGIU, cu lit. lat. (Molitvelnic), broş. cor. 8·80, legat	12·40
HIROTONIER pentru sf. de preoţi, litere cirile, leg.	4·—
LITURGIA sfântului Ioan Gură de Aur	1·—
LITURGIILE sf. păr. Ioan Crisostom, Vasile cel mare şi Grigorie Teologul, broş. cor. 6, legat în pânză négră cor. 8, fin broş. cor. 8, legat în piele	9·—
MINEILE pe 12 luni, în 12 volume latine, broş. cor. 130, leg. în piele roşie cor. 172. Se vînd şi în tomuri singuratice 1 volum broş. cor. 11, legat	14·50
MOLITVELNICUL BOGAT, ciril, neleg. cor. 3·60, leg. cor. 5, fin legat	6·—
OCTOICH MARE, ciril, neleg. cor. 20, legat	26·—
OCTOICH MARE, latin, nelegat cor. 22, legat	27·—
OCTOICH MIC, litere latine, ed. proprie, simplu legat cor. 1·60, în piele roşie cu copcii cor. 3·20, în piele négră cor. 4, în piele chagrin cor. 5·20, legături mai fine la comandă.	
OROLOGIUL CEL MARE, ciaslov bogat, cu lit. lat. broş. 24, leg.	34·—
CIASLOV (orologion), lit. latine, broş. cor. 2, leg. în pânză 2·40, legat în piele roşie cu copcii	4·—
PARACLISUL, Acaftistul şi viéţa sf. mare mucenic Dimitrie	1·50
PENTICOSTARIU, ciril, nelegat cor. 12, legat	16·—
PENTICOSTARIU, latin, broş. cor. 8·80, legat	12·40
PSALTIREA, cu litere latine, broş. cor. 5·50, legată	9·—
PSALTIREA, cu lit. latine, format mic, broş. 1·20, legată	3·20
RÊNDUIALA CHIROTONIREI NOULUI EPISCOP, de A. bar. de Şaguna, cu litere cirile, legată	10·—
RÊNDUIALA LA SFINŢIREA BISERICILOR, cir., neleg. cor. 3, leg.	4·—
TÂLCUL EVANGELIILOR, cir. broşurat	2·—
TRIODUL CU STRAJNICUL, ciril, neleg. cor. 24, legat	34·—
TRIODUL, latin, broş. cor. 22, leg.	27·—

Se pot procura de la

Libraria archidiecesana.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 57 Sibiiu, Joi 26 Maiu (8 Iunie) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Situația e neschimbată.

Sibiiu, 7 Iunie n.

Situația e neschimbată!... A devenit stereotipă frasa acésta, pe care o folosim acum de vre-o patru luni, și dacă vrea bunul Dumnezeu și coaliția, avem sĕ o mai întrebuințăm, cine știe câtă vreme?!

Da, dacă vrea coaliția nóstră parlamentară, pentru-că de la ea a depins și până acum, și de la ea va depinde și în viitor folosirea frasei. In mânile ei e depusă situația, și de la ea atîrnă, sĕ avem ori nu stări normale în țéră, sĕ se restabiléscă buna înțelegere și armonia întrĕ țéră și Corónă, ori apoi córdele sĕ rĕmână tot încordate și sĕ fie mereu întinse până ce pocnesc?

Ni-am mai spus odată părerea, că coaliția nu 'și dă séma de *responsabilitatea* ce o apasă pentru greutățile ce le ridică, pentru pedecile ce le pune în calea resolvării crisei ministeriale din țéra nóstră, și nu putem sĕ o condamnăm destul de aspru pentru ușurătatea cu care se jócă cu încrederea milióanelor de ómeni cari i-au aplaudat învingerea asupra partidului de la putere, cu ale cărui isprăvuri lumea de la noi era săturată din destul. Căci datorința coaliției era sĕ pună numai de cât mâna pe conducerea țerii, și sĕ introducă fără amânare reformele de cari avem atât de mare necesitate toți, și pe cari toți le așteptăm cu atâta sete.

Nu póte zice coaliția că nu i-s'a *imbiat* puterea, pentru-că Coróna cu ea a stat întâiu de vorbă după cunóșterea resultatului alegerilor din érna trecută. Oposiția coalisată însĕ nu a voit sĕ priméscă formarea unui cabinet din șirele ei, sub condițiunile puse din partea Corónei; și fiind-că Coróna earăși *nu póte* numí un guvern sub condițiunile pe cari coaliția le-a stabilit, nu rĕmânea de cât, ca noul guvern sĕ fie luat earăși din șirele partidului rĕmas în dietă în minoritate, ori apoi sĕ fie pus în fruntea noului guvern un om care stă departe de luptele militante politice, om fără program și fără angajamente politice.

Dar' crisa nici pe calea acésta nu se póte resolva, pentru-că — *se opune coaliția*. Cum se ivește o combinație óre-care, coaliția strigă, înjură și *amenință*. Ați vĕzut cumințenie? Ea nu vrea sĕ formeze guvernul cel nou, dar' nu permite nici altora sĕ 'l formeze! Strigă însĕ mereu, în gură mare, că guvernul contelui Tisza e neconstituțional, și că trebue sĕ plece pentru a face loc altuia. Și când e vorba, ca sĕ vină cineva sĕ se pună în locul contelui Tisza, strigă tot coaliția și mai puternic, că *nu te lăsăm*!

E evident, că scopul urmărit de coaliție prin procedura acésta póte sĕ fie numai unul: constrîngerea Corónei sĕ iee noul guvern din șirele ei *cu programul ei*. Coróna însĕ nu se va lăsa sĕ fie constrînsă a face pași pe cari ea crede că ar fi greșiți și periculoși pentru întregitatea monarchiei, și astfel tragerea în degete cu Coróna nu póte sĕ aibă de cât numai resultate rele pentru coaliție, și prin urmare pentru țară.

Ne mirăm, ca ómeni cu judecată sănĕtósă și cu înaltă cultură europénă, cum sunt unii dintrĕ fruntașii coaliției, nu înțeleg lucrul acesta, și nu caută sĕ pună stavilă curentului primejdios care se manifestă în sinul coaliției, curentul *de a se ridica coaliția deasupra Corónei!* Ori apoi e curentul atât de puternic, în cât conducĕtorii, fruntașii, nu pot sĕ 'l înfrêneze? Ar fi trist dacă ar fi așa, pentru-că atunci țara cu siguranță merge spre prăpastie.

Din parlament. Dieta, ținênd Luni ultima ședință, în care au fost discutate diferite propuneri, s'a prorogat pe timp nedeterminat, dar' a împuternicit presidiul, ca în cas de trebuință sĕ o convóce fără amânare. Acest cas de trebuință se va naște în momentul în care vom avé guvern nou.

Ministeriul Fehérváry. Pe lângă tóte amenințările coaliției, că nu va fi lăsat sĕ între în dietă, ear' dacă va întra, va fi dat afară, — ministeriul presidat de baronul Fejérváry, fost ministru de honvezi, pare a fi totuși o combinație serióśă, care nu peste mult are sĕ devină faptă împlinită. Așa e vorba, că după sĕrbătorile Rusaliilor negreșit urméză dispensarea vechiului guvern de la conducerea trebilor și numirea noului ministeriu, din care vor face parte ómeni noi, la cari lumea politică nici nu se gândește.

Altă combinație. Eri, Marți, și-a făcut apariția în Budapesta presidentul judecătoriei consulare aus ro-ungare din Constantinopol, dl *Kvassay*, pentru a începe tratări cu coalitia în privința resolvării crisei. După ce însĕ coaliția a aflat că tratările se pórtă numai în scopul, ca dl Kvassay sĕ'și câștige orientarea necesară politică pentru a pute forma *el* noul cabinet, — a decis sĕ nu stee cu el de vorbă.

Magnații se mișcă. Eri, Marți, mai mulți membri cu greutate ai casei magnaților au ținut o consfătuire, în care s'a discutat situația politică și s'a aflat de necesară ținerea unei ședințe și din partea casei magnaților pentru a lua posiție cu privire la crisa ministerială. Că casa magnaților se va pune pe partea coaliției, ori pe partea Corónei, nu se știe. E vorba, ca sĕ înaintese și ea adresă Monarchului, întocmai ca dieta, dar probabil de alt cuprins.

In toiul esamenelor.

Iată-ne sosiți la *secerișul intelectual*, noi cei pe cari sórtea ne-a destinat sĕ fim cultivători în agrul spiritual al neamului românesc.

E muncă și acésta și încă o muncă *superióră* tuturor acțiunilor cu cari se *îndeletnicește mintea și mâna omenéscă*.

Nu-i vorbă, de cele mai multe-ori acéstă muncă e nebăgată în sémă, ba de mulți ignoranți chiar despectată. Ce sĕ le faci acestor nepricepĕtori și acestor nepricepuți în a ștí sĕ se avênte în *sferele înalte* ale gândirii omenești. Ei sunt dedați sĕ-și pérdă vremea în *mici* daraveri lumești și sĕ uite că peste acestea mai *mari* sunt: cele *cerești*, cele-ce sunt ale *Tatălui ceresc*.

Dar' nu cu aceea ne vom perde vremea, ca sĕ marcăm nepriceperea celor-ce o au, ci ne întórcem ochii sufletului nostru cătră cei cu adevĕrată pricepere și lor le grăim.

Nu ne facem de fel ilusii cu privire la abundanța secerișului, căci greu lucru este a constata, încă fiind pe pragul școlei, dacă secerișul a fost bogat ori sărac?

Tot ce putem face este sĕ oferim părinților, tutorilor și autorităților școlare niște mici prestațiuni visibile. Și dacă acestea pot sĕ 'i mulțăméscă pe cei interesați câtuși de puțin, noi suntem satisfăcuți în sufletul nostru.

Ar fi însĕ o greșală a ne legăna în credința, că acésta e totul ce putem noi presta în vîrtutea *aptitudinilor* și *chemării* nóstre *de dascăli români*.

Mai mult, influința lucrării nóstre educative are sĕ fie de așa întocmită și dirigiată, în cât ea sĕ dăinuiască în tot parcursul vieții foștilor noștri elevi.

Eu, cel puțin, m'așí simțí de tot nefericit, dacă nu așí avé firma convicție, că prin lucrarea mea dăscăléscă voiu fi înrîurit asupra minții și inimii generațiilor încredințate mie spre a le împărtășí *cultură* și *știință*, nu numai pentru esamen, ci mai vêrtos pentru *întréga lor viéță*.

Drept aceea e o mare greșélă a ridica până la ceriuri pe câte un învĕțătoriu pentru-că a știut sĕ moméscă lumea cu câte un așa numit „esamen splendid". Tot atât de injust este a da cualificativul de „învĕțătoriu rĕu" unuia care nu este așa de dibaciu în a ștí sĕ orbéscă pe cei ce asistă la esamen. Calea de mijloc și aici e calea de aur.

Nu condamn esamenele; din contră, pe basa convingerilor mele, resultate din practică și din știința pedagogiei pot constata, că *azi* e singura formulă prin care ni-e dat sĕ arătăm ce am lucrat în cursul unui an.

FOIȘÓRĂ

Viéța și activitatea sf. apostol Petru.

(După sf. scriptură).

(Urmare.) De Ioan Stanciu.

Apostolii mai vĕd odată în Galileea pe învĕțătoriul lor iubit, pe un munte, (Mt. XXVIII. 16) și după aceea se duc la Ierusalim, de unde Domnul îi conduce pe muntele Maslinilor și aici în fața lor, după ce îi binecuvêntă se înalță la ceriu. (Lc. XXIV. 50). „Ear' ei închinându-se Lui s'au întors la Ierusalim cu bucurie mare". In decurs de 10 zile nu pășesc în public, ci trăesc retrași în chilia lor rugându-se și întărindu se în credință. In a 10-a zi, după-ce la propunerea sfântului Petru în locul trădătorului Iuda aleg apostol pe Matia, se pogóră duhul sfânt peste ei. (Fap. II 1 sq) și de acum întrară în o nouă fasă de viéță.

Petru este tare; frica și nebărbăția nu se mai manifestă în el nici într'o formă. El vorbește mulțimii cu niște cuvinte convingĕtóre astfeliu, în cât în acea zi s'au botezat cam la 3 mii de suflete numai bărbați. (Fap. II. 41). Puterea cuvêntului acestui simplu pescar galileean aduse fructe bogate, ear' convingerea cu care descrie divinitatea Mântuitoriului este provenită din inimă, din cea mai curată credință. Se adeveresc cele zise de Iisus când sfântul Petru l'a recunoscut de Fiu al lui Dzeu: „Tu ești Petru și pe acéstă pétră îmi voiu zidí biserica mea. (Mt. XVI. 18). Acéstă pétră este credința și mărturisirea adevĕrată a sfântului apostol despre ființa Mântuitoriului: iată acum puse pe acea credință primele petri din edificiul măreț al creștinismului.

Apostolii se bucurau de înmulțirea credincioșilor. Ei în continuu se rugau, învĕțau, sau făceau semne și minuni multe (II. 43) cu cari pe cei-ce credeau îi alipeau mai tare de învĕțăturile lui Iisus, ear' pe cei necredincioși îi înfricoșau. „Ear' Domnul adăugia la biserică în tóte zilele pe cei-ce se mântuia". (Fap. II. 47).

Biserica creștea cu înmulțirea credincioșilor, cari se sporiau zilnic în urma cuvêntărilor profunde și convingĕtóre mai ales ale lui Petru. El era stîlpul apostolilor și al credincioșilor, ear' prin minunile sale (Fap. II. 43, III. 11) făcute în numele lui Christos sbiciuia rĕutatea și îndĕrĕtnicia neamului sĕu: „Voi pe începĕtoriul vieții l'ați omorît, pe care Dzeu l'a sculat din morți, căruia noi suntem martori". (Fap. III. 15). Știu, că din neștiință le ați făcut tóte acestea, dar' acum e timpul suprem, ca sĕ vĕ întórceți și sĕ vĕ lăpĕdați de viclenia vóstră.

El le dovedește după aceea cu profeții, că Iisus e adevĕratul Mesia profețit și așteptat de Israil. Resultatul acestei cuvêntări ținută în sinagogă (III. 12 sq) fu mare, căci 2 mii numai bărbați crezură.

Incă în aceea zi, când Petru vindecă pe un schiop din naștere și când prin cuvêntarea sa cucerește 2 mii de suflete, e prins în sinagogă cu Ioan de preoți și saducei și ținut până în ziua următóre (Fap. IV), când e dus înaintea sinedrionului și tras la rĕspundere pentru cele sĕvêrșite. Acela care numai cu vre-o câteva sĕptĕmâni tremura înaintea servitorilor, acum înaintea forului bisericesc stă neclintit; acela care chiar și înaintea unei servitóre s'a lăpĕdat de Fiul lui Dzeu, înaintea acestor ómeni de frunte, acestor fuduli farisei le mărturisește că acela pe care l'au crucificat e Mesia cel așteptat și profețit. Petru e resolut. Credința lui e tare ca granitul, de care se frânge viforul. In fața adevĕrului palpabil acesti representanți ipocriți ai iudeilor cedéză: „Ce vom face ómenilor acestora? căci cum s'a făcut printr'înșii semn invederat, este cunoscut tuturor celor-ce locuesc în Ierusalim și noi nu putem tăgădui". (Fap. IV. 16). Petru și Ioan e pus în libertate, oprindu-li-se a mai vorbí și învĕța în numele lui Iisus (IV. 18). Sfinții apostoli „lăsați fiind au venit la ai sĕi și li-au spus câte au zis archiereii și bĕtrânii" (IV. 23).

Prima comuniune creștină se organiséză cu încetul după principiile evangeliei. Membrii cei mai bogați își aduceau prinosul lor și-l dădeau apostolilor pentru a'l împărțí întrĕ săraci. (Fap. IV. 32 sq.) Se forméză astfeliu un fel de comunism sfânt, în care toți membrii erau egali, chiar și materialicește. Aici nu mai era deosebire întrĕ bogat și sărac, „nici unul nu mai zicea de averea lui că este a sa, ci le erau tóte comune" (IV. 32). Sfânta înțelegere și armonia dintrĕ ei a conturbat-o un anumit Anania și femeia sa Safira (V. I.). Ei fiind ómeni bogați și-au vêndut tótă averea cu scopul de a o încredința apostolilor. Iubirea de argint și avariția lor însĕ este mare și astfeliu nu dau sfântului Petru o parte a averii vêndute. Ei credeau în inima lor [illegible], că fapta lor va rĕmâné necunoscută, ei nu știau că Dzeu vede tóte și nu sufere întrĕ oile sale lupi răpitori. „Anania, îi zice sfântul Petru, — pentru-ce a umplut satana inima ta sĕ minți spiritul sfânt și sĕ oprești o parte din prețul

Spre a puté însĕ sĕ ne formăm o *judecată temeinică* şi *justă*, se recere sĕ avem la îndemână *un ochiu de pedagog* sau mai corect *un ochiu de psicholog*. Cum îmi închipuesc eu sĕ fie esamenele, am spus în o altă parte a scrierilor mele.

Tot ce pot zice este: *Pronia ceréscă* sĕ dee, ca influinţa *nóstră* mai ales *în viéţă* sĕ se arete!

Dr. P. Şpan.

Maiestatea Sa naţiunea magiară.

Conflictul continuând întrĕ opoziţiunea coalisată şi Suveranul, se agravéză şi ia proporţii ce emoţionéză şi străinătatea. Ungurii *nu vor* sĕ cedeze cu nici un preţ. Impĕratul-rege *nu póte* ceda.

In astfel de condiţiuni tensiunea relaţiilor devine penibilă.

Imperiul dualist e ca şi paralisat. Tratate de comerciu nu se pot încheia, ba nici negocierile preliminate nu se pot aborda. In acelaşi timp Imperiul perde şi creditul sĕu militar. Prestigiul sĕu de factor al Triplei-Alianţe e pus în dubiu, chiar de sferele militare din Prusia.

Şi acésta nu de acum, de când cu crisa, ci de mai nainte. De când cu acordarea artileriei pentru honvezime. In sensul acesta se esprimase organul oficios german „*Berliner Neueste Nachrichten*“, declarând, că Tripla-Alianţă europénă nu mai stă pe basele sale de odinióră. Numai aşa se esplică dislocarea ei certă, prin apropierea Italiei de Francia şi a Germaniei de Rusia.

Acum vine un mare ziar englez, „*Morning Post*“, care ocupându-se de crisa din Ungaria şi de cestiunea limbei de comandament magiare în armata de linie, scrie următórele: „*Va veni vremea când Magiarii se vor convinge de absurditatea pretenţiunei lor*“.

Dar' istoria Ungariei e martoră că póte sĕ se întâmple şi contrarul.

Acelaşi ziar englez mai zice, că limba armatei e prerogativa regelui, şi douĕ limbi în armata unuia şi aceluiaşi imperiu constitue un pericol. Insĕ ori-cum ar sta lucrurile, cineva trebue sĕ cedeze.

Sĕ vedem acum *cine* va fi acel cineva?!

După semnele de până acum, Ungurii kosuthisti nu vor sĕ cedeze cu nici un preţ. Ei sunt decişi sĕ resiste până în pânzele albe, cum zice Românul. Gazetele oposiţiunii unite previn pe Franciac Iosif I., că în curênd are sĕ vadă ce póte *Maiestatea Sa Naţiunea!*

E fórte caracteristic acest avertisment din partea unei naţiuni care nu se póte plânge de cât de lunga îngăduinţă a Suveranului. Magiarii declară acum rĕsboiu aceluia care li-a dat puterea.

In loc sĕ lase chestia limbei de comandă în armata magiară pentru alte timpuri, kossuthistii cer imperios întroducerea idiomului magiar, cu scopul de a avé un instrument puternic de magiarisare a Românilor şi Slavilor.

Cât de greşită e acésta cerinţă prezisă, o spune însuşi F. Kossuth, care în camera din Budapesta a declarat că nici acum cincizeci de ani nu s'a putut altera naţionalitatea cuiva, mai puţin se va ajunge acest scop *acum*, când fie-care ceteşte, scrie şi cugetă.

Atunci de ce dau şah regelui?

(„*Conserv.*“)

De la conferenţele învĕţătoreşti.

Cercul Cluj—Unguraş.

10 Maiu v.

Amĕsurat ordinului consistorial, conferenţa învĕţătorécă din protopresbiteratele Cluj şi Unguraş s'a ţinut în parochia *Bălan* din protopopiatul Unguraş la 21 şi 22 April a. c.

Şedinţelor a premers serviciu divin împreunat cu invocarea spiritului sfânt, celebrat de protopresbiterul *Pavel Roşca* şi ajutat de parochul local Ioan Pop, în presenţa învĕţătorilor, cari au cântat cântările prescrise de ritual.

După terminarea serviciului divin membrii conferenţei s'au întrunit în edificiul şcolar, unde comisariul consistoriul *Marcu Jantea*, profesor-catechet în Cluj, prin un discurs avêntat în care arată unele scăderi ale şcólei Herbart-Zilleriane, şi ascultat cu viu interes de membrii conferenţei, declară şedinţa deschisă.

La şedinţele conferenţei a luat parte oficiósă parochul local până la finea lor, ear' ca óspe la 2 şedinţe protopresbiterul *Pavel Roşca.*

Şedinţa primă.

Presidiul propune conform programului constituirea biroului, ear' conferenţa alege cu unanimitate notari pe dnii Petru Bura şi Nicolae Hamsea, dar' acest din urmă neprimind alegerea, a fost înlocuit prin Ioan Andreiu Domşa, apoi membrii verificători Ioan Georgea şi Ioan Terec.

După acestea se dă cetire apelului nominal constatându-se că sunt presenţi 37, ear' absenţi 13 membri. Au incurs 2 scuse, dintrĕ cari una nefiind motivată nu s'a primit.

In firul programului urméză lecţiunea practică din limba română pentru anul I de şcólă, predarea literei „*f*“ — prelegĕtor Mihaiu Petru. După o discuţie vie şi amĕnunţită, la care cu deosebit interes iau parte învĕţătorii I. Biji, N. Hamsea şi alţii, în urma cărora dl comisariu dă indigitările esenţiale, se constată că prelegerea în general este succésă. Fiind timpul înaintat şedinţa se ridică la ora 1 p. m.

Şedinţa II-a

La orele 3 p. m. se deschide şedinţa fiind de faţă afară de parochul local încă preotul Andreiu Domşa, şi urmând la ordinea zilei piesa „*Ţeranul şi ochelarii*“ cu privire la pronunţarea şi accentuarea corectă. Prelegĕtor învĕţătoriul V. Corodan. După terminarea prelegerii conferenţa întră în desbateri speciale făcêndu-se unele reflecţiuni din partea membrilor Mihaiu Petru şi Ioan Biji asupra predării lecţiunii, relevându-se faptul, că prelegĕtoriul s'a estins şi asupra conţinutului piesei, afară de cadrul temei impuse. In fine conferenţa votéză mulţămită prelegĕtoriului pentru zelul arătat.

Se trece la disertaţia „*Ce importanţă au grădinile şcolare în învĕţământul primar, şi întru cât li-se dă cuvenită atenţiune în şcóla nóstră confesională română?*“, lucrată şi cetită de învĕţătoriul Ioan Magiar.

In urmă deschizêndu-se discuţie liberă asupra temei, au luat parte mai mulţi membri ai conferenţei, întregindu-se unele neajunsuri şi pedeci pentru a se puté înfiinţa grădină şcolară pe lângă fie-care şcólă, precum: lipsa de loc (pământ) al şcólei, mijlócele materiale, lipsa de cunoştinţe economice la unii dintrĕ învĕţătorii noştrii, etc., enunţându-se după acestea, că dl disertant cu cunoştinţă de causă în materie şi cu zel şi-a lucrat tema, prin urmare i-se aduce mulţămită protocolară.

La dorinţa membrilor şedinţa se suspinde pe 10 minute.

Redeschizêndu-se urméză o lecţiune din economie, lucrată de învĕţătorii Simion Rotariu şi Ambrosiu Abui, prelegênd dl S. Rotariu. După terminarea prelegerii conferenţa întră în desbateri speciale, constatându-se, că prelegĕtoriul prin felul sĕu de predare stirneşte interes în elevi, lucrarea însĕ e mai puţin succésă.

Cu acestea şedinţa II se ridică la orele 6 séra, spre a se continua în ziua următóre.

Şedinţa a III-a.

Vineri la orele 8 a. m. dl comisariu anunţă ordinea zilei prin predarea lecţiunei practice „*Fiul perdut*“ pentru elevii din anul al 4-lea de şcólă, predată de înv. P. Ferghete.

Incheindu-se cu predarea, conferenţa se pronunţă asupra prelegerii şi apreciindu-i forma viói, liberă şi plină de indigitări instructive declară de succésă lecţiunea.

Şedinţa se supinde pe 5 minute. După redeschidere urméză ca punct din program lecţiunea practică din limba magiară pentru anul al 5-lea de şcólă „*Deprinderi de conversaţiune despre sat*“. Prelegĕtor Mateiu Alexandru.

După terminarea prelegerii se deschide discuţie, şi îşi fac observările mai mulţi membrii dintrĕ cari membrul Mihaiu Petru relevéză şi este de părere, că pentru predarea temei de faţă sĕ se aplice predarea directĕ, şi nu indirectĕ, din care causă prelegerea se presintă mai puţin succésĕ. Cu lucrarea acestei teme a mai fost însărcinat înv. P. Bura, care din causa scurţimii timpului dă numai cetire temei. Conferenţa îi esprimă mulţămită.

Ajurge la rênd tema dată de Ven. consistoriu „*Influinţa desastrósă a alcoholului* .... etc. Cu lucrarea temei au fost însărcinaţi învĕţătorii I. Andreiu Domşa şi George Tóder. Se dă cetire ambelor lucrări după-ce apoi se încinge discuţia înfocată asupra lucrărilor în general, ear' în special mai arată membrii Nicolae Hamsea, Petru Mihaiu şi Petru Bura diferite mijlóce contra curentului alcoholist.

In urma timpului înaintat, şedinţa se ridică la ora 1 p. m. anunţându-se şedinţa proximă pe $2^1/_2$ ore d. a.

Şedinţa a IV a

La terminul precisat conferenţa se deschide, avênd a urma lecţiunea practică din Istoria patriei pentru anul al VI de şcólă: „*George Rákoczy în legătură cu încercările de reformaţiune în biserica ortodoxă română*“. Elaboratori Miron Racoţia şi Teodor Păucian. Nepresentându-se însĕ nici o lucrare, conferenţa ia cu regret la cunoştinţă acest fapt.

In urma acestora presidiul deschide discuţiune liberă cu privire la esperienţele făcute în noul plan de învĕţământ. Membrii conferenţei nu aduc nici o hotărîre definitivă în acéstă materie, considerând că esperienţele de un singur an nu sunt suficiente. Rĕmâne deci, ca la proxima conferenţă sĕ 'şi formuleze fie-care membru părerile despre avantagiul sau desavantagiul noului plan de învĕţământ.

Urméză pertractarea raportului comisiunei permanente despre starea învĕţămêntului. Referenţi: din tractul Clujului Ioan Magiar, din tractul Unguraşului Ioan Terec. Cetindu-se raporturile se i-au spre plăcută ştire, arătându-se îmbunătăţiri vĕdite.

După acestea se alege o comisiune de 4 membri din ambele tracte, în persónele dlor Petru Bura, Petru Ferghete, Ioan Biji şi Iosif Costea, spre a studia chestia organisării învĕţătorimii din archdiecesă, eventual din întréga metropolie, în o asociaţiune generală.

Membrul Mihaiu Petru face propunerea următóre: „La începutul anului şcolar fie care învĕţătoriu sĕ fie îndatorat a face împărţirea materialului de învĕţământ peste întreg anul, împărţit pe lună, şi a'l aşterne directorului districtual spre aprobare. Propunerea e primită cu unanimitate.

Terminându-se agendele conferenţei, presidiul mulţămeşte tuturor factorilor cari au promovat interesele şcólei, ear' membrilor conferenţei pentru zelul ce au dovedit, parochului şi învĕţătorului local pentru dragostea cu care au primit pe membrii conferenţei în comună, şi doreşte, ca sĕmênţa aruncată sĕ răsară şi rod bogat sĕ aducă, spre binele şcólei, bisericei şi poporului românesc. In fine membrul Nicolae Hamsea ia cuvêntul şi vorbeşte în numele conferenţei, arătând însemnătatea scopul ce urmăresc atari conferenţe, perfecţionarea şi validitarea în cariera pe care îmbrăţişem, ce rol au ele în educaţiunea nostră culturală, motivele pedagogice ce au dat ansă întrunirilor nóstre, ţinta supremă de a fi condus poporul nostru de ómeni destoinici şi cercaţi. Sĕ nu credem, domnilor c[illegible] — zicea vorbitorul, — că suntem desĕvêrşiţi în cariera nóstră, ci din contră, ne mai lipseşte mult, fórte mult. Deci cu zel şi rîvnă sĕ ne străduim şi silim, ca la cuantul nostru de cunoştinţe esistent sĕ mai adaugăm încă şi altele noue, sistemizându-le după un plan bine precisat. Sĕ ne amintim numai cuvintele vestitului filosof Plato când a zis: că [illegible] 2 lucruri sigure, 1 ştie că nu ştie nimic, şi 2 a ştie că în viitor va şti mai mult. In termini de aceştia îşi fini oratorul vorbirea sa mulţămind dlui comisariu de buna conducere. Cu acestea conferenţa a luat sfêrşit, despărţindu-ne cu impresii plăcute de pe roma[illegible] vale a Almaşului.

N. H.

Esamenele publice

la seminariul „Andreian“.

Conferenţa corpului profesoral de la institutul pedagogic-teologic archidiecesan în conferenţa din 22 Maiu a statorit ordinea esamenelor de încheierea anului şcolar în următórele:

A. Secţiunea teologică:

In *1 Iunie st. v.*: a. m. Pastorala şi Liturgica (cursul III), profesor Dr. E. Roşca; după amiazi: Introducerea în teologie (cursul I), prof. V. Păcală, şi Archeologia biblică (cursul II), prof. I. Hociotă.

In *2 Iunie:* a. m. Dreptul canonic (cursul III), prof. Dr. E. Roşca; d. a. Omiletica (cursul II şi III), prof. Dr. A. Crăciunescu.

In *3 Iunie:* a. m. Didactica (c. II), prof. Dr. P. Şpan; d. a. Isagogia (c. I), prof. Dr. A. Crăciunescu.

In *4 Iunie:* a. m. Istoria bisericéscă (c. I), prof. Dr. V. Cioban; d. a. Economia (c. III), prof. D. Comşia.

In *8 Iunie:* a. m. Dogmatica (c. III), prof. Dr. V. Cioban; d. a. Musica vocală (c. III), prof. T. Popovici, şi Gimnastica (c. I, II, III), prof. Dr. P. Şpan.

In *9 Iunie:* a. m. Pedagogia (c. III), prof. Dr. P. Şpan; d. a. Limba şi literatura română (c. I), prof. V. Stan.

In *10 Iunie:* a. m. Psichologia (c. I), prof. Dr. P. Şpan; d. a. Esegeza (c. I şi II), prof. Dr. A. Crăciunescu.

In *11 Iunie:* a. m. Morala (c. II), prof. V. Stan; d. a. Apologetica (c. II), prof. Dr. V. Cioban.

In *13 Iunie:* a. m. Istoria bisericei ortodoxe române din Transilvania şi Ungaria (c. II), prof. Dr. V. Cioban; d. a. Cântări bisericeşti (c. III), prof. D. Cunţan.

In *16 Iunie* serviciu divin şi finecheerea festivă a anului şcolar.

B. Secţiunea pedagogică.

In *1 Iunie st. v:* a. m. Limba magiară (c. III), profesor N. Vătăşan; d. a. Limba magiară (c. I), profesor N. Vătăşan, şi Religiunea (c. II), prof. Dr. A. Crăciunescu.

In *2 Iunie:* a. m. Limba magiară (c. II), prof. V. Stan, şi Religiunea (c. I), prof. Dr. A. Crăciunescu; d. a. Limba română (c. III), prof. V. Stan.

In *3 Iunie:* a. m. Didactica (c. II), prof. Dr. P. Şpan, şi Religiunea (c. III), prof. Dr. A. Crăciunescu; d. a Limba română (c. I), prof. V. Stan.

In *4 Iunie:* a. m. Istoria patriei (c. I), prof. Dr. A. Crăciunescu, şi Constituţia patriei (c. I), prof. Dr. E. Roşca; d. a. Economia (c. III), prof. D. Comşa, şi Limba română (c. II). prof. V. Stan.

In *8 Iunie:* a. m. Aritmetica şi Geometria (c. II), prof. D. Comşa, şi Zoologia (c. I), prof. N. Vătăşan; d. a. Musica vocală (c. III), prof. T. Popovici şi Gimnastica (c. I, II, III), prof. Dr. P. Şpan,

---

ţarinei? Nevêndu'ă fiind, au nu era în a ta stăpânire? De ce ai pus acest lucru în inima ta? nu ai minţit ómenilor, ci lui Dzeu“. (Fap. V. 3 sq). Anania certat de sfântul Părinte căzu la pământ şi muri. Fie esempiu tuturor, că cel-ce voeşte a înşelai chiar ş pe Dzeu, va fi pedepsit, şi stee-le înaintea ochilor cele zise de Mântuitoriul: „Nimenea nu póte serví la doi domni, că sau pe unul va urî şi pe unul va iubí, sau de unul se va alipí şi pe altul va despreţuí: nu puteţi serví lui Dzeu şi lui Mamon“. (Mt. VI. 24).

Mórtea subită a lui Anania şi a femeii lui, care încă minţeşte sfântului Petru, au adus frică mare peste tótă biserica şi peste toţi cei-ce auziau acestea“ (V. 11). Nu cuteza nimenea nici cei necredincioşi sĕ se atingă de apostoli şi în special de Petru. Acest sfânt apostol prin minunile şi semnele sale nu numai întăreşte biserica şi înmulţeşte credincioşii, ci stórce laude şi de la cei cari din fanatismul lor religios nu urmau învĕţăturilor lui. Iudea era plină cu numele lui Petru. Din tóte părţile aduc bolnavi la Ierusalim, ca numai umbra lui sĕ-i atingă şi astfeliu sĕ se vindece. El vede aceste persóne vrednice de compătimire şi îi vindecă în numele lui Isus: cei schiopi umblă, cei bolnavi se însănĕtoşéză şi spiritele necurmate părăsesc pe cei cuprinşi de ele. „Se vindecau toţi“ (V. 15 sq).

(Va urma).

In *9 Iunie:* a. m. Pedagogia (c. III), prof. Dr. P. Șpan, Aritmetica și Geometria (c. I), prof. D. Comșa; d. a. Istoria universală (c. II), prof. Dr. A. Crăciunescu.

In *10 Iunie:* a. m. Psichologia (c. I), prof. Dr. P. Șpan, Mineralogia (c. III), prof. N. Vătășan; d. a. Istoria pedagogiei (c. III), prof. Dr. P. Șpan.

In *11 Iunie:* a. m. Geografia (c. II), prof. N. Vătășan; d. a. Fisica și Chemia (c. III), prof. D. Comșa.

In *13 Iunie:* a. m. Geografia (c. I), prof. N. Vătășan; d. a. Botanica (c. II), prof. N. Vătășan, Cântări bisericești (c. III), prof. D. Cunțan.

In 16 Iunie ca la secțiunea teologică.

Esamenele se 'ncep înainte de amiazi la 8 ore, ear' după amiazi la 3 ore.

NOUTĂȚI

Din causa sfintei sĕrbători "Inălțarea Domnului" *numĕrul proxim al fóiei nóstre apare Marți.*

Festivitățile de mâne. Revocăm în memoria cetitorilor, că mâne, Joi, se încep festivitățile jubilare ale reuniunii române de musică din Sibiiu. La orele 9 se va oficia liturgie *festivă*, în biserica din suburbiul josăn, cu parastas pentru membrii rĕposați, ear' la orele 11 se începe *actul festiv*, în palatul museului național român. Se va cânta „Rugăciunea Românului", de W. Humpel, se va rosti o *curêntare ocasională*, și de încheere se va cânta *„Pe tine te lăudăm"* de A. Bena. Séra, la orele 7 *concert festiv* în sala de la „Gesellschaftshaus", cu program bogat. Vineri apoi, Sâmbătă și Duminecă, representație în teatrul orășenesc. Se va cânta opereta populară română *„Moșul Ciocârlan"*, de Tudor de *Flondor*. Amĕnunte pe placate.

*

De la comitat. Comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu, împreună cu subcomisiunile, ține ședință Vineri, în 9 Iunie orele 3 d. a. în sala mică a casei comitatului.

*

Rigorositate suspectă. La gimnasiul [illegible] din Sibiiu au făcut esamenul de pe [illegible] II. și au fost admiși la esamenul scripturistic de maturitate 14 absolvenți magiari, [illegible] români și 2 sași. La esamenul verbal însă dintrĕ cei 12 români au fost admiși *numai 6* și chiar și dintrĕ acestia abia *3* inși au putut eși cu succes, pe când 2 au fost buctați de tot, ear' unul din un studiu! Dintrĕ 12 inși au isbutit deci abia 3 inși, pe când dintrĕ cei 14 absolvenți magiari numai 3 inși au fost buctați și numai din câte un studiu. Spre ilustrarea aparițiunii acesteia enigmatice și neobicinuite până acum la gimnasiul din vorbă amintim că tinerul G., care a făcut clasele gimnasiale tot ca *prim-eminent*, la maturitate a isbutit să-și *forțeze* — prin rĕspunsurile sale — nota generală „bine". Spre completarea notiței mai amintim că dintrĕ cei 2 absolvenți sași unul nici nu a fost admis la esamenul verbal, ear' celalalt a fost buctat.

*

Cutrĕmur de pământ în Japonia. Telegrame din Tokio (capitala Japoniei) raportéză că în interiorul țerii a fost zilele trecute un puternic cutrĕmur de pământ, căruia pe lângă pagubele materiale au căzut victimă și fórte mulți ómeni.

*

Convenirea socială arangiată de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu" la „Unicum" Sâmbătă séra, a fost o séră plăcută și bogată în distracții pentru publicul participant. Concertul, cu piese pentru cor mixt și pentru cor de bărbați, dirigiat de învĕțătoriul C. Popa, ar fi putut face onóre și unui cor cu mai înalte pretensiuni musicale. Dovadă, că dirigentul C. Popa și membrii corului se ocupă cu mult zel de cultivarea musicei. Asemenea bune, și bogat rĕsplătite cu aplause au fost și partiile solo cântate de tenoristul I. Stanciu și de sopranistele Roman și A. Contes. Posta humoristică și dansul urmat concertului au ținut publicul în bună disposiție până 'n zori de zi. Ear' pălăria presidentului Tordășianu cu inscripția „Dumnezeu vede" a adunat pentru „fondul vĕduvelor" 13 cor. și 46 fileri. Public a fost mult, deosebi din clasa meseriașă și din a țĕrănimei.

La frații buni. La congresul internațional de agricultură ținut în Roma și încheiat Mercuri în sĕptĕmâna trecută, România a fost representată prin delegații oficialii Cornel V. Roman, M. Cantacuzino și Șuțu, profesori la școla de agricultură de la Herestrĕu. La banchetul dat în palatul regal în ziua închiderii congresului delegații României au fost părtași de cea mai înaltă distincție. A nume, *au fost invitați de regele sĕ ocupe loc la masă la drépta și la stânga sa.*

*

† Valeruț Branisce. Duminecă a rĕposat, după grele și îndelungate suferințe, băiețelul *Valer*, fiul dlui Dr. Valer Branisce, director al ziarului „Drapelul". Inmormêntarea mititelului, răpit de la sinul nemângăiaților părinți în etate de doi ani și șepte luni, s'a făcut Luni (5 Iunie n.) în cimiteriul bisericei gr. or. din Lugoj.

*

Sfințire de steag. Tinerimea română din Sasca-montană invită la festivitățile împreunate cu *sfințirea steagului bisericesc* dăruit bisericei gr. or. române din Sasca de inteligința română din loc, cari se vor ține Luni în 6/19 Iunie a. c. (a doua zi de Rusalii). Programul e următoriul: Dumineca în 5/18 Iunie a. c. séra la $8^1/_2$ ore conduct de lampióne, serenadă de cor și orchestră la nașa steagului, dna Cornelia Dr. *Coca*. Luni în 6/19 Iunie a. c. la $9^1/_2$ ore a. m. serviciu divin și procesiune la *„Crucea de la oraș"*, unde va avé loc sfințirea steagului. După amiazi la 3 ore escursiune în „Șușară". Séra precis la $8^1/_2$ ore: „concert și teatru" în sala hotelului „Valuțan" din loc.

*

Cal ucis de fulger. Eri întrĕ orele 3—4 de dimineță asupra Sibiiului și comunelor din jur a căzut plóie grea, care pe unele locuri a fost împreunată cu vijelie. Astfeliu a fost și pe la Șelimbĕr, unde un fulger s'a descărcat asupra calului înhămat la căruța unui om din Racovița, care venia spre Sibiiu la tîrgul de sĕptĕmână. Calul a fost ucis de fulger, dar' ómenilor din căruță afară de spaimă nu li-s'a întêmplat nimic.

*

Himen. *Gavriil Rancea*, învĕțătoriu în Brăzești, și dșóra *Victoria Pop* din Șomfalău, logodiți.

*

Orcan pustiitoriu în India. In ținuturile de la Durban (în India) un orcan uriaș a făcut Mercuri devastări mari luând victimă și numĕróse vieți de om (cam 300). Intre altele, la [illegible] s'a isbit de stâncă un vapor al Svediei, care s'a sfărmat tot țănduri și s'a cufundat împreună cu căpitan cu tot și cu nouĕ matrozi, ear' trenurile ajunse pe cale le rĕsturna și arunca de pe șine ca pe niște minge.

*

Banditism în drumul mare. Sub titlul acesta „Tribuna" din Arad raportéză că Joi séra poposind în marginea drumului în hotarul comunei Bánkut câțiva Români din Zarand, Sinitea și Comlăuș, cari erau în călĕtorie spre Arad, a năvălit pe ei fără de veste o cétă de Unguri înarmați cu măciuci și baltage și i-au bătut. Mai grav au fost răniți: Dănilă Nagy din Comlăuș (capul spart în cinci locuri și tăietură la mâna stângă), Gligor Todor din Zarand (capul spart și brațul stâng rupt) și Todor Roviș din Comlăuș (brațul stâng rupt). — Frumósă siguranță publică în comitatul Aradului!

*

Bai de puciósă la Soborșin. Intreprinzătoriul Spitz Arpad din Budapesta găsind în jur de Soborșin (comitatul Aradului, pe valea Murĕșului) sol abundant în grohotiș (silicime) de pucióză, pentru esploatarea aceluia a deschis deja cinci terane, din cari a găsit până acum straturi de silicime sulfurică în grosime de 60—80 centimetri.

*

Remunerație — furilor. Niște hoți iscusiți usând de absența unei familii bogătane din New-York s'au furișat în palatul aceleia și spărgênd cassa de fer au furat hârtii de valóre în preț de 600.000 de corone și un tenculeț de epistole. Reîntórsă acasă și vĕzênd ce s'a întêmplat, familia păgubită a publicat anunț în ziare, că dă furilor 850 000 de corone premiu pentru restituirea epistolelor și totodată consideră de neîntemplată furarea hârtiilor de valóre. Aleca pe lângă 600 000 furate hoții mai capĕtă cinste de 850.000, dacă restitue epistolele. Scumpe epistole! Se zice că sunt de conținut fórte compromițĕtoriu nu numai pentru coconа și coconița casei, ci și pentru alte cocóne din societatea înaltă din New-York.

„Comóră" din veacuri depărtate. In hotarul comunei Fegyi (Ungaria) un cărătoriu de năsip în cursul săpării a găsit îngropat în pământ un urcior de lut plin cu bani de argint și aramă, cu nasturi pentru mantele și cu catarambe prețióse. Monedele sunt de prin anul 1600 și au valóre numai archeologică. Aflătoriul însĕ, un a nume Mester Károly, în credința că talerii de aramă sunt de aur a ținut mult timp ascunsă „comóra".

*

Băi de aramă la Tomești. In hotarul comunei Tomești (comitatul Hunedóra) s'a fost făcut mai anii trecuți descoperirea, că solul conține aramă. In urma sondărilor s'a înființat acum în Zam o societate de esploatare.

*

Nenorocire la gara din Ghiriș. In una din serile trecute copilul de 13 ani Simion Daniș, servitoriu la cantonieriul, adormise pe trasseul căii ferate. Trezit de sgomotul trenului accelerat a dat sĕ fugă din calea trenului, dar' în bulguéla somnului nu s'a știut orienta destul de repede și astfel l'a ajuns trenul și l'a aruncat la distanță de câțiva pași de lângă șine. A fost găsit acolo leșinat, cu craniul crepat și cu lesiuni cerebrale. Dus în spitalul public din Turda, copilul nu și-a revenit încă în simțiri, ci dórme mereu. Nu e speranță sĕ póta fi scăpat de mórte.

*

Un pisoiu — monstru. Pisica unui servitoriu la orașul Zombor a puiat sĕptĕmâna trecută un pisoiu monstru, care avea normală partea dinainte a trupului: peptul și capul, cum și cele patru picióre, ear' din partea dindĕrĕt: de la pept până la códă, era crescut încă un trup, care asemanea avea patru picióre, dar' îi lipsia peptul și capul. Monstrulețul a trăit numai câteva zile.

*

Pistruele, jubruțele și petele diforméză obrazul, pentru-ce nu numai damele, ci și domnii întrebuințéză renumita cremă Margit a lui Földes. Acésta alifie de obraz nu conține nici mercuriu nici plumb, delătură în câteva zile pistruele, petele de ficat, jubruțele și tóte necurățeniile de piele, netezește crețele și dă obrazului colóre lucie și trandafirie. Borcanul mare 2 cor., borcanul mic 1 cor. Se capĕtă la producent: Földes Kelemen, farmacist în Arad.

*

Mamă salvată! Așa scrie un fiu recunoscĕtor domnului Albert Müller din Budapesta V. Vadász utcza 42/V., inventatorului crucei electro-magnetice nr. 86,967 R. B. Scrisórea sună astfel: Stimate dle Müller! Nu mĕ pot reține de a nu-ți esprima cordiala mea mulțămită, căci dacă esistă pe lume un mijloc cu efect, atunci acela este numai al dvóstre. Mama a suferit de stomac de 15 ani și a fost cercată de reumatism într'așa mĕsură, că nu mai nutriam nici o speranță de a o puté reține în viéță. Ea sĕmăna cu scheletul unui om, nu puté sĕ-și miște nici un membru al corpului și trebuia tractată ca un copil mic. Mi-am luat însĕ refugiu la distinsul aparat al dtale, la crucea duplă electro magnetică nr. 86,967 R. B. și spre deplina nóstră bucurie, mama, după-ce a purtat aparatul 4 sĕptĕmâni, a putut părăsí patul, și acum mulțămită lui Dzeu, se află bine și sĕnătósă. Nu pot în de ajuns pune la inima fie-cărui care sufere de astfel de bóle, sĕ se adreseze dtale și sĕ foloséscă binecuvêntatul dvóstre aparat. Primește dle Müller, încă odată cordiala nóstră mulțămită. Bunul Dzeu sĕ te țină și sĕ-'ți rĕsplătéscă bogat invenția dtale. Cu stimă, *George Parth* în Baracka.

Posta redacției.

Dlui P. P. Z. în S. Ai tótă dreptatea. Dar' nu putem publica cele trimise, pentru-că nu voim sĕ provocăm certe pe astfel de teme jingașe.

Dlui G. P. în Bărăi. Sunteți în restanță cu abonamentul pe anul 1903, 1904 și cel curent. Cu privire la *modul* de achitare comunicat, adresați-vĕ Venerat. Consistoriu.

Lista tragerii la sorți

a loteriei ce s'a aranjat în favorul „Scólei pentru economia și industria de casă" proiectată de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu".

Tragerea s'a ținut în 1 Iunie a. c. în presența unui comisariu polițial și a unui representant al direcțiunii financiare.

Au fost trași următorii numeri:

15	473	927	1650	2223	2676	3129	3472	4006	4506	4866	5373
28	481	934	1652	2224	2689	3132	3474	4037	4510	4874	5377
36	483	953	1684	2236	2695	3136	3479	4038	4518	4897	5384
39	486	973	1694	2249	2703	3147	3497	4042	4520	4901	5403
44	502	975	1711	2263	2708	3156	3513	4059	4537	4920	5409
50	503	983	1721	2270	2728	3169	3516	4067	4538	4922	5412
69	506	1012	1725	2276	2730	3175	3521	4072	4540	4925	5414
73	512	1019	1726	2303	2744	3176	3530	4075	4549	4927	5422
82	516	1029	1729	2309	2749	3196	3547	4076	4562	4929	5430
112	525	1054	1731	2337	2755	3201	3550	4090	4566	4932	5440
118	526	1086	1758	2347	2759	3207	3567	4106	4568	4935	5470
129	537	1112	1785	2349	2772	3210	3569	4120	4590	4936	5472
135	540	1128	1790	2369	2775	3224	3574	4121	4594	4937	5475
144	542	1131	1794	2373	2782	3225	3575	4147	4596	4938	5496
145	543	1139	1797	2397	2789	3232	3576	4156	4604	4944	5514
161	548	1149	1804	2403	2806	3233	3581	4172	4609	4947	5515
163	551	1152	1816	2404	2812	3236	3583	4189	4620	4950	5543
188	560	1171	1822	2413	2818	3245	3599	4198	4629	4975	5545
204	565	1175	1825	2416	2823	3257	3604	4219	4640	4984	5561
206	572	1233	1840	2423	2833	3259	3610	4221	4650	4985	5569
219	574	1269	1852	2424	2835	3262	3612	4224	4652	4988	5581
220	593	1285	1860	2440	2841	3268	3613	4233	4667	4997	5599
225	611	1304	1893	2442	2853	3272	3624	4252	4679	4999	5611
229	623	1313	1905	2446	2854	3274	3637	4255	4683	5002	5615
240	624	1322	1907	2452	2861	3286	3639	4266	4684	5020	5626
241	625	1335	1922	2455	2869	3288	3653	4272	4704	5030	5640
242	634	1336	1926	2457	2880	3295	3657	4280	4710	5053	5651
246	643	1339	1936	2471	2893	3300	3710	4287	4711	5055	5652
254	658	1371	1940	2475	2896	3311	3740	4300	4730	5077	5654
275	670	1381	1943	2476	2908	3313	3743	4303	4746	5097	5721
276	674	1384	1957	2479	2909	3315	3755	4312	4747	5117	5743
278	686	1393	1968	2488	2919	3317	3758	4321	4756	5127	5744
279	713	1396	1970	2489	2923	3333	3772	4324	4766	5128	5766
295	714	1397	1986	2504	2942	3338	3788	4357	4771	5131	5769
299	719	1402	1988	2526	2948	3339	3817	4366	4777	5136	5774
303	721	1425	2010	2527	2957	3343	3818	4367	4782	5142	5783
307	731	1437	2018	2534	2973	3344	3822	4374	4789	5175	5800
325	733	1453	2033	2536	2974	3364	3834	4376	4795	5185	5814
327	738	1461	2045	2538	2988	3372	3856	4384	4802	5192	5819
334	739	1470	2048	2542	3005	3376	3873	4385	4805	5205	5823
343	741	1505	2055	2546	3007	3378	3874	4403	4808	5215	5836
345	751	1509	2061	2562	3010	3379	3886	4406	4814	5229	5837
346	756	1516	2080	2569	3017	3331	3891	4410	4820	5238	5848
348	767	1518	2085	2571	3021	3385	3892	4420	4824	5242	5858
383	776	1521	2100	2583	3032	3392	3900	4430	4825	5243	5862
389	782	1541	2109	2599	3044	3407	3914	4432	4828	5257	5864
415	806	1542	2120	2611	3045	3413	3924	4436	4830	5262	5876
425	834	1557	2121	2615	3046	3414	3926	4439	4833	5273	5883
434	839	1575	2137	2616	3051	3430	3949	4456	4834	5282	5884
435	840	1604	2154	2636	3057	3434	3965	4460	4840	5320	5896
436	856	1612	2190	2643	3058	3436	3967	4471	4841	5325	5902
438	864	1614	2200	2651	3082	3437	3970	4480	4852	5344	5947
440	878	1616	2204	2671	3095	3458	3978	4489	4853	5368	5966
458	881	1648	2217	2673	3097	3462	3980	4497	4862	5372	5978
464	923										

Obiectele de câștig se pot luà în primire cu începere de la *12 Iunie a. c.* în fie-care zi întrĕ orele 10 și 12 a. m. în edificiul museului Asociațiunii.

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinși pofesori și medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecțiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai alles este recomandat convalescenților după influență. Promovéză apetitul și face sĕ créscă greutatea corpului, delăturéză tusa și flegma, și face sĕ înceteze asudórea de nópte. In urma gustului și mirosului seu plăcut se ia cu plăcere și de copii. Se capĕtă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpĕrătoriul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre: (216) 51—52

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveția).

Nr. 355/1905 (117) 1—3

Concurs

Pentru intregirea postului de **paroh** din **Gioaju-Feredeu**, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

De la doritorii de a ocupa acest post, fiind loc de baie cercetată de mulți străini se recere, ca după posibilitate sĕ fie maturisanți și bine cualificați de a representa biserica subșternându-și cererile conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral subsemnat și avênd a se presenta în vrê o Duminecă ori sĕrbătóre la fața locului în biserică spre a 'și arăta desteritatea în cele rituale și a face cunoștința poporului credincios.

Orăștie, 16 Maiu 1905.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasilie Domșa
protopresbiter.

Nr. 455/1905 [118] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II lea de **paroh** în parohia de clasa primă **Ludoșul-mare**, protopresbiteratul Mercurea, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Reflectanții la acest post au sĕ 'și aștérnă cererile, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica de acolo spre a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Mercurea, 20 Maiu 19(5.

In conțelegere cu comitetul parohial, oficiul protopresbiteral gr. or. Mercurea.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Au apărut în **Tipografia arhidiecesană:**

Noul abecedar de **Dr. Petru Șpan**
Prețul e 40 fileri.

Călăuza noului abecedar
De acelaș. — Prețul 20 fileri.

Se pot procura de la **Librăria arhidiecesană.**

Un tinĕr român
cu câteva clase reale sau gimnasiale se aplică imediat ca **practicant** în Librăria **arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben).

Petițiile sĕ fie scrise cu mâna proprie.

NOU!
Verigile pentru bătături patent americane ale lui
Cook & Johnson.

Cel mai bun și mai sigur mijloc al timpului present, de efect miraculos și imediat alinător de dureri.
Se capĕtă în tóte farmaciile din Austro-Ungaria.
1 bucată în cuvertă 20 fil., 6 bucăți in carton 1 cor.
Prin postă 20 fileri mai mult.
Deposit principal: Farmacistul Josif Török
Budapesta, VI. Király-utcza 12.
Deposit central pentru Austro-Ungaria:
(34) 12—16. „Zum Samariter“, Graz.

Nr. 211 1905. [115] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕțători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul M.-Oșorheiu se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Cerghidul mare**, cu salariu de 600 cor., și anume: 550 cor. repartiție de la popor, și 50 cor. venit cantoral, cuartir și grădină; post împreunat cu cantoratul.
2. **Erdősângeorgiu**, cu salariu de 600 cor. din repartiție, cuartir și grădină.
3. **Iclandul-mare**, cu salariu de 600 cor., și anume 400 din repartiție, usufructul a 12 jugĕre pămênt arător și pășune în preț de 200 coróne, cuartir și grădină.
4. **Medeșfalĕu**, post împreunat cu cantoratul, cu salariu de 600 coróne, și anume 300 cor. din cassa bisericei, 200 cor. de la popor, și venitele cantorale computate în 100 coróne, cuartir în edificiul școlar și grădină.
5. **Nasna**, cu salariu de 600 cor. din repartiție, grădină și relut de cuartir 20 cor.
6. **Petea de câmpie**, post împreunat cu cantoratul cu salariu de 600 cor., și anume 172 cor. din lada bisericei, 188 cor. repartiție de la popor și usufructul a 12 jugĕre computat în 240 cor., cuartir în edificiul școlar și grădină. Ca cantor va beneficia învĕțătoriul pe lângă venitele de mai sus și venitele stolare îndatinate.

Cuincuenalele se computâ de la instituirea definitivă și serviciul neîntrerupt în respectiva comună.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sunt îndatorați a conduce în tóte Duminecile și sĕrbătorile cântările liturgice cu elevii, și a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul, ear' suplicele de concurs instruite conform normelor din vigóre a le așterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, și cari pe lângă plata de concurs ar mai face pretensiuni și la cuincuenale după anii serviți în alte comune, au sĕ 'și espună acele pretensiuni în petițiunile lor de concurs pentru ca comunele sé se știe orienta la alegere.

Nasna, la 17/30 Maiu 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Murĕș-Oșorheiului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Stefan Russu
protopresbiter.

In cancelaria subscrisului se caută un **candidat de advocat** cu praxă, care e în stare sĕ-mi conducă cancelaria, sau un jude pensionat, pe timp mai îndelungat. (114) 4—5

Făgăraș, la 28 Maiu 1905.

Dr. Nicolae Șerban
advocat.

Tu
nu vei afla pentru îngrijirea pielii, în deosebi pentru delăturarea pistruilor și pentru a avé o colóre delicată a feții, un săpun mai bun și mai cu efect de cât cunoscutul
săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca: doi băieși)
Bergmann & Co, Tetschen a/E.
Se află de vînzare cu 80 fileri bucata,
în farmacia „la urs“ (piața mică),
la I. B. Misselbacher sen. (piața mare),
G. Meltzer (str. cisnădiei și str. gușteriții 25),
prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei), (89 b) 4—25
Carol Arz (str. cisnădiei), cum și
în Sighișóra la farmacistul W. Lingner.

Săpunul Schicht
cu marca:
„cerb“ ori „cheie“

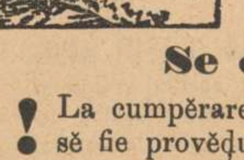

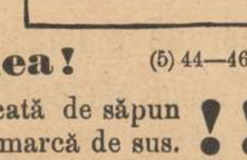

e cel mai bun, mai spornic
și prin urmare cel mai eftin.
E liber de substanțe stricăcióse.
Se capĕtă pretutindenea! (5) 44—46
!! La cumpĕrare sĕ se observe, ca fie-care bucată de săpun sĕ fie provĕdută cu numele Schicht și cu o marcă de sus. !!

„Noiana“, cassă de economii societate pe acții în Noul-român.

Convocare.

Domnii subscriitori de acții la înființânda cassă de economii „NOIANA“ societate pe acții, se invită prin acésta în sensul § ului 154 din legea comercială, la

Adunarea generală de constituire

ce se va ține **Duminecă în 25 Iunie 1905 st. n. la 2 ore p. m. în școla confesională din Noul român.**

Obiectele:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
2. Decisiune asupra constituirei societății.
3. Statorirea și asigurarea capitalului de acțiuni prin subscrieri și plătiri.
4. Stabilirea statutelor societății.
5. Alegerea direcțiunei și comitetului de supraveghiare.
6. Decisiune asupra responsabilității fundatorilor stabilită în §. 152 din legea comercială.

Conform §-ului 155 din legea comercială, fie care acțiune dă un vot, nici un acționariu însĕ nu póte esercita mai mult de 10 (zece) voturi. Participarea la adunare se póte face sau în persónă sau prin plenipotențiați.

Noul-român, 4 Iunie, 1905.

Fundatorii.

NB. Domnii subscriitori de acții sunt rugați sĕ binevoiască a solví imediat după ținerea adunării generale constituante rata de 20% spre a se puté înainta rugarea la tribunalul regesc pentru înregistrarea societății. (116) 1—1

Somatose Albumină de carne.
Cel mai eminent mijloc producĕtor de apetit, și întăritor de nervi.
Se capĕtă în farmacii și drogerii. [39] 10—20

Prima și cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal
Mihail Manchen
fabrică pentru vărsat clopote și scaune de clopote din fer bătut.
Inființată la anul 1822. **Sighișóra**, piața de sus nr. 47

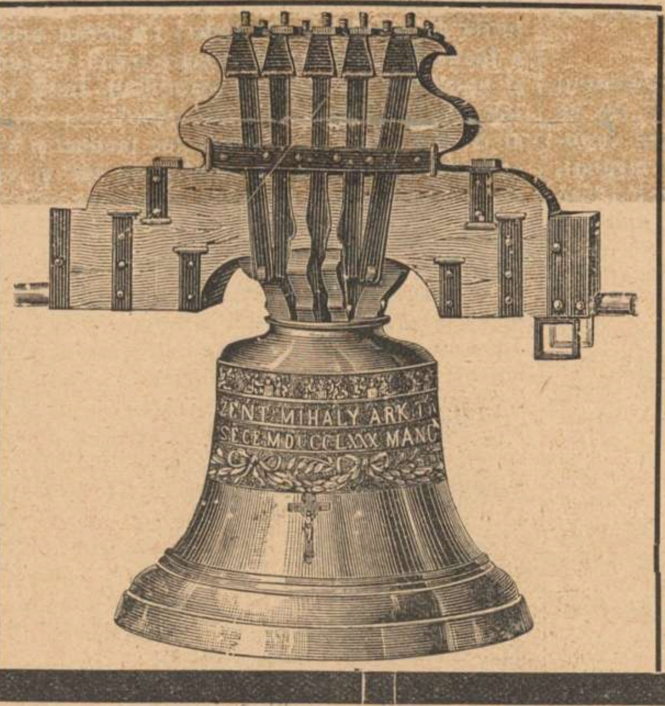

o firmă ce esistă de la anul 1822 și se bucură de bun renume, se recomândă tuturor comunelor bisericești a lifera și repara clopote de tótă mărimea cu corónă de stejar ori de fer legat, cum și clopote cu sunet armonic. Face și scaune de clopote din fer bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuéză și în depărtare. Clopote mai mici se află gata, în tot timpul. Solvirea se va primí și în rate.
(82) 5—12

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:
Ciaslov (orologion)
tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii orodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roșie cu copcii 4 cor.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 58 Sibiiu, Marţi 31 Maiu (13 Iunie) 1905 **Anul LIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Un rege detronat.

Sibiiu, 12 Iunie n.

Şvedia şi Norvegia, două ţerişóre mici, erau puse sub domnia unui singur rege, Oskar II, pe basa *uniunii personale*, care a fost legată întrĕ ele la anul 1814. Comunitatea domniei, pe lângă persóna regelui, mai era representată şi prin *consulate*, ori mai bine zis, *numai* prin consulate, pentru-că încolo fie-care ţerişóră era cu totul independentă de cealaltă.

Norvegia a voit sĕ rupă şi acésta singură legătură a comunităţii cu Svedia, şi fără învoirea prealabilă a regelui a votat prin parlamentul ei o lege referitóre la afacerile esterne şi consulare, pe cari voia, ca în viitor sĕ nu le mai aibă împreună cu Svedia, ci numai pentru sine. Regele însĕ *n'a sancţionat* legea. Şi n'a sancţionat'o nici după ce i-s'a trimis a doua-óră, ba n'a sancţionat'o nici după-ce parlamentul norvegian, pentru a desĕvêrşí independenţa şi suveranitatea ţĕrii, a votat'o şi a treia-óră.

Urmarea a fost, că guvernul norvegian şi-a dat demisiunea, ear' regele Oskar n'a căpătat ómeni cari sĕ între în noul guvern, şi nici majoritate parlamentară care sĕ-i sprijinéscă politica contrară nisuinţelor norvegiane.

Regele a făcut cunoscut lucrul acesta parlamentului norvegian prin rescriptul din 27 Maiu. Parlamentul a rĕspuns apoi prin o adresă, trimisă regelui, în care îşi esprimă stima faţă de casa domnitóre şi dorinţa de a remâné în raporturi bune cu Svedia, dar' *dreptul maestatic al regelui, puterea regală nu o mai recunóşte de esistentă*, pentru-că din momentul în care regele nu e în stare sĕ dee ţĕrii un guvern constituţional, *a încetat de a mai funcţiona ca rege.*

Acesta e evenimentul cel mai însemnat al zilei, eveniment care a încurajat mult pe politicianii magiari rîvnitori după independenţă şi neatârnare, pentru-că, zic ei, dacă o ţară mică cum e Norvegia póte sĕ facă astfel de lovituri de stat, cu cât mai uşor ar puté sĕ-şi elupte Ungaria independenţa pe calea acésta, un stat cu douĕzeci de milióne de suflete!

Iată ce scria mai zilele trecute „*Budapesti Hirlap*", ziariul contelui Apponyi:

„Nici-unde în lume încurcătura dintrĕ Svedia şi Norvegia nu are importanţă atât de mare ca la noi, Magiarii. Şi acésta nu numai din causa că esistă o fórte mare asemĕnare întrĕ cele două state dualiste, ci mai ales pentru-că în momentele de faţă şi la noi situaţia de drept public a ajuns sĕ fie pusă pe ascuţiş, şi mulţi cred şi la noi, că aceea ce s'a petrecut în Norvegia ar fi chipul de resolvare şi a crizei nóstre."

Va sĕ zică, o nouă detronare, ca la Dobriţin!

E mare îndrăznélă şi numai a se gândí cineva la aşa ceva, dar' apoi a o spune, a o scrie? Dar' domnilor Magiari le sunt permise tóte. Sĕ ne dee voe însĕ a le spune un lucru. Anume, că esecutarea unui plan analog cu cel din Norvegia se lovesşte la noi de două pedeci mari. Întâiu de faptul, că Ungaria nu şi are armata ei independentă, care sĕ ridice armele în contra supremului ei şef, şi al doilea, de *sancţiunea pragmatică,* care a declarat Ungaria şi Austria de ţeri nedespărţite *pentru totdéuna.*

Sĕ nu ştie acésta cei de la gazeta numită? Ba o ştiu; dar' vreau sĕ sparie numai şi sĕ ameninţe. Nu se sparie însĕ nimenea! Despre acésta pot sĕ fie siguri.

Zile de sĕrbătóre în Sibiiu.

Sibiiu, 12 Iunie n.

S'au terminat festivităţile aranjate în Sibiiu din incidentul jubileului de 25 de ani de la înfiinţarea valorósei reuniuni române de musică din loc, şi cu plăcere constatăm, că suvenirile rĕmase în urma lor sunt din cele mai plăcute.

Zile de desfătare sufletéscă, zile de însufleţire naţională, zile de glorie pentru cei-ce le-au aranjat şi pentru cei-ce au contribuit la aranjarea lor, zile senine românesţi pentru toţi participanţii au fost cele patru zile din urmă, în cari cântarea românéscă şi-a sĕrbat cel mai frumos triumf în acest oraş, un triumf care fală ne face şi de care mândri avem sĕ fim.

Reuniunea română de musica din Sibiiu, cu prestaţiunile date de astă-dată, atât în concertul de Joi séra, cât mai ales în representaţiunile teatrale de Vineri, Sâmbătă şi Duminecă séra, când a jucat pe scena teatrului orăşenesc din loc admirabila operetă naţională „*Moşul Ciocârlan*", de Tudor cav. de *Flondor*, a atins culmea perfecţiunii, s'a întrecut pe sine însaşi. Respect şi veneraţiune membrelor şi membrilor ei, cari cu atâta zel şi atâta voe au căutat sĕ ridice prestigiul reuniunii la culmea pe care a atins-o, şi recunoştinţă desterului dirigent, dlui H. *Kirchner*, pentru ostenelele puse întru ajungerea splendidului succes. Pentru-că succesul a fost desĕ êşit, aşa că mai desĕvêrşit nu putea fi.

Vom descrie pe rînd festivităţile, în ordinea în care au decurs, conform programului pe care 'l publicasem la timpul seu.

*

S'au început sĕrbările jubilare Joi la orele 9, cu oficiarea unei liturgii solemne, în biserica gr. or. română din suburbiul josefin. A oficiat'o presidentul actual al reuniunii române de musică din loc domnul protopresbiter şi asesor consistorial *Mateiu Voileanu*, cu asistenţa domnilor *Dr. Ioan Stroia*, protopresbiterul Seliştei, *Dr. Miron E. Cristea*, hieromonach, *Dr. Virgil Ciban*, preot militar, şi diaconul Dumitru *Câmpan*. Rĕspunsurile le-a dat corul bine instruat al elevilor de la seminariul Andreian.

După terminarea liturgiei s'a ţinut parastas pentru odihna sufletelor membrilor reposaţi ai reuniunii române de musică din Sibiiu, cu care ocasiune multe feţe s'au înduioşat, şi mulţi ochi s'au înrourat în biserica plină de lume, pentru-că aprópe fie care avea pe cineva, care i-a stat de aprópe, şi fusese cândva membru al valorósei reuniuni, ear' acuma e în altă lume, unde toţi drepţii se odihnesc!...

Emoţionaţi am părăsit biserica după terminarea şi a acestui frumos act de pietate şi ni-am îndreptat paşii spre splendidul palat al museului nostru naţional, în a cărui sală frumósă, luminósă şi cu lux aranjată avea sĕ se ţină adevĕratul *act festiv* al serbării jubileului.

La orele 11 sala e plină de lume. Tot ce are Sibiiul de frunte e aci. Sunt şi străini. Soseşte şi I. P. S. Sa, Archiepiscopul şi Metropolitul *Ioan Metianu*, şi festivitatea se începe. Cortina cu gust pictată de la bina aşezată în fundul salei se ridică, şi un frumos tablou se înfăţişéză publicului. Membrele şi membrii reuniunii, cam o sută la numĕr, sunt postaţi toţi pe bină în şire lungi şi astfel ca toţi sĕ fie vĕzuţi. In fruntea lor dirigentul, dl *H. Kirchner*, care dă signalul, şi puternicul cor intonéză „*Rugăciunea Românului*", de W. Humpel, cântarea cu care a debutat întâiaşidată reuniunea, după înfiinţare. A fost cântată precis şi cu căldură, şi a fost primită cu aplause vii. A urmat apoi *cuvêntarea ecasională*, rostită de presidentul reuniunii, dl *Mateiu Voilean*. A fost o reprivire esactă asupra activităţii reuniunii în cursul celor 25 de ani trecuţi, şi o reprivire amĕnunţită asupra faselor prin cari a trecut musica şi cântarea până a ajuns la desvoltarea de astăzi. Oratorul aduce în vorbirea sa elogii şi mulţămiri dlui *G. Dima*, care 18 ani a fost dirigentul reuniunii şi a sădit în ea spiritul de care e stăpânită, cum şi actualului dirigent dlui *H. Kirchner*, care de 5 ani conduce reuniunea, pe calea indicată de Dima. Aduce apoi laude damelor române din Sibiiu, al căror merit este, că reuniunea a ajuns la vaza pe care o are. Vorbirea a fost bine primită şi viu aplaudată. Incheierea actului festiv s'a făcut cu cântarea composiţiei dlui A. Bena „*Pe tine te lăudăm*". E o lucrare fórte succésă a tinĕrului nostru componist (e elev al conservatoriului din Berlin, trimis acolo ca bursier al consistoriului archidiecesan), de la care suntem în drept a aştepta lucrări frumóse pe acest teren încă străin nouĕ.

La orele 12 şi un sfert publicul a părăsit sala museului naţional, pe deplin satisfăcut şi mulţămit.

*

Sara la orele 7 şi jumĕtate s'a dat *concert festiv*, cu concursul capelei orăşeneşti din loc, în sala mare de la „Gesellschaftshaus", care se umpluse de public ascultător. Atât corul puternic, cât şi solistele, dşórele *Cunţan* şi *Simonescu*, ni-au dat prestaţiuni vrednice de admiraţia şi celor mai pretenţioşi critici. Programul a fost următoriul: 1. Două cântări pentru cor mixt, *a)* „*Nu-i dreptate*" de G. Dima, şi *b)* „*Jalea orfanului*", de G. D. Kiriac. 2. „*Aria Andromachei*", pentru solo, alt şi orchestră din *Achilleus*, de Max Bruch, cântată de dşóra *Elena Cunţan*. 3. Două cântări pentru cor mixt: *a)* „*Dorul meu*", de I. Murĕşan, şi *b)* „*Hora Dobrogeană*", de N. Popovici. 4. Arie pentru sopran, solo şi orchestră din oratoriul „*Creaţiunea*", de Haydn, cântată de dşóra Tinca Simonescu. 5. Două coruri de bărbaţi „*Cucule pénă galbină*", şi „*Tórce lele*". de T. Popovici. 6. Trei coruri pentru dame de H. Kirchner („*Arde 'n foc inima 'n mine*", „*Băldăioară dela munte*" şi „*Fóie verde de bujor*") apoi 7. „*Salvum fac regem*", cea mai nouă creaţiune (dacă nu ne înşelăm) a măiestrului nostru *G. Dima*, care ca fost dirigent al reuniunii a ţinut sĕ fie de faţă la frumósele ei sĕrbări jubilare. Cât despre succesul concertului, dăm cuvêntul recensenţilor de la ziarele germane din loc, cari ca ómeni nepreocupaţi (fiind-că nu sunt de neamul nostru) la tot casul vor fi mai drepţi în judecata lor, de cât noi. Iată cum apreciază ei concertul de Joi al reuniunii române de musică din Sibiiu.

„*Hermanstädter Zeitung*" scrie în numĕrul de Sâmbătă următórele:

„Sara (Joi) reuniunea a dat în sala mare de la Gesellschaftshaus *concertul festiv jubilar*, care a dat ocasiune dlui director de musică Hermann Kirchner sĕ-şi arete splendidul talent de dirigent, cum şi reuniunii sĕ'şi arete în cea mai favorabilă lumină eminenta prestaţiune în cântarea frumósă armonică în cor, şi sĕ 'şi arete de nou superioritatea de nenumĕrate-ori constatată. Abstăm de la publicarea de nou a numerilor de program, comunicaţi deja în ziariul nostru, şi aflăm de suficient a accentua, că tóte corurile n'au lăsat nimic de dorit cu privire la claritatea, curăţenia, precisiunea şi voluminositatea calităţii vocilor, ci s'au dovedit a fi pe deplin în stare sĕ satisfacă tuturor pretensiunilor. Corul a studiat, sub conducĕtoriul seu, cu mare îngrijire şi cu pricepere musicală tot ce a cântat, şi a esecutat numai lucruri escelente. Aprópe tóte corurile au trebuit sĕ fie repetate, la cererea sgomotósă a publicului. Partea leului din manifestaţiunile de mulţămire a avut'o spiritul mişcător, dl director de musică Hermann Kirchner. Solurile au fost din cale afară bune. Dşóra *Tinca Simonescu* şi-a afirmat în aria „*Pe aripi tari*" din „*Creaţiunea*" lui Haydn cu glorie înălţimea curată ca cristalul a vocii. A cântat frumos şi ireproşabil din punct de vedere technic, cu respirare şi frasare corectă, esprimând în mod corĕspunzĕtor simţirea sufletului ei. Fórte simpatic a fost primită dşóra altistă *Elena Cunţan* în aria „*Andromache*" din „*Achilleus*" de Max Bruch. Esecutarea a fost emoţionantă şi vrednică de neindoiósa recunoştinţă. Fiinţa ariei a fost presentată cu precisitate plastica şi felul predării trada, că cântăréţa îşi împlinesşte chemarea cu seriositate. Damele au fost formal acoperite cu aplause şi chemate cu entusiasm la rampă.

„*Siebenb. D. Tageblatt*" scrie, în raportul ce 'l dă despre jubileu, referitor la concert următórele:

„Sara (Joi) s'a dat în sala de la „Gesellschaftshaus, literalminte plină, *concertul festiv.* Programul a conţinut în preponderanţă cântări poporale române pentru cor mixt, — de compositori indigeni, — cari de-şi se deosebesc prin o pregnare particulară, au acelaşi ton fundamental, care de sine înţeles că a deşteptat interesul ascultătorilor, cari au aplaudat cu frenesie şi au cerut sĕ fie repetate. Nu e mirare. Au fost predate cu patimă şi din întrégă inimă. La „*Hora Dobrogeană*" ritmul plăcut de dans era aprópe sĕ îndemne la o esecutare practică, pe când alte cântări, scăldate în duioşie, au provocat disposiţie seriósă şi posomorîtă. Puternicul cor de bărbaţi a escelat în „*Cucule pénă galbină*" şi în „*Tórce lele*", de T. Popovici, ear' drăguţul cor de dame a esecutat trei cântece româneşti de H. Kirchner, cari luate din gura poporului şi provĕzute cu farmec special armonic, n'au putut sĕ denege efectul.

Aria Andromachei din Achilleus de Max Bruch a fost reservată sĕrbătoritei nóstre altiste, dşórei *Elena Cunţan*, şi i-s'a potrivit în mod favorabil. Organul ei puternic a stăpânit aria cu bravură, fără a fi pătimit ceva din causa orchestrei, şi totodată a fost scósă la ivélă în mod eclatant technica bine desvoltată în cântare. Dşóra *Tinca Simonescu* şi a afirmat asemenea vechiul renume ca cântăréţă, în „*Creaţiunea*" lui Haydn. Şi ea se numĕră, ca dşóra Cunţan, întrĕ cele mai bune forţe ale reuniunii, cari au avut parte de multe triumfuri.

Incheierea concertului a format-o cântarea „*Salvum fac regem*", de G. Dima, care pe lângă o acompaniare de orchestră plină de efect, a provocat impresie imposantă în mod special prin o elegantă acordare melodiósă şi prin încrestături făcute cu multă cutezanţă, dar' fórte greu de esecutat, cari earăşi erau puse în contrast plăcut cu acordurile metalice de imn. Componistul a avut bucuria de a'şi vedé remunerată şi recunoscută lucrarea valorósă prin aplause nesfîrşite“.

La orele 10 concertul a fost terminat. Coristii au făcut dirigentului Kirchner frumóse ovaţiuni.

*

Serile de adevĕrată glorie pentru reuniunea română de musică din Sibiiu, pentru dirigentul ei dl *Kirchner*, şi mai ales pentru dl cavaler de *Flondor*, autorul operetei naţionale *„Moş Ciocârlan“*, au fost cele următóre, acelea în cari s'a dat pe bina teatrului orăşenesc din loc numita operetă, cu un succes din cele mai strălucite. Atâta animaţie, atâta entusiasm nu ni-se prea dă sĕ vedem la ómenii nostri, dedaţi a-şi scălda sufletul tot în năcasuri şi în neplăceri, din cari parte ni-s'a făcut şi de astădată, graţie poliţiei din loc, care a aflat că e bine şi frumos sĕ mérgă pe bină (întrĕ acte) şi sĕ confişte de la diletantele nóstre corónele ce le căpătaseră, fiind-că erau împodobite cu pănglici naţionale române, şi sĕ le confişte brânele tricolore române, cari întregesc costumul naţional, la bărbaţi şi la dame. Dar' atâta pagubă, — ni-am zis, şi am dat'o mai departe cu entusiasmul!

Prima representaţiune, când s'a întêmplat şi bravurósa salvare de patrie făcută din partea poliţiei locale, a fost Vineri séra. S'a început la orele 7 şi jumătate. Teatrul era îndesat de lume, numai românéscă. Precis la termin dl cavaler de *Flondor* se pune în fruntea orchestrei orăşeneşti, pentru a o conduce. Orchesta îl primeşte cu un tuş, ear' publicul cu aplause. Se începe *uvertura,* după a cărei terminare publicul erumpe în aplause sgomotóse la adresa dlui *Flondor.* Se începe apoi opereta.

Asupra valorii ei artistice nu ne ţinem competenţi a ne spune părerea. Lăsăm acésta în grija celor-ce se pricep la musică. Atâta putem constata, că opereta conţine multe şi frumóse motive româneşti, atinge plăcut urechia, prin urmare trebue sĕ fie bună. In privinţa textului însĕ ni-am permite sĕ observăm, că are o mare scădere. Limba nu e destul de îngrijită. Se folosesc cuvinte şi frase întregi, cari nu sunt poporale, dar' nu sunt nici româneşti. O fată de ţĕran de es. cum e *Florica,* nu foloseşte nici într'o parte de lume locuită de Români frasa: *„Aşa sĕ trăesc, el vine la noi!“* pentru că nu e românéscă (e traducerea nemţescului *„so wahr ich lebe“*), ci va zice *„Dumnezeule sfinte! El vine la noi!“* Dar' se cuprind în text chiar şi unele imposibilităţi, cum e de es. pedépsa dată Foricei, ca o sĕptĕmână sĕ trăiască numai *cu pâne,* un lucru neesecutabil, pentru-că în casa ţĕranului român pânea e raritate (căci mălaiul şi mămăliga îi ţine locul), dar' mai ales pentru-că în casa lui Moş-Ciocârlan Florica pórtă gospodăria, prin urmare ea ferbe şi de mâncare, şi ferbênd va avé atâta minte sĕ şi mănânce din ce ferbe, neţinênd cont de pedépsa lui Moş-Ciocârlan.

In interesul operetei dlui Flondor ar fi deci de dorit, ca sĕ se supună textul unei revisiuni cu privire la *limbă,* cu care ocasiune s'ar puté îndrepta apoi şi astfel de imposibilităţi trecute cu vederea.

Incolo *esecutarea* a fost perfectă. Corurile puternice şi precise, solistele şi solistii siguri în păşirea lor pe scenă, corecţi în cântare şi plini de temperament, tablourile plastice din viéţa poporului românesc fermecătóre, marşurile de la finea actului 2 şi 3 electrisante şi provocătóre de entusiasm, jocurile naţionale din actul al treilea esacte şi desfătătóre. Am vĕzut atâtea tablouri rupte din viéţa mult truditului nostru popor, trecêndu-ne pe dinaintea ochilor, unul după altul, în cât şi numai acestea ar fi fost suficiente, ca din punct de vedere naţional se constatăm absoluta valóre a operetei dlui cavaler de *Flondor.* Unde mai pui apoi *dorul* şi *jalea* concentrate pe buzele unei *Florice* ca încântătórea ei representantă de pe bina teatrului nostru, şi *fluerul* şi *cântecul* ciobanului român, care te înduioşéză şi te încălzeşte în acelaşi timp?!

Meritul că esecutarea a fost atât de perfectă, revine întâiu dirigentului, apoi regisorului, dlui *Dr. Grigore Pantazi,* căruia sĕ cuvine tótă recunoştinţa. Sibienii au sĕ i-o şi păstreze pentru totdeuna. Dsa a interpretat şi rolul lui *Moş-Ciocârlan,* din care a făcut o creaţiune artistică de prima ordine. A şi fost aplaudat din destul.

Rolul *Floricei,* nepóta lui *Moş-Ciocârlan* l'a avut dómna *Lucia Dr. Cosma,* bine cunoscută publicului românesc ca cântăréţă escelentă. Blândă ca o turturică, supusă şi ascultătóre, a ştiut sĕ fie impunătóre ca o regină şi energică în momentul în care a înţeles că inima ei e obiect de traficaţie. Are voce plăcută, curată, şi dulce. Tóte cântecele ei au fost primite cu aplause furtunóse, şi unele au trebuit sĕ fie repetate.

Simpatic din cale afară a fost dl *Stefănescu,* tenorist din Bucureşti, în rolul ciobanului Stan, iubitul *Floricei.* Vocea de care dispune, şi măiestria cu care o ştie stăpâni, îi vor deschide sigur un frumos viitor. Are un tenor liric pe care sĕ 'l tot asculţi. Şi nu obosește!

Dşóra *Delia Olariu,* bine cunoscută şi bine apresiată deja ca cânteréţă, a avut ca *Tincuţa,* fata crişmarului, un rol care i-s'a potrivit de minune bine. A cântat admirabil de frumos şi a jucat cu voie şi temperament. Atât de drĕguţă era când spunea că *„eu de George nu mĕ las!“* Dar' şi era voinic şi chipeş George (dl *Enescu*), desterul puşcaş care a culcat ursul la pământ!

Perfect de tot a fost dl *Crişan* în rolul beţivanului *Chirilă.* Are talent deosebit pentru bină. Cântă bine, şi jócă bine. „Societatea de fond pentru teatru român“ ar nimeri bine dacă l'ar ţiné în evidenţă pentru vre-o eventuală nouă bursă.

Figură impunătóre a fost dl *Damian,* ca primariu, mintea satului, care le drege tóte spre mulţămirea generală. Dl *Damian* cântă frumos şi şi-a interpretat rolul cu multă desteritate.

Drăguţă a fost apoi dşóra *Jovescu* în rolul crişmăriţei Smaranda, cum şi dómna *Irina Fincu* ca *Sanda,* primărésa, un fel de monitor al satului, care duce noutăţile zilei de la un capăt al satului la celalalt, şi care totdeuna are atâta de lucru în cât nu ştie unde îi stă capul, dar' pentru aceea e vecinic pe uliţă, ori pe la cumetre, la taifas.

Partea comică a operetei a fost depusă în mânile domniilor *E. Borcea* (notariul satului) şi *Ganea* (crişmarul Farfuridis), cari cu jocul lor hazliu au provocat mult ris şi voe bună.

Roluri mai mici au avut apoi dşóra *O. Bardosy,* şi dnii *Rebega* şi *Chincomban,* asemenea bine esecutate.

După terminarea actului prim dl *Flondor,* chemat din partea publicului pe bină, a primit de la reuniunea de musică o corónă frumósă de argint, care i-a fost predată de dl president al reuniunii, *Mateiu Voilean.* O altă cunună de argint a primit tot de la reuniune şi tot din mânile dlui *Voilean* dirigentul *H. Kirchner,* după terminarea actului din urmă. Amândurora publicul însufleţit li-a adus frumóse ovaţiuni. Culmea entusiasmului a fost atinsă la finea actului al doilea, când din loje s'a pornit o ploie de flori spre bină, publicul aplauda şi aclama pe cei de pe scenă, ear' acestia aduceau ovaţiuni dlui *Flondor,* care se afla într'o lojă din apropierea binei. Au fost momente frumóse, pentru dl Flondor, pentru actori şi pentru public!

Sâmbătă séra opereta s'a jucat adoua oră. Teatrul earăşi plin îndesat. De astădată mulţi străini. Au mers tóte neted şi frumos, ca în séra premergătóre. Aceeaşi însufleţire, aceleaşi furtune de aplause, şi aceleaşi ovaţiuni dlor *Flondor* şi *Kirchner,* şi earăşi bătae de flori la finea actului al doilea.

Şi tot aşa şi Dumineca séra, când s'a dat a treia şi *ultima* representaţiune. Teatrul earăşi îndesat de lume. Cântarea şi jocul escelent, ca în serile celelalte, ear' entusiasmul publicului şi mai mare. Ovaţiuni frumóse s'au adus de nou dlui *Flondor,* dlui *Kirchner* şi dlui Dr. *Pantazi.*

Mai notăm, că în tóte serile de teatru orchestra a fost condusă de dl *Flondor* în actul prim (cu douĕ tablouri), ear' în celelalte douĕ de dl H. *Kirchner.*

Representaţiunea de eri, Dumineca, s'a început la orele 6 d. a. şi s'a terminat la 10. După teatru a fost apoi convenire la *Pankievitz* unde dl *Flondor,* dl *Kirchner* şi dl *Pantazi,* au fost primiţi cu noue ovaţiuni. S'au rostit frumóse toaste, din partea dlui Dr. *Miron E. Cristea,* pentru dl *Flondor* şi dna *Flondor,* din partea dlui *Mateiu Voileanu* pentru *Dr. Pantazi* şi tenoristul *Stefanescu,* ear' dl *Dr. Crăciunescu* a toastat pentru *H. Kirchner,* care mulţămind a ridicat paharul întru sănĕtatea membrilor reuniunii, domni şi dame.

Tineretul s'a pus apoi la joc, care a ţinut până în zorile zilei de azi.

Incheiem raportul nostru, aducênd mulţămită tuturor celor-ce au contribuit la frumosul succes al sĕrbărilor aranjate, şi făcênd constatarea, că şi prin cercuri artistice germane din loc obiectul discuţiei îl formézĕ opereta dlui *Flondor* şi strălucitul succes cu care a fost cântată pe bina teatrului orăşenesc din loc. Am auzit astăzi, cum o damă din înalta societate săsécă spunea altei dame: *„Ich bin heute noch begeistert von der gestrigen Begeisterung!“* Ii vorbea adecă despre *însufleţirea* ce o vĕzuse eri séră în teatru. A şi fost frumósă! Dă-ne Dómne tot aşa!

Raportor.

Din tractul Cohalmului.

Inmormêntarea preotului Iosif Lup.

— 24 Maiu v.

Haină de doliu a îmbrăcat comuna bis. Ştena şi toţi ómenii de bine din tractul Cohalmului în zilele de 12—14 Maiu a. c. din incidentul trecerii la cele eterne a vrednicului întrĕ vrednici, a preotului *Iosif Lup* din parochia gr. or. română Ştena.

Timp de 56 de ani a lucrat rĕposatul ca preot în via Domnului cu mare interes şi însufleţire, dând esemplu de bărbăţie şi jertfire tuturora şi în tot locul. Pentru ilustrarea acestei aserţiuni las sĕ urmeze unele fapte din viéţa falnicului veteran, trecut preste etatea de 80 de ani; care prin muncă şi păstrare esemplară a ajuns la stare bună materială, din care în urma însufleţirei şi simţului de jertfire, atât pentru sfânta biserică, la al cărei altar atât timp a servit, cât şi pentru şcólă şi naţiune a făcut următórele donaţiuni: *a*) pentru rezidirea bisericii din Ştena 1000 cor.; *b*) pentru rezidirea bisericii din Viscri 1000 cor.; *c*) pentru fondul şcólei din Ştena 1000 cor.; *d*) pentru fondul parastaselor din Ştena 400 cor., şi *e*) a creat un fond pentru studenţii săraci de 5000 cor., apoi pe lângă acestea a acoperit din al sĕu cu tinichea turnul bisericii din Ştena şi a procurat şi un clopot.

Tot preotul Iosif Lup a fost cel dintâiu membru pe viéţă din despărţĕmêntul nostru XXVII. Cohalm al „Astrei“, pe care trebue sĕ o îmbrăţişeze şi sprijinéscă tot Românul de inimă; a fost membru acţionar al „Concordiei“, ear' la înfiinţarea institutului de credit şi păstrare „Economia“ în Cohalm pe lângă sprijinul moral a contribuit ca nici unul altul şi cu sprijinul material, subscriind şi solvind de odată 100 acţiuni şi ales ca president al direcţiunii urmăria cu atenţiune mersul institutului şi simţia o satisfacţie nespusă vĕzênd resultatul îmbucurătoriu, ce acest institut românesc a realisat în timp relativ scurt.

Tóte aceste fapte dovedesc mai pe sus de tóte iubirea şi devotarea defunctului faţă de biserica, şcóla şi naţiunea sa.

Inmormêntarea s'a sĕvêrşit în 14/27 Maiu a. c. la 2 ore p. m. cu ceremonia prescrisă de tipic la înmormêntarea preoţilor, servind 11 preoţi, întrĕ cari trei din „ţara Bârsei“. Rĕspunsurile serviciului le-a dat un cor improvisat de învĕţători şi cântăreţi bisericeşti.

La înmormêntare a luat parte afară de poporul din comună, — Români şi Saşi împreună cu preotul luth. şi notariul comunal, — şi o mulţime de înveţători şi fruntaşi din comunele învecinae.

Corpul rĕposatului, în cosciugul, pe care erau numĕróse cununi de flori artificiale, întrĕ cari una a institutului „Economia“, a fost ridicat de pe catafalc de membrii comitetului parochial, apoi dus pe rênd mai întâiu de 6 preoţi, apoi de 6 învĕţători şi tot de câte atâţia membri din comitetul parochial şi cel comunal până în biserică, unde s'a făcut earăşi ceremonialul obicinuit.

In urmă zelosul *Ioan Bercan* din Mercheaşa, cu priceperea şi oratoria-i probată, prin un panegiric magistral, în care a scos la ivélă activitatea şi faptele virtuóse şi neperitóre ale defunctului, a stors lacrimi din ochii asistenţilor (publicului) şi după „In veci pomenirea lui“ a toţii am luat parte la bogata pomană, démnă de reposatul, după care apoi pe la 7 ore ne-am reîntors fie-care la ale sale cu dorinţa, ca bunul Dzeu să d[illegible] bisericei, şcólei şi naţiunei nóstre mulţi pre[illegible] ca rĕposatul în Domnul.

De la sate.

Prelegeri poporale în Blăjeni-Plaiu.

— 23 Maiu v.

In 22 Maiu v. domnii profesori Dr. I. *Radu* şi A. *Bratu* au binevoit a ţinè şi în comuna Blăjeni-Plaiu prelegeri poporului cu ajutoriul aparatului de proiecţiune al „Asociaţiunii“.

La 9½ ore a. m. peste 350 ómeni, bărbaţi, femei, copii, veniţi alţii din depărtări de 4—5 km., aşteptau în faţa şcólei din Plaiu venirea domnilor numiţi. Fie-care doria să se convingă însuşi despre cele-ce auzise vorbindu-se despre prelegeri, căci în peste [illegible] comune ale despărţĕmêntului *Brad* s'au ţinut până acum prin numiţii domni profesori [illegible] feliu de prelegeri folositóre.

Ceva înainte de 10 ore a. m. sosesc neobosiţii luminători ai poporului şi sunt primiţi cu însufleţite strigăte de „Să trăiască!“ Intrând apoi în sala destul de mare a şcólei nu de mult zidită, dl Dr. I. Radu în cuvinte alese şi potrivite priceperei tuturor arată mulţimii scopul măreţ ce 'l urmăreşte „Asociaţiunea“. Arată apoi cu ajutoriul aparatului chipul bine reuşit al primului ei president al „Marelui Andreiu“, vorbind în liniamente generale despre activitatea acestuia pe tóte terenele.

A doua prelegere „Din viéţa, minunile şi învĕţăturile Mântuitoriului“ a fost ţinută tot de dl Dr. I. Radu, ear' dl A. Bratu ilustra prin aparat fie-care pas cu câte un interesant tablou.

In pausa ce a urmat după acésta, trei elevi ai şcólei din Plaiu au predat trilogul de M. Drăgan, *„Despre beţie“*, apoi urméză altă prelegere „Urmările beţiei“ ţinută de dl A. Bratu şi ilustrată cu aparatul prin dl Dr. I. Radu. Instructivă şi interesantă din cale afară a fost şi acésta, dând fie-cărui ocasiune a vedé una după alta tóte schimbările ce beutura, acel venin înfricoşat produce nu numai asupra corpului, pe care 'l diformézĕ şi încarcă cu tot felul de bóle, ci şi asupra spiritului, întunecându-l şi dându-l pe séma iadului. Ear' la vederea tablourilor cari presentau copii născuţi din ómeni beţivi mulţi au vĕrsat şi lacrĕmi.

In numele ascultătorilor dl paroch S. Hărăguş mulţămeşte dlor profesori pentru bunăvoinţa şi interesul ce 'l au faţă de înaintarea şi luminarea poporului, alergând ca adevĕraţi apostoli şi în cele mai depărtate colţuri ale despărţĕmêntului.

După amiezi domnii prelegĕtori s'au dus la Buceş, unde unui public tot atât de numĕros, cu acelaşi resultat au repetat cele petrecute în Blăjeni. Bunul Dzeu le ajute, ca în multe locuri sĕ mai pótă repeta.

— Ion [illegible] —

Esposiţia „Asociaţiunii“.

O altă parte din programa esposiţiei Asociaţiunii, asupra căreia ţinem sĕ atragem din vreme atenţiunea cetitorilor nostri, şi care — după natura ei — se va puté aranja numai cu concursul cercurilor largi ale poporului nostru, este:

Secţ. XVI. Vênatul şi pescăritul.

(§. 41.) In acésta secţiune se vor espune tóte armele şi sculele de vênat şi pescărit, obicinuite la poporul român, arătându-se la fie-care obiect numirea ce i-se dă în popor. Indeosebi se vor espune:

a) arme de vênat, cu cremene, capse, etc.;

b) recuisite vênătoreşti folosite de vênători mai renumiţi;

c) curse;

d) fotografiile vênătorilor renumiţi sau ale monumentelor acestora;

e) instrumente folosite de popor pentru prinderea peştilor şi păstrarea lor.

Secţ. XVII. Industria minieră.

(§. 43.) In acéstă secţiune se vor espune:

a) harte şi tabele statistice despre mine de aur, fer, cărbuni, sare, etc., lucrate de minieri români;

b) sculele folosite de acesti minieri (cu arătarea numirei lor poporale) şi

c) colecţiuni de producte miniere.

Pentru înzestrarea acestui despărţământ se face apel la proprietarii şi funcţionarii de mine români, şi se invită minerii români, ca să presinte felul lor de lucrare în praxă (a. ex. spălatul aurului, etc.).

Biroul esposiţiei se adreséză pe acéstă cale către toţi aceia cari posed obiectele înşirate mai sus, să participe la esposiţie. Tot asemenea rógă pe cei ce ştiu de esistenţa unor atari obiecte pe la alţii, să comunice acésta biroului, ca acesta să ştie cui şi unde să se adreseze.

„Asociaţiunea.“

Convocare.

Pentru reconstituirea despărţământului D. S. Martin al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, subscrişii ca membri ai aceleiaşi Asociaţiuni convocăm prin acésta adunarea cercuală constituantă a despărţământului pe Mercuri în 21 Iunie st. n. 1905 în D. S. Mărtin la 11 ore a. m. în sala hotelului central (központi szálloda), la care invităm pe toţi membrii fundatori, ordinari şi ajutători de pe teritoriul despărţământului, cum şi pe toţi binevoitorii de înaintare în cultură a poporului român pe lângă următorul

Program:

1. Deschiderea adunării cercuale prin unul din convocatori.
2. Reconstituirea despărţământului prin alegerea unui comitet pe un period de 2 ani în înţelesul statutelor.
3. Inscriere de membri noi şi încassarea taxelor de la membri vechi şi noi.
4. Propuneri.
5. Eventuală vorbire pentru popor.
6. Inchiderea adunării.

D. S. Mărtin la 6 Iunie n. 1905

Vasile Zehan, Simion Caluţiu, Emil Popp,
Laurenţiu Pascu.

Programa

esamenelor publice de la şcóla civilă de fete a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ din Sibiiu, la finea anului şcolar 1904/1905.

Mercuri în 21 Iunie: a) înainte de amiazi: de la 8—11 ore Religiunea cu elevele din tóte clasele civile; de la 11—12 ore Limba franceză, clasa III—IV; b) după amiazi: de la 3—6 ore clasa I civilă, din studiile: Limba română, Geografia, Istoria naturală şi Limba magiară.

Joi în 22 Iunie: a) înainte de amiazi: de la 8—12 ore clasa III civilă, din studiile: Limba română, Aritmetică, Limba germană, şi Limba magiară; b) după amiazi: de la 3—6 ore clasa II civilă, din studiile: Geografie, Limba română, Limba magiară şi Istoria universală.

Vineri în 23 Iunie: a) înainte de amiazi: de la 8—12 ore clasa IV civilă, din studiile: Limba magiară, Istoria patriei, Limba germană şi Limba română; b) după amiazi: de la 3—6 ore Musica instrumentală (piano, violină) cu elevele din tóte clasele civile.

Duminecă în 25 Iunie, înainte de amiazi: de la 11—12 ore Incheerea solemnă a anului şcolar şi distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână, de caligrafie şi desemn, sunt espuse în decursul esamenelor într'una din salele institutului. Ospeţii sunt bineveniţi! *Direcţiunea.*

Reuniunea agricolă din Sibiiu şi pomăritul.

Sunt cunoscute jertfele aduse de comitetul central al „Reuniunei române agricole sibiene“ pentru cultura pomilor. Ştiut este cum el împarte an de an mii de pomi pădureţi şi altoi şi ţine cursuri practice pentru cultivatorii de pomi. De binefacerile lucrărilor reuniunei în acéstă direcţiune în cât pentru primăvara de faţă au tras mari folóse cu deosebire economii noştri din cercul Sĕliştei. Acestea lucrări, din însărcinarea comitetului central s'au îndeplinit de vice-presidentul reuniunii, dl *Ioan Chirca*, cunoscut pomolog teoretic şi practic, asistat de membrul din comitet dl *Dr. I, Stroia*, protopresbiter în Sĕlişte.

La cererea comitetului reuniunii, acésta a primit spre distribuire din şcólele de pomi ale statului 4000 pădureţi meri, 2000 peri, 4000 pruni din Bistriţa, 400 vişini şi 600 apricosi, ear' 600 altoi meri au fost cumpăraţi cu preţ redus.

Prunii, vişinii şi apricosii s'au plantat în grădina de altoi a şcólei practice economice din Sĕlişte, chiămată a provedé cu timpul pe toţi cultivătorii noştri de pomi, mai ales în cercul Sĕliştei, cu pădureţi şi altoi.

Din altoii cumpăraţi câte un altoi mĕr soiul „Jonathan“ s'au plantat în grădinile membrilor cu locuinţa în Galeş şi Aciliu. Plantarea a fost împreunată cu poveţe folositóre şi cu demonstraţiuni practice din domeniul creşterii şi culturii pomilor. Tot din aceia un numĕr de 29 s'au plantat în grădina de altoi a şcólei amintite, ear' 155 s'au împărţit în mod gratuit şi în partii de câte 5—5 esemplare: la 15 membri din Sĕlişte, 5 din Orlat, 4 din Cacova, 3 din Tilişca şi la câte 2 din Galeş şi Sibiel, soiurile împărţite au fost de Entz-rosmarin, Beregi-sovári, Jonathan şi Sikula. Pe bani s'au vêndut 100 bucăţi à 40 fileri şi 300 bucăţi à 30 fileri.

Cursul de pomărit din anul acesta, ţinut în Sĕlişte a avut de ţintă instruirea fiitorilor conducĕtori ai grădinilor comunale de pomi, prescrise prin statut comitatens, care impune comunelor politice înfiinţarea şi susţinerea de asemenea grădini, de unde să se póă câştiga pomii receruţi pentru a fi plantaţi pe marginea stradelor, drumurilor şi a locurilor publice. Tóte aceste cu chiămarea de a deschide pentru poporaţiune noue isvóre de traiu şi de câştig. Comisiunea economică comitatensă a îmbiat ajutóre, atât reuniunei economice săseşti, cât şi reuniunei nóstre agricole pentru susţinerea cursurilor.

Cursul nostru s'a ţinut în zilele din 15—20 Maiu n. sub conducerea vice-presidentului Ioan Chirca după plan sistematic şi bine chibzuit.

La el au participat învĕţătorii Ioan Răchiţan din Galeş, Ioan Stelea din Gurarîului, George Albu din Pianul superior, Vasile Dobrescu din Rod, Antoniu Gherman, Simeon Mihălţan, Iuliu Crişan, Ioan Iacob, Constantin Cristiu, toţi din Sĕlişte, Ioan Dobrotă din Sibiel, Ioan Bratu şi Nicolae Comanicin, ambii din Tilişca şi Ioan Chioariu din Vale, cari aprópe toţi sunt conducĕtori ai şcólelor de pomi. Pe lângă învĕţători la curs au participat şi dl Ilie Măcelariu, conducĕtorul actual al grădinei de altoi a comunei Sĕlişte.

In cât pentru tómnă în conformitate cu programul de lucru al reuniunei, proiectată este aranjarea unei esposiţii de póme şi derivatele lor în opidul *Mercurea*. Asemenea esposiţii reuniunea aranjase cu bun succes în Sĕlişte şi Sebeşul-săsesc şi în Sibiiu. Acum speranţă avem, că fruntaşii din Mercurea şi jur lucra-vor din rĕsputeri ca esposiţia proiectată să reuşéscă de aşa ca cinste să facă reuniunei şi aranjatorilor. *„Tot eu“.*

NOUTĂŢI

Alegere de preot. Dumineca în 22 Maiu v. s'a făcut alegerea de preot în Caţa. A primit dl Patriciu *Pintea* harnicul preot din Paloş 69 voturi contra 16. Alegerea a fost condusă de dl Demetriu Moldovan, protopresbiterul Sighişórei.

*

Alegerea de la Dobra. In urma protestului dat în contra alegerii de deputat de la Dobra, Curia a ordonat cercetare pentru a se constata, dacă sunt adevĕrate abusurile înşirate în petiţie? Cercetarea o va face un judecător de la tabla regéscă din Cluj.

*

Himen. Visarion Bica Popi şi Ludovica Şofronie Mogoş anunţă celebrarea religiósă a cununiei lor, la 6/19 Iunie 1905 (a doua zi de Rusalii) în biserica gr. or. din Voivodenii-mari.

*

† Prinţul Leopold de Hohenzolern, fratele mai mare al M. Sale regelui *Carol I.* al României şi tatăl prinţului-moştenitoriu al corónei române *Ferdinand*, a rĕposat Joi (8 Iunie st. n.) în Berlin, în etate de 70 ani. Prinţul Leopold era şeful ramurei nedomnitóre a casei de Hohenzollern; la Berlin mersese să asiste la festivităţile cununiei prinţului-moştenitoriu al corónei prusiane şi titlului de împĕrat german. După detronarea reginei Isabela în 1870 fusese candidatul curţii din Berlin la tronul Spaniei, dar' în urma protestărilor lui Napoleon III. guvernul prusian i-a retras candidatura. Din candidatura acésta s'a născut rĕsboiul din 1870/71 între Francia şi Germania.

*

Nou advocat român. Dr. Pavel *Obădeanu* face cunoscut că şi-a deschis cancelarie advocaţială în *Becicherecul mare* (Nagy Becskerek) în casele Demkó.

*

Avis. Se aduce la cunoştinţă publică, că din causa ss. Rusalii româneşt têrgul de ţéră în comuna *Zlatna* se va ţiné numai 2 zile: în 16 Iunie st. n. têrg de vite şi în 17 st. n. têrg slobod.

*

Din Aiud ni-se scriu următórele: Ministrul de agricultură prin înaltul sĕu ordin nr. 33,521/1905 a primit la cursul de vierit din Aiud (Nagyenyed) între 11 candidaţi, 6 Români, anume: pe Ioan Manica, învĕţ. în Buzd, Nicolae Fărcaş, înv. în Apoldul-infer., Vasile Greavu, înv. în Gârbova, Antoniu Hodoşiu, înv. în Aciliu, Ioan Bârsan, înv. în Reciu, şi Alexiu, învĕţătoriu, de tot 6, ear' Iosif Nicolau, învĕţătoriu în Aciliu ascultă cursul benevol.

*

Glumă cu sfîrşit tragic. Se raportéză din Hamburg, că tribunalul militar din Wismar a osândit pe locotenentul Leyde la temniţă pe doi ani şi jumĕtate şi la eschidere din sinul armatei. Acésta, pentru că Leyde — nu se ştie, că în glumă, ori serios? — a ţintit în casina oficerilor cu revolver asupra casseriţei şi descărcându-se revolverul, glonţul a nimerit o în piept şi a ucis-o.

*

O şcólă în contra alcoholismului. Ni se scriu următórele: „Câţi-va şcolari ai şcólei poporale din comuna Blăjeni (Zarand), instruaţi de învĕţătoriul lor *I Simulescu*, au predat în 4 Iunie trilogul „Despre beţie“ de Drăgan. Cu deosebită atenţiune ascultau bĕtrânii sfaturile din graiul copiilor. Faţa multora dintrĕ ascultători se vedé a esprima un fel de regret, că n'au putut fi şi ei luminaţi încă din copilărie despre urmările acestei bóle, cari le-a adus sărăcia şi multe alte rele la casă. Dacă toţi învĕţătorii noştri în feliul acesta vor lucra, atunci generaţiunea viitóre va fi tare şi mare, materialiceşte bine situată, ear' în ce priveşte moralitatea, va fi superióră celei din present. *B.*

*

Producţiune musicală-teatrală în Braşov. Corul bisericei rom. gr. or. din Braşovul-vechiu invită la producţiunea musicală-teatrală împreunată cu dans, ce se va ţiné Dumineca, 5 Iunie v. (în ziua întâia de Rusalii) în sala Hotelului „Orient“ nr. 1. Corurile se dirigéză de Dl St. C. Voicu, absolvent al conserv. din Bucureşti şi dirig. al corului bisericesc. Preţul de intrare: de persónă 1 cor., de student 80 bani. Venitul curat destinat pentru sporirea fondului corului Bisericei „Sfintei Adormiri“ din Braşovul vechiu. Suprasolvirile şi ofertele marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor chita pe cale publică. Inceputul la $7^1/_2$ ore séra.

*

Concert poporal în Turda. Comitetul parochial gr. or. din Turda invită la concertul poporal urmat de dans, ce'l aranjeză corul sĕu bisericesc în 19 Iunie st. n. (a II-a zi de Rusalii) în sala cea mare din hotelul „Europa“ în favorul bibliotecii şcolare. Preţul de întrare: a) Pentru inteligiinţă, de persónă 1 cor, b) pentru ţerani de persónă 40 fileri. Inceputul la 8 ore séra. — Contribuirile şi suprasolvirile marinimóse se primesc cu mulţămită şi sunt a se trimite pe adresa Dlui Iosif Urcan epitrop-cassariu Turda. — Cuitarea va urma pe cale jurnalistică.

*

Pomărie de model în Teiu. In hotarul comunei Teiu (comitatul Hunedóra în părţile de la Dobra) ministeriul de agricultură a estirpat o pădure erarială pe întindere de 172 jugĕre, hotărînd să înfiinţeze acolo o pomărie şi şcólă de pomi după model american, avênd a se cultiva în pomărie deosebi póme de soiu tirolez. Raporturile climatice şi de sol sunt adecă identice cu cele din regiunile tiroleze, deosebi cu cele de pe la Bozen, şi astfel ministeriul a hotărît să prindă ocasiunea binevenită şi să înfiinţeze pentru ţinuturile de pe Valea Murĕşului pomărie de model — şi îndemn — spre a se deda locuitorii cu cultivarea pómelor de soiu tirolez, cu mult mai frumóse de cât cele de soiu indigen şi cu mult mai căutate pe pieţele din străinătate.

*

Ucişi de fulger. Sĕptĕmâna trecută fraţii Pavelescu din Tuscia (comitatul Hunedóra) fiind surprinşi de vijelie în câmp s'au adăpostit sub un goron, dar' spre nenorocirea lor, căci un fulger a isbit în goron şi i-a ucis şi pe ei pe amêndoi. Asemenea nenorocire s'a întêmplat şi în Rĕchita (Reketyefalva) tot din părţile acelea, unde soţia lui Tănase Ampoiescu fiind suprinsă de vijelie în câmp s'a adăpostit sub un prun, dar' un fulger lovind în prun a ucis'o. In ziua următóre ómenii eşiţi la lucrul câmpului i-au găsit sub prun cadavrul fript de fulger.

*

Semnele timpului. Representanţa oraşului Baia-Mare a ţinut în 31 Maiu adunare generală, avênd întrĕ obiectele de pertractat şi cererea advocatului Dr. Teofil Dragoş pentru a fi indus în lista cetăţenilor oraşului. Cererea dlui Dragoş a fost respinsă, despre ce ziariul „Nagybánya“ în numĕrul dto 1 Iunie scrie următórele:

„Adunarea s'a terminat cu un eclat suprinzĕtoriu, ca să nu 'i zicem sensaţie.

Majoritatea representanţei nu a primit în lista cetăţenilor oraşului pe advocatul Dr. Teofil Dragoş, din causa „atitudinei sale politice şi a nepatriotismului sĕu“. Nu discutăm, că fost'a óre corectă ori incorectă posiţia luată de adunare, dar' că a fost ilegală, e sigur. Noi, din a nóstră parte nu suntem prietini ai fabricării de „martiri“ şi considerăm hotărîrea adunării drept puşcare cu tunul după vrăbii. Societatea patriotică a oraşului e destul de forte şi puternică pentru a face imposibilă odată pentru totdeuna ori-ce direcţie nepatriotică, ear' în casul că e vorba de tendinţe contrare legii, autorităţile 'şi ştiu şi 'şi vor şti face negreşit datorinţa.“

Cărţi şi reviste.

„Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania“, de Dr. Ilarion *Puşcariu*, archimandrit-vicariu archiepiscopesc. Lucrare valorósă, bine apreciată atât la noi, cât şi în ziarele şi revistele din România, din prilejul apariţiei sale. Se împarte în nouĕ părţi; prima parte, pe 23 cóle de format 4° mare conţine un studiu istoric amĕnunţit despre reînfiinţarea metropoliei nóstre, ear' a doua, pe 55 cóle, conţine o valorósă colecţie de documente.

Congresul naţional-bisericesc al metropoliei nóstre în sesiunea din anul 1903 (şedinţa VII) *apreciind valórea literară* a opului Preacuvioşiei Sale, a *esprimat autorului recunoştinţă.*

„Metropolia“ a apărut în editura consistoriului metropolitan şi costă 6 coróne. Se póte procura de la librăria archidiecesană. (Sibiiu, strada Măcelarilor nr. 45).

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea constituirii femeilor de aici în reuniune, pentru decorarea bisericei gr. or. române din loc, făcêndu-se înscrierea au întrat peste tot suma: 104.50 cor. (una sută patru) coróne şi 50 fileri.

La acéstă sumă au contribuit următórele: Dómna Maria Ioan P. Ludoşan, locuitóre în capitala României, Bucureşti, ca membră fundatoră cu 20 cor.; dómnele: Preotésa părintelui St. Medeşan, Elisaveta G. Stroia, Simina A. Staicu, Rachila Ios. Lomnăşan, Agafia Il. Pleşa, fie-care câte 10 cor., membre pe viéţă. Ana Minu Stroia, 1 cor., Ana N. Brênzu, 5 cor., Ana I. Banţa, vĕduvă, 5 cor. O femeie care nu vrea a i-se şti numele a dat 9 cor., Sofia Muntean, Rachila Părăian, Siia Rusu, Rachila N. Stroia, Simina Lungu şi Maria Rusu, câte 1 cor., la olaltă 6 cor. Salomia Banţa, Ana Muntean, Ana P. Rusu, Dochie Rusu, Dochie Ungurean, Rachila Bâzan, Rachila Sângătinean, Istina Rusu, Eva Voica, Sora Voica, Sofia Brânzu, Maria Ludoşan, Ana Stroia l. Filip, Rachila Ludoşan, Magdalina Lomnăşan, Ana Rusu, Mateiu şi Ana Bleşa l. Nicolae, câte 50 fileri, la olaltă 8 cor. 50 fil.

Astfel peste tot a întrat suma 104.50 cor. (una sută patru) coróne 50 fileri, care sumă s'a şi depus spre fructificare la cassa de păstrare din Mercurea pe lângă libel, şi mai contribuind ulterior tot preotésa păr. St. Medeşan cu suma: 5 cor. 50 fileri, s'a completat la 110 cor.

Mulţămind tuturor contribuenţilor, doresc ca Dumnezeu să le întăréscă, atât pe cele înscrise, cât şi pe altele ce sper, că în viitor se vor mai înscrie ca fiitóre membre ale reuniunii nóstre tinere de aici, tot mai mult în dragostea spre creşterea fondului creat şi să le rĕsplătéscă înzecit jertfele la suportarea cărora din liberă voe şi adevĕrată dragoste s'au angajat.

Gusu, în ziua sfântului şi marelui mucenic George, anul Domnului 1905.

Stefan Medeşan
paroch şi presid. reuniunii.

Posta redacţiei.

„Ţintă greşită“ nu se póte publica.

„De pe Valea Hărtibagiului“. E prea lungă, pentru conţinutul ce 'l are. Mai pe scurt, şi apoi publicăm cu plăcere.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 355/1905 (117) 2-3

Concurs

Pentru intregirea postului de **paroh** din **Gioaju-Feredeu**, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

De la doritorii de a ocupa acest post, fiind loc de baie cercetată de mulţi străini se recere, ca după posibilitate sĕ fie maturisanţi şi bine cualificaţi de a representa biserica subşternându-şi cererile conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral subsemnat şi avênd a se presenta în vrê o Duminecă ori sĕrbătóre la faţa locului în biserică spre a 'şi arăta desteritatea în cele rituale şi a face cunoştinţa poporului credincios.

Orăştie, 16 Maiu 1905.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasilie Domşa
protopresbiter.

Nr. 455/1905 [118] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de **paroh** în parohia de clasa primă **Ludoş**, din protopresbiteratul Mercurea, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Reflectanţii la acest post au sĕ 'şi aştérnă cererile, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica de acolo spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Mercurea, 20 Maiu 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial, oficiul protopresbiteral gr. or. Mercurea.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

In cancelaria subscrisului se caută un **candidat de advocat** cu praxă, care e în stare **sĕ-mi conducă cancelaria**, sau un jude pensionat, pe timp mai îndelungat. (114) 5—5

Făgăraş, la 28 Maiu 1905.

Dr. Nicolae Şerban
advocat.

Frumosul roman

DUŞMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria arhidiecesană.

Au apărut în Tipografia arhidiecesană:

Noul abecedar d. Dr. Petru Şpan
Preţul e 40 fileri.

Călăuza noului abecedar
De acelaş. — Preţul 20 fileri.

Se pot procura de la **Librăria arhidiecesană.**

Un tinĕr român

cu câteva clase reale sau gimnasiale se aplică imediat ca **practicant** în **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben).

Petiţiile sĕ fie scrise cu mâna proprie.

De la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu** (Nagyszeben, Ungaria) se pot procura următórele cărţi:

† Alexandru Roman, 1826—1897, fost membru al academiei române, material pentru biografia şi activitatea lui, de *Ilie Dinurseni*. Preţul 80 fil., şi 5 fil. porto.

„Proverbe, maxime, asemânări şi idiotisme“, colectate din graiul Românilor din Transilvania şi Ungaria, de *Dr. Elie Cristea*. Preţul 1·50 cor. Porto 10 fileri.

Dotaţiunea clerului, o colecţiune de articoli politico-bisericeşti, de *Ilie Dinurseni*. Costă 1 cor., plus 10 fileri porto.

Cinci cuvêntări, de *Dr. Elie Miron Cristea*, şi anume:

a) Cuvêntare la înfiinţarea parohiei ortodoxe române din cetatea Bistriţei, preţul 20 fil.;
b) Cuvêntare contra beţiei, 30 fil.;
c) Cuvêntare ocasională la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate, preţul 40 fileri;
d) Cuvêntare la parastasul celebrat pentru asesorul consistorial Dr. Daniil Popovici-Barcianu, costă 20 fileri;
e) Vorbirea ţinută cu ocasiunea încheierii festive a anului şcolar în şcóla de fete română din Sibiiu, preţul 20 fil., — pentru fie-care 5 fil. porto.

Zacharia Boiu

Frunze de laur

Poesii eroice din anii 1877—1878

Publicate de . . . .
Ioan Baptist Boiu.

Preţul 50 fileri plus porto postal.

Librăria arhidiecesană.

Am onórea a face cunoscut onoratului public, că în **1 April st. n. a c.** am deschis un

atelier de încălţăminte

în strada poplăcii nr. 3.

în care lucrez **tot feliul de încălţăminte** de la cea mai s'mplă până la cea mai fină, cum şi **reparaturi,** pe lângă preţuri convenabile.

Absolvând mai multe cursuri de specialitate şi avênd ocasiune a face o praxă de mai mulţi ani în diferite ateliere mai însemnate atât de aici, cât şi din alte oraşe mai mari ale Ungariei, mĕ aflu în plăcută posiţie de a corĕspunde tuturor pretenţiilor privitóre la branşa mea.

Asigurând on. public de un serviciu deplin satisfăcĕtor îl rog totodată pentru binevoitoriul seu sprigin.

Sibiiu, 1 April n. 1905.

Cu tótă stima

George Săsărman
măestru pantofar.

[78] 9—10

— Efectuirea se face în 24 zile. —

Icóne sfinte pentru Iconostase

(tetrapode) pictate pe tinichea, mărimea 26/32 cm.

Grupa I.

Sf. George, Sf. Ilie, Cuviósa Paraschiva, Sf. Dumitru, Sf. Erarch Nicolae.

Preţul: simple 6·50, fine 10, f. fine 13·50 cor.

Grupa II.

Botezul Domnului, SS. Apostoli Petru şi Pavel, Constantin şi Elena, SS. Arch. Mihail şi Gavriil.

Preţul: simple 7, fine 10, fórte fine 14 cor.

Grupa III.

Tăierea împrejur, Intimpinarea Domnului, Erarhii Vasile, Grigorie şi Ioan, Intrarea în Ierusalim, Invierea Domnului, Ină'ţarea Domnului, Dumineca tuturor sfinţilor, Naşterea sfântului Ioan Botezătoriul, Schimbarea la faţă, Adormirea Maicei Domnului, Naşterea Maicei Domnului, Naşterea Domnului.

Preţul: simple 9·50, fine 13·50, f. fine 19 cor.

Librăria arhidiecesană.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secro**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni si piciore, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 138

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vênḑare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Sbór'al nopţii negru flutur...

de M. Eminescu. — Romanţă pentru voce şi pian de A. Bena. Preţul cor. 1·50, porto 10 fil. Se capĕtă la Librăria arhid.

* T. Popovici *

12 CÂNTECE DE ŞCÓLĂ

pentru 2 şi 3 voci

PREŢUL fie-cărui caet 50 fil., plus 10 fileri porto

Editura Librăriei arhidiecesane din Sibiiu-Nagyszeben

CUPRINSUL:

Caetul I, pentru 2 şi 3 voci egale: 1. Rugăciune. 2. Cântec de primăvară. 3. Codrule frate de cruce. 4. Carul cu boi. 5. Ziua a apus. 6. Fetele casnice. 7. Ţiganca. 8. Sunt fecior sdravĕn. 9. Eu mĕ duc codrul rĕmâne. 10. Imn ocasional. 11. Patru păstori. 12. Cântec la sf. Nicolae.

Caetul II: Cântece pe 2 voci: 1. Rugăciune. 2. In cireşar. 3. Cântec de primăvară. 4. Imnul unirii. 5. Marş vênătoresc. 6. Astăzi sicriul. — Cântece pe trei voci: 7. Strugurel bătut de pétră. 8. Cucule pénă galbenă. 9. Vivat ţéra mea. 10. Imnul poporal. 11. Hora ostaşilor. 12. Colindă.

Cărţi bisericeşti.

ACAFTISTUL prea s. Născĕtóre de Dumnezeu şi alte rugăciuni, cu litere latine, ed. 1898, legat simplu cor. 1·70, legătură mai frumósă cor. 2·10, în piele roşie cor. 3·20, ediţie de lux cor. 4 şi cor. 5·20 peluche . . .	7·70
AGHIAZMATAR, broş.	4·—
APOSTOLUL, lit. latine, ediţie proprie 1900, broş. cor. 7, leg. în piele négră cor. 9·50, leg. în piele roşie cor. 11·50, ediţie de lux broş. . . . . . (se légă conform dorinţei comandatorului).	8·—
BIBLIA ILUSTRATĂ, litere cirile, Testamentul vechiu şi nou, nelegată cor. 10, legată . .	20·—
CAZANIA, cu litere latine, broş. 6, leg.	10·—
CHIRIACODROMION, neleg. cor. 12, legat	16·—
EVANGELIE, cu litere cirile, neleg. cor. 12, leg. cor. 20, fin legată cor. 33, în catifea roşie	112·—
EVANGELIE, cu litere latine, legată cor. 20, fin legată . .	33·—
EVHOLOGIU, cu lit. lat. (Molitvelnic), broş. cor. 8 80, legat	12 40
HIROTONIER pentru sf. de preoţi, litere cirile, leg. . . .	4·—
LITURGIA sfântului Ioan Gură de Aur	1·—
LITURGIILE sf. păr. Ioan Crisostom, Vasile cel mare şi Grigorie Teologul, broş. cor. 6, legat în pânză négră cor. 8, fin broş. cor. 8, legat în piele	9·—
MINEILE pe 12 luni, în 12 volume latine, broş. cor. 130, leg. în piele roşie cor. 172. Se vînd şi în tomuri singuratice 1 volum broş. cor. 11, legat	14 50
MOLITVELNICUL BOGAT, ciril, neleg. cor. 3·60, leg. cor. 5, fin legat	6·—
OCTOICH MARE ciril, neleg. cor. 20, legat	26·—
OCTOICH MARE, latin, nelegat cor. 22, legat	27·—
OCTOICH MIC, litere latine, ed. proprie, simplu legat cor. 1·60, în piele roşie cu copcii cor. 3·20, în piele négră cor. 4, în piele chagrin cor. 5·20, legături mai fine la comandă.	
OROLOGIUL CEL MARE, ciaslov bogat, cu lit. lat. broş. 24, leg.	34·—
CIASLOV (orologion), lit. latine, broş. cor. 2, leg. în pânză 2·40, legat în pie'e roşie cu copcii	4·—
PARACLISUL, Acaftistul şi viéţa sf. mare mucenic Dimitrie .	1·50
PENTICOSTARIU, ciril, nelegat cor. 12, legat	16·—
PENTICOSTARIU, latin, broş. cor. 8·80, legat	12·40
PSALTIREA, cu litere latine, broş. cor. 5·50, legată . . .	9·—
PSALTIREA, cu lit. latine, format mic, broş. 1·20, legată .	3·20
RÊNDUIALA CHIROTONIREI NOULUI EPISCOP, de A. bar. de Şaguna, cu litere cirile, legată	10·—
RÊNDUIALA LA SFINŢIREA BISERICILOR, cir., neleg. cor. 3, leg.	4·—
TÂLCUL EVANGELIILOR, cir. broşurat	2·—
TRIODUL CU STRAJNICUL, ciril, neleg. cor. 24, legat .	34·—
TRIODUL, latin, broş. cor. 22, leg.	27·—

Se pot procura de la

Libraria arhidiecesana.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecesane.

Nr. 59 Sibiiu, Joi 2/15 Iunie 1905 *Anul LIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei cr 30 fil. rêndul cu litere garmond

Ministeriul Fejérváry.

Sibiiu, 14 Iunie n.

E afară de ori-ce îndoială acum, că vom avé în curênd un nou ministeriu, presidat de fostul ministru de honvezi baronul *Fejérváry*, care de Duminecă se află în Viena pentru a lua în primire poruncile Majestăţii Sale, pe cari apoi cu fidelitatea avută totdeuna faţă de tron are sĕ le împlinéscă. Căci baronul Fejérváry e militar, şi nu ştie de cât sĕ se plece în faţa dorinţei Maiestăţii Sale.

L'am asemănat într'un număr mai recent cu Récsey Adam pe baronul Fejérváry, — dar' sĕ sperăm că nu va face ca Récsey, care tot ca militar a fost numit la 1848 ministru-president, însĕ n'a avut curajul sĕ dee faţă cu bălaurii din parlamentul ungar de pe atunci, ci şi-a dat demisia înainte de a întra în funcţie.

Baronul Fejérváry nu va face aşa. El se va presenta în faţa dietei, şi-i va comunica programul Corónei, care culminéză în aceea, că afară de concesiunile făcute, în chestiile militare, alte concesiuni nu se mai pot face absolut de loc, şi va ruga dieta, că după ce guvernul Maiestăţii Sale încă nu póte avé alt program, — ca guvern al Corónei, — de cât programul Maiestăţii Sale, sĕ se grupeze astfel, ca sĕ pótă da sprijinul necesar guvernului, eventual sĕ formeze o astfel de majoritate, care acceptând programul Corónei, sĕ pótă forma ea din sinul ei un alt guvern nou.

Aşa credem noi, că se vor întêmpla lucrurile. Se va căuta din tot adinsul, ca raporturile sĕ nu fie şi mai tare înăsprite, ci întru cât se póte sĕ fie îmblânzite. De aceea, nu militarul Fejérváry vine la putere în fruntea noului guvern, ci bărbatul de stat Fejérváry, care cu tact şi cu prudenţă va căuta sĕ facă ordine în ţéră, cu blândeţă şi inţelepciune, ear' nu cu pumnul şi cu sabia.

Cum am spus, baronul Fejérváry a plecat încă Duminecă la Viena şi imediat s'a anunţat la cancelaria de curte, care mai târziu i-a comunicat în scris, că Maiestatea Sa îl primeşte în audienţă privată Luni diminéţa la orele zece.

Luni înainte de a fi primit în audienţă, baronul Fejérváry a avut întâlnire cu mai mulţi politiciani austriaci, ear' la orele zece s'a presentat la palat. Audienţa a durat o oră şi jumĕtate.

Despre resultatul ei puţin se ştie, fiind-că baronul Fehérváry, contrar obiceiului celorlalţi politiciani primiţi în audienţă, n'a spus absolut nimica despre cele întêmplate la palat. Atâta însĕ totuşi a străbătut în publicitate, că baronul a comunicat M. Sale faptul, că nu e de loc popular la Magiari şi pe lângă acésta e şi bĕtrân, prin urmare nu e omul potrivit pentru a face ordine în Ungaria, dar' dacă M. Sa porunceşte, — *se supune*, ca serv credincios al M. Sale. M. Sa ar fi zis apoi cu vĕdită indispoziţie: „*Alt mod de eşire nu găsesc!*"

Baronul Fejérváry a presentat atunci lista cabinetului seu, pe care o dusese cu sine, ear' Maiestatea Sa l'a rugat sĕ rĕmână în Viena, până va primí prin cancelaria de curte invitare sĕ se presinte de nou la palat în audienţă.

Baronul Fejérváry a conferat apoi după amiazi cu contele Goluchowski, ministrul comun de esterne, şi cu Pittreich, ministrul comun de rĕsboiu.

Luni după amiazi baronul a fost primit de nou în audienţă, apoi a plecat acasă la Budapesta.

Se crede că mâne, Joi, vor fi subscrise decretele de numire ale membrilor noului guvern, ear' presentarea noului cabinet se va face în dietă Sâmbătă. Presidentul dietei, Justh Gyula, a şi luat mĕsurile necesare pentru-ca dieta sĕ ţină Sâmbătă şedinţă.

Vom vedé cum va fi primit noul guvern în dietă.

De la conferenţele învĕţătoreşti.

Cercul Abrud-Câmpeni.

— 12 Maiu v.

Trimit următoriul raport despre conferenţele învĕţătorilor români gr. or. din tractele *Abrud* şi *Câmpeni* şi ţinute în Abrud în zilele de 21 şi 22 April v. a. c. sub conducerea comisariului consistorial *Vasilie Stan*, profesor seminarial.

In 21 April la orele 8 a. m. membrii conferenţei în frunte cu domnul comisariu asistă la serviciul divin celebrat în biserica gr. or. din Abrud prin protopresbiterul *Petru Popoviciu*, după terminarea căruia se întrunesc în edificiul şcólei, unde comisariul consistorial rosteşte următoriul cuvênt de deschidere.

Christos a înviat! Domnilor învĕţători!

In acest moment, când păşesc în faţa dvóstrĕ ca încredinţat de autoritatea nóstră bisericéscă superióră cu conducerea conferenţelor din acest an, sufletul îmi saltă de bucurie.

Dvóstrĕ înţelegeţi uşor starea mea sufletéscă, când ştiţi că şi eu sunt fiu al acestor munţi şi ţin sĕ accentuez cu mândrie că aparţin cu trup cu suflet Moţilor, a căror cinste, bărbăţie şi hărnicie unite în firea lor într'o norocósă armonie, este pomenită cu fală de marele neam românesc.

Deci vesel am venit aci, dlor, în mijlocul dvóstrĕ, cari sunteţi luminătorii şi cultivătorii acestui popor. Vesel şi cu gândul neprihănit stau în faţa dvóstrĕ, că pot contribuí şi eu cu neînsemnata mea conlucrare la progresul cultural al compatrioţilor mei.

Dorul meu ferbinte este, ca în conlucrare comună sĕ cercăm şi aflăm calea potrivită, pe care îndrumată cultura acestui popor, el sĕ pótă fi condus cu dibăcie prin mijlocul criselor morale şi materiale ale vremilor de azi la un port mai liniştit.

Multe sunt scăderile de cari suferim noi Moţii în viéţa culturală şi economică. Multe suferinţe ne amăresc sufletul, multe poveri ne apasă greu umerii, din causă că lumina minţii n'a pĕtruns mai adânc organismul vieţii nóstre trupeşti şi sufleteşti. In conştiinţa nóstră abia culmile sunt luminate de razele sórelui culturii, ear' în văi este umbră désă şi întunerec.

In viéţa economică stăpânitor este aprópe tot sistemul patriarchal al străbunilor din evul mediu, viéţa socială e lipsită de o organisaţie luminată de principii etice şi nu se va puté închega până când în locul altruismului şi umanităţii va stăpâní egoismul îngust, invidia pismătareţă şi materialismul nemilostiv.

Dar' şcóla, şcóla vie, dvóstrĕ, cu puţină dragoste şi abnegaţiune póte sĕ delăture multe din aceste scăderi, póte sĕ îndulcéscă mult amar, sĕ uşureze şi aline multe suferinţe, póte sĕ dee direcţiuni sănĕtóse şi preţióse în cultura economică şi socială, pe lângă cultura intelectuală şi morală, care e chiămarea ei în prima linie.

Mult rĕu póte fi alungat din sinul nostru şi mult bine încetăţenit, numai vrere sĕ avem.

Chiămarea şcólei aşa dar' este, ca prin educaţiunea ce o dă sĕ înveţe poporul cum sĕ progreseze în bunuri morale şi materiale în tot ce este nobil, frumos şi folositor.

Şcóla, dlor învĕţători, va trebuí prin urmare sĕ înţelégă necesităţile practice ale vieţii, sĕ fie pĕtrunsă de importanţa lor şi sĕ 'şi impună ca devisă împăcarea acestor necesităţi şi armonisarea lor cu idealele culturale şi morale ale poporului. De aceea şi este raportul dintrĕ şcólă şi viéţă cât se póte mai pretinesc, este un împrumut de ajutóre reciproce. Şcóla e creată de lipsele zilnice ale vieţii cari prin conlucrarea şcólei sunt mai usor învinse şi [illegible].

Tocmai raportul acesta de intimitate întrĕ şcólă şi viéţa practică nu iartă sĕ restringem educaţiunea poporului numai la anii de şcólă normaţi prin legile positive.

In înţelesul mai larg al cuvêntului întregă viéţa e o şcólă — cât trăim tot învĕţăm şi totuşi murim neînvĕţaţi — educaţiunea nóstră începe în leagăn şi se termină în mormênt.

Suntem obicinuiţi sĕ socotim ca institute fireşti de educaţiune familia şi şcóla, dar' acestea nu sunt de cât o pregătire necesară pentru şcóla cea mare a vieţii.

Dacă nu vom perde din vedere necesităţile practice ale poporului nostru în general şi în special ale Românilor din acesti Munţi apuseni, numai cu dreptul ni-se impune întrebarea: De ce principii sĕ fie condusă şcóla română din Munţi, ca sĕ pótă

FOIŞÓRĂ

Viéţa şi activitatea sf. apostol Petru

(După sf. scriptură).

(Urmare.) De Ioan Stanciu.

Era mare fierbere în Ierusalim şi provincie. Poporul, agitat de cele vĕzute şi auzite, cu miile venia şi a culta învĕţăturile apostolilor. Preoţi şi archirei iudei vĕzêndu-şi periclitată vaza şi posiţia se îngrijorau şi „s'au umplut de pismă". Ei căutau mereu a împedeca desvoltarea tinerei biserici şi activitatea capilor ei, dar' temêndu-se de mulţime, care iubia pe acestia, nu îndrăzneau sĕ 'i atace publice. (Fap. V. 26). Totuşi după multe uneltiri le succede a pune mâna pe ei şi a-i arunca în închisóre, de unde scapă numai cu ajutoriul unui înger, într'un mod miraculos. Servitorii, cari merg sĕ 'i ducă înaintea Sinedrionului, au aflat uşile temniţei închise şi strejarii înaintea lor, însĕ în închisóre nu era nimenea. Apostolii în acest timp predicau cuvêntul lui Dzeu în templu. Poporul adunat în jurul lor asculta cuvintele sfinte, când deodată vin servitorii cu căpetenia şi duc pe apostoli — „nu cu sila, că se temeau de popor" — înaintea sinedrionului adunat deja.

Presidentul, îngâmfat, cu un dispreţ óre-care întrébă pe apostoli, cari în ochii lui nu erau de cât nişte pescari Galileeni, neluaţi în sémă: „Au nu v'am oprit aspru, de a învĕţa întru acest nume? şi iată aţi umplut Ierusalimul cu învĕţătura vóstră şi vreţi sĕ aduceţi asupra nóstră sângele acestui om". (Fap. V. 28).

Inaintea archiereului şi a sinedrionului un singur nume trebuia amintit, ca sĕ fie scoşi din sărite: a Mântuitoriului. Ei nu ar fi avut multă grijă dacă acesti pescari ar fi învĕţat ori-ce, dar' nu în numele lui Iisus, care de atâtea-ori i-a umilit şi certat înaintea poporului. Acesti rĕutăcioşi farisei întru atâta urau pe Iisus, în cât nici chiar numele nu i-L pronunţau. Ei vorbeau despre El ca despre un făcĕtor de rele, care în urma pĕcatelor sale a suferit pe cruce mórte deonestitóre.

Apostolii stau înaintea lor neclintiţi. Faţa lor blândă pe deoparte, ear' pe de alta rĕspunsul hotărît fără sovăire şi fără temere ne arată adânca lor credinţă. Precum stejarii [illegible] cu elementele naturii, astfeliu au [illegible] orcanul ridicat în contra lor. „Trebue a asculta pe Dzeu mai mult de cât pe ómeni", s'aude deodată vocea puternică a sfântului Petru. „Dzeul părinţilor nostri a sculat pe Iisus, pe care voi l'aţi omorît spânzurându-l pe lemn. Pe acesta l'a înălţat Dzeu cu drépta sa, sĕ fie domn şi mântuitoriu şi sĕ dee pocăinţă lui Israil şi iertare pĕcatelor. Şi noi suntem martori de lucrurile acestea, precum şi spiritul sfânt, pe care l'a dat Dzeu celor-ce 'l ascultă (Fap. V. 29 sq).

Rĕspunsul acesta neaşteptat al sfântului Petru căzù întrĕ conducĕtorii iudeilor ca o bombă.

Sinceritatea şi convingerea pe deoparte, ear' pe de alta imputarea aspră îi înfurie şi mórtea apostolilor era hotărîtă, dacă unul dintrĕ acei ipocriţi nu o opreşte. Inţeleptul Gamaliel, „care era onorat de tot poporul", în mijlocul acestei furtuni scoţênd afară pe apostoli, începe a vorbí sinedriului în favorul lor. El arată zadarnica încercare de a omorî pe acesti ómeni. Au nu aţi vĕzut numai în trecutul apropiat cum Teuda s'a rĕsculat cu o mulţime de ómeni? Nu a fost el omorît şi cei-ce'l urmau împrăştiaţi? Dar' cele întêmplate cu Iuda Galileanul la înscriere le-aţi uitat? Au nu s'a risipit tóte planurile şi lucrurile lui? Ce vreţi dar' cu acesti Galileeni? „Feriţi-vĕ de acesti ómeni şi sĕ-i lăsaţi, că acest plan sau acest lucru de va fi de la ómeni se va nimicí, dar' de este de la Dzeu nu-l veţi puté rĕsturna; feriţi-vĕ dară, ca nu cumva sĕ vĕ aflaţi şi luptători contra lui Dzeu". (Fap. V. 38). Iată un învĕţat sincer şi curat la inimă în mijlocul corupţiunii. El sare în apĕrarea apostolilor, basându-se pe fapte istorice. Fariseii se ruşinéză şi opriud pe apostoli de a mai vorbí în numele lui Iisus, îi sbiciuesc şi le redau libertatea. Acestia se bucurau că au suferit pentru Iisus, care le profeţise suferinţele lor.

Şi într'adevĕr apostolii se simţiau fericiţi şi mulţămiau lui Dzeu pentru cele întêmplate. Cuvêntul lui Christos îl propagau şi de aici încolo cu resultat îmbucurător. Din causă că apostolii erau ocupaţi cu învĕţături şi din causă că credincioşii mereu se înmulţeau, ei propun, ca sĕ se alégă 7 bărbaţi de încredere, cari vor manipula averea comunităţii. Unul dintrĕ acesti diaconi a fost sf. Stefan, care pentru învĕţăturile sale înţelepte cam pe la anul 36—37 a suferit primul martiriu în biserica creştină. La omorîrea lui cu petri întâlnim mai întâiu pe Saul, un duşman de mórte al creştinilor, atinge culmile aspiraţiunilor nóstre culturale? Ce direcţiuni sĕ apuce, ca sĕ corĕspundă referinţelor locale şi aşteptărilor practice, de interes bisericesc-naţional şi material?!

Evident, principiile şi direcţiunile de cari va fi condusă şcóla nóstră, nu pot fi altele de cât acelea pe cari se razimă şi şcóla tuturor naţiunilor, adecă: *lumina minţii, împodobirea inimii cu virtuţi morale, spiritul naţional, unitatea sufletéscă şi culturală a tuturor Românilor şi neatârnarea lor economică.*

Aceste flori alese, cari împrumută poporului ce le are caracterul etnic, valóre reală şi importanţă istorică, le va cultiva învĕţătoriul în inima sa şi apoi întărite prin căldura iubirii de neam şi biserică, din sufletul sĕu le va resădí şi cultiva şi în şcóla ce o conduce.

*

Ca sĕ pótă învĕţătoriul lumina mintea şcolarilor, de sine înţeles trebue el însuşi sĕ fie luminat. Ca sĕ le pótă nobilita inima, ca sĕ pótă moralisa, nu încape îndoială că el însuşi trebue sĕ fie pildă vie de moralitate, în cât sĕ pótă fi luat drept model în tot ce e frumos, nobil şi onest.

E greşit acel învĕţătoriu, care crede că destul are cu capitalul intelectual şi moral, cu care s'a ales din timpul când însuşi a fost elev, ear' cărţile póte sé le lase acum pradă prafului şi moliilor. S'ar puté şi aşa ceva dacă nu ar fi şi dascălii ómeni, ear' întrĕ neperfecţiunile fiinţei omeneşti se numĕră şi *uitarea.*

Ca sĕ nu uităm şi ce ştim, ci sĕ sporim în cunoştinţe, pe lângă ocupaţiunile zilnice sĕ facem zi de zi câte ceva şi pentru cultivarea minţii, cetind cărţi de ştiinţă, în special cărţi de ştiinţă pedagogică, ca unele de cari avem neapĕrată trebuinţă în cariera nóstră, dar' mai ales scrieri literare, pentru-că în aceste pulséză viguros sufletul puternic al poporului; în ele aflăm comori nesĕcate de gândire şi simţire şi chiar fórte preţióse idei pedagogice.

Tot aşa de recomandabile sunt şi cărţile economice.

Apoi, ca sĕ fim numiţi ómeni cu caracter nobil, cu însuşiri sufleteşti cari pot fi luate model de elevi, sĕ nisuim a ne disciplina voinţa, a o esercita şi întări în lucrări bune şi folositóre, a ne înfrâna patimile, a pune ordine şi conştiinţă în afacerile nóstre.

Şi acésta mai ales azi, când toţi caută sĕ se hrănéscă bine, sĕ se îmbrace frumos, sĕ locuiască comod, sĕ petrécă, dar' prea puţini cércă sé-şi înfrâneze lăcomia, invidia, ura, sĕ fie drepţi, binevoitori şi umani.

Ce trebue sĕ facă învĕţătoriul în şcólă pentru luminarea minţii şi împodobirea inimii elevilor? — fie-care dintrĕ d-vóstră ştie. Aci totuşi trebue sĕ condamn pe aceia, cari din comoditate ar face ca agricultorii cei rĕi, cari nu ară pămĕntul când trebueşte, nici nu sémĕnă plantele la timpul lor, ci numai după-ce pămĕntul şi-a cheltuit sucurile cele mai preţióse în producerea de burueni rele, pe cari abia le mai póte stîrpí o cultură ulteriórĕ.

Şcóla nu póte sta pe loc fără a da înapoi. Pentru-ca sĕ fie într'adevĕr bună, trebue o lucrare neîntreruptă, ca sĕ devină tot mai bună.

Progres va fi în şcólă, când învĕţătoriul va avé iubire cătră ea, când şcóla'i va fi viéţa. Ear' iubirea cătră şcólă îşi are basa în sentimentele religióse, morale, pióse ale învĕţătoriului, care îl înarméză cu răbdare, blândeţă şi înţelepciune, fără cari munca lui ar fi zadarnică.

*

Şcóla, domnilor, este viitoriul unui popor. Educaţiunea ce se dă în ea este naţională, pentru-că fie-care membru al naţiunii acì îşi primeşte elementele culturii, în societatea, în cultura românéscă va trăí şi murí.

Deci chemarea şcólei române va fi sĕ pună preţ deosebit pe cultivarea spiritului naţional. Spiritul naţional se arată deja în alegerea materialului de învĕţămĕnt.

Acest material e scos din comorile culturii nóstre naţionale. Limba de propunere şi obiectul principal al învĕţămĕntului e limba română. Ca lectură servesc productele literaturii române, ear' scriitorii români dau direcţiune în gândire şi simţire. In serviciul creşterii naţionale stau mai departe istoria cu reflexiunile ei asupra trecutului şi presentului poporului român. Geografia, care ne învaţă sĕ cunóştem pămĕntul patriei, flora, fauna, productele pămĕntului pe care locuim, productele de artă (musica), tóte umplu sufletul copiilor cu duh naţional, dacă învĕţătoriul în predare va tracta cu predilecţie tot ce este al nostru, tot ce e românesc.

Invĕţătoriul îşi va face numai datorinţa când va întărí în sufletul şcolarilor sentimentele de stimă, alipire, însufleţire pentru-ce este al nostru românesc, pentru-că numai acesta este mijlocul prin care ne putem afirma ca individualitate etnică deosebită de alte popóră. Nu va propaga, se înţelege, intoleranţă, dispreţ şi ură faţă de popórĕle cu cari locueşte, pentru-că acésta ar fi o imoralitate, ci va învĕţa pe elevi sĕ le iubéscă cum ne iubim pe aprópele nostru şi sĕ le respecteze: credinţa, datinile, moravurile, cum stiméză pe ale sale.

*

Când învĕţătoriul a desvoltat în elevi spirit naţional prin aceea că le-a inspirat dragoste şi respect faţă de limba şi legea românéscă, a făcut un pas hotărîtor spre unitatea sufletéscă a neamului, pentru-că ea se întemeiază tocmai pe legea şi limba sa.

Unitatea sufletéscă şi culturală este cel mai preţios tesaur ce 'l póte avé, un popor, este ţimentul care légă strîns şi uneşte într'un singur mănunchiu toţi acei indivizi, cari au o limbă, o origine, datini, moravuri, istorie comună.

Dar' ne vom bucura de acest tesaur, care este totodată şi garanţa cea mai sigură a viitoriului nostru, numai când Românii de pretutindenea vor cugeta şi vor simţí *una,* se vor închina la aceleaşi idealuri, când durerile şi bucuriile le vom împărţí toţi frăţeşte, când vom ţiné morţiş la limba şi literatura nóstră, ear' rîuleţele culturale ce au curs şi curg în diferitele ţinuturi româneşti, vom tinde sĕ le conducem într'un singur rîu puternic, care impunĕtor şi plin de maiestate sĕ curgă în alvia viitoriului nostru românesc.

„Dorinţele nóstre sunt mult mai modeste — zice Iorga — dar' mult mai uşóre de tălmăcit în faptă sigură. Avênd cunoştinţă de ceea ce suntem, simţindu-se Români mult mai mult de cât coborîtori ai Romanilor ..... voim în cea mai strînsă legătură cu tot ceea-ce a fost sănĕtos în trecut, sĕ clădim *cu mijlóce româneşti civilisaţia românéscă pentru toţi Românii*“.

Apelul acesta isvorît din suflet curat românesc şi din nemărginita dragoste de neam ne vine de la un profesor universitar bun cunoscĕtor al trecutului nostru, prea adese-ori trist; fie-care din noi sĕ 'l sape adânc în sufletul sĕu şi sĕ 'i fie un talisman, din care sĕ culégă energie, puteri noue, curagiu, însufleţire în lupta pentru un sublim ideal din care va rĕsărí mărirea neamului românesc, a acelei fiinţe tainice a viitoriului, înaintea căreia se închină tótă viéţa nóstră de azi.

*

Rĕmâne, dlor, sĕ vorbesc cât îmi vor permite marginile acestei cuvêntări şi răbdarea dvóstrĕ, de un rĕu naţional, care póte mai mult de cât în ori-ce ţinut locuit de Români, aici este simţit.

Este starea economică deplorabilă a Românilor din Munţii-Apuseni. Versurile:

Munţii nostri aur pórtă
Noi cerşim din pórtă 'n pórtă

în cari Moţul pribeag îşi innécă jalea şi amarul sĕu de om chinuit de sărăcie, sunt de o realitate isbitóre, crudă. Şi este trist, că în general sensul lor este adevĕrat. Ajunge sĕ eşim într'un têrg şi din feţele supte de traiu rĕu, din privirile melancolice, ce tradéză suferinţe ascunse, cari totuşi nu pot rĕmâné ascunse, din mersul plecat, greoiu al moţului nostru ţĕran, cu durere căştigi convingerea, ce greu trebue sĕ asude acesti ómeni în brazda vieţii, cu ce multă trudă şi sudori de sânge trebue sĕ 'şi munciască de azi pe mâne bucăţica de pâne. Când apoi tu ca om luminat, care ai vĕzut multă lume, faci mai de-aprópe cunoştinţă şi cu felul cum îşi întocmeşte întréga economie, rĕmâi suprins, cât de mult a rĕmas moţul în privinţa acésta îndĕrĕptul altor popórĕ, ce grosolane sunt sistemele după cari îşi cultivă bucăţica de pămênt şi cât de puţină raţiune este în tótă întocmirea internă a căsniciei lui!!

Causa sărăciei lui — dacă e sĕ o căutăm — nu vom afla-o în lipsa de muncă stăruitóre, căci muncitor este el moţul din firea lui, póte nici în sărăcia pămĕntului, pentru-că şi pămĕntul cel mai rĕu dacă e îngrăşat cu sudóre, încă dă róde satisfăcĕtóre. Ci mai curênd o vom afla în neştiinţă, în ignoranţă, în lipsa de indemnuri proprii, póte în lipsa de indemnuri din partea fruntaşilor, de iniţiative din partea şcólelor, în lux şi pĕcatul beţiei, care se lăţeşte în raport drept cu creşterea sărăciei; ca sĕ nu mai amintesc şi altele.

Unde vede moţul un esemplu cum sĕ lucre pămĕntul raţional, ca sĕ 'i aducă nu numai ce a îngropat cu speranţe în el, ci sĕ 'l rĕsplătéscă şi munca!? A auzit el de îngrăşarea artificială a pămĕntului? Are el idei despre cultura legumelor şi rentabilitatea acestui ram de agricultură? A vĕzut el o grădină de pomi „model“, după care sĕ pótă întocmí pe a sa?!

Câte din şcólele nóstre au pe lângă ele grădini şcolare, în cari învĕţătoriul sĕ pótă instrua elevii mai mărişori în cultura pomilor şi a verdeţurilor?! Cine a luminat pe Moţ, cum sĕ 'şi valoriseze mai cu minte şi mai cu preţ produsele de la vite?? Spuneţi-'mi aici în Munţii Moţilor cu populaţiune de peste 52.000 de suflete o singură însoţire, asociaţie economică agricolă, care sĕ vină economului în ajutor cu sfat, cu unelte, ori cu alte mijlóce practice, prin cari i-s'ar da mâna, ca sĕ fie ridicat la o bunăstare mai înfloritóre!?

Da, sunt institute de credit şi economíi mai multe şi române şi străine, dar' acestea sunt puse pe alte base şi întrĕ împrejurări economice atât de şubrede, că ale nóstre sunt pentru popor mai mult o pacoste de cât o binefacere. Dór' dvóstră o ştiţi acésta!

Iată aici un ram, dlor învĕtători, în care v-aţi puté căştiga merite vecinice pentru sórtea acestui popor.

Propună-şi fie-care din dvóstrĕ, ca în cercul activităţii sale sĕ încerce sĕ stirpéscă relele economice, sĕ dee poporului îndrumări la cultura pămêntului, a pomilor, a legumelor în special, cari aici în Munţi ar puté fi un adevĕrat isvor de bogăţie. Invĕţaţi-l cum sĕ-şi valoriseze productele sale. Prin esemplu şi sfat dedaţi-l la cruţare, trezvie, cumpĕtare, hărnicie, calităţi indispensabile, ca sĕ pótă ajunge la bunăstare. — Combateţi luxul, lenea, cari aduc decadinţă morală şi materială, şi numele dvóstre va fi scris cu litere de aur în cartea viitoriului nostru.

In economie, toţi într'un gând lucrând, trebue sĕ creăm însuşiri sufleteşti noue: hotărîre de a muncí, de a economisí, de a ne înfrâna patimile şi poftele în vederea viitoriului nostru şi al copiilor nostri, ca prin bunăstare economică onorabilă sĕ putem ajunge un popor în adevĕr neatârnat economiceşte.

*

Dlor, accentuez din nou, că idealul şcólei nóstre numai atunci va fi ajuns, când noi dascălii nici un minut nu vom scăpa din vedere luminarea minţii elevilor şi împodobirea sufletului lor cu virtuţi morale, creşterea în spirit naţional, cu tendinţă de a realisa unitatea sufletéscă şi culturală a tuturor Românilor şi nisuinţa de a le îmbunătăţí starea economică.

Răbdarea şi atenţiunea cu care m'aţi ascultat îmi dă dreptul sĕ sper, că proverbul prea adese-ori justificat: nemo propheta in patria sua, cu mine nu se va adeveri, ceea-ce pentru mine ar fi destulă satisfacţie. Insĕ ca Român şi ca fiu al acestor Munţi, deplin mulţămit şi fericit numai atunci m'aşi simţí, dacă ideile desfăşurate aci le-aţi săpa adânc în sufletele dvóstrĕ şi vi-aţi da tótă nisuinţa sĕ le aplicaţi în faptă. Pentru-că acésta ar însemna tocmai realisarea idealului nostru al tuturor.

Ca încheare vĕ citez cuvintele bărbăteşti ale unui mare dascăl al Românilor, ale lui George Lazar:

„Calcă neapăimêntat pe poteca, care cu braţ voinicesc şi cu duh românesc spre mai mare mirare a neamurilor o ai desfundată; fără sfială întinde-ţi pasul spre descoperirea brezdei strămoşeşti!“

Acestea sĕ ne fie devisa, şi Dzeu sĕ ne ajute!!! (Va urma.)

---

care prin un eveniment miraculos devine cel mai înfocat apostol (Fap. VII 58).

Biserica lui Christos era tare cercată. Persecuţiunile din partea iudeilor făcură, că afară de apostoli toţi credincioşii părăsiră Ierusalimul şi se aşezară în diferite localităţi ale Iudeii, Samariei şi Galileei, împrăştiind şi pe aci razele învĕţăturilor Mântuitoriului. Chiar şi sfinţii apostoli fac escursiuni în provincii pentru a propaga creştinismul. Vedem din Faptele apostolilor (c. VIII.) că după ce diaconul Filip a botezat pe mai mulţi din Samaria, apostolii trimit pe Petru şi pe Ioan, ca prin punerea mânilor cei botezaţi sĕ priméscă darul duhului sfânt. In Samaria sf. Petru eschide de la primirea sf. duh şi din biserică pe un anumit Simon, care a voit sĕ cumpere puterea de a împărtăşí darul lui Dzeu prin punerea mânilor. Petru îl ćértă, arătându-i că nu înţelege cuvintele lui Dzeu. „Argintul tĕu peară cu tine, că ai socotit că darul lui Dzeu se vinde cu bani. Tu nu ai parte, nici soţ în acest cuvênt, că inima ta nu este dréptă înaintea lui Dumnezeu ...“ (Fap. VIII 20 sq.). (Va urma).

---

† Archiducele Iosif.

Casa domnitóre e în doliu. Archiducele *Iosif*, comandantul suprem al honvezimei magiare, bolnav de mai lungă vreme, a decedat eri, Marţi, la orele 7 diminéţa în Fiume.

In urma acestui trist eveniment, edificiile publice din Sibiiu sunt împodobite cu steag negru.

Archiducele *Iosif* s'a născut în 2 Martie 1833 în Pojon din părinţii archiduce Iosif palatin al Ungariei (fiul VII. al împĕratului Leopold II.) şi Maria Dorotea princesă de Würtemberg. In rĕsboiul din 1866 a fost comandant de brigadă, luând în cursul bătăliei de la Königrätz comanda corpului IV. în locul comandantului rănit Festetich şi distingêndu-se prin calmitate şi curagiu uimitoriu, pentru ce a fost distins cu crucea militară pentru merite.

In acelaşi an a fost avansat la gradul de general campestru, ear' cu ocasiunea înfiinţării honvezimii ungare M. Sa l'a numit comandant suprem al acesteia. Rĕposatul s'a ocupat şi cu ştiinţa, deosebi cu ştiinţele naturale şi filologia modernă. Era temeinic cunoscĕtoriu al idiomelor limbii ţigăneşti şi al celor indice; a publicat o gramatică ţigănéscă în editura Academiei magiare, apoi „Fundamentum Linguae Zingarice“ şi altele, ear' în marele lexicon „Pallas“ articolul despre ţigani şi limba lor şi vocabulariul ţigănesc.

Ca botanic erudit a publicat o valorósă lucrare despre flora grădinei sale din Alcsuth, ear' pe moşia sa de la Alcsuth şi Chişineu (comit. Arad) a înfiinţat economíi şi grădinării de model, ear' din insula Margareta (proprietate a sa) a făcut publicului budapestan loc de recreaţie cum rar sĕ-i găseşti păre-chia. A fost mare prietin şi protector al Magiarilor.

Revistă esternă

Preludiul păcii întrĕ Rusia şi Japonia. Intervenţia presidentului Statelor-Unite pentru a îndupleca părţile rĕsboinice din Asia sĕ facă pace, sprigintă fiind pe lângă ţarul şi din partea Franciei, a avut resultat mulţămitoriu. Ţarul şi-a tras în fine sémă cu risicul continuării rĕsboiului şi s'a declarat învoit sĕ numiască plenipotenţiaţi pentru tratativele de pace. Nu numai, dar' după cum susţine a ştí ziariul „Standard“ (Londra) dto 12 Iunie pe basa unei informaţiuni din Washington *„întrĕ Japonia şi Rusia se va lega un armistiţiu de şése săptĕmâni, care tacite a fost şi acceptat deja.*“ Ear' „Agenţa Reuter“ (Londra) raportéză din Washington cu acelaşi dat, că „Rusia şi Japonia au acceptat propoşiţiunile cuprinse în nota Statelor-Unite şi că *întâlnirea plenipotenţiaţilor părţilor rĕsboitóre e asigurată deja*“.

In cât priveşte locul întâlnirii, tot „Agenţa Reuter“ raportéză, că în Washington cercurile competente sunt de părerea, că locul de întâlnire va fi oraşul Washington, deóre-ce acolo plenipotenţiaţii vor fi mai puţin espuşi influinţelor esterne, de cât în Paris, şi astfeliu pot sĕ pertracteze mai negenaţi.

„Asociațiunea“

Convocare.

In sensul decisiunii nr. 113 din 18 Maiu a. c. a comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, prin care subsemnatul a fost încredințat cu reconstituirea despărțĕmêntului Orăștie se convócă prin acésta *adunarea cercuală a despărțĕmêntului Orăștie* al Asociațiunii, ce se va țină *Duminecă în 12/25 Iunie* a. c. *în Orăștie* în edificiul școlei române, eventual în vre-un alt local corĕspunzĕtor, la orele 3 p. m., pe lângă următórea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Numirea unui notariu și a unui cassariu ad hoc.
3. Inscrierea de membri noi și incassarea de taxe.
4. Alegerea directoriului și a comitetului cercual.
5. Inchiderea adunării.

La acéstă adunare sunt invitați toți membrii Asociațiunii nóstre pe pe teritoriul despărțĕmêntului Orăștie, cum și toți sprijinitorii și binevoitorii culturii poporului nostru.

Sibiiu, 12 Iunie n. 1905.

Ioan I. Lăpĕdatu
delegatul com. central al „Asociațiunii“.

Din jurul Făgărașului.

Școlă confesională română cu doi învĕțători în Galați.

12 Iunie n.

Comuna Galați, lângă Făgăraș, după multe suferințe, a întrat într'un period de mulțămire, de odihnă și de prosperare.

Ca și dreptului Iov, i-se ruinase în trei rĕnduri prin grele incendii întreg avutul, prin procese i-se storsese întrégă avere, ear' prin punerea sarcinei de a plăti și vama podului preste Olt, i-se lua bietului locuitoriu fript de sărăcie și ultimul crucer al muncei sale grele.

N'a desperat însĕ acest popor român, ca șapte vieți în peptu-i de aramă, ci tóte le-a suferit, rugându se lui Dumnezeu, ca sĕ-i dee și zile mai bune.

A sosit vremea dorită și ca și dreptului Iov, comunei Galați i-s'au întors tóte spre bucurie.

Casele de locuință și clădirile economice ómenii și-le-au ridicat din material solid, cu acoperiș tare, — așa că grózniсul incendiu nu 'și va mai puté cere jertfele ca în trecut.

Procesele păgubitóre nu mai au întrare în Galați, căci locuitorii, asemĕnați cu Stan pățitul, se feresc de ele. Ear' prin clădirea podului nou preste Olt, pod de fer și liber de vamă, locuitorii satului Galați în viitor nu vor mai fi supĕrați cu vama podului, care 'i costa la an cel puțin 2000—4000 coróne.

Mai mare bucurie ne causézā însĕ împrejurarea, că locuitorii români ai acestui sat, numai de o confesiune și o naționalitate, *românesc gr. or.*, în viitoriu vor înainta nu numai în cele materiale, ci și în cele spirituale

O mică pădure de 5000 copaci, împărțită prin legea de segregare pe toți locuitorii, s'a dat comunei politice, ca corp moral, ear' prin organele acesteia s'a vêndut cu 40.200 coróne. Acum, când comuna capitalul îl are în mână, representanța comunală în ședința din 10 Iunie a. c. n. a votat interesele cu unanimitate pe acei ani în scopul zidirii *școlei noue confesionale române cu doi învĕțători*, și pentru clădirea unei cancelarii comunale.

La acest resultat înbucurătoriu pentru cultura confesională română au contribuit mult parochul și învĕțătoriul local Nicolae Aron și Traian Păcală, cari au cedat *1250* corone, partea lor din prețul pădurei, în scopul edificării școlei confesionale.

Insuflețit de acest resultat, parochul Nicolae Aron a declarat la încheerea subscrierei conclusului, că mai dărueşte în scopul zidirii școlei confesionale încă 100 corone din averea sa privată.

Rĕmâne acum, ca forurile superióre, atât cele politice: municipiul și înaltul ministeriu, cât și venerabilul consistoriu archidiecesan ca for al bisericii nóstre, sĕ apróbe decisul de la 10 Iunie a. c. n. al bravilor representanți comunali din Galați, — și zidirea unei noue școle confesionale cu 2 învĕțători este asigurată pentru comuna Galați.

Până atunci rĕmânem toți cei doritori de înaintare liniștiți în sufletul nostru că bun lucru am sĕvêrșit.

Nicolae Aron
paroch gr. or.

Ordinea esamenelor publice

la școla română greco-orientală din Săliște.

Duminecă (5/18 Iunie) de la 3 ore p. m. classeie I și II de elevi și eleve.

Luni (6/19 Iunie) de la 9 ore a. m. cl. III elevi și eleve și cl. IV elevi; de la 3 ore p. m. cl. IV eleve, cl. V elevi și eleve și esamenul de gimnastică.

Marți (7/20 Iunie), la 8 ore producțiunea copiilor și fetițelor de la școla froebeliană, la 9 ore cl. VI elevi și eleve, la 10 ore cursurile școlei de repetițiune economică. La 11 ore încheierea festivă a anului școlar.

In decursul esamenelor lucrurile de mână și desemnurile vor fi espuse în sala de prelegere.

Sĕliște, în 11 Iunie, 1905.

Direcțiunea școlei.

„Tinĕrul sculptor Liuba.“

Sub titlul acesta scrie *„Voința Națională“* următórele despre compatriotul nostru *Liuba*, tinerul sculptor care 'și face încă studiile în străinătate:

Nu știu dacă bucățile pe cari sculptorul român Alexandru Liuba le-a espus de câteva zile la Atheneu au interesat de o potrivă pe puținii bucureșteni cari întrĕ altele obicinuesc sĕ visiteze, din când în când, și salele Ateneului român? Pentru mine interesul a fost cu atât mai mare, cu cât dl Liuba îmi era necunoscut, și trebuie sĕ mărturisesc că bucățile necunoscutului sunt fórte bune. E drept că la noi în țară espresia „fórte bun“ și-a perdut cu totul și valórea și însemnătatea ei de când o svârlim cu ochii închiși tuturor pietrilor cioplite prost în lipsă de altele cioplite mai bine. La noi, unde se lucrézā puțin și se critică mult, nu-i chip ca cineva sĕ ajungă mare artist, cu tot talentul care l'ar avé și cu tótă bunăvoința ce i-ar arăta'o cei câțiva „mai pricepuți“. Și iată pentru ce la noi, în lipsa unei critice sincere, seriósе și cu autoritate, care ar puté facilita marelui public nepregătit încă priceperea unei opere de artă, se întêmplă ca zugravi, ori pietrari, sĕ espună alături de pictori ori sculptori, și de cele mai multe-ori cei dintâiu sĕ aibă mai mulți admiratori de cât ceialalți.

Dar' sĕ revenim la domnul Liuba, care *este un adevĕrat sculptor*.

Domnia-sa espune două busturi de bărbați, unul în marmură, altul în gips, un bust de copilă în marmură, o schiță în gips representând pe „Sisyphos“ și alte câteva schițe de mai puțină valóre.

Lăsând la o parte busturile celor doi bărbați, cari, în trécĕt fie zis, sunt două *dintrĕ cele mai bune bucăți espuse până acum la noi*, sĕ ne oprim în fața bustului de copilă — bucata *cea mai bună* și cu care dl Liuba pare a fi încercat *sĕ 'și căștige admirația cunoscĕtorilor.* Fără ca motivul sĕ fie ceva estraordinar, interpretarea și marea plastică în care ne redă espresia blândeței și naivităței, ne face sĕ întrevedem în domnul Liuba *un artist care ar puté în scurt timp sĕ ne arete lucrări de o valóre tot mai mare.* Și ca probă este schița „Sisyphos“ — bucată medaliată la Academia de sculptură din München.

Se știe din mitologie că „Sisyphos“ era un nenorocit condamnat de zei, ca tótă viéța sĕ muncéscă urcând până în vîrful unui munte un bolovan, care, odată ajuns, se rostogolea earăși la vale.

Ei bine, în schița „Sisyphos“ dl Liuba ne arată puterea sa de concepție, modul sĕu original de a interpreta ideia Sisyphos, întrebuințând o pârghie atunci când putea sĕ se servéscă numai de mâni. Ori pârghia dă mai multă viéță acțiunei, făcênd sĕ resse în relief desperatele sforțări și vecinica obosélă a nenorocitului lipsit de o singură clipă de odihnă. Eu unul am convingerea, că dl Liuba ar puté face din „Sisyphos“ un capo d'operă care turnat în bronz și așezat în grădina Ateneului, ori într'altă parte a capitalei, *ar fi cea mai de sémă sculptură românéscă* și ar stirní mai multă admirație din partea străinilor de cât toți sermanii nostri ómeni mari, cărora le-am necinstit memoria eternisându-le figura în schilódele bronzuri și marmore presărate prin grădina Atheneului ori pe aiurea.

Radu Vrească.

NOUTĂȚI

Corul din Sinaia — la Brașov. Cetim în „Gazeta Transilvaniei“, că Duminecă la serviciul divin oficiat în biserica din Brașov-Cetate cântările liturgice le-a cântat corul mănăstirei din Sinaia, compus din 48 fetițe, 8 băieți și 8 bărbați, sub conducerea profesorului de musică Verzeanu. A nume, elevii din cl. III. și IV. ai școlei primare „Carmen Sylva“ fiind în escursiune la Brașov sub conducerea directorului lor și însoțiți și de câțiva domni și dame din România și de membrii bărbați ai corului, au asistat toți la serviciul divin, cântând cântările liturgice corul amintit, spre bucuria și mângăerea credincioșilor de la numita biserică. In tot decursul petrecerii în Brașov óspeții au fost primiți cu multă dragoste și prevenire.

*

† Traian G. Vestemean, culegĕtor de litere, a decedat în 11 Iunie a. c. la orele 2 nóptea, în etate de 17 ani, în urma unor grele suferințe, fiind împărtășit cu sfintele taine ale cuminecăturei.

Rĕmășițele pământești ale decedatului au fost așezate spre vecinică odihnă Marți în 13 Iunie, la orele 3 d. a., de la casa părintéscă din Sibiiu, Strada Lungă nr. 25, în cimiterial gr. or. din suburbiul interior.

*

O sută mii de coróne pentru vaci de lapte. Ministrul de agricultură a încuviințat un împrumut de o sută mii de coróne reuniunii economice din comitatul Bichiș, pentru a cumpĕra pe séma membrilor ei vaci bune de lapte.

*

Ploi bune. La sfêrșitul sĕptĕmânii trecute au căzut ploi line și abundante în numĕróse părți ale țerii, ajutând mult desvoltării atât sĕmănăturilor de tómnă, cât și celor de primăvară, dar' mai ales nutrețurilor. Astfel, în Akmasiatina plóia a avut abundanță de 15 mmetri, la Vásáros-Námény de 1 mm. la Eger (Agria) de 27, la Loșonț de 6, la Semuiț de 1, la Budapesta 1, la Herény de 2, la Keszthely de 4, la Cincibiserici (Pécs) de 1, la Cincsturn de 9, la Oșec (Eszék) de 5, la Agram de 15, la Fiume de 20, la Dobrițin de 5, la Oroșhaza de 3, la Seghedin de 25, la Zombor de 5, la Jimbulea (Zsombolya) de 20, la Arad de 13, la Timișóra de 15, la Cristurul secuesc de 19, la Hunedóra de 27, la Sibiiu de 21, la Bod de 5 mmetri, etc. Asemenea se raportézā despre ploi bune de pe la Sătmar, Șopron, Kaposvár, Kecskemét, Murĕș-Osorheiu și Chișineu.

*

Zestre frumósă. „Reinisch-Westfälische Zeitung“ spune că zestrea princesei Cecilia, mirésa moștenitoriului german, e *nouĕzeci milióne de marce.*

*

Societate „culturală“, — care colonisézā. Cetim în „Bpesti Hirlap“ că „Societatea culturală sudungară“ („Délmagyarországi Közmüvelődési Egyesület“) voește sĕ coloniseze o comună magiară întrĕ comunele Rudoltsgnad și Perlas (în Banat), spre care scop a hotărît sĕ cumpere de la comuna Orlovaț hotarul de o miiă jugĕre, situat întrĕ cele două comune amintite mai sus.

*

Biserică lovită de fulger. In cursul unei vijelii mari trăsnetul a lovit în turnul bisericei San-Nicolo din Veneția și pătrunzênd prin zidurile bisericei a făcut în zid o crepătură mare, ear' turnul l'a deteriorat în grad așa de mare, în cât — spre a nu cădé pe ómeni — autoritățile au dispus demolarea lui.

*

Responsabilitatea trenurilor. Contesa Olga Dunin Borkovska, soția unui aristrocat polon din Galiția, călĕtorind de la Abbazia spre casă, la gara din Lemberg a observat că 'i lipește din cupeu giamantanul de mână, în care era — întrĕ altele — și o broșă în valóre de douzeci mii de coróne. A făcut imediat arĕtare și s'a constatat că giamantanul a ajuns în mânile conductorului trenului, care a vîndut apoi broșa unui om necunoscut. Tribunalui din Lemberg a osândit pe conductorul la 6 ani de închisóre penitențiară, enunțând totodată că proprietariul căii ferate fiind responsabil pentru pagubele causate călĕtorilor prin împiegații sei, ear' conductorul osândit neavênd avere din care sĕ pótă restitui contesei prețul broșei furate și vîndute de el, are s'o restitue proprietariul, adecă societatea concesionară a căilor ferate de stat austriace.

*

Ucis de curentul electric. Lucrătoriul Ioan Nica din Becicherecul mare lucrând la coperirea unei case cu țiglă s'a atins de o sîrmă a conductului luminațiunii electrice și în clipa acea a căzut jos mort. L'a ucis curentul electric.

*

Cutrĕmurul de la Scutari, despre care am fost făcut amintire în unul din numerii anteriori, — cum resultă din rapórtele ulterióre a fost cu mult mai pustiitoriu de cum arĕtau primele rapórte telegrafice. Numĕrul celor morți în urma cutrĕmurului e peste 280, ear' al celor răniți peste 1200. Edificiile sunt aprópe tóte dărîmate, așa că poporațiunea e adăpostită acum pe câmp sub corturi. Regele Italiei a trimis douĕzeci mii de lire din casseta sa privată, spre a fi distribuite celor răniți și familiilor celor morti. —

Cum se raportézā din Cettinje, Joi nóptea cutrĕmurul s'a repetat, constând din trei sguduituri puternice.

*

Fabrică de bombe în Bacu. Ziarele din Lemberg au știre din Petersburg, că în Bacu (Caucaz) poliția a descoperit o fabrică de bombe, în care a găsit două sute de bombe gata. O parte dintrĕ cei implicați în afacere e arestată deja.

*

Mórte din causa urîțeniei. O femeiă bĕtrână, de 72 ani, s'a sinucis Marți în Budapesta înfundându-și în gât niște zdrențe s'apoi aruncându-se în Dunăre de pe podul „Ferdinand“. Causa sinuciderii a fost urîțenia bĕtrânei, din causa căreia n'o angaja nimeni la lucru și astfel ajunsese în timpul din urmă peritóre de fóme. Desperată de acéstă stare tristă bĕtrâna și-a făcut apoi mórte silnică. Ear' urîțenia nenorocitei provenia din o operație medicală. Avuse adecă cancer în obraz și spre a o vindeca medicii i-au tăiat nasul.

*

Vijelii și povoiuri mari. Pe la Torna-Ujfalu (în regiunea Mișcolțului) Sâmbătă după amiazi a fost mare vijelie împreunată cu povoiu, în cursul căreia trăsnetele au ucis în hotar pe soția lui Erdélyi Ferencz și pe o fiică a acesteia, pe alți patru lucrători i-a pârjolit fórte grav, ear' în comună au aprins o casă. In aceeași zi pe la Kis-Győr povoiul a fost așa de puternic, în cât porcariul satului s'a înecat în valurile apei ce se adunase pe câmp.

*

Bólă de sughiț. In numĕrul dto 10 Iunie n. cetim în „Drapelul“ următórele:

Pe Albert Szárka din Lugoj l-a apucat sughiț continuu, care durézā de câteva zile. Medicii au încercat sĕ-i oprescă sughițul prin slobozire de sânge, dar' fără resultat. Pacientul a slăbit mult din causă că nu póte mânca. Cineva a recomandat spaima ca mijloc de cură contra sughițului. Soția pacientului a primit și acest sfat și a speriat pe bolnav în fel și chip, dar' tóte în zadar, căci sughițul continuă.

Din public.*)

Mulțămite publice.

La propunerea onorabilei direcțiuni a institutului de credit și economii „Albina“ adunarea generală a acestuia a binevoit a vota „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“, anume din fondul de binefaceri, un ajutoriu de 200 coróne.

Pentru acest repețit și valoros sprijin esprimăm acestor binefăcĕtori ai nostri sincera mulțămită și recunoștință a reuniunei nóstre.

Sibiiu, 13 Iunie n. 1905.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“:

Pantaleon Lucuța *president.*
Vic. Tordășianu *secretariu.*

*

La petrecerea aranjată în Ohaba la 7 Maiu n. a. c. au binevoit sĕ contribue cu suprasolviri următorii domni:

Dr. Iuliu Maniu, advocat în Blaj, 20 cor., Dr. Romul Boilă, cand. de adv., și Simion Dragomir, notariu în Gurasada, 5 cor., Zaharie Mihălțan, paroch în Limba, și Ioan Moldovan, paroch în Ohaba, 3 cor., Ioan Floca, paroch în Răhău, Herman Salamon, Daniil Boilă din Blaj, N. Pop, profesor în Blaj, și Ioan Bătăcui, cleric abs., 2 cor., N. Stanciu din Șeica-mică, Ilie Ungurean și N. Patachi, paroch în Birghin, 1 cor.

Aduc mulțămită publică onoraților suprasolvenți în numele comitetului aranjator.

Rĕhău, 8 Iunie 1905.

Ioan N. Floca.
paroch în Rĕhău.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește rĕspunderea.

Nr. 51 1905. D. f. g. [120] 1—3

Concurs.

Pentru **catedra** de **limba magiară şi latină,** eventual ori care alt obiect combinat cu magiara ori latina la gimnasiul public român gr. or. din Brad se escrie concurs.

Concurenţii 'şi vor adresa petiţiile lor comitetului gimnasial subscris pănă la **28 Iunie** (11 Iulie) **a. c.** inclusive şi-le vor însoţí cu următórele documente:

1. Carte de botez prin care vor dovedí că sunt Români gr. or.
2. Atestat de conduită.
3. Atestat medical despre starea sanitară.
4. Revers, că se vor conforma întru tóte legilor şi disposiţiunilor bisericeşti şi şcolare, cum şi regulamentelor şi concluselor în vigóre.
5. Diploma de profesor conform art. de lege XXX: 1883, sau dacă nu voi avé diploma documentul despre esamenul de specialitate ori fundamental şi absolutoriul de la universitate.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Pentru profesor ordinar definitiv salariu anual de 2400 cor., 6 cuincuenii de câte 100 cor., drept de pensiune conform statutelor fondului arhidiecesan de pensiuni.
2. Pentru *profesor ordinar provisor* pe 3 ani salariu anual de 2000 cor.
3. Pentru *profesor suplent* anual 1600 coróne.

In ori-ce calitate e dator a propune 20 ore pe sĕptĕmână şi a-şi ocupa postul la 1 Septembre n. 1905.

Comitetul representanţei gimnasiale:

Brad, 21 Maiu 1905.

President: *Vasiliu Damian*, protopresbiter.
Secretariu: *Dr. Pavel Oprişa*, director gimn.

Nr. 317 1905. [121] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoreşti** vacante în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Abrud, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Abrudsat**, salariu 600 coróne, solvibil în rate lunare anticipative, cuartir şi lemne de foc.
2. **Bucium-Cerbu**, salariu 600 coróne din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.
3. **Bucium-Isbita**, salariu 600 coróne din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.
4. **Bucium-Muntari**, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.
5. **Cărpeniş** cu **Vĕrtop**, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.
6. **Ciurulésa**, salariu 600 coróne din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.
7. **Galaţi**, salariu 600 coróne din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.
8. **Pĕtrângeni** cu **Valea-Bulzului**, salariu 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.
9. **Roşia** cu **Corna**, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, sĕ 'şi subşternă cererile instruite conform normeler din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, şi sĕ se presenteze înainte de alegere poporului spre a'şi arăta desteritatea în cântări; apoi vor nota în petiţiunile lor dacă după anii serviţi în alte comune pretind cuincuenalii pentru ca comunele sĕ se pótă orienta la alegere.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului, în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Abrud, 27 Maiu 1905.

Petru Popovici
protopresbiter.

Preţ redus!

Ţara nóstră, *descrierea pĕrţitor Ardealului spre mézăzi şi Valea Murĕşului*, de Silvestru Moldovan, se vinde cu preţul redus de **1 cor.** (în loc 2 cor.), plus porto 20 fil., la *Librăria arhidiecesană din Sibiiu* (Nagyszeben).

NOU!

Verigile pentru bătături patent americane ale lui

Cook & Johnson.

Cel mai bun şi mai sigur mijloc al timpului present, de efect miraculos şi imediat alinător de dureri.

Se capĕtă în tóte farmaciile din Austro-Ungaria. 1 bucată în cuvertă 20 fil., 6 bucăţi în carton 1 cor. Prin postă 20 fileri mai mult.

Deposit principal: Farmacistul Josif Török
Budapesta, VI. Király-utcza 12.

Deposit central pentru Austro-Ungaria:
(34) 13—16 **„Zum Samariter“, Graz.**

Nr. 355/1905 (117) 3—3

Concurs

Pentru intregirea postului de **paroh** din **Gioajn-Feredeu,** prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

De la doritorii de a ocupa acest post, fiind loc de baie cercetată de mulţi străini se recere, ca după posibilitate sĕ fie maturisanţi şi bine cualificaţi de a representa biserica subşternându-şi cererile conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral subsemnat şi avênd a se presenta în vrê o Duminecă ori sĕrbătóre la faţa locului în biserică spre a 'şi arăta desteritatea în cele rituale şi a face cunoştinţa poporului credincios.

Orăştie, 16 Maiu 1905.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasilie Domşa
protopresbiter.

Nr. 455/1905 [118] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de **paroh** în parohia de clasa primă **Ludoş**, din protopresbiteratul Mercurea, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Reflectanţii la acest post au sĕ 'şi aştérnă cererile, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a se presenta în vre o Dumінecă sau sĕrbătóre în biserica de acolo spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Mercurea, 20 Maiu 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial, oficiul protopresbiteral gr. or. Mercurea.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

De la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu** (Nagyszeben, Ungaria) se pot procura următórele cărţi:

† Alexandru Roman, 1826—1897, fost membru al academiei române, material pentru biografia şi activitatea lui, de *Ilie Dinurseni*. Preţul 80 fil., şi 5 fil. porto.

„Proverbe, maxime, asemănări şi idiotisme“, colectate din graiul Românilor din Transilvania şi Ungaria, de *Dr. Elie Cristea*. Preţul 1·50 cor. Porto 10 fileri.

Dotaţiunea clerului, o colecţiune de articoli politico-bisericeşti, de *Ilie Dinurseni* Costă 1 cor., plus 10 fileri porto.

Cinci cuvêntări, de *Dr. Elie Miron Cristea*, şi anume:

a) Cuvêntare la înfiinţarea parohiei ortodoxe române din cetatea Bistriţei, preţul 20 fil.;
b) Cuvêntare contra beţiei, 30 fil.;
c) Cuvêntare ocasională la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate, preţul 40 fileri;
d) Cuvêntare la parastasul celebrat pentru asesorul consistorial Dr. Daniil Popovici-Barcianu, costă 20 fileri;
e) Vorbirea ţinută cu ocasiunea încheierii festive a anului şcolar în şcóla de fete română din Sibiiu, preţul 20 fil., — pentru fie-care 5 fil. porto.

Un tinĕr român

cu câteva clase reale sau gimnasiale se aplică imediat ca **practicant** în **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben).

Petiţiile sĕ fie scrise cu mâna proprie.

Eu

nu cunosc pentru îngrijirea pielii, în special pentru a alunga pistruii şi a avé o colóre delicată a feţii, un săpun medicinal mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca doi băieşi)
Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata în farmacia „la urs“ (piaţa mică), la I. B. Misselbacher sen. (piaţa mare), G. Meltzer (str. cisnădiei şi guşteriţii 25), prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei) (89) 5—25 Carol Arz (strada cisnădiei), cum şí în Sighişóra la farmacistul W. Lingner.

A eşit de sub tipariu în Tipografia arhidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediţie de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archidiecesană.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Dumінecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate în că în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări**, cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de buruen;

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, plină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte ocalităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 19—24

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian, Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 60 Sibiiu, Sâmbătă 4/17 Iunie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei cr 30 fil. rêndul cu litere garmond

Rusaliile.

Internul omului e o câmpie, în care biserica sădeşte şi cultivă moralitatea. Câmpia prosperéză în flori şi fructe când grădinarul îşi pricepe şi împlineşte datorinţa sa.

Nilul, odinióră se revărsa peste câmpiile Egipetului, cum se revarsă şi astăzi, dar' atunci locuitorii canalisau şi erau bogaţi; azi Egipetul e o ţară săracă, din nepriceperea locuitorilor.

Ocrotind şi chivernisind cu sirguinţă şi pricepere biserica neamului, ţarina mănósă şi roditóre a poporului nostru, am străbătut prin veacurile de trudă şi agonie, — şi azi, graţie proniei divine, esistăm ca biserică naţională autonomă. Darul limbilor, care se dete prin duhul sfânt în ziua Rusaliilor, înscrise ab origine bisericii lui Christos caracterul naţional. Câte încercări n'a suferit cuvêntul lui Dzeu din pricina schimbării şi prejudiţiilor vremii!

Zărim prin céţa vremilor pe poporul nostru zăcênd în robia slavonismului, care veacuri întregi a stăpânit cugetarea românéscă, lipsindu-o de avênturi. Zărim cursele ce ni-s'au întins când am apropiat de buze păharul mântuirii — al limbei naţionale în biserică, în închinarea publică.

Ursiţi a ne apăra sufletul de furia neamurilor vrăjmaşe şi inferióre în privinţa nobleţei etnice, am sentit credinţa intactă în lumina clară şi fără prihană a ortodoxismului.

Strămoşésca credinţă ne-a mângăiat în faţa neajunsurilor şi nĕcazurilor vieţii, ni-a ţinut privirile îndreptate spre acela, care nu lasă pe cel drept sĕ piară.

Prin credinţă ne-am menţinut în cetatea creştinismului, care ne-a îndulcit cu speranţele rĕsplatei cereşti.

O rĕsplătire vremelnică nu a îngăduit ortodoxismul, după preceptele sale istorice bine întemeiate. La concepţii practice n'a ajuns biserica ortodoxă, de aici apoi lipsa de instituţiuni, cu cari se îngrădesc popórele creştine din apus.

Problemele vieţii eterne rĕsunau în biserica ortodoxă, pe când în apus Biserica de mult a înţeles rostul practic al ei, prin ceea-ce s'a ajutat în mod atât de uimitor la ridicarea socială, culturală şi economică a popórelor apusene.

In conglăsuire cu curentele ce dominéză viéţa, a început şi biserica ortodoxă a căuta deslegarea problemelor de viéţă în religiune. Bisericile se naţionaliséză şi se organiséză în sensul curentelor timpului. Intărirea prin instituţiuni e problema de căpetenie a bisericilor ortodoxe, şi a bisericii nóstre în special, pentru-că în ele se concentréză vitalitatea şi caracterul istoric al unui popor.

Esenţa bisericii nóstre nu o vom căuta în organisaţiunea ei, ci în spiritul de care se conduce, în urma căruia se realiséză bunurile nóstre spirituale.

Delăturarea miseriilor şi nĕcazurilor vieţii, a obstacolelor, cari împedecă întărirea şi consolidarea nóstră internă, pornirea resolută spre ajungerea idealurilor naţionale şi divine, sunt cugetările ce ni-le sugeréză Rusaliile, cu împărţirea darurilor duhului sfânt.

Susţinênd ce e bun din trecut, *idealul credinţei*, sĕ deprindem idealul *faptei creştine*, prin ceea-ce moralitatea în precepte şi religiositatea în gesturi sĕ se înlocuiască prin lucrări şi simţĕminte isvorîte din darurile şi ródele duhului sfânt, sub augurii cărora acum 19 veacuri s'a pus temelie în ziua de Rusalii comunităţii creştine din Ierusalim.

Biserica nóstră în viitoriu se va silí sĕ adăpostéscă la altarul sĕu tóte comorile nóstre naţionale; nĕcazurile şi lipsurile ei sĕ le tracteze cu dragoste de mamă, idealurile nóstre sĕ şi-le inscrie în rîndul idealurilor divine, pentru-ca sĕ putem fi o biserică luminată de razele duhului sfânt.

Ca biserică spirituală avem un cap. Christos e capul, noi membrele, deci toţi la lucru sub acoperemêntul propriu, în linia ce capul o indică, şi atunci biserica naţională va avé înţelepciune, înţelegere, tărie de credinţă, sfatul, frica de Dumnezeu, cucernicia şi evlavia; va avé pe Dzeu în mijloc, steagul dreptăţii şi al învingerii sigure.

Ir. Scorobeţ.

† Archiducele Iosif.

Cu tóte că se ştia deja de mult, că archiducele Iosif sufere de bólă grea, totuşi ştirea despre mórtea lui a venit multora cam pe neaşteptate, mai ales după buletinele zilelor din urmă, cari raportau despre ceva uşurare în starea bolnavului.

Bóla i-s'a început prin Novembre a. tr. cu *influenză*, din care s'a desvoltat apoi bóla grea de inimă, complicată în mare grad prin calcalisarea arteriilor inimei, de care rĕposatul suferia deja de mai mult timp. Spre a-şi găsí uşurare suferinţelor, archiducele Iosif încă din tómna trecută s'a fost dus la aer mai móle la malul Adriaticei, luând cuartir în „Villa Guiseppe" (vilă proprie) în Fiume. Acolo a bolit aprópe opt luni, până când Marţi diminéţa (13 Iunie n.) mórtea provenită din paralisa inimei a pus capĕt suferinţelor lui.

Prima telegramă despre tragica întêmplare s'a trimis M. Sale la Viena, apoi ştirea s'a rĕspândit încă în diminéţa acelei zi în întrégă ţéra, provocând pretutindenea profundă emoţiune, deosebi în cercurile sociale şi politice magiare, cari cu drept cuvênt îl considerau de archiduce cu trup şi suflet al lor, nu numai din causă că locuia permanent în ţéră şi era căpetenia supremă a honvezimei, ci mai ales pentru-că de fapt era necondiţionat sprijinitoriu al tuturor intereselor specifice magiare. Chiar şi în familia sa limba de conversaţiune era limba maghiară. In acest sens îl şi parentéză întrégă presa magiară, ear' presa austriacă 'i scóte la ivélă meritele mari ce şi-le-a căştigat prin organisarea şi perfecţionarea honvezimei ungare, meritele pe terenul ştientific şi al economiei practice, cum şi erudiţiunea strategică.

Ca om, rĕposatul era bunătatea întrupată, înfrumseţată cu democratism moderat, şi de-şi membru de familie domnitóre, stătea de vorbă cu ori-ce om simplu şi-i asculta nĕcazurile şi-i da sfaturi înţelepte şi — unde vedea că e lipsă nu era sgârcit nici la întinderea mânei de ajutoriu. De aceea a şi fost atât de popular şi atât de iubit deosebi la poporul din ţinuturile domeniilor sale. Şi ceea-ce mai ales îi dovedeşte nobleţa inimei şi adevĕrata cultură, — era fórte religios. Se ştie dór', că după votarea şi sancţionarea legilor civile bisericeşti, cu ocasiunea unei reviste asupra armatei la Ungvár a ţinut soldaţilor o frumósă vorbire, îndemnându-i sĕ fie mai pe sus de tóte temĕtori de Dumnezeu şi religioşi, rostind aspre cuvinte la adresa „liberalismului" care forţase legile acelea.

Inmormêntarea se va face Luni în cripta familiară din Buda, spre care scop Maiestatea Sa împĕratul şi rege Francisc Iosif va sosí la Budapesta deja Duminecă diminéţa.

M. Sa a dispus doliu de curte pe durată de 30 zile, care se începe Luni.

*

Amintim aci, că la vestea despre trecerea din viéţă a archiducelui, Esc. Sa Inaltpreasânţitul archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu* în numele episcopatului bisericei gr. or. romane din Ungaria şi Transilvania a adresat M. Sale omagială adresă de condolenţă, prin cancelaria de cabinet.

De la conferenţele învĕţătoreşti.

Cercul Abrud-Câmpeni.

(Fine) — 12 Maiu v.

Dl comisariu salută apoi ca óspe pe dl inspector reg. *Nehéz János* şi 'l asigură, că învĕţătorii din aceste două tracte muncesc în mod loial la ridicarea progresului cultural poporului român din Munţi şi i în chipul acesta după puterile lor contribuesc şi la propăşirea în cultură a ţĕrii întregi. Asemenea salută şi pe ceialalţi óspeţi.

FOIŞÓRĂ

La Rusalii.

Frumóse sunt sĕrbătorile Rusaliilor. Mult dorite şi aşteptate sunt de tot creştinul bun şi dornic de bine. Ele sunt praznicile florilor, căci ne aduc trandafirii, cari înveselesc inimile tinereşti şi bĕtrâneşti. Ele împodobesc câmpiile, dealurile, văile, colinele şi poenile. Ele prefac luncile în tot atâtea covórĕ, împestriţate cu flori ce rĕspândesc mii şi mii de mirosuri, întrunite în o panoramă plină cu vederi ce storc admiraţie, şi plină cu parfumuri ce escită nervii omeneşti până la paroxismul plăcerilor omeneşti.

Ce frumos şi ce plăcut e a petrece sfintele Rusalii în mijlocul naturii atât de bogat dăruită de bunul Dumnezeu!

Ca bine se simte omul, când i-e dat sĕ audă în acéstă vreme deliciosul cânt al privighitórei, dulcele glas al filomelei.

E o plăcere divină superióră tuturor plăcerilor, câte sunt date omului sĕ le guste. Pagubă numai că inteliginţa română, mai ales cea ardelenéscă, nu ştie sĕ facă us de acest favor, îmbiat ei în abundanţă de pronia ceréscă.

Inteliginţa altor popórĕ, şi aici dintrĕ popórele convieţuitóre merită sĕ ridicăm pe poporul săsesc, ştie de minune sĕ profite de astfel de ocasiuni binevenite.

Nu ar strica dacă şi ai noştri s'ar constituí în grupuri şi ar face escursiuni în munţii Carpaţilor transilvăneni, pe cari e ruşine a nu 'i fi umblat şi mai ales a nu 'i fi cunoscut un om inteligent. Sĕ luăm pildă de la alte popórĕ înaintate şi sĕ le mergem pe urmă, dacă voim, ca şi al nostru popor sĕ ajungă a fi ceva în cumpĕna popórelor culte şi cu menire istorică.

Incă pe când eram student la universitatea din *Jena*, mi-am fost luat voie a semnala acest defect în cultura nóstră, scriind în colónele acestui ziar despre: „*Escursiunile şcolare*".

O îmbunătăţire în direcţia acésta nu se observă, de-şi de atunci a trecut de mult un deceniu.

De ţĕrănimea nóstră nu vorbim, căci ea prin feliul ocupaţiei e silită sĕ petrécă aprópe tótă viéţa afară la câmp şi în mijlocul pădurii. Ea gustă deci acele plăceri, dar' nu le ştie apreţia şi nici chiar gusta, fiind pentru ea ceva obicinuit, şi fiind-că îi lipseşte acel ochiu al spiritului, care ştie sĕ stórcă mierea din fagurii abundanţi ai mamei naturĕ.

Mai au *Rusaliile* prin întocmirea lor creştină şi partea bisericéscă, care le ridică valórea. Rugăciunile ce se rostesc de la altarul Domnului, cântările ce se intonéză din strana cântăreţilor lucréză cu atâta pĕtrundere şi stîrnesc atâta duioşie în inima ascultătoriului, în cât i-se face móle ca céra. Apoi frumosul obiceiu de a face sfinţirea apei afară la câmp şi folositórea datină de a merge întrĕ holde, cât de mult contribue la întărirea credinţei, dragostei şi nădejdii!

Tóte acestea sunt momente suficiente spre a trezí în noi simţiri înalte, credinţe puternice, nobile tendinţe, şi aspiraţiuni vii şi de viéţă dătătóre.

Sĕ ne strîngem deci gândirile; sĕ ne contopim simţirile, ca cu dragoste şi linişte creştinéscă sĕ ne apropiem de marele praznic al Rusaliilor.

Făcênd astfel vom ajunge sĕ prăznuim cu dragoste şi devotament creştinesc sfintele şi frumósele sĕrbători ale Rusaliilor.

Dr. Petru Şpan.

Viéţa şi activitatea sf. apostol Petru.

(După sf. scriptură).

(Urmare.) De Ioan Stanciu.

După ce se re'ntórce la Ierusalim, cam pe la anul 39—40, sfântul Petru e cercetat de apostolul Pavel, care de la primirea creştinismului în decurs de 3 ani a propagat cuvêntul lui Dzeu prin Arabia şi numai acum vine pentru prima-dată la Ierusalim. (Fap. IX 26 şi Gal. I 18.) La 15 zile se despart aceşti doi mari apostoli şi Pavel merge în Tars, ear' Petru întreprinde o nouă călĕtorie prin diferite comunităţi bisericeşti. Din acéstă călĕtorie ne aminteşte sfântul Luca în Faptele apostolilor unele fapte remarcabile de ale lui Petru. Invĕţând el prin satele şi oraşele de pe ţĕrmul mării Mediterane se opreşte şi în Lida, unde era o frumósă comunitate creştină. Era aci un om cu numele Enea, care suferia de paralisie deja de 8 ani. Vĕzênd sfântul apostol neputinţa acestu i-se face milă şi 'l vindecă cu cuvin
te vindecă Iisus Christos;
şterne". (IX 34.) Acest
rĕspândeşte ca fulger
oraş, ci şi prin sat l
de unde mulţime

In numele învĕțătorimei comisariul consistorial este salutat de învĕțătoriul Ioan Motora.

Domnul inspector reg. rĕspunde mulțămind pentru atențiunea ce i-se dă, și îndémnă la muncă învĕțătorimea, pe care o asigură de binevoitoriul sĕu sprijin în acésta direcțiune, accentuând în special că dsa va fi condus față de toți învĕțătorii din cercul sĕu de activitate fără deosebire de naționalitate, numai de dreptate și imparțialitate, observând însĕ strict legile în vigóre și ordinațiunile ministeriale.

După acestea presidentul declarând ședința deschisă invită membrii a se constitui.

Conferența alege notariu pe Alexandru Furdui și Stefan Stefu, ear' verificători pe George Lupu și Ioan Anca.

Cetindu-se apelul nominal se constată, că din tractul Abrud sunt absenți 4, din tractul Câmpeni sunt absenți 7, ear' membrul Emil Tanislav a rĕposat. Conferența își esprimă prin sculare condolențele față de membrul sĕu rĕposat.

La propunerea presidiului, conferența esprimă Esc. Sale Domnului archiepiscop și metropolit sentimentele sale de sinceră alipire și cere binecuvêntarea archieréscă asupra lucrărilor sale.

Programa ședințelor următóre vine stabilită în chipul următoriu:

Ședința II-a: 1. Conversațiune în limba magiară despre tăbliță și stil, cu cl. I, de Ioan Motora, înv. în Câmpeni.

2. „A község“, prelegere practică din limba magiară, cu cl. V—VI, în absența lui George Resiga, — de înv. Bedelean.

3. Influința desastrósă a alcoholului, disertație de Avram Sêrbu, învĕțătoriu în Câmpeni.

Ședința a III-a: 1. „Fiul perdut“, prelegere practică din religie cu cl. IV-a, de George Galdău, înv. în Ponorel.

2. „Óia“, prelegere practică din Zoologie cu cl. V—VI, de George Nariță, învĕțăt. în Vidra-superióră.

3. Darea de sémă despre progresul obținut în cetire și criere cu anul I de școlă pe basa Noului-Abcdar de Dr. Petru Șpan, de către George Lupu, învĕțătoriu în Bucium-Peoni.

Ședința a IV-a: 1. „Zicerea simplă“, prelegere practică din română cu cl. II, de Vasile Oniciu, înv. în Buninginea.

2. „Matia Corvinul“, prelegere practică din Istoria patriei cu cl. V—VI, de Alexandru Furdui, învĕț. în Abrud.

3. Raportul comisiunii permanente.

4. Alegerea unei noue comisiuni.

5. Stabilirea temelor practice pentru viitórele conferențe.

6. Propuneri.

După ce presidentul cetește din instrucțiunea cu privire la conducerea și decurgerea conferențelor învĕțătorești punctele referitóre la ordinea de observat în discusiune, ședința I se ridică, anunțându-se proxima ședință pe d. a. la orele $2^1/_2$.

Ședința a II la 21 April v. d. a. la orele $2^1/_2$.

Din tractul Lupșei se anunță ca participant Nicolae Giurgiu din Șașa-Vințe.

Din cei absenți se presintă: George Nicola, Ioan Lazar și Romul Todea.

La ordinea zilei prelegerea: Conversație în limba magiară despre tăbliță și stil, cu cl. I, de Ioan Motora, înv. în Câmpeni. Se deschide discuție.

Nariță zice că s'a predat prea puțin despre tăbliță și că s'au pus unele întrebări neprecise, Oniciu are observare cu privire la accentuare.

Sêrbu recomandă la predarea limbilor străine metoda directă cu eludarea metodei de traducere. Conferența află prelegerea succésă.

Prelegerea practică „A község“ cu cl. V—VI de Bedelean, înv. în Roșia.

Greșeli metodice află la discuție Stefu și Sêrbu, cari observă că unele întrebări n'au fost tocmai clare și că s'a predat prea mult material, că nu s'a vorbit despre comuna Abrud, ci despre comune în general. Avênd în vedere că dl Bedelean n'a fost însărcinat cu lucrarea acestei teme, ci numai a înlocuit pe prelegĕtor care a fost absent, conferența este mulțămită cu prelegerea dlui Bedelean.

La ordinea zilei „Influința desastrósă a alcoholului“ de A. Sêrbu învĕțător în Câmpeni. După ce arată în general influința desastrósă a alcoholului, în partea a doua arată felul cum ar puté fi combătut cu succes acest flagel. Ca mijlóce recomândă:

1. Invĕțătorii sĕ arete relele ce obvin în familie și la singuratecele persóne din consumarea rachiului și a celorlalte beuturi spirtuóse. Aceste sĕ se arete prin esemple luate din apropiere, pe cari elevii le-au auzit și vĕzut. Și ca atari esemple pot serví ómenii cunoscuți cari din acésta causă s'au ruinat sufletește, trupește și materialicește, apoi esemple cari zilnic se publică d. e. sinuciderile, asasinările și chiar patricidiile. 2. Disciplina pedagogică, și adecă a interzice băieților a întra și a sta în localuri unde se vînd beuturi, a face atenți părinții, ca sĕ nu dee copiilor beuturi. 3. Influința moralisătóre a preotului, care are a sbiciuí vițiul beției, nu numai în biserică, ci în tot locul unde i-se dă ocasiune. 4. Abstinența învĕțătoriului și a preotului de la beuturi spirtuóse. 5. Sfătuirea sătenilor, ca cu ocasiunea clăcilor de secerat etc. în schimbul rachiului mult ce li-se dă clăcașilor, sĕ li-se dee bucate mai bune, ear' rachiu fórte puțin. 6. Un mijloc puternic ar fi reuniunile de temperanță, și în sfêrșit mijloc înființarea de societăți de lectură și altfel de reuniuni pentru adulți. Disertantului i-se esprimă mulțămită.

Ședința se ridică la orele 6 p. m., ear' proxima ședință se anunță pe ziua următóre la 8 ore a. m.

Ședința a III-a în 22 April orele 8 a. m.

La ordinea zilei prelegerea practică din religiune „Fiul perdut“, cu elevii cl. IV, de învĕțătoriul George Găldău, ear' învĕțătoriul George Nariță a ținut o prelegere din zoologie despre „óie“ cu elevii cl. V—VI.

Cu modul de prelegere cum și cu succesul obținut conferența este mulțămită și esprimă ambilor prelegĕtori recunoștință.

A urmat raportul înv. George Lupu despre progresul obținut în scriere și cetire cu anul I. de școlă pe basa noului abcdar de Dr. Petru Șpan. George Lupu arată avantagiile noului abcdar zicênd: că autorul voește sĕ scótă din învĕțarea cetitului și a scrisului mechanisarea, că materialul tractat în noul abcdar este acomodat minții fragede a elevului, fiind tractat acel material și în studiul religiunii contribue la aperceperea ideilor și la desvoltarea gustului de cetit. Limba e ușóră, potrivită gradului de desvoltare a micilor începĕtori. Raportorul constată mai departe, că elevii cu cari a purces deodată la cetit, au ajuns la un resultat bun, cu mai puțină ostenélă față de anul trecut, când au folosit alt abcdar. Constată progres, căci elevii vorbesc mai fluent, cetesc și scriu mai bine, cu tóte că a avut aprópe 40 începĕtori.

Comparând acest abcdar cu al fericitului I. Popescu lucrat după același metod observă: In abcdarul fericitului I. Popescu cuvintele cari se folosesc pentru învĕțarea literilor de-și sunt luate din cercul de intuiție al elevilor, nu sunt estrase din un întreg mai mare cunoscut elevilor, ci sunt alese după plac, neavênd nici o legătură între sine, ceea-ce nu duce la o unitate a gândirii, nici la concentrarea cunoștințelor. Ca esercițiii pentru cetirea cu literile tipărite și derivate sunt folosite o mulțime de ziceri despre diferite lucruri cari sunt alese după întêmplare, cari și dacă rĕmân în mintea elevului, stau ca tot atâtea idei separate, ne putênd nici-când ajunge la unitate. Față cu al fericitului I. Popescu, abcdarul dlui Dr. Petru Șpan e superior. Acest abcdar e lucrat după legile psichologice și e acomodat minții copilașului începĕtoriu. La tot pasul se observă principiile psichologice și vederile pedagogice după cari e compus acest abcdar, căci acestea se întind ca un fir roșu peste întreg materialul. Acest abcdar e o reformă binefăcĕtóre în ce privește cetitul și scrisul în școla poporală. Raportorul recomândă conferenței acest abcdar, care după părerea sa este cel mai bun dintrĕ abcdarele câte esistă până acum, fiind lucrat după un metod nou care ușuréză munca învĕțătorilor și a elevului.

Conferența ia spre știre raportul dlui G. Lupu, nefiind cunoscut însĕ noul abcdar de cât numai de prea puțini dintrĕ membrii conferenței, nu póte sĕ se pronunțe în special cu privire la valórea și superioritatea lui. Recomândă însĕ învĕțătorilor din tractele Abrud și Câmpeni introducerea acestui abcdar în școlele lor.

Fiind abia 11 ore, conferența hotărește sĕ se continue cu punctele din program stabilite pentru conferența de după amiazi.

La ordinea zilei „Matia Corvinul“, prelegere practică din istoria patriei, de Alexandru Furdui, înv. în Abrud. După dimiterea elevilor s'a supus discusiunii, declarându-se de succésă și esprimându-i-se prelegĕtoriului mulțămită. Ședința se ridică la 11 ore 45 min. anunțându-se proxima ședință pe $2^1/_2$ ore p. m.

Ședința a IV-a în 22 April orele $2^1/_2$ *p. m.*

Urméză prelegerea practică: „Zicerea simplă“ cu cl. II., de V. Oniciu, înv. în Buninginea. După o discusiune la care i-au parte membrii Sêrb, Șenchea și Bedelean, conferența află prelegerea succésă.

Raportul comisiunii permanente. Comisiunea propune, ca conf. sĕ róge pe prea st. domn comisariu consistorial a înainta următórele puncte din raport Ven. Consistoriu:

1. Invĕțătorii din cercul al X-lea Abrud și Câmpeni rógă pe Preavener. Consistoriu a mijlocí edarea unei foi de specialitate pentru învĕțători.

2. A puté veni în posesiunea „Statutelor“ înaintate Ven. Consistoriu spre aprobare pentru înființânda bibliotecă a învĕțătorilor din acest cerc.

3. Dorința conferenței de a dispune Ven. Consistoriu tipărirea analelor conferențelor din anii trecuți și din anii ce vor urma an de an, cari sĕ cuprindă hotărîrile mai de valóre ale acestor conferențe.

4. Conferența se rógă pentru aprobarea planului înaintat Prea Ven. Consistoriu referitor la reformarea cronicei școlare.

Comisiunea permanentă propune, ca pe viitórele conferențe prelegerile practice sĕ se reducă la 4 și sĕ se înmulțéscă numĕrul disertațiunilor.

Ca disertațiuni propune:

1. Importanța cunoștințelor psichologice pentru susținerea disciplinei în școlă, cu lucrarea căreia se însărcinéză membrii George Narița și Ioan Luca, învĕțători în Vidra super.

2. Cum sĕ fie raportul întrĕ școlă și familie, ca învĕțămêntul și disciplina pedagogică sĕ 'și ajungă scopul, încredințându-se spre lucrare membrilor Partenie Duca și Ioan Tănăsescu, învĕțători în Zlatna.

Ear' ca teme: 1. Limba română: „Descrierea“, (o poesie descriptivă de V. Alexandri), temă practică din statistică cu clas V.—VI.

2. Geografia: „Munții și rîurile“ din comitatul Albei-inf. cl. IV.

3. Magiara: „A kutya“, descriere cu cl. III.

4. Aritmetică: „Divisia“, cu cl. II.

Prelegerile practice sĕ nu fie împărțite întrĕ membrii conferenței, ci sĕ se designeze prelegĕtoriul la stabilirea ordinei de program.

In comisiune: Se realeg membrii Avram Sêrbu, Iosif Cothișel și Alexandru Furdui.

Eshauriat fiind programul acestor conferențe, comisariul consistorial mulțămește membrilor pentru viul interes arĕtat în decursul conferențelor. Față de lucrările conferenței își esprimă bucuria, că aici a aflat un corp matur, care muncește serios, cu rîvnă și pricepere pentru cultivarea poporului. Le légă de sufletul lor datorința cea sfântă ce o au ca luminători ai poporului, îndemnându-i a lucra din tóte puterile nu numai la luminarea minții, cultivarea inimii și unitatea culturală și sufletéscă a poporului nostru, ci sĕ contribue după puteri și la îmbunătățirea lui economică. Mulțămește apoi prea st. domn inspector tractual de școle Petru Popoviciu pentru interesul viu cu care a luat parte la tóte ședințele conferenței, cum și celoralți óspeți cari ne-au onorat cu presența lor, și cu acestea declară ședințele conferențelor terminate.

Ioan Motora asigură pe domnul comisariu de simpatia și încrederea învĕțătorilor din Munți și dorindu-i, ca și pe viitor sĕ fie norocoși a'l avea de conducĕtoriu al conferențelor lor, îi mulțămește pentru interesul arĕtat față cu lucrările conferenței.

Alexandru Furdui.

Mórtea Principelui Leopold de Hohenzollern.

Rĕmășițele pământești ale Principelui Leopold de Hohenzollern, fratele M. Sale Regelui Carol al României, au fost transportate Marți din Berlin la Sigmaringen, unde astăzi au fost depuse spre vecinică odihnă în cripta familiară.

La actul înmormântării au asistat și Suveranii României, cari în scopul acesta au plecat Luni séra din București la Sigmaringen. Alteța Sa regală, Principele Ferdinand, moștenitoriul tronului român, s'a aflat în apropierea decedatului seu tată deja cu ocasiunea tristului eveniment, pentru-că ambii se aflau în Berlin spre a participa la nunta moștenitoriului de tron al Germaniei.

La doliul casei domnitóre române ia parte întregul regat român. Numeróse adrese de condolență și telegrame au fost trimise M. Sale Regelui Carol la București și A. Sale Regale Principelui Ferdinand la Berlin, din tóte părțile țerii românești.

Academia Română a ținut din acest trist incident sĕ ridice ședința ce avea sĕ o țină Vineri. Domnul president al Academiei, *Ioan Kalinderu*, a adus la cunoștința învĕțatului corp intristătórea știre prin următórea cuvêntare:

„Onorați colegi! Inapoindu-mĕ azi în oraș am aflat cu adâncă durere marea pierdere ce a încercat familia nóstră regală prin încetarea subită din viéță a A. S. R. Principelui Leopold, fratele mai mare al M. Sale Regelui și tatăi principelui nostru moștenitoriu.

Imi fac datorința durerósă de a vĕ aduce acéstă veste, știind bine partea ce ia Academia la bucuriile ca și la durerile casei nóstre domnitóre, și cuprinși cu toții de sinceră întristare, sunt încredințat că veți permite biroului a esprima respectuos M. Sale Regelui, A. S. Regale Principelui Ferdinand și întregei familii regale simțămintele nóstre de profundă compătimire, împreună cu urări, ca pronia sĕ dee Maiestăților Lor și Altețelor lor regale tótă puterea și resemnarea de cari

---

vindecat și pe apostolul Domnului. Vestea îi merge și în Ioppe, un oraș situat pe țărmul mării Mediterane, de unde învĕțăcei și credincioși trimit o deputațiune la el, care îl invită sĕ 'i cerceteze. Petru pornește către Ioppe lăsând în Lida frumóse suveniri prin faptele și învĕțăturile sale.

In Ioppe rĕmâne mai multe zile în casa unui curelar cu numele Simon (IX 43). In timpul cât stă aci învață pe credincioși și 'i întărește în credință și prin un fapt miraculos convertește la creștinism o mulțime de necredincioși. Era adecă în Ioppe o credinciósă plină de fapte bune numită Tabita sau Căprióra (IX 36). Ea era iubită de toți. Mila ce o făcea vĕduvelor și săracilor prin împărțirea de haine și elemosină făcură din ea o maică a acestora. Lovită încă de un morb, ea móre și cei ajutorați rĕmân orfani, ale căror plâ... și vaete ajung până la sfântul ...ns de milă merge la mórta ...ă o învie cu două cu... El redă astfel vieții ...ierea săracilor și

Invierea miraculósă a Tabitei se lăți repede în Ioppe și în ținutul lui. Mulți crezură și preamăriră pe Dzeu, care prin mâna unui om neînvĕțat face astfel de minuni. Petru nu numai vindecă bolnavi, ci în numele lui Iisus póte învia și morți. Iată deci împlinite cuvintele Mântuitorului: „Adevĕr zic vouĕ, de veți avé credință cât un grăunte de muștar, veți zice muntelui acestuia: „mută te de-aci colo și se va muta și nimic nu vé va fi cu neputință“. (Mt. XVII 20).

Credința sf. Petru este mare, așa în cât și morții înviéză la cuvintele lui. Dar' în activitatea sa de a rĕspândí lumina lui Dzeu nu este liber de orgoliul național: legea cu prescriptele ei îl împedecă în desvoltarea unei activități mai generale. El lucră numai întră connaționalii sĕi, cari desconsideră și urĕsc tot ce este păgân. Acésta restricțiune trebue sĕ se dărîme acum, când legea vechea nu mai este dătătóre de ton, ci cea nouă, care primește în sinul ei pe ori-cine fără considerație de neam, sex, cerênd numai credință neclintită. (Va urma).

atâta trebuinţă în astfel de momente grele.

„Sunt aprópe 30 de ani de când augustul defunct mi-a făcut deosebită onóre încrederei sale şi nu odată am avut prilej sĕ văd cu bucurie interesul cald ce purta ţĕrei nóstre şi satisfacţiunea ce simţia că a fost dat unui Hohenzollern sĕ pună temelii atât de trainice României de azi, cu ale cărei fapte şi manifestaţiuni era totdéuna în curent.

„Am avut ocasie sĕ 'l vĕd şi în ţéră, pe care a visitat'o în mai multe rânduri, lăsând tuturora cele mai bune amintiri, şi sĕ apreciez odată mai mult, împreună cu toţi cari l'au cunoscut de aprópe ca şi de departe, înaltele calităţi cu cari era înzestrat. De o întinsă şi variată cultură, Alteţa Sa Regală Principele Leopold era un puternic vlăstar al Hohenzollernilor, cari au dat un cârmaciu atât de iscusit scumpei nóstre patrii.

„Păstrând augustului rĕposat pururea o recunoscĕtóre amintire, cred că interpretez sentimentele dvóstre ale tuturora, zicĕnd: „Fie-i memoria eternă!“

Şedinţa se ridică în semn de doliu.

„Asociaţiunea.“

Adunarea despărţĕmĕntului Blaj.

Adunarea cercuală ordinară a despărţĕmĕntului Blaj al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ se va ţiné în 19 Iunie n. a. c. în *Pănade* la orele 10 a. m. cu următoriul program:

1. La 9 ore serviciu divin împreunat cu parastras întru pomenirea lui *Timoteiu Ciparia*, din prilejul aniversării centenarului de la naşterea acestuia. Predica ocasională va rosti-o ditectorul despărţĕmĕntului *I. F. Negruţiu.*
2. Deschiderea adunării.
3. Raportul comitetului.
4. Alegerea alor două comisiuni: pentru censurarea raportului şi înscrierea de membri noi.
5. Disertaţiune comemorativă despre *T. Cipariu*, de *A. Ciura.*
6. Raportul comisiunilor.
7. Statorirea locului unde se va ţiné viitórea adunare generală.
8. Alegerea alor doi delegaţi la adunarea generală de la Sibiiu.
9. Propuneri.
10. Alegerea comisiunei de verificare.
11. Inchiderea adunării.
12. După adunare publicul, înainte de a se aşeza la masă, va cerceta esposiţia de lucruri de mână şi ţesături aranjată de dna *Elena Şimon* şi dşóra *Veronica Săbăduş.*

La acésta adunare, care se va ţiné în localul bisericii gr. cat., se invită toţi membrii Asociaţiunii şi toţi cei cari doresc progresul poporului român.

Cu aceeaşi ocasiune se va da concert tot acolo, din partea elevilor institutului pedagogic din Blaj cu următorul Program: 1. Marşul Tudor, de A. Popoviciu, cor. 2. Peneş Curcanul, de V. Alexandri, declamat de Laur. Moldovan ped. c. III. 3. Stroe Plopan, de N. Ganea, cor. 4. O scrisóre din Muselin-Selo, de G. Coşbuc, decl. de Teod. Stoia ped. c. III. 5. Resunetul Ardealului, de A. Popoviciu, cor. 6. Ţiganul la vênat, de E. Suciu, decl. de S. Cornea, ped. c. III. 7. Hora, de N. Ganea, cor. Inceputul concertului la orele 3. După concert dans. Séra prelegere poporală cu skiopticonul.

NOUTĂŢI

Din causa sfintelor sĕrbători „Russaliile“ *numĕrul proxim apare Mercuri după amiazi.*

Noul guvern. *In urma morţii Archiducelui Iosif decretele de numire a membrilor noului guvern presidat de baronul Fejérváry vor fi publicate numai Duminecă în monitorul oficial, împreună cu decretele de dispensare a vechilor ministri. Tot Duminecă vor pune noii ministri jurămêntul de credinţă în mânile M. Sale, în palatul regal din Buda. Presentarea noului guvern în dietă se va face probabil Marţi.*

*

La esamenele de maturitate din Năsĕud ţinute în 7—9 Iunie au fost admişi 37 maturisanţi. Dintrĕ aceştia *doi* au obţinut nota generală *fórte bine* (eminentă), cinci *bine*, ear' douĕzeci au fost declaraţi simplu maturi (suficient). Nouĕ inşi au fost avisaţi la repetarea esamenului din câte un studiu, ear' unul din mai multe studii.

*

Dşóra Lia Moga din Sibiiu a dat cu bun succes esamenul de maturitate la gimnasiul de stat din loc.

*

† Dr. Georgiu Ilea de Kis-Bun, advocat în Cluj, a decedat după o viéţă plină de activitate, în 12 Iunie st. n. a. c., la 8 ore séra, în etate de 49 ani, în al 14-lea an al fericitei sale căsătorii.

Rĕmăşiţele pămênteşti ale defunctului au fost depuse spre vecinică odihnă Mercuri, în 14 Iunie st. n. a. c., la 4 ore d. am. după ritul bisericei gr. cat. în cimiterul din Cluj. Il deplânge vĕduva Ida Ilea n. Csato de Jankafalva cu copiii Liviu George şi Beatrice, cum şi numĕróse rudenii.

*

† Silvia Cirlea n. Rusu. Cu adâncă părere de rĕu înregistrăm ştirea, că dómna *Silvia Cirlea n. Rusu*, soţia dlui *Mihaiu Cirlea*, notariu public regesc în Abrud, deputat sinodul şi congresual, după un morb greu, în etate de 42 ani, împĕrtăşită cu ss. sacramente, în 13 Iunie a. c. a încetat din viéţă. Rĕmăşiţele pămênteşti ale defunctei au fost transportate la Vidrasĕu, unde astăzi în 16 l. c. la orele 6 d. a. vor fi depusă spre vecinică odihnă în cripta familiară.

*

† Sabina Maniu, sora domnilor advocaţi cu bun nume, Dr. Iuliu Maniu şi Dr. Cassiu Maniu, a decedat după lungi şi grele suferinţe în Blaj, la 13 Iunie 1905 sara la 10 óre, provĕzută fiind cu ss. sacramente ale moribunzilor. Aşezarea spre vecinică odihnă a rĕmăşiţelor pămênteşti s'a întêmplat în 15 Iunie 1905 după amiazi la 4 ore în cimiteriul comun din Blaj.

*

Asasinarea unui ministru. Marţi (13 Iunie n.) în momentul când *Deljanis*, ministrul-president al Greciei, era sĕ între în palatul dietei, un anume Gherakoris i-a împlântat în pântece un cuţit. Atentatorul e un cartofor ticălosit, care cu mulţi ani mai înainte 'şi ucisese soţia şi a petrecut optsprezece ani în temniţă. La interogatoriu a zis, că a ucis pe ministrul din rĕsbunare pentru-că avea plănuit sĕ casseze localurile de joc de cărţi din întrégă ţéra.

In urma ranei primite ministrul Deljanis a murit Mercuri. Mórtea lui a produs consternaţie în ţéra întrégă, de la rege până la poporul de rênd, fiind-că în el Grecia perde pe unul dintre cei mai eruditi bărbaţi de stat şi mai devotaţi patrioţi.

*

Esundări mari. Se telegraféză din Chicago, că în urma ploilor mari din sĕptĕmânile trecute rîul Missisipi (cel mai mare rîu în America) a esundat pe mari întinderi, stricând căile ferate şi nămolind sĕmănăturile. Paguba se evaluéză la circa două milióne de dolari. Au perit şi fórte mulţi ómeni, despre cari se crede că i-au apucat valurile.

*

Intâiu soldat, — apoi mire. Corespondentul unui ziariu din Londra, trimis ca raportor la Berlin, povesteşte următoriul episod de la festivităţile cununiei moştenitoriului: Moştenitoriul aştepta în fruntea unei companii de onóre sosirea trăsurii cu împĕrătésa şi cu miréss, spre a defila înaintea lor. Impĕratul, care încă aştepta sosirea trăsurii, uitându-şi de acest punct al programului — póte în bucuria că'i soseşte nora, — îndată ce s'a apropiat trăsura s'a dus şi luând la braţ pe miréssa a condus'o în palat, ear' mirele a rĕmas uimit în fruntea companiei. „Curiósă întêmplare“ — a zis oficerilor din jurul sĕu. M-Sa a întrat deja în palat cu miréssa. Cum voiu întra acum eu?“ — După aşteptare de câteva minute vĕzênd că împĕratul nu se re'ntórce cu miréss, oficerii au sfătuit pe prinţul sĕ între şi el în palat. „Dómne fereşte!“ — li-a reflectat el, — „Porunca e poruncă, eu am ordin sĕ aştept în fruntea companiei sosirea miresei şi sĕ defilez în faţa ei. Până când cel mai mare nu-mi va da ordin sĕ-mi părăsesc acest post eu stau aci şi aştept“. Şi a stat în fruntea companiei până când împĕratul observându-şi greşéla a eşit cu miréssa şi cu împĕrătésa în balcon şi de acolo a făcut semn prinţului, sĕ facă defilarea acolo.

La colecta pentru catédrală advocatul Dr. Lucian *Borcia* (Sibiiu) a dăruit zilele acestea 50 coróne.

*

Vindecarea turbului cu radiu. Guido Tizzoni, profesor de medicină la universitatea din Bologna, a făcut raport Academiei de ştiinţe din Roma că i-a succes sĕ vindece turbul prin aplicarea razelor de radiu. Până acum a făcut esperimente numai asupra animalelor (epuri de casă), cărora li-a injectat limfa turbului (virus rabicum fissum), apoi după ce i-a copleşit bóla i-a tractat cu radiu şi pe toţi i-a vindecat. Acum voeşte sĕ esperimenteze şi cu ómeni, fireşte, cu nenorociţi cuprinşi deja de gróznica bólă.

*

Advertisare emigranţilor. Din loc oficial se publică următórele: In timpul din urmă s'a rĕspândit în public părerea, deosebi prin comunicaţiunile unor ziare din provincie, că guvernul ungar ar fi dat concesiune, ca emigranţii la America sĕ pótă face călĕtoria şi pe la Brema, şi că paspórtele sunătóre pentru călĕtoria pe la Fiume acum ar fi valabile şi pentru călĕtoria pe la Brema, dacă emigrantul are deja biletul de vapor pentru Brema. Fiind-că părerea acésta e de tot greşită şi aptă a duce în rĕtăcire pe cei interesaţi, facem cunoscut publicului, că guvernul ungar nu a dat o astfel de ordinaţiune, ori dispoziţiune modificătóre.

*

Un rar fenomen ceresc. Duminecă séra în părţile de pe la Zĕmlin (Zimony) s'a vĕzut pe ceriu o arĕtare luminósă în forma şerpelui, durând cam douĕzeci şi cinci minute, apoi întunecându-se gradat. Esplicarea acestui rar fenomen n'o ştie nimeni.

*

Vreme grea în Constantinopol. Duminecă pe la amiazi o plóie torenţială împreunată cu viscol mare a făcut fórte mari devastări în Constantinopol, deosebi în suburbiile Besktas şi Ortaköi. Numĕróse edificii au fost deteriorate, unele chiar dărîmate, câteva barce s'au rĕsturnat şi cufundat împreună cu ómenii de pe ele, ear' prin grădini şi pe câmp paguba e fórte mare. Luni după amiazi a fost nou vifor, împreunat cu grindină de mărimea ouĕlor de porumb. Numĕrul ómenilor pustiiţi şi al celor răniţi nu se ştie încă.

*

Concert în Alba-Iulia. Reuniunea de cetire şi cântări a economilor şi meseriaşilor din Alba-Iulia invită la concertul împreunat cu dans ce 'l va aranja Duminecă în 25 Iunie st. n. a. c. în sala cea mare a hotelului „Europa“ (A.-Iulia) cu concursul corului pedagogic din Blaj. Inceputul precis la 8 ore séra.

*

Petrecere în Deva. „*Petrecere de vară*“ se va aranja în favorul şcólei gr. or. române din Deva Luni în 6/19 Iunie a. c. (a doua zi de Rusalii) în grădina staţiunei căii ferate din Deva. Inceputul la 4 ore p. m., după terminarea esamenului de şcólă. Preţul de întrare de persónă pentru inteliginţă 1 cor., pentru popor 60 fileri. Suprasolvirile marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor publica. Musica primă a lui Iuliu Boniş. La timp nefavorabil petrecerea se va ţiné în Dumineca proximă.

*

Concert în Dobra. „Reuniunea română de cântări din Orăştie“ arangiază în Dobra la 18 Iunie st. n. (Prima zi de Rusalii) în pavilonul de vară de la hotel „Husariu“ concert cu binevoitorul concurs al artistei de violină dşóra Adelina Piso şi al dnei Victoria Dr. Erdélyi. Program: 1. *a*) „Sfânt, sfânt, *b*) „Bălcescu murind“, coruri mixte de G. Dima. 2. *a*) „Ave Maria“ de Schubert, *b*) „Serenade“ de V. Herbert, p. violină şi acompaniare de pian. 3. „Rĕsunet de la Crişana“, cor mixt cu solo de I. Vidu. 4 *a*) „Dorul“, cor mixt de I. Murĕşan; *b*) „Cucule cu pénă sură“, cor mixt de G. Dima. Pauză. 5. *a*) „Hora Severinului“, *b*) „Mîndruliţă de demult“, coruri mixte de G. Dima. 6. „Balada“ şi „Polonaisa“, de Vieuxtemps p. violină şi acomp. de pian. 7. *a*) „Sărmană frunză“, *b*) „Rĕmâi sănĕtósă“, coruri mixte de G. Dima. 8. „Dorul ardeleanului“, cor mixt cu soli de A. Popovici. Inceputul la 8 ore séra. Venitul curat: Pentru scopuri culturale dobrene Preţul locurilor: locul I. 2 cor. 40 fil. locul II. 1 cor 60 fil. Parterre 1 cor. Bilete şi programe cu textul cântărilor se pot căpĕta Duminecă tótă ziua la dl Nicolea Herbai şi séra la cassă. După concert, dans. Dacă din întêmplare cineva n'a primit invitare şi ar dori sĕ iee parte la concert este rugat a se considera invitat pe acéstă cale.

Cronică literară.

C. Sandu-Aldea: In urma plugului.

Astăzi, când unii rĕtăciţi în ale literaturei mai stărue cu încăpăţinare în credinţa că direcţia literară actuală ne e greşită, sau că prea ne e strîmtă alvia vieţii sufleteşti — a celei frumóse, — nu e fără interes sĕ sulevez unele păreri ale autorului pus în fruntea acestei cronice: sunt mărturisirile unui scriitor valoros, care a înţeles multe dintrĕ tainele — ascunse laicilor — ale artei.

Intâiu e caracteristic pentru Sandu-Aldea, cum consideră primejdia acelei „pleve de ómeni neisprăviţi, cari se vaită pe tóte cărările în versuri schilóde, conţinĕnd simţire de contrabandă, sau în prosă nedărăcită, umflată“, a „haimanalelor cu pĕrul mare şi cu pose de visători“, pentru noi, popor încă fără siguranţă în apreţieri, drept ceea-ce a fost epoca fanarioţilor în istoria naţională politică. Postastrii şi înşelătorii de vorbe din categoria acésta n'au „puterea şi darul sĕ prindă în şiruri de mărgăritare simţirea şi adâncul sufletului unui popor“, lor le lipsesc „acele pietri preţióse, cari fac valórea unei opere şi cari se chiamă imagini şi suflet“. Dar' simţirea, dar' sufletul acesta trebue sĕ fie ale „norodului *nostru* încercat“, ear' imaginile sĕ fie culese în urma plugului, cum arată aşa de frumos volumul acesta. Şi lucrurile acestea nu pot fi scrise cu uşurinţă, nici înfăţişate cum îţi dau prin minte: ele sĕ fie frământate, făurite, condensate, cristalisate în opere de artă, sĕ fie lămurite în focul sfânt al inspiraţiei şi al muncii rodnice şi binefăcĕtóre, căci altmintrelea ne vom alege dór' cu plévă, pe care vor purta-o vênturile „până 'n pustiul, care se chiamă Uitare“.

Acestea sunt unele dintrĕ principiile estetice de cari se călăuzeşte „voinicul stegar“ Sandu-Aldea, şi dacă am stăruit asupra lor, e ca sĕ se vadă ce cred scriitorii noştri cu şcólă literară sănĕtósă, şi fiind-că mai uşor vom pricepe calităţile schiţelor şi novelelor, despre cari va fi vorbă aici.

*

Numele lui Sandu-Aldea nu ne e necunoscut. La sfîrşitul veacului trecut apărea în Bucureşti revista „Flóre-Albastră“, care a pătruns şi la noi, ba în „Familia“ s'a şi scris — în bine — despre ea. Aici s'a făcut cunoscut autorul nostru, dar' nu prin poesiile, ci prin notele de drum semnate S. Voinea şi prin schiţele iscălite C. Răsvan. Mai apoi, în 1900, a eşit în Orăştie drama „Ziua învierii“ de Ibsen, tradusă fórte frumos de Il. Chendi şi C. Sandu, ear' în 1901, tot acolo, „Ioan Botezătoriul“ a lui Sudermann, tradusă de aceiaşi.

Intrat astfeliu în mişcarea nóstră literară, după încetarea „Flórei-Albastre“ la doi ani, trece la „Sĕmănătoriul“, revistă scósă numai atunci, unde publică până azi. In 1904 îşi adună unele schiţe şi note de drum şi le edă sub titlul: „Drum şi popas“. Volumaşul acesta a fost primit cu cuvinte de laudă de criticii revistelor mai însemnate, de domnii G. Bogdan-Duică de la „Convorbiri literare“, Dr. S. Puşcariu de la „Lucéfărul“, Iorga, Chendi şi de alţii.

Eveniment literar n'a constituit, fără îndoială, cărticica acésta, dar' a fost şi este o lectură bună, curată, interesantă şi atrăgĕtóre prin bogăţia colorilor, a imaginilor şi a dragostei de ţéră şi de ţĕran, menită sĕ înlocuiască cu succes aberaţiile decadente, pe cari cércă sĕ le ocrotéscă cu autoritatea sa o curiósă „viéţă nouă“, şi în sfîrşit o carte, care prin bucăţile „In faţa Opanezului“, „Şargul“, „Florica“ şi „O dragoste“, mai ales sĕ ne dee făgăduinţe mari.

Ele s'au împlinit. „In urma plugului“ aduce mai mult de cât puteam aştepta. Aduce şi ceva ce lipseşte în schiţele mai vechi cu totul: pĕtrunderea şi zugrăvirea — une-ori adâncă, — totdéuna corectă a sufletelor din acţiune.

Ómenii din cartea acésta sunt numai de la ţéră, din acea parte a ţerii românesci

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinşi pofesori şi medici ca remediu eminent contra: **morburilor de plumâni, afecţiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă,** mai ales este recomandat **convalescenţilor după influenţă.** Promovéză apetitul şi face sĕ créscă greutatea corpului, delăturéză tusa şi flegma, şi face sĕ incetéze asudórea de nópte. In urma gustului şi mirosului său plăcut se ia cu plăcere şi de copii. Se capĕtă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpĕrătorul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre: (216) 52—52

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveţia).

care a avut în lungul vremii să îndure mai mult de la păgânii vecini, ómenii de lângă Dunăre, cu care trebue să lupte; vor fi deci bărbați și femei cu suflete oțělite, cu voință tare, puternici în mănie și în dragoste, sângeroși în rěsbunare și cu pasiuni clocotitóre, ear' „coconița“ crescută în aspra cinste strămoșéscă a boerilor noștri va avé o credință vecinică.

Numai orășanul stricat și câte un trîntor codaș, cum se găsește în fie-care sat, pătéză chipurile curate, scad numěrul ómenilor de omenie, cari își câștigă dreptul de a trăi prin munca cinstită a minții și a mânilor.

Viéță este multă în aceste pagini. Vedem din ele cum își petrece tineretul serile la clăcile de tors, cum lucră vara la secere; ni-se arată superstiții de ale poporului și drépta lui credință în Dumnezeu; ni-se lămuresc chinurile manevrelor sub povara gândului la cei de acasă și greutățile cu farmecul traiului pe malul dunărean; și . . . câte ni-se mai spun, dar' se desvělesc — în nuvele — mai cu sémă sufletele persónelor cu feliuritele lor porniri.

Iat'o pe cóna Frăsinica din „Fără noroc“, bucata de căpetenie a volumului, dedicată măestrului — cutare filolog ar fi zis „Magistrului“ — Vlahuță, măritată după un căpitan mai bětrân de cât ea cu două-zeci de ani, „cartofor în lege și bețivan la tórtă“. Tratată ca o servitóre la casă, bănuită în cinstea și în purtările ei neprihănite, ba chiar bătută și dată afară din casă într'o nópte de érnă, nu pórtă ură bărbatului sěu nici nu cércă prilej de rěsbunare, — măcar divorțul modernelor, — ci sufletul ei iubitoriu caută să abată influințele esterne, cari îl paraliséză moralicește și trupește. Ear' căpitanul, cu păcatele-i cunoscute, își scutură lenea dór' la minciunile, la insinuările intrigantului Pompieru. Indobitocirea lui se arată treptat — treptat, până când în urmă ajunge de împușcă pe logofětul moșiei, pe Vasilache, care-i hărnicia și cinstea, întrupate. Conștiința tulbure a căpitanului nu mai póte suporta crima acésta și el — se spânzură.

Tot astfel învie sub ochii cetitorului și Sima Baltag, suflet năvalnic și furtunos, mistuit de pojarul unei iubiri împărtășite la urmă, și Niță Mândrea, odrasla cea mai de pe urmă a cutărei familii boerești, care își apără cu îndîrjire avutul părintesc și móre înjunghiat de un țěran potcaș: stejar mândru prăvălit de un vênt neprielnic.

Asta e firea eroilor lui Sandu-Aldea: se frîng, dar' nu se îndóie. Cioplíți din cremene, porniți și fieroși, presintă une-ori și asperități, au pe alocurea lipsă de poleire, dar' în câte locuri?

Limba bogată, vigurósă și proprie, realismul perfect în concepția despre țeran și natură, în care trăește, ne *strigă* — vorbesc despre Sandu-Aldea: — „aveți mult, e drept, dar' comóra nu e pe deplin săpată“.

Ioan Paltin.

Posta redacției.

Bonțida. Știrea e adevěrată și a fost publicată și în fóia nóstră, numěrul 56, între noutăți.

Cetiți

„**România Ilustrată**“

singura revistă mare, enciclopedică, ilustrată și de actualitate.

Pe lângă o materie literară din cele mai variate și datorită celor mai distinși și gustați scriitori români, ca Coșbuc, Davila, Antemireanu, Tutoveanu, Dr. Grigorovitza, Radu Rosetti, Sadoveanu, etc., revista „**România Ilustrată**“, care apare în București, sub direcțiunea dlui Ioan Rusu Abrudeanu, conține în fie-care numěr între 40 și 50 de ilustrațiuni de actualitate din țară și străinătate.

„**România Ilustrată**“ este cea mai rěspândită și mai apreciată revistă de familie. Apare odată pe lună în câte 4 cóle.

Costul abonamentului — 24 lei pe an și 12 lei pe jumětate de an — se póte trimite cu mandat postal pe adresa: Administrația revistei „**România Ilustrată**“, București, strada regală nr. 1. [122] 1—5

Dinți!

Atelierul technic de dinți

E. DIEKER

Sibiiu, str. măcelarilor 30, etagiul I

1—3 (vis-à-vis de catedrala gr. or.)

Nr. 88 1905. [123] 1—3

Concurs

Conform resoluțiunei Preaveneratului Consistoriu din 14 Decembre 1904 nr. 13,208 Bis. și în necs cu ordinul din 15 Martie 1905 nr. 2439 Bis. se publică concurs din oficiu pentru ocuparea postului vacant de **paroh** în parohia **Sălașul-superior** din tractul Hațegului cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele pentru acésta parohie de clasa III sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Concurenții să 'și trimită cererile, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral și să se presenteze în vre-o Dumineca sau sěrbătóre în biserică pentru a și arăta vrednicia în cântarea și cuvêntarea bisericéscă.

Hațeg, în 1 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral al Hațegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 51 1905. D. f. g. [120] 2—3

Concurs.

Pentru **catedra** de **limba magiară și latină,** eventual ori care alt obiect combinat cu magiara ori latina la gimnasiul public român gr. or. din Brad se escrie concurs.

Concurenții 'și vor adresa petițiile lor comitetului gimnasial subscris până la **28 Iunie** (11 Iulie) **a. c.** inclusive și le vor însoți cu următórele documente:

1. Carte de botez prin care vor dovedí că sunt Români gr. or.
2. Atestat de conduită.
3. Atestat medical despre starea sanitară.
4. Revers, că se vor conforma întru tóte legilor și dispozițiunilor bisericești și școlare, cum și regulamentelor și concluselor în vigóre.
5. Diploma de profesor conform art. de lege XXX: 1883, sau dacă nu vor avé diploma documentul despre esamenul de specialitate ori fundamental și absolutoriul de la universitate.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Pentru profesor ordinar definitiv salariu anual de 2400 cor., 6 cuincuenii de câte 100 cor., drept de pensiune conform statutelor fondului arhidiecesan de pensiuni.
2. Pentru *profesor ordinar provisor* pe 3 ani salariu anual de 2000 cor.
3. Pentru *profesor suplent* anual 1600 coróne.

In ori-ce calitate e dator a propune 20 ore pe sěptěmână și a-și ocupa postul la 1 Septembre n. 1905.

Comitetul representanței gimnasiale:

Brad, 21 Maiu 1905.

President: *Vasiliu Damian*, protopresbiter.
Secretariu: *Dr. Pavel Oprișa*, director gimn.

Nr. 317 1905. [121] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învěțătorești** vacante în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Abrud, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Abrudsat**, salariu 600 coróne, solvibil în rate lunare anticipative, cuartir și lemne de foc.
2. **Bucium-Cerbu,** salariu 600 coróne din repartiție, cuartir și lemne de foc.
3. **Bucium-Isbita,** salariu 600 coróne din repartiție, cuartir și lemne de foc.
4. **Bucium-Muntari,** salariu 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne de foc.
5. **Cărpeniș** cu **Věrtop,** salariu 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne de foc.
6. **Ciurulésa,** salariu 600 coróne din repartiție, cuartir și lemne de foc.
7. **Galați,** salariu 600 coróne din repartiție, cuartir și lemne de foc.
8. **Pětrângeni** cu **Valea-Bulzului,** salariu 600 coróne, cuartir și lemne de foc.
9. **Roșia** cu **Corna,** salariu 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, să 'și substérnă cererile instruite conform normeler din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, și să se presenteze înainte de alegere poporului spre a'și arăta desteritatea în cântări; apoi vor nota în petițiunile lor dacă după anii serviți în alte comune pretind cuincuenalii pentru ca comunele să se pótă orienta la alegere.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Abrud, 27 Maiu 1905.

Petru Popovici
protopresbiter.

Preț redus!

Țara nóstră, *descrierea părțitor Ardealului spre mézăzi și Valea Murěșului*, de Silvestru Moldovan, se vinde cu prețul redus de **1 cor.** (în loc 2 cor.), plus porto 20 fil., la *Librăria arhidiecesană din Sibiiu* (Nagyszeben).

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum și la repararea clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote armoniόse, pe lângă garanță de mai mulți ani, le fie-care mărime, provězute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 1—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bětrâne** cu coróne de fier bătut, ca și spre turnarea de **tóce din metal.** Se află clopote în greutate de 300 kg. și mai jos.

☞ Preț curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco. ☜

La esposiția milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

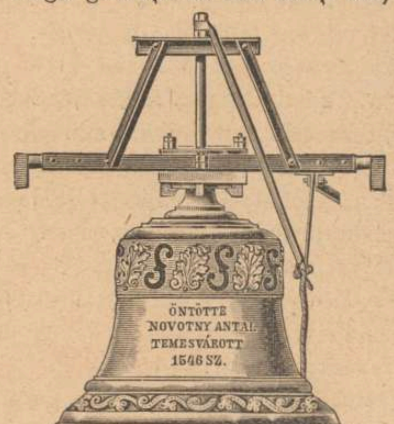

Săpunul Schicht

cu marca:

„cerb“ ori „cheie“

e cel mai bun, mai spornic și prin urmare cel mai eftin. E liber de substanțe stricăciόse.

Se capětă pretutindenea! (5) 45—46

!! La cumpěrare să se observe, ca fie-care bucată de săpun să fie provědută cu numele Schicht și cu o marcă de sus. !!

CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes

Pentru dame indispensabil!

Cel mai bun cosmetic!!

Delătură după câteva zile pistruele, petele de ficat, jubruțele, carii de piele și tóte necurățeniile pielii. Netezește crețele, dă obrazului colóre albă, fină și îl frăgezește și întinerește. Prețul: borcanul mic 1 cor., borcanul mare 2 cor.

Articole de toaletă alese:

Pudra Margit (în 3 colori) 1·20 cor.
Săpunul Margit 70 fileri.
Pasta de dinți Margit 1 cor.
Apă de obraz Margit 1 cor.

Cu ramburs sau pe lângă trimiterea banilor înainte espedéză producentul

FÖLDES KELEMEN, farm., Arad.

Se capětă în tóte farmaciile, drogeriile și parfumeriile. (57 b) 4—5

Deposit principal în Sibiiu, în farmaciile: Guido Fabritius, I. C. Molnár, Carol Müller, Ervin Rummler, în drogeria Carol Morscher, în magazinul de săpun și parfumeria Meltzer.

CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archidiecesan

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc se**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că ac aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie,* *pedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sg* *de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâ* *picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația nereg* *a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitat — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire in* *țiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba ratul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e perm* *se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Au Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut,* *ciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magneticé o recomandă în deose

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 139

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42 colțul strada Kálmá

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 61 Sibiiu, Joi 9/22 Iunie 1905 **Anul LIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Noul guvern.

Sibiiu, 21 Iunie n.

In fine, după aprópe cinci luni de la căderea guvernului presidat de contele *Tisza*, pe care „națiunea“ l'a trimis la primblare, cu ocasiunea ultimelor alegeri dietale, avem de Duminecă guvern nou, numit în tótă regula din partea Maiestății Sale, de-și nu cu ținerea în vedere a tuturor cerințelor constituționale, cari pretind, ca guvernul responsabil al țerii sě fie luat din majoritatea parlamentară, ori sě se razime pe majoritatea parlamentară.

Noul nostru guvern însě nu e luat din majoritatea dietei, nu se póte răzima pe sprijinul majorității, dar' nu se póte răzima nici pe sprijinul minorității, pe care o formézǎ acum partidul liberal și naționaliștii, pentru-că naționaliștii din principiu nu pot spriginí un guvern întrat în moștenirile guvernelor din trecut, ear' liberalii au luat hotărîre formală *sě nu sprigin*é*scă* acest guvern nou, în care n'au nici o încredere.

Străin e deci noul guvern în casă străină! Neînțeles de nimeni, și neascultat de nimeni. Apostrofat va fi în dietă, huiduit și batjocorit!

Și totuși guvernul este al cuiva. E al Maiestății Sale, dacă nu e al majorității parlamentare! Prin urmare, feliul cum va fi primit *astăzi* noul guvern în dieta țerii, — pentru-că astăzi se presentézǎ în fața parlamentului, — va fi o fidelă espresiune a sentimentelor de cari e stăpânită majoritatea parlamentară față de Maiestatea Sa, nu față de guvernul Maiestății Sale. Majoritatea parlamentară știe fórte bine, că noul ministru-president, baronul *Fejérváry*, e militar, și ca militar nu póte de cât sě se supună voinței M. Sale și sě împlinéscă porunca M. Sale, dar' totuși va loví în el fără crutare, nu pentru alta, ci pentru-ca sě o simtă — Maiestatea Sa. Sě o simtă și — *sě cedeze!*

De sine înțeles, că după ce nu aparține nici unui partid politic din țară, noul guvern nu are nici un colorit și nici un program politic. Programul seu e programul Corónei. Ear' programul Corónei e: *„pace și ordine în țară!“* Va voí țéra sě dee mână de ajutor pentru-ca programul acesta sě fie realisat? Țéra póte că *da*; însě cei ce au ajuns sě o represinte în dietă — *nu*. Și de aceea, conflictele întrě *„națiune“* și Corónă probabil că de acum au sě urmeze.

*

Noul guvern e compus astfel: Ministru-president și totodată ministru de finanțe și ministru pe lângă persóna Maiestății Sale baronul *Fejérváry*, care cu ziua de Duminecă a fost trecut în disponibilitate, ca general. Ministru de interne *Kristoffy* József. Ministru de comerciu *Vörös* László. Ministru de culte și instrucțiune publică *Lukács* György. Ministru de agricultură *György* Endre. Ministru de justiție *Lányi* Bertalan. Ministru de honvezi generalul *Bihar* Ferencz și ministru croat *Kovácsevics* Stefan.

Noii ministri au pus jurămêntul de fidelitate în mânile Maiestății Sale Duminecă după amiazi, la orele trei, în palatul regal din Buda, în ființa de față a ministrului comun de finanțe, baronul *Burian*, care a substituit la acest act pe ministrul comun de esterne contele *Goluchovski*. Inainte de a fi jurați noii ministri, Maiestatea Sa a primit în audiență de adio pe contele *Tisza* și fostii sei colegi din ministeriu.

Luni apoi, monitoriul oficial a publicat autografele preaînalte referitóre la dispensarea vechilor ministri de la conducerea afacerilor publice, și decretele de numire ale noilor ministri. Cel adresat noului ministru-president, baronului *Fejérváry*, are următoriul cuprins:

„Iubite baron Fejérváry! Regret fórte mult, că nici până acum n'am putut numí guvern din majoritatea camerei parlamentului națiunii mele credincióse magiare, și a nume din motivul că partidele coalisate ca majoritate nu mi-au presentat un astfel de program de guvernare, pe basa căruia sě fi putut cu deplină liniște sufletéscă sě încredințez guvernului luat din rêndurile lor sórtea națiunii.

Regretabila pausă în munca creatóre a legislativei causézǎ iubitei mele Ungarie incommensurabile pagube economice și morale; sper însě, că acum, după absolvarea guvernului minorității, aplanând prin intermediarea unui guvern ce stă afară de partide divergențele ivite, aplanare dorită din parte-mi fórte fervent, îmi va face posibil cât mai curênd, ca sě chiăm la guvernarea iubitei mele Ungarie ministeriu din rêndurile majorității.

Pe terenul reformelor de guvernament intern și de economie publică voiu primí bucuros propositiunile venite de la majoritatea camerei, ear' în ce privește postulatele esprimate cu privire la cestiunile militare, la acestea în cursul timpului și mai pe urmă în declarațiunile obligătóre făcute de guvern în 1903, în cât a fost cu putință deja mi-am dat învoirea; dispositiunile ordonate deja din parte-mi în armată în urma acestora, ținênd în vedere drepturile mele legale de domnitoriu și datorințele împreunate cu acestea, s'au putut însě mișca totdeauna numai în astfel de cadre, cari trebuesc necondiționat respectate, pentru-ca nu cumva sě se pericliteze capacitatea de acțiune a armatei, de importanță vitală pentru ambele state ale monarchiei.

Mi-ar face deosebită bucurie, dacă în urma contactului cu partidele politice ți-ar succede sě prepari compromisul întrě marginile indicate mai sus și astfeliu sě deschizi cale numirei unui guvern luat din majoritate. Dat în Budapesta la 18 Iunie 1905. *Francisc Iosif* m. p. *Baron Fejérváry Géza* m. p.“

Evident, că preaînaltul rescript adresat ministrului-president *Fejérváry* nu sună la adresa acestuia, ci la adresa majorității parlamentare, care e de nou invitată sě priméscă puterea, însě nu pe basa programului ei esagerat, ci pe basa programului Corónei, ori pe basa unui program acceptabil din partea Corónei. La majoritatea parlamentară este deci acum rîndul sě se conformeze invitării ce i-se face. Dacă se va conforma, țéra va întra earăși în stări normale; dacă nu, — bunul Dumnezeu știe ce se va întêmpla.

Esposiția din București.

S'au început deja pregătirile, pentru-ca esposiția ce va fi aranjată în anul viitor la București sě fie cât se póte de succésă. Guvernul român a numit o comisiune specială, care ține necontenit ședințe pentru a studia modul de aranjare și de esecutare, ear' comisariul general al esposiției, domnul *Dr. C. Istrati* a adresat Românilor de pretutindenea următórea circulară patriotică:

„Românii cari locuesc regatul României și provinciile ce formau vechea Dacie, precum și acei aflători în peninsula balcanică, Istria și în alte părți, nu uită că s'au îndeplinit 1800 ani de când marele împěrat Traian începuse rěboiul de cucerire a Daciei.

Inimile lor bat cu mai multă putere gândindu-se că peste puțin timp se apropie leatul aniversării acestei mari cuceriri romane, precum și aceea a stabilirii definitive a legionarilor și colonilor lor, și prin urmare *începutul vieții române* în acéstă parte a Europei.

Din descendenții acestor falnici cuceritori, amestecați cu rămașii aprigilor apărători Daci, s'a zămislit poporul românesc.

In acéstă convietuire și conlucrare își are isvorul măndru și neîndoelnic neamul nostru.

O miiă-opt-sute de ani poporul format astfeliu a trăit, a muncit din greu și mai adesea-ori a rězboit, věrsând mult sânge, *pentru a-și apěra limba, credința și pămêntul* tot atât de sfânt pe care ne aflăm.

O astfeliu de dată măréță nu putea sě nu încălzéscă întréga suflare românéscă și sě nu căutăm cu toții a o sěrbători cum merită.

Dumnezeu marele, care ne-a îndrumat și apărat în acest îndelung șir de ani, a făcut astfeliu, că tot la aceeași dată, la anul 1906 sě se îndeplinéscă 40 ani de o lungă și rodnică domnie, aceea a M. S. Regelui Carol I., iubitul nostru suveran.

Domnie îndelungată, căci de la în veci neuitatul Stefan-cel-Mare al Moldovei, neamul nostru aflător în țerile surori, unite la 1859, nu a numěrat o altă domnie, nici atât de lungă, nici atât de vrednică, nici atât de fericită.

Domnie rodnică în fapte mari și mai ales în desěvêrșita pătrundere a conștiinței naționale și increderea în neam, ce s'a sălășluit în acéstă epocă.

Nisuințele și munca depusă de strămoșii noștri și mai ales de vrednicele generațiuni ce s'au perondat timp de 60 ani de la începutul ultimului secol, s'au desěvêrșit mai presus chiar de calda lor dorință, în acesti din urmă 40 de ani.

Toți, cu suflet și cuget curat, toți cu muncă și cu înălțare de inimă și pricepere alésă, au căutat sě facă cât mai bine.

De la opincă până la vlădică, de la cel de pe urmă plugar și până la cel mai falnic ostaș, tóte straturile sociale, în frunte cu Măria Sa Vodă Carol I., și mai în urmă cu M. S. Regele, toți au avut ca țintă a slují țerii și neamului, ducêndu ne tot mai sigur pe cărările muncii, demnității, siguranței și fericirii.

M. Sa Regele timp de 40 ani a pus neîncetat tótă inima, tótă judecata și tótă energia conștientă a voinței sale *în serviciul poporului*, care a avut încredere de la început în fapta sa, care L'a înțeles și iubit și care L'a urmat cu căldură și dor de zile bune, atât în focul distrugător al luptelor pentru neatârnare, cât și în căldura aprinselor lupte din țéră și în necontenita muncă spre îndreptarea relelor ce de secoli brăzdaseră corpul nostru.

Tot la 1906 se împlinesc 25 de ani de viéță a regatului nostru.

Regatul României! Ce sfânt lucru, ce scump odor inimilor acelora ce au apucat țéra neunită și desbinată, robită și jertfită an cu an tuturor vênturilor rele și nimicitóre, cari suflau fără de milă din tóte părțile asupra nóstră.

Visul scump al Românilor de pretutindeni și din ori-ce vreme, visul fermecător care un moment a stăpânit cugetarea rece a lui Stefan cel-Mare, visul de tălnicie care câtva timp a încălzit inima învăpăiată a lui Mihaiu-Viteazul, făptuindu-l pentru scurtă durată în mersul sěu vitejesc, a avut începutul realisării sale hotărîte la 1859.

Conștiința națională desvoltându-se, a pus de îndată hotar urei și s'a putut naște dorul înfrățirei, astfel în cât ceea-ce nu s'a putut face cu paloșul și sabia în timp de lupte, s'a făcut *cu inima și cugetul* în vreme de pace, s'a născut unirea Moldovei cu Muntenia.

Neatârnarea nóstră începe din acest moment și este recunoscută și consfințită în urmă prin sângele voinicilor căzuți pe câmpul de luptă în rěsboiul în veci glorios, pentru neatârnarea nóstră.

Lanțurile ce ne încătușaseră de secoli fură astfel sfărmate, și din oțelul tunurilor cucerite de la tiranul învins se făuri *coróna de oțel*, nu numai simbol al neatârnării atât de dorite, dar' și al ființei *primului regat român.*

M. S. Regelui îi cade acéstă alésă cinste, ca o rěsplată pentru faptele Sale românești și pentru cugetul Sěu înalt, ear' Românilor ca o încurajare pentru vênjoșia și cerbicia de care s'au arătat destoinici, atât în secolii de suferință, cât și în epoca de renaștere a țěrei lor.

De altfel chiar și fără de aceste rari împrejurări sosise momentul, ca sě ne dăm sémă de starea nóstră reală actuală.

Venise timpul, ca sě arătăm tuturor nu numai cine suntem, arătând trecutul nostru, dar' și ce muncă am desěvêrșit până în present, ce suntem capabili sě facem în diferite direcțiuni ale activității omenești, cari sunt nisuințele nóstre în viitor și cari ne sunt căile ce caută sě urmăm în acéstă direcțiune?

Momente înălțătóre sunt deci în deajuns pentru a ne îndemna la muncă voiósă și la fapte bune.

Și ce óre se putea găsí mai nimerit, de cât realisarea unei *esposițiuni* cu acésta ocasiune?

Ce cale mai fericită pentru a ne manifesta într'un mod prielnic?

Ce mijloc mai de actualitate pentru a arăta starea nóstră culturală și economică, progresele și tendințele nóstre?

Acéstă esposițiune va avé loc în decursul verei și tómnei din 1906.

Circularlile ce vor urma vor indica în mod aměnunțit tóte cestiunile importante și în urmă pe cele de detaliu.

Locul pe care se va instala esposițiunea, ziua deschiderei și închiderei ei, secțiunile ce va cuprinde și modul după care ea va funcționa, vor fi pe larg tratate în ele.

In acéstă primă circulară trebue sě declar de la început, că esposițiunea viitóre, cu tot caracterul ei general, nu va conține însě de cât produsul *muncei românești* și în special a locuitorilor regatului român.

Prin urmare, ori-cine locueşte ţara alături cu noi, şi ori-care ar fi specialitatea în care lucrézĕ, fi va el născut în ţară sau aflător de îndelungată vreme numai, supus Român sau nu, din momentul ce el este un factor hotărîtor în mişcarea nóstră culturală sau economică va avé dreptul de a espune alături cu elementul propriu zis românesc.

Tot astfel *ori-ce român, de origine din ţara nóstră, sau din altă parte*, stabilit în ori-ce ţară, şi *care ar dorí sĕ espună lucrările sale, este în drept a o face acésta*, cu atât mai mult, cu cât în secţiunea etnografică vom căuta sĕ unim la un loc tóte datele relative la starea culturală şi economică a neamului nostru.

O singură escepţiune se va face pentru industria străină, şi acésta în vederea învĕţămêntului prielnic, prin ochi şi cercetare al agricultorilor nostri.

Se va pune la disposiţiunea celor interesaţi locul necesar pentru a espune instrumentele şi uneltele necesare agriculturei mari şi mici, precum şi aparatele relative la uscărea fructelor sau la distilaţiunea spirtului din poverne.

Asemenea în ce priveşte seminţele cele mai bune pentru păşuni şi livezi artificiale, precum şi diferitele varietăţi de legume şi fructe de sémă ce pot fi introduse la noi.

Acesti espunători vor puté chiar sĕ semene sau sĕ cultive pe terenul dat aceste plante.

In ce priveşte însĕ faptul, că esposiţiunea nóstră va trebuí sĕ represinte tótă activitatea acestei ţĕri şi *a Românilor de pretutindeni*, toţi *sĕ ne pregătim* astfel, în cât până la anul sĕ fim gata a espune.

*

Agricultura, obicinuita lucrare a pământului nostru, care constitue şi astăzi marele isvor de avuţie a acestei ţĕri; creşterea atât de veche a vitelor, care constituia marea avuţie a strămoşilor nostri; artistica şi démna de tótă lauda *industrie casnică română*, care mai mult de cât ori-ce *destăinueşte firea alésă a acestui neam;* minele, şi mai ales petrolul nostru, acest fĕt-frumos al lipselor casnice, al industriilor, purtător de lumină şi energie; industriile felurite şi numĕróse, cari au prins picior atât de sănĕtos în ţară; *cultul nostru creştinesc*, cu tóte culturile vechi din ţară, păstrător al podóbelor vechei nóstre arhitecturi, al artelor şi industriilor acestei ţĕri; *cultura nóstră variată*, ce a dat deja róde utile în multe direcţiuni şi care se afirmă din ce în ce mai mult *pe terenul literar şi ştientific;* geniul civil şi militar, căruia datorim atâtea lucrări monumentale; *artele frumóse*, cari s'au desvoltat aşa de prielnic, graţie simţului estetic al poporului; *musica nóstră naţională*, atât de duiósă şi mergĕtóre la inimă, precum şi ori-ce altă lucrare în ori-ce direcţiune, *caută sĕ se afirme larg şi vĕdit cu acéstă ocasiune.*

In tot timpul esposiţiunei, congrese speciale, de la ştiinţele cele mai positive şi până la ştiinţele economice, sociale şi juridice, vor avé loc pe rênd.

Sĕrbări numĕróse şi variate vor reaminti *originea nóstră romană*, fapte din istoria nóstră trecută, episóde din rĕsboiul neatârnărei şi scene din viéţa nóstră naţională şi rurală, cari ne vor împrospĕta nouĕ şi vor face cunoscut străinilor viéţa nóstră de familie, datinile şi luptele neamului nostru.

Acéstă circulară este deci *un prim apel către întréga suflare românéscă şi către toţi locuitorii acestei ţĕri*, pentru-ca, cunoscĕtori ai celor cuprinse mai sus, *sĕ se pună hotărît la muncă*, pentru-ca după un an sĕ ne putem înfăţişa lumei în mod demn şi cu mândria unui neam conscient de originea şi trecutul seu, precum şi de menirea sa în viitor.

Comisariu general Dr. *C. Istrati*. — 28 Maiu 1905.

Esposiţia „Asociaţiunii".

De astădată voim sĕ atragem atenţiunea cetitorilor nostri asupra uneia dintrĕ cele mai importante părţi din viitórea esposiţiune a „Asociaţiunii" şi sĕ 'i rugăm sĕ sprijinéscă cu tot dinadinsul acéstă frumósă întreprindere, care va puté fi un titlu de onóre pentru întreg poporul nostru din acéstă ţéră.

Partea etnografică.

Desp. A. Situaţiunea geografică, viéţa comunală şi casele Românilor din ţară.

Secţ. I. Situaţiunea geografică.

(§. 1.) 1. O hartă etnografică a Ungariei, după posibilitate în relief, va presenta teritorul locuit de Români. Comitatele cu poporaţiune românéscă se vor distinge prin o colóre mai vie, în diferite nuanţe după proporţia dintrĕ locuitorii români şi neromâni (0—25, 25—50, 50—75, 75—100%).

Se vor espune apoi şi alte harte etnografice, în diferitele ediţiuni disponibile, cari vor arăta teritorul ce 'l ocupă întreg elementul românesc.

(§. 2.) 2. Tablouri grafice vor presenta cuota Românilor în poporaţiunea ţĕrii şi în comparaţie cu celelalte popóre conlocuitóre, apoi creşterea numĕrului lor după recensementele ce se fac din 10 în 10 ani.

Pentru aceste tablouri se vor lua de basă datele oficiale ale serviciului statistic al ţĕrii, după publicaţiunile editate de acesta.

*

(§. 3.) De procurarea hartelor şi datelor necesare, cum şi de aranjarea acestui despărţĕmênt va îngrijí biroul Asociaţiunii.

Secţ. II. Viéţa comunală.

(§. 4.) 1. Partea istorică. Aici se vor espune:

a) documente şi diplome vechi, ce privesc istoria comunelor, mai cu sémă înfiinţarea şi privilegiile lor, cum şi fasele mai însemnate prin cari au trecut ele; apoi statute, concluse (hotărîri), conspecte, registre, matricule, raţiocinii, budgete şi alte documente vechi despre organisarea comunelor, funcţionarii şi representanţii lor, despre familiile şi locuitorii lor, despre edificii, vite, etc., despre imposite, taxe şi alte contribuiri comunale, cu deosebire despre contribuiri pentru scopuri culturale şi filantropice, despre starea instrucţiunii, etc., în fine planuri şi conscripţiuni (ocolniţe) vechi ale comunelor;

b) acte, statute şi alte documente despre ţehuri şi tovărăşii (însoţiri) comunale de odinióră, despre ramii de industrie şi negoţ, ce au purtat locuitorii lor şi în genere despre ocupaţiunea locuitorilor;

c) obiecte vechi, cari privesc viéţa şi obiceiurile din trecut (embleme, steaguri, lăzi, răvaşe, table, sigile, uniforme, etc.), în fine

d) tablouri vechi cu vederi ale comunelor şi ale eventualelor fortăreţe (cetăţui, întărituri) ce au aparţinut lor.

(§. 5) 2. Stările actuale:

a) din fie-care despărţĕmênt al Asociaţiunii cel puţin câte un tablou fotografic al unei comune caracteristice de pe teritoriul sĕu, presentând vederi generale ori o stradă sau piaţă principală cu grupuri de popor (acestea eventual şi în tablouri separate);

b) planuri ale comunelor şi ale hotarelor după starea de azi;

c) date şi ilustraţiuni despre instituţiuni comunale filantropice, culturale etc. (despre spitaluri, asile de săraci şi de copii, despre şcóle, despre fonduri ce servesc acestor scopuri, despre reuniuni, etc.).

Tot în secţiunea acésta se vor espune monografii, tipografii şi istorii ale comunelor şi oraşelor, diplome de nobili, etc.

*

(§. 6.) Despărţĕmintele Asociaţiunii sunt recercate a procura în cadrul budgetelor lor tablourile fotografice amintite sub punct 2 *a*); mai departe sunt invitate, ca în scopul colectării obiectelor înşirate sub celelalte puncte ale acestui capitol sĕ se adreseze la primăriile, respective membrii din primăriile acelor comune şi oraşe, de la cari se póte spera, că vor puté participa la esposiţie, cum şi la alţi bărbaţi, cari sunt în posesiune de asemenea obiecte de espus, sau pot esopera espunerea lor.

(§. 7.) Cu aranjarea şi înzestrarea acestui despărţĕmênt se încredinţéză dl Stefan Strois.

Secţ. III. Casele ţĕranilor români.

(§. 8.) Pentru acéstă secţiune se va cere de la fie-care despărţĕmênt al Asociaţiunii:

1. fotografia cel puţin a unei case ţĕrăneşti mai caracteristice. cu zidirile laterale şi eventual cu un plan al intravilanului întreg.

Casele vechi (de peste 100 ani) câte se mai găsesc, se vor fotografia pentru esposiţiune, atât în totalitatea lor, cât şi detaliile mai caracteristice. După posibilitate se vor comunica numirile obicinuite în comună pentru singuraticele părţi ale construcţiunii, apoi date despre vechimea caselor.

Planuri de case ţĕrăneşti.

*

(§. 9.) Pentru teritoriul unde „Asociaţiunea" nu are despărţĕminte, se va face un apel la alte instituţiuni şi eventual şi la particulari, în ori-ce cas şi la adresele următóre:

a) pentru comitatul Arad la Asociaţiunea aradană;

b) pentru Maramureş la Asociaţiunea de acolo;

c) pentru districtele fostului confiniu militar la comunitatea de avere din Caransebeş şi la representanţele fondurilor grăniţăreşti din Năsăud şi Sibiiu.

Ca tablourile fotografice ce se vor espune, sĕ se presinte uniform, tóte fotografiile ce se vor face anume pentru secţiunile II şi III ale despărţĕmêntului A. al esposiţiunii, vor avé următórele dimensiuni: înălţime 26 cm, lărgimea 31 cm, şi se vor trimite în câte 2 es. necartonate.

De aranjarea secţiunii III va îngrijí biroul Asociaţiunii.

„Codréna."

(♎) Inteliginţa română din Sĕlaj, cu dl *George Pop de Băseşti* în frunte, încă înainte de alegerile de deputaţi dietali lansase un *prospect* pentru înfiinţarea unui institut de credit cu numele „*Codréna*" cu sediul în *Cehul-Silvaniei*.

Capitalul contemplat de C. 100.000 fiind asigurat deja, comitetul fondatorilor a convocat adunarea generală *constituantă* pe ziua de 30 Iunie la *Băseşti*.

In convocare se zice: „Fiind-că de la esmiterea prospectelor constelaţiunile locale şi sociale s'au schimbat, membrii fundatori au aflat de bine, ca sediul institutului sĕ fie în Băseşti şi nu în Cehul-Silvaniei, prin urmare sunteţi rugaţi, ca în cas de absentare sĕ vĕ declaraţi în scris — adresându-vĕ la directorul esecutiv *Vasilie Mica* în *Szamos-Udvarhely* (postă în loc), că învoiţi-vĕ la strămutarea sediului ori ba? *Căci acei p. t. acţionari, cari până în 29 Iunie a. c. st. n. nu se vor declara, se vor considera de alăturaţi către conclusul adus de membrii fundatori*".

După *ospitalitatea* şi *scutul* de care au fost împărtăşiţi alegĕtorii români şi conducĕtorii lor cu candidatul G. Pop de Băseşti în frunte, la ultima alegere de deputat, din partea cetăţenilor şi a autorităţilor publice din *Cehul-Silvaniei*, de fel nu ne mirăm că fundatorii şi-au tras samă cu situaţiunea şi nu vor sĕ espună şi clientela şi averea „*Codrenei*" tot aceluiaşi scut, ci se mulţămesc cu o localitate mai *modestă*, dar' cu atât mai corĕspunzĕtóre din tóte punctele de vedere.

Băseştiul încă are staţie de cale ferată, are postă, are şosea escelentă până la *Cehul-Silvaniei* situat la distanţă de 1 oră, de care numai advocatul institutului póte avé trebu[illegible] şi are un popor laborios şi moral, care superb că adăposteşte în sinul sĕu unicul institut de bani românesc din părţile aceleş, bucuros se va îngrijí de prosperarea şi siguranţa lui.

Ştiind că şi în Sibiiu şi jur sunt acţionari de ai „Codrenei", cu plăcere le dăm sfatul, ca sĕ se declare învoiţi cu schimbarea sediului la Băseşti.

Programa

esamenelor de la gimnasiul public român gr. or. din *Brad* şi şcóla elementară anecsată acestuia, la finea anului şcolar 1904—5.

Mercuri, în 22 Iunie (*5 Iulie*) Inainte şi după amiezi esamene scripturistice cu şcolarii privatişti.

Vineri, în 24 Iunie (*7 Iulie*): *a*) de la 10—12 ore a. m. clasa III de elevi din tóte

---

FOIŞÓRĂ

Viéţa şi activitatea sf. apostol Petru.

(După sf. scriptură).

(Urmare.) De Ioan Stanciu.

Lui Petru i-se arată o visiune mărétă. Vede ceriul deschis, ear' din el se slobóde un vas ca o pânză mare. In acest vas era tot feliul de animale: patrupede, tîrătóre şi pasĕri. Petru cade în uimire, când deodată se aude o voce din ceriu: „Scólă-te Petre, jungie şi mănâncă". (Fap. X 13). El vrea óre sĕ fie pus la ispită? Cum va mânca el din acelea animale, a căror carne este oprită prin lege? Totdéuna s'a ţinut de prescriptele celei mai sfinte cărţi, cum sĕ se abată de la ea acum, când a auzit de la Mântuitorul, că n'a venit sĕ strice legea? Petru rĕspunde acelei voci sincer şi hotărît: „Nici decum, Dómne, că nici-odată nu am mâncat tot ce este spurcat sau necurat". (X 14).

Dzeu îi arată deşertăciunea acestei credinţe: „Cele ce Dzeu a curăţit, tu nu le numí spurcate". Au nu ai auzit cele zise de Iisus Fiul lui Dzeu: „Nu ceea ce intră, ci ceea ce iese din gura spurcă pe om".

Petru adese-ori a putut auzí de la Mântuitoriul şi a putut vedé din lucrurile acestuia, că împĕrăţia ceriurilor nu e numai pentru Iudei, însĕ sau nu le-a înţeles, sau nu s'a putut elibera de vederile şi speranţele naţiunei sale. Iată acum i-se face cunoscut prin visiune şi prin vocea Tatălui ceresc, că păretele care despărţia pe iudeu de păgân e dărîmat în biserica creştină, unde faptele se mĕsură nu după esterior, ci după interior.

Pe când Petru medita asupra însĕmnătăţii celor întêmplate se aude o altă voce provenită de la spiritul sf.: „Iată trei bărbaţi te caută, deci scólă-te şi te pogóră şi mergi cu ei nimic îndoindu-te, că eu i-am trimis". (Fap. X 20).

Acesti bărbaţi erau ómenii lui Corneliu, un sutaş în Cesarea. El, de-şi era păgân, prin milostenia ce făcea cu cei săraci şi prin rugăciunile provenite din inimă curată, s'a învrednicit de visiune ceréscă, prin care era îndrumat sĕ caute pe Petru în Ioppe şi sĕ 'l cheme la el.

Trimişii sĕi ajung în acest oraş tocmai când sf. apostol este încunoştinţat de către spiritul sf. despre venirea lor. După-ce primeşte şi se informéză despre causa venirei lor, a doua zi plécă cu ei şi cu alţii şése credincioşi din Ioppe (XI 12), către Cesarea. Ajungênd în oraş merge de-adreptul în casa lui Cornelie, unde 'l aşteptau deja mai mulţi inşi.

Corneliu cade la piciórele lui şi i-se închină, dar' Petru îl ridică cu cuvintele: „scólă şi eu însumi sunt viu", şi spune atât lui cât şi celorlalţi, că este oprit unui iudeu a întra în contact mai intim cu un păgân. „Voi ştiţi, că nu este ertat unui bărbat iudeu sĕ se lipsiască sau sĕ se apropie de un străin, dar' Dzeu mi-a arătat, ca sĕ nu zic pe nici un om spurcat sau necurat. Drept aceea fiind chiămat am venit la voi fără pregetere" (Fap. X 28 sq). După ce aude din gura lui Corneliu pentru ce a fost chiămat, sf. Părinte înţelege pe deplin vedenia ce i s'a arătat în Ioppe şi esclamă: „Cu adevĕrat pricep că Dzeu nu este căutător la faţă, ci în tot poporul. Cel-ce se teme de el şi face dreptate, este primit Lui". (X 34).

Astfeliu impresionat de adevĕrul descoperit vorbeşte celor presenţi despre Mesia, despre cele întêmplate cu el şi despre învĕţăturile lui sublime. Incă vorbia când s'a pogorît duhul sfânt peste ei. (X. 45). Petru botéză pe cei veniţi cu el: „Au dóră póte cineva oprí apa, ca sĕ nu se boteze acestia cari au primit duhul sfânt?" Nu! şi pot fi botezaţi, căci au credinţă, iubire şi speranţă, însuşiri neapĕrat de lipsă unui creştin adevĕrat.

La rugarea noilor botezaţi sf. Petru rĕmâne vre-o câteva zile în casa lui Corneliu. Când şi pe unde s'a reîntors din Cesarea la Ierusalim, cum şi cele întêmplate cu el în decursul acestei călĕtorii, nu ne sunt amintite în Faptele apostolilor. Vedem numai (XI. 1) că înainte de a sosí el în Ierusalim „apostolii şi fraţii" au auzit că Petru a umblat pe la păgâni şi că şi acestia au „primit cuvêntul lui Dzeu". Ei se miră toţi şi nu-şi pot esplica cum a îndrăznit sfântul Petru sĕ între în casa unui păgân, ear' când vine acesta în mijlocul lor îl atacă şi îl ceartă. El se apără espunêndu-şi tótă vedenia din Ioppe şi provocându-se la cei 6 martori, cari l'au petrecut din acest oraş la Cesarea şi de aici până la Ierusalim. Ca sĕ se clarifice şi mai bine aduce de argument şi învĕţăturile Dlui şi le arată, că darul duhului sfânt îl primeşte ori-cine, dacă crede. „Deci — încheie sfântul Petru — dacă Dzeu li-a dat asemenea dar ca şi nouĕ, pentru-că au crezut în Domnul Iisus Christos, cine eram eu, ca sĕ pot oprí pe Dzeu". (Fap. XI. 17). Cei nemulobiectele; *b)* de la 2—7 ore d. a. esamene cu privatiștii.

Sâmbătă, în 25 Iunie (8 Iulie) a) a. m. 7—11 ore cl. I. gimnasială din Română, Magiară, și Latină; *b)* d. a. 3—6 ore cl. II. gimnasială din Religie, Aritmetică, Geometria desemnativă și Geografie.

Dumineca, în 26 Iunie (9 Iuliu) 10—12 a. m. clasa IV. elementară din tóte obiectele.

Luni, în 27 Iunie (10 Iulie): a) a. m. 7—11 ore cl. III. gimn. din Română, Latină, Magiară, Germână; *b)* d. a. 3—6 ore cl. IV. gimnasială din Religie, Latină, Istoria Ungariei, Algebră și Botanică.

Marți, în 28 Iunie (11 Iulie) d. a. 3—4 ore cantul cu tóte clasele; d. a. $4\frac{1}{2}$—6 ore gimnastică cu tóte clasele.

Mercuri, în 29 Iunie (12 Iulie) a. m. serviciu divin, încheerea solemnă a anului școlar 1904/5 și distribuirea atestatelor.

Din conferența profesorală ținută la 1/14 Iunie 1905.

Direcțiunea gimnasială:

Dr. Pavel Oprișa, director

Intrunire agricolă.

— Invitare —

La invitarea fruntașilor comunei *Dobârca* comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu" va ține Dumineca la 2 Iulie n. c. în acésta comună o

Intrunire agricolă,

la care se va vorbi despre cultura viilor, a pomilor și a albinelor, cum și despre înseminătatea însoțirilor de credit sătești sistem „Raiffeisen."

La întrunire se invită toți membrii și sprijinitorii Reuniunei nóstre agricole.

Sibiiu, 17 Iunie n. 1905.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu".

Pant. Lucuța
president.

Vic. [illegible]rdășianu
[illegible]riu.

NOUTĂȚI

M. Sa împeratul și rege Francisc Iosif, care sosise la Budapesta încă de Dumineca, spre a participa la [illegible] țerii archiducelui Iosif și a [illegible] membrilor noului guvern, s'a [illegible] Viena cu trenul de Luni séra.

*

† Archiducele Iosif. Luni după amiazi s'a făcut înmormêntarea archiducelui Iosif, cu pompă cum rar s'a mai vězut chiar și în capitala țerii. Serviciul funebral l'a oficiat episcopul din Alba-Iulia, conte *M[illegible]* Gusztáv, ajutat de episcopii Kohl Medard și conte Batthyány Vilmos și de mare asistență preoțéscă. Casa domnitóre a luat parte la actul înmormêntării sub conducerea M. Sale împěratului și rege Francisc Iosif; parlamentul prin delegațiuni conduse de contele Csáky Albin, presidentul casei magnaților, și Justh Gyula, presidentul camerei deputaților; apoi membrii guvernului, dignitarii civili și militari, și fórte mare mulțime de public. Dintrě domnitorii străini au fost representați: împěratul Germaniei, regele Angliei, regele Spaniei, regele Belgiei, regina Olandei, șahul Persiei și numeróse curți princiare.

*

Himen. Domnul Ioan Baptist *Boiu*, oficial consistorial în Sibiiu, și-a încredințat de fitóre soție pe dșóra Victoria *Doctor*, fiica parochului Nicolae Doctor din Hașfalău.

*

La colecta pentru catedrală au întrat din parochia *Ghelariu* (tractul Hunedóra) următórele contribuiri: de la preotésa Cristina Ungur 2 coróne, Iosif Florea 2 coróne, Paul Ortrochi 2 coróne, Ioan Petrean 1 cor. 20 fileri, Ioan Alicu l. Nichita, George Gastean, Marișca Alicu (bit), Maria Gastean (dui), Mihuț Popa (butară), Macaveiu Toplicean, Moise Lobonț (bogatu), Nicolae Toma l. Isaia, Anița Alicu (stej), Iosif Popa (guju), Anița Radu, Ioan Alicu (duca), Moise Radu (nedescifrabil), Ioan Sêrb (ped.), Rafila Sêrb, Maria Ortrochi, Nicolae Toma (stângaciu), Petru Popa și soția, Zaharie Ilea și soția, văd. Marișca Alicu, Safta Toma (zale), câte 1 coróna, și George Hanz (covaciu) 80 fileri. De tot *29 coróne.*

*

† Ioan Radu, tatăl episcopului gr. cat. *Dr. Demetriu Radu* de la Oradea-mare, a rěposat Vineri în Noul-săsesc (tractul Sighișóra), în etate de 68 ani. Joi înainte de amiazi moșul Radu mersese afară la vie, unde l'a pișcat un bondariu (vespe) și din piscătura aceea otrăvindu-i-se sângele, a murit. Avisat despre tragica întêmplare, episcopul Radu a plecat la Noul Vineri nóptea, spre a asista la înmormêntarea părintelui sěu.

*

La esamenul de maturitate dela școlele evangelice din Sibiiu ținut în săptămâna trecută au fost admiși și doi români, dintrě cari Dumitru *Marcu*, fiu de țěran din Sělițte a făcut matura cu *fórte bine* (la școlele reale), ear' Valer *Negrilă*, fiul învěțătoriului Negrilă de aici, cu suficient (la gimnasiu).

*

Cât costă rěsboiul din Asia? Rěsboiul dintrě Rusia și Japonia duréză deja de 16 luni, și dacă e sě dăm crezěmênt știrilor din zilele trecute, va mai dura încă, fiind-că ambe părțile rěsboitóre voesc sě-și cerce încă odată norocul în lupta de pe uscat, — Rusia în speranța că dóră-dóră va raporta și ea o învingere, spre a nu fi silită sě primiască prea grele condițiuni de pace, ear' Japonia pentru-ca după o nouă învingere mare sě pótă dicta cu atât mai grele condițiuni de pace. Astfel se prevede deci jertfirea încă a multe mii de vieți omenești, pe lângă uriasele cheltueli cât a costat până acum rěsboiul și cât va mai costa încă. In privința cheltuelilor ómeni pricepětori au socotit, că pe Rusia a costat'o până acum 2400 milióne de franci numai susținerea armatei, fără ceea-ce a costat[illegible] multe vase de rěsboiu cufundate ori luate [illegible] Japonezi și fără valórea ce o represintă multele mii de cai pustiiți în lupte, ne mai vorbind de paguba uriașă ce o are țéra prin stingerea atâtor vieți vigurόse. Ear' pe Japonia a costat'o întreținerea armatei 2240 milióne [illegible] franci.

*

Cu ce se va ocupa moștenitoriul Germaniei? Privitoriu la planurile sale pentru viitoriu moștenitoriul Germaniei (căsătorit [illegible]) s'a esprimat în următórele: Sper că bunul Dumnezeu va ține în viéță pe tatăl meu încă fórte mult. Eu și soția mea ne am hotărît sě desvoltăm activitate mare pe terenul binefacerii al îngrijirii de bolnavi, al religiunii, instrucțiunii publice, științelor și artelor. Voim sě [illegible] și sě ne înmulțim conoștințele, pentru-ca mai târziu sě avem facultate de judecată [illegible] sě avem idei. Vom fi recunoscětori tuturor acelora cari ne vor sprigini în nisuințele către acest scop. — Frumóse planuri și vrednice la un viitoriu domnitoriu.

*

Pentru „Fondul Dr. Iosif Hodoșiu" creat pe lângă gimnasiul român gr. or. din *Brad*, dl Dr. Nicolae Oncu, [illegible] esecutiv la „Victoria" în Arad [illegible] următórele daruri: „Victoria" institut de credit și economii, Arad, 500 coróne, Ioan Oncu [illegible] Hodoșiu, Arad, 100 coróne, [illegible] Hodoșiu, Chișineu, 50 coróne, Dr. Nicolae Oncu, Arad 100 coróne, Victoria Ardelean n. Hodoșiu Chișineu, 50 coróne, Sava Raicu, secretariu Arad, 50 coróne, Petru Truța, advocat, Arad, 40 coróne, Ioan Groza, protopop, [illegible]giu, 30 coróne, Dr. Sever Ispravnic advocat, Arad, 50 coróne, Vasilie Popp, advocat Arad, 40 coróne, Augustin Hamsea, archimandrit, H. Bodrog, 30 coróne, Vasilie Mangra, vicariu episc., Oradea, 30 coróne, Ioan Papp, protonotar pens., Oradea, 50 coróne, Dr. Alexandru Marta, advocat. Lipova, Virgil Tomiciu, proprietariu, Cella, Dr. Gavriil Cosma, advocat, Beiuș, Dr. Nestor Oprean adv., Sânmiclăușul-mare, Aureliu Petroviciu, advocat, Nădlac, fie-care câte 10 coróne, Ilie Moga, protopop, Robogani, 5 coróne, Nicolae Roxin, protopop, Micherechiu, 10 coróne, Andreiu Horvath, paroch, Oradea-mare, 5 coróne, Dr. Valeriu Mezin, advocat, Timișóra, 5 coróne, Vasilie Beleș, protopop, Arad, 20 coróne, Ioan Georgia, protopop, Butini, 5 coróne, Ioan Belle, proprietariu, Cherăluș, 20 coróne, Nicolae Zigre, advocat, Oradea-mare, Dr. Aurel Demian, medic, Arad, Traian Vațian, paroch, Arad, fie-care câte 10 coróne. Marinimoșilor binefăcători se esprimă profundă mulțămită. Brad, 1/14 Iunie 1905. *Direcțiunea gimnasială.*

*

Óspe exotic în Viena. Sâmbătă după amiazi a sosit în Viena *șahul Persiei* spre a face visită M. Sale împěratului și rege Francisc Iosif. La gară a fost așteptat de M. Sa împěratul, însoțit de archiducii Rajner și Leopold Salvator.

*

Tatăl detronat — fiul chemat rege. Am fost dat știre, că dieta Norvegiei pe basa §-ului 13 din constituția țerii a decretat unanim detronarea regelui Oscar II — totodată rege și al Svediei, cu care Norvegia era în uniune personală, — a nume din causă că regele nu a voit sě sancționeze legea despre desfacerea comuniunii consulare cu Svedia, nici după ce dieta norvegiană o votase a treia-oră. „Detronarea" acésta s'a făcut în mod — patriarchal. Dieta norvegiană a luat cu regret la cunoștință, că regele „nu póte" satisface voinței țerii, din considerațiuni la ceealaltă țéră (Svedia), și 'l declară „amovat"; îl asigură însě de stima și venerațiunea țerii întregi și — ca dovadă despre acésta ofere tronul Norvegiei unuia dintrě fiii regelui, pe care însuși regele sě și-l destineze de succesor. Rapórte din Stockholm și Cristiania spun acum, că familia regală a ținut deja consiliu și a hotărît sě primiască ofertul Norvegiei de a alege rege pe unul dintrě fiii regelui Oscar și că după îndeplinirea formalităților dieta norvegiană va trimite la Cristiania o delegație care va oferi prințului Oscar Carol (al treilea fiu al regelui Oscar) tronul Norvegiei. — Astfel Norvegia rěmâne în bună prietinie cu regele ei detronat, dar' rěmâne în pretinie și cu Svedia, deóre-ce — cum spun rapórtele — după alegerea și încoronarea noului rege ambe țerile vor lega alianță defensivă și ofensivă.

*

Nenorocire la călětoria cu trenul. R. Filipovski, fiul unui funcționariu din Viena, călětorind Sâmbătă cu trenul accelerat de la Cracovia spre Lemberg, în cursul călětoriei răzěmêndu-se de feréstra cupeului privia regiunile, când deodată ușa cupeului s'a deschis, ear' tinerul a căzut sub rótele trenului, cari l'au mutilat oribil.

*

Potop de apă în Sătmar. Pe la Sătmar a fost Mercuri vreme grea, împreunată cu povoiuri așa de mari, deosebi în părțile de răsărit ale comitatului, în cât nu se mai știa unde-i drum și unde-i câmp, ci totul era numai valuri de apă. Valea Șomcutei s'a umflat așa de tare, în cât a rupt și a mânat pe valuri podul de fer de la Șomcuta și alte trei poduri de bârne. Au îndurat pagube fórte mari mai ales comunele Borhid, Roșia (Veresmart), Bârla (Barlafalu), Huta vechiă, Parcașěu (Parkaszó), Remetea (Remetemező) și Válaszut, în cari pe lângă pagubele din câmp apa a dărîmat și fórte multe case și clădiri economice. Unsprezece ómeni s'au înecat în valuri.

*

Adevěrată bucurie este a ceti miile de scrisori pline de mulțămiri ce în continuu sosesc de la acei morboși și suferitori, cari cu ajutoriul crucei duple magnetice au devenit pe deplin sănětoși. Dl Hengler Toma din Rudolfsgnad, comitatul Torontal, scrie următórele. „Preastimate dle Müller! Budapesta V Vadászutcza 42/V. Deóre-ce aparatul dtale R. B. nr. 86967, adecă crucea duplă magnetică, a mântuit pe cumnatul meu de bólele și suferințele ce le-a avut, te rog trimiteți-mi pe adresa mea cu posta o cruce duplă magnetică". Domnul Krug Ioan din Apatin asemenea rógă pe dl Müller a-i trimite o astfel de cruce magnetică pentru nevasta sa, deóre-ce s'a convins, că numai crucea magnetică o va puté scăpa de dureri, precum a scăpat de bóle pe bunica lui. Un aparat costă 6 coróne.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Adânc mișcat de marea binefacere adusă pentru biserica și școla nóstră nou zidită din Archita (prot. Cohalmului), cari edificii sunt unele dintrě cele mai mari și frumóse clădiri situate pe lângă linia ferată ostică, și de cari ochiul călětoriului se póte convinge, subscrisul mě simt deobligat a înșira numele contribuitorilor, cari de-și absenți, — depărtați de la căminul lor familiar în America, — și-au adus aminte și au contribuit cu următórele sume:

Ioan Pora, 2 dolari, Ioan Pora Stanciu, 1 dolar, Ioan Filip, 1·50 dolar, George Pulca, 1 dolar, Ioan Goga din Beia, 1 dolar, Ioan Dracia din Beia, 50 cenți, Constantin [illegible] din Beia, 50 cenți, Nicolae Bardaș din Zoltan, 25 cenți, Teofil Pandrea, 25 cenți, Nicolae Bârlea, 50 cenți, Teofil Oțětea, Ioan Șandru, Teodosie Oțětea, toți din Zoltan, Petrea Păcurariu, Ioan Zerciu, fie-care câte 25 cenți, Silvestru Ralu, 30 cenți, Ioan Armean, 25 cenți, Ilie Varga, 60 cenți, toți din Coveș, Vasilie Băbos, Ioan Gligor, Manuilă Gligor, Pavel Bărdaș, Teofil Bărdaș, toți din Zoltan, Vintilă Ilie din Laslěu, Ioan Călborean din Șura-mare, Simion Albu din Sărěșiu, Zaharie Pușcașiu, Stefan Pușcașiu, Stefan Șanto, Nicolae Cato, Teofil Neagu, toți din Sighișóra, fie-care câte 25 cenți, George Zăchi din Feleag, Cristina Tutan din Zoltan, Nicolae Dracia din Beia, fie-care câte 50 cenți, Ioan Cosierean, 25 cenți, Petru Ban din Felța, 25 cenți, Ioan Sěrb, Seleiușul-mare, 50 cenți, Ioan Baboș din Archita, 1 talěr, Ioan Bunea din Chirpěr, Pavel Brumbe din Calbor, Nicolae Bunea din Chirpěr, Ioan Avram din Věrd, fie-care câte 25 cenți, Radu Filip din Bungard, 10 cenți, George Miclea din Veștem, 10 cenți, Ioan Morariu din Netuș, 20 cenți, Nicolae Morariu din Netuș, Ioan Bărbat din Sighișóra, Mihaiu Suciu din Elisabetopol, fie-care câte 25 cenți, Anaj Tecan din Sibiiu, 10 cenți, Nicolae Urs, Pianul-de-jos, 25 cenți, Nicolae Timariu, Pianul-de-jos, 30 cenți, Ioan Papuc din Laz, Nicolae Lancrăgean din Sebeș, Petru Henegariu din Sebeș, Gligor Cocovan din Rěhău, fie-care câte 10 cenți, Ioan Rolosan din Iacobeni, 10 cenți, Iacob Cozac din Iacobeni, 20 cenți, Ilie Drăgan din Věrd, 10 cenți, Nicolae Lațcu, 25 cenți, George Mesaroș, 30 cenți, Ambrosiu Buzea, 10 cenți, Ioan Mesaroș, 30 cenți, toți din Iacobeni, Ioan Pascu din Buzd, 10 cenți, Ioan Visea din Gălați, 25 cenți, Nicolae Radu din Trapold, 25 cenți, Iosif Ticușan din Trapold, 50 cenți, Elisaveta Urdea din Saieș, 20 cenți, Ioan Saeșan din Sighișóra, 25 cenți, Pavel Hăsan, Sárpatak, 10 cenți, Ilie Suciu, Șaieșiu, 25 cenți, Nicolae Rohan din Șaieșiu, 25 cenți, Silvestru Pora, Ioan Filip, Ioan Chelemen, fie-care câte 1 dolar, toți din Archita, Ioan Lup din Trapold, Ioan Manta, Ioan Drăgiciu, fie-care câte 25 cenți, Mihail Barb, 50 cenți, Ilie Rohan, 45 cenți, Zaharie Mânzariu, 50 cenți, toți din Șaieșiu, Nicolae Gavrilă, Stefan Toma, Nicolae Mosora, toți din Sighișóra, George Florea din Sântióne, Nicolae Rociu din Brad, fie-care câte 25 cenți, Ioan Brancia din Brad, 10 cenți Mihailă Boian din Sighișóra, 20 cenți, Vironica Bogdan din Blăjuțiu, 25 cenți, Nicolae Bogolea din Daneș, 25 cenți. Suma 160 coróne, colectată prin Ioan Pora din Archita

Mai departe:

Lazar Micu din Ferihaz, Ioan Vlad din Boiul-mare, Zaharie Tonea din Ferihaz, fie-care câte 50 cenți, Teofil Vlad din Ferihaz, [illegible] Boiul-mare, Ioan Todea din Șard, Ioan Dop din Daneș, Vasilie Cinasias din București, Nicolae Todoran din Hașfalău, fie-care câte 25 cenți, Ilie Rațiu din Boiul-mare, 50 cenți, Ioan Aldea din Ernea, 15 cenți, Toma Bucur din Ernea, 15 cenți, George Lăpădat din Dârloz, George Rogoz din Hașfalău, Pavel Negrilă, Zosim Dan din Alma, George Stan, fie-care câte 25 cenți, Șofron Covesan, 2 dolari, Nicolae Lorinț, 25 cenți, Ioan Pavel din Feleag, 20 cenți, Șofron Precup din Gogan, 25 cenți, Ioan Bodogoian din Feleag, 30 cenți, Ioan Morariu din Hașfalěu, Mihail Cioc din Boiul-mare, Zosim Bignariu din Zoltan, Vasilie Tesculă din Hașfalěu, fie-care câte 25 cenți, Pavel Negrilă, 20 cenți, Zaharie Maicrean din Feleag, 25 cenți, Achim Rucoi 10 cenți, Ioan Rucoi, George Homorozan, toți din Feleag, Achim Milan, Ioan Dumitru, George Vasii, fie-care câte 25 cenți, Crăciun Suciu din Archita, 1 taler, Petru Santei din Sasșebeș, Dajka Mozeș din Sidireas, George Baboș din Archita, Nicolae Mihailă din Feleag, Nicolae Todoran din Hașfalěu, fie-care câte 25 cenți, George Irimie din Archita, 1 dolar 25 cenți, Dumitru Pora din Archita, 50 cenți, Ioan Pavel, 15 cenți, Nicolae Stanciu, 25 cenți, George Bârsan, 10 cenți, George Stanciu, 10 cenți, toți din Feleag, Nicolae Vulc din Scorei, Ioan Dobre din Zoltan, Dumitru Bârdaș din Zoltan, Achim Stanciu din Dârlos, Ioan Stanciu din Feleag, Moise Drăgiciu, Dumitru Clostortean, fie-care câte 25 cenți, Irimie Achim din Archita, 1 taler, Ioan Ditcu din Archita, 2 taleri, Ioan Pulcă custěr din Archita, 2 taleri, în sumă totală 258 coróne.

In conțelegere cu comitetul parochial: Archita, la 26 Decembre 1904.

Ioan Vătășan
paroch gr. or.

Mulțămită publică.

Nefiind în stare, ca în persónă sau în scris sě aduc mulțămită tuturor acelora cari din prilejul decedării neuitatului meu soț *Ilie Dopp, inginer de comasare*, m'au condolat cu nenuměratele lor scrisori și depeșe, — îi rog sě priméscă pe acésta cale cea mai sinceră a mea mulțămită.

Mediaș, în 18 Iunie 1905.

Věd. Alexandrina I. Dopp
născ. Moga.

țămiți s'au liniștit și preamăriau pe Dumnezeu, care i-a clarificat prin graiul apostolului iubit.

Biserica apusénă susține, că sfântul Petru s'ar fi dus acum în Antiochia, unde a întemeiat biserica creștină, peste care a păstorit 7 ani. Teoria acésta nu este sprijinită de sfânta scriptură. Faptele apostolilor ne arată, că creștinii din Ierusalim după martiriul lui Stefan, de frica iudeilor înverșunați s'au împrăștiat în tóte părțile Iudeei și ale Samariei și prediceau cuvêntul lui Dzeu din loc în loc. (Fap. VIII) E sigur, că și în Antiochia s'au dus unii credincioși, cari au desvoltat o astfeliu de activitate, în cât în un timp relativ scurt s'a format o frumósă comunitate creștină (XI. 19 sq), din care causă apostolii s'au vězut siliți a trimite pe Varnava de conducětoriu, care își aduce în ajutoriu pe Pavel din Tars. (XI. 25). Dacă sfântul Petru a fost întemeietoriul și 7 ani episcopul bisericii din Antiochia, atunci nu înțeleg cum de sfinții apostoli trimit pe Varnava sě conducă turma încredințată lui Petru, sau cum de nu amintește nimic sfânta scriptură despre acesta? (Va urma).

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu [illegible] respunderea.

Nr. 88 1905. [123] 2—3

Concurs

Conform resoluțiunei Preaveneratului Consistoriu din 14 Decembre 1904 nr. 13,208 Bis. și în necs cu ordinul din 15 Martie 1905 nr. 2439 Bis. se publică concurs din oficiu pentru ocuparea postului vacant de **paroh** în parohia **Sălașul-superior** din tractul Hațegului cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele pentru acésta parohie de clasa III sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Concurenții sĕ 'și trimită cererile, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral și sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a-și arăta vrednicia în cântarea și cuvêntarea bisericéscă.

Hațeg, în 1 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral al Hațegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 51 1905. D. f. g. [120] 3—3

Concurs.

Pentru **catedra** de **limba magiară și latină,** eventual ori care alt obiect combinat cu magiara ori latina la gimnasiul public român gr. or. din Brad se escrie concurs.

Concurenții 'și vor adresa petițiile lor comitetului gimnasial subscris până la **28 Iunie** (11 Iulie) **a. c.** inclusive și le vor însoțí cu următórele documente:

1. Carte de botez prin care vor dovedí că sunt Români gr. or.
2. Atestat de conduită.
3. Atestat medical despre starea sanitară.
4. Revers, că se vor conforma întru tóte legilor și dispozițiunilor bisericești și școlare, cum și regulamentelor și concluselor în vigóre.
5. Diploma de profesor conform art. de lege XXX: 1883, sau dacă nu vor avé diploma documentul despre esamenul de specialitate ori fundamental și absolutoriul de la universitate.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Pentru profesor ordinar definitiv salariu anual de 2400 cor., 6 cuincuenii de câte 100 cor., drept de pensiune conform statutelor fondului arhidiecesan de pensiuni.
2. Pentru *profesor ordinar provisor* pe 3 ani salariu anual de 2000 cor.
3. Pentru *profesor suplent* anual 1600 coróne.

In ori-ce calitate e dator a propune 20 ore pe sĕptĕmână și a-și ocupa postul la 1 Septembre n. 1905.

Comitetul representanței gimnasiale:

Brad, 21 Maiu 1905.

President: *Vasiliu Damian*, protopresbiter.
Secretariu: *Dr. Pavel Oprișa*, director gimn.

Nr. 317 1905. [121] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕțătorești** vacante în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Abrud, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Abrudsat**, salariu 600 coróne, solvibil în rate lunare anticipative, cuartir și lemne de foc.
2. **Bucium-Cerbu,** salariu 600 coróne din repartiție, cuartir și lemne de foc.
3. **Bucium-Isbita,** salariu 600 coróne din repartiție, cuartir și lemne de foc.
4. **Bucium-Muntari,** salariu 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne de foc.
5. **Cărpeniș** cu **Vĕrtop,** salariu 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne de foc.
6. **Ciurulésa,** salariu 600 coróne din repartiție, cuartir și lemne de foc.
7. **Galați,** salariu 600 coróne din repartiție, cuartir și lemne de foc.
8. **Pĕtrângeni** cu **Valea-Bulzului,** salariu 600 coróne, cuartir și lemne de foc.
9. **Roșia** cu **Corna,** salariu 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, sĕ 'și subștérnă cererile instruite conform normeler din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, și sĕ se presenteze înainte de alegere poporului spre a'și arăta desteritatea în cântări; apoi vor nota în petițiunile lor dacă după anii serviți în alte comune pretind cuincuenalii pentru ca comunele sĕ se pótă orienta la alegere.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Abrud, 27 Maiu 1905.

Petru Popovici
protopresbiter.

Preț redus!

Țara nóstră, *descrierea părțitor Ardealului spre mézăzi și Valea Murĕșului*, de Silvestru Moldovan, se vinde cu prețul redus de **1 cor.** (în loc 2 cor.), plus porto 20 fil., la *Librăria arhidiecesană din Sibiiu* (Nagyszeben).

De la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu** (Nagyszeben, Ungaria) se pot procura următórele cărți:

† Alexandru Roman, 1826—1897, fost membru al academiei române, material pentru biografia și activitatea lui, de *Ilie Dinurseni*. Prețul 80 fil., și 5 fil. porto.

„Proverbe, maxime, asemânări și idiotisme", colectate din graiul Românilor din Transilvania și Ungaria, de *Dr. Elie Cristea.* Prețul 1·50 cor. Porto 10 fileri.

Dotațiunea clerului, o colecțiune de articoli politico-bisericești, de *Ilie Dinurseni.* Costă 1 cor., plus 10 fileri porto.

Cinci cuvêntări, de *Dr. Elie Miron Cristea*, și anume:

a) Cuvêntare la înființarea parohiei ortodoxe române din cetatea Bistriței, prețul 20 fil.;
b) Cuvêntare contra beției, 30 fil.;
c) Cuvêntare ocasională la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate, prețul 40 fileri;
d) Cuvêntare la parastasul celebrat pentru asesorul consistorial Dr. Daniil Popovici-Barcianu, costă 20 fileri;
e) Vorbirea ținută cu ocasiunea încheierii festive a anului școlar în școla de fete română din Sibiiu, prețul 20 fil., — pentru fie-care 5 fil. porto.

Un tinĕr român

cu câteva clase reale sau gimnasiale se aplică imediat ca **practicant** în **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben).

Petițiile sĕ fie scrise cu mâna proprie.

A apărut:

Modele de cusături românești

de **Minerva Cosma.**

Prețul: Caetul I **50 fil.**, caetul II **1 cor.** plus porto 5 fileri.

Libraria arhidiecesană.

RECLAMA

permanentă, cu scop și practică este sufletul, factorul dătător de viață pentru ori-ce fabrică, întreprindere comercială, industrială și de negoț. **Cum, unde** și **când** se póte insera mai cu efect, mai bine și mai eftin se póte afla în

Espediția de anunțuri

Iuliu Leopold

Budapest, VII, Erzsébet-körút 54,

unde se mijlocește cu conștiențiositate, punctualitate și eftin publicarea inseratelor și reclamelor în tóte foile și călindarele din Budapesta, provință și străinătate. Planuri și prelim. de spese gratis.

NOU!

Verigile pentru bătături patent americane ale lui

Cook & Johnson.

Cel mai bun și mai sigur mijloc al timpului present, de efect miraculos și imediat alinător de dureri.

Se capĕtă în tóte farmaciile din Austro-Ungaria.
1 bucată în cuvertă 20 fil., 6 bucăți în carton 1 cor.
Prin postă 20 fileri mai mult.

Deposit principal: Farmacistul Josif Török
Budapesta, VI. Király-utcza 12.

Deposit central pentru Austro-Ungaria:
(34) 14—16 **„Zum Samariter", Graz.**

Tu

nu vei afla pentru îngrijirea pielii, în deosebi pentru delăturarea pistruilor [illegible] pentru a avé o colóre delicată a f[illegible], un săpun mai bun și mai cu efe[illegible] cât cunoscutul

săpun din lapte de [illegible]
al lui Bergmann (marca: doi [illegible])
Bergmann & Co., Tetsc[illegible]
Se află de vinzare cu 80 [illegible]
în farmacia „la urs" (piața [illegible]),
la **I. B. Misselbacher sen.** [illegible]
G. Meltzer (str. cisnădiei și s[illegible])
prima fabrică transilv. [illegible]
stearin (str. cisnădiei), [illegible]
Carol Arz (str. cisnădiei) [illegible]
în Sighișóra la **farmaci**[illegible]

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană:**

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor din direcțiune

și

Drepturile, datorințele și responsabilitatea comitetului de supraveghiare

de
Alfred Kormos
directorul revistei „Magyar Pénzügy"

Traduceri autorisate de
Constantin Popp
funcționariu la „Albina" din Sibiiu.

☞ Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu**, cea dintâiu cu prețul de 3 **cor.**, ear' cea din urmă cu prețul de **1·50 cor.**

*

Biblioteca poporală a Asociațiunii. - -

* * *

fil.

1, 2. Povestiri din viéța țeranilor români, (I și II,) de *I. Pop-Reteganul*, c[illegible] 20
3. Despre cărțile fundu[illegible] **și întabulări,** de *Dr Va*[illegible]*ler Moldovan* . . 30
4. Sfaturi bune. Tre[illegible] **tațiuni,** de *Em. U*[illegible] *Dr. Elie Cristea* [illegible] 20
5. Casa părintés[illegible] **tórea indivizilor** [illegible] **lor,** de *I. Pop*[illegible] 20
6. Despre test[illegible] **carea art. de** [illegible] **a. 1876, de** [illegible] 30
7. Posta, te[illegible] **nul. No**[illegible] **pre inst**[illegible], de *Gavr. Tod*[illegible] 20

fil.

8, 9. Icóne din istoria Grecilor vechi, (I, II), de *V. Lazăr*, câte 20
10. Grădina de legumi, de *Ioan F. Negruțiu* . . . 30
11. Cultura cucuruzului, de *Ioan F. Negruțiu* . . . 20
13, 14, 15, 16. Ionel. Principii morale și creștinești de educațiune (I, II, III, IV, și V), de *V. Gr. Borgovanu*, câte . . . 20
17. „Astra". Informațiuni asupra scopurilor și instituțiunilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român" . 20

Librăria arhidiecesană.

— Efe[illegible] face în 24 zile. —

Icóne sfin[illegible]u Iconostase

(tetrapode) [illegible] **ea, mărimea 26/32 cm.**

Grupa [illegible]

Sf. George, Sf. Ilie, C[illegible], Sf. Dumitru, Sf. [illegible]

Prețul: simple 6·50, [illegible] cor. bucata.

Gr[illegible]

Botezul Domnu[illegible] Petru și Pavel, Cons[illegible] Arch. Mi[illegible]

Prețul: sim[illegible] fine 14 cor. bucata.

Grupa III.

Tăierea împrejur, Intimpinarea Domnului, Erarhii Vasile, Grigorie și Ioan, Intrarea în Ierusalim, Invierea Domnului, Inălțarea Domnului, Dumineca tuturor sfinților, Nașterea sfântului Ioan Botezătoriul, Schimbarea la față, Adormirea Maicei Domnului, Nașterea Maicei Domnului, Nașterea Domnului.

Prețul: simple 9·50, fine 13·50, f. fine 19 cor. bucata.

[illegible]ăria arhidiecesană.

[illegible]ria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se [illegible]:

[illegible]aslov (orologion)

[illegible]re străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale [illegible] **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe [illegible] Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria [illegible]lvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâm[illegible] — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla [illegible]ei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică [illegible] mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile [illegible]asă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele [illegible]erei, Bogorodicínele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla [illegible]inacsariului. — Bogorodicínele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roșie cu copcii 4 cor.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura tiparul Tipografiei archidiecesane.

r. 62 Sibiiu, Sâmbătă 11/24 Iunie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Din parlament.

Sibiiu, 23 Iunie n.

Noul guvern a primit vot de neîncredere din partea dietei ungare, în ședința de Mercuri, ear' dieta a primit tot atunci solia domnitoriului, că până la 15 Septembre n'are nici o trebuință de ea. Deputații pot sĕ mérgă acasă! Acesta e resultatul ședinței de Mercuri a dietei.

Până s'a ajuns însĕ la acest resultat, s'au succedat în dietă earăși scene, cari numai la noi se pot întêmpla. Vorbe de insultă au trebuit sĕ încasseze noii ministri, ba un vrednic representant din dietă al poporului magiar a ținut sĕ dee cea mai eclatantă probă despre educația de care dispune, căci s'a postat în ușă și a *scuipat* asupra ministrilor când eșiau din dietă. Brav părinte al patriei. Sigur că se va aranja *banchet* în onórea acestui salvator de patrie și de constituțiune!

Ședința s'a deschis de altcum în liniște și tot în liniște s'a cetit și rescriptul preaînalt referitor la numirea noului guvern. S'a sculat apoi ministrul president baronul *Fejérváry* și în puține cuvinte a comunicat dietei, că [illegible] noului guvern este numai ne[illegible] drumului pe séma unui guvern [illegible] majoritatea [illegible] presentat apoi mai multe proiecte de legi fórte urgente, ear' în urmă a predat presidentului dietei spre cetire un nou rescript preaînalt. Și ací i-s'a înfundat. S'a început sgomotul, apostrofările și perderea cumpĕtului bun la cei mai mulți dintrĕ gălăgioșii părinți ai patriei.

Știa ministrul-president Fejérváry ce 'l aștéptă, și știa și opoziția parlamentară că prim-ministrul ce voește. Prin cetirea rescriptului al doilea, în care se cuprindea prorogarea dietei până la 15 Septembre, se impedeca adecă aducerea ori-cărei hotărîri cu privire la numirea noului guvern, prin urmare și votarea proiectatului vot de neîncredere, pentru-că din momentul prorogării dietei prin rescript regesc, dieta nu mai póte lua nici un conclus.

Dar' și-a făcut rĕu socotéla domnul ministru-president, pentru-că presidentul camerii, omul oposiției și el, a declarat întrĕ aplausele celor de o gândire cu el, că până nu se aduce hotărîre cu privire la primul rescript regesc, *nu va da cetire rescriptului al doilea*. Și așa a făcut.

S'a sculat apoi Kossuth și a propus vot de neîncredere guvernului, și tot cu neîncredere l-au primit și naționalistii prin rostul deputatului Dr. *Aurel Novacu*, ear' contele *Tisza*, până eri alaltăieri sfetnicul Corónei, încă a declarat în numele partidului seu liberal, că nu e constituțional guvernul, care a fost numit cu signatura proprie a contelui Tisza, și că n'are încredere în el, și astfeliu pusă la vot propunerea de neîncredere, a fost primită aprópe de întréga dietă.

La acest act de *esecutare* n'a fost de față noul guvern, pentru-că în momentul în care a vĕzut că presidentul camerei nu voește sĕ se cetéscă rescriptul al doilea al Regelui, a părăsit dieta, întrĕ vorbele de ocară ale majorității și întrĕ bravurósele scuipări ale harnicului deputat magiar, despre care fu vorba mai sus.

După ce votul de neîncredere a fost dat, presidentul a dispus sĕ fie [illegible] astfel:

„Iubiților noștri credincioși! La propunerea ministeriului nostru magiar declarăm prin acésta de prorogate până la 15 Septembre a. c. ședințele dietei actuale. Cărora de altcum vĕ rĕmânem cu grația nóstră regală totdéuna binevoitoriu“.

Gălăgie mare s'a născut în dietă după cetirea acestui rescript, așa, că presidentul a trebuit sĕ suspindă ședința pe 10 minute. După redeschidere apoi baronul *Bánffy*, un alt fost sfetnic al Corónei, a făcut propunere de *protestare* pentru amânarea dietei, la care au vorbit mai mulți deputați din tóte partidele, și care a fost votată *cu unanimitate*.

Presidentul anunță în urmă, că dieta ia cu omagială supunere la cunoștință rescriptul de prorogare (după-ce întâiu a ridicat protest în contra rescriptului!), apoi se autentică procesul verbal al ședinței și comedia e gata.

Așa a decurs memorabila ședință de Mercuri a dietei ungare, în care „națiunea“ a declarat rĕsboiu Corónei, atunci când Coróna i-a trimis vorbe de „pace și bună voire.“ Și la acésta declarație de rĕsboiu s'a alăturat și casa magnaților, care în ședința ținută Mercuri după amiazi asemenea a votat *neîncredere* noului guvern.

Tristă stare de lucruri!

Din Zernești.

Conferența învĕțătorilor din tractul Brașov Bran și Treiscaune.

— Maiu 1905.

Sĕptĕmâna Paștilor din estan a fost pentru comuna nóstră cu adevĕrat sĕptĕmână luminată. Frumósa nóstră școlă, care acum împlinește 30 ani de viéță îmbelșugată, a avut norocirea sĕ cuprindă în largile sale încăperi două zile dearêndul pe luminătorii poporului român din tótă țéra Bârsei și din cele Treiscaune săcuești până la Poiana sărată de la granița moldovenéscă. Cu mare cor au venit la marele sfat dăscălesc cei aprópe 120 învĕțători, căci vremea a fost cât se póte de prielnică, ear' satul care i-a găzduit, se fălește a fi dat viéța celuia ce astăzi cu energie înțeléptă pórtă frânele stăpânirei bisericii și școlei române ortodoxe. Cu dragoste au fost și așteptați și primiți de Zêrneștenii cei dovediți în ospitalitate. Presemnele nu erau tocmai liniștitóre, focul ce arde la Brașov aruncă scântei în tótă țéra Bârsei și învĕțătorii nu pot fi nepăsători în fața unei gâlcevi urîte, care se învârtește mai ales în jurul marilor școle din Groaveri, în cari ei toți și-au căpătat frumósa învĕțătură de carte. Dar' învĕțătorii au dat și de astădată dovadă de înaltă cumințenie și cei nemulțămiți cu persóna comisariului consistorial și-au călcat pe inimă, bine știind că o operă atât de sfântă ca și acea, în numele căreia s'au întrunit la Zernești, n'are sĕ fie stânghirită de veleitățile brașovenești politice și sociale. De altă parte comisariul consistorial și profesorul *Nicolae Sulică* a știut sĕ se mențină și dînsul pe înaltul piedestal al misiunei sale onorifice, închinându-și tot talentul și tot zelul esclusiv intereselor școlare-pedagogice, pe cari le represintă din încrederea guvernului nostru școlar-bisericesc. Este mai presus de ori-ce îndoială, că dînsul pe lângă calitățile sale sufletești înăscute dispune de o rară erudițiune întrĕ bărbații noștri de școlă și că rĕmânênd credincios neprihănitului ogor, pe care până acum cu atâta demnitate l'a cultivat, și ferindu-se de șóptele ademenitóre ale unei glorii deșerte în afară de domeniul castității literare și pedagogice, își va asigura și pe viitor stima și recunoștința tuturor ómenilor de bine.

Dacă conferențele învĕțătorești ținute la Zernești în zilele de 21 și 22 April a. c., după decursul lor și după resultatele realisate s'au făcut vrednice de numele primului cerc conferențiar din archidieceză, meritul revine în prima linie conducerii înțelepte a comisariului consistorial.

In 21 April la orele 11 a. m. învĕțătorii s'au adunat la biserica sf. Nicolae, unde s'a oficiat parastasul obicinuit pentru odihna sufletéscă a marilor archierei și binefăcĕtori ai bisericii și școlei nóstre, precum și a învĕțătorilor decedați de pe teritoriul celor 3 protopresbiterate. Parastasul a fost oficiat prin protopresbiterii Const. *Dimian* al Treiscaunelor, Ioan *Dan* al Branului și parochul din Râșnov Ioan Hamsea. După parastas adm. prot. Ioan Dan a adresat un salut călduros comisariului și învĕțătorilor, ear' comisariul a rĕspuns mulțămind de căldurósa întimpinare și esprimându-și deosebita plăcere de a ne vedé întruniți la muncă pedagogică în comuna unde s'a născut, a muncit și de unde s'a ridicat până la cea mai înaltă tréptă în biserică Escelenția Sa Archiepiscopul și Metropolitul Ioan Metianu.

Trecênd la școlă, înainte de a întra în lucrurile conferenței, învĕțătorii la propunerea comisariului își îndreptară gândul cătră capul bisericei și școlei naționale, căruia îi adresară o prea frumósă telegramă omagială acoperită de puternice strigăte de sĕ trăéscă.

Discursul de deschidere cetit de comisariu a fost într'adevĕr un cap de operă. Pe lângă nădejdea că cetitorii acestui organ vor fi norocoși a cunóște în întregime acest magistral discurs, mĕ mărginesc a 'l reda aci

---

FOIȘÓRĂ

Viéța și activitatea sf. apostol Petru.

(După sf. scriptură).

(Urmare.) De Ioan Stanciu.

Apostolul Petru a stat în Ierusalim, și nu în Antiochia, până pe la anul 42—43, când a fost silit a părăsi orașul pe un timp óre-care. Cam în anul 41 adecă se urcă pe tron Irod Agripa, un rege care prin persecuțiunile creștinilor doria sĕ-și câștige popularitate înaintea iudeilor. Acéstă ființă doritóre de sânge nu alegea nici un mijloc spre ajungerea scopului.

El în diferite chipuri maltrata și omora pe credincioșii ajunși în mâna lui. Astfel între alții omóră și pe apostolul Iacob, fratele lui Ioan (XII 2). Vĕzênd Irod, că persecuțiunea creștinilor le convine iudeilor, în ziua paștilor, anul 42 sau 43, prinde întrĕ alții și pe sf. Petru și îl închide, cu scopul, ca după terminarea sĕrbătórei sĕ 'l decapiteze. Ținta însĕ nu și-o ajunge, căci Dzeu își aduce aminte de apostolul sĕu iubit și trimite un înger, care trezindu-l din somn îl conduce din temniță printre două străji și prin pórta de fer bine închisă, în o stradă laterală a orașului, unde îl lasă singur. Petru ca dintr'un vis se trezește și esclamă: „Acum știu cu adevĕrat, că a trimis Domnul pe îngerul sĕu și m'a scos din mâna lui Irod și din tótă așteptarea poporului Iudeilor“ (Fap XII 11). El grăbește în casa lui Marcu, unde erau mulți adunați spre a se ruga, și după ce le spune cele întêmplate, cu cuvintele „spuneți acestea lui Iacob și fraților“, ésă dintrĕ ei și din oraș și merge „în alt loc“ (XII 17).

Acest „alt loc“ apusenii obicinuesc a-l înlocuí cu Roma, unde sfântul apostol ar fi fost, după cum zic ei, cam 25 ani episcop. Pe acest episcopat al sf. Petru își baséză ei primatul papal, și tóte înoirile ivite în sinul bisericei lor au isvorul în acéstă hipotesă. Aici vom arăta numai, că sf. Petru nu s'a dus la Roma, ear' mai jos vom dovedí, că dacă a și fost el în acest oraș, apoi nu a putut fi 25 ani și nu a putut fi mai ales episcop acolo.

E drept, că locul unde a petrecut el cam vre-o 2—3 ani până după mórtea subită a tiranului Irod întêmplată la anul 44, nu 'l știm cu siguranță, dar' credem că a fost în unul din orașele sau ținuturile din Orient, pe cari și mai târziu le cercetéză. După mórtea amintitului rege se reîntórce în Ierusalim, unde după vre-o 4 ani la anul, 48 ia parte la înmormêntarea maicei lui (vezi sinaxar 15 Aug.), ear' la sinodul apostolesc, ținut la anii 50—52 și presidat de Iacob cel tinĕr, sf. Petru vorbește și póte mai convingĕtor de cât toți (Fap. XV). Conclusul adus de acest sinod liniștì pe un moment cérta ivită întrĕ credincioșii din Antiochia. Zic, numai pentru un moment, căci nu mult după aceea merge și Petru la Antiochia, unde e înduplecat a părtiní părerea iudeo-creștinilor și prin acésta a se opune hotărîrilor aduse de apostoli. Ținuta sa necorectă produse eară nemulțămiri și certe întrĕ creștini. Sf. Pavel „vĕzênd că nu umblă drept după adevĕrul evangeliei“ îl cértă și înaintea tuturor îl desapróbă.

Timpul cât a stat sf. Petru în Antiochia nu 'l știm, dar' e mai mult ca sigur că de aicea merge în locurile amintite în cele 2 epistole ale sale, pretutindenea predicând cuvêntul lui Dzeu și înființând comunități creștine. A umblat prin Pont, Galatia, Capadochia, Asia și Bithinia (I Petru 1), însoțit fiind afară de alții, adeseori și de soția sa (I Cor. IX 5). In călĕtoriile sale Petru ajunge și în Babilon, de unde adreséză creștinilor din provinciile amintite o epistolă pastorală, plină de învéțături sublime. (I Ep. Petru). In ea le arată în ce constă o adevĕrată viéță creștină, îndemnându-i sĕ se conformeze învĕțăturilor lui Christos și sĕ se lapede de fățărnicie, pismă și rĕutate. Ii învață sĕ se supună împĕratului și guvernului, că numai astfel vor arăta iubire frățéscă și temere de Dzeu. Ear' dacă vor fi prigoniți, sĕ sufere cu abgnegație pentru adevĕr. Tárie în credință cere Dzeu de la fiește-care creștin, ear' acésta și-o póte dovedi mai ales în timpuri de persecuțiune, ținênd cu bărbăție la ea și învingênd ispita cu virtutea lor de marmură. „Bucurați-vĕ, fiind-că sunteți părtași la suferințele lui Christos.... de sunteți defăimați pentru numele lui Christos, fericiți sunteți... și sĕ nu se rușineze, ci mai bine sĕ măréscă pe Dzeu“. (IV 13 sq.) Cei cari se vor conforma acestor învĕțături, înaintea Tatălui ceresc vor afla har și mântuire.

După aceste învĕțături părintești sf. Petru își închee epistola cu îndemnarea presbiterilor de a avé grijă de turma încredințată lor, căci astfel vor fi rĕsplătiți cu cunună neperitóre. Implóră harul lui Dzeu asupra credincioșilor și îi salută și în numele bisericei din Babilon, sfârșind cu cuvintele: „Pace fie vouĕ tuturor celor în Christos Iisus, Amin“. (V 14).

(Va urma).

într'o schiţare generală. Discursul relevéză spiritul de reformă a sistemului de învĕţământ, ce agită astăzi întréga lume pedagogică, şi arată că şi şcóla nóstră trebuie sĕ iee parte la aceste postulate de reformă, dacă e sĕ asigurăm esistenţa în viitoriu a neamului românesc. Iată în fuga condeiului punctele mai esenţiale ale operei reformatorice: 1. eliminarea de la cariera dăscăléscă a elementelor netrebnice; 2. schimbarea spiritului dominant astăzi în seminariile pedagogice, delăturarea maşinărismului prin interesul şi entusiasmul dătător de viéţă nouă; 3 profesorii de la seminariile pedagogice pe lângă cultura teoretică sĕ aibă şi câţiva ani de praxă ca învĕţători la şcóla elementară; 4. sĕ se dee mai mare estensiune învĕţământului practic pe lângă seminariu; 5. sĕ se introducă o controlă raţională şi pricepută a învĕţământului poporal; 6. ameliorarea situaţiei materiale a învĕţătorilor; 7. subvenţionarea pedagilor distinşi şi iscusiţi, pentru a se puté perfecţiona şi a puté munci în mai mare tihnă; 8. introducerea conferenţelor pedagogice la fie-care şcólă, ori la mai multe şcóle la olaltă şi a ospitării obligatóre a învĕţătorilor unul la altul; 9. sĕ se dee o mai mare atenţiune chestiunii formării caracterului; 10. sĕ se ţese o legătură mai strînsă întrĕ şcóla poporală şi cea medie; 11. cursurile în şcóla poporală sĕ ţină 6 ani şi nici decum numai 4 ani, etc. etc. (Va urma).

„Noul Abecedar“ după un an de probă.

Când în tómna anului 1904 am aflat de apariţia „*Noului Abecedar*“ compus de Dr. *P. Şpan*, bine cunoscutul bărbat de şcólă, de-şi procurasem pentru începĕtori „*Abc*“ de Popescu, la moment am comandat 15 bucăţi din „*Noul Abc*“ şi studiind „*Călăuza*“ ce mi-s'a trimis, l'am şi introdus în şcólă pentru începĕtori. Şi ceea-ce mĕ face acum a scrie aceste şire despre „*Noul Abc*“ este pe deoparte resultatul peste aşteptare dobândit prin el, ear' pe de altă parte satisfacerea rugării ce mi-s'a făcut de mulţi colegi de a da o recensiune asupra lui.

„*Noul Abecedar*“, după feliul cum e compus şi după modul de folosire arătat în „*Călăuză*“, pot zice că e un adevĕrat mântuitor al chinurilor ce îndurau micii şcolari la învĕţarea cetirii şi scrierii cu abecedarele de până acum.

La aparenţă rĕsfoind „*Noul Abc*“ ţi-se pare nepotrivit, pentru-că unii suntem dedaţi a vedé deodată şi literile scrise şi tipărite, altora eară li-ar plăcea sĕ fie ilustraţii la fie-care literă, pe când altora nu le prea convine, că aşa pe scurt se face trecerea peste literele tipărite, şi mai ştiu eu ce; dar' asculte ori-cine sfatul ce din păţanie îl dau aci şi uite tot cu ce s'a obicinuit până acum... Pe tóte terenele se fac azi descoperiri noue şi chiar şi economul, care se ţine încă tot orbiş de modul de lucrat al pământului, învĕţat de la tatăl, ori moşul sĕu, ştim bine că înaintéză ca racul, pe când cei cari se silesc a lucra după cerinţele timpului de azi, rupêndu-o cu trecutul, înaintéză. Tot aşa stă lucrul şi cu noi învĕţătorii!... Ni-a dat Dzeu bărbaţi cari cugetând mereu la binele nostru şi prin noi al poporului nostru, află căi noue şi mijlóce noue de a ne puté mai cu uşurinţă îndeplini chemarea nóstră sfântă şi noi datori suntem a urma căile arătate de ei, ba apucând pe calea cea bună înşine sĕ ne silim a ni-o face şi mai bună şi mai uşóră ca cu atât mai mulţămitor sĕ ne putem îndeplini sfânta chemare ce o avem întru creşterea tinerelor mlădiţe ale naţiunii, ale fiitoriului popor românesc. Ca un aşa pas nou uşor şi binefăcĕtor e de a se priví şi *metodul* cu totul diferit de cele de până acum, arătat în „*Noul Abecedar*“, de Dr. *P. Şpan* apărut în tipografia archidiecesană, Sibiiu, preţul 40 fileri. Cu cât vom îmbrăţişa mai curênd noul metod, cu atât şcóla română îşi va ajunge mai curênd scopul spre care ţinteşte, căci prin metodul „Noului Abcdar“ copíii sunt puşi óre-cum de sine cu mare atragere şi interes a învĕţa cetirea şi scrierea, fiind totul numai o jucărie pentru ei, pe când până acum prin vechile metóde erau chinuiţi bieţii, aşa că mulţi năpusteau şcóla, fugind ca de un loc menit numai spre chinuirea lor.

Prin procedura ce se cere la „*Noul Abc.*“ cu poveşti atrăgĕtóre, mititeii sunt atraşi a cerceta şcóla regulat încă de la început, întocmai ca de un magnet, ceea-ce e un mare avantagiu, ba chiar prima cerinţă pentru mersul regulat al învĕţământului. Aşa mi-s'a întêmplat şi mie! Şi credeţi-mi, că tot adevĕrul vorbesc când afirm, că începĕtorii mei, cărora în acest an li-am predat după „*Noul Abecedar*“, acum la finea anului cetesc mai fluent de cât aceia cărora până acum le predăm după vechile *Abcdare* în doi ani de şcólă. Dacă purcezi întocmai îndrumării date în „*Călăuză*“ nu-ţi crezi ochilor, vĕzênd resultatul la finea anului şcolar.

Deci n'am cuvinte de a recomanda din destul tuturor fraţilor mei învĕţători, ca cu începerea noului an şcolar sĕ delăture vechile „*Abecedare*“ introducênd „*Noul Abecedar*“, căci vina mea sĕ fie dacă nu li-am spus aci purul adevĕr, despre care sunt sigur că şi ei unul fieşte-carele se va convinge după un an de probă, când îmi vor fi mulţămitori pentru sfatul dat.

(Ticuşul-român). *George Maican*
învĕţătoriu.

Nr. 2958 Plen.

Cercularíu

către membrii ordinari şi ad hoc ai sinodului protopresbiteral din tractul Făgăraşului.

Prin ordinul consistorial din 4 April 1905 nr, 2958 numit fiind comisariu consistorial pentru alegerea de protopresbiter gr. or. al tractului Făgăraşului, în conformitate cu § 16 din regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter am fost convocat sinodul electoral al acestui tract pe ziua de Sâmbătă, 30 April a. c. st v., diminéţa la orele 10 în biserica nóstră din Făgăraş, în scopul de a sĕvêrşí alegerea de protopresbiter.

Deóre-ce alegerea aceea din cause interne ale parochiei centrale s'a amânat, acuma din nou convoc sinodul electoral al tractului pe ziua de Sâmbătă *în 2/15 Iulie 1905* diminéţa la orele 10 *în biserica nóstră din Făgăraş*, în scopul de a sĕvêrşí alegerea de protopresbiter.

Un esemplariu din acest cercularíu se trimite cu posta fie-cărui membru ordinar şi ad hoc al sinodului protopresbiteral electoral din tractul Făgăraşului.

Totodată convoc pe *Vineri, 1/14 Iulie a. c. la orele 4 după amiazi* pe membrii comitetului protopresbiteral gr. or. la şedinţă în cancelaria protopresbiterală, spre a constata cualificaţiunea concurenţilor şi a compune lista de candidare.

Sinodului va premerge sfânta liturgie şi chemarea duhului sfânt, la care sunt poftiţi a lua parte toţi membrii sinodului.

Sibiiu, 9 Iunie 1905.

Mateiu Voileanu,
comisariu consistorial.

Revistă esternă

Conspiraţie întrĕ oficerii de gardă ai Ţarului. „Vossische Zeitung“ (Berlin) are stire din Petersburg, că întrĕ oficerii de gardă ai Ţarului esistă de mai mult timp disensiuni cu privire la atitudinea faţă cu stările actuale din Rusia. Anume, o parte aderéză la politica ţarevnei vĕduve (absolutistică), de sub influinţa căreia ţarul Nicolae nu se prea póte emancipa, ear' ceealaltă parte aderéză la direcţia liberală, constituţională, la care aderéză şi ţarevna tineră. Se mai spune în ştirea ziariului amintit, că o parte dintrĕ oficerii gardei voeşte *sĕ detroneze pe ţarul Nicolae* şi sĕ pună în locul lui pe mare-ducele Mihail (fratele mai mic al ţarului Nicolae), ori pe mare-ducele Vladimir (unchiul ţarului).

*

E departe încă pacea întrĕ Ruşi şi Japonezi! Ştirile optimiste despre curênda începere a tratativelor de pace întrĕ Rusia şi Japonia nu se prea confirmă, şi nici cele despre eventual armistiţiu întrĕ oştirile rĕsboitóre. Acésta se vede din nota guvernului japonez, adresată zilele acestea guvernului Statelor-Unite, în care notifică acestuia că plenipotenţiatul Japoniei va sosí la Washinton pe la începutul lunii August, când se vor puté apoi începe tratativele de pace cu plenipotenţiaţii Rusiei. Ear' evenimentele mai noue de pe câmpul de rĕsboiu arată că ideia armistiţiului e abandonată, ori cel puţin amânată pe mai târziu. Pe câmpul de rĕsboiu adecă, în loc de silenţiu rĕsună de nou şi cu putere sgomotul armelor. Marşalul *Oyama* a început deja atacul plănuit spre a pregăti oştirilor ruseşti o nouă înfrângere mare, scoţênd oştirile ruseşti din posiţiile de la Liaojangvaping şi silindu-le sĕ se retragă la Carbin. Operaţiunile strategice se ţin acum lanţ şi posibil că în zilele proxime vor sosí ştiri despre o nouă bătĕlie mare, — probabil cu învingerea earăşi pe partea Japonezilor, mai ales, că în óstea ruséscă grasséză în mare grad *colera*. Despre acésta intendantura secţiei sanitare raportând stabului a spus că în spitalele din Carbin cu ocasiunea erumperii epidemiei se aflau douĕzeci şi şése mii de răniţi.

Programa

pentru încheerea solemnă a anului şcolar 1904/5 la şcóla civilă de fete a „Asociaţiunii“, ce se va ţiné Dumínecă în 25 Iunie 1905 n. de la 11—12 ore a. m. în sala festivă a Museului „Asociaţiunii“.

1. Cor: „Dumnezeul nostru“, (în 3 voci) de I. Lăpădat, mus. de D. Cunţan.

2. Ouverture din opera „Freischütz“, de C. M. de Weber, (p. 4 mâni), esec. de Cornelia Secula, elevă în cursul complem., şi Paraschiva Simian, elevă în cl. IV. civ.

3. „Visuri“, de C. H. Döring, esec. de Virginia Micu, elevă în cursul compl.

4 Intermezzo din opera „Cavalleria Rusticana“, de Pietro Mascagni, esecutată de Aurora Barbu, elevă în cl. III. civ.

5. Legende reumaine „La Serenata“, (p. violină), de G. Braga, esec. de Emilia Savu, elevă în cl. IV. civ.

6. „Frumósa Irina“, poesie de St. O. Iosif, decl. de Maria Pinese, elevă în clasa IV. civ.

7. „La Regata Venesiana“, Notturno, de Fr. Liszt, esec. de Elena Lăzărescu, elevă în cl. III. civ.

8. „Cântec de primăvară“, de Mendelssohn-Liszt, esec. de Aurora Oltariu, elevă în cl. III. civ.

9. „Rhapsodie Roumaine“, de A. Sipos, esec. de Lucia Isacu, elevă în clasa IV. civ.

10. „Concert“ (p. violină), de Fr. Seitz, esec. de Ecaterina Nechiforescu, elevă în cl. IV. civ.

11. „Doina“, poesie de G. Coşbuc, declamată de Eleonora Comşa, elevă în clasa IV. civ.

12. Cor: „Ad'o patriei“, (în 3 voci) de I. Costescu.

„Dor de sat“ (în 3 voci), de P. Dulfu, mus. de Gh. A. Dinicu.

Óspeţii sunt bineveniţi!

Inştiinţare.

Se aduce la cunoştinţa onoratului public român, că „Şcóla pentru economia şi industria de casă“, proiectată de reuniunea nóstră, se va deschide cu începerea anului şcolar 1905/6. Inaugurarea acestei şcóle se va face în mod festiv în 28 August n. a. c., la orele 11 î. a., după celebrarea sfintei liturgii din acea zi de sĕrbătóre.

In anul şcolar 1905/6 va funcţiona numai secţiunea economică a şcólei. Instrucţiunea va cuprinde: *a*) învĕţământ practic: pregătirea bucatelor şi a pânei; conservarea legumelor şi a pómelor; spălatul, călcatul şi îngrijirea rufelor; curăţirea şi ţinerea în ordine a locuinţei; grădinăritul; confecţionarea rufelor; *b*) învĕţământul teoretic: economia de casă, chemia bucătăriei, contabilitatea; igiena, îngrijirea bolnavilor; literatura română.

Elevele ai căror părinţi sau îngrijitori nu sunt în Sibiiu, au sĕ locuéscă în edificiul şcólei, strada Baier nr. 1 (edificiul Albinei).

Se vor primí numai eleve cari au împlinit 15 ani şi au terminat cel puţin şcóla elementară.

Instrucţia va fi esclusiv în limba română. Se va conversa însĕ şi în alte limbi, îndeosebi în limba magiară şi germană, dar' numai în pausă şi la masă.

Taxele prescrise: 1. Fie-care elevă internă va avé sĕ solvéscă o taxă lunară maximală de 50 cor., din care se vor achita spesele efective ale şcólei, cu escepţiunea remuneraţiunii instructórelor, pe care o achită reuniunea din al sĕu; când spesele efective vor fi mai mici, diferinţa se va restituí elevei. 2. Fie-care elevă esternă va avé sĕ solvéscă o taxă lunară de 40 cor., pentru care va primí şi amiazi şi ojina.

Taxele sunt a se solví tot pentru trei luni anticipativ.

In cas că o elevă înscrisă deja întrerupe cursul fără motive acceptabile, e datóre a despăgubí reuniunea pentru fie-care lună a anului şcolar cu câte 10 corone.

Elevele interne au sĕ aducă cu sine: saltea, plapomă, 2 perini, 2 schimburi pentru pat, ½ duzină din rufele necesare, 6 ştergare, 6 ştergare pentru bucătărie, piepten, perie pentru cap, perie pentru dinţi, hainele necesare. Şorţurile pentru bucătărie şi-le vor face elevele însele, dar' şorţuri pentru casă au sĕ aducă cu sine.

Cursul se începe în mod regulat la 1 Septembre n. şi se termină la 31 Iulie n.

Informaţiuni mai detaiate se pot primí de la conducĕtórea şcólei, domnişóra Veturia Popp, Sibiiu, strada Baier nr. 1.

Comitetul „Reuniunii femeilor rom. din Sibiiu“

NOUTĂŢI

Părechea regală română în Viena. M. Lor regele şi regina României au sosit Mercuri diminéţa la Viena fiind aşteptaţi la gară de M. Sa împĕratul şi rege Francisc Iosif. Părechea regală română era în cale spre Gastein şi s'a oprit la Viena spre a face visită M. Sale Francisc Iosif. Primirea ce s'a făcut M. Lor a fost una dintrĕ cele mai cordiale. M. Sa Francisc Iosif a îmbrăţişat şi sărutat pe regele Carol, făcênd şi reginei cele mai distinse onoruri. De la gară óspeţii au fost conduşi şi încvartiraţi în Burg. La 9½ ore regele a făcut visită M. Sale Francisc Iosif, cu care s'a întreţinut timp de trei pătrare de óră, după aceea a făcut visită celoralalţi membri ai casei domnitóre, apoi a primit re'ntórcerea visitelor şi a dat audienţă ambasadorului Germaniei şi celui al Rusiei. Intr'aceea regina Elisaveta a cercetat mormêntul împĕrătesei şi regine Elisaveta şi a depus o frumósă cunună de flori. Séra s'a dat în apartamentele M. Sale dineu de gală în onórea óspeţilor.

*

De la internatul de fete. Atragem atenţiunea publicului român din Sibiiu asupra faptului, că la internatul de fete din loc s'a aranjat o mică esposiţie din lucruri de mână, mai ales albituri, ale elevelor. Esposiţia rĕmâne deschisă până Dumínecă.

*

Alegere de cassariu la „Transilvania“ din Sibiiu. La postul de *cassariu* al băncii generale de asigurare „*Transilvania*“ din Sibiiu, devenit vacant prin renunţare a fost ales dl *Emanuil Comşa* din Sibiiu, absolvent al Academiei comerciale din Anvers. Cu dl Comşa numĕrul funcţionarilor români de la centrala acestui institut s'a urcat la 4, un numĕr destul de neînsemnat, considerând că majoritatea covêrşitóre a clientelei „Transilvaniei“ se compune din Români. Ar fi deci numai echitabil şi just, dacă şi la administraţia şi conducerea acestui institut, susţinut aprópe numai de Români, acestia ar fi representaţi pe viitor cu un numĕr mai corĕspunzĕtor de cât până acum.

*

Medicul Dr. G Moldovan din Arpaşul-de-jos (comitatul Făgăraş) a fost numit medic cercual cu reşedinţa în Zerneşti în locul lui Dr. Oscar Homorszky promovat ca medic cercual la Făgăraş.

*

Prelegeri numai diminéţa în şcólele poporale. In raportul despre starea învĕţământului inspectorul reg. de şcóle din comitatul Nograd arătând că deja de pe la începutul primăverii nu se mai pot ţiné prelegeri aprópe în tóte şcólele poporale, din causă că copiii nu cercetéză şcóla, a făcut comisiunii administrative a comitatului propunere, ca în şcólele de la sate primăvara şi vara prelegerile sĕ se încépă la 5, eventual la 6 ore diminéţa şi sĕ se închee deja la 9 ore, pentru-ca peste zi copiii sĕ póta fi luaţi de părinţi la lucru fără-ca prin acésta sĕ neglige cercetarea şcólei. Comisiunea s'a declarat de acord cu propunerea.

*

Conservatoriul de musică Hermann Kirchner. *Esamenele publice* ale acestui conservatoriu se vor ţiné *Duminecă*, la 25 Iunie a. c. înainte de prânz în sala cea mare a restaurantului *Pankievicz* şi anume la orele 9 şi jum. din *clavir*, şi cu începere de la 10 şi jum. din cântare solo şi de cor. Intrarea liberă. Familiile elevilor şi toţi iubitorii artei musicale sunt invitaţi cu tótă stima la aceste esamene.

*

Plecarea Şahului. Şahul Persiei, care Duminecă diminéţa sosise la Viena spre a face visită M. Sale împĕratului şi rege al nostru, a plecat din Viena Marţi diminéţa, continuându-şi calea spre Francia.

*

Protonotariu substitut al comitatului Făgăraş în locul lui Alexandru Belle ales vice-comite este numit din partea fişpanului feciorul secretariului de stat Széll Ignác, cu numele *Széll László*, un tinĕr de 23 ani.

*

Invitare. P. t. membri din direcţiunea „Reuniunei române de înmormêntare din Sibiiu" din însărcinarea presidiului se invită prin acésta la şedinţa direcţiunei, ce se va ţiné *Marţi* în 27 Iunie n. la ora 5 d. a. în localul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu" (strada Bruckenthal nr. 17, etagiu), ear' pt. membrii ai comitetului central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu" se invită la şedinţa comitetului, ce se va ţiné *Sâmbătă* în 1 Iulie n. c. la ora 5 d. a. în acelaşi local. Sibiiu, 22 Iunie n. 1905. *Victor Tordăşianu*, secretariu.

*

La fondurile „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu" s'au mai făcut următórele dăruiri: la fondul de 20 fileri pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare au dăruit Vasile Almăşan, advocat (Cluj) 5 cor.; Dr. Valer Moldovan advocat (Turda) 2 cor.; Dr. Dionisiu Roman, adv. (Mediaş) 1 cor.; Dr. Lucian Borcia, advocat, 5 cor.; Ioan Apolzan, luc. tipograf 20 fil. George Şoneriu, paroch (Saschiz, în memoria soţiei sale Versavia, 1 cor.; Ierofteiu Viscrianu, cler. curs. II, 10 fil., Ana şi Ioan Banciu, în memoria réposatului Ioan Banciu, 1 cor.; vĕduva Maria Simtion, în memoria zelerului Petru Miles, 1 cor., Iosif Aron, învĕţătoriu în Braşov, 5 cor.; Mihail Haupt, în memoria Emiliei Norack, 1 cor. La fondul masa învĕţăceilor meseriaşi au dăruit: Institutul de credit „Porumbăceana" (Porumbacul inf.), 5 cor.; Adolf [illegible], agent, 1 cor.; Ioan Sivan, învĕţăcel [illegible] fil.; Iosif Aron, învĕţătoriu (Braşov), [illegible] fondului vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor i-s'au dăruit din partea mai multor [illegible] cor. 60 din prilegiul serbării botezului unei fice a comerciantului Ioan Dragomir din Gârbova, anume la iniţiativa laudabilă a dlui notariu Demetriu Munthiu din Reciu.

*

Inecat în rîul Sebeşului. *Ioan Ilie*, originar din Zerneşti, cancelist la notariatul din *Şugag*, s'a înecat Mercuri în rîul Sebeşului. Cadavrul i-a fost scos din rîu la Căpâlna.

*

Fraţi — buni. Eri (Joi) diminéţa ţeranul sas Mihail Kasper din Cristian (lângă Sibiiu) a împuşcat pe fratele seu Johann, cu care era în proces pentru daraveri de moştenire.

*

Din Galaţi ni-se scriu următórele: „In legătură cu cele publicate în „Telegraful Român" nr. 59 din a. c. *despre şcóla confesională cu doi învĕţători gr. or. din Galaţi*, isvorită din laudabilul conclus al representanţei comunale de aici de la 10 l. c., mai comunic următórele: Lucrurile mai de valóre dintr'o comună, precum este şi zidirea unei şcóle *confesionale româneşti*, sunt privite de generaţiunea presentă şi cea viitóre ca resultate ale conducerii înţelepte ale unor bărbaţi de inimă bună, cari pricep interesele culturale ale neamului nostru.

Intre acestia cu dreptul se numĕră şi notariul cercual dl *Clemente Grama*, care având o cultură alésă românéscă, de când funcţionéză şi în comuna nóstră Galaţi ca notariu, s'a nisuit totdéuna, ca nu numai interesele comunei politice sĕ prospereze, ci şi cele confesionale bisericeşti şi şcolare, ştiind că în biserică şi şcólă se cresc membrii folositori patriei.

Cu 1 Iulie 1905 însĕ comuna Galaţi (lângă Făgăraş), în urma legii matriculare civile a devenit şi s'a declarat de *comună mare*. Acéstă împrejurare aduce cu sine, că noi Galăţenii perdem pe harnicul notariu Clemente Grama, rĕmânênd dînsul notariu cercual numai pentru comunele: Ileni şi Riuşor, Pentru Galaţi însĕ Grama notariul rĕmâne ca un fiu notariu al Galaţului, care a ştiut sĕ-şi câştige *nume bun*, mai scump de cât aurul şi argintul.

Dea ca şi noul notariu comunal, pe care îl vom alege, sĕ calce în urmele dlui Clemente Grama, şi atunci popor ales, harnic şi cu bun nume se va creşte în acum devenita comună mare Galaţi. *Nicolae Aron*, paroch gr. or.

*

Victimele bandelor bulgare. Conform datelor statistice oficiale aflătóre la guvernul Turciei, bandele bulgare au ucis în Macedonia 640 de creştini şi au mutilat 111, în ultimele 24 luni. Aşa raportéză o telegramă din Constantinopol dto 20 Iunie.

*

Chibrite în mâna copiilor. In comuna Zubac (comitatul Trencsén) au ars Duminecă mulţime de case şi şcóla poporală rom. cat. Focul s'a escat în o poiată în care un copil de cinci ani, ajungênd în posesiunea unei cutii de chibrite, se jucase de-a focul.

*

O „vitejie" căzăcéscă. Ziarului „Daily Thelegraph" (Londra) se raportéză din Tokio despre o „vitejie" a unor trupe de cazaci, sĕvêrşită încă în Maiu, dar' despre care numai acum de curênd s'a făcut raport de pe câmpul de rĕsboiu guvernului japonez. Anume: câteva trupe de cazaci au atacat spitalele de tabĕră ale Japonezilor dând de douĕ-ori foc de şarge, apoi năvălind asupra lor cu baioneta şi omorînd numĕroşi medici şi răniţi mai uşor, cari apărau spitalele. După „succesul" atacului au comis cele mai scârnave crudelităţi asupra bolnavilor, unora tăindu-le capul, altora înfigêndu le baioneta în gură şi în pântece. După eroica ispravă au plecat mai departe, dar' în cale s'au întâlnit cu o trupă de combatanţi japonezi, cari pe o parte din ei i-au omorît, ear' pe cei'alţi i-au luat în prinsóre.

*

Crema Margit. Puţine dame sunt în ţérĕ, cărora nu li-ar fi cunoscută alifia pentru obraz a farmacistului Földes. Dintrĕ tóte cosmeticele crema Margit a lui Földes este cea mai căutată, deóre-ce e cu totul nestricăciósă şi delătură în câteva zile tóte necurăţeniile pielii, ca pistrue, jubruţe, pete etc., dând obrazului frăgezime şi fineţă. Nu se folosеşte numai pentru înfrumseţarea obrazului, ci şi pentru înălbirea grumazului, a umerilor şi a mânilor. Borcanul mare 2 coróne, borcanul mic 1 cor. Se capĕtă la producentul Földes, farmacist în Arad, cum şi în alte farmacii. De imitaţii este a se ferí.

Cronică literară.

Constantin Popp: **Les banques roumaines de Transylvanie et de Hongrie. Bucarest 1905.**

Din când în când se abate printrĕ pacinicii locuitori români ai Ardealului şi ţerii ungureşti câte un savant străin curios sĕ vadă cum trăesc acesti ómeni simpli, despre cari dór' atâta ştiu că sunt „pe o tréptă de cultură fórte inferióră", — în góna celor douĕ-trei zile în cari traverséză întregul teritoriu locuit de Români, pe basa celor vĕzute şi auzite (mai ales auzite) îşi face şi ideiă despre poporul, pe care vrea sĕ-l cunóscă; sĕ reîntórce în ţéra lui şi continuă a da informaţii despre acest popor, informaţii, cari nu se deosebesc întru nimic de cele vechi. Acelaşi popor pe o tréptă de cultură fórte inferióră, care însĕ a început a adopta întru câtva formele culturei occidentale, se depărtéză de tovărĕşia urşilor, se îmbracă decent şi nu mai mănâncă cu degetele din blid, acelaşi popor care nu va fi nici-odată în stare sĕ îmbrace haina cea de marmoră a trăiniciei şi a demnităţii, şi în sfîrşit acelaşi popor care merită sĕ fie acoperit cu vĕlul indiferentismului celor mari şi tari.

In acelaşi timp alţii, cu cari am împărţit de multe veacuri nĕcazurile vieţii, dau şi ei informaţii celor din lumea mare. Acelaşi tablou: un popor cu moravuri primitive, rĕsbunător şi gata în tot momentul a sĕvêrşi cele mai nesocotite nĕzbutiri la porunca popilor şi a agitatorilor, un popor care acum începe a se trezí din o amorţélă, care li-a istovit tótă forţa de viéţă şi pentru viitor. N'au inimă, n'au minte, n'au cultură, n'au aşezăminte culturale-economice, singurele cari li-ar puté asigura o viéţă respectabilă. Cam aşa se crede şi se scrie despre noi, cari n'avem nici măcar favorul acela de a fi visitaţi mai des de câte un Bellessort cel puţin, ca cei din România — în timp ce noi ne spetim întrĕ cele mai desperate condiţii sĕ ajungem la acele culmi luminóse, de pe cari sĕ putem fi zăriţi de tótă lumea aşa după-cum vrednicia nóstră neajutată de nimenea ne-a făcut.

Rar, de tot rar se dau informaţii esacte despre starea nóstrĕ, care ori-cât de precară ar fi, nu merită o înfierare aşa de neomenéscă cum o fac acésta cei preocupaţi — şi şi aceste informaţii suntem siliţi a le da *noi înşine*, dacă voim, ca sĕ ne cunóscă lumea ca pe un popor ce îşi cunóşte menirea sa istorică şi care luptă întrĕ cele mai nefavorabile împrejurări pentru emanciparea lui culturală-economică. De aceea ne cuprinde o deosebită bucurie când vedem că apare câte o scriere obiectivă, făcută în limbă străină, cu gândul de a informa esact lumea mare despre starea nóstră, şi de aceea atât scrierea dlui C. Popp, funcţionariu la „Albina" de aici, cât şi aceea pe care a dat'o în zilele acestea un „patriot" de la Arad despre însĕmnătatea elementului român în concertul popórelor europene *) sunt atât de binevenite, în cât toţi trebue sĕ le fim recunoscĕtori din adâncul inimei pentru serviciile pe cari ni-le fac. In cărticica de 27 pagini a dlui Pop se dă o scurtă (póte prea scurtă) privire istorică asupra începutului şi desvoltării băncilor nóstre, o icónă destul de vie a rolului pe care 'l jócă aceste bănci în întrégă viéţa nóstră românéscă de aici, ca sprijinitóre a emancipării nóstre culturale-economice, o icónă a celor câteva bănci mai mari, cum şi numĕrul băncilor şi starea conducĕtorilor acestor bănci. In partea istorică autorul vorbeşte cu o adevĕrată evlavie despre dorul căpeteniilor Românilor din epoca de redeşteptare a nóstră, de a scóte poporul de sub robia economică străină, în care bietul român, dacă voia sĕ fie ajutat de un străin, nu arare-ori trebuia sĕ întórcă suma luată cu împrumut îndoită sau şi întreită, aşa dar' sĕ plătéscă de la 100 până la 200 de procente. Ca „început al începuturilor" emancipării nóstre se indică la anul 1871 prin stăruinţele neuitatului Visarion Roman institutul „Albina", care a fost de bun augur, căci de atunci până astăzi a crescut numĕrul acestor institute de la 1 până la 104. E un numĕr destul de mic acesta faţă de cele 3 milióne de Români, câţi suntem în acest stat şi faţă de cele 4035 de bănci câte sunt cu totul în ţara nóstră, şi el dovedeşte, după cum accentuéză autorul, că poporul nostru din nenorocire nici astăzi nu e încă destul de copt, în cât sĕ ştie aprecia aceste instituţii salutare, cari sunt fortăreţe puternice, de la întărirea şi sporirea cărora atârnă o bună parte din posibilitatea cultivării şi înaintării nóstre pe tóte terenele. Căci ce s'ar face institutele nóstre de cultură, fără de bănci, ce s'ar face societatea pentru fond de teatru, mesele studenţilor şi în genere tóte instituţiile nóstre culturale?! Dar' ce s'ar face ţĕranul nostru, care şi aşa ar trebui sĕ iee banii de la străini, ca sĕ-şi împlinéscă nĕcazurile, pe cari fără îndoială că şi-le-ar spori pe acéstă cale într'o mĕsură din cale afară de mare?!

Singurul cusur al cărţii dlui Popp e, că ea e prea scurtă, nu se vorbeşte destul de pe larg despre întemeierea băncilor nóstre şi nu se dă un conspect al tuturor băncilor nóstre (cusur care de altcum se iartă când ştim că broşura acésta e o retipărire dintr'o revistă economică-financiară, care poate că nu i-ar fi putut îngăduí autorului o estindere prea vastă în material).

Altcum cartea, scrisă într'o limbă franţozéscă limpede şi uşóră, are pasagii fórte frumóse şi merită sĕ fie cetită nu numai de specialisti, ci de toţi câţi se interesézá de mersul general al afacerilor nóstre româneşti. Forma în care e lucrată cartea tradéză pe un scriitor cu condeiu dibaciu, a cărui activitate pe terenul economic-financiar nu va fi fără folos, după-cum n'a fost nici până acum fără folos pentru fórte modesta nóstră literatură economică-financiară.

Mai considerând şi aceea, că broşura dlui Pop este şi un escelent isvor de informaţie esactă pentru străinii cari voesc sĕ se intereseze de noi, ea câştigă prin acésta o valóre şi mai mare, care va trebuí rĕsplătită prin recunoştinţa nóstră.

Cartea costă 1 cor. şi se póte primí şi prin librăria archidiecesană de aici.

O. G.

O carte nouă de bucate.

Sub titlul *„Küche und Haushalt"* a apărut de curênd în editura librăriei H Zeidner din Braşov o carte de bucate ilustrată, fórte preţiósă, datorită directórei şcólei de menagiu a reuniunei femeilor evangelice din Sibiiu *Dşóra* Christine Schuster.

Cred că este de prisos sĕ mai accentuez, că literatura nóstră cea mai folositóre, adesea nu cea mai plăcută, este pentru viitórele mame române incontestabil literatura culinară; şi de-şi cartea este scrisă în limba germană, ştiind că aprópe tóte fetele nóstre posed mai mult sau mai puţin acésta limbă cultă universală, cu tótă căldura pot recomanda fetelor şi femeilor române acésta carte spre cumpĕrare şi mai vêrtos spre cetire, fiind convinsă, că este superióră cărţilor similare pe cari am avut ocasie sĕ le cunosc până acum. Căci are un conţinut ce nu se mărgineşte numai la recepte de bucate, ci după cum tradéză şi titlul cărţei, autóra dă o lungă întroducere instructivă de lămuriri asupra esperinţelor culinare, despre măsuri, despre arangiamentul bucătăriei, despre falsificarea alimentelor, despre conserve, despre lista de bucate, despre aşternerea mesei, despre serviciul la masă etc.

Trecênd apoi preste nenumĕratele recepte, cari au avantagiul de a fi alese cu deosebită considerare la gustósa nóstră bucătărie ardelénă şi cu considerare faţă de mâncările specifice *româneşti*, închee cu un apendice care conţine recepte de bucate potrivite pentru bolnavi şi reconvalescenti, întrebuinţarea raţională a rĕmăşiţelor de mâncări, păstrarea de nutremênt şi puterea de hrană a diferitelor bucate, sfaturi economice şi sanitare cu privire la tot ce se ţine de bucătărie. — Cartea a apărut în douĕ ediţii, una de lux, alta de rînd, şi se póte procura prin tóte librăriile.

Menagera.

Cărţi şi reviste.

„Circulara privitóre la creşterea vermilor de mătasă", adresată agenţilor domeniului Corónei de Ioan *Kalinderu*, directorul domeniului şi membru al Academiei române. A apărut în Bucureşti în tipografia „Guttenberg" a lui Iosif Göbl.

*

Notiţe asupra vermilor de mătasa (creşteréa şi bólele lor), de Marius Galfard, silvicultor la Oraison (Francia), tradusă şi însoţită de o precuvêntare de Ioan *Kalinderu*, membru al Academiei române. Ediţia II. revĕzută şi completată, având în frunte portretul reginei României şi 12 ilustraţiuni în text. A apărut în Bucureşti în tipografia „Guttenberg" a lui Iosif Göbl, formând broşura XXVIII. din „Biblioteca poporală a administraţiunii domeniului Corónei".

*

„Carte de cetire pentru cl. I. şi II gimnasială şi reală, pentru şcólele superióre de fete şi institutele pedagogice", de Virgil *Oniţiu*, directorul gimnasiului gr. or. român din Braşov. A apărut în editura librăriei Ciurcu (Braşov) şi costă 3 coróne.

*

„Amicul tinerimei", revistă pentru educaţia tinerimei, redactată în *Tîrgu Jiu* (România) de profesorii gimnasiului de acolo sub direcţia directorului gimnasial I. Moisil, a apărut pe Maiu (fascicolul 5, anul de esistinţă III.) cu următoriul sumariu: Viéţa pământului şi viéţa pe pământ (urmare din fasc. anterior), O palmă dată la timp, Pârghia la furnice, Nicolo Paganini (biografie), Istoria unui câne, Diamantul, Pescarii atlantici, şi alţi articoli şi notiţe cu tendinţă educativă.

„Amicul tinerimei" apare în fascicoli lunari şi costă 8 coróne pe an. Proprietariu şi editor e directorul I. Moisil.

Posta redacţiei.

Dlui F. P. în Zlatna. E o chestie curat familiară, care nu aparţine publicităţii. Esecută întâiu planul; şi când se va face sfinţirea solemnă a monumentului se póte scrie în ziare, pentru-că acesta va fi un act la care ia parte comuna întrégă. Dar' a te lăuda înainte că ce *vreai* sĕ faci (până mâne însĕ te poţi resgândí şi *n'o faci*), nu se cuvine.

Cetiţi
„România Ilustrată".
singura revistă mare, enciclopedică, ilustrată şi de actualitate.

Pe lângă o materie literară din cele mai variate şi datorită celor mai distinşi şi gustaţi scriitori români, ca Coşbuc, Davila, Antemireanu, Tutoveanu, Dr. Grigorovitza, Radu Rosetti, Sadoveanu, etc., revista **„România Ilustrată"**, care apare în Bucureşti, sub direcţiunea dlui Ioan Rusu Abrudeanu, conţine în fie-care numĕr întrĕ 40 şi 50 de ilustraţiuni de actualitate din ţară şi străinătate.

„România Ilustrată" este cea mai rĕspândită şi mai apreciată revistă de familie. Apare odată pe lună în câte 4 cóle.

Costul abonamentului — 24 lei pe an şi 12 lei pe jumĕtate de an — se póte trimite cu mandat postal pe adresa: Administraţia revistei **„România Ilustrată"**, Bucureşti, strada regală nr. 1. [122] 2—5

---

*) Die Bedeutung des românischen Elementes im Völkerconcerte Europas, von Einem Patrioten. Arad, preţul 60 fileri, se póte procura prin administraţia „Tribunei".

Nr. 326 1905. [127] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de **paroh** în parohia **Iaad** cu filia **Dorolea**, protopresbiteratul Bistriţa se escrie prin acésta în urma ordinului Preavener. Consistoriu dto 29 Martie a. c. nr. 2797 Bis., concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite de cătră comitetul şi sinodul parohial în şedinţa din 15 Maiu a. c. despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune de la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a şi înainta suplicele concursuale în terminul susindicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral instruite conform prescriselor, şi se pot înfăţişa înaintea alegĕtorilor pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român Bistriţa. In conţelegere cu comitetul parohial.

Simion Monda
protopresbiter.

Nr. 300. [125] 1—3

Concurs

Pentru întregirea alor **trei posturi învĕţătoreşti** de la şcóla română gr. or. din **Sebeşul-săsesc** se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

Salariu câte 600 cor, ear' după 3 ani de serviciu la acésta şcólă 800 cor. Relut de cuartir şi grădină 200 cor.

Cuincuenaliile se computá numai de la instituirea definitivă.

Invĕţătorii instituiţi sunt datori a cânta Dumineca şi în sĕrbători, cu copiii în biserică.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta poporului în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări.

In conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sebeş, la 31 Maiu 1905.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 301. [126] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoreşti** din comunele mai jos indicate, în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Lancrĕm**, cu salariu de 600 cor, relut de cuartir şi grădină 60 cor.
2. **Pianul de-jos**, cu salariu de 600 cor., relut de cuartir 50 cor. şi pentru grădină 1 stângin lemne de foc.
3. **Vingard** (post de învĕţătoriu nu învĕţătóre) salariu 600 cor., relut de cuartir şi de cuartir şi grădină 50 cor.
4. **Rechita**, salariu de 600 cor., cuartir şi pentru grădină lemne de foc.
5. **Deal**, salariu de 600 cor. şi relut grădină 50 cor.
6. **Câlnic**, salariu de 600 cor., cuartir şi pentru grădină lemne de foc în preţ de 40 cor.
7. **Ohaba**, douĕ posturi, cu salariu de câte 600 cor., cuartir şi grădină.
8. **Strugariu**, cu salariu de 600 cor., şi anume: 200 cor. din cassa bisericei şi 400 cor. din întregire de la stat; cuartir şi pentru grădină relut în lemne de foc.

Cuincuenaliile se vor computa numai de la instituirea definitivă a respectivului învĕţătoriu.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta, înainte de alegere, poporului în biserică şi a'şi arăta desteritatea în cântări.

Invĕţătorii instituiţi la posturile de mai sus, sunt datori a cânta Dumineca şi sĕrbătórea cu copiii în biserică şi la însărcinarea comitetului parohial a cultiva grădina de pomărit.

In conţelegere cu comitetele parohiale respective.

Sebeş, la 31 Maiu 1905.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Au apărut în **Tipografia arhidiecesană:**

Noul abecedar de Dr. Petru Şpan
Preţul e 40 fileri.

Călăuza noului abecedar
De acelaş. — Preţul 20 fileri.

Se pot procura de la **Librăria arhidiecesană.**

Nr. 88 1905. [123] 3—3

Concurs

Conform resoluţiunei Preaveneratului Consistoriu din 14 Decembre 1904 nr. 13,208 Bis. şi în necs cu ordinul din 15 Martie 1905 nr. 2439 Bis. se publică concurs din oficiu pentru ocuparea postului vacant de **paroh** în parohia **Sălaşul-superior** din tractul Haţegului cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele pentru acésta parohie de clasa III sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Concurenţii sĕ 'şi trimită cererile, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral şi sĕ se presenteze în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre în biserică pentru a-şi arăta vrednicia în cântarea şi cuvêntarea bisericéscă.

Haţeg, în 1 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral al Haţegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Un tinĕr român

cu câteva clase reale sau gimnasiale se aplică imediat ca **practicant** în **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben).

Petiţiile sĕ fie scrise cu mâna proprie.

A apărut:

Modele de cusături româneşti
de **Minerva Cosma.**
Preţul: Caetul I **50 fil.**, caetul II **1 cor.**
plus porto 5 fileri.
Libraria arhidiecesană.

De la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu** (Nagyszeben, Ungaria) se pot procura următórele cărţi:

† **Alexandru Roman**, 1826—1897, fost membru al academiei române, material pentru biografia şi activitatea lui, de *Ilie Dinurseni*. Preţul 80 fil., şi 5 fil. porto.

„**Proverbe**, maxime, asemănări şi idiotisme“, colectate din graiul Românilor din Transilvania şi Ungaria, de *Dr. Elie Cristea*. Preţul 1·50 cor. Porto 10 fileri.

Dotaţiunea clerului, o colecţiune de articoli politico-bisericeşti, de *Ilie Dinurseni*. Costă 1 cor., plus 10 fileri porto.

Cinci cuvêntări, de *Dr. Elie Miron Cristea*, şi anume:

a) Cuvêntare la înfiinţarea parohiei ortodoxe române din cetatea Bistriţei, preţul 20 fil.;
b) Cuvêntare contra beţiei, 30 fil.;
c) Cuvêntare ocasională la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate, preţul 40 fileri;
d) Cuvêntare la parastasul celebrat pentru asesorul consistorial Dr. Daniil Popovici Barcianu, costă 20 fileri;
e) Vorbirea ţinută cu ocasiunea încheierii festive a anului şcolar în şcóla de fete română din Sibiiu, preţul 20 fil., — pentru fie-care 5 fil. porto.

RECLAMA

permanentă, cu scop şi practică este sufletul, factorul dătător de viaţă pentru ori-ce fabrică, întreprindere comercială, industrială şi de negoţ. **Cum, unde** şi **când** se póte insera mai cu efect, mai bine şi mai eftin se póte afla în

Espediţia de anunţuri
Iuliu Leopold
Budapest, VII, Erzsébet-körút 54,
unde se mijloceşte cu conştienţiositate, punctualitate şi eftin publicarea inseratelor şi reclamelor în tóte foile şi călindarele din Budapesta, provinţă şi străinătate. Planuri şi prelim. de spese gratis.

Zacharia Boiu
Frunze de laur
Poesii eroice din anii 1877—1878
Publicate de · · · ·
Ioan Baptist Boiu.
Preţul 50 fileri plus porto postal.
Librăria arhidiecesană.

Somatose de fer
Albumină de carne feruginósă.
Cel mai eminent mijloc întăritor de nervi şi producĕtor de apetit pentru cei ce sufer de chlorosă Somatosa de fer constă din somatosă şi 2% fer în legătură organi
[39 b] 3—6 Se capĕtă în farmacii şi drogerii.

Săpunul Schicht
cu marca:
„cerb“ ori „cheie“

e cel mai bun, mai spornic
şi prin urmare cel mai eftin.
E liber de substanţe stricăcióse.

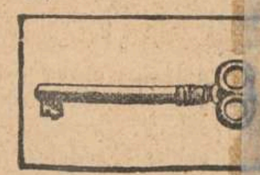

Se capĕtă pretutindenea! (5) 46—46

!! La cumpĕrare sĕ se observe, ca fie-care bucată de săpun sĕ fie provĕdută cu numele Schicht şi cu o marcă de sus. !!

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopo

ANTONIU NOVOTNY
în Timişóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum şi la repararea clopotelor stric mai departe spre facerea de clopote armoniόse, pe lângă garanţă de mai mulţi ie fie-care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 2—52

ÖNTÖTTE
NOVOTNY ANTAL
TEMESVÁROTT

Clopotele găurite

o **invenţiune proprie şi premiată**. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bĕtrâne** cu corόne de fier bătut, ca şi spre turnarea de **tóce din metal**. Se află clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos.

☛ Preţ curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco. ☚

La esposiţia milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor din direcţiune
şi
Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea comitetului de supraveghiare

de
Alfred Kormos
directorul revistei „Magyar Pénzügy“

Traduceri autorisate de
Constantin Popp
funcţionariu la „Albina“ din Sibiiu.

☛ Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu**, cea dintâiu cu preţul de **3 cor.**, ear' cea din urmă cu preţul de **1·50 cor.**

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent **nr. 86967.**

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secre**

vindecă şi invioréză **pe lângă garanţi**

Deosebită atenţiune e a se **da împrejurărei, că acest**
aparat vindecă bóle **vechi de 20 ani.**

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, impedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕcealâ la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţie neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin elecricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire inventiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 4 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, roga proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 140

Preţul aparatului mic e cr. 4.—
folosibil la copii şi femei de conituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţĕră şi străinătate:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadás 42/V colţul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura tiparul Tipogra[illegible] arhidi[illegible]sane.

Nr. 6[illegible] Sibiiu, Marţi 14/27 Iunie 1905 Anul LI[illegible]

TELEGRAFUL ROMAN[illegible]

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arehidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de două ori 2[illegible] fil., — de trei [illegible]
30 fil. rêndul cu litere gar[illegible]

Ce va urma?

Sibiiu, 26 Iunie n.

In urma celor întêmplate Mercuri în parlamentul ungar, cu grózǎ trebue sě 'şi pună fie-care patriot adevěrat întrebarea de sus, la care nici nu va cuteza sě rěspundă, pentru-că urmări bune nu póte sě aibă înăsprirea raporturilor între „naţiune“ şi Corónă, întêmplată în felul cum s'a întêmplat Mercuri, când parlamentul ungar s'a pus formal de-asupra Corónei, a făcut obiect de discuţie din disposiţiile Corónei, a desconsiderat Coróna prin aceea că nu i-a dat ascultare imediat cum s'a spus că mai este un rescript preaînalt trimis dietei, — tot atâtea greşeli cardinale făcute în detrimentul Corónei, cari nu pot rěmâné nerěsbunate, ori nepedepsite.

In momentul în care ministrul-president Fejérváry a scos din buzunar rescriptul de prorogare, ori-ce discuţie în dietă trebuia sě fie sistată, pentru-că prorogarea parlamentului din momentul acela se numără. Cu atat mai puţin a [illegible] deci sě aducă dieta hotărîre, dacă [illegible] nu are încredere în guvernul Maiestăţii Sale, ori apoi sě deschidă [illegible] asupra rescriptului regesc, o [illegible] din cele mai revoltătóre, [illegible] până şi pe contele Andrássy, adevěratul provocător al stărilor desperate de lucruri de astăzi, căci şi-a esprimat adânca părere de rěu, că e cu putinţă, ca rescriptul Regelui sě ajungă a fi obiect de discuţie în dieta ţerii. Dar' cine l'a înţeles? Cine a voit sě 'l înţelégă? Ómenii merg înainte pe calea apucată, fără a 'şi da sémă despre aceea că unde vor ajunge! Şi calea pe care se află e calea órbei îndrăsneli. Ei ştiu bine, că dacă mai este ceva de stors de la Corónă pe séma naţiunii magiare, numai acum se póte stórce, până se află pe tron M. Sa Impěratul şi Rege al nostru Francisc Iosif I, care a fost totdeuna atât de conciliant şi binevoitoriu faţă de ei, căci dacă se face schimbare pe tron, s'a isprăvit cu aspiraţiunile şi cu dorinţele magiare. De aceea, Magiarii bat ferul până e cald, şi 'l bat cu o energie uimitóre, însě totodată şi superciósă, pentru-că se dimit şi la acte de necuviinţă faţă de Corónă, cum au fost cele întêmplate Mercuri în dieta ţerii.

De unde îşi iau însě „patrioţii“ îndrăsnéla de a proceda aşa cum procedéză? Işi are şi acest fapt isvorul sěu. E de aflat, după a nóstră părere, în totala lipsă de energie arătată faţă de ei în actele cari li-se presentéză ca venite de la Corónă, — pentru cari însě de sine înţeles că nu Coróna, ci organele Corónei sunt respunzětóre, — şi cari sémănă mai mult a *rugăminte* decât a *poruncă* domnéscă. Aşa a fost de es. rescriptul preaînalt adresat primministrului Fejérváry cu ocasiunea numirii sale de şef al noului guvern. Dar' aşa a fost şi păşirea întrégă a guvernului în dietă, Mercuri cu ocasiunea presentării sale. Cu frică a intrat în dietă, ca cum s'ar simţi vinovat şi pěcătos, şi neorientat a fost asupra paşilor ce avea sě 'i întreprindă, pentru-că dacă prim-ministrul avea rescriptul de prorogare în buzunariu, n'a fost nici o trebuinţă sě mai prezenteze proiecte de lege pe cari şi de altcum dieta nu i-le-ar fi votat, ci după-ce şi-a rostit vorbirea de întroducere, imediat trebuia sě fi dat cetire rescriptului de prorogare.

In casul acesta multe lucruri nu se întêmplau aşa cum s'au întêmplat în şedinţa de Mercuri a dietei. S'a dovedit însě, că pentru a fi ministru-president *militar*, baronul Fejérváry e prea bětrân, ear' pentru a fi ministru-president *constituţional* e prea puţin cunoscut cu dreptul public al ţerii şi cu apucăturile politice. Nu e destul sě ai voinţa de a te face apěrător al Corónei, ci trebue sě şi ştí cum sě o aperi!

Vorba însě e, că acum ce va urma? Guvernul *şi-a dat demisia*, dar' Măiestatea Sa nu i-a primit'o. Guvernul va continua deci sě conducă trebile statului ca guvern neconstituţional, ceea-ce e considerat din partea coaliţiei parlamentare ca începutul absolutismului. Magiarii îi vor face însě mii de miserii, şi guvernul va fi prea slab pentru a le intimpina. Ear' alţi ómeni Coróna nu capětă din cari sě formeze un alt cabinet. Şi aici e greutatea situaţiei pentru Corónă!

Dee ceriul tuturor celor chiămaţi înţelepciune şi tărie de a putea găsi calea cea bună pentru eşirea din încurcătura în care se află ţara.

Sěrbătórea şcólei de fete.

Sibiiu, 26 Iunie n.

Cu festivităţile îndatinate: cântări corale, declamaţiuni, produceri cu violina şi la clavir, s'a făcut eri încheierea festivă a anului şcolar la şcóla civilă de fete a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“. Obicinuit de la încheierile festive ale anilor şcolari anteriori la acésta şcólă a gusta câteva momente de mângăere şi bucurie causate prin prestaţiunile elevelor, publicul s'a presentat şi la încheierea de eri în număr considerabil, atât cel sibian, cât şi din provincie, părinţii elevelor.

Deosebită bucurie a causat corpului profesoral, şi publicului, presenţa Escelenţei Sale Inaltpreasfinţitului *archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu*, care, ca totdeuna, aşa şi acum a ţinut sě ridice însemnătatea festivităţii prin înalta-i presenţă, şi prin sfaturi şi indemnuri isvorite din adevěrată inimă părintéscă pentru întreg poporul sě întăriască elevele în păstrarea şi aplicarea spre binele lor şi al poporului învěţăturile bune primite în şcólă.

Producţiile elevelor, atât cele corale, cât şi cele solo au fost rěsplătite cu căldurose aplause din partea publicului. Tóte punctele din program au fost esecutate spre lauda debutantelor, din care laudă o bună parte se cuvine şi profesorilor, pentru ostenelele avute cu instruarea lor.

După eshaurirea programului directorul Dr. Vasilie *Bologa* mulţămeşte delegatului comitetului central pentru conducerea esamenelor şi Escelenţei Sale metropolitului pentru distincţia dată festivităţii prin înalta-i presenţă. Ia cuvênt apoi delegatul comitetului, asesorul consistorial Nicolae *Ivan*, şi în un discurs bine simţit face reprivire asupra stărilor din trecut în comparaţie cu cele de acum şi aduce laude bărbaţilor cari au ostenit şi au jertfit pentru înfiinţarea Asociaţiunii, a şcólei de fete şi a museului Asociaţiunii, în al cărui pompos palat se ţine acum de prima dată încheierea festivă a anului şcolar al şcólei Asociaţiunii, mulţămeşte Escelenţei Sale pentru presenţa la acéstă festivitate şi termină cu îndemn la adresa elevelor, ca sě ţină cu tărie la *lege şi neam*.

Se ridică apoi Escelenţa Sa metropolitul şi în o alocuţie către eleve, ascultată de întreg publicul stând în picióre, îşi esprimă bucuria şi mulţămirea pentru frumósele prestaţiuni ale lor, le spune că cea mai preţiósă comóră pentru ele este creşterea bună, de aceea trebue sě fie cu recunoştinţă nu numai faţă de părinţii lor, cari au jertfit mult pentru educaţia lor, dar' şi faţă de profesorii şi profesórele lor de la cari au primit atâtea învěţături frumóse şi folositóre. Dar' Asociaţiunea, care a înfiinţat şi susţine şcóla acésta, e înfiinţată şi ea din contribuirile poporului; palatul acesta frumos în care ne aflăm azi, încă e înfiinţat din contribuirile poporului; ale poporului sunt deci tóte acestea şi de aceea sě nu-şi uite, că ele datoresc recunoştinţă şi poporului, ear' acésta recunoştinţă şi o vor putè manifesta folosindu-şi pentru binele şi luminarea poporului cunoştinţele frumóse câştigate în şcóla Asociaţiunii. Accentuéză, că învěţătura fie cât de multă, nu valoréză nimic dacă nu e împreunată cu religiositatea. De aceea le îndémnă sě fie cu temere de Dumnezeu, sě fie religióse, — şi închee dându-le binecuvěntare.

Inţelépta şi părintésca alocuţie a fost urmată de generale şi îndelungate aplause din partea publicului şi de aclamaţiuni „Trăiéscă!“

Festivitatea s'a terminat la jumětate unu.

◆

Vorbirea domnului delegat al comitetului Asociaţiunii, asesorul consistorial *Nicolae Ivan*, rostită cu acéstă ocasiune a fost următórea:

Escelenţia Vóstră I. P. S. Domn archiepiscop şi Metropolit! Venerate Dle Presedent! Preastimat Public!

Nespusă este bucuria, care străbate sufletele nóstre în aceste momente, pentru-că serbarea care ne întruneşte e serbarea progresului, sěrbarea culturei unui factor însemnat din viéţa nóstră naţională şi socială.

Şi îndoită devine bucuria prin faptul că acéstă serbare pentru prima-dată o prăsnuim în casa acésta ridicată mai mult din entusiasmul şi dragostea fiilor mai buni şi mai aleşi ai neamului nostru, de cât din avuţia nóstră.

În trecutul nostru nu tocmai îndepărtat, — ne spune istoria — că protopărinţii noştri cu ochii scăldaţi în lacrimi priviau la mormêntul în care era îngropată libertatea lor, cultura lor, bunăstarea lor materială şi morală şi fericirea lor, fără sě se afle putere care sě ridice pétra de pe acel mormênt.

Au venit pe la mijlocul veacului trecut evenimente mari şi ni-au dat bărbaţi tari, cari ridicând pétra de pe mormênt, altruismul lor, energia lor, dragostea pentru poporul nostru o au cheltuit cu prisosinţă, ca sě ne scótă din robia întunerecului unde lâncezeam.

Intrě alte aşezăminte au înfiinţat şi „Asociaţiunea“, care la rîndul ei a ridicat şcóla de fetiţe cu scopul declarat, ca sě pună şi pe femeiă deopotrivă capabilă şi muncitóre cu bărbatul, ca împreună sě înţelégă şi lucre la întărirea edificiului culturei nóstre naţionale.

Şi tot „*Asociaţiunii*“ i a revenit frumósa misiune a ridica şi acest palat al muselor, unde vom griji şi adăposti puţine din comorile ce nu le-a ros dintele timpului, comori preţióse pentru noi ca şi móştele cele sfinte, căci ele ne vor reaminti puţine din cele de bucurii înălţătóre şi multe de durere şi restrişte.

Treptele acestei „case“ le [illegible] evlavia moşneagului ce sue [illegible] cuţă, ca sě iee sfânta cuminecătură [illegible] mari, şi vom preamări pe acei bărbaţi, cari la adunarea din Mediaş cu încredere în forţa şi vitalitatea [illegible] stăruit pentru ridicarea acestui [illegible] în acest centru cultural românesc.

Şi ca o coincidenţă fericită vine şi Reuniunea femeilor române [illegible] închină şi ea în serviciul cultu[illegible] sului nostru o altă şcólă nouă, [illegible] aşeze pe temelii tari şi puternice [illegible] tru economia casnică, indispensabilă în [illegible] educaţiunii femeii române.

Vedem deci, că în butul piedecilor ce ni-se pun, în butul multor miserii ce ni-se fac de alţii, şi în butul atâtor intrigi ce ni-se ţes, semnalăm un nou pas hotărîtor în [illegible] cultural.

Şi dacă umĕr la umĕr, înfrăţiţi de focul patriotismului vom urma pilda înaintaşilor noştri şi a puţinilor [illegible] bătrânii venerabili, cari şi azi stau în rândurile prime ale muncitorilor cinstiţi, lumina şi dragostea vor străbate departe până în coliba ţĕranului şi vor alunga şi de acolo întunerecul, care cu nemiluinţă îşi întinsese aripile cobitóre spre a da poporului lovitura de mórte.

In numele comitetului central mulţămesc Esc. Vóstre pentru [illegible] onórea [illegible] presenţă [illegible] domn [illegible] interes [illegible] acésta [illegible] didactic de la şcóla [illegible] tul şi zelul manifestat în [illegible] chemare profesorală.

Ear voi, iubitelor eleve, duceţi în inima vóstră şi în sufletul vostru dragostea către acest institut, a cărui menire principală a fost şi este sě vě înveţe a vě iubi limba, legea, patria şi neamul mai presus de ori-ce comóră din lume!

Vacanţele şcolare.

Iată-ne [illegible] din nou la sfîrşitul unui an şcolar, — dascălii şi şcol[illegible]

Pare-că aud, cum îşi zic cei cari sórtea i-a pus în alte sfere de ocupaţie omenéscă: „ce bine o mai duc dascălii; acum pot se se ducă unde voesc, fără s'şi mai cere concediu, pe când noi şi când îl cerem, rare-ori ni-se dă!

Au dreptate cei ce aşa gândesc şi noi cei din clasa asta socială nu putem de cât sě le dorim, ca şi ei sě obţină timp de recreaţie, căci ori-ce muncă pretinde odihnă şi repaus. Dar nu o au, nu noi suntem de vină, ci factorii cari hotărăsc sórtea lor.

Când fac însě astfel de declaraţii de espectoraţie, uită că [illegible] şi noi am afla la a lor carieră favoruri cari la a nóstră lipsesc. Aşa bunăóră, prea bucuroşi am fi şi noi, ca sě avem niţică *plătişoră şi mai bună*, ca [illegible] dată sě ne fie posibilitatea de a [illegible] losi feriile cum se cuvine. Bunăóră [illegible] pot afla între noi şi de acei [illegible] după învěţătură şi cultivare [illegible] în cât o parte a vacantelor s[illegible] sécă spre a face studii, cercetări [illegible] cu instituţii şcolare şi alte aşezăminte ale culturei moderne.

Pe lângă [illegible] cari [illegible]

[illegible] cele mai inferióre şi până la cele mai superióre stadii ale carierii dăscă[illegible] [illegible] imposibil.

Pretensiile vieţii sunt mai mari cât să ne putem pune ceva deo[illegible]te. Rangul şi posiţia pretinde să [illegible] alăturea cu cei cari au venite în[illegible] şi întreit de mari, şi să contribuim [illegible] ca şi ei, ba să luăm parte la mişcările culturale; altcum nu sun[tem] buni români.

Să nu se credă, că noi nu vom [illegible] în cursul anului. Muncim şi încă [illegible] din greu, tot timpul din şcólă [illegible] atenţie încordată, avem de a face cu [illegible] aşa de eterogene şi cu [illegible] aşa de feliurite, în cât nu [illegible] le tratezi. Apoi ne vor da [illegible] câţi au puţină bunăvoinţă, [illegible] spiritul să se îmbogăţéscă, să [illegible] întăréscă în cele bune, e [illegible] valoros lucru, cât şi alte [illegible] cu menire mai mult vre[illegible] cari ţintesc la satisfacerea [illegible] trupeşti, şi sunt cel mult [illegible] temporal.

[F]órte de folos şi acestea, ba [illegible] că sunt primele nece[illegible] esistinţa şi trăinicia fiinţei [illegible]

[illegible] să sunt în rang inferióre necesităţilor sufleteşti, căci: „vai de picióarele cari pórtă cap nebun“.

Voim se se recunóscă acéstă apreţiare justă, şi voim să fie consideraţi după merit modeştii muncitori în agrul cultural-spiritual al neamului nostru.

Să nu se spună, că sunt în deajuns considera[ţi], căci asta e mărturisirea unui neadevăr, până ştiu, că „o rândunică încă nu face primăvară“.

E timpul suprem să înţelégă inteligenţa nóstră, că noi dăscălimea avem în mâna nóstră fiitórele generaţii şi de la frământarea acestui aluat va atârna înălţarea, ori decăderea neamului nostru. Nu sunt acestea vorbe de paradă, ci advertismente, cari au darul de a spune adevărul în tótă curăţenia şi nuditatea lui. Nu facem incriminări, ci ne spunem unele dureri, cari de mult apăsau inima nóstră.

Dar cu tóte lipsele ce le ducem noi dascălii, întrégă dăscălimea, totuşi să nu uităm, că avem o menire ideală [illegible] avem să 'i închinăm munca nu numai în cursul anului şcolar, ci chiar şi în vacanţe.

Noi dăscălimea în cercurile în cari ne învirtim, mai ales în cercurile ţărănimei să fim pildă vie prin faptele şi purtările nóstre. Totodată să căutăm a lumina poporul, dându-i poveţe folositóre în tóte trebuinţele sale, venindu-i în ajutor în lipsele lui, mângâindu-l în necazuri[illegible].

Apoi nu strică să facem producţii [illegible]; să adunăm [illegible] şi mai [illegible] tinerimea spre a se deda la cetirea de opuri folositóre, la conversaţii [illegible] şi instructive.

Deci cu ajutoriul Domnului înainte şi pe calea asta a binelui, căci vom [illegible] la posteritate şi ne vom fi făcut datorinţa şi înaintea lui Dumnezeu, care ne-a ales şi pus să fim dascăli români.

Dr. Petru Şpan

Ordinea esamenelor

publice de maturitate şi de clasă de încheiere, cari [illegible] cu elevii şcólei comerciale superióre gr. [illegible] române din Braşov la finea anului şcolar 1904/5.

Esamenul de maturitate se ţine în zilele de 13, 14 şi 15 Iunie v. a. c. în sala festivă a edificiului central. La acest esamen, [illegible] pentru publicul mare, nu pot lua parte [illegible].

Esamenul de clasă se va ţine în sala [illegible] în zilele următóre de la 7—12 a. m.

Luni, în 20 Iunie v. cl. I. comercială: [illegible] prof. Dr. St. Stinghe; Romana, [illegible] A. Bârseanu; Principii com., prof. I. [illegible] prof. I. Pricu.

[illegible] II comercială: [illegible] Romana, prof. A. Bârseanu; Cunoştinţe de drept, prof. I. Socaciu; Aritmetica comercială, prof. I. C. Panţu; Francesa, prof. A. Vlaicu.

Mercuri, în 22 Iunie v. cl. I. comercială: Fisica, prof. A. Ciortea; Francesa, prof. I. Pricu; Istoria, prof. A. Bârseanu; Germâna, prof. I. Pricu.

Joi, în 23 Iunie v. cl. II comercială: Magiara, prof. P. Budiu; Matematica, prof. A. Ciortea; Geografia, prof. A. Bârseanu; Germâna, prof. A. Vlaicu.

Vineri, în 24 Iunie v. cl. I comercială: Matematica, prof. A. Ciortea; Aritmetica comercială, prof. I. C. Panţu; Geografia, prof. I. Pricu.

Sâmbătă, în 25 Iunie v. cl. II comercială: Economia naţională, prof. I. Socaciu; Chemia şi Merceologia, prof. A. Vlaicu; Istoria, prof. A. Bârseanu.

Mercuri în 29 Iunie v. după serviciul divin, la care vor participa toţi şcolarii, se va încheia în mod solemn anul şcolar 1904/5, distribuindu-se premiile, în sala cea mare a edificiului central.

La încheierea anului şcolar în 29 Iunie v. fie-care şcolar va primí certificat şcolar şi un esemplar din anuarul şcólei. Şcolarii absenţi, cum şi restanţierii de didactru etc., nu vor primí nici certificatul nici anuarul şcólei.

La esamenele acestea, cum şi la festivitatea de încheiere a anului şcolar, sunt invitaţi cu tótă stima părinţii, amicii şi binevoitorii acestei şcóle.

Braşov, în 31 Maiu v. 1905.

Direcţiunea.

Esamene.

Sibiiu, 23 Iunie n.

Marţi a treia zi de Rusalii s'au ţinut esamenele anuale la şcóla de fete elementară a Reuniunii femeilor române din Sibiiu.

Esamenele s'au ţinut sub conducerea presidentei reuniunii, a dómnei *Maria Cosma*, de faţă fiind patronul reuniunii Inaltpreasânţia Sa domnul archiepiscop şi metropolit *Ioan Meţianu*, Preacuvioşia Sa domnul archimandrit vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu*, domnele din comitetul reuniunii şi părinţii elevelor.

La studiul religiunii comisariu consistorial a fost părintele protopresbiter Ioan *Papiu*.

Rěspunsurile elevelor au fost fórte bune, ceea-ce s'a accentuat şi din partea Inaltpreasânţiei Sale şi din partea dómnei presidente a reuniunii.

Incheerea au făcut'o cântările şi declamările elevelor.

Directorul şcólei, ases. cons. M. Voileanu, ca încheiere a ţinut următórea cuvêntare:

Sunt zile a nume menite, ca omul să facă o reprivire asupra faptelor sale şi să le aprecieze spre a vedé, dacă şi-a împlinit sau nu şi-a împlinit bine chiămarea în lumea acésta.

O esaminare rigurósă în asemenea cas dă omului directivă sănětósă, căci dacă vede că e bună calea pe care a apucat, sunt bune mijlócele cu cari el a lucrat, atunci merge înainte pe calea apucată şi cu mijlócele cunoscute continuă activitatea sa. Dacă vede, că calea urmată n'a fost bună, mijlócele nu au fost bine alese sau bine aplicate, atunci el apucă altă cale şi alege alte mijlóce.

Intrě zilele cu asemea meniţiune socotim noi şi ziua de azi, când facem esamenul anual.

Privirile nóstre se îndréptă spre trecutul de ani 22 ai acestei şcóle, care a avut o meniţiune sublimă, pe care numai noi o ştim şi aprecia şi înţelege, noi, cari am fost la naşterea, am fost la botezul acestei instituţiuni, am fost cu sufletul şi cu inima lângă leagănul ei, i-am sprigirit şi veghiat pruncia, şi ne bucurăm, că azi a ajuns etatea fecioriei, din care a eşit o nouă mlădiţă menită a fi şi ea în ajutoriul fetelor poporului nostru român.

Am fost nedespărţit sufleteşte de şcóla acésta, aici mi-am făcut începutul dăscăliei mele, care coincide cu începutul esistenţei ei, şi de 14 ani eu o am condus în calitate de director şi de învěţătoriu.

Fac reprivirea deci între împrejurări favorabile pentru şcólă, şi în sufletul meu văd fetiţele de atunci pe cari ca pe mieluşei le luam în scutul şi în apărarea nóstră, şi din inimă mě bucur dimpreună cu toţi cei ce au fost legaţi cu inima de şcóla acésta, mě bucur, zic, de curentul sănětos, care s'a produs în ce priveşte creşterea fetiţelor române aici în Sibiiu.

Şi dacă mě bucur eu, care am fost chiămat să lucrez în direcţiunea indicată de cei-ce au făcut şi au susţinut acéstă şcólă, mě bucur, zic, când věd că din ea a rěsărit şcóla civilă de fete, care şi ea póte avé azi zi iubilară, că din ea a rěsărit şcóla de economie şi de industrie, care în tómna acestui an se pune în practică: bucuria mea mică şi disparentă trebue să fie în faţa bucuriei celei mari, de care se înalţă azi peptul acelora, cari din înfiinţarea şi din susţinerea în favorabile condiţiuni a acestei şcóle şi-au făcut problemă de viéţă, şi-au legat bucuria şi fala lor naţională de prosperarea acestei instituţiuni culturale, pe care o au desvoltat în direcţiune sănětósă.

Este un seceriş spiritual fie-care esamen, şi bogat seceriş este el mai ales pentru reuniunea femeilor române din Sibiiu şi pentru presidenta ei, căreia dat i-a fost de la bunul Dumnezeu să vadă trecênd prin şcóla acésta tinera generaţiune, căreia în curs de 22 de ani i-s'a adăpat sufletul şi i-s'a îmbogăţit inima cu apă curată, oferită în spirit românesc din şcóla acésta şi din fiica ei, din cea civilă, care e adăpostită în palatul pompos al „Asociaţiunii“.

N'avem noi dascălii nici să facem linguşiri, dar' nici să retăcem adevěrul.

Ce se petrece în momentele acestea în sufletul acelora, cari de 22 ani au avut ochi de mamă pentru acéstă şcólă, noi nu cercăm, căci bunul Dumnezeu cercetéză inimile şi rărunchii.

Ce se petrece în inima mea, care de la început a fost legată de acéstă şcólă, despre acésta încă să nu rostéscă cuvinte buzele mele.

Fie-care om din bogăţia inimei sale vorbeşte.

De aici isvoreşte dragostea, bucuria şi pacea, de aici zavistia, pisma, ura, vorbirea de rěu şi mânia.

In asemenea momente de priviri retrospective inimile nóstre spre tine se înalţă Dumnezeul mărirei, care ne-ai învrednicit să încheiăm din nou un an de activitate la şcóla acésta întemeiată cu multe ostenele şi susţinută cu multă însufleţire, şi ni-ai dat tăria sufletéscă pentru-ca în aceste grele zile de grea cercare privirile nóstre să le îndreptăm spre cele interne şi rěsplata muncei nóstre să o căutăm în conştiinţa nóstră.

Şi acésta o fac toţi ómenii cari nu pentru ochii lumei, nu pentru favoruri lumeşti împlinesc misiuni culturale, ci pentru preamărirea numelui těu şi pentru binele comun al neamului nostru mult cercat.

O facem acéstă reprivire în conştiinţa liniştită, întâiu cu glas de mulţămită pentru ajutoriul de care părtaşi fost'am şi în anul acesta şcolar, şi cu glas de umilită şi ferbinte rugăciune pentru ajutoriu şi în anul viitoriu fie-care la locul, la care va fi chiămat.

Mulţămind din tótă inima Inaltpreasânţiei Sale Părintelui archiepiscop şi metropolit, patron al şcólei nóstre, care şi în acest an a ostenit la esamenele nóstre, mulţămind membrilor comitetului „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“ şi presidentei aceluia pentru bunăvoinţa cu care au luat parte la acéstă festivitate şcolară, declar anul şcolar 1904/1905 terminat.

După cuvêntarea acésta Inaltpreasânţia Sa păriutele archiepiscop şi metropolit aduce laude şi recunoştinţă reuniunii şi în special dómnei presidente *Maria Cosma* pentru ostenelele şi jertfele aduse cu susţinerea şcólei.

Dómna presidentă cu cuvinte alese mulţămeşte Inaltpreasânţiei Sale pentru atenţiunea ce an de an dă acestei şcóle, şi publicului care ne-a onorat esamenele nóstre.

La orele 12 s'au distribuit apoi testimoniile şi lucrările elevelor.

Mult au fost admirate lucrările fetiţelor, cari erau espuse în odaia a doua şi în preponderanţă erau din motive româneşti, cari cu deosebire se cultivă în şcóla acésta, la care cu mult zel şi cu multă abnegaţiune funcţionéză ca învěţătóre domna Victoria Popovici născ. Joandrea.

Din Zerneşti.

Conferenţa învěţătorilor din tractul Braşov Bran şi Treiscaune.

(Fine). — Maiu 1905.

După ascultarea discursului presidial pare că o nouă atmosferă senină şi plină de gravitate festivă s'a pogorît asupra celor 120 de învěţători. Chiar şi numai ascultarea acestor precepte pedagogice ale presidiului ar fi fost destule, ca să se plătéscă ostenéla atâtor dascăli de a vení la conferenţă.

Urmă constituirea biroului prin alegerea secretarilor P. *Dan* şi R. *Frateş*, şi a bărbaţilor de încredere B. *Bude* şi R. *Cristolovean*.

Presidentul adreséză cuvinte de bineventare şi de mulţămită óspeţilor din depărtare şi din apropiere, cari au învrednicit cu presenţa lor aceste conferenţe şi a nume: Const. *Dimian*, protopop, Ioan *Dan*, prot. [illegible], Ioan *Străvoiu*, preot, I. *Cenţu*, G. [illegible], I. *Hamzea*, C. *Proca*, preoţi, I. *Voda*, notariu, I. St. *Coleşiu*, primariu, A. *Şenchea*, tutor orfanal, G. *Nastea*, v.-notariu, A. *Nistor*, preot, Dr. Iancu *Meţianu*, Dr. Ioan *Garoiu*, Nicolae *Garoiu*, adv., dnele Elena *Metianu* şi Maria *Ciortea*.

Cetindu-se apelul nominal se constată că sunt presenţi aprópe toţi învěţătorii din cele 3 protopresbiterate. Apoi fiind timpul înaintat se amână intrarea în meritul lucrărilor până după amiazi la 3 ore.

In cursul celor două zile s'au ţinut cu totul patru şedinţe, în cari s'au pertractat patru lecţiuni practice din istorie şi din constituţia patriei. Prelegětorii, în urma unei inovaţiuni fórte folositóre, n'au fost destinaţi de mai înainte, ci au fost designaţi imediat înainte de începerea prelegerii, din partea comisariului, astfel în cât toţi învěţătorii au avut ocasiune să vină pregătiţi de a prelege la conferenţă. Au fost designaţi şi au preles învěţătorii: N. *Garoiu* (Poiana Mărului) despre colonisările sub Geza II, [illegible] *Lepedeanu* (Bacifalu) despre încercările [illegible]matorice ale lui George Rákoczi, V. [illegible] (Polana Mărului) despre administraţia [illegible]nală şi Romul *Cristolovean* (Râşnov) cărţile funduare. Conferenţa a rěmas [illegible] cu resultatul acestor prelegeri [illegible] cele trei din urmă şi-a esprimat şi mulţămita protocolară.

S'au tractat şi 2 teme teoretico-metodice, a nume învěţătorul Romul *Frateş* (Braşov) a desvoltat cu multă competenţă de caură lucrarea sa: Incopciarea istoriei cu cunoştinţele geografice ale elevilor, ear Radu *Prişcu* (Braşov) a disertat cu seriositate despre treptele formale pedagogice, istoricul şi justificarea lor. Acestora încă li-s'a adus la protocol lauda meritată.

Corpul didactic din Feldióra prin învěţătoriul Nicolae *Ilie* şi-a spus părerea în scris într'una din cestiunile cele mai vitale şcolare, în cestiunea *surmenajului* în şcólele nóstre primare, şi părerea spusă a întimpinat aprobările generale ale conferenţei.

Tema fixată de Ven. Consistoriu: Despre alcoolism şi mijlócele de a 'l combate, a fost studiată şi cetită în conferenţă mai întâiu de capelanul-învěţătoriu din Dârste Ioan *Bro*[illegible] şi apoi de învěţătoriul din Poiana Sărată Pavel *Birţ*. Lung'le lor disertaţiuni s'au distins atât prin formă alésă, cât şi prin bogatul şi interesantul lor conţinut, şi publicul ce i-a ascultat cu încordare a rěsplătit munca lor prin simpatice aclamaţiuni.

O temă actuală şi adânc tăietóre în viéţa nóstră şcolară a fost de sigur şi cestiunea *şcólelor economice de repetiţie*, asupra căreia ca punct final al lucrărilor conferenţei s'a întrodus discuţia prin comisariul şi prin Pompiliu *Dan* (Zerneşti). Tocmai pentru importanţa ei, acésta cestiune se va pune la ordinea zilei din nou la proximele conferenţe, cari s'au hotărît a se ţiné în Cernatul-Săcelelor.

Discuţiile asupra atâtor teme şi cestiuni pedagogice de mare interes s'au purtat de sigur de cei mai harnici membri ai acestei conferenţiar şi au stat la un nivou serios şi ridicat. Dintrě învěţătorii au luat parte la ele: A. *Boldor*, V. *Ioan*, N. *Ilie*, N. *Lepedean*, *Sporea*, *Crivăţ*, *Mustean*, C. *Bude*, *Fuiea*, *Preşmerean*, *Cristolovean*, *Luca*, B. *Bude*, *Tănăsescu* şi P. *Dan*, apoi dintrě óspeţi: protop. *Dimian* şi preotul *Cenţu* (în chestia ţinerii mânilor la rugăciune) şi mai [illegible] pristin al şcólei şi al tuturor afacerilor culturale româneşti, advocatul N. Garoiu (Zerneşti), căruia comisariul i-a şi adus elocuente espresii de mulţămită. Discuţia asupra prelegerilor practice şi preste tot pregătirea şi apreţierea acestor lecţii din tóte punctele de vedere va fi pe viitor mult uşurată prin *cestionariul metodic*, întocmit de comisariul N. Sulică, şi presentat ca proiect de orientare în conferenţă, carele credem, că de asemenea va vedé lumina zilei în colónele acestui preţuit organ al bisericei şi şcólei nóstre. Discuţiile ar fi fost, fireşte, şi mai interesante şi mai aprofundate, dacă o parte nu mai puţin alésă a învĕţătorilor noştri, întrĕ cari numĕrăm pedagogi consumaţi, nu s'ar fi abţinut cu totul de la ele.

Dintrĕ propunerile primite de conferenţă amintim pe aceea, de a se ruga Ven. Consistoriu sĕ dispună ţinerea conferenţelor învĕţăt. la începutul anului şcolar, cum şi aceea, de a se publica în formă de broşură „analele conferenţelor învĕţătoreşti“.

După o muncă abundantă şi la tot casul prea condensată, Sâmbătă séra la orele 6 comisariul închee seria conferenţelor pe anul 1905 printr'un elegant discurs, în care îşi esprimă satisfacţia pentru resultatele muncii spirituale, pentru spiritul de ordine şi disciplină al acestor conferenţe. Aduce în fine mulţămită şi elogii societăţii Zĕrneştene, administratorului protopopesc, preoţilor, învĕţătorilor şi familiei Metianu şi Garoiu, cari toţi s'au distins prin ospitalitate românéscă faţă de conferenţă şi de singuraticii ei membri. Intrĕ strigăte de „sĕ trăiéscă“, învĕţătorii au părăsit şcóla din Zĕrneşti, pentru ca după ½ oră sĕ plece cu trenul şi sĕ se resfire prin tótă ţéra Bârsei şi prin cele treiscaune săcueşti până la graniţa moldovenă.

Zerneştenii, pe cât de fericiţi s'au simţit pentru cinstea ce au avut, de a puté adăposti în comuna lor pe membrii primului conferenţiar, pe atât de mult au regretat, că din causa gâlcevii de la Braşov au fost siliţi sĕ abandoneze tóte punctele festive de natură socială, ce le proiectaseră cu privire la acestor conferenţe. Dóră neobositul protopresbiter a mai produs óre-care distracţie în mijlocul unei munci atât [illegible] admirabilele sale proiecţiuni [illegible]pticon. Rep.

Revistă esternă

Rĕsboiul din Asia. Ştirile sosite din Petersburg la Berlin spun că nu e nici un prospect pentru armistiţiu pe câmpul de rĕsboiu. *Linevici*, comandantul oştirilor ruseşti, nu voesce nici sĕ audă de aşa ceva, fiind că are nădejde că róta norocului de pe câmpul de rĕsboiu se va întórce în favorul sĕu. Faţă cu acéstă nădĕjduire însĕ raportorul ziarului „Daily Thelegraph“ (Londra) telegrafézá de pe câmpul de rĕsboiu, că generalul Linevici a rĕmas fórte frapat când s'a convins că oştirile japoneze l'au încunjurat şi de partea dréptă şi de cea stângă şi că din tóte trei părţile înaintéză cu mare putere. S'a convins totodată, că cu óstea sa de abia 350 mii nu póte da pept cu duşmanul şi astfel spre a face pe Japonezi sĕ crédă că plănuesce atac general a poruncit generalului Micenco, comandantul cazacilor, sĕ atace numai trupe isolate. Incercările lui Micenco s'au sfătit însĕ rĕu, aşa că a fost silit sĕ se refugieze cu cazacii sĕi pe pământ neutral, în Mongolia. *Linevici* se află în situaţie cu mult mai periculósă de cum se aflase *Kuropatkin* la Mucden, — zice raportul ziarului amintit mai sus.

*

Crisa scandinavă. In şedinţa de Mercuri guvernul Svediei a făcut dietei proposiţiuni pentru regularea pe cale pacinică a conflictului cu Norvegia (desfacerea uniunii personale). Proposiţiunile au făcut fórte bună impresie în Norvegia. Nu tot aşa însĕ în Svedia, unde unele cercuri ar voi sĕ se aplice forţă armată contra Norvegiei pentru a o sili sĕ rĕmână în uniune. In acest înţeles au criticat unele ziare din Stockholm proposiţiunile, din care causă guvernul şi-a dat dimisia.

*

O destăinuire sensaţională. Pe la începutul lunii April presa europénă era plină de reporte şi comentarii asupra visitei subite a împĕratului Germaniei la Tanger, (în Maroco) cu scop de a protesta contra convenţiei comerciale şi de protectorat încheiate între Franţia şi sultanul Marocului, cu consensul Angliei şi Spaniei, în care convenţie împĕratul vedea periclitate interesele de espansiune comercială ale Germaniei. Cum se ştie, de la Tanger împĕratul a mers la Neapol, unde a avut întâlnire cu regele Italiei şi în toastul de la banchetul dat a accentuat cu mare aplomb soliditatea alianţei triple, quasi ca vorbă de ameninţare trimisă Franciei. Asemenea se ştie şi acea, că deodată cu întâlnirea de la Neapol presidentul Franciei încă a avut întâlnire cu regele Angliei la Marsilia şi şi acolo s'au fost accentuat bunele raporturi şi comuniunea de interese ale Franciei şi Angliei cu privire la Maroco şi Marea-Mediterană.

Asupra acestor întâlniri demonstrative aruncă acum o licărire de lumină un ziariu social democrat din Berlin, care în numĕrul de Joi susţine a fi aflat din isvor sigur, că prinţul *Bülow* (pe atunci numai conte), cancelarul Germaniei, înainte de a fi scos la tapet cestiunea marocană *a făcut întrebare la ministrul de rĕsboiu şi la şeful statului major, că e óre Germania destul de pregătită pentru un eventual rĕsboiu cu Francia*, după ce împrejurările sunt de aşa, în cât nu este esclusă eventualitatea, ca lucrurile sĕ ducă la rĕsboiu?

*

Turburări sângeróse în Rusia. Joi după amiazi aprópe şeptezeci mii de oameni (lucrători, socialisti etc.) din *Lodz* au făcut mare demonstraţiune contra miliţiei şi poliţiei, pentru uciderea câtorva lucrători cu ocasiunea unei alte demonstraţiuni anterióre. In frunte cu 25 stindarde socialiste (roşii), mulţimea a percurs stradele şi piaţele oraşului, oprindu-se la anumite locuri spre a asculta discursurile de protestare ale conducĕtorilor. La început au fost lăsaţi în pace; mai târziu însĕ a eşit miliţia şi s'a năpustit asupra mulţimii împuşcând şi tăind orbeşte. Optsprĕzece inşi au fost ucişi, ear' peste o sută au fost răniţi grav. Drept rĕsbunare apoi, demonstranţii luau la refec pe soldaţii şi poliţiştii pe cari îi aflau singuratici. Astfel în o stradă au împuşcat un [illegible], în alta au bătut cumplit pe un altul, ear' [illegible] se împuşcară doi poliţişti.

In aceeaşi timp se raportéză despre scene sângeróse în Armenia-rusésca. In districtul Sarnosu (guvernamentul Erivan) circa 37.000 de revoltaţi au devastat patru sate armene şi au ucis şi pârjolit tot ce prindeau în cale, până ce a sosit miliţie pentru înfrânarea lor.

NOUTĂŢI

Pensionarea comandantului Probst. Generalul de cavalerie Emil *Probst de Ostorff*, comandantul corpului XII de armată staţionat în Sibiiu, la cerere proprie a fost trecut la pensie cu ziua de 29 Iunie. Succesor al seu va fi numit — probabil — generalul de divisie baron Malovetz din Grats.

*

Resultatul esamenelor de maturitate la gimnasiul gr. or. român din Braşov. La esamenul oral de maturitate presidat de Preacuvioşia Sa domnul archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu pe lângă participare ca representant al înaltului regim, a domnului Kuncz Elek director superior de gimnasii, au fost admişi toţi 30 abiturienţii, cari au făcut esamenul scripturistic de maturitate, dintrĕ cari însĕ unul s'a retras probabil din causă de bólă. Dintrĕ 29 esaminaţi au obţinut calculul de maturitate cu *eminenţie* 4 şi adecă Dimitrie Coltofeanu, Lionel Blaga, Iosif Caragea şi Petru Fleşeru, 9 inşi cu calcul *bine* şi adecă: Cornel Albu, Traian Craşovean, Octavian Crăşmar, Petru Debu, Iosif Mircea, Virgil Nistor, Ioan Negrea, Nicolae Popea, Alexandru Vasu, 9 inşi s'au declarat simplu maturi, ear' 7 inşi obţinênd calcul insuficient din câte un studiu sunt avisaţi la repetarea esamenului dintr'un studiu după 3 luni. La publicarea resultatului esamenului s'a ţinut câte un discurs potrivit din partea comisariului consistorial şi a directorului gimnasial.

*

Hymen. *Tinca Simonescu* şi Dr. *George Proca* Sibiiu, căsătoriţi.

— Dşóra Minerva *Popescu* din Zlatna şi Parteniu *Duca*, învĕţătoriu, fidanţaţi.

— Emilia *Manta* şi George *Chibelean* înv. şi-au sĕrbat actul cununiei Duminecă, 12/25 Iunie a. c. la 3 ore d. m. în biserica gr. ort. rom. din Şaeş.

*

[illegible] Joi [illegible] se va face [illegible] 1904/5 în [illegible] şi în[illegible] ce se va [illegible] Iosefin, fiind [illegible] aniversării morţii [illegible] episcop-metropolit [illegible] la 10 ore se va [illegible] sufletului acestui [illegible]

*

[illegible] a aduce la cunoscinţă [illegible] deschis cancelaria advocaţială în Kolozsvár, strada Deák-Ferencz [illegible] stimă *Dr. Iuliu Pordea*,

*

[illegible] Reuniune de femei pentru împodobirea bisericilor ortodoxe române din *Zerneşti* s'a înfiinţat sub conducerea onorabilei dómna Dr. *Metianu*. Adunarea constituantă s'a ţinut la 3/16 April a. c., luând parte 111 femei. S'a votat regulamentul statutar, care sĕ normeze activitatea [illegible] a reuniunii, cuprinzênd disposiţiuni [illegible] Reuniunea adună mijlócele materiale [illegible] spre a uşura organelor bisericeşti sarcina împreunată cu adunarea sumelor de lipsă pentru trebuinţe bisericeşti, [illegible] deplin acord cu comitetul şi oficiul parochial etc. fac paşii de lipsă pentru diferite procurări de icóne, de vase, odóre bisericeşti şi de reparări, pictări etc. Servesce spre deosebită laudă Zerneştencelor, că deja la început s'au înscris dómna Elena Dr. Metianu membră fundatóre cu taxă de 40 cor. [illegible] membre pe viéţă cu taxă de 20 cor., [illegible] membre ordinare cu taxă anuală de [illegible], 12 membrii ajutători. I. P. Sa metropolitul Ioan Metianu asemenea s'a inscris membru binefăcĕtor cu taxă de 40 cor. Pe lângă o astfel de însufleţire dovedită în fapte avem speranţă că acésta reuniune va aduce multe folóse sfintei nóstre biserici, mai ales, că în fruntea ei stă ca presidentă dómna Elena Dr. Metianu, o femee model de evlavie şi religiositate, cum mai rar se află întrĕ damele societăţii nóstre mai superióre.

*

Tinca Simonescu şi Dr. George Proca, din prilejul cununiei lor dăruesc fondului de 20 fileri al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vînzare, suma de *10 coróne*.

*

Din Praga ni-se scriu următórele: Dl Pavel E. Müller, fiul decedatului notariu din [illegible], şi-a terminat esamenele finale din flaută şi compoziţiune la conservatoriul de aici cu succes escelent, primind laude din partea tuturor profesorilor sĕi. Acest tinĕr de mare [illegible] pentru musica românéscă, faţă de care are o deosebită plăcere şi pe care o esecută cu atâta sentiment, în curênd va da concertul public de absolvare, care are menirea sĕ arete forţele, perfecţiunea şi telentul absolvenţilor de la conservatoriu. După acest concert (despre care la timp vom da referadă specială) va face o călĕtorie de distracţii la băile de la Karlsbad, de unde apoi se va rentórce în mândrul nostru Ardeal, unde natura poetică şi nevinovăţia musicei româneşti îi va oferi multe sugete de inspiraţiune.

*

Catastrofă de tren. Un tren accelerat american a deraiat Joi în apropiere de Cleveland. Multe vagóne s'au sfărmat ţanduri, ear' unele au luat foc. Dintrĕ călĕtori 13 şi-au perdut viéţa, ear' douĕzeci au îndurat răniri grave.

*

Curs de vierit. Din 19–21 l. c. dl inspector de vii *Dezső* din Aiud, în conţelegere cu autorităţile din Sebeşul-săs s'a ţinut la *pepiniera statului din Vinţul de jos* (Alvinez) un curs pentru altoirea viţei americane în verde. Din preturile Sebeş, Mercurea şi Sĕlişte aprópe tóte comunele cari se ocupă cu vieritul au fost representate prin trimişii lor la acest curs. Mai bine au fost representate comunele Apoldul-de-sus cu 8 saşi, şi Aciliul cu 10 feciori tineri sub conducerea învĕţătoriului *N. Iosif*. De toţi au fost 80 participanţi.

*

Mai puţină linguşire şi mai multă interesare de starea credincioşilor. Plebanul unei parochii din nordul Italiei a dus de douĕ-ori în anul acesta pe credincioşii sei în peregrinaj la papa. De ambe-dăţile papa Piu X. i-a primit afabil, dar' cu ocasiunea preregrinajiului al doilea la sfêrşitul audienţei papa a pus plebanului următórele întrebări: „Aşa e, fiule, că în satul tĕu nu sunt ómeni săraci?“ — „Ba sunt, sfinte părinte, sunt fórte mulţi“, a rĕspuns plebanul, — „Dar' copii sunt?“ — „Sunt şi copii, sfinte părinte“. — Apoi fiule, — i-a reflectat aspru papa, — arangiază mai puţine peregrinagii şi banii ce ar costa ele întrebuinţézā-i pentru ajutorarea săracilor, ear' timpul ce ţi-l perzi cu peregrinagii de acestea întrebuinţézā-l pentru instruirea copiilor. Dacă vei lucra astfel, îmi vei face mai mare bucurie, de cât purtându-ţi credincioşii pe aici!“

*

„Note şi reflexiuni la politica Românilor din regat.“ Sub acest titlu va apăré peste [illegible] în tipografia J. Marschall din Sibiiu o broşură politică datorită dlui *Aurel* [illegible] va tracta următórele cestiuni: 1. Situaţia actuală a partidului naţional. 2. Cum se înţelege la noi politica reală. 3. Activitatea parlamentară. 4. Revisuirea programului din 1881. Doritorii de a avea acéstă broşură pot sĕ şi-o procure încă de acum, trimiţênd suma de 1 cor. [illegible] 10 [illegible] porto postal autorului, *Vizakna* [illegible].

*

Concert în Ocna. Inteligenţa română din Ocna-Sibiiului (Vizakna) invită la concertul care-l va da cu concursul corului [illegible]sului al doilea teologic din seminariul „Andreian“ Dumînecă în 2 Iulie st. n. [illegible] în pavilionul Schuller. Inceputul la 8 [illegible] séra. Preţul de întrare: Locul I. de persónă 2 cor., locul II. de persónă 1 cor. [illegible] fil., de familie 3 cor., loc de stat de persónă 80 fil. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică. Programul e următoriul: 1. H. Kirchner: „Măestrii şi plugarii“. 2. I. Vidu: „Resunet din Crişana“. 3. I. Vidu: „Pîc, pîc“. [illegible] T. Popovici: „Dorul înstrăinatului“. 5. I. Costescu: „Bubue tunul“. 6. T. Lugojan: „Dorul“. 7. I. Vorobchievici: „Ceasul rĕu“. 8. G. Chiriac: „Morariul“. 9. G. Dima: „Vivandiera“. 10. C. Porumbescu: „Cisla“. După concert urméză dans.

*

Din oficer — cântăreţ la operă. Cetim în „Nemzeti Hirlap“, că la recomandarea generalului Valer Mikulicz-Radeczky locotenentul *Victor Madincea* (din garnisón de la Eperjes) s'a supus unei probe de cant la Opera din Viena şi că directorul Operei imediat i-a oferit angajament cu 6000 de coróne la an salariu începĕtoriu, totodată adaus de funcţiune şi onorariu de câte [illegible] coróne pentru fie-care representaţie. Madincea a primit ofertul. Madincea e originar din Caransebeş şi şi-a început cariera de soldat la regimentul de infanterie nr. 51. Are voce bariton de rară frumseţă şi forţă.

*

Mórte cumplită. Simion Durlea, lucrătoriu la jógărul societăţii din Bistriţa pentru industrie de lemnărit, în una din zilele trecute lucra cu mai mulţi inşi la curăţirea albiei văii Bistriţei din jos de jilip. Intr'aceea dându-li-se avis că s'a deschis jilipul, ómenii au grăbit sĕ fugă d'n calea apei, dar' Durlea s'a împedecat de un trunchiu de lemn şi până sĕ se ridice l'a ajuns apa şi l'a mânat pe vale printrĕ mii de blane. Acestea i-au sdrucit trupul tot în bucăţi.

*

Adevĕrată bucurie este [illegible] de scrisori pline de mulţămiri ce [illegible] continuu sosesc de la acei morboşi şi suferitori, cari cu ajutoriul crucei duple magnetice au devenit pe deplin sănĕtoşi. Dl [illegible] Toma din Rudolfsgnad, comitatul Torontal, scrie următórele. „Preastimate dle Müller! Budapesta V Vadászutcza 42/V. Deóre-ce aparatul dtale R. B. nr. 86967, adecă crucea duplă magnetică, a mântuit pe cumnatul meu de bólele şi suferinţele ce le-a avut, te rog trimiteţi-mi pe adresa mea cu posta o cruce duplă magnetică“. Domnul Krug Ioan din Apatin asemenea rógă pe dl Müller a-i trimite o astfel de cruce magnetică pentru nevasta sa, deóre-ce s'a convins, că numai crucea magnetică o va puté scăpa de dureri, precum a scăpat de bóle pe bunica lui. Un aparat costă 6 coróne.

Cărţi şi reviste.

„Biserica ortodoxă română“ revistă bisericéscă redactată în Bucureşti sub auspiciile sfântului sinod al bisericei ortodoxe autocefale a României, a apărut pe Maiu (fasc. 2, anul de esistenţă XXIX.) cu următoriul sumariu: Sfânta scriptură ca isvor al moralei creştine (conferenţă ţinută la „Cercul academic al femeilor române“), de C. Nazarie; Divinitatea epistolei sf. apostol Pavel către evrei, de C. (urmare din fasc. anterior); N[illegible] asupra istoriei bisericeşti a Românilor pe secolul XIX., comunicate de C. Erbiceanu (urmare din fasc. anterior); Patriarchatul de Moscva (repriviri istorice), de G.; „Despre modul cum s'a introdus unaţia întrĕ ortodoxii din Transilvania“, estras din scrierea lui Nechifor Teotoche, profesor la Academia din Iaşi pe la 1768, teolog erudit şi mare esplicator al sf. scripturi (tradus din greceşte, de C. Erbiceanu); Intemeierea metropoliilor şi celor dintâiu mănăstiri în ţéră, de N. Dobrescu; Iubirea către Dumnezeu (omilie), de Dr. Dragomir Demetrescu, — şi alţi articoli şi note de interes bisericesc.

„Biserica ortodoxă română“ apare în fascicoli lunari în Bucureşti (tipografia cărţilor bisericeşti) şi costă 12 lei pe an.

NCURS

conferirei de stipendii din
lui Gozsdu" pe anul şco-
ntru şcólele medii, facultăţi,
ólele de cadeţi militari la ar-
honvezi — se publică con-
rmătórele condiţiuni:
nţii sĕ documenteze cu docu-
sau autenticate de notariul

fii de cetăţeni ungari şi a-
ortodoxe orientale române,
se recere estrasul din matri-
provĕzut cu clausula parohu-
că şi de present aparţin la
rientală română;
liază cu succes bun la vre un
lin patrie, spre care scop au
tudenţii de la şcólele medii
anul şcolar 1904/5, ear' cei
iniversităţi indicele despre tóte
ate şi respective documentul
l făcut;
averea proprie, nici a părin-
sĕ acopere tóte trebuinţele
a concurentului, spre care scop
atestatul diregĕtoriei politice
estatul sĕ cuprindă date posi-
stă avere şi trebue sĕ fie sub-
otul locului, ear' dacă n'ar fi
ar fi înrudit cu concurentul,
ubscris din partea protopopului

oncurentul a întrerupt studiile,
roducă şi atestat oficios despre
şi despre purtarea sa morală

re concurent are sĕ arete în
specialitatea la care, şi locul
continua studiile, cum şi aceea
stipendiu.
voesc sĕ studieze în străină-
ete necesitatea de a face studii
ca la casul, dacă li-se va
, sĕ se pótă îndată esopera
nisterială prescrisă.
ivire la concurenţii pentru do-
tipendii spre absolvarea şcólelor
deţi, se observă, că stipendiile
gă documentarea condiţiunilor
st concurs (p. I, *a*)—*c*), 2, 3,
nai atunci se vor estrada co-
or militare, dacă concurentul
, că este primit de elev regulat
şcólă de cadeţi.
unile instruate cu documentele
a se adresa la representanţa
Gozsdu (Budapesta, VII. Hollo-
până la 5 August st. n. a. c.
lată se provócă toţi stipendistii
ırmare şi cei absolvenţi, cari
pentru depunerea rigoróselor şi
dului de doctor ca până la ter-
licat, sĕ arete resultatul studii-
şcolar 1904/5 căci altcum li se
ndiul, respective nu vor căpĕta

iunile, cari nu sunt instruate cu
sus amintite, sau sosite după
is, nu se vor lua în considerare.
nteresul espedării regulate, fie-
nt sĕ indice în petiţiune locul şi
unde este a i-se trimite resolu-
entanţei.
linţa comitetului fundaţiunii lui
tă în Iunie 1905.

Comitetul.

---

[128] 1—3

Licitaţiune.

ţându-se din partea autorităţilor
petente **esploatarea alor 16·1**
n pădurea de fag a bisericei
i, pentru vinderea acesteia se
ţiune ce se va ţiné la **26 Iunie**
c. la 11 ore a. m. în sala de în-
cólei nóstre de aici.
de strigare e 2000 coróne, de la
0%, sunt a se depune ca vadiu
parohială înainte de începerea li-

unile speciale de licitare se pot
până la ziua sus amintită, la
al de aici.
fi-Dângău, 7/20 Iunie 1905.

Comitetul parohial gr. or.

---

tinĕr român

ase reale sau gimnasiale se aplică
practicant în **Librăria arhi-**
din Sibiiu (Nagyszeben).
e sĕ fie scrise cu mâna proprie.

ărut:

le cusături româneşti

de **Minerva Cosma.**
etul I 50 fil., caetul II 1 cor.
plus porto 5 fileri.

Librăria arhidiecesană.

Pentru
parohia **Iaad**
ratul Bistriţa s
ordinului Preave
a. c. nr. 2797 Bi
30 zile de la prim
Român".

Emolumentele î
sunt cele statorite de
nodul parohial în şedin
despre cari concurenţii 'ş
ţiune de la oficiul protopr

Doritorii de a ocupa
înainta suplicele concursuale
indicat la subsemnatul oficiu
instruite conform prescriselor,
ţişa înaintea alegĕtorilor pentru
pective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr.
Bistriţa. In conţelegere cu comitetul

Simion M
protopresb

Nr. 300. [125]

Concurs

Pentru întregirea alor **trei** po
învĕţătoreşti de la şcóla română gr
Sebeşul-săsesc se publică concurs c
de 30 de zile de la prima publicare î
legraful Român".

Emolumentele sunt:

Salariu câte 600 cor, ear' după
de serviciu la acésta şcólă 800 cor. Relut
cuartir şi grădină 200 cor.

Cuincuenaliile se computǎ numai
instituirea definitivǎ.

Invĕţătorii instituiţi sunt datori a câ
Dumineca şi în sĕrbători, cu copiii în biser

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă cerer
instruite conform normelor din vigóre în t
minul deschis, subsemnatului oficiu pro
biteral şi a se presenta poporului în bis
spre a'şi arăta desteritatea în cântări.

In conţelegere cu comitetul parohial
cernent.

Sebeş, la 31 Maiu 1905.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşul

Sergiu Mede
protopresbiter.

Nr. 301. [126] 2

Conçurs

Pentru **întregirea posturilor** învĕ-
ţătoreşti din comunele mai jos indic
protopresbiteratul Sebeşului, se public
curs cu termin de 30 zile de la prima pu
în „Telegraful Român".

1. **Lancrĕm,** cu salariu de 60
relut de cuartir şi grădină 60 cor.

2. **Pianul de-jos,** cu salariu de 60
relut de cuartir 50 cor. şi pentru gr
1 stângin lemne de foc.

3. **Vingard** un post de învĕţători
lariu 600 cor., relut de cuartir şi gr
50 cor.

4. **Rechita,** salariu de 600 cor.,
tir şi pentru grădină lemne de foc.

5. **Deal,** salariu de 600 cor. şi
de cuartir şi grădină 50 cor.

6. **Câlnic,** salariu de 600 cor., cu
şi pentru grădină lemne de foc în pre
40 cor.

7. **Ohaba,** două posturi, cu salariu
câte 600 cor., cuartir şi grădină.

8. **Strugariu,** cu salariu de 600 c
şi anume: 200 cor. din cassa bisericei şi
cor. din întregire de la stat; cuartir şi pen-
tru grădină relut în lemne de foc.

Cuincuenaliile se vor computa numai
la instituirea definitivă a respectivului în-
ţătoriu.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă cereri
instruite conform normelor din vigóre, în t
minul deschis subsemnatului oficiu protopr
biteral şi a se presenta, înainte de alege
poporului în biserică şi a'şi arăta desteri
tea în cântări.

Invĕţătorii instituiţi la posturile de m
sus, sunt datori a cânta Dumineca şi sĕrb
tórea cu copiii în biserică şi la însărcinar
comitetului parohial a cultiva grădina de p
mărit.

In conţelegere cu comitetele parohia
respective.

Sebeş, la 31 Maiu 1905.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean
protopresbiter.

A apărut:

Poveştile în educaţia şcolară

de **Dr. Petru Şpan.** — Preţul 2 cor. plus 10 fileri porto.

Librăria arhidiecesană.

ROMÂN

repturile, datorinţele şi responsabilitatea
membrilor din dir

şi

repturile, datorinţele şi responsabilitatea comitetului de supravegh

de
Alfred Kormos
directorul revistei „Magyar Pénzügy"

Traduceri autorisate de
Constantin Pop
funcţionariu la „Albina" din

Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu,**
cu preţul de **3** cor., ear' cea din urmă cu preţul de **1·50 cor**

Biblioteca poporală a Asociaţiunii. --

	fil.
1, 2. **Povestiri din viéţa ţeranilor români,** (I şi II,) de *I. Pop-Reteganul,* câte	20
3. **Despre cărţile funduare şi întabulări,** de *Dr. Valer Moldovan*	30
4. **Sfaturi bune.** Trei disertaţiuni, de *Em. Ungurean, Dr. Elie Cristea* şi *N. Ivan*	20
5. **Casa părintéscă,** crescătórea indivizilor şi popórelor, de *I. Popea,* fost prof.	20
6. **Despre testament.** Explicarea art. de lege XVI, din a. 1876, de *Dr. V. Moldovan*	30
7. **Posta, telegrafu!, telefonul.** Noţiuni generale despre instituţiile postale, de *Gavr. Todică*	20
8, 9. **Icóne din is** cilor vechi, (I, II), d *Lazăr,* câte	
10. **Grădina de l** *Ioan F. Negru*	
11. **Cultura cucu** *Ioan F. Negru*	
12, 13, 14, 15, 16. Principii mora neşti de educa III, IV, şi V), *Borgovanu,* câ	
17. **„Astra".** Informa supra scopuril ţiunilor „Asoc tru literatura ro tórea poporului	

Librăria a

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană:**

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Litur cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiilĕ, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în pi
cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 b**
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

— Efectuirea se face în 24 zile. —

Icóne sfinte pentru Iconostase

(tetrapode) pictate pe tinichea, mărimea 26/32 cm.

Grupa I.

f. George, Sf. Ilie, Cuviósa Paraschiva, Sf. Dumitru, Sf. Erarch Nicolae.
reţul: simple 6·50, fine 10, f. fine 13·50 cor. bucata.

Grupa II.

otezul Domnului, SS. Apostoli Petru şi Pavel, Constantin şi Elena, SS. Arch. Mihail şi Gavriil.
reţul: simple 7, fine 10, fórte fine 14 cor. bucata.

Grupa III.

Tăierea împrejur, Intimpinarea Domnului, Erarhii Vasile, Grigorie şi Ioan, Intrarea în Ierusalim, Invierea Domnului, Inălţarea Domnului, Dumin turor sfinţilor, Naşterea sfântul Botezătoriul, Schimbarea la faţă, Ador mirea Maicei Domnului, Naşterea Domnului, Naşterea Domnu
Preţul: simple 9·50, fine 13·50, f. fin bucata

Librăria arhidiecesană.

La Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibi
se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sa Domnului **Ioan Metianu,** archiepiscop al bisericii ortodo române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungar şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Să betei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rêndu Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — R de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Tropar învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor — T parele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rându Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evang Voscr snelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.,** legat în pânză 2 c
40 fil., legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Nr. 64 Sibiiu, Joi 16/29 Iunie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strĕinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Meminisse iuvabit...

Sibiiu, 28 Iunie n.

De doue-ori pe an gândul ne poposeşte la amintirea celei mai ideale figuri, care cu personalitatea-i impunĕtóre a împrăştiat întunerecul vremurilor pentru a se ridica pe sine şi prin sine un neam întreg de la trépta de sclăvie sufletéscă la culmile înalte ale unei consideraţii, înaintea căreia azi-mâne toţi fără deosebire vor trebuí să'şi plece capul, şi care a rĕmas pentru tóte vremile o figură legendară, o figură de sfânt în conştiinţa poporului nostru.

Măréţa figură, care a împânzit cu numele şi cu activitatea ei pajura de nobilime a unui neam şi a unei biserici care numĕra prea puţin înaintea privilegiaţilor — ne grăeşte şi de astadată, când treizeci şi doi de ani se împlinesc de la dispariţia ei de pe arena vitejilor, — şi gândul cu drag ni-se opreşte la uriaşa personalitate a lui Şaguna, în care aflăm şi vor afla toţi urmaşii noştri concentrate tóte razele de lumină menite a da viéţă unui popor.

Şaguna a fost pentru vremea în care a trăit şi pentru tóte vremile, pe cari le vom trăí noi, *un adevĕrat tip de reîntrupare a aspiraţiunilor nóstre naţionale sub tóte raporturile.* Archiereu credincios, conducĕtor al destinelor bisericii, cap politic al întregului neam, organisator genial, literat bisericesc, vulgarisătoriu al ştiinţei în aprópe tóte ramurile ei şi mai presus de tóte părinte cu durere de inimă pentru sórtea acelora în fruntea cărora l'a aşezat Dzeu, Şaguna a fost cea mai norocósă personalitate a bisericei nóstre din istoria [illegible] pentru tot-[illegible] scrise [illegible] şi cu [illegible] vechii [illegible].

Până la el puţina [illegible] neturburată i-a fost dat bisericei nóstre sĕ încresteze la rĕvaşul vremilor, şi şi ce a avut bucurie câte-odată, ca fumul a pierit şi ca céra de faţa focului s'a topit. [illegible] nostru este un trist pomelnic de suferinţe, pentru curmarea cărora însĕ trebuia sĕ vină o zi de judecată, o zi în care ce e rĕu sĕ péră, ce e tiran sĕ se prăbuşéscă, şi sĕ se înalţe vrednicia. Şi atunci, în 1848, când bătuse ceasul mult aşteptat şi când glasurile de rugăciune se amestecau cu acelea de blăstĕm şi cu zânzănitul de săbii şi cu bubuitul de tunuri, Şaguna pe scaunu'i de archiereu nu mai era numai un vlădică „ce légă şi deslégă", ci un împĕrat al gândului şi al puterii, care cu sceptru-i puternic schimbă vremile, domoleşte patimile istovitóre şi aduce mană din ceriu, din care sĕ se ospeteze cei ce după veacuri de încercări cumplite nu şi-au perdut credinţa, nu şi-au lăpĕdat legea şi neamul şi nu şi-au perdut încrederea într'un Dzeu, care rĕsplăteşte, şi întrun viitoriu, care zideşte. Harul lui era acela al unui proroc trimis sĕ verse însufleţire şi încredere, ear' faptele lui au fost acelea, pe cari le fac cei ce, în istoria vre'unui neam se socotesc ca începĕtori ai unor opere de aur.

Şi atunci, la 1848 a fost cea mai mare sĕrbătóre, care pe tótă suflarea românéscă a încălzit-o şi care a dat istoriei nóstre cele mai idealiste personalităţi. Intr'adevĕr, dacă ai întórce filele istoriei nóstre, vei afla — ce e drept — şi pagini de curată glorie naţională în trecutul nostru, ochii sufleteşti nu vor întâlní însĕ nicăiri aceea ce a ridicat însemnătatea anului 1848 pentru noi: acest an şi acéstă epocă ni-a dat cea mai însufleţită generaţiune, a cărei inimă era aceea a poporului, aceea a generaţiilor cari pe departe de a muri ilustrézâ vremile în cartea istoriei, lumei pentru totdeuna. Pare-că erau toţi proroci, pare-că vorbiau toţi în limbi îngereşti şi erau toţi mirii Domnului, în numele căruia purtau lupta cu spada şi cu cuvêntul — aşa încredere se sălăşluise în inimile lor, pe cari ca jertfă şi [illegible]au pe altariul strămoşesc al vitis[illegible]bune şi al dorului de înaintac[illegible]n acéstă generaţie [illegible] Şa[illegible]te, şi acestei generaţii i-a im[illegible]cetea trăiniciei tocmai el, care a fost cel întâiu chemat, întocmai ca apostolul Andreiu, care cel dintâiu a chemat la credinţă pe locuitorii ţĕrilor locuite astăzi de suflare românéscă.

Imprejmuit de căldura sufletelor acelor idealisti, Şaguna de pe scaunu-i de vlădică era, ca de pe un tron de rege, un cârmuitor de ómeni şi un îndreptător al vremilor, cărora nu s'a supus ca esemplarele obicinuite ale omenimii, ci le-a întors de pe povîrnişurile lor spre culmea lui, după-cum atât de minunat se esprimă un genial cugetător de al nostru.

Ca espresiunea cea mai fidelă a stăruinţelor şi aspiraţiunilor acestei generaţii călăuzită de lumina spirituală a lui Şaguna a resultat uriaşul program de viéţă, la care după cuvintele istoriografului G. Bariţiu, Românii vor trebuí sĕ lucre cel puţin un veac. Moştenirea cea mai însemnată ce ni-a rĕmas nouĕ de la Şaguna nu stă, fără îndoială, în bogatele fundaţiuni şi instituţii culturale, cât mai vêrtos în forţa de viéţă pe care a infiltrat-o în biserica nóstră, în ţinta pe care numai că a fixat-o el, dar' a deschis şi mai căile spre ea, ceea-ce e lucrul cel greu — şi ni a dat şi mijlócele şi posibilitatea de a ne mişca, ca forţe independente şi cu voinţă şi a tinde spre acea ţintă.

El a fost în adevĕrata accepţiune a cuvêntului omul care a făcut vremile. Fără el epoca cea mai strălucită a bisericei şi a neamului nostru ar fi fost o pagină fără viéţă şi tot aşa de incoloră ca multe alte pagini din trecutul nostru, căci din alt om acéstă epocă n'ar fi putut face un alt Şaguna. A trebuit sĕ fie el, care sĕ cârmuiască vremile, sĕ le pună în slujba scopurilor sale, cari erau şi ale bisericii şi sĕ-şi tragă biserica sa la tot ce e bun şi folositoriu.

Óre astăzi, când programul lui Şaguna încă nu e împlinit, când în urma mănósei lui activităţi au rĕsărit atâtea şi atâtea mlădiţe pline de viéţă, şi când urgia vremilor cu paginile-i pline de sânge nu mai planéză asupra nóstră, astăzi óre prin cinste, entusiasm, abnegaţiune şi muncă nu ne-am puté şi noi ridica la acele culmi înalte, de pe cari fără de sfială sĕ purcedem pe căile ce duc la piscul visat de îngerul păzitor al bisericei nóstre? Numai în înţelesul acesta e pentru noi Şaguna mare: ca esemplu de imitat, altcum întréga-i personalitate şi activitate e ceva ce aparţine numai istoriei. Pentru-ca spiritul lui sĕ fie în spiritul nostru şi pentru-ca spiritul lui sĕ se manifesteze în lucrările nóstre, gândul şi inima nóstră sĕ nu pregete nici odinióră a se întórce de la vistieriul gândurilor şi sfaturilor entusiastilor, între cari primul e Şaguna, despre care a ne aduce totdeauna aminte, ca sĕ 'l imităm, e cea mai de căpetenie datorinţă a nóstră.

---

† Zeno Mocsonyi.

O veste durerósă a sosit eri diminéţa la Sibiiu: ilustrul român *Zeno Mocsonyi de Foen*, vĕrul domnului Dr Alexandru Mocsonyi, a rĕposat Luni în Budapesta, în etate de 63 ani.

Comunicăm cu profundă durere vestea acésta, căci doliul familiei Mocsonyi pentru crunta lovitură e doliu şi al neamului românesc şi al bisericei nóstre, cari din timpuri mult depărtate era dedată a privi în membrii acestei ilustre familii pe cei mai generoşi, pe cei mai înţelepţi şi ferventi sprijinitori şi apărători ai tuturor intereselor ei culturale şi materiale. Deosebi începênd cu zorile epocei de renaştere a nóstră, din jumĕtatea veacului trecut, n'a avut poporul român şi biserica ortodoxă română luptă pentru drepturi şi emancipare de sub tutelat străin (despărţirea ierarchică de către biserica sêrbéscă), n'a înregistrat o acţiune culturală şi economică, la care membrii familiei Mocsonyi sĕ nu fi fost în fruntea fruntaşilor, cu sfatul şi cu sprijinul intelectual şi material. *Andreiu* şi *Petru Mocsonyi*, contimporanii şi tovarăşii lui *Şaguna* în luptele titanice pentru scuterea bisericei nóstre de sub tutelatul

---

FOIŞÓRA

Viéţa şi activitatea sf. apostol Petru.

(După sf. scriptură)

De Ioan Stanciu.

(Fine)

Cam acesta e conţinutul primei epistole a sfântului Petru adresată din Babilon. Bisericei apusene îi place a înlocui Babilonul cu Roma, susţinênd că el a numit acest oraş astfeliu numai pentru corupţia şi decadenţa ei egală cu a Babilonului. Dacă sfântul Petru a fost în Babilon, şi nu în Roma, se înţelege firesc, că episcopatul lui de 25 ani nu ar mai puté fi susţinut. Iată [illegible] resc ei a înlocui Babilonul cu [illegible] basându-ne pe adevĕrul [illegible] nim că sfântul Petru nu din Babilon şi-a adresat acéstă epistolă [illegible] din epistola lui Pavel [illegible] scrie că Petru s'a învoit cu Ioan [illegible] sĕ rĕspândéscă creştinismul, Pavel între păgâni. [illegible] mare a iudeilor însĕ sĕ afla [illegible] decum în Roma, unde era [illegible] comunie iudaică. Nu înţelegem deci cum a putut merge sf. Petru la Roma, când lui i-s'a încredinţat ţinuturile în cari erau mai mulţi iudei? Şi dacă a fost el în aceste regiuni, pentru ce sĕ nu fie cercetat şi Babilonul, unde ştim că după prinsórea babilonică au rĕmas mulţi iudei? [illegible] apusenii se provócă la apocalipsul lui Ioan, unde de fapt Roma e înlocuită cu Babilonul (Apoc. XIV. 8, XVII. 5, XVIII. [illegible] trebue sĕ avem în vedere, că apocalipsul e o scriere profetică, poetică până [illegible] epistola lui Petru e didactică şi [illegible] avut nici o causă de a schimba numele Romei.

Fapt e, că sfântul apostol a [illegible] Pont, Galatia, Capadochia, Asia şi [illegible]nia, căci altmintrenea nu ni-am puté esplica cum scrie el acestor biserici şi cum cunósce referinţele credincioşilor, deci în timpul acesta nu a putut fi şi episcop în Roma. Sĕ luăm însĕ casul că totuşi a scris din Roma [illegible] epistolă. Cum îşi esplică apusenii [illegible] sfântul Pavel în epistola sa adresată Romani cam între anii 57—58 nu s[illegible] tre alţi mulţi cunoscuţi ai sĕi şi [illegible] pul Romei, pe Petru? (Rom. X[illegible] ver[illegible] susţiné că Pavel nu a ştiut [illegible] afla în Roma, acésta din mai [illegible] un crede-o, dar' totuşi, ca[illegible]rnată, sĕ o admitem. Cam pe la anii 60—61 Pavel e dus în închisóre la Roma, unde stă 2 ani. El este însoţit de sfântul Luca, care în timpul când a stat aici şi-a scris Faptele apostolilor. Cum de acest sfânt părinte nu face la sfîrşitul acestei cărţi nici o amintire despre Petru, dacă acesta era în Roma? Său cum de sfântul Pavel, care scrie din închisóre 4 epistole: către Filimon, către Coloseni, către Efeseni şi către Filipseni, nici nu pomeneşte de sfântul Petru, că l'ar fi cercetat [illegible] s'ar afla cel puţin în Roma? Tot [illegible] întrebări acestea, la cari apusenii cu [illegible] de loc nu vor puté rĕspunde, ear' [illegible] deducem că sfântul Petru până la anul [illegible]—63 nu a vĕzut Roma. Sĕ cercetăm mai departe. Ştim, că apostolul Pavel după-ce a fost eliberat a mai propovĕduit cuvêntul lui Dzeu în diferite locuri şi după aceea a fost dus în o a doua închisóre la Roma. Anul nu-l putem constata cu esactitate, dar' dacă a suferit martiriul la 64, atunci în acest an a fost prins, ear' dacă l'a suferit la 67, în acest an ori cel puţin în 66 a fost dus la Roma. Inainte de mórtea sa scrie o epistolă lui Timoteiu (a doua), în care nu aminteşte nimic, că sfântul Petru s'ar afla în Roma, deci acesta nici acum nu e acolo. Incă tradiţia bisericéscă ne spune, că sfântul Petru a murit cu sfântul Pavel în Roma la 29 Iunie a anului 64 ori 67 (vezi sinacsar 29 Iunie), când în acel oraş era o frumósă comunitate bisericéscă. Resultatul final este, că sfântul Petru nu numai că nu a întemeiat biserica din Roma, ci nici n'a fost aici de cât puţin înainte de mórtea sa. Şi dacă totuşi a fost, apoi nici în acest timp scurt nu a fost episcop, căci precum ne spun mai mulţi scriitori bisericeşti (vezi şi Eusebiu) primul episcop al Romei a fost un anumit Linus, ear' al doilea Anaclet, ambii învĕţăcei de ai sfântului Pavel, şi numai al treilea, Clement a învĕţăcelui sfântului Petru, care a suferit martiriul în góna pornită de crudelul Nero, restignit fiind cu capul în jos.

Pe unde şi cu cine s'a dus sfântul Petru la Roma nu ni-o spune nici sânta scriptură, nici tradiţiunea, chiar din multele combinaţiuni nu putem stabilí adevĕrul istoric. Tot astfeliu nu se ştie, că de unde şi când şi-a scris el epistola a doua. Dacă e admisibilă părerea apusenilor, că ea ar fi scrisă din Roma, noi susţinem că numai puţin înainte de mórtea sa a putut-o scrie. In timpurile [illegible] îndeosebi se trage la îndoială ca[illegible] acestei epistole [illegible] sêrbesc; *Dr. Alexandru Mocsonyi*, înţeleptul, presidentul onorar al Asociaţiunii, *Eugen* (fratele lui Alexandru) trecut la strămoşii sei în 1901, şi acum rĕposatul *Zeno* — ne mai amintind pe cei din timpurile mai vechi — sunt tot atâtea nume, cari pe paginile istoriei politice şi culturale a poporului român şi bisericei ortodoxe strălucesc ca tot atâţia sori, cari prin lumina minţei lor ni-au luminat cărările — la început strîmte şi colţuróse — spre înaintarea nóstră culturală şi economică, ear prin căldura inimei lor au încălzit devotamentul în mulţi luptători — unii trecuţi deja şi ei în lumea rĕsplăţii celor buni şi nobili, ear' câţiva puţini, de-şi albiţi de ani şi încovoiaţi de poverile luptelor purtate, mai stând încă şi acum în rêndurile celor cu dor de muncă pentru binele şi fericirea neamului.

Ar fi sĕ scriem volume întregi pentru-ca şi numai sĕ schiţămací tóte luptele politice, tóte acţiunile şi manifestaţiunile culturale, sociale şi economice ale nóstre din cei 60—70 ani din urmă, la cari membrii familiei Mocsonyi şi-au luat cu îmbelşugare şi cu rar devotament partea cea mai considerabilă din ostenelele şi jertfele reclamate. De aceea amintim aci numai frumosul dar de şesezeci mii de coróne făcut catedralei nóstre, şi dăruirile făcute în timpul mai recent museului Asociaţiunii şi altor multe instituţiuni culturale.

Populus romanus memor esse solet, — ziceau străbunii nostri. Memor, recunoscĕtor din neam în neam trebue sĕ fie şi poporul român distinşilor membri ai familiei Mocsonyi, şi cu evlavie sĕ rostéscă în rugăciunile sale numele lor.

Pomenirea lor — din neam în neam!

Zeno Mocsonyi s'a născut în Septembre 1842 în Prisaca din părinţii Anton Mocsonyi şi contesa Iosefina Sztáray, a studiat drepturile şi a depus esamenele de stat la universitatea din Viena, a luat parte la tóte acţiunile Românilor, a participat la tóte congresele metropoliei nóstre şi la sinódele diecesane ca deputat, şi alăturea cu verii sei Alexandru şi Eugen (†) a stat totdeauna în fruntea sprijinitorilor instituţiunilor nóstre bisericeşti, şcolare, culturale şi economice.

Rĕmâne după el un fiu, Anton, născut la 13 Febr. 1883, caruia i-a dat o creştere adevĕrat naţională. Dovadă următoriul episod din viéţa lui de copil: Ca fiul patronului şcólei poporale din o comună de pe domeniile lor s'a dus cu instructorul seu (P. Ionaş) sĕ asculte esamenul copíilor. Acasă apoi întrebat de tatăt sĕu, cum a fost esamenul, micul Anton s'a declarat fórte nemulţămit cu el, fiind-că învĕţătoriul n'a întrebat pe nici unul dintrĕ copíi despre Mihaiu viteazul, despre Ştefan cel Mare şi despre ceilalţi voevozi vestiţi. Aşa creştere se dădea micului Anton în familie!

Fie, ca acésta direcţie naţională în educaţia *copilului* sĕ resiste cu putere tuturor tentaţiunilor, cari vor încunjura pe *junele*, pentru-ca cu vrednicie sĕ susţină în marea familie a neamului românesc rolul atât de însemnat al strămoşilor sei, a cărui susţinere apasă acum numai pe umerii dlui Dr. Alexandru Mocsonyi, singurul care mai e încă în viéţă dintrĕ membrii în vêrsta bărbăţiei, şi pe care Dumnezeu sĕ 'l ţină în viéţă încă mulţi ani, spre fala naţiunii române.

Regretatul Z. Mocsonyi suferia de morb canceral pentru a cărui curare mersese la Budapesta, dar' ştiinţa medicală nu i-a mai putut ajuta nimic.

Inmormêntarea se va face mâne (Joi) în mausoleul familiar din Foen.

(t.)

Sĕrbătórea şcólei de fete.

Ca intregire a raportului nostru din numĕrul trecut despre încheerea anului şcolar la şcóla civilă de fete a „Asociaţiunei“ dăm astăzi vorbirea domnului director Dr. *Vasilie Bologa*, rostită cu acésta ocasiune. E următórea:

Escelenţia Vóstră, Dle Delegat, Onorat public! Trebue sĕ sulevez întâiu de tóte, că şi pentru noi e prima ocasie, că serbăm încheerea anului şcolar în frumosul palat al museului Asociaţiunii. Nu fac acésta din alt motiv, de cât din sentimentul datorinţei de a atrage atenţia tinerimei şcolare asupra acestui fapt atât de important în analele culturei nóstre naţionale.

Adaug însĕ că nu sunt eu cel chemat sĕ fac istorie contimporană din acest prilej, sĕ ridic numele acelor puţini binemeritaţi a căror operă e şi acest succes. Acésta se va face, fără îndoială, în calea sa şi de la locul cel mai competent. Dar' şi până atunci intonez un lucru, fără témă de a fi desavuat, anume, că dacă se póte susţiné despre vre-o zidire publică, că e realisată din obolul binevoitorilor generoşi, apoi despre museul Asociaţiunii se póte zice cu drept cuvênt, că până la ultima sa petricică e o donaţiune generósă a fiilor poporului român d[illegible] iubita nóstră patrie.

Tinerimea nóstră şcolară trebue sĕ ştie acest lucru. Deóre-ce pentru o nobilă tinerime şcolară nu ajunge sĕ fie mândră de succesele părinţilor, ci mânecând de la succesul dat sĕ nizuiescă din rĕputeri a încorona moştenirea părintéscă pe tótă linia cu cea mai desĕvêrşită isbândă. Sĕ înţelégă adecă tinerimea nóstră şcolară, că piedestalul unei isbânde pe terenul ştiinţelor şi al culturei preste tot, nu e de cât o spiţă pentru o nouă isbândă şi mai salutară. Vorba istoricului: o stare de spirite pregăteşte pe alta!

Şi dacă e adevĕrat, că generaţia de astăzi, grupată sub stindardul Asociaţiunii, póte simţí o mulţămire pentru ridicarea acestui muzeu, apoi tot atât de adevĕrat e că sunt multe încă talismanele şi preţiósele vieţii şi firii proprie a Românului, cu cari este a se înzestra şi înpodobí acest museu naţional, pentru-ca mărturie credinciósă şi oglindă fidelă sĕ fie poporului român.

N'am ajuns dar' la un piedestal de la al cărui adăpost sĕ ne dăm odihnei şi pauzei, în credinţa că am împlinit totul. Din contră, am ajuns numai la un nivou de la a cărui înălţime ni-se deschid noue vederi, noue orizonturi, ca sĕ vedem mai limpede, sĕ alegem mai bine şi sĕ păstrăm mai cu evlavie tóte acelea reminiscenţe sfinte şi juvaere preţióse, cari constituesc istoria nóstră, caracterul şi viitoriul poporului român.

Acésta ne aştéptă pe noi generaţia de astăzi şi cu mâne pe actuala tinerime şcolară.

In cât cunosc eu tinerimea nóstră şcolară, pentru care noi şi în acest an am dat partea cea mai alésă a sufletului nostru, am firma convingere, că va căuta chip şi modru ca sĕ satisfacă justelor aşteptări ale părinţilor şi ale conducĕtorilor nostri fireşti şi chemaţi. Eu îi doresc din inimă sĕ aibă parte de acésta mulţămire sufletéscă, căci nu esistă în viéţa practică o mulţămire mai înaltă de cât conştiinţa că ai satisfăcut aşteptărilor şi aspiraţiunilor părinteşti.

Dacă e sĕ vin apoi la momentul propriu al serbării nóstre şcolare de fine de an, n'am de cât sĕ amintesc cu plăcere, că anul şcolar espirat a fost deplin norocos pentru institutul nostru. Se ştie din publicitate, că în cursul acestui an două bóle epidemice au grassat în Sibiiu, cum şi în ţinutul nostru. In tómnă tifus, în primăvară pojar. Graţie ceriului însĕ şi bunei îngrijiri din internatul nostru, că elevele şcólei nóstre au fost cu desĕvêrşire scutite de aceste bóle. In urma acesteia învĕţămêntul în toţi ramii sei, a urmat cea mai normală desvoltare şi progres. Amintesc acésta cu intimă satisfacţie pentru comuna bucurie ce simţim cu venerabilii părinţi. Şi nu voiu aminti persónele de cari se légă în cea mai mare mĕsură resultatul obţinut, pentru-că am norocul sĕ numĕr în jur de mine tot atâtea puteri de muncă seriósă şi devotament pentru chemarea lor, ear' nu vĕnători de lucruri efemere şi închipuiri deşerte.

Alt moment, ce trebue însăşi sĕ amintesc din cursul acestui an, e, că suntem încă sub adânca impresiune a unei călĕtorii de studiu, ce am făcut în feriile de Paşti în vecina Românie cu 42 eleve din clasele superióre ale şcólei nóstre. In unele din cele mai vestite localităţi ne-am oprit, în Curtea de Argeş la vestita Mănăstire de la Argeş, monumentala operă architectonică şi religiósă, a evlaviosului Neagoe Voevod de la 1518; apoi în Bucureşti, Sinaia şi Braşov, unde elevele şcólei nóstre au avut numĕróse momente înălţătóre şi ocasie plăcută de a'şi însuşi cunoştinţe alese despre deosebite instituţiuni culturale, de educaţie şi de învĕţămênt ş. a., aducênd cu sine o [illegible] de cunoştinţe noue şi de impresii lumi[illegible] neperitóre din inimile lor. — Ştiu [illegible] numai unei datorinţe, esprimând [illegible] prilej căldurósele nóstre mulţă[illegible] binevoitorilor, cari ne-au onorat [illegible] pentru deplina reuşită a călĕtoriei nóstre de studiu.

Rog apoi pe domnul delegat al on. Comitet al Asociaţiunii sĕ priméscă viile nóstre mulţămiri pentru părintésca conducere a esamenelor publice de fine de an şi sĕ onoreze institutul nostru şi mai departe cu sprijinul sĕu.

Escelenţiei vóstre Vĕ cer binevoitoriul consimţĕmânt sĕ ne fie permis a Vĕ asigura şi la acest prilej de fiasca nóstră veneraţiune, mulţămind cu respect pentru curajiul şi îndemnul ce inspiraţi sufletelor nóstre prin înalta presenţă a Escelenţei Vóstre şi prin interesul părintesc ce dovediţi instituţiunilor nóstre culturale. Vĕ urez multe zile senine încă, ca sĕ puteţi continua şi duce la bun sfîrşit măreţele opere, ce provedinţa Vi-a reservat în sînul poporului român.

De asemenea mulţămesc venerabililor părinţi ai elevelor şcólei nóstre, cari ştiu [illegible] cu atenţia lor interesele culturale ale [illegible] pentru cultura poporului român, [illegible] sĕ continuăm şi mai departe a nu[illegible] împreună acest cult preţios [illegible] şi binele poporului român.

Revistă esternă.

Revoluţie în Polonia. Din rapórtele trimise pe sub mână la Berlin şi Varşovia se vede că turburările din *Lodz* au fost cu mult mai grave şi victimele cu mult mai numĕróse de cum mărturisiau telegramele trecute prin censură şi că drept rĕspuns la uciderile comise de miliţie lucrătorii au decretat grevă generală şi s'au provĕzut cu arme şi şi-au ridicat baricade în doĕzeci de locuri în oraş. *Şesezeci mii de lucrători* înarmaţi au ţinut [illegible] şi Vineri nóptea lupta cu 4 regimente de infanterie, 1 reg. de cazaci şi 1 reg. de dragoni, în ajutoriul cărora au sosit apoi Sâmbătă o divisiune de infanterie şi una de cavalerie. Numĕrul morţilor şi răniţilor e peste 3000, întrĕ cari şi mulţi soldaţi.

Sâmbătă a isbucnit apoi greva generală şi în Varşovia, unde miliţia a dat foc de şarge asupra unei mulţimi de lucrători de mai multe mii. Câţi vor fi murit — nu se spune.

Din protopresbiterate.

Conferenţă preoţéscă în Cetatea-de-Baltă.

— 9/22 Iunie 1905.

In 7/20 Iunie c. s'a ţinut conferenţa anuală a preoţimii gr. or. din tractul Târnava, în Cetatea-de-baltă.

La 8 ore a. m. membrii conferenţei au asistat la serviciul divin, celebrat prin preoţii Ioan Sâmpălean din Sĕlcud, Iuliu Moldovan din Crăciunel şi Nicolae Boeriu din Şpălnaca. Cu ţinerea predicei a fost însărcinat parochul Nicolae Şandru din Corod-Sânmărtin, care a rostit predică despre „Darurile duhului sfânt“. Terminate acestea, s'a oficiat parastas pentru odihna sufletelor marilor archierei Andreiu şi Miron. Cântările, atât la sfânta liturgie, cât şi la parastas, au fost cântate aprópe tóte de preoţii Iosif Crişan din Boian şi Augustin Cheţan din Bobohalma.

La orele 11 membrii conferenţei se întrunesc în şcólă, unde părintele protopresbiter Nicolae Todoran prin o cuvântare potrivită deschide conferenţa.

Purcezându-se la constatarea membrilor presenţi, [illegible] că din [illegible] preoţi 10 au absentat. Ţin [illegible] a aminti cu numele pe cei absenţi, cu atât mai vârtos, fiind-că 9 inşi nu au avut nici un motiv binecuvêntat de a lipsí. Au lipsit din comoditate. Unii nici nu au aflat cu cale a se scusa. Au absentat următorii: 1. George Danilă din Bachnea. 2. Petru Smărgiţan din Cucerdes-Română. 3. Iustin Teglariu din Deag. 4. Emil Căpitan din Fărău. 5. George Costin din Herepes-magiară. 6. Laurenţiu Tarca din Heria. 7. Ioan Necşa din Lepindea. 8. Petru Pop din Şilea-Magiară. 9. Ilie Ioanoviciu din Şoimuşul-român. 10. Ioan Prodan din Şpălnaca.

Dintrĕ toţi singur parochul Ilie Ioanoviciu a avut o înmormêntare în ziua conferenţei şi prin urmare póte fi scusat, ear' pentru ceialalţi s'au făcut demersuri, ca sĕ se pedepséscă cu câte 10 coróne.

Constatate acestea, se deschide discuţia asupra modului cum a fost celebrată sfânta liturgie şi parastasul, cum şi asupra conţinutului şi predării oratorice a predicei.

La oficiarea sfintei liturgii se constată unele mici scăderi, însĕ peste tot a fost bine şi cu deplină evlavie oficiată.

Predica compusă şi rostită de parochul Nicolae Şandru, atât ca compoziţie, cât şi ca predare a satisfăcut aşteptările şi s'a declarat a fi fost deplin succesă.

Se pune apoi la ordinea zilei ordinul consistorial nr. 3080 B. din 1904, referitor la stabilirea timpului când sĕ se încépă serviciile divine. In adevĕr era şi de dorit a se [illegible], căci chiar nici în parochiile învecinate nu era uniformitate, din care cauză credincioşii ţineau mai zelos pe preotul [illegible] serviciul mai de diminéţa.

Se stabileşte următórea [illegible]:

1. Vecernia din presera [illegible] sĕrbătorilor sĕ se încépă [illegible] Invierii Domnului până la [illegible] (Dumitrie) la 5 ore, [illegible] ore p. m. In însĕşi D[illegible] rile, atât vara, cât şi iarna [illegible]

2. Utrenia se va [illegible] Invierii Domnului [illegible] la 6, ear' în restul anului [illegible]

---

după mortea sfântului Petru, probabil de vre-un învĕţăcel al sĕu, avêndu-şi de basă epistola lui Iuda, din care conţine pasagii aprópe din cuvênt în cuvênt.

Epistola a doua a lui Petru constă din trei capitole. După salutul obicinuit înşiră virtuţile, de cari trebue sĕ fie stăpânit un adevĕrat creştin, care doreşte sĕ fie strălucit de lumina lui Christos. Enarând cum a vĕzut schimbarea la faţă a Mântuitorului, îi sfătuesce sĕ se păzéscă de profeţii mincinoşi, căci atât acestora, cât şi celor ce-'i ascultă mare va fi pedépsa. Cel-ce e adevĕrat creştin sĕ se siléscă a se întări în virtuţi, ca astfeliu la venirea a doua a lui Iisus sĕ pótă sta înaintea Lui fără pată şi sĕ-şi pótă lua rĕsplata meritată de la Mântuitoriul, „căruia fie mărirea şi acum şi în vecii vecilor amin“.

. . . .

M'am ţinut cât s'a putut strict de sf. scriptură în espunerea vieţii şi activităţii acestui iubit apostol al Domnului, care mai mult a petrecut lângă învĕţătoriul sĕu divin. Caracterul lui se formézà prin învĕţăturile şi faptele lui astfeliu, în cât din tóte mişcările lui se observă omul convins, dar' prea iute de fire omul curagios, care ar lupta pentru [illegible] ori se înfricoşéză şi devine nestatornic şi neconsecuent.

După pogorîrea duhului sfânt scăderile acestea nu se mai arată. Petru devine tare în credinţă şi neobosit în rĕspândirea creştinismului. Asemenea lui numai Pavel mai este, care prin superioritatea sa spirituală şi prin activitatea sa fără margini a făcut, că cei închinători de idoli ca miile se botezau. Aceşti doi apostoli mari vor străluci [illegible] pe ceriul creştinismului, ear' la judecata din urmă, când Mesia nu va mai fi [illegible] umilit, ci se va arăta în splendórea mărirei sale, ei vor fi în nemijlocita apropiare a lui şi vor judeca, căci el a zis: „Adevĕr zic vouă, că voi, cari m'aţi urmat [illegible] în ziua renaşterii, când Fiul omului va şedé pe tronul mărirei Lui, veţi şedé şi voi pe 12 tronuri, judecând pe cele 12 seminţii ale lui Israil“. (Mat. XIX. 28).

Vorbe înţelepte.

Nu e trĕba omului sĕ cerceteze fiinţa Domnului, ci sĕ cerceteze fiinţele pe cari le-a creat Domnul.

după utrenie îndată sfânta liturgie. Fie-care parochu va aduce acésta la cunoştinţa parochienilor săi spre ştire şi conformare.

Un punct important al programei conferenţei a fost raportul părintelui Nicolae Aron din Lăslău'-român, căruia i-au fost date rapórtele singuraticilor parochi compuse pe basa ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 22 Iunie 1904 nr. 4417 Bis. pentru a se aduna deosebitele datine şi obiceiuri ce se usitéză în unele părţi la serviciile divine, pentru-că ştiute fiind să se supună unei esaminări şi să se constate întru cât corĕspund ele prescriptelor tipiconale, ce basă justificabilă află acelea în canóne şi întru cât corĕspund cu spiritul tradiţional al bisericei nóstre.

Părintele Aron pe basa acelor rapórte a presentat un operat lucrat conştienţios şi cu multă pricepere. A grupat obiceiurile cari obvin la serviciile din biserică şi la funcţiunile afară din biserică, însoţindu-le şi de părerile sale individuale fórte potrivite. Unele dintrĕ acelea obiceiuri arată adânci acte de pietate, de evlavie şi elevaţiune sufletéscă, cum şi de neclintită încredere în Dumnezeu, ca d. e. închinăciunile făcute cu multă socotinţă, felluritele rugăciuni pe cari credincioşii doresc a li-se face, ear' altele, cum sunt d. e. obiceiul de a se presenta mirele cu pălăria pe cap înaintea altariului; apoi obiceiul cu ocasiunea înmormêntării de a băga tĕrîţă în sînul celor ce jelesc, ca sĕ uite pe cel repausat, a da găină négră peste cosciugul mortului, a pune bani pe ochii mortului, cum şi în mânile lui, apoi pomul de la nunţi etc. etc., sunt acte a căror provenienţă formésă studiul archeologului biblic.

Conferenţa a esprimat mulţămită părintelui Aron pentru esactitatea lucrării sale.

Se dă apoi cetire resoluţiunii consistoriale, prin care se aprobă conclusele aduse în conferenţa anului trecut, în care se dau şi unele inviaţiuni referitóre la desbaterea agendelor conterenţei în viitoriu, se face revisiunea şi completarea planului cronologic şi se decide tipărirea lui, se iau unele decisiuni de caracter administrativ şi se iau disposiţiuni pentru verificarea procesului verbal al conferenţei.

Eshaurint fiind programul, părintele presidente mulţămeşte membrilor pentru seriositatea şi ordinea observată în discuţiuni şi închide şedinţa la orele 2 p. m.

După terminarea agendelor oficióse ne-am întrunit cu toţii la masa ospitală a părintelui protopresbiter, unde ni-s'a servit un prânz gustos, după care ne-am depărtat fie-care la ale sale. *Unul dintrĕ cei presenţi.*

„Asociaţiunea.“

Convocare.

Despărţĕmêntul „Alba-Iulia“ al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român îşi va ţiné adunarea generală ordinară Mercuri în 12 Iulie n. s. c. în ziua de S. Petru şi Pavel, în şcóla din Benic la 2 ore d. a. cu următoriul

Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului şi al cassariului.
3. Alegerea unei comisiuni *a*) pentru censurarea raportului; *b*) pentru înscrierea şi incassarea taxelor de la membrii noi.
4. Disertaţiune poporală.
5. Raportul comisiunilor din punct 3.
6. Statorirea budgetului despărţĕmêntului pe 1905—6.
7. Alegerea alor 2 representanţi la adunarea generală şi inaugurarea museului Asociaţiunii.
8. Reconstituirea despărţĕmêntului espirând mandatul comitetului vechiu.
9. Propuneri eventuale.
10. Disposiţiuni pentru verificarea procesului verbal.
11. Incheierea adunării.

La acésta adunare sunt rugaţi a participa toţi membrii Asociaţiunii de pe teritoriul acestui despărţĕmênt şi toţi doritorii de înaintarea poporului nostru.

Pentru comitetul despărţĕmêntului Alba-Iulia al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român,

Alba-Iulia, în 23 Iunie 1905,

Micu — *Dr. Ioan Marciac*
dir. desp. — *notariu.*

Convocare.

Membrii „Despărţĕmêntului VIII. Deva al Asociaţiunei pentru literatura rom. şi cultura poporului român“, cum şi toţi aceia cari doresc a deveni membri ai „Asociaţiunei“, prin acésta se invită la adunarea generală a despărţĕmêntului ce se va ţiné în comuna Certejul de-sus la 12 Iulie 1905 st. n. înainte de amiazi la 10 ore.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea şedinţei prin directorul despărţĕmêntului.
2. Raportul notariului despre activitatea comitetului cercual de la ultima adunare generală.
3. Raportul cassariului despre starea cassei.
4. Alegerea unei comisiuni pentru conscrierea membrilor şi încassarea taxelor restante.
5. Alegerea unei comisiuni pentru controlarea raportului presentat de notariu şi a socotelilor date de cassariu.
6. Cetirea disertaţiunilor anunţate cu 24 ore mai nainte la directorul despărţĕmêntului.
7. Desbateri asupra propunerilor anunţate conform regulamentului.
8. Raportul comisiunilor esmise.
9. Alegerea alor 2 delegaţi la adunarea generală a Asociaţiunii.
10. Statorirea locului pentru ţinerea adunării generale pe anul viitoriu.
11. Disposiţiuni pentru verificarea protocolului.

Deva, la 25 Iunie 1905.

Dr. Ales. L. Hoeszu — *Dr. Iustin Pop*
dir. desp. — *notariu.*

NOUTĂŢI

De la comitat. Comitetul central electoral al comitatului Sibiiu ţine şedinţă Luni, 3 Iulie n. şi zilele următóre, totdeuna la orele 9 înainte de amezi, şi la orele 3 d. a. pentru a decide asupra reclamaţiunilor întrate în contra listelor electorale, şi pentru stabilirea finală a acestora.

*

Un secol de la naşterea lui Cipariu. Despărţĕmêntul blăjan al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român în legătură cu adunarea generală ţinută în sărbătorile Rusaliilor la Panade a serbat totodată şi aniversarul sutei de ani de la naşterea lui Timoteiu Cipariu, marele filolog român şi fost president al Asociaţiunii. Din acest prilej despărţĕmêntul a arangiat la Panade (locul naşterii lui Cipariu) o esposiţie de ţesături, s'a ţinut serviciu divin festiv cu panegric elogios la adresa rĕposatului şi s'au distribuit mai multe esemplare din opul „Timoteiu Cipariu, viéţa şi activitatea lui“ scris de profesorul Dr. Ioan Raţiu. Ear' ziariul „Unirea“ (Blaj) a dedicat memoriei lui Cipariu întreg numĕrul de Sâmbătă (24 Iunie) apărut în estensiune de 26 pagine (în loc de 8) conţinênd pe pagina primă portretul lui Cipariu cu o odă de Emil Sabo (Memoriei lui T. Cipariu), după cari urméză articolii: „Amintirea lui Cipariu, panegiric de Dr. Augustin Bunea, „Distichon“ (latin) de Ioan Popiliu, „Inceputurile filologiei române şi direcţia etimologică până la Cipariu“ de Octavian Prie, „Timoteiu Cipariu ca un fundator al unităţii naţionale“ de Dr. Cassiu Maniu, „T. Cipariu ca istoric“ de Dr. A. Bunea, „In memoria primului filolog român Timoteiu Cipariu“ de M. Străjan, „O epistolă a lui Alexandru Papiu Ilarian“, de Emil V. Degan, „Versificări de ale lui T. Cipariu“ de I. Agârbiceau, „Cipariu şi istoria naturală“ de Dr. Ambrosiu Cheţan, „Non omnis moriar“ (poesia scrisă de G. Coşbuc în 1887 la mórtea lui Cipariu), „Dulce este lumina“ . . . de Ioan German, „Cipariu ca filolog“ de A Viciu, „Părerile lui T. Cipariu asupra originei limbei şi a poporului român“ de Gavriil Precup, „Cipariu şi liaristica română“ de Dr. Ioan [illegible], „Din ‚jurnalul‘ lui Cipariu de la 1836“ [illegible], „Din viéţa lui T. Cipariu“ traducţiune comunicată de A. Blăşian, „Timoteiu Cipariu“, estras din o lucrare sub acest titlu a prof. de universitate I. Bianu din Bucureşti publicată în „Revista nouă“, „Timoteiu Cipariu, date biografice“ de I. M. M.

*

Din hoţiile ţiganilor corturari. Prin părţile Bihorului caravanele de ţigani vagabunzi (corturari) periclitéză nu numai siguranţa averii ómenilor, ci chiar şi siguranţa personală. Astfel — cum se raportéză din Tinca — Sâmbătă séra o caravană de ţigani oprind în drum căruţa lui Bereczky Ferencz din Fekete-Györös, pe el şi pe soţia lui au legat fedeleş, ear' pe fica lui Bereczky, în etate de 18 ani, au pus'o cu forţa în căruţa lor şi au fugit cu ea.

*

Scurtare de nume. La cerere proprie M. Sa împĕratul şi rege Francisc Iosif a concees archiducelui *Iosif August*, fiul rĕposatului archiduce Iosif, sĕ folosiască de aci 'nainte numai numele Iosif.

*

Sfêrticarea stindardelor folosite la alegeri dietale nu e transgresiune, ci deteriorare de avere străină. Până acum procesele purtate pentru sfêrticarea astorfel de stindarde se judecaa la pretură, prin protopretori. Mănecând însĕ din un cas concret, ministrul de interne a dat o ordinaţiune de cuprinsul că delictele de acésta natură căzênd sub categoria delictelor de stricare (deteriorare) a averii străine, au sĕ fie judecate la judecătorie, nu la pretură.

*

„Cassele de ajutorare în cas de morb“ nu sunt însoţiri private, ci instituţiuni înfiinţate prin lege, din interes public. De aceea judecarea plânsorilor (pârelor) ridicate contra astorfel de casse aparţine sferei de competenţă a tribunalelor. (Decis curial).

*

Petrecere în Benic. Despărţĕmêntul „Alba-Iulia“ al Asociaţiunei pentru literatura rom. şi cultura pop. român îşi va ţiné adunarea sa generală la Benic în ziua de S. Petru, 12 Iulie st. n. a. c. după amiazi la 2 ore. Cu acest prilej inteligînţa română din Benic cu concursul mai multor teologi şi studenţi aranjază o petrecere de vară în favorul augmentării fondului pentru cumpĕrarea unui clopot la biserica de acolo. Inceputul la 4 ore p. m. Preţul de întrare de persónă 1 cor. Petrecerea se va ţiné şi la cas de timp nefavorabil, în un pavilon.

*

Călduri caniculare. Săptĕmâna trecută la New-York (America) au fost călduri aşa de mari, cum nici cei mai bĕtrâni locuitori nu şi aduc a minte sĕ mai fi fost. Luni după amiazi termometrul arăta în umbră 40 grade Celsius, aşa că din causa nădufului s'a fost întrerupt ori-ce circulaţiune prin oraş. Pe la sfêrşitul săptĕmânii însĕ temperatura a scăzut la 16 grade.

*

Naufragiu mare. Se telegrafézĕ din Coppenhaga, că corabia de studii „Georg-Stage“ a elevilor de marină s'a ciocnit nóptea cu un vapor englez şi suferind havarii mari s'a cufundat. Dintrĕ cadeţii aflători pe corabie numai 57 au fost scăpaţi ear' ceilalţi *221 s'au înecat.*

*

Un advocat — cinstit. Tabla reg. din Budapesta a osîndit Luni pe advocatul Dr. Eötvös Bálint la 3 ani temniţă, 10 ani perderea oficiului şi 10 ani perderea drepturilor politice, pentru defraudare. Osânditul e fiu al vestitului advocat şi deputat dietal Eötvös Károly.

*

Mórte — din scóterea măselei. Iuliana Suba din Balmazujváros pe la începutul lunii curente avuse mari dureri de măsele şi s'a dus la covaciu sĕ-i scótă măséua. Iscusitul „dentist“ s'a pus la lucru cu nişte cleşte uriaşe şi după hărţueli de aprópe un ceas a scos măséua, dar' împreună cu o bucată de os din falca femeii. Două sĕptĕmâni a bolit greu femeia în urma acestei isprăvi, ear' Sâmbătă a scăpat'o de chinuri mórtea.

*

Sublimat în loc de medicină. Femeia Maria Nagy fiind bolnavă în spitalul din Oradea şi avênd prescrise hapuri de aspirin, călugăriţa îngrijitóre i-a dat în loc de aspirin o dosă bună de sublimat, pe care 'l pusese pe măsuţă lângă medicină, dar' mai târziu şi-a uitat că el sublimatul e acolo şi astfel în loc de aspirin a pus mâna pe sublimat. Bolnava a murit întrĕ chinuri grozave.

*

Otrăviţi cu ciuperci. Doi copii ai lui Beke Imre din Puszta-Ujlak vĕzênd în ziua premergĕtóre că mama lor a cumpĕrat de la o femeă ciuperci şi a făcut din ele mâncare, s'au dus Sâmbătă în pădurea din apropiere sĕ culégă şi ei ciuperci şi au gustat fie-care ciupercă găsită, spre a se convinge că bună e, ori nu? In chipul acesta s'au otrăvit cu ciuperci veninóse şi Duminecă au murit amêndoi.

*

Nenorocire la probele de tir. In poligonul artileriei din Petersburg s'a întêmplat Sâmbătă, în cursul probelor de puşcat, o esplosie pe urma căreia un colonel şi doi soldaţi şi-au perdut viéţa, ear' mulţi inşi au îndurat răniri grave.

Poşta ultimă.

Stare de asediu în Lodz.

Telegrame cu datul de eri raportéză că Ţarul a decretat pentru oraşul Lodz stare de asediu, ear' pe guvernatorul din Varşovia l'a numit guvernator militar cu drepturi nelimitate fără a avé sĕ dee cuiva sémă de mĕsurile luate pentru restabilirea ordinei.

Cărţi şi reviste.

Anuarul (XIX.) al şcólei civile de fete a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, pe anul şcolar 1904—5, publicat de directorul Dr. Vasile *Bologa*. Conţine: „De pe ţĕrmurile Campaniei şi Siciliei“, (prelegerea publică ţinută de prof. Victor Păcală în primăvara anului curent în firul ciclului de prelegeri publice arangiat de comitetul despărţĕmêntului sibiian al Asociaţiunii), apoi datele statistice şcolare. Din acestea estragem următórele: personalul şcólei a constat din 1 profesor ordinar definitiv şi totodată director, 1 profesóră ord. definitivă, 2 profesori ord. provisori, 2 profesóre suplente, 2 catecheţi, 5 instructóre şi 1 instructor pentru musica vocală şi instrumentală (violină şi clavir), 1 directóră a internatului (propunênd totodată limba franceză ca studiu facultativ), 1 guvernantă, 2 bonne şi 1 medic de casă. Eleve au fost înscrise 95 (11 în cursul complementar), dintrĕ cari 84 ordinare şi 11 privatiste (cele din cursul complementar). Dintrĕ acestea au întrerupt studiile în cursul anului 2 ordinare şi 1 privatistă. După religiune au fost 74 greco-ortodoxe şi 21 greco-catolice; cu locuinţa în internat 66, pe la familiile sibiiene 29. Dintrĕ interniste 49 greco-ortodoxe, 17 greco catolice. Pe lângă cele 66 au mai fost interniste şi 4 eleve de la şcóla elementară susţinută de reuniunea femeilor române din Sibiiu, a nume 3 gr. ortodoxe şi 1 gr. catolică.

Inscrierile pentru anul şcolar viitoriu se fac în 1—6 Septembre st. n. Didactrul e 40 coróne; taxa internatului 400 coróne.

*

Istoricul „Reuniunii române de musică“ din Sibiiu. Sub titlul „25 de ani din viéţa reuniunii române de musică din Sibiiu“ asesorul consistorial Mateiu Voileanu, presidentul reuniunii, a publicat din prilegiul jubileului reuniunii o dare de sémă despre activitatea acestei reuniuni de la înfiinţare până la frumósele festivităţi jubilare din luna curentă. Pe 12 cóle 8° mare dl Voilean ne arată modul cum s'a înfiinţat reuniunea, desvoltarea gradată până la posiţia respectabilă ce şi-a eluptat'o în rêndul reuniunilor de acest fel, piesele cari s'au cântat de la înfiinţare până acum, lista membrilor, lista presidenţilor, a dirigenţilor, şi câteva portrete ale presidenţilor, dirigenţilor şi membrilor mai marcanţi.

„Cronica“ din Bucureşti scrie despre acésta carte următórele:

„Din paginile pe cari le-am răsfoit, multe 'mi erau cunoscute, unele chiar trăite, şi înduioşarea mea a fost mare, când am vĕsut cruciuliţa † la unele nume, pe cari eram deprins de aprópe sau de departe sĕ le ştiu harnice albine în ogorul naţional.

Reuniunea a dat greaua sarcină cucerniciei sale părintelui Voileanu, sĕ presinte membrilor o dare de sémă despre activitatea acestei deşteptătóre Asociaţii, cu prilegiul aniversarului de un sfert de veac.

Mărturisesc că rar mi-a fost dat sĕ vĕd atâta ordine şi atâta interes pentru lucrurile efemere, cum ar fi de pildă ţinerea socotelilor de unele petreceri, dar' cari prin grija celor ce le-au petrecut au voit sĕ le facă statornice, sĕ trăiască mulţi şi nesfêrşiţi ani, atât cât neamul nostru va fi pe pământ.

Din darea de sémă de care ne ocupăm sĕ vĕd începuturile modeste dar' stăruitóre ale celor dintâiu asociaţi, asemenea se vede influenţa culturii germane, care a fost, am puté zice, promotorul mişcării româneşti, multe piese cântate de români au fost luate timp îndelungat din repertoriul german. Dar' ce puteau face Românii, dacă nuaveau de ale lor?

Au avut zilele acestea însĕ prilegiul sĕ se rĕsbune pe sĕrăcia de acum 25 ani, şi s'au rĕsbunat.

Programul festivităţilor din sĕptĕmâna trecută a fost absolut românesc şi *Moş Ciocârlan* al dlui Flondor a întrecut tóte aşteptările, a încununat minunat opera şi gândurile primilor debutanţi.

Cu câtă mândrie nu vor fi privit, la Sibiiu, acei cari acum 25 ani erau tineri cântăreţi, timizi, la urmaşii lor, tineri şi ei, voioşi însĕ, siguri că urmau pe o cărare presărată cu cununi de flori şi amintiri atât de dulci ale celor cari mai înainte de ei se osteniseră a desvolta plăcerea pentru musică.

Ce nu ştie Românul sĕ facă cu musică? Se consolézĕ şi se îmbărbătézĕ, jeleşte şi se înveseleşte. In musica nóstră naţională avem tóte mĕsurile prin cari sĕ ne esprimăm tot ce simţim.

Sfătuesc pe toţi acei cari cugetă la mărirea neamului, sĕ'şi procure broşura de care vorbesc, ea va aduce două mari servicii: unul cunóşterea resultatului unei munci hotărîte, şi al doilea sporirea fondului Reuniunei, care trebue nu numai sĕ trăiască, dar' sĕ şi rodiéscă. Sĕ facem toţi ca părintele Voileanu, care a refusat onorariul ce i s'a oferit pentru lucrarea sa, oferindu-l cu drag scopului.

Incă o vorbă: Intre foile broşurei se găsesc câteva chipuri ale acelor cari s'au ostenit şi se ostenesc pentru neam şi pe cari noi toţi Românii trebue sĕ 'i cunóştem“.

Cartea a apărut în Sibiiu (tipografia archidiecesană) şi costă 2 coróne.

Nr. 327 F. G. 1905. [129] 2—3

CONCURS

Spre scopul conferirei de **stipendii** din **„Fundaţiunea lui Gozsdu“ pe anul şcolar 1905/6** pentru şcólele medii, facultăţi, universităţi şi şcólele de cadeţi militari la armata comună şi honvezi — se publică concurs pe lângă următórele condiţiuni:

1. Concurenţii sĕ documenteze cu documente originale sau autenticate de notariul public:

a) că sunt fii de cetăţeni ungari şi aparţin bisericei ortodoxe orientale române, spre care scop se recere estrasul din matricula botezaţilor provĕzut cu clausula parohului competent, că şi de present aparţin la biserica greco orientală română;

b) că studiază cu succes bun la vre un institut public din patrie, spre care scop au sĕ subşternă studenţii de la şcólele medii atestatul despre anul şcolar 1904/5, ear' cei de facultăţi şi universităţi indicele despre tóte cursurile ascultate şi respective documentul despre progresul făcut;

c) că nici averea proprie, nici a părinţilor nu ajunge sĕ acopere tóte trebuinţele pentru creşterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregĕtoriei politice competente. Atestatul sĕ cuprindă date positive despre acéstă avere şi trebue sĕ fie subscris şi de preotul locului, ear' dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul, trebue sĕ fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are sĕ producă şi atestat oficios despre ocupaţiunea sa şi despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fie-care concurent are sĕ arete în petiţiunea sa, specialitatea la care, şi locul unde voieşte a continua studiile, cum şi aceea dacă are şi alt stipendiu.

4. Cei ce voesc sĕ studieze în străinătate, au sĕ arete necesitatea de a face studii în străinătate ca la casul, dacă li se va vota stipendiul, sĕ se pótă îndată esopera concesiunea ministerială prescrisă.

5. Cu privire la concurenţii pentru dobândirea de stipendii spre absolvarea şcólelor militare de cadeţi, se observă, că stipendiile aceste pe lângă documentarea condiţiunilor stabilite în acest concurs (p. I, *a*)—*c*), 2, 3, 6, 8 şi 9) numai atunci se vor estrada comandei şcólelor militare, dacă concurentul va documenta, că este primit de elev regulat la respectiva şcólă de cadeţi.

6. Petiţiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la representanţa fundaţiunii lui Gozsdu (Budapesta, VII. Hollo-utcza 8. sz.) până la 5 August st. n. a. c.

7. Totodată se provócă toţi stipendistii actuali, prin urmare şi cei absolvenţi, cari cer ajutóre pentru depunerea rigoróselor şi câştigarea gradului de doctor ca până la terminul sus indicat, sĕ arete resultatul studiilor din anul şcolar 1904/5 căci altcum li se va sista stipendiul, respective nu vor căpĕta ajutoriul.

8. Petiţiunile, cari nu sunt instruate cu documentele sus amintite, sau sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

9. In interesul espedării regulate, fie-care concurent sĕ indice în petiţiune locul şi posta ultimă, unde este a i se trimite resoluţiunea representanţei.

Din şedinţa comitetului fundaţiunii lui Gozsdu, ţinută în Iunie 1905.

Comitetul.

---

[128] 2—3

Licitaţiune.

Incuviinţându-se din partea autorităţilor supreme competente **esploatarea alor 16·1 jug. cat. din pădurea de fag** a bisericei nóstre de aici, pentru vinderea acesteia se publică licitaţiune ce se va ţiné la **26 Iunie** (9 Iulie) **a. c.** la 11 ore a. m. în sala de învĕţămênt a şcólei nóstre de aici.

Preţul de strigare e 2000 coróne, de la care sumă 10% sunt a se depune ca vadiu la epitropia parohială înainte de începerea licitaţiunei.

Condiţiunile speciale de licitare se pot afla ori-când până la ziua sus amintită, la oficiul parohial de aici.

Gerőfi-Dângău, 7/20 Iunie 1905.

Comitetul parohial gr. or.

Un tinĕr român

cu câteva clase reale sau gimnasiale se aplică imediat ca **practicant** în **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben).

Petiţiile sĕ fie scrise cu mâna proprie.

A apărut:

Modele de cusături româneşti

de **Minerva Cosma.**

Preţul: Caetul I **50 fil.**, caetul II **1 cor.** plus porto 5 fileri.

Libraria arhidiecesană.

Nr. 326 1905. [127] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de **paroh** în parohia **Iaad** cu filia **Dorolea**, protopresbiteratul Bistriţa se escrie prin acésta în urma ordinului Preavener. Consistoriu dto 29 Martie a. c. nr. 2797 Bis., concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt cele statorite de către comitetul şi sinodul parohial în şedinţa din 15 Maiu a. c. despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune de la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a şi înainta suplicele concursuale în terminul sus-indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral instruite conform prescriselor, şi se pot înfăţişa înaintea alegĕtorilor pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român Bistriţa. In conţelegere cu comitetul parohial.

Simion Monda
protopresbiter.

Nr. 300. [125] 3—3

Concurs

Pentru întregirea alor **trei posturi învĕţătoreşti** de la şcóla română gr. or. din **Sebeşul-săsesc** se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

Salariu câte 600 cor, ear' după 3 ani de serviciu la acésta şcólă 800 cor. Relut de cuartir şi grădină 200 cor.

Cuincuenaliile se computā numai de la instituirea definitivă.

Invĕţătorii instituiţi sunt datori a cânta Dumineca şi în sĕrbători, cu copiii în biserică.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta poporului în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări.

In conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sebeş, la 31 Maiu 1905.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 301. [126] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoreşti** din comunele mai jos indicate, în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Lancrĕm**, cu salariu de 600 cor., relut de cuartir şi grădină 60 cor.
2. **Pianul de-jos**, cu salariu de 600 cor., relut de cuartir 50 cor. şi pentru grădină 1 stângin lemne de foc.
3. **Vingard** un post de învĕţătoriu, salariu 600 cor., relut de cuartir şi grădină 50 cor.
4. **Rechita**, salariu de 600 cor., cuartir şi pentru grădină lemne de foc.
5. **Deal**, salariu de 600 cor. şi relut de cuartir şi grădină 50 cor.
6. **Câlnic**, salariu de 600 cor., cuartir şi pentru grădină lemne de foc în preţ de 40 cor.
7. **Ohaba**, douĕ posturi, cu salariu de câte 600 cor., cuartir şi grădină.
8. **Strugariu**, cu salariu de 600 cor., şi anume: 200 cor. din cassa bisericei şi 400 cor. din întregire de la stat; cuartir şi pentru grădină relut în lemne de foc.

Cuincuenaliile se vor computa numai de la instituirea definitivă a respectivului învĕţătoriu.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta, înainte de alegere, poporului în biserică şi a'şi arăta desteritatea în cântări.

Invĕţătorii instituiţi la posturile de mai sus, sunt datori a cânta Dumineca şi sĕrbătórea cu copiii în biserică şi la însărcinarea comitetului parohial a cultiva grădina de pomărit.

In conţelegere cu comitetele parohiale respective.

Sebeş, la 31 Maiu 1905.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean
protopresbiter.

A apărut:

Poveştile în educaţia şcolară

de **Dr. Petru Şpan**. — Preţul **2 cor.** plus 10 fileri porto.

Librăria arhidiecesană.

De la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu** (Nagyszeben, Ungaria) se pot procura următórele cărţi:

† Alexandru Roman, 1826—1897, fost membru al academiei române, material pentru biografia şi activitatea lui, de *Ilie Dinurseni*. Preţul 80 fil., şi 5 fil. porto.

„Proverbe, maxime, asemânări şi idiotisme“, colectate din graiul Românilor din Transilvania şi Ungaria, de *Dr. Elie Cristea.* Preţul 1·50 cor. Porto 10 fileri.

Dotaţiunea clerului, o colecţiune de articoli politico-bisericeşti, de *Ilie Dinurseni.* Costă 1 cor., plus 10 fileri porto.

Cinci cuvêntări, de *Dr. Elie Miron Cristea*, şi anume:

- *a*) Cuvêntare la înfiinţarea parohiei ortodoxe române din cetatea Bistriţei, preţul 20 fil.;
- *b*) Cuvêntare contra beţiei, 30 fil.;
- *c*) Cuvêntare ocasională la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate, preţul 40 fileri;
- *d*) Cuvêntare la parastasul celebrat pentru asesorul consistorial Dr. Daniil Popovici-Barcianu, costă 20 fileri;
- *e*) Vorbirea ţinută cu ocasiunea încheieri festive a anului şcolar în şcóla de fete română din Sibiiu, preţul 20 fil., — pentru fie-care 5 fil. porto.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Frumosul roman

DUŞMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria arhidiecesană.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria arhidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele şi cu păreţi tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conţine 200 foi.

Preţul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

Eu

nu cunosc pentru îngrijirea pielii, în special pentru a alunga pistruii şi a avé o colóre delicată a feţii, un săpun medicinal mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin

al lui Bergmann (marca doi băieşi)

Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata în farmacia „la urs“ (piaţa mică), la I. B. Misselbacher sen. (piaţa mare), G. Meltzer (str. cisnădiei şi gusteriţii 25), prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei), (89) 6—25 Carol Arz (strada cisnădiei), cum şi în Sighişóra la farmacistul W. Lingner.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secre**

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi,* [illegible]*, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.	**Preţul aparatului mic e cor. 4.—** folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 141

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţĕră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

La **Librăria** Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicínele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicínele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 65 Sibiiu, Sâmbătă 18 Iunie (1 Iulie) 1905 **Anul LIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strěinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Reforma sistemului actual de învěţământ.

(Discurs de deschidere rostit în conferenţa învěţătoréscă din cercul Braşovului de Nicolae Sulică, prof.).

I.

Agitaţiunea pornită pentru reforma sistemului actual de învěţământ e generală în tóte ţerile culte, unde factorii chemaţi de a supraveghia, controla şi de a se pronunţa în chestii vitale şcolare: autorităţi, pedagogi, fisiologi, medici, publicul mare etc. . . îşi dau sémă şi sunt conştii de defectuositatea şi degenerarea sistemului actual de învěţământ. Reforma învěţământului primar şi secundar e reclamată din tóte părţile ca o necesitate inevitabilă şi inexorabilă. Surmenarea elevilor şi ca urmare: nervositatea, desechilibrarea în forţa de resistenţă a organismului şi mai ales a creerului, corp şi spirit incapabil de muncă şi ca ultimă consecinţă nebunia — sunt pěcatele ce se pun în socotéla actualului sistem iraţional de învěţământ.

Cât e de mare nemulţămirea faţă de şcóla modernă, o dovedeşte chiar şi agitaţiunea nervósă şi febrilă pornită în timpul din urmă în patria nóstră în potriva învěţământului defectuos şi degenerat practicat azi în şcólele medii şi superióre, ale căror pěcate se reflectéză în colori tot atât de posomorîte şi asupra învěţământului şcólelor primare. Invěţământul trebue reformat de jos până sus, din temelie până în pragul maturităţii elevului, pentru-ca generaţiunile mai tinere sě fie salvate din prăpastia nimicirii premature fisice şi spirituale, unde o mână pěcatele învěţământului de azi, pentru-ca sě scadă procentele înfiorătóre ale acelora, cari ca jertfe ale sistemului actual de învěţământ destinaţi sunt în contra legilor firei, nu sě devină membri folositori ai societăţii, ai bisericei şi ai statului, cari sě-şi pună forţele trupeşti şi sufleteşti în serviciul trebuinţelor şi idealelor mai înalte omeneşti — ci osândiţi sunt sě impopuleze sanatoriile şi ospiciile, casele de sănětate şi de nebuni. Statisticele sunt înfiorătóre, ear' părinţii, cari de multe-ori sunt condamnaţi sě-şi vadă înainte de vreme zdrobite speranţele şi bucuria vieţii, sunt esasperaţi. Grava acusă ce se ridică în potriva şcólei moderne e crima asasinatului fisic şi moral, e crima nimicirii lente, dar' aprópe sistematice a corpului şi a spiritului elevilor ca urmare a sistemului actual de învěţământ şi de multe-ori a nepriceperii acelora cărora le este încredinţată educaţiunea de azi.

Societatea sociologică din Budapesta a întreprins o campanie formală în contra sistemului actual de învěţământ şi a înrolat sub steagul seu tótă societatea, tot publicul mare, care prin sistemul actual de învěţământ îşi vede periclitată în primul rênd esistenţa familiei, apoi a statului şi a societăţii. S'a făcut o mare anchetă pedagogică, s'au lansat cóle cu întrebări în tóte straturile societăţii, ear' rěspunsul unanim a fost că da, sistemul actual de învěţământ trebue necondiţionat reformat. Rěspunsul n'a fost suprinzětor, căci alarma dată în potriva şcólelor, sau mai bine zis în potriva sistemului actual de învěţământ, nu e de ieri de alaltăieri. Simplificarea şi uşurarea muncei spirituale a elevilor, împământenirea unui sistem raţional de învěţământ e de zeci de ani de zile preocupaţiunea autorităţilor şcolare: civile şi bisericeşti în tóte ţerile culte; ear' resultatul positiv la care s'a putut ajunge până acum, e potenţarea raţională a educaţiunii fisice, pentru-ca prin fortificarea sistematică a corpului sě se pregătéscă sălaş sigur şi adăpost solid şi spiritului. Astfeliu bună-oră în statul nostru pentru elevii mai mărişiori, pe cari îi apasă o muncă mai intensivă spirituală şi cari astfeliu sunt mai espuşi surmenagiului, s'au luat multe şi folositóre disposiţii pentru promovarea educaţiunii fisice: după amiezele au sě fie libere pentru elevi, s'au întrodus escursiunile şcolare şi prelegerile în sînul naturii libere la timpul potrivit, s'au instituit zile deobligate de joc, ear' gimnasticei i-se dă importanţa cuvenită; şi cu tóte acestea nemulţămirea azi pare că e mai mare de cât ori-şi-când: spectacolul înfiorător al feţelor veştede şi ofilite înainte de vreme póte nici-când nu a fost mai sugestiv, ca în şcóla de astăzi, ear' esperienta şi statistica dovedesc ad oculos, că tuberculosa, nervositatea, slăbirea nervilor şi a creerului şi în legătură germenii nebuniei, nu mai sunt frase, ci sunt epidemii dacă nu contractate, cel puţin alimentate şi aduse la maturitate în şcóla de azi.

Unde zace deci buba, unde trebue căutat rěul? Şi în urmă în ce direcţie trebue iniţiată reforma? Óre causa surmenagiului şi a urmărilor sale sě fie defectuositatea educaţiunei fisice de azi? — Nu, căci precum am accentuat, deja de decenii se lucréză pretutindenea, unde factorii chemaţi au deplina conştiinţă a importanţei educaţiunei fisice, la îmbunătăţirea şi perfecţionarea sistematică a educaţiunei corporale. Şi cu tóte acestea părerea în genere dominantă, cel puţin în cercurile laicilor, este că neajunsurile învěţământului de azi s'ar puté delătura numai prin înmulţirea orelor de gimnastică şi paralel prin ciuntirea şi ciungărirea materialului spiritual de învěţământ.

Care sě fie adevěrul? Căci nu încape nici o îndoială, că cei cari astfel resonéză şi salvarea o věd numai în sporirea orelor de gimnastică, nu înţeleg nici pe departe natura şi adevěratul isvor al anomaliilor şi abnormităţilor sistemului actual de învěţământ.

Nenorocirea şi neajunsul nu este că elevii trebue sě gimnasteze puţin şi paralel sě înveţe mult, ci nenorocirea constă în aceea, că elevii de multe-ori sunt osândiţi sě înveţe rěu şi fără pricepere ceea-ce învaţă şi prin urmare trebue sě înveţe cu mult mai mult decât ar fi firesc sě înveţe între împrejurări normale. Deci reforma ce cu dreptul se aşteaptă sě se facă în domeniul învěţământului modern, nu e de natură fisică, ci de natură spirituală. Anomaliile trebue se căutate în metodul greşit al educătorilor din şcólă, metod care torturéză şi martirizéză elevii, pregătindu-i nu pentru societate, neam şi patrie, ci pentru sanatorii şi ospiciile de alienaţi.

Aici e deci buba: nu planul de învěţământ surmenéză pe elevi şi desechilibréză trupeşte şi sufleteşte, ci în cele mai multe casuri procedura nepedagogică din şcólă a educătorilor, lipsa de metod raţional şi uman. Dacă planul de învěţământ e ceva general şi cu putere obligatorică pentru toţi, realisarea celor prescrise în planul de învěţământ e ceva cu totul individual, ce stă în cea mai strênsă legătură cu individualitatea educătoriului. Aici e deci isvorul rěului: individualitatea pedagogică de multe-ori defectuósă a educătorilor de sus până jos, la profesori ca şi la învěţători, la noi ca şi pretutindenea, unde s'a cristalisat pe deplin conştiinţa că atmosfera şcolară de azi pentru elevi e insuportabilă.

Accentuez lucrul acesta din urmă, pentru ca nu cumva sě fiu rěu înţeles. Nu de rele locale sau teritoriale e aici vorba, ci rěul e general. Cele espuse aici n'au în vedere numai învěţământul nostru primar sau secundar, fie la confesiuni fie la stat, căci situaţiunea e insuportabilă nu numai la noi, ci în tótă Europa centrală, mai ales în Germania şi Austria, cu cari în cestiuni de şcólă şi de pedagogie patria nóstră a stat şi stă în strânse legături spirituale; şi cred că dau espresiune unei păreri nu individuale când afirm că — abstrăgênd de condiţiunile culturale nu din cele mai favorabile de la noi — o parte din relele sub greutatea cărora geme şcóla de astăzi, a fost de a dreptul importată şi în patria nóstră tot de acolo, de unde s'a împrumutat în tóte vremile sistemul şcolar şi de învěţământ în şcólele patriei nóstre.

Astfel fiind realisarea planului de învěţământ ceva strict legat de individualitatea celor aplicaţi în serviciul şcólei, deocamdată nu autorităţile superióre sunt în posiţia de a repara rěul, care e inherent celor ce îndeplinesc educaţiunea astăzi în şcólă, ci posibilitatea ca şi datorinţa o au esclusiv educătorii din şcólă.

Dacă curentul de reformă s'a pornit tocmai în Germania, prin acésta nu vreau sě zic că se adeveresc cuvintele lui Alexandru de Humboldt, că adecă poporul german e aşa făcut, că îi trebue — o sută de ani, ca sě recunóscă o prostie, şi altă sută de ani, ca sě o delăture, ci era firesc, ca tocmai aici sě se pornéscă reacţiunea şi în legătură curentul de reformă, căci dacă adevěrat este că Germania a fost şi este patria tuturor ideilor şi frământărilor mari pedagogice, nu mai puţin adevěrat este, că tocmai în chestii de pedagogie — în multe casuri — póte nicăiri praxa raţională n'a stat aşa departe de teorie ca tocmai în Germania. Mişcarea de reformă a trecut graniţele Germaniei şi astăzi şi în patria nóstră chestia reformei sistemului de învěţământ o vedem cu mult interes discutată tocmai în sinul acelora, de la cari atârnă în primul rênd reforma în sens raţional, uman şi modern: în sinul profesorilor şi învěţătorilor, pe cari îi vedem pledând cu însufleţire pentru reformă în conferenţe, întruniri, jurnale cotidiane şi reviste de specialitate.

Astfel am crezut de ceva firesc, că nici noi slujbaşii şcólelor nóstre confesionale, cari ca muncitori devotaţi [illegible] nu putem avé alt ideal de cât pregătirea sănětósă şi trainică, trupéscă şi sufletéscă pentru asigurarea şi multămirea viitóre a generaţiunilor tinere, — am crezut, că nici noi nu ne putem sustrage curentului de idei regeneratóre şi binefăcětóre, după ce actualele condiţii de viéţă şi de cultură ne fac şi pe noi sě simţim neajunsurile situaţiunei de azi, póte chiar în mai mare měsură de cât alţii. Acesta este motivul care m'a îndemnat, ca în liniamente generale sě cerc a pune în curent şi pe aceia dintrě ómenii nostri de şcólă, cari vreau sě ţină pas cu progresele timpului — cu acéstă chestie pedagogică, importantă şi actuală care priveşte în genere şcóla şi în special şi şcóla românéscă şi care agită azi tóte cercurile pedagogice de la noi, şi deci nu ne póte lăsa nici pe noi indiferenţi.

Ziua de sěrbătóre a seminariului „Andreian".

Sibiiu, 30 Iunie n.

Eri (29 Iunie n.) s'a făcut încheerea festivă a anului şcolar la institutul pedagogic teologic „Andreian" cu programul obicinuit, căruia înse de astă dată i-a dat deosebit colorit festiv nu numai numěrul óspeţilor — mai numěroşi de cât altă-dată, ci deosebi frumosul şi însufleţitoriul discurs al profesorului *Dr. Aurel Crăciunescu*, care luându-şi drept temă *caracterul bărbătesc* ni-a vorbit despre el ca primul şi indispensabilul criteriu al ómenilor mari şi ca isvorul faptelor măreţe sěvêrşite pentru binele comun, cu atâta pětrundere a temei, cu atâta căldură şi convingere, în cât ar fi fost ceva peste putinţă sě nu urmeze la finea discursului orcanul de aplause şi aclamări, care a urmat şi a durat minute de-a rêndul. Un punct delicat şi important în educaţia preoţimii şi învěţătorimii nóstre a tractat dl Crăciunescu în discursul sěu, pe care în conştiinţa datorinţei împlinite şi-l'a încheiat cu însufleţitórea apostrofare a elevilor: „Acest caracter s'a silit corpul profesoral sě'l sădiască în inimile vóstre tinere — *mergeţi şi arătaţi-l poporului!*"

Actul festivităţii s'a început cu oficiarea serviciului divin în biserica parochială din suburbiul josefin prin Preacuvioşia Sa protosincelul Dr. Eusebiu R. *Roşca*, directorul seminarial, asistat de presbiterii profesori Dumitru *Cunţan* şi Dr. Virgil *Cioban* şi de diaconul Dumitru *Câmpian*. După terminarea liturgiei a urmat cetirea rugăciunii de mulţămită prin dl protosincel, apoi serviciul parastasului pentru fericitul în Domnul marele archiepiscop şi metropolit Andreiu bar. de *Şaguna*, fiind eri aniversalul al trezeci-şi-doilea de la mórtea lui. Serviciul parastasului a fost oficiat de Escelenţa Sa Inal
preasfinţitul archiepiscop şi metropolit
stru *Ioan* cu asistenţa celor amintiţi

Cântările, atât cele liturgice
funebrale au fost cântate d
rial sub conducerea profe
Timoteiu *Popovici*.

Terminate acestea, el
corpul professoral s'au întru
a seminariului, unde scurt du
sit şi *Escelenţa Sa metropolit*
asesorii consistoriali. A fost pr
iască!"

A urmat apoi cânta
de jertfă", după care p
ciunescu şi-a ţinut fru
mai sus, pe care pe
blita însemnătate ce
blica separat în n

După încetarea aplauselor şi aclamaţiunilor urmate acestui discurs, directorul Dr. *Roşca* face dare de sémă despre mersul învĕţămêntului şi despre resultatul clasificărilor, accentuând că în comparaţie cu trecutul nu tocmai depărtat bilanţul este cu mult mai favorabil, ceea-ce este a se atribuí faptului, că atât în secţiunea teologică, cât şi în cea pedagogică, în ce priveşte pregătirea anterióră a tinerilor primiţi se arată an de an progres tot mai mulţămitoriu. Dovadă împrejurarea că dintrĕ 123 tineri inmatriculaţi în secţiunea teologică abia 5 sunt clasificaţi cu nesuficient din unul, ori cel mult douĕ objecte. Nu cu mult mai nefavorabil e resultatul clasificărilor nici în secţiunea pedagogică, unde dintrĕ 133 elevi la repetarea cursului sunt avisaţi numai 3 inşi (din cursul II.), ear' la esamen de emendare 19, — un resultat acesta destul de mulţămitoriu în raport cu numĕrul mare al elevilor. — De încheiere mulţămeşte, în numele seu şi al corpului profesoral, *Escelenţei Sale metropolitului* pentru viul interes dovedit faţă cu mersul învĕţămêntului peste an şi faţă cu esamenele, asistând la ele, în butul multelor ocupaţiuni împreunate cu înalta-i chiămare şi în butul etăţii înaintate, mulţămeşte comisarilor consistoriali Moise *Lazar* şi Mateiu *Voilean* pentru paciinţa şi bunăvoinţa cu cari au presidat esamenele, şi în fine publicului present la festivitatea încheerii anului, pentru interesul şi dragostea arătată faţă de institutul pedagogic-teologic şi faţă de manifestaţiunile lui.

Se ridică acum Escelenţa Sa *metropolitul* urmat de întreg publicul, şi constatând pe basa actelor şi a celor auzite la esamene, cum şi din frumosul discurs al profesorului Crăciunescu, că de fapt elevii au primit frumóse şi folositóre cunoştinţe în acest institut, îi face atenţi că din tóte acelea numai aşa vor avé folos ei, şi poporul pentru a cărui păstorire vor fi chemaţi, dacă le vor ştí aplica, le vor şi şti pune în practică. Ilustréză cu esemple de pe terenul architecturii, agronomiei etc., cum pentru a trage cât mai mult folos din materialul adunat, e de lipsă învĕţarea continuă, pentru-că vremile se schimbă, esigenţele poporului cresc, şi astfeliu preoţimea şi învĕţătorimea dacă e sĕ ştie aplica spre mulţămirea proprie şi a poporului, în a cărui serviciu stă, cunoştinţele căştigate, trebue necontenit sĕ înveţe, sĕ se cultive. Mulţămeşte profesorilor pentru ostenéla ce au avut'o cu instruarea elevilor şi dă binecuvêntare elevilor şi publicului.

Alocuţia, în adevĕr părintéscă, e urmată de generale „Trăiască!"

Urméză corul cu „Dorul înstrăinatului" (Rătăcesc în căi străine. . .) şi cu acestea festivitatea e terminată.

Reforme în Rusia.

S'a adeverit de nou, că drepturile luate cu puterea nu sunt drepturi perdute. Cel-ce le-a luat, când vine silit de împrejurări, — le dă îndĕrĕt. Perdute sunt numai drepturile la cari se face renunţare de bunăvoe.

Imprejurările, cari devin tot mai fatale pentru Rusia, o determină şi pe acésta sĕ dee poporaţiunei drepturile de cari a lipsit'o până acuma. Aşa se scrie, că pentru Polonia-rusésca consiliul de ministri din Rusia a hotărît sĕ se facă următórele concesiuni *naţionale:*

In tóte institutele de învĕţămênt instrucţia religiei se va face în viitor *limba maternă a elevilor.* Pentru in ţia religiunei şi *a limbei poloneze* xa ore suficiente.

rucţia în şcólele primare *se în limba poloneză.* Oprelişt[e]a puté conversa elevii poloni în lor maternă, *se casséză.*

Limba de administraţie, la comună, rică şi şcólă rĕmâne cea rusécă, se permite poporaţiunii polone *şi ţea limbei materne.*

de pe decisiunile autorită se dau în limba rusécă, cer, *sunt în drept a cere ucere în limba maternă.* rii în cari se resolvéză la ţerani, sunt a se numí persóne cari *cunosc limba rusécă şi cea poloneză.*

Frumóse concesiuni! Sĕ sperăm că celelalte vor urma. Şi sĕ sperăm, că aceea ce face Rusia neconstituţională faţă de poporaţiunea ei de limbă nerusécă, vor face şi alte state, *constituţionale,* faţă de popórele cari le compun, asemenea dornice de drepturi naţionale. Şi vor face cu siguranţă, când le vor — silí împrejurările!

De la conferenţele învĕţătoreşti.

Cercul Agnita.

Cu permisiunea onoratei redacţiuni voesc a presenta un scurt raport despre conferenţa înv. a cercului II Făgăraş, ţinută la 21 şi 22 April s. c. în opidul *Agnita* sub conducerea comisariului consistorial dl Nicolae *Vătăşan,* profesor la seminariul „Andreian".

Joi, în 21 April v. a fost oficiat la 8 ore serviciul divin de dl Nicolae Gavrea, adm. ppesc, şi Ioachim Părău, paroch local, ear' după terminare membrii conferenţei s'au întrunit în sala şcólei, unde comisariul consistorial Nicolae Vătăşan a ţinut următoriul discurs de deschidere:

On. Conferenţă! Incredinţându-mi-se mie de astădată conducerea conferenţelor anuale ale corpului didactic din cercul II. Agnita-Făgăraş, cu tótă căldura inimei mele vĕ salut la întrunirea acésta, chemată a sluji perfecţionării dvóstre în diferite cestiuni de pedagogie.

Fie-care ram de ocupaţie tinde a realisa progrese. Cultivătorii ştiinţelor, ca şi agricultorii luminaţi, precum şi industriaşii şi comercianţii, se silesc a veni cu producte noue mai potrivite vieţei omeneşti. Zi de zi se deprinde din munca spirituală şi materială a omului tabloul unei continue renaşteri, transformări către ţelul final . . . fericirea. Şi cea mai înaltă fericire ni-o procură fără îndoială însaşi *munca* sĕvêrşită în chemarea nóstră.

Dorul de muncă ne-a atras şi pe noi aici. Nu o muncă cu interese particulare, ci de un interes obştesc, prin care sĕ putem procura mai cu succes creşterea tinerei generaţiuni. Ne întrunim pentru ca prin un schimb de idei sĕ aflăm noue îndrumări de progres, sĕ ne însufleţim prin însaşi puterea şi prin resultatele acţiunilor nóstre pentru chemarea învĕţătorésca.

Noi tindem, ca tóte lucrările nóstre în conferenţele acestea sĕ servéscă drept modele, ştiut fiind efectul binefăcĕtor al adevĕratelor lucrări modele, care — dacă ele sunt recunoscute ca atari de cercuri cât mai largi — sunt imitate şi devin o proprietate comună. Adevĕrat că numai arareori ajungem a presta modele de imitat, ci trebue sĕ ne mulţămim cu părţi singuratice bine succese, cari vor serví în decursul timpului prin o muncă neîntreruptă şi sistematică la construirea întregului dorit de noi.

Ştiută fiind puterea imitaţiei, respective a esemplului în educaţiune, mi-am propus sĕ vorbesc câteva cuvinte despre acéstă temă.

După părerea marelui filosof rus *Tolstoi* întréga educaţie se baséză pe *imitaţie*; elevii imitéză pe învĕţătoriul lor întru tóte şi devin órecum o copie a acestuia cu tóte calităţile bune şi rele ale lui. Cred însĕ că este o esagerare a atribuí o influinţă absolută imitaţiei în creşterea copiilor.

Esistă o epocă în viéţa desvoltării individuale, când influinţa celor mai în vêrstă asupra celor mai tineri este fórte puternică. Acésta provine de acolo, că intuiţiunea esemplelor vii în persóna părinţilor sau învĕţătoriului produce *impresii nemijlocite,* mai puternice de cât învĕţăturile abstracte, mijlocite prin cuvinte. Esemplul îi răpeşte cu sine, ear' cuvintele pot numai sĕ-i predispună spre un lucru. Verba movent, exempla trahunt. Puterea esemplului decreşte cu desvoltarea psichică, a raţiunii elevilor. Până-ce ei au ajuns la stadiul reflexiunei, a cugetării independente, ei nu sunt în stare a distinge în mod critic esemplele rele, şi a se subtrage de sub influinţa lor stricăciósă. De aci urméză, că nu numai copiii, ci preste tot massele popórelor trebue ferite de esemple rele, cari strică moravurile bune. Obştea se sileşte a-şi întocmí viéţa întrégă după esemplele claselor culte şi avute; dacă acestea nu represintă un mod de lucrare şi cugetare educativ prin esemple bune, straturile conduse vor fi răpite în direcţie rea.

Asupra copiilor înrîuresc prin esemple doi factori: familia şi şcóla, dar' familia în mĕsură mai mare de cât şcóla, pentru-că copiii petrec mai mult în cercul părinţilor, pe când în şcólă numai câteva ore la zi. Esemplele din familie, plantate în inimile fragede în primul period de desvoltare al copiilor, sunt hotărîtóre pentru întréga viéţă. Dacă în familie e disordine, destrăbălare, lene, ceartă, copiii nu vor puté fi dedaţi în şcólă la ordine, punctualitate, hărnicie, modestie, pentru-că lucrarea şcólei se sfarmă sub influinţa esemplelor rele din familie. Ear' familiile la olaltă forméză spiritul public al societăţei, care influinţéză în mod stricăcios activitatea şcólei şi adeseori o paraliséză. Une-ori copiii sunt lăsaţi în voia întêmplării, când adecă părinţii sunt reclamaţi de trebuinţele luptei pentru traiu şi nu au timp a supraveghia desvoltarea copiilor. In casul acesta copiii sunt espuşi a cădea jertfă esemplelor rele ale societăţii în care au ajuns. Tot astfel urméză *generaţia adultă* esemplele clasei conducĕtóre, mai învĕţate, şi mai bogate. Mai adese-ori imitéză numai scăderile acestei clase, nu şi esemplele bune. Ear' când viéţa şi faptele clasei conducĕtóre nu oferă esemple bune, e natural că şi straturile conduse calcă pe aceleaşi urme de decădinţă.

Dovedită fiind superioritatea esemplelor faţă de precepte şi învĕţături şi prin sentinţa *„longum est iter per praecepta; breve et efficax per exempla"*, urméză că familia, şcóla şi clasele culte şi avute au datorinţa de a lucra prin puterea esemplelor la ridicarea morală şi materială a tinerei generaţiuni şi a generaţiei adulte. Părinţii sĕ se stăpânéscă în presenţa copiilor lor de tótă patima, care întunecă duhul bunei înţelegeri şi otrăveşte sufletele nevinovate; învĕţătorii sĕ fie modele de iubire a ordinei, muncei conştienţióse şi a conduitei morale-religióse, ear' clasele culte şi avute trebue sĕ jertféscă tótă ştiinţa şi însufleţirea care se recere la ridicarea materială şi morală a poporului, ferindu-se a esploata forţele acestuia pentru scopuri egoiste; mai ales a premerge cu esemplu bun, care răpeşte mai iute de cât ori-cât de multe predici.

Sĕ avem însĕ în vedere ca învĕţători, că numai atunci vom străbate la inima elevilor şi 'i vom răpí în direcţia cea bună, dacă ne vom caştiga iubirea lor. Pe un învĕţătoriu pe care elevii nu-l iubesc, nu-l imitéză, ci lucră tocmai în sens contrar acţiunilor lui. Valórea educativă a esemplelor lui e minimă, pe când esemplele învĕţătoriului iubit de elevi servesc acestora ca regule normative pentru tótă viéţa lor.

Desfăşurându-vĕ deci în conturi generale superioritatea esemplelor faţă de precepte şi învĕţături, şi aducêndu-vĕ aminte de spiritul de ordine — sufletul lucrurilor — de obiectivitate şi colegialitate, care trebue sĕ stăpânéscă în tóte discusiunile nóstre, am onóre a declara şedinţa I. deschisă.

Conferenţa alege ca notari pe înv. Traian Păcală şi Iancu Dragotă, ear' de verificători pe A. Varga şi N. Cârstea.

După cetirea ordinului consistorial prin care se denumeşte comisariul consist., acesta bineventéză pe óspeţii presenţi, dnii: N. Gavrea., adm. ppesc., N. Petra-Petrescu, director de bancă, I. Lăpădat, secretariu II. al Asociaţiunei, I. Părău, N Aron, F. Bologa, Ar. Metian, I. Petrişor, Il. Borghea şi Râgneală, parochi, şi mai mulţi elevi de la seminariul Andreian. Se constată că din tractul Agnitei sunt presenţi 24 înv. şi absenţi fără scuză 3, ear' din tractul Făgăraşului presenţi 29, absenţi fără scuză 14. La propunerea membrului I. Capătă conferenţa trimite o telegramă omagială Escel. Sale I. P. S. S. metropolitului Ioan Metianu.

Prelegeri practice cu elevii s'au ţinut următórele:

1. Descrierea cercului, de învĕţătorii G. Stelea şi N. Suma. La discuţiune asupra resultatului pe lângă recensenţii I. Ciungară şi M. Turcu iau parte dnii: I. Dima, V. Bica, I. Dragotă, I. Berescu şi par. Petrişor, constatând succesul lucrărilor şi al predării.

2. Invĕţ. I. M. Popa prelege despre „Naşterea, creşterea şi fuga lui Moise". La discusiune participă dnii: Ch. Adămoiu. I. Bunea, I. Berescu, par. N. [illegible], I. Dragotă, par. în Petrişor, G. [illegible], I. Dima, parochul Alexandru, V. Bica, accentuându-se că tema acésta a fost prea lungă pentru o singură unitate metodică. Prelegĕtoriul a folosit cu succes forma de predare narativă combinată cu cea genetică şi a scos la ivélă principiile morale, numai unele întrebări n'au fost bine puse.

3. Inv. I. Dima ceteşte disertaţiunea despre influinţa stricăciósă a alcoholului. Recens. Il. Comşa arată, că lucrarea e succésă şi mai judică unele mijlóce de combatere, ear' dl. I. Berescu cere de la autor sĕ amintéscă şi isvórele folosite la elaborat şi arată, că n'a tractat în mod sistematic influinţa stricăcióse a alcoholului asupra fisicului, ci mai mult desastrele morale.

4. Invĕţ. G. Banciu ţine cu succes prelegerea în limba magiară: adiţiunea cu nr. 1—100. Recens. I. Benţea.

5. Invĕţătoriul M. Bârsan predă lecţia practică „pârghia cu braţe neegale". Recens. N. Ludu constată succesul prelegerii, ear' înv. I. Dragotă arată, că preleg. avea sĕ folosésca mijlócele intuitive (dacă-i stau la disposiţie).

6. Invĕţ. Z. Muntean şi N. Bârbat predau lecţia „Cercul pretorial", care a fost prea abstractă şi elevii n'au avut cunoştinţele pregătitóre necesare pentru a o pricepe.

7. Invĕţ. I. Gligor ceteşte lucrarea *sonul e,* care e succésă.

8 Inv. V. Bica îşi espune esperienţele căştigate cu privire la folosirea noului abecedar de dl profesor seminarial Dr. Petru Şpan şi 'l recomândă spre a fi întrodus de toţi învĕţătorii, fiind superior celorlalte abecedare esistente.

9. Conferenţa află, că ar fi bine sĕ edee nişte *anale* ale conferenţelor, pentru-că lucrările bune sĕ fie cunoscute în cercuri mai largi. In direcţia acésta rógă pe Pr Consistoriu a face paşii necesari pentru realisarea acestei idei.

10. Inv. Ilie Banea a cetit disertaţia „Cum trebue sĕ procédă învĕţătoriul, ca sĕ'şi câştige încrederea şi respectul poporului", care lucrare dovedeşte zel, de-şi autorul n'a fost norocos la alegerea materialului.

11. Acelaşi predă lecţia practică din [illegible]rea suprafeţii cubului. La discuţie iau parte dnii: Neamţu, ca recens., G. Banciu, par. Alexandru, Turcu şi Dima. Lucrarea şi predarea e succésă.

In fine se statoreşte programa lucrărilor pentru anul proxim, ear' ca centru de întrunire se alege comuna Sâmbăta inferióră.

Dl comisariu încheie conferenţa cu constatarea, că membrii ei au dovedit zel şi pricepere în prelegeri şi discusiuni; îi rĕspunde înv. I. Dragotă mulţămindu-i de bunăvoinţa şi tactul cu care a condus conferenţa, dorind a-l avé şi pe viitoriu în fruntea ei.

Mai amintesc cu plăcere de ospitalitatea parochienilor din Agnita faţă de învĕţătorii noştri şi deosebi de bunăvoinţa şi ostenéla dlui paroch Ioachim *Părău* şi a înv. loc. A. *Varga,* cari şi-au dat tótă silinţa sĕ mulţămescă pe toţi.

Raportorul.

Esposiţia „Asociaţiunii".

Drept întregire a comunicatului asupra „Părţii etnografice" a esposiţiunii, dăm de astă dată următórele:

Desp. B. Stările poporului român de la ţ

Secţ. IV. Tipul şi portul ţĕrănesc.

(§. 10.) 1. Păpuşi în mărime natu vor presenta tipul ţĕranului român şi po rile lui mai caracteristice după ţinuturi, etate, ocupaţiune, anotimp şi ocasiuni, şi nume atât porturi vechi cât şi cele de ast

(§. 11.) 2. Păpuşi în miniatură (în î ţime de 60 cm.) vor presenta după posi tate o colecţiune completă a variaţiuni tului femeiesc român din tóte ţinuturile ţ

3. Colecţiuni de fotografii (cel puţi format „Cabinet" şi după posibilitate color vor serví acelaşi scop şi vor avé sĕ sinte deosebi şi tipuri caracteristice.

(§ 12.) 4. Podóbe ţĕrăneşti (inele, cei, ace, salbe, etc.).

Secţ. V. Locuinţa ţĕranului român.

(§. 13.) 1. Mobiliarul de casă se presenta în 3 camere ţĕrăneşti, aranjate d cele 3 ţinuturi principale locuite de pop român din ţară (Transilvania, Banat şi c tatele dintrĕ Tisa și Murĕș ale Ungariei). Și anume se vor espune în mai esemplare originale și caracteristice ale mobiliarului țărănesc obicinuit (pat, masă, scaune, lavițe, lăzi, cuiere, lămpi, chipuri, etc.).

In aceleași camere se vor așeza și păpușile în mărime naturală, amintite în secț IV. (§. 10), cum și următórele obiecte:

(§. 14.) 2. Vase și tacâmuri.

(§. 15.) 3. Scule de casă (topóre, bețe, biciuri, etc.) și

(§. 16.) 4. Obiecte ocasionale, întrebuințate la diferite evenimente și sĕrbători (la nașteri, cununii, botezuri, la sĕrbătorile religióse, cum sunt: turca, ouĕ roșii, etc. și alte obiecte ce privesc credințele sau petrecerile poporale.

Desp. C. Industria de casă.

Secț. VI. Industria textilă și alte industrii de casă.

(§. 17.) 1. Torsul, țĕsutul și cusutul vor fi presentate cu tóte mașinile și sculele lor, cari după posibilitate vor fi puse în lucrare sub întréga durată a esposițiunii, apoi

(§. 18.) 2. prin o colecțiune cât se póte mai bogată a produselor alese și originale ale acestor industrii și

(§ 19.) 3. prin colecțiuni de mostre de cusături și țĕsături; în fine se vor presenta

(§. 20.) 4. și celelalte industrii de casă obicinuite la poporul român (împletitul, olăritul, sculptura în lemn, etc.).

*

(§. 21.) Pentru aranjarea despărțĕmintelor *B.* și *C.* (secț. IV, V și VI) s'a făcut apel la „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ cu rugarea, ca acésta sĕ ceară și concursul celorlalte societăți ale damelor române din țéră, eventual și al damelor singuratice cari l-ar puté sta într'ajutor.

Asociatiunea din a sa parte:

(§. 22.) *a)* a recercat despărțĕmintele sale, ca fie-care pe teritoriul sĕu sĕ adune un numĕr cât mai mare de obiecte caracteristice și originale dintrĕ cele înșirate în §§. 10—20, și sĕ invite fotografi de pe teritoriul lor, ca sĕ participe la esposițiune cu tablouri și fotografii ale porturilor românești (§. 11. p. 3.);

(§. 23.) *b)* va procura un număr de 20—30 păpuși în mărime naturală spre a fi îmbrăcate cu costume originale (§. 10.), și

(§. 24.) *c)* a autorisat direcțiunea școlei civile de fete sĕ învite tóte elevele din trecut și de astăzi ale acestui institut, ca sĕ trimită păpuși în miniatură pentru colecțiunea de porturi, amintite în § 11, și sĕ pună la disposiție rĕsboiul numitei școle. Mai departe:

(§. 25.) a fost recercată și Reuniunea de agricultură din Sibiiu sĕ espună colecțiunile sale de păpuși, de mostre de cusături și țăsături și „Albumul“ sĕu artistic.

NOUTĂȚI

Epilogul conferenței de astă-érnă. Poliția din Sibiiu, cu sentință adusă în 2 Iunie n. c. a pedepsit pe dl *George Pop de Băsești* și pe dl Dr. *Vasilie Lucaciu*, convocătorii conferenței electorale române din 10 Ianuarie n. c., cu câte 140 coróne amendă în bani, eventual cu câte 7 zile închisóre, din motivul, că în conferență au funcționat ca *membri ai disolvatului comitet național român*, prin ce au comis transgresiune față de ordonanțele lui Hieronymi. După cum suntem informați, în contra sentinței acesteia și a curiósei motivări ce i s'a dat, a fost înaintat recurs din partea domnului advocat din Baia-mare Dr. *Teofil Dragoș.*

*

Din București ni-se scriu următórele: In ziua de 18 Iunie v. c. și-a susținut cu un deosebit succes licența de Doctor în medicină tînărul Nicolae *Mețianu*, fiul Drului Mețian din [illegible], originar din Zernești. Tînărul Doctor a fost viu felicitat de celebrii Drii Stoicescu, Angelescu și Gerota. Este un eminent elev al școlei militare de medicină.

*

Ucis de fulger. Soția lui Anton Kovács din Zenta, împreună cu un copilaș al ei fiind surprinsă în câmp de o furtună mare alaltăeri (Mercuri), a fost ucisă de fulger împreună cu copil cu tot.

† Zeno Mocsonyi de Foen. Despre mórtea mult regretatului *Zeno Mocsonyi*, anunțată în numĕrul trecut al ziariului nostru, s'a dat din partea familiei următoriul anunț funebru: Maria Mocsonyi de Foen născută baronesă Maria Fischer de Nagy-Szalathny, Budamér și Bacsk, în numele sĕu, cum și în numele fiului ei Antoniu Mocsonyi de Foen, al copiilor ei din prima căsătorie vĕduva Martha Berzeviczy de Kakas-Lomnicz și Berzevicze născută contesă Sztáray, Agatha Schudawa născută contesă Sztáray și contele Tassilo Sztáray de Sztára și Nagy-Mihály, cu soția sa contesa Irma Grimaud d'Orsay, al vĕrului sĕu Alexandru de Mocsonyi și al tuturor rudeniilor, cu inima frântă de durere aduce la trista cunoștință mórtea soțului ei *Zeno Mocsonyi de Foen*, carele în Budapesta la 13 Iunie st. v. în etate de 63 ani și în anul al 26-lea al fericitei sale căsătorii, după un morb greu și îndelungat și-a dat nobilul suflet în mânile creatorului.

Rĕmășițele pămentești ale fericitului rĕposat se vor depune după ritul greco oriental în 16 Iunie st. v. în cripta familiară din Fény spre odihna eternă. Parastasele se vor celebra în 25 Iunie st. v. în capela familiară din Fény, cum și în biserica patronată din Bulciu și în bisericile din Batta, Czella, Ohaba-sêrbéscă, Bruznic și Prisaca. Budapesta, în 13 Iunie st. v. 1905. Fie-i țĕrîna ușóră și memoria binecuvêntată!

*

Maturii școlei comerciale din Brașov. Mercuri s'au terminat esamenele de maturitate la școla comercială română din Brașov, ținute sub presidiul protopresbiterului Vasilie *Voina* ca representant al consistoriului archidiecesan și în presența comisarilor guvarniali N. *Putnoky* (repres. al ministeriului de instrucție) și *Fekete* (repres. al ministeriului de comerciu). Dintrĕ 18 admiși la esamenul verbal au făcut esamenul cu „fórte bine“ 2 (P. Manole sen. și I. B. Pĕcurariu), cu „bine“ 6 (I. Bucurenciu, G. Ciurcu, I. Cornuț, N. Poparadu, G. Stroe și N. Vlaicu), cu suficient 9 (D. Balteș, R. Bogoevici, V. Bucur, O. Fulea, Al. Lupu, Tr. Mocanu, G. Nicólă, Al. Tabac și G. Vintilă). Unul s'a retras, din causă de bólă.

*

Concert artistic în Sĕliște. Tenoristul N. *Stefănescu*, escelentul Stan (ciobanul) din opereta „Moș Ciocârlan“, va da Dumineсă (2 Iulie n.) concert în *Sĕliște* (în sala școlei) cu concursul dșórei *Delia Olariu* și al dlui H. Kirchner. Programul concertului e următoriul: De-aș fi rege (romanță de Adam) și Mândruliță de la munte (de G. Stefănescu), cântate de N. Stefănescu; Asra (de Rubinstein) și Frunzuliță foi de fag (de T. Popescu) cântate de dșóra Olariu; Te-am așteptat (serenadă de G. Vasiliu) și Cântecul fluerașului (de G. Stefanescu) cântate de N. Stefanescu; Privighitórea și Arde 'n foc inima 'n mine (de H. Kirchner) cântate de dșóra Olariu; O séră de amor (de H. Kirchner) duett de Stefănescu și dș. Olariu; Ce te legeni codrule? (de G. Scheletti), cântat de dș. Olariu; Doină din Moldova (de Bihoi), cântată de Stefănescu; Știi tu, mândr'o? (de G. Dima), cântată de dș. Olariu; Te aștept iubito (de N. Stefănescu) și Fóie verde de bujor (de H. Kirchner), cântate de N. Stefănescu. Inceputul la 8 ore séra. Prețul întrării: stal prim 2 coróne, stalul al doilea 1 cor 20 fileri.

*

Cutrĕmur de pămênt în Torontal Luni diminéța s'a simțit în multe comune din comitatul Torontal cutrĕmur de pămênt, care mai ales pe la Magyar Ittebe și Sânmartinul-sêrbesc a fost de forță mai însemnată, avênd trei vehemente sguduiri în direcție de la sud spre nord-vest. Afară de spaima locuitorilor alt efect n'a avut cutrĕmurul.

*

Resultat negativ. Ziariul „Az Ujság“ (Budapesta) constata pe basa statisticei făcute de profesorul Kossuthány că legea despre căsătoria civilă nu a dat resultatele contemplate de plăsmuitorii ei, ci — *invers*, în cât adecă în cei zece ani de la întrarea legii în vigóre: numĕrul căsătoriilor a scĕzut, numĕrul copiilor illegitimi a crescut, amalgamisarea confesională și națională (căsătorii mixte sub raportul confesional și sub cel național, deosebi întrĕ creștini și evrei) a făcut fórte neînsemnat progres, ear' numĕrul proporțional al nașterilor a scăzut în mod fórte bătĕtoriu la ochi. In acestea resumézá „Az Ujság“ resultatul acestor zece ani din viéța legii căsătoriei civile, de la care plăsmuitorii ei — cum spune ziariul amintit — așteptau întărirea elementului magiar pe calea căsătoriilor mixte, magiaro-jidaice deosebi.

*

Mórtea plutașului. Ioan Folia din Jabenița mânând plute pe Murĕș împreună cu un tovarĕș al seu, la iezatura de la Reghin pluta pe care stăteau ei s'a desfăcut și ambii au căzut în apă. Tovarĕșul a scăpat prinzêndu-se de o grindă, pe Ioan Folia însĕ valurile rîului l'au răpit cu ele. Cadavrul i-a fost scos din Murĕș alaltăeri diminéța.

*

Adevĕrată bucurie este a cetí miile de scrisori pline de mulțămiri ce în continuu sosesc de la acei morboși și suferitori, cari cu ajutoriul crucei duple magnetice au devenit pe deplin sănĕtoși. Dl Hengler Toma din Rudolfsgnad, comitatul Torontal, scrie următórele. „Preastimate dle Müller! Budapesta V Vadászutcza 42/V. Deóre-ce aparatul dtale R. B. nr. 86967, adecă crucea duplă magnetică, a mântuit pe cumnatul meu de bólele și suferințele ce le-a avut, te rog trimiteți-mi pe adresa mea cu posta o cruce duplă magnetică“. Domnul Krug Ioan din Apatin asemenea rógă pe dl Müller a-i trimite o astfel de cruce magnetică pentru nevasta sa, deóre-ce s'a convins, că numai crucea magnetică o va puté scăpa de dureri, precum a scăpat de bóle pe buniea lui. Un aparat costă 6 coróne.

Cărți și reviste.

„Iconografia și întocmirile din internul bisericei rĕsăritene“, de ieromonachul Dr. Miron E. *Cristea*, asesor consistorial. Op voluminos (19 cóle 8° mare), cu 123 ilustrațiuni, și până acum unicul în acest ram al literaturii nóstre bisericești. De mare folos deosebi pentru preoțime, dar' și pentru toți cari voesc sĕ cunóscă fasele prin cari a trecut iconografia bisericéscă română și sĕ înțelégă însemnătatea ei pentru viéța religiósă a credincioșilor.

A apărut în Sibiiu în tipografia archidiecesană și costă 5 coróne (legată în 6 coróne). Se póte procura de la autor, cum și prin librăriile românești din patrie.

*

„Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania“, de Dr. Ilarion *Pușcariu*, archimandrit-vicariu archiepiscopesc. Lucrare valorósă, bine apreciată atât la noi, cât și în ziarele și revistele din România, din prilejul apariției sale. Se împarte în nouĕ părți; prima parte, pe 23 cóle de format 4° mare conține un studiu istoric amĕnunțit despre reînființarea metropoliei nóstre, ear' a doua, pe 55 cóle, conține o valorósă colecție de documente.

Congresul național-bisericesc al metropoliei nóstre în sesiunea din anul 1903 (ședința VII) *apreciind valórea literară* a opului Preacuvioșiei Sale, a *esprimat autorului recunoștință.*

„Metropolia“ a apărut în editura consistoriului metropolitan și costă 6 coróne. Se póte procura de la librăria archidiecesană. (Sibiiu, strada Măcelarilor nr. 45).

*

„Cartea de Aur“. A apărut *în ediție nouă* volumul prim din opul premiat de Academia Română *„Cartea de Aur, sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coróna ungară“*, de *Teodor V. Păcățian*, și póte fi procurat, împreună cu volumul II prin librăria archidiecesană din Sibiiu, ori de-a dreptul de la autorul. Un esemplar din fie-care volum costă broșat 10 coróne, legat în pânză 11 cor. 60 fileri. La cerere se acórdă și înlesniri de plată.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Subscrisul în numele comitetului parochial și al întregului popor vin a aduce și pe acéstă cale marinimoșilor binefăcĕtori — *George Moldovan* și soția sa *Catalina*, de naștere din Gostila și locuitori în *Cavnic*, și cumnatului seu *Nicolae* și soției sale *Maria*, cari ne au surprins fórte plăcut, aducênd cu dînșii din *Cavnic* chiar în ziua de Rusalii (Pogorîrea duhului sfânt) un rînd de vestminte preoțești întreg (tóte câte se recer la sfântul serviciu) în preț de 90 coróne (nouĕzeci coróne). E de notat, că amintiții donatori în tot anul pe la sfintele Rusalii aduc sfeșnice, păhare frumóse pe sfântul prestol, în anul 1904 au reparat potirul (30 cor.) ș. a. l.

Și de la acest loc zic, ca părintele ceresc sĕ le rĕsplătéscă aceste fapte creștinești în lumea acésta cu sănĕtate, lungime de viéță, în lumea vecinică cu odihnă și iertare de pĕcate.

In numele comitetului parochial

Vasile Bodea
preot gr. or.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește rĕspunderea.

Poșta ultimă.

Crisa. Prorogarea parlamentului ungar până la tómnă n'a adus nici o îmbunătățire ori îndreptare în situația politică internă. A rĕmas cea veche, încurcată și nesigură. Se vorbește, că în curênd prim-ministrul Fejérváry va începe tratative de pace cu șefii partidelor coalisate, pentru a'i îndupleca sĕ iee puterea, pe basa unui program acceptabil din partea Corónei. Va sĕ zică, cu abandonarea limbei magiare ca limbă de comandă. Se vorbește însĕ și despre aceea, că Coróna în schimb va *promite* întroducerea limbei magiare în armată, atunci când Coróna va afla că e bine și de folos a se face acésta.

In țară oposiția coalisată organiséză poporațiunea pentru *resistența pasivă:* un lucru fórte ușor, fiindcă dacă e vorba sĕ nu plătéscă dare și sĕ nu dee recruți pentru armată, — toți cetĕțenii sunt pentru coaliție și pentru resistență. Numai sĕ nu facă apoi us cetățenii de resistența pasivă, la care o îndémnă acum coaliția, și atunci când coaliția nu o va mai dorí!

O revoltă pe apă. Cu încunjur pe la Washington a căpătat din Odessa știre „Agența Reuter“ (Londra), că pentru suprimarea turburărilor din Odessa guvernul rusesc a trimis vasul de rĕsboiu „Knyaz Potemkin“ și o canonieră de torpeḑi, cari au sosit la Odessa în 28 Iunie, dar' fără comandant și fără nici un oficer. Matrozii adecă s'au revoltat și au ucis pe toți oficerii și le-au aruncat cadavrele în mare. Sosiți în port, matrozii au trimis avis pe uscat, că dacă nu li-se dă garanța că nu vor fi trași la nici un fel de rĕspundere pentru uciderea oficerilor, vor bombarda orașul.

Atâta spune „Agența Reuter“, adaugênd că la Washington știrea a fost trimisă de consulul american din Odessa.

„ALBINA“
institut de credit și de economii în Sibiiu.

A optsprezecea tragere la sorți publică
a scrisurilor fonciare de 5% în florini ale *Institutului de credit și de economii „Albina“* a urmat *în 28 Iunie 1905* în presența domnului notariu public reg. *Gavril Zágoni* și a doi membri ai comitetului de supraveghiere al institutului. S'au tras în valóre totală *de fl. 94.000* următorii numeri:

à fl. 500: Nr. 1, 39, 69, 71, 98, 127, 141, 147, 207, 220, 246, 256, 288, 309, 322, 323, 329, 333, 385, 336, 349, 363, 378, 387, 404, 411, 453, 455, 466, 476, 500, 506, 515, 547, 551, 558, 586, 590, 641, 654, 666, 676, 689, 696, 738, 746, 750, 781, 795, 796, 800, 801, 814, 817, 820, 846, 847, 856, 869, 874, 886, 887, 921, 989, 1010, 1014, 1057, 1063, 1068, 1076, 1087, 1112, 1129, 1135.

à 1000 fl.: Nr. 18, 25, 26, 61, 65, 75, 81, 94, 111, 125, 142, 161, 190, 199, 202, 204, 206, 230, 240, 248, 256, 295, 307, 319, 330, 342, 351, 356, 362, 371, 388, 390, 395, 403, 405, 442, 445, 459, 466, 497, 531, 541, 581, 605, 614, 616, 626, 629, 632, 639, 656, 688, 745, 766, 772, 779, 787.

Cu începere de la 1 Ianuarie 1906 aceste scrisuri fonciare se rĕscumpĕră la cassa institutului în Sibiiu, la Filiala sa în Brașov, la Wechselstuben-Actien-Gesellschaft „Mercur“, și la Wiener Filiale der Zivnostenská banka pro Cechy a Morava în Viena; la Ungarische Escompte- und Wechsler-Bank și la Pester ungarische Commercial-Bank în Budapesta, cum și la Filiale der k. k. priv. oesterr. Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe in Triest, în întréga valóre nominală împreună cu interesele curente; însĕ se pot rĕscumpĕra și mai 'nainte ori-când prin escomptare, sau se pot schimba cu alte scrisuri fonciare după cursul zilei

Cu 1 Ianuarie 1906 încétă interesele lor mai departe și cuponii de interess scadenți mai târziu, dacă la presentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eșite la sorți la tragerile de mai 'nainte nu s'au presentat încă pentru rĕscumpĕrare următórele:

à 500 fl: nr. 284, 540, 616, 752, 771 (1903), 1033.

Sibiiu, în 28 Iunie 1905.

Direcțiunea.

Nr. 306 1905. [124] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători**, în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Alba-Iulia se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Acmariu**, salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

2. **Cetea**, postul al doilea, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

3. **Ciugudiu**, cu salariu de 600 cor. din locul şcólei şi repartiţiune, cuartir şi lemne de foc.

4. **Măgina**, cu salariu de 600 coróne, plătit înainte din cassa bisericei, în rate lunare, cuartir şi lemne de foc.

5. **Pâclişa**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

6. **Stremţiu**, postul al doilea, cu salariu de 600 cor. (300 cor. de la stat, ear' 300 cor. din repartiţie), cuartir şi lemne de foc.

7. **Tăuţiu**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

Cei ce doresc a ocupa vre unul din aceste posturi îşi vor aşterne cererile lor compuse conform normelor din vigóre, la subsemnatul oficiu, — în terminul indicat, — îndatoraţi fiind cei odată instituiţi de a conduce elevii la biserică în Dumineci şi sĕrbători şi a cânta cu ei la sfânta liturgie.

Cuincuenalele se vor computa numai după serviciu de 5 ani de la ziua alegerii.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale locale.

Alba-Iulia, 13 Iunie 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 507. [130] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoreşti** din comunele mai jos indicate, în protopresbiteratul Mercurea, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Cărpiniş**, 2 posturi cu salariu de câte 600 coróne, relut de cuartir 40 cor. şi 2 stângini de lemne ori relut 24 cor.

2. **Poiana**, 1 post cu salariu anual pe 600 cor. şi 140 cor. relut de cuartir şi de grădină.

3. **Tău**, 1 post cu salariu de 600 cor., solvibil în 3 rate: la 29 Octobre, 16 Ianuarie şi la finea anului şcolar, grădină şi cuartir în edificiul şcolar.

Reflectanţii la aceste posturi au sĕ 'şi aştérnă suplicile lor instruate conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis având a se presenta înainte de alegere în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări. Intru cât petenţii ar reflecta la cuincuenalii şi după anii serviţi la alte şcóle au sĕ 'şi arete dorinţa în suplicele lor spre a se pronunţa sinodul electoral în causă.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Mercurea în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Mercurea, 13 Iunie 1905.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

---

[128] 3—3

Licitaţiune.

Incuviinţându-se din partea autorităţilor supreme competente **esploatarea alor 16·1 jug. cat. din pădurea de fag** a bisericei nóstre de aici, pentru vinderea acesteia se publică licitaţiune ce se va ţiné la **26 Iunie** (9 Iulie) **a. c.** la 11 ore a. m. în sala de învĕţământ a şcólei nóstre de aici.

Preţul de strigare e 2000 coróne, de la care sumă 10% sunt a se depune ca vadiu la epitropia parohială înainte de începerea licitaţiunei.

Condiţiunile speciale de licitare se pot afla ori când până la ziua sus amintită, la oficiul parohial de aici.

Gerőfi-Dângău, 7/20 Iunie 1905.

Comitetul parohial gr. or.

Dinţi!
Atelierul technic de dinţi
E. DIEKER
Sibiiu, str. măcelarilor 30, etagiul I
108) 2—3 (vis-à-vis de catedrala gr. or.)

Frumosul roman
DUŞMĂNIE
de
Vasile E. Moldovan
costă **60 fileri.**
Librăria arhidiecesană.

Nr. 327 F. G. 1905. [129] 3—3

CONCURS

Spre scopul conferirei de **stipendii** din **„Fundaţiunea lui Gozsdu“ pe anul şcolar 1905/6** pentru şcólele medii, facultăţi, universităţi şi şcólele de cadeţi militari la armata comună şi honvezi — se publică concurs pe lângă următórele condiţiuni:

1. Concurenţii sĕ documenteze cu documente originale sau autenticate de notariul public:

a) că sunt fii de cetăţeni ungari şi aparţin bisericei ortodoxe orientale române, spre care scop se recere estrasul din matricula botezaţilor provĕzut cu clausula parohului competent, că şi de present aparţin la biserica greco orientală română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au sĕ subştérnă studenţii de la şcólele medii atestatul despre anul şcolar 1904/5, ear' cei de facultăţi şi universităţi indicele despre tóte cursurile ascultate şi respective documentul despre progresul făcut;

c) că nici averea proprie, nici a părinţilor nu ajunge sĕ acopere tóte trebuinţele pentru creşterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregĕtoriei politice competente. Atestatul sĕ cuprindă date positive despre acéstă avere şi trebue sĕ fie subscris şi de preotul locului, ear' dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul, trebue sĕ fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are sĕ producă şi atestat oficios despre ocupaţiunea sa şi despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fie-care concurent are sĕ arete în petiţiunea sa, specialitatea la care, şi locul unde voieşte a continua studiile, cum şi aceea dacă are şi alt stipendiu.

4. Cei ce voesc sĕ studieze în străinătate, au sĕ arete necesitatea de a face studii în străinătate ca la casul, dacă li se va vota stipendiul, sĕ se pótă îndată esopera concesiunea ministerială prescrisă.

5. Cu privire la concurenţii pentru dobândirea de stipendii spre absolvarea şcólelor militare de cadeţi, se observă, că stipendiile aceste pe lângă documentarea condiţiunilor stabilite în acest concurs (p. I, *a*)—*c*), 2, 3, 6, 8 şi 9) numai atunci se vor estrada comandei şcólelor militare, dacă concurentul va documenta, că este primit de elev regulat la respectiva şcólă de cadeţi.

6. Petiţiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la representanţa fundaţiunii lui Gozsdu (Budapesta, VII. Hollo-utcza 8. sz.) până la 5 August st. n. a. c.

7. Totodată se provócă toţi stipendistii actuali, prin urmare şi cei absolvenţi, cari cer ajutóre pentru depunerea rigoróselor şi câştigarea gradului de doctor ca până la terminul sus indicat, sĕ arete resultatul studiilor din anul şcolar 1904/5 căci altcum li se va sista stipendiul, respective nu vor căpĕta ajutoriul.

8. Petiţiunile, cari nu sunt instruate cu documentele sus amintite, sau sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

9. In interesul espedării regulate, fie care concurent sĕ indice în petiţiune locul şi posta ultimă, unde este a i se trimite resoluţiunea representanţei.

Din şedinţa comitetului fundaţiunii lui Gozsdu, ţinută în Iunie 1905.

Comitetul.

Cel mai bun cosmetic!
Pentru dame indispensabil!

Frumseţa femeiască
póte fi câştigată, potenţată şi menţinută
prin escelentul preparat curăţit chemice, care nu conţine nici mercuriu nici plumb, cu totul nestricăcios

Crema MARGIT a lui Földes

Acéstă universal renumită pomadă de obraz, care se capĕtă în tóte farmaciile, drogeriile şi parfumeriile, delătură pistruele, petele de ficat, jubruţele, carii de piele, şi alte necurăţenii de piele, ba chiar şi netezeşte sbârcelile şi semnele de vĕrsat, şi dă obrazului colóre albă, lucie şi fină.

Preţul: borcan mic 1 cor., borcan mare 2 cor.
Pudră Margit (în 3 colori) 1·20 cor.
Săpunul Margit 70 fileri.
Pastă de dinţi Margit 1 cor.
Apă de obraz Margit 1 cor.
Cu ramburs sau pe lângă trimiterea preţului înainte trimite producentul

Clemente de Földes, farm., Arad
Deposit principal în Sibiiu: în farmaciile: Guido Fabritius, I. C. Molnár, Carol Müller, Ervin Rummler, în drogeria Carol Morscher, în magasinul de săpun şi parfumeria Gustav Meltzer.

Efect grabnic şi sigur.
Scutit prin lege.
Feriţi vĕ de imitaţii!

(75) 4—5

O singură frecare cu

Săpunul Schicht
(săpun cu cerb ori cu cheie)
e ca și
doue frecări
cu săpun obicinuit
(131) 1—3
Săpunul Schicht e cel mai bun și mai eftin.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote
ANTONIU NOVOTNY
în Timișóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum şi la repararea clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote armoniόse, pe lângă garanţă de mai mulţi ani, în fie-care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 3—52

ÖNTÖTTE
NOVOTNY ANTAL
TEMESVÁROTT
1546 SZ.

Clopotele găurite
o invenţiune proprie şi premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bĕtrâne** cu coróne de fier bătut, ca şi spre turnarea de **tóce din metal.** Se află clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos.
☞ Preţ curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco. ☜
La esposiţia milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesan**

☞ **Pentru pacienţii de stomach!** ☜

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach
li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi invioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate în că în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de buruen

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, plină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

☞ Păziţi-vĕ de falsificări! ☜
Sĕ se céră anumit:
Vinul de burueni al lui ☞ Hubert Ullrich. ☜

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Siup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 20—24

Redactor responsabil Teodor V. Pacatiăn. Editura tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 66 Sibiiu, Marţi 21 Iunie (4 Iulie) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 5741 Pres.

Notificare oficială.

Se aduce la cunoştinţa celor ce doresc a fi primiţi în institutul nostru teologic, că până la 18/31 Iulie a. c. au sě 'şi înainteze subscrisului consistoriu petiţiunile provězute cu următórele documente, tóte în original:

a) carte de botez,

b) testimoniu de gimnasiu şi de maturitate.

c) testimoniu de la medic despre integritatea spirituală şi corporală a suplicantului.

Cererile întrate după acest termin nu se vor lua în considerare.

Spre orientare se observă, că de astădată se vor primí numai 30 de tineri.

Sibiiu, 18 Iunie 1905.

Consistoriul archidiecesan

Reforma sistemului actual de învěţământ.

(Discurs de deschidere rostit în conferenţa învěţătoréscă din cercul Braşovului de Nicolae Sulică, prof.)

II.

Pornind din premisa, că planul de învěţământ stă în perfectă cunoştinţă cu trebuinţele practice ale vieţei de tóte zilele şi cu capacitatea fisică şi intelectuală de apercepţiune a elevilor, şi că cele marcate şi codificate în planul de învěţământ nu sunt de cât liniamente generale, în cadrul cărora educatorul are deplină libertate şi latitudine de procedură — e evident că problema, în faţa căreia stă marea chestie a reformei actuale e vecinica problemă a ştiinţei pedagogice din tóte veacurile: problema celui mai potrivit şi mai lesnicios metod în procesul de învěţare al elevilor. Earăşi ne vedem aşadară aduşi în faţa marei chestiuni a metodicei.

De ce importanţă e metodica în învěţământ, o ştie ori-ce pedagog care 'şi face chiămarea sa chestie de conştiinţă şi mai ales de ştiinţă. Cât de anevoiósă este însě chestia unui metod limpede şi conştient, justificat psihologiceşte şi pedagogiceşte, judecând chestia din punct de vedere chiar şi numai formal, resultă cu evidenţă şi din faptul, că au trebuit sě trécă sute şi mii de ani în istoria civilisaţiunei omeneşti şi în legătură în istoria pedagogiei, până ce s'a născut acel filosof-pedagog, care ideile rěsleţe şi disordonate pedagogice a ştiut sě le adune şi sě le tórne într'un sistem unitar ştientific, întemeind ştiinţa pedagogiei moderne şi pentru metodică fixând pentru primaóră scheletul metodic pentru ori-ce proces raţional de învěţământ: *teoria treptelor* aşa numite *formale* sau *psihologice*.

Metodul de învěţământ trebue deci reformat, pentru-ca sě se pună odată capět surmenagiului în şcólă, prea marei încărcări a elevilor, muncei prea esagerate, ce duce la istovire şi paraliséză puterea de resistenţă a organismului şi mai ales a creerului încă în fragedă tinereţă, aşadară tocmai în epoca de formaţiune şi consolidare fisică şi intelectuală a omului. Reformaţi mai întâiu sistemul de educaţie şi de pregătire pedagogică a învěţătorilor şi profesorilor, dacă voiţi sě se reformeze şi educaţia elevilor! Acésta e noua lozincă, ce s'a pus în timpul din urmă în circulaţiune.

Astăzi e lucru cunoscut, că defectele igienice ale unei şcóle, ca d. e. un local de învěţământ umed, derăpănat, lipsit de lumina necesară şi neaerisat cum se cade, etc. invólvă în sine în urmările sale un pericol relativ mai mic, de cât urmările inevitabile ale unui rěu metod de predare din partea învěţătoriului sau profesorului.

Medecii de bólele mentale, psihiatrii, se plâng pe tóte cărările că numěrul celor bolnavi de nervi, numěrul nebunilor şi al candidaţilor de alienaţie mentală creşte în mod înspăimântător, ear' causele le găsesc ei parte în împrejurările grele de traiu, parte în urmările fatale ale alcoolismului şi ale altor bóle organice, parte în lupta grea de esistenţă din zilele nóstre, în spiritul esagerat de concurenţă pe tóte căile, care duce la o estremă încordare şi surescitare a nervilor, — dar' nu întrelasă a documenta cu greutatea sdrobitóre a cifrelor statistice, că toţi aceşti factori de disovlare duc la îndeplinire opera de distrugere a organismului omenesc numai acolo, unde terenul e deja pregătit şi paralizat în forţa sa de resistenţă; ear' acéstă pregătire de ruinare a organismului în urma unui sistem nenorocit de învěţământ — conchid cu toţii — se face în şcóla de azi începênd de jos, din şcóla primară, unde simptómele, ca durerea de cap, ofilirea feţei, tremuratul nervos al membrelor sunt mai puţin bătătóre la ochi, dar' totuşi esistă; în schimb însě li-se pune vârf în şcóla medie. Tonul patologic e evident: şcóla primară predispune pe elev spre nervositate, şcóla medie agravéză aceste disposiţiuni şi în urmă îl aruncă pe tiner în sbuciumul cutropitor al vieţei ca candidat de oftică sau alienaţie mentală, ear' dacă nu sucumbă momentan sub povara greutăţilor vieţei şi cedéză insticului de conservare şi propagare, ajunge sě-şi transmită sistemul nervos şi organismul ruinat drept moştenire fatală unei generaţiuni întregi de urmaşi nefericiţi.

Dar' chiar lăsând la o parte datele ştiinţei medicale şi ale statisticei, o mică ochire în viéţa de tóte zilele ne convinge, că acei tineri din clasele de jos cari nu cercetéză şcóla în mod mai intensiv şi mai îndelungat, cu tóte că trăiesc în nişte condiţiuni igienice insuficiente, totuşi sunt incomparabil mai sănětoşi de cât tineri din case bune, cari se bucură de o deosebită îngrijire igienică, în schimb însě trebue sě cerceteze ani dearândul şcóla şi sě trécă prin tóte peripeţiile sistemului actual de învěţământ. Comparaţi pe flăcăul fără şcólă, robust, sănětos şi plin de viéţă, de la ţară, cu domnişorul dobă de carte, dar' pipernicit şi nervos, cu piciórele ca fusele sě 'l sufle vêntul în tot momentul, cu tótă îngrijirea delicată de acasă cu medic, regim solid şi cu tóte mâncările alese şi substanţiale, ce le consumă! Deosebirea e frapantă şi caracteristică, ear' rěul e evident că trebue căutat în şcólă sau mai bine zis în sistemul iraţional de învěţământ de astăzi.

Apariţia îmbracă forme şi mai tragice, când ne vom gândí că cei cari au sě sufere mai mult sub greutatea sistemului actual de învěţământ nu sunt şcolarii aşa numiţi rěi, aşadară şcolarii indolenţi şi nepăsători, cari pare că anume pierd vremea în şcólă, ca sě nu o piardă într'altă parte, ci sunt tocmai şcolarii cei mai buni, aşadară elevii de cari legăm mai multe speranţe pentru viitoriu: elevii diligenţi şi conştienţioşi, cari îşi consumă tóte puterile nisuindu-se sě satisfacă tuturor îndatoririlor şcolare. Şcolarii talentaţi, cari înţeleg repede lucrurile şi fără multă bătae de cap şi cari mai au pe deasupra şi o memorie bună, tocmai fiind-că sunt rari, cad — fireşte — înafară din cercul nostru de contemplaţiune.

Iată deci absurditatea şi abnormitatea în sistemul nostru de învěţământ: cei mai torturaţi şi mai munciţi sufleteşte şi trupeşte sunt tocmai elevii aşa numiţi buni, elevii mediocri ca talent firesc, însě esemplar de conştienţioşi şi diligenţi.

Ian sě ne gândim, care este sórtea acestor nefericiţi elevi buni, ai căror nervi şi creeri ar merita la tot casul mai multă cruţare şi cari meniţi ar fi, ca conservându-li-se şi întărindu-li-se forţa de resistenţă a organismului, sě'şi pótă validita nestingheriţi de slăbiciuni organice la vremea sa — spre binele propriu şi al societăţii — însuşirile lor bune: conştienţiositatea, punctualitatea şi diligenţa? — In şcóla au sě stee smirnă, încordându-se până la istovire, ca sě pricépă mult-puţin ceea-ce ar trebuí sě pricépă, dar' arare-ori pot pricepe, din causa comodităţii, nepriceperei ori impacienţei nervóse a educătorilor.

Ce face acasă un asemenea elev?

Acasă face din nópte zi, ca sě pótă sistemiseza ceva din cele ce i'au rěmas în ureche din prelegerea ori lecţia din şcólă sau — ceea-ce se întêmplă şi mai des — ca sě memoriseze în mijlocul unei cumplite torturi lecţia din carte, de obiceiu şi mai prost compusă de cât prelegerea din şcólă. Şi pentru ce aceste nesfêrşite şi zilnice torturi? Pentru-ca sě se încordeze până la estrem şi până la istovire, până ce póte prinde ceva, dar' fără sě ajungă la vre'un resultat definitiv şi la un căştig permanent intelectual. Şi pentru-ce tóte acestea? Pentru aceea, pentru-că educătoriul din şcólă, care ar fi sě aibă rěspunderea morală pentru binele şi fericirea elevilor înaintea propriei conştiinţe, înaintea lui Dumnezeu şi a ómenilor, este profesor ori învěţător, împodobit chiar cu titule academice, dar' nu este pedagog.

Pedagogul priceput şi devotat ştie că lecţia din şcólă are sě fie pentru elev nu tortură consumătóre, ci petrecere şi recreaţie, ear' acasă elevul n'are de cât sě mediteze ori cel mult sě aplice cele învăţate şi înţelese în şcólă, ear' restul timpului sě şi'l petrécă îndeletnicindu-se cu lucruri cari îl edifică trupeşte şi sufleteşte. Acelaşi pedagog ştie că de multe-ori un singur cuvênt, — cuvêntul în care se cristaliséză esenţa şi substanţa chestiunei — e de ajuns, ca cu puterea despicătóre a fulgerului sě lumineze, sě limpezéscă, sě clarifice şi sě resipéscă negura, ce n'o póte risipí pedagogul stângaciu cu tótă risipa sa de cuvinte ori chiar de ştiinţă, şi nici bietul elev acasă cu manualul în mână cu tótă munca sa supraomenéscă.

Caracterul bărbătesc.

Discursul prof. Dr. *A. Crăciunescu*, rostit cu ocasiunea încheierii anului şcolar la seminarial „Andreian“ din Sibiiu.

Escelenţa Vóstră! Preacuvióse Dle Director! Stimaţi Óspeţi! Onorat Corp profesoral! Iubiţi elevi!

Când facem preumblare prin pădurea înverzită, vedem ce deosebire e întrě singuraticii arbori din ea. Intrégă pădurea în sine face o impresiune fórte bună şi plăcută asupra nóstră. Aerul curat şi plăcut din pădure ne cade bine, ne recreéză. Arborii cei mici ne par simpatici şi drăgălaşi prin frăgezimea lor. — Câte un stejar bětrân, secular, puternic, care se ridică dintrě soţii lui mândru şi falnic, cu ramuri puternice, ne face sě ne oprim pasul, sě stăm, şi sě 'l ademirăm. — Stând în faţa lui, involuntar dăm curs liber ideilor şi sentimentelor cari se produc în mintea şi inima nóstră, şi vrênd-nevrênd ajungem sě facem o comparaţie întrě pădure şi societatea omenéscă, întrě arborelul tiner şi copilul mic, întrě stejarul uriaş şi bărbatul mare.

Precum stejarul ne impune la prima privire, aşa şi bărbatul ales la prima lui păşire ne impune, ne atrage la dînsul, ne inspiră stimă şi respect, cucereşte inima şi mintea nóstră. Recunóştem ceva superior în acel bărbat, care ni-a impus prin calităţile sale alese, prin întrégă fiinţa lui. Şi cari sunt óre acele calităţi alese? Eu cred şi sunt convins că tóte sunt cuprinse în o singură calitate superióră, pe carea noi o numim *caracter bărbătesc*.

Caracterul este acea proprietate individuală statornică a unei persóne, pe care omul şi-a căştigat'o singur, şi care se manifestéză în întréga voinţă şi activitate a omului, dându-ne — după ce o cunóştem — posibilitatea de-a puté face conclusiuni adevěrate că ce ţinută va observa individul respectiv la ocasiuni date?

Caracterul e decórea bărbatului adevěrat. Acesta e ce 'l face demn de positia care o ocupă el în lumea creată, atât după legile dumnezeeşti cât şi după legile fireşti, îl face cap şi conducětor al creaţiunii întregi. Având convingerea libertăţi individuale, el din resputeri are sě lupte pentru susţinerea posiţiunei sale. Lucrarea lui, activitatea lui nu se reduce la *Eul* propriu, ci se nisueşte *în afară*, ca sě pótă sě-şi validiteze bine puterile atât trupeşti cât mai ales cele sufleteşti. — Iubeşte liberatea peste tóte; libertate în cugetare, libertate în acţiune, nu se lasă forţat de nimic. Mai însemnată şi mai ideală e însě pentru caracterul adevěrat *libertatea conştiinţei*. El nu cunóşte *sclavagiul* social, sau al părerilor sociale.

Omul cu caracter adevěrat nu lucréză pentru sine, ci pentru societatea din care face parte. El nu are de scop al vieţei sale distracţiile, petrecerile şi plăcerile sale. Nu umblă după renume şi fanfaronade. In linişte şi tăcere sěvêrşeşte fapte mari.

Ear' acestea sěvêrşite de un bărbat cu caracter, sunt ca scurgerea fluviului. Fluviul, iasă din un isvor, percurge sute de chilometri revărsându-se în marea imensă. Mii de ómeni îi iau folosul, dar' fórte puţini îi ştiu originea, îi cunosc isvorul.

Faptele acestea alese ies din belşugul inimei sale bogate în virtuţile adevěrate. La el putem aplica zisele lui Augustin: „cu cât mai înaltă voeşti sě zideşti o casă, cu atât mai adâncă trebue sĕ 'i faci basa“. Adecă cu cât mai frumósă şi mare are sĕ fie o faptă, cu atât mai mult are sĕ purcédă din adâncul unei inimi nobile.

Bĕrbatul adevĕrat luptă pentru alţii, pentru familie, pretini, cetăţeni, sau pentru binele omenimei întregi, ear' în luptă spinarea lui nu e flecsibilă ca trestia, vênând cumva popularitate sau póte graţie, ci cu fruntea ridicată merge înainte pe calea adevĕrului. Avênd cunoştinţa clară a binelui şi rĕului, concepţie clară despre drept şi nedrept, ştie că de-şi ómenii nu pot judeca faptele sale după meritul lor adevĕrat, totuşi este alt for, unde el se judecă pe sine însuşi şi acesta e forul *conştiintei proprii*. El e în clar cu aceea, că conştiinţa omului e vecinic tréză şi vieţueşte. Ea face pe omul pĕcătos şi lasă sĕ se cutrĕmure cugetênd la faptele sale slabe şi ticălóse. Conştiinţa cértă şi mustră pe om, dar' totodată, şi îndémnă pe om la lucru, convingêndu-l despre puterile sale individuale, despre puterea lui de viéţă şi ferindu-l totodată de patimi şi aplicări rele.

Libertatea şi curăţenia conştiinţei e pentru bărbatul cu caracter cea mai scumpă comóră. Porunca conştiinţei de a'şi plini corect datorinţele sale e pentru dînsul nemărginit de mare în tóte fasele vieţii.

Omul fără conştiintă curată nu póte lucra ceva mai frumos, mai ideal, el urméză boldului rece al inimei sale înrĕutăţite, şi de face ceva bun, face numai de frica legii. Pentru un astfel de om nu esistă de cât numai convingeri şi păreri individuale, cari însĕ duc la destrămarea societăţii întregi. De esemplu nihilismul în Rusia.

Conştiinţa curată desvóltă în noi sentimentul de datorinţă, şi plnirea datorinţei. *Darvin* zice, că conştiinţa în legătură cu sentimentul despre datorinţă sunt momentele caracteristice, prin cari omul se deosebeşte de animal. Ear' *Toma Lynch* zice că întâi trebue semănată ghinda în pământ, apoi se desvóltă stejarul, — adecă mai inainte conştiinţa curată, apoi vin faptele mari.

Noi ştim cât de bine cade sufletului omenesc sĕ vadă fapte mari plinite din sentimentul de datorinţă ideală, din sentimentul nobil altruistic, şi nu purcezĕtóre din sentiment mârşav egoistic.

Faptele mari purcese din inimi nobile, ne inspiră stimă, respect, ne înalţă şi transpun în sfere ideale, făcêndu-ne şi pe noi curagioşi, energici şi gata la abnegaţiune, căci e mai folositor a comunica cu suflete nobile şi a fi influinţat de ele, decât a avé ori-ce posiţii înalte şi averi mari. Aceste tóte sunt trecĕtóre, pe când prin sufletele nobile şi noi ne nobilităm şi înălţăm. — *Confucius* învĕţa pe elevii sei, aşa: cumpeneşte şi cugetă bine cum poţi trăi onest şi eserciéză totdeuna virtutea.

Pentru-ca sĕ putem esercia virtutea trebue sĕ avem abnegaţiune, bunătate de inimă, putere de viéţă şi acţiune, seriositate de muncă, suflet nobil, apoi sinceritate şi bunăvoinţă înainte de tóte, căci tóte acestea forméză împreună virtutea deplină. Esemplu în trecut e Socrates, varda de la Pompei, şi matrozii de pe naia Birkemhald.

Varda de la Pompei, când a erupt Vesuvul, nu s'a mişcat din loc, ci a ars acolo la locul unde avea sĕ stele strajă: Armatura, coiful, lanja şi scutul, se pot vedé şi azi în museul Barbino din Neapole.

Matrozii englezi, când naia Bockemhald s'a cufundat cu ei cu tot, au dat salve de bucurie, căci mureau liniştiţi, fiind-că pe soţiile lor şi copiii i-au putut coborî în luntre, şi deci i-au mântuit.

Dar' nu e destul, ca omul sĕ cugete numai la fapte mari, ci trebue sĕ le şi plinéscă. Putere îi dă conştiinţa curată, care nu-l lasă sĕ desperezе chiar dacă rĕmâne singur, ci'l îmbărbătéză sĕ urmeze liniştit calea înainte, punêndu-i în inimă totodată speranţa firmă a unei reuşite sigure.

Acestea sunt calităţile caracterului firm, pe când caracterul nesigur sau slab şovăeşte vecinic. Lucrării lui se opun mii de obstacole în cale, pe cari nu le póte învinge, fiind că îi lipseşte curajul. Caracterul şovăitor cugetă mult, moraliséză mult, póte şi viséză ideal, dar' nu produce nimic. Prin urmare ce folos de el?

Aşa unul are frică de ómeni, pentru-că, vezi Dómne, óre ce va zice lumea, cum îl va judeca? El nu cugetă însĕ de fel, că óre are el obligaţiunea morală de a sĕvêrşi fapta cutare sau nu? El uită, că e mai bine sĕ greşeşti de câteva-ori, de cât sĕ ai vecinic neîncredere în tine şi sĕ stai neactiv. Greşéla îndréptă pe om, dar' neîncrederea îl perde.

Unui astfel de om îi lipseşte *voinţa firmă*. Sĕ avem voinţa firmă şi celelalte urméză. Acéstă voinţă trebue sĕ o cultivăm toţi, începênd de mici până la cele mai adânci bĕtrâneţe. *Novalis*, vestit scriitor zice: caracterul adevĕrat al omului e voinţa lui deplin formată. O voinţă bine formată şi firmă e statornică şi neclătită pentru viéţa întrégă.

Bărbatul adevĕrat, decis şi hotărît spre sĕvêrşirea faptelor bune, ţinênd la principiile sale, Dómne! puţin preţ pune pe résplata şi laudele lumii! Pentru el e de însemnătate, că apróbă sau desapróbă conştiinţa lui faptele sĕvêrşite? Un astfeliu de om apoi răpeşte cu sine pe toţi cari au numai puţin sentiment nobil. El faptelor sale le pune timbrul, pecetea puterii adevĕrate.

Dar' de acestia sunt puţini! Cu atât mai mulţi sunt însĕ hesitătorii, nestatornicii, cari nu au voinţă firmă de fel sau fórte puţină, cari se învêrtesc după vênt, se schimbă la faţă ca cameleonul, se umflă ca vêntrelele năii după partea de unde suflă vêntul, nu dau hotărît nici înainte, nici înapoi, nici spre bine, nici spre rĕu, nici spre virtute. Acestea sunt caracterele slabe. Iubirea adevĕrului nu e mare la ei, zelul serios de muncă nu-l cunosc. Nu-şi bat capul cu griji, stau mai bucuros pasivi la tóte, sunt indolenţi, se subordonéză pe faţă tuturora, şi dacă lucră ceva lucră numai din interes mârşav, sau caută sĕ împedece pe cei buni. Fiind-că o mare parte a societăţii se compune din astfel de ómeni, pentru-ca sĕ nu fim prea influinţaţi de ei, de timpuriu trebue sĕ căutăm a ne forma, întări şi nobilita voinţa spre bine.

Locke zice: Cel mai bun timp, ca sĕ-ţi formezi voinţa, e tinereţa. Acesta e timpul în care sĕ adunăm, pentru-ca sĕ avem în etatea bărbăţiei şi a bĕtrâneţei.

Sĕ nu uităm că un popor nu póte sĕ 'l ridici în massele lui întregi, ci trebue sĕ începi de la individ.

Adevĕratul resultat din interesul poporului trebue sĕ purcédă. Virtuos póte fi cineva numai practicând virtuţile. Individul trebue sĕ se formeze pe sine însuşi, apoi prin acţiunea unitară se vor forma massele cele mari. Familia e locul prim, apoi vine şcóla, şi la urmă praxa vieţii. In acestea se cultivă virtuţile, cari forméză caracterul omului. Pedagogii cei mai buni ne spun, că cu cât mai timpuriu vom puté influinţa copiii, ca ei înşişi sĕ-şi impună legile, cu atât mai timpuriu vom avé bărbaţi cu caracter firm. E natural că aşa ceva e greu, şi numai o muncă continuă o póte produce. Dar' greutăţile învinse oţelesc puterile şi trecênd cu succes peste ispite vom avé bucuria şi setisfacţia unei datorinţe plinite în mod conştienţios. Cu cât mai greu ne-am luptat contra pedecilor, cu atât mai frumos şi ideal va fi resultatul ajuns. Omul sĕ-şi stabiléscă o ţintă hotărîtă şi sĕ aibă firma convingere morală că póte sĕ o ajungă cu puterile sale, şi necondiţionat va înainta cu paşi siguri spe ţintă.

Azi mai e un pĕcat care împedecă pe om la lucru. *Invidia*. Invidiosul ureşte pe cel ce a ajuns la un resultat bun şi îmbucurător şi a avut un succes al muncii sale oneste. El nu cugetă că succesul obţinut e póte ultimul inel din un lanţ lung de insuccese, cari au costat pe învingător sudori grele, póte sudori de sânge. Nu se uită la greul luptei purtate, şi caută resultatul obţinut.

Unii ca acestia voesc sĕ ajungă la resultate bune şi la sinecure fără muncă şi trudă, fără luptă, ceea ce este cel mai classic semn despre un caracter slab. Ei uită că dacă vreai sĕ-ţi tignéscă rodul muncei işi sĕ aibi bucurie adevĕrctă, trebue sĕ fi lucrat conştienţios.

Noi nu trebue sĕ cugetăm îndată la fapte mari şi eroice, în cari sĕ se arete caracterul omului. Acesta se arată destul de bine în un cerc mic de activitate. Dovedit e că în viéţa de tóte zilele energia puternică învinge obstaculele. Principiul energiei şi activităţii e cu mult mai puternic, de cât sĕ fie nimicit de împrejurări. Omul trebue sĕ lucreze în continuu, numai aşa póte spera resultat. *Swedenborg* zice: Viéţa care sĕ ne ducă la ceva mai înalt nu e o viéţă care se retrage din lume, ci e o viéţă activă în lume. *Jean Paul* zice: Faptele bune rĕsună prin ceriu ca sunetul clopotului.

Ştiut este, că prin activitate propriu zisă omul învaţă mai mult de cât din privire, mai ales tinerimea, pentru care nu e ceva mai desastruos şi periculos de cât trândăvia trupéscă şi sufletéscă, cari duc la moleşire, la patimă şi pesimism. Va urma).

Revistă esternă

Turburările din Polonia. In Lodz Joi într'amiazi mai mulţi lucrători au oprit în stradă trăsura generalului de cazaci Marmuzov, pe general l'au tras jos din trăsură şi *l'au ucis*. Uciderea s'a făcut la ordinul comitetului revoluţionar, din causă că Marmuzov comandase cazacilor sĕ puşte în mulţime.

Tot Joi în *Varşovia* un evreu a ucis cu puşcături de revolvĕr pe comisariul poliţial Chirilup, ear' în baracele militare de la *Soçotov* trupele cari aveau sĕ plece în Manjuria s'au revoltat şi au denegat ascultarea. Un deşament de cazaci a dat de mai multe-ori foc de linie asupra lor, omorînd patrusprezece soldaţi, ear' pe alţi mulţi rănindu-i grav.

*

Anarchie în Odessa. Ştirea despre revolta matrozilor vasului de rĕsboiu „Potemkin“ se completéză acum cu mulţime de telegrame, din cari resultă că din turburările sporadice ale lucrătorilor a isbucnit revoluţie formată, la care participă şi *tunurile* vasului „Potemkin“ contra trupelor menite a restabili ordinea. De Joi séra începênd oraşul e în flacări, magazinele şi docurile din port au ars scrum; corăbiile din port s'au refugiat tóte la largul mării, dar' trei au fost prinse, de flacări şi nimicite; edificiile guverniale şi alte patru case mari au căzut pradă flacărilor. Revoltaţii luptă cu bombe şi revolvere, ajutaţi de matrozii vasului „Potemkin“ (600), cari din port dau foc de tunuri în trupele militare.

„Potemkin“ a arborat stindard roşu (revoluţionar) şi se zice că şi matrozii corăbiei de transport „Vecha“ au trecut pe partea revoltaţilor.

Consulii străini au cerut de la guvernele lor sĕ trimită de urgenţă vase de rĕsboiu; guvernul rusesc a dat ordin comandantului flotei din Marea-Négră sĕ plece imediat la Odessa şi sĕ cufunde vasul „Potemkin“ cu matrozii cu tot, dacă nu i-se vor preda.

Peste tóte acestea „Lokalanzeiger“ (Berlin) are şi ştirea, că unele dintrĕ trupe s'au dat pe partea revoltaţilor şi comit violenţe înfiorătóre, ear' pe apă personalul mai multor torpile s'a alăturat la revolta lui „Potemkin“ şi jefueşte corăbiile comerciale străine.

„Asociaţiunea“

Convocare.

Pentru reconstituirea despărţĕmêntului XXIII Turda al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, subscrisul, ca esmis al comitetului central prin acésta am onóre a convoca adunarea constituantă pe 12 Iulie st. n. a. c. la 3 ore p. m. în şcóla romană gr. cat. din Turda, rugând pe toţi membrii fundatori, ordinari şi ajutători de pe teritoriul acestui despărţĕmênt, cum şi pe toţi binevoitorii de inaintare în cultură a poporului român, se binevoiască a se presenta în număr cât se póte mai mare.

Programul adunării:

1. Deschiderea adunării.
2. Reconstituirea despărţĕmêntului conform § 45. din statute alegêndu-se directorul ca president şi 4 membri în comitet.
3. Constituirea comitetului conform § 45 din statute.
4. Alegerea unei comisiuni pentru inscrierea de membri noi şi incassarea taxelor de membri.
5. Alegerea alor 2 membri cari se represinte despărţĕmêntul la adunarea generală a „Asociaţiunii“.
6. Eventuale propuneri.
7. Eventuale vorbiri ocasionale.
8. Inchiderea adunării prin espresul comitetului central.

Turda, 28 Iunie 1905.

Iuliu C. Vlăduţiu.

Convocare.

Adunarea cercuală ordinară a despărţĕmêntului Mociu al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ se va ţiné în Mociu la 23 Iulie n. a. c. în biserica gr. or. la 3 ore p. m. cu următoriul

Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului.
3. Raportul cassariului.
4. Alegerea comisiunilor pentru censurarea rapórtelor.
5. Alegerea comisiunilor pentru inscrierea de membri noi.
6. Disertaţiuni, cari trebuesc presentate cu 48 ore înainte de adunare directorului despărţĕmêntului.
7. Raportul comisiunilor.
8. Statorirea budgetului.
9. Alegerea a doi delegaţi pentru adunarea generală.
10. Propuneri.
11. Alegerea comisiunei pentru verificarea procesului verbal.
12. Inchiderea adunării.

La acésta adunare se invită membrii Asociaţiunii şi toţi sprijinitorii progresului poporului român.

Ioan Bozac *president.* — *Simion Ciuca* *secretariu.*

NOUTĂŢI

Parastas pentru Zeno Mocsonyi. Sâmbătă s'a servit în biserica parochială din suburbiul josefin al Sibiiului, în presenţa unui public ales, parastas pentru odihna sufletului rĕposatului Z. Mocsonyi. A oficiat serviciul însuşi Escelenţa Sa Inaltpreasânţitul *archiepiscop şi metropolit Ioan*, asistat de Preacuvioşia Sa protosincelul Dr. Eusebiu *Roşca*, de protopresbiterul Ioan *Papiu*, presbiterul preot militar Dr. Virgil *Cioban* şi de diaconul Dumitru Câmpian.

*

† Zeno Mocsony. Joi s'a făcut înmormêntarea regretatului Zeno Mocsony în mausoleul familiar din Feni, după ce rĕmăşiţele pămênteşti fuseseră binecuvêntate în Budapesta prin ieromenachul G. Bogoevici. La Feni serviciul funebral a fost oficiat de protopresbiterul Ioan Pinciu (Ciacova) asistat de şése preoţi. Din partea familiei au participat la actul înmormêntării: fiul decedatului, Anton, şi fiul vitreg conte T. Szápáry, vĕd. Teresia Mocsonyi, vĕd. Georgina contesă Bisingen n. Mocsonyi, d-órele Catinca şi Eugenia Mocsonyi şi Petru şi Alexandru Mocsonyi junior. Dl Dr. Alexandru Mocsonyi nu a putut participa, din causă de morb, asemenea nici soţia rĕposatului, frântă de emoţiunile zilelor din urmă. Ear' ca public străin au participat numĕróse delegaţiuni şi persóne singuratice.

*

† Ioan Moldovan, paroch gr. or. în Vîdrasĕu (tractul Murĕş Oşorheiu), a rĕposat Sâmbătă (1 Iulie n.) în etate de 50 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut azi în cimiteriul bisericei gr. or. din Nasna.

*

Greve de secerători. In comitatele ungurene, deosebi în cele de peste Dunăre secerătorii s'au pus în grevă, pretinzênd simbrie mai mare de cum le era fixată în contractele încheiate cu proprietarii, şi împedecând şi pe alţii a lucra, din care causă s'au întêmplat şi turburări grave, aşa că a trebuit chiămată contra lor miliţia. In *Ozora* (comitatul Tolna) miliţia a fost necesitată sĕ dea foc asupra greviştilor, dintrĕ cari mulţi au fost ucişi, ori răniţi de glónţe.

*

Mecenatul săracilor. Senatorul orăşenesc *Beck* din Hanovra, răposat săptămâna trecută, a testat jumĕtate milion de marce în séma sĕracilor oraşului.

*

Esplosie de gazuri miniere. In mina de la Wattenseid (lângă Essen, în Germania) au esplodat Mercuri după amiazi gazurile miniere, pe urma căreia tarna s'a prăbuşit şi a astrucat sub ruine douĕzeci şi trei lucrători.

*

Din hoţiile ţiganilor vagabunzi. O caravană de 67 ţigani vagabunzi (de cei cari în coşul căruţei îşi au casa şi masa) Mercuri după amiazi au dat asediu formal asupra casei lui Iacob Odza de la marginea drumului dintrĕ Ciaba şi Sarvaş, şi spargênd porţile au intrat şi au jefuit tot ce au găsit, apoi legând pe soţia proprietariului şi aruncând'o în coşul unei căruţe au mers mai departe. Gendarmeria fiind însĕ avisată pe telefon despre isprava ţiganilor, i-a luat la gónă şi apróape de Szarvas a prins întrégă caravana şi a escortat'o la Szarvas, unde va avé sé-şi iea pedépsa meritată.

*

Manuscripte din timpul Mântuitoriului. Pe o proprietate a orfanotrofiului sirian din apropierea Ierusalimului au desgropat nu de mult un mormênt, în care — după cum vestește o gazetă egiptênă — s'au găsit manuscripte din timpuri fórte străvechi, verosimul că din timpul Mântuitoriului. Directorul orfanotrofiului a dispus fotografarea lor și a trimis fotografii de acestea mai multor societăți de știință, ca sě descifreze conținutul lor. In apropiere de mormêntul desgropat mai sunt câteva morminte străvechi, pe cari încă se vor desgropa și esamina, ear' resultatul cercětărilor îl vor da publicității numai după ce esperții vor fi statorit etatea și conținutul manuscriptelor.

*

Grindină mare. Luni după amiezi mai multe comune din comitatul Alba au fost bătute de vreme grea împreunată cu grindină atât de abundantă, în cât de pe strade și de prin curți au adunat'o cu lopata. In câmp tempestatea a nimicit tot; e desperată deosebi situația micilor-economi, cari neasigurându-și holdele 'i aștéptă acum cea mai mare miserie.

*

Bucatele aprinse de schinteile de la trenuri. Ministrul de comerciu a dat zilele acestea un ordin circular, prin care face atenți pe proprietarii de pământ din apropierea căilor ferate, ca pentru evitarea pericolului de a li-se aprinde de la schinteile trenului bucatele secerate, sě pună clăile (crucile) la distanță de cel puțin 95 metri de la calea ferată și în lungul căii sě sape 2—3 șănțulete (brazde) de siguranță, de óre-ce acelora cari nu observă aceste dispoșițiuni calea ferată nu le rebonifică pagubele causate prin eventuala aprindere a clăilor. Cei cari nu pot sě se conformeze acestor dispoșițiuni sunt îndatorați sě-și care de pe câmp bucatele îndată după secerie.

*

Petrecere în Turda. Tinerimea română din Turda și împrejurime învită la petrecerea de vară ce se va aranja Mercuri în 12 Iulie st. n. 1905 în sala hotelului „Europa“ din Turda cu ocasiunea adunări generale a despărțěmêntului XXIII. (Turda) al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ Inceputul la 8 ore sére.

*

Concert în Șiria. Absolvenții de teologie din Arad învită la concertul împreunat cu dans ce-l vor aranja în ziua de sft. Petru (12 Iulie 1905 st. n.) în sala „Casei Naționale“ din Șiria (Világos) sub conducerea profesorului Triton Lugojan, cu concursul binevoitor al d-șórei Tulia Bogdan, în favorul școlei de fete din Arad și al bibliotecii „Casei Naționale“ din Șiria. Inceputul la orele 8½ séra.

*

Petrecere în Mociu. Petrecere de vară se va ține în hotelul „Fazanul de aur“ din Mociu la 23 Iulie st. n. 1905, cu ocasia adunării generale a desp. XV (Mociu) al „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului român“. Beneficiul petrecerii se va da pentru fondul de bibliotecă poporală la depărțămênt. Prețul de întrare: de persónă 2 cor., de familie 4 cor., dar' cu al patrulea începênd, tot membrul de familie mai plătește 1 cor. Inceputul la 7 ore sére. Suprasolvirile se vor chita cu mulțumită prin ziare. Mâncări și beuturi se află la hotel.

PARTEA LITERARĂ.

Limba nouălor cărți bisericeștĭ. *)

Stăruințele, cu carĭ aĭ noștriĭ ceĭ bătrînĭ s'aŭ nevoit întru întoarcerea cărților bisericeștĭ din slavonește și grecește în romînește pentruca să fie ele de învățătură și întrămare pentru toată sămînția romînească, aŭ făcut ca după veacurĭ de sbuciumărĭ și după o robie de un lanț nesfîrșit de anĭ sub jug slavonesc și grecesc „prosteasca limbă romînească“ să ajungă a putea propovădui prin singură puterea sa la un popor întreg cuvîntul lui Dumnezeu: Romînilor, Moldovenilor și Ungro-Vlachilor.

Principiul limbistic exprimat de Silvestru în predoslovia Testamentului Nou de la Bălgrad (1648), că „cuvintele trebue să fie ca banii, că baniĭ aceia sînt bunĭ carĭ umblă în toate țările, așa și cuvintele acelea sînt bune, pe carĭ le înțeleg toțĭ, — iar dacă nu sînt toate cuvintele tuturor spre înțelegere vina este a aceluia, ce-aŭ răsfirat Româniĭ printr'atîtea țărĭ de s-aŭ amestecat cuvintele cu alte limbĭ de nu grăesc toți într'un chip“ — trecînd hotarele și adunînd sufletește prin viața culturală pe toțĭ Romîniĭ laolaltă, a adus cu sine aceea ce a făcut pentru Germanĭ la începutul veacului al XVI-lea Luther cu traducerea Biblieĭ în limba germană: stabilitatea, unitatea graiuluĭ romînesc.

Reformațiunea, care a tulburat pentru multă vreme liniștea statelor la începutul evuluĭ noŭ, aruncîndu-șĭ sămînțele sale și printre Romînĭ cu gîndul ca să-ĭ convertească și pe acestia la „noua lege“, a dat prilej Romînilor, ca să-șĭ poată apăra acel paladiŭ, care li-a susținut veacurĭ de-alungul naționalitatea: *limba poporului*, din care aŭ făcut armă atuncĭ, cînd erau maĭ amenințiți în existența lor și cînd încercările de convertire ale reformaților și mai ales ale principilor calvinĭ păreaŭ, că vor întuneca pentru totdeauna deodată cu legea romînească și conștiința națională a noastră. Acțiunea reformaților și a calvinilor a produs o reacțiune puternică, care s'a manifestat prin traducerea cu mare sîrguință a cărților bisericeștĭ, carĭ aŭ pus temelia adevăratei limbĭ literare româneștĭ.

Privit mai de aproape asest moment, în istoria stăruințelor Romînilor de a se emancipa de sub stăpînirea limbilor „sfinte“ — slavonească și grecească — și așĭ elupta independența sub raportul bisericesc-cultural se pot distinge treĭ epoce, cari se deosebesc unele de altele prin limba, din care s'au tîlcuit cărțile bisericești și după influința ce a avut-o o literatură saŭ alta asupra celeĭ romîneștĭ. Epoca I este epoca slavonă, care se începe cam pe la mijlocul seculuĭ al XVI-lea și ține până la sfîrșitul secoluluĭ al XVII-lea; epoca a II-a — epoca grecească de pe la sfîrșitul secolului al XVII-lea, până pe la 1830, cînd începe epoca a III-a, epoca modernă, adecă epoca activității bisericeștĭ romîne, care ni-a dat nouăle cărți bisericeștĭ“.¹)

Cele dintîĭ traducerĭ romîne sînt sclave originalelor aproape din cuvînt în cuvînt, — un cuvînt romînesc stă în locul altui cuvînt slavonesc sau grecesc, fără a lua în conziderare dacă se potrivește cu spiritul limbeĭ romîneștĭ saŭ nu. Traducătoriĭ după tipicul slavonesc și grecesc nu țin seamă de înțelesul textului ci de cuvinte, pe carĭ de cele mai multe ori le traduc așa zicînd literal. In decursul veacurilor limba romînă începe apoĭ a se emancipa în mod vădit de limba slavonească și grecească, — traducătoriĭ devin maĭ iscusițĭ și cu cît un text se copiază mai des, cu atît mai mult se depărtează limba din copie de la isvod, stilul devine din ce în ce mai limpede, mai clasic-romînsc, până ce prin Testamentul noŭ de la Bălgrad (1648) dar mai ales prin Biblia completă dela Bucureștĭ (1688) „care cuprinde, unificînd, limpezînd și curățînd, tot ceea ce se lucrase mai frumos până atunci“ ¹) se pune temelia adevărată și nestrămutată a limbeĭ literare romînești întrucît se poate vorbi de o adevărată limbă literară românească.

Incepînd dela acest dat orĭ unde trebuința făcea să apară vre-o carte bisericească romînă, fie că apărea în Ardeal saŭ în Munțenia saŭ în Moldova, ea aducea lumină și învățătură tuturor Romînilor, pentru că ea nu era scrisă în jargonul moldovenesc, muntenesc saŭ ardelenesc, ci în limba dulce și 'nțeleaptă a *tuturor Romînilor*. Aceste cărțĭ bisericeștĭ aŭ statornicit pentru toate veacurile unitatea limbeĭ romîneștĭ, fiind în acelaș timp adevăratul depozitar al limbeĭ romîne și isvor viŭ, din care apoĭ s'au adăpat toțĭ aceia, carĭ după vremurĭ aŭ cercat să procopsească prin scrisul lor neamul romînesc.

Limba acestor cărțĭ nu e făcută, ci luată chiar din gura poporuluĭ, astfel că traducătorul acelora nu e decît un răsunet nu numai al limbeĭ ci și al simțireĭ și preste tot al chipuluĭ cugetăriĭ poporuluĭ, — după cum foarte nimerit observă metropolitul A. Șaguna în prefața Bibliei sale dela 1856. Limba aceasta introdusă odată în cărțile bisericeștĭ și-a aflat și cultivătoriĭ săĭ harnicĭ, carĭ aŭ știut'o ține în curent cu limba vie a poporuluĭ și carĭ aŭ îmbogățit'o și s'aŭ îngrijit ca să se păstreze în starea cum a format-o și desvoltat-o istoria noastră și să o predea și generațiilor următoare, ca pre o moștenire neprețuită, arătînd tot odată și calea, pe care trebue să se urmeze mai departe cu păstrarea și cultivarea ei, căci limba e și ea vie și ca atare e supusă și ea fluctuațiunilor, — ea se limpezește, se desvoltă și se îmbogățește amăsurat graduluĭ de desvoltare și de cultură al poporuluĭ respectiv. Ea e ca un pom viu, care în toată primăvara se schimbă: ramurile bătrîne și fără suc se uscă și cad, mlădițele tinere ies și cresc, frunza vestejește și se scutură, dar alte nouă curînd îl împodobește, — toate ale luĭ se fac și se prefac, numaĭ trupina rămîne aceeașĭ. ²)

Această schimbare, prefacere, îmbogățire și perfecționare o putem urmări dela cele mai vechĭ cărțĭ bisericeșĭ, până la cele mai puțin vechĭ, fiecare ediție mai nouă a cutăreĭ sau cutăreĭ cărțĭ bisericeștĭ e un pas înainte, cu fiecare ediție nouă sintactica cam intunecată din causa influințelor străine se limpezește în mod observabil și iese în relief din ce în ce tot maĭ mult energia și plasticitatea limbeĭ, care apoĭ la un timp dat ajunge la o formă mult-puțin desăvîrșită.

Nu voiu urmări evoluția limbeĭ noastre bisericeștĭ dela cele maĭ vechĭ documente de limbă bisericească până astăzĭ, aceasta ar trece și preste puterile mele și preste cadrele unuĭ studiŭ, al căruĭ scop este prezentarea limbeĭ nouălor cărțĭ bisericești, ci voiŭ începe cercetările mele cu sec. 19, cu care limba bisericească întră într'un nou stadiŭ de desvoltare.

Secolul al XIX-lea a adus în țările romîne deodată cu multele schimbărĭ — unele provocate de noul curent național din Ardeal, cele mai multe însă răsunete ale revoluției franceze — și necesitatea absolută a lărgiriĭ limbeĭ româneștĭ. Cu împrumutarea nouălor noțiuni și forme s'a simțit și lipsa înzestrării acestora cu termenii corespunzětori, — limba românească, care s'a deosebit încă cu ocazia primelor începuturi de traducerĭ săracă în expresii, a trebuit să recurgă la anumite mijloace de îmbogățire a acesteia. Nicĭ când nu s'a desvoltat atât zel și nu s'a cheltuit atâta energie pentru limba românească, ca în întîia jumătate a secolului al XIX-lea, dovadă ne sunt diferitele direcțiĭ limbistice, în jurul cărora s'au grupat ceĭ maĭ luminațĭ oamenĭ ai acesteĭ epoce. Aceste direcții, cari sě cultivau în toate treĭ țěrile locuite de Românĭ, deșì diferite ca concepție limbistică, urmăreau acelaș scop: lărgirea limbeĭ româneștĭ și punerea eĭ pe baze solide.

Primele nizuințe de a premenì limba noastră parte prin învierea archaismelor, parte prin întroducerea neologismelor sînt anterioare secolului al XIX-lea, cu începerea acestuia însă sě observă în măsură maĭ mare tendința de a reforma limba, tendință care a schimbat în măsură considerabilă fața limbeĭ româneștĭ, atât aceleĭ bisericeștĭ, cât și a limbeĭ literare.

Schimbările acestea, cari au pregătit apropierea limbeĭ de o oare-care unitate nu sînt încă pe deplin lămurite în istoria limbeĭ noastre, nicĭ încât privește limba strict literară ³) și cu atât maĭ puțin cât privește limba bisericeĭ, care s'a învrednicit de o regretabilă ignorare.

O foarte nepretențioasă încercare de a urmărì schimbările limbeĭ bisericeștĭ din sec. 19 — maĭ ales în a doua jumătate a luĭ — este încercarea de față, căreia nu ni-am gândit nicĭ odată a-ĭ atribuì vre-o valoare maĭ mare de cât a uneĭ încercărĭ începătoare. (Va urma).

---

*) Cu ortografia autorului.

¹) Cf. Incercări literare asupra traducereĭ cărților de ritual în Biserica romînă de T. Dragomirescu. Bucureștĭ 1895, pg. 42.

²) F. Istoria literaturiĭ religioase a Romînilor până la 1988 de N. Iorga. Bucureștĭ 1904. Prefața.

³) O încercare foarte laudabilă a făcut în privința aceasta profesorul P. V. Haneș în cartea sa publicată anul trecut. Desvoltarea limbeĭ literare la Români în prima jumătate a sec. 19. Bucureștĭ, 1904.

Cărți și reviste.

„Candela“, revista bisericéscă-literară bucovinénă, a apărut pe Iunie (fascicolul 6, anul de esistință 24) cu următoriul sumariu: *Buddhismul și creștinismul*, studiu apologetic de Dr. Vasilie Găina; *Genesa*, de Dr. V. Tarnavschi, apoi obligatul text rusesc pentru preoțimea ruténă din archidiecesa Bucovinei, și esplicări și comunicări de casuri pastorale.

„Candela“ apare în Cernăuți în fascicoli lunari și costă 8 coróne pe an. Birourile redacției și administrației sunt în residența archiepiscopéscă.

*

„Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania“, de Dr. Ilarion *Pușcariu*, archimandrit-vicariu archiepiscopesc. Lucrare valorósă, bine apreciată atât la noi, cât și în ziarele și revistele din România, din prilejul apariției sale. Se împarte în nouě părți; prima parte, pe 23 cóle de format 4° mare conține un studiu istoric amĕnunțit despre reînființarea metropoliei nóstre, ear' a doua, pe 55 cóle, conține o valorósă colecție de documente.

Congresul național-bisericesc al metropoliei nóstre în sesiunea din anul 1903 (ședința VII) *apreciind valórea literară* a opului Preacuvioșiei Sale, a *esprimat autorului recunoștință*.

„Metropolia“ a apărut în editura consistoriului metropolitan și costă 6 coróne. Se póte procura de la librăria archidiecesană. (Sibiiu, strada Măcelarilor nr. 45).

Posta redacției.

Gelmar. Primit cu mulțămită. Ii vom face loc cât mai curênd.

Turda. In numěrul viitoriu dacă va fi cu putință.

Din tractul Lupșei. Asemenea.

Poșta ultimă.

Crisa. După o audiență nouă, avută la Viena, prim-ministrul Fejérváry a invitat pe toți șefii partidelor din coaliția parlamentară la o consfătuire, pentru-ca în bună înțelegere sě afle împreună calea pe care sě fie scósă țéra din încurcături. Invitarea a fost acceptată și Sâmbătă d. a. la orele 4 conducătorii opoziției coalisate s'au presentat în palatul prim-ministrului Fejérváry, pentru a începe tratările de pace. Sâmbătă nu s'a putut ajunge la înțelegere și așa a rěmas, ca tratativele de pace sě fie continuate în fie-care zi. Se vorbește, că basa tratărilor o formézä solia adusă de la Viena, că *Coróna e aplecată a face națiunii magiare concesiuni mulțămitóre*, dacă se va afla o modalitate, ca acésta sě se întêmple *fără a se stirbí vaza și autoritatea Corónei.* Contele Apponyi s'ar fi esprimat cu privire la situație astfel: „*Lucruri mari s'au întêmplat. Stăm în fața unor mari schimbări*“.

Revoluție în Odessa. Matrozii vasului „Potemkin“, în fața celor șése vase de rěsboiu sosite sub comanda admiralului Kryger *au capitulat* Sâmbătă. Toți au fost escortați apoi de pe vasul lor și puși sub pază pe celelalte vase.

Se zice că vor fi judecați la mórte toți.

In acelaşi timp cu știrile despre acésta capitulare o telegramă din Petersburg, emanată din cercuri oficiale înalte și trimisă lui „Vossische Zeitung“ (Berlin), spune că în *Libau* vase de rěsboiu revoltate *bombardéză portul.*

Cetiți

„România Ilustrată“

singura revistă mare, enciclopedică, ilustrată și de actualitate.

Pe lângă o materie literară din cele mai variate și datorită celor mai distinși și gustați scriitori români, ca Coșbuc, Davila, Antemireanu, Tutoveanu, Dr. Grigorovitza, Radu Rosetti, Sadoveanu, etc., revista **„România Ilustrată“**, care apare în București, sub direcțiunea dlui Ioan Rusu Abrudeanu, conține în fie-care numĕr între 40 și 50 de ilustrațiuni de actualitate din țară și străinătate.

„România Ilustrată“ este cea mai rĕspândită și mai apreciată revistă de familie. Apare odată pe lună în câte 4 cóle.

Costul abonamentului — 24 lei pe an și 12 lei pe jumĕtate de an — se póte trimite cu mandat postal pe adresa: Administrația revistei **„România Ilustrată“**, București, strada regală nr. 1. [122] 3—5

Nr. 503 1905. [132] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor** vacante **învĕţătoreşti** de la comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Lupşa se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Mogoş Valea Barnei**, salariu 600 cor., anume 360 cor. de la popor şi 240 cor. ajut votat de la stat, locuinţa în edificiul şcólei şi lemnele trebuincióse de foc.

2. **Muncel**, salariu 600 cor., de la popor 400 cor., ajutul statului 120 cor. şi din fondul bisericei 80 cor.; locuinţă în edificiul şcólei şi lemne de foc.

3. **Ocolişul mare**, salariu 600 coróne, solvit din repartiţie şi cassa bisericei, locuinţă în edificiul şcólei şi lemnele de foc.

La cas că învĕţătoriul va puté înfiinţa cu adulţii cor bisericesc, va primí de la comitet o deosebită remuneraţiune şi pentru cor.

4. **Runc** cu filia **Luncalargă**, salariu 600 cor. de la popor, locuinţă corĕspunzĕtóre în edificiul şcólei şi lemne de foc.

Cuincuenalul la tóte posturile se solveşte numai după anii serviţi în respectiva comună ca definitiv.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sĕ 'şi înainteze cererile înzestrate conform normelor în vigóre subscrisului oficiu — în terminul deschis.

Ofenbaia, 14 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Vasile Gan
protopresbiter.

Nr. 306 1905. [124] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători**, în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Alba-Iulia se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Acmariu**, salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

2. **Cetea**, postul al doilea, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

3. **Ciugudiu**, cu salariu de 600 cor. din locul şcólei şi repartiţiune, cuartir şi lemne de foc.

4. **Măgina**, cu salariu de 600 coróne, plătit înainte din cassa bisericei, în rate lunare, cuartir şi lemne de foc.

5. **Pâclişa**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

6. **Stremţiu**, postul al doilea, cu salariu de 600 cor. (300 cor. de la stat, ear' 300 cor. din repartiţie), cuartir şi lemne de foc.

7. **Tăuţiu**, cu salariu de 6C0 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

Cei ce doresc a ocupa vre unul din aceste posturi îşi vor aşterne cererile lor compuse conform normelor din vigóre, la subsemnatul oficiu, — în terminul indicat, — îndatoraţi fiind cei odată instituiţi de a conduce elevii la biserică în Dumineci şi sĕrbători şi a cânta cu ei la sfânta liturgie.

Cuincuenalele se vor computa numai după serviciu de 5 ani de la ziua alegerii.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale locale.

Alba Iulia, 13 Iunie 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 507. [130] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoreşti** din comunele mai jos indicate, în protopresbiteratul Mercurea, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Cărpiniş**, 2 posturi cu salariu de câte 6C0 coróne, relut de cuartir 40 cor. şi 2 stângini de lemne ori relut 24 cor.

2. **Poiana**, 1 post cu salariu anual pe 600 cor. şi 140 cor. relut de cuartir şi de grădină.

3. **Tău**, 1 post cu salariu de 600 cor., solvibil în 3 rate: la 29 Octobre, 16 Ianuarie şi la finea anului şcolar, grădină şi cuartir în edificiul şcolar.

Reflectanţii la aceste posturi au sĕ 'şi aştérnă suplicile lor instruate conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis avênd a se presenta înainte de alegere în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări. Intru cât petenţii ar reflecta la cuincuenalii şi după anii serviţi la alte şcóle au sĕ 'şi arete dorinţa în suplicele lor spre a se pronunţa sinodul electoral în causă.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Mercurea în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Mercurea, 13 Iunie 1905.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Patruzeci de predici poporale, de *Iuliu Scriban*, licenţiat în teol.	C.	1·50
Teatru de şcólă, de *Ana Gh. Tănăsescu*, directóra şcólei de fete din Constanţa	„	1·—
Tainele cerului, de *C. Flamarion* (trad. Haralambie G. Lecca) .	„	1·50
Cuib de şoimi, poem dramatic în versuri, de *I. C. Bistriţeanu* .	„	1·50
Ziariul unui Pierde-Vara, de *George Coşbuc*	„	2·—
Portretele lui Eminescu, notiţe biografice, de *Ioan Scurtu* . .	„	—·80
Foiletóne, de *Ilarie Chendi* . .	„	2·50
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.		
Rumänische Dialekte, von *Josef Popovici*	„	4·80
Studii pedagogice şi discursuri, de *Dr. Vasile Bologa*, dir. şcol. .	„	2·—
Frumos! nuvele, de *Const. Hodoş*	„	2·—
Poesii, de *Maria Cunţan* . . .	„	1·25
Crişma lui Moş-Precu, povestiri, de *M. Sadoveanu*	„	2·—
Chipuri şi graiuri din Bucovina, nuvele, de *Em. Grigorovitza* .	„	2·50
Rutenisarea Bucovinei şi causele desnaţionalisării poporului rom. după date autentice, de *Un Bucovinean*	„	3·50
Din viaţa marinarului, nuvele, de *Gh. A. Teodoru*	„	1·50
Dureri înăbuşite, de *M. Sadoveanu*	„	2·—
Poezii, de *Haralamb G. Lecca* .	„	1·50
De dragul celor mici, nuvele şi schiţe, de *Vasilie Pop* . . .	„	1·50
Armîna (românca), roman social din epoca renaşterii poporului român de la Pind, de *P. Vulcan*	„	2·—
Povestiri, de *Mihail Sadoveanu* .	„	1·50
plus 20 fil. porto postal.		
Istoria literaturii religióse a Românilor până la 1868, de *N. Iorga*	„	3·50
Cultura română şi politicianismul, de *Rădulescu-Motru*	„	1·50
Cuvinte adevărate, de *N. Iorga*	„	2·50
Drumuri şi oraşe din România, de *N. Iorga*	„	2·50
Geniu Pustiu, roman original inedit, de *Mihail Eminescu* . . .	„	2·—
Urmaşii Romei, novele şi schiţe, de *George Cair*	„	3·—
Eu rîd, tu rîzi, el rîde, de *G. Ranetti*	„	2·—
Poveşti populare, de *Alex. Florini*	„	2·50
Călĕtoriile lui Enache Cocoloş, de *Th. D. Speranţă*	„	2.—
Sate şi mănăstiri din România, de *N. Iorga*	„	2·50
Din viéţa romană, de *Ion Kalinderu*	„	4.—
plus 30 fileri porto postal.		
Idroterapia medicală, de *Dr. G. Baiulescu*	„	10.—
porto 72 fil.		
Bibliografia românéscă vechie, de *Ioan Bian* şi *Nerva Hodos*, tomul I. 1508—1716	„	26·—
porto 92 fileri.		

Librăria arhidiecesană.

Frumosul roman

DUŞMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria arhidiecesană.

Zacharia Boiu

Frunze de laur

Poesii eroice din anii 1877—1878

Publicate de . . . .
Ioan Baptist Boiu.

Preţul 50 fileri plus porto postal.

Librăria arhidiecesană.

★

Biblioteca poporală a Asociaţiunii. - -

★ ★
★

	fil.
1, 2. **Povestiri din viéţa ţeranilor români.** (I şi II,) de *I. Pop-Reteganul*, câte	20
3. **Despre cărţile funduare şi întabulări**, de *Dr. Valer Moldovan*	30
4. **Sfaturi bune.** Trei disertaţiuni, de *Em. Ungurean*, *Dr. Elie Cristea* şi *N. Ivan*	20
5. **Casa părintéscă**, crescătórea indivizilor şi popórelor, de *I. Popea*, fost prof.	20
6. **Despre testament.** Explicarea art. de lege XVI, din a. 1876, de *Dr. V. Moldovan*	30
7. **Posta, telegraful, telefonul.** Noţiuni generale despre instituţiile postale, de *Gavr. Todică*	20
8, 9. **Icóne din istoria Grecilor vechi**, (I, II), de *V. Lazăr*, câte	20
10. **Grădina de legumi**, de *Ioan F. Negruţiu* . . .	30
11. **Cultura cucuruzului**, de *Ioan F. Negruţiu* . . .	20
12, 13, 14, 15, 16. **Ionel.** Principii morale şi creştineşti de educaţiune (I, II, III, IV, şi V), de *V. Gr. Borgovanu*, câte . . .	20
17. „**Astra**“. Informaţiuni asupra scopurilor şi instituţiunilor „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ .	20

Librăria arhidiecesană.

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor din direcţiune

şi

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea comitetului de supraveghiare

de
Alfred Kormos
directorul revistei „Magyar Pénzügy“

Traduceri autorisate de
Constantin Popp
funcţionariu la „Albina“ din Sibiiu.

☞ Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu**, cea dintâiu cu preţul de **3 cor.**, ear' cea din urmă cu preţul de **1·50 cor.**

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

— Efectuirea se face în 24 zile. —

Icóne sfinte pentru Iconostase

(tetrapode) pictate pe tinichea, mărimea 26/32 cm.

Grupa I.

Sf. George, Sf. Ilie, Cuviósa Paraschiva, Sf. Dumitru, Sf. Erarch Nicolae.

Preţul: simple 6·50, fine 10, f. fine 13·50 cor. bucata.

Grupa II.

Botezul Domnului, SS. Apostoli Petru şi Pavel, Constantin şi Elena, SS. Arch. Mihail şi Gavriil.

Preţul: simple 7, fine 10, fórte fine 14 cor. bucata.

Grupa III.

Tăierea împrejur, Intimpinarea Domnului, Erarhii Vasile, Grigorie şi Ioan, Intrarea în Ierusalim, Invierea Domnului, Inălţarea Domnului, Dumineca tuturor sfinţilor, Naşterea sfântului Ioan Botezătoriul, Schimbarea la faţă, Adormirea Maicei Domnului, Naşterea Maicei Domnului, Naşterea Domnului.

Preţul: simple 9·50, fine 13·50, f. fine 19 cor. bucata.

Librăria arhidiecesană.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secr**

vindecă şi înviorézâ pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că aces aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciu de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceată la mâni piciόre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulat a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu s va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis s se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 142

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórt slabă.

Espediţie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 67 Sibiiu, Joi 23 Iunie (6 Iulie) 1905 *Anul LIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Reforma sistemului actual de învĕțământ.

(Discurs de deschidere rostit în conferența învĕțătorêscă din cercul Brașovului de Nicolae Sulică, prof.)

II

Și mai departe când ne gândim că cercetări statistice minuțióse și conștiențióse au dovedit, că elevul cât-de-cât conștiențios e osândit sĕ muncéscă pe zi — pe lângă un sporiu minimal și problematic — în termin mediu 16·3 ore, dacă nu socotim Dumineca, sau 14 ore, dacă socotim și Duminecile, și paralel când ne gândim, că socialistul de azi, care nu muncește cu creerul, ci cu brațele, are sĕ lucreze pe zi 8 cel mult 10 ore, și cu tóte acestea e vecinic nemulțămit și vecinic gata de grevă și revoltă, — îți stă mintea în loc! Aicea am ajuns cu sistemul actual de învĕțământ și aici e osândită școla modernă sĕ rĕmână până ce un curent de radicală regenerare nu va transforma spiritul învĕțământului de azi.

Cifrele de mai sus au ce e drept în vedere numai școlele medii, cari însĕ stau numai un pas preste școla primară. Aceste cifre sunt mai mult decât elocvente și ne dau sĕ înțelegem, că e timpul suprem de a se pune stavilă odată acestor stări insuportabile, căci chemarea școlei la nici un cas nu póte fi sĕ pregătéscă pe séma sanatoriilor pe tineri și încă — cum s'a accentuat mai sus — tocmai pe cei mai buni elevi, cari pot deveni la vremea lor mai folositori societății.

Intrĕ împrejurările obicinuite nouă ni-se pare ceva fórte natural, ca elevul sĕ petrécă pe zi 5 ore în școlă, unde sĕ stee neîntrerupt cu atențiunea încordată și pe deasupra sĕ mai consume zilnic vre-o 3 césuri cu repetiții, pregătirea lecțiilor etc. Astfel luând numai minimul, elevul de azi e osândit la muncă silnică spirituală de opt césuri pe zi, — preste ceeace, firește, suntem obicinuiți a trece la ordinea zilei ca preste ceva fórte natural. Că laicul, care se mângăe póte cu gândul, că și el tot așa a făcut în copilăria sa, nu se sinchisește în fața unei asemenea mostruozități, nu e mirare. Că sunt și pedagogi și încă mulți, cari stau indiferenți sau póte nici nu vĕd acéstă înspăimêntătóre aparițiune, e semnul cel mai evident — zice un medic-pedagog de la noi — că acești ómeni s'au obicinuit sĕ privéscă suferințele elevilor întocmai precum s'a obicinuit călăul sĕ privéscă pe cei condamnați la spânzurătóre, și e dovada cea mai evidentă, că vina principală a anomaliilor școlare de azi trebue căutată la cei-ce chemați sunt și cu tóte acestea nu-și înțeleg chemarea de pedagogi.

Ori-cât de neplăcut sună, dar' adevĕrul este, că precum în tóte carierile vieței, așa și la cariera pedagogică talentele și geniii sunt escepțiunile, ear' regula generală o formézĕ massa cea mare a mediocrităților. Pedagogi mari, ca Comenius, Locke, Pestalozzi și mai presus de toți Herbart, au aruncat ideile mari, ear' ceilalți chemați au fost și sunt sĕ prindă aceste idei și sĕ le știe aplica — cu sporiu. A prinde însĕ o ideiă mare pedagogică și a o ști aplica, e un resultat la care se ajunge prin frământări și lupte de zeci și zeci de ani. Ca sĕ nu mergem mai departe de Herbart, întemeietorul pedagogiei științifice de azi, n'am de cât sĕ revoc în memorie lupta vehementă, ce a stirnit-o în lumea pedagogică de pretutindenea un principiu atât de elementar de metodică, ca principiul treptelor formale. Și cu tóte că acest principiu metodic în fondul și esența sa este principiul firesc și natural psihologic, ce l-au urmat pedagogii practici din tóte vremile, dar' fără de a-și da sémă de îndreptățirea lui psihologică și fără de a-i da o formă sistematică științifică, și de-și sistemisătorul acestui principiu, filosoful Herbart, e mort de mai bine de o jumĕtate de secol și școla lui pedagogică e mai tot pe atât de veche, — totuși teoria metodică a treptelor formale, fie în forma Herbartiană, fie în formele modificate de Ziller și Rein (5 trepte formale). Dürpfeld (3 operațiunii fundamentale) și în urmă de Königbauer (6 trepte psihologice), va trece mult, până ce își va deschide calea în tóte țerile.

Acésta e sórtea tuturor ideilor mari, întocmai ca și sămânța sămănătoriului din evăngelie: într'un loc va cădé pe piatră și se va usca, într'alt loc în mijlocul drumului, unde venind paserile cerului o vor mânca, într'alt loc între mărăcini, unde crescênd până la o vreme, o vor năpădi ramurile mărăcinelui și se va usca, și în sfêrșit și în pamênt bun, unde prinzênd rădăcini trainice aduce rod înzecit și însutit. E o icónă alegorică acésta, scósă din praxa vieței zilnice, care a esistat, esistă și va esista. Acésta este icóna ce ni-o înfățișézĕ azi lumea pedagogilor practici de pretutindenea. Unii lucrézĕ mai cu mult, alții cu mai puțin sporiu, — și nenorocirea este, că de regulă se lucrézĕ cu prea puțin sporiu.

Un scriitoriu american clasifică pe ómenii de școlă în douĕ categorii și anume: *a)* pseudopedagogii — majoritatea și *b)* adevĕrații pedagogi — minoritatea. Pseudopedagogii sau pedagogii de căpătuială și hatâruri sunt pedagogi cari îmbrățișézĕ cariera pedagogică fără considerațiune la aplicațiunea sau vocațiunea naturală — în lipsa altei cariere, așadară, ca sĕ nu piară de fóme. Acestia sunt pedanții până la ridicol sau negligenții până la stupiditate și comozii până la crimă; cu tóte acestea și unora și altora le place a se crede de cei mai mari pedagogi ai lumii, de-și în realitate sunt sbiciul lui Dumnezeu, pacostea și nenorocirea atâtor generațiuni de ómeni. Semnul lor distinctiv este: grandomania și disprețul suveran față de ori-ce muncă devotată și pricepută; idealul lor: ori-ce, numai școla nu.

Adevĕrații pedagogi sunt cei puțini aleși dintrĕ cei mulți chiămați, sunt cei cari n'au vreme în deajuns de a se dedica cu trup cu suflet carierei lor. Semnul lor distinctiv este: știința temeinică, devotamentul și modestia; idealul lor: școla, esclusiv școla și progresul moral și spiritual.

Nu știu, întru cât acéstă clasificare americană se potrivește și la relațiunile nóstre europene? Adevĕrul este, că clasificarea se potrivește la toți fără deosebire de profesiune și ocupațiune și astfel și la pedagogi, și mai ales adevĕrul este, că neajunsurile sistemului actual de învĕțământ sunt a se căuta în pseudometodica școlei de astăzi.

Un proces de despărțire.

Un nou proces de despărțire e pus în curgere la tribunalul regesc din Budapesta, intentat din partea Românilor din capitală, de astădată nu în contra Sêrbilor, ci în contra *Grecilor*, cu cari se aflau mai 'nainte în comunitate religionară.

Istoricul acestui proces e următoriul: La anul 1788 Românii din Budapesta, imigrați în mare parte din Macedonia, se unesc cu Grecii și formézĕ o comunitate bisericéscă separată, pentru a se emancipa de sub tutoratul sêrbesc.

Iși zidesc biserică proprie, care vine sfințită la anul 1791, în 4 Ianuarie, și e trecută în cartea funduară ca *„biserică ordoxă grecă-valahă"*, ear' cu privire la oficiarea serviciului divin se stabilește principiul parității desĕvêrșite, avênd a se oficia într'o sĕptĕmână grecește, în alta *românește*, spre care scop pe lângă preotul grecesc se mai institue și un preot *românesc*. Tot principiul parității e acceptat și cu privire la administrarea averii bisericești, fiind aleși în comitetul parochial în numĕr egal membri din ambele naționalități.

Așa au rĕmas lucrurile până la 1887, când murind preotul românesc, *Ioanichie Miculescu*, Grecii se opun alegerii unui nou preot românesc, limba română o scot din biserică, și sub pretext, că drept asupra bisericii pot sĕ formeze numai Românii *macedoneni*, de cari însĕ nu mai sunt în Budapesta, decretézĕ biserica și întréga ei avere de esclusiv *grecéscă*, ear' pe Români îi dau afară din biserică și din școlă.

Românii s'au plâns pentru acésta nedreptățire la autoritățile administrative, și și-au dus plânsórea până la ministrul de culte și instrucțiune publică, cerênd cassarea conclusului adus, că membru din comunitatea bisericéscă póte sĕ fie numai Românul macedonean ori Grecul: dar' ministrul a dat câștig de causă Grecilor, cari au câștigat pe séma lor și grația preaînaltă, după ce și de la locul preaînalt s'a dispus, ca ei singuri sĕ rĕmână în posesiunea bisericei și a averii bisericești, ear' Românii au fost îndrumați sĕ'și revindice drepturile pe cale procesuală.

Delegațiunea Românilor budapestani, care la anul 1888 ceruse dreptate de la Maiestatea Sa în chestia acésta, era compusă din următorii membri: Alexandru Mocsonyi, Eugen Mocsonyi, Antoniu Mocsonyi, Zeno Mocsonyi și Mihaiu Mocsonyi, toți proprietari de case în Budapesta, apoi Vincențiu Babeșiu, Mihaiu Mutsó, Lazar Musteț și Anastasiu Beallo.

In urma scóterii limbei românești din biserica *greco-valahă*, apoi a sistării postului de preot românesc, învĕțătoriu românesc și cantor românesc, tóte avute până la anul 1887, — Românii din Budapesta s'au vĕzut necesitați a se constitui în comunitate bisericéscă proprie, pentru-ca sĕ pótă afla mângăierea și întărirea sufletéscă în limba lor națională. Insĕ prin acésta nu au renunțat la drepturile avute în vechia comunitate bisericéscă, și mai ales la partea ce li-se compete din averea mai nainte comună.

Pentru a li-se da în posesiune și proprietate acésta parte din averea comună au intentat deci proces Românii gr. ort. din Budapesta coreligionarilor Greci de acolo, ori mai bine, pentru recunóșterea îndreptățirii lor de a fi membri ai acestei biserici și a avé drept de ingerință asupra manipulării averii ei.

Temeinica acțiune e compusă din partea dlui advocat Dr. *Emil Babeșiu*, și acum tribunalul reg. din Budapesta va avé sĕ se pronunțe asupra ei.

Caracterul bărbătesc.

Discursul prof. Dr. *A. Crăciunescu*, rostit cu ocasiunea încheierii anului școlar la seminarial „Andreian" din Sibiiu.

Fine.

Azi vedem atâția tineri blasați, cari susțin că nu mai au nici o plăcere, nici o bucurie în lumea acésta, în care nu se rentézĕ sĕ lucrezi, căci și așa resultatul dorit nu poți sĕ 'l ajungi. Ei de, dacă nu lucri nimic, nici nu poți avea resultat. Sunt și ei molipsiți de principiul care era în us la Romani pe timpul decăderii imperiului, că nobleța nu permite sĕ lucrezi, zicênd că „Gentem habent soli, cuius parentes nemini serverunt". Și Roma a căzut! Acestia fac parte din așa numita școlă a desperaților.

Unii ca acestia critică tot și tóte, în lucrul fie-cărui om au ceva de escepționat, pe când ei nu lucră nimic. Caracter firm pentru ei nu esistă, seriositatea vieții nu o cunosc, nici nu vreau sĕ o cunóscă, nu simt lipsa de a se nisui la o viéță mai ideală, nu se însuflețesc pentru nimic ideal, caracterele nobile și mari nu le impun. Acestia sunt numai spre dauna poporului din care fac parte.

Religiunea pentru ei nu esistă, căci ei își au religiunea lor. Se laudă cu o cultură superióră, fălindu-se cu numĕrul mare al cărților cetite. Uită însĕ că la cultură se cere minte și inimă. Despre aceea că s'ar fi lipit de ei ceva bun din cărțile cetite, nu dau nici o dovadă.

Ei uită, ba nici nu știu și nu pot înțelege ceea-ce a zis *Fenelon*, că e mai bine sĕ fii tu însuți o bună și folositóre carte vie, decât sĕ fi cetit o bibliotecă întrégă fără folos. Și șórecii pot consuma o bibliotecă întrégă. — Astfel de tineri grămădesc cunoștințe fără nici un folos, numai spre dauna lor. Ei nu știu ce a zis *Newton*, unul din cei mai mari și folositori bărbați ai omenimei, care tótă viéța a petrecut'o în studiu sistematic. El zice: Acum la bĕtrânețe îmi pare că sunt un copilaș care se jócă pe țermurii mării, pe când marea imensă zace necercată. Dacă acești ómeni tineri ar iubí adevĕrul, s'ar pune pe lucru cinstit și onest, li-s'ar schimba viéța din iad în raiu. Dar' e greu sĕ ai *abnegațiunne*. — Rari nantes in gurgite vasto. Omenimea în continu progresézĕ și caută după adevĕruri noue. Deja *Plato* zicea că cine vrea sĕ trăiască, sĕ se lupte după adevĕr, și dacă a ajuns la adevĕr, abia atunci va fi liber de grijĭ. — Azi însĕ e lățită, durere, o virtute contrară adevĕrului: *minciuna*, și dómne mulți se folosesc de ea ca de un mijloc bun spre a scăpa de rĕsazări și perplexități. Ba minciunile convenționale sunt la ordinea zilei. Eu cred că acésta e o urmare a ușurătății în gândire.

Minciunile pentru omul cu inimă curată, sinceră şi nobilă, sunt fórţe urîte, şi la dînsul vei vedé că fapta lui nu contrazice cuvintelor.

Durere, că aceşti ómeni iubitori de adevĕr şi aleşi nu sunt prea deşi. Ei merită a sta în fruntea popórelor, căci ei sunt flórea unui neam. Pe acesti ómeni nu 'i poţi căştiga pentru un lucru slab, nu 'i poţi cucerí nici cu vorbe magulitóre, nici cu bani, nici cu onoruri, nici cu tóte tesaurile lumii.

Aceste sunt caracterele ideale, pe acestia are tinerimea sĕ 'i urmeze, căci acestia sunt binefăcĕtorii cei mai mari ai omenimei întregi.

Odată s'a dat în Atena o tragedie a lui Aeschilos. Aristides era de faţă. La un loc un actor tocmai accentua prin cuvinte alese *caracterul nobil şi onestitatea*; atunci întreg teatrul s'a întors spre Aristides.

Phokion, cel mai onest general în Atena, când Alexandru cel-mare a voit sĕ-l căştige pentru sine prin trimişii sĕi, oferindu-i averi, onoruri şi 4 cetăţi mari din Asia, a zis: Dacă întru adevĕr Alexandru ţine atâta la mine, *lase-mi mie onestitatea mea.*

Şi noi avem în istoria nóstră esemple de acestea!

Dar' la aşa ceva trebue curaj moral şi acesta nu fie-care 'l are. Trebue sĕ ai putere sĕ învingi ispitele, sĕ laşi patima şi pofta. Trebue curaj moral, ca sĕ cauţi adevĕrul, sĕ-l spui; trebue sĕ ai curaj, ca sĕ fii în ziua de azi drept; trebue sĕ ai curaj, ca sĕ-ţi plineşti conştienţios datorinţa şi tóte aceste chiar cu preţul sângelui tĕu. Bărbaţii cu caracter firm nici nu cunosc frica. Pe astfeliu de bărbaţi lumea mediócră e constrînsă sĕ 'i stimeze, dar' nu-i iubeşte, căci îi invidiéză, şi *nu póte tufa sĕ se compare cu stejarul!*

Curajul moral e cea mai bună dovadă despre independenţa şi statornicia caracterului bărbătesc. Aceste caractere conduc lumea. Curajul împreunat cu energie şi statornicie învinge ori-ce obstacol. Cu cât mai mari sunt pedecile, cu atât mai mare e curajul, şi cum cresc pedecile aşa se măreşte şi curajul. Acéstă energie bărbătéscă numai în inimă nobilă póte avea sediul, căci omul trebue sĕ simtă şi sĕ se ştie însufleţí pentru tot ce e nobil, ideal şi frumos, necăutând interesul seu, ci interesul mai înalt, interesul comun al societăţii întregi, din care face parte, binele obştesc, lăsând Eul seu la o parte. Dar' trebue sĕ aibi o putere mare, voinţă de fer, pentru tóte momentele vieţii, ca sĕ priveşti cu îndrăznélă în faţa pericolului, ba chiar morţii în faţă. Incredere în puterile proprii, abnegaţiunea şi conştiinţa curată fac pe omul curajos, ca sĕ sĕvêrşéscă cele mai ideale şi mai măreţe fapte. Aşa unul póte sĕ piară în luptă, dar' fapta lui şi spiritul lui trăeşte vecinic. Esemplul lui atrage, şi dacă el a făcut numai un pas înainte şi a căzut în luptă, necondiţionat că se află cine sĕ-l urmeze, un altul pe care l'a atras caracterul celui dintâiu.

Earăşi e adevĕrat, că rari sunt atari caractere.

Până aici am vĕzut cum trebue sĕ fie caracterul adevĕrat şi ce influinţă are, dar' acésta mai frumos ni-o spune poetul nostru:

„Un singur om de viţă tare
Pórtă în sîn mii de ómeni tari,
Precum o ghindă în cójă are
Un verde codru de stejari.
Ear' prin iubirea de moşie
Şi prin credinţa 'n Dumnezeu
Un om plăteşte cât o mie,
Stăpân pe viitoriul seu!“

La acestea v'am învĕţat noi, corpul profesoral. Acest caracter l'am sădit în inimile vóstre. Mergeţi şi'l arătaţi poporului român“.

Din Turda.

Esamenele — Concertul corului bisericesc gr. or.

In ziua de Rusalii s'a ţinut primul esamen la noua şcólă gr. or. din loc. Intréga inteligenţă de ambele confesiuni şi un numĕr frumos din popor s'a adunat în şcóla frumos decorată, pentru a cunóşte toţi sporiul făcut în acest modest locaş al culturii româneşti.

Din rĕspunsurile potrivite şi clare ale elevilor ne-am convins toţi, că dl învĕţător *O. G. Simtion* a sĕvêrşit în anul acesta o muncă seriósă şi raţională. Ne-am convins, că copiii ori cel puţin partea cec mai mare a lor a şi înţeles ceea-ce li-s'a propus şi au învĕţat. Ne-a atins plăcut mai ales limba şi accentuarea românéscă corectă, care si-au însuşit'o copiii, — merit éraşi al dlui învĕţător.

*

A doua zi de Rusalii séra a dat corul bisericesc gr. or. un concert sub conducerea dlui Oct. Simtion. Cu istoricul acestui cor va fi bine sĕ mĕ ocup puţin, fiind acesta primul cor bine organisat şi compus curat din ţĕrani în părţile acestea. Deja astă tómnă după venirea sa în Turda, dl Simtion s'a apucat de un lucru mare, despre a cărui reuşită mulţi dădeau din cap neîncrezători, dar' care a reuşit peste aşteptările tnturor, dând din nou probe de destoinicia şi capacităţile înăscute ale ţĕranului român.

Dl Simtion anume a instruit un cor mixt ţĕrănesc şi a studiat în un timp de 3 luni intéga liturgie grea şi artistică a lui George Dima.

In ziua de Crăciun am avut fericirea sĕ auzim pentru primaóră în biserica românéscă un cor în tótă regula şi încă un cor care ne-a cântat frumósa liturgie a lui Dima.

Poporul, care umplea biserica, s'a umplut de bucurie, vĕzênd că jertfele aduse de el pentru înfiinţarea şcólei aşa curênd au adus ródele aprópe nesperate.

După Crăciun coriştii au continuat cu studiarea de bucăţi musicale, bisericeşti şi lumeşti. In ziua de Paşti corul ne-a suprins cu „Ingerul a strigat“, apoi cu o frumósă compoşiţie pricépută a lui O. G. Simtion „Ochiul inimei mele“. Despre valórea musicală a acestei composiţii las sĕ se pronunţe alţii mai competenţi. Eu ţin sĕ relevez numai faptul, că un cor de ţĕrani abia de 5—6 luni compus a putut sĕ interpreteze o piesă aşa grea şi de artă.

Ochii tuturor s'au umplut de lacrămi în ziua de Paşti. A fost o adevĕrată liturgie înălţătóre. In fine ca corónă a ostenelelor, comitetul parochial a înlesnit coriştilor aranjarea cancertului de a doua zi de *Rusalii*.

Un public frumos de inteligenţă şi un numĕr neobicinuit de mare de ţerani s'a întrunit în séra asta în sala cea mare a hotelului „Europa“ din Turda.

Iţi era mai mare dragul sĕ vezi un grup de 40 ţerani şi ţerance pe podiu, esecutând când grelele şi seriósele cântări bisericeşti ca „Sfânt Sfânt“ de G. Dima „Ochiul inimei mele“ de O. G. Simtion, când drăgălaşele nóstre cântări poporale „Sêrba“ „Lugoşana“ etc. etc.

Intrĕ punctele de cor a format o plăcută variaţie monologul comic predat de dl Telescu „Vine maşina“. A produs mult haz predarea potrivită. Corurile tóte au stîrnit furtune de aplause, ear' multe puncte au trebuit repetate.

Indată după finirea programului coriştii au făcut conducĕtoriului lor O. G. Simtion o drăguţă ovaţiune. Anume o mică deputaţiune 'l a chemat pe podiu, unde o coristă în câteva cuvinte simple, dar' sincere, i-a mulţămit în numele coriştilor pentru zelul şi bunăvoinţa cu care i-a instruat şi l'a asigurat de recunoştinţa lor.

A urmat apoi dansul în două locuri. Sus în sală pentru inteligenţă, ear' jos în chiosc pentru ţĕrani. Iţi era mai mare dragul sĕ vezi preste 80 de părechi de ţĕrani jucând frumósele jocuri româneşti în faţa străinilor, cari nu-şi puteau da sémă despre rostul acestei petreceri româneşti în massă.

In pausă s'au rostit vorbiri însufleţite, esplicându-se poporului necesitatea conlucrării şi a bunei înţelegeri dintrĕ popor şi domni. Dl protopop *Iovian Murĕşanu*, ca president a salutat în frumóse cuvinte óspeţii. In numele lor a rĕspuns inginerul *C. Mesaroş*, care emoţionat până la lacrĕmi şi a esprimat încântarea asupra celor vĕzute în locul seu natal, de unde sórtea l-a aruncat aşa departe.

Dr. *V. Moldovan*, advocat, vorbeşte pentru corişti, îndemnându-i şi pe viitor la ascultare faţă de capii sufleteşti, preoţii şi învĕţătorii, şi faţă de inteligenţă.

Se făcuse ziuă de-a binele şi încă hotelui „Europa“ tot rĕsuna de chiotele junilor ţĕrani.

Căştigul material cu tot timpul nefavorabil al muncii de câmp a fost considerabil.

Raportor.

Revistă esternă

Revoluţia din Odessa. Contrar cu telegramele de Sâmbătă despre capitularea matrozilor vasului de rĕsboiu „Potemkin“ în portul de la Odessa, telegrame din *Constanţa* dto 2 Iulie raportéză că vasul „Potemkin“ a sosit în portul român Duminecă după amiazi însoţit de dóuĕ torpilóre şi a cerut de la autorităţile portului concesiune de a lua provisiuni. In cursul perlamentărilor cu majorul *Negru*, căpitanul portului, în causa aprovisionării, matrozii ruşi au spus că socialistii au pregătit o mare revoluţie în întrégă Rusia. Majorul Negru li-a promis darea provisiunilor pe Luni diminéţă.

Casul e enigmatic, de óre-ce nu se póte admite, ca *cinci vase de rĕsboiu* sosite Sâmbătă în portul Odessei sub comanda lui Krieger sĕ nu fi fost capabile a silí pe „Potemkin“ la capitulare. E verosimil, că Sâmbătă s'a predat, dar' după re'ntórcerea grabnică a lui Krieger cu patru vase, lăsând în port vasul „Pobjedonosev“ ca pazaic al vasului „Potemkin“, ecuipagiul lui „Pobjedonosev“ *a făcut scăpat* pe „Potemkin“, — póte fiind pe sub mână înţeles cu revoltaţii.

Privitoriu la situaţia din oraş unele telegrame raportéză despre liniştirea spiritelor, fireşte, după ce aprópe 3000 de vieţi omeneşti au căzut victimă luptelor dintrĕ miliţie şi revoltaţi, şi după ce tribunalul statarial a osândit la mórte vr'o cincizeci de inşi acusaţi cu jaf şi tăciunerie, cari imediat au şi fost împuşcaţi în piaţa oraşului. O astfel de „linişte“ e însĕ mai mult liniştea premergĕtóre furtunei

---

Intrunirea agricolă din Dobârca.

Comitetul „*Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului*“ a ţinut Duminecă la 2 Iulie n. s. c. întrunire agricolă în comuna Dobârca.

Din comitet au participat la întrunire vicepresidentul *Ioan Chirca*, secretariul *V. Tordăşianu* şi membrii *Petru Dragits* şi *Romul Simu*.

Intr'unirea s'a ţinut în sala mare a şcólei, fiind de faţă un public numĕros.

Din Mercurea au participat la întrunire dl protopresbiter *A. S. Pecurariu*, dl *Dumitru Vulcu*, director de bancă, dl *Dr. G. Măcelariu*, advocat, dl *Muntean* etc.; din Aciliu membrul Reuniunii, dl *Nicolae Iosif* ş. a.

La orele 11½ a. m. vicepresidentul deschide întrunirea prin o vorbire instructivă, în care arată cum ar trebuí purtată economia peste tot în ziua de astăzi, ca sĕ renteze şi în deosebi arată ce ar trebuí sĕ intreprindă poporaţiunea nóstră din Dobârca pentru-ca conform împrejurărilor locale sĕ pótă progresa în cele economice. S'a întreţinut mai pe larg asupra *culturei pomilor* în grădini şi livezi, arătând cu numĕróse argumente puternice cum şi-ar puté îmbunătăţí locuitorii acestei comune starea lor actuală.

A vorbit apoi dl Nicolae Iosif despre *cultura viilor*. Ca şi tema despre pomărit, aşa şi acésta a fost de actualitate, deóre-ce viile comunei de vr'o 10 ani sunt atacate de filoxeră şi în chipul acesta isvorul principal de caştig al locuitorilor este aprópe secat. Ca unul ce a luat parte la un curs de viierit al statului, dl Iosif stăpâneşte pe deplin materialul ce a avut de tractat şi de aceea conferenţa a avut un efect fórte mulţămitor asupra celor presenţi.

Dl Simu a vorbit despre *cultura albinelor*, arătând în mod intuitiv coşniţa mobilă şi instrumentele cele mai necesare în stupăritul raţional.

La fine dl secretar Tordăşianu a vorbit despre *însemnătatea tovărĕşiilor agricole şi despre însoţirile de credit săteşti sistem Raiffeisen.*

Tóte 4 conferenţele au fost ascultate cu mult interes, luând parte la discusiunile ce au urmat şi dând poveţe folositóre dl protopretor şi membru în comitetul Reuniunii Petru Drăghits şi dl protopresbiter Pĕcurariu.

Avem nădejde, că ideile sămănate de conferenţiari au prins în pămênt bun şi astfel vor răsărí, creşte şi aduce rod, cu atât mai mult, că poporului i-s'au distribuit şi numĕróse cărţi din editura Reuniunii, cum şi o coşniţă mobilă de stupi împreună cu tóte recuisitele neapărat necesare.

S'au inscris 10 membri noi, cari, î preună cu conducĕtorii lor, dd. preot Iva învĕţătoriul Ivan, fruntaşul Nedela etc., s' angajat a stărui pentru realisarea celor pr poveduite, anume: înfiinţând o însoţire credit sătéscă sistem Reiffeisen, o pepinie pentru cultura viţei americane şi altoirea o şcólă de pomi, etc.

După sfîrşirea afacerilor oficióse o par a celor presenţi la întrunire au fost primi şi tractaţi în ospitala casă a dlui Nedela.

De la Margine.

NOUTĂŢI

Maturisanţi români în Budapesta Cetim în „Poporul Român“ că întrĕ matu risanţii din anul acesta ai şcólelor medii d Budapesta au fost şi doi tineri români: Z Dumitreanu din Budapesta şi Coriolan Pro te n din Lugoj, cari ambii au făcut esamenul cu succes fórte bun.

*

Dşóra Maria Avram din Ocna a făcut cu succes strălucit esamenul de cualificaţiune la preparandia superióră de fete din Budapesta.

*

Şepte noi Doctori români. Cetim în „Rĕvaşul“ că în timpul din urmă au fost promovaţi la universitatea din Cluj doctori în ştiinţele juridice tinerii Ioan Gligor, Traian Ienciu, Romul Secoşan, Aurel Iuga, Sandu Bălănescu şi Ioan Baltescu, ear' doctor în ştiinţele medicale Dumitru Pavel.

*

† Iohn Hay. Se raportéză din Washington, că Iohn Hay, secretariul Statelor-Unite, a rĕposat Duminecă, în etate de 69 ani. Mai anii trecuţi, când „Alianţa Israelită“ pusese la cale neruşinata agitaţie contra României pe motivul persecutării evreilor, singur Iohn Hay acesta s'a aflat dintrĕ toţi diplomaţii europeni — el ştie pentru cât bacşiş — sĕ adreseze către statele europene notă de protestare contra „prigoniri.“ evreilor din România. „Protestarea“ lui a fost însĕ tractată cu desconsiderarea meritată, căpĕtând de la locuri competente şi lecţie energică despre principiul de bunăcuviinţă şi nevîrirea nasului în treburi ce nu-'l privesc.

*

† Elisaveta Georgescu, soţia domnului Petru Georgescu, culegĕtor tipograf, a decedat Duminecă în 2 Iulie n. după lungi şi grele suferinţe, împărtăşită cu sfânta taină a cumunicăturii. A fost înmormêntată eri, Marţi, 4 Iulie n. la orele 3 d. a. în cimiteriul gr. or. din suburbiul Pórta-Turnului.

*

Convocare. Dnele membre ale „Reuniunei femeilor rom. gr. or. din Făgăraş şi jur“, cum şi d-nii bărbaţi de consiliu sunt poftiţi a participa la *adunarea generală estraordinară* ce se va ţiné Duminecă în 9 Iulie c. n. la 3 ore p. m. în sala de învĕţămênt a şcólei cont. rom. gr. or. din Făgăraş. Obiectele: 1. Pertractarea demisiunei ce şi-a înaintat'o presidenta nóstră dna Maria I. Dan, eventual alegerea presidentei şi a bărbaţilor de consiliu. 2. Curenţii. — Făgăraş, din şedinţa comitetului, ţinută la 2 Iulie 1905. *Eugenia Dr. Torcu*, v. presid. *Ioan Berescu*, secretariu.

*

Sinucidere cu dinamit. Petrariul Adam Weininger din Cincibiserici (Pécs) s'a sinucis Duminecă diminéţă şezênd pe cartuşe de dinamit şi dându-le foc. Puterea esplosiei i-a rupt trupul în mulţime de bucăţi.

*

Sfinţire de stég. Reuniunea română de cântări şi musică din Reşiţa-montană aranjază sĕrbări frumóse în 16 Iulie n. c. din incidentul sfinţirii stégului. Vor participa mai multe reuniuni de cântări.

*

Concert în Sĕlişte. Concertul dat Duminecă de dl tenorist din Bucureşti *Ştefănescu*, cu concursul domnişórei *Delia Olariu* în fruntaşa comună Sĕlişte, a avut succes desĕvêrşit. Sala şcólei din Sĕlişte a fost plină de public românesc, care a aplaudat cu frenesie tóte punctele de program, esecutate cu simţămênt şi măestrie, şi cele mai multe din ele au trebuit sĕ fie repetate, la insistenţele publicului. Acompaniarea la pian a făcut'o dna *Minerva Dr. Brote*, binecunoscută ca măeastră în arte pianului. Raport în numĕrul viitoriu.

*

Esplosie — cu 450 de victime. Ziarele din Londra publică telegrame din *Iecaterinoslav*, de cuprinsul că în ocnele de cărbuni de la Makejovka (Rusia) s'a întêmplat Sâmbătă o puternică esplosie de gazuri, de la care au luat foc tóte tarnele. *Patrusutecincizeci* de lucrători au căzut victimă uriaşei catastrofe.

*

De la comitat. Sâmbătă, 8 Iulie n. la orele 3 d. a. ţine şedinţă comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu şi subcomisiunile ei, în sala mică a casei comitatense

*

Caniculă criminală. Se raportéză din *Iena*, că văpaiul sórelui a făcut sĕ esplodeze în o fabrică de cement *patruzeci măji metrice de praf de puşcă*. Intregul edificiu a fost ruinat până 'n temelii. Din norocire, pe timpul esplosiei nu erau în apropierea fabricei ómeni.

*

Ciuma în Spania. In *Barcelona* s'au întêmplat în sĕptĕmâna trecută câteva înbolnăviri de ciumă, sfêrşite cu mórte. Intrĕ cei morţi e şi un medic de tribunal. — Autorităţile au luat tóte dispoşiţiunile pentru împedecarea lăţirii bólei.

*

Otrăvire în massă. La petrecerea de vară a gimnasiului ev. luteran şi şcólei de fete ev. luterane din Reghin, ţinută săptĕmâna trecută, în timpul de după prânz au fost cuprinşi de mari sgârciuri şi dureri în stomach mulţime de elevi şi óspeţi, aşa că au trebuit sĕ le fie chiămaţi în ajutoriu cinci medici. Aceştia au constatat apoi, că bolnăviţii s'au otrăvit cu oxid de aramă, format pe vasele cofetariului V. Scholtz, în cari acesta 'şi avea îngheţata.

*

La fondul de 20 fileri al „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“ pentru cumpĕrarea unei case cu hala de vĕnzare, din prilegiul întrunirii agricole ţinute de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“ în comuna Dobârca s'au făcut următórele dăruiri: Ioan Chirca, vicepres., Petru Drăghiţa, prim-pretor, Romul Simu, înv. pens., Avram Pĕcurariu, protopresb., Dem. Vulc, director de bancă, Dr. Ghiţă Măcelar, advocat, I. Albu, econom, Demetriu Muntean, măcelariu, toţi din Mercurea; Ioan Nedela, propr., soţia sa Ana n. Tarcia, George Nedela, Maria Nedela măr. Vlad, Ioan Nedela, jun., Paraschiva Nedela n. Mărginean, Rafila Nedela n. Popa, Nicolae Beju şi soţia sa Susana n. Chirtea, Demetriu Beju şi soţia sa Rafila n. Popa, Demetriu Ivan, paroch, Nicolae Ivan, înv., toţi din Dobârca; Nicolae Iosif, înv. în Aciliu; Ioan Vlad, proprietar în Poiana, şi Victor Tordăşianu, secret. Reu. agr., fie-care câte 20 fileri.

PARTEA LITERARĂ.

Limba noualor cărţĭ bisericeştĭ.

(Urmare.)

Credincios ideilor reformatorice în ale limbeĭ, ca unul care era menit să cheme la viaţă noua Biserică română şi literatura acesteia uriaşul metropolit al moldoveĭ Veniamin Costachĭ, de cît carele altul maĭ vrednic n'a ţinut în mînĭ cîrja de metropotil romîn — după cum se exprimă dl N. Iorga — este întîĭul, care dă loc schimbărilor şi în limba bisericeĭ, care până la el nu făcuse altceva de cît se ciselase în continuu dela primele începuturĭ de limbă bisericească până la sfîrşitul veacului al XVIII lea.

Veniamin Costachi, „editorul limbeĭ noastre“ după cum îl conzideră uniĭ [4]), este cel dintîĭ, care s'a gîndit la lămurirea şi lărgirea limbeĭ bisericestĭ într'o vreme cînd „în magistratură şi administraţie loghiotaţiĭ metahiriseau simfoniĭ elineştĭ, în şcoalele lui Vasile Lupu se paradoseau faneros de elevteriĭ şi eterie, ear în biserică se doxologhisia: chirie eleison“, [5]) ear pe de altă parte se maĭ vorbia de blocogoniĭ, presusdviĭ, panimatce şi coţobeice, [6]) şi pe cînd limba curată şi curentul sănătos, pe lângă toate încercările limbiştilor îşĭ urmà cursul său înainte, strimtorat dar nu sugrumat. Cu toată claritatea eĭ, limba bisericească era încă tot în măsură destul de conziderabilă îmbicată de slavonisime şi grecisme, cu carĭ mitropolitul Veniamin a crezut că e neapărat să se facă ceva în mod hotărîtor. Activitatea luĭ Veniamin sub acest raport se estinde la maĭ multe puncte, carĭ toate priveau aducerea limbeĭ la un stadiu în care limba bisericească să fie şi cea veche şi să ţină în acelaş timp cont şi de greşalele ce vor avea să fie sterse şi de inovaţiile ce spiritul timpului le reclamă în mod adsolut.

In activitatea metropolituluĭ Veniamin sub acest raport se poate vedea apriat o desvoltare din ce în ce mai largă a vederilor luĭ dela începutul activitaţiĭ luĭ şi pînă la sfîrşit. „Limba prea proastă, carea acum a rămas cu totul neuneltită“ — după cum zicea el — a început a se preface într'o „limbă noao romînească — cu ziceri de obşte uneltite şi cunoscute întru amîndoao ţările“, ear mai tîrziu sĕ observă din ce în ce o apropiere maĭ mare de credinţele noueĭ şcoale naţionale zămislită în Ardeal. In Prefaţa la „Istoria scriptureĭ vechĭ“ dela 1824 îl vedem ocupîndu-se de chestia neelogismelor pe care o rezolveşte ca şi reformatoriĭ ardelenĭ (Clain, Şincaĭ şi Maior). El recomandă maĭ departe înlocuirea cuvintelor străine furişate în limba prin adevărate cuvinte româneştĭ, uitate sau părăsite poporuluĭ. „Dacă în locul acestora nu se vor luà înapoĭ cuvintele cele adevărat româneştĭ părăsite şi uitate, carĭ se păstrează parte prin cărţile şi documentele vechĭ, parte în gura poporuluĭ şi dacă nu vom întrebuinţa pe acestea în locul celor străine, precum au făcut toate naţiele ce au voit a se cultivi, — apoĭ se va împresura graiul naţional din an in an până ce va lipsi cu totul şi prin această va pieri naţia românească, precum au pierit naţiile ce şi-au părăsit limba lor[7])

Maĭ tîrziu apoĭ cuprins tot maĭ mult de curentul naţional, devenind cel dintîĭ în activitatea căruia se vede maĭ bine decît orĭ unde pătrundera treptată a nouălor ideĭ, carĭ deschiseră cartea istorieĭ neamuluĭ nostru, în principate — ajunge vrînd nevrînd a mărturisi întregul crez al aceleĭ şcoale, dela latinitatea neamuluĭ nostru până la latinitatea limbeĭ noastre şi necesitatea eĭ de a rămînea astfel. Condus de aceste vederĭ, în jumătatea a doua a activităţiĭ lui, Veniamin se face ecoul ideilor amintite şi în limba bisericeĭ, astfel în cît condus de acestea întroduce un conziderabil număr de neologisme neuzitate până aci nicĭ în limba literară, şi cu atît maĭ puţin în cea bisericească. In chipul acesta, urmărind acelaş scop pe care îl urmărea vrednicul său antecesor Iacob Stamati adecă „îndreptarea şi împodobirea limbeĭ moldoveneştĭ“, Veniamin [1]) a reînviat o mulţime de archaisme, carĭ formau podoaba vecheĭ literaturĭ bisericeştĭ şĭ cronicăreştĭ, [2]) a scos cele maĭ multe slavonisme carĭ se maĭ aflau în cărţile bisericeştĭ şi dintre carĭ foarte multe erau înrădăcinate şi în limba poporului formînd o parte constitutivă a acesteia şĭ le-a înlocuit cu cuvinte romîneştĭ aflătoare în limbă, sau făcute de el, sau apoĭ în cazul extrem cu cuvinte greceştĭ, — această din urmă maĭ ales la terminiĭ technicĭ din cărţile rituale, [3]) şi a întrodus după obiceiul timpuluĭ o grămadă de neologisme, dintre carĭ unele sau susţinut până astăzĭ, altele au maĭ rămas numaĭ în scrierile luĭ şĭ ale unor imitatorĭ de aĭ luĭ. Se observă apoĭ în activitatea lui Veniamin aproape în aceeaşĭ măsură tendinţa de [4]) a folosĭ în locul multelor neologisme, carĭ întraseră în limbă la începutul sec. 19, cuvinte romîneşti vechĭ, sau populare şĭ unde nu se putea face aceasta cu uşurinţă — expresiunĭ întregĭ şĭ circumlocuţiuni simple în locul singuraticelor cuvinte.

Astfel au întrat în limba bisericească expresiuni ca:

Ad 1. *amelinţare, a corăbieri, dovadă, deşănţat* (paradox, extraordinar), *dumesnic* (domestic), *ghimpoşitură* (vorbe înţăpătoare), *a se îmbărbărţi, iscus* (iscusĭnţă), *jalobă, mertic* (porţie), *norodnic* (laic), *norodit* (împopulat), *şireclic, pedosnĭc*, (invers), *sîrg* (repede), *smreduit* (stricat), *trebnicesc* (servesc), *de trebuinţă, vieceascā* (vitală), *vîrfelnĭc* şi *vîrzelnic* (corifeu), *zapiş* etc...

Ad 2. *binecuvîntare — blagoslovenie, lucrul mînilor* — rocodelia, *drept slăvitor* — pravoslavnĭc, *bine cinstită* — blagocestiv, *înmormêntare* — progrebanie, *sfânta masă* — prestol, *tămîietoare* — cădelniţă, *popor* — norod, *sinod* — sobor, *rugăciunea mînecăreĭ* — utrenia, *rugăciunea sereĭ* — vecernia, *linguşeşte* — colachevseşte, *proterimă* — superioritate, *chirologhisesc* — propovăduiesc, *sinerghie* — împreună lucrare, *everghetisesc* — fac bine, *hiritismos* — felicitare, *simpatriot* — compatriot, *a fiilotenisi* — a emula în ceva, *ipolipsis* — opiniune etc.

Ad 3. *alianţă, armonie, antipatie, cadru, catolicesc, conştiĭnţă, compătimire, influenţie, întroducere, model, mască, neutralnic, proviant, persoană, satisfacţie, serv, soţietate, simplicitate, triumfează, voiajeri, oficial — a proscrie, a prozîce, a reîmpăca, a rästopi* (a topi din nou), *condescendenţă, ţirc, comunănat, prohotărîre* (predestinaţiune), *consuflare* (concordie), *concunoştĭnţă* etc.

Ad 4. *arătător de ispravă* — final, *bucuro-plîngere* — a plînge de bucurie, *zĭcător de pricĭnă* — cauzal, *Dumnezeu-bărbatească întrupare, trupul Dumnezeĭpostatnic, legea slujitosăvîrşĭtorească* — (legea ceremonială), *desvinovăţire* — apologie, *ceime* — însuşĭre, *aceeaşime* — identitate etc. [1])

Metropolitul Veniamĭn străbatuse cu aceste principĭi limbistĭce departe prĭntre aceĭa, carĭ îĭ erau credincĭoşi: pe la diferitele mînăstirĭ călugăriĭ, carĭ scriau cu tiparul cărţi bĭsericeşti, le adoptaseră şĭ le trecură în praxă. Maĭ ales călugărul Gherman dela mînăstirea neamţuluĭ a aflat cu cale a-l chiar întrece pe învăţătorul său; curiozităţĭle luĭ limbĭstice prezintă un interes filologic, care va trebui conziderat după însămnătatea luĭ dĭn partea istoricĭlor literarĭ. Tot acest fenomen sĕ putea urmări şi în activitatea de pe la alte mînăstirĭ, carĭ şi-au avut după vremurĭ meritele lor reale întru susţĭnerea şi cultĭvarea limbeĭ bisericeştĭ.

(Va urma).

---

[4]) Cf. cuvîntul tălmăcitorilor Theologiei Sf. Ioan Damaschinul, citat după studiul P. S. epp. al Rîmnicului: Atanasie Mironescu Craioveanu, publicat în nr. 8 al Bisericei ortodoxe anul 28-lea: De centenarul seminariului Veniamin, pg. 848.

[5]) Cf. Biserica ortodoxă română An. II. pg. 688. Discursul dlui S. Costăchescu.

[6]) Cf. Melchisedec, Mitropolitul Grigorie Ţamblac, citat după Atanasie Craioveanu.

[7]) N. Iorga. Istoria literatureĭ române în sec. XVIII. Bucureşti 1901 vol. II. pg. 406.

) Cf. studiul citat al P. S. Atanasie pg. 831—845.

Cărţi şi reviste.

Anuarul XXI al *institutului pedagogic-„teologic al archidiecesei ortodoxe române transilvane“* pe anul şcolar 1904—5, publicat de directorul Dr Eusebiu R. Roşca. Cuprinde 1: „Religiunea, originea ei şi necesitatea creşterii religióse“, de Dr. A. Crăciunescu, şi Ştiri şcolare. Din acestea estragem următórele: Corpul profesoral a constat din 4 profesori ordinari definitivi (întrĕ cari şi directorul), 2 prof. ordinari provisori, 1 prof. estraord. definitiv, 1 prof. estraord. provisor, 1 prof. ajutătoriu, 1 medic seminarial (a propus „Higiena“), 1 econom seminarial (a propus „Archeologia biblică“). Elevi au fost înscrişi: *în secţiunea teologică* 123 (30 pe cursul I, 49 pe cursul II. şi 44 pe cursul III.), ear' în *secţiunea pedagogică* 133 (42 pe c. I, 43 pe c. II. şi 48 pe c. III.). Dintrĕ aceştia au întrerupt studiile 3 elevi din secţiunea teologică, a părăsit institutul 1 elev din secţiunea pedagogică, au rĕposat 1 din secţiunea teologică (c. II) şi 1 din secţ. pedagogică (c. II), ear' 1 (din cursul I pedagogic) a fost eliminat. Dintrĕ cei rĕmaşi până la finea anului au fost: din tractul Abrud 4 (3 teol., 1 ped.), Agnita 8 (4 teol., 4 ped.), Alba-Iulia 8 (4 teol., 4 ped.), Avrig 11 (7 teol., 4 ped.), Bistriţa 4 (2 teol., 2 ped.), Bran 11 (6 teol., 5 ped.), Braşov 14 (6 teol., 8 ped.), Câmpeni 4 (2 teol., 2 ped.), Cetatea de pétră 6 (3 teol., 3 ped.), Cluj 2 ped., Cohalm 6 (4 teol., 2 ped.), Dej 11 (8 teol., 3 ped.), Deva 1 teol., Dobra 5 (1 teol., 4 ped.), Făgăraş 24 (9 teol., 15 ped.), Haţeg 7 (5 teol., 2 ped.), Hunedóra 1 teol., Ilia 1 ped., Lupşa 2 (1 teol., 1 ped.), Mediaş 6 (4 teol., 2 ped.), Mercurea 5 (4 teol., 1 ped.), Mureş-Oşorheiu 2 teol., Orăştie 16 (6 teol., 10 ped.), Reghin 10 (5 teol., 5 ped.) Sebeş 9 (2 teol., 7 ped.), Sĕlişte 12 (4 teol., 8 ped.), Sibiiu 18 (7 teol., 11 ped.), Sighişóra 9 (2 teol., 7 ped.), Solnoc 6 teol., Têrnava 3 (2 teol., 1 ped.), Treisceune 4 (1 teol., 3 ped.), Turda 6 (3 teol., 3 ped.), Unguraş 5 (1 teol., 4 ped.), Zarand 11 (6 teol., 5 ped.). După posiţia socială a părinţilor au fost: 65 fii de preoţi (51 teol., 14 ped.), 19 fii de învĕţători (6 teol., 13 ped.), 8 fii de notari cercuali (5 teol., 3 ped.), 4 fii de amploiaţi (3 teol., 1 ped.), 3 fii de meseriaşi (2 teol., 1 ped.), 6 fii de comercianţi (4 teol., 2 ped.), şi 147 fii de economi (51 teol., 96 ped.). Stipendiaţi din diferitele fonduri archidiecesane au fost: în secţiunea teologică 32 cu câte 100 coróne, 1 cu 80 coróne, 1 cu 60 coróne; în secţ. pedagogică 33 cu câte 100 coróne şi 1 cu 80 coróne. Pe lângă aceştia 1 din secţ. teologică a avut stipendiu de 100 coróne de la biserica din suburbiul josefin, ear' 1 din secţ. ped. ajutoriu de 100 cor. din fondul şcolar eparchial.

*

„Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania“, de Dr. Ilarion *Puşcariu*, archimandrit-vicariu archiepiscopesc. Lucrare valorósă, bine apreciată atât la noi, cât şi în ziarele şi revistele din România, din prilejul apariţiei sale. Se împarte în nouĕ părţi; prima parte, pe 23 cóle de format 4⁰ mare conţine un studiu istoric amĕnunţit despre reînfiinţarea metropoliei nóstre, ear' a doua, pe 55 cóle, conţine o valorósă colecţie de documente.

Congresul naţional-bisericesc al metropoliei nóstre în sesiunea din anul 1903 (şedinţa VII) *apreciind valórea literară* a opului Preacuvioşiei Sale, a *esprimat autorului recunoştinţă.*

„Metropolia“ a apărut în editura consistoriului metropolitan şi costă 6 coróne. Se póte procura de la librăria archidiecesană. (Sibiiu, strada Măcelarilor nr. 45).

Poşta ultimă.

Turburările din Odessa.

O telegramă din Odessa dto 4 Iulie spune, că deodată cu turburările de acolo au fost mari turburări şi în numĕróse locuri din jurul Odessei şi că fórte mulţi ómeni au fost ucişi.

Tot din *Odessa* şi tot cu datul de eri se telegrafézā că *vasul Pobjedonosev* „a predat autorităţilor lista revoltaţilor şi a pus la mal 69 revoltaţi“. (E adevĕrat deci, că şi acesta era pe partea revoltaţilor vasului *Potemkin* şi astfeliu l'a făcut scăpat Duminecă ori Sâmbătă nóptea. In urmă însĕ s'a predat autorităţilor, pe când „Potemkin“ e încă liber.

„Knyaz Potemkin“ plecat din Constanţa.

După ce autorităţile române în urma ordinului telegrafic al guvernului au refusat vasului „Potemkin“ permisiunea de a se aprovisiona în port şi au provocat personalul sĕ se predee sub condiţia, că vor fi lăsaţi liberi sĕ mérgă unde vor voí, dar' fără armatură, matrozii după óre-care timp de cugetare au declarat că nu se predau şi au ameninţat că vor bombarda portul dacă nu li-se pune la disposiţie proviantul cerut.

Luni diminéţa torpilorul rusesc a şi încercat sĕ pĕtrundă în port, dar' crucişatorul „Elisaveta“ l'a avertisat cu trei puşcături de tun, sĕ nu se apropie. Torpilorul a stat pe loc, apoi după óre-care timp de cugetare s'a re'ntors la vasul „Potemkin“ şi amêndouĕ au plecat apoi spre nord, fără a fi căpĕtat proviantul cerut. „Potemkin“ are peste 40 guri de foc, tunuri de calibru mare, cari bat la 30 chilometri. Se bănueşte, că capul resvrătiţilor, *Mastucenco*, nu e Rus ci Japonez. El rĕspundea cu tăcerea la întrebările ce i-se puneau, zicea numai „niet“. Statură mică, espresiunea feţei aduce cu a Japonezilor, — spune o telegramă din Constanţa dto 3 Iulie.

Nr. 291 1905. [133] 1—3

Concurs

Pentru **ocuparea parohiei Drâmbariu**, protopresbiteratul Alba Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea de la stat a venitelor preoţeşti.

Concurenţii, — cari trebue sĕ fie absoluţi de gimnasiu — îşi vor înainta petiţiunile, cu tóte documentele recerute, subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, fiind datori a se presenta în biserică, conform prescriselor regulamentare, pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Alba-Iulia, 10 Iunie 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

---

[136] 1—3

Concurs.

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoreşti** din comunele mai jos indicate din protopresbiteratul Branului, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Codlea**, salariu 600 cor., 100 cor. bani de cuartir, lemnele de foc şi $^1/_4$ jug. pământ.
2. **Vulcan**, salariu 600 coróne, 50 cor. relut de cuartir, lemnele de foc şi $^1/_4$ jug. pământ.
3. **Poeana Mĕrului**, salariu 600 cor., 60 cor. relut de cuartir, 12 pro $^1/_4$ jug. pământ, lemne de foc 2 orgii.
4. **Cheia**, salariu 480 cor., restul până la 600 cor. se va acoperí sau din ajutoriul de la stat sau din fondurile arhidiecesane, cuartir liber, lemnele de încălzit şi $^1/_4$ jug. pământ.

De la concurenţi se cere, ca pe lângă cualificaţiunea prescrisă sĕ fie buni cântăreţi şi sĕ aibă abilitatea de a conduce un cor, eventual a ţiné şi strană.

Cuincuenalele se vor computa numai de la instituirea definitivă a respectivului învĕţătoriu.

Invĕţătorii instituiţi la aceste posturi sunt datori a cânta în Dumineci şi sĕrbători cu copíii în biserică.

In conţelegere cu comitetele parohiale respective.

Zernesti, in 18 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral al Branului

Ioan Dan
adm. prot.

Nr. 713 1905. [135] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoreşti** din comunele mai jos semnate din protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Agnita**, cu salariu de 600 cor., de la comuna politică 150 cor., din repartiţie 450 cor., grădină, cuartir şi lemne.
2. **Alţina**, cu salariu 600 cor., 300 de la stat şi 300 cor. din repartiţie, grădină, cuartir şi lemne de foc.
3. **Bârghiş**, cu salarlu de 600 cor. din repartiţie de la popor, grădină, cuartir şi lemne de foc.
4. **Ighişdorful-român**, cu salariu de 600 coróne din repartiţie, grădină, cuartir şi lemne de foc.
5. **Nocrichiu**, cu salariu de 600 cor., de la regim 120 eventual 300 cor., din fondul bisericei şi repartiţie 300 cor., grădină, cuartir şi lemne de foc.
6. **Ruja**, cu salariu de 600 coróne din repartiţie, grădină, cuartir şi lemne de foc.
7. **Vecerd**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, grădină, cuartir şi lemne de foc.
8. **Verd**, cu salariu de 600 coróne, de la comuna politică 140 cor., din fondul bisericei 160 cor., din repartiţie 300 cor., cuartir, grădină şi lemne de foc.
9. **Şulumberg**, cu salariu de 600 cor, din fondul bisericei 200 coróne, din repartiţie 400 cor, grădină, cuartir şi lemne de foc.

Cuincuenalele se vor computa numai de la instituirea definitivă a respectivului învĕţătoriu.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă rugările instruite conform normelor din vigóre în terminul de sus subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta înainte de alegere poporului în biserică pentru a'şi arăta desteritatea în tipic şi cântări.

Invĕţătorii instituiţi în posturile mai sus indicate sunt datori a cânta Dumineca şi sĕrbătórea cu copíii în biserică, ear' în comuna Ighişdorful român a presta şi servicii cantorale, şi la însărcinarea comitetului parohial a cultiva şi grădina de pomărit.

Bendorf, în 15 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

Nicolae Gavrea
adm. prot.

Nr. 558 1905. [134] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** clasa primă din **Cernatul-inferior** cu filiile *Cantaoşorheiu*, *Cernatul-superior*, *Dalnic*, *Marcoşfalĕu*, *Moacşa*, *Eresztevény Besenyő*, *Ikafalu* şi *Léczfalu*, în protopresbiteratul Treiscaune, prin acésta se escrie concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în ziariul oficios „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Concurenţii au a'şi aşterne cererile conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi au sĕ se presenteze în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre în biserica din comuna materă spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Breţcu (Bereczk), 30 Maiu 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Treiscaunelor.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 503 1905. [132] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor** vacante **învĕţătoreşti** de la comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Lupşa se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Mogoş Valea Barnei**, salariu 600 cor., anume 360 cor. de la popor şi 240 cor. ajut votat de la stat, locuinţa în edificiul şcólei şi lemnele trebuincióse de foc.
2. **Muncel**, salariu 600 cor., de la popor 400 cor., ajutul statului 120 cor. şi din fondul bisericei 80 cor.; locuinţă în edificiul şcólei şi lemne de foc.
3. **Ocolişul mare**, salariu 600 coróne, solvit din repartiţie şi cassa bisericei, locuinţă în edificiul şcólei şi lemnele de foc.

La cas că învĕţătoriul va puté înfiinţa cu adulţii cor bisericesc, va primí de la comitet o deosebită remuneraţiune şi pentru cor.

4. **Runc** cu filia **Luncalargă**, salariu 600 cor. de la popor, locuinţă corĕspunzĕtóre în edificiul şcólei şi lemne de foc.

Cuincuenalul la tóte posturile se solveşte numai după anii serviţi în respectiva comună ca definitiv.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sĕ 'şi înainteze cererile înzestrate conform normelor în vigóre subscrisului oficiu — în terminul deschis.

Ofenbaia, 14 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Vasile Gan
protopresbiter.

Nr. 306 1905. [124] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători**, în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Alba-Iulia se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Acmariu**, salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.
2. **Cetea**, postul al doilea, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.
3. **Ciugudiu**, cu salariu de 600 cor. din locul şcólei şi repartiţiune, cuartir şi lemne de foc.
4. **Măgina**, cu salariu de 600 coróne, plătit înainte din cassa bisericei, în rate lunare, cuartir şi lemne de foc.
5. **Pâclişa**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.
6. **Stremţiu**, postul al doilea, cu salariu de 600 cor. (300 cor. de la stat, ear' 300 cor. din repartiţie), cuartir şi lemne de foc.
7. **Tăuţiu**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

Cei ce doresc a ocupa vre unul din aceste posturi îşi vor aşterne cererile lor compuse conform normelor din vigóre, la subsemnatul oficiu, — în terminul indicat, — îndatoraţi fiind cei odată instituiţi de a conduce elevii la biserică în Dumineci şi sĕrbători şi a cânta cu ei la sfânta liturgie.

Cuincuenalele se vor computa numai după serviciu de 5 ani de la ziua alegerii.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale locale.

Alba Iulia, 13 Iunie 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 507. [130]

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoreşti** din comunele mai jos indicate, în protopresbiteratul Mercurea, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Cărpiniş**, 2 posturi cu salariu de câte 600 coróne, relut de cuartir 40 cor. şi 2 stângini de lemne ori relut 24 cor.
2. **Poiana**, 1 post cu salariu anual pe 600 cor. şi 140 cor. relut de cuartir şi de grădină.
3. **Tău**, 1 post cu salariu de 600 cor, solvibil în 3 rate: la 29 Octobre, 16 Ianuarie şi la finea anului şcolar, grădină şi cuartir în edificiul şcolar.

Reflectanţii la aceste posturi au sĕ 'şi aştérnă suplicile lor instruate conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis avênd a se presenta înainte de alegere în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări. Intru cât petenţii ar reflecta la cuincuenalii şi după anii serviţi la alte şcóle au sĕ 'şi arete dorinţa în suplicele lor spre a se pronunţa sinodul electoral în causă.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Mercurea în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Mercurea, 13 Iunie 1905.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

A apărut:

Poveştile în educaţia şcolară

de **Dr. Petru Şpan**. — Preţul 2 cor. plus 10 fileri porto.

Librăria arhidiecesană.

Frumosul roman

DUŞMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria arhidiecesană.

Tu

nu vei afla pentru îngrijirea pielii, în deosebi pentru delăturarea pistruilor şi pentru a avé o colóre delicată a feţii, un săpun mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin

al lui Bergmann (marca: doi băieşi)

Bergmann & Co, Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata, în farmacia „la urs“ (piaţa mică), la I. B. Misselbacher sen. (piaţa mare), G. Meltzer (str. cisnădiei şi str. guşteriţii 25), prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei), (89 b) 6—25 Carol Arz (str. cisnădiei), cum şi în Sighişóra la farmacistul W. Lingner.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**.

Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

— Efectuirea se face în 24 zile. —

Icóne sfinte pentru Iconostase

(tetrapode) pictate pe tinichea, mărimea 26/32 cm.

Grupa I.

Sf. George, Sf. Ilie, Cuviósa Paraschiva, Sf. Dumitru, Sf. Erarch Nicolae.

Preţul: simple 6·50, fine 10, f. fine 13·50 cor. bucata.

Grupa II.

Botezul Domnului, SS. Apostoli Petru şi Pavel, Constantin şi Elena, SS. Arch. Mihail şi Gavriil.

Preţul: simple 7, fine 10, fórte fine 14 cor. bucata.

Grupa III.

Tăierea împrejur, Intimpinarea Domnului, Erarhii Vasile, Grigorie şi Ioan, Intrarea în Ierusalim, Invierea Domnului, Inălţarea Domnului, Dumineca tuturor sfinţilor, Naşterea sfântului Ioan Botezătoriul, Schimbarea la faţă, Adormirea Maicei Domnului, Naşterea Maicei Domnului, Naşterea Domnului.

Preţul: simple 9·50, fine 13·50, f. fine 19 cor. bucata.

Librăria arhidiecesană.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secre**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 142

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Nr. 68 Sibiiu, Sâmbătă 25 Iunie (8 Iulie) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arehidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei cr 30 fil. rêndul cu litere garmond

Reforma sistemului actual de învĕţămênt.

Discurs de deschidere rostit în conferenţa învĕţătorécscă din cercul Braşovului de Nicolae Sulică, prof.)

III

Recerinţele îngrămădite ale vieţii moderne, progresele rapide pe terenul industriei şi comerciului, lupta desperată după noroc şi vênătórea după bani, cari nu mai cunosc margini, cu tótele contribue, ca omul de azi rar sĕ scape teafăr din lupta grea a vieţii. Prea multe se cer azi, pentru-ca omul sĕ pótă ţiné pas cu progresele timpului şi mai ales pentru-ca sĕ nu fie dat în lături în faţa concurenţei necruţătóre a celor mai bine pregătiţi şi a celor mai bine înarmaţi, în faţa luptei pentru esistenţă. Progrosele precipitate ale veacului nostru au suprins nepregătit pe omul de azi, care n'a avut timpul fisic necesar sĕ se înarmeze cu forţa organică trebuinciósă. Omul de azi copleşit înainte de vreme de munca covêrşitóre spirituală, pentru care nu are predisposiţiunile necesare de forţă organică, e atacat de-a dreptul în temeliile sale organice: în sistemul sĕu nervos; de aici bóla veacului nostru, nervositatea sau nevrastenia, care grasézĕ cu putere aprópe epidemică în tóte clasele societăţii, la tóte etăţile şi la ambele sexuri şi face pe om incapabil de muncă ori îi scurtéză firul vieţii înainte de vreme.

Şcóla de azi trebue sĕ ţină pas cu trebuinţele vieţii zilnice. Astfel şcóla de azi impune o muncă potenţată şi elevilor din şcólă; de aici surmenagiul sau prea mare încărcarea a elevilor, care apoi degeneréză în muncă insuportabilă şi astfel nimicitóre pentru elevi prin metodul nepotrivit de învĕţămênt al şcólei de azi. Nenorocirea şi primejdia este cu atât mai mare, cu cât precum ştiut este, predisposiţiunea pentru nervositate se moşteneşte prin atavism întocmai ca şi tuercul sa sau alte bóle organice. Acolo unde nevrastenia nu se moşteneşte prin naştere, se contractéză deja în primii ani ai vieţii în urma educaţiunei greşite din familie şi anume din causa hranei insuficiente şi nesubstanţiale, a neglijerii educaţiunei corporale şi a gustării de beuturi alcoolice. Astfel deja la etatea de 6 ani, la întrarea în şcólă — după constatările profesorului de igienă şcolar Dr. Schuschny Henric (Nervozitatea elevilor şcólelor medii, 1894) — 49·2%, aşadară jumĕtate din elevi sunt predispuşi spre nervositate. Simptómele cele mai obicinuite ale nervosităţii la elevi sunt: durerea de cap, curgerea sângelui din nas, ameţeli, tremuratul limbei, al mânei şi al degetelor. După statistica Dr-ului Schuschny dintrĕ elevii mai mititei sufer de durere nevrastenică de cap 18·4%, ear' dintrĕ cei mai mărişori 46·5%. Alte simptóme ale nervosităţii în şcólă: isteria, care întocmai ca şi tremuratul membrelor, se propagă cu putere epidemică. Astfel un specialist relevéză, că într'o şcólă de fetiţe în 13 Ianuarie simptómele isteriei s'au arătat la o singură elevă, ear' peste 8 zile, aşadară în 22 Ianuarie deja 15 din eleve erau cuprinse de aceeaşi bólă nervósă. Nervositatea elevilor se manifestéză şi sub forma de astasie şi abasie, adecă neputinţa de a sta în picióre şi de a umbla pentru câtva timp, apoi sub forma de afonie, adecă amuţire, şi de aphasie, care constă în aceea, că elevul nu 'şi póte traduce momentan gândirile în cuvinte. S'a constatat, că acésta din urmă apariţiune nervósă îşi află esplicarea în frica elevului, şi e condiţionată de purtarea brutală şi impacientă a educatorului. Mulţi nesuficienţi nemeritaţi au fost şi sunt aruncaţi numai din causă că elevul perzându-şi cumpĕtul în faţa educatorului sĕu brutal şi nervos, nu se póte reculege, cuvintele i-se opresc în gură şi nu e capabil sĕ-şi formuleze rĕspunsul momentan. In sfêrşit apariţiunile cele mai grave de nervositate la elevi sunt: epilepsia şi bóla cunoscută sub numele de chorea.

Că sistemul actual de învĕţămênt potenţéză şi agravéză predisposiţiunile nevrastenice ale elevilor, pregătind catastrofa ce inevitabil trebue sĕ urmeze dacă nu se iau de cu vreme măsurile preventive, — nu încape nici o îndoială.

Nu mai puţin adevĕrat este, că rĕul trebue combătut deja de la temelie. Lupta în contra nervosităţii trebue începută deja în familie print'un sistem raţional şi igienic de creştere. Tot consideraţiuni igienice au precumpănit d. e. şi atunci când anul deobligător de miliţie în statul nostru s'a transpus din al 20-lea an în al 21-lea an al etăţii. Astfel şi cererea multor pedagogi, ca şcóla sĕ se încépă nu cu al 6-lea, ci cu al 7-lea an al etăţii, merită tótă atenţiunea şi consideraţiunea. Munca în sine luată — ca muncă raţională — e de natură nu de a distruge, ci de a fortifica şi de a oţări organismul. Efectul destructiv al muncei se incepe numai atunci, când munca degeneréză, devenind prea îndelungată, prea uniformă sau prea intensivă.

Cum ar fi sĕ se ajute şcóla în punctul acesta?

Observându-se liniamentele planului de învĕţămênt, — care în sine nu invólvă nici un pericol igienic, căci primejdia zace numai în metodul iraţional şi nepedagogic — instrucţiunea se va mărginí după putinţă numai la timpul sau la orele prescrise din şcólă. Acasă şcolarul se va recrea. Ocupaţiunea de acasă trebue redusă la minimul şi strictul necesar. In şcólă întrĕ orele de lecţii se va întroduce o pausă mai corĕspunzĕtóre de recreaţie, şi anume 15 minute; planul de ore de preste zi va fi întocmit sau după principiul gradaţiunei succesive, începêndu-se lecţiile cu obiectul cel mai greu şi trecêndu-se succesiv tot la obiecte mai uşóre, sau după principiul variaţiunei sau al echilibrării forţelor, alternând un obiect mai greu cu unul mai uşor. In şcóla primară se va observa cu stricteţă principiul rotaţiunei la învĕţători, ear' în şcólele secundare obiectele înrudite vor fi după putinţă concentrate în aceleaşi mâni, pentru-ca elevii sĕ nu fie espuşi capriţiului de metod şi eventual ignoranţei tuturora. Se va pune pond deosebit pe lăţirea cunoştinţelor de igienă şi în sfîrşit educatorii, inspiraţi de duhul inevitabil al abnegaţiunei şi al paciinţei, vor fi cu o deosebită considerare faţă de elevii timizi şi nervoşi.

Tóte acestea sunt chestii de procedură pedagogică, de metod din partea educatorului.

In ceea-ce priveşte metodica strict luată a învĕţămêntului, aşadar' procedeul psichologic urmat la înavuţirea cunoştinţelor, intelectului elevilor, — aici ajungem la acel punctum saliens pedagogic, care e punctul cel mai vulnerabil al sistemului actual de învĕţămênt. A te identifica cu lumea sufletéscă a elevului, când e vorba de o grupă de elevi, cu lumea sufletéscă a elevilor nu cei mai buni, ei totdeuna cei mai slabi, — acesta este punctul cardinal al învĕţămêntului raţional, de care nu arare-ori se sfarmă nisuinţele multor educatori. A 'i vorbí elevului în limba lui şi nu într'o limbă înaltă literară sau savantă, pe care n'o pricepe, a te scoborî şi a te aprofunda în sufletul lui, identificându-te cu sfera lui de judecată şi de cunoştinţe, pregătind pe cale firéscă şi neforţată ideile aperceptive, ce vor serví ca substrat cunoştinţelor celor noue în sfera constiinţei, — acesta este acel principiu elementar metodic, la care se reduce şi în care culminéză tótă ştiinţa pedagogică modernă.

Acésta însĕ însemnéză a avé o temeinică cunoştinţă a intelectului omenesc şi mai ales a psichicului elevului, a avé o praxă raţională şi pe deasupra a sta în curent cu tóte ideile pedagogice, cari tind la simplificarea procedeului învĕţămêntului, la uşurarea muncei elevilor, — prefăcênd acéstă muncă a lor nu în tortură, ci în petrecere şi recreare şi astfel în forţă şi energie vitală — şi în sfirşit la fortificarea raţională, neforţată şi sistematică a corpului şi spiritului elevilor. Valórea unui adevĕrat pedagog nu o constitue atestatele sale de şcólă, la cari de multe-ori ajunge prin diliginţă, dar' nu prin adevĕrata pricepere, şi nici esamenele aşa numite succese, ce se dau la finea anului cu elevii şi cari nu arare-ori sunt resultatul unei simple dresuri ad-hoc. Valórea adevĕratului pedagog o constitue cultura lui pedagogică, orizonturile sale largi de pedagog şi hărnicia lui întemeiată pe devotament şi conştienţiositate. Şablonul treptelor formale sau indicaţiunile unui manual sau două, de cari pedagogul de azi e condamnat sĕ se ţină ca orbul de gard, luându-i vederile şi înlănţuindu-i ori-ce libertate şi independenţă, încă nu cualifică pe adevĕratul pedagog. Trăim în veacul specialisării; pedagogul de azi, ca sĕ pótă fi la înălţimea chemării sale, pentru-ca sĕ pótă ţiné pas cu progresele timpului, progresele ştiinţei pedagogice, se cere sĕ fie însuşi specialist în branşa sa, ear' adevĕratul specialist n'are vreme în de ajuns de a se puté devota cu trup cu suflet carierii sale. — Un pedagog al patriei nóstre se esprimă astfel: Nu 'mi pot închipuí o pacoste mai mare pentru şcólă şi în legătură pentru asigurarea esistinţei omenimei, de cât pe învĕţătoriul sau profesorul care cariera sa şi-o foloseşte numai ca titulă şi ca isvor de câştig al pânii de tóte zilele, consumându-şi puterile nu în propria perfecţionare şi în greaua muncă a educaţiunii, ci în alte îndeletniciri profane, ce cad departe de atmosfera ideală a templului pacinic al muselor. Şi nu 'mi pot închipuí pedagog mai slab, de cât pe învĕţătoriul sau profesorul care întră în şcólă fără a fi meditat profund asupra feliului de prelucrare metodică a materialului de învĕţămênt din aceea zi, ear' acéstă meditare reclamă o aprofundare cu atât mai conştienţiósă, cu cât elevii sunt mai mici şi mai nedesvoltaţi. Aici se adevereşte încă odată vorba, că quem dii odere paedagogum fecere, cu alte cuvinte: că singurul testimoniu de capacitate veritabilă pentru ori-ce pedagog practic este devotamentul, conştienţiositatea şi rîvna sa de muncă. Cine nu simte greutatea carierei pedagogice şi nu are constiinţa marei sale responsabilităţi, rĕmâne cu titula de învĕţătoriu sau profesor, însĕ numele onorific şi mult cuprinzĕtor de pedagog la nici un cas nu 'l merită!

„Istoria némului"

Sub titlul de sus publică *„Cronica"* din Bucureşti în numĕrul din 21 Iunie v. un prim articol, pe care 'l reproducem în întregime, după cum urméză:

Fără vărsare de sânge, până acum, Ungaria se află în plină revoluţie.

N'ar fi nimic îngrijitor pentru noi în acéstă stare, dacă am şti că în acea ţară ar locui numai Unguri. Însĕ când ştim că împreună cu ei locuesc peste trei milióne de Români, străji neadormite ale idealului némului nostru, grija nóstră de tóte zilele este îndreptată într'acolo, precum e peste tot locul, unde ştim că mai sant fraţi d'ai nostri.

Grija nóstră sporeşte pe zi ce trece, din causa ştirilor ce se rĕspândesc din Ungaria, ştiri cari falsifică tot mai mult istoria némului nostru. Şi ceea ce este mai trist, ceea ce ne îngrijoréză şi mai mult, este faptul, că noi, cei din regat, nu cunóştem din istorie, din viaţa fraţilor nostri de peste tot locul a própe nimic.

Ni-se întêmplă fórte adesea sĕ auzim tineri şi chiar bărbaţi cu óre-care cultură, ba chiar profesori de istoria Românilor, spunênd lucruri şi fapte ciudate, percepute de ei din ziare şi scrieri străine, tóte tendenţióse şi rĕuvoitóre nouă.

Sunt puţini, mai cu sémă dascălii de la noi, cari sĕ se fi ostenit a cerceta şi alte isvóre ale istoriei némului, de cât textele pe cari au învĕţat în şcólă şi din cari şi-au făcut evangheliul lor.

Ei bine, istoria némului nostru este bogată în fapte eroice, şi mai cu sémă ea arată suferinţele şi luptele fraţilor nostri de peste munţi. Ei au un trecut glorios, nu prin căştigare de bătălii, dar' *prin statornicia ce ei au arătat, în cursul vécurilor, păstrând legea, limba şi obiceiurile naţionale.*

S'a tipărit acum trei ani la Sibiiu o lucrare istorică, de o valóre neîntrecută: *Cartea de aur sau luptele politice naţionale ale Românilor de sub Coróna ungară, de d. Theodor V. Păcăţian*, un Român hotărît, care pentru curajul d'a căuta adevĕrul şi a'l spune fără încunjur, a suferit sĕ fie închis în temniţele ungureşti, sĕ i-se confisce cartea, o lucrare de 800 pagini, şi cu tóte acestea el n'a desarmat, nu s'a dat bătut, a mers înainte, a scos acum şi al doilea volum al *Cărţei de Aur.**)

Ce cuprinde acéstă *Carte de Aur?*

Acte şi documente, cari dovedesc *puterea de resistenţă a Românilor, dragostea lor pentru ném şi lege*, precum şi tóte vicleşugarile ce s'au întrebuinţat spre a'i face sĕ dispară ca ném.

---

*)Peste vre-o 8—10 zile e ga[illegible] volumul al *treilea.* *Red.*

Mĕ cutremur de ciudă când cetesc în gazetele ce apar în ţară tot felul de nimicuri, sub cari este pusă chestia Românilor de peste munţi.

Unii gazetari presintă pe Români ca pe un popor care trăieşte fără sĕ ştie ce vrea, alţii nici nu se ostenesc a cerceta cel puţin foile de peste munţi, cari cu tótă stricteţa ce se pune, tot scapă pe ici pe colea cuvinte cari arată adevĕrul asupra revendicărilor lor.

In *Cartea de Aur* a dlui *Păcăţian* se găsesc întabulate tóte evenimentele petrecute de la cucerirea Daciei de către Traian şi până în zilele nóstre; cu alte cuvinte, tot ce póte lumina acéstă chestie.

Câţi Români au citit acéstă carte?

Câţi profesori, institutori, ori învĕţători o posed?

In câte biblioteci se află ea?

Iată câteva întrebări la cari eu mĕ feresc a rĕspunde.

Nu mĕ gândesc a face reclamă dlui *Păcăţian*. N'are lipsă. Ungurii au îngrijit a-l trece în cartea nemuritorilor némului. Pe mine mĕ preocupă gândul, cum sĕ facem, ca istoria Românilor de pretutindeni sĕ fie cunoscută? Acésta 'i grijea mea, şi de aceea, în câţiva numeri voiu publica primul act, primul document, ce a putut fi mai deplin conceput şi prezentat împĕratului Leopold II, acum 200 şi ceva de ani: *Supplex libellus Valachorum.*

Din citirea numai a acestui document se va puté pricepe, cari au fost şi sunt postulatele Românilor, care este ţinta urmărită de ei şi cari trebue sĕ fie căile pe cari ei vor ajunge sĕ le cuceréscă.

Asemenea acte trebuesc sĕ cetéscă Românii, pentru a şti şi a cunóşte istoria némului lor, ear' nu aceea ce a spus Andrássy, Kossuth, Bánffy, şi mai ştiu eu cine. Bánffy, Andrássy, Kossuth şi alţii ai lor, nu vor face prostia sĕ se gândéscă la Români. Ei, ca şi strămoşii lor, vor zice că *Românii n'au dreptul a se crede o naţiune.* Acésta calitate li-s'a tăgăduit de veacuri, şi tocmai acum, când ei — Ungurii — se cred aprópe de mal, nu vor face prostia sĕ o recunóscă de bunăvoe.

Starea de iobăgie, de subjugare, pe care o sufer fraţii nostri de pretutindeni, se datoreşte unicului fapt, că ei nu şi-au cunoscut trecutul lor, n'au avut nici cea mai mică ideiă de istoria némului lor în decursul veacurilor. Abia de vr'o două sute şi ceva de ani au început şi ei sĕ simtă şi sĕ cugete. Rari, — câte unul numai, s'au ivit în cursul vremii, cari au priceput folosul cunóşterii istoriei, dar' cu unul sau doi… ce se putea face?

Invĕţaţi Români istoria neamului! Numai într'însa găsiţi pilde cari se potrivesc firei nóstre şi *numai în faptele strămoşilor nostri vom găsi îmbărbătare şi credinţă într'o isbândă apropiată.*

Nr. 341—1905.

Concurs.

„Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“ va conferí cu începutul anului şcolar 1905—6 un stipendiu de 300 cor. din „Fundaţiunea Ioan şi Zinca Român“ pentru un elev de naţionalitate română, fără deosebire de confesiune, ce urméză la vre-una din şcólele medii din patrie, avênd preferinţă în sensul literilor fundaţionale aceia cari se înrudesc cu fericiţii Ioan şi Zinca Roman.

Cererile pentru acest stipendiu au sĕ se înainteze Comitetului central al „Asociaţiunii“ în Sibiiu (Nagyszeben), strada morii nr. 6, cel mult până la 10 August a. c., provĕzute cu următórele documente:

a) Atestat de botez;

b) testimoniul de pe anul şcolar 1904—5;

c) atestat de paupertate;

d) eventuale documente prin cari sĕ se constate înrudirea cu fericiţii fundatori.

Cererile întrate după terminul de 10 August n. nu se vor considera.

Sibiiu, din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută la 18 Maiu 1905.

Iosif Sterca Şuluţu, *president.* *Ioan I. Lăpĕdatu,* *secretar II.*

„Asociaţiunea.“

Convocare.

Prin acésta se convócă adunarea cercuală a despărţĕmêntului X Brad al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, pe Mercuri în 29 Iunie (12 Iulie, a. c. la 3 ore p. m. în comuna Brad pe lângă următórea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării în sala şcólei poporale er. or. din loc.
2. Inscrierea de membri noi.
3. Revizuirea raciocinului.
4. Stabilirea budgetului.
5. Alegerea directorului şi comitetului cercual.
6. Propuneri eventuale.
7. Inchiderea adunării.

La acésta adunare sunt invitaţi toţi membrii de pe teriteriul acestui despăţĕmênt, cum şi toţi sprijinitorii culturei poporului nostsu!

Brad, la 17/30 Iunie 1905.

Vasiliu Damian
director.

Concertul din Sălişte.

Sibiiu, 5. Iulie n.

Noi cei cari locuim în Sibiiu şi jur am avut fericirea de a asculta o frumósă operetă naţională, pe „Moşul Ciocârlan“. Impresia ce ni-au lăsat acele trei seri de însufleţire o mai simţim şi acum, de-şi de atunci e cam o lună de zile. Ear' dl *N. Stefănescu,* tinĕrul şi talentatul tenor de la opera din Bucureşti, care a cântat atât de frumos rolul ciobanului Stan din opereta dlui Flondor, împreună cu dşóra *Delia Clariu,* care a interpretat cu farmec rolul drăguţ al Tincuţei, după representaţiile „Moşului Ciocârlan“ au mai dat două concerte. Unul în Arad, unde au fost primiţi în modul cel mai călduros, ear' al doilea în fruntaşa nóstră comună Sălişte, Duminecă séra. Cred că de mult Săliştenii n'au avut fericita ocasie de a auzi cântecele nóstre naţionale, atât de frumóse, cântate de artişti români aşa de distinşi. Programul concertului a fost tocmai potrivit pentru publicul curat românesc: s'au cântat aprópe esclusiv cântece româneşti. Ear' artiştii, au plăcut preste măsură. Publicul nu mai înceta cu aplausele. Se pare că atunci când auzim vocea mlădiósă şi din cale afară dulce a dşórei *Delia Olariu* îngânându-se, în duet, cu timbrul curat românesc şi vocea plăcută, de tenor liric a dlui Stefănescu, ne vine sĕ strigăm mereu — mereu: „bis, bis, bis!“ In urechea unui om musical acórdele acestea rĕmân mult timp întipărite şi dacă nici nu putem pretinde de la artiştii nostri, ca sĕ ne cânte mereu, vocea lor se pare că o auzim în fantasie şi mai departe: cum sună lin şi duios. Şi într'adevĕr, când am auzit melodiile cereşti ale duetului „O seră de amor“ de H. *Kirchner,* duet care se începe prin cuvintele: „Fermecaţi de-un ceriu de tómnă“, am rĕmas şi noi fermecaţi, dar' nu de ceriul de tómnă, ci de sunetele admirabile ale acestei compoziţii reuşite. Dl *H. Kirchner* e cunoscut ca compositor din cei mai buni, ear' acest duet e un adevĕrat mărgăritar în şirul lung al cântecelor compuse de dsa. De altfel tóte punctele au plăcut publicului, care aplauda cu frenesie, aşa că cinci puncte din program au trebuit repetate. Dl *N. Stefănescu,* deja cunoscut publicului din Sibiiu şi jur, e un tenor liric care are un viitoriu dintrĕ cele mai frumóse şi căruia mulţi i-au prezis un renume european. Cu ocasia representanţei lui „Moş Ciocârlan“ dsa a fost lăudat mult chiar şi din partea ziarelor săseşti. Dsa posede o şcólă perfectă, o voce clară sonoră şi totodată dulce, împreunată cu un timbru nespus de plăcut. Pe unde numai a cântat, dl Stefănescu a plăcut fórte mult şi a fost lăudat. Şi cu tot dreptul: căci dsa are o voce de tenor liric rar de frumósă. Dşóra *Delia Olariu* este o putere musicală în deplină desvoltare, luceafăr stălucitor pe orizontul artei musicale române. Are o voce de alt atât de dulce şi plăcută, în cât nu ţi-s'ar urî s'o asculţi mereu. In vocea şi întréga ei presentare se cunóşte şcóla precisă germană, ear' dl H. Kirchner póte fi mândru că are o elevă atât de distinsă. Dşóra *Olariu* cântă cu mult simţ şi cu o duioşie care farmecă. Vocea ei argintie şi clară ca cristalul cel mai curat îţi pătrunde până în sdâncul inimei şi te cuprind sentimente de cari aprópe nu 'ţi poţi da sémă, când cântă câte o doină naţională duiósă, care trebuie sĕ mişte şi pe cel mai rece om.

Acompaniarea la tóte punctele programei a făcut'o fórte precis şi cu mult simţ dómna *Minerva Brote,* cunoscută ca o artistă perfectă la piano. Dl Kirchner, care era sĕ acompanieze, fiind împedecat a lua parte la concert, d na Brote a avut gentileţa de a lua asupră-şi acest rol nu tocmai uşor.

Incheiu în credinţa că am scris cel puţin aproximativ destul despre acest concert, care a deşteptat în inimile calde ale românescului public din Sĕlişte atât sentimente nobile, cât şi óreşi-care mândrie naţională, că avem şi noi artişti, dar' mai presus de tóte dorinţa ferbinte de a mai lua parte la concerte de acest fel şi a mai auzi pe iubiţii nostri artisti: N. Stefănescu şi Delia Olariu.

Ideal.

Revistă esternă

Eveniment epocal în Francia. Intrĕ sensaţiile de la Odessa şi complicaţiunile chestiei maroccane zilele trecute s'a întêmplat în Francia un eveniment epocal. Camera deputaţilor a primit cu 341 voturi contra 233 întreg projectul de lege despre *despărţirea statului de către biserică* şi find-că în senat aderenţii despărţirii încă sunt în mare majoritate, despărţirea se póte priví deja ca fapt împlinit.

Raporturi intime esistate timp de patrusprezece secoli întrĕ Francia şi biserica rom. catolică, regulate mai în urmă prin corcerdatul încheiat sub domnia lui Napoleon I., se rup acum prin acest project de lege. De aci încolo biserica va fi în Francia organisaţie particulară, ca ori-ce alte organisaţiuni (reuniuni, asocieri, comunităţi), avisată la propriele puteri atât în privinţă materială, cât şi morală; tóte privilegiile şi prerogativele 'i încetéză; înrîurinţa ei se va restrînge numai asupra celor ale sufletului şi unica garanţă a subsistinţei sale are sĕ şi-o caute în sine însa-şi.

Aici au dus îngerinţele ei în politica statului, ingerinţe cari în alianţă cu monarchiştii mai ales în timpurile agitate aşa zise boulangiste şi în campania dreyfussistă erau aprópe sĕ restórne repulica. Operaţiunea de curare s'a fost început deja sub ministeriul Waldeck-Rousseau prin reglementarea cinurilor călugăreşti, s'a continuat cu multă energie sub ministeriul Combes, a cărui operă e projectul legii de despărţire, şi s'a terminat sub ministeriul Rouvier.

Urmările acestei despărţiri, atât pentru stat, cât şi pentru biserică, — sunt taina viitoriului.

*

Revolta flotei ruseşti. De la părăsirea portului român vasul „Potemkin“ umblă pe Marea-Neagră, dar' nu se ştie positiv că în ce direcţiune şi cu ce scop. O ştire lansată Luni prin Odessa zicea că intenţionéză sĕ evadeze prin Bosfor şi Dardanele spre a ajunge în Marea-Mediterană. Pentru urmărirea şi cufundarea lui umblă pe Marea-Négră un sfărămătoriu de torpilori, pe care numai oficeri se află. In ce priveşte aprovisionarea cu cărbuni şi merinde, o telegramă din Constanţa spune că în préjma Sulinei „Potemkin“ a atacat un vas comercial rusesc şi i-a luat tot proviantul, ear' o telegramă din Odessa spune că după eşirea din portul Constanţei s'a apropiat de mal mai departe şi a ameninţat cu bombardare un sat român, dacă nu le dă merinde. Locuitorii, ca sĕ scape de primejdie li-au dat mulţime de boi.

Se menţine ştirea că vasele de la Savastopol încă s'au revoltat şi că chiar şi personalul de pe vasele comerciale a denegat ascultarea.

Tóte aceste ştiri primesc óre-care confirmare prin o telegramă din *Petersburg,* care spune că *guvernul a dat ordin, ca de pe tóte vasele de rĕsboiu aflătóre în porturi sĕ se iee jos părţile de maşinărie şi împreună cu întrégă armatura sĕ se transporteze pe uscat.*

Privitoriu la situaţia din Odessa se spune că acum „e linişte“ în oraş. Autorităţile au început munca de rĕsbunare, arestând şi osândind la mórte sute de inşi. Luni, de pildă, tribunalul staterial a osândit la mórte 160 de ómeni, cari imediat au fost împuşcaţi. Dar' în timp ce represaliile ţariste ţin în frêu agitaţia din Odessa, în alte părţi spiritul de revoltă cuprinde tot mai mult teren. Astfel un ziariu din Paris are ştire că în trei guvernamente reservistii au denegat ascultarea si nu se supun serviciului, ear' un ziariu din Königsberg spune că *multe regimente de graniţă s'au revoltat şi propagă pe faţă revoluţiunea.*

Douĕ burse pentru teatru.

Comitetul societăţii pentru fond de teatru român dă pentru anul şcolar 1905/6 douĕ stipendii de câte 1200 cor. pentru tinerii cari doresc a se cualifica pentru cariera de actori dramatici.

Un stipendiu e destinat pentru un tinĕr cu aptitudini pentru dramă şi tragedie, ear' al doilea pentru un tinĕr cu talent comic.

In scopul de a se constata talentul acelora cari doresc a primí bursele, se cere, ca concurenţii sĕ se presinte la un concurs public, cu ocasiunea adunării generale a societăţii, care se va ţiné în Sibiiu în şirul festivităţilor Asociaţiunii.

La acéstă ocasiune concurenţii la stipendiul prim vor avé sĕ declameze vre-o poesie ori sĕ representeze vre-o partie din un autor dramatic, ear' cei la stipendiul al doilea vor avé sĕ declameze poesii comice ori sĕ representeze vre-un monolog de Alexandri, ori altceva din un autor de comedii.

In basa probelor prestate celor doi concurenţi li-se vor vota bursele şi li-se vor retribuí şi spesele de călĕtorie cu câte 50 cor.

Cei cari vor obţiné stipendiile vor avé a se conforma tuturor condiţiilor [illegible] în planul de acţiune al societăţii, cari li-se vor comunica, la cerere, de secretariul societăţii. In special vor fi obligaţi după terminarea studiilor în calitatea de funcţionari ai societăţii, de a organisa şi de a instrua trupele de diletanţi români din patrie, jucând împreună cu ei teatru, până atunci până când comitetul va afla de bine a-i aplica la acéstă misiune.

Doritorii de a reflecta la aceste stipendii sunt invitaţi a-şi trimite cererile însoţite de atestatele ce au, la adresa secretariului societăţii, dlui Dr. Iosif Blaga în Tusnád-fürdő (Cs k. m) până la 1/14 August c.

Braşov, din şedinţa comitetului societăţii pentru fond de teatru român, ţinută la prima Iulie st. n. 1905.

Iosif Vulcan m. p. *president.* *Dr. Iosif Blaga* *secretariu.*

NOUTĂŢI

M. Sa Francisc Iosif a plecat Marţi diminéţă la *Ischl,* unde va petrece o parte a timpului de vară.

*

Inştiinţare. Se comunică, că Societatea pentru fond de teatru român a cumpĕrat manuscriiptul cu opereta „*Craiu nou*“ de fericitul C. Porumbescu, cu dreptul esclusiv de representare. Braşov, 5 Iulie st. n. 1905. Pentru societatea pentru fond de teatru român: Dr. *Iosif Blaga,* secretariu.

*

Post de medic. Cu termin până la 26 August st. n. e publicat concurs pentru ocuparea postului de medic cercual la *Bethlenháza* (pretura Bega, comitatul Caraş-Severin). Cercul e compus din 16 comune aprópe tóte româneşti. Dotaţie 1600 coróne salariu şi 600 coróne pauşal de călĕtorie. Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului.

*

Călduri tropicale. Aprópe din tóte oraşele europone se raportéză despre călduri enorm de mari, pe unele locuri chiar până la 46—48 grade Celsius. In ţéra nóstră încă e aşa aprópe pretutindenea, avênd ómenii şi animalele sĕ sufere fórte mult din causa nădufului. In Sântana-vechă, de pildă, fata Lina Kovács a murit de insolaţie în [illegible] secerătorilor, ear' alţi mulţi dintrĕ ei s'au bolnăvit grav. Şi mai crâncen a fost însă năduful alaltaeri în Szegszárd, unde ómenii adunaţi la têrgul de ţéră cădeau jos ca muştele, ameţiţi de năduf, şi mulţi dintrĕ ei au murit; asemenea şi dintrĕ vitele scóse la têrg s'au prăpădit multe. La Sibiiu termometrul arată după amiéza 25—30 grade în umbră.

*

Himen. *Ioan Baptist Boiu*, oficial consistorial, și *Victoria E. Doctor* anunță celebrarea cununiei lor pe Duminecă în 3/16 Iulie 1905 la 4 ore d. a. în biserica gr.-or. din H[illegible]lău.

*

Cincizeci mii pentru vaci de lapte. Ministrul de agricultură a încuviințat reuniunii economice din comitatul Gömör un împrumut de 50.000 de coróne, ca să procure economilor din acel comitat juninci și vaci bune de lapte.

*

Notariu public în Hunedóra e numit din partea ministrului substitutul de notariu *Dr. Nemes József*.

*

Esplosie de gazuri miniere. In groapa Seil a minelor de cărbuni de la Mährisch-Ostrau s'a întâmplat esplosie de gazuri, pe urma căreia unsprezece lucrători și-au perdut viéța.

*

Publicare. Se aduce la cunoștință publică, că în comuna Mărgineni (comit. Făgăraș) în 22 Iulie 1905 st. n. se va ține târgul de vite. *Primăria comunală*.

*

Un șerpe în stomac. In Sátoraljaujhely țăranul Ioan Szemedi, pe când se afla la lucrul câmpului, s'a culcat în timpul repaosului de amiazi pe iarbă și a adormit. In timpul somnului un șerpe i-s'a vârît în gură și s'a târît prin gâtlej până în stomac. Medicii chemați în grabă au putut să scótă șerpele din stomac. („Tribuna“).

*

O știre caniculară. Un ziariu german din Strassburg spune cetitorilor săi, că în una din serile trecute o femeie fórte săracios îmbrăcată s'a presentat în palatul episcopului Le Roy din Paris și cerea cu insistență să fie condusă la episcopul. Instiințat despre acésta s'a coborît din etagiu în sala din parter însuși episcopul și a întrebat-o de scopul visitei. „Am adus pentru misiuni un mic dar“ — a răspuns femeia „te rog să iei în primire pachetașul acesta; conține un milion de franci“. Episcopul judecând după îmbrăcămintea femeii — credea că „darul“ va fi câțiva gologani. E de înțeles deci uimirea lui când s'a convins că în pachet e în adevěr un milion de franci. A întrebat'o apoi de nume și locuință, ca s'o înscrie în cartea binefăcětorilor, dar' femeia reflectându-i că „acésta nu e de lipsă“ a eșit repede din palat. — Atâta e știrea, care însă prea miróse a — crastaveți.

*

Pentru anunțuri mincinóse. Hubert Ödön, comptoarist în Jaszberény, în înțelegere cu agentul de anunțuri Friedmann Samuel a publicat în ziare din străinătate oferte de căsătorie bogată, prostind pe mulți inși să se îmbie de mire. De la acestia apoi Hubert a stors sume considerabile sub pretext de mijlocire a întâlnirii cu candidata la căsătorie. Ințelegênd în sfêrșit „cavalerii“ lacomi după zestre mare că au fost trași pe sfóră, au făcut contra lui Hubert și Friedman arětare, în urma căreia tribunalul din Budapesta a osândit pe Hubert la doi ani de temniță, ear' pe Friedmann la o lună. Tabla regéscă a redus însă Marți pedépsa lu Hubert la un an și jumětate, ear' a lui Friedmann a urcat'o la trei luni.

*

Petrecere în Apoldul de-jos. Tinerimea studiósă din Apoldul-de-jos aranjază Duminecă în 16 Iulie n. 1905 în „Bercul oprit“ petrecere de vară. Inceputul la 1 oră p. m. La cas de timp nefavorabil în sala școlei. Prețul de întrare: de persónă 1 cor., de familie 2 cor. Suprasolvirile se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ziaristică. Venitul curat este destinat spre scopuri filantropice.

*

Concert în Lugoj. Reuniunea română de cânt și musică din Lugoj invită la concertul popular ce-l va da Marți la 28 Iunie (11 Iulie) 1905 sub conducerea dirigentului Ioan Vidu în grădina hotelului „Concordia“. După concert urméză petrecere dansantă. Inceputul concertului séra la orele 9. Concertul va avé loc și în cas de timp ploios.

*

Petrecere în Certeșul-de-sus. Cu ocasiunea adunării generale a despărțământului VIII. al „Astrei“, care se va ține în comuna Certeșul de-sus la 29 Iunie v. 1905 în ziua de Sânt-Petru, tinerimea studiósă din loc și jur aranjéză petrecere cu dans în sala dlui F. Segesvari din Hondol. Intrarea de persónă 2 cor., de familie 4 cor. Inceputul la 8 ore séra.

*

Fără nici un reclam crucea sau stéua după electro-magnetică a dlui Müller Albert, Budapesta V. Vadá sutcza 42/V a devenit renumită în tóte părțile lumii. Fórte mulți după folosința acestei cruci s'au vindecat de bóle vechi, așa în cât de la acestia în tótă ziua sosesc scrisori pline de mulțămire. Dl fotograf Eisschild Adolf din Cserverka scrie următórele: „De mult timp trebuia să-mi arăt marea mulțămire ce o am față de aparatul aflat prin d-ta; asta însă cu adinsul am tăcut-o până acum, deórece cu cea mai mare curiositate am așteptat să văd efectul crucei R. B. 86967 și la nevasta mea. Acum însă cu cea mai mare bucurie constat, că nevasta mea, care durându o pieptul și stomachul în cât îi lipsia pofta de mâncare, cu ajutoriul aparatului d-vóstre s'a făcut pe deplin sănătósă. Prin urmare aparatul dvóstre sunt silit a'l lăuda și a'l recomanda fie-cărui suferitoriu de bóle. Prețul aparatului mare este 6 coróne.

PARTEA LITERARĂ.

Limba nouălor cărțĭ bisericeștĭ.

(Urmare.)

Pe calea aceasta, care nu era cu nimic maĭ interesantă decât calea pe care o urma limba romînească preste tot, se ajunge în jumătatea a doua a secolului trecut — după numeroase și caracteristice aventuri mai lipsite de pe calea trăiniciei pe care o dăduse Veniamin inovațiilor sale la o limbă, care nu se maĭ poate lăuda cu *caracterul eĭ romînesc*, așa cum se poate zice aceasta despre limba anterioară secoluluĭ luminilor și al reformelor. Civilizația romînă, care a fost o necesitate istorică și care pentru noi Romîniĭ — maĭ ales pentru cei din Regat — a fost, după cuprinzătoarea expresie a dlui Iorga, „o pripită civilizație de forme“ și-a dovedit calitatea aceasta din urmă și în ceeace privește limba noastră, pe care secoliĭ trecuțĭ au știut-o păstra sfîntă, neatinsă și proprie ființei noastre etnice. Preste tot, urmărind cu cuvenita luare aminte felul îmbogățireĭ și premenireĭ limbeĭ noastre în cursul veacului al 19-lea ne vom putea încredința pe deplin despre adevărul, pe care un bun scriitor din Romînia l-a cuprins în cuvintele: „Îmbogățirea și premenirea limbeĭ noastre nu s'a făcut cu măsura și în marginile cuvenite. Era și de așteptat. Viața limbeĭ e în strînsă legătură cu întreaga viață a unuĭ popor; schimbarea ce a suferit limba noastră e una dintre componentele întregeĭ noastre mișcări dela jumătatea secolului al XIX-lea încoace cu toate părțile eĭ bune și rele. Acelaș popor îmbătat de forme nouă în toate, acelaș popor, care are așa de puțin respect de trecut, fie bun, fie rău, așa de puțină evlavie de amintirile luĭ istorice, așa de puțin spirit de tradiție și de continuitate în schimbarea așezămintelor, legilor și obiceiurilor nu se putea să nu fie acelaș copil entuziast, dar cam ușurel și nechibzuit și în înoirea limbeĭ.... Ia în mînă astăzĭ orĭ ce ziar romînesc, o carte de școală, o circulară ministerială, ... o revistă bisericească și vezĭ ce corcitură de limbă se scrie și se vorbește de ceĭ maĭ mulțĭ oamenĭ „cultĭ“ în țara romînească de 30—40 de anĭ încoace, o limbă impestrițată, barbară, degenerată, fără mĭez, fără caracter propriu național — o limbă pripășită, importată din Francia, îmbrăcată doar în fugă într'un fel de haină romînească, haină ca vaĭ de ea. [1]) „În această nevrednică tărcatură, fără gingășie și putere s'a scris și se scrie încă, pe alăturĭ de îngustul, dar vecĭnicul rîu adevărat, o întreagă literatură, maimuțărind une orĭ pe temele cele maĭ îndîrjit naționale — simțirĭ și gîndurĭ străine. S'a mers până acolo, încît limba ziarelor, a științeĭ, a poezieĭ, a nuveleĭ, a legilor și regulamentelor, limba neînțăleasă, a luat în stăpînire răpindu-le astfel priceperiĭ poporuluĭ, până și Cărțile Sfinte“ [2])

Cu adoptarea haineĭ străbune pentru scrierea romînească în sec. menționat s'a ivit necesitatea de a întroduce scrierea cu litere latine și în cărțile bisericești: o reformă care se ivise de odată cu ceealaltă reformă a cărților bisericești: limpezirea ei de slavonismele și în genere de toate notele eĭ necorăspunzătoare timpului. În realitate o revizuire temeinică, în care să se țină cont pe de o parte de progresul limbei viĭ — între marginile cuvenite — ear pe de altă parte de necesitățile timpuluĭ, precum și o reeditare critică a cărților sfinte într'o epocă atât de bogată în schimbărĭ nestatornice și în conziderațiĭ nemature, de altcum trebuie să o recunoaștem că n'a fost o problemă dintre cele mai ușoare și ar fi fost fără îndoială și maĭ grea — și prin urmările eĭ și maĭ nefastă — dacă celor ce voiau să procopsească prin osteneala lor Biserica nu le-ar fi stat la dispoziție lamura de mĭere a vecheĭ limbĭ bisericeștĭ, în care s'au făcut îmbĭelșugatele tîlcuirĭ ale cuvîntuluĭ luĭ Dumnezeu. Dar aveau la îndemînă întreaga literatură bisericească veche și nu s'ar fi tractat de altceva decît de adoptarea noueĭ haine, care era scrierea cu litere latine și de ducerea cu un pas maĭ departe a purificăreĭ limbeĭ de slavismele și grecismele exagerate și neînțălese de nimenĭ — și a limpeziriĭ graiuluĭ, — lucrare, care în partea a doua a eĭ nu li-a fost grea nicĭ călugărilor vechĭ, carĭ înțălegeau că toată greoaia lor erudiție e cu cuviință să o pună la picioarele încălțate cu opincĭ ale țăranilor.

In epoca aceasta, care avea să dea ceva statornic vețiĭ romîneștĭ, dar care în realitate era fără conștiință de trecutul, de viitorul și de chemarea noastră, în această epocă, zic, în treburile bisericeĭ nu era maĭ mică învălmășala de cît în celelalte părțĭ ale vețiĭ romîneștĭ. Judecînd maĭ de aproape această învălmășală nu-șĭ află o justificare deplină, pentrucă în Romănia capii bisericeștĭ nu erau și capii politicĭ aĭ națiuneĭ, ca să mă exprim așa, cum a fost la noi Șaguna bunăoară, care a trebuit să-și cheltuiască multă vreme și multă energie ca conducător politic al Romînilor de sub păstorirea lui, energie care ar fi putut să și-o cheltuiască pentru binele și ridicarea Bisericeĭ, dacă condițiile ar fi fost acelea ale Bisericeĭ din Romănia. Starea de lucrurĭ menționată permitea însă fiecăruia o activitate arbitrară; lipsia un dictator cu greutate în chestiunile bisericeștĭ, în timp ce fiecare făcea cum îĭ tăia capul, astfel în cît oamenii a căror activitate e fost un sacrilegiŭ formal pentru biserică au fost lăsațĭ în voia lor să lucreze pentru „ridicarea“ bisericeĭ, la adresa căreia munca lor nesocotită era un adevărat atentat.

Astfel, ca să ilustrez și cu câteva exemple starea bisericeĭ din Țările romîne, — întîlnim la anul 1859, adecă cu un an după edarea Biblieĭ complete din partea ferictuluĭ întru pomenire metropolitul Andreiu baron de Șaguna, cu 3 anĭ după Biblia completă dela Buzeu și cu 40 de anĭ după Biblia dela Petersburg, — din carĭ din toate maĭ era un număr enorm de exemplare nedesfăcute și maĭ sînt încă și astăzi, — la 1859, zic, întîlnim pe multilateralul Ion Heliade Rădulescu, ale căruĭ bune intențiunĭ romîneștĭ nu se pot discuta, lucrînd în cîmpul înălțat al bisericei. După ce a dat în o serie lungă de traducerĭ pe ceĭ maĭ însămnați clasicĭ ai lumei, Heliade credea că va face foarte bune serviciĭ poporuluĭ romîn, dacă va da în o traducere nouă, corespunzătoare și acomodată progreselor timpuluĭ, în care trăia, și Cartea cărților — Biblia — într'o limbă romînească italienizată, așa precum credea el, că trebue să fie limba descendenților dela romanĭ — frațĭ cu italieniĭ. La anul 1858 a și apărut primul fascicol din Biblia „biblicistuluĭ Heliade“ (așa-l poreclise Șaguna pentru tractatele scrise sub titlul de „Biblice“ [illegible]) într'o limbă care mergea adesea până la identificare cu limba italiană [illegible]). Acest fascicol, care represintă în miniatură întreaga activitate viitoare pe terenul bisericesc aluĭ Heliade, a cauzat cunoscuta polemică purtată de metropolitul Șaguna cu Heliade, polemică purtată de acest din urmă cu atîta patimă și înverșunare, încît trebue să-țĭ stoarcă admirația tonul demn și corectă a luĭ Șaguna, care într'un ton blînd și-a exprimat marea durere de a vedea batjocorită haina cea cinstită a bisericei noastre din partea unuĭ om, căruia deșĭ nu-ĭ lipsește voința și rîvna, dar îĭ lipsește întîĭ îndreptățirea de a traduce sfintele cărțĭ ale Bisericeĭ — ar trebui conform canonuluĭ 64 al sinoduluĭ al 6-lea dela Trula (691) să fie teolog crescut în spiritul bisericeĭ — precum și capacitatea de a îndeplini în mod ireproșabil lucrul acesta. Șaguna a avut tot dreptul să pretindă, că după cum toate lucrurile aparținătoare bisericeĭ sînt sfinte, tot așa e sfîntă și *limba* cărților sfinte, pe care nu-ĭ e permis nimănuia a o profana sub nici un titlu. Heliade a respins observările cele juste și părinteștĭ ale metropolituluĭ Șaguna inzultîndul în termeniĭ ceĭ maĭ nedecențĭ și trecînd preste ori ce margine de bunăcuvĭință, în urmă însă totuș s'a văzut silit a recunoaște, că întreaga luĭ operă pe terenul bisericesc e un non sens și că prin urmare nu maĭ are rost continuarea aceleĭ traducerĭ. De aceea a și părăsit gîndul acesta, care nici un folos nu promitea nicĭ literatureĭ bisericeștĭ, nicĭ filologieĭ romîne.[8]).

După încercarea aceasta aluĭ Heliade cu 15 anĭ maĭ tîrzĭŭ societatea biblică britanică, care în scopul eĭ foarte frumos nu știe alege totdeauna mijloacele cele maĭ bune, (cît pentru noĭ Romîniĭ am putea zice că nicĭ odată nu știe alege cele maĭ ducătoare la scop mijloace) tipărește în tipografia luĭ I. Goldner (!) din Iași traducerea „Sânteĭ scripturĭ după textul original“, făcută — de cine, nu se știe, probabil de vre'un Jidan — într'o limbă atît de neromînească și ca fire și ca construcție, și atît de ultramodernizată — stricată, încît te cuprinde o groază și un dezgust cetind măcar și numai un stich din ea. La anul 1873 apare în tipografia luĭ Victor Hornyászky dĭn Pesta aceeaș traducere a Bibliei cu aceleași oribile greșeli de limbă, cari totuș n'au fost în stare să împedece răspîndirea cărțeĭ printre Romînĭ. Ce păcat că aceste donă ediții sînt atît de lățĭte printre Romînĭ, făcînd astfel aproape imposibilă pătrunderea edițiĭlor celor bune (cea dela Buzeu și aluĭ Șaguna), carĭ și în urma prețului cu mult maĭ mare de cît al acelora, străbat cu mult maĭ anevoios.

Alt caz: In 1879 la Craiova, sub firma unuĭ evreŭ tipograf autorĭ necunoscuțĭ — după toate presupunerile tot jidanĭ, poate chiar însuș tipograful — anunță că s'au hotărît a „corege“ și a tipări toate cărțile Bisericeĭ romîne[9])... și alte și alte aberațiĭ, unele maĭ puțin altele maĭ mult boacăne de cît cele amintite.

Insemnată din punct de vedere istoric-cultural bisericesc este activitatea episcopului dela Buzeu, Dionisie Romano Traianopoleos (originar dĭn Sălĭște, lîngă Sibiĭu) care tipărește la anul 1869 în cheltuiala ministerului de culte pentru prima oară cu litere latinești Evangelia și Apostolul, dorind, ca ele să poată fi întroduse la Romîniĭ din Macedonĭa[10]), ear maĭ tîrziu tipărește sub titlul *„Adunări de rugăciunĭ“* Molitvelnicul, în care se vede apriat tendința de a înoi și premeni limba cărților bisericeștĭ. Din norocire epp. Dionisie s'a știut feri de estremele primejdioase, în care cu mare ușurință ar fi putut cădea, după obiceiul timpului; schimbările făcute de el sînt preste tot foarte cumpătate și în de obște fireștĭ și folositoare. El a înțăles cu adevărat calea ce trebue urmată în deslușirea textelor sfinte și în curățirea limbeĭ bisericeștĭ de vorbele slavone, cari pot fi scoase fără neajuns, ca unele ce sau n'au dobîndit încă împămîntenirea deplină sau se pot înlocui cu altele curat romîneștĭ și înțălese de popor[11])

Va urma).

---

[1]) Cf Scrisoare din Germania, de I. A. Rădulescu în „Omagiĭ luĭ Titu Maiorescu“. București 1900. pg. 461.

[2]) Cf N. Iorga. Sămănătorul anul 1903. București pg. 821.

[illegible]) Cf. Predicătoriul. Ziar eclesiastic. Iași 18[illegible] pg. 240 sqs.

[8]) Cf. Respingerea unor atacuri în treaba unei traduceri nouă a Bibliei, de A. baron de Șaguna. Sibiiu 1858.

[9]) Cf. Sumarele ședințelor sfîntului sinod al bisericei autocefale ortodoxe romîne. București. 1882. pg. 305.

[10]) Cf. Biografia preasfințitului Dionisie Romano, de P. S. Melchisedec. București 1882 pg. 46.

[11]) Cf. Reforma limbeĭ bisericeștĭ, de S. G. Vîrgolicĭ în Convorbiri literare, anul 1877 Iași pg. 433 sqs.

Cărți și reviste.

„Cântece de copii și jocuri“, adunate și adnotate de Dr A. Bogdan-Hoyo. Au apărut în editura librăriei Ciurcu (Brașov) și costă 32 fileri.

Nr. 291 1905. [133] 2—3

Concurs

Pentru **ocuparea parohiei Drâmbariu,** protopresbiteratul Alba Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea de la stat a venitelor preoţeşti.

Concurenţii, — cari trebue sě fie absoluţi de gimnasiu — îşi vor înainta petiţiunile, cu tóte documentele recerute, subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, fiind datori a se presenta în biserică, conform prescriselor regulamentare, pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Alba-Iulia, 10 Iunie 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

---

[136] 2—3

Concurs.

Pentru **întregirea posturilor învěţătoreşti** din comunele mai jos indicate din protopresbiteratul Branului, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Codlea,** salariu 600 cor., 100 cor. bani de cuartir, lemnele de foc şi 1/4 jug. pământ.
2. **Vulcan,** salariu 600 coróne, 50 cor. relut de cuartir, lemnele de foc şi 1/4 jug. pământ.
3. **Poeana Měrului,** salariu 600 cor., 60 cor. relut de cuartir, 12 pro 1/4 jug. pământ, lemne de foc 2 orgii.
4. **Cheia,** salariu 480 cor., restul până la 600 cor. se va acoperí sau din ajutoriul de la stat sau din fondurile arhidiecesane, cuartir liber, lemnele de încălzit şi 1/4 jug. pământ.

De la concurenţi se cere, ca pe lângă cualificaţiunea prescrisă sě fie buni cântăreţi şi sě aibă abilitatea de a conduce un cor, eventual a ţiné şi strană.

Cuincuenalele se vor computa numai de la instituirea definitivă a respectivului învěţătoriu.

Invěţătorii instituiţi la aceste posturi sunt datori a cânta în Dumineci şi sěrbători cu copiii în biserică.

In conţelegere cu comitetele parohiale respective.

Zerneşti, în 18 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral al Branului

Ioan Dan
adm. prot.

Nr. 713 1905. [135] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învěţătoreşti** din comunele mai jos semnate din protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Agnita,** cu salariu de 600 cor., de la comuna politică 150 cor., din repartiţie 450 cor., grădină, cuartir şi lemne.
2. **Alţina,** cu salariu 600 cor., 300 de la stat şi 300 cor. din repartiţie, grădină, cuartir şi lemne de foc.
3. **Bârghiş,** cu salarlu de 6C0 cor. din repartiţie de la popor, grădină, cuartir şi lemne de foc.
4. **Ighişdorful-român,** cu salariu de 600 coróne din repartiţie, grădină, cuartir şi lemne de foc.
5. **Nocrichiu,** cu salariu de 600 cor., de la regim 120 eventual 300 cor., din fondul bisericei şi repartiţie 300 cor., grădină, cuartir şi lemne de foc.
6. **Ruja,** cu salariu de 600 coróne din repartiţie, grădină, cuartir şi lemne de foc.
7. **Vecerd,** cu salariu de 600 cor. din repartiţie, grădină, cuartir şi lemne de foc.
8. **Verd,** cu salariu de 600 coróne, de la comuna politică 140 cor., din fondul bisericei 160 cor., din repartiţie 300 cor., cuartir, grădină şi lemne de foc.
9. **Şulumberg,** cu salariu de 600 cor., din fondul bisericei 200 coróne, din repartiţie 400 cor, grădină, cuartir şi lemne de foc.

Cuincuenalele se vor computa numai de la instituirea definitivă a respectivului învěţătoriu.

Concurenţii au sě 'şi aştérnă rugările instruite conform normelor din vigóre în terminul de sus subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta înainte de alegere poporului în biserică pentru a'şi arăta desteritatea în tipic şi cântări.

Invěţătorii instituiţi în posturile mai sus indicate sunt datori a cânta Dumineca şi sěrbătórea cu copiii în biserică, ear' în comuna Ighişdorful român a presta şi servicii cantorale, şi la însărcinarea comitetului parohial a cultiva şi grădina de pomărit.

Bendorf, în 15 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

Nicolae Gavrea
adm. prot.

Nr. 558 1905. [134] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** clasa primă din **Cernatul-inferior** cu filiile *Cantaoşorheiu, Cernatul-superior, Dalnic, Marcoşfalěu, Moacşa, Eresztevény Besenyő, Ikafalu* şi *Léczfalu,* în protopresbiteratul Treiscaune, prin acésta se escrie concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în ziariul oficios „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Concurenţii au a'şi aşterne cererile conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi au sě se presenteze în vre o Duminecă sau sěrbătóre în biserica din comuna materă spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Breţcu (Bereczk), 30 Maiu 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Treiscaunelor.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 503 1905. [132] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor** vacante **învěţătoreşti** de la comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Lupşa se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Mogoş Valea Barnei,** salariu 600 cor., anume 360 cor. de la popor şi 240 cor. ajut votat de la stat, locuinţa în edificiul şcólei şi lemnele trebuincióse de foc.
2. **Muncel,** salariu 600 cor., de la popor 400 cor., ajutul statului 120 cor. şi din fondul bisericei 80 cor.; locuinţă în edificiul şcólei şi lemne de foc.
3. **Ocolişul mare,** salariu 600 coróne, solvit din repartiţie şi cassa bisericei, locuinţă în edificiul şcólei şi lemnele de foc.

La cas că învěţătoriul va puté înfiinţa cu adulţii cor bisericesc, va primí de la comitet o deosebită remuneraţiune şi pentru cor.

4. **Runc** cu filia **Luncalargă,** salariu 600 cor. de la popor, locuinţă corěspunzětóre în edificiul şcólei şi lemne de foc.

Cuincuenalul la tóte posturile se solveşte numai după anii serviţi în respectiva comună ca definitiv.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sě 'şi înainteze cererile înzestrate conform normelor în vigóre subscrisului oficiu — în terminul deschis.

Ofenbaia, 14 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Vasile Gan
protopresbiter.

Dinţi!
Atelierul technic de dinţi
E. DIEKER
Sibiiu, str. măcelarilor 30, etagiul I
108) 3—3 (vis-à-vis de catedrala gr. or.)

Au apărut în Tipografia arhidiecesană:
Noul abecedar de Dr. Petru Şpan
Preţul e 40 fileri.
Călăuza noului abecedar
De acelaş. — Preţul 20 fileri.
Se pot procura de la **Librăria arhidiecesană.**

NOU!
Verigile pentru bătături patent americane ale lui
Cook & Johnson.
Cel mai bun şi mai sigur mijloc al timpului present, de efect miraculos şi imediat alinător de dureri.
Se capětă în tóte farmaciile din Austro-Ungaria. 1 bucată în cuvertă 20 fil., 6 bucăţi în carton 1 cor. Prin postă 20 fileri mai mult.
Deposit principal: Farmacistul Josif Török
Budapesta, VI. Király-utcza 12.
Deposit central pentru Austro-Ungaria:
(34) 16—16 „Zum Samariter“, Graz.

Atenţiune: Fie-care bucată de săpun Schicht e curată şi liberă de ori-ce substanţe păgubitóre.
Săpunul Schicht
(săpun cu cerb ori cu cheiă)
e cel mai bun și mai eftin, pentru ori-ce albituri și pentru ori-ce metodă de spălat.
Garanţă: 25,000 cor. plăteşte firma Georg Schicht în Aussig fiecăruia, care dovedeşte, că săpunul ei cu numele „Schicht“ conţine órecari adausuri stricăcióse.

A eşit de sub tipariu în Tipografia arhidiecesană:
APOSTOLUL
— cu litere latine —
cu binecuvêntarea I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediţie de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote
ANTONIU NOVOTNY
în Timişóra-Fabric
se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum şi la repararea clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote armonióse, pe lângă garanţă de mai mulţi ani, în fie-care mărime, provězute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 4—52
Clopotele găurite
o invenţiune proprie şi premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg. turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bětrâne cu coróne de fier bătut, ca şi spre turnarea de tóce din metal. Se află clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos.
Preţ curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.
La esposiţia milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

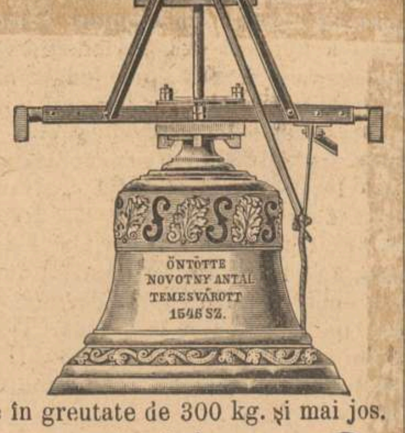

La Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află de vêndare:
Ciaslov (orologion)
cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu,** archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.
Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouělea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sěptěmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.
Format octav, 397 pag. Preţul: broşat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roşie cu copcii 4 cor.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.
Editura tiparul Tipografiei archidiecesane.

r. 69 Sibiiu, Marţi 28 Iunie (11 Iulie) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arehidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei cr
30 fil. rêndul cu litere garmond

Reforma siste ului actual de învĕţ ênt.

rs de deschidere ro conferenţa învĕţăto-
din cercul Braşovulu icolae Sulică, prof.)
Artico al.

In ce vede s area rĕului — cu- l de reformă, preocupă astăzi lu- pedagogică publicul în atâtea culte? Anom liile şi escesele învĕ- ntului de azi trebuesc căutate în mul greşit de educaţie şi pregătire edagogilor.

Reforma r omandată de represen- i noului rent se reasumézá în ătórele pu te:

1. Se vor limina din capul locului a cariera agogică toţi aceia, cari leg acéstă arieră nu din vocaţiune, lipsa or cariere, deci pentru tuială.

2. Se va schimba spiritul de azi ducaţie în seminariile pedagogice, tându-se la candidaţi mai ales asu- deşteptării interesului şi entusias- ui permanent faţă de cariera pe- gică şi dedându-i deja în seminarii uncă independentă pedagogică. La contră se va prepetua sistemul de i, care de multe-ori face din can- un simplu mecanism sau maşină reproducere a celor zite sau co- pentru-ca la timpul seu se devină şcólă tot o maşină pentru fixarea ei din carte şi esaminarea tot după e a elevilor. Prin deşteptarea inte- lui şi a entusiasmului se va pune în seminariu temelia sufletéscă pen- formarea şi desăvêrşirea speciali- i de mai târziu.

3. Profesorii de pedagogie, se cere, e lângă teorie sĕ aibă şi o bogată ă. Prelegeri academice nu sunt de s.

4. Pe lângă preparandii se vor în- uce şcóle de aplicaţie, sistematice e model, unde toţi candidaţii vor fi gaţi a face o praxă intensivă sub ducerea raţională a profesorilor.

5. Pedagogii aplicaţi la şcóle vor puşi unei controle raţionale şi pri- te din partea autorităţilor compe- e.

6. Situaţiunea materială a învĕţă- or şi profesorilor trebue îmbună- ă în conformitate cu trebuinţele ei de azi, pentru-ca sĕ nu fie siliţi asigura pânea de tóte zilele prin aţiuni laterale şi incompatibile cu era pedagogică.

7. Munca teoretică trebue rĕsplă- după vrednicie, ear' pentru-ca pe- gul sĕ nu fie condamnat sĕ se în- le şi sĕ se isoleze în câte o şcólă, nde sĕ nu mai ştie, dacă esistă şi lume, autorităţile şi societatea se îngriji, ca pedagogii pricepuţi şi râvnă de muncă sĕ fie subvenţionaţi ru întreprinderea de escursiuni şti- fice sau de studiu la alte şcóle sau ĕri mai înaintate.

8. La şcólele cu mai mulţi învĕ- i se va introduce ospitarea reci- ă şi în legătură conferenţele peda- ce lunare.

9. Se vor întemeia biblioteci şi re- pedagogice, cari sĕ ţină în curent învĕţători cu progresele timpului.

10. In primii ani de învĕţământ a pune un deosebit pond pe obicinuirea elevilor la atenţiune şi în genere se va da importanţa cuvenită formării caracterului şi al unei voinţe pronunţate.

11. Principiul intuiţiunei are sĕ fie temelia învĕţământului la tóte obiectele. — Cunoştinţele elevilor trebuesc sistemisate într'un întreg uniform după principiul concentrăţiunei, căutându-se puncte de atingere şi înrudire între diferitele cicluri de idei. Din învĕţământul limbilor gramatizarea trebue desfiinţată odată pentru totdeuna.

12. Se va stabili o legătură mai strînsă între şcóla primară şi şcóla medie. In ceea ce priveşte în special relaţiunile din statul nostru,, legea fundamentală a şcólelor medii: articolul de lege XXX din 1883 ar trebuí adusă în perfectă armonie cu legea fundamentală a şcólelor primare, articolul de lege XXXVIII din 1868. Că acéstă armonie nu esistă, se vede bună-óră şi de acolo, că de-şi legea şcólelor primare etatea obligată pentru şcóla primară o fixézá de la 6—12 ani şi astfel prevede un curs primar de 6 ani de şcólă, totuşi esperienţa atâtor ani dovedeşte, că în patria nósrră şcóla primară cu 6 ani de şcólă nici decum nu formézá regula, precum ar cere legea, ci esceptiunile. Şcóla primară o vedem mai peste tot redusă la 4 clase şi deci la 4 ani de şcólă.

In unele comune rurale compensaţia s'a făcut în parte prin transformarea şcólelor de repetiţie în şcóle economice de repetiţie, instituite prin ordinaţiunea ministerielă din 1896 nr. 60764 şi organisate pe basa planului din Septembre 1902 nr. 56569.

Inconvenientul celor 4 clase primare se descarcă apoi asupra şcólelor medii, unde se grămădesc şi se îmbulzesc în mare parte elevi cruzi, cu pregătire incompletă şi necorĕspunzătóre, cari numai cu mare încordare şi în dauna sănĕtăţii fisice şi spirituale pot suporta greutăţile impuse lor. Neajunsul deci trebue căutat în toleranţa şi conivenţa sau mai bine zis în neaplicarea strictă a legii. Aplicarea strictă a legii ar aduce cu sine absolvarea unui curs primar de 6 clase şi astfel intrarea în prima clasă a şcólelor medii numai pentru elevii fortificaţi trupeşte şi sufleteşte, în anul al 12-lea sau al 13-lea al etăţii.

Disarmonia şi disproporţia între legea şcólelor primare şi legea şcólelor medii în punctul acesta e nu se póte mai frapantă, după ce în sensul legei şcólelor primare elevul absolvent al clasei a IV. primare ar fi sĕ împlinéscă 10 ani, ear' legea şcólelor medii reduce încă cu un an acéstă etate minimală, în timp ce dispune, ca elevul care e sĕ fie primit în şcólele medii trebue sĕ fi împlinit 9 ani. Că ce trébă se póte face în prima clasă a şcólelor medii cu un elev crud şi nepregătit, de 9 ani, — o dovedeşte esperienţa.

Aici fireşte numai legislaţiunea ţerii mai póte ajuta.

13. In sfêrşit, ca sĕ fiu complet în espunerile mele, voiu atinge un punct — póte cel mai delicat — care priveşte individualitatea fiziologică a educatorilor de azi. E chestia de nervositate la profesori şi efectele ei desastróse asupra învĕţământului. E o chestie delicată şi dificilă, care deslușeşte o bună parte din neajunsurile învĕţământului de azi tocmai findcă aici se tractézá de cunoştinţa de sine a educatorilor, ceea ce, fireşte, e un lucru greu şi neplăcut. Educatorul atent şi cu pricepere póte constata până la un grad defectele organice şi fiziologice ale elevilor, rar îşi dă însĕ séma şi şi-le póte vedé şi pe ale sale şi şi mai rar ajunge la convingerea îndreptăţită, că însuşi cu făptura sa anormală fiziologică, cu ţesătura defectuósă a sistemului sĕu nervos, e isvorul multor rele în învĕţământ, ale căror urmări au sĕ le sufere prin fatalitate elevii, şi în sfêrşit suprema greutate este, că şi mai rar se întêmplă, ca educatorul după acéstă proprie analiză sĕ aibă tăria sufletéscă de a-şi trage consecinţele în favorul învĕţământului.

Nervositatea e o apariţiune patologică nu numai la elevi, ci şi la profesori, şi ceea ce e şi mai grav — la profesori se manifestézá în procente cu mult mai covârşitóre de cât la elevi, aşa că e fórte justă observarea, că mâne-poimâne va deveni tot atât de proverbial şi profesorul nervos, ca şi profesorul distrat, căci luând în considerare tóte peripeţiile de viéţă prin cari trece profesorul de azi, nu trebue sĕ ne mirăm dacă va veni timpul şi nu peste mult, când va trebui sĕ considerăm ca raritate pe profesorul teafăr în ţesătura sistemului sĕu de nervi, care sĕ nu fie nervos în grad mai mare sau mai mic.

Semnul distinctiv al profesorului nervos, mai ales în felul sĕu de manifestare faţă de elevi, este în primul rênd impacienţa, ale cărei urmări au sĕ le sufere zilnic elevii mediocri şi mai greoi de cap şi de limbă, deci majoritatea elevilor. Profesorul nervos e în tóte zor şi pripă: la pregătirea lecţiilor n'are răbdare sĕ lase pe elevi sĕ înţelégă esplicaţia şi eventual sĕ 'şi formuleze în cuvinte cele ce cu mare anevoie le-au putut înţelege; la esaminare nu are paciinţă sĕ 'l asculte liniştit pe elev, ci întrerupêndu-l la fie-care cuvênt, vorbeşte însuşi într'una. In decursul lecţiei te miri ce i-se năzăreşte şi se pomeneşte răstindu-se ca din senin la singuratici elevi sau la clasa întrégă, ear' băieţii neobicinuiţi cu astfel de erupţiuni rĕmân ca trăsniţi, li-se opreşte respiraţia şi şi din ce sunt sensibili şi nervoşi, se deconcentrézá şi mai tare şi li-se agravézá şi mai mult defectele organice, ca defectele de inimă şi mai ales gradul de sensibilitate nevrastenică.

Că pripa şi impacienţa aduc cu sine uneori şi o clasificare superficială şi deci nedréptă a elevilor — e la mintea omului.

Causele nervosităţii la profesori sunt de a se căuta *a)* în sistemul nepractic al învĕţământului universitar de la noi, *b)* în greutăţile de traiu, cu cari are sĕ lupte viitorul profesor ca student universitar, *c)* în peripeţiile prin cari trece, până ce ajunge sĕ-şi câştige cualificaţia cerută de lege, şi *d)* după intrarea sa în funcţie, în multiplele sale ocupaţiuni laterale: participare în viéţa publică culturală, activitate literară-ştientifică ce i-se impun prin trebuinţele culturale şi şcolare de azi, şi alte ocupaţiuni, la cari trebue sĕ recurgă în lipsa unui salariu corĕspunzĕtor. Tóte acestea sunt de natură de a'l surmena peste mĕsură şi de a'l aduce la acel grad de surescitare nervósă, care nu se împacă cu liniştea, calmitatea şi duhul răbdării, ce 'l reclamă atmosfera pacinică a şcólei.

Ceea-ce s'a zis despre profesori, se póte zice în parte şi despre învĕţători — mai ales despre cei din generaţiunea mai nouă. Mijlócele prin cari s'ar puté pune stavilă acestei epidemii moderne, care atacă vitalitatea corpului didactic şi primejdueşte mersul normal al învăţământului — şi-le póte reconstruí ori şi cine din cele espuse.

*

Acestea sunt în liniamente generale ideile de reformă, ce preocupă lumea mare pedagogică de azi. Aplicarea acestor idei nu am voit sĕ o fac şi în special la situaţiunea actuală a şcólelor nóstre, dar' cât de anormală e situaţiunea la noi — se vede şi din faptul, că la noi nu se póte susţiné nici măcar o singură fóie pedagogică, unde sĕ se pótă face schimbul necesar de idei şi învĕţătorii şi profesorii cu toţii sĕ pótă fi ţinuţi în curent cu ideile ce din timp în timp frămêntă pe pedagogii mari şi pe cari le reclamă progresele timpului.

Chestia reformei sistemului actual de învĕţământ cred că este o chestie de actualitate, care merită sĕ formeze obiect de meditare şi preocupaţie şi înaintea ómenilor noştri de şcólă. Intru cât ideile desvoltate de mine aici se pot aplica şi la relaţiile nóstre, o las la aprecierea celor chemaţi, ear pentru mine, care am făcut acest fugitiv esposeu, cea mai mare satisfacţie ca prietin şi slujbaş al şcólei române va fi, dacă ideile aici sulevate nu se vor perde în vênt ca atâţia articoli de ocasie sau discursuri oficiale, cari rĕmân înmormêntate în colónele revistelor sau jurnalelor, — ci vor avé rĕsunetul cuvenit.

Am resumat aici tóte ideile ce merită sĕ fie băgate în sémă din noianul de gândiri rĕsleţe, ce au fost scóse la ivélă de representanţii noului curent. Mişcarea spre simplificarea învĕţământului în sens uman şi pedagogic, delăturarea surmenajului, a supraîncordării spirituale şi morale la elevi ca şi la profesori, — e justificată; nu e însĕ justificată patima escesivă, cu care s'a dat asalt mai ales în patria nóstră asupra şcólelor secundare. Nu că la noi n'ar fi încă multe de făcut pe lângă cele enumĕrate mai sus, ca reforma sistemului actual al esamenelor de clasă şi maturitate etc., dar' în genere vorbind de şcólele medii de la noi, situaţiunea póte fi numită — *cum grano salis* — suportabilă, presupunênd devotamentul şi priceperea recerută din partea educatorilor şi mai ales presupunênd, că se esecută dispoşiţiunile esistente, cari în multe privinţe ating nivoul recerinţelor moderne pedagogice. Dar' nenorocirea este, că presupunerea nu e totdeuna identică cu realitatea, căci nu încape îndoială, că sunt şi profesori şi învĕţători din generaţiunea mai nouă, cari stau î[illegible] departe de idealul pedagogului modern. — De aici însĕ încă nu urmézá sĕ luăm de bani buni tóte esagerările, puse în circulaţie mai ales la noi prin societatea sociologică din Budapesta de câţiva cortelaşi ai noului curent. Lucrurile trebuesc reduse la adevĕrata lor valóre, ear rĕul la adevĕrata sa mĕsură. Pedagogi de sémă ai patriei nóstre — în fața pășirei prea agresive față de școlele medii, — au și făcut acésta cu cumpĕtul și calmul care 'i șade atât de bine unui pedagog, ear' cele espuse de mine mai sus reflectéză gândirile cumpĕtate ale pedagogilor mai de sémă.

„Asociațiunea."

Convocare.

Onorații membri ai „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român" de pe teritoriul despărțĕmêntului Abrud-Câmpeni, cum și binevoitorii acestei instituțiuni sunt invitați a participa la adunarea cercuală a acestui desp., ce se va ține în comuna Albac la 2 August n. a. c. la 11 ore a. m. în biserică, eventual în edificiul școlei.

Obiecte

1. Deschiderea adunării prin directorul desp.
2. Raportul general al comitetului cercual.
3. Raportul cassariului și stabilirea budgetului pe 1906.
4. Rapórtele agenturilor comunale.
5. Alegerea unei comisiuni pentru acuirarea de membri, incassarea taxelor și raportul acestei comisiuni.
6. Eventuale disertațiuni, ce se vor anunța conform §-lui 37. din statute.
7. Alegerea a 2 delegați pentru adunarea generală a „Asociațiunii".
8. Eventuale propuneri în cadrul statutelor.
9. Inchiderea adunării și verificarea procesului verbal.

Pentru comitetul cercual al desp. Abrud-Câmpeni.

Câmpeni, 5 Iulie 1905.

Dr. Basiliu Preda,
direct. desp.

Demetriu Goia,
secret. desp.

Din tractul Lupșei.

Ponor, 14/27 Iunie, 1905.

Una dintrĕ cele mai frumóse comune de pe valea Arieșului e comuna *Lupșa*. E comună fruntașă, renumită pentru têrgurile ei de țéră și pentru-că aici a fost odin'óră reședința protopresbiterală

Zi de mare însemnătate a fost pentru Lupșa ziua de Marți, a treia zi de Rusalii, când s'a ținut aici conferența nóstră preoțéscă d'n anul acesta (în șirul cronologic a VI-a), căci pe satele nóstre, unde rare-ori ți-se dă prilegiul a vedé atâția preoți la olaltă, un astfeliu de lucru e de mare însĕmnătate, de mare bucurie și de mare sĕrbare.

Conferenței i-a premers celebrarea serviciului divin, oficiat din partea dlui protopop tractual *Vasilie Gan* cu asistența preoților *Vasilie Rușdea* din Poșaga de jos, *Ioan Coc* din Mogoș-Valea-Barnei și *Ioan Nicoară* parochul locului. Cântările și respunsurile la utrenie le-au dat mai mulți preoți și cantori, ear' la liturgie corul țĕranilor compus și dirigiat de *Ioan Pascu*, învĕțĕtoriul locului.

La pricésnă pășeste în ușile împĕrătești parochul din Mogoș-Valea-Barnei *Ioan Coc* și rostește predica cu care a fost însărcinat. Ear' după finirea liturgiei și chiămarea duchului sfânt, pășeste la acelaș loc zelosul nostru protopop și cu o voce blândă și atrăgĕtóre a ținut o frumósă eshortațiune, lăudând însușirile bune și combătênd scăderile acestui popor. Cuvintele sale înțelepte au captivat inimile numĕrosului public ascultător din loc și vecinătate. Amintesc că atât la serviciul devin, cât și sub întrégă durata conferenței au participat ca óspeți notariul *Bihari*, subnotariul *Hațĕgan*, juristul *Goșa*, învĕțĕtorii *Pascu*, *Giurgiu* și *Ceapa*, comerciantul *Sabău*, etc.

Terminate acestea ne-am întrunit în localul școlei nóstre confesionale, unde dl protopresbiter prin o frumósă și instructivă cuvêntare declară conferența deschisă, apoi învită preoțimea să-și alégă un notariu pentru conducerea și doi bărbați de încredere pentru verificarea protocolului. Bărbați de încredere se aleg preoții *Avram Cioran* (Valea-Lupșei) și *Laurențiu Ciorbea* (Ponor), ear' notariu ca cel mai tinĕr, numai de curênd hirotonitul preot din Miclești *Vasilie Trifa*.

Urméză cetirea apelului nominal și se constată că sunt presenți 18 membri; absenți 7.

Se cetește acum resoluțiunea Preaveneratului Consistoriu archidiecesan asupra lucrărilor și concluselor din conferența trecută. Apoi se comunică două cerculare consistoriale, unul pentru a da ajutoriu și a concurge cu anticități bisericești, (cărți, manuscripte, fotografii etc.) la espoziția aranjată de *„Astra"* în August n. a. c., altul asupra unor casuri de căsătorii numai civile din 6 parochii ale acestui tract. Tóte se iau spre știință

Presidiul face propunerea de a se alege o comisiune, care sĕ pregătéscă programul conferenței viitóre și eventual alte obiecte aparținĕtóre sferei sale. Se primește. In comisiune se aleg membrii *Avram Cioran*, *Laurențiu Ciorbea* și *Romul Gomboș*.

La ordinea zilei urméză cetirea disertației lui *Ioan Coc*: *„Cum se pot înființa biblioteci parochiale și școlare la noi?* Deschizêndu-se discuție liberă asupra ei, disertația se declară de succésă pe lângă aditamentul lui A. Cioran, ca la înființarea bibliotecelor sĕ se facă apel la autori și editori; a lui A. Boier, ca în scopul acesta sĕ se pórte și un disc special, eventual a lua o óre-care sumă din lada bisericei și a protopresbiterului, ca sĕ nu se tolereze cărți imorale și contrare bisericei nóstre. Autorului i-se esprimă mulțămită.

După acésta *Romul Gomboș* dă cetire operatului sĕu *„Cum s'ar puté deda tineretul la purtări mai bune și cercetarea regulată a bisericei, abandonând petrecerile din crișme ce se obicinuesc la noi?"* După-ce se discută asupra lui, operatul se declară de succes cu următórele observări ale presidiului: operatul e prea teoretic, sĕ fie nițĕl mai *practic* și într'un stil mai poporal, poporului sĕ nu i-se prea dee gazete politice, deóre-ce în acestea se face prea multă sfadă și critică, apoi la destrăbălarea copiilor sĕ lase mai întâiu vițiile înșiși părinții și sĕ le premérgă cu esemple bune. Și cu acésta ședința primă s'a ridicat cam pe la 1 oră p. m, când apoi ne-am dus cu toții la casa parochului local, unde încă s'a visitat cancelaria parochială, apoi ni-s'a servit un splendid și gustos prânz. In decursul mesei nu au lipsit nici toastele. A toastat dl *protopop* pentru Escelența Sa dl archiepiscop și metropolit *I. Metianu*, apoi pentru *consistoriul archidiecesan*. *L. Ciorbea* pentru dl *protopop*. *A. Cioran* pentru preoții tineri. *R. Gomboș* pentru preoții mai bĕtrâni și gazda casei (parochul locului). A mai toastat Trifa etc.

Redeschizêndu-se ședința cam pe la 4 ore p. m., se dă cetire voluminósei lucrări *„Descrierea datinelor la serviciile bisericești etc."*, *de protopresbiterul*, și se constată, că descrierea e fidelă și fórte bună.

Vine la rênd raportul presidiului asupra rapórtelor preoților despre progresele făcute de la conferența ultimă, dimpreună cu mai multe propuneri în acéstă cestiune. In general se constată progres. Raportul se ia la cunoștință, ear' propunerile făcute se primesc cu observarea, ca preoții cari n'au făcut rapórte, pentru data asta sĕ se admonieze și sĕ plătéscă o pedépsă benevolă în favorul fondului protopresbiteral, ear' pentru viitoriu cari nici atunci nu ar face rapórte sau nu le vor înainta la terminul fixat (31 Martie a fie-cărui an) sĕ se pedepséscă cu 10 coróne în favorul numitului fond (protopresbiteral).

La punctul următoriu: *„Mijlócele practice pentru stîrnirea indiferentismului religios"*, disertațiune de *Radu Jantea*, după cetire iau cuvêntul R. Gomboș, L. Ciorbea, A. Cioran și protopresbiterul. Operatul se declară de succes.

Acum se deschide discuție asupra felului cum s'a oficiat serviciul divin și critică asupra predicei ținută în biserică. Se constată, că serviciul divin a fost oficiat destul de corect, ear' referitoriu la predică se accentuéză, ca pentru viitoriu sĕ fie mai *poporale* și rostite în cât se póte *de rost*.

Urmând acum a se lua act despre cele aflate în cancelaria oficiului parochial sĕ esprimă, ca parochul sĕ céră concursul unui preot mai tinĕr și espert în aceste afaceri și sĕ aranjeze actele după ani, sĕ introducă protocol de esibite și carte de postă.

La ordinea zilei vin propunerile de sine stătătóre. Protopresbiterul propune, ca pe viitoriu la finea ritualelor sĕ se celebreze câte un parastas pentru binefăcĕtorii respectivei biserici unde se ține conferența. Avram Cioran propune, ca față de concubinați sĕ se încerce esecutarea mĕsurilor acceptate deja în conferența trecută. Laurențiu Ciorbea propune, ca conferența viitóre sĕ se țină în Sălciva-de-jos. Acelaș propune, ca în conferențele viitóre sĕ se pertracteze mai puține teme, ca astfel sĕ se pótă resbate mai cu temein asupra lor. Din acestea una totdéuna sĕ fie practică, despre diferitele lucrări ce obvin în cancelaria parochială. Se primesc tóte. De altcum s'a decis că programul conferenței viitóre 'l va stabili mai sus amintita comisiune pĕnă la finea anului curent.

Cam pe la orele 8 séra presidiul închide conferența mulțămind membrilor pentru zelul și activitatea desvoltată. In numele preoțimei îi exprimă mulțămită parochul Avraam Cioran. Si cu acésta unii mai apropiați și cu căi de comunicațiune mai bune au plecat cătră căminele lor încă în séra aceea, ear' alții mai îndepărtați și cu căi de comunicațiune mai grele, numai în ziua următóre, ducênd cu noi plăcute suveniri și impresiuni.

Dee Dumnezeu, ca la anul sĕ ne revedem cu toții în Sălciva-de-jos deplin sănătoși și voioși.

Laurențiu Ciorbea
preot.

Esamenul șcólei din Hunedóra.

— Raport special —

— 5 Iunie n.

Zi de înălțătóre și frumósă sĕrbătóre a fost pentru noi hunedorenii ziua de 20 Iunie st. n. — încheerea anului școlar.

Inălțătóre a fost acésta zi, pentru-că s'a confirmat cu acest prilej rostul prielnic ce 'l póte avé școla în mijlocul poporului nostru, rost ce tinde cu belșug la conservarea religiosității și a datinelor nóstre strămoșești.

Sarcina, se înțelege, cade asupra învĕțătoriului chemat a sădí în inimile fragede ale copiilor credința în Dumnezeu și în legea strămoșéscă.

Resultatul primului an de la reînființarea școlei nóstre încóce, pot zice că e un resultat gigantic, un hotărît pas — înainte!

Și asta pentru faptul, că acésta școlă n'a avut nici-când două puteri didactice și până mai acum vre-o 2—3 ani numĕrul elevilor înscriși la școlă varia între 1—20, numĕr ce dispare față de 98 înscrieri făcute pe anul școlar 1904/5.

Școlarii sunt împărțiți în 6 clase.

Pot sĕ afirm cu tótă hotărîrea — și la acésta, mărturie îmi este poporul nostru din Hunedóra — că resultatul esamenelor a fost — *eminent*, cu tóte că nota cea mai bună de clasificare la școla nóstră este: „fórte bine".

Dacă aș voi sĕ întru în detailuri asupra rĕspunsurilor date de băeți, ar trebuí sĕ scriu mult, căci mult și bun și folositoriu material au învĕțat școlarii de la acéstă școlă. Mai cu sémă cei din clasele 3—6.

Regenarea bisericei nóstre a fost pentru școlari un punct predilect: se îmbiau pe întrecute, ca sĕ ne arate unul fie-care câte o parte din prețiosul edificiu zidit de *marele Șaguna*.

Te cuprindea o jale când ascultai cum acesti băieți, cari vor forma mâne-poimâne viitórea generație a hunedorenilor — povesteau de trecutul nostru cu atâta duioșie și evlavie, încât din tot cuvêntul lor vedeai isvorînd admirație față de acel providențial bărbat, care — în timpuri grele — a știut sĕ elupte pe séma bisericei nóstre independența.

Apoi cunoștințele de drept cetățenesc, — folositóre mai cu sémă poporului nostru — au fost un punct marcant în resultatul esamenului.

Onóre învĕțătoriului Andreiu Ludu.

Școlarii din clasele I și II încă ni-au arătat resultate frumóse, resultate cari fac *cinste învĕțătórei Maria Mosora n. Turdășan.*

Fie care copil silitor a căpătat, ca premiu, câte o carte potrivită și folositóre.

De încheiere corul băieților — în 3 voci — ne-a delectat cu vre-o 5—6 cântări de tótă frumsețea.

Ne-am depărtat de la acest esamen cu dorul, ca școla nóstră sĕ fie și în viitoriu mângăerea poporului din Hunedóra, pe cum în anul acesta a fost.

Nima.

Revistă ester[illegible]

„Potemkin" s'a predat în Constanța. După umblare de câteva zile pe ter-gul Mării-Negre ținênd în continuu [illegible] localitățile de la mal, cuirasatul „Knez Potemkin" s'a reîntors Sâmbătă în zori de zi la *Constanța* și împreună cu torpilorul ce 'l însoția *s'a predat autorităților române* pe lângă condițiunile pe cari i-le pusese în prospect guvernul român dela la prima apariție în portul român, adecă *libertatea deplină a personalului de a merge unde va voí și predarea vaselor și armaturei în posesiunea autorităților române.*

„Conservatorul", ziarul guvernului român, raportând despre acésta spune că numai prin intervenția ministrului-president s'a obținut predarea, ear despre însuși actul predării raportéză următórele:

Vaporul *Knez Potemkin* a intrat în port la ora 1 și un sfert p. m., condus de către căpitanul român Negru.

D. prim-ministru d. Gr. Cantacuzino a așteptat pe cheiu, încunjurat de autoritățile civile și militare, spre a se face debarcarea și apoi a luat vaporul în primire.

Matelotii au început sĕ debarce la orele 1 și jumătate; ei vor fi imediat transportați cu un tren special, prin porturile nóstre, pentru a fi împrăștiați.

Libertatea deplină li s'a fost garantată.

In urma predării echipagiului, *pavilionul (stindardul) român a fost arborat pe ambele vase rusești,*

Ministrul României la Petersburg a fost înștiințat sĕ comunice guvernului rusesc predarea echipagiilor acestor două vase revoltate.

NOUTĂȚI.

***Din causa** sfintelor sĕrbători Petru și Pavel numĕrul proxim al fóiei nóstre apare Vineri după amiazi.*

*

Noul comandant de corp. In locul pensionatului Probst, Maiestatea Sa a numit comandant de corp la Sibiiu pe generalul *Gaudernak*, pĕnă aici inspector peste cavaleria honvez mei.

*

Baronul Probst. Din incidentul pensionării sale, fostul comandant de corp din Sibiiu, generalul *Probst*, a fost distins din partea Maiestății Sale cu titlul de baron, acordat cu scutire de taxe.

*

Acusă respinsă. In procesul intentat dlui deputat dietal Dr. *Aurel Vlad* pentru agitație, comisă prin vorbiri rostite în fața alegĕtorilor români din Banat, — tribunalul regesc din Biserica-Albă pertractând în [illegible] Iulie n. escepțiunile date din partea acusatului în contra actului de acusare, le-a aflat destul de temeinice pentru-ca pe basa lor sĕ *respingă actul de acusare* al procurorului și sĕ sisteze procedura, după ce nu este motiv ca deputatul Vlad sĕ fie urmărit. Procurorul însĕ a apelat.

*

† Profesorul Nothnagel de la universitatea din Viena, o capacitate europénă în bólele interne, a decedat Vineri în Viena, în urma unui atac de aproplexie, în etate de 64 ani.

*

Sfințire de steag. „Reuniunea meseriașilor români din Bistrița" invită la sfințirea steagului și serbările ce se vor aranja cu acéstă ocasiune Dumineca în 16 Iulie n. 1905 după programul următoriu: 1. La 10 ore dim. participare la sf. liturgie în biserica gr. cat., la sfêrșit actul sfințirii steagului și baterea cuielor. 2. Procesiunea „Reuniunei" sub steag până în „Schullerwald". 3. Banchet festiv la ora 1 d. a. în restaurantul din „Schullerwald". 4. Petrecere cu joc în pădure, cu începutul la 3 ore d. a.

*

Reuniunea de cântări din Lugoj — după cum cetim în „Drapelul" — în ședința de Marți a decis sĕ participe la festivitățile inaugurării museului Asociațiunii și sĕ dea din acest prilej un concert în Sibiiu.

*

Stefan Havasi Oășanu din Cluj, român bun și cu dragoste pentru legea sa, — cum raportéză „Rĕvașul" în numĕrul de Sâmbătă, aducêndu-i și portretul — a testat parochiei gr. catolice *române* din Cluj întrégă sa avere în valóre de circa 100.000 de coróne spre a se întrebuința la zidirea unei biserici gr. cat. în Cluj, dar' reservându-și dreptul usufructului pentru zilele câte le va mai avé peste cei 74 ani ai etății sale de acum.

*

Himen. Simion *Nossa*, din Milnan, candidat de preot, și Anița *Trónca*, din Bârcea-mică, fidanțați.

— Dșóra Marița *Chirali* și Pavel *Suciu* teolog abs., își anunță celebrarea cununiei lor, care se va oficia în 16. Iulie st. n. la 3 óre p. m. (Unde? — Red.).

*

Dl Dr. Ioan Fruma, advocat în Sibiiu, s'a inscris membru pe viéță la „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu", cu taxa de 50 cor.

*

Un deputat — escroch. Farmacis- l Rekvinyi Attila din Budapesta a făcut ătare criminală contra deputatului indepen- st *Nessi* Pál și tovarĕșului sĕu de escrocherie *Schwartz* Abraham, că în vara trecută făcêndu-i ofert că pentru onorar de *treizeci mii de coróne* îi esoperéză de la guvern drept de a deschide farmacie în Budapesta, pentru „spese efective" au stors de la el *șepte mii de coróne*, despre cari Nessi i-a dat polițe. Convingêndu-se în sfîrșit Rekvinyi, că a fost tras pe sfóră, a făcut contra ambilor arătare criminală. Săptĕmâna trecută au fost apoi amêndoi ascultați la poliție și imediat după încheierea protocolului agentul *Schwartz* a fost pus la rĕcóre preventivă, ear' cu privire la *Nessi* s'a cerut de la dietă suspendarea dreptului de imunitate. — De observat, că Nessi era unul dintrĕ cei mai gureși contra imnului casei domnitóre (pentru-ce mai anii trecuți și-a perdut rangul de oficer) și contra naționalităților.

*

De pe câmpul de rĕsboiu. Maiorul *Haralamb* din armata română, trimis din partea guvernului român se observe mersul rĕsboiului ruso-japonez, s'a re'ntors la Bucureşti eri, Duminecă diminéța.

*

Oraș pustiit de orcan. Orașul Guanajuto (din statul Mexico) cu 100.000 de locuitori, a fost aprópe total pustiit de un orcan împreunat cu ruptură de nori. Mii de ómeni au fost omorîți și mare mulțime de clădiri pompóse au fost rĕsturnate și ruinate de vênt și apă; între ele și palatul teatrului, care a costat 150 mii de fonți sterlingi, cum și numĕróse biserici.

*

Din Agnita ni-se scriu următórele: *Agentura* cea dintâi a desp. *Agnita* al „Asociațiunii" s'a organisat Duminecă la 12 c. v. în comuna *Altina*. După săvârșirea sf. Liturgii tot poporul, avisat de mai înainte, a rĕmas în biserică. Delegatul comitetului cercual, directorul desp., dl. *N. P. Petrescu* ține apoi poporului o cuvêntare însuflețitóre despre însemnătatea Asociațiunii, arătând cu esemple, ce putere au însoțirile și cât este de neapĕrat de lipă, ca și noi Românii sĕ ținem strîns la olaltă și sĕ ne ajutăm unii pe alții. Cuvintele acestea au făcut cea mai bună impresie asupra poporului. — Ca notar ad hoc s'a ales dl. I. Alexandru, preot în Ilimbav. In comitetul agenturei se aleg: Ioan Petrișor, paroch ca preș., Nic. Popa cassar, I. Cichindelean controlor și I. Cichindelean secretariu. După acestea delegatul, spunênd că între mijlócele pentru cultura poporului, cele mai puternice sunt bibliotecele poporali, cari dau poporului hrana cea suflétéscă, drept basă a unei asemeni biblioteci predă comitetului ales broșurile din Biblioteca poporală, dăruite din partea comitetului central. Delegatul îndémnă poporul a sprijiní pe comitetul agenturei la rirea Bibliotecii și în tóte lucrările lui, a-ce fruntașii au și promis cu toții. — Pre- l Alexandru a ținut o cuvêntare po- vită despre pomărit.

La masa comună în casa ospitală a dlui El. Balaban au luat parte fruntași de ai poporului și inteligenții din loc și jur. Printrĕ toaste s'au discutat cu poporul mai multe chestii cari privesc pe popor mai de aprópe. Dintrĕ inteligenți au fost de față directorul desp. dl. N. P. Petrescu, Ioan Alexandru, Flor. Bologa membri în comitetul cercual, dl. I. Tat, paroch și Cichindeal, care se prepara și cu o conferență, din loc păr. I. Petrișor, învĕț. pens. Cichindelean, Elie. Balaban, și alții.

Poporul din Altina este deștept, muncitor, ómeni frumoși, bine făcuți, în genere stare materială bunișóră. Preotul lor este locul sĕu. *Rap.*

*

La înălțime de 7600 metri. Dr. Anton *Schlein*, directorul institutului meteorologic Viena, s'a urcat cu balonul până la înăl- de 7600 metri, ceea-ce n'a mai făcut acum nimeni. La acéstă înălțime tem- ura era de 15 grade C. sub zero, pe în același timp pe pămênt termometrul a 28 grade peste zero. Douĕzeci minute a at balonul la acéstă uriașă înălțime, apoi în uĕ zeci și două minute s'a lăsat până jos, fă- cend deci cale de 345 metri pe secundă.

*

Siluiri pentru magiarisarea numelui. Un domn Kemény Ferencz publică în revista „Magyar Pedágogia" un articol despre misiunea școlei cu privire la magiarisarea numelor „străine", scoțêndu și la mezat, între alte multe și următórele ințelepciuni: „A îndupleca elevii și pe părinții lor sĕ-și magiariseze numele străin-sunătoriu, e misiune națională, datorință patriotică a școlei"... „Invĕțătorii și profesorii nostri desvóltă laudabil zel și în acéstă direcție; cunosc un profesor, care cu adevĕrată însuflețire, ca sĕ nu zic patimă, face pe apostolul în interesul magiarisării numelui elevilor lui, pentru ceea-ce acestia pășind în viéță, sigur că vor cugeta la el cu recunoștință" (Firește! — Red.)... „Cele mai oportune etape ale magiarisării de nume sunt: timpul dinaintea esamenului de maturitate, apoi preparandiile de învĕțători și profesori și colegiul Eötvös. Cei cari aici trec prin acésta, întră în viéța practică și-și încep activitatea în școlă deja cu nume magiar".

*

Pistruele, jubruțele și petele diforméză obrazul, penru-ce nu numai damele, ci și domnii întrebuințéză renumita cremă Margit a lui Földes. Acésta alifie de obraz nu conține nici mercuriu nici plumb, delătură în câteza zile pistruele, petele de ficat, jubruțele și tóte necurățeniile de piele, netezește crețele și dă obrazului colóre lucie și trandafirie. Borcanul mare 2 cor., borcanul mic 1 cor. Se capătă la producent: Földes Kelemen, farmacist în Arad.

Cărți și reviste.

A VII. dare de sémă despre masa studenților de la școlele gr. or. române din Brașov, pe anul școlar 1904—1905, publicată de Virgil Onițiu, directorul gimnasiului. A apărut în tipografia A. Murĕșanu (Brașov) Doritorii o pot căpĕta gratis de la dl Virgil Onițiu.

*

„Raportul XVII despre gimnasiul superior fundațional din *Năsĕud* pentru anul școlar 1904—5", publicat de directorul Ioan Ghetie. Conține, atât în textul român, cât și în cel magiar (căci e tipărit și în text magiar) datele școlare obicinuite. Din datele statistice privitóre la elevi resultă că au fost inscriși 285 ordinari și 6 privatiști, anume: 46 pe cl. I., 41 pe cl. II., 41 pe cl. III., 31 pe cl. IV., 30 (și 1 privatist) pe cl. V., 27 (și 1 privatist) pe cl. VI., 28 (și 2 privatiști) pe cl. [illegible] 2 privatiști) pe cl. VIII. Dintre aceștia în cursul anului au rĕposat 3, au răpășit 12, nu s'au supus esamenului 3, esaminați 273. Intrĕ cei esaminați au fost 205 greco-catolici, 56 gr.-orientali 6 rom. catolici, 1 ev. luteran, 1 ev. calvin, 4 israeliți; după limba maternă: 261 români, 7 magiari, 5 germani. Au fost clasificați cu nota generală *eminent* 12, *bun* 31, *suficient* 140, nesuficient din 1 object 68, din 2 objecte 1 din mai multe objecte 21. La *esamenul de maturitate scripturistic* au fost admiși 42, dintrĕ cari 4 au fost relegați la repețirea întregului esamen după un an, ear' dintrĕ cei 38 admiși la *verbal* au fost clasificați cu nota generală *eminent* 2 (Victor Motogna, gr. cat., și Sabin Trăilă, gr. ort.), *bine* 5, *suficient* (simplu „matur") 20, relegați la emendare după 3 luni 9, la repețirea întregului esamen după un an 1, ear' unul nu s'a presentat la esamenul verbal.

*

Băncile române din Travsilvania și Ungaria", de Constantin *Popp*, funcționariu la „Albina". Retipărire din „Revista Economică". Editura aceleiași. Prețul 50 fileri.

*

„Transilvania și Analele", revista oficială a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român", a apărut pe lunile Maiu-Iunie (fasc. III, anul de esistință XXXVI.) cu următoriul sumariu: Un registru al Românilor de carte și de inimă din anul 1829, de Virgil Onițiu. Seceta din 1904 și plantele, de Ambrosiu Chețian. Câteva date istorice privitóre la Banat și Românii bănățeni, de N. Dobrescu. Repertoriu bibliografic al producțiunii literare române din țéră pe anul 1904, de redacție, apoi notițe bibliografice și diferite știri de actualitate. — In *Anale*: două procese verbale din ședințele comitetului central, regulamentul pentru folosirea localităților din palatul museului, convocarea secțiunilor Asociațiunii la ședință plenară pe 14 Iulie st. n., concurs la un stipendiu de 300 coróne din fundațiunea „Ioan și Zinca Roman" și lista contribuirilor făcute pentru museul Asociațiunii.

„Transilvania și Analele" apare în 6 fascicoli pe an și costă 10 coróne. Membri Asociațiunii o capĕtă gratis.

Cetiți

„România Ilustrată"

singura revistă mare, enciclopedică, ilustrată și de actualitate.

Pe lângă o materie literară din cele mai variate și datorită celor mai distinși și gustați scriitori români, ca Coșbuc, Davila, Antemireanu, Tutoveanu, Dr. Grigorovitza, Radu Rosetti, Sadoveanu, etc., revista **„România Ilustrată"**, care apare în București, sub direcțiunea dlui Ioan Rusu Abrudeanu, conține în fie-care numĕr întré 40 și 50 de ilustrațiuni de actualitate din țară și străinătate.

„România Ilustrată" este cea mai rĕspândită și mai apreciată revistă de familie. Apare odată pe lună în câte 4 cóle.

Costul abonamentului — 24 lei pe an și 12 lei pe jumĕtate de an — se póte trimite cu mandat postal pe adresa: Administrația revistei **„România Ilustrată"**, București, strada regală nr. 1. [122] 3—5

PARTEA LITERARĂ.

Limba nouălor cărți bisericeștĭ.

(Urmare.)

Cu mult maĭ însămnată ni se pare sub acest raport activitatea P. S. Melchisedec Stefănescu, episcop al Dunărei de jos, maĭ tîrziu al Romanuluĭ, fost ministru de culte și unul dintre ceĭ maĭ eruditi prelați aĭ Romînieĭ, distins maĭ ales pe terenul istorieĭ biserriceĭ romîne. Acest mare prelat, care n'a avut fericirea să fie și în ale limbeĭ așa de mare ca în ale istorieĭ, la îndemnul domnitoriuluĭ Carol a tradus și a publicat spre folosul sufletesc al credincioșilor bisericeĭ ortodoxe Molitvelnicul căruia i-a dat titlul romanic de „Oratoriu". In prefața acesteĭ cărți spunea cetitorilor că „a sosĭt timpul, ca progresul făcut în cultura limbeĭ să se aplice și la literatura bisericească. Drept aceea „voind ca acest oratoriu să fie precursorul noueĭ literatutĭ bisericeștĭ s'a încercat a traduce rugăciunile într'o limbă pre cît s'a putut maĭ cultă și preste tot a da expresiunilor și prin ele ideilor maĭ multă chiaritate, exactitate și precizitate de cît în traducerile anterioare, înlăturînd pleonasmurile inutile, archaismii inestetici și barbarii".

„Ostenelele atîtor renumiți literați românĭ — zice maĭ departe Melchisedec — cari cu mult dovotament au lucrat și lucrează la cultura limbeĭ noastre naționale, le cred foarte demne de a fi întroduse în Biserică și depuse la altarul divinitățiĭ, ca la maĭ curată olocanstă, în onoarea celor ce și-aŭ sacrificat viața pentru progresul intelectual al națiuniĭ lor" (Prefață pg. VII).

Minecînd dela aceste principiĭ necorecte eruditul episcop a mers așa departe cu traducerea modernă, în cît a făcut ca acest oratoriŭ al săŭ să deștepte de odată cu atențiunea tuturora și aversiunea tuturor acelora, carĭ și-aŭ maĭ știut păstra gustul sănătos în materie de limbă. Limba bisericească sub condeiul luĭ Melchisedec a luat o formă atît de monstruoasă, în cît era imposibil ca să nu se găsească cineva, care să protezteze în modul cuvenit față de aberațiuni atît de extreme. Drept specimen citez cîteva rînduri din acest „precursor al noueĭ literaturĭ bisericeștĭ", pentru ca să se poată vedea temeinicia acuselor ce s'au grămădit din pricina acestuia asupra capuluĭ încăruntit de vîrstă și de muncă a episcopului Melchisedec: „Stăpîne Doamne Iisuse Christoase Fiule *compurme — fiĭtoriŭ* și *confără început* al Tatălui cel fără început, carele pentru covîrșirea bunătățiĭ te-aĭ *investit cu corp* și te-ai *crucificat* pentru noi nedrepțiĭ și cu *propriul* tău sînge ai *resplăsmuit* firea noastră cea *coruptă*: toată *estimea* îngerĭlor a *admirat* lucrul cel mare al *inomenireĭ* tale, că pre cel *neapropiabil* ca Dumnezeu, l'am văzut om tuturor *apropiabil*, *convețuind* cu ei..." (pg. 164).

Ca cum aș fi *prestînd* la nemtătorul la *persoane* județul Tău, și ca cum aș fi sub *interogatoriŭ*, așa astăzi *produc* faptele mele *împriveliscîndu-le* și *publicîndu-le* (pg. 183) etc., neologismele erau într'un număr așa de mare în cît autorul cărțiĭ s'a văzut necesitat a pune la sfîrșitul cărțiĭ un vocabular spre a le tîlcui pe înțelesul tuturor, ca d. e: *abil*, *abstinență*, *acceptabil*, *abolire bașetă*, *castitate*, *cavernă*, *concepere*, *condesendență*, *continență*, *conpungere*, *dracon*, *enormitate*, *esces*, *fermitate* (*filantrar*), *misterplorare*, *închăruibă* (plină de dar) *mister*, *navă*, *nerationabilitate*, *persevoare*, *proetern*, *promamă* (stramoașă), *pupilă*, *sobru*, *solicitor* *soaroform* (în foarma soareluĭ) *violență etc.* [1]. In general întreaga față a cărței era atît de curioasă, în cît nu se maĭ putea conzidera ca o zală la frumosul și romînescul lanț al cărților bisericeștĭ, de până aici, din contră ea representa o ruptură formală și un atentat impotriva avereĭ noastre strămoșești. Tendința de a ținea pas în limba bisericească cu progresul realizat de limbă în celelalte direcțiĭ a fost exagerat și ce e maĭ regretabil e că aceasta exagerare și ruptură s'a făcut într'o epocă, într'un timp cînd tulburările limbistice și aberațiile celor 3 direcțiĭ de limbă încetaseră aproape cu desăvîrșire sau cel mult maĭ vegetau. Era o greșală fundamentală aceea, de a conzidera limba bisericească din'trun punct de vedere modern, în accepțiunea strictă a cuvîntuluĭ, și era greșală pentru că biserica își avea limba sa statornicită prin vremuri, *o limbă romînească*, care prin frumuseța sa archaică întrecea ori ce fel de limbă meșteșugită, o limbă, care vorbea și minței și inimei de opotrivă și care avea tot dreptul la respectul generațiilor viitoare pentru că ea a exercitat și asupra formăriĭ limbeĭ literare o influință deosebită și era înțăleasă de toți fără deosebire dela opincă până la vlădică, deci o limbă pe deplin corăspunzătoare.

De o schimbare, de o modernizare a limbeĭ putea fi vorba numaĭ întru atâta, întru cît să se abandoneze în mod firesc slavonismele prea exagerate, de carĭ edițiile anterioare s'au îngrijit ca să nu maĭ lase multe, precum și terminiĭ neînțăleși de popor, carĭ să se înlocuiască cu cuvinte din tezaurul poporuluĭ. Cît pentru adoptarea cuvintelor nouă (neologisme) trebuia să se știe, că acestea nu se pot nicĭodată impune — după cum au dovedit-o încercările nefaste ale puriștilor, — cĭ se primesc pe nesimțite fără ca massa poporuluĭ să știe cum, de unde și pentru ce ajung acele cuvinte în lexiconul luĭ.[1] Darʼ nicĭ nu era lipsă de întroducerea altor cuvinte nouă, așa dară de înmulțirea cuvintelor, pentru că pe de oparte bogăția uneĭ limbĭ nu costă în mulțimea cuvintelor, ci în deosebitele eĭ nuanțe ce se nasc din măiestrita lor împreunare, ear pe de altă parte limba noastră e destul de bogată, numai cît bogăția aceasta trebue să o știĭ căuta și să știĭ merge până la isvorul eĭ cel limpede și proaspăt al vechilor monumente literare-bisericeștĭ. Invierea neesagerată a graiuluĭ vechiŭ și lățirea graiuluĭ popular cu farmecul luĭ de a tîlcuì — aceasta este calea cea bună, care aduce spor șĭ cinste și care înrîurește în mod vădit și asupra întăririĭ simțuluĭ religios în massa cea mare a credincioșilor. Nu înoirea limbeĭ e mijlocul de a chema iarăș pe popor la vechea credință și cucernicie strămoșască, atît de căzută astăzĭ, ci *împăcarea formelor tradiționale* cu cuprinsul desvoltăriĭ noastre istorice și cu aspirațiunile și nizuințele de astăzĭ, ceea ce a arăta și a conserva era chemată Biserica noastră. Cestiunea îndrumăriĭ limbeĭ și a readuceriĭ ei la viața populară începuse de altcum a interesa maĭ de aproape toate spiritele luminate: literațiĭ noștrĭ în frunte cu savantul B. P. Hașdĕu, cercetătorul și desgropătorul textelor populare vechĭ, T. Maiorescu, Al. Odobescu, V. A. Urechiă etc. să declaraseră tocmaĭ atuncĭ pe față aderențĭ aĭ curentuluĭ popular în limbă, contrar rătăcirilor înscenate de atîția reformatorĭ și dovediră pe deplin, că limba poporuluĭ e destul de cuprinzătoare încît să se poată exprima prin ea gîndirile poetice cele maĭ subtile şi simţămintele cele maĭ frumoase, fără ca să se simtă lipsa de a alerga la o limbă păsărească neînţăleasă de massa cea mare a poporului. In aceste vremurĭ întră şi biserica romînă din Regat, căreia împrejurările politice de până acì i-au schimbat de nenumărate ori faţa, într'o nouă eră prin *legea organică* dela 1872, legea care întemeiase Sfîntul Sinod, conducătorul bisericeĭ în toate privinţele. Prin instituirea Sfîntului Sinod, care constă din toţĭ archiereii bisericiĭ din Ţară şi din ministrul cultelor, bisericeĭ i-s'a dat un for, în competinţa căruia cădea între multe altele şi grija de a supraveghea limba bisericeĭ şi de a se ocupa cu cestiunea aceasta, care era la ordinea zileĭ în viaţa romînească, într'o formă hotărîtoare. Cestiunea limbeĭ bisericeĭ a şi devenit obiect de discuţie al Sfîntuluĭ Sinod, care încă de prin anul 1877 începuse a se ocupa cu studierea acesteia. Studiul, care a reclamat cîţiva anĭ de chibzuială, a fost prilej de pocăinţă pentru uniĭ, mai mult, prilej de întărire şi perseverare în principiile cele pline de sănătate şi motiv al unor vederĭ, carĭ aveaŭ să aducă Bisericeĭ un folos atît de mare, în cît ar fi întunecat toate aberaţiunile ce se născuseră înainte de aceea şi ar fi paralizat cŭ desăvîrşire efectul şi influinţa vătămătoare a acelora.

---

[1] Merită a fi amintit că în Sinaxarul dela sfîrșitul acestuĭ oratoriu se află o consemnare exactă a sfinților romînĭ, carĭ bine plăcînd luĭ Dzeu prin viața lor au fost puși alătura de sfințiĭ altor neamuri creștine; — tot aici se află și știrĭ despre moaștele diferiților sfințĭ, aflătoare pe la diferitele bisericĭ și mînăstiri din Romînia, precum și o înșirare a „sărbătorilor, cărora sînt dedicate cele maĭ renumite mînăstirĭ, catedrale și templuri din Romînia, de cine și cînd?" Acest sinaxar e o adevărată lucrare istorică de o valoare incontestabilă.

[1] Cf. O paranteză pentru cestiunea neologismelor romîne, de Aurel Sterca Șuluțu în Convorbiri literare de pe anul 1886 pg. 449 sgs.

P. S. Melchisedec, care după ce a fost desaprobat din partea tuturora pentru Oratoriul său, a revenit la calea adevărată, din prieten infocat ce era al inovaţiilor în limba bisericească devenì un fervent apărător nu numaĭ al limbeĭ populare şi al vecheĭ literaturĭ bisericeştĭ, ci chiar şi al menţineriĭ literilor chirilice în cărţile bisericeştĭ, pentru care a fost singurul care a luptat în şedinţele Sf. Sinod, şi nu cu puţine temeiuri. Tocmai lui ca celui mai erudit membru al Sf. Sinod i-a revenit sarcina de a spune cuvîntul hotărîtor în cestiunea reedităriĭ şi revizuireĭ cărţilor bisericeştĭ, îndatorire de care s'a achitat în modul cel mai magistral, prezentând în sesiunea de toamnă a anului 1880 dimpreună cu un proiect pentru revizuirea şi editarea cărţilor bisericeştĭ totodată şi un studiŭ aprofundat referitor la fiinţa limbeĭ romîne bisericeştĭ.

Acest proiect, despre care biograful lui Melchisedec, dl Ion Kalinderu, a afirmat cu tot dreptul, că are o adevărată valoare literară [2]) a exhauriat cestiunea cărţilor bisericeştĭ într'un mod neescepţionabil şi a prezentat Sftuluĭ Sinod o icoană foarte curată a lucrărilor ce avea să întreprindă în interesul bisericiĭ — şi a modalităţilor, cari asigură reuşita deplină a operei, care avea să statorniceascǎ pentru toate veacurile limba bisericeĭ romîne.

In „Proiectul“ său Melchisedec studiează amănunţit cele două cestiuni: 1) cestiunea tipăririi cărţilor bisericeştĭ cu litere latine şi chirilice şi 2) cestiunea revizuiriĭ cărţilor bisericeştĭ sub raportul limbeĭ. Preste cestiunea primă s'a trecut nu după multe greutăţi, cu toate inzistările lui Melchisedec de a se păstra scrierea chirilică în toate cărţile bisericeştĭ, a doua cestiune a dat naştere unuĭ întreg „Regulament“, conform căruia avea să se revizuiască limba bisericească, — un regulament compus cu multă erudiţiune şi cu multă pricepere. [3]) Voiŭ reproduce în cele următóre punctele cele maĭ însămnate din acest regulament, pentru ca să se vadă ce plan minunat se făcuse pentru asigurarea lamureĭ de miere din vechile cărţĭ bisericeştĭ:

„Frazelor se va da turnura limbei romîne, pe cît va ierta fidelitatea şi esactitatea traducereĭ. Nu trebuie însă a se părăsì în mod arbitrar turnura aceea clasică care adeseorĭ transpare în traducerea romînă anterioară şi care dă limbeĭ bisericeştĭ gravitatea şi maiestatea cuvîntuluĭ lui Dumnezeu.

Va urma).

---

[2]) Cf. Biserica ortodoxă romînă. Jurnal bisericesc. Bucureşti. 1882 pg. 321 sqs.

[3]) Cf. Episcopul Melchisedec. Discurs de recepţiune. Bucureşti. 1894 pg. 52.

Nr. 678 1905. [140] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **protopresbiter** al tractului gr. or. **Agnita**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitele parohiei centrale Agnita, după detragerea celor asigurate deja capelanului protopresbiteral.

2. Dotaţiunea protopresbiterului statorită prin conclusul sinodului arhidiecesan din 21 April 1900 sub nrul protocolului 116 în sumă de 1000 cor., din cari 400 cor. se solvesc din fondul general administrativ al arhidiecesei, 130 cor. din fondul protopresbiteral şi 470 cor. de la parohíi.

3. Taxele recerute pentru visitaţiunea canonică odată pe an, accidenţii, esmisiuni şi asistări la esamene à 10 cor. de la 34 parohíi matere şi 3 filii.

Reflectanţii cu cualificaţiunea normată în § 53 din Statutul organic, şi conclusul congresual din 1888 nrul protocolului 111, au a'şi înainta cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul indicat Preaven. Consistoriu arhidiecesan.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita, ţinută la 7 Iunie 1905.

Agnita, în 7 Iunie 1905.

Nicolae Gavrea *Georgiu Borzea*
adm. prot. not. com. prot.

Nr. 257. [137] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoreşti** din comunele jos indicate în protopresbiteratul Cetăţii de pétră, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Curtuiuş**, cu salariu de 600 coróne, din care 300 coróne repartiţie de la popor, ear' 300 coróne ajutoriu de stat, cuartir şi lemne de foc.

2. **Fênaţĕ**, salariu de 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.

3. **Trestie**, salariu de 600 cor., cuartir, grădină de legumi şi lemne de foc.

4. **Văleni**, salariu 600 cor., cuartir şi lemne de foc pentru sala de învĕţământ.

Concurenţii au sĕ aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral (p. u. K. Monostor) şi a se presenta înainte de alegere poporului în biserică şi a'şi arăta desteritatea în cântări. Invĕţătorii instituiţi la posturile de mai sus sunt datori a cânta Dumineca şi sĕrbătórea cu copíii în biserică şi a cultiva grădină de pomărit.

In conţelegere cu comitetele parohiale respective.

Fênaţĕ, la 21 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetăţii de pétră:

Teodor Şovrea
adm. prot.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Au apărut în Tipografia arhidiecesană:

Noul abecedar de Dr. Petru Şpan
Preţul e 40 fileri.

Călăuza noului abecedar
De acelaş. — Preţul 20 fileri.

Se pot procura de la **Librăria arhidiecesană.**

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Zacharia Boiu

Frunze de laur

Poesii eroice din
anii 1877—1878

Publicate de . . . .
Ioan Baptist Boiu.

Preţul 50 fileri plus porto postal.

Librăria arhidiecesană.

Nr. 713 1905. [135] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoreşti** din comunele mai jos semnate din protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Agnita**, cu salariu de 600 cor., de la comuna politică 150 cor., din repartiţie 450 cor., grădină, cuartir şi lemne.

2. **Alţina**, cu salariu 600 cor., 300 de la stat şi 300 cor. din repartiţie, grădină, cuartir şi lemne de foc.

3. **Bârghiş**, cu salarlu de 600 cor. din repartiţie de la popor, grădină, cuartir şi lemne de foc.

4. **Ighişdorful-român**, cu salariu de 600 coróne din repartiţie, grădină, cuartir şi lemne de foc.

5. **Nocrichiu**, cu salariu de 600 cor., de la regim 120 eventual 300 cor., din fondul bisericei şi repartiţie 300 cor., grădină, cuartir şi lemne de foc.

6. **Ruja**, cu salariu de 600 coróne din repartiţie, grădină, cuartir şi lemne de foc.

7. **Vecerd**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, grădină, cuartir şi lemne de foc.

8. **Verd**, cu salariu de 600 coróne, de la comuna politică 140 cor., din fondul bisericei 160 cor., din repartiţie 300 cor., cuartir, grădină şi lemne de foc.

9. **Şulumberg**, cu salariu de 600 cor, din fondul bisericei 200 coróne, din repartiţie 400 cor, grădină, cuartir şi lemne de foc.

Cuincuenalele se vor computa numai de la instituirea definitivă a respectivului învĕţătoriu.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă rugările instruite conform normelor din vigóre în terminul de sus subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta înainte de alegere poporului în biserică pentru a'şi arăta desteritatea în tipic şi cântări.

Invĕţătorii instituiţi în posturile mai sus indicate sunt datori a cânta Dumineca şi sĕrbătórea cu copíii în biserică, ear' în comuna Ighişdorful român a presta şi servicii cantorale, şi la însărcinarea comitetului parohial a cultiva şi grădina de pomărit.

Bendorf, în 15 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

Nicolae Gavrea
adm. prot.

Nr. 558 1905. [134] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** clasa primă din **Cernatul-inferior** cu filiile *Cantaoşorheiu*, *Cernatul-superior*, *Dalnic*, *Marcoşfalĕu*, *Moacşa*, *Eresztevény*, *Besenyő*, *Ikafalu* şi *Léczfalu*, în protopresbiteratul Treiscaune, prin acésta se escrie concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în ziariul oficios „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Concurenţii au a'şi aşterne cererile conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi au sĕ se presenteze în vre o Dumінecă sau sĕrbătóre în biserica din comuna materă spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Breţcu (Bereczk), 30 Maiu 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Treiscaunelor.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 291 1905. [133] 3—3

Concurs

Pentru **ocuparea parohiei Drâmbariu**, protopresbiteratul Alba Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea de la stat a venitelor preoţeşti.

Concurenţii, — cari trebue sĕ fie absoluţi de gimnasiu — îşi vor înainta petiţiunile, cu tóte documentele recerute, subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, fiind datori a se presenta în biserică, conform prescriselor regulamentare, pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Alba-Iulia, 10 Iunie 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

---

[136] 3—3

Concurs.

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoreşti** din comunele mai jos indicate din protopresbiteratul Branului, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Codlea**, salariu 600 cor., 100 cor. bani de cuartir, lemnele de foc şi 1/4 jug. pământ.

2. **Vulcan**, salariu 600 coróne, 50 cor. relut de cuartir, lemnele de foc şi 1/4 jug. pământ.

3 **Poeana Mĕrului**, salariu 600 cor., 60 cor. relut de cuartir, 12 pro 1/4 jug. pământ, lemne de foc 2 orgii.

4. **Cheia**, salariu 480 cor., restul până la 600 cor. se va acoperí sau din ajutoriul de la stat sau din fondurile arhidiecesane, cuartir liber, lemnele de încălzit şi 1/4 jug. pământ.

De la concurenţi se cere, ca pe lângă cualificaţiunea prescrisă sĕ fie buni cântăreţi şi sĕ aibă abilitatea de a conduce un cor, eventual a ţiné şi strană.

Cuincuenalele se vor computa numai de la instituirea definitivă a respectivului învĕţătoriu.

Invĕţătorii instituiţi la aceste posturi sunt datori a cânta în Dumineci şi sĕrbători cu copíii în biserică.

In conţelegere cu comitetele parohiale respective.

Zerneşti, în 18 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral al Branului

Ioan Dan
adm. prot.

Eu

nu cunosc pentru îngrijirea pielii, în special pentru a alunga pistruii şi a avé o colóre delicată a feţii, un săpun medicinal mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin

al lui Bergmann (marca doi băieşi)

Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata
în farmacia „la urs“ (piaţa mică),
la I. B. Misselbacher sen. (piaţa mare),
G. Meltzer (str. cisnădiei şi guşteriţii 25),
prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei) (89) 7—25
Carol Arz (strada cisnădiei), cum şí
în Sighişóra la farmacistul W. Lingner.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secre

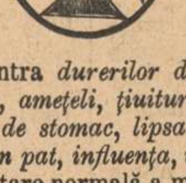

vindecă şi învioréză **pe lângă garanţie.**

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că aces
aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuiturĭ de ureche, bătaie de inimă, sgârciu de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mânĭ piciôre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire i ţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba ratul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e perm se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şí în A Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, ciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 143

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fór slabă.

Espeditie din centru şi locul de vênḑare pentru ţĕră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatián.

Editura tiparul Tipogra[illegible] arhidiecesane, Nr. 70 Sibiiu, Sâmbătă 2/15 Iulie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Ţara libertăţilor.

Sibiiu, 14 Iulie n.

Cu drept cuvênt se póte numí statul român *ţara libertăţilor*, pentru-că póte că nicăiri nu se pune atâta preţ pe libertatea omului ca în România liberă.

Despre acéstă frumósă însuşire s'a dat probă convingĕtóre în zilele din urmă, când s'a făcut predarea cuirasatului rusesc *„Kneaz Potemkin"* în mânile autorităţilor române.

S'a asigurat pe séma întregului personal cea mai deplină libertate personală pe întregul teritoriu al regatului român, şi astfel sute de vieţi omeneşti au fost mântuite şi scóse din gura morţii sigure. Pentru-că dacă vasul de rĕsboiu rusesc *„Kneaz Potemkin"* nu se preda, avea sĕ fie scufundat în apă, cu personal cu tot, ori apoi personalul de pe vas avea sĕ trécă prin torturile îngrozitóre ale morţii pricinuite de — *fóme.*

Şi aceea ce au promis autorităţile române au şi ţinut. Intregul personal care se afla pe cuirasatul *„Kneaz Potemkin"* s'a resfirat prin ţara românéscă, însoţit de simpatiile poporului român, care amĕsurat datinei strămoşeşti, pentru cei nefericiţi n'are decât sentimente de milă şi de compătimire, şi care pe unde a ajuns a fost angajat la munca la care se pricepe, unii la vapóre, alţii la fabrici, şi érăşi alţii la lucrul de câmp, şi astfel li-s'a dat tuturor posibilitatea de a'şi căştiga traiul vieţii ca ómeni liberi în ţară liberă.

Cuirasatul, fireşte, a fost predat proprietariului, statului rusesc, care a ajuns stăpân de nou preste el, fără a 'l fi costat o picătură de sânge, ori un ban măcar. Pe calea acésta apoi statul român a făcut serviciu enorm de mare şi Rusiei, afară de serviciul de nepreţuit pe care l-a făcut *umanităţii.*

O astfel de întêmplare nu e de tóte zilele, şi merită sĕ fie remarcată, pentru-că ea constitue o nouă probă despre înţelepciunea şi bunul tact cu care e condus acest tiner regat, care şi până acuma a ştiut sĕ atragă asupra sa atenţiunea lumei culte prin fapte estrem de corecte.

S'a dovedit însĕ cu ocasiunea acésta încă un lucru, pe care Europa, şi în special Rusia, n'ar trebuí sĕ 'l trécă cu vederea la nici un cas. De-şi după cele întêmplate la 1877, când drept resplată pentru ajutoriul dat din partea României pentru-ca stégurile ruseşti sĕ nu rĕmână pătate, ci cu cinste sĕ fie duse înderĕpt în Rusia de pe câmpul de rĕsboiu, Rusia a aflat de bine sĕ iee Basarabia din mâna Românilor şi sĕ o încorporeze la Rusia, — esista motiv de nemulţămire: guvernul român şi poporul român totuşi n'a dat semne de rancună, de rĕsbunare, de rĕutate, ci a sărit de nou întru ajutor Rusiei, şi a dat dovadă despre *cavalerismul* poporului român, atât Rusiei, cât şi lumii întregi, care nu póte decât sĕ laude înţelepciunea cu care a fost aplanată o chestie atât de delicată, cum a fost chestia vasului de rĕsboiu *„Potemkin"*.

Când s'a făcut predarea resvrătiţilor de pe cuirasatul *„Potemkin"*, în fruntea autorităţilor publice române cari au [illegible] această ceremonie [illegible] ministrul president al României, domnul *G. Gr. Cantacuzino*, care a adresat cuvinte de îmbărbătare celor ce s'au predat, spunêndu-le că *„suntem născuţi în libertate şi în libertate vom prospera"*.

Puţine dar' însemnătóre cuvinte! Un întreg program se cuprinde în ele, un program sănĕtos pentru un stat tiner, care singur şi-a eluptat libertatea şi care ştie ce odor preţios e libertatea!

Eată un stat, care *în libertate îşi vede tăria şi viitorul!* Un stat, care de-şi mic, pe lângă celelalte state mari ale Europei, a ştiut şi ştie sĕ fie mare pentru toţi aceia cari întrĕ hotarele lui au crezut că-şi pot afla fericirea!

Despre proverbiala ospitalitate română guvernul şi poporul ţerii româneşti a dat deci nouă dovadă cu adăpostirea pe pămênt românesc a cincisute cincizeci şi şépte de dezertori ruseşti (pentru-că atâţia s'au predat), pe cari acasă îi aştepta mórtea şigură — şi acum la ei e rîndul, sĕ nu se arăte nemulţămitori, ca mulţi alţii din trecut!

Crisa.

Tratările de pace întrĕ prim-ministrul *Fejérváry* şi şefii partidelor oposiţionale n'au dat resultatul dorit. Oposiţia nu s'a angajat sĕ desarmeze, respective sĕ iee ea puterea în mână, fiind că afară de promisiunea, că dacă în urma propunerii mai intensive a limbei magiare în şcólele poporale ale naţionalităţilor cunoscătorii limbei magiare se vor înmulţí astfel, ca la regimentele ungureşti sĕ dee majoritatea cei-ce ştiu ungureşte — *limba de regiment va fi pretutindenea cea ungurésca*, altă concesiune guvernul nu i-a putut face. Ear' fără concesiuni mari şi însemnate oposiţia nu desarméză.

In urma acestei neisbutiri cu planul seu, prim-ministrul Féjerváry a fost Vineri sĕptĕmâna trecută la Ischl, unde petrece M. Sa, şi a făcut raport domnitoriului despre situaţiune. După cum spun ziarele bineinformate, lucrul a rĕmas în stadiul de până acuma, şi aşa are sĕ rĕmână până la finea lui August, căci M. Sa are trebuinţă de odihnă şi vrea sĕ petrécă în linişte săptĕmânile acestea în Ischl. In Septembre apoi se vor începe de nou tratările de pace întrĕ guvern şi oposiţie. Că cu resultat mai bun óre de cât în trecut, — se va vedé atunci.

Oposiţia fireşte că până atunci nu stă cu mânile în sin, ci organiséză mai departe în ţară *resistenţa pasivă*, sub ce este de înţeles aceea, ca ómenii sĕ nu plătéscă dare şi sĕ nu dee recruţi dacă li-se vor cere. In aceste virtuţi culminéză astăzi *patriotismul* în ţara nóstră! A nu plăti dare, şi prin urmare a duce ţara la faliment, ori în casul cel mai bun, la perderea creditului în străinĕtate, şi a nu da cătane domnitoriului, pentru ca în casul unei complicaţiuni ţara sĕ stee nepregătită în faţa evenimentelor, fără braţe înarmate!

Curiósă politică! Dar e *patriotică*, — zice lumea magiară, şi de aceea o sprigineşte. Şi tot mai largi se fac cercurile cari se închină acestei politice. Pe noi însĕ nu ne încântă. Pentru-că patriotismul, după a nóstră pricepere, reşede în jertfele aduse pe altariul patriei. Ear' a nu da statului aceea de ce statul are neapărată trebuinţă, nu e jertfă ci e — altceva.

Destul deci, că cu crisa suntem tot acolo unde am fost înainte cu cinci luni.

Dr. Iosif Gall.

Din incidentul pornirii procesului de despărţire intentat Grecilor din Budapesta din partea Romanilor gr. ort. de acolo, fapt despre care am făcut pomenire în numĕrul 67 al ziarului nostru, fóia *„Poporul Român"* din Budapesta scrie sub titlul de sus următoriul prim-articol în numĕrul din Dumineca din urmă:

Un nume, pe care îl ştiu toţi Românii din ţéra nóstră. — Il ştiu din auzite, din cetite, din vorbe bune şi rele, după-cum au fost aceia cari au luat pe buzele lor numele acestui bărbat vrednic al naţiunei nóstre.

Il ştiu, după-cum ziseiu mai sus, toţi. Il ştiu, dar' nu-l cunosc aşa după-cum îl cunóştem noi, cari avem ocasia de a-i petrece cu atenţiune tótă mişcarea, tótă munca, pe care o sĕvêrşeşte aici în inima ţerii ungureşti pentru naţiunea lui, pentru legea lui şi pentru toţi acei fraţi ai lui, cari se adreséză la el în ori-ce afacere publică ori privată.

Nu e omul care a aşteptat cândva laude, preamăriri, recunoştinţă din partea cuiva. Nu, căci în loc de recunoştinţă a avut în multe rênduri parte de bănuieli, huiduiri, din partea unora ori altora, dar' tóte acestea nu l'au descuragiat, nu l'au desgustat dela muncă, ci le şi-a urmat calea convingerii pentru binele obştesc.

Mĕ veţi întreba, ce m'a îndemnat a scrie aceste cuvinte de recunoştinţă la adresa Il. Sale dlui Dr. Iosif Gall?

Nimic de cât o nouă faptă vrednică şi frumósă a vrednicului bărbat. O faptă, care trebue sĕ aducă după sine recunoştinţa şi mulţămirea, nu numai a nóstră a Românilor din capitală, ci a întregii naţiuni.

FOIŞÓRĂ

Inainte cu o sută de ani.

Din istoria tipăririi cărţilor bisericeşti.

Astĕzi, când toţi şi tóte tipăresc fără nici o pedecă reviste, foi şi cărţi şi bune şi rele, nu e mare numĕrul acelora cari ştiu ce greutăţi enorme se puneau şi înainte numai cu 60 de ani în calea tipăririi cărţilor şi foilor. Căci nu lipsa de bani sau de tipografi era greutatea, ci şicanele multe şi multul timp perdut cu scrisori şi alergări pe la autorităţi până sus la cancelaria aulică, de unde trebuia primită concesiunea pentru tipărirea unei cărţi. Şi după ce bietul om cu multă greutate primia concesiunea dorită, mai era la mijloc şi censura, care avea sĕ controleze că óre în cartea, respective în manuscriptul ce era se tipări, nu cumva se află lucruri periculóse pentru stat şi ordinea de drept, precum şi pentru ordinea socială şi morală.[1]

Mai era şi altă greutate. Nu putea tipări omul totdéuna în tipografia pe care şi-o alegea el. Erau tipografii cu privilegii anume, cum se vede din documentele publicate mai jos, că *Bart* era „privilegiatul tipograf rumânesc al Neuniţilor în Sibiiu", resp. „în Ardeal".

Iară când venia vremea sĕ se retipăréscă o carte deja esistentă, nici acésta nu se putea face fără învoire mai înaltă, cum se vede că s'a întêmplat cu *„Mineiul cel mic"* şi cu *„Octoihul"*. Până şi tipărirea protocólelor matriculare a dat consistoriului din Sibiiu lucru destul în curs de doi ani (1809—11).

Documentele de mai jos au óre-care interes şi din punct de vedere al limbii. Intrĕ altele e interesant progresul lui *Aaron Budai* în latinisarea limbii româneşti, căci s. e. botezaţii, cununaţii şi morţii din scrisórea de la 2 Ianuarie 1810 până la 12 Iunie acelaşi an devin „baptisaţi", „copulaţi" şi „inhumaţi". Norocul că în protocólele matriculare au rĕmas cu numirea lor românéscă, şi protocólele însele încă au scăpat de numele „Consignaţie", cum le numeşte Budai tot la 12 Iunie 1810.

Intêmplarea mi-a adus sub ochi aceste documente, şi am crezut că nu fac rĕu dacă le transcriu[1]) şi le dau publicităţii.

Notez, că originalul scrisorilor reproduse mai jos se află în posesiunea Dlui W. Krafft, librar-editor în Sibiiu. *I. Popovici.*

I.

Dumisale Tipografului rumânesc al Neuniţilor din Sibiiu!

Prin milostivul Decret Gubernialicesc, sub 15 Iunie a. c. şi numĕrul 3929 tipărirea de isnov a cărţii bisericeşti, Mineiul cel mic numite, din adusele prin Consistorium la mijloc pricini, milostiveşte a fi îngăduită, Dumitale, la cererea sa in 13 Maiu a. c. în tréba acésta încóce făcută, cu acel adaos ţisă înştiinţéză, ca, cu prilejul tipăririi zisei cărţi, din fieşte care cólă un esemplariu la consistorium sĕ aşterni spre al conferelui cu asemeneaş esemplariu a coalii din tipărirea cea de mainainte, şi ca preţul, cu care socoteşti această carte a o vinde, mainainte de începerea vănzări consistoriumului anumit (: per specifica :) spre reflectăluirea, săl arăţi, trimiţând mai pe urmă şi consistoriumului doao exemplare tipărite, spre asă aşeză la arhivum pentru cuviincioasa întrebuinţare.

Pe lăngă carii rămânem

Din consistoriumul neumit.
S biiu 15 Iulie 1808.

îndatoraţi spre slujbă
Nicolae Huţovici m. p.
vicar.
Aaron Budai m. p.

C. Domnului Ioan Bert, privilegiatului tipograf rumânesc al Neuniţilor din Sibiiu.

II.

Auszug

des Herstädter Magistrats Protocolls vom 16-t. Iunni 1809.

Nr. 59/809.

Das H'öb. Gubernium befiehlt sub Nr. 8757/808 auf die Bitte des hiesigen Buchdruckers Barth; das wallachisshe Buch *Kazania* genannt, drucken zu dürfen, würde zwar erlaubt, da aber durch die Güw. Censur einige Anmerkungen gemacht worden; so würde solche in der Beilage sub litt-A. zu dem Fuch dem Magistrat bekannt gemacht, damit selbe gedachtem Buchdrucker zur Darnachachtung mitgetheilt werden möge, wegen den andre Chiri (ciril) Buch aber, *Ochtoich* genant, wäre dem gedachte Buchdrucker Barth zu eröfnen, dass solches Buch mit dem *Imprimatur* an den Expedt: adjunkten Steph: Göbbel bereits abgegeben worden.

Abschluss.

Herr *Barth* Buchdrucker, wird über den Inhalt dieses. Gubernial Dekrets, nebst Mittheilung der demselben angeschlossen gewesenen Reflexionen, hiemit zur Daranfachtung verständiget.

Auf
Anordung des Magistrats
durch
M. O. Georg Hirling m. p. Not.

din afară jos: Herrn *Borth* Buchdrucker.

(Va urma).

---

[1] In privinţa acésta din urmă nici în ziua de azi n'ar strica o censură cât de severă.

[1] Textele româneşti sunt scrise cu cirile.

Știu toți frații nostri din provincie că noi, Românii din Budapesta, avem de vre-o câțiva ani o capelă mică, o casă de rugăciuni, modestă, dar' frumósă. Avem locul unde ne putem aduna Dumineca pentru-ca sě preamărim pe Domnul Dumnezeu în dulcea nóstră limbă românéscă.

E mult asta, fórte mult pentru noi. O știm aceia cari suntem aici de zeci de ani și cari eram espuși la aceea, ca sě uităm limba nóstră, ca sě ne perdem pentru totdéuna pentru némul nostru.

Căci, nici o mirare nu póte sě fie, când un om străin locuitoriu aici în capitală, care e ocupat peste tótă ziua în oficiu, în atelier între străini, unde nu aude nici o vorbă românéscă, unde nu póte schimba nici un cuvênt în limba lui, unde nu póte întâlní cu anii frați de-ai lui, își uită încetul cu încetul limba, ba i-se umple sufletul cu sentimente străine de limba și legea lui, și cari în urmă îl fac sě-și uite și de națiunea din care face parte.

Tótă primejdia asta, care amenința pe Românii de aici, a dispărut când am vězut înființată parochia și capela nóstră din Budapesta.

Și că al cui merit a fost în primul rênd acest lucru de mare însemnătate pentru noi, o știu toți Românii. Al Ilustrităţii Sale dlui Dr. Iosif Gall.

Și noi, cesti din Budapesta credeam că acum după-ce Il. Sa și-a vězut realisat acest scop, pentru care a lucrat cu atâta rîvnă și însuflețire, se retrage la odihna de care are lipsă trupul și sufletul unui bărbat care a petrecut o viéță întrégă în muncă necurmată — pentru alții.

N'a fost așa.

Sâmbăta trecută primirăm noi Românii din Budapesta o nouă învitare la locuința Il. Sale dlui Gall în chestia bisericii nóstre.

S'a adunat la acéstă adunare o grupă de bărbați distinși, colonia nóstră română din capitală aprópe în numěr complet. Și am ascultat cu toții, însuflețiți, cuvintele isvorîte din o inimă curat românéscă a Il. Sale dlui Dr. Iosif Gall, în cari ne spuse istoricul bisericii grecești, relațiunea în care am stat noi Românii față de acéstă biserică și arată cum am fost scoși pe nedreptul din acéstă biserică, la care au contribuit moșii-strămoșii nostri și la care contribuesc și astăzi vre-o câțiva Români fruntași, pe cari nu i-au putut încă scóte din parochia grecéscă. La urmă făcu un apel călduros la toți Românii, ca sě ne apărăm dreptul față de biserica grecéscă și sě cerem pe calea legii despăgubire pentru nedreptatea ce au făcut-o Grecii față de noi.

Au pătruns la inima fie-căruia din noi cuvintele Ilustrităţii Sale dlui Gall. N'a fost nici unul, care sě nu fi simțit în acel moment însemnătatea acestui nou pas pentru biserica nóstră din capitală și sě nu-și fi dat iscălitura la pornirea procesului în contra bisericii grecești, care ne-a făcut fii vitregi față de ea.

Adânca mulțămire și recunoștință, care o simțim noi față de Il. Sa, n'a aflat rost mai potrivit de cât prin cuvintele pe cari le-a adresat dl Ioan Crăciunel, oficiant de postă, când a zis următórele:

„Meritele Ilustrităţii Vóstre vor fi scrise pentru totdéuna în inimile Românilor din Budapesta, căci mari sunt jertfele și ostenelele, pe cari le-ați adus cu înființarea parochiei nóstre, dar' par'că mult sunt mai mari aceste merite, când la adânci bětrânețe nu mai pregetați a vě pune din nou în fruntea unei astfel de mișcări, pentru binele și înaintarea comunei nóstre bisericești din Budapesta și a tuturor Românilor de aci. Sě trăiți la mulți ani".

Ne-am alăturat cu toții la aceste dorințe și zicem încă odată, ca bunul Dumnezeu sě dee putere și viéță lungă Ilustrităţii Sale, ca sě pótă vedé și resultatul nouei munci, la care s'a angajat cu atâta dragoste și însuflețire.

Conferențele învěțătorești.

Cuvênt de deschidere

rostit de comisariul consistorial *Gavriil Hango*, presbiter, la deschiderea conferenței învěțătorești din protopresbiteratele Cetatea-de-pétră și Solnoc, ținută în Rogoz la 21 și 22 April 1905 st. v.

Stimaților Domni învěțători! Când din încrederea Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan acum pentru a patraoră mě presint în mijlocul domniilor vóstre pentru a conduce conferențele învěțătorești din cercul acesta XIV, bineventându-vě din tótă inima, dați-mi voie sě vě vorbesc despre o temă carea până acum a fost fórte negligată în multe școle, chiar și în școlele confesionale, unde mai mult ar fi trebuit apreţiată, și că a fost puțin apreţiată, ni-o dovedesc curentele pornite în contra bisericei și decadința morală a poporului, aprópe pretutindenea. Despre aceea, cum a fost negligată în trecut, și este și azi în școlele neconfesionale, nici nu mai vorbesc, pentru-că curentele pornite în contra bisericei mai cu sémă de bărbați eșiți din acele școle, ne spun totul.

Și este tema acésta: *legătura studiilor profane cu religiunea în educațiunea școlară.*

Stimaților domni învěțători! Sfânta scriptură ne spune: „Ceriurile spun mărirea lui Dzeu și facerea mânilor Lui o vestește tăria (Ps. XVIII. 1.). Și ce vedem? In urma progresului atât de mare al științelor naturale din seclul trecut, astăzi nu numai lucrarea lui Dzeu la susținerea și guvernarea lumii se négă de unii, ci chiar și esistența Lui este trasă la îndoială, ba chiar negată cu totul, — așa că totul ce esistă și tóte acțiunile ce se manifestéză în lumea materială și intelectuală din univers, se atribue naturei, înțelegênd sub acésta numai lumea materială, ce cade sub sensurile omului și forțelor mechanice și fisiologice ce lucră în acésta. Ear' despre un Dzeu creator a tóte, infinit, personal, atotputernic, preaînțelept, atotțiitoriu, prea bun — de la care vine tot darul, deci și știința la [illegible] ajuns omenimea până acum — prea drept și îndurătoriu, care pedepsește pe cei rěi și remuneréză pe cei buni aici și în viéța viitóre nesfêrșită, nici nu vreau sě știe. — Pentru-ce? Pentru-că amăjiți de progresele științelor naturale, au căzut în pěcatul mândriei, în care a căzut și Lucifer, îngerul cel luminat, pentru-ce a și fost alungat din ceriu și s'a făcut diavol, Satan, pricinuind prin acésta și căderea altor îngeri și în urmă și căderea omului în pěcat. De căderea acésta, de pěcatul strămoșesc ne-a mântuit Domnul nostru Iisus Christos prin mórtea sa pe cruce și prin instituirea tainei Sfântului Botez; durere însě că eară începem a cădé înapoi, în pěcatul mândriei, căci prea mult ne lăsăm a fi ademeniți de înțelepciunea lumii acesteia, carea după zisa sfintei Scripturi (I Cor. I. 20) este nebunie înaintea lui Dzeu. „Zis'a nebunul în inima sa: nu este Dzeu" (Ps. XIII. 1).

Și pentru-ce óre négă acestia esistința lui Dzeu și prin urmare esistința sufletului și nemurirea lui, învierea morților și judecata cea din urmă, și tóte le atribue naturei, în carea tóte se preschimbă și la urmă se sfêrșesc?

Pentru-ca sě scape de rěspunderea morală și materială în lumea acésta înaintea conștiinței lor și înaintea ómenilor, și de pedépsa cea vecinică înaintea lui Dumnezeu în viéța viitóre pentru multele fărădelegi ce au săvîrșit în viéța acésta. Deci caută sě-și liniștéscă conștiința mustrătóre cu credința deșértă că nu este pěcat pěcatul ce l'au făcut în contra lui Dzeu ori în contra deaprópelui lor, ci este o faptă săvîrșită sub forța naturei, de sub care omul nu se póte subtrage, și așa nu este nici Dzeu și nici viéță după mórte pentru-ca sě pótă fi pedepsiți pentru ea.

Ei, dar' óre așa stă lucrul? Nu. Căci împěratul și profetul David zice: „Unde mě voiu duce de la duhul Těu, și de la fața Ta unde voiu fugi? De mě voiu sui în ceriu, Tu acolo ești, de mě voiu pogorí în iad, de față ești; de voiu lua aripile mele de diminéța și mě voiu sălășluí la marginile mării, și acolo mâna ta mě va povățuí" (Ps. 138 v. 7—10). Ear' filosoful Bacon ne spune, că numai un studiu superfecial al filosofiei (noi zicem, ca al tuturor științelor omenești) póte sě conducă la necredință, până când un studiu aprofundat conduce tocmai la întărirea credinței. Pentru-ce? Pentru-că vězênd omul câte nu le știe încă, și cele ce le știe cât le știe de superficial, căci nu póte pětrunde în esența lucrurilor, la urmă ajunge la convingerea înțeleptului Bias, că numai aceea știe sigur, că nu știe nimic.

Dar' în viață ce vedem? Vedem necredință, imoralitate, îngâmfare și tóte fărădelegile, și tocmai la ómeni cari au învěțăt ceva carte, dar' au priceput rěu ceea ce au învěțat. Religiunea și științele profane nu numai că nu se eschid unele pe altele, ci din contră, se intregesc și sprijinesc unele pe altele — îndată ce e vorbă despre Dzeu, despre creațiunea și scopul lumii și despre natura și destinațiunea omului în viéța acésta și în viéța viitóre.

Póte fi cineva om credincios și moral și dacă n'a învěțat multă carte, precum și vedem pilde destule, dacă a priceput bine puținul ce a învěțat. Ba póte fi cineva om credincios și moral chiar și dacă nu a învěțat nici o carte profană, de-și mai anevoie, dacă avênd mintea și inima la loc își face judecată dréptă asupra lucrurilor din lume și face o comparațiune conștiențiósă între lucrurile sale și cele ce le vede în natură. — Dar' semidoctul, omul cu puțină învěțătură, ori chiar multă sě aibă, dar' rěu înțelésă, condus de mintea sa mărginită și de inima sa stricată se îngâmféză și nu vrea sě recunóscă preste sine o ființă supremă, care a creat, conduce și susține tóte, și care rěsplătește tuturor pentru tóte. — Și unii ca aceștia sunt cei mai periculoși, pentru-că sunt mulți, și pentru-că prin vorbele lor cu apucături și la părere convingětóre, fórte ușor pot duce în rětăcire pe cei neînvěțați, ori puțin învěțați, cari — durere — sunt cei mai mulți.

Precum știm, Domnilor învěțători, scopul școlelor poporale, și în primul loc al școlelor confesionale [illegible] elevilor [illegible] lui [illegible] de neapărată trebuință în viața și [illegible] cu sémă sě le dăm o educațiune morală, ca respectând legile dzeești și omenești sě fie fericiți în cât e cu putință și în viața acésta, dar' mai cu sémă, ca sě-și asigure viața cea vecinică fericită dincolo de mormênt.

Și tocmai fiind-că în școlele poporale putem preda elevilor numai elementele științelor, deoparte pentru scurțimea timpului de instrucțiune, de altă parte pentru nedesvoltarea încă deplină a intelectului lor, trebue sě nisuim, ca elementele acelea sě le pricépă bine și corect, ca sě nu devină din ei niște semidocți, adecă ómeni cu puțină carte, dar' rěu înțelésă și astfeliu periculoși pentru fericirea lor și pentru fericirea deaprópelui lor.

Și pentru-ca sě putem face acésta, mereu va trebui, ca în educațiunea școlară studiile profane sě le aducem în legătură cu religiunea, căci precum am zis deja, acestea nu se eschid unele pe altele, ci din contră tocmai se intregesc și sprijinesc. Intocmai precum și omul numai atunci este om deplin, când sufletul și trupul sunt împreună, căci numai așa póte corespunde destinațiunei sale pe acest pământ. — Ba acésta este chiar prima datorință în școlele confesionale, căci altcum nici nu merită numele de școle confesionale.

Tóte lucrurile din natură trebue sě le privim prin prisma religiunei, dar' fără sě dejosí știința profană, căci și acésta este de la Dzeu, căci numai așa le vom înțelege întrucât e cu putință și le vom puté trage în folosul nostru moral și material după destinațiunea lor și a nóstră pe acest pământ Sě ne aducem aminte de cuvintele Sfintei Scripturi, care ne spune: „Tóte printr'însul s'au făcut ce s'a făcut, și fără de dînsul nimic nu s'a făcut ce s'a făcut" (Ev. Ioan I, 3.). — „El dă tuturor viéță și suflare și tóte" (Fapt. Ap. XVII, 25). Și: Tótă darea cea bună și tot darul desěvêrșit de sus este pogorindu-se de la Tatăl luminilor".

(Va urma)

Revistă esternă

Bulgaria independentă? „Montagszeitung" din Viena publică în numěrul dto 10 Iulie n. o știre primită din isvor autorisat (cum susține numitul ziariu), de cuprinsul că la 2 August *Bulgaria 'și va proclam independența.* — Atâta știrea. Ce va zice îns Turcia, stăpânul suzeran al Bulgariei, și ma rile-puteri? — se va vedé atunci.

*

Pace — și rěsboiu. In timp ce silințele lui Roosewelt, presidentul Statelor-Unite, au ajuns cu mare greu la resultatul că parlamentarii Rusiei și Japoniei pertractéză deja asupra orașului în care sě se întrunéscă pentru încheierea păcii, — pe câmpul de rěsboiu se dau lanț luptele între detașamentele mai espuse ale oștirilor rěsboitóre. Știrea cea mai nouă în acéstă privință e, că *Japonezii au ocupat insulele Sachalin.* Știrea se confirmă oficios din Tokio și are acea însemnătate, că prin acésta Japonezii s'au făcut stăpâni pe *teritoriu rusesc.* Operațiunile de până acum s'au făcut adecă tot numai pe teritoriu chinez și corean. Sachalin e primul teritoriu rusesc căzut în posesiunea Japonezilor.

*

Revoluția rusésca. Capitularea cuirasatului „Potemkin" și suprimarea — aparentă — a turburărilor din Odessa încă nici pe departe nu însémnă că mișcarea revoluționară ar fi încetat. Matrozii fosti ai vasului „Potemkin" spun, că acțiunea inițiată de ei are fórte mulți aderenți, cari vor continua ceea-ce „Potemkin" a început. Intre marinarii de la Kronstadt e fórte mare ferbere și nu se știe momentul în care va isbucní în revoltă. In Batum și alte câteva regiuni caucazice a erupt revoluția Luni și nici intervenția miliției, nici publicarea stării de asediu nu e în stare s'o suprime; întrégă Rusia sudică e în ferbere; țeranii atacă și jefuesc curțile marilor-proprietari, ear' în Odessa poliția a aflat Luni fabrica de bombe a revoluționarilor, suprinzênd o mulțime de inși umplênd bombe, — semn că e în pregătire o nouă erupțiune. Ear' sus în inima imperiului se țin șir atentatele și erupțiunile de pe[illegible] contele Suvalov, prefectul [illegible] când acesta 'și întinsese mâna se iee în primire de la atentator o petiție. In *Petersburg* câțiva marinari în cursul esercițiilor n'au voit sě se supună poruncilor oficerului. Oficerul a scos revolvěrul și a împușcat pe matrozul ce era mai aprópe de el. La acésta opt matrozi au sărit asupra oficerului cu baionetele pe pușcă și i-au făcut trupul tot ciur. Toți acestia au fost osândiți la mórte prin ștrangulare și imediat s'a și esecutat sentența.

In *Liebau* după suprimarea revoltei matrozilor tribunalul statarial a osândit Marți la împușcare 23 matrozi, esecutând sentința imediat. Șese dintre osândiți erau împușcați deja, când comandantul avênd temere că continuarea va provoca revoltă nouă, a făcut întrebarea la Petersburg, de unde i-s'a dat ordin sě continue esecutarea sentinței. Matrozii însărcinați cu esecutarea sentinței și-au întors însě puștile spre oficeri și au *împușcat doisprězece oficeri.* S'au adus pentru înfrênarea lor trupe de cazaci, dar' până sě fie învinși *au ucis treizeci de cazaci.*

Și tot turburări, de calibru mai mare ori mai mic, se vestesc și din alte părți . . .

NOUTĂȚI

Nou advocat român în Mercurea. Dr. Nicolae *Schiau* face cunoscut că și-a deschis cancelarie advocațială în Mercurea (comitatul Sibiiu).

*

Fundațiuni jubiliare. Canonicul Francisc Szilányi din Strigoniu (Esztergon) a împlinit sěptěmâna trecută 50 ani de preoție. In loc de alaiuri și bancheturi bětrânul preot și-a serbat jubileul prin trei fundațiuni făcute în amintirea împlinirii acestor 50 ani. A nume: fondului archidiecesan al Strigoniului pentru pensionarea preoților a dat 40.000 de coróne; pentru ajutorarea școlelor poporale r. catolice și a învěțătorilor 40.000 de coróne; pentru acoperirea speselor împreunate cu misiunile ce se vor ține pe teritoriul archidiecesei 40.000 de coróne.

*

Recunoştinţa muscănéscă! Escadra de la Sevastopol, care mersese la Constanţa spre a lua în primire vasul „Potemkin", a plecat din Constanţa Marţi după amiazi *fără a da [illegible] salve de salut portului.* [illegible] recunoştinţă pentru-că guvernul României [illegible] înduplecă pe matrozii răsculaţi să predea vasul şi armatura, pe care apoi guvernul român l-a pus la disposiţia guvernului rusesc fără nici un contraserviciu, escadra n'a ţinut de cuviinţă nici să observe barem regulele de curtoasie faţă cu portul român şi prin aceasta faţă cu statul român. Ş'apoi să mai faci moscanului vr'un bine!?

*

Gimnasiu complet în Petroşeni. „Nemzeti Hirlap" (Cluj) e informat, că ministrul de culte şi instrucţiune publică a hotărît ridicarea gimnasiului inferior de stat din Petroşeni la gimnasiu complet, aşa chip, că la 1 Septembrie a. c. i-se va adăuga clasa V. şi consecutiv la începutul fie-cărui an şcolar câte o clasă.

*

† ved. Maria Platoş n. Grip, preoteasă, după lungi şi grele suferinţe a adormit în Domnul Vineri, la 7 Iulie st. n. a. c. 8½ ore diminéţa în etate de 68 ani. Rĕmăşiţele pămînteşti ale defunctei au fost aşezate spre odihnă vecinică Dumineca, în 9 Iulie n. la 3 ore p. m. în cimiterul bisericei gr. or. din Săcel.

*

† Eléna Goldiş născ. Cornea, soţia preotului gr. or. din Cermeiu, Josia Goldiş, şi mama secretariului consistorial din Arad Vasilie Goldiş, a decedat eri, Joi, în etate de 75 ani. Înmormêntarea i-s'a făcut astăzi la órele 10 a. m. în cimiteriul din Cermeiu.

*

Portretul Dr-ului D. P. Barcianu. Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu" a luat hotărîre de a procura pentru localul sĕu portretul în uleu al mult regretatului Dr. D. P. Barcianu, fost vicepresident al numitei Reuniuni. Spesele se vor acoperí din contribuirile benevole ale acelora cari au cunoscut calităţile eminente ale dascălului binemeritat Dr. Barcianu. In acest scop au incurs la secretariul Reuniunii, Victor Tordăşianu, următórele dăruiri: P. [illegible]cuţa, presidentul Reuniunii [illegible], [illegible] Oltea, v.-pres., P. Drăghicii, membru în comitet, P. Cora, cassariu, Oprea Stoica, bibliotecariu şi Victor Tordăşianu, secretariu, Gregorie Platoş, prof. (Năsăud), de la fie-care câte 1 cor. Doritorii de a dărui să se adreseze la amintitul secretariu.

*

Procesiune. Din Forădia ni-se scrie că acolo a fost aranjată în ziua sfinţilor apostoli Petru şi Pavel o frumósă procesiune în câmp, unde s'au cetit rugăciunile pentru ploie. Cetirea acestor rugăciunile evlaviose [illegible] ploie abundantă. Procesiunea a fost aranjată de preotul *Câmpian*, participând şi preoţii vecini *Toma Popa* şi Nicolae [illegible].

*

Concertul Millea. Ni-se scrie din Praga că în 7 Iulie n. s'a ţinut acolo de d-l *Romul R. Millea* concertul de absolvare de conservatoriu cu succes strălucit. D-l Millea e singurul absolvent în Boemia al conservatoriului, şi e atât de dexter în manuarea acestui instrument musical, în cât a fost de mult angajat la orchestra teatrului german pentru operele mari [illegible] şi cu ocasiunea concursului.

*

Ajutórele reuniunii „Gustav Adolf". „Reuniunea Gustav Adolf" din Berlin pentru ajutorarea bisericelor şi şcólelor ev. luterane de pretutindenea — cum resultă din planul împărţirii ajutórelor pe 1905, publicat săptămâna trecută, — are preliminată pentru acest an suma de *1,017.900 marce*. Din acéstă sumă 102.400 *marce* sunt preliminate pentru 171 comunităţi bisericeşti din monarchia austro-ungară.

*

Reuniunea Pompierilor voluntari din Sĕlişte aranjéză Dumineca în 16 Iulie a. c. n. *petrecere de vară* în „Grădina Pompierilor". La petrecere se vor arăta diferite focuri artificiale. Invitări speciale nu se fac. Inceputul la 2 ore d. a.

*

Concert în Giula. Comunele biser. ort. rom. Giula magiară şi germână cu concursul corului teologilor din Arad sub conducerea profesorului de musică Trifon Lugojanu arangiază în teatrul de vară şi sala cea mare a grădinei publice din Giula Dumineca, la 10/23 Iulie 1905 cu ocasiunea adunării generale a reuniunii învĕţătorilor români de la şcólele confes. ortodoxe române din protopopiatele aradane I—VII., concert împreunat cu petrecere de joc. Inceputul precis la 8 ore séra. Suprasolviri se primesc cu mulţămită la adresa părintelui paroch Petru Berea, presidentul comitetului aranjator, în Giula-germană, şi se vor cuita pe cale publică.

Ucisă cu simburi de cireşe. Fetiţa de 4 ani Ana Lévai din Şimand căpĕtând de la mamă-sa cireşe le-a mâncat cu simburi cu tot. Prin a ésta umplêndu-şi stomachul cu materii nemistuibile şi umflându-i-se, mititica a murit după chinuri de jumĕtate oră.

*

Ciclon în Oradea-mare. Marţi între orele 1—2 după amiazi a trecut peste Oradea-mare un ciclon uriaş, care în timp de câteva minute a rĕsturnet din piaţă tóte şatrele (fiind zi de têrg), ear' marfa a împrăştiat'o şi ridicat'o în vĕzduh ducând'o în tóte părţile, cum ar duce nişte fulgi. In clădirile mai puţin şolide încă a făcut stricăciuni.

*

Pentru falsificarea de alimente comisiunea administrativă a Budapestei a osândit Luni zece comercianţi (craisleri), lăptărese şi cofăriţe cu 5—400 coróne amendă şi pe unii şi cu închisóre. Astfel, pe soţia lui M. Skerlecz, pentru-că a scos la têrg *unt falsificat*, a osândit'o la 400 coróne amendă şi două sĕptĕmâni închisóre; pe Samuil Sloboda, pentru *lapte falsificat*, l'a osândit la 200 coróne amendă şi două sĕptĕmâni închisóre; pe St. Cizmadia, tot pentru *lapte falsificat*, l'a osândit la 100 coróne amendă şi două sĕptĕmâni închisóre, etc. — N'ar strica, dacă şi poliţia nóstră ar fi mai severă în privinţa lăptărilor aduse de vînzare în piaţa Sibiiului, căci multă apă plătesc cocónele în loc de lapte.

*

Adunare învĕţătorésca şi concert în Giula. Reuniunea învĕţătorilor de la şcólele poporale din protopresbiteratele aradane I.—VII. va ţiné adunare generală în Giula (comitatul Bichiş) în 23—24 Iulie st. n. Din acest prilej se va da Dumineca (23 Iulie) un concert împreunat cu petrecere de joc, aranjat de comunele bisericeşti Giula-magiară şi Giula germană cu concursul elevilor seminariului teologic din Arad.

*

Otrăviţi cu ciuperci. Soţia lui I. Lőcsei din Leta-mare (Bihor) a făcut de cină tocană de ciuperci. Fiind însĕ printrĕ ciuperci şi de cele veninóse, întrégă familia: tatăl, mama şi cinci copii — s'a bolnăvit rĕu. Până diminéţa mama şi un copil au murit, ear' ceilalţi au fost duşi în spitalul din Orade bolnavi de mórte.

*

Esplosie cu 108 de victime. In minele de cărbuni de la Viviana (statul Virginia în America) s'a întâmplat sĕptĕmâna trecută esplosie de gazuri, pe urma căreia 25 lucrători şi-au perdut viéţa, ear' 80 au fost răniţi grav.

*

Şi-a ucis copilul propriu. Demitru Kiss din comuna Sânpaul (în Bihor) în una din zilele trecute se reîntorcea a casă cu căruţa. Când s'a apropiat de casă, copilaşul sĕu l'a observat şi a dat sĕ-i mérgă înainte, ca sĕ-l iee în căruţă. Caii s'au spăriat însĕ de ceva şi au sărit pe partea pe care alerga copilul şi izbind căruţa în zidul curţii au strivit locului pe mititelul. S'a introdus cercetare, dar constatându-se că nu negrijă din partea tatălui a causat nenorocirea, ci întêmplarea nenorocosă, autorităţile au sistat cercetarea.

*

Fără nici un reclam crucea sau stéua după electro-magnetică a dlui Müller Albert, Budapesta V. Vadász utcza 42/V a devenit renumită în tóte părţile lumii. Fórte mulţi după folosinţa acestei cruci s'au vindecat de bóle vechi, aşa în cât de la acestia în tótă ziua acesea scrisori pline de mulţămire. Dl fotograf Eisschild Adolf din Cserverka scrie următórele: „De mult timp trebuia sĕ-mi arăt marea mulţămire ce o am faţă de aparatul aflat prin d-ta; asta însĕ cu adinsul am tăcut-o până acum, dórece cu cea mai mare curtositate am aşteptat sĕ vĕd efectul crucei R. B. 86967 şi la nevasta mea. Acum în ĕ cu cea mai mare bucurie constat, că nevasta mea, care durându-o pieptul şi stomachul în cât îi lipsia pofta de mâncare, cu ajutoriul aparatului d-vóstre s'a făcut pe deplin sănĕtósă. Prin urmare aparatul dvóstre sunt silit a'l lăuda şi a'l recomanda fie-cărui suferitoriu de bóle. Preţul aparatului mare este 6 coróne.

Cărţi şi reviste.

„Cartea de Aur". A apărut *în ediţie nouă* volumul prim din opul premiat de Academia Română „*Cartea de Aur, sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară*", de *Teodor V. Păcăţian*, şi póte fi procurat, împreună cu volumul II prin librăria archidiecesană din Sibiiu, ori de-a dreptul de la autorul. Un esemplar din fie-care volum costă broşat 10 coróne, legat în pânză 11 cor. 60 fileri. La cerere se acórdă şi înlesniri de p[illegible]

PARTEA LITERARĂ.

Limba nouălor cărţi bisericeşti.

(Urmare.)

La exprimarea ideilor în romîneşte să sĕ respecteze principiul popularităţiĭ limbeĭ atît de mult respectat de vechiĭ traducătorĭ romînĭ, pe cît însă această regulă nu va veni în opoziţie cu trebuinţa de a exprima ideile originaluluĭ cu toată exactitatea lor, exactitate, pe care adeseorĭ traducătoriĭ ceĭ vechĭ o aŭ sacrificat popularităţiĭ.

Limba noastră astăzĭ este cu mult maĭ înaintată şi maĭ bogată în forme şi expresiunĭ de cît înainte. Biserica deşi eminamente conservatoare este tot odată şi o mare şcoală pentru popor, unde el se cultivă şi intelectualiceşte şi moraliceşte, invaţă treptat şi ideĭ şi expresiunĭ.

In chestia purităţiĭ limbeĭ să se ferească de orĭ ce extremităţi şi arbitrarităţĭ ce se văd în literatura noastră modernă.

Indată ce o expresiune întrebuinţată în limba bisericească orĭ de ce provenienţă ar fi ea în originea sa, este înţeleasă de Romînĭ şi primită în limbă şi exprimă bine ideea originală şi altă expresiune equivalentă nu este în limba poporuluĭ, aceea se va menţinea şi pe viitor.

Vorbele, cari nu pot dobîndí încetăţenirea în limba romînă să se înlocuiască cu altele romîne equivalente şi la nevoie să li sĕ prefere chiar terminiĭ greceştĭ".

Votăriĭ acestuĭ Regulament i-au premers lungĭ şi veheminte discuţiĭ, carĭ urmăreau lămurirea maĭ temeinică a însămnătăţiĭ mareĭ opere ce se contempla prin această operaţiune radicală a vechilor neajunsurĭ şi a eventualelor scăderĭ viitoare. Archiereul Inocent Ploieşteanul, un membru încă tinăr al Sfîntului Sinod a precizat lucrarea aceasta într'o formă maĭ concretă, exprimînd memorabilele cuvinte: „Cu măsurile acestea nu se va lovi întru nimic limba poporuluĭ întrebuinţată în cărţile serviciuluĭ divin, ci din contră vom merge alăturea cu poporul, servind celor maĭ imperioase necesităţĭ morale şi de cultură ale sale. Noĭ cu toţiĭ am desaprobat întroducerea radicalismuluĭ în cărţile noastre bisericeşti (alusie la Oratoriul episcopuluĭ Melchisedec) dar prin usul de caractere latine acel radicalism nu se poate introduce, căcĭ noĭ nu cerem introducerea de expresiunĭ moderne, ci numaĭ schimbarea vestmîntuluĭ, sub care se prezintă expresiunile sau cuvintele[16], — ear V. A. Urechiă, pe atuncĭ ministru de culte şi ministru al Sfîntului Sinod se vedea „fericit auzind, că vechea noastră literatură se menţine. Limba cărţilor bisericeştĭ — zicea el — are dreptul la respectul generaţiunilor viitoare. Limba veche fiind păstrată şi îmbrăcată în caracterele latine usitate astăzi va da cărţilor bisericeştĭ putinţa de a străbate pănă şi în colibă. Toate cărţile bisericeştĭ au adus marĭ serviciĭ şi bisericeĭ şi naţiuneĭ prin limba, în care sînt scrise. Pentruca să aducă şi pe viitor tot asemenea foloase şi garanţiĭ trebuie să-ĭ conservăm aceea ce a avut".

După ce cestiunea aceasta a fost multă vreme trăgănată pentruca „să ştie toată lumea romînească despre ce e vorba şi dacă se va face vr'o greşală să fie ceĭ ce au făcut-o la adăpostul opinieĭ publice"[1]) regulamentul iscălit de toţĭ archiereiĭ bisericei din Regat, a fost înaintat spre aprobare regeluĭ Carol I., un manuator nu maĭ puţin dibaciŭ al condeiuluĭ de cît al spedeĭ, a căruĭ maximă în materie de limbă: „menţinem frumoasele expresiunĭ întrebuinţate de străbunĭ [şi nu ne temem de cuvinte, carĭ au dobîndit de veacurĭ împămîntenirea" — e în deobşte cunoscută.

Regulamentul şi-a şi primit în curînd aprobarea prea înaltă şi astfel Biserica era în plăcuta poziţie de a putea fi înzestrată cu cărţile necesare, carĭ sĕ corăspundă şi fireĭ istorice a poporuluĭ şi a bisericeĭ şi duhuluĭ vremiĭ.

In acelaş timp cestiunea reeditărĭ cărţilor bisericeştĭ atrăsese şi luarea aminte a dictatoruluĭ literatureĭ noastre de pe atuncĭ, dl T. Maiorescu, care conzidera această operă de o importanţă naţională cu mult mai mare de càt ca ea să poată fi supusă numaĭ buneĭ chibzuelĭ a preoţilor. De aceea a şi dat acesteia în criticile sale o atenţiune cu mult maĭ mare de cât i-s'a dat din partea oamenilor bisericiĭ atuncĭ cînd s'a trecut dela planul scris la executarea aceluia în practică. In articolul intitulat: „Contra neologismelor"[18]) dl Maiorescu stabileşte din parte-şi următoarele regulĭ, pe carĭ le supunea binevoitoareĭ aprecierĭ a archiereilor, fără a căror conlucrare — zicea d. M. — nu ne putem aştepta la nicĭ o retormă în biserică.

1. Acolo unde pe lîngă cuvîntul slavonesc există în limba romînească populară un cuvînt curat romînesc, cuvîntul slavon trebuie să fie depărtat şi cuvîntul romînesc păstrat. Vom zice deci binecuvîntare şi nu blagoslovenie, Preacurata şi nu Precesta, bunavestire şi nu blagoveştenie etc.

3. Acolo unde avem în limba noastră obicinuită un cuvînt de origine latină, nu trebue să întroducem alt neologism, vom zice decĭ împrejurare şi nu circumstanţă, binecuvîntare şi nu benedicţiune etc.

3. Depărtarea tuturor cuvintelor slavoneşti din limba romînă şi înlocuirea lor cu neologisme ar fi o greşală şi e cu neputinţă. Din nefericire sînt mulţĭ neologiştĭ, carĭ s'au silit să întroducă în Biblie atâtea schimbărĭ şi atâtea expresiunĭ recomendate numaĭ de o filologie nepricepută şi trecătoare.

Ori ce cap nepărtinitor va trebuĭ să recunoască în tendinţa de a reduce limba romînească la viaţa ei populară o tendinţă maĭ întîĭ de toate naţională". (Va urma).

[illegible]) Cf. Sumarele . . etc. pg. 29[illegible]. [illegible]) Ibidem pg. 296.

[18]) Cf. Critice, de Titu Maiorescu. Bucureşti 1892 vol. II. pg. 246 sqq.

„ALBINA"
institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Publicaţiune.

In sensul art. de lege XXXVI din anul 1876 § 29.

1. Suma scrisurilor fonciare puse în circulaţiune cu ziua de 30 Iunie 1905 face K 6.419,000.—

2. Pretensiunile institutului de împrumuturi hipotecare, cari servesc de acoperirea acestor scrisuri fonciare sunt de . . . . . . „ 5.703,720'49

3. Valórea hipotecelor luate de basă la susnumitele împrumuturi hipot. este de „ 23.288,775·52

4. In sensul § 97 din statute „fondul special" pentru asigurarea scrisurilor fonciare e de . . . . „ 500,000.—
acesta e indus în cont separat şi plasat în următórele efecte publice:

Nom.	K	6,400,	Sorţi de stat din 1860 cu 4%,
„	„	6,000,	Obligaţiuni cu premii ale băncii ung. hipot. cu 4%,
„	„	4,200,	Sorţi de ale împrumut. pt. regul. Tisei cu 4%,
„	„	2,600,	Sorţi de ale împrumut. pt. regul. Dunării din 1870 cu 5%,
„	„	5,800,	Obligaţiuni cu premii de ale institut. austr. priv. de credit fonciar cu 3%,
„	„	158,000,	Scrisuri fonciare Ungar. Landes Central Sparcassa cu 4½%,
„	„	52,400,	Scrisuri fonciare Pester ungar. Commercial-Bank cu 4½%
„	„	100,000,	Obligaţ. comunale Pester ungar. Commercial-Bank cu 4%,
„	„	74,600,	Scrisuri fonciare Pester ungar. Commercial-Bank cu 4%,
„	„	100,000,	Scrisuri fonc. „Vereinigte Bpester Hauptstädtische Sparcassa cu 4%
„	„	14,000,	Rentă com. Maiu cu 4%,
„	„	4,000,	Acţiuni de ale reuniunii generale de credit fonciar pt. proprietarii mici din Ungaria cu 5%.

Sibiiu, 8 Iulie 1905.

Direcţiunea.

Nr. 359. [138] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea alor **trei posturi de învĕţători** vacante la şcóla română greco-orient. din comuna **Rĕhău**, protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Salariu 600 cor. pentru fie-care post, solvit lunar anticipativ din cassa bisericei.
2. Grădină şi vie.
3. Cuartir în noul edificiu şcolar eventual bani de cuartir 50 cor.

Cuincuenaliile se computá de la instituirea definitivă la acéstă şcólă.

De la concurenţi se cere a se presenta înainte de alegere în biserică pentru de a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, ear' cel ales va fi obligat a conduce în Dumineci şi sĕrbători strana, şcóla de repetiţiune şi a cultiva grădina de pomi cu copiii.

Sebeş, la 25 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 570 1905 o. prot. [139] 1—2

Publicaţiune.

Pentru **edificarea bisericei gr. or. din Boian**, protopresbiteratul Têrnava, se escrie licitaţiune minuendă pe ziua de *Mercuri în 20 Iulie* (*2 August st. n.*) *la 9 ore a. m.* care se va tiné în edificiul şcólei din Boian.

Planul şi preliminarul de spese aprobate de Preavenerabilul Consistoriu arhidiecesan cu nr. 5218 ep. din 4 Iunie a. c., cum şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedé la oficiul parohial.

Doritorii de a licita şi lua în întreprindere zidirea bisericei au sĕ depună un vadiu de 10% de la suma preliminată cu 10,600 coróne, în bani gata sau în hârtii de valóre.

Cetateadebaltă, 22 Iunie (5 Iulie st. n.) 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Nicolae Todoran
protopresbiter

Nr. 320 1905. [142] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea **parohiei Cheia Rimeţului**, protopresbiteratul Alba-Iulia se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea de la stat a venitelor preoţeşti.

Concurenţii 'şi vor înainta petiţiunile, cu tóte documentele recerute subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, şi se pot presenta înaintea alegĕtorilor, conform prescriselor regulamentare, pentru a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial local.

Alba-Iulia, 24 Iunie 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 5714 Epitr. 1905. [141] 1—3

Publicare de licitaţiune.

In **6 August st. n.** a. c. la 10 ore a. m. la faţa locului în Borgo Suseni se va da prin licitaţiune publică în vînzare, **móra de făină** cu dreptul de apă şi **fabrica de săpărie** (ferărie) proprietate a fondului şcolar confesional gr. or. rom. din Borgo Joseni, cu preţul strigării de 2000 coróne.

Licitanţii au sĕ depună vadiul în bani sau hârtii de valóre de 10% de la suma strigării la ziua licitării 9 ore a. m. în şcóla română confesională la mâna comisariului consistorial Pantaleon Lucuţa.

Sibiiu, în 25 Iunie 1905.

Consistoriul arhidiecesan.

Nr. 273 1905. [144] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroh** din parohia **Şeica-mare**, protopresbiteratul Mediaşului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au a'şi înainta cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, în terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi a se presenta în vre o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică, pentru a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Cel ales de paroh e obligat a contribuí la fondul protopresbiteral pentru casa tractuală, anual suma de 40 coróne, în decurs de 10 ani.

Mediaş, 16 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului, în conţelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopresbiter.

Nr. 703 1905. [145] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** la şcólele din comunele **Apahida, Călata-mare, Cojocna, Gherőfi Dângău** şi **Mociu**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu fie-care post sunt: salariul regulat de câte 600 cor. şi cuartir în edificiul şcólei, cu grădină dê legumi.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, au a'şi aşterne în terminul fixat, cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului, în conţelegere cu comitetele parohiale.

Cluj, 25 Iunie 1905.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 651. [146] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** la şcólele confesionale gr or. din comunele semnate mai jos din protopresbiteratul Sibiiului se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Lómneş** cu filia **Mândra**, salariu anual 600 cor. — din cassa bisericii din materă 200 cor., de la popor 200 cor., din filie 200 cor. —, cuartir liber în edificiul şcólei şi relut pentru lemne de încălzit 20 cor., jumĕtate din venitul grădinei de pomărit, şi folosinţa grădinei de legumi de lângă şcólă.

2. **Vurper**, salariu anual 600 coróne, din cassa bisericei 200 cor., de la popor 400 cor., cuartir în edificiul şcólei, 3 stângini de lemne pentru încalzit şi ¼ jugĕr grădină.

3. **Cornăţel**, salariu anual 600 coróne din cassa alodială, cuartir în edificiul şcólei, şi lemnele necesare pentru încălzit.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi vor avé a se presenta în comună în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, avênd a conduce cântările cu elevii în biserică, şi a ţiné şi o strană.

Cuincuenalele se vor computa numai după 5 ani de serviciu în comuna respectivă.

Cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre se vor aşterne la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sibiiu, 29 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetele parohiale.

I. Papiu, protopresb.

O singură frecare cu

Săpunul Schicht

(săpun cu cerb ori cu cheie)

e ca şi (131)

doue frecări

cu săpun obicinuit

Săpunul Schicht e cel mai bun şi mai eftin

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archidiecesană.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum şi la repararea clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote armoniόse, pe lângă garanţă de mai mulţi ani, în fie-care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 5—52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bĕtrâne** cu coróne de fier bătut, ca şi spre turnarea de tóce din metal. Se află clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos.

☞ Preţ curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco. ☜

La esposiţia milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

☞ Pentru pacienţii de stomach! ☜

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi invioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate în că în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de buruen

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, plină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de *ierburi* se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte ocalităţile din Austro-Ungaria.

☞ Păziţi-vĕ de falsificări! ☜

Sĕ se céră anumit:

Vinul de burueni al lui ☞ Hubert Ullrich. ☜

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen", iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus", „Kalmus" à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 21—24

CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes

Pentru dame indispensabil!

Cel mai bun cosmetic!!

Delătură după câteva zile pistruele, petele de ficat, jubruţele, carii de piele şi tóte necurăţeniile pielii. Netezeşte creţele, dă obrazului colóre albă, fină şi îl frăgezeşte şi întinereşte. Preţul: borcanul mic 1 cor., borcanul mare 2 cor.

Articole de toaletă alese:
Pudra Margit (în 3 colori) 1·20 cor.
Săpunul Margit 70 fileri.
Pasta de dinţi Margit 1 cor.
Apă de obraz Margit 1 cor.

Cu ramburs sau pe lângă trimiterea banilor înainte espedéză producentul

FÖLDES KELEMEN, farm., Arad.

Se capĕtă în tóte farmaciile, drogeriile şi parfumeriile. (57 b) 5—5

Deposit principal în Sibiiu, în farmaciile: Guido Fabritius, I. C. Molnár, Carol Müller, Ervin Rummler, în drogeria Carol Morscher, în magazinul de săpun şi parfumeria Meltzer.

CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes
CREMA MARGIT
a lui Földes

Redactor responsabil Teodor V. Pacatián. Editura tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 71 Sibiiu, Marţi 5/18 Iulie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arehidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Limba de regiment.

Sibiiu, 17 Iulie n.

Aşa a spus ministrul-president baronul *Fejérváry* când a avut întâlnire cu şefii partidelor opoziţionale din dietă, că limba de comandă magiară Maiestatea Sa nu o póte da, aşa cum cere coaliţia parlamentară, dar' *se învoeşte*, ca limba de regiment la trupele recrutate din Ungaria sĕ nu se mai stabiléscă ca până acum cu ţinerea în vedere a limbei materne, ci cu ţinerea în vedere a *cunóşterii* limbei magiare.

Cel-ce ştie ungureşte va fi considerat deci ca Ungur; şi după-ce este speranţă, că esecutându-se cu stricteţă legea despre învĕţarea limbei magiare în şcólele poporale, nu peste mult toţi recruţii vor ştí vorbí ungureşte, — limba de regiment are sĕ fie în scurtă vreme *esclusiv* cea unguréscă la tóte trupele recrutate din Ungaria. Prin acésta Magiarii câştigă fórte mult, mai mult de cât din acordarea limbei de comandă magiare, pentru-că întâiu, toţi oficerii de la regimentele ungureşti vor trebuí sĕ înveţe ungureşte, al doilea, soldaţii auzind la regiment numai vorbă unguréscă sĕ vor deprinde atât de bine cu limba magiară, încât mergênd acasă vor trebui sĕ se folosésca şi acasă de ea, şi astfel limba de regiment e cel mai bun mijloc de magiarisare!

Aşa a vorbit dl prim-ministru ungar cu cei din coaliţie. Nu i-s'au prins însĕ vorbele, pentru-că şefii partidelor opoziţionale din dietă nu au dat ascultare baronului *Fejérváry*. Probabil au înţeles, că aceea ce li-a promis baronul e un fel de *„nesze semmit, fogd meg jól"*.

Limbă de regiment nu póte sĕ fie adecă decât limba pe care o vorbesc soldaţii din regiment; şi dacă vom ajunge vremile, ca sĕ vedem că *toţi*, dar' absolut *toţi* soldaţii de la trupele recrutate din Ungaria nu vorbesc altă limbă decât cea unguréscă, atunci fireşte, că limba de regiment în Ungaria are sĕ fie *esclusiv* cea unguréscă.

Aceste vremi însĕ nu le va ajunge, nici prim-ministrul nostru Fejérváry, nici şefii din coaliţie, nici nimeni dintrĕ politicianii magiari de astăzi, pentru-că ele nu pot fi ajunse. E naivitate a crede şi a afirma, că o lege, fie ori-cât de severă, şi ori-cât de cu asprime esecutată, *póte* desnaţionalisa milióne şi milióne de ómeni, astăzi, când conştienţa naţională e atât de deşteptată şi desvoltată la tóte popórele!

Legea despre învĕţarea limbei magiare în şcólele poporale, garantăm, că nu va înmulţi nici măcar cu unul numĕrul Magiarilor; şi chiar cei mai buni elevi din şcólele poporale nemagiare, cari dându-şi tóte silinţele vor puté învĕţa în şcólă câteva cuvinte ungureşti, după ce au eşit din şcólă nici jumĕtate de an nu le trebue şi au uitat tot ce au învĕţat, pentru-că mediul în care trăiesc, familia şi împrejurimea, nu le mai dă ocasiune sĕ audă graiu unguresc. Pe când ajunge deci elevul nemagiar, care în şcólă a ştiut ceva ungureşte, ca sĕ fie inrolat la miliţie, nu mai ştie ungureşte nimica, dar' chiar nimica. Poftim apoi şi-l instruaţi la miliţie ungureşte, într'o limbă pe care el nu o înţelege! Pentru-că asta e limba de regiment. Limba de instruare, limba de esplicare.

Şi dacă totuşi se va face instruarea soldaţilor într'o limbă pe care aceştia nu o înţeleg, nu ştim, zĕu, cu ce prospecte de isbândă vor puté merge domnii generali cu ei într'un eventual rĕsboiu! Ştim însĕ, că din faptul, că oficerii nu s'au putut înţelege cu soldaţii în limba acestora, s'au născut şi până acum cele mai mari nemulţămiri în armată, şi ştim că soldaţii nemulţămiţi nu odată au ridicat puştile asupra oficerilor proprii. Dacă *astfel* de soldaţi doresc sĕ crescă mai marii armatei austro-ungare, — apoi poftéscă numai şi introducă limba ungurésca ca limbă de regiment. La rĕsboiu însĕ cu astfel de armată sĕ nu pornéscă!

Pentru-că soldaţii astfel instruaţi sunt soldaţi de lut. Material bun de a fi împuşcat din partea duşmanului, dar' învingere şi glorie nu se póte secera cu ei pe câmpul de rĕsboiu. Gloria şi învingerea se naşte din *însufleţire*; ear' însufleţirea nu se bagă în soldaţi cu patul puştii, nici cu disposiţiuni aspre trecute în legi de magiarisare, dar' nici cu vorbe bune rostite în limbi neînţelese de soldaţi, ci însufleţirea o căştigă soldatul când i-se vorbeşte din inimă şi la inimă, *în limba lui.* Nu credem sĕ n'o ştie acésta generalii Maiestăţii Sale. De aceea, dee-şi bine séma de ce vreau sĕ facă cu privire la limba de regiment la trupele recrutate din Ungaria!

Conferenţele învĕţătoreşti.

Cuvênt de deschidere

rostit de comisariul consistorial *Gavriil Hango*, presbiter, la deschiderea conferenţei învĕţătoreşti din protopresbiteratele Cetatea-de-pétră şi Solnoc, ţinută în Rogoz la 21 şi 22 April 1905 st. v.

(Urmare.)

După aceste reflexiuni generale, apropiindu-mĕ de obiectul propriu zis al acestei cuvêntări, în cele următóre voiu cerca sĕ vĕ dau câteva indicii: cum s'ar puté aduce în legătură studiile profane cu religiunea în decursul prelegerilor din şcóla poporală. —

Iată cum contemplez cu acésta, presupunênd că învĕţătoriul este stăpân deplin preste materialul de învĕţămênt din tóte obiectele şi că are şi metodul recerut pentru a-'l preda cu succes, şi că are şi destulă autoritate înaintea elevilor, ca şi afirmaţiunile abstracte sĕ i-le crédă.

Inainte de tóte învĕţătoriul va trebuí sĕ cetéscă cu luare aminte Sfânta Scriptură şi cetindu-o sĕ-şi estragă din ea o bogată colecţiune de citate (de cari póte găsi adunate gata şi în opurile speciale-teologice mai vaste), cari apoi sĕ le grupeze după categoria diferitelor obiecte de învĕţământ; pe cât e posibil. După aceea va trebuí, ca citatele referitóre la cutare obiect de învĕţământ, în decursul prelegerilor la locul potrivit, dar' póte mai bine la sfêrşitul lor, sĕ le esplice elevilor ca aplicare morală a materialului predat. In chipul acesta tóte obiectele de învĕţămênt se pot îmbrăca în haina religiunei, şi elevul în tóte lucrurile şi manifestaţiunile din natură va vedé mâna lui Dzeu, care a făcut, susţine şi conduce tóte. In tóte va vedé deoparte atotputernicia, înţelepciunea şi bunătatea lui Dzeu faţă de tóte fĕpturile sale, dar' mai cu sémă faţă de om pentru care a creat tóte, ear' de altă parte privind la lucrurile făcute de om, (în mod mediat) şi asemênându-le cu lucrurile din natură făcute (imediat) de Dzeu, ca şi pe om, — va vedé în modul cel mai clar, cât este omul de mic şi de neputincios înaintea lui Dzeu şi cât sunt de neînsemnate şi de nestatornice lucrurile lui faţă de lucrurile lui Dzeu. In chipul acesta nu se va îngâmfa, ci se va umili înaintea lui Dzeu, şi se va întări în el credinţa, că şi ceea ce póte face omul şi cele ce se petrec în natură, se pot întêmpla numai cu voia şi cu puterea lui Dzeu, care a aşezat legile în natură şi a înzestrat pe om cu minte, ca şi el cunoscênd în câtva legile naturei sĕ pótă folosí lucrurile din natură spre scopurile sale prefipte de Dzeu.

Fireşte, un învĕţătoriu harnic nu se va mărgini numai la citatele din sfânta scriptură, ci îşi va culege asemenea citate ori îşi va face notiţe şi din alte scrieri teologice, ba chiar şi filosofice şi de altă natură, cari îi pot serví de îndreptariu în acest scop.

Nici un obiect de învĕţământ nu este atât de sec, în cât sĕ nu se pótă aduce în legătură cu religiunea, de şi nu în tóte detainurile lui şi la tóte prelegerile. Apoi din astfel de legătură elevii vor trage şi acel folos, că fără multe greutăţi o mare parte din materialul propus din religiune o vor repeta mai des şi astfel li-se va întări în memorie mai bine şi aşa şi materialul ce li-se va preda mai târziu îl vor pricepe mai bine.

Lucru de sine înţeles, că învĕţătoriul va trebuí sĕ ţină cont şi de aceea, că în care clasă a elevilor propune şi aşa va trebuí sĕ-şi alégă şi citatele unde-i trebue şi sĕ facă legătura, respective aplicarea morală a cutărui obiect de învĕţământ la religiune.

Primul obiect de învĕţământ în şcólele confesionale este *Religiunea*. Legătura studiilor profane nu o vom face cu religiunea atâta cu părţile ei dogmatice, ci mai mult cu părţile ei morale, căci nici e cu putinţă totdeuna, dar' nici scopul principal nu este acela în şcóla poporală în privinţa acésta.

Al doilea obiect de învĕţământ e *limba maternă*: vorbit, scris, cetit şi gramatica ei. Aici vom arĕta elevilor că trebue sĕ învĕţăm a vorbi corect şi frumos nu numai pentru-ca

---

FOIŞÓRĂ

Inainte cu o sută de ani.

Din istoria tipăririi cărţilor bisericeşti.

(Fine.)

III.

Capia ad Nrum 8757.
808

Insămnarea locurilor în Căzanie, întru care s'au aflat a lipsí ceva îndreptare, fiind de a Bucureştilor Izvod din 1732 în unele locuri osăbită, bá şi împrotiva dreptei învăţături din ne băgarea de samă unele tâlcuri.

1-mo. In Căzania a doaoa după Rusali dela cuvintele: *Însă dela Fiiul Dhul sfânt nu iasă* să rămâe până la sămnul X afară nefiind în numita căzanie din Bucuresti, ba nici în învăţăturile ce sau dat dela Mitropolitul Carloveţului.

2-do. Căzania la Dumineca a cincia după Rusali partea a doaoa unde sânt cuvintele aceastea: *Sufletnl amorţeaşte şi moare* trăbue pus: *Şi de frică mare să cuprinde întru atâta, cât omul iaste ca un mort.* Pricina mutării iaste că sufletul nu poate murí.

3-tio. In căzania la Dumineca a 15 după Rusali să ceteaşte: *Nici iaste de aproapele nostru fie ce om, ci mai mult creştinul*, trăbue pus: *Iară de aproapele nostru iaste tot omul, ci mai mult creştinul.*

4-to. Căzania la Dumineca 22 după Rusali partea a doao unde iaste: *aşteptând să iae făgăduinţa bunătăţilor celor ne spusă* trebue adaos: *ca să o iae desăvârşit adecă împreună cu trupul, căruia acuma să împărtăşesc numai cu suflelul* pricina iaste că cu sufletul şi acuma să împărtăşesc.

5-to. Tot întru aceaia căzanie cufintele: *sânt uni din cei cea să sumeţesc în filosofii şi tâlcuiesc pe voia lor Scripturile zicând: că bogatul acesta au fost aşa, şi şi acum care om moare ne ispovăduit şi ne pricestuit mearge în iad, dar apoi pentru cei drepţi la ce ar veni Hs la judecată* aceastā să rămâe afară, că Hs la judecată va veni ca să iae fieşte care împreună cu trupul plata faptelor sale, care după moarte o iau numai cu sufletul, şi nu desăvârşit precum şi cântă besearica Prealăudaţilor mucenici iproci.

6-to. Căzania la Dumineca 32 după Rusali partea adoao: *Ce orbire mai mare iaste de cât aceasta, când ţine neştine sfânta Evangelie, şiş pune mâna pre dânsa, care învaţă nici întrun chip să nu fure, şi el fură* trebue adaos: *fără de a fi silit de cineva*: Şi iarăş mai jos: *când jurăm pre sfânta Evangelie ori cu dreptul ori cu strâmbul ne lăpădăm de credinţa noastră* trăbue pus în locul acestora aşa: *şi când jurăm pre sfânta Evangelie cu strâmbul ne lăpădăm de credinţa noastră, ba şi cu dreptul când jurăm fără de grea şi cuvioasă pricină precum precum (sic!) ar fi când ar pofti judecători.*

Şi iarăş mai jos zice: *că muncă sufletului are acela ce jură şi cela ce pune pre cineva să jure* trebue adaos: *fără de cuvioasă dreaptă pricină precum zice Danil prorocul: vei jură viu e Domnul întru adevăr judecată şi dreptate Cap 4 stih 2.*

7-mo. In căzania la zi întâiu a lui Septemvrie Dascalul acela au zis: *Numai în mănăstiri să pot face aceastea*: să să pue aşa: *aceastea mai desăvârşit în mânăstiri să pot face.*

8-vo. La opt zile a lui Noemvrie foaia 218 faţa a doao după cuvintele: *Iară sufletul să privească frumseaţea lui Dumnezău cea de sus* trebue adaos: *până când ca pre unul ce lau zidit să fie fără de moarte lar fi luat întru Slava sa, iară după ce au căzut prin păcat, lau răscumpărat şi au rânduit ca trupul să moară iproci.*

9-mo. Tot întru aceiaşi căzania Historia voevodului să rămâe afară.

10-mo. Căzania adoao la Botezul Domnului Hs unde e despre forma cuminecături trăbue pus aşa: *Forma sau lucru Tainei aceştia sânt cuvintele lui Hs, care leau grăit când au rânduit această taină, zisă de slujitoriu şi împreunate cu cuvintele aceastea la pâne când zice trimite şi cealea ce urmează.* Pricina iaste că şi Dascalii Besearicii Greceşti zicând forma a fi trimite şi cealealalte totuş învaţă a fi de lipsă şi zicerea cuvintelor luaţi mâncaţi iproci.

Aceastea ca să să îndreapta în căzania răvidaluită poftesc SS. Părinţi Dascalii beseareci greceşti, şi îndreptarea nărăvurilor.

Din afară jos: ad Nr. 59/809.

IV.

Cinstite Domnule!

Sunetul milostivului Decret Gubernialicesc sub 30 Noembr. 809 No 9426 eşit şi întracolo cugetătoriu, ca pentru tipărirea protocoalelor spre însemnarea botezaţilor, cununaţilor şi a morţilor făcânduse mai înâi tocsĕ ne putem înțelege mai ușor unii cu alții și așa sĕ nu ne păgubim din greșală și neînțelegere, ci și pentru-ca în biserică și aiurea sĕ putem lăuda și preamări pe Dzeu în mod plăcut și cuvincios prin cetiri și cântări. Apoi trebue sĕ învĕțăm a scrie și ceti, iarăși frumos și corect, pentru-ca sĕ ne putem înțelege unii cu alții și din depărtare, prin scriere. Cât e de rĕu pentru cei cari nu vorbesc la înțeles și nu știu scrie și ceti! Ei bieții nici lui Dzeu nu se știu ruga cum se cuvine, dacă nu au cine sĕ-i învețe de rost. Dar' noi trăim împreună și cu alte neamuri, deci va trebui sĕ învĕțăm și alte limbi, pentru-ca sĕ ne putem înțelege unii cu alții. Tot așa vor trebui și neamurile acelea sĕ învețe limba nóstră, barem unii și de o parte și de alta, căci nu toți putem învĕța mai multe limbi. Deci sĕ nu osândim pe cei cari vorbesc într'alte limbi, precum nu trebue sĕ ne osândéscă nici ei pe noi pentru-că vorbim în limba nóstră, căci suntem datori a ne iubi unii pe alții fără deosebire de naționalitate. Așa poruncește Dzeu. — Aici la loc și timp potrivit le vom aduce aminte elevilor de amestecarea limbilor la Turnul Vavilonului, ca pedépsă de la Dzeu venită asupra ómenilor de atunci, pentru-că s'au apucat de un lucru în contra voinței lui Dzeu, și că de atunci este împărțită omenimea după naționalități, cari vorbesc în diferite limbi, de și nu întru tóte după cum vorbesc azi, unele stingêndu-se mai târziu și formându-se altele noue. Imediat le vom spune însĕ și aceea, cum acésta amestecare de limbi mai târziu a fost binecuvêntată de Dzeu prin pogorîrea Duhului sfânt asupra apostolilor, când acestia au primit de la Dzeu darul de a vorbi în tóte limbile, pentru-ca sĕ pótă propovedui cuvêntul lui Dzeu tuturor popórelor, fie-căruia în limba sa. Deci în urma acestei binecuvêntări fie-care om e datoriu a vorbi cu cei de o limbă cu el în limba sa, ear' preoții, învĕțătorii și deregĕtorii cu poporul în limba poporului, căci așa a făcut și Iisus Christos, prorocii, apostolii și sfinții părinți. Dar' învĕțarea și a altor limbi e de lipsă și pentru-ca sĕ putem învĕța și de la străini și din cărțile lor ceea-ce e bun și frumos, adecă sĕ ne înmulțim cunoștințele cu cunoștințe noue, pe cari în limba nóstră póte că nu le-am afla. Idei de acestea vom sădi în elevi la propunerea limbei materne, ear' în cărțile de cetire se vor lua cât mai multe piese de conținut per eminențiam bisericesc, moralisătoriu.

Matematica, aritmetica sau computul. Un obiect acesta într'adevĕr atât de sec, în cât numai pe lângă multă istețime póte fi adus în legătură cu religiunea. Dar' totuși se póte aduce în câtva, cel puțin la tractarea unor numeri, la tractarea celor patru operațiuni aritmetice cardinale și la formarea de esemple simple ori complicate pe basa acestor operațiuni — din chronologia bisericéscă. De e. Noi credem într'un Dzeu în 3 fețe: Tatăl, Fiul și Duhul sfênt. Câte degete înpreunăm la olaltă și câte le lipim către palmă când facem semnul sfintei cruci? 3 le împreunăm la olaltă și 2 le împreunăm către palmă. In câte zile a făcut Dzeu lumea? In 6. Dar a 7-a zi ce a făcut? S'a odihnit. Așa sĕ facem și noi; 6 zile sĕ lucrăm, ear' ziua a 7 a, în Dumineci și sĕrbători sĕ ne odihnim după ce am fost la biserică și ne-am rugat lui Dzeu. Dzeu a făcut lumea în 6 zile, ear' a 7-a s'a odihnit; aceste zile la olaltă le numim 1 sĕptĕmână. Acum dacă în 1 sĕptĕmână postim 2 zile, — câte rĕmân de dulce? 5. In 2 sĕptămâni câte zile sunt? $7 \times 2 = 14$. In 14 zile câte sĕptĕmâni sunt. $14 : 7 = 2$. — Dacă postul mare ține 8 sĕptĕmâni (fără o zi: Dumineca lăsatului de brânză), câte zile sunt în el? $7 \times 7 = 49 - 1 = 48$. De ce ne aduce aminte Postul mare? De patimile și mórtea Domnului nostru Iisus Christos pe cruce. Pentru cine și pentru ce a murit Domnul nostru Iisus Christos pe cruce? „Pentru noi ómenii și pentru a nóstră mântuire“ (credeu), ca sĕ ne scape din robia diavolului în care căzuserăm prin pĕcatul strămoșesc. La câte zile a înviat Domnul nostru Iisus Christos din morți? La 3 zile. Ce sĕrbătóre ținem atunci? Paștile. Dar' Jidovii, tot cam atunci? Și ei Paștile. Ce însemnĕtate au Paștile nóstre și ce însemnătate au Paștile Jidovilor? (Esplicările și rĕspunsurile cuvenite în resumare scurtă).

Și așa mai departe. In chipul acesta putem aduce în legătură chiar și Matematica cu religiunea. Numai sĕ fim cu băgare de sémă, ca sĕ nu fim prea lungi în aplicările morale, sĕ nu distragem prea mult pe elevi de la obiectul propriu zis profan, căci nu 'l vor pricepe deplin. (Va urma).

Cronică pedagogică.

Metodul fonomimic.

1. Partea teoretică.

Inventarea cetirei și scrierei, pe lângă limba vorbită, este fără îndoială cel mai perfect mijloc de a se înțelege ómenii unii cu alții și de a-și împlini recerințele și trebuințele, ce le au unii față de alții. Fără de acéstă invențiune ori-ce înaintare culturala ar fi fost imposibilă.

Din acest motiv omenimea după ce a început a se convinge despre adevĕrata valóre a acestei invențiuni, i-a dat tot mai mare importanță, tinzênd tot mai mult la perfecționarea ei.

Cu tóte acestea lucrul a mers atât de încet, atât de greoiu, că numai după un îndelungat timp, după esperimentări de sute, ori póte de mii de ani, s'a putut ajunge la resultate mai bune pe acest teren.

Făcênd o reprivire în istoria desvoltării acestei invențiuni, va trebui sĕ începem cu hieroglifele egiptene și cu poporul antic fenician, pe care scriitorii vechi îl numĕră ca pe cei dintâi la cari s'au aflat urme de scrisóre și cari se puteau înțelege prin anumite semne convenționale, — ca sĕ aflăm în fine cum cuvintele au fost despărțite în sonuri, pentru cari târziu de tot s'a aflat câte un anumit semn, în urma căruia numai s'a putut forma scrisórea de astăzi.

Dacă însĕ atât de greu a trebuit sĕ fie drumul urmat de inventarea și statorirea scrierii, nu mai puține obstecole s'au pus în calea învĕțăturei cetirei acelor semne.

După ce cu timpul arta învĕțării scrierei și cetirei a fost pusă în sarcina școlei, câte nisuințe n'au trebuit sĕ desvólte cei încredințați cu conducerea educațiunei, pentru aflarea de mijlóce sigure pe acest teren!

De la procedura literizări pe basa căreia trebuia sĕ se învețe mai întâiu cunóșterea alfabetului și numai după aceea conbinarea în silabe, a urmat procedura sonificării (sonizării), ear' mai târziu metodul scriptoleg.

Ca sĕ putem face comparație întrĕ acestea și noul metod, ce voim a-l tracta, sĕ vedem însĕ cum se preda după acele metóde și la ce resultat se putea ajunge în instrucțiune după acelea.

1. *Metodul silabizării*, după cum putem afla din scrierile mai vechi metodice, a fost cel dintâiu care s'a folosit la învĕțarea scrisului și cetirii.

După acest metod se preda cam în trei cursuri. In cursul I. elevii erau deprinși sĕ cunóscă alfabetul. Acestora adecă li-se prearătau literile mici în șir alfabetic, fără a recurge la vre-un mijloc deosebit de predare și cu acestea atât de multe probe se făceau, până când elevii le cunoșteau și puteau sĕ le cetească înainte și îndărăt. In fine pentru a se convinge, dacă elevii într'adevĕr cunosc literele, se făceau încercări de a le ceti pe sărite.

După ce pe acéstă cale elevii erau desjuns cunoscuți cu alfabetul mic, tot pe lângă acéstă procedură li-se predau literele mari.

Sĕ nu uităm însĕ un lucru, a nume că literele nu se pronunțau nici-când după-cum ni-se înfățișéză sonul, pentru-că acesta nu venia de loc în conbinație. „A“ se cetea „az“; b „buki“, c „cerfu“ etc. etc.

In cursul al II-lea, cu greutate enormă și după multă muncă aprópe zadarnică, elevii ajungeau apoi sĕ fie deprinși întru a lega aceste litere în silabe.

Pentru-ca elevul sĕ esprime cuvêntul „carte“ trebuia sĕ cetească: „cerfu-az-râță-tverdu-iest“.

Greutatea de a forma din aceste espresii cuvêntul era atât de mare pentru elevi, că póte ani dearêndul se deprindeau numai la silabizări și numai cu timpul puteau trece la cetirea cuvintelor, care se făcea în cursul al III-lea, dar' și acésta ca vai de ea.

Acest metod de a învĕța carte a fost, după-cum se vede, cât se póte de nerațional și absurd, deóre-ce elementele vorbirei se propuneau elevilor nu după-cum acelea se află în limba vorbită, ci după numirea lor.

Greutatea cu care puteau fi deprinși elevii în modul acesta la cetire, a silit pe cei încredințați cu conducerea educațiunei, a se cugeta la aflarea unei căi cu mai puține scăderi. Din acest motiv, mai târziu, pentru a ușura în câtva lucrul, s'au întrodus în Abecedare, pe lângă litere și unele ilustrațiuni, ce aveau óre-care asămĕnare cu acelea, ear' pentru a se deprinde la scris, elevii trebuiau sĕ le decopieze.

Mai târziu earăși, pentru a înlesni mersul în învĕțămênt s'a întrodus esprimarea vocalelor mai apropiat de sonul produs în vorbire, ear' consonantele aveau sĕ se esprime totdeauna cu o vocală d. e. be, ce, de, ef, ghe. ha, etc. Tóte încercările acestea însĕ au rĕmas fără-ca în învĕțămênt sĕ se producă vre-o îmbunătățire mai simțită.

(Va urma).

---

mealǎ despre kieltuielele cele de lipsǎ aceluiaș înǎlțat acea tocmealǎ pentru hotǎrârea mai încolo sǎ sǎ aștearnǎ, Domniitale spre acel sfârșit țisǎ kommunicǎluiește, ca gândul sǎu despre kieltuiala tipǎririi zisǎlor protocoale, și despre contractul, care întreaba aceasta ar veni așǎ face, cât mai cu graba Const: al descoperi sǎ voiești.

rǎmânem mai încolo,
Al Domniitale
de bine voitori
Di Consist. neunit
Sibii 2 Ianuar. $\overline{810}$.
Georgie Hekki m. p.
director....
indescifrabil
Aaron Budai m. p.

Din afarǎ: Cinstitului Domnului Ioan Bart tipografului neuniților.
Ex offo la Sibii

V.

Cinstite Domnule!

La interrogația despre feliul legǎri protocoalelor sub 16 Martie a. c. încoace prestita, țisǎ respunde, precum acelea nu cu pelle, ci crassa hârtie vin așǎ compintǎlui; iar pentru facerea contractului poruncit sǎ aștaptǎ, ca Domniatǎ în Joia viitoare dețima hora matutina la Coartiriu consistorialicesc sǎte arǎți, remanend mai încolo

A Domnii tale
binevoli
Din Consistorium neunit
A. Hutovici m. p.
vicar.
Sibii 27 Martie 1810.
Aaron Budai m. p.

Cinstitului Domnului Iaan Bart tipografului neuniților.

VI.

Cinstite Domnule!

In complimentum milostivei ordinații gubernialicești sub 7 Mai n. c. Nro 4345 emanate, și întracolo cugetǎtoare, precum din pricinile, și motivumurile, în relația consistorialiceascǎ, înǎlțatului crǎescului gubernium la 10 Aprilie a. c. substrata, contente, sǎ îngǎdue a sǎ face între acest Consistorium, și între Domnia ta contract despre tipǎrirea protocoalelor pentru consignația baptisaților, copulaților și a inhumaților dupǎ puncta, în declarația, prin Domnia ta în 6 Aprilie c. a. încoace trimisǎ, cuprinse, fǎcute fiind de cǎtrǎ acelaș înǎlțat și despre aceea la Inclitu Supremu Provințial Commissariat de aicia trebuincioasele dispoziții, ca desiderata summa de trei mille de zloți Domnii tale prin provințial cassa dela Sibii din sidoxiali fundo sǎ lase a-țisǎ antițipǎlui, avem de a te pofti, ca fǎcând zisu contract dupǎ puncta preattaktei sale declarații în trei exemplare, și cât mai cu grabǎ, spre a sǎ subscribǎlui despre ambe pǎrțile, la Consistorium al aduce sǎ nu te îngreunezi, ca ținând fiește ce pars câte unu, terțium exemplare la înǎlțatu crǎescu gubernium sǎ sǎ poatǎ submittǎlui. remanend cu caviincioasa cinstire mai încolo

A Domnii tale
Din Consistorium neunit
binevoli
Ioan Popovici m. p.
u. Pro
Sibii 12 Iunie 1810.
Aaron Budai m. p.

Cinstitului Domnului Ioan Bart, Tipografului neunit dela Transilvania.

NOUTĂȚI

Fără cauțiune nu se face politică. Confratele din loc „*Nagyszebeni Ujság*“ are *proces* pentru revista săptămânală ce o facea mai nainte asupra articolilor politici apăruți în ziarul nostru, pe motivul, că după ce i-a reprodus în estras și i-a comentat prin acésta a făcut politică, fără a fi depus cauțiunea cerută de lege. Va sĕ zică, aceea nu impórtă, că prin schimbarea de idei căutăm sĕ ne apropiem unii de alții, spunêndu-ne părerile cu sinceritate și obiectivitate, ci chestia e, că *este cauție, ori nu?* Ar fi timpul, ca pata acésta négră, — *cauția*, — sĕ se ștérgă odată de pe frumósele libertăți eluptate la 1848!

*

„Secțiunile literare“ ale „*Asociațiunei*“ au fost întrunite Vineri și Sâmbătă în sesiune ordinară în Sibiu. S'au cetit rapórtele despre activitatea desvoltată în cursul anului trecut din partea fie-cărei secțiuni, s'au luat mai multe hotărîri pentru viitoriu, și s'au făcut alegerile următóre: In secțiunea istorică a trecut ca membru ordinar P. Dragalina din secția școlară, al cărui loc l'a ocupat apoi Dr. Vasilie Bologa. Membri corespondenți au fost aleși: Dr. Ioan Rațiu din Blaj în secția literară, prof. Precup din Blaj în secția școlară și I. I. Lăpădatu în secția economică.

*

Congres didactic Vineri s'a deschis în București, în sala Ateneului, congresul didactic, la care iau parte toți institutorii și învĕțătorii din regatul român.

*

† Dr. Ioan Raț, advocat în Șiria, a decedat Vineri, în etate de 34 ani și în al 4-lea an al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești sfințite de preoțimea gr. or. română din Șiria, Dumineca, în 3/16 Iulie dimineța i-au fost transportate la Arad, unde după amiazi la orele 5 au fost așezate spre odihnă eternă în cripta familiară din cimiteriul de jos.

*

Recunoștință muscălescă. După ziarele străine am dat în numĕrul trecut știrea, că escadra rusescă, venită de la Sebastopol la Constanța pentru-ca sĕ iee în primire de la guvernul român vasul de rĕsboiu „*Potemkin*“ n'ar fi dat obicinuitele salve de salut portului român. Cetim însĕ în „*Conservatoriul*“ din București că știrea nu e adevĕrată. Flota rusescă *a dat* salutul obligător când a întrat în portul Constanța, și când steagul românesc a fost scoborît de pe cuirasatul „*Knesz Potemkin*“. Ear' când a plecat din Constanța n'a mai dat nici un salut, pentru-că salutul la plecare nu e obligător. Acesta e adevĕrul, pe care ținem sĕ 'l restabilim și noi.

*

Fóia „Banatul“. Eri (16 Iulie) a apărut primul numĕr din fóia poporală „Banatul“, redactată și editată de Dr. Valer *Branisce*, directorul ziarului „Drapelul“ din Lugoj. A apărut ca supliment la nr. 75 al „Drapelului“. Separat costă 4 coróne pe an. „Banatul“ apare odată pe sĕptĕmână, Dumineca, în estensiune de 8 pagine, aducênd lectură anume pentru popor. Numĕrul prim se presintă bine, conținut variat și instructiv, tipariu curat și ușor cetibil. Redacția și administrația în Lugoj, strada Timișórei nr. 7.

*

La bun loc! „Poporul Român“ (Budapesta) susține a fi informat că ministrul de culte al României a dat revistei „*Familia*“ o subvenție de 2000 de lei.

*

Concurs. „La școla specială pentru prelucrarea lemnului, cu limba de propunere română, din Câmpulung, se ocupă cu 1 Septemvrie 1905 un post de învĕțătoriu pentru obiectele comerciale, cu salarisarea rangului X. De la petenții cari reflectéză la acest post se pretinde: 1. Curiculum vitae. 2. Cualificație pentru școle civile, eventual pentru școle comerciale inferióre. 3. Cualificație deplină din limba română. 4. Un atestat sanitar. 5. Un atestat moral. Petițiunile adresate către ministeriul pentru culte și instrucțiuni din Viena sunt a se trimite conducerii școlare de la școla specială din Câmpulung (Bucovina) până cel târziu 12 August 1905. Anii de serviciu petrecuți în serviciul școlelor publice se calculéză la ocuparea acestui post amĕsurat normelor esistente.

*

„România“ constituită. Pentru esploatarea isvórelor de petrol din regatul român s'a format o mare societate pe acţii la Bucureşti, cu un capital de mai multe milióne. Societatea pórtă firma *„România“*, şi a fost înregistrată Joi săptămâna trecută la tribunal, ca societate comercială.

*

Obrăznicie. Ziarul unguresc din Arad, intitulat *„Aradi Hirlap“*, a publicat nu de mult un interviev pe care spunea că l-a avut unul din redactorii săi cu Maiestatea Sa Regele Carol al României, când trecea spre casă, venind din Sigmaringen, de la înmormântarea fratelui său. Foile din România desmint însă interviewul şi-l declară fără temeiu, după ce M. Sa Regele n'a stat de vorbă cu nimeni trecând prin Ungaria, cu atât mai puţin cu vre un redactor de la ziarul *„Aradi Hirlap“*. Ce obraznici mai sunt unii dintrĕ ziariştii evrei de la noi!

*

Din Dobra primim ştirea, că credincioşii bisericei gr. or. române din comuna *Abucea*, la intervenţia inginerului de comasare din Deva, dl Boleslav *Teimer* (sîrb de legea gr. or.), au donat pentru biserică 2 jugère şi jumătate pământ arător. Faptă care se laudă singură pe sine.

*

Muşcată de şerpe. O fiică a proprietarului Lazar Vajka din Deva punêndu-se Joi în rând cu secerătorii tatălui sĕu, în cursul seceratului a sărit din holdă un şerpe şi a muşcat'o. In urma muşcăturii trupul fetei a început sĕ se umfle în mod îngrozitoriu, aşa că Vineri diminéţa nenorocita a murit în chinuri cumplite.

*

Vreme grea pe Têrnava-mică. In 7 Iulie a trecut peste comitatul Têrnava-mică un vifor puternic împreunat cu povoiu şi grindină, care aprópe pe întreg hotarul comitatului a nimicit recolta, pe unele locuri rĕsturnând chiar şi case, mânând pe sus turme de oi şi smulgênd din rădăcini arbori puternici. Au suferit mari pagube deosebi comunele: Desag, Bobohalma, Cucerdea-română, Chinciş, Prod, Subpădure, Gyulas, Lăscud, Păucea, Abuş, Mica, Bachnea, Lepindea, Daia-săséscă, Cioaş, Gogan, Senereuş, Boiul, Veţ, Proştea-mare, Domald, Handorf, Filea şi altele. Nenorocirea e cu atât mai simţitóre, cu cât fórte puţini economi şi-au fost asigurat recolta.

PARTEA LITERARĂ.

Limba nouălor cărţĭ bisericeştĭ.

(Urmare.)

Acestea le propunea dl Maiorescu şi propunerile d-sale împreună cu admirabilul regulament al sfîntuluĭ sinod aveaŭ să îndrume lucrarea cea mare a sfîntuluĭ sinod pe calea singură sănătoasă, pentru-că era singura romînească, — pe calea pe care o impunea istoria şi firea poporuluĭ pentru care se plănuia în prima linie acest monument literar. Urmată pe calea aceasta lucrarea sfîntuluĭ sinod ar fi avut tot dreptul la recunoştinţa generaţiilor viitoare, pentru-că ea ar fi paralizat pentru totdeuna efectele stricăcioase, ce le-a avut asupra limbeĭ bisericeĭ de până aci şi ar fi fost totodată şi un monument grăitor ridicat prin propriile noastre puterĭ atuncĭ cînd biserica din Regat îşĭ eluptase tocmaĭ absoluta neatîrnare faţă de biserica grecească din Constantinopol, ear noĭ ceştĭ din monarchia austro-ungară abia cu cîţĭva anĭ înainte ne scuturarăm de pe gîtul nostru jugul sîrbesc.

Că s'a făcut aşa precum s'a plănuit sau nu şi că s'aŭ împlinit prin editarea nouălor cărţĭ bisericeştĭ aşteptările Romînilor de bine, — aceasta voiŭ cerca să arăt în cele următoare, în carĭ mă voiŭ sili să espun starea faptică fără nicĭ o preocupare maĭ ales că o atare preocupare nicĭ n-aş fi avut de unde să o iaŭ pentru-că în direcţiunea aceasta — după a mea cunoştinţă — n'a scris absolut nimenĭ.

*

In editura sfîntuluĭ sinod şi cu aprobarea acestuia, conform hotărîreĭ luate, au apărut până acum toate cărţile rituale, rămînînd needitată numaĭ singură sfînta scriptură, a căreĭ ediţie bine îngrijită e aşteptată de toţĭ cu nerăbdare.

Aş fi fost cel dintîĭ care m'aş fi bucurat, dacă despre cărţile acestea s'ar fi putut spune vorbe de laudă şi dacă prin cărţile acestea s'ar fi făcut Bisericeĭ serviciul contemplat, — durere însă, n'am fost norocoşĭ noĭ Romîniĭ nicĭ în punctul acesta; şi aicĭ capriciul sorţiĭ, care ne-a fost tovarăş dealungul veacurilor ne-a cuprins în val-vîrtejul său.

Dată fiind importanţa cărţilor bisericeştĭ, carĭ pe lângă că sunt o podoabă inerentă bisericiĭ ortodoxe sînt în acelaş timp şi un isvor nesecat de mîngăiere pentru credincioşiĭ acesteia, „carĭ pe Dumnezeŭ îl văd numaĭ prin aceia, carĭ vorbesc din chemare despre Dînsul şi pentru carĭ o cîntare de preot în uşa altarului este o solie venită atuncĭ şi anume pentru dînşiĭ din ceriŭ“,[1]) voiŭ supune cărţile acestea uneĭ analize maĭ minuţioase sub raportul limbistic, în care îmĭ voiŭ face observările mele, pe care ar fi în interesul tuturora, ca să nu le maĭ poată face nimenea cu ocazia celor maĭ nouă ediţiĭ.

Orĭ cine îşĭ va lua osteneala — şi a o face aceasta ar fi spre cinstea tuturor alor noştri — să cetească şi să analizeze nouăle cărţĭ bisericeştĭ tipărite sub auspiciile Sftuluĭ Sinod din Bucureştĭ, va avea deplina nemîngăiere de a vedea frumseţa limbeĭ noastre, după cum se zice în tînguitoarea cîntare, grozavă, nemărită, neavînd chip. De unde limba veche bisericească era atît de frumoasă în cît de sub farmecul eĭ nu s'a putut sustrage nicĭ un scriĭtor vechĭŭ bisericesc sau laic, ba şi astăzĭ ceĭ maĭ iscusiţĭ scriitorĭ din acest isvor de apă curată şi sănătoasă a limbeĭ vechilor cărţĭ bisariceştĭ sĕ adapă [1]), — acolo unde ar trebui să cauţi şi astăzĭ acest isvor de frumuseţă antică zadarnic îl vom maĭ căuta — în vechile depozitare de limbă astăzĭ vom afla în locul fagurelui de miere — după cum îĭ zicea Eminescu, — nevrednică tărcătură fără gingăşie şi putere, o limbă, în care s'au întrodus cŭ nemiluita zecĭ şi sute de cuvinte, carĭ întrec prin barbarismul lor chiar graiul advocaţilor dela bara justiţiei,[2]) — o limbă păsărească plină de neologisme neusitate şi de multe orĭ rău formate, — o limbă, care nu respectează absolut de loc principiul popularităţiĭ limbeĭ, — o limbă, care nu-ţi atrage atenţiunea prin frumseţa eĭ ci prin extremităţile şi arbitrarităţile pe carĭ le întîlneşti la tot pasul, o limbă din care nu reiese nicĭ pe departe maiestatea şi gravitatea cuvîntuluĭ luĭ Dumnezeu, — o limbă de foarte multe orĭ incoloră, sarbadă şi lipsită de viaţă.

Traducătoriĭ şi aceia, carĭ au supraveghiat revizuirea şi tipărirea cărţilor bisericeştĭ par a nu fi avut absolut cunoştinţă de principiĭle exprimate în Regulamentul, de care aveau să sĕ ţină, şi par a nu fi ştiut nicĭ aceĭa, că orĭ cît de cuvîntat ar fi astăzĭ graiul romînesc şi orĭ cît de perfectă ar fi limba literară — ceeace ne permitem a trage la îndoială — locul limbeĭ acesteia este alt undeva, nu în biserică.

Precum poezia îşĭ perde farmecul, cînd fraza e prea abstractă şi încărcată cu neologisme, tot astfel şi rugăciunile din cărţile bisericeştĭ, carĭ sînt cele maĭ sublime poeziĭ, deşi în proză, îmbrăcate într'o haină prea modernă îşĭ pĭerd ori ce farmec, devin monotoane şi nu pot deştepta în ascultătorĭ acele stărĭ sufleteştĭ carĭ să-ĭ ridice la cele cereştĭ.

Afară de greşala cardinală de a împistriţa haina cea simplă dar traĭnică şi frumoasă a vecheĭ limbĭ bisericeştĭ cu neologisme, cărţile sftuluĭ sinod maĭ păcătuiesc greu şi împotriva limbeĭ preste tot, întru cît ele găzduiesc în sinul lor cuvinte şi expresiĭ şi construcţiĭ absolut greşite şi nejustificabile din nicĭ un punct de vedere, — apoĭ prin aceea, că multe sînt traduse greşit şi rău romîneşte şi în sfîrşit că traducerea numelor şi diferitelor numirĭ s'a făcut într'un mod absolut necompatibil cu spiritul romînesc, — pe carĭ pe toate le vom lua pe rînd şi le vom arăta acelora, carĭ urmăresc cu interes acest subiect.

Voiŭ începe cu analizarea acelor cărţĭ carĭ ni-se par maĭ însămnate din punctul de vedere practic al Bisericeĭ şi al credincioşilor, carĭ cărţi sînt totodată şi cele maĭ de osîndit din punctul de vedere al limbeĭ. Aceste cărţĭ sînt *Molitvelnicul*, care este adunarea tuturor rugăciunilor trebuitoare pentru toate ocaziile, carĭ sînt menite a avea mai mare înrîurire asupra credincioşilor prin varietatea cuprinsuluĭ, şi *Psaltirea*, cea mai însămnată din punctul de vedere practic al credincioşilor şi aproape singura carte, pe care o găseşti şi la vatra sărăcăcioasă a ţăranului.

Cea dintîĭ este în mîna preotului, care o foloseşte spre lauda luĭ Dzeu şi spre mîngăierea, ridicarea şi îmbărbătarea credincioşilor între diferitele împrejurărĭ din viaţă, a doua este, după cum zice sftul Ion Gurădeaur, de mai mare folos sufletului decît soarele, — bine înţăles dacă ele sînt aşa încît credinciosul cetindu-le sau ascultîndu-le să le poată şi înţălege şi înţăiegîndu-le sà le zică din toată inima lui.

(Va urma).

---

[1]) Cf. Stefan cel Mare şi Mihaiŭ Viteazul ca intemeietorĭ aĭ bisericeĭ din Ardeal, de N. Iorga. Bucureşti, 1902, pg. 9.

[1]) Cf. Recenziunea dluĭ G. Bogdan-Duică asupra „Cântecelor de vitejie“ ale luĭ George Coşbuc, în nr. 12 al Convorbiritor literare de pe anul 1904.

[2]) Cf. Rolul bisericeĭ în formarea limbeĭ literare, de prof. G. Ghibănescu în ziariul bisericesc Viitorul din Iaşi, anul 1903, nr. 17.

Cărţi şi reviste.

„Cartea de Aur“ vol. III.

A apărut volumul III din „Cartea de Aur *sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară*“, de *Teodor V. Păcăţian* şi se póte procura de la autorul în Sibiiu (Nagyszeben). Preţul: 10 coróne esemplarul broşat şi 12 coróne esemplarul legat în pânză tare, plus 72 fileri porto. Se pot comanda şi esemplare din volumul I. şi II., cu acelaşi preţ. Cuprinsul volumului III. e următoriul:

Dieta Ardélului (1863/4). Convocarea dietei. Legea electorală. Regulamentul de casă. Glasul archiereilor. Alegerile. Deschiderea dietei. Mesajul de tron. Resistenţa pasivă a Magiarilor şi Sĕcuilor. Desbaterea asupra proiectului de adresă. Adresa. Inarticularea naţiunii române şi a confesiunilor ei. Dreptul limbilor ţerii. Inarticularea diplomei şi a patentei. Ardélul întră în senatul imperial. Prorogarea dietei. Redeschiderea. Tribunal suprem pentru Ardél. Representaţiune în chestia drumului de fer. Lege despre sancţionarea şi publicarea legilor. Legea electorală transilvană. Schimbări în patenta urbarială. Representaţiune în chestia serviciului militar, etc.

Senatul imperial. Deschiderea sesiunei a doua. Ardelenii în senat. Vorbirile Ardelenilor. Inchiderea sesiunei. Sesiunea a treia. Vorbirile Românilor. Inchiderea sesiunei.

Metropolia din Sibiiu. Sinodul diecesan din Sibiiu. Petiţia sinodului. Congresul sêrbesc din Carloveţ. Infiinţarea metropoliei din Sibiiu. Românii gr. ort. la Monarchul. Eparchiile sufragane.

Dieta din Cluj (1865). Schimbări în politica imperială. Convocarea dietei ungare. Adresa Lugojenilor. Manifest împĕrătesc. Convocarea dietei Ardélului. Atitudinea Românilor ardeleni. Deschiderea dietei din Cluj. Părerea lui Şaguna. Dorinţele Saşilor. Apărarea Românilor. Vorbirea lui Şaguna, Dr. Ioan Raţiu, Metrop. Şuluţu, Alexandru Bohăţel, Ioan Balomiri şi Nicolae Gaetan. Adresa dietei din Cluj. Adresa Românilor. Adresa Saşilor. Epilog.

*

Anuarul XLI. al gimnasiului gr. or. român, şcólei reale şi şcólelor centrale primare din *Braşov* pe al 55-lea an şcolar (1904—5), publicat de directorul Virgil *Oniţiu*. In partea literară conţine „Pedepsele şcolare şi legile disciplinare“, de I. Petrovici, ear' partea statistică: Lectura particulară obligată pentru elevii şcólelor, ştiri şi date despre personalul didactic, materialul de învĕţământ, masa studenţilor şi alte instituţiuni filantropice, higienice şi de ajutorare, fondurĭ înfiinţate şi administrate de corpul profesorilor, societatea de lectură a studenţilor, etc. — Personalul didactic a constat: la *gimnasiu* din 12 profesori ord. definitivi (întrĕ carĭ şi directorul) şi 1 prof. suplent; la *şcóla reală* din 5 prof. ord. definitivi şi 1 catechet suplent; la *şcóla elementară de băieţi* 6 înv. definitivi şi 1 provizoriu; la *şc. el. de fete* înv. definitivi, 1 învĕţătóre suplentă şi 1 instructor de cântări; ear' pentru *obiectele estraordinare* (musica vocală şi instrumentală, gimnastica, limba franceză şi higiena) la gimnasiu şi şcóla reală 2 prof. ord. definitivi, 1 prof. ajutătoriu şi 1 medic (medicul şcólelor, care a propus în cl. VI. gimn. higiena). *Elevi* au fost inscrişi: la *gimnasiu* 313 ordinari şi 5 privatişti, dintrĕ cari în decursul anului au părăsit şcóla 6, a fost eliminat 1 şi au murit 2; la *şcóla reală* 78 ordinari, dintrĕ cari în decursul anului au părăsit şcóla 3 şi a murit 1; la *şcólele primare* 323 băieţi (1 gr. cat) şi 311 fetiţe (2 gr. cat.), ear' la şcóla de repetiţie 26 băieţi şi 47 fetiţe. După *religiune* au fost: la *gimnasiu* 292 gr. ort., 11 gr. cat. şi 1 izraelit; la *şcóla reală* 61 gr. ort., 11 gr. cat., 2 izraeliţi. După *sporiul în studii* au fost clasificaţi: la *gimnasiu* 46 cu fórte bine, 83 cu bine, 90 cu suficient, 35 cu nesuficient din 1 object, 22 cu nesuficient din 2 objecte, 24 cu nesuficient din mai multe objecte; la *şcóla reală* 14 cu fórte bine, 18 cu bine, 25 cu suficient, 3 cu nesuficient din 1 object, 5 din 2 objecte, 9 din mai multe objecte. După *locul naşterii* au fost (la gimnasiu şi şcóla reală împreună) 88 din oraşul Braşov, 61 din comitatul Braşov, 204 din alte comitate, 22 din România, 1 din Rusia, 1 din Austria şi 1 din Greeia.

Inscrierile pentru anul şcolar viitoriu se fac în 1—3 Septembre st. v. Didactrul e 24 coróne pentru cl. I—IV. gimnasială şi la şcóla reală, ear' pentru cl. V—VIII. gimn. 40 coróne. Şcolarii cari trec de la gimnasii unde nu au învĕţat limba greca, au sĕ facă din acest object esamen de primire.

*

Anuarul şcólei elementare gr. or. din Hunedóra pe anul şcolar 1904—5, publicat de corpul didactic. Conţine: „Insemnătatea şcólei pentru poporul român“, de înv. Andreiu Ludu; „Reînfiinţarea şcólei române confesionale din Hunedóra“, de Nicolae Macrea; apoi cronica şcolară (momentele mai însemnate din anul şcolar, lista elevilor şi elevelor, lista donatorilor) şi articolul final „Inainte pe drumul început“ de Vasilie C. Osvadă. — Anuarul a apărut în „Tipografia nouă“ din Orăştie.

*

„Efectele publice“, de Ioan I. *Lăpĕdatu*, secretariu II. al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“. Retipărire din „Revista Economică“. Editura aceleiaşi. Tipariul tipografiei arch'diecesane din Sibiiu.

In broşurica acésta, de 64 pagine 8⁰, dl Lăpĕdatu, după ce ne arată cum s'au desvoltat efectele publice şi cum se împart, trece şi se ocupă în mod amănunţit de *Imprumuturile de stat*, esplicându-le din tóte punctele de vedere. In legătură cu natura şi importanţa lor ne arată cari sunt împrumuturile temporale, cari cele perpetue, cum se face emisiunea bonurilor de tezaur, obligaţiunilor, rentelor, lozurilor etc. la noi şi în alte state, cum se amortiséză şi ce sunt şi cum se fac conversiunile.

Capitolul următor îl forméză *scrisurile fonciare şi priorităţile*, în care după ce se arată importanţa economică a acestor hârtii de valóre, deasemenea ni-se esplică modul cum se pun în circulaţie şi cum se amortiséză. Tot aci se tratéză şi obligaţiunile comunale, înrudite ca gen cu scrisurile fonciare.

Urméză apoi a doua categorie principală a efectelor publice, *acţiile*, la cari ca şi în capitolii precedenţe, ni-se dau bune esplicaţiuni despre natura, importanţa şi felul acţiilor, acţiilor cu prioritate, biletelor de folosinţă etc. In sfêrşit, drept capitol final ni-se dă o descriere amănunţită a *celor mai însemnate efecte publice din Monarchia Austro-Ungară*, arătându-se la fie-care efect când şi cum s'au emis, cum şi până când se amortiséză, în ce sume sunt titlurile singuratice, câtă dobândă aduc, când e scadenţa cupónelor, întrĕ ce sume variéză cursul, etc.

Din tóte acestea se póte vedé, că acéstă lucrare va puté fi cetită cu interes şi folos de ori şi cine, în special de cei-ce ocupă funcţiuni la băncile române.

Recomandându-o în atenţiunea celor interesaţi, amintim că se póte procura de la autor, ori de la redacţia „Revistei Economice“ şi Librăria archdiecesană din Sibiiu, pe lângă preţul de 1 cor. plus porto.

[143] 1—3

Concurs

Se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** din următórele parohii din tractul Haţeg:

1. Luncani, 2. **Valea-Sângeorgiu**, 3. **Sântă Măria de pétră**, 4. **Petrila-Brad**, 5. **Petrila lunca de sus**, 6. **Federi-Fizeşti.**

Emolumentele pentru fie-care post sunt 300 cor. salariu, cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii sĕ 'şi trimită cererile cu documentele recerute la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi sĕ se presenteze în parohie.

Haţeg, în 25 Iunie 1905.

In conţelegere cu comitetele parohiale. Oficiul protopresbiteral al Haţegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 300 1905. [148] 1—3

Concurs

Pentru întregirea definitivă a posturilor de **învĕţători** din comunele **Nădaşa rom.**, **Urişiul-superior, Idicel sat şi pădure, Filea, Dumbrava, Săcalul de pădure** şi **Meşterhaza** se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: câte 600 coróne din repartiţie, cuartir şi lemne de focărit.

La cuincuenal petenţii pot reflecta numai după ce în aceeaşi comună vor funcţiona 5 ani ca definitivi.

Suplicele concursuale, instruite conform legilor în vigóre, sunt a se promova oficiului protopresbiteral subscris, p. u. Szász Régen.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin.

Reghin, 28 Iunie 1905.

Galaction Şagău
protopresbiter.

Nr. 23 1905. [149] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroh** în parohia vacantă de cl. III. **Certejul de jos** cu filia **Coaja**, tractul Ilia, pe basa Vener. ordin consistorial din 11 Ianuarie 1905 nr. 141 Bis. prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Ilia, la 15 Ianuarie 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 98 1905. [150] 1—3

Publicaţiune.

Pentru **adaptarea** unor noue încăperi la **edificiul şcólei** gr. ort. confesionale din **Arpaşul-inferior**, protopresbiteral Avrigului se escrie licitaţiune minuendă pe ziua de **23 Iulie st. n. a. c.** la 4 ore p. m. care se va ţiné în edificiul şcólei din loc.

Planul şi preliminariul de spese aprobate de Preaven. Consistoriu arhidiecesan cu nr. 983 Epitropesc 1905 din 5 Februarie a. c. cum şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul parohial gr. or. din loc.

Doritorii de a licita au sĕ depună un vadiu de 10% de la suma preliminată cu 7118 cor. 42 fileri în bani gata sau în hârtii de valóre, cari rĕmân în cassa comitetului comun şcolar până după colaudare.

Comitetul comun şcolar îşi reservă dreptul de a da lucrarea în întreprindere oferentului celui mai acreditat şi dacă nu este minusoferent.

Arpaşul inferior în 12 Iulie st. n. 1905.

Oficiul parohial gr. or.

Trandafir Dragomir
paroh gr. or., ca presid.

Nr. 9320 1905. mag. [152] 1—1

Publicatiune.

Prin acésta se face de nou cunoscut, că ori-ce risipă fără scop de apă din apaduct slăbeşte siguranţa de esploatare a apaductului orăşenesc, şi că prin urmare e strict oprit a lăsa sĕ curgă fără scop apă din conductele de casă sau a lăsa canele conductului deschisă. Cei cari se împotrivesc vor fi strict pedepsiţi, conform dispoziţiilor regulamentului apaductului orăşenesc.

Nagyszeben, 10 Iulie 1905.

Magistratul.

---

[151] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** din comunele mai jos indicate din protopresbiteratul Branului, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Zerneşti**, salariu 600 coróne, 120 coróne relut de cuartir şi 12 coróne pro $^1/_4$ jug. pământ.

2. **Şirnea**, salariu 600 coróne, cuartir în natură şi lemnele trebuinciose, 12 coróne pro $^1/_4$ jug. pământ.

De la concurenţi se cere ca pe lângă învĕţămêntul prescris, sĕ ţină şi strană în biserică în tóte Duminecile şi sĕrbătorile de peste an, beneficiând de venitele usitate până acum, cantorale. Concurenţii au a se presenta înainte de alegere în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Cuincuenalele la ambele posturi se solvesc numai după anii serviţi în respectiva comună ca definitivi.

In conţelegere cu comitetele parohiale respective.

Zerneşti, în 30 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral al Branului.

Ioan Dan
adm. protopresbiter.

Nr. 359. [138] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea alor **trei posturi de învĕţători** vacante la şcóla română greco-orient. din comuna **Rĕhău**, protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Salariu 600 cor. pentru fie-care post, solvit lunar anticipativ din cassa bisericei.
2. Grădină şi vie.
3. Cuartir în noul edificiu şcolar eventual bani de cuartir 50 cor.

Cuincuenaliile se computá de la instituirea definitivă la acéstă şcólă.

De la concurenţi se cere a se presenta înainte de alegere în biserică pentru de a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, ear' cel ales va fi obligat a conduce în Dumineci şi sĕrbători strana, şcóla de repetiţiune şi a cultiva grădina de pomi cu copiii.

Sebeş, la 25 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 570 1905 o. prot. [139] 2—2

Publicaţiune.

Pentru **edificarea bisericei gr. or. din Boian**, protopresbiteratul Têrnava, se escrie licitaţiune minuendă pe ziua de *Mercuri în 20 Iulie (2 August st. n.) la 9 ore a. m.* care se va tiné în edificiul şcólei din Boian.

Planul şi preliminarul de spese aprobate de Preavenerabilul Consistoriu arhidiecesan cu nr. 5218 ep. din 4 Iunie a. c., cum şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedé la oficiul parohial.

Doritorii de a licita şi lua în întreprindere zidirea bisericei au sĕ depună un vadiu de 10% de la suma preliminată cu 10,600 coróne, în bani gata sau în hârtii de valóre.

Cetateadebaltă, 22 Iunie (5 Iulie st. n.) 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Nicolae Todoran
protopresbiter

Nr. 320 1905. [142] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea **parohiei Cheia Rimeţului**, protopresbiteratul Alba-Iulia se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea de la stat a venitelor preoţeşti.

Concurenţii 'şi vor înainta petiţiunile, cu tóte documentele recerute subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, şi se pot presenta înaintea alegĕtorilor, conform prescriselor regulamentare, pentru a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial local.

Alba-Iulia, 24 Iunie 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Au apărut în **Tipografia arhidiecesană**:

Noul abecedar de **Dr. Petru Şpan**
Preţul e 40 fileri.

Călăuza noului abecedar
De acelaş. — Preţul 20 fileri.

Se pot procura de la **Librăria arhidiecesană.**

Nr. 5714 Epitr. 1905. [141] 2—3

Publicare de licitaţiune.

In 6 **August st. n.** a. c. la 10 ore a. m. la faţa locului în Borgo Suseni se va da prin licitaţiune publică în vînzare, **móra de făină** cu dreptul de apă şi **fabrica de săpărie** (ferărie) proprietate a fondului şcolar confesional gr. or. rom. din Borgo Joseni, cu preţul strigării de 2000 coróne.

Licitanţii au sĕ depună vadiul în bani sau hârtii de valóre de 10% de la suma strigării la ziua licitării 9 ore a. m. în şcóla română confesională la mâna comisariului consistorial Pantaleon Lucuţa.

Sibiiu, în 25 Iunie 1905.

Consistoriul arhidiecesan.

Nr. 257. [137] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoreşti** din comunele jos indicate în protopresbiteratul Cetăţii de pétră, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Curtuiuş**, cu salariu de 600 coróne, din care 300 coróne repartiţie de la popor, ear' 300 coróne ajutoriu de stat, cuartir şi lemne de foc.
2. **Fênaţĕ**, salariu de 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.
3. **Trestie**, salariu de 600 cor., cuartir, grădină de legumi şi lemne de foc.
4. **Văleni**, salariu 600 cor., cuartir şi lemne de foc pentru sala de învĕţămênt.

Concurenţii au sĕ aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral (p. u. K. Monostor) şi a se presenta înainte de alegere poporului în biserică şi a'şi arăta desteritatea în cântări. Invĕţătorii instituiţi la posturile de mai sus sunt datori a cânta Dumineca şi sĕrbătórea cu copiii în biserică şi a cultiva grădină de pomărit.

In conţelegere cu comitetele parohiale respective.

Fênaţĕ, la 21 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetăţii de pétră:

Teodor Şovrea
adm. prot.

Nr. 703 1905. [145] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători la şcólele din comunele Apahida, Calata-mare, Cojocna, Cherőő Dăngan şi Mocia, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fie-care post sunt: salariul regulat de câte 600 cor. şi cuartir în edificiul şcólei, cu grădină dê legumi.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, au a'şi aşterne în terminul fixat, cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului, în conţelegere cu comitetele parohiale.

Cluj, 25 Iunie 1905.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 651. [146] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** la şcólele confesionale gr or. din comunele semnate mai jos din protopresbiteratul Sibiiului se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Lómneş** cu filia **Mândra**, salariu anual 600 cor. — din cassa bisericii din materă 200 cor., de la popor 200 cor., din filie 200 cor. —, cuartir liber în edificiul şcólei şi relut pentru lemne de încălzit 20 cor., jumĕtate din venitul grădinei de pomărit, şi folosinţa grădinei de legumi de lângă şcólă.

2. **Vurper**, salariu anual 600 coróne, din cassa bisericei 200 cor., de la popor 400 cor., cuartir în edificiul şcólei, 3 stângini de lemne pentru încalzit şi $^1/_4$ jugĕr grădină.

3. **Cornăţel**, salariu anual 600 coróne din cassa alodială, cuartir în edificiul şcólei, şi lemnele necesare pentru încălzit.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi vor avé a se presenta în comună în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, avênd a conduce cântările cu elevii în biserică, şi a ţiné şi o strană.

Cuincuenalele se vor computa numai după 5 ani de serviciu în comuna respectivă.

Cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre se vor aşterne la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sibiiu, 29 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetele parohiale.

I. Papiu, protopresb.

Nr. 273 1905. [144] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroh** din parohia **Şeica-mare**, protopresbiteratul Mediaşului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au a'şi înainta cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, în terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi a se presenta în vre o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică, pentru a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Cel ales de paroh e obligat a contribui la fondul protopresbiteral pentru casa tractuală, anual suma de 40 coróne, în decurs de 10 ani.

Mediaş, 16 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului, în conţelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopresbiter.

Nr. 678 1905. [140] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **protopresbiter** al tractului gr. or. **Agnita**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitele parohiei centrale Agnita, după detragerea celor asigurate deja capelanului protopresbiteral.

2. Dotaţiunea protopresbiterului statorită prin conclusul sinodului arhidiecesan din 21 April 1900 sub nrul protocolului 116 în sumă de 1000 cor., din cari 400 cor. se solvesc din fondul general administrativ al arhidiecesei, 130 cor. din fondul protopresbiteral şi 470 cor. de la parohii.

3. Taxele recerute pentru visitaţiunea canonică odată pe an, accidenţii, esmisiuni şi asistări la esamene à 10 cor. de la 34 parohii matere şi 3 filii.

Reflectanţii cu cualificaţiunea normată în § 53 din Statutul organic, şi conclusul congresual din 1888 nrul protocolului 111, au a'şi înainta cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul indicat Preaven. Consistoriu arhidiecesan.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita, ţinută la 7 Iunie 1905.

Agnita, în 7 Iunie 1905.

Nicolae Gavrea *adm. prot.* — *Georgiu Borzea* *not. com. prot.*

Cetiţi

„România Ilustrată“

singura revistă mare, enciclopedică, ilustrată şi de actualitate.

Pe lângă o materie literară din cele mai variate şi datorită celor mai distinşi şi gustaţi scriitori români, ca Coşbuc, Davila, Antemireanu, Tutoveanu, Dr. Grigorovitza, Radu Rosetti, Sadoveanu, etc., revista **„România Ilustrată“**, care apare în Bucureşti, sub direcţiunea dlui Ioan Rusu Abrudeanu, conţine în fie-care numĕr între 40 şi 50 de ilustraţiuni de actualitate din ţară şi străinătate.

„România Ilustrată“ este cea mai rĕspândită şi mai apreciată revistă de familie. Apare odată pe lună în câte 4 cóle.

Costul abonamentului — 24 lei pe an şi 12 lei pe jumĕtate de an — se póte trimite cu mandat postal pe adresa: Administraţia revistei **„România Ilustrată“**, Bucureşti, strada regală nr. 1. [122] 4—5

NOU!

Verigile pentru bătături patent americane ale lui

Cook & Johnson.

Cel mai bun şi mai sigur mijloc al timpului present, de efect miraculos şi imediat alinător de dureri.

Se capĕtă în tóte farmaciile din Austro-Ungaria.
1 bucată în cuvertă 20 fil., 6 bucăţi în carton 1 cor.
Prin postă 20 fileri mai mult.

Deposit principal: Farmacistul Josif Török
Budapesta, VI. Király-utcza 12.

Deposit central pentru Austro-Ungaria:
(34) 16—16 **„Zum Samariter“, Graz.**

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian. **Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecesane.**

Nr. 72 Sibiiu, Joi 7/20 Iulie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Partidul naţional.

Sibiiu, 19 Iulie n.

Intr'un număr mai recent aduseserăm ştirea, că convocătorii conferenţei electorale-române, ţinută în 10 Ianuarie n. c. în Sibiiu, dnii George Pop de Băseşti şi Dr. Vasilie Lucaciu, au fost pedepsiţi din partea poliţiei din loc cu câte 140 corone amendă în bani, pe motivul, că în adunare au funcţionat ca membri ai disolvatului comitet şi partid naţional-român, care în urma cunoscutelor ordonanţe ale fostului ministru de interne Hieronymi nu mai avea drept de esistenţă.

Lucrurile nu sunt atât de vechi, pentru-ca cetitorii ziarului nostru sě nu mai ştie cum s'au întêmplat. Le reasumăm totuşi pe scurt. Numiţii dni au convocat pe toţi alegětorii *români* din statul ungar la adunare electorală pe 10 Ianuarie n. c. la Sibiiu. Ca totdeuna în trecut, aşa şi de astădată, autorităţile publice din loc au cerut îndrumare de la cei de sus că *ce au sě facă*, şi de sus s'a dat porunca, *sě nu se permită* Românilor ţinerea conferenţei. La două zile însě earăşi de sus a venit contraporunca, că Românilor *li-se concede* sě se întrunéscă în conferenţă, dar nu li-se permite să se ocupe decât cu un singur obiect: cu stabilirea atitudinei ce vreau sě o manifeste faţă cu alegerile dietale cari se aflau la uşă.

Va sě zică, permisiunea de a se întruni în conferenţă electorală a fost dată *Românilor*; e evident deci, că la conferenţă numai Români puteau sě participe, după cum de fapt numai Români au şi participat. Urméză de aici, că gruparea după naţionalităţi în statul ungar prin însaşi concederea ţinerii conferenţei de la 10 Ianuarie n. c. a fost de nou admisă din partea guvernului. Şi odată admisă, earăşi urméză, că Românii au avut dreptul sě se constitue în partid propriu politic, cu program propriu, pe care cinstea lor aşa cerea, ca sě 'l aducă în legătură şi în consonanţă cu programul din trecut.

Nu putem înţelege deci, pentru-ce mai vin pedepsiţi convocătorii conferenţei, când aceea ce au făcut, *cu voia stăpânirii* au făcut? Pentru-că dacă odată s'a dat voie Românilor sě se întrunéscă în conferenţă, li-s'a dat şi voia de a se constitui în partid, care earăşi nu putea sě fie decât continuitatea partidului ce 'l aveau în trecut: *partidul naţional român!* Căci alt partid Românii nu au.

Ómeni cari de nou s'au putut închiega în partid naţional român, sub stégul căruia au întrat şi în luptele electorale, de ce se mai pedepsesc deci numai pentru-că au aparţinut în trecut unui partid disolvat, care însě acum funcţionéză de nou?

Eată tot atâtea întrebări, pe cari poliţia din loc trebuia sě şi-le pună înainte de a aduce sentenţă de condamnare în contra numiţilor domni, şi din rěspunsul ce şi-l'ar fi dat ar fi înţeles, că aceea ce face nu întruneşte condiţiunile logicei şi ale raţiunei.

Dar' nu poliţia e de vină. Precum de sus a venit porunca sě nu se concédă, ear' mai târziu, ca sě se concédă adunarea electorală a Românilor, tot aşa de sus a venit porunca şi cu privire la pedeapsa acésta. Şi acesta e un punct dintrě cele mai vulnerabile ale administraţiunei nóstre publice, destul de înapoiate şi de altcum în ţéra nóstră.

In chestii de natură politică forul de jos nu face nimica înainte de a întreba pe cei din forul al doilea, acestia earăşi pe cei din centru, de la guvern, şi astfel hotărîrea adusă de forul prim, fie ori-cât de nedréptă, nelogică, monstruósă şi revoltătóre, nu e hotărîrea forului prim, ci a forului ultim, prin urmare ori-câte apelaţiuni se dau, şi acestea ori-cât de temeinice sě fie, hotărîrea ori sentenţa odată adusă rěmâne în vigóre, pentru-că forurile mai înalte nu vor fi atât de inconsecuente, ca sě se desavueze ori combată.

Aşa s'a întêmplat şi în casul de faţă. Responsabilitatea pentru sentenţa adusă nu e deci a poliţiei din loc, ci a autorităţii care i-a dat porunca sě o aducă. Şi totuşi e responsabilă şi poliţia din loc pentru ceva. Trebuia sě deschidă mintea celor de sus, că aceea ce afirmă nu e corect şi nu e adevěrat. Ordonanţele fostului ministru *Hieronymi* au decretat numai de desfiinţat partidul naţional român, dar' de fapt nu l'au desfiinţat. Partidul *a esistat* şi după ordonanţele acelea faimóse. A esistat prin *presa naţională română*, care a funcţionat necontenit, şi a esistat *prin membrii sei*, prin toţi Românii din statul ungar, pe cari nu este putere lumêscă sě-i desfiinţeze naţionaliceşte!

Trebuia deci sě spună domnii din Sibiiu mai marilor lor din Budapesta, că nu este nici o virtute, că nu e logic şi nu e raţional sě pedepseşti pe cineva pentru că a aparţinut unei grupări politice de care ţie nu ţi-a plăcut şi ai declarat'o desfiinţată, — ea însě de fapt a esistat totdeuna. Căci aşa stau lucrurile.

Nu cedéză! Comitetul de conducere al oposiţiei coalisate s'a întrunit Luni în şedinţă şi a luat hotărîre *sě nu cedeze*, ci sě pretindă mereu limba de comandă magiară pentru trupele recrutate din Ungaria. A ales apoi două subcomitete, unul compus din trei membri (contele Apponyi, contele Andrássy şi Polonyi) în scopul ca sě redacteze un manifest către „naţiune", în care se vor da îndrumări municipiilor, cum au sě se pórte faţă de guvern, şi altul compus din şase membri, în scopul ca sě organiseze *resistenţa pasivă* a „naţiunei" pretutindenea în ţară. Va sě zică, Coróna nu póte ceda, coaliţia nu vrea sě cedeze! Ce póte sě urmeze de aci alta decât un conflict din cele mai regretabile şi de urmările cele mai grave?!

Cât va ţiné lupta? Intr'o vorbire lungă, pe care a rostit-o Duminecă în Comorn, contele Apponyi a spus, că lupta dintre naţiune şi Coróna póte sě dureze ani de zile, dar' „naţiunea" sě nu oboséscă, ci sě rěmână în şiruri închiegate, pentru-că învingerea sigur va fi a ei. Lupta nu se póte termina decât cu acceptarea *uniunei personale*. Un ascultător a întrerupt pe nobilul conte cu cuvintele: „*sě ascuţim cósele*"! Că chiar! Pe căldurile astea!

Pe aceeaşi córdă. Contele *Tisza*, fostul ministru-president publică o serie de articoli politici asupra situaţiunei în ziariul „*Az Ujság*". Intr'unul din ei şi-a spus părerea, că decât limba de comandă e cu mult mai însemnată limba de regiment, pentru-că acésta magiariséză, pe când limba de comandă cu cele 60—70 cuvinte ce le învaţă soldatul nu magiariséză, precum n'a germanisat pe nimeni dintrě Unguri până acuma. Rěspundem dlui conte, de la care aşteptam o judecată mai sěnětósă, că nici limba de regiment nu va magiarisa pe nimeni. La honvezime e dóră limba magiară limbă de instrucţie, şi câţi fosti honvezi au fost magiarisaţi?

Conferenţele învěţătoreşti.

Cuvênt de deschidere

rostit de comisariul consistorial *Gavriil Hango*, presbiter, la deschiderea conferenţei învěţătoreşti din protopresbiteratele Cetatea-de-pétră şi Solnoc, ţinută în Rogoz la 21 şi 22 April 1905 st. v.

(Urmare.)

Trecem la *Geografia* şi *Istoria* patriei şi universală şi la *constituţia* patriei şi a bisericei nóstre. Obiectele acestea sunt cele mai acomodate pentru a le aduce în legătură cu religiunea şi în special cu Istoria bisericéscă. Geografia ne presintă o mulţime de locuri unde s'au petrecut o mulţime de evenimente bisericeşti şi profane, parte favoritóre, parte desastróse, fie pentru omenimea întrégă, fie numai pentru un popor ori ţéră ori fie numai pentru cutare familie însemnată ori pentru un individ marcant. Nici la un obiect de învěţământ nu se pot face atâtea reamintiri istorice-religióse şi atâtea reflecţiuni morale ca la acestea. O ţéră, un ţinut, un rîu, un munte, un lac, un oraş, un sat ne reaminteşte o mulţime de întêmplări religióse, de cari apoi ni-se légă altele şi altele până ce ajungem la reflexiuni morale şi învěţături fórte folositóre. De aceea şi are învěţătoriul aici cel mai bogat teren de esploatat pentru a deştepta şi întări în elevi sentimentul religios-moral. Deci unde va fi numai cu putinţă, totul va presenta elevilor în colorit bisericesc, în spiritul creştinismului, tractând evenimentele aşa, ca elevii înşişi sě-şi pótă face judecată asupra lor, că cutare ori cutare faptă în cât corespunde moralei evangelice şi în cât nu corespunde. In chipul acesta nu numai materialul de învěţământ din studiul profan li-se va întări mai bine în memorie, ci se vor deprinde a-şi face şi judecată dréptă asupra evenimentelor şi faptelor omeneşti, şi vězênd urmările acelora, în viéţă 'şi vor întocmi faptele de aşa, ca sě nu vină în conflict cu morala evangelică, cu un cuvênt vor deveni ómeni cu caracter religios-moral aşa după cum cere spiritul creştinismului.

Iată pe scurt câteva indicii.

Tractând d. e. geografia Palestinei, la locul potrivit vom întreba pe un elev: Unde s'a născut Domnul nostru Iisus Christos? El va rěspunde: In Vifleem. Aici îi vom reaminti evenimentele de la naşterea lui Iisus Christos şi de la sěrbătórea aceleia, precum şi scopul întrupării lui Iisus Christos şi folosul nostru din acea întrupare. De asemenea îi vom reaminti obiceiurile poporale de la Crăciun, sbiciuind pe cele rele şi lăudând pe cele bune, şi cum sě ajutorăm atunci pe cei sěraci, fiind timp de iarnă. — Pe alt elev il vom întreba: Din ce neam s'a născut Iisus Christos? El va rěspunde: Din neamul lui David? El a fost proroc şi împěrat: Ce carte însemnată ni-a rěmas de la el? Psaltirea. Ce conţine psaltirea? Psalmi, adecă rugăciuni şi cântări bisericeşti. Unde a fost Iisus Christos restignit pe cruce? Pentru ce? Ce folos am avut noi ómenii toţi din patimile şi mórtea Domnului nostru Iisus Christos? Ne-am mântuit din robia diavolului în care căzusem prin păcatul strămoşesc. Dar' Jidovii ce pedépsă au căpătat de la Dzeu, pentru-că au rěstignit şi omorît pe Iisus Christos? Când s'au resculat în contra stăpânitorilor, acestia au omorît din ei ca la un milion de ómeni şi Ierusalimul dimpreună cu biserica cea frumósă l'au dărîmat în cât n'a rěmas nici pétră pe pétră în el, după cum prorocise Iisus Christos, ear' pe cei rěmaşi i-au împrăştiat pe tótă faţa pămêntului, aşa că Jidovii nici azi nu au ţéra lor, şi pentru nǎravurile lor cele rele de toţi ómenii sunt urgisiţi. Iată cum pedepseşte Dzeu pentru fărădelegile lor nu numai pe ómenii singuratici (Iuda), ci şi popóre întregi (Jidovii), ba chiar şi pe omenimea întrégă (Potopul). Pe locul mării mórte ce oraşe au fost mai înainte? Sodoma şi Gomora. Cum au perit acestea? (Rěspunsul cuvenit). Iată cum pedepseşte Dzeu şi oraşe pentru fărădelegile cetăţenilor lor (Herculanum, Pompei, cutrěmurul de pămênt de la Constantinopol pentru-că împěrătésa Eudoxia a exilat pe nedreptul pe sfântul Ioan Gură de aur, care o mustra pentru îngâmfarea şi destrăbălarea ei).

In tocmai purcedem şi la tractarea altor locuri din Geografia universală şi patriotică, scoţênd însě la ivélă totdeuna locurile unde s'au petrecut evenimente ce ne privesc pe noi direct (Miskolcz—Şaguna), ca aşa şi din virtuţile şi păcatele străbunilor noştri sě prindem minte şi sě ne ferim de rěu şi sě facem binele.

(Va urma).

Esposiţia „Asociaţiunii".

Ziarul „Drapelul" din Lugoj, şi în urma lui şi alte foi româneşti, au publicat ştirea că guvernul ţěrii ar fi „interzis bisericilor şi instituţiunilor ce stau sub conducerea bisericii, participarea oficială la serbările din Sibiiu, ce se vor aranja din incidentul inaugurării Muzeului".

Pe basa informaţiunilor luate la locurile competente putem constata că *acésta ştire nu corespunde adevěrului*. Ministrul de culte aflând că se intenţionéză ţinerea unui congres al tuturor Reuniunilor învěţătoreşti confesionale române cu ocasiunea esposiţiei, s'a adresat autorităţilor bisericeşti cu cererea: ca aceste sě întrevină pentru abandonarea acestui proiect, deóre-ce Reuniunile învěţătoreşti, organisate după comitate sau dieceze, sunt obligate a se restringe în activitatea lor la teritoriul stabilit în statutele lor. In urma acestei cereri autorităţile bisericeşti au dat ministrului rěspunsul: că congresul din cestiune nu se proiectéză şi nu se va ţiné, şi în urma acestora incidentul póte fi considerat ca încheiat.

Participarea fie chiar oficială a bisericilor şi instituţiunilor acestora la sărbările inaugurării Muzeului şi în deosebi şi la esposiţiune *nu a fost şi nu este interzisă*, care ce credem de lipsă a constata şi în publicitate, ca nu cumva cercurile bisericeşti şi şcolare, ţinênd sémă de presiunea opreliştei, sě şi impună óre-cari reserve faţă cu esposiţiunea „Asociaţiunii".

Rugăm ziarele române, cărora le datorim cea mai mare recunoştinţă pentru zelul cu care sprijinesc lucrările nóstre, ca sě rectifice faimele neîntemeiate ce se lăţiseră, şi ca în viitoriu, în interesul reuşitei esposiţiunii, sě nu lanseze asemenea ştiri înainte de a ne cere informaţiuni mai temeinice.

Profităm de acéstă ocasiune, spre a adresa publicului nostru cetitoriu insistenta rugare: sĕ trimită obiectele pentru esposiţiune la biroul „Asociaţiunii" (Sibiiu, strada morii nr. 6) inomis *încă în decursul lunei curente*, deóre-ce aranjarea secţiunilor esposiţiunii, şi deosebi confecţionarea dulapurilor şi meselor se va începe la 1 August a. c. în cadrul pretins de obiectele întrate până la acest termin, şi astfel trebue sĕ fim până atunci pe deplin orientaţi cu privire la spaţiul ce este a se reserva diferitelor despărţĕminte. O schimbare ulterióră a disposiţiunilor ce se vor lua pentru întocmirea şi adăpostirea secţiunilor, fiind absolut eschisă, s'ar puté întêmpla, ca chiar şi obiecte de valóre, pentru cari nu s'a reservat spaţiul necesar, sĕ nu fie admise la esposiţiune, din consideraţiuni pur technice.

Sibiiu, 18 Iulie 1905.

Direcţiunea Esposiţiunii.

Cronică pedagogică.

(Urmare).

2. *Metodul sonificării (sonisării)* a urmat după nenumĕrate încercări şi frĕmêntări celui amintit mai sus. Acesta şi-a făcut întrarea în învĕţământul elementar mai ales în secolul XIX.

O mică înaintare s'a făcut prin inventarea acestui metod.

După acesta lucrul a luat o direcţiune deosebită celei observate în trecut la învĕţarea cetirei şi scrierei. Elevii erau deprinşi mai întâiu a face esercţii în vorbire, desfăcênd cuvintele în silabe şi sonuri, şi numai după ce procedura acésta era deajuns cunoscută, li-se predau semnele sonurilor tipărite şi scrise, ear' mai târziu se deprindeau la legarea în silabe şi cuvinte.

Totodată acest metod a abandonat cu totul esprimarea consonantelor după modul usitat în trecut, stăruind pentru cetirea literei după cum se pronunţă sonul în vorbire.

Şi după acest metod avea sĕ li-se predee elevilor literele în rĕnd alfabetic şi numai după ce acelea erau bine cunoscute se începea cetirea şi în fine scrierea.

3. *Metodul scriptoleg* a urmat celui mai sus numit. Observându-se adecă, că prin aceea, că mai întâiu se predă cetirea şi numai după aceea scrierea, se perde mult timp, unii pedagogi au venit la convingerea, că e cu mult mai raţional a se preda deodată litera tipărită şi scrisă, făcênd imediat şi esercíţii de scris şi cetit cu elevii.

Modul special însĕ în predarea cetirei şi scrierei a rĕmas pe basele metodului vechiu.

După cum vedem, pe terenul învĕţămêntului elementar, cu timpul s'au făcut însemnate îmbunătăţiri, cu tóte acestea însĕ cestiunea n'a rĕmas staţionară, ea şi-a urmat calea mai departe spre perfecţionare. Cercetările pedagogiei moderne au făcut un nou pas întru înaintarea culturală.

Sunt abia câţiva ani, de când pentru învĕţarea cetirei şi scrierei în şcóla elementară s'a descoperit un nou metod, care e cu mult mai practic, cu mult mai superior metódelor din trecut. Acesta este aşa numitul metod fonomimic.

4. *Metodul fonomimic.* August Grosselin (A. Grosslän), un distins pedagog francez, a venit la ideia, că instrucţiunea referitóre la învĕţarea cetirei şi scrierei numai aşa va fi corespunzĕtóre, dacă la predarea ei se va ţiné cont de etatea şi plăcerile elevilor şi peste tot de istoria desvoltării culturale a omenimei.

Mânecând de la împrejurarea, că ómenii la început, când limba nu era încă formată, au trebuit sĕ se înţelégă prin anumite semne, ear' numai mai târziu, — imitând sgomotul produs în natură de diferite obiecte (glasul animalelor, şueratul vêntului etc.) au început a le imita şi a rosti diferite sonuri, pe basa cărora cu încetul au format cuvintele şi în fine limba vorbită, — a aflat că acesta este modul necesar a se observa şi în instrucţiune.

Plecat de la acest punct, el a făcut, ca la învĕţarea cetirei şi scrierei lucrul sĕ iee o direcţiune cu totul contrară celei observate în trecut de metodul silabisării şi al sonificării.

Până când după acele metóde elevii prin măiestrie erau deprinşi sĕ descompună cuvintele în silabe şi sonuri, după metodul Grosselin, sau metodul fonomimic, formăm cuvintele prin imitarea diferitelor sunete produse în natură, pronunţându-le în legătură corĕspunzĕtoare.

E aceeaşi stare pentru copii, care era pentru omenime la învĕţarea vorbirei şi cu deosebire la aflarea sonurilor cuvintelor vorbite, din care causă în acest metod aflăm ceva cu totul real.

Desfacerea cuvintelor în silabe şi sonuri, pentru un copil de 6 ani e ceva neînţeles. Prin esercíţii se póte dresa sĕ desfacă cuvintele în silabe şi sonuri, dar' ca sĕ înţelégă adevĕrul stăruinţelor nóstre în acéstă direcţiune, nici-odată.

Dacă am face proba acésta cu un om crescut, dar' neştiutoriu de carte, ne vom convinge că şi pentru acela e ceva neînţeles. Punênd însĕ în aplicare regula observată de metodul fonomimic, lucrul se schimbă cu totul; el ia o întorsătură cu totul reală şi practică. Din sonurile produse în natură elevii — combinându-le — curênd vor puté forma silabe şi cuvinte.

Pe lângă acestea metodul fonomimic, mai luând în considerare şi împrejurarea, că pentru copii nimic nu e mai plăcut de cât povestirile de tot feliul şi mişcările vesele şi hazlii, şi că nimic nu alimentéză mai mult de cât acestea spiritul lor, predarea fie-cărui son o face în legătură cu o povestire acomodată, însoţită de un anumit semn.

Elevii — după-cum e ştiut — cunosc órecum sonurile, din cari sunt compuse cuvintele, de afară de şcólă, din conversaţiile şi jocurile lor de acasă, în şcólă au numai sĕ li-se clarifice mai bine pentru-ca cu atât mai uşor sĕ le pótă aplica la formarea cuvintelor în cetire şi scriere.

Din acest motiv, în mod clar li-se predă pe basa unei povestiri.

Semnul de care e însoţită fie-care povestire 'şi are şi el rolul seu de importanţă.

Este o regulă psihologică de ajuns cunoscută, că impresiunile esterne, dacă sunt legate de ceva deosebit, dacă stau în legătură cu anumite semne, se intipăresc cu mai multă putere în sufletul nostru.

Nu ni-se întêmplă óre adese-ori, că voind sĕ îndeplinim cutare act la un termin óre-care, pentru a nu ne eşi din memorie punem un semn: facem un nod în batista ce o purtăm, sau altceva?

Esercíţiile fonomimice sunt ca o mică gimnastică pentru copii şi plăcerea deosebită ce o află ei în acestea îi légă atât de mult de instrucţiune, în cât întréga lor atenţiune rĕmâne la obiectul predat, stîrnind în sufletul lor deosebită atragere faţă de instrucţiune.

In modul acesta ori-ce son se póte preda elevilor fără témă că vre odată, pe un moment numai o sĕ le iese din memorie.

Şi cum sĕ nu le ţină în loc întréga atenţiune aceste lucruri, căci pare-că cu acestea şi numai cu acestea au ei plăcere sĕ se ocupe la etatea lor?

Care băiat nu te-ar asculta din tótă inima, sĕ-i spui ceva de puişorii ce fug în tóte părţile prin curte, sĕ-i spui ceva despre pasĕri, despre animale, despre fluturi şi peste tot despre insectele ce atâta plăcere îi fac şi cu cari atât de mult se ocupă? Sĕ-i spui lui: despre cocoşelul cel mic din curte, cum păsăie pisica când o superi; ori-cum mugeşte viţĕlul în grajdiu, cum sbârnăie o albină, ori chiar bumbariul, care şi el caută miere prin florile de pe câmp?!

Nu ne place óre şi nouă în momentele de veselie sĕ ascultăm sau chiar sĕ imităm aceste lucruri?

Ştiind că ori-ce lucru nou numai aşa străbate în sufletul omului, dacă produce interes, de ce sĕ nu căutăm a stîrni interes mai ales la predarea instrucţiunii, unde zeci de suflete trebuesc în acelaşi moment atrase spre acelaşi obiect?

Metodul fonomimic pe lângă acestea urmăreşte şi un al doilea scop cu nimic mai neînsemnat în instrucţiune: scopul de a face, ca prin mijlocirea acestor esercíţii semnele sonurilor sĕ pótă fi legate cu înlesnire întru formarea cuvintelor, descoperind în mod vĕdit secretul cetirei până ací necunoscut acestora.

Pentru compunerea în cetire a silabelor în cari vocalele obvin înaintea consonantelor s'au aflat şi în trecut ici-colea îndrumări, însĕ acele îndrumări au lipsit la legarea în cetire a silabelor în cari consonantele obvin înaintea vocalelor.

Metodul inventat de Grosselin delătură şi acéstă greutate. Esercíţiile pregătitóre după acest metod trebue sĕ le facem cu compunerea de silabe în cari consonantele stau înaintea vocalelor, deprinzênd pe elevi a pronunţa sonurile scurt şi la înţeles, ear' la cetire literele sĕ nu se cetéscă în întregitatea lor, adecă în mod separat, ci deadreptul de aşa, ca sĕ iasă silaba sau cuvêntul.

Pentru acest scop elevii se vor deprinde, ca la arătarea semnului prim sĕ-şi pregătéscă numai gura, ear' la arătarea semnului al doilea sĕ rostéscă deodată ambele sonuri, formând silaba.

Voind a-i face sĕ cetéscă cuvêntul „mac", la arătarea semnului care represintă pe „m" ei vor avé deci sĕ-şi pregătéscă gura, la arătarea semnelor ce represintă pe „a" şi „c" sĕ le lege deodată pe tóte trei.

Puşi odată pe acest teren, elevii se vor puté deprinde sĕ cetéscă fără a spune mai întâiu literă de literă, încercând numai după aceea sĕ le lege în silabe, ci cetirea — după-cum s'a amintit — se va face cu multă uşurinţă direct în silabe.

Acésta faţă de trecut ofere o mare înaintare, de óre-ce după metódele din trecut de multe-ori putem afla elevi cari nici în cursurile din urmă ale şcólei poporale nu pot ceti corect.

(Va urma).

NOUTĂŢI

Conferenţe publice *din incidentul serbărilor „Asociaţiunii"*. In şedinţa plenară a secţiunilor ştientifice-literare ale „Asociaţiunii" s'a hotărît sĕ se ţină din incidentul serbărilor din August următórele discursuri, respective conferenţe publice.

Dr. Sextil Puşcariu: „Discurs comemorativ asupra filologului Timoteiu Cipariu".

Silvestru Moldovan: O conferenţă istorică despre „Cheia Turzii".

Dr. Ioan Lupaş va vorbi despre „Activitatea jurnalistică şi istoriografia lui G. Bariţiu".

Ioan I. Lăpĕdatu din incidentul conferenţei directorilor băncilor române va vorbi despre „*Politica de discont*".

Dr. Ioan Borciu a fost invitat sĕ pregătéscă o conferenţă pentru adunarea generală a societăţii pentru fond de teatru, [illegible]

Unul dintrĕ membrii secţiunii ştientifice va aranja o prelegere cu proiecţiuni de skioptcon.

*

Ligă anti grecéscă în România. „Acţiunea" din Bucureşti, al cărei proprietariu e Victor Ionescu (fratele ministrului de finanţe Tache Ionescu), vesteşte că s'a înfiinţat o ligă anti-grecéscă sub presidenţia fostului ministru C. Disescu, pentru a combate propaganda grecéscă din Macedonia. Organul de publicitate al ligei va fi „Acţiunea".

*

Peregrinagiu la mănăstirea Bodrog. Ni-se scrie (abia acum), că credincioşii din Fenlac şi comunele învecinate au făcut la sĕrbătórea Inălţării Domnului peregrinagiu la mănăstirea Hodoş-Bodrog, sub conducerea preoţilor şi însoţiţi şi de fórte mulţi sêrbi şi şvabi, cari înţelegĕnd bine limba română, se asociéză totdéuna cu drag la peregrinii români, spre a asculta rugăciunile şi cântările serviciului devin românesc şi deosebi predicele Preacuvioşiei Sale archimandritului Augustin *Hamsea*, care de când e la conducerea mănăstirii H.-Bodrog a făcut din ea loc de evlavióse peregrinări nu numai pentru credincioşii din comunele din împrejurime, ci şi pentru cei din depărtări mari, până şi de prin diecesa Caransebeşului şi archdiecesă. După sosire, toţi credincioşii s'au mărturisit şi cuminecat, luând cu multă evlavie parte la serviciile divine, oficiate de Preacuvioşia Sa împreună cu ieromonachii mănăstirei şi cu preoţii conducĕtori ai peregrinilor, şi ascultând cu multă sete predicele instructive şi mângăitóre ale Preacuvioşiei Sale.

*

Premii pentru învĕţători. Reuniunea economică din comitatul Solnoc-Doboca („Szolnok-Dobcka vármegyei Gazdasági Egyesület") publică concurs la trei premii pentru acei învĕţători de la şcólele poporale, cari în anul şcolar 1905—6 avênd sĕ instrueze şi la şcólele de repetiţie economice conducênd înşişi şcóla de repetiţie, ori cel puţin două clase ale aceleia, — vor puté arăta astfel de resultate, cari sĕ fie vrednice de premiat. Premiile sunt: unul de 150 coróne, unul de 120 coróne şi unul de 80 coróne. Petiţiunile sunt a se trimite la adresa numitei reuniuni până în 30 Martie st. n. 1906.

*

Esamen de notari. La cursul administrativ din Murĕş-Oşorheiu cu finea anului şcolar 1904/5 şi-au căştigat diplome de notari următorii candidaţi români: Vasile Buta (Banat), Octavian Fruma (Nucet), Petru Popa (Fofeldea), George Popa (Lisa), Nicolae Dobrin (Bucium), Patrichie Geogia (Rucăr), Dumitru Rohan (Galaţi), Ioan Guiman (Polana-Mĕrului), Daniil Lungu, Daniil Popa Radu (Făgăraş).

*

Comandant mort la esercíţii. Generalul de cavalerie conte Felix Orsini-Rosenberg, comandantul corpului de armată 13. (Agram), Sâmbătă diminéţa făcênd revistă asupra regimentului de ulani din Csacaturn a căpătat apoplexie de inimă şi a căzut de pe cal, mort.

*

Nestorul Rĕşinariului. In sĕptĕmâna trecută a fost petrecut la cele eterne cel mai bĕtrân om din Rĕşinari, moşul Bucur Ilcuş, care împlinise 2 luni peste 100 de ani. Inainte de mórtea sa moşul Ilcuş răzimat pe toiag mersese singur la biserică, unde s'a împărtăşit cu cele sfinte. La câteva zile Dzeu s'a îndurat de bĕtrâneţele lui.

*

Portretul Drului D. P. Barcianu. Pentru procurarea chipului în uleu a mult regretatului Dr. D. P. Barcianu pentru localul „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu" s'au mai făcut următórele dăruiri: Andreiu Bârsanu, prof. (Braşov) 2 cor., I. I. Lăpădat, secretariul II al „Asociaţiunei", Pompiliu Bânda, învĕţătoriu (Roşia săséscă) şi Dr. Iosif Blaga, profesor (Braşov), fie-care câte 1 cor., despre ce cuitéză cu mulţămită: *Secretariatul Reuniunii.*

*

Orcan şi grindină. Pe la Csenger (comitatul Satmar) a fost Dumínecă vifor uriaş împreunat cu potopul şi grindină, care a făcut mari pagube şi a causat şi mórtea unui om. Clăile şi crucile de bucate de pe câmp au fost luate pe sus şi duse şi împrăştiate în tóte părţile. In comuna Jánk viforul a luat coperişul bisericei şi l'a isbit în mijlocul comunei, ear' fulgerul a ucis un om.

*

Teatru în Făgăraş. Tinerimea română din Făgăraş invită la producţiunea teatrală ce o va aranja Dumínecă în 23 Iulie nou în sala „Hotel Paris" ([illegible]) cu concursul binevoitor al domnişórei Lucia Roxandra, absolventă de conservator, şi al dlui Zacharie Bârsan, artist dramatic, cu programul următoriu: 1. „Marinarul" (Jean-Marie) [illegible] de A. Theuriet. 2. „Greva fierarilor" de Fr. Coppée. 3. „Dragostea" de [illegible] După producţiune urméză dans.

*

Carieră de marmură în Arpaş. In hotarul comunei Arpaş (comitatul Făgăraş) s'a descoperit o carieră (baie) de marmură cum rar sĕ-i afli părechiă. In buşteanuri mari zace cea mai preţiósă marmură numită „carrara statuaria" şi „bianco pain", de cualitate eminentă. E o marmură albă absolut lipsită de fibre, cu grane în deplină cócere, care în ceea-ce priveşte perfecţiunea şi frumseţa numai cu antica marmură egipténă s'ar puté compara. Locul pe care se află baia fusese al contelui Teleki Sándor, de la care a trecut în proprietatea statului prin cumpărare. De la stat o are în arêndă societatea mineră *Pauly et Comp*, cu sediul în Sibiiu, carea la adecă e societate a capitaliştilor din Bucureşti, deci societate română, — zice „Nemzeti Ujság".

*

Intunecime de sóre completă va fi în 30 August st. n., care însĕ în Europa numai în *Spania* se va vedé. Pentru observarea din punct de vedere ştientific a acestui rar fenomen ceresc se vor aduna în Spania mulţime de astronomi de prin tóte părţile lumii. Locul de întâlnire va fi oraşul Burgos.

*

Două sute mii de coróne pentru vaci de lapte. La cererea reuniunii economice din comitatul Tĕrnava-mică ministrul de agricultură a asemnat numitei reuniuni un împrumut de 200.000 de coróne, pentru a se cumpĕra junince şi vaci bune de lapte rassa „Pinzgau" şi a se distribui economilor membri ai numitei reuniuni.

*

Incendiu din negrijă. De la jăratecul chibritelor cu cari secerătorii lui Nyikos Lajos din Józseffalva (comitatul Torontal) îşi aprindeau pipele, s'a produs în holdă foc, care în scurt timp a mistuit recolta de pe teritoriu de douĕzeci jugĕre ale lui Nyikos şi trecênd şi în holdele vecine a făcut şi în acelea pagube fórte mari.

*

Muscă ucigaşă. Mihail Hary, jude comunal în Borsfa (comitatul Zala) eşind la câmp în unele afaceri comunale, acolo l'a pişcat de obraz o muscă. Judele n'a dat casului nici o însemnătate, dar' sosind a casă i-s'a făcut rĕu şi după bolire de două sĕptĕmâni a murit. In urma pişcăturii i-se otrăvise sângele.

*

Himen. Victoria Mărian (fiica preotului gr. or. din Valea-Epii) şi Ilarian Du[illegible] teolog gr. cat., s'-au sĕrbat cununia în 5/18 Iulie a. c. în Iclod.

*

Două miĭ cincisute jugĕre spre parcelare. Casa de păstrare din Győr a cumpărat cu 900.000 de coróne moşia din Ko[illegible] (comitatul Győr) a familiei Milenkovici, pentru a o parcela şi vinde economilor. Moşia e de 2500 jugĕre catastrale.

*

Grindină uriaşă. Peste hotarul Cu[illegible] a bătut Joi în patru rênduri grindină [illegible] de uriaşă, cum rar s'a mai pomenit. Cădeau şi zdrobi[illegible] de gheaţă de mărimea ouĕlor de gâscă. Paguba e nespus de mare.

*

Grevă pentru limba maternă Impiegaţii de tren de pe linia Varşovia-Viena şi cei ai trenului de la Lodz (Polonia ruséscă) au hotărît că cu începere de Duminecă de la miezul nopţii vor folosi în loc de limba rusescă limba polonă în tóte raporturile lor de serviciu. Ear' dacă autorităţile li-ar pune oprelişte, vor face grevă toţi până la unul.

PARTEA LITERARĂ.

Limba nouălor cărţĭ bisericeştĭ.

(Urmare.)

Molitvelnicul, care în Ţară e cunoscut sub numele tot aşa de neînţăles, de Evhologiu (corect ar fi „Adunare de rugăciuni, după analogia Orologionului, Optoglasarinului“ etc.), aşadară Evhologiul apărut în editura Sftului Sinod, (Bucureşti '96, ediţia II., la un exemplar din ed. I. a fost cu neputinţă a ajunge), ni-se arată într'o formă, care nu este în stare să satisfacă decît doar aşteptărilor unor [illegible] şi oamenĭ fără nicĭ un rost; el e sub toată critica şi e cea maĭ eclatantă dovadă despre superficialitatea cu care Sf. Sinod a purces la îngrijirea retipăririĭ cărţilor bisericeştĭ preste tot. Cele spuse despre nouăle cărţĭ bisericeştĭ în general se potrivesc de minune la acest Evhologiŭ, care s'a răspîndit din nenorocire şi printre preoţiĭ din metropolia noastră, în paguba limbeĭ noastre, pe care cu toate acusele ce s'au descărcat asupra noastră ni-am ştiut-o totuş păstra destul de bine.

Maĭ întîĭ observ, că la această carte au lucrat cel puţin doĭ inşĭ, cel dintîĭ mai priceput decît al doilea, care a lucrat cum nu se putea maĭ răŭ şi maĭ fără duh, ceea ce se poate deduce hotărît din felul cum sînt redactate diferitele părţĭ ale eĭ. In special jumătatea a doua e atît de necorăspunzător redactată, încît trebuie să-l revolte pe tot omul, care are cîtuş de cît bun simţ. Ceeace nicĭ n-aĭ crede, afli în acest Evhologiŭ şi o parte reprodusă cuvînt de cuvînt din Oratoriul luĭ Melchisedec (pg. 448—460), asupra căruia toată lumea romînească şi-a fost spus cuvîntul — de desaprobare. Am crezut, că despre această carte voiŭ putea prezenta o icoană maĭ adevărată cetitorilor dacă voiu aduna de pe bărăganul eĭ un buchet de florĭ — veştede — şi le voiŭ arăta aşa după cum sĕ află ele în Evhologiu. De aceea din nenumăratele mirozeniĭ am cules vr'o cîteva şi am ticluit eu singur din toate acelea o rugăciune modernă, cam cum vor fi toate rugăciunile mîne poimîne, cînd opera începută de Sf. Sinod va fi dusă cu cîţiva paşĭ mai departe.

Las să urmeze această rugăciune modernă, alăturea de care pun şi rugăciunea romînească, din cărţile sfinteĭ noastre bisericĭ. Iată-o:

Evhologiu.

Ediţia II. 1896 Bucureşti ediţia Sftului Sinod.

Doamne Dumnezeule *administratorul* cel bun al celor pămînteşti, (54)[1]) carele cu negrăita ta înţălepciune l'ai *făcut* pre om şi prin *economia* ta cea mîntuitoare din [illegible] *formîndu-l* spre *doxologirea* şi *bunacuviinţa* împărăţieĭ tale l'aĭ pus (160), [illegible] şi acum ca să nu fie el *deridere* (96) şi *despreţ* diavoluluĭ (363) şi duşmanilor celor *intelesualĭ*, (363) — ci ca unul ce prin adîncul înţălepciuniĭ Tale pui *termen* vieţiĭ (223) pre *repausatul servul* tău acesta, (268) care cu cuvînt adevărat te-a *dogmatisit* pre tine (213) *enumără-l* cu drepţiĭ şi-l iartă, ear trupul luĭ *cel fără figură* (514) *repauseazā-l* la ape de *repaus*, întru strălucirea luminilor Tale cele sfinte, unde este versul bucurieĭ şi al laudeĭ, (223) izbăveşte-l de *conspirările* diavolului (551) şi-i dă luĭ putere înaintea înfricoşatuluĭ *Tribunal* (251). Mai cu dinadinsul *procădem îndurate* (557) la a Ta *mizericordie* (566) *producînd* Ţie *doxologie* (556) *implorăm* (451) *filantropia* Ta (456), cu care alungĭ *demoniĭ* şi *insinuirile* lor (451) şi toată *contrarietatea* (453), *intonînd* cu glas *armonios* (248) *actuala* rugă a noastră (553): Doamne cela ce eştĭ *adorat* (567) de *laudabilul* număr al *profeţilor* şi de întreg *universul*, (567) cela ce lucrezi cele *miraculoase*, (549) carele cu cuvîntul ai *format* toate din nefiinţă în fiinţă (51?) şi aĭ *îndesit* mulţimea stelelor pe *firmament* punîndu-le *în ordine* (432) şi ai dat *profetului* David putere împotriva *gigantului* Goliat (432) iar *corifeului* Petru (34?) şi *discipolilor* Christosului Tău (377) pe [illegible] i-aĭ înzestrat cu *armonia oratorică* (475) le-ai ziz: Mergînd învăţaţi toate [illegible] botezâudu-le pe ele în numele [illegible] al Fiului şi al sfîntuluĭ Duh şi [illegible] pre ele cu sf. *elen* (365), cela ce eşti lăudat întrŭ sfinţiĭ tăĭ *Mathia* [illegible] (4?0), Iacob *economul* tainelor [illegible] Ioan *Promergătorul* (468) Grigorie [illegible] (?8) şi Ioan *Chrisostom* (486) — [illegible] pe noĭ cei ce-Ţi greşim Ţie [illegible] *ora* şi ne dă *chipurĭ* ca maĭ [illegible] sfîrşit să ne pocăim, *căcĭ al Tău* [illegible] şi *a ne mîntuì* (463), — *eliberează*-ne de toate nevoile (342) şi prin [illegible] Ta (286) nouă celor ce prin plecarea [illegible] noastre însămnăm supunere Ţie (452) împărăteşte *ne subscrie eliberarea* din păcat (222), căcĭ de Te veĭ uita la fără de legĭ Doamne, Doamne cina va *subsista?* (566). Maĭ vîrtos opreşte *totala* noastră pornire la păcat ca cu un frîŭ, ca să nu se vatăme necuviincios chipul cel dumnezeiesc şi să nu se înjosească răŭ *nobleţa* sufletuluĭ nostrŭ (363); inimă curată *creează* întrŭ noĭ (76) ceĭ ce *unanim* Te vestim pre Tine (545), trimitene nouă duhul înţălepciuniĭ *pacifice*, (476) care *edifică* (576) *conduce* pe calea cea dreaptă şi *produce propăşire* (477), — alungă dela noĭ tot *spiritul* viclean (566) şi toate obiceiurile cele *corupte* şi înnoieşte duhul cel drept în *interiorul* nostrŭ (533) ca să fie astfel mărturiile Tale *object al medităriĭ* mele (476) şi să putem *predica* după *ordinele* Tale (458) certare celor *captivĭ* (555), fă ca cinstitele, *minteştile* puterĭ fără de trup (468), totdeauna să *custodieze* împrejurul *servilor* celor ce se tem de tine (474), ear ceĭ ce urăsc pre ceĭ bunĭ să se *desoleze* (475) şi să se *estermineze* de pre pămînt *memoria lor* (474) şi precum aĭ dat *liberare* de păcate fiului *destrămat* (384) şi aĭ videcat cu puterea ta pe *paraliticul* (87) şi pe *demoniacĭ* (100) şi toate patimile cele *cronice* (111) şi aĭ întărit *muriĭ* Ierihonuluĭ (549) — trimite şi acum asupra noastră prea sft Duhul Tău, prin carele se *întreţin* toate (228) ca să ne dea nouă beutură nouă nu din peatră seacă *făcută cu minune* (275) cĭ din îndurările Tale, care le-aĭ făcut admirabile asupra noastră (557) crescînd *depozitul haruluĭ* şi punîndu-ne între cei întîĭ *înscrişĭ* în ceriŭ (29) ca să putem *eskiama* şi noĭ cu *miserul* (174): Acum *liberează* pe *servul* Tău stăpîne (17). Cela ce aĭ *vins boldul* morţiĭ (560) vino şi acum între noĭ, cei carĭ te *glorificăm* pre tine (567) şi ne isbăvşte de *epidemie*, de *plaga cea mortală* (556), şi ne dă nouă ploi *binetimpurezate*, rouă *producătoare* (556) *de fructe* şi fă ca *camerele* noastre *să fie abundînd de provizиĭ* (570). Incă ne rugăm pentru ca să se domolească toate *intemperiile* vătămătoare şi *aerele* cele *rău temperate* (547) şi să se depărteze umezelele cele *contrare* spre *producere de fructe* (346) şi pentru ca să aibă *animalele nutremînt la timp* (347). Fereşte Doamne oraşul acesta de *inundaţie* (329) ca să nu fie spre stricăciunea *agricultoruluĭ* (318) şi ne scapă din robia duşmanilor celor *ateĭ* (382) dîndu-ne nouă *conînţălegere* (59) *unirea* credinţeĭ şi *comunisarea* sftuluĭ Duh (60) şi puterea de a lăpăda *contrazicerea* şi pretinia *parţială*. Doamne Dzeule cela ce ai poruncit ca *chivotul săntităţeĭ* Tale (541) să fie cinstit cu închinăciune *convenabilă* Dumnezeiriĭ (541) şi nu *reprobezĭ* icoanele sfinţilor Tăi (549), carele prin toiagul luĭ Moisĭ aĭ *preîntipuit tipul* viŭ făcătoareĭ crucĭ, pe care aĭ îngăduit să să răstignească Fiul tău sub *Ponţie* Pilat (22) şi aĭ aşezat *administraţiile* (97) şi prea sf. *cuminecătură* (149) saŭ *euharistie* (151), *mirungerea* sau sf. *elen* şi sfîntul *botez de renaştere* (26) prin carĭ aĭ *replăsmuit* omul, vino şi acum şi binecuvintează temeliile *templului* acestuia, fă-l *neclătibil*, şl *nesurpabil* (456) ear pre ceĭ ce vor întra în el *bineventează-ĭ* (440) şi-ĭ *fortifică* cu frica Ta (444) că Tu eştĭ cel ce *dirigĭ* toate (469), dăruieşte sănătate şi acesteĭ *societăţĭ* creştineştĭ (428) şi fă ca să fie crucea aceasta acestuĭ *stimat templŭ* (539) *pururelă* izbăvire (548) căcĭ crucea este împăraţilor *potestate*, — şi iarăşĭ sfinţeşte locul acesta şi casa care s'a *construit* pre dînsul şi pe ceĭ ce voiesc a locuĭ întrînsa cu *evsevie* păstrează-ĭ nevătămaţĭ (445) şi ne păzeşte de *supravenirea celor de alt neam* (446) şi de năvălirile *oşteneştĭ* (642), pentru ca totdeauna să te putem mărĭ pre Tine dimpreună cu *unnăscutul* Tău fiŭ (451). Maĭ cu dinadinsul ne rugăm pentru *augustul* nostru rege, căruia dă-ĭ domnie ferită de *revolte* (432), *confăptuieşte* cu dînsul (564) şi dă-ĭ putere ca să supuie supt picioarele luĭ pe tot *luptătorul* (146) şi *rebelul* (449) — pentru stăpînirea, *vingerea* (564) şi *continuitatea luĭ* (556); şi dă-ĭ Doamne *victorie* (558) *evseviosuluĭ* regeluĭ nostrŭ asupra *barbarilor* (562) acum şi în pururea şi în vecĭĭ vecilor. Amin.

Molitvelnic.

Doamne Dumnezeule, stăpînul cel bun al celor pămînteştĭ, carele cu negreşita ta înţălepciune l-ai zidit pe om şi prin purtarea ta de grije cea mîntuitoare din ţărînă luîndu-l spre preamărirea şi bunăcuviinţa împărăţieĭ tale l-aĭ pus, păzeşte-l şi acum ca să nu fie el spre batjocura şi hula diavoluluĭ şi a vrăşmaşilor celor după gînd, ci ca unul ce prin adîncul înţălepciuneĭ pui hotar vieţiĭ, pe adormitul robul tău acesta, care cu cuvînt adevărat Te-a lăudat pe Tine, cu drepţiĭ îl numără şi-l iartă, iar trupul luĭ cel fără chip aşează-l la apele odihneĭ întru strălucirea luminilor Tale cele sfinte unde este glasul bucurieĭ şi al laudeĭ, izbăveşte-l de uneltirile diavoluluĭ şi-ĭ dă luĭ putere înaintea înfricoşatuluĭ Judeţ.

Maĭ cu dinadinsul cădem Atotmilostive Doamne înaintea îndurărilor Tale şi aducînd Ţie cîntare de preamărire cerem iubirea Ta de oameni, cu care alungĭ draciĭ şi vicleşugurile lor şi cu glas bine întocmit slobozim aceasta de acum rugă a noastră: Doamne, cela ce eştĭ cinstit de prea lăudaţiĭ prorocĭ şi de întreg pămîntul, cela ce facĭ minunĭ, carele cu cuvîntul ai adus toate dela nefiinţă la fiinţă şi ai împodobit bolta cerească cu cununa de stele aşezate cu chibzuială şi ai încins pe prorocul David cu putere împotriva uriaşuluĭ Goliat iar verhovniculuĭ Petru şi ucenicilor Christosului Tău, pe carĭ i-aĭ înzestrat cu buna întocmire cea mult glăsuitoare a limbilor le-aĭ zis: Mergînd învăţaţĭ toate neamurile, botezîndu-le pe ele în numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh şi ungîndu-le pe ele cu sf. mir. Cela ce eştĭ lăudat întru sfinţiĭ tăi Mateiŭ evanghelistul, Iacob ispravnicul tainelor Tale, Ioan Inaintemergătorul, Grigorie cuvîntătorul de Dumnezeu şi Ioan Gură-de-aur, miluieşte-ne pe noĭ cei ce-Ţi greşim Ţie mult în tot ceasul şi ne dă dar ca maĭ nainte de sfîrşit să ne pocăim, căcĭ Ţie ţi-se cade să ne miluieştĭ şi să ne mîntuieştĭ; — mîntuieşte-ne de toate nevoile şi prin bunătatea inimeĭ Tale ca un împărat ne sloboade din legăturile patimilor, căcĭ de te veĭ uita la fărădelegi Doamne, Doamne cine va subzista? Maĭ vîrtos neoprirea şi cu totul oprirea noastră către păcat ca cu un frîu oare carele să le opreştĭ, ca să nu se pornească fără de orînduială asupra chipuluĭ celuĭ dumnezeiesc, nicĭ răŭ să dosădească bun neamul cel sufletesc; inimă curată zideşte întru noĭ ceea ce cu un glas te vestim pe tine, trimite-ne nouă duhul înţălepciuniĭ ceĭ aducătoare de pace şi ziditoare, care duce pe calea cea dreaptă şi aduce înaintare, — alungă dela noĭ duhurile cele viclene, năravurile cele stricăcioase şi înoieşte în sufletele noastre duhul cel drept, ca în acest chip să putem lua în urechile noastre mărturiĭle Tale spre a putea propovădui după poruncile Tale iertare celor căzuţi în păcat; fă ca cinstitele cereştile puteri fără de trup totdeauna să vegheze asupra robilor Tăi celor ce se tem de tine, ear cei ce urăsc pe ceĭ bunĭ să se destrame şi să piară de pe pămînt numele lor şi precum ai dat iertare de păcate fiiului pierdut şi aĭ vindecat cu puterea Ta pe slăbănogul şi pe ceĭ îndrăciţĭ şi patimile cele după vremurĭ şi aĭ întărit zidurile Ierihonuluĭ, trimite şĭ acum asupra noastră prea Sft. Duhul Tău, prin carele se ţin toate, ca să ne dea nouă beutură nouă, nu din peatră seacă făcătoare de minunĭ, ci din îndurările Tale, care le-aĭ făcut asupra noastră înmulţind darurile Tale şi punîndu-ne între ceĭ aleşĭ ai Tăĭ, ca să putem striga şi noĭ cu cel năcăjit: Acum slobozeşte pe robul Tău stăpîne.

Cela ce aĭ biruit acul morţiĭ vino şi acum între noĭ, ceĭ carĭ Te preamărĭm pe tine şi ne dă nouă ploaie de bună vreme, rouă aducătoare de roade şi fă ca să avem belşugul în toate.

Incă ne rugăm pentru ca să se domolească toate vremurile cele rele şi să se depărteze umezelile cele potrivnice spre aducere de roade şi pentru ca să aibă vietăţile hrană la vreme.

Fereşte Doamne oraşul acesta de potop, ca să nu fie spre stricăciunea plugarului şi ne scapă de robia duşmanilor celor fără de Dumnezeŭ, dîndu-ne nouă bună înţelegere, împreunarea credinţeĭ şi împărtăşirea Sftului Duh şi putere spre a lăpăda împotrivirea şi prietinia cea de gîlceavă.

Doamne Dumnezeule cela ce aĭ poruncit ca sicriul sfinţieĭ Tale să fie cinstit cu închinăciunea cuvenită Dumnezeiriĭ, şi nu socoteştĭ deşarte icoanele sfinţilor Tăi, carele prin toiagul luĭ Moisi aĭ închipuit maĭ înainte crucea ta cea făcătoare de viaţă, pe care ai îngăduit să se răstignească fiiul Tău sub Pilat din Pont şi aĭ aşezat isprăvniciile şi prea sfînta cuminecătură adecă împărtăşire cu sft. trupul şi sîngele Tău — şi sf. mir şi sfîntul botez de naştere de a doua, prin carĭ aĭ plăsmuit din nou pe omul cel căzut în păcat — vino şi acum îi binecuvintează temeliile acesteĭ sfinte bisericĭ, păzeşte-o neclintită şi neatinsă, ear pe cei ce vor întra în ea binecuvîntă-ĭ şi-ĭ întăreşte cu frica Ta, că Tu eştĭ cel ce orînduieştĭ toate, dăruieşte sănătate obşteĭ creştineştĭ şi fă ca să fie crucea aceasta acesteĭ cinstite bisericĭ totdeauna izbăvire, căci crucea este împăraţilor putere. Şi iarăş sfinţeşte locul acesta şi casa care s'a zidit pe dînsul, şi pe cei ce vor a locuì într'însa cu bună cucernicie păstrează-ĭ nevătămaţi şi ne păzeste de năvălirea altor neamurĭ, pentru ca totdeauna să te putem mărì pe Tine dimpreună cu unul născut fiul Tău. Mai cu dinadinsul ne rugăm pentru preaînălţatul împăratul nostru, căruia dă-ĭ domnie pacinică, ajută-ĭ şi-ĭ dă putere, ca să supuie supt picioarele luĭ pe tot vrăşmaşul şi potrivnicul, — pentru stăpînirea, biruinţa şi stăruinţa luĭ şi dă-ĭ Doamne cucerniculuĭ nostru rege biruinţa asupra protivnicilor, acum şi pururea şi în vecĭĭ vecilor. Amin.

(Va urma).

---

[1]) Nrul indică pagina din Evhologiŭ.

Nr. 139 1905. [155] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor vacante la şcólele centrale române gr. or. din Braşov se escrie concurs cu termin de 30 zile de la cea dintâiu publicare în „Telegraful Român“.

a) La gimnasiu şi şcóla reală.

Sunt de ocupat **două posturi de profesori**: unul pentru *catedra de matematică şi fisică* şi unul pentru *catedra de limba germană şi română.*

b) La şcóla comercială superióră.

E de ocupat **un post** de profesor pentru *catedra de limba magiară şi germână.*

c) La şcólele primare.

Sunt de ocupat **două posturi de învĕţători.**

Concurenţii 'şi vor adresa petiţiile lor Eforiei şcolare şi le vor însoţí cu următórele documente:

1. Carte de botez, prin care vor dovedí, că sunt Români de confesiunea gr. or.
2. Atestat de moralitate.
3. Atestat medical, că sunt deplin sănĕtoşi.
4. Revers, că se vor conforma întru tóte legilor şi dispositiunilor bisericeşti-şcolare şi regulamentelor în vigóre şi la cas, că Eforia şcolară va pretinde, se deobligă a propune şi la celelalte şcóle, cari stau sub administraţia Eforiei.
5. Pentru concurenţii de sub *a*) şi *b*) diploma de profesor, conform articolului de lege XXX din 1883, respective regulamentului ministerial pentru şcólele comerciale din 1895, sau întru cât nu ar avea încă diplomă, cel puţin atestatul despre esamenul fundamental dimpreună cu absolutoriul.
6. Pentru concurenţii de sub *c)* atestat de cualificaţiune învĕţătoresc, eventual şi alte documente recomândătóre.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului provisor (provăzut în § 30 al legii de instrucţiune) salar anual de 1800 cor.; ear de la ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salar anual de 2400 cor.; cinci cuincuenii de câte 200 cor, bani de cuartir 400 cor. anual şi drept de pensiune conform statutelor în vigóre la şcólele nóstre; pentru timpul de serviciu ca profesor suplinitor 1600 cor. anual.
2. Pentru învĕţători în timpul serviciului de provisori salar anual de 1000 cor., fără alte emolumente şi de la ocuparea definitivă a postului de învĕţător ordinar salar anual de 1200 cor.; cinci cuincuenii de câte 120 cor. şi bani de cuartir de 240 coróne; dreptul de pensiune au sĕ şi-l reguleze la stat; în fine pentru timpul de serviciu ca învĕţător suplent 800 cor. — fără alte emolumente.

Braşov, din şedinţa eforiei şcolare ţinută la 28 Iunie st. n. 1905.

Eforia şcólelor centrale rom. ort. rĕs. din Braşov.

---

[154] 1—1

Publicaţiune.

Pentru **darea în întreprindere a zidirei unui edificiu şcolar nou** în comuna **Reciu,** protopresbiteratul Mercurei, pe calea licitaţiunei minuende se fixézā ziua de **17/30 Iulie** a. c. 2 ore d. a.

Din planul şi preliminarul de spese aprobat de ven. cons. arhid. cu data 23 Iunie a. c. Nr. 5364 şc. se zideşte numai o sală deocamdată. Intreg materialul la zidărit şi bărdăşit îl dă comuna parohială, afară de apă.

Preţul de strigare pentru lucrările de zidar, bărdaş, de măsar şi tinichigiu (pleuar) e statorit cu 2000 coróne.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul parohial, unde se va ţiné şi licitaţiunea, avênd intreprinzĕtorul respectiv a depune ca vadiu 10% din preţul de strigare.

Reciu, în 4/17 Iulie 1905.

Ignatie Filip
paroh, presid.

Nechit Popa
notar.

Vidi!

Avr. S. Pecurariu
protopop.

Nr. 5714 Epitr. 1905. [141] 3—3

Publicare de licitaţiune.

In **6 August st. n.** a. c. la 10 ore a. m. la faţa locului în Borgo Suseni se va da prin licitaţiune publică în vînzare, **móra de făină** cu dreptul de apă şi **fabrica de săpărie** (ferărie) proprietate a fondului şcolar confesional gr. or. rom. din Borgo Joseni, cu preţul strigării de 2000 coróne.

Licitanţii au sĕ depună vadiul în bani sau hârtii de valóre de 10% de la suma strigării la ziua licitării 9 ore a. m. în şcóla română confesională la mâna comisariului consistorial Pantaleon Lucuţa.

Sibiiu, în 25 Iunie 1905.

Consistoriul arhidiecesan.

Nrii 281 377 1905 [153] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişóra şi Cohalm, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Zoltan,** cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei, şi lemnele necesare de foc.
2. **Hetur,** cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.
3. **Laslea mare,** cu salariu anual de 600 cor., şi anume: din repartiţie de la popor 260 cor., din alodiul comunal 40 cor., din grădina şcolară venit 100 cor., şése stângini de lemne cu 120 cor., venite cantorale 80 cor,, şi cuartir gratuit în edificiul şcólei.
4. **Críţ,** cu salariu anual de 600 cor., şi anume: din repartiţie de la popor 166 cor., întregire de la stat cu 434 coróne, grădină pentru legumi, cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc, avênd alesul a îndeplini şi oficiul cantoral pentru care va avé competinţele obicinuite.
5. **Paloş,** protopresb Cohalm, postul al doilea de învĕţătoriu cu salariu anual de 600 cor. plătibil decursiv în 3 rate semestrale prin repartiţie de la popor, bani de cuartir după împrejurările locale, lemne de foc.
6. **Crihalma,** protopresb. Cohalm, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi 10 cor. pentru lemne de foc.
7. **Draos,** protopresb Cohalm, cu salariu anual de 600 coróne, cuartir gratuit în edificiul şcólei cu două încăperi, şi lemnele necesare de foc.

Cuincuenal prescris de lege servind învĕţătorii la şcólele susindicate neîntrerupt timpul normal de 5 ani.

Reflectanţii la aceste posturi cu îndatorirea a provedé instrucţiunea şcolarilor de la 6—12 ani şi celor de la 13—15 ani, a-i instrua în cântările liturgice împreună cu tinerimea adultă, a le conduce şi a ţiné în Dumineci şi sĕrbători strană în biserică, — sĕ 'şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Sighişóra (Segesvár) până la terminul indicat, cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a 'şi arăta desteritatea în cele rituale, preferindu-se cântăreţii buni.

Sighişóra, 1 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Sighişóra şi Cohalm, în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 98 1905. [150] 2—3

Publicaţiune.

Pentru **adaptarea** unor noue încăperi la **edificiul şcólei** gr. ort. confesionale din **Arpaşul-inferior**, protopresbiteral Avrigului se escrie licitaţiune minuendă pe ziua de **23 Iulie st. n. a. c.** la 4 ore p. m. care se va ţiné în edificiul şcólei din loc.

Planul şi preliminariul de spese aprobate de Preaven. Consistoriu arhidiecesan cu nr. 983 Epitropesc 1905 din 5 Februarie a. c. cum şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul parohial gr. or. din loc.

Doritorii de a licita au sĕ depună un vadiu de 10% de la suma preliminată cu 7118 cor. 42 fileri în bani gata sau în hârtii de valóre, cari rĕmân în cassa comitetului comun şcolar până după colaudare.

Comitetul comun şcolar îşi reservă dreptul de a da lucrarea în întreprindere oferentului celui mai acreditat şi dacă nu este minusoferent.

Arpaşul inferior în 12 Iulie st. n. 1905.
Oficiul parohial gr. or.

Trandafir Dragomir
paroh gr. or., ca presid.

Nr. 23 1905. [149] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroh** în parohia vacantă de cl. III. **Certejul de jos** cu filia **Coaja,** tractul Ilia, pe basa Vener. ordin consistorial din 11 Ianuarie 1905 nr. 141 Bis. prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Ilia, la 15 Ianuarie 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 257. [137] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoreşti** din comunele jos indicate în protopresbiteratul Cetăţii de pétră, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Curtuiuş,** cu salariu de 600 coróne, din care 300 coróne repartiţie de la popor, ear' 300 coróne ajutoriu de stat, cuartir şi lemne de foc.
2. **Fênaţĕ,** salariu de 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.
3. **Trestie,** salariu de 600 cor., cuartir, grădină de legumi şi lemne de foc.
4. **Văleni,** salariu 600 cor., cuartir şi lemne de foc pentru sala de învĕţămênt.

Concurenţii au sĕ aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral (p. u. K. Monostor) şi a se presenta înainte de alegere poporului în biserică şi a'şi arăta desteritatea în cântări. Invĕţătorii instituiţi la posturile de mai sus sunt datori a cânta Dumineca şi sĕrbătórea cu copíii în biserică şi a cultiva grădină de pomărit.

In conţelegere cu comitetele parohiale respective.

Fênaţĕ, la 21 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetăţii de pétră:

Teodor Şovrea
adm. prot.

Nr. 703 1905. [145] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** la şcólele din comunele **Apahida, Calata-mare, Cojocna, Gherőfi Dângău** şi **Mociu,** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fie-care post sunt: salariul regulat de câte 600 cor. şi cuartir în edificiul şcólei, cu grădină dê legumi.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, au a'şi aşterne în terminul fixat, cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului, în conţelegere cu comitetele parohiale.

Cluj, 25 Iunie 1905.

Tuliu Rosescu
protopresbiter.

Nr. 273 1905. [144] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh din parohia Şeica-mare, protopresbiteratul Mediaşului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au a'şi înainta cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, în terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral, ş a se presenta în vre o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Cel ales de paroh e obligat a contribuí la fondul protopresbiteral pentru casa tractuală, anual suma de 40 coróne, în decurs de 10 ani.

Mediaş, 16 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului, în conţelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopresbiter.

Nr. 320 1905. [142] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea **parohiei Cheia Rimeţului,** protopresbiteratul Alba-Iulia se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea de la stat a venitelor preoţeşti.

Concurenţii 'şi vor înainta petiţiunile, cu tóte documentele recerute subsemnatului oficiu, în terminnl susindicat, şi se pot presenta înaintea alegĕtorilor, conform prescriselor regulamentare, pentru a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial local.

Alba-Iulia, 24 Iunie 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 651. [146] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** la şcólele confesionale gr or. din comunele semnate mai jos din protopresbiteratul Sibiiului se publică concûrs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Lómneş** cu filia **Mândra,** salariu anual 600 cor. — din cassa bisericii din materă 200 cor., de la popor 200 cor., din filie 200 cor. —, cuartir liber în edificiul şcólei şi relut pentru lemne de încălzit 20 cor., jumĕtate din venitul grădinei de pomărit, şi folosinţa grădinei de legumi de lângă şcólă.
2. **Vurper,** salariu anual 600 coróne, din cassa bisericei 200 cor., de la popor 400 cor., cuartir în edificiul şcólei, 3 stângini de lemne pentru încalzit şi 1/4 jugĕr grădină.
3. **Cornăţel,** salariu anual 600 coróne din cassa alodială, cuartir în edificiul şcólei, şi lemnele necesare pentru încălzit.

Reflectanţii la vre unul din aceste posturi vor avé a se presenta în comună în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, avênd a conduce cântările cu elevii în biserică, şi a ţiné şi o strană.

Cuincuenalele se vor computa numai după 5 ani de serviciu în comuna respectivă.

Cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre se vor aşterne la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sibiiu, 29 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetele parohiale.

I. Papiu, protopresb.

Tu

nu vei afla pentru îngrijirea pielii, în deosebi pentru delăturarea pistruilor şi pentru a avé o colóre delicată a feţii, un săpun mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca: doi băieşi)

Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vinzare cu 80 fileri bucata,
în farmacia „la urs“ (piaţa mică),
la I. B. Misselbacher sen. (piaţa mare),
G. Meltzer (str. cisnădiei şi str. guşteriţii 25),
prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei), (89 b) 7—25
Carol Arz (str. cisnădiei), cum şi
în Sighişóra la farmacistul W. Lingner.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secre**

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgia, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕcéală la mâni şi piciore, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu-l va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis a se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 144

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţérā şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 73 Sibiiu, Sâmbătă 9/22 Iulie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rêndul cu litere garmond

Douĕ guverne.

Sibiiu, 21 Iulie n.

Planurile coaliţiei parlamentare ungare sunt cu bună sémă bine combinate şi bine stabilite, dată fiind împrejurarea, că între membrii ei se află bărbaţi cu multă erudiţiune şi esperienţă politică. Şi dacă coaliţia se crede sigură în isbândă, cum se laudă, este a se atribuí tocmai acestei împrejurări, faptului, că forţa intelectuală se află pe partea ei. Dar' este a se atribuí şi împrejurării, că din cealaltă parte se manifestă prea puţină energie. Slăbiciunea puterii esecutive dă bună alimentare coaliţiei, şi o face sĕ mérgă până unde a mers: de a se considera pe sine ca al doilea guvern al ţerii, şi încă cel legal, cel constituţional, cel parlamentar.

Pentru-că aici au ajuns lucrurile. Guvernul presidat de baronul *Fejérváry*, guvern numit din partea Corónei, dase nu de mult un circular, adresat tuturor municipiilor, în care le trăgea acestora atenţiunea asupra împrejurării, că felul cum unele municipii decis sĕ aplice *resistenţa pasivă* nu corespunde legilor ţerii, pentru-că ideea, că municipiile, şi respective funcţionarii municipiilor, ar avea dreptul sĕ respingă încassarea dărilor plătite de bună voie din partea cetăţenilor şi înrolarea lor în armată când se anunţă în mod voluntar ca sĕ fie primiţi, nu dispun nimica legile ţerii, şi astfel guvernul este decis, ca hotărîrile de asemenea natură, luate din partea municipiilor, *sĕ le anuleze*, ear' pe funcţionarii renitenţi sĕ 'i ridice din posturi.

Comitetul esecutiv al coaliţiei parlamentare, faţă cu acest ordin-circular al guvernului M. Sale a acceptat apoi, în şedinţa de Marţi o *contraproclamaţiune*, compusă de subcomitetul din care faceau parte conţii Apponyi şi Andrássy apoi Polonyi, în care contraproclamaţiune se dau sfaturi şi îndrumări *„naţiunei"* sĕ nu asculte de guvern, ci sĕ asculte de ce 'i spune comitetul esecutiv al coaliţiei!

Credem, că pasul acesta al comitetului esecutiv, — care represintă coaliţiunea, — a fost prea cutezat, şi nu póte sĕ ducă decât la totala nimicire a ordinei în stat, la anarchie. Am spus'o nu de mult, şi o accentuăm de nou, că nu numai după priceperea şi ordinul guvernului, ci după priceperea fie-cărui cetăţan cu judecată calmă, plătirea dărilor şi facerea serviciului militar e o datorinţă patriotică şi constituţională de prima ordine. A impedeca deci pe cei ce de bună voie vin sĕ-şi împlinéscă acésta datorinţă, este a nimici în cetăţenii ţerii sentimentul de datorinţă patriotică şi constituţională, fapt destul de condamnabil chiar şi în casul când am puté accepta punctul de vedere al coaliţiei, că un guvern care nu e eşit din majoritatea parlamentară, ca neconstituţional şi neparlamentar nu e în drept sĕ încasseze dări şi sĕ înroleze recruţi, — pentru-că nici recruţii, nici dările nu se dau guvernului, ori Corónei, ci se dau statului şi pentru susţinerea statului.

Cu mult mai îngrijitóre ni-se pare însĕ *promisiunea* cu care proclamaţia se încheie, că adecă toţi aceia cari vor cădé jertfă acestei disposiţiuni, au sĕ fie *remuneraţi* la timpul seu, şi nu va rĕmâné nimeni de pagubă dintrĕ funcţionarii pe cari guvernul ar îndrăsní sĕ 'i amoveze din posturi. Asta e îndemnare şi provocare directă la nesupunere, la nerespectare faţă cu disposiţiunile guvernului numit din partea Maiestăţii Sale, şi cunoscênd temperamentul viu al Magiarilor, tare ne temem, că mulţi dintrĕ funcţionarii municipali vor puşca peste ţintă făcênd întrebuinţare de aceste sfaturi şi îndrumări.

Recunóştem dreptul coaliţiei de a se considera pe sine de adevĕrată representanţă a opiniunei publice din ţară, pe basa majorităţii ce o are în parlament. Recunóştem pe séma ei dreptul de a pretinde, ca guvernul ţerii sĕ fie luat din şirele ei, şi dreptul acesta i-l recunóşte şi Coróna. Dar' nu 'i póte recunóşte nimeni dreptul de a se considera pe sine de al doilea guvern al ţerii, şi de a da contraporunci, pentru a împedeca împlinirea poruncilor venite de la guvernul adevĕrat al ţerii. Căci douĕ guverne nu putem sĕ avem. Făcênd aşa, duce sigur lucrurile acolo, unde cetăţanul din Comorn, care a întrerupt pe contele Apponyi în vorbirea sa din Dumineca trecută voia sĕ fie duse: la *ascuţirea cóselor!* Ori póte-că coaliţia voeşte, ca aici sĕ ajungă lucrurile?!

Conferenţele învĕţătoreşti.

Cuvênt de deschidere

rostit de comisarul consistorial *Gavril Hango*, presbiter, la deschiderea conferenţei învĕţătoreşti din protopresbiteratele Cetatea-de-pétră şi Solnoc, ţinută în Rogoz la 21 şi 22 April 1905 st. v.

(Fine.)

Un bogat material de esploatat ne oferă şi constituţiunea patriei şi cea a bisericei nóstre în special. Aici înainte de tóte vom spune elevilor, că avem douĕ feliuri de stăpânii în lumea acésta: una luméscă şi alta bisericéscă, şi ambele sunt de la Dumnezeu rênduite, şi că la porunca lui Dumnezeu, care le-a aşezat pentru binele nostru şi care este şi peste ele, le datorim supunere şi ascultare. Iis. Chris. a zis: „Daţi cele-ce sunt ale Chesarului-Chesarului, şi cele-ce sunt ale lui Dzeu — lui D-zeu". (Marc. XII. 17), — şi lui Pilat: „Nu ai avé nici o putere asupra mea, de nu ţi-s'ar fi dat ţie de sus". (Ioan XIX. 11). Asemenea suntem datori a sprijiní şi instituţiunile bisericeşti şi civile culturale şi de binefacere, căci fie direct, fie indirect şi noi ne împărtăşim de binefacerile lor şi astfeliu ne arĕtăm şi iubirea faţă de deaprópele. Dar' cu deosebire trebue sĕ sprijinim instituţiunile bisericei şi némului nostru, făcêndu-ne membri la ele şi ajutorându-le eventual şi altcum. Apoi trebue sĕ ne ferim de societăţi rele şi de ómeni rĕi, la sfaturile cărora am cădé în pĕcat şi ni-am periclita fericirea nóstră şi a societăţii legale bisericeşti şi civile etc.

In legătură cu acésta, la tractarea constituirei corporaţiunilor bisericeşti ori civile, vom arĕta elevilor, ce însuşiri trebue sĕ aibă aceia pe cari îi alegem de diregĕtori şi de representanţi (deputaţi, membri) în diferitele corporaţiuni bisericeşti şi civile, şi cât este de mare pĕcatul acelor alegĕtori, cari se lasă a fi mituiţi de cineva cu bani, mâncare, beutură sau altceva, pentru-ca sĕ aléga de diregĕtori ori de representanţi ai poporului — ómeni despre cari ştiu înainte, că nu vor lucra pentru binele poporului, ori vor lucra numai pentru binele unora şi cu păgubirea nedréptă a altora.

Alt obiect de învĕţămênt sunt: *Ştiinţele naturale* cu ramurile lor: Antropologia, Zoologia, Plantologia, Mineralogia, Fisica, Chemia şi Agricultura.

Mai cu sémă cu ocasiunea escursiunilor la câmp — le vom atrage atenţiunea la frumseţa şi măreţia lucrurilor din natură, pe cari omul nu le póte produce, şi dacă le vom presenta tóte lucrurile şi fenomenele din natură în colorit religios, întărindu-ne afirmaţiunile abstracte la loc şi timp potrivit şi cu citaţiuni din st. scriptură, după-ce le-am esplicat odată pe basa legilor naturei.

Trebue sĕ convingem pe elevi, că tóte sunt de la Dzeu şi că tóte îşi au scopul lor special, de-şi nu cunóştem încă scopul tuturor fiinţelor şi pentru om. Tóte sunt aşa precum sunt, pentru-că altcum nu s'ar putea susţine după modul lor de traiu fixat de Dzeu şi altcum nu ar puté corĕspunde nici scopului lor special. In tóte trebue sĕ vadă atotputernicia, înţelepciunea şi bunătatea lui Dzeu faţă de tóte fiinţele din natură şi mai cu sémă faţă de om pentru care a creat tóte.

Când ni-a succes a convinge pe elev despre acésta, atunci nu va deveni din el om îngâmfat de ştiinţa sa, ci 'şi va pleca fruntea cu umilinţă înaintea lui Dzeu, şi cunoscêndu-şi destinaţiunea pe acest pămênt nu va căuta mai întâiu cele trupeşti, ci va tinde mai întâiu după cele cereşti, căci atunci acelea tóte i-se vor adauge lui. (Luca XII. 29). Şi nu e tocmai aşa greu a ajunge la acest resultat, dacă ne vine şi familia şi societatea într'ajutor, căci mintea şi inima lor încă nu e stricată, şi acea rĕsare, ce sădim în ea, numai ostenélă sĕ ne luăm.

Dar' iată şi câteva pilde: cum putem convinge pe elevi despre atotputernicia, înţelepciunea şi bunătatea lui Dzeu din lucrurile din natură.

Sĕ privim mai întâiu la facerea lumii (Despre crearea fiinţelor pur spirituale, despre îngeri, nu vorbesc, pentru-că este un obiect mai puţin accesibil de mintea elevilor din şcóla poporală). Dzeu a creat lumea din nimica (atotputernicia) şi după ceriu (fiinţele pur spirituale, îngeri) pămêntul (materia), apoi din acesta fiinţele neînsufleţite, dar' şi aici mai întâiu plantele şi numai după acestea animale şi mai pe urmă pe om, fiinţa spirituală-materială. Pentru-ce în ordinea acésta? Pentru-că fiinţele superióre nu pot esista fără cele inferióre. Omul nu póte trăí fără plante şi animale, animalele nu pot trăí fără de plante şi plantele nu se pot desvolta fără materiile din pămênt. Chiar şi omului îi creéză mai întâiu corpul şi numai după acesa sufletul, căci după zis'a sf. scripturi, corpul este locuinţa sufletului şi prin el numai se póte manifesta în afară.

(Iată deci şi înţelepciunea şi bunătatea lui Dzeu la creérea lumii faţă de fiinţele Sale).

Desterităţile technice: cântări, desemn şi lucrul de mână. Trebue sĕ învĕţăm a cânta frumos, pentru-ca sĕ putem lăuda pe Dzeu şi prin cântare. Apoi cântarea frumósă, chiar şi cea profană, ne mângăie în supĕrări, ne învioréză sufletul şi ne nobilitéză inima. Trebue sĕ învĕţăm a desemna, pentru-ca sĕ ne căştigăm un gust bun pentru ceea-ce e frumos şi plăcut şi ochilor, mai cu sémă când e vorba sĕ facem lucruri pentru înfrumseţarea bisericilor. Şi în fine învĕţăm şi lucrul de mână, pentru-că nu toţi putem trăí după carte, ci trebue sĕ învĕţăm o meserie óre-care, pentru-ca sĕ ne putem căştiga pânea de tóte zilele pe cale cinstită, prin muncă dréptă, aşa precum voeşte Dzeu. Nici lucrul de mână, meseriile nu sunt ruşinóse, ci din contră, tocmai plăcute lui Dzeu. Esemplu însuşi Domnul nostru Iisus Christos şi apostolii. Apoi câtă pildă de sîrguinţă şi cruţare nu putem învĕţa chiar şi de la animale. Pildă albina, furnica etc.

In fine chiar şi *gimnastica* o învĕţăm în ultima analisă pentru preamărirea lui Dzeu. Căci prin ea ne întărim corpul şi ne înviorăm sufletul; prin ea ne conservăm sănĕtatea şi ne prelungim viaţa după cât e cu putinţă. Apoi ne deprindem a face semnul crucii, închinăciunile, îngenuncherile şi mătăniile în mod frumos şi plăcut nu numai ómenilor, ci şi lui Dzeu. Adevĕrat, că Dzeu nu se uită atâta la formele din afară când ne rugăm, ci la gândurile omului şi la inima lui; dar' noi ca fiinţă corporală-spirituală trebue sĕ ţinem cont şi de formele din afară, prin cari ne dăm espresiune gândurilor şi sentimentelor religióse, pentru-că trebue sĕ servim şi cu corpul nostru lui Dzeu şi astfeliu sĕ servim de pildă şi altora pentru deşteptarea şi întărirea sentimentului religios.

Incă ceva şi voiu termina.

Noi adese-ori vedem în viéţă: cum celor buni le merge rĕu, şi celor rĕi le merge bine şi cum trimite Dzeu altădată calamităţi publice asupra tuturor fără deosebire şi asupra celor răi şi asupra celor buni. Pentru ce acésta? Dar' chiar şi de aici putem deduce atotputernicia, înţelepciunea şi bunătatea lui Dzeu faţă de făpturile Sale şi mai cu sémă faţă de om. — Dzeu dă celor rĕi bunătăţi, pentru-ca vĕzênd ei bunătatea lui Dzeu arătată faţă de ei cu nevrednicie, sĕ se lapede de fărădelegile lor şi sĕ se întórcă eară la Dzeu, ori pentru ca sĕ-i remunereze aici pe pămênt pentru vre-o faptă bună ce au sĕvêrşit óre-când în viéţă. — Ear' celor buni le trimite rele, pentru-ca sĕ le cerce credinţa, că óre şi mergêndu-le rĕu vor împliní poruncile lui Dzeu (Iov), ori pentru-ca sĕ-i pedepséscă aici în viéţa acésta pentru vre-un pĕcat din trecut. Pentru-că Dzeu este şi preadrept judecătoriu, care resplăteşte fiecăruia după vrednicie. Apoi calamităţile publice, ce le trimite Dzeu asupra tuturor fără deosebire, precum bóle, fómete, cutremure de pămênt, inundaţiuni de ape, rĕsbóie şi alte rele asupra ómenilor şi asupra plantelor şi animalelor, eară sunt mijlóce pentru-ca deoparte sĕ restabiléscă echilibrul întrĕ fiinţele din natură, ear' de altă parte pentru-ca şi prin acelea sĕ-şi arete atotputernicia sa, ca omul vĕzênd nestatornicia lucrurilor omeneşti, sĕ se umiléscă înaintea lui Dzeu şi cu atât mai vêrtos sĕ se feréscă de pĕcat.

*

Iată dar', stimaţilor domni învĕţători, în conturi fórte mari, cum putem aduce tóte obiectele de învĕţămênt profane, chiar şi cele mai seci, în legătură cu religiunea. Iată cum le putem presenta elevilor tóte în vestmênt şi colorit religios, ca aşa în tóte lucrurile din natură şi din viéţa omului sĕ vadă mâna lui Dzeu, şi atotputernicia, înţelepciunea, bunătatea şi dreptatea Lui. Iată cum ne pot serví tóte lucrurile din natură şi din viéţa omului ca mijlóce pentru deşteptarea şi întărirea credinţei şi a sentimentului religios-moral în elevi, ca sĕ devină ómeni luminaţi, de-şi cu puţină ştiinţă, dar' mai cu sémă ómeni morali aşa precum cere spiritul creştinismului. Căci nu în multă învĕţătură stă ştiinţa cea adevĕrată, ci în virtute, în acea înţelepciune dumnezeiască descoperită omului, carea îi arată calea, cum sĕ folosésca bunurile pămênteşti spre mărirea lui Dzeu şi aşa şi spre fericirea sa pămêntéscă şi cerésca.

Şi numai lucrând aşa merităm numele de învĕţători confesionali şi de luminători ai poporului.

Fie, ca aceste puţine indicii modeste sĕ cadă pe pământ bun şi desvoltându le de pe catedre sĕ aducă róde mănóse spre binele trupesc şi sufletesc al tuturor.

Cu acestea declar conferenţa şi prima şedinţă a ei deschisă.

Cronică pedagogică.

(Urmare).

Pe lângă predarea cetirei în mod raţional, metodul fonomimic a aflat îmbunătăţiri necesare şi la predarea scrierii.

Până când după metódele vechi, elevilor li se arăta simplu cum se scrie o literă, încercând a-i deprinde la combinarea ei, după acest metod ele se predau într'un mod cu mult mai firesc.

Precum la predarea cetirei, aşa şi la predarea scrierei ia de basă istoria desvoltării culturale a omenimei.

Cum au scris ómenii la început ne este cunoscut: Voind sĕ arete un lucru óre-care desemnau diferite chipuri. Dacă d. e. voiau sĕ arete eternitatea desemnau un şarpe încolăcit muşcându-şi códa; doriau sĕ arete, că cineva sĕ fie cu atenţiune, desemnau ochiul ş. a. m. d.

După scrisórea hieroglifă a urmat scrisórea inventată de fenicieni cu semnele sonurilor.

Acestia pentru semnele sonurilor întrebuinţau desemnuri de obiecte cari se începeau cu sonul respectiv. Pentru a arăta pe „A" se desemna capul boului, deóre-ce în limba feneciană boul se chiamă „Aleph", de aceea pe „A" îl numiau „Aleph" sau Alfa; „B" se desemna în forma unei case, deóre-ce acésta în limba feneciană se chiamă „Bet" ş. a. m. d.

Scrisórea şi acum mai are multe asemănări cu scrisórea vechie, se 'nţelege, că cu timpul în forma literelor s'au făcut tot mai multe schimbări, aşa că acum puţin se póte observa asămănarea lor.

Considerând că predarea scrierii în legătură cu desvoltarea înaintării culturale a omenimei, sau mai bine, cu metodul scrierii inventat în mod natural în timpul copilăriei omenimii, ofere posibilitatea de a stirni în elevi interes şi atenţiune, acesta s'a constatat a fi cel mai practic metod.

E deobşte cunoscut, că elevii nu observă tóte părţile unui lucru, ce li-s'ar presenta, ei observă numai aceea ce-i intereséză şi le face plăcere, sau mai bine: ce e interesant modului de cugetare şi ce se ţine de cercul lor de activitate.

După metódele de păn'aci neputêndu-se atrage deosebit atenţiunea elevilor prin o predare potrivită a semnului sonului, a literei, natural că elevii în acésta nu vedeau decât nişte linii încurcate, despre-ce nu-şi puteau da sémă, pentru-că predarea nu era destul de interesantă, prin urmare nu le putea stîrni interesul şi atenţiunea recerută.

E evident deci, că e nespĕrat de lipsă, ca predarea literelor sĕ se facă în legătură cu o asămănare corĕspunzĕtóre, în legătură cu o poveste strîns legată de sonul şi litera respectivă.

Vom presenta în partea II. a lucrării nóstre modul de predare cu povestirea corĕspunzĕtóre pentru fie-care son, respective literă.

Dacă ne vom nisui sĕ ne însuşim acest metod, aplicându-l, ne vom convinge că pe acest teren putem sĕ ajungem la resultat uimitoriu şi că în decursul celor 6—8 sĕptĕmâni de la începutul anului şcolar fie-care elev începĕtoriu va fi pus în posiţia de a cunóşte tóte literele, putêndu-se începe însaşi cetirea şi scrierea.

II. Partea practică.

1. Esercitii de sonificare.

i.

Intr-o zi când bunica împletia ciorapi, Veta o rógă să-i dee şi ei sĕ împletéscă.

Bunica i-a spus, că fiind ea mică, nu ştie sĕ lucre, dar' îi va da când va fi mai mare şi va şti sĕ împletéscă.

Veta însĕ atâta a rugat pe bunică-sa, până când acésta s'a învoit sĕ i dee cele de lipsă pentru împletit: aţă şi ace.

De óre ce Veta nu ştia cum sĕ încépă şi ce sĕ facă, a trebuit sĕ-i arete tot bunica.

Pe când bunica îi arăta şi-i spunea, pisica, care avea mare plăcere sĕ se jóce cu Veta, a venit şi ea aci, dar' vĕzênd că Veta nu vrea sĕ se jóce cu ea, a aruncat jos ghemul de aţă şi a început sĕ-l rostogoléscă prin casă de aci colea.

Intr'aceea bunica, care se apucase sĕ lucre mai departe, aude că Veta începe a rîde: i...i...i...

Se uită la ea şi vede că copila nu mai lucră; ea şi-a fost pus degetul arătătoriu la gură şi vĕzênd ce face pisica, rîdea într-una: i...i...i...

Bunica nu s'a supărat pentru acésta, a rîs şi ea de pisică.

(: Degetul arătătoriu îl punem la gură, imitând pe Veta şi totodată pe „i" tipărit, care are asĕmĕnare cu degetul :).

(Va urma

Revistă esternă

Condiţiile păcii ruso-japoneze. „Magdeburger Zeitung" vesteşte pe basa informaţiunilor ce zice că le are din Petersburg, că *Witte* (fostul ministru de finanţe) şi *Martens* (profesor la facultatea juridică a universităţii din Moscva), mandatarii Rusiei pentru tratativele de pace, vor pleca la America cel mult Joi séra (adecă a séră sĕ fi plecat deja) şi că condiţiunile păcii ar avé sĕ fie următórele:

1. Rusia cedéză Japoniei insula Sachalin.

2. Fortificaţiile de la Vladivostoc au sĕ fie demolate.

3. Mandjuria va fi retrocedată Chinei, cu escepţia peninsulei Liaotung, care rĕmâne în posesiunea Japoniei.

4. Rusia recunóşte protectoratul Japoniei asupra Coreei.

5. Calea ferată Carbin—Port-Arthur trece în posesiunea Japoniei.

6. Rusia plăteşte Japoniei trei miliarde (3000 de milióne) de franci despăgubire de rĕsboiu.

*

De sine înţeles că nu acestea vor avé sĕ fie condiţiile definitiv stipulate, şi — judecând după ştirile pesimiste date în zilele din urmă — póte că nici nu se va face pace, ori cel mult numai după îndelungat timp. Acésta se deduce din faptul că mandatarii Japoniei au marşrută legată, n'au înputernicire sĕ între în pertractarea eventualelor contrapropuneri făcute din parte ruséscă, ci sĕ insiste pentru pretensiunile stipulate din partea Japoniei. Alt moment puţin promiţătoriu pentru pace e faptul că Japonia s'a instalat deja ca a casă în partea sudică a insulei Sachalin, a dat tuturor localităţilor numiri japoneze, şi-a pus deja la mal materialul şi lucrătorii de lipsă (3000) pentru construirea unei căi ferate în lungime de 125 miluri, ear' armată are deja pe insulă 14·000 de ómeni. In acelaşi timp a împresurat portul Vladivostoc.

Din partea sa, Rusia încă nu stă cu mânile 'n sîn. In timpul din urmă a trimis în Mandjuria 100·000 de soldaţi, cu cari óstea lui Linevici s'a întărit binişor, ear' la Hamburg a cumpĕrat corăbii pe preţ de 40 milióne de ruble.

*

Tulburările din Rusia. Mercuri s'a întrunit în Moscva congresul representanţilor nobilimei şi oraşelor („zemstvo" şi „duma") pentru a se consulta asupra reformelor pe cari sĕ le pretindă de la guvern. La început congresul a fost oprit, dar' după ce representanţii totuşi s'au adunat la Moscva şi au declarat că totuşi vor ţiné congresul, guvernatorul Korolov a recomandat guvernului sĕ abstee de la porunca de a fi închişi toţi congresiştii, căci altcum se vor întêmpla turburări mari.

Intr'aceea ţéra e în ferbere pretutindenea. In imprejurimile de la Odessa ţeranii sunt în continuă revoltă, jăfuind proprietăţile mari; miliţia 'i prinde cu sutele şi 'i bate de 'i face tot sânge, dar' acésta e numai uleu pe foc. In armată încă a prins mult teren spiritul revoluţionar; pe lângă desele revolte ale matrozilor mai vin acum şi revolte în regimentele de linie. Astfel „Frankfurter Zeitung" are raport din Varşovia, că *patruzeci şi şepte oficeri* cari aveau sĕ plece cu trupele la rĕsboiu, *au fost osândiţi la mórte şi împuşcaţi*, fiind-că n'au voit sĕ plece; ear' compania de soldaţi comandată sĕ esecute sentinţa *n'a voit sĕ puşte*, aşa că a trebuit adusă o sotnie de cazaci, ca sĕ esecute sentinţa. — In Kronstadt a fost Luni revoltă de matrozi, care însĕ a fost suprimată cu ajutoriul cazacilor. Numĕrul morţilor şi răniţilor nu se ştie.

Voci din public.

Se luăm aminte.

Suntem rugaţi se dăm loc următórelor şire:

Revista nóstră literară „*Familia*" din Oradea mare, sub titlul „*Biserică şi Şcólă*" în nr. 26, din 9 Iulie 1905, publică următórea notiţă:

„*Concursul gr. cat. român în Oradea mare.* Marţa trecută, în 4 Iulie n., s'a ţinut în reşedinţa episcopéscă gr. cat. română din Oradea mare concursul pentru primirea elevilor la diversele institute de cultură. — Consistoriul, presidat de Pr. S. Sa episcopul Dr. Demetriu Radu, a primit: *în teologie* 8, (din cari unul la Budapesta, unul la Strigoniu, 1 la Sătmar, 1 la Ungvar, 4 la Oradea-mare); *în seminariul domestic* de băieţi în Oradea-mare 47, din cari gratuit 9, restul cu jumĕtate de plată: *în internatul Pavelian* de băeţi din Beluş 77, din care 42 gratuit, restul cu jumĕtate de plată. La *miazăzi* (?) Pr. S. Sa episcopul Radu a întrunit la masă tótă preoţimea care a luat parte la concurs, dimpreună cu mirenii credincioşi oradani".

Atât. Un lucru însĕ nu spune esplicat acésta notiţă, anume că cei 8 tineri primiţi *în teologie* au sĕ'şi facă studiile pentru carieră preoţéscă în seminariile teologice — *magiare romano-catolice* din *Budapesta, Strigoniu, Sătmar, Ungvar* şi *Oradea-mare.* Adecă în seminarii esclusiv magiare, străine cu desĕvârşire de neamul românesc şi de ale sale interese şi conduse în cel mai esclusivist şi detestabil şovinism magiar.

Astfel tinerii gr. cat. români sunt ţinuţi a-şi face studiile teologice şi a se înarma cu cele trebuincióse pentru cariera preotului român gr. cat. în'trun mediu absolut străin de limba română, de cultura poporului român, de tradiţiile sale religióse etc. Unde nu aude în veci o vorbă românéscă, nu aude în veci *un Dómne miluieşte, ori îndură-te spre noi*, în veci vre'o melodie a bisericei româneşti, etc. etc.

In schimb însĕ sunt săturaţi până la disgustul sufletului cu tóte doctrinele străine, ce din motive psichice, nici accesibile nici ziditóre, ci adevĕrată povară şi distrugere sunt pentru spiritul şi firea proprie a Românului. Pe lângă acea preocupate, ba chiar tendenţióse sunt adese-ori, faţă de nevinovatele dar fireştile nisuinţe culturale ale poporului român.

Şi dacă diecesa gr. cat. română din Oradea-mare trimite în fie care an numai câte 8 tineri români în acele institute, totuşi în cele 4 cursuri teologice se cresc în acea atmosferă străină de noi an de an câte 32 tineri candidaţi de preoţi români greco-catolici.

Cu ce spirit, cu ce educaţie se vor fi întorcênd ei prin comunele române e uşor de înţeles! Şi datori suntem a constata, că rodurile acestei educaţiuni sunt nespus de amare şi dăunoase poporului român. Ridicăm un colţişor al vălului, ca sĕ vedem, că d. e. în jurul Sătmarului sunt deja 20 comune parochiale gr. cat. române, în cari preotul român gr. cat. trebue sĕ cetéscă evangelia mai întâi în *limba română*, limba rituală păn' acum, apoi inmediat şi în *limba magiară*, ear' predicile trebue sĕ le rostéscă consecuent în limba magiară.

Nu învinovăţim pe nimeni dintrĕ contimporani pentru acéstă îngrijitóre situaţie. Ştim noi că e moştenirea seducerilor clandestine din întunerecul trecutului. Ţinem însĕ, că e timpul suprem pentru reculegerea firéscă a fraţilor nostri din acele ţinuturi. Acésta li-o dorim din tótă inima, conduşi de cel mai curat patriotism.

Un lucru mai aşteptăm încă, sĕ vedem anume, dacă din fapte ca cele mai sus înşirate, regretabile ce-i drept dar' reale, va înţelege şi se va convinge tinerul nostru istoric din Bucureşti, dl N. Iorga, despre rostul ce l'a avut şi 'l are biserica gr. cat. română în sinul poporului român?... Am dori mult sĕ nu rĕmânem decepţionaţi.

NOUTĂŢI

Vilegiatura M. Sale. Cum se ştie, M. Sa împĕratul şi rege al nostru Francisc Iosif încă pe la sfêrşitul lunii trecute şi-a transpus sejurul la *Ischl*, spre a petrece acolo lunile de vară. Cum se raportéză acum din Ischl, în ultimele zile ale lunii August M. Sa va pleca de la Ischl la Romens, spre a fi present la manevrele sud-tirolice. După terminarea acelora va merge la Schönbrunn, de unde în 3 Septembre plécă la Tepla, la manevrele din părţile sudice ale Boemiei. Pe la jumĕtatea lunii Septembre se va re'ntórce apoi la Viena, spre a primi visita regelui Alfons XIII. al Spaniei.

*

Opt sute de ómeni împuşcaţi. O telegramă din *Varşovia* dto 20 Iulie raportéză, că Mercuri au fost împuşcaţi, cu foc de linie, 800 soldaţi reservişti, cari desertaseră de la trupe, dar' în restimp au fost prinşi.

*

Alegeri curate! Zilele trecute s'a făcut alegere de deputat dietal în cercul Răczkeve, ajuns în vacanţă prin abzicere. Au luptat deoparte kossuthiştii, de altă parte liberalii. Despre modul cum a luptat fie-care partid, ca sĕ scótă învingĕtoriu pe candidatul sĕu, mărturiseşte însuşi presidentul partidului kossuthist de acolo, Dr. Mészáros Lajos, care în o declaraţie publicată în „Magyarország" zice şi următórele: „Totuşi nu e lucru cinstit, ca partidul independist, care de zeci de ani pórtă luptă contra corupţiei, acum sĕ corumpă în mĕsură cu mult mai mare, de cum a făcut vre-odată partidul guvernamental".

*

† Mariţi Sêrbu n. Ciurnga, vĕduva fericitului paroch Ioan Sêrbu şi fostă învĕţătóre în Roşcani, după lungi şi grele suferinţe, fiind împărtăşită cu sântele taine, a încetat din viéţă Joi, în 20 Iulie st. n. la ora 3 diminéţa în vîrstă de 23 ani şi după o vĕduvie de 1½ an, în Sibiu. Rĕmăşiţele pămênteşti ale reposatei se vor aşeza spre vecinică odihnă Sâmbătă la 22 Iulie st. n. ora 2 d. a. în cimiteriul bisericei gr. or. din suburbiul-de-jos.

*

Ucisă de viperă. La Zeng o viperă cenuşie a muşcat de trei-ori pe o fată ce culegea flori pe câmp. In urma muşcăturii fata s'a umflat în mod înfiorator [illegible] chinuri de 16 ore a murit. Tot [illegible] de la Zeng o viperă a muşcat [illegible] profesorul Dobiasch; acesta ştiind [illegible] ajute, şi-a legat imediat degetul spre a opri circularea sângelui din partea muşcată a degetului, şi-a tăiat rana şi a spălat'o cu spirt şi apă. Apoi s'a reîntors grabnic în oraş, unde medicii i-au aplicat antidotele prescrise. Se speră că pe lângă îngrijire conştienţiósă va puté fi scăpat de mórte.

*

Jăfuitori de lucruri sfinte. Din catedrala de la Milano făptuitori până acum necunoscuţi au furat corona de aur de pe capul statuei ce represintă pe Maica Preacurată, ear' de pe braţ au furat brăţara de aur, ambele împodobite cu mulţime de petri scumpe. Valórea lor e treizeci mii de lire.

*

Călduri caniculare. In timp ce în Europa căldurile caniculare au mai slăbit în urma ploilor din zilele trecute, americanii sunt torturaţi încă şi acum de chinurile nădufului. Astfel o telegramă din New-York raportéză că acolo au murit de năduf 28 de ómeni, ear' în alte câteva oraşe 50 de ómeni.

*

Şcóle economice la preparandiile de învĕţători. Ministrul de culte a dat ordin tuturor inspectorilor reg. de şcóle, în care dispune, ca cu începerea anului şcolar viitoriu sĕ se inactiveze la tóte şcólele de aplicaţie ale preparandiilor de stat pentru învĕţători şi învĕţătóre, cl. V. şi VI. şi şcóla de repetiţie economică. — Mai are în plan ministrul, ca în legătură cu tóte preparandiile de învĕţătóre sĕ înfiinţeze şcólă de menagiu (de fert) şi de economie de casă.

*

Petrecere în Lăpuşul-unguresc. Tinerimea academică din cercul Lăpuşului şi jur va aranja la 6 August st. n. 1905 în Lăpuşul unguresc (sala hotelului Büttner) petrecere cu dans. Venitul e destinat în favorul bisericei gr. catolice din loc. Inceputul la 8 ore séra. Suprasolviri marinimóse şi oferte benevole se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Petrecere în Mediaş. Tinerimea română din Mediaş şi jur învită la petrecerea de vară împreunată cu dans, ce o va aranja în 2 August st. n. (S. Ilie) în pavilonul hotelului „Schützen". Inceputul la 8 ore séra. Venitul curat e destinat spre scopuri filantropice. Suprasolvirile se vor primi cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Nou cutrĕmur de pămênt la Scutari. Se raportézá din Cettinje (Muntenegru) că Duminecă după amiazi pe la 2 ore la Scutari a fost de nou cutrĕmur de pămênt, precedat de lung vuet suteran şi că pe la 4 ore cutrĕmurul s'a repetat, avênd patru sguduiri puternice. De astădată însĕ, afară de spaima locuitorilor alte urmări n'a avut.

*

Moşie de două milióne pe séma unui oraş. Adunarea generală a representanţei oraşului Giula (comitatul Bichiş) a hotărît să cumpere cu două milióne de coróne moşia de 4200 jugĕre de la Sânbenedic a conţilor Wenkheim.

*

Animale ucise de grindină. In părţile sudice ale comitatului Solnoc-Doboca a bătut zilele trecute grindină aşa de mare, în cât zdrobi de ghiaţă — unii chiar de mărimea ouĕlor de gâscă — au ucis chiar şi animale. Douĕsprezece comune au fost cercate de plaga acésta, cărora li a nimicit aprópe întrégă recolta, deosebi însĕ comunele Buza şi Kékes au îndurat pagube enorme. La Kékes grindina a ucis multe oi de pe hotar şi chiar şi un viţel mărişor a fost ucis, tocat în cap de zdrobii de ghiaţă.

*

Prins în plantele de apă. Poetul Borkevitz din Berlin s'a scăldat Duminecă în Langensee şi cufundându-se sub apă şi-a încurcat piciórele în plantele aquatice, aşa că nu s'a mai putut ridica la suprafaţă. Luni i-au scos din lac cadavrul.

*

Crema Margit. Puţine dame sunt în ţéră, cărora nu li-ar fi cunoscută alifia pentru obraz a farmacistului Földes. Dintrĕ tóte cosmeticele crema Margit a lui Földes este cea mai căutată, deóre-ce e cu totul nestricăciósă şi delătură în câteva zile tóte necurăţeniile pielii, ca pistrue, jubruţe, pete etc., dând obrazului frăgezime şi fineţă. Nu se folosesţe numai pentru înfrumseţarea obrazului, ci şi pentru înălbirea grumazului, a umerilor şi a mânilor. Borcanul mare 2 coróne, borcanul mic 1 cor. Se capĕtă la producentul Földes, farmacist în Arad, cum şi în alte farmacii. De imitaţii este a se ferí.

Avis

Domnii bărbaţi de încredere şi toţi acei domni cari au primit prospectul cu lista de înscriere la „*Industria*", proiectatul institut industrial-economic, s. pe s., în Deva, sunt şi pe acéstă cale recercaţi a-şi retrimite listele provĕzute cu subscrieri originale şi banii încassaţi. Cu bucurie constat, că — deşi partea cea mai mare a listelor nu ni-s'a înapoiat — din listele ce le avem am constatat, că aprópe întreg capitalul social de 100,000 coróne, împărţit în acţii de câte 100 coróne, e deja semnat. Infiinţarea acestui institut de mare importanţă generală e deci deplin asigurată.

Subscrierea de acţii noue e posibilă până la adunarea generală, carea — amĕsurat legii comerciale — în 2 luni, la *10 ori 14 Septembre 1905* negreşit se va ţiné.

Plătirea acţiilor 30%, trei rate à 10 coróne, adecă 30 coróne de acţie şi 2 cor. taxa de înscriere negreşit trebuesc plătite, ca sĕ putem începé lucrarea cu ajutoriul lui Dumnezeu cam la *1 Octombre 1905.* Restul se póte plătí în termine mai lungi.

De cumva subscrierile — după interesul general judecând — vor întrece cu mult suma proiectată de 100,000 coróne, vom urca la 200,000 cor. capitalul, spre binele institutului.

Deva, 20 Iulie 1905.

Augustin A. Nicóră
membru fundator,
iniţiator al „Industriei".

ECONOMIE.

Esposiţie de póme în Mercurea.

In urma apelului adresat de comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu" în causa aranjării esposiţiei de póme, struguri şi derivatele lor, în opidul *Mercurea*, protopresbiterul Avram Pecurariu a convocat fruntaşii din localitate şi din comunele vecine la conferenţa ce s'a ţinut la 8 Iulie n. c.

La conferenţă au participat protopresbiterul Avr. Pecurariu, dl Vulc, director de bancă, Dr. Ghiţă Măcelar, Dr. Nicolae Schiau ambii advocaţi. Ioan Bega, George Munteanu, Ilie N. Petruţ, Ilie Floaş şi Niculae Simulescu, toţi din Mercurea; Ioan Sêrb din Poiana; Ioan Cosma din Ludoş, Vasilie Greavu din Gârbova; Dumitru Ivan jun. din Dobârca şi Ioan Sava din Jina.

Conferenţa a numit president adhoc pe părintele protopresbiter Pĕcurar, ear' notar pe învĕţătoriul N. Simulescu.

Propunerea comitetului central al Reuniunii de a aranja esposiţia de póme în Mercurea, a fost primită cu multă însufleţire de conferenţă.

S'a luat hotărîre, ca esposiţia sĕ se ţină în zilele de 27—30 Octombre st. n. şi ca pe lângă póme, struguri şi derivatele lor la esposiţie sĕ se priméscă şi produse din toţi ramii de economie.

Membrii din Mercurea, presenţi la conferenţă, forméză comitetul aranjator local cu însărcinarea de a pregăti şi duce la îndeplinire lucrările necesare pentru esposiţie.

Pe lângă comitetul aranjator amintit s'a constituit şi un comitet de dame sub conducerea dnei Agnes Dr. Măcelar n. Cristea şi a dnei Marina N. Sêrb din Poiana, cari cu gustul lor nedisputaver sĕ facă pe adevĕraţii o ganirăteri ai esposiţiei.

Pentru-ca buna reuşită a esposiţiei sĕ fie asigurată, s'au instituit agenturi numindu-se de membri ai acestora pentru comuna Apoldul-sup.: Vas. Necşa, paroch, Dem. Ivan şi Dem. Iridon, proprietari; pentru Apoldul sup.: I. Orĕştian, Ioan Lazar, parochi, I. Preda, N. Fărcaş, proprietari, şi Dem. Oreştian, înv.; pentru Ludoş: I. Cosma, notariu, I. Popp, paroch, şi I. Oltean, propr.; pentru Amnaş: I. Predovici, paroch; pentru Dobârca: N. Ivan, înv., I. Nedela şi N. Buju, propr.; pentru Reciu: D. Munthiu, not. şi Ig. Filip, paroch; pentru Gârbova: R. Pop, paroch, Vas. Greavu, înv. şi I. Cărpenişar, propr.; pentru Cărpeniş: Cornel Muntean, not., I. Munthiu, paroch şi I. Popa propr.; pentru Jina: D. Pamfiloiu, paroch, I. Sava, înv. şi I. Strîules, not.; pentru Poiana: I. Şerb, A. Şerb, N. Dobrotă, I. Dobrotă, R. Vraciŭ, Dum. Şufană şi I. Vlad, inv., ear' pentru Rod: Vas. Dobrescu, I. Moga şi Dion. Iuga.

Pentru zilele în cari va fi deschisă esposiţia se proiectéză a se ţiné în Mercurea diferite întruniri şi sărbări, ca astfel să se dee putinţă tuturora de a o cerceta.

Intre astfel de împrejurări avem speranţă, că a 4-a esposiţie de póme, ce Reuniunea nóstră agricolă o aranjéză, nu va rĕmânea cu nimic îndărătul celor 3 aranjate în Sĕlişte, Sebeşul săs. şi Sibiiu.

„*Dzeu vede!*"

PARTEA LITERARĂ.

Limba nouălor cărţĭ bisericeştĭ.

(Urmare.)

Pentru orĭ cine — cred — o astfel de rugăciune, cu o astfel de limbă, *care de fapt e introdusă în cărţile bisericeştĭ*, e un simptom îngrijitor, care tocmaĭ findcă amenință fiinţa limbeĭ noastre *bisericeştĭ*, ar trebuĭ să formeze obiectul de ocupaţiune al acelora, carĭ poartă cu cuvîntul şi cu peana soartea vieţiĭ intelectuale romîneştĭ. Pentru orĭ ce om care se ţine în curent cu istoria maĭ nouă a filologieĭ, timpurile filologieĭ fantastice aŭ trecut în domeniul istoriei şi astăzĭ ne aflăm pe o treaptă maĭ sănătósă. Tot ce nu-ĭ în firea poporuluĭ romîn nu-ĭ romînesc şi prin urmare nu-ĭ bun pentru noĭ — astăzĭ. Dacă vor venĭ timpurĭ, carĭ vor cere altă direcţie, se va găsĭ şi pentru aceasta calea sa adevărată.[1]

Astăzĭ nimenĭ nu maĭ poate aproba acele inovaţiĭ fără rost, carĭ aŭ stricat limba bisericească supt cuvînt, că o lărgesc, căcĭ însemnează oare a lărgi limba, a ţinea pas cu progresul limbistic, a lumina pe credincioşĭ cînd zicĭ comunecătura în loc de cuminecătura, te glorificăm în loc de te preamărim, ploĭ bine timpurezate, în loc de ploĭ de bună vreme, captiv în loc de căzut în păcat, administraţiĭ, în loc de isprăvniciĭ, înfricoşatul Tribunal, în loc de înfricoşatul Judeţ, confăptuieşte cu el, în loc de stăĭ în ajutor, întreb: înseamnă acesta progres sau atentat impotriva limbeĭ în general şi în special asupra limbeĭ bisericeştĭ, de care e strîns legat şi sentimentul religios? Orĭ nu pot fi eu Romîn tot aşa de bun dacă zic slugă în loc de serv, slobod in loc de liber, (ca să nu iaŭ iarăş exemple prea drastice) şi alte expresiunĭ carĭ sînt înrădăcinate de veacurĭ şi pe carĭ a le maĭ scoate cu sîla din limbă ar însemna un răsboiŭ donchişotesc? Limba strict populară nu strică nicĭ auzul domnilor (carĭ umblă aşa de rar la biserică, şi carĭ simt aşa de rar lipsa de a se ruga) şi nu se loveşte în cap nicĭ cu teoriile de limbă, până cînd limba aceasta meşteşugită produce atâta confusie în popor, încît cînd are de a face cu cîte o carte de aceasta nouă nu maĭ ştie dacă are înaintea luĭ o carte într'adevăr bisericească, saŭ are de a face cu vre-o carte răspîndită de ereticĭ. Am avut ocazia să aud pe un crîsnic bătrîn dela o biserică foarte respectabilă, zicînd din toată convingerea despre Evhologiul Sfîntului Sinod din metropola Romînilor, că el ar putea jura, că această carte e o contrafacere jidovească, „pentru că numaĭ Jidoviĭ umblă să strice slujba luĭ Christos".

E un caz naiv acesta ce e drept, dar e foarte caracteristic! Poporul trebue cunoscut la el acasă, nu numai din cărţĭ — şi pentru că să te cunoască şi el, trebuie să-ĭ vorbeştĭ pe limba luĭ, căcĭ el altă limbă nu înţelege şi nicĭ n'are lipsă de o altă limbă decît de a luĭ. E destul pentru ţăran că nu înţelege legile şi regulamentele, carĭ sînt scrise într'o limbă străină pentru el, nu trebuie a face ca să înţeleagă tot numaĭ atît şi din rugăciunile din casa Domnuluĭ, singura mîngăiere pentru sufletul luĭ.

Nu maĭ inzist asupra acestuĭ punct, ci trec maĭ departe la analizarea Evhologiuluĭ, care va produce cu greşalele luĭ chiar sensaţie pentru cetitorĭ, carĭ nu se vor fi urît să maĭ urmărească acest studiŭ.

Am amintit, că nu numaĭ neologismele formează cusurul cărţilor Sfetuluĭ Sinod, ci că sub rubrica cusururilor se maĭ cuprind şi alte puncte, ca: cuvinte şi expresiĭ neromîneştĭ şi fără gust, formaţiunĭ de cuvinte greşite şi traducerĭ sarbede.

Fără a cerca să le maĭ grupez după o anumită ordine voiŭ înşira în cele următoare greşalele cele maĭ marĭ, indicînd la fiecare greşală şi pagina pentru ca aceĭa dintre preoţiĭ din metropolia noastră, carĭ se folosesc de acest Evhologiŭ, să le poată îndrepta.

Inimă curată *creează* întru mine Dumnezeule (76), în loc de străvechiul şi foarte frumosul *zideşte*; *a forma* (160) în loc de a închipuì; din *catoliceasca* carte a Sftului Iacob (88), — în timp ce avem terminul sobornicească şi a toată lumea, carĭ pe lîngă că sînt maĭ usitate şi maĭ înţelese ocolesc şi cacofonia. Tot în acest înţeles e şi *sinodiceasca* carte, care alăturea de catolicească poate produce marĭ confusiĭ. *Deridere* (96) în loc de batjocură; înţeleptul Pavel a *prespus* chiar mutarea sa (230), în loc de a spus maĭ nainte; desfacere *timporală* (306) în loc de desfacere vremelnică sau cel mult temporală; duşmanĭ *înţelesualĭ* (363) în loc de duşmanĭ după gînd sau înţelegătorĭ; *a replăsmuì* (514) în loc de a plăsmuì a doua oara. E bătătoare la ochĭ şi înlocuirea consequentă a unor cuvinte înţelese de toţĭ Romîniĭ şi împămîntenite de cine ştie cîte veacurĭ în limbă, cu cuvinte nouă, carĭ nu sînt nicĭ aşa de frumoase în limba bisericească, nicĭ aşa de precise şi nicĭ aşa de bine înţelese. Aşa d. p. *a serba* în loc de atît de mult cuprinzătorul a prăznuì; *oră*, în loc de ceas, *serviciŭ*, în loc de slujbă; *vreme*, în loc de timp; *martir*, în loc de mucenic (54); *agricultor* (318), în loc de plugar; *discipol*, în loc de învăţăcel; *nutriment*, în loc de hrană; *eschiamare* şi *eskiamare* (565,446 etc., ceea ce dovedeşte, că nu e o eroare de tipar), în loc de strigare; *gigant*, în loc de uriaş; *profet*, în loc de proroc (pe la noĭ poporul zice, că numaĭ papistaşiĭ zic profet); *serv*, în loc de rob sau slugă; *eliberare*, în loc de slobozire; *repausează-l*, în loc de odihneşte-l, *a dedica* o biserică sftuluĭ x, (449) în loc de a o închina; a *proaduce* (458), în loc de a aduce înainte. Iată *naţiile*, carĭ te ştiaŭ pe Tine (136), în loc de iată neamurile etc., *te conjur cu numele* mareluĭ Dzeŭ (430), în loc de juru-te pe etc., *a propune* (469), în loc de a pune înainte; *procădem* (556), în loc de cădem înaintea Ta. Tu eştĭ cel ce *derigĭ* toate (deregĭ sau dirigĭ?) în loc de — tu cîrmuieştĭ toate (169); Doamne, care aĭ *produs* din nefiinţă în fiinţă (382), ceea ce e un nou sens, în loc de — aĭ adus. Apoĭ: *învins* (567); în loc de aĭ biruit; *vingere* (564); ploĭ *bine timpurezate* (556). *Tot-ţiitorule* şi *Tot-îndurate* (557), în loc de Atot-ţiitorule şi Atotmilostive; *mizericorde* Doamne (556), în loc de milostive Doamne; *camerele* noastre să fie *abundînd de provizĭi* (570) (cf. textul paralel al rugăciuneĭ); *concălător* (574), în loc de împreună-călător; pentru ca să dea oasteĭ sale *Christo-numite* (572), în loc de însemnat sau numit cu numele luĭ Christos; duşmaniĭ *ceĭ ateĭ* (382); buna *temperatură a aerelor* (449); Duhul *in tip* de porumb s'a arătat (451); *buninimie* (544); lapezi-te de erezul *luteranesc?* (ca şi cînd întemeietorul acestuĭ erez (!) ar fi fost Lutheran, nu Luther); *teroarea să investă* cu binecuvîntarea (454) în loc de: mînă de împăcare întinde binecuvîntarea friceĭ. Acest *stimat templu* (539) în loc de: această cinstită biserică (Cum s'a subţiat lumea!)

(Va urma).

---

[1] Sînt geniale cugetările luĭ Eminescu cu privire la limba românească, la fiinţa şi desvoltarea eĭ, cugetărĭ, carĭ cu toate că sînt scrise acum 30 de anĭ, sînt încă tot de actualitate. Vezi: M. Eminescu: Scrierĭ politice şi literare, vol. I. ed. de Dr. Ioan Scurtu, Bucureştĭ, 1905.

Cărţi şi reviste.

„Studiu aprofundat din sfera teologiei asupra vieţii şi scrierilor sfântului Vasilie-cel-Mare, archiepiscop al Cesareii-Capadociei, ale sfântului Grigorie Teologul şi ale sfântului Ioan Chrisostomul, archiepiscopii Constantinopolului", — e titlul unei cărticele de 26 pagine 8°, scrisă de Toma *Frateş*, paroch în Bacifalu-Săcele. A apărut în tipografia Ciurcu (Braşov). Preţ nu e fixat, lăsând autorul la buna chibzuinţa fie-căruia să dea cât va voi, cu observarea, că venitul curat e destinat pentru înfiinţarea unui fond de ajutorare a şcólei române gr. or. din Bacifalu.

*

„România ilustrată", revistă pentru familie, a apărut pe Iunie (fascicolul 6, anul de esistinţă III) cu conţinut variat, instructiv şi amusant, aducênd şi numerose portrete (opt archierei, opt senatori, opt deputaţi, etc.) ilustraţiuni de la sărbările date cu ocasiunea punerii cablului Constanţa-Constantinopol (cu portretul regelui, familiei regale, etc). — „Rom ilustrată" apare odată pe lună şi costă 24 lei pe an. Director: Ioan Rusu Abrudeanu. Red şi administraţia: Bucureşti, strada regală Nr 1.

*

„Timoteiu Cipariu, viéţa şi activitatea lui", studiu istoric-literar de Dr Ioan *Raţiu*, profesor la gimnasiul din Blaj. A apărut în tipografia seminariului archidiecesan din *Blaj* şi costă *1 corónă* (+ porto postal).

*

„Revista nóstră", fóie literară periodică, redactată în Bucureşti sub direcţia Constanţei Hodoş, a apărut pe Iulie (fascicolul 8, anul de esistinţă I) avênd şése poesii, o legendă, un roman, notiţe bibliografice şi articolul „Când începe educaţiunea copilului?" de Luisa Neamţu. — „Revista nóstră" apare la 1 şi 15 a fie-cărei luni şi costă 7 coróne pe an. Red. şi administraţia în Bucureşti (Bulevardul Elisaveta Nr 67).

Cetiţi

„România Ilustrată"

singura revistă mare, enciclopedică, ilustrată şi de actualitate.

Pe lângă o materie literară din cele mai variate şi datorită celor mai distinşi şi gustaţi scriitori români, ca Coşbuc, Davila, Antemireanu, Tutoveanu, Dr. Grigorovitza, Radu Rosetti, Sadoveanu, etc., revista **„România Ilustrată"**, care apare în Bucureşti, sub direcţiunea dlui Ioan Rusu Abrudeanu, conţine în fie-care numĕr întrĕ 40 şi 50 de ilustraţiuni de actualitate din ţară şi străinătate.

„România Ilustrată" este cea mai rĕspândită şi mai apreciată revistă de familie. Apare odată pe lună în câte 4 cóle.

Costul abonamentului — 24 lei pe an şi 12 lei pe jumĕtate de an — se póte trimite cu mandat postal pe adresa: Administraţia revistei **„România Ilustrată"**, Bucureşti, strada regală nr. 1. [122] 4—5

Nr. 387 1905. [156] 1—3

Concurs.

Decretându-se prin venerabilul ordin consistorial din 1 Februarie a. c. nr. 811 Bis. filia **Felţa**, protopresbiteratul tractului Sighişóra, de parohie materă de clasa a III-a, pentru ocuparea ei se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt:

1. Casa parohială cu supraedificatele economice în stare bună, grădină de pomi şi de legumi.
2. Porţiunea canonică de $14\frac{1}{2}$ jugĕre pământ parte arătură parte fênaţ, din cari 684 st. ☐ vie.
3. Simbria preoţéscă de la 30 familii câte una ferdelă cucuruz sfărmat.
4. Patru stângini de lemne aduse în curtea parohială.
5. Venitele stolare anuale cu 70 coróne.
6. De la tinerimea adultă câte o zi de lucru anual cu întreţinerea de la preot.

Concurenţii 'şi vor înainta petiţiunile cu tóte documentele recerute, subsemnatului oficiu în terminul indicat şi sunt datori a se presenta înaintea alegĕtorilor în biserică conform prescriselor regulamentului pentru parohii, pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Sighişóra, 6 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişóra, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 487. [157] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** din comunele mai jos semnate din protopresbiteratul Orăştie, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Romoşel**, cu salariu de 600 cor. de la comuna politică, cuartir liber în edificiul şcólei şi lemne de foc.
2. **Şibot**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc 2 stângini. Acel învĕţătoriu care dovedeşte că a luat parte la cursurile pentru economie, şi are cunoştinţele necesare pentru propunerea economiei elevilor de repetiţie primeşte o remuner. de 100 cor.
3. **Ludeşti Costeşti**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir liber în edificiul şcólei şi lemne de foc.
4. **Dâncu mare**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir liber şi lemne de foc.
5. **Măgura**, cu salariu de 400 cor. din repartiţie, 200 cor. ajutor de la stat care se va cere, cuartir şi lemne de foc.
6. **Homorod**, cu salariu de 600 cor., din repartiţie, cuartir în edificiul şcólei şi lemnele de lipsă pentru cuartir şi sala de învĕţămênt.
7. **Mermezeu**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie şi lemne de foc 4 stângini din cari este a se încălzí şi sala de învĕţămênt.
8. **Glod**, cu salariu anual de 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

Cuincuenalele se vor computa numai de la instituirea definitivă a respectivului învĕţătoriu.

Concurenţii au sĕ-şi subştérnă rugările instruite conform normelor din vigóre în terminul de sus subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta înainte de alegere poporului în biserică pentru a-şi arăta desteritatea în tipic şi cântări.

Invĕţătorii instituiţi în posturile mai sus indicate sunt datori a cânta Dumineca şi sĕrbătórea cu copiii în biserică şi a cultiva şi grădina de pomărit.

Orăştie, 4 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Orăştie.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 359. [138] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea alor **trei posturi de învĕţători** vacante la şcóla română greco-orient. din comuna **Rĕhău**, protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Salariu 600 cor. pentru fie-care post, solvit lunar anticipativ din cassa bisericei.
2. Grădină şi vie.
3. Cuartir în noul edificiu şcolar eventual bani de cuartir 50 cor.

Cuincuenaliile se computá de la instituirea definitivă la acéstă şcólă.

De la concurenţi se cere a se presenta înainte de alegere în biserică pentru de a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, ear' cel ales va fi obligat a conduce în Dumineci şi sĕrbători strana, şcóla de repetiţiune şi a cultiva grădina de pomi cu copiii.

Sebeş, la 25 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 237. [158] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoreşti** din comunele jos indicate în protopresbiteratul Dobra, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Briznic**, cu salariu de 600 cor. din repartiţiune, cuartir şi lemne.
2. **Baştea-Holdea-Coşeşti**, post de învĕţătoriu ambulant, salariu 600 cor., din repartiţiune, cuartir şi lemne.
3. **Teiu**, cu salariu de 600 cor. din repartiţiune, cuartir şi lemne.
4. **Fintoag**, cu salariu de 600 cor. din repartiţiune, cuartir şi lemne.
5. **Dobra**, un post de învĕţătoriu la şcóla tractuală, care se întregeşte deocamdată numai în mod provisor. Salarul pentru acest post este de 600 coróne, ear' relutul pentru cuartir, grădină şi lemne 200 cor., ce se va solví în rate lunare din fondul şcólei tractuale.

Concurenţii sĕ aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre în terminul de sus subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Invĕţătorii instituiţi în posturile mai sus indicate sunt datori a cânta cu copiii în biserică, în Dumineci şi sĕrbători.

Dobra, la 3 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Dobra.

Iosif Morariu
protopresbiter.

Nr. 98 1905. [150] 3—3

Publicaţiune.

Pentru **adaptarea** unor noue încăperi la **edificiul şcólei** gr. ort. confesionale din **Arpaşul-inferior**, protopresbiteral Avrigului se escrie licitaţiune minuendă pe ziua de **23 Iulie st. n. a. c.** la 4 ore p. m. care se va ţiné în edificiul şcólei din loc.

Planul şi preliminariul de spese aprobate de Preaven. Consistoriu arhidiecesan cu nr. 983 Epitropesc 1905 din 5 Februarie a. c. cum şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul parohial gr. or. din loc.

Doritorii de a licita au sĕ depună un vadiu de 10% de la suma preliminată cu 7118 cor. 42 fileri în bani gata sau în hârtii de valóre, cari rĕmân în cassa comitetului comun şcolar până după colaudare.

Comitetul comun şcolar îşi reservă dreptul de a da lucrarea în întreprindere oferentului celui mai acreditat şi dacă nu este minusoferent.

Arpaşul inferior în 12 Iulie st. n. 1905.

Oficiul parohial gr. or.

Trandafir Dragomir
paroh gr. or., ca presid.

---

[151] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** din comunele mai jos indicate din protopresbiteratul Branului, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Zerneşti**, salariu 600 coróne, 120 coróne relut de cuartir şi 12 coróne pro $\frac{1}{4}$ jug. pământ.
2. **Şirnea**, salariu 600 coróne, cuartir în natură şi lemnele trebuinciόse, 12 coróne pro $\frac{1}{4}$ jug. pământ.

De la concurenţi se cere ca pe lângă învĕţământul prescris, sĕ ţină şi strană în biserică în tóte Duminecile şi sĕrbătorile de peste an, beneficiând de venitele usitate până acum, cantorale. Concurenţii au a se presenta înainte de alegere în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Cuincuenalele la ambele posturi se solvesc numai după anii serviţi în respectiva comună ca definitivi.

In conţelegere cu comitetele parohiale respective.

Zerneşti, în 30 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral al Branului.

Ioan Dan
adm. protopresbiter.

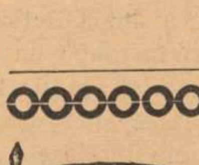

NOU!

Verigile pentru bătături patent americane ale lui

Cook & Johnson.

Cel mai bun şi mai sigur mijloc al timpului present, de efect miraculos şi imediat alinător de dureri.

Se capĕtă în tóte farmaciile din Austro-Ungaria.
1 bucată în cuvertă 20 fil., 6 bucăţi în carton 1 cor.
Prin postă 20 fileri mai mult.

Deposit principal: Farmacistul Josif Török
Budapesta, VI. Király-utcza 12.

Deposit central pentru Austro-Ungaria:
(34) 16—16 „Zum Samariter", Graz.

Cel mai bun material de acoperit al timpului de faţă.

ETERNIT
SCHIEFER

Centrala pentru Ungaria:

FABRICELE ETERNIT LUDOVIC HATSCHEK

BUDAPESTA, VI., ANDRÁSSY-ÚT 33. [99] 5—

Devisa: Fie-care bucată de săpun Schicht e curată şi liberă de ori-ce substanţe păgubitóre.

Săpunul Schicht

(săpun cu cerb ori cu cheiă)

e cel mai bun şi mai eftin, pentru ori-ce albituri şi pentru ori-ce metodă de spălat.

Garanţă: 25,000 cor. plăteşte firma Georg Schicht în Aussig fiecăruia, care dovedeşte, că săpunul ei cu numele „Schicht" conţine órecari adausuri stricăciόse.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secre

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire intenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 145

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum şi la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armoniόse, pe lângă garanţă de mai mulţi ani, îe fie-care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 6—52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminόsă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bĕtrâne** cu coróne de fier bătut, ca şi spre turnarea de **tóce din metal.** Se află clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos.

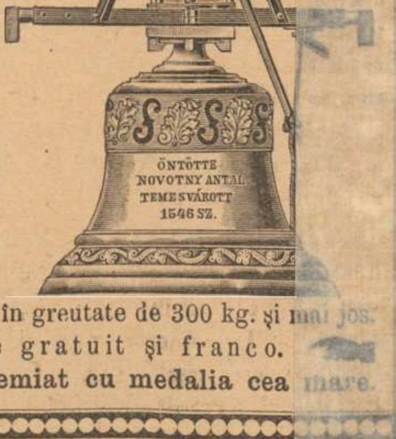

Preţ curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.

La esposiţia milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatián.

Editura tiparul Tipografiei arhidiecesane.

Nr. 74 Sibiiu, Marți 12/25 Iulie 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

O notă oficială.

Zilele trecute a apărut în colónele acestui ziariu o notă, referitóre la tinerii cari voesc a se inscrie elevi ai cursului I teologic la seminariul nostru. Pentru cuprinsul ei nota merită a fi făcută obiect de discusiune.

Ce vestește ea? In scurte cuvinte arată, că astă-dată în seminariu se vor primi elevi numai în numĕrul mărginit regulamentar; deci se poftește de la reflectanți, ca în interesul lor sĕ grăbéscă cu așternerea suplicelor până nu e prea târziu, adecă până nu se umple numĕrul prescris.

Nimic mai natural, decât o asemenea notă. Tot omul înțelege din ea, că este vorba de *îndeplinirea legei.*

Și — totuși, ea vorbește cu mult mai mult. Se marchiază rostul ei chiar prin faptul, că se accentuéză că de astădată va fi *mărginit* numĕrul celor ce se primesc în seminariu.

La noi, cum bine știm, s'au primit tinerii, nu odată, ci îndoit atâta câți erau de lipsă, ca sĕ umplă șirurile ce se golesc prin mórtea preoților. Sucrescență prea multă tot n'a fost până acum, căci din absolvenți mulți apucau alte cariere, mai rentabile póte pentru ei.

A continua și azi așa — după ce salariile sunt încâtva regulate prin congruă, — nu merge, căci am obținea numai resultatul negativ, de a înmulți personalul, fără a-i puté da aplicațiune. Ear' de proletariat bisericesc nici decum nu avem trebuință, pentru-că ar înmulți și mai tare unele neajunse din parochíi, de cari acì nu vreau sĕ fac vorbă.

Acì își află esplicarea terminul de *mărginit* din notă. Sinodul archidiecesan, când a decis astfel, a avut în vedere un înalt interes bisericesc, pentru-ce sigur va merita recunoștința bisericei celei vii, de-șì pentru moment tot mai avem încă multe parochíi cari așteptă a fi întregite, și prin urmare s'ar părea că e prematur conclusul ce mărginește numĕrul tinerilor primiți în seminariu.

Cu totul din alt punct de vedere consider eu însĕ importanța notei. Pentru mine ea zice: *A sosit vremea, ca și biserica nóstră sĕ esercite censură asupra persónelor ce se primezc în cler, ca numai elemente de valóre și cu vocațiune sĕ se priméscă!*

Dorință nutrită de mulți e acésta; și nici nu e dorință, ci postulat bisericesc.

Până ce clerul nostru nu va fi ridicat la nivoul recerut — bine sĕ ni-o însemnăm — și până ce nu va fi curățit de elemente cari forméză *balast*, până atunci nici în viéța religiósă si morală, dar' nici în cea culturală a poporului nu se pot iniția reforme cari sĕ 'l ridice din barbarismul ce în multe privințe stăpânește încă la noi, cei mai înapoiați dintrĕ tóte neamurile conlocuitóre.

Suntem în multe privințe ca câmpul înțelenit, care așteptă puteri aprópe supranaturale, ca sĕ pótă fi eliberat de sucrescențele netrebnice. — La faptele mari trebue apoi ómeni mari, fie ca cultură, fie ca voință și capacitate.

Dovadă pentru asta trecutul popórelor și dovadă preoții altor némuri, cari prin activitatea ce o desvóltă țin credincioșii la nivoul pe care noi azi nu 'l putem atinge.

E bine! Inceputul negreșit avem sĕ'l facem cu cei ce intră în cler. Ce sămânăm, aceea rĕsare. Clerul tiner trebue sĕ fie sĕmânța cea bună, care aduce fructe nobile. De unde și urméză, că înșiși tinerii ce reflectéză a intra în seminariu, și astfel vreau a deveni conducătorii sufletești ai poporului, sĕ fie în curat cu sine, că atunci când se decid la acest pas iau o rĕspundere fórte mare înaintea lui Dzeu și înaintea ómenilor, — și deci sĕ reflecteze numai în cât simt *vocațiune* pentru acésta carieră, — în timpul nostru atât de spinósă.

Toți cei ce din silă, fiind-că alte cariere le stau închise, ori din rîvnă de a duce o viéță mai comódă, viéța pe care li-ar asigura o oficiul preoțesc, primesc cariera acésta, sĕ o știe, că comit pĕcat *neiertat*. Óre nu și astăzi sustau aceleași datorințe pentru preot, pe cari atât de frumos le comentéză sf. Ioan Gură de aur în cartea sa despre preoție? Sĕ le citéscă fie-care tinĕr, încă înainte de a'și scrie petițiunea.

In cât e pentru consistoriu, nu mĕ îndoiesc că va ști alege grâul din alte seminţe, primind numai pe cei ce sunt *buni* pentru a fi preoți. Nici nu scriu la adresa consistoriului aceste șire, ci la adresa celor ce vreau sĕ se dedice carierei grele preoțești. Cine n'are vocațiune, sĕ nu se imbulziască!

Vasilie Gan protopresbiter.

Disolvarea dietei. Se vorbește despre o eventuală disolvare a dietei, care ar avé sĕ urmeze la tómnă, imediat după redeschiderea sesiunei prorogate. Semioficiosul *„Pester Lloyd“* se ocupă într'un numĕr mai recent cu ideia acésta și afirmă, că cu posibilitatea, ori mai bine zis, probabilitatea, că îndată după ce se va întruní dieta, deputații vor fi trimiși la alegĕtorii lor pentru-ca sĕ 'i consulte, nu numai că póte, dar' și *trebue* sĕ se împrietinéscă lumea politică. Dacă așa se va întêmpla, apoi e numai o trăsătură de șac dată Regelui din partea politicei magiare, — pentru-că din nouele alegeri n'au sĕ iase decât numai kossuthiștii, chiar și în cercurile cele mai liberale. Ear' atunci Kossuth nu va mai cere, ci va *dicta*, după cum am mai spus odată!

Visiuni. Ziarele magiare vreau sĕ știe, că guvernul a angajat *agenți* cari sĕ umble printre Români, Slovaci, Sîrbi și Nemți și sĕ 'i îndemne sĕ între de bună voe la miliție, acoperind pe calea acésta contingentul de recruți care ar trebui sĕ între la tómnă în serviciul militar. Ținem stirea de un product al fantasiei, nu de altceva, și ne mirăm că foi serióse îi dau crezĕmênt și alarméză opinia publică magiară cu publicarea și comentarea ei. N'are guvernul nici o trebuință de agenți pentru-ca sĕ câștige naționalitățile pe séma armatei Maiestății Sale. Ar ajunge și numai un manifest scurt, adresat lor din partea Maiestății Sale, așa cum îi era obiceiul în trecut: *Cătră popórele mele!* Și dacă acest manifest nu va urma, e semnul că M. Sa nu mai are trebuință de *„popórele sale“*. Da aceea și popórele stau pe pace, și așteptă sĕ vadă ce va fi?.

Inceputul. Cum se știe, mai multe municipii au luat hotărire, ca funcționarii municipali sĕ nu priméscă darea plătită de bună voe din partea cetățenilor, sĕ nu o administreze la cassa centrală în casul că au primit'o până acuma, și sĕ nu dee recruților cari de bună voie vreau sĕ se înroleze certificatele de cari au trebuință. O astfel de hotărire a luat și congregația comitatului Pesta, dar' ministrul de interne, în conțelegere cu cel de finanțe, *a anulat* hotărirea în acea parte a ei care se referă la primirea dărilor, îndrumând funcționarii municipali *sĕ priméscă* negreșit dările de la ómenii cari le plătesc de bună voe. Sĕ fie acesta inceputul unor măsuri mai energice pe cari vrea guvernul sĕ le iee față de *resistența pasivă* a *„națiunei“*? Bine ar fi!

Din Făgăraș.

— Alegerea de protopresbiter. —

Făgăraș, 21 Iulie n.

Póte că în nici un tract din archidiecesă postul de protopresbiter nu are însemnătatea pe care o are cel din tractul Făgărașului, atât din punct de vedere bisericesc-școlar, cât și mai ales din punct de vedere social-românesc. Pentru că, în comitatul Făgărașului lumea românéscă era dedată a priví în protopresbiter un factor de ponderositate, conducĕtor natural în tóte cestiunile de interes public, comitatense și naționale; un factor de care trebuia sĕ se țină deosebit cont, în tóte acțiunile românești, așteptând ca protopresbiterul sĕ fie totdéuna cu sfatul și fapta în fruntea tuturor mișcărilor românești. Dar' nu numai Românii, ci chiar și străinii, conducĕtorii oficioși ai comitatului, totdéuna erau avisați, și vor fi avisați și în viitoriu, la sfaturile și părerile protopresbiterului nostru, în tóte cestiunile de interes public local.

Chiămarea protopresbiterului Făgărașului este deci pe cât de mare și importantă, pe atât și de grea și plină de responsabilitate.

Este deci fórte ușor de esplicat îngrijirea celor ce se interesau de sórtea protopresbiteratului. Fórte actuale au fost cuvintele domnului comisariu consistorial *M. Voileanu*, când în ziua de alegere, 15 Iulie n., în frumosul discurs rostit în biserica din Făgăraș a zis membrilor sinodului electoral, cu apost. Pavel: „Cu vrednicie sĕ umblați întru chiămarea, cu care sunteți chiămați“ ... „căci ochii întregei archidiecese sunt astăzi ațintiți asupra actului ce dvóstră aveți a 'l îndeplini!“

Și pătrunși au fost membrii sinodali de aceste sublime cuvinte ale vrednicului representant al Preaven. Consistoriu. Și sub înțelépta și plină de tact conducere, cu vrednicie impunătóre și-au împlinit chiămarea, — și și-au validitat drepturile ce li-le asigură constituția măréță a bisericei nóstre.

In preziua alelegerii, în cea mai bună ordine și armonie, s'a făcut candidarea tuturor competenților — patru la numĕr — în rîndul în care s'au înaintat cererile.

Sâmbătă, în ziua de alegere, la orele 8 diminéța s'a săvêrșit serviciul divin, de cătră domnul comisariu consistorial asistat de doi preoți din tract, cu o pietate impunătóre. Apoi s'a rostit amintitul discurs, care a fermecat atențiunea presenților și ni-a înălțat inimile la ceriu, înduioșindu-ne până la lacrimi cu tipul model de protopresbiter, pe care ni-l'a zugrăvit în mod ideal-artistic.

După acea, în fața unui public fórte numĕros de ambele confesiuni, — veniți unii chiar din mari depărtări, ca sĕ asiste la actul alegerii, — s'a deschis ședința sinodului electoral, și după verificarea membrilor sinodali estraordinari s'a purces la însuși actul alegerei, prin votare secretă.

Tóte agendele sinodului, dar' mai ales votarea și scrutiniul, s'a făcut cu atâta tact, liniște, armonie, demnitate, și conștiință de importanța actului, și într'un mod atât de impunĕtoriu, în cât nu numai membrii bisericei nóstre, dar' și cei de alte confesiuni, străinii, au rĕmas frapați și încântați de o alegere condusă cu atâta tact, și efectuită cu atâta vrednicie și dragoste creștinéscă.

Resultatul scrutiniului a fost:

1. Nicolae Borza, preot în Viștea inferióră, a întrunit 40 voturi.

2. Petru Popoviciu, protopresbiter în Abrud 13 voturi.

3. Nicolae Clonța preot în Beclean, de asemenea 13 voturi, ear' al patrulea concurent și candidat, George Sglimbea, preot în Cuciulata, înainte de actul votării, mulțămind pentru-că a fost candidat, s'a retras. — Resultatul alegerei a fost primit cu multă însuflețire; cu bucurie generală, și cu nesfîrșite aclamațiuni la adresa alesului.

După finirea actului de alegere la 12 ore, membrii sinodali, *fără deosebire de partid, în numĕr complet*, împreună cu alți inteligenți s'au întrunit în jurul domnului comisariu consistorial în spațiósa sală festivă a hotelului *„Paris“*, la o frugală restaurare improvisată, în așteptarea alesului, părintele *Nicolae Borzea*, căruia i-s'a telefonat la Viștea despre alegere și care cătră 2 ore a și sosit în mijlocul alegĕtorilor, cari l'au aclamat furtunos.

Ca și la alte ocasiuni de acestea n'au lipsit nici toastele. In prima linie s'a toastat pentru Escelența Sa dl archiepiscop și metropolit *Ioan Metianu*, apoi pentru Prea Ven. Consistoriu; pentru dl comisariu consistorial; pentru nou alesul protopop; pentru membrii sinodului protopresbiteral etc.

Domnul comisariu consistorial în cuvêntul seu a accentuat *dragostea creștinéscă ordinea esemplarĕ, armonia și demnitatea impunĕtóre, cu cari s'a îndeplinit actul alegerii.* Se bucură, că i-s'a dat ocasiune a cunóște în cadrul constituțiunii, la lucru și la muncă preoțimea și inteligența din tractul Făgărașului, căci pe învĕțători a avut ocasiune a'i cunóște în mai multe rînduri, ca pe unii dintre cei mai harnici din archidiecesă.

Și continuând domnul comisariu — ni-a umplut inimile de bucurie prin enunciațiunea: *„am toată speranța, că forul nostru superior competent va aproba și consacra dorința poporului, esprimată — într'un mod atât de demn — prin votul ce și-l'a dat astăzi.*

La acéstă alocuțiune alesul, emoționat, între altele zice în frumosul și avêntatul seu cuvênt că, dacă va fi voința lui Dzeu și bunăvoința forurilor competente, ca sĕ ajungă — conform votului dat — în fruntea tractului, ca conducĕtoriu într'un oficiu după care n'a alergat, dar' pe care în virtutea serviciilor de 25 de ani pe terenul bisericesc se încumetă a'l primí — declară, ba jură, că își va împliní datorința numai spre binele și în interesul real al bisericei, al școlei și poporului român din tract.

Au mai urmat și alte toaste însuflețite, pe cari nu le mai amintesc, căci și așa m'am trezit că mi-a eșit tréba cu mult mai estinsă decum îmi închipuiam.

Mai amintesc numai, ce la locul sĕu am scăpat din vedere și amintesc, că membrul sinodal Dr. Ioan *Șenchea*, întrĕ entusiaste aclamări a propus a se trimite Escelenței Sale

I. Pr. S. domn archiepiscop și metropolit *Ioan Metianu* o telegramă omagială, în care sinodul electoral *„implóră binecuvêntarea archieréscă asupra actului săvêrșit“*.

Constat în fine, că dacă în ziua de alegere ochii întregei archidiecese erau ațintiți asupra tractului Făgăraș, apoi de la alegere încóce ochii și inimile credincioșilor din tractul Făgăraș sunt ațintite spre Sibiiu, cătră părintésca purtare de grijă a forului competent, de unde cu încredere aștéptă confințirea și sacrarea votului ce l'a dat sinodul pentru protopresbiter.

Resultatul alegerii a produs mare bucurie și însuflețire la toți credincioșii noștri, căci toți sunt de credință bună și de convingerea dréptă, că votul majorității covêrșitóre a căzut în mod meritat asupra unui preot harnic, chemat prin calitățile sale a'și îndeplini greaua misiune ce'l aștéptă, și că în el forurile superióre încă vor avé un domn representant.

Avem firma speranță, ca în nou alesul protopop, dl Nicolae Borzea, am aflat cârmaciul dexter, preotul credincios și Românul devetat, care sě ridice acest protopopiat, preoțimea, biserica, școla și poporul român la vechiul și bunul sĕu renume spre binele și fericirea bisericei și némului român. Așa sě fie!

Un membru sinodal.

Cronică pedagogică.

(Urmare).

u.

Ați auzit vre odată povești despre lup? Dar' care dintrĕ voi a vĕzut lup? El este ca un câne mare, însĕ cu mult mai tare de cât cânele.

El are dinți ascuțiți și o natură sĕlbatică. El omóră și mănâncă tot feliul de animale, ba găsindu-l pe om prin pădure, când e flămând, îl mănâncă și pe acesta.

Animalelor și ómenilor le este frică de el când îl aud urlând.

Ați auzit voi cum urlă lupul? Cum face? u... u... u...

(La imitarea urletului palma mânei o punem în linie orizontală de-asupra gurii).

m.

Ionel avea plăcere sĕ se ducă cu tatăl sĕu în grajdiu când acesta mulgea vaca, sĕ vadă mai ales cum suge vițĕlușul cel mic.

Deosebită plăcere însĕ îi făcea sĕ vadă cum jócă acesta pe lângă vacă, cum bate cu códa și cât de bine îi pare când îl lasă sĕ sugă.

Tatăl lui Ionel însĕ nu lăsa vițĕlul sĕ sugă cât ar fi vrut el, pentru-că acesta n'ar mai fi lăsat un pic de lapte, ca sĕ mulgă și el. De aceea când vrea sĕ mulgă vaca, apuca vițelul și 'l scotea afară din grajdiu.

De multe-ori îl trăgea de códă, la așa (întindem mâna, ear' palma o facem pumn, ca-și-când tragem vițĕlul).

Ce credeți însĕ, că făcea atunci vaca? Se uita cu milă după vițel și mugéa.

Cum mugește vaca? m... m... m.

o.

Aurel și Costică erau frați. Ei aveau un cerc (rótă) cu care adese-ori se jucau prin curte și prin stradă.

Intr'o zi Aurel doria sĕ se jóce cu cercul; tot atunci însĕ voia și Costică sĕ se jóce.

Din acéstă causă s'a născut cértă între ei: unul trăgea de cerc de o parte, celalalt de alta.

Cât pe aci sĕ rupă cercul, când cineva bate la ușă. Era un străin, care în acest moment a intrat în casă.

Străinul vĕzênd posiția în care se afla Costică și Aurel, cari erau tocmai gata sĕ-și sară în cap unul altuia, atins neplăcut de purtarea lor și-a ridicat mânile în semn de mirare, zicênd: o!... o!... o! ca și când ar fi voit sĕ zică: O! ce băieți rĕi sunteți voi; o! ce lucru urît faceți voi! (La pronunțarea sonului ridicăm amândouĕ mânile în sus.)

a.

Ionică era băiat bun. Din acéstă causă mamă-sa îl iubia mult.

Odată când acésta s'a dus la târg, i-a adus de „puiul târgului“ nu numai turtă, ci și o jucărie. I-a adus o gâscă frumósă de ștearin. (Invĕțătoriul pune într'o farfurie cu apă o gâscă de ștearin, carea va înota deasupra apei, presentând elevilor o priveliște plăcută).

Mama lui Ionică a voit sĕ 'l surprindă și de aceea în lipsa lui din casă a pus gâsca pe masă într'o farfurie cu apă (le arată elevilor gâsca de pe catedră, pe care ei până aci n'au fost ochit'o) după cum o vedeți pe acésta, ear' când a auzit că vine Ionică, s'a ascuns în o altă odaie, sĕ vadă ce va face când o va vedé.

Când a intrat băiatul în casă și a dat cu ochii de gâscă, a rĕmas atât de surprins, în cât de bucurie nici n'a putut vorbi, ci mirat și-a ridicat mâna în sus și a pronunțat sunetul: a... a... a... a.

(La acésta ridicăm mâna dréptă în semn de mirare.)

e.

Mărióra avea plăcere sĕ rĕscolésca în lipsa mamei sale tóte prin casă. Mai ales îi plăcea sĕ caute dacă se află ceva de mâncare prin vasele de pe stelagiu.

Intr'o zi pe când mama se afla în grădină, Mărióra dase tocmai peste o sticlă cu dulcéță, din care se îndopa din greu.

Pe când însĕ era mai ocupată cu acésta, intră mamă sa, carea vĕzênd ce face copila, atinsă neplăcut de isprava ei o amenință zicând: e... e... e, ca și când ar fi vrut sĕ zică: e! ce copilă fără omenie ești tu!

(La acésta ridicăm mâna, amenințând cu degetul.)

r.

Oprea avea un cățĕluș, pe care îl chema Burcuș și care îi era atât de credincios, că 'l însoția peste tot locul.

Ori-unde se afla Oprea, se știa că și Burcuș e acolo. Cânele însĕ nu numai că 'l însoția preste tot locul, dar' pentru tótă lumea n'ar fi lăsat sĕ se apropie cineva de Oprea. Mai ales sĕ pună mâna pe el, ori sĕ îl tragă de haină, nu putea ierta Burcuș nimĕnui.

Dacă ar fi tras cineva de haină pe Oprea, Burcuș îndată lua posiție de apărare amenințând.

Știți cum face cânele când se năcăjește și amenință?... r... r... r.

(Pronunțând sonul, cu mâna tragem de haină, scuturându-o așa, precum face cânele când mușcă).

v

Ómenii când au sĕ facă vre'o cale undeva, sau au sĕ ducă, ori sĕ aducă lucruri pe cari numai cu puterea proprie nu le-ar puté, se folosesc de car ori căruță, care se trage de boi, de cai etc.

Acésta însĕ se face numai pentru locuri mai puțin îndepărtate, pentru depărtări mai mari se folosește de regulă trenul (carul de foc).

Care dintrĕ voi a vĕzut trenul?... Ați băgat de sémă cum face trenul când merge? v.... v.... v..

(Pronunțând sonul v, degetul arătătoriu de la mâna dréptă îl punem la ureche, ca și când am asculta ceva și îl mișcăm în continu).

c

Cocoșelul cel mic din curte ar fi voit sĕ nu se lase mai pe jos de cât cocoșul cel mare. Ar fi voit sĕ fie și el poruncitoriu peste găini. S'a hotărît deci sĕ facă și el ce face cocoșul cel mare.

Mai întâiu ar fi vrut sĕ cânte ca acela, ca astfel sĕ pótă arăta că și el e cocoș, de aceea într'o zi a început și el sĕ cânte.

Dar' cum era cântarea lui?... El nu putea cânta! Din cântarea lui numai atâta s'a auzit:..c..c..c

Toți l'au rîs.

In curte se afla atunci și Petrică cel mic, care asemenea a rîs de cântarea lui și fugind în casă a spus mamei cum a cântat cocoșelul: c..c..c..c

(Degetele de la mâna dréptă, la pronunțarea sonului le desfacem, și pentru a imita crésta cocoșului, o punem la cap:)

s

Intr'o primăvară învĕțătoriul unei școle a făcut o mică escursiune cu școlerii în pădurea din apropierea comunei.

După-ce au ajuns acolo, școlarii au început sĕ se jóce și sĕ fugă în óce și încolo prin pădure, ear' învĕțătoriul a rĕmas la umbra unui copac.

Odată iată că vin vre'o câțiva școlari la el, fugind cât puteau și văitându-se ca din gura șerpelui.

Vai! Dle învĕțătoriu, încep ei, am vĕzut un șarpe lung, lung de tot. Și când s'a apropiat de noi și-a ridicat capul sus din iarbă făcênd: s... s... s

(La pronunțarea sonului înfățișem cu mâna semnul ce'l face șarpele când își ridică capul sĕ muște:).

Sonul „ș“ se predă după modul cum adormim un copil mic, pe care îl ținem în brațe.

z

Era tómna târziu. Niculiță cel mic se juca cu sora-sa prin grădină.

Intr'aceea un vênt puternic s'a pornit în cât frunza îngălbinită de rĕcéla tómnei cădea din pomi ca plóia.

Niculița, la auzul zuzĕtului produs de frunzele uscate, ce cădeau, s'a spăriat, pentru-că nu știa ce e causa.

Numai după-ce sora-sa l'a lămurit s'a liniștit.

Ați auzit și voi cum fac frunzele uscate, când cad de pe pomi?..:.z...z...z

(La pronunțarea sunetului ridicăm mâna dréptă în sus, mișcând degetele, pentru a imita căderea frunzelor).

t.

Intr'o zi mama lui Dumitru avea sĕ isprăvéscă ceva prin curte. Pe Dumitru l'a lăsat singur în casă.

Acesta, fiind liniște de tot în odaie, odată numai observă ticăitul ciasului de pe părete.

Era ceva deosebit pentru el, de óre-ce atât de bine nu auzise încă cum merge ciasul.

S'a dus deci în apropierea lui. Pe lângă ticăit a observat încă ceva: cum se mișcă pendulul.

Când mama a intrat în casă, Dumitru i-a sărit înainte și arătând cu degetul arătătoriu, cum face pendulul, i-a spus, că ciasul lor face: t..t...t...

(Degetul arătătoriu îl mișcăm, imitând mersul pendulului:).

„t“ se va preda în legătură cu o poveste potrivită despre sunetul ce 'l produce córecele.

(Va urma).

Protestul Patriarchului.

Când constrînsă de împrejurări Pórta s'a vĕzut necesitată sĕ dee drepturi Românilor din Macedonia și sĕ le permită constituirea în comunități bisericești naționale, — cu limbă proprie liturgică în biserică și limbă de propunere în școlă, — Patriarchia din Constantinopol a crezut de cuviință sĕ protesteze în o lungă representațiune în contra iradelei Sultanului, prin care se dau drepturi Românilor macedoneni și li-se recunóște naționalitatea.

Pórta însĕ, după cum cetim în ziarele din Bucurexcuse, n'a învrednicit acésta representațiune a Patriarchiei de nici un rĕspuns, ci a pus'o simplu *la dosar*, ceea-ce încă e rĕspuns, nu tocmai mulțămitor pentru Patriarchie și pentru elenismul al cărui interese le represintă. Patriarchia sigur va trage consecințele din acest rĕspuns nerĕspuns, și se va feri în viitor sĕ protesteze în contra actelor venite de la suprema putere din statul căruia supusă e și Patriarchia.

Cercurile politice românești și turcești însĕ nu sunt de loc mulțămite nici ele cu felul cum a fost resolvată representațiunea Patriarchiei, și anume din următoriul motiv: Necuviința Patriarchiei manifestată față de sublima Poartă prin aceea ca a ridicat cuvînt în contra unei iradele a Sultanului și prin acésta s'a amestecat în mod nepermis în afacerile guvernului turcesc, — merita o reprobare cât de energică, dată Patriarchiei *în scris*, pentru-ca sĕ 'i fie de învĕțătură pentru viitor. Mai ales când se știe, că Grecii sunt ómeni cărora trebue sĕ li-se deschidă bine capul pentru-ca sĕ înțelégă ceva.

De altcum notăm, că agitația Grecilor de pretutindenea în contra Românilor ia dimensiuei tot mai mari, tocmai din motivul, că Sultanul li-a dat Românilor drepturi naționale în biserică și școlă, și în presa lor atacă cu vehemență guvernul român, și chiar și pe M. Sa Regele Carol, astfel, că în București s'a format o *ligă de apărare*, în fruntea căreia s'a pus ca president distinsul profesor universitar și fost ministru dl *C. C. Disescu*. Liga va aranja intruniri publice de protestare în contra atitudinei Grecilor și în contra tendinței lor de a'și ține introdusă limba în biserici cari nu sunt ale lor și nu sunt susținute de ei.

„Asociațiunea.“

Convocare.

Adunarea cercuală ordinară a despărțămêntului VI. (Sebeș) al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ în anul acesta se va ține în comuna Ciórra în 20 August st. n. cu următoriul program:

1. Deschiderea adunării la 11 ore a. m.

2 Raportul general al comitetului despărțămêntului despre activitatea sa de la ultima adunare cercuală.

3 Raportul cassariului prin care presentéză rațiociniul pe a. 1904 și budgetul pe a. 1906.

4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea acestora.

5. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi și încassarea taxelor.

6. Disertațiuni.

7. Raportul comisiunii de sub Nr. 4.

8. Raportul comisiunii de sub Nr. 5. Statorirea budgetului pe 1906.

9. Alegerea a doi delegați la adunarea generală ce se va ține în anul acesta la Sibiiu.

10. Inființarea unei agenturi în comuna Ciórra.

Curenții.

Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal.

Inchiderea adunării.

Despre ce ne permitem a Vĕ încunoștința cu rugarea, sĕ binevoiți a comunica aceasta tuturor membrilor și binevoitorilor de acolo ai „Asociațiunei“.

Tot-odată ne permitem a Vĕ ruga sĕ binevoiți a incassa taxele pro 1905 de la membrii ordinari câte 5 fl. și de la cei ajutători câte 1 fl; și se nisuiți cu tot zelul de a câștiga pentru Asociațiune și alți membri, incassând și de la aceia taxele.

Taxele și ofertele incassate, binevoiți apoi a le trimite subsemnatului director cel mult până la 10 August s. c.

Sebeș, la 20 Iulie 1905.

Comitetul despărțămêntului VI.

S. Medean *G. Tatar*
director. *secretariu.*

NOUTĂȚI

Atentat contra sultanului. Vineri, pe când sultanul se re'ntorcea de la selamlic (serviciu mare religios), făptuitori până acum neeruați au aruncat în calea trăsurii o bombă de dinamit. Spre norocul sultanului, bomba a esplodat înainte de vreme, ucigând din suită 40, după alte știri 80 de inși, și sfărmând peste o sută de trăsuri cu cai cu tot. Sultanul a scăpat teafĕr. Unele raporte din Constantinopol spun, că atentatul sĕ fi fost comis din partea comitetului revoluționar bulgar, altele că din partea armenilor și [illegible] unele că din parte mohamedană; tóte se unesc însĕ în afirmarea, că atentatul e de natură politică.

*

Comandantul suprem al honvezimei. Monitoriul armatei raportéză că M. Sa a concrezut generalului V. Klobucsár conducerea interimală a agendelor împreunate cu postul de comandant suprem al honvezimei ungare.

*

† Basilie Iepurescu, fruntaș al partidului liberal din România, fost vicepresident al camerei române, a decedat în mod subit în Mehadia (Băile herculane), unde mersese pentru a face cură, Mercuri, săptămâna trecută. Corpul defunctului a fost dus în țară și înmormêntat la Giurgiu, unde și avea domiciliul, cu mare solemnitate.

*

† Emanuil Măglașiu, ziarist, fost editor redactor al ziarului *„Controla“* din Timișóra, a decedat Sâmbătă în Reșița, în urma unui morb lung și plin de suferințe.

*

† Iosif Marschall, proprietarul tipografiei *„Tipografia“*, fostă mai nainte a *„Tribunei“* și proprietarul ziarului săptămânal *„Fóia poporului“*, care apare în Sibiiu, a decedat Sâmbătă în mod subit în urma unui atac de apoplexie.

*

† Lucreția Bența, fiica dlui Nicolae Bența, funcționariu la „Albina“ a răposat eri (Duminecă) dimineața, după lungi și grele suferințe. Inmormêntarea i-se va face mâne (Marți) la 3 ore d. a. în cimiteriul bisericei gr. or. din suburbiul josefin al Sibiiului.

*

Numai şése! La institutul pedagogic gr. cat. român din Gherla s'au ţinut zilele trecute esamenele de cualificatiune. Ziarele magiare ne spun cu multă satisfacţie, că din 54 candidaţi *numai 6* au primit testimoniu de cualificaţie, ear' ceilalţi au fost respinşi toţi, pe motivul că nu sunt destul de bine pregătiţi din limba magiară. Şi cu acésta ideia de stat magiar a făcut un energic pas înainte!

*

Strivit de un butoiu. Tinerul Axente Bucur din Topliţa română, ucenic în prăvălia dlui Török din Sibiiu, băiat diligent şi ascultătoriu, voind sĕ slobódă singur în pivniţă un butoiu cu benzină, în greutate de 180 k'gr., a ajuns din nebăgare de sémă sub butoiu, care l'a turtit şi l'a omorît la moment. A fost înmormêntat eri, Dumineca, în Sibiiu.

*

Adunarea „Agricolei“. Insoţirea economică de magazin şi anticipaţii „*Agricola*“ din Hunedóra e convocată la adunare generală pe 30 Iulie st. n. la 3 ore p. m. în localul institutului.

*

Portretul Drului D. P. Barcianu. Pentru procurarea chipului în uleu a mult regretatului Dr. D. P. Barcianu pentru localul „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“ s'au mai făcut următórele dăruiri: Romul Z. Popp, paroch (Gâlbova) 2 coróne, Constantin Stezar, căpitan c. şi r. în pens., Victor Onit, comersant, Ioan Moga, paroch (Rod), fie-care câte 1 cor.

*

Coróne eterne. Presidentul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, Vic. Tordăşianu, dărueste în memoria prietinei causelor meseriaşilor rom., mult regretata Mariţi Sêrbu n. Ciuruga, fostă vĕduva preotésă şi învĕţătóre în Roşcani, anume fondului vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor, suma de 3 cor.

*

Barbarie de necrezut! Cetim în „Breslauer Morgenzeitung“ că tatăl unui soldat Hoffmann a făcut la tribunal arătare criminală contra subofiţerilor Fortsmann şi Siegel, pentru maltratarea fiului sĕu în aşa chip, cât a trebuit sĕ fie dimis de la miliţie bolnav şi cu mintea stricată. Anume, soldatul Hoffmann fiind şi de la fire ceva cam hăbăuc, subofiţerii amintiţi mai sus şi l'au ales drept object de distracţie în orele libere, supunêndu-l la tot şi chip de şicane şi maltratări. Intră altele, fiindu-le odată plictisitoriu timpul au luat pe Hoffmann şi l'au spânzurat seves, rîzênd de sbaterile lui în ghilţ, şi numai după ce şi-a perdut conştiinţa şi i-a vânăţit faţa de tot, l'au luat jos din spânzurătore, bătêndu-l apoi cu biciuri, ca sê-şi vină în fire. Altă-dată l'au înfundat cu capul în ciubărul de murdării şi nu i-au permis sê-şi spele obrazul după ce l'au scos de acolo.

*

Muscă ucigaşă. Fata Hajdu Eszter din Szuma (pe la Miskolcz) fiind la secere a fost pişcată de o muscă la picior. Din acésta pişcătură i-s'a otrăvit sângele şi după câteva ceasuri a murit.

*

Pentru un creiţariu două vieţi. Două copile ale lui Kálmán Lázó din Budapesta, una de 12 ani şi alta de 5, se jucau Marţi după amiazi în curte şi în toiul jocului au scăpat în pivniţă un creiţariu. S'au dus ambele sĕ'l caute şi aprinzênd un chibrit, după ce au găsit creiţariul au aruncat chibritul arzênd încă. Acela a căzut pe un butoiu plin cu benzin. De la flacăra chibritului benzinul a esplodat şi împroşcând flacările în tóte părţile a aprins şi hainele de pe copile. Până sĕ le sosescă în ajutoriu părinţii şi alţii din curte, copilele au ars scrum. La cea mai mică tótă carnea de pe picióre era friptă şi deslăcută de pe os.

*

Petrecere în Buciumi. Tinerimea română din Sălagiu şi Chior aranjază petrecere de vară împreunată cu teatru, cântări şi declamaţiuni cu ocasiunea adunării despărţĕmêntului „Şimleu“ al „Asociaţiunii“ şi a „Reuniunii femeilor române sălăgiene“ la 6 August st. n. în Buciumi în folosul bibliotecii districtului protopopesc gr. cat. al Almaşului. Preţul de intrare: de persónă 2 coróne, de familie de 3 membri 4 cor., de pers. în fam. 1 cor. Inceputul la 7 ore séra. Suprasolvirile generóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita în public. In timpul pausei se vor juca jocurile naţionale: „Căluşeriul“ şi „Bătuta“.

*

Petrecere în Bogata de Murĕş. Tinerimea rom. din Bogata de Murĕş şi jur invită la petrecerea de vară, ce se va aranja Dumінecă în 6 August st. n. întrun pavilion mare anume pregătit în curtea şcólei de stat, ear' la cas de timp nefavorabil în sala festivă a sus amintitei şcóle din loc. Venitul curat este destinat în favorul şcólei gr. cat. din loc. Inceputul la 8 óre séra. Ofertele marinimóse (cari sunt a se trimite dlui Augustin Butasiu in Mureş-Bogata:) şi suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe calea ziaristica.

PARTEA LITERARĂ.

Limba nouălor cărţi bisericeştĭ.

(Urmare.)

Apoĭ schimbărĭ ca acestea în Credeu: şi s'a răstignit sub *Ponţiŭ* Pilat, ... cela ce a grăit prin *profeţĭ*, ... şi într'una *catolicească* şi sobornicească biserică (134) — sînt inovaţiĭ carĭ pot sgudui sentimentul religios al creştinuluĭ ortodox. Maĭ departe: ne rugăm ca Dl Dzeu să binecuvinteze începutul *întemelierei* acesteĭ zidirĭ şi cu bun *succes* a se pune începutul eĭ (453) că Tu eştĭ D-zeŭ pururea *existînd* (135). In sfîrşit ca imposibilităţĭ logice şi istorice ar putea fi însămnate aicĭ: ne rugăm pentru împăratul nostru, pentru ca să supuie supt picioarele luĭ pe tot duşmanul şi *luptătorul*, (138) [şi pe luptătoriĭ de sub steagul său?) — apoĭ: veniţĭ să bem beutură nouă, nu din peatră seacă *făcută cu minune*, în loc de peatră seacă, făcătoare de minunĭ, căcĭ ştiut este că peatra din care a scos Moisi apă nu a fost făcută cu minune, ci a fost făcătoare de minunĭ (275). (Vezi greşala aceasta şi în Penticostarul lui Şaguna pg. 5). Maĭ amintesc, că cuminecătura e numită în toate cărţile Sftuluĭ Sinod, *comunicare*, *comunicatură*, *comunecătură comunecare* saŭ *euharistie*, dintre carĭ patru sînt formaţiunĭ necorecte iar a cincia e neînţeleasă de popor, — apoĭ în loc de taină se foloseşte consequent *mister*, *sacrament* şi *secret*, ear minunile luĭ Christos sînt *miracole* în nouăle cărţi bisericeştĭ. De încheiere la observările la Evhologiŭ maĭ însemnez greşala elementară pe care am văzut'o trecută din Evhologiŭ în viaţa practică, anume expresia: Binecuvîntată este împărăţia *a* Tatăluĭ etc., care obvine de atîtea ori în serviciul divin. Expresia aceasta nu-ĭ corectă, corect e binecîntată este împărăţia Tatăluĭ, fără *a*. Ar fi timpul, ca aceste abnormităţĭ, carĭ pot fi şi rămăşiţe din vechile cărţĭ — să dispară. Tot astfel: Primeşte Doamne jertfa aceasta pentru iertarea păcatelor *a* tuturor fraţilor (18). Nu se poate aproba nicĭ traducerea ştiinţifică a numelor şi numirilor biblice în cărţile rituale, carĭ sînt pentru popor. Aceasta să poate face în cărţile ştiinţifice, dar în cele rituale nu merge. Betlehem, Iosef, Sabaot, Abel, Babilon, Mathia, Beniamin etc. nu încap în cărţile poporale bisericeştĭ.[1])

A doua carte la a căreĭ analizare mă opresc în şirul acestor cercetărĭ e Psaltirea. Această carte este şi a fost conziderată ca cea maĭ însămnată dintre toate cărţile bisericeşti menite a uşura povara sufletelor credincioşilor. Ea a fost poate prima carte bisericească tradusă în romîneşte (Psaltirea scheiană şi aluĭ Coresi) şi ea este şi astăzĭ cea maĭ răspîndită şi maĭ iubită carte la poporul nostrŭ. Sînt oamenĭ carĭ n'au cetit în viaţa lor altceva decît „Psalomiĭ“ şi e caracteristică credinţa poporuluĭ că cetirea Psaltireĭ întregĭ la năcazurĭ şi pierderĭ aduce cel maĭ mare folos, — împrejurărĭ carĭ toate pledează pentru excepţionala importanţă ce i se dă acesteĭ cărţĭ din partea poporuluĭ.

In faţa acestuĭ fenomen nu e indiferent dacă această carte e aşa precum trebuie sau nu sub raportul limbeĭ, căcĭ de conţinut nu poate fi vorba, dat fiind cuprinsul eĭ autentic, neschimbat. Psaltirile vechĭ potrivit cuprinsuluĭ atît de poetic sînt într'o limbă de o curăţenie netăgăduită, nu arareorĭ întîlneştĭ în ele minunate expresiunĭ arhaice şi întorsăturĭ de fraze, carĭ te desfătează prin gravitatea lor prin care împrumută această calitate şi cuvîntuluĭ luĭ Dzeu. In Psaltirea Sftului Sinod [Ediţia II. Bucureştĭ 1895][1]] această calitate a vecheĭ Psaltirĭ nu o mai întîlnim; frumoasa limbă romînească e înlocuită cu o limbă neînţeleasă de ceĭ ce o cetesc, şi nesimţită de ceĭ ce o exprimă. Poporul, care până acì îl lăuda pe Domnul în psaltire şi alăută acuma-l „*celebrează*“ şi-l „*glorifică*“, fără ca să ştie ce va să zică aceasta, — şi dacă el tot maĭ ţine să cetească alinătoriĭ de durerĭ psalmĭ, din această carte sînt sigur că nu se va alege cu multă procopseală.

Psaltirea, după cum se ştie e împărţită în caftisme constătătoare din cîţĭva psalmi, carĭ pentru a fi maĭ bine înţeleşi au în fruntea lor o explicare, o indicare a conţinutuluĭ lor, sau a ideeĭ fundamentale.

O astfel de explicare e absolut necesară maĭ ales pentru oamenii fără multă ştiinţă teologică, de oarece înţelesul multor psalmĭ este îmbrăcat într'o haină obscură, care trebue tălmăcită ca să poată fi înţeles conţinutul. Psaltirea Sfîntului Sinod dă şi ea aceste explicaţii la fiecare psalm, explicaţiile acestea sînt însă aşa de încărcate de neologisme (uneorĭ şi rele), încît prin ele nu numaĭ că nu se limpepezeşte absolut de loc înţelesul tainic al psalmilor, ci din contră se întunecă şi maĭ tare. Voiŭ aduce pentru argumentarea acesteĭ aserţiunĭ următoarele exemple: Ps. 2. Acest psalm este *profetic* şi se *rapoartă* la împărăţia luĭ Iisus. Ps. 3. David *exprimă o perfectă* încredere în *protecţia* luĭ Dzeu. Ps. 7. *celebră majestatea* lui Dzeu. Ps. 8. *Imn* de mulţămire pentru *victoriile* ce a *repurtat* David asupra inimicilor luĭ. Ps. 9. D. *declară*, că-şĭ pune încrederea în Dzeu. Ps. 11. D. *descrie corupţia cea generală a timpuluĭ său.* Ps. 13. D. *speră* a fi totdeauna în *comunicaţie* cu Dzeu. Ps. 17. D. vorbeşte de *escelenţa* legeĭ lul Dzeu. Ps. 20. Israiltenii roagă pe Dzeu *despre avantagele, ce le-aŭ hărăzit.* Ps. 21. D. *descrie* patimile Răscumpărătoruluĭ în mod foarte *frapant.* Ps. 22. D. *reprezintă* îngrijirea cea părintească a Dluĭ de dînsul. Ps. 24. *Secretul* Dluĭ se descopere celor ce se tem de dînsul. Ps. 27. D. se roagă pentru *prosperitatea* poporuluĭ israiltean. Ps. 29. D. dă luĭ Dzeu mulţămirĭ *solemne.* Ps. 33. D. *reprezintă* soartea *funestă* a răilor. Ps. 34. D. *celebrează* bunătatea luĭ Dzeu către toate *creaturele* sale. Ps. 35. D. arată că Dzeu nu lasă cucernicia *nerecompensată* şi face pe ceĭ răĭ a simţi *efectele* mânieĭ sale. Ps. 39. D. mulţămeşte luĭ Dzeu pentru *favorurile* primite. Ps. 40. D. jurueşte *o particulară* binecuvîntare celor ce se poartă cu *charitate* către ceĭ mîhniţĭ. Ps. 41. *Profetul exprimă* orĭce durere ce simţia. Ps. 42. Psalmistul *persecutat* şi depărtat de *Sabemacul* se roagă luĭ Dzeu. Ps. 48. *Profetul* arată că fericirea nu se cuprinde în *onorurile* lumeĭ. Ps. 49. *Ipocrisia* Israeliţilor, carĭ puneau încrederea lor în *sacrificiĭ* şi în *ceremoniĭ.* Ps. 52. *Profetul* face *tabloul corupţieĭ generale* ce domnia în *timpul* său. Ps. 54. D. *reprezintă* Dluĭ *extremul pericol* în care să află .... Ps. 98. *Favoarele acordate* de Dzeu Israiltenilor. Ps. 100. *Juruinţa* ce face David de a *guverna* pe poporul său. Ps. 102. Toate făpturile se *invită* a lăuda pre Domnul. Ps. 110. D. laudă pe Domnul pentru *harurile timporale* şi *spirituale* ce a dat poporuluĭ său. Ps. 111. *Descrierea evsevieĭ* şi a fericireĭ celor ce se *aplică* la ea. Ps. 126. Fericirea *persoanelor* celor *evsevioase.* Ps. 131. D. nădăjduieşte că Dzeu va binecuvînta *posteritatea.* Ps. 136. Iudeiĭ în *captivitatea* din Vavilon. Ps. 147. Psalmistul îndeamnă pe Iudeĭ a lăuda pe Dzeu pentru *harurile* răspîndite asupra *naţieĭ* lor în *particular.*

Pe această coardă s'ar mai putea continua, nu văd însă nicĭ un folos isvorînd de aicĭ, de aceea voiŭ trece la înregistrarea altor erorĭ de carĭ sînt în Psaltire într'un număr tot aşa de mare ca şi acestea, dacă nu maĭ mare. Erorile acestea să refer la limba psalmilor înşişĭ, care este tot aşa de multicoloră ca şi cea arătată şi nu este cu nimic mai bună decît a explicaţiilor. Vom afla expresiĭ ca: *abundanţa* şi *abondenţă* (ps. 4), *protector* (5), *celebra* (6), *ocasie* (7), să *persecute* vrăşmaşul sufletul meu (7), Deşarte a grăit fiecarele către vecinul său şi cu *inimă duplă* a grăit rele (11), *surprinsumau* vrăşmaşiĭ (17), *ordinile* Domnului nu s'au depărtat dela mine (17), mare este *gloria* Luĭ (20), *unicorn*, la care ca explicaţie în nota sublineară se pune rinocer, în timp ce toată lumea ştie că numirea populară — deşi neînţeleasă — a aceste vietăţi e inorog (28) Domnul şade în *deluviu* (28, în loc de diluviu=potop). Că el nu este decît un *moment* întru mânia Luĭ (29), eară eu am zis întru *prosperitatea* mea (29), cînd va fi *inundare* de ape (31), tu cu cîntărĭ de *eliberare* mă veĭ înconjura (31), *celebraţĭ* pe Domnul în alăută (32), cel ce aĭ mîntuit pe *mişelul* şi pe *miserul* dela *impilatorul* lor (34). Nu te *irita*, ca să nu facĭ rău (35), Domnul nu va lăsa a se *condamna* dreptul (35), înrăutăţiţiĭ la cea din urmă se vor *extermina* (35). Inima mea s'a *agitat* (37) vrăşmaşiĭ meĭ *meditează* vicleşugurĭ (37), ear eu m'am făcut ca un om, ce nu aude şi *nu are în gura luĭ replică* (37); judecă-mă Doamne şi *sprijineşte cauza mea* (42), *deridere* (43), *prosperă* în măreţie (44). Dreapta Ta va învăţa lucrurĭ *miraculoase şi* — nunc venimus ad fortissimus — *fetele împăraţilor sînt între damele Tale de onoare Doamne* (44); *amic* (44). Toate neamurile *aplaudaţi* (46), oamenii de starea de jos şi ceĭ de *distincţie* (48). *Aplicavoiŭ la parabolă* urechea mea, în loc de, plecavoiŭ urechea mea la auzul pildelor Tale (48); *intenţia* lor este ca să ... (id); urmaşiĭ *aprobă maximile* lor (48). Din Sion străluceşte *perfecta* frumseţă aluĭ Dzeŭ (49) — şi aşa maĭ departe şi aicĭ, cu deosebirea însă că începînd cu ps. 50 neologismele sînt în măsură maĭ mică, alocurea lipsesc cu desăvîrşire, ceea ce denotă lipsa de uniformitate şi control în editarea cărţilor bisericeştĭ. Dela acest psalm până la sfîrşit se vede apriat, că a lucrat altul nu acela care a redactat ceĭ 50 de psalmĭ dela început. (Va urma).

---

[1]) Fără a mă estinde şi a-mĭ aroga o competinţă în aprecierea limbeĭ folosite atît în cărţile strict bisericeştĭ cît şi în cele teologice în înţeles mai larg, ţin să amintesc, că cuvintele aspre, pe carĭ le-a spus d. I. A. Rădulescu la adresa scriitorilor bisericeştĭ de astăzĭ sînt atît de îndreptăţite în cît ori cîte sforţărĭ s'ar face nu s'ar putea dovedi contrarul. Iată d. e. cîteva specimene de limbă din Biserica ortodoxă romînă, organul sftului Sinod din Romînia: Dorul Romînilor *a ajuns o realitate*, (s'a realizat — B. ort. a. XXVI pg. 6). Preotul să-şi împlinească cu sfinţenie apostolatul său *în exerciţiul sacerdoţiuluĭ.* (id. pg. 21) Sftele *mistere* (id. pg. 41) X *diferă* o biserică luptătoare şi una triumfătoare, (face desebire între... id. 58). Ceĭ *renăscuţi respectiv de* învăţăturile credinţeĭ (id. pg. 60) Sfîntul *spirit* (acesta se foloseşte consequent în Bis. ort. rom.) *Miracolele* luĭ Iisus, *Sacra* Scriptură (id. pg. 134). X a fost ales *ca* episcop (id. pg. 138) X a început încă în anul 1890 *ca* să publice în revista noastră (id. pg. 141). X a fost *sacrat* de episcop (Bis. ort. 1888 pg. 953). *Respectiv la* aceasta (id. 148). Eu *umilitul* (şi umilul) archiereu, în loc de eu smeritul (id. 152). Ce ar trebui *de* făcut pentru ridicarea preotutuĭ romîn (id. 166). Sînt de patru lunĭ *ca* locotent de episcop (id.) Primăria *a făcut recurs* la primărie (în loc de şi-a luat refugiul, a recurs la ajutorul primărieĭ ... (id.).

In hiperzelul de a ţinea la ortografia etimologică — după uniĭ singura admisibilă — maĭ scriŭ şi acum uniĭ *amfitétru* (Bis. ort. rom. a. XXV pg. 1246), ca şi cînd acest cuvînt ar consta numaĭ din patru silabe, dintre carĭ a treia ar fi un diftong, şi nu s'ar deriva dela grecescul „ἀμφιθεάτρον“. — Alţiĭ maĭ liberalĭ, aderenţĭ aĭ fonetismuluĭ pur scriŭ *şteptrŭ* în loc de sceptru sau schiptru (sf. Buchet de rugăciunĭ alcătuit de ierodiaconul Damaschin din mănăstirea Sinaia. 1896) şi iarăş alţiĭ scriŭ scurt: mă rog *respectos*, în loc de respectuos, ear alţiĭ (ca economul stavrofor V. Predeanu în scrierea sa: Ştiinţa, credinţa şi portul Bucureşti, 1903) *înţelepţiune* (pg. 14) *nutriţiune* (24) *aliment animal*, în loc de animalic. Pentru a-şi plăti datoriile nu-i de ajuns de a nu maĭ face altele noĭ, trebue a achita pe cele *ce s-au creiat.* (26). Intre corp şi suflet esistă o luptă *continue* (24)... tot cazuri cari ar putea face pe bătrînul domn T. Maiorescu să maĭ repeteze odată şi astăzi cuvintele de odinioară, carĭ au adus atita folos limbeĭ şi literatureĭ romîne: în lăturĭ!, — dar în cazul de faţă pentru ceĭ din Romînia.

[1]) Ediţia I. apărută la 1889 a redactat textul vechiu al Psaltireĭ, într'o formă neescepţionabilă. E de mirare cum dela 1889 până la 1896 s'au putut face atita regres! Nu e eschisă posibilitatea, că şi cu Evhologionul să sĕ fi făcut aşa. Despre aceasta însă nu m'am putut informa.

Cărţi şi reviste.

Istoricul reuniunii rom. de cânt. şi musică din *Reciţa-montană* (1872—1905). In amintirea serbărilor sfinţirei steagul, ţinute la 16 Iulie 1905.“ Scris de Iosif Velcean, secretariul reuniunii. A apărut în tipografia A. Weiss în Reciţa-montană.

*

Raportul VIII. al şcólei capitale ort. române din *Lugoj* pe anul scolar 1904—905, elaborat de învĕţătoriul George Joandrea. Pe lângă datele statistice şcolare conţine şi două tractate pedagogice sub titlu: „Jocurile de copii şi importanţa lor pedagogică“ şi „Valórea şi influinţa exemplului în educaţiunea religiósă-morală“, ambele de George Joandrea. — A apărut în tipografia Carol Traunfellner în Lugoj.

Nr. 420 1905. [160] 1—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învěţătoreşti** din comunele mai jos indicate în protopresbiteratul Unguraşului se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Dânc**, cu salariu de 600 coróne, din cari 160 coróne din fondul bisericei, 170 cor. prin repartiţie pe popor, şi 270 coróne ajutoriu de la stat şi cuartir în edificiul şcólei.

2. **Jimborul mare—Chendremal**, cu salariu de 600 coróne, din cari 150 cor. din cassa bisericei, 250 coróne prin repartiţie pe popor şi 200 cor. ajutoriu de la Preavener. Consistoriu archidiecesan, cuartir în edificiul şcólei şi folosinţa grădinei de 400 stânjini.

3. **Miluan**, cu salariu de 600 cor. din naturalii şi repartiţiune pe popor, cuartir în edificiul şcólei şi folosinţa grădinei şcólei de pomărit.

4. **Rachiş**, cu salariu de 600 cor. prin repartiţie pe popor, 4 stângini de lemne, din cari 2 stângini pentru învěţătoriu şi 2 pentru încălzirea salei de învěţămênt, cuartir în edificiul şcólei şi folosinţa grădinei şcolare.

5. **Romita**, cu salariu de 600 coróne, din cari 196 coróne prin repartiţie pe popor şi 404 coróne ajutoriu de stat.

Concurenţii au a'şi aşterne rugările de concurs la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, şi au a se presenta înainte de alegere în vre o Duminecă sau sěrbătóre spre a fi cunoscuţi şi a'şi arăta desteritatea ţn cântări, avênd a cânta cu şcolarii în tóte Duminecile şi sěrbătorile.

Cuincuenalele se vor computa şi solví numai după împlinirea serviciului la aceste şcóle.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Unguraşului în conţelegere cu comitetele parohiale respective.

Fizeş-Sânpetru, 7/20 Iulie 1905.

Pavel Roşca
protopresbiter.

Nr. 325 1905. [160] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor vacante de **învěţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Mediaş se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bertan**, cu salariu de 600 coróne, solviţi în rate lunare anticipative, şi anume din cassa comunală 300 cor., din cassa bisericei 300 cor., în cari sunt computate şi lemnele, cuartir în edificiul şcólei. — Invěţătoriul e obligat a conduce corul atât cu elevi, cât şi cu tinerimea adultă; a cultiva grădină şcolară, din a cărei venit va primí jumětate. — Cei cu cunoştinţă de musica vocală sau instrumentală vor fi preferiţi şi remuneraţi.

2. **Blajel**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir in edificiul şcólei şi lemne de foc.

3. **Ernea-săséscă**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc.

4. **Şaroş**, cu salariu de 600 cor. solviţi în suma de 518 cor. din repartaţie, ear' restul de 82 cor. din cassa comunală, cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc.

Concurenţii au sě 'şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări.

Invěţătorii instituiţi sunt datori a cânta Dumineca şi sěrbătórea cu copíii în biserică, a contribuí la fondul protopresbiteral pentru casa tractuală în sumă de 10 coróne anual, în decurs de 10 ani; şi cari ar mai face pretensiuni şi la cuincuenale după anii serviţi în altă comună, au sě 'şi espună acele pretensiuni în petiţiunile lor de concurs, pentru ca comunele sě se ştie orienta la alegere.

Mediaş, la 7 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Mediaş, în conţelegere cu comitetele parohiale.
In absenţa dlui protopresbiter:

Ioan Fodorean
paroh gr. or. Mosna, ca substitut.

Nr. 300 1905. [148] 2—3

Concurs

Pentru întregirea definitivă a posturilor de **învěţători** din comunele **Nădaşa rom.**, **Urişiul-superior, Idicel sat şi pădure, Filea, Dumbrava, Săcalul de pădure** şi **Meşterhaza** se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: câte 600 coróne din repartiţie, cuartir şi lemne de focărit.

La cuincuenal petenţii pot reflecta numai după ce în aceeaşi comună vor funcţiona 5 ani ca definitivi.

Suplicele concursuale, instruite conform legilor în vigóre, sunt a se promova oficiului protopresbiteral subscris, p. u. Szász Régen.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin.

Reghin, 28 Iunie 1905.

Galaction Şagău
protopresbiter.

Nr. 387 1905. [156] 2—3

Concurs.

Decretându-se prin venerabilul ordin consistorial din 1 Februarie a. c. nr. 811 Bis. filia **Felţa**, protopresbiteratul tractului Sighişóra, de parohie materă de clasa a III-a, pentru ocuparea ei se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt:

1. Casa parohială cu supraedificatele economice în stare bună, grădină de pomi şi de legumi

2. Porţiunea canonică de $14^1/_2$ jugěre pămênt parte arătură parte fênaţ, din cari 684 st. □ vie.

3. Simbria preoţéscă de la 30 familii câte una ferdelă cucuruz sfărmat.

4. Patru stângini de lemne aduse în curtea parohială.

5. Venitele stolare anuale cu 70 coróne.

6. De la tinerimea adultă câte o zi de lucru anual cu întreţinerea de la preot.

Concurenţii 'şi vor înainta petiţiunile cu tóte documentele recerute, subsemnatului oficiu în terminul indicat şi sunt datori a se presenta înaintea alegětorilor în biserică conform prescriselor regulamentului pentru parohii, pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Sighişóra, 6 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişóra, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 487. [157] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învěţători** din comunele mai jos semnate din protopresbiteratul Orăştie, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Romoşel**, cu salariu de 600 cor. de la comuna politică, cuartir liber în edificiul şcólei şi lemne de foc.

2. **Şibot**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc 2 stângini. Acel învěţătoriu care dovedeşte că a luat parte la cursurile pentru economie, şi are cunoştinţele necesare pentru propunerea economiei elevilor de repeţiţie primeşte o remuner. de 100 cor.

3. **Ludeşti Costeşti**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir liber în edificiul şcólei şi lemne de foc.

4. **Dâncu mare**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir liber şi lemne de foc.

5. **Măgura**, cu salariu de 400 cor. din repartiţie, 200 cor. ajutor de la stat care se va cere, cuartir şi lemne de foc.

6. **Homorod**, cu salariu de 600 cor., din repartiţie, cuartir în edificiul şcólei şi lemnele de lipsă pentru cuartir şi sala de învěţămênt.

7. **Mermezeu**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie şi lemne de foc 4 stângini din cari este a se încălzí şi sala de învěţămênt.

8. **Glod**, cu salariu anual de 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

Cuincuenalele se vor computa numai de la instituirea definitivă a respectivului învěţătoriu.

Concurenţii au sě-şi subştérnă rugările instruite conform normelor din vigóre în terminul de sus subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta înainte de alegere poporului în biserică pentru a şi arăta desteritatea în tipic şi cântări.

Invěţătorii instituiţi în posturile mai sus indicate sunt datori a cânta Dumineca şi sěrbătórea cu copiii în biserică şi a cultiva şi grădina de pomărit.

Orăştie, 4 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Orăştie.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 23 1905. [149] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroh** în parohia vacantă de cl. III. **Certejul de jos** cu filia **Coaja**, tractul Ilia, pe basa Vener. ordin consistorial din 11 Ianuarie 1905 nr. 141 Bis. prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Ilia, la 15 Ianuarie 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 237. [158] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învěţătoreşti** din comunele jos indicate în protopresbiteratul Dobra, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Briznic**, cu salariu de 600 cor. din repartiţiune, cuartir şi lemne.

2. **Baştea-Holdea-Coşeşti**, post de învěţătoriu ambulant, salariu 600 cor., din repartiţiune, cuartir şi lemne.

3. **Teiu**, cu salariu de 600 cor. din repartiţiune, cuartir şi lemne.

4. **Fintoag**, cu salariu de 600 cor. din repartiţiune. cuartir şi lemne.

5. **Dobra**, un post de învěţătoriu la şcóla tractuală, care se întregeşte deocamdată numai în mod provisor. Salarul pentru acest post este de 600 coróne, ear' relutul pentru cuartir, grădină şi lemne 200 cor., ce se va solví în rate lunare din fondul şcólei tractuale.

Concurenţii sě aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre în terminul de sus subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Invěţătorii instituiţi în posturile mai sus indicate sunt datori a cânta cu copiii în biserică, în Dumineci şi sěrbători.

Dobra, la 3 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Dobra.

Iosif Morariu
protopresbiter.

---

[143] 1—3

Concurs

Se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea posturilor vacante de **învěţători** din următórele parohii din tractul Haţeg:

1. **Luncani**, 2. **Valea-Sângeorgiu** 3. **Sântă Măria de pétră**, 4 **Petrila-Brad**, 5. **Petrila lunca de sus**, 6. **Federi Fizeşti**.

Emolumentele pentru fie-care post sunt 300 cor. salariu, cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii sě 'şi trimită cererile cu documentele recerute la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi sě se presenteze în parohie.

Haţeg, în 25 Iunie 1905.

In conţelegere cu comitetele parohiale.
Oficiul protopresbiteral al Haţegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nrii 281 377 1905 [153] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învěţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişóra şi Cohalm, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Zoltan**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei, şi lemnele necesare de foc.

2. **Hetur**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

3. **Laslea mare**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: din repartiţie de la popor 260 cor., din alodiul comunal 40 cor., din grădina şcolară venit 100 cor., şése stângini de lemne cu 120 cor., venite cantorale 80 cor., şi cuartir gratuit în edificiul şcólei.

4 **Críţ**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: din repartiţie de la popor 166 cor., întregire de la stat cu 434 coróne, grădină pentru legumi, cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc, avênd alesul a îndeplini şi oficiul cantoral pentru care va avé competinţele obicinuite.

5. **Paloş**, protopresb Cohalm, postul al doilea de învěţătoriu cu salariu anual de 600 cor. plătibil decursiv în 3 rate semestrale prin repartiţie de la popor, bani de cuartir după împrejurările locale, lemne de foc.

6. **Crihalma**, protopresb. Cohalm, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi 10 cor. pentru lemne de foc.

7. **Draos**, protopresb Cohalm, cu salariu anual de 600 coróne, cuartir gratuit în edificiul şcólei cu două încăperi, şi lemnele necesare de foc.

Cuincuenal prescris de lege servind învěţătorii la şcólele susindicate neîntrerupt timpul normal de 5 ani.

Reflectanţii la aceste posturi cu îndatorirea a provedé instrucţiunea şcolarilor de la 6–12 ani şi celor de la 13—15 ani, a-i instrua în cântările liturgice împreună cu tinerimea adultă, a le conduce şi a ţiné în Dumineci şi sěrbători strană în biserică, — sě 'şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Sighişóra (Segesvár) până la terminul indicat, cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în biserică spre a 'şi arăta desteritatea în cele rituale, preferindu-se cântăreţii buni.

Sighişóra, 1 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Sighişóra şi Cohalm, în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 139 1905. [155] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor vacante la şcólele centrale române gr. or. din Braşov se escrie concurs cu termin de 30 zile de la cea dintâiu publicare în „Telegraful Român“.

a) La gimnasiu şi şcóla reală.

Sunt de ocupat **două posturi de profesori**: unul pentru *catedra de matematică şi fisică* şi unul pentru *catedra de limba germană şi română.*

b) La şcóla comercială superioră.

E de ocupat **un post** de profesor pentru *catedra de limba magiară şi germână.*

c) La şcólele primare.

Sunt de ocupat **două posturi de învěţători.**

Concurenţii 'şi vor adresa petiţiile lor Eforiei şcolare şi le vor însoţí cu următórele documente:

1. Carte de botez, prin care vor dovedi, că sunt Români de confesiunea gr. or.

2. Atestat de moralitate.

3. Atestat medical, că sunt deplin sănětoşi.

4. Revers, că se vor conforma întru tóte legilor şi dispoziţiunilor bisericeşti-şcolare şi regulamentelor în vigóre şi la cas, că Eforia şcolară va pretinde, se deobligă a propune şi la celelalte şcóle, cari stau sub administraţia Eforiei.

5. Pentru concurenţii de sub *a)* şi *b)* diploma de profesor, conform articolului de lege XXX din 1883, respective regulamentului ministerial pentru şcólele comerciale din 1895, sau întru cât nu ar avea încă diplomă, cel puţin atestatul despre esamenul fundamental dimpreună cu absolutoriul.

6. Pentru concurenţii de sub *c)* atestat de cualificaţiune învěţătoresc, eventual şi alte documente recomândătóre.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului provisor (provăzut în § 30 al legii de instrucţiune) salar anual de 1800 cor.; ear de la ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salar anual de 2400 cor., cinci cuincuenii de câte 200 cor, bani de cuartir 400 cor. anual şi drept de pensiune conform statutelor în vigóre la şcólele nóstre; pentru timpul de serviciu ca profesor suplinitor 1600 cor. anual.

2. Pentru învěţători în timpul serviciului de provisori salar anual de 1000 cor., fără alte emolumente şi de la ocuparea definitivă a postului de învěţător ordinar salar anual de 1200 cor.; cinci cuincuenii de câte 120 cor. şi bani de cuartir de 240 coróne; dreptul de pensiune au să şi-l reguleze la stat; în fine pentru timpul de serviciu ca învěţător suplent 800 cor. — fără alte emolumente.

Braşov, din şedinţa eforiei şcolare, ţinută la 28 Iunie st. n. 1905.

Eforia şcólelor centrale rom. ort. rěs. din Braşov.

Nr. 678 1905. [140] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **protopresbiter** al tractului gr. or. **Agnita**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitele parohiei centrale Agnita, după detragerea celor asigurate deja capelanului protopresbiteral.

2. Dotaţiunea protopresbiterului statorită prin conclusul sinodului arhidiecesan din 21 April 1900 sub nrul protocolului 116 în sumă de 1000 cor., din cari 400 cor. se solvesc din fondul general administrativ al arhidiecesei, 130 cor. din fondul protopresbiteral şi 470 cor. de la parohíi.

3. Taxele recerute pentru visitaţiunea canonică odată pe an, accidenţii, esmisiuni şi asistări la esamene à 10 cor. de la 34 parohíi matere şi 3 filii.

Reflectanţii cu cualificaţiunea normată în § 53 din Statutul organic, şi conclusul congresual din 1888 nrul protocolului 111, au a'şi înainta cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul indicat Preaven. Consistoriu arhidiecesan.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita, ţinută la 7 Iunie 1905.

Agnita, în 7 Iunie 1905.

Nicolae Gavrea *Georgiu Borzea*
adm. prot. *not. com. prot.*

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 75 Sibiiu, Joi 14/27 Iulie 1905 **Anul LIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strĕinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Limba de comandă.

Sibiiu, 26 Iulie n.

Ne vine sĕ credem, că mulți dintrĕ gazetarii și politicianii magiari (înțelegem pe cei de a doua mână) nu cunosc, ori se fac că nu cunosc deosebirea întrĕ limba *de comandă* și limba *de regiment* la armată. Și vai, mare e deosebirea. Sub limba de comandă se înțeleg cele 60—70 cuvinte în cari se cuprind poruncile mai marilor, indicând că soldații ce mișcări au sĕ facă? Cuvintele acestea sunt astăzi nemțești, pentru-că așa află Monarchul că e bine și de folos pentru-ca armata austro-ungară se treacă de armată tare și unitară. Ca mâne însĕ pot sĕ fie unguresți, dacă Monarchul va crede că pentru restabilirea ordinei în țéră e bine sĕ facă Magiarilor acésta concesiune.

Pentru sătênul simplu de la țéră, care nu e nici Neamț, nici Ungur, și care nu cunóște de cât limba maicei sale, cele 60—70 cuvinte în cari se face comanda la miliție sunt tot atât de străine astăzi când sunt germane, cum străine vor fi mâne, dacă vom ajunge vremile sĕ le vedem schimbate în cuvinte unguresti. Este deci cu totul neîntemeiată îngrijirea, că prin întroducerea limbei magiare ca limbă de comandă la trupele recrutate din Ungaria naționalitățile nemagiare vin atacate în drepturile lor naturale, și că li-se periclitéză limba, pentru-că dacă limba germană de până astăzi nu li-a putut stirbí dreptul de a 'și folosí limba lor maternă, nu 'l va puté stirbí nici limba magiară de mâne, când în acéstă limbă se va face comanda în armată. Dacă n'a germanisat pe nime limba germană de comandă, nu va magiarisa pe nime nici limba unguréscă, când va ajunge sĕ fie ea limbă de comandă.

Cu alte cuvinte, facă-se comanda în armată în ori-ce limbă, chiar în cea chinezéscă, nu e nici o primejdie de desnaționalisare; și politicianii magiari dau slab testimoniu elementului unguresc din armată, când motivéză cererea de a fi întrodusă limba unguréscă ca limbă de comandă, cu aceea, că Ungurilor *le este greu* sĕ învețe comanda nemțéscă! Fórte mărginit la minte trebue sĕ fie recrutul care în două luni, nu mai mult, nu cunóște perfect de bine înțelesul celor 60—70 cuvinte de comandă. Numai esplicarea sĕ i-se facă așa, ca sĕ le înțelégă. Și asta e, ce se numește *limbă de regiment*. Adecă limba care o vorbesc soldații din regiment, dacă nu toți, apoi covêrșitórea majoritate, și în care li-se face instruarea.

Limba acésta nu se póte stabilí în mod nefiresc, așa de esemplu, că se decretéză prin ordin preaînalt că la cutare regiment *alta* are sĕ fie limba de instrucție a soldaților nu cea vorbită de elementul din care e compus acel regiment, pentru-că în casul acesta chaosul și confusia e gata. Nu se va prinde de nimeni înțelesul cuvintelor de comandă, și vom avé o armată neinstruită, nepregătită pentru vremi grele de luptă. Limba de regiment *trebue* sĕ fie deci limba soldaților, pentru-că așa cere practica lucrului. Chiar introducêndu-se limba magiară ca limbă de comandă, limba de regiment nu póte sĕ fie de cât ca acum, limba pe care o vorbește majoritatea soldaților din regiment, dacă vrem sĕ avem armată harnică de a fi trimisă la rĕsboiu în cas de lipsă.

Nu tendințe antipatriotice, ori antimagiare, ne fac sĕ o spunem acésta și sĕ pretindem, ca limba de regiment sĕ nu se schimbe cumva conform cererii bolnăviciosului curent șovinist în favorul Magiarilor, ci cel mai curat patriotism, după-ce suntem convinși, că pe calea acésta nu Nemagiarii sunt cei ce vor suferí, ci *va suferí armata însași,* pentru-că va perde din destoinicie, nu va mai fi armata bine instruită și temută de astăzi.

Lucrul acesta se pare că'l știu fórte bine cei din coaliție, de aceea nu s'au mulțămit cu *„mai multul"* oferit din partea guvernului, cu limba de regiment, care, Maiestatea Sa, așa se zicea, că ar fi învoit sĕ fie cea unguréscă la tóte trupele recrutate din Ungaria, ci pretind mereu *„mai puținul"*, limba de comandă, cele 60—70 cuvinte prin cari se esprimă poruncile cu privire la mișcările militare, pentru-că acest *„mai puțin"* însémnă mai mult decât *„mai multul"* guvernului, însémnă o nouă cristalisare a caracterului tot mai pronunțat magiar al statului ungar.

Firește, că după ce atât limba de comandă, cât și limba de regiment, depinde de la voia M. Sale, singur Monarchul e în drept sĕ le stabiléscă pe amêndouĕ, nu noi, ori alții. Și cum le va stabilí M. Sa așa va fi bine. Nu ne privește tréba absolut de loc. Ni-am precisat însĕ de nou punctul de vedere în chestia acésta, pentru-că vedem că am fost rĕu înțeleși, și ni-s'a făcut imputare din parte magiară, că *am agita* și noi în contra limbii magiare ca limbă de comandă. Dómne ferește! N'am agitat contra, dar' nici pentru. Am agitat însĕ (dacă se póte folosí cuvîntul acesta și cu privire la ziarul nostru) și vom agita mereu *pentru respectarea drepturilor Maiestății Sale!*

Crisa. Prim-ministrul Fejérváry va merge săptĕmâna acésta la Ischl, pentru a supune aprobării Maiestății Sale un nou plan după care se póte resolva crisa ungară fără ca Maiestatea Sa sĕ facă noue concesiuni Magiarilor. E vorba de un *compromis*, pe care îl primește coaliția. Vom vedé!

Părerea dlui P. P. Carp despre Ungaria. Șeful Junimistilor din România, domnul *P. P. Carp*, fost prim-ministru, aflându-se zilele trecute în Viena, un redactor de la ziariul „N. Wiener Tagblatt" i a cerut părerea asupra situației din Ungaria, pe care dl Carp și-a precisat'o cam astfel: O Ungarie independentă, așa cum o viséză Kossuth și Apponyi, ar fi pentru Români mai avantagiósă de cât Ungaria de astăzi, dualisată cu Austria, pentru-că n'ar fi în Orient de cât stat egal cu celelalte, și n'ar puté sĕ jóce rolul de mare putere la Dunărea de jos, ear' în politica esternă n'ar puté se jóce nici un rol, după-ce majoritatea poporațiunei în Ungaria nu e magiară, ba e chiar ostilă magiarismului. Ce se atinge de Românii din statul ungar, dl Carp e de părerea, că ori-ce sĕ se întêmple în Austro-Ungaria, nu se teme de sórtea lor, pentru-că îi știe prea oțeliți în lupte naționale și în sentimentele lor românești. Fapt însĕ e, că dacă se fac Ungurilor concesiunile cerute, se începe cu ele procesul de descompunere a Austro-Ungariei.

Demonstrație antimagiară?

Ziariul semioficios din Budapesta *„Pester Lloyd"* publică în numĕrul de Duminecă următoriul comunicat curios: „Ultraiștii români se pórtă cu planul unei demonstrații în contra Magiarilor. Guvernul a interzis adecă profesorilor și învĕțătorilor de stat (?) participarea la inaugurarea solemnă a museului național din Sibiiu, de óre-ce prin participarea a numĕroși óspeți din România invitați de comitet, precum și în genere, după aranjamentul făcut de ultraiști, sĕrbarea acésta se va transforma într'o demonstrație daco-română. Precum se anunță lui „Kel. É-t." din Sibiiu, o parte din profesori și învĕțători susținuți de clerul român se vor opune ordinului de oprire al guvernului și vor lua totuși parte la sĕrbarea daco-română. Pentru a motiva acéstă renitență ei zic că guvernul actual nu e constituțional și ordinele lui ar fi deci nelegale și nevalide. Sperăm, că guvernul, ori-cum ar cugeta agitatorii din Sibiiu asupra legalității lui, va da ultraiștilor români cum se cade peste degete".

Din acest comunicat, product al fantasiei și al căldurilor, știm multe lucruri, pe cari până acum nu le știam și nu le știa nime.

Știm, că în Sibiiu sunt *„Români ultraiști"*, probabil ómeni mai periculoși de cât anarchiștii, pe când noi știam, că în Sibiiu sunt Români pacinici, iubitori de ordine, cu supunere față de stăpânire și față de organele sale, iubitori de cultură și progres, ómeni deci cari numai la agitație și la demonstrațiuni nu se gândesc.

Știm mai departe, că a ținé o inaugurare de muzeu, care a fost ridicat pe ba

---

FOIȘÓRĂ

Reminiscențe bĕtrânești din o călătorie de plăcere.

Era pe la anii 1864/5, când Ardelenii întraseră în Reichsrathul nemților din Viena, unde archimandriții, mai târziu episcopii *Popazu* si *Popea*, cu cavalerii *Aldulianu* și *Pușcariu*, se asociară sĕ facă o escursiune cu trenul de plăcere de la Viena la Triest, în sĕrbătorile Rusaliilor.

Cum treceau ei prin Stiria cu trenul, toți patru într'un cupeu, Popea entusiasmat de frumsețea câmpurilor și pădurilor, esclamă: vedeți voi pe aici ce cultură admirabilă! ce abundanță întru tóte! nu ca pe la noi, părăginire și sĕrăcie!

Dar' Popazu mai sceptic îi rĕspunde imediat: Ce vorbești de cultură? Ce abundanță? Unde vezi tu pe aici turme de oi, ciurde de vaci, herghelii de cai? Unde le vezi tu pe tóte păscând în largul pășunilor sub grija idilică a păstorilor crescuți ca brazii în ozonul munților noștri??

Și așa mai departe, disputând, Popea vede în șanțul drumului o văcuță păscând și strigă: Uite Popazule, vacă aici, — mai zi că pe aici nu sunt vite — nu e cultură! Popazu uitându-se și el la văcuță, — zîmbind 'i rĕspunde: Dar' nu vezi, orbule! că e legată de ștreang, și ce paște? Burueni pline de prav! Este asta cultură? Este asta abundanță? E sărăcie lucie, legată de ață — nu bogăție, nu abundanță.

Intrĕ aceste apologii sentimentale trenul sosește la Adelsberggrote, o pesteră mare și admirabilă, carea în sĕrbătorile Rusaliilor iluminată cu mii de lampe, astăzi cu electricitate, e cercetată de zeci de mii de ómeni sosiți acolo din tóte părțile.

După ce și cei patru companioni întrară cu lumea multă în peșteră, umblând impinși înainte de mulțime aprópe trei óre până ce putură eși de acolo pe altă gaură, scăpați la lumina sórelui, și flămênzi ca lupii, se grăbiră a ocupa loc la una din sutele de mese întinse pentru mâncare. — De abia mai găsiră o jumĕtate de masă, unde se așezară lângă niște popi catolici din Italia. *Popazu* lipindu-se de un preot catolic, care se vedea a fi conducĕtoriul celorlalți, se uitau unul la altul ca cânele la pisică, de gândiai ca acum-acum se încaieră.

Popa catolic auzind pe cei noi veniți vorbind românește, se minuna socotind în sine: Sĕ fie limba asta italienéscă? Nu e italiană! Sĕ fie latinéscă? — samană, dar' nu e latină?

In fine popa catolic își ia inima în dinți și întrébă pe Popazu într'o limbă stricată latinéscă (italienii de regulă vorbesc rĕu latinește) *Dominatio Vestra unde venitis?* — *E Transilvania* — rĕspunde Popazu. Italianul vĕzênd la Popazu pe pept cruce episcopalĕ, îl întrébă: *Catholicus?* Popazu îi rĕspunde: *Non Catholicos, seu Schismaticus!*

Atunci popa catolic, ca înțepat se scólă de la masă, și dimpreună cu ceialalți fug de Popazu ca de ucigă-l crucea.

Ajungênd la Triest, acolo cei patru companioni întrară într'un restaurant italienesc, unde nu se vorbea nimic nemțește, din ură, ce domnia pe atunci în contra nemților — de-și pe masă erau vinuri mai cu sémă nemțești, Vöslauer, Riszling etc.

Popazu vĕzêndu-le zice: am călcat pe pământ italian, nu'mi trebue vinuri din cultura lui Neculae (Popea). Strigă deci contțierului cât póte: *vino italiano!* — *Si si Signore, vino terrano?* Popazu dând cu pumnul pe masă comandă: *vino terrano!!!* — Si 'și aduse îndată o butelie de vino terrano, și turnând în păhar, Popazu îl bea cu voluptate, strigând: ha! de acesta a beut moșul nostru Traian!! — Dar' vinul acesta terrano era așa de acru încât oțetele nóstre pot sĕ se ascundă față de acrimea vinului terrano. De aceea pe Popazu — după cel dintâiu păhar îl porniseră lacrămile. Dar' ce-i, Popazule? bun e vino terrano? va fi lacrima Christi, că vĕd că'ți curg lacrămile!!

La acésta Popazu, aducêndu-și aminte de zicala chrisnicului sĕu Lache din Brașov când închină cu păharul, mai umple un păhar și închină și el: Dómne, Dómne: cătran de voi bea în numele tĕu, și nimica nu mi-se va întêmpla.

După dejun argonauții noștri plimbându-se pe țărmul mării adriatice, vĕzură la o depărtare de vre'o sută-două metri pe mare plutind o baie, cu reclamă învitătóre la scaldă de mare, la care duceau bărcile ce stăteau la îndemână. — Haid — sĕ se scalde și ei. Aldulianu însĕ cam fricos de mare, zice: pe uscat mĕ leg și eu, dar' pe apă — nu! — Popea, punêndu-și ochelarii pe nas și uitându-se peste mare, strigă și el: dar' naiba i-a pus sĕ pună baia așa departe pe mare? Popazu îi reflectă: dar unde s'o pună? Colo în vêrful dealului? Haida Pușcariule, cu mine, sĕ ne scăldăm noi în apa sfântă a lui Traian! Așa și făcură. Ear' eu încălecaiu pe-o sea — și vi-o spuseiu așa cum s'a întêmplat.

Un martor ocular.

statutelor întărite de guvernul ţerii, este a face *demonstraţie antimagiară*! In consecinţă vôm ajunge sě ni-se spună, că este demonstraţie antimagiară şi aceea, că vorbim româneşte, cântăm româneşte, ne rugăm Dumnezeului nostru româneşte. Ba va fi póte demonstraţie antimagiară chiar şi aceea, că ne permitem luxul de a mai trăí ca Români pe pământ unguresc?

Culmea se cuprinde însě în provocarea ce se face guvernului sě dee „ultraiştilor români cum se cade peste degete". Adecă cum? Pentru Unguri guvernul actual e neconstituţional, şi publicul e provocat sě nu'i respecteze ordinele, — dar' e constituţional imediat cum e vorba de Români? Luăm act cu regret de felul cum presa jidano-magiară caută sě ne înstrăineze de Unguri chiar în aceste zile de grea cercare pentru ei!

Cât pentru guvern, credem că va şti, că faţă de ómeni pacinici şi iubitori de ordine nu are sě desvólte nici o energie, fiindcă nu e nici o trebuinţă de ea, ci energia trebue sě şi-o arate în altă direcţiune, faţă cu cei-ce vreau sě restórne ordinea de stat!

Cronică pedagogică.

(Urmare).

l.

Era o zi caldă de vară. Ilie cu tatăl-sěu au fost plecat la câmp. Cum era cald, băiatul abia mai putea sě ţină pas. De aceea a rugat pe tatăl sěu sě stee puţin, sě se odihnéscă la umbra unui copac din marginea rîului, peste care aveau sě trécă.

Tatăl l'a ascultat şi amêndoi s'au aşezat la umbră. Stând astfel, băiatul se uita la curgerea rîului, ascultând murmurul apei, ce trecea grăbită peste petrile de munte.

Tată! zice odată băiatul, auzi cum face apa: l... l... l. (Deschizênd palma mânei şi mişcându-o în direcţiune orizontală, imitǎm curgerea apei.)

b.

Pe când Ghiţă se juca prin curte, vede că de pe putina ce se afla şi ea aci, sare un cerc.

Lucrul acesta i-a plăcut lui. Iute a luat cercul şi a început sě se jóce cu el; îl aduna la olaltă, şi 'l lăsa eară sě se desfacă.

Jucându-se astfel cu cercul, a băgat de sémă ceva, anume, că desfăcêndu-se repede, acesta produce un sunet, el face prin aer: b... b... b.

(La pronunţarea sonului, degetul cel mare de la mână îl împreunăm cu cel de lângă degetul arătătoriu, ear' acesta îl ţinem întins, formând pe b, şi totodată desfăcênd repede degetele imităm desfacerea cercului.)

d.

Mai mulţi şcolari se jucau prin curtea şcólei de-a cătanele. Cel mai mare dintrě ei era căpitanul.

El i-a pus în rênd „patru cu patru" şi la comanda lui trebuiau sě mérgă în tact, ca cătanele.

Cu tótă comanda însě ei nu puteau păşí în tact, ca cătanele.

Ştiţi de ce?... Ei nu aveau dobă şi în tact numai pe dobă se póte merge bine.

Ştiţi cum bat cătanele doba?... d...d...d (Imităm baterea dobei).

h.

Virgil într'o diminéţă s'a fost sculat prea târziu. Era aprópe ciasul 8, când trebuia sě fie deja în şcólă.

Ce sě facă?... Se îmbracă în grabă, ia cărţile şi du-te. Când însě sě între în curtea şcólei ia séma că tăbliţa şi-a uitat'o a casă.

Ce sě facă acum?... O ia îdĕrĕpt după tăbliţă. Ajuns a casă, ia tăbliţa şi din nou la fugă... Ajunse totuşi la timp în şcólă, dar' acum era atât de ostenit, că abia mai putea rĕsufla.

Cum rĕsuflă omul, când e ostenit?... h...h...h (Imităm rĕsuflarea omului ostenit).

p.

Vasilie umbla adesě-ori după cuiburi de paserĭ. Intr'o zi a găsit într'un copac un cuib. — El sta jos şi-şi făcea planul, cum s'ar puté urca mai bine sus la cuibul cu pui.

Deodată numai din cuib cade o pénă şi se aşază pe mâna lui Vasilie. Acésta i a făcut mare plăcere. A şi început sě se jóce cu ea. Sufla péna de pe mână în aier, o prindea, o punea eară, şi eară o sufla.

Ca sě nu sbóre péna prea departe, Vasilie sufla încet: ...p...p...p.

(Pronunţând sonul, imităm suflarea penei de pe mână).

j.

In curte la Elena se adunaseră mai multe copile sě se jóce. Elena li-a arătat tóte jucăriile ei: păpuşa, chipurile, vasele ş. a. Intrě altele li-a spus că le va tracta cu ceva.

A făcut deci un plat (cuptoriu), a pus cratiţa pe foc, în cratiţă a pus ceva, spunênd că e unsóre şi a început a mesteca imitând sunetul produs de unsórea în ferbere..j..j.

(Imităm şi noi acéstă operaţie, pronunţând pe j).

g.

Lui Constantin îi plăceau peste mĕsură pómele. De aceea nici nu alegea prea mult; era de ajuns sě afle vre-o pómă, pentru-ca în acel minut sě-i dee drumul pe gât la vale.

De multe-ori îi spunea mamă-sa sě bage de sémă, că nu tóte pómele sunt bune de mâncare, el însě puţin preţ punea pe spusele ei.

Odată însě ce s'a întêmplat?

Constantin a dat cu ochii de nişte póme roşii ca cireşele şi iute în gură cu una. Dar' vai! cât era de rea. Ce dureri şi arsuri i-a causat aceea!

Plângênd a alergat la mamă-sa sě-i spună, dar' de durere n'a putut zice un cuvênt măcar, ci arătând gâtul cu degetul, abia a putut îngâna: g..g..g.

(La predarea sonului, imităm pe băiatul, arătând gâtul cu degetul arătătoriu).

(Va urma).

Convocare.

Pe basa conclusului comitetului din 16 c. n., dómnele membre ale „Reuniunii femeilor române gr. or. din Făgăraş şi jur" sunt poftite a participa la *adunarea generală extraordinară*, ce se va ţiné *Duminecă în 30 Iulie* a. c. st. n. în şcóla română gr. or. din Făgăraş la 3 ore p. m.

Obiectele:

1. Alegerea presidentei reuniunii.
2. Curenţii.

Făgăraş, 16 Iulie 1905.

Eugenia Dr. Turcu v.-presid. — *Ioan Berescu* secretariu.

„Asociaţiunea."

Convocare.

Adunarea cercuală ordinară a despărţĕmêntului III (Făgăraş) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român se va ţiné în anul acesta în comuna Şercaia la 2 August 1905.

Program:

1. Serviciu divin în biserica gr. cat.
2. Deschiderea adunărei la orele 10 a. m.
3. Raportul general al comitetului despărţĕmêntului despre activitatea sa de la ultima adunare generală.
4. Raportul cassariului şi presentarea budgetului pe 1905.
5. Alegerea comisiunilor pentru censurarea acestor rapórte.
6. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi şi incassarea taxelor.
7. Disertaţiuni, cari trebue presentate directorului despărţĕmêntului cu cel puţin 48 ore înainte de adunare.
8. Raportele comisiunilor.
9. Alegerea a 2 delegaţi pentru adunarea generală ce se va ţiné anul acesta în Sibiiu.
10. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal.
11. Inchiderea adunării.

Sunt rugaţi toţi membrii şi binevoitorii culturei române sě iee parte la acésta adunare.

Din şedinţa comitetului despărţĕmêntului ţinută la 14 Iulie 1905 în Făgăraş.

I. Macaveiu director. — *Dr. Ioan Şenchea* secretariu.

Şcóla de fete din Arad.

Consistoriul gr. or. din Arad publică următoriul anunţ:

Se aduce la cunoştinţa Onoratului public, că înscrierile la şcóla civilă de fete cu internat din Arad pentru anul şcolar 1905/6 se vor face în zilele 1—10 Septembre (19—28 August) a. c. în cancelaria direcţională a institutului (Strada Deák-Ferencz Nr. 27).

Părinţii vor face însě ccrect, dacă fie în scris, fie în persónă îşi vor anunţa fetiţele spre primire încă de mai nainte, începênd cu ziua de 1 August (19 Iulie), adresându-se în acéstă afacere Dómnei Iudita Secula n. Truţia, care îşi va avé orele oficióse în internat în fie-care zi de la 9—11 a. m.

Tot în zilele de 1—10 Septemvrie n. se vor face şi eventualele esamene de primire.

Taxa pentru internat e 320 cor. pe anul întreg şcolar, care are a se plătí anticipativ în rate treilunare.

Pentru acéstă taxă elevele primesc:

1. Instrucţiunea prescrisă pentru clasele I—IV civile, educaţiune religiósă-morală, deprindere în conversaţia română, magiară şi germană, apoi instrucţiune în economia casei, gătirea bucatelor, croit şi cusut.
2. Locuinţă în odăi bineîngrijite, provĕzute cu mobilele necesare.
3. Vipt întreg, anume dejun (cafea cu lapte), prânz (douě plese, ear' Dumineca şi în sĕrbători 3—4 plese), cină (douě plese).
4. Spălat, luminat, încălzit şi tot la douě sĕptĕmâni baie.

Afară de taxa de intreţinere elevele interne mai au a solví taxă de 10 cor. pe an pentru medic, pentru care taxă elevele interne vor primi, în cas de lipsă, îngrijire medicală şi medicamente.

Pentru instrucţia la pian se plăteşte lunar o taxă de 10 cor. (3 ore la sĕptĕmână).

Atât elevele interne, cât şi cele esterne vor plătí la prima înscriere 5 corónе ca taxă de înscriere.

Elevele esterne vor plătí didactru 50 cor. pe an, care asemenea se va solví anticipativ în rate treilunare.

In clasa I-a civilă se primesc eleve cari dovedesc prin atestat şcolar, că au absolvat cu succes 4 clase elementare ori apoi dovedesc pe basa unui esamen de primire, că sunt bine orientate în materialul de învĕţĕmênt prescris pentru clasa a IV-a elementară. In celelalte clase se primesc eleve cari dovedesc prin atestat şcolar, că au absolvat cu succes clasa premergĕtóre. Absolventele clasei a IV-a elem. se vor primí în clasa a II a a şcólei civile pe basa unui esamen de primire.

Elevele cari se imatriculéză pentru primadată la şcólă, afară de atestatul şcolar din clasa premergĕtóre, au sě producă atestat de botez şi certificat de revaccinare.

Fie-care elevă internă are sě aducă cu sine: 1 saltea de lână (madraţ), 1 covorel lângă pat, 2 perine cu 4 feţe, 1 plapomă cu 2 cérşafuri de desupt (lipidee) şi 2 acoperişe de pat, (cuverture) albe; 6 bucăţi de rufe, schimburi din fie-care şi anume: 6 cămeşi, 6 camisóre, 6 pantaloni, 6 părechi de ciorapi, 4 rochiţe, 12 batiste, 6 ştergare, 3 servete, tóte cu monogramul propriu, tacâmuri: cuţit, furculiţă, lingură mare şi linguriţă, 2 păhare (unul pentru dinţi şi unul pentru beut), 1 lighean (lavor), 3 cârpe pentru şters lighianul, perie de cap, de dinţi şi de haine, pieptcn şi fórfeci; douě haine de port şi una de sĕrbătóre, 4—6 şorţe, 1 haină de iarnă (palton), 1 pălărie şi douě părechi de ghete.

Afară de acestea fie-care elevă (internă ori esternă) are sě fie provĕzută cu recuisitele necesare de învĕţĕmênt, scris, musică şi lucru de mână. Pentru lucru de mână se póte depune o mică sumă (câteva corónе), asupra căreia va avé fie-care o cărticică de notiţe, purtându-şi socotelile proprii în regulă.

Elevele la înscriere au sě fie însoţite de părinţi sau îngrijitorii lor.

Despre uniformă, care va fi modestă şi corĕspunzĕtóre, se va îngrijí direcţiunea ulterior.

Prelegerile se vor începe nesmintit la 10 Septemvrie n. a. c. şi de la acest termin înainte elevele vor puté fi primite numai prin Consistoriul diecesan.

Deslușiri şi mai amănunţite se pot cere de la direcţiunea şcólei (Arad, strada Deák-Ferencz N-rul 27).

Când comunicăm tóte acestea Onoratului public, toto-dată îl încunoştinţăm, că Consistoriul nostru plenar a decis a aduce jertfe fórte mari pentru ridicarea la nivelul dorit a acestei singure şcóle civile de fete din confesiunea gr. or. română în întréga nóstră Metropolie, şi că, în considerarea importanţei ce o are creşterea fetiţelor pentru biserica nóstră naţională, prin factorii competenţi s'a pus basă la ridicarea unui nou palat pe séma acestei şcóle.

Şi până atunci însě, ca directóră a internatului început cu acéstă şcólă a fost numită Mult venerata Dómnă Iudita Secula n. Truţia, care îşi va validita bogatele esperienţe întru conducerea tinerelor mlădiţe din internat, ear' director de studii a fost numit cunoscutul pedagog român Dr. Petru Pipoş, fiind pe lângă dînsul angajate cele mai bune puteri didactice cu tótă cualificaţiunea recerută.

Intrě astfel de împrejurări instruarea elevelor se va puté face cu cele mai frumóse resultate, ear' în internat se va pune deosebită îngrijire pentru creşterea religiósă-morală a elevelor, precum şi pentru instruarea lor temeinică în economia casnică, gătirea bucatelor, croit şi cusut.

Cerem în temeiul acestora încrederea Onoratului public, şi cu deosebire pe credincioşii diecesei nóstre îi rugăm sě-şi înscrie fetiţele la şcóla nóstră din Arad.

Arad, în 16/29 Iulie 1905.

Consistoriul gr. or. rom.
din Arad.

De la internatul gr. ort. din Beiuş.

Concurs.

Cu începerea anului şcolar 1905—6 se vor primi elevi de clasa I.—VIII. gimnasială în „Internatul gr. oriental rom. diecesan din Beiuş pe lângă taxa de întreţinere 280 cor. la an, ce este a se solvi înainte în două sau cel mult patru rate. Afară de acésta fie-care elev deodată cu rata primă are sě solvéscă 5 cor. pentru medicamente; 2 cor. pentru folosirea mobiliarului şi recuizitelor internatului şi 1 cor. la fondul internatului.

Elevii aşezaţi în internat vor primi cuartiv, întreţinere, luminat, încălzit, spălat, scaldă tot la 2—3 săpt. şi instrucţie în studii.

Tinerii, cari voesc sě fie primiţi în internat au sě aducă cu sine — afară de saltea şi covor la pat — următórele: 2 perini; 4 feţe de perini; 1 plapomă sau ţol de coperit; 3 ciarşafuri; 4 ştergare; apoi perie de dinţi; săpun; pepten (rar şi des); perie la vestminte; 3 perii la ghete. — Afară de aceste schimburile de trup, albiturile de lipsă, batiste, ciorapi, $1/2$ duzină din fie-care. Două rânduri de haine, unul de vară, altul de iarnă, pălărie, un cabat mare de iarnă şi 2 părechi călţuni.

Recursele se trimit la rectorul internatului adresate către senatul internatului gr. or. din Beiuş până în *15 August* n. Cei cari pentru primadată recurg aici, au sě producă atestat şcolar şi medical.

Dat în Beiuş din şedinţa senatului internatului gr. or. ţinută la 18 Iulie 1905.

Presedent: *Vasilie Pap.* protop. gr. or. — Notariu: *Victor* [illegible] rector [illegible]

NOUTĂŢI

Pentru catedrală. Faptă frumósă şi vrednică de tótă lauda a săvîrşit domnul deputat dietal şi advocat în Făgăraş *Dr. Nicolae Şierban*, care deşi nu aparţine bisericei nóstre a donat la fondul catedralei gr. or. române din Sibiiu suma de 200 corónе.

*

Intâlnirea ţarului cu împăratul Wilhelm. Ţarul Rusiei a plecat din Peterhof Duminecă diminéţa cu jahtul „Standard" spre a se întâlní cu împăratul Germaniei pe apele finlandeze la Borgo.

Lumea politică dă fórte mare importanţă întâlnirii acesteia, nu numai în ce priveşte cestiunea încheierii păcii ruso-japoneze, ci şi cu privire la politica internă a Rusiei, în cât adecă se presupune, că împăratul Wilhelm va recomanda ţarului împlinirea în câtva a cererilor de reforme pentru Rusia şi 'l va puté eventual îndupleca şi pentru încheierea cât mai curênd a păcii cu Japonia.

*

Himen. Vasilie *Necşa* şi Dominica *Rob* îşi vor sĕrba cununia Joi, în 27 Iulie n. c. la 4 ore d. a. în biserică gr. ort. din Orăştie.

— Lucreţia *Bera* şi George Popoviciu anunţă sĕrbarea religiósă a cununiei lor, care se va ţiné la Sânt.-Andreş, Duminecă în 30 Iulie st. n la orele 4 p. m.

*

† Alesandru Tobiaş, notar cercual, fratele dluĭ Octavian Tobiaş funcţionariu la „Albina“, a decedat în spitalul din Sibiiu, în etate de 43 anĭ, şi a fost înmormêntat eri, Marţi, în cimiteriul gr. cat. din loc.

*

Daruri pentru biserică. Evlaviosul creştin George *Fleşariu*, căpitan c. şi r. în Salzburg, ca fiu al bisericei nóstre ortodoxe române din Tórcla, iubitor de bunăstarea şi podóba casei Domnului, a dăruit sfintei nóstre biserici 100 cor. spre a se face stranele de lipsă şi 2 pulturi pentru cântăreţi. Ear' vĕduva (mama dînsului) Maria Fleşariu a cumpĕrat „Apostol“ cu litere latine din librăria archidiecesană din Sibiiu, legat în piele roşie, în preţ de 11 cor. 50 fileri. — Oficiul parochial din Tórcla îşi împlineşte prin acésta o plăcută datorinţă de mulţămită şi recunoştinţă faţă de acesti evlavioşi creştini, când şi pe calea acésta le esprimă mulţămita şi recunoştinţa sa, dorindu le de la Tatăl ceresc, care tóte le ştie şi le vede, rĕsplata faptei creştineşti şi mângăierea sufletéscă de a vedé urmându le şi alţi creştini buni pilda ce au dat'o prin darul sus amintit. Binecuvêntarea cerească sĕ se reverse asupra lor. Tórcla, la 25 Iulie 1905. Ioan *Braniste*, paroch.

*

Ucis de fulger. Andreiu Blasko din Cubinul slovăcesc, ajuns de vreme grea la câmp, şi-a căutat adăpost sub un copac. Un trăsnet de fulger a lovit însĕ în copacul de adăpost şi a ucis pe Blasko.

*

De la maşina de treerat. Ioan Blazin din Canija-turcescă îmblătindu-şi grâul cu maşină mânată de motor cu benzin, o schinteie a sărit din maşină şi a aprins snopii din jur. De la acestia a luat foc întreg grâul, arzênd scrum cincisute cruci de grâu.

*

Petrecere în Sĕlişte. Reuniunea meseriaşilor din Sĕlişte invita la petrecerea de vară ce o va aranja Dumineçă în 30 Iulie st. n. a. c. la „Netedu“. La cas de timp nefavorabil petrecerea se va amâna. Preţul de intrare benevol. Invitări speciale nu se fac. In pausă se vor juca jocuri naţionale.

*

Publicare. In 17/30 Iulie 1905, 8 ore a. m. se va da în acord zidirea şcólei gr. or. din Câmpeni prin licitaţiune publică minuendă. Intreprinzĕtori se invită. *R. Furdui*, protopop.

*

Petrecere în Ighiu. Tinerimea inteligentă română de sub póla Munţilor apuseni invită la petrecerea de vară ce-o va aranja în 6 August st. n. (Dumineacă) în grădina D-lui Kiss Bálint din Ighiu. Inceputul la 6 ore séra. Preţul de intrare de persónă 1 cor. Venitul curat e destinat pentru ajutorarea fondului despărţĕmêntului „Alba-Iulia“ al Asociaţiunii. NB. La cas de timp nefavorabil petrecerea se va ţiné în şcóla gr. cat. din loc.

*

La fondurile „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“ s'au făcut urmă órele dăruiri: La fondul de 20 fileri pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare: Pompiliu Bânda, înv. (Roşia) şi nou hirotonitul paroch Pavel Suciu din Gernesig, fie care câte 1 cor., ear' la fondul masa învĕţăceilor meseriaşi au dăruit: învĕţăceii Ioan Hedu, Ioan Iliu şi Ioan Cismaşiu (Avrig), măsari, Iosif Nistor, cojocar, Andreiu Cărpeneanu, cismar, fie-care câte 1 cor., Dumitru Deju, tapesier, 64 fileri, apoi Iosif Goldstein, comersant şi Nicolae Moisin, măestru măsar (Rîmnic), fiecare câte 1 cor.

*

Patrusprezece anarchisti. La mandatul procuraturei poliţia din *Zürich* a deţinut Sâmbătă patrusprezece anarchisti, pentru-că în ziarele anarchiste de acolo au îndemnat la asasinări. După interogatoriu pe şepte i-a arestat, ear' pe ceilalţi i-a espulat din Elveţia.

*

Inviat pe masa de secţionare. Vestitul chirurg *Sencert* din Paris a raportat în ultima şedinţă a reuniunii biologice despre trezirea la viéţă a unui paciént asfixiat cu cloroform (cloroformas-phyxie), prin aplicarea massagiului de inimă numit „subdia fragmaticus“. A nume, Sencert avea sĕ opereze un bolnav de piatră în fiere. In cursul operaţiunii însĕ pulsul bolnavului a încetat a mai bate; s'au aplicat imediat tóte mijlócele spre a readuce la viéţă pe bolnavul, dar' tóte fără nici un resultat. Atunci Sencert şi-a întins mâna prin caverna pântecelui până la inima bolnavului, pe care apucându-o întrĕ degete a început s'o masseze. La început i-se părea — după pipăit — că inima e gólă, după cinci minute însĕ a simţit că se umflă in mâ, apoi a tremurat odată şi imediat a început sĕ bată regulat, ear' după alte două minute faţa bolnavului s'a înviorat şi pulsul încă a început sĕ bată regulat. A do[illegible] după operaţiune bolnavul spunea că [illegible]va durere la inimă, dar' peste câte[illegible]a trecut şi acésta.

*

Petrecere în Reghin. Comitetul despărţĕmêntului „Reghin“ al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ invită la petrecerea de vară, care o va aranja din incidentul adunării generale a despărţĕmêntului, Joi 10 (August st. n.) în pavilonul de vară din promenada oraşului. Preţul întrării: De persónă 2 coróne, de familie până la 3 membri 4 coróne. Venitul curat e destinat spre scop filantropic. Inceputul precis la 8 ore séra. In pausă se va juca „Romanul“ şi „Bătuta“. Suprasolvirile marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Două sute de cadavre în o pivniţă. Ziariul „Eclair“ (Paris) publică o telegramă din Roma, de cuprinsul că ministeriul de esterne a primit de la consulul din New York raport, că în pivniţa unei case de la periferia oraşului s'au găsit două sute de trupuri de om ciungărite oribil şi că toţi acesti ucişi sunt tineri italieni. Credinţa generală e, că acest tineri sunt victime ale *camorrei* (societate secretă de rĕ bunăre). Poliţia din New-York a luat estinse mĕsuri pentru eruirea ucigaşilor.

*

Călduri americane O telegramă din New York raportéză că Sâmbătă au murit de năduf o sută de ómeni, ear' peste patru sute s'au bolnăvit. După amiazi s'a lăsat apoi asupra oraşului plóie împreunată cu furtună, care a temperat în câtva nădufu1. — In oraşele Boston şi Buffalo înca a avut multe victime nădufu1.

*

Adevĕrată bucurie este a cetí miile de scrisori pline de mulţămiri ce în continuu sosesc de la acei morboşi şi suferitori, cari cu ajutoriul crucei duple magnetice au devenit pe deplin sănĕtoşi. Dl Hengler Toma din Rudolfsgnad, comitatul Torontal, scrie următórele. „Preastimate dle Müller! Budapesta V Vadászutcza 42/V. Deórece aparatul dtale R. B nr. 86967, adecă crucea duplă magnetică, a mântuit pe cumnatul meu de bólele şi suferinţele ce le-a avut, te rog trimiteţi-mi pe adresa mea cu posta o cruce duplă magnetică“. Domnul Krug Ioan din Apatin asemenea rógă pe dl Müller a-i trimită o astfel de cruce magnetică pentru nevasta sa, deórece s'a convins, că numai crucea magnetică o va puté scăpa de dureri, precum a scăpat de bóle pe bunica lui. Un aparat costă 6 coróne.

PARTEA LITERARĂ.

Limba nouălor cărţĭ bisericeştĭ.

(Urmare.)

După cît s'a putut vedea, şi această carte păcătuieşte greu în contra limbeĭ, atît în ce priveşte lexicul cît şi sintaxa. Ar fi o mare pierdere, dacă la proxima ediţie nu s-ar elimina părţile cele rele, ci s'ar ţinea şi pe maĭ departe calea apucată în timpul din urmă. Ar fi în interesul nostru ca să se evite răspîndirea acesteĭ ediţiĭ a Psaltireĭ în popor, deodată cu care se respîndeşte şi gustul cel rău pentru cinstita noastră limbă, pe care nicĭ cînd n'am fost maĭ în primejdie de a o pierde ca acuma. Să nu accelărăm *noĭ* această catastrofă, ci printr'o ediţie adevărat românească şi bisericească, pe care ar putea-o da metropolia noastră — să punem stavilă înrîuririlor nesănătoase, — o prolemă pe care o recomand binevoitoareĭ atenţiunĭ a sinoduluĭ episcopesc al metropolieĭ noastre. Altă carte destul de însămnată pentru trebuinţele sufleteştĭ ale credincioşilor, şi destul de însemnată şi din punctul de vedere al limbeĭ este „*Cartea de rugăciunĭ necesară fiecăruĭ creştin*“ dată la iveală de mitropolitul primat de pe atuncĭ D. D. Ghenadie (Bucureştĭ 1895). Deschizĭ la întîmplare această carte atît de însemnată după destinaţia sa şi ochiĭ îţĭ dau peste cuvinte şi expresiunĭ ca următoarele: Pre Cuvîntul cel *confără'nceput* (332); *tot-puternice*, pe ceĭ morţĭ i-aĭ *coninviat* (232); *potestatea* morţiĭ (334); profeţiĭ *unanim* se bucură. Cuvîntul cel *nedescriptibil* (337) *victoria* (339); aĭ *prestătut* mîntuitorule (339); *vingător* (341); *coningropîndu-ne* cu tine (341); cu dreapta sa cea *curioasă* coasta ta cea dătătoare de vĭaţă Thoma o a cercat (343); se *conveseleşte* (394) se *combucură* (344); Mărire Christoase *potestăţiĭ* tale (345); *direge şi glorifică misterul cel mare al evsevieĭ* (347): în *unanimitate* mărim pe *tot-sfîntul* Duh (347); Cuvîntul s'a *încorporat* (id) . . . ete. etc., cari toate se repetă pe aceleaş 15 paginĭ ca şi pe cele vro 250 de paginĭ ale cărţiĭ de nenumărate-ori, şi carĭ întovărăşite de multe altele fac podoaba acesteĭ cărţĭ, care cu tot nedescriptibilul eĭ farmec nu va avea nicĭ-odată potestatea să conveselească sufletele celor ce aicĭ vor căuta mîngîiere.

Trec la alte cărţĭ de ale sftuluĭ sinod din Romînia, carĭ deşi nu sunt *tocmaĭ* aşa de pecabile în ceea ce prveşte limba lor, reclamă totuş o atenţiune oareşcare din acest punct de vedere.

Apostolul cuprinde şi el o sumedenie de greşelĭ, afară de greşala aceea comună aproape tuturor cărţilor sf. sinod, că traducerea în general e cu mult maĭ palidă, maĭ prozaică de cît în cărţile cele vechi, — greşelĭ, dintre carĭ remarchez următoarele: Scoală Doamne întru odihna Ta, Tu şi sicriul *sănţireĭ* Tale (7); Iisus, pe care voĭ l-aţi *predat* (11); nu aduceam nicĭ o vină de care *presupuneam* eu (49); au *navigat* pe marginile lacului (50); corăbieriĭ căutaŭ să fugă dînd luntrea în mare sub *pretext* ca şi când ar fi avut să arunce *ancora* (anghira) despre piscul corăbieĭ (51); *guvernator* (52) *membrile* noastre (83); că a căutat spre smerenia *servei* sale (354) *videnie* (moldovenism, în loc de vedenie (357); ceĭ ce-L *ascult* pre El (364); *demnităţile* (365); *profeţi, predicat* (366); mustră, ceartă cu toată *autoritatea* (379); acum *liberează* pe *servul* Tău stăpâne (350); *servesc* (347); *martir* (353); *epistolă* (322); *genealogiĭ* (321); fratele Timotei este *liber* (241); este *nevoe* de *explicat* (229); *serv liber* (232); episcopul să fie ca un *iconom* aluĭ Dzeŭ (123) fără prihană, casa sa bine *iconomisîndu-şi* şi bineiconomisîndu-şi copiiĭ (211). Că s'a răpit în raiŭ şi a auzit cuvinte nespuse, care nu este liber oamenilor a le vorbi (174). Fraţilor! toate-mĭ sînt *permise*, dar nu toate-mĭ folosesc, toate-mĭ sînt *libere*, dar nu toate zidesc. (157) Remarchez în deosebĭ confundarea alor treĭ noţiunĭ *slobod, liber* şi *permis*, care se face în toate cărţile de care e vorba fără deosebire, şi fără nicĭ o abatere: Slobod în loc de permis şi în loc de liber, şi liber în loc de permis, fără ca aceasta să se facă după vre-un rezon limbistic. *Nu-mĭ este liber a vorbi*, aceasta e o frază absolut rea, tot astfel, *toate-mĭ sînt libere*, în loc de slobode, saŭ permise. — Traducerĭ de acelea apoĭ carĭ nu sînt potrivite în cărţile pentru popor, după cum am maĭ amintit şi într'alt loc, aflăm şi aicĭ, ca d. e. *Bartolomeiŭ*, *Mathia* (*6*), *Ana profetiţa*, *Babilon*, *Paul*, *catolică* etc.

Altă carte e *Liturgierul*, care cuprinde şi maĭ puţine greşelĭ de cît celelalte cărţĭ. Afară de expresiile şi cuvintele folosite de toate cărţile nouă, ca: acum *liberează*, *predic*, *profet*, *serv*, *liber*, *iconom*, cari obvin foarte des, — se maĭ află: *fructul* viţei (201); cela ce facĭ lucrurĭ neurmărite, *glorioase*, *eliberează-ne* pre noĭ (448); *templu* (id); după *exemplul* altora (261); *temperarea* aeruluĭ (264); din ţărînă l-aĭ *format* pre om şi l-aĭ înfrumseţat ca pe un preţios şi ceresc dar spre lauda şi buna cuviinţă *a* măririĭ Tale (268); *corifeu* (371) in *timpul* acela, în loc de stereotipul început al celor maĭ multe evangeliĭ: în vremea aceea, care e cu mult maĭ românesc şi maĭ bisericesc (373); *ortodox*, în loc de drept-credincios, ceea ce e spre înţelegerea tuturora; mireazmă *spirituală* (376); pentruca să se desrădăcineze din *serviĭ* Tăĭ ura, *calomnia* şi neunirea (381) *predispune-i* cu darul sftuluĭ Duh şi cu *misterele* Tale (382)... şi alte expresiĭ carĭ sînt folosite adesea atît aicĭ cît şi în celelalte cărţi, pentru ceea ce nicĭ nu le maĭ pomenesc aicĭ, pentrucă am făcut-o aceasta într'alt loc.

Din norocire nu toate cărţile Sftului Sinod sînt aşa de slabe şi aşa de rău îngrijite ca limbă, precum sînt cele analizate până aicĭ. Majoritatea cărţilor sînt maĭ bine redactate, deşi puteaŭ fi şi maĭ bine, maĭ ales, că reeditarea lor a fost încredinţată celor mai vrednicĭ şi luminaţĭ bărbaţĭ aĭ bisericeĭ romîne din Regat. Voiŭ face şĭ acestor cărţĭ o scurtă revistă însoţită de observările mele.

Cele *12 Mineie* tipărite cu îngrijirea d. Dr. Gherasim Timuş, episcop al eparchieĭ Argeşuluĭ, Dr. Dragomir Demetrescu şi Dr. Constantin Erbiceanu, profesorĭ la facultatea teologică din Bucureştĭ — sînt bine îngrijite cu toate că puteaŭ lipsì şi de aicĭ neologismele pe carĭ le-am amintit la cele de până aicĭ, ca *evsevie* în loc de cucernicie, *predicator* în loc de propovăduitor (luna Septemvrie pg. 19); apoĭ folosirea expresiuneĭ: din cartea cea *catoliceascŭ*, sau din cartea cea *sinodicească*, cît timp avem sobornicească, a toată lumea şi obştească (l. Iunie pg. 234). Amintesc aicĭ şi greşala dela pg. 19 a luneĭ Ianuarie, unde se zice, că sfîntul Grigorie Nazianzeanul ar fi fost tatăl sftului Grigorie teologul. E o eroare de istorie, care va trebuì ştearsă, ştiut fiind că Grigorie Teologul este identic cu Grigorie Nazianzeanul, ear tatăl lui, Grigorie şi el şi fost episcop al Nazianzuluĭ, nu poartă acest atribut, care ar produce confusia de a nu deosebì pe tată de fiu[1]) — apoĭ greşala dogmatică: Unule născut Fiule şĭ cuvîntul luĭ Dzeu, cela ce eştĭ fără de moarte şi aĭ *ingăduit* pentru mîntuirea noastră a te întrupa etc. (l. Septemvrie pg. 120). Biserica creştină învaţă, că Christos a primit de bună voie ca să îmbrace trup omenesc, ear nu numaĭ că ar fi îngăduit, sub ceea ce s'ar putea înţelege — şi se şi înţelege — că numaĭ sub oare care presiune a luat asupra-ţĭ această sarcină. E o deosebire marcantă între a primì şi a îngăduì, deosebire, care ar trebuì făcută şi aicĭ. Această greşală a luat-o de altcum Sftul Sinod din cărţile maĭ vechĭ. O aflăm şĭ la Şaguna în Penticostar pg. 9. N'am fi putut însă aştepta ca Sf. Sinod să şi îndrepte greşelele vechĭ? Maĭ amintesc numaĭ: Pe voevoziĭ egipteni negrul *luciŭ* i-a acoperit (Ianuarie 14) în loc de noianul etc.; auzit-am Doamne auzul *iconomieĭ* Tale (Iulie pg. 197); Pavel *pregrăitorul* de Dzeu (Ianuarie 351); *Inscrisul* luĭ Adam (zapisul) pg. 28, apoĭ şi aicĭ *Betlehem*, *Bitezda*, *Babilon*, *Abraam*, *profet* etc., carĭ obvin cu o îndărătnică consequenţă aproape pe fiecare pagină.

Aghiasmatarul (ed. I. 1896) e binişor redactat, greşelile de limbă sînt în măsură maĭ mică decît în celelalte cărţĭ. Precum s'au lăsat afară greşelile cele multe puteau să se lase şi cele puţine ca: *compăriaş* (209); Doamne binevoieşte ca să fie *terminată* această casă (134); *contra* voinţeĭ (id); facă-mise mie *euharistia* aceasta spre sănătate (177); a *servi* (obvine de nenumărate ori, ca şi în toate celelalte cărţĭ fără deosebire); *religia păgînească* (144); cerem iubirea ta cea *compătimitoare* (37); *paralitic* (112); *creat* (65); *coînţelegere* (65); tu eşti *administratorul* cel bun (64); învredniceşte-ne a afla întrare *în templul* acesta (40); prin Isaia s'a *prevestit* nouă (33). In general vorbind despre această carte i-a prezintă un progres faţă de cele de până acì.

Orologiul (Ed. II. 1896) cuprinde şi el afară de neologismele amintite la toate cărţile de până acì, unele greşelĭ, iarăş în măsură maĭ redusă, dintre carĭ cele maĭ de luat în seamă ar fi: Doamne, cu toate că rugăciunea mea iese dintr'o gură *culpabilă*, dintr'o limbă *criminală*, bine voieşte a nu *respinge vocea* mea rugătoare din *cauza* păcatelor mele (676), sau, Tu ai făcut vase *stimate* pe sfinţiĭ Tăĭ. . . . (672), sau, *proaducere* (436) etc.

(Va urma).

Cărţi şi reviste.

„**Candela**“, revistă bisericéscă-literară, a apărut pe Iulie (fasciculul 7, anul de esistinţă 25) cu următoriul sumariu: „Buddhismul şi creştinismul“, studiu apologetic de Dr. Vasilie Găina; „Genesa“, studiu istoric-esegetic de Dr. V. Tarnavschi; „Caracterul poetic al serviciului divin ortodox“, de Dr. V. Tarnavschi, — apoi obligatul text rusesc şi comunicări şi esplicări de casuri pastorale şi ştiri de interes bisericesc.

„Candela“ apare în Cernăuţi în fascicoli lunari şi costă 8 coróne pe an. Birourile redacţiei şi administraţiei sunt în residenţa archiepiscopéscă.

Posta redacţiei.

Mihăiesteanul. Corespondenţe trimise în acceaşi stilisare şi la alte foi nu publicăm.

---

[1] Cf. Istoria bisericească, de Eusebiu Popovici. Bucureşti, 1902, vol. I pg. 384.

Nr. 371 1905. [161] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** de la şcólele poporale confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. al Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Arpaşul-inferior**, al doilea post de învĕţătoriu, cu salariul anual de 600 coróne şi anume 400 coróne din cassa bisericei, ear' 200 cor. din ajutoriul de stat; pentru cuartir şi grădină 80 cor.

2. **Porceşti**, postul de al *doilea* şi al *treilea* învĕţătoriu (eventual învĕţătóre) cu salariul anual de câte 600 cor., cuartir şi lemne pentru foc.

3. **Sebeşul inferior**, al treilea post de învĕţătoriu, cu salariul anual de 600 cor. din cassa bisericei, 160 cor. de la stat şi 80 cor. pauşal pentru lemne, deci cu totul 800 cor.

4. **Streza-Cârţişóra**, postul de învĕţătoriu, cu salariul anual de 600 cor., cuartir şi lemne pentru foc.

5. **Ucea-inferióră**, postul de învĕţătoriu, cu salariul anual de 600 coróne, cuartir şi lemne pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sĕ 'şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat cu acea observare, că reflectanţii sĕ se presinte în vre-o Dumінecă sau sĕrbătóre la biserică spre a cânta şi face cunoştinţă cu poporul, avênd cei aleşi a instrua copíii de şcólă în cântările bisericeşti şi a cânta cu ei în biserică la sf. liturgie.

Avrig, 7 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea
protopresbiter.

Nr. 396 1905. [162] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de **învĕţătoriu** la şcóla elementară gr. or. română din **Sighişóra**, se publică concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariul anual consistă din 600 coróne, cuartir gratuit în edificiul şcólei, lemnele necesare de foc plus trei stângini de stejar.

Cuincuenalul prescris de lege servind învĕţătoriul la acéstă şcólă neîntrerupt timpul normal de cinci ani.

Alesul va fi îndatorat a provedé instrucţiunea şcolarilor de la 6—12, şi celor de la 13—15 ani, şi a ţiné strană în biserică în mod perondator în Dumineci şi sĕrbători cu ceialalţi învĕţători.

Petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre sĕ se aştérnă din partea petenţilor subsemnatului oficiu protopresbiteral în Sighişóra (Segesvár) până la terminul indicat cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cele rituale preferindu-se cântăreţii buni.

Sighişóra, 11 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişóra, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 127 1905. [163] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroh *Lazar Stan* din parohia de clasa a III a **Socet** cu filiile **Poiana Răchiţelei** şi **Runcul-mare**, protopresbiteratul gr. or. al Hunedórei, pe basa înaltei resoluţiuni consistoriale dto 17 Maiu a. c. nr. 4451 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 zile la prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din tóte venitele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral — şi a se presenta în biserică în terminul regulamentar, pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral al Hunedórei, în conţelegere cu comitetul parohial.

Hunedóra, la 5/18 Iulie 1905.

Avr. P. Pecurariu
protopresbiter.

Invĕţăcei

se primesc în brutăria (jimlăria) dlui **Stefan Moga** din Sibiiu (strada Bahngasse nr. 4). Băieţii orfani cu creştere bună se primesc cu tótă întreţinerea şi îmbrăcămintea. (165) 1—3

6609/1905. IV. alisp. sz. [167] 1—1

Árlejtési hirdetmény.

Szebenvármegye hivatali helyiségeinek fütésére 1905/6 évre szükségeltető 200 (kettőszáz) köbméter usztatlan kemény **tüzifa szállitásának biztositása céljából** 1905. évi augusztus hó 14. napján hétfőn délelőtt 11 órakor ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A közelebbi adatok „Szebenvármegye Hivatalos Lapja“ 30. számában közzétett hirhetményben foglaltatnak.

Nagyszeben, 1905. évi julius hó 24-én.

Reissenberger s k.
alispán.

Sz. 305 1905 végrh. [166] 1—1

Arverési hirdetmény.

Alólirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 § a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a nagyszebeni kir. járásbiróságnak 1903. évi V. 1296 számu végzése következtében Dr. Lemény nagyszebeni ügyvéd által képviselt resinári Vidrighin Nikolai javára nagyszebeni Veres János és Heidberg Rezső valamint kistoronyi Liebhardt Mihály ellen 400 K s jár. erejéig 1903. évi december hó 5-én foganositott kielégitési végrehajtás utján le és felülfoglalt és 1241 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: Veres Jánosnál különféle házibutor és egyebek, valamint Liebhardt Mihálytól 1 bivaltehén, 1 pincgaui tehén, 1 fehér tehén, 1 cséplőgép, 1 rosta, 1 paripaló és 1 lószekér nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a nagyszebeni kir. járásbiróság 1905 ik évi V. 696/10 számu végzése folytán 400 K tőkekövetelés, ennek 1902. évi április hó 28 nápjától járó 6% kamatai és eddig összesen 80 K 46 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig, Nagyszebenben alperes Veres János lakásán és Kistorony községben Liebhardt Mihály lakásán leendő megtartására Nagyszebenben 1905. évi áugusztus hó 8 ik napjának délellőti 9 órája és Kistorony községben ugyan a fenti napon délutáni 3 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. evi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Nagyszebenben 1905. évi julius hó 22. napján.

Philp Gusztáv
kir. bir. végrehajtó.

Nr. 345 1905 [164] 1—3

Concurs.

Pentru **ocuparea parohiei Rimeţ sat**, protopresbiteratul Alba-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii îşi vor înainta petiţiunile, cu tóte documentele recerute subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, şi au a se presenta în biserică, conform prescriselor regulamentare spre a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial local.

Alba Iulia, 5 Iulie 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

---

[151] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** din comunele mai jos indicate din protopresbiteratul Branului, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Zerneşti**, salariu 600 coróne, 120 coróne relut de cuartir şi 12 coróne pro ¼ jug. pămênt.

2. **Şirnea**, salariu 600 coróne, cuartir în natură şi lemnele trebuinciόse, 12 coróne pro ¼ jug pămênt.

De la concurenţi se cere ca pe lângă învĕţământul prescris, sĕ ţină şi strană în biserică în tóte Duminecile şi sĕrbătorile de peste an, beneficiând de venitele usitate până acum, cantorale. Concurenţii au a se presenta înainte de alegere în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Cuincuenalele la ambele posturi se solvesc numai după anii serviţi în respectiva comună ca definitivi.

In conţelegere cu comitetele parohiale respective.

Zerneşti, în 30 Iunie 1905.

Oficiul protopresbiteral al Branului.

Ioan Dan
adm. protopresbiter.

Nr. 237. [158] 4—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoreşti** din comunele jos indicate în protopresbiteratul Dobra, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Briznic**, cu salariu de 600 cor. din repartiţiune, cuartir şi lemne.

2. **Baştea-Holdea-Coşeşti**, post de învĕţătoriu ambulant, salariu 600 cor., din repartiţiune, cuartir şi lemne.

3. **Teiu**, cu salariu de 600 cor. din repartiţiune, cuartir şi lemne.

4. **Fintoag**, cu salariu de 600 cor. din repartiţiune, cuartir şi lemne.

5. **Dobra**, un post de învĕţătoriu la şcóla tractuală, care se întregeşte deocamdată numai în mod provisor. Salarul pentru acest post este de 600 coróne, ear' relutul pentru cuartir, grădină şi lemne 200 cor., ce se va solví în rate lunare din fondul şcólei tractuale.

Concurenţii sĕ aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre în terminul de sus subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Invĕţătorii instituiţi în posturile mai sus indicate sunt datori a cânta cu copiii în biserică, în Dumineci şi sĕrbători.

Dobra, la 3 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Dobra.

Iosif Morariu
protopresbiter.

---

[143] 3—3

Concurs

Se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** din următórele parohii din tractul Haţeg:

1. **Luncani**, 2. **Valea-Sângeorgiu**, 3. **Sântă Măria de pétră**, 4 **Petrila-Brad**, 5. **Petrila lunca de sus**, 6. **Federi Fizeşti**.

Emolumentele pentru fie-care post sunt 300 cor. salariu, cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii sĕ 'şi trimită cererile cu documentele recerute la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi sĕ se presenteze în parohie.

Haţeg, în 25 Iunie 1905.

In conţelegere cu comitetele parohiale.

Oficiul protopresbiteral al Haţegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nrii 281 377 1905 [153] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişóra şi Cohalm, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Zoltan**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei, şi lemnele necesare de foc.

2. **Hetur**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

3. **Laslea mare**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: din repartiţie de la popor 260 cor., din alodiul comunal 40 cor., din grădina şcolară venit 100 cor, şése stângini de lemne cu 120 cor., venite cantorale 80 cor,, şi cuartir gratuit în edificiul şcólei.

4 **Criţ**, cu salariu anual de 600 cor, şi anume: din repartiţie de la popor 166 cor., întregire de la stat cu 434 coróne, grădină pentru legumi, cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc, avênd alesul a îndepliní şi oficiul cantoral pentru care va avé competinţele obicinuite.

5. **Paloş**, protopresb Cohalm, postul al doilea de învĕţătoriu cu salariu anual de 600 cor. plătibil decursiv în 3 rate semestrale prin repartiţie de la popor, bani de cuartir după împrejurările locale, lemne de foc.

6. **Crihalma**, protopresb. Cohalm, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi 10 cor. pentru lemne de foc.

7. **Draos**, protopresb Cohalm, cu salariu anual de 600 coróne, cuartir gratuit în edificiul şcólei cu douĕ încăperi, şi lemnele necesare de foc.

Cuincuenal prescris de lege servind învĕţătorii la şcólele susindicate neîntrerupt timpul normal de 5 ani.

Reflectanţii la aceste posturi cu îndatorirea a provedé instrucţiunea şcolarilor de la 6—12 ani şi celor de la 13—15 ani, a-i instrua în cântările liturgice împreună cu tinerimea adultă, a le conduce şi a ţiné în Dumineci şi sĕrbători strană în biserică, — sĕ 'şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Sighişóra (Segesvár) până la terminul indicat, cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a 'şi arăta desteritatea în cele rituale, preferindu-se cântăreţii buni.

Sighişóra, 1 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Sighişóra şi Cohalm, în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 139 1905. [155] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor vacante la şcólele centrale române gr. or. din Braşov se escrie concurs cu termin de 30 zile de la cea dintâiu publicare în „Telegraful Român“.

a) La gimnasiu şi şcóla reală.

Sunt de ocupat **două posturi de profesori**: unul pentru *catedra de matematică şi fisică* şi unul pentru *catedra de limba germană şi română.*

b) La şcóla comercială superióră.

E de ocupat **un post** de profesor pentru *catedra de limba magiară şi germană.*

c) La şcólele primare

Sunt de ocupat **douĕ posturi de învĕţători.**

Concurenţii 'şi vor adresa petiţiile lor Eforiei şcolare şi le vor însoţí cu următórele documente:

1. Carte de botez, prin care vor dovedí, că sunt Români de confesiunea gr. or.
2. Atestat de moralitate.
3. Atestat medical, că sunt deplin sănĕtoşi.
4. Revers, că se vor conforma întru tóte legilor şi dispositiunilor bisericeşti-şcolare şi regulamentelor în vigóre şi la cas, că Eforia şcolară va pretinde, se deobligă a propune şi la celelalte şcóle, cari stau sub administraţia Eforiei.
5. Pentru concurenţii de sub *a)* şi *b)* diploma de profesor, conform articolului de lege XXX din 1883, respective regulamentului ministerial pentru şcólele comerciale din 1895, sau întru cât nu ar avea încă diplomă, cel puţin atestatul despre esamenul fundamental dimpreună cu absolutoriul.
6. Pentru concurenţii de sub *c)* atestat de cualificaţiune învĕţătoresc, eventual şi alte documente recomandătóre.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului provisor (provăzut în § 30 al legii de instrucţiune) salar anual de 1800 cor.; ear de la ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salar anual de 2400 cor; cinci cuincuenii de câte 200 cor, bani de cuartir 400 cor. anual şi drept de pensiune conform sta utelor în vigóre la şcólele nóstre; pentru timpul de serviciu ca profesor suplinitor 1600 cor. anual.
2. Pentru învĕţători în timpul serviciului de provisori salar anual de 1000 cor., fără alte emolumente şi de la ocuparea definitivă a postului de învĕţător ordinar salar anual de 1200 cor.; cinci cuincuenii de câte 120 cor. şi bani de cuartir de 240 coróne; dreptul de pensiune au să şi-l reguleze la stat; în fine pentru timpul de serviciu ca învĕţător suplent 800 cor. — fără alte emolumente.

Braşov, din şedinţa eforiei şcolare, ţinută la 28 Iunie st. n. 1905.

Eforia şcólelor centrale rom. ort. res. din Braşov.

Nr. 300 1905. [148] 3—3

Concurs

Pentru întregirea definitivă a posturilor de **învĕţători** din comunele **Nădaşa rom. Urişiul-superior, Idicel sat şi pădure, Filea, Dumbrava, Săcalul de pădure** şi **Meşterhaza** se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: câte 600 coróne din repartiţie, cuartir şi lemne de focărit.

La cuincuenal petenţii pot reflecta numai după ce în aceeaşi comună vor funcţiona 5 ani ca definitivi.

Suplicele concursuale, instruite conform legilor în vigóre, sunt a se promova oficiului protopresbiteral subscris, p. u. Szász Régen.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin.

Reghin, 28 Iunie 1905.

Galaction Şagău
protopresbiter.

Eu

nu cunosc pentru îngrijirea pielii, în special pentru a alunga pistruii şi a avé o colóre delicată a feţii, un săpun medicinal mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca doi bieşi)
Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata în farmacia „la urs“ (piaţa mică), la I. B. Misselbacher sen. (piaţa mare), G. Meltzer (str. cisnădiei şi guşteriţa 25) prin [illegible] fabrică transilv. de lumini [illegible] (str. cisnădiei), [illegible] z (strada cisnădiei), cum şi [illegible] óra la farmacistul W. Lingner. (89)

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian. Editura [illegible] tipografiei arhidiecesane.

Nr. 76 Sibiiu, Sâmbătă 16/29 Iulie 1905 **Anul LIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Procesul

Românilor gr. or. contra Grecilor din Budapesta pentru biserică.

Textul acțiunei înaintate la tribunalul regesc din Budapesta din partea Românilor, în frunte cu domnii *Alecsandru Mocsonyi, Dr. Iosif Gall, Vincențiu Babeș, George Ioanovici, George Szerb, Avr. Berlogia, Andreiu Onaciu,* etc. representați prin dl advocat Dr. *Emil Babeș,* contra parochiei *„greco valache“* resp. după numirea mai nouă: *„greco și macedo valache“* pentru *restituirea Românilor în drepturile avute* — ar fi după ziarele din Budapesta următorul:

„Credincioșii de religia greco orientală, de naționalitate parte Greci parte Valachi (Români), așezați din vremuri vechi în Capitală, la finea secolului al optsprezecelea s'a însoțit în scopul, ca sĕ înființeze în capitală cu puteri și mijlóce comune, *o comună bisericéscă ortodoxă, respective sĕ ridice o biserică.*

Intru realisarea acestui scop, deja în 1788 credincioșii ortodoxi de ambele naționalități, respective limbi, s'au decis, ca ieșind din legăturile avute până atunci cu comuna bisericéscă sêrbă din Budapesta, sĕ'și *fondeze o biserică separată și independentă cu limba propria.*

Biserica zidită pe piața *Petőfi*, în cornul stradelor *„Régi pósta“* și *„Galamb“* și sfințită în Ianuarie 1801, s'a transcris pe numele *„Biserica ortodoxă greco-valachă“* („görög-oláh hitü egyház“) care inregistrare a dreptului de proprietate *sustă și astăzi nealterată,* ear' autoritatea politică a luat act de zidirea bisericii și a aprobat înființarea parochiei *„Greco-valachica communitas pesthiensis“*. S'a hotărit și aceea, ca în biserica acésta serviciul divin sĕ se facă *alternativ în limba grecă și cea română,* respective *folosirea limbei române atât în biserică cât și în școlă s'a dispus de la locurile preaînalte.*

Documentele referitóre la aceste disposițiuni sunt depuse în archivul capitalei.

Credincioșii ortodoxi de origine din Grecia însĕ, deja de la începutul secolului al nouĕsprezecelea tot într'acolo nisuiau, ca sĕ-și asigure stăpânire esclusivă asupra comunei bisericești, cu eschiderea membrilor români.

Astfel în sinodul parochial din anul 1888, care avea datorința sĕ iee mĕsurile necesare pentru îndeplinirea postului vacant de paroch român, Grecii au decis cu majoritate de voturi, *contra protestului membrilor români ai comunei bisericești,* întroducerea unui sistem de tot nou, care în două direcțiuni se abătea de la statutul esistent și de la praxa observată până atunci.

Descendenților legali ai membrilor români ai comunei bisericești *li-au denegat primirea* în comuna bisericéscă.

Credincioșii de naționalitate română au înaintat recurs contra acestei hotărîri, și după-ce nu și-au ajuns scopul la ministeriul cultelor, în 10 Martie 1900 s'au presentat în deputație înaintea Regelui, ca în persóna sĕ-și înainteze cererea pentru vindecarea gravaminelor. Dar' nici acésta cerere nu și-a ajuns scopul, pentru-că preaînalta resoluție a denegat sanarea gravaminelor credincioșilor români pe cale administrativă.

Credincioșii greci, după-ce cu procedura amintită și-au asigurat majoritate în comitet, *contra tuturor protestelor minorității române,* cu intențiune *au întrelăsat întregirea comunității cu membri români,* respective au denegat primirea lor, și astfel s'au făcut singuri stăpâni și pe conducerea afacerilor bisericești și pe administrarea considerabilei averi a bisericii.

Resultatul firesc al acestei proceduri a fost, că numĕrul membrilor români a scăzut din an în an, astfel, că față cu proporția din 1820, când numĕrul membrilor români era de 86, egal cu al Grecilor, în 1888 acest numĕr se redusese la 9. Din acestia murind deja 6 inși, astăzi minoritatea sinodului e representată numai prin 3 membri de naționalitate română, și anume prin *Alex. Mocsonyi, Zeno Mocsonyi* (deja și acesta mort. Red.) și *Vincențiu Babeș.*

Dar' după-ce au desființat posturile de preot, învĕțător și cantor român, și au eliminat liturgia română din biserică, au creat o astfel de situațiune forțată, în care o parte considerabilă a credincioșilor români, cari locuesc în Budapesta, ne mai putêndu-și găsi multămirea recerințelor religióse în vechea biserică, au fost necesitâți, ca și până când coreligionarii lor eschiși în modul arătat vor deveni restituiți în drepturile câștigate, sĕ se îngrijéscă de alt asil, și astfel mare parte a acelora, cari au fost împedecați de a întra în drepturile vechei comune bisericești, susținêndu-și dreptul la parochia veche, nainte cu câțiva ani s'au constituit într'o parochie nouă greco-orientală română și și-au înființat aici în Budapesta o capelă interimală, în care li-se săvârșește serviciul divin în limba maternă.

Deci considerând, că resolvirea acestor cestiuni de litigiu, ivite în sînul bisericii nu s'au putut face pe cale administrativă, comunitatea Românilor gr. or. din Budapesta recurge la calea judecătorésca, și considerând că parochia din cestiune aparține jurisdicțiunii patriarchului sêrbesc din Carloveț și nemijlocit a episcopului gr. or. sêrbesc din Buda, în scopul resolvirii legale a cestiunilor din proces, cere ca și capii bisericii sĕ fie trași în judecată.

Drept aceea vĕ rugăm, ca pentru pertractarea acestei cause sĕ binevoiți a defige un termin în procuratura tribunalului și a cita pe Dr. *Petru Ágorászto,* jude la tabla reg., locuitor în Budapesta, ca pe epitropul primar, respective presidentul și representantul legal al comunei bisericești greco-valahe, respective după numirea mai nouă *greco și macedo valahe,* pe Ilustritatea Sa dl episcop gr. or. din Buda *Lucian Bogdanovics,* ca pe episcopul și representantul diecesei interesate, și pe archiepiscopul și metropolitul gr. or. și patriarchul sêrbesc *George Brankovics,* locuitoriu în Carloveț, ca pe capul și representantul metropoliei gr. or. sêrbești, ear' după pertractarea causei

Vĕ rugăm a enunța prin sentință:

„Că comuna bisericéscă *greco-valahă* din Budapesta, care acuma se numește pe sine *„grecéscă și macedovalahă“* constitue *comună bisericéscă mixtă,* în care tóte îndreptățirile de cari se bucură comuna bisericéscă deopotrivă compet tuturor cetățenilor ungari: *Greci și Români* domiciliați stabil în Budapesta și descendenților legali ai acelora, fără considerare dacă aceia sunt de provinientă din Macedonia sau ba“.

„Că în puterea acelei comuniuni de drept, la comuna bisericéscă și la tóte drepturile de cari se bucură acéstă comună bisericéscă, sunt părtași egal îndreptățiți, fără privire la proveniență, toți acei indivizi gr. or. de naționalitate română, cari sunt descendenți de ai membrilor ei, atât ai celor cari sunt în viéță cât și de ai celor rĕposați“.

„Părtași egal îndreptățiți ai acestor drepturi sunt mai departe, nu numai cei de proveniență din Macedonia, ci fără considerare la proveniență, toți acei cetățeni ungari de naționalitatea și religiunea amintită, cari locuesc permanent în Budapesta, *dacă cer ca sĕ fie primiți în sinul comunei bisericești*“.

„Că întréga avere a acestei comune bisericești, cu esceperea acelor fundațiuni cari sunt făcute esclusiv pentru una sau pentru cealaltă naționalitate, — cu deosebire realitățile cuprinse în estrasul funduar, accesoriile și venitele acelora, *constitue proprietatea și posesiunea comună a credincioșilor gr. or. de naționalitate Greci și Români din Budapesta,* de care avere acesti doi factori egal îndreptățiți sunt competenți în proporțiune egală a dispune impreună în mod legal“.

Dacă acesta este întreg textul acțiunei înaintate la tribunal, atunci după părerea mea nu este esploatat deajuns un *moment decisiv* din viéța parochiei mixte greco-române din Budapesta, moment la care cred că se referesc cuvintele din exposeul acțiunei: *„respective folosirea limbei române atât în biserică cât și în școla confesională s'a dispus de la locurile prea înalte“.*

E drept, că eu n'am vĕzut documentele originale privitóre la întemeiarea parochiei din cestiune, și admit posibilitatea, că informațiunile mele sĕ nu fie întru tóte în consonanță cu documentele, dar țin totuși că sunt bine informat, din isvor sigur despre *luptele purtate de Românii din Budapesta cu Grecii pentru introducerea limbei române în biserică și școlă și a parității în parohia din cestiune.*

Am avut fericirea sĕ petrec din Martie 1857 până la finea lui Februarie 1862 — când am obținut diploma de advocat — în cancelaria advocațială a fericitului *Emanuil Gozsdu* în calitate de cancelist. N'am fost tractat însĕ ca un simplu cancelist, care n'are decât sĕ-'și observe orele de cancelarie și sĕ'și ridice plata, ci aveam favorul sĕ merg la cancelarie numai când nu eram ocupat la universitate ca student în drepturi, dar' nici eu nu țineam cont de orele obicinuite de cancelarie, ci când cerea trebuința stam la lucru chiar nopți întregi, și astfel *eram tractat cu tótă încrederea și iubirea, ca un membru de familie.*

Gozsdu de-și nu era macedo-român, era presidentul parochiei din cestiune. Soția lui, mama ocrotitóre a tinerimei române de pe acele timpuri, era macedo-română din familia *Pometa* înrudită cu familiile de frunte macedo-române, și ținea casă deschisă atât pentru tineretul român cât și pentru numĕroșii amici, întrĕ cari erau cele mai deaprópe rude ale metropolitului Șaguna (amic intim al lui *Gozsdu)* cum erau nepoții lui: frații *Grabovszki* și verii lui frații *Mutovszki* etc. etc.

In societatea acésta adese-ori se vorbea despre luptele Românilor cu Grecii pentru limbă și paritate.

Pe scurt istoria acelor lupte este următórea:

La câțiva ani după înființarea parochiei greco-române, Românii, ale căror neveste spre lauda lor fie zis numai limba macedo-română o vorbeau, au voit sĕ-și aducă din Macedonia un *duhovnic,* care sĕ le pótă spovedi nevestele.

Grecii, șovinisti și falși din fire, atunci ca și astăzi — nu s'au învoit, deșì cei mai de frunte și cei mai mulți din membrii parochiei erau români, fără de cari grandiósa biserică și casele ei de chirie în veci nu s'ar fi făcut. Sĕ se știe, că însuși *Sina* în Pesta *aparținea la parochia românéscă,* fiind macedo-român.

Românii, întrĕ cari cel mai *rĕsboinic* era *Vreta,* fratele metropolitului de mai târziu *Șaguna,* indignați de îndĕrĕtnicia Grecilor, li-au zis:

„Ce? Voi nu vreați, ca noi sĕ procurăm mângăiere sufletéscă în familiile nóstre, instituind un duhovnic, care pricepênd limba nevestelor și copíilor nostri sĕ-i pótă pregătí pentru sfânta cuminecătură? Bine! Nu vom aduce *duhovnic* macedo-român, ci vom aduce *preot român* din țéra unguréscă, care sĕ ne servéscă întréga slujbă bisericéscă în limba românéscă! *Afară cu voi!*“

Și i-au dat afară din biserică și din parochie.

Grecii scoși din biserică și-au instalat o capelă în un hotel de a doua mână, după împrejurările de atunci, în „Fejérhajó“. — Astăzi nu mai esistă, l'a espropriat orașul și a făcut pe acel teritoriu o stradă nouă, continuarea stradei „Bécsi“ până la „Szervita“-tér.

Românii au adus un preot din Banat, pe eruditul *Theodori (Theodorovici)* învĕțătoriu și cantor românesc și *au introdus limba română în biserică.*

Grecii au intentat proces contra Românilor naintea autorităților politice, pentru a se introduce în firma comunei bisericești, care era „Griechisch-valachische Kirchengemeinde“ cuvêntul „und“ adecă sĕ se numéscă în viitoriu „Grichisch *und* valachische Kirchengemeinde“, ceea-ce involva, ca din o parochie sĕ se facă două, una grecéscă și una românéscă.

Procesul pentru acest „und“ a durat 25 ani și s'a terminat cu o *împăciuire,* în care s'au regulat în detail drepturile ambelor naționalități *pentru totdéuna astfel, ca acele sĕ se observe în toți vecii, ori vor fi în parochie credincioși de ambe limbi ori ba.*

In sensul acestei împăciuiri:

Numele comunei bisericești a rĕmas cel vechiu.

Comuna s'a declarat autonomă cu statute proprii, sub jurisdicțiunea eparchiei ortodoxe sêrbești din Buda.

Representanța (sinodul) comunei stă din 24 membri, 12 Greci și 12 Români, aleși din sinul tuturor credincioșilor greci și români ai parochiei.

Comitetul parochiei din 6 greci și 6 români, cari își aleg president.

Epitropia stă din 2 persóne: 1 epitrop primar și 1 secundar, alternativ, când primarul e român, celalalt are sĕ fie grec, ear' după încheierea periodului vine primarul grec și celalalt român.

Pentru totdéuna se institue doi preoți, doi învĕțători și doi cantori, câte unul grec, celalalt român.

Pe acestia îi alege representanța (sinodul) în urma concursului.

Limba serviciului divin are sĕ fie *alternativ* cu sĕptĕmâna. O sĕptĕmână grecéscă, cealaltă românéscă.

Aceste stipulațiuni au sĕ se obsérve în veci, ori vor fi credincioși de ambele limbi ori ba.

In faptă deci s'a constituit o parochie mixtă greco-română cu *doi preoți* etc. *fără ca sĕ se fi condiţionat, ca membrii români sĕ fie numai macedo-români, ear' limba liturgică din capul locului s'a introdus cea română şi nu macedo-română, carea atunci nici nu esista ca limbă liturgică.*

Precum am arătat mai sus, *cu privire la Români din capul locului nu s'a făcut deosebire de provenienţă.*

Funcţionarii bisericeşti toţi au fost Români de aici.

In comuna bisericéscă de la început chiar *s'au primit şi Români nemacedoneni.*

Dintrĕ cei vechi pe cari i-am cunoscut eu, nu erau macedoneni de origine *Gozsdu*, care era presidentul comunei bisericeşti, nu era *Stupa*, care era epitrop primar, nu era *Musteţ*, succesiv s'au mai primit septemvirul *Teodor Serb*, *S. Popovici*, *Babeş*, *Puşcariu* etc. etc.

Şi până când a trăit Gozsdu şi Stupa nici nu s'a ocupat nime cu ideia ca sĕ eschidă din comuna bisericéscă pe descendenţii membrilor şi pe alţi Români cari au cerut sĕ fie primiţi.

Numai după mórtea majorităţii Românilor cu autoritate covîrşitóre în parochie, cum a fost: Gozsdu, Grabovszki, Stupa, Mano, fraţii Mutovszki etc., au venit Grecii la ideia ca sĕ scótă pe Români şi limba lor din parochie prin mijlóce perfide, dovedind că sunt vrednici urmaşi ai străbunilor lor, cari s'au învrednicit de stabilirea vechiului proverb: *„graeca fides nulla fides"*.

Rog pe dl advocat *Babeş*, ca sĕ caute după documentul amintit, care trebue sĕ se găsécă şi în archiva fostă a *Locotenenţei* din Buda de pe acele vremuri, póte şi la oraş, sigur însĕ şi la episcopia din Buda, şi dacă acela este textul lui, care după informaţiuni primite în familia lui Gozsdu l'am schiţat mai sus, sĕ se folosécă de el în proces, pentru-că pe acela s'au întemeiat drepturile Românilor, pentru a căror revindicare s'a intentat procesul, ear' disposiţiunile aceluia nu se pot altera prin majorităţi naţionale de ocasiune.

Parteniu Cosma.

Cronică pedagogică.

(Fine.)

f.

Oprea într'o zi s'a dus la vecinul sĕu George pentru o trébă óre-care. Cu el deodată a intrat în casă şi cânele lui, de care era nedespărţit.

In casă cânele a dat cu ochii de pisică. După cum ştiţi, cânele cu pisica nu se prea înţeleg unul cu altul.

Ce credeţi dară că s'a întêmplat?

Apropiindu-se cânele de pisică, acésta într'un moment şi-a luat posiţie de apărare. Şi-a strîmbat spinarea şi şi-a scos ghiarăle, ear' în al doilea moment i-a înplântat deja ghiarăle în bot păsăind ia aşa: f... f... f.

(La pronunţarea sonului imitând posiţia pisicei, întindem mâna cu degetele deschise ca ghiarăle ei şi atacăm).

Pentru orientare amintim, că povestirile de mai sus sunt tractate mai ales numai în resumat. La predarea lor se vor întocmi după recerinţele şi împrejurările în cari funcţionézu una ori alta dintrĕ şcólele nóstre.

Deosebi vor avé a se întregí cu întrebările recerute pentru a puté scóte la ivélă în mod clar sonul respectiv, avênd a se deprinde elevii a-'l pronunţa pe lângă arătarea semnului.

Sonul va fi necondiţionat însoţit de semnul arătat, până atunci, până când se urméză strict eserciţiile de sonificare.

Povestirile vor fi a se preda cu cel mai mare interes, avênd învĕţătoriul a se transpune în posiţia recerută de povestirea ce o predă.

După-ce elevilor li-s'au predat câteva sonuri, se va încerca imediat cu fie-care legarea în silabe şi cuvinte, de óre-ce în acest mijloc residă întréga basă a cetirei de mai târziu.

La compunerea silabelor cari se încep cu o consonantă elevii se vor face atenţi, că la arătarea primului semn numai sĕ-şi pregătéscă gura, ear' la arătarea semnului al doilea sĕ le lege deja.

Numai urmându-se astfel vom deprinde pe elevi a reduce consonantele la adevĕrata lor valóre şi îi vom puté ferí de greşéla ce în trecut s'a observat faţă de pronunţarea consonantelor.

Deodată cu predarea sonurilor şi eserciţiile de sonificare, în legătură strictă cu acestea se vor preda şi eserciţiile pregătitóre referitóre la scris.

Liniile ce se vor desemna vor trebuí sĕ stee asemenea în strînsă legătură cu povestea şi cu forma literelor tipărite şi scrise.

O regulă generală, ce ar fi a se observa la predarea fie-cărui son, ar fi următórea:

a) Invĕţătoriul arată semnul şi pronunţă sonul cu elevii deodată:

b) Intrébă, ear' elevii rĕspund cu semne şi sonuri;

c) Arată semnul, ear' elevii îl imitéză pronunţând sonul;

d) Pronunţă sonul, ear' elevii îl imitéză arătând semnul.

2. Predarea literelor.

După două sĕptĕmâni, cunoscênd elevii tóte sonurile, şi după ce s'au făcut eserciţiile necesare la compunerea silabelor şi a cuvintelor şi — natural — s'au făcut şi eserciţiile pregătitóre pentru scris, póte urma predarea literelor tipărite şi scrise.

La predarea literelor e a se procede în următoriul mod:

i.

Dacă şcóla dispune de tabele de cetit, elevilor li-se presintă aceea în care se află litera „i"; în lipsa acestora li-se presintă mai multe litere mobile (tipărite), întrĕ cari — se înţelege — şi litera „i".

In urmarea acestora se întrébă elevii dacă întrĕ literele acelea se află vre-una, carea sĕ aibă asemănare cu degetul Vetei când l'a pus la gură şi a rîs de pisică?

Li-se reîmprospetéză elevilor în memorie povestirea prin care s'a predat sonul „i", făcêndu-i, ca la arătarea literei sĕ imiteze semnul făcut de Veta.

După-ce în jurul literei tipărite se fac deprinderile necesare, ca elevii sĕ şi-o însuşéscă deajuns, deodată se predă şi litera scrisă, pe care o compunem din „i" tipărit, desemnându-l cu creta pe tablă.

Ii facem adecă pe elevi sĕ înţelégă, că dacă lui „i" tipărit îi punem înainte o linie, ear' la partea din jos îi facem o códă rotundă, e „i" scris.

Metodul acesta se urméză întocmai şi la celelalte litere, pe lângă aplicarea esplicărilor necesare.

Pentru literele următóre presentăm modul de predare pe scurt. La predarea lor, fără îndoială, se vor face tóte cele trebuincióse pentru deplina lor clarificare.

n.

Dacă vedem o literă care constă din două linii perpendiculare, cari deasupra sunt împreunate, acea literă se numeşte.... Cum cântă bumbariul?...n...n...n

Când o vedeţi, se vĕ aduceţi aminte de bumbariu, căci şi el are două aripi.

u.

Litera aceea care constă din două linii perpendiculare, cari însĕ din jos sunt împreunate una cu alta, ear' deasupra sunt deschise, ca gura lupului?...u....u...u

m.

Litera aceea care constă din trei linii perpendiculare, deasupra împreunate, şi stau tocmai asa cum stă mâna mea când arăt cum trage viţelul de la vacă, se numeşte.. Cum face vaca?..m...m...m.

o.

Litera aceea care e rotundă ca cercul despre care vi-am spus că se juca cu el Aurel şi Costică, se numeşte.... Cum a făcut străinul acela?...o...o...o.

a.

Litera aceea care sémănă cu gâsca, se numeşte..... Cum a făcut Ionel când a vĕzut gâsca pe masă? a... a... a...

e.

Litera aceea care nu e de tot rotundă, ci pe la jumĕtate se strîmbă cu capul înlăuntru, ca şi când cineva s'ar uita într'o sticlă sĕ vadă dacă mai este dulcéţă în ea, se numeşte.... Cum a făcut mama Mariórei? ...e...e...e.

r.

Dacă vedem o linie perpendiculară şi lângă ea un punct, cu care este împreunată, care punct stă ca urechea căţĕlului, aceea se numeşte.... Cum face cânele când îl năcăjeşti?...r...r...r.

v.

Litera aceea care în partea din jos e ascuţită, ear' de-asupra deschisă, ca hornul de la tren, se numeşte..... Cum face trenul? ...v...v...v.

c.

Când vedeti o literă strîmbată, ca códa cocoşului, sĕ ştiţi, că e..... Cum a cântat cocoşelul, pe care l'a rîs Petrică?...c...c ...c.

s.

Litera aceea care e strîmbată ca şerpele, aceea se numeşte..... Cum face şerpele?...s...s...s.

(: În legătură cu acésta se predă şi „ş" :).

z.

Litera aceea care e în tóte părţile ca cărările de prin grădină printrĕ pomi, se numeşte..... Cum fac foile uscate, când cad de pe pomi?...z...z...z.

t.

Litera care sémănă cu arătătoriul de la orologiul de părete, se numeşte..... Cum ticăe orologiul?...t...t...t.

(: In legătură cu acésta se predă şi „ţ" :)

l.

Litera aceea care e lungă ca curgerea apei, se numeste..... Cum face apa de munte când curge?...l...l...l.

b.

Litera aceea care constă din o linie perpendiculară şi din jos în legătură cu o linie în forma unui cerc, se numeşte..... Cum face cercul când plesneşte?...b...b...b.

d.

Litera aceea care constă din o linie perpendiculară şi înaintea ei cu o linie rotundă, ca doba soldatului şi băţul cu care o bate, se numeşte..... Cum bate doba?...d...d...d.

h.

Litera aceea care are forma unui foiu cu care se suflă aer, se numeşte..... Cum face omul când e ostenit?...h...h...h.

p.

Litera aceea care constă din o linie mai lungă, ear' deasupra are o linie rotundă din sus, ca un cuib de pasăre pe pom, se numeşte..... Cum a făcut Vasilie când s'a jucat cu péna?...p...p...p.

j.

Litera aceea care e lungă ca códa la lingura cu care amestecăm în unsóre, se numeşte... Cum a făcut Elena când s'a apucat sĕ facă de mâncare?...j ...j ...j.

g.

Litera eceea care e strîmbă şi sucită, bună-oră ca Constantin când a mâncat din pómele veninóse, se numeşte..... Cum a făcut Constantin?...g...g...g.

f.

Litera aceea care e încovoiată [illegible] ca ghiarăle pisicei, se numeşte..... Cum a făcut pisica către câne?....f...f....f...

Literile: ch, ce, ci, gh, ge, gi asemenea li-se vor preda elevilor pe lângă esplicările necesare.

Conoscuţi elevii cu literele mici, la rêndul lor literele mari li-se vor preda fără a se mai folosí astfel de mijlóce.

Mercurea, la 8 April 1905.

Nicolae Simulescu. *Ieronim Puia.*

Revistă esternă

Cu întâlnirea împĕraţilor Vilhelm II. al Germaniei şi Nicolae II. al Rusiei pe apele finlandeze, întêmplată la începutul sĕptĕmânii aceste[illegible]esa europénă se ocupă în mod fórte intens[illegible] comentând'o şi atribuindu-i importanţă amĕsurat intereselor statului respectiv. Ziarele germane pun mare pond pe faptul, că ideia întâlnirii a emanat dela ţarul Nicolae şi nu de la împĕratul Vilhelm, ceea-ce dă întâlnirii cu mult mai mare importanţă, ear' în prevenirea cu care împĕratul Vilhelm a satisfăcut invitării ţarului, ele vĕd nisuinţa împĕratului de a serví intereselor păcii, — fireşte, fără sĕ supere prin acésta pe Japonia.

Pentru presa francesă ştirea despre întâlnire a fost suprindere şi a atins-o neplăcut, din causă că *aliatul* Franciei cere întâlnire cu împĕratul Germaniei, faţă de care Francia numai acum de curênd se aflase în situaţie aşa de grea, din causa cestiunii maroccane, în cât puţin a mai lipsit până la declararea rĕsboiului. Işi şi dau silinţa, deosebi ziarele naţionaliste, sĕ reducă tótă tréba întâlnirii la un cas întêmplător, întâlnire de convenţă fără nici o importanţă politică.

Mai supĕrată e însĕ presa engleză, care o consideră ca fiind îndreptată contra Angliei şi aliatei sale Japonia, întărită fórte mult prin rĕsboiul actual ruso-japonez. Unele ziare prevĕd chiar o *alianţă ruso-franceză-germană*, ca de es. „Morning Post", şi în acéstă prevedere se pare a le întărí şi ziariul rusesc „Nowoje Wremja", care comentând importanţa întâlnirii o consideră ca *începutul unei noue alianţe triple.*

Despre cele-ce s'au vorbit însĕ întrĕ cei doi împĕraţi şi despre hotărîrile ce şi-le vor fi luat, nu se ştie nimic positiv.

NOUTĂŢI

Direcţiunea esposiţiei adresézâ celor pe cari îi priveşte, următórea rugare: Prin acésta ne luăm voie a Vĕ reamintí scrisórea nóstră ce ni-am permis a Vi-o adresa în atacerea *esposiţiei etnografice şi istorice-culturale*, şi venim a Vĕ aduce la cunoştinţă, că *la 1. August nou* vom începe a aranja şi plasa obiectele întrate, în localităţile destinate diferitelor secţiuni ale esposiţiunii. De óre-ce la acésta lucrare trebue se fim orientaţi asupra dimensiunilor totalităţii obiectelor ce se vor espune în fie-care secţiune, spre a le reserva locul cuvenit, şi după-ce disposiţiunile ce le vom lua în acéstă privinţă, ulterior nu se vor mai puté schimba şi astfel s'ar puté întêmpla, ca obiecte de valóre sĕ rĕmână eschise de la esposiţiune numai din causa sosirei lor întârziate, — Vĕ rugăm din nou, sĕ binevoiţi a Vĕ conforma rugării nóstre atât *prin participarea* dvóstre *la esposiţiune, cât şi prin espedarea cât mai grabnică a obiectelor* ce ni-am luat voie a Vi-le cere. Cu deosebită stimă: *Direcţiunea Esposiţiunii.*

*

Himen[illegible]ărioara *Maxim* şi Octavian *Bude*, logodiţi.

*

Două posturi de medic cercual. Sub Nr 2047 pretorial şi cu termin până la 17 August st. n. e publicat concurs la postul de medic pentru cercul *Viştea inferióră* (13.436 suflete) şi pentru cercul *Scoreiu* (10.218 suflete). Dotaţiune (la fie-care) 800 coróne salariu, 226 cor. 10 fileri pauşal de călătorie şi taxele pentru visitarea bolnavilor. Se pretinde necondiţionat de la concurenţi sĕ ştie *limba română.* Sediul cercului Viştea inferióră [illegible] în Viştea inferióră, ear' al cercului Scoreiu c[illegible] interimal — în Arpaşul de jos. Dacă în lipsa de concurenţi nu se vor puté întregi ambele posturi, atunci cel ales în unul dintrĕ aceste cercuri va avé sĕ provadă agendele de medic pentru ambele cercuri, pe lângă dotaţiunea de 1600 cor. salariu, 452 cor. 20 fil. pauşal de călĕtorie şi taxele statutare, avêndu-şi sediul în Arpaşul inferior. Cererile concursuale sunt a se trimite oficiului pretorial în Arpaşul inferior (comitatul Făgăraş).

*

„Cea mai frumósă princesă." „Budapesti Hirlap" de Marţi scrie sub titlul de mai sus următórele: Soţia moştenitorului Corónei române, a cărei cununie se celebrase la Coburg înainte de asta cu doisprezece ani, de la plecarea sa de la părinţi acum se află în'âiaşi-dată în patria sa natală, în Anglia, unde Englezii nu rĕsbesc a se minuna de frumseţa ei. Se zice, şi cu drept cuvênt, că e cea mai frumósă princesă în întrégă Europa. Şi în adevĕr, e fórte frumósă şi ştie cum sĕ 'şi păstreze frumseţa. Pictorii au pictat'o în tablouri de frumseţă neîntrecută; cel mai frumos e însĕ tabloul care o arată în toaletă de dantele, cu crin pe pept. Cei patru copii ai ei încă sunt fórte frumoşi şi drăguţi şi de pe acesti copilaşi, grupaţi în jurul mamei lor, s'ar puté picta un tablou minune de frumos. Princesa acum e de 29 ani, are pĕr bogat blond, ochi vineţi şi talie aşa de sveltă, în cât ar puté sĕ i-o invidieze ori-care fată de 20 ani. Visita princesei a fost în prima linie pentru regele şi regina, la cari a fost incuartirată în palatul Buckingham, dându-se multe festivităţi în onórea ei. De la Londra va merge împreună cu copiii la mătuşa-sa princesa Beatricea de Battenberg pe insula Wight, unde va petrece o lună.

*

Vis primejdios. Inainte de asta cam cu două luni publicaserăm şi noi o ştire de cuprinsul că comediaşul de têrguri Anton Marosi dormind odată împreună cu economul Andreiu Bodnár din Tótgyörk în o odaia de la un hotel din Solnoc, a auzit cum Bodnár striga în somn „vai! vai! mé duc gendarmii!" şi pe basa celor auzite a stors apoi de la el mărturisirea că în 1900 a ucis pe un comerciant din Solnoc şi i-a jăfuit banii, dar' gendarmeria nu a putut sĕ-i dee de urmă. In urma acestei mărturisiri comediaşul s'a dus la poliţie şi a dat de gol pe Bodnár, care imediat a fost arestat. Aprópe două luni a decurs investigaţia, şi în cursul acesteia Bodnár a produs 82 de martori, cari toţi au mărturisit sub jurămênt că în nóptea când s'a comis omorul Bodnár a fost acasă în Totgyörk. Astfel, Bodnár a fost pus acum în libertate, după-ce s'au constatat că comediaşul, care ştia şi el că în 1900 s'a fost comis un omor în Solnoc, *a visat* cele ce sisese că le-a auzit de la Bodnár.

*

Coróne eterne. Dómna Irena Fincu n. Zehan, a dăruit fondului vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor, înfiinţat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, întru vecínica odichnă a regretatei dşóre Lucreţia Benţ'a 2 cor. şi Victor Terdăşian 1 cor., ear' dna Paulína Marschall n. Hollinck în numele sĕu şi al copiilor sĕi Emil, Pold, Rihard, Paula şi Iosif a dăruit în amintirea soţului sĕu Iosif Marschall, anume fondului de 20 fileri pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare, suma de 5 cor.

*

Al 74-lea! Cassariatul „Reuniunei române de înmormêntare din Sibiiu“ a solvit moştenitorilor rĕposatului Iosif Marschall, fost membru al Reuniunei, ajutoriul statutar.

Acesta este al 74-lea cas de mórte în sinul Reuniunei rom. de înmormêtare sibiiene.

*

Mulţămită. Cu ocasiunea maialului aranjat la 6/19 Iunie a. c. (a doua zi de Rusalii) în favorul şcólei nóstre ortodoxe din Deva, au binevoit a suprasolví următorii domni: G. Romanul, protopop 9 cor., C. Popescu, paroch 3 cor., D. Ardelean, N. Igna şi N. Gerő, câte 2 cor, M. Orădean 1 cor. 60 fileri, R. Popa 1 cor. 40 fileri, I. Murăşian, Al. Stoica şi Ig. Szilágyi câte 1 cor., Alb. Ghila şi P. Mircea câte 60 fileri. Priméscă domnii suprasolvenţi sincera nóstră mulţămită. Deva, la 1/14 Iulie 1905. C. *Popescu*, paroch. N. *Igna*, inv.

*

Cucuruzul mai scump de cât grâul. Luni s'a întêmplat la bursa de cereale din Budapesta casul ne mai pomenit, că *cucuruzul* vîndut pe terminul din Iulie s'a urcat în preţ cu mult peste preţul grâului nou. Acésta din causă că cei cari au „vîndut“ (pe hârtie) au luat asupra lor angajamente atât de mari, în cât acum n'au de unde cumpĕra aevea atâta cuantitate, câtă au sĕ pună la disposiţia celor cari au cumpărat.

*

Arme în mâna copiilor. Copilul proprietariului G. Szemere din Lastomer (comitatul Zemplén) punênd mâna pe puşca tatălui sĕu s'a dus la câmp împreună cu un prietin al sĕu sĕ puşte paseri. Un glonţ a rătăcit însĕ în direcţia unde secerau lucrătorii şi a nimerit în cap pe femeia Ileana Harkai. Au rĕmas după ea patru copilaşi. Tatăl copiilor e în America.

*

Otrăviţi cu peşte uscat. Dumineca au murit în Smietin (lângă Cracovia) nouĕ ómeni, cari mâncaseră în diminéţa aceea peşte uscat. La obducţie s'a constatat că peştele fusese stricat de tot, putred, şi prin consumarea lui ómenii şi-au otrăvit sângele.

*

Crimă oribilă. Ni-se scrie din Făureşti, că Joi diminéţa (20 Iulie) locuitoriul de acolo Daniil Bilţ a bătut crâncen pe mamă-sa vitregă Flórea Bilţ, apoi a sugrumat'o şi a aruncat'o în coliba ei, dând foc colibei. Nenorocita nu era mórtă când a aruncat'o în colibă, dar' slăbită de bătaie şi de sugrumare nu a putut striga după ajutoriu. La vederea norilor de fum ce eşia din colibă, sătenii au alergat sĕ stîngă şi spărgênd uşa colibei au scos afară pe nenorocita, arsă în mod înfiorătoriu. Joi nóptea spre Vineri mórtea a scăpat'o de chinuri. Ucigaşul a fost prins şi dus în temniţa din Capolnoc-Monoştor. Causa faptei înfiorătóre e, ca Bilţ bĕtrânul îi lăsase şi ei, prin testament, o particică de avere. — Iată unde duce prea marea lăcomie după avere!

*

Nenorocire la zidărie. La fabrica din Selyp pentru fabricarea de zăhar Luni lucrau mai mulţi zidari la zidirea unui zid de apărare contra focului. Cătră séră schelele s'au prăbuşit de la înălţime de 3 etagii, astrucând sub ele unsprĕzece lucrători. Dintre acestia trei au fost scoşi de sub ruine morţi deja, ear' ceialalţi opt erau răniţi fórte grav.

*

Dumnezeu rĕsplăteşte! Pe la sfêrşitul lunii trecute s'a fost întêmplat un mare furt cu spargere la casa lui I. Keltz din Zsitva-Ujfalu, de unde hoţii au dus bani şi aurării în preţ de peste zece mii de coróne. Atunci tóte cercetările au fost rĕmas zadarnice, nu s'au putut găsí hoţii. Dumineca trecută s'a întêmplat apoi în o crişmă din Budapesta bătaie straşnică între câtiva lucrători şi servitori, în toiul căreia Aurel[illegible] Teho a căpĕtat câteva împunsături de cuţit aşa de grave, cât a trebuit dus în spitalul Rokus. Acolo a zăcut fără simţiri până Luni séra, când venindu-şi puţin în fire a mărturisit că el a furat banii şi aurăriile lui Keltz.

*

Ucigaş — din negrijă. Zilele trecute un ţeran sosit şi el cu trenul la Szalontamare, pe cale de la tren până la eşirea din gară şi-a aprins pipa s'apoi a aruncat chibritul cu atâta negrijă, în cât acela a căzut pe rochia unei femei. De la flacăra chibritului au luat foc într'o clipă hainele femeii, care în câteva minute a ars scrum.

*

Teatru în Avrig. Tinerimea română din Avrig aranjază producţiune teatrală Mercuri, (Sf. Ilie) 20 Iulie (2 August) 1905 în sala cea mare a hotelului comunal. Venitul curat e destinat bibliotecii şcolare. Inceputul la 7½ ore séra. Programul e următoriul:

1. „*Barbu Lăutariul*“, cântecel comic de V. Alexandri, predat de dl G. Chialda, teolog.
2. „*Mama Anghelusa*“, cântecel comic de V. Alexandri, predat de dl I. Racota, înv.
3. „*Declamare*“, de dl V. Stoica, stud. gimn.
4. „*Vistavoiul Marcu*“, comedie în 3 acte de Teochar Alexi. După producţiune urméză dans.

*

Tinerimea studiósă din Sălişte îşi va ţiné obicinuita petrecere de vară Dumineca în 24 Iulie st. vechiu. Locul petrecerei: Netedu, la cas de timp nefavorabil: sala festivă a şcólei. Inceputul la 1 oră p. m., respective séra la 7½. Venitul curat se alătură la „fondul pentru ajutorarea studenţilor săraci din Sălişte. — *Invitări speciale nu se fac.*

*

Petrecere în Şercaia. Inteliginţa română din Şercaia şi jur aranjéză producţiune declamatorică Mercuri în 2 August st. n. (sfêntul Ilie) cu ocasiunea ţinerii adunărei cercuale generale a despărţĕmêntului Făgăraşiu al Asociaţiunei, în sala comunală din Şercaia, cu concursul artistului dramatic *Zaharie Bârsan* şi al corului mixt din Vadu. Venitul curat e destinat pentru scopurile Asociaţiunei. Biletele se pot căpăta séra la cassă. Inceputul la 8 ore séra.

PARTEA LITERARĂ.

Limba nouălor cărţĭ bisericeştĭ.

(Urmare.)

Maĭ bine şi cu maĭ temeinică îngrijire e redactată Evangelia (obvine şi aicĭ *custodie* (250), *felinar, sinagogiĭ* (225). *Archieraticonul* (ediţia II. 1899), în care s'au maĭ păstrat până astăzi grecismele neînţelese, ca d. ex. *se prohiriseşte* de diacon (25); *ipopsifin* (22) etc.; *Penticostarul* (ediţia II. 1895); *Paraclisul* şi *Acatistul maiceĭ noastre Paraschiva*, precum şi altele, al căror nume poate fi amintit numai cu laudă.

E interesantă eliminarea consequentă din toate cărţile maĭ nouă ale Bisericeĭ, atît aceleĭ din Regat, cît şi aceleĭ dela noĭ — a unor cuvinte de origine slavonească, carĭ sînt aproape tot aşa de vechĭ ca şi primele începuturĭ de organizaţie bisericească romînească. Inţeleg între altele cuvîntul *slavă*, care după ce a fost eliminat din casa părintească a răuşit să-şi revindice drepturile într'alt loc: în limba populară şi în cea literară. Dacă în biserică nu se maĭ zice slavă Tatăluĭ etc., nu se va putea zice altcum în limba vie de cît slavă Domnuluĭ, care nu va putea fi înlocuit nicĭ cu mărire Dluĭ, nicĭ cu glorie Dluĭ, nicĭ cu alt cuvînt vechiu sau nou. In limba literară scrisă îl aflăm la St. O. Iosif. (E mort Dzeul din *slavă*). Romanţe şi cîntece pg. 85; la A. Bârseanu, (in Imnul ocazional dela exposiţia industrială din Sibiiu a. 1902, spre slava ta voios muncivom; la N. Iorga, M. Eminescu, M. Sadoveanu etc., apoĭ ca *slăvire* la dl I. Calinderu (cuvînt de slăvire întru pomenirea luĭ Stefan cel mare în 2 Iulie 1904, apoĭ în Istoria bisericească a dluĭ prof. Eusebiu Popovicĭ dela Cernăuţi, tradusă de P. S. D. episcopĭ Atanasie al Rîmnicului şi Gherasim al Argeşuluĭ (pg. 31, 65 etc. etc.), precum şi aproape la toţĭ scriitoriĭ noştrĭ maĭ de valoare. Nu şi-ar putea oare redobîndi acest cuvînt şi în limba bisericească locul avut, şi dacă nu tocmaĭ pe lîngă drepturile avute, dar cel puţin cu drepturile pe carĭ le are în limba literară?

Pănă aicĭ am arătat erorile din singuraticele cărţĭ, pentru a ne putea face însă un tablou fidel care se reoglindească întreaga activitate a Sftuluĭ Sinod, ni se impune o clasificare a greşelelor carĭ se întind pe întreaga gamă posibilă şi pe carĭ le înşir în cele următoare, începînd dela cele maĭ micĭ pănă la cele maĭ înspăimîntătoare.

Maĭ întîiu de toate bate la ochĭ delăturarea consequentă a unor cuvinte vechĭ şi frumoase, carĭ sînt înlocuite cu altele, unele înţelese de popor, altele nu. Astfel nu maĭ întîlnim străvechiul şi foarte frumosul *praznic*, ci pretutindenĭ numaĭ sărbare; *trup*-corp, *primejdie*-pericol, *tămăduit*-vindecat, *vrăşmaş*-duşman şi inimic, *a propovădui* e înlocuit preste tot cu a predica, care nu este un sinonim al celuĭ dintîĭ întru toate (cf. mergînd propovăduiţi apostolilor învierea — nu poate fi înlocuit cu predicaţĭ învierea etc.); a *birui*-a învinge şi a vinge, *smerit*-cu umilit şi umil, *a zidi*-cu a creea, cîrmaciu-guvernator, ispravnic-administrator, chivernisitor-iconom. Unde, dacă nu în limba bisericească să se păstreze minunatele cuvinte vechĭ atît de mult cuprinzătoare şi atît de frumoase?! Inlocuirea lor consequentă cu alte cuvinte unele poate maĭ cunoscute nu e dictată de vr'un principiu limbistic destul de sănătos.

Pe treapta a doua întîlnim neologisme carĭ deşi vor fi ele înţelese în parte de popor, totuş locul lor era maĭ potrivit în cărţile de literatură laică, de cît în cele bisericeştĭ, carĭ îşi au limba lor veche şi frumoasă. Astfel: *corp*-trup, *contra*-împotrivă, *a elibera*-a slobozi, *a forma*-a închipuí, *martir*-mucenic, *naţie*-neam, *oră*-ceas, *profet*-proroc, *a repausa*-a odihni, *serv*-rob sau slugă, *servitor*-slujitor (al altaruluĭ), *serviciu*-slujbă, *timp*-vreme etc.

Mergînd cu un pas maĭ departe dăm de inovaţiĭ ca *armonios*-bine întocmit, *animal*-dobitoc-vită-fiară, *aer*-văzduh, *agricultor*-lucrător-pluger, *augustul* nostru rege-înălţatul, *agitat*-tulburat, *amic*-prieten, *a aplauda*-a plesni cu mînile — a bate din palmĭ, *aprob*-întăresc, *autoritate*-stăpânie, *barbar*-varvar, *a conduce*-a însoţi, *contrazicere*-neînţelegere, *te conjur*-juru te pe tine, *cameră*-cămară, *a condamna*-a osîndi — a judeca, *causa*-pricină, *contrarietate*-împotrivire, *despreţ*-hulă, *a dirige*-a cîrmui, *descriu*-zugrăvesc, *duplu* (inimă duplă) — hulitor, *econom*-ispravnic, *evsevie*-cucernicie — smerenie, *exista*-este — viează, *exprim*-cuprind în vorbe, *efect*-putere-urmare, *epistolă*-scrisoare-carte-trimitere, *explic*-tîlcuiesc-tălmăcesc, *exemplu*-pildă, *favor*-dar, întîietate. . . *figură*-chip, *fruct*-roadă, *felinar*-lampă-lămpaş, *glorios*-slăvit, *har*-dar, *a intona*- a începe cântarea, *înscris*-scris, *a se irita*- a se năcăji, *maiestate*-măreţie, *moment*-clipă, *nutriment*-hrană, *ordine*-rînduială, *ocazie*-prilej, *ordin*-poruncă, *a produce* (fructe)-a aduce (roade), *perfect*-desăvîrşit, *protecţie*-sprijin, *persoană*-fiinţă-faţă, *presupun*-bănuiesc, *predaŭ*-daŭ, *permis*-slobod, *persecut*-gonesc, *a prevesti*-a vesti maĭ nainte, *renaştere*-naştere de a doua, *resping*-depărtez, *revoltă*-răscoală, *rebel*-răsvrătitor, *succes*-isbîndă, *a subscrie*-a scrie . . . *supravenire*-venirea, *total*-de tot, *termen*-hotar, *terminat*-isprăvit, *voce*-glas, *vers*-glas.

Cu un pas maĭ departe aflăm apoi: *administrator*-chivernisitor, *ardorat*-închinat-*preamărit*, armonia oratorică a limbilor — buna întocmire cea mult glăsuitoare a limbilor, *abundanţă*-belşug, *ateu*-fără de Dzeŭ, *avantaj*-cîştig, *acordat*-îugăduit-dăruit, *aplic*-plec, *ancoră*-anghină, *conspirare*-uneltire vicleană, *corifeu*-vîrfelnic-verhovnic căpetenie, *corupt*-stricat, *caracter*-chip, *custodez*-veghez, *cronic*-după vreme, *convenabil*-plăcut, *a construi*- a alcătui- a zidi, *continuitate*-stăruinţă *celebrez*-laud-preamăresc, *corupţie*-stricăciune, *comunicaţie*-legătură, *charitate*-iubirea luĭ Dzeŭ şi a deaproapeluĭ, *ceremoniĭ*-slujbe, *captivitate*-robie, *calomnie*-hulă, vătămare, *curios*-necredincis *culpabil*-păcătos, *criminal*-fără de lege *creatură*-zidirea făptură, *custodie*-pază, *demon*-drac, *discipol* ucenic-învăţăcel, *se desolează*- se destramă, *demoniac*-îndrăcit *depozit*-vistier, *dedic*-închin, *declar*-mărturisesc, *deluviu*-potop, stelele ceriuluĭ sînt *damele de onoare* ale luĭ Dzeŭ — sînt întru cinstea luĭ Dzeu, *distincţie*-cinste, *enumăr*-număr, *edifică*-zideşte, *exilat*-scos din ţară, *esterminez*- a nimici, a prăpădi; *epidemie*-boală lipicioasă; *extrem*-cel maĭ înalt, *excelentă*-mărire, *firmament*-bolta cerească, *frapant*-izbitor, *funest*-trist, *gigant*-uriaş, *general*-obştesc, *guvernez-stăpînesc*-cîrmuiesc, *genealogiĭ*-arătarea neamurilor, *intenţie*-ţintă, *însinuiri*-vicleşuguri, *implor*-cer ferbinte, *interior*-dinlăuntru, *se întreţin* — se ţin, *intemperiĭ* . . . *se investă*-se îmbracă, *ipocrisie*-făţărnicie; invită-pofteşte, *miraculos*-minunat, *meditez*-uneltesc (vicleşugurĭ) *mur*-zid, *mizer*-sărac, *mortal*-de moarte, *a naviga*-a călătorĭ pe apă, *nerecompensat*-nerăsplătit, *onor*-cinste, *obiect*-cuprins, lucru, *pacific*-făcător de pace, *paralitic*-slăbănog, *pretext*-cuvînt, *proviziĭ*-cele trebuinciόse pentru hrană; *parţial*-părtinitor, *a preîntipuĭ*-a închipuit maĭ înainte, *potestate*-putere, *prosperitate*-stare înfloritoare; *particular*-deosebit, pentru sine; *posteritate*-urmaşĭ-viitorime, *protector*-apărător-sprijinitor, *predispun*-înzestrez, *reprobez*-nu încuviinţez, *a repurta*- a câştiga, *reprezint*-arăt, *replică*-răspuns-mustrare, *a subsista*-a rămânea, a suferi, *simptom*-semn, *secret*-taină, *solemn*-sărbătoresc, *sacrificiu*-jertfă, *tribunal*-judeţ-judecată-divan, *teroare*-teamă, *tabernacul*-tabără, *tabloŭ*-chip, *a tempera*-a domolĭ, *univers*- tot pămîntul, *unanim*- cu un glas, *victorie*-biruinţă.

(Va urma).

Oficială.

Oficiile protopresbiterale sunt poftite a aşterne discurile la fondul de pensiune în timpul cel mai scurt.

Cărţi şi reviste.

Buletinul „Societăţii geografice române“ (Bucureşti) pe semestrul II. al anului 1904, publicat sub îngrijirea secretariului societăţii, George I. *Lahovari*, membru al Academiei române. Pe 12 cóle 8° conţine în partea I. procese verbale despre cinci şedinţe ale comitetului, ear' în partea II patru conferenţe, dintrĕ cari amintim conferenţa lui Miron Nicolescu despre „Primul călĕtoriu român prin Siberia şi China“ şi a lui V. Diamandy „Statistica comunelor româneşti din Turcia“ (cu o hartă). — A apărut în tipografia I. V. Socecŭ în Bucureşti (str. Berzei nr. 59).

*

„Cartea de Aur“ vol. III. A apărut volumul III din „Cartea de Aur *sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară*“, de *Teodor V. Păcăţian* şi se póte procura de la autorul în Sibiiu (Nagyszeben). Preţul: 10 coróne esemplarul broşat şi 12 coróne esemplarul legat în pânză tare, plus 72 fileri porto. Se pot comanda şi esemplare din volumul I. şi II., cu acelaşi preţ.

Posta redacţiei.

Moise Flitter p. în Şarpotoc. Intregirea pe semestrul acesta n'a sosit şi în lipsa de bani, în starea de ex-lex, nici nu ştim când va sosi. Deci nu putem împliní cererea.

Invĕţăcei

se primesc în brutăria (jimlăria) lui **Stefan Moga** din Sibiiu (strada Bahngasse nr. 4). Băieţii orfani cu creştere bună se primesc cu tótă întreţinerea şi îmbrăcămintea. (165) 2—3

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinşi profe[illegible]medici ca remediu eminent contra: **morburilor de plumâni, afecţiunilor organelor de respirare, ca bronchită a[illegible], tusă convulsivă,** mai ales este recomandat **convalescenţilor după influenţă.** Promovéză apetitul şi face sĕ crescă greutatea corpului, de[illegible]ăturézǎ tusa şi flegma, şi face sĕ inceteze asudórea de nópte. In urma gustului şi mirosului seu plăcut se ia cu plăcere şi de copii. Se capĕtă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpĕrătoriul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre: (6) 1—

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveţia).

Nr. 168. [168] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** vacante în comunele bisericești însemnate mai jos din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu terminul **10 August a. c.**

In **Gârda de-jos, Lăzești, Neagra-de-jos, Poiana** cu **Valeaverde, Ponorel** (post II înv.), **Sohodol** cu **Peleș**, **Vidra medie** (post II înv.) cu salarii de câte 600 coróne din repartiții și cu locuințele recerute.

Concurenții sĕ trimită rugările lor concursuale la oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor și sĕ se declare față de cuincuenii.

Câmpeni, 10 Iulie 1905.

Romul Furdui
protopresbiter.

Nr. 492 1905 [169] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕțători** din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Brașovului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Herman.** Un post de învĕțătoriu cu salariu de 600 cor., solvibil din cassa bisericii, în rate trilunare anticipative. Relut de cuartir 50 cor. în rate semestrale anticipative. In loc de grădină $^1/_2$ jug. arătură în câmp sau 8 cor. 28 fileri.

Alesul va funcționa în sĕptĕmâna sa de rênd ca cantor, pentru care serviciu va primí o remunerațiune de 30 cor. în numĕrar precum și partea ce i se cuvine din venitele cantorale (aproximativ 30 cor.).

2. **Purcăreni**. Un post de învĕțătoriu în clasa a II-a cu salariu de 600 coróne plătibil în rate lunare anticipative din cassa bisericii. Cuartir natural în edificiul școlei.

Alesul va funcționa dimpreună cu celalalt învĕțătoriu ca cantor și va primí jumĕtate din venitele cantorale.

3. **Turcheș**. Un post de învĕțătoriu cu salariu de 600 coróne plătibil în rate lunare anticipative. Cuartir natural în edificiul școlei și $^1/_4$ jug. de pămênt.

Cuincuenalele se socotesc numai după un serviciu neîntrerupt de cinci ani în comună.

Concurenții au a'și așterne petițiunile de concurs instruate conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral și se vor presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre poporului, în biserică.

Brașov, în 11 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Brașov, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Vasile Voina
protopresbiter.

Nr. 482 1905. [173] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Turda, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ pe lângă următórele emolumente:

1. **Agârbiciu,** salariu 600 cor. din repartiție, cuartir în natură, grădină și lemne de foc.

2. **Banabic,** salariu 600 cor. din repartiție, cuartir, grădină și lemne de foc.

3. **Botez,** salariu 600 cor., și anume 400 cor. din folosirea alor 25 jugĕre pămênt și din repartiție și stole, ear' 200 cor. din fondul școlar eparhial; cuartir, grădină și lemne de foc. Postul este împreunat cu cantoratul.

4. **Cristiș,** salariu 600 cor. din repartiție și pămênturi, grădină și lemne de foc.

5. **Găbud,** salariu 600 cor., relut pentru cuartir și lemne.

6. **Hărastăș,** salariu 600 cor. din repartiție și cassa bisericei, cuartir, grădină și lemne de foc.

7. **Hidiș,** salariu 600 coróne, relut de cuartir și pentru grădină și lemne de încălzit.

8. **Muerĕu,** salariu 600 cor., grădină, cuartir și lemne de foc. Alesul va provedé și cantoratul.

9. **Soporul-de-câmpie,** salariu 600 cor., cuartir, grădină și lemne de foc. Cu postul învĕțătoresc este împreunat și cantoratul.

10. **Turda,** salariu 600 cor. solvibil în rate lunare anticipative, cuartir în edificiul școlei, lemne de foc și remunerație specială pentru instruirea corului bisericesc și pentru alte servicii scripturistice.

Cuincuenalele se vor socotí de la datul alegerii.

Reflectanții vor avé a țíné strană în Dumineci și sĕrbători și sunt poftiți a se presenta în comuna respectivă spre a'și arăta aptitudinile în cele rituale.

Cererile instruite în regulă sĕ se aștérnă în terminul indicat subsemnatului oficiu, de la care se pot primí și informațiuni mai speciale.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Turda, 10 Iulie 1905.

Jovian Murĕșianu
protopresbiter.

Nr. 320 1905. [172] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕțători** la școlele confesionale gr. ort. din comunele însemnate mai jos din protopresbiteratul Iliei, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Ilia**, salariu anual 660 coróne, și anume: 600 cor. din fondul de bucate al parohiei și de la popor, solvite în rate lunare decursive, ear' 60 cor. ca jumĕtate din venitele cantorale pentru serviciile de cantor în una de strane, cuartir liber în edificiul școlei eventual bani de cuartir.

2. **Câmpuri-Surduc**, salariu anual 600 cor. și anume 400 cor. de la popor, ear' 200 cor. din fondul școlar eparhial, cuartir în edificiul școlei și lemnele necesare de foc.

3. **Gothatea**, salariu anual 600 cor. și anume 530 cor. sunt socotite unele pămênturi arătóre, fênațe, ear' 70 cor. de la comuna politică, cuartir în edificiul școlei și lemne de încălzit 2 stângini ori 48 coróne bani, din cari lemne are sĕ fie încălzită și sala de învĕțămênt.

4. **Godinesci** cu filia **Petresci,** salariu anual 600 cor. și anume: 500 cor. de la popor, și folosința unei grădini în valóre de 100 cor., cuartir în edificiul școlei și lemnele necesare de foc.

Reflectanții la vre unul din aceste posturi vor avé a se presenta în comună în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre spre a'și arăta desteritatea în cântări și tipic, avênd a conduce cântările cu elevii în biserică.

De la reflectanții la posturile de sub pct. 1 și 2 se recere sĕ aibă și cunoștință din musica instrumentală ca sĕ se pótă forma coruri de adulți.

Cuincuenaliile se computá numai după serviciu neîntrerupt de la instituirea definitivă la respectiva școlă.

Cererile instruite conform normelor în vigóre se vor așterne la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Ilia, la 4 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Ilia. In conțelegere cu comitetele parohiale.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 792 1905. [170] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului al [illegible] de **învĕțătoriu** la școla gr. or. confesională română din comuna **Fofeldea**, protopresbiteratul gr. or. al tractului Agnita se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariu de 600 cor., din care sumă 400 cor. de la biserică și 200 cor. de la comuna politică, lemne de foc, cuartir și grădină.

Cuincuenalele se computá de la instituirea definitivă și serviciul neîntrerupt în respectiva comună.

Reflectanții la acest post au a'și așterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, avênd a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica din Fofeldea, spre a'și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Bendorf, în 11 Iulie 1905.

In conțelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

Nicolae Gavrea
adm. prot.

Nr. 491 1905. [171] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea unui post de **capelan** în parohia de clasa a doua din **Hĕrman,** protopopiatul Brașovului, în conformitate cu ordinul Preaven. consistoriu arhidiecesan de dto 5 Iulie 1905 Nr. 5577 Bis., se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele parohiale fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și înainta cererile cu tóte documentele recerute în terminul arătat la oficiul protopresbiteral, și a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Cei cu cualificațiune superióră vor fi preferiți.

Hĕrman, din ședința comitetului parohial ținută la 10 Iulie 1905.

Pentru comitetul parohial:

David Pop president. **George Corbu** notariu.

„Vidi.“

Brașov, 11 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Brașov.

Vasile Voina
protopresbiter.

Cel mai bun material de acoperit al timpului de față.

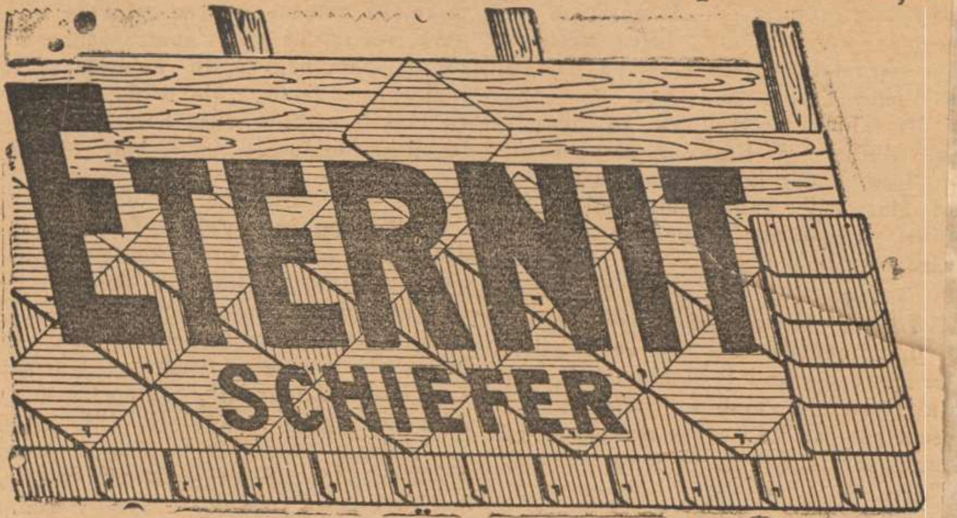

Centrala pentru Ungaria:
FABRICELE ETERNIT LUDOVIC HATSCHEK
BUDAPESTA, VI., ANDRÁSSY-ÚT 33. [99] 6—8

O singură frecare cu

Săpunul Schicht
(săpun cu cerb ori cu che
e ca și (131) 3—
doue frecări
cu săpun obicinuit
Săpunul Schicht e cel mai bun și mai efti

Cruce sau stea duplă electro-magnetică
Patent nr. 86967.
Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secre

vindecă și învioréză pe lângă garanție.
Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 146

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espediție din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopot
ANTONIU NOVOTNY
în Timișóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum și la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armoniòse, pe lângă garanță de mai mulți ani, în fie-care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 7—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg. turnat după sistemul vechiu. — Mai de-[redacted] se recomândă pentru facerea de scaune de fier de sine stătătóre, spre adjustarea clopo e cu coróne de fier bătut, ca și spre turnarea ce din metal. Se află clopote în greutate de 300 kg. și mai jos.

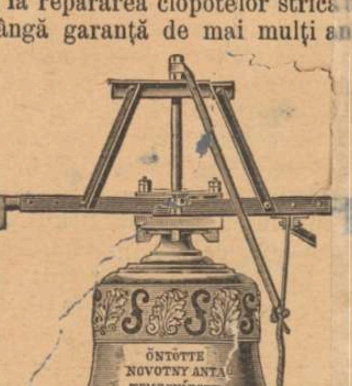

Preț curanturi llustrate se trimit la cerere gratuit și franco.
La esposiția milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 77 Sibiiu, Marți 19 Iulie (1 August) 1905 *Anul LII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei
30 fil. rêndul cu litere garmond

Acțiunea

Românilor gr. or. contra Grecilor din Budapesta pentru biserică.

Abia apăruse numĕrul precedent al „*Telegrafului Român*" cu articolul meu despre „*Procesul Românilor gr. or. contra Grecilor din Budapesta pentru biserică*", când un amic îmi și aduse un esemplar tipărit al textului acțiunei. Comparat acesta cu textul publicat de mine, după „*Budapesti Hirlap*", vĕd că cel publicat este numai un estras bogat al acțiunei. Deci pentru-ca cetitorii acestui ziar sĕ cunóscă deplin starea lucrului vin a completa cele publicate.

Nainte de tóte rectific erórea de tipar cu privire la datul sfințirii bisericii.

Din estrasul fund. *A.* se vede că biserica a fost sfințită în 4 Ianuarie *1791* și nu în *1801* cum se afirmă în articolul meu. *Deci cu 10 ani mai nainte;*

Cu aclusul *B.* se dovedește că cu **preaînaltul** rescript dto 17 Septembre 1793 Nr. 21896, care se găsește în archivul capitalei, s'a *aprobat*, respective s'a luat act oficial despre ridicarea bisericii și despre înființarea comunei mixte bisericești *greco-valache* („Graeco-Valachica comunitas Pesthiensis");

Cu documentul *C.* se dovedește, că preaînalta resoluțiune din 25 Iulie 1808, care deasemenea se găsește în archivul capitalei, *a dispus*, ca în biserica din cestiune sĕ se îndeplinéscă serviciul divin *alternativ* în limba grecă și în cea română, respective *folosirea limbei române atât în biserică cât și în șcólă s'a dispus de la locul preaînalt;*

Că prin urmare paritatea în parochie și limba română în biserică și șcólă *s'a observat nealterată aprópe 100 ani,* până când Grecilor, cari de la 1868 începênd cu sistem au lucrat la *eschiderea* Românilor din sinul parohiei, în sinodul parohial din 6 Februarie 1888, care avea datoria sĕ îndeplinéscă postul de paroch român, devenit vacant prin mórtea lui *Ioanichiu Miculescu,* în loc de a face acésta, cu majoritate de voturi, contra protestului minorității române, li-a succes sĕ decidă: *ca în viitor sĕ alégă preot macedo-român, hirotonit în Macedonia, cu limba liturgică grecéscă.*

Aclusul *D.*, este o scrisóre ministerială ddto 30 Maiu 1888, prin care se constată că decisiunea majorității din 6 Febr. s'a aprobat și la locul preaînalt, ear' minoritatea s'a îndrumat cu pretensiunile sale pe calea legii.

Astfel nesuccedând nici ultima încercare de a se resolví cestiunile controverse fără proces, credincioșii români din Budapesta, și anume: *Mocsonyi Alexandru,* membru al comitetului parochial, *Pușcariu Ioan,* jude la Curie, *Mutso Mihaiu,* jude la tabla regéscă, membru al com. parochial, *Serb George,* deputat dietal, *Musteț Lazar,* membru al parochiei, *Puria Nicolae,* șef de postă și telegraf, *Schiau Ant.*, fiscal reg. erarial, *Dr. Marienescu Atanasiu,* jude la tabla reg., *Mocsonyi Eugen, Dr. Babeș Emil,* advocat, *Dr. Pușcariu Iuliu,* subjude reg., *Radulescu George,* apotecar, *Bogoevici George, Boldea Pavel,* preot castrens, *Curița Ioan,* cand. de profesor, *Liuba George, Dr. Țieran A., Farchescu Iosif, Dr. Dumitrean Augustin,* medic, *Raț Gerasim,* consilier de sec. în ministeriul de finanțe, *Beallo Anast.*, advocat, *Radu Ioan,* funct. minist., *Peron Aurel, Leota Romulus,* funcționar la postă și telegraf, *Babeș Vinc., Miculescu Romulus, Cornel Millos, Cornel Demeter, Perin Ioan,* friseur, *Orzu George, Berlogia Avram,* jude la tabla reg., *Mocsonyi Antoniu, Mocsonyi Zeno, Mocsonyi Mihaiu, Dr. Popovici Ioan, Dr. Orbonaș Carol,* advocat, *Frușa Iosif,* funcț. de contabilitate la ministeriul de finanțe, *Brancovici Nic., Gligorescu Aug.*, funcț. minist., *Dalia Ant., Georgevici Simon, Randucean Nic., Zaphiry George, Davidovici Nic., Dogariu Toma,* jude la tabla reg., *Moțu Nic., Rózsa Alex.*, industr. și *Balian Axente,* respective deputațiunea acestora la 10 Martie 1890 a subșternut *Maiestății Sale* prea umilita rugare cu petitul următoriu:

„Sĕ vă îndurați prea grațios a dispune scóterea din valóre a ordinațiunei dto 30 Maiu 1888 a ministeriului de culte și de instrucțiune publică, și restituirea titlului legal al comunei bisericești gr. or. „*greco-valache*" din Budapesta, și a ordinei de drept stabilite prin preaînalta resoluțiune din 1808, dar' conturbată prin hotărîrea maiorității sinodului parochial din 6 Februarie 1888, îndrumând pe cei ce nu vor fi mulțămiți cu acésta, la tribunalul designat prin art. de lege 25 din 1881".

Aclusul *E* este resoluțiunea preaînaltă comunicată prin hârtia ministrului de culte și instrucțiune publică Nr. 26,13?/1900 cu magistratul capitalei, ear' de acesta sub Nrul 24,031/890 I cu representantul membrilor români ai comunei bisericești gr. or. „greco-valache" din Budapesta, prin care se denégă vindecarea gravaminelor credincioșilor români pe cale administrativă, cu motivarea, că „*și așa li-s'a susținut dreptul de a usa de calea legii pentru vindecarea eventualelor gravamine*".

Imediat după acésta urméză următórele puncte, pe cari pentru însemnătatea lor le reproduc în traducere fidelă:

„Pentru limpezirea situațiunei trebue sĕ accentuăm, ca organismul acestei comune bisericești se abate în câtva de la organismul altor comune bisericești, întru cât: totalitatea membrilor — Sinodul — alege pe așa numitul „Comitet" ca pe organul esecutiv al bisericii, precum și pe epitropul primar, care totodată este și presidentul comitetului respective al comunei bisericești, și ca atare este chiămăt a o representa. In casul present sub majoritatea sinodului sunt a se înțelege acel numĕr neînsemnat de persóne, (abia 20 suflete), care în urma întrelăsării tendențióse de a chiăma în sinul parochiei, adecă a denega primirea credinciosilor români născuți și domiciliați stabil în Budapesta, dar' primind pe câțiva greci origine, au devenit majoritate măiestr și prin asta punênd mâna pe cond cerea afacerilor și pe administrar considerabilei averi bisericești, a stă instituțiune sfântă, contrar cu pri cipiile fundamentale ale dreptului c nonic și cu scopul înființării ei, o transformat într'o societate de căș cu caracter monopolitic".

De altă parte au numit „mino tate" pe acei credincioși puțini la n mĕr, cari de decenii sunt membri comunei bisericești, dar' în urma nea miterii în sinul comunei a conaționa lor, ba chiar și a descendenților lor drept de a fi primiți, — au deve minoritate.

„In urma unei proceduri atât vitrege și egoistice, contrare tutur principiilor de drept și canonice, special contrar cu §§ 6, 8 și 9 ai di posițiunilor preaînalte din 10 Augu 1868, prin cari se reguléză afaceri metropoliei din Carloveț — este natur că numĕrul membrilor români a sc zut din an în an, astfel că pe câr în 1820 respective 1821 numĕrul mem brilor români era 87 (față de 81 grecilor), în 1888 s'a redus la 9."

Acesti membri ai comunei biser cești, cari au subscris și petițiunea c tră Majestatea Sa pentru restituir ordinei de drept conturbate la 188 au fost: *Mocsonyi Alexandru, Euge Antoniu, Zeno* și *Mihaiu, Babeș Vi cențiu* fost jude la tabla reg. și deput dietal, *Mutso Mihaiu* fost jude la tab r., *Musteț Lazar* croitoriu, *Beallo Ana taz* fost advocat în Budapesta."

„Din acesti 9 membri recunoscu și de majoritatea comunei bisericeș dintrĕ cari mai mulți au fost și mem bri ai comitetului, în cursul timpul rĕposând 6, astăzi numai 3 memb români mai representă minoritatea s nodului, adecă: *Mocsonyi Alexandr Mocsonyi Zeno* și *Babeș Vincențiu.*"

„Cu o astfel de tactică, *oligarchi* care își dă numele de *greacă,* sigur timpul cel mai scurt își va ajung scopul, ca pe *comuna bisericéscă mixt*

FOIȘÓRĂ

O vorbire.

Cu ocasiunea ținerii sinodului parochial în comuna bisericéscă gr. or. *Brețcu,* în care s'a decretat ridicarea unei școle confesionale române, zidită din piatră, protopresbiterul *Constantin Dimian* a rostit următórea vorbire de deschidere:

Onorat sinod! Dintrĕ tóte grijile, câte le-a pus Dzeu asupra părinților, nici una nu este așa de frumósă, dar' tot deodată și așa de grea, ca creșterea fiilor. De aceea și vedem că grija acésta dă de gândit mai mult și preocupă astăzi mai tare pe toți iubitorii de ómeni, prin urmare și pe părinții adevărați. Cu toții vedem, că traiul este greu, lipsele sunt multe și întețitóre, dară cel ce știe cum sĕ se ajute, se folosește de tóte și dă înainte, ear' cel ce nu știe cum sĕ se ajute și nici nu vrea sĕ întrebe pe altul mai cuminte, acela dă înderăt, căci precum zice cântecul: „omul prost tot de năcaz a fost". Ca sĕ nu mai fie omul deci de năcaz, ci sĕ scape de el și sĕ dee înainte, trebue sĕ umble la școlă, trebue sĕ învețe, trebue sĕ se poleiască.

Suntem un popor nu chiar din cele bogate. Scăpat-am din iobăgiă abia de vre'o cincizeci de ani; dară pentru aceea nu suntem nici așa de săraci, încât sĕ nu fim în stare sĕ ne ajutăm noi pe noi înșine, dacă vrem. Dzeu ne-a înzestrat cu multe daruri trupești și sufletești — precum: sĕnătate-tărie, frumsețĕ, hărnicie, bărbăție, istețime, ba chiar și minte așa încât chiar și celelalte neamuri rîvnesc la *mintea Românului cea din urmă,* căci este fórte prețiósă, numai cât nouĕ românilor nu ne prea folosește, fiind-că nu o avem la vreme la îndemână, atunci, când am avé lipsă de ea. Și ca sĕ ne fie și nouĕ folositóre, trebue sĕ ni-o luminăm, sĕ ni-o cultivăm, sĕ ni-o înzestrăm cu învĕțătură, sĕ facem precum fac celelalte neamuri conlocuitóre, cari își dau o parte mare din avere pentru zidirea de școle, înzestrarea și susținerea lor.

Cu cât contribue un popor mai mult pentru școla și biserica sa, cu atât cei ce contribue, dar' mai ales următorii lor, sunt mai buni, sunt mai fericiți. Ajutorarea bisericilor și a școlelor este cumpăra care ne arată cât tragem, cât prețuim, cât cumpănim și cât plătim, ca persónă singuratică, și ca popor. Pentru-că cât dăm noi la biserică și la școlă, acea ni-o dă nouĕ biserica și școla cu dobândă înmiită, dat fiind, că învĕțătura este averea care nici nu o putem perde când călătorim, ori sĕ o uităm undeva, nici nu ni-o póte înșela și fura altul, ci ea ca și o făclie ne luminéză toți pașii nostri din viéță și ne ridică preste cei de o sémă cu noi, încât ne face mai cinstiți, mai prețuiți, mai vĕduți întrĕ semenii nostri. Cel învĕțat numai în câte o singură întêmplare își scóte plata învĕțăturii sale.

Astăzi nu mai putem trăi ca moșii și strămoșii nostri. De aceea și auzim pe unii văetându-se, că e greu traiul, că numai putem purta poverile. Insĕ, iubiților, asta o știți că nici odată nu au sburat pui fripți prin lume și nici n'au căzut perele în gura nimărui, de a gata, ci a trebuit sĕ ni-le căutăm, sĕ ni-le câștigăm prin lucrul, prin ostenéla mânilor nóstre, și mai ales prin mintea nóstră, căci așa a lăsat Dzeu pe om, ca sĕ trăiască întru sudórea feții sale, și ce a zis Dzeu, ce a lăsat el, aceea este nestrămutat, aceea trebue sĕ se împlinéscă, căci el nu schimbă legile, precum facem noi ómenii, că astăzi facem o lege pentru-ca mâne sĕ avem ce strica, ci ce a lăsat Dzeu aceea a fost lege și pentru înaintașii nostrii, este lege și pentru noi și va rĕmânea lege și pentru următorii nostri până la sfĕrșitul lumii. Noi ni-am vĕzut acum visul cu ochii și ne trăim trai așa precum ni-l'au croit părinții nostri vrednicia nóstră. De aci 'nainte trebue trăim mai mult pentru fiii nostri. De ei de sórtea lor trebue sĕ ne îngrijim, da vrem, ca în bĕtrânețele nóstre, ca la sfĕrșit vieții nóstre sĕ mergem din lumea acésta cealaltă liniștiți și mângăiați că am lăsat u mători vrednici după noi, cari nu numai ne vor sprijini bĕtrânețele, ci ne vor face cinste numelui nostru, ni-l vor ridica și măr și ni-l vor umplea de renume, așa că v ajunge sĕ fie nu numai fala nóstră, ci mândria întregei nóstre comune bisericeșt Spre a ajunge însĕ acésta, nu trebue sĕ fi sgârciți, nu trebue sĕ fim scumpi, căci noi p rinții ne putem da și bucătura din gură pentru f stri, dar' tot așa putem trage bucătura d gura lor numai cât sĕ nu uităm, că atun când noi le dăm bucătura nóstră, urméză b necuvêntare și fericire pe când dacă noi letragem pe a lor de la gură, urméză blăstă în nefericire asupra nóstră.

In mânile dvóstrĕ stă deci fericirea o nefericirea fiilor dvóstre. Cum veți lucra. Cu veți jertfí pentru ei, așa îi veți avé.

(Va urma).

o lipséscă de caracterul ei original, pe elementul român, care nu mai de cât din 3 bĕtrâni, sĕ 'l stirpéscă desăvêrşire."

„Considerând însĕ, că în cestiuni drept public (respective de drept bi- ricesc) atât după principiile generale drept, cât şi în sensul sentinţelor decătoriilor supreme în casuri de aseenea natură, relativ la apreciarea raorturilor de drept al bisericilor, dere-ce comunele bisericeşti sunt instiţiuni de drept public şi nu societăţi rivate — *proporţiunea numerică a creincioşilor nu este normativă*; considend mai departe, că aparţinerea la arochie (contrar cu societăţile profane) ste un atribut de drept public, care *pso facto trece de la tată la fiu;* că redincioşii de aceeaşi religiune şi naţioalitate, locuitori stabili în aceeaşi comuă, atât în puterea principiilor fundamenale ale dreptului canonic, cât şi în senul legilor positive lumeşti (§ 20 al art. le lege 53 din 1868) şi al normativeor cu putere obligătóre (v. rescriptul reaînalt din 10 August 1868) sunt le a se considera drept membrii comunei bisericeşti din comuna respectivă, şi primirea lor nu se póte refusa nici la un cas; considerând în fine, că situaţiunea olygarchică, anticanonică şi ilegală a aşa numitei majorităţi a comunei bisericeşti din cestiune este numai productul faptelor sale contrare principiilor fundamentale amintite mai sus — este afară de ori-ce indoială, că decisiunile acestei majorităţi măiestrite, făcute în detrimentul minorităţii, nu pot avé nici o valóre şi putere de drept înaintea legii".

Se constată mai departe că de la început până în ziua de astăzi comuna bisericéscă a avut şi membri români de pe aici chiar şi în comitet şi în epitropie, amintind întrĕ alţii pe *V. Babeş*, *Teodor Serb*, *Dumitru Ionescu*, *Em. Gozsdu*, *G. Stupa*, *L. Musteţ*, ear' preoţi, învĕţători şi cantori tot de aici.

Trecênd la cestiunea de avere se accentuéză că fondatorii din capul locului au întemeiat biserica şi comuna bisericéscă *mixtă greco-română* pentru public mixt grec şi român.

La crearea şi sporirea averii au contribuit românii mai mult de cât grecii, ceea-ce se póte dovedí cu documente, cum şi aceea că sunt fundaţiuni esclusiv numai pentru români făcute.

De procesul pe cale administrativă, care după informaţiunile mele ar fi durat 25 ani, nu se face amintire. Cred însĕ, că resoluţiunea preaînaltă din 25 Iulie 1808 (aclusul *C)* va fi resolvirea acelui proces, care prin urmare nu va fi durat 25, ci numai 15 ani.

De asemenea nu se face amintire de statute formale făcute pentru toţi vecii pe basa acelei resoluţiuni preaînalte, ci numai de usul observat de atunci până în 1888.

Susţin însĕ, că statutul a esistat, şi dacă nu la alt loc, la episcopia din Buda trebue sĕ se găséscă, pentru-că parochia din cestiune nu a fost o parochie normală organisată după legile esistente a tuturor parochiilor sêrbeşti din acea eparchie, ci o parochie *autonomă*, cu drepturi *speciale*, cu drept *de a-şi alege pe toţi funcţionarii săi*. Anume *preoţi aduşi hirotoniţi gata din alte diecese, cei greceşti chiar din Grecia* etc. etc. Drepturi, cari numai pe basa unei învoiri reciproce s'au putut stabilí şi respecta. Deci trebue sĕ esiste la episcopie statutul făcut de parochie şi acceptat şi de eparchie.

Parteniu Cosma.

Oficială.

Oficiile protopresbiterale sunt poftite a aşterne discurile la fondul de pensiune în timpul cel mai scurt.

Din protopresbiterate.

Sinod protopresbiteral în tractul Solnocului.

Rohia, 12 Iulie v.

Intêmplarea aşa a voit, ca în anul acesta sinodul protopresbiteral al tractului Solnoc sĕ nu se ţină la timpul prescris de „*Statutul organic*", ci abia acum în 10/23 Iulie v. a. c. Grelele lovituri ale sorţii, pe cari în timpul din urmă le-a îndurat fericitul în Domnul fost protopresbiter al acestui tract *Samuil Cupşa*, cum şi tragica sa mórte au fost tot atâtea cause, cari au zădărnicit pentru câtva timp decursul regulat al agendelor de natură administrativă din tractul acesta. Prin trecerea atât de tragică la cele eterne a respectatului protopresbiter Samuil Cupşa, tractul a devenit însĕ vacant, din care causă Preavenerabilul Consistoriu prin ordinul din 23 Martie a. c. nr. 2665 pl. a numit administrator protopresbiteral pe protopresbiterul Dejului dl *Teodor Herman*, care prin ordinul oficiului protopresb. din 26 Iunie a. c. a convocat sinodul protopresbiteral ordinar pe ziua de 10 Iulie v. a. c. în comuna *Peteritea*.

La orele 6 diminéţa s'a început serviciul divin, oficiat de adm. protopresbiteral, asistat de preoţii A. Cândea, parochul locului şi I. Herman din Rogoz. Terminat serviciul divin, preotul I. Herman a predicat despre beţie, ear' după predică s'a săvêrşit chemarea duhului sfânt şi parastas pentru decedaţii mecenaţi ai bisericii şi neamului nostru.

S'a luat apoi dejunul la ospitala masă a parochului local *Cândea*, ear' la orele 10 s'au întrunit membrii sinodali în biserică, unde administratorul protopresbiteral prin o frumósă şi instructivă vorbire ocasională, implorând darul duhului sfânt asupra membrilor acestui sinod şi dorind lucrărilor nóstre resultate mănóse, declară şedinţa sinodului deschisă.

După constituirea biroului adm. protopresb. ceteşte raportul general despre starea şi mişcarea poporaţiunii din acest tract în anul espirat 1904. Ca introducere descrie în acest raport întêmplata asasinare a fostului protopresbiter S. Cupşa, din care descriere apar adevĕratele cause cari au împins pe acei păcătoşi la acel trist sacrileg şi nu cum au început a striga unele foi străine, duşmane neamului şi preoţimii nóstre. La sfîrşitul acestei descrieri membrii sinodului şi-au esprimat condolenţa prin sculare esclamând: „Dumnezeu sĕ'l odihnéscă".

Din raportul general estrag următórele:

A) Partea administrativă: In decursul anului 1904 au întrat la oficiul protopresbiteral 676 esibite, deci cu 51 mai puţine de cât în anul 1903, cari cu puţină esceptiune tóte au fost resolvate. Administraţiunea a decurs în mod normal. Scaunul protopresbiteral în anul acesta nu a ţinut nici o şedinţă.

B) Partea bisericéscă: Protopresbiteratul constă din 17 parochii tóte matre, în cari funcţionéză 16 parochi, cu unul mai mult de cât în anul 1903, două parochii vacante.

La finea anului 1904 numĕrul credincioşilor se urcă la 10.442 suflete, cu 12 mai multe de cât în anul 1903.

In protopresbiterat sunt 18 biserici, dintre cari 4 de pétră, ear' 14 din lemn, în Rohia se zideşte biserică de pétră.

Numĕrul cĕsătoriilor este egal cu cel din anul trecut, şi tóte sunt bisericeşti, numai civilă nu a fost nici una, ceea-ce serveşte spre lauda preoţimei tractuale.

Convieţuiri ilegale au fost 29, deci cu 17 mai puţine de cât în anul 1903. Dacă vom merge aşa, în 2—3 ani se vor stîrpí de tot din acest tract aceste ilegalităţi.

Naşteri au fost: legitime 275 şi nelegitime 23 = 298, deci cu 13 mai puţine de cât în anul 1903.

Au murit 284, dintrĕ cari 2 de mórte sîlnică, cu 12 mai mulţi de cât în anul trecut.

Treceri religionare n'au fost de cât un singur cas, şi acela în favorul nostru (în Boereni).

C) Partea şcolară: In acest protopresbiterat esistă 16 şcóle confesionale cu 12 edificii proprii şi 4 închiriate. La aceste 16 şcóle au funcţionat 9 învĕţători, dintrĕ cari 4 definitivi, 5 toleraţi. Salariile învĕţătoreşti s'au acoperit în acest an şcolar 1903/904: de la popor 1560, de la stat 1750, cuincuenale 200 cor. = 3510.

Şcóla au frecuentat-o copii şi copile de la 6—12 ani 394, copii şi copile de la 13—15 ani 82 = 476.

Elevii gr. orientali de la şcólele străine au fost instruaţi în religiune prin catechet gr. oriental.

Esamenele publice au fost conduse de adm. protpb., cu care ocasiune s'a făcut şi visitaţiunea canonică.

D) Partea epitropéscă: Starea averilor bisericeşti şi şcolare din acest tract cu finea anului 1904 a fost următórea:

a) Avere bisericéscă: în mişcătóre 42.800 12 cor., în nemişcătóre, 54,364·72 cor. Total 97,164·84 cor.

b) Avere şcolară: în mişcătóre 2,467·29 cor., în nemişcătóre 6,033·38 coróne. Total 8,500·67. *In total 105,665·51 coróne.*

Raţiociniile anuale afară de celea din parochiile Borcut, Dobriţinaş, Ineu şi Stoiceni, cari sunt restante de pe 2 ani, au întrat tóte, ear' raţiociniul fondului protopresbiteral aflându-se în ordine, epitropiei i-se dă absolutoriu, ear' budgetul compus pe anul 1905 se votéză.

Pe basa stărilor din acest raport adm. prtpb. face 5 propuneri, dintrĕ cari una sună aşa: se îndatoréză preoţii şi comitetele parochiale sĕ stăruiască cu tótă energia pentru ridicarea de şcóle corĕspunzĕtóre acolo unde lipsesc, şi totodată sĕ se îngrijéscă pentru ameliorarea salariului învĕţătoresc.

Raportul se ia spre ştire.

Inainte de încheerea şedinţei sinodul aduce următoriul conclus: Incepênd din anul 1905 administratorii parochiali vor contribuí la fondul protopresbiteral (în dotaţiunea protopopului) cu suma de 8 cor, ear' restul (până la 16 cor. anual, suma care cade pe fie-care preot din acest tract) îl va solví parochia vacantă.

Cu acestea eshauristă fiind ordinea de zi, adm. protopresbiteral prin o vorbire scurtă mulţămeşte membrilor pentru interesul ce 'l arată faţă de biserică, şi implorând binecuvêntarea lui Dzeu peste decisiunile aduse, declară sinodul încheiat.

N. German
preot.

NOUTAŢI

***Din causa** sfintei sĕrbători* „Prorocul Iie", *numĕrul proxim al fóiei nóstre apare Vineri după amiazi.*

Despărţĕmêntul Sibiiu al „Asociaţiunei" la Sacădate. După cum suntem informaţi comitetul despărţĕmêntului a proiectat pe *Duminecă în 6 August st. n.* o escursiune instructivă în harnica comună *Săcădate*. Cu acésta ocasiune se vor ţiné: predică în biserică, mai multe disertaţii folositóre şi interesante producţiuni cu Skyopticonul. Atragem atenţiunea preoţilor, învĕţătorilor, cum şi a fruntaşilor din comunele vecine, ca sĕ grăbéscă cu toţii la Săcădate.

*

Esposiţie artistică în Sibiiu. Eri, Duminecă s'a deschis esposiţia artistică aranjată din partea reuniunei *Sebastian Hann*, din Sibiiu, în palatul Bruckenthal. Va sta deschisă până la 26 August n. c. O amĕnunţită dare de sémă asupra deschiderii vom aduce în numĕrul viitoriu.

*

De la bursa de cereale. La sfêrşitul sĕptĕmânii trecute preţul cucuruzului nou la bursa din Budapesta se urcase cu 52 fileri, ear' al ovĕsului cu 12 fileri la maja metrică. Causa urcării, deosebi la preţul cucuruzului, e, că din România au sosit multe comande de cumpărare, apoi că în Balcani recolta promite a fi cât se póte de slabă. Grâul încă a avut mare căutare, şi dacă economii nu se vor grăbí sĕ-l vîndă, sigur că mai târziu vor căpăta pe el bani frumoşi, fiind-că nici morile din Ungaria nici cele din Austria nu au receruta provisiune de măcinat; deosebi cele din Austria aştépta impaciente *ofertele* ungare, pentru a-şi cumpăra *eftin* provisiunile necesare. Depinde deci numai de la economi, ca sĕ se mântuéscă de grâuţul ce-'l au, acum pe preţ de nimic, ori sĕ şi-'l ţină în hâmbare până când speculanţii de pe la bursă se vor vedé siliţi sĕ dea pe el preţ cum se cade. Căci sĕ nu se pérdă din vedere, că preţul grâului s'a scumpit pretutindinea, numai la noi s'a eftinit cu aprópe 4 coróne. Astfel, în timpul ce la bursa ungară grâul de tómnă era la sfêrşitul sĕptĕmânii trecute cu 16 coróne 16 fileri, în Paris era cu 24 franci şi 60 centime, în Berlin cu 17·3 marce, ear' în America cu 92 cenţi (?)

*

La esposiţia la Sibiiu! Acésta e lozinca fraţilor din regatul român, cari, după cum ne scrie un amic din Piteşti, vor veni *cu sutele*, ca sĕ cerceteze esposiţia „Asociaţiunii", care se va deschide la 19 August st. n. Vor fi cu dragoste frăţéscă primiţi!

*

† Dr George Popovici, fost deputat al Bucovinei în reichsrathul de la Viena, ear' în timpul din urmă profesor universitar în Bucureşti, plecase de acasă la Marienbad, la cură, dar' în Miscolţ s'a oprit şi şi-a curmat firul vieţii prin otrăvire. Era de 41 ani.

*

† Alexandru Ruşdea. In 19 Iulie a rĕposat în Selcuşiu (Kevisző ős) preotul Alexandru Ruşdea, originar din Poşaga (tractul Lupşa), care după absolvarea cursurilor teologice în seminariul „Andreian" (în 1887) primind binecuvêntare archieréscă pentru a trece în altă diecesă, fusese ales paroch în Sĕlcuşiu (diecesa Caransebes). A trăit 42 ani, rĕmâne după el soţia n. Ottonga şi patru copilaşi.

*

† Petru Tisu. „Sentinela" institut de economii şi credit ca societate pe acţii, cu durere anunţă, că fundatorul şi membrul de direcţiune al acestui institut, *Petru Tisu*, advocat şi membru al mai multor societăţi culturale, în 26 Iulie n. a încetat din viaţă în etate de 59 ani. Inmormêntarea s'a făcut în Brad (Zarand), în 27 Iulie n. la 3 ore p. m. Fie-i memoria eternă!

*

† Moise Moşoiu, proprietar în Tohanul-Nou, membru pe viaţă al „Asociaţiunii pentru lit. şi cult. pop. român, fost preşedinte, epitrop şi membru în comitetul parochial, precum şi membru în representanţa comunală şi mai îndelung timp fost primar comunal, şi-a încheiat după grele suferinţe firul vieţii sale laborióse, sacrificate atât binelui familiei, cât şi al deaprópelui sĕu, Mercuri, la 5 ore d. a., dându şi sufletul nobil în mânile Creatorului, împărtăşit cu sf. Taine, în al 76 lea an al etăţii şi al 9-lea an al vĕduviei sale. Rĕmăşiţele pământeşti ale rĕposatului au fost depuse spre eternă odihnă în cripta familiară din cimiteriul bisericei gr. or. din Tohanul nou Sâmbătă în 16 Iulie st. v. a. c. la orele 3 p. m.

*

Caietele strînse cu sîrmă — oprite. Ministrul ung. de culte şi instrucţiune publică prin un ordin dat zilele acestea inspectorilor reg. de şcóle interzice folosirea caietelor strînse (legate) cu sîrmă, pe motiv că sîrma ruginesce curênd şi póte provoca otrăvire de sânge în cas că elevul şi-ar sgăria mâna cu sîrma caetului.

*

Leacul meningitei. Se raportéză din Roma, că profesorul *Baccelli* a inventat leac sigur contra meningitei (inţepenirea grumazului). Anume, Baccelli susţine că în şeptesprezece casuri de meningită gravă a obţinut resultat deplin mulţămitoriu prin injecţii de *soluţie de sublimat* aplicate la gura înghiţitórei.

*

O alegere de vice-notariu. Ni se scrie următórele: S'a făcut alegerea de vice-notariu cercual cu sediul în Agriş, pretura Turzii de jos, comit. Turzii. Cercul se compune din 3 comune, anume Agriş, Muerĕu, comune pur gr. orientale şi Hăşmaşu', comună gr. cat. Factorii competenţi au aflat de bine a trimite pentru parochia Hăşmaşului de paroch unit pe Vasilie alias *Bazil* Murĕşan, şovinist la culme în cele confesionale, şi doritor sĕ convertéscă şi menţionatele 2 comune la *sfînta* unire, dat fiind, că aceste sunt singurele comune ce şi-au păstrat legea strămoşéscă ortodoxă, în butul tuturor valurilor prin cari au trecut.

Aceste menţionate, trec acum la însuşi actul alegerii. Având un primpretor fórte constituţional, deşi au fost 6 competenţi, totuşi i-a candidat pe toţi, fără deosebire de naţionalitate. Substitutul de până aci, Dl Dumitru Maniu, român gr. or., obţinuse încrederea tuturor alegĕtorilor. Dar' la alegere ce să vez? Părintele Mureşan şi cu un anumit Dr Medan scriitor pensionat — unit şi şovinist, au mişcat şi petrile, numai ca sĕ póta zădărnicí reuşita Dlui Maniu, având favorit pe un anumit Farkas Győző fecior de popă unit din Hăşdate. L'ar fi şi trântit pe Dl Maniu, de nu ţineau strîns Agrişenii, cărora cuvêntul dat Dlui Maniu sfânt li-a rĕmas, şi astfel a întrunit faţă de *Farkas* o majoritate de 10 voturi. E de notat, că notariul însuşi e român gr. cat. din Blaj, dar' numiţii domni uniţi nu-l pot suferí, pentru-că Dl notar *Lupanu* când e vorba de apărarea intereselor românismului e interconfesional. Notez, că numiţii domni umblă acum în ruptul capului după date sĕ recurgă alegerea — pentru-ca sĕ-şi câştige merite.

Am scris acestea pentru-ca se se ştie, cu câtă ură sunt numiţii domni faţă de noi ortodoxii, cari nu ne-am făcut nici membrii la Casina din Ţara ca dlor, şi pre cari cu ori ce preţ voesc sĕ ne convertéscă la Sf. unire, fiind espuşi şi isolaţi între uniţi. [illegible]

*

Soldaţi din serviciu activ — la secerat. In [illegible] mai multe ţinuturi ale Franciei furtunile multe au culcat şi încâlcit holdele [illegible] tare, cât nu era chip să şi-le secere [illegible] nii cu maşina, ear' secerători de a- [illegible] încă nu căpătau, fiind-că se aglomerase tot lucrul pe cele câteva zile de timp frumos. Venind acésta la cunoştinţa ministrului de rěsboiu, a dat imediat autorisare şi îndrumare comandanţilor de corp, ca pretutindenea să pună la dispoziţia economilor atâţia soldaţi secerători, de câţi vor avé lipsă.

*

Un atestat minunat i-s'a trimis dlui Albert Müller Budapesta strada Vadász nr. 42/V. Iată'l aci: După Dumnezeu îţi mulţămesc dtale, pentru-că femeea mea în ziua în care a folosit crucea dvóstră R. B. nr. 86,967 s'a simţit mai bine şi după ce a întrebuinţat'o 3 rěptămâni s'a vindecat. Francisc Nagy, strugar în Árokszállás 199. Acest atestat ne arată, că acelor, cari sufer de gicht, reumă, astmă, insomnie, epilepsie, obosélă, leşin, zgârciuri în stomach, auz slab, lipsă de apetit, ischias, precum slăbie etc. le foloseşte crucea dlui Albert Müller duplă electro magnetică R. B. nr. 86,967.

*

Fulgerul — ca fotograf. Lucrătorul de tren Iosif Krejsa din Brünn dormia Sâmbătă după amazi sub un copac în câmpul de lângă gară. Intr'aceea a venit repede o furtună mare, în cursul căreia un trăsnet a lovit în copacul sub care dormia lucrătoriul, atingêndu-l şi pe el şi ologindu-i o parte a trupului. Dus la spital şi desbrăcat spre a-l visita medicii, s'a vězut pe spatele lui fotografia perfectă a copacului. I-o arsese pe piele fulgerul.

*

Mulţămită.

Tuturor celor-ce din tristul incident al trecerii din viéţă a neuitatei nóstre fiice **Lucreţia** ni-au adresat in scris ori verbal cuvinte de mângâiere şi au dat decedatei ultimul onor, şi în special „Amicelor sibiene“ pentru „ultima salutare“ şi corpului funcţionarilor dela „Albina“ pentru frumósa cunună depusă pe sicriu, — le esprimăm pe calea acésta adânc simţita nóstră mulţămită.

Sibiiu, în 30 Iulie 1905.

Nicolae Bentia.

PARTEA LITERARĂ.

Limba nouălor cărţĭ bisericeştĭ.

(Urmare.)

Pe cea din urmă treaptă se înşiră apoĭ neologisme de acelea, cari aduc în zăpăceală şi pe oamenĭ cu carte maĭ multă. Astfel: *captiv* — în înţălesul de căzut în păcat, ceea ce e un non sens oribil, *a dedica* o biserică sfîntuluĭ Cutare, în loc de a o închina; *comunicare, comunecare, comunicătură, comunecătură, comunicaţie, euharistie* în loc de împărtăşire cu sfintele taine, *filantropia* lui Dzeu — în loc de iubirea de ómenĭ, *mizericordia* lui Dzeu — în loc de mila sau îndurarea luĭ Dzeŭ; *miracolele* luĭ Iisus, în loc de minunile luĭ Iisus, *mizericorde* Doamne, în loc de milostive, acest *stimat templu* — în loc de această cinstită biserică, *mister, sacrament secret*, în loc de taină, (misterul e întrodus de Veniamin), *catolicească* biserică, în loc de sobornicească, sau a toată lumea. E adevĕrat că biserica noastră ortodoxă are drept istoric la atributul de catolică, fiind că însă la despărţirea bisericii apusene de cea orientală, aceea ni-a usurpat şi atributul cel vechiŭ ce ne competea, astăzi i-l lăsam bisericeĭ apusene dimpreună cu toate celelalte drepturĭ usurpate. In cărţile de ştiinţă teologică el se poate folosĭ cu toate acestea, şi se şi foloseşte cu tot dreptul, în cărţile bisericeşti însă să ne ferim ca de foc de el, ca să nu se producă în credincioşi confusie, care ar putea să le altereze simţul religios. Tot astfel trebue eliminat cu desăvîrşire atît din cărţile teologice cît şi maĭ ales din cele bisericeştĭ *spiritul*, pentru care avem duhul şi sufletul, care il înlocuieşte atît de bine. Nu e de asemenea nicĭ un rezon pentru *Tedeum*-ul romano-catolic, care s'a întrodus în toate cărţile rituale dela Bŭcureştĭ, fără ca introducerea luĭ să poată fi justificată cu vr'un argument românesc saŭ ortodox. Nu e potrivit apoi nici *ministrul* în biserică — câtă vreme avem slujitorĭ de aĭ bisericeĭ.

De încheiere aflăm neologisme stricate şi formaţiunĭ greşite ca acestea: *buninimie*, în loc de bunătatea inimeĭ, *coînţălegere*, în loc de bunăînţălegere saŭ cel mult conţelegere, *Christo-numit confără 'nceput*, în loc de împreună fără de început, *iai coninviat*, în loc de i-aĭ înviat împreună cu Tine, *coningropîndu-ne* cu Tine, *ne conveselim, ne combucurăm*, camară *nuntală* — cămară de nuntă, *concalator* — împreună călător, *confăptuiesc* — lucru împreună cu cineva, *conpărtaş*- în loc de împreună părtaş. *dă-ne chipurĭ* ca să ne pocăim, în loc de dăne dar; *inţelesual*- în loc de gînditor, saŭ *după gînd*, îndelung *înzilit*- întru zile îndelungate, fiul *destrămat*, în loc de fiul pierdut; ploĭ *bine timpurezate*- în loc de ploaie de bună vreme; *minteştile* puteri- în loc de cereştile puterĭ; *mirungere*-ungere cu sfîntul mir; năvălirĭ *oşteneştĭ*-năvălirea altor neamurĭ; *eresul lutheranesc, întemeliere*- întemeiere, inimă *duplă*-inimă vicleană; toate-ţi sînt *putincioase* ţie — la tine toate sînt cu putinţă; episcopul să fie om fără prihană, casa sa *bine iconomisîndu-şi*, şi bineiconomisîndu-şi copiiĭ, în loc de îngrijindu-ĭ;[1]) Ioan *Promergătorul*- în loc de Ioan Inaintemergătorul; *nesurpabil*-nesurpat, *neclătibil*-neclătit sau neclintit; aĭ *prestătut* Apostolilor, în loc de ai stat înaintea Apostolilor, *Ponţie* Pilat — Pilat din Pont; *a procădea*- a cădea înaintea (luĭ Dzeu); *a proaduce*- a aduce înainte (daruri); *a produce*- a duce înainte (jertfa), *preîntipui*- a închipuì maĭ înainte; *a pregrăì*- a grăi mai înainte; *a replăsmuì*- a plăsmuì din noŭ; *timporal*- vremelnic-temporal; *Tot îndurate*-Atotîndurate; *Totţiitorule*-Atotţiitorule; *unu-născutul Tăŭ fiŭ*-unul născut Fiul Tăŭ; *vins*-biruit; *vingere*-biruinţă, eschiamare şi eskiamare- în loc de strigare; Săntireĭ Tale şi Săntităţeĭ Tale- în loc de Sfinţieĭ Tale.

Afară de erorile lexicale merită atenţiune şi greşelile de sintaxă, de carĭ încă s'ar putea face un lung pomelnic. Iată d. e. cum se ia în deşert admirabilă întorsătură de fraze: *camerele noastre să fie abundînd de provizii*, — după exemplul: iară eu să fiŭ nădăjduindu-mă întru Domnul. Cîtă deosebire! Una îţi deşteptă dispreţ, cealaltă un profund sentiment religios.

. . . *al Tău este a ne milui şi a ne mîntui* — în loc dela Tine este mila şi mîntuirea, sau Ţie ţi se cade să ne miluești şi să ne mîntuești: — duşmaniĭ *cei* ateĭ, în loc de duşmaniĭ ateĭ; corupţia *cea* generală, în loc de corupţia generală; Izrailteniĭ roagă pe Dzeŭ *despre* avantajele ce le-au hărăzit, în loc de „pentrŭ“; Descrierea fericireĭ şi a celor ce se *aplică* la ea, în loc de celor ce nizuesc spre ea; ceĭ ce-L *ascult* pre Dl, în loc de ascultă; plecarea *grumazelor* noastre în loc de grumazilor nostri (eroare gramaticală); fericiţi sînt *ceĭ ce se gonesc* pentru dreptate (în Evhologiu la pg. 224, eroare de tipar şi se zice: fericiţĭ ceĭ ce gonesc pentru dreptate) ceea ce poate avea un înţăles nu tocmaĭ bisericesc, cît timp avem forma veche potrivită: ceĭ goniţĭ pentru dreptate. Judecă-mă Dne şi *sprijineşte cauza mea* — e o frază aşa de modernă în cît de face să zimbeştĭ. Ce frumos e: judecă-mă Dne şi alege judecata mea..... Indurările Tale le-ai făcut admirabile *asupra* noastră, — în loc de „le-aĭ făcut minunate înaintea noastră; toate sînt putincioase Ţie — în loc de toate sînt cu putinţă înaintea Ta“, saŭ la Tine, (o greşală întrodusă din vechile cărţĭ bisericeştĭ). Teroarea se investa cu binecuvîntarea etc. etc., carĭ toate dimpreună cu toate greşalele semnalate până acì nu se potrivesc de loc cu cuvintele dlui C. Erbiceanu profesor la facultatea teologică din Bucureştĭ, care zice că „Biserica noastră naţională nefiind staţionară a făcut în deosebite timpurĭ şi epoce diferite *recensiunĭ* limbeĭ cuprinse în cărţile bisericeştĭ, dar într'un chip nesimţit şi neînţăles de popor. Dacă se compară deosebitele ediţiĭ de cărţĭ bisericeştĭ ale timpuluĭ se constată pozitiv, că a avut loc îmbunătăţirea în timp a limbeĭ în Biserică prin micĭ îndreptărĭ şi corectărĭ în stilul cărţilor sale de ritual. Astfel fără să-şi piardă limba bisericească nimica din vechimea, greutatea şi seriozitatea sa s'a făcut micĭ schimbărĭ în scopul totdeauna de ameliorare“.[2]) Vorbele acestea mi se par maĭ mult nişte vorbe de amăgire proprie, întocmai ca şi acelea ale luĭ P. Gîrboviceanu, prof. la aceeaşĭ facultate teologică, pe carĭ le-a spus într'un articol în anul 1895[3]), aşa dară după apariţia tuturor cărţilor sfîntuluĭ sinod, zicînd: „Sfîntul Sinod prin revizuirea cărţilor bisericeştĭ a înlăturat uniĭ termenĭ impropriĭ, şi străinĭ de graiul romînesc şi nu s'a păcătuit în contra unităţiĭ limbeĭ romîne, ci din contră s'a lucrat tocmaĭ spre binele acesteĭ unităţĭ. Sf. Sinod îşi are conştiinţa satisfăcută, că şi-a îndeplinit o datorie sfîntă cu o mare cerinţă a Bisericeĭ romîne şi a poporuluĭ romîn“.

Şi-a îndeplinit-o şi nu prea, — zicem noĭ carĭ din cele expuse am putut să vedem îcoana clară a lucrăreĭ sfîntuluĭ sinod.

Adevĕrul e, că cărţile sf. sinod nu numaĭ că n'au apropiat unitatea limbeĭ romîne dar a chiar spulberat-o pentru foarte multă vreme, căcĭ ştiut este cît de mult timp se foloseşte o carte bisericească în Biserică — ba pot să afirm cu deplină hotărîre că opera sfîntuluĭ sinod ameninţă însaş *unitatea neamuluĭ*, care se basează pe unitatea limbeĭ, — de vreme ce n'a respectat drepturile limbeĭ neaoşe aşa cum istoria noastră ni-a făcut-o cu isvorul ei roman şi cu amestecurile ce luptele trecute i-au adus.

Cărţile Sftuluĭ Sinod din Romînia au făcut în desvoltarea limbeĭ şi a vieţiĭ noastre săriturĭ nepermise şi regretabile, sărĭturĭ, carĭ au stîngherit pentru multă vreme desvoltarea naturală a limbeĭ, căcĭ ele au rupt firul tradiţiilor bătrîneşti şi au adus cel mai mare amestec şi învălmăşală nu numaĭ în limba strict bisericească — ceeace era şi în sine un rău destul de mare — dar şi în limba oamenilor bisericeĭ, căcĭ limba din cărţile bisericeştĭ şi-a estins influinţa, ceea ce era natural — şi asupra slujbaşilor bisericeĭ, pe carĭ îĭ vedem scriind astăzĭ într'o limbă aşa de incoloră, aşa de lipsită de farmecul străvechiu, în cît dacă aĭ face între aceştia şi între scriitoriĭ ceĭ vechĭ o asămănare, sînt sigur că rolul cel maĭ plăcut nu le-ar reveni scriitorilor de astăzĭ, dela carĭ ar fi natural ca să aşteptĭ progres. Astăzĭ nu maĭ scrie nimeni în admirabila limbă a vechilor cărţĭ, astăzĭ se maimuţăreşte şi în limba ce e modernă, mergîndu-se pe aceastà cale până la absurdităţi formale.

Aş putea cita sute şi miĭ de construcţiĭ şi expresiĭ neromîneştĭ de prin cărţile şi revistele teologice din Romînia, exemple carĭ te-ar face să nu maĭ poţi deosebi limba bisericească de aceea a regulamentelor şi a funcţionarilor. Şi cînd te cugeţi cît de minunat era graiul vechilor scriitorĭ şi cît de fără duh e al celor de astăzĭ, staĭ să dubitezĭ dacă progresăm în realitate sau numaĭ ni se pare că progresăm. Iată de exemplu cum se scria nu maĭ departe de cît acum 86 de ani în epilogul uneĭ cărţĭ rituale ş. a. „Precum cel lipsit de lumina ochilor umblînd se poticneşte adease, Aşişderé şi minté Diorthositorilor de multe-ori prin slăbiciunea firiĭ de care sîntem ţinuţĭ pricinuieşte greşale la îndreptarea tipăririĭ. Decĭ pentru aceasta atît cătră ceĭ întîĭ stătătorĭ în rînduiala bisericească cu smerenie ne rugăm, cît şi la toată pravoslavnica obştire cu cucerie ne facem datoria cerereĭ, Ca orĭ ce greşală în cuvînt sau în slovă veţi găsì să îndreptaţĭ cu cuget blînd şi să ne iertaţĭ pre noĭ neputincioşiĭ.

Şi pentru neîndămânările ce s'au urmat
Precum şi cu nedumerirea celor ce au lucrat,
La cele ce va maĭ fi de a se maĭ tipărì
Să nu fie a se maĭ pomenì,
Rugînd pe Domnul Dzeu bine să voiască
Toată înlesnirea să o dăruiască
Ca cel ce ştie ascunsurile inimilor
Să ne învrednicească tuturor doririlor.[1])

Cîtă poezie, cîtă simţire în aceste cîteva rîndurĭ — şi cîtă rigiditate în scrierile moderne bisericeştĭ. In întreaga literatură teologică de astăzĭ n'ai afla un pasagiŭ care să se poată măsura prin coloritul luĭ patriarchal-romînesc, cinstit, neatins de falsele raze ale uneĭ pseudo-civilisaţiĭ, cu epilogul citat, de cît care maĭ bun şi maĭ frumos n'aĭ putea afla aproape în toate cărţile vechĭ.[2]) In cele nouă înzadar ai căuta aşa ceva, fraza bogată şi strălucitoare a vechiuluĭ graiŭ e înlocuită cu o proză lipsită de farmec şi de cele maĭ multe orĭ lipsită şi de puterea de a fermeca. Dar nu aceasta din urmă este calea cea bună. Calea adevărată e aceea bătută de ceĭ mulţĭ, calea pe care s'a umblat în cursul alor treĭ veacurĭ de curată glorie — fără împiedecare şi fără întrerupere, cale pe care a apuca din nou şi noĭ ar fi o adevărată cinste naţională şi bisericească. Să înţelenească poteca bătută în ceĭ cîţiva anĭ din urmă şi ca Romînĭ să batem din nou calea cea romînească, în deplina convingere, că aceasta este singura sănătoasă, pentru-că e statornicită prin vremurĭ şi prin firea noastră etnică. Astfel mînecînd vom binemerita dela Biserică şi neam şi vom putea sta fără sfială înaintea viitorului, care va avea să ne judece, după cum şi noĭ îĭ judecăm pe ceĭ dinaintea noastră. Chiar cu risicul de a cădea în repetiţiĭ prea dese ţin să maĭ revin odată la cestiunea cărţilor sf. sinod, care atunci cînd a început editarea cărţilor bisericeştĭ, pare aş fi uitat cu totul de datorinţa sa adevărat părintească şi de marea răspundere ce o are pentru aceasta operă a sa faţă de Biserică şi faţă de Limbă. Răspunderea pentru stricarea limbeĭ cade fără doar şĭ poate în sarcina Sf. Sinod, care astăzĭ nu maĭ poate fi la adăpostul opinieĭ publice, de oare ce opinia publică altcum plănuise redactarea cărţilor bisericeştĭ nu cum s'a îndeplinit în fapt. Sf. Sinod pare a nu-şi fi dat seama despre rostul cărţilor bisericeştĭ şi nu se vede, că ar fi înţeles lucrul aşa, că anume cărţile sînt pentru popor, ear nu poporul pentru cărţĭ. Cărţile trebuesc redactate conform priceperiĭ poporuluĭ şi trebuesc aşa zicînd croite pe măsura luată pe popor, ear nu invers. Procedura Sfîntuluĭ Sinod n'a considerat nicĭ interesul bisericesc, căcĭ ar fi trebuit să păstreze vechea lamure de miere şi să nu schimbe de cît numaĭ ce e maĭ imperativ, — şi nicĭ interesul naţional, care pretinde ca ori ce progres să se razime pe ce e strict naţional ear nu pe maimuţăriĭ copilăreştĭ şi pe formalităţĭ pripite. Despre opera Sf. Sinod nu se poate zice de cît tot cu cuvintele dluĭ Maiorescu pe carĭ le-a zis despre societatea biblică britanică, anume că în ea s'au întrodus expresiunĭ şi schimbărĭ recomandate numaĭ de o filologie nepricepută şi trecătoare. Să ni se ierte desele epitete, carĭ vor părea unora prea drastice — ele sînt juste şi justificate prin însaş abominabila greşală venită de acolo de unde maĭ puţin o aşteptam — din metropola cugetăriĭ romîneştĭ.

(Va urma).

Cărţi şi reviste.

Albumul de brodării şi ţesături româneşti. O plăcută surprindere a causat dnişóra *Minerva Cosma* din Sibiiu tuturor celor ce se interesézá de poporul român, de comorile ascunse în sinul lui şi de momentele şi notele, cari formézá caracteristica individualităţii sale etnice — prin edarea unui nou album de cusături şi ţesături româneşti, colectate din diferite ţinuturi. Albumul cuprinde peste 140 bucăţi de cusături şi ţesături, cari fiecare înfăţişézá feliurite motive şi forme, reproduse în colori originale pe XX file, octav mare. — Tóte modelele sunt reproduse cu o îngrijire, care întrece tot ce s'a tipărit la noi până acuma în acest ram. Un avantagiu mai presentă acest album şi prin faptul, că modelele sunt înfăţişate şi după structura lor, aşa încât ori-ce şcólă de fete le póte uşor folosi şi imita. La fine se mai adauge o filă (a XXI) cu fotografii de porturi ţerăneşti. Preţul opului este numai 16 cor. Merită să se afle pe masa fiecărui salon românesc. Deci îl recomandăm cu căldură. Se póte procura de la autóra Minerva Cosma în Sibiiu.

---

[1]) Sicriul ori cît ar susţinea dl C. Erbiceanu că acest cuvînt îl înţăleg azĭ Romîniĭ *perfect* ce însemnează, să ne dea voie a nu-l crede. Cf. Biserica ortodoxă. Anul XVI. pg. 804.

[2]) Cf. necesitatea reîmprimăreĭ cărţilor bisericeşti cu *litere străbune* în Biserica ortodxă a. 1890. pg. 131 sqq.

[3]) Cf. Retipărirea cărţilor bisericeştĭ cu litere latine, în Biserica ortodoxă 1895/96 pg. 715.

[1]) Cf. Molitvelnicul luĭ Nectarie. Bucureştĭ 1819.

[2]) Cf. Bibliografia veche romînească, de V. Hodoş şi I. Bianu.

[174] 1—3

Concurs

Pentru întregirea a **douĕ posturi de învĕţătoriu** din comuna bisericéscă **Rêşnov**, protopresb. Branului, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

Salariu 500 coróne, 11 jug. de pămênt, socotite pentru fie-care post cu câte 100 cor., lemne de foc cu câte 3 stângini, relut de cuartir 80 de coróne.

Cuincuenalele se vor începe numai după anii serviţi în respectiva comună.

Şcóla de repetiţie sunt îndatoraţi a o ţiné fără altă remuneraţiune.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Zerneşti, în 12 Iulie 1905.

Ioan Dan
adm. protopresbiter.

---

[175] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** secundar la şcóla centrală română gr. or. din **Bran**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual plătit în rate lunare anticipative din cassa centrală a bisericilor brănene 600 cor.
2. Cuartir liber în edificiul şcolar.
3. Trei stângini lemne de foc.
4. ¼ jugĕr de pămênt, eventual 12 cor.

Pe lângă cualificaţiunea prescrisă se mai pretinde de la concurenţi sĕ fie buni cântăreţi ca sĕ pótă ţiné strană şi sĕ cânte cu elevii în biserici Dumineca şi în sĕrbători.

Eforia va plătí cuincuenale numai după anii serviţi la acésta şcólă.

Petiţiile instruite conform dispoziţiilor legei, au a se înainta oficiului protopresbiteral al tractului Bran în Zerneşti, până la terminul amintit.

Din şedinţa eforiei şcólelor române gr. or. din Bran, ţinută la 22 Iunie 1905.

George Babeş
president.

Nicolae Runcean
secretar.

Vĕzut.

Ioan Dan
adm. prot.

---

[176] 1—3

Publicaţiune

Pentru liferarea de

1. **Pîne de grîu** curat.
2. **Franzele** (jimle) făcute din făină de grîu curat cu lapte.
3. **Făină de grîu** curat nr. 2 şi 3.
4. **Carne de vită.**
5. **Carne de viţĕl.**
6. **Carne de porc**, şi
7. **Unsóre de porc,** tóte de **prima calitate**, pentru alimentarea alor 220—250 elevi de la **seminariul arhidecesan teol.-ped gr. or. român „Andreian" din Sibiiu**, în anul şcolar **1905/6.**

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posiţiuni, sĕ'şi înainteze ofertele în scris, provĕzute cu timbru de 1 corónă, presentându-le în persónă la subscrisul, până la **20 August stil nou** inclusive, unde vor afla mai deaprópe şi condiţiunile speciale pentru încheierea contractelor, cum şi eventual alte informaţiuni. Ofertele netimbrate cum şi cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Tot în acest termin se pot înainta oferte în scris şi pentru **resturile de mâncare** nefolosibile de la mese şi culină.

Sibiiu, 1 August n. 1905.

I. Hociotă
econom sem.

---

[177] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** la biserica veche din **Sohodol**, în protopresbiteratul Branului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Venitele împreunate cu acest post, sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Petenţii au a'şi înainta rugările provĕzute cu tóte documentele necesare la oficiul protopresbiteral al tractului Bran în Zerneşti în terminul susindicat, şi se pot presenta înaintea alegĕtorilor, pentru a cânta eventual a celebra şi predica.

Din şedinţa comitetului parohial al bisericei vechi din Sohodolul Branului, ţinută la 3 Iulie st. v. 1905.

George Babeş
adm. par. president.

Aron Puşcariu
secretariu.

Vĕzut.

Ioan Dan
adm. prot.

Nr. 490 1905. [178] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** vacante din comunele mai jos indicate în protopresbiteratul Bistriţa se publică concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Blaşfalĕul de-sus**, cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir în şcólă şi folosinţa grădinei şcolare.
2. **Borgo Mijloceni**, cu salariu de 600 cor. din fondul şcolar, cuartir în şcólă şi 16 cor. pentru lemne de foc.
3. **Cuşma,** cu salariu de 600 coróne de la popor, cuartir în şcólă.
4. **Ida-mare,** cu salariu de 600 coróne de la popor, relut de cuartir 12 cor. şi folosinţa grădinei şcolare.

Concurenţii au a'şi înainta rugările instruite conform legei în terminul de sus la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi a se presenta înainte de alegere poporului în biserică.

Bistriţa, 10 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriţa în conţelegere cu comitetele parohiale.

Simion Monda
protopop.

Nr. 387 1905. [156] 3—3

Concurs.

Decretându se prin venerabilul ordin consistorial din 1 Februarie a. c. nr. 811 Bis. filia **Felţa**, protopresbiteratul tractului Sighişóra, de parohie materă de clasa a III-a, pentru ocuparea ei se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt:

1. Casa parohială cu supraedificatele economice în stare bună, grădină de pomi şi de legumi
2. Porţiunea canonică de 14½ jugĕre pămênt parte arătură parte fênaţ, din cari 684 st. ☐ vie.
3. Simbria preoţéscă de la 30 familii câte una ferdelă cucuruz sfărmat.
4. Patru stângini de lemne aduse în curtea parohială.
5. Venitele stolare anuale cu 70 coróne.
6. De la tinerimea adultă câte o zi de lucru anual cu întreţinerea de la preot.

Concurenţii 'şi vor înainta petiţiunile cu tóte documentele recerute, subsemnatului oficiu în terminul indicat şi sunt datori a se presenta înaintea alegĕtorilor în biserică conform prescriselor regulamentului pentru parohii, pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Sighişóra, 6 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişóra, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 371 1905. [161] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** de la şcólele poporale confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. al Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Arpaşul-inferior**, al doilea post de învĕţătoriu, cu salariul anual de 600 coróne şi anume 400 coróne din cassa bisericei, ear' 200 cor. din ajutoriul de stat; pentru cuartir şi grădină 80 cor.
2. **Porceşti**, postul de al *doilea* şi al *treilea* învĕţătoriu (eventual învĕţătóre) cu salariul anual de câte 600 cor., cuartir şi lemne pentru foc.
3. **Sebeşul inferior**, al treilea post de învĕţătoriu, cu salariul anual de 600 cor. din cassa bisericei, 160 cor. de la stat şi 80 cor. pauşal pentru lemne, deci cu totul 800 cor.
4. **Streza-Cârţişóra,** postul de învĕţătoriu, cu salariul anual de 600 cor., cuartir şi lemne pentru foc.
5. **Ucea-inferióră**, postul de învĕţătoriu, cu salariul anual de 600 coróne, cuartir şi lemne pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sĕ 'şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szeben vármegye) până la terminul susindicat cu acea observare, că reflectanţii sĕ se presinte în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre la biserică spre a cânta şi face cunoştinţă cu poporul, avênd cei aleşi a instrua copíii de şcólă în cântările bisericeşti şi a cânta cu ei în biserică la sf. liturgie.

Avrig, 7 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea
protopresbiter.

Nr. 420 1905. [159] 2—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoreşti** din comunele mai jos indicate în protopresbiteratul Unguraşului se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Dânc,** cu salariu de 600 coróne, din cari 160 coróne din fondul bisericei, 170 cor. prin repartiţie pe popor, şi 270 coróne ajutoriu de la stat şi cuartir în edificiul şcólei.
2. **Jimborul mare—Chendremal,** cu salariu de 600 coróne, din cari 150 cor. din cassa bisericei, 250 coróne prin repartiţie pe popor şi 200 cor. ajutoriu de la Preavener. Consistoriu archidiecesan, cuartir în edificiul şcólei şi folosinţa grădinei de 400 stânjini.
3. **Miluan,** cu salariu de 600 cor. din naturalii şi repartiţiune pe popor, cuartir în edificiul şcólei şi folosinţa grădinei şcólei de pomărit.
4. **Rachiş**, cu salariu de 600 cor. prin repartiţie pe popor, 4 stângini de lemne, din cari 2 stângini pentru învĕţătoriu şi 2 pentru încălzirea salei de învĕţămênt, cuartir în edificiul şcólei şi folosinţa grădinei şcolare.
5. **Romita,** cu salariu de 600 coróne, din cari 196 coróne prin repartiţie pe popor şi 404 coróne ajutoriu de stat.

Concurenţii au a'şi aşterne rugările de concurs la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, şi au a se presenta înainte de alegere în vre o Dumineca sau sĕrbătóre spre a fi cunoscuţi şi a'şi arăta desteritatea în cântări, avênd a cânta cu şcolarii în tóte Duminecile şi sĕrbătorile.

Cuincuenalele se vor computa şi solví numai după împlinirea serviciului la aceste şcóle.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Unguraşului în conţelegere cu comitetele parohiale respective.

Fizeş-Sânpetru, 7/20 Iulie 1905.

Pavel Roşca
protopresbiter.

Nr. 168. [168] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** vacante în comunele bisericeşti însemnate mai jos din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu terminul **10 August a. c.**

In **Gârda de jos, Lăzeşti, Neagra-de-jos, Poiana** cu **Valeaverde, Ponorel** (post II înv.), **Sohodol** cu **Peleş Vidra medie** (post II înv.) cu salarii de câte 600 coróne din repartiţii şi cu locuinţele recerute.

Concurenţii sĕ trimită rugările lor concursuale la oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor şi sĕ se declare faţă de cuincuenii.

Câmpeni, 10 Iulie 1905.

Romul Furdui
protopresbiter.

Nr. 487. [157] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** din comunele mai jos semnate din protopresbiteratul Orăştie, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Romoşel**, cu salariu de 600 cor. de la comuna politică, cuartir liber în edificiul şcólei şi lemne de foc.
2. **Şibot**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc 2 stângini. Acel învĕţătoriu care dovedeşte că a luat parte la cursurile pentru economie, şi are cunoştinţele necesare pentru propunerea economiei elevilor de repetiţie primeşte o remuner. de 100 cor.
3. **Ludeşti Costeşti,** cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir liber în edificiul şcólei şi lemne de foc.
4. **Dâncu mare,** cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir liber şi lemne de foc.
5. **Măgura**, cu salariu de 400 cor. din repartiţie, 200 cor. ajutor de la stat care se va cere, cuartir şi lemne de foc.
6. **Homorod,** cu salariu de 600 cor., din repartiţie, cuartir în edificiul şcólei şi lemnele de lipsă pentru cuartir şi sala de învĕţămênt.
7. **Mermezeu,** cu salariu de 600 cor. din repartiţie şi lemne de foc 4 stângini din cari este a se încălzí şi sala de învĕţămênt.
8. **Glod,** cu salariu anual de 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

Cuincuenalele se vor computa numai de la instituirea definitivă a respectivului învĕţătoriu.

Concurenţii au sĕ-şi subştérnă rugările instruite conform normelor din vigóre în terminul de sus subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta înainte de alegere poporului în biserică pentru a-şi arăta desteritatea în tipic şi cântări.

Invĕţătorii instituiţi în posturile mai sus indicate sunt datori a cânta Dumineca şi sĕrbătórea cu copiii în biserică şi a cultiva şi grădina de pomărit.

Orăştie, 4 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Orăştie.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 345 1905. [164] 2—3

Concurs.

Pentru **ocuparea parohiei** [illegible] sat. protopresbiteratul Alba-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii îşi vor înainta petiţiunile cu tóte documentele recerute subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, şi au a se presenta în biserică, conform prescriselor regulamentare spre a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial local.

Alba Iulia, 5 Iulie 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 396 1905. [162] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de **învĕţătoriu** la şcóla elementară gr. or. română din **Sighişóra**, se publică concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român".

Salariul anual consistă din 600 coróne, cuartir gratuit în edificiul şcólei, lemnele necesare de foc plus trei stângini de stejar.

Cuincuenalul prescris de lege servind învĕţătoriul la acéstă şcólă neîntrerupt timpul normal de cinci ani.

Alesul va fi îndatorat a provedé instrucţiunea şcolarilor de la 6—12, şi celor de la 13—15 ani, şi a ţiné strană în biserică în mod perondator în Dumineci şi sĕrbători cu ceialalţi învĕţători.

Petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre sĕ se aştérnă din partea petenţilor subsemnatului oficiu protopresbiteral în Sighişóra (Segesvár) până la terminul indicat cu îndatorirea a se presenta în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cele rituale preferindu-se cântăreţii buni.

Sighişóra, 11 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişóra, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 325 1905. [160] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Mediaş, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Bertan**, cu salariu de 600 coróne, solviţi în rate lunare anticipative, şi anume din cassa comunală 300 cor., din cassa bisericei 300 cor., în cari sunt computate şi lemnele, cuartir în edificiul şcólei. — Invĕţătoriul e obligat a conduce corul atât cu elevi, cât şi cu tinerimea adultă; a cultiva grădina şcolară, din a cărei venit va primi jumĕtate. — Cei cu cunoştinţă de musica vocală sau instrumentală vor fi preferiţi şi remuneraţi.
2. **Blajel,** cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir in edificiul şcólei şi lemne de foc.
3. **Ernea-săsésca**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc.
4. **Şaroş**, cu salariu de 600 cor. solviţi în suma de 518 cor. din repartaţie, ear' restul de 82 cor. din cassa comunală, cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, a se presenta în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări.

Invĕţătorii instituiţi sunt datori a cânta Dumineca şi sĕrbătórea cu copiii în biserică, a contribuí la fondul protopresbiteral pentru casa tractuală în sumă de 10 coróne anual, în decurs de 10 ani; şi cari ar mai face pretensiuni şi la cuincuenale după anii serviţi în altă comună, au sĕ 'şi espună acele pretensiuni în petiţiunile lor de concurs, pentru ca comunele sĕ se ştie orienta la alegere.

Mediaş, la 7 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Mediaş, în conţelegere cu comitetele parohiale.

In absenţa dlui protopresbiter:

Ioan Fodorean
paroh gr. or. Mosna, ca substitut.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Invĕţăcei

se primesc în brutăria (jimlăria) lui Stefan **Moga** din Sibiiu (strada Bahngasse nr. 4). Băieţii orfani cu creştere bună se primesc cu tótă întreţinerea şi îmbrăcămintea. (165) 3—

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Redactor responsabil Teodor V. Pacatián.

Editura tiparul Tipografiei archidiecesane.

78 Sibiiu, Sâmbătă 23 Iulie (5 August) 1905 Anul LI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or
30 fil. rêndul cu litere garmond

Procesul pentru mănăstiri.

Sibiiu, 4 August n.

In numĕrul 51 din anul curent al diarului nostru am comunicat faptul, că biserica gr. ort. română din Ungaria a intentat proces bisericei gr. or. sêrbeşti pentru partea ce i-se cuvine din averea fostă mai nainte comună şi administrată acum din partea Sêrbilor ca avere mănăstirescă. Am spus atunci, că tóte mănăstirile cari până la reînfiinţarea metropoliei gr. or. române erau comune, posed o avere de peste zece milióne coróne, din care Românii, — de trei-ori mai mulţi la numĕr de cât Sêrbii, — nu cer de cât numai un milion şi câteva sute, adecă mănăstirile: Bezdin, Sân-Giorz şi Meşici, tóte în Banat, comitatul Timişului, lăsând celelalte în neconturbata proprietate şi posesiune a Sêrbilor.

Motivul care ne-a îndemnat sĕ reclamăm aceste mănăstiri este acela, că ele nu numai că sunt înfiinţate printrĕ Români şi au fost susţinute totdeuna de Români, dar' chiar şi în cartea funduară au fost introduse ca *sêrbe-valache*, ceea ce constitue dovada cea mai eclatantă, că Românii sunt în drept sĕ-şi formeze şi formuleze pretensiunile cu privire la averea lor.

Acţiunea a fost înaintată tribunalului din Budapesta în 16 Maiu n. c. In chestia procesului acestuia, şi comunicată fiind cu cei interesaţi, acestia în terminul legal şi-au înaintat esceptiile, asupra cărora va decide tribunalul în Septembre a. c. Cinci advocaţi au lucrat la esceptiile acestea, şi putem constata, că productul minţii lor nu le face multă onóre. O lucrare mai superficială şi mai lipsită de temeiu nu puteau sĕ compună nici la poruncă. Dar' tocmai netemeinicia în argumentare şi lipsa de logică constatată în acest rĕspuns al Sêrbilor, dat la acţiunea bisericei gr. or. române, dovedeşte temeinicia acţiunei nóstre şi îndreptăţirea de a cere intervenţia judecătoriilor ţerii pentru regularea unei chestii, care nu din vina nóstră n'a putut fi regulată pe cale pacinică.

Esceptiile Sêrbilor, după o fóie magiară din Budapesta, sunt pe scurt următórele:

Ei nu recunosc îndreptăţirea bisericei gr. or. române de a 'i împrocesua pentru mănăstiri la tribunalul regesc din Budapesta, fiind-că tribunalul acesta, conform decretului regelui ungar din 11 Iulie 1874, contrasemnat de ministrul justiţiei, e competent sĕ judece numai esclusiv în chestii cari se refer la încetarea comunităţii de avere în comunele mixte sêrbo-române, nu însĕ şi în chestii cari se refer la despărţirea celor două metropolii.

Nu recunosc îndreptăţirea bisericei gr. ort. române de a le face proces pentru mănăstiri în Budapesta, fiind-că cele mai multe din mănăstiri sunt în Croaţia-Slavonia, unde decretul regelui, amintit mai sus, nu are absolut nici o valóre, pentru-că Croaţia-Slavonia îşi are autonomia sa, prin urmare dacă era, ca valórea decretului acestuia sĕ se estindă şi asupra Croaţiei-Slavoniei, trebuia sĕ fie contra-semnat de ministrul croat ori de banul ţerii.

Nu sunt în drept Românii sĕ-şi formuleze pretensiunile pe basa dreptului de moştenire, ci pe basa dreptului de *întemeiere*. Adecă sĕ dovedéscă că mănăstirile au fost de Români întemeiate!

Nu cu puţină maliţie ne spun apoi coreligionarii nostri Sîrbi, că nu mănăstirile ne trebuesc nouă, ci averea mănăstirilor, cele zece milióne şi mai bine, trecênd cu totul cu vederea, că biserica gr. ort. română nu le cere averea întrégă, şi nici măcar jumĕtate, cum ar fi îndreptăţită, ci numai a zecea parte, aceea adecă despre ce e convinsă că a ei a fost în trecut şi a ei are sĕ fie deci şi în viitoriu.

Dar' nu e tréba nóstră sĕ rĕsturnăm motivele Sêrbilor, pe cari li-se razimă cererea, ca Românii sĕ fie respinşi cu acţiunea lor. O va face acésta advocatul bisericei nóstre, care va şti arăta, că da, tribunalul regesc din Budapesta e competent sĕ judece şi în chestia acésta, nu numai în chestiile de despărţire a comunelor mixte, şi că biserica română nu cere nici o mănăstire din cele din Croaţia-Slavonia, ci numai câteva mănăstiri din Banatul-timişan, fost românesc totdéuna, prin urmare, provocarea la lipsa de contrasemnare din partea banului, ori a ministrului croat, e ridiculă şi copilărósă.

De altcum eată cum stă lucrul.

Paragraful 8 din legea de despărţire hierarchică sună astfel: „Pretensiunile *de tot feliul* escate din despărţirea ambelor metropolii, întrucât nu s'ar puté regula prin învoială comună, atât *cele ce ating metropolia întrégă*, cum şi cele ce ating diecesele episcopeşti, ori comunele bisericeti, ori chiar indivizii singuratici, vor avea sĕ fie validitate, cu scutinţă de timbru şi de taxe, înaintea acelui judeţ ordinar pe care îl va delega Maiestatea Sa, pe lângă contrasignatura ministrului concernent.“ Şi cum Maiestatea Sa a delegat în scopul acesta tribunalul regesc din Budapesta, e evident, că şi pretensiunile referitóre la mănăstiri au sĕ fie aci validitate, după-ce în înţelesul acestui paragraf competenţei acestui tribunal aparţin pretensiunile *de tot feliul*, şi cele ce ating metropolia întrégă, şi cele ce ating diecesele, etc., prin urmare *şi mănăstirile*. Rescriptul regelui din 11 Iulie 1874 a emanat deci din o dispositie a legii positive, cu valóre şi asupra Croaţiei şi Slavoniei.

Dar' şi mai copilărósă ni-se pare întrebarea ce o pun domnii advocaţi Sêrbi la călcâiul prosei lor, că adecă, după ce o mare parte dintrĕ Români au trecut la legea catolică, de ce nu 'şi formuléză drepturile şi asupra mănăstirilor catolice magiare?

Slabe cunoştinţe au domnii advocaţi sêrbi încredinţaţi din partea bisericei lor cu apărarea în procesul pentru mănăstiri, dacă nici atâta nu ştiu, că raporturile nu sunt aceleaşi întrĕ greco-catolici şi romano-catolici cari sunt întrĕ biserica gr.-ort. sêrbă şi cea gr. ort. română. Românii gr.-catolici n'au fost nici-când în comunitate de avere, de administrare, ori de conducere cu romano-catolicii, ei şi-au avut totdéuna *independenţa* lor bisericéscă; pe când noi am fost în cea mai desĕvêrşită comunitate cu Sêrbii lungă vreme, aşa, că împreună ni-am avut stăpânirea bisericéscă şi împreună am contribuit cu denarii pentru susţinerea bisericei ortodoxe.

Dar' e dreptul fie-cui sĕ se facă de rîs pe calea care lui îi convine. Am comunicat cele de sus numai pentru-ca cetitorii nostri sĕ fie în curent cu fasele prin cari trece procesul pentru mănăstiri, ear' încolo avem tótă încrederea în judecătoriile ţerii, chiămate sĕ facă dreptate cu privire la acésta frumósă avere, care după-ce comună a fost în trecut, o parte din ea negreşit că va trebuí sĕ ni-se dee nouă în posesiune şi proprietate, ori vreau Sêrbii ori nu vreau!

Convocare.

In sensul §§-lor 23 şi 26 din statute membrii „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ se convócă la

adunarea generală ordinară

în *Sibiiu*, pe zilele de 19 şi 20 August st. n. 1905.

Programul adunării este:

Şedinţa I.

Sâmbătă, la 19 August st. n., la orele 11 a. m.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Inscrierea delegaţilor presenţi.
3. Raportul general al Comitetului central.
4. Alegerea comisiunilor.
   a) pentru esaminarea raportului general;
   b) pentru censurarea socotelilor anului 1904 şi a proiectului de budget pentru anul 1906;
   c) pentru inscrierea membrilor

FOIŞÓRĂ

Esposiţie de arte în Sibiiu.

Reuniunea pentru promovarea artelor indigene „Sebastian Hann“ după-cum am fost amintit deja în ziarul nostru, a deschis o esposiţie în palatul Brukenthal.

Picturile şi desĕmnurile architectonice espuse sunt o vie dovadă, că şi generaţia de astăzi a Saşilor numĕră o frumósă pleiadă de artisti destoinici.

Se ştie, că în Transilvania încă înainte cu secoli artele înfloriau aprópe esclusiv numai la Saşi. Bisericile lor vechi şi monumentale, tablourile de păreţi şi obiectele preţióse lucrate artistic în metale nobile, sunt şi astăzi o mărturie din acele epoce.

Cel mai vestit măiestru artist din Transilvania era Sebastian Hann, după care şi-a luat numirea şi reuniunea amintită la început.

Actuala esposiţie de artă arată că şi astăzi se găsesc încă însemnate talente printrĕ Saşi. Operile espuse vor mulţămi în mare mĕsură pe fie-cine, care are interes pentru artele frumóse.

Indeosebi tablourile pictorului *Karl Ziegler*, care trăieşte în Berlin şi lucréză acolo intensiv ca portretist, vor escita admiraţia spectatorului. Fórte simpatic efect produc lucrările artistului braşovean *Fr. Miess*, care a espus şi câteva sujete româneşti. Intrĕ acestea remarcăm tabloul „Christos a Inviat“ (nr. 112 din catalog), representând o femeie română din Scheii Braşovului în haine de sărbătóre, în mână cu făclia de paşti aprinsă.

Pictura acésta este plină de viéţă, coloritul şi efectele de lumină produc o impresie de tablou pictat. De acelaşi măiestru este şi tabloul „Pelegriu de tómnă“ (nr. 114 din catalog), în care artistul a prins pe pânză un sujet idilic de tótă frumseţa. Un bătrân cioban român stând între turma sa de oi pe o poiană admirabilă de munte. De acelaşi găsim şi un graţios cap de studiu al unei femei române. Dela dşóra *Goldschmidt* din Braşov s'a espus întrĕ alte lucrări şi portretul fórte bine reuşit al dlui asesor consistorial Dr. Miron Cristea.

Vrednic de remarcat este şi planul de zidire pentru o biserică sătéscă românéscă, care ar puté fi un decor şi pentru ori-care oraş. Planul este lucrat de dl architect *Hermann Giesel* din Viena.

Unul din cei mai de valóre artisti este incontestabil dl *Arthur Coulin*, profesor în Braşov, actualmente ocupat la pictarea catedralei nóstre din Sibiiu.

Portretul dşórei Pulcheria Smigelschi lucrat de dl Coulin este netăgăduit un op de artă de prima forţă, un tablou de o vivacitate estraordinară şi de un farmec de colorit captivant. Tinĕra damă a fost pictată cu mult spirit şi într'un gen de tot simpatic. Coulin nu se mulţămeşte cu o şablonisare fixă, ci studiéză forma atât de subtil, cât în portretele sale nu numai capul pictat ca întregime te frapéză, ci fie-care părticică escită interesul şi satisface agreabil gustul cunoscĕtorului de artă. Pe lângă astea maniera dsale particulară de a picta este de o fineţă şi graţiositate cum numai fórte rar o găsim la pictorii moderni. Chiar numai tablourile dlui Coulin fac vrednică cercetarea esposiţiei.

Obiectele sunt plasate în catul din dos al palatului Brukenthal, Piaţa-mare nr. 10. Esposiţia rĕmâne deschisă publicului până în 25 August st. n. (Intrarea 40 fileri, catalogul ilustrat 1 cor.) *E. B.*

O vorbire.

(Fine.)

Unde călĕtoriul străin vede o biserică bună, ori o şcólă bună, acolo nu mai întrébă nimenică ce fel de ómeni sunt în sat, pentru-ca aceste două clădiri dau dovada cea mai bună despre vrednicia ómenilor din comună. Unde biserica şi şcóla sunt înzestrate cu tóte cele de lipsă, acolo se cunóşte şi tineretul şi se cunóste şi poporul, căci toţi sunt cu bune rêndueli, cu bune purtări, cu bune apucături, cu bune năravuri. Acolo tóte merg bine. Acolo vezi înmulţindu-se cei cu avere şi cei cari trăiesc în frica lui Dzeu. Pe bărbat îl vezi că 'iş iubeşte şi preţuieşte nevasta, că creşte copiii în frica lui Dzeu, că agoniséla nu o împrăştie pe petreceri şi lucruri de nimica, ci-şi vede şi chiverniseşte casa cum se cade. Cu toţii se au bine, se preţuiesc unii pe alţii, sunt preţuiţi şi cinstiţi şi de alţii. Nu tot aşa însĕ stă lucrul acolo unde lipseşte una dintrĕ aceste două aşezăminte Dumnezeeşti, ori sunt cu scăderi întocmite. Acolo sare om asupra omului, soţii nu se omenesc unul pe altul, ura, pisma, vrăşmăşia şi rĕsbunarea le strică tótă viéţa. Nesaţiul, desfrêul, şi risipa, obrăznicia şi fărădelegea cutreeră casele şi satele lor. Deacea, cel-ce voeşte sĕ scap

5. Presentarea eventualelor propuneri.*)

La orele 12 m. inaugurarea Muzeului istoric şi etnografic şi deschiderea esposiţiei Asociaţiunii.

Şedinţa II.

Duminecă, în 20 August st. n. la orele 10 a. m.

Ordinea de zi:

1. Raportul comisiunilor.
2. Intregirea comitetului central.
3. Fixarea locului pentru adunarea generală din 1906.
4. Dispoziţiuni pentru verificarea procesului verbal.

La orele 4 d. a. şedinţa festivă a secţiunilor ştientifice-literare cu următórea programă:

1. Distribuirea premiului Andreiu Murěşianu.
2. Discurs comemorativ asupra vieţii şi activităţii lui Timoteiu Cipariu, de Dr. Sextil Puşcariu.
3. „Cheia Turzii“, comunicare istorică, de Silvestru Moldovan.

Sibiiu, din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută la 29 Iulie 1905.

Iosif Sterca Şuluţu m. p.
president.

Ioan I. Lăpĕdatu m. p.
secretariu II.

Din Maramurěş.

Corespondenţă particulară a „Telegrafului Român“.

Făureşti, 13 Iulie 1905.

Onorată redacţiune! Nu pot trece cu vederea, ca sě nu vě scriu despre o rară şi frumósă sărbătóre, ce am avut noi cei de pe rîurile Chiorului a petrece Sâmbătă în 2/15 Iulie a. c. Rară sěrbătóre, trebue sě zic, pentru-că nouě rareori ni-se dă ocasiune sě fim fericiţi a primí în mijlocul nostru pe un representant al Escelenţei sale domnului archiepiscop şi metropolit al nostru, care cu atâta înţelepciune conduce naia bisericei celei adevěrate a lui Christos.

P. O. Domn Dr. *Ilie Miron Cristea*, ieromonach, asesor consistorial, esmis fiind din partea consistoriului archidiecesan sě cerceteze casurile de trecere a poporului din *Săcelul-Maramurěşului*, a poporului în care s'a deşteptat după atâta timp conştiinţa către biserica străbună, rentorcêndu-se către Sibiiu nu a pregetat a veni pe la noi, pe la vechii credincioşi ai bisericei ortodoxe de pe rîurile Chiorului de-şi era o căldură de nesuferit şi călětoria îndepărtată, — a venit sě ne cerceteze şi pe noi pe cei mai îndepărtaţi de centrul archiepiscopiei nóstre.

Fără de veste ne vine ştirea Vineri către séră în 1/14 Iulie că a sosit în comuna nóstră *Făureşti*, vechiul scaun al reşedinţei protopopeşti din tractul Cetăţiidepétră, asesorul consistorial dl Dr. Ilie Miron Cristea luându-şi cuartirul la dl notariu tractual Alexă Latiş, de unde după o pausă de una oră a cercetat pe scriitorul şirelor acestora şi pe parochul locului Alexandru Ciocaş, cari cu bucurie nespusă au primit pe distinsul óspe. Abia s'a rentors la cuartir şi s'au şi adunat poporenii din comună, ca sě vadă pe adevěratul călugăr şi sě 'l róge sě petrécă puţin în mijlocul lor. Ba insistând poporenii li-a ascultat rugarea şi le-a promis că în ziua următóre va face serviciu dumnezeesc.

Sě fi vězut bucurie, cum alergau unul la altul, vestind că a sosit în sat un călugăr de la vlădicie şi că diminéţă va face slujbă. Intr'adevăr, Sâmbătă diminéţa, de-şi nu era sěrbătóre, veniau dróie ómenii la biserică, aşa că nici în ziua de Paşti nu vezi mai mare mulţime de popor mergênd la biserică ca şi acuma. Toţi ieşau cu mic cu mare către biserică, îmbrăcaţi în chipul cel mai sěrbătoresc.

La 8 ore se apropie către sfânta biserică domnul asesor, întimpinat fiind de cei mai aleşi dintrě poporeni. Iţi era mai mare dragul sě te uiţi, cum priviau pe călugăr, cugetai că sorb cu ochii minunatul port călugăresc, de care până acum numai vězuseră. Se face sfinţirea apei, apoi se începe s. liturgie celebrată de domnul asesor în mijlocul preoţilor *Sigismund Lengyel* din Selişca, care însoţia pe domnul asesor, şi parochul locului *Alexandru Ciocaş*. Cântările liturgice le-a cântat preotul din Leschia *Aureliu Greblea* şi teologi şi pedagogi din apropiere.

La sfêrşitul Stei liturgii domnul asesor a ţinut poporului o cuvêntare ca şi cari nu li-s'a prea dat ocasiunea sě asculte de cât când ne cercetéză asemenea esmişi din centru.

Cu lacrimi în ochi ascultau frumósele şi instructivele poveţe predate în o limbă cu adevěrat poporală şi înţelésă de toţi. Indeosebi laudă poporul pentru-că — de-şi în zi de lucru — a umplut sf. biserică, dovedind că ţin la ea, la capul bisericei nóstre şi la bărbaţii cari îl representă în esmisiunile lor din archidiecesă. Dă poporului sfaturi cu privire la zidirea unei biserici noue, arătând ce ni-a fost în trecut şi ce ne este azi biserica strămoşéscă şi credinţa ei rěsăriténă, pe care a caracterisat-o în un chip de tot admirabil şi la înţelesul tuturor. Scóte apoi la ivélă diferite pěcate naţionale: beţie, lux, fudulie, necruţare, pismă, combătându-le cu pilde din scriptură şi viéţă. Mişcate au rěmas şi femeile, cărora li-a vorbit despre creşterea copiilor şi despre datorinţa mamelor în acéstă privinţă. Arată apoi folósele şcólei şi ale bunei creşteri a copiilor. Termină — punênd la inima tuturor sě ţie morţiş la legea străbună, la şcólă, biserică, la limba ei, la port, obiceiuri şi la tot ce ni-au lăsat părinţii moştenire cu limbă de mórte.

Poporul a ascultat cu o deosebită şi încordată atenţiune totul până la sfîrşit, sorbind tot cuvêntul.

După terminarea sfintei liturgii poporul iese şi se postéză în faţa bisericei. Aci am observat şi credincioşi din comunele vecine, cari luară în scurt timp veste despre sosirea mult iubitului nostru óspe. Pe când iese din biserică domnul asesor, preotul *Aureliu Greblea*, care a cetit din inimile tuturor marea bucurie şi mângăiere sufletéscă, mulţămeşte în numele tuturor domnului asesor pentru frumósele sfaturi, cari vor produce róde binefăcětóre, pentru ostenéla şi obosela cea mare ce a avut a suferi pentru a ne cerceta şi pe noi, rugându-l sě aducă la înalta cunoştinţă a Escelenţei Sale, că în călětoria Sa pe aici a dat de credincioşi buni şi pe cari nu este putere omenéscă sě-i clătine în credinţă, de-şi au trecut peste multe ispite, şi cari cu lacrimi de emoţiune au primit binecuvêntarea archipăstoréscă, ce prin graiul dlui asesor li-s'a împărtăşit.

Se iveşte un moment înălţător!

Domnul asesor promite, că va aduce la înalta cunoştinţă acea tărie a credinţei, ear' cei ce-l ascultă, inteliginţă şi popor, cu ochii scăldaţi în lacrimi de bucurie se îndulcesc de cuvintele adevěratului părinte sufletesc, care întăreşte legătura întrě turmă şi păstor — întrě capul bisericei şi fiii sěi sufleteşti, asigurând poporul, că I. P. S. nostru archiepiscop şi acasă zilnic îşi aduce aminte de fiii sěi şi mai îndepărtaţi şi se rógă pentru ei şi înaintarea lor.

Eram emoţionat până la adânc, când auziam pe bietul popor zicênd: „Ştie bunul Dumnezeu când vom mai avé aşa bucurie“.

Fiind invitaţi am mers toţi la casa domnului notariu Alexă Latiş, unde s'a făcut sfinţirea casei, după care s'a servit un dejun splendid în onórea iubitului nostru óspe.

După terminarea dejunului domnul asesor s'a grăbit a călětori mai departe către Sibiiu, mai visitând în cale şi biserica şi treburile bisericeşti şi şcolare din Lăschia.

Ear' noi cei ce am rěmas aici, ca treziţi din letargie ne-am simţit neştiind nicicum sě descriem evenimentul însemnat ce s'a petrecut la noi.

Aureliu Greblea
preot.

Oficială.

Oficiile parochiale în casuri concrete sě comunice věduvelor preotese, că ajutórele pe 1905 s'au împărţit deja şi astfel nu mai e disponibilă nici o sumă până în Maiu 1906.

Asociaţiunea la Săcădat.

Despărţěmêntul Sibiiu al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ va face pe Dumineca, în [illegible] gust n. 1905 o escursiune la Săcădat, [illegible] următoriul program:

1. Serviciu divin în biserica gr. or.
2. Cuvêntare despre necesitatea culturii şi pentru combaterea unuia din cele mai lăţite pěcate naţionale, de directorul despărţěmêntului.
3. O prelegere poporală de I. Lăpădat.
4. O prelegere de cuprins juridic de advocatul Dr. Ioan Fruma.
5. Intru cât ne vor sosi diapositivele necesare, o prelegere cu Skiopticonul.

Prin acésta invit publicul român din jur la acéstă escursiune culturală.

Sibiiu, 4 Aug. 1905.

Dr. E. Miron Cristea
directorul despărţěmêntului.

Revistă esternă.

Visită navală demonstrativă. Pe 5 August e plănuită visita flotei franceze la Portsmut, ca reîntórcere a visitei ce flota engleză o făcuse Franciei la Marsilia pe la începutul lunii Iunie.

Cum se raportéză din Londra (pe cale privată), visita acésta va fi folosită din ambele părţi pentru a se face contra Germaniei colosală demonstraţie politică. Se va proclama *înfrăţirea anglo-franceză şi supremaţia engleză-franceză pe tóte Mările.*

Se va mai întêmpla şi un eveniment de care n'a mai fost în Anglia: O sutăşeptezeci de oficeri ai flotei franceze vor fi introduşi ca óspeţi la şedinţa camerei deputaţilor şi la a casei lorzilor, cu care ocasiune în cameră desbaterile vor urma *în limba franceză* în onórea óspeţilor(!), luând parte la ele treizeci deputaţi.

Se zice, că demonstraţia se face din causa nouelor planuri ale Germaniei în scopul de a-şi acapara supremaţia pe Mări atât comercială, cât şi militară.

*

Episod de la întâlnirea împěraţilor. Corespondentul din Petersburg al ziariului „Echo de Paris“ raportéză — cum susţine el — din isvor demn de încredere, că la întâlnirea de la Björkö (Borgo) pe apele finlandeze împěratul Vilhelm şi ţarul Nicolae au conferat întrě patru ochi timp de peste trei césuri, apoi au chemat pe *Birilef* ministrul marinei de rěsboiu a Rusiei, căruia ţarul i-a pus înainte o cólă de hârtie, provocându-l s'o subscrie. Mai târziu s'a vězut pe hârtia sugătóre imprimaţia subscrierii lui Vilhelm şi a ţarului. Din acésta se dă cu socotéla, că s'a subscris ceva document, al cărui conţinut însě ministrul Birilet nu-l ştie.

E cam fantastică ştirea, ce-i drept, dar' e interesantă.

*

Rěsboiul şi pacea ruso-japoneză. După îndelungate consultări cu ministrul-president al Franciei mandatarul ţarului pentru tratativele de pace, fostul ministru *Witte*, a plecat din Paris în 26 Iulie la Cherbourg spre a se imbarca pentru călětoria la America.

Cu ce prospecte însě, vor arăta evenimentele zilelor proxime, deóre-ce ştirile telegrafice privitóre la prospectele încheierii păcii şi la latitudinea împuternicirilor primite sunt fórte contrazicětóre. Astfel, pe când raportorul din Paris al ziariului „Berliner Tageblatt“ susţine hotărît, că Witte are mandat sě declare îndată la începutul pertractărilor, că „Rusia nu e aplecată sě plătéscă despăgubire de rěsboiu, nici sě priméscă vr'un compromis care în sine tot despăgubire de rěsboiu ar fi“, — pe atunci ziariul „Daily Telegraph“ din Londra raportéză de la corespondentul sěu din New-York, pe basa unui interview avut cu secretariul legaţiunii japoneze, că Witte e autorisat sě subscrie eventual chiar contractul de pace şi că aceeaşi autorisare s'a dat şi mandatarului Japoniei, — dacă în cadrele instrucţiilor primite vor puté ajunge la înţelegere“.

Faţă cu acestea redactorul ziariului japonez „Hohi Sinbun“, care însoţeşte pe mandatarii Japoniei la New-York, ar fi spus

---

de aceste pěcate, cari despóie, desbracă şi prăpădesc pe om şi de avere şi de cinste şi de nume bun şi de pacea casei, acela sě fie cumpětat în tóte, ca sě pótă contribuí cu banii sěi la zidirea şi înzestrarea bisericilor şi a şcólelor, şi va avé şi el linişte sufletéscă, pace şi bunărênduiélă în casă, copii buni şi ascultători, şi 'şi va înzestra pe fiu-sěu cu o astfel de avere, pe care acum deodată nu o pot preţuí din destul.

Avem pilde destule, cum câte un copil, prin vorbele înţelepte, prin putarea dréptă şi prevenitóre, gata de slujbă, a căştigat bunăvoinţa unui patron, care l'a luat pe lângă sine şi l'a ridicat la bunăstare, nume şi avere! Altul earăşi, prin o socotélă făcută în şcólă, a vězut cum póte omul înainta numai dacă nu ar fi fumător şi beutor de rachiu — la adâncile lui bětrâneţe ar avea un capital de mii de coróne!? Pune numai 3 ţigări pe zi şi 3 păhărele de rachiu, acelea fac 18 fileri. Acum dacă cineva începe numai atunci când este de 20 de ani sě folosécă aceste douě plage ale omenimei, până când ar ajunge sě fie de 80 de ani ar prăpădí pe an 64 de coróne, ear' până la vêrsta de 80 de ani mai patru mii de coróne. Apoi, omul care are la bětrâneţe 4 mii de coróne, aceluia putin îi pasă de lipsă şi sărăcie. Aşa face cel-ce umblă la şcólă şi ştie sě-şi facă socotélă, ear' cel-ce nu ştie socotí, îşi împrăştie averea, agonisěla, sudórea, de bunăvoie. Apoi unul ca acesta óre are drept sě se vaite în anii de bětrâneţă că a ajuns la lipsă, la nécaz?? Cine e causa? Óre nu el singur fiind-că nu a ştiut sě-şi facă socotéla?! Deşi cel mai bun lucru, cea mai sigură avere, cea mai mare frumseţă este ştiinţa, este luminarea minţii, căci nimeni în lume nu întrébă de casa frumosului, ci de a mintosului.

Noi avem şcólă, asta o ştiţi toţi, dar' earăşi toţi ştiţi că este necorěspunzětóre fiind-că este ploştită, întunecósă şi odăile ei pentru cei-ce petrec în ea sunt nesănětóse. De aceea a fost aflată din partea dlui ministru ca necorespunzětóre legii. Pricina de ce se îngrijeşte statul, ca şcólele sě fie mari şi luminóse este, că omul, prin urmare şi copilul care trăeşte în odăi spaţióse şi luminóse, se face voios, vioiu, deschis, iubitoriu de lucru, pretinos, curat, aplecat spre rîndueli şi năravuri bune, iubeşte a trăí întrě ómeni, însuşiri cari tóte fac fericirea omului. Deci care dintrě dvóstre nu ar dori sě-şi vadă copiii vioi, veseli şi fericiţi?

Ca sě puteţi ajunge acésta, acum este timpul sě vě arătaţi şi se dovediţi, că ce voiţi şi puteţi face; e timpul sě arătaţi prin fapte că în adevěr căutaţi a întemeia fericirea fiilor şi următorilor d-vóstre, fie-care contribuind după puterile sale, aşa că nimenea sě nu rěmână neîmpărtăşit la ridicarea şi înzestrarea şcólei, pentru-că şi filerul věduvei tot aşa este de primit ca şi multul celor avuţi.

Nimenea deci sě nu aştepte sě fie îmbărbătat de altul spre a contribuí la zidirea şcólei acesteia! Toţi căutaţi sě aveţi parte la ea, contribuind fie-care de bunăvoe la zidirea ei, căci numai pe dătătoriul de bunăvoe îl primeşte Dzeu, şi ca sě vě priméscă Dzeu jertfa, ostenelele şi ajutoriul vostru, căutaţi a'l aduce în timpul cel mai scurt, fie la mine, fie la domnii epitropi, adecă sě aduceţi unde veţi voí şi în cine veţi avé încredere şi va fi mai aprópe de voi, căci de una vě pot încredinţa de pe acum, că tot filerul se va întrebuinţa bine şi de tot filerul se va da socotélă la timpul seu înaintea d-vóstră a tuturor! Spuneţi şi celor cari nu au fost acum de faţă, pentru-ca sě fiţi toţi părtaşi la zidirea ei, căci se va face un protocol în care se va petrece numele tuturor dăruitorilor, care cu cât a dăruit, şi acela va rěmâné pentru următorii noştri, ca sě vadă care cât a contribuit şi cine au fost cei-ce au zidit şcóla? Făcênd aşa, adecă dând toţi ajutoriu la zidirea şcólei, Dzeu ne va ajuta, ca ce am început sě şi isprăvim, şi atunci lauda şi vrednicia va fi a nóstră a tuturor parochienilor şi vom astupa gurile multor clevetitori, dând probe că noi ne înţelegem chemarea nóstră şi ştim a ne face datorinţele nóstre. Rugând pe Dzeu sě ne binecuvinte tóte întreprinderile nóstre, zicênd cu toţii un Dne ajută, ca ce am început sě şi sfîrşim spre lauda şi mulţămirea nóstră a tuturor, declar şedinţa sinodului parochial estraordinar de deschisă.

---

*) Se observă, că eventualele propuneri au sě fie presentate în scris presidiului Asociaţiunii (în Sibiiu, strada Morii nr. 6) cu opt zile înainte de adunarea generală.

acelui-aşi raportor, că „amĕsurat opiniei publice japoneze n'a sosit încă timpul pentru încheerea păcii. Japonia are sĕ ocupe întâiu Charbinul şi Vladivostocul, apoi sĕ se gândiască la pace. Altcum guvernul n'ar mai puté sĕ rĕmână la postul sĕu nici o zi barem“.

Aşa stau prospectele păcii, în timp ce pe câmpul de rĕsboiu se dau lupte grele, după rapórtele date din isvor rusesc, favorabile pentru ruşi, ear' după cele japoneze şi engleze, favorabile pentru japonezi. Ştire positivă, şi cam vechiă, e însĕ, că flota japonesă a blocat portul Vladivostoc.

Convocare.

„Reuniunea femeilor române Selăgiene“ îşi ţine adunarea generală, cu programa mai jos arătată, în 6 August 1905 în comuna [illegible].

La acéstă adunare generală sunt invitaţi toţi membrii onorari, fundatori, ordinari şi ajutători ai reuniunei, precum şi toţi aceia cari se interesézä de scopurile umanitare şi culturale ale acestei reuniuni.

Programa
adunărei generale a Reuniunii femeilor române Selăgiene ţinêndă la 6 August 190[illegible] în [illegible]:

1. La 9 ore înainte de amiazi participare la serviciul divin:
2. Deschiderea adunării prin presidentă.
3. Raportul secretariului despre activitatea reuniunii în anul 1904/5.
4. Alegerea comisiunilor: *a*) pentru censurarea raportului secretariului, *b*) pentru censurarea raţiociniului, *c)* pentru înscrierea de membri noi şi incassarea taxelor, *d*) pentru censurarea eventualelor propuneri.
5. Raportele comisiunilor esmise.
6. Eventuale propuneri.
7. Inchiderea şedinţei prin presidentă.

Maria Cosma m. p.
presidentă.

„Asociaţiunea“

Convocare.

Adunarea generală cercuală a despărţământului XVII. Cohalm al „Asociaţiunei pentru cultura şi literatura poporului român“ se va ţiné în Cohalm, Dumineca în 13 August st. n. c. cu următoriul

Program:

1. Deschiderea adunării la 1 oră p. m.
2. Raportul general al comitetului despărţământului despre activitatea sa de la ultima adunare cercuală.
3. Raportul cassariului.
4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea acestora.
5. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi şi încassarea taxelor.
6. Disertaţii.
7. Alegerea a doi delegaţi pentru participarea la adunarea generală din Sibiiu.
8. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal.
9. Propuneri.

Invităm la acéstă adunare pe toţi iubitorii şi doritorii de înaintare a neamului românesc.

Cohalm, în 30 Iulie 1905.

Ioan Bercan — *Ieronim [illegible]*
director. — notariu.

Convocare.

Subscrişii prin acésta avem onóre a convoca adunarea cercuală a despărţământului Şimleu al „Astrei“ pe ziua de 6 August a. c. st. n. în comuna Bucium.

Programa adunării:

1. La 7 ore diminéţa serviciu divin în biserica gr. cat. română din localitate.
2. La 10 ore a. m. deschiderea şedinţei.
3. Raportul cassariului şi secretariului subcomitetului pe anul de gestiune 1904/5.
4. Alegerea comisiunei pentru censurarea acelor rapórte.
5. Alegerea unui subcomitet nou cu valabilitate până în anul 1907.
6. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea membrilor noi.
7. Disertaţiuni, cari vor avé sĕ fie anunţate la presidiul subcomitetului cu cel puţin 8 zile înainte de adunare.
8. Eventualele propuneri.
9. Ridicarea şedinţei.

Şimleu, la 12 Iulie 1905 n.

Dr. C. Meseşian — *Alimpiu Barboloviciu*
adv., secret. desp. — *vicar. Silvaniei, dir.*

NOUTĂŢI

Esposiţia Asociaţiunii. In legătură cu recercarea dată în numĕrul trecut ne învită on. comitet al *„Asociaţiunii“* sĕ provocăm pe toţi cetitorii foii nóstre, ca sĕ trimită cu posibilă grabă obiectele menite pe séma esposiţiei. Cei-ce posed obiecte vrednice de a fi espuse, sĕ facă deci tot posibilul pentru grabnica espedare a lor la adresa direcţiunii esposiţiei.

*

Pentru candidaţii de veterinari. Ministeriul de rĕsboiu a hotărît sĕ susţină pe spesele sale la şcóla superióră de veterinari în *Viena* 20 tineri, din Austria şi din Ungaria, ear' la şcóla superióră de veterinari în *Budapesta* 10 tineri, cu condiţia, ca după căştigarea diplomei sĕ serviască în armată 7 ani. Cererile pentru primire sunt a se trimite la adresa ministeriului de rĕsboiu în Viena (pentru scóla din Viena), ear' pentru cea din Budapesta la comanda corpului IV. de armată în Budapesta până la 20 August st. n. Condiţiuni de primire: etate sub 20 ani, testimoniu de maturitate de la gimnasiu ori şcólă reală cetăţenie ungară ori austriacă, atestat de moralitate, de junie, de botez, de vaccinare, tóte testimoniile de pe clasele ultime şi o declaraţie, că după absolvare va serví 7 ani în armată.

*

Avis. Se aduce la cunoştinţa P. T. membrii activi ai „Reuniunii române de musică din Sibiiu“, că în conţelegere cu toţi factorii chiămaţi, representarea operei *„Moş-Ciocârlan“* s'a fixat pe zilele de *20 şi 21 August a. c.* Probele încep *Joi, la 17 August a. c.* la orele $2^1/_2$ d. a. în *„Casa naţională“*. Rugăm pe toţi membrii activi ai Reuniunii a participa în numĕr complet la aceste probe, resp. representaţii.

Presidiul „Reuniunii rom. de musică“.

*

Din silniciile greceşti. Telegramă din Sofia dto 1 August vesteşte, pe basa rapórtelor oficiale, că în 31 Iulie peste o miiă de ţĕrani (de unde şi de ce naţionalitate? — Red.) au sistat lucrul de seceră şi au trecut în Macedonia în comuna Vodena, fiind-că autorităţile turceşti şi preoţimea greacă i-au constrîns sĕ se presinte la numĕrarea poporaţiunii şi sĕ se declare toţi că sunt greci.

*

Moştenitoriul rusesc e surd. Ziarele polone din Lemberg raportézä, că medicii au constatat la copilaşul ţarului surzie totală. Anume, nu de mult dădaca, însoţită de o damă de curte, dusese copilul sĕ vadă niste esercitii de ale tunarilor. Acolo ambele au observat, că copilul nu reagézä nimic la bubuitul tunurilor. Au raportat despre acésta acasă şi astfel s'a întrunit un consiliu de medici, care a constatat că în adevĕr copilul e surd. Aşa spun ziarele din Lemberg.

*

Himen. Dşóra Victoria *Iancu* şi dl George *Garoiu*, teolog abs., îşi vor serba cununia Dumineă în 24 Iulie v. (6 August n.) a. c. la orele 5 d. a. în biserica gr. or. din Orăştie.

*

Fidelitatea cânelui. Ziarele din Roma vestesc următórea întêmplare: Briganţi siciliani deghizaţi în poliţişti s'au introdus în casa unui proprietariu bogat din satul Casteltermini şi răpindu-i doi feciori au lăsat pentru proprietariu epistolă, prin care pretindeau patruzeci mii de lire ca preţ de rĕscumpĕrarea copiilor. Au plecat apoi la munte, unde au aşezat pe cei doi copii în o speluncă, rĕmânênd la gura speluncei [illegible] inşi de pază. Un câne însĕ, tova[illegible] al copiilor, s'a fost furişat după briganţi şi i-a urmărit tiptul până la speluncă şi în niste clipe de neatenţiune din partea briganţilor s'a furişat şi el în speluncă. Aci, prin adurmecarea-i fină a găsit după scurtă căutare o bortă în păretele speluncei, pe carea a lărgit'o apoi cu ghiarele atâta cât ambii copii au putut eşi pe ea afară şi împreună cu cânele credincios au plecat apoi spre casă, în timp ce briganţii ţineau pază [illegible] la gura speluncei. In rătăcirea lor prin codru s'au întâlnit apoi cu o patrulă de carabinieri, cari auzind de la copii păţania au plecat după câne către speluncă şi dând repede peste paznicii ei i-au legat şi i-au dus la procuratură.

*

Portretul Drului D. P. Barcianu Pentru procurarea chipului în uleu a mult regretatului Dr. D. P. Barcianu pentru localul „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“ s'au mai făcut următórele dăruiri: Ermil Borcia, funcţionar la „Transilvania“ 2 cor.; Ieronim Preda, directorul librăriei archidiecesane, 1 cor.; Dr. Octavian Russu, advocat, 2 cor.; Dr. Tiberiu Bredician, secretar, Dominic Raţiu, funcţionar la „Albina“, Vasilie Duma, paroch, (Jabeniţa), Ioan Vodă, absolvent al facultăţii teologice din Cernăuţi, Radu Ardelea, func. la „Albina“, Dem. Sĕcărea, paroch (Tălmăcel), fie-care câte 1 cor.

*

Advertisment emigranţilor. Pe cale semioficiósă se raportézä următórele: Sunt fórte întristătóre ştirile ce în timpul din urmă tot mai des sosesc din statul Venezuela al Americei de sud. Din causa recoltei slabe din anii din urmă mii şi mii de ómeni sunt fără lucru şi fără pâne. Indigenii mai încurcă săracia cum biet pot, dar' străinul, care abia póte suporta chiar clima de pe acolo, necunoscênd referinţele generale nu găseşte sprigin nicăiri, cu atât mai puţin, că se lucră cu tóte mijlócele pentru a se face străinilor imposibilă stabilirea definitivă acolo. In timpul de acum fórte mulţi plécă din Venezuela, pentru-ca sĕ nu'i ajungă acolo mórtea de fóme, din care causă advertisăm pe toţi, ca nu cumva sĕ emigreze acolo.

*

Bolnăviri suspecte în Triest. In districtul vechiu al oraşului Triest s'au bolnăvit zilele trecute trei fiice ale unui îngrijitoriu de case, apoi nu peste mult s'a bolnăvit şi a patra fiică şi mătuşa fetelor, de la cari bóla s'a luat şi la o fată din vecini. Bolnăvirile s'au început cu pojar, la care mai târziu s'a adăugat şi aprindere de plumâni. Toţi bolnavii au fost internaţi în spitalul bolnavilor de bóle lipiciós.

*

Un guvernator fugit. Generalul Maximovici, guvernatorul oraşului Moscva (Rusia), sĕptĕmâna trecută a dispărut din oraş fără sĕ fi spus cuiva ceva. La început se zicea, că a fugit de gróza comitetului revoluţionar, care necontenit îi trimitea scrisori cu ameninţări de mórte. Acuma însĕ, după scontrarea cassei, s'a constatat că nu de gróza revoluţionarilor şi-a făcut urma perdută, ci fiind-că defraudase mai multe milióne de ruble.

*

Mărema „Ecsed“ earăşi aprinsă. Pe mĕrema „Ecsed“ (din Ungaria), fostă mai de mult lac, s'a aprins zilele acestea turfa pe moşia lui Zs. Gyenes şi pe a lui A. Keresztes din Tyukod, ear' de la acestia focul a trecut şi pe moşia lui Tisza. Pretorul a dat poruncă locuitorilor sĕ iese la stîns, dar' ómenii fiind copleşiţi cu lucrul câmpului s'a dus fie-care la lucrul sĕu. La acésta vicecomitele a dat ordin, ca ómenii sĕ fie constrînşi prin forţă brachială a eşi la stîns toţi...!

*

Petrecere în Brad. Tinerimea studiósă română din Brad şi jur învită la „Serata teatrală declamatorică“ împreunată cu joc, ce o va aranja în favorul fondului de premii dela gimnasiul român gr. or. din Brad la 24 Iulie (6 August) 1905 în hotelul „Central“ din Brad. Inceputul la orele 7 şi jum. séra. Ofertele marinimóse a se adresa cassariului Adam Damian, comptabil la „Crişana“ şi se vor cuita cu mulţămită pe cale ziaristică.

*

Petrecere în Purcăreni. Tinerimea studiósă din Purcăreni invită la petrecerea de vară teatrală-declamatorică ce va avé loc în 24 Iulie st. v. în sala hotelului din loc. Inceputul la $7^1/_2$ ore séra. Venitul curat este destinat pentru procurare de cărţi copiilor orfani. Suprasolviri se primesc pe ori-ce cale adresându-se epitropiei parochiale din Purcăreni.

*

Concert în Sebeş. Dumineă în 6 August st. n. 1905 se aranjază în pavilonul de vară de la hotel „Central“ din Sebeşul-săsesc concert dat de tenoristul N. Stefanescu de la opera din Bucureşti, cu concursul dşórei Hortensia Moldovan şi al dlor Octavian şi Pompiliu Mureşan. Inceputul la 8 óre séra. Venitul curat e destinat pentru provederea cu cărţi a elevilor săraci de la şcóla română din loc. După concert dans.

*

Invitare. Tinerimea studiósă din Sĕ[illegible] invită la petrecerea de vară ce se va ţiné Dumineă în 24 Iul. st. v. la *Netedu*, de unde se va continua în sala şcólei. Inceputul la 1 p. m., ear' la cas de timp nefavorabil séra la $7^1/_2$ în sala festivă a şcólei. Venitul curat se adaogă la „fondul pentru ajutorarea studenţilor săraci din Sĕlişte“. Invitări speciale nu se fac.

*

Mulţămită. Rugăm pe toţi acei domni cari au binevoit a ne consola în scris, ori verbal, şi cari au participat la înmormêntarea scumpului şi neuitatului nostru soţ şi tată: *Ioan Mold*[illegible] Vidrasău, sĕ prim[illegible] [illegible]ţămite. Vidrasău, 1/[illegible] *[illegible]dovan.*

O mare catastro[illegible] din Liverpool un tren e[illegible] electric pus în funcţiune, [illegible] miluri engleze pe ceas) a [illegible] povară. Primul vagon al tre[illegible] sfărmat tot ţănduri. Dintrĕ cei [illegible] erau în acel vagon 20 au muri[illegible] rasnică, ear' cinci au fost scoşi d[illegible] trăgênd de mórte.

Serviciul maritim român.

Serviciul maritim român, care a în[illegible]put în modul cel mai modest acum vr'o [illegible]ce ani cu vase închiriate şi personal străin, a dobândit în scurt timp o desvoltare neaşteptată.

După aşa de puţină trecere de vreme, azi acest serviciu, pe lângă cinci vase de mărfuri, are trei vase de călĕtori şi mărfuri, ceie mai repezi din cele cari străbat Marea negră, ear' personalul este azi — se póte zice — întreg românesc, căci numĕrul străinilor s'a redus la vre-o trei la sută din întregul personal şi acésta în vederea rĕsplatei serviciilor aduse de unii din acesti străini în trecut.

De când cu sosirea noului vapor „România“, care le întrece pe tóte în mărime şi confort, s'a prelungit serviciul în două părţi: La Pireu şi la Smyrna....

Păn'acum serviciul maritim român făcea două curse de la Constanţa până la Constantinopol, plecând din cel dintâi port Joia şi Dumineca séră. — Aceste două curse au rĕmas ca şi până acum, cu deosebire că cursa de Joi s'a prelungit până la Pireu (Atena), ear' cea de Dumineca până la Smyrna.

Pe lângă frumseţa vaselor, pe lângă mulţămirea de a călĕtori pe vase româneşti, cu personal românesc, se mai adauge şi preţurile fórte eftine pentru toţi cei din părţile nóstre, mulţămită biletelor de ducere şi întórcere, combinate: drum de fer şi vapóre, graţie cărora costul drumului dus şi întors de la Predeal la Constantinopol este numai de: Lei 98 în clasa I-a şi de lei 64 în clasa II-a, ear' de la Predeal la Smyrna de: lei 190 în clasa I-a şi de lei 127 în clasa II-a, dus şi întors şi cu mâncare pe vapor. De la Predeal la Pireu (Atena) de: Lei 226 în clasa I-a şi de lei 144 în clasa II-a tot dus şi întors şi cu mâncare...

O mai bună ocasie pentru a călĕtori plăcut şi a vedea ţĕrile Orientului atât de încântătóre şi de puţin cunoscute până acum la noi, nici că se mai póte.

Serviciul până la Pireu şi până la Syrna a şi început la 7 (20) April a. c.

Din istoricul serviciului maritim român.

Va interesa pe cetitorii nostri a cunósce ce în afară de amĕnuntele ce le-am comunicat cu privire la noul vas „România“ şi ceva din istoricul serviciului maritim român, care esistă numai de vr'o 9 ani.

In 19 Martie 1885, patru ani după proclamarea de regat a României, corpurile legiuitóre au acordat două credite, unul de 21, ear' celalalt de 31 milióne lei pentru restaurarea şi mărirea portului Constanţa şi pentru construirea podului de peste Dunăre.

In 28 April 1895 regia monopolului statului a fost însărcinată de a crea şi organisa un serviciu maritim român. Inaugurarea acestuia s'a făcut la 27 Septemvrie 1895. Instalaţiunile au costat 2,500.000 lei, sumă care a servit tot odată şi pentru cumpĕrarea primelor două vapóre ale serviciului maritim: „Medea“ care a costat 150,000 lei şi „Meteor“ care a fost cumpĕrat cu 800,000 lei.

Deja o lună după inaugurarea sa serviciul maritim român a trecut de la regia monopolurilor statului în administraţiunea drumurilor de fier şi în 3 Mai 1896 un serviciu special de navigare a fost creat sub direcţiunea Căilor ferate.

Astăzi serviciul maritim român posedă 8 vase cu o capacitate de 23 740 toune şi de o forţă totală de 17 070 cai putere.

Până în present serviciul maritim român a servit numai liniile de la Constanţa la Roterdam şi de la Constanţa la Constantinopol. Astăzi de odată cu sosirea noului vapor „România“ a fost deschisă o a treia linie Constanţa—Smyrna—Pireu.

Inainte cu 2 sĕptĕmâni, precum ştim, camera română la propunerea ministrului lucrărilor publice I. Grădişteanu a hotărît construirea unui nou vapor cu numele „[illegible]tul Traian“. Acest vapor va servi pe linia viitóre a serviciului maritim român Constanţa—Alexandria (Egypt). — S'au luat tóte mĕsurile, pentru-ca acest vapor sĕ corĕspundă atât cerinţelor serviciului de lux pentru pasageri cât şi cerinţei de a transporta tóte felul de mărfuri.

Va fi dar' nu numai un steamer frumos de lux, ci totodată şi un bun vas de comerciu.

[180] 1—3

[illegible]curs.

[illegible] posturilor de învĕţă-[illegible] mai jos însemnate din pro-[illegible] or. al Têrnavei se escrie [illegible]curs cu termin de 30 zile de [illegible]care în „Telegraful Român“.

[illegible]an, al doilea post de învĕţătoriu [illegible] anual de 600 coróne din reparti-[illegible]rtir şi lemne.

[illegible] Bobohalma, cu salariu 600 coróne [illegible]artiţiune, cuartir şi lemne.

3. Cetateadebaltă, cu salariu 600 [illegible]e din repartiţiune, cuartir şi lemne.

4. Crăciunel, cu salariu 600 coróne [illegible] repartiţiune, cuartir şi lemne.

5. Heria, cu salariu 600 coróne din repartiţiune şi pămĕntul şcólei, cuartir şi lemne.

6. Sânbenedic, cu salariu 600 coróne din repartiţiune şi pămĕntul şcólei, cuartir şi lemne.

7. Şoimuşul-român, cu salariu 600 coróne din repartiţiune, cuartir şi lemne.

8. Şilia-magiară, cu salariu 600 coróne din repartiţiune, cuartir şi lemne.

9. Suplac, cu salariu 600 coróne din [illegible]rtiţiune şi pămĕntul şcólei de 5 jugĕre. cuartir şi lemne.

Concurenţii sĕ aştérnă cererile instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Cetateadebaltă (u. p. Küküllővár) până la terminul sus indicat.

Se recomandă concurenţilor a se presenta în vre'o Duminecă s'au sĕrbătóre la biserică spre a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Cetateadebaltă, 12 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava.

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 36 1905 [182] 1—1

Publicaţiune.

Pentru **adaptarea edificiului şcólei gr. or. din Moşna**, tractul Mediaşului, se escrie licitaţiune minuendă pe ziua de **7/20 August 1905** la 2 ore p. m. în edificiul şcólei.

Preţul de strigare 2600 cor.

Doritorii de a licita au sĕ depună 10% din suma preliminată în bani ori hârtii de valóre.

Planul, preliminarul şi condiţiunile de licitare se pot priví la subsemnatul oficiu parohial.

Moşna, la 15 Iulie 1905.

Oficiul parohial gr. or.

Ioan Fodorean
paroh, presid. com. par.

Nr. 168. [168] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** vacante în comunele bisericeşti însemnate mai jos din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu terminul **10 August a. c.**

In **Gârda de-jos, Lăzeşti, Neagra-de-jos, Poiana** cu **Valeaverde, Ponorel** (post II înv.), **Sohodol** cu **Peleş**. **Vidra medie** (post II înv.) cu salarii de câte 600 coróne din repartiţii şi cu locuinţele recerute.

Concurenţii sĕ trimită rugările lor concursuale la oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor şi sĕ se declare faţă de cuincuenii.

Câmpeni, 10 Iulie 1905.

Romul Furdui
protopresbiter.

Nr. 270/1905 181 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoreşti în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Zarandului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Băiţa,** salariu anual 600 coróne, — din cassa bisericei 100 coróne, ear' 500 coróne din repartiţiune — cuartir liber în edificiul şcólei, folosinţa grădinei de legumi şi 60 coróne relut de lemne.

2. **Luncoiul de-sus şi Podele,** post ambulant, salariu anual 600 coróne — câte 300 coróne de la fie-care comună — din repartiţie, cuartir liber în edificiul şcólei, folosinţa grădinei şcolare şi 2 stângini de lemne de foc, din care are sĕ se încălzéscă şi şcóla.

3. **Valeabrad,** salariu 600 cor. parte din cassa bisericei parte din repartiţie, cuartir liber în edificiul şcólei, folosinţa grădinei şcolare şi 2 stângini de lemne de foc, din cari are sĕ se încălzéscă şi şcóla.

Reflectanţii la vre unul din aceste posturi vor avé a se presenta în comună în zi de Duminecă ori sĕrbătoare spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Cel instituit va avé sĕ ţină şcóla de repetiţiune şi sĕ cânte în Dumineci şi sĕrbători cu elevii la sfânta liturgie.

Cuincuenalele se vor computa numai după anii de serviciu în comuna respectivă.

Brad, la 7 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Un tinĕr român

cu câteva clase reale sau gimnasiale se aplică imediat ca **practicant** în **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben).

Petiţiile sĕ fie scrise cu mâna proprie.

Aduc la cunoştinţa onoratului public că am deschis o [179] 1—3

fabrică de brânză

urdă, caş, caşcaval, cum şi tot felul de producte ce se obţin din lapte curat de óie. Depositul şi prăvălia o am în **Sibiiu, strada turnului** nr. 3.

Rugându mĕ de sprijinul on. public îl asigur de o marfă forte bună, gustósă şi eftină.

Ioan Cimpoca
fabricant de brânzeturi de óie.

Tu

nu vei afla pentru îngrijirea pielii, în deosebi pentru delăturarea pistruilor şi pentru a avé o colóre delicată a feţii, un săpun mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui **Bergmann** (marca: doi băieşi)

Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata, în **farmacia „la urs“** (piaţa mică), la **I. B. Misselbacher sen.** (piaţa mare), **G. Meltzer** (str. cisnădiei şi str. guşteriţii 25), **prima fabrică transilv. de luminări de stearin** (str. cisnădiei), **Carol Arz** (str. cisnădiei), cum şi în Sighişóra la **farmacistul W. Lingner.** (89 b) 8—25

Devisa: Fie-care bucată de săpun Schicht e curată şi liberă de ori-ce substanţe păgubitóre.

Săpunul Schicht

(săpun cu cerb ori cu cheiă)

e cel mai bun şi mai eftin, pentru ori-ce albituri şi pentru ori-ce metodă de spălat.

Garanţă: 25,000 cor. plăteşte firma **Georg Schicht** în **Aussig** fiecăruia, care dovedeşte, că săpunul ei cu numele **„Schicht“** conţine órecari adausuri stricăciose.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secre**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 147

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţeră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişóra-Fabric

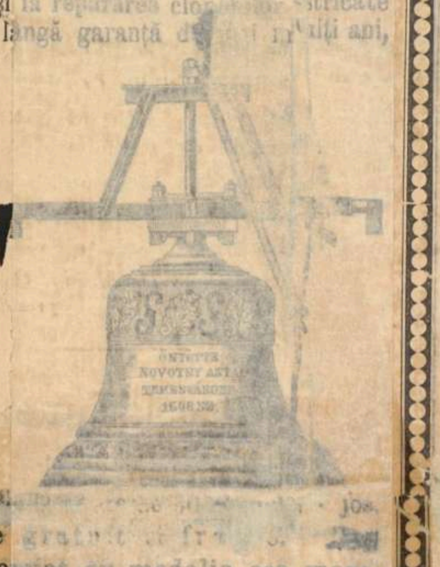

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum şi la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armoniose, pe lângă garanţă de [illegible] mulţi ani, de fie-care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 8—52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre spre adjustarea clopotelor bătrâne cu coróne de fier bătut, ca** şi spre turnarea de tóte din [illegible] jos.

Preţ curante [illegible] gratuit şi franco.

La esposiţia [illegible] din Budapesta 18[illegible] premiat cu medalia cea mare

---

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate în că în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de buruen

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, plină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciose a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **rea disposiţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte ocalităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 22—24

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 79 Sibiiu, Marţi 26 Iulie (8 August) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Partidul liberal.

Sibiiu, 7 August n.

A fost şi nu mai este — partidul care de treizeci de ani a dat la noi majoritatea parlamentară şi guvernele cari s'au perêndat de la Tisza tatăl până la Tisza fiiul, partidul care pare că numai din batjocură şi-a luat numirea de „*liberal*“, căci guvernele eşite din el numai liberale nu pot fi numite. A fost şi nu mai este, spre a se adeveri de nou legea naturei, că tot ce are început trebue sĕ aibe şi sfîrşit.

Intemeiat înainte cu treizeci de ani prin Tisza tatăl în nişte zile grele pentru ţară, — căci tocmai atunci trecea ţéra prin o grea crisă economică-financiară, — el îşi dă obştescul sfêrşit în mânile conducătorului sĕu de acum, Tisza fiiul, care e decis sĕ se retragă de pe arena vieţii publice, lăsând partidul fără conducĕtor şi în voie liberă sĕ facă aceea ce va vrea. Şi partidul va face aceea ce vrea, *se va descompune*, după ce nu mai are drept de esistinţă.

Adecă spunênd adevĕrul, până acì încă n'au ajuns lucrurile, dar' probabil că acì vor ajunge, şi disolvarea are sĕ urmeze în curênd. Vre-o treizeci de deputaţi cu greutate în partidul liberal au ţinut zilele trecute întrunire confidenţială, în care au luat hotărîrea a sĕ se convóce pe 17 August o conferenţa partidului liberal la Budapesta, pentru a lua hotărire, dacă mai are ori nu are înţeles sĕ esiste acest partid, şi dacă se va zice că da, atunci sĕ-'şi formuleze un nou program politic. De la hotăririle ce vor fi aduse în conferenţa acésta din 17 August depinde apoi remânerea în partid a celor vre o treizeci deputaţi cari au ţinut întrunirea confidenţială, ori eşirea lor din partidul liberal şi întrarea în coaliţie?

Vederile unora dintrĕ politicianii magiari însĕ merg într'acolo, că partidul se va decreta, că nu mai are rost de a fi şi astfel întregul partid liberal va intra în coaliţie, schimbându-şi, fireşte, numele, în scopul, ca în coaliţie cu celelalte fracţiuni cari ţin la trañsacţia dela 1867 împreună sĕ formeze un fel de *subcoaliţie*, adunând sub un steag pe toţi aderenţii politicei dela 1867.

La tot casul deci partidul liberal cu ziua de 17 August va înceta a mai esista, şi astfel suntem în drept a-i face deja panegiricul şi a-i spune de acum, că nu va fi plâns de nimeni şi nu va fi de nimeni chemat la viéţă nouă.

Bine că s'a dus, — va zice lumea, şi creştinul bun va mai adaoge că: Dumnezeu sĕ'i ierte păcatele! Pentru-că multe avea.

Tot ce cade întrĕ naştere şi adormire, dela Tisza tatăl până la Tisza fiiul, nu e alta de cât un şir lung de nelegiuiri, de nedreptăţi, de asupriri comise în contra naţionalităţilor nemagiare din patrie, sub firma — *liberalismului*.

Guvernul eşit din sinul acestui partid ni-a dat meşteşugita *lege electorală* de astăzi, care a redus la mai puţin de jumĕtate numĕrul alegĕtorilor pe cari îi aveau naţionalităţile mai nainte, — pe basa legii electorale dela 1848, — şi pusă în aplicare ni-a scos din dietă pe toţi deputaţii naţionali.

Guvernul eşit din sinul acestui partid a luat dela confesiuni rênd pe rênd drepturile garantate în legea fundamentală dela 1868 de a-şi ridica şcóle după voe, de a pune şi depune învĕţători, întroducênd legea despre ameliorarea salariilor învĕţătoreşti numai în scopul, ca guvernul sĕ căştige ingerenţă în afacerile cari aparţin confesiunilor, întroducênd legea despre asilele de copíi, legea despre propunerea limbei magiare în şcólele nemagiare, etc.

Guvernul dat de partidul liberal a fericit ţéra şi cu reformele bisericeşti, cu căsătoria civilă şi matriculele de stat, lucruri pe cari nu le-a dorit nimeni şi nu le-a cerut nimeni, numai pentru-ca magiarisarea ţerii sĕ fie dusă cu un pas mai nainte spre realisare.

Nu mai înşirăm numĕrósele procese de presă, procese politice intentate naţionalităţilor de către „liberalele“ guverne ungare, şi nici celelalte păcate, când mai mĕrunte, când mai mărişóre, ale guvernelor şi ale partidului liberal, — ci facem numai constatarea, că dacă acum a ajuns sĕ-şi dee obştescul sfêrşit, după o esistenţă numai de treizeci de ani, causa e el însuşi, politica de căpătuială de care a fost condus, şi care a adus cu sine, ca tóte elementele pĕcătóse sĕ fie primite sub stégul seu, pentru-ca fie-care sĕ pótă vêna interese particulare şi sĕ pótă urmărí scopuri particulare, în detrimentul şi spre paguba binelui de obşte. Şi sĕ nu se supere că li-o spunem, dar' nu ştim ce interese particulare mai au de apărat cei vre-o câţiva deputaţi români de naştere din partidul aflător în agonie, încă şi astăzi nu putem înţelege ce 'i mai ţine legaţi de acest partid, care *a fost* numai partid guvernamental, şi nu va mai fi în veci şi pururea, şi de ce nu trec acolo unde le este locul, pe băncile deputaţilor naţionali, întărindu-le şirele??

Sĕ n'o ştie ei óre nici acuma, că se află pe o naie care se cufundă?!

Procesul bisericei grecești-românești.

Primim de la dl Eugen Zas'o, asistent la biblioteca Muzeului naţional ungar, următórele date cu privire la procesul Românilor din Budapesta cu Grecii.

Cetind numĕrul de Sâmbătă al ziarului „*Telegrafului Român*“ m'am hotărît sĕ vĕ pun şi eu nişte date la disposiţie, ca apoi publicându-le, dór' se vor găsí persóne cari sĕ contribuiéscă cu ce ştiu la limpezirea acestui proces.

Pe la începutul sutei a optsprezecea găsim ca preot român la biserica greco românéscă din Budapesta pe *Ioan Teodoroviciu*, originar din Banat, care mult a contribuit la desvoltarea literaturei româneşti. Samuil *Klein-Micul*, Vasilie *Kolosi*, Ioan *Cornelli*, Petru *Maior*, Dr. Alexandru *Teodoroviciu*, medic în Budapesta, şi Ioan *Teodoroviciu*, preotul român din Budapesta, frate cu medicul, redactéză *Lexiconul de Buda*, care apare la 1825 în tipografia universităţii din Buda.

Preotul *Teodoroviciu* — aşa s'a scris el — cu drept cuvênt este numit erudit, pentru-că în lexicografia românéscă *Lexiconul de Buda* face epocă. Inceput de *Klein-Micul*, ear' după mórtea acestuia redactorii fiind resfiraţi prin ţéra întrégă, fraţii Teodoroviciu au împlinit sarcina cea mai grea a redactării.

Preotul *Teodoroviciu* a scris şi tradus următórele cărţi:

— *Folgeleul*, tipogr. univ. Buda, 1814, 8°, 192 pag.

— *Intemplarile* resboiuluĭ Frantiuziloru şi întórcerea lor dela Moskva, tip. univ. Buda, 1814, 8°, 105 p.

— *Teofron* séu iskusitul sfatuitoriu pentru neiskusita tinerime, tip. univ. 1838, 8°, 121 p.

— *Prunciĭ* ceĭ parasiti după *Schuhmann* Lipót, Buda, tip. univ. 1830, 8°, 155 p.

După anul 1838—40 n'am aflat urme de el. Când a murit şi de când a popit în Budapesta, nu mi-a succes sĕ aflu datele, pentru-că deşi la biserica grecéscă-românéscă din capitală sunt matriculele purtate în româneşte, muritor nu ajunge sĕ le vadă şi sĕ le studieze, ear' în mormintii orăşeneşti nu odată am căutat, dar' n'am dat de urma lui.

De pe la anul 1838—40 până la 1850 n'am aflat date positive despre preoţii româneşti, până când la 1850 dăm de numele lui George *Popescu*, care s'a născut în 17 April 1808 în Murani. *Popescu* studiézǎ drepturile în Budapesta, ear' teologia în Arad şi ca tinĕr îmbrăţişézǎ cariera călugăréscă cu mătania în mănăstirea Bodrogului, unde primeşte numele de *Ghenadie*. După o profesură de 7 ani la institutele din Arad, unde fù ridicat la trépta de protosincel, trece la 1849 ca egumen al mănăstirei Bodrog. Prin anii 50 ia parte la luptele de despărţire ierarhica a Românilor de către Sêrbi. Credincioşii eparhiei de Dumnezeu păzite a Aradului îl trimit la congresul

---

FOIŞÓRĂ

„Poveştile în educaţia şcolară“

de Dr. Petru Şpan.

In vara asta a apărut în Tipografia archidiecesană scrierea cu titlul de sus în 96 pag. form. 8° preţul 2 cor. E ediţia a II-a a „Poveştilor pentru anul prim de şcólă“ întregit cu studiul asupra poveştilor din punct de vedere pedagogic-ştientific.

Amicii şcólei se vor bucura de apariţia acestei scrieri datorite dlui Şpan, care lucrézǎ cu zel pentru rĕspândirea vederilor ştientifice ale pedagogiei moderne. Autorul, încredinţat că lucrarea sa e cea mai măiestru zidită, duce cu un pas mai departe biruinţa şcólei poporale, care abia acum înţelege a se re'ntórce de pe căile cari duceau la întunerec. Direcţia sănĕtósă a şcólei poporale iniţiată şi supraveghiată de bărbaţii de şcólă din Sibiiu a aşezat prin cărţile de şcólă ale dlui Şpan primele base solide de statornicie. Clarificate şi desvoltate principiile şcólei noue în studii teoretice anterióre, dl Şpan prin compunerea Noului abecedar [illegible] — un element al bibliotecii cărţilor din şcóla poporală, s'a încredinţat că şcóla nouă póte sĕ delăture un manual, care în decursul istoriei şcólei nóstre caracterisézǎ tóte fazele greşelilor provenite din nepricepere. Cine era chiămat sĕ scrie un abecedar nou în sensul principiilor şcólei Herbart-Zileriane, care îşi estinde stăpânia în sânul învĕţătorimii române, de cât acela, care a străbătut mai adânc în fiinţa acestei şcóle, ale cărei principii s'a nisuit ale altoí în trupina culturii nóstre naţionale, făcênd ca şcóla naţională Herbart-Zileriană sĕ pótă prinde rădĕcini, sĕ se nutréscă din pământ românesc şi sĕ se desvolte şi sub ceriul care acopere neamul românesc — cine altul de cât măiestrul Dr. Şpan a dovedit forţă pedagogică de calibrul întâiu.

Pedagogii noştri de sémă n'au prea îndrăsnit sĕ scrie cărţi de şcólă poporală şi cei-ce au scris, au scris în pripă, înainte de a vedea limpede cerinţele unei bune cărţi. Cu tóte acestea ogorul literaturii cărţilor poporale a fost inundat de un potop de manuale însjghebate fără milă de recerinţele ştientifice ale unei cărţi bune. Nu s'a ţinut până acum socotélă de principiul psihologic etic, cea mai grea chestiune la compunerea unui manual de şcólă.

Pentru cărţile din anul prim şcolar s'a crezut că e destul a se învĕţa cetitul şi scrisul, ca sĕ se micşoreze procentul imens al analfabeţilor poporului român. Şcóla ştientifică a remarcat acéstă greşélă, basându-se pe principiul că scopul şcólei nu este acela a dresa copiii la meşteşugul scrisului şi al cetitului, scop enorm de depărtat de la idealul şcólei. Şcóla ştientifică n'suia a pune alte base educaţiei, base psihologice morale. Analizând psichele elevului, l'a găsit dând din aripióre în lumea fantasiei, unde idealul se presintă în formă poetică, ear' idealul e simţul moralităţii şi al lucrării permise — pe cari şcóla trebue sĕ le întăréscă în sufletul elevului.

Povestea — emanaţia spontană a spiritului poporului — s'a găsit că trebue sĕ fie punctul de plecare în anul prim de şcólă. Materialul poetic — în formă de poveste — care-l reclamă pedagogia modernă, ofere mari înlesniri la iniţiarea educaţiei.

Educatorul transpune activitatea sa în imperiul sufletesc virginal al copiilor, — imperiul fantasiei, al idealului, prin ceea-ce şcóla de la început îşi întemeiază basa solidă şi adevĕrată de a creşte ómeni alintaţi şi încălziţi de ideal.

O poveste bună, aléşă pe sprânceană, coprinde cele mai veritabile idealuri, cari se pot sălăşlui în ori-ce om. Ele sunt preamărirea virtuţilor creştine şi omeneşti, şi sunt — ceea-ce preţueşte mai mult — florile imaginaţiei sufletului nostru naţional, sunt documente ale fantasiei poporului nostru şi ale concepţiilor sale religióse morale. Poveştile sunt materialul cel mai bun pentru educaţia naţională. Şi dacă azi se simte o aşa mare trebuinţă de a educa în sens naţional, atunci în şcóla poporală numai cu poveste putem începe. Poporul simte o atragere instinctivă către caminul părintesc, către portul sĕu, către credinţă şi limbă, cu doinele, poveştile şi tradiţiile sale, şcóla are datorinţa de a forma şi desvolta conştiinţa poporului către zestrea sa naţională, de a arăta importanţa şi valórea ei, de a îmbogăţí conştiinţa lui despre ea prin mijlocirea cunoştinţelor ştientifice şi religióse superióre. In anul prim de şcólă educatorul descopere tainele poveştei prin analisarea faptelor şi a caracterelor eroilor ei, prin judecăţile şi sentinţele morale, cari întăresc construcţia sufletului copilului. Povestea edifică sufletul întreg şi 'i dă o înclinare spre religiositate, spre încheiarea caracterului adevĕrat.

E superfluu a amintí că educaţia pordin 1852 ţinut la Carloviţi, ca sě represente interesele eparhioţilor şi sě lupte pentru punerea unui episcop de legea şi limba românéscă la Arad, pe motivul, că diecesa Aradului e locuită numai de Români. Păşirea energică şi hotărîtă a lui *Popescu* nu 'i convine patriarchului bisericei greco-rěsăritene şi 'l închide într'o mănăstire sêrbéscă din Sirmia. La 1853 scapă din închisóre şi ajunge paroch român al bisericii greceşti-româneşti din capitala ţerii. Grigorie *Ghica*, când făcù seminariul din sinul mănăstirei *Neamţu* încredinţéză conducerea acelui seminariu lui Ghenadie *Popescu*, unde stă până la înfiinţarea seminariului central al metropoliei Ungro-Vlachiei cu reşedinţa în Bucureşti, când e trecut cu rangul de archimandrit ca director al noului seminariu, unde şì móre la 27 Ianuarie 1876.

Popescu şì după ce a trecut în România, într'una a scris prin ziarele nóstre deatunci articoli cu privire la despărţirea Românilor de către Sêrbi.

Dacă următor al lui Popescu a fost Ioanichie *Miculescu*, sau altcineva, nu se póte constata, până când n'avem datele trecerei preoţilor la cele vecinice şi inviaţiuni de la bětrâni.

Dintrě învěţătorii şi cantorii români putem amintí pe George *Montan*, care a fost învěţătoriu la şcólele din Budapesta şi a instruat copíii în limba românéscă pe la începutul veacului trecut.

Operele lui sunt:

— *Gespräch* zwischen einem Fremden aus der Türkey und einem Pesther Bürger. Als ein Denkmal froher Empfindungen für die merkwürdigen Thaten und um die walachische Nation erworbenen Verdienste des Herrn Urosius Nestorovits. Pesth, tip. univ., 1816, 8°.

— *Străinul* în Pesta, adeka o vorbire întrě un Strain din Czara Turcéscă şi întrě un Cetacean din Pesta, în care se kuprind faptele lui Uros Stefan Nestorovici, Buda, tip. univ. [illegible], 8° 29 pag.

— *Kurzgefasste* Geschichte der Walachischen Nation in Dacien und Macedonien. Pesth, 1819, 8°, tip. Patzkó, VIII+29+7 p. (Serenis. D. C. R. Archid. Josephi Palat.) Carte dedicată fostului palatin. Despre mórtea lui *Montan* eară nu mi-a succes a afla date.

De cantori erau aplicaţi studenţi, cari cântau la sfântă liturgie şi erau fórte bine remuneraţi.

Eu sunt de părere, că toţi aceia cari posed date referitóre la biserica din cestiune fac bine dacă se grăbesc a le publica, căci teamă-mi-e, că păţim ca cu fondurile păpate de Grecii din Pesta. Adeca biserica greco-răsăriteană din Ungaria avea un fond şcolar, care se administra în Budapesta printr'o deputaţiune numită *„deputaţiunea fondului şcolar gr. ort."*, care mai administra diferite multe alte fundaţiuni, întrě altele ale Românului *Balla*, jăfuit în urmă de cassierii greci *Nedoclanszky* şi Zacharits.

Cu cale ar fi, ca consistoriul din Arad prin o representaţiune sě intervină la guvern şi primariul capitalei, ca sě se predee capelei române interimale matriculele Românilor de la biserica grecéscă-românéscă, căci prin asta nu s'ar da perirei acele acte de mare preţ.

Eugeu Zaszlo.

Convocare.

„Societatea pentru fond de teatru român"

îşi va ţiné adunarea sa generală în Sibiiu, în sala festivă a museului Asociaţiunei, în zilele de Luni 8/21 şi Marţi în 9/22 August 1905, în şirul festivităţilor Asociaţiunei.

Invităm la acésta adunare generală pe toţi membrii fundatori, ordinari şi ajutători ai societăţii, cum şì pe toţi binevoitorii ei şi sprijinitorii culturei româneşti.

Programa.

I. Ziua primă.

Luni, în 8/21 August 1905.

1. Deschiderea adunării generale, la 10 ore a. m.
2. Alegerea a doi notari pentru şedinţele adunării.
3. Raportul general al comitetului societăţii asupra lucrării sale de la adunarea generală din urmă.
4. Alegerea unei comisiuni de 5 membri pentru censuraraa raportului general al comitetului.
5- Raportul cassieriului despre starea cassei şi peste tot despre averea societăţii.
6. Alegerea unei comisiuni de 5 membri pentru censurarea raportului cassieriului.
7. Alegerea unei comisiuni de 5 membri, cari în inţelesul §-ului 5 din statutele societăţii vor înscrie membri fundatori, ordinari şi ajutători pentru societate.
8. Cetirea disertaţiunilor corěspunzětóre scopului societăţii, înştiinţate presidentului înainte de adunare.
9. Incheerea şedinţei.

II. Ziua a doua.

Marţi, în 9/22 August 1905.

1. Deschiderea şedinţei.
2. Cetirea procesului verbal al şedinţei precedente şi verificarea lui.
3. Raportul comisiunei pentru căştigarea de membri noi.
4. Raportul comisiunii însărcinate cu censurarea raportului cassierului şi averii societăţii.
5. Raportul comisiunii însărcinate cu censurarea raportului general al comitetului.
6. Determinarea locului unde se va ţiné adunarea generală pentru anul 1906.
7 Alegerea unei comisiuni de 3 membri pentru verificarea procesului verbal din şedinţa a II-a.
8. Inchiderea adunării.

Braşov, din şedinţa comitetului societăţii pentru fond de teatru român, ţinută la 1 Iulie 1905.

Iosif Vulcan — *Dr. Iosif Blaga*
president. — *secretariu.*

Din România.

Intrunire antigrecéscă în Bucureşti. Dumineca trecută la orele 3 după amiazi cetăţenii capitalei Bucureşti s'au întrunit în sala mare de la Dacia în numĕr fórte mare, pentru a protesta în contra acţiunii Grecilor din Macedonia, a Patriarchiei şi a presei greceşti, îndreptată în contra Românilor din Macedonia.

Intrunirea a fost convocată din partea *„Societăţii de cultură macedo-română"*, al cărei president fusese marele şi neuitatul naţionalist *Vasilie A. Urechiă.*

President al întrunirei a fost proclamat P. S. Sa archiereul *Sofronie Vulpescu-Craioveanul*, ear' primul care a luat cuvêntul a fost Dr. *Leonte*, actualul president al *„Societăţii de cultură macedo-română"*. D-sa arată, că Macedonia a fost locuită mai întâiu de strămoşii noştri, de Romani. Arată apoi persecuţiunile, pe cari le sufer Românii pe nedreptate dela Grecii nerecunoscĕtori, cărora Românii li-au dat mare ajutor la 1821, când şi-au eluptat independenţa. Acum au început chiar şi cu omoruri. Nu e zi în care sě nu sosécă ştire telegrafică, cumcă cutare ori cutare fruntaş român din Macedonia a fost ucis de bandele greceşti. Datorinţa Românilor este sě lupte pe tóte căile pentru-ca astfel de sălbătăcii sě înceteze. Vorbeşte apoi dl *I. Th. Florescu* şi spune, că toţi Românii trebue sě se scóle ca un singur om în numele sfintei libertăţi în contra urei Grecilor pe noi, a Grecilor, a căror libertate a fost apărată de tóte popórele civilisate ale Europei.

Dl *P. Grădişteanu* îşi esprimă increderea în patriotismul înflăcărat al Românilor, cărora le e dat sě îndeplinéscă idealuri mult mai înalte de cât a pune frêu unui popor de sělbatici. Crede că causa acestei purtări a Grecilor e lipsa ómenilor de stat cari sě-i conducă.

Dl *Diamandi*, profesor la şcóla română din Salonic, rosteşte o cuvêntare înflăcărată de patriotism şi arată cum bandele de asasini greci sunt întreţinute cu banii Grecilor din România, bani câştigaţi din spinarea ţěranului român. Face o vină şi mişcătóre icónă a grozăviilor, a crimelor ale căror victime sunt fraţii noştri.

Dna Ecaterina Dimonie, profesóră, ţine o binesimţită cuvêntare în contra neomenóasei purtări a Grecilor, cuvêntare inimósă întreruptă la fie-care moment de prelungite aplause şi aclamaţii.

Dl C. Disescu spune că se simte mişcat vĕzênd în dómna Dimonie şi dl Diamandi simbolul simţĕmêntului care te învaţă sĕ mori pentru neam şi ţără, simbolul patriotismului.

Grecii ni-au declarat rĕsboiu cu cuţitul şi cu revolverul. Noi nu vom rĕspunde cu aceleaşi arme. Vom şti sĕ lovim altfel pe greci, unde-i dóre. Ceea-ce caracterizéză pe greci, e lipsa de religiositate.

Face apoi istoricul naţionalităţilor în Macedonia şi arată cum grecii sunt printrĕ cei din urmă cari au drepturi acolo.

E o luptă nebunéscă aceea care o duc grecii. Nu cu cuţitul şi cu glonţul se omóră o ideiă. Din contră, ideia se întăreşte şi prinde rădăcini.

Declară că nu angajéză acţiunea nimĕnui. Guvernul va face ceea ce va crede de cuviinţă.

Ce voim noi? Ce voeşte Liga greacă? Nu teritorii, nu cuceriri, ci [illegible] *rea limbei şi neamului nostru.* Vrem, ca [illegible] noştri din Macedonia sĕ trăiască!

Termină printr'o patriotică peroraţie în mijlocul aplauselor nesfârşite.

La sfêrşit, archiereul Sofronie Vulpescu Craioveanul ceteşte câteva din multele telegrame de aderare şi încurajare la luptă, venite din ţară şi din străinătate.

Apoi dă cetire unei moţiuni de protestare, prin care se îndémnă Românii de pretutindeni sĕ lupte pe tóte căile legale în contra grecilor, a căror ură numai de sentimente creştineşti nu póte fi inspirată.

Intrunirea se termină la ora 5 şi jum. şi publicul pléacă la locuinţa *dlui Disescu* spre a manifesta.

Moţiunea votată a fost următórea:

Românii întrunţi în ziua de 20 Iulie 1905 în marele meeting naţional din sala „Dacia", sub impresiunea sentimentelor de revoltă provocate de acţiunea anti-creştină a Patriarchatului şi de actele făptuite de greci sub forma celor mai criminale violenţe faţă cu fraţii noştri din imperiul otoman, — *protestéză contra acestor acte şi a complicităţei politicei grece cu Patriarchia.* Infieréză purtarea echivocă a acelor greci din regatul României, cari profitând de o tradiţională ospitalitate generósă şi binefăcĕtóre, încurajéză formarea bandelor greceşti contra naţionalităţei române. Faţă cu asemenea fapte îndémnă pe Românii de pretutindeni sĕ rupă ori-ce fel de legături cu Grecii.

NOUTĂŢI

Comitetul central electoral al comitatului Sibiiu ţine şedinţă Luni în 14, eventual şi Mercuri în 16 August n. c. în sala mică a comitatului, totdeuna la orele 3 d. a. La ordinea zilei recursele întrate în contra listelor electorale pentru a fi înaintate Curiei.

*

„Luceafărul", valorósa revistă literară din Budapesta, care apare acum în tipografia proprie, ne-a făcut plăcută surprindere, nouă, sibienilor, aducĕndu-le în numĕrul din urmă ilustraţii din Sibiiu, anume, chipurile binemeritaţilor diletanţilor şi diletantelor cu mai însemnat în opereta „Moş Ciocârlan", cum şi tabloul întregului cor mixt, apoi portretul compositorului acestei operete române, al dlui Tudor cav. de *Flondor.* *„Luceafărul"* aduce şi o amĕnunţită dare de sémă despre festivităţile din Iunie ale reuniunei române de musică din Sibiiu, şi portretul dómnelor Minerva Brote, Ana Moga, Maria Dima şi Maria Crişan, şi ale domnilor George Dima, Dr. Aurel Brote, Herman Kirchner, Dr. Vasilie Bologa, Dr. Ioan Stroia, Timoteiu Popoviciu şi Iosif Berescu. Cu un cuvênt, e un numĕr dedicat sibienilor numĕrul din urmă al „Luceafărului".

*

De la comitat Comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu şi subcomisiunile ei vor ţiné şedinţă ordinară-lunară în 8 August n. la orele 3 d. a. în sala mică a casei comitatului.

*

O artistă română. La concursul Conservatoriului din Paris domnişóra *Măriófra Ventura* din Bucureşti, care şi până acuma a dat probe despre faptul că dispune de un puternic talent dramatic, a obţinut premiul I de tragedie şi premiul al II lea de comedie. Ziarele din Paris scriu în termini fórte elogioşi despre acest splendid succes al tinere artiste române şi despre frumosul viitoriu ce o aşteptă.

*

Intregire. Domnul *Nic. Simulescu* din Mercurea ne comunică, cumcă din lucrarea *„metodul fonomimic"* a rĕmas nepublicată partea care urméză şi care este a se pune la finea textului apărut în numĕrul 73 al ziariului nostru:

Litera n. Bumbariul s'a supărat rĕu pe albină. Cauza era, că albina se scula cu mult mai de diminéţă decât el şi aduna mierea de pe tóte florile. Ce sĕ facă dar'? Intr'o zi s'a hotărît! Ştia ce e de făcut. S'a dus pe la tóte florile şi a pârît pe albina, că ea nu e vrednică sĕ-i mai dee miere. A spus-o acésta fiecărei flóre la ureche, se n'audă nime. De la o vreme zîna florilor n'a mai putut suferi impertinenţa bumbariului şi 'l-a blăstămat, ca el se cânte tot într-un feliu, sĕ nu-i placă nimĕnui de cântarea lui şi toţi sĕ-l urască. De aceea cântă bumbariul tot într-un feliu [illegible] Arătând cântarea bumbariului, imitâm sborul lui prin mişcarea degetului arătător în jurul urechii.

*

---

nită pe temeiul poveştii e superior din punct de vedere pedagogic ştientific educaţiei întemeiate pe istoriórele morale atât de false, cari au caracterul vădit de moralisare forţată, ştiut fiind, că copilul se cucereşte cu uşurinţă, când sufletul lui porneşte în mod spontan cum îi dictéză inclinaţia sa spre miraculos, extraordinar, grandios.

Autorul pune la începutul cărţii sale studiul chibzuit şi clar: „Insĕmnătatea poveştilor în educaţie", în care arată până în amĕnunte — cu temeiuri pedagogice-ştienţifice, necesitatea şi îndreptăţirea poveştilor. După acésta urméză 8 poveşti alese potrivit scopului sĕu, din autorii clasici români. Poveştile sunt tratate după treptele formale. Sĕ dă lucrarea gata.

Invĕţătorii noştri au numai deobligămĕntul moral pentru împlinirea conştienţiósă a chemărei lor, a-şi procura cartea şi a o introduce cu tótă însufleţirea, fiind norocoşi că s'a scris o astfel de carte, prin care lucrarea lor devine nu numai mai isbânditóre, dar şi mai rĕsplătitóre prin începutul trainic, pedagogic ştientific şi naţional al lucrării lor. Din parte-mi mai doresc, ca ocasiile de întrunire ale învĕţătorilor în conferenţe sĕ fie cât mai bine folosite în interesul chestiilor adevĕrate învĕţătoreşti: chestia educaţiei generaţiilor plăpânde ale poporului nostru. Şi acésta şi cea mai de frunte ar fi după mine: chestia manualelor din şcóla poporală, în care sĕ se facă, după înţelegerea învĕţătorilor şi după felul lor de a priví problemele şcolare — bilanţul cărţilor bune şi necorĕspunzĕtóre, că sunt atâtea cărţi didactice greşite, cari cu o zi mai curênd ar trebuí exilate din piaţa de cărţi. Pentru acésta se pretinde de la învĕţători sĕ nu pună capĕt studiului şi cultivării proprii, fiind-că prin acésta se încuibă greşelile cele vechi şi problema educaţiei poporului planéză tot numai în capetele neprihăniţilor ideologi, rĕmânênd, ca şcóla sĕ târăe şi mai departe nemilósele poveri ale mizeriilor nóstre culturale.

In mânile învăţătorilor sunt frênele fericirii nóstre.

Deie Dumnezeu, ca sĕ ajungem a ne înţelege în cele bune şi a lucra împreună, pentru a îndruma *cultura poporului nostru pe ogaşa* unei propăşiri sănĕtóse, către idealul binelui, dreptăţii şi adevĕrului, bunuri cari pururea sĕ încălzéscă inimile şi sufletele nóstre" — încheie autorul studiul sĕu introductiv, — cari cuvinte sĕ-şi găséscă echou în sufletele tuturor spre cinstea şi binele culturii-fericirii nóstre.

Dlui Şpan îi dorim sĕ continue lucrarea sa de îndreptare pentru toţi anii de şcólă poporală.

Ie. Straiă.

Alegeri. Ni-se scrie, că paroch în Ocolișul mic a fost ales clericul *Simeon Samuilă*, cu totalitatea voturilor, ear' în Selcivede-una clericul *Vasilie Șpan*, asemenea cu totalitatea voturilor. Ambele parochii aparțin la tractul Lupșei, și alegerile efectuite au fost conduse de protopresbiterul tractual *Vasilie Gan.*

*

Optsprezece doctori în teologie. In 29 Iulie a făcut la facultatea teologică din Cernăuți ultimul rigoros pentru doctoratul în teologie tînerul bănățean Dimitrie *Cio*[illegible] acest prilej „Drapelul" publică nu[illegible]or candidaților la preoție din me[illegible]óstră, cari aŭ luat până acum la [illegible] din Cernăuți diploma de doctor [illegible] teologice. Acestia sunt: Bănățeni [illegible]me: Dr. Iuliu Olariu (1885) — [illegible]ere e ardelean. Red. Tel. — Dr. [illegible]popovici (1886), Dr. Ioan Trailescu [illegible], Dr. Traian Putici (1888), Dr. Traian [illegible] (1889), Dr. Dimitrie Barbu (1889), [illegible] Barbu (1891), Dr. George Drago[illegible]), Dr. Petru Ionescu (1897), Dr. [illegible] Suciu (1898), Dr. Aurel Crăciunescu [illegible], Dr. Dimitrie Coloca (1905). Ardeleni [illegible]: Dr. George Proca (1896), Dr. Ioan Do[illegible]), Dr. Virgil Cioban (1904), Dr. [illegible] Bălan (1905). Bihoreni 2: Dr. Teodor Botiș (1900), Dr. George Ciuhandu (1905).

*

„Industria" noul institut industrial-economic și de credit societate pe acții în Deva, își va ține adunarea generală negreșit în **10 Septemvrie 1905**, Dumineca după amiazi, la orele 5, — după-cum ne scrie dl *Augustin A. Nicóră*. Până atunci au a se plăti, conform legii comerciale, 30% din capitalul social de 100.000 coróne, adecă 30 coróne de acție și 2 coróne taxă de inscriere. Acții se mai pot subscrie până la adunarea generală, plătindu-se 30 coróne de acție. Toți banii plătiți s'au depus și se depun regulat spre fructificare. Improtocolarea institutului e sigură, și astfel cam pe la *1—15 Octomvrie* institutul își va puté începe activitatea.

*

Foc mare în Bártfa. La începutul săptămânii trecute (Marți) un foc mare a pustiit aprópe jumătate din orșul *Bártfa*; până la amiazi au ars scrum 140 case împreună cu tóte clădirile economice și cu tot ce era adunat în ele. Localisarea focului s'a putut face abia cătră séră, fiind-că în urma secetei nu era apă de ajuns. — Cu câteva zile mai nainte fusese foc mare în *Szepesváralja*, de unde vêntul ducênd schintei și jaratec până în satul *Kolbach*, acesta a ars de tot, ici colo câte o casă pârjolită mai arată că acolo era odată un sat înfloritoriu.

*

Himen. Mărioara *Moxim* și Octavian *Buda* își anunță cununia ce și-o vor serba Dumineca, 31 Iulie (13 August) 1905, 11 ore a. m., în biserica gr. or. din Avrig.

Himen. Nicolae I. *Mircea* și Măriora *I. Popescu*, căsătoriți. (Sinaia, 21 Iulie 1905).

*

Pentru paspórte nu se plătește porto postal. Ministrul de comerciu a dat de curênd un ordin circular de cuprinsul că — după ce autoritățile îndreptățite să estradeze paspórte au favorul scutinței de port de la cele mai multe state esterne — nu mai în acel cas să iee de la partidă porto postal pentru trimiterea pasportului, când acela are să fie trimis în state față cu cari nu au favorul scutinței de postport.

*

Măritiș cu licență de la dl director. Prin un ordin dat zilele acestea ministrul de comerciu a dispus, că postărițele (postmaistrițele) dacă voesc să se mărite trebue s'o înștiințeze acésta cu 6 séptămâni înainte de cununie la directorul de poștă și telegraf sub a cărui jurisdicțiune stau, făcêndu-i cunoscut și numele, posiția socială și venitul (salariul) mirelui. Directorul apoi le va da voie să se mărite, ori nu, amăsurat împrejurărilor. Ear' acesa care în butul oprelișței se mărită totuși, se consideră ca eșită din post și va fi înlocuită cu alta. Disposiția acésta s'a luat în urma deselor casuri, că postărițele măritate după un om sărac, avisat să trăiéscă din plătuța nevestei, ajungênd în lipsă (mai ales după ce li-se înmulțește familia), fórte ușor alunecă de pe calea dréptă și — defraudéză.

*

Petrecere de vară. Producțiune teatrală-declamatorică aranjază curatoratul bisericii române din Lăpun (Lapunatek) în 13 August st. n. 1905 în comuna Lăpun din incidentul că tot acolo se va ține și a VI-a adunare anuală a despărțământului „Hida—Huedin" al „Asociațiunii pentru literatura rom. și cult. pop. rom." Inceputul la 6 ore séra.

*

Petrecere în Gurarîului. Tinerimea studiósă din Gurarîului invită la petrecerea de vară ce o va aranja Duminecă în 31 Iulie st. v. Locul petrecerei: Cósta-Rîului, la cas de timp nefavorabil în sala școlei. Inceputul la 2 óre p. m. Venitul curat este destinat spre scopuri filantropice. — Invitări speciale nu se fac.

*

Petrecere în Cohalm. Tinerimea studiósă din Cohalm și jur, invită la petrecerea declamatorică musicală, ce o va aranja în Dumineca din 13 Aug. st. n. în Cohalm (Hotel sóre). Cu ocasiunea adunării generale a despărțământului „Asociațiunii".

*

Petrecere de vară va aranja tinerimea studiósă din Tilișca în 13 August st. n. 1905 în „Poienița ascunsă". La cas de timp nefavorabil, în edificiul școlei din loc. Inceputul la 2 ore p. m. Venitul curat este destinat în favorul bibliotecii școlare din loc.

*

Osândă grea, dar' meritată. In Iunie se întêmplase în orașul italian Caserta un duel între sublocotenentul Ettore și locotenentul Mattei, din causă că Ettore după ce a fost respins din partea soției lui Mattei cu ofertele lui immorale, de năcaz s'a lăudat în societatea mai multor oficeri, că ar fi fost amantul soției colegului seu când aceea era încă fată. Duelul s'a sfêrșit cu mórtea lui Mattei (a celui ofensat în onórea familiei sale). Comanda militară a tras însă la respundere pe Ettore pentru purtarea sa mișeléscă și pentru uciderea locotenentului Mattei. Zilele acestea apoi la porunca ministrului de resboiu a fost despoiat de sabie și de epoletele de oficer în presența corpului oficeresc și imediat a fost dat în grija gendarmilor spre a-l duce la procuratura civilă, având să judece asupra lui pentru omor judecătoria civilă.

*

O moștenire mare. Ziarele americane raportéză că nu de mult a rěposat în America (în care oraș, nu se spune) un anume Weissberger Leopold, rěmânênd după el avere de cincisprezece milióne de dolari. Se zice că acest Weissberger ar fi originar din nordul Ungariei și a emigrat când era de doisprezece ani, și că în Ujpest (lângă Budapesta) ar esista multe rudenii de aprópe ale lui, cari au și făcut demersurile necesare pentru estradarea moștenirei. — Atâta e știrea, — dar' bene notandum că e știre americană și dată pe timpul căldurilor caniculare.

*

O conspirație de chiriași. Se scrie din Varșovia, că toți locuitorii chiriași s'au înțeles să pretindă de la stăpânii caselor reducerea chiriei, ear' unde nu li-se va împliní cererea, acolo să aplice mijlóce siluitóre. Asfel s'a și întêmplat apoi că chiriașii unei case mari au băgat pe stăpâna casei în sac, au cusut gura sacului ș'apoi au aruncat sacul în stradă. In altă curte au aruncat pe capul îngrijitoriului casei un sac, i-au legat mânile și picióréle și l'au tîrâit apoi din etagiul III. jos în curte și l'au aruncat pe grămada de gunoiu. Pe un stăpân burduhos asemenea l'au băgat în sac împreună cu soția sa și punêndu-i pe o teleguță atâta i-au tot căruțat pe unde era locul mai grunțuros, până ce i-au făcut aprópe morți, — și alte multe de acestea. Ear' unde stăpânul promitea reducerea, nu-l lăsau în pace până ce le dădea declarație în scris, că li a redus chiria cu atâta și atâta. Abia prin intervenția energică a poliției s'a putut pune capět acestei curióse conspirațiuni.

ECONOMIE.

Esposiția de vite în Veștem.

Condus de scopurile înalte economice, ce le urmărește „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu", comitetul ei, de la esistența Reuniunei încóci a aranjat nu mai puțin de 14 esposiții de vite de prăsilă (bovine); 3 esposiții de póme, struguri și dérivatele lor; 1 din industria de casă (lucru de mână femeesc), pe acésta în frățéscă conlucrare cu cârmacii „Reuniunei meseriașilor români din Sibiiu" și 1 de oi. Așa dar' 19 esposiții în curs de mai puțin de 17 ani. Scopul urmărit a fost propășirea în economia vitelor, în pomărit, vierit, în perfecționarea, păstrarea și respândirea lucrului de mână, datorit destoiniciei și înțelepciunei țărancei nóstre. Efectele acestor lucrări obositóre ale harnicei reuniuni economice sunt tot mai vědite. Economii români din comitat țin să-'și înbogățéscă gospodăria cu vite de soiu; grădinile cu soiuri nobile de póme; harnicele nóstre țărance țin de a lor vrednicie de a aranja la ori-ce adunări culturale și de pretutindenea câte o eposiție cu lucruri eșite din mânile lor, ear' Reuniunile nu întârzie a eda Albumuri de cusături și țesături și de a face colecțiuni de modele, care de care mai minunate.

Pentru aranjarea esposiției a 15-a de vite de prăsilă, comitetul central s'a adresat cu apel căldurос către fruntașii din marea comună curat românéscă Veștem, cărora arătându-le scopul de a aranja esposiția acolo, i-a rugat să convóce o conferență în scopul facerei preparativelor pentru-ca buna reușită a esposiției să fie asigurată.

Conferența s'a ținut la 4 Iunie st. n. cu representanți din comuna Boița, Bradu, Mohu, Șelimběr, Tălmăcel și cu toți fruntașii din Veștem.

De sine înțeles: apelul comitetului central al Reuniunii agricole a fost primit cu mare însuflețire, dat fiind, că cei presenți au fost conștii de marea importanță economică a esposiției.

S'a compus comitetul aranjator local din dnii: Ioan Papiu, paroch, George D. Bozdoc, Nicolae Vestemeanu, Nicolae Velțan, proprietar, George Ogrean, primar și presidentul al Isoțirei de credit Raiffeisen, Teodor Stoica, învěțător și Aureliu Moga, notar.

Terminul esposiției s'a statorit pe Duminecă, 2/15 Octombre c.

Admise la esposiție sunt vitele locuitorilor din Veștem, Boița, Bungard, Bradu, Cașolț, Mohu, Șelimběr, Sadu și Tălmăcel, ear' pentru formarea juriului au fost propuși comitetului central: Ioan Druhora, paroch, Ioan Bobeș și Ioan Bătilescu din Boița; Ilie Pisoiu, presidentul însoț. de credit Raiffeisen, Ioan Mâțiu, Ioan Simion și Ioaneș Mălaiu, din Mohu; Petru Fântână, Nicolae Rusu, din Tălmăcel; Ioan Vlad, paroch și Irimie Milea din Șelimběr; Teodor Stoia, înv. dir., Constantin Velțan și George D. Bozdoc din Veștem.

Cârmacii comunelor admise au luat angajament să lumineze poporul asupra importanței ce o are esposiția; pe proprietarii de vite îi vor îndemna să pórte deosebită grijă la hrănirea și ținerea în curățenie a vitelor, cu un cuvênt vor face tot posibilul, ca și acésta esposiție să facă cinste țěranului român, aranjatorilor și Reuniunei desinteresate.

„Invingětoriul."

PARTEA LITERARĂ.

Limba nouălor cărțĭ bisericeștĭ.

(Urmare.)

Cine va face mîne poimîne analiza temeĭnică și competentă a lucrăreĭ sf. sinod nu sě va putea destul mira de conziderațiile bine străcurate pe lîngă admirabilul Regulament oficial, care a căzut în umbră cînd era maĭ mare lipsă de măsurile luĭ, și nu va putea înțălege cum de a putut să fie condus de ideĭ atît de straniĭ despre latinitatea limbeĭ noastre și despre originalitatea eĭ. A veni fără nici o socoteală și a elimina din limba bisericeĭ ce era maĭ frumos și a întocmì podoaba antică cu un lustru cartonat e întradevăr o notă, care — deși sînt pe deplin convins că va dispărea din proximele edițiĭ ale cărților sf. sinod, nu va face multă cinste *istorieĭ limbeĭ noastre bisericeștĭ.* — Am credința întemeiată că sf. sinod nu va persista și pe mai departe pe calea apucată și va relua cinstita și patriarchala cale romînească, pe care au început a umbla toțĭ ceĭ aleșĭ dintre cei chemațĭ și pe care toată lumea romînoască s'a putut bucura cînd a văzut maĭ zilele trecute umblînd cel maĭ luminat și ințălept cap al Romînilor, regele Carol I. îndemnătorul cuminte al tuturor aspirațiilor romînești, care într'o vorbire clasică rostită în Academia romînă în 1 Aprilie a anuluĭ acestuia a vorbit cu atîta competență și cu atîta dreptate despre limba romînească, încît face ca să fie amintite cu o adevărată recunoștință și aicĭ. Iată ce zicea înaltul suveran despre limba noastră și despre drepturile eĭ.

„Cuvintele vechi, deși obîrșia lor este slavă, grecăască sau turcească, alcătuesc originalitatea și bogăția limbeĭ. Aceste odoare amenințate a cădea în uitare trebuesc scăpate, redîndu-le locul la care au drept și să se pună o stavilă valuluĭ de nepăsare pentru graiul bătrînesc, *stîrpind totodată buruenile neologismuluĭ*, care înăbușe *limba strămoșască.* De ce să ne ferim de aceste locuțiunĭ vechĭ cu obîrșie așa de curată ca aceea a *liturgieĭ* și a letopisețelor țăriĭ și care nicĭ măcar arhaisme nu sînt, de oarece le întîlnim în limba bisericeĭ și a poporuluĭ? Maĭ mult de temut sînt neologismele sterpe cu formă și înțăles pocite, carĭ nu aduc nicĭ oi dee nouă, ci isgonesc numaĭ cuvinte curat romînești, spre a le înlocui cu altele streine cu înțăles absolut identic, ca spre pildă avansare în loc de înaintare, voiaj în loc de călătorie — (cine a cetit studiul de față va ști adauge încă foarte multe de acestea).

Aceste parazite răutăcioase sînt miĭ; numărul lor crește pe zi ce merge și sfîrșitul va fi *schilodirea limbeĭ.*.. Urmarea cea maĭ deplîns a acesteĭ greșite îndrumărĭ este șanțul ce se sapă între limba claselor culte și neprihănita limbă a poporuluĭ.

Despărțenia aceasta trebue deci cu orĭ ce preț preîntimpinată ca o primejdie pentru tot neamul romînesc, a căruĭ unitate se intemeiază pe legea și pe limba sa".[1]

Astfel a găsit regele Romînieĭ, un om care nu s'a născut la noĭ, n'a ieșit din sînul poporuluĭ nostru, n'a fost adormit la fermecătoarele cîntece de leagăn romînești și nu și-a încălzit sufletul la smeritul altar al vreuneĭ bisericuțe romîneștĭ, dar care și-a pus ca țintă ridicarea unuĭ popor la culmile adevărateĭ culturĭ.

De principiile acestuĭ înțălept cap al Romînilor așteptăm să fie conduşĭ *toțĭ* cîțĭ sînt chemațĭ a lupta alăturea de el pentru ajungerea aceluiaș ideal, — așteptăm deci și dela capiĭ bisericeĭ din Regat, aceea ce sîntem în drept a aștepta dela ei: readucerea limbeĭ bisericeștĭ la viața ei adevărat romînească așa precum aŭ sfințit'o vremurile și înaintașiĭ noștriĭ.

Ca puncte de trecere la capitolul, în care voiŭ vorbi despre cărțile bisericeștĭ din Ardeal fac amintire despre o altă carte bisericească tipărită în Romînia în timpul maĭ nou. Această carte este Testamentul nou tradus după originalul grecesc și publicat sub numele de *„Noul așezămînt"*, de profesorul dela facultatea teologică din Bucureștĭ, mort anul trecut, *Dr. N. Nitzulescu.* Această traducere voia să fie modelul uneĭ bune traducerĭ a cărților bisericeștĭ, o traducere care să se facă fidel după original șĭ într'o limbă romînească equivalentă — și voia să fie o ediție critică-populară. Tot cam în acelaș timp se urmărea împlinirea acestuĭ fel de dorință în celalalt centru al ortodoxismului romînesc, în Cernăuțĭ, unde eruditul profesor dela facultatea teologică de acolo, Isidor de Onciul, făcea traducerea științifă-critică a psalmilor, și unde la exemplul acestuia s'a continuat această înaltă operă de a da o traducere critică a cărților sfteĭ Scripturĭ, prin tinărul savant *Dr. Oct. Iropescul*, care dă în *„Candela"* dela Cernăuțĭ traducerea cărțiĭ luĭ *Iov și alui (1903) Avadie (1902)* — și prin dl Dr. Emilian Voiutschi, care dă traducerea „Proverbelor lui Solomon" (a. 1901), precum și prin dl *Dr. Vasilie Tarnavschi*, care dă traducerea *critică (1905) a „Genezeĭ"*. In o ediție critică e natural, că poezia are un loc destul de modest, din care pricină și aceste cărțĭ dela Cernăuțĭ sînt într'o limbă cam nepotrivită usuluĭ bisericeĭ, o limbă care este însă științifică (abstrăgînd dela prea desele pumnunisme, carĭ copleșesc încă și astăzĭ înmăsură observabilă tot ce se scrie în Bucovina), ceeace a și fost scopul traducătorilor. Nu sub această apreciare cade însă Noul așezămînt alui Nitzulescu, care voia să fie pentru usul creștinilor, așadară voia să fie o carte populară, dacă'mi e permis să mă folosesc de acest termin.

(Va urma).

Cărți și reviste.

„Legea despre economia și poliția de câmp" (art. de lege XII. din 1894), tradusă și esplicată de Pavel Rotariu, advocat în Timișóra. Costă 40 fileri (fără porto postal). A apărut în „Tipografia Nouă" în Orăștie.

*

„Câteva pagini", schițe de Dr Ludovic Csato. Au apărut în Budapesta în „Tipografia Poporul Român". Costă 1 corónă (pentru România 1 fr. și 20 bani).

Posta redacției.

„Sburătoriul". Nu'ți putem împliní dorința. E pusă însă la rînd pentru mai târziu.

---

[1] Cf. Voința națională 10 April 1905.

[174] 2—3

Concurs

Pentru întregirea a două posturi de învĕţătorĭ din comuna bisericéscă Rĕşnov protopresb. Branului, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

Salariu 500 coróne, 11 jug. de pămênt, socotite pentru fie-care post cu câte 100 cor., lemne de foc cu câte 3 stângini, relut de cuartir 80 de coróne.

Cuincuenalele se vor începe numai după anii serviţi în respectiva comună.

Şcóla de repetiţie sunt îndatoraţi a o ţiné fără altă remuneraţiune.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Zerneşti, în 12 Iulie 1905.

Ioan Dan
adm. protopresbiter.

---

[175] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** secundar la şcóla centrală română gr. or. din **Bran**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual plătit în rate lunare anticipative din cassa centrală a bisericilor brănene 600 cor.
2. Cuartir liber în edificiul şcolar.
3. Trei stângini lemne de foc.
4. $^1/_4$ jugĕr de pămênt, eventual 12 cor.

Pe lângă cualificaţiunea prescrisă se mai pretinde de la concurenţi sĕ fie buni cântăreţi ca sĕ pótă ţiné strană şi sĕ cânte cu elevii în biserici Dumineca şi în sĕrbători.

Eforia va plăti cuincuenale numai după anii serviţi la acésta şcólă.

Petiţiile instruite conform dispoziţiilor legei, au a se înainta oficiului protopresbiteral al tractului Bran în Zerneşti, până la terminul amintit.

Din şedinţa eforiei şcólelor române gr. or. din Bran, ţinută la 22 Iunie 1905.

George Babeş president. **Nicolae Runcean** secretar.

Vĕzut.

Ioan Dan
adm. prot.

---

[176] 2—3

Publicaţiune

Pentru liferarea de

1. Pâne de grâu curat.
2. Franzolĕ (jimle) făcute din făină de grâu curat cu lapte.
3. Făină de grâu curat nr. 2 şi 3.
4. **Carne de vită.**
5. **Carne de viţĕl.**
6. **Carne de porc**, şi
7. **Unsóre de porc,** tóte de **prima calitate**, pentru alimentarea alor 220—250 elevi de la **seminariul arhidecesan teol.-ped gr. or. român „Andreian" din Sibiiu**, în anul şcolar **1905/6.**

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posiţiuni, sĕ'şi înainteze ofertele în scris, provĕzute cu timbru de 1 corónă, presentându-le în persónă la subscrisul, până la **20 August stil nou** inclusive, unde vor afla mai deaprópe şi condiţiunile speciale pentru încheierea contractelor, cum şi eventual alte informaţiuni. Ofertele netimbrate cum şi cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Tot în acest termin se pot înainta oferte în scris şi pentru **resturile de mâncare** nefolosibile de la mese şi culină.

Sibiiu, 1 August n. 1905.

I. Hociotă
econom sem.

---

[177] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** la biserica veche din **Sohodol**, în protopresbiteratul Branului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Venitele împreunate cu acest post, sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Petenţii au a'şi înainta rugările provĕzute cu tóte documentele necesare la oficiul protopresbiteral al tractului Bran în Zerneşti în terminul susindicat, şi se pot presenta înaintea alegĕtorilor, pentru a cânta eventual a celebra şi predica.

Din şedinţa comitetului parohial al bisericei vechi din Sohodolul Branului, ţinută la 3 Iulie st. v. 1905.

George Babeş adm. par., president. **Aron Puşcariu** secretariu.

Vĕzut.

Ioan Dan
prot.

Nr. 4?? 1905. [171] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea unui post de **capelan** în parohia de clasa a doua din **Hĕrman**, protopopiatul Braşovului, în conformitate cu ordinul Preaven. consistoriu arhidiecesan de dto 5 Iulie 1905 Nr. 5577 Bis., se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele parohiale fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi înainta cererile cu tóte documentele recerute în terminul arătat la oficiul protopresbiteral, şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Cei cu cualificaţiune superióră vor fi preferiţi.

Hĕrman, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 10 Iulie 1905.

Pentru comitetul parohial:

David Pop president. **George Corbu** notariu.

„Vidi."

Braşov, 11 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Braşov.

Vasile Voina
protopresbiter.

Nr. 792 1905. [170] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului al doilea de **învĕţătoriu** la şcóla gr. or. confesională română din comuna **Fofeldea**, protopresbiteratul gr. or. al tractului Agnita se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariu de 600 cor., din care sumă 400 cor. de la biserică şi 200 cor. de la comuna politică, lemne de foc, cuartir şi grădină.

Cuincuenalele se computĕ de la instituirea definitivă şi serviciul neîntrerupt în respectiva comună.

Reflectanţii la acest post au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, avênd a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica din Fofeldea, spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Bendorf, în 11 Iulie 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

Nicolae Gavrea
adm. prot.

Nr. 325 1905. [160] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Mediaş se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Bertan**, cu salariu de 600 coróne, solviţi în rate lunare anticipative, şi anume din cassa comunală 300 cor., din cassa bisericei 300 cor., în cari sunt computate şi lemnele, cuartir în edificiul şcólei. — Invĕţătoriul e obligat a conduce corul atât cu elevi, cât şi cu tinerimea adultă; a cultiva grădina şcolară, din a cărei venit va primí jumĕtate. — Cei cu cunoştinţă de musica vocală sau instrumentală vor fi preferiţi şi remuneraţi.

2. **Blajel**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir in edificiul şcólei şi lemne de foc.

3. **Ernea-săsĕscă**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc.

4. **Şaroş**, cu salariu de 600 cor. solviţi în suma de 518 cor. din repartaţie, ear' restul de 82 cor. din cassa comunală, cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări.

Invĕţătorii instituiţi sunt datori a cânta Dumineca şi sĕrbătórea cu copiii în biserică, a contribui la fondul protopresbiteral pentru casa tractuală în suma de 10 coróne anual, în decurs de 10 ani; şi cari ar mai face pretensiuni şi la cuincuenale după anii serviţi în altă comună, au sĕ 'şi espună acele pretensiuni în petiţiunile lor de concurs, pentru ca comunele sĕ se ştie orienta la alegere.

Mediaş, la 7 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Mediaş, în conţelegere cu comitetele parohiale.

In absenţa dlui protopresbiter:

Ioan Fodorean
paroh gr. or. Mosna, ca substitut.

Nr. 127 1905. [163] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroh *Lazar Stan* din parohia de clasa a III a **Socet** cu filiile **Poiana Răchiţelei** şi **Runcul mare**, protopresbiteratul gr. or. al Hunedórei, pe basa înaltei resoluţiuni consistoriale dto 17 Maiu a. c. nr. 4451 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 zile la prima publicare în „Tel. Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din tóte venitele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral — şi a se presenta în biserică în terminul regulamentar, pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral al Hunedórei, în conţelegere cu comitetul parohial.

Hunedóra, la 5/18 Iulie 1905.

Avr. P. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 345 1905 [164] 3—3

Concurs.

Pentru **ocuparea parohiei Rimeţ sat**, protopresbiteratul Alba-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii îşi vor înainta petiţiunile, cu tóte documentele recerute subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, şi au a se presenta în biserică, conform prescriselor regulamentare spre a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial local.

Alba Iulia, 5 Iulie 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 396 1905. [162] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de **învĕţătoriu** la şcóla elementară gr. or. română din **Sighişóra**, se publică concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român".

Salariul anual constă din 600 coróne, cuartir gratuit în edificiul şcólei, lemnele necesare de foc până trei stângini de stejar.

Cuincuenalul prescris de lege servind învĕţătoriul la acéstă şcólă neîntrerupt timpul normal de cinci ani.

Alesul va fi îndatorat a provedé instrucţiunea şcolarilor de la 6—12, şi celor de la 13—15 ani, şi a ţiné strană în biserică în mod perondator în Dumineci şi sĕrbători cu ceialalţi învĕţători.

Petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre sĕ se aştérnă din partea petenţilor subsemnatului oficiu protopresbiteral în Sighişóra (Segesvár) până la terminul indicat cu îndatorirea a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cele rituale preferindu-se cântăreţii buni.

Sighişóra, 11 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişóra, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 490 1905. [178] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** vacante din comunele mai jos indicate în protopresbiteratul Bistriţa se publică concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Blaşfalĕul de-sus**, cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir în şcólă şi folosinţa grădinei şcolare.
2. **Borgo Mijloceni**, cu salariu de 600 cor. din fondul şcolar, cuartir în şcólă şi 16 cor. pentru lemne de foc.
3. **Cuşma**, cu salariu de 600 coróne de la popor, cuartir în şcólă.
4. **Ida mare**, cu salariu de 600 coróne de la popor, relut de cuartir 12 cor. şi folosinţa grădinei şcolare.

Concurenţii au a'şi înainta rugările instruite conform legei în terminul de sus la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi a se presenta înainte de alegere poporului în biserică.

Bistriţa, 10 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriţa în conţelegere cu comitetele parohiale.

Simion Monda
protopop.

Nr. 320 1905. [172] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** la şcólele confesionale gr. or. din comunele însemnate mai jos din protopresbiteratul Iliei, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Ilia**, salariu anual 660 coróne, şi anume: 600 cor. din fondul de bucate al parohiei şi de la popor, solvite în rate lunare decursive, ear' 60 cor. ca jumĕtate din venitele cantorale pentru serviciile de cantor în una de strane, cuartir liber în edificiul şcólei, eventual bani de cuartir.

2. **Câmpuri-Surduc**, salariu anual 600 cor. şi anume 400 cor. de la popor, ear' 200 cor. din fondul şcolar eparhial, cuartir în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

3. **Gothatea**, salariu anual 600 cor. şi anume 530 cor. sunt socotite unele pămênturi arătóre, fênaţe, ear' 70 cor. de la comuna politică, cuartir în edificiul şcólei şi lemne de încălzit 2 stângini ori 48 coróne bani, din cari lemne are sĕ fie încălzită şi sala de învĕţămênt.

4. **Godinesci** cu filia **Petresci,** salariu anual 600 cor. şi anume: 500 cor. de la popor, şi folosinţa unei grădini în valóre de 100 cor., cuartir în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

Reflectanţii la vre unul din aceste posturi vor avé a se presenta în comună în vre o Duminecă ori sĕrbătóre spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, avênd a conduce cântările cu elevii în biserică.

De la reflectanţii la posturile de sub pct. 1 şi 2 se recere sĕ aibă şi cunoştinţă din musica instrumentală ca sĕ se pótă forma coruri de adulţi.

Cuincuenaliile se computĕ numai după serviciu neîntrerupt de la instituirea definitivă la respectiva şcólă.

Cererile instruite conform normelor în vigóre se vor aşterne la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Ilia, la 4 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Ilia. In conţelegere cu comitetele parohiale.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 482 1905. [173] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Turda, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român", pe lângă următórele emolumente:

1. **Agârbiciu**, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir în natură, grădină şi lemne de foc.
2. **Banabic**, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc.
3. **Botez**, salariu 600 cor, şi anume 400 cor. din folosirea alor 25 jugĕre pămênt şi din repartiţie şi stole, ear' 200 cor. din fondul şcolar eparhial; cuartir, grădină şi lemne de foc. Postul este împreunat cu cantoratul.
4. **Cristiş**, salariu 600 cor. din repartiţie şi pămênturi, grădină şi lemne de foc.
5. **Gabud**, salariu 600 cor., relut pentru cuartir şi lemne.
6. **Hărastăş**, salariu 600 cor. din repartiţie şi cassa bisericei, cuartir, grădină şi lemne de foc.
7. **Hidiş**, salariu 600 coróne, relut de cuartir şi pentru grădină şi lemne de încălzit.
8. **Muerĕu**, salariu 600 cor., grădină, cuartir şi lemne de foc. Alesul va provedé şi cantoratul.
9. **Soporul de câmpie**, salariu 600 cor., cuartir, grădină şi lemne de foc. Cu postul învĕţătoresc este împreunat şi cantoratul.
10. **Turda**, salariu 600 cor. solvibil în rate lunare anticipative, cuartir în edificiul şcólei, lemne de foc şi remuneraţie specială pentru instruirea corului bisericesc şi pentru alte servicii scripturistice.

Cuincuenalele se vor socoti de la datul alegerii.

Reflectanţii vor avé a ţine strană în Dumineci şi sĕrbători şi sunt poftiţi a se presenta în comuna respectivă spre a'şi arăta aptitudinile în cele rituale.

Cererile instruite în regulă sĕ a ştérnă în terminul indicat subsemnatului oficiu, de la care se pot primí şi informaţiuni mai speciale.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Turda, 10 Iulie 1905.

Jovian Mureşianu
protopresbiter.

Un tinĕr român

cu câteva clase reale sau gimnasiale se aplică imediat ca **practicant** în Librăria arhidiecesană din Sibiiu (Nagyszeben).

Petiţiile sĕ fie scrise cu mâna proprie.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatián. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecesane

80 Sibiiu, Joi 28 Iulie (10 August) 1905

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arehidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Votul universal.

Sibiiu, 9 August n.

În tóte statele în cari s'a întrodus votul universal la alegeri, meritul că s'a întrodus revine socialiştilor, cari i-au forţat votarea. Aşa va fi probabil şi la noi. Bărbaţii luminaţi de stat, cum se vede, nu prea vreau sĕ înţelégă, că toţi aceia cari au datorinţe faţă de stat trebue sĕ aibă şi drepturi, ci aştéptă, ca strada sĕ'i lumineze şi mai bine în privinţa acésta, acea stradă, care lăsată în voia ei póte sĕ puşte şi peste ţîntă, şi póte sĕ şi aprindă cu schînteile ce le scapără, nu numai sĕ lumineze.

E greşită politica, — facă-o guvernul ori oposiţia, — de a aştepta până se mişcă strada cu întroducerea reformelor aflate de bune şi folositóre de tótă lumea; dar' şi mai greşită e politica de a *provoca* strada deadreptul sĕ pretindă aceea-ce fie-care minte sănătósă trebue sĕ'i acórde.

Şi la noi aşa se face. Până era partidul guvernamental tare şi la putere, oposiţia se dădea de aderentă a votului universal, pe care'l trecuse între punctele de program, dar' partidul liberal şi guvernul eşit din sinul seu declara sus şi tare, că votul universal nu se póte introduce la noi, fiind-că atunci întra naţionalităţile în numĕr prea mare în parlament.

Cu votul universal pe buze a eşit oposiţia învingĕtóre din alegerile efectuate astă-iarnă, când a bătut guvernul sprijinită de voturile păturilor sărace sociale din ţéră, cari au dat crezĕmênt promisiunilor ce li-s'au făcut în privinţa acésta. Cum însĕ oposiţia s'a vĕzut tare şi mare, cu o mână deja pe frînele de guvernare a ţerii, a schimbat iute frontul şi a zis că votul universal nu se póte da, însĕ se póte lărgi dreptul electoral în mĕsură mai mare. Dar' acum au luat liberalii votul universal pe buze, şi strigă mereu: ba nu, dacă sunteţi ómeni cinstiţi, *daţi ţerii votul universal*! Chiar şi un ministru actual, cel de la interne, s'a declarat în faţa unei delegaţiuni a socialiştilor aderent al votului universal, pentru-ca toţi cei-ce plătesc dare şi dau soldaţi statului, sĕ pótă contribuí cu votul lor la conducerea de stat.

Ce însémnă acésta? Nimic alta, de cât că votul universal e bun mijloc de a seduce lumea săracă şi de a o câştiga, când pentru unul, când pentru altul dintrĕ partidele nóstre politice. De dat însĕ nu are sĕ 'l dee de bună voe nici una dintrĕ partidele nóstre din parlament. De aceea, şi la noi, dacă va fi sĕ se întroducă vre-odată votul universal, meritul are sĕ fie earăşi al socialistilor, pentru-că ei pórtă lupta cea mai inteţitóre pentru câştigarea acestui drept cetăţenesc.

Deosebi acum, după-ce s'au convins, că oposiţia i-a tras pe sfóră cu promisiunile făcute în chestia votului universal, lupta lor începe sĕ iee dimensiuni chiămate sĕ ducă causa la isbândă. Atât centrul, Budapesta, cât şi provincia, a început o mişcare impunĕtóre în direcţia acésta. Duminecă s'au ţinut întruniri mari socialiste în Pojon, Solnoc, şi pe alte locuri, la cari au participat ómeni cu miile, şi unde s'a vestejit în termini fórte energici atitudinea coaliţiei faţă cu votul universal de care s'a lăpĕdat acum, după ce a ajuns sĕ aibă majoritatea în dietă, adresându-se coaliţiei somaţiunea, ca *sĕ abandoneze chestiile militare* şi sĕ priméscă formarea cabinetului, *introducând fără amânare votul universal la alegeri.* Duminecă viitóre se vor ţiné alte întruniri de acestea socialiste, una chiar în Budapesta, la care vor participa delegaţi din ţéra întrégă. O întrunire mare socialistă se va ţiné apoi în 20 August n. în Oradea-mare, la care va lua parte întreg Bihorul.

Ca aderenţi ai unui program politic, — programul naţional român, — în care asemenea e trecut ca postulat votul universal, fără nici o restrîngere, — nu putem de cât sĕ aprobăm cererea cu insistenţă ce se face din partea socialistilor, ca votul universal sĕ se întroducă cât mai curênd şi la noi, modificându-se actuala lege electorală destul de meşteşugită şi destul de nedréptă. Şi dacă e adevĕrat aceea ce ne spune o gazetă magiară, că projectul de lege în privinţa acésta ar fi deja gata în ministeriul de interne, şi că aprobarea prealabilă a Majestăţii Sale încă e dată, ear' în 15 Septembre ministrul actual de interne îl va presenta dietei — nu putem de cât sĕ felicităm guvernul, că prima sa îngrijire o dă acestei cestiuni de cea mai mare însĕmnătate pentru ţéră. Ei, sĕ poftéscă coaliţia şi sĕ declare în dietă că nu primeşte votul universal!

Conferenţa liberalilor. Conferenţa partidului liberal a fost convocată pe 23 August n. la Budapesta, ear' nu pe 17 August cum au cerut deputaţii cari ţinuseră întrunire confidenţială. Contele Tisza încă va lua parte la conferenţă şi 'şi va espune în ea punctul seu de vedere. Dar' şi până atunci face atenţi într'un articol de ziariu pe deputaţii partidului liberal, că numai în casul acela sĕ se alieze cu celelalte partide din coaliţie, credincióse transacţiei de la 1867, dacă acestea abandonéză şi scot din programul lor chestiile militare.

„Asociaţiunea" la Săcădate.

— Raport special. —

Sibiiu, 8 August n.

Li-s'a umplut inimile de bucurie fruntaşilor din harnica comună Săcădate, când au primit vestea de la Sibiiu, că comitetul despărţĕmêntului după un restimp de aprópe 20 ani eară va merge acolo, sĕ arunce în inimile Românilor de pe acele plaiuri ale Oltului sĕmînţa luminei, a dragostei de neam şi patrie şi sĕ plivéscă puţinele burueni crescute în acésta grădină românéscă din causa neştiinţei sau a împrejurărilor nefavoritóre înaintării nóstre culturale şi economice.

Cu aceeaşi bucurie şi dor de a se achita de o datorinţă, ce are în urma încrederei cu care a fost distins de către cărturarii şi fruntaşii celui mai ales centru românesc — a plecat Duminecă, în 6 August, din Sibiiu şi noul comitet al despărţĕmêntului în frunte cu directorul, domnul Dr. Ilie Cristea, asesor consistorial.

Comitetul a fost însoţit de mai mulţi sibiieni şi în decursul călĕtoriei cu trenul de la Sibiiu până la Avrig tot mai mare a crescut numĕrul acelora, cari sunt dornici de cunóşterea mijlócelor şi învĕţarea artei de a lumina mintea şi cultiva inima poporului de la ţéră şi totodată de a se însufleţí din isvorul însufleţirei naţionale.

Harnicii săcădăţeni au făcut tot ce numai póte sĕ facă o inimă românéscă pentru primirea şi îngrijirea óspeţilor mulţi la numĕr, pe cari au fost şi vor fi totdéuna fericiţi şi mândri de a 'i fi putut vedé în mijlocul lor.

La gara din Avrig domnul protopresbiter Cândea s'a alăturat la céta nóstră şi mai multe trăsuri din Săcădate ne-au aşteptat; de unde apoi — schimbând aerul înăbuşitor din tren cu arşiţa sórelui şi cu praful ce se ridica de asupra nóstră ca un nor în urma tropotelor de cai şi mersul trăsurilor — cu iuţélă am străbătut drumul ce mai aveam de percurs.

Lângă podul Bradului ne-au întimpinat 36 călăreţi — feciori aleşi, cu năfrămi şi flori împodobiţi, unii dintrĕ ei cu stéguri, ce purtau cruce în vêrf, încălecaţi pe cai sprinteni şi împenaţi — în frunte cu harnicul învĕţătoriu Măhăra, care în cuvinte potrivite a bineventat comitetul, ear' directorul în cuvinte alese mulţămind pentru frumósa primire — a salutat acésta óste creştinéscă şi adevĕrat românéscă.

„Precum cu inimă tînĕră şi cu semnul crucii în vérful stégului vostru ne primiţi, iubită tinerime, aşa şi noi în numele culturii româneşti — intemeiate pe credinţa în crucea lui Christos — venim în mijlocul vostru, ca sĕ căutăm căile de înaintare a poporului român" etc.

La întrare în comună ne-a primit primăria comunală, care prin rostul vorbelor vrednicului notariu Grădinar şi-a esprimat bucuria şi fericirea că i-s'a dat prilej a puté sălăşluí în comună comitetul despărţĕmêntului „Asociaţiunii".

Li-s'a rĕspuns din partea directorului cu aceeaşi căldură şi dragoste cu care a fost intimpinat comitetul.

„Mĕ bucur", a zis întrĕ altele dl director, „că apreţiaţi aşa bine misiunea nóstră culturală şi promiteţi lucrărilor nóstre

---

FOIŞORĂ

Din viaţa nóstră.

I.

Scriitorul-ascet: Picu Procopie Petrut din Sălişte.

Din împrejurarea, că în Vieţile sfinţilor bisericei ortodoxe alăturea de sfinţii altor neamuri nu s'a învrednicit a sta nici un singur sfânt român, unii scriitori străini au fost [illegible] sĕ afirme, că poporul nostru n'ar fi fost destul de religios în trecut şi că n'ar fi avut în sinul sĕu şi indivizi plini de abnegaţie şi pĕtrunşi de cucernicie. Singurul sfânt pe care'l avem şi noi e sftul Aşteaptă, al cărui nume însĕ nu ne aduce nici o fală şi nici o dovadă nici despre vechimea legii nóstre, nici despre tăria ei.

Afirmaţiunea, că n'avem sfinţi canonisaţi de biserică este justă, din ea însĕ nici un om nepreocupat nu póte deduce, că n'am fi avut în trecutul nostru ómeni cucernici şi [illegible] evlavie şi că n'am fi fost religioşi ca alte popóre. Din contră, am fost religioşi şi o dovedim acésta cu starea religiósă din timpurile nóstre, peste cari cu atâta tărie suflă orcanul necredinţei şi al indiferentismului religios, — nici astăzi, când la cele mai multe popóre a scăzut simţul religios, poporul nostru n'a încetat a fi pĕtruns de învĕţăturile bisericei şi a ţiné la ele cu o tărie, cu care nu e obicinuit a ţiné la alte lucruri. Dacă vitregitatea timpurilor nu ni-a păstrat numele nici unui cuvios român, este o dovadă, sau că am trăit prea retraşi în vremurile cari au dat Bisericei sfinţi, sau că am fi avut chiar şi sfinţi, a căror amintire însĕ influinţele străine, cari une-ori nu erau numai vehemente, ci şi violente, au şters-o cu desăvêrşire. Nu ni-s'au păstrat nici numele celor mai vechi traducĕtori în româneşte ai cuvêntului lui Dzeu, cari au perpetuat prin copieri vechiul scris românesc, dar' pentru aceea azi nimeni nu mai trage la îndoială, că cele dintâi cărţi bisericeşti tipărite n'ar fi nişte traduceri mai vechi, cari la rândul lor vor fi fost şi ele nişte copii luate de pe alte copii mai vechi provenite de la indivizi al căror nume nu-l cunóştem. Cine-ar puté dovedi, că acei călugări erudiţi n'ar fi avut printrĕ ei şi de aceia, cari sĕ se fi distins nu numai pe terenul unei vieţi ştientifice-literare, care e împreunată cu multe şi mari greutăţi, — ci şi pe acela al unei vieţi contemplative-religióse?

In sinaxarele mai noue se şi găsesc numele câtorva călugări pioşi, cari şi-au petrecut viéţa în marginile celor mai rigurióse porunci ale bisericei creştine, şi cărora nu atât viaţa cuviósă li-a lipsit, cât mai vêrtos ocasia de a fi şi ei trecuţi în pomelnicul sfinţilor. Dar' şi în conştiinţa poporului trăesc şi vor fi trăit mai ales în timpurile mai vechi indivizi despre cari poporul e deprins a crede lucruri tot aşa de frumóse şi de vrednice ca şi despre unii sfinţi vechi.

*

Din negura désă ce acopere partea cea mai însemnată a vieţii nóstre etnice, întêmplarea a voit, ca din incidentul pregătirilor pentru esposiţia istorică-etnografică a Asociaţiunii sĕ se desfacă înainte de ce s'ar perde cu desăvêrşire, o figură care nu numai prin viaţa ei de model, cât mai ales prin predigiósa activitate ce a desvoltat trebue sĕ ne opréscă pentru câteva momente luarea aminte. E o figură de acelea, al căror suflet se găseşte la cei din generaţia mai fericită de pe la începutul veacului al 19-lea până către jumătatea lui, şi a cărui activitate, care de altcum e un reflex puternic al înţelegerii depline a spiritului timpului sub raportul religios, e ceva ce abia dacă se mai póte întâlni la vre-un călugăr cu erudiţie mai temeinică de prin veacurile trecute.

Onórea de a numĕra printrĕ fiii sĕi pe acest scriitoriu ascet, de care va fi vorba, revine Săliştei (lângă Sibiiu), unde s'a născut şi unde a lucrat până la sfîrşitul vieţii sale.

Săliştea, care a avut norocirea de a se puté bucura în cursul vremurilor de o sórte mai fericită, nefiind supusă iobăgiei, este una dintrĕ puţinele sate româneşti, al căror trecut se póte urmări cu sute de ani îndĕrĕt. In timpul în care la alte sate se petreceau lucruri despre cari azi nu se mai ştie nimic, în Sălişte era o organisaţie destul de însemnată şi razele unei culturi nu numai religios-morală, ci şi socială începuseră a pĕtrunde de-a binele. Şi acésta din motivul, că fiind situată la marginea ţĕrii şi fiind hotărîşă cu ţéra românéscă, după începutul sec. 19-lea mai ales mînaţi fiind Săliştenii — la început mai puţini, mai târziu tot mai mulţi — sĕ-şi caute de ale traiului în ţéra românéscă, în curênd au făcut cunoştinţă, printrĕ altele şi cu lăcaşurile virtuţii, cu mănăstirile din România, cari au început a fi împopulate de Săliştenl. „Nu este altă comună pe tot sprijinul, cari de-şi mergem pe căi diferite, totuşi tindem spre aceeaşi ţintă: ridicarea culturală şi economică a poporului şi prin acésta a unei părţi însemnate din cetăţenii patriei".

Inaintând cătră centrul comunei trecurăm prin o pórtă de triumf, unde în faţa bisericei ne aştepta satul întreg, femei şi copile cu faţa plină de bucurie potop de flori vărsau asupra trăsurilor cu óspeţii.

Abia am avut timp sĕ rĕsuflăm la sălaşurile unde am fost găzduiţi, căci comitetul, vrênd sĕ-şi încépă lucrarea sa după datina Românului, cu rugăciune cătră Dzeu, — a grăbit a participa la serviciul divin dimpreună cu toţi însoţitorii. Era mulţime de popor, bĕtrâni şi tineri, bărbaţi şi femei, cari ascultară serviciul divin celebrat de cătră domnul Dr. Ilie Cristea, protopresbitarul Cândea şi preotul Mateiu din Lancrăm. Au fost de faţă protopopul gr. cat. Cutean, dl Petra-Petrescu directorul despărţĕmêntului Agnita, preoţime, dăscălime şi notari etc. din comună şi jur.

La cântarea religiósă a luat parte aprópe tótă céta creştinéscă pe care a putut'o sălăşlui cu acest prilej sfânta biserică gr. or. din Săcădate.

Punctul culminant al serviciului divin a fost predica rostită de directorul despărţĕmêntului, asesorul consistorial *Dr. Ilie Cristea* despre patima înjurăturilor, a sudalmelor, care bólă bântue mai ales straturile poporului nostru de la ţară, în care mod de rĕsbunare nimenea nu ne 'ntrece, de cât compatrioţii nostri unguri. A arătat cu esemple şi citate potrivite din biblie, că înjurăturile, sudalmele sunt cele mai grele pĕcate, dintrĕ cari le face omul, căci pe când celelalte tóte îşi au óre-care esplicare în poftele trupeşti, dorinţele de înavuţire etc., sudalmele nu au nici un rost, nici un motiv mai ponderos.

Dreptaceea sunt pĕcate cari nu se pot ierta, mai ales că cele mai multe sunt făptuite în contra fiinţei lui Dzeu. Şi precum legile lumeşti pedepsesc cu asprime pe cei ce injură pe domnitorii ţĕrii, astfel — la timpul sĕu şi legile dumnezeeşti îşi vor aplica pedepsele cuvenite faţă de aceia cari înjură pe Domnitoriul Domnitorilor, pe Ziditoriul şi Făcĕtoriul tuturor, vĕzutelor şi nevĕzutelor, care a creat pe om după chipul şi asĕmănarea sa, ca sĕ 'l preamăréscă, ci nu sĕ 'l înjure, căci nu acésta este rĕsplata cuvenită pentru-că i-a dat viéţă omului şi pentru buna lui vieţuire pe acest pămênt a împodobit cerul cu sóre şi stele strălucitóre, pămêntul cu róde pentru hrana trupului etc. Parinţii sĕ se feriască a înjura în presenţa copiilor, ca sĕ nu se lege şi de ei acest obiceiu rĕu, ca astfel cu timpul sĕ se stîrpéscă cu totul din rădĕcină acésta bólă naţională.

Dacă voim sĕ fim numĕraţi în şirul popórelor culte, trebue sĕ stirpim acésta pecingine de pe trupul neamului nostru.

Ca conţinut a fost fórte nimerită acésta predică, dar' eleganţa formei în care au fost turnate ideile a fost şi mai impunĕtóre, şi prin însuşirile individuale, prin o voce armoniósă şi plină de blândeţa creştinului adevĕrat, succesul s'a înczeit. Tóte au fost frumóse în cuvêntarea amintită, dar' mie şi cred că celor mai mulţi ni-a plăcut deosebi şi limba cea dulce, graiul poporului, în care a fost predată şi care cu undulaţiunile 'i line ca adierea zefirului, şi pline de căldura iubirei de neam, a deşteptat în sufletul *„iubitei naţii“* cele mai nobile simţeminte. Astfel ne putem esplica atenţiunea încordată a poporului ascultător, care după terminarea cuvêntărei a erupt în strigăte de „Sĕ trăiéscă". Mulţi din ei îşi ziceau la fine: „vezi ăsta-i domn de al nostru, căci i-am priceput tótă vorba".

După-ce am eşit din biserică, comitetul şi ceialalţi óspeţi au făcut visite pe la familiile fruntaşe din comună.

La sunetul clopotelor eară ne adunarăm în biserică, unde eram acum şi mai mulţi, căci preoţi, învĕţători, notari şi alţi conducĕtori ai poporului de prin satele învecinate şi chiar şi din cele mai îndepărtate, alergară cu toţii sĕ iee parte la prestaţiunile despărţĕmêntului. Aşa din Reşinari, Guşteriţa, Bungard, Mohu, Boiţa, Avrig, Porumbac, Fofeldea, Topârcea, Lancrăm, etc.

Directorul dă cuvênt dlui Dr. *Ioan Fruma*, harnicului advocat din talpa ţerii, care fiind fiu al acelui ţinut, cunóşte bine năcazurile ce 'i apasă pe bieţii ţĕrani. Dsa vorbeşte despre condiţiunile testamentului făcut în scris şi cu graiul, despre dispoziţiunile fundamentale ale legei testamentare şi îndémnă poporul, ca înainte de vreme sĕ se îngrijéscă de urmaş la averea agonisită cu multă trudă şi sudóre, căci fórte dese sunt casurile, când în lipsă de testament un nemernic ajunge sĕ fie stăpân şi sĕ prăpădéscă în scurt timp agonisita muncitoriului cinstit, sau apoi că procesele consumă averea rĕmasă.

Poporul a urmărit cu atenţiune şi interes deosebit sfaturile vorbitoriului, şi de multe neplăceri şi cheltueli zadarnice vor fi scutiţi dacă vor ţiné minte şi se vor folosí în viéţa lor de îndrumările date de dl advocat Dr. Fruma cu multă dragoste şi însufleţire.

(Va urma.)

Influinţele desastróse ale alcoholului asupra organismului omenesc.

De Octavian G. Simtion.

Prea înţeleptul creator când a insuflat duh nemuritoriu în acel lut destinat a fi lăcaş pămêntean schînteei divine emanate de la El, când a sădit în organismul complicat al celei mai perfecte opere a sale, în om, principiul care-i afirmă esistinţa în imperiul gândirei şi al raţionării, deschilinindu-l prin acésta de alte vieţuitóre de pe pămênt, şi punêndu-i o ţintă mai înaltă de viéţă, anume, *perfecţionarea religiósă-morală*, i-a sădit totodată şi un instinct, care e nedespărţit de om în tótă viéţa lui, ba e chiar una cu aceea, instinctul de *conservare* a individului şi a speţiei, sau mai bine zis, dorinţa de a trăí cât se póte de mult şi a-şi asigura continuitatea speţiei pe pămênt.

In primul period al vieţii omeneşti acest instinct se afirmă mai mult inconştient; mai târziu însĕ înţelegêndu-şi omul mai bine rostul traiului sĕu pămêntesc, simţind că acest instinct e un factor ponderos pentru achitarea justă a menirei sale din acéstă lume, acéstă dorinţă înăscută de a trăí cât se póte de mult devine pentru el tot atât de însĕmnată, tot atât de sacră, ca însaşi ţinta vieţii sale, pentru-că o viéţă îndelungată dă individului posibilitatea de a-şi pregătí dejuns calea spre idealul moralităţii, îndeplinindu-şi echitabil chemarea perfecţiunei sale.

O viéţă îndelungată póte avé omul însĕ numai aşa, dacă ea decurge integru, în consonanţă perfectă cu legile firei. Un traiu regulat şi îngrijit, o deosebită prevedere întru întîmpinarea obvenienţelor şi a tuturor agenţilor duşmani fisicului, cari umblă a-i desechilibra mersul normal al desvoltării, încunjurând tóte lucrurile cari nu aduc folos real trupului, şi delăturând tóte isvórele cari satisfac mai mult unor pofte vagi trupeşti, unui nesaţ najustificabil. Omul numai prin un organism sănĕtos şi vioiu póte avé garanţă pentru o viéţă îndelungată şi fericită.

De altcum privind mai de aprópe viéţa nóstră, considerând că natura a limitat prea potrivit etatea necesară individului pentru perfecţionarea pămêntéscă, — fie-care om pórtă deja în sine acea garanţă şi astfel nici nu esistă modalitatea de a-şi lungí firul vieţii, dar' esistă mijloc de a nu-'l prescurta, astfel că: *Arta de a trăí îndelungat consistă numai într'aceea a nu-'şi prescurta viéţa.*

Omul încunjurat fiind însĕ în lumea acésta de un nemĕsurat numĕr de agenţi, cari mult-puţin influinţézá şi contribuesc după menire la desvoltarea organismului lui, în alegerea şi utilisarea acestora trupul nostru nu arareori este şi înşelat, şi multe din acele elemente despre cari crede că 'i aduc folos, adese-ori 'i devin cei mai înfricoşaţi duşmani ai constituţiei.

Dintrĕ acesti agenţi, cari ce e drept au şi ei un rol destul de însemnat în economia organismului omenesc, otrăvile sunt cari pe cât bine aduc trupului nostru când se folosesc din anumite necesităţi, tot atât de ruinătóre sunt când influinţa lor asupra organelor corpului e provocată fără motiv just, numai aşa din plăcere. Căci trupul omului avênd proprietatea a se deda uşor cu ori-ce escitante, acestea în scurt timp devin stăpâne preste individ, robindu-l şi astfel ducêndu-'l la perire.

Dintrĕ otrăvile cari se introduc în mĕsură mai mare în organismul nostru, sunt de relevat cele cu menirea de a ne escita sângele şi sistemul nervos.

Beuturile alcoholice, apoi tutunul, caféua, şi alte de acestea descarcă în trupul omului multă otravă fără folos. Dintrĕ acestea însĕ fără îndoială cea mai vătĕmătóre este *alcoholul*, sau substanţa veninósă ce dă o proprietate ameţitóre unor beuturi.

Alcoholul este o composiţie chemică ce constă din 35 părţi oxigen, 13 părţi hidrogen şi 52 părţi carbon.

Acésta composiţie se produce prin dospirea unor substanţe anume astfel plămădite, ca în procesul lor de descompunere sĕ se lege aceste trei elemente în raportul amintit.

Tóte beuturile cari conţin acest venin se numesc beuturi alcoholice sau spirtuóse.

La noi mai cunoscute sunt: *berea, vinul* şi *rachiul* sau *vinarsul.* Istoricul — de când lumea a început a folosí aceste beuturi — se perde în ceaţa trecutului îndepărtat. Chiar în biblie se aminteşte adese-ori despre efectul vinului (Noe!). — Sunt date cari ne spun că Babilonienii storceau din sucul palmierilor un fel de beutură ameţitóre.

Prorocul *Osia* aminteşte vinul şi efectul lui când zice: „Vinul şi beţia îţi iau mintea."

Romanii aveau podgoriile lor cultivate în mod sistematic şi produceau vin în cantităţi mari, ba erau pricepuţi şi în conservarea vinului, aşa ne invederéză Horaţ când cântă: ..... Interiore nota Falerni". (Cu vin de Falerna mai din fundul pivniţei). Tot de pe timpul Romanilor ni au rĕmas date despre unele beuturi resultate din orz, cari sigur nu au fost altceva de cât o formă mai imperfectă a berei de azi. In evul mediu se consuma berea în cantităţi mari. Intr'un muzeu din Germania se păstréză şi azi un butoiu pentru bere din timpurile acelea.

(Va urma).

Convocare.

Adunarea generală a *„Reuniunei femeilor române din Mediaş şi jur"* se va ţiné conform conclusului comitetului reuniunii din 10 Iunie a. c., în *15/28 August 1905* la 3 ore după amiazi, în şcóla gr. or. din Mediaş, cu următoriul

Program:

1. Deschiderea şedinţei şi verificarea membrilor.
2. Raportul comitetului despre activitatea sa de la ultima adunare generală până azi.
3. Raportul cassariului.
4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea rapórtelor de sub p. 2 şi 3.
5. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării.
6. Eventuale propuneri.
7. Inchiderea şedinţei.

Sunt invitate a participa la acésta adunare tóte femeile române din Mediaş şi jur, cu deosebire st. dómne membre, cum şi toţi sprijinitorii acestei reuniuni.

Se observă, că în aceeaşi zi la 2 ore d. a. şi în aceeaşi localitate îşi va ţiné comitetul reuniunii şedinţa sa ordinară.

Din şedinţa comitetului „Reuniunii femeilor române din Mediaş şi jur", ţinută în 5 August 1905.

Maria Moldovan
presidentă.

Maria [illegible]
secretară.

„Asociaţiunea."

Convocare.

Comitetul despărţĕmêntului „Hida Huedin" al „Asociaţiaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" prin acésta convócă adunarea cercuală pe 19 August *st. n. 1905 în Lăpun* (Lapupatak) şi învită cu tótă onórea pe toţi membrii şi pe toţi aceia cari se interesézá de „Asociaţiune" şi doresc a promova interesele ei, sĕ participe la acésta adunare a despărţĕmêntului, carea se va ţiné după următoriul

Program:

1. Participare în corpore la serviciul divin, ce se va celebra în biserica română din Lăpun la 9 ore a. m.
2. După terminarea serviciului divin deschiderea adunării prin president.
3. Esmiterea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării.
4. Raportul comitetului despre activitatea despărţĕmêntului.
5. Raportul cassariului, conţinênd raţiociniul de pe anul espirat şi proiectul de budget pe anul viitoriu.
6. Raportul bibliotecariului despre starea bibliotecei despărţĕmêntului.
7. Esmiterea comisiunilor:
   a) pentru incassarea taxelor şi câştigarea de membri noi pentru Asociaţiune.
   b) pentru censurarea raportului comitetului.
   c) pentru censurarea rapórtelor cassariului şi bibliotecariului.
8. Disertaţie conform §-ului 37 din statute.
9. Rapórtele comisiunilor esmise conform punctului 7 şi deliberare asupra lor din partea adunării.

---

tot întinsul locuit de Români, din care atâţia indivizi sĕ fi părăsit lumea acésta cu tóte ale ei şi sĕ se fi retras în liniştea tainică a mănăstirilor, ca tocmai Săliştea. Acésta a fost aşa şi acum o sută de ani şi aşa este şi astăzi, când aprópe nu este mănăstire de călugări, dar' mai ales de călugăriţe în România şi la Sft. Munte, unde sĕ nu se afle cel puţin un săliştean. Sunt mănăstiri ca d. e cea de călugăriţe de la Horezu, unde dintrĕ cele 60 de călugăriţe 27 sunt săliştene. Acesti indivizi retraşi de sgomotul lumii n'au uitat de cei rĕmaşi acasă, din când în când dorul îi mână în spre vatra părintéscă şi în spre rudeniile din jurul acesteia, cărora în semn de amintire le trimit diferite obiecte: cruci, mătănii şi mai cu sémă cărţi bisericeşti. Aprópe în fie-care casă din Sălişte găseşti obiecte de acestea de pe la mănăstiri şi găseşti mai ales atâtea cărţi bisericeşti, cum earăşi sunt convins că nu se mai găsesc nicăiri într'alt sat. Dacă s'ar face o statistică a acestor cărţi — ceea-ce ar fi fórte interesant — sunt sigur că s'ar găsí mai multe mii de cărţi, dintrĕ cari unele şi fórte vechi şi fórte rari.

Intrĕ astfel de împrejurări nu numai că s'a susţinut nestrămutată vechea credinţă şi religiositate în popor, ci ea s'a potenţat şi s'a mai lămurit devenind cu timpul Săliştea un sat per eminentian religios, în care mai ales femeile ţineau şi ţin şi astăzi cu un adevĕrat fanatism la legea ortodoxă. Se vor afla în puţine locuri atâtea *schimnice* ca în Sălişte, unde se găsesc cel puţin vre-o 30 de femei de acestea, cari au primit hirotesirea la vre-o mănăstire din ţéra românéscă şi astăzi duc o viéţă îndoit de riguróşă ca cea de la mănăstiri.

Alăturea de aceste momente importante din punctul de vedere al culturii religióse în Sălişte, unde deja pe la anul 1838 era un dascăl care-şi scria numele „Pomphilius Pomphil, ludi magister", mai era şi celalalt moment remarcabil — al culturii profane, representată prin cărţile de literatură. După o miiă opt sute se cetia multă literatură la noi — se înţelege, că literatură poporală scrisă: Alexandria, Arghir şi Elena, Leonat şi Dorofata, Halimana, Ghenoveva, Til Buhoglindă, apoi Povestea vorbii şi Nastratin Hogea, de A. Panu, precum şi verificaţiile poporale ale lui I. Barac şi V. Aron, precum şi câte ceva din Alecu Beldiman, Paris Momuleanu, V. Cârlova, ear' mai târziu din V. Alexandri şi D. Bolintineanu.

Scrierile acestea şi scriitorii lor nu se restrîngeau la un cerc îngust de cetitori şi iubitori, — aprópe toţi locuitorii se făceau părtaşi de binefacerile cărţii.

Cei-ce ştiau carte cetiau, ear' cei ce nu ştiau ascultau pe cei-ce ştiau şi era o profundă mulţămire aceea, pe care o aducea cu sine lectura. Erau mulţi cari ştiau şi de-a rostul cărţi întregi. Mi-aduc aminte, că tatăl meu — fie iertat — cu tóte-că ştia fórte puţină carte, ştia Alexandria aprópe întrégă de rost, ştia Povestea vorbii şi multe alte părţi din literatura profană şi religiósă, numai şi numai din auzite, pentru-că, după-cum îmi spunea, avea ocasia sĕ le asculte fórte des. Şi ca el erau mai toţi.

Cam astfel era starea culturală a Săliştei — în termeni generali vorbind — în jumĕtatea cea dintâiu a veacului al nouăsprĕzecelea: pe deoparte cultura religiósă-morală cu influinţa ei deosebită asupra locuitorilor, pe de altă parte literatura poporală scrisă, cu atmosfera-i nevinovată forma cealaltă jumĕtate a sufletului locuitorilor.

(Va urma).

10. Eventuale propuneri.

11. Esmiterea a doi delegaţi, cari sĕ represinte despărţĕmêntul la adunarea generală a „Asociaţiunii“.

12. Inchiderea adunării prin president.

Hida (Hidalmás), la 2 August 1905.

Dr. Simion Tămaşiu / director president. — *Iuliu Chiffa* / notariu controlor.

NB. După terminarea adunării prânz comun şi apoi concert dat de corul plugarilor din Lipun.

Revistă esternă

Mandatarii păcii — în America. Duminecă au sosit la Oisterbay mandatarii păcii ruso-japoneze. Intâiu au sosit japonezii, fiind salutaţi cu 21 salve de tunuri de pe vasul american Mayflower, ceva mai târziu au sosit mandatarii ruşi, fiind primiţi cu aceleaşi onoruri. După presentările obicinuite a urmat dineu, la care *Roosewelt* a rostit următoriul toast:

„Voiu rosti acum un astfel de toast, la care nu se dă rĕspuns şi pe care vĕ rog sĕ'l ascultaţi în tăcere şi stând în picióre. Inchin pentru acei doi domnitori şi pentru acele două naţiuni mari, ai căror representanţi s'au întâlnit pe corabia acésta. Sper sincer, şi acésta e ruga mea, ca nu numai în interesul respectivelor două mari-puteri, ci şi în interesul întregei omenimi, sĕ se realiseze cât de curênd întrĕ Dtre o pace dréptă şi durabilă“.

După dineu Roosewelt a debarcat la mal, ear' mandatarii trecênd pe vasul Delfin au plecat la Portsmouth (locul pertractărilor).

Pertractările s'au început eri cu presentarea reciprocă a actelor de legitimaţie. Cu privire la condiţiunile păcii ziarul „Matin“ e informat, că mandatarii Rusiei le vor cere în scris de la mandatarii Japoniei şi tot în scris vor şi rĕspunde asupra lor. Aceste condiţiuni, după-cum susţine a fi informat din New-York ziarul „Berliner Lokalanzeiger“, ar fi următórele:

1. Drepturile Rusiei avute asupra Port-Arthurului, Dalni şi alte forturi, trec la Japonia.

2. Mandjuria are sĕ fie deschisă pentru comerciul tuturor statelor. Administraţia ei, până la restabilirea ordinei trebue sĕ rĕmână în grija Japoniei.

3. Corăbiile ruseşti internate în porturi neutrale au sĕ fie estradate Japoniei.

4. Calea ferată ost-chineză trece în posesiunea Japoniei.

5. Rusia cedézĕ Japoniei insula Sachalin.

6. Teritoriul din regiunea Amurului, care în sensul contractului de la Peking fusese cedat Rusiei, Rusia îl predă Japoniei.

7. Riul Amur şi afluenţii săi au sĕ fie ape neutrale, putênd circula pe ele vasele de rĕsboiu ale tuturor puterilor.

8. La graniţa dintrĕ China şi Siberia se va fixa un teritoriu neutral, pe care nu va fi permis a ţiné trupe, nici a pune în lucrare vre-o disposiţie de natură strategică.

9. In caz că se va puté încheia pace, suma minimală a despăgubirii de rĕsboiu are sĕ fie 4—6 miliarde de coróne.

NOUTĂŢI

O deputaţie de oficeri austro-ungari la Sinaia. Din prilejul împlinirii unui sfert de veac de când *regele României* a fost numit din partea M. Sale *Francisc Iosif* proprietariu titular al regimentului de infanterie Nr. 6, — o deputaţie compusă din colonelul Emil List, căpitanul Franz Volk şi locotenentul Victor Hessing a sosit Duminecă la Sinaia, spre a felicita pe regele din prilejul acesta şi a-i preda cadoul corpului oficeresc al regimentului: o mare planşetă de argint representând pe avers pe regele Carol în uniformă de colonel al regimentului, ear' pe revers având inscripţia germană: Proprietariului sĕu, M. S. regele Carol I. al României — cu respect şi gratitudine, corpul oficerilor regimentului ces. şi reg. de infanterie Nr. 6, ear' deasupra citrele 1880—1905.

La ora 11 a. m. deputaţia a fost primită în audienţă în castelul Peleş. După audienţă s'a dat un dineu, la care a luat parte şi ministrul de esterne român, generalul Lahovary. In cursul zilei regele a primit de la M. Sa Francisc Iosif telegramă de felicitare ţinută în termini fórte călduroşi. Duminecă şi Luni deputia a fost óspele regelui la Sinaia, eri (Marţi) la Bucureşti, ear' azi se va da în casina militară de la Constanţa un mare festival în onórea óspeţilor.

*

Sinodul electoral pentru alegerea protopopului al III-lea la biserica Sf. Nicolae din Braşov — după-cum suntem informaţi — este convocat pe Dumineca viitóre.

*

Limba română la universitatea din Berlin. Ştiri deocamdată neconfirmate vestesc, că guvernul german a încuviinţat înfiinţarea unui seminariu pentru limba şi literatura română la universitatea din Berlin şi că director al noului seminariu va fi profesorul Kirchkötz.

*

„A magyar faj suprematiája és a nemzetiségi törekvések“ e titlul unei cărţi, care va apăré în Octombre anul curent. Autorul ei e dl Dr. *Géza Söcs*, profesor la gimnasiul de stat din Sibiiu. Cunoscând modul corect de gândire şi obiectivitatea în scriere a dlui profesor *Szöcs*, suntem siguri că lucrarea acésta nouă a dsale încă va fi ferită de esagerările şi de fantasiile pe cari le găsim în atâtea alte cărţi magiare, scrise în chestia naţională. Cartea va costa 2 coróne exemplarul, şi se póte abona de acuma la tipografia Roth, strada ernei 9 Sibiiu.

*

„Optsprĕzece doctori în teologie“. In noutatea de sub titlul acesta, dată în numĕrul trecut, s'a afirmat cu greşală, că C. Sa dl *Dr. Iosif* (*Iuliu*) *Olariu*, directorul teologiei din Caransebeş, ar fi *ardelean de naştere*, pentru că Cuvioşia Sa e *bănăţan*, născut în Maidan, comitatul Caraş-Severin. Facem îndreptarea cuvenită.

*

Óspe de mult aşteptat. După căldura dogoritóre de trei sĕptĕmâni, în care rest'mp nu odată termometrul arăta 22 grade R. diminéţa la 7 ceasuri, ear' după amiaza uneori chiar şi 30—35 grade în umbră, — Marţi séra ni-a sosit mult aşteptata plóie. O plóie lină timp de jumĕtate de ceas a udat pămêntul copt de căldură şi a rĕcorit — puţin! — aerul. Azi însĕ năduful s'a început de nou.

*

Portretul Drului D. P. Barcianu. Pentru procurarea chipului în uleu a mult regretatului Dr. D. P. Barcianu pentru localul „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“ s'au mai făcut următórele dăruiri: asesorul consistorial Dr. Ilie Miron Cristea din prilejul onomasticei sale 5 cor.; Dr. Lucian Borcia, advocat, 2 cor.; Ioan Rebega şi Ioan Bidiu, funcţionari la „Albina“, dşóra Maria Cristea, învăţătóre în Gura-Barza, Nicolae Muşa, paroch (Cerişor), George Ittu, paroch (Vale), Nicolae Roman, paroch (Romoşel), Ioan Roman, paroch şi Ioan Fanea, notariu, ambii din Tălmăcel, şi Ioan Bălşan, paroch (Bulbuc), fie-care câte 1 cor.

*

† Vasilie Basarab, paroch în Romos, a rĕposat Marţi (1 August) în etate de 71 ani şi în al 49-lea an de preoţie. Inmormêntarea i s'a făcut în 2 August în cimiteriul bisericei gr. or. din Romos.

*

† Nicodim Ardelean, proprietariu în Deva, membru virilist al congregaţiei comitatului Hunedóra, a rĕposat Sâmbătă (5 August). Inmormêntarea i-s'a făcut Luni (7 August) în cimiteriul bisericei gr. orient. din Deva.

*

O închisóre istorică. In curênd se va vinde la licitaţiune publică bastionul de la „Rocca di Pizzighettone“ (în Italia), în care fusese închis regele Francisc I. al Franciei în preséra bătăliei de la Pavia din 24 Febr. 1525. Din închisórea aceea (o cellă în etagiul II. al bastionului) a trimis cavalerul rege mamei sale epistola cu memorabilele cuvinte: „Totul e perdut, numai onórea ni-a rĕmas“. Mai târziu regele a fost dus la Madrid, tot ca prisoneriu, şi numai după încheerea unei păci fórte umilitóre i-s'a redat libertatea.

*

Abatere de la prăsirea vitelor de rassă. In urma repeţitelor cereri intrate la ministeriul de agricultură atât de la particulari, cât şi în comun de la economii unor ţinuturi întregi, pentru a li-se concede, ca în locul rasselor de vite dispuse a se prăsí în acel ţinut sĕ ţină şi prăsécă alte rasse, — ministrul de agricultură a dat zilele acestea un ordin circular, prin care dispune, că cereri de natura acésta, fără considerare la modul cum ele se vor fi resolvit din partea autorităţilor municipale, au sĕ fie inaintate totdeauna spre suprarevisiune la ministeriul de agricultură, pentru-ca nu cumva sĕ fie respinse şi cereri de acelea a căror încuviinţare o reclamă interesul public. Totodată dispune ministrul, ca inainte de a hotărî asupra cererilor de acésta natură, autoritatea municipală sĕ asculte părerea comitetului economic comitatens, a reuniunii economice din acel comitat şi a inspectorului districtual pentru prăsirea de vite.

*

Producţiune teatrală în Viştea inferióră. „Reuniunea pentru biblioteca poporală din Viştea-inferióră“ arangiază Duminecă (13 August st. n.) producţiune teatrală în sala ospătăriei Şiandru din Viştea inferióră. Se vor representa „O nópte furtunósă“, comedie de Caragiale, şi monologul „Herşcu boccegiul“ de Alexandri. Inceputul la 8 ore séra. Preţul de întrare: De persónă 1 cor. 20 fil.; de familie (3 persóne) 3 coróne. Eventualul profit e destinat „Reuniunei pentru biblioteca poporală“. Suprasolviri şi oferte se primesc cu mulţămită şi se vor cuita publice.

*

Inăduşit în somn. Un copil de trei ani al lui Iby János din Alsó-Péterfa (comitatul Somogy), luat în creştere la bunicii sĕi, Sâmbătă diminéţa a fost găsit mort în păcelul sĕu. Obducţia medicală a constatat apoi, că mórtea a provenit din înăduşire, provocată prin faptul că peste nópte copilul întorcêndu-se cu faţa 'n jos şi dormind greu, perina i-a împedecat respiraţia.

PARTEA LITERARĂ.

Limba nouălor cărţĭ bisericeştĭ.

(Urmare.)

Cartea luĭ Nitzulescu a fost desaprobată de cel maĭ competent for, de Academia romînă, unde-şĭ înaintase acesta cartea sa cu scopul ca să fie premiată. Raportul despre traducerea aceasta l'a făurit înaintea Academieĭ păr. Simion Fl. Marian, un cunoscător atît al limbeĭ bisericeştĭ — ca preot — cît şi al limbeĭ populare — ca cel maĭ de seamă foklorist romîn. — Acest raport a fost expresia părereĭ de rău pentru schimonosirea limbeĭ şi pentru redactarea necorăspunzătoare a celor maĭ sfinte lucrurĭ ale Bisericeĭ noastre. Păr. Marian arată, că traducătorul nu ţine cont de frumseţa vecheĭ limbĭ bisericeştĭ, pe care o ignorează întroducînd sute şi sute de neologisme nu numaĭ neadequate, dar chiar urîte şi desgustătoare, — arată apoĭ că traducătorul traduce rău romîneşte, că traduce necorect şi că traduce nume şi numirĭ într'o formă neromînească.[1]) erorĭ carĭ par că anume le-a scos traducătorul din cărţile sfîntuluĭ sinod. Opera luĭ Nitzulescu — eşită în vileag sub auspiciile societăţiĭ biblice britanice — este un făt după formă şi după toate a sfîntuluĭ sinod, ceea ce lămureşte pe deplin atît influinţa cea distrugătoare ce a avut-o sftul sinod asupra limbeĭ romîneştĭ cît şi pericolul ce maĭ ameninţă şi acum limba Bisericeĭ.

Pe lîngă toate părţile luĭ slabe „Noul aşezămînt“ este foarte lăţit — ceeace se atribuie misionarilor societăţiĭ biblice britanice — şi suplineşte ediţia cea bună a Testamentuluĭ nou, a căreĭ apariţie va fi un adevărat eveniment, căcĭ să nu uităm a accentua: în Romînia ca şi la noĭ, lipseşte o ediţie corăspunzătoare din toate punctele de vedere, a Biblieĭ, înţeleg o ediţie cu litere latineştĭ şi într'o limbă romînească = bisericească, ireproşabilă, care să nu maĭ permită întrebuinţarea ediţiei germane, franceze sau chiar evreeşti în foarte multe din puţinele case de domnĭ din Romînia, carĭ socotesc de lucru creştinesc a avea şi această carte în casa lor.[2]) Pănă la apariţia acestei nouă ediţiĭ îngrijite trebue să ne folosim vrînd-nevrînd de cartea luĭ Nitzulescu, căreia din norocire totuş nu i-a succes să contrabalanseze Biblia dela Buzeu şi a luĭ Şaguna, carĭ şi acestea sînt destul de răspîndite.

*

La noĭ în Ardeal lipsa cărţilor „nouă“ s'a ivit destul de tîrziu, aproape la încheierea veaculuĭ al XIX-lea. Nemuritorul metropolit Andreiŭ baron de Şaguna s'a îngrijit, ca Biserica de sub păstorirea luĭ să fie înzestrată pentru multă vreme cu *bunele* cărţĭ tipărite sub nemijlocita priveghere a luĭ în „smerita“ tipografie de el întemeiată, care a tipărit atîtea cărţĭ încît ele au acoperit bine toate trebuinţele bisericeĭ noastre pănă bine de curînd. Cea dintîĭ carte bisericească tipărită la noĭ cu litere latine e „Octoichul cel mic“ apărut la anul 1894 sub îngrijirea rĕposatuluĭ metropolit Miron Romanul. A fost interesantă apariţia acesteĭ cărţĭ. Pe deoparte influinţa cea puternică ce au avut-o cărţile sftuluĭ sinod din Romînia şi curentul modern în literatura bisericească de sub care a se subtrage mulţĭ credeaŭ că ar fi un anachronism — pe de altă parte închinarea metropolituluĭ Miron faţă de avîntul cel mare pe care l'a luat limba bisericească (!) erau doĭ factorĭ atît de însemnaţĭ încît era o greutate foarte mare a nu ţinea cont de eĭ. Părintele vicar de astăzi al Orăzieĭ-marĭ, Vasilie Mangra, îşi exprimase părerea că ar fi bine să se tipărească şi la noĭ textele carĭ sînt în Biserica ortodoxă din Regat, dar cu observarea, ca să se stăruiască cu tenacitate asupra unităţii limbeĭ, ear păr. vicar al Caransebeşuluĭ, dl Filaret Musta, era de părerea ca să tipărim cărţile independent de ceĭ din Romînia, să folosim şi cărţile lor la compunerea alor noastre pentru a putea combina un text mai bun, ba a provoca chair o *emulare* în literatura bisericească. Epilogul discuţiilor din congresul bisericesc al anuluĭ 1892 a fost, că curentul cel bun a învins după ce şi-a făcut singur calea, şi prima ediţie a acesteĭ celeĭ dintîĭ cărţĭ a apărut ca o continuare naturală a firuluĭ tradiţional bisericesc.

(Va urma.)

Cuptoriu de uscat póme — de esarêndat.

Subsemnatul comitet central esarêndézĕ cuptoriul de uscat póme sistem „Cazenille“, ce este zidit în comuna Sĕlişte. La cuptoriu se pot usca póme şi legume de tot soiul. El conţine 95 lese, pe cari întră 45 ferdele de prune deodată. Pómele uscate la cuptoriu îşi păstrézĕ întreg mustul şi gustul şi se ţin ani dearêndul.

Reflectanţii sĕ se adreseze membrului din comitetul nostru, domnului Dr. Ioan Stroia, protopresbiter în Sĕlişte, care este autorisat a stabilí condiţiunile, cum şi terminul şi preţul arêndei şi celelalte detailii. Pe lângă puţină interesare cuptoriul asigură un câştig frumos şi sigur.

Sibiiu, 29 Iulie n. 1905.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa president. — *Vic. Tordăşianu* secretariu.

Cărţi şi reviste.

„Rĕsboiul ruso-japonez“. O carte cu acest titlu, cuprinzênd povestirea întêmplărilor rĕsboiului până la căderea „Portului Artur“, ne soseşte la redacţie, pe când la malurile de la rĕsărit ale Asiei rĕsboiul se mai urméză încă întrĕ japonezi şi ruşi şi nu se póte şti cu siguranţă, de se vor puté încheia cu bine pretractările de pace începute întrĕ cei doi duşmani la Portsmouth, aprópe de Washington, în America, — ori rĕsboiul se va încinge eară, cu puteri próspete? ..... Partea a doua, care va cuprinde urmarea şi sfârşitul rĕsboiului, ni-se promite că se va da sub tipariu după încheiarea pretactărilor de pace.

Cartea e scrisă de dl *Lucian Bolcaş*, un bun manuator al condeiului.

Două împrejurări, prea puţin obicinute la noi, se cuvine sĕ le scótem la ivélă mai presus de tóte, anume:

Intâi că pe lângă o înfăţişare hotărît elegantă, hârtie fină, tipariu îngrijit, cartea acésta cu un cuprins de 120 pagine şi cu un preţ de numai 50 fileri, ni-se pare într'adevăr atât de ieftină, cum nu se prea pomeneşte printrĕ cărţile româneşti.

A doua, că atâtea ilustraţii într'o carte românéscă nu se vĕd, câte împodobesc cartea dlui Lucian Bolcaş despre „Rĕsboiul ruso-japonez“.

Cartea dlui Lucian Bolcaş e, cu adevĕrat, „o povestire curgĕtóre a întêmplărilor rĕsboiului“, după cum însuşi o numeşte în prefaţă. Noi mai adaogăm, că acéstă povestire e interesantă, limpede şi uşóră de înţeles. Suntem de credinţă, că acéstă carte va fi binevenită şi plăcută tuturor acelora cari au urmărit şi până acum, pe cât s'a putut urmărí din gazete, întêmplările rĕsboiului ruso-japonez petrecut în zilele nóstre, care este unul dintrĕ cele mai mari şi mai crunte din tóte rĕsbóiele câte s'au purtat vre-odată în lume.

Recomandăm deci cartea „*Rĕsboiul ruso-japonez*“ de *Lucian Bolcaş*, care se póte căpăta cu preţul de 50 fileri + 10 fileri porto la Administraţia „Poporului român“ în Budapesta VII., Strada Amazon 6—8.

---

[1]) Cf. Analele Academieĭ romîne, tom. XX. Partea administrativă şi desbaterĭ. Bucureştĭ 189 ., 281 sqq.

[2]) Cf. Biserica ortodoxă romînă. An. XVI. 763.

[183] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului al II-lea de **învĕţătoriu** la şcóla confesională gr. or. din comuna **Şura-mare**, protopresbiteratul Sibiiului, se publică concurs cu termin de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariu anual de 600 cor., cuartir liber în edificiul şcólei, lemnele trebuinciόse şi grădină de 1/4 jug.

Cuincuenalele se computá dela instituirea definitivă şi serviciul neîntrerupt de 5 ani în acésta comună.

Reflectanţii la acest post au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral în terminul indicat, avênd a cânta în Dumineci şi sĕrbători în una din stranele cântăreţilor, vor avé a se presenta în vre o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică, spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Şuramare, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 20 Iulie 1905.

Nicolae Opriş president. **Ioan Opriş** notariu.

Nr. 694.

Cu consensul subscrisului.

Sibiiu, 25 Iulie 1905.

I. Papiu
protopresbiter.

Nr. 492 1905 [169] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Braşovului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Herman**. Un post de învĕţătoriu cu salariu de 600 cor., solvibil din cassa bisericii, în rate trilunare anticipative. Relut de cuartir 50 cor. în rate semestrale anticipative. In loc de grădină 1/2 jug. arătură în câmp sau 8 cor. 28 fileri.

Alesul va funcţiona în sĕptĕmâna sa de rênd ca cantor, pentru care serviciu va primí o remuneraţiune de 30 cor. în numĕrar precum şi partea ce i se cuvine din venitele cantorale (aproximativ 30 cor.).

2. **Purcăreni**. Un post de învĕţătoriu în clasa a II-a cu salariu de 600 coróne plătibil în rate lunare anticipative din cassa bisericii. Cuartir natural în edificiul şcólei.

Alesul va funcţiona dimpreună cu celalalt învĕţătoriu ca cantor şi va primí jumĕtate din venitele cantorale.

3. **Turcheş**. Un post de învĕţătoriu cu salariu de 600 coróne plătibil în rate lunare anticipative. Cuartir natural în edificiul şcólei şi 1/4 jug. de pămênt.

Cuincuenalele se socotesc numai după un serviciu neîntrerupt de cinci ani în comună.

Concurenţii au a'şi aşterne petiţiunile de concurs instruate conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral şi se vor presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre poporului, în biserică.

Braşov, în 11 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Braşov, în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Vasile Voina
protopresbiter.

Nr. 270/1905 181 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoreşti în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Zarandului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Băiţa,** salariu anual 600 coróne, — din cassa bisericei 100 coróne, ear' 500 coróne din repartiţiune — cuartir liber în edificiul şcólei, folosinţa grădinei de legumi şi 60 coróne relut de lemne.

2. **Luncoiul de-sus şi Podele,** post ambulant, salariu anual 600 coróne — câte 300 coróne de la fie care comună — din repartiţie, cuartir liber în edificiul şcólei, folosinţa grădinei şcolare şi 2 stângini de lemne de foc, din care are sĕ se încălzéscă şi şcóla.

3. **Valeabrad,** salariu 600 cor. parte din cassa bisericei parte din repartiţie, cuartir liber în edificiul şcólei, folosinţa grădinei şcolare şi 2 stângini de lemne de foc, din cari are sĕ se încălzéscă şi şcóla.

Reflectanţii la vre unul din aceste posturi vor avé a se presenta în comună în zi de Duminecă ori sĕrbătoare spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Cel instituit va avé sĕ ţină şcóla de repetiţiune şi sĕ cânte în Dumineci şi sĕrbători cu elevii la sfânta liturgie.

Cuincuenalele se vor computa numai după anii de serviciu în comuna respectivă.

Brad, la 7 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

---

[174] 3—3

Concurs

Pentru întregirea a **două posturi de învĕţătoriu** din comuna bisericéscă **Rêşnov**, protopresb. Branului, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

Salariu 500 coróne, 11 jug. de pămênt, socotite pentru fie-care post cu câte 100 cor., lemne de foc cu câte 3 stângini, relut de cuartir 80 de coróne.

Cuincuenalele se vor începe numai după anii serviţi în respectiva comună.

Şcóla de repetiţie sunt îndatoraţi a o ţiné fără altă remuneraţiune.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Zerneşti, în 12 Iulie 1905.

Ioan Dan
adm. protopresbiter.

---

[175] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** secundar la şcóla centrală română gr. or. din **Bran**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual plătit în rate lunare anticipative din cassa centrală a bisericilor brănene 600 cor.
2. Cuartir liber în edificiul şcolar.
3. Trei stângini lemne de foc.
4. 1/4 jugĕr de pămênt, eventual 12 cor.

Pe lângă cualificaţiunea prescrisă se mai pretinde de la concurenţi sĕ fie buni cântăreţi ca sĕ pótă ţiné strană şi sĕ cânte cu elevii în biserici Dumineca şi în sĕrbători.

Eforia va plătí cuincuenale numai după anii serviţi la acésta şcólă.

Petiţiile instruite conform dispoziţiilor legei, au a se înainta oficiului protopresbiteral al tractului Bran în Zerneşti, până la terminul amintit.

Din şedinţa eforiei şcólelor române gr. or. din Bran, ţinută la 22 Iunie 1905.

George Babeş president. **Nicolae Runcean** secretar.

Vĕzut.

Ioan Dan
adm. prot.

---

[176] 3—3

Publicaţiune

Pentru liferarea de

1. **Pîne de grîu** curat.
2. **Franzele** (jimle) făcute din făină de grîu curat cu lapte.
3. **Făină de grîu** curat nr. 2 şi 3.
4. **Carne de vită.**
5. **Carne de viţĕl.**
6. **Carne de porc,** şi
7. **Unsóre de porc,** tóte de **prima calitate,** pentru alimentarea alor 220—250 elevi de la **seminariul arhidecesan teol.-ped gr. or. român „Andreian“ din Sibiiu,** în anul şcolar **1905/6.**

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posiţiuni, sĕ'şi înainteze ofertele în scris, provĕzute cu timbru de 1 corónă, presentându-le în persónă la subscrisul, până la **20 August stil nou** inclusive, unde vor afla mai deaprópe şi condiţiunile speciale pentru încheierea contractelor, cum şi eventual alte informaţiuni. Ofertele netimbrate cum şi cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Tot în acest termin se pot înainta oferte în scris şi pentru **resturile de mâncare** nefolosibile de la mese şi culină.

Sibiiu, 1 August n. 1905.

I. Hociotă
econom sem.

---

[177] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** la biserica veche din **Sohodol**, în protopresbiteratul Branului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post, sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Petenţii au a'şi înainta rugările provĕzute cu tóte documentele necesare la oficiul protopresbiteral al tractului Bran în Zerneşti în terminul susindicat, şi se pot presenta înaintea alegĕtorilor, pentru a cânta eventual a celebra şi predica.

Din şedinţa comitetului parohial al bisericei vechi din Sohodolul Branului, ţinută la 3 Iulie st. v. 1905.

George Babeş adm. par., president. **Aron Puşcariu** secretariu.

Vĕzut.

Ioan Dan
adm prot.

Nr. 491 1905. [171] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea unui post de **capelan** în parohia de clasa a doua din **Hĕrman**, protopopiatul Braşovului, în conformitate cu ordinul Preaven. consistoriu arhidiecesan de dto 5 Iulie 1905 Nr. 5577 Bis., se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele parohiale fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi înainta cererile cu tóte documentele recerute în terminul arătat la oficiul protopresbiteral, şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Cei cu cualificaţiune superióră vor fi preferiţi.

Hĕrman, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 10 Iulie 1905.

Pentru comitetul parohial:

David Pop president. **George Corbu** notariu.

„Vidi.“

Braşov, 11 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Braşov.

Vasile Voina
protopresbiter.

Nr. 371 1905. [161] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** de la şcólele poporale confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. al Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Arpaşul-inferior,** al doilea post de învĕţătoriu, cu salariul anual de [illegible] coróne şi anume 400 coróne din cassa bisericei, ear' 200 cor. din ajutorul de stat, pentru cuartir şi grădină 80 cor.

2. **Porceşti,** postul de al *doilea* şi al *treilea* învĕţătoriu (eventual învĕţătóre) cu salariul anual de câte [illegible] cor., cuartir şi lemne pentru foc.

3. **Sebeşul inferior,** al treilea post de învĕţătoriu, cu salariul anual de 600 cor. din cassa bisericei, 160 cor. de la stat şi 80 cor. pauşal pentru lemne, deci cu totul 800 cor.

4. **Streza-Cârţişóra,** postul de învĕţătoriu, cu salariul anual de 600 cor., cuartir şi lemne pentru foc.

5. **Ucea-inferiórǎ,** postul de învĕţătoriu, cu salariul anual de 600 coróne, cuartir şi lemne pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sĕ 'şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szeben vármegye) până la terminul susindicat cu acea observare, că reflectanţii sĕ se presinte în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a cânta şi face cunoştinţă cu poporul, avênd cei aleşi a instrua copíii de şcólă în cântările bisericeşti şi a cânta cu ei în biserică la sf. liturgie.

Avrig, 7 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea
protopresbiter.

Künstlerische Illustration von Annoncen, deren Verfassung, Ausarbeitung [illegible] Pläne [illegible]-Voranschläge kostenlos
GUTE RECLAME SICHERER ERFOLG.
A.V. GOLDBERGER ANNONCEN EXPEDITION.
BUDAPEST, IV. VÁCZI-UTCZA 20.
B.E.

NOU!

Verigile pentru bătături patent americane ale lui

Cook & Johnson.

Cel mai bun şi mai sigur mijloc al timpului present, de efect miraculos şi imediat alinător de dureri.

Se capătă în tóte farmaciile din Austro-Ungaria. 1 bucată în cuvertă 20 fil., 6 bucăţi în carton 1 cor. Prin postă 20 fileri mai mult.

Deposit principal: Farmacistul Josif Török
Budapesta, VI. Király-utcza 12.

Deposit central pentru Austro-Ungaria:
(34) 17—18 **„Zum Samariter“, Graz.**

Aduc la cunoştinţa onoratului public că am deschis o [179] 2—3

fabrică de brânză

urdă, caş, caşcaval, cum şi tot felul de producte ce se obţin din lapte curat de óie. Depositul şi prăvălia o am în **Sibiiu, strada turnului** nr. 3.

Rugându mĕ de sprijinul on. public îl asigur de o marfă fórte bună, gustósă şi eftină.

Ioan Cimpoca
fabricant de brânzeturi de óie.

Eu

nu cunosc pentru îngrijirea pielii, în special pentru a alunga pistruii şi a avé o colóre delicată a feţii, un săpun medicinal mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca doi băieşi)
Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata în farmacia „la urs“ (piaţa mică), la I. B. Misselbacher sen. (piaţa mare), G. Meltzer (str. cisnădiei şi guşteriţii 25), prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei) (89) 9—25 Carol Arz (strada cisnădiei), cum şi în Sighişóra la farmacistul W. Lingner.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secre**

vindecă şi invioréză **pe lângă garanţie.**

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 148

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 81

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate [illegible] Articolii nepublicati nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Pentru Macedoneni.

Succesul pe care l'a avut guvernul român în Macedonia, esoperând de la Sultanul îndreptățirea de a-și folosí Arămânii limba lor națională în biserică, e un succas fórte mare, dar' totuși nu e suficient pentru a *asigura* esistența fraților nostri din Macedonia și pentru a le îndruma sórtea pe calea cea adevěrată, care duce la înaintare și la fericire. Frații din Macedonia au trebuință, pe lângă limba națională în biserică și șcólă, de o desevêrsită independență bisericéscă, de *un cap propriu bisericesc*, care sě fie conducětoriul lor, mângăitoriul lor, păstoriul lor sufletesc și politic-național.

Ne pare fórte bine că agitația în presa română din regat în direcția acésta se face acum, cerêndu-se cu insistență *un metropolit român*, de neam și de sentimente, pe séma Arămânilor. „*Cronica*“ din București a publicat în privința acésta următoriul prim-articol într'un număr mai recent:

„Lupta nóstră de aprópe o jumětate de veac, în Macedonia, se apropie de sfêrșit. M. Sa Sultanul a găsit că Românii sunt o națiune distinctă de celelalte aflate sub stăpânirea sa și li-a acordat și lor drepturi egale cu ale tuturor națiunilor din imperiul otoman, adecă *de a trăí viéța lor proprie națională*.

Pentru a trăí o viéță proprie trebuesc multe lucruri, și cum popórele din Turcia până azi au pus religia mai presus de neam, este greu a le rupe de la obiceiurile lor, cari s'au transformat în cursul vremii în lege.

Nu póte nimeni tăgăduí, că s'a lucrat în Macedonia; tot astfel nu se póte tăgădui că s'au cheltuit bani, și nu puțini. Dar' pentru-ca opera sě fie completă, ca întreg aparatul sě funcționeze, trebue neapărat, ca o măsură eroică sě se iee și în mai scurt timp de cât a se gândi, sě se găsécă și instaleze în mijlocul Românilor de acolo un metropolit, ear' nu farsor ca Anthim, care a dat bir cu fugiții la cea dintâiu mișcare a grecilor.

Un Ierarch, un metropolit român, pus în capul mișcării, ar însemna completa înfrângere a Grecilor, desăvêrșirea operei de regenerare a neamului.

Peste munți nu s'a putut urní mișcarea de redeșteptare a neamului până ce capii bisericii nu s'au pus în fruntea poporului.

Ce erau Românii din Transilvania până la *Șaguna*?

O turmă bună de tuns și muls pentru folosul câtorva archierei sêrbi!

Care este calea străbătută de Români, de la recunósterea fericitului întru pomenire *Șaguna* ca metropolit al Românilor? Enorm de mare, mai mare de cât ne putem închipuí.

Imprejurul bisericii s'au strîns toți Românii, împrejurul bisericii s'au adunat averi cu cari s'au clădit școle, în cari s'a cultivat poporul.

Isbânzile câștigate prin mijlocirea bisericei sunt mai mari și mai trainice de cât ródele ori-cărui rěsboiu sau revoluții, care s'ar fi dat în potriva dușmanilor.

Dacă avem acéstă pildă vie și în [illegible] tóre, pentru-ce nu am aplica-o și în Macedonia [illegible]

Ce ar costa instalarea și intreținerea unui scaun metropolitan, încunjurat de tot fastul și somptuositatea cerută de împrejurări?

Aprópe nimic, față cu scopul.

Vrem și cerem, ca în cel mai scurt timp *sě se găsécă un prelat destoinic, care sě și pricépă misiunea, sě înțelégă importanța scopului pentru care va fi trimis acolo*.

Trebuesc găsite mijlócele, ca acest înalt obraz bisericesc sě aibă la îndemână mijlóce spre a face milostenii, a ajuta pe săraci, a porní și întreținé ori ce inițiative, avênd de scop *cultura poporului românesc*.

Nu trebue făcute economii. Ori-ce sacrificii n'ar însemna nimic, avêndu-se în vedere scopul.

Dacă Metropolitul pe care îl vrem și-l cerem va fi un om destoinic, va avé la îndemână mijlóce, el va puté în scurtă vreme aduna împrejurul sěu și ómeni și noue mijlóce spre a duce mai departe lupta.

Depinde însě de la noi — acum la început — *sě știm sě alegem omul* și sě-i înlesnim calea.

Vrem și cerem, ca Metropolitul nostru în Macedonia sě întrécă pe toți Metropoliții și Patriarchii greci. El sě nu simtă nici lipsă în nimic. Sě nu sě gândéscă la mijlóce, ci numai sě le distribue acolo unde lipsa le va cere.

Intârzierea nóstră de a ridica un Metropolit în Macedonia este dăunătóre scopului. Cu cât mai curênd cu atât mai bine.

Vrem și cerem un Metropolit, care sě nu se témă de cât de Dumnezeu și numai Lui sě dee sémă de faptele sale.

Un așa om ne trebue, și în neamul nostru, credem că nu vom sta mult pe gânduri spre a 'l găsí!“

Votul universal. Referitor la proiectul de lege despre întroducerea votului universal la alegeri scriu ziarele din capitală, că încă nu e gata, dar' ministrul de interne a dat ordin sě fie compus cu posibilă grabire și a trimis funcționari din ministerul sěu în tóte statele în care e întrodus votul universal, ca sě studieze la fața locului aplicarea legii. Tóte acestea dovedesc, că guvernul se ocupă serios cu modificarea legii electorale și cu întroducerea votului universal.

O pastorală. Episcopul romano-catolic din Cașovia, Sigismund Bubics, a adresat o frumósă pastorală preoțimei sale, îndemnându-o sě nu se iee după vorbele sforăitóre ale coaliției, ci sě țină la împăcarea încheiată cu Coróna la 1867, pentru-că lucru mai perfect nu se póte închipui, decum e acésta operă a lui Deák. Pastorala a făcut mare sensație în cercurile politice maghiare.

Comitetul esecutiv al coaliției a ținut eri după amiazi ședință în Budapesta, și probabil se va întruni și astăzi de nou, pentru a discuta asupra situației. Se scrisese că contele Apponyi va face în comitat o propunere, care va da întorsătură nouă lucrurilor și va îndruma crisa spre resolvare. La tot casul lucruri mari se discută din partea comitetului esecutiv al coaliției, dacă discuția n'a putut fi terminată în ședința de eri, și se continuă și astăzi. Se țin însě tóte în cel mai mare secret.

„Asociațiunea“ la Săcădate.

— Raport special. —

Sibiiu, 8 August n.

(Fine.)

A urmat la ordinea zilei disertația zelosului și cu isbândă muncitoriului tiner *Ioan I. Lăpědatu*, secretariul al II-lea al Asociațiunii, care încă face parte din comitetul despărțământului. A vorbit despre învěțătură și bunăstare, care temă — după cum și dsa ni-a mărturisit —, a fost lucrată mai ales pentru conducětorii poporului, pentru preoți, învěțători, notari etc.

Desvóltă cuprinsul proverbului „cine are carte, are parte“.

Invěțătura se câștigă în rêndul prim în școlă, unde învěțămêntul de azi trebue în câtva reformat, întocmit după cerințele vieții practice. Drept-aceea trebuesc întroduse în planul de învěțămênt unele obiecte, în cadrul cărora se pot cu înlesnire câștiga cunoștințele trebuinciose pentru țěranul român, cunoștințe din cercul agriculturei, viticulturei, apiculturei, grădinăritului și cele mai principale regule higienice pentru păstrarea sănătății, etc. Școla de adulți încă trebue reformată și în loc de șezătorile și trândăviile în care trăiește poporul nostru de la țéră în zilele de iarnă trebue sě înființăm așanumite șezători culturale, în cari preotul și învěțătoriul sě cetéscă poporului lucruri bune și folositóre. Iarna, când nu va lucra la câmp, sě-și afle țěranul ocupațiuni din cari ar putea avé pe lângă altele și óre-cari câștiguri materiale; sě-'și dirégă carul, plugul și grapa etc., sě nu'l apuce lucrul primăverii cu ele stricate; apoi sě 'și întocméscă și orânduiască sălașurile din curte, sě nu'i fie rușine, oricine ar intra în curtea lui. Peste tot munca continuă și cinstită este cea mai sigură chezășie a bunăstării culturale, morale și economice.

In tot decursul acestei lucrări pentru înaintarea spre bine a țěranului român pe tóte căile, conducătorii trebue sě aibă în vedere, că numai atunci s'au achitat în mod demn de datorințele lor, dacă în totdéuna, tóte ocasiunile, tóte [illegible] și lucrurile lor cu poporul le folosesc totodată pentru a sădi în țěranul român iubirea de neam, de patrie, de dulcea și frumósa nóstră limbă și de tóte obiceiurile străbune, cari ne determină caracterul etnic. Spre scopul acesta sě se cetéscă cărți despre trecutul istoric al neamului nostru, etc. Invěțăturile și povețele auzite din graiul d-lui Lăpědatu multe rele pot sana, și rugăm pe conducětori sě nu se mulțăméscă numai cu atâta, că le-a făcut plăcere ascultându-le, dar' sě se nisuiască a le pune în practică acolo, unde e cu putință.

In sfêrșit dl director al despărțămêntului, în cuvinte spuse pe înțelesul tuturor vorbește despre diferitele bóle, rěspândite și în massele poporului nostru, și anume despre lux, și în legătură cu acésta se nizuește a atrage atențiunea femeilor asupra economiei casnice, a portului aevea românesc și frumos, apoi arată în liniamente generale urmările beției și îndémnă la dragoste reciprocă pe toți locuitorii acestei comune atât în viéța familiară, cât și în afacerile lor comune, căci însăși biserica lui Dzeu pe stânca de granit a dragostei creștinești este întemeiată. Cu acestea comitetul s'a achitat în mod demn de sarcina ce a luat asupra'și, și directorul mulțămește publicului ascultător pentru interesul dovedit, ear' părintele Prie mulțămește directorului și comitetului pentru ostenéla adusă pe altariul culturii naționale.

Cu acestea ne-am depărtat din biserică [illegible] pe deplin mulțămiți cu cele ascul-

tate și era mare însuflețirea în rêndurile poporului.

A urmat apoi banchet, la care a luat parte tótă inteligința, care a participat și la debutul comitetului. Masa s'a aranjat în frumósa grădină a fruntașului Stanciu, unde pe lângă cărturari și conducětori a fost întreg poporul din sat și o mulțime de popor chiar și din jur.

In decursul mesei s'au rostit mai multe toaste frumóse, pline de dragoste înfocată de neam și patrie, la adresa comitetului precedent constătător din membrii Part. Cosma, Ioan Papiu, Dr. Leményi etc., acești stegari de frunte ai culturii nóstre naționale, — apoi la adresa directorului și comitetului actual, la adresa primăriei comunale, a fruntașilor din comună și a poporului participant etc. etc.

Merită îndeosebi a scóte la ivélă faptul, că directorul Cristea în cuvinte frumóse [illegible] de stimă către înaintași a adus un prinos de recunoștință către memoria decedatului [illegible] silier *Bologa*, care nainte cu 18 ani a cercetat comuna Săcădate în calitate de director al desp. Sibiiu.

Oratorii acestei sěrbări culturale-sociale-naționale au fost domnii Dr. Ilie Cristea, protopresbiterul Cândea, protopresbiterul Cuntean, Petra-Petrescu, referentul școlar Lazar Triteanu, Dr. I. Fruma advocat, Dr. Ioan Bucur medic, preotul Prie, notarul Grădinar din Săcădate, învěțătorii Frățilă și Căliman din Rěșinari, I. Lăpědatu etc.

Imprejur sta poporul și privea. Un vorbitor zicea că la mijloc sunt representanții culturei, adecă sufletul națiunii, ear' în jur puterea, trupul națiunii, representat prin poporul de rênd.

Aprópe întreg tineretul, feciori și fete, însoțiți de sunetele lăutarilor naționali au cântat sub conducerea învěțătorului M[illegible] cântări poporale. Mai apoi s'a înșirat o mêndră horă nu numai tineretul din sat, ci și inteligința sosită din jur. Grădina uriașă a țěranului Stanciu oferea un tablou [illegible] ca aspect și instructiv ca educație națională. Tóte păturile sociale ale neamului erau închegate într'o horă comună, dând și prin acésta impulsul, ca poporul sě-și iubească și susțină datinile strămoșești. La dorința comitetului feciorii au dansat și singuri jocuri vechi, la cari au intrat și bărbați mai bětrâni și de peste 50 ani și cu o dibăcie rară esecutară cele mai grele „ponturi“ din jocurile nóstre naționale de'ți era mai mare dragul sě'i privești.

Măreț tablou cultural ni-s'a desfășurat înaintea ochilor, care va rěmâné pe vecie neșters din memoria nóstră, a acelora cari am avut fericire a puté fi părtași de aceste momente însuflețitóre și bogate în mândrie națională. Pe cât de strălucită a fost partea culturală, morală și socială, pe atât de mulțămitóre este și cea materială, de-și comitetul n'a pus de loc pond pe colectare de bani mai ales în sinul poporului. Numai în cursul banchetului a resuscitat învěțătoriul Frățilă din Rășinari chestiunea membrilor, anunțând, că notariul Giurca l'a autorisat a'l înscrie de mumbru ordinar și îndemnând și pe alții a-i urma esemplul. Astfel s'au înscris un număr însemnat, în cât în fine secretariul L. Triteanu aduce la cunoștință, că la casariul despărțămêntului, dl Constantin Pop, s'au înscris cu acéstă ocasiune următorii:

Ca *membru fundator* dl *Constantin Prie*, paroh gr. or., fost până acum membru pe viață, avênd a mai solví 200 coróne.

membri pe viață domnii *Dumitrie C*[illegible] tean, protopop gr. cat. în Să[illegible] vom [illegible] *Cândea*, protopop gr. or. [illegible]

[illegible] cu [illegible], medic, Rĕșinari, Mihaiu [illegible], notariu, Rĕșinari, Ioan Fanea, not., [illegible], Ioan [illegible], paroch, Tălmăcel, Simion Grădinar, notariu, Săcădate, Candid Popa, învĕțătoriu, Sibiiu, Ioan Iordache, înv. pens., Săcădate, Ioan David, notariu, Avrig, Victor Preda, sculptor, Avrig, Ioan Stanciu, econ., Săcădate, Toma Benchia, econom, Cornățel, Comuna politică Cornățĕl și Vasile Crișan, notariu, Cornățĕl, Dr. Adalbert Cosmuța, medic, Sibiiu, Aurel Popescu, negușător, Sibiiu și o anonimă.

Ca membri ajutători Toma Prie, Săcădate, Ioan [illegible], Avrig, Vasile Mușoiu, not., Bungard și N. N. Săcădate cu câte 4 cor.; Ioan Olariu, Nucet, Nic. Ticaciu, preot gr. c. Săcădate, Ioan Mateș, Glimbóca, Ioan Fruma, Nucet, George Stănésă, Gușterița, Ioan Dămian, Nucet, Ioan Crăciun, Glimbóca, Toma Mitrea, Săcădate și Moise Frățilă, Rĕșinari cu 2 cor.

S'a înscris deci o sumă de 824 corone, din care s'a încassat inmediat suma de 224 cor. sumă destul de considerabilă, mai ales când ne cugetăm cu obiectivitatea recerută la anul trecut de tot sărac.

Tóte momentele, petrecute cu acéstă ocasiune în Săcădate, ni-au întărit convingerea, că nimerită a fost alegerea sibiienilor, punênd în fruntea despărțĕmentului un grup de bărbați, despre cari cu plăcere am esperiat, că au legături și simpatii estinse, atrăgênd în jurul lor tot ce e fruntaș din acest jur, și cari — mai presus de tóte au și priceperea a se vârî în sufletul poporului de rênd, a-i câștiga încrederea și astfel a 'l putea influința în direcțiune bune.

Rugăm acest harnic comitet, sĕ-și continue munca nobilă, menită a duce la înflorirea culturală economică a unui popor [illegible], și dorim din tot sufletul [illegible] sĕ se mai secere multe succese [illegible] din Săcădate; ear' harnicilor săcădățeni și tuturor celor presenți le dicem sĕ țină în minte și sĕ se folosésca de învĕțăturile și povețele cărturarilor români, căci numai [illegible] ne vom ajunge scopul, pe care [illegible] urmăreşte Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român.

Un dascăl român.

Înrîurințele desastróse ale alcoholului asupra organismului omenesc.

De Octavian G. Simtion.

(Urmare.)

In cât privește *rachiul*, unii scrutători îi ascriu începutul încă de pe timpul lui Alexandru-cel-Mare, care dădea soldaților sĕi o beutură înviorătóre dar' și amețitóre, care după descrierile istoricilor avea câteva note comune cu vinarsul de astăzi. Tot cam pe la mijlocul sutei a IV-a înainte de Christos era cunoscută în India și în Persia o beutură amețitóre ce se pregătea din dospirea hu[illegible].

Rachiul în forma cum îl avem azi este de dat mai recent. Invenția lui — după unii — se atribue Arabilor, și anume unui medic cu numele Rasi pe la anul 1000 după Christos. In secolul al XIII și XIV-lea vinarsul își face apariția și în Europa de mijloc, dar' folosit numai ca medicament sub numirea de „aqua mortis et damnationis“ (apa morții și a osîndei).

Prin suta a XV-a europenii se dedaseră așa cu acest medicament așa de tare, în cât în unele țĕri devenise o plagă ce inspira îngrijire statelor și bărbaților luminați, cari începură a scrie și a atrage atenția cetățenilor asupra desastrului ce póte resulta din consumarea vinarsului. In orașele Engliterii devenise rachiul un pericol fórte temut, în cât chiar și societăți s'au înființat pentru a stavila patima vinarsului.

In Transilvania vinarsul intră în folosință publică cam deodată cu dogmele lui Luther.

*

Dintre aceste trei speții de beuturi, vin, [illegible] de cuantitatea conținutului [illegible] amețitóre [illegible] căci [illegible] asupra organ[illegible] înrîurință folositóre, căci pe când celelalte două beuturi amintite mai conțin și materii nutritive și prielnice corpului, vinarsul e cu totului lipsit de astfeliu de materii.

In general efectul beuturilor alcoholice asupra organismului atârnă de la mai multe condițiuni. Pe lângă cuantitatea conținutului de alcohol mai hotărește și mĕsura și împrejurările de consumare. In cât privește calitatea efectului beuturilor, am fi nedrepți când am afirma că spirtuósele nu-și au și înrîurința lor bună, dar' cu tóte acestea în cele mai multe casuri efectul totuși e mai mult rĕu și stricăcios sănĕtății, de cât bun și prielnic.

Vinul, de es. e fórte trebuincios organismului esploatat de puteri și mediocru hrănit, dar' în mĕsura cuvenită. In lipsa vinului și puțin vinars curat și nu tare încă aduce servicii înviorătóre trupului, prin aceea că potențéză circulația sângelui, mărind căldura corpului, ce se perde prin munca cea prea încordată.

Deosebi trupul țĕranului póte fi puțin ajutorat prin beuturi alcoholice, dar' acestea trebue luate în cuantitate mică și numai când e necesar.

Berea apoi e cea mai recomandabilă dintrĕ tóte celelalte beuturi, pentru-că conține fórte multe substanțe nutritive și recreéză trupul în desjuns.

Dacă beuturile spirtuóse peste tot pot aduce un mic folos prin consumarea cu cumpĕt și rațional, — apoi tocmai contrar se întêmplă, când aceste beuturi se folosesc fără cumpĕt, — nu din considerațiuni sanitare, ci pentru satisfacerea unor plăceri la cari s'a dedat corpul omului prin désa folosire a lor. După cum am mai amintit, zace în firea organismului omenesc, că el ușor se obicinuesce cu tot felul de alimente și condimente (articli de nesaț), deci nici nu e mirare dacă unii mai slabi de înger, fie că în virtutea aplicărilor personale deosebite, fie în urma împrejurărilor sociale, sau fie din alte cause, își dedau corpul în mod [illegible] cu otrăvi cum e alcoholul.

In obicinuirea corpului cu beuturi spirtuóse putem deosebi trei stadii și anume:

Când individul în mod sporadic, numai din când în când, în mari intervale de timp își alimentéză organismul cu beuturi escitante, — din motive justificabile, mai mult din o plăcere efemeră de caracter social fórte rar repețită, și internul sĕu rĕmâne óreși-cum indiferent, nu simte necesitatea alcoholului, și astfel la cas că 'i strică, ușor îl abandonéză pentru totdéuna. Este *primul stadiu* pe care putem sĕ 'l numim al plăcerii inocente.

Acest stadiu nu numai că [illegible], fiind folositor ba e chiar recom[illegible] tor corpului.

(Va urma).

Din Tohanul-nou.

Inmormêntarea fruntașului Moise Mo[illegible]

— 21 Iulie.

Sâmbătă în 16 l. c. petrecurăm la locul de vecinic repaus cu cuvenita pompă, precedat de 7 preoți slujitori și urmat de un mare public din loc și din alte comune învecinate, pe fruntașul nostru parochian *Moise Moșoiu*, atins de mâna rece a morții în al 76-lea an al vieții

Laborioósa lui viață, caracterul firm și preste tot virtuțile lui crestinești au făcut, ca amintirea lui sĕ rĕmână adânc întipărită în inimile nóstre, ale consătenilor sĕi.

Prin muncă cinstită și administrare înțeléptă câștigându-și o frumósă avere materială, a putut sĕ dee fiilor sĕi o creștere alésă, astfel că fiul cel mai mare e advocat aici în patrie, al 2-lea căpitan în armata vecinului regat român, ear' al 3-lea profesor la liceul din Ploiești tot în România. — Tot asemenea și-a crescut și ficele, căsătorindu-le după bărbați cu studiu și cu frumóse posițiuni.

Decedatul însĕ nu s'a mărginit a se îngriji numai de ai săi, ci totdéuna a avut în vedere și binele public, manifestând mai cu sémă către biserica sa o deosebită iubire și alipire. [illegible] bisericei o cruciuliță pe masa s. altar, o cădelniță, 5 candele tóte de argint și fórte frumóse, cum și unele vestminte preoțesti.

Dar' cel mai frumos dar l'a făcut bisericei prin crearea unei fundațiuni de 1000 — una miiă — coróne, carea, după disposițiunile actului fundațional, are sĕ pórte numele: „Fundațiunea Moise Moșoiu și soția Ana născ. Răduțoiu“ — și, cu o mică escepțiune, are sĕ rĕmână neatingibilă până la duplicarea ei, când apoi două pătrimi din venitele acelea se vor capitalisa, o pătrime se va întrebuința pentru repararea ori înfrumsețarea s. locaș bisericesc, ear' o pătrime pentru hăinuțe și cărți de școlă ce se vor cumpĕra și împărți copiilor de școlă fără mijlóce dar' diligenți.

Indemnat mĕ simt sĕ mai amintesc, că decedatul nostru fruntaș a dăruit și la fondul bisericei nóstre catedrale o frumușică sumă, ear' tot asemenea și la fondul Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român suma de 200 coróne, pentru care, în sensul statutelor acestei asociațiuni, s'a făcut membru pe viață.

Trecerea la cele vecinice a unui astfel de bărbat o deplângem cu toții, căci golul rĕmas în urma lui se va simți încă multă vreme în comuna nóstră.

Adresând profundele condolențe ale întregului nostru popor — onorabililor și tristilor familiari ai scumpului și neuitatului lor decedat și al nostru binefăcĕtor, cerem de la Dumnezeul sufletelor și al trupurilor, sĕ priméscă pe acest adormit între aleșii sĕi, în locașurile sfinților, ear' pomenirea lui sĕ fie vecinică!

Ilariu Plotogea
paroch.

Pensionarea protopresb. Dan.

In fóia de la Arad a fost supusă criticei, acum de curênd, din partea unui anonim, procedura consistoriului archidiecesan din Sibiiu față de protopresbiterul Dan al Făgărașului, osândit de către primul for penal la 5 ani închisóre, pentru mai multe înșelăciuni. Consistoriul archidiecesan adecă pensionase pe Dan înainte de a cunósce sentența judecătoriei penale, și scriitorul articolului, îngrijat de sórtea și viitorul bisericei nóstre, susține, că procedênd astfel, consistoriul n'a procedat corect. Ba se teme anonimul scriitor, că mâne-poimâne, făcêndu-și pedépsa, Dan va ajunge sĕ slujéscă earăși la altariul Domnului, cum s'a întêmplat cu un anumit *Alexandru Deacu* din Kisbánya, care a fost odată pedepsit din partea forului penal pentru falsificări, dar' după împlinirea pedepsei a fost pus de nou în funcția preoțéscă, pentru-ca apoi de curênd sĕ fie earăși pedepsit ca preot, pentru alte falsificări.

Cum de se provócă anonimul scriitor tocmai la casul lui *Deacu*, punêndu'l și pe acesta în sarcina consistoriului din Sibiiu, e greu de înțeles, dat fiind că *Deacu* a fost preot al bisericei *gr. catolice*. Cu acelaș drept s'ar putĕ provoca anonimul scriitor, în *buna* (?) sa credință, și la preotul reformat cutare din Debrițin, ori la un dignitar și mai mare reformat din Cluj, cari (unul acum de curênd, altul cu câțiva ani mai înainte) s'au atins de banii bisericei lor, și totuși biserica lor i-a *pensionat*, și pe calea acésta i-a scos din serviciul ei. Ori apoi la casul canonicului cutare (va ști scriitorul anonim, că biserica nóstră nu are canonici), care prins cu manipularea incorectă a unor fundațiuni și fonduri bisericești, a *fost trecut la pensie*, și ca pensionist a murit.

Se putea la tóte acestea casuri și la multe altele sĕ se provóce anonimul scriitor al foii de la Arad, punêndu-le tóte în sarcina consistoriului archidiecesan greco-oriental din Sibiiu, cari însĕ tóte nu dovedeau aceea ce voia dsa sĕ dovedéscă, incorectitatea procedurii consistoriului archidiecesan din Sibiiu în chestia Dan, ci numai aceea, că *și la alte biserici au fost casuri analoge cu al lui Dan*. Ba chiar mai rele. Pentru că Dan nu s'a atins de bani bisericești, și peste tot păcatele sale nu sunt de caracter bisericesc, ci pur particular. De aceea forul bisericesc [illegible] avea sĕ 'l judece și sĕ 'l pedepséscă, [illegible] pensionarea, i-a [illegible].

Ce se atinge de pensionare însăși, pentru informarea celor nedumeriți ținem sĕ comunicăm următórele: Consistoriul [illegible] a acordat o pensie anuală de [illegible] *corone*, mai mult familiei lui Dan decât lui Dan, cu mult mai nainte de a fi fost Dan judecat, din motivul, că a prevĕzut, că până va ajunge afacerea lui Dan la descurcare finală [illegible] mai mulți ani, ear' protopopiatul nu póte fi lăsat vreme atât de lungă fără conducĕtor, de cât numai cu păgubirea intereselor bisericei. Pensionarea s'a făcut apoi cu cea mai strictă observare a statutelor, în cari e bine precisat cine și când are drept sĕ-și céră pensionarea.

In statute nu se cuprinde nici o disposițiune, că cei trași în cercetare din partea judecătoriei penale (cum era Dan pe atunci), ori cei osândiți nu pot fi pensionați. Afară de acésta, Dan a plătit taxele cerute la fondul de pensiune, nu numai pentru sine, ci și *pentru familia sa*, care nu e vinovată pentru păcatele lui Dan și nu putea fi pedepsită cu detragerea pensiei. Chiar dacă murea Dan sub decursul cercetării penale, familia sa și atunci avea drept la pensie. Momentul acesta, aprobat sigur de fie-care om cu conștiență și cu simț creștinesc, consistoriul a trebuit sĕ'l țină în vedere. N'a putut apoi trece cu vederea nici împrejurarea, că biserica nu póte lăsa, ca un preot ori chiar protopresbiter al ei, și familia acestuia, sĕ ajungă aruncată pe drumuri, în rênd cu cerșitorii. Chiar dacă nu era deci fond de pensiune și dacă Dan și familia sa nu aveau drept la pensie, biserica trebuia pe altă cale sĕ se îngrijéscă de sórtea acestor nefericiți, căci așa cere legea umanității.

Póte că vom lumina și mai bine mintea anonimului de la fóia din Arad, dacă îi vom spune, că cunóștem un cas, în care un *oficer* pensionat al armatei comune austro-ungare s'a făcut vinovat de astfel de lucruri, pentru cari a fost degradat. I-s'a luat rangul de oficer. Pensia însă nu i-s'a luat, pentrucă s'a zis așa: Nu e vrednic de mai fi oficer, dar' de pensie e vrednic, pentrucă a *slujit pentru pensie*! Și se știe cât de aspră e procedura la miliție în privința acésta!

Așa a făcut și consistoriul bisericei nóstre, care nu putea sĕ fie mai aspru în judecată de cât un for judecătoresc militar. A [illegible], că lui Dan și respective familiei sale i se [illegible] *pensie*, pentru-că Dan a slujit pentru pensie 30 de ani, și a plătit taxele ce i-s'au cerut la fondul de pensie!

NOUTĂȚI

Parastas pentru Șaguna. Dintr'o corespondență mai lungă, pe care din lipsă de spațiu nu o putem publica întrégă, aflăm că Duminecă în 6 August n. s'a celebrat un parastas solemn în comuna *Cricău* la pólele Munților-Apuseni, pentru odihna sufletului marelui *Andreiu Șaguna*. Au servit la altariu patru preoți, ear' tinĕrul Morușca, absolvent de teologie, a rostit o frumósă vorbire despre Șaguna.

*

De la „Asociațiune.“ Pentru serbările de la 19—28 August n. c. cari vor avé loc în Sibiiu a fost stabilită următórea *programă prealabilă*: *Sâmbătă, la 6/19 August 1905*: Prima ședință a adunării generale a „Asociațiunii“. Inaugurarea Esposiției în sala festivă a Museului. Banchet. Serată etnografică în sala festivă a museului. (Presentarea costumelor, danțurilor și melodiilor românești). La tóte serbările ce se vor aranja în acéstă zi, vor avé intrare esclusiv numai membrii „Asociațiunii“ și persónele oficiale, invitate anume la inaugurarea museului. Pentru publicul estern serbările se vor inaugura abia *Duminecă 7/20 August 1905* cu: Deschiderea esposiției pentru publicul vizitator. A doua ședință a adunării generale a „Asociațiunii“. Opereta „Moș Ciocârlan“ de Tudor cav. de Flondor, representată de Reuniunea română de musică din Sibiiu în teatrul orășenesc. *Luni, la 8/21 August 1905*: Prima ședință a adunării generale a „Societății pentru fond de teatru român“. A doua representațiune a operetei „Moș Ciocârlan“. *Marți la 9/22 August 1905*: A doua ședință a adunării generale a „Societății pentru fond de teatru român“. Inaugurarea scenei din sala festivă a Museului prin o representațiune teatrală a unei societăți de diletanți români din Sibiiu. *Mercuri, la 10/23 August 1905*: Conferența directorilor băncilor române din

Ungaria. Concert cu concursul societății de musică „Carmen“. *Joi, la 11/24 August 1905:* Conferențe publice în sala Museului. Repețirea seratei etnografice. *Vineri la 12/25 August 1905:* Conferențe publice în sala Museului. Representațiune teatrală a societății de diletanți din Sibiiu. *Sâmbătă, la 13/26 August 1905:* Conferențe publice în sala Museului. Concertul Reuniunii române de musică din Lugoș. *Duminecă, la 14/27 August 1905:* Visitarea catedralei române din Sibiiu. Escursiune cu tren special la Săliște, unde se va aranja o petrecere poporală și un concert. *Luni, la 15/28 August 1905:* Inaugurarea școlei industriale de fete. Inchiderea esposițiunii. Bal festiv. Observare. Timpul și locul în care se vor aranja serbările înșirate, se va publica în programa definitivă, care va arăta și prețul locurilor, cum și timpul și locul vînzării biletelor de intrare.

*

Adunare amânată. Comitetul a amânat adunarea generală cercuală a „Asociațiunii“ din despărțământul VI al Sebeșului, din 20 August pe Domineca, *17 Septembre* s. c. n. Locul adunării rămâne comuna *Ciόra*, și rămâne același program publicat în ziare.

*

Un raport scurt. Primarul Budapestei are sĕ facă ministrului pe interne în fiecare vară raport detailat despre activitatea organelor administrative orășănești din prima jumĕtate de an. In vara acésta raportul acesta „detailat“ a constat din următórele cuvinte: N'am ce raporta, căci am raportat despre tóte în anii anteriori“. — Acésta ca demonstrație față cu guvernul de acum, instituit — conform aserțiunii opoziționalilor — în mod ilegal.

*

Papa — marinimos și darnic! In Vittoria (Spania) a rĕposat nu de mult un comerciant bogat și bigot, cu numele Esquerecochea, care deși avea două surori sărace, totuși a testat papei întréga sa avere în preț de peste patru milióne de pezette. Surorile au atacat cu proces testamentul, dar' n'au ajuns la nimic. Atunci papa Piu X. s'a arătat marinimos și din cele *patru milióne* a dat surorilor rĕposatului *câte 35 mii pezette!*

*

Avis! Domnii acționari ai cassei de economii societate pe acțiuni „Turnu-Roșu“, sunt rugați a-și achita rata a VI-a de acțiuni scadentă la 1 Iulie n. a. c. Deasemenea și cei cu ratele restante încă sunt rugați a satisface datorințelor lor sub urmările dispozițiunilor statutare. Boița, 3 August 1905. *Direcțiunea.*

*

Incendii mari. Din cause necunoscute s'a iscat Mercuri nóptea foc în hotarul comunei Arpatac (comitatul Treiscaune), care a mistuit bucatele de pe jumĕtate hotarul. Trezeci și doi economi și-au perdut întréga recoltă.

Tot Mercuri nóptea au ars grajdiurile proprietarului Fáy Béla din Bacsárd (lângă Deva). Impreună cu grajdiurile au ars 130 care de fên, 5 cai și un bou.

*

Himen. Dl Oprea *Olariu*, învĕțătoriu în Poplaca, și Măriόra *Muntean*, din Turnișor, își anunță cununia ce și-o vor serba Duminecă 31 Iulie (13 August) 1905, la 4 ore p. m. în biserica gr. or. din Turnișor.

*

Miserie în comitatul Cenad. Se raportéză din Macău că în nouĕ comune din comitatul Cenad miseria e așa de mare, cum nici pe timpul fómetei din 1873 nu era.

*

Ucis cu țanduri de sticlă. In fabrica de sodă din Billéd a esplodat Marți o sticlă umplută cu sodă. Puterea esplosiei a fost așa de mare, în cât țandurile sticlei au ucis un lucrătoriu al fabricei.

*

Mare catastrofă de tren. Trenul espres plecat din Sprenberg (Saxonia), la distanță de vr'o douĕzeci minute de la Sprenberg s'a ciocnit cu un tren ce venea la Görlitz. Două vagóne ale trenului espres s'au sfărmat tot țanduri. Dintrĕ călĕtori patruzeci au murit mórte năprasnică, ear' 150 au fost răniți grav.

*

Cutremur de pĕmênt în Budapesta. Alaltăeri (Mercuri) s'a simțit în Budapesta un cutremur de pĕmênt cu direcție de la nord spre sud și durând două secunde.

*

Soldați uciși de fulger. Duminecă séra trei soldați din garnizóna de la Troppau fiind ajunși de furtună afară de oraș, în calea lor spre casarmă au fost uciși de un trăsnet.

*

Petrecere în Tălmăcel. Tinerimea română din Tălmăcel învită la producțiunea teatrală împreunată cu cântări ce o va aranja Duminecă, în 13 August st. n. 1905 în sala școlei din loc. Venitul curat e destinat bibliotecii școlare. Inceputul la orele 7 și jum. séra.

*

† Simion Cojoc, învĕțătoriu pensionat și primariu în Mogos, a rĕposat în 17 Iulie v. 1905 în etate de 47 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut în 13 Iulie v. 1905, cu asistență de 4 preoți. A lăsat în urmă familie numĕrósă.

*

Fără nici un reclam crucea sau steua duplă electro-magnetică a dlui Müller Albert, Budapesta V. Vadász utcza 42/V a devenit renumită în tóte părțile lumii. Fórte mulți după folosința acestei cruci s'au vindecat de bóle vechi, așa în cât de la acestia în tótă ziua sosesc scrisori pline de mulțămire. Dl fotograf Eisschild Adolf din Cservenka scrie următórele: „De mult timp trebuia sĕ-mi arĕt marea mulțămire ce o am față de aparatul aflat prin d-ta; asta însĕ cu adinsul am tăcut-o până acum, deórece cu cea mai mare curiositate am așteptat sĕ vĕd efectul crucei R. B. 86967 și la nevasta mea. Acum însĕ cu cea mai mare bucurie constat, că nevasta mea, care durându o pieptul și stomachul în cât îi lipsia pofta de mâncare, cu ajutoriul aparatului d vóstre s'a făcut pe deplin sănĕtósă. Prin urmare aparatul dvóstre sunt silit a'l lăuda și a'l recomanda fie-cărui suferitoriu de bóle. Prețul aparatului mare este 6 coróne.

PARTEA LITERARĂ.

Limba nouălor cărțĭ bisericeștĭ.

(Fine.)

In precuvîntarea ce o adresează metropolitul Miron către „onorațiĭ cetitorĭ“ (carĭ până aci au fost totdeauna cinstițiĭ și de Christos iubitoriĭ cetitorĭ) nu-și poate ascunde dorul „de a ajunge și noĭ la o perfectă uniformitate internă a cărților noastre bisericești cu cele din regatul învecinat, unde ele sînt deja mult avîntate și în partea limbistică“. Acest dor nu s'a putut din norocire realiza de oarece actualul nostru metropolit Ioan Metianu, pe atunci episcop al Aradului, și preasfințitul episcop al Caransebeșului Nicolae Popea, au stăruit „ca în primele edițiĭ ale cărților noastre rituale cu caractere latine să se conserve textul, care se află în edițiunile de maĭ nainte cu caractere cirilice și să se admită numaĭ unele întregirĭ și modificărĭ maĭ micĭ, pe carĭ neapărat le pretinde praxa bisericeĭ, progresul limbistic și claritatea textuluĭ“. De altcum și la metropolitul Miron s'a maĭ mult numaĭ dorul, nu și voința de a pune cărțile bisericeștĭ pe basele celor din Romînia, căcĭ zice însuș: „prea sfințițiĭ episcopĭ de la Arad și Caransebeș sînt cu mine de o părere ca să se conserve textul vechiŭ etc.“ și afară de aceea băgase însuș de seamă ca și în cărțile sf. sinod s'aŭ admis „inconsequențe“, după cum le zicea în menționatul congres. In felul acesta cărțile noastre bisericeștĭ aŭ rămas și pe maĭ departe *ale noastre*, ceeace a fost un noroc, și ele aŭ trecut preste ispita înoireĭ într'un fericit mod, — la a doua ediție pericolul nu maĭ amenință, căcĭ astăzi toată lumea e de acord, că limba trebuie să fie maĭ întîĭ de toate poporală. Noĭ Ardeleniĭ, carĭ am dat Romînilor de pretutindenea cele dintîi cărțĭ bisericești — manuscripte și tipăriturĭ — ne-am dovedit și de astădată de vatra vestalină, pe care s'a păstrat neatinsă frumseța arhaică a limbeĭ noastre, și care a mîntuit, a scăpat de peire și pentru viitor acest tesaur al nostru.

Octoichuluĭ dela 1894 i-au urmat în curînd alte cărțĭ și anume Ciaslovul, Acaftistul (1898), Apostolul (1900) și Liturgierul (1902), carĭ toate au păstrat aproape neatinsă limba edițiilor anterioare. Adevărul vorbind s'aŭ făcut și unele schimbărĭ, dar schimbărĭ de acelea, pe carĭ le reclamă progresul Bisericeĭ. In mod destul de neobservat s'aŭ străcurat puține, aș putea zice foarte puține inovațiĭ ca: *euharistie* (Ciaslov pg.) care obvine de tot rar, apoĭ icĭ colea *serv, servesc, predic*, dar într'o măsură de tot mică. O singură escepție face *Liturgierul*, (1902) care s'a edat după Liturgierul dela Bucureștĭ și care cuprinde aproape toate greșelile aceluia, greșelĭ pe carĭ le-am remarcat la locul săŭ. Alăturea de diferitele neologisme sînt puse însă în cele maĭ multe locurĭ și expresiile vechĭ, ca d. e. la pg. 64 se zice: încă ne rugăm pentru bună întocmirea văzduhurilor (temperarea aerelor), sau: Tu eștĭ Dzeu pururea (fiind) existînd (pg. 97), ierurgia (jertfă) pg. 54; cunună (coroană) pg. 55, comoară (vistier) și altar (jertfelnic) pg. 39. Alte greșelĭ ale acesteĭ cărțĭ sînt acelea pe carĭ le-am spus și despre Liturgierul dela Bucureștĭ. (Compară pg. 63 a lit. din Sibiiŭ cu pg. 87 a celuĭ dela Bucureștĭ, 65 S — 90 B. 68 S. — 95 B. 85 cu 118, 86 cu 120, 97 cu 135, 105 cu 146, 114 cu 159, 150 cu 209). Ceea ce e de remarcat cu privire la aceasta carte rituală, care e cea din urmă tipărită la Sibiiŭ, e că terminologia slavă din toate cărțile noastre de până acum e abandonată și înlocuită cu cea grecească, îndeobște folosită în Romînia. Aceasta inovație s'a făcut sub influința liturgieruluĭ din Bucureștĭ. Astfel aflăm pretutindenea în loc de sedelnă — catismală, în loc de sfetilnă — exapostilaria, în loc de priceastnă — chinomic, în loc de otpust — apolis, — apoĭ în loc de hvalite — laude, pavecernița — după cinare bogorodicĭnă — a Născătoareĭ (cîntarea de laudă) o inovație aceasta din urmă, care ar trebuĭ urmată maĭ departe pentru ca astfel să putem avea și termeniĭ technicĭ romîneștĭ.

Alăturea de cărțile apărute în tipografia archidiecezană de aicĭ la anul 1899 a apărut și în vechea editură a lui W. Krafft (urmașul luĭ G. de Closius) prima carte bisericească cu litere latine: Octoichul, în care sub raportul limbistic nu s'a făcut nicĭ o inovație. Această firmă veche a făcut literatureĭ romîne serviciĭ reale, carĭ vor trebui apreciate după merit din partea istoricului cultural nepreocupat. După Octoich a urmat Ciaslovul și Acaftistul, abstrăgînd dela broșurele populare cu subiect bisericesc (cărticica Maiceĭ Domnuluĭ, Epistolia și Brîul Maiceĭ Domnuluĭ), carĭ până aci se tipăreau și ele cu litere cirile. Maĭ amintesc Octoichul bogat, apărut în tipografia „Poporuluĭ romîn“ din Budapesta, care de asemenea conservă textul vechiŭ. (Editor George Cătăna. 1902).

Ar maĭ fi de vorbit despre limba din cărțile bisericeĭ greco-catolice, care a făcut în diferite timpurĭ săriturĭ colosale și care a înregistrat un nesfîrșit lanț de erorĭ, care maĭ de care maĭ grozave, — aceasta însă ar fi o sarcină pe care nu me încumet a o lua asupra mea, conștiŭ fiind, că n'aș fi în stare să o suport.

Quod potui feci, faciant meliora potentes!

*

Și cu acestea aș fi ajuns la sfîrșitul cercetărilor mele referitoare la limba nouălor cărțĭ bisericeștĭ. Inainte de ce aș încheia, încă un cuvînt! Ni se vestește, că Sinodul bisericeĭ din Rusia a încuviințat fraților nostrĭ din Basarabia tipărirea cărților bisericeștĭ în limba romînească, după ce atîta vreme au fost silițĭ să asculte sfînta slujbă într'o limbă, de cît care nimic nu urau mai mult pe lume, șĭ după ce atîtea încercărĭ de a-șĭ emancipa neatîrnarea cel puțin în cele bisericeștĭ, s'au lovit de păretele indiferentismuluĭ rusesc. Vestea aceasta trebuie să ne umplă șĭ nouă ca și celor din Basarabia inima de o bucurie sfîntă, și vorbele și rugămințile pe carĭ le-a adresat maĭ erĭ alaltăerĭ un oficiant romîn din Basarabia, care e de mirare cum de maĭ știe șĭ atîta romînească cîtă știe — trebuie să afle răsunet în inimile acelora, cărora s'a adresat. Bietul oficiant îi ruga pe toțĭ cîțĭ s'au distins pe terenul limbistic să le vie într'ajutor la tipărirea nouălor cărțĭ bisericeștĭ, să le dea tot sprijinul posibil pentru redactarea acelora într'o formă desăvîrșită și să le facă în chipul acesta cu putință o desvoltare sănătoasă în spirit curat romînesc.

Cînd am cetit călduroasa scrisoare a acestuĭ oficiant m'am gîndit, că n'ar fi păcat de Dzeu dacă și acestĭ nenorociți romînĭ ar fi silițĭ de împrejurărĭ nefaste să introducă în cărțile lor bisericeștĭ acea limbă stricată, care e adăpostită astăzĭ — dar la nicĭ un caz nu va maĭ fi și mîne — la altarul bisericeĭ din Romînia — și un cutremur m'a cuprins cugetîndu-mă, cît de ușor s'ar putea întîmpla ca această anarchie limbistică să se încuibe și în Biserica din Basarabia, făcînd astfel ca nemulțumirea isvorîtă din aceasta să nu fie cu mult maĭ mică de cît aceea, care isvorăște din despotismul rusesc.

Cînd apoĭ m'am cugetat la curentul cel bun, care a prins în timpul din urmă rădăcinĭ adîncĭ și care are în fruntea sa pe ceĭ maĭ de seamăn scriitorĭ bisericeștĭ și laicĭ — precum șĭ pe cea maĭ înaltă instituție culturală a noastră: Academia romînă, grijile acestea mi s'au spulberat și nedumeririle ce nutream au pierit, precum piere fumul. Mă gîndeam la minunatele cuvinte, pe carĭ le-a rostit regele Romînieĭ într'o ședință de a acestei instituțiunĭ și la tot așa de frumoasele cuvinte, pe carĭ le-a rostit în sinul aceluiaș doct corp un alt membru luminat al ei, cuvinte de cît carĭ n'aș putea afla altele maĭ potrivite pentru a sfîrși șirul acestor modeste cercetărĭ ale mele:

„Limba este legătura sfîntă, care face unitatea viețiĭ suflețeștĭ a tuturor părților neamuluĭ nostru împrăștiat supt deosebite stăpînirĭ. De aceea se cuvine, să ne atingem de ea cu acel respect, cu care omul cuminte se apropie de tot ce este sfînt.

din Luc-"
"
O. C. J.

Respectul trebuie să fie îndoit, cînd este vorba de limba bisericeĭ, de limba sfinteĭ rugăciunĭ, a sfintelor cîntărĭ. Limba cărților bisericeștĭ trebue să fie respectată și statornică și numaĭ atuncĭ se cuvine să fie scos dintr'însa un cuvînt, cînd el nu maĭ este înțeles de ceĭ de astăzĭ și numaĭ atuncĭ este bine să fie întrodus un cuvînt noŭ, cînd el a ajuns în întrebuințarea și înțelegerea tuturor, altfel se calcă cuvîntul sfînt al Apostoluluĭ și se închide în vorbe neînțelese învățătura și ruga celor mulțĭ și umilițĭ“. *Onisifor Ghibu.*

Școla pentru economia și industria de casă.

Se atrage din nou atențiunea on. public român asupra „Școlei pentru economia și industria de casă“, proiectată de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“. Școla se va deschide cu începerea anului școlar 1905/6.

Va funcționa deocamdată numai secțiunea economică a școlei. Instrucțiunea va cuprinde: *a*) învĕțământ practic: pregătirea bucatelor și a pânei; conservarea legumelor și a pómelor; spălatul, călcatul și îngrijirea rufelor; curățirea și ținerea în ordine a locuinței; grădinăritul; confecționarea rufelor; *b*) învĕțământul teoretic: economia de casă, chemia bucătăriei, contabilitatea, igiena, îngrijirea bolnavilor; literatura română.

Elevele ai căror părinți sau îngrijitori nu sunt în Sibiiu, au sĕ locuéscă în edificiul școlei, strada Baier nr. 1 (edificiul Albinei).

Se vor primí numai eleve cari au împlinit 15 ani și au terminat cel puțin școla elementară.

Instrucția va fi esclusiv în limba română. Se va conversa însĕ și în alte limbi, deosebi în limba magiară și germană, dar' numai în pausă și la masă. In timpul liber de după amiazi elevele pot lua ore de pian, muzică orală, pictură, etc.

Taxele prescrise: 1. Fie-care elevă internă va avé sĕ solvéscă o taxă lunară maximală de 50 cor., din care se vor achita spesele efective ale școlei, cu escepțiunea remunerațiunii instructórelor, pe care o achită reuniunea din al sĕu; când spesele efective vor fi mai mici, diferința se va restituí elevei. 2. Fie-care elevă esternă va avé sĕ solvéscă o taxă lunară de 40 cor., pentru care va primí și amiazi și cina.

Taxele sunt a se solví tot pentru trei luni anticipativ.

In cas că o elevă înscrisă deja întrerupe cursul fără motive acceptabile, e datóre a despăgubí reuniunea pentru fie-care lună a anului școlar cu câte 10 coróne.

Elevele interne au sĕ aducă cu sine: saltea (matrață, care se póte procura în Sibiiu pentru prețul de 16 coróne), p'apomă, două perini, două schimburi pentru pat, ½ duzină din rufele necesare, 6 ștergare pentru bucătărie, pieptene, perie pentru cap, perie pentru dinți, hainele necesare. Șorțurile pentru bucătărie și-le vor face elevele însele, dar' șorțuri pentru casă au sĕ aducă cu sine.

Cursul se începe în mod regulat la 1 Septembre n. și se termină la 31 Iulie n.

Informațiuni mai detaiate se pot primí de la conducĕtórea școlei, domnișóra Veturia Papp, Sibiiu, strada Baier nr. 1.

Poșta redacției.

Note de la concertul din … Cu plăcere i-am face loc, pentru-că e bine scrisă, dar' suntem prea îngrămădiți cu material urgent. Ear' pe când vom avé loc, nu mai e de actualitate. Așa dară — altă dată.

Ghina Ranjicici. Se va publica, însĕ mai târziu, după festivitățile cari ne stau la ușă.

Ghelmar. Primit. Dacă se póte, îi face loc nainte de sĕrbări, ori sub decursul lor.

Nr. 69 1905. [185] 1—1

Edict de licitare minuendă.

Prin acésta se aduce la cunoştinţa celor interesaţi că Preavenerabilul consistoriu arhidiecesan gr. or. sub nr. 2638 1905 şcol. au aprobat planul, preliminariul de spese al clădirei din nou a şcólei confesionale gr. or. din Borgo-Mijloceni (KözépBorgó).

Edificarea şcólei noue se va da pe cale de licitaţiune minuendă în 19 August 1905 la 10 ore a. m. în cancelaria primăriei comunale din loc, licitaţiunea se va ţiné verbal şi cu oferte.

Preţul clădirei cu escepţiunea unora e de 7381 cor. 77 fil.

Licitanţii cari voesc a licita vor avé a depune ca vadiu 10% înainte de începerea licitaţiunei verbale, ofertele sunt a se trimite oficiului parohial gr. or. Borgo Mijloceni (Közép-Borgó) p. u. Borgo-Prund până la ziua defiptă 10 ore a. m. căci cele mai târziu întrate nu se vor lua în considerare respective după 10 ore a. m. când s'a început licitarea verbală.

In oferte au a se declara, că condiţiunile de licitare şi preliminariul de spese le sunt cunoscute, avênd a alătura ca vadiu 10% sau în bani gata, sau prin depunerea de hârtii de valóre.

Planul, divisul şi spese, cum şi condiţiunile de licitare se pot vedé în cancelaria oficiului parohial gr. or. din Borgo-Mijloceni (Közép Borgó) în orele oficióse.

Borgo Mijloceni (Közép-Borgó) la 1 August 1905 st. n.

Nicolae Reu
paroh gr. or. ca president şcolar local.

Nr. 792 1905. [170] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului al doilea de **învĕţătoriu** la şcóla gr. or. confesională română din comuna **Fofeldea,** protopresbiteratul gr. or. al tractului Agnita se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariu de 600 cor., din care sumă 400 cor. de la biserică şi 200 cor. de la comuna politică, lemne de foc, cuartir şi grădină.

Cuincuenalele se computâ de la instituirea definitivă şi serviciul neîntrerupt în respectiva comună.

Reflectanţii la acest post au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, avênd a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica din Fofeldea, spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Bendorf, în 11 Iulie 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

Nicolae Gavrea
adm. prot.

Nr. 420 1905. [159] 3—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoreşti** din comunele mai jos indicate în protopresbiteratul Unguraşului se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Dânc,** cu salariu de 600 coróne, din cari 160 coróne din fondul bisericei, 170 cor. prin repartiţie pe popor, şi 270 coróne ajutoriu de la stat şi cuartir în edificiul şcólei.

2. **Jimborul mare—Chendremal,** cu salariu de 600 coróne, din cari 150 cor. din cassa bisericei, 250 coróne prin repartiţie pe popor şi 200 cor. ajutoriu de la Preavener. Consistoriu archidiecesan, cuartir în edificiul şcólei şi folosinţa grădinei de 400 stânjini.

3. **Miluan,** cu salariu de 600 cor. din naturalii şi repartiţiune pe popor, cuartir în edificiul şcólei şi folosinţa grădinei şcólei de pomărit.

4. **Rachiş,** cu salariu de 600 cor. prin repartiţie pe popor, 4 stângini de lemne, din cari 2 stângini pentru învĕţătoriu şi 2 pentru încălzirea salei de învĕţământ, cuartir în edificiul şcólei şi folosinţa grădinei şcolare.

5. **Romita,** cu salariu de 600 coróne, din cari 196 coróne prin repartiţie pe popor şi 404 coróne ajutoriu de stat.

Concurenţii au a'şi aşterne rugările de concurs la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, şi au a se presenta înainte de alegere în vre o Duminecă sau sĕrbătóre spre a fi cunoscuţi şi a'şi arăta desteritatea în cântări, avênd a cânta cu şcolarii în tóte Duminecile şi sĕrbătorile.

Cuincuenalele se vor computa şi solví numai după împlinirea serviciului la aceste şcóle.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Unguraşului în conţelegere cu comitetele parohiale respective.

[illegible]zeş-Sânpetru, 7/20 Iulie 1905.

Pavel Roşca
protopresbiter.

---

[183] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului al II-lea de **învĕţătoriu** la şcóla confesională gr. or. din comuna **Şura-mare,** protopresbiteratul Sibiiului, se publică concurs cu termin de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariu anual de 600 cor., cuartir liber în edificiul şcólei, lemnele trebuincióse şi grădină de ¼ jug.

Cuincuenalele se computâ dela instituirea definitivă şi serviciul neîntrerupt de 5 ani în acésta comună.

Reflectanţii la acest post au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral în terminul indicat, avênd a cânta în Dumineci şi sĕrbători în una din stranele cântăreţilor, vor avé a se presenta în vre o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică, spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Şuramare, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 20 Iulie 1905.

Nicolae Opriş
president.

Ioan Opriş
notariu.

Nr. 694.

Cu consensul subscrisului.

Sibiiu, 25 Iulie 1905.

I. Papiu
protopresbiter.

Nr. 490 1905. [178] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** vacante din comunele mai jos indicate în protopresbiteratul Bistriţa se publică concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Blaşfalĕul de-sus,** cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir în şcólă şi folosinţa grădinei şcolare.

2. **Borgo Mijloceni,** cu salariu de 600 cor. din fondul şcolar, cuartir în şcólă şi 16 cor. pentru lemne de foc.

3. **Cuşma,** cu salariu de 600 coróne de la popor, cuartir în şcólă.

4 **Ida mare,** cu salariu de 600 coróne de la popor, relut de cuartir 12 cor. şi folosinţa grădinei şcolare.

Concurenţii au a'şi înainta rugările instruite conform legei în terminul de sus la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi a se presenta înainte de alegere poporului în biserică.

Bistriţa, 10 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriţa în conţelegere cu comitetele parohiale.

Simion Monda
protopop.

Un tinĕr

doritor de a se aplica pe **cariera notarială,** ori absolvent de cursul notarial, află aplicare în cancelaria subscrisului după comunicarea condiţiunilor. — Lancrăm (posta Szászsebes), 10 August 1905.

187 1—1 **Aurel Barbu,** notariu.

Un tinĕr român

cu câteva clase reale sau gimnasiale se apli[illegible] imediat ca **practicant** în **Librăria ar[illegible] diecesană** din Sibiiu (Nagyszeben).

Petiţiile sĕ fie scrise cu mâna proprie.

O singură frecare cu

Săpunul Schicht

(săpun cu cerb ori cu cheie)

e ca și (131) 4—39

doue frecări

cu săpun obicinuit

Săpunul Schicht e cel mai bun și mai eftin.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum şi la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armonióse, pe lângă garanţă de mai mulţi ani, ie fie care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 9—52

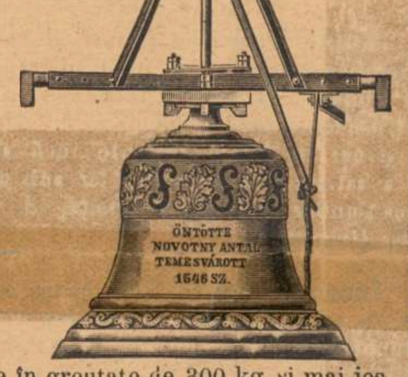

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bĕtrâne** cu coróne de fier bătut, ca şi spre turnarea de **tóce din metal.** Se află clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos.

☞ Preţ curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco. ☜

La esposiţia milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

Cea mai mare prăvălie ardeleană de pălării

FRITZ CONNERTH, pălărier

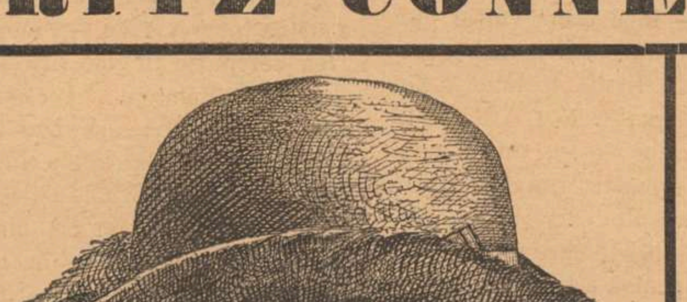

Pălărie preoţéscă pĕrósă.

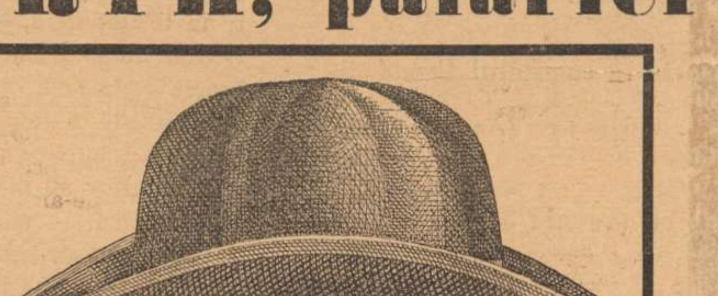

Pălărie preoţéscă netedă.

Sibiĭu
strada cisnădiei nr. 1

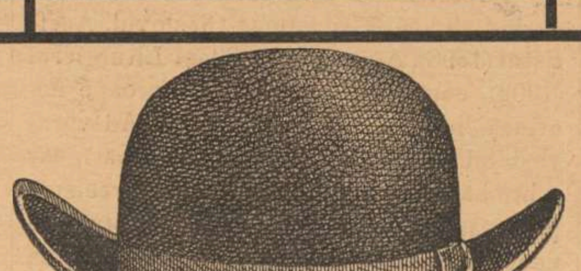

Pălărie preoţéscă din stofă de cilindre.

Sibiĭu
strada cisnădiei nr. 1

Se recomândă ca specialitate în cele mai fine **pălării preoțești** în tóte formele și calitățile ca de mĕtasă, de pîslă netedă și de pîslă pĕrósă în cea mai bună calitate și cu prețurile cele mai eftine. — La comande din afară este a se indica esact adresa, cum și soiul și mărimea pălăriei.

Cu tótă stima

Fritz Connerth.

[186] 1—21

Redactor responsabil Teodor V. Pacatián.

Editura tiparul Tipogr[illegible] archidiecesane.

Nr. 82 Sibiiu, Marți 2/15 August 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea [illegible] strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele [illegible] înapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de douĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Votul universal.

Sibiiu, 14 August n.

Chestia votului universal e ținută la ordinea zilei. E discutată în presă, în întrunirile multe socialiste, și în cluburile politice. S'a ocupat cu ea și comitetul esecutiv al coaliției, în ședințele ținute Joi și Vineri, precisându-și posiția până acum nu prea clară în chestia acésta de mare însemnătate pentru multe milióne de cetățeni ai țerii.

Comitetul esecutiv a zis așa, că coaliția nu a trecut în programul ei votul universal, fiind-că în programul coaliției sunt luate numai puncte acceptate de *tóte* partidele din cari se compune coaliția. Și fiind-că votul universal îl are scris pe steag numai partidul independist, al lui Kossuth, și partidul nou, al lui Bánffy, ear' celelalte [illegible] - n'a putut fi trecut și acesta ca punct de program al coaliției. A rĕmas însĕ punct de program pentru partidele amintite, cari ajungênd cândva la putere vor căuta sĕ 'l introducă și în țéra nóstră. Nu se angajéză însĕ nici un partid din coaliție sĕ sprijinéscă introducerea votului universal, câtă vreme pretensiunile naționale nu sunt realisate. Adecă, întâiu limba de comandă magiară, și apoi vot universal!

Acésta e pe scurt înțelesul conclusului luat din partea comitetului esecutiv al coaliției în chestia votului universal. Un conclus nici cald, nici rece, mai mult însĕ contra votului universal, de cât pentru votul universal!

Cu mult mai limpede e atitudinea guvernului în privința acésta.

Un colaborator de la „*Poporul Român*" din Budapesta a avut buna ideia de a cere o audiență dlui ministru de interne, pentru a'l intervieva în chestia sufragiului universal, spre a afla de la el adevĕrul cu privire la estrângerile ce spuneau ziarele magiare că are de gând guvernul sĕ le introducă în lege față de naționalități. Domnul ministru a declarat, că întrucât se va face pendent votul universal de la cunoștința scrisului și a cetitului, acésta se va referí numai la *scrierea și cetirea în limba maternă* și nici decum în limbă magiară. Ear' cu privire la votul universal însuși, ministrul a spus următórele:

„Deóre ce și dvóstră (Românii) sunteți fii ai acestei patrii, avênd aceleași drepturi și datorințe ca și Magiarii, nu vi-se póte refusa eserciarea drepturilor, cari le oferă dreptul universal. De aceea eu am contemplat realisarea sufragiului universal *în spiritul cel mai liberal, fără nici o restricțiune privitor la naționalități*, după cum o cere și bine priceputul interes al țerii. De altcum punctul meu de vedere e destul de bine cunoscut din vorbirea ce am ținut'o pe vremea lui Széll Kálmán. Tocmai atunci aleseseră deputat pe Aurel Vlad și din acest incident se începuse mare discuție în chestia naționalităților. Eu am afirmat, că *n'avem motiv sĕ ne temem de naționalități*, ba chiar din contră, e de dorit, ca cât mai mulți sĕ ajungă în parlament, fiind-că până ce-și vor accentua plângerile și dorințele lor afară de parlament, vor fi vecinic acusați că au tendințe separatistice. Indată ce vor intra însĕ în parlament, ei vor fi cari vor documenta unitatea statului ungar. Sunt convins, că imediat ce va fi pusă viéța nóstră parlamentară pe basă mai democratică, în care viéță va însemna o epocă cu totul nouă introducerea sufragiului universal, țara întrégă va simțí influința acelor reforme binefăcĕtóre de natură socială și economică, de cari țara are fórte arzătóre lipsă".

A mai spus apoi ministrul, că nu are nimic în contră, dacă Românii încep o agitație mai mare în chestia votului universal, cum o fac socialistii, și că adunările lor convocate în acest scop nu le va oprí, pentru-că și Românii au dreptul sĕ iee posiție pentru, ori contra în acésta cestiune.

Mai notăm, că o fóie de regulă bine informată de la Viena scria nu de mult, că legea votului universal *va fi octroată prin rescript regal*, și proximele alegeri vor fi făcute pe basa ei, în speranța, că noua dietă, compusă din elemente cu totul noue, o va vota și 'i va da putere de lege constituțională după întrunire și constituire.

Mai știi dacă nu așa se va întêmpla?! In care cas apoi ne vine a presupune, că ideia cu introducerea votului universal nu e a guvernului, ci e venită de la loc cu mult mai înalt. Fapt e, că o lege electorală, compusă pe basa sufragiului universal, fie și octroată, schimbă cu desĕvêrșire situația politică în țéră. Și scopul — acesta ar trebuí sĕ fie!

Din protopresbiterate.

Conferență prețoéscă în tractul Solnocului.

— 20 Iulie v. 1905.

Conferența preoțéscă din protopresbiteratul Solnocului s'a ținut anul acesta în *Periteea*, la 10/23 Iulie 1905.

La 6 ore diminéța s'a început serviciul divin împreunat cu invocarea duhului sfânt și cu parastas pentru archiepiscopii *Andreiu* și *Miron*, pentru marii mecenați *Gozsdu* și *Andronic* și pentru fostul protopresbiter al acestui tract *Samuil Cupșa* și parochul *Ioan Nodiș* din Stoiceni, cești 2 din urmă morți în anul acesta.

Terminate acestea, preoțimea se întrunește în casa parochială, unde presidentul protopresbiter *Teodor Herman* ca administr. deschide conferența prin o vorbire fórte acomodată, zicênd întrĕ altele că „scopul acestor conferențe este:

a) comunicarea reciprocă și în mod frățesc a ideilor și esperiențelor câștigate pe terenul pastoral, și

b) introducerea și desvoltarea culturei religióse morale în popor."

Constituindu-se biroul, se face apelul nominal, al cărui resultat este, că afară de preoții Ioan Perhaița din Borcut și Ioan Bodea din Dobriținaș, toți ceilalți au fost presenți.

Presidentul prin cuvinte duióse comunică trecerea atât de tragică din viéța acésta a protopresbiterului *Samuil Cupșa*, ear' conferența consternată de acest înfiorător cas își esprimă cu durere profunda condolență prin sculare și prin intonarea cuvintelor „Dzeu sĕ 'l odihnéscă". Totodată se constată, că preoții acestui tract au depus în ziua înmormêntării o frumósă cunună, în semn de stimă și iubire, pe cosciugul decedatului protopresbiter, celebrând cu toți la înmormêntarea lui. Tot prin cuvinte alese presidentul comunică încetarea din viéță a tinĕrului paroch Ioan Nodiș din Stoiceni, întêmplată în 25 Ianuarie a. c. Conferența prin sculare și prin intonarea cuvintelor „Dzeu sĕ 'l odihnéscă" își esprimă condolența.

Presidentul presentéză, ear' notariul cetește ordinul Preavenerabilului Consistoriu, prin care s'a luat la cunoștință protocolul conferenței din anul trecut. Conferența îl ia spre știre și orientare.

In conformitate cu ordinul Preaven. Consistoriu conferența statorește, ca în tóte parochiile din acest tract sĕ se țină în timpul de la Paști până la sf. Dumitru: utrenia la 6 ore diminéța și imediat liturgia, și la 5 ore p. m. vecernia, — ear' de la sf. Dumitru până la Paști: la 8 ore utrenia și continuativ liturgia, și la 3 ore p. m. vecernia. Totodată conferența decide, ca vecerniile sĕ se facă totdéuna regulat spre a satisface canónelor și spre a deda pe popor la religiositate.

In urma ordinului Preaven. Consistoriu preoții se obligă a culege și descrie fidel tóte obiceiurile poporului ce obvin la diferite ocasiuni, și acele descrieri a le asterne oficiului protopresbiteral cel mult până la 1 Novembre a. c. Presidentul totodată dă deslușirile necesare la culegerea și descrierea lor și espune și însĕmnătatea lor etnică și bisericéscă, insistând pentru păstrarea celor bune, și totodată îndatoréză pe preoți a îngrijí, ca perdelele la zveri, coperișele de prestol, proscomedieriu, strane de cântăreți, mese, etc. cum și ștergarele de la icóne cari ar fi străine sĕ se delăture pe încetul, înlocuindu-se cu țĕsături făcute de credinciósele nóstre.

In scopul acesta, cum și peste tot în scopul înfrumsețerei bisericelor preoții promit că după împrejurări vor înființa reuniuni de femei, pentru înfrumsețarea bisericelor.

Presidentul mai presentéză douĕ ordine ale Preaven. Consistoriu, cari se iau spre știre și conformare.

Intrând în ordinea de zi conferența constată, că serviciul divin împlinit de pro-

---

FOIȘÓRĂ

Din viața nóstră.

I.

Scriitorul-ascet: Picu Procopie Pĕtruț din Săliște.

(Urmare).

La influința covêrșitóre, pe care o esercita literatura bisericéscă, se mai adăoga și aceea, pe care o esercita literatura religiósă representată prin cărți, ca: *Eustah Placida*, martirul roman, a cărui biografie tradusă din nemțește, de G. Pleșoianu, a fost edată cu cheltuiala archimandritului Dionisie Sadoveanul, sub care nume se ascunde un fiu al Săliștei, devenit mai târziu episcop al Buzeului și cunoscut sub numele de Dionisie Romano. Atributul de Sadoveanul și-l luase dela mănăstirea Sadova, la care el era archimandrit. Faptul, că acest bărbat a edat acéstă carte, a adus cu sine, că în Săliște ea s'a rĕspândit în fórte multe esemplare, cari apoi bine înțeles tóte și-au avut efectul lor binefăcĕtor asupra poporului însetat de cetirea cărților folositóre. Se mai cetia apoi *Moartea lui Avel*, de A. Beldiman, *Alcătuirea aurită* a epp. Chesarie-Rîmnic; *Manualul creștinesc* de la Galați, *Goromovnicul*, și era rĕspândită în mai multe esemplare (manuscrise) *Plângerea mănăstirei Silvașului.* (Tipărită mai târziu în Buciumul lui Cesar Boliac), precum și alte cărți, al căror nume — dacă se va întêmpla sĕ mai revin odată la acest obiect — sper a le puté da mai complet.

O importanță mai covêrșitóre revine însĕ *poesiei religióse*, al cărei légăn, cred că nu mĕ înșel când afirm, că trebue a se căuta în mănăstirile nóstre de aici de la noi și în cele din țéra românéscă. In țéra nóstră au fost în cursul vremurilor multe mănăstiri, al căror nume este cunoscut, — au fost însĕ și de acelea, asupra esistenței cărora graséză o céță întunecósă, pe care abia câte o scurtă legendă sau tradiție incompletă póte sĕ o împrăștie încâtva.

Așa au fost numai în apropierea Săliștei nu mai puțin ca patru mănăstiri, dintrĕ cari despre esistența a lor douĕ abia câteva ruine și câteva tradiții întunecóse mai pot vorbí. Una din aceste douĕ mănăstiri a fost a Săliștei și era situată în creerii munților, în apropierea hotarului comunei Sibiel și adăpostea un numĕr mai modest de călugări, ear' a doua era în hotarul Sibielului. Despre acésta din urmă se știe cu destulă siguranță, că a esistat până cătră sfîrșitul veacului al optsprĕzecelea, când s'a dărîmat trecênd tótă averea la biserica din Sibiel. Până în ziua de astăzi se află în biserica din acéstă comună praporul de la acea mănăstire, pe care e scris: Praporul mănăstirii Sibielului, zugrăvit de Vasile, zugrav din Săliște, dat de Stanciu Pîrțoagă. Tot în acéstă biserică se află mai multe cărți bisericești slavonești, manuscripte și tipărite, dintrĕ cari pe scórța uneia se află scris, că „este a mănăstirei Sibielului". Probabil, că și antimisul pe care l'a dăruit biserica din Sibiel acum vre-o 30 de ani Prea Veneratului Consistoriu, a fost tot dela acéstă mănăstire. A treia mănăstire, despre care se face amintire în protocólele vechi ale bisericei din Săliște, precum și în niște însemnări gravate pe douĕ discuri de cositor dela biserica din Gruiu, a fost la marginea satului nostru, lângă biserica din Gruiu, unde până mai acum 15 ani a mai trăit un călugĕr, — cel din urmă; — ear' a patra mănăstire e cea dela „Fântâna Foltii", care a fost fondată după anul 1744, anul în care a cutrierat aceste părți călugărul Visarion Savoi. Astăzi un singur călugăr fără nici o cultură bisericéscă, își petrece viața la acéstă mănăstire.

In aceste mănăstiri, precum și în celelalte s'a cultivat fără îndoială și poesia religiósă, care s'a lățit din partea călugărilor și prin împrejurimi și a devenit cu timpul un bun comun al poporului, aprópe tot așa ca și poesia poporală profană.

In epoca de care s'a vorbit aici juca un rol însemnat și acéstă poesie religiósă, în cuvintele căreia se preamăreau virtuțile și cei-ce le cultivau, poesie, care era și cântată, avêndu-și fie-care și melodia sa, pe care se cânta. Și se cânta și se cinstea acéstă poesie de toți locuitorii comunei nóstre, cari de altcum aveau ocasia de a le învĕța și de a le cânta atât în viața de tóte zilele, cât mai cu sémă în școlă și în biserică. Instrucția în școlă se reducea în vremurile acelea la învĕțarea buchilor, a bucóvnei, octoichul și cântările bisericești și religióse, ear' în biserică se cânta de toți credincioșii la fie-care sĕrbătóre „versul" respectivei sĕrbători (cum se mai cântă până în ziua de astăzi d. e. în Galeș), ba chiar în fie-care Duminecă se cânta poesia întocmită după cărțile bisericei anume pentru Dumineca respectivă.

In general vorbind, în acéstă epocă

protopresbiterul T. Herman şi de preoţii Aug. Herman din Văleni şi Atanasiu Cândea din Peteritea, a fost sĕvêrşit întru tóte după tipic şi cu demnitatea recerută. Deschizêndu-se discuţie asupra modului cum a ţinut predică în biserică parochul I. Herman din Rogoz, pentru combaterea beţiei, conferenţa constată că a fost predată bine şi cu demnitate.

Presidentul invită pe preoţi a-şi descoperí unul altuia în mod frăţesc şi binevoitoriu eventualele purtări şi fapte nepotrivite cu chiămarea unui preot. După-ce se fac unele observări, membrii conferenţei decid, ca şi în conferenţele viitóre an de an sĕ se controleze obiectiv unul pe altul.

In cestiunea învĕţării corecte a cântărilor bisericeşti din partea tinerilor spre a avé bisericele cu timpul buni cântăreţi şi spre a ne ferí şi de melodii străine bisericii nóstre, conferenţa decide: fie-care paroch ia asupra sa obligămêntul de a se îngrijí, ca în timpul de érnă câţiva tineri, ca fiitori cantori, sĕ fie instruaţi în melodiile curat bisericeşti, după ritul nostru oriental.

Comisiunea alésă anul trecut în persónelor parochilor Alexandru Perhaiţa din Libotin şi I. Perhaiţa din Dobric, referéza prin acest din urmă despre *„Statutele pentru administrarea fondului de cereale“*, elaborate de parochul Nicolae German din Rohia. — Conferenţa primeşte aceste statute de bune şi preoţii se îndatoréză a le copia şi a le introduce în parochiile lor.

Pentru conferenţa viitóre ce se va ţiné în Boereni conferenţa statoreşte următórele obiecte:

a) Predică pentru întărirea credincioşilor în credinţa ortodoxă, ce se va ţiné de I. Perhaiţa, paroch în Dobric, — eventual predică pentru cercetarea regulată a bisericei, ce o va ţiné T. Bude, paroch în Ungureni.

b) Controlarea purtării preoţimei.

c) Tema: *„Combaterea concubinatelor“*, elaborată de parochul At. Cândea din Peteritea, care se predă spre censurare şi referare parochilor N. German din Rohia şi P. Man din Boereni.

d) Eventual şi alte teme ce ar statorí superiorităţile bisericeşti.

Luându-se în considerare conclusul conferenţei preoţeşti din tractul Mediaşului, ţinută la 17 Februarie, a. c. şi la propunerea parochului Nicolae German din Rohia: conferenţa rógă pe Venerabilul Consistoriu, ca sĕ binevoiască a întreveni la timp potrivit la guvernul ţĕrii, ca întregirea de la stat a dotaţiunii preoţeşti sĕ fie şi pentru preoţii fără opt clase gimnasiale tot aşa de mare ca a celor cu VIII clase, fiind serviciul şi datorinţele şi la unii şi la alţii egale.

Terminate acestea, presidentul prin cuvinte alese mulţămeşte membrilor conferenţei pentru bunavoinţa şi obiectivitatea manifestată la pertractarea obiectelor, declarând conferenţa încheiată. Imediat se scólă preotul N. German şi în numele conferenţei aduce mulţămită presidentului, care cu tact şi înţelepciune a condus conferenţa, cum şi pentru sfaturile părinteşti date preoţimei, urându-i mulţi şi fericiţi ani.

Era la 4 ore p. m. când s'au sfêrşit acestea, deci fórte bine venită a fost ospitala masă a parochului local Cândea, unde ca totdéuna, s'au rostit mai multe toaste: pentru Escelenţa Sa Inaltpreasânţitul Domn archiepiscop şi motropolit *Ioan*, pentru dl protopresbiter *T. Herman*, pentru gazda casei, etc.

Zile de bucurie, zile de adevĕrată elevaţiune sufletéscă sunt totdéuna aceste conferenţe pentru noi preoţii, deci datori suntem a ruga pe bunul Dumnezeu ca, „în pace, întreg, cinstit, sănĕtos, întru zile 'ndelungate“, sĕ 'l ţină pe cel ce ne-a învrednicit de aceste momente de satisfacţie spirituală.

N. German
preot.

Influinţele desastróse ale alcoholului asupra organismului omenesc.

De Octavian G. Simtion.

(Urmare.)

Dacă însĕ condiţiunile de traiu şi împrejurările fac pe om sĕ se îndeletnicéscă mai des cu păharul, uşor va aluneca în *stadiul al doilea* numit al unui obiceiu pasionat, caracterisat prin aceea, că organismul în urma dedării simte óreşi-cum necesitatea alcoholului, şi lipsa acestuia îl indispune, dar' individul tot mai posede forţa spirituală de a dispune peste poftele sale şi astfel de a se putea abţiné sau abandona cu totul ori în parte nesaţul de a bea. Acest stadiu e deja periculos pentru individ.

Este apoi al *treilea stadiu*, al patimei nebune, când organismul e întru atâta obicinuit cu alcoholul, în cât acesta a devenit o necesitate ne'ncunjurabilă pentru susţinerea unei vitalităţi mai viguróse, când corpul se simte neajutorat şi lângezit în lipsa beuturei. Voinţa individului e róbă unei pofte interne órbe, alcoholul e domn peste el. Acest stadiu e deja o bólă la care arare-ori mai póte încăpé vindecarea, ci de la care cu siguranţă numai mórtea îl mai póta scăpa.

Un astfel de om cuprins de patima beţiei devine o păpuşă supusă capriţiilor unui spirit bolnav, lipsit de ori-ce voinţă autochtonă, lipsit de moral, trăind într'o lume a negândirei sau a unei judecăţi abnormale, unde el nu mai află alt deliciu de cât satisfacerea şi mulcomirea unor pofte interne inconştiente de a trece în starea turmentării şi a nesimţirei.

Infiorătóre sunt apoi efectele acestei bóle, care esercită o ruină detestabilă atât asupra fisicului cât şi a psichicului, atât asupra corpului cât şi asupra minţii.

Fiind-că dintrĕ tóte beuturile alcoholice vinarsul are efectele cele mai îngrozitóre, mai ruinătóre, sĕ vedem acum ce urmări are acest lichid alcoholic asupra organismului?

Inrîurinţa sa stricăciósă în stadiul patimei se estinde şi asupra celor mai ne'nsemnate părţi ale copului. Conturbă circulaţia normală a sângelui, agitându-o, apoi slăbindu-o grozav. Muschii peste tot îşi perd elasticitatea. Fibrele gangliionare devenind hiperemice dau vocei un accent răguşit. Pe păreţii inimei se aşéză o grăsime periculósă, care împedecă funcţionarea normală a sângelui. Temperatura corpului cu încetul decade. Stomacul, organele de respiraţie şi plumânile sunt afectate permanent de catar.

Mai tot aceleaşi ifluinţe desastróse le are şi vinul şi berea în acest stadiu asupra organelor. In deosebi rinichii sunt apoi într'o continuă agitaţie febrilă, formându-se pe celulele lor strĕcurătóre un strat de o substanţă grasă, ear' de la o vreme denégă serviciul.

Organele de oxidare degeneréză, respiraţia devine grea şi astfel mai întâiu beţivul sufere de catare de plumâni, astmă, aprinderi, apoi microbul ofticei sălăşluindu-se în organele de respirare, pe încetul i-le consumă.

Membrele cartilaginóse primesc o colóre arămâe-vineţie (nasul, urechile). Faţa ori că e pururea roşie, în urma febrilităţii sângelui, ori primeşte o paliditate ce'i tradéză o patimă ascunsă.

Prin iritări continue apoi organele slăbesc întru atâta, în cât fără vreme denégă serviciul în tóte privinţele.

Cu mult mai înfiorătóre sunt influinţele alcoholului ce le esercită asupra sistemului nervos, pe care îl conturbă în mod ireparabil. Sensul pipăitului pe încetul încetéză a mai fi impresionabil, mirosul dispare, gustul amurte, sensul auzului se tâmpeşte, ear' ochii se painginesc.

Nervii peste tot sunt sguduiţi, ear' intelectul alterat.

Fisiognomia obrazului primeşte o espresie urîtă, furibundă şi plină de duşmănie.

Beţivii de rachiu mai cu sémă prea des fiind cuprinşi de o bólă specială numită „deliriul alcoholic“, în urma parocsismelor acesteia cad într'o melancolie subminătóre ori devin în permanenţă agitaţi şi furioşi. Tóte acestea se termină pe urmă cu nebunie, apoi cu mórtea sigură.

Ne mai fiind pentru acesti nefericiţi nici atelierul judecăţii integru, ei se scobóră în degradarea morală mai prejos de dobitóce, mintea li-se întunecă, inima li-se impetreşte, perd simţul de ruşine, comiţênd cele mai sguduitóre crime.

Dar' beţivii nu se nefericesc numai pe ei, ci şi pe urmaşii lor. Copiii ăstor-fel de indivizi se nasc sau cu defecte fisice sau cu anumite aplecări personale rele şi primesc cu uşurinţă contagiul diferitelor bóle. In cele mai dese cazuri în astfeliu de copii se desvoltă un naturel esaltat, încât devin o plagă pentru familie, societate şi stat. Criminaliştii cei mai ordinari s'au dovedit a fi sau ei înşişi cuprinşi de patima beţiei, sau urmaşii unor părinţi cuprinşi de acéstă patimă.

Cât de degradat este moralminte omul beţiv ni-se spune în sf. scriptură, unde se zice că: „Dumnezeul lui (a beţivului) este pântecele“. Şi câte suferinţe nu se îngrămădesc asupra acestor nefericiţi! Unii slăbesc mereu vĕzêndu-şi perirea cu ochii, alţii pufăindu-se prin o grăsime aparentă, îşi ştiu mereu sabia deasupra capului — epilepsia — care în tot momentul îi ameninţă cu perzare. Dintrĕ tóte morburile nebunia este însĕ trépta ultimă a celor mai mulţi alcoolişti. Puţini vor fi întrĕ noi cari sĕ nu cunóscă cel puţin un cas de astfeliu de alienare provenită din beţie. Spre mai bună ilustrare a celor premerse îmi permit a presenta un mic tablou statistic al deceselor, din cari uşor ne vom convinge toţi despre contingentul cel imens ce 'l dau indivizii cuprinşi de patima beţiei. Astfeliu stă Rusia ca cel d'ntâiu stat în Europa, în care alcoholul devastéză mai cumplit. Infernala „Wodka“ a decimat în restimp de 5 ani (1895—1900) în termin mediu cam 250.000 de suflete anual; urméză apoi Irlanda, unde cu „Wisky“-ul ei, din 100 de decese 65 sunt provenite din alcohol. Germania perde anual 55.000 cetăţeni în urma „şnapsului“ şi a altor beuturi alcoholice (berea peste mĕsură). In Anglia la anul 1899 au căzut aprópe 100.000 victime beţiei, dintre cari a treia parte femei. Tóte statele au fost apoi întrecute în privinţa acésta de Statele-Unite, unde într'un restimp de 10 ani au perit nu mai puţin de 200.000 de capi de familie în urma beţiei, lăsând în cea mai înfricoşată miserie peste 150.000 orfani minori. Tot acest stat numĕră peste 100.000 de indivizi, cari în urma abuzului cu alcoholul, comiţênd crime (peste 10.000 omoruri, cele mai multe din rĕsbunare) au fost condamnaţi la muncă silnică sau la curentul electricităţii.

In acelaşi interval de ani au nebunit din causa beţiei în America-de-nord 84.000 de indivizi. Sinucideri au fost peste 11.000 cunoscute.

(Va urma).

Revistă esternă

Revolte în China. La Tokio au sosit ştiri zilele trecute, că în unele provincii chinezii s'au revoltat contra creştinilor şi că e temere de repetarea crudelităţilor din timpul revoltei „boxerilor“. Deosebi în provincia Honan situaţia e fórte periculósă pentru creştini, dintrĕ cari câţiva au şi căzut deja victimă furiei revoltaţilor.

Şi mai gravă apare însĕ situaţia în urma unei telegrame ce o are din Shanghai ziariul „Daily Mail“ (Londra), în care se spune că trupele împĕrăteşti garnisonate în Caifenhu au trecut pe partea revoltaţilor, cari — în numĕr de circa 2000 — au atacat şi luat în stăpânire oraşul Suiciangsian.

*

Entenţa anglo-franceză. Din prilejul visitei flotei franceze la Portsmuth (în Anglia) optzeci oficeri ai flotei franceze, cari plecaseră sĕ visiteze Londra, au fost ospĕtaţi la Guildhall, ear' în pavilonul din Portsmuth al marinei de rĕsboiu au fost ospĕtaţi, din partea primariului, cam o miiă de oficeri francezi şi englezi. In cursul banchetului primariul a închinat pentru flotta franceză, la

---

viaţa socială era concrescută cu viaţa religiósă şi era aşa de strîns legată una de alta, încât nu o puteai afla despărţită una de alta aprópe nicăiri.

*

In acéstă epocă peste toţi consătenii sĕi contimporani se ridica atât prin viaţa sa de model, cât mai ales prin fenomenala lui productivitate pe terenul literaturii religióse, un cucernic bărbat, care pare a-şi fi trăit întréga viaţă numai pentru a serví de modelul adevĕratei vieţi de creştin, viaţă care concordéză cu principiile creştine pe acelea ale unei munci neobosite, pusă în serviciul umanităţii şi al omenimei în genere. Acest bărbat, peste care a fost păcat că a apăsat vĕlul ignoranţei până astăzi, este vrednic sĕ fie nu numai făcut cunoscut, ci este vrednic a i-se face un loc de cinste chiar în panteonul acelor bărbaţi ai noştri, cari şi-au jertfit comoditatea, plăcerile acestei lumi şi chiar sănĕtatea pentru ajungerea unui ideal cultural-moral şi pentru înlesnirea ce o făceau prin acésta şi semenilor lor pentru ajungerea acestuia.

Se va vedé în cele-ce se vor spune mai jos, dacă aceste cuvinte spuse până aici sunt preamăriri nemeritate sau esagerate, sau sunt ele icóna sufletéscă a unei personalităţi, care dacă a rĕmas până acum necunoscută, astăzi cu atât mai vîrtos trebue sĕ fie scósă la ivélă, pentru a se arăta, că trecutul nostru etnic nu este nici decum aşa de urgisit, încât sĕ trebuiască sĕ ne ascundem faţa de „sălbătăcia moravurilor vechi“, pentru-că am avut şi în trecut — atât în cel mai apropiat, cât şi în cel mai îndepărtat, pilde de o abnegaţie şi activitate incontestabilă.

Bărbatul, a cărei icónă sufletéscă încerc a o înfiripa în câteva rînduri, se chema Oprea Pătruţ, sau cum i-se zicea mai pe scurt: Picu (un diminutiv al numelui Oprea). In întréga lui viaţă a ocupat o funcţie bisericéscă fórte neînsemnată; în curs de 44 ani a fost eclesiarch la biserica cea mare din Sălişte. Născut la anul 1818 dintr'o familie în sinul căreia se cultivau din belşug virtuţile, în etate de 11 ani, până la care vîrstă îşi căştigă o creştere per eminentiam religiósă, ajunge ajutor de eclesiarch, ear' mai târziu eclesiarch, în care funcţie rĕmâne până la sfîrşitul vieţii, (1873). La anul 1848 fiind şi învĕţătorii Alexandru Grecu (Sandu) şi Dumitru Borcia duşi cu sila la lógăr, rĕmânênd posturile de învĕţătoriu neocupate, ajunge dimpreună cu clopotariul Teodor Milea (Todea) învĕţătoriu, „euwetzetor de pruntsi mitsi“, cum se scria el, în care calitate a rĕmas dela 1848—1852, purtând grija şcólei după tótă rînduiala, avênd registrul şi protocólele, ceea-ce pe atunci era o raritate la şcólele nóstre poporale. La vîrsta de 44 de ani (1862) se călugăreşte la mănăstirea Cheia din România, luându-şi numele de Procopiu şi de la acest an până la mórtea sa duce o viaţă de ascet, îndeplinind cu rigóre cele mai aspre regule monachale-ascetice.

In ce priveşte viaţa lui privată el „era încă de mic copil dedat la bunătăţi“, şi la o viaţă strict religiósă. Dispreţuia plăcerile lumei şi îşi afla cea mai deplină mulţămire sufletéscă în rugăciuni şi în post, pe care îl observa cu o stricteţă mai mare decum o cer canónele bisericeşti. Mercurea şi Vinerea nu mânca nimic până séra, când îşi împăca trebuinţele fireşti cu o mică bucăţică de pâne cu sare şi pe buzele lui arare-ori se furişea zimbetul, — o seriozitate neîntrecută îi tovărĕşea viaţa şi faptele. Lunia, ziua în care în Sălişte se ţine tîrg de mărturie, umbla prin tîrg cu o lădiţă încuiată, în care aduna din propriul lui îndemn bani pentru biserică. „Dă frate-o ceva până poţi, că vor vení vremuri în cari nu vei mai puté da“, zicea el către fie-care — şi ómenii atraşi de vorbele mângăióse şi de figura-i care-ţi insufla respect dădeau totdéuna câte ceva pentru Casa Domnului, ear' el înmulţia pe calea acésta pe nesimţite averea Bisericei. In decursul mâncării, la prânz era cu vieţile sfinţilor înainte şi până mânca şi cetia viaţa câte unui sfânt, din care după mâncare îşi făcea estrase esacte, cu cari apoi eşia pe câmp şi pe basa lor compunea poesii religióse, de cari a făcut în viaţa lui cel puţin câte una în onórea fie-cărui sfânt. După-ce îşi petrecea ziua în o asceză ca în timpurile primitive ale creştinismului, în rugăciuni continue şi în împlinirea strictă a formelor schimniceşti, şi după ce în fie-care zi adaoga ceva la bogata colecţie de poesii religióse, îi plăcea sĕ facă părtaşi pe cei-ce iubiau societatea lui, unor momente, cari prin caracterul lor reaminteau vechile întruniri instituite de Apostoli: după-ce petreceau séra până târziu în psalmodieri, în laude la adresa Celui de sus şi în cugete evlavióse, treceau la vechile *agapii*. De pe masă se ridica fum de tămâie, care reamintia celor de faţă momentele pline de cucernicie nefăţărită ale vieţii vechilor creştini şi întocmai ca aceştia gustau din mâncările de post ce aducea fie-care cu sine de acasă, şi lăudau pe Domnul, aşa precum cetim prin cărţ că-L lăudau cei vechi şi precum azi nu s mai obicinueşte. Cei-ce aveau vre-o supĕrare, cei bolnavi ori munciţi de gânduri rele la el alergau şi în apropierea lui, la glasu rugăciunilor lui se linişteau. . .

(Va urma.

ce a răspuns admiralul Caillard, zicênd că prin canalul dintrĕ Francia şi Anglia aceste două ţeri nu se despart, ci din contră el formézá legătură strînsă întrĕ ele. — Celelalte manifestaţiuni pentru flotta franceză, pe cari le prevestiau rapórtele din préjma visitei, n'au urmat încă.

Deodată cu ştirea de mai sus se raportéză din Paris, că regele Edward după cura de la Marienbad va cerceta pe presidentul Loubet în Paris.

De la Asociaţiune.

Nou avis

pentru visitatorii esposiţiunii şi ai sĕrbărilor ce se vor aranja în Sibiiu în timpul de la 6/19 până la 15/28 August 1905, din prilejul inaugurării Museului „Asociaţiunii“.

Óspeţi din mai multe părţi, deosebi din România, ne anunţă că pentru sĕrbările proiectate se pregătesc a veni la Sibiiu încă de prin 4/17 August, cu gândul anume ca să fie de faţă şi la parada militară ce se crede a se ţiné în 5/18 August, la ziua naşterii Majestăţii Sale împĕratului şi regelui Francisc Iosif I.

Spre orientarea celor interesaţi Direcţiunea Esposiţiunii află de bine a vestí că de vreme ce pe timpul indicat miliţia din Sibiiu se găseşte la manevre în provincie, manifestaţiuni militare mai deosebite în Sibiiu în acea zi nu se vor face.

De altă parte, precum am mai vestit, la sĕrbările ce se vor aranja în ziua de 6/19 August vor avé întrare numai membrii Asociaţiunii şi persóne oficiale anume învitate, ear' pentru obştea din afară sĕrbările se vor inaugura numai Dumineca în 7/20 August.

Publicul visitator deci va procede în interesul propriu şi va înlesní şi aranjatorilor chemarea, dacă 'şi va întocmí lucrurile aşa, ca să sosiască la Sibiiu numai în 7/20 August ori în preséra acelei zile.

Deasemenea, încât pentru încuartirări ne vedem îndemnaţi a accentua de nou, că *comande speciale pentru a se reserva camere nu putem primi*, ci óspeţii cari îşi vor fi anunţat înainte participarea, sunt invitaţi, ca la sosirea lor în Sibiiu să se adreseze comitetului de încuartirare, care pe timpul sosirii trenurilor va funcţiona în localităţile sale de la gară şi va serví cu informaţiile şi îndreptările necesare.

Dr. Diaconovich
direc. esposiţ.

NOUTĂŢI

Împĕratul Vilhelm şi M. Sa Francisc Iosif. Cercurile curţii din Viena susţin a şti că M. Sa împĕratul şi rege al nostru Francisc Iosif va avé în curênd întâlnire cu împĕratul Germaniei. A nume, în 14—18 August împĕratul Vilhelm va merge la Marienbad, de unde va face escursiune la Pilsen spre a se întâlní cu împĕratul şi regele nostru, care pe acel timp se va afla acolo pentru manevrele din Boemia. După altă versiune întâlnirea va avé loc în castelul de la Stekna.

*

Adecă.,... Ne-am ocupat şi noi cu declaraţiunea ministrului de interne Kristoffy, că guvernul va presenta dietei project de lege despre introducerea votului electoral universal. Se ocupă şi organele oposiţionale, dar' acestea din alt punct de vedere, presentând acéstă bună intenţie a guvernului actual ca cochetare şi aliare cu elementele revoluţionare. Astfel „Alkotmány“ în numĕrul de Vineri întrĕ alte multe sofistării debitate în contra proiectului introducerii a votului universal face pe ministrul Kristoffy revoluţionar şi trădătoriu de patrie şi pe motivul că prin votul universal electoral „dă armă în mâna socialdemocraţilor şi a naţionalităţilor contra naţiunii magiare“. — Adecă..... asta'i dóra pe dumnealor! Că vor căpĕta drept electoral mai larg naţionalităţile!

*

Un mare proces de despăgubire. Cu ocasiunea turburărilor şi grevelor de lucrători din Rusia proprietariul de fabrică Tereschenko a îndurat pagube de peste cinci milióne de rubli, parte prin sistarea lucrului, parte prin demolarea câtorva fabrice. Fiind asigurat, Tereschenko a pretins de la societatea de asigurare despăgubire, dar' aceea afirmând că turburările formézá „forţă majoră“ în care cas nu e datóre să dee despăgubire, a denegat despăgubirea. In urma acesteia Tereschenko a intentat [illegible] proces de despăgubire.

*

Esposiţia de póme din Mercurea. La cererea comitetului central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“, ministeriul r. u. de agricultură a dăruit Reuniunei 200 cor. pentru premiile esposiţiei de póme ce se va aranja la tómnă în opidul Mercurea.

*

Premiile din fundaţiunea „Nobel“ în anul acesta vor fi de 138.089 coróne unul; vor fi premiate lucrări de pe terenul fisicei, chemiei, fisiologiei, ştiinţelor medicale, literaturei şi al acţiunii pentru pace universală. Capitalul fundaţiunii trece preste dóuĕzeci şi opt milióne de coróne.

*

La „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“ s'au înscris membri ordinari următorii: Ioan Pamfilie, architect în Sibiiu; Vasilie Greavu, învĕţător în Gârbova; Demetriu Ivan, paroch, Nicolae Ivan, învĕţător, Ioan Nedela, Nicolae Beju, George Zidu, Demetriu Nicóră, Aron Suciu, Eftimie Popa şi Demetriu Beju, toţi economi şi Ioan Maniţ, comerciant, toţi din Dobârca.

*

La fondul de 20 fileri al „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vînzare au mai dăruit: Dr Ioan Şenchea şi Dr Octavian Vasu, ambii adv., Ioan Dejenar, comptabil (Făgăraş), Mihail Ganea, paroch, Ioan Stoica, înv. (Veneţia inf.), Lazar Comşa, înv. pens. (Mândra), Vasilie Muşat, paroch, Galacteon Steles, înv. (Sâmbăta inf.), Ioan Pop, paroch, (Sâmbăta sup. rĕs.), Spiridon Mardan, paroch, Chirion Adămoiu, înv. (Sâmbăta sup. apus.) şi Alexandru Popa, paroch (Lisa), fie-care câte 20 fileri.

*

Cea mai nouă puşcă automată. In Hendon (Anglia) s'au făcut zilele acestea esperimente cu un nou sistem de puşcă automată, despre care se zice că e cea mai perfectă dintrĕ tóte armele de puşcat de până acum. E provĕzută cu cinci cartuşe, pe cari soldatul le póte puşca în curs de două secunde, umplerea de nou durézá earăşi numai două secunde, aşa că în restimp de un minut se pot face cu ea 75 puşcături. Inventatorul e un norvegian numit Fidjeland.

*

Pentru onomastică. Membrul onorar al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, dl Panteleon *Lucuta*, rescumpĕrând felicitările onomasticei sale, a dăruit fondului de 20 fileri pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vînzare, al numitei Reuniuni, suma de 20 coróne.

*

Ucigaşi — din negrijă. In oraşul Bari (Italia) farmacistul — nefiind destul de atent — a dat unui ţeran *strichnină* în loc de *terighie* (tartar, acrime de vin). Patru inşi din familia ţeranului au murit îndată după consumarea mâncării acrite cu „terighia“ = strichnină, ear' ceilalţi au fost duşi în spital bolnavi grav.

*

Fómete în Şpania. La Sevilla şi ţinuturile din împrejurime miseria poporului a ajuns la aşa grad, în cât mii şi mii de inşi se nutresc cu *iarbă* şi *rădăcini*. In unele locuri poporul, împins de fóme atacă brutăriile şi prăvăliile de alimente, ca de pildă în Utrera. In Bilbao mai mulţi inşi istoviţi de fóme au bombardat cu bolovani trăsura episcopului, atingêndu-l şi pe el cu câte o piatră, din causă că n'a voit să le dee bani, ca sĕ'şi cumpere pâne. Autorităţile locale au cerut ajutoriu grabnic de la guvern.

*

Cutrĕmur de pământ. Se scrie din Belgrad că seismogratul institutului astronomic de acolo a semnalat Marţi la 4 ore 24 minute, la distanţă de 750 kilometri cutrĕmur de pământ de forţă mijlocie şi cu direcţia sudost-nordvestică, durând 3 minute şi 35 secunde. Acestuia la 4 ore 38 minute i-a urmat un altul cu durată de 4 minute 12 secunde. — In care parte a lumii va fi fost acest cutremur, se va şti numai mai târziu, din ştirile venite de la faţa locului.

— **Şerpi sugĕtori.** Un ziariu vienez povesteşte următórele: Proprietarul unei ferme observă de câtva timp, că vacile sale, cari erau bine hrănite, dădeau fórte puţin lapte. Şi servitorului îi bătu la ochi răgetul des al vacilor, mai cu sémă în timpul nopţii şi spuse acésta stăpânului sĕu. Acum câteva zile vacile devenirĕ în timpul nopţii earăşi neliniştite şi începură sĕ ragă. Servitorul aprinse felinarul şi spre cea mai mare gróză a sa văzu că mai mulţi şerpi de diferite feluri şi mărimi sugeau la ţîţele vacilor. Indată servitorul facu vânĕtóre asupra şerpilor, cari însĕ dispărură repede. A doua zi el scormonì gunoiul dĕ lângă grajdiu, în care s'au aflat peste treizeci de şerpi. De asemenea s'au găsit pe un deal de lângă fermă numĕroşi şerpi, cari au fost ucişi. Se spune, că unii aveau doi metri lungime. Acum vacile dau lapte în abundanţă. („Revaşul“)

*

Vis primejdios. O fiică (fată mare) a medicului A. Pillevici din Fiume în una din nopţile trecute visând că un câne mare aléargă spre ea s'o muşte, în gróza de câne a sărit din pat, dormind, şi în buiguéla somnului crezênd că fuge dinaintea cânelui a sărit afară pe feréstă, din semietagiu. Diminéţa au găsit'o trecĕtorii în stradă, rănită grav, leşinată. Fiind cu mare greu readusă la viéţă, a enarat apoi cele întêmplate cu ea în vis.

Şcóla „Asociaţiunii“.

Condiţiunile de primire în şcóla civilă de fete a Asociaţiunii din Sibiiu şi în internatul aceleia, sunt pentru anul 1905/6 următórele:

In clasa I a şcólei civile de fete se primesc eleve:

a) cari dovedesc prin atestat de botez, că au împlinit cel puţin vîrsta de 9 ani;

b) cari dovedesc prin atestat şcolar, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe basa unui esamen de primire, că sunt bine orientate în materialul de învĕţământ prescris pentru clasa a IV-a elementară.

In celelalte clase ale şcólei civile de fete se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat şcolar, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergĕtóre de la altă şcólă de categoria şcólei civile.

In lipsa unui astfel de atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V şi VI de la şcóla elementară-poporală, primirea în ori-care clasă a şcólei civile, ce corĕspunde vêrstei elevei, se póte face numai pe basa unui esamen de primire, depus cu succes înaintea corpului profesoral al şcólei, în sensul ordinaţiunii ministeriului regesc-ungar de culte şi instrucţie publică, dto 11 August 1887, nr. 29000. Esamenul de primire este scutit de taxă.

Elevele, cari se inmatriculézá pentru prima dată la şcóla nóstră, au sĕ producă atestat şcolar, atestat de botez şi certificat de revaccinare.

In cursul complementar (supletoriu), împreunat cu şcóla civilă de fete a Asociaţiunii, în sensul §-ului 6 din statutul de organisare al şcólei, se primesc eleve, cari au absolvat cele patru clase ale şcólei civile. Se pot primi şi eleve, cari 'au absolvat cu calculi buni numai două clase civile, dacă au trecut de 15 ani şi sunt împedecate a absolva tóte cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul şcolar 1905/906 se pot face, de astă-dată în mod escepţional din causa esposiţiei „Asociaţiunii, din 4—6 Septembre 1905, stilul nou.

Esamenele de emendare se ţin în 1 Septembre 1905 st. n. la 8 ore a. m., cu elevele cari s'au anunţat la direcţiune.

In 6 Septembre 1905 st. n. la 8 ore a. m. se ţin esamenele de primire, ear' *în 7 Septembre se vor începe prelegerile regulate.*

Didactrul e 4 coróne pe lună, şi pentru elevele, ce se înscriu prima-dată la acéstă şcólă, o taxă de inmatriculare de 4 cor., solvită odată pentru totdeuna. Acelaşi didactru e şi pentru elevele din cursul complemantar.

Elevele, cari voesc sĕ fie primite în internat, fie eleve ale şcólei civile, sau ale şcólei elementare a Reuniunii femeilor române, au sĕ fie anunţate de timpuriu la direcţiunea şcólei, înainte de începutul anului şcolar, pentru-ca sĕ se pótă face disposiţiunile necesare.

Taxa internatului e 400 cor. pe an, plătită înainte în două sau cel mult în patru rate. Spesele pentru cărţile trebuincióse, pentru materialul de scris, desemn şi lucru de mână, nu sunt cuprinse în taxa amintită. Acestea se pórtă separat de părinţi, precum şi cheltuelile pentru îmbrăcăminte şi încălţăminte, pentru instrucţiune în forte-piano şi în limba francesă.

Taxele pentru instrucţiune în forte-piano sunt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voeşte sĕ iee orele singură, se socoteşte la 2 ore pe săptĕmână taxa de 18 cor.*) pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeaşi oră, taxa se socoteşte la 2 ore pe săptĕmână cu 9 cor. de elevă; sau

b) dacă o elevă voeşte sĕ iee orele singură, se socoteste la 2 ore pe săptĕmână taxa de 12 cor.*) pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeaşi oră, taxa se socoteşte la 2 ore pe săptĕmână cu 6 cor. pe lună de elevă.

Instrucţiunea în limba francesă, câte [illegible] ore pe săptĕmână, se socoteşte pe lună cu [illegible] coróne de elevă.

Tóte taxele se plătesc direcţiunii şcolare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumóse lângă parcul oraşului şi e provĕzut cu apaduct, baie proprie şi lumină electrică, încât ofere cele mai bune condiţii igienice.

Elevele din internat, afară de şcólă, au în fie-care zi anumite ore de conversaţiune în limba francesă, magiară şi germană după trebuinţă. Pe lângă acea ele se prepară şi învaţă lecţiunea sub conducerea directorei, profesorilor şi guvernantelor.

Elevele, cari voiesc sĕ fie primite în internat, au sĕ aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 feţe de perini, o plapomă sau ţol de coperit, 4 ciarşafuri (linţoluri, lepedee), 6 ştergare, 6 servete, apoi perie de dinţi, săpun şi 2 pepteni, cari tóte rĕmân proprietatea elevei. Afară de acestea schimburile de trup sau albiturile, câte ½ duzină din fie-care, două fuste de lustre (jupon) şi două de flanel; ciorapi, batiste (marămi) câte o duzină, 1 parapleu (cort) şi încălţămintea trebuincióză. Cât pentru toalete noue, sfătuim părinţii şi tutorii sĕ nu facă copilelor, căci pentru uniformitatea îmbrăcămintei elevelor interne, toaletele se fac aici cu preţuri moderate, prin îngrijirea internatului. Strîns de uniformă se ţin: o haină, [illegible] şurţe în forma unei haine, o pălărie de vară şi una de iarnă, cari necondiţionat au sĕ se facă aici şi cari preste tot vor costa cam 30—40 cor.

De la direcţiunea şcólei se póte primi prin postă: „Statutul de organisare“ şi „Regulamentul intern“ al şcólei, „Regulamentul pentru cursul complementar“, „Planul de învĕţământ“ şi „Regulamentul ministerial pentru esamenele publice, private, supletorii şi de emendare“, à 20 fileri exemplarul. De la direcţiune se póte primi pentru 2 cor. şi „Monografia“ şcólei, în care pe lângă istoricul institutului, se află descris edificiul şcólei şi al internatului în tóte amănuntele.

Sibiiu, în 11 August 1905.

Direcţiunea şcólei.

Cărţi şi reviste.

„Anuarul XXIX al gimnasiului gr. or. român din *Brad* şi al şcólei elementare anexate gimnasiului“ pe al 36-lea an şcolar (1904—5), publicat de directorul Dr Pavel *Oprişa.* Cuprinsul: Câteva portrete din istoria nóstră culturală, (Şaguna, Hodoşiu, Frâncu, Başa), de Dr I. Radu; Dare de sémă despre „Fondul Dr Iosif Hodoşiu“, „„Regulile disciplinari“ pentru tinerimea studiósă de la gimnasiul gr. or. din Brad“, „Alcoholismul“ de A Bratu şi Date şcolare. — Conform acestora: la gimnasiu au funcţionat 4 prof. definitivi (întrĕ cari e şi directorul), 1 suplent, 1 catichet şi 1 instructor pentru gimnastică şi cântări, ear' la şcóla elementară 2 înv. definitivi (directorul gimnasului e directorul şi al şcólei elementare): elevi au fost înmatriculaţi la gimnasiu 123 ordinari şi 12 privatişti, ear' la şcóla elementară 39 ordinari, la olaltă 174. Dintrĕ acestia gr. or. 143, gr. cat. 7, rom. cat. 2. Au fost clasificaţi: cu fórte bine 15, cu bine 33, cu suficient 86, cu nesuficient din 1 object 30, din mai mulţi de 2 objecte 7 (la gimnasiu); stipendişti au fost 3 (cu 60, 70 şi 100 cor.); scutiţi de didactrul întreg 2, de didactrul jumĕtate 2; ajutoraţi cu vestminte 2; au avut prânz gratuit („masa studenţilor“) 17; au fost premiaţi 17 (la gimnasiu). Anul şcolar se începe la 1 Septembre st. v., didactrul e 16 coróne pentru elevii români din protopresbiteratele Zarand şi Hălmagiu, ear' penru ceilalţi 24 cor.

*

Anuarul VIII al „Societăţii pentru fond de teatru român“ pe anul administrativ 1903—1904. Dare de sémă voluminósă (206 pag. 8° mare) despre activitatea comitetului societăţii, despre festivităţile de la adunarea generală de la Brad a societăţii, despre representaţiunile teatrale arangiate de diletanţi în diferite comune în anul 1904, despre averea societăţii, membrii ei, etc., tóte acestea precedate de zece discursuri, conferenţe, panegiric asupra lui Dr I. Hodoş, şi altele.

A apărut în Braşov în tipografia A. Mureşianu. Preţul 2 coróne. Se póte procura de la Dr Iosif Blaga, profesor în Braşov (secretariul societăţii).

---

*) Din care sumă 2 cor. se contéză pe lună institutului, pentru susţinerea forte-pianelor în stare bună.

Nr. 114 1905. [184] 1—3

Concurs.

Se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea postului vacant de **paroh** în **Ohaba de sub pétră** şi filia **Ciopea** din trectul Haţeg.

Emolumentele din acéstă parohie de a III-a clasă sunt cele cuprinse în cóla B pentru întregirea venitelor de la stat.

Concurenţii sě 'şi trimită cererile lor cu documentele prescrise subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Haţegului.

Haţeg, în 26 Iulie 1905.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Un tiněr

doritor de a se aplica pe **cariera notarială**, ori absolvent de cursul notarial, află aplicare în cancelaria subscrisului după comunicarea condiţiunilor. — Lancrăm (posta Szászsebes), 10 August 1905.

187 1—1 **Aurel Barbu**, notariu.

Un tiněr român

cu câteva clase reale sau gimnasiale se aplică imediat ca **practicant** în **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben).

Petiţiile sě fie scrise cu mâna proprie.

[183] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului al II-lea de **învěţătoriu** la şcóla confesională gr. or. din comuna **Şura-mare**, protopresbiteratul Sibiiului, se publică concurs cu termin de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariu anual de 600 cor., cuartir liber în edificiul şcólei, lemnele trebuincióse şi grădină de ¼ jug.

Cuincuenalele se computâ dela instituirea definitivă şi serviciul neîntrerupt de 5 ani în acésta comună.

Reflectanţii la acest post au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral în terminul indicat, avěnd a cânta în Dumineci şi sěrbători în una din stranele cântăreţilor, vor avé a se presenta în vre o Duminecă ori sěrbătóre în biserică, spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Şuramare, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 20 Iulie 1905.

Nicolae Opriş president. **Ioan Opriş** notariu.

Nr. 694.

Cu consensul subscrisului.

Sibiiu, 25 Iulie 1905.

I. Papiu
protopresbiter.

Nr. 343 1905. [188] 1—3

Concurs.

In sensul resoluţiunei consistoriale din 5 Iulie a. c. Nr. 6357 Bis. se publică concurs pentru ocuparea postului de **capelan** cu drept de succesiune în parohla **Lueriu**, pe lângă jumětate venitele parohiale, cu termin de 30 de zile de la prima publicare în fóia „Telegrafului Român“.

Reflectanţii vor avé a-şi promova suplicele concursuale, instruite conform legilor din vigóre, subscrisului oficiu, p. u. Szász Régen.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin.

Reghin, 28 Iulie, 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Galaction Şagău prot.

Aduc la cunoştinţa onoratului public am deschis o [179] 3—3

fabrică de brânză

urdă, caş, caşcaval, cum şi tot felul producte ce se obţin din lapte curat de ó Depositul şi prăvălia o am în **Sibiiu, stra turnului** nr. 3.

Rugându mě de sprijinul on. public asigur de o marfă fórte bună, gustósă şi eftin

Ioan Cimpoca
fabricant de brânzeturi de óie.

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rěcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregu at 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi invioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănětos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate în că în formare. Sě nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli** cu **vomări**, cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de buruen

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie**, precum şi conglomerarea sângelui în ficat, plină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie**, precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspět impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă**. Nenuměrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte ocalităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vě de falsificări!

Sě se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Răděcină „Helen“, iarba ferului americană, Răděcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 23—24

Cruce sau stea după electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secre

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios-oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 149

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţeră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Nr. 492 1905 [169] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învěţători** din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Braşovului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Herman**. Un post de învěţătoriu cu salariu de 600 cor., solvibil din cassa bisericii, în rate trilunare anticipative. Relut de cuartir 50 cor. în rate semestrale anticipative. In loc de grădină ½ jug. arătură în câmp sau 8 cor. 28 fileri.

Alesul va funcţiona în sěptěmâna sa de rênd ca cantor, pentru care serviciu va primí o remuneraţiune de 30 cor. în numěrar precum şi partea ce i se cuvine din venitele cantorale (aproximativ 30 cor.).

2. **Purcăreni**. Un post de învěţătoriu în clasa a II-a cu salariu de 600 coróne plătibil în rate lunare anticipative din cassa bisericii. Cuartir natural în edificiul şcólei.

Alesul va funcţiona dimpreună cu celalalt învěţătoriu ca cantor şi va primí jumětate din venitele cantorale.

3. **Turcheş**. Un post de învěţătoriu cu salariu de 600 coróne plătibil în rate lunare anticipative. Cuartir natural în edificiul şcólei şi ¼ jug. de pămênt.

Cuincuenalele se socotesc numai după un serviciu neîntrerupt de cinci ani în comună.

Concurenţii au a'şi aşterne petiţiunile de concurs instruate conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral şi se vor presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre poporului, în biserică.

Braşov, în 11 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Braşov, în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Vasile Voina
protopresbiter.

Cea mai mare prăvălie ardeleană de pălării

FRITZ CONNERTH, palărier

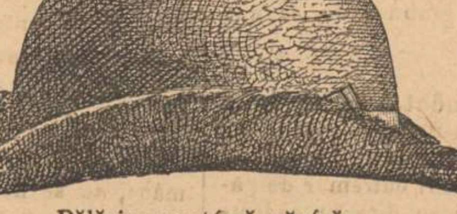

Pălărie preoţéscă pěrósă.

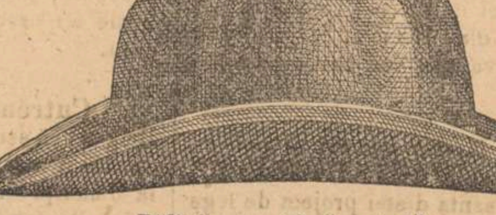

Pălărie preoţéscă netedă.

Sibiiu
strada cisnădiei nr. 1

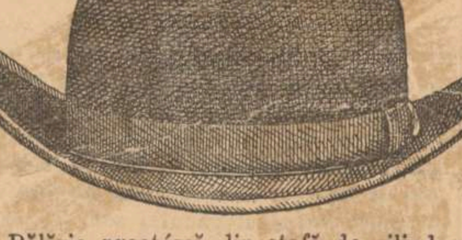

Pălărie preoţéscă din stofă de cilindre.

Sibiiu
strada cisnădiei nr. 1

Se recomândă ca specialitate în cele mai fine **pălării preoţeşti** în tóte formele şi calităţile ca de mětasă, de pîslă netedă şi de pîslă pěrósă în cea mai bună calitate şi cu preţurile cele mai eftine. — La comande din afară este a se indica esact adresa, cum şi soiul şi mărimea pălăriei.

Cu tótă stima
Fritz Connerth.

[186] 2—21

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian. Editura tiparlul Tipografiei arhidiecesane.

Nr. 83 Sibiiu, Joi 4/17 August 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strěinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Sěrbările nóstre.

Sibiiu, 16 August n.

Trei zile mai au sě trécă şi apoi se începe şirul festivităţilor aranjate sub firma „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român", aici în Sibiiu. Vor fi sěrbări frumóse româneşti, la cari va participa cine numai póte dintrě inteligenţii noştri, va participa poporul nostru de la sate, şi va participa lume multă şi din regatul român. Lucru fórte natural. Sunt sěrbări naţionale româneşti, şi fraţii vin la fraţi pentru-ca cu ei împreună sě serbeze şi cu ei împreună sě se bucure de progresul ce l'au făcut pe terenul cultural.

Pentru-că sěrbările al căror început se face Sâmbătă, cu deschiderea adunării generale a „Asociaţiunii" şi cu deschiderea esposiţiunii etnografice şi istorice culturale, sunt de caracter *curat cultural*, şi am dorí, ca nici sub decursul lor sě nu li-se dee alt timbru, care n'a fost în intenţiunea aranjatorilor lor. *Politica sě rěmână departe de noi* în aceste zile menite numai pentru a ne judeca noi pe noi, şi pentru a ne judeca şi iubiţii óspeţi veniţi la noi, dacă e destul de mulţămitor progresul [illegible] de la înfiinţarea Asoci[illegible] astăzi l'am făcut în literat[illegible] [illegible] poporului român, — scopul [illegible] care a fost adusă Asociaţiunea la viéţă, — ori apoi trebue dată activităţii nóstre altă direcţiune, pentru-ca scopul sě fie ajuns mai cu grăbire şi mai cu înlesnire?

Ne adunăm în Sibiiu, noi Românii din statul ungar, nu pentru a aranja manifestaţiuni şi demonstraţiuni ostile cuiva, ci numai pentru a ne arăta şi a ne esamina aptitudinile, desterităţile, felul de a fi şi de a esista ca Români, şi mai ales rîvna nóstră de a face progres pe tóte terenele, în prima linie pe cel cultural. Şi cei ce vor vení la noi ca óspeţi, despre un lucru cu siguranţă se vor convinge, anume, că nu este suflet de om întrě noi, care ar dorí altă cultură de cât cultura românéscă, şi care ar iubí ceva mai mult sub sóre de cât limba sa maternă, limba dulce românéscă.

Limbei româneşti şi culturei naţionale româneşti sunt închinate deci sěrbările nóstre din Sibiiu, cari îşi fac începutul Sâmbătă; şi dacă ele nu vor fi în tótă privinţa şi din destul satisfăcětóre şi corěspunzětóre cerinţelor timpului de faţă, este a se ţiné în vedere împrejurarea, că tot ce suntem şi ce avem e resultatul propriei nóstre munci pe care o sěvêrşim abia de 50 de ani, şi că forţele nóstre nu ni-au permis, pe semne, ca într'o vreme atât de scurtă pentru un popor sě fim mai mult de cât ce suntem, ori sě avem mai mult de cât avem.

Cu mândrie însě trebue sě o recunóştem şi sě o spunem lumii întregi, că aceea ce suntem *prin noi* suntem, şi aceea ce avem, *de la noi* avem. Ajutoriul străin nu l'am luat în folosinţă, pentru-că nu ni-a venit, dar' nici nu l'am cerut, şi nu 'l vom cere.

Şi dacă avem şi noi aceea ce avem, şi dacă suntem aceea ce suntem şi ce *am putut* sě ajungem a fi după o esistinţă şi activitate de 44 de ani a „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român", avem sě mulţămim marilor şi prevězětorilor înaintaşi, cari au pus basele [illegible] adus'o la viéţă.

Sě ne aducem deci aminte şi de ei în acéste zile de sěrbătóre!

Sě ne aducem aminte de venerabilul bětrân din Bran, de ilustrul domn *Ioan cavaler de Puşcariu*, în a cărui ageră minte s'a zămislit şi a primit formă ideia înfiinţării „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român", şi sě ne aducem aminte de uriaşul vremilor în cari s'a născut ideia acésta, de marele *Andreiu baron de Şaguna*, care a adăpostit ideia la sinul seu şi a încălzit'o cu neîntrecuta lui dragoste de neam până a încolţit şi a rěsărit, pentru-ca din micul simbure sě se ridice falnicul arbor de astăzi, la umbra căruia suntem fericiţi a ne puté adăpostí noi, urmaşii acestui mare şi providenţial bărbat.

Sě nu uităm nici aceea, că seminariul *gr. or.* român din Sibiiu a fost leagănul acestei plante frumóse naţionale, care formézà astăzi podóba poporului român din statul ungar!

Sě ne aducem apoi aminte şi de însufleţirea generală cu care lumea românéscă a îmbrăţişat din capul locului acésta instituţiune culturală a nóstră, — „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român", — şi cu aceeaşi dragoste de neam de care cei din trecut au fost conduşi, sě ne înrolăm şi noi *toţi* sub steagul ei, pentru-ca cu atât mai uşor şi mai cu succes sě 'şi pótă împliní instituţiunea acésta frumósa şi naţionala misiune!

Mai puţină critică şi *mai multă jertfă* sě aducem deci Asociaţiunii, şi atunci sigur că lucrurile vor merge mai bine de cum ar dorí unii dintrě noi sě mérgă, ear' ródele şi binefacerile Asociaţiunei vor fi şi mai evidente de cum sunt astăzi. Până atunci însě sě primim lucrurile aşa cum au eşit din sărăcia nóstră şi din slabele nóstre puteri, şi sě nu cerem mai mult de cât putem presta.

Dar' sě nu recriminăm. Zilele mari nu sunt pentru recriminări, ci pentru-ca sě ne bucurăm şi sě ne îmbărbătăm unii pe alţii la muncă şi mai rodnică de cât cea din trecut. Şi zile mari sunt acelea, cari ne aşteptă şi cari Sâmbătă se vor începe în Sibiiu, zile de bucurie pentru noi şi pentru óspeţii noştri. Zile în cari se va da probă netăgăduită despre vitalitatea poporului român din statul ungar, şi mai presus de tóte despre dragostea cu care ţine Românul la legea şi la limba sa Zile de adevěrată sěrbătóre naţională! Fie deci bineveniţi în Sibiiu toţi cei ce vor grăbí sě iee parte la festivităţile aranjate în aceste zile mari, în cari unitatea culturală a Românilor îşi serbézà cea mai frumósă isbândă, şi cu darul şi binecuvêntarea de sus sě fie acoperit tot ce vor isprăví Românii în aceste zile mari ale lor!

Raportul general

al comitetului central al „*Asociaţiunii*" către adunarea generală convocată pe 19 şi 20 Aug. n. la Sibiiu

In numěrul 4 al „*Transilvaniei*" primit astăzi la redacţie (membrii mai depărtaţi ai „Asociaţiunii" îl vor primí tocmai în ziua în care vor pleca la adunarea generală, ori nu'l vor primí de loc) e publicat aměnunţitul *raport general* al comitetului central către adunarea generală care se va deschide Sâmbătă, în Sibiiu. Vom reasuma pe scurt cuprinsul acestui raport, după-ce avêndu'l la îndemână atât de târziu, ne este cu neputinţă a 'l publica întreg înainte de adunarea generală.

Raportul constată, că „*Asociaţiunea*" face de vre-o zece ani însemnate progrese, luând resultatele activităţii sale forme tot mai concrete şi devenind din ce în ce mai reale. Deosebi anul acesta s'a făcut un însemnat pas înainte, cu museul istoric şi etnografic, al cărui edificiu e terminat, şi cu esposiţia ce se aranjază din incidentul inaugurării museului. Despărţěmintele au desvoltat o activitate mai pronunţată, ear' secţiunile literare au dat dovadă că-şi înţeleg bine misiunea. Resultatele ar fi însě şi mai mari, dacă toţi factorii de sémă ar da „*Asociaţiunii*" sucursul cuvenit.

Raportul aminteşte, că adunarea generală trecută a ales pe dl *Alexandru Mocsonyi* president de onóre, ear' pe domnii *Parteniu Cosma* şi *Iosif Vulcan* membri de onóre ai „*Asociaţiunii*", cari înştiinţaţi despre acésta au primit cu mulţămire distincţia ce li-s'a făcut. In adunarea generală trecută s'a făcut şi alegerea comitetului central, care a întrat în funcţiune, cu esceptiunea vicepresidentului ales, dl Dr. *Atanasiu M. Marienescu*, care a declarat că nu primeşte alegerea.

Cu părere de rěu face amintire raportul despre trecerea la cele vecinice a mai multor membri ai „Asociaţiunii", întrě cari se află: *Zeno Mocsonyi de Foen*, Nicolae de *Şuştai*, Ioan V. *Rusu*, Ioan Pop *Reteganul*, apoi Nicolae *Ionescu* şi Dr. Iacob *Felix* din

---

FOIŞÓRĂ

Din viaţa nóstră.

I.

Scriitorul-ascet: Picu Procopie Pětruţ din Sălişte.

(Urmare).

Bětrânii de astăzi ai Săliştei îşi reamintesc figura lui blăjină cu atâta dragoste şi erump în cuvinte atât de neobicinuite despre un „om", încât nu pot sě ţi-se pară de loc esagerate cuvintele, cu cari toţi obicinuesc a încheia: „dacă n'a fi nici Picu întrě sfinţi, apoi nu mai este nimeni întrě sfinţi". Fericitul întru pomenire metropolitul Şaguna, care ţinea mult la el şi îl primea cu cea mai mare dragoste în audienţă, îi zicea „omul cel bun" şi i-a promis a-i încununa viaţa şi activitatea cu cea mai mare recunoştinţă: l-a asigurat, că dacă Dzeu îi va ajuta va face însuş o colecţiune din poesiile religióse ale lui şi le va tipărí, ca sě se rěspândéscă printrě toţi iubitorii de lucruri sfinte. Nu şi-a putut arăta însě acéstă dragoste şi în faptă, pentru-că acelaş an l-a răpit pe amêndoi, trecêndu-i în şirul părinţilor şi strămoşilor lor — rěmânênd astfeliu şi viaţa şi activitatea lui cunoscută numai de cercul admiratorilor lui, care astăzi se răreşte într'un mod uimitor de rapid; se duc rînd pe rînd toţi tovarăşii lui la locul de odihnă, unde duc şi aceea ce ştiau despre lumea acésta, despre întêmplările şi despre ómenii din ea. Mai rěmâne în urmă numai colosul de cărţi scrise de mâna lui, cari însě constituesc un monument aere perennius, care dacă nu i-s'ar ridica astăzi, ar trebuí sě vină posteritatea recunoscětóre de mâne şi sě i-l ridice — dacă cumva mâne n'ar mai fi prea târziu pentru a-i puté strînge la olaltă operele lui astăzi perdute jumětate.

Importanţa cea mare care trebue recunoscută acestui bărbat nu stă însě în viaţa lui, cât mai vîrtos în activitatea lui fenomenală pe terenul literaturii poporale. Pe de o parte un însemnat adorator al vechei poesii religióse, pe de alta el însuşi un iscusit versificator, care a lăsat posterităţii sute de producte poetice, „stichuri", cari nu se deosebesc de acelea ale poporului, — cele vre-o 50—60 de volume scrise de el, parte originale, parte copii după cărţi mai vechi — represintă un interes fórte mare pentru partea aceea fórte puţin cunoscută a literaturii poporale scrise şi nescrise, care se chiamă poesie religiósă, şi pe care poporul o cuprinde sub numele colectiv de versuri.

Pe cât de bogat e câmpul literaturii nóstre sub acest raport, pe atât e şi de necunoscut. Afară de câteva poesíi religióse publicate prin anii 70 de P. Băncilă, şi de câteva poesii religióse originale de ale lui A. Pann, V. Aron şi I. Barac, abia mai întâlneşti ici-colea câte o poesie cu subiect religios, chiar în colecţiile de literatură poporală ca revista „*Şezětórea*" a dlui Artur Gorovei din Fălticeni abia rar de tot ţi-se opresc ochii asupra câte unei astfel de poesíi.

Dacă ai judeca poesia poporală religiósă numai după aceea pe care o avem scrisă, ai putea sě crezi că mai nici n'avem poesie religiósă. Adevěrul e însě că avem şi încă multă, numai cât pentru studiarea ei şi pentru colectarea ei nu s'a făcut până acum de cât fórte puţin, şi dacă nici de aici încolo nu se va face mai mult, nu numai că se va întârzia lucrul, ci nici nu se va mai prea putea face, pentru-că a început a se perde.

In acésta residă marea însemnătate, pe care o represintă activitatea lui Picu Pětruţ: el a adunat de pe unde a putut poesíi vechi, le a scris în cărţi şi la ele a mai adaus un numěr fórte însemnat de „verşuri izvodite" de însuşi Picu. Aceste *verşuri* sunt tóte *poporale* şi ca atari destinaţiunea lor ar fi sě pětrundă în massele eredincioşilor, ale căror inimi sě le încălzéscă cu farmecul vorbei şi al cuprinsului lor.

Din cele vre-o 50—60 de volume scrise de Picu Pětruţ ni-s'au păstrat până în ziua de astăzi abia 29. Mai sunt şi alte, cari nu s'au putut găsí, fiind împrăştiate pe la diferite mănăstiri de prin România şi pe la alţi particulari, de la cari nu se mai pot recuira, nefiind ei cunoscuţi. Aceste 29 de volume frumos scrise de Picu cu litere cirile şi întreţesute de nenuměrate ilustraţiuni cu subiectul din viaţa bisericei, sunt de diferit cuprins, unele conţin „Verşuri", altele istorisiri din viaţa religiósă, altele rugăciuni şi earăşi altele au un cuprins de altă categorie, după-cum se va arăta mai jos.

Voiu vorbí mai întâiu despre versificările originale ale lui Picu Procopie Pětruţ, lăsând a doua parte a activităţii lui pentru partea din urmă a acestei aprecieri a lui.

Intr'un volum întitulat: *Stichos sau Verşuri* etc. . . de o estensiune uriaşă (1400 pagine 4°) se află întrě cele 474 de poesii re-

România, ambii membri ordinari ai Academiei Române, și alții.

Memoria distinsului filolog român *Timoteiu Cipariu*, născut înainte cu o sută de ani, va fi reînprospětată prin un discurs comemorativ pe cure 'l va rostí dl *Dr. Sextil Pușcariu*, membru al secțiunii literare, într'o ședință festivă a secțiunilor literare.

Numěrul membrilor „Asociațiunii" s'a urcat în anul trecut la 1643, cu 80 mai mulți de cât în anul premergětor.

Despărțemintele încă au dat probe de progres față de trecut, și acelea cari nu au dat în trecut semne de viéță, au fost reactivate și aduse la viéță nouă.

Prelegeri poporale s'au ținut în anul trecut 40, în 19 despărțěminte, afară de 78 prelegeri poporale cu skiopticonul, ținute în despățěmêntul Brașov, Blaj și Brad.

Biblioteci poporale sunt 115, dintrě cari 20 cad pe despărțěmêntul Timișórei și 17 pe al Brașovului.

Agenturile și-au găsit deocamdată teren prielnic numai în despărțěmêntul Brașovului, care are 19 agenturi.

Despre activitatea secțiunilor stientifice literare se spun în raport lucruri bune și frumóse, și se asigură că după avêntul ce l'a luat activitatea lor, au sě fie realisate problemele ce și-le-au ales, *dacă* vor avé la îndemână mijlócele bănești trebuinciόse!

Biblioteca poporală a „Asociațiunei" a fost îmbogățită cu 5 broșuri noue în cursul anului trecut, și cu conlucrarea „Asociațiunei" a fost editat și „*Albumul de brodăríi și țesături românești*", compus de dșóra *Minerva Cosma.*

Membrii secțiunilor literare s'au angajat sě colaboreze la „Transilvania", și astfel sunt prospecte, că acest organ al „*Asociațiunei*" sě se ridice la un nivel literar superior.

Se face raport apoi despre *fondurile și fundațiunile* „Asociațiunii". și despre *averea ei,* care cu finea anului trecut s'a urcat la suma de 697,193 coróne, cu 20,879 mai mare de cât în anul premergětoriu, din care avere însě 492,105 coróne sunt băgate în zidiri.

Școla civilă de fete a „Asociațiunei" a funcționat în condițiuni multămitóre și în anul trecut. Cheltuelile avute cu susținerea ei fac 42,048 coróne.

Biblioteca Asociațiunii s'a sporit în anul trecut cu 165 opuri, dintrě cari 21 tomuri și 3 broșuri au fost cumpěrate, celelalte au întrat ca donațiune.

Comitetul central a ținut în decurs de 10 luni 12 ședințe, și a luat 250 de hotărîri cu privire la resolvarea chestiilor cari cad în competența sa.

Comitetul central, pe basa raportului, face adunării generale următórele propuneri:

a) sě iee act de raportul comitetului central;

b) sě dee espresiune durerii pentru perderea membrilor decedați în anul din urmă;

c) sě iee act de demisia dlui Dr. *At. M. Marienescu* și sě alégă un nou vicepresident pentru „Asociațiune";

d) sě apróbe darea de sémă despre gestiunea financiară a anului 1904 și sě dee comitetului absolutoriu pentru acésta gestiune;

e) sě apróbe proiectul de budget pentru anul viitoriu.

Proiectul de budget arată la cheltueli suma de 30,712 coróne 60 fileri.

„Un prețios album."

Despre „*Albumul de brodăríi și țesături românești*" al dșórei *Minerva Cosma* din Sibiiu, fiica dlui director al „Albinei" *Parteniu Cosma,* valorósa revistă din București „*România Ilustrată*" scrie în numěrul ultim sub titlul de sus următórele:

„De-și este albumul unei domnișóre, nu este un album de poesii lirice, de complimente și lingușiri, cum obicinuesc se aibă domnișórele nóstre (din România. Red. T. R.).

Albumul despre care ne simțim datori sě scriem câteva rênduri este o lucrare de cea mai însemnată valóre, de o valóre îndoită, artistică și națională totdeodată. Lucrarea acésta, apărută de curênd în admirabile condiții technice, este *Albumul de brodăríi și țesături românești*, compus și edat de dșóra *Minerva Cosma* din Sibiiu.

Este o lucrare de artă, pentru-că motivele de brodăríi și țesături românești pe cari le-a adunat cu atâta străduință și le-a ales pentru a le edita cu atâta pricepere și gust, constitue un tesaur de artă propriu zisă, artă curat românéscă.

Și este totdeodată o lucrare de însemnată valóre națională, pentru-că modelele acestea de brodăríi și țesături sunt una dintrě cele mai vechi și mai îndreptățite mândríi artistice ale neamului nostru.

Cine nu știe ce însemnat rol economic a jucat în trecutul țerii nóstre industria casnică a Românceí? Cine nu se gândește cu părere de rěu la vremile când Țarigradul, metropola luxului oriental, se uimea de minunățiile eșite din gherghefurile și rěsbóele Româncelor nóstre? Timpurile au trecut, obiceiurile s'au schimbat, portul național a început sě se răréscă, și cu tóte acestea nu póte sě fie om de gust, cât de rafinat și de occidentalisat, care sě nu privéscă cu ochii cei mai plini de admirație când vede trecênd în portul ei bastinaș o Româncă din munții Gorjului, ai Muscelului, ai Prahovei, sau de dincolo, din Săcele sau din Sěliște.

Este vechiul nostru port, portul național, pe care acum chiar țerancele nóstre au început sě'l părăséscă, pentru stamba de patru coți la un franc, port care se rărește și totdeodată se deforméză, pentru-că modelele frumóse au început sě se răréscă.

De aceea, un mare serviciu fac pentru poporul român în general și pentru arta românéscă în special aceia cari se ostenesc sě culégă și sě publice asemenea modele, cari sunt amenințate sě piară cu totul dintr'o zi într'alta.

Acest frumos și patriotic serviciu l'a făcut dșóra *Minerva Cosma,* fiica dlui *Parteniu Cosma,* directorul băncii române „Albina" din Sibiiu. Dșóra Cosma, în loc sě bată tótă ziua pianul, sě cocheteze, sě alerge pe la baluri ori sě jóce cărți, — a muncit luni, și póte ani, ca sě facă o operă pentru care un întreg neam póte sě-i fie recunoscětoriu.

„Albumul de brodăríi și țesături românești" póte sě fie totdeodată un isvor nesecat de inspirație pentru artiștii nostri cari nu ar voí sě alerge după ultimele mode secesioniste străine ale artei decorative, ci ar voí sě găséscă motive de inspirare în chiar vechile producte artistice ale neamului nostru.

Ear' pentru tot neamul lucrarea editată de dșóra *Cosma* va avé marele merit și marele folos de a cuprinde într'însa strînse pentru vecinica păstrare productele gustului pentru frumos, din curs de secoli, ale poporului român".

Nr. 757/904/5

Notificare oficială.

Conform ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 2/15 a curentei nr. [illegible], se aduce la cunoștința tuturor celor interesați spre știre și conformare, că inmatriculările pentru anul școlar 1905/6 în seminariul archidiecesan „Andreian", în ambele secțiuni, adecă atât în secțiunea teologică, cât și în cea pedagogică, se vor începe numai în 24 August (6 Septembre) a. c. și tot numai la acest dat se vor ținé și esamenele de: emendare, supletorii, private și de primire în secțiunea pedagogică cu candidații primiți în acésta secțiune fără a avé pregătirea normală prescrisă de 4 clase gimnasiale, reale ori civile.

Nagyszeben (Sibiiu) 3/16 Aug. 1905.

Dr. Eusebiu R. Rosca
director seminarial.

M. Sa Francisc Iosif — de 75 ani.

Vineri (18 August st. n.) își serbéză M. Sa Impěratul și Regele al nostru *Francisc Iosif I.* a 75-a aniversare a zilei nașterii. Din acest prilej în tótă monarchia se va oficia serviciu divin și se vor rostí rugăciuni pentru sănětatea și îndelunga viéță a bunului monarch. La biserica din suburbiul Iosefin al Sibiiului oficiul divin va fi oficiat de însuși Esc. Sa Inaltpreasfințitul archiepiscop și metropolit al nostru *Ioan Mețianu* cu asistența cuvenită.

Din partea garnisónei din loc se vor da următórele festivități: Diminéța la 5 ceasuri o baterie a regimentului de artilerie de corp nr. 12 va da pe câmpul de esercițíi 24 salve de tun; la 7 ceasuri trupele aflătóre în Sibiiu vor fi postate pe câmpul de esercițíi sub comanda colonelului Kirchbach, comandant al brigadei de cavalerie nr. 12; după revista făcută de adlatul F. M. L. Laube se va oficiu serviciu divin, în cursul căruia se vor da câte 24 salve de tun precedate de focul de linie al infanteriei. In cas de timp nefavorabil se va oficia numai serviciu divin în biserica rom. cat. din cetate.

Revistă esternă

S'au încurcat ițele păcii. In timp surprinzětoriu de scurt pertractările pentru încheerea păcii între Rusia și Japonia au ajuns la așa zis „punct mort". A nume, baronul Komura, plenipotențiatul Japoniei, a comunicat Joi, în scris, plenipotențiatului Rusiei condițiunile Japoniei. Acesta le-a telegrafat la Petersburg, de unde a și căpătat deja rěspuns, că țarul nu se învoește odată cu capul nici la despăgubire de rěsboiu, nici la cedarea insulei Sachalin ori a ori-cărui alt teritoriu rusesc. Astfel, după ce acestea sunt punctele principale ale condițiunilor, de la cari Japonia sigur că nu cedéză, e fórte probabil că pertractările [illegible] baltă, avênd sě vorbéscă [illegible] — armele.

Entente anglo-franceză. Amiralul Caillard și oficerii escadrei francese au fost óspeții camerei deputaților și casei lorzilor la banchetul aranjat de acestea în Vestminister Hall, la care au luat parte și câțiva miniștri și conducětorii partidelor din parlament. Ministrul-president *Balfour* a închinat pentru flotta franceză, zicênd că „visita escadrei francese e un astfel de eveniment, pe care întrégă Anglia 'l salută cu unanimă bucurie", și că evenimentele din zilele acestea el (ministrul) le consideră ca presemnele unei astfel de păci, care se va întinde de la vest spre ost pe întrégă linia. Cele două națiuni mari ale Europei vestice — a zis mai departe ministrul — în trecut au fost fórte adese-ori despărțite una de către alta, în v-

religióse nu mai puține de cât 371 de poesii originale, alăturea de cele 27 de poesii ale lui Ioan Tincovici din Buda (?), cele 26 ale lui A. Panu, 7 ale lui V. Aron, precum și afară de cele câteva, pe cari le-a scos de prin predosloviile cartilor bisericești mai vechi, pe cari se vede că le cunoștea prea bine.

Școla poetică — dacă o pot numí așa — și-a făcut-o, precum se vede, la înaintașii săi: A. Panu și V. Aron, pe cari i-a întrecut în ce privește productivitatea. Că i-a ajuns, ori că i-a întrecut — după-cum se pare — și în ce privește însași poesia, despre acésta nu pot sě mě esprim deocamdată, nepuțênd cunóște, din pricina scurțimii timpului, întréga activitate sub raportul literarii religióse a lui A. Panu și V. Aron, și cu atât mai puțin a lui P. Pětruț, ale cărui cărți stau morman în fața mea, fără ca sě le pot găsí cheia adevěrată.

Dintr'o comparare mai mult fugitivă se pare că poesia lui Pětruț nu e mai prejos de cât a măestrilor lui, despre acésta sper însě că voiu puté spune cu timpul ceva mai hotărît. Până atunci voiu da și publicității părți din poesia lui.

Tot sub aprecíarea acésta cade un al doilea volum de poesii întitulat *Viersuri*, în care pe o estensiune de 394 pg. 4° se cuprind o sumă însemnată de poesii la nașterea Domnului și la alte multe ocasiuni. Dintrě aceste poesii unele sunt de prin alte cărți luate, cele mai multe sunt însě originale. Intrě ele se cuprinde un poem de 142 de pagine, în care se cântă în 3182 de versuri viéța și faptele patriarchului Iosif într'o formă plăcută și atrăgětóre. Titlul acestui poem este: Viers al S. Dreptul și curatul Iosif celui prea frumos, fiul patriarhului Iacob. Lucrat și alcătuit din cuvêntul sf. Efrem Sirul.

Remarc esactitatea cu care 'și însěmna acest om tot ce putea sě intereseze pe cineva referitor la poesiile și în general la cuprinsul cărților lui: la sfêrșitul fie-cărei poesii originale obicinuia a scrie: „isvodirea acestui vers, la 15 Aprilie 1843 etc., ear prescrierea la 23 Maiu 1843 etc.", ear' la cele luate de pe la alți însemna la margine: „facerea lui Anton Panu" etc. In prefața unei cărți „cu umilință rógă pe prea iubitul pravoslavnic cetitor, ca cunoscêndu-și (cetitorul) însuși slăbiciunile și neajunsurile, — în cele ce va afla greșală, ori în cuvinte, ori în stichuri, ori în slove, ori în silabe, sě nu le pună la imputare, aducêndu-și aminte, că nici o mână de țěrînă nu póte fi fără de greșală, — dar' eu cum voiu fi putut alerga pe un drum așa lung fără de împiedecare și poticnélă, fiind și de ajutorul poesiei lipsit; ear' în osebirea lucrurilor și a tainelor de vei afla óre-ce smintit, sě nu o socotiți de eres, ci din neștiință și nepricepere; (că socotesc că și eu sunt fiu al acei sobornicéscă și apostoléscă Biserică a rěsăritului)".

Mai însěmnată de cât poesia lui mi-se pare *o dramă religiósă*, compusă de el, care pórtă titlul de: *Mironosițele*, adecă stichuri la învierea Domnului nostru Isus Christos: în sfânta și luminata Duminecă a Paștilor, alcătuită din cântările bisericești din Sâmbăta cea mare și din stichirile învierii ale lui Ioan Damaschin și ale lui Anatolie și din sfânta Scriptură". Acéstă „dramă" n'a rěmas închisă în filele acestei cărți, ci ea a fost și representată de multe-ori în Dumineca Mironosițelor în biserica din Sěliște, cum și în bisericele de prin prejur. Până bine de curênd s'a susținut obiceiul de a preda Mironosițele în numita zi, cea din urmă representațiune a fost, după cât știu eu, acum vr'o 6—7 ani în biserica din Rěșinari. De atunci a amuțit, pentru-ca sě iese din nou la ivélă mâne-poimâne. — Drama e frumos lucrată, într'o formă care nu rěmâne mai prejos de aceea a Irozilor și într'o limbă curgětóre poporală. Nădăjduesc a se puté da publicității întrégă, pentru-ca sě pótă ajunge earăși la cinstea ce o avea — desigur numai spre binele bisericei.

Tóte cele 29 de cărți, pe cari le-am mai putut găsí astăzi și cari sunt numai o parte din cărțile pe cari le-a scris P. Petruț, sunt întrețěsute de ilustrații frumóse, dintrě cari unele sunt de tótă frumsețea. Aprópe tóte le făcea după modelul picturei din bisericele nóstre, dar' abstrăgênd de la acésta ele denotă un talent indiscutabil, o fantasie bogată, care îi da posibilitatea sě pótă picta ori-ce fel de scenă din viéța bisericei cu o îndemânare rară — și o pricepere, care având în vedere absoluta lipsă de pregătire pentru pictură, merită o deosebită atențiune. Ilustrații sunt peste tot fórte multe; — într'o singură carte am putut numěra 574, la cari se mai adaugă încă 157 de vignete ținute în ton decorativ și cuprinse în aceeași carte, care e tocmai pentru acest cuprins bogat o carte ce ar face mare cinste unui museu menit a cuprinde cele mai însemnate momente din viéța unui popor. El a făcut ilustrațiile și în *Verșurile* lui Teodor Miles, cari constituesc un volum de 1500 de pagini și cari sunt o copie după Verșurile lui Picu.

(Va urma).

... tori vor înțelege însě, că din punctul de vedere al politicei esterne interesele lor principale sunt identice și că nu e permis sě se nască o astfel de rivalitate între ele, care sě provóce dușmănii. Aceste două națiuni sunt chiămate sě îndeplinéscă lucruri mari, și conveniri ca cea de acum asigură în mare měsură succesul muncei.

După banchet oficerii francezi au făcut peregrinagiu la Windsor, unde au depus cunună pe mormêntul reginei Victoria.

*

Epilogul turburărilor din Odessa. „Neue Freie Presse“ are raport din Odessa, în care se spune, că în urma turburărilor s'au făcut atâtea esecutări de mórte, în cât trupele ordinare de la o vreme au denegat esecutarea sentințelor. Atunci au fost comandate la esecutarea sentințelor cete de cazaci. Cei osândiți la mórte sunt duși afară de oraș și legați de stâlpi, apoi cazacii 'i iau la țintă. Nu numai ómeni în vêrstă sunt astfel uciși, ci chiar și doi copii au căzut victimă terorismului militar. A nume, cu ocasiunea turburărilor s'au dat din o casă pușcături asupra cazacilor. Acestia pătrunzênd în casă și întrebând de făptuitorii pușcăturilor l-s'au presentat doi copii, unul de circa 15 ani și celalalt de circa 13 ani. Cazacii i-au făcut prisoneri, ear tribunalul statarial i-a osândit la mórte. Astfel s'a întêmplat apoi lucrul ne mai pomenit, că copii minori sě fie esecutați pentru delicte politice. Corespondentul lui „N. Fr. Presse“ spune, că cu ocasiunea ducerii acestor copilași la locul de supliciu poporul dădea semne de fórte mare indignare și mulți înjurau și blăstěmau dreptatea muscănéscă.

NOUTĂȚI

Noi profesori seminariali. Consistoriul archidiecesan în ședința plenară ținută Luni a instituit profesor la secțiunea teologică a seminariului „Andreian“ pe Dr. Nicolae *Balan*, ear' la secțiunea pedagogică pe Dr. Ioan *Lupaș*.

*

Óspe regal la Ischl. „Agenția Reuter“ (Londra) raportézá din izvor oficios, că *regele Eduard* în calea sa la Marienbad va face visită M. Sale împěratului și rege Francisc Iosif la Ischl.

*

Dl Ioan Rusu-Abrudeanul din București, compatriotul nostru, director al revistei *România Ilustrată*, a fost distins din partea M. Sale regelui Carol cu conferirea ordinului *Coróna Românisi*, în gradul de cavaler.

*

Esposiția de arte din Sibiiu. Atragem atențiunea celor-ce vor vení la Sibiiu, ca sě participe la sěrbările române, asupra *esposiției de arte*, — aranjate în palatul Bruckenthal din partea reuniunei Sebastian Hann, — care esposiție rěmâne deschisă până în 26 August n. Merită sě fie visitată.

*

„România Ilustrată“. Din revista de familie „*România Ilustrată*“, care apare în București, în fascicoli lunari, a eșit de sub tipariu numěrul 7, pe Iulie, cu un cuprins bogat și variat și cu ilustrațiuni originale, bine succese și de actualitate. Recomandăm cu tótă căldura acéstă revistă cu adevěrat „*de familie*“ tuturor inteligenților noștri. Abonamentul face 24 lei la an. Redacția și administrația în Strada Regală, numěrul 1. București.

*

† Titu **Ioan Ghidiu**, absolvent al facultății juridice, fiul protopresbiterului Andreiu Ghidiu, a rěposat Duminecă (13 August n.) în Caransebeș, în etate de 23 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Marți (15 August) în cimiteriul bisericei gr. or. din Caransebeș.

*

Fulger iubitoriu de argintării. In munții Matra, la înălțime de aprópe [illegible] metri e localitatea [illegible]-huta, unde o școlă (de stat) e situată pe [illegible] dată, ear' jur împrejur nu mai sunt alte clădiri. In 8 August fiind mare furtună pe acolo, învěțătoriul a lăsat deschisă ușa și se delecta din tindă la frumsețea fenomenelor ceresci. Deodată un trăsnet puternic a sguduit văzduhul, descărcându-se în odaia dinăuntru a școlei și topind călimarul de bronz de pe masă și ceasul de aur și banii de aur și argint ce 'i avea învěțătoriul în pultul mesei. Lui nu i-s'a întêmplat nimic.

*

Intrunire de popor. Duminecă în 13 August n. a fost întrunire mare de popor în Ileanda-mare, cu care ocasiune deputatul naționalist român, domnul Dr. *Teodor Mihályi* a ținut alegětorilor sěi un lung discurs politic, în care a făcut o aměnunțită dare de sémă despre activitatea deputaților români din dieta țerii.

*

De la Săcădate. Ca întregire la raportul publicat în ziariul nostru despre adunarea despărțěmêntului ținută în comuna Săcădate, ni-se mai scriu următórele: După terminarea disertațiunei dlui I. I. Lăpědat, secretariul despărțěmêntului dl Lazar Triteanu a vorbit poporului la înțeles despre folosul cetitului de cărți bune. A împărțit apoi o sută broșuri din biblioteca „Asociațiunei“ și în fine a dat în îngrijirea parochului C. Pre și a învěțătoriului T. Măhăra 60 volume, cărticele de cuprins diferit, cu mandatul de a le aranja într'o bibliotecă poporală spre folosul credincioșilor fără deosebire de confesiune. Cărticelele acestea s'au dăruit comunei Săcădate din partea dlui director al despărțěmêntului *Dr. Miron E. Cristea*, căruia viéță lungă sě 'i dăruiască bunul Dzeu, cu toții ne rugăm!

*

Pentru Sěcui. Ministrul de agricultură, György Endre, a hotărît sě dee subvenție de la stat magazinelor de bucate din Murěș-Oșorheiu și Șepși-Săngiorgiu înființate în calea tovărășiei pentru ajutorarea Sěcuilor, și sě înființeze în comitatul Ciuc magazine de cucuruz, pentru-ca poporul (Săcuii) sě-și pótă acuira pe ușor în ori-care parte a anului nutremêntul de căpetenie — cucuruzul.

*

Ucis de o viperă. Lucrătoriul Iacob Siftin de la jógerul de lângă „apa morii“ din Deva, culcându-se la amiazi la umbra unei tufe, o viperă s'a vîrît sub el sě se încălziască. Simțind că mișcă ceva rece sub el, omul a dat sě se scóle de acolo, dar' în clipa aceea vipera l'a mușcat. Tovarășii sěi l'au luat sě'l ducă în oraș la medic, dar' pe cale a murit.

*

Gróza chinezilor de cutrěmur. In Macao (in apropiere de Hongcong) a fost sěptěmâna trecută cutrěmur de pămênt cu două oscilațiuni de durată cam de 2—3 minute. Preoții chinezi au tălmăcit din acest neînsemnat fenomen că Macao are sě se pustiéscă. In urma acésta toți locuitorii au dat năvală la vaporele ce aveau sě plece spre Hongcong, ca sě-i ducă departe, cât de departe de locul pustiirii.

*

Și-a cusut gura. *Del Passo*, tenorele operei din Bologna, făcênd multe înșelătorii a fost judecat zilele trecute la închisóre pe câteva luni. In închisóre Del Passo și-a cusut gura cu treisprezece împunsěturi, ca sě nu pótă mânca și astfel sě móră de fóme. Cercetat de medici s'a constatat că e nebun omul. A fost scos din închisóre și internat în casa de nebuni.

*

Otrăviți cu ciuperci. Comerciantul I. Heissler din Canija-mare făcênd preumblare prin pădurea orașului a cules ciuperci și ducêndu-le a casă a dispus sě-i facă de cină tocană de ciuperci. După cină soția lui Heissler și un copil de 7 ani au murit, ear' ceilalți sunt între mórte și viéță. Heissler dase din ciuperci și vecinului sěu G. Smodici. Membrii acestei familii încă s'au bolnăvit grav, ear' servitoriul a murit, otrăvit cu tocana de ciuperci.

*

Atentat cu dinamită. In Radom (Rusia) făptuitoriu care a isbutit sě-și pérdă urma a aruncat Sâmbătă o bombă asupra comisariului polițial de acolo. Comisariul a fost rupt în bucăți de esplosia bombei.

*

Glumă próstă. In un cupeu de cl. III. al trenului ce mergea Sâmbătă de la Petroșeni spre Lupeni era și o servitóre, care avea drept bagagiu o sticlă de 15 litre plină cu spirt. Pe cale sticla s'a spart și spirtul a curs și în despărțěmêntul vecin al cupeului. Acolo flăcăul Gligor Tóder, ca sě facă glumă a dat foc spirtului. Flacările spirtului au aprins apoi hainele de pe servitóre și de pe alte două femei, cari neștiind sě dee semnalul de pericol, au călětorit arzênd până aprópe de Livezeni, unde ne mai putênd suporta arsurile servitórea a sărit afară. Abia aici a observat conductorul primejdia și oprind trenul a alergat sě dee ajutoriu celei în flacări. Era însě prea târziu: după câteva minute a murit. Intr'aceea au sărit din tren și celelalte două femei, arse de mórte și ele. Arsuri mai puțin periculóse au îndurat și ceilalți călětori, ear' Gligor Tóder, pricinuitoriul acestei mari nenorociri, vězênd urmările faptei sale a fost cuprins de grózá așa de mare, în cât l'au apucat spasmuri de epilepsie. Vagonul încă a fost deteriorat de flacări.

*

Școla pentru economia și industria de casă.

Se atrage din nou atențiunea on. public român asupra „Școlei pentru economia și industria de casă“, proiectată de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“. Școla se va deschide cu începerea anului școlar 1905/6.

Va funcționa deocamdată numai secțiunea economică a școlei. Instrucțiunea va cuprinde: *a*) învěțămênt practic: pregătirea bucatelor și a pânei; conservarea legumelor și a pómelor; spălatul, călcatul și îngrijirea rufelor; curățirea și ținerea în ordine a locuinței; grădinăritul; confecționarea rufelor; *b*) învěțămêntul teoretic: economia de casă, chemia bucătăriei, contabilitatea; igiena, îngrijirea bolnavilor; literatura română.

Elevele ai căror părinți sau îngrijitori nu sunt în Sibiiu, au sě locuéscă în edificiul școlei, strada Baier nr. 1 (edificiul Albinei).

Se vor primí numai eleve cari au împlinit 15 ani și au terminat cel puțin școla elementară.

Instrucția va fi esclusiv în limba română. Se va conversa însě și în alte limbi, deosebi în limba magiară și germană, dar' numai în pausă și la masă. In timpul liber de după amiazi elevele pot lua ore de plan, muzică orală, pictură, etc.

Taxele prescrise: 1. Fie-care elevă internă va avé sě solvéscă o taxă lunară maximală de 50 cor., din care se vor achita spesele efective ale școlei, cu escepțiunea remunerațiunii instructórelor, pe care o achită reuniunea din al sěu; când spesele efective vor fi mai mici, diferința se va restituí elevei. 2. Fie-care elevă esternă va avé sě solvéscă o taxă lunară de 40 cor., pentru care va primí și amiazi și cina.

Taxele sunt a se solví tot pentru trei luni anticipativ.

In cas că o elevă înscrisă deja întrerupe cursul fără motive acceptabile, e datóre a despăgubí reuniunea pentru fie-care lună a anului școlar cu câte 10 coróne.

Elevele interne au sě aducă cu sine: saltea (matrață, care se póte procura în Sibiiu pentru prețul de 16 coróne), plapomă, două perini, două schimburi pentru pat, $1/2$ duzină din rufele necesare, 6 ștergare pentru bucătărie, piepten, perie pentru cap, perie pentru dinți, hainele necesare. Șorțurile pentru bucătărie și-le vor face elevele însele, dar' șorțuri pentru casă au sě aducă cu sine.

Cursul se începe în mod regulat la 1 Septembre n. și se termină la 30 Iulie n.

Informațiuni mai detaiate se pot primí de la conducětórea școlei, domnișóra Veturia Papp, Sibiiu, strada Baier nr. 1.

Gimnasiul din Brad.

— Inștiințare pentru anul școlar 1905/1906.* —

Anul școlar 1905/1906 se va începe la 1/14 Septembre 1905.

Părinții cari doresc a-și da copiii la acest institut, sunt poftiți a se presenta cu fiii sau cu ficele lor în cancelaria direcțiunii gimnasiale în 1, 2 și 3 Septembre v. 1905 pentru inmatriculare. Școlarii cari se inmatriculézá pentru prima-dată la gimnasiul ori școla elementară împreunată cu acesta, vor aduce testimoniu școlar, estras de botez, eventual și certificat de revaccinare. *Testimoniul școlar de pe clasa precedentă au sě'l presinte toți școlarii cari vin a se inmatricula, așadar și școlarii cari au absolvat clasa precedentă în institutul nostru.* Tot în 1—3 Septembre 1905, de la 11—12 a. m. și 4—6 p. m. se vor ține esamenele de emendare. Cei-ce se vor presenta mai târziu, au sě petiționeze la direcțiune, dovedind cu atestat valabil causa întârzierii.

In clasa I gimnasială se primesc numai școlari cari au împlinit anul al nouělea, der' n'au trecut preste al doisprezecelea; asupra primirii celor trecuți preste doisprezece ani hotăresște conferența profesorală.

Școlarii din clasele poporale se vor supune unui esamen și amăsurat pregătirei lor se vor primí în școla elementară pregătitóre, despěrțěmêntul al III lea ori IV-lea, ori în clasa I. gimnasială.

In școla elementară didactrul e 6 coróne pe an.

In classele gimnasiale școlarii români din protopresbiteratele Zarand și Halmagiu solvesc pe an didactrul de 16 cor., ear' cei din alte tracte și cari nu sunt Români câte 24 coróne pe an.

Toți școlarii solvesc pentru bibliotecă câte 2 coróne la an, pentru atestate și anuar 3 cor., pentru „fondul școlarilor morbosi“ câte 1 cor., pentru maial ori escursiuni 1 corónă.

Școlarii săraci, diligenți și cu purtare morală bună se scutesc de didactru, sau se împărtășesc de ajutóre și beneficii din fondul „*masa studenților*“ sau din alte mijlóce, de cari dispune institutul.

Didactrul se solvește deodată la înscriere sau în două rate, și anume 1 rată la înscriere și a doua la 1 Februarie.

Tóte celelalte taxe în sumă de 7 c se solvesc deodată la înscriere.

Fără știrea și învoirea direcțiunii gimnasiale, școlarilor nu le este permis a'și ocupa cuartire.

Fie-care școlar trebue sě fie provědut cu cărțile de școlă admise la acest institut; cărți rupte și murdare, ori legendare scrise printre șire, ori pe margini cu traduceri, se vor lua de la școlari și se vor nimici.

Fie-care școlar e obligat a avé îmbrăcăminte corěspunzětóre, baremi două rânduri și baremi 2 cămeși și izmene, asemenea haine de pat.

In 4 Septemvrie v. 1905 se va face invocarea duhului sfânt și cetirea legilor școlare și se vor da școlarilor informațiunile de lipsă.

In 5 Septemvrie 1905 școlarii vor fi visitați prin medicul gimnasial în presența dirigentului de clasă, apoi se va dicta împărțirea orelor și se vor începe prelegerile pe anul școlar 1905/1906.

---

*) Celelalte ziare românești sunt rugate sě reproducă acéstă inștiințare.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Cu ocasiunea petrecerei aranjate de tinerimea română din Avrig în ziua de Sf. Ilie (20 Iulie 1905) au întrat de la următorii preastimați óspeți suprasolviri benevole, cărora le esprimăm și pe acéstă cale sincerele nóstre mulțămiri:

H. Fleissig 5 cor., I. Cândea, protopop 3 cor. 60 fileri, I. Stoichiția 3 cor. 20 fileri, I. de Preda, advocat, I. Fanea, notariu, I. Foman, preot, câte 2 cor.; N. N., 1 cor. 80 fileri, I. David, notariu, I. Răduțiu, notariu, câte 1 cor. 60 fileri; N. N., 1 cor. 20 fil., R. Platos, preot, familia Ferencz, câte 1 cor.; Dr. S. Segall, medic cerc., Ieronim Preda, D. Mandeal, preot, V. Maxim, preot, câte 80 fileri; dómna Nussbaum 60 fileri, V. Corcodel, inv., Ana Postea, câte 50 fileri; G. Postea 40 fileri, d-șóra Ana Moldovan, Negruț Octavi, N. Frâncu, I. Iordache, I. Răduțiu, N. N., câte 20 fileri; L. Werner 10 fil.

Venitul brut e de 150 cor. 90 fil., din care subtrăgându-se spesele avute, rěmâne un rest de 51 cor. 28 fil., care s'a dăruit bibliotecii școlare din loc.

In fine aducem tuturor stimaților domni și dómne, cari au binevoit a ne onora cu presența lor, mulțămirile nóstre.

Avrig, 30 Iulie 1905.

Comitetul aranjator.

Cărți și reviste.

„Cartea de Aur“ vol. III.

A apărut volumul III din „Cartea de Aur *sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coróna ungară*“, de *Teodor V. Păcățian* și se póte procura de la autorul în Sibiiu (Nagyszeben). Prețul: 10 coróne esemplarul broșat și 12 coróne esemplarul legat în pânză tare, plus 72 fileri porto. Se pot comanda și esemplare din volumul I. și II., cu același preț.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește răspunderea.

Posta ultimă.

Votul universal.

Planul socialiștilor cu privire la forțarea introducerii votului universal e următoriul: Cei 40—50 mii de socialiști din Budapesta se vor aduna în 16 Septembre, ziua redeschiderei dietei, în jurul casei țerii și prin delegație vor provoca deputații sě voteze imediat legea despre votul universal, pe care guvernul o va presenta atunci dietei, căci până nu e votată legea votului universal *nu iasă nime din dietă*. Tot în ziua acea va fi proclamată greva generală în țara întrégă, și va dura până la sancționarea legii despre votul universal.

Szebenvármegye alispánjától.

7769/1905 fj. [189] 1—1

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyénél nyugdíjazás folytán megüresedett egy **árvaszéki ülnöki állás** és ennek betöltésével esetleg megüresedő egyéb tisztviselői állásokra pályázatot hirdetek.

A minősitési kellékeket az 1885. évi I, az illetményeket pedig az 1894. évi X. t. c. állapitja meg.

Felhivom a pályázni óhajtokat, hogy képesitésöket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket a vármegye főispánjához cimezve a 125000/902. B. M. szamu Vármegyei Ügyviteli Szabályzat 3—5 §-aiban előirt módon 1905. évi szeptember hó 25 ig annyival inkább hozzám nyujtsák be, mivel később beadott kérvények nem lesznek figyelembe vehetők.

Oly pályázók pályázati kérvényei, kik még végleges vármegyei vagy állami szolgálatban nem állanak, a minősitést igazoló okmányokon kivül még az erkölcsi előéletüket és eddigi alkalmaztásukat igazoló hatósági és az ép testalkatukat és k'fogástalan egészségi állapotukat igazoló tiszti orvosi bizonyitványnyal is felszerelendők.

Nagyszeben, 1905. évi augusztus hó 14-én.

Reissenberger s k.
alispán.

Nr. 114 1905. [184] 2—3

Concurs.

Se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea postului vacant de **paroh** în **Ohaba de sub pétră** şi filia **Ciopea** din tractul Haţeg.

Emolumentele din acéstă parohie de a III-a clasă sunt cele cuprinse în céla B pentru întregirea venitelor de la stat.

Concurenţii se'şi trimită cererile lor cu documentele prescrise subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Haţegului.

Haţeg, în 26 Iulie 1905.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 350 1905. [172] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor vacante de învĕţători din comunele însemnate mai jos din protopresbiteratul Iliei, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Ilia**, salariu anual 660 coróne, şi anume: 600 cor. din fondul de bucate al parohiei şi de la popor, solvite în rate lunare decursive, ear' 60 cor. ca jumĕtate din venitele cantorale pentru serviciile de cantor în una de strane, cuartir liber în edificiul şcólei eventual bani de cuartir.

2. **Câmpuri-Surduc**, salariu anual 600 cor. şi anume 400 cor. de la popor, ear' 200 cor. din fondul şcolar eparhial, cuartir în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

3. **Gothatea**, salariu anual 600 cor. şi anume 530 cor. sunt socotite unele pămênturi arătóre, fênaţe, ear' 70 cor. de la comuna politică, cuartir în edificiul şcólei şi lemne de încălzit 2 stângini ori 48 coróne bani, din cari lemne are sĕ fie încălzită şi sala de învĕţămênt.

4. **Godinesci** cu filia **Petresci**, salariu anual 600 cor. şi anume: 500 cor. de la popor, şi folosinţa unei grădini în valóre de 100 cor., cuartir în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

Reflectanţii la vre unul din aceste posturi vor avé a se presenta în comună în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, avênd a conduce cântările cu elevii în biserică.

De la reflectanţii la posturile de sub pct. 1 şi 2 se recere sĕ aibă şi cunoştinţă din musica instrumentală ca sĕ se pótă forma coruri de adulţi.

Cuincuenaliile se computĕ numai după serviciu neîntrerupt de la instituirea definitivă la respectiva şcólă.

Cererile instruite conform normelor în vigóre se vor aşterne la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Ilia, la 4 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Ilia. In conţelegere cu comitetele parohiale.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 343 1905. [188] 2—3

Concurs.

In sensul resoluţiunei consistoriale din 5 Iulie a. c. Nr. 6357 Bis. se publică concurs pentru ocuparea postului de **capelan** cu drept de succesiune în parohia **Lueriu**, pe lângă jumĕtate venitele parohiale, cu termin de 30 de zile de la prima publicare în fóia „Telegrafului Român“.

Reflectanţii vor avé a şi promova suplicele concursuale, instruite conform legilor din vigóre, subscrisului oficiu, p. u. Szász Régen.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin.

Reghin, 28 Iulie, 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Galaction Şagău prot.

Nr. 560 1905. [180] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul gr. or. al Têrnavei se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Boian, al doilea** post de învĕţătoriu cu salariu anual de 600 coróne din repartiţiune, cuartir şi lemne.
2. **Bobohalma**, cu salariu 600 coróne din repartiţiune, cuartir şi lemne.
3. **Cetateadebaltă**, cu salariu 600 coróne din repartiţiune, cuartir şi lemne.
4. **Crăciunel**, cu salariu 600 coróne din repartiţiune, cuartir şi lemne.
5. **Heria**, cu salariu 600 coróne din repartiţiune şi pămêntul şcólei, cuartir şi lemne.
6. **Sânbenedic**, cu salariu 600 coróne din repartiţiune şi pămêntul şcólei, cuartir şi lemne.
7. **Şoimuşul-român**, cu salariu 600 coróne din repartiţiune, cuartir şi lemne.
8. **Silia-magiară**, cu salariu 600 coróne din repartiţiune, cuartir şi lemne.
9. **Şuplac**, cu salariu 600 coróne din repartiţiune şi pămêntul şcólei de 5 jugĕre, cuartir şi lemne.

Concurenţii sĕ aştérnă cererile instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Cetateadebaltă (u. p. Küküllővár) pănă la terminul sus indicat.

Se recomandă concurenţilor a se presenta în vre'o Dumінecă s'au sĕrbătóre la biserică spre a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Cetateadebaltă, 12 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnavei.

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 482 1905. [173] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Turda, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ pe lângă următórele emolumente:

1. **Agârbiciu**, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir în natură, grădină şi lemne de foc.
2. **Banabic**, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc.
3. **Botez**, salariu 600 cor, şi anume 400 cor. din folosirea alor 25 jugĕre pămênt şi din repartiţie şi stole, ear' 200 cor. din fondul şcolar eparhial; cuartir, grădină şi lemne de foc. Postul este împreunat cu cantoratul.
4. **Cristiş**, salariu 600 cor. din repartiţie şi pămênturi, grădină şi lemne de foc.
5. **Găbud**, salariu 600 cor., relut pentru cuartir şi lemne.
6. **Hărastăş**, salariu 600 cor din repartiţie şi cassa bisericei, cuartir, grădină şi lemne de foc.
7. **Hidiş**, salariu 600 coróne, relut de cuartir şi pentru grădină şi lemne de încălzit.
8. **Muerĕu** salariu 600 cor., grădină, cuartir şi lemne de foc. Alesul va provedé şi cantoratul.
9. **Soporul de câmpie**, salariu 600 cor., cuartir, grădină şi lemne de foc. Cu postul învĕţătoresc este împreunat şi cantoratul.
10. **Turda**, salariu 600 cor. solvibil în rate lunare anticipative, cuartir în edificiul şcólei, lemne de foc şi remuneraţie specială pentru instruarea corului bisericesc şi pentru alte servicii scripturistice.

Cuincuenalele se vor socotí de la datul alegerii.

Reflectanţii vor avé a ţiné strană în Dumineci şi sĕrbători şi sunt poftiţi a se presenta în comuna respectivă spre a'şi arăta aptitudinile în cele rituale.

Cererile instruite în regulă sĕ se aştérnă în terminul indicat subsemnatului oficiu, de la care se pot primí şi informaţiuni mai speciale.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Turda, 10 Iulie 1905.

Iovian Mureşianu
protopresbiter.

Nr. 127 1905. [163] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroh *Lazar Stan* din parohia de clasa a III a **Socet** cu filiile **Poiana Răchiţelei** şi **Runcul mare**, protopresbiteratul gr. or. al Hunedórei, pe basa înaltei resoluţiuni consistoriale dto 17 Maiu a. c. nr. 4451 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 zile la prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din tóte venitele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre pănă la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral — şi a se presenta în biserică în terminul regulamentar, pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral al Hunedórei, în conţelegere cu comitetul parohial.

Hunedóra, la 5/18 Iulie 1905.

Avr. P. Pecurariu
protopresbiter.

Un tinĕr român

cu câteva clase reale sau gimnasiale se aplică imediat ca **practicant** în **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben).

Petiţiune să se scrie cu mâna proprie.

Poveştile în educaţia şcolară

de **Dr. Petru Şpan.** — Preţul 2 cor. plus 10 fileri porto.

Librăria arhidiecesană.

Un învĕţăcel

cu purtare bună află aplicare în **prăvălia de manufactură N. S. Nadasdy, Sibiiu, piaţa mică 31** [190] 1—3

NOU!

Verigile pentru bătături patent americane ale lui

Cook & Johnson.

Cel mai bun şi mai sigur mijloc al timpului present, de efect miraculos şi imediat alinător de dureri.

Se capĕtă în tóte farmaciile din Austro-Ungaria.
1 bucată în cuvertă 20 fil., 6 bucăţi în carton 1 cor.
Prin postă 20 fileri mai mult.

Deposit principal: Farmacistul Josif Török
Budapesta, VI. Király-utcza 12.

Deposit central pentru Austro-Ungaria
(34) 18—18 **„Zum Samariter“, Graz.**

Tu

nu vei afla pentru îngrijirea pielii, în deosebi pentru delăturarea pistruilor şi pentru a avé o colóre delicată a feţii, un săpun mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca: doi băieşi)
[illegible]
Bergmann & Co., Tetschen a/E.
Se află cu vinzare cu 80 fileri bucata,
în farmacia „la urs“ (piaţa mică),
la I. B. Misselbacher sen. (piaţa mare),
G. Meltzer (str. cisnădiei şi str. gusteriţii 25),
prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei), (89 b) 9—25
Carol Arz (str. cisnădiei), cum şi
în Sighişóra la farmacistul W. Lingner.

Cea mai mare prăvălie ardeleană de pălării

FRITZ CONNERTH, palărier

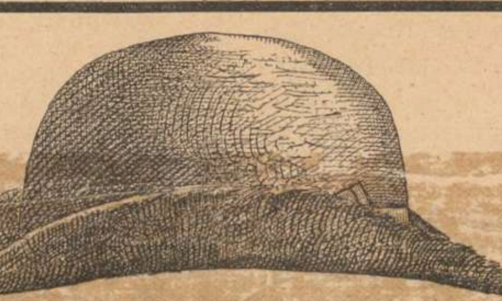

Pălărie preoţéscă pĕrósă.

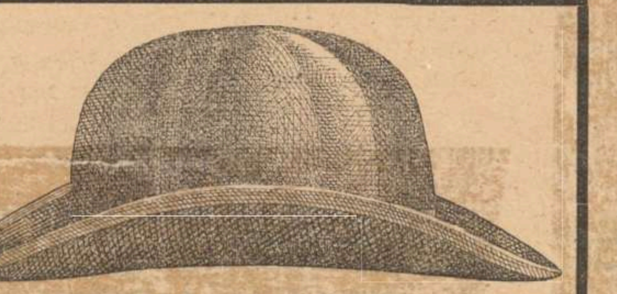

Pălărie preoţéscă netedă.

Sibiĭu
strada cisnădiei nr. 1

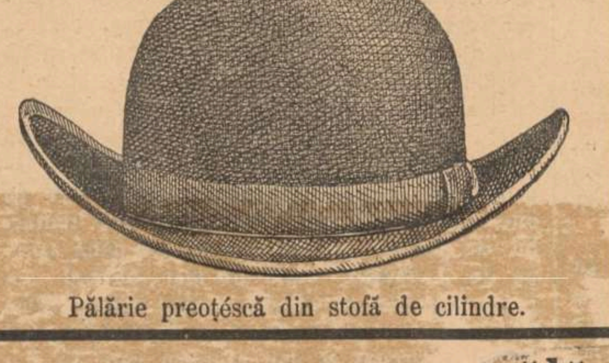

Pălărie preoţéscă din stofă de cilindre.

Sibiĭu
strada cisnădiei nr. 1

Se recomândă ca specialitate în cele mai fine **pălării preoţeşti** în tóte formele şi calităţile ca de mĕtasă, de pîslă netedă şi de pîslă pĕrósă în cea mai bună calitate şi cu preţurile cele mai eftine. — La comande din afară este a se indica esact adresa, cum şi soiul şi mărimea pălăriei.

Cu tótă stima

Fritz Connerth.

[186] 2—21

Redactor responsabil: Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecesane.

Nr. 84 Sibiiu, Sâmbătă 6/19 August 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate [illegible] Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Adunarea generală a „Asociaţiunii“.

Vorbirea de deschidere.

Sibiiu, 19 August n.

Astăzi, la orele 10 s'a făcut aici în Sibiiu deschiderea adunării generale a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, în sala festivă a museului „Asociaţiunii“. Anticipăm la acest loc din raportul ce urmézǎ mai la vale despre acest frumos act sĕvêrşit în faţa unui public numĕros şi ales, remarcabila vorbire de deschidere, rostită din partea domnului *Iosif Sterca Şuluţu*, presidentul „Asociaţiunii“. A fost următórea:

Onorată adunare generală!

Iară ne-am întrunit, ca sĕ vĕ dăm sémă despre activitatea şi procesul ce comitetul central l'a realisat de la ultima nóstră adunare.

Înainte de tóte mulţămesc tuturor membrilor, cari în decursul acestui an administrativ ne-au împrumutat de ajutoriul lor material şi moral.

Patruzeci-şi-[illegible] când cea dintâi adunare a ţinut aici în Sibiiu. Toţi [illegible] distinşi, dintrĕ cei mai [illegible] neamului nostru, cari au presidat adunările generale, în cuvântări elocuente au descoperit scopul sublim, ce-l urmăreşte Asociaţiunea nóstră, şi au arătat mijlócele ce trebuesc folosite pentru ajungerea scopului, îndemnând şi provocând inteligenţa română a da tot sprijinul moral şi material. Cu tóte acestea suntem încă tare departe de ţinta pe care stimatul nostru presidentul de onóre, domnul *Alexandru Mocsonyi* ni-a zugrăvit-o în frumosul [illegible] discurs, rostit în adunarea generală din Oraviţa în anul 1902. Domnia sa întrĕ altele fórte nimerit zise: „Asociaţiunea este espresiunea unităţii şi solidarităţii naţionale, pe terenul cultural al poporului român din Ungaria; ear' prin organisarea ei ni-e dată posibilitatea concentrării puterilor nóstre. Astfel, ca o zi epocală va străluci în analele ei ziua în care Asociaţiunea va vedé organizată sub stindardul sĕu întrégă inteligenţă română, ca o armată bine organizată în serviciul causei naţionale“.

Aceste cuvinte clare, înţelepte [illegible] mĕ dispenséză de a repeta şi eu ceea-ce în 44 de [illegible] s'a adr[illegible] române, [illegible] semnate părţi a inteligenţei române. Şi nu se póte infiera în destul acest pĕcat. Alte popóre cu un trecut mai fericit, cu un guvern din sângele lor, pururea se avertiséză prin bărbaţii lor providenţiali, de la urîtul pĕcat al indiferentismului, în cause naţionale. Iubire de ţéră, loialitate, patriotism adevĕrat, respect faţă cu legile, virtute militară şi cetăţenéscă, n'avem sĕ învĕţăm de la nime; în privinţa acésta nime nu ne întrece; dar' un bun sfat, de care s'au folosit alţii, cu bun succes, e bine sĕ-l împrumutăm şi sĕ-l aplicăm la noi.

Magiarii se inspiră de sfatul celui mai mare Magiar, graful Széchényi István, care adese zicea: „Nu acela e prietenul naţiunii sale, care pururea o laudă şi o linguşeşte, ci acela care-i descopere scăderile, pentru a se puté îndrepta“. Ear' Germanii îşi amintesc sentinţa zdrobitóre a lui Schiller, care a zis: [illegible] tul pentru onórea şi fericirea neamului lor“.

Sĕ póte óre sĕ mai fie şi în ziua de azi Români fatalişti, cari s'ar mângâia cu zisa poetului: „Dacă n'a perit Românul când trei se conspirară“, în veci nu va perí“?!

Azi lupta pentru esistenţă curge pe alt teren, pe terenul economic şi cultural, ear' cultura numai *naţională* póte şi trebue sĕ fie. Cine nu luptă pe acest teren, e osândit sĕ péră!

Ar fi deci din cale afară trist, dacă n'ar înţelege toţi Românii, că tocmai aceste sunt terenele principale pe cari „Asociaţiunea“ îşi desvóltă activitatea sa pe basa statutelor sale.

A nu sprijiní „Asociaţiunea“ pe acest teren legal şi salutar e un pĕcat strigător la ceriu.

Că în ziua de azi societăţile culturale tocmai la zile festive îşi presintă bilanţul activelor şi pasivelor pe terenul cultural, întrĕ altele ne servesc două esemple mai próspete. Cu ambele ocasiuni „indiferentismul“ a fost sbiciuit fără cruţare. Reproduc aceste esemple, pentru a justifica bilanţul ce eu îl voiu face.

Şi 'l reproduc, pentru-că tocmai acuma în ajunul zilelor festive, un ziar românesc atacă „Asociaţiunea“, respective comitetul central, cu următorele cuvinte: „Putem zice cu [illegible] că „Asociaţiunea“ [illegible] sale n'a des[illegible] a adus nici [illegible] aşteptat. A[illegible] considera adu[illegible] formalităţi [illegible] grabă [illegible]

Sĕ nu se pótă zice că: „Am trecut în grabă, chiar ut videatur aliquid fecisse“, — daţi-'mi voie sĕ mĕ ocup ex thesi şi din fundament cu acéstă chestie spinósă.

Esemplele le împrumut de la alte naţiuni, cu mai multă rutină şi esperienţă, de cum suntem noi pe acest teren.

Vice-presidentul Academiei magiare, Iuliu *Kautz*, în şedinţa festivă ţinută în 16 Maiu a. c. în presenţa ministrilor şi a unui public numĕros şi distins, a presentat un bilanţ nu se póte mai necruţător despre decadenţa pe terenul ştientific, spunênd că: „Rassei magiare 'i lipseşte interesul pentru ştiinţă“.

Ear' în 11 Iunie a. c. Liga culturală germană din Austria (Schulverein) pentru ajutorarea şcólelor periclitate de Slavi[1]) şi-a serbat jubileul esistenţei sale de 25 de ani, la care au luat parte numĕroşi delegaţi din tóte cetăţile mai însemnate din [illegible].

Liga a spesat până acum zece milióne de coróne pentru înfiinţarea şi ajutorarea şcólelor. A fost uşor sĕ aducă acésta jertfă, pentru-că Germania, fratele mai mare, o ajută, precum se şi cuvine sĕ-l ajuţi pe fratele mai mic Pe noi nime nu ne ajută, nici cei-ce datori sunt sĕ o facă.

„Asociaţiunea“ vegetéză din cotisaţiuni. Liga germană are un venit anual de o jumĕtate de milion coróne. Fondul jubilar e de 300,000 coróne. Cu tóte acestea, ca sĕ nu rĕmână un singur german austriac care nu s'ar înscrie membru la Ligă, s'au rostit cuvinte aspre la adresa acelora: „cari încă n'au trecut în tabăra muncitorilor naţionali, căci mai sunt localităţi unde spiritul de jertfă, cea mai înaltă espresie a nobilului entusiasm, încă nu s'a trezit“ — zice apelul ligei, apoi şi-au dat parola, ca în loc de: „Bună ziua!“ — sĕ se salute cu întrebarea: „Ce ai dat la fondul jubilar?“

Astfel ar fi trebuit sĕ facem şi noi din capul locului, îndată ce am băgat de sémă, că majoritatea inteligenţei române stă ticnită şi nepăsĕtóre la o parte, privind, cum o samă de bărbaţi jertfesc pe tóte terenele culturale şi filantropice: timp, lucru gratuit, şi bani.

Dacă însufleţirea, cu care noi, generaţiunea bĕtrână, am îmbrăţişat şi sprijinit Asociaţiunea la întemeiarea ei, ar fi ţinut până în ziua de azi, ar fi trebuit sĕ [illegible] întrégă inteligenţa [illegible] turarii, sub stindardul [illegible] Asociaţiunei.

Insufleţire, [illegible] pre care savantul president [illegible] Asociaţiunii *Cipariu*, în adunarea generală ţinută aici în Sibiiu în 27 August 1881 a zis:

„Asociaţiunea nu e fĕtul unui om, ci aceea a fost proiectată şi instituită prin zelul, stăruinţa şi patriotismul general al tuturor bărbaţilor de inimă şi devotament“.

Şi că lipseşte nu numai zelul, stăruinţa şi patriotismul general, dar' şi simţul de datorinţă naţională, la majoritatea dintrĕ inteligenţa română, cea mai eclatantă dovadă sunt următórele date statistice, autentice, constatate cu 1 a Iulie 1905.

Avem în Ardeal şi Ungaria la ambele biserici naţionale:

1. 3349 preoţi. Dintrĕ acestia membri la Asociaţiune sunt 334, a zecea parte: 4 fundatori, 30 pe viéţă şi 300 ordinari.

2. Avem 185 protopopi. Membri la Asociaţiune sunt 94, anume: 4 fundatori, [illegible] 80 ordinari.

3. Avem 48 [illegible] Asociaţiune sunt [illegible] 30, anume 4 fundatori, 5 pe viéţă şi 21 ordinari.

4. Avem 7 archierei. Membri sunt însĕ numai şase, anume: 4 fundatori şi doi pe viéţă.

5. Avem 122 profesori. Membri la Asociaţiune sunt 76, anume 1 fundator, 7 pe viéţă şi 68 ordinari.

6. Avem învĕţători la şcólele poporale 4,392. Membri la Asociaţiune sunt 59, anume 1 pe viéţă 58 ordinari.

7. Avem advocaţi 276 şi 150 candidaţi de advocaţi, total [illegible] Membri la Asociaţiune sunt 178, anume: 19 fundatori, 32 pe viéţă, şi 127 ordinari.

8. Avem 110 bănci româneşti. Membri la Asociaţiune sunt 45, anume: 7 fundatori, 15 pe viéţă şi 23 ordinari.

9. Funcţionari la bancă avem 460. Membri la Asociaţiune sunt 77, anume 8 pe viéţă şi 69 ordinari.

10. Parochii sunt 2402. Membri la Asociaţiune sunt 22, anume: 1 fundator, 4 pe viéţă şi 17 ordinari.

11. Medici români sunt 110. Membri la Asociaţiune sunt 55, anume un fundator, 8 pe viéţă şi 46 ordinari.

12. Notari publici români sunt 7. Membri la Asociaţiune sunt 3, anume 2 pe viéţă şi 1 ordinar.

13. Ziare române sunt 24 cu 41 redactori şi proprietari. Membri sunt 8 ordinari.

14. Oficeri români [illegible] sunt 220. Membri sunt [illegible] anume [illegible] 3 fundatori, [illegible] 11 ordinari.

15. Co[illegible] bri 56, anume [illegible] viéţă şi 1 ordinar.

16. F[illegible]

---

[1] „Cetiţi [illegible] — zice F. Loyer în „Altdeutsche [illegible] contribue sute de mii, an de an pentru [illegible]ţionale şi nu este un singur ziar sărac, [illegible] lăţi bucuros cele două [illegible] nerea şcólelor [illegible].

1 fundator, 5 pe viéță și 7 ordinari.

17. Funcționari la administrație sunt 26 membri la Asociațiune, anume 2 fundatori, 4 pe viéță și 20 ordinari.

18. Silvicultori sunt membri 9, anume: 1 fundator, 8 ordinari.

19. Funcționari consistoriali sunt membri ordinari 7.

20. Alți funcționari membri 26, anume: 1 fundator, 3 pe viéță și 22 ordinari.

21. Dómne sunt membri 41, anume: 2 fundatori, 6 pe viéță și 33 ordinari.

22. Studenți membri sunt 2, anume: 1 fundator și 1 pe viéță.

23. Notari comunali sunt membri 72, anume 1 fundator, 5 pe viéță și 66 ordinari.

24. Ingineri membri sunt 6, anume 1 fundator, și 5 ordinari.

25. Privați sunt membri 25, anume: 5 pe viéță, 20 ordinari.

26. Proprietari sunt membri 122, anume: 13 fundatori, 41 pe viéță și 68 ordinari.

27. Neguțători sunt membri 37, anume: 4 pe viéță 33 ordinari.

28. Meseriași sunt membri 17 ordinari.

29. Corporațiuni sunt membri 13, anume 2 fundatori, 4 pe viéță și 7 ordinari.

Membri în direcțiunea băncilor românești sunt 700, nefiind însĕ cu acest titlu înregistrați, n'am putut afla, câți sunt membri la Asociațiune. Cred că mulți trag tantieme fără de a contribuí și pentru Asociațiune ceva.

Sic non itur ad astra!

Care va sĕ zică: trei milióne de Români, cari după originea, posiția geografică, valórea numerică [illegible] militare și cetățenești [illegible] a ocupa un loc de [illegible] tul popórelor, pe [illegible] udat de sângele și de lacrămile [illegible], la cea mai veche și mai importantă instituțiune culturală-națională numai [illegible] membri, ear' peste 8000, cari datori ar fi sĕ spriginéscă Asociațiunea, nu contribue nimic. Și este știut, că sunt datorințe cari nu sunt prevĕzute în codicele civil și criminal, dar' le prevede codicele moral, care obligă cu atât mai mult. Afară de categoriile amintite, mai avem o categorie: membri ajutători, cu taxă de 2 coróne la an. Acestia sunt, afară de vre'o câțiva preoți și învĕțători, toți țĕrani: cu totul 285 inși.

Câți funcționari de stat, ingineri, proprietari, comercianți, meseriași și alți privați sunt peste tot, cari ar puté contribuí? — n'am putut afla. La comune politice și bisericești n'am reflectat. La țĕrani tocmai nu. Acestia sunt storși de multele dări, aruncuri și alte nĕcazuri.

Cu tóte acestea înțeleptul și inteligentul nostru țĕran, unde vede că domnii de român premerg cu bune esemple, contribue bucuros.

Domnilor români, cari până acum au stat departe de noi, le punem la inimă: sĕ crédă în puterea de viéță a neamului românesc, și sĕ nu uite că: „Românului numai Românul 'i póte ajuta“.

Revin la sfatul dlui *Mocsonyi*, la care din parte'mi ca întregire ași mai adăuga: Adevĕrată zi epocală va fi aceea, când nu vom mai avé analfabeți, sau cel puțin nu mulți.

Sĕ dăm carte în mâna țĕranului [illegible] talentat și dornic de [illegible] ca sĕ-și cun[illegible] datorințele [illegible] ea sa. [illegible] esploatat [illegible] mulș. [illegible] țĕran, dacă vrem [illegible] că, mai ales noi [illegible] ori, pentru-că [illegible] tĕ-

ranului și se susține din sudórea lui. Apoi tot cu ce ne putem mândri de la el avem. Țĕranul ni-a păstrat limba, legea, portul, doina, renumele de vitéz, datinile și tot ce pórtă caracter românesc.

In ziua de azi națiuni domnitóre, cu puternică aristocrație, mărturisesc, că adevĕrata bază a statelor e puterea ce residă în țĕrănime.

Scriitorii magiari, acum după 391 de ani constată, că marea nefericire, catastrofa de la Mohács, care aruncase țéra pe 100 de ani sub jugul turcesc, a fost înstrăinarea țĕranilor de către domni. De față au fost pe câmpul de bătălie: Regele, primatele țĕrii, doi archiepiscopi, 5 episcopi, supremul jude al țĕrii, înalta aristocrație, dar' cu toții au perit pe câmpul de luptă cu alți 24.000 ostași. De ce?! Pentru-că inima țĕranilor n'a fost cu „domnii“. Acestia 12 ani mai nainte, în dieta din 19 Novembre 1514 aruncaseră țĕrănimea în robie.

„Historia est vitae magistra“

*

Comitetul central a fost de repețite-ori atacat, că: „Nu face literatură, nu subvenționéză șcólele avizate la ajutor, face prea puțin pentru popor, și că peste tot nu progresăm“. Li-s'a rĕspuns acestora, că nu e chemarea comitetului central de a face literatură, nici e posibil din 2000 fl., cari ni-au stat la dispoziție, a subvenționa peste 1000 de șcóle avizate la ajutor.

Dar' înșire-se toți sub steagul Asociațiunii, câți stau la o parte nepăsători, și comitetul central va afla căile prin cari sĕ vie în ajutoriul țĕranilor, întrĕ altele prin angajarea și premiarea învĕțătorilor ambulanți și a altor specialiși în științele agronomice, cari vor avé sĕ țină prelegeri din tóte ramurile economiei, precum și alte învĕțături: moralisătóre, instructive și folositóre.

Că n'am progresat, aceea o pot afirma ómeni cari cred că lumea a fost întotdéuna precum e în ziua de azi. Aceia nu l-au vĕzut pe țĕran, precum l-am vĕzut eu, trăgênd jugul din zori de zi până în amurgul serii, în brazda stăpânului, așa precum l-a descris baronul Kemény Gábor în cartea sa: „Nagyenyed és vidékének veszedelme“. Dînsul zice că: „Iobagiu și Valah sunt douĕ cuvinte sinonime, și însémnă: Sclav călcat în pulbere, care trăește sub tiranie“.

Aceia nu știu, că până la anul 1848 aveai să străbați unele comitate de-a lungul și de-a latul până ce dădeai de o familie românéscă, domni români, cari se și mărturisiau în public că sunt Români. Firește, pe acele timpuri singur nobilul era domn.

Noi bĕtrânii ne mai aducem aminte de acel domn de român din Cluj, care de dorul și de dragul limbei românești mergea în zile de tîrg la marginea orașului, pe unde sosiau țĕranii, ca sĕ pótă vorbí cu ei „românește“, neobservat de nimeni.

Străinii sunt în privința acésta cu mult mai drepți, dînșii mărturisesc, că nici un popor din țéră, în timp atât de scurt, cu mijlóce așa de modeste, așa progres frumos n'a făcut ca noi Românii. Ear' la acésta [illegible] Asociațiunea partea [illegible] tetul central n'ar [illegible] la activul sĕu, [illegible] singurul [illegible] mens progres, că aici în Sibiu [illegible] la anul 1848 privilegiile [illegible] și pe nobilimea magiară [illegible] cumpĕra proprietate, cu atât mai puțin putea un biet valah, azi [illegible] țiunea suntem cel mai [illegible] prietariu de case și avem [illegible]

frumóse case din Sibiu. S'au găsit însĕ și astfel de Români, cari și acest palat l-au criticat. Se înțelege, Români cari nimic n'au contribuit pentru muzeu. Aici e locul sĕ amintesc, că școla civilă de fete, pe care ministrul de culte și inspectorii regești de școle au cercetat-o, au aflat-o corĕspunzĕtóre și au lăudat-o. Acéstă șcólă a fost frecuentată dela a. 1887 până acum de 1566 eleve, ear' în internat au fost adăpostite 1008 eleve. N'a scăpat nici acéstă șcólă de critică rĕutăciósă; cei-ce știu însĕ ce mare influință are o femeie cu bună creștere, precum sĕ cresc aici în internat copilele nóstre — acela numai laudă va aduce acestui institut și va fi îndatorat sĕ mărturiséscă, că acéstă șcólă e o mare creațiune, ce Asociațiunea a sĕvêrșit. Anul acesta s'au făcut însemnate îmbunătățiri; mai ales din punct de vedere higienic și al siguranței personale a elevelor, amenințată prin un canal deschis ce trecea de-a lungul grădinii. Acéstă grădină, unde-și petrec elevele tot timpul liber, a fost transformată într'un frumos și elegant loc de petrecere. Pentru trebuințele șcólei civile de fete, dela înființarea ei până azi a spesat Asociațiunea în total: 101.149 coróne.

Un alt ziar român, al cărui redactor nu 'i membru la „Asociațiune“, zilele trecute zise: „Iată pentru domni făcù „Asociațiunea“ destul: Șcólă de fete superióră, Enciclopedie, Muzeu cu casă națională proprie, etc“; dar' pentru popor o, ce puțin s'a făcut!“

Avem la școla civilă de fete 95 eleve: 66 interne și 29 esterne. Dintrĕ aceste sunt: 15 fete de țĕrani, 24 de preoți, 11 de notari comunali, 2 de învĕțători, 7 de funcționari, 14 de neguțători, 2 de meseriași, 3 de oficeri, 4 de advocați, 3 de medici, 4 de proprietari, 6 de arêndători. Dintre acestea sun[illegible] mânia și una din Bucovina. Părinții acestora sunt proprietari, funcționari sau neguțători. Cele din Ardeal și Ungaria sunt fete de țĕrani, sau din familii țĕrănești.

Fete de aristocrați n'am avut și n'avem, din simplul motiv, că suntem un neam de ómeni democrați, fără aristocrație.

Dacă Barițiu și baronul Ursu, cari și în mormênt sunt fala neamului nostru, cari cu atâta dragoste au lucrat împreună cu noi pentru acéstă șcólă, ar învia din mormênt și ar vedé cu ce absurdități li-se mulțămește, scârbiți de atâta ingratitudine s'ar întórce în mormintele lor.

Cum adecă!? era mai bine sĕ fi lăsat și pe mai departe, ca fetele de „domni“ sĕ umble în școle străine? Și a fost o greșală, că fete de „domni“ în școla acésta au învĕțat a vorbí „românește?“

Suntem atacați, că nu facem literatură, ear' dacă am făcut Enciclopedia, cea mai mare și mai folositóre operă literară, fără de care istoria contimporană nu numai ar fi mancă, dar' generațiunea de azi ajungea de batjocură și ar fi necinstit memoria atâtor bărbați vrednici, ale căror fapte și jertfe rĕmâneau necunoscute posterității, — totuși suntem apostrofați că: am făcut'o pentru „domni“. Museul încă pentru „domni“ l'am făcut. Minunat res[illegible]

Nu ne-am asteptat la [illegible] nóștem noi bine [illegible] Undank ist der [illegible]

Dar' însĕ [illegible]

Amint[illegible] mósa [illegible] palat [illegible]

cu multă ostenéla și cu mult zel de domnul protopop Togan, bibliotecarul nostru. Când ne-am mutat aici din vechiul birou, d'a capo a trebuit sĕ trécă acele zece mii de volume prin mânile dlui bibliotecariu, până-ce s'au mutat aici și s'au așezat eară la locul lor. In timpul mai nou s'a completat biblioteca cu multe cărți de valóre, și s'ar procura tot ce ne face trebuință, dacă nu ni-ar lipsí mijlócele.

Aici e locul sĕ spun că în țările civilisate s'a pornit o adevĕrată gónă în contra scrierilor de contrabandă, de speculă, așa numite buruene literare, cari otrăvesc și încurcă mintea și inima țĕranului și a tineretului. La noi ori-ce scriere netrebnică ar fi, 'și găsește vre-un ziar, care o laudă și o recomandă, fără a o fi cetit. Prin acésta publicul românesc 'și perde și puținul gust de cetit, ce 'l are; ear' scrierile de valóre le mâncă pulberea prin librării, căci domnii de rou[illegible] nu prea cumpĕră cărți romă[illegible] spun librarii.

Ce pond se punea în vechime pe cărți și biblioteci, servéscă un esemplu din trecutul orașului Sibiiu. In anul 1357 avea acest oraș o șcó[illegible] și aprópe 200 vol. de cărți.

„O astfel de comóră trebue apărată — ziceau cetățenii — și a zidit în anul 1366 ziduri de apĕrare.

Comitetul central de la înc[illegible] până acum a împărțit ca stipe[illegible] pentru studenți, ajutóre pen[illegible] meseriași și pentru șcóle, pent[illegible] cumpĕrarea de cărți în bibliote[illegible] — și premii pentru lucrări literar[illegible] cu totul 120,665 cor. 80 fileri.

Minuni, ce e drept, comitet[illegible] central n'a făcut, pentru-că: „N[illegible] datur saltus in natura“, dar' că n[illegible] fi făcut tot ce a fost posibil, acé[illegible] numai aceia o vor puté afir[illegible] [illegible] confer. în zisa [illegible], de pismei rĕutate“. Onorat[illegible] generală făcênd us de d[illegible] suveran, va apreția, dacă [illegible] central a satisfăcut datori[illegible] puse de statute?

Am crezut de a mea datorință de a „nu trece cu graba ut videatur aliquid fecisse“, și de a atrage atențiunea întreg neamului nostru la marele rĕu ce ne amenință prin indiferentismul ce s'a încuibat la noi.

Am lucrat însĕ după înțeleptul sfat al celebrului bărbat de stat și istoric francez, Guizot, care a zis: „A judeca omenimea cu asprime și a o iubí ferbinte; a-i cunóște rĕu[illegible] dorindu-i vindecarea, este sublim principiu al evangeliei“.

După acestea, salutându-vĕ, do[illegible]nilor și fraților, de bunăvenire în ca[illegible] neamului românesc, declar ședin[illegible] de deschisă.

Deschiderea espositiei

După terminarea ședinței deschise [illegible] acest cuvênt presidial, s'a făcut inaugurarea Muzeului și deschiderea espo[illegible] nografice și istorice-culturale, a[illegible] firma „Asociațiunii“ în edific[illegible] și al șcólei civile d[illegible] siune domnul *Iosif St[illegible]* „Asociațiunii“ a ro[illegible] instituțiunilor culturale ale popórelor de sub sceptrul seu. Deosebită bucurie aduc la cunoștința vóstră, că Maiestatea Sa re s'a îndurat a da și cu acésta ocasiune o nouă dovadă a iubirii și bunătăței ce o păstréză poporului nostru și nisuințelor sale patriotice, înștiințând guvernul țerii, sě aducă la cunoștința „Asociațiunei" nóstre, mulțămita Maiestății Sale pentru invitarea ce i-s'a făcut, și sě esprime totodată și „sincerele regrete" ale Maiestății Sale, că reținut de alte afaceri importante, nu póte participa la serbarea inaugurării Museului nostru.

Acest preaînalt act de atențiune va fi primit și considerat de toți Românii din acésta țéră, ca nouă dovadă a bunăvoinței Majestății Sale pentru poporul nostru, și chiar prin faptul, că după timp îndelungat, este primul cuvênt adresat de la preaînaltul Tron deadreptul către Românii din statul ungar, va întări în noi din nou sentimentele de iubire și alipire către gloriósa nóstră dinastie, și va fi un nou și puternic isvor pentru întărirea patriotismului probat, ce poporul nostru l'a păstrat întotdéuna patriei comune.

După aceste mulțămesc Escelenției Sale Domnului ministru de culte și instrucție publică, Lukács, care prin hârtia sa din 4 August nr. 2868 adresată presidiului, esprimându-și regretul că nu póte participa în persónă, a încre[illegible] ilustritatea sa domnul comite Gustav Thalmann, sě 'l repre[illegible] inaugurarea Muzeului nostru. [illegible] țămesc mai daparte tuturor [illegible], cari au dat ascultare invită[illegible] e și s'au înfățoșat, ca prin pre[illegible] r sě mărésca splendórea sěrbă[illegible] zi: inaugurarea Museului, cum [illegible] or cari în ori-ce mod ne-au [illegible] la zidirea sau înzestrarea acestui [illegible]

* Ideia Muzeului — zice-se — nu e scósă din adâncimea cărților, ci din sufletul popórelor, acest isvor bogat, elocuent și nepieritor. Muzeul e arsenalul cel mai puternic, cu care 'și apără un [illegible] originea, individualitatea și tot [illegible] moștenit de la străbuni.

[illegible] -am trezit cam târziu, ce 'i drept; [illegible] mai bine târziu, ca nici odată. Cele [illegible] rare obiecte, în decursul secolilor, [illegible] adunat în Muzeul din Viena *și din Budapesta*, care păstréză rare [illegible] prețióse suveniri artistice și istorice [illegible] Ardeal, acéstă țară atât de bogată [illegible] comori archeologice.

Ultima descoperire măréță, căreia [illegible] nicăiri nu se găsește, nu da[illegible] te de anul 1858.

Dovadă sunt cele trei „Tabulae ceratae" găsite în „Cetatea mare" din „Auraria Daciae", precum au numit Romanii, strămoșii noștri, Abrudul. Aceste table azi sunt ornamentul muzeului din Budapesta.

Muzeul ardelean din Cluj înființat tot în anul 1858, apoi comisiunea compusă de ministrul Dr Pauler în 3 Iulie 1872, spre scopul căreia dieta votase o sumă considerabilă, a adunat mai tóte obiectele de artă istorică.

In timpul de față s'a pornit o adevărată emulație, o însuflețire la tóte popórele [illegible] pentru înființarea Muzeelor [illegible] clerul romano-catolic, Armenii, Sașii, Ungurii, [illegible] și unele comi[illegible] muzee locale. Muzeul face cel mai bun serviciu, nu numai po[illegible] e, ci patriei în[illegible] cel mai potrivit [illegible] reciproc popórele [illegible] prin productele li[illegible] se dovedește gradul [illegible] popor, cu deosebire [illegible] literaturei.

[illegible] scăpat abia de o [illegible] slavie, luptând [illegible] ionale, [illegible] desvoltarii [illegible] ideale. [illegible] ocupa cu [illegible] unea, [illegible] cumva [illegible] erește zi de [illegible] națională, [illegible] mult

teren, se[illegible] e cultură națională, ne[illegible] lucru. Astfel a înființat Asociațiunea, ca centru cultural al Românilor de sub coróna Sfântului Stefan, acest palat al Muzelor.

Primul impuls de a zidí Muzeul, ni l-a dat domnul primsecretar Dr. Diaconovich. Meritul domniei sale este de a fi pipăit pulsul, disposiția Românilor și de a fi pășit cu propunere concretă la timp potrivit, când românimea: un glas mai aștepta. Dovadă e însuflețirea ce a întimpinat ideia la publicul românesc; ori-ce ideiă sublimă, dacă terenul nu-i pregătit, s'a născut mórtă. Ca sě mě folosesc de un esemplu, pentru-că după axioma cunoscută: „A majore ad minus fieri potest argumentatio", mě provoc la cea mai convingětóre dovadă ce ni-o servește un act istoric petrecut aici în Sibiiu. Genialul și idealistul împěrat Iosif al *II-lea*, călětorind prin Ardeal și vězênd pe țăran degradat la sórtea vitelor, într'un moment de sublimă și divină inspirație s'a pus și cu mâna proprie a scris în 4 Iunie 1783 aici în Sibiiu un decret, prin care a vrut sě ștérgă și numele de iobagiu, în zisa dînsului: rușinea secolului. Marele împěrat însě n'a isbutit, pentru-că nime nu l'a înțeles. Bietul iobag a trebuit sě-și pórte jugul până la anul 1848, când fulgerul revoluției franceze a luminat secolul. Atunci s'au găsit ómeni providențiali, cari au pus ideia în lucrare. Dar: „Et voluisse sat-est".

Românul ține minte, și păstréză cu pietate în inima sa memoria acestui human și drept Domnitor.

Ideia zidirii Muzeului odată pusă de comitetul central în lucrare, a născut o altă ideiă, care asemenea e ideia dlui Diaconovich.

Domnia Sa a propus și arangeat cu ajutorul comitetului central loteria, în folosul zidirii Muzeului, apoi răscumpărarea felicitărilor de anul nou. Ceeace a sporit capitalul zidirei cu 26,695 corone 63 fileri.

Inainte de tóte am sě spun că intravilanul pe care s'a zidit casa de chirie în strada Morii Nr. 6 și acest Muzeu, l-a cumpěrat comitetul central în anul 1897 de la Dna Maria Weindel, cu 22,000 fl. Pe acel intravilan se aflau niște hurube, o ferărie și un fel de grădină pustie; ear' la fundul grădinei zidul și valul orașului.

Contribuirile, ce Comitetul, pe basa concesiunei ministeriale le-a adunat, precum și numele marinimoșilor contribuitori sunt cunoscute publicului din publicațiile Comitetului central. Mě voiu mărginí deci numai la unele momente istorice necunoscute publicului; momente ce se légă de numele acestui oraș, și de locul unde se află acest Muzeu, momente, ce trebue eternisate în istoria zilei de azi.

După-ce adunarea generală ținută în Mediaș în 27 și 28 August 1897 a decis zidirea Muzeului, Comitetul central a publicat un concurs pentru proiecte de zidire, în urma căruia s'au presentat 26 de planuri. Acestea au fost înaintate Reuniunii architecților din Viena spre censurare și spre a ne propune premiarea celor mai bune trei planuri. Acésta reuniune a numit din sinul sěu trei persóne ca juriu, anume: pe dl Francisc cavaler de Gruber, profesor și consilier aulic, apoi consilierul architect Alexandru de Wielmans și ca suplent pe Anton Weber. Acest juriu a propus, ear' Comitetul nostru a premiat la locul prim planul dnului Aladár Baranyai din Zagrabia, la locul al doilea planul dlui Márton Akos din Budapesta și la locul al treilea planul dnilor Zoltán Reiss și Francisc Faludi din Budapesta. Zidirea, care ne-a costat 158,426 coróne 97 fileri, s'a esecutat după planul premiat la locul prim.

Intreprinzětoriul zidirei a fost domnul architect Gustav Maetz, sub controla dlui inginer Iosif Schuschnig, care a compus planurile în detail, ambii din Sibiiu, ear' comisia edilă, sub a cărei îngrijire s'a zidit, au format'o dl: protopop Togan, Dr. Beu și eu. Sculptura a sěvîrșit'o Iosif Schneider din Sibiiu, pictura Iohann Hofrichter fiul, din Reichenau în Bohemia.

Lucrările de tâmplărie Emil Petruțiu din Sibiiu. Pictorul I. Kautz din Viena a furnisat cortinele și culisele scenei.

Firma Körting din Budapesta a fost furnisorul caloriferelor, ear' Fritz W. Elges al mobiliarului și al draperiilor.

Parcul din curte l'a aranjat grădinariul Anton Föistl din Sibiiu.

Toți acești domni, primésca mulțămita binemeritată. Cu deosebire mulțămesc onoratei comunități orășenești și onoratului magistrat, cari ni-au dat concesiunea de a puté depărta zidul și valul, prin ceea-ce parcul orășenesc a devenit cel mai frumos punct al acestui oraș.

Merită sě amintesc un fapt frumos și rar în ziua de azi, lipsită de ideal, fapt ce juriul architecților din Viena a sěvîrșit în favorul Asociațiunii. Informați acesti domni prin scrisórea presidiului Asociațiunii din 16 Martie 1903 nr. 249 despre scopul humanitar ce-l urmărește Asociațiunea, precum și despre mijlócele, ce cu crucerii le adunăm de la popor, juriul prin scrisórea sa din 20 Martie 1903 nr. 600 a renunțat de la ori-ce pretensiune sau remunerațiune, atât pentru revizuirea și propunerea ce privește Muzeul, cât și ce privește casa nóstră de chirie.

Depărtarea valului și a zidului s'a sěvîrșit prin membrii familiei Joandrea din Sibiiu. Acésta lucrare colosală a ținut 7½ luni de zile, s'au întrebuințat 8850 zile de lucru cu palma și 15,980 încărcături de carě au depărtat pămêntul și cărămizile, 125 kilograme praf de pușcă și 50 kilo dinamit, apoi 350 metri de sirmă, ca fitil pentru aprinderea pravului și a dinamitului, s'a folosit la spargerea zidului și a valului. Și numai cu mari și estraordinare forțări a fost posibil a depărta valul și zidul. Intreprinzětorii au primit 11,000 cor., din care sumă Asociațiunea a dat 5000 cor., ear' „Cassa de păstrare" 6000 cor. Notez, că n'a fost suflet de om în Sibiiu, pe care l'au putut purta piciórele, care n'ar fi asistat la acel spectacol.

Sibiiul, unde am zidit acest Muzeu, are un trecut fórte interesant, a fost de repețite-ori capitala țěrii și a jucat un rol de prima ordine în istoria Ardealului, mai ales după-ce regele Andreiu al II-lea în a. 1217 i-a adunat într'un trup național pe toți Sașii: în Provincia Cibiniensis, sub un cap național: Comitele națiunii săsești.

Dar' Sibiiul și din punct de vedere românesc își are însemnětatea sa. Unele evenimente mai însemnate din trecutul istoric al acestui oraș, publicului românesc necunoscute, le-am publicat eu în revista nóstră „Transilvania", apărută în Aprilie a. c.

Istoria contimporană a Românilor ardeleni, numai în legătură cu numele acestui oraș se va puté scrie. Aici s'au ținut tóte conferențele, congresele politico-naționale românești de la anul 1848 încóce, precum și dieta din 1863—64. Mulți bărbați însemnați aici și-au făcut studiile juridice, dintrě cari amintesc pe Bărnuțiu. Aici a fost internat și arestat Grigorie Maior, fost profesor și în urmă episcop în Blaj.

Tot aici a fost închis și renumitul cronicar Șincai. In fine Avram Iancu, căruia aici i-s'a tulburat mintea, în urma pălmilor ce le-a primit în arestul din Alba-Iulia, ca résplată de la brutala stăpânire nemulțămitóre.

E un tainic joc al sorții coincidența, ce ursita mi-a reservat mie. Astfel a fost scris în stele, ca pe mine, care am onórea și fericirea sě [illegible] dez actul de inaugurare, persona[illegible] sě mě lege o reminiscență, un fapt istoric de acest oraș. Principele Ardealului convocase dieta țerii pe 20 Aprilie 1686 în libera cetate regéscă Sibiiu. In acea dietă s'a publicat diploma nobiliară a familiei mele. „Nemo ne contradicente". Astfel numai putea sě aibă pe acele timpuri o diplomă nobiliară putere de drept.

Am amintit acest fapt istoric, eu însě personal mărturisesc principiul enunțat de un renumit legist al anticității că: „Numai acela e nobil, pe care virtutea sa 'l nobilitéză".

Locul acesta, unde se află acest palat încă-și are însemnătatea sa istorică. Multe vieți omenești s'au stins la acest loc și mult sânge a curs. Muzeul acesta e zidit pe ruinele valului și zidului, care a servit cetățenilor, începênd de la a. 1699, de bastion în contra Turcilor și altor dușmani esterni și interni. Fortificarea s'a făcut după planul inginerului italian Giovani Marando Visconti. Am văzut planul ce se păstréză în biblioteca baronului Bruckenthal. La locul acesta ce se numește Soldisch, s'a construit zid duplu, pentru că din partea acésta era cetatea espusă atacului, partea dinspre apus fiind încunjurată cu lacuri naturale și artificiale. In timpul ce noi am zidit acest palat s'a săpat la vre-o câțiva pași de aici un canal adânc, acolo s'au găsit multe schelete de om, și un sicriu, sigur osěmintele ostașilor căzuți în luptă. Când s'a terminat depărtarea valului și a zidului, un ziar german din loc a esclamat dolos: „Iată și ultimele rěmășițe din vechiul Sibiiu dispărute". Mai e de însemnat, că precum am cetit într'un memoriu al unui contimporan, de pe zidul ce a stat în acest loc a căzut în a. 1764 generalul Br. Bucov, care dela a. 1762 începênd a fost presidentul guvernului civil și militar în Ardeal. Acest guvernator persecutase pe Românii gr. orientali în modul cel mai brutal. Se zice, că de la acel [illegible] mórtea.

Acesta e istoricul din trecutul locului, ce se légă de presentul acestui Muzeu.

*

Cu inaugurarea Muzeului e împreunată și esposiția, ce astăzi se pune la disposiția cercetătorilor. Acéstă esposiție e a patra, ce Românii o aranjéză. Și are scopul a înlesní înzestrarea Muzeului. La reușita acestei întreprinderi au contribuit cu mult zel și abnegațiune toți funcționarii Asociațiunii și despărțěmintele acesteia, apoi reuniunile femeilor române, mai ales cea din Sibiiu, cu deosebire presidenta acestei reuniuni, dómna Maria Cosma, a desvoltat o estraordinară activitate la primirea, consemnarea, sortarea și aranjarea tuturor obiectelor întrate la esposiție, și mulți singuratici, precum și esponenți din țéra nóstră și din România, ale căror nume numai după terminarea esposiției se va puté publica, după-ce vom fi primit raport detailat dela direcțiunea esposiției, când se vor puté aprecia meritele fie-căruia.

Și până atunci primésca toți acestia sincerile mulțămite din partea comitetului central.

Cu deosebire accentuez la acest loc meritele dlui Diaconovich, care are partea leului la reușita esposiției. Domnia-sa ajutat de zeloșii funcționari, anume de harnicul secretariu al II-lea dl Lăpědatu și de neîntrecutul, hiperzelosul archivar, dl Romul Simu, a aranjat și condus tóte lucrările ce cu drept cuvênt se pot numí: multe și grele. Cu un cuvênt: dl Diaconovich a fost urzitoriul intelectual și făptuitorul principal în afacerile esposiției.

N'avem monumente de artă, cari sě ne mândrim; avem [illegible] iecte cari vor trezí în noi [illegible] știi[illegible] ele [illegible] stre na[illegible]

Amintesc între altele, cel mai important document din istoria neamului românesc, cerculariul episcopului Aaron, cu care a deschis școlele din Blaj în anul 1754. Școle, cari după mărturisirea istoricilor, au deșteptat întreg neamul românesc din somnul cel de mórte, la conștiința originei sale.

Un alt document, de mare valóre istorică, de o prețiósă dovadă despre adevěratul patriotism al Românilor e: Stindardul sub care a luptat escadronul de husari, 130 feciori, angajați și provězuți cu cai, arme haine și tóte cele trebuincióse, apoi dăruiți tot de episcopul Aaron, împěrătesei Maria Therezia ca ajutor în rěsboiul contra Prușilor. Acest stindard se păstréză la metropolia din Blaj. (A se vedé: „Catolog des k. u. k. HEERES MUZEUM, apoi epistola dnului preposit capitular Moldovan, din Blaj, ce se află la Nr. 430 în indicile esposiției, și Nr. 214 unde s'au întrodus în indice obiectele espuse).

De remarcat e admirabila grupă a „Junilor“ din Scheiul Brașovului, ce represintă o serbare, a cărei origine se perde în negura timpilor seculari. An de an, a patra zi de Paști, tineretul călări, cu înfățoșare de voinici, într'un conduct imposant, percurg orașul, în frunte cu surlașul. Acéstă grupă a prezentat'o dómna Ana Nica, soția dlui Teodor Nica, directorul băncii naționale din București, reginei din România, pentru asilul din Siegenhaus lângă Neuwied .De acolo spre același scop a ajuns la Frankfurt și Londra. De acolo un impresario a dus'o la America. Intórsă la București, regina Elisabeta a oferit'o societății policlinice, de la care dómna Nica a rescumpěrat'o; ear' acum a espus'o și a dăruit'o pentru Muzeul nostru. Primescă dómna și domnul Nica, pentru acest prea frumos și scump dar sincerile nóstre mulțămite.

Cu laudă trebue sě amintesc și obiectele espuse de despărțămintele [illegible] Brașov, Blaj și Cluj. Cu deosebire dl director Dr. Frâncu a desvoltat o activitate démnă de tótă lauda. A colectat în comunele despărțěmêntului 1176 obiecte. Le-a aranjat după natura lor în 14 liste. Obiecte etnografice 167. Din secția de arte frumóse 48. Diferite monete antice, medalii, etc. 916. Din secția istorică: Cărți vechi, tipuri, documente, potire, prapori, sculpturi, litere donaționale de la Domnitori din România, zapișe, cronice, manuscripte, etc. cu totul 45.

Priméscă mulțămita binemeritată.

Atrag atențiunea Domniilor Vóstre asupra colecțiunei domnului Petru Popovici din Brașov, în care sě află arme vechi, animale răpitóre, mai multe sburătóre, nobile și răpitóre, unele rare, exotice, preparate și umplute.

Tot din Brașov s'a espus o tablă de tipar din anul 1761, de pe timpul episcopului Dionisie Novacovici.

In secțiunea bisericei ortodoxe române se află cele mai vechi antimise românești cunoscute până acum. Intre cari unul de la Ioasaf II. metropolitul Bălgradului din 1672 și altul de la Varlaam, metropolitul Bălgradului, de la 1686 sub craiul Apafi Apafii Mihail.

Cea mai veche icónă românésca representând pe Alesandru Macedonénul de monahul George.

Apoi o mulțime de manuscripte și cărți bisericeș ti vechi rare.

In urmă mai amintesc o cerată romană și o copie de pe acésta, în gips, bine reușită, care represintă cultul lui Bachus, s'a dăruit Muzeului de dómna Iustina Olariu din Sibiiu.

Avem apoi lucruri de mâna femeii române, care în gust fin, în esecutare, întrece tot ce s'a produs [illegible] acele ale [illegible] de casă [illegible] poporul ro[illegible] că nu [illegible] laude [illegible] publicul [illegible] mirabile trimise de fostele nóstre eleve, altele de tótă frumseța lucrate de mâna țěrancelor fără școlă. Sunt sigur, că la ori-ce esposiție ar fi ambele premiate. Greutatea ar fi numai, căreia sě i-se dee preferință: școlei, ori talentului înăscut. La vederea atâtor lucruri frumóse, elegante și delicate, apoi a portretelor țěranilor și țěrancelor nóstre, mi-a venit în minte fără veste ceea-ce W. Hochmann și Martin Opitz, în opul lor: „Beschreibung de Erde“ pagina 3074 au zis: „Din acéstă mestecătură, din care poporul Valah își trage originea sa, se desvóltă capete cari sunt clasice și s'ar puté folosí de model pentru piatră scumpă. Capete, cari și înlăuntru ascund ceea-ce pe din afară ne arată: căci o minte, o judecată mai ageră, o ușurință de a înțelege repede, împreunată cu o purtare îndemânatică, precum vedem câte-odată la cel mai de rênd Valah, nicăiri nu vom găsí“.

Durere, că inteligința română, care zi de zi vine în atingere cu țěrănimea, nu-și dă destulă silință pentru de a abate pe țěrancele nóstre de la marea greșală a-și schimba portul, a 'l modernisa.

Portul românesc e representat aici în Muzeu, din Ardeal, din Ungaria și din Banat. Ar fi însě o batjocură pentru generațiunea de azi, dacă posteritatea numai din Muzeu ar afla despre portul ce l'au purtat străbunele.

Străinii cari cercetéză țéra nóstră n'au destule cuvinte de a admira acest port elegant și cochet. Dacă țěrancele nóstre nu 'l aprețiază precum ar trebuí, nu găsesc alt argument, de cât că: Ochiul vede tóte, numai pe sine nu.

Un esemplu. In anul 1876, când Majestatea Sa regele nostru a visitat Sibiiul, un ziarist venit anume din Germania, întors acasă, între altele a scris:

„Am vezut în Sibiiu fete de român într'un admirabil costum național, fete atât de frumóse, în cât trei astfel de frumseți ar fi în stare a face o cetate germană renumită.“

Imbrace-se aceste fete în haine străine și nime nu le mai bagă în sémă.

*

După acestea nu-mi rěmâne alt-ceva de făcut, de cât sě rog pe marele Dumnezeu, care a strecurat neamul nostru prin restriștea timpurilor barbare, prin ne mai pomenita sclăvie, și ne-a învrednicit sě ajungem acésta zi de bucurie, de sěrbătóre națională, sě priméscă sub ocrotirea sa acéstă casă românéscă.

Ear' neamului românesc, căruia în numele Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român îi predăm acest palat, sě-i fie un Bastion, din care nu cu armele ucigătóre, precum își apărau odinióră cetățenii pe acest loc averea și viéța, ci cu armele științei, sub paza legilor, în liniște, departe de sgomotul zilei, în nobilă emulație cu celelalte muzee patriotice, din generație în generație sě-și apere acest focular cultural, unde se vor păstra relicviile trecutului și creațiunile sufletului românesc.

Așa sě fie!

Acum, vě rog domnilor sě mergem sě cercetăm esposiția.

Avis.

Bilete de intrare pentru fie-care festivitate, banchet, teatru (Moș Ciocârlan, Fântâna Blnduziei, Necinstiții), concert etc. sě liberéză numai cu o zi mai nainte de fie-care festivitate, cu începere de Vineri orele 3 p. m. la cassa de bilete: *Casa Tipografiei, strada Măcelarilor Nr. 45.*

Bilete de intrare la esposițiune se liberéză însě la intrarea esposițiunii, palatul Muzeului prin parc. Aceste bilete îndreptățesc a cerceta esposițiunea [illegible] palatul Muzeului și în zilele de fete a „Asocia-

Sěrbăr[illegible]biiu.

— Raport special. —

Sibiiu, 19 August n.

Aglomerație mare în Sibiiu. De două zile vin Români ca sě iee parte la sěrbările aranjate aici sub firma „*Asociațiunii*“. Sunt representate tóte părțile locuite de Români. Din regatul român au venit fórte mulți, și astăzi și mâne au sě soséscă și mai mulți.

Șirul sěrbărilor s'a început cu serviciul divin oficiat astăzi la orele 8 diminéța în biserica gr. or. română din suburbiul Iosefin, din partea I. P. S. Sale domnului archiepiscop și metropolit *Ioan Metianu*, asistat de dl Dr. Eusebiu R. *Roșca*, protosincel, director seminarial, protopresbiterii M. *Voilean*, Ioan *Papiu* și Ioan *Droc*, și diaconul D. *Câmpian*, — ear' în biserica gr. catolică română oficiat tot la orele 8 de către I. P. Sfințitul domn metropolit al Blajului Dr. *Victor Mihályi*, asistat de canonicii Dr. *Aug. Bunea* și *Stefan Pop*, de protopopii *Togan* și *Pascu* și de diaconii *Micu* și Iacob *Popa*.

Pe la orele 9 și jumětate publicul începe a se aduna în sala festivă a muzeului „Asociațiunii“, ear' la orele 10 sala e plină de lume. Tot ce are neamul românesc de frunte e aci. Pe galerie o frumósă cunună de dame. La masa ziaristilor representanți de la tóte ziarele de la noi și din regat. Autoritatea publică e representată prin dl primar al Sibiiului, *Drotleff*.

La orele 10 își face apariția în sală Escelența Sa archiepiscopul și metropolitul *Ioan Metianu*, însoțit de P. C. Sa dl archimandrit Dr. *Ilarion Pușcariu*.

La 10 și un sfert presidentul „Asociațiunii“, dl *Iosif Sterca Șuluțu*, deschide apoi adunarea generală a „Asociațiunii“ cu vorbirea publicată în fruntea foii. Vorbirea e primită cu aclamări vii.

Urméză cetirea listei delegaților trimiși la adunare din partea despărțămintelor.

Ar fi urmat apoi cetirea *raportului general* al comitetului către adunarea generală, care însă, la propunerea dlui *V. Mangra*, vicariu archiepiscopesc în Oradea-mare, se consideră ca cetit.

Pentru compunerea comisiunilor ce sunt de ales, ședința se ridică pe 5 minute, ear' după redeschidere, la propunerea dlui *Dr. Vasile Bologa*, comisiunile vin alese astfel:

Comisiunea pentru raportul general: Dr. *Valer Branisce*. Dr. *Iuliu Maniu* și Dr. *Ioan Stroia*.

Comisiunea financiară: Dr. *Nicolae Vecerdea*, *Arsenie Vlaicu* și Dr. *Nicolae Comșa*.

Comisiunea pentru înscrierea membrilor: *Miron E. Cristea*, *Ioan Vătășan Const. Popp*.

Fiind eshauriată ordinea de zi, ședința se închide la orele 11.

*

După o pausă de o oră, publicul se adună de nou în sala festivă a museului, pentru a asista la inaugurarea museului și deschiderea esposiției. La orele 12 sala e ticsită de lume. Presenți ambii metropoliți ai bisericilor române. Escel. Lor *Ioan Metianu* și *Dr. Victor Mihalyi*, acest din urmă însoțit de canonicii Dr. *Bunea*, Dr. *Marcu* și *Stefan Pop*.

E de față apoi comitele suprem, dl *Thalmann*, îmbrăcat în costum de gală, ca representant al ministrului de culte, și dl *Drotleff*, primariul Sibiiului.

Presidentul „Asociațiunii“ dl *Iosif St. Șuluțu* dispune sě fie cetit întâiu respunsul M. Sale dat la învitarea ce i-s'a făcut de a participa la inaugurarea museului. Adunarea se scólă în picióre și primește cu sgomotóse „Sě trăiască“ răspunsul Monarchului.

Se cetește apoi o frumósă scrisóre a dlui *Alexandru Mocsonyi*, presidentul de onóre al „Asociațiunii“, primită cu vii ovațiuni.

Ia acum cuvêntul dl *Iosif Vulcan* și într'un avântat discurs aduce tribut de recunoștință în numele societății pentru fond de teatru celor ce au ridicat palatul museului.

Urmèză apoi vorbirea de inaugurare a dlui *Iosif Sterca Șuluțu*, presidentul „Asociațiunii“, publicată mai sus, după terminarea căreia, la orele 12 și jumětate publicul e condus sě visiteze esposiția. In frunte metropoliții *Metianu* și *Mihályi*, comitele suprem *Thalmann*, primariul *Drotleff*, presidentul „Asociațiunii“ *Șuluțu* și membrii comitetului central.

La orele 2 când se pune ziarul nostru sub tipar, se începe banchetul în sala mare dela Gesellschaftshaus, la care participă 250 persóne. Se vor rosti 6 toaste oficióse.

Mâne ședința a doua a „Asociațiunii“.

Numěrul proxim al fóiei nóstre apare Mercuri după amiazi.

NOUTAȚ

Ziua nașterii *M. Sale împ. și regelui Francisc Iosif I* a fost [illegible] eri pretutindenea cu serviciu divin [illegible] festivități acomodate împrejurăril[illegible] cale

Din partea bisericei nóstre, [illegible] centru, s'a oficiat serviciu divin prin Es. Sa Inalt P. Sânțitul domn archiepiscop și metropolit *Ioan*, asistat de protosincelul Dr Eus. R. *Roșca*, protopresbiterii Ioan *Papiu*, Mateiu *Voilean*, Nic. *Ivan* și diaconul Dem. *Câmpeanu*.

La finea sftei liturgii Inalt Prea sânția Sa a cetit rugăciunea pentru *monarch*, ascultată de credincioșii plecați în genunchi.

In onórea zilei, Escelenția Sa a întrunit apoi la ospitala sa masă pe asesorii consistoriali și onorațiori din loc. In decursul mesei Escelenția Sa în cuvinte alese și bine simțite a închinat pentru sănětatea și îndelunga viéță a Maiestății Sale Impěrat și rege al nostru Francisc Iosif I.

*

Ministrii români în Sibiiu. Ziarele din București scriu că astăzi Sâmbătă, pléca de acolo cu automobilul, pentru a visita Sibiiul și esposiția „Asociațiunii“, domnii miniștri Ionel *Grădiștean*, Mih. *Vlădescu*, și Take *Ionescu*.

*

Sěrbări culturale săsești. Insoțirile poporului săsesc își țin adunările lor colective anul acesta în Sibiiu, în zilele de 24—27 August n. adecă pe timpul când e esposiția și sěrbările „Asociațiunii“. Societatea Carpatină își va serba [illegible] prilej jubileul de 45 ani al esistenței. Afară de Societatea Carpatină, [illegible] nare reuniunea Gustav Adolf, reuniunea medicilor, a femeilor săsești ev., reuniunea pentru științele naturale, etc. Cu acest [illegible] compatrioții noștri sași vor aranja și ei, mai multe sěrbări, producții, concert, etc.

*

Un interviev. Ziarul „*Deutsches Tagblatt*“ din Viena a trimis un colaborator la dl *Dr. Teodor Mihályi*, presidentul clubului naționalist din dieta ungară, că să-l intervieve asupra situațiunei. Vom publica în întregime interesantul inteviev în numěrul proxim.

*

Adunarea de la Ileanda m[illegible] ținută Dumnecă, a fost fórte succésă. Amănunțit vom aduce în numěrul proxim. Au vorbit deputatul dietal *Dr. Stefan* [illegible] apoi *Dr. Alexandru Vajda Voevod*, *Mihályi*, deputatul cercului. Frumóse ovațiuni s'au făcut domnului *George Pop de Băsești*, presidentul partidului național [illegible]

*

Regele Angliei la Ischl. Marți a sosit la Ischl regele *Edward VII* al Angliei, spre a face visită M. Sale Impěrat și rege al nostru *Francisc Iosif I.* [illegible] și-a așteptat óspele la gara din Gmunden de unde au făcut apoi împreună călătoria până la Ischl. Mercuri regele Edward a plecat la Marienbad.

*

Esposiția de arte moderne din palatul Brukenthal (Piața-mare nr. 10) s'a înmulțit cu mai multe tablouri escelente de la renumitul pictor berlinez Paul Zieger. Afară de doue elegante portrete bine succese de dame, este încă demn de văzut un tablou de o lungime de 3 metri, înfățișând bivoli în apă. Esposiția, care într'adevěr conține multe picturi de valóre, este deschisă în fie-care zi dela orele 8—1 a. m. și de la 2—5 p. m. Intrarea este 40 fileri de persónă.

*

Dl Gr. G. Tocilescu, distinsul profesor de la universitatea din București a fost ales membru onorar al societății archeologice din Roma.

*

Țarul abzice?! „Berliner Tageblatt“ raporteză din Petersburg — din isvor „bine informat“, — că țarul Nicolae II. va [illegible] curênd un manifest, prin care va [illegible] tron în favorul fiului sěu [illegible] de majorenitatea acestuia va guverna [illegible] compusă din trei membri [illegible] tóre. Mai sunt numitori [illegible] dau crezěmênt știrei aceste[illegible]

*

Filantropie. S[illegible] furt, că Dr. M[illegible] vagóne din M[illegible] trecută, a [illegible] mare, d'n [illegible] nese stud[illegible] medicin[illegible] taber[illegible] [illegible] tésă din [illegible] răposat [illegible] une de 20 [illegible] o fundație [illegible] se va face la facu[illegible] pentru aflarea [illegible]

[illegible] arhidiecesane

Editura

Nr. 85 Sibiiu, [illegible] 22 August 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Rĕspunsul Regelui.

Sibiiu, 22 August n.

Momentul cel mai însemnat, ivit în cursul sĕrbărilor nóstre culturale din Sibiiu, ba chiar la începutul lor, ca o bărbătéscă îmbărbătare de a merge înainte pe calea apucată, este fără îndoială rĕspunsul Majestăţii Sale Impĕratului şi Regelui nostru Francisc Iosif I., trimis comitetului central al „Asociaţiunei" la invitarea făcută Majestăţii Sale, ca sĕ participe la inaugurarea museului nostru etnografic.

De mult n'a vorbit Maiestatea Sa cu credinciosul seu popor român, atât de demult, în cât nici nu ne mai aducem aminte aşa în pripă, şi ar trebui sĕ consultăm bine istoria trecutului mai recent pentru a da de urma ultimului act de natura acésta.

Dar' asta nu importă. De importanţă mare este faptul, că [illegible] vorbit acum cu poporul [illegible] ungar, totdeauna [illegible] patriei, tocmai [illegible] forma în care a [illegible] statului ungar. [illegible] mare însemnătate [illegible] care esprimat în cuvinte [illegible] de toţi însemnă atâta [illegible], la a cărui credinţă şi alipire către tron şi casa domnitóre pot [illegible] totdeauna şi în viitor ca şi în trecut, popor de care şi eu cu drag îmi aduc aminte în zilele sale de bucurie, bucurându-mĕ de progresele ce face, ear' tu guvernul meu ungar, [illegible] despre acésta".

Cu deosebită mulţămire sufletéscă venim sĕ constatăm, că importanţa acestui act de preaînaltă graţie a fost înţeles perfect de bine din partea adunării generale a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", — va sĕ zică din partea representanţei întregului popor român din Ungaria, — care înainte de închiderea şedinţei de inaugurare a Museului, Sâmbătă, în ziua naşterii M. Sale, la propunerea Preacuvioşiei Sale locotenentului vicar episcopesc din Oradea-mare Vasilie Mangra, a luat între cele mai sgomotóse aprobări şi aclamări hotărîrea, ca: „*preaînaltul autograf al Maiestăţii Sale, în textul original şi în traducere românéscă sĕ se [illegible] la procesul verbal, şi totodată [illegible] adunarea sĕ dee espresiune prin o [illegible] omagială alipirii şi credinţei [illegible] a poporului român către tron [illegible] patrie.*"

Frumos, loial şi patriotic echou [illegible] înaltul rĕspuns! E asigurarea, că [illegible] patria póte conta totdéuna la [illegible] poporului român din statul [illegible] conştiu de datorinţele sale ce[illegible]

[illegible] acest fericit şi îmbucurător [illegible] sĕ fie începutul unei vieţi [illegible] poporul român din patria [illegible]

[illegible] acum lăsăm sĕ urmeze din cuprinsul [illegible] rĕspunsul Maiestăţii [illegible] traducere românéscă. E următorul:

[illegible] *Maiestatea Sa [illegible] apostolică s'a îndurat preagraţios a ordona, ca sĕ se esprime cea mai înaltă mulţămită pentru omagiala învitare ce i-s'a făcut pentru sĕrbările aranjate din incidentul deschiderii Muzeului etnografic şi istoric nou edificat al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român cu sediul în Sibiiu, şi totodată sĕ se esprime sincerile regrete, că din causa altor ocupaţiuni nu póte participa la acéstă sĕrbare. In consonanţa recercării numitului domn ministru, conform ordinului dlui ministru reg. ung. de internĕ, adresat mie cu datul 15 l. c. numĕrul 5452 pres. am onóre a înştiinţa presidiul Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român. Sibiiu, 16 August 1905.* Gustav Thalmann m. p. *comite suprem şi comes săsesc*".

Adunarea generală a „Asociaţiunii".

— Raport special. —

Sibiiu, 22 August n.

Serbările nóstre decurg frumos, în ordinea în care au fost stabilite, şi în mijlocul însufleţirii celor-ce i-au parte la ele. Natural însĕ, că întrégă lumea venită la Sibiiu pentru-ca sĕ-le vadă, nu ajunge sĕ-le vadă, căci e imposibil sĕ bagi mii de ómeni în salele în cari încap numai câteva sute, — şi de aici nemulţămiri şi supărări. Sunt însĕ nemotivate. Dar' sunt şi nemulţămiri juste, cari puteau fi evitate, cum au fost de es. cele ridicate din partea representanţilor presei, desconsideraţi cu desevîrşire la aceste serbări, nemulţămiri cari au avut de urmare, că representanţii ziarelor din România au plecat în ziua a doua a serbărilor acasă din Sibiiu. Nu putem decât sĕ regretăm acest fapt.

Continuăm acum raportul nostru de acolo unde l-am întrerupt în numĕrul din urmă.

Banchetul.

S'a ţinut Sâmbătă 19 August n. la orele 2 d. a. în sala mare de la Gesellschaftshaus. Menu-ul a fost fórte bogat şi bine gătit. Publicul a fost distras de musica lui Braşovean din Sibiiu, ear' toastele au fost rostite în ordinea următóre:

Domnul *Parteniu Cosma* a închinat în sănĕtatea M. Sale împĕratului şi regelui, rostind următórele cuvinte:

„In patria nóstră se observă încă în general bunul obiceiu, ca la mese ce se dau din incidentul unor festivităţi, cum sunt şi acelea pentru cari ne-am întrunit noi, la primul loc sĕ ne aducem aminte de regele nostru.

Românul nu o face acésta numai ca şi în modul acésta sĕ'-şi manifesteze loialitatea obligată dar' lui innăscută către capul statului, ci o face din adevĕrată iubire fiască, iubire potenţată până la adorare, pentru-că precum am mai accentuat tot la asemenea ocasiune, nici o biserică nu dă credincioşilor sĕi o creştere atât de loială şi dinastică, ca biserica de rit oriental, la care aparţin toţi Românii — care prescrie şi esecută în limba poporului rugăciuni pentru domnitor la tóte funcţiunile preoţeşti, începând de la botezul copilului până la înmormêntare.

Sunt convins deci, că sunt interpretul sincer al sentimentelor d-vóstre, când vĕ rog sĕ închinăm întru sănĕtatea Maj. Sale, preagraţiosului nostru Rege Francisc Iosif I., sub a cărui [illegible] şi cu a cărui preaînaltă aprobare s'a înfiinţat „Asociaţiunea", prima nóstră instituţiune culturală, rugând pe Atotputernicul Dzeu sĕ-l ţină până la cea mai estremă limită a vieţii omeneşti, şi ca unui bun şi înţelept cârmaciu sĕ-i ajute spre fericirea şi mulţămirea Sa, a patriei şi a popórelor ei, a scóte la liman naia statului din valurile furtunóse, cu cari de ani de zile se luptă. Sĕ trăiască M. Sa! Trăiască! Trăiască!"

Toastul dlui *Cosma* a fost ascultat în picióre.

Dl *Ioan F. Negruţiu*, profesor în Blaj a salutat în numele comitetului central pe representanţii despărţĕmintelor.

Dl *Virgil Oniţiu* mulţămeşte în numele despărţĕmintelor accentuând, că era un timp, când numai Asociaţiunea a muncit. Astăzi muncesc mai multe societăţi culturale române. Dar' Asociaţiunea este mama tuturor societăţilor nóstre culturale.

Indeosebi are merite pentru avêntul „Asociaţiunii" statul major al ei, — *comitetul central*, — care are idei salutare de reformă, energie şi constanţă în esecutare şi vederi şi orizonturi largi întru cultivarea neamului. Ridică paharul în onórea comitetului.

Dl Dr. *Liviu Leményi* a vorbit pentru primarul oraşului, Drotleff, scoţĕnd în relief faptul, că de avêntul nostru cultural se bucură şi autorităţile locale, cari unde numai pot ne secundéză şi ajută în nisuinţele nóstre.

Primarul Drotleff rĕspunde într'o vorbire avêntată, care a stîrnit aplause furtunóse. Bineventéză în numele oraşului Sibiiu pe cei întruniţi aci, la sĕrbări culturale.

Dl Dr. *M. E. Cristea* face o frumósă comparaţie între trecut şi present. Atunci era lupta pentru un codru de păne, acum însĕ luptăm pentru o hrană sufletéscă... pentru cultura românismului fără de care am perì de fóme. Goleşte păharul între aplausele tuturora în sănĕtatea óspeţilor distinşi din regat, de presenţa cărora suntem mândri şi fericiţi.

In numele celor din regat rĕspunde cu multă gravitate dl *Stefănescu*, profesor universitar.

Dl *Andreiu Bârsanu* în toastul seu face istoricul Muzeului naţional şi aminteşte de nobila familie a Mocsonyi-lor, lăudându-le înălţimea judecăţii şi căldura inimei lor. (Aclamări sgomotóse).

Şirul toastelor l'a încheiat profesorul *Antonescu* din România. Vorbirea d sale a fost o asigurare pentru noi despre dragostea fraţilor din regat.

Banchetul a ţinut până la orele 4 şi jumĕtate.

Serată etnografică.

Tot Sâmbătă la orele 9 sara s'a dat serata etnografică în sala festivă a museului. S'au jucat diferite jocuri naţionale, în costume pitoreşti, şi s'a aranjat o frumósă şĕzătóre. Au cântat apoi doine frumóse dómnele *Lucia Dr. Cosma* şi *Veturia Tritean*, ear' din fluer a cântat dl *Bena* şi la şĕzătóre dl *Stefănescu*.

Aranjarea seratei a fost încredinţată dlui Dr. *Tiberiu Brediceanu*, care a compus şi o plăcută overtură, esecutată de orchestra orăşenéscă din loc.

Jocurile au fost esecutate de următórele părechi: Hortensia Cosma cu Iuliu Enescu, Aurelia Moga cu Dr. Ioan Giurgiu, Octavia Colbasi cu Remus Cosma, Lucreţia Nechiforescu cu Valeriu Ghibu, Dora Stefan cu Nicolae Munthiu, Miţi Muntean cu Aurel Millea, Cornelia Muţiu cu I. Rebega, Iohana Streulea cu Laurenţiu Gherman.

Dansul „Lugojana" a fost esecutat de d-şóra Măriória Stan cu Pavel Stan, şi de d-şóra Semprónia Brediceanu cu Gavrilă Iaga. Ardeleana şi dansul „Pe picior" a fost esecutat de aceştia, şi încă de dna şi dnul Dr. George Adam din Timişóra.

Şezătórea a fost [illegible] de d-şóra Elvira Cristea, îmbrăcată în costum de la Topliţa cu concursul d-şórelor [illegible] Puşcariu din Braşov (costum [illegible]), Silvia Todea din Reghin (costum grăniţeresc), Alma Demian din Abrud (costum din Munţii Apuseni), şi Miţi Muntean din Ocna Sibiiului (costum din jurul Sibiiului).

„Brâul", joc sĕlişteneasc, a fost jucat de d-şórele Maria Dubenescu, Maria Timpănar, Paraschiva Borcea şi Ana Arsenie, apoi de dnii Dr. Nicolae Comşa, Ionel Comşa, Simeon Mihalţa şi N. Comşa.

„Batuta" şi „Căluşerul" au fost jucat de dnii: Tit Morar, [illegible] ghe, I. Nan, V. Pop, V. Bucea, [illegible] şi I. Pelea.

Şedinţa a doua.

S'a ţinut Dumineca în 20 August n. Presidentul, dl *Iosif Sterca Şuluţu*, deschide şedinţa la orele 10 şi dă cuvêntul dlui *Dr. Valer Branisce*, raportorul comisiunei esmise pentru censurarea raportului general al comitetului central către adunarea generală.

Domnul *Dr. Valer Branisce* face frumos şi amănunţit esposeu asupra problemelor Asociaţiunei, şi constată, că raportul comitetului e espus cu fidelitate starea faptică a situaţiunei de astăzi a Asociaţiunei. Propune în urmă, ca raportul sĕ se iee în general la cunoştinţă, ear' comitetului sĕ i-se voteze mulţămită, pentru esactitatea cu care l'a compus. Adunarea generală ridică propunerea la valóre de conclus, votându-o în unanimitate.

Se întră apoi în discuţia specială. Raportorul propune, ear' adunarea generală primeşte, ca sĕ se iee cu deosebită plăcere la cunoştinţă aducerea la viéţă a museului Asociaţiunei, ear' dlui Alexandru *Mocsonyi* sĕ i-se trimită adresă de mulţămire pentru frumósa scrisóre adresată adunărei generale din incidentul inaugurării museului, cu sincere regrete, că adunarea n'a putut saluta pe dl Mocsonyi în mijlocul ei. Aclamări sgomotóse isbucnesc în sală la adresa dlui *Mocsonyi*.

Tot la propunerea raportorului se hotărăsc următórele:

Adunarea generală ia cu plăcere la cunoştinţă, că dl Alexandru *Mocsonyi* a primit distincţia de a fi preşedinte de onóre al Asociaţiunei, ear' domnii Parteniu *Cosma* şi Iosif *Vulcan* alegerea de membri onorari.

Abzicerea vice-presidentului comitetului central *Dr. At. M. Marienescu* se ia la cunoştinţă, ear' postul devenit vacant sĕ va împlini în cursul şedinţei acesteia.

Faţă de membrii decedaţi adunarea generală îşi esprimă condolenţele prin sculare.

Adunarea generală ia cu plăcere la cunoştinţă disposiţiile luate de partea comitetului central, ca [illegible] sută de ani de la naşterea [illegible] român *Timoteiu Cipariu* [illegible] un discurs comemorativ [illegible] moria acestui [illegible] neamului ro[illegible] secţiunilor [illegible] ţiunei, care se va ţine după amézi la orele 4.

Ia cu părere de rĕu act adunarea despre faptul, că nu toţi câţi ar trebui, şi câţi ar putea se fie, sunt membri ai Asociaţiunii, dar' totuşi constată, că se face an de an câte un mic progres cu privire la numĕrul membrilor. Mĕsurile luate în privinţa acésta din partea comitetului central sĕ aprobă.

Organisarea despărţĕmintelor cari în timpul din urmă n'au dat semn de viéţă adunarea generală o ia spre ştire.

Prelegerile poporale, dovedinduse a fi folositóre, sĕ iau la cunoştinţă, şi-'şi esprimă dorinţa adunarea generală ca sĕ fie continuate.

In privinţa bibliotecilor poporale se primeşte propunerea comisiunii, precisată mai la înţeles din partea dlui *Andreiu Bârsan*, ca despărţĕmêntele se raportese dacă ele sunt folosite de popor în felul cum sunt acum introduse.

Secţiunile literare se decide sĕ fie rugate din partea comitetului central, ca sĕ discute chestia, cu sub ce condiţiuni s'ar puté edita un dicţionar magiar-român şi român-magiar a cărui trebuinţă sĕ simţeste.

In urmă adunarea generală declară întreg raportul comitetului central de primit şi în discuţia specială.

Urmézâ raportul comisiunei financiare. Raportorul *Dr. Vecerdea* constată, că Asociaţiunea a făcut progrese frumóse şi în cele materiale, căci averea Asociaţiunei a crescut binişor în cei zece ani din urmă. Propune aprobarea socotelelor de pe anul trecut, şi votarea absolutoriului pe séma comitetului central. Se primeşte, ear' budgetul anului viitor se votézâ.

Domnul Dr. *Miron E. Cristea* raportézâ în urmă în numele comisiunei pentru înscrierea de membri noi, că s'au înscris membri pe viaţă Escel. Lor metropoliţii Dr. *Victor Mihályi* şi *Ioan Meţianu*, şi Episcopii gr. cat. Dr. Vasilie *Hossu*, şi Dr. Dimitrie *Radu*, acest din urmă înscriinduse totodată şi ca membru fundator la museu, cu 2000 corône. Membrii pe viaţă s'au înscris 14, ear ordinari 24. Adunarea generală acla[illegible] pe noii membri, deosebi pe prelaţii [illegible]

Stabilirea locului unde sĕ se ţină adunarea generală proximă se lasă în grija comitetului central.

Se pune acum la ordinea zilei alegerea vicepresidentului. La propunerea dlui [illegible] *Pistosu* sĕ esmite o comisiune compusă din domnii Dr. Augustin *Bunea*, [illegible] *Oniţiu* şi Dr. *Tripon*, pentru ca sĕ [illegible] candidarea. Şedinţa se ridică pe 5 mi[illegible]

După redeschidere raportorul Dr. [illegible] propune sĕ fie ales dl *Andreiu Bâr*[illegible] care între aplause nesfîrşite e proc[illegible] ales cu aclamaţiune.

Autenticarea proceselor verbale sĕ lasă în grija comitetului. Se cetesc apoi telegramele sosite din afară. Dl Dr Sextil *Puşcariu* propune, ca în viitor telegramele sĕ fie rĕscumpărate în favorul museului.

Terminată fiind ordinea de zi, presidentul închide adunarea generală la orele 12 cu următórea vorbire, subliniată cu aplause şi sgomotóse aclamări:

„*Onorată adunare generală!* Fiind tóte obiectele puse la ordinea zilei rezolvate în cel mai îmbucurător mod, Vĕ mulţămesc pentru binevoitorul Dvóstre concurs, şi Vĕ rog sĕ păstraţi amintirea acestor zile de sĕrbătóre naţională şi sĕ împărtĕşiţi şi celor ce n'au putut fi părtaşi la bucuria nóstră, sĕ-şi împreune rugăciunile lor cu ale nóstre, ca marele Dzeu sĕ ne învrednicéscă de bucurii şi mai mari. Ieri am avut onorul sĕ Vĕ recomand domnilor, sĕ ne folosim de *sfatul* celui *mai mare* Magiar; azi, î'mi iau voe domnilor sĕ Vĕ recomand *exemplul* celui *mai înţĕlept* Magiar. Precum cetisem într'o revistă magiară, Deák Ferencz, înţĕleptul ţărel, precum 'l numesc connaţionalii dênsului, a zis că: „Dacă el ar întra în raiu şi n'ar puté sĕ stee acolo [illegible] catolic, numai decât [illegible] înaintea unui băr[illegible] şi legea cu a[illegible] cu care şi-a [illegible] înfederat".

Ca sĕ fim vrednici de [illegible] lor de bine, s'o spunem şi noi [illegible], ceea-ce purtăm în fundul inimei nóstre, că: *Noi nici că intrăm* în raiu, dacă n'am *puté intra ca Români*, cu limba şi cu legea *nóstră strămoşască*. Căci dacă e adevărat ceea-ce Carol cel mare a zis, că: „Limba spaniolă e limba îngerilor", apoi noi aşa ştim, că: *Limba română e limba Archangelilor*.

După aceste, dorese domnilor şi fraţilor, sĕ ajungeţi cu bine la ale domniilor Vóstre, şi declar şedinţa de închisă".

Şedinţa festivă literară

Public ales românesc s'a întrunit în sala festivă a museului şi Duminecă după amiazi, la orele 4, pentru a asista la şedinţa festivă a secţiunilor ştientifice-literare ale „Asociaţiunii". Sala era îndesată de lume, şi coridórele asemenea. Sexul frumos fórte bine representat.

Vicepresidentul „Asociaţiunii", dl Andreiu *Bârsan* deschide şedinţa la orele 4 şi un sfert, cu o scurtă şi potrivită cuvêntare. Comunică apoi, că secţiunile literare, în şedinţă plenară, au acordat premiul „*Andreiu Mureşianu*" de 300 corône colecţiunei de poesii referitóre la viéţa şi faptele lui Stefan cel mare, — cel mai mare domn român, — al cărei autor e dl *Teodor A. Bogdan*, pe care 'l felicită şi 'i doreşte sĕ muncéscă încă mult pe terenul apucat.

Dl Teodor A. Bogdan mulţămeşte şi promite că 'şi va face datorinţa şi în viitor. Publicul îl aclamézâ.

Urmézâ discursul comemorativ, rostit de dl Dr. *Sextil Puşcariu* întru memoria marelui filolog român *Timoteiu Cipariu*, născut înainte cu o sută de ani în Pănade, lângă Blaj.

Frumos şi în mod fórte elogios a vorbit domnul *Puşcariu* despre înţeleptul Ciparia, ear publicul l'a rĕsplătit pentru deliciósele momente ce i-le-a procurat, cu aplause nesfîrşite. Interesant şi bine compus a fost şi al doilea discurs, rostit de dl Silvestru *Moldovan*, care a vorbit despre *Cheia Turzii*. Al treilea [illegible] comitet pentru a fi cetit în şedinţa acésta festivă, — un studiu frumos filosofic, scris de dl Alexandru *Mocsonyi*, — nu a mai putut fi cetit, pentru-că timpul era înaintat şi căldura devenise insuportabilă în sală. A rĕmas sĕ fie publicat.

La orele cinci şi jumĕtate vicepresidentul Asociaţiunii dl *Andreiu Bârsan* declară şedinţa festivă a secţiunilor ştientifice literare de închisă.

„Moşul Ciocârlan."

Séra la orele 8 (tot Duminecă, 20 August) representaţiune în teatrul orăşenesc din loc. S'a dat opereta „*Moşul Ciocârlan*" de dl Tudor cavaler de *Flondor*. Teatrul, dacă era de trei-ori atât de mare cum e, tot nu putea cuprinde întregul public care voia se vadă pe „*Moşul Ciocârlan*".

Cetitorii nostri cunosc succesul de astăvară pe care l'a avut opereta acésta drăguţă aici în Sibiiu. Nu esagerăm, când afirmăm, că de astădată s'a jucat chiar şi mai bine de cât astăvară. Siguranţa diletanţilor pe bină era mai mare de cât astăvară.

Ear' entusiasmul publicului e de nedescris. Domnului *Flondor* i-s'au făcut ovaţiuni sgomotóse. Asemenea dómnei *Lucia Dr. Cosma*, dsórei Delia *Olariu*, dlui *Stefănescu*, domnului *Phaniasi* şi *corului*. Orchestra a fost condusă ca în trecut, în primul şi al doilea act de dl Flondor, ear' în celelalte de dl *Kirchner*.

Luni séra s'a dat de nou „*Moşul Ciocârlan*" în teatrul oraşului, cu acelaşi succes şi în mijlocul aceloraşi ovaţiuni.

Persónele au fost aceleaşi, ca la representaţiunile de astăvară, numai rolul Smarandei l'a avut de astădată domnişóra Letiţia *Popescu*, în locul dsórei Eugenia *Iovescu*, absentă din Sibiiu. L'a jucat fórte bine. Mâne, Mercuri, [illegible] după amiazi, opereta „*Moşul* [illegible]" [illegible] de a treia-oră în teatrul orăşenesc.

A[illegible]area generală a fondului de teatru.

— Raport special. —

Sibiiu, 22 August n.

Frumos şi în presenţa unui public numĕros au decurs şi şedinţele adunării generale a societăţii pentru fond de teatru român, ţinute eri şi astăzi în Sibiiu.

Şedinţa de eri, Luni, s'a deschis la orele 10 şi un sfert, prin un remarcabil discurs al presidentului societăţii, dl *Iosif Vulcan*, membru ordinar al Academiei Române.

Vom publica discursul în întregime în numĕrul proxim. A fost mult aplaudat.

După terminarea vorbirei de deschidere, salută adunarea generală a fondului de teatru dl *Andreiu Bârsan*, vicepresident al Asociaţiunei, într'un discurs avêntat şi primit cu aprobări şi ovaţiuni generale.

Presidentul numeşte apoi notari pentru agendele de birou pe domnii Gavriil *Precup* şi Dr. Ioan *Borcia*, ear' raportul general al comitetului societăţii către adunarea generală se va cetí mâne, predându-se spre esaminare unei comisiuni, pe care adunarea generală o compune astfel: Dr. Gavriil *Tripon*, Ioan F. *Negruţiu*, Dr. Valer *Branisce*, Teodor *Herman* şi Gerasim *Domide*.

Raportul cassariului asemenea se va cetí mâne, şi se predă spre a fi censurat comisiunii compuse astfel: Andreiu *Cosma*, Hariton *Popa*, Dr. Vasile *Bologa*, Dr. Laurenţiu *Pop* şi Eugen *Vancu*.

Pentru înscrierea de membri noi se alege comisiunea următóre: Dr. Miron E. *Cristea*, Dr. Elie *Dăianu*, Aurel *Novacu*, Alesandru *Borzea* şi Nicolae *Borzea*.

Urmézâ disertaţiunile domnilor *Horia P. Petrescu*, care a vorbit despre drama „*Wilhelm Tell*" a lui Schiller şi Dr. *Ioan Borcia*, care a ţinut a clasică conferenţă despre „*M. Eminescu şi teatrul*". Atât fondul lucrării dlui Borcia, cât şi felul predării, a electrisat publicul care l'a şi rĕsplătit cu aplause furtunóse.

Notăm, că la şedinţă a luat parte de la început până la sfêrşit şi I. P. S. Sa domnul archiepiscop şi metropolit *Ioan Meţianu*, care a venit la şedinţă însoţit de Preacuvioşia Sa dl protosincel Dr. *Eusebiu R. Roşca*, ear' din partea autorităţii locale a fost de faţă earăşi până la sfêrşit domnul primariu *Drotleff*.

Şedinţa a doua.

Deschisă astăzi la orele 11 şi un sfert. Presidentul, dl *Iosif Vulcan*, dispune sĕ fie cetit procesul verbal al şedinţei prime.

Il ceteşte notariul *Gavriil Precup*. Se autentică.

Pentru şedinţa de astăzi presidentul numeşte notariu pe dl Dr. Ioan *Borcia*.

Urmézâ raportul comitetului către adunarea generală. Il ceteşte Dr. Iosif *Blaga*.

Asupra raportului se pronunţă în numele comisiunei alese eri pentru a'l censura, dl raportor Dr. Gavriil *Tripon*.

Il analisézâ punct de punct, pronunţându-se în mod elogios asupra celor întreprinse din partea comitetului în anul espirat, şi peste tot asupra progreselor făcute pentru a se ajunge scopul urmărit. Propune următórele:

Raportul sĕ se iee în general cu plăcere la cunoştinţă, şi sĕ se voteze mulţămită comitetului pentru activitatea desvoltată.

Spesele avute cu scena din palatul museului „Asociaţiunei", în sumă de 6000 corône, sĕ se voteze.

Adunarea sĕ iee la cunoştinţă cumpĕrarea operetei „*Craiu Nou*" de la următorii lui *Ciprian Porumbescu*.

Sĕ se iee la cunoştinţă mĕsurile luate cu privire la burse, ajutóre şi premii.

(La propunerea acésta vorbeşte Dr. Vasilie Bologa, Virgil Oniţiu, Nicolae [illegible] şi Dr. Gavril Tripon).

Direcţiunei „Albinei" sĕ i-se esprime mulţămită pentru gratuita păstrare a fondului de teatru.

Faţă de membrii decedaţi adunarea sĕ-şi esprime condolenţele prin sculare (se [illegible]

Pentru [illegible] sĕ se voteze comitetului [illegible]

Se primesc tóte [illegible] partea adunării generale.

Dl president *Vulcan* mulţămeşte dlui raportor, care a dovedit de nou că e un orator de prima ordine.

Urmézâ raportul cassariului societăţii *Dr. Nicolae Vecerdea* şi imediat raportul comisiunei esmise pentru a'l censura.

Raportorul, dl *Hariton Popa*, propune primirea întru tóte a raportului cassarului societăţii. Adunarea generală primeşte propunerea, dă absolutoriul obicinuit, şi votézâ budgetul anului viitor.

Dl Andreiu *Bârsan* propune, că în viitor raportul comitetului şi raportul cassariului sĕ fie tipărit şi împărţit la timp întrĕ membri. Se primeşte.

In numele comisiunei pentru înscrierea de membri noi raportézâ dl *Dr. M. E. Cristea*, că s'au inscris membri noi: fundatori 2, pe viéţă 9, ajutători 9, şi ordinari 57.

Adunarea generală îi aclamézâ.

Stabilirea locului unde sĕ se ţină adunarea generală proximă se lasă în grija comitetului.

Cu autenticarea procesului verbal al şedinţei acesteia se încredinţézâ domnii: Dr. Bologa, Voileanu şi Togan.

Presidentul *Iosif Vulcan* închide apoi şedinţa la ora unu, cu o scurtă cuvêntare, viu aprobată. Presidentul e aclamat.

Cu acésta adunarea generală a fondului de teatru e terminată.

Situaţia politică din punct de vedere românesc.

Ziariul „*Deut*[illegible] la Viena a încredinţa[illegible] colaboratorii sĕi sĕ [illegible] Dr. Teodor *Mi*[illegible] lui naţionalist [illegible] pentru a'i afla pă[illegible] nii politice, privită [illegible] dere naţional nemagiar [illegible] din punctul de vedere al [illegible] din statul ung[illegible]

Reproducem în traducere întregul interviev, care a apărut în numĕrul din Dumineca trecută a ziariului numit, şi a fost de următoriul cuprins:

Ziaristul: Ce credeţi, domnule president, va fi în stare coaliţia magiară, în cas că i-se dă din partea Corónei limba de comandă magiară, sĕ'şi realiseze grabnic şi cu succes scopul urmărit cu pretensiunea acésta, anume: *magiarisarea naţiunilor nemagiare* din Ungaria?

Dr. Mihályi: Intâiu trebue sĕ constat, că sunt de neclătita convingere, că coaliţia nu pentru acea cere limba de comandă magiară atât de insistent şi cu grăbire, pentru-ca sĕ ne magiariseze în mod sumar. Intenţiunea şi mania de magiarisare au aici un [illegible] fórte secundar. Avem dóră regimentele de honvezi. In multe din ele majoritatea soldaţilor, în altele earăşi minoritatea, o formézâ Românii, Slovacii, Sêrbii, Nemţii, Rutenii, etc. Şi care resultatul limbei magiare de coman[illegible] de serviciu, de instrucţie după u[illegible] viciu de trei ani? Nici chiar B[illegible] cei puţini şi sporadici din ţară [illegible] mesc sentimente magiare pr[illegible] că servesc la honvezime, dar [illegible] se magiariseză! La celelalte [illegible] tăţi mari nemagiare, aversiunea [illegible] de tot ce e magiar, prin urm[illegible] faţă de honvezime, devine aun[illegible] pronunţată şi mai puternică. La [illegible] români e chiar lucru de batjocu[illegible] serveşte cineva la honvezime, [illegible] pĕrăteşti", feciorii cari au ser[illegible] mata comună, iau în zefle[illegible] întrégă pe colegii lor de la h[illegible]

Ziaristul: Ce scopuri [illegible] deci, domnule president, coali[illegible] părerea d-vóstre, cu cererea li[illegible] giare ca limbă de comandă?

Dr. Mihályi: Scopul e [illegible] Cine dispune de armată, dispu[illegible] pra formei constituţionale. Limba de comandă magiară ar fi primul pas [illegible]

[illegible] ma[illegible] magiară, din [illegible] s'ar naşte [illegible] în urma [illegible] pre[illegible] şef [illegible] con[illegible]tare.

Ziaristul: In [illegible] limbei de [illegible] magiare din [illegible] corónei [illegible] inevitabila [illegible] Ungaria, care ar urma [illegible] s'ar cuprinde [illegible] pericol pentru [illegible] naţionale [illegible] naţiunilor nemagiare din Ungaria?

Dr. Mihályi: [illegible] fără îndoială!

Ziaristul: Sunteţi [illegible] d-le president, aderent al [illegible] idealului de stat?

Dr. Mihályi: [illegible] Pentru dualismul, care de la tran[illegible] e egal cu dominaţiunea [illegible] feudale magiare, *nu sunt* [illegible] *loc.* Programul partidului nostru [illegible] e „garantată recunóştere de drept [illegible] a poporului român ca individualitate etnică politică“. Pentru poporul nostru [illegible] de puţină importanţă [illegible] realisarea acestui postulat [illegible] póte [illegible] în cadrele [illegible] forme de [illegible] monarchiei. Dacă în [illegible] nului [illegible] puté vedé garantată esistenţa politică şi desvoltarea [illegible] a poporului nostru, n'am avea [illegible] posiţie în contra dualismului.

Ziaristul: In o Ungarie independentă, care sigur [illegible] nu ar puté juca [illegible] de mare putere, n'ar fi mai uşóră [illegible] rarea acestor drepturi pe séma [illegible] nilor nemagiare?

Dr. Mihályi: Se póte! Dar' bine [illegible] să vĕ închipuí ce lupte interne [illegible] bui sĕ premérgă! Nu numai Un[illegible] ci în urma neliniştelor interne [illegible] împĕrăţie ar fi espusă sguduiri neîntrerupte. Dar' interesele nóstre naţionale sunt legate de o monarchie tare austro-ungară. Esistenţa nóstră o póte garanta numai o superbă mare putere. Şi tocmai din acest motiv suntem aderenţi convinşi ai armatei comune, cu limba germană ca limbă de comandă şi limbă a armatei. Pentru-că numai o armată unitară póte garanta desvoltarea pacinică a naţionalităţii nóstre, prin asigurarea ce şi o câştigă imperiul ca mare putere.

Ziaristul: Nu cer şi Românii în programul lor naţional limba *română* ca limbă de comandă?

Dr. Mihályi: Nu! Noi cerem conservarea statului quo. Armata cu limba ei germană e astăzi singurul teren, singura instituţiune, în cadrele căreia nu suntem espuşi şicanelor cari îşi au isvorul în intoleranţa şovenistă magiară, ba se respecteză şi limba nóstră maternă. Cu [illegible] la armată domneşte cea mai [illegible] egalitate naţională de drept. [illegible] s'ar schimba raporturile cu totul [illegible] cum la o armată magiară, cu limba magiară ca limbă de comandă, serviciu şi instrucţie? In lista de conduită a ofiţerului nu s'ar introduce capacitatea, cualificaţia, destoinicia şi „*patriotismul seu magiar*“, cualificaţia de instructor al limbei magiare, ear' rîvna sa de renegat va fi considerată ca cea mai înaltă vîrtute militară. La subofiţeri asemenea. La soldaţii de rînd s'ar lua în socotinţă numai progresele făcute în limba magiară. Dar' pentru aceea nu va fi magiarisat nici un fiu de ţeran român. Puţinele cuvinte magiare pe cari le-ar învĕţa la miliţie, le-ar uita în curînd. In casuri mai rare, ar aduce cu sine de la miliţie ca resultat al cunoştinţelor sale în limba magiară un le[illegible] cuvinte [illegible] ungu[illegible] de injurare, pentru-ca la ocasiunea dată sĕ le aplice Ungurilor de cari [illegible] a plăcea. Sigur, că dacă îşi vor ajunge Magiarii scopul cu magiarisarea armatei, vom schimba şi noi programul în sensul, ca pretensiunile nóstre naţionale încă sĕ fie validitate în

[illegible] par şi basele democratice [illegible] programului nostru şi nisuinţele de a ajunge la egală îndreptăţire naţională, ne vor împinge spre acésta. Ce e drept pentru unul, trebue sĕ fie just pentru celalalt.

Ziaristul: Ce crezi domnule president, în cele din urmă nu se va mulţămi coaliţia numai cu concesiuni părute, cu privire la armată, dar' cu adevĕrate concesiuni în ce priveşte administraţia şi magiarisarea, căutând sĕ vină la putere şi sĕ magiariseze instrucţia şi sĕ casseze autonomia bisericilor nemagiare?

Dr. Mihályi: De tot eschisă nu e o astfel de tactică a coaliţiunei. Dar' totuşi nu'mi vine sĕ cred. Pentru-că sĕ nu uităm, că partidul tare de astăzi al lui Kossuth îşi mulţămeşte întărirea agitaţiei făcute cu popularisarea lozincei: „Armată naţională magiară“ şi „Ungarie independentă.“ S'ar face imposibil în faţa alegĕtorilor, dacă ar abandona, fie în mod ori-cât de şiret, chestia cu armata naţională magiară. Aceeaşi se póte spune şi despre celelalte fracţiuni ale coaliţiei. De altă parte ar rĕmâné compromisă în faţa naţionalităţilor nemagiare pentru totdeuna, dacă ar bate în retragere. Inchipueşteţi mĕ rog, ce însémnă din punctul de vedere al coaliţiei, dacă în casul că nu coróna, ci coaliţia cedéză, Românii, Sêrbii, Slovacii, etc. ar puté se spună: Uite, Magiarii au voit se silescă pe împĕratul sĕ le dee armată magiară, dar' ei şi-au avut forţele numai pe buze, şi au căzut învinşi! Acésta ar fi egal cu compromiterea aşa numitei „idei magiare de stat“.

Ziaristul: Opiniunea publică şovinistă magiară nu s'ar mulţămi oare cu „*mâna liberă*“ în privinţa reformelor interne?

Dr. Mihályi: Cred că nu greşesc când afirm, că acésta „*mâna liberă*“ partidul liberal a avut'o deja de la anul 1867. Acésta concesiune păruta ar aduce pe séma guvernului eşit din coaliţie, ori format cu discretul ajutor al ei, imputarea, că nu represintă alta de cât partidul liberal, sub un nume nou, încă neobicinuit. Pentru a mĕ folosí de un esemplu, — cred că vei înţelege bine intenţiunea mea, — s'ar întêmpla în politică acelaşi cas, ca atunci, când comerciantul falit, care mai nainte se numea Berger, îşi schimbă numele cu ajutoriul unei coróne în Havassy, şi cu acest nume apărând pe piaţa comercială caută sĕ-şi seducă creditorii. Nouă, nemagiarilor, ne-ar aduce legile create de guvernul format pe basa „reformelor interne“ multe şicane supĕrăcióse, dar' stricăciune seriósă nu ne pot face. Pacea durabilă însĕ sigur că nu va fi ajunsă pe calea acésta, pentru-că partidul independist în scurt timp s'ar încorda de nou pentru a vedé realisate postulatele sale.

Ziaristul: După părerea dvóstrĕ pe care cale s'ar puté resolva crisa în mod definitiv, domnule president?

Dr. Mihályi: O formaţiune noue care ameninţă întregul organism cu infectare şi nimicire, póte fi vindecată numai prin o operaţiune radicală. După părerea mea ţerii nóstre i-se póte ajuta numai prin crearea de noue forme de drept public, asigurându-se pacea durabilă şi neclătită. Ideea lansată din partea actualului ministru de interne, domnul Kristóffy, cu privire la introducerea votului universal, e fericită şi promiţĕtóre de resultat. Poporul nostru fără deosebire de naţionalitate, e însetat [illegible] reforme economice. Un parlament compus din representanţi adevĕraţi ai poporului, ear' nu ca [illegible] esclusiv din repre[illegible] ser[illegible] şi [illegible] taie în patru chestii de drept public, şi se jertfesc interesele vitale ale poporului pentru nisuinţe specifice magiare şi idei de grandomanie, periclitând [illegible] fel esistenţa monarchiei.

Ziaristul: E posibil, ca între împrejurările de astăzi sĕ se facă pe cale legală reforma electorală şi parlamentară?

Dr. Mihályi: La noi e obicinuită lumea, ca legea sĕ fie interpretată conform trebuinţelor celui mai tare. De aceea, spunênd adevĕrul, nu prea înţeleg, ce înţeleg ţi sub „cale legală“. Fapt e, că în contra votului universal n'ar puté lua posiţie nici un partid fără sĕ asmuţe poporul asupra sa.

Ziaristul: E adevĕrat, domnule president, că întrĕ nemagiari esistă o disposiţie amicală coaliţiei, şi că nime nu e aplicat a sta în ajutor corónei în lupta cu coaliţia?

Dr. Mihályi: O disposiţie amicală coaliţiei *nu esistă* întrĕ conaţionalii mei de loc. Din contră, fie-care dintrĕ noi, care numai cât de cât are la loc judecata, e în clar cu situaţia. Cooperarea nóstră la descurcare până astăzi *nu a cerut'o nici una dintrĕ părţi.* Din acest motiv observăm noi cea mai strictă neutralitate. Cu atât mai vîrtos, că nu e în interesul causei nóstre naţionale se îngreunăm şi mai mult situaţiunea pentru coróna şi se îngreunăm eventual situaţia poporului nostru. Aşteptăm vremi mai bune.

NOUTĂŢI

La dorinţa manifestată din mai multe părţi scótem numĕrul de faţă astăzi, Marţi, ear' nu mâne, Mercuri, cum am fost anunţat. Numĕrul proxim apare Joi.

Nemulţămirea ziariştilor. Referitor la nemulţămirea ziariştilor români veniţi la Sibiiu pentru a asista la sĕrbările aranjate sub firma Asociaţiunii, primim informaţiune de la locul competent, că în ce priveşte sĕrbările aranjate din partea biroului Asociaţiunii, numai la serata etnografică ţinută Sâmbătă séra nu li-s'a putut da intrare ziariştilor, fiind-că serata acésta a fost aranjată esclusiv pentru învitaţi şi membri ai Asociaţiunii, încolo însĕ li-s'au făcut tóte înlesnirile şi favorurile posibile. Representaţiunile teatrale n'au fost aranjate din partea biroului Asociaţiunii.

*

„Moş Ciocârlan“. Opereta română „Moş Ciocârlan“ se va da ultima-oră *Mercuri 10/23 August*, diminéţa la 9 ore în teatrul oraşului. Preţurile rĕmân cele de la representaţiunile anterióre. Bilete se estradau la cassa festivităţilor de la 3—7 ore azi Marţi 9/22 August 1905.

*

Părechia regală română — la Gastein. Vineri au trecut prin ţéra nóstră MM. Lor regele şi regina Romăniei, călĕtorind la băile de la Gastein. Au călĕtorit pe linia Predeal—Braşov—Budapesta.

*

Pentru honvezii din 48. Din prilejul aniversării zilei naşterii M. Sale ministrul-president a urcat pensia fostilor honvezi în revoluţia din 1848—9 cu 45—50% ale pensiei ce o aveau până acum şi a dat ordin tuturor oficiilor de dare, ca deja cu începere de la 1 Septembre sĕ le solviască pensia urcată. Prin disposiţiunea acésta îngreunéză budgetul cu 270 000 de coróne pe an.

*

Tramvaiul Sibiiului. Poimâne (Joi) se va da circulaţiunii linia tramvaiului electric, construită de la gară până la spitalul militar. Judecând după probele făcute, se speră că nu va ajunge la sórtea celui dintâiu, fără şine, care a trebuit sistat din causa deselor accidente periculóse.

*

Fanfara din Brateiu va cânta zilnic de la 4—6 ore d. a. până inclusive Duminecă (27 l. c.) în pavilonul din parcul „Sub arini“.

*

Şcóla montanistică în Petroşeni. La propunerea ministrului de agricultură M. Sa cu rescript datat din Ischl 16 August a conces a se înfiinţa în Petroşeni o şcólă pentru băieşii de cărbuni. Şcóla va intra în funcţiune deja la 1 Septembre st. n.

Himen. Elis[illegible] *Tătar* anunţă celebrarea [illegible] giôse, care se va sĕvêrşi Luni [illegible] gust st. n. în biserica nouă [illegible] or. [illegible] Sebeşul-săsesc la orele 6 [illegible]

*

Pentru cinstea stégului. Poporul din Castagnaviţa sĕptĕmâna [illegible] a ucis pe voluntarul Carso din [illegible] aflătoriu cu trupa sa în Castagnaviţa, *pentru-că a insultat steagul sloven.*

*

Provocare la revoluţie în Constantinopol. Se raporteză din Constantinopol, că Joi diminéţa erau lipite pe tóte moşeele placate roşii, prin cari comitetul revoluţionar provoca poporul la revoluţie spunênd, că sultanul Abdul Hamid nu e vrednic sĕ ocupe tronul şi că trebue detronat, ear' actualul sistem de guvernare schimbat aşa chip, ca sĕ ajungă la domnire libertatea şi dreptatea.

*

Elena Vasile Duţiu [illegible] din Crisbav a decedat Duminecă 13/20 August a. c. la 8 ore séra, în al 30-lea an al etăţii şi al 15-lea an al fericitei căsătorii. Rĕmăşiţele pămêntesci ale răposatei au fost ridicate din casele proprii şi depuse spre vecinică odihnă azi, Marţi în [illegible] August la 3 ore p. m. în cimiterul al bisericii gr. or. din Crisbav.

*

Din nenorocirile causate de beţie. Zambo Sándor, fost odinioră locuitoriu fruntaş în Félegyháza, [illegible] beţiei şi-a prăpădit tótă averea. [illegible] împingêndu-l însĕ să tot bée, [illegible] sila de la soţie-sa bani de beutură. [illegible] încă a cerut, dar' [illegible] că nu are, beţivul a [illegible] împuşcat soţia, apoi s'a împuşcat pe sine.

*

O mare fundaţiune [illegible] vesteşte din Köln, că un [illegible] voeşte sĕ-şi spună numele a pus la disposiţia oraşului *un milion* de mărci pentru a se înfiinţa la şcólele [illegible] poporale de economia naţională.

*

Fómete mare în Rusia. [illegible] téză din Petersburg, [illegible] mente răcolta a fost [illegible] ţeranii deja de pe acum [illegible] menta. Sunt temeri că va [illegible] o fómete mai teribilă de cât cea din 1891. Deosebi în guvernamentele [illegible] cari întrĕ împrejurări normale provedeau cu bucate şi alte guvernăminte, apoi pe la Odessa, în regiunile de la Don, etc. recolta a fost fórte slabă.

*

Petrecere în Brad. Producţiunea de cântări şi teatru se va aranja de cătră tinerimea română din Zarand la 15/28 August 1905 în Brad la hotel Central în favorul mesei studenţilor de la gimnasiul din Brad. Se va juca comedia „Trei doctori“, localisată de V. A. Vlaicu şi va cânta corul improvisat al diletanţilor din Brad. După representaţiune va urma dans. Programul detailat se va împărţi la începutul producţiunii. Inceputul sara la 8 ore precis. Ofertele binevoitóre se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Petrecere în Sighişóra. Petrecere musicală şi declamatorică se va aranja de cătră inteligenţa română din Sighişóra şi prin concursul corului câtorva elevi de la seminarul „Andreian“, Luni în 16/29 August (S. Măria), în Pavilonul lui „Winter“ din loc. Dirigent: G. Preşmereanu, cleric. Inceputul la 7½ ore séra. Venitul curat e destinat şcólei din loc. — Suprasolvirile binevole se primesc cu mulţămită şi se vor cuita publice.

*

Zece milióne pentru leacul [illegible] Dieta Braziliei a votat zilele trecute un premiu de *zece milióne*, ori cui, fără considerare la naţionalitate şi cetăţenie, care va [illegible] un leac sigur contra tuberculosei [illegible] racului (cancer), ori contra altor bóle [illegible] ciose. O comisiune de medici din [illegible] Londra, Paris, Roma şi Viena va [illegible] la timpul sĕu studiile şi propunerile [illegible] la concurs, având a se face apoi doi [illegible] zile esperimente cu leacul aflat mai bun, şi numai după acesti doi ani de esperimentare se va plăti norocosului concurent premiul.

*

Un atestat minunat i s'a trimis Albert Müller Budapesta strada Vadász 42/V. Iată'l aci: După Dumnezeu îţi mulţămesc dtale, pentru-că femeea mea în ziua care a folosit crucea dvóstră R. B. nr. 56, s'a simţit mai bine şi după ce a întrebuinţat 3 săptămâni s'a vindecat. Francisc N[illegible] strugar în A[illegible]. Acest atestat arată, că acelor, [illegible] de giaţ, reumă, asmă, insomnie, [illegible] [illegible] crucea [illegible] neucă K. [illegible]

[200] 1—3

Concurs

Se [illegible] ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan de data 15 Iulie a. c. Nr. 6[illegible] Bis. pentru întregirea postului de paroch în comuna bisericéscă Vidrasĕu se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cola B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a'şi aşterne petiţiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi a se presenta în vre o Dumінecă ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Nasna, la 4/17 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Murĕş-Oşorheiului, în conţelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopresbiter.

---

[194] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Pentru edificarea şcólei gr. or. din Rod, protopresbiteratul Mercurii, se escrie licitaţie minuendă pe ziua de **21 August v.** (3 Septembre n.) **1905 la 2 ore p. m.**

Preţul strigării e de 28932 cor. 97 fil.

Comuna bisericéscă dă năsipul, varul, pétra şi cărămida, a căror preţ se detrage din suma de sus.

Licitanţii au a depune un vadiu de 10% de la preţul strigării.

Condiţiunile detailate dimpreună cu planul şi preliminariul de spese stau la vedere publică în cancelaria comunală din Rod în órele oficióse, unde se va ţiné şi licitaţiunea.

Rod, la 1/14 August 1905.

Biroul comitetului parohial.

Ioan Moga — paroh-president.

Vasilie David — notariu.

Nr. 426. [193] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parohiei** a II-a din Răchita-Purcăreţ şi filia Strugariu se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea de la stat.

Parohul care va fi ales, în urma decisului Veneratului Consistoriu archidiecesan dto 19 Iulie a. c. nr. 6591/Bis. va locui în prediul Purcăreţ, având sĕ beneficieze de casa şi grădina parohială.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta înainte de alegere poporului în biserică, spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

În conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sebeş, la 30 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Maşină de scărmănat

se vinde cu preţ fórte eftin. Se póte vedé în Cisnădie nr. 102. — Informaţiuni la administraţie. (198) 1—2

Ludovic Ferencz,

croitor de bărbaţi,
Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 12.

recomandă p. t. publicului pentru sesonul de tómnă

noutăţile

sosite chiar acum, **pentru haine de bărbaţi stofe englezeşti, franţuzeşti şi indigene**, din cari se esecută după mĕsură cele mai moderne vestminte precum: **Sacko, Jaquete, fracuri şi haine de salon**, cu preţuri fórte moderate.

Deosebită **atenţiune** merită noutăţile de stofe pentru **pardisieri** şi „**Raglan**“, cari se află totdéuna în deposit bogat.

Asupra **reverenzilor** confecţionate în atelierul meu îmi permit a atrage deosebita atenţiune a on. domni preoţi şi teologi absolvenţi [illegible] uri de urgenţă confec[illegible] complet [illegible] haine [illegible] 3—6

Nr. 515 1905. [192] 2—3

Concurs din oficiu.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu din comuna Sâniacobul de murĕş, din protopresbiteratul Turda, se escrie concurs cu termin de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“, pe lângă următórele emolumente:

Salariu 600 cor., şi anume: din repartiţie 280 cor., din folosirea unor pământuri ale şcólei 200 cor., din stole cantorale 20 cor., din un eventual ajutor din fondul şcolar eparhial 100 cor., cuartir în edificiul şcólei, grădină şi lemne de foc.

Postul este împreunat cu cantoratul

Reflectanţii sĕ 'şi aştérna petiţiile instruite în regulă în terminul indicat, subsemnatului oficiu.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu oficiul parohial concernent.

Turda, 25 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Jovian Murĕşianu
protopresbiter.

---

oooooooooooooo

Un învĕţăcel

cu purtare bună află aplicare în **prăvălia de manufactură N. S. Nadasdy, Sibiiu**, piaţa mică 31. [190] 3—3

oooooooooooooooo

Franzelăria

Petru Moga

Sibiiu

Quergasse nr. 1 (l. promenada Bretter).

Premiată la Esposiţia industrială a mes. rom. 1892.

Recomândă onoratului public român pe tot timpul festivităţilor „Asociaţiunii“ diferite **cornuri, franzele**, cum şi **cornuri de lux vieneze** şi **cornuri vanille**; la comandă **cornurile Esposiţiei 1892, cornuri Stefanie şi Sendvits Wecken.**

Tot ací se primeşte un băiat la învĕţătură. [195] 2—3

Copia[illegible]

ori **dom**[illegible] se p[illegible] treţinerea [illegible] M. viţeilor n[illegible]

Ţara nóstră [illegible] scrierea
spre mézăzi [illegible] *Mure*[illegible]
Moldovan, se vi[illegible] preţ [illegible]
(în loc 2 cor.) [illegible]
arhidiecesană [illegible] *Sibiiu* (Nagysz[illegible]

Fr[illegible] roman

DUŞ[illegible]ĂNIE

Vasile [illegible] **Moldovan**

costă [illegible] fileri.

Librăria a[illegible]diecesană.

Cea mai mare prăvălie ardeleană de pălări

FRITZ CONNERTH, pală

Sibiiu
strada cisnădiei nr. 1

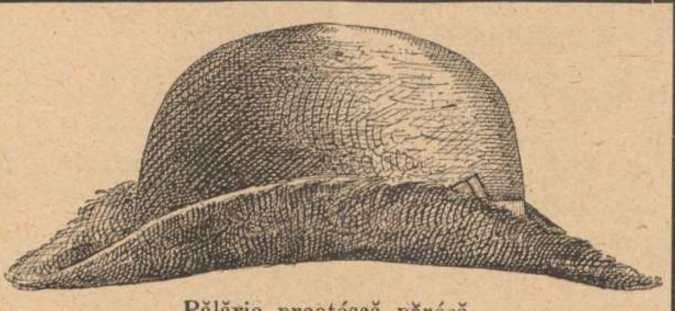
Pălărie preoţéscă pĕrósă.

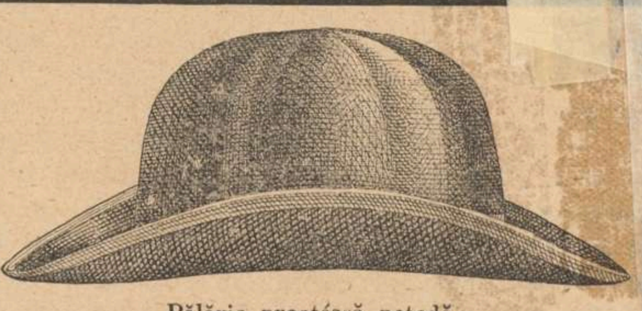
Pălărie preoţéscă netedă.

Sibiiu
strada cisnădiei nr. 1

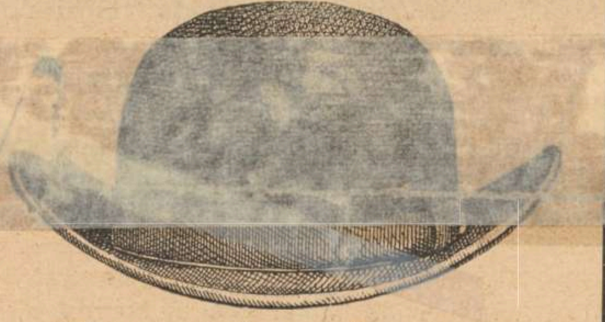
Pălărie preoţéscă din stofă de cilindre.

Se recomândă ca specialitate în cele mai fine **pălării preoţeşti** în tóte formele şi calităţile ca de mĕtasă, de pîslă netedă şi de pîslă pĕrósă în cea mai bună calitate şi cu preţurile cele mai eftine. — La comande din afară este a se indica esact adresa, cum şi soiul şi mărimea pălăriei.

Cu tótă stima

[186] 5—21

Fritz Connerth.

IULIU ERŐS

Sibiiu, strada cisnădiei nr. 3.

Cel mai mare deposit ardelean

de **orológe, juvaericale, aurării** şi **argintării**. Işi recomândă cu preţuri eftine tóte produsele din speciile **orologeriei** şi **aurăriei**.

Schimb şi cumpĕrare de aur, argint, diamant, mărgele, monede de aur şi argint, etc.

[191] 2—20

Fie-care obiect de aur şi argint, cumpĕrat de la mine, e probat şi esaminat din oficiu şi pe fie-care bucată se vede precis proba oficiósă (k. u. k. Punze), şi afară de aceea se garantéză în scris veritabilitatea obiectelor.

Preţcuranturi ilustrate la dorinţă gratis şi franco.

V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

86 Sibiiu, Joi 11/24 August 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Discurs presidial.

Domnul *Iosif Vulcan* a rostit, în calitate de president, următoriul discurs, la deschiderea adunării generale a Societăţii pentru fond de teatru român, în Sibiiu, la 8/21 August 1905:

Domnilor şi dómnelor! Inălţătórele festivităţi la cari avem plăcerea sĕ luăm parte zilele aceste în Sibiiu, tóte împreună formézã o mare sĕrbătóre naţională.

Mare sĕrbătóre naţională, căci nici o naţiune n'are zi mai sfântă de cât aceea, când fiii şi fiicele ei întruniţi din tóte părţile, îşi închină tot sufletul şi tótă inima, tot talentul şi tótă stăruinţa, pentru afirmarea culturei neamului lor.

Este o simţire deliciósă, o simţire care ne încălzeşte tótă fiinţa, vederea acestei elite a societăţii româneşti venită de pretutindeni a 'şi da concursul la ridicarea şi la fâlfâirea steagurilor arborate de societăţile nóstre culturale, cari s'au crezut datóre a se presenta de [illegible] aici spre a face [illegible] complet tabloul progresului nostru.

O sublimă bucurie şi o mândreţă fericire trebue sĕ simtă fie-care Român, căci tabloul acesta ne arată puterea de viéţă a elementului românesc.

Tabloul acesta, veştejind descurajarea, ne spune nouĕ şi tuturora, că atuncia când vorba e de presentarea propăşirei nóstre în cultură, uităm ori ce pedeci şi greutăţi, nu vedem de cât steagul arborat şi nu simţim de cât dorul ferbinte de a'l serví cât mai zelos. Scopul sfânt ne înfrăţeşte pe toţi [illegible] cu focul dragostei alergăm sĕ ne facem datorinţa, bine ştiind că numai [illegible] póte sĕ fie temelia neamului şi mai respicat — că numai [illegible] naţională póte sĕ 'i dee viéţă şi viitor frumos.

[illegible] acésta mare serbare, cum [illegible]t lipsí noi, Societatea pen[illegible]e teatru român? Societate [illegible]te sub flamura idealismului! Societate care ne-am înfiinţat anume pentru răspândirea culturei româneşti!

Ne am crezut datori a vení aici ca sĕ luăm şi noi parte la marea sĕrbătóre a naţiunii, sĕ aducem geniului nostru naţional tributul profundului devotament, sĕ ne bucurăm dimpreună cu toţi fraţii întruniţi şi stringându-ne mâna cu dragoste, sĕ ne închinăm cu evlavie sfântului stindard pe care strălucesc cuvintele: Cultură naţională.

Am venit ca la acésta festivitate sĕ presentăm neamului nostru un dar de sĕrbătóre, un modest rod al muncei nóstre.

Adunarea generală a societăţii pentru fond de teatru român de astă dată are o însemnătate mai mare de cât până acum.

Ea ne ofere momentul dorit sĕ asistăm la inaugurarea primei scene româneşti, ridicată cu concursul societăţii nóstre.

Scenă modestă, care însĕ are sĕ ne desvălue comóra calităţilor poporului din care facem parte.

O nouă şi stăruitóre şcólă pentru răspândirea culturii româneşti; un nou templu în care au sĕ se închine, sĕ se mângâe şi sĕ se îmbărbăteze toţi câţi îşi iubesc neamul.

O scenă modestă acésta, dar' în viéţa societăţii nóstre, un pas înainte spre scopul dorit.

In faţa ei stau emoţionat. In momentele aceste îmi reînvie trecutul cu anii de iluzie ai tinereţelor, cari au arborat ca un vis frumos stindardul acestei instituţiuni. In amintirea mea se împrospetézã tóte momentele de bucurie şi de duioşie. Par'că revĕd pe tinerii entusiasti, cari au murit cu plete albe, fără sĕ'-şi zărescă întrupat dorul. Şi sub impresiunea acestor vederi, mĕ închin lui Dumnezeu şi îi mulţămesc pĕtruns de gratitudine, că mi-a reservat tocmai mie, drept resplată divină a muncii unei vieţi, înalta bucurie, ca în numele societăţii pentru fond de teatru român şi în fruntea vrednicilor mei colegi din comitet, sĕ ofer Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, şi prin ea iubitului nostru neam, acésta primă scenă românéscă făcută cu cheltuiala societăţii nóstre.

Vorbind din locul acesta, stau sub impresiunea scenei. O simţire fermecătóre acésta, care pare că-mi deschide o lume nouă. Ved petrecêndu-se în faţa mea o viéţă plină de frumseţi întineritóre, viéţa neamului românesc cu tóte calităţile lui.

Frumseţa calităţilor mĕ încântă, ceea-ce însĕ îndeosebi mĕ [illegible], este limba ce aud sunând în jur de mine, o limbă dulce şi armoniósă, care-mi pĕtrunde tótă fiinţa şi-mi înalţă sufletul.

In momentul acesta simţesc, că limba nicăiri nu sună atât de pĕtrunzĕtor, ca de pe scena teatrului. Scena e organul cel mai potrivit pentru a scóte la ivélă tóte frumseţile unei limbi. Iată puterea scenei. Iată misiunea ei.

Limba fiind puterea cea mai covêrşitóre a scenei, din capul locului se impune datoria a ne îngrijí, ca în teatru sĕ se presinte o limbă corectă, care póte sĕ fie oferită auditorului drept model de imitare. Dacă nu facem acésta îi dăm prilejul sĕ audă tot felul de pocituri, cari de pe scenă trec uşor în graiul comun şi schimonosesc limba. Astfel teatrul, în loc de a folosí, ar strica. Iată cuvêntul care ne îndatoreşte ca de la ori-care autor mai întâiu de tóte sĕ cerem o bună limbă românéscă.

Limba nóstră literară în timpul din urmă a apucat sĕ înainteze frumos. Direcţiunea poporală ce a luat, o face mai românéscă şi astfel o aduce mai aprópe de aceia la cari se adresézã. Salutăm din tótă inima pe tinerii cu talent şi cu pregătiri, cari se afirmă cu atâta succes drept stegari ai viitórei nóstre literaturi.

Direcţiunea latinistă a dispărut cu desĕvêrşire, căci limba ei n'a fost adevĕrată limbă românéscă, ci o creaţiune artificială prea latinisătóre, pe care poporul n'a înţeles-o. Prin escesul aberaţiunilor sale ajunserăm la stadiul ciudat sĕ avem două limbi: una pe care o scriau intelectualii şi alta pe care o vorbeşte poporul. Un desastru mai monstruos nici că se póte închipuí.

Spre norocire, ne-am trezit din visul ameţelii latinisătóre şi astăzi ne aflăm pe calea cea mai bună.

Sĕ băgăm însĕ bine de sémă [illegible] trecerea acésta din o direcţiune în alta, sĕ nu se facă într'un fel esagerat şi astfel greşit. Avênd drept stég al desvoltării limbei nóstre direcţiunea poporală, sĕ nu scótem tot ce nu pare a fi poporal, ci numai ce nu-i românesc.

Sĕ respectăm cuvintele întroduse în uzul comun şi sĕ nu întroducem de cât de acele cari lipsesc din graiul poporului.

Urmărind cu luare aminte desvoltarea limbei nóstre literare dincóce de Carpaţi, vedem că s'au ivit şi unele schimbări cari nu pot sĕ fie aprobate. Tendinţa de a crea o limbă cât mai poporală, eliminézã multe cuvinte latine de mult încetăţenite şi întroduce o dróie de vorbe mai cu sémă slave şi de alte seminţii, pentru-că acele ar fi mai aprópe de popor.

Astfel câtă vreme mai de mult limba nóstră gemea de latinisme, — astăzi începe a fi încărcată de slavisme şi de alte străinisme. Dintr'un estrem, putem sĕ cădem în altul; din estremul latinist, în cel slavist.

Cuvêntul „popor“ după unii nu mai e bun; dacă vrei sĕ scrii neaoş româneşte, zi „norod“.

Ei zic „slava“ şi „slăvit“, de şi avem frumosul cuvênt: „mărire“ şi „mărit“.

Dealurile cu vii, cunoscute mai de [illegible] cu numele de „promontor“ — acum se numesc mai pe româneşte „podgorie“.

Verbul „garantézã“ li-s'a părut prea latinesc şi l'au înlocuit cu altul care „chezăşueşte“ de românésca sa.

In loc de „a conduce“ li-e mai atrăgĕtor „a călăuzí“; în loc de „literă“ — „slovă“ şi în loc de a „înainta“ — a „hălăduí“.

A scrie „esemplu“ e prea latinesc. Cu cât mai verde româneşte sună cuvêntul „pildă“?

Cuvêntul „meserie“ nu le ajunge, mai zic şi „meşteşug“.

A „forma“ ceva asemenea le pare prea latineşte; unii scriu în stil mai poporal şi mai curat româneşte a „alcătuí“.

Ceea-ce însĕ mai tare isbeşte din câte esemple a'şi puté cita, este treimea: gospodărie, gospodar şi gospodină.

Se ştie că la noi dincóce de Carpaţi, poporul român nicăiri nu cunóşte cuvintele aceste. Nici chiar în Banat, unde s'au vîrit în limbă cele mai multe vorbe slave. Nici trebuinţă n'avem de ele, căci noi zicem: economie, econom şi económă. Ba sunt şi urîte, cele mai isbitóre şi respingĕtóre slavisme. Şi totuşi ce sĕ vezi! De un şir de ani se întroduc şi la noi în multe scrieri menite pentru popor ca cuvinte poporale.

Pentru-ce? Pentru-că ele se află în graiul de peste Carpaţi şi în deosebi în cel din Moldova.

Ei bine, noi adoptăm cu plăcere cuvintele de dincolo, dacă acele sunt frumóse şi româneşti; dar' a introduce astfel de slavisme şi la noi, este a ne murdări limba.

Tendinţa de frunte în desvoltarea limbei nóstre ne impune datorinţa, sĕ stăruim ca aceea sĕ devină cât mai curată, cât mai românéscă.

Iată steagul nostru literar!

Aderenţi ai acestui steag, trebue sĕ veghiem cu ochii în patru la formele limbei nóstre, ca nu cumva într'una din zile sĕ ne „pomenim“ cu frase „poporale“ de aceste:

„Slova alcătueşte slava norodului. Gospodăria meşteşugită chezăşueşte hălăduirea gospodarului. Gospodina dă în vileag pilde călăuzitóre la cinste.“

Am pronunţat principiul. Nu insist mai mult asupra lui, căci de sigur toţi sunteţi de o părere cu mine. Scopul meu a fost numai sĕ vĕ atrag luarea aminte asupra pornirii greşite ce se observă la unii mănuitori ai condeiului la noi în timpul mai nou.

Este şi de prisos a lungì vorba asupra acestei cestiuni, căci pericolul nu este atât de mare; tot ce nu e natural, piere de sine. Cum curentul latinist a dispărut, astfel are sĕ se stingă şi acesta, spre a face loc unei direcţiuni radicale româneşti.

Dorind din inimă ca şi ocasiunea acésta sĕ contribue la întărirea acestei direcţiuni, vĕ salut cu stimă şi deschid adunarea generală.

Sĕrbările din Sibiiu.

— Raport special. —

Sibiiu, 24 August n.

Marţi, 22 August n. la orele 5 d. a. s'a aranjat în sala mare de la Gesellschaftshaus a doua serată etnografică, cu jocuri naţionale dansate în costume naţionale cu doine şi cântece din [illegible], însĕ fără şezătóre, care de astă-dată nu s'a ţinut. Sala era ticsită de public, care a aplaudat mult jocurile şi doinele frumóse româneşti.

La orele patru şi jumĕtate s'a ţinut apoi concurs public în sala festivă a muzeului „Asociaţiunii“, pentru acordarea celor două burse votate din partea societăţii pentru fond de teatru român pe séma celor ce voesc sĕ se dedice teatrului.

Séra la orele 8 s'a făcut în urmă inaugurarea primei scene stabile româneşti cu o representaţiune teatrală, aranjată în sala festivă a muzeului Asociaţiunii. Despre resultatul concursului şi despre succesul representaţiunii teatrale, lăsăm sĕ'şi spună cuvêntul raportorii nostri speciali, după-cum urméză:

Concursul pentru bursele de teatru.

In ciclul înălţătórelor momente ale sĕrbărilor de la Sibiiu, ocupă loc de frunte şi concursul cu declamaţii pentru două burse ale societăţii pentru fond de teatru, una pentru dramă, cealaltă pentru comedie. Importanţa acestui concurs, cum şi timpul potrivit în care s'a ţinut, e evidentă dacă ne cugetăm la îngrijirea cu fiori şi legitimă, care ne cuprinde pe toţi, mai ales de acum înainte, când avem teatru românesc. Actorilor, cari se cresc astăzi şi pe viitor, le revine sarcina grea şi frumósă *de a da suflet* idealului la care am ajuns pe jumĕtate. Pentru aceea alegerea alor doi bursieri trebuia sĕ se facă cu cea mai sfântă grije pentru viitorul cultural al neamului nostru, şi presinta greutăţi mari.

Dar' sórtea, care acum ne surâde, de astădată ne-a favorisat, căci între declamatori s'au distins din capul locului doi tineri laureaţi, cari dau garanţii pentru încrederea pusă în ei. Acestia sunt: dnii *Tr. Morariu* pentru dramă, ear' pentru comedie *Aurel Paul Bănuţiu.*

Dl Tr. Morariu [illegible] publicului [illegible] timii doi ani [illegible] societăţii de lectura [illegible] o presentare fórte naturală şi cuviinciósă, gesturi cumpĕtate, voce limpede, şi mai ales privire fixă, care e póte cea mai puternică notă caracteristică a sa.

Dl A. P. Bănuţiu a cărui dragoste de jertfă o cunóştem de pe când era editorul revistei „Luceafărul“, a dat dovadă de un spirit scânteetor. Chipul original şi siguranţa, cu care a imitat mai ales pe Saşi şi pe copiii cei mici, cum şi gustul ales arătat prin ironisarea celor cari admiră poesiile nóstre bune şi vorbesc totuşi fórte stricat, tóte acestea sunt calităţi, cari i-au asigurat isbânda.

Dintrĕ ceilalţi declamatori se remarcă însă tinĕrul elev gimnasial *Băila*, care a interpretat neaşteptat de bine pe Despot-Vodă în cutare clipă de crisă sufletéscă.

Dacă momentele acestea sunt fórte îmbucurătóre, avem însĕ de înregistrat şi un accident neplăcut, pe care 'l relevez [illegible] fiind-că ar puté cuprinde în sine [illegible] unei discuţii interesante. Este presentarea cutărui concurent pentru comedie cu un monolog despre un călugăr beţiv: *„In reverénda“*. Predarea s'a făcut imposibilă de preoţime. Felul, în care s'a făcut acéstă manifestaţie a indignării e caracteristic pentru noi: cu schimb de vorbe aspre şi cu mare tărăboiu. Putea însĕ fi mai demn, când ne gândim la atâţia óspeţi dragi din ţĕrile surori: preoţimea nóstră, pentru demnitatea ei, putea sĕ părăsésca sala, sau — ceea ce ar fi fost şi mai *cult*, — la sfĕrşitul monologului un representant sĕ fi esprimat părerea de rĕu pentru lipsa de precauţiune a comitetului, care n'a ţinut sĕ afle cu ce bucăţi se presintă concurenţii, gândindu-se la elementele feliurite ale publicului ascultătoriu. E drept, că arta e liberă, dar' acéstă libertate e limitată de bunul gust şi, în anumite casuri — nu însĕ absolut, — şi de împrejurări; deci Marţi, când s'a inaugurat teatrul românesc, ne am fi putut învrednici de altfel de producţii literare, de cât de călugărul „Pafnutie“.

Regretul acesta pentru neprecauţiunea comitetului ni-l îndulcim cu norocul în alegerea bursierilor, pentru care ne felicităm.

Ion Paltin.

Prima representaţie teatrală în „Casa naţională“.

In şirul mândrelor sĕrbări cari se desfăşură de câtĕva zile în Sibiiu, representaţia teatrală ce s'a dat Marţi séră alcătueşte fără îndoială cel mai mare şi mai înălţător praznic cultural românesc. In „Casa naţională“ s'a ţinut atunci inaugurarea festivă a primei scene româneşti din Ardeal, din prilejul căreia s'a dat cea dintâia representaţie teatrală românéscă pe scena românéscă. Moment cultural de mare însemnătate acesta, care a şi fost prăznuit cu demnitatea cuvenită de lamura românismului de pretutindenea. Inaugurarea festivă a scenei s'a făcut printr'un *prolog* în versuri, de *Iosif Vulcan* — predat de *T. Morariu*, bursierul societăţii fondului de teatru — unde în termeni înălţători se cântă bucuria neamului românesc, care'şi vede realisat visul lui — naţional.

Domnişóra M. Voiculescu, artistă dramatică de la teatrul naţional din Bucureşti, a declamat poesia *„Balada Strămoşilor“*, de A. Davila, cu mult simţ şi cu multă forţă artistică. Accentul d-şórei Voiculescu ne-a întărit în convingerea, că „Mult e dulce şi frumósă“ limba românéscă pe scenă românéscă.

A urmat representarea piesei *„Fântâna Blandusiei“*, de *V. Alexandri*. Piesa a fost jucată de o societate de diletanţi din Sibiiu, în frunte cu artistul nostru dramatic *Zaharie Bârsan*, într'un mod care a întrecut aşteptările tuturor.

Dl Bârsan în rolul altcum destul de ingrat al lui Horaţiu a jucat cu tótă forţa talentului sĕu. Reputaţia dsale artistică deja de mult stabilită a crescut şi mai mare în ochii obştei române, care şi-a întrupat într'însul tótă nădejdea zilei de mâne.

Diletanţii au emulat cu măiestrul lor. Dómna *Lucia Cosma*, ca Neera, dar' cu deosebire d-şóra *Hortensia Cosma* în rolul Gettei a jucat cu un simţ artistic, care a stors admiraţia tuturor. I-s'au făcut adevĕrate ovaţiuni. Dl I. *Enescu*, ca Gallus, a avut un joc inteligent şi fin, care denotă talent artistic şi o frumósă rutină. D-sa e un diletant de cea mai bună speranţă.

Domnii *T. Morariu*, ca Mecena, *N. Mu[illegible]*, ca Postumus şi *O. Simtion*, ca Joil, şi-au susţinut rolele cu multă pricepere, ear' domnii *[illegible], Ganea, Giurgiu*, s'au achitat frumos de rolele lor, altcum mai mĕrunte.

Pe toţi de o potrivă publicul i-a rĕsplătit cu flori şi aplause sincere.

Representaţia s'a terminat aprópe de 11 ore, când fie-care s'a depărtat cu o mulţămire adâncă în suflet şi cu nădejdi frumóse în viitoriul progreselor nóstre pe terenul artei teatrale.

In acest chip zilei de Marţi i-a fost reservat de provedinţă sĕ deschidă pagina nouă în analele culturei Românilor din Ungaria.

Rip.

Conferenţele directorilor de bancă.

Eri, Mercuri, înainte de amiazi şi după amiazi, s'au întrunit în conferenţă directorii băncilor române din Ungaria, în sala festivă a muzeului *„Asociaţiunii“*, pentru a discuta chestii aparţinĕtóre sferei lor de activitate. Li-s'a cetit un amĕnunţit raport al delegaţiunii directorilor de bancă, şi s'au luat mai multe hotărîri însemnate cu privire la conducerea băncilor române. Mai mult nu ne ţinem îndreptăţiţi a comunica cetitorilor nostri despre conferenţele directorilor de bancă, pentru-că suntem de părerea, că băncile nóstre, cu tóte că sunt întemeiate pentru binele obştesc al poporului român din patria acésta, totuşi represintă şi interese mai restrînse (ale acţionarilor), prin urmare este a se aduce la cunoştinţă publică numai aceea ce coincide cu interesele lor, şi acésta se va face sigur pe calea *„Revistei Economice“*, organul băncilor nóstre. Notăm încă sceea, că dl I. *Lăpĕdatu* a ţinut o conferenţă despre *„Politica de discont“*, ascultată cu mult interes.

Evenimentul zilei de Mercuri a fost:

Concertul societăţii „Carmen“ din Bucureşti

dat séra la orele 8 şi jumĕtate în sala de la „Unicum“. Nu înţelegem de ce s'a dat tocmai în sala acésta, cea mai mică din Sibiiu, şi nu în sala de la „Gesellschaftshaus, care, de-şi e cea mai mare, — aprópe de trei-ori cât cea de la „Unicum“, — totuşi ar fi fost şi ea prea mică pentru publicul care ar fi voit sĕ asculte celebrul cor al măestrului *Kiriak*, dacă ar fi avut loc.

Despre succesul concertului lăsăm sĕ 'şi spună cuvântul un alt raportor special, după cum urmézâ:

Concertul societăţii corale române „Carmen“ din Bucureşti s'a dat eri în sala de la „Unicum“ cu un succes splendid. Un cor mixt imposant, care abia esistă de vre-o 4 ani, având însă în frunte o forţă eminentă de conducere musicală în persóna dlui *D. G. Kiriak*, care nu se mulţămeşte a urma numai pe măestrii dsale de la Paris, unde şi-a făcut educaţia musicală, ci crează în o direcţie de esecutare norocósă a cântărilor nóstre în sens specific naţionale.

Că dsa a înţeles spiritul cântecului român formézâ dovadă şi aplausele frenetice cu cari au fost primite tóte cântările esecutate după program de publicul care aprópe asfixia sala de la „Unicum“ prin mulţime.

Au plăcut mult corurile religióse *„Cu noi este Dumnezeu“* de Anastanescu şi *„Ingerul a strigat“*, composiţie proprie a directorului Kiriak. Ambele composiţiuni sunt ţinute în geniul cel mai pur bisericesc şi armonisarea lor frumósă edifică pe ascultători fără ca sĕ-i falsifice gustul pentru adevĕratele nóstre vechi cântări bisericeşti, al căror fond ar trebui necondiţionat păstrat în forma sa originală pretutindeni aşa cum ni-s'au presentat şi aceste două bucăţi atât de frumos esecutate.

Dintrĕ cântările naţionale au plăcut mai mult „Dor, dorule“, de Vidu, „Cântă cucul se roteşte“ de Kiriak, „Pâc“, de Vidu, executate cu o precisiune uimitóre. „Moraru'“ tot de Kiriak a plăcut în deosebi prin viul colorit musical de care este pĕtrunsă frumósa compoziţie. „Mândruliţă de demult“ de Dima după părerea nóstră s'a cântat într'un tempo prea uniform şi prea repede şi nu s'a dat destulă atenţie pianissimurilor, pe alocurea nici intonaţiunii.

Soliştii corului, dşóra *Dragulinescu*, dşóra *Bonciu* şi dl *Teodorescu Căpuţă* au fost la înălţime. Dşóra Dragulinescu în partea din opera „Lakme“ de Delibes s'a achitat cu o rară perfecţie de rolul greu. Figură fórte simpatică, d-ei cucereşte pe ascultători cu admirabila coloratură a vocei de care natura a făcut-o părtaşă cu atât belşug. Uşurinţa cu care dşóra Dragulinescu stăpâneşte trilurile şi elasticitatea estraordinară în urcarea şi scoborîrea scărilor musicale te uimeşte. Mezzo-sopranul dşórei Bonciu ne-a încântat îndeosebi în „Răsunetul din Ardeal“, unde dşóra Bonciu s'a validitat ca o rară înterpretă a cântecului original românesc de la noi.

Duetul dşórelor sus apreciate în „Cosi fan tutti“ de Mozart a stârnit deasemeni aprobarea generală a publicului.

Tenorul dlui Teodorescu Căpuţă în „Cântecul serii“ de Gastinel captivézâ prin dulcéţa tonului şi prin falseturile înalte prestate cu o claritate şi siguranţă surprinzĕtóre.

In fine corul mixt este la înălţimea chemării, de-şi vocile damelor par-că prevalează, aşa în cât corul bărbătesc une-ori nu 'şi putea valora în deajuns forţa, de care dispune de altcum. Corul bărbătesc s'a presentat bine de tot şi mai ales în piano şi crescendo a fost mai espresiv de cât corul mixt.

B.

Intrunirea publică de la Ileandea-mare.

— Raport special. —

— 15 August n.

Ziua de Duminecă, 13 l. c., a fost pentru alegĕtorii români din Ileandea mare o zi de sĕrbătóre naţională, ca şi care de decenii nu li-s'a mai dat ocasie sĕ sĕrbeze. Dl Dr. *Teodor Mihali*, deputatul cercului, presidentul clubului parlamentar naţionalist, şi-a ţinut în ziua aceea darea de samă.

De-şi alegĕtorii au fost avisaţi numai în momentul din urmă, deja înainte de amiazi poporul din cerc grăbia rînduri-rînduri spre Ileandea mare. Chiar şi din comunele cele mai depărtate s'au grăbit bravii alegĕtori la Ileandea, căci însufleţirea şi dragostea poporului faţă de Dr. Mihali este de o profunditate isvorîtă din cele mai curate sentimente româneşti. Inteliginţa din cerc asemenea a alergat cu dragă inimă la acéstă adunare. Comuna întrégă avea înfăţoşare sĕrbătorésca. Ghirlande de flori şi frunze împodobiau ferestrile şi porţile caselor Românilor. Două porţi triumfale, una la întrarea în comună, cea-laltă la casa fruntaşului ţăran *Vasilica B[illegible]*, au fost ridicate din partea alegĕtorilor [illegible]

Pe la orele 3 soseşte trăsura Dlui Teodor Mihali, însoţit de Dl Dr. *Stefan Pop*, deputat dietal al cercului Şiria, şi Dr. *Alexandru de Vajda Voevod*, cu o mare parte din inteliginţa română din cerc, întrĕ cari am putut remarca pe harn[illegible]

FOIŞÓRĂ

Din viaţa nóstră.

I.

[illegible]torul-ascet: *Picu Procopie Pĕtruţ din Sălişte.*

(Fine.)

Mai amintesc aici şi aceea, că poesiile religióse din colecţia lui Picu îşi avea aprópe fie-care melódia pe care se cânta şi pe care [illegible] cântă şi acum din partea câte unei bătrâne plecate de mult pe calea bisericei.

Cele 29 de cărţi cari s'au mai putut afla astăzi sunt următórele:

1. *Biblia de la Petersburg* (1819) tipărită, la care Picu a adaus pe 412 pagini 8° prefeţele traducerilor anteriore ale Bibliei, începĕnd cu vestita predoslovie din Testamentul nou de la Belgrad, trecĕnd la Biblia de Bucureşti (1688) apoi la cea de la Blaj şi în urmă la a lui Şaguna (1856—1858) adaugĕnd la acestea şi cărţile deuterocanonice cuprinse în celelalte Biblii (mai ales în cea de la Blaj, care cuprinde şi cartea a [illegible] lui Iosif Flaviu) dar' necuprinse în cea de la Petersburg.

2. *Stichos adecă Viers* la tóte praznicile Domnului nostru Iisus Christos şi ale pururea feciórei Mariei şi ale sfinţilor celor mai însemnaţi de maica biserică a rĕsăritului.

Aici se cuprind 371 de poesii originale şi 103 copiate din alţi autori, tot aici se află cele 731 de ilustraţii.

Acéstă carte a fost scrisă în două esemplare, dintrĕ cari însĕ unul s'a perdut sau rătăceşte pe la vr'o mănăstire din România.

3. *Viersuri* la tóte praznicile Domnului nostru Iisus Christos, un volum de 354 pg. 4°.

4. *Viersuri*, ce se cântă în séra naşterii lui Iisus Christos, la naşterea Domnului nostru Iisus Christos întru acest chip aşezate şi prescrise — şi alte viersuri la mai multe praznice peste an aşezate şi prescrise acum din nou. Un volum de [illegible] de pg. 4°, cuprinzĕnd [illegible] originale, cum şi vr'o câteva de ale lui A. Pann, una (Cântecul dimineţii) de I. Eliad (e Rădulescu) şi două de (una în care e preamărit „bunul Nicolae, marele împĕrat — al Rossiei“) de ale lui P. Mumulean. In acéstă carte se află şi poemul despre Iosif. Intrĕ multele şi frumósele ilustraţiuni se află şi una a mucenicului Cristofor, care e aprópe ca aceea, pe care o dă pe pagina a 5-a a Iconografiei sale părintele Ieromonach Dr. M. E. Cristea, cu deosebirea, că sfântul ţine în mâna dréptă crucea, ear în stânga sabia şi că haina diferă întru câtva, esenţialul însĕ (botul de câne) e acelaşi ca în icóna amintită (Vezi pg. 45).

5. *Mironosiţele* ... etc. dramă religiósă originală, cuprinsă pe 46 pg. 4°.

6. *Verşuri* în lumina'a zi a Paştilor şi în alte zile însemnate, — isvodite tóte de Picu. 266 pg. 6°.

7. *Versul lui Iosif* (original) şi Pustnicul de C. Bolíac, 62 pg. 6°.

8. *Cincizeci şi una de Vierşuri* la mai multe praznice, originale şi luate de la alţii 342 pg. 8°.

9. *Vierşuri musiceşti* la naşterea Domnului nostru Iisus Christos, din multe cărţi adunate. Cuprinde: Craii (Irozii). Cântări la naşterea Domnului, adunate de pe la Anton Pann (5) şi de la „unul din dascăli“ (?) Nicolae Nemes din Ludoş (1) Ion Tincovici din Buda (8) şi P. P. (Picu Petruţ) 74 pg. 8°.

10—12. *Trei cărticele de poesii* la diferite sĕrbători (originale) à 15—20 pagini.

13. O colecţie de *poesii funebrale* şi de poesii de ale lui A. Pann: Ienăchiţă Văcărescu şi V. Alexandri. Un volum de 188 pg. 8°.

14—15. Două esemplare din *„Plângerea sfintei mănăstiri a Silvaşului din eparchia [illegible] din Prislop*, alcătuită prin stihuri“, pg. 8°.

16. *Canónele Precestii*, din Octoich, de Duminecă, de Mercuri, de Vineri şi [illegible] lele sfinţilor, ce au canonul Născĕtórei de Dzeu. Un volum de 581 pg. 8°.

17. *Rugăciuni către cele trei feţe ale Dumnezeire*, alcătuite de diferiţi sfinţi părinţi, scóse la ivélă de pĕcătosul Picu Pĕtruţ de prin cărţile bisericei. 143 pg. 8°.

18. O colecţiune de *cuprins diferit*: Mângăierea celui amărît. Reţete tămăduitóre de tótă patima sufletéscă. Pilde filosofeşti. Mâna lui Damaschin. Indrumări pentru ispovedanie. Predici de ale sfinţilor părinţi. Vióţa patriarchului Avram. Descoperirea îngerului Domnului către sft. prea cuviosul părintele nostru Macarie egipteanul etc. Un volum de 234 pg. 4°.

19. *Rugăciuni.* Condacele şi icósele tuturor sĕrbătorilor, după „Alcătuirea aurită“, tipărită de P. S. epp. Chesarie la Buzĕu. 1836. 26 pg. 4°.

20—23. Patru esemplare din *„Canonul cel Mare al Sftului Andreiu Cai[illegible]*. Un volum de câte 100—120 pg. 8°.

24. *Sftul Alexe*, omul lui Dumnezeu. După „Vieţile sfinţilor“. 33 pg. 4°.

25. *Isaac Lachedem*, istoria încrestinării unui iudeu, scrisă după o carte tipărită (?). Un volum de 482 pg. 4°.

26. *Mórtea lui Avel*, de cel cu [illegible]

stri advocati Dr. Ioan *Cherecheşiu* şi Dr. Clemente *Barbul*.

La pórtă au fost salutaţi de Gavrila *Christea* din Ileanda. De aci între vii ovaţii şi strigăte de „să trăéscă“ înaintă convoiul printrĕ şirele alegĕtorilor postaţi de ambe părţile drumului până [illegible] fruntaşului ţăran Vasilica *Bude*. La pórta triumfală ridicată aci cu inscripţia: „Bine aţi venit. Trăéscă deputatul nostru Teodor Mihali“ a fost întimpinat Dr. Mihali de poporul român din Ileanda. Fetiţe cu cununi de flori s'au apropiat de convoiu şi au predat cununi deputatului Dr. Mihali. Aci a fost salutat de ţăranul Vasilica Bude, în casa şi curtea căruia au decurs tóte festivităţile.

Nu trec câteva minute şi sosesce din partea de cătră scălzile de la Bizuşa luptătoriul cel neînfrânt încăruntit în jertfe aduse pe altariul causei nóstre naţionale, badea *George Pop de Băseşti*.

Insufleţire la culme, strigăte de „sĕ trăéscă“ nesfîrşite.

In aceste momente de adevĕrată însufleţire părintele Pahoniu Pop, preot în Lozna-mare salută prin o frumósă vorbire pe marele nostru luptător, la ce Dl George Pop de Băseşti cu lacrămi în ochi prin cuvinte înălţătóre mulţămeşte poporului de frumósa primire ce i-s'a făcut. Laudă alegĕtorii cercului, şi din inimă le recomândă, ca devotamentul şi abnegaţiunea manifestată la alegerile trecute sĕ-o păstreze şi pe viitor. „Am venit, zise, sĕ vĕ laud pentru cinstea ce aţi adus neamului românesc prin vrednicia vóstră. In tóte părţile sunt privit ca tată a marei familii, ce formézá neamul românesc din ţéra acésta. Sunt mândru de voi! Luptaţi fără frică şi cu inimă, căci pentru al vostru bine luptaţi! Românul nu asupreşte pe nimeni, nu voeşte a jăfui pe nimeni, numai ce e al sĕu i-l cere. Ear' ce cere el, e drept şi sfânt şi înaintea lui D-zeu şi înaintea ómenilor. Sunt bătrân şi bolnăvicios, nu ştiu ajunge-voiu sĕ fiu norocos a mai veni în mijlocul vostru. Dar vĕ rog sĕ vĕ întipăriţi în inimă şi suflet vorbele mele şi sĕ le împliniţi cu sfinţenie. Ascultaţi totdéuna de bărbaţii voştri vrednici şi nu vĕ lăsaţi ispitiţi de cei mincinoşi şi vicleni! Sĕ trăiţi! D-zeu [illegible] cu noi toţi!“

La [illegible]

[illegible] deputatului lor, totodată vrednic president al clubului deputaţilor naţionalişti din parlament. Ear' alegĕtorii încă pot fi mândri de vrednicul lor deputat, care îşi va spune îndată darea de samă despre activitatea parlamentară. Asigură pe alegĕtori, că toţi fraţii români şi celelalte naţionalităţi nemagiare s'au trezit şi îşi cer drepturile lor sfinte. Dacă pe tot locul vor fi treziţi şi însufleţiţi, precum vede că sunt alegĕtorii din cercul Ileanda-mare, isbânda va fi sigură, etc.

(Va urma.)

Peregrinaj la sfânta Mănăstire Hodoş-Bodrog.

— 21 August n.

Sfânta Mănăstire Hodoş-Bodrog a devenit în timpul din urmă un important factor religios-cultural în viéţa nóstră bisericéscă, care 'şi revarsă tot mai mult razele sale binefăcĕtóre de mângăiere sufletéscă asupra unui numĕr însemnat de credincioşi din părţile banatice şi ungurene, ba chiar şi din Ardeal.

Credincioşii nostri — unii din mari depărtări — o cercetéză an de an la sĕrbătorile de peste vară, pentru a afla în acest lăcaş dumnezeesc vindecări de bóle trupeşti şi sufleteşti, poveţe şi sfaturi părinteşti, mângăiere în năcazurile vieţii şi pentru a se întări în credinţă, dragoste şi alipire cătră biserica străbună.

La sĕrbătórea *Schimbării la faţă* se manifestă îndeosebi simţul de pietate a poporului nostru faţă de sfânta mănăstire, cercetându-o în numĕr de peste 6000 de ómeni veniţi din tóte părţile.

In preziua sĕrbătórei — începênd de diminéţa până séra — sosiră în grupe mari: credincioşii din *Bazoş* şi vr'o 20 comune învecinate sub conducerea preotului *Iosif Petcu*; din comuna *Alioş* şi comunele învecinate sub conducerea preotului *Avesalon Ţucra*, din *Pâncota* şi podgoria Aradului sub conducerea preotului *Ioan Iercoşan*, din comuna *Silaş* şi satele învecinate din cercul Buziaşului sub conducerea credinciosului *George Jiva*, din *Racoviţa* şi comunele învecinate sub conducerea credinciosului *N. Dragonescu*, apoi în grupe mai mici din *Lugoş*, *Sinitea*, *Ciutei*, *Zarand*, *Fenlac*, *Secosij* şi alte comune din jur.

La sosirea lor pe teritoriul sf. mănăstiri fură întimpinaţi — fie-care grup îndeosebi — de egumenul mănăstirii, părintele archimandrit *Augustin Hamsea*, carele 'i bineventă cu cuvinte părinteşti şi le cetí câte o rugăciune potrivită, după care întrĕ sunetul clopotelor procesiunile intrară întrĕ zidurile mănăstirii.

Seria serviciilor dumnezeesti — afară de diferite slujbe, mărturisiri şi maslu — se începù cu vecernia împreunată cu litie oficiată de I. P. C. Sa părintele archimandrit cu asistenţa preoţilor presenţi, după care urmă [illegible] împreunată cu cetirea a [illegible]gelii, apoi priveghiere în capela de [illegible] din curtea spaţiósă a mănăstirii renovate, care se prelungi până la mesul nopţii.

Mulţi dintrĕ peregrini petrecură tótă nóptea în cântări şi rugăciuni cu lumini aprinse în mâni, ceea-ce dădù frumóselor servicii dumnezeeşti şi actelor de rară pietate creştinéscă un aspect înălţător de suflet.

In ziua sĕrbătórei se celebrà sta liturgie cu o rară pompă prin părintele archimandrit *Augustin Hamsea*, asistat de ieromonachul *Nifon Cuzman*. preoţii *Avesalon Ţucra*, *Alesandru Popovici*, *Iosif Petcu*, *Ioan Iercoşan* şi ierodiaconul *Dr. T. Botiş*. Cântările liturgice le-au esecutat cu rară precisiune corurile din Alioş şi Pâncota sub conducerea învĕţătorilor *Bugariu* şi *Ioan Halmagian*, ear psalmii liturgici, cari rar se mai cântă întregi în bisericile nóstre, prin cântăreţii stei mănăstiri Ilie *Marcu* şi Nicolae *Bîr*. După prînsă părintele archimandrit rostí poporului adunat o predică fórte instructivă, care ascultată fiind cu atenţiune încordată a stors lacrimi de mângăiere din ochii multora. Parcezênd oratorul de la greutăţile vieţii şi lipsele produse prin seceta acestor doi ani din urmă, prin deducţiuni metodice, esemple practice şi asemănări luate din viéţa de tóte zilele, într'o limbă uşóră şi de toţi înţeléssă, înalţă mintea şi inima credincioşilor de la cele pămênteşti trecĕtóre la cele cereşti netrecĕtóre, la adevĕrurile evangelice, cari singure pot sĕ ne dee întrĕ tóte împrejurările vieţii mângăiere, hrană şi tărie sufletéscă.

După terminarea sântei liturgii diferitele grupe de peregrini se 'nşiră 'n ordine gata de drum. Părintele archimandrit asistat de preoţi îi petrece în aceeaşi ordine, în care au sosit, până ce ies de pe teritoriul mănăstiresc. La fie-care despărţire câte-un discurs, despre tăria credinţei, dragostea evangelică, mângăierea sufletéscă, alipirea cătră biserică şi datinile strămoşeşti.

Toţi cei ce au asistat la aceste momente de despărţire au putut observa de pe feţele celor presenţi o mângăiere fericitóre şi o rară mulţămire sufletéscă.

Dee bunul Dzeu, ca rugăciunile înălţate cu atâta pietate la tronul ceresc, învĕţăturile şi poveţele primite sĕ întăréscă poporul nostru în credinţa străbună şi sĕ promoveze binele şi fericirea lui vecinică şi vremelnică.

Teologul.

NOUTĂŢI

Două ordonanţe. Ministrul de culte şi instrucţiune publică a adresat inspectorilor de şcóle două ordonanţe ministeriale, în cari se cuprind mĕsuri fórte aspre cu privire la propunerea limbei magiare în şcólele poporale şi în preparandii. Vom reveni asupra lor în curênd.

*

Decoraţi. Maiestatea Sa Regele Carol al României a decorat cu medalia „*Bene Merenti*“, cl. I. pe următorii Români bucovineni: Eusebiu Popovici, profesor la universitatea din Cernăuţi; Constantin Popovici, deputat şi profesor; E. Voluţchi, profesor, şi Tudor cav. de Flondor, deputat şi compositor al operetei „Moşul Ciocârlan“.

*

Şcóla pentru economia şi industria de casă, susţinută de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ se va inaugura Luni în 28 August a. c. st. n., la orele 12 meridiane. Localul şcólei se află în strada Baier nr. 1 (ed fi iul institutului „Albina“).

*

Constituţie în Rusia. Ţarul Rusiei şi-a surprins supuşii şi lumea întrégă cu un manifest, datat din 6/19 August curent, prin care introduce în imperiu *constituţia* şi institue un *parlament*, compus din aleşii poporului, în scopul ca sĕ coopereze la discutarea prealabilă a legilor, cari trec apoi prin consiliul imperial, şi se supun sancţiunei Ţarului.

*

Alegere. Ni se scrie, că în 13 August n. c. s'a pronunţat sinodul parochial din Făgăraş în chestia alegerii de protopresbiter, care, cum se ştie, e totodată şi paroch al comunei bisericeşti gr. or. române din Făgăraş. Voturile au fost date astfel: Petru Popoviciu, protopresbiter în Abrud 64, Nicolae Borza paroh în Vistea infer. 11 şi Nicolae Ciónţă, paroh în Beclean 2 voturi.

*

Himen. Matilda *Neagoe* şi Nicolae *Constantin*, fidanţaţi.

— Eugenia *Hanganuţiu* şi Gregoriu *Băloiu* anunţă cununia lor, care se va celebra Luni în 28 August st. n. 1905 la 4 ore d. a. în biserica gr.-or. din Borgo-Prund.

*

Sfinţire de biserică. Dintr'un raport mai lung, pe care din lipsă de spaţiu nu-l putem publica în întregime, aflăm că în 10/23 Iulie curent s'a făcut sfinţirea de biserică în comuna Căpâlna de sus, prin protopresbiterul tractual dl *Nicolae Todoran*, ca mandatar al I. P. S. Sale domnului archiepiscop şi metropolit *Ioan Meţianu*. Protopresbiterul a fost asistat de preoţii Iosif Crişan, Nicolae Boeriu, şi Ioan Vătăşan, parochul comunei. După sĕvêrşirea actului de sfinţire la care a participat întreg poporul din comună şi mulţi credincioşi din comunele învecinate, a fost masă mare la parochul Vătăşan, cu toaste frumóse.

*

Dl Zaharie Bârsan, artistul nostru dramatic, a fost angajat pentru anul viitor la teatrul naţional din Bucureşti.

*

Conferenţă. Domnul *Diamandi*, redactorul ziariului „*Românul din Pind*“, inimosul luptător al causei naţionale române din Macedonia, a ţinut Mercuri d. a. la orele 5 în sala de la „Unicum“ o conferenţă publică despre neamul românesc din Macedonia, — originea, desvoltarea, decadenţa şi starea sa de astăzi. Interesanta conferenţă a fost ascultată cu mare plăcere, ear' conferenţiarului i-s'au făcut ovaţiuni furtunóse.

*

† Sabin Aurel Trif, băieţelul colaboratorului nostru Aurel Trif, a rĕposat Mercuri nóptea, în etate abia de 9 luni şi 2 sĕptĕmâni. Inmormêntarea i se face mâne (Vineri) la ora 4 p. m. de la locuinţa „Feldgasse“ nr. 6 b, în cimiteriul bisericei gr. or. din suburbiul inferior al Sibiiului. Dorim tărie sufletéscă stimatului nostru colaborator ca sĕ pótă suporta acéstă grea lovitură a sorţii, ear' micul decedat se va simţi sigur bine în céta îngerilor, din care face acum parte.

*

† Maria Trifan născ. Tobias vĕduvă de jude reg. a decedat în 20 a lunei c. la 5 ore d. a. fiind împărtăşită cu sf. taine a muribunzilor, în etate de 53 ani şi anul 22-lea al vĕduviei, după un morb scurt şi greu. Rĕmăşiţele pămênteşti ale defunctei s'au aşezat în cimiteriul gr. cat. din Baia de Criş după ritul gr. cat. în 22 August st. n. la 3 ore d. a.

*

Concert şi teatru în Tălmăcel Tinerimea română din fruntaşa comună *Tălmăcel* a aranjat Duminecă la 13 August st. n. în favorul bibliotecii şcolare o producţiune teatrală împreunată cu cântări, care a succes fórte bine. S'a început la orele 8 séra. A cântat corul mixt al tinerimii, condus de dirigentul Arsenie *Nedelcu*, piesele „Pe livadă“, de G. Şorban, „Nevasta care iubeşte“, de H. Cerchez, „Trageţi hora“, după A. Flechtenmacher, „Marş vênătoresc“, de T. Popovici şi „Nu-i dreptate“, de G. Dima.

S'a recitat dialogul „*Ţiganul în căruţă*“, ear' după o scurtă pausă a urmat „Cinel cinel“, comedie într'un act de V. Alexandri. Producţiunea a succes peste aşteptare. După teatru a urmat petrecere cu joc, care a fost fórte animată şi a durat până în zori.

*

Incendiu mare. Comuna Felsö-Turcsek din comitatul Trencin a ars acum afară de 13 case. A căzut victimă flăcărilor şi biserica, şcóla, casa comunală împreună cu lada cu bani, apoi mulţime de vite şi hórĕ. Asemenea a fost mistuit de flăcări un copilaş şi un mort care în ziua aceea era sĕ fie înmormêntat. Se susţine că focul s'a escat de la schinteile trenului, de la cari a luat foc o casă coperită cu paie, ear' de la acésta comuna întrégă. Paguba se evalézá la peste 700000 de coróne.

*

Din nenorocirile causate de beţie. Un mare propietariu de mori din Raschevit (în Polonia ruséscă) cu numele Tomaşov, Dumineca trecută îmbĕtându-se eară tun, în starea beţiei l'a cuprins *delirul alcoholic* (nebunie rapidă) şi punênd mâna pe o secure a ucis pe soţia sa, pe fiică-sa şi pe sócră-sa, cum şi pe două servitóre şi doi servitori. După ce i-a trecut delirul, vĕzênd ce a isprăvit a luat un revolvĕr şi s'a împuşcat. — Iată! O întrégă familie pustiită din causa patimei de beţie a capului familiei.

Cărţi şi reviste.

„Dicţionar de muzică“. Zilele acestea a apărut o lucrare nouă în literatura românéscă, un „*Dicţionar de muzică*“, compus cu multă grijă şi competenţă de domnul *Timoteiu Popovici*, profesor de muzică la seminarlul „Andreian“ din loc.

Dicţionariul are mai multe ilustraţiuni şi urmăreşte scopul de a fi, atât pentru artist, cât şi pentru diletant, o călăuză permanentă, un tovarĕş nedespărţit, care sĕ'l conducă prin labirintul artei muzicale. Felicităm pe dl autor, careîn prefaţă ne promite şi alte lucruri de natura acésta pentru viitoriul apropiat. Cartea a apărut în editura autorului de la care se póte comanda. Esemplariul costă 2 cor. 50 bani.

Posta redacţiei.

Dlui N. F. . . . ea. Nu putem publica în August rapórte despre lucruri întêmplate în *April*.

La începutul anului şcolar. Nu se póte publica.

Gheria. Numerii ceruţi din „*Biserica ortodoxă*“ nu'i mai avem.

[illegible] păiată dragoste spre procopsirea neamului românesc, prea învĕţatul şi marele postelnic Alexandru Beldiman, acum în âi tălmăcită din limba franţuzéscă în cea românéscă. Cu un epilog de Zaharie Carcalechi. La Buda în crăiasca tipografie a universităţii ungureşti. 1818. Copie de Picu. 183 pg. 4°.

27. *Crucea de argint*, tradusă de Ioann Eliade, un volum de 199 pg. 6°.

28. *Manual creştinesc*, o copie după o morală creştinéscă tipărită în Galaţi (?). 66 pg. 8°. — şi

29. *Calendariu*, aşezat pe 7 planete, în care se cuprind 140 de ani, începênd de la 1816—1956. O copie după călindariul cu acest nume tipărit la anul 1823. Un volum de 272 pagini.

Aceste sunt cărţile scrise de mâna şi multe şi de mintea scriitorului-ascet Picu Procopie Pătruţ, care atât prin ródele ce s'au revărsat asupra consătenilor lui în urma activităţii lui, cât şi prin viéţa lui de model a rĕmas în conştiinţa poporului de la noi şi trăeşte şi astăzi ca „sfânt“.

Cine se va interesa de activitatea lui va putè avea ocasia sĕ-i vadă tóte manuscriptele, precum şi o relativ destul de bogată corespondenţă, pe care o purta cu călugării de prin România — la esposiţia Asociaţiunii.

*

Acésta este — în liniamente generale — viéţa şi activitatea lui Picu Pătruţ, care din atmosfera sgomotósă a vieţii s'a ştiut retrage în liniştea netulburată de patimi a chiliuţei lui, spre a se împodobí cu ce póte avé o viéţă mai sublim şi spre a lăsa urmaşilor o pildă vie despre cum trebue jertfită viéţa pentru un bine mai înalt.

Tot ce a produs viéţa lui e pe cale de a fi înghiţit de spiritul modern al indiferentismului pentru-ce e ideal. Verşurile lui, cari erau înainte cu câteva decenii o comóră comună a consătenilor mei, azi abia de mai rĕsună pe buzele câte unei femei bĕtrâne, ce-şi numĕră zilele şi mâne-poimâne ele vor dispăre din viéţă, pentru-ca sĕ rĕmână încredinţate hârtiei îngălbinite, care şi ea s'a rărit dureros de tare. Azi e o sĕrbătóre, când mai poţi auzí o melodie şi un verş de al lui Picu, dar' mâne va fi o zi de ruşine pentru noi, dacă vom da uitării viéţa şi mai ales productele vieţii acestui om, care se ridică atât de sus peste epoca lui şi peste atmosfera sgomotósă a unei vieţi ce şi-a uitat rostul ei adevĕrat.

Sĕlişte, în 15 Iulie 1905.

Onisifor Ghibu.

Nr. 720 [202] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **învĕţătoriu** al II-lea la şcóla confesională din comuna **Tălmăcel**, protopresbiteratul gr. or. al Sibiiului, se publică concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

Salariu anual 600 cor. din cassa bisericei, cuartir liber în edificiul şcólei şi lemnele trebuinciose.

Primul cuincuenal se asigură după 5 ani de serviciu în comună.

Reflectanţii la acest post vor avé a'şi aşterne suplicile concursuale instruite în sensul normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în comună spre a'şi dovedí desteritatea în cântări şi tipic în biserică.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parohial.

Sibiiu, 9 August 1905.

Ioan Papiu
protopresb.

Fischer & Comp.

şcóle de pomărit

Nagyenyed (Alsó-Fehérmegye)

Şcólele nóstre de pomărit în estensiune de 40 jug. catastrale sunt în Transilvania cele mai mari şi cele mai bogate.

Stoc: 80,000 altoi, de tóte formele, în soiurile cele mai nobile.

1 milion pădureţi (sujete) de tóte speciile, plante puternice.

1 milion gledici, plantele cele mai bune pentru garduri vii.

1 milion acăţi (salcâmi), tari şi frumoşi, acomodaţi pentru plantare de păduri.

Arbori solitari, de promenade, şi tufişe decorative. (201) 1—12

Catalóge gratis.

Pe cei interesaţi îi învităm cu stimă la cercetarea şcólelor nóstre de pomărit.

Maşină de scărmănat

se vinde cu preţ fórte eftin. Se póte vedé în Cisnădie nr. 102. — Informaţiuni la administraţie. (198) 2—2

Ludovic Ferencz,

croitor de bărbaţi,
Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 12.
recomandă p. t. publicului
pentru sesonul de tómnă

noutăţile

sosite chiar acum, **pentru haine de bărbaţi stofe englezeşti, franţuzeşti şi indigene,** din cari se esecută după mĕsură cele mai moderne vestminte precum: **Sacko, Jaquete, fracuri şi haine de salon,** cu preţuri fórte moderate.

Deosebită atenţiune merită noutăţile de stofe pentru **pardisiuri** şi „**Raglam**“, cari se află totdéuna în deposit bogat.

Asupra **reverenzilor** confecţionate în atelierul meu îmi permit a atrage deosebita atenţiune a on. domni preoţi şi teologi absolvenţi

In casuri de urgenţă confecţionez un rînd complet de haine în timp de 24 ore. [196] 3—6

Eu

nu cunosc pentru îngrijirea pielii, în special pentru a alunga pistruii şi a avé o colóre delicată a feţii, un săpun medicinal mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca doi băieşi)
Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata în farmacia „la urs“ (piaţa mică), la I. B. Misselbacher sen. (piaţa mare), G. Meltzer (str. cisnădiei şi guşteriţii 25), prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei), Carol Arz (strada cisnădiei), cum şi în Sighişóra la farmacistul W. Lingner. (89) 10—25

Nr. 515 1905. [192] 3—3

Concurs din oficiu.

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** din comuna **Sâniacobul de murĕş**, din protopresbiteratul Turda, se escrie concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“, pe lângă următórele emolumente:

Salariu 600 cor., şi anume: din repartiţie 280 cor., din folosirea unor pământuri ale şcólei 200 cor., din stole cantorale 20 cor., din un eventual ajutor din fondul şcolar eparhial 100 cor., cuartir în edificiul şcólei, grădină şi lemne de foc.

Postul este împreunat cu cantoratul

Reflectanţii sĕ 'şi aştérna petiţiile instruite în regulă în terminul indicat, subsemnatului oficiu.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu oficiul parohial concernent.

Turda, 25 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Jovian Murĕşianu
protopresbiter.

[194] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Pentru **edificarea şcólei gr. or. din Rod**, protopresbiteratul Mercurii, se escrie licitaţie minuendă pe ziua de **21 August v.** (3 Septembre n.) 1905 la 2 ore p. m.

Preţul strigării e de 28932 cor. 97 fil.

Comuna bisericéscă dă năsipul, varul, pétra şi cărămida, a căror preţ se detrage din suma de sus.

Licitanţii au a depune un vadiu de 10% de la preţul strigării.

Condiţiunile detailate dimpreună cu planul şi preliminariul de spese stau la vedere publică în cancelaria comunală din Rod în orele oficióse, unde se va ţiné şi licitaţiunea.

Rod, în 1/14 August 1905.

Biroul comitetului parohial.

Ioan Moga paroh-president.
Vasilie David notariu.

Copilă de şcólă

ori **domnişóră** se primeşte cu întrégă întreţinerea la dómna **M. Müller, Sibiiu**, str. viţeilor nr. 5. (199) 2—2

* * *

Mărindu-se o ţĕsătorie se află de vînzare o

maşină de scărmănat

care se póte vedé şi în funcţiune. — Informaţiuni la Administraţie. (208) 1—2

* * *

Franzelăria

Petru Moga

Sibiiu

Quergasse nr. 1 (l. promenada Bretter).

Premiată la Esposiţia industrială a mes. rom. 1892.

Recomândă onoratului public român pe tot timpul festivităţilor „Asociaţiunii“ diferite **cornuri, franzele,** cum şi **cornuri de lux vieneze** şi **cornuri vanille**; la comandă **cornurile Esposiţiei 1892, cornuri Stefanie** şi **Sendvits Wecken.**

Tot ací se primeşte un băiat la învĕţătură. [195] 3—3

Cea mai mare prăvălie ardeleană de pălării

FRITZ CONNERTH, palărier

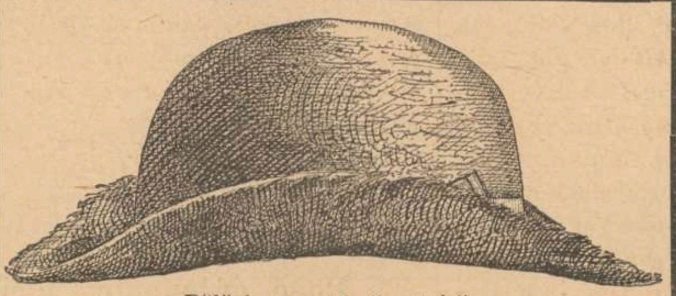

Pălărie preoţéscă pĕrósă.

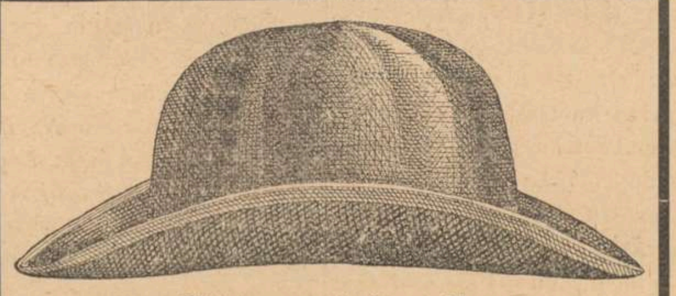

Pălărie preoţéscă netedă.

Sibiĭu
strada cisnădiei nr. 1

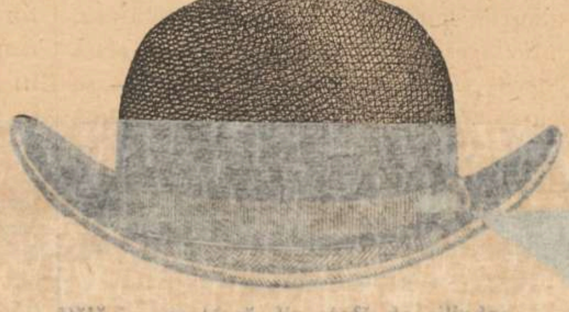

Pălărie preoţéscă din stofă de cilindre.

Sibiĭu
strada cisnădiei nr. 1

Se recomândă ca specialitate în cele mai fine **pălării preoțești** în tóte formele și calitățile ca de mĕtasă, de pîslă netedă și de pîslă pĕrósă în cea mai bună calitate și cu prețurile cele mai eftine. — La comande din afară este a se indica esact adresa, cum și soiul și mărimea pălăriei.

Cu tótă stima

Fritz Connerth.

[186] 6—21

IULIU ERŐS

Sibiiu, strada cisnădiei nr. 3.

Cel mai mare deposit ardelean

de **orológe, juvaericale, aurării** și **argintării**. Iși recomândă cu prețuri eftine tóte produsele din speciile **orologeriei** și **aurăriei.**

Schimb și cumpĕrare de aur, argint, diamant, mărgele, monede de aur și argint, etc. [191] 3—20

Fie-care obiect de aur și argint, cumpĕrat de la mine, e probat și esaminat din oficiu și pe fie-care bucată se vede precis proba oficiósă (k. u. k. Punze), și afară de aceea se garantéză în scris veritabilitatea obiectelor.

Prețcuranturi ilustrate la dorință gratis și franco.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. — Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 87 Sibiiu, Sâmbătă 13/26 August 1905 *Anul LIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pe monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei cr 30 fil. rĕndul cu litere garmond

Două ordonanțe.

Sibiiu, 26 August n.

Am făcut în numĕrul trecut amintire despre cele două ordonanțe date din partea domnului ministru de culte și instrucțiune publică în scopul, ca limba magiară sĕ fie propusă *mai cu succes* în școlele confesionale nemagiare, și prin acésta magiarisarea țerii sĕ facă earăși un pas înainte.

Cutezăm a spune, că o încercare zadarnică va fi și acésta, precum au fost tóte încercările de natura acésta din trecut. Scopul pe care 'l urmăresc ordonanțe de conținutul celor două din întrebare, nu va fi ajuns nici-odată în Ungaria.

O Ungarie unitară magiară, *după limbă,* nu va esista nici-odată; dar' va esista, după-cum a esistat mai bine ca o miie de ani, o Ungarie unitară *după sentimente,* o Ungarie compusă din mai multe popóre. Și credința nóstră este, că și dl ministru de culte și instrucțiune publică o știe acésta fórte bine, dar' în situația încurcată de astăzi avênd trebuința de popularitate, crede că pe calea acésta și-o póte câștiga, pe calea asupririi naționalităților nemagiare.

Póte că vom mai avé ocasiune sĕ ne spunem cuvêntul asupra politicei de magiarisare a actualului guvern ungar. De astădată ne mărginim a resuma cuprinsul acestor două ordonanțe, care e următoriul:

In prima ordonanță ministrul face constatarea, că legea de la 1879 n'a dat ródele așteptate, după-ce de la intrarea ei în viéță până astăzi poporațiunea țerii n'a învĕțat *întrégă* ungurește, ci mai sunt încă 40% din ea, cari nu cunosc limba statului; ear' dintrĕ nemagiari 83% nu înțeleg și nu vorbesc ungurește. Dintrĕ școlele nemagiare în 1340 limba magiară n'a fost predată cu succes. După domnul ministru acésta e o stare de lucruri, care *nu mai póte fi tolerată.* De aceea ordonéză, ca în consonanță cu aceea ce ordonase ministrul Wlassics la anul 1902, în școlele poporale cu un învĕțătoriu, numĕrul orelor pentru învĕțarea limbei magiare în vorbire sĕ fie 9 într'o sĕptĕmână, ear' pentru învĕțarea limbei materne și magiare în scriere și vorbire sĕ se întrebuințeze 8 ore în sĕptĕmână. Tot pentru aceste obiecte la școlele cu doi învĕțători sĕ se întrebuințeze 15, respective 13 ore în sĕptĕmână, la școlele cu trei învĕțători 17 respective 19 ore, la școlele cu patru învĕțători 20 respective 25 ore, la școlele cu 5 învĕțători 18 respective 24 ore, și în fine, la școlele cu șése învĕțători 18 respective, 24 ore în sĕptĕmână. *Jumĕtate din orele fixate pentru instruirea în scriere și cetire în limba maternă și magiară, negreșit sĕ se întrebuințeze pentru învĕțarea scrierei și cetirei în limba magiară, deóre-ce numai astfel se póte garanta scopul instrucțiunei, ce 'l indică legea.*

Inspectorii de școle vin îndrumați sĕ controleze, ca dispozițiile acestea sĕ fie întocmai esecutate, și unde se vor convinge, că învĕțătoriul pórtă vina, că nu se ajunge resultatul dorit, se procedeze astfel: *a)* dacă învĕțătoriul nu posede limba magiară, și de aceea nu o propune cu succes, sĕ inițieze procedura pentru a fi delăturat și înlocuit cu altul; *b)* dacă știe învĕțătoriul ungurește, dar' din neglijență nu produce cu elevii resultatul așteptat, sĕ se facă raport ministrului pentru a'l trage în cercetare disciplinară, pe motivul că *„a pĕcătuit în contra aplicării limbei statului, stabilită în lege“. Dacă au fost ridicați din post unul după altul doi învĕțători de la vre-o școlă comunală sau confesională pentru negligență în predarea limbei magiare, o astfel de școlă se va închide și în locul ei se va înființa școlă de stat.*

A doua ordonanță se refere la *preparandiile confesionale nemagiare,* și cuprinsul ei e pe scurt următoriul:

In preparandii pot fi primiți numai elevi, cari au terminat 4 clase secundare sau civile, după-ce vor fi făcut un esamen de primire. Inspectorii însĕ sĕ fie cu mare grije și sĕ se convingă dacă elevii primiți astfel posed în adevĕr atâtea cunoștințe din limba magiară, limba maternă, aritmetică, geografie și istorie, câte se predau în cele patru clase secundare, ori civile? In cas contrar, sĕ facă raport ministrului.

Inspectorii sĕ visiteze preparandiile nemagiare cel puțin *de două-ori într'un an,* sĕ fie de față la esamenele de încheiere a cursurilor I, II și III și sĕ raporteze ministrului.

Inainte de începerea esamenelor, inspectorii *sĕ censureze lucrările scripturistice din limba magiară,* ca sĕ-și pótă face ideie, întru cât candidații corĕspund cerințelor privitóre la cunóșterea limbei magiare. *Lucrarea din limba magiară nici de cât nu póte fi o traducere, ci o temă lucrată liber despre vre-un subiect óre-care din istoria patriei, istoria literaturii magiare sau din sfera pedagogiei.*

Pentru a se puté stabilí pregătirea candidatului în vorbirea magiară, servesc rĕspunsurile din gramatica limbei magiare și a istoriei literaturii magiare. Dacă din aceste studii inspectorul n'ar puté sĕ-și formeze o judecată despre pregătirea candidatului în limba magiară, *îi stă în drept a pretinde rĕspunsuri în limba magiară și din alte obiecte de învĕțămênt.*

De la candidat se pretinde a dovedí, că *știe sĕ predee limba magiară.* Deóre-ce o judecată despre acésta se póte forma numai din praxă, *e dator fie-care candidat a ținé înaintea comisiunei esaminătóre o prelegere practică din limba magiară.*

Acesta e cuprinsul celor două ordonanțe ministeriale, menite, cum se vede, sĕ înlocuiască faimosul proiect de lege al lui Berzeviczy, pentru-că după-cum s'au convins cetitorii din resumatul dat, ordonanțele au de basă aceleași idei pe cari a fost clădit și proiectul lui Berzeviczy. Și lucru ciudat, pe când presa magiară ține de nelegală ori-ce disposiție luată din partea actualului guvern, despre ordonanțele acestea n'a spus nici o fóie magiară că trebue sĕ li-se *denege* esecutarea.

Dar' esecute-se! Resultatul magiarisării cu sila va fi și în viitor acela care e astăzi: un resultat negativ. Despre asta suntem siguri.

Salutul dlui Mocsonyi.

Am amintit în rapórtele nóstre despre ședințele adunării generale de ĕstan a „Asociațiunei“ faptul, că domnul *Alexandru Mocsonyi* a salutat adunarea generală cu o frumósă scrisóre, care a fost primită cu sgomotóse aclamări la adresa domnului *Mocsonyi.* Dăm acum în intregime scrisórea, care era de următoriul cuprins:

Onorată adunare generală! Domnule president! Asociațiunea serbéză de astădată o serbare rară și — amĕsurat pregătirilor în stil mare făcute — chiar grandiósă: Inaugurarea festivă a museului nostru istoric și etnografic.

Museele se rangează în categoria institutelor culturale mai înalte. Intemeierea unor asemenea institute constitue un eveniment important și însémnă în viéța culturală a popórelor cu drept cuvênt o istorică peatră de demarcare, căci dovedește că s'a trezit deja interesul și pentru trebuințele culturale mai înalte. In mĕsură potențată revine însĕ acésta importanță istorică serbării nóstre inaugurale, după-ce poporul nostru se află încă așa zicênd, pe pragul culturii sale naționale.

Firește, nu din vina sa!

Nu există dór' în patria nóstră popor, care ar fi avut o luptă de esistință atât de grea ca poporul român. Veacuri pline de vifore și furtuni au apăsat cu greutate de plumb asupra acestui popor. Părăsit de lamura elementelor sale conducĕtóre, aruncat secoli de-a rêndul fără apărare în calea valurilor devastătóre ale popórelor barbare și — prin o uniune, fără păreche în istorie, a celor trei națiuni compatriotice ale sale — desbrăcat până la nuda esistință chiar și de dreptul seu de om, a căzut acest popor pentru un alt șir de secoli în o stare de letargie națională.

Dar' dacă acest popor cu tóte aceste s'a trezit din somnul seu secular prin zorile erei libertății popórelor, înviat, ca și din morminți, din ruinele medievale la viéță nouă în neștirbita integritate a individualității sale naționale, ca inspirat de schinteia divină a conștiinței sale naționale sĕ pornéscă cu vigóre juvenilă pe căile culturei moderne: apoi este acésta o probă eclatantă a vitalității indestructibile a acestui popor, a unei vitalități, care ne luminéză acum din nóptea întunecósă a acelui trecut posomorît ca și o stea strălucitóre și mult promițĕtóre, căci în acésta vitalitate indestructibilă residă puterea elementară a aspirațiunilor nóstre naționale culturale.

Ear' în legitimitatea incontestabilă a acestor aspirațiuni zace puterea lor morală. Căci, iarăși putem zice, că în patria nóstră, și póte chiar departe peste marginile ei nu esistă popor, ale cărui aspirațiuni culturale ar fi mai legitime, decât cele ale poporului român. Nu esistă aspirațiuni mai inofensive de cât acestea; nu esistă aspirațiuni, de cari ar sta mai departe ori-ce tendințe agresive, de cât acestea. Nu în sarcina altora, nu cu vătămarea și păgubirea drepturilor și libertăților altora, ci numai cu mijlócele propriului fond de viéță voim sĕ realisăm aceste aspirațiuni, respectând strict tóte stăruințele legitime ale altora, reclamând însĕ și pentru noi aceeași respectare a stăruințelor nóstre similare; voim a realisa aceste aspirațiuni ale nóstre, nu numai în propriul nostru folos, ci și spre binele și mărirea patriei. Și legitimitatea unor asemenea aspirațiuni este negreșit incontestabilă.

Ei bine, un popor de o asemenea vitalitate și cu aspirațiuni de o asemenea legitimitate póte priví liniștit cu credință în viitorul seu. Și — sunt convins — că poporul român, pe lângă tóte greutățile firești, împreunate cu acéstă mare problemă culturală, și în ciuda diferitelor piedeci artificiale încă esistente, va da înainte din succes în succes, amĕsurat împrejurărilor, când mai repede, când mai încet, dar' totdeauna cu pas sigur.

Unui asemenea succes frumos este dedicată și acéstă frumósă și importantă serbare.

Un succes este acesta, care dór' ne îndreptățește a spera și alte succese. Dar' nu din singuraticele succese — ori cât de îmbucurătóre ar fi ele — ci din credința în Dumnezeu și din iubirea de neam își trage poporul român nădejdea într'un viitor mai frumos. Și aici se confirmă de nou adevĕrul concepției creștinești, că din credință și iubire răsare nădejdea.

Planeze deci geniii acestor virtuți cardinale creștinești și asupra serbării nóstre inaugurale, și când acești genii cu bătaia aripelor lor aduc în vibrare atmosfera națională, resimtă cu nobilă însuflețire tóte inimile românești — ori unde s'ar afla — aceste vibrațiuni, căci serbarea acésta este — o serbare națională istorică.

Eu însĕ — de-și spre marea mea părere de rĕu reținut prin debila mea sănĕtate — sunt cu tot sufletul în mijlocul dvóstrĕ.

Birchiș, August 1905.

Alex. Mocsonyi.

Situațiunea.

Consiliu de corónă s'a ținut zilele trecute în Ischl, sub presidenția Maiestății Sale Impĕratului și Regelui nostru Francisc Iosif, dar' despre hotărîrile luate nu a putut străbate în publicitate nici o știre positivă. La tot casul hotărîri de mare importanță, dictate de gravitatea situațiunei politice în care ne aflăm, au fost puse pe hârtie cu preaînalta învoire, pentru-ca sĕ fie esecutate. Viitoriul apropiat are sĕ ne facă sĕ le cunóștem.

Un lucru însĕ se spune fără reservă din partea celor ce au luat parte la consiliul de Corónă, a nume, că Maiestatea Sa stă în chestia militară pe punctul de vedere pe care s'a pus din capul locului, și nu e aplecat sĕ cedeze sub nici o condițiune. Intelegerea deci cu coaliția magiară este eschisă cu desĕvêrșire.

De aici combinațiuni multe și feliurite. Se crede că prim ministrul ungar Fejérváry are deja consentimentul corónei, că în 15 Septembre, când se redeschide dieta, sĕ pună pe masă imediat proiectul de lege despre *votul universal,* cum și alte proiecte de lege, menite sĕ câștige popularitate guvernului în cercurile mai de jos, și sĕ abată lumea de la vorbele late și nerealisabile ale coaliției.

In cas că coaliția va împedeca mersul regulat al trebilor și n'ar vota legea votului universal, parlamentul va fi de nou prorogat, până la Ianuarie anul viitor, când apoi va fi disolvat și vor fi ordonate alegeri noue, în speranța, ca până atunci lumea va întórce coaliției spatele și va scóte din urnă o majoritate credinciósă tranzacției de la 1867.

Tóte acestea sunt însě numai combinațiuni, pentru-că cum am spus, despre hotărîrile luate în consiliul de corónă nu s'a dat ziarelor nici o informațiune. Un raportor de la cea mai credincióśă gazetă față de guvernul ungar cerênd prim-ministrului Fejérváry informațiuni despre resultatul consiliului de corónă a primit rěspunsul *sě fie cu răbdare*, căci și guvernul trebue sě aibă multă răbdare!

Mai mult nu i-a spus. Dar' 15 Septembre nu e departe, și atunci póte că vom ști totuși ce s'a hotărît în Ischl pe la începutul sěptěmânei acesteia.

După o telegramă sosită din Budapesta, dl prim-ministru Fejérváry a declarat, că tóte combinațiunile făcute pe tema celor hotărîte la Ischl sunt pure invențiuni fantastice, deosebi în ce privește multele proiecte de lege, pe cari guvernul ar avé intențiunea sě le presenteze dietei.

Esposiția „Asociațiunii“.

— Voci de presă din România. —

Incă n'am ajuns la rînd sě dăm raport despre *esposiția* aranjată din partea „Asociațiunei“ cu ocasiunea serbărilor, cari încă nu s'au terminat în Sibiiu, dar' ne vom împliní datorința și în privința acésta. Până atunci lăsăm sě urmeze unele voci din presa română din regat asupra *importanței* acestei esposițiuni.

„Voința națională“, organul partidului național-liberal din România scria în chestia acésta în numěrul de Marți un frumos prim-articol, din care estragem părțile următóre:

„ . . . . . Frații noștri de peste munți, Românii din Ungaria, își serbézǎ biruințele lor pe terenul național și cultural, dovedind că sunt vrednici a sta în lupta pentru bunurile cele mai sfinte ale omenimei, *pentru limbă, cultură și naționalitate*, pentru neatârnarea *economică și culturală*, alături cu Germanii și cu Ungurii. Prin esposiția de la Sibiiu se dă putință tuturor, celor de dincolo, celor de aicea și Românilor din Bucovina, Besarabia, Bulgaria, Sêrbia, Turcia și Grecia, de a vedé nu numai cu ochii minței, din cărți, din auzite, dar' chiar de-a pipăí dovezile materiale, că Românii sunt în stare *a-și însuși tóte resultatele culturei moderne*, că se amăgesc sau vor sě amăgéscă pe alții aceia cari tăgăduesc Românilor asemenea aptitudini.

Indemnăm în deosebi pe Românii din România liberă sě iee cunoștință de acésta manifestare grandiósă a energiei naționale și culturale a neamului nostru, și mai ales sě iee hotărîrea nestrămutată de a muncí fără preget pentru a înălța pe țeranul și orășanul din România liberă, deocamdată măcar la acea tréptă pe care au ajuns țeranii și orășenii români peste munți, și chiar sě le putem sluji de model în tóte privințele, căci dór' aci nu avem de luptat cu greutățile cu cari se luptă ei acolo. Tot-odată atragem luarea aminte a Românilor de la noi asupra Ungariei și a Românilor de acolo. Suntem datori sě cunóștem pe toți vecinii noștri din fir în păr, dar' mai ales pe aceia cari la hotarele nóstre au făcut aprópe aceea ce Japonezii au făcut în rěsăritul depărtat. Trebuie sě cercetăm și sě cunóștem și greșalele ce Românii au făcut în luptele lor, căci un om cuminte și un popor cuminte trage folóse nu numai din ceea-ce face bine, dar' și din ceea-ce greșește. Insuși faptul de a se supune la fie-care moment la critică nepărtinitóre, de a-'și cerceta și cântărí faptele, de sunt bune ori de sunt rele, e pasul cel mai mare pentru îndreptare, e începutul domniei iteligenței luminate asupra imboldurilor și patimilor, cari pot fi o putere binefăcětóre dacă sunt stăpânite și îndreptate, dar' și o pricină de nenorocire, dacă ajung stăpâne și întunecă lumina curată a inteligenței și falsifică adevěrul, înlocuind realitatea prin iluzii și halucinații primejdióse.

De la Românii din Transilvania un lucru, cu bună sémă, trebuie sě 'l învěțăm: a fi mai energici și mai consecuenți, a avé mai multă încredere în noi, și mai ales a respinge ca o ocară și o jignire părerea celor cari nu de mult au spus'o fățiș, ear' acum o cred în inimele lor, că Românul e menit sě fie în veci umilit.

De la Sibiiu și de la Românii de dincolo trebuie sě învěțăm că nu se cuvine sě ne lăsăm sórtea pe séma întêmplărei, sě nu ne închipuim că lucrurile vor merge bine și de la sine, că nu avem a căuta de interesele cele mari ale țerii, ci numai de interesele nóstre personale. La noi prea ne-am învěțat a nu face jertfe.“

„Cronica“ din București scrie asemenea un prim articol în numěrul de Mercuri. Estragem din el următórele:

„Pentru a judeca după esposiție vitalitatea națiunei române ce locuește în Ardeal și în Ungaria, e de observat, înainte de tóte, că poporul român a scăpat de abia de o jumětate de secol de iobăgie și că are necontenit a lupta cu porniri contrare desvoltării sale naționale. Acéstă situație trebue sě se resimtă în esposițiunea ce s'a organisat, fiind-că cultura fraților noștri din Ungaria nu este cea a unui popor trăit și desvoltat în lumina și căldura sórelui libertății, ci cea crescută la umbra robiei.

Cu atât mai mare e meritul lor! Căci cu tóte suferințele ce le-au îndurat și îndură și cu tóte luptele ce le-au susținut și le susțin încă, ei au putut sě-și conserve ceea ce are o națiune mai scump, *graiul*. Dar' ei au făcut mai mult de cât atât: ei au conservat întréga ființă etnică ce face din noi și ei o singură unitate națională. Pentru a face dovadă de acésta, ei au organisat esposițiunea lor, și Românii din tóte țěrile locuite de Români s'au dus acolo, ca sě se bucure împreună și sě se convingă de acésta.

Da, secolii de iobăgie și de dominație străină n'au putut desființa națiunea română din Ardeal și Ungaria, sclăvia și suferințele nu i-au înfrânt, curagiul în luptă și legile ungare mai moderne, cari opresc pe frații noștri din Ungaria de a da generațiilor o educație națională și le impune în școlă o limbă pe care o urěsc, n'au alterat și nu alterézǎ în nimic ființa etnică a naționalității române. Acéstă dovadă o face esposiția din Sibiiu celor cari o visitéză, ear' museul va fi o dovadă permanentă de acésta și pentru cei necredincioși.

Dar' cei-ce visitéză Sibiiul nu au numai a face acéstă constatare îmbucurătóre. Ei au și ceva de învěțat de la frații noștri din Transilvania și Ungaria. Chiar noi din România liberă și independentă avem ceva de învěțat de la ei. Ceea-ce avem de învěțat nu e cum se luptă și se conservă caracterul etnic al națiunii, ci *mijlócele prin cari Românii au putut și pot resista în lupta lor.* Aci nu ne gândim nici la frumósa societate numită „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ întinsă peste tótă Transilvania și Ungaria și care ține viu sentimentul unității naționale, și nici la jertfele lor personale, ci la cu totul altceva: *la organisarea lor economică.*

Băncile pe cari Românii din Transilvania și Ungaria și-le-au înființat și cari prosperă, sunt un element puternic de resistență și progres, căci ele au putința de a sprijiní pe român, a'l întări economicesce și a'l face astfel resistent la loviturile ce ar puté primí, a'l pune în putință de a lupta pentru naționalitatea din care face parte pe séma sa și a contribui la propășirea ideii naționale, lucru ce nu se póte face fără de jertfe materiale, dar' cari jertfe sunt cele mai legitime.

Organisația băncilor de acolo, dar' mai cu sémă administrarea lor și activitatea ce ele desfășură — pot servi ca esemplu nouě chiar din România-liberă și independentă, cari ne dăm aci în libertate séma de importantul rol ce 'l jócă economia în desvoltarea națională.

Ideia unei esposițiuni cu caracter etnic la Sibiiu a fost deci o idee fericită patriotică, nimerită, fórte necesară și cu urmări folositóre; de aceea nu putem de cât sě felicităm „Asociațiunea“ pentru ideia ei și a invita pe Românii, ca sě se ducă la Sibiiu spre a o visita, acum și mai târziu, căci prin museul creat esposiția va deveni permanentă.

Museul deci în afară de scopul sěu cultural va forma, sě sperăm, un nou mijloc pentru a menține unitatea națiunii române“.

Intrunirea publică de la Ileandea-mare.

— Raport special. —

— 15 August n.

(Fine.)

Ia apoi cuvêntul Dl Dr. *Teodor Mihali*, care cu mare vervă oratorică rostește o vorbire mai lungă, care în continu era întreruptă de aclamațiuni de aprobare.

După terminarea vorbirei Dlui Dr. Mihali ia cuvêntul părintele Pahoniu Pop, și după *aprobarea* celor rostite de dl Dr. Mihali și a ținutei lui și consoților deputați din clubul naționalist, cetește următórea propunere: „Alegětorii cercului electoral Ileanda mare ascultând darea de sémă a deputatului lor Dr. Teodor Mihali, își esprimă mulțămitele cele mai căldurós̆e față de domnul deputat pentru ținuta sa vrednică și pentru activitatea sa cinstită românéscă desvoltată în parlament. In același timp îi votézǎ cea mai deplină încredere și îl rógă sě voiască a continua cu perseveranță lupta începută întru realisarea programului partidului național român“.

Propunerea se primește cu entusiasm din partea tuturor.

Urmézǎ organisarea în partid național român a alegětorilor din cerc. Se esmite o comisiune candidătóre de 3 inși. Comisia candidătóre prin referentul Dr. *Clemente Barbul* propune și adunarea unanim primește de:

President: Dl Simeon Petrice, protopop în Sinișna; vicepresidenți: Pachoniu Pop preot în Lesna-mare, Ioan Barbul, preot în Bârseul-mare; secretariu: Dr. Clemente Barbul advocat în Dej; cassariu: Ioan Mureșan, preot în Valea-groșilor; membri în comitet: 1. Gregoriu Crăciunaș, preot în Ciubanca-mare, 2. Alexandru Bota, preot în Mesteacăn, 3. Nicolae Cosma, preot în Ileanda-mare, 4. Ioan Vaida, faur în Ileanda-mare, 5 Vasilica Bude, econom în Ileanda-mare, 6. Ilie Centea, preot în Căpîlna, 7. Aurel Bilț, preot în Rus, 8. Eugeniu Lazar, proprietar în Lemniu, 9. Nicolae Lazar, primariu în Purcăreț, 10. Grigore Lazar, proprietar în Glod, 11. Petru Bui, preot în Săcătura, 12. Petru Petrișor, preot în Șasa, 13. Ioan Pocol, preot în Buzeș, 14. Ioan Bizare, preot în Poiana 15. Constantin Micu, preot în Vima-mare 16. Ioan Roman, preot în Vima-mică, 17. Gavriil Hosszu, preot în Fodora-română, 18. Augustin Dragan, logotět în Chiseni.

Presidentul dl Simion Petrice, protopop, mulțămește pentru încrederea pusă în el și promite, că va fi la înălțime. Provócă alegětorii, ca sě nu asculte de profeții strěini și mincinoși, ci la tóte ocasiunile de manifestări naționale și politice sě se adreseze lui, și sě lucre în înțelegere cu dînsul. Constată că de la organisarea parlamentului, dintrě antecesorii deputați ai cercului, — ba nici din cercurile comitatului întreg, — nu s'a aflat barem unul, care sě'-și deschidă gura în parlament și sě aducă înaintea dietei nedreptățirile și suferințele poporului. Antecesorul deputat Simon Lajos, pe care aprópe 3 decenii l'ați distins cu încrederea vóstră, nici când nu și-a ținut darea de sémă, ci numai prin strîngere de mână a încercat a se încuiba în inimile vóstre nevinovate. — Dl Dr. Teodor Mihali a fost primul deputat, nu numai în cercul nostru electoral, dar' și în celelalte cercuri ale acestui comitat, care și-a ridicat vocea în parlament și care astăzi cu tótă dragostea, ce o are totdeuna față de voi, vine și ne dă sémă despre activitatea sa parlamentară de până acuma. Trăiască iubitul nostru deputat Dr. Teodor Mihali!

Apoi ia cuvêntul Dr. *Alexandru de Vaida Voevod.* Cu colori vii descrie în resumat luptele și fasele politice din țară începênd de la anul 1848. Face apoi critica stărilor de astăzi și arată cum tóte promisiunile bărbaților politici ungari, ba chiar legile sancționate, au fost nesocotite. Caracterisézǎ partidele magiare pe cari numai hegemonia de rasă și nisuința de a ajunge la puterea de stat le îndémnă la luptă înverșunată ce o desfășură, lăsând baltă interesele economice ale țării, — ba aducând țara în conflict cu coróna și cu alte interese vitale, — a creat o criză a cărei descurcătură azi abia se póte prevedé.

Face asămănare între calul îmbuecit și între calul robotit în muncă continuă și la urmă tot cu calul căsnit scoți povara și carul din noroiu. Așa va fi și cu noi.

Iată, ministrul de interne dl Kristofy de voie — de nevoie promite vot tuturor (aclamațiuni și aprobări lungi). Dacă în adevěr va da, fie sigur că poporul desmoștenit azi de dreptul electoral și alte drepturi va scóte carul din noroiu și-'l va duce mai neted de cât caii îmbuecițí de până acuma.

La insistința publicului înflăcărat până la culme, ia cuvêntul a doua-oră dl deputat Dr. *Stefan C. Pop.*

Cu o voce tunătóre, a cărei echou îl reda și dealul din față, ține o vorbire fascinătóre, între aplausele nesfîrșite ale publicului.

Intrè altele zice, că glasul Românilor de mult nu a fost dorit și ascultat.

A venit vremea, că nu numai la ocasiuni restrînse și din colónele ziarelor sě ne rostim tot cu procurorul la spate, ci în casa țării, — sě audă și coróna și lumea.

Noi avem drepturi strămoșești și inscrise în legea firei. Sě pretindem sus și tare nesovăiți realisarea lor. Noi vorbim și pășim deschis, dar' și pretindem hotărît, căci dacă tributul nostru în sânge și avere este bun pentru țară și tron trebue sě fie bun și respectat din partea tuturor și dreptul nostru.

Brazda s'a tras, plugul ară, sě sěmănăm. Altarul legei nóstre, dulcea nóstră limbă și datinile strămoșești le-am conservat, — cu ele ne vom crea și mândrul și mărețul nostru viitor!

Fiți, frați alegětori, bravi ca și până acum. Așa vor fi cu voi toți Românii și celelalte naționalități. Unii de alții sě ne îndemnăm.

Sfîrșește cu: Trăiască bravul vostru deputat, dl Dr. Teodor Mihali și alegětorii români din Ileanda-mare.

Era către séră, adunarea sfîrșită, dar' mulțimea tot neclintită stătea, la locul ei, nu'i venia sě se despărțéscă, ci cu ochi lacomi și umezi de lacrimi urmăria persónele vorbitorilor. Erau de față și 2 pretori și 12 jandarmi postați în drum. Poporul privia la ei ca și cum ar zice cu fală: Ei, vedeți ce domni avem, nu ne temem.

Când trăsurile stăteau gata, de plecare pentru a duce pe iubiții óspeți din comuna Ileanda-mare, alegětorii care de care se grăbiau pentru a le strînge și mulțumi, a le săruta mâna și a le mulțămi.

La despărțire un uragan de „sě trăiéscă“ din partea alegětorilor petrece pe iubiții óspeți, până ce ies din comună.

Influințele desastróse ale alcoholului asupra organismului omenesc.

De Octavian G. Simtion

(Urmare.)

Pagubele materiale făcute de acești scelerați se ridică la fabulósa sumă de 19 milióne dolari, ceea ce în bani de ai noștri face preste 50 milióne coróne.

Statele unite numěră în present 350.000 věduve după bețivi și preste 1½ milion orfani minori. (Conf. Heinrich, Statistik und ihre Dinste.

Aceste date pentru cel-ce nu a pătruns și nu cunóște în deajuns influințele cele detestabile ale alcoholului vor păré esagerate. Dar' durere, ele cuprind un adevěr prea învederat.

Este un proverb german, care caracterisézǎ potrivit sórtea bețivelor zicênd: In păhar mai mulți se înécă decât în mare“, ear' un mare economist prusian a zis despre beție așa: „Die Trinksucht ist der tüchtigste Todengräber.“ (Patima beției este cel mai isteț cioclu).

Dacă ne întórcem acum privirile asupra acestei „burueni veninóse“ — cum i-a plăcut unui distins fruntaș al bisericei nóstre a numí beția, — la poporul român și cu deosebire la noi Românii de sub coróna sf. Stefan, de-și — ce e drept — nu putem afirma că stăm pe acelaș grad cu neamurile amintite mai sus, dar' cu tóte acestea este bine știut că și poporul nostru a pășit destul de adânc în abizul alcoholului, și persistând pe calea apucată, prea ușor póte întrece alte popóre, căci condițiunile favorabile acestui povârniș, cum este necultura, ignoranța și indolența — durere — încă tot esistă în sinul neamului românesc.

Lucrul trist ce mĕ îndreptăţeşte la acéstă aserţiune îngrijitóre este sumedenia titlilor, cari ţĕranului nostru — ba şi inteligenţei — i-se par că'l îndreptăţesc a da bineţă jupânului Iţig sau altui parazit al satelor nóstre, titli cari uşor îl trag în mréja patimei.

Românul bea de bucurie, bea de supărare, bea sĕ-'şi uite năcazurile, bea sĕ-'şi alunge obosé'a, bea în cinstea vre'unei isprăvi bune, bea la tóte ocasiunile şi cu vreme şi fără vreme, bea la botez, bea la nunţi, bea la priveghiu, bea la pomeni, bea la têrguri, la aldămaş şi după aldămaş, bea la sĕrbători, la hramuri, la onomastice, la alegeri comunale şi bisericeşti, la alegeri dietale, va sĕ zică face un adevĕrat abus de alcohol.

Preste tot unde numai i-se dă ocasie cât de puţină ţĕranul nu-'şi uită sticla. Mulţi apoi beau şi fără prilegiu, numai aşa din trecere de vreme, şi din plăcere, ceea-ce după cum am mai amintit uşor póte sĕ-i predispună a duce obiceiul la pasiune, şi în curênd apoi ajung robi nefericitei patimi de alcohol, când vor bea şi fără titlu.

La poporul român apoi pe lângă multele prilegiuri nejustificabile, ce le are de a se îndeletnici cu alcoholul, predisposiţia spre beţie se mai facultéză şi prin sórtea vitregă a traiului sĕu. Sărăcia, frigul, hrana próstă şi munca fără reson şi ordine sunt tot atâţia stimuli cari îl duc la patima beţiei.

Conform rubricei deceselor de alcohol a tabloului statistic ungar avem şi noi, cetăţenii acestei ţeri, un respectabil contingent de astfel de nefericiţi, morţi în urma beuturii şi a morburilor provenite din ea, din care contingent şi Românii dau un numĕr destul de însemnat.

Neavênd la îndemână aceste date statistice, fie-mi permis a relata nişte date private.

Tatăl subsemnatului fiind preot în parochia suburbiului Iosefin din Sibiiu, în raionul căreia cade şi renumitul spital „Francisc Iosif“, ca spiritual al acestuia, din matricula parochială în care inducea şi decesele de la spital am avut ocasiune sĕ mĕ conving că conform rubricei unde se însémnă causa morţii“, în restimp de 5 ani (1895—900) din [illegible] decese preste 100 sunt provenite din morburi, precum complicaţiuni de hidropie hiperemie şi aprindere de rinichi, de plumâni, cancer, delir alcoholic, apoplexie şi morburi cerebro-spinale, apoi diferite morburi de inimă şi nervi. Considerând că aceştia au fost numai fii ai bisericei gr. or. lipsiţi cu totul de mijlóce de a-şi puté afla odihna vecinică în locul naşterii lor, unde vom puté ajunge cu combinaţiunea dacă ne vom cugeta la mulţimea celor ce nu au lipsă şi nu ajung în spitale?

Efectele desastróse ale beţiei la poporul nostru sunt apoi de duplă nefericire, căci considerând că şi ca popor ce acum e în formaţiunea unei stări mai consolidate, avênd şi acum lipsa cea mai arzătóre de elemente vigoróse pentru afirmarea esistinţei sale naţionale — patima de alcohol numai generaţii de viitoriu bun nu-'i va da, ci din contră, va crea nişte indivizi cari nu vor purta garanţa unui viitoriu frumos.

Cum am mai amintit însĕ, din fericire noi totuşi nu stăm pe trépta aceea de decădinţă, de unde nu mai este reîntórcere. Poporului român cu tóte escesele ce obvin şi cu tóte că are destui alcoholişti, totuşi e departe de a-i compete atributul de beţiv, cum e bunăóră Rusul, Irlandezul sau Şvedul.

Mai considerând apoi şi aceea, că neamul nostru în lupta sa de a esista are lipsă de o înflorire economică solidă, şi că beţia causéză şi în cele materiale stricăciuni ireparabile, e îndreptăţită temerea de un rĕu naţional, cum e alcoholismul, dacă ar cuprinde teren mai mare în sinul poporului.

Câte milióne de coróne nu trec din mâna ţĕranului în punga jidanului şi a altor paraziţi sociali, numai în schimbul unei otrăvi ce'i dictéză sentinţa de mórte?! Spre ilustrare fie-mi permis sĕ citez o combinaţiune despre suma banilor astfel risipiţi, a unui disertant de la Braşov.

„Sĕ punem cazul că o familie una cu alta (şi cele cari beau vinars scump) bea pe zi numai de 8 fileri, acea familie va bea pe an de 30 cor., ear' în 30 ani va bea de 900 cor. Două sute de familii ale unei comune române cât de mică beau în 30 de ani 100080 cor. şi 1000 de familii beau în 30 ani 900000 cor. Românii din Transilvania aprópe $1^1/_2$ milióne de suflete, luându-se la 400000 familii, beau într'un an 12 milióne coróne şi astfel în 30 ani 360,000,000 cor“. Şi la aceste am ajuns luând minimalul, care e departe de adevĕr, şi numai la românii din Transilvania. Cât de mare ar fi capitalul acela naţional, averea aceea română prăpădită pe otravă — numai vinars — dacă am lua în combinaţie pe toţi Românii.

La acésta risipă venind a mai socotí şi daunele materiale ce le comit beţivii, apoi spese cu procese criminale, resultate din stări turmentate, suma risipei va fi îngrozitóre.

(Va urma.)

NOUTĂŢI

Din causa sfintei sĕrbători „Adormirea Maicei Domnului“, numĕrul proxim al fóei nóstre apare Mercuri după amiazi.

*

Personal. Preacuvioşia Sa domnul protosincel, director seminarial, Dr. *Eusebiu R. Roşca* plécă as'ăzi d. a. la Dej, însoţit de diaconul Câmpianu, pentru a sĕvêrşi mânesfinţirea bisericei din *Baba* lângă Dej.

*

La mormêntul lui Şaguna. In una din zilele trecute numĕroşi óspeţi sosiţi la Sibiiu pentru a visita esposiţia, mai ales studenţi de la universităţile din patrie şi străinătate, au făcut un peregrinaj la mormêntul lui *Şaguna* în comuna Reşinari. Un alt peregrinaj s'a făcut apoi la Avrig, unde 'şi dórme somnul de veci marele dascăl românesc din trecut — *George Lazar*.

*

Conferenţă. Joi la orele 9 şi jumĕtate a fost cetită în şedinţă publică, ţinută în sala festivă a muzeului Asociaţiunii, frumósa lucrare filosofică a domnului *Alexandru Mocsonyi* despre *„Religiune şi ştiinţă“*, fiind de faţă un public numĕros, care a rĕsplătit cu sgomotóse aplause momentele de revelaţie sufletéscă, pe cari le-a avut. Studiul cetit de dl Dr. *Valer Branisce*, directorul *„Drapelului“* din Lugoj, va fi publicat.

*

Concertul Stefanescu-Millea. Joi séra s'a dat în sala de la „Unicum“ concertul tenorului [illegible] *Stefanescu*, cunoscut publicului sibian [illegible] opereta „Moşul Ciocârlan“ şi al absolventului de conservator şi virtuos în flaută dl *Romulus Millea*. Public cam puţin, urmare firéscă a multelor petreceri premergătóre. Programul a fost însĕ bine şi spre mulţămirea celor presenţi esecutat. Concertanţii au fost aplaudaţi.

*

Teatru român. Eri, Vineri, dupăaméz l'a orele 3 s'a dat a doua óra piesa *„Fântâna Blandusiei“*, — de astădată pe scena teatrului orăşenesc. Succesul acelaşi ca la prima representaţiune. Rolul *Gettei* l'a jucat de astădată dşóra *Voiculescu*, cu rutina cunoscută. Public destul de numĕros. Séra la orele 8 s'a dat apoi drama *„Necinstiţii“*, tot în teatrul orăşenesc din loc. Teatrul a fost plin. Toţi au jucat cu voe şi cu pricepere. Multe aplause áu incassat principalii actori dl *Bârsan* şi dşóra *Voiculescu*, cum şi ceilalţi toţi, cunoscuţi publicului sibian de la prima representeţie a dramei acesteia, dată astă-primă-vară în Sibiiu.

*

† Ilarion Ruvaraţ, archimandrit, egumen al mănăstirei sêrbeşti Gergeteg, în Sirmiu, a decedat Marţi în etate de 73 ani. A fost cel mai mare istoriograf al Sêrbilor, membru al Academiei sudslave şi al Academiei din Belgrad, precum şi membru onorar la numĕróse societăţi istorice străine. Avea şi numĕróse decoraţii. La anul 1886 a fost ales episcop pentru diecesa Vêrşeţului, dar' n'a primit alegerea şi a renunţat la frumósa demnitate de archiereu, din motivul, că n'a voit sĕ subscrie *reversul* pe care 'i-l'a cerut guvernul, drept confirmare că 'i primeşte condiţiunile. A lăsat în urma sa o bibliotecă din cele mai bogate şi preţióse manuscripte.

*

Alegere. Clericul Ioan *Rafiroiu* a fost ales paroch cu majoritate absolută de voturi în comuna Cernatul de jos, tractul Treiscaunelor, Duminecă în 7/20 Aug. a. c.

*

Seminariu român în Viena. Ministrul de culte şi instrucţiune publică din Austria a încuviinţat înfiinţarea la universitatea din Viena a unui seminariu de limba română, care va fi pus sub conducerea dlui Dr. *Sextil Puşcariu*, membru corespondent al Academiei Române. Seminariul va fi susţinut de ministrul de culte şi instrucţiune publică din Bucureşti, şi are localităţi proprii în Lammgasse 7, VIII. Membri ai seminariului vor fi studenţi români şi străini, pe cari dl *Puşcariu* i-a căştigat pentru studiul limbei române.

*

Nu se descompune! Conferenţa partidului liberal, ţinută Mercuri în Budapesta, a luat hotărîre sĕ rĕmână în formaţiunea actuală şi sĕ nu se disolveze. Cei nemulţămiţi au eşit din partid. A vorbit în conferenţă cu mare efect baronul *Khuen-Hédervàry*, care a pus în vedere apropiata ajungere a partidului la — ólele cu carne.

*

Români în Canada. Un ziar francez scrie, că doi bĕtrâni, îmbrăcaţi în costume naţionale româneşti, au plecat din Canada, unde 'şi adunaseră avere, spre Europa, pentru a face drumul la Ierusalim. Erau Lazar Popelie, în etate de 105 ani, şi un nepot al sĕu, în etate de 70 ani. N'au putut însĕ sĕ supórte greutăţile unei călĕtorii atât de lungi şi pe drum au fost băgaţi într'un spital, unde probabil îşi vor fi incheiat deja firul vieţii.

*

Convocare. Adunarea generală ordinară a reuniunei învĕţătorilor români dela şcólele confesionale gr.-ort. din diecesa Caransebeşului este convocată pe 28 şi 29 August v. (10 şi 11 Septembre n.) anul curent, la Bocşa montană.

*

Adunări poporale. Pentru a se pronunţa în chestia votului universal sunt convocate adunări poporale româneşti, în comunele Ghioroc şi Radna, din comitatul Aradului pe Duminecă, 27 August n., ear' în comuna Bèrzava, tót din comitatul Aradului, pe Luni 28 August n.

*

Avis. Institutul de credit şi economii *„Câmpiana“* cu sediul în *Mociu* la 1 August a. c. ş'-a început activitatea. Domnii acţionari sunt rugaţi a-şi achita rata a 4-a de 10% din preţul acţiilor. Achitarea întreg restului ar fi binevenită. *Direcţiunea.*

*

Hotărîre bună. Locuitorii din Tălmaciu, în urma hotărîrei consiliului comunal, sunt opriţi sĕ fumeze în sat, câtă vreme, în urma secerişului, este primejdie că póte isbucní un incendiu. Lucrul acesta n'u l'a ştiut un „frate din regat“, care mergênd zilele trecute la Tălmaciu, a întrat în sat cu ţigarea aprinsă şi era s'o păţéscă, dacă nu interveneau unii cari l'au cunoscut.

*

Rugare. Caut spre cumpĕrare Teologia Dogmatică, de Macarie, fără introducere, va sĕ zică tomul al 2-lea şi al 3-lea, tradusă de Dr. Gerasim Timuş, astăzi episcop de Argeş. Cine o are şi e dispus a o vinde, rog a-mi comunica preţul şi adresa corectă, *Laurentiu Ciorbea*, paroch gr. or. în Ponor p. u. Nagy-Enyed, Ungaria.

*

La fondul de 20 fileri, al „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“ pentru cumpărarea unei case cu hală de vênzare, din prilegiul sĕrbărilor „Asociaţiunei“ s'au făcut următórele dăruiri: Dr. Nestor Oprean, adv. (Sânmiclăuşul mare) 5 cor; Vasile Covata, stud. jur. (Bucureşti), Oto Iliuţ, stud. jur. (Cernăuţi) Dr. Nicolae Bălan, prof. sem.; familia Const. Dragoş, pantofar, fie-care câte 1 cor.; Ioan Neagoe, paroch (Rîpa-Rîmeţ), Victor Preda, măsar (Avrig), Ambrosiu Tătar, paroch, dşóra Elena Tătar (Hetur); Gerasim Cărpenişan, notariu, dna Maria Cărpenişan, (Rĕhău), George Ittu, înv. (Vale); Teodor Bălan, stud. fil. (Cernăuţi), Adam Micu, notariu, dna Aurelia Micu (Poiana); Alexă Voiuţchi, stud. gim. (Cernăuţi), fie care 20 fileri şi Victor Tordăşian, 10 fileri.

Cărţi şi reviste.

„Prin Transilvania“, un voiagiu turistic în 58 tablouri, editat de *Emil Sigerus*. Textul în româneşte de *Ermil Borcia* (imprimat la inst. artistic Ios. Drotleff, Sibiiu 1905. Preţul în envelopă de lux 15 cor.) Autorul acestei colecţii elegante de tablouri este deajuns cunoscut şi la noi ca un cunoscĕtor apreciat al Ardealului, al locuitorilor, al frumseţilor naturii şi referinţelor etnografice ale acestei ţeri. In mod caleidoscopic cartónele ilustrate şi parte colorate ne presintă în tablouri admirabil succese trecutul şi presentul Transilvaniei, caracteristicele topografice şi etnografice ale ţinuturilor celor mai interesante, vechia industrie de artă ardelenéscă etc. In fine tot ce póte captiva interesul unui turist inteligent şi observator bun al particularităţilor prin cari ţéra nóstră se deosebeşte în mod caracteristic de alte ţeri străine. Vederi de oraşe ca Sibiiul, Braşovul, Clujul, Sighişóra. Staţiunile cele mai importante balneare ca Borsecul, Tuşnadul, Ocna, Fidelis, măreţii munţi Negoiul, Buceciul, regiuni topografice şi pasuri interesante ca Cheia-Turzii, Turnu-Roşu, Sirduc, Branul, Rêşnovul etc. trec pe dinaintea ochilor noştri escitând pe deoparte pofta de a visita acest interesant colţ de pământ încă prea puţin cunoscut „în inima Europei“, de altă parte constituind un preţios suvenir pentru cel-ce a vĕzut deja aceste regiuni frumóse. Lucrarea dlui Sigerus însĕ se deosebeşte de alte apariţii de felul acesta prin faptul că grupurile de ţerani (români, saşi şi unguri), colorate, nu numai că sunt esecutate până la monstruosităţile cele mai caracteristice, dar' sunt şi fidel copiate după realitate.

Persónele şi porturile înfăţişate în tablouri sunt luate de-a dreptul din popor după fotografie. Nu dame sau domni de la oraş costumaţi ni-se presintă în chipuri, ci ţerani şi ţerance veritabile aşa cum se găsesc şi trăesc în mijlocul nostru. Prin faptul acesta lucrarea câştigă şi o valóre ştientifică-etnografică şi este de îndoit interes pentru ori-cine care are sens şi dragoste pentru frumseţile regionale ale „Transilvaniei“.

Un text esplicativ, scurt şi condensat facilitéză orientarea în acest album interesant şi agreabil.

Şcóla pentru economia şi industria de casă.

Se atrage din nou atenţiunea on. public român asupra „Şcólei pentru economia şi industria de casă“, proiectată de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“. Şcóla se va deschide cu începerea anului şcolar 1905/6.

Va funcţiona deocamdată numai secţiunea economică a şcólei. Instrucţiunea va cuprinde: *a)* învĕţământ practic: pregătirea bucatelor şi a pânei; conservarea legumelor şi a pómelor; spălatul, călcatul şi îngrijirea rufelor; curăţirea şi ţinerea în ordine a locuinţei; grădinăritul; confecţionarea rufelor; *b)* învĕţământul teoretic: economia de casă, chemia bucătăriei, contabilitatea; igiena, îngrijirea bolnavilor; literatura română.

Elevele ai căror părinţi sau îngrijitori nu sunt în Sibiiu, au sĕ locuéscă în edificiul şcólei, strada Baier nr. 1 (edificiul Albinei).

Se vor primi numai eleve cari au împlinit 15 ani şi au terminat cel puţin şcóla elementară.

Instrucţia va fi esclusiv în limba română. Se va conversa însĕ şi în alte limbi, deosebi în limba maghiară şi germană, dar' numai în pausă şi la masă. În timpul liber de după amiazi elevele pot lua ore de pian, musică orală, pictură, etc.

Taxele prescrise: 1. Fie-care elevă internă va avé sĕ solvéscă o taxă lunară maximală de 50 cor., din care se vor achita spesele efective ale şcólei, cu esceptiunea remuneraţiunii instructórelor, pe care o achită reuniunea din al sĕu; când spesele efective vor fi mai mici, diferinţa se va restitui elevei. 2. Fie-care elevă esternă va avé sĕ solvéscă o taxă lunară de 40 cor., pentru care va primi şi amiaza şi ojina.

Taxele sunt a se solvi tot pentru trei luni anticipativ.

In cas că o elevă înscrisă deja întrerupe cursul fără motive acceptabile, a datore a despăgubi reuniunea pentru fie-care lună a anului şcolar cu câte 10 coróne.

Elevele interne au sĕ aducă cu sine: saltea (matraţă, care se póte procura în Sibiiu pentru preţul de 16 coróne), plapomă, două perini, două schimburi pentru pat, $^1/_2$ duzină din rufele necesare, 6 ştergare pentru bucătărie, pieptene, perie pentru cap, perie pentru dinţi, hainele necesare. Şorţurile pentru bucătărie şi-le vor face elevele însele, dar' şorţuri pentru casă au sĕ aducă cu sine.

Cursul se începe în mod regulat la 1 Septembre n. şi se termină la 31 Iulie n.

Informaţiuni mai detaiate se pot primi de la conducĕtórea şcólei, domnişóra Veturia Papp, Sibiiu, strada Baier nr. 1.

Cetiţi

„România Ilustrată“

singura revistă mare, enciclopedică, ilustrată şi de actualitate.

Pe lângă o materie literară din cele mai variate şi datorită celor mai distinşi şi gustaţi scriitori români, ca Coşbuc, Davila, Antemireanu, Tutoveanu, Dr. Grigorovitza, Radu Rosetti, Sadoveanu, etc., revista „România Ilustrată“, care apare în Bucureşti sub direcţiunea dlui Ioan Rusu Abrudeanu, conţine în fie-care număr între 40 şi 50 de ilustraţiuni de actualitate din ţară şi străinătate.

„România Ilustrată“ este cea mai rĕspândită şi mai apreciată revistă de familie. Apare odată pe lună în câte 4 cóle.

Costul abonamentului — 24 lei pe an şi 12 lei pe jumĕtate de an — se póte trimite cu mandat postal pe adresa: Administraţia revistei „România Ilustrată“, Bucureşti, strada regală nr. 1. [122] 4—5

Nr. 436 348 1905. [204] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratele Sighișóra și Cohalm, se publică concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Daneș**, prot. Sighișóra, cu salariu anual de 600 cor., în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir gratuit, lemnele necesare de foc și grădină de legumi.
2. **Bundorf**, prot. Cohalm, cu salariu anual de 600 coróne, cuartir gratuit și lemnele necesare de foc.

Cuincuenalul prescris de lege servind învĕțătorii la școlele sus indicate neîntrerupt timpul normal de 5 ani.

Reflectanții la aceste posturi cu îndatorirea a provedé instrucțiunea școlarilor de la 6—12 ani și celor de la 13—15 ani, a'i instrua în cântările liturgice împreună cu tinerimea adultă, a le conduce și a ține în Dumineci și sĕrbători strană în biserică, sĕ 'și aștérnă petițiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Sighișóra (Segesvár) până la terminul indicat, cu îndatorirea a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a 'și arăta desteritatea în cele rituale, preferindu-se cântăreții buni.

Sighișóra, 9 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Sighișóra și Cohalm, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 426. [193] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parohiei** a II-a din **Rechita-Purcăreț** și filia **Strugariu** se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea de la stat.

Parohul care va fi ales, în urma decisului Veneratului Consistoriu arbidiecesan dto 19 Iulie a. c. nr. 6591/Bis. va locuí în prediul Purcăreț, avênd sĕ beneficieze de casa și grădina parohială.

Concurenții au sĕ 'și aștérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral și a se presenta înainte de alegere poporului în biserică, spre a cânta, respective a celebra și cuvênta.

In conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Sebeș, la 30 Iulie 1905.

Oficiul protopresbiteral:

Sergiu Medean
protopresbiter.

RECLAMA

permanentă, cu scop și practică este sufletul, factorul dătător de viață pentru ori-ce fabrică, întreprindere comercială, industrială și de negoț. **Cum, unde** și **când** se póte insera mai cu efect, mai bine și mai eftin se póte afla în

Espediția de anunțuri

Iuliu Leopold

Budapest, VII, Erzsébet-körút 54,

unde se mijlocește cu conștiențiositate, punctualitate și eftin publicarea inseratelor și reclamelor în tóte foile și călindarele din Budapesta, provință și străinătate. Planuri și prelim. de spese gratis.

Nr. 269 1905. [205] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroh** din parohia **Caraciu**, protopresbiteratul Zarand, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B., pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Petenții au a'și așterne rugările lor instruate în sensul normelor din vigóre, în terminul deschis la oficiul protopresbiteral, avênd a se presenta cu 8 zile înainte de alegere în vre o Duminecă ori altă sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective a cuvênta și celebra.

Brad, la 3 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 308 1905 prot. [200] 2—3

Concurs

Pe basa ordinului Preaveneratului Consistoriu Archidiecesan de data 15 Iulie a. c. Nr. 6410 Bis. pentru întregirea postului de **paroh** în comuna bisericéscă **Vidrasĕu** se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții au a'și așterne petițiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral și a se presenta în vre o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta respective a celebra și cuvênta.

Nasna, la 4/17 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Murĕș-Oșorheiului, în conțelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopresbiter.

Ludovic Ferencz,

croitor de bărbați,

Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 12.

recomandă p. t. publicului
pentru sesonul de tómnă
noutățile

sosite chiar acum, **pentru haine de bărbați stofe englezești, franțuzești și indigene,** din cari se esecută după mĕsură cele mai moderne vestminte precum: **Sacko, Jaquete, fracuri și haine de salon,** cu prețuri fórte moderate.

Deosebită atențiune merită noutățile de stofe pentru **pardisiuri** și „**Raglam**“, cari se află totdéuna în deposit bogat.

Asupra **reverenzilor** confecționate în atelierul meu îmi permit a atrage deosebita atențiune a on. domni preoți și teologi absolvenți

In casuri de urgență confecționez un rînd complet de haine în timp de 24 ore. [196] 4—6

Nr. 720 [202] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **învĕțătoriu** al II-lea la școla confesională din comuna **Tălmăcel**, protopresbiteratul gr. or. al Sibiiului, se publică concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

Salariu anual 600 cor. din cassa bisericei, cuartir liber în edificiul școlei și lemnele trebuinciόse.

Primul cuincuenal se asigură după 5 ani de serviciu în comună.

Reflectanții la acest post vor avé a'și așterne suplicile concursuale instruite în sensul normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în comună spre a'și dovedí desteritatea în cântări și tipic în biserică.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetul parohial.

Sibiiu, 9 August 1905.

Ioan Papiu
protopresb.

Mărindu-se o țĕsătorie se află de vînzare o

mașină de scărmănat

care se póte vedé și în funcțiune. — Informațiuni la Administrație. (208) 2—2

O singură frecare cu

Săpunul Schicht

(săpun cu cerb ori cu cheie)

e ca și

doue frecări

cu săpun obicinuit

Săpunul Schicht e cel mai bun și mai eftin.

(181) 5—39

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secre**

vindecă și învioréză **pe lângă garanție.**

Deosebită atențiune e [illegible] **da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle** [illegible] **vechi de 20 ani.**

aparatul acesta vindecă și folosesce contra durerilor *de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, ameţeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și piciόre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 151

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum și la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armoniόse, pe lângă garanță de mai mulți ani, de fie-care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 11—52

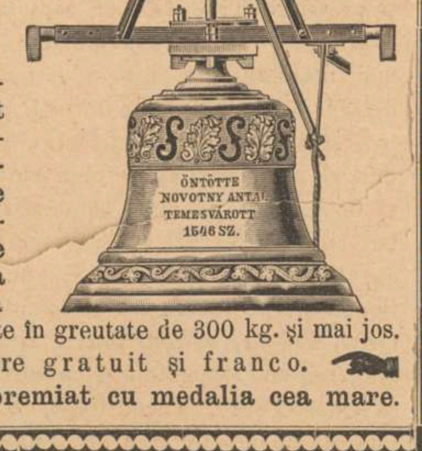

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bĕtrâne** cu coróne de fier bătut, ca și spre turnarea de **tóce din metal.** Se află clopote în greutate de 300 kg. și mai jos.

Preț curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

La esposiția milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

La croitoria universală

strada poplăcii 3 **Sibiiu** strada poplăcii 3

Se pregătesc tot feliul de vestminte, civile și militare, ca: **fracuri, jachete, sacouri, pardesiuri, baltóne, uniforme pentru oficeri și voluntari, haine de teatru,** cum și **jachete de dame.** Asemenea confecționez

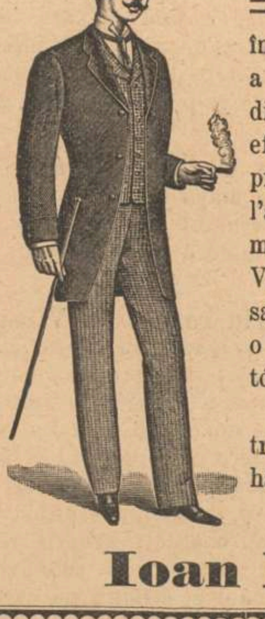

reverenzi

în mod fórte solid, asupra cărora îmi permit a atrage atențiunea on. domni preoți și candidați de preoți. — Comande urgente se pot efeptuí și în timp de 24 ore. — Pregătirea primită în cursul de croit din Viena, pe care l'am absolvat cu succes, apoi praxa de mai mulți ani câștigată în diferite ateliere din Viena și Budapesta îmi dă posibilitatea de a satisface pe onorabilii mei mușterii atât prin o croială elegantă cât și prin esecutare întru tóte corăspunzătóre.

Rugând onoratul public român pentru binevoitorul sprigin prin comandarea de haine, semnez

cu deosebită stimă

Ioan Petrașcu, măestru croitor.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatián.

Editura tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 88 Sibiiu, Joi 18/31 August 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

In préjma noului an școlar.

Peste puțin timp porțile școlelor se redeschid pentru a primí în internul lor pe fiii doritori de lumină ai poporului. Se întorc profesori și învěțători cu puteri împrospětate, ca sě continue munca nobilă ce 'i aștéptă, dând hrană sufletéscă atâtor inimi tinere, chemate a serví de aluat bun la problema înaltă a educației poporului.

Orașele iau un aer mai vioiu. Fețele pârlite de sóre ale nousosiților esprimă mai mult preocupațiile, ce le frământă spiritul. Părinții deoparte îngândurați de jertfele grele reclamate la începutul anului școlar și de împrejurările în cari pot adăpostí pe fiii lor la școlă, acestia cuprinși de temeri cu privire la auspiciile uneori necunoscute, sub cari își încep munca, — ne dau prilej destul de important a medita asupra acestor momente, ce se succed atât de regulat în viéță și marchéză prin sine sosirea unui anotimp — tómna.

Pentru mulți orășeni e suprinzětóre „invasia“ acésta de la sate a elementelor tinere, cari vin sě continue școla. In primul moment își pun întrebarea, ce se va alege cu atâția „învețați“ de mâne, absolvenți de școle secundare, sau speciale?

Pentru un Român nu póte fi nici decum suprinzětóre venirea în masse a băieților de la sate, ca sě cerceteze școlele secundare, sau de specialitate. Din contră, trebue sě facem constatarea, că sunt forte multe comune române, de unde în decurs de zeci de ani n'a plecat un singur elev sě continue școla din sat. Satul träieşte încă în patriarhală liniște și nu se frământă nimeni cu ideia, că ar puté sě mai schimbe ceva din temeliile bine puse de strămoși, adecă, ca copiii sě îmbrățișeze aceeași ocupație ca părinții, agricultura și economia de vite. Anii se scurg fără încetare, picăturile de apă găuresc stânci puternice, dar' pentru o parte mare a poporului nostru școla e și azi un așezământ — de prisos. E dureros a observa acésta din numěrul enorm de mare al analfabeților, numěr, care vědește lipsa de pricepere, orbia sufletéscă, de care sufěr încă mulți.

Câtă vreme nu vom face sě dispară rěcéla față de cel mai folositoriu așezământ de cultură, școla poporală, și sě fie înlocuită prin căldură și interes tot mai mare, care trebue nutrit și după terminarea anilor obligați de școlă — o datorință înaltă a învěțătorilor și preoților nostri — nu vom puté fi considerați de cât ca numěr, o cantitate neglijabilă, pe când valórea nóstră ca popor ar fi neasěmănat mai mare dacă pe lângă numěr am întruní și calitatea.

Rêndurile clasei culte la noi sunt atât de rare, ramurile de ocupație științifică, industrială și comercială atât de slab îmbrățișate, în cât la tot pasul te lovești de inevitabila constatare a lipsei de puteri specialisate în o direcție anumită. In total resultatul e că clasa cultă română la orașe e aprópe disparentă în proporție cu cea străină. Causa nu provine din aceea cumva, că Românii nu ar avé teren de muncă productivă, ci din marele neajuns, că mulți părinți de la sate nu sunt orientați, nu știu adeseori ce sě încépă cu fiii lor, sau în casul cel mai rěu, nu se pot desbrăca de tradiția de a 'i ține acasă, fie și în sărăcie, numai sě fie la vatra părintéscă.

Iată o misiune frumósă, stim. preoți și învětători, de a contribuí cu lumina vóstră, cu interesul pentru înaintarea poporului, arătându-i cum sě 'și créscă fiii: fie-care după puterile sale. Pe cel dornic de carte a 'l da la școla din oraș, pe cel iubitor de o meserie a 'l plasa la un măestru, pe cel iubitor de socotélă a 'l introduce într'o prăvălióră și așa mai departe. Rênd pe rênd trebue sě trecem prin procesul acesta de desvoltare, căci numai așa vom sporí șirele clasei nóstre culte, vom încopcia pe intelectuali cu poporul prin o clasă de mijloc potrivită trebuințelor nóstre și ne vom putea afirma nu numai ca numěr, ci și ca calitate.

Aceste dorințe le am la începutul anului școlar, cu adausul, ca numěrul Românilor cari vor cerceta școla sě fie cât mai mare. Era un timp — de care ne aducem cu grózǎ aminte — când nu ne era permis a învěța carte. Astăzi nu numai că ne e permis, ci suntem obligați a o face; sě ne folosim deci de acéstă binefacere. *nv.*

De la esposiție.

O esposiție e totdéuna o měsură nemincinósă despre aceea ce ai fost în stare sě faci, despre aceea ce ai putea sě faci întrě aceleași împrejurări dar' condus de mai multă îngrijire, pricepere, căldură și voință — în sfêrșit o esposiție istorică etnografică — cum a fost aceea a *„Asociațiunei“* nóstre — este o cale de luminiș prin trecutul nelămurit pe deplin prin slova ștérsă a istoriei nóstre naționale, un tablou real al aptitudinilor de astăzi ale nóstre, al silințelor ce conduc astăzi pașii nostri — și în sfêrșit un îndreptar înțelept al aspirațiunilor nóstre de azi și de mâne, de la cari așteptăm așezarea numelui nostru întrě acelea ale neamurilor luminate, ce și au asigurat nemurirea.

Aceste considerații — în general. Mai în special la esposiția nóstră, ele rěmân străbătute de aceeași tărie, pentru-că ele vorbesc despre o esposiție mai mult a speranțelor nóstre într'un viitor, ele sunt un bilanț cu tóte activele și pasivele lui al vieții nóstre, — esposiția nóstră a fost cu un cuvênt *un prilej bun de a ne cunóște pe noi înșine.*

Trecutul nostru năcăjit și acoperit de norii negri ai asupririlor neomenóse ca și de dungile sângerose ale rěsbóielor, și luminat une-ori mai mult alte-ori mai puțin de flacăra pe care totdeuna a ținut'o aprinsă biserica nóstră românéscă și pe care totdeuna a știut'o ținea la vederea tuturor celor ce căutau și ceva ceresc în lumea acésta — trecutul acesta al nostru a rěsărit cu ocasia acestei esposiții, ca prin minune înaintea ochilor sufletești ai ori-cui care voia sě înțelégă — cu atâta tărie cu atâta *încredere* în înseși puterile nóstre, în cât trebue socotit acest prilej întrě acelea, fórte puține, menite a chiăma la viéță nouă puteri ascunse, nădejdi mari — pe cari le-am dat uitării în clipa unei trămurări a conștiinței nóstre.

Esposiția aranjată de Asociațiune a ridicat pentru ori-cine vělul cu care era acoperită o anumită parte a vieții nóstre etnice și a lămurit cu atâta putere de farmece aceea ce avea pentru toți o înrîurire neîndoelnică: partea istorică-culturală a vieții nóstre. In deosebi cele trei secțiuni ale esposiției: secția istorică culturală, secția bisericei ortodoxe-române și secția bisericei greco-catolice, au fost o noutate cu care nu ne-am mai întâlnit până acum și care a adunat în jurul sěu pe aceia dintrě visitatori, cari de mult urmăresc cunóșterea temeinică a trecutului nostru. In aceste trei secții era concentrată icóna vieții nóstre culturale din trecut cu acel amestec de cultură și de credință religiósă, care a legănat începutul vieții tuturor popórelor — și cu acel colorit propriu românesc al întregei nóstre firi, care a caracterisat și va trebuí sě caracteriseze totdeuna viéța nóstră. Ar fi greu de spus acelor mulți cari n'au visitat esposiția acésta monumentală, tot ce ar fi aflat ochiul de vězut și mintea de observat și tot ce ar fi putut face ca sě li-se producă înaintea ochilor sufletești *icóna vie* a vieții nóstre istorice. Nu pentru aceia cari n'au vězut esposiția acésta însemn aici rêndurile acestea, ci pentru aceia, cari voiesc sě facă în viitor o asemănare întrě esposiția acésta și întrě celelalte trei esposiții pe cari le-am fost aranjat după vremuri, și pentru-ca sě rěmână óre-cum un document istoric despre acésta esposiție românéscă până acum unică în felul sěu.

Secția istorică-culturală.

Crimpee din viața nóstră istorică-națională-bisericéscă, din care se compune caleidoscopul vieții nóstre întregi. Colo într'un colț se věd arme vechi, mărturii ale unor vremuri mai puțin liniștite de cât cele de astăzi, dar' mai puternice în ce privește sentimentul de libertate și voință; iată buzdugane, ghióge, puști, pistóle, lănci, cari străluceau odinióră de sângele închegat pe ele și de bucuria acelora cari le învîrteau. E unul dintrě cele mai emoționante capitole ale trecutului nostru acela pe care ni-l reamintesc aceste scule ruginite, ce și-au perdut de mult rostul pentru a fi, orînduite sě rěmână pentru totdéuna în *muzeul de anticități.* Dincolo zapise vechi, cari ne vorbesc despre o

---

FOIȘÓRĂ

Două cărți vechi din veacul XVII.

De I. Popovici, preot în Gelmar.

Din bunăvoința părintelui Nicolae Maniu din Băcăinț (prot. Orăștiei) mi-a ajuns în mână o carte în manuscris, pe care am aflat'o fórte asemănătóre unei Cazanii sau „Kyriacadromion“ tipărit la 1699 în Bělgrad. Ambele fiind fórte vechi, presintă óre-care interes; de aceea m'am decis sě dau publicității următórele informații asupra lor:

I.

Manuscriptul e o carte în folio, legată în piele cu table de lemn. In urma folosinței îndelungate pielea e ruptă la capetele călcâiului cărții, pe unele locuri e găurită de cari. Legătura se vede a fi fost frumósă; acum sunt spălăcite figurile imprimate pe pielea tablelor.

Tabla primă a început a se descóse de către carte. Pe partea din lăuntru a tablei prime sunt o mulțime de scrisori cu litere cirile și iscălituri, făcute de diferite mâni. In partea din sus am putut descifra următórele:

„Să să știe că 'a praznici sânt cazanii
„însă nu toate și din dumineca vameșului pe
„păresimi întru paști . . . și și'n doao săptă-
„mâni după rusali nu să găsesc căzani aicia
„să știe tot omul cine o căuta aici.“

Celelalte însemnări de pe tablă nu presintă nici un interes. Ele sunt frânturi de psalmi și rugăciuni. Din notița reprodusă reiese, că avem de a face cu o carte în care se cuprind cazanii. Fóia titulară lipsește, respective lipsesc cel puțin două foi, căci prima fóie a manuscrisului pórtă nr. 3, a doua nr. 4 ș. a. m. Judecând însě după cólele următóre, cari se compun din câte 8 foi, din cóla primă trebue sě lipséscă 4 foi, după text însě nu lipsește de cât introducerea cazaniei și începutul evangeliei din Dumineca a treia după Rusalii, care putea cuprinde cel mult o fóie, ear' prima fóie va fi fost fóia cu titlul cărții.

Numerotarea cólelor a făcut'o scriitoriul textului. Fie-care cólă pórtă numěrul seu pe pagina primă și ultimă în partea din jos.

Numerotarea foilor s'a făcut mai târziu. Despre acésta aflăm știre pe partea internă a tablei din urmă, unde se află scris:

„Să să știe în ce vreme am scris
„numărul hârtiilor 1748
„Scrisam eu diac giorgie“

Scrisórea acestei notițe nu sémănă cu cea de pe tabla primă, cu atât mai puțin cu cea a textului. Din faptul, că notița acésta e întrégă, pe când hârtia e ruptă și e deslipită de la ea încoló până la marginea tablei, se póte deduce, că la 1748 hârtia era deja ruptă și deslipită dinspre marginea tablei, întocmai cum e și acum. Așadară atunci deja cartea era veche și folosită. Acelaș lucru se dovedește și din faptul, că după fóia cu numěrul 121 sunt rupte și scóse din carte două foi, pe cari paginatorul — lipsind ele și atunci — nu le-a numěrotat, ci a trecut mai departe la fóia următóre cu nr. 122 *)

Pe pagina ultimă a cólei prime (pagina 2 a foii 6) e scris pe marginea de jos în sus:

„scris-am eu. . . în luna lui Maiu
„în 5 zile și am scris cu cumână de
„țărănu“ (țărână).

Iară pe marginea de sus:

„Scris am eu în 1701. . . .“ (indescifrabil).

Din notița acésta resultă, că la anul 1701 cartea esista.

O notiță pe marginea paginei prime ne îndréptă sě căutăm la fóia 37. Deschizênd cartea la locul indicat, aflăm pe pag. 2 a foii 36 pe margine următórele notițe:

„Puterea adecă hora au fost 1784 oc-
„tovrie 26“
„1803 sau cutrěmurată pămăntu octo-
„vrie 14“
„1806 au brumat pela rusa'i 27 Maiu“
„1805 au eșit murășu de 3 ori înto an“

Pe pagina următóre (prima a foii 37) se află la margine scrise de altă mână, cu scrisóre mai bună, notițele ce urméză:

„1811
„Au fost o părechе de boi frunte cu o
„mie și ci(n)ci sute de zloți“

„o ferdelă de grău cu 13 zloți de cu-
„curuz 8 zloți o ferie de vin cu 10 zloți
„o zi de lucru o zlot și jumătate la să-
„care“.

„1812
„sau strucat viile căt dila băcăinț pănă
„la bălgradu nu sau făcut 10 feră de
„vin în tote hotarele. Așjdere în anu
„1813

---

*) Foile cu nr. 194—197 încă sunt rupte, lipsind mai mult de jumětate din partea de jos; partea de sus (12 șire) e întrégă.

clipă — despre singura clipă — a trezirei conştienţei nóstre de neam în acel trecut de învălmăşélă: pe unul stă scris cu slove aprópe şterse — *Mihaiu-Voevod*, e slova scrisă de însaşi mâna aceluia ce a îndrăznit sĕ încerce acum trei sute şi mai bine de ani adunarea tuturor celor de un neam sub o singură stăpânire. Alăturea de acest zapis stau altele, cari grăiesc despre aceleaşi vremuri: un document pe pergament, care nu e altceva de cât nişte litere donaţionale date de Mihaiu-Vitézul (1599) cu un an înainte de mórtea lui, apoi pasaportul lui Radu-Voevod (anul de la facerea lumii 7176), un zapis unguresc (1691) cu iscăliturile mai multor nobili români din Chiór, un chrisov de donaţiune slavonesc al lui Alexandru-Voevod (7133), un chrisov dela Mircea-Vodă (7054), un chrisov românesc dela Leon-Vodă (7139), un zapis românesc (7155), un document latinesc în care ocură episcopia Vadului, pe lângă cari se vĕd cărţi vechi scrise de acei puţini străini cari fac amintire în scrisul lor şi de poporul „valah“, pe atunci nebăgat în sémă. E o frumósă colecţie aceea, pe care o compun aceste vechi şi preţióse documente dimpreună cu bogata colecţie numismatică, pe care a dat-o tuturor privitorilor acela dintre multele despărţĕminte ale Asociaţiunii, despre care se credea până mai ieri, că e mort pentru totdéuna: despărţĕmêntul Clujului, care a vrut sĕ dovedéscă, că voinţa şi munca pot face minuni.

Ce esposiţie s'ar fi putut pune la cale dacă tóte despărţămintele ar fi lucrat cât a lucrat al Clujului?

Intr'un dulap din faţa salei se vĕd diplome vechi date acelor Români, cari îndată după ce le-au primit au primit şi aceea de a nu-şi mai aminti de originea lor românéscă: sunt diplome de nobil — de nemeş — date de Mihail Apaffy, Iosif, G. Rákoczy, Ferdinand I., Leopold, şi sunt aşezate în apropierea altor diplome vechi, cari veneau pe séma Românilor braşoveni de la biserica sfântului Nicolae pentru-ca sĕ aducă mai târziu un alt soiu de diplomă de nobil: cultura, representată prin aşezămintele ce au urmat după dărnicia domnilor din Muntenia, a căror slovă şi nume se vĕd încremenite pe hârtia îngălbinită a *pisaniilor*.

Bogata biserică de la Braşov a espus în original şi în copii fotografate o mulţime de documente vechi despre viéţa nu numai a ei, ci totodată şi a unei însemnate părţi a Românilor. In apropierea acestora înainte într'un dulap de sticlă se vĕd 5 manuscripte de ale învĕţatului preot şi protopop nemestnic al Reşinarului: Sava Popovici Barcian, dintrĕ cari mai ales unul e de o valóre netĕgăduită: Invĕţăturile bunului credincios Io Neagoe Voevod ţărăi Ungrovlachiei. Acéstă carte scrisă de Neagoe, domnul Munteniei, a fost veacuri dealungul un depositar de hrană sufletéscă a poporului şi ca atare a ajuns până în acea epocă tulburată, în care manuscriptul ar fi fost espus sĕ fie perdut dacă nu s'ar fi aflat (în anul 1854, dacă îmi aduc bine aminte) un om luminat, ca sĕ 'l tipăréscă. Cu tóte acestea ediţia primă a acestei cărţi a ajuns o raritate, ceea-ce e un pĕcat, că i-se răpeşte astfel de la massa cea mare a ştiutorilor de carte auzul acestei cărţi menite a fi o carte poporală. Cine s'ar îngrijí de o nouă ediţie a acestei cărţi pe atât de folositóre pe cât de necunoscută, ar face fără îndoială un serviciu cu mult mai însemnat culturei nóstre, de cât acei mulţi vanitoşi şi încrezuţi, cari umplu lumea de cărţi fără nici un rost — afară dór' de acela, care îi aduce numele de autor. — De la Sava Popovici-Barcian a mai rĕmas un manuscript important: Legile celor 7 judeţe săseşti, scrise la 1805. El se află în posesia subscrisului, care va da cu altă ocasie mai multe ştiri despre acésta carte, care n'a vĕzut lumina zilei în tipariu, cu tótă importanţa ei.

Jur împrejur sala e tixită cu cărţi de ale autorilor nostri de aici, fie că trăesc aceştia aici la noi, fie că au trecut graniţele ţĕrii nóstre. E o frumósă privelişte acésta şi trebue sĕ te simţi fórte măgulit că în sărăcia nóstră literară putem totuşi arăta o însemnată producţiune literară, care pe zi ce merge se măreşte şi căştigă şi în intensitate. De la uriaşele volume ale dlui I. Manliu, cari cuprind la olaltă cele 60 de ediţii ale sintaxei dsale, până la volumele artistic lucrate în atelierul Tipografiei „Minerva“ din Bucureşti, condus de G. Filip din Braşov, se desfăşură înaintea ochilor visitatorilor un nesfêrşit şir de cărţi şi producte ale minţii româneşti din cele mai vechi timpuri până astăzi. Jos sub mese se află colecţiile de ziare apărute în ţéra nóstră. E cea mai completă colecţie de ziare. Intr'altă parte e interesantul herbariu (colecţie de plante) al dlui profesor Dr. A. Cheţanu de la Blaj, care pe lângă că e o colecţie de plante e şi o colecţie de folklor: la fie-care plantă sunt adause părţi din poesia poporală în care se vorbeşte despre planta sau despre flórea respectivă. Urmézā apoi cele 5 volume — manuscripte, cari cuprind balade şi legende poporale strînse la olaltă de harnicul folklorist T. A. Bogdan, apoi protocólele de la şcóla din Arad (1812) purtate de P. Jorgovici, C. Diaconovici — Loga etc., evangelia vlădicei de la Feleac — lângă care se înşiră o mulţime de manuscripte de ale lui Simion Bărnuţiu „îngerul de la 1848“, diploma de doctor, distincţii, orologiul lui şi alte acte de ale lui, dimpreună cu fotografia mormêntului lui. Tot acolo se mai află manuscripte de ale lui G. Bariţiu, [illegible] de recunoştinţă, albumuri comemorative, apoi manuscripte de ale regretaţilor Dr. D. P. Barcianu şi Dr. I. Crişan, foşti profesori la seminariul de aici.

Intr'alt colţ al salei se vede chipul nins de melancolie al nefericitului Avram Iancu, lângă el casa lui şi înmormêntarea lui sĕvêrşită de lungul şir de preoţi cu glasul amuţit de jale. Urmézā apoi un numĕr însemnat de portrete de ale bărbaţilor mai însemnaţi ai nostri: familia Mocsonyi, generalul Doda, A. Murĕşan, V. Pop, C. Cristurian, Al. Roman, baron Urs, precum şi tabloul frumos şi nou al tuturor bărbaţilor cari au şezut pe scaunul de preşedinte al Asociaţiunii. Pe massa din stânga un frumos album cu chipurile tuturor membrilor onorari ai „României-June“ din Viena, un protocol care cuprinde numele tuturor fostilor membri ai acestei societăţi, în care am aflat şi iscălitura lui Eminescu, statute şi regulamente de ale aceleiaşi societăţi, apoi „Rosa cu ghimpi“ — fóia umoristică redactată în alte vremuri de societatea de lectură „Petru Maior“ din Budapesta, diferite albumuri, diferite fotografii ale bărbaţilor mai însemnaţi, ale locurilor istorice mai însemnate, cari tóte la olaltă constituesc o frumósă panoramă. Pe o masă se vede o icónă fórte neîndemânatică a marei adunări de la Blaj, vĕzêndu-o m'a cuprins o mirare: cum de acea clipă de curată înălţare sufletéscă, care e adunarea de pe Câmpul Libertăţii, a putut sĕ inspire aşa de puţin pe un „pictor“. Ea ar puté fi un subiect dintrĕ cele mai fericite pentru o inspiraţie de adevĕrat artist. O aşteptăm. Pe alte mese sunt fotografiile diferiţilor representanţi ai instituţiilor culturale, reuniuni de cântări, comitete etc., precum şi steagul cântăreţilor dela Chisetău. Mi-au atras atenţia dintre fotografiile necunoscute mai ales două: Câmpul lui Marte de lângă Orlat (com. Sibiiu) şi Vêrful zidului de lângă Sibiel (com. Sibiiu). Numele câmpului dintâiu e la tot cazul interesant şi ar trebuí dată o esplicaţie, care sĕ cuprindă tot ce se póte şti pe basa istoriei şi a tradiţiei despre acest câmp al lui Marte. Pe Virful zidului, se zice, că ar fi fost reşedinţa de vară a lui Decebal. Ar trebuí scrisă şi istoria acestei cetăţui, ori-cât ar fi ea de mancă. Am mai vĕzut apoi operile dlui Dr. Diaconovich (?!), cari cuprind un dulap întreg şi care e un fel de esposiţie în esposiţie, precum şi operile altor scriitori, cari şi-au espus tot ce au scris în viaţă. Intr'un dulap, care apare a fi cel mai nepretenţios, alăturea de o colecţie de minerale şi de pretenţ'ósa „tablă dela Lugoş“ a dlui Dr. V. Branisce, cine obicinueşte a cerceta o esposiţie mai amĕnunţit, a putut vedé nişte scrisori de o importanţă fórte mare: erau autografe de ale celor mai însemnaţi scriitori ai neamului nostru. „România Jună“ din Viena, care a întreţinut legături cu toţi scriitorii nostri de valóre şi care prin urmare păstréză în archiva ei scrisori scumpe dela acesti scriitori, a scos cu ocasia esposiţiei câteva din acele scrisori pe cari le-au putut vedé până acum numai aceia, cari au avut norocirea sĕ fie membri ai acestei societăţi — şi le-a espus la esposiţia Asociaţiei. Sunt scrisori de la V. Alexandri, M. Eminescu (a acestuia din urmă era acoperită de tabla dela Lugoş), G. Musicescu, Carmen Sylva, Maiorescu, Neniţescu, U. Iarnic, G. Musatfia, apoi telegrame dela Alexandri, Creangă, Misir, I. Negruzzi, Pogor, Gane, Naum, Virgolici Pompiliu, Lambrior etc., cari tóte sunt relicvii preţióse. Alt dulap cuprinde alăturea de o descriere în limba latinéscă a Săliştei dela anul 1714, manuscriptul original al „României pitoreşti“, de măiestrul Vlăhuţă. Manuscriptul e proprietatea compatriotului nostru G. Moroianu, care a vrut sĕ ne facă o plăcere, arătându-ne scrisul marelui poet, care şi-a eternisat pe lângă frumseţile pitoreşti ale ţerii româneşti şi sufletul în acéstă operă a sa. Intr'alt dulap închis se cuprind cărţi româneşti apărute în editura vechei firme W. Kraft din Sibiiu, care cu reclama ce ştie sĕ o facă îşi ştie menţinea încă şi acum numele de librărie românéscă.

Cam acésta e faţa secţiei istorice-culturale, prin care mulţi învĕţaţi cu carnetul şi creionul în mână s'au abătut, ca sĕ-şi noteze acele momente scăpate până acum din vedere, cari însĕ aruncă lumină asupra trecutului nostru. Multe lucruri interesante au eşit la ivélă cu ocasia acésta şi multor visitatori li-a deschis acéstă esposiţie ochii, făcându-i sĕ fie atenţi la ori-ce lucru, căci ori-ce lucru îşi are însĕmnătatea sa şi pentru un om înţelept nimic nu póte fi banal.

(Va urma.)

„1812
„sămă(n)ţa de grău de tomnă după ce
„sau sămănat până în pusu zăpezei au
„mă(n)cato vermi care mâncă curechiu
„Iară care au rămas Aprope de săcere
„Săcara o au tăiat nişte go(n)ge cu
„aripile verzi tocma pelă(n)gă spic de
„care nu sau mai văzut
„Aceste tote le(a)m văzut cu ochi
„adevĕrat.“ [1]

Astfel acéstă carte îşi îndeplineşte şi misiunea de cronică.

Avisul de pe pagina primă e scris de aceeaşi mână, care a scris notiţele din 1811—12. Deci la 1811 lipsiau primele foi ale cărţii.

Cartea se termină cu foaia 226 (corect 227, căci între fóia 64 şi 65 se mai află o fóie neenumerotată), care e a şeptea în cóla 30, mai lipseşte deci o fóie cu sfêrşitul cazaniei la 29 August.

(Va urma).

Inaugurarea şcólei de menaj din Sibiiu.

Sibiiu, 29 August n.

Luni, la orele 12 din zi, s'a făcut inaugurarea şcólei române de menaj din Sibiiu, înfiinţată şi susţinută din partea reuniunii femeilor române din loc. Şcóla e adăpostită în palatul *„Albinei“* din strada Baier, are localităţi spaţióse şi cu mult gust aranjate şi mobilate, şi e pusă sub conducerea domnişórei *Veturia Papp*, până aci profesóră la şcóla civilă de fete a *„Asociaţiunii“*.

Actul inaugurării a decurs astfel:

Inainte de 12 ore se adunase un public nu prea numĕros, dar' ales, în localităţile şcólei, domni şi dame, pentru a asista la actul inaugurării. Precis la orele 12 soseşte apoi I. P. S. Sa domnul archiepiscop şi metropolit *Ioan Meţianu*, însoţit de Preasfinţitul domn episcop al Aradului *Ioan I. Papp*. Sunt primiţi la întrare din partea dómnei *Maria Cosma*, presidenta, şi din partea dlui *Dr. Beu*, secretariul reuniunii fem. rom.

Imediat se începe sfinţirea apei. Actul e sĕvêrşit de Preasfinţitul domn episcop al Aradului *Ioan I. Papp*, care stropeşte în urmă tóte localităţile şi publicul asistent cu apă sfinţită.

Dómna *Maria Cosma*, presidenta reuniunii femeilor române din Sibiiu, sufletul atâtor intreprinderi bune sociale şi culturale româneşti din oraşul nostru, mulţămeşte apoi întâiu părintelui episcop dela Arad pentru bunăvoinţa cu care a făcut sfinţirea apei în acest modest locaş al culturii româneşti, şi în urmă rosteşte un frumos discurs de inaugurare, în care face istoricul înfiinţării şi a activităţii reuniunii femeilor române din Sibiiu. Spune, că până la anul 1880 Românii din patria acésta nu aveau nici o singură şcólă proprie de fete. In anii următori femeile române din Sibiiu s'au constituit în reuniune, cu scopul ca sĕ înfiinţeze şcóla de fete esistentă şi susţinută din partea reuniunii, şi acum aceeaşi reuniune face un pas înainte, înfiinţând şcólă de menaj, care la anul viitoriu va fi completată cu şcólă de economie casnică. In şcóla esistentă a reuniunii femeilor române din Sibiiu elevele primesc prima instrucţie în limba lor maternă şi vin pregătite pentru a puté întra în şcóla civilă de fete a „Asociaţiunii“, ear' şcóla de menaj are menirea sĕ *completeze* cunoştinţele elevelor eşite din şcóla civilă, în mod mai mult *practic*. In şcóla de menaj elevele vor învĕţa tot ce se cere pentru-ca cineva sĕ fie bună económă şi sĕ-şi ştie conduce bine casa şi familia. E o şcólă în care se va învĕţa nu numai cum şi pe ce au sĕ fie cheltuite paralele, ci mai ales cum au sĕ fie cruţate paralele şi cheltuite cu mare precauţiune şi raţiune, numai pe lucruri neîncunjurat trebuincióse. Dómna *Cosma* recomandă în fine în discursul de inaugurare bunăvoinţei publicului românesc acéstă nouă şcólă românéscă, pe care o predă în mod solemn conducĕtórei, d-şórei Veturia Papp.

Ia acum cuvêntul I. P. S. Sa domnul archiepiscop şi metropolit *Ioan Meţianu* şi mulţămeşte reuniunii femeilor române din Sibiiu, şi mai ales zelósei ei presidente, dómnei *Maria Cosma*, pentru serviciul făcut culturei româneşti prin înfiinţarea acestei şcóle. Işi esprimă deosebita mulţămită vĕzênd cum femeia română întră cu tótă inima în serviciul culturei poporului românesc şi implóră darul de sus asupra acestui nou institut de creştere, rugând şi din partea sa publicul sĕ aducă jertfele cerute pentru a puté fi susţinută acéstă şcólă, datorită neobosinţei dómnei *Cosma*.

Dómna *Maria Cosma* e viu aclamată din tóte părţile.

Publicul ia apoi în privire localităţile şcólei, condus de dómna Maria Cosma. In frunte Escelenţa Sa metropolitul Ioan Meţianu şi Preasfinţitul episcop al Aradului. Afară se descărca tocmai atunci o plóie bogată, de mult dorită.

Influinţele desastróse ale alcoholului asupra organismului omenesc.

De Octavian G. Simtion.

(Urmare.)

M'aşi estinde prea pe larg când aşi mai încerca sĕ ilustrez mai amĕnunţit şi imensa stricăciune *morală* ce o causéză ordinei sociale şi binelui public, beţivul.

In credinţa că am atins deajuns punctele esenţiale ale rĕului resultat din alcoholism, trec la partea a doua a acestei teme, la modul combaterii beţiei.

La întrebarea, cari sunt căile şi mijlócele prin cari s'ar putea lucra mai cu efect, începênd din şcóla poporală, întru sanarea acestui viţiu, îmi permit mai întâiu a premerge cu câteva date istorice, din cari ne vom convinge, că încă din timpurile vechi capete luminate înţelegênd pericolul cu care ameninţă beţia genul omenesc, nu au întârziat a sfătui cu cuvêntul şi cu péna lumea, ca sĕ încunjure acest duşman al organismului sĕu. Mĕ provoc la testamentul vechiu, unde sunt nenumĕrate sfaturile de a se ferí omul de beţie.

In corpul legilor romane aflăm date positive, că cel dedat beţiei era eschis de la participarea la afacerile republicei, ba era încă aspru pedepsit. Mohamed a interzis aderenţilor sei vinul, — numai din motivul beţiei.

Divinul legiuitor al bisericei creştine de nenumĕrate-ori prin rostul apostolilor condamnă pe omul cuprins de acéstă patimă. Biserica creştină mai târziu apoi şi-a pus tótă influinţa întru estirparea acestei bóle din sinul credincioşilor, aducênd canóne aspre pentru stavilarea ei şi ferirea membrilor ei de molipsirea acestui viţiu, ba biserica apusénă într'un timp a mers aşa departe, în cât denega serviciul divin celui-ce murea sub simptóme de alcohol.

In evul mediu au păşit statele chiar cu mĕsuri draconice în contra abusului de spirtóse. Francia arse e într'un rênd tóte viţele de vie de pe teritoriul ei, ear' regele Francisc osândea la închisóre aspră ori-ce individ care era aflat beat pe stradă. Carol cel mare aplica fără cruţare chiar pedepse corporale cu nuiaua în piaţă, sau în alt loc public, asupra celor beţivi. Mulţi bărbaţi de ştiinţă şi cu iubire de neam şi-au ridicat apoi cuvêntul în contra patimei de alcohol.

---

[1] In paranteze am pus literele cari lipsesc în text.

Cu tóte aceste mĕsuri imediate şi directe pentru estirparea beţiei, acéstă bólă totuşi nu se micşoră mai de loc, căci controla autorităţilor nu se putea estinde până în cercul familiilor. Francesii în urma ordinaţiunilor adunării naţionale se furişau şi consumau spirtuósele pe ascuns. Asemenea sfaturile şi pastoralele bisericei de multe-ori tocmai prin esemplele cele rele ce le aduceau cei-ce le dădeau, rĕmâneau fără efect. Ne este binecunoscut bună-óră starea clerului catolic din secolii trecuţi, când se degradase devenind din slugitorii altariului adevĕrate prototipuri de beţivi. Claustrele din Francia şi alte locuri pe timpul revoluţiunei franceze se schimbaseră în cele mai infecte cuiburi de depravaţi şi alcoholişti, unde desfrêul şi imoralitatea îşi ajunsese culmea. Glasul profeţilor — al diferiţilor medici, higienisti şi alţi învĕţaţi humanişti a sunat în pustie, căci rĕul creştea tot mai tare. Lumea învĕţaţilor veni atunci la o ideiă cevaşi mai mult promiţătóre. Pentru estirparea patimei de alcohol s'au asociat în reuniuni sau societăţi de cumpĕtare sau de totala abstinenţă de la spirituóse. Anglia a fost primul stat în care s'au înfiinţat astfel de societăţi.

Resultatul real a fost însĕ abea mulţămitor, pentru-că puţini dintrĕ cei beţivi întrau în sinul acestei societăţi, compunêndu-se ele mai mult din astfel de membri cari şi aşa nu aveau lipsă de ele.

In timpul mai nou cred a fi de ajuns a aminti numai mĕsurile cele de totului aspre, dar' fórte bune, ce le-a luat America în contra beţivilor. Avênd ea lipsă de braţe virguróse şi sănĕtóse şi în special pentru-ca mulţimea muncitorilor din fabrici şi uzine sĕ nu-şi prădeze banii şi sănĕtatea prin crîşme, a limitat deschiderea birturilor şi vinderea spirtóselor numai până la 9 ore séra, pe muncitori îi plătesce în marce fără valóre, atât în serviciul statului, cât şi la privaţi, şi numai când li-se adună sume mai mari le schimbă acestea în bani de valóre. Mĕsurile poliţienesti sunt apoi vrednice de a le imita tóte statele nóstre europene.

In Ardeal de-şi cam pe timpul când în alte ţeri guvernele umblau se pună stavilă beţiei, începu a se estinde mai dinadins alcoholismul şi mai cu sémă patima de vinars, totuşi în curênd şi la noi observându-se primejdia, au încercat unii bărbaţi îngrijiţi de viitoriul neamului a atrage atenţia cetăţenilor asupra ruinei ce póte urma din beţie. Pe la mijlocul seclului trecut la concetăţenii magiari un Vesselény, un Cráky şi medici ca Fehér şi alţii, au intreprins după putinţă paşi contra alcoholului.

Episcopul Teutsch şi preotul Binder au înfiinţat reuniuni — la Saşi — în contra consumării de beuturi spirtóse, apoi nenumĕraţi alţi scriitori au prins condeiul în contra acestei patimi.

La noi Românii încă se amintesc mişcări de asemenea natură. Astfel prin mijlocul seclului trecut la Blaj se proiectase o astfel de reuniune.

La Braşov fie-iertatul protopresbiter Petric şi directorul G. Muntean au scris o broşură: „Despre înfricoşatele urmări ale beţiei“. Apoi în timpul mai recent s'au publicat multe scrieri şi tractate de acéstă natură. S'au ţinut cu multe ocasiuni disertaţii din partea bărbaţilor mai merituoşi — în contra acestui verme ce róde la rădĕcina neamului nostru.

(Va urma).

NOUTĂŢI

Esposiţia „Asociaţiunei“, care conform programului avea sĕ fie închisă Luni la orele 6 séra, rĕmâne deschisă *până la 15 Septembre n.*

*

Balul român, dat Luni séra în sala de la Gesellschafthaus, a fost bine cercetat. Lume alésă românéscă, venită chiar şi din mari depărtări, toalete elegante, şi animaţie bună, care a ţinut până în zorile zilei următóre. S'a dansat mult, dar' putea sĕ se danseze şi mai mult, dacă o mare parte din tinerimea nóstră n'ar avé obiceiul sĕ mérgă la bal numai pentru a face fie-care pe spectatorul!

*

Alegere de metropolit în Sêrbia. Dominecă s'a făcut alegerea de metropolit al bisericei ort. din Sêrbia. S'au dat 45 voturi şi 5 bile albe. Dintrĕ patru candidaţi neîntrunind majoritatea recerută nici unul, a rĕmas sĕ se facă alegere nouă mâne (31 August), când se va proclama al s cel care va întruní cel puţin 23 voturi. Dacă nici alegerea de mâne nu va avé resultat, o nouă alegere se va puté face numai peste 6 luni.

*

Baroni noi. Fóia oficială publică un decret prin care M. Sa dă voie lui *Lévai* István din Budapesta sĕ iee şi sĕ pórte, el şi urmaşii sĕi, titlul de baron al fratelui sĕu rĕposat Lévay Henrik, împreună cu emblema aceluia.

*

† Aurelia Tróncă, învĕţătóre, după îndelungate şi grele suferinţe şi-a dat sufletul, împărtăşită fiind cu sfintele taine, în mânile creatoriului Joi în 25 August st. n. la 7 ore a. m. Rĕmăşiţele pămênteşti ale defunctei s'au depus spre vecinică odihnă Sâmbătă în 26 August st. n. la 3 ore d. a. în cimiteriul gr. or. din Cristur.

*

Doctori de agricultură. In numĕrul de Joi al fóiei oficiale „Wiener Zeitung“ a fost publicat un autograf preaînalt, prin care M. Sa dă „Şcólei superióre pentru economia de câmp“ din Viena, dreptul de a învestí cu titlul de „Doctor agronomiae“ pe absolvenţii cu pregătiri corĕspunzĕtóre.

*

Post de vicenotariu. Sub Nr. 3077 pretorial şi cu termin până la *4 Septembre st. nou* é publicat concurs la postul de vicenotariu în *Poplaca*, dotat cu 1000 coróne salariu. Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului cercului Sibiiu.

*

Coleră în Prusia. Se telegraféză din Danzig că in *Ulm* (în partea vestică a Prusiei) s'a constatat în mod oficial bóla de coleră la doi plutaşi, cari sosiseră acolo cu plute, venind din Rusia.

*

Hotar în flacări. Hotarul comunelor Nagy Rosvágy şi Kis-Rosvágy din ţinutul Bodrogului s'a aprins din causa căldurilor mari. In câteva rênduri a eşit la faţa locului miliţie din Sátoraljaujhely, ca sĕ stîngă focul, dar' pămêntul se aprindea de nou în altă parte a hotarului.

*

Unul care nu vede bine! Domnul Niculae Iorga, fiind de faţă la tóte serbările nóstre culturale din zilele trecute, a trimis un lung raport *„Sămĕnĕtoriului“* seu din Bucureşti despre cele vĕzute şi auzite. De sine înţeles, că raportul e scris aşa cum numai dl Iorga ştie sĕ scrie, cu fórte multă patimă. Dar' găsim în raportul dlui Iorga şi mari *neadevĕruri* istorice. Aşa dl Iorga scrie, — după ce ia cam în bătaie de joc pe actualii noştri metropoliţi, — următórele: „. . . departe, în trecut *vĕd* pe *metropoliţii Şaguna şi Şuluţiu*, într'o frumósă zi de Maiu din anul 1848 eşind împreună înaintea poporului lor adunat în ceas de primejdie şi aducênd din aceeaşi biserică o solie dumnezeiéscă“. Rĕu, fórte rĕu vede dl Iorga; pentru-că în acea zi frumósă de Maiu a eşit din biserica Blajului pentru a merge la adunarea mare naţională *episcopul Şaguna cu episcopul Leményi* (metropoliţi nu aveam pe atunci) *nu cu Şuluţiu*, care numai la 1850 a fost ales şi întărit ca episcop şi mai târziu ca metropolit gr. cat. român. Conclusia? Dacă cele întâmplate la 1848, într'o frumósă zi de Maiu, le vede dl Iorga *rĕu*, cum putem aştepta sé vadă *bine* cele întêmplate înainte cu 4—5 veacuri, când zilele nu erau frumóse zile de Maiu, ci zile furtunóse şi negre?

*

Şcolar. La şcóla elementară de fete a reuniunei femeilor române din Sibiiu inscrierile se fac în 1, 2, 3 şi 4 Septembre a. c. st. n. Instrucţia se începe în 5 Septembre a. c. Didactrul este 2 coróne pe lună, taxa de înscriere 4 coróne. Elevele, ai căror părinţi sunt membri la reuniune, nu plătesc taxă de înscriere. Inscrierile se fac în edificiul şcólei, strada Morii nr. 10. *Direcţiunea.*

*

† Nicolae Stoichiţa. „Corvineana“, institut de credit şi economíi societate pe acţii în Hunedóra, cu durere anunţă, că fundatorul, membru în directiune şi cassariu al acestui institut *Nicolae Stoichiţa*, membru la mai multe societăţi culturale, în 24 l. c. a încetat repentin din viaţă în etate de 43 ani. Inmormêntarea s'a făcut după ritul gr. or. Sâmbătă în 26 l. c. la 2 ore d. a. *Direcţiunea.*

*

Avis. Aduc la cunoştinţa tuturor celor interesaţi, că posta ultimă pentru corespondenţa cu oficiul parochial gr. or. român din Lăpuş şi cu subsemnatul, de acum inainte e: Rézbánya, Bihar m. *Ioan Todea*, preot în Lăpuş-Scărişóra.

*

Pedépsă pentru laşitate. Se raportéză din Petersburg, că tribunalul suprem militar a dimis din serviciu şi a eschis din legăturile marinei de rĕsboiu pe toţi fostii oficeri de stab ai vice-admiralului Nebogatov. A nume, pentru-că în bătălia de la Ciusima s'au purtat laş, predându-se Japonezilor deja la începutul bătăliei.

*

Din „spiritul“ dlui Iorga. Marele învĕţat Iorga, dl Niculae Iorga, a fost îmbiat din partea unei dómne din Sibiiu cu *bombóne.* Marele Iorga însĕ a refusat sĕ le priméscă, până nu i-s'a spus că *de unde sunt?* Dómna mirată l'a întrebat, că de ce vrea sĕ ştie de unde sunt bombónele? Ear' marele învĕţat Iorga a rĕspuns: „pentru-că pot sĕ fie de la vicariul *Puşcariu* ori de la *Păcăţian.*“ Chipu, ca sĕ fie otrăvit dl Iorga! Şi nu i-a spus nime dlui Iorga, că noi, Sibienii, pe lângă multul rĕu vĕsut de dsa, avem şi ceva bun, o bună — *casă de sănĕtate!?*.

*

Un milion de ruble pentru scopuri filantropice. Zilele trecute a rĕposat în Moscva contele Orlov-Davidov, testând 300.000 de ruble spre a fi împărţite săracilor, 125.000 de ruble spitalului de copii înfiinţat de el; 40,000 de ruble bisericelor aflătóre pe moşia lui, ear' restul până la un milion spre diferite scopuri humanitare.

*

Vifor şi grindină. Luni după amiazi o plóie torenţială împreunată cu tunete puternice şi cu grindină mare şi désă a căzut peste Sibiiu şi ţinuturile din jur, făcênd pagube însemnate deosebi în vii şi pometuri. La Şelimber trăsnetul s'a descărcat în o şură. De la acésta flacările s'au întins la alte patru şuri, cari tóte au ars scrum.

Cărţi şi reviste.

„Raportul camerei de comerciu şi industrie din Braşov asupra relaţiunilor economice din circumscripţiunea ei în anul 1904“, înaintat ministrului de comerciu. A apărut în tipografia Ciurcu et Comp. (Braşov).

*

„Istoria Bisericei din România“, de Nicolae *Dobrescu* (Viena). Din opul istoric „Studii de istoria Bisericei române contimporane“ al dlui N. Dobrescu a apărut partea I. (Istoria Bisericii din România, 1850—1895). Partea II., care va apăré mai târziu, va tracta despre istoria Bisericei din Bucovina şi a celei din Ungaria-Transilvania. — Volumul I. a apărut în *Bucureşti* (tipografia „Bukarester Tagblatt“) şi costă 3 Lei. E dedicat lui N. Iorga.

*

Aritmetică pentru şcólele medii, de Dr Beke Manó, prelucrată de Aurel *Ciortea*, profesor în Braşov. A apărut în editura librăriei Ciurcu în Braşov. Costă 3 coróne (legată).

*

Avis Catiheţilor nostri. Cu aprobarea Venerabilului Consistoriu diecesan apare în editura Tipografiei şi Librăriei diecesane din Caransebeş: Religiunea în şcólele poporale în două volume. Volumul I: Elemente de Catihetică sau Metodica Religiunii, de Petru Barbu doctor în teologie şi profesor seminarial; volumul II: Preparaţiuni (la Cărţile de religiune ale prof. Dr. Petru Barbu) de Petru Buzera învĕţătoriu la şcóla de aplicaţie“.

Din Volumul I s'au tipărit deja două cóle, ear' din volumul II partea primă şi anume: Preparaţiuni la Istorióre religióse morale şi Momente din viéţa lui Iisus.

Fiind la începutul anului şcolar şi dorind a uşura propunerea Religiunii în şcólele nóstre poporale ne-am decis a pune cólele deja tipărite la disposiţia Onoraţilor Catiheţi, cari abonésă întregul op, cam 30—34 cóle, octav mare. Abonarea se face prin trimiterea sumei de 4 cor. şi a unei declaraţiuni, că On. Catiheţi abonéză întregul op, obligându-se a solví eventualul rest din preţ după primirea ultimelor cóle. Tipografia şi Librăria diecesană Caransebeş.

„Cartea de Aur“.

„Libertatea“ din Orĕştie scrie următórele:

Cartea de Aur, sau adunarea la un loc a tuturor documentelor şi amintirilor despre zbuciumatele lupte pentru viéţă a poporului nostru românesc, din Transilvania şi Ungaria ca naţiune şi ca biserică, — a sporit cu un nou şi preţios volum.

Sunt fórte frumóse şi înălţătóre intrepunerile celor doi archierei, Şuluţ de la Blaj şi Şaguna de la Sibiiu, în ajunul dietei de la Sibiiu prin circulare către credincioşii lor, chemându-i la activitate vină în jurul urnelor de alegere! Bărbăteşti şi mândre sunt păşirile lor în dietă, şi când lupta lor e repusă prin intrigă şi fraudă, ei şi soţii lor cad ca eroi legendari, cari te înduioşéză nespus.

De curênd a apărut volumul III. din acéstă mare lucrare, cuprinzênd materialul istoric de pe abia 2—3 ani, din 1863 până la 1865, anii în cari s'a ţinut dieta Transilvaniei la Sibiiu, condusă de comisariul M. Sale conte Crenneville, la care iau parte Românii în frunte cu metropolitul Şaguna, şi duc luptă frumósă pentru executarea programului ce avea ca punct prim de ţintă: efectuirea egalei îndreptăţiri a naţiunii române şi a religiunilor ei, apoi stabilirea marginilor, întrĕ cari sĕ urmeze: întrebuinţarea celor trei limbi uzitate în ţéră în comunicaţiunea oficiósă publică. Se ridică aşa zicênd la rĕsărit sórele care sĕ încălzéscă şi viaţa poporului român, sóre care trezi téma şi jaluzia magiară şi duse la dieta dela Cluj, care gâtuì tóte ródele celei dela Sibiiu şi le făcù sĕ se spulbere în chip fórte tragic pentru inimile româneşti.

Pe cele mai multe locuri ale ei, „Cartea de Aur“ a dlui T. V. Păcăţan are pagini cari sunt mai mişcătóre şi sguduitóre de cât cel mai bun roman, — şi cărturariul român inteligent află în ea o lectură preţiósă, ce 'i îmbogăţeşte mult cunoştinţele istoriei nóstre şi îi dă sănĕtóse elemente de judecată şi pentru ţinuta din zilele nóstre în cele naţionale, dacă e sĕ ne arătăm vrednici de marii noştri părinţi din acele zile.

Sĕ grăbéscă fie-cine a-'şi procura şi acest volum din opul onorat de Academia Română cu premiul sĕu, căci vrednic este!

A se cere de la autor în Sibiiu. Costă ca şi volumele de mai nainte, 10 cor.

LE COURRIER EUROPEEN
fóie sĕptĕmânală internaţională
Paris, bulevardul Raspail nr. 280.
Comitetul de direcţiune: Björnstjerne Björnson, Jacques Novicow, Nicolas Salmeron, Gabriel Séailles, Charles Seignobos, Gius. Sergi
Şefredactor: Louis Dumur.
Colaboratori de prima forţă în tóte ţerile. — Informaţiuni originale. — Revistă indispensabilă pentru ceice doresc a urmări mişcarea politică internaţională.
Abonamentul pentru ţĕrile din uniunea postală: pe an 15 franci, jum. de an 8 fr., trei luni 4 fr., numeri singuratici 30 centimi.
Cereţi numĕr de probă!

Sirolin
Este recomandat de cei mai distinşi pofesori şi medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecţiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandat convalescenţilor după influenţă. Promovéză apetitul şi face sĕ créscă greutatea corpului, depărtéză tusa şi flegma, şi face sĕ înceteze asudórea de nópte. In urma gustului şi mirosului seu plăcut se ia cu plăcere şi de copii. Se capĕtă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpĕrătoriul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre: (6) 2—
F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveţia).

Nr. 536. [207] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţător** din comuna **Sânpetru,** protopresb. Braşov, se escrie concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu anual de 600 cor. (conform specificaţiunii cuprinsă în protocolul comitetului parohial din 13 August a. c.), cuartir în natură (casă şi bucătărie), cum şi folosirea grădinei şcolare în jumĕtate 250 st. □, apoi folosirea pivniţei de sub şcólă, şi a grajdului şi şopronului din curtea şcólei.

Invĕţătoriul ales va avé datorinţa sĕ îndeplinéscă şi serviciul de cantor cu sĕptĕmâna, avênd a se bucura de venitele împreunate cu acest serviciu (circa 80 cor.).

Concurenţii au sĕ 'şi înainteze petiţiunile instruate conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Braşov, în 14 August 1905.

Oficiul protopresbiteral al tractului Braşov în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Voina
protopresbiter.

Nr. 811 1905. [209] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** la şcólele din comunele **Bonţida, Feneşel, Mărişel, Muntele rece** şi **Someş falĕu,** se publică concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele provĕzute în legea pentru învĕţământ şi adecă, salariu de câte 600 cor. pentru fiecare post, cuartir şi grădină pentru legumi.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au a'şi aşterne, în terminul susindicat, suplicele de concurs subscrisului, fiind acele instruite conform normelor în vigóre.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or., în conţelegere cu comitetele parohiale.

Cluj, 10 August 1905.

Tulliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 436 348 1905. [204] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratele Sighişóra şi Cohalm, se publică concurs cu termin de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Daneş,** prot. Sighişóra, cu salariu anual de 600 cor., în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir gratuit, lemnele necesare de foc şi grădină de legumi.

2. **Bundorf,** prot. Cohalm, cu salariu anual de 600 coróne, cuartir gratuit şi lemnele necesare de foc.

Cuincuenalul prescris de lege servind învĕţătorii la şcólele sus indicate neîntrerupt timpul normal de 5 ani.

Reflectanţii la aceste posturi cu îndatorirea a provedé instrucţiunea şcolarilor de la 6—12 ani şi celor de la 13—15 ani, a'i instrua în cântările liturgice împreună cu tinerimea adultă, a le conduce şi a ţiné în Dumineci şi sĕrbători strană în biserică, sĕ 'şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Sighişóra (Segesvár) până la terminul indicat, cu îndatorirea a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a 'şi arăta desteritatea în cele rituale, preferindu-se cântăreţii buni.

Sighişóra, 9 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Sighişóra şi Cohalm, în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Domnişóră

din familie bună, cu limbă maternă română, care are barem IV clase civile şi posede stil perfect magiar, află aplicare în cancelaria advocatului **Dr. Mátyás Lázár, Sibiiu,** strada urezului nr. 11. Sunt preferite cari ştiu scrie pe Ycst. (206) 1—3

In Septembre c. începe un

nou curs

pentru desemn de croială, pregătire de haine, cusătură de albituri, împletire cu fusciore (= Klöppeln), **brodare cu aur, cu alb şi cu diferite colori,** şi **pentru pregătirea de orice lucrări de mână** moderne.

Instrucţiunea se póte face *în tóte trei limbile ţerii.*

Se primesc *domnişóre* şi cu întrégă întreţinerea. (208) 1—3

Maria Lurz
Sibiiu, strada măcelarilor nr. 6, parter.

Nr. 269 1905. [205] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroh** din parohia **Caraciu**, protopresbiteratul Zarand, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B., pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Petenţii au a'şi aşterne rugările lor instruate în sensul normelor din vigóre, în terminul deschis la oficiul protopresbiteral, a vênd a se presenta cu 8 zile înainte de alegere în vre o Duminecă ori altă sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective a cuvênta şi celebra.

Brad, la 3 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 308 1905 prot. [200] 3—3

Concurs

Pe basa ordinului Preaveneratului Consistoriu Archidiecesan de data 15 Iulie a. c. Nr. 6410 Bis. pentru întregirea postului de **paroh** în comuna bisericéscă **Vidrasĕu** se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a'şi aşterne petiţiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi a se presenta în vre o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta respective a celebra şi cuvênta

Nasna, la 4/17 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Murĕş-Oşorheiului, în conţelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopresbiter.

Fischer & Comp.

şcóle de pomărit

Nagyenyed (Alsó-Fehérmegye)

Şcólele nóstre de pomărit în estensiune de 40 jug. catastrale sunt în Transilvania cele mai mari şi cele mai bogate.

Stoc: 80 000 altoi, de tóte formele, în soiurile cele mai nobile.

1 milion pădureţi (sujete) de tóte speciile, plante puternice.

1 milion gledici, plantele cele mai bune pentru garduri vii.

1 milion acăţi (salcâmi), tari şi frumoşi, acomodaţi pentru plantare de păduri.

Arbori solitari, de promenade, şi tufişe decorative. (201) 2—12

Catalóge gratis.

Pe cei interesaţi îi invităm cu stimă la cercetarea şcólelor nóstre de pomărit.

Nr. 720 [202] 3—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **învĕţătoriu** al II-lea la şcóla confesională din comuna **Tălmăcel,** protopresbiteratul gr. or. al Sibiiului, se publică concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

Salariu anual 600 cor. din cassa bisericei, cuartir liber în edificiul şcólei şi lemnele trebuinciose.

Primul cuincuenal se asigură după 5 ani de serviciu în comună.

Reflectanţii la acest post vor avé a'şi aşterne suplicile concursuale instruite în sensul normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în comună spre a'şi dovedí desteritatea în cântări şi tipic în biserică.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parohial.

Sibiiu, 9 August 1905.

Ioan Papiu
protopresb.

Frumosul roman

DUŞMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan
costă **60 fileri.**
Librăria arhidiecesană.

Ludovic Ferencz,

croitor de bărbaţi,
Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 12.

recomandă p. t. publicului
pentru sesonul de tómnă
noutăţile

sosite chiar acum, **pentru haine de bărbaţi stofe englezeşti, franţuzeşti şi indigene,** din cari se esecută după mĕsură cele mai moderne vestminte precum: Sacko, Jaquete, fracuri şi haine de salon, cu preţuri fórte moderate.

Deosebită atenţiune merită noutăţile de stofe pentru **pardisiuri** şi „Raglam“, cari se află totdéuna în deposit bogat.

Asupra **reverenzilor** confecţionate în atelierul meu îmi permit a atrage deosebita atenţiune a on. domni preoţi şi teologi absolvenţi

In casuri de urgenţă confecţionez un rînd complet de haine în timp de 24 ore. [196] 5—6

Künstlerische Illustration von Annoncen, deren Verfassung, Ausarbeitung origineller Pläne und Kosten-Voranschläge kostenlos.
GUTE RECLAME SICHERER ERFOLG.
B.E.
A.V. GOLDBERGER
ANNONCEN-EXPEDITION
BUDAPEST

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria arhidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele şi cu păreţi tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conţine 200 foi.

Preţul **6·60 cor.,** + porto postal 80 fil.

Preţ redus!

Ţara nóstră, *descrierea părţilor Ardealului spre mézăzi şi Valea Mureşului,* de Silvestru Moldovan, se vinde cu preţul redus de 1 cor. (în loc 2 cor.), plus porto 20 fil., la *Librăria arhidiecesană din Sibiiu* (Nagyszeben).

Tu

vei afla pentru îngrijirea pelei şi deosebi pentru delăturarea pistruilor şi pentru a avé o colóre delicată a pelei un săpun mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca: doi băieţi)

Bergmann & Co, Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata,
în **farmacia „la urs“** (piaţa mică),
la **I. B. Misselbacher sen.** (piaţa mare),
G. Meltzer (str. cisnădiei şi str. guşteriţii 25),
prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei), (89 b) 12—25
Carol Arz (str. cisnădiei), cum şi
în Sighişóra la **farmacistul W. Lingner.**

IULIU ERŐS

Sibiiu, strada cisnădiei nr. 3.

Cel mai mare deposit ardelean

de **orológe, juvaericale, aurării** şi **argintării.** Işi recomândă cu preţuri eftine tóte produsele din speciile **orologeriei** şi **aurăriei.**

Schimb şi cumpĕrare de aur, argint, diamant, mărgele, monede de aur şi argint, etc. [191] 4—20

Fie-care obiect de aur şi argint, cumpĕrat de la mine, e probat şi esaminat din oficiu şi pe fie-care bucată se vede precis proba oficiósă (k. u. k. Punze), şi afară de aceea se garantéză în scris veritabilitatea obiectelor.

Preţcuranturi ilustrate la dorinţă gratis şi franco.

Redactor responsabil Teodor V. Păcatian.

Editura tiparul Tipografiei arhidiecesane.

Nr. 89 Sibiiu, Sâmbătă 20 August (2 Septembre) 1905 *Anul LIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Sĕ predicăm!

I.

Gravă, ca un *memento* al marei responsabilități, adânc vibrătoare ca însași *vocea conștiinței* — a acelei conștiințe, care a dictat marelui Ap. Pavel esclamarea: „Vai mie, de nu voiu predica Evanghelia" (Corinth. I c. 9 s. 16) — trebue sĕ ne résune nouă preoților cuvêntul: *Sĕ predicăm!*

Mai ales că, des și stăruitor ni-se adreséză astăzi cuvintele acestea. — Nu se predică în bisericile nóstre — se constată prin adunări! Stă pustiu și colbuit amvonul românesc — scriu revistele nóstre! De acì apoi neștiința și nepriceperea, miseria și sărăcia, tot rĕul moral și material, în care înoată poporul nostru! Sĕ predice deci preoții nostri! Cu vreme și fără de vreme — cum le este scris sĕ predice! Sĕ învețe și lumineze poporul, în mijlocul căruia sunt puși, — căci asta le este chemarea, asta le este misiunea sfântă pe acest pămênt!

Ca simptomatice și paradoxe chiar am ținut din partea mea totdeauna aceste îndemnuri-provocări, făcute la adresa preoțimei nóstre!

Cum? Așa departe am ajuns, că turma vine sĕ trezéscă pe păstoriu, ca sĕ-i céră, sĕ-l îndemne, sĕ-l someze a-și împlini datorința de păstoriu?!

Der' ce ar zice óre preoții nostri, când ar cetí și auzí rostindu-se în lumea mare, bunăóră fraze ca acestea: E datorința necondiționată a pedagolui de a instrua și cultiva elevi — ear' nu a sta mut, la catedra lui! Se impune medicului a cerceta bolnavii și a le prescrie leacuri și dietă, — ear' nu a privi nepăsător la suferințele lor! Se cere de la technic sĕ măsure și calculeze, — ear' nu sĕ-și neglige din comoditate meseria, etc. etc.!?!

Nu ar condamna toți într'un glas pe numiții profesioniști, ca pe niște uitați de sine și de chemarea lor, și ca pe unii cari frustréză numai și desconsideră încrederea publicului, care silit se simte a'i face atenți și a'i soma la împlinirea misiunei lor?

Ei bine! Asumeze-și deocamdată preoțimea nóstră — nu și esceptiile — o astfel de condamnare sie-și 'și înțeleagă că: planéză și va plana necontenit o atare osândă asupră-i — până atunci, până când în scris și cu vorba ni-se vor adresa tot mereu cuvintele: *Sĕ predicăm!*

*

Cu necesitatea însași a predicei, în bisericile nóstre, mai pe larg nu mĕ ocup de astă-dată. In destul se esplică aceea chiar și numai prin faptul accentuat al deselor îndemnuri la adresa preoțimii de a predica, îndemnuri întețite de constatarea cuprinsă în cuvintele de mai sus, unde s'a zis că tot rĕul moral și material, în care înótă azi poporul nostru român, se causéză în prima linie din lipsa predicei, în bisericile nóstre! Ear' din punct de vedere pur religios, ca bază de altcum la întréga manifestare de viață a poporului nostru — în mod figurat spun numai atâta, că pentru credință, ca flóre a sentimentelor omenești, sórele dătător și susținĕtor de viață este numai predica, și dacă totuși esistă credință și în lipsă de predică, aceea trebue sĕ știm, că e palidă și fragilă, cum sunt și florile crescute în umbră! Zice ap. Pavel: „Cum vor crede de nu vor auzí și cum vor auzí de nu li-se va predica"? (Rom. c. 10 s. 14).

Tot așa nu voiu comentaací în mod mai amĕnunțit nici datorința preoților de a predica, ca un ce, din început și până în sfîrșit și din ori-ce posițiune privit, absolut, dar' și de sine înțeles!

Da, căci nu va puté nimenea nici-odată nici măcar a-și imagina noțiunea de preot deslipită de cea de predicator; dat fiind, că cuintesența misiunii preotului pe pămênt o forméză tocmai datorința de a predica. Ear' a negliga acéstă datorință însémnă nici mai mult nici mai puțin de cât voluntara desbrăcare de marea vrednicie de a se numí preotul pe deplin și pe dreptate urmaș al apostolilor și prin ei învĕțăcel al marelui învĕțător al lumii Is. Chr. Da, căci pilda Lui dată și urmată de a predica neîntrerupt și neobosit, pe drumuri și prin case, prin cetăți și prin sate, pe munți și pe mare, în biserici și în sobóre, începênd dela țĕrmurii verzi și frumoși ai Iordanului până sus la vîrful sec și pustiu al Calvarului și apoi definitiv încheiată pe muntele Maslinilor, prin mandatul dat învĕțăceilor: „Mergeți și învĕțați. . . ." (Mateiu c. 28 s. 19) — nu o urméză, nu o împlinește.

Mai pe larg și deosebi voesc a mĕ ocupa la acest loc cu întrebarea des pusă, dar' tot nedeslegată: *Pentru-ce nu se predică în bisericile nóstre?*

Rĕspunsul la acéstă întrebare adresată, fără îndoială, în primul rênd preoților nostri, acestia până la unul pot zice, îl dau cam în următoriul mod: Nu se predică, pentru-că poporul nostru nu ascultă bucuros predica; ear' causa neascultării zace mai ales în serviciul nostru bisericesc! E prea lung și obositoriu serviciul, și de aceea credincioșii, parte ca nemâncați din presera Duminecei ori Sĕrbătórei, parte obosiți de lucrul de peste sĕptĕmână, abia aștéptă terminarea slujbei, ca sĕ iasă din biserică, de cum sĕ mai aibă pacientă de a asculta și predică!

Așa se rĕspunde!

Ear' pentru a se pune capăt acestei anomalii, adecă a se câștiga timp în durata serviciului și pentru predică, unii s'au vĕzut îndemnați a lansa păreri referitóre la scurtarea serviciului de azi, fie în esecutarea lui mai în pripă, ori apoi cu stabilirea predicei, la alt timp, decât la liturgie.

Rĕspunsuri și păreri ușurele, basate pe o hipoteză falsă, — replic eu la tóte acestea! Da, căci — nefiind, după a mea părere, nici măcar discutabilă ideia scurtării serviciului de astăzi, adânc întipărit în mintea și sufletul până și al pruncilor nostri, și nici cu pripirea, ori reducerea acelora, de la sublim la ridicol — tótă motivarea-scuză a nepredicărei la noi nu este de loc basată.

Cum? Nu-'i place și nu ascultă bucuros Românul vorbirea? Românul vorbăreț din fire, Românul, care obosit adeseori, în mĕsură neasĕmânat mai mare de lucrul de preste zi, decât de statul în biserică, în decursul unei liturgii, în stare e, ceasuri întregi, chiar nemâncat și nebeut și cu gura căscată sĕ asculte cum unul ori altul îi spune și 'i enaréză fapte și întêmplări din tótă lumea, — el nu ascultă?! Preotul care afirmă așa ceva despre poporul nostru, grav și îndoit se acusă pe sine însuși cu astfel de scusă. Indoit, căci păgubindu-l cu nepredicarea, îl mai și acuză, presentându-l ca pe un popor cu spiritul greoiu și ruginit, la care nici străbate nu póte învĕțătura, cultura.

Nu! Nici decum nu stă lucrul așa!

Românul iubește vorbirea, mai mult decât ori-care alt popor. Numai cât, tocmai ca un așa mare amator de vorbiri, îndată ce nu-'și simte prin acelea mișcată inima, stă și cască gânditor la alte treburi, ori își ia căciula și plécă pe aci încolea, indiferent dacă vorbitoriul ar fi și cel mai celebru orator. Pentru-că el — ca popor de rênd se conduce în casuri de acestea aprópe numai de sentimentul sĕu cald și nefățărit, neavênd rutina domnilor culți, cari știu asculta și numai din interes de partid bunăóră, și pot aplauda și numai din diplomațenie.

Sĕ cadă deci, și sĕ se ștérgă, odată pentru totdeauna nedrépta învinuire adusă poporului nostru, că în el ar rezida tótă cauza că nu se predică la noi. Pentrucă faptul, că nu succede la început una sau mai multe predici, nu-i oferă preotului nici decât dreptul absolut de a arunca vina nereușitei asupra poporului; precum nici de a-și forma din nereușita sa titlu de scuză permanentă la nepredicarea pe viitor.

In schimb întórcă-și privirea asupra sa și asupra lucrărei sale, unul fiecare dintrĕ preoți, de câte-ori nu-i

---

FOIȘORĂ

Două cărți vechi din veacul XVII.

De I. Popovici, preot în Gelmar.

(Urmare).

După-ce făcurăm cunoștința cărții órecum pe dinafară, sĕ intrăm în lăuntru și sĕ vedem ce cuprinde și cum e scrisă.

După cum s'a putut vedé și din o notiță reprodusă mai sus, cartea cuprinde cazanii sau „evangelii învățătoare" începênd cu Dumineca a treia după Rusalii pentru tóte Duminecile până la intrarea Triodului, precum și cazanii pentru tóte praznicile de preste an (afară de sf. Ilie) începênd cu 1 Septembre și terminând cu 29 August. Iată și

cuprinsul:

Dumineca a treia după Rusalii (începutul lipsesce).
întâia parte pentru lumina sufletului șatrupului ceo întunecă lăcomis, și alte gênduri de păcate.
adoa parte cum nu póte nime săslujască la doi domni, care domni sânt aceștia.
Dumineca apatra evglie de mathei în doo zeci și cinci decapete.
în âia parte. pentru ch marea apslilor (apostolilor) și pentru asclutarea lor.
a doa parte pentru plata direpților și pentru muînca păcătoșilor.
Dumineca a cincia, evglie diîn Matheiu în 8 capete.
întâia parte pentru spaima și minunea ciudeselor lui Hs.
adoa parte, pentru hiclesugul și pentru rautățile diiavolului.
Dumineca a șasea evglie diîn Mathei diîn 9 capete:
întâia parte. pentru credința celora ce purta slăbănogul, și pentru boala lui.
a doa parte, cum săcade să răbdăm toate ne putințele cu mulțămire:
duMineca. așeaptea. evglie. diîn mathei. di în 9. capete
întâia parte, pentru credința acelor doi orbi și pentru putearea dumnezăiască.
a doao parte, pentru faptele ceale bune carile săchiamă lumină. și pentru faptele. ceale reale cesă chiamă întunearec:
Dumineca aopta. evelia diînmathei, de înpatru sprăzeace capete: — : — : — :
întâia parte, pentru cum săcade să dea să fie cine care mâniei, și pentru ciudesa lui Ils:· :· :·
adoao parte pentru putearea dumnezăirei alui Ils. șipentru mulțirea pâinilor și a peștilor: — :
Dumineca anoa evglia diînmath. di. 14 capte
întâia parte. pentru putearea dumnezăirei lui Ils. și pentru spaima apslilor:·
a doa parte. pentru credința apslilor (apostolilor) șicum săcade noao cucredință ane apropiia către dumnezău
Dumineca azeacea evgelie diîn Mathei di 17 capete:·
întâia parte. pentru putearea lui Ils, asupra dracilor. și pentru păcat, cumui mai rău decât dracul:·
a doa parte, pentru, ispoveadania. și pentru diavolul, căi mai cumplit apoi decât întâiu:· — : — : — : — : — :
Dumineca aunsprăzeacea evglia. diînmathei de în. 18. capete: —
întâia parte. pentru m(i)la lui dumnezeu în protiva noastră, și pentru a noastră, nemilistovire înprotiva fraților nostri:·
a doa parte. pentru pâra robului cefú pârât desoțiile lui. și pentru osânda lui:·
Dumineca a doasprăzeacea evglia. di înmatheĭ. de în. 19 capete:· .
întâia parte. pentru lăcomiia avouției. carea departe sufletul de'a dumnzău:
a doa parte, pentru ceia cenedejduesc pre bogății iară nupre dumnzeu: —
Dumineca a treia sprăzeace evglia di în mathei. di în. 21 decapete:·
întâia parte pentru lucrătorii cei răi, carei oucisără slujile domnului lui și mai apoi oucisеră și pre domnusău:
a doa parte pentru cădearea jidovilor și pentru chemarea limbilor.
Dumineca apatra sprăzeace evglie de mathei de în. 23. de capete.
întâia parte pentru firea cea dumn(e)zăiască. și pentru firea cea omenéscă . . .
a doa parte pentru slujile cei tremiș și pentru lepădarea chemaților:·
Dumineca acincia sprăzece evglia diîn mathei, de în. 22 decapete.
întâia parte pentru hitleașugul jidovilor și pentru direptatea lui Ils. și cum nisă cade să iubim pre dmnezeu.
a doa parte. pentru întrebarea lui Ils, ce întrebă prefarisei. pentru săl cunoască pre dins că nu iaste fiiul lui d(a)v(i)d, ce iaste fiiul lui dumnzău:·

(Va urma.)

succede o predică, căci numai aici va dăscoperí adevărata causă, cum numai în persóna sămănătorului și a lipsei de bunătate a seminței este de căutat pricina când în condițiuni absolut prielnice și în pământul cel mai bun mănos nu rĕsare și nu dă rod holda.

De la esposiție.

(Urmare).

Secția bisericei ortodoxe române.

O „preumblare“ prin secțiile esposiției e întocmai ca o rĕsfoire a unei cărți. Pentru-ca sĕ înțelegi cartea îți trebue răbdare ca sĕ o cetești tótă și sĕ-ți dai sémă despre cele cetite, sĕ-ți notezi cele cetite și sĕ le legi de cele ce știai pănă atunci, altcum e o ostenélă zadarnică și o muncă superficială.

Tot astfel și cu esposiția. A fost fără îndoială un pĕcat mare acela, pe care l'au făcut conducĕtorii de pe la sate, că nu i-au îndemnat și că *nu i-au adus pe țĕrani* la esposiție, din care ar fi învĕțat și ei multe lucruri bune, dar' un mare pĕcat au făcut și acela dintrĕ cei culți, cari nu și-au pus tótă silința întru înțelegerea deplină a esposiției, și cari au făcut întocmai ca acela care a rĕsfoit întréga carte fără sĕ se alégă cu ceva din ea. Ar fi trebuit sĕ nu fie nimeni, care sĕ nu fie pĕtruns de însemnătatea cea estraordinară pe care o represintă o astfel de esposiție, care pentru fie-care are ceva. Fac aceste observări în urma convingerii mele căștigate printr'o tristă esperiență, că prin secțiile celor două biserici au trecut puțini de aceia, cari sĕ fi luat aminte ceea-ce li-se spunea acolo prin graiul mut al obiectelor espuse.

Pentru cei mai mulți era lipsă de ceva amuzant, — bine înțeles, amuzant de un grad mai inferior — căci pentru un om la locul sĕu și cele mai seriόse și grele lucruri sunt amuzante — și de aceea partea cea mai însemnată din viața nóstră etnică a trebuit sĕ se restrîngă de astă-dată la o influință nu tocmai așa de însemnată precum s'ar fi cerut.

Pentru cei-ce au căutat *ceva* la esposiție, secția bisericei ortodoxe române — de care e vorba aici — a fost nu numai cu gust aranjată, dar' și cu multă pricepere și oferea un material de studiu, pe care cel dintâiu l-a remarcat savantul profesor dela București, dl N. Iorga, care a petrecut o zi întrégă în acéstă secțiune, făcênd și descoperiri însemnate și dând lămuriri detailate despre multe lucruri.

Estă ce ar fi de spus despre acéstă secție a esposiției: cea dintâiu esposiție de antimise vechi, care s'a aranjat de Români este aceea cuprinsă în secția bisericei ortodoxe. Cele mai vechi antimise de la biserici românești sunt ale bisericei nóstre din țéra acésta. Nici o biserică ortodoxă din regatul român nu are antimise așa de vechi (cele mai vechi sunt de la Antim Ivireanul), nici biserica greco-catolică de la noi, ale cărei antimise mai vechi sunt acelea cari datéză de la 1731 încóce. In secția bisericei ortodoxe cel mai vechiu antimis este de la anul 1682 și este dat în zilele craiului Mihail Apaffi, de metropolitul Bĕlgradului — Ioasaf. Despre acest antimis d-nul N. Iorga afirmă, că e cel mai vechiu antimis cu inscripție românéscă. După vechime urméză antimisul dela 1686 dat de metropolitul Varlaam, apoi unul dat de metropolitul Teofil la 1689, altele de la 1692, 1733, 1748, 1765, 1779, 1780 etc. Urmând în ordinea cronicarului de la „Buletinul esposiției“, dăm peste o mulțime de cruci, de la cele mai simple de lemn până la cele mai scumpe și ca valóre și ca artă, precum sunt crucile cele cu petri scumpe de la metropolie, cea de la biserica parochială din Sibiiu, de la sf. Adormire din Brașov, din Alba-Iulia etc., precum și cei trei prapori, a căror vechime nu se póte urmări. Sunt, după tótă posibilitatea, cei mai vechi prapori. Merită atențiune și diferitele pistornice săpate cu atâta măiestrie în piatră și în lemn.

Frumóse sunt evangeliile de la Sibiiu, Brașov etc., apoi praznicarul vĕrsat de la Răhău, representând 20 de praznice; un disc din Săliște de la 1742, un tier de la Poplaca pentru anaforă (1802), cele 10 potire cari arată modul de desvoltare a acestui obiect bisericesc, de la cele mai simple de lemn, de plumb și de piatră până la cele de azi de argint și aur. De amintit mai sunt mătăniile lui Șaguna, ordurile lui și alte relíquii de la el: pene etc.

O sfită dela Sftul Nicolae din Brașov (1748) dăruită de împĕrătésa Rusiei Elisabeta Petrovna și împodobită cu diamante și petri scumpe, apoi omoforul cel de fir de aur și nabedernițele cele fin lucrate, epitrafirul de la metropolie cu cei 12 apostoli, cârjile episcopești din cele trei episcopii, ornate bisericești mai vechi și mai noue, tóte fórte frumóse.

Obiecte de preț sunt epitafele în fir de aur de la Sibiiu și Alba-Iulia. Pe păretele în fața întrării îți atrage atenția chivotul bisericei din Viștea-inferiόră representând în miniatură catedrala din Sibiiu lucrată în lemn de sculptorul Aurel Cotârlă din Oravița-română; ear' păretele de vis-à-vis este decorat cu o mulțime de icóne bisericești de prin vécul al XVIII-lea. Deosebi merită amintire o icónă de prin anii 1650—70 representând scene din viața lui Alexandru Macedon. E zugrăvită de un călugăr George și e cea mai veche icónă românéscă.

Păreții celor două săli sunt împodobiți cu portretele vechilor și actualilor archierei începênd de la G. Nikitici până la archiereii nostri de astăzi, apoi mecenații Gozsdu, Andronic și Pantazi. Pe mesele anume întocmite se află un numĕr însemnat de fotografii representând diferite locuri memorabile, biserici și școle mai cunoscute. Aici e și locașul de umilință în decurs de 14 ani al bisericii nóstre: reședința episcopéscă din Rĕșinari prefăcută astăzi într'un stal de oi. Ar merita mai multă îngrijire, s'ar puté cumpĕra și păstra ca un monument istoric și ar puté serví — sĕ zicem — de un loc unde sé se adune obiecte și lucruri însemnate și unde sĕ se păstreze acestea ca într'un muzeu. De altă parte se vede vechea biserică din Sibiiu-cetate, pe locul căreia s'a zidit catedrala cea nouă, care este nu numai un monument de architectură — acésta póte că tocmai nu — dar' este mai presus de tóte nu lăcaș adăpostitor al *artei românești* în pictură și în sculptură, ceea-ce este meritul păr. ieromonach Dr. I. M. Cristea, care a făcut sĕ se introducă în ambele stilul românesc necunoscut până acum. In stilul acesta sunt sculptate câteva columne de la porțile împĕrătești ale altarului catedralei, apoi într'un stil mai schimbat tetrapodul, pulturile cântăreților și stranele, cari earăși sunt puse aci.

Fórte însemnat este numĕrul cărților bisericești, cari din lipsa de spațiu au trebuit sĕ fie îndesate într'un dulap unde abia se puteau vedé. Cine le-a studiat cum a făcut dl Iorga, a găsit un material de studiu fórte însemnat: Multe dintrĕ ele sunt așa de rari, încât ele au scăpat din vedere și celor mai buni cunoscĕtori ai vechei bibliografii românești, ca domnii N. Hodoș și I. Bianu. Ele se află în bogata bibliotecă a archidiecesei, unde se află și colecția de antimise, pentru cine ar voí sĕ facă studii acéstă bibliotecă e deschisă. Intrĕ manuscrisele espuse în acéstă secție atrag atenția tuturor visitatorilor cele 29 volume scrise de Picu Procopie Pĕtruț, despre care s'a vorbit mai pe larg în colónele acestei foi (vezi numerii: 80, 82, 83 și 86 anul 1905).

La cele 29 de volume se mai adaugă fotografia blajinului călugĕr și corespondența lui ce o purta cu diferiți călugĕri de prin România. Un șir de manuscripte și cărți arată hărnicia fără margini a lui Șaguna, care până în cea din urmă clipită a vieții sale n'a cunoscut Canaanul odihnei. Despre Șaguna ca scriitor s'a vorbit până acuma cu destulă lipsă de pricepere, — cercetările nepreocupate vor trebuí sĕ 'i dee un loc de cinste întrĕ scriitorii bisericei nóstre.

Dintrĕ multele cărți eșite sub numele lui Șaguna, la esposiție s'a putut vedea întréga Biblie corésă la magini pentru tipar de Șaguna însuși și s'au putut vedea și cărțile de altă categorie, ca acelea cari arată modul, cum a întemeiat el fondurile archidiecesane, contribuind tot el la locul prim cu sume considerabile, ba purtând multă vreme însuși contabilitatea lor cu însași mâna sa proprie.

Din cărțile fondului catedralei se vede contribuirea de 1000 de galbini a Impĕratului și colecta cea mare din zilele actualului nostru metropolit, apoi scrisórea familiei Mocsonyi prin care dăruiește suma de 60.000 de coróne pentru catedrală etc.

Interesante sunt diplomele metropoliților date de Impĕratul nostru, cum și mai multe scrisori de la bărbații de stat magiari scrise în vremile tulburate de după 1848/49 metropolitului Șaguna. Intrĕ acestea sunt de o mai mare importanță cele două scrise de Kossuth și de I. Eötvös. Cele 14 epistole scrise de metropolitul Șaguna protopopului Timișórei Meletie Drăghici sunt ca un îndemn pentru colectarea intregei corespondențe a lui Șaguna. Ele se vor publica în curênd ín acésta fóie, unde se vor da cu acel prilej și anumite lămuriri cu privire la corespondența întrégă a lui Șaguna etc. De o însemnătate mare e și o descriere în limba germană a revoluției din 1848 dedicată de un autor necunoscut metropolitului Șaguna.

Ea pórtă titlul: Der Querillas Krieg. Die Schilderhebung der Romanen in den Erzgebirgen Siebenbürgens im Iahre 1848. 1849. Acésta carte cât și alte cărți manscripte pe cari le-am vĕzut la secția bisericei greco catolice m'au încredințat cât este încă de nestudiată istoria nóstră.

Biserica sf. Nicolae din Brașov a espus actul original pe care Desiteiu, patriarchul Ierusalimului și Teodosiu metropolitul Ungrovlachiei afurisesc pe metropolitul Atanasie Anghel pentru-că a părăsit ortodoxia și s'a unit cu Roma. (1702), tot așa scrisórea voevodului Constantin Brancoveanul, prin care încurajéză pe Brașoveni sĕ rĕmână în legea lor cea vechiă — și declarația Brașovenilor că nu vor părăsí nici-când ortodoxismul — și alte documente și scrisuri de preț.

Apoi pomelnicul de la sf. Nicolae din anul 1665, al bisericei din Rîșnov de la 1773 etc. Pe altă masă se vede protocolul deputațiunii regnicolare de la 1791—1793 trimisă de consistoriul din Arad. Nu mai puțină amintire merită candelabrul de lemn de la biserica cea mare din Săliște. E compus din mii de bucățele de lemn nelipite cu cleiu unele de altele și nebătute cu cuie, ci încleștat numai o bucățică de cealaltă, și e făcut de un țĕran simplu fără nici o învĕțătură, ceea-ce denotă o fantasie bogată și o pricepere de admirat.

Atrag atenția privitorilor și relicuiile sfinte aduse de badea Cârțan de la locurile sfinte: Ierusalim, Ghetsimani, apoi Sodoma, Roma, Pompei, etc., cum și o bucată din dudul în care s'a suit Zacheu vameșul când a voit sĕ vadă pe Domnul Christos trecênd pe drum. Tot ací e espus scaunul archieresc al lui Șaguna, din care cu atâta înțelepciune a condus aspirațiile neamului și bisericei nóstre. Lângă acesta e depositul de cărți al librăriei archidiecesane, în care se vĕd cărți tipărite cu cea mai mare îngrijire și într'o formă artistică dintrĕ cele mai superióre. Pe o altă masă e consemnarea celor căzuți în 1848/9 pentru tron și libertate, indicând numele, feliul morții (împușcat, tăiat, în închisori, etc.), numĕrul copiilor, averea și alte date — și earăși pe două mese alăturea e cuprinsă viéța constituțională bisericéscă: protocólele sinódelor, congreselor, legile și regulamentele votate și în vigóre în biserica nóstră, tablouri ale congreselor și sinódelor. E de tótă frumseța și brățarul pentru lumina electrică din noua catedrală, cu pară în formă antică, cum va fi peste tot luminată catedrala. Mai sunt de amintit mapele, cari indică teritoriul eparchiilor și parochiilor, cum și nenumĕratele fotografii de ale diferitelor biserici, școle, mănăstiri și locuri de peregrinaj. Intrĕ acestea sunt interesante ruinele mănăstirei Sibielului, despre cari vezi „Tel. Rom.“ nr. 82 a. c.

Cam acestea ar fi de amintit mai în general despre secția bisericei ortodoxe, una dintrĕ cele mai bogate și mai frumos aranjate secțiuni a esposiției.

Secțiunea bisericei greco-catolice.

Cine ar întra în secțiunea bisericei gr. catolice în nădejdea unei „amuzări“ pe care și-ar puté o căștiga în alte secții, ar trebuí sĕ renunțe de la început la acésta plăcere: păreții mari și înalți ai celor două săli sunt acoperiți cu portrete și lucruri, al căror nume și însemnătate n'a putut încă sĕ cuceréscă priceperea tuturor vizitatorilor. Secția acésta cuprinde ceeace se și aștepta: mai multe obiecte de o însemnătate strict istorică-culturală. Incepênd de la masa cu cărți vechi espusă de diecesa Lugojului pĕnă la dulapul din odaia a doua pe care l'a espus tipografia archidiecesană din Blaj, găsești numai cărți vechi, manuscripte importante, documente încă nestudiate și cărți de diferite categorii eșite la ivélă din o necesitate care se simția din ce în ce în urma deschiderii monumentalelor școle de la Blaj. Deosebi documentele pe pergament ofer un material de studiu, care va aduce noue contribuții la istoria nóstră, după cum s'a esprimat dl N. Iorga, care a petrecut o zi întrégă în acéstă secțiune. Despre importanța acestor documente se va vorbi deci în modul cel mai competent de dl Iorga atunci când dsa va crede că e potrivit sĕ scótă în vileag materialul nou din ele. De o însemnătate indiscutabilă sunt cărțile espuse de diecesa Lugojului, cari ocupă o masă întrégă și cari cuprind unele din punct de vedere istoric, altele din punct de vedere cultural multe date interesante. Deosebi manuscriptele cu subiect istoric merită amintire, întrĕ cari mai ales următórele: Biserica română în secolul al XIV-lea de canonicul I. Boroș; Mănăstirea de la Prislopul Silvașului, cu un apendice care conține multe documente originale, de același; Petrecerea Românilor în Dacia traiană de la Aurelian până la veacul al XIII-lea, de Gavriil Pop canonic în Lugoj, care 'și încheie tractatul cu „Romnul bulgars-romi“; Memorand istoric din Zariul vieții mele, mai ales cele întêmplate la 1848/9, manuscris de Stefan Moldovan; Series Vajvodarum Transilvaniae e Lexicone Rerum Transilvanorum Illustr. Dni Com. Ios. Kemény, de I. Boroș; O istorie unguréscă a anului 1848/9 scrisă de Petru Rațiu preot în Hunyadfalva; Unirea Românilor din districtul protopopesc al Bobâlnei la anul 1700 cu biserica Romei, după documinte speciali; Scurtă descriere despre statul opidului Hațeg din 1855 de Stefan Moldovan, — tot manuscrise nelipsite de óre-care valóre, cari nu pot scăpa din vedere aceluia, care ar vrea sĕ scrie o istorie completă a neamului nostru. Tóte se află în posesiunea diecesei Lugoșului. Tot întrĕ cărțile acestea se află cea mai veche carte de poesii românești tipărite cu litere latinești și ortografie unguréscă. Cartea, care cuprinde poesii nemțești, latinești, românești și ungurești, e tipărită la anul 1677 în Sibiiu, — titlul s'a pierdut. Dintrĕ cele 6 poesii iată câteva specimene:

Csinje are minte are sze take
Si kend nu sze kide sze nu tot greaszke.

Sau: Csei fegedujala
Fere deruială
Trekstoere brume
Fum, vunt, prah szau szpume
Iare cseĭ en mune
Nu jeszte mincsune.

In forma acésta se propovăduia la 1677 alăturea de poesia latinéscă, nemțéscă și unguréscă începutul de poesie românéscă, care avea sĕ se ridice după două veacuri la o recunóștere generală.

Intre cărțile tipărite se mai află Pravila lui Mateiu Basarab (1641) o carte astăzi fórte rară, și aceea și mai rară de la 1566, care e Tâlcul evangeliilor lui Coresi de la Brașov (Pe scórța ei e scris de un naiv: Evangeliile coresee). Tot aici se mai află: Scutul catechismușului cu rĕspunsuri den scrăptura svtă. Impotriva rĕspunsului a doao țăr fără scriptură svtă. (Rĕspunsurile metropolitului Moldovei Varlaam la catechismul calvin al lui Rákoczy); Poslanie sau dreaptă credință a păcii, dragostii și uniunii. Prin carele cu drepte dovediri cei uniți se mântuesc de hulele carele lor li-se aruncă. Iară neuniții nici iritici a fi nici schismatici mai ales în neamul românesc anuse putea a se zice, se arată. Vienna. Iosif de Curțvec, tipograful împĕrătesc 1787. Pentru a neamul românesc folos și mângăiere, cu descoperirea puntumurilor, carele aduc desghinare. — Apoi: Sicriul de aur, de la Sebeșul-săsesc (1683) și o întrégă esposiție de manuscripte din acea epocă gloriósă a vieții nóstre, care a deschis pentru tóte veacurile cartea cea mare a istoriei nóstre. Samoil Clain, care a dat de odată cu istoria bisericei române și „Logica prefăcută“ de el la 1781 este pus alăturea de ceialalți contimporani ai sei, cari în însuflețirea ce'i stăpânea, au umplut lumea românéscă de cărți și de teorii, cari aveau sĕ aducă atâta bine vieții culturale românești de mai târziu. Dintr'un colț al salei privește blând la cei din jurul seu chipul blajin al lui

G. Sincai, ear' de altă parte chipul sfâșiat al episcopului Inochentie Clain. In împrejurul lor cărți și eară cărți de ale harnicilor canonici și preoți din trecut și de astăzi.

Intre cele mai noue s'a pus și una care-și avea locul întrĕ cele de acum 40 de ani și pe care a fost fără îndoială o greșală, o mare și neiertată greșală, că s'a pus anul 1905. E Liturgierul ce se tipărește tocmai acum la Blaj și care se deosebește — afară de litere — de tot ce se tipărește în Blajul modernisat și desbrăcat de haina strîmtă a unor principii așezate în muzeul de anticități. E cea din urmă învingere a teoriilor vechi acéstă carte, care totuși trebuia sĕ fie luat altă față, de cât cea veche și sĕ se fi dat și bisericei cărți rituale conform gradului de cultură de astăzi. Eată câteva rênduri din acest Liturgier: Cà tie se cuvine tóta marirea, onórea și inchinaciunea. Fà, sè înceteze desbinàrile bisericiloru, stinge interîtàrile pagâniloru; resculàrile ereselor de grabu le impràștie cu puterea sântului tèu Spiritu (pg. 177). Alăturea de acéstă carte se află cărțile și chipul lui Cipariu, ale canonicului Bunea etc. Biblioteca „Unirei", colecția „Unirei" și alte multe cărți tipărite frumos și elegant în tipografia din Blaj. Pe o masă se află antimise vechi dela anul 1731, 1751, 1773, 1801, 1833, 1837, 1844 și 1857. Merită a fi amintită pénă de aur a lui Barițiu și calimărul lui G. Șincai, precum și uriașul Vultur (covor) țesut pe séma catedralei din Blaj de 60 de femei maramurĕșene, care e o minune de țesătură. Tot aici se mai află și o indulgență de la patriarchul Ierusalimului Chrisant, în care iartă tóte pĕcatele unui anumit Ioan Sancutas (?), precum și nenumĕrate documente despre gimnasiul din Blaj, viața bisericéscă, susținerea școlelor, denumirea de metropoliți — și un numĕr nesfîrșit de fotografii frumóse de biserici, școle, bărbați însemnați. Intréga secțiune e de așa, încât fie-care póte sĕ învețe mult din ea.

N. Foișior.

(Onisifor Ghibu)

Influințele desastróse ale alcoholului asupra organismului omenesc.

De Octavian G. Sir

(Urmare.)

Tot ce s'a scris însĕ și tot ce s'a ordinat, a avut resultat fórte mic. Remediile s'au îndreptat mai mult asupra celor deja periculos infectați de patima beției, asupra cărora numai rareori s'a putut înfluința cu succes. Dar' aplicările spre alcohol trebuesc sanate de timpuriu, până ce bóla acésta nu ajunge în vêrstă, germenul beției trebue distrus încă în stadiul embrional.

Combaterea alcoholismului nu va avé efect sigur prin șubreda sanare a unor indivizi cu un organism deja bolnav, unde chiar dacă se va abandona alcoholul, el va rĕmânea slab și fără suc de viéță. Combaterea va fi însĕ încoronată cu succese când jertfind cea ce nu se póte mântuí din actualele suflete nefericite, ne vom îndrepta mijlocul de apĕrare și vom încerca a păstra generațiunile viitóre, neatinse și viguróse. Asupra lor trebue sĕ ne fie țintite privirile.

Educația bună care va crește organisme sănĕtóse și pline de viață, în care voința sufletului resultată dintr'un fundament moral solid și trainic sĕ fie ca o stâncă sau ca un dictator al binelui preste tóte inclinările cele rele ale trupului, este unica garanță pentru estirparea beției.

Tractând acum mai amĕnunțit mijlócele și căile prin cari s'ar puté salva ceva din numĕrul nefericiților alcoholiști cari s'ar mai puté aduce la calea adevĕrului, — cu deosebire la țeranii noștri, — voiu enumĕra mai la vale condițiunile cele mai ponderóse, cari îi pot pe încetul delătura nesațul de a bea.

Am amintit, că o ruină fără asĕmănare aduce alcoholul asupra organelor de mistuire. Stomacul celui alcoholic, în urma tîmpirii nervilor și înfundarea celulelor prin cari trec materiile necesare în sânge — mistue fórte greu și astfel mâncările ce le supórtă un stomac sănĕtos, acestuia nu 'i priesc, nu-'i plac, nu le póte suporta și prin urmare negarantându-i desvoltarea unei călduri necesare trupului, nici nu are poftă de mâncare și recurge la un mijloc mai grabnic, la alcohol. Deci, nu la ierburi băbești, nu la descântece sĕ alerge țĕranca nóstră al cărei bărbat e bețiv, lucruri cari mai mult îi strică. O bucătorie bună îi va fi cel mai adevĕrat salvator. Corpul hrănit bine posede o circulație normală a sângelui și astfel nu simte lipsa escitării cu alcohol în așa mĕsură mare și astfel hrana bună pentru cei cuprinși de patima beției cu timpul îi póte mântuí de perire. Durere numai, că la noi pe terenul acesta se face fórte puțină, ba pot zice că nu se face nici o îmbunătățire, — de a aduce traiul țĕranului fie cât de simplu la o ordine în ale alimentării. Intrĕ femeile țĕranilor abia ici-colo mai afli câte una care îți știe face o mâncare cum se cade, cu gust, și sĕ fiu sincer — una din zece țĕrance abea știe ferbe o bucată de carne cum se cade, și rari sunt casurile când ele afară de zama de fasole, mazĕre și prune mai au ideă și de alte ferturi scăzute. Dar' și pe acestea le pregătește țeranca rĕu și fără gust, așa că unui stomac debil îi face mai mult rĕu decât bine.

Drept aceea modalitatea de a instrua pe femeia țĕranului nostru în pregătirea bucatelor, cât de simple fie ele, dar' bine preparate și cu gust, cari apoi îi fac poftă de mâncare, și îi hrĕnesc corpul, restaurându-i puterile perdute, este după părerea mea: *Prima condiție pentru sanarea beției.*

Țeranul pentru căștigarea pânei sale muncește uneori de se spetește, ear' altădată o duce în nelucrare și trândăvie. Estremitățile acestea încă favoriséză beția. O împrejurare și mai detestabilă e apoi că la țeranii noștri petrecerea familiară e fórte rară. Dacă bărbatul are puțin timp liber își caută societate de bărbați, unde însĕ sĕ nu credeți că discută lucruri de un deosebit interes, ci lucruri pe cari tot așa de bine le-ar puté clarifica și în familie, cu femeia și copiii sei. Femeile pe de altă parte tot asemenea fac, astfel, că țĕranii în urma naturei ocupațiunilor, cari și așa îi țin tótă ziua departe de vatră — în câmp, abia séra schimbă câteva cuvinte în familie, căci se culcă de grabă ca ziua următóre des de diminéță sĕ-'și vadă earăși de muncă, ear' când au timp liber — cum am amintit — rareori îl petrec în familie. Dar' chiar când ei totuși stau câteva ore acasă când au timp liber, ușor ne-am putut convinge că ei nici nu știu sĕ-'și petrécă în jurul vetrii, și dacă stă Românul acasă, adese îl vedem numai că pufăe a lene din pipă după cuptoriu, ear' femeia cóse la masă și trec óre întregi până ce schimbă două vorbe, ci fie-care e cu gândul dus prin alte regiuni. O astfel de viéță conjugală apoi nu póte avé acel farmec, ca sĕ pótă lega petrecerea țĕranului în timpul liber de pragul casei sale mai mult de cât de al jidanului. Póte că și necultura sĕ fie pricina acestei scăderi a săteanului.

Drept acees, modalitatea de a regula munca și viéța familiară a țĕranului nostru este, după părerea mea, a *doua condițiune pentru sanarea patimei de alcohol.*

(Va urma).

NOUTĂȚI

Parastas. Luni (la „Adormirea Născ. de Dumnezeu") s'a servit în biserica din suburbiul inferior al Sibiiului parastas pentru odihna sufletului rĕposatului Visarion *Roman*, fost director al „Albinei". Serviciul divin a fost oficiat de parochul Iosif Enescu, în presența tuturor membrilor familiei rĕposatului, atât de aici, cât și din România, a dlui Dr. Nesgoe, medic în București (originar din Transilvania) și a altui public numĕros.

*

Se apropie pacea. Un comunicat oficios din Portsmouth vestește că mandatarii Rusiei și ai Japoniei pentru încheerea păcii au ajuns la înțelegere în tóte punctele. Japonia în zilele din urmă s'a arătat fórte conciliantă, așa că acum nu mai lipsește de cât stilisarea contractului de pace.

*

Foc mare în Bĕiești. Marți un foc mare a mistuit în Băiești (tractul Hațeg) 27 case cu 53 clădiri economice împreună cu bucatele și nutrețul adunat în ele. Școla încă a căzut victimă flacărilor.

*

Foc uriaș în Szomolnok. De la o căldare de fert vĕrsat s'a escat Dumineca după amiazi un incendiu în opidul unguresc Szomolnok, întinzêndu-se în scurt timp asupra întregului orășel. A ars fabrica de tutungerie, edificiul postei, biserica, școla și vr'o cinci sute de case împreună cu tóte clădirile economice din jurul lor.

*

Alegerea din Făgăraș Domnul *Nicolae Clonța*, preot în Beclean, ne rógă sĕ publicăm următórele: Spre deslușirea celor cuprinse în notița publicată între „Știrile zilei" a prețuitul ziariu „Telegraful Roman" din a. c. referitoriu la voturile date în sinodul parochial din Făgăraș la 13 August c. fac comunicarea, că eu încă la 18/31 Iulie c. mi-am retras candidatura de la postul de protopresbiter al tractului Făgărașului, și astfel la 13 August nu mai puteam fi luat în combinațiune. Drept aceea, ca sĕ nu se crédă, că ca fost administrator și purtătoriu al oficiului parochial din Făgăraș, numai atâta simpație și popularitate ași avé întrĕ membrii sinodului parochial din Făgăraș, comunic, că aceia cari aveu deja cunoștință despre retragerea mea, *nu au votat cu mine.* Celor doi membri cari întrĕ împrejurările acestea cunoscute dniei lor și-au dat votul pentru mine, consecuența le servește spre laudă. Betlean, la 17 August st. v. 1905. *Nicolae Clonța* preot.

*

Epidemie de tifus Se raportéză că în Belgrad grasséză în mod epidemic tifusul. Autoritățile au luat tóte mĕsurile pentru impedecarea lățirii bólei.

*

Alegere de învĕțătoriu. Dintr'o corespondență mai lungă aflăm, că în comuna *Crihalma* (protopresbiteratul Cohalmului) a fost ales învĕțător definitiv la școla confesională română tinerul candidat *Nicolae Lancea.* Alegerea a fost condusă de protopresbiterul *D. Moldovan* din Sighișóra, administratorul acestui tract. Comuna numită, de mai mulți ani nu avea învĕtĕtoriu definitiv, ci în fie care an avea altul, ceea ce a avut de urmare că sporiu nu s'a făcut în instrucția elevilor și școla a fost amenințată cu închidere. Prin alegerea unui învĕțător definitiv școla confesională română, care are zidire corĕspunzĕtóre, e acum salvată în comuna Crihalma, spre lauda credincioșilor noștri de acolo.

*

Coleră în Prusia. Se telegraféză din Berlin că dintrĕ bolnavii de coleră din regiunile Vistulei în Prusia vestică a murit deja și al treilea bolnav, ear' în zilele acestea s'au constatat alte cinci casuri, dintrĕ cari patru sunt „cholera asiatică".

*

Douĕzeci și opt de ani în Siberia. Marc Séchaud, cetățean elvețian, dispăruse înainte de asta cu 28 ani fără a i-se fi putut da de urmă. Zilele trecute apoi Marc Séchaud a sosit pe neașteptate în Bern, slăbit și îmbĕtrânit ca unul de 70—80 de ani. A spus cà mersese sĕ cerceteze pe mamă-sa, care era económă la un colonel în Bucholaț (Besarabia). Acolo, fiind tocmai perchisiție sub pretext de compirație contra țarului, poliția l'a arestat și pe el în rênd cu servitorii colonelului și astfel a fost deportat în Siberia. După douĕzeci și opt de ani i-a succes sĕ evadeze împreună cu un tovarĕș de suferințe, și ajungênd la malul Oceanului-Pacific s'a îmbarcat pe o corabie și a venit acasă.

*

Patru copíi arși din negrijă. In satul Bruckhausen (în Germania) un lucrătoriu și-a încuiat în casă copíii și a mers apoi la lucru. Jucându-se prin casă, copíii au găsit chibritele și au aprins patul. Când au observat vecinii fumul ce buia pe ferești, toți patru copíii erau morți, năduciți de fum.

*

Un vulcan în funcțiune. Pe insula Stromboli din grupa insulelor lipare Marți dimineța vulcanul a început sĕ arunce din crater bolovani mari ferbinți și nori grei de fum, de la care întrégă insula era ca în nópte. Sguduirea aerului a spart ferestile caselor și a clătinat multe clădiri, băgând grózǎ în locuitori. Mai târziu vulcanul s'a liniștit.

*

Otrăviți cu ciuperci. Soția pantofariului Rannettsberger din Wiener-Neustadt căpătând de la o vecină a sa ciuperci, a făcut de cină tocană de ciuperci. In cursul nopții apoi femeia și trei copilași ai ei au murit întrĕ simptóme de otrăvire. Pantofariul și calfele, din întêmplare, n'au mâncat din tocană și astfel ei au scăpat de primejdie.

*

In birouri sĕ nu se bee bere. Presidentul tribunalului cameral din Berlin prin un ordin dat zilele acestea a interzis funcționarilor și personalului de serviciu de la tribunalele de sub jurisdicțiunea sa, și chiar și juzilor, a bea bere ori alte beuturi alcoholice în timpul orelor de oficiu. Pentru alinarea setei sĕ bee apă, ori beuturi recoritóre nealcoholice.

*

Portretul Drului D. P. Barcianu. Pentru procurarea chipului în uleu al mult regretatului Dr. D. P. Barcianu pentru localul „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu" au mai dăruit: Dr. Pavel Oprișa, director gimnasial în Brad, dna Eugenia Dr. Oprișa, Dr. Nicolae Oncu, directorul „Victoriei" (Arad), Vasilie Mangra, vicariu episcopesc (Oradea-mare), fie care câte 1 cor.

*

La mănăstirea Hodoș-Bodrog a pelerinat atâta popor, încât numĕrul credincioșilor în anul acesta a trecut binișor peste cifra de 20 mii. Dovadă, că poporul nostru drept măritor dorește tot mai mult și în numĕr tot mai mare a cunóște acéstă unică sfântă mănăstire românéscă din metropolia nóstră. Am vĕzut credincioși veniți din depărtările Ardealului, din părțile Giulei și ale Caransebeș-Orșovei. O bucurie mare sufletéscă au avut atât sfinții părinți dela mănăstire, cât și întreg poporul adunat, când au vĕzut că pentru prima-dată vine la mănăstire și poporul din Arad în numĕr de peste 4 sute sub conducerea preotului ceremonialnic *Cornel Lazar*, în frunte cu învĕțătorii *Ștefu* și I. *Vancu* și epitropii parochiali Constantin Donn și Vichentie Stoicu. P. C. Sa părintele archimandrit *Augustin Hamsea*, încunjurat de șese preoți a eșit la Murĕș pentru primirea Aradanilor, cari apoi în cântarea imnelor bisericești au întrat în sfânta mănăstire. Dumineca și Luni la liturgie a cântat corul din St.-Nicolau-mare, sub conducerea harnicului învĕțătoriu St. Lipovan, cu multă precisiune și fórte armonios. Tot poporul a fost încântat de acest măreț cor. După finea liturgiei P. C. Sa părintele A. *Hamsea* a ținut o cuvêntare poporului plină de povețe și învĕțături. Apoi fie-care în cea mai frumósă ordine s'a reîntors la ale sale.

(„*Tribuna*").

*

Al 75-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormêntare din Sibiiu" a solvit moștenitorilor rĕposatei, fostă membru al Reuniunii Maria Trifan n. Tobias, vĕduvă de jude r. din Baia-de-Criș, ajutoriul statutar.

*

Cea mai mare fericire pe lume e sănĕtatea și mulți au jertfit averi întregi, ca sĕ și-o câștige, dar' de cele mai multe-ori înzădar. De când inventatoriul crucii duple electro-magnetice R. B. nr. 86967, dl Albert Müller în Budapesta V. Vadász-utcza 42/V, a pus la disposiția lumii bolnave aparatul seu, e știut, că numai acésta e în stare sĕ ajute acolo, unde alte mijlóce nu mai pot; ceeace documentéză din nou și următórea scrisóre de recunoștință: Preastimate dle Müller! De 30 ani am fost cam tot bolnăviciósă, nu puteam nici durmí, nici nu vedeam bine, nu puteam mânca, m'am simțit totdéuna rĕu, dar' de când mi-am adus aparatul dtale, din 23 a. t. și de când îl port, mĕ simt fórte bine, pot durmí, vĕd bine, am poftă de mâncare, cu un cuvênt sunt deplin sănĕtósă și îți mulțămesc din inimă că mi-ai dat eară plăcere sĕ trăiesc. Cu stimă *Rosa Schirl*, vĕduvă de geometru, Kesmarc.

Masa studenților de la „Albina".

Pentru ocuparea locurilor devenite vacante la „Masa studenților" de la institutul „Albina" se publică concurs.

Acei studenți de naționalitate română, cari doresc sĕ fie admiși la acéstă masă, au sĕ-și înainteze la direcțiunea institutului până la 10 Septembre nou a. c. cererile instruate cu următórele documente:

1. Atestat de botez.
2. Atestat despre averea părinților.
3. Testimoniul ultim școlar.
4. Atestat de primire în una din școlele medii din Sibiiu.

Elevii actuali ai „mesei studenților" au sĕ-și prezinte numai testimoniul ultim școlar.

Sibiiu, în 31 August 1905.

Direcțiunea institutului „Albina".

Catedrala.

Lucrările pentru terminarea bisericei catedrale decurg cu multă grabă, fiind vorba, ca prin luna Octombre sĕ se sfințéscă. Pictura din cupola principală și de sub ea, sfinții evangeliști, sunt definitiv gata. Restul se va picta deocamdată numai în mod provisoriu, până se vor aduna mijlócele necesare, ca sĕ se facă în modul proiectat.

Considerând că în lunile proxime au sĕ se facă solviri multe, poftim tóte oficiile parochiale, cari încă n'au așternut resultatul colectei, sĕ transpună consistoriului arch. sumele incurse cel mult până la finea lui Octombre, ear' sumele ce vor incurge ulterior sĕ le așternă separat.

Casă de vîndut
în imediată apropiere de piața mare, cu locuință frumósă către stradă, cu grădină lângă ea și cu curte spațiósă. Amĕnunte pe pămêntul mic nr. 4, Sibiiu. 210 1—3

Nr. 434 1905. [215] 1—3

Concurs

Pe basa ordinului ven. consistoriu arhidiecesan din 28 Iunie a c. Nr. 5205 Bis. pentru întregirea postului de **paroh** în comuna bisericéscă **Roşia-montană** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B., pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii 'şi vor subşterne petiţiunile instruite conform normelor in vigóre la subsemnatul oficiu, în terminul deschis, şi se vor presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor spre a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului în conţelegere cu comitetul parohial.

Abrud, 16 August 1905.

Pétru Popoviciu
protopresb.

Nr. 366 1905. [213] 1—3

Concurs.

Pe basa resoluţiunei consistoriale de sub Nr. 4990 1905 şi în consonanţă cu conclusul comitetului parohial de sub punctul IV al protocolului luat la 7 August a. c. se publică concurs repeţit pentru postul de al doilea **paroh** în comuna bisericéscă **Topliţa română** de clasa primă, ce o constituesc cuturile: Ciobotani, Zencani şi Valea-de jos, cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: cele fasionate în tabela B despre întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Suplicele concursuale, instruite conform §-ului 15 lit. *a*) a Regulamentului pentru parohíi, petenţii le vor aşterne oficiului protopresbiteral subscris p. u. Szász Régen.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin.

Reghin, 15 August, 1905.

Galaction Şagău
protopresbiter.

Un băiat

de 14—16 ani se primeşte cu tótă întreţinerea în **franzelăria lui Petru Moga, Sibiiu** Quergasse nr. 1. (211) 1—2

Se caută câţiva têmplari

cari sunt deprinşi cu lucrări de furnir, pentru a fi angajaţi imediat sau mai târziu pe timp îndelungat. Spesele de călĕtorie se vor bonifica. Ofertele cu indicaţiuni asupra locului de identitate, etăţii şi a ocupaţiunei de pănă acum, sau copii de certificate se vor adresa administraţiei acestui ziar sub **„têmplar de mobile“.** (214) 1—2

Preţ redus!

Ţara nóstră, *descrierea părţitor Ardealului spre mézăzi şi Valea Murĕşului*, de Silvestru Moldovan, se vinde cu preţul redus de **1 cor.** (în loc 2 cor.), plus porto 20 fil., la *Librăria arhidiecesană din Sibiiu* (Nagyszeben).

Se caută sculptor în lemn.

Ocupaţiune permanentă. Angajarea imediat sau mai târziu. Spesele de călĕtorie se vor bonifica. Oferte cu indicaţiuni asupra locului de identitate, etăţii, afaceri militare, cum şi ocupaţiunea de pănă acuma sau copii de certificate a se adresa la administraţiunea acestui ziar sub **„Sculptor îndemânatic“.**

Somatose Albumină de carne.

Cel mai eminent mijloc producĕtor de apetit, şi întăritor de nervi.

Se capĕtă în farmacii şi drogerii. [39] 11-20

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum şi la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armoniόse, pe lângă garanţă de mai mulţi ani, fe fie-care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 12-52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg. turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de scaune de **fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bĕtrâne** cu coróne de fier bătut, ca şi spre turnarea de **tóce din metal.** Se află clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos.

☛ Preţ curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco. ☚

La esposiţia milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

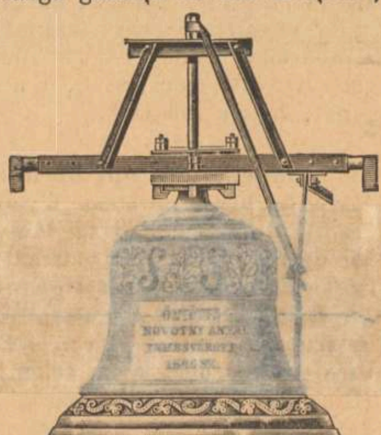

☛ Pentru pacienţii de stomach! ☚

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de caşă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de buruen

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, plină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de *ierburi* se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cugir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Lunceni, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi in tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardel, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

☛ Păziţi-v[illegible] ☚

Sĕ se [illegible]

Vinul de burueni al lui ☛ Hubert Ullrich. ☚

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 24-24

Nr. 503 1905 [212] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** de la şcólele poporale confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. al Făgăraşului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Cincşor**, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 600 corόne şi anume 200 cor. din repartiţiune de la popor, ear' 400 cor. din ajutoriul ce se va cere de la stat, cuartir şi lemne pentru foc.

2. **Veneţia superióră**, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 600 corόne, cuartir şi lemne pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ 'şi subştérnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului (posta Făgăraş, Fogarasmegye) până la terminul sus indicat cu acea observare, că reflectanţii sĕ se presinte în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a cânta şi face cunoştinţă cu poporul.

Făgăraş, 14 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Cândea
prot., adm.

Domnişóră

din familie bună, cu limbă maternă română, care are barem IV clase civile şi posede stil perfect magiar, află aplicare în cancelaria advocatului **Dr. Mátyás Lázár, Sibiiu**, strada urezului nr. 11. Sunt preferite cari ştiu scrie pe Ycst. (206) 2—3

Cea mai mare prăvălie ardeleană de pălării

FRITZ CONNERTH, palărier

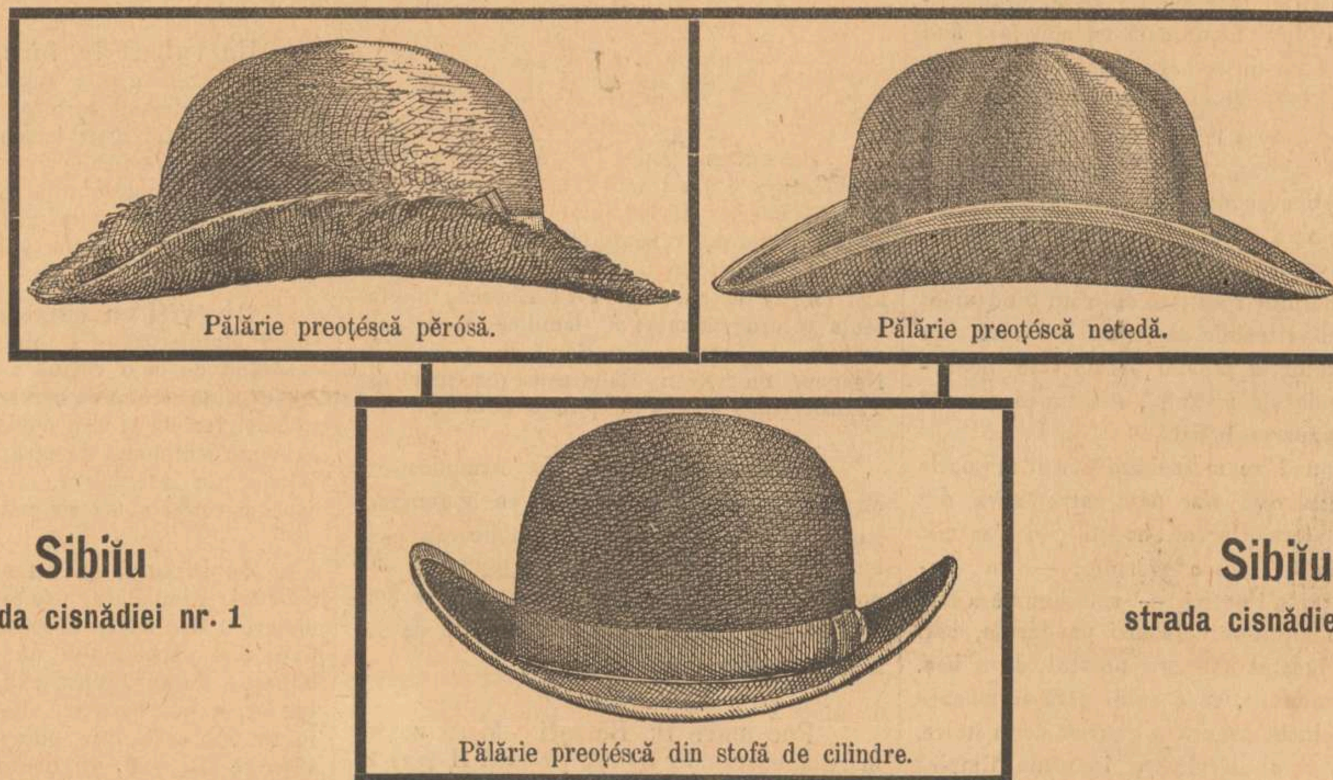

Pălărie preoţéscă pĕrósă.

Pălărie preoţéscă netedă.

Pălărie preoţéscă din stofă de cilindre.

Sibiiu
strada cisnădiei nr. 1

Sibiiu
strada cisnădiei nr. 1

Se recomândă ca specialitate în cele mai fine **pălării preoţeşti** în tóte formele şi calităţile ca de mĕtasă, de pîslă netedă şi de pîslă pĕrósă în cea mai bună calitate şi cu preţurile cele mai eftine. — La comande din afară este a se indica esact adresa, cum şi soiul şi mărimea pălăriei.

Cu tótă stima

Fritz Connerth.

[186] 7—21

Redactor responsabil Teodor V. Păcatian. Editura tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 90 Sibiiu, Marţi 23 August (5 Septembre) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

P ntru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
 tru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arehidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei cr 30 fil. rêndul cu litere garmond

Sĕ predicăm!

II.

Nu succede, nu produce efectul dorit nici-odată o predică la a cărei compunere şi predare nu se ţine sémă de *principiul psichologic*, care în mod absolut dictéză şi pretinde, ca despre obiectul de vorbire sĕ se formeze mai întâiu idei aperceptive în mintea ascultătorilor, mai ignorându-se apoi în al doilea rând cu totul, ori în partea cea mai mare *principiul intuiţiunei*, ca cel mai cardinal în instrucţiune, pe câtă vreme predica instrucţiune este per eminentiam!

In modul de compunere şi de predare a predicei zace deci tótă vina nesuccesului cu predica. Acela însuşi constitue şi respective ascunde în sine adevĕratul rĕspuns la întrebarea: Pentru ce nu se predică în bisericile nóstre?

Pentru-că nu cu teorii abstracte de dogme, nici cu teme înalte, imitate după omilii şi predici celebre, va puté preotul sĕ captiveze atenţiunea poporului. Nu, căci pentru acelea îi lipsesc poporului ideile aperceptive, cari ori cât de mult s'ar sili un preot a le forma, în măsura recerută tot nu-i va succede, precum nu i-ar succede bunăóră unui pedagog ori-cât de iscusit de a produce idei clare din gramatică şi sintaxă elevilor lui cari se află încă numai la abcdar. Ear' poporul nostru, chiar numai la abcdar se află încă în ale predicei, fiind de aplicat faţă de el cuvintele Ap. Pavel către Corinth. c. 3 s. 2: „Ca pe nişte prunci în Cristos V-am hrănit cu lapte, ear' nu cu bucate, că încă nu puteaţi cuprinde“.

Cu predici uşóre şi plăcute deci, pornite esclusiv de la pericopa Evangeliei de zi, va începe fie-care preot, ţinênd şi urmărind multă vreme şi în prima linie trezirea plăcerei înăscute a poporului, de a asculta vorbirile. Reuşindu-i odată acésta — ceea ce, cum am arătat, numai de la preot depinde — cărarea spre predice şi mai grele este deschisă, numele de bun predicator al preotului e stabilit, ear' succesul vorbirilor lui, pentru totdeauna asigurat.

Mult se greşeşte apoi între altele şi faţă de limbă, care din tóte punctele de vedere trebue sĕ fie în predică cât se póte de limpede şi frumósă, plastică şi poetică, ear' dicţia întotdeauna fluentă şi plină de viéţă, potrivită temperamentului vioiu al poporului nostru.

Ear' între scăderile cele mai capitale, ca una care produce golul cel mai mare în o vorbire cum este predica, trebue sĕ semnalez împrejurerea, că nu se aduc, nu se întreţes în predică *esemple*. Da, căci maxima cu „esempla trahunt“ trebuie sĕ-şi aibă în predică aplicaţiunea cea mai désă, oferind adecă esemplele pentru poporul care cu mare plăcere le ascultă şi posibilitatea de a cuprinde în mod mai intuitiv afirmaţiunile promise. Bine alese şi potrivit aplicate esemplele în o predică, prin ele ca cu nişte copcii puternice se va prinde tótă ascultarea poporului; ear' prins odată la atenţiune şi interes, câtă învĕţătură şi morală va voí preotul, va puté turna în mintea şi inima poporului prin asemănare, comparare şi aplicare.

Din biblie, din vieţile sfinţilor, din istoria bisericéscă şi cu predilecţiune din istoria neamului nostru, — sunt de scos în prima linie atari exemple. Zic cu predilecţiune din istoria neamului, nu numai pentru-că e a nóstră, ci şi pentru că icóna aceleia, cum bine o ştim şi o cunóştem, prinsă a fost din cele mai vechi începuturi în ramele strălucitóre ale celei mai curate iubiri de lege şi de biserică, — începênd de la moşnégul cel mai de pe urmă până sus la voevozii viteji şi evlavioşi.

Urmând aşa, adecă aplicând exemple în predice, reuşita cea mai deplină 'i-o pot garanta fie-cărui preot. Pentru-că nu e, în cele din urmă, nou metodul cu aplicaţie de exemple! Nu. E pur şi simplu metodul urmat de către Mântuitoriul Is. Chr, care bine ştim că nu a ridicat pe popor în slava ceriului, spre a cunóşte bunăóră nemărginita şi nesecata iubire a tatălui ceresc faţă de ómeni, ci l'a lăsat pe acela jos pe pămênt, în lumea ştiută şi cunoscută de el, aducêndu-i înainte pilda cu: „*Fiul cel rătăcit*“. Şi iarăşi, nu cu vorbe simple numai a esplicat tinĕrului dornic de viéţa cea de veci, — iubirea deaprópelui, ci pusu-i-a înainte pilda cu „*Samarinénul cel îndurat*“. Iară ispititorilor, cari îl întrebau dacă sunt ori nu datori a da dare cesarului, — nu cu silogisme şi deducţiuni seci li-a rĕspuns, ci li-a arătat cu degetul inscripţia şi chipul de pe ban!

Eată deci metodul cel mai probat şi adecvat în predică! Şi eu zic, că precum în tóte ale credinţei noi am rĕmas la isvorul cel limpede şi original, aşa sĕ rĕmânem şi în ce priveşte predica. La conducerea poporului pe căile religióse şi morale şi întărirea lui în dragostea legei străbune — sĕ rĕmânem. Pentru-că, nu numai a urmat însuşi Mântuitoriul Christos metodul aplicării de pilde şi asemĕnări, ci l'a dictat anume şi învĕţăceilor, zicêndu-le: „Vóuĕ vĕ este dat a cunóşte tainele împĕrăţiei lui Dumnezeu, ear' celorlalţi numai în pilde“. (Matei c. 13 s. 11).

Sĕ nu lăcomim deci a ne avênta la omilii şi predici înalte, prin ce numai salturi nesuccese am face în lucrare; căci pentru noi, adecă pentru poporul nostru, mai mult face ori şi când una din didachiile lui Antim Ivireanul de exemplu, decât multe din omiliile lui Meniat, ori predicele celebre ale cutărui predicator vestit din Apus. Căci, dacă e vorba de succesul apriat, adecă de efectul în faptă tradus, tocmai în ţĕrile unde rĕsună atari predici celebre vedem astăzi rĕsărind şi lăţindu-se mai ales *ateismul*, *neconfesionalismul*, *francmazoneria* şi alte păgâne patimi, ca tot atâtea conture bizare ale silhuetei negre a lui Antichrist!

La metodul şi calea cea bună şi probată sĕ rĕmânem deci şi — *sĕ predicăm!*

Sĕ predicăm toţi preoţii, — cei de astăzi negreşit, ear' cei de mâne mai vêrtos! Zic cei de mâne mai vêrtos, pentru-că dacă ne bucurăm toţi de contingentul cel frumos al tinerilor cu pregătiri complete, cari umplu azi seminariile nóstre, acea bucurie nu stă în speranţa, că ajungênd odată preoţi, aceiaşi tineri vor şti mai altcum îndeplini serviciile ceremoniale în mijlocul poporului. Nu. Ci bucuria cea mare residă în speranţa, că înarmaţi în mĕsură deplină cu tóte cunoştinţele recerute, viitorii nostri preoţi vor şti predica după tótă rênduiala şi necesitatea imperios reclamată. Acésta vor şi trebuí sĕ o facă, nu numai pentru satisfacerea datorinţei, ci şi pentru a abate încă de departe chiar şi umbra prepusului, care în cas contrar ar plana asupra-le, că au îmbrăţişat cariera preoţéscă, ori în mod figurat zis, că s'au făcut pescari ai lui Christos nu din curată pornire şi intimă pasiune faţă de acésta lucrare, ci din interes vremelnic, cunoscênd anume, că astăzi tot peştele ce se prinde, fie mare, fie mic, ascunde în gură banul ce l'a avut acel peşte, pe care l'a prins Petru la porunca lui Christos.

Sĕ predicăm, ca sĕ punem zăgaz acelor provocări, de cari am făcut amintire la început şi prin cari numai umbră se aruncă asupra întregei nóstre preoţimi; şi tot aşa zăgaz sĕ punem şi acelor maliţióse insinuări ale străinilor duşmănoşi, cari — precum mai de unăzi cetiam — sĕ încércă a presenta înaintea lumii legea nóstră numai ca „o religie de superstiţii“.

Sĕ predicăm, sĕ curăţim de solzii neştiinţei ochii poporului nostru, ca cu ei limpezi şi curaţi şi în timpul cel mai apropiat sĕ pótă vedea acea prea sfântă şi frumósă privelişte, care se va produce în înaltul ceriurilor atunci, când vibrările rĕsleţe a mii de predici rostite în una şi aceeaşi zi de rugă în tóte bisericile nóstre româneşti, închegate în un singur glas puternic, care ca o vijelie străbătênd vĕzduhul va rĕsuna în préjma tronului ceresc, de pe care Tatăl Cel Atotputernic plăcut mişcat de acel glas, cu înduioşare va întórce faţa sa plină de strălucire spre noi, întinzênd drépta cea atotputernică asupra poporului nostru, în semn de binecuvêntare şi vecinică ocrotire a lui, pe plaiurile acestei lumi!

*

Terminând — fără pretenţia însĕ de a fi eshauriat pe deplin acéstă temă, în cadrele căreia recunosc că sunt încă multe de zis — încheiu imitând modul de espunere al apost. Pavel şi zicênd:

De-ar grăí preoţii nostri în fel şi fel de limbi omeneşti şi îngereşti, ear' predică nu vor rostí, fi-vor domni învĕţaţi în mijlocul poporului, dar' nu preoţi adevĕraţi. Şi de-ar fi trecuţi prin şcóle înalte, şi de-ar avé tóte ştiinţele cu doctorate peste doctorate şi de ar avea voce încât sĕ rĕsune munţii — eară predică nu vor rostí, nimica nu sunt.

Şi de-ar servi cât de frumos şi de imposant tóte slujbele nóstre bisericeşti — ear' predică nu vor rostí, nici un folos nu este. Predica sădeşte credinţa, o cultivă şi susţine; predica îndémnă la iubire; predica esplică tainele nădejdii creştineşti; predica încunjură cu iubire pe preot şi-l îmbracă cu tótă cinstirea din partea poporului; predica îl face bine vĕzut înaintea mai marilor; predica ridică vaza bisericei şi a legei nóstre peste tot în faţa străinilor; predica luminéză, instruéză şi îmbărbătéză poporul la viaţă morală şi corectă pe acest pământ; predica arată cărările cari conduc la dobândirea vieţii de veci, ea póte susţiné poporul în dragostea legii strămoşeşti — ea e, în scurt, scăparea şi mântuirea neamului nostru românesc!

Deci: *Sĕ predicăm!*

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Pace în Asia.

Nouĕsprezece luni de zile s'au rĕsboit cu uimitóre cerbicie şi eroism două naţiuni mari; una pentru a smulge din mânile celeilalte preponderanţa economică şi militară la hotarele ţerii sale, ear' ceealaltă pentru a-şi apĕra şi menţiné acéstă preponderanţă. Câte sute de mii de vieţi omeneşti au căzut victimă acestei *rivalităţi de putere* în Asia-mongolică, câte sute de miliarde s'au jertfit din ambele părţi în cele nouĕsprezece luni de măceluri crâncene — pentru-ca acum, spre batjocura logicei, *bătutul* sĕ dicteze *învingĕtoriului* condiţiunile păcii!

Din pretensiunile grozav de mari, pe cari la începutul pertractărilor le ridicase Japonia faţă cu Rusia ca preţ al încheierii păcii, la urma urmelor a ajuns sĕ renunţe la atâtea, în cât cu drept cuvênt se póte zice, că dacă pe câmpul de rĕsboiu Rusia a fost necontenit bătută şi încă aşa de crâncen în cât tótă lumea stătea uimită de strălucitele învingeri ale Japoniei: la pertractările de pace în zilele din urmă nu ea, ci Rusia a *dictat* condiţiile.

Care sĕ fie motivul acestei surprinzĕtóre concilianţe din partea Japoniei, e greu a ştí. Căci tainele situaţiei óre-cărui stat nu se prea divulgă lumii. Se susţine însĕ din unele părţi, că Japonia ar fi eshauriată deja de tóte forţele şi mijlócele necesare pentru continuarea cu succes a rĕsboiului, şi că Rusia — prin spionii sei — îşi câştigase ştiri sigure despre acéstă situaţie. De aceea se şi lăuda ori-de-câte-ori căpĕta câte o păruélă bună, că ea „póte fi bătută, dar' învinsă nici-odată“. De aceea a luat la pertractările de pace rolul învingĕtoriului, dând mandatarilor Japoniei *ultimat* cu condiţiunile sub cari M. Sa ţarul primeşte pacea!

Ear' împĕratul Japoniei, ca resultat al consiliului ţinut cu sfetnicii sei în obiectul acesta, a dat apoi mandatarilor sei autorisare sĕ priméscă condiţiunile. Numai astfel s'a putut întêmpla în şedinţa de Marţi, că baronul Kamimura a esclamat: „*Fie dară, împlinéscă-se voia lui!*“ (a ţarului).

Acestea au fost cuvintele magice, cari în o clipă au spulberat tóte susceptibilităţile şi au făcut posibilă încheerea păcii.

De sine înţeles, că presa întrégă comentéză fórte animat concilianţa Japoniei, unele ziare reprobându-o, altele aprobându'o şi scoţênd la ivélă şi din acest cas înţelepciunea de bărbat de stat a împĕratului *Mutsuhito* şi a sfetnicilor sei, cari de cât sĕ pérdă eventual totul prin o continuare nenorocósă a rĕsboiului, mai bucuros s'au mulţămit cu puţinul pe care 'l pot avé acum.

Dar' — credem — că şi din punct de vedere umanitar concilianţa Japoniei merită tótă laudă, deóre-ce în chipul acesta a salvat multe mii de vieți, a redat multor mame copíii, multor neveste bărbații și multor copíi pe părinții lor.

Convocare.

Subscrișii convocăm pe delegații români ai cercurilor electorale la *conferența electorală,* care se va ţiné în ziua de 20 Septembre n. 1905 la orele 10 a. m. în orașul Sibiiu, în sala de la „Unicum".

Ordinea de zi:

1. Luarea unei resoluțiuni asupra situațiunei generale politice. Discutarea chestiunii sufragiului universal.
2. Propuneri.

Budapesta, la 1 Sept. n. 1905.

George Pop de Băsești.
Dr. Teodor Mihali.

Fundațiunea Gozsdu.

Representanța *„Fundațiunii lui Gozsdu"* întrunită aici în 29 August și-a terminat lucrările în 1 l. c. Presenți au fost *toți membrii.*

Nainte de tóte s'a constatat, că dintrĕ stipendistii vechi în cursul anului școlar espirat au obținut diploma de doctori: juriști 7, medici 3, *total 10.*

După aceea s'au votat stipendii și ajutóre:

A) Stipendistilor vechi

24	rigorosanți	C. 10,757·50
37	stud. univers. la drepturi .	„ 18,300 —
7	„ „ „ filosofie .	„ 5000·—
11	„ „ „ medicină	„ 7300·—
5	„ „ „ technică	„ 3900·—
2	„ la agronomie	„ 900·—
1	„ „ farmacie	„ 400·—
1	„ „ silvicultură . . .	„ 600·—
1	„ „ academia comercială	„ 600·—
1	„ veterinar	„ 600·—
7	„ cadeți	„ 2800·—
7	„ în școlele medii . .	„ 2240·—
104		„ 53,397·50

B) Stipendistilor noi

13	rigorosanți	. C. 7940·43	
17	st. un. la drept.	„ 6800·—	
6	„ „ „ med.	„ 3200·—	
3	„ „ „ filos.	„ 1200·—	
6	„ technică .	„ 3600·—	
2	„ la silvicult.	„ 800·—	
2	„ „ acad. com.	„ 800·—	
1	„ veterinar.	„ 400·—	
6	„ cadeți	„ 2400·—	
6	„ în școl. medii	„ 1500·—	C. 28.640.43
62.			Total C. 82,037·93

Va sĕ zică: în anul școlar 1905/6 se vor bucura de stipendii și ajutóre (ajutóre se numesc sumele votate rigorosanților) 37 rigorosanți, 54 juriști, 17 mediciniști, 10 filosofiști, 11 technici, 2 agronomiști, 1 farmacist, 3 silvicultori, 4 comercianți, 2 veterinari, 13 cadeți și 13 studenți de șcóle medii, total *166 studenți stipendiști* ai acestei binecuvêntate fundațiuni.

Popa Clintoc.

Spuneam, nu de mult, în colónele acestui ziariu, (Nrul 73) că trimiterea teologilor din diecesa gr. cat. a Orăzii-mari pe la institutele teologice *străine*, ca să-și facă studiile, nu e spre binele neamului, pentru-că spiritul și educația cu care se întorc de acolo sunt fructe amare și dăunóse poporului român.

Spusele nóstre le întăreşte acum un cas concret, revoltător din cale afară. Un óre-care *Clintoc*, preot gr. cat. în Beznea, rîvnitor probabil după gloria cu care a întrat în mormênt neferícitul seu coleg *Pituk Bela*, s'a pus sĕ scrie la o gazetă unguréscă din Oradea-mare („Tiszántul") în contra poporului care 'l hrănește, în contra preotului român, și mai ales în contra preotului român neunit. Dăm în resumatul făcut de *„Gazeta Transilvaniei"* productul spiritual al preotului gr. cat. român Clintoc, apărut în *„Tiszántul"*, pentru-ca sĕ vadă toți Românii cum gândește și cum scrie un preot catolic român care și-a făcut educația în institute teologice străine.

Autorul începe cu aceea, că de patru ani el a fost trimis ca preot într'o mică parochie din munți. A căutat sĕ-și ridice poporul la un grad de cultură, și nu dînsul e de vină, dacă n'a isbutit. Clintoc se îngrozește a descrie „ignoranța religiósă, sălbăticia morală și tîmpenia", în care se află poporul român. Fără biserică și șcólă, poporul acesta trăiește viéță de dobitoc. Poporul îl numește pe preot pur și simplu „părinte" nu „venerabile Domnule!" Dumineca și în sĕrbători ómenii se duc la cărciumă și beau rachiu de diminéța până séra. *Cârciumarul are autoritate mai mare, de cât preotul!* (Sigur că numai în satul lui Clintoc. Red. T. R.). La slujbă credincioșii lărmuesc și povestesc, ear' când Clintoc le spune sĕ se róge, îi rĕspund că sĕ se róge el, căci dór' de aceea e popă! — După liturghie urméză pomelnicul pentru morți. Credincioșii închină cu rachiu și îl învită și pe Clintoc sĕ bea. Pe buzele lui Clintoc se stînge graiul și sângele i-se închégă în vine. Eșind din biserică vede mare aglomerație. Ómenii se adună împrejurul unei femei, care fusese la pomelnic la cealaltă biserică (gr. orientală) și s'a amețit. De la spovedanie bărbați și femei se duc deadreptul la cârcimă. Acolo béu, se îmbată și sĕvârșesc cele mai strigătóre pĕcate, desbrăcându-se de ori-ce simțire omenéscă, și se pórtă ca niște animale turbate. Bătăi și înjunghieri sunt la ordinea zilei. *Pe popor nu-l învață nimeni, ci numai îl jupóie.* (Și popa Clintoc? R. T. R.) Nici în preot, nici în notariu n'are încredere. De când au venit socialiștii Românii au devenit anarchiști. N'au frică de cât de baionetă...

Așa scrie popa Clintoc, despre poporul care îi dă de mâncare. Ear' la alt loc scrie din cuvênt în cuvênt astfel:

„Imi vine în minte piesa „Clopotele amuțite" de Rákosy. Din întêmplare eram în Oradea când s'a dat premiera acestei piese, și am asistat la representație. Dómne, Dumnezeule! Ce mai tărăboiu au făcut din acel incident chiar și foile mai moderate românești. *Și acel Teodor Todorescu, așa cum ni-l personifică Rákosy, este un om de salon față de câte un popă valach ajuns popă din dascăl.* Iți stă mintea în loc, vĕzĕnd astăzi, când și de la cantonierul de linia ferată încă se cer câteva clase civile, că *la neuniți se duc din școla de sat la preparandie*, pe care o absólvă cum dă Dumnezeu, se aleg dascăli și *apoi obțin permisiune de la episcop sĕ învețe teologia în particular.* Din aceștia se fac apoi păstori sufletești, conducĕtori de popor, cari nici odată n'au stat sub disciplina seriósă și *habar n'au de viéța sufletéscă!* (Are Clintoc! R. T.) Iată de ce partea cea mai mare a Românilor și astăzi în secolul XX își trăiește epoca străveche... Poporul nostru este fórte neglijat, *bădăran, mai ales cei neuniți, cari n'au preoți absolvenți și conștienți.* „...Episcopii neuniți sĕ pórte grijă, ca sĕ-și créscă preoți inteligenți, cari sĕ pótă fi primiți și în salóne, nu numai lângă carul cu gunoiu... ear' cei gr. catolici și mai ales episcopul Radu sĕ ordoneze a ţiné misiuni sacre în diecesă. Atunci va străluci și asupra nóstră un viitoriu mai frumos, și poporul nostru se va cultiva...."

Se mai comentăm stupiditățile acestea ale descreeratului popă Clintoc? E de prisos. Are dreptate *„Gazeta Transilvaniei"* când spune că:

„Individul care nu s'a rușinat a debita cele de mai sus pe socotéla poporului român, trebuie sĕ aibă un motiv puternic personal și ori vrea sĕ scape de vre-o mare belea, făcênd pe grosavul în tabăra străină, ori urmăreşte o țintă, pe care socotește a o ajunge mai ușor, ponegrind pe propriul sĕu popor. In alt chip nu ne putem esplica desbrăcarea lui de ori-ce rușine, de cât póte admițĕnd că *i-s'a tulburat echilibrul creerilor*".

Noi însĕ repetăm aceea ce spuneam în numĕrul 73 al ziarului nostru, că ținem a fi timpul suprem *pentru reculegerea firéscă a fraților noștri din ținuturile Orăzii-mari.* Ear' dl N. Iorga, încântat de rostul ce l'a avut biserica gr. cat. română în sinul poporului român, sperăm că va trage concluzii și din acest fapt regretabil dar' real.

Nou peregrinaj la mănăstirea Hodoș-Bodrog.

— 31 August n.

Credința în Dzeu, alipirea către sf. Lui biserică și iubirea de neam au dat tărie și speranță mângăitóre neamului nostru în lupta cea grea a conservării și înaintării sale. Și că poporul nostru și azi caută sĕ umble p acește cărări ale mântuirii sale, ni-a dovedit'o priveliștea plină de pietate și adân sentiment religios de la sf. mănăstire *Hodoș-Bodrog* în préjma și în ziua serbătórei *Adormirii Născĕtórei de Dumnezeu*, când peste 20 de mii de peregrini, veniți din tóte părțile locuite de Români, se întâlniră în acest lăcaș dumnezeesc spre a preamări pe Dzeu și a cere scutul și ajutoriul sĕu în lupta grea a vieții.

In toți anii se adunau la acésta sfântă zi închinători din comunele învecinate, în numĕr mai modest, căci mulți dintrĕ credincioșii noștri alergau după mângăiere sufletéscă pe la mănăstiri străine. De vre'o 4—5 ani însĕ actuala conducere a sfintei mănăstiri, nu mai puțin preoți vrednici și conștii de chemarea lor și-au scos turma de sub influința păgubitóre a străinilor și au condus'o la adevĕratul isvor al fericirii și mângăerii sale sufletești. De atunci din an în an numĕrul peregrinilor s'a tot înmulțit, astfel, că manifestările religióse din acest an au întrecut ori-ce așteptare. Incepênd de Joi până Luni procesiunile sosiau într'una. Este cu neputință a înșira tóte comunele, din cari au venit. Din grupele mai mari, conduse de preoți ori învĕțători, voiu aminti următórele: Din *Batania* sub conducerea preotului Simion *Cornea*, din *Șiria* sub conducerea preotului Romul *Măierușan*, din *Cicir* sub conducerea preotului Constantin *Mihulin*; din *Ghiroc* sub conducerea preotului D. *Voniga*; din *Giula-Varșand* sub conducerea preotului Vincențiu *Pantoș*; din *Comlăuș* sub conducerea preotului Virgil *Mihulin*; din *Arad* sub conducerea diaconului Cornel *Lazar*; din *Micălaca* sub conducerea preotului Ioan *Morariu*; din *Macea* sub conducerea preotului Liviu *Raț*; din *Babșa* sub conducerea preotului *Mureșan*, din *S. Nicolaul-mare* sub conducerea învĕțătoriului Atanasiu *Lipovan*; din *Giula* sub conducerea învĕțătoriului *Ivan*; din *Sarafola* sub conducerea învĕțătoriului *Andron*; din *Pesa* sub conducerea învĕțătoriului I. *Popa*; din *Lugoș, Caransebeș, Șimand, Nadab* și alte multe comune și grupe mai mici sub conducerea câte unui credincios de frunte.

Fie-care procesiune a fost întimpinată de P. C. Sa părintele archimandrit Augustin *Hamsea* cu câte o cuvêntare instructivă și cetindu-le rugăciuni ocasionale, după cari întrĕ sunetul clopotelor și în mâni cu lumini aprinse au ocolit biserica sfintei mănăstiri.

Serviciile divine din preziua și ziua sĕrbătórei au fost oficiate de părintele archimandrit și egumen *Augustin Hamsea*, asistat de preoțimea presentă și diaconii Dr. T. *Botiș* și Cornel *Lazar*. Era un aspect înălțător de suflet, vĕzĕnd cu câtă evlavie asculta mulțimea poporului din și afară de curtea spațiósă a mănăstirii frumósele servicii divine, sĕvêrșite cu multă pompă, apoi frumósele și instructivele predice, ce le ținú părintele archimandrit la finea sf. liturgii de Duminecă și Luni; nu mai puțin melodiósele cântări ale corului din *St.-Nicolaul-mare*, condus de vred

---

FOIȘÒRĂ

Douĕ cărți vechi din veacul XVII.

De I. Popovici, preot în Gelmar.

(Urmare).

Dumineca a șasea sprăzeace· evglie diîn mathei di în 25, de capete:

întăia parte, pentru binele ceînparte dumnzău oamenilor· și pentru cine cum ține binele ace acela ceia dela dumnzău:

a doa parte· pentru plata ce va da dumnzău căruiaș dup lucrul lui· și pentru leanea noastră:.

Dumineca· așaptea sprăzeace evglie din mathei din ·15· capete·:·

întăia parte· pentru credința și pentru bărbăția inimĭei fămei aceiia:·

a doa parte· învățătură dintraceastă săntă evglie pentru arapca aceaia:·

Dumineca a opta sprăzeace evglie, den luca den ·5· capete·:·

întăia parte, pentru învățătura lui Hs, și pentru vănatul peștelui;·

a doa parte· pentru spaima lui petră ce să spăimăntă șisă înmiră deaca văzu atăta peaște și pentru ascultarea apsilior (apostolilor).

Dumineca anoa sprăzeace evglie den luca, 6· capete:·

întăia parte pentru liubov, și pentru blăndeațe· și pentru nețineasrea măniei: —

a doa parte pentru milostenĭia ce are dumnzeu prenoi· și cum nevom asămăna lui cumilostenie: —

Dumineca adoazeci· evglie, den luchi din, 7· capete

întăia parte pentru putearea dumnzăirei lui Hs· și pentru adevărată alui ciudesă:

a doa parte, pentru învĭiarea atoată lumea și pentru slobozirea din robia aceștĭi lumi:·

Dumineca a doo zeci și una· evglie den luchi, ·8, capete:·

întăia parte, pentru, sămănatul semenței și cum pĭiare trei părți· și apatra parte numai ccrodeaște:·

a doa parte· pentru trei părți desămânța cuvântului lui dumnzeu ce pĭiare întru inimile oamenilor· și pentru a patra sămânță ce fac(e) roadă:·

Dumineca adoazeci și doao evglie, ot luchi, 16· decapete:

întăia parte, pentru bogații cei nemilostivi· și pentru răbdarea celor săraci:·

adoa, parte pentru împărțirea ceaveacinică adirepților diîn cei păcătoși· și pentru căsăcade a creade scripturile· iară sănaşteptăm morți diîn groapă săvie săne spue:·

Dumineca a dozeci șitrei· evglie din luchi, 12· capete:·

întăia parte, pentru să nufim lacomi, să în bogățim aicia cesătremitem în ceriu avuțĭa noastră:·

adoa parte pentru cum săcade noao săfim pururea gata la venirea lui Hs dmnului nostru.

Dumineca adoa zeci și patru evglie din luchi, din ·8· capete.

întăia parte pentru căscrăbele (scârbele) cinevoile cesilesc prenoi, ane întoarce către dumnzeu· și pentru credința fămei ceĭ a cei currea singe.

adoa parte· pentru învĭiarea featei lui Iair· și pentru putearea dumnezăirei lui Hs:·

Dumineca adoazeci și cinci evglie, den luchi· în ·10· capete·:·

întăia parte, pentru întrebarea legiuitoriului· și pentru răspunsul lui Hs cum să cade aiubi pre dumnzău și pre deaaproapele nostru:·

a doa parte, pentru cădearea lui adam și pentru domnul Hs· cum lau rădicat di în cădeare și lau pus prealsă dobitoc și lau dus iarăș deunde acăzut:·

*Dumineca a doazeci și șase evglie din luchi di în * 12 * capet(e):·*

întăia parte, pentru bogatĭi cei lacomi ceș lipăsc inima către avuțĭe:·

a doa parte, pentru ce peri acest bogat de carele spune snta evglĭe căltin pină mărĭa lui dumnzău fără veaste:

Dumineca a doazeci și șapte evglĭe· den luchi den ·12· capet(e)

întăia parte· pentru binele lui Hs, cum fac(e) bine și celora cesă pun lui împrotivă·:·

a doa parte· pentru zavistĭia, și pentru nemulțămirea rodului jidovesc:·

Dumineca, la adoazeci și opt evglĭe deînluchi den patru sprăzeace capete·:·

întăia parte· pentru mărirea și pentru slava cinei lui dumnzău:·

A doă parte, pentru lepădarea jidovilor și pentru chemarea limbilor:·

(Va urma.)

---

[1] In textul evangeliei se zice de Iair, că acelea era *„boiariu Săborului"*.

cul învĕţătoriu *Atanasiu Lipovan*, care s'a dovedit şi de astĕ-dată de un dexter conductoriu şi distins cântăreţ al bisericii nóstre.

La finea slujbelor dumnezeeşti diferite grupe de peregrini se înşiră în ordine gata de drum. Părintele archimandrit asistat de preoţime le însoţeşte până ce es de pe teritoriul sf. mănăstiri. La despărţire le adresă din nou câte o cuvêntare plină de mângâiere şi sfaturi părinteşti. Lacrĕmi isvoriau din ochii multora în urma celor auzite şi observate, toţi se îmbulziau a-i săruta mânile, crucea de pe piept, cârja ce o ţinea în mână, ear' alţii se atingeau numai de vestmintele lui, sărutându-le şi ştergêndu-şi lacrĕmile cu ele.

Bunul Dumnezeu sĕ audă rugăciunile pióse ale tuturor celor-ce cu credinţă şi dragoste au alergat la ajutoriul sĕu preaînalt.

Teologul.

Influinţele desastróse ale alcoholului asupra organismului omenesc.

De Octavian G. Simtion.

(Urmare.)

Peste tot din cele espuse până aici am înţeles mai mult stricăciunile ce le aduce ne- atul beţiei de vinars, care după-cum am mai arătat, nu conţine de loc materii nutritive şi astfel abia ca doctorie îşi póte legitima dreptul de esistenţă.

Vinul e ceva mai nevinovat, căci dacă se foloseşte în mĕsură cuvenită, aduce servicii mai acceptabile şi mai însemnate organismului.

Medicul Dragoescu compară efectul beuturilor asupra alimentării corpului în forma următóre: Vinarsul nu hrăneşte de loc, vinul aduce atât serviciu ca apa cu zăhar, ear' berea ca-şi-când ai consuma póme ferte.

In ceea-ce priveşte vinul, chiar şi legile dumnezeeşti îl admit. Isus Christos încă a gustat vin la cina cea de taină, şi dacă El a dat acel înalt onor vinului de a-i simbolisa sângele Sĕu, apoi acésta a făcut-o în înţelesul, că precum vinul curat şi cu mĕsură cuvenită inveseleşte inima omului, abătându'l de la desperare, astfel şi sângele Domnului, adecă învĕţăturile Lui inveselesc sufletul omului trudit, îi deşteptă încredere în puterile proprii şi'l mângăe în restrişte. Isus Sirach zice: „Bucuria inimei şi veselia sufletului este vinul", dar' mai adaugă: „Când se bea la timpul sĕu şi cu mĕsura cuvenită".

E ilusoric planul de a puté reţinea pe român de tot de la beuturi şi nici îndreptăţit nu ar fi. Multe comune în urma situaţiunii locului şi a climei au posibilitatea de a cultiva vin; într'o astfel de localitate apoi nu ar fi ilusoric a estirpa cu totul chiar consumarea rachiului.

Am avut ocasiune sĕ trăesc un an întreg într'o comună, a cărei recoltă de vin trece peste 2500 de buţi anual, dar' mărturisesc sincer că nu mi-au obvenit 10 casuri de om beat pe stradă. Am asistat des la tóte convenirile acestor ţĕrani, la nunţi, la pomeni etc., dar' rar, fórte rar se întêmpla casul, ca vre-unul sĕ se oţelésca în mod neiertat. Peste sĕptĕmână spre marea mea mirare ei rare-ori beau vin.

Cei mai mulţi săteni vindeau vinul mai tot cât îl aveau, dar' îşi fabricau ei o altă beutură numită „liur" pregătită din o nouă fermentare a drojdiilor amestecate cu apă. Am gustat-o şi eu şi am aflat-o escelentă. E o beutură rĕcoritóre cu proprietăţi de bicarbon, la gust şi efect aduce ceva cu cunoscutul nostru „spriţer", dar' e considerabil mai slabă. Şi chiar şi la cei mai în stare locuitori din acéstă comună d. es. preoţii, notariul etc., cari de-şi aveau în pivniţe vin îndesajuns, butoiul cu *liur* încă nu lipsia.

Dacă peste tot s'ar obicinui tóte comunele cu podgorii, a produce pe lângă vin şi o astfel de beutură rĕcoritóre, ar fi o duplă dobândă, căci s'ar alege cu o frumuşică sumă resultată din vinderea vinului şi cu un condiment sănĕtos şi plăcut, care ar suplini perfect vinul sau rachiul, la câmp şi acasă.

In comunele unde nu-i prieşte viţei de vie, ar fi timpul sĕ se cultive pómele în mĕsură mai mare, spre a stórce din ele vin, cum fac Francezii.

Unde însĕ sub nici o formă nu se póte produce vinul şi „liurul", şi locuitorii óreşicum din necesitate consumă vinars, sĕ se facă încercarea a schimba rachiul cu berea, căci acésta dintrĕ tóte beuturile e mai folositóre organismului. E hrănitóre în urma substanţelor de albumin şi în special a unei materii proprie berei, numită amidon. Berea îngraşe considerabil, ear' cu deosebire femeilor e mult recomandabilă. Cu tóte acestea însĕ şi abuzul de bere póte avé urmări funeste.

Concludênd din cele espuse până aici, pentru micşorarea numĕrului beţivilor şi în special pentru combaterea patimei de vinars, ca a *treia condiţie* este încercarea de a schimba după putinţă şi a introduce pe încetul beuturi mai nevinovate în folosinţa ţĕranului.

Pe lângă aceste trei condiţiuni fundamentale întru combaterea beţiei se mai pun şi mĕsurile directe luate de organele competente de a depărta ori-ce prilegiu favoritor alcholismului. Ordinaţiuni severe cu privire la nefastele aldămaşuri cu ocasiunea târgurilor se pot aplica uşor prin acees, ca sĕ interzică a se da beuturi celui numai puţin oţelit. Óre ce ar perde statul, dacă ar interzice chiar, ca la târguri sĕ se mai vêndă vinars la chioşcurile improvisate, sau prin crişme? Tot asemenea ce pagubă mare ar fi pentru ţară, şi ce ar suferi fiscul statului, dacă oblónele lui Iţig ar fi închise în Dumineci şi sărbători înainte de prânz, ear' de la 8 óre séra sĕ fie cu totului interzisă vinderea rachiului?

Eu cred că statul nu numai nu ar perde atât cât perde prin decimarea ce o face beţia întrĕ cetăţenii sĕi, dar' ar căştiga fórte mult prin sănĕtatea poporului.

Infiinţarea societăţilor de cumpătare sau totală abstinenţă de la beuturi ar fi apoi una dintrĕ cele mai eficace modalităţi de a cruţa pe membrii ei încă neatinşi şi neînficiaţi de alcoholism şi ar scăriţa cât de cât numĕrul alcoholiştilor. Durere, că la noi Românii abia putem numĕra 2 reuniuni cu o astfel de meniţiune.

(Va urma).

NOUTĂŢI

Consistoriul metropolitan s'a întrunit în 2 Septembre n. c. în sesiune ordinară, sub presidiul I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit Ioan *Meţianu*, participând episcopii sufragani P. S. S. Lor Nicolae Popea şi Ioan Pap, archimandriţii Dr. Ilarion Puşcariu, Filaret Musta şi Augustin Hamsea, protosincelul Dr. Eusebiu R. Roşca, protopresbiterii: Ioan Tipeiu, Ioan Papiu, Mihaiu Popopovici, Ioan Droc, Mateiu Voileanu, N. Ivan, Dr. G. Popoviciu, ear' dintrĕ mireni Ilustritatea Sa dnul Dr. Iosif Gall, domnii N. Zigre, I. Lenger şi Virgil Oniţiu.

Şedinţele s'au terminat azi la amiazi.

*

Avis. Spre a nu se mai pricinuí spese de corespondenţă zadarnice, comitetul societăţii „Transilvania" din Bucureşti aduce la cunoştinţa tuturor acelora, cari ar avea intenţiune a cere ajutoriul acestei societăţi pentru studii universitare, că fondul destinat spre acest sfîrşit prin budgetul anului curent fiind sleit, *nu mai póte acorda nici un ajutoriu*, ear' pentru anul viitoriu şcolastic 1906/7 se pot adresa asemenea cereri numai cu începerea acestui an şcolastic, dovedind înscrierea la vre-una din facultăţile ungare.

*

Dşóra Eugenia Bárdossy, fostă în anul trecut şcolar profesóră suplentă la şcóla civilă de fete a Asociaţiunii, e numită din partea ministrului profesóră la şcóla superióră de fete din Timişóra, susţinută din partea statului.

*

Catastrofă infiorătóre, s'a întêmplat deunăzi în baia de cărbuni de la Klenovaţ, aprópe de Zemlin. Din baie eşia fum. Stăpânul a trimis un lucrătoriu sĕ vadă ce e. Lucrătoriul a întrat în baie, dar' nu s'a mai întors. Atunci stăpânul a luat 6 lucrători şi a mers însuşi în baie. Nici el, nici lucrătorii nu s'au mai întors. Toţi au murit în lăuntru. Mai târziu nevasta unui lucrătoriu a vrut sĕ mérgă în baie sĕ-şi afle bărbatul. La gura băii a leşinat şi diminéţa a fost găsită mórtă. Causa acestei nefericiri nu se ştie. Pe semne nişte gazuri veninóse au umplut baia şi au omorît pe cei 9 ómeni. („*Drapelul*").

*

Dl Andreiu Frâncu, jude la Curia reg. din Budapesta, zilele acestea a fost numit din partea M. Sale president de senat la Curie. Post, pe care până acum dintrĕ Români numai fericitul în Domnul baron Ladislau Pop l'a avut.

*

Noul metropolit al Sêrbiei. La alegerea a doua făcută Joi pentru întregirea scaunului metropolitan al Sêrbiei, archiepiscopul *Dimitrie* (Şabaţ) a căpătat 27 voturi, faţă cu 11 şi 1 date pentru ceilalţi doi candidaţi. — Se scrie despre alesul că e bărbat fórte învĕţat şi se bucură de mare popularitate la popor. E relativ tinĕr încă.

*

Un vulcan nou. Pe insula „Savain" cea mai mare insulă din grupa insulelor samoiede, s'a produs în munţii Matantu un vulcan nou, care cu prima erupţiune venită pe neaşteptate a pustiit de tot satul situat la pólele muntelui.

*

Colera din Prusia. Din Marienverder se telegrafézá, că în districtul cu acest nume s'au constatat de nou cinci casuri de coleră; dintrĕ cele vechi două s'au sfêrşit cu mórte. In Ulm s'a constatat la o femeie bolnăvită Luni colera asiatică. Asemenea se raportézá şi din Hamburg, că un imigrant rus a murit în spitalul de acolo în urma bólei de coleră. In Lemberg încă s'au ivit câteva casuri de bólă suspectă, dar' institutul bacteriologic neterminând încă esaminările, nu se ştie că e ore şi în Lemberg coleră, ori casurile acelea vor fi altă bólă. Autorităţile au luat însĕ estinse mésuri de apărare pretutindenea.

*

Cutrĕmur de pământ la Porthmouth. Se telegrafézá din Portsmouth (locul pertractărilor de pace întrĕ Rusia şi Japonia), că Mercuri s'a simţit în ţinuturile acelea un cutrĕmur de pământ cu trei sguduiri aşa de puternice, cum nici odată nu s'a mai simţit pe acolo. Pagube mai de preţ însĕ nu a făcut.

*

Premiare de cai de prăsilă. Comisiunea pentru promovarea prăsilei de cai în comitatul Sibiiului aranjézá în *12 Septembre st. n.* esposiţie de cai de prăsilă, împreunată cu premii în bani şi diplome de onóre. Esposiţia se va ţiné în têrgul de cai cel vechiu; condiţiunile admiterii la esposiţie sunt următórele: sĕ dovedéscă proprietariul că animalul espus e din prăsilă proprie, ori că l'a avut în posesiune cel puţin 6 luni înainte de terminul esposiţiei; sĕ fie bine nutrit şi desvoltat, etc. Premiile sunt următórele: *Pentru iepe cu mânze* 7 premii (de la 20 până la 70 coróne); *pentru mânze de 3 ani* 6 premii (de la 20 până la 50 coróne); *pentru mânzi nejugăniţi şi pentru mânze sub 3 ani* 6 premii (de la 20 până la 40 coróne). Apoi diplome de onóre: de aur, de argint şi de bronz. Pot scóte cai la esposiţie numai proprietari din comitatul Sibiiu. — Condiţiunile mai detaiate şi modalităţile mânării la locul de esposiţie s'au publicat deja din partea comisiunei prin primăriile comunale.

*

Comóră uriaşă într'un vagon de tren. Se raportézá din Berlin, că Statul român zilele trecute a trimis la adresa bancei de discont de acolo *170 milióne de marce* ca achitare din datoria de stat a României. Acésta uriaşă sumă de bani a făcut calea de la Bucureşti până la Berlin într'un vagon de tren ocupat tot, pachetată în 6 lăzi de fer, fie-care cu greutate de 110 kilograme; pe lângă aceste 6 lăzi mai erau 2 lăzi pline cu monede de aur şi 14 lăzi pline cu bancnote de hârtie. De sine înţeles, că înainte de sosirea la Berlin nimeni din public n'a ştiut ce mare comóră e pe trenul acela, păzită de numĕroşi funcţionari de finanţe.

*

La fondul de 20 fileri al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu" pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare, *din prilegiul sĕrbărilor „Asociaţiunei"*, s'au făcut următórele dăruiri: Dr. Tiberiu Tisu, medic (Brad), 50 fileri; Ioan Moldovan (Chişca), 2 cor.; O. Ţurcan, consilier administr. (Cernăuţ), 4 cor.; dna Maria Oprean n. Roşescu (Sânmiclăuşul-mare), 2 cor.; dna Eliza Isac şi dşóra Valeria (Cluj), de la ambele 3 cor.; Emilian Botezat, abs. în drept (Cernăuţ) 40 fileri; Ioan Berariu şi Alecu Procopovici (Cernăuţ) de la ambii 2 cor.; Zaharie Tătar, adj. not. (Rĕhău) 30 fileri; dşóra Măriófra Maier (Vingard), Petru Iuga, paroch, Maria Iuga, preotésă; Alexandru Pălăgieş, dna Ana Pălăgieş (Năsĕud); Petru Roşca, profesor (Braşov); Emil Comanescu, funcţionariu „Albina"; Pavel Monea, silvanist; Victor Aron, stud. teol. (Gurariu), Octavian Aron, silvanist; Oct. Tobias, funcţ. „Albina"; Leon Solomon not., dna Ana Solomon (Drăguş), Ioan Prescure, notar, dna Tirica Prescure (Calbor): Ioan Hanzu, paroch (Cacova), fie-care câte 20 fileri.

Concurs.

Pentru conferirea unui stipendiu de una sută (100) coróne se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Reflectanţii vor dovedí, că sunt:

1. Tineri români ortodocşi.
2. Că cercetézá cu succes bun, fie gimnasiul, reale, comerciale, sau ori-ce alte şcóle de pregătire generală sau specială.
3. Că au purtare morală bună.
4. Câ sunt deplin sănĕtoşi.

Intrĕ condiţiuni egale se vor preferí cei născuţi în comuna *Viştea-de-sus.*

Sibiiu, din şedinţa senat. epitropesc ţinută la 1/14 Aug. 1905.

Consistoriul arhidiecesan.

Cărţi şi reviste.

Dare de sémă despre alegerea de la Ocna. Sub titlul „*Lupta partidului naţional român şi datele referitóre la alegerea de deputat dietal la Ocna*", fostul candidat Dr. Aurel *Cosma* a scos în broşură momentele mai însemnate ale luptei electorale, vorbirile de la adunarea alegĕtorilor, lista alegĕtorilor români care pe cum a votat (30 şi-au dat votul pentru contracandidatul Markbreit), apoi petiţiunea pentru nimicirea alegerii, etc. Broşura a apărut în *Arad* în „tipografia George Nichin".

*

Dicţionar român-german de Teochar *Alexi*, a doua ediţiune prelucrată şi completată, a apărut în Braşov, editura H. Zeidner. Preţul coróne 4·50.

*

„Imbunătăţirea sorţii ţeranilor" două discursuri rostite în parlament, de *Mihail Cogălniceanu*, cu o prefaţa de *Petru Grădisteanu* şi introducere de *Vasilie M. Cogălniceanu* (fiiul marelui bărbat de stat), a apărut în Bucureşti, tipografia *Niculescu.* Sunt póte cele mai frumóse vorbiri ale marelui orator, istoric şi om de stat Mihail Cogălniceanu. Broşura se trimite gratis cui o cere.

*

„Limba noualor cărţi bisericeşti". A apărut în broşură studiul privitoriu la limba noualor cărţi bisericeşti editate în România, scris de clericul abs. Onisifor *Ghibu* şi publicat prima-dată în „Tel. Român". Costă 1 corónă şi se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu (Strada Măcelarilor Nr. 45).

Nu dubităm că deosebi preoţii vor grăbi sĕ-şi procure acéstă instructivă şi folositóre broşură, din care pot scóte multe inviaţiuni cu privire la înlocuirea terminilor neusitaţi şi neînţeleşi, cu terminii buni din vechile nóstre cărţi rituale. Mai ales, că pe la multe biserici de la noi se află cărţi editate de Sf. Sinod din Bucureşti.

Nr. 536. [207] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţător** din comuna **Sânpetru**, protopresb. Braşov, se escrie concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu anual de 600 cor. (conform specificaţiunii cuprinsă în protocolul comitetului parohial din 13 August a. c.), cuartir în natură (casă şi bucătărie), cum şi folosirea grădinei şcolare în jumĕtate 250 st. □, apoi folosirea pivniţei de sub şcólă, şi a grajdiului şi şopronului din curtea şcólei.

Invĕţătoriul ales va avé datorinţa sĕ îndeplinéscă şi serviciul de cantor cu sĕptĕmâna, având a se bucura de venitele împreunate cu acest serviciu (circa 80 cor.).

Concurenţii au sĕ 'şi înainteze petiţiunile instruate conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Braşov, în 14 August 1905.

Oficiul protopresbiteral al tractului Braşov în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasilie Voina
protopresbiter.

Domnişóră

din familie bună, cu limbă maternă română, care are barem IV clase civile şi posede stil perfect magiar, află aplicare în cancelaria advocatului **Dr. Mátyás Lázár, Sibiiu**, strada urezului nr. 11. Sunt preferate cari ştiu scrie pe Yest. (206) 3—3

Nr. 542/905. 216 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului vacant de **învĕțătoriu** din comuna **Feldióra**, protopresb. Brașov, se escrie concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) din cassa bisericei 520 cor. solvibile anticipativ lunar sau trilunar;

b) de la comună dreptul de pășunit cu 6 vite în lunca comunală sau în bani K 80;

c) pentru $^1/_4$ jug. grădină 10 cor;

d) bani de cuartir 60 cor.

Dreptul de cvincveniu îl are învĕțătoriul ales, nnmai după un serviciu neîntrerupt de cinci ani în acésta comună.

Brașov, în 20 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Brașov în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasilie Voina.
prot.

Nr. 434 1905. [215] 2—3

Concurs

Pe basa ordinului ven. consistoriu arhidiecesan din 28 Iunie a. c. Nr. 5205 Bis. pentru întregirea postului de **paroh** în comuna bisericéscă **Roșia-montana** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B., pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții 'și vor subșterne petițiunile instruite conform normelor in vigóre la subsemnatul oficiu, în terminul deschis, și se vor presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor spre a cânta respective a celebra și cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Abrud, 16 August 1905.

Petru Popoviciu
protopresb.

Nr. 366 1905. [213] 2—3

Concurs.

Pe basa resoluțiunei consistoriale de sub Nr. 4990 1905 și în consonanță cu conclusul comitetului parohial de sub punctul IV al protocolului luat la 7 August a. c. se publică concurs repețit pentru postul de al doilea **paroh** în comuna bisericéscă **Toplița română** de clasa primă, ce o constituesc cuturile: Ciobotani, Zencani și Valea-de jos, cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: cele fasionate în tabela B despre întregirea venitelor preoțești de la stat.

Suplicele concursuale, instruite conform §-ului 15 lit. *a*) a Regulamentului pentru parohíi, petenții le vor așterne oficiului protopresbiteral subscris p. u. Szász Régen.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin.

Reghin, 15 August, 1905.

Galaction Șagău
protopresbiter.

Nr. 503 1905 [212] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕțători** de la școlele poporale confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. al Făgărașului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Cincșor,** postul de învĕțătoriu cu salariul anual de 600 coróne și anume 200 cor. din repartițiune de la popor, ear' 400 cor. din ajutoriul ce se va cere de la stat, cuartir și lemne pentru foc.

2. **Veneția superióră,** postul de învĕțătoriu cu salariul anual de 600 coróne, cuartir și lemne pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ 'și subștérnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Făgărașului (posta Făgăraș, Fogarasmegye) până la terminul sus indicat cu acea observare, că reflectanții sĕ se presinte în vre o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a cânta și face cunoștință cu poporul.

Făgăraș, 14 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgărașului în conțelegere cu comitetele paro hiale concernente.

Ioan Cândea
prot., adm.

Casă de vîndut

în imediată apropiere de piața mare, cu locuință frumósă către stradă, cu grădină lângă ea și cu curte spațiósă. Amĕnunte pe pămêntul mic nr. 4, Sibiiu. 210 2—2

Nr. 811 1905. [209] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** la școlele din comunele **Bonțida, Feneșel, Mărișel, Muntele rece** și **Someș falĕu,** se publică concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele provĕzute în legea pentru învĕțămênt și adecă, salariu de câte 600 cor. pentru fiecare post, cuartir și grădină pentru legumi.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a'și așterne, în terminul susindicat, suplicele de concurs subscrisului, fiind acele instruite conform normelor în vigóre.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or., în conțelegere cu comitetele parohiale.

Cluj, 10 August 1905.

Tulliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 436 348 1905. [204] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratele Sighișóra și Cohalm, se publică concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Daneș**, prot. Sighișóra, cu salariu anual de 600 cor., în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir gratuit, lemnele necesare de foc și grădină de legumi.

2. **Bundorf**, prot. Cohalm, cu salariu anual de 600 coróne, cuartir gratuit și lemnele necesare de foc.

Cuincuenalul prescris de lege servind învĕțătorii la școlele sus indicate neîntrerupt timpul normal de 5 ani.

Reflectanții la aceste posturi cu îndatorirea a provedé instrucțiunea școlarilor de la 6—12 ani și celor de la 13—15 ani, a'i instrua în cântările liturgice împreună cu tinerimea adultă, a le conduce și a ținé în Dumineci și sĕrbători strană în biserică, sĕ 'și aștérnă petițiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Sighișóra (Segesvár) până la terminul indicat, cu îndatorirea a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a 'și arăta desteritatea în cele rituale, preferindu-se cântăreții buni.

Sighișóra, 9 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Sighișóra și Cohalm, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

In Septembre c. începe un

nou curs

pentru desemn de croială, pregătire de haine, cusătură de albituri, împletire cu fusciόre (= Klöppeln), brodare cu aur, cu alb și cu diferite colori, și pentru **pregătirea de orice lucrări de mână** moderne.

Instrucțiunea se póte face *în tóte trei limbile țerii.*

Se primesc *domnișóre* și cu întrégă întreținerea. (208) 2—3

Maria Lurz
Sibiiu, strada măcelarilor nr. 6, parter

Ludovic Ferencz,

croitor de bărbați,
Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 12.

recomandă p. t. publicului
pentru sesonul de tómnă
noutățile

sosite chiar acum, **pentru haine de bàrbați stofe englezești, franțuzești și indigene,** din cari se esecută după mĕsură cele mai moderne vestminte precum : **Sacko, Jaquete, fracuri și haine de salon,** cu prețuri fórte moderate.

Deosebită atențiune merită noutățile de stofe pentru **pardisiuri** și „**Raglam**“, cari se află totdéuna în deposit bogat.

Asupra **reverenzilor** confecționate în atelierul meu îmi permit a atrage deosebita atențiune a on. domni preoți și teologi absolvenți

In casuri de urgență confecționez un rînd complet de haine în timp de 24 ore. [196] 6—6

Un băiat

de 14—16 ani se primește cu tótă întreținerea în **franzelăria lui Petru Moga, Sibiiu** Quergasse nr. 1. (211) 2—2

Se caută câțiva têmplari

cari sunt deprinși cu lucrări de furnir, pentru a fi angajați imediat sau mai târziu pe timp îndelungat. Spesele de călĕtorie se vor bonifica. Ofertele cu indicațiuni asupra locului de identitate, etății și a ocupațiunei de până acum, sau copii de certificate se vor adresa administrației acestui ziar sub **„têmplar de mobile“.** (214) 2—3

Preț redus!

Țara nóstră, *descrierea pǎrților Ardealului spre mézăzi și Valea Murĕșului*, de Silvestru Moldovan, se vinde cu prețul redus de **1 cor.** (în loc 2 cor.), plus porto 20 fil., la *Librăria arhidiecesană din Sibiiu* (Nagyszeben).

Se caută sculptor în lemn.

Ocupațiune permanentă. Angajarea imediat sau mai târziu. Spesele de călĕtorie se vor bonifica. Oferte cu indicațiuni asupra locului de identitate, etății, afaceri militare, cum și ocupațiunea de până acuma sau copii de certificate a se adresa la administrațiunea acestui ziar sub **„Sculptor îndemânatic“.**

Devisa: Fie-care bucată de săpun Schicht e curată și liberă de ori-ce substanțe păgubitóre.

Săpunul Schicht

(săpun cu cerb ori cu cheiă)

e cel mai bun și mai eftin, pentru orĭ-ce albituri și pentru orĭ-ce metodă de spălat.

Garanță: 25,000 cor. plătește firma **Georg Schicht** în **Aussig** fiecăruia, care dovedește, că săpunul ei cu numele **„Schicht“** conține órecari adausuri stricăciόse.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

vindecă și înviorézâ

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Nu e mijloc secre

pe lângă garanție.

aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis se se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 152

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țĕră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Prima și cea mai veche întreprindere pentru vărsare
de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote și scaune de clopote din fer bătut.
Inființată la anul 1822. **Sighișóra**, piața de sus nr. 47

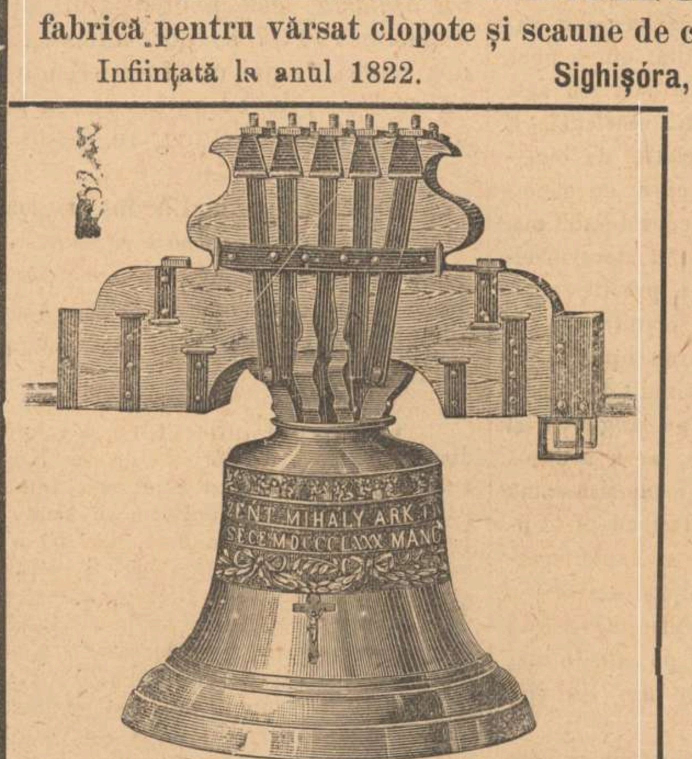

o firmă ce esistă de la anul 1822 și se bucură de bun renume, se recomândă tuturor comunelor bisericești a lifera și repara clopote de tótă mărimea cu corónă de stejar ori de fer legat, cum și clopote cu sunet armonic. Face și scaune de clopote din fer bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuézâ și în depărtare. Clopote mai mici se află gata, în tot timpul. Solvirea se va primí și în rate.

(82) 6—12

Redactor responsabil Teodor V. Păcatian. Editura tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 91 Sibiiu, Joi 25 August (7 Septembre) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
ntru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
ntru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
ntru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei c 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 4795. Plen.

Publicaţiune oficială.

Sinodul archidiecesan în şedinţa e la 27 Aprilie 1905 sub numĕrul 8 a luat urmǎtoriul conclus:

Comunele bisericeşti astăzi ingre- iate la protopresbiteratul Orăştiei: lmaşnl-mare Brădet, Almaşul-mare oseni, Almaşul-mare Soseni, Almaşul- e-mijloc, Almaşul-mic, Ardeiu, Bă- aid, Băcăinţ, Balşa cu filia Galbina, obêlna, Boiu, Bozeş, Bulbuc cu filia urpeni, Ceru Băcăinţii, Cibu, Cigmĕu, eredeu, Folt, Giógiu-de-jos Ioseni, iógiu-de-jos Suseni, Glod, Homorod oseni, Homorod Suseni, Mada, Mer- ezeu, Valeni, Nădăştia, Poiana, Por- urea, Renghet, Steuini, Techerĕu, Va- ea Epii, Valea-mare şi Void, precum i comunele bisericeşti Rapoltul-mare, apoltul-mic şi Uroiu cu filia Carpi- iş, aparţinĕtóre azi la protopresbitera- ul Devei, se constitue într'un proto- resbiterat sub numirea: „Protopresbi- eratul Giógiului“.

2. Ca sediu al protopresbiteratu- ui se decretéză Giógiu-de-jos Suseni.

3. Acéstă arondare a protopresbi- eratului nou înfiinţat se va pune în ucrare imediat după aprobarea şi din artea congresului naţional-bisericesc.

Acest conclus sinodal se publică n calea acésta spre ştire pentru ca ei interesaţi se se pótă folosi eventual e remediu de drept.

Sibiiu, din şedinţa plenară ţinută în 1 August 1905.

Consistoriul arhidiecesan.

Atitudinea naţionalităţilor.

Din informaţiuni particulare aflăm, că ştirea dată de gazetele magiare despre ţinerea unei consfătuiri a deputaţilor naţionalişti din dietă, cu concursul mai multor fruntaşi, cari nu sunt deputaţi, şi aparţin naţionalităţii române, sîrbe şi slovace, — este adevĕrată.

E de regretat, că pe calea acésta trebue sĕ aflăm ce fac deputaţii şi fruntaşii nostri, cari n'au putut străbate în dietă, şi nu pe calea corectă a comunicării lor directe cu ziarele române, cari tot aşa ca şi ei stau în serviciul causei naţionale române, şi au trebuinţă de informaţiuni esacte şi autentice chiar şi pentru-ca sĕ ştie ce atitudine se observe faţă de presa magiară, care cum prea bine e ştiut, are obiceiul se întortecheze şi se mistifice.

Dacă din conferenţa acésta comună a Românilor, Sîrbilor şi Slovacilor s'a putut trimite comunicat ziarelor litografate din Budapesta şi Viena, nu înţelegem de ce nu s'a putut trimite şi ziarelor naţionaliste romane, sîrbe şi slovace, cari *întâiu* trebuiau sĕ aibă cunoştinţă despre cele întêmplate şi despre cele hotărîte în conferenţă?!

Mai ales deputaţii nostri din dietă ar trebuí sĕ nu uite, că întrarea lor în parlament au sĕ o mulţăméscă în *prima linie presei române*, ear' în a doua linie alegĕtorilor români, cari tot din presa română au sĕ afle că ce fac deputaţii lor, ear' nu din ziarele străine pe cari nu le cetesc.

Premiţênd acestea, dăm în întregime proiectul de resoluţiune votat din partea acestei conferenţe cu scopul, ca cele cuprinse în resoluţiune se formeze linia de conduită politică a celor trei naţionalităţi ai căror representanţi formézǎ în dietă clubul naţionalist, adecă: a naţionalităţii române, sîrbe şi slovace. Spre acest sfîrşit fie-care naţiolitate va ţinea o întrunire mare de alegĕtori, în care resoluţiunea va fi *ratificată*. In scopul acesta e convocată deci, — credem noi, — şi adunarea electorală română pe 20 Septemvrie n. la Sibiiu, ear' cea sîrbéscă pe 14 Septemvrie n. la Neoplanta.

Conţinutul proiectului de resoluţiune e urmǎtoriul:

„I. Convingerea nóstră adâncă e, că adevĕrata causă a crisei actuale nu este a se căuta în cestiunile militare, şi că acéstă crisă nu se póte resolva prin concesiunea limbei de comandă magiară.

E o curată întêmplare, că crisa a isbucnit pe urma cestiunilor militare. Tóte raporturile patriei nóstre sunt atât de nesănĕtóse, în cât dacă viitoriul apropiat nu va aduce o remediare radicală, în curênd ele (raporturile) vor fi pricinuitórele unor crise mai grave.

Causa adevĕrată a crisei politice actuale este situaţiunea ce au creat'o legile fundamentale de la 1867 şi mai ales esecutarea lor, şi acea direcţie politică, care în lipsa legilor de garanţă, respective în urma defectuosităţii lor, a fost în stare a aduce la cârmă esclusivismul hegemoniei de rassă.

Partidele magiare au trebuit sĕ cedeze mult din pretensiunile lor originale de la 1867, şi pentru acésta au primit în schimb contra-concesiuni fatale, prin cari au putut sĕ asupréscă în mod arbitrar popórele de naţionalitate nemagiară. Pactul cu Austria s'a putut sfêrşí numai cu pagubă pentru Ungaria, fiind-că Ungaria s'a slăbit pe sine însaşi atunci, când a făcut pactul contra naţionalităţilor, aşa dar' în contra majorităţii propriilor sĕi locuitori.

E clar deci, că Ungaria va puté sĕ-şi amelioreze posiţiunea sa de drept de stat în mĕsura în care va libera puterea încătuşată, adecă popórele de naţionalitate nemagiară.

Direcţia şovinismului în care progreséză de 38 de ani încóce întréga nóstră politică a tîrît patria nóstră într'o situaţie desastrósă. In tot decursul acestui timp nu s'a aflat guvern care sĕ fi propus regelui, ca în timpul criselor sĕ fie ascultaţi şi representanţii partidelor de naţionalitate. Azi situaţiunea generală este atât de gravă, în cât menţinerea şi pe mai departe a direcţiei şovinismului trebue sĕ ducă în scurt timp la catastrofă.

Prin urmare pretindem, ca cestiunea de naţionalitate sĕ se resolve pe basa dreptăţii şi a egalei îndreptăţiri, pentru-ca liberi de frecări interne, cu puteri unite sĕ ne putem apuca de resolvarea tuturor cestiunilor neresolvate, sau resolvate de andĕrătele.

II. Condamnăm atitudinea coaliţiunei, de-órece prin şovinismul ei ne duce în ispită. Coaliţiunea se sileşte a resolva şi cestiunile militare — ca d. e. cestiunea limbei de regiment — din punct de vedere al magiarisării, adecă pe basă nefiréscă. Coaliţia şi-a uitat, că nu ne putem însufleţi şi nu putem lupta alături cu ea pentru formaţiuni noue, dacă aceste formaţiuni noue se îndreptéză în contra nóstră. Principiul politic nu este scop final; scopul final este, ca toţi locuitorii unui stat şi poporul lui sĕ fie mulţămiţi pe basa unor anumite principii politice.

III. Condamnăm guvernul, care vré sĕ mulţăméscă coaliţiunea în aşa chip, că ne ofere ei ca jertfă pe noi, popórele de naţionalitate nemagiară. Condamnăm guvernul mai ales pentru-că prin ordonanţele sale ţinteşte pe aceeaşi basă la magiarisarea şcólelor nóstre poporale şi secundare. Condamnăm guvernul şi pentru-că plănueşte o nouă lege electorală cu ţinta espresă, ca în cercurile locuitorilor de naţionalitate nemagiară sĕ fie şi mai puţini alegĕtori de cât până acum.

IV. De-şi deci, nu putem sprjiní nici coaliţiunea, nici guvernul, totuşi ne-am ţinut de cea mai sfântă datorie, ca în punctul principal al acestui proiect de resoluţiune sĕ dăm espresie punctului de vedere care sigur e potrivit pentru resolvirea radicală a crisei adevĕrate.

Declarăm, că pentru acest singur punct de vedere drept vom lupta neclintiţi, şi că suntem pătrunşi de firma convingere, că poporul magiar va pune în frunte astfel de patrioţi din şirurile lui, cari vor fi capabili sĕ pricépă adevĕratele interese ale patriei, şi cari nu contra nóstră, ci împreună cu noi vor lupta şi lucra pentru un viitor sigur şi fericit al patriei nóstre.“

O reformă.

Actualul ministru de culte şi instrucţiune publică a slobozit zilele acestea către inspectorii regeşti de şcóle o lungă *instrucţiune*, prin care în 212 capitole reforméză inspecţia asupra şcólelor şi a învĕţământului poporal. Printr'asta inspectorii regeşti sunt scăpaţi de sumedenia lucrărilor administrative şi de birou, şi sunt îndrumaţi sĕ vegheze mai mult asupra vieţii interne şcolare, printr'o controlă şi cercetare mai intensivă a şcólelor din districtul lor. Prin instrucţia acésta este aşa zicênd codificată întréga activitate şi competenţă a inspectorilor regeşti.

Deosebită atenţiune merită partea aceea a instrucţiunii, prin care inspectorilor regeşti li-se dă putere ca sĕ numiască *visitatori cercuali* de şcóle dintre învĕţătorii sau directorii mai procopsiţi ai şcólelor poporale. Introducerea instituţiunii visitatorilor cercuali are avantagiul, că învĕţământul va fi controlat mai intensiv, mai des şi după un plan anumit.

Numai vorbe bune am avea pentru acéstă reformă, dacă i-ar lipsì ascuţişul politic, ce nu i-se potriveşte şi care este — fireşte — earăşi îndreptat contra şcólelor şi învĕţătorilor confesionali. Scăderea instrucţiei ministeriale este, că din inspectori pedagogici face poliţai de rênd, acordându-le chip şi modru, ca sĕ purceadă cu energie faţă de învĕţătoriul care *„comite lucruri contrare statului“*. Lasă că peste tot e o stupiditate a presupune, că un învĕţător ar puté isprăví lucruri contrare statului, dar' chiar de s'ar iví undeva mirozenia asta, socotim că e tréba procurorilor de stat sĕ scormonéscă şi sĕ înfunde în puşcărie pe trădătorii patriei.

Reforma amintită a întrat în vigóre cu 1 Septemvrie. Ocupându-ne cu ea vrênd nevrênd ni-se impune întrebarea: Oare n'ar fi timpul suprem ca şi noi sĕ intreprindem ceva pentru a asigura pe séma şcólelor şi învĕţământului nostru poporal o controlă mai intensivă şi mai seriósă? Putem fi óre mulţămiţi cu inspecţia şcolară şi cu activitatea pedagogică desvoltată de protopopii nostri ca inspectori districtuali?

La acéstă întrebare de o estremă importanţă pentru viitoriul şcólelor nóstre şi pentru cultura poporului nostru mai bine vor puté rĕspunde înşişi dnii protopopi. Subsemnatul mi-am spus părerea nu tocmai de mult, tot în colónele acestui preţuit organ.

(Zêrneşti). *P. Dan.*

De la esposiţie.

Secţia etnografică.

Cea mai bogată în obiecte şi cea mai bine aranjată secţie a esposiţiei „Asociaţiunei“ este fără îndoială acea în care e espusă dibăcia şi sirguinţa femeii române, admirată şi lăudată de atâtea ori pentru lucrările de artă eşite din mânile ei.

La aranjarea secţiei acesteia a lucrat dómna *Maria Cosma*, presidenta reuniunii femeilor române din Sibiiu, sĕptĕmâni întregi, cu un zel rar şi cu o neobosinţă vrednică de admirare, şi sĕptĕmâni întregi a stat dómna *Maria Cosma* la îndemână în secţia acésta, pentru a da, celor ce doreau sĕ le cunóscă, tóte informaţiile necesare, tóte amenuntele asupra obiectelor espuse.

Aceea ce a făcut de astădată dómna *Cosma* pentru binele public este mai mult de cât împlinirea datorinţei de bună Română, este mai mult de cât bunăvoinţă arătată faţă de „Asociaţiune“ şi faţă de interesele culturale româneşti pe cari le represintă „Asociaţiunea“, este adevĕrată *jertfă* adusă cu prisosinţă neamului întreg românesc, jertfă pe care poporul român, recunoscător din fire, — nu are se o uite, ci o va ţiné în bună memorie, pentru totdeuna.

Obiectele aparţinĕtóre secţiunii acesteia au fost aşezate în palatul museului, în şapte camere spaţióse.

Au dreptate cei ce spun, că lucruri vechi, de valóre istorică-culturală nu s'au prea vĕzut în secţia acésta. Dar' vechiturile de valóre sunt fórte rari, nu se pot aduna în câteva luni, ori sĕptĕmâni, în câte a fost aranjată esposiţia nóstră, ci rînd pe rînd trebue întâiu *descoperite*, apoi cumpĕrate şi aşezate în museul etnografic al „Asociaţiunei“. Şi acésta sigur că se va face de aci încolo.

Obiectele espuse, cele mai multe din ele, ne sunt bine cunoscute, pentru-că le am vĕzut şi la alte esposiţiuni; dar' lucrări de artă, ori de câte-ori sĕ 'ţi alunece ochiul peste ele, tot mai doreşti sĕ le vezi şi se admiri isteţimea mânilor cari le-au făcut.

Nu vom întra în amĕnunte, ci vom espune *în general* ce a putut se fie vĕzut în cele şapte sale în cari au fost aşezate de astădată lucrări eşite din mânile femeii române şi alte obiecte referitóre la modul de vieţuire a poporului nostru.

In sala primă ţesături şi cusături de feliurite soiuri şi din diferite ţinuturi. Pe păreţi covóre mari şi cu gust lucrate. Păpuşi îmbrăcate în diferite costume. Un mic rĕsboiu.

In sala a doua un rĕsboiu mare, cu urzală pe el. Şi aici câteva păpuşi costumate, după cum e portul românesc prin diferitele ţinuturi, apoi cusături şi ţesĕturi de bumbac.

In sala a treia în fund oprege din Bănat, cojocele şi alte îmbrăcăminte pentru femei, ear' în faţă o completă casă ţĕrănéscă, cu pat, cu perini, bănci, lăzi, cu figuri de ţĕrani şi ţĕrance în mĕrime naturală, costumate complet, cu icóne pe păreţi, cu olcuţe, tăerele şi alte ornamente obicinuite în casele ţĕrăneşti.

Trecem în sala a patra. Pe păreţi fotografii, representând ţerani, ţerance, singuratici şi în grupuri, privelişti, case, biserici, etc. ear' în mijloc, pe o masă mare, harta etnografică a teritoriului magiar locuit de Români. O altă hartă ne arată despărţĕmintele *„Astrei“*. In sala acésta e espus şi *„Albumul“* dşórei Minerva Cosma şi „Albumul artistic“ al dlui D. Comşa.

Sala a cincia ne înfăţişéză o altă casă ţĕrănéscă, complet aranjată, cu pat, perini, masă, bănci, icóne bisericeşti, etc.

In sala a şasa sunt espuse într'un dulap mare diferite ouĕ impestriţate de Paşti, ear' în alt dulap modele frumóse de cusături şi brodării, şi apoi *Junii din Braşov*, nişte admirabile păpuşi costumate.

In fine, sala a şaptea represintă o completă cameră ţĕrănéscă din jurul Boiţei, aranjată de Boiţeni.

Feliul cum sunt aranjate aceste şapte sale, — fie-care obiect la locul cel mai potrivit, — te impresionéză şi te mulţămeşte.

Şcóla de fete.

O frumósă secţie forméză şi lucrurile de mână a le fostelor şi ale actualelor eleve din şcóla civilă română de fete a *„Asociaţiunii“*, adăpostite în o sală mare din etagiul prim al şcólei de fete. Cusături şi brodării frumóse se pot vedé aci, precum şi unele tablouri bine reuşite. Am vĕzut, că sunt mult admirate tablourile pictate de dómna Alesandrina Dopp din Mediaş, şi ale d-şórelor Dina Moga şi Octavia Colbasi. In secţia acésta e espus şi tabloul în care e brodată în aur, din partea elevelor institutului de fete, următórea poesie a dlui profesor Dr. *Ioan Borcia*:

Crescêndu-ne la sînul tĕu de mamă
Ne-ai zis: vĕ încredinţez comóra mea,
Păstraţ-o şi sĕ daţi odată sémă
In faţa némului întreg de ea!

Artele frumóse.

Am avut o secţie separată şi pentru artele frumóse şi industria de artă. Aci sunt de vĕzut diferite tablouri şi alte composiţii de artă. E espus bustul dlui Mocsonyi, făcut de sculptorul nostru Liuba, un mare tablou representând pe Christos, făcut de pictorul Virgil Simonescu, pictură în lemn de d-şórele Dina şi Geni Moga, de d-na Lucia Cosma, etc.

Ca ceva rar de vĕzut e espusă aci o garnitură (o sofă şi douĕ scaune) care a fost espusă şi la esposiţia de la 1881, şi e făcută de decedata *Judita Măcelariu*, anume, nu numai ce priveşte decorarea pânzei din care e făcută garnitura, ci chiar şi torsul şi ţesutul pânzei. Garnitura va rĕmâné proprietatea muzeului.

Mai e vrednic de amintire un portret pictat de dşóra Hortensia Cosma, un paravan sculptat de Aureliu Cotârlă din Oraviţa şi pictat de Mărióra Roşiu din Vrani, şi portretul lui Mihaiu-Vitézul, în mărime naturală, proprietatea casinei române din Braşov.

Secţia economică.

A fost adăpostită în localităţile şcólei reuniunei femeilor române din Sibiiu. Am vĕzut aci unelte agricole, un ferestrĕu circular, un steamp în miniatură şi un orologiu de lemn, construit de un ţĕran din Rod. A fost folosit ca orologiu de turn multă vreme în Sălişte. Industria *minieră* încă a fost representată bine. Asemenea şi *stupăritul*. Un teasc de vin în miniatură a fost espus şi donat muzeului din partea comunei Aciliu. Ear' despărţĕmêntul Sebeş a espus un car cu tóte vasele şi uneltele necesare la culesul viilor. Forméză acum asemenea proprietatea muzeului.

Am vĕzut şi vremi de mătasă, gogóşe şi model de dăpĕnat mătasa, apoi diferite unelte vechi necesare la agricultură, la economia vitelor, la cultivarea grădinei, etc.

Păstoritul încă a fost bine representat prin o stână şi strungă în miniatură, şi prin o stână în mărime naturală provĕzută cu tóte cele de lipsă. A fost espusă din partea comunei Poiana. Comunitatea de avere din Caransebeş, pe care a representat-o la esposiţie dl magistru silvanal Alesandru *Diaconovich*, a espus diferite unelte agricole în miniatură, după-cum se fac în atelierul şcólei de industrie din Caransebeş.

Pescăritul încă a fost representat, dar' mai ales vênatul, prin o bogată colecţie a dlui *Petru Popovici* din Braşov.

Conferenţa directorilor de la băncile române.

După cum anunţasem la timpul sĕu, în 23 August nou s'a ţinut în Sibiiu conferenţa directorilor băncilor române de la noi. Au fost representate 47 de bănci române, ear' trei directori şi au scusat absenţa.

In şedinţa ţinută înainte de amiazi s'a cetit raportul delegaţiunei băncilor, care s'a predat unei comisiuni de 7 spre studiare şi raportare.

In şedinţa de după amiazi s'a ascultat apoi raportul comisiunei. Raportor a fost dl *N. P. Petrescu,* care a propus, ear' conferenţa a votat, următórele hotărîri, pe cari le scótem din procesul verbal al şedinţei, publicat în numĕrul ultim al *„Revistei economice“:*

1. Se ia act de raportul delegaţiunii.

2. Se apróbă convocarea estraordinară a conferenţei de astăzi; totodată se însărcinéză delegaţiunea, ca pe viitor, convocarea sĕ nu o publice numai în organul oficios al băncilor, ci dimpreună cu programa şi ordinea de zi, sĕ o trimită separat tuturor băncilor asociate.

3. Se apróbă lucrările delegaţiunei înşirate în raport, şi în special:

a) editarea cu cheltuiala fondului delegaţiunei, a publicaţiunilor înşirate în raport;

b) aranjarea esposiţiunii băncilor.

4. Censurarea raţiociniilor presentate de delegaţiune se amână până la conferenta următóre.

5. Se susţin hotărîrile principiare luate în conferenţa din 1903 şi se recomândă băncilor asociate din nou cu tótă insistinţa:

a) mobilisarea împrumuturilor hipotecare pe calea cesiunei acestora, la un institut, care emite scrisuri fonciare;

b) sĕ profite în numĕr cât mai mare de instituţia revisorilor esperţi;

c) se recomândă, ca acele bănci cari nu s'au îngrijit până acum de pensiuni pentru funcţionarii lor, sĕ iee tóte mĕsurile necesare pentru asigurarea acestora; mai departe

d) institutele asociate se invită din nou a contribui la fondul cultural al băncilor, şi

e) sĕ continue după posibilitate cu reducerea etalonului, şi în fine

f) se recomândă ca la urcarea capitalului societar băncile sĕ nu folosésca fondurile de reservĕ, cari servesc de garanţă pentru esistinţa şi desvoltarea institutelor şi nu pot fi detrase de la meniţiunea lor fără păgubirea intereselor băncilor respective.

6. Cu privire la fondarea de institute noue de credit, conferenţa în vederea motivelor pe cari se baséză decisiunea nr. IX a conferenţei din 1903, recomândă băncilor asociate, sĕ nu participe la subscrierea de acţiuni a băncilor noue de cât în casul dacă aceste vor corĕspunde unei necesităţi reale şi vor avé consensul delegaţiunii.

7. Referitor la fixarea dividendelor se recomândă băncilor asociate ca sé nu urce dividenda preste procentul care corĕspunde intereselor normale ale totalului averii proprie a singuraticilor institute.

8. In fine conferenţa decide în principiu, ca în viitor sĕ se dee asocierii băncilor nóstre un caracter mai durabil, şi în acest scop invită delegaţiunea sĕ elaboreze un proiect de statute pentru înfiinţarea unei asociaţiuni a băncilor române în conformitate cu dispositiunile legii comerciale, şi sĕ 'l presinte unei conferinţe noue, la care sĕ se invite tóte băncile românesci din ţéră.

Influinţele desastróse ale alcoholului asupra organismului omenesc.

De Octavian G. Simtion.

(Fine.)

Pentru preîntimpinarea patimei de alcohol în mod mai sistematic acésta revine apoi în cadrul instituţiunilor culturale, religióse şi sociale, cari promovând educaţia indivizilor în direcţiune sănĕtósă pot feri omenimea de calamităţile beţiei.

Incepênd din şcóla poporală pentru preîntimpinarea acestui rĕu naţional, pot afirma că în mod direct numai fórte puţin se póte face.

Totul s'ar mărgini la tractarea mai amĕnunţită a unor esemple şi istorióre cari le-ar invedera elevilor clar, relele ce pot urma din turmentare, cum se face omul prin beţie neom, ce lucru ruşinos e când omul e beat şi prin astfel de esemple s'ar deştepta în copii simţul de grĕţă faţă de beţivi şi spirtuóse. De mare efect sunt tablourile intuitive despre diferitele stări ale beţivilor, căci acestea se întipăresc mai adânc în spiritul elevului. Apoi sfaturile a nu gusta sub nici un pretecst beuturi alcoholice şi în special vinars chiar de ar fi îmbiaţi de părinţii lor, şi interzicerea de a sta pe la geamurile şi uşile birturilor etc. încă se pot privi ca măsuri folositóre. Mai mult în şcóla poporală direct nu se póte face.

Cu atât mai eficace se póte însă lucra în şcólă în mod indirect şi anume, când şcóla pentru elev nu este numai magazin de unde îşi adună cunoştinţe reale, ci conform adevĕratei chiămări, şcóla e un atelier unde se plămădeşte cu mare îngrijire şi se construeşte acea columnă de granit a voinţei — de a trăi conform legilor morale — numită „caracter religios-moral“.

Când în elev s'a putut sădi un astfel de caracter, fiindu-i arbitriul domn peste tóte poftele trupeşti, când „Eul“ sĕu după ce părăseşte şcóla îşi reguléză viéţa şi se conduce de ideale mai înalte morale, viéţa lui devine imună faţă de ori-ce patimi. Domn peste sine, cunoscênd ce e bun şi demn pentru om, el nu numai şi-a asigurat viéţa acésta şi cea vecinică, dar' la timpul sĕu el devine garanţa educaţiunei bune ce o va da urmaşilor sĕi.

Acéstă problemă a şcólei însă nu e tocmai aşa uşóră. Ea întimpină greutăţi prin aceea, că mulţi băieţi vin de acasă cu înşuşiri şi aplicări rele, cu deosebire în privinţa alcoholismului, ear' în cele mai multe familii ale ţĕranilor, ceea-ce se propune şi învaţă în şcólă în contra beţiei, obiceiurile de acasă strică tot, ba fac pe elevi a nu se mai interesa de învĕţăturile primite de la învĕţătoriu.

Nenumĕrate sunt casurile, că părinţii mai mărginiţi persifléză chiar în faţa copiilor învĕţăturile de natura acésta, ce le primesc în şcólă. Tot asemenea apoi vedem pe unii părinţi, fie din ignoranţă sau alt motiv, că îşi dedau copiii încă de mici cu alcoholul. Unii în credinţă că şi copiilor le prieşte bine puţin vinars îi adapă cu acéstă otravă, mai întâiu pe pâne, apoi pe vĕrful limbei, şi pe urmă sticla se perondéză de la tată la mamă, de la mamă la copii, pe rînd până la cel din légăn.

Păcătos lucru! In nesocotinţa lor aceşti părinţi devin adevĕraţi gâzi ai sănătăţii copiilor lor.

Când vre-un membru din familie e cuprins de patima beţiei, copii i din acea familie, pe lângă inclinarea moştenită mai au şi esemplul, care nu numai că nu-i disgustă, ci din contră îi atrage în mrejele sale.

Alt obiceiu rĕu la ţĕranii noştri mai este apoi năravul de a cura tóte durerile fisice, — cu vinars. De îl dóre pe copil stomachul, de are cârcei la pântece, odată sare

---

FOIŞÓRĂ

Douĕ cărţi vechi din veacul XVII.

De I. Popovici, preot în Gelmar.

(Urmare).

Dumineca la adoazeci şi noae evglie den luchi den, ·17· capete.

întâia parte pentru mila domnului nostru lui is Hs, carea odă şi celor nedestoinici şi pentru nemulţămirea celor zeace stricaţi:·

a doa parte, pentru păcatele, carĭe custricăciune săcerta pre oameni: —

Dumineca a ·30· evglĭe din luchi din noao capete:.

întâia parte pentru streinătatea lui Ils, şi pentru mesărătatea lui pre pământ:.

adoa parte, pentru călătorĭia noastră în ceastă lume, cum nunisă cade săcăutăm înnapoi măcară săneare fi şicu greu:·

Dumineca atrei zeci şi una evglĭe den luchi, 18, capete.

întâia parte pentru dragostea lui Hs ceiaste întinsă tuturor neoprit:·

a doa parte, pentru orbirea sufletului şi pentru jurămănt:·

Dumineca a treizeci şi doua·· (începutul cu titlul e rupt!)

întâia parte, pentru alui dumnezeu iubire cătră oameni, şi pentru întoarcerea lui Zakhei:·

adoa parte, pentru îndurare, şi pentru plat(a) celor asupriţi şi năpastuiţi, cucarea sau îndireptat, Zakhei. :·

Luna Septevrie întăiazi învăţătura devĭaţa preacuviosului părintele nostru simion stâ'pnicul:·

Luna Septevrie în 8 zile învăţătură lanaşterea preasventei şi preab'goslovitei, despuitoarei noastre preacuratei fecioare Mà ïï:·

Luna Septevrie, în 14 zile învăţătură, la rădicarea cinstitei cruci:·

Luna Octomvrie în ·14· zile, învăţătură de vĭiaţa preacuvioasei maicei noastre paraschevа.

Lun(a) Oct(omv)rie în 26 de zile de muncile săntului mare m ĭnic dĭmĭtrĭe.

Luna Noemvrie în opt zil(e) învăţătură lasăborul sănţilor voi vozilor îngereşti, mihail şi gavrĭil:·

Luna Noemvrie ·în·20·şi·1· dezil(e) învăţătură, la văvedenĭe preacistei. când o adus părinţii ei, în besearecă doau în hinat lui dumnezeu pruîncă detrei ai: —

Luna Dekevrie în şase zile. învăţătur(ă) de vĭaţa săntului niculae făcătoriu deciudese.

Luna Dekevrie în doao zeci şi 5. dezile învăţătură laslăvita zi. A născutului domnului nostru lui Is Hs*

Luna Genvariu întâia zi învăţătură la obreazanĭia dmnului nostru lui Is Hs.

Luna Genvariu în 6 zil(e) învăţătur(ă) la botezul domnului nostru luĭ Is Hs.

Luna Fevrnar în ·2· zil(e) învăţăt(u)ră lastreaterĭa domnului nostru luĭ Is Hs.

Mâcenĭia Săntu lui şi marelui m(u)c(e)n(i)c, alui Theodor tiron cesă prăznuiaşte întâ u sămbătă asv(ă)ntului post:·

Luna Martie în noo zil(e) la ·40· de muc(e)nic(i) diînsevastie m(u)c(e)nĭi lor.

Lun(a) Mvrţi în ·25. dezil(e) învăţătur(ă) la blgo veaştenĭ pre săntei despuitoarei noastre. şi preacuratei fecioare Marĭei:·

Lun . . .

Aprile 23, sf. George. — (3 foi de la începutul cazaniei sunt rupte de la jumĕtate în jos).

Luna Iiunie în 24 zil(e) învăţătură· lanaşterea săntului şi slăvitului proroc Ioan prtdcĭ:

Luna Iiunie. în ·29· dezile învăţătură deviaţa să(n)ţilor ap(o)s(to)li petră şi pavel:.

Luna August în şase zile învăţătură laslăvitazi preaobrajenĭia Domnului nostru lui Is Hs.

Luna August în 15 zil(e), învăţătur(ă), pentru adormirea pr(e)c(e)stei, şi preacuratei fecioarei marĭei, născătoarea domnului nostru lui Is Hs.

Luna August în 29 zil(e) învăţătur(ă) pentru tăiarea cinstitului cap alui Ioan prtdcl:.

Cu totul 51 cazanii. Probabil că celelalte cel puţin 20 cazanii, din Dumineca Vameşului până inclusive a doua Duminecă după Rusalii, vor fi format un alt volum manuscris, pe care încă nu am avut norocul sĕ-'l aflu.

Titlii cazaniilor sunt scrişi cu roşu, de asemenea şi subtitlii. De obiceiu rêndul prim al titlului e scris cu litere mai mari, ear' la praznice cu majuscule. Literele iniţiale sunt pictate în roşu, în unele locuri negru şi roşu sau şi numai negru. Unele sunt încadrate, şi atunci sunt ceva mai mici, cele mai multe neîncadrate şi fórte mari. Unele vor sĕ represinte chipuri de animale. La finea respective în capul fie-cărei cazanii este câte un desemn ornamental ori fantastic esecutat în roşu cu negru. In capul cazaniei la 25 Dec. este un desemn esecutat fórte primitiv şi copilăros, care vrea sĕ represinte pe Precesta cu copilul Iisus în braţe. Astfel de desemnuri primitive mai sunt la 8 Septembre şi la 6 August.

(Va urma).

ma cu sticluța cu rachiu și îi dă sĕ bea, ca sĕ bea mai mult îl îndulcește cu ză- r, miere și altele. Dacă îl dóre capul vi- rs pe frunte; la măsea dăi cu rachiu; la nghiuri comprese cu rachiu, la dureri reu- atice — rachiu; la umflături, la deochiu și multe alte rachiul este mântuirea. Nu e rare dar', că rachiul din frageda lui prun- i-se presentă ca *un înger salvator*; nebăgênd în sémă nimenea, că organismul debil se ofilește grabnic prin influința alcoholului, perde vigurozitatea, renaște aplicări pre beție îmbĕtrânindu'l fără vreme.

Aici în légănul pruncieĭ vieții individului sĕ ne scoborîm privirile, ca de aici deja sĕ se preîntimpine acest dușman infernal al enimei; de aici trebue stîrpit rĕsadul in- nărilor spre alcohol, atunci și școla își ușu- ză anevoiósa muncă ce o desfășură, garan- ndu-i-se mai bine ținta ce trebue sĕ o ungă cu creșterea tinerelor mlădițe ale genului omenesc.

Pentru adulți apoi amvonului îi revine misiunea de ale păzi viéța, de a le o întări și de a'i îndemna spre idealul perfecțiunii morale. Glasul părintelui sufletesc sĕ fie adevĕratul isvor, din care sĕ se adape sufletul nostru, căci după cuvintele sf. apost. Petru: „Destul ne este nouă că în timpul cel trecut am împlinit voia păgânilor umblând în desfrâu și pofte în mâncare multă și *beții* și cele de Dumnezeu urîte slujbe diavolești".

Incheiu cu cuvintele Sf. părinte Ioan Gură-de-aur: „Sĕ ne înarmăm asupra beției și sĕ rĕsturnăm la pămênt acest fel de traiu rușinos și fără rênduială".

Pentru noi Românii azi e timpul suprem sĕ ne înarmăm, deci la luptă și învingerea va fi sigură.

De la școlele medii gr. or. rom. din Brașov.

Inștiințare pentru anul viitor.

Anul școlar 1905—1906 se va începe în 1 Septembre st. vechiu 1905, adecă în 14 Septembre st. nou. Părinții cari doresc a'și da copiii la aceste școle, sunt poftiți a se presenta cu fiii sau cu fiicele lor în cancelaria direcțiunilor respective în zilele de 1, 2 și 3 Septembre v., adecă 14, 15 și 16 Septembre st. n. pentru inmatriculare. — Școlarii, cari se inmatriculéză pentru primadată la școlele nóstre medii, vor aduce testimoniu școlar, estras de botez și certificat de revaccinare. Testimoniul școlar de pe clasa precedentă au sĕ 'l presinte toți școlarii, cari vin a se inmatricula, așadar' și școlarii cari au absolvat clasa precedentă la școlele nóstre.

In 30, 31 August și în 1 Sept. v. de la 8—12 ore a. m. și de la 3—5 ore p. m. se vor ține esamenele supletorii și de emendare. Cei ce s'ar presenta mai târziu, au sĕ petiționeze la direcțiune, dovedind cu atestat valabil causa întârzierii.

Toți școlarii, cari intră în prima gimnasială sau în I. reală pot fi supuși unui esamen de primire conform normativelor esistente. Esamenul de primire se va ține în 31 August v., 1 și 2 Septembre v.

Școlarii, cari vin de la un institut, unde în gimnasiul superior nu au învĕțat limba grecéscă, au sĕ fie supuși unui esamen de primire din limba grecéscă.

Didactrul în gimnasiul inferior și școla reală este de 24 coróne pe an, ear' în gimnasiul superior (cl. V.—VIII.) de 40 coróne pe an. — Cei inmatriculați pentru primadată mai plătesc odată pentru totdéuna o taxă de primire de 8 coróne. Școlarii neromâni plătesc didactrul, taxa de primire și taxa pentru fondul de pensiune duplu. Taxa pentru fondul de pensiune este în gimnasiul superior 10 coróne, ear' în gimnasiul inferior și școla reală 6 coróne (cei scutiți de didactru plătesc $^1/_2$ din acéstă taxă); taxa de testimoniu și de anuar e de 3 coróne (cei scutiți de didactru plătesc numai 2 coróne); ear' taxa de bibliotecă este în clasele inferióre 60 fileri, în cele superióre 1 corónă. (Taxa de membru la societatea de lectură a studenților este pentru cl. V. și VI. gimn. 1 corónă, pentru cl. VII. și VIII. gimn. 2 coróne)

Didactrul se póte plăti în 2 rate semestrale: $^1/_2$ la înscriere, ear' $^1/_2$ la începutul semestrului II., dar' celelalte taxe se plătesc odată și întregi cu ocasiunea înscrierilor.

Școlarii, cari vor sĕ fie scutiți de didactru trebue sĕ-și înainteze petițiunile lor la mâna Dlor profesori de clasă respectivi până în 30 Septembre stil vechiu.

1. Indreptățiți a petiționa sunt acei școlari săraci, cari au moralitate bună și nota generală din studii fórte bine sau bine.

Cu nota suficient pot fi scutiți numai acei elevi, cari sunt din Brașov și cercetéză clasa I. și II. gimnaz. sau reală.

2. La petițiune se aclude atestatul de paupertate al oficiului comunal, vidimat și de parochul local.

3. Cei ce vin de la alte școle au sĕ acludă și testimoniul de clasă ultim.

Direcțiunea școlară.

NOUTĂȚI

Pentru votul universal. Eri, Marți, s'a ținut adunare poporală în Dej, la care au luat parte peste patru mii de Români. Au vorbit poporului domnii Dr. Mihályi, deputat, Dr. Cherecheș, Dr. Vajda-Voevod, preotul Mureșan. S'a votat cu mare însuflețire o resoluțiune de cuprinsul, că adunarea cere votul universal fără restricțiune.

*

„Academia Română" a ținut Vineri prima ședință după vacanță. La ședință au participat puțini membri, fiind cei mai mulți absenți din București. A presidat dl Ioan Kalinderu, presidentul Academiei, care a făcut cunoscută încetarea din viață a membrului corespondent Dr. George *Popovici*, cunoscutul luptător național din Bucovina.

*

Esactori cercuali în comitatul Sibiiului au fost numiți 6, dintrĕ cari 3 Sași, 3 Magiari. Români nu s'a găsit nici unul, ori apoi mai marii comitatului *n'au voit* sĕ'i găséscă și sĕ'i propună guvernului spre numire??

*

Turneu artistic. Aflăm, că domnul *Stefănescu*, tenorist la opera din București, cunoscut publicului nostru din frumósele prestațiuni date cu ocasiunea representării operetei „*Moșul Ciocârlan*", va face un turneu artistic prin Ardeal, însoțit de tinĕrul flautist Romul *Millea*, laureat al conservatoriului din Praga. Primul concert îl vor da Sâmbătă, 9 Septemvrie n. în *Făgăraș*. Dl Stefănescu va cânta și doina din opereta „Moșul Ciocârlan".

*

De la comitat. Sâmbătă, 9 Septemvrie n. la orele 3 d. a. ține comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu și subcomisiunile ei ședința lunară, în sala mică a casei comitatense.

*

„Solidaritatea" este titlul unei societăți preoțești din eparchia Dunării-de-jos, în România, care are de scop ajutorarea familiilor preoților, în cas de lipsă. Societatea va ridica un asil pentru preotesele vĕduve și orfanii preoților. Episcopul *Pimen* al Dunării-de-jos a adresat o căldurósă circulară preoțimei sale invitându-o sĕ îmbrățișeze acésta salutară instituțiune, căreia și noi îi dorim cel mai desĕvîrșit succes!

*

Avis. Atrag atențiunea membrilor viriliști ai comitatului Făgăraș, ca pe basa § 26 al articolului de lege XXI din 1886, sĕ înainteze până la 11 Septembre rugare în scris către comisiunea verificătóre comitatensă, ca darea sĕ li-se compute duplu. Cu deosebire sĕ o facă acésta acei membri, cari au fost luați și în lista de pe anul trecut, sau au intrat în drept.

Dr. I. Ș.

*

Primejdia colerei. Față cu casurile de coleră constatate în Ulm, Hamburg, Neuburg, Kulm, Thorn (doi soldați), Narodova, etc., dintrĕ cari nu puține s'au sfêrșit cu mórte, din Berlin se vestește în mod oficial, că autoritățile au luat tóte mĕsurile pentru împedecarea lățirii bólei, internând în spitale isolate pe toți cari au stat în atingere cu bolnavii, ear' la granițele țerii au ridicat carantină severă. Pe lângă tóte mĕsurile de apărare însĕ, primejdia se pare a fi cu mult mai mare de cum o presintă rapórtele oficióse. Astfel „Berliner Zeitung" are raport din Varșovia, că în câteva districte ale Poloniei rusești colera grasséză în grad fórte mare, dar' în multe locuri autoritățile tăinuesc primejdia. Apoi „Danziger Zeitung" raportéză, pe basa datelor oficiale, că pe teritoriul inficiat de coleră din Prusia-ostică Sâmbătă s'au întêmplat alte 9 îmbolnăviri și cinci decese. Ear' din *Lemberg* (Galiția) se telegraféză că esaminările bacteriologice au constatat că cei patru bolnavi rĕposați săptĕmâna trecută în Narodova au avut *coleră asiatică*.

*

Advocat nou. Domnul *Dr. Nicolae Lazar* a deschis cancelarie advocațială în Sebeșul-săsesc (piața-mare).

*

O întimpinare mai lungă ne trimite dl *Basil L. Murĕșan*, adm. par. gr. cat. în Hășmaș, cu privire la cele publicate în numĕrul 77 al ziarului nostru despre alegerea de vicenotariu din Agriș, comitatul Turzii. Estragem din ea esența: Domnul Murĕșan ne asigură, că n'a fost condus de considerațiuni confesionale, ci de binele public, când a stăruit sĕ fie ales candidatul *Fărcășan*, (ear' nu Farkas), fiiu de preot gr. cat. român și bun — Român. Lucruri bune ne scrie și despre dl Paul Medan, care are un trecut nepătat, e Român verde și se interesézä și acum la bĕtrânețe de afacerile publice, participând la tóte. Luăm act despre tóte și rugăm pe corespondenții noștri sĕ fie cât se póte de obiectivi în informațiunile ce ni-le dau, pentru-că nu voim sĕ se facă nedreptate nimĕnui.

*

Din Făgăraș primim un raport mai lung despre adunarea generală a despărțĕmêntului „Asociațiunii", ținută în Șercaia. Il vom publica în numĕrul proxim.

*

Dor de casă. In institutul eminentului profesor Dr. Victor Babeș din București a fost internat *Ioan Cloaje*, păstor de oi din Satu-Lung, în Transilvania, în etate de 30 ani. Vĕzêndu-se în loc strĕin, întrĕ ómeni strĕini, l-a ajuns dorul de casă și de turma sa de oi în măsură atât de mare, în cât într'un moment de desperare, fiind singur și nesupraveghiat de nimeni, a sărit pe ferésträ de la etajul al 2-lea, jos la stradă, pentru a merge a casă, dar' a rĕmas mort pe loc. A fost dus la morgă, ear' acasă i-a mers numai vestea că nu mai este!

*

Himen. Domnul Alexandru *Borda* ales preot în Musin s'a logodit cu dșóra Leontina Görög, fiica proprietariului Görög din Magyar-Régen.

— Domnul Petru *Simtion*, librar în Arad și dșóra Anuța *Ineoan* își vor serba cununia Joi, în 7 Septembre n. la orele 5 d. a. în biserica gr. ort. română din Macea.

*

Un ministru contra brutalităților militare. Ministrul de rĕsboiu al Prusiei a dat ordin tuturor comandelor de regiment, de cuprinsul, ca soldaților sĕ dee ordin, ca ori-ce brutalitate ori tractament rĕu din partea superiorilor sĕ înștiințeze imediat comandei, pentru-ca în chipul acesta sĕ se stîrpiască odată brutalisarea soldaților.

*

Al 76 lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormêntare din Sibiiu" a solvit ajutoriul statutar după rĕposatul membru Ioan Chelemenciu, fost ziler.

Acesta este al 76-lea cas de mórte în sinul Reuniunii române de înmormêntare sibiene.

*

Portretul Drului D. P. Barcianu. Pentru procurarea chipului în uleu al mult regretatului Dr. D. P. Barcianu pentru localul „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu" s'au mai făcut următórele dăruiri: Teodor Herman, protopresbiter în Dej 2 cor.; Ioan Oțciu, paroch (Acilic), Alexandru Sava, paroch (Bedeciu), Nicolae Prostean, advocat (Lugoș), fie-care câte 1 cor.; Ioan Russu-Șirianu, deputat dietal și Demetriu Purece, paroch (Hurez), fie-care câte 2 coróne.

*

L'a ucis vinarsul. Cărăușul Török Bálint din Hódmezővásárhely a beut Dumінecă atâta vinars, în cât l'a lovit guta în creeri și a murit.

*

Moștenirea Nataliei. Conform unor rapórte private date din Biaritz ziarelor din Paris, *Natalia*, mama regelui asasinat Alexandru Obrenovici, ar fi căpătat zilele acestea înștiințare de la guvernul Sêrbiei, că din averea rĕmasă după fiul ei i-se vine o moștenire de $6^1/_2$ milióne de franci (?!).

*

Mirese. Regele Spaniei, *Alfonso*, e om fericit, după-ce nu mai puțin de cât *opt* fete se bat pentru a 'i fi miréssă și apoi regina Spaniei. Aceste candidate sunt următórele: Principesa Olga de Cumberland, 21 de ani. Principesa Victoria a Prusiei, 13 ani. Principesa Wiltride de Bavaria, 21 de ani. Principesa Patricia de Connaught, de 19 ani. Principesa Marie Antoinette de Mecklemburg Schwerin, 21 de ani. Principesa Beatrice de Saxa Coburg, 21 de ani. Principesa Victoria de Battemberg, 18 ani. Principesa Louise de Orleans, 23 de ani. Dintrĕ aceste opt principese trebue scóse de pe acum principesa Patricia de Connaught, care nu mai reflectéză la mâna regelui Alfonso. Motivul este că pe timpul presenței sale în Anglia, regele a fost în secret observat de doi medici celebri, cari au declarat că are predisposiții pentru tuberculosă și pentru ... nebunie!

*

Nu vor fi controle. Conform unui ordin dat de ministrul de honvezi în înțelegere cu ministrul comun de rĕsboiu, în anul acesta nu se va ține controlă, nici cu reserviștii armatei comune, nici cu cei de la honvezime și nici cu cei împărțiți la glóte.

*

Reforma liturgiei. Ziarele rusești aduc știrea, că clerul înalt de Moscva a elaborat un proiect de reformă a liturgiei din biserica ortodoxă, în înțelesul cărui proiect liturgia va avé în viitoriu un caracter de tot simplu. Se va delătura ori-ce lux, demonstrație imposantă, splendóre orbitóre de aur și pietri scumpe și se va reveni la simplicitatea timpurilor vechi, dar' și la sfințenia de pe acele timpuri. Dacă e adevĕrată știrea, sigur că proiectul de reformă va fi supus esaminării sfântului sinod din Rusia.

*

Esplosie de dinamit în vĕzduh. Aeronautul Baldrin s'a ridicat Vineri în vĕzduh cu balonul în orașul Greenville din statul Ohio (America) și ca sĕ atragă atențiunea publicului a luat cu sine și bombe mici de dinamit, din cari la anumite intervale de timp făcea sĕ esplodeze în vĕzduh câte o bombă. La o astfel de ocasiune însĕ au prins foc tóte bombele câte le mai avé în balon. Atât omul, cât și balonul a fost sfêrticat oribil, căzênd jos, prin tóte părțile, bucăți de carne de om, frânturi de óse etc.

Concurs.

Pentru conferirea unui stipendiu de una sută (100) cor. din „*Fundațiunea Vasile și Iorasiu Cora de Viștea-inferióră*" se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Reflectanții vor dovedí, că sunt:

1. Tineri români ortodocși.
2. Că cercetéză cu succes bun, fie gimnasiul, reale, comerciale, sau ori-ce alte școle de pregătire generală sau specială.
3. Că au purtare morală bună.
4. Că sunt deplin sănĕtoși.

Intrĕ condițiuni egale se vor preferí cei născuți în comuna *Viștea-de-sus*.

Sibiiu, din ședința senat. epitropesc ținută la 1/14 Aug. 1905.

Consistoriul archidiecesan.

Cărți și reviste.

„Cartea de Aur" vol. III.

A apărut volumul III din „Cartea de **Aur** *sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coróna ungară*", de *Teodor V. Păcățian* și se póte procura de la autorul în Sibiiu (Nagyszeben). Prețul: 10 coróne esemplarul broșat și 12 coróne esemplarul legat în pânză tare, plus 72 fileri porto. Se pot comanda și esemplare din volumul I. și II., cu acelaș preț.

Nr. 811 1905. [209] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** la școlele din comunele **Bonțida, Feneșel, Mărișel, Muntele rece** și **Someșfalĕu**, se publică concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele provĕzute în legea pentru învĕțământ și adecă, salariu de câte 600 cor. pentru fiecare post, cuartir și grădină pentru legumi.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a'și așterne, în terminul susindicat, suplicele de concurs subscrisului, fiind acele instruite conform normelor în vigóre.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or., în conțelegere cu comitetele parohiale.

Cluj, 10 August 1905.

Tulliu Roșescu
protopresbiter.

LE COURRIER EUROPEEN
fóie sĕptĕmânală internațională
Paris, bulevardul Raspail nr. 280.

Comitetul de direcțiune: Björnstjerne Björnson, Jacques Novicow, Nicolas Salmeron, Gabriel Séailles, Charles Seignobos, Gius. Sergi

Șefredactor: **Louis Dumur.**

Colaboratori de prima forță în tóte țerile. — Informațiuni originale. — Revistă indispensabilă pentru ceice doresc a urmărí mișcarea politică internațională.

Abonamentul pentru țĕrile din uniunea postală: pe an 15 franci, jum. de an 8 fr., trei luni 4 fr. numeri singuratici 30 centimi.

Cereți numĕr de probă!

Nr. 10/1905 of. par. [218] 1—3

Concurs.

Pentru **întregirea parohiei vacante** de clasa a III a **Dobricel**, protopresbiteratul gr. or. Dej, în urma înaltului ordin al Preaveneratului consistoriu arhidiecesan din 17 Februarie 1904 Nr. 1776 B. se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea de la stat a venitelor preoţeşti.

Doritorii de a reflecta la acésta parohie au a subşterne rugările concursuale instruite conform legilor în putere Preaonoratului oficiu protopresbiteral gr. or. român Dej (în Dés) în terminul deschis şi a se presenta înainte de alegere la sf. biserică spre a cânta, respective a celebra şi predica.

Dobricel, din şedinţa estraordinară a comitetului parohial, ţinută la 21 Ianuarie 1905.

Pentru comitet:

Alexandru Sighiartĕu president. **Emil Miclea** notariu.

Nr. 189 1905

Vĕzut!

Teodor Hermann
protopresbiter

Nr. 536. [207] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţător** din comuna **Sânpetru**, protopresb. Braşov, se escrie concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu anual de 600 cor. (conform specificaţiunii cuprinsă în protocolul comitetului parohial din 13 August a. c.), cuartir în natură (casă şi bucătărie), cum şi folosirea grădinei şcolare în jumĕtate 250 st. □, apoi folosirea pivniţei de sub şcólă, şi a grajdiului şi şopronului din curtea şcólei.

Invĕţătoriul ales va avé datorinţa sĕ îndeplinéscă şi serviciul de cantor cu sĕptĕmâna, avênd a se bucura de venitele împreunate cu acest serviciu (circa 80 cor.).

Concurenţii au sĕ 'şi înainteze petiţiunile instruate conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Braşov, în 14 August 1905.

Oficiul protopresbiteral al tractului Braşov în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasilie Voina
protopresbiter

Preţ redus!

Ţara nóstră, *descrierea pĕrţitor Ardealului spre mézăzi şi Valea Murĕşului*, de Silvestru Moldovan, se vinde cu preţul redus de **1 cor.** (în loc 2 cor.), plus porto 20 fil., la *Librăria arhidiecesană din Sibiiu* (Nagyszeben).

Fischer & Comp.

şcóle de pomărit

Nagyenyed (Alsó-Fehérmegye)

Şcólele nóstre de pomărit în estensiune de 40 jug. catastrale sunt în Transilvania cele mai mari şi cele mai bogate.

Stoc: 80,000 altoi, de tóte formele, în soiurile cele mai nobile.

1 milion pădureţi (sujete) de tóte speciile, plante puternice.

1 milion gledici, plantele cele mai bune pentru garduri vii.

1 milion acăţi (salcâmi), tari şi frumoşi, acomodaţi pentru plantare de păduri.

Arbori solitari, de promenade, şi tufişe decorative. (201) 3—12

Catalóge gratis.

Pe cei interesaţi îi invităm cu stimă la cercetarea şcólelor nóstre de pomărit.

Eu

nu cunosc pentru îngrijirea pielii, în special pentru a alunga pistruii şi a avé o colóre delicată a feţii, un săpun medicinal mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca doi băieşi)
Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata în farmacia „la urs“ (piaţa mică), la **I. B. Misselbacher sen.** (piaţa mare), **G. Meltzer** (str. cisnădiei şi guşteriţii 25), **prima fabrică transilv. de luminări de stearin** (str. cisnădiei) (89) 11—25 **Carol Arz** (strada cisnădiei), cum şi în Sighişóra la farmacistul W. Lingner.

In Septembre c. începe un

nou curs

pentru desemn de croială, pregătire de haine, cusătură de albituri, împletire cu fusciore (=Klöppeln), brodare cu aur, cu alb și cu diferite colori, și pentru pregătirea de orice lucrări de mână moderne.

Instrucţiunea se póte face *în tóte trei limbile ţerii.*

Se primesc *domnişóre* şi cu întrégă întreţinerea. (208) 3—3

Maria Lurz
Sibiiu, strada măcelarilor nr. 6, parter

In **„Biblioteca băncilor române“** a apărut

Băncile române

din Transilvania și Ungaria

de **Constantin Popp**, funcţionariu la centrala „Albinei“, Sibiiu. — Se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu cu preţul de 50 fileri.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire inventiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 153

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

IULIU ERŐS

Sibiiu, strada cisnădiei nr. 3.

Cel mai mare deposit ardelean

de **orológe, juvaericale, aurării** și **argintării**. Iși recomândă cu prețuri eftine tóte produsele din speciile **orologeriei** și **aurăriei.**

Schimb și cumpĕrare de aur, argint, diamant, mărgele, monede de aur și argint, etc. [191]5 —20

Fie-care obiect de aur și argint, cumpĕrat de la mine, e probat și esaminat din oficiu și pe fie-care bucată se vede precis proba oficiósă (k. u. k. Punze), și afară de aceea se garantéză în scris veritabilitatea obiectelor.

Preţcuranturi ilustrate la dorinţă gratis şi franco.

LIBRĂRIA EDITÓRE H. ZEIDNER

Fondată 1867 Brașov (Brassó). **Fondată 1867**

Cele mai bune cărți pentru școlele poporale

cari sunt rĕspândite în mai multe ediţii, şi cu cari s'au obţinut în tot locul cele mai bune resultate în învĕţământ

sunt următórele:

Tóte cărţile de şcólă sunt aprobate de Inaltul Minister sau de Preavenerabilele consistóre.

	Cor.
Alexandru St. C, I-a carte a copíilor sau **Abcdarul ilustrat**, legat	—40
Dogariu D., **Abcdar nou ilustrat** pentru şcólele primare de ambele sexe. Partea I, legată	—·30
— Partea II, legată	—·36
Zaharia G., **Carte de cetire ilustrată** pentru şcólele primare. Partea I legată	—·48
— Partea II, legată	—·56
Alexandru St. C., **Cartea copiilor ilustrată** pentru cl. II primară, legată 1 cor., broşată	—·80
Dogariu D. şi N. Pilţia, **Carte de cetire** pentru anii din urmă ale şcólelor poporale şi de repetiţiune, legată 1·30, broş.	1·—
Koos Fr. şi Vasile Goldiş, **Abcdar** şi întâia carte pentru deprinderea *limbei magiare* în şcólele pop. Ed. V, leg.	—·40
— **A doua carte** pentru deprinderea limbei *magiare*. Ediţia II, leg.	—·50
Dorca I, **Manual de limba germână** pentru şcólele poporale, leg.	—·60
Lutz F. E., **Aritmetica** pentru şcólele poporale, cu mai multe ilustraţii. Partea I, pentru anul 1—2, broş.	—·40
— — Partea II. Numerii de la 1—1000, broş.	—·70
— — Partea III. Fracţiunile comune şi decimale practica italiană, etc., broş.	1·—
— — Partea IV. Raporturi, proporţiuni, regule de 3 simplă şi compusă, etc., broş.	1·80
Dogariu D. şi I Dariu, **Aritmetica practică** cu numerii de la 1—1000 pentru începĕtorii din anul III, broş.	—·40

	Cor.
— Cele patru operaţiuni fundamentale cu numeri întregi, broş.	—·60
Dariu I., **Aritmetica** pentru anii din urmă ai şcólei primare, broş.	—·90
Pop Dr. Nic., *Vasile Goldiş*, **Geografia Ungariei** şi elemente din geografia generală pentru şcólele pop. Ediţia IX cu harta Ungariei colorată, broş.	—60
„ „ „ „ în negru, broş.	—50
Pop Dr. Nic. şi N. Pilţia, **Istoria Ungariei** şi elemente din istoria generală pentru şcólele poporale. Ediţia X, cu multe ilustraţiuni, broş	—40
Dariu I, **Istoria patriei** şi elemente din istoria universală, tractată după metodul biografiei. Ediţia V, broşurată	—50
Moldovan S., **Istoria Ungariei** în legătură cu istoria universală, pentru şcólele poporale, broş.	—40
Goldiş Vasile, profesor gimn. în pens., **Elemente din constituţia patriei** sau drepturile şi datorinţele cetăţeneşti pentru şcólele pop. Ediţia II, 1906, leg.	—·40
Făgărăşan D, profesor, **Fisica** pentru şcólele poporale cu multe ilustraţiuni, broş.	—·60
Dariu I., **Elemente de fisică** pentru şcólele poporale. Ediţia II, leg.	—·60
Moian G., **Economia câmpului şi grădinăritul**, broş.	—.50
Stoicovici N., **Elemente de musică vocală** pentru şcólele poporale, broş.	—·50
— **Colecţiune de cântece** şi cântări bisericeşti pe note, pentru şcólele poporale. Partea I broş.	—·50

La cerere se trimit catalóge gratis şi franco! Exemplare de probă, dacă esistă în intenţiunea seriósă de a le introduce în şcólă, se dau gratis.

Invĕţători, librari şi vînzĕtori primesc rabat.

[217] 1—5 Tóte aceste cărţi se pot procura şi dela **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu.**

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian. Editura tiparul Tipografiei arhidiecesane.

Nr. 92 Sibiiu, Sâmbătă 27 August (9 Septembre) 1905 **Anul LIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arehidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei cr
30 fil. rêndul cu litere garmond

Autoritatea preotului.

Casul de satirisare a preotului român, petrecut zilele aceste în Sibiiu, din incidentul concursului pentru bursa de la fondul de teatru, a trebuit, cred eu, sě atragă atenţiunea cercurilor mai largi ale nóstre asupra întrebării: *cum stau credincioşii cu respectul ce îl datoresc preoţilor?*

Casuri de acest fel de mult se petrec la noi, atât în public, pe cale gazetăréscă şi în adunări, cât la conveniri private în mod mai înfundat cum am zice.

Dacă ne vom apropia de popor, care formézâ grosul fiilor bisericei nóstre, şi dacă vom cerceta ţinuta sa faţă de clerul bisericei sale, întâlnim la tot pasul apariţii ca ceea-ce era sě se petrécă în Sibiiu. Cât cu cale, cât fără cale, preoţimea este luată în zeflemea. Din inimi rîd credincioşii şi fac haz pe conta autorităţii preotului. Deosebirea dintrě astfel de apariţii şi casul de la Sibiiu e, că pe când ací a fost pus zăgaz din partea publicului isbucnirei, dincolo nu are cine sě se indigneze.

Dar' nu numai atâta.

Prin comună se află ómeni — de bună sémă nu amici ai bisericei — cari îşi fac popularitate şi câştiguri bune pe conta autorităţii preoţeşti.

Şi-a ridicat sau îşi ridică cineva glasul spre înfierarea după merit a netrebniciilor de felul acesta?

Recunosc, că preoţii sunt ómeni ca toţi ómenii. Ştiu, că nici ei nu sunt scutiţi de greşeli, ba consider ca ceva natural, că şi scăderile lor sě fie combătute într'o formă ori alta. Ce se întêmplă la poporul nostru, prin comunele nóstre — întrece însě ori-ce margine a bunei cuviinţe. Nu e mai mult ironisare, ci de-a dreptul „hulă", care duce la *anarhie*.

Spiritul obştei nóstre binişor se apropie de stările desemnate de prorocul ce zice: Şi va fi *poporul* ca *preotul* şi sluga ca domnul, şi slujnica ca dómna, fi-va cel-ce cumpěră ca cel-ce vinde şi cel-ce dă împrumut ca cel-ce ia împrumut şi cel dator ca cela cui este dator (Isaia 24, 2).

Stările anarchice, bine o ştim, totdeuna au dus la peire. Vai de societatea aceea de unde a perit respectul membrilor faţă de conmembri, şi mai ales faţa de conducători! Acea societate nu mai póte esista, trebue sě se desfacă, trebue sě ajungă în pericol.

Penelul prorocului Isaia în mod măestru desémnă societatea jidovéscă a timpului sěu, şi dacă aşi avé şi eu pénă de foc, ar trebuí sě desemn şi eu societatea nóstră şi sě strig un puternic *veto* pornirilor rele faţă de cler.

Din nefericire, glasul meu este prea debil, ca sě pótă avé ecoul pe care l'a avut glasul prorocului, când a desemnat nefericirile pentru poporul jidovesc din ţinuta sa destrăbălată. Ba şi aşa puternic, cum a fost, glasul prorocului a sunat în pustiu, şi poporul a ajuns în robia de care el voia sě 'l feréscă.

Datorinţa mea în asemenea situaţie se mărgineşte în a pune degetul pe o rană deschisă în corpul nostru bisericesc.

Că e rană deschisă pentru biserica nóstră ceea-ce se întêmplă, nu are trebuinţă de multă dovadă. Preoţii sunt representanţii bisericei, preoţia a fost considerată la tóte popórele şi în tóte religiile de instituţie dumnezeéscă, înzestrându-se preoţii cu atribute şi prerogative ce numai persónelor divine le compet. Cine dărîmă deci autoritatea preotului, dărîmă autoritatea a însăşi bisericei şi nimiceşte biserica. Ear' cel-ce nimiceşte biserica, scris este, nimici-l-va Dumnezeu.

Cum va puté esista fără biserică poporul nostru? — Aceea l'a susţinut şi până acum prin vijeliile veacurilor. De ací încolo încă numai în şi prin biserca naţională va puté esista.

Sě muncim deci — mic şi mare, la zidirea bisericei! Munca nóstră va avé resultat, ridicând înainte de tóte *nimbul* şi *vaza* preoţimei, nu blămându-o. Vaza preoţimei se va ridica, când se va porní la noi un curent general, care sě înfiereze cu asprime ori-ce porniri rěutăcióse contra preoţimei. Curentul nu trebue susţinut numai la suprafaţa opiniei publice a inteligenţei, cum s'a făcut la Sibiiu, ci trebue transplantat în ziaristica nóstră, care sě-'şi facă titlu de glorie din apărarea clerului bisericesc, nu dând loc la tot felul de scrisori — controlate şi necontrolate, — *cari în cea mai mare parte conţin germenele putreziciunei*; şi mai ales curentul trebue transplantat în mijlocul poporului, prin ajutarea de a se scóte la suprafaţă părerile cele bune despre preoţi, cele ce sunt în consonanţă cu spiritul bisericesc şi firea sa de creştin.

Pericolul cel mare zace în popor!

Ce s'a făcut în Sibiiu trebue sě fie numai începutul unui rol, care îl primeşte asupra sa inteligenţa nóstră.

Intr'adevěr! Precum planta numai avênd pământ bun la rădăcină póte prospera, aşa şi sentimentul religios în popor va progresa, dacă se lucră cu energie şi cu plan asupra lui, care este rădăcina bisericei nóstre, şi regenerarea lui este identică cu regenerarea bisericei? Şi óre nu inteligenţa este chemată a căra pământul bun la rădăcina bisericei? Şi nu ea trebue sě ude din belşug cu apă planta, ca trunchiul şi ramurile bisericei nóstre sě se pótă falnic desvolta şi prospera?

Destulă a fost până acum apatia! Salutul şi recunoştinţa bisericei pentru începutul nobil! . . . .

Am ţinut a remarca curentul nobil iniţiat, am ţinut a pune stavilă pornirilor rele ce atacă şi vatămă autoritatea preoţimei. Căci dacă nu ne vom cinsti noi pe noi, şi nu ne vom apăra maica biserică, apoi dintrě străini cine va avé inimă pentru trebile nóstre ce ne ating atât de aprópe? Sunt în clar însě şi nu pot nega, că *şi preoţimea are datorinţe mari* faţă de causa bisericei naţionale. Despre acésta însě cu altă ocasie.

Vasilie Gan, protopresbrter.

Adunarea poporală din Dej.

— Raport special. —

Dej, 6 Septnmbre n.

Un rar esemplu de manifestare naţională-politică au dovedit cetăţenii români din cercul electoral al Dejului, la adunarea poporală ţinută în Dej la 5 Septembre a. c. în chestia votului universal secret.

Inainte de ora întrunirii, fixată pe 11 a. m., mii de Români din jur, în frunte cu preoţimea, înaintau pe stradele Dejului la locul statorit pentru adunare, sala cea mare de la hotelul „Anglez", care de astădată era prea mică sě dee loc unui public aşa imens, ca şi cel ce s'a presentat la acésta adunare.

La orele 11 întrě urări de „sě trăiască" întră în sală convocătorii adunării, întrě ei dnii Dr. Teodor Mihali, Dr. Alexandru Vaida Voevod, protopopii Ioan Velle şi Teodor Herman, Dr. Ioan Cherecheşiu şi alţi mulţi preoţi şi mireni din inteliginţa din Dej şi jur.

In scopul constituirii Dr. I. Cherecheşiu propune şi adunarea aclamézâ president pe Dr. Teodor Mihali, vicepresidenţi pe Teodor Herman şi Ioan Velle, ear' ca notari pe Dr. Ioan Cherecheşiu şi Ioan Moldovan.

Presidenţii şi notarii îşi ocupă scaunele, ear' dl Dr. Mihali, după o vorbire lungă şi bine motivată, în care desvóltă întrě desele aprobări şi aclamaţiuni ale publicului scopul adunării de astăzi, şi importanţa dreptului de vot universal secret, deschide adunarea.

In vorbirea sa dl Dr. Mihali esplică legea electorală de până acuma, arătând defectele şi sumedenia nedreptăţilor acelei legi. Faţă de acésta arată importanţa dreptului electoral, care este menit a fi espresiunea fidelă a voinţei popórelor din ţară, ca deputaţii dietali sě nu servéscă numai interesele unei clase ori clice, interese de partid, ci sě fie espresiunea dorinţei şi voinţei tuturor cetăţenilor patriei.

Neajunsurile şi nedreptăţile de până acum numai prin votul universal secret se pot sana.

Acest postulat cardinal *este cuprins în programul partidului naţional român*, şi iată că vremile s'au întors aşa, că acum înalta Corónă şi factori politici importanţi revin la recunóşterea acestui mare drept reclamat şi în moţiunea către Corónă propusă de depu-

FOIŞÓRĂ

Două cărţi vechi din veacul XVII.

De I. Popovici, preot în Gelmar.

(Urmare).

Pe când cazaniile praznicelor formézâ un întreg şi sunt scrise continuativ de la început până la sfêrşit, — cazaniile Duminecelor sunt întocmite în părţi după acelaşi şablon, anume:

Intâiu după titlu o mică întroducere (sau „cuvânt înainte", cum se zice în Kyriakodromionul tipărit), la finea căreia se indică „zacial"-ul evangeliei cu litere roşii. Urmézâ textul evangeliei din Dumineca respectivă, apoi sub titlul obicinuit: „întâia parte pentru . . ." şi textul cazaniei, întrerupt numai de al doilea subtitlu: „a doa parte pentru . . ." Fie-care sub titlu indică obiectul părţii de azanie, în fruntea căreia este pus.

La cele mai multe din cazaniile cuprinse în acest manuscris textul întroducerii scris cu litere mai měrunte, cu códe lungi xtul evangeliei cu litere mari de tot, ear' xtul cazaniei cu litere de mărime mijlocie ntrê cele două.

Scrisórea e frumósă şi cetéţă, literele sunt aşazcênd desemnate şi aduc mult cu cele tipărite.

Pe fóia 125 se termină cazaniile Duminecelor. Imediat urmézâ un text slavon 2 şire, apoi acest şir româneşte:

„Svrăşitul evglie duminecelor învăţătur preste tot anul".

De aci încelo se cuprind cazaniile praznicelor.

Ce priveşte limba, mai în jos vom vedé un mic specimen, aci las sě urmeze câteva cuvinte şi forme de cuvinte, cari azi nu mai sunt în uzul limbii.

Çiudesă, ar însemna „minune", dar' ocură şi alăturea cu cuvêntul *minune* (vezi mai jos).
vrătos, vêrtos
mainte de dins, mai înainte decât dînsul
năroadele, popórele
veri ţine, *veri* întórce, vei ţiné etc.
arapcă, hananeiancă
să ocinez, sě moştenesc
voeciră holdele, rodiră holdele
ţipăsc, lipere
4 *ai*, 4 ani
acmu, acum
duhurè, duhuri
pretutindirea, pretutindenea
sănţiei sale, dar' şi *sfinţiei* sale
în zua, în ziua
liubov, dragoste, iubire
ugodnici, învěţăcei, urmaşi
vom sălta în jocuri şi în danţuri
priimască, primésca
bozi, idoli
unul pre alalt, unul pe altul
în *jitiia* sănţiei sale, în biografia (?) s. sale.
despuitoare, stăpână
bunăvreare, bunăvoinţă
meşterşug, *cărtulari*, *scrăbit* (scârbit), *deaderă*, *jrătve* (jertfe), *gâtează* (se găteşte), *măine* (mâne), *nuplângereţi*, o *oame*, lumină *lumască*; „şi de năprasnă cu îngerul acela se arăta mulţime de *voinici cereşti*". „Filosofi ştià întoarcerea ceriului şi umblarea stealelor". „Hs *nusau numai* născut, cesau şi *obrezuit* aopta zi". Iair era „*boiariu* săborului". şi a. ş. a.

II.

A doua carte, cea *tipărită*, e în stare bună, în legătură tare de piele. Cartea e completă. In cele următóre reproduc întocmai întreg titlul cărţii.

Kyriakodromion.
sau
Evglie învăţătoare
Care are întru ia Cazanii la toate Duminecile
preste an, şi la Praznicele Domneşti, şi
la sfinţii cei numiţi.
Acum întâi întru acesta chip aşezată şi
Typărită, şi mai luminat în limba
Rumânească diorthosită.
Supt biruinţa prealuminatului şi înnălţatului
Iosif Leopold.
Craiul Budei, şi al ţărâi Ungureşti, şi
al Ardealului.
Fiind Gubernator ţărâi mărlia sa Bamfi
Georgie.
Cu blagoslovenia prea sfinţitului Kyr
Athanasie Mitropolitul Ţărâi.
În sfnta Mitropolie în *Belgrad*.
În anul dela mântuirea Lumii 1699.
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
De Mihai Iştvanovici Typograful
Tu ex Ungrovlahía.

Trei chipuri în osebire
sun (şi un) Dumnezău în mărire,
Lui Avraam teai arătat
întâi foarte adevărat.
Supt cel dela Mamori copaci
când ai vrut minune să faci,

ții naționalităților nemagiare din parlamentul țării.

Urméză, ca Românii sĕ pricépă evenimentele mari și semnul vremilor în cari ne aflăm, și cu tótă tăria și energia sĕ lupte pentru câștigarea drepturilor sfinte depuse în programul nostru. — Trebue sĕ știe și lumea și Coróna, că poporul român ca element de ordine și deștept pretinde rol întru întemeierea sorții sale conform aptitudinilor, jertfelor și trebuințelor sale.

Stăm la începutul unei grele lupte, dar' și la începutul unui viitoriu mai fericit pentru noi. — Sĕ fiți pătrunși de datorința mare ce aveți a o împlini și propovăduiți și acasă și pe tóte locurile, că numai de conducĕtorii firești, cari vĕ cunosc și vĕ știu tóte lipsele și durerile, veți asculta, și vĕ veți lăpăda de aceia cari cu banii lui Iuda se vor apropia de voi pentru a vĕ cumpĕra sufletele și conștiința.

Rógă pe fie-care cine voiește a-și esprima părerea, sĕ se anunțe la vorbă, ce în calitatea sa de president o va acorda cu plăcere fie-căruia.

Ia cuvêntul domnul Dr. A. Vaida Voevod. Dsa în o vorbire de peste o óră, la perfectul înțeles al poporului, desvóltă situația politică de astazi. Esplică ce e crisa, ex-lexul, dreptul electoral, cum s'a practicat acesta până acum la noi, cum se practică în alte țeri. A fost fórte interesantă arătarea statistică a defectelor și nedreptăților legei electorale în vigóre peste tot și în special în „vestitul“ comitat al nostru Solnoc-Doboca. Acest comitat are 240.000 locuitori. Dintrĕ acestia numai 7200 aleg în 7 cercuri deputați, deci 232800 sunt nealegĕtori. Revine la dreptul electoral cu vot universal și secret, la ideia căruia a trebuit sĕ vină și Coróna și Kristóffy, în urma încurcăturilor și crisei născute chiar din pĕcatele legei electorale și ale legislatorilor, precum și din ignorarea imensei maiorități a cetățenilor.

Cetește și recomandă spre primire adunărei următoriul proiect de resoluțiune:

„Considerând, că principiul egalității, pe care se baséză statul de drept, trebue sĕ cuprindă în sine nu numai egalitatea cetățenilor în ce privește purtarea sarcinelor publice, ci tot pe atât și egalitatea lor în privința drepturilor;

Considerând, că este o dorință sfântă a fie-cărui cetățean al patriei nóstre, ca sĕ participe ca egal îndreptățit întrĕ egal îndreptățiți la croirea sorții țării;

Considerând, că zace în interesul bine priceput al viitórei desvoltări, al progresului și fericirei patriei nóstre, ca fie-cărui cetățean sĕ 'i-se dee acésta posibilitate;

Considerând, că partidul național român în programul seu de la 1881 a statorit principiile, ear' în conferența națională din 10 Ianuarie 1905 *a amplificat acel program*, prin care se pretinde esecutarea legislatorică a astorfeliu de instituțiuni din cari ar purcede regenerarea stărilor publice ale patriei nóstre, adunarea alegĕtorilor și a poporului român din cercul electoral Dej pretinde:

1. Dreptul electoral universal nefalsificat.

2. Alegerea absolut secretă cu bile.

3. Votarea după comune pe lângă asigurarea unei controle acomodate din partea partidelor.

4. Alegerea după listele de partid.

Fiecare comitat ca cerc electoral unitar alege atâția deputați câți îi compet în urma sumei numerice a sufletelor locuitorilor, și fiecare listă a candidaților obține deputați în ordinea determinată prin proporția numerică a alegĕtorilor.

Numai în chipul acesta e posibil, ca parlamentul sĕ fie fidela espresiune a voinței poporului. Drept acesa este condamnabilă basa pe care are de gând sĕ pună ministrul de interne noua lege electorală, și deosebi este greșit punctul de vedere, ca dreptul electoral sĕ fie acordat numai acelor cetățeni, cari știu scrie și cetí. Cel mai mare și mai sfânt drept al cetățénului nu este permis sĕ fie condiționat de știința scrisului și cetitului, căci acésta pe departe nu e semnul și mĕsura maturității politice, din care causă acéstă restricție nici-când nu a fost și nu este introdusă în legea electorală a nici unei țeri. Pe lângă acéstă lege nici nu s'ar puté cu siguranță absolut statorí criteriul, că cine știe scrie și cetí, și astfel deja la statorirea acestui fapt, cât și în esecutarea practică a legei s'ar iví larg teren pentru abusuri.

Condamnăm enunciația ministrului de interne, că proiectul seu de vot electoral universal ar asigura supremația elementului magiar, și că după acela popórele nemagiare vor avé relativ încă mai puțini alegĕtori de cum au avut până acum. O atare enunciație este absolut neconstituțională, deóre-ce cetățenii patriei trebue sĕ aibă dreptul *fără deosebire de naționalitate*, ca sĕ hotărască cu ocasia alegerilor, că în ce direcțiune sĕ fie guvernat statul“.

Adunarea primește unanim și cu însuflețire întru tóte acest proiect.

Vorbește acum dl Ioan Mureșan, preot în Valea-Groșilor, care laudă lupta și ținuta démnă a deputaților naționali din parlament, deosebi aduce elogii și mulțămită presidentului clubului deputaților naționaliști, dlui Dr. T. Mihali, pe care îl rógă, ca proiectul de resoluțiune sĕ 'l susțină cu tótă tăria în parlament, ca sĕ se știe, că acésta e voința poporului românesc din patrie.

Se ridică din nou dl Dr. A. Vajda Voevod și constată, că publicul românesc deosebi țĕranii români nu au la disposiție fóie românéscă eftină, din care sĕ se informeze la timp, și deajuns despre mersul trebuilor din țară și din lume. — Recomandă pentru acest scop sĕ aboneze cât de mulți fóia „*Poporul Român*“ din Budapesta, ear' cei cu stare mai bună „Tribuna“ din Arad. Constată, că „Gazeta Transilvaniei“ nu numai că nu se ocupă cu afacerile nóstre naționale de interes general, ci durere, nisuește a reduce însĕmnătatea acțiunei nóstre politice, parte prin aceea, că tace despre acțiunile de mare importanță, parte prin aceea că adese-ori prin reproduceri falsificate voiește a seduce opinia publică românéscă.

In urmă ia cuvêntul dl Ilie Centea, preot în Căpâlna, care cu însuflețitóre vorbe rógă pe dl Dr. Mihali și pe ceilalți deputați naționaliști, sĕ pórte sus steagul național în parlament și afară de parlament, căci Românii îi vor asculta și îi vor urma până la ultima picătură de sânge.

Cu acestea adunarea la 2 ore p. m. s'a sfêrșit și presidentul Dr. T. Mihali a mulțămit mișcat pentru participarea în numĕr atât de imposant și pentru interesul viu și ordinea esemplară manifestată și cu acésta ocasiune.

Din Făgăraș.

Adunarea generală a despărțĕmêntului „Asociațiunii“.

— Raport special. —

— 5 Septembre n.

In viața „Asociațiunii“ a început a se pune óreș-care pond pe activitatea despărțĕmintelor. Și cu drept, căci acestea sunt singurele organe, prin cari Asociațiunea ajunge în atingere nemijlocită cu poporul.

De aceea este bine, ba chiar de lipsă, ca ori-ce mișcare în despărțĕminte sĕ ajungă la cunoștință publică, fie pentru orientare, fie pentru-ca activitatea lor sĕ se pótă controla din partea publicului.

Intrĕ despărțĕmintele „Asociațiunii“, cel al Făgărașului a desvoltat de un timp încóce o activitate progresândă pe terenul cultural, social și material.

Anul acesta și-a ținut despărțĕmêntul adunarea generală în comuna *Șercaia*, centrul cercului administrativ cu același nume.

După serviciul divin ținut în biserica gr. cat., directorul despărțĕmêntului, vicariul *Iacob Macaveiu*, a deschis adunarea generală prin un cuvênt potrivit, în care arată însemnătatea „Asociațiunii“ și a adunării.

Secretariul despărțĕmêntului, Dr. I. *Șenchea*, cetește raportul comitetului cercual pe anul de gestiune 1904—1905, din care reese că în anul trecut comitetul a organisat 27 agenturi. Din acestea însĕ adevĕrată activitate culturală a desvoltat singură agentura din *Viștea-inferióră*, sub zelósa conducere a harnicului preot *Nicolae Borzea*, ținênd mai multe prelegeri în comunele cari forméză acéstă agentură și incassând taxe peste 100 cor. Onóre lor!

Biblioteca despărțĕmêntului, împărțită în trei părți, s'a dat cu schimb de jumĕtate de an mai multor comune, folosindu-se atât de inteligință, cât și de popor.

Se amintește apoi, că numĕrul membrilor nu stă în proporție cu numĕrul inteligințel din acest despărțĕmênt, și că greșesc aceia cari numai atunci se fac membri — și numai pentru singura dată, când adunarea generală cercuală se ține în nemijlocita lor apropiere. In fine se spune între altele, că comitetul a decis procurarea unui skioptikon.

După ce cassariul S. *Dejeanu* cetește raportul și ratiociniul, se aleg comisiunile și anume:

Pentru censurarea raportului general: Dr. Pompeiu German, Dr. Il. Pralea, Ioan Banea și George Boeriu; pentru censurarea ratiociniilor: Dr. T. Perția, Mateiu Jiga, George Comaniciu și Nicolae Chiorniță, ear' pentru înscrierea de membri: Sabin Cerbu, Petru Langa, George Vlad și Spiridon Muntean.

Pentru-ca comisiunile sĕ pótă lucra, ședința se suspinde.

După redeschiderea ședinței referentul-comis. George Boeriu propune și adunarea decide, că: raportul se ia la cunoștință și comitetului i-se votéză mulțămită.

In numele celorlalte două comisiuni referéză Mateiu Jiga, că au incurs taxe de la membri în sumă de aprópe 700 cor. Intrĕ membrii înscriși amintește la locul prim pe bravul preot din Comana-inferióră Ioan Popița, care s'a făcut membru fundator cu 400 coróne, pentru-ce e viu aclamat. Au încurs apoi listele din agenturile: Șercaia, Părău și Veneția inferióră. In legătură cu acésta dl Dr. George Maior, profesor la academia de agricultură din București, fiul comunei Șercaia, dăruiește despărțĕmêntului însemnatul seu op despre „*Agronomie*“, pentru ce i-se aduce mulțămită protocolară, asemenea și dlui paroch evangelic local Theobald Wolf, care dăruește pentru biblioteca despărțĕmêntului 12 esemplare din broșurica sa nemțéscă: „Schiță despre Șercaia“.

Agentura Șercaia a aranjat cu ocasiunea acésta și o mică, dar' fórte frumósă și interesantă esposiție de țesĕturi românești. Am putut vedé lucruri solide, cu mult gust și artă lucrate, și nu pentru lux, ci pentru folosul casei și al țĕrancelor nóstre.

S'a decis, ca cele mai originale, mai solide și mai frumóse țesĕturi sĕ fie premiate, spre care scop s'a ales un juriu constătător din dómnele: Elena Dr. German, Maria Dombrády, Ana G. Comaniciu și Maria Popiția ear' din partea comitetului cercual dl Nicolae *Borzea*.

S'au premiat: Maria Ghircoias și Ana Brosiu (Bucium), Verona Muntean, Leontina Cocisiu și Agatha Langa (Șercaia), Elena Morariu, Elena G. Popianeș, Lucreția Pop și Ana Gavrilă Bălan (Șinca-Veche), Maria Comșa, Ana Stoica Burdulea, Alexandrina Cornea și Elena Stoica (Veneția-inferióră); Maria Morariu (Maha) și Șarica Ilie Sasu (Hurezu).

Asemenea s'au împărțit premii pentru cultivarea bună și rațională a grădinilor de legumi următorilor locuitori din Șercaia: Ana G. Maier, Simion Langa, Valeriu Maier, Ioan Muntean, Spiridon Muntean, Avram Cocisiu și Bucur Pruna.

După finirea ședinței comitetul cercual, însoțit și de alți óspeți, a făcut visitele îndatinate la fruntașii români și la preotul să-

---

Ca să smerești cu certare
pre cei cu cerbicea tare.
Din Gomora și Sodomul
ca săsă stingă tot emul,
Pentr'aceea mai nainte
de toț veacii ești Părinte.
Cunoscut în trei obraze
și strălucești de dai raze,
Insuț cu Fiiul fiind mărit
și cu Dhul sfnt proslăvit“.

Prealuminatul sămn al sfntei, și nedespărțitei Troițe, Hramul Mitropoliei Belgradului din Ardeal.

A D E S Ș Ț Ș Ț

Icónă representând pe cei 3 óspeți ai lui Avram sub stejarul Mamorei stând la masă. Trei figuri de îngeri cu câte 2 aripi și ținênd toiage cu cruce duplă.

D A M B A A P U

Pe pagina primă a foii a doua se începe dedicarea din partea tipografului către mitropolitul Atanasie. Notez, că primele trei foi nu sunt paginate, numĕrotarea foilor se începe cu cazania la Dumineca Vameșului. Fiind de óre-care interes istoric și literar, reproduc atât introducerea (dedicația), cât și încheierea de la sfêrșitul cărții, scrise resp. tipărite de tipograful Mihai Iștvanovici:

Preasfințitului

și de Dmnezău alesului păstoriu kyr Athanasie Arhiepiscopul, și Mitropolitul scaunului Belgradului, al Vadului, al Maramurășului, al Silvașului, al Făgărașului, și atoată țara Ardealului, și părților țărâi Ungurești Vidicului, Kivarului, Sulajului, și al Crasnii, ca unui adevărat stăpân, și după darul Dhului sint părinte sufletesc plecate închinăciuni.

Nice un lucru nu iaste mai bun, și mai lăudat întru această Lume (prea sfințite Părinte) decât folosul și facerea binelui de obște. Și iară decât aș câștiga cineva nume nemuritoriu. Și pentru ce aceaste doao; Pentru căce că folosul și binele de obște aseamănă Mt: 5. 45. zic afi lucru Dumnezăesc. Iară câștigarea numelui nemuritoriu încă să veade afi o ființă de pururea lăudată și cât viețuiaște omul întru această Lume, și după ce sĕ mută dintru această viață, cum pentru aceasta avem bune dovediri întru toate lucrurile celor vechi, căce că aceia sau trecut, iară numele lor le vedem scrise, și istorite până astăz în mii de Cărți. Pentru aceaia și scriptura grăiaște (sirah: Cap: 41. stih: 15.) Grăiaște zice pentru nume, că acesta îț rămâne de cât o mie de comor mari de aur. De care lucru aceaste doao socotindule sfinția ta de amândoao ai nevoit ate atinge. Cu folosul facerii de bine, pentru nevoința ce ai sârguit ca săsă lățască cuvântul propoveduirei direptei evglii supt toată păstorirea turmei ceț iaste încredințată dela Dmnezău în eparhia sfnții tale: Iară cu câștigarea numelui nemuritoriu, căci că nai crutat chieltuiala la lucrul aceștii sfnte Cărți, însă împreună cu cinstitul protopop Georgie notareșul Dăianul, și cu dumnealui Raț Iștfan Kișfalud odorbirăul Belgradului, ce cu osârdie ai fost nevoitoriu înpreună cu dumnealor ao bate în Typariu pentru folosul și luminarea neamului nostru Rumânesc, căci că foarte au fost lipsă sfntelor Beseareci și pravoslavnicilor creștini de aici din Ardeal, de această Dumnezăiască Carte, neavând prențeles din destul cuvântul sfntei evglii, iară acum îndestulindusă toți și strălucindule cuvântul evglii spre înțelesul limbii lor, putem a zice și noi înpreună cu prorocul (Isaia Cap: 9. sh. 2.) Oamenii cei ce ședea întru întunearec văzură lumină mare, și cei ce ședea în ținutul și în umbra morții lumină străluci lor: Căce că adevărat moartea cuvântătoriului suflet iaste ne dmnezăirea și necunoștiința științii, și a înțelegerii cuvintelor dmnezăești. Pentru aceaia dară și sfnția ta ca un bun priveghitoriu al turmei lui Hs văzând lipsa sfntelor Besearecí, și necunoștiința științi a prostului norod, ai silit din cât au fost putința, înpreună cu cei mai sus pomeniți. Insă ajutoriu ne lipsind și dela prea luminatul, și înnălțatul biruitoriu al toatei Uggrovlahii, Ion Constandin Brâncoveanul Basarab Voevod, carele nu cu puțin sau arătat (și pururea să arată) luminătoriu credinții pravoslavnice, întărindo cu dumnezăeștile Cărți, în tot chipul Typărindule, carele fiind patronoș adevărat al sfintei Mitropolii de aici din Ardeal, și tuturor celor ce năzuesc supt a mării sale milă, nice sfnții tale nuțau trecut cearerea, ce după pohta sfnții tale, și a cinstitului săbor ne întâmplânduse de această dată neamului nostru Rumânesc aici în Ardeal meșter pentru lucrul Typografiei, măriia sa sau milostivit pentru dragostea sfntelor Besearecii să trimite pre slujba sfnții tale și a sfntului săbor, ca ce ar fi de lipsă sfntelor Besearecii prin putință săsă îndestulească, de care milă atot putearnicului Dmnezău să umbrească pre sfnțiia ta, și pe măriia sa, înpreună și pre cei ce au fost părtaș chieltuialei la acest dmnezăesc lucru, ca și de acum înainte să puteți lumina sfnta Besearecă cu dumnezăeștile scripturi mai de bíu. Al căruia dar și ocrotire îl rugăm să fie cu sfnția ta pururea.

Al sfnții tale mic și plecat slugă,
Mihai Iștvanovici Typograful
Tu ex Uggrovlahia.

(Va urma).

sesc, care a luat parte la şedinţă, oprindu-se la ospitala casă a dlui Dr. German până la timpul prânzului.

La 2 ore s'a început *banchetul*, fiind bine cercetat. Toastele n'au lipsit. Intrĕ cele multe, bune şi frumóse, ţin a amintí cu deosebire pe al Drului Şenchea, în care abătându-se de la şablonul îndatinat, arată şi biciuieşte în mod aspru nepăsarea şi neactivitatea pe terenul „Asociaţiunii" a inteligenţei din acest mare despărţĕmênt. Observă, că mulţi cred a 'şi fi făcut datorinţa, dacă au luat parte la banchet şi au jucat séra două trei ture de vals.

E trist, că de-şi avem atâţia juristi, preoţi, învĕţători şi notari, *nici o singură lucrare nu s'a presentat şi nimenea nu s'a anunţat cu vre-o conferenţă* etc. etc.

Dl *Dr. I. Perţia*, în toastul sĕu bine simţit, priveşte ca un progres mare cultural şi economic, că elementul român a ocupat un teren aşa de mare şi însemnat în acéstă comună (sunt mai atâţia câţi sunt Saşii), unde înainte cu o sută de ani *nici nu le era iertat Românilor a se aşeza*. Resultate se pot obţiné numai prin zel şi muncă. Trebue deci să muncim pe tóte terenele. Aduce apoi ca esemplu demn de imitat pe dl Nicolae Borzea, preot în Viştea, care singur a desvoltat o deosebită activitate în cercul agenturei sale, ţinênd prelegeri şi conferenţe şi formând biblioteci şi societăţi de lectură ţĕrăneşti. Când toţi preoţii noştri vor face ca părintele Borzea, progresul nostru va fi mai repede şi mai mare pe tóte terenele. Inchină pentru domnul Nicolae Borzea, dorindu-'i în numele tuturor să 'l vadă în fruntea protopopiatului Făgăraşului, unde încrederea publică şi meritele sale pe tóte terenele l'au ridicat.

Cuvintele Drului *Perţia* au fost acoperite de lungi aplause.

In fine preotul luteran local, dl Theobald Wolf salută în termini călduroşi „Asociaţiunea", ale cărei scopuri şi nisuinţe nu sunt agresive, — cum a şi accentuat'o acesta Dr. Şenchea, — ci doreşte şi voeşte înaintarea şi ridicarea poporului român pe tóte terenele culturale. De acésta se bucură, — de-şi ţinerea adunării generale în Şercaia o consideră de o năvălire şi cucerire a Românilor „pe vechiul pământ săsesc fundus regius", — fiind-că cu cât popórele cari constituesc un stat vor fi mai culte, cu atât înţelegerea va fi mai lesne între ele şi statul mai puternic. Ridică paharul pentru „Asociaţiune".

Séra a urmat producţiunea declamatorică a dlui *Z. Bârsan*, — prea bine cunoscut publicului român, şi debutul corului ţĕrănesc din Vad, care încă a distras cu cântece melodióse frumosul public, care umpluse sala cea mare din casa comunală. Ar fi bine, dacă astfel de coruri s'ar forma în tóte comunele, deóre-ce prin acestea poporul câştigă fórte mult.

După producţiune s'a încins un joc începênd cu „Hora", care a durat până în zori de zi.

Ca încheiere amintesc, că la şedinţă a luat parte poporul din Şercaia şi din comunele învecinate, în frunte cu bravii Părăieni.

Cred că pe viitoriu adunările despărţĕmêntului nostru vor fi şi mai bine cercetate atât de inteleginţa din Făgăraş, cât şi de cea din provincie.

Un óspe.

NOUTĂŢI

Inchiderea esposiţiei. Esposiţia „Asociaţiunii", adăpostită acum întrégă în palatul museului, va fi închisă în 14 Septembre n. la orele 6 séra.

*

Alegere de deputat. In cercul *Bocşei*, comitatul Caraş-Severin, se face alegere de deputat în 14 Septembre n. în locul deputatului de mai nainte, Dr. *Pachomie Avramescu*, numit notariu public.

*

Distincţie. Maiestatea Sa împĕratul şi regele Francisc Iosif I a decorat pe ministrul comun de finanţe baronul Burian cu marea cruce a ordului leopoldin.

*

Pentru votul universal. Socialiştii vor ţiné şi în Sibiiu întrunire publică Duminecă în 10 Septembre n. în piaţa de lemne, în chestia *votului universal.* Sunt anunţaţi mai mulţi oratori din Budapesta.

*

Teatru unguresc în Sibiiu. O societate bună teatrală, condusă de directorul *Heves Béla*, a început o serie de representaţiuni în teatrul orăşenesc din Sibiiu.

*

Conferenţă publică. In 15 Septembre n. va ţiné domnul *Edwin Böhme*, secretariul general al societăţii teosofice din Germania o conferenţă publică în sala de la Musik-Verein, asupra *teosofiei.* Notăm, că numitul domn a ţinut în anul trecut 130 de conferenţe publice asupra teosofiei, în 60 de oraşe mari din Germania.

*

Cuminţi ómeni! Reuniunea învĕţătorilor din Brema a hotărît cu 273 voturi contra 43 să înainteze representaţiune cătră forurile competente, ca să casseze propunerea religiunii în şcólele elementare poporale. Curiósă hotărîre.

*

Ninge! Din Maramurĕş se scrie, că pe muntele Pietrósa a căzut zăpadă grósă.

*

Hotel uriaş. In New-York se va clădi din partea unui sindicat un hotel cu *patruzeci* de caturi. Va costa 25 milióne de coróne şi va fi cel mai mare hotel din lume.

*

Colera. Se semnaléză casuri de coleră ivite în comuna Narodova din Galiţia, şi în oraşul Lemberg. Ceea-ce însémnă, că colera e aprópe pe graniţa ţerii nóstre. Sperăm, că cei în drept vor fi luat tóte mĕsurile de apĕrare.

*

La fondul de 20 fileri al „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu" pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare, din prilejul sĕrbărilor „Asociaţiunii" s'au mai făcut următórele dăruiri: dna Orthi Rioşanu-Macri (Bucureşti), Dr. George Alexics, prof. (Budapesta) dşóra Valeria Rusu, învĕţăt. (Pecica), Teodor Moldovan, măestru ciobotar, Crucian Mărginean, paroch (Cenade), Ieronim Preda, dir. librăriei archidiecesane, Nicolae Iancu, referentul „Reun. econ. comit." (Timişóra), dşóra Rafira Iancu (Mohu), Aureliu Danciu, dir. de mine (Abrud), soţ'a sa Cornelia n. Adamovici şi copiii lor Alexandru, [illegible], Măriόra, Lucia şi Aurel, Ilie Câmpian, protopop (Gy. S. Miklos), Alexandru Borza, stud. teol. (Alba-Iulia), V. Mestugeanu, red. la ziarul „Universul" (Bucureşti), I. Ch., Al. Sadi Ionescu, func. la Academie (Bucureşti), fie-care câte 20 fileri; Dr. Nicolae Şerban de Voila, deputat dietal 10 coróne.

*

Dramă familiară. Dantistul *Blokken* din Viena, venind séra acasă, şi-a aflat nevasta spânzurată într'o ferestă a locuinţei sale. Intemplarea acésta într'atâta i-a sguduit sufletul, încât a luat o dosă destul de mare de ciancali şi s'a otrăvit. A murit şi el la moment.

*

† Ana Candrea născ. Motora, preotésă gr. or., după un morb greu şi plin de suferinţe, împărtăşită cu sf. taine ale muribunzilor şi-a dat sufletul în 19 August la 8 ore a. m. 1905 st. v. în mânile Creatorului, în etate de 86 ani. Rĕmăşiţele pămêntesci ale defunctei au fost aşezate spre vecinică odihnă în cimiteriul gr. or. din Neagra, în 21 August st. v. la 2 ore d. a.

*

† Nicolae Marcu, un fruntaş al comunei nóstre *Galeşiu,* fost timp îndelungat primariu şi epitrop al bisericei, a adormit în Domnul Marţi la 22 August *în etate de 77 ani,* şi a fost înmormêntat Joi la 25 August cu mare solemnitate, servind funerariile protopopul *Dr. Ioan Stroia* (Sĕlişte), asistat de parochul local Ilie Iosof şi de preoţii din comunele vecine. Despre vredniciile rĕposatului ni-se scrie că încă de mic copil iubea biserica şi acestei înclinări a rĕmas credincios până la mórte. El a stăruit mult pentru frumseţarea bisericei, îndemnând şi pe alţii cu dare de mână, ca să urmeze asemenea fapte. De la introducerea statutului organic a fost neîntrerupt membru în comitetul parochial, şi comunal, prin anii 1879—80 a fost primariu, împlinindu-şi serviciul cu laudă. In 1864 a cumpĕrat un potir de argint suflat cu aur. In anul 1877 s'a făcut ctitor la fondul parochial cu suma de 300 coróne. A cumpĕrat o cruce preţiósă de 220 coróne pe altariu, şi cărţile Octoihul cel mare şi mineele, ear' pe urmă la 1898 a cumpĕrat pe séma bisericei un clopot cu 800 cor. Numai din al seu propriu a înzestrat biserica cu obiecte de peste 2000 coróne, pe lângă că a fost un parochian model în cinste, în evlavie, în temere de Dzeu şi în corectitate, şi asemenea lui, durere, comuna Galeş nu are şi de aici se simte golul ce 'l lasă pe urma sa în afacerile nóstre bisericeşti-şcolare. Despre stima şi iubirea de care s'a bucurat, a fost dovadă eclatantă, că întreg poporul l'a petrecut cu lacrimi până la grópă, — ear' protopopul a scos la ivélă calităţile lui eminente prin cuvêntarea alésă ce a ţinut la mormênt.

„In veci amintirea lui."

*

Papa ca autor. Se scrie din Roma, că peste câteva zile apare pe piaţa publică un catechism mare şi un catechism mic, compus de însuşi Papa. Vor fi introduse ca manuale de şcólă în Roma şi împrejurime pentru anul şcolar care se începe, ear' în anul viitoriu se va introduce în întréga Italie. Sunt tipărite în tipografia vaticanului.

*

Incendiu în Sibiiel. Ni-se scrie că Dumінecă (3 Septb n.) a isbucnit în Sibiiel (comitatul Sibiiu) un incendiu, provocat de jocul cu chibrite al unor copii ascunşi în o şură. Mulţămită organisaţiei bune a pompierilor de acolo, focul a fost potolit în 3 ore. Pagubele nu sunt tocmai mari.

*

Nu se póte secvestra! Biserica, ori casa de rugăciuni, nu se póte secvestra, fiind-că e obiect de folosinţă publică, amĕsurat destinaţiunii ce o are de a se cetí rugăciuni în ea. Aşa a hotărît acum de curînd tabla regéscă din Dobriţin, ear' sentenţa adusă a fost întărită şi din partea Curiei. Sentenţa a fost provocată în procesul ce l'a avut sinagoga jidovéscă din Sighetul-Marmaţiei.

*

Harachiri! Incepem să imităm pe Japonezi. Un cutare Pop János din Dobriţin, sătul de viaţa ce o ducea, s'a sinucis spintecându-şi fólele, întocmai cum fac Japonezii!

*

Scăpare miraculósă. Doi copii călĕtoriau zilele trecute de la Leta-mare spre Dobriţin cu trenul vicinal, unul de 11 ani, celalalt de 4 ani. Copilaşul mai mic cade din tren, fiind-că uşa vagonului rĕmasĕse din nebăgare de sémă neîncuiată. Cel mai mărişor sare imediat după el. Ceilalţi călĕtori spăriaţi dau signalul de alarmă, trenul se opreşte, şi băiatul mai mare urcă earăşi trenul ţinênd în braţe pe fratele sĕu mai mic, ambii deplin sĕnĕtoşi. Nu li-se întêmplase absolut nimica.

Unde duce patima!

Sub titlul de sus scrie „*Conservatoriul*" din Bucureşti, în numĕrul de Marţi, următórele:

„Serbările cari au avut de curînd loc în Sibiiu au fost un minunat prilej d-lui *N. Iorga*, profesor universitar, membru al Academiei Române şi director al unei indigeste reviste literare din Capitală, să-şi dee arama pe faţă. Intr'adevĕr iată, după cele mai esacte [illegible] cari le primesc, [illegible] s'a purtat [illegible] domn, care pentru a se rĕsbuna de indiferanţa şi apoi de hohotele de rîs pe cari le-au stârnit sinistrele-i încercări de a cucerí gloria, *a pornit un rĕsboiu contra* [illegible].

Intr'adevĕr, fraţii noştri din Ardeal, dornici cum sunt de cultură naţională şi încrezĕtori aprópe până la navitate în cele ce se scriu la noi, au luat drept sincere ditirambicile scrise la adresa lor de dl Iorga şi necunoscênd, probabil „antecedenţele" intelectuale ale acestui domn i-au manifestat o simpatie, *pe care n'o merita.* Nu merita acéstă simpatie, pentru-că fostul socialist de eri *n'a fost nici odată un naţionalist sincer,* şi dacă a început să se manifeste în acest fel în vremea din urmă, a făcut-o pentru a găsi aspiraţiunilor sale ambiţióse *un azil la fraţii de peste munţi,* de óre-ce aici în ţară n'a isbutit să se ilustreze de cât ca un simplu strîngătoriu de documente. Mergênd la Sibiiu dl Iorga a voit să-'şi consolideze situaţia nemeritată pe care şi-a creat'o faţă de fraţii noştri de peste munţi şi a găsit de cuviinţă, *judecând strîmb ca totdéuna,* că va face acésta cu mai mult succes ponegrindu-ne ţara.

Intr'adevĕr, acest domn îndată ce a sosit la Sibiiu, ori-unde a avut prilejul să stee de vorbă cu mai mulţi Români ardeleni, ne-a făcut cu ou şi cu oţet, a zugrăvit societatea nóstră în colorile cele mai negre, a spus că în ţara acésta nu locuesc de cât bulgari, greci şi ovrei, şi că Românii adevĕraţi nu se găsesc de cât peste munţi.

Enormităţile debitate de acest domn au revoltat însĕ chiar şi pe fraţii noştri din Ardeal. Astfel dl Iorga mergênd la Sĕlişte şi ţinênd acolo o cuvêntare, în care acest pretins istoric a afirmat că boerimea nóstră n'a jucat nici un rol important în ţara nóstră şi că astăzi ea nu este de cât un parazit al organismului nostru social, câţiva auditori atât s'au scandalisat, în cât nu s'au putut reţiné să-i strige: „fals! fals, d-le Iorga!".

Tot deodată, vĕzênd că în Ardeal e fórte rĕspândită escelenta revistă „România Ilustrată", care a avut prilej să vorbéscă în mod imparţial de óre-cari „opere" ale dlui Iorga, a început să o critice şi să povăţuiască pe ardeleni să n'o mai cetéscă, şi a tipărit sub iscălitura sa, în anosta publicaţie pe care o dirijază, o notiţă plină de venin şi de lucruri tot atât de potrivite cu realitatea, ca şi descrierile pe cari le-a făcut în volumele sale „Sate şi mănăstiri" şi „Drumuri şi oraşe" din România.

Povestind tóte aceste lucruri, mărturisim că pe cât de mult regretăm asemenea fapte nesocotite, pe atât de mult *suntem cuprinşi de milă vĕzênd până la ce grad póte să cobóre patima şi ambiţia nemĕsurată pe un om, care ar fi putut să fie, nu în rĕu, ci în bine, mai mult de cât „ori-care".*

Concurs.

Pentru conferirea unui stipendiu de una sută (100) cor. din „*Fundaţiunea Vasilie şi Iorasiu Cora de Viştea-inferióră*" se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Reflectanţii vor dovedí, că sunt:

1. Tineri români ortodocşi.
2. Că cercetéză cu succes bun, fie gimnasiul, reale, comerciale, sau ori-ce alte şcóle de pregătire generală sau specială.
3. Că au purtare morală bună.
4. Că sunt deplin sănĕtoşi.

Intrĕ condiţiuni egale se vor preferí cei născuţi în comuna *Viştea-de-sus.*

Sibiiu, din şedinţa senat. epitropesc ţinută la 1/14 Aug. 1905.

Consistoriul archidiecesan.

Cărţi şi reviste.

„**Religiunea pentru şcólele poporale, anul al II lea**", carte întocmită după planul normativului şcólelor poporale din archidiecesa ortodoxă română a Transilvaniei, de învĕţătorul *Ioan* [illegible] şi preotul *Nicolae Aron.* Editura librăriei Ciurcu în Braşov. Preţul 30 fileri.

Aceaşi pentru anul al III-lea separat şi pentru [illegible] al IV-lea earăşi separat. [illegible]

„**Fragmente privitóre la istoria bisericei române**" de *Nicolae Dobrescu,* Budapesta, institutul tipografic „Lucéfărul". Preţul 1 cor. 20 fil.

*

„**De la ţară**". Sub titlul acesta au fost scóse în broşură 12 novele cu sujet din viaţa poporului de la ţară, datorite condeiului bine manuat al dlui *Ioan Agârbiceanu,* un tînĕr scriitoriu dintrĕ cei mai buni ai noştri. Cartea s'a tipărit în tipografia „Luceafărul", Budapesta, Molnár utcza numĕrul 10. Exemplariul costă 1 cor. 50 fileri.

Oficială.

On. administratori ai parochiilor vacante sunt îndatoraţi a solvi competenţa fondului de pensiuni din venitele parochiale fără a mai aştepta provocări speciale, şi anume cel mult până la 1 Octobre n. a. c.

Din public.*)

Mulţămită publică.

La petrecerea musicală-declamatorică aranjată de tinerimea inteligentă din [illegible] şi jur cu concursul câtorva elevi ai seminariului „Andreian" în séra de 28 Aug. st. n., au binevoit a contribui cu suprasolviri următorii domni: D. Moldovan, 6 cor., I. Muntean, 3 cor., G. Negru, V. Urdea, A. Rondolean, fie-care câte 2 coróne, Dr. N. Stăniliă, 9 cor., Dr. I. Cornea, 4·80 cor., T. Mosora, 2 cor., N. Gheaja, 40 fil., D. Stochirean, 30 fil., E. Forea, Z. Ganea, fie-care câte 1 cor., B. Perţia, 2 cor., T. Almăşescu, N. Moldovan, câte 1 cor., A. Tătar, 60 fil., N. Cosma, 1 cor., P. Pintea, 60 fil., N. Muntean, N. Cărpinişan, câte 1 cor., N. Sârbu, 2 cor.

Subscrisul în numele comitetului aranjator esprim dlor suprasolvenţi sincere mulţămite; ear' pe domnii colaboratori îi rog să primescă espresiunea recunoştinţei nóstre.

Ioan [illegible]

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica [illegible] Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 71 1905 P. [221] 1—2

Publicare de licitațiune.

Edificarea locuințelor învětătorești, în curtea școlei gr. or. române din **Brad**, se dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende, ce se va ține *Joi în 1/14 Septembre 1905* la 3 ore p. m. în sala I. de învětămênt.

Prețul strigării e de 7303·53 cor.

Licitanții au a depune vadiu de 10% de la prețul strigării.

In anul acesta are sě fie ridicat zidul și așezat sub acoperiș, tinciuitul și celelalte lucrări au sě fie terminate numai în anul viitor.

Condițiunile detailate dimpreună cu planul și preliminariul de spese se pot vedé la subsemnatul president.

Brad, la 22 August 1905.

Biroul comitetului parohial:

V. Dămian president. **Pavel Lazar** notariu.

Domnișóra **Ella Porschinski** deschide acum în Sibiiu, Wiesengasse nr. 4

Școlă de cusut și desemnul de croială

după metodă simplă vieneză. Se primesc dame și cu întrégă întreținerea.

Asemenea se **confecționéză toalete** în esecutare alésă, asupra cărora se atrage în mod deosebit atențiunea p. t. dame. [222] 1—3

Nr. 669 1905. [220] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroh** în comuna bisericéscă **Poiana,** tractul Orăștie, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții 'și vor subșterne pet'țiunile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu, în terminul deschis și se vor presenta în vre o Duminecă ori sěrbătóre înaintea alegětorilor spre a cânta respective a celebra și cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Orăștie în conțelegere cu comitetul parohial.

Orăștie, 21 August 1905.

Vasile Domșa
protopresbiter.

In **„Biblioteca băncilor române“** a apărut

Băncile române

din Transilvania și Ungaria

de **Constantin Popp**, funcționariu la centrala „Albinei“, Sibiiu. — Se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu cu prețul de 50 fileri.

Se caută câțiva têmplari

cari sunt deprinși cu lucrări de furnir, pentru a fi angajați imediat sau mai târziu pe timp îndelungat. Spesele de călětorie se vor bonifica. Ofertele cu indicațiuni asupra locului de identitate, etății și a ocupațiunei de până acum, sau copii de certificate se vor adresa administrației acestui ziar sub **„têmplar de mobile“.** (214) 2—3

Se caută sculptor în lemn.

Ocupațiune permanentă. Angajarea imediat sau mai târziu. Spesele de călětorie se vor bonifica. Oferte cu indicațiuni asupra locului de identitate, etății, afaceri militare, cum și ocupațiunea de până acuma sau copii de certificate a se adresa la administrațiunea acestui ziar sub **„Sculptor îndemânatic“.**

O singură frecare cu

Săpunul Schicht

(săpun cu cerb ori cu cheie)

e ca și (131) 6—

doue frecări

cu săpun obicinuit

Săpunul Schicht e cel mai bun și mai eftin.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secret

vindecă și înviorézā pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni și piciôre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se reîntórnă banii, [illegible] Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea [illegible] de public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě* [illegible] Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în general* [illegible] cât și în Austro- [illegible] *ciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copii și femei de constituție fórte slabă.

[2] 153

Espedițiile din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișóra-Fabric

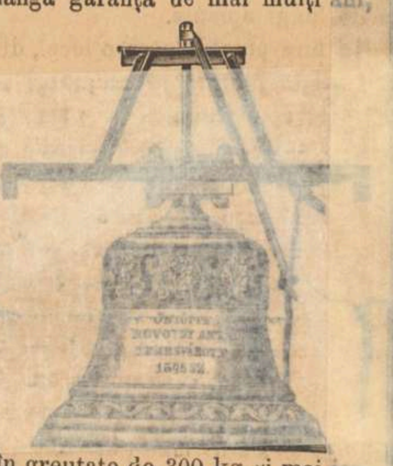

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum și la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armoniόse, pe lângă garanță de mai mulți ani, ie fie-care mărime, provězute cu adjustări de fier bătut, construițe spre a întórce clopotele cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 12—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, ast-fel un clopot patentat de 327 kg. este egal în son cu unul de 461 kg. turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bětrâne cu coróne de fier bătut, ca și spre turnarea de tóce din metal. Se afla clopote în greutate de 300 kg. și mai jos.

Prețcurantturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

La esposiția milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

Nr. 671 1905 [219] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învěțători din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Orăștie, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Balșa**, cu salariu de 600 cor. din repartiție, cuartir liber în edificiul școlei cu grădină și lemne de foc.

2. **Mada**, cu salariu de 600 cor. care se va acoperí din suma de 300 cor. repartițiată pe popor și 300 cor. ajutor cerut de la stat cu cuartir liber în edificiul școlar și lemnele de foc necesare.

3. **Poiana**, cu salariu de 600 cor., cuartir în edificiul școlar și 40 cor. bani pentru lemne de foc; grădină. — La acoperirea salarului contribue comunele: Poiana, Techerĕu și Valea-Epei după numěrul sufletelor susțiind cele trei împreună o școlă comună.

Cuincuenalele se vor computa numai de la instituirea definitivă a respectivului învěțătoriu.

Concurenții au sě 'și substérnă rugările instruite conform normelor din vigóre în terminul de sus subsemnatului oficiu protopresbiteral și a se presenta înainte de alegere poporului în biserică pentru a'și arăta desteritatea în tipic și cântări.

Invěțătorii instituiți în posturile mai sus indicate sunt datori a cânta Dumineca și sěrbătórea cu copiii în biserică și a cultiva și grădina de pomărit.

Orăștie, 22 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Orăștie în conțelegere cu scaunele școlare.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Preț redus!

Țara nóstră, *descrierea părților Ardealului* [illegible] *Valea Murășului*, de Silvestru Moldovan, se vinde cu prețul redus de **1 cor.** [illegible] cor., plus porto 20 fil., la *Librăria arhidiecesană* din Sibiiu (Nagyszeben).

Cea mai mare prăvălie ardeleană de pălării

FRITZ CONNERTH, palărier

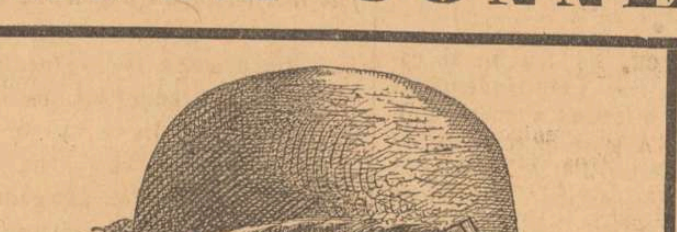

Pălărie preoțéscă pěrósă.

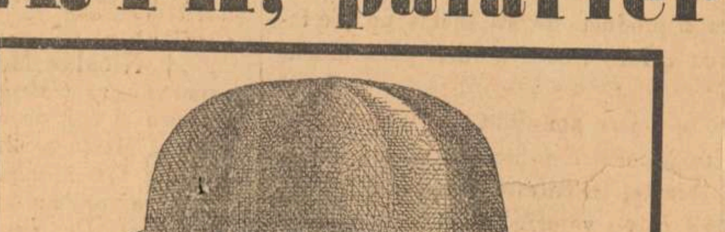

Pălărie preoțéscă netedă.

Sibiiu
strada cisnădiei nr. 1

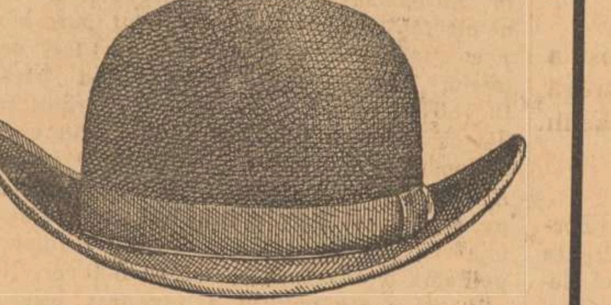

Pălărie preoțéscă din stofă de cilindre.

Sibiiu
strada cisnădiei nr. 1

Se recomândă ca specialitate în cele mai fine **pălării preoțești** în tóte formele și calitățile ca de mětasă, de pîslă netedă și de pîslă pěrósă în cea mai bună calitate și cu prețurile cele mai eftine. — La comande din afară este a se indica esact adresa, cum și soiul și mărimea pălăriei.

Cu tótă stima

Fritz Connerth.

[186] 7—21

Nr. 93 Sibiiu, Marți 30 August (12 Septembre) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strĕinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or
30 fil. rĕndul cu litere garmond

Redeschiderea dietei.

Sibiiu, 11 Septembre n.

Peste patru zile, Vineri, în 15 Septembre nou se va redeschide dieta ungară din Budapesta.

In scopul óre ca sĕ se pună cu nădejde pe lucru și sĕ repare aceea ce de ani de zile a stricat, ori apoi pentru-ca de nou sĕ fie prorogată, eventual chiar disolvată?

Eată întrebarea pe care trebue sĕ și-o pună fie-care cetățean cu durere de inimă pentru sórtea și viitorul țerii nóstre.

Posibilitatea ar fi dată și pentru una și pentru cealaltă dintre eventualitățile amintite. Ar puté sĕ se pună pe lucru și sĕ desvólte o activitate rodnică dieta, dacă coaliția, majoritatea parlamentară de astăzi, ar abandona din program chestia militară, și primind din mâna Corónei puterea, ar căuta sĕ-'și realiseze celelalte puncte din program, — ceea-ce ar puté sĕ facă neînpedecată de nimeni. Pe altă cale funcționarea dietei e însĕ imposibilă, pentru-că nu numai actualul guvern, care cu tóte că e constituțional, nu e totuși parlamentar, fiind că nu are la spate majoritatea parlamentară, ba nici măcar minoritatea, — dar' nici ori-care alt guvern eșit din partide cari nu fac parte din coaliție, nu va ajunge sĕ-'și vadă votat nici un proiect de lege, nici o propunere, pentru-că'l va împedeca coaliția, majoritatea parlamentară, în ajungerea acestui scop.

Cum însĕ comitetul de conducere al coaliției a declarat de nou, acuma de curînd, că de chestia militară nu se póte lăpăda odată cu capul, posibilitatea de care vorbirăm mai sus pare a fi eschisă, și astfel funcționarea dietei s'ar mai puté face posibilă numai prin un act de prea înaltă concesiune făcută coaliției, prin acordarea favorurilor cerute din parte magiară în chestia militară.

E eschis însĕ și lucrul acesta, pentru-că Coróna încă a declarat de nou sus și tare, că sub nici o condițiune nu se póte abate de la punctul de vedere pe care s'a pus din capul locului în chestia militară. Va sĕ zică, nu face nici o concesiune coaliției.

Stând astfel trebile, despre o funcționare a dietei, după redeschiderea ei din 15 Septembre n. nu mai póte fi vorba, ci numai despre a noua prorogare a ei, ori apoi chiar despre *disolvarea ei.* Guvernul sigur că își are planul seu bine combinat în privința acésta, și aceea ce vrea sĕ facă probabil că va face imediat după redeschidere, încă în ziua de 15 Septembre n. și anume, din motivul, ca cei din coaliție sĕ n'ajungă sĕ propună în dietă punerea sub acusă a guvernului actual, — după cum a decis zilele trecute comitetul de conducere al coaliției, — propunere care negreșit că ar fi votată din partea majorității parlamentare și ar încurca lucrurile și mai rĕu de cum sunt deja încurcate.

Intrebarea e acum, că guvernul la care espedient va recurge, la prorogarea de nou a dietei, ori la disolvarea ei? O limpezire a situațiunei de sine înțeles că numai atunci ar putea urma, dacă s'ar face disolvarea dietei și s'ar ordona alegeri nouĕ. Dar' alegeri făcute pe basa legii actuale electorale ar întări și mai bine șirele coaliției, respective partidul independist, care ar putea apoi singur sĕ reclame pentru sine și pentru programul seu puterea. Așa ceva însĕ nu se potrivește cu interesele și cu voința corónei. Combinația unora merge deci într'acolo, ca deocamdată se va face o nouĕ prorogare a dietei, póte că pe timp nedeterminat, nu pentru alta, ci pentru-ca guvernul sĕ câștige timp de pregătire pentru facerea alegerilor noue. In acest interval guvernul va căuta sĕ atragă opiniunea publică a țerii asupra programului seu de muncă, care e fórte bogat în reforme adînc tăetóre în viéța nóstră publică, — și în care locul de frunte îl ocupă *sufragiul universal,* — program de la care guvernul aștéptă, după-ce va fi bine cunoscut în tóte păturile cetățenești, o sigură majoritate parlamentară.

Se mai face apoi și combinația, că guvernul, după-ce va disolva parlamentul, va ordona alegeri noue pe basa unei legi electorale *octroate,* — în care va fi trecut votul universal și secret, — combinație care ni-se pare a fi prea hasardată, după-ce în casul acesta guvernul ar devia de la calea pe care promisese că vrea sĕ rĕmână, — calea cea mai dreaptă a constituționalismului, — căci o lege octroală la nici un cas nu e constituțională. Cu tóte acestea, sanarea rĕului de care e bântuită țara nóstră numai pe acésta cale a octroării unei legi *drepte* electorale s'ar putea face; și dacă cei de la conducere acésta o doresc, — sanarea relelor, — n'au sĕ se lase a fi împedecați de nici un fel de considerațiune, ci pășéscă pe calea acésta singură ducătóre la scop, și noul parlament, compus cu totul din alte elemente, are sĕ le fie recunoscĕtoriu, împreună cu țara pe care o va representa, în sensul adevĕrat al cuvîntului.

De altcum mult nu mai este până la redeschiderea dietei și atunci vom vedé în ce direcțiune sĕ pornesc evenimentele și care din combinațiunile de sus e cea bine nimerită. Dorința nóstră este cea esprimată de nenumĕrate ori, ca evenimentele sĕ iee o desvoltare prielnică patriei și popórelor ei, pacea, liniștea și bunăînțelegerea sĕ se sălășluiéscă în inimile tuturor, pentru-ca în bună armonie sĕ se pótă lucra cu puteri unite la întărirea tronului, la consolidarea statului și la fericirea popórelor cari formézá statul.

Un protest. *Comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu, a luat hotărire în ședința ținută Sâmbătă după amiazi la orele 3, ca în contra celor doue ordonanțe ale ministrului de culte și instrucțiune publică, referitóre la magiarisarea instrucției în școlele elementare poporale, sĕ se ridice* protest, *ca fiind* anticonstituționale *și* contrare legii; *ear' ministrul sĕ fie rugat prin o representațiune, sĕ le* sisteze esecutarea. *Propunerea a fost făcută din partea dlui Dr. Karl* Wolff *și a fost sprijinită cu căldură de membrii români ai comisiunii administrative dnii* P. Cosma *și* Dr. L. Leményi. *La votare a întrunit majoritatea.*

•

La Viena. *Ministrul-president, baronul* Fejérváry, *a plecat Sâmbătă la Viena, ear' ieri, Dumineca înainte de amiazi a fost primit în lungă audiență din partea Monarchului. Se crede, că domnul prim-ministru a presentat M. Sale întregul program de acțiune al guvernului în contra coaliției, elaborat în tóte amănuntele sale, program de la care se aștéptă îndreptarea spre bine a situațiunei politice de la noi.*

•

Adunarea Slovacilor s'a ținut eri, Dumineca, în Zolyom-Lipcse. Prim-pretorul cercual, căruia a fost anunțată în regulă ținerea adunării, *nu a încuviințat'o,* pe motivul, că va veni lume multă la adunare, și organele administrative nu vor fi în stare se susțină ordinea. Vicecomitele comitatului, de la care s'a cerut *cassarea* opreliștei prim-pretorului, a dat dreptate acestuia, și a oprit și el ținerea adunării. Convocătorii s'au adresat atunci pe cale telegrafică ministrului de interne, care tot pe cale telegrafică a dispus ca ținerea adunării *sĕ fie concésă.* Despre decursul adunării nu avem știre.

Suveranitatea statului.

In conferența interparlamentară, ținută zilele trecute în *Bruxella,* s'a discutat o propunere făcută din partea grupului american, ca sĕ se înființeze un congres permanent al statelor, cu drept de legiuire în chestii internaționale.

Propunerea a fost sprijinită și din partea grupului magiar, prin rostul contelui *Apponyi,* care însĕ a accentuat necesitatea de a fi respectată totdéuna *suveranitatea statului.* A rostit apoi un frumos discurs dl *C. C. Disescu,* distinsul profesor universitar din București, fost ministru de justiție, care acceptând principiul suveranității statului a pledat cu multă bărbăție pentru respectarea unui alt mare principiu, pentru principiul, ori mai bine, *dreptul naționalităților.*

Vorbirea rostită din partea dlui *Disescu* a fost de următoriul cuprins:

„Domnilor! Din tóte cestiunile indicate la ordinea zilei a conferenței, elaborarea unui model de tratat general de arbitraj și constituirea unui congres permanent al statelor au fost cele mai importante.

Trebue așadar' sĕ ne esprimăm recunoștința față cu grupul american, care a avut ideia de a formula acéstă din urmă cestiune pentru a asigura triumful păcii. Insĕ, dacă e just sĕ ne dovedim admirațiunea față cu contemporanii, cari se gândesc la mijlócele de a asigura fericirea popórelor și a omenirei, nu mai puțin trebue sĕ onorăm memoria acelora, cari au avut visiunea marilor idei, a marilor lucruri din viitoriu, si cari nu mai sunt din lumea nóstră. Așa a fost mai ales Pi y Margal, vechiul president al acelor 36 zile de putere esecutivă în Spania, care în frumósa sa carte despre naționalități a demonstrat necesitatea organisațiunii unei „puteri internaționale".

Ideia se pare unui numĕr însemnat de cugetători și publiciști prea frumósă, pentru a puté fi realisabilă. Eu nu sunt de acéstă părere. Décă anumite idei mari ni-se par actualmente irealisabile, causa este mărginirea bunului nostru simț mental, pe care trebue sĕ-i lărgim necontenit.

In interesele colectivităților trebue sĕ distingem pe de-o parte interesele particulare, individuale, și pe de altă parte interesele comune, superióre. Și în colectivitatea statelor trĕbue sĕ distingem interesele fie-cărui stat și interesele comune tuturor statelor. Aceste din urmă interese sunt interesele cu adevĕrat superióre; sunt interesele păcii și ale justiției, interesele idealului acestei conferențe, frumósa dvóstrĕ operă, frumósă ca tot ce este generos și desinteresat.

Cum se pot serví și păzí interesele individuale și politice? Prin instituirea puterii judiciare, a puterii esecutive și prin fixațiunea legilor. In același chip mi-se pare că se pot păzí interesele superióre, pacea și justiția. Ne trebue o putere judiciară internațională. Curtea din Haga realiséză în parte acéstă idee.

Ne trebue de asemenea o putere legislativă internațională. Anticitatea ne dă despre acésta un esemplu prin diferitele sale legi. In epoca modernă, n'am avut congresul de Paris, convențiunea de Paris, convențiunea de Geneva, care a legiferat relativ la dreptul maritim în timp de rĕsboiu? Voiu reamintí cu un sentiment de înaltă satisfacțiune și de o fericită actualitate, căci aici ne aflăm în orașul păcii, convențiunea semnată la inițiativa regelui Belgiei, la Bruxella, în 2 Iulie 1890, convențiune prin care majoritatea statelor a stabilit o serie de mĕsuri destinate a reprima comerciul cu negri? Nu sunt acestea probe ale unei puteri internaționale, făcând funcțiunea de putere legislativă? Fără îndoială, că da; însĕ este ceva cu caracter intermitent. Noue ne trebue permanența pentru a asigura triumful real și constant al operei nóstre. Adhesiunea nóstră la propunerea grupului american o dăm deci întrégă, cu reserva totuși a unor modificări cari vor trebuí făcute la amĕnuntele baselor pe cari congresul permanent al statelor va fi sĕ le stabiléscă. Nu întru în aceste amĕnunte, find-că în acest moment ne preocupă numai admiterea ideei celei mari.

Acéstă ideie a fost susținută de dl conte Apponyi cu talentul pe care i-l cunóștem. Totuși eu *am sĕ fac o restricțiune declarațiunilor sale.* Eminentul orator a insistat mult asupra *respectului suveranității absolute, pline și întregi a statului.* Da, și noi admitem principiul suveranității statului, dar' acéstă suveranitate nu va puté fi nelimitată și contrară unui alt mare principiu: *principiul — sau mai bine dreptul — naționalităților.* Omul, individualminte își are și el autonomia, suveranitatea sa; *dar' acéstă suveranitate nu póte suprima pe aceea a vecinului.* Naționalitățile trebue sĕ se supună și ele unor restricțiuni, în interesul păcii și al justiției, dar' **nu trebue sĕ abdice complet în fața statului.**

Alăturea cu politica de stat, *noi proclamăm deci politica dreptului naționalităților.* Interesul superior al statelor, s'au mai bine fericirea omenirei, care este idealul nostru. Congresul de pace ținut la Roma a votat următórea resoluțiune: *„In statele compuse de diferite naționalități, și cât timp aceste naționalități nu dispun ele de sine, guvernele vor ajuta a asigu*
pacea internă și externă, dacă
mând exemplul Elveției, vo
caracterul etnografic și
acestor naționalități c
libertății și justiției.

Am citat un singur
probă, cât este de bog
între state și politica

Ași puté cita și
însă numai la aces

ardente, cari în detailurile lor se sustrag competenţei conferenţei.

Dar' cum va putea funcţiona puterea judiciară internaţională fără fixaţiunea legilor pe cari trebue sě le aplice? Va putea ea sě judece întotdéuna în echitate? Echitatea este un ansamblu de sentimente, cari ne scapă, fiind-că sunt fórte variabile şi personale. Nouě ne trebue ceva mai bun decât sentimentele cari ne scapă, fiind-că sunt fórte variabile şi personale. Nouě ne trebue ceva mai bun de cât sentimentele: ne trebue principii fixe, cari înlăturézá arbitrarul. Avem multe legi în ordinea civilă şi politică, de ce sě nu putem avé şi în ordinea internaţională? Dreptul internaţional actual, este în fapt, de mai mică utilitate, tocmai fiind-că îi lipseşte sancţiunea. Sě-'i dăm deci o sancţiune. Spre acest scop, şi pentru a cumpleta dorinţa constituirei unui congres permenent al statelor, propun, domnilor, ca *consiliul interparlamentar sě determine basele generale ale unui cod de drept internaţional public şi privat, conform intereselor păcii şi ale justiţiei*".

La începutul anului şcolar.

Stăm în faţa unui nou an de muncă spirituală. Multe sunt scăderile de cari suferim noi Românii în viaţa culturală şi economică. Multe suferinţe ne amărěsc sufletul, multe poveri ne apasă umerii, din causă că lumina minţii n'a pětruns mai adânc organismul vieţii nóstre sufleteşti şi trupeşti.

In conştiinţa nóstră abia culmile sunt luminate de razele sórelui culturii, ear' în văi este umbră désă şi întunerec. In viaţa economică stăpânitoriu este aprópe tot sistemul patriarchal al străbunilor, viaţa socială e lipsită de o organisaţie luminată de principii etice şi nu se va puté închega până când în locul altruismului şi umanităţii va stăpâní egoismul îngust, invidia pismătărétă şi materialismul nemilostiv. Dar' şcóla învăţăturii, cu puţină dragoste şi [illegible] pot să delăture multe din aceste scăderi, pot sě îndulcéscă mult amar, sě uşureze şi aline multe dureri şi suferinţe, pot sě dee direcţiuni sănětóse şi preţióse în cultura socială şi economică, pe lângă cultura intelectuală şi morală, care e chemarea lor în prima linie.

Mult rěu póte fi alungat din sînul nostru, şi mult bine încetăţenit, numai voinţă sě avem.

Aşadar' şcóla va trebuí sě înţelégă necesităţile practice ale vieţii, sě fie pětrunsă de importanţa lor şi sě'şi impună ca devisă împăcarea acestor necesităţi şi armonisarea lor cu idealele culturale şi morale ale poporului. Şcóla este creată de lipsele zilnice ale vieţii, cari prin conlucrarea şcólei sunt mai uşor învinse şi împrăştiate.

In starea care se află azi ţéra şi în mijlocul greutăţilor în cari se sbate generaţiunea actuală, menirea învěţătorimei nóstre e îndoit însemnată. Pe deoparte trebue sě lupte pentru rěspândirea învěţăturii, alegênd şi propunênd mijlóce cari sě ne aducă mai curênd şi mai sigur la ţîntă, ear' pe de alta are de stăruit pentru îndrumarea poporului pe o cale mai bună din celelalte puncte de vedere.

Invěţământul nostru primar nu e prea vechiu, ce e drept, dar' nu e nici atât de nou, în cât sě nu ne pótă da, în chiar transformările prin cari a trecut, destule învěţăminte, alăturea de cele ce ne oferă esperienţele din alte ţěri. Nu ne lipsesc nici ómenii şcólei, cari s'au ocupat de aprópe cu acéstă cestiune de cea mai mare însěmnătate pentru progresul nostru, şi de la cari ne putem inspira.

In special chiămarea învěţătorimei nóstre de a educa nouele generaţiuni, complectând opera naturei şi înlocuind într'un restimp destul de lung pe părinţi, este una din cele mai frumóse şi mai nobile.

Primind tinerele odrasle în tótă frăgezimea lor, datorinţă avem de a înăbuşí viţiurile încă de la ivire, de a sădí virtuţile şi de a desvolta în aceste suflete iubirea binelui şi dispreţul rěului, pregătindu-le pentru viitoriu, potrivit mediului social şi cerinţelor moderne.

Fiind învěţătoriul părintele sufletesc al copiilor, rolul învěţătorimei nóstre în formarea morală întrece, mai cu sémă când e vorba de săteni, pe acela al tatălui şi al mamei. Dacă acestia stăpânesc copiii prin inimă, învěţătoriul îi stăpâneşte şi prin inimă şi prin ştiinţă, care este cârma ce li-se dă pentru a se călăuzí pe marea acestei lumi, plină de atâtea stânci. Avem, afară de aceea, ascendentul de a şti mai bine scopul educaţiunei, care e de a forma finţe tari fisiceşte, naturi honeste, religióse, inteligente şi mai ales caractere firme patriotice.

Ştiinţa e lumina ce trebue ţinută sus înaintea ochilor lor nedeprinşi, cari au atâta trebuinţă de ea. Acésta ţintă e pe cât de frumósă, pe atât de greu de atins. Dar' la ori-ce lucru bun trebuie mult timp, multă muncă şi mai ales sě colaboreze la el toţi factorii chiămaţi.

In casul de faţă, ori-cât de pregătită ar fi învěţătorimea, totuşi are trebuinţă de sprijinul autorităţilor publice, al părinţilor şi tot atât de mult al preoţilor. Biserica a fost cea dintâiu şcólă a neamului nostru; ea a fost scutul şi adăpostul limbei, naţionalităţii, ca şi al dreptei nóstre credinţe, pe care o predică şi o apără. Religia fiind prin esenţă ştiinţa datorinţei, şcóla trebue sě lucreze împreună cu biserica, pentru ca sě întreţină, sě sporéscă moralitatea şi sě înlăture ori-ce disordine.

Evident, principiile şi direcţiunile de cari va fi condusă scóla nóstră, nu pot fi altele de cât acelea pe cari se razěmă şi şcóla tuturor naţiunilor, adecă: *lumina minţii, împodobirea inimei cu virtuţi morale, spiritul naţional, unitatea sufletéscă şi culturală a tuturor Românilor, şi independenţa lor economică.*

Pentru-ca sě pótă învěţătoriul lumina mintea şcolarilor educabili, el însuşi trebue sě fie bine educat. De aceea numai acela care se simte apt întru acésta chiămare sě iee asupra sa acéstă grea sarcină. Tot asemenea greşeşte acel învěţătoriu, care crede că este desěvêrşit în cariera sa dacă posede cunoştinţele câştigate pe băncile şcólei. Din contră, trebue sě cetim şi sě învěţăm necontenit, căci întrě neperfecţiunile omeneşti se numěră şi *uitarea*.

Când învěţătorul desvóltă în elevi spirit naţional prin aceea că li-a inspirat dragoste şi respect faţă de limba şi legea românéscă, face un pas spre unitatea sufletéscă a neamului, pentru că ea se întemeiază tocmai pe lege şi limbă. Unitatea sufletéscă şi culturală este cel mai preţios *tesaur* ce il póte avé un popor, este cimentul care légă strîns şi uneşte într'un singur mănunchiu pe toţi acei indivizi, cari au o limbă, o origine, datini, moravuri, istorie comună. Insě de acest tesaur, care este totodată şi garanţa cea mai sigură a viitoriului nostru, numai atunci ne vom puté bucura, când Românii din tóte unghiurile vor cugeta şi vor simţí *una*, vor fi cuprinşi de aceleaşi idealuri, când vom ţiné la limba şi literatura nóstră, părăiaşele culturale ce au curs şi curg în diferitele ţinuturi româneşti nisuindu-ne a le conduce într'un singur rîu puternic, care impunětor şi măiestos sě curgă în alvia viitoriului nostru românesc.

Având cunoştinţă de ceea-ce suntem, simţindu-ne Romanii mult mai [illegible] de cât coborîtori ai Romanilor . . . voim în cea mai strînsă legătură cu tot ceea-ce a fost sănětos în trecut sě clădim *cu mijlóce româneşti civilisaţia românéscă pentru toţi Românii.*

Acestea sě ne fie devisa şi cu aceste gânduri sě începem noul an şcolar.

Nicolae Hamsea
învěţător român ort.

Revistă esternă

Turburări mari în Bacu. In hotarul oraşelor Bacu, Ballahani, Sabunci şi Romani au ars până la secare tóte isvórele de păcură (petrol), rěmânênd în urma acestei catastrófe sute şi mii de lucrători fără nici un mijloc de câştig pentru traiu. Desperaţi de miserie, s'au dat apoi la escese grave, dând foc mai multor edificii publice şi jefuind prăvăliile şi casele comercianţilor. In acelaşi timp armenii şi tatarii se bat şi se omóră pe puteri, fără sě se pótă face ordine, fiind-că guvernatorul din Bacu nu are la disposiţie trupe militare, ear' poliţia e cu mult mai neputincíósă de cât sě pótă înfrêna atâta mulţime de om. Deosebi în Bacu e adevěrată anarchie.

*

Revoluţie în Japonia. Poporul japonez, care în schimb pentru enormele jertfe de sânge şi avere, date cu uimitoriu patriotism pentru purtarea rěsboiului, aştepta de la încheerea păcii câştiguri cu mult mai considerabile de cum sunt cele stipulate în condiţiunile de pace, — s'a revoltat contra guvernului deja la prima veste despre încheerea păcii.

Deosebi poporaţiunea din *Tokio* e fórte înverşunată.

In masse uriaşe a percurs Mercuri stradele oraşului, demonstrând contra păcii, ear' séra a dat foc palatului ministeriului de interne şi l'a demolat de tot, a dat foc şi a demolat aprópe 20 de staţiuni poliţieneşti, a-ce biserici şi o şcólă de propagandă rom. cat. Impěratul a chiămat la arme încă în cursul nopţii garda naţională, care împreună cu poliţia tótă nóptea a susţinut cu revoltaţii adevěrate bătălii, căzênd mulţi morţi şi şi mai mulţi răniţi.

Joi turburările s'au început de nou, aşa că împěratul s'a vězut silit să decreteze pentru capitală *starea de asediu.*

NOUTĂŢI

De la curte. Maiestatea Sa Impěratul şi Regele Francisc Iosif I a sosit Sâmbătă séra la Viena, venind de la manevrele cele mari de tómnă, ţinute în Boemia.

*

Ministrul Vörös în Sibiiu. Ziariul magiar din loc „Nagyszebeni Ujság", scrie că ministrul de comerciu şi comunicaţiune, dl *Vörös Laszlo*, va veni zilele acestea la Sibiiu.

*

[illegible] I. P. S. S. Metropolitul-Primat al României, *Gheorgian*, care se află la Kissingen, şi-a anunţat sosirea acasă, la Bucureşti, în cursul sěptěmânii acesteia.

*

Archiepiscop rom. catolic la Bucureşti, a fost numit din partea Papei *Raimund Nachamer*, din ordul Benedictinilor.

*

Baron nou. Fostul secretariu de stat în ministeriul de honvezi, *Gromon Dezső*, acum pensionat, a fost ridicat din partea Maiestăţii Sale la rangul de *baron.*

*

La pensie. Un ziar mare din Germania primeşte informaţia, că şeful statului major al armatei austro-ungare, dl *Beck*, va fi trecut în curênd la pensie, la cererea proprie. Ziarele magiare dau ştirea cu mare bucurie, fiind-că cercurile politice magiare cred că *Beck* este cel mai mare contrar al introducerei limbei magiare ca limbă de comandă la trupele recrutate din Ungaria.

*

FOIŞÓRĂ

Douě cărţi vechi din veacul XVII.

De L. Popovici, preot în Gelmar.

(Urmare).

A Typografului
Cătră cei ce să vor
Intâmplà Aceti Bucurie.

Cinstiţilor, şi întru Hs iubiţilor cetitori, celor sfntiţi preoţi, şi celor mireani câţi văveţi întâmplà aceti pre această dmnezăiască Carte. Dela unul atot ţiitoriul Dmnezău carele iaste în trei obrsze proslăvit, (cel ce ajutat după început de am ajuns şi să Milă, pace, sănătate, viiaţă cu de împodobită, îl rugăm săvă dă-

iarăş cu cucerie ne rugăm a găsi nescari greşale, u acesta al nostru. Căci precum în izvodul cel schimbat, au faţa u am mai scăzut, coteală ca aceea să facem strămutare în potriva sfntei scripturi, au în *) rânduiala dogmelor ce ţine şi porunceaşte Pravoslavnica Besearecă a Răsăritului, au arătândune mai iscusiţi în ştiinţă de cât cei ce din tăi au tocmit izvodul cărţii aceştiia, sănufie, ce mai vârtos unde am mai adaos câte ceva, am socotit mai spre întărire. Căci că întâi pre unde au şi avut Mărturii din sfnta scriptură, nau fost însemnate înce loc, şi în câte capete şi stihuri. Care lucru era foarte cu nevoe spuitorilor de Cazanii, şi mai şi ascultătorilor, asemănânduse ca şi când ar spune oare cine unui om strein vrun drum, şi să fie închis întro casă sănu vază cu ochi încătrol îndireptează: şi eşind de acolea să naibă nice un folos.

Deci pentru aceasta vă rugăm ştiindune că nuvom fi scăpat nice noi de acea firească obicină, ori ce lunecare, au lipsă aţ găsi, au în cuvinte, au în orthografie, au în gândul sîntei scripturi, au în slove. (Pentru că şi Typariul au fost foarte vechiu, şi tocit la acesta lucru) cu blândeaţe ne smerim să îndireptaţi nepuindune în ponos, Ca să vă arătaţi săvârşitori cuvântului aceluia ce ne porunceaşte Domnul Hs în sfnta evglie săne rugăm depururea zicând. Şi iartă noao greşalele noastre, cum şi noi ertăm greşiţilor noştri a căruia milă şi dar rugăm să fie cu noi cu toţi Amin.

Tot cel mic şi plecat de bine voitoriu
Mihai Iştvanovici Typograful
Tu ex Uggrovlahia.

Pe fóia din urmă:

„Tipăritusau această dumnezăiască Carte în sfnta Metropolie în Belgrad Hramul sfntei Troiţă. Şi sau început în luna iui Martie la întâia zi. Anul Domnului 1699. Şi sau săvârşit în luna lui Dekemvrie în 20 de zile, iară întru acestaş an".

La sfârşit de tot:

„Ince chip cerbul doreaşte de isvorul cel reace,
Şi streinul de moşieş când aiurea petreace.
Şi ca cel cel de furtună pre mare pressupărat:
Şi să roagă de pururea să vază pământ uscat.
Asemenea Typograful pentra Cărţii sfârşire,
Lui Dmnezău dă laudă, cântare, mulţămire".

III.

Asemănarea întrě aceste douě cărţi e evidentă. — După-cum s'a arătat mai sus, manuscriptul de cazanii exista deja la 1701, doi ani după tipărirea „Kyriakodromion"-ului. E de presupus cu oare-care siguranţă, că manuscriptul exista chiar înainte de tipărirea Kyriakodromionului, ca un exemplar din „izvodul cel vechiu" după care a tipărit Iştvanovici, a putut sě fie exemplarul complet al cazaniilor în manuscris, ce se va fi aflat la biserica metropoliei Bělgradului. Astfel de cazanii scrise cu mâna vor fi fost şi pe la bisericele săteşti mai avute, şi cum tóte cazaniile de peste an formau un volum prea mare, mulţi copiatori le vor fi împărţit în douě: în o parte cazaniile ce cad în timpul Triodului şi Pentecostariului, în altă parte cazaniile din celelalte Dumineci şi de la praznice. Acest caz este şi cu manuscriptul nostru, care forma al doilea volum al cazaniilor de preste tot anul.

Comparând textul manuscriptului cu textul din „Kyriakodromion"ul de la 1699, numai decât aflăm unde a „schimbat" Iştvanovici „faţa cuvântului, au a vremii" precum şi indicarea locurilor citate din sf. scriptură. Afară de micile schimbări ale tipografului, întreg textul manuscriptului consună perfect cu cel din „Kyriakodromion" cu deosebirea numai, că în „Kyriakodromion" se află şi cazaniile Duminecilor Triodului şi Pentecostariului, aşadară şi partea primă a cazaniilor — manuscript.

---

*) Cuvêntul „în" e la sfêrşitul rêndului; în afară de rênd, întrě cele douě linii ce mărginesc textul, e tipărit imediat „aleanul"

Alegere. Duminecă în 21 August st. n. s'a făcut alegerea de capelan în parochia Hărman tractul Brașov, condusă de protopresbiterul tractual domnul *Vasilie Voina*, intrunind totalitatea voturilor candidatul Dumitru [illegible]ecian, absolvent de teologie al seminariului nostru archidiecesan.

*

Candidatul Bocșei, în Banat, pentru deputație, este dl ministru de interne *Kristoffy*, care Sâmbătă s'a presentat în cerc și și-a ținut vorbirea de program. A vorbit despre *sufragiul universal*, ca singurul mijloc prin care se póte pune politica țerii pe basele adevăratelor interese ale poporului. Era vorba să-și pună și un Român naționalist candidatura, dar' până în momentul scrierii acestor șire nu avem știre, că acésta dorință generală s'ar fi împlinit. Prin urmare dl Kristoffy va fi ales.

*

Teatru unguresc în Sibiiu. Representațiile de până acuma date din partea societății teatrale magiare în teatrul orășenesc din Sibiiu, au avut succes bun. Personalul lui director *Heves* e bine ales, are cântărețe și cântăreți de valóre, și un personal dramatic conștiențios. Representațiunile sunt destul de bine cercetate în raport cu publicul magiar din loc.

*

Nu vindeți eftin merele. Cei cari au grădini de pomi și au avut, ori prevĕd că vor avé recoltă bună, deosebi în mere de soiu, vor lucra în interesul lor propriu dacă nu se vor lăsa prea ieftini la têrg, când li-se dă prilej sĕ vêndă mere. O pildă bună ne dau pomicultorii din ținuturile Meseșului (pe la Sălagiu), cari rîvnind sĕ capete bani îndată, s'au dat la têrg cu un comerciat din Zelau și și-au vêndut merele cu 4 *coróne* hecto. In sĕptĕmâna trecută au fost apoi pe acolo agenți de ai firmelor din străinătate și îmbiiau 18 *coróne* pe hecto. Comerciantul din Zelau a făcut têrg bun, ear' țeranii au rĕmas păgubiți cu câte 14 cor. la hecto.

*

Portretul Drului D. P. Barcianu. Pentru procurarea chipului în oleu al mult regretatului Dr. D. P. Barcianu pentru localul „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“ au mai dăruit: Vasile Mexa, paroch (Gârbova-sup.), Vasile Dobrescu, inv. (Rode), Ioan Toma, paroch (Doboli-superiori), George Hamsea, paroch (Brețcu) și Constantin Pro[illegible], paroch (Rĕșnov), fie-care câte 1 corónă.

*

Fabrică pentru făina de cartofi. In [illegible] (în Ungaria) se înființéză cu cheltueli de 150.000 de coróne o fabrică pentru făină de cartofi. Lucrările de clădire se vor termina încă în anul acesta.

*

Primejdia colerei. Pe teritoriul inficiat din Germania casurile de coleră în zilele din urmă s'au sporit, dar' luând în considerare că pe teritorii noue bóla nu a trecut, cum și că din Galiția nu s'au mai vestit alte îmbolnăviri, de cât cele despre cari [illegible] amintire, — se póte spera, că disposițiile luate pentru localisarea bólei vor da resultat bun și că în curênd va fi delăturată primejdia.

Totuși, pentru prevenirea primejdiei, ministrul ung. de interne a dat deja ordin tuturor autorităților municipale, ca sĕ pună în lucrare tóte mĕsurile de apĕrare prevĕzute în lege, ear' în comitate de la granița Galiției a trimis cinci esperți spre a controla disposițiile de carantină.

*

Tipariul „Kyriakodromion“ului e slab, cum însuș tipograful recunóște, că tiparul „a fost foarte vechiu și tocit“. Se vede că el a adus cu sine din „Ungrovlahia“ tiparul, de care acolo se puteau lipsi, dar' care aici — în lipsa altuia — putea fi destul de bun.

De sine înțeles, ambele cărți despre cari e vorba, sunt scrise resp. tipărite cu cirile. Nici în ele nu lipsește blagoslovitul *ă*-mut ([illegible]), predecesorul lui *u*-mut de pie memorie. Dar acel *ă*-mut în manuscript nu e întrebuințat numai la sfârșitul cuvintelor, ci și la mijlocul lor, s. e. pen*ă*tru=pentru, neputin*ă*țele=neputințele săn*ă*t*ă*=sănt=sunt etc.

Pentru a puté face ori-cine o mică comparație între cele două texte, reproduc introducerea, evangelia și începutul unei cazanii la întâmplare, în texte paralele. Observ, că la transscriere am omis pe *ă*-mut, ea imposibil de transscris și de tipărit cu literele nóstre.

(Va urma).

Vorbe înțelepte.

Trebuința cea mai mică a omului este bogăția, trebuința cea mai mare — înțelepciunea.

Himen. Victoria *Dogariu* și Dimitrie *Grecean*, candidat de preot, logodiți.

*

Incendiu mare în Turcia. Mercuri nóptea spre Joi un foc urias a mistuit în *Adrianopol* 1350 de case, 300 prăvălii, 13 biserici, 3 claustre, catedrala rom. cat., și edificiul consulatului rusesc. Mulțime de locuitori, atât indigeni, cât și străini au rĕmas în cea mai mare miserie. Se zice că focul a fost pus anume.

*

Ómenii bolnavi folosesc cu succes uimitor la bólele cele mai diferite crucea duplă electro-magnetică R. B. nr. 86967, care pentru aceea merită atențiunea lumii întregi. Durerile de cap, de inimă, de stomac cât de deosebite, cursul neregulat al sângelui, ferbințala creerului și chinuitorul reumatism, pe tóte le vindecă acest aparat de minune. Pentru dovedirea lucrului acestuia mĕ provoc numai la una dintrĕ sutele de scrisori de mulțămită ce îmi vin, cari îmi vestesc cu bucurie însĕnătoșarea mai multor bolnavi:

Crucea duplă electro-magnetică, pe care dta ai binevoit a mi-o da, o port și acum. Mĕ simt mai în putere, sgârciurile la inimă au slăbit într'atâta, încât — după cum spun cei din jurul meu, — atunci când vine în clipa aceea si trece, fără ca sĕ simt și sĕ știu, că a fost sgârciu la inimă. Domnul Geza Boldog, care de 40 de ani e epileptic (bólă rea), acum se simte mai bine și la el vin tot mai rar sgârciurile. Dl Steinbü[illegible]el a purtat crucea numai 10 zile și nu mai simte nici o durere, e vioiu și dórme bine. In sfîrșit dl Stefani, care în bătrânețea sa sufere atât de mult de reumatism, încă se simte mai bine, nu mai are dureri. Budapesta cu deosebită stimă Iosif Khoó[illegible], preot.

Inventatorul și fabricantul acestui aparat bunecuvîntat, Albert Müller, Budapesta V., Vadász utcsa 42/V.

PARTEA LITERARĂ.

Monografia comunei Galați (lângă Făgăraș).

(Compusă de Nicolae Aron, paroch gr. or.)

Circularul consistorial dto 4 Martie 1903 nr. 2142 Bis. în punctul 10 însărcinéză preoții, ca cu începutul anului 1904 în fie-care parochie sĕ introducă așa numita „*Condică*“, în care mai întâin are sĕ se facă istoricul parochiei, pe basa documentelor, [illegible] de an sĕ se înducă momentele mai de însemnătate.

Scriu deci și eu acest istoric al comunei mele Galați, împărțind materialul în trei părți: *A. despre biserică, B. despre școlă, C. despre comuna politică.*

A. Despre biserică.

Periodul I. (1469—1668).

Istoricul Clain spune, că în „*Galați lângă Olt*“ la 1469 a fost reședință de episcop subaltern metropoliei de Alba-Iulia, numele episcopului *Macarie.*

Drept aceea și eu încep istoricul *parochiei gr. or. Galați lângă Olt* cu anul 1469, și îl continuu până la 1668, când Mihail Apafi, principele Transilvaniei, decretéză de nobil pe „*Honorabilis Ioannis Popa Pastoris Ecclesiae Valacicae possessionis Galacz*“.

Ori-cât m'am silit a afla urme despre episcopul Galațului *Macarie* și despre alui reședință, ceva positiv n'am putut descoperí.

Se dă cu socotéla, că locul așa numit „*la mănăstire*“ situat după crucea din délul Galațului, sĕ fi fost reședința episcopului. In dosul délului se estinde „*poiana mănăstirei*“, unde vara se întinde ca un covor verde iarba pe poiana óre-când cultivată de călugării mănăstirei. Pe teritoriul unde a fost mănăstirea, ómenii bătrâni spun, că s'au vĕzut și ruine, cari astăzi însĕ nu se mai vĕd; ba chiar o *biserică de lemn* ar fi esistat, pe care credincioșii comunei vecine Boholț au strămutat'o la ei, folosind'o mult timp.

Versiunea unor istorici, că a putut sĕ fie numai reședința de vară a episcopului din Făgăraș aci în Galați, care căutând liniștea petrecea une-ori la acéstă mănăstire din Galați, situată pe atunci în mijlocul codrilor, nu se póte documenta, deóre-ce episcopia Făgărașului a esistat cu 220 ani mai târziu decât episcopia Galațului — (episcopia Galațului a esistat la 1469, a Făgărașului numai la 1689, vezi „Metropolia Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania“, de Dr. Ilarion Pușcariu).

Tradițiunea însĕ ne vine în ajutoriu și aduce presupuse urme despre esistența episcopiei Galațului.

Antecesorul meu parochul Iosif Pop, precum și alți fruntași parochieni ai comunei Galați au povestit, că după-cum au auzit și ei din bĕtrâni, comuna Galați mai înainte cu 400—500 ani era formată din peste 400 familii și că pe timpul acela Făgărașul era cu mult mai mic decât Galațul. Prin năvălirea popórĕlor vrășmașe și prin bóla ciumei, colerei și fómetei, populațiunea Galațului s'a împuținat, rĕmânênd la urmă numai trei familii, din cari satul s'a format de nou, ba neavênd cine sĕ lucre pămêntul, au venit aci ómeni din alte părți, precum Câmpeanul din Câmpie etc. așa, că pe încetul Galațul s'a înciripat earăși la 100—200 familii.

Imprejurarea acésta dă de cugetat, că a putut fi reședință de episcop într'un sat așa mare și că episcopul Macarie în Galați numai, nu și în Făgăraș a locuit, deóre-ce Făgărașul era mai mic și Galațul avea și o mănăstire.

In jurul Galațului, în comunități chiar vechi creștinești, precum e Cincul-mare și Sighișóra, copiii jócă un „*joc cepilăresc*“, care pare a fi de însemnătate pentru episcopia Galațului.

Mai ales copilele jócă acest joc, după cum îmi comunică învĕțătoriul Ioan Berescu din Făgăraș, care este de naștere din Cincul-mare, și a fost învĕțătoriu mai înainte vreme și în Sighișóra. Jocul e următoriul:

Una dintrĕ copile voiește a pregăti din frămêntătură de pămênt (tină) coconețe (plăcinte), și venind cere sîta cea désă de la alta, zicêndu-i: *bună diminéța vecină! Ce mai faci? Fac vr'onețe că vine popa din Galați!* — rĕspunde a doua, ear' a treia, stând ascunsă la spatele acesteia, când cea dintâi pune mâna pe poliță (umĕr) se iee sita, a doua o sgârie, — și astfel fug tóte trei, sĕ se prindă una pe alta.

Popa din Galați a fost pe semne un popă mare, un popă vrednic de cinste, vrednic de a i-se pregăti coconețe (plăcinte). A fost un episcop, care făcend visitațiuni canonice în cercul sĕu, credincioșii îl primeau cu bucurie, cu mâncări alese, de unde a rĕmas ca reminiscență „jocul copiilor“ din neam în neam.

Acéstă împrejurare încă pare a fi o urmă despre esistența unei episcopii de Galați lângă Olt.

Alte dovezi despre biserică în comuna Galați (lângă Făgăraș) în periodul anilor 1469—1668, n'am descoperit.

Numai prin săparea teritoriului unde a fost mănăstirea s'ar puté descoperí ceva urme din cei 200 ani — de la episcopul Macarie (1469) până la Ioan Popa (1668), — unde póte s'ar găsí pietrii cu inscripții, monumente la mormintele călugărilor, și alte lucruri de însemnătate istorică.

Periodul II. (1668—1700).

Mihail Apafi, principele Transilvaniei, la 14 Martie 1668, considerând fidelitatea și credința parochului eclesiei române din Galați *Ioan Popa*, îl decretéză pe acesta și pe fiii sĕi și fiii fiilor sĕi de „*nobili*“, avênd a se bucura de tóte drepturile împreunate cu acest titlu.

Documentul scris pe pergament în limba latină se găsește și astăzi la descendentul familiar Ioan Pop, care m'a lăsat a-l decopia întreg în „*Condica parochială*“, și din care am descoperit doi preoți: *Ioan Popa senior* (1668—1688) și *Ioan Popa junior* (1688—1700).

Consultând „Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania, studiu istoric de Dr. Ilarion Pușcariu“, din carea se vede că în periodul acesta metropoliți la Alba-Iulia erau: *Sava Brancoviciu* (1661—1680), *Iosif Budai* (1680--1682) și *Varlaam II* (1687—1690), resultă, că cel dintâiu paroch *Ioan Popa senior* (1668—1688) a fost chirotonit de *Sava*, și al doilea paroch *Ioan Popa junior* (1688—1700) a fost chirotonit de *Varlaam.*

Mĕ simt fericit, că am putut descoperi doi preoți ai acestei parochii înainte de unație.

Periodul acesta îl numesc cu falǎ: *periodul de aur*, când biserica română era una, și în acest priod, iată doi preoți cari au funcționat aici în Galați lângă Olt, unde odinióră a avut reședința și un episcop.

Despre activitatea acestor doi preoți n'am putut afla nimic. Tot ce pot întărí despre ei, atât pe basa documentului din care i-am scos, cât și pe basa tradițiunei, este: că au fost cu credință către patrie, înțelepți și viteji. Feciorii parochului Ioan Popa senior, ca soldați, s'au distins prin bravură, și Mihail Apafi, considerând acésta, familia lor a decretat'o de nobilă.

(Va urma.)

Din public.*)

Mulțămită publică.

Biserica nóstră din Șoimușul-român în anul acesta a împlinit 100 de ani de când a fost zidită, cu ajutoriul familiei nobile Petru Vaida din comuna vecină Zagor. Bisericuța cea vechiă de lemn de mai 'nainte, a ars în anul 1802, aprópe cu întrégă comună. Nobila familie Vaida-Voivod, care în timpuri grele s'a refugiat din România în Ungaria și s'a așezat în Sósmező-Glod purtând și predicatul „*de Sósmező*“ și al cărei membru Petru Vaida pe la anul 1765 s'a așezat în comuna vecină Zagor, cerceta cu adevĕrată rîvnă creștinéscă biserica din Șoimușul-român, și vĕzênd miseria ce apăsa poporul în urma incendiului care a devastat comuna, a zidit în locul bisericuței celei de lemn o biserică frumósă de cărămidă, care în anul 1805 a fost sfințită, aflându-și de atunci și până acum mulți creștini mângăere și întărire sufletéscă întrînsa.

Din familia Vaida mai esistă astăzi doi membri, ca strănepoți ai lui Petru Vaida, anume dl Iosif Vaida în Sinaia și dșóra Mimi Vaida în Brașov.

Din incidentul împlinirii unui secol de la zidirea bisericei, comitetul parochial a decis a reînoí biserica spre a puté fi sfințită din nou în anul acesta.

La împlinirea acestei dorințe a poporului a ajutat dl Iosif Vaida, dăruind în scopul reparării bisericei 100 coróne, afară de acésta a mai procurat o cădelniță frumósă de argint în valóre de 124 cor. și 2 icóne frumóse în valóre de 100 cor. Dl Vaida ni-a dat un viu esemplu despre modul cum se cuvine a ține la amintirea părinților. Priméscă deci și pe calea acésta în numele poporului espresia celor mai adânc simțite mulțămite.

Au mai contribuit și următorii creștini cu ajutoriul lor material:

1. Teodor Onișca a procurat o cruce nouă pe turnul bisericei în preț de 50 cor.

2. Alexă Voilean și Andronic Buda au procurat o cruce pe altariul bisericei în preț de 8 cor.

3. George Șandor, Petru Siderias, George Șandor (Irimie), Dumitru Buda, Simion Suciu și Teodor Pop au procurat 30 ferdele de var.

4. Ioan Pop a dăruit 10 cor. 5. Constantin Afat 10 cor. 6. Isailă Sideriaș 2 cor. 7. Ioan Pop 2 cor. 8. George Buda 1 cor. și 9 Aron Buda 1 cor.

Astfel cu puteri unite în 20 Iulie a. c. în ziua Sftului proroc Ilie ne am învrednicit a sĕrba iubileul de un secol de la esistența bisericei nóstre, fiind atunci sfințită prin dl asesor consistorial *Mateiu Voilean*, asistat de dl protopop tractual Nicolae *Todoran* și 6 preoți. Serviciul divin condus de dl asesor ca fiiu al comunei și cu deosebire predica a mișcat adânc inimile credinciolor și ziua aceea se va pomení la noi și în comunele vecine încă multă vreme.

Priméscă dl asesor și pe calea acésta în numele comitetului parochial mulțămitele nóstre pentru dragostea arătată față de comuna nóstră.

Preste cei-ce au contribuit cu ajutoriul lor material, Dumnezeu sĕ-și reverse binecuvêntarea sa cerésca.

Șoimușul-român, la 24 Aug. 1905.

Ilie Ioanoviciu
paroch gr. or.

Cărți și reviste.

„Calindariul“ archidiecesan, pe anul 1906, a apărut în tipografia archidiecesană, cu obicinuitul șematism al bisericei ortodoxe-orientale române din Ungaria și Transilvania și cu un bogat cuprins literar, asupra căruia vom reveni.

Posta redacției.

Dlui N. M. în M. S. George. Am comunicat administrației plânsórea că primiți fóia neregulat. De corespondența ce ziceți că ne ați trimis, nu ne aducem aminte sĕ o fi primit.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește rĕspunderea.

Nr. 248 1905 [223] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **învĕțătoriu** de la școla poporală confesională gr. or. română din parohia **Inĕu** prin acésta se escrie concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu de 600 cor., dintrĕ cari 150 cor. din repartiție de pe popor și 450 cor. din ajutoriul de stat; cuartir, grădină de legumi și lemne de încălzit.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și așterne rugările instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Deș în terminul deschis, a'și formula pretensiunile cu privire la cuincuenal și a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a'și arăta desteritatea în cântările bisericești.

Deș, 22 August, 1905.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. „Solnoc“ în conțelegere cu comitetul parohial.

Teodor Hermann
protopresbiter, ca adm.

Nr. 270 1905. [224] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕțători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Zarandului, se escrie concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Buceș**, salariu anual 600 coróne, din repartiție 500 cor., ear' 100 cor. din venitul cantoral, cuartir liber în edificiul școlei, folosința grădinii de legumi și lemnele de lipsă pentru încălzit.
2. **Curechiu**, salariu anual 600 cor., 400 cor. din repartiție, ear' 200 cor. din fondul bisericesc-școlar, cuartir liber în edificiul școlei, folosința grădinei școlare și lemnele de lipsă pentru încălzit.
3. **Ribicióra-de-jos** și **-sus**, post ambulant, salariu anual 600 cor. din repartiție, cuartir liber în edificiul școlei, folosința grădinei de legumi și lemnele de lipsă pentru încălzit.
4. **Săliște-Trestie,** post ambulant, salariu anual 600 cor. din repartiție, cuartir liber în edificiul școlei, folosirea grădinei de legumi și lemnele de lipsă pentru încălzit.
5. **Săsuri,** salariu anual 600 cor. din repartiție, cuartir liber în edificiul școlei, folosința grădinei de legumi și lemnele de lipsă pentru încălzit.

Reflectanții la vre-unul din aceste posturi vor avé a se presenta în comună în zi de Duminecă ori sĕrbătóre spre a'și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Cel instituit va avé sĕ țină școla de repetiție și sĕ cânte în Dumineci și sĕrbători cu elevii la sfânta liturgie.

Cuincuenalele se vor computa numai după anii de serviciu în comuna respectivă.

Petenții au sĕ aștérnă în terminul deschis cererile instruate conform normelor în vigóre.

Cei cu pracsă au sĕ alăture documente despre praxa, serviciul, neîntrerupt eventual că din ce motiv au întrerupt pracsa.

Brad, la 23 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 671 1905 [219] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕțători** din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Orăștie, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Balșa,** cu salariu de 600 cor. din repartiție, cuartir liber în edificiul școlei cu grădină și lemne de foc.
2. **Mada,** cu salariu de 600 cor. care se va acoperí din suma de 300 cor. repartițiată pe popor și 300 cor. ajutor cerut de la stat cu cuartir liber în edificiul școlar și lemnele de foc necesare.
3. **Poiana,** cu salariu de 600 cor., cuartir în edificiul școlar și 40 cor. bani pentru lemne de foc; grădină. — La acoperirea salariului contribue comunele: Poiana, Techerĕu și Valea-Epei după numĕrul sufletelor susțiind tóte trei împreună o școlă comună.

Cuincuenalele se vor computa numai de la instituirea definitivă a resp. învĕțătoriu.

Concurenții au sĕ 'și subștérnă rugările instruite conform normelor din vigóre în terminul de sus subsemnatului oficiu protopresbiteral și a se presenta înainte de alegere poporului în biserică pentru a'și arăta desteritatea în tipic și cântări.

Invĕțătorii instituiți în posturile mai sus indicate sunt datori a cânta Dumineca și sĕrbătórea cu copíii în biserică și a cultiva și grădina de pomărit.

Orăștie, 22 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Orăștie în conțelegere cu scaunele școlare.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 269 1905. [205] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroh** din parohia **Caraciu**, protopresbiteratul Zarand, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Petenții au a'și așterne rugările lor instruate în sensul normelor din vigóre, în terminul deschis la oficiul protopresbiteral, a vênd a se presenta cu 8 zile înainte de alegere în vre o Duminecă ori altă sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective a cuvênta și celebra.

Brad, la 3 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 71 1905 P. [221] 1—2

Publicare de licitațiune.

Edificarea locuințelor învĕțătorești, în curtea școlei gr. or. române din **Brad**, se dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende, ce se va ținé *Joi în 1/14 Septembre 1905* la 3 ore p. m. în sala I. de învĕțămênt.

Prețul strigării e de 7303·53 cor.

Licitanții au a depune vadiu de 10% de la prețul strigării.

In anul acesta are sĕ fie ridicat zidul și așezat sub acoperiș, tinciuitul și celelalte lucrări au sĕ fie terminate numai în anul viitor.

Condițiunile detailate dimpreună cu planul și preliminariul de spese se pot vedé la subsemnatul president.

Brad, la 22 August 1905.

Biroul comitetului parohial:

V. Dămian president. **Pavel Lazar** notariu.

Nr. 669 1905. [220] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroh** în comuna bisericéscă **Poiana,** tractul Orăștie, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții 'și vor substerne petițiunile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu, în terminul deschis și se vor presenta în vre o Duminecă ori sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor spre a cânta respective a celebra și cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Orăștie în conțelegere cu comitetul parohial.

Orăștie, 21 August 1905.

Vasile Domșa
protopresbiter.

In „**Biblioteca băncilor române**“ a apărut

Băncile române
din Transilvania și Ungaria

de **Constantin Popp,** funcționariu la centrala „Albinei“, Sibiiu. — Se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu cu prețul de 50 fileri.

Preț redus!

Țara nóstră, *descrierea părțitor Ardealului spre mézăzi și Valea Murĕșului*, de Silvestru Moldovan, se vinde cu prețul redus de **1 cor.** (în loc 2 cor.), plus porto 20 fil., la *Librăria arhidiecesană din Sibiiu* (Nagyszeben).

Cel mai bun material de acoperit al timpului de față.

ETERNIT
SCHIEFER

Centrala pentru Ungaria:
FABRICELE ETERNIT LUDOVIC HATSCHEK
BUDAPESTA, VI., ANDRASSY-ÚT 33. [99] 7—8

P. T.

Am onórea a recomanda onoratului public pentru sesonul de tómnă și de earnă

Atelierul de croitorie
Sibiiu, strada poplăcii 21
— peste cale de Tipografia arhidiecesană —

în care confecționez pe lângă un serviciu solid și prompt și pe lângă prețuri moderate tot feliul de **haine bărbătești,** ca: **paltóne, pardesiuri, rocuri de salon, fracuri, jachete,** etc., după cea mai nouă modă; asemenea confecționez tot feliul de

* **uniforme,** cum și **reverenzi** și **ornate bisericești** *

In cas de urgență reverenzile le confecționez în 24 ore.

Rugând onoratul public a mĕ onora cu prețiósele sale comande, semnez

cu tótă stima
Ioan Părău, croitoriu.

LIBRĂRIA EDITÓRE H. ZEIDNER
Fondată 1867 Brașov (Brassó). **Fondată 1867**

Cele mai bune cărți pentru școlele poporale

cari sunt rĕspândite în mai multe ediții, și cu cari s'au obținut în tot locul cele mai bune resultate în învĕțămênt

sunt următórele:

Tóte cărțile de școlă sunt aprobate de Inaltul Minister sau de Preavenerabilele consistóre.

	Cor.
Alexandru St. C., I-a carte a copíilor sau **Abcdarul ilustrat,** legat	—·40
Dogariu D., **Abcdar nou ilustrat** pentru școlele primare de ambele sexe. Partea I, legată	—·30
— Partea II, legată	—·36
Zaharia G., **Carte de cetire ilustrată** pentru școlele primare. Partea I legată	—·48
— Partea II, legată	—·56
Alexandru St. C., **Cartea copiilor ilustrată** pentru cl. II primară, legată 1 cor., broșată	—·80
Dogariu D. și N. Pilția, **Carte de cetire** pentru anii din urmă ale școlelor poporale și de repetițiune, legată 1·30, broș.	1·—
Koos Fr. și Vasile Goldiș, **Abcdar** și întâia carte pentru deprinderea *limbei magiare* în școlele pop. Ed. V, leg.	—·40
— **A doua carte** pentru deprinderea limbei *magiare.* Ediția II, leg.	—·50
Dorca I, **Manual de limba germână** pentru școlele poporale, leg.	—·60
Lutz F. E., **Aritmetica** pentru școlele poporale, cu mai multe ilustrații. Partea I, pentru anul 1—2, broș.	—·40
— — Partea II. Numerii de la 1—1000, broș.	—·70
— — Partea III. Fracțiunile comune și decimale, practica italiană, etc., broș.	1·—
— — Partea IV. Raporturi, proporțiuni, regule de 3 simplă și compusă, etc., broș.	1·80
Dogariu D. și I Dariu, **Aritmetica practică** cu numerii de la 1—1000 pentru începĕtorii din anul III, broș.	—·40

	Cor.
— Cele patru operațiuni fundamentale cu numeri întregi, broș.	—·60
Dariu I., **Aritmetica** pentru anii din urmă ai școlei primare, broș.	—·90
Pop Dr. Nic., Vasile Goldiș, **Geografia Ungariei** și elemente din geografia generală pentru școlele pop. Ediția IX cu harta Ungariei colorată, broș.	— 60
„ „ „ „ în negru, broș.	— 50
Pop Dr. Nic., și N. Pilția, **Istoria Ungariei** și elemente din istoria generală pentru școlele poporale. Ediția X, cu multe ilustrațiuni, broș.	—·40
Dariu I, **Istoria patriei** și elemente din istoria universală, tractată după metodul biografiei. Ediția V, broșurată	—·50
Moldovan S., **Istoria Ungariei** în legătură cu istoria universală, pentru școlele poporale, broș.	— 40
Goldiș Vasile, profesor gimn. în pens., **Elemente din constituția patriei** sau drepturile și datorințele cetățenești pentru școlele pop. Ediția II, 1906, leg.	—·40
Făgărășan D, profesor, **Fisica** pentru școlele poporale cu multe ilustrațiuni, broș.	—·60
Dariu I, **Elemente de fisică** pentru școlele poporale. Ediția II, leg.	—·60
Moian G, **Economia câmpului și grădinăritul**, broș.	—.50
Stoicovici N., **Elemente de musică vocală** pentru școlele poporale, broș.	—·50
— **Colecțiune de cântece** și cântări bisericești pe note, pentru școlele poporale. Partea I, broș.	—·50

La cerere se trimit catalóge gratis și franco!
Exemplare de probă, dacă esistă în intențiunea seriósă de a le introduce în școlă, se dau gratis.

Invĕțători, librari și vînzĕtori primesc rabat.

[217] 3—5 Tóte aceste cărți se pot procura și dela **Librăria arhidiecesană din Sibiiu.**

Redactor responsabil Teodor V. Pacățian. Editura și tiparul Tipografiei arhidiecesane.

Nr. 94 Sibiiu, Joi 1/14 Septembre 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Crisa.

Sibiiu, 13 Septembre n.

Audienţa pe care a avut'o ministrul president, baronul Fejérváry, Duminecă la Viena, nu a dat resultatul aşteptat. Coróna nu s'a pronunţat asupra propunerilor făcute din partea guvernului unguresc, ci şi-a reservat dreptul de a mai medita asupra lor şi a se pronunţa mai târziu. Ceea-ce însémnă, că Coróna are nedumeriri cu privire la posibilitatea *esecutării* planului stabilit din partea guvernului magiar.

Se refer aceste nedumeriri la legea electorală, pe care actualul guvern voeşte sĕ o reformeze cu desĕvêrşire, punêndu-o pe basele sufragiului universal, ori apoi la *alt punct* din programul de acţiune al guvernului, — nu se póte şti. Ce se ştie este, că prim-ministrul Fejérváry a plecat încă Duminecă séra de la Viena îndĕrĕt la Budapesta, unde Luni a avut o lungă consultare cu colegii sei, întruniţi toţi într'un consiliu de ministri, ear' Luni séra a plecat de nou la Viena, pentru a face propuneri noue Majestăţii Sale cu privire la situaţiune.

Prim-ministrul Fejérváry a fost primit eri, Marţi, în audienţă nouă din partea Monarchului, şi de la resultatul acestei audienţe, — pe care încă nu 'l cunóştem, — depinde desvoltarea evenimentelor politice cari ne aşteptă.

Cum-că esistă divergenţe mari de păreri între Corónă şi guvernul ungar se póte vedé din faptul, că Duminecă, înainte de a primi în audienţă pe baronul Fejérváry, Maiestatea Sa a consultat pe ministrul afacerilor străine, contele Goluchowsky, şi pe prim-ministrul austriac baronul Gautsch. Audienţa baronului Fejérváry, care a urmat apoi, a avut loc de la orele 2 după amiazi până la trei şi jumĕtate. Imediat s'a ţinut apoi un consiliu de Corónă, sub presidenţia Maiestăţii Sale, fiind de faţă cei doi primi-ministri, Gautsch şi Fejérváry, apoi ministrul afacerilor comune, contele Goluchowsky. Consiliul de corónă a ţinut până la orele 5 şi jumetate, şi a discutat asupra propositiunilor făcute corónei din partea guvernului unguresc.

Atâta e tot ce se ştie despre audienţa de Duminecă a baronului Fejérváry, avută la Viena. Combinaţia corectă ar fi deci aceea, că punctul ori punctele din programul guvernului magiar, asupra cărora are Coróna nedumeriri, nu sunt de caracter *intern*, ci *estern*, ori apoi *comun*, se refer póte la convenţiile cu statele străine, ori la afacerile comune cu Austria.

Limpezirea situaţiei se aşteptă deci de la audienţa pe care a avut'o eri, Marţi, baronul Fejérváry la Viena, cu care ocasiune Maiestatea Sa se va fi pronunţat asupra propunerilor guvernului unguresc. Dacă le va fi acceptat şi sancţionat, guvernul păşeşte Vineri în faţa parlamentului ţerii cu un plan gata de luptă, bine lucrat în tóte amĕnuntele sale. Ear' dacă Coróna nu 'şi va fi dat consentimentul ca guvernul sĕ pună în lucrare aceea ce crede că e bine şi necesar pentru sanarea rĕului, — atunci în şedinţa de Vineri a dietei guvernul numai o singură comunicare va face, aceea că se retrage de la postul seu, făcênd loc altui guvern, dacă se vor afla ómeni cari sĕ 'l formeze.

Cei din coaliţie conteză la eventualitatea acésta, care ar fi favorabilă pentru ei, fiind-că Corónă în casul acesta ar trebui sĕ cedeze şi sĕ însărcineze coaliţia cu formarea cabinetului.

Dar' peste două-trei zile, vom şti mai bine cum stăm, şi ce ne aşteptă. Dee cerul ca trebile sĕ se îndrepte spre bine.

*

După ultimele ştiri ce le avem, Maiestatea Sa nu s'a pronunţat nici ieri asupra programului guvernului unguresc, ci'şi va spune cuvêntul abia în cursul zilei de astăzi. Prim ministrul Fejérváry, care a stat eri la M. Sa două ceasuri în audienţă, a dus cu sine şi demisiunea guvernului, pentru casul dacă Coróna nu'i póte încuviinţa programul de acţiune, întreg şi neştirbit.

De la esposiţie.

(Secţia băncilor române).

Intregim rapórtele date despre esposiţia etnografică şi istorică-culturală a „Asociaţiunei“ cu descrierea secţiei băncilor române, pe care o împrumutăm din numĕrul ultim al „*Revistei Economice*“, după cum urméză:

„Direcţiunea esposiţiunii a pus la disposiţia delegaţiunii băncilor române o spaţiósă sală din edificiul şcólei civile de fete, în care zidire a fost adăpostită partea istorică-culturală a esposiţiei „Asociaţiunii“.

Dealungul păreţilor acestei săli s'au instalat stelaje, pe cari au fost aşezate tablourile grafice ale celor 76 institute de credit, cari au participat la esposiţiune, tablouri cari au presentat pentru fie-care institut aparte desvoltarea ramurilor de afaceri de la înfiinţarea băncii până la 31 Decembre 1904. In acest scop s'au tipărit tabele grafice, în cari linii de diferite colori au arătat creşterea din an în an a împrumuturilor, a depositelor, a averii proprie, a reescontului, a profitului, a reservei de efecte, a realităţilor, a dividendei etc. Câte 4 discuri colorate au arătat, după stările de la 31 Decembre 1904, cuota împrumuturilor cambiale, hipotecare, şi de altă natură; apoi părţile averii proprie (capital social, fonduri de reservă, fonduri de pensiuni), mai departe profitul curat realisat în decursul anilor de gestiune şi distribuirea lui între acţionari, funcţionari şi membri din direcţiune şi comitetul de supraveghiare, şi în fine partea ce a luat'o statul din acest profit în formă de contribuţiune şi ce s'a dat pentru scopuri culturale şi de binefacere.

Aceste tabele au fost lucrate după acelaş formular pentru 73 institute; numai pentru cele 3 bănci mai mari, „Albina“, „Victoria“ şi „Ardeleana“ au trebuit sĕ se compună tabele aparte.

Afară de aceste tablouri speciale, au fost espuse şi 3 tablouri mari generale, cari au presentat datele înşirate, pentru totalitatea celor 76 bănci participante, şi anume un tablou al activelor şi pasivelor, al doilea al profitului şi perderii, şi al treilea al resultatelor realisate până la finea anului trecut. Aceste tablouri cari au atras atenţiunea deosebită a visitatorilor, au fost pentru toţi aceia cari au putut înţelege elocuenţa liniilor şi cifrelor presentate, o dovadă eclatantă a vitalităţii şi solidităţii institutelor nóstre de credit şi a publicului care le susţine.

Cu satisfacţiune reproducem aici cuvintele unui însemnat om de stat român, care privind liniile progresive ale acestor tablouri, ni-a zis: „Aceste curbe nu sunt curbele unui popor în decadenţă; ele mĕ fac sĕ plec liniştit asupra viitoriului Românilor din acésta ţéră!“

Deasupra tablourilor grafice păreţii au fost acoperiţi cu un numĕr mare de fotografii ale caselor, ale membrilor direcţiunii şi ale corpurilor de funcţionari de la diferitele nóstre bănci; mai ales tablourile cari presentau grupurile de ţĕrani ce conduc unele dintrĕ institutele nóstre de credit, au fost privite cu interes deosebit. Locul de frunte întrĕ aceste fotografii l'a ocupat portretul primului president al „Albinei“, al domnului *Alexandru Mocsonyi* şi al primului director al acestui prim institut românesc de credit al fericitului *Visarion Roman*.

Un dulap acoperit cu sticlă a presentat o colecţiune de acţiuni de la băncile româneşti, ear' pe câteva mese au fost aşezate publicaţiunile băncilor: organul lor de publicitate „Revista Economică“, „Anuarele“ lor, „Biblioteca băncilor“, şi alte ediţiuni, rapórte şi tipărituri ale institutelor nóstre de credit.

Obiectul care a atras asupra-şi atenţiunea visitatorilor în măsura cea mai mare şi care neîntrerupt era înconjurat de un număr mare de spectatori, a fost harta băncilor române, aşezată pe o masă mare în mijlocul sălii. Acéstă hartă presenta teritoriul comitatelor ţerii locuite de Români, şi la fie-care localitate în care se află sediul unei bănci românesci, se ridica o piramidă, care în partea ei aurită arăta depositele administrate de institutul respectiv, ear' în partea colorată în argint presenta averea proprie a băncii, denotând fie-care centimetru al înălţimei piramidelor suma de 100,000 coróne.

Piramida „Albinei“, de înălţime de circa 1½ metru domina terenul, ear' după acésta se impunea a „Victoriei“ din Arad şi a „Ardelenei“ din Orĕştie, în părţile bănăţene se distingeau piramidele „Lugoşanei“ „Orăvicenei“ şi „Timişenei“ etc., în cele ungurene a „Bihorenei“, ear' în Transilvania a „Patriei“, a „Economului“, a „Someşanei“, a „Silvaniei“, a „Bistriţanei“, etc. A fost

---

FOIŞÓRĂ

Două cărţi vechi din veacul XVII.

De I. Popovici, preot în Gelmar.

(Fine.)

Manuscript:

„**Dumineca aşaptea sprăzeace evglie**
„*din mathei din 15 capete.*

„Preste toate faptele pre lume nu iaste „mai ne putincios de omul, supt primejdi în „multe chipuri iaste supus şi de scrăbe multe „iaste cuprins nunumai despre partea boale„lor şi nesosinţelor. ce şi de altă parte, Că „nice de duhurile ceale necurate nu iaste slo„bod trupul omului, şi aceasta arată nevoia „aceii feate, pentru carea muma ei foarte de „greu strigă şi glăsiià către domnul Hs de „zicea miluiaştemă fiiul lui dvd. Că o fată a „mea rău să îndrăceaşte cum spune astăz „svnta evglie zacl. 72:·

„In vreamea aceaia, veni is în laturea „Tyrului şi a sidonului. şi adecă o muiare a„rapcă dintraceealea hotară eşi de strigă şi gră à „fieţ milă de mine fiiul lui Dvd. că fata mea „rău să îndrăceaşte. iară svnţiia lui nui ră„spunsă ei cuvânt. şi aprop iară ucenicii del „rugă şi grăiia, dăi cecere căvine strigând „întrurma noastră iară măriia lui răspunsă de „zis nusânt tremis. numai către oile ceale „perite în casa jidovască. iară iaveni şis în„chină lui şi zis, domne ajutămi. măria lui „răspunse degrăi nuiaste bine altà păinea „coconilor şaoaruncà căinilor iară ia zis, aşa „iaste Dmne ceşi căinì mănăncă din fărămele „cecad din masa domnilor săi. atunci răspunsă „Is şi zis ei Omuiare, marei credinţata. Fie „ţie cum veri şisă tămădui fata ei diintrace„laş cias:·

„*Intăia parte pentru credinţa şi pentru „bărbăţia inimiei fămei aceiia.*

„Ceaufost tocmala aceasta deau eşit „Domnul Hs din ţara jidovască şiseau dus „în laturea păgânească. nemulţămirea şi ne„credinţa jidovilor au fost. căotăto au fost „nemulţămitori oamenii besearecíei jidoveşti „învăţătorii legei cătularii. farisei cât după „atâtea ciudesă şi după atâtea minuni ce„făcu Hs între ochii lor nu vrură să creză „nice luară aminte, care lucru nunumai în„vreamea ce vieţuia Hs pre lume fu urât şi „lepădat cuvĕntul şi învăţătura mă rii lui de „dinşii. ce şi după aceaia învăţătura sănţilor „apsli. şi toată mărturţia săntei evangelii· „călcară şi nice întro samă „nu o socotiră.“ ş. a. m.

Kyriakodromion:

Kazanie
la Dumineca a 17 după Rosalii.

Cuvânt înainte

Preste toate faptele pre lume nu iaste mai ne putincios de omul. supt primejdii în multe chipuri iaste supus, şi de scârbe multe iaste cuprins. nunumai despre partea boalelor, şi nesosinţelor. Ce şi de altă parte, că nice de duhurile ceale necurate nu iaste slobod trupul omului. şi această arată nevoia aceii feate, pentru carea muma ei foarte de greu strigà, şi glasiià către domnul Hs de zicea: Miluiaştemă Fiiul lui David. că o fată a mea rău să îndrăceaşte, Cum auzim mai chiar spuind noao astăz sfnta evglie, Carea o scrie Mathei evglistul. Cap 15. stih 22.

In vreamea aceaia întratau Is în laturile Tyrului şi ale Sidonului. Şi iată o muiare Hananeiană, dentru aceale hotară eşind. au strigat către ei, zicând, miluiaştemă Doamne Fiiul lui Dvd, fata mea rău să îndrăceaşte. Iară el nu iau răspuns ei cuvânt. Şi apropiinduse Ucenicii lui rugà pre el zicând, slobozio pre ia, că strigă pre urma noastră. Iară el răspunzând, au zis, nu sânt trimis numai către oile ceale perdute ale casei lui Israil. Iară ia viind sau închinat lui, zicând, Doamne ajutămi. Iară el răspunzând au zis, nu iaste bine a luà păinea fiilor, şi a olepădà căinilor. Iară ia auzis, adevăr Doamne, că şi căinii mănâncă din fărâmiturile ce cad din masa domnilor săi. Atuncia răspunzând Is, au zis ei, o muiare mare iaste credinţa ta, fie ţie precum vei, şi sau tămăduit fate ei întra cel Cias.

Intâia parte Pentru credinţa, şi pentru bărbăţiia inimii fămeii aceiia.

Ce au fost tocmeala aceasta de au eşit Domnul Hs din ţara Jidovească, şi sau dus în laturea păgânească. Ne mulţămirea şi ne credinţa Jidovilor au fost, că atâta au fost nemulţămitori oamenii besearecii Jidoveşti învăţătorii Legii, cărturarii, fariseii, cât după atâtea ciudesă şi după atâtea minuni ce au făcut Hs între ochii lor nuvrură să crează nice luară în samă. Care lucru nunumai în vreamea ce vieţuià Hs pre Lume au fost urât şi lepădat cuvântul şi învăţătura sfinţii tale de dânşii. ce şi după aceaia învăţătura sfinţilor Apostoli, şi toată mărturiia sfintei evglii, călcară şi nice întro samă nuo au socotit. ş. a. m.

remarcată în deosebi desimea băncilor române pe teritorul fundului regiu şi în părţile nordice ale Transilvaniei, distribuţiunea lor proporţională în Banat şi numĕrul lor restrîns în părţile ungurene.

Cu un cuvênt: acéstă sală, care a format una dintrĕ cele mai interesante şi de la început a devenit una dintre cele mai populare părţi ale esposiţiunii, şi a fost aranjată sub conducerea dlor C. Pop şi Dom. Raţiu, dintrĕ cari cel din urmă a servit publicul visitator şi cu tóte informaţiunile necesare, — ne-a presentat un tablou pe cât de elocvent pe atât de îmbucurător al începuturilor nóstre economice-financiare şi a format în ochii numĕrului mare de visitatori din tóte ţerile locuite de Români un titlu de deosebit merit şi de laudă pentru băncile nóstre. In general s'a esprimat dorinţa, ca acéstă sală, în forma care s'a presentat, sĕ se incorporeze şi esposiţiunii naţionale ce se va aranja în anul viitor în Bucureşti, şi credem că cercurile competente nu vor întârzia a se conforma acestei dorinţe.“

De la sate.

— Sfinţirea bisericei din Vima-mică. —

Cărpiniş, 23 August v.

A mulţămí lui Dzeu, a'l lăuda şi preamărí pentru bunătăţile de cari ne-a învrednicit, ni-se presintă ca o datorinţă dictată de glasul conştiinţei. Dar' a căuta sĕ-'l lăudăm şi sĕ-'l mărim într'un lăcaş frumos împodobit, într'o biserică mărétă, este mai mult, este semn de evlavie, de credinţă desĕvêrşită în fiinţa lui Dzeu cu tóte atribuţiunile sale, este dragoste mai mare faţă de acela, care ne-a făcut, ne ţine şi ne conduce destinele.

Despre astfel de credinţă mare şi dragoste potenţată au dat dovadă credincioşii nostri din *Vima-mică*, tractul Cetatea-de-pétră, când au luat hotărîrea, ca în locul bisericuţei scunde, strimte şi întunecóse sĕ ridice o biserică mare şi frumósă spre mărirea lui Dzeu. De-şi dispuneau la începutul lucrăriior abia de suma neînsemnată de 12 coróne, însufleţirea [illegible] pătrunşi, buna înţelegere dintrĕ ei, spiritul de jertfă, în urma căruia bogat şi sărac, în mĕsura puterilor cu dragă voie şi-au oferit obolul spre măreţul scop de a zidí biserică, i-au pus în stare de a-'şi vedé rodul ostenelelor, munca încoronată, măreţul templu înălţat, vestind pe veacuri înainte vrednicia credincioşilor şi a harnicului lor păstor sufletesc *Ioan Roman*, căruia i-a venit partea leului din ostenele şi jertfe materiale spre scopul zidirei şi înfrumseţării.

Ziua de 15/28 August, ziua Adormirei Născĕtórei de Dzeu din acest an a fost zi de îndoită sĕrbătóre pentru credincioşii nostri din Vima-mică, căci întru acésta zi s'a sfinţit Domnului biserica mărétă

„Ocrotitóre şi adăpost
Poporului drept credincios
In vremuri de cercare“.

Pentru cei ce se ocupă cu limba vechilor cărţi bisericeşti, apoi cu istoria literaturii române, precum şi pentru filologi, aceste cărţi presintă un deosebit interes, mai ales manuscriptul, care de sigur e rar, pe când „Kyriakodromion“-ul fiind tipărit desigur se vor fi aflând mai multe exemplare din el. Ar fi de interes dacă s'ar află şi un exemplar din partea primă a cazaniei-manuscris, şi anume un exemplar complet, care poate ar cuprinde şi oarecari indicii despre originea sa, ori ar indică măcar timpul când se va fi compus, respective când va fi fost tradus de pe slavonesce.

Cât despre manuscriptul de care am vorbit, sunt convins, că el e scris în veacul 17, probabil pe la mijlocul sau în a doua jumĕtate a acelui veac.

Vorbe înţelepte.

Invidia nu e alta decât *ură* faţă de superioritatea altuia.

Cel-ce numai pentru sine trăeşte nu e vrednic de a trăi pe lumea acésta.

Serbarea s'a început încă în 14/27 August a. c. Duminecă când al doilea paroch din Vima-mică, Grigoriu Roman în fruntea unui banderiu de călăreţi şi mulţime de trăsuri a plecat la Ileanda-mare ca sĕ întimpine la gară pe domnul *Ioan Teculescu*, protopresbiter în Alba-Iulia trimis de Escelenţia Sa I. P. S. domn archiepiscop şi metropolit al nostru *Ioan Metianu* ca sĕ îndeplinéscă actul sfinţirii.

La 11 ore a. m. sosind trenul la Ileanda, când domnul comisariu s'a dat jos din tren părintele Grigoriu Roman îl binevent́ézá prin o vorbire acomodată, esprimămd bucuria întregei comunităţi creştineşti că Escelenţia Sa archiepiscopul şi metropolitul *Ioan* s'a indurat a'l delega pe dsa, ca sĕ îndeplinéscă actul sfinţirei. Dl comisariu rĕspunde în termini aleşi şi plini de iubire creştinéscă şi naţională.

In cale spre Vima-mică dl comisariu a fost salutat în Vima-mare de parochul *Constantin Micu*, fiind mulţimea credincioşilor aşezaţi în cordon, tinerimea de-a drépta şi bĕtrânii de-a stânga drumului.

Timp ca 15 minute dl comisariu a fost óspele părintelui Micu.

Când a intrat în hotarul comunei Vima-mică, 12 fetiţe de ţĕrani îmbrăcate în vestminte albe l'au întimpinat cu buchete de flori formând în întreg treicolorul românesc şi au aranjat dlui comisariu o minunată plóie de flori.

La intrarea în comună, bărbaţii de-a stânga, femeile de-a drépta, îmbrăcate în portul acestui ţinut stăteau în cordon înaintea pórtei triumfale, şi preotul local *Ioan Roman* salută de bun sosit pe domnul comisariu.

De aici până la casa parochului unde a fost şi încuartirat, a mers domnul comisariu întrĕ neîntrerupte strigăte de „sĕ trăiéscă“ ale credincioşilor, ca un adevĕrat representant al celui mai mare, al Escelenţei Sale I. P. S. domn archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu*.

La casa parochului a fost bineventat de Ioan Roman paroch în Selniţă, care a dorit ca momentele ce le va petrece dl comisar în acest sat, sĕ fie momente de plăcută aducere aminte. După acésta a urmat prânz comun.

La 5 ore p. m. s'a ţinut pentru ultima dată vecernie în biserica cea veche, condus fiind serviciul de domnul comisariu, ear cântările fiind esecutate de un grup de teologi şi pedagogi din Sibiiu, şi câţiva învĕţători de ai nostri.

Luni în ziua Adormirei Născĕtórei de Dzeu la 7½ ore a. m. dl comisariu însoţit de 14 preoţi întrĕ cari şi dl administrator protopopesc *Teodor Şovrea*, şeful tractului Cetatea-de-pétră, a mers la biserica cea veche şi îmbrăcându-se în tótă podóba preoţéscă a ridicat tóte obiectele sfinţite şi de folos, şi într'un peregrinagiu frumos, cântăreţii înainte după ei preoţii în frunte cu dl comisariu, le-a dus la biserica cea nouă, şi intrând în ea, în naia bisericei au purces la sfinţirea apei, după sĕvêrşirea căreia a stropit cu apă sfinţită biserica şi poporul, apoi eşind afară a încunjurat biserica cetindu-se 4 evangelii spre cele patru regiuni şi cântându-se „Incunjuraţi popórelor Sionul şi-'l cuprindeţi pe dênsul şi daţi mărire întrênsul celui ce a înviat din morţi“.

Intrând acum de nou în biserică, şi fiind biserica tescuită de ómeni s'a început stânta liturgie, care s'a oficiat de dl comisariu asistat de şeful tractual Teodor Şovrea şi de preoţii: George Paşca, Constantin Micu, Grigoriu Roman, Atanasiu Cândea, Gavril Cârlig, George Gheţie, Stefan Danciu, Stefan Micle, Ioan Roman, Petru Roth, Stefan Gheţie, Nicolae Dobre. Rĕspunsurile au fost date cu esactitatea recerută şi frumos de clericii Gavril Micu, Ilariu Raţ, Augustin Cârlig, şi câţiva pedagogi şi învĕţători de ai nostri.

La finea sfintei liturgii, după cetirea emisului Escelenţei Sale I. P. S. domn archiepiscop şi metropolit, prin care însărcinésă pe domnul protopresbiter Ioan Teculescu cu îndeplinirea actului sfinţirei, primit cu întreit *„sĕ trăiéscă“* la adresa Escelenţei Sale, — dl comisariu rosteşte o cuvêntare ocasională plină de învĕţături creştinesci, în cât a stors lacrămi din ochii ascultătorilor, dar' nu lacrămi de întristare, ci lacrămi de bucurie, că s'au învrednicit sĕ audă vestindu-se cuvêntul lui Dzeu din noul Sion.

„Dea pururi scut şi adăpost
Poporului nostru-ai fost
Biserică străbună.
Din rîndul sfintei provedinţi
Tu ai păzit pe-ai nosti părinţi
Ca mama cea mai bună!“

„Când valuri de potop turbat
Asupra lor s'au revărsat
Sĕ stângă 'n ei credinţa
Cu zidul tĕu i-ai apărat
Şi legea sfântă li-o ai păstrat
Păstrându-le fiinţa!“

Drept motto cu acésta poesie proprie îşi începe dl comisariu Teculescu cuvêntarea sa plină de idei, prin cari a deşteptat în ascultători sentimente religióse şi naţionale deopotrivă.

Eşind din biserică sub ceriul liber prin 7 preoţi s'a administrat sf. Maslu la vre-o 500 de credincioşi cari în zelul lor religios au alergat la isvorul de tămăduire, la taina lui Christos instituită prin cuvintele: „De este bolnav cineva întrĕ voi, sĕ cheme preoţii bisericei şi sĕ se róge pentru dênsul, ungêndul pe el cu unt de lemn întru numele Domnului“.

Indeplinite tóte în cea mai bună ordine, a urmat banchet la casa parochului, cu care ocasiune s'au rostit mai multe toaste. Dl comisariu vorbeşte pentru Escelenţa Sa, care ca un bun păstor are cea mai mare grije şi de credincioşii sei din ţinuturile cele mai îndepărtate, şi doreşte ca bunul Dzeu sĕ 'i păstreze sănĕtatea spre a conduce încă mulţi ani biserica, cu aceeaşi tărie şi înţelepciune fericitóre ca până acuma. Mulţimea rĕspunde cu nesfîrşite *„sĕ trăiéscă“* la adresa Escelenţei Sale.

Pentru dl comisariu vorbeşte şeful tractului Teodor Şovrea în cuvinte alese şi elogióse; lăudându-i tactul şi înţelepciunea în tóte manifestaţiunile sale.

Parochul din Cărpiniş vorbeşte pentru şeful tractului Teodor Şovrea care precum în tóte afacerile tractuale nu încetéză a sfătuí şi îndemna la cele bune, aşa şi la zidirea bisericei din acésta comună a fost totdeuna de la început de faţă cu sfatul sĕu, îmbărbătând şi îndemnând.

Dl notariu Alexiu Latis din Făureşti, — care cu tóte că e bĕtrân trupeşte, dar tinĕr sufleteşte, începend de la primirea dlui comisariu a luat parte la tóte actele sĕvêrşite, — vorbeşte pentru ţĕranul român „talpa ţerii“ ca elementul de viéţă al neamului nostru.

Fiind representată şi administraţia aici, vorbeşte pentru administraţie şeful tractului şi în numele administraţiei rĕspunde dl *Almai* asigurându-ne despre — spriginirea administraţiei în tóte în reprinderile nóstre şi pentru totdeuna.

Mai vorbesc: preotul Selniţei pentru parochul bisericei acum sfinţite. Parochul Stefan Gheţie pentru notariul local Roth Ignatz, carele deşi străin de legea nóstră a ajutat totdeuna cu sfatul şi îndemnul. — Clericul Gavriil Micu vorbeşte pentru sexul frumos, care era aici bine representat.

Banchetul s'a terminat abia pe la 4 ore p. m. — După banchet puţini din óspeţi luându-şi adio, s'au depărtat ducênd plăcute amintiri; ear' mulţimea a petrecut mai departe împreună, în conversaţie de tot feliul până séra la 7 ore, când s'a început petrecerea cu dans aranjată de tinerime, care petrecere a decurs cu rară animaţie până diminéţa, fiind localul pentru dans tescuit de tineri şi dşóre, care de care mai graţiósă.

Splendórea balului a ridicat-o mult presenţa dlui comisariu Ioan Teculescu, care până séra târziu a petrecut în conversaţie cu bĕtrânii despre treburi bisericeşti-şcolare şi româneşti, dând dovadă de o profundă şi imparţială judecată asupra tuturor lucrurilor de ori-ce natură.

Când dl comisariu Marţi la 5 ore a. m. a plecat din Vima-mică, dacă n'a putut sĕ ducă din Chior altă veste bună, a dus sigur convingerea ce şi a putut'o câştiga, că aici esistă un popor bine credincios şi că

Intr'ale nóstre peptari păstrăm cu fală un nume
Triumfătoriu în luptă) un nume de Traian,

şi acésta nouĕ ne este de ajuns.

Inainte de a-mi termina raportul trebue sĕ esprim recunoştinţă faţă de prevenirea clericului Ilariu Boţiu care în tot drumul sĕu prin Chior a însoţit pe dl comisariu cu trăsura sa, şi faţă de Ioan Perces, învĕţătoriu în Vima-mică, care alăturea cu parochul a ostenit şi jertfit până a fost biserica sfinţită, — ear învĕţătoriul Bartolomeiu Farcaş fiu al acestei comune — Nicolae Golea şi Gavriil Nechita au contribuit mult la reuşita festivităţilor. Laudă lor.

Cei cari am vĕzut biserica din Vima-mică gata, — sfinţită spre mărirea lui Dzeu şi ştim de ce mică sumă dispuneau ómenii la începutul zidirei, datorinţă avem sĕ arĕtăm credincioşilor nostri unde lipsesc atari biserici corĕspunzĕtóre, că credinţa, dragostea şi nădejdea au fost capitalul cel mare prin care au ridicat cei din Vima-mică acésta frumósă biserică, şi câştigându-şi ei acest capital frumos vor dobândí aceea vrednicie înaintea lui Dzeu şi laudă înaintea ómenilor de carea s'au făcut părtaşi credincioşi din Vima-mică.

Stefan Ghetie
paroch.

Despre băncile române.

Ziariul magiar *„Budapesti Hirlap“* a scris acum de curênd un articol economic despre băncile române, articol care se deosebeşte de celelalte multe pe cari le cetéam mai nainte în presa magiarĕ, prin tonul calm şi obiectiv în care e ţinut. Se recunóşte în articol aceea ce trebue sĕ fie recunoscut din partea tuturor: corectitatea şi onestitatea în conducerea băncilor nóstre şi prevenirea arĕtată faţă de clienţi, fie români, fie neromâni.

Reproducem în întregire articolul care a fost provocat de noua lucrare a dlui Constantin *Popp*, funcţionariu la „Albina“, apărută în franţuzeşte şi româneşte despre băncile nóstre, şi apreciată la timpul seu după merit în ziariul nostru. Articolul din „Budapesti Hirlap“ e următoriul:

„Budapesti Hirlap“ s'a ocupat de mai multe ori cu băncile române, presentându-le activitatea din mai multe puncte de vedere. Cuprinsul meritorial al acestor publicaţiuni se póte resuma, că: prin împrumuturile băncilor româneşti s'au câştigat mulţime de proprietăţi magiare, aşezându-se în acestea proprietari români, că institutele române sunt ajutoriul puterilor [illegible] presa română, în sfîrşit, că organisarea şi capitalul lor e mai eftin, le face capabile de o activitate mai rodnică, de cât cea a institutelor magiare.

Mai deunăzi revista economică din Bucureşti „Mouvement Économique“ a publicat un studiu mai amĕnunţit despre băncile româneşti din Ungaria, din péna lui Constantin *Popp*, care merită cea mai mare atenţiune din partea opiniunii publice magiare. E aici vremea sĕ cunóştem activitatea băncilor româneşti, nu numai din scrisele duşmănóse ce au apărut despre dênsele, ci sĕ le privim sub tóte raportele economice şi culturale.

Ar fi cu total de prisos a arăta cu prilejul acesta prin statistică capitalele, reservelei cu un cuvênt averea băncilor române. Asta o putem scóte din orice anuar financiar. Ş, aceea este îndeobşte cunoscut, că împrumuturile „Albinei“ cu etalonul de interese de 6%, la băncile române mai mici cu etalonul de 8%, sunt mai eftine şi mai bune, de cât ale institutelor similare magiare. Este îndeobşte cunoscut şi faptul, că institutele acestea *sunt cu cea mai mare prevenienţă faţă de clienţii lor, fie acestia români ori de altă naţionalitate.* Sunt mai puţin cunoscute însĕ datele, cari se refer la organisarea şi activitatea comună a acestor institute.

Cel dintâiu institut român s'a înfiinţat înainte cu treizeci de ani, într'un ţinut sărac, cu mijlóce sĕrăcăcióse. Când în 1898 *Partenie Cosma* directorul esecutiv al „Albinei“ a convocat la o conferenţă pe directorii băncilor române, la conferenţă au participat directorii a 52 institute române. In conferenţa acésta au hotărît, sĕ s'adune din când în când pentru discutarea afacerilor de interes comun. S'a esmis atunci o comisiune de cinci, al cărei president a devenit Partenie Cosma, secretariu Cornel Diaconovich, pentru a studia referinţele economice şi financiare ale ţĕrii şi referinţele unitare ale institutelor cari participau la conferenţă. Au hotărît, ca fiecare institut sĕ dea ¼% (mai târziu ½%) a venitului sĕu curat acestei comisiuni, spre scopul edării unei reviste de specialitate şi publicarea anuarului, au mai hotărît apoi, ca după putinţă, tóte băncile sĕ'şi scadă etalonul la

...prumuturi. Pe temeiul acestui [illegible] la 1 Ianuarie 1899 fóia oficială a institutelor române „Revista Economică", la început lunară, mai târziu săptămânală.

Primele conferenţe i-au urmat în 1901 şi 02 alte două. În adunările acestea au hotărît ca institutele să'şi creeze resurve 10% [illegible] 20% a depunerilor spre [illegible], ca administraţiunea şi afacerile să se controleze şi să se indrume prin esperţi [illegible], ca pe séma funcţionarilor băncilor să se creeze un fond de pensiuni şi în fine să se creeze un fond cultural român, pe care să 'l aibe administraţiunea „Asociaţiunii".

Puţine formaţiuni economice pot produce astfel de succese publice ca şi acele bănci române, ce s'au ridicat din sărăcie. Sărbările din zilele trecute de la Sibiiu au dovedit că li-a succes a aduna pe Români într'un mănunchiu, ce abia era de închipuit, şi că activitatea lor comună în cei cinci ani din urmă a dat nu mai puţin de cât patru sute mii coróne, pe teatru, pe reuniuni economice, biblioteci, şcóle, învĕţători, ajutóre la studenţi, etc.

Activitatea acésta a înriurat într'un chip atât de fecund asupra desvoltării clasei inteligente române, în cât numai acei [illegible] înţelege marele progres, care a întâlnit [illegible] mulţi tineri români de naştere [illegible] înfăţişare elegantă şi de cultură aléssă. [illegible] mare a acestor tineri [illegible] prin ajutoriul acestor [illegible] sprijinite de băncile române pretutindeni [illegible] sufleteşti şi esteriore.

Studiul lui Constantin Popp [illegible] că de şi institutele române s'au înfiinţat esclusiv pe base de societăţi pe acţii, nu sunt nici odată conduse de dorul câştigului. Ele se simt întâiu de tóte o astfel de corporaţiune morală, a cărei primă datorinţă este îmbunătăţirea stării materiale a poporului român. Sunt deci cu cea mai mare îngrijire faţă de interesele acelor ce li-s'adreséză şi fórte umane faţă de cei ce pót, nu din greşala lor, întârzie cu împlinirea datoriei lor.

E curios, că domnul Popp [illegible] acusele venite de dincolo de Carpaţi împotriva acestor institute. [illegible] renumele acesta nici pe departe nu póte fi ştirbit de atacurile presei maghiare şoviniste, care calumniază în mod frivol institutele române cu tendinţe de răsvrătire şi de antipatriotism. Nu fac altceva institutele acestea, de cât că zi de zi promovéză întărirea economică a poporului român, a celui popor, pe care duşmanii l'au vĕzut până aci totdeauna numai în dependenţă politică şi materială.

Institutele române, zice d. Popp, îşi vor continua şi mai departe înalta lor misiune culturală şi economică, cu aceleaşi mijlóce cinstite de cari s'au folosit până acum.

Cetind datele comunicate, [illegible] să recunóştem, că în activitatea [illegible] desinteresată şi umană a băncilor române zace o mare putere. O forţă mare [illegible] şi administraţia lor cinstită. De la esistinţa lor nu s'a întâmplat nici un singur abus, ca să fi daunat pe deponenţi ori pe debitori. Casuri ca cel de Kiscell şi Dzeu mai ştie' le, nu cunósc [illegible] institutelor român[illegible]

Avênd[illegible] se conştient [illegible] dlui Popp. [illegible] acesta, când ţéra întrégă [illegible] abusurilor de credit [illegible] a pornit acţiune pentru [illegible] şi guvernul [illegible], pentru micşorarea [illegible] abusuri-lor. Nu este superfluu acest avertisment [illegible] şefii unui institut [illegible] capitalul internaţional [illegible] despre activitatea institutelor de bani, [illegible]. Mai ales nu e superfluu [illegible] inteliginţa maghiară [illegible], când vedem încă tot nu se mişcă [illegible], ori de la Dumnezeu de la ajutor [illegible] interesele [illegible] pe Românii de pe faţa pământului şi să 'i şteargă [illegible]. Românii fără ajutor [illegible] sărăcăcióse, numai prin [illegible] mijlóce muncă cinstită şi devotată [illegible] succese economice. [illegible] mai prin un mijloc [illegible] o concurenţă organisată [illegible]

NOUTĂŢI

Alt protest. Acea ce s'a făcut la Sibiiu, s'a făcut şi la Sighişóra. Comisiunea administrativă a comitatului Têrnava-mare a protestat cu mare majoritate în contra ordonanţelor ministrului de culte şi instrucţiune, publicate, referitóre la magiarisarea instrucţiei poporale.

*

Recunoştinţa Monarchului. Maiestatea Sa a însărcinat pe locţiiteriul din Boemia, să esprime poporaţiunei *cehe* preaînalta recunoştinţă pentru credinţa, alipirea, loialitatea şi sentimentele patriotice manifestate faţă de Maiestatea Sa sub decursul manevrelor mari ţinute în Boemia, în presenţa M. Sale, cum şi pentru prevenirea arătată faţă de trupele concentrate aci.

*

Pentru votul universal. Dumineca s'au ţinut din partea socialistilor 38 de întruniri publice în ţară şi pretutindinea s'a reclamat cu mare insistinţă votul universal şi secret la alegeri. A ţinut mare întrunire publică şi *liga* de nou înfiinţată în Budapesta pentru propagarea ideii sufrajului universal. A decurs bine şi în ordine apoi şi întrunirea socialistă din Sibiiu. Pretutindenea a fost votată resoluţiunea, că socialistii vor combate fiecare guvern care nu are trecut în programul sĕu votul universal şi secret, şi vor lupta cu energie până la aducerea şi sancţionarea unei legi electorale pusă pe basele sufragiului universal.

*

Decorat. Maiestatea Sa Impĕratul şi Regele Francisc Iosif I. a decorat pe domnul Ioan *Stircea*, consilier de legaţiune, originar din Bucovina, cu crucea de cavaler a ordului Leopoldin.

*

Vinerea négră. Aşa au botezat cei din coaliţie ziua de Vineri, 15 Septembre n. când se va face redeschiderea dietei, probabil pentru-că se tem de cele ce se vor întêmpla în acéstă zi. Socialistii din Budapesta se vor aduna adecă, sistând orice muncă, în numĕr de peste 100,000 în faţa parlamentului, şi prin o delegaţiune vor înmâna presidentului dietei o adresă, în care cer imediata aceptare din partea dietei a votului universal la alegeri. De la rĕspunsul ce'l va da presidentul dietei acestei delegaţiuni atîrnă apoi atitudinea ce o vor observa massele de afară. Pentru-că 100,000 de ómeni sunt cam mulţi! Pot să facă o adevĕrată *Vinere-négră*.

*

„Corda Fratres", reuniunea internaţională studenţéscă şi-a terminat congresul, ţinut în anul acesta la Liège. Congresul anului viitoriu se va ţiné în Bucureşti, unde au fost invitaţi membrii reuniunii sĕ participe la sĕrbările ce se vor aranja din incidentul împlinirii anului al 40 lea de domnie a Regelui *Carol* şi la esposiţia ce se va aranja. Congresul a primit invitarea cu unanimitate.

*

Inchiderea esposiţiei se va face mâne Joi, la orele 6 d. a. ear' cu începere de Vineri obiectele espuse vor fi retrimise esponenţilor. Dumineca esposiţia a fost visitată de un numĕr mai mare de studenţi din Blaj, veniţi la Sibiiu sub conducerea profesorilor. De aici s'au dus la Avrig.

*

Vot de neîncredere. Intrunirea publică socialistă de Dumineca, ţinută în Sibiiu, a votat neîncredere faţă de ambii deputaţi ai Sibiiului, cari invitaţi sĕ iee parte la întrunire şi sĕ promită conlucrarea la esoperarea votului universal, au aflat de bine a nici nu rĕspunde la invitarea ce li-s'a făcut.

*

Fără cauţie nu se face politică. Aşa spun procurorii noştri. Şi fiindcă *„Poporul Român"*, fóia din Budapesta, a făcut politică şi până acum nu avea depusă cauţia, redactorul ei Dimitrie *Birăuţiu* a fost dat în judecată pentru 49 articoli politici publicaţi în fóia sa nepolitică. Tribunalul din Budapesta l'a judecat la pedépsă în bani în sumă de 600 coróne. Şi acum patria e salvată.

*

Un munte care creşte. Din Mexico se scrie, că în urma cutremurului de pământ din zilele trecute un munte a început a se ridica în sus, în urma cărui fapt bucăţi de piatră cad mereu de la înălţimile ce'i mari, spăriind locuitorii de la pólele muntelui întru atâta, în cât au început a se muta în alte părţi. Muntele continuă a — creşte mereu.

*

Măria sa, bastonul, a ajuns earăşi la putere. Nu la noi, ci în Danemarca, unde cu ziua de 8 Septemvrie n. a intrat în vigóre legea despre pedépsa corporală, efectuită cu ajutoriul băţului. Legea e votată pe [illegible] ani, după espirarea cărora guvernul are să facă raport parlamentului despre resultatele obţinute. E de notat, că introducerea pedepsei cu bastonul a fost votată la Dane[illegible] — [illegible]

*

Himen. Cornelia *Dobrescu* şi Dr. Camil V. *Velţian* anunţă cununia lor, ce se va celebra în 17 Septembre n. 1905 în biserica gr. cat. din Sebeşul-săsesc la orele 4 p. m.

*

Congres antialcoholic. Luni s'a deschis în Budapesta al zecelea congres antialcoholic internaţional, la care iau parte peste 600 de representanţi ai diferitelor state pentru a se consulta şi a afla calea cea mai bună pe care se póte purta lupta cu succes în contra alcoholului. Sperăm, că congresul se va încheia, ca tóte congresele cu o mare — *beţie*.

*

Pentru o furcă de fên. In Sighetul-Marmaţiei ţĕranul Ţupra Stefan a omorît cu cinci lovituri de sécure pe vecinul şi póte şi afinul seu Ţupra Ioan, din motivul că acesta i-a luat o brazdă de fên, avêndu-şi livezile lângă olaltă. Ucigaşul a fost arestat.

*

N'are cualificaţiune! Un docent privat de la universitatea din Petersburg a cerut concesiune de la guvernul sĕu sĕ deschidă o şcólă elementară poporală în Varşovia. Guvernul însĕ i-a respins cererea, pe motivul că la deschiderea unei şcóle elementare se cere testimoniu de cualificaţiune pentru cariera dăscăléscă, ceea-ce petentul nu are! Că sĕu! Cum sĕ aibă cualificaţiunea de dascăl un docent universitar?!...

*

† Mihail Stoica învĕţător-director în pensiune, membru în direcţiunea institutului de credit „Cordiana", membru în comitetul de supraveghiare al „Casei de păstrare" reun. în Sĕlişte, a rĕposat în 28 August (10 Septembre) a. c. la 6 ore a. m. în etate de 74 ani, în al 47-lea an al fericitei sale căsătorii în al 8 lea an al binemeritatei sale pensionări, după un serviciu de 6 ani ca învĕţătoriu în Rĕşinari şi de 34½ ani ca învĕţătoriu-director la şcóla primară greco-orientală din Sĕlişte. Inmormêntarea i-s'a făcut Marţi, în 30 August (12 Septembre), la orele 2 p. m. în cimiterul bisericei mari din Sĕlişte.

PARTEA LITERARĂ.

Monografia comunei Galaţi (lângă Făgăraş).

(Compusă de Nicolae Aron, paroch gr. or.)

(Urmare.)

Periodul III. (1700—1810).

După venirea Ardealului sub domnia casei habsburgice, biserica Românilor a început a fi şicanată din partea propagandei papiste, şi *„iesuiţii porniră machinaţiunile lor pentru a trage pe Români la unire cu scaunul papal"* (vezi Metropolia Dr. Puşcariu).

Pornirea acésta a avut loc şi în parochia (eclesia) română din Galaţi lângă Olt.

Poporul drept credincios este desbinat în două părţi. Doi nepoţi ai parochului Ioan Popa junior (1688—1700) anume: *Marcu Popa* şi *Radu Popa* la 1735—1756, în urma promisiunilor, că vor căpĕta pământuri, devin preoţi uniţi, punêndu-se în fruntea unei părţi din poporul desbinat din Galaţi.

Partea mai mare a poporului, nealterată în drépta credinţă, a rĕmas mai departe neunită şi sub conducĕtorii naturali, preoţii drept credincioşi de pe atunci, cari au fost *Avram Popa*, la 1700—1735 şi *Iosif Popa* de la 1759—1789.

Partea drept-credinciósă a poporului era stăpână pe cinci sesiuni de pământ, parcelele 4, 5, 6, 11 şi 12 aci în Galaţi, pe cari le căpĕtase cel dintâiu paroch Ioan Popa senior (1668—1688) deodată cu decretul de nobil de la Apafi.

Partea poporului *unit* din Galaţi nu avea pământuri.

Parcelele acestea de bună sémă au cuprins biserica cu cimitirimul, casa parochială, pământurile de la câmp cultivabile, locul de păşune şi pădurea, cari pe timpul acela au fost cu mult mai estinse de cât astăzi.

Şi astăzi spun bĕtrânii, că curtea şi grădina „Apor" dimpreună cu curţile familiei „Pop" nrii de casă 7, 12, 13, 17, 18, 19 şi 20 în vechime au fost *casă parochială*, pe care în cursul timpului, parte a cuprins-o baronul Apor, parte membrii familiei nemeşeşti Pop.

Pământul pentru biserica în mijlocul satului a rĕmas [illegible] trăinându-[illegible] biserica, cu nr. casei 185-a. Biserica şi Şcóla şi astăzi pórtă nr. casei 185 b.

Pământurile bisericei de la câmp parte s'au decimat, precum „pragadia vechie", în jurul căreia toţi membrii familiei „Pop" au parcele, parte au trecut cu totul în folosul membrilor familiei acesteia, ear' pădurea era la disposiţiunea preoţilor descendenţi ai familiei „Pop", cari tăiau din ea cât voiau, până când în timpul mai recent dreptul acesta 'l-a răscumpărat comuna cu 25 floreni (50 coróne), care s[illegible] a rĕmas până azi ca salariu preotului.

Marcu Popa şi Radu Popa, fraţi de sânge, fii născuţi din viţa lui Avram Popa, adecă fii de popă neunit, devenind preoţi uniţi, se pun în fruntea poporului unit şi pornesc proces contra poporului neunit, în fruntea căruia stă ca bună sentinelă Iosif Popa, parochul neunit, pentru-ca sĕ câştige şi uniţii parte din posesiunile bisericei greco-orientale din Galaţi.

(Va urma.)

Cărţi şi reviste.

„Iconografia şi întocmirile din internul bisericei răsăritene" de Dr *Elie Miron Cristea* a apărut de curînd cuprinzênd 318 pag. şi 123 fi[illegible] Toţi cei competenţi o apreciază [illegible] lucrare de valóre şi unică până [illegible] pe acest teren în literatura bisericéscă românéscă. O recomandăm tuturor [illegible] pe o lectură instructivă şi absolut necesară mai ales clerului. Se póte procura de la autor în Sibiiu. Preţul broşată 5 cor., compactată în lux 6 c[illegible]

Din public.*)

Avis.

Aducem prin acésta la cunoştinţă că domnul *Enea Ger*[illegible] nu e funcţionariul nostru, şi prin urmare nu e îndreptăţit sĕ priméscă pentru institutul nostru oferte de asigurare pe [illegible] şi nici avansuri ori plătiri de ori[illegible] tură, dând pentru ele chitanţă [illegible] mele nostru.

Representanţa generală pentru Ungaria a societăţii de asigurare [illegible] din New-York „The [illegible] Mutual".

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica [illegible] dacţia nu primeşte rĕspundere.

Posta redacţiei.

I. T. paroch Beriu. De a[illegible] date tóte cuitele; deci întrebaţi[illegible]

„Cronică pedagogică". A[illegible] plăcere şi o părere contrară, [illegible] dtale nu e aşa scris ca sĕ pót[illegible]

Oficială.

Atragem luarea aminte [illegible] nóstre parochiale, asupra [illegible] **taxelor sidoxiale** la cassa [illegible] cesană, cari şi în anul trecut au rĕ[illegible] parte mare neîncassate din motive bine cunoscute, dar' a căror îngrămădire pe mai mulţi ani nu este în interesul bine priceput al comunelor nóstre bisericeşti.

Cu deosebire facem apel la comunele nóstre mai fruntaşe ca sĕ grăbéscă cu solvirea uşurându-ne lucrurile cu provocările şi cu evidenţa.

Posta ultimă.

Guvernul a demis[illegible]

In audienţa avută [illegible] baronul *Fejérváry* a [illegible] stăţii Sale, că guvern[illegible] ţine în întregime [illegible] ţiune, cu *vot*[illegible] Maiestatea Sa [illegible] cepteze votul [illegible] ronul Fejér[illegible] lui demis[illegible] nea a[illegible] fost[illegible]

Nr. [illegible] 1905. [226] 1—1

Publicaţiune.

În sensul § 163 al legii despre dreptul de apă, d[illegible]comite al comitatului prin ordinaţiunea [illegible] de la 4 Septembre a. c. nr. [illegible]447 dispune ca pertrarea în chestia concesiunii canalisării oraşului şi a procedurei la curăţirea apei din canaluri, în [illegible]enţională [illegible] oraşul liber reg. Nagyszeben, să se ţină [illegible] faţa locului şi designéză ca zi pentru începerea pertractării 30 Octobre 1905 înainte de amiazi la 9 ore, ear' de lut[illegible] sala cea mare de şedinţe a [illegible]tatului.

Înainte de pertractare, în timpul din 28 Septembre până în 27 Octobre a. c. se află espuse în [illegible] sfatului orăşenesc timp de 30 zile spre [illegible] publică cererea şi planurile, cum şi cele [illegible] opinări: a despărţământului tehnic hig[illegible] al direcţiunei r. u. de construcţii id[illegible], a ingineriatului r. u. de cultură, [illegible] fisic suprem comitatens.

Ceea ce [illegible] se aduce la cunoştinţa celor interesaţi [illegible] provocarea, ca eventualele observări [illegible] canalisaţiunii cerute să se înainteze [illegible] în scris în timpul cât sunt espuse planurile [illegible] verbal la pertractare, cu atât mai [illegible], cu cât se vor lua hotărîri fără a se [illegible] vre o înţelegere cu ei.

Nag[illegible]ben, 11 Septembre 1905.

Magistratul.

Nr. 193 [illegible] [228] 1—3

Concurs.

Conform [illegible]ului Preavenerabilului Con[illegible] arhi[illegible]an dto 12 Iulie a. c. Nr. [illegible] Bis. pentru întregirea postului de paroh [illegible] parohia [illegible]nósa cu filiile *Ciulpez* şi [illegible], protopresbiteratul Hunedóra, se escrie concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post [illegible] cele fa[illegible] în cóla B. pentru întregirea venitelor [illegible]eşti de la stat.

Petenţii au a'şi aşterne cererile concursuale instruate conform legilor în vigóre, în terminul de[illegible] subsemnatul oficiu protopresbiteral, [illegible] a se presenta înaintea alegătorilor în [illegible] Duminecă ori sărbătóre în [illegible]că pentru a cânta, respective a cuvânta [illegible]ebra.

[illegible] Augus[illegible] 1905.

[illegible] Hune[illegible] cu comitetul parohial.

[illegible]

[illegible] [228] 2—3

[illegible]curs

[illegible]ntru [illegible] postului vacant de în[illegible] poporală confesională [illegible] parohia Ineu prin acésta [illegible] concurs [illegible] termin de 15 zile de [illegible] publicare [illegible] „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post [illegible] cor., dintre cari 150 [illegible] de popor şi 450 cor. [illegible] cuartir, grădină de le[illegible] [illegible]t.

[illegible] ocupa acest post au a'şi [illegible] conform legilor în [illegible] oficiu protopresbiteral [illegible] deschis, a'şi formula pre[illegible] la cuincuenal şi a se [illegible] Duminecă sau sărbătóre la [illegible] şi arăta desteritatea în cân[illegible]

[illegible]gust, 1905.

[illegible]esbiteral al tractului gr. [illegible]ţelegere cu comitetul pa[illegible]

Teodor Hermann
protopresbiter, ca adm.

Nr. 669 1905. [220] 3—3

Concurs

Pentru [illegible] postului de paroh în [illegible] bisericescă **Poiana**, tractul Orăştie, [illegible] concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post [illegible] cele [illegible] în cóla B, pentru întregi[illegible] [illegible] de la stat.

[illegible] vor substerne petiţiunile [illegible] normelor în vigóre la sub[illegible] terminul deschis şi se vor [illegible] Duminecă ori sărbătóre îna[illegible] a cânta respective a [illegible]

[illegible]esbiteral gr. or. Orăştie [illegible] comitetul parohial.

[illegible]ugust 1905.

Vasile Domşa
protopresbiter.

[illegible]'or române" a

Nr. 270 1905. [224] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Zarandului, se escrie concurs cu termin de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Buceş**, salariu anual 600 coróne, din repartiţie 500 cor., ear' 100 cor. din venitul cantoral, cuartir liber în edificiul şcólei, folosinţa grădinii de legumi şi lemnele de lipsă pentru încălzit.

2. **Curechiu**, salariu anual 600 cor., 400 cor. din repartiţie, ear' 200 cor. din fondul bisericesc-şcolar, cuartir liber în edificiul şcólei, folosinţa grădinei şcolare şi lemnele de lipsă pentru încălzit.

3. **Ribicióra-de-jos** şi **sus**, post ambulant, salariu anual 600 cor. din repartiţie, cuartir liber în edificiul şcólei, folosinţa grădinei de legumi şi lemnele de lipsă pentru încălzit.

4. **Sălişte-Trestie**, post ambulant, salariu anual 600 cor. din repartiţie, cuartir liber în edificiul şcólei, folosirea grădinei de legumi şi lemnele de lipsă pentru încălzit.

5. **Săsuri**, salariu anual 600 cor. din repartiţie, cuartir liber în edificiul şcólei folosinţa grădinei de legumi şi lemnele de lipsă pentru încălzit.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi vor avé a se presenta în comună în zi de Duminecă ori sărbătóre spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Cel instituit va avé sĕ ţină şcóla de repetiţie şi sĕ cânte în Dumineci şi sărbători cu elevii la sfânta liturgie.

Cuincuenalele se vor computa numai după anii de serviciu în comuna respectivă.

Petenţii au sĕ aştérnă în terminul deschis cererile instruate conform normelor în vigóre.

Cei cu pracsă au sĕ alăture documente despre praxa, serviciul, neîntrerupt eventual că din ce motiv au întrerupt pracsa.

Brad, la 23 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetele parohiale.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Fischer & Comp.
şcóle de pomărit
Nagyenyed (Alsó-Fehérmegye)

Şcólele nóstre de pomărit în estensiune de 40 jug. catastrale sunt în Transilvania cele mai mari şi cele mai bogate.

Stoc: 80,000 altoi, de tóte formele, în soiurile cele mai nobile.

1 milion pădureţi (sujete) de tóte speciile, plante puternice.

1 milion gledici, plantele cele mai bune pentru garduri vii.

1 milion acăţi (salcâmi), tari şi frumoşi, acomodaţi pentru plantare de păduri.

Arbori solitari, de promenade, şi tufişe decorative. (201) 4—12

Catalóge gratis.

Pe cei interesaţi îi invităm cu stimă la cercetarea şcólelor nóstre de pomărit.

Zacharia Boiu
Frunze de laur
Poesii eroice din anii 1877—1878
Publicate de . . . .
Ioan Baptist Boiu.
Preţul 50 fileri plus porto postal.
Librăria arhidiecesană.

Mobile sunt de vêndut
în Sibiiu, Rotenturmstrasse Nr. 2 parter.
[227] 1—3

Domnişóra **Ella Porschinski** deschide acum în Sibiiu, Wiesengasse nr. 4

Şcólă de cusut şi desemnul de croială

după metodă simplă vieneză. Se primesc dame şi cu întrégă întreţinerea.

Asemenea se **confecţionéză toalete** în esecutare alésă, asupra cărora se atrage în mod deosebit atenţiunea p. t. dame. [222] 1—

Dr. Petru Şpan

Idei pregătitóre în pedagogie Cor. 3·
Treptele formale ale învĕţămêntului (Ediţia a doua) . „ 1·
Povesti pentru anul prim şcolar (lecţiuni după treptele formale) . . „ 1·
Dr. Daniil P. Barcianu. Viéţa şi activitatea lui . . „ —·

Se pot procura de la
Librăria arhidiecesană.

Tu

[illegible] vei afla pentru îngrijirea pielii, în deosebi pentru delăturarea pistruilor şi pentru a avé o colóre delicată a feţii, [illegible] săpun mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca: doi băieşi)
Bergmann & Co, Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata, [illegible] farmacia „la urs" (piaţa mică), [illegible] I. B. Misselbacher sen. (piaţa mare), [illegible] Meltzer (str. cisnădiei şi str. guşteriţii 25), [illegible] prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei), (89 b) 11—25 [illegible] Carol Arz (str. cisnădiei), cum şi [illegible] Sighişóra la farmacistul W. Wagner.

La croitoria universală
strada poplăcii 3 **Sibiiu** strada poplăcii 3

Se pregătesc tot feliul de vestminte, civile şi militare, ca: **fracuri, jachete, sacouri, pardesiuri, baltóne, uniforme pentru oficeri şi voluntari, haine de teatru**, cum şi **jachete de dame.** Asemenea confecţionez

reverende

în mod fórte solid, asupra cărora îmi permit a atrage atenţiunea on. domni preoţi şi candidaţi de preoţi. — Comandele urgente se pot efeptui şi în timp de 24 ore. Pregătirea primită în cursul de croit [illegible] l'am absolvat cu succes, apoi praxa de mai mulţi ani câştigată în diferite ateliere din Viena şi Budapesta îmi dă posibilitatea de a satisface pe onorabilii mei muşterii atât prin o croială elegantă cât şi prin esecutare întru tóte corăspunzătóre.

Rugând onoratul public român pentru binevoitorul sprigin prin comandarea de haine, semnez

cu deosebită stimă

Ioan Petraşcu, măestru croitor.

IULIU ERŐS
Sibiiu, strada cisnădiei nr. 3

Cel mai mare deposit ardelean
de **orológe, juvaericale, aurării** şi **argintării**. [illegible]omândă cu preţuri eftine tóte produsele din speciile **orologeriei** [illegible] **aurăriei.**

Schimb şi cumpĕrare de aur, argint, diamant, mărgele [illegible] monede de aur şi argint, etc. [191] 6—20

Fie-care obiect de aur şi argint, cumpĕrat de la m[illegible]e, e probat şi esaminat din oficiu şi pe fie-care bucată se vede precis proba oficiósă (k. u. k. Punze), şi afară de aceea se garantéză în scris veritabilitatea obiectelor.

Preţcuranturi ilustrate la dorinţă gratis şi franco.

Nr. 95 Sibiiu, Sâmbătă 3/16 Septembre 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Pentru votul universal.

Sibiiu, 15 Septembre n.

Bucuria celor ce erau încântaţi de vorbirea ministrului de interne Kristoffy, acum demisionat, rostită în faţa alegĕtorilor din cercul Bocşei, s'a prefăcut în mare întristare.

Tóte planurile comunicate Sâmbătă din partea vorbăreţului domn fost ministru au rĕmas acum baltă, pentru-că ministrul de Sâmbătă deja Marţi nu mai era ministru, şi astfel astăzi nu mai are puterea de a realisa aceea ce plănuise, introducerea *votului universal* la alegeri.

E acum bine stabilit, că guvernul presidat de baronul Fejérváry pe tema votului universal a căzut, după ce Coróna nu a aflat în felul cum e compus actualul guvern unguresc garanţă destulă, că programul de acţiune pe care şi l'a stabilit regimul va puté fi realisat cu bun succes, şi va da guvernului o majoritate sigură la proximele alegeri.

Va sĕ zică, nu votul universal însuşi e aceea ce a făcut scrupuli şi îngrijire Corónei, ci temerea, că şi pe lângă introducerea votului universal lucrurile tot acolo vor rĕmâné unde sunt, încurcate, nesănĕtóse, păgubitóre pentru tron şi patrie.

Dacă a fost bun ori nu sfatul pe care l'au dat în *acest* înţeles Corónei consilierii de la Viena, rĕmâne sĕ fie stabilit din partea viitoriului. Părerea nóstra însĕ e, că împrejurărilor de faţă corĕspundea mai bine un sfat contrar: acceptarea programului presentat Corónei din partea guvernului unguresc, şi aprobarea şi sancţionarea votului universal, ca singur chemat sĕ dee ţerii un parlament care sĕ fie adevĕrata espresiune a dorinţei, a voinţei şi a intereselor poporaţiunei astăzi în mare mare politiceşte desmoştenite.

Acesta a fost punctul nostru de vedere din capul locului, căci pentru sufragiul universal am luptat noi Românii chiar şi atunci când aderenţii sei nu erau de loc numĕroşi ca astăzi când se formézá *ligi* pentru a duce la învingere acest postulat al *dreptăţii*, care imperios cere, ca cei ce au datorinţe sĕ aibe şi *drepturi*, cere sĕ se dee tuturor posibilitatea de a contribuí cu votul lor la conducerea de stat şi la resolvarea afacerilor de stat!

Faptul, că însuşi guvernul luase în mână steagul pe care era scris votul universal la alegeri ne presinta ca apropiată ziua în care se va puté serba şi la noi isbânda acestei idei, învingerea acestui principiu, care şi-a aflat îmbrăţişarea cuvenită în tóte statele civilisate. Dar' căderea guvernului însémnă acum plecarea steagului şi amânarea realisării unei dorinţe generale pe timp mai apropiat, ori mai îndepărtat, — după cum se vor forma împrejurările.

Pentru *totdeuna* însĕ la nici un cas. Prea sunt astăzi străbătute massele de dorul de a fi trecute şi ele între barierele constituţiunii şi prea largi sunt acum cercurile cari reclamă sufragiul universal pentru-ca sĕ se mai pótă trece uşor la ordinea zilei peste un postulat ca acesta. Şi oricine sĕ între în moştenirea baronului Fejérváry va trebui sĕ ţină cont de dorinţa milióne-lor cari reclamă dreptul acesta cetăţenesc [illegible] de alegere, [illegible] până acuma nu l'au avut, şi va trebui sĕ facă negreşit revisuirea actualei legi electorale, cea mai meşteşugită şi mai nedréptă dintrĕ tóte legile pe cari le avem.

Căderea guvernului nu însémnă deci căderea *votului universal*, ci însémnă cel mult amânarea realisării lui, căci massele vor continua a 'l reclama cu insistinţă, până li-se va da. Il vom reclama şi noi, Românii, cu atât mai vêrtos, că îl avem trecut în programul nostru naţional, şi am pledat pentru el în parlament, prin deputaţii ce 'i aveam în dietă, cu începere de la anul 1872 totdeuna când a fost pus în discuţie. Sĕ 'l cerem deci mereu, căci cu cât îl vom cere mai mulţi şi mai cu apăsare, cu atât mai curênd îl vom căpĕta.

Deschiderea dietei. Astăzi la orele 10 s'a făcut redeschiderea dietei. Şedinţa va fi fost de durată scurtă. Se va fi anunţat retragerea guvernului şi apoi dieta îşi va fi amênat şedinţele până la formarea noului cabinet.

Noul guvern. Mâne Sâmbătă, primministrul demisionat *Fejérváry* merge de nou la Viena, ca sĕ facă raport Măiestăţii Sale despre cele ce sĕ vor întêmpla astăzi în dieta ţerii. Cu acésta ocasiune va face propunere M. Sale şi cu privire la urmaşul sĕu. E vorba că ministrul de comerciu *Vörös László* sĕ fie încredinţat cu formarea noului cabinet.

Kristoffy ales. Eri, Joi, a fost alegerea de deputat în Bocşa. A fost proclamat ales cu unanimitate ministrul de interne Kristoffy.

Adunarea Sêrbilor s'a ţinut Luni în Neoplanta. Au fost de faţă peste trei mii. A vorbit întâiu *româneşte* deputatul dietal Dr. Aurel [illegible], apoi mai mulţi Sêrbi în limba lor. S'a votat în urmă resoluţiunea publicată în numĕrul 91 al ziariului nostru. Adunarea s'a pronunţat pentru votul universal şi secret, cu votare pe comune.

[illegible] unei broşuri.

[illegible] mult apăruse o broşură de [illegible] politic, tipărită în nemţeşte la Berlin. Broşura a eşit de sub tipar ca compusă de un cutare *Zeysig*, nume care însĕ, cum s'a constatat, nu esistă. In broşură se vorbea despre dinastia nóstrĕ, despre casa Habsburgilor, care era presentată ca aflătóre în gura morţii, de unde nu mai póte fi scăpată. De aceea, i-se dădea sfatul sĕ şi facă iute geamantanul şi *sĕ plece*, făcênd loc casei Hohenzollern.

Cuprinsul antidinastic al broşurii a produs mare nemulţămire în cercurile politice maghiare, cari au început sĕ caute pe autorul îndrăsneţ. S'au început suspiţionările prin gazete, s'au făcut arătări la poliţie, care a luat apoi în mână afacerea şi a dat de urma autorului. Un ziarist cu numele *Zigány Arpád* a fost arestat la începutul sĕptĕmâni acesteia, că bănuit a fi autorul broşurii.

Zigány a recunoscut că el a scris broşura în ungureşte, şi că la Berlin a fost tradusă în nemţeşte. A scris'o însĕ din propriul sĕu îndemn, zice el şi nu are complici, nici în Ungaria, nici în Germania.

Poliţia din Budapesta a primit însĕ o scrisóre anonimă, după arestarea lui Zigány, în care se dădea informaţiunea, că un amic al lui Zigány, colaborator la fóia baronului Bánffy intitulată *„Pesti Hirlap"*, un anumit *Lakatos László* ştie multe despre broşura Zeysig.

Lakatos a fost chemat la poliţie şi la întrebările puse din partea prefectului de poliţiei a rĕspuns, că Zigány i-a comunicat într'o cafenea, că el e autorul broşurei Zeysig, a cărei compunere s'a plăsmuit astfel, după spusele lui Zigány:

Zigány comunicase baronului Bánffy ideia de a se crea legături strînse între protestanţii din Ungaria şi casa de Hohenzollern. La acésta Bánffy ar fi rĕspuns: *Nu vorbi, ci fă!* Zigány a scris apoi imediat broşura.

Baronul Bánffy négă orice amestec în acésta afacere şi a declarat pe cuvêntul [illegible] de onóre că n'a ştiut nimica despre broşură înainte de a o fi vĕzut, dar' poliţia a găsit la Zigány două scrisori de ale lui Bánffy, cari *dovedesc chiar contrarul*. Scrisorile se zice ar fi adrobitóre pentru Bánffy.

Zigány e tot arestat.

Protestul comitatului Sibiiu.

Hotărîrea adusă din partea comisiunii administrative a comitatului Sibiiu, în şedinţa ţinută Sâmbătă în 9 Septembre n. în chestia celor două ordonanţe ale ministrului de culte şi instrucţiune publică, referitóre la magiarisarea instrucţiunei în şcólele elementare poporale şi în pedagogii, are, conform propunerii domnului Dr. *Karl Wolff*, textul următóre:

„Circularele ministrului de culte şi instrucţiune publică asupra învĕţământului de limba magiară în şcólele primare nemaghiare şi preparandii, nr. 72.000 şi 72.001/1905 conţin *mĕsuri ilegale şi anticonstituţionale*.

De esemplu:

Fixarea ţintei învĕţământului pentru elevii primari ai şcólelor poporale nemaghiare „ca ei sĕ-şi esprime cugetele corĕspunzĕtor

---

FOIŞÓRĂ

Istoria bisericii din România (1850—1895).

De N. Dobrescu. Bucureşti 1905.

Biserica română é că [illegible] a fost dealurgul tuturor v[illegible] crescută cu viéţa naţion[illegible] se cuprindea în ceealaltă [illegible] şi una o complecta pe ceealaltă. Domnii ţĕrilor române după vremuri n'au fost numai conducĕtorii politici ai ţĕrii ci şi cei mai neobosiţi întemeetori de lăcaşuri ale lui Dzeu şi cei mai aprigi apĕrători ai credinţei creştine, după cum şi metropoliţii ţĕrilor române n'au fost numai feţe bisericeşti, cari „légă şi deslégă", ci şi cei mai apropiaţi sfetnici dinlăuntru ai Domnilor, în divanul cărora cei dintâi cari şedeau erau ei. Dacă până astăzi s'a susţinut viéţa românéscă, meritul de căpetenie nu i-se póte denega bisericei, de la altariul căreia şi dacă n'a rĕsunat totdeuna limba românéscă, au pornit totdeuna îndemnurile cele folositóre, cari au făcut sĕ se păstreze limba şi credinţa strămoşéscă în vatra părintéscă a Românului.

Biserica românéscă a avut între representanţii ei figuri dintrĕ cele mai sublime, dintrĕ cari unii au apărat neatinsă ortodoxia întregei biserici, alţii au deschis drumuri nouă limbei, literaturei şi vieţii româneşti. Năzuindu-ne scopul de a face istoricul bisericei din România, măcar şi numai în liniamente de tot generale, ci voind a caracterisa în câteva cuvinte pe basa cărţii, al cărui nume l'am pus în fruntea acestor rînduri, mai mult epoca de la 1850—1895, pentru o mai deplină înţelegere a acestui restimp de [illegible] o jumĕtate de veac e aprópe [illegible] a începe cu numele [illegible] metropolit al Moldovei Veniamin Costachi, care cu activitatea lui a umplut un întreg [illegible] de veac şi care a creat pentru biserica sa [illegible] multele îmbunătăţiri esenţiale şi un trecut respectat. Aureola ce încunjură figura acestui celui mai mare vlădică român făcù pare-că sĕ se crédă că pe scaunul, pe care şede acum Veniamin n'au putut şedea alţii, cari sĕ 'l compromită. Epoca, pe care el a dăruit'o cu atributul de epocă de aur a bisericei române e fără îndoială nu numai un pas înainte faţă de epoca metropolitului Iacob Stamati ci e hotărît cea mai frumósă epocă a bisericei române, în care acésta ajunge la o înălţime, care pentru timpul de atuncea şi pentru starea destul de umilită de până atunci a bisericei, se putea zice că e un apogeu.

Titlul de glorie al lui Veniamin e însĕ în acelaş timp şi un titlu de umilinţă a bisericei, care după Veniamin a început altă cale de cât acea pe care i-o deschisese el: o cale spre decadenţă. Epoca aceea, care a sguduit faţa întregei ţeri româneşti de mai târziu, a fost pentru biserica din România o epocă de decadinţă, o epocă, în cuprinsul căreia abia se póte distinge faţa luminată şi plină de bărbăţie a celor doi Scribani, a lui Dionisie Romano şi a câte unui alt desinteresat luptător pentru slava bisericei. In deosebi epoca de la 1850—1859 e o epocă urîtă, în care cei mai mari capi ai bisericei sunt cu mult mai în urma acelor, cari i-au precedat. [illegible] distinc prin cultură, ci ca unii cari [illegible] în partea cea mai mare dintrĕ zidu[illegible]tirilor cu vederile lor înguste nu [illegible] îmbrăţişa orisonturile largi cărora [illegible] biserica şi în lipsa [illegible] vêrtos sĕ se manifesteze împotriv[illegible]i şi împotriva luminii şi sĕ se [illegible] aspiraţiunilor şi tendinţelor [illegible] frământau pe atunci principat[illegible] faţă de influinţa grecéscă sĕ [illegible] cari nici odată n'aduceau ród[illegible] faţă de înfrăţirea ce s'a petrecut [illegible] unirea principatelor române, [illegible] de aceia, cari voiau sĕ zădărn[illegible] chipul realisarea ei, pentru-că [illegible]le, de multe ori isvorîte din [illegible] nesocotit reclamau alt mers [illegible] cât acela care era menit sĕ [illegible] plătesc.

In a[illegible] înfrăţire, în care „au dat mână [illegible] inimă română", şi în care de [illegible] scaun de vlădică s'au auzit [illegible] memorabilele cuvinte: „între mórte [illegible] Moldova, alege" s'au vĕzut [illegible] urmările intrigilor, pe cari alţ[illegible] nu s'au sfiit a le pune la [illegible] cari legături se aveau cu [illegible] cu ómeni ai căror ideal se de[illegible] tuturor Românilor de bine [illegible] împrejurări, în cari înce[illegible] jos, biserica era slab întărită, căci preoţimea era fără nici o cultură, la mănăstiri nu se lucra mult de cât numai într'acolo ca sĕ se stórcă bani mulţi şi ca sĕ se pótă trăi bine, ear' pe la tipografii abia mai apărea câte o cărticică afară de puţinele cărţi rituale, — între astfel de împrejurări — zic — e aprópe esplicabilă nu numai tendinţa statului de a folosí biserica spre scopurile sale ci şi de a impune bisericei voinţa sa, cum s'a şi petrecut de nenumĕrate-ori în acest interval de timp.

Detronări de metropolit, cu cari în[illegible]dau mănăstirile, esploatarea veniturilor bisericeşti şi mănăstireşti, asupriri de tot felul şi impunerea unor legi, cari, aduse fiind din alte ţĕri, în cari vrăjmăşia între biserică şi stat era pe atunci aprópe de un veac de vechiă, nu se nimereau cu faţa simplă, patriarchală şi în unele privinţe chiar retrogradă a bisericii române, — acestea erau momente din antagonismul dintrĕ biserică şi stat. Cei de la cârma bisericei se distingeau prin o ignoranţă şi prin abusuri, cari făcură ca biserica sĕ-şi pérdă multe drepturi, [illegible] prin natura lor nu se puteau [illegible] altele de cât în urma altui ab[illegible] la timpul sĕu, care era şi el [illegible] curente străine, sugruma[illegible] liţilor prin alte abusuri [illegible]

A fost fără îndo[illegible] România până la 186[illegible] se mai cânta grec[illegible] din drépta era [illegible] o răcine şi [illegible] numiri de [illegible] — şi acesa că

porturilor lor de viaţă, corect în limba ma-
hiară, mai departe sĕ pótă ceti, scrie şi so-
oti ungureşte fluent", *nu se întemeiază pe o*
ge, ci este împrumutată verbal din proiec-
al de lege presentat şi earăşi revocat de gu-
ernul anterior, proiectul lui Berzeviczy, care
oia sĕ stabiléscă prin legislaţie numita ţintă
e învĕţămênt pentru şcólele primare nema-
iare, pe când actualul ministru r. u. al cul-
elor şi instrucţiunii publice, o decretéză pur
i simplu prin ordinaţiune, lăsând la o parte
egislaţiunea. Ordinaţiunea acésta *este prin*
rmare o prevaricaţiune în sfera de activitate
legislaţiunii, a dietei şi corónei, un act ab-
olutistic şi prin urmare anticonstituţional.

Mai departe „dirigiarea învĕţămêntului
n limba magiară" în şcólele poporale ele-
nentare confesionale cu limba de predare ne-
naghiară, încredinţată prin ordinaţiunea nr.
2000/1905 inspectorului r. u. violéză legea,
are mărgineşte activitatea inspectorului la
ontrolă, pe când circulara îl însărcinéză cu
articiparea activă la instrucţie, făcêndu-l în-
ĕţătoriu sau dirigent pentru limba magiară în
cólele primare confesionale, prin ceea-ce se
iolézá dreptul garantat prin lege al patro-
ilor şcólelor confesionale, de a numi înşişi
nvĕţătorii la şcólele lor. Disposiţia acésta
circularei *este aşadar' ilegală.*

Insărcinarea ce se dă prin circulară in-
pectorului r. u. de a cere „ca limba ma-
iară, începênd din clasa a doua a şcólei
rimare sĕ se esercite şi cu ajutoriul învĕ-
mêntului în aritmetică", tot aşa „practisa-
a vorbirei magiare la învĕţămêntul în geo-
rafia patriei, istorie şi constituţiune" nu se
temeiază pe lege şi la o estindere a limbei
agiare în şcólele primare nemagiare numai
gislaţia, dieta şi coróna sunt îndreptăţite,
a însĕ ministrul. *Disposiţia de mai sus este*
adar' ilegală şi anticonstituţională.

Insărcinarea ce se dă în circulara nr.
000/1905 inspectorului r. u. „de a iniţia
e învĕţătoriu în şcólele nemagiare confesio-
ale în metoda firéscă şi singur corectă a
vĕţămêntului magiar (aşa numita metodă
rectă)" violéză o lege positivă, care (art.
din 1868 §. 11) garantéză patronilor şcó-
ler confesionale dreptul de a-şi determina
şcólele lor metoda.

Mai departe disposiţia circularei nr.
000/1905, prin care inspectorul r. u. se
torizéză a porni neamânat procederea re-
mentară pe basa art. 32 din 1875 contra
vĕţătoriului „care nu şi-a însuşit limba ma-
ară în mĕsura, ca sĕ o pótă preda în şcóla
imară, sub titlul că din causa unui defect
iritual nu e capabil a conduce învĕţămên-
l", precum şi însărcinarea ce se mai dă
pectorului r. u. „de a cere de la autori-
ea superióră bisericéscă competentă ca sĕ
pensese numai de cât pe acel învĕţătoriu
a preda în şcólă şi sĕ numéscă în locul
un învĕţătoriu auxiliar, care sĕ ştie bine
gureşte şi care sĕ fi absolvat cel puţin
parandia", *nu este întemeiată în lege.*

Disposiţiunea cercularei Nr. 72000/905,
şcóla confesională, „la care au fost suspen-
ţi doi învĕţători după olaltă, pentru neglijarea învĕţămêntului magiar, pe basa §-lui 15 a art. 26 de lege din 1893 sĕ fie închisă şi în locul ei sĕ se înfiinţeze o şcólă de stat", *este ilegală*, căci după §-ul 15 din art. 26 de lege din 1893 ministrul cu sentinţă disciplinară adusă pe basa §-lui 13 alinea 4 póte sĕ închidă şcóla confesională, în care au fost suspendaţi doi învĕţători după olaltă şi sĕ înfiinţeze în locul ei o şcólă de stat, dar' §. 13 alinea 4 a articolului citat indică espres ca motiv al închiderii direcţia contrară statului. „Ca direcţie contrară statului este a se considera ori-ce acţiune îndreptată *împotriva constituţiei statului*, caracterul lui naţional, unitatea lui, independenţa sau integritatea lui teritorială, mai departe împotriva întrebuinţării fixate *în lege* a limbei de stat". „Neglijarea învĕţămêntului magiar" constatată după apreciarea inspectorului şcolar r. u. supus şi el erorilor omeneşti, sĕvêrşită póte fără vina învĕţătoriului şi numai prin împrejurările invincibile ale vieţii şi ale contactului, nu este o direcţie îndreptată împotriva statului, nu este delict disciplinar şi nu póte fi înfierată de cât prin legislaţie, nici de cât însĕ prin ministru, care n'are atribuţia estensiunei legilor.

Mai departe ameninţarea din cerculara Nr. 72000/905 contra unei şcóle confesionale (pentru neglijarea învĕţămêntului limbei magiare) de a introduce procedura de admonestare fixată în §-ul 15 din art. 38 de la 1868 nu este întemeiată în lege, căci procedura de admonestare a §-15 din art. 38 de la 1868 este limitată la condiţiunile amintite în §-ii 11, 12 şi 13 în cari paragrafi nu se aminteşte nimic de neglijarea învĕţămêntului magiar.

Insărcinarea dată în cercularíul nr. 72000/905 inspectorului r. u. de a cere la esamenele preparandilor de la candidat rĕspuns în limba magiară, şi din alt obiect (afară de gramatica şi istoria literaturei magiare) *este ilegală şi numai prin o nouă lege s'ar puté decreta, nici de cât însĕ prin ordinaţiune.*

Tot aşa de [illegible] puţin este autorisat inspectorul r. u. sĕ dee candidatului în preparandiile confesionale o temă în scris de limba magiară (24 ore înainte [illegible] careia sĕ ţină lecţie pros[illegible] niat. nr. 72001/1905).

Din esemplele de mai sus fiind evident, că cercularele nr. 72000 şi 72001/905, violéză, parte legi în vigóre, parte îşi arógă disposiţii din sfera legislaţiei:

On. comitet administrativ este rugat sĕ céră de la Escelenţa Sa dl ministru r. u. al cultelor şi instrucţiunii publice, sĕ suprime esecutarea cercularelor nr. 72000 şi 72001/905".

•

In urma acestei hotărîri, comitatul va înainta representaţiune guvernului, în care 'l va ruga sĕ revóce ordonanţele cu pricina, respective sĕ le sisteze esecutarea. După cum suntem informaţi, congregaţia proximă a comitatului Sibiiu, încă va ridica protest în contra ordonanţelor.

Inchiderea esposiţiei.

Eri, Joi, la 6 ore p. m. s'a închis spre părerea de rĕu a tuturora, afară de aceia cari au ostenit prea mult pentru deschiderea şi aranjarea ei, esposiţia Asociaţiunii nóstre, după-ce de patru sĕptĕmâni ea a fost obiectul de admiraţie pentru toţi câţi au ţinut sĕ o visiteze.

Nădăjduim a o puté avea aprópe tot aşa de completă peste câţiva ani în care timp se vor strînge încetul cu încetul (more patrio) din nou obiecte de valóre şi de însemnătate istorică-etnografică, pentru a acoperi din nou păreţii noi ai Museului şi a împodobi „Casa naţională". Actul închiderei esposiţiei a fost un prilej pentru a se face o dare de samă despre acea, ce a făcut esposiţia.

Bĕtrânul president, cu chipul frumos, dl Iosif St. Şuluţu, care şede pe scaunul ocupat odinióră cu atâta cinste de Şaguna, ceteşte de pe o hârtie, care-i scuză bĕtrâneţele, nişte cuvinte aşezate cu multă iscusinţă şi simţ de observat, în cari se cuprindeau constatări, cari au scăpat celor mai mulţi din vedere şi cari trebue azi scrise pentru viitor. Ne chiamă din nou înaintea ochilor noştri sufleteşti Sibiiul românesc de acum patru sĕptĕmâni, care te făcea sĕ uiţi că eşti într'un oraş străin, ale cărui porţi au fost atâta vreme închise pentru noi.

Face cu o deosebită recunoştinţă pomenire despre marii bărbaţi veniţi din tóte părţile locuite de Români, şi nu uită sĕ amintéscă chiar cu numele pe acela, care a eternisat mai bine de cât ori-cine chipul Sibiiului românesc de acum câteva zile, dl N. Iorga. Nu póte uita sĕ amintéscă bucuria ce se desfăcea de pe faţa fie-cărui Român, cum şi felul cum ne-au tractat străinii, mai ales Ungurii, pentru cari esposiţia ar fi putut fi o dovadă despre felul vieţii nóstre sufleteşti, care implică în sine mai multă nisuinţă spre lumină de cât aspiraţiuni, cari presupun că le avem şi sub cari s'ar ascunde [illegible] ce nu putem spune de cât între noi. [illegible] puterile nóstre am făcut ce am făcut, şi [illegible] făcut a fost minunat — de la un neam oropsit, cum îndeobşte se socoteşte a fi neamul nostru. N'am avut la spate guvernul, care sĕ ne dee ajutor, nu opreliste, cum de fapt au urmat în zilele de sărbătóre senină şi nevinovată, — am avut temelia în însufleţirea nóstră şi în simţul nostru de jertfă, şi până ce nu se va alege altă cale de cât acésta, pe care ar trebui sĕ umble mai mulţi — toţi — nu vom nisuí către ţinte străine.

Pomeneşte cu cuvinte de mulţămire numele celor-ce au ostenit în frunte cu neobosita dómnă Maria Cosma, fără de conlucrarea căreia au trebuit sĕ se convingă mulţi, că nu se pot face lucrurile cum s'ar cuveni şi după-ce nu trece cu vederea nici întréga céta a dómnelor şi domnişórelor, cari au muncit mult şi din multă tragere de inimă la reuşita esposiţiei — presidentul, care în bogăţia de ani ce-'i încunjură figura părea împrejmuit de o aureolă strălucitóre, se simte mulţămit că Dzeu l'a învrednicit sĕ ajungă şi vremuri mai frumóse şi — emoţionat de amintirile câştigate în cursul sărbătorilor pare că-'i pare rĕu că, după-ce acum patru sĕptĕmâni a stat în faţa unui public, pe care nu 'l vom mai vedé nici când: acum sĕ vizităm esposiţia — trebuie, în faţa unui public pe care îl cunóşte de mult sĕ zică: declar esposiţia de închisă.

O.

---

† Mihail Stoica.

Cei cari l-au cunoscut nu-l vor uita nici-odată pentru ştiinţa lui, pe care nu o mai întâlniai la alt coleg contimporan şi pentru progresul pe care l-a realisat el pe terenul şcólei româneşti, al cărei început mai că am puté zice, că concade cu începutul activităţii lui dăscăleşti.

M. Stoica a fost tovarăş de muncă şi de principii cu entusiastul Visarion Roman, cu care dimpreună a deşţelenit ogorul şcólei româneşti la Rĕşinari, de unde cel dintâiu a trecut la şcóla din Sălişte, ear' al doilea la Sibiiu, pentru-ca acolo sĕ muncéscă nu ca un dascăl de rênd, ci ca un organisator de numele căruia se légă amintirea inaugurării unei vieţi nouă româneşti pentru Sibiiu şi împrejurime.

Timpul, în care a venit Stoica la Sălişte era nefavorabil şcólei şi ştiinţei; cel-ce voia sĕ pună instrucţia pe basele, pe cari se aflau şcólele altor neamuri risca sĕ fie taxat de un om nepriceput şi cu capul [illegible]. Asta fu şi sórtea învĕţătoriului Stoica, care atunci când a introdus în şcólă pentru învĕţarea geografiei globul pământului a fost silit sĕ vadă cum în numele nemulţămiţilor se duce o deputaţie la Şaguna, ca sĕ-l pârască pe „eretic", pentru învĕţăturile lui necreştineşti. Că Şaguna n'a putut primi deputaţia de cât cu un zimbet pe buze, e natural, cunoscute fiind străduinţele acestuia pentru înaintarea şcólei. Acesta a fost începutul nemulţămirilor, altele şi mai mari urmară lanţ după el şi a trebuit timpul sĕ acopere nemulţămirile şi tot el sĕ arete calea cea adevĕrată în ştiinţa ce trebuia sĕ pĕtrundă şi în şcóla românéscă.

Stoica a fost unul dintre cei mai eruditi dascăli, ce i-a avut până acum poporul nostru, ceea-ce se datoreşte pe lângă atragerea lui faţă de şcólă şi împrejurării, că avea o pregătire dintre cele mai bune posibile: avea patru clase gimnasiale şi cursul teologic, ceea-ce pentru anii dela 1850 încóce era fără îndoială o cualificaţie — pentru dascăl — ne mai pomenită.

Dacă astăzi Săliştea are cele mai frumóse şcoli româneşti din ţéra acésta, sĕ nu se uite, că meritul nu-i al acelora cari lucră astăzi în ele: dacă nu era învĕţătoriul Stoica cu organisarea frumósă ce a dat şcólelor, cu viaţa ce a băgat în ele şi cu înălţimea cunoştinţelor sale cari se resfrângeau şi asupra şcólei — astăzi n'am puté avea şcoli aşa de frumóse. Ca director — cel dintâiu director al şcólelor din Sălişte — era un organisator de prima ordine; în privinţa ordinei

---

nsemnată parte a călugărilor erau greci
ă nici o simpatie pentru ţéra care-i hrănia
care îngăduia ca în fie-care an sĕ ducă la
rigrad şi la Sf. Munte a opta parte a ve-
urilor ţerii, câteva milióne de lei, cari
ngeau în vistieria patriarchului fără ca de
le sĕ se mai întórcă pe vre-o cale de
le au pornit şi unde au lăsat un gol —
ocmai pentru astfel de simptóme îngriji-
amestecul statului nici nu puté sĕ lip-
că. Instituirea archiereilor titulari cu
ne de la oraşe româneşti, înlocuirea ab-
ută a limbei greceşti cu cea românéscă,
lararea deplinei independenţe a bisericei
mâne faţă de patriarchatul din Constanti-
ole (1882) secularisarea averilor mănăsti-
i prin Cuza, — au fost tóte — ori-cât
necurmate sunt lamentările călugărilor —
pre folosul şi al bisericei şi al statului. Şi
ă tot astfel de cumpĕtate ar fi fost şi ce-
lte înoiri pe cari le impunea statul biser-
ar fi putut sĕ fie mai mici ciocnirile şi
ulţămirile şi luptele ce s'au purtat pen-
diferite lucruri, ca d. e. lupta bisericei
tru canonicitatea episcopilor. Guvernul
Cuza adecă denumea însuşi pe episcopii
în contra canónelor bisericei, ceea-ce a
îndoială o călcare a legii. Epoca de
1859—1872 s'ar puté numi cu tot drep-
poca frământărilor pentru o organisare
onală a bisericei. Pe deoparte biserica ob-
ase însaşi [illegible] destul de bine orga-
tă, în cât sĕ pótă resista tuturor atacu-
şi sĕ-şi pótă îndeplini cu deplină mĕ-
datorinţa, pe de alta statul nu găsia în biserica slab organisată un razim pentru scopul de a întări în tóte privinţele ţéra românéscă — pentru ceea-ce apoi sau şi pornit din ambele părţi lucruri şi înoiri, ce de atâtea-ori s'au lovit în capete. Cuza a introdus sinódele eparchiale în cari a dat amestec în afacerile administrative ale bisericei şi mirenilor, cum a făcut Şaguna la noi cu sinódele nóstre. — Biserica a luptat în contra lor, ca în contra celor mai necanonice instituţiuni, până ce i-a succes sĕ le delăture de pe arena de luptă. Guvernul face paşi pentru o schimbare radicală a organisaţiei bisericeşti, a seminariilor, a clerului de mir, şi a clerului monachal — şi pretutindenea se întâlneşte cu alte pretensiuni — de cele mai multe-ori basate, pe cari le opunea biserica. Ca un rĕsunet la frământările, certele şi nemulţămirile din epoca de la 1859—1872 apare apoi la 1872 *legea organică*, o lege mai trainică de cât tóte câte au încercat până aci organisarea bisericei din România. Legea organică provede şi cel mai înalt for bisericesc: Sf. Sinod, care în cele trei decenii de la începerea lui a lucrat mult la sanarea tuturor nevoilor bisericei. Epoca pe care o inaugurézá legea organică e de bună sémă o epocă de consolidare, de progres şi chiar de înflorire — şi dacă nu i-a succes sĕ împace până acum tóte trebuinţele imperative ale bisericei, e totuşi speranţă, că se vor face pe lângă îmbunătăţirile programatice şi acelea cari au adus în biserica nóstră din Ardeal şi Ţara-Ungurésca un bine nemĕsurat: acela isvorit din ocârmuirea bisericei — în cele administrative — atât de clerici, cât şi de laici. Acésta va trebuí sĕ devie o problemă şi a bisericei din România.

Dacă biserica din România a făcut în cele din urmă trei decenii progrese reale prin acea, că are în fruntea ei bărbaţi luminaţi şi eruditi, cari necontenit privegheză bunul mers al bisericei, precum şi prin aceea că s'a întemeiat facultatea teologică din Bucureşti la ridicarea căreia vor avea încă mulţi sĕ lucre şi că s'au organisat pe base ceva mai solide seminariile şi s'au asigurat subsistenţa preoţilor rurali şi urbani — nu e mai puţin adevĕrat că în ce priveşte starea morală a locuitorilor ţerii mai e mult, fórte mult de lucrat. Dar' nu se va puté lucra la acésta cu destul succes de cât prin „sinódele eparchiale" şi prin astfel de seminarii pentru preoţii rurali — bună oră cum sunt seminariile nóstre de aici cari pretind de la cel ce intră în ele o cultură generală mai temeinică şi o vîrstă mai mărişóră, care sĕ nu îngădue absolvirea studiilor teologice înainte de cel puţin 22 de ani. Din seminariile din România pot ieşi absolvenţi de 17 ani, ceea ce e evident, prea puţin. Mai amintesc, că la ridicarea nimbului bisericii şi a moralităţii nu contribesc de loc nefericitele cărţi bisericeşti redactate într'o limbă imposibilă, cum sunt acelea cu tipărirea cărora sfêntul Sinod a făcut o ruptură regretabilă şi a zădărnicit pornirea pe căi într'adevĕr sănĕtóse a modestei literaturi bisericeşti, ce a început de mult la noi pentru-ca sĕ pótă progresa încet — încet.

•

Ceea-ce s'a vorbit până aici (esceptionând observările din urmă) e expunerea pe scurt a istoriei bisericei din România de la anul 1850—1895, pe basa cărţii dlui Nicolae Dobrescu, un tinĕr harnic, care a făcut cel dintâi cercetări mai minuţióse cu privire la istoria mai nouă a bisericei române de pretutindenea. Fiind tinĕr dl Dobrescu şi făcênd cel dintâiu cercetări într'un domeniu atât de nelămurit, nu s'a putut nimeni aştepta la o istorie într'adevĕr critică a bisericei nóstre din România, mai ales, că nici documentele tóte nu sunt cunoscute şi câte sunt cunoscute sunt aşa de împrăştiate încât nu e uşor a da de urma lor. Dar' aşa cum se presintă cartea dlui Dobrescu, scrisă acum trei ani, e o carte instructivă, în care istoricii vor afla probabil şi greşeli, dar' în care fie-care cetitor, fie ori-cât de înzestrat cu cunoştinţe istorice, va găsi noue şi frumóse contribuţii la cunoştinţele sale. Domnul Dobrescu, care a scos în zilele aceste un al doilea volum cuprinzător de istorie bisericéscă (Fragmente privitóre la istoria bisericei române. Budapesta), şi care ne promite şi istoria mai nouă a bisericei din Bucovina, Ardeal şi Ungaria, dacă va pune mai multă îngrijire şi în ce priveşte limba, va face servicii bune ştiinţei româneşti, care are atât de puţini cultivatori.

O. G.

și a organisației el a ridicat școla încă acum 30 de ani la un grad, la care nici astăzi nu sunt multe școli românești.

Cine va scrie istoria școlelor din Săliște așa cum se cuvine, nu va putĕ sĕ nu amintéscă cu pietate și cu o desĕvârșită recunoștință numele învĕțătoriului și directorului Stoica.

Ca învĕțătoriu a fost, pe cât de riguros, pe atât de folositoriu și de neîntrecut. Elevii lui, cari la isprăvirea școlei din Săliște, conversau binișor nemțește — era un dascăl neîntrecut de nemțéscă — și cari mulțămită instrucției temeinice ce o căpĕtau sub el, au putut ajunge la posiții sociale frumóse, nu vor uita nici-odată figura săgetător de severă a dascălului lor, dar' nu vor uita mai presus de ori-ce figura lui de adevĕrat dascăl, de sub mâna căruia nu eșia nimeni nepregătit.

N'ar trebui uitată nici pentru viitoriu figura acésta. Viața lui care nu-i mai puțin de cât viața școlei nóstre de la 1860—1890, ar trebui studiată, pentru-că prin ea se face cunoscută faza începĕtóre a școlei nóstre românești din acel timp. E prea scurt obiciunitul „în veci pomenirea lui“ pentru o viață muncită cu atâta conștiențiositate, cum a fost a lui Mihail Stoica, pe mormântul cald al căruia fostul lui elev care scrie aceste rînduri nu póte sĕ nu verse o lacrimă ferbinte.

Săliște, în 30 August 1905.

N. Foișior.

NOUTĂȚI

Intrĕ alegĕtori. Deputatul Dr. *Aurel Vlad* își va ține „darea de sémă“ în *Romos*, Dumineca în 17 Septembre n. la 3 ore p. m. In acésta adunare de popor se va discuta: Asupra sufragiului universal și se va organisa partidul național în comunele: Romos, Vaideni și Romoșel.

*

Comandant al honvezimei va fi numit în curĕnd, după informațiile ce le are un [illegible] Graz, archiducele Eugen, actualul [illegible] de corp din Innsbruck, care, cum [illegible] cu bucurie ziarele magiare, vorbește perfect de bine ungurește.

*

Convocarea Reischsrathului. Se anunță din Viena, că reichsrathul austriac va fi convocat pe 26 Septembre n. în scurtă sesiune la Viena. Dietele provinciale vor fi convocate apoi în sesiune ordinară în cursul lunei Octobre.

*

Esamene. La gimnasiul nostru din Brașov se va ține esamenul de maturitate suplетor și de emendare Luni, în 5 Septembre v. sub presidenția P. C. Sale dlui archimandrit și vicariu archiepiscopesc Dr. *Ilarion Pușcariu*. Comisariu guvernial va fi directorul suprem de studii dl Kuncz Elek

*

Pentru catedrală. Parochul *Ioan Fodorean* din Galați, tractul Abrudului, a oferit pentru fondul catedralei suma de 100 coróne.

*

Inspector de trupe. Prințipele *Lobkowitz*, comandant de corp în Budapesta, va fi numit inspector de trupe, cu domicilul la Budapesta, nu la Viena, ca până acuma, având sĕ supravegheze tóte trupele din Ungaria. Afară de el mai sunt doi inspectori de trupe cari își au domicilul în Viena.

*

De 120 ani. Cantorul bisericesc *Iordache Popovici* din comuna Păltiniș, districtul Dorohoi, a încetat din viéță zilele trecute, în etate de 120 ani. Aprópe de necrezut.

*

Moștenitoriul de tron al Sêrbiei a fost declarat majoren, Sâmbătă, cu solemnitate mare. La actul sĕvĕrșit pe câmpul militar de la Bănița, a asistat regele, membrii corpului diplomatic, ministrii, ofițerii, representanții autorităților și un numĕros public. După revista trupelor, s'a oficiat un Te-Deum. Prințul moștenitoriu a depus apoi jurĕmântul, după care regele a adresat prințului o alocuțiune și i-a remis ordinul sfântului Lazar. Au urmat felicitările corpului diplomatic. Regele a adresat poporului un manifest, comunicându-i majoratul prințului moștenitoriu și înaintarea sa la gradul de locotenent. Regele esprimă convingerea, că prințul moștenitoriu își va iubi poporul ca și dênsul și că va lucra pentru propășirea națiunei. Regele a primit telegrame de felicitare din partea mai multor șefi de state.

*

Alegere de preot s'a făcut în Șeica-mare Dumineca în 28 August v. Actul alegerii a fost condus de domnul asesor consistorial *Mateiu Voilean*. Dintrĕ patru candidați, a întrunit clericul Ioan *Avram* 36 voturi și clericul Trandafir Scorobeț 27 voturi. Ceialalți doi mai un vot. Domnul *Avram* a fost proclamat ales cu majoritate de voturi.

*

Luarea Griviței. Marți, în 30 August v. s'au împlinit 28 de ani de la luarea Griviței din partea armatei române. Din acest incident s'a celebrat ca în toți anii, serviciu funebru solemn la metropolia din Bucuresti, precum și la tóte catedralele din România, pentru odihna sufletelor soldaților români căzuți pe câmpul de luptă în timpul rĕsboiului de la 1877—78. La Grivița a fost depusă o corónă în capela ridicată acolo întru memoria celor căzuți pe câmpul de luptă.

*

Bani falși. Ministrul de comerciu atrage atențiunea oficiilor publice și a publicului asupra faptului, că mai multe hârtii false de câte 50 coróne au fost descoperite în timpul din urmă. Se pot cunóște ușor. Pórtă aceeași serie, 1045 și același numĕr 48,935, ear' în loc de „törvényes érczpénz.“ e tipărit pe ele „törvényes erczpeonz“.

*

Leac contra colerei. Un eutare Dr. Stumpf din Würtzburg, se laudă că a aflat leac sigur în contra colerei. Ar fi un praf desinfectant. N'ar fi rĕu sĕ se adeveréscă știrea.

*

Pénă scumpă. Un Englez avut a oferit lui Witte o sută funți de sterlingi pentru péna de găscă cu care a subscris tratatul de pace ruso-japonez. Witte a refusat însĕ ofertul, declarând că péna o va păstra ca amintire istorică și o va face dar museului din Petersburg.

*

Nu se țin adunările de controlă. Magistratul din loc face cunoscut, că în urma ordinațiunii ministrului de honvezi în anul acesta nu vor avé loc adunările de controlă ale feciorilor cari au servit în armata comună sau la honvezi, și înștințările periodice ale glotașilor. Instințările gagistilor trebue însĕ sĕ se facă în modul obicinuit.

*

La fondul de fileri al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vânzare, din prilegiul serbărilor „Asociațiunii“ s'au mai făcut următórele dăruiri: Cornel Stefan, teol. abs. (Beiuș), Moise Gruia, adj. de ing. de comas., Pavel Menea, paroch, Ioan Pop, stud. abs. (Cămărașul-deșert), Ioan Hansu, proprietariu, dómna Elisaveta Hansu (Cacova), d-na Constanța Balint, d-na Valeria Radeș n. Alutan, Vasile Moldovan, publicist (Turda), Ioan Bena, paroch (Pianul-inf.), Șofron Popescu, proprietariu (Pitești), Teodor Bulc, prof. (Beiuș), Ioan Agârbicianu, subpref. (Blaj), fiecare 40 fileri; Nicolae Negruț, stud absolut gim. (Blaj), 30 bani; Nicolae Turcu, croitor (Budapesta), Vlae Ștefănescu, comerc. (București), Iuliu Pop, funcț. la „Patria“ (Blaj), Ioan Gram, prof. (Bucuresti), Emil Man, stud. med. (Bistrița), Ioan Nan, cleric curs. II, fie-care câte 50 fileri; Ariton Popa, preot (Bucium Șasă), Nicolae Șandor de Vist, major c. și r., Daniil Raț (București), Vasile Moxa, par. (Gârbova-sup.), Ioan Clinciu, profesor (București), George Popa, Virgil Radeș, cand. de adv., Virgil Spineanu, c mp. (Borșa-mont.), Dr. Aurel Iuga, cand. de advocat, fie care câte 1 cor.

PARTEA LITERARĂ.

Monografia comunei Galați (lângă Făgăraș).

(Compusă de Nicolae Aron, paroch gr. or.)

(Urmare.)

Procesul acesta de mare însemnătate, atât din punct de vedere istoric, cât și din punctul de vedere al dreptății, a decurs zeci de ani, trecênd prin tóte forurile, apelat fiind până la Maria Teresia și Iosif II., la reședința cărora chiar în persónă au mers deputațiunile ambelor părți litigante.

Resultatul a fost, că uniților nu li-s'a putut da nimic din pămênturile bisericei dreptcredincióse, din causă că acelea au fost dăruite numai *„bisericei (eclesiei) române din Galați“* de Mihail Apafi la 1668 Martie în 14, când biserică unită română nu esista; și „biserica (eclesia) română“ parcelele 4, 5, 6, 11 și 12 le-a folosit neîntrerupt în tóte timpurile, — fiind strîns încopciate de titlul de „nobil“, — dat parochului Ioan Popa și urmașilor lui, întrĕ cari sentința enumĕră și pe Marcu și Radu Popa.

Reproduc textul unui punct din Sentință dtto Murĕș-Oșorheiu 1 April 1778, din care se vede genealogia familiei „Pop“.

„Iosephum Popa, producentem esse filium Marci, que producentis fratris vero Popa Rad carnalis et conterini, Marcum vero et Rád esse filios, alterius quondam Rád, filii Abrahami, hunc vero Abrahamum fuisse filium, Ioannis quondam junioris armalibus in serti, filii alterius Ioannis senioris dudum Popa armalium imperatoris, que omnia elogia testium, omnium signantes vero et fasionibus testium quandae vorum 4, 5, 6, 11, 12 constant.“

Alt text, din care se vede atenența parochiei Galați metropoliei Alba-Iulia, împrejurare care a venit în contrazicere cu pretensiunile pârâtorilor urmași ai familiei „Pop“.

„1-mo etenere literarum serenisimi quondam Transilvaniae principis Michael Apafi anno domini 1668 Martiis die 14; *consequenter in generalibus Regni comittiis Albae-Iuliae celebratis intra aniversarium, nemine contra dicense publicarorum, ac sub lit A. ex hibitarum, Ioannem quondam Popa de Galacz eclesie valachie posesionis ejusdem Galacz parochum, ac per eum Zachariam et Ioannem filios, nec non ....“*

Și în fine alt text din sentința dată de Maria Teresia, din care se vede că „fruntașii onorabili cu proces voiesc a înființa parochie unită aci în Galați, unde a esistat parochie neunită aparținĕtóre metropoliei Alba-Iulia, cari fruntași însĕ nu și-au putut ajunge scopul.

„..... Majestatis nostre Sacratissima Literas Compulsorias pariset et altisitorias pro partibus et in personis honorabilium Popa Rad, Popa Marc unitorum Poporum et Popa Iosiv filii dieti Popa Marc non uniti Poporum fungentium Possessionis Galacz in Iudito Comitatu Albensi Transilvana Processu sopetivi legitime Confertas et enaratas nobis alter alios ejusdem Majestatis nostra Sanctissima Tumiles perpetuos Zides sobdivi servitutes et officia proceptoria sunantes et diversas suma cum revetia receptimus inter verba.

Maria Teresia Deo gratia Romanorum Imperatorum ac Germania Apostolica hungaria Bosnia regina .... Majestati nostra in nostra honorabilis Iosivi Moldovan Popa Galacziensis graeci-ritus non uniti pariter idem medio vestra racione et presenta Caesarum querundem Negoborum suorum Ceram declarandorum in presentia Egregiorum et Nobilium Transilvaniensei Viros Pauli Donats Ladislaei Simon et Francisci Vitelius Cantalariae nostra principalis Trans . . . scribarum ac juratorum notariorum per nos adid specialiter etenisserum Vice Comitum item supremorum vice distinque duxorum, ac notariorum sedriarum comitatum Albensis Trans etc. etc.“

Din procesul uniților cu neuniții din Galați, întêmplat între 1760—1778, ies la ivélă preoții *Avram Popa* (1700—1730), fiul lui Ioan Popa junior, *Marcu Popa* (1730—1763), fiul dintâiu al lui Avram Popa și *Radu Popa* (1730—1770), fiul al doilea al lui Avram Popa, apoi *Iosif Popa* (1759—1789), fiul natural al lui Marcu Popa.

După esemplul metropolitului Atanasie din Alba-Iulia la 1700, — așa preoții Marcu Popa și Radu Popa, în anii de la 1730—1778, trec cu o parte a poporului la unație, după cum se documentéză acésta din procesul menționat. Ear' poporul rĕmas în credința străvechie, încă până trăiau Marcu și Radu Popa, păstorii lui cei decăzuți, la 4 Octobre 1759 își sfințește de paroch la București pe Iosif Popa, după cum voiu dovedí acésta mai la vale.

Periodul acesta se caracteriséză prin împrejurarea, că prin trecerea metropolitului Atanasie la biserica apusénă, biserica română ortodoxă din Ardeal a rĕmas fără metropolie 83 ani, în care timp poporul drept credincios în lipsele sufletești se ajutora „cu preoți chirotoniți în principatele române Muntenia și Moldova“. — (Vezi Metropolia Dr. Pușcariu).

Toți cei patru preoți din Galați descoperiți în periodul acesta au fost chirotoniți la București. Despre Iosif Popa am găsit urme despre acésta.

Despre starea bisericei nóstre din Galați, în periodul acesta, am aflat încă următórele documente:

In anul 1895 coperindu-se din nou turnul bisericei gr. or. din Făgăraș, în globul din vîrful aceluia s'a găsit un manuscris datat din Făgăraș 22 Iulie 1791, și compus de *„Andreiu Șovoilovicíu, boier de Mărgineni, și dascăl al școalei no[illegible]cești a negutătorilor neuniți din Făgăraș“*.

In acela, — după-ce se istorisește, cum uniții le-au luat biserica, și cum rĕmânênd fără loc de rugăciune, au fost siliți, Românii rĕmași dreptcredincioși, sĕ alerge în satele vecine la biserici de ritul lor, ca sĕ se róge, — se pomenește și de biserica din Galați lângă Olt, și a nume:

„Eară noi am fost rênduiți sĕ mergem la biserică în Beclean. Și cu multă chieltueală am mers în Galați. In Galați era o biserică mică de lemn, veichie, proastă, și noi cu chieltueala noastră am făcut asta acolo în sat. Și am umblat la Galați 20 de ani. Cine ar potea spune necazurile și frica trecerei Oltului și chieltueala. Că era podul slab și rupt și ceva de vrea ploua, tot cu luntrea și cu cinul trebuia sĕ trecem, și totdeuna sĕ plătim la mers și la întors, și pe ulița Galațului era tină mare și ochiuri [illegible] *cât multă marhă a săracilor a pierit* [illegible] *noi și familia noastră cât neam chinuit* [illegible]*, nu se poate crede“*. Subscris și de *„curatorul și gocimanul bisericei din Făgăraș Vasile* [illegible] *Sielariu“*.

Subtrăgênd cei 20 ani cât făgărășenii neuniți au mers la biserica din Galați din anul manuscrisului 1791, resultă că la anul 1771 era în Galați clădită și biserică (parochie a fost și la anul 1668).

Icóna Mântuitoriului, care alăturea cu icóna Preacuratei ocupă și astăzi locul de frunte la têmpla altariului, pe dosul ei pórtă următórea inscripțiune:

„Aceste sfinte icóne s'au făcut cu chieltueala Domnealor jupân agi Mihai Vi[illegible] *cu jupâneasa Domnialui Marina și jupân Neculiță Rău, ca să le fie pomenire în veci, la anul 1766.“*

Dacă la 1766 s'a înfrumsețat biserica din Galați cu icóne, de bună sémă 10 ani au premers, până când „biserica mică de lemn, veichie proastă“ a fost clădită de negustorii din Făgăraș.

Prin urmare anul 1756, se póte lua ca începutul bisericei clădite în Galați.

Fiind însĕ biserica „veichie, proastă“, sau că s'a reparat numai, și în casul acesta biserică clădită a esistat și la 1668, sau a fost adusă de airea, și numai o au înfrumsețat.

(Va urma.)

Oficială.

Atragem luarea aminte a organelor nóstre parochiale, asupra administrării **taxelor sidoxiale** la cassa archidiecesană, cari și în anul trecut au rĕmas parte mare neîncassate din motive bine cunoscute, dar' a căror îngrămădire pe mai mulți ani nu este în interesul bine priceput al comunelor nóstre bisericești.

Cu deosebire facem apel la comunele nóstre mai fruntașe ca sĕ grăbéscă cu solvirea ușurându-ne lucrurile cu provocările și cu evidența.

Nr. 503 1905 [212] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕțători** de la școlele poporale confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. al Făgărașului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Cincșor**, postul de învĕțătoriu cu salariul anual de 600 coróne și anume 200 cor. din repartițiune de la popor, ear' 400 cor. din ajutoriul ce se va cere de la stat, cuartir și lemne pentru foc.

2. **Veneția superióră**, postul de învĕțătoriu cu salariul anual de 600 coróne, cuartir și lemne pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ 'și subștérnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Făgărașului (posta Făgăraș, Fogarasmegye) până la terminul sus indicat cu acea observare, că recurenții sĕ se presinte în vre o Dumin[illegible] sau sărbătóre la biserică spre [illegible] cunoștință cu poporul.

Făgăraș, 14 Au[illegible]

Oficiul protopres[illegible] Făgărașului în conțelege[illegible] hiale concernente.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secre

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sè se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat*. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 155

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copii și femei de constituție fórte slabă.

Espediție din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Mobile sunt de vêndut

în Sibiiu, Rotenturmstrasse Nr 2, parter.
[227] 2—3

Domnișóra **Ella Porschinski** deschide acum în Sibiiu, Wiesengasse nr. 4

Școlă de cusut și desemnul de croială

după metodă simplă vieneză. Se primesc dame și cu întrégă întreținerea.

Asemenea se **confecționéză toalete** în esecutare alésă, asupra cărora se atrage în mod deosebit atențiunea p. t. dame. [222] 2—3

Dr. Petru Șpan:

Idei pregătitóre în pedagogie	Cor. 3·—
Treptele formale ale învěțămêntului (Ediția a doua) .	„ 1·60
Povesti pentru anul prim școlar (lecțiuni după treptele formale) ediția II.	„ 2·—
Dr. Daniil P. Barcianu. Viéța și activitatea lui	„ —·50

Se pot procura de la

Librăria arhidiecesană.

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archidiecesană.

Pentru pacienții de stomach!

Tuturor cari în urma rěcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întărește și învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințéză puternic asupra nouei formări de sânge sănětos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de burueni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sě nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli cu vomări,** cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de buruen

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum și conglomerarea sângelui în ficat, plină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtéză prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua dispoziție,** precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspět impuls. Vinul de burueni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, uuréză formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calméză nervi escitați și creéză nouă **voe de viéță**. Nenuměrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de *ierburi* se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiiu, Turnișor, Sěliște, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalěu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșiněu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalěu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Lupeni, Pui, Ohaba, Poșorta, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit [illegible] cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

Păziți-vě de falsificări!

Să se céră anume:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0 Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Răděcină „Helen“, iarba ferului americană, Răděcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 25—

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum și la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armoniόse, pe lângă garanță de mai mulți ani, de fie-care mărime, provězute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 13–52

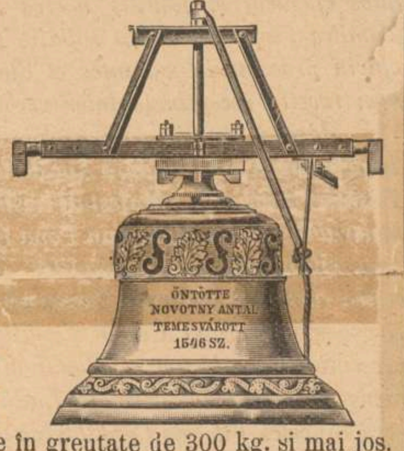

Clopotele găurite

o invențiune **proprie și premiată.** Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **căci un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bětrâne** cu corόne de fier bătut, ca și spre turnarea **de tóce din metal.** Se află clopote în greutate de 300 kg. și mai jos.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

La esposiția milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

Nr. 542/905. 216 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului vacant de **învěțătoriu** din comuna **Feldióra,** protopresb. Brașov, se escrie concurs cu termin de **15** zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) din cassa bisericei 520 cor. solvibile anticipativ lunar sau trilunar;
b) de la comună dreptul de pășunit cu 6 vite în lunca comunală sau în bani K 80;
c) pentru ¼ jug. grădină 10 cor;
d) bani de cuartir 60 cor.

Dreptul de evincveniu îl are învěțătoriul ales, numai după un serviciu neîntrerupt de cinci ani în acéstă comună.

Brașov, în 20 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Brașov în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasilie Voina.
prot.

Zacharia Boiu

Frunze de laur

Poesii eroice din anii 1877—1878

Publicate de . . . .
Ioan Baptist Boiu.

50 [illegible] plus porto postal.

[illegible] Librăria arhidiecesană

Cea mai mare prăvălie ardeleană de pălării

FRITZ CONNERTH, palărier

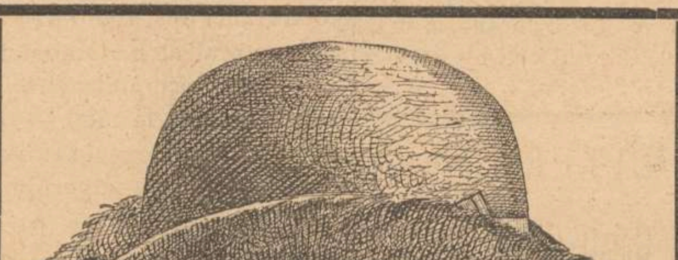

Pălărie preoțéscă pěrósă.

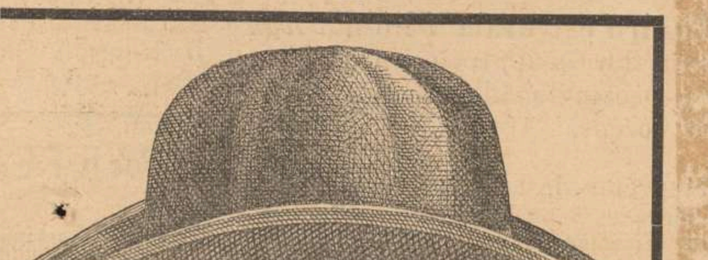

Pălărie preoțéscă netedă.

Sibiĭu
strada cisnădiei nr. 1

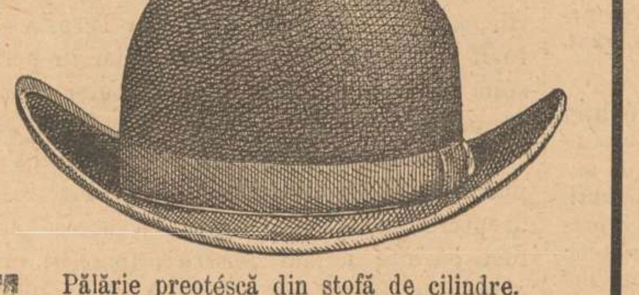

Pălărie preoțéscă din stofă de cilindre.

Sibiĭu
strada cisnădiei nr. 1

Se recomândă ca specialitate în cele mai fine **pălării preoțești** în tóte formele și calitățile ca de mětasă, de pîslă netedă și de pîslă pěrósă în cea mai bună calitate și cu prețurile cele mai eftine. — La comande din afară este a se indica esact adresa, cum și soiul și mărimea pălăriei.

Cu tótă stima

Fritz Connerth.

[186] 9—21

sabil Teodor V. Păcățian.

Editura tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 96 Sibiiu, Marţi 6/19 Septembre 1905 Anul LII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele [illegible] nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Conferenţa oprită.

Conferenţa electorală română, convocată pe Mercuri 20 Septembre n. la Sibiiu, a fost oprită din partea autorităţii politice locale, pe motivul că e întrunire politică. Cei-ce anunţaseră conferenţa, au fost încunoştiinţaţi în scris despre oprirea conferenţei în cursul zilei de eri, ear' astăzi au înaintat recurs în contra opririi, şi mai ales în contra motivului adus. Cu tóte acestea, fiind timpul scurt, o resolvare, chiar favorabilă a recursului, nu póte sĕ urmeze decât după terminul pus pentru ţinerea conferenţei. In urma autorisaţiei primite de la unul dintrĕ convocatorii conferenţei, comunicăm deci cetitorilor ziarului nostru, că conferenţa nu se va ţiné.

Legea electorală.

Sibiiu, 18 Septembre n.

Dintrĕ tóte legile fundamentale ale unui stat constituţional, legea electorală e cea mai însemnată. E lege organisatorică, pentru-că conform disposiţiunilor ei se compune parlamentul ţerii şi din sinul parlamentului ies guvernele. Pe basa ei se face deci organisarea ţerii. Dacă legea electorală e pusă pe base drepte, corpurile legiuitóre, suprema putere a statului, are sĕ fie aceea ce trebue sĕ fie, espresiunea fidelă a voinţei ţerii. In cas contrar, când adecă legea electorală e o combinaţie meşteşugită, făcută în favorul unor clase sociale, în parlament nu e representată voinţa ţerii, ci voinţa minorităţii pe care o formézĕ cei privilegiaţi din partea legii.

Prima nóstră lege electorală e de la 1848. Pentru vremile de atunci, când poporaţiunea ţerii nu avea drepturi cetăţeneşti, a fost destul de bună şi de liberală. Sute de mii au primit deodată drepturi, fiind trecuţi întrĕ cei cu vot la alegerile parlamentare, şi acésta a fost destul ca început. Dar' numai ca început. Pentru-că nici o lege nu se face pentru vecie. Trebuia deci sĕ fie schimbată şi legea nóstră electorală de la 1848, conform raporturilor schimbate în stat. Lumea a mers şi la noi înainte. O clasă de ómeni a dispărut şi alta a venit în loc, agricultura a dat îndĕrĕt, industria şi comerciul s'a desvoltat, unii au sĕrăcit, alţii s'au îmbogăţit, etc., tot atâtea împrejurări cari au sĕ fie ţinute în vedere la compunerea unei legi electorale.

Necesitatea de a fi modificată legea electorală de la 1848 a simţit'o guvernul unguresc la anul 1872, când a păşit în faţa dietei cu un proiect de lege care avea sĕ schimbe multe din disposiţiile de la 1848. Proiectul însĕ, deşi votat în general pentru a fi luat de basă la discuţia pe articole, n'a ajuns sĕ devină lege, pentru-că dieta în curênd a fost disolvată. La anul 1874 a păşit apoi alt guvern în faţa dietei, cu alt proiect de lege, care a fost votat, sancţionat şi a devenit legea electorală după care se fac şi astăzi la noi alegerile pentru dietă.

O cunóştem destul de bine, căci i-am simţit ascuţişul, îndreptat în contra nóstră, a naţionalităţilor nemagiare, în prima linie. Acésta nouă lege electorală nu a fost un pas înainte, făcut pentru a mulţămí pe cei nemulţămiţi, ci a fost un regretabil pas făcut îndĕrĕt, în scopul ca numĕrul nemulţămiţilor sĕ crescă. Earăşi sute de mii, cari mai nainte aveau drept de alegere, au fost acum şterşi din listele electorale, pentru-că la compunerea legii electorale nu s'a ţinut cont nici măcar de principiul pe care l'a stabilit legislaţiunea de la 1848, anume: că drepturi cetăţeneşti odată acordate nu mai pot fi luate, şi cei aflători în posesiunea lor nu pot fi despoiaţi de ele. Au fost de fapt despoiaţi de dreptul electoral mulţi dintrĕ nemagiari, şi urmarea a fost, că după întrarea în vigóre a nouei legi electorale, naţionalităţile nemagiare nu au mai putut fi representate în dietă aşa ca mai înainte, ba ajunsesem acolo că nu mai erau representate de loc.

Greşala făcută la aducerea acestei legi a fost aceea, că ea a fost adusă cu gândul de a scóte naţionalităţile nemagiare din dietă. Greşală mare, care nu póte fi condamnată [illegible]. La compunerea fie-cărei legi are sĕ fie ţinută [illegible] nu clase sociale, nu naţionalitatea cutare, ci numai *dreptatea*. Şi aceea ce pretinde dreptatea are sĕ fie stipulat în lege. Sĕ nu se pună la noi în Ungaria nici când chestia astfel, că dacă se dau drepturi prea multe şi prea mari naţionalităţilor nemagiare acestea vor împinge de la conducere elementul magiar, pentru-că nu un anumit element are sĕ stee în fruntea statului, ci ómenii cei mai destoinici, cei mai cumpĕtaţi, cei mai cu înţelepciune, aparţină ei oricărui element, magiar, ori nemagiar. La compunerea fie-cărei legi trebue sĕ fie privită Ungaria de aceea ce e: o familie mare, de ai cărei membri trebue sĕ se pórte de grije în mod egal, fără a fi preferit unul, ori desconsiderat altul.

Născută tocmai cu *acest* defect, legea electorală n'a mulţămit pe nimeni dintrĕ nemagiari. Dar' încet cu încetul a început sĕ nemulţăméscă şi pe Magiari, pentru-că unele din asprimile ei au fost aplicate cu succes şi în contra lor. Astfel s'a născut un puternic curent pentru modificarea de nou a legii, care curent a dat drept resultat cârpeala ce s'a făcut legii sub Széll, cu introducerea judicaturei curiale. Modificări esenţiale însĕ nu s'au făcut în legea electorală.

Dar' lumea, massele cele mari, nu s'au mulţămit cu cârpitura făcută sub Széll, ci au cerut mereu şi cer mai ales astăzi *lărgirea* dreptului electoral, pe basa sufrajului universal. Acestei voinţe s'a plecat guvernul demisionat, când a trecut în programul seu de muncă introducerea votului universal la alegeri, punct de program, care cum ştim, a provocat căderea guvernului.

Că cine va lua moştenirea baronului *Fejérváry* nu putem şti. Dar' oricine va ajunge sĕ fie ministru president, va trebui sĕ iee în programul seu de muncă revisuirea legii electorale şi cel puţin sĕ lărgéscă dreptul de alegere, *reducênd şi unificând censul*. Are sĕ o facă acésta chiar şi coaliţia dacă ajunge la putere, pentru-că formézĕ punct din programul ei lărgirea dreptului electoral.

Pe noi, fireşte, nu ne póte mulţămí lărgirea dreptului electoral pe basa *censului*, pentru-că suntem contrari principiari ai censului, şi suntem aderenţi ai *votului universal*, fără nici o restricţiune, pe care 'l avem introdus şi în biserica nóstră, ca o mare binefacere pentru poporul de rênd, căruia i-se dă posibilitatea de a contribuí şi el cu votul la conducerea bisericei sale.

Pentru votul universal au pledat deputaţii nostri naţionali *Dr. Eugeniu Mocsonyi*, acum decedat, *Vincenţiu Babeş*, şi mai ales podóba nóstră parlamentară de pe atunci, *Dr. Alexandru Mocsonyi*, în dieta ţerii la anul 1872 când s'a discutat întâiu asupra modificării legii electorale de la 1848, şi tot pentru votul universal au pledat deputaţii nostri şi la anul 1874, când s'a adus actuala lege electorală. Vor pleda deci şi în viitor tot pentru votul universal, în dietă, aceia cari au vot şi cuvênt în dietă, şi afară de dietă, în presă şi în întruniri publice, cei convinşi, că numai votul universal corĕspunde dreptăţii, democraţiei şi adevĕratului constituţionalism.

E deci de prisos, ca sĕ se mai facă obiect de discuţie din chestia acésta, pentru-că având trecut în programul nostru naţional sufragiul universal, n'avem sĕ 'l mai discutăm, ci numai sĕ cerem cu energie acordarea şi introducerea lui la noi.

Totuşi nu va fi de prisos *sĕ motivăm*, că pentru-ce cerem noi votul universal?

Noi nu 'l cerem din speculă, ca sĕ atragem poporul la noi, căci poporul e cu noi; ci 'l cerem *din convingere!* Convingerea nóstră aşa ne dictézĕ, că nu e cu dreptate sĕ se facă deosebire întrĕ cetăţan şi cetăţan, mai ales cu privire la avere, ori naţionalitate, pentru-că precum în faţa lui Dumnezeu suntem toţi egali, aşa trebue sĕ fim egali şi în faţa statului, Ungurii şi Neungurii, bogaţii şi săracii.

Nu putem admite, ca cel sărac numai pentru aceea sĕ nu aibă drepturi cetăţeneşti, dreptul de alegere, pentru-că e sărac, — fiind-că a fi sărac nu e crimă, şi cel sărac nu póte fi pedepsit cu lipsirea de drepturi politice, pentru-că e sărac!

Şi tot aşa nu e crimă nici a nu fi — Magiar!...

Şi apoi, nu numai cel bogat, ci şi cel sărac contribue la susţinerea statului, dacă nu cu alta, cu *munca* ce o prestézĕ, căci dacă n'ar fi săracii, multe fabrici nu ar puté funcţiona, şi multe pămênturi ar rĕmâné nelucrate; ear' la apărarea statului, la apărarea patriei, contribue în mĕsură egală săracul ca oricare bogat, pentru-că 'şi face şi el serviciul la armată şi 'şi varsă sângele, — dacă e de lipsă, — pentru mântuirea patriei şi a tronului. E deci numai cu drept, ca şi patria, statul, sĕ 'i dee ceva în schimb, barem dreptul de a alege deputaţi la dietă!

Iată de ce suntem pentru votul universal.

Din parlament. S'a deschis Vineri în 15 Septembre şi ear' s'a închis dieta ţerii. Şedinţa însĕ a fost destul de sgomotósă şi interesantă. S'a deschis la orele 10 şi jumĕtate. S'a cetit întâiu rescriptul preaînalt, prin care a fost prorogată dieta cu ziua de 21 Iunie. A luat apoi cuvêntul ministrul-president, baronul *Fejérváry*, şi a făcut comunicare dietei că guvernul a demisionat, ear' dorinţa Monarchului ar fi sĕ numéscă guvern din sinul coaliţiei, cu un program corĕspunzĕtor intenţiunilor coronei. Baronul *Fejérváry* înaintézĕ apoi presidentului un nou rescript preaînalt, prin care parlamentul vine de nou prorogat până la 10 Octobre n. Rescriptul se ceteşte. Se scólă acum *Kossuth* şi propune, ca dieta sĕ protesteze în contra prorogării. Aprobări generale de pe băncile coaliţiei. Vrea sĕ vorbéscă contele *Tisza István*, dar' e întrerupt. Părerea lui *Tisza* e, că după cetirea rescriptului regal dieta nu mai póte discuta. Vorbeşte de nou baronul *Fejérváry* şi rĕspunde lui *Kossuth*, că Monarchul a rĕspuns la adresa coaliţiei prin rescriptul adresat guvernului. Se scólă contele *Apponyi* şi vrea sĕ arate, că se póte discuta şi după cetirea rescriptului preaînalt. Cât pentru rĕspunsul dat la adresa coaliţiei, Regele are sĕ dee rĕspunsul dietei, nu guvernului. Vorbeşte şi a treia-óră baronul *Fejérváry*, accentuând de nou, că după cetirea rescriptului presidentul trebuia sĕ închidă şedinţa. Părăseşte sala împreună cu ceilalţi miniştri. Rĕspunde [illegible] lui *Apponyi* contele *Tisza István*, şi [illegible] părăseşte şi el sala, cu toţi deputaţii din partidul liberal. Mai vorbeşte *Rakovszki*, *Mezőfi*, *Nagy Ferencz* şi *Polonyi* şi în urmă dieta primeşte propunerea lui Kossuth; *ia însĕ la cunoştinţă rescriptul regesc prin care se prorogă dieta până la 10 Octobre.* Presidentul stabileşte ordinea de zi pentru şedinţa din 10 Octobre şi închide şedinţa.

Casa magnaţilor încă a ţinut şedinţă Vineri în 15 Septembre n. la orele 5 d. a. Presidentul, contele *Csáky Albin* a făcut comunicare despre prorogarea dietei până la 10 Octobre, ceea-ce s'a luat cu „*stimă omagială*" la cunoştinţă, şi şedinţa a fost ridicată.

Un dat fals. Partidul kossuthist a stabilit în fine în şedinţa ţinută Joi, ceea ce a negă până acuma, a nume, că *are trecut* în programul seu politic sufragiul universal, şi adecă de la anul 1896. Datul e însĕ fals. Partidul independist are în program sufrajul universal *de la anul 1872*. Atunci, la discuţia asupra legii electorale, făcuse *Irányi Dániel* în şedinţa din 22 Februarie, propunerea următóre:

„Sĕ decreteze casa, că actualul proiect de lege nu 'l primeşte ca basă pentru desbaterea specială, ci îndémnă pe ministrul de interne ca fără amânare sĕ compună un nou proiect de lege, aşa ca încă în sesiunea de faţă sĕ pótă fi discutat şi ridicat la putere de lege, pe basa următórelor principii: *a*) drept electoral universal; *b*) votare secretă; *c*) arondarea cercurilor electorale după proporţia locuitorilor, în mod just; *d*) eschiderea de la dreptul de a fi ales a persónelor cari stau în serviciul guvernului, ori stau în raporturi de atârnare faţă de el şi *e*) pedepsirea severă a corumperii şi a altor abusuri ce se fac la alegeri."

Pentru propunerea acésta a votat întregul partid independist de atunci din dietă, şi pentru ea şi-au dat votul şi deputaţii noştri naţionali. Partidul independist a avut deci în program din capul locului sufragiul universal, nu numai de la 1896. Ca sĕ se ştie!

Noul archiepiscop catolic din București.

Despre noul archiepiscop romano catolic din București, dl *Raimund Netzhammer*, numit în locul decedatului archiepiscop *Hornstein*, scrie ziariul *„Secolul"* din București următórele amănunte:

„Vestea numirei rectorului colegiului grec din Roma în scaunul de archiepiscop catolic din București, a produs prin multe cercuri o surprisă mare. Mulți nu-'și puteau esplica de ce tocmai de la „colegiul grec" să se trimită un archiepiscop, mai ales pe vremea asta când întréga opinie publică este îndîrjită în contra grecilor?

De-și numele noului archiepiscop, Raymond Netshammer, n'are nimic de a face cu limba grecéscă, totuși faptul că a fost rectorul „colegiului grec" din Roma, a produs asupra multora impresia, că în persóna lui vom avé nu numai un propagandist al catolicismului, dar' póte și un agitator al grecismului.

Am luat informațiuni dintr'o sorginte competentă asupra acestei cestiuni, informațiuni interesante, pe cari le comunicăm în următórele:

Colegiul grec din Roma este institutul superior de teologie, unde se primesc numai cei mai distinși elevi din lumea întrégă spre a-și complecta studiile teologice, elevi cari sunt destinați pentru propaganda catolică în Orient, în Asia, Africa și America. Aici își desĕvêrșesc studiile și cei mai eminenți români uniți din Transilvania și Ungaria, rutenii uniți din Galiția, dalmațienii etc.

In acest colegiu au învĕțat: Șincai, Petru Maior și Micu-Clain, primii apostoli ai românismului din Transilvania. Aici au învĕțat fostul metropolit din Blaj Dr. Ioan Vancea, actualul metropolit Dr. Victor Mihali, episcopul Dr. D. Radu, Dr. Vasilie Lucaci, etc.

Denumirea de „colegiu grec" s'a dat acestui institut în vederea, că românii și rutenii uniți, pentru cari s'a întemeiat acum aprópe două [illegible] acest institut, să vadă că ritul oriental, sau „grec" cum se zice în Roma, se menține întru tóte.

Mai târziu s'a dat acestui colegiu o întindere mai mare și punêndu-se sub controlul „Propagandei Fide" a devenit un institut pentru misionarii catolicismului în lumea întrégă.

In ce privește pe archiepiscopul Netzhammer, el este elvețian de origină, și un mare limbist. Vorbește de multă vreme românește, învĕțând acéstă limbă parte de la cei câțiva studenți români din colegiu și parte de la dl Vladimir Ghica cu care se află în strînse relațiuni de pretinie.

Numirea sa în București se datorește chiar dlui Vladimir Ghica, vérul dlui Nicu Filipescu, care insistase de câtva timp pe lângă cardinalul Gotti și Cardinalul Merry del Val în favórea lui.

Archiepiscopul Netshammer este mai mult un om de știință, de cât un propagandist.

Aceste sunt amĕnuntele pe cari le-am cules și pe cari le comunicăm cetitorilor."

O propunere.

Măcelarii din Viena, după cum ne scrie domnul *Ludvig Schwennhagen*, doresc să aprovisioneze Viena cu carne din vitele procurate deadreptul de la economii de vite din Ungaria, Transilvania, Banat, și Bucovina. Ar dori deci să între în legătură cu economii de vite români din aceste țeri, după planul următor pe care ni'l comunică numitul domn:

„Asociațiunea măcelarilor din Viena voește să închee cu asociațiunea agricolă a economilor de vite români o convenție, în virtutea căreia aceștia din urmă ar avé să furniseze cantități hotărîte de vite de tăiat. Aceste vite ar fi duse în stabilimente de îngrășat, cari s'ar edifica la locuri și puncte potrivite, ear' după perióda de îngrășat desĕvêrșită, ele ar fi aduse la Viena. Profitul pentru economii de vite români va consta în acea, că vor fi îndreptățiți la o parte egală din câștigul îngrășatului. Mijlócele bănești necesare la acéstă organisare stau la dispoziția măcelarilor vienezi. Totuși ar fi de mare folos și scop, dacă la întreprinderea de îngrășat ar participa și institutele de credit agricol ale Românilor. Dacă Românii ar primi favorabil acéstă propunere, măcelarii noștri recomandă convocarea unei diete agrare române pentru începutul lui Octobre. La acéstă însemnată adunare s'ar afla de față tóte persónele însemnate și competente din Viena, spre a trata și statornici fie ce punct de învoială cu representanții agronomilor români".

Cei interesați mediteze asupra propunerei. Adresa domnului Schwannhagen e: Viena, VIII, Langegasse 44.

NOUTĂȚI

Vinerea [illegible], adecă 15 Septembre, a trecut fără vĕrsare de sânge, cum se temeau unii. Socialiștii din Budapesta s'au ținut de cuvânt. Au sistat munca în ziua acea și în rânduri închiegate au mers cu zecile de mii în fața parlamentului, unde se adunase un grup mare și de alți cetățeni, aderenți ai coaliției. S'au trimis trei deputațiuni la presidentul dietei; una a socialiștilor de nou organisați, cari au cerut sufragiul universal, însĕ după ce se vor da din partea corónei favorurile naționale (limba magiară în armată), alta a socialiștilor internaționali, cari au cerut votul universal imediat, și a treia a cetățenilor din Budapesta, care n'a cerut nimica, ci a esprimat încredere față de coaliție. Presidentul dietei *Justh Gyula*, le-a primit pe tóte și a rĕspuns, că el ca president nu póte să-și esprime nici o părere, ci va supune aprecierii dietei cererile făcute și dieta se va pronunța. Socialiștii au fost mulțămiți cu rĕspunsul și s'au resfirat în ordine.

*

Alegerea din Cehul-Silvaniei. Curia s'a pronunțat zilele trecute asupra scandalósei alegeri de deputat de astă-iarnă din Cehul-Silvaniei, unde cum se știe, Românii au fost împedecați prin bătĕuși să-și dee votul pentru candidatul lor, domnul *George Pop de Băsești*, care însuși s'a ales cu capul spart. Curia a dat loc petițiunii înaintate în contra alegerii și a *ordonat cercetare* cu privire la tóte punctele înșirate în petiție. Cu cercetarea a fost încredințată tabla regéscă din Dobrițin.

*

Avis. Reuniunea română de musică din Sibiiu 'și începe probele Mercuri, în 7/20 Septembre a. c. la orele 7 séra în sala de la Musikverein.

*

Adunarea generală a despărțĕmêntului Bistrița al „Asociațiunei" se va ținé în 24 Septembre n. c. în comuna Șoimuș. Se vor ținé mai multe prelegeri poporale, și se aranjază cu acéstă ocasiune o esposiție de póme, legume și tot feliul de lucruri de mână.

*

Cutremur de pămênt în Italia. Italia-de-sud a fost lovită zilele trecute de o mare catastrofă, causată de un puternic cutremur de pămênt. Mai multe orașe mari și frumóse au fost ruinate. Cu deosebire în Calabria cutremurul de pămênt s'a manifestat cu forță elementară, avênd efecte pustiitóre. Mulțime de ómeni au rĕmas îngropați sub ruinele caselor dărîmate în urma cutremurului. Cei-ce au scăpat cu viață, dorm acum sub ceriul liber. Până acum au fost scoși de sub ruine peste 5000 de morți. S'a pus la cale o acțiune de salvare și ajutorare în stil mai mare, sub conducerea ministrului de la lucrările publice din Italia. Se adună ajutóre pentru cei nenorociți prin tóte statele.

*

Arde pădurea Se scrie de la *băile herculane* că imensa pădure, cu arbori seculari, din apropierea acestor băi, e în flacări de mai multe zile. Peste 400 hectare de pădure sunt prefăcute în scrum până acuma, și focul pustiește mai departe, fiind-că nu'l stânge nimeni.

*

La fundațiunea d-lui [illegible], Săcele, protopresbiteratul Brașovului, înființată de parochul *Toma Frates* pentru ajutorarea școlei confesionale române de acolo, au contribuit, ca răscumpărare a prețului studiului teologic ce l-a scris numitul paroch asupra vieții sfinților Vasilie cel mare, Grigorie teologul și Ioan Crisostom, următorii: Dr. Eugeniu Mețianu 20 cor., Ioan G. Stoenescu, comerciant, Ploești 20 cor., Săbădeanu, Brașov 5 cor., George G. Pop 2 cor., I. Avrigean 1 cor. 20 fileri, N. G[illegible] 1 cor., I. Ardea, Satulung 1 cor, Directorul băncii ungurești, Brașov 1 cor., I. Golea, Dobrogea 2 cor., Al. Vidrighinescu 1 cor., George Navrea 2 cor.

*

Noul tarif vamal al României a intrat în viéță cu ziua de 1/14 Septembre. In înțelesul noului tarif, pentru cărțile românești tipărite în afară de hotarele regatului român, nu se mai plătește vamă, ca mai înainte.

*

Achitată! O fată nefericită din Sighetul-Marmației a sărit în apă cu copilul ce 'l născuse de curênd, cu scopul să se înece, ea și copilul, după ce tatăl copilului nu pe ea a luat'o în căsătorie, ci pe alta. Copilul s'a înecat, ea însĕ a fost scósă din apă și a rĕmas în viéță. Dată în judecată pentru fapta criminală, a fost *achitată* din partea curții cu jurați.

*

Himen. Domnul Dr. *Sextil Pușcariu*, docent la universitatea din Viena, s'a căsătorit cu d-șóra *Leonora Dima* din Brașov.

— Domnul *Iuniu de Pușcariu*, consul austro-ungar în Alexandria, fiul Ilustrității Sale, domnului Ioan cavaler de *Pușcariu*, și-a fidanțat de fitóre soție pe d-șóra *Elsa de Tschudi* din Otterbach.

*

Congresul antialcoholic ținut în Budapesta a constatat importanța pe care o are *școla* în combaterea alcoholismului și datorința ce revine învĕțătorilor de a da elevilor instrucție cuvenită cu privire la încunjurarea beuturilor spirtuóse. Congresul și-a terminat lucrările.

*

Congresul surdo muților. Când tóte păturile sociale se întrunesc în congrese și discută asupra chestiilor cari le privesc, nu puteau să rĕmână îndĕrtĕt nici *surdo muții*. Au ținut și ei congres în Berlin, luând parte la congres peste 2000 de surdo-muți. Congresul a fost deschis de un surdo-mut, care a vorbit cu mânile, și a fost aplaudat, semnul că a vorbit bine și a fost bine înțeles. Discuția a fost apoi fórte animată și a dat dovadă, că ómenii se pot fórte bine înțelege, fără ajutoriul limbei, numai cu mânile, cu semnele ce le dau din degete.

*

Cea mai frumósă casă comunală. Marți, sĕptĕmâna trecută s'a făcut inaugurarea casei comunale din Copenhaga, despre care se scrie că e cel mai frumos edificiu public în lumea întrégă. Pétra fundamentală i-a fost pusă la anul 1892 și la 1901 edificiul a fost gata. De atunci până astăzi s'a lucrat la decorarea internă a palatului vrednic de admirație. Impĕratul Wilhelm al Germaniei, care l-a visitat înainte cu 2 ani, a rĕmas [illegible] de cele vĕzute.

*

Nu sunt bani! Inainte cu câteva zile banca imperială germană din Berlin a urcat etalonul de interese *cu un procent*. Semnul că s'au rărit banii. Efectul acestei urcări sigur că se va simți și la noi.

*

La fondul de 20 fileri al „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu" pentru cumpărarea unei case cu [illegible] din prilegiul serbărilor „Asociațiunii" s'au mai făcut următórele dăruiri: Dr. Vasilie [illegible], adv. și dna Livia (Jibou), de la [illegible] cor., A. Lăpădat (București), Man Lunga, paroch (Răsinari), [illegible] Bersan, paroch ([illegible]), [illegible] Popp (Brașov), Procopiu [illegible] (Cugir), T. L. Blaga, prof. (Brașov), [illegible] Bursan, medic (Abrud), d-șóra Elise [illegible], prof. la „Asociațiune", Dr. Ilie Dăianu, protop. (Cluj), Dr. George Pătăceanu, [illegible], Ioan Popița, paroch (Comăna inf.), Mihail Ganea, paroch (Venetia inf.), Patriciu [illegible]tes, paroch (Paloș), Dr. Iosif Blaga, prof. (Brașov), fie-care câte 1 cor.; Dr. Laurențiu Pop, adv. (Abrud), Dr. I. Frâma, adv. (Sibiiu), N. Drosu Barcianu, dir. gimn. (Giurgiu), Simion Damian, funcț. la „Ardeleana" (Orăștie), Anton Pușcariu, inginer (Câmpina), Dr. Augustin Bunea, canonic (Blaj), Avram Corcia, paroch (Costeiu), fie-care câte 2 cor.; dna Mariți Herlea și d-șórele Malvina și Lucreția (Cujir), de la tóte 1 cor.; Const. Bucșan (Sibiel), Toma Hanes, șef. compt. (Făgăraș), Petru Roșca, prot. (Brașov), fie-care câte 20 fileri, d-șóra Maria Popescu (Sibiel), Romul Cărăbaș, direct. „Timișanei" (Timișóra), fie-care câte 40 fileri; d-șóra Lucreția Nichiforescu (Brăila), 50 fileri; Ioanichie Neagoe, paroch și dir. la „Steaua" (Petruvasile), 10 cor.

*

FOIȘÓRĂ

O revoluție românéscă sufocată.

Pe la crăciunul românesc din anul 1830 frică mare intrase printrĕ Ungurii din părțile Clujului. Se lățise vestea, că Românii din Ardeal au pus earăși mâna pe arme, s'a resculat întréga jobăgime română în contra proprietarilor de pămênt, și o nóuă vărsare de sânge e în desvoltare, întocmai ca în zilele lui *Horia*.

Știrea ajunsese și la urechile studenților din Cluj, cari, după cum ne spune Barițiu în *„Părți alese din istoria Transilvaniei"* (vol, I. pag. 577) pusese gând să bată pe colegii lor de naționalitate română, manifestându-și în modul acesta nemulțămirea și indignarea față cu o stare de lucruri, pe care nu bieții studenți români au creato. Dar' grație punctualității, cu care își începeau pe atunci profesorii prelegerile, studenții români de la facultatea filosofică din Cluj, între cari se afla și Barițiu, au scăpat nebătuți de colegii lor de naționalitate magiară.

Cu [illegible] știrea [illegible] la [illegible] Barițiu ne dă apoi în opul citat următórele amănunte:

... „După prânz[illegible] eșind, vedem pe strade carĕ și sănii încărcate cu ómeni, cu cereale și cu obiecte de casă, venind ca nici odată, și așezându-se care pe unde putea. Era *fuga domnilor de pe la sate.* Comunicațiunea cu posta se afla în stare miserabilă, în mai multe ținuturi mari lipsa cu totul. Tot ce transpira în public era scos din rapórtele venite la guvern de la prefecți, prin curieri călăreți. Din acea parte se află peste puțin, că s'ar fi rĕsculat, nu numai valachii din Munți, ci acum și cei din regiunile Câmpiei. Că un protopop și câțiva preoți rebeli au fost arestați. Că vin trupe. In fine, că episcopul Moga de la Sibiiu, ear' de la Blaj canonicul Dimitrie Caianu, în calitate de vicariu în locul de curênd rĕposatului episcop Ioan Bob, sunt comandați sub perderea capului, ca să alerge în ținuturile dintrĕ Turda și S. Reghin spre a pune la loc mintea Românilor și a'i face să se lase de rebeliune. Tot în acelea zurii de spaimă, adevĕrată sau numai închipuită, publicul unguresc voia să știe, că Moldova este copleșită de trupe [illegible] generalii lui Nicolae I au practicat zeci de mii de pușci peste fruntaria, în satele românești. Acéstă faimă a avut de urmare călcarea unui mare număr de locuințe preoțești și biserici românești. Domnii feudali, însoțiți de argații lor, armați bine căl au casele în cap de nópte, cutrierau și podurile bisericilor, ear' în altare căutau munițiune, cartușe, rachete, și alte fantasii ....

Nu se póte crede, ce daune enorme își causară domnii feudali prin acea fugă ticălósă. Nu numai Clujul, ci tóte orașele, mai ales cele cu garnisóne militare, se împluseră cu familii fugite, și cu transporturi de cereale, destinate pentru timp mai îndelungat. După investigațiunile cele mai rigurose, și după informațiunile conștiențióse ale celor doi prelați, în fine *guvernul s'a convins, că din tóte faimele acelea scornite, sau din rĕutate diabolică, sau din frică de poltroni,* ***nici un singur cuvênt nu s'a adeverit.*** Protopopul și preoții au fost eliberați, apoi spre a pune vîrf tragicomediei cei cari fuseseră închiși la M. Oșorheiu, după liberare au fost învitati la mese domnești, ca să le trécă de supĕrare. Dar' lacrimile familiilor de preoți, au tras brazde afunde pe fețele lor." ...

Atâta ne spune Barițiu despre acéstă revoluție românéscă de la 1830, care a fost sufocată înainte de a se naște, și care, inventată să fi fost, cum crede Barițiu, a bagat destulă spaimă în domnii de pămênt de naționalitate magiară din zilele acelea.

Dar' n'a fost inventată, n'a fost scornită revoluția aceea, ci avea de fapt să isbucnéscă, dacă preoțimea, înaltă și de rînd, nu s'ar fi pus să potoléscă focul la vreme. Iobagii români erau determinați să facă earăși [illegible], ca pe vremea lui *Horia.*

S'au aflat adecă unele scrisori, compuse la 1837, din partea unui călĕtoriu anonim, care a cutrierat Ardealul în scopul de a face studii politice pe séma cercurilor înalte de la Viena, și în scrisorile acestea se face pomenire și despre proiectata revoluție a Românilor de la 1830, spunêndu-se mai mult de cât ne spune Barițiu, în chestia acésta.

Scrisorile din întrebare nu sunt publicate. Le-a avut însĕ în mână profesorul *E. Wertheimer*, care apoi pe basa cuprinsului lor a scris doi articoli de foiță, în *„Pester Lloyd"*, la anul 1897. Din lucrarea profesorului Wertheimer scot deci și eu interesantele [illegible] ce urmézã, despre stările de lucruri [illegible], din Ungaria, dar' mai [illegible]

(Va urma)

Pentru masa studenților din Brașov. Dl *Antoniu Mocsonyi de Foen*, mare proprietariu la Bulci, fiul regretatului Zeno Mocsonyi de Foen a donat mesei studenților de la gimnasiul român greco ort. din Brașov suma de 1000 coróne drept aducere aminte, că la acest gimnasiu și-a început studiul. Tot cu acéstă ocasiune a donat și fostul sĕu educator-prefect, actualul secretar al sĕu dl Petru Ionașcu spre același scop suma de 100 cor. Din sumele acestea s'a înființat un nou fond special al mesei studenților sub numirea *„Fondul Antoniu Mocsonyi de Foen pentru masa studenților români din Brașov"*. Priméscă generoșii donatori cele mai căldurose mulțămite. — *Direcțiunea școlelor medii gr. or. române din Brașov.*

PARTEA LITERARĂ.

Monografia comunei Galați (lângă Făgăraș).

(Compusă de Nicolae Aron, paroch gr. or.)

(Urmare.)

Următórele cărți vechi, folosite în biserica din Galați, și inscripțiunea lor, cercetate cu amĕnuntul, dovedesc câte ceva din istoricul bisericei Galați, și anume:

Cazania, tipărită la Iași 1683. Este cea mai vechiă carte, care singură cade în timpul, când noi Românii nu eram desbinați în douĕ confesiuni, adecă înainte de 1700. Ea este o urmă a parochiei Galați din periodul II (1668—1700).

Octoichul, tipărit la Târgoviște 1712. Inscripțiunea *„Acest Octoich... din cărțile mele, eu protopopul Constandin Ivanoviciu, son dat popi ca să se folosească la biserica răsăriteană din Comana de sus"* arată că numitul protopop a dăruit cartea, care era proprietatea dênsului, numitei biserici; ear' inscripțiunea *„Acest Octoich l'am cumpărat eu Popa Iosif din Galați"*, arată, că acest preot, care a reîntemeiat parochia gr. or. Galați, la cumpĕrat din Comana de sus ca carte vechie.

Apostolul, tipărit la Târgoviște 1720. Dintr'o notă... *„parochul Iosif, anul 1770 la 17 Aprile, ca sĕ fie întru vecinică pomenire, și cine se va ispiti a o înstrăina la* [illegible] *sub blăstemul lui Dzeu sĕ fie"* se vede, că și acéstă carte [illegible] parochul Iosif o a procurat.

Evangelia, tipărită la București 1727. Dintr'o notă: *„Să se știe, că această sfântă și dumnezeească evangelie, o am cumpărat eu Popa Iosiv din Galați, din mitropolia Bucureștilor, când am fost, de m'am preoțit, cu 18. lei și jumătate; și am dat pentru legat 2. sloți* (4 coróne) *popi Stan din Beclean, bani din mâna mea; și cine s'ar ispiti sĕ o fure, sĕ fie afurisit de 385. părinți sfinți, care au fost la soborul dela Nicia anu 1759. Mesia Octomvrie Zile 4."*, se vede, că tot acel vrednic preot a cumpĕrat și acéstă evangelie, când a fost la sfințire.

Din cuprinsul acestei note se mai vede, că preoții ortodoxi rĕmași fără metropolit în Ardeal, alergau la București sĕ se sfințéscă, și acei preoți se ocupau și cu compactoria.

Triodul, tipărit la București 1746. Inscripțiunea: *„Acest triod este al sfintei biserici Galațului, și s'au legat în douĕ seau trei rânduri, și este foarte de mult acesta triod umblându eu, când am însemnat această însemnătură, fiind de 110 ani: adecă fiind făcut la anul 1746. In Galați, anu 1856 în februarie 21. Zile. Am scris eu Bucur Comșa, dascăl"*, arată, că cartea a fost mult folosită și drept aceea și în mai multe rînduri legată.

Penticostariul. Titula îi lipsește. Din inscripțiunile: *„Aceasta carte este penticostariu, l'am cumpărat cu banii mei buni 9. florini* (18 coróne) *Popa Iosiv din Galați 1770 Maiu 9"* — și *„Acest penticostariu a fost scris de popa Bădilă împreună cu feciorul popii Stefan în anii trecuți. Și am scris eu Stefan din Văcăresci 1768."*, se vede, că și acéstă carte e cumpĕrată de parochul, care a reînființat parochia gr. or. Galați, ca carte vechie, la care lipsind foi, le-au scris popa Bădilă cu feciorul sĕu Stefan din Văcărești, unde a și fost tipărită în 1720.

Din menționatele cărți bisericești, se documentéză următórele adevĕruri istorice, și anume:

Că a esistat biserică și serviciu bisericesc în Galați încă în Periodul II (1668—1700), dovadă *Cazania*.

Că cărțile acestea sunt primele odóre ale bisericei ortodoxe, renăscută în Galați în 1759, tóte procurate din România, în timpul cel mai greu pentru biserica ortodoxă din Ardeal, când nu aveam nici metropolie, nici tipografie.

Că parochul Iosif Popa (1759—1789) a fost un bărbat fórte vrednic, care s'a jertfit pentru Christos, procurând dintr'al sĕu cele mai scumpe cărți.

Că literatura bisericéscă și compactoria era în flóre și pe timpul acela la preoții ortodoxi, cari scriau și legau cu mâna proprie cărți bisericești, — dovadă popa Bădilă din Văcărești și popa Stan din Beclean.

Periodul IV (1810—1904).

Până când în periodul trecut, în lipsă de metropolie, credincioșii ortodoxi își chirotoniau preoții în România, acum în periodul acesta, după mórtea episcopilor nostri *Gerasim Adamoviciu* și *Gedeon Nichitici*, rĕmânênd scaunul episcopiei ortodoxe din Ardeal 14 ani în vacanță, credincioșii își chirotoniau preoții la metropolia sêrbéscă din Ungaria, — și acésta a durat până când *Vasilie Moga* a fost ales episcop român la 1810. — (Vezi Metropolia Dr. Pușcariu).

Matriculele purtate în parochia Galați descoper, că unul din parochii gr. or. de aci: *Ioan Popoviciu* (1803—1834) a fost sfințit la episcopia sêrbéscă din Ungaria, unde la insistința metropolitului sêrbesc *Stefan Stratimiroviciu*, din Ioan Popa i-s'a schimbat numele în Ioan Popoviciu.

Pe basa matriculelor se arată următorii preoți: *Popa Radu Neagoș* (1789—1804), *Ioan Popoviciu* (1803—1834), *Ioan Pop* (1825—1848), *Iosif Pop* (1852—1890) și *Nicolae Aron* (1884—...).

Pe o piatră în cintirim scósă din pămênt stă scris: *„S'au proslăvit părintele Radu Neagos anul 1804"*, prin urmare acest preot a rĕposat la 1804, care cas de mórte în matricula morților tomul I., care se începe cu 1812, nu ocură.

Despre activitatea preoților Ioan Popoviciu și Ioan Pop vorbesc următórele documente:

Pe turnul bisericei de piatră din Galați se vede scris cu litere vechi: *„isprăvitu-s'au acest turn la anul 1823"*.

Acest turn s'a zidit singuratic lângă „biserica mică de lemn"...

Numai în 1841, credincioșii gălățeni și-au zidit însuși trupul bisericei (naia și sfântul altar), alipindu-l de turn, așa că „biserica de lemn" a fost îmbrăcată întrĕ zidurile din cărămidă ale bisericei nou clădite.

„Biserica mică de lemn, „veichie, proastă" credincioșii gălățeni o au vêndut, ori dăruit puținilor Români gr. or. din satul vecin Cobor, cari astăzi formézā o *„parochie gr. or. filie"* aparținĕtóre *„parochiei gr. or. matre Lovnic"*, în protopresbiteratul Cohalmului, unde și astăzi se folosește.

Numai în primăvara anului 1852, biserica succesiv edificată din Galați s'a sfințit prin episcopul *Andreiu Șaguna*; ear' turnul edificat în 1823 a fost sfințit și de episcopul *Moga*, dovadă iscălitura acestuia la 14 August 1823 în matricula botezaților.

Așadar' monument însemnat, *zidirea bisericei din piatră și cărămidă acoperită cu țiglă în Galați* a rĕmas nouĕ urmașilor din activitatea parochilor Ioan Popoviciu (1803—1834) și Ioan Pop (1825—1848).

Pe clopotele bisericei (cel mic și cel de mijloc) stă scris: *„aceste clopote s'au făcut cu chieltueala satului Galați, fiind paroch Pop Ioan, funogiu Bucur Țiopa, curator Nicolae Comșa. Fudit C. Craef Sibiiu 1838"*; ear' pe cel mare: *„Clopotul acesta s'a turnat în anul 1875 sub conducerea Domnialor Iosif Popp paroch, George Păcală, jude și Petru Neicu, cantor din Galați. Georg Róth glakengiser Kronstadt"*.

Când s'a procurat clopotul cel mare, clopotul cel mic, care era mai mic de cât cel mic pomenit mai sus, — s'a fost spart, din care causă sătenii s'au hotărît a procura pe cel mare.

Pe clopotul acela mic spart în 1875 a trebuit sĕ fie scris *ceva interesant*, căci acela a putut fi cel dintâiu clopot de la „biserica mică de lemn veichie și proastă", în care au servit atâția preoți vechi, de la 1668—1875, folosit timp de 227 ani.

Imi aduc aminte cum credincioșii jeluiau cu părere de rĕu *„spargerea clopotului celui mic cu sunet argintiu"*, care a fost fórte vechiu.

Iosif Pop a fost frate de sânge cu antecesorul seu Ioan Pop, funcționând singur ca paroch 32 ani, ear' alăturea cu capelanul Nicolae Àron 5 ani, avênd o scriere încurcată. In etate de 77 ani, a fost înmormêntat prin Iuliu Dan, protopop în Făgăraș cu alți 7 preoți la 1 Ianuarie 1890.

Dintr'o cădere pe ghiață mergênd la serviciu de regulă cu bastonul în mână, Iosif Pop și-a scrintit un picior, din pricina căruia 7 ani a zăcut în pat, când îngreunat și de bĕtrânețe a rĕposat.

Nicolau Aron i-a urmat în oficiu, ca capelan, apoi ca paroch.

Din documente demne de crezut se vede așadar' că în comuna Galați (lângă Făgăraș) au viețuit următorii preoți:

1. Ioan Popa (1668—1688).
2. Ioan Popa junior (1688—1700).
3. Avram Popa (1700—1735).
4. Marcu Popa (1730—1763).
5. Radu Popa (1730—1770).
6. Iosif Popa (1759—1789).
7. Popa Radu Neagoș (1789—1804.)
8. Ioan Popoviciu (1803—1834).
9. Ioan Pop (1825—1848).
10. Iosif Pop (1852—1890) și
11. Nicolae Aron (1884—...).

Cantori slujitori lângă preoții pomeniți au fost: *Nicolae Comșa* (1759), *George Comșa* (1795), *Iosif Fogoroși* (1848), *Bucur Comșa* (1856), *Petru Neicu* (1884) și *Georgiu Leancă* (1895), după-cum documentéză inscripțiunile de pe clopote și cărțile bisericești și după-cum spune tradițiunea.

Crâsnici bisericești, numiți aci în Galați *„goșmani"*, au fost: *Ioan Tănase*, poreclit *„Tincu"* (1864), *Mihaiu Comșa* (1868), *Nicolae Rohan* (1870), *Nicolae Neicu* (1872), *Ioan Alesandru* (1884), *Gregore Aron* (1895) și *Zachiu Rohan* (1903).

Epitropi bisericești, numiți mai înainte aci *„aleși și curatori"* au fost: *Nicolae Comșa* ([illegible]), *Sava Grozea* (1841), *Zachiu Rohan* (1841), *Bucur Sorea* (1841), *Iosif Fogoroși* (1841), acestia pe timpul când s'a zidit biserica, *George Păcală* (1873), *Petru Neicu* (1880), *Ioan Alesandru* (1884), *Ioan Marhas* (1886), *Nicolae Lazar* (1886), *Petru Marhas* (1888), *Petru Păcală* (1900) și *Nicolae Comșa* (1900).

Mai înainte în biserică se ardeau numai luminări de ceară curată, pe cari le făceau de regulă curatorii bisericei. Astăzi epitropii le cumpĕră gata din bolte.

(Va urm.)

Cărți și reviste.

„Iconografia și întocmirile din internul bisericei rĕsăritene" de Dr *Elie Miron Cristea* a apărut de curînd cuprinzênd 318 pag. și 123 figuri. Toți cei competenți o apreciază ca o lucrare de valóre și unică până acum pe acest teren în literatura bisericéscă românéscă. O recomandăm tuturor ca pe o lectură instructivă și absolut necesară mai ales clerului. Se póte procura de la autor în Sibiiu. Prețul broșată 5 cor., compactată în lux 6 cor.

Oficială.

Veneratul Consistoriu aștéptă urgenta restituire a cvitelor.

*

Atragem luarea aminte a organelor nóstre parochiale, asupra administrării **taxelor sidoxiale** la cassa archidiecesană, cari și în anul trecut au rĕmas parte mare neîncassate din motive bine cunoscute, dar' a căror îngrămădire pe mai mulți ani nu este în interesul bine priceput al comunelor nóstre bisericești.

Cu deosebire facem apel la comunele nóstre mai fruntașe ca sĕ grăbéscă cu solvirea ușurându-ne lucrurile cu provocările și cu evidența.

Din public.*)

Mulțămite publice.

Cu ocasiunea petrecerei de vară a tinerimei studióse din Sĕliște, ținută în 20 Iulie v. a. c. au bine voit a contribui la „fondul pentru ajutorarea studenților săraci din Sĕliște" următorii:

D. de A'gya și Ionel Comșă, câte 10 cor; Dr. N. Comșa, I. Rusu-Sirianu, Dr I. Stroia, N. Ivan, dș V. Măcelariu și V. Leményi, N. Hențiu, și V. Millea, câte 5 cor.; dna Nichiforescu, Dr. D. Stefan, V. Aldea, I. Banciu și N. Roman, câte 4 cor.; dna E. Tö ök, A. Banciu, C. Herția, Dr. A. Vergha, T. Doboiu câte, 3 cor.; Dr. G. Proca, D. Cunțan, I. Roșca, L. Popescu, I. Iliu, S. Mihălțan, D. Cupu, N. Comșa, I. Alămăruț, A. Ott. I. Crișan, G. Bărbat, G. Liebling, D. Moga, M. Răcuciu, dna P. Simian, V. Iosof, A. Acelenescu, I. Popa, D. Popa, I. Bărcin, dna P. Rădulescu, D. Minoiu, I. Pătruțiu, Gl. Dancu, M. Timpănariu. N. Țintea, O. Sgibea, dna P. Bloțiu, dna E. Istade, L. Comșa, dna L. Greavu, D. Ghibu, I Pătruțiu, și Al. Borcia câte 2 cor.; R. Millea, D. Jeandrea, I. Dădîrlat, Al. Odor, V. Lacea, D. Popa, I. Roșca, D. Luca, I. Aldea, D. Igna, D. Hociotă, N. Pătruțiu, S. Savu, I. Stănilă E. Muntean, C. Serbu, G. Schulavi, E. Muntean, I. Poiană, P. Bratu, A. Gherman, I. Părău, P. Borcia, I. Marcu, P. Steflea, I. Fronius, F. Phleps, I. Schram, dna Dubenschi, N. Lupaș, I. Bucsan, N. Roșca, R. Reiner, R. Vida, dna Reiner, N. N. dna D. B. Comșa, N. Apolzan, T. Lupaș, C. Piso, I. Sigerus, I. Costescu, A. Keresztes, B. Hannenheim și V. Popp, câte 1 cor.; St. Bârzan, N. Simonetti, D. Balteș, P. Bucșan și I. Popa, câte 60 de fileri și C. Iosof, 50 de fileri.

Cu totul s'au strîns 208 cor. 50 de fileri, din cari subtrăgându-se cheltuelile în sumă de 150 cor. 50 fileri a resultat un venit curat de 58 coróne; care s'a depus spre fructificare la fondul pentru ajutorarea studenților săraci din Sĕliște.

Contribuenților li-se transmit pe acéstă cale cele mai călduróse mulțămite.

Sĕliște, în 20 August 1905.

In numele comitetului aranjator.

Ioan Cupu
secretar.

*

La petrecerea de vară din 6 August n. c. aranjată de inteligința română din Ighiu și jur, în favorul despărț. Albei-Iulii al „Asociațiunii" au incurs ca suprasolviri dela domnii și dómnele: Petru Circo, capelan gr. or. în Ighiu, 1 cor., Ioan Domșa, învĕțător, 1 cor., Ioan Medrea, învĕțător 1 cor., Ioan Medrea, primariu, 1 cor., Nicolae Margineanu, 1 20 cor., Ioan Teculescu, preot gr. or., 1 cor., Arnold Stepper, 40 fileri, Dr. G. Velican, advocat, 2 cor., N. Mihali, pract. de advocat, 2 cor., L. Laslo, pract. de adv., 5 cor., Vic. Muncuș, 1 cor., Nic. Florescu, prop., 1 cor., N. Bozcgány, învĕț. ev. ref., 1 cor., S. Sigeti, sergent, 1 cor., Ioan Dumitrean, învĕț. pens., 2 cor., Virgil Ralea, jurist, 1 cor., Enea Pop Bota, preot. gr. cat., 1 cor., Ioan Ursa, preot gr. or, 2 cor., Ludvig Gyula, 1 cor., Ionas David, 1 cor., Bartok Dénes, preot ev. ref., 1 cor., N. Mihălțan, 2 cor., N. Bucur, învĕț., 1 cor., Deutsch Mátyás, 1 cor., Marina Maxim, 1 cor., Dr. Müller G., 1 cor., Dr. Bagaros, medic, 1 cor., Ioan Cismaș, notariu cercual, 4 cor. Suma suprasolvirilor 39 cor. 60 fileri, ear din taxele de intrare au incurs 100 cor., la olaltă 139 cor. 60 fil., din cari subtrăgându-se spesele de 99 coróne 60 fileri, rĕmâne un venit curat de 40 cor., care prin cassariul comitetului aranjator s'a administrat în cassa despărțĕmêntului „Asociațiunii".

Subscrișii în numele comitetului aranjator aducem și pe acésta cale marinimoșilor contribuenți mulțămită.

Ighiu, în 15 August 1905.

Ioan Domșa
controlor.

Petru Circo
president.

Posta redacției.

Dlui E. G. în Paloș. Am primit vorbirea, și dacă se va puté îi vom face loc. Mai avem și altele cari aștéptă publicarea.

„Revisori școlari." E de prisos să se mai scrie despre *necesitatea* instituirii lor, pentru-că despre acésta sunt toți convinși. Să lăsăm pe cei în drept sĕ caute și sĕ afle *possibilitatea* instituirii lor.

A apărut:

Calendariul arhidiecesan
pe anul
1906

și se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu. Prețul 40 fileri, cu șematism 80 fileri, plus porto postal 10 resp. 20 fileri.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește rĕspunderea.

Cel mai bun material de acoperit al timpului de faţă.

ETERNIT
SCHIEFER

Centrala pentru Ungaria:

FABRICELE ETERNIT LUDOVIC HATSCHEK

BUDAPESTA, VI., ANDRASSY-ÚT 33. [99] 8—8

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc sec

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că aces aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, înpedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni piciόre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulat a sângelui* şi multor altor bόle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tόte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire inven ţiunea mea şi ori-cine pόte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“* deόre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 156

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fόrte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Devisa: Fie-care bucată de săpun Schicht e curată şi liberă de ori-ce substanţe păgubitόre.

Săpunul Schicht

(săpun cu cerb ori cu cheiă)

e cel mai bun şi mai eftin, pentru orĭ-ce albituri şi pentru orĭ-ce metodă de spălat.

Garanţă: 25,000 cor. plăteşte firma **Georg Schicht** în **Aussig** fiecăruia, care dovedeşte, că săpunul ei cu numele **„Schicht“** conţine όrecari adausuri stricăciόse.

Somatose Albumină de cárne.

Cel mai eminent mijloc producĕtor de apetit, şi întăritor de nervi.

Se capĕtă în farmacii şi drogerii. [39] 12—20

Prima şi cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote şi scaune de clopote din fer bătut.

Infiinţată la anul 1822. **Sighişόra**, piaţa de sus nr. 47

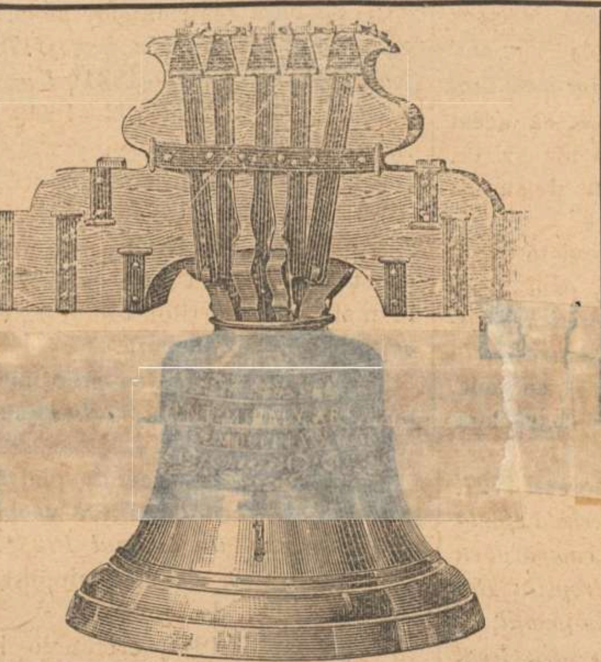

o firmă ce esistă de la anul 1822 şi se bucură de bun renume, se recomândă tuturor comunelor bisericeşti a lifera şi repara clopote de tόtă mărimea cu corόnă de stejar ori de fer legat, cum şi clopote cu sunet armonic. Face şi scaune de clopote din fer bătut pentru unul seu şi mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuéză şi în depărtare. Clopote mai mici se află gata, în tot timpul. Solvirea se va primí şi în rate.

(82) 7—12

Nr. 542/905. 216 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului vacant de învěţătoriu din comuna **Feldiόra**, protopresb. raşov, se escrie concurs cu termin de 15 le de la prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele impreunate cu acest post nt:

a) din cassa bisericei 520 cor. solvibile anticipativ lunar sau trilunar;
b) de la comună dreptul de păşunit cu 6 vite în lunca comunală sau în bani K 80;
c) pentru ¼ jug. grădină 10 cor;
d) bani de cuartir 60 cor.

Dreptul de cvincveniu îl are învĕţătoriul es, numai după un serviciu neîntrerupt de nci ani în acéstă comună.

Braşov, în 20 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al traclui Braşov în conţelegere cu comitetul pahial concernent.

Vasilie Voina.

Nr. 366 1905. [213] 3—3

Concurs.

Pe basa resoluţiunei consistoriale de sub . 4990 1905 şi în consonanţă cu conclusul mitetului parohial de sub punctul IV al otocolului luat la 7 August a. c. se publică ncurs repeţit pentru postul de al doilea roh în comuna bisericéscă **Topliţa română** clasa primă, ce o constituesc cuturile: obotani, Zencani şi Valea de jos, cu termin 30 zile de la prima publicare în „Telegaful Român“.

Emolumentele sunt: cele fasionate în bela B despre întregirea venitelor preoţeşti la stat.

Suplicele concursuale, instruite conform §-lui 15 lit. a) a Regulamentului pentru parohii, petenţii le vor aşterne oficiului protopresbiteral subscris p. u. Szász Régen.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin.

Reghin, 15 August, 1905.

Galaction Şagău
protopresbiter.

LIBRĂRIA EDITÓRE H. ZEIDNER

Fondată 1867 Braşov (Brassó). **Fondată 1867**

Cele mai bune cărţi pentru şcólele poporale

cari sunt rĕspândite în mai multe ediţii, şi cu cari s'au obţinut în tot locul cele mai bune resultate în învĕţămênt

sunt următórele:

Tóte cărţile de şcólă sunt aprobate de Inaltul Minister sau de Preavenerabilele consistóre.

	Cor.
Alexandru St. C, I-a carte a copíilor sau **Abcdarul ilustrat**, legat	—·40
Dogariu D., **Abcdar nou ilustrat** pentru şcólele primare de ambele sexe. Partea I, legată	—·30
— Partea II, legată	—·36
Zaharia G., **Carte de cetire ilustrată** pentru şcólele primare. Partea I legată	—·48
— Partea II, legată	—·56
Alexandru St. C., **Cartea copíilor ilustrată** pentru cl. II primară, legată 1 cor., broşată	—·80
Dogariu D. şi N. Pilţia, **Carte de cetire** pentru anii din urmă ale şcólelor poporale şi de repetiţiune, legată 1·30, broş.	1·—
Koos Fr. şi Vasile Goldiş, **Abcdar** şi întâia carte pentru deprinderea *limbei magiare* în şcólele pop. Ed. V, leg.	—·40
— **A doua carte** pentru deprinderea limbei *magiare*. Ediţia II, leg.	—·50
Dorca I, **Manual de limba germână** pentru şcólele poporale, leg.	—·60
Lurtz F. E., **Aritmetica** pentru şcólele poporale, cu mai multe ilustraţii. Partea I, pentru anul 1—2, broş.	—·40
— — Partea II. Numerii de la 1—1000, broş.	—·70
— — Partea III. Fracţiunile comune şi decimale, practica italiană, etc., broş.	1·—
— — Partea IV. Raporturi, proporţiuni, regule de 3 simplă şi compusă, etc., broş	1·80
Dogariu D. şi I. Dariu, **Aritmetica practică** cu numeri de la 1—1000 pentru începĕtorii din anul III broş.	—·40
— Cele patru operaţiuni fundamentale cu numeri întregi, broş.	—·60
Dariu I., **Aritmetica** pentru anii din urmă ai şcólei primare, broş.	—·90
Pop Dr. Nic., Vasile Goldiş, **Geografia Ungariei** şi elemente din geografia generală pentru şcólele pop. Ediţia IX cu harta Ungariei colorată, broş.	—·60
„ „ „ „ „ în negru, broş.	—·50
Pop Dr. Nic. şi N. Pilţia, **Istoria Ungariei** şi elemente din istoria generală pentru şcólele poporale. Ediţia X, cu multe ilustraţiuni, broş.	—·40
Dariu I, **Istoria patriei** şi elemente din istoria universală, tractată după metodul biografiei. Ediţia V, broşurată	—·50
Moldovan S., **Istoria Ungariei** în legătură cu istoria universală, pentru şcólele poporale, broş.	—·40
Goldiş Vasile, profesor gimn. în pens., **Elemente din constituţia patriei** sau drepturile şi datorinţele cetăţeneşti pentru şcólele pop. Ediţia II, 1906, leg.	—·40
Făgărăşan D, profesor, **Fisica** pentru şcólele poporale cu multe ilustraţiuni, broş.	—·60
Dariu I., **Elemente de fisică** pentru şcólele poporale. Ediţia II, leg.	—·60
Moian G., **Economia câmpului şi grădinăritul**, broş.	—·50
Stoicovici N., **Elemente de musică vocală** pentru şcólele poporale, broş.	—·50
— **Colecţiune de cântece şi cântări bisericeşti pe note**, pentru şcólele poporale, Partea I, broş.	—·50

Exemplare de probă, dacă esistă în intenţiunea seriósă de a le introduce în şcólă, se dau gratis.

La cerere se trimit cataloge gratis şi franco!

Invĕţători, librari şi vînzĕtori primesc rabat.

[217] 3—5 Tóte aceste cărţi se pot procura şi dela **Librăria arhidiecesană din Sibiiu.**

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura tipografiei arhidiecesane.

97 Sibiiu, Joi 8/21 Septembre 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
...ia pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
...erchia pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
...ăinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

dele Conferenţei oprite.

Septembre n.

nferenţa electorală română con- pe astăzi, Mercuri, 20 Septem- siei la Sibiiu, a fost oprită. Nu ori fără cale constatăm faptul, ă părerea şi convingerea nó- nferenţa nu avea intenţiune a nvocată, şi dacă se ţinea, bun putea sě facă. Trebue sě regre- eci, că nu ni s'a dat posibilitatea vedé întrunită, pentru a'şi spune ul bine chibzuit în chestii mari e preocupă pe toţi.

ntru adevěr, zilele prin cari tre- nt grele, situaţia e încurcată itoriul e nesigur şi întunecat. ecesar deci, ca împreună sě chib- ă cei chemaţi, că ce e bine sě se ri sě nu se facă întrě împreju- date, şi împreună sě stabilésca, ereselor nóstre comune şi trecu- politic al poporului român din acésta ce atitudine, care linie nduită politică ar corespunde mai

ar nu ni-a fost dată posibilita- a ne întruni, de a ne consulta e spune cuvêntul colectiv, ca politic, ca popor matur politi- şi astfel [illegible] presei îi revine de a stabili [illegible] chemarea enţei electorale române, dacă pu- se întrunésca şi se agende în te [illegible]?

upă programul de zi, publicat iare, problemele pe cari avea sě olveze acésta conferenţă erau: tarea asupra situaţiunei generale şi luarea unui conclus în che- tului universal.

supra votului universal conferenţa a mult de discutat, pentru-că, cunoscut şi în numěrul trecut, locul acesta, [illegible] punct din mul nostru naţional peste tot u sě mai fie discutat, ci avem nu- a pretindem cu energie realisarea lui grabnică.

Cu atât mai grea era însě de resolvat problema ceealaltă, luarea unei hotăriri, unei posiţii, şi luarea unei posiţii *corecte* din partea conferenţei electorale române cu privire la situaţiunea politică de la noi.

In enunţiaţiunile ce le-ar fi făcut conferenţa în privinţa acésta ar fi trebuit ca fie-care cuvênt sě fie bine cumpănit şi sě-'şi aibă deosebita sa greutate, ar fi trebuit, că aceea-ce spunea conferenţa sě fie *clar* esprimat şi în termini cari sě facă posibilă înţelegerea dorinţelor nóstre din partea cercurilor cărora aveau sě fie adresate, dar' totodată aceea-ce era sě se spună trebuia sě fie spus cu *demnitatea* reclamată de trecutul nostru şi de corectitatea cu care ne-am purtat totdéuna faţă de tron, faţă de patrie, — dar' şi faţă de neamul nostru românesc.

E grav din cale afară conflictul isbucnit întrě Corónă şi majoritatea parlamentară din dietă, dar' *nu noi avem sě aplanăm acest conflict.* Se va aplana el singur de sine, în urma conciliantei care negreşit are sě urmeze, ori dintr'o parte, ori dintr'alta. Conferenţa electorală română, dacă se ţinea, nu avea deci *sě facă pe judecătoriul*, punêndu-se pe partea cutare ori cutare.

Cu atât mai puţin putea conferenţa *sě se îmbulzească şi sě ofere ajutoriul poporului român din patria acésta celora cari nu l'au cerut*, probabil pentru-că nu au trebuinţă de el. Pasul acesta conferenţa nu l'ar fi făcut, şi proorociile anticipate în privinţa acésta din partea unor ziare magiare au fost greşite.

Conferenţa electorală română ar fi cântărit numai puterile poporului român din acésta ţéră, arătându-i maturitatea politică, pentru-ca sě vadă cei în drept, că *suntem si noi ceva în statul acesta*, ai cărui cetăţeni credincioşi am fost totdéuna, ca astfel, cunoscêndu-ne forţele, sě se convingă că le putem fi de folos. Când vor avé apoi trebuinţă de ajutoriul nostru, vor şti ei pe care cale sě se apropie singuri de noi!

Ar mai fi avut apoi conferenţa electorală română încă o problemă grea de resolvat, cu tóte că nu era trecută în ordinea de zi, a nume, constatarea, dacă atitudinea deputaţilor români din dietă stă ori nu în consonanţă cu programul pe basa căruia au fost aleşi, şi mai cu sémă cu conclusele conferenţei naţionale din 26 Ianuarie n. c., pentru-ca în cas de lipsă sě li-se fi putut da îndrumarea, ca *sě se conformeze întru tóte acestor concluse.*

Credem, că era chiar în interesul domnilor deputaţi dacă se ventila acésta chestie în conferenţă, pentru a li-se da ocasiune sě 'şi justifice ţinuta, după unii nu destul de naţională, după alţii nu destul de corectă, manifestată până acum în dietă.

Negreşit, că conferenţa ar fi luat în considerare greaua posiţie a deputaţilor români din dietă, avută din capul locului, precum şi împrejurarea, că ei încă nici nu au fost puşi în situaţie de a puté vorbí în parlament în chestia naţională română; dar' ca îndreptar pentru viitoriu îşi esprima totuşi conferenţa convingerea, — credem noi, — că nu atât în faţa alegětorilor trebue susţinută şi apěrată causa naţională română, pentru-că alegětorii una sunt cu ea, este causa lor proprie, ci mai ales acolo unde deputaţii români au fost trimişi sě o susţină şi apere: [illegible]

Acestea erau, credem noi, agendele pe cari avea sě le resolveze conferenţa electorală română, dacă se întrunea, şi nu ne îndoim, că le-ar fi resolvat spre mulţămirea generală, cu tact şi înţelepciune. Eată de ce deci regretăm că nu ni-s'a dat posibilitatea sě o fi vězut întrunită.

Situaţia. Prim-ministrul *Fejérváry* a fost Luni la Viena pentru a face propunere Maiestăţii Sale cu privire la resolvarea crisei. Se crede, că vor fi chemaţi sě-şi spună părerea în faţa Monarchului corifeii din coaliţie: Kossuth, contele Apponyi, contele Andrássy şi contele Zichy Aladár; apoi şi contele Zichy János. Cu tóte acestea, posibilitatea formării unui cabinet din sirele coaliţiei pare a fi pentru moment eschisă, fiind-că coaliţia nu vrea sě cedeze şi sě abandoneze limba magiară ca limbă de comandă în armată. Se face deci combinaţiunea, că va urma earăşi un guvern de transiţie, sub presidenţia contelui *Zichy János*, ori a fostului ministru *Hieronymi*. Ba e scos pe plan ca ministru-president şi *Khuen-Hederváry*. Pe la începutul lui Octombre M. Sa vine la Budapesta.

Inchiderea esposiţiei.

Vorbirea cu care domnul *Iosif Sterca Şuluţu*, presidentul „*Asociaţiunii*" a închis în 14 Septembre n. la órele 6 séra esposiţia etnografică şi istorică-culturală a „*Asociaţiunii*" a fost următórea:

Onorat comitet central!

Onorat public!

Fortuna, zîna fericirii, — zice-se — ajută celor îndrăzneţi, vorba străbunilor: „Audaces fortuna juvat, timidosque repellit", căci ce alta a putut sě fie, dacă nu îndrăsnéla şi încredere în propriile puteri, când comitetul central abia trei luni înainte de deschiderea esposiţiei a provocat publicul pentru trimiterea obiectelor. Splendidul resultat doveşte încrederea ce marele public are în comitetul central.

Am amintit în cuvêntul meu de deschidere, că scopul inaugurării museului împreunat cu esposiţia a fost în prima linie: presentarea fidelă a stărilor [illegible] care sě întărésca în noi înşine [illegible] lui nostru, ţérei nóstre naţionale şi sě im[illegible] respectul pentru importanţa [illegible] străinilor. Scopul ni-l'am ajuns în ambele direcţii nostru.

In a doua linie scopul ni-a fost [illegible] cem un început pentru înzestrarea [illegible] Muzeele însě nu se înzestréză de [illegible] museului. începutul ni-a succes peste aşteptarea dată; mâne, ca opera începută sě se continue. Rě[illegible] dragostea cu care s'a lucrat până acum cu sperăm, că tóte despărţemintele vor [illegible] esemplul celui din Cluj şi vor cerceta [illegible] archivele satelor şi bisericilor, precum şi tóte bibliotecele vicariatelor, dieceselor şi archidiecesel'or, apoi bibliotecele publice şi private, precum şi aşa numitele „Loca credibilia" [illegible]

FOIŞORĂ

oluţie românéscă sufocată.

(Urmare)

orul *Wertheimer* ne spune, că scrisorile sunt adresate unui *amic* la Viena [illegible] care asemenea [illegible] dar s'a supus sarcinei de a face şi neplăcuta călětorie prin Ardeal, în scopul a informa guvernul, cu care avea legături, despre adevěrata disposiţie [illegible] pe atunci printrě locuitorii ţe- [illegible] Respectivul era erudit cu cele [illegible] familii aristocrate magiare din [illegible] ce i-a înlesnit mult întrarea în [illegible] aristocrate magiare pentru a le studia modul de gândire şi de simţire. Dar' s'a [illegible] anonimul călětor şi printrě popor, [illegible] cei săraci, cari „*trăiesc numai cu pâne*" şi cari nu puteau sě i dee de mâncare, nici măcar lapte şi ouě. [illegible] cu care'l primeau era ca un bruş [illegible] trebuia sě o [illegible] s'a aflat deci omul [illegible] *deschisă, sinceri-* [illegible] multe lucruri [illegible] de la Viena nu le ştiau.

Călětoriul nostru s'a oprit, înainte de a întra în Ardeal, în mai multe oraşe din Ungaria, şi'şi esprimă mirarea într'o scrisóre despre dimensiunile pe cari le-au luat pretutindenea discuţiile *politice.* Pe unde a trecut, unde a stat, se făcea politică, şi încă politică *naţională magiară,* lucru până aci necunoscut. A întrebat pe mai mulţi, că de unde acésta mâncărime de a pune la cale, după al lor mers de idei, trebile politice ale ţerii? Şi a primit rěspunsul, că guvernul de la Viena pórtă vina, fiind-că se pórtă cam prea cu dispreţ faţă de magnaţii din Ungaria, şi prin purtarea sa a deschis calea pe séma patimilor şi pasiunilor naţionale magiare. Şi fireşte, anonimul călětor s'a grăbit numai decât sě aducă rěspunsul primit la cunoştinţa guvernului de la Viena. Mai era apoi şi o lipsă de bani în ţară, în general simţită, şi acésta încă neliniştea spiritele şi le ţinea în agitaţie. Dar' afară de acésta, naţiunea magiară se afla tocmai pe atunci la începutul literaturei ei de astăzi. Eşiseră pe piaţa publică nişte lucrări ţinute în cel mai cald spirit naţional, care a desiegat limba ómenilor celor mai de valóre, bărbaţilor celor mai destepţi ai naţiunei magiare, şi i-a făcut sě păşiască pe faţă şi energic cu pretensiunile, cu dorinţele, cu cererile poporului magiar.

Ómenii se schimbaseră în câţiva ani cu desěvêrşire. Despre acésta schimbare a vieţii publice din Ungaria scrie călětoriul nostru următórele:

„Ca prin o minune s'au schimbat tóte. Incă înainte cu 4—5 ani, ómenii din provinciile mai îndepărtate erau însělbătăciţi, daţi beţiei şi desfrêului, ignoranţi şi neaccesibili pentru spiritul binelui public. Dar' acum e ruşine sě se îmbete cineva, sě vorbéscă necuviincios, în termini grobiani, şi sě nu jertféscă pentru binele public. Ómenii au devenit nu numai patrioţi, ci şi orăşeni, fiind-că sunt crescuţi la oraşe şi în — sala dietei. Generaţia cea veche nu mai cunóşte pe cei din generaţia nouă, fiiul e curat geniu pe lângă tatăl sěu, şi de aceea, cei bětrâni se retrag şi din congregaţiunile comitatense, unde nu mai au vot.

Am vorbit cu mai mulţi ómeni din generaţia veche, cari erau fruntaşi şi conducětori înainte cu câţiva ani în comitate, ear' acum nu pot sě admire din destul tinera generaţie, căreia îi fac loc unde numai pot."

Sě nu uităm, că lucrurile s'au întêmplat pe la 1837, va sě zică, cu un deceniu înainte de desvoltarea evenimentelor de la 1848, pe cari Ungurii aşa le-au ştiut precipita, că au pus conducerea din vreme în mâinile tinerimei, entusiasmate pentru [illegible] magiare, şi energică în reclamarea împlinirei dorinţelor ei. Nu s'au ţinut orbiş de conducere cei bětrâni şi neputincioşi, şi cu bucurie au cedat locurile generaţiei tinere. Dar' sě vedem ce ne mai spune călětoriul?

„Oposiţiunea o forméză pretutindenea tinerimea, şi esclusiv numai pe umerii tinerimei e pusă întréga sórte a patriei. Nici umbră de vre-o încredere în guvern, şi cu nemulţămirea esprimată fără reservă ómenii merg atât de departe, încât pentru ori-ce calamitate ori stare neplăcută şi nefavorabilă a vieţii e făcut guvernul responsabil. Nu se aud decât suspinări şi esprimări de speranţă că o îmbunătăţire a situaţiunei are sě aducă ori întêmplarea, ori un amestec din afară, ceea-ce e fórte mult dorit." ..

I'mi pică aminte, cum înainte cu vre o 5—6 ani un membru marcant al partidului poporal din parlamentul ungar doria armatei austro-ungare o bătae bună, ca la anul 1866, pentru-că, zicea el în articolul sěu politic, domnitoriul numai după câte un desastru pe câmpul de rěsboiu dă Magiarilor aceea ce cer. Va sě zică, dorinţa unui amestec din afară s'a perpetuat până în zilele nóstre în politica magiară!

(Va urma).

tóre în despărţământul lor, unde se găsesc încă multe şi preţióse documente de valóre istorică naţională şi ni-le vor înainta spre a le păstra în museu. Sĕ sperăm, că se vor găsi şi dintrĕ noi bărbaţi, cari vor urma esemplul savantului profesor universitar, dl Iorga, şi vor face studii în interesul istoriei naţionale, căci necum sĕ avem o istorie completă, ba până acum încă nici materialul nu-i adunat.

Cu nespusă bucurie constat triumful moral, care singur ne remunerézā pentru tóte jertfele şi ostenelele ce le-am adus cu toţii. Acel triumf este: dragostea şi renumele ce ni-l'am câştigat noi Românii din ţéra acésta înaintea fraţilor noştri din România şi Bucovina, cari până acum cu puţină esceptiune numai din auzite ne cunoşteau. Un alt triumf moral e convingerea ce Magiarii şi guvernul ţerii negreşit a trebuit sĕ o câştige, că noi Românii suntem un element de ordine şi că „Asociaţiunea“ urmăreşte esclusiv numai scopuri culturale, prin urmare că acei ómeni, cari prin ziare magiare au alarmat ţéra şi guvernul, ca-şi-când noi Românii cu ocasiunea sărbărilor am fi voit sĕ punem la cale o demonstraţiune în contra naţiunii magiare, au fost nişte ómeni fără suflet.

Mai mult: s'au găsit ziare cari au provocat guvernul sĕ oprésca sĕrbările şi „sĕ ne dee peste degete“. Ba: horrendum dictu! la vestea, că patru miniştri din Bucureşti ar vrea sĕ vină la inaugurarea museului şi la esposiţie, a intervenit ministrul afacerilor esterne austro-ungar, care a zădărnicit planul miniştrilor români, fiind temere, că „vezi Dómne“ noi Românii din acéstă ţéră ni-am perde capul în vederea miniştrilor români şi am face [illegible]. Aşa ne spune „Budapesti Hirlap“ din 25 August 1905. A trebuit, ca eu în calitate de president al „Asociaţiunii“ şi dl Diaconovich ca directorul esposiţiei sĕ dau garanţă personală, că tóte se vor petrece în bună ordine.

De când esistă Sibiiul, atâţia Români din România în Sibiiu n'au fost. Ţi-se părea că te afli în Bucureşti. Sute de domni şi dómne [illegible] pe stradă. Fosti miniştri, mari proprietari, deputaţi, academiciani, scriitori, profesori de la tóte facultăţile, oficeri, advocaţi, ingineri, studenţi, membri de la Liga culturală etc. au fost de faţă, s'ar fi putut forma din dênşii mai multe ministerii. [illegible] lor, cât şi a celor din [illegible] dat de minciună tóte clevetirile [illegible] triumf moral e o puternică ar[illegible] Românilor, cu care vor puté sĕ [illegible] în viitoriu „peste degetele“ cleve[illegible] titorilor.

Raportorul ziarului „Budapesti Hirlap“ [illegible] sĕ ne „studieze“, laudă fórte [illegible] sărbările nóstre şi regretă că n'au luat [illegible] savanţi magiari, cari negreşit ar fi [illegible] progresul Românilor în cultură, „căci lăudat vor progresa Românii mai mult în cultură — zice domnul raportor — cu atât [illegible] sigură contopirea lor în rassa maghiară. Mai ales că povestea, ca şi când Românii ar fi urmaşii coloniilor lui Traian, ştiinţa de mult a spulberat'o şi a constatat că Românii numai mai târziu s'au strĕcurat în ţéra acésta. Ca dovadă se provócă întrĕ altele şi la cuvintele ministrului de esterne, graful Andrássy, ce i-le-a spus dênsului în Sinaia în anul 1891 când Andrássy fusese óspele regelui Carol. In acel timp încă se vorbea mult de tendinţele Românilor de a pune la cale „Dacoromânia“, zice domnul raportor. Iată cuvintele grafului Andrássy: „Chiar fiul ţarului rusesc dacă ar fi regele român, şi atunci Românii pe Magiari şi pe Austriaci ar trebui sĕ se sprijinéscă, altcum i-ar înghiţi Slavii“.

Eu însĕ cunosc enunciaţiunile unui alt ministru de esterne, anume ale lui Alfons Lamartine, renumitul orator, poet şi istoric francez, care făcuse anume o călĕtorie de studii în Orient, prin urmare a fost fórte competent. Acesta în anul 1849, fiind membru al guvernului provisor din Paris, le spunea adesea emigranţilor magiari, întrĕ cari a fost şi graful Andrássy: „In oceanul slavismului şi germanismului sunt douĕ insule verzi: Românii şi Magiarii. Dacă acestia şi-ar pricepe interesele lor, dar' mai ales Magiarii, cari sunt fără consângeni în Europa, şi-ar da mâna şi-ar fi pururea aliaţi“.

Am amintit părerea dlui raportor din „Budapesti Hirlap“, mai ales, că acest episod se ţine de [illegible] esposiţiei.

Sfatul lui Lamartine îl cetisem prin anii 1850, l'am eternisat şi în „Memoriile“ mele; mi-l'a istorisit şi unul dintrĕ fruntaşii emigranţi magiari, fostul ministru de rĕsboiu, vitézul apĕrĕtor al cetăţii Komárom, generalul de honvezi Klapka, cumnatul socrului meu; se confirmă şi prin epistola ce eu o păstrez, scrisă în acel timp din Paris, de Alexandru Golescu, tatălui meu.

„Budapesti Hirlap“ când constată frumosul progres ce Românii l'au făcut în timpul din urmă, adaogă că: „acésta n'are sĕ neliniştéscă pe Magiarii din Ardeal, căci evoluţia istoriei universale dovedeşte, că popórele cu cultură inferióră se contopesc în popórele cu cultură superióră. Astfel va fi şi sórtea Românilor“. Zic şi eu: Magiarii Ardeleni n'au de loc sĕ se neliniştéscă; Românii tocmai nu. Au trecut timpurile de contopire. Românii au sĕ-şi urmeze cu încredere în Dumnezeu calea apucată, calea brăzdată de străbuni, calea conservării a tot ce au moştenit de la dênşii. Mai pe sus de tóte, sĕ nu fie seduşi de un optimism nejustificat: sĕ lapede indiferentismul, constatat de mine în adunarea generală la majoritatea inteligenţei, căci cifrele nu sufer contrazicere, sĕ se înroleze toţi cei-ce datori sunt sĕ o facă, sub steagul „Asociaţiunii“ şi cu puteri unite sĕ aducem jertfe pentru cultivarea poporului, speranţa şi basa viitorului nostru, căci ceea-ce până acum s'a făcut, nu-i de ajuns. Atunci apoi vom puté serba ziua epocală.

După aceste, daţi mi voe, ca şi până atunci când pe basa raportului ce 'l aşteptăm de la direcţiunea esposiţiei vom fi în plăcuta posiţie de a remunera atât pe esposanţi cu diplome de recunoştinţă, cât şi pe colaboratori cu diplome de mulţămită, sĕ esprim în numele comitetului central sincera mulţămită următórelor dómne şi domnişóre, pentru valorosul ajutoriu, fără de care esposiţia nu putea secera triumful care va eternisa numele zelóselor dómne şi domnişóre în analele acestei esposiţii, atât de favorabil apreţiată de toţi visitatorii competenţi.

Iată numele dómnelor şi domnişórelor cari s'au distins:

Dómnele: Maria Cosma, Letiţia Bologa, Valeria Bau, Lucia Cosma, Iustina Covrig, Iosefina Diaconovich, Irina Fincu, Delia Popoviciu, Constanţa Pop, Victoria Popoviciu, Luiza Raţiu, Veturia Triteanu, Elena [illegible], Ana Togan.

Domnişórele: Aurelia Bardossy, Olivia Bardossy, Sabina Brote, Eleonora [illegible], Minerva Cosma, Hortensia Cosma, Mărióra Creţu, Maria Lemeny, Nora Lemeny, Vera Lemeny, Zina Moga, Reli Moga, Veturia Muciu, Cornelia Muciu, Niţi Muntean, Veturia Pop, Letiţia Popescu, Valeria Popovici, Ioana Streoulea.

Aici e locul sĕ amintesc de esposiţia aranjată de d-óra directóră Elena Petraşcu, împreună cu domnişóra profesóră Elisabeta Butean, în sala şcólei civile de fete. Obiectele lucrate de elevele şcólei au fost de o rară frumseţă, au fost lăudate atât de publicul românesc, cât şi de străini.

Repet: Sĕ trăiéscă esposanţii şi colaboratorii şi declar esposiţia de încheiată.

Pentru catedrală.

La fondul pentru zidirea şi ornamentarea bisericei catedrale ortodoxe-române din Sibiiu au mai contribuit cu oferte benevole următorii credincioşi din comuna *Luncoiu-de-jos*, tractul Zarandului: Ioan Safta, 10 cor., Piessen József, Groza Avram, Ioan Roman şi Marta, Simziana Farcaşiu, câte 2 coróne, Haber Izsó, Janăş Groza şi Tod Aron Avram câte 1 cor., ear' cu sume mai mici de la 10—50 fileri, următorii: Ioan Ciuclan l. Janăş, Avram Ursa, Tot Ioan, Joltia Ion, Ion Impĕrat l. Solomon, Aniţoa Dan, Toma Groza, Aron Benea lui Petru, Nicolae Groza, Jonaş Groza lui Petru, Aron Ursa, Ilie Niculae, Pascan Crăciun, Petru Simedrea, Aron Benea l. Iuon, Tot Tóder ginerele Simzienei, Stefan Filimon, Tot Pascu, Roman Avram, Vasilie Mandula, Todor Ursa al Dinului, Aron Groza al Vichi, Ioan Groza lui Ioan, Tot Maria l. Tanase, Vasiu Groza, Tot Niculae al Safti, Petru Mandula, Ion Banea al Savetei, Alexandru Mandula, Aron Dragan, Ionaş Drăgan, Todor Groza l. Ioan, Tod Aron l. Solomon, Tot Vasilie l. Ananie, Pascu Hărăguş, Vasilie Mandula al Mariţii, Traian Tod, Aron Benea l. Petru, Nicolae Suciu, George Pascan, Avram Groza al Anii, Nicolae Poenariu, Ioan Soba, Nicolae Dan, Andron Roman, Avram Groza lui Iosif, Solomon Haragus, Lina Palcău ţigana, Stefan Maxim, Stefan Crişcă lui Nicolae, Benea Trină, Ion Roşiu, Petru Ursa, Pascuţă Groza, Tovie Tod, Rusalin Ciulac, Adam Groza, Tod Traian lui Ioan, Tod Gerasim lui Ioan, Tod Gerasim lui Aron, Tod Nova l. Solomon, Petru Benea, Avram Mandula, Simion Benea l. Nicolae, Vica Groza şi Aron Groza lui Crăciun. In grâu şi cucuruz au contribuit apoi următorii: Tănase Groza lui Vasilie, Băgăilă Anghel, Tot Avram al Safti, Ioan Benea ginerele Simedrei, Tod Nora, Tod Simedre, Valean Alexe, Valean Nicolae, Tod Ion al lui Nicolae, Tod Filip, Roman Maxim, Aron Groza lui Ioan, Ianăş Ciuclan şi Vichi, Tod Iosif, Avramuţa Groza, Anica Groza, Avramuţa Soba, Valean Adam, Ciuclan Vasilie, Grof Anică, Adam Haraguş, Maria Roman, Avram Valean, Ursa Crăciun, Nicoliţă Impărat, Avram Groza lui Simion, Ioan Pălcan şi Petru Pălcan. Peste tot coróne 45 şi 06 fil.

Intrunirea poporală din Romos.

— Raport special. —

— 18 Septembre n.

Eri, Duminecă, 17 Septembre nou [illegible] fost adunare de popor în comuna mare Romos, după cum s'a anunţat şi în „Telegr. Român“ nr. 95. Deputatul *Dr. Aurel Vlad* [illegible] darea de sémă. La acésta adunare au fost invitate şi comunele vecine Vaideiu şi Romoşel. Adunarea a fost fixată [illegible] în şcóla gr. or. Deje [illegible] călăreţi din Romos cu steag mare [illegible] erau adunaţi înaintea şcólei, locul plecării, unde îndată au sosit alţi 20 călăreţi cu steag *galbin* din Romoşel. Au pleacat călăreţii până unde se începe drumul către Vaideiu, unde i-au aşteptat voinicii din Vaideiu, cu steag *albastru*. In felul acesta din tóte trei comunele s'a format un banderiu de peste 80 de călăreţi, cum rar a mai vĕzut chiar şi deputatul nostru.

La 3 óre deputatul împreună cu aprópe tótă inteligenţa din Orăştie a sosit la locul unde îl aşteptau călăreţii.

Banderiul de călăreţi era aşezat în ordinea cea mai esemplară, ear' purtătorul steagului din Romos înv. gr. or. Ioan Bunea îl bineventă pe deputat. Acesta îi mulţămeşte şi plécă spre comună la locul adunării.

In comună erau făcute fórte frumos 3 porţi triumfale cu inscripţie de: sĕ trăiască Dr. Vlad.

La 2000 de ómeni din popor, bărbaţi şi femei se adunaseră la şcólă spre a aştepta pe deputatul lor, şi anume din tóte trei comunele, apoi şi inteligenţă multă din întreg jurul Orăştiei.

Cu strigăte de sĕ trăéscă a întimpinat mulţimea pe deputatul, care după mulţămire s'a retras în locuinţa din şcólă a învĕţătoriului S. Safta.

Adunarea din curtea cea spaţiósă şi frumos împodobită a şcólei s'a constituit, alegênd president pe preotul *Ioan Vaidean*, ear' de notariu pe parochul *Adam Basarab*.

La propunerea parochului A. Basarab s'a ales o comisie de 6 membri din tóte trei comunele, cari au învitat pe deputatul sĕ 'şi ţină vorbirea.

Cu urări de sĕ trăéscă a primit mulţimea pe deputatul, care după ce s'a liniştit mulţimea şi-a început vorbirea.

A spus că e obiceiu bun, ca deputaţii sĕ se presinte din când în când înaintea alegĕtorilor, parte ca sĕ dee sémă despre activitatea desvoltată, parte ca sĕ afle de la alegĕtorii lor, că ce ţinută sĕ aibă în cutare ori cutare chestie politică.

A vorbit despre ţinuta „*Vienei*“ în special în chestia votului universal, că adecă a suspendat guvernul care a cerut vot universal. Deci cu Viena am gătat'o.

A vorbit apoi despre politica de magiarisare a coaliţiei, din care causă nici cu ei nu putem pacta; urméză că noi Românii sĕ stăm pe loc şi sĕ căutăm sĕ ne întărim.

A vorbit apoi despre chipul şi grija cu care a crescut „Viena“ pe Unguri de la anul 1867 încóce şi cum în urma nerespectării legii despre egala îndreptăţire a naţio[illegible] a urmat slăbirea acestora. A vorbit [illegible] frumos despre sufragiul universal [illegible] tatea lui. Cu drept cuvênt zicea că el care nu are nimic plăteşte [illegible] prin: tutun, rachiu, bere, timbre, [illegible] sângele tot aşa şi 'l varsă săracul [illegible] trie la vreme de ispită ca şi cel b[illegible]

A vorbit mai departe despre [illegible] mâni cari sunt încă în pasivitate, [illegible] cărui fapt sunt aşa de puţini dep[illegible] mâni; dar' tot pasiviştii când [illegible] adresă au fost aceia cari au [illegible] fóia lor pe deputaţi că cer pre[illegible]

Ni-a arătat apoi că dreptul [illegible] fără putere nu numără apróp[illegible] sĕ ne întărim, sĕ ne organisăm [illegible] etc. etc.

A descris modul cum se aleg [illegible] în ţéra nóstră; şi că grofii şi baronii [illegible] colo nu vor face legi pentru binele po[illegible] pentru al domnilor şi bogaţilor. De [illegible] conclusie, că ce însemnéză a alege [illegible]

A declarat apoi de încheiere, că [illegible] ce i l'au dat alegĕtorii cercului Orăştie [illegible] 1000 glónţe [illegible] ce prin el tot aşa [illegible] şi de neîn[illegible] îl va păstra şi va lup[illegible] el precum a declarat cu ocasiunea [illegible] In decursul vorbirii de zeci de ori [illegible] întrerupt oratorul de strigăte sĕ [illegible] ear' la încheiere credeai că nu [illegible]

A luat cuvêntul acum parochul *Adam Basarab* şi a rostit următórea [illegible]

Onorată adunare! Mare este cinstea [illegible] ne-am făcut azi părtaşi. In tremur [illegible] a tresărit sufletul nostru azi, când [illegible] salută în mijlocul nostru pe cel mai [illegible] înainte mergĕtor al nostru.

Mare ne este bucuria, că ne-a [illegible] nicit pe noi cei dintâi, ca sĕ prin[illegible] braţe deschise şi inimi calde, ca sĕ [illegible] dim cât de mult este legat sufletul nostru de dênsul, cât de mare este sentimentul de recunoştinţă, pentru păşirea atât [illegible] punĕtóre şi pentru lupta atât de [illegible] energică ce a purtat'o şi o pórtă pentru şi pentru drepturile neamului nostru.

Cu atât mai mult îi aduc sufl[illegible] stre prinos de nemărginită dragoste, suntem convinşi de marea însemnătate a acesteia.

Căci ce e mai scump şi mai nobil [illegible] binele şi fericirea neamului nostru.

Şi pentru binele acesta, pentru [illegible] rea drepturilor pe séma neamului nostru s'a angajat la luptă cu însufleţire şi devotament deputatul nostru.

Lupta îi este grea, căci [illegible] are sĕ dee faţă în parlamentul ţării, [illegible] mulţi sunt ómeni răpiţi de patimile interese.

Sunt ómeni cari nu cunosc [illegible] nĕcazurile poporului din ţéră, ci tótă [illegible] lor sĕ mărgineşte numai la satisfacerea [illegible] interese de caracter mult prea [illegible]

Cu astfel de ómeni a trebuit sĕ [illegible] pept iubitul nostru deputat [illegible] sĕ ducă luptă crâncenă şi în[illegible] ca sĕ 'i facă sĕ priceapă, că [illegible] dorinţele poporului, di pornirile [illegible] şi mai mult suferinţele bietului pop[illegible]

Domnule deputat! Mare ţi-a fost lupta, cu bărbăţie ai dat piept şi dai [illegible] cu cei-ce sunt chiămaţi sĕ pórte cârmaciei! Energia cu care ai păşit întotdeauna pentru binele nostru şi rostul dorinţelor [illegible] cuvêntat cu atâta bărbăţie în [illegible] zeci de priviri şi suliţe vrăjmaşe, [illegible] sĕ te înghită: a făcut ca acest popor care te-a primit în mijlocu seu, sĕ te [illegible] şi mai mult, sĕ te adóre ca pe cel mai nobil luptător pentru binele obştesc.

A făcut, ca nedolipită sĕ [illegible] încrederea deplină în persóna şi în [illegible] nea faptelor dtale.

Te-ai arĕtat demn de încrederea ce a pus-o acest popor în dta, ai dovedit, că în sufletul dtale arde văpaia unei dragosti fără margini pentru acest popor.

Ear' dragostea acesta, poporul tot cu drag este fără margini, o alipire neînfrântă ţi-o rĕsplăteşte.

Te asigurăm domnule deputat, că în sufletele nóstre ai cucerit locul cel mai de frunte, şi nimic nu va fi în stare sĕ [illegible] séscă de cea mai [illegible] căreia suflări adevĕrate [illegible]

Iți mulțămim, [illegible] venit în mijlocul nostru și n-ai în[illegible] sĕ-ți arătăm rostul înțelepțelor cuvinte; te asigurăm, că și de aici înainte iți vom păstra tot acelea sentimente, pe cari ți-am păstrat până acum.

Iți dorim [illegible] și bă-bățĭe și te rugăm sĕ împărtăși [illegible] a elor neslăbiți părinți ai țerii, cari caută sĕ ne răpéscă de ce e al nostru, să [illegible] le sunt sforțările.

Dacă atâte veacuri cu amarnicele lor ispite nu au fost în stare sĕ ne ștérgă de pe acest pământ, nu ne va puté *nici clintí din loc* abuciumul lor inverșunat!

Ca sĕ ie toți aceia, că cu sórtea unui popor oțelit de greul și obida vécurilor nu se póte juca ori-ce străin adus de vênturi!!!

La aceste vorbiri parochul A. Basarab a făcut propunerea, ca deputatului Orăștiei Dr. A. Vad alegătorii presenți sĕ 'i voteze tótă încrederea, ceea-ce s'a și făcut cu mare însuflețire și între strigăte de sĕ trăiéscă din partea tuturor celor presenți.

S'a decis, ca pentru sufragiul universal sĕ se subscrie din partea tuturor la timpul [illegible] o petiție.

După închiderea adunării óspeții au fost ospătați în școlă și la preoții din loc. Bine ar fi, ca în tot satul, și cât de des, sĕ se pótă ține atari adunări, apoi atunci de sigur ne-am întări.

Raportorul.

NOUTĂȚI

Din causa sfintei sĕrbători „Nașterea Născătorei de Dumnezeu", numĕrul proxim al foiei nóstre apare Luni după amiazi.

*

Protopresbiter nou. Consistoriul plenar archidiecesan a numit în ședința ținută Luni protopresbiter pentru tractul Făgărașului pe parochul *Nicolae Borzea* din Viștea-inferióră.

*

Conferență publică. Domnul *Pop-Florantin*, profesor în București, va ține mâne, Joi, o conferență publică în Sibiiu, în sala museului național, despre „*arta fericirii*". Inceputul la orele 6 d. a.

*

[illegible]resentațiune teatrală era sĕ se d[illegible] în teatrul orășenesc din loc, din partea diletanților români, jucându-se de nou piesa „*Fântâna Blanduziei*", dar' în urma opririi conferenței electorale române a rĕmas planul neesecutat.

*

Din Brașov. La esamenul de maturitate suplетor și de emendare, ținut Luni în sala festivă a gimnasiului nostru din Brașov s'au presentat 7 candidați, absolvenți ai gimnasiului, și toți au făcut esamenul cu succes. Esamenul a fost presidat de P. C. Sa domnul Archimandrit și vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Pușcariu*, fiind de față ca representat al guvernului directorul suprem de studii dl *Kunce Elek*.

*

Broșura Zeysig continuă a da de lucru poliției și acum și tribunalului și procurorului din Budapesta. Zigány, autorul broșurii, a fost dat pe mâna judelui de instrucție, care l-a pus în arest preventiv, disposiție încuviințată și din partea tribunalului, ear' apărătoriul sĕu, *Dr. Halmai*, un intim al lui Bánffy, a fost asemenea arestat Duminecă pentru complicitate. Procurorul însĕ l-a pus pe picior liber. Complicitatea lui Bánffy încă nu e pe deplin stabilită, cu tóte că un ziar scria zilele trecute, că dacă Bánffy n'ar fi deputat, *poliția l'ar aresta și pe el.*

*

Meeting antimagiar se va ține Vineri 22 Septembre n. la Viena, cu scopul, ca sĕ se ridice proteste în contra politicei magiare și sĕ se céră desfacerea dualismului. Au fost invitați la meeting și deputații români din dieta ungară.

*

Kossuth și legea electorală. Raportorul budapestan de la „Leipziger Neueste Nachrichten" a intervievat pe Fr. Kossuth cu privire la situație. Politicianul a rĕspuns că pentru resolvarea crisei e o condiție capitală acordarea limbei de comandă magiară. Căci, zice el, e lucru nefiresc și de nesuferit, ca trupele magiare din armata comună sĕ se comandeze într'o limbă neînțelésă. La întrebarea, că încheia-se-ar coaliția spre concesiuni, Kossuth a spus, că nu póte da rĕspuns. In schimb a mai spus, că un punct al programului partidului sĕu cuprinde *reforma legii electorale*, dar' admite votul universal cu restricțiile necesare din punctul de vedere al națiunii magiare. Și chiar și acéstea [illegible] pretențiile [illegible] trebue [illegible] reforme electorale!.. Inteleg[illegible]

25 ani — la castă. In 15 Septembre a. c. s'au împlinit 25 ani, de când *Ioan Pineciu*, originar din suburbiul Iosefin al orașului nostru, a intrat ca învĕțăcel la Tipografia archidiecesană. Aceia cari cunosc arta migălósă și grea a culegerii de semne grafice, ușor vor înțelege, că a sta 25 de ani [illegible] pe castă, însémnă ceva. *Dl Ioan Pineciu* în cursul timpului de serviciu a avut o purtare neesceptionabilă și în ciuda prafului din castă până azi e deplin sănătos. Sĕ trăiéscă la mulți ani.

*

Nou notariu public. In postul de notariu public regesc din Brașov, devenit vacant prin mórtea lui Schnell, a fost numit advocatul și deputat dietal *Dr. Karl Lurtz*, din Brașov.

*

La miliție! Din părțile Orĕștiei merg feciori de voe bună pentru a se înrola la miliție și tot asemenea și cei din părțile Sibiului. In Sibiiu au cerut sĕ fie asentați și de aceia, cari nu aparțin acestui cerc de întregire, din motivul, că la ei acasă *nu îi lasă organele publice* sĕ mérgă de voe bună la miliție.

*

Mănăstire de călugărițe. Guvernul din Bucovina a cerut sĕ 'i presenteze consistoriul din Cernăuți un preliminar esact pentru înființarea și susținerea unei mănăstiri de călugărițe gr. ort. în Cernăuți. Guvernul o cere acésta pe basa unui conclus luat din partea consistoriului gr. ort. din Cernăuți la inițiativa actualului metropolit Dr. Vladimir de *Repta*. Cheltuelile le va purta fondul religionar gr. or. din Bucovina. Mănăstirea e plănuită pentru 30 călugărițe, cari vor îngrijí de bolnavi și vor face pe supraveghetórele în asilele de copíi.

*

Ugron pe banca acusaților. Luni s'a început pertractarea finală la tribunalul regesc din Székelyudvarhely în contra lui *Ugron Gábor*, acusat cu manipulare fraudulósă a averii casei de păstrare secuești.

*

Pentru masa studenților din Brașov a mai dăruit parochul gr. ort. Manasie *Jar* din Simeria și Daniil *Cojocariu* din Telíu, câte 5 coróne.

*

Legea clerului. Cetim în ziarele din București că în tómna acésta guvernul României va veni cu un proiect de lege pentru modificarea legii clerului din 1893.

*

Catedrală română în Sofia. In Sofia (Bulgaria) s'a ridicat o catedrală românéscă. Sfințirea se va face în curênd, cu o deosebită solemnitate.

*

Părere bună. In numĕrul ultim al revistei „*Sămănătoriul*" Dl N. Iorga, profesor universitar în București, laudă darea de samă despre sĕrbările din Sibiiu, care s'a publicat în ziarul nostru, zicênd, că are și o „adevĕrată valóre istorică."

*

Concert a dat domnul *Stefanescu*, tenoristul, și dl *Millea*, flautistul, Duminecă în Brașov, pe lângă cel mai desĕvêrșit indiferentism al publicului românesc din acel oraș. Cei veniți la concert puteau fi numĕrați pe degete, — spune „*Gazeta Transilvaniei*". Succesul concertului cu tóte acestea a fost desĕvêrșit.

*

Esportul porumbului din România rĕmâne oprit și pentru mai departe, în urma unui ordin ministerial, și a nume, în vederea recoltei slabe ce o are și anul acesta România în porumb.

*

Contele Tisza a învins! In fine ziarele pot sĕ înregistreze și o învingere a contelui Tisza, cel învins pe întrégă linie. Anume la alergările de cai din zilele trecute, ținute în Oradea-mare, un cal al seu a căștigat primul premiu! Publicul a făcut mari ovațiuni contelui Tisza. De ce nu calului?!

*

Prosă nesăbuită. O fóie locală pretinsă umoristică, scrisă în limba nemțéscă, debitéză asupra sĕrbărilor „Asociațiunii" într'un numĕr recent o prosă care nici ca glumă n'are haz. Zeflemisând publicul din România, care participând la sĕrbările „Astrei" într'un numĕr atât de imposant a făcut cinste și orașului Sibiiu, lăsând bani grei printrĕ cetățenii mai ales de viță germană de aici, fóia numită tradéză nu numai sĕrăcie de duh, ci descopere și note de sentiment nenobil. Cu astfel de erori de tactică nu se va puté promova frecvența străinilor, de care se zice că ar avé mare lipsă orașul liber regesc Sibiiu.

Oficială.

Veneratul Consistoriu aștéptă urgenta restituire a [illegible]

PARTEA LITERARĂ.

Monografia comunei Galați (lângă Făgăraș).

(Compusă de Nicolae Aron, paroch gr. or.)

(Urmare.)

Fundațiuni s'au format din 1887 încóce trei, și anume:

a) „fondul parochial", care constă pana în present din *fondul Maria Aron, fondul Maria Păcală, fondul Petru Schiopu cu soția Sofia Pop și fondul Petru Neicu cu soția Eufrosina Pop*, credincioși, cari au dăruit bisericei sau bani, s'au pămênturi cu menirea de a se pomenì sufletele lor la sfântul altar de preotul locului, plătindu-se acestuia câte 5 fl. (10 coróne) la an din ½ venitul fondurilor, ear' restul sĕ se speseze pentru trebuințe bisericești;

b) „fondul bisericesc", din care sĕ se plătéscă la timpul seu salariu preotului 100 fl. (200 cor.)

c) „fondul școlar", din care asemenea sĕ se plătéscă învĕțătoriului la timpul seu salariu 100 fl. (200 coróne).

Daruri mai însemnate bisericei din Galați au făcut: societatea timarilor români din Făgăraș, de la care biserica are *potirul*, pe care se vede inscripțiunea: „*Intru mărirea sf. treime dăruit de Chehul român din Făgăraș la biserica Galatz, la anul 1854*", precum și creștinii gălățeni duși la America, cari au cumpĕrat pentru biserică mineele cu litere latine și alte cărți din tipografia archidiecesană din Sibiiu în anul 1903.

B. Despre școlă.

Despre școlă, sub episcopul Macarie (1469), și chiar sub preoții: Ioan Popa (1668) și Iosif Popa (1759), nu pot vorbí, neștiindu-se, nedescoperindu-se nimic, nici din documente, nici din predanie.

Despre școlă sub preoții: Popa Radu Neagoș (1795), Ioan Popoviciu (1804) și Ioan Pop (1825), pe basa unui manuscris „*Alisandria*" din 1795 și a tradițiunii pot spune următórele:

Nicolae Comșa, dascăl, a fost și cantor și curator — a învĕțat copiii și copilele satului *Galați* în casa lui proprie, de la 1785—1820, adecă 35 ani.

George Comșa, dascăl, a fost și cantor — a învĕțat băieții și băietele satului Galați în casa lui proprie, de la 1820—1840, adecă 20 ani.

De la acesta s'a găsit și se păstréză și astăzi manuscrisul pe 214 pagine „*Alisandria*" scris în ficioria lui, când era de 17 ani.

Bucur Comșa, dascăl normalicesc, mai târziu cantor, a învĕțat copíii satului Galați în casa dînsului de la 1840—1860, adecă 20 ani.

Toți acesti trei dascăli „*Comșești*", s'au folosit la învĕțatul cetitului de alfabetul vechiu: „az", „buchie", „vede", și dacă careva dintrĕ școlari lărmuia, muierea dascălului îl lovia cu fusul sau furca în cap, ținênd în modul acesta disciplina în școlă.

Familia dascălului lucra dară mână în mână cu școla, ear' biserica își forma dascălii pentru școlă din cantorii ei, pe cari preoții îi învĕțau câte ceva carte.

Seminariul „Andreian" începe a pregătí tineri pentru cariera învĕțătoréscă cu anul 1854—55 școlariu.

Trei băieți de ómeni mai fruntași din Galați, pregătiți în școle normale și gimnasiale prin 1852—1854 în Făgăraș, Recea și Brașov, merg la Sibiiu, unde absolvéză prin 1856—1858 cursul pedagogic de doi ani.

Acesti trei tineri au fost: *Ioan Grozea, George Păcală* și *Petru Marhas.*

Ómenii se pregătesc pentru edificarea unei școle confesionale în Galați; care cu multă trudă și multă cheltuélă în anii de la 1854 până la 1860 se și zidește tocmai lângă biserică.

Sosește de la Sibiiu *Ioan Grozea*, un tinĕr deștept, zelos și cântăreț mare și ținênd și dînsul puțin timp școlă în casa părintéscă, trece cu băieții și băietele în școla de nou zidită, și în anii 1860/61, 1861/62, 1862/63 și 1863/64 școlari pune fundament unei escelente școle confesionale, lăsând sistemul vechiu de „az", „buchie" și înlocuindu-l cu „a", „be", „ve", „ge", „de", apoi „be", „a" = „ba", „b" „i" = „bi" alfabetul B[illegible] pe lângă care și *gramatica, dictando* și alte științe le propune, silind pe băieți, chiar și băieți mari până la 18 ani, sĕ-și facă caete de pe cari învĕțau.

Toți băieții de școlă de pe timpul învĕțătoriului Grozea, astăzi sunt bărbați cari cetesc și scriu corect, și dintre acești unii au ocupat posturi de primari comunali, colectori de dare și cassari comunali în Galați.

In anul școlar 1865/66 ocupă postul de învĕțătoriu al școlei confesionale din Galați ceialalți tineri sosiți de la studii, doi deodată, *George Păcală* și *Petru Marhas.*

George Păcală fusese învĕțătoriu trei ani școlari premerși 1861/62, 1862/63 și 1863/64 în Comana-inferióră și Mândra, ear' Petru Marhas fusese învĕțătoriu doi ani școlari premerși 1862/63 și 1863/64 în Grid.

Ioan Grozea trece la politică, s'a făcut notariu comunal în Galați, în care oficiu a rĕmas de la 1866—1872, adecă [illegible] ani, când în urma unui morb greu de piept a rĕposat.

George Păcală, după un timp de patru ani ca învĕțătoriu (1861—1865) în Comana inferióră, Mândra și Galați, s'a retras și dînsul la politică, făcêndu-l sătenii primariu comunul.

Acum *Ioan Grozea* era notariu, *George Păcală* primariu, și *Petru Marhas* a rĕmas la catedră, singur învĕțătoriu, și ca atare a dus'o din anul școlar 1866/7 până în anul școlar 1894/5, adecă 28 de ani, împlinindu-și chiămarea destul de onestit, când cu 1-a Ianuarie 1895 a întrat în pensiune, primind anual pensiune 210 fl. (420 coróne), pe când mai nainte ca învĕțătoriu primea numai 110 fl. (220 cor.) salariu la an, eventual 300 fl. (600 coróne) pe câțiva ani, pe basa legei statului, după care salariu i-s'a și computat pensiunea.

Invĕțătoriul Petru Marhas (1865—1895) în timpul lung de 30 de ani de activitate a trecut de la Bucóvnă la Abedariul de Zaharia Boiu la litere, din care ceteam mai ușor: „ge" „ge" [illegible] „*găina mea ouă un ou*"; apoi la Abedariul de Ion Popescu, din care cetiam și mai ușor: „a" „*c*" = „*ac*", „*s*" „*a*" „*c*" = „*sac*", la care am rĕmas până în ziua de astăzi.

Invĕțătoriul energic de odinióră și notariul vestit Ioan Grozea móre în anul 1872 — funcționând 5 ani ca învĕțătoriu și 7 ani ca notariu comunal, adecă din 1860—1872— plâns de toți cu adânci regrete, rĕmânênd acum ca luminători ai poporului numai cei doi contimporani de studii: George Păcală și Petru Marhas, cari și astăzi trăesc.

Acesti doi fruntași luminați: George Păcală și Petru Marhas, având copii, i-au dat la școlă; cel dintâiu pe fiii sei: Traian Păcală și George Păcală, la gimnasiul român gr. or. din Brașov, și mai târziu pe cel mai mare fiu, pe Traian Păcală și la cursul teologic-pedagogic în Sibiiu; al doilea pe fiul sĕu: George Marhas la școla medie civilă și comercială de stat din Făgăraș.

Astfel *Traian Păcală* și *George Marhas* eșiți din două tulpini bune, devin și ei lucrători în via Domnului; cel dintâi ca învĕțător în Galați, al doilea ca vice-notar în Galați, apoi notariu cercual în Hersani.

Prin anii 1869/70, 1870/71, 1871/72 și 1872/73 școlari se ridicase (înființase) în Făgăraș o școlă centrală poreclită: „Școla capitală Radu Negru".

Din tóte satele din jurul Făgărașului alergau copii de român sĕ învețe carte, căci măréța școlă avea patru destoinici învĕțători, a nume:

1. *Ioan Dima Petrașcu*, profesor director.
2. *Ioan Popoviciu*, învĕțătoriu; paroch în Sadu, lângă Sibiiu.
3. *Ioan Buzea*, învĕțătoriu, mai târziu paroch în Merchiașa lângă Cohalm, s'a rĕposat; trăește fiul sĕu Ieronim B[illegible] paroch capelan în Stena lângă Cohalm.
4. *Vasile Leicu*, capelan protopresbiteral în Făgăraș și învĕțătoriu [illegible] rĕposat.

Nr. 671 1905 [219] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Orăştie, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Balşa**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir liber în edificiul şcólei cu grădină şi lemne de foc.

2. **Mada**, cu salariu de 600 cor. care se va acoperi din suma de 300 cor. repartită pe popor şi 300 cor. ajutor cerut de la stat cu cuartir liber în edificiul şcolar şi lemne de foc necesare.

Poiana, cu salariu de 600 cor., cuartir în edificiul şcolar şi 40 cor. bani pentru lemne de foc [illegible] grădină. — La acoperirea salariului contribue comunele: Poiana, Techerĕu [illegible] Valea-Epei după numĕrul sufletelor susţiind tóte trei împreună o şcólă comună.

Cuincuenalele se vor computa numai de la instituirea definitivă a resp. învĕţătoriu.

Concurenţii au sĕ 'şi subştérnă rugările instruite conform normelor din vigóre în terminul de sus subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta înainte de alegere poporului în biserică pentru a'şi arăta destexitatea în tipic şi cântări.

Invĕţătorii instituiţi în posturile mai sus indicate sunt datori a cânta Domineca şi sĕrbătórea cu copiii în biserică şi a cultiva şi grădina de pomărit.

Orăştie, 22 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Orăştie în conţelegere cu scaunele şcolare.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 248 1905 [223] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de învĕţătoriu de la şcóla poporală confesională gr. or. română din parohia **Inĕu** prin acésta se escrie concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu de 600 cor., dintrĕ cari 150 cor. din repartiţie de pe popor şi 450 cor. din ajutoriul de stat; cuartir, grădină de legumi şi lemne de încălzit.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi asterne rugările instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Deş în terminul deschis, a'şi formula pretensiunile cu privire la cuincuenal şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti.

Deş, 22 August, 1905.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. „Solnoc“ în conţelegere cu comitetul parohial.

Teodor Hermann
protopresbiter, ca adm.

Nr. 270 1905. [224] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Zarandului, se escrie concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Buceş**, salariu anual 600 coróne, din repartiţie 500 cor., ear' 100 cor. din venitul cantoral, cuartir liber în edificiul şcólei, folosinţa grădinii de legumi şi lemnele de lipsă pentru încălzit.

2. **Curechiu**, salariu anual 600 cor., 400 cor. din repartiţie, ear' 200 cor. din fondul bisericesc-şcolar, cuartir liber în edificiul şcólei, folosinţa grădinei şcolare şi lemnele de lipsă pentru încălzit.

3. **Ribiciora-de-jos** şi **sus**, post ambulant, salariu anual 600 cor. din repartiţie, cuartir liber în edificiul şcólei, folosinţa grădinei de legumi şi lemnele de lipsă pentru încălzit.

4. **Sălişte-Trestie**, post ambulant, salariu anual 600 cor. din repartiţie, cuartir liber în edificiul şcólei, folosirea grădinei de legumi şi lemnele de lipsă pentru încălzit.

5. **Săsuri**, salariu anual 600 cor. din repartiţie, cuartir liber în edificiul şcólei folosinţa grădinei de legumi şi lemnele de lipsă pentru încălzit.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi vor avé a se presenta în comună în zi de Duminecă ori sĕrbătóre spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Cel instituit va avé sĕ ţină şcóla de repetiţie şi sĕ cânte în Dumineci şi sĕrbători cu elevii la sfânta liturgie.

Cuincuenalele se vor computa numai după [illegible] de serviciu în comuna respectivă.

Petenţii au sĕ aştérnă în terminul deschis cererile instruate conform normelor în [illegible].

Cei cu pracsă au sĕ alăture documente de praxă, serviciul, neîntrerupt eventual [illegible] ce motiv au întrerupt pracsa.

Brad, la 23 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetele parohiale.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 10/1905 of. par. [218] 2—3

Concurs.

Pentru **întregirea parohiei vacante** de clasa a III a **Dobricel**, protopresbiteratul gr. or. Dej, în urma înaltului ordin al Preaveneratului consistoriu arhidiecesan din 17 Februarie 1904 Nr. 1776 B. se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea de la stat a venitelor preoţeşti.

Doritorii de a reflecta la acésta parohie au a subşterne rugările concursuale instruite conform legilor în putere Preaonoratului oficiu protopresbiteral gr. or. român Dej (în Dés) în terminul deschis şi a se presenta înainte de alegere la sf. biserică spre a cânta, respective a celebra şi predica.

Dobricel, din şedinţa estraordinară a comitetului parohial, ţinută la 21 Ianuarie 1905.

Pentru comitet:

Alexandru Sighiartĕu president. **Emil Miclea** notariu.

Nr. 189 1905

Vĕzut!

Teodor Hermann
protopresbiter

Nr. 434 1905. [215] 3—3

Concurs

Pe basa ordinului ven. consistoriu arhidiecesan din 28 Iunie a. c. Nr. 5205 Bis. pentru întregirea postului de **paroh** în comuna bisericéscă **Roşia-montana** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B., pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii 'şi vor subşterne petiţiunile instruite conform normelor in vigóre la subsemnatul oficiu, în terminul deschis, şi se vor presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor spre a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului în conţelegere cu comitetul parohial.

Abrud, 16 August 1905.

Petru Popoviciu
protopresb.

Fischer & Comp.
şcóle de pomărit
Nagyenyed (Alsó-Fehérmegye)

Şcólele nóstre de pomărit în estensiune de 40 jug. catastrale sunt în Transilvania cele mai mari şi cele mai bogate.

Stoc: 80,000 altoi, de tóte formele, în soiurile cele mai nobile.

1 milion pădureţi (sujete) de tóte speciile, plante puternice.

1 milion gledici, plantele cele mai bune pentru garduri vii.

1 milion acăţi (salcâmi), tari şi frumoşi, acomodaţi pentru plantare de păduri.

Arbori solitari, de promenade, şi tufişe decorative. (201) 5—12

Catalóge gratis.

Pe cei interesaţi îi invităm cu stimă la cercetarea şcólelor nóstre de pomărit.

Mobile sunt de vêndut
în Sibiiu, Rotenturmstrasse Nr 2, parter.
[227] 3—3

In „**Biblioteca băncilor române**“ a apărut

Băncile române
din Transilvania şi Ungaria

de **Constantin Popp**, funcţionariu la centrala „Albinei“, Sibiiu. — Se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu cu preţul de 50 fileri.

Eu

nu cunosc pentru îngrijirea pielii, în special pentru a alunga pistruii şi a avé o colóre delicată a feţii, un săpun medicinal mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca doi băieşi)
Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata
în farmacia „la urs“ (piaţa mică),
la I. B. Misselbacher sen. (piaţa mare),
G. Meltzer (str. cisnădiei şi guşteriţii 25),
prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei) (89) 12—25
Carol Arz (strada cisnădiei), cum şi
în Sighişóra la farmacistul W. Lingner

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**

OCTOICHUL CEL M
— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei** şi a Liturgiei; **cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile,** Polieleul, Pri**pelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele** şi altele.

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.**
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane

P. T.

Am onórea a recomanda onoratului public pentru sesonul de tómnă şi de earnă

Atelierul de croitorie
Sibiiu, strada poplăcii 21
— peste cale de Tipografia arhidiecesană —

în care confecţionez pe lângă un serviciu solid şi prompt şi pe lângă preţuri moderate tot feliul de **haine bărbăteşti**, ca: **paltóne, pardesiuri, rocuri de salon, fracuri, jachete, etc.,** după cea mai nouă modă; asemenea confecţionez tot feliul de

* **uniforme,** cum şi **reverenzi** şi **ornate bisericeşti** *

In cas de urgenţă reverenzile le confecţionez în 24 ore.

Rugând onoratul public a mĕ onora cu preţiósele sale comande, semnez cu tótă stima

[225] 3— **Ioan Părău,** croitoriu.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY
în Timişóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum şi la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armoniose, pe lângă garanţă de mai mulţi ani, în fie-care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 14–52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bĕtrâne** cu coróne de fier bătut, ca şi spre turnarea de **tóce din metal.** Se află clopote în greutate de 800 kg. şi mai jos.

☞ Preţ curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco. ☜

La esposiţia milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică
Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secret

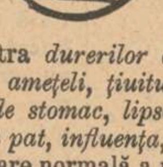

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de urechi, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, recélă la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis se se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 157

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţeră şi străinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 12/V colţul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecesane.

Nr. 98 Sibiiu, Marți 13/26 Septembre 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Nu se fac concesiuni!

Sibiiu, 25 Septembre n.

Lucruri mari s'au întêmplat în zilele din urmă, lucruri decizĕtóre pentru desvoltarea în viitor a evenimentelor politice interne din patria nóstră. Maiestatea Sa a declarat în modul cel mai categoric în fața șefilor partidelor din coaliție, pe cari i-a primit Sâmbătă în audiență, pe toți împreună, că în chestiile militare nici acum, nici în viitor *nu se fac concesiuni absolut de loc din partea Corónei;* punctul acesta deci coaliția sĕ 'l scótă din program, și apoi sĕ priméscă puterea, sĕ formeze cabinetul unguresc, pe basa unui amĕnunțit program *stabilit din partea Corónei.*

Vom espune însĕ lucrurile în ordine cronologică, așa cum s'au întêmplat.

După audiența pe care o avut-o mai pe urmă baronul *Fejérváry* la Viena, se vorbia că Maiestatea Sa n'a acceptat propunerea făcută din partea acestuia de a chema la ascultare de nou pe șefii partidelor din coaliție, ci l'a însărcinat sĕ propună un bărbat potrivit care în numele Maiestății Sale sĕ trateze cu oposiția coalisată. Se făceau tocmai combinațiuni, că acest om de încredere al Corónei are sĕ fie ori Lukács, fostul ministru de finanțe, ori Weckerle, fostul ministru-president, ori apoi Burian, ministrul comun de finanțe, când de la Viena, din biroul de cabinet a sosit scrisóre sigilată la adresa lui *Kossuth Ferencz,* de cuprinsul, că Maiestatea Sa 'l poftește pe Sâmbătă la Viena, la audiență, împreună cu contele Andrássy, contele Zichy Aladár și baronul Bánffy.

Acéstă schimbare în atitudinea Vienei față de coaliție, faptul că Coróna voește sĕ pertracteze deadreptul cu șefii din coaliție, ear' nu prin intermediarea unui om de încredere, cum fusese vorba, dar' mai ales faptul, că Coróna a invitat coaliția la consultare cu Coróna în mod direct, nu prin guvernul țerii, a umplut de bucurie și de speranță pe cei din coaliție, și cu convingerea firmă au plecat la Viena cei invitați, că Monarchul le va face concesiuni, ori cel puțin le va face promisiuni că concesiunile cerute li-se vor acorda la timp potrivit. Speranța lor în o resolvare a crisei în mod favorabil pentru coalițiune a crescut când în préjma plecării la Viena Kossuth a primit o nouă scrisóre din cancelaria de cabinet a Maiestății Sale, în care era rugat sĕ ducă și pe contele Apponyi cu sine la Viena,

Și au plecat toți cinci la Viena, și Sâmbătă la orele 11 au stat toți smirnă în fața Maiestății Sale, pentru a auzí aceea la ce nu s'au așteptat, și pentru a părăsí apoi Burgul cu capetele plecate.

După o telegramă sosită la Sibiiu încă Sâmbătă după amiazi, audiența a decurs astfel: Maiestatea Sa a provocat pe cei cinci șefi ai coaliției, ca representanți ai majorității din dietă, sĕ iee în cuvenită considerare condițiunile Corónei pentru formarea unui program pe séma guvernului parlamentar ungar, cu alte cuvinte sĕ formeze ei guvernul din șirele coaliției. Condițiunile Corónei sunt următórele (Maiestatea Sa le-a cetit de pe hârtie): *Chestiile militare, întrucât ele se refer la limba de comandă și de serviciu, în privința cărora concesiunile de ori-ce natură sunt eschise, au sĕ fie scóse din program, pentru acum și pentru viitoriu.* Basele comunității pragmatice, atât cu privire la armată, cât și referitor la representarea în afară, rĕmân cu desĕvêrșire neatinse. Revisuirea pactului de la 1867, întrucât e vorba de chestii economice ori de raporturile dintrĕ Austria și Ungaria, are sĕ se facă, nu în mod unilateral, prin Corónă și națiunea ungară, ci numai prin cele două state, cu mijlocirea ambelor guverne, *prin o comisiune parlamentară alésă ad hoc,* și pe basa unui compromis sancționat din partea Maiestății Sale.

In celelalte apoi Coróna impune majorității parlamentare datorința sĕ voteze necesitățile de stat, sĕ alégă delegațiunile și comisiunea pentru cuotă, sĕ grijéscă, ca trebuințele militare sĕ fie acoperite, și noua lege militară, în care anii de serviciu vin reduși la doi, sĕ fie votată. Maiestatea Sa a accentuat responsabilitatea ce o ia asupra sa majoritatea parlamentară dacă face și mai departe imposibilă o sanare sănĕtósă a situațiunei, pentru *suferințele și miseria ce se póte descărca asupra Ungariei și asupra națiunii,* în urma acestei încăpățînări.

Maiestatea Sa a îndrumat în urmă pe cei cinci șefi de coaliție, ca în privința celorlalte ce mai sunt de stabilit sĕ se pună în înțelegere cu contele *Goluchowsky,* ca representant al Corónei, — și li-a dat drumul. Adecă li-a întors spatele, după-ce întâiu i-a măsurat bine cu ochii, și a părăsit sala de audiență. Intréga audiență a durat *patru minute,* nu mai mult.

In cea mai mare liniște, tăcuți și îngândurați au eșit de la Maiestatea Sa șefii coaliției, cu gândul, ca imediat sĕ plece acasă, la Budapesta. Pe drum s'au rĕsgândit însĕ, și au luat hotărire că cu contele Goluchowsky sĕ nu pertracteze, ci numai cu o persónă de naționalitatea lor. Aducêndu-o acésta la cunoștința lui Goluchowsky, cu ocasiunea visitei ce i-au făcut'o Sâmbătă la amiazi, Goluchowsky a mers imediat la Maiestatea Sa și a făcut raport despre acest fapt, ear' M. Sa li-a numit pe contele *Cziráky* ca representant al Corónei, cu care vor avé sĕ pertracteze șefii coaliției.

Că tratările la ce resultat vor duce, avem sĕ vedem în curênd. Un lucru e însĕ cert, că pe cale pacinică resolvarea crisei se póte face acum numai dacă cedéză coaliția. Va ceda, ori nu? Asta e întrebarea! Kossuth spune în numĕrul de eri al ziariului *„Budapest“* că *nu póte ceda.* Prin urmare va fi — *rĕsboiu!*

Contele *Andrássy* earăși ar fi declarat că acum va trece și el cu ai sei în partidul Kossuthsti. Se încurcă tot mai rĕu lucrurile.

De la sate.

Alegerea de învĕțătoriu la șcóla c
din Bran.

Bran, 1 Septembre v.

Numirea colectivă *„Bran“* se dă
10 comune politice despărțite una de alt
liticește numai de circa 20—30 ani.

Mai înainte ele formau o singură
mună, cu un primar și 2 notari. In priv
bisericéscă sunt împărțite comunele brăn
în 13 parochii, cu tot atâția preoți (parc
și biserici, cu tot atâtea șcóle și învĕț

Tóte aceste comune bisericești ma
țin în centrul Branului încă o șcólă c
sub numirea de *„Șcólă centrală“*

Aici se adună elevii din tóte
brănene, cari au percurs în satul l
țin 4 despărțĕminte, fiind aici în cen
mai cursurile V. și VI.

La acéstă șcólă centrală funcțio
învĕțători și o învĕțătóre.

Administrarea și controla asupra
stei șcóle centrale și a averei acesteia
cită representanța bisericelor brănene,
pusă din toți preoții, 13 la numĕr, ca m
bri naturali și din câte 2 delegați mire
fie-care comună, aleși pe câte 6 ani
nódele parochiale respective.

Representanța își alege din sinul
eforia, organul esecutiv, care constă din
preoți și 8 mireni.

Prin trecerea la pensie a bine merita
tu'ui învĕțătoriu Nicolae Reit, care cu zel și
abnegațiune a muncit pe terenul pedago
43 ani și la acéstă șcólă apróape 40 de
rĕmânênd vacant un post, acela s'a intu
la 1 Sept. v. prin alegere.

Concurenți au fost 4, dar' unul s'a
tras tocmai în momentele din urmă, și
eforia a admis în candidație pe cei 3 c
renți, avênd toți cualificația prescrisă.

Actul alegerii l'a condus domnul
Dan, adm. protop. în Zernești. A dec
ordine esemplară. S'au dat cu totul
turi, trei membri s'au abținut de la v
ear' restul nu s'a presentat.

Cele 28 voturi le-a întrunit can
Emilian Reit, fiul fostului învĕțătoriu
stă șcólă, avênd o cualificație superióră
ialți candidați.

Terminându-se alegerea, d. adm.
popesc a comunicat resultatul alegerii

FOIȘÓRĂ

O revoluție românéscă sufocată.

(Urmare).

Călĕtoriul anonim își dă părerea într'acolo, că dacă aristocrațimea din Ungaria ar avé sĕ pórte sarcini grele, ca poporul de rênd, de mult ar fi isbucnit o revoluție în Ungaria. Dar' avênd o frumósă independență materială, trece cu vederea favorurile pe cari i-le-ar puté acorda independența națională.

Fac o mică corectură în acésta părere a anonimului nostru. Adevĕrul e, că aristocrațimea magiară, voind sĕ dobândéscă prin revoluție independența națională, și-ar fi pus în joc independența *materială,* și de altcum amenințată din partea jobagilor, și de aceea n'a făcut revoluție!...

Din Ungaria călĕtoriul a trecut apoi în Ardeal, și a rĕmas uimit de deosebirea cea mare ce esista între aceste două țeri. O sĕrăcie și o miserie completă în Ardeal. „Mi-am închipuit cu totul altcum țara acésta, scrie el într'o scrisóre [illegible]. Câteva colibi resfirate, fără [illegible] ce numesc pe aici sat, ear' unde sunt câteva case mai scuturate, te afli în *oraș.* Ținuturile tóte, constătătóre mai mult din munți, arată puțină urmă de cultură. Nu se vĕd de cât turme de vite și de capre pe tóte locurile muntóse, necultivate, dar' cei mai mulți munți, cu păduri seculare, n'aduc absolut nici un folos. Miseria în care trăiește poporul te mișcă. Se găsesc mulțime de ómeni, cari nici nu cunosc banul. Țeranul de departe își descopere capul când vede că vine spre el un om care sémănă a domn, căci supunerea sa (mai bine zicea slugărnicia sa!) nu are margini. Și totuși nu este pe lume țeran mai accesibil pentru rĕscólă și revoltă de cât acesta, póte că tocmai fiind-că nu are nimica de perdut în întreprinderea acésta îndrăsnéță, și fiind că de multe ori îi vine că nu mai póte purta greul lipselor.“

Fața cu acești țerani valachi, sĕraci lipiți pământului, anonimul călĕtoriu spune că țeranii magiari sunt adevĕrați domni, domni mari. Și acum ajunge anonimul la revoluția despre care a fost vorba la începutul acestei scrieri.

Pĕcat că profesorul *Wertheimer* a făcut numai un resumat din cele scrise la Viena despre acésta revoluție și nu ni-a dat părțile întregi ale scrisorilor referitóre la acésta chestie, din cari póte că puteam scóte și alte lucruri de interes pentru noi. Mĕ voiu ține deci de aceea ce spune *Wertheimer:*

„La țeranul (valach) din Ardeal, al cărui sânge și mĕduvă o sugea proprietariul de pământ, era mare dorința de a avé urbariul introdus în Ungaria, care după anumite norme regula raporturile dintrĕ proprietariul de pământ și jobagii sĕi. Urbariul acesta era numit din partea țĕranilor valachi așa: *„Cartea unguréscă.“* In cel mai mare secret ómenii au ales niște delegați pe cari i-au trimis pe spesele lor la Oradea-mare, pentru-ca sĕ cumpere de acolo acésta „carte unguréscă,“ a cărei veste se lățise printrĕ ei cu mare celeritate. Pe căi lăturalnice și pe ascuns s'au dus delegații la Oradea-mare. După ce au pus mâna pe carte, tot pe căi ascunse au venit cu ea acasă, trecênd Murĕșul de a înotul, cu *„cartea unguréscă“* între dinți, pentru-ca sĕ nu se ude. Ajunși acasă, s'au adunat cei mai bĕtrêni la un loc, pentru-ca scutiți de întunerecul nopții sĕ facă încercările de a întra în secretele „cărții ungurești.“ In satele în cari țĕranii nu vorbiau ungurește au adus un tălmaciu, ca sĕ esplice cartea. După ce au frunzărit întregul urbariu, l'au ascuns în biserică, considerându'l de obiect vrednic de a fi adorat ca lucrurile sânte.
Acésta o făceau țĕranii mai mult pent
urbariul sĕ nu cadă în mânile domnul
de pământ, căci se temeau, că acesta
lua de la ei, și atunci ei ar rĕmâne lip
binefacerile cuprinse în urbariu. Dar'
totuși au auzit proprietarii de pământ
lucrul acesta, și luându'i de scurt, ca sĕ
ceva de la ei, *n'au putut scóte nici atâta*
de unde au cartea. Numai atâta au afl
bine a mărturisi, că pentru cumpĕrarea
multor esemplare comunele singurat
adunat de la jobagi și au trimis la
mare 42,000 fl. monetă convențional
ziți Români de astfel, cum știau sĕ jer
pentru binele public jobagii valachi,
lipiți pământului, de la anul 1837!).
apoi au auzit totuși marii proprietari
mênt în ce primejdie se aflau, pentru-
ranii, dând înțeles greșit dispozițiunilor
prinse în urbariul unguresc, se consi
deja de liberi, cu raporturi rupte înt
domnii de pământ. Numai [illegible]
oți înțelepți este de a se mulțămi, că
deal nu a isbucnit o revoluție țerănésc
fel cu cea isbucnită cândva sub Hor
unele comune, în cari fierberea era m
trebuit sĕ fie trimisă totuși putere mi

[illegible]lui; iar dl president al eforiei, parochul George Dabeş a adresat nou alesului în faţa întregei representanţe o vorbire (aplaudată), care pentru importanţa ei o comunic în cele următóre:

„M. O. domnule administrator! Onorată representanţă! Dle învěţătoriu!

Poporul brănean are un bun comun, un nepreţuit odor, o frumósă moştenire rěmasă lui de la vrednicii înaintaşi, poporul brănean are acéstă şcólă centrală.

Prin votul obşteştei adunări a representanţilor celor 13 biserici brănene, dta ai ajuns astăzi învěţătoriu la acéstă şcólă. Cu acéstă ocasie solemnă, ţine minte şi însémnă-ţi pe tablele inimei dtale următórele trei lucruri:

1. Şcóla acésta este *confesională gr. ort.*

Vei avé deci sfânta datorinţă a creşte pe fiii poporului brănean în frica lui Dzeu, în dragoste şi alipire cătră sfânta maică biserică ortodoxă, în ascultare şi supunere cătră părinţi, cătră feţele bisericeşti şi mireşti, îi vei creşte în evlavie şi cucernicie, sădind adânc în inimile lor fragede principiile moralei creştine.

2. Acéstă şcólă este *românéscă*.

Vei avé deci datorinţa a creşte pe copiii noştri în dragoste de neam, de lege şi de dulcea nóstră limbă românéscă, cu tótă căldura, cu tot focul inimei dtale, care trebue sě simtă şi sě bată numai româneşte.

3. Şcóla acésta este *patriotică* în sensul adevěrat al cuvêntului.

Vei avé dar' datorinţa a creşte pe fiii noştri în iubirea de patrie, ca sě devină supuşi credincioşi ai Maiestăţii Sale gloriosului nostru Împěrat şi Rege Apostolic, cetăţeni buni ai statului ungar, cu supunere şi ascultare cătră legile ţerii şi constituţia patriei.

Dta ca absolvent de pedagogie, vei şti ca şi noi, că aceea-ce însufleţeşte şi dă viaţă şcólei este învěţătoriul. Precum olarul din acelaşi lut fabrică şi vase de cinste şi vase de ruşine, tot asemenea şi un învěţătoriu póte sě facă din elevii sěi şi ómeni harnici sub tóte raporturile, ori caractere şubrede şi clătinătóre, după-cum adecă are dragoste de muncă, zel şi îndemânare învěţătoriul.

De la dta pretindem, ca sě lucri cu tótă forţa sufletului la ridicarea reputaţiunii acestei şcóle, până la nivelul la care se póte nădăjdui sě ajungă o şcólă poporală în împrejurările date. Îmi vin cu acéstă ocasie în minte cuvintele rostite de însuşi Dzeu poporului Israilitean: Ascultă Israile! „Eu sunt Domnul Dzeul Têu, Dzeu unul, sě nu ai alţi Dzei afară de mine“. Aşa vě zic şi eu astăzi. „Ascultaţi învěţători ai şcolei centrale! Un stăpân şi un ocrotitor aveţi şi voi: pe poporul brănean prin organele sale legale. Sě nu se móie sufletele vóstre, şi în [illegible], în lipsele şi něcazurile vóstre sě nu vě întórceţi, sě nu căutaţi şi sě nu nădăjduiţi ajutoriu străin. Cu acésta te salut nou alesule şi 'ţi doresc viaţă lungă şi muncă [illegible] în noul post“ (aplause).

Vorbirea acésta a făcut bună impresie asupra celor presenţi — special corpul învěţătoresc o priveşte ca un jurământ pe care'l acceptă cu dragoste.

Terminată astfel alegerea, ne-am întrunit la o masă comună în hotelul „Buceciu“, dată de veteranul dascăl tatăl alesului, cu care ocasiune s'au ţinut şi mai multe toaste, pentru autorităţile bisericeşti şi civile etc. etc. Au vorbit: Ioan Dan, adm. ppesc, G. Babeş, Ilarie Reit, Ioan Cenţu, G. Enescu etc.

La orele 6 p. m. se încheie acéstă frumósă festivitate, lăsând în sufletul fie-cărui participant cele mai plăcute suveniri.

Nicolae Runcean
înv. dir.

Convocare.

Membrii români ai adunării municipale sunt invitaţi a lua parte la consfătuirea ce se va ţiné cu privire la adunarea generală municipală din 2 Octobre n. a. c., în ziua adunării diminéţa la orele 8 în localul casinei din Sibiiu.

Sibiiu, în 21 Septembre n. 1905.

Dr. Leményi *pres.* — *Dr. Borcia* *secr.*

O veche însemnare interesantă.

Domnul *N. Iorga*, profesor universitar în Bucureşti, a visitat zilele trecute biserica gr. cat. română din Făgăraş, unde frunzărind prin vechile cărţi bisericeşti a dat de o vechiă însemnare, făcută de vlădica *Atanasie Anghel*, sub care s'a făcut unaţia. Vlădica a însemnat în cartea bisericéscă ce haine vlădiceşti şi odóre de mare preţ a pus zălog, pentru-ca din banii luaţi astfel împrumut sě pótă acoperí spesele ce le-a avut cu acoperirea catedralei din Bălgrad.

Despre acésta descoperire domnul *N. Iorga* scrie în „*Rěvaşul*“ din Cluj, numěrul din sěptěmâna trecută, următórele:

„Biserica din Făgăraş, clădită de Constantin-Vodă Brancoveanu, acel domn românesc, care a murit împreună cu toţi fiii sěi crescuţi mari sub ochii lui de iubire, o mórte de mucenic pe malul mării din Constantinopol, e un monument al trecutului, de care numai cu evlavie trebue sě se apropie ori-ce Român. Planul e de o frumseţă şi de o armonie deosebită; inscripţia ce încunjură pe pétra frontispiciului vulturul muntean cu crucea în plisc, uşa săpată măestru în lemn, zugrăvelile de sfinţi, cari o înfăşură întrégă pe din lăuntru, catapetésma de aurătură vechiă sunt o moştenire scumpă, cari nu trebue atinse sub nici un pretext de restaurare, căci în tóte acestea daruri ale Domnului român, mort pentru cruce, zace un blăstăm straşnic pentru cine le ar atinge, ca sě le dărîme.

Dar' biserica mai are cărţile ei de slujbă din aceeaşi vreme brancovenéscă. Unele i-au fost date ei, altele pórtă acéstă însemnare, ce mi-se pare a fi de însăşi mâna lui Constantin Vodă: „la sfânta Metropolie de la Ardeal“ şi vin astfel din vechea Metropolie, strămutată sub Vlădica Patachi aici la Făgăraş, pentru un numěr de ani.

Printrě foile desfăcute ale unor cărţi ca acestea, am aflat cu mare bucurie o însemnare de la Atanasie Anghel, Vlădica unit din Bělgrad, scrisă cu mâna lui pentru a se ştí prin ce jertfă de zălóge s'a putut acoperí din nou clădirea Metropoliei. O desfac din altă publicaţie şi o dau aici, în ortografia de astăzi, aşa în cât sě pótă fi înţelésă de ori-cine:

„1707, luna April 23, un rênd de odăjdii vlădiceşti a Metropoliei Bělgradului, Ardealului sunt zălog în Sibiiu, pentru zloţi două sute la jupânul (nescris), cari bani i-am dat lui Dumitru Moldovan, pentru fier-alb, table cinci-sprezece sute, cuie 6000, sě se acopere metropolia Bělgradului: fierul este în ţéra româněscă, la Ocnă, în samă dat lui Mateiu Grecul din Bělgrad, Dobra Anghel de Zlacna, Dumitru Moldovan.

Şi o mitră cusută cu scofium (fir), umplută cu mărgăritare.

Un patrafir cusut cu scofium, cu 12 apostoli.

O cădelniţă de argint, poleită.

O evanghelie ferecată cu argint, şi poleită.

O bederniţă cusută cu scofium, umplută cu mărgăritar.

Un sacos de la Mosc (Moscova), de sarasir roş cu flori de aur.

Un stihar de atlas alb, cu flori cu primuri roşii.

Un potir şi un discos de argint, poleite cu aur.

Matricule ştampii (tiparului), istromenturi tipografier.

Aceste-s ceie ce-s scrise de-asupra: c-dăjdii învălnite într'un stihar spart.

O cruce de chiparos ferecată cu argint poleit şi zimalţe (smalţ).

Scris-am Vlădica Atanasie“.

Acéstă fóie, după sfatul meu, s'a trimis la Blaj, unde i-se va da, de sigur, locul de cinste ce i-se cuvine.“

Serviciul maritim român.

In urma unei înţelegeri intervenită întrě ministerele de lucrări publice, interne şi finanţe ale României, de aci înainte atât viza paşapórtelor pentru întrare şi eşire din România, cât şi revizia bagagelor acelor ce călětoresc cu vapórele S. M. R. se va face pe drum, în timpul percursului întrě Constanţa-Constantinopole şi vice-versa de cătră un domn funcţionariu vamal, ce se află îmbarcat.

Nu putem de cât felicita pe cei ce au luat acésta disposiţiune, care constitue o mare înlesnire pentru cei-ce călětoresc cu vapórele române, scutindu-i de a merge nóptea prin vama şi localul poliţiei din Constanţa, înainte de a se îmbarca sau la debarcarea lor de pe vapor. — Prin acésta disposiţiune se face în fine serviciului maritim român o mare facilitate, care adăugându-se la avantagiile necontestate ce oferă vasele române prin confortul şi viteza lor, le scóte din ori-ce concurenţă.

Călětorii vapórelor române atât la plecarea lor, cât şi la sosirea lor în Constanţa nu vor mai fi molestaţi cu vizarea paşapórtelor, nu vor mai aştepta câte odată îndelung până la vizarea lor, nici vor fi siliţi să mérgă nóptea pe plóie sau vênt la oficiul vamal pentru a'şi supune bagagele revisuirei vamale, ci din tren se vor urca în vapor sau viceversa.

NOUTĂŢI

Din causa *sfintei sěrbători* „Înălţarea sfintei cruci“ *numěrul proxim al foii nóstre apare Vineri după amiazi.*

Rěspunsul ministrului. La adresa trimisă ministrului de culte şi instrucţiune publică din partea comisiunei administrative a comitatului Sibiiu, ca cunoscutele două ordonanţe referitóre la magiarisarea instrucţiei în şcólele poporale şi în pedagogii sě fie scóse din vigóre, a sosit rěspunsul ministrului, care *refusă sě împlinéscă justa cerere a comitatului Sibiiu şi cere esecutarea ordonanţelor.*

*

„Carmen Sylva şi operile ei.“ Sub titlul acesta anunţa domnul Dr. *Eugen Fitts* trei conferenţe publice, pe cari le-va ţiné în Sibiiu, în 26 Septembre, 3 şi 10 Octombre totdéuna la orele 6 séra, în sala mare a comitatului. Preţul de intrare pentru tóte serile 2 coróne. Bilete de intrare se capětă la *Ios. Drotleff*, strada Cisnădiei 23 şi sara la casă.

*

Nou demers al patriarchului. Aflăm că patriarchul din Constantinopol a făcut un nou demers revendicând de la statul român valórea moşiilor mănăstireşti secularisate 1863.

*

Baciu român destoinic. Pentru economia unei academii agricole, în Germania, se caută un baciu român tiněr, sprinten, destoinic în economia oilor şi mai ales în facerea brânzii. Condiţiile sunt favorabile, se cere însě cunóşterea limbei germane. Doritorii se vor adresa, în pripă, profesorului *D. Comşa* în Sibiiu, strada Crucii 7.

*

† Virgil Chetian, fiul dlui profesor din Blaj Dr. *Ambrosie Chetian*, a decedat în 20 Septembre n. în anul 9-lea al vieţii. A fost înmormêntat Vineri, în 22 Septembre n. la orele 2 d. a.

*

Avis. Atragem atenţiunea economilor noştri, mai ales a celor din părţile Făgăraşului, asupra următoriului comunicat ce ni s'a trimis din partea intendanturei militare de loc: Magasinul militar de aprovisionare ces. şi reg. din Sibiiu cumpěră în anul acesta 15 vagóne de ověs alb, cualitate bună şi bine vînturat, direct de la economi. Cumpěrarea se face Marţa şi Vinerea, cu începere de la orele 7 diminéţa, la magasinul din strada Dumbravei (Jungenwaldstrasse), unde au sě vină economii cu carele. Pentru ověs curat, şi de bună cualitate, se plăteşte cam cu 5% mai mult de cum face preţul în piaţa Sibiiului. Cea mai mică cantitate care se cumpěră este o sută de kilg. Peste cantitatea acésta se póte oferi cât de mult. Fiecare vînzětor are sě fie provězut cu un atestat de la comună, în care sě se adeverésă, cum-că ověsul oferit spre vînzare e din pămêntul de el cultivat. Atestatul acesta se dă fără taxă şi e scutit de timbru.

*

...pentru-ca ori ce exces sě pótă fi sugrumat în germene.“

Aşa ne espune acest nou isvor lucrurile de la crăciunul anului 1830. Nu ştie anonimul călětor nimica despre vre o [illegible] formală a revoluţiei de care se temeau domnii cei-ce veniseră cu carěle încărcate la Cluj, pentru a scăpa de rěsbunarea Valachilor, dar' ştie, că spiritele erau nemulţumite şi erau în mare ferbere, şi ştie şi aceea, că ce a provocat acésta disposiţie [illegible] a ţeranilor valachi, *urbariul*, pe care l'au studiat cu atâta sete şi pentru care plătiră atâta sumedenie de bani, în cât nu-mi vine a crede că suma ar fi corectă, şi n'ar fi o greşală, fie de tipar, fie de transcriere. Cu o nulă mai puţin, ar fi şi o sumă mai uşor de acceptat, şi şi mai uşor de încassat de la ţěrănimea română de pe atunci din Ardeal.

Rěmâne deci stabilit faptul, că *Românii din Ardeal erau porniţi pe calea de a face şi la 1830 aceea ce au făcut la 1784, dar preoţimea s'a pus la mijloc şi i-a adus la cale bună.*

Sunt interesante şi celelalte lucruri pe cari ni-le spune călětoriul anonim despre împrejurările de atunci, de aceea voiu mai spicui din ele câte ceva.

Ne spune călětoriul necunoscut, că nu numai întrě ţěrănimea din Ardeal şi cea din Ungaria era deosebirea mare, ci şi întrě inteligenţa, aristocraţimea de aici şi acolo. Cea din Ardeal era cu mult mai inferióră, atât în cele materiale, cât şi în cele spirituale. Proprietarii mari din Ungaria erau adevěraţi bancari faţă de cei din Ardeal. Şi acésta o ştiau fórte bine aristocraţii Ardealului, de aceea vorbiau despre Ungaria cu mare respect, ca despre un al doilea Eldorado şi priviau în fiecare aristocrat magiar din Ungaria un isvor nesăcat de avuţie. Ii dădeau tóte onorurile în societate, se purtau cu cel mai mare respect faţă de el, dar' în hoteluri şi restaurante îl ciupeau rěu, şi chiar şi pentru cărăuşie îi socotiau 1 fl. 36 cr. de staţie, va sě zică cu 36 cr. mai mult decât era legea. (Ací scriitoriul anonim sigur că-şi plânge păţania proprie!) „Cel-ce are în Ardeal 1000 fl. venit la an trece de om bogat, — scrie omul nostru, — pentru-că cei mai mulţi dintrě ei nu věd anul întreg de cât numai câteva sute de floríni de bancă, cu tóte că au proprietăţi fórte însemnate. Aristocraţia înaltă e asemenea lipsită de bani, în schimb însě are o cantitate mare de datorii.... Cei ce sunt avuţi, au bani numai din moşiile lor din Ungaria. Dar' acestia sunt fórte puţini. Cu adevěrat avut este numai singurul Rhédei, cel-ce a ajuns acum tesaurariar.“...

Dar' în cele spirituale deosebirea era şi mai isbitóre, ne spune călětoriul, cu tóte că în Ardeal erau şcóle destule şi bune. N'a aflat în întreg Ardealul trei ómeni, despre cari ar fi putut spune că sunt geniali. S'a minunat de obscuritismul ce domnia pe atunci, în adunări şi în societăţi, şi zice că cu inimă liniştită póte afirma, că Ardealul e cu cincizeci de ani îndărětul Ungariei. Dar' earăşi de altă parte, sentimentul politic şi *naţionalismul* era mai pregnant în Ardeal de cât în Ungaria. De esemplu în Cluj un librar ingenios pusese în galantar portretul temutului ministru de stat Metternich şi al marelui patriot ardelean Wesselényi, însě astfel, că Wesselényi privia cu ochi mănioşi la Metternich, şi asta fácea mare plăcere publicului clujan, aşa, că ceasuri întregi stăteau ómenii în faţa galantarului şi admirau ingeniósa grupare de portrete. Avea adecă gruparea acésta de portrete o importanţă politică, pe care lumea de atunci o înţelegea bine.

O notă bună pentru aristrocraţimea magiară din A[illegible] află scriitoriul în faptul, că fiind mai naţională, mai naţionalisată, ţine la olaltă, *e solidară în chestii politice.* In Ardeal nu e nici o deosebire întrě magnaţi şi nobili ca în Ungaria, ci toţi sunt una, o societate magiară. Magnaţii magiari din Ardeal earăşi sunt magnaţi curat magiari (da, numai moşii lor au fost Români!) familiile lor nu sunt amestecate cu străini veniţi din alte ţěri, ca în Ungaria! Altă notă bună pentru aristocraţii ardeleni e aceea, că în Ardeal şi muerile, ba şi fetele făceau politică; şi faptul acesta anonimul călător îl atribue împrejurării, că limba de conversaţie în viéţa socială era în Ardeal cea magiară, nu o limbă străină, ca în Ungaria, şi prin acésta era pus şi sexul femeesc în posiţia de a înţelege despre ce e vorba, a-şi forma judecata şi a-şi spune cuvêntul în causă. Ba a vězut omul nostru şi aceea, cum femeea dădea lecţiuni şi instrucţiuni bărbatului, că în o anumită chestie politică cum sě 'şi preciseze vederile.

(Va urma.)

Vorbe înţelepte.

Cu cât un stat este mai liber şi mai demn de libertate, cu atât mai mult este fie care cetăţean pětruns de respect pentru drepturile şi opiniunile altora.

una So-
Duminecă
-se cu
de voturi
fiul regre-
care a pă-
al pastoral

din dieta
angajament sĕ
pentru estin-
asupra femeilor.
acesta îl avuse
național român *Mir-*
ținut o frumósă vor-
în 8 Iulie 1874) per-
și strarea ei cu

primim raport amĕ-
de cunoștință din ĕst an
tare de acolo. I vom pu-
viitoriu.

*

în Basarabia. Mai
români din Basarabia îngenun-
suma de 30 000 ruble cu
o tipografie și un ziar. Ei
de ministri rusesc o pe-
pentru înființarea ziarului.

*

. Societatea de lectură a
institutului pedagogic rom. gr.
în *„ședința de constituire"* ce
Septembre n. 1905, și-a ales
: President: Toma Cocișiu,
. Redactor: Grațian Capătă,
Notariu: Andreiu Grecu, peda-
Cassariu: *Lazar* Biro, ped. c. II.
Mihail Beleiu, pedagog c. III.
: David Roman, pedagog c. III.
ariu: Simion Alexă, pedagog c.
unea literară: Teodor Opăi, Teo-
pompiu Mateica din c. III.; Emi-
Constantin Izof, din c. II.;
c. I.

*

Dimitrie Greceanu și domni-
Dogariu își anunță celebra-
cununiei lor, care va avé loc
18 Septembre (1 Octombre)
p. m. în biserica gr. or.
Hărman. — *Adam Lula*, ales
și dșóra *Valeria Popovici* din

*

artistice literare. Cetim în
ari, al cărei scop e să cul-
în poporul românesc iubi-
general și în special de lite-
spre a-și atinge țelul a he-
acesta șezători artistice-li-
la cari toți cei-ce iubesc
să de ea, sĕ iee parte ab-
o plată". Ore la noi, la orașe
unde seceta intelectuală e de
, nu s'ar puté face
acésta?

*

Cartea cu jurați din Timi-
Petru Avram din Ghiroda,
de omor, săvĕrșit asupra só-
Secoșan, pe care a omo-
revolver, descărcate
a recunoscut faptul,
că sócra a băgat
; și jurați (proba-
l'au achitat!

*

fórte durerósă a avut
într'o casă
giului. Mama ca-
gemeni, în vîrstă ca
bolnăvit amêndoi, póte
că au avut mari ru-
murit repede amêndoi.
așezat morți lângă
lavită și i-a coperit
la cugne, sĕ cócă
ing ópa, s'a dus

umblând prin
frățiorii ei dur-
în pătuțul gă-
adormit la som-
între ei și s'a
-se și ea cu
, acuși spre
fetița ei nu-i
Caută prin
spre marea ei
între frații sei
luat'o de acolo.
nu mai era cu voe
începu a se
pe ea fólele,
a doua z
ducea la mor-
se sbă-
fetița trage de
frații e, — a

at și mi-
morbului.
(*„...atea"*).

Erată. In prim-articolul din numĕrul trecut cu greșală s'a tipărit că conferența națională din anul acesta s'a ținut *în 26 Ianuarie n.*, căci ea s'a ținut ***în 10 Ianuarie n.*** Rectificăm.

*

Spirit revoluționar în armata rusésca. Conform unor rapórte trimise la Berlin din Petersburg, în tabĕra de la Țarscoje-Selo s'a găsit mulțime de tipărituri revoluționare în casarma unui regiment de infanterie și investigația a constatat că conducĕtorii mișcării sunt oficeri din garnizóna de la Petersburg. — Cu același dat (20 Sept) se vestește din Paris pe basa unor telegrame din Petersburg, că în timpul cel mai apropiat se va decreta *stare de asediu pentru întrégă Rusia.*

*

Vagon de postă — în flacări. Mercuri séra vagonul de postă al trenului accelerat ce venea de către Viena s'a aprins întrĕ stațiunile Moșon și Kimle (în Ungaria) arzênd scrum împreună cu întreg transportul de postă: epistole, pachete, epistole cu bani, etc.

*

Evrei falsificători de bani. Poliției din Viena și Budapesta i-a dat în sĕptĕmânile trecute mult de lucru eruarea unei bande de falsificători, cari puseseră în circulațiune bancnote de câte 50 coróne, falsificate cu atâta măestrie, în cât numai de pe câteva accente greșite se póte constata falsificarea. Șeful bandei e un evreu polonez cu nume Sapira Nuhem, care trimitea agenților sei bancnotele din Londra. Dintrĕ acestia sunt prinși, în Viena, Svalb Kaim, Klugmann Laura, Klugmann Simon (acestia doi din Budapesta), Fisch Abraham (din Stanislau în Galiția), Katz Iuda Leb, Parnes Mozes, Friedman Pincas. Sapira Nuhem încă e arestat în Londra. După cât s'a putut erua până acum, banda pusese în circulație bancnotele în Budapesta, Viena, Lemberg, Cracovia, Cernăuți, Przemisl, Tarnov, Stanislau, Crosno, Lisco, Strij, Sighetul-Marmației, Cassovia, Dobrițin, Sătmar.

*

La fondul de 20 fileri al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu" pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare, din prilegiul sĕrbărilor „Asociațiunii" s'au mai făcut următórele dăruri: Enea Bota, preot (Sard), dșóra Emilia Bena (Pianul-inf.), Ioan Iosof, paroch, dna Ana Iosof (Tilișca), Augustin Bena, conservatorist (Berlin), Dr. Pa- [illegible] riaș, rector gimn., dna Eugenia Dr. [illegible] (Brad), [illegible] Bogdan, paroch, dna Maria Bogdan (Ferestel), dșóra Maria Cristea inv. (Gura-Barza), dșóra Mariora Avram (Oena), Petru Rimbaș, paroch, dna Letiția și Maria Rimbaș (Brad), Liviu Groza (Coștelu-mare), Dr. Ioan Cristian, med.; Dr. Nicolae Oncu, directorul „Victoriei", Sever Bocu, redactor, Sever Secula, ref. școl. (Arad), George Bărbat, notariu (Poiana), prof. Dr. George Maior (Herestrĕu), Nicolae Bogdan, prof., dna Tincuța Bogdan (Brașov), Dr. George Mureșanu, medic (Beiuș), August A. Nicóră, cand. de adv., Nicolae Igna (Deva), Dr. Ioan Marghita, adv. (Geoagiu), Dr. Dionisiu Roman, adv. (Mediaș), Constantin I. Botez, prof. (Iași), N. Ionescu, funcț. de lucr. publ., „Popa din Gelmar", fie-care câte 20 fileri și Victor Tordășianu, 10 fileri.

PARTEA LITERARĂ.

Monografia comunei Galați (lângă Făgăraș).

(Compusă de Nicolae Aron, paroch gr. or.)

(Urmare.)

Comuna Galați, ca cea mai apropiată de Făgăraș, încă își avea câțiva copii din familii mai bune la șcóla acésta, — întrĕ cari amintesc pe *Nicolae Aron* și *Petru Pop*, ambii din părinți plugari din Galați.

Amêndoi acesti copii absólvă cele patru clase normale (capitale) ale șcólei „Radu Negru" din Făgăraș prin anii școlari: 1870/71, 1871/72 și 1872/73, de unde trec la gimnasiul mare public român gr. or. din Brașov, absolvând și aci cele IV clase ale gimnasiului inferior, prin anii școlari 1873/74, 1874/75, 1875/76 și 1876/77; ear' din Brașov trec mai departe la seminariul „Andreian" în Sibiiu, unde absólvă cele trei cursuri ordinare teologice, *Nicolae Aron* prin anii 1877/78, 1878/79 și 1879/80 școlari, — ear' *Petru Pop* prin anii 1878/79, 1879/80 și 1880/81 școlari.

Nicolae Aron cu anul școlar 1880/81 pășește ca învĕțătoriu în Făgăraș, unde rĕmâne ca atare și în anii școlari 1881/82, 1882/83, 1883/84, și 1884/85, — cu totul dar' 5 ani; ear' *Petru Pop* cu anul școlar 1881/82 pășește ca învĕțătoriu în Șinca nouă, de unde înaintéză ca paroch gr.-or. în Cerghidul mare, tractul protopresbiteral al Cetății de baltă.

Nicolae Aron însĕ devine ales preot în satul sĕu natal Galați, cu 15 Novembre 1884, de când lucră în via Domnului, până în ziua de astăzi, căzând pe el sarcina a face și istoricul parochiei Galați.

Petru Marhaș, retrăgêndu-se cu 1-a Ianuarie 1895 la pensiune, în postul învĕțătoresc de la șcóla confesională greco-orientală din Galați, devenit astfel vacant, urméză:

Traian Păcală, absolvent de VI clase gimnasiale în Brașov, gimnasiul român, și teolog, ca învĕțătoriu în anii școlari: 1895/96, 1896/97, 1897/98, 1898/99, 1899/900, 1900/901, 1901/902, 1902/903 și 1903/904, adecă până acuma nouĕ ani, patru ani învĕțătoriu provisor, și cinci ani învĕțătoriu definitiv, și ca atare luminéză pe fiii și fiicele parochiei Galați într'un mod deplin corĕspunzătoriu.

Causa că a stat patru ani învĕțătoriu provisoriu a fost, că Traian Păcală, teologul, a trebuit sĕ-și facă pe cale privată și cursul pedagogic, pentru-că numai în modul acesta l'am putut alege de învĕțătoriu conform legilor de stat, — pe care curs pedagogic nu l'a putut face fără în decurs de trei ani.

Salariile la toți învĕțătorii confesionali li-s'au plătit totdéuna și acum din cassa comunală Galați.

Reasumând numĕrul dascălilor și învĕțătorilor din comuna Galați, pe cari i-am putut afla din predanie și cunoștință proprie, și împărțind timpul lor de activitate după cele IV perióde în cari am împărțit monografia comunei Galați încă de la început — resultă că în periodul I (1469—1668) și periodul II (1668—1700) dascăli n'am aflat; am aflat însĕ în periodul III (1700—1810) și în periodul IV (1810—1904), următorii dascăli și învĕțători, și a nume în

Periodul III-lea (1700—1810).

1. *Nicolae Comșa* a funcționat (1785—1820). Acest dascăl a funcționat pe când era încă bisericuța cea de lemn.

El a fost un bărbat vrednic, care și-a crescut întru învĕțătură mai multă pe fiul sĕu George Comșa, care încă ajunse dascăl prin anul 1820, rĕmânênd bĕtrânul Nicolae Comșa apoi numai curator, în care timp a lucrat la ridicarea turnului de zid isprăvit la anul 1828, și în fine la procurarea clopotelor la anul 1838, pe cari ocură scris numele lui.

2. *George Comșa* (1820—1840). Acesta a fost cel mai învĕțat dascăl din periodul acesta. El încă pe când era fecior de 17 ani, la anul 1795 Septembre în 2 zile, a finit scrierea cu mâna proprie a unei cărți de 214 pagine, pe carea ca pe o reliquă sfântă o au păstrat neamurile până în ziua de astăzi.

Cartea este întitulată: *„Această Alexandrie scrisuam eu George Comșa seau Leancă din Galați, la anul 1795 Septemvrie în 2 zile în fecioria mea când am fost de 17 ani"*. Ear' deasupra de tot se vede titula: *„Alexandrie a marelui împărat pentru minunile lui, cum au luat tótă lumea"*.

Cartea acésta cuprinde nu numai istorii din Alixandrie, ci multe alte învĕțături ale sfintei scripturi, întrĕ cari de ale lui Ioan Gură de aur, întrebări și rĕspunsuri biblice, cu un cuvênt băiatul George Comșa alias Leancă a spicuit ce a cetit în cărți mai frumos, și bucată de bucată le-a petrecut în cartea sa, manuscrisă de tot curat și de tot frumos.

Zosim Leancă, un strănepot, care șade în casa Nr. 137 *b* din Galați mi-a împrumutat cartea și se află acum în archivul oficiului parochial din Galați. L'am rugat, ca mai târziu sĕ o dăruiască bisericei sale din Galați, unde sĕ o pótă vedé și admira conducĕtorii bisericei și șcólei, — atât ca cuprins, cât mai cu deosebire ca scriere de pe timpul acela, care întrece pe cea de acuma, — și mi-a împlinit rugarea.

Cartea este scrisă pe timpul parochului Popa Radu Neagoș, care încă primul începe a scrie matricule în parochie.

3. *Bucur Comșa* (1840—1860). Acesta este dascălul normalistic, dascălul diplomat, dascălul în casa căruia disciplina școlară o ținea și muierea dînsului, cicănind copiii cu fusul în cap, pe când torcea. Dascălul cel evlavios, care la bĕtrânețe a devenit cântărețul bisericei model, pli conștiință în ce privește datorințele de sfânta biserică. Dascălul cel bĕ cum îl numiam, care a fost și în ca dație de popă alăturea cu Pop Ioan Petru Neicu, reușind Iosif Pop.

Dascălul cel bĕtrân, care cânta „s Dzeule" în limba grecéscă, auzindu-l n mai la Paști, când încungiuram biserica „Agios", „Agios", „Kirios". Dascălul cel bĕtrân, care alerga și desculț la sfânta biserică, ca sĕ-și facă vecernia în timp verei.

In periodul al IV-lea (1810—1904) funcționat următorii învĕțători, anume:

4. *Ioan Grozea* (1860—1866). Acesta este cel dintâiu învĕțătoriu, care a instruat copiii și copilele în șcólă publică. Ceilalți antecesori au ținut șcólă numai în casele lor particulare. Acesta este cel dintâiu învĕțătoriu, care cu o tactică bună și o disciplină rară, o disciplină exemplară propunênd obiecte mai multe de învĕțămênt, în șcólă a crescut o generațiune de ómeni, cari și astăzi mereu îl pomenesc.

5. *George Păcală* (1866). Acesta a fost numai un an învĕțătoriu în Galați, dar' a fost blând cu băieții, care însușire a contribuit că toți băieții îl iubiau.

6. *Petru Marhaș* (1866—1895). Acesta a fost multă vreme învĕțătoriu, fiind aspru cu băieții, dar' și îngăduitor; și a crescut copiii și în frica lui Dzeu, conducêndu-i mai des la biserică.

7. *Traian Păcală* (1895—1904) și știe Dzeu încă câți ani va mai funcționa, fiind învĕțătoriul șcólei confesionale din Galați și de present în mod definitiv. Acesta asemenea tatălui seu George Păcală (1866) are o natură îngăduitóre cu copiii și copilele, cari îl iubesc. Resultatul esamenelor sub acest învĕțătoriu de regulă mai totdéuna sunt deplin corĕspunzătóre.

Averea șcólei constă numai din recuisite de învĕțămênt, întrĕ cari vre-o de cărți pentru școlarii mai săraci, dar de „fondul pauperial" comunal din Galați și dintr'o delniță în mărime de 320 □ în livadie, din al cărei usufruct s'a format un „fond școlar" încă din anul 1887.

Sunt aprópe 50 de ani, de când edificiul șcólei confesionale din Galați s'a zidit. Acum nu mai este deplin corĕspunzĕtoriu legilor higienice.

(Va urmă).

Din public.*)

Mulțămită publică.

Cu ocasiunea producțiunii declamatorice musicale aranjate de tinerimea studiósă rom. din Cohalm și jur în 31 Iulie (13 Aug. st. n.) a. c. au încurs de tot 122 cor. 40 fileri, din care sumă s'au acoperit spesele avute, ear' restul s'a adăugat la fondul esistent în banca „Economia".

Cu suprasolviri au binevoit a se ono următorii domni: Dr. Eugeniu Curta, 1 cor. 40 fileri, Ieronim Buzea, preot 4 cor., Ioan Bircan, preot 1 cor. 60 fileri, George Spornic, preot 2 cor., Sofron Roșca, preot 1 cor., Ioan Buzea, cassariu 40 fileri, Traian Suciu, profesor 50 fileri, Ilarion Enciu, preot 40 fil., Ioan Repede, preot 80 fileri, Dumitru Pulca, preot 40 fileri, N. Perlei, birtaș 40 fileri, Vasile Oprea, măestru 40 fileri, Romul Doctor, maturisant 40 fileri, N. N. 40 fileri, N. N. 4 cor.

Subscrișii în numele comitetului aranjator venim și pe calea acésta a aduce cele mai căldurose mulțămite atât marinimoșilor suprasolvitori, cât și tuturor binevoitorilor participanți și sprijinitori.

Tot cu ocasiunea acésta aducem mulțămitele nóstre și dlui G. Preșmereano, care a binevoit a conduce corul nostru și a căutat sĕ lase plăcute suveniri asupra publicului pricepĕtoriu.

Cohalm, la 4 August st. v. 1905.

Romul Pulca
cassariu.

Romul Curta
controlor.

Posta redacției.

Galați. Suma trimisă primită cu mulțămită. *Intregirile* vor fi publicate sub titlul acesta, la fine. Așa se potrivește mai bine.

Dlui P. în Sebeș. In numĕrul proxim. Ține-ne și în viitoriu în curent cu cele ce se petrec pe acolo.

---

*) Pentru cele
nu primește

Nr. 385 1905 [227] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Mediaş, se escrie concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Şeica-mare,** cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir în edificiul şcólei şi 2 stângini de lemne pentru foc.

2. **Păucea,** cu salariu de 600 cor. din repartiţie şi lemne de foc.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică spre a şi arăta desteritatea în cântări.

Invĕţătorii instituiţi în mod definitiv sunt obligaţi a contribuì la fondul protopresbiteral pentru casa tractuală în suma de 10 coróne anual, în decurs de 10 ani; şi cari ar mai face pretensiuni şi la cuincuenalii după anii serviţi în altă comună, au sĕ şi espună acele pretensiuni în petiţiunile lor de concurs, pentru ca comunele sĕ se ştie orienta la alegere.

Mediaş, 5 Septembre 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului.

Romul Mircea
protopresbiter.

Nr. 128 1905. [229] 1—3

Concurs

Se publică concurs pentru postul vacant de **paroh** în parohia de munte de clasa a III-a **Fizeşti** din tractul Haţegului cu termiu de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Concurenţii sĕ-şi trimită cererile şi documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiteral şi sĕ se presenteze în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, spre a şi arăta vrednicia în cântare şi cuvêntare.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Haţegului în conţelegere cu comitetul parohial.

Haţeg, în 6 Septembre 1905.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Sz. 8698 1905. [230] 1—2

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye nagydisznódi járásához tartozó Felek községben megüresedett jegyzői állásra pályázatot nyitok és felhivom pályázni óhajtókat, hogy a minősitettségüket, eddigi alkalmaztatásukat erkölcsi magaviseletüket és életkorukat feltüntető okmányokkal felszerelt, valamint a nyelvismeretükre vonatkozó adatokat tartalmazó, pályázati kérvényüket hozzám **legkésőbben 1895. évi október hó 7-éig** nyujtsák be. Az állás a községi szervezési szabály rendeletben illetve az 1904. évi XI. t. cz. ben megállapitott illetményekkel van javadalmazva. — A román nyelvnek szóval és irásban birása feltétlenül szükséges.

Nagydisznód, 1905. évi szeptember hó 21-én.

Schieb Viktor
főszolgabiró.

Nr. 110 1905 [231] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **preot** în comuna bisericéscă de clasa III. **Vidra de jos** din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare.

Venitele sunt cele arătatea cu ocasiunea întregirei dotărei preoţeşti din partea statului.

Doritorii a ocupa acest post sĕ trimită rugările lor concursuale cu documentele recerute de legile în vigóre la subscrisul oficiu în terminul cuvenit şi a se înfăţişa înaintea alegătorilor pentru a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 6 Septembre 1905.

Romul Furdui
protopresbiter.

Nr. 421 1905 [232] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului I de **învĕţătoriu** la şcóla nóstră din **Mihalţiu** se escrie concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 600 cor. din repartiţiune, cuartir, lemne de foc şi grădină.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, îndatorat fiind cel ales a instrua pe elevi în cântările bisericeşti şi a cânta cu ei la sf. liturgie.

Cuincuenalul se va computa numai după anii serviţi la şcóla din acéstă comună.

Oficiul protopresbiteral al Albei Iulia în ţelegere cu comitetul parohial.

Alba-Iulia, 3 Septembre 1905.

Ioan Tecuiescu
protopresbiter.

Nr. 127 1905 [228] 1—3

Concurs

Se publică concurs pentru postul vacant de **învĕţătoriu** în parohia **Nucşóra** din tractul Haţegului cu termin de **20 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: salariu anual de 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii sĕ-şi trimită cererile lor cu documentele recerute la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Haţegului în conţelegere cu comitetul parohial.

Haţeg, în 6 Septembre 1905.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Dr. Petru Şpan:

Idei pregătitóre în pedagogie	Cor. 3·—
Treptele formale ale învĕţămêntului (Ediţia a doua) .	„ 1·60
Povesti pentru anul prim şcolar (lecţiuni după treptele formale) ediţia II.	„ 2·—
Carte de cetire a II-a . . .	„ —·50
Noul Abcdar	„ —·40
Călăuza noului Abcdar . . .	„ —·20
Dr. Daniil P. Barcianu. Viéţa şi activitatea lui	„ —·50

Se pot procura de la

Librăria arhidiecesană.

Uimitor de eftin!

600 obiecte de podóbă
numai cu 3 cor. 80 fil.

Un admir. orologiu anker de precisiune aurit, cu mers regulat, se trage la 36 ore, 3 ani garanţie, cu lanţ potrivit, 1 cravată modernă de mĕtasă pentru domni, 3 batiste fine, 1 inel frumos cu imitaţie de pétră scumpă, 1 sipcă de chihlibar pentru cigări, 1 broş elegant pentru dame (noutate), 1 oglindă admirabilă de buzunar, 1 minunat portmoneu de piele, 1 briceag, 1 părechie de bumbi pentru manşete, 3 bumbi de piept de sur-duble cu mecanism patent, un drăgălaş album cu chipuri (36 chipuri cele mai frumóse din lume), 5 obiecte de haz (pentru tineri şi bătrâni), 1 [illegible], 2 obiecte importante de corespondenţă şi alte 400 diferite obiecte, delipsă în casă. Tóte împreună cu orologiul, care e singur vrednic banii, **costă numai c 3 80** Se pot procura pe lângă ramburs sau trimiţêndu-se banii înainte de la [63] 1—1

Versandthaus
S. URBACH, Krakau nr. 54/K.

NB. Pentru obiectele neconveniende se ritrimit banii.

O singură frecare cu

Săpunu

(săpun cu cer

e

doue frecări

cu săpun

Săpunul Schicht e cel mai bun şi

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archi

La croitoria universa

strada poplăcii 3 **Sibiiu** strada poplăcii 3

Se pregătesc tot feliul de vestminte, civile şi militare, ca: **fr**
chete, sacouri, pardesiuri, baltóne, uniforme pentru
voluntari, haine de teatru, cum şi **jachete de dame.** Asemenea confecţionez

reverenzi

în mod fórte solid, asupra cărora îmi permit a atrage atenţiunea on. domni preoţi şi candidaţi de preoţi. — Comande urgente se pot efeptuí şi în timp de 24 ore. — Pregătirea primită în cursul de croit din Viena pe care l'am absolvat cu succes, apoi praxa de mai mulţi ani căştigată în diferite ateliere din Viena şi Budapesta îmi dă posibilitatea de a satisface [illegible] bilii mei muşterii atât prin [illegible] tóte corăspunzătóre.

Rugând onoratul public român pentru binevoitorul sprigin prin comandarea de haine, semnez

cu deosebită stimă

Ioan Petraşcu, măestru croit

LIBRĂRIA EDITÓRE H. ZEID

Fondată 1867 Braşov (Brassó). **Fondată**

Cele mai bune cărţi pentru şcólele pop

cari sunt rĕspândite în mai multe ediţii, şi cu cari s'au obţinut în tot locul
resultate în învĕţămênt

sunt următórele:

Tóte cărţile de şcólă sunt aprobate de Inaltul Minister sau de Preavenerabilele consistóre.

	Cor.
Alexandru St. C., I-a carte a copíilor sau **Abcdarul ilustrat,** legat	—·40
Dogariu D., **Abcdar nou ilustrat** pentru şcólele primare de ambele sexe. Partea I, legată	—·30
— Partea II, legată	—·36
Zaharia G., **Carte de cetire ilustrată** pentru şcólele primare. Partea I legată	—·48
— Partea II, legată	—·56
Alexandru St. C., **Cartea copiilor ilustrată** pentru cl. II primară, legată 1 cor., broşată	—·80
Dogariu D. şi N. Pilţia, **Carte de cetire** pentru anii din urmă ale şcólelor poporale şi de repetiţiune, legată 1·30, broş.	1·—
Koos Fr. şi Vasile Goldiş, **Abcdar** şi întâia carte pentru deprinderea *limbei magiare* în şcólele pop. Ed. V, leg.	—·40
— **A doua carte** pentru deprinderea limbei *magiare.* Ediţia II, leg.	—·50
Dorca I, **Manual de limba germână** pentru şcólele poporale, leg.	—·60
Lurtz F. E., **Aritmetica** pentru şcólele poporale, cu mai multe ilustraţii. Partea I, pentru anul 1—2, broş.	—·40
— — Partea II. Numerii de la 1—1000, broş. . .	—·70
— — Partea III. Fracţiunile comune şi decimale, practica italiană, etc., broş.	1·—
— — Partea IV. Raporturi, proporţiuni, regule de 3 simplă şi compusă, etc. broş	1·80
Dogariu D. şi I. Dariu, Aritmetica practică cu numerii de la 1—1000 pentru începĕtorii din anul III. broş.	—·40

— Cele patru operaţiuni fundamentale cu numeri întregi, broş. . . . .

Dariu I., **Aritmetica** pentru anii din urmă primare, broş. . . . .

Pop Dr. Nic., Vasile Goldiş, **Geografia** Ungari mente din geografia generală pentru şcó Ediţia IX cu harta Ungariei colorată,
„ „ „ „ în negru,

Pop Dr. Nic. şi N. Pilţia, **Istoria Ungariei** din istoria generală pentru şcólele popor X, cu multe ilustraţiuni, broş. .

Dariu I, **Istoria patriei** şi elemente din isto sală, tractată după metodul biografiei broşurată . . . .

Moldovan S., **Istoria Ungariei** în legătură universală, pentru şcólele poporale

Goldiş Vasile, profesor gimn. în pens., constituţia patriei sau drepturile cetăţeneşti pentru şcólele pop. Ediţia

Făgărăşan D, profesor, **Fisica** pentru şcó cu multe ilustraţiuni, broş. .

Dariu I., **Elemente de fisică** pentru şcó Ediţia II. leg. . . . .

Moian G., **Economia câmpului şi** gradin

Stoicovici N., Elemente de musică poporale, bros. . . . .

— Colecţiune de cântece şi note, pentru şcólele porale

Invĕţători, librari şi vînzĕtori primesc rabat

[217] 7—6 Tóte aceste cărţi se pot procura şi dela **Librăria arhidiecesană**

[illegible] Teod[illegible] Pacatián.

Editura [illegible]

Nr. 99 Sibiiu, Sâmbătă 17/30 Septembre 1905 Anul L

TELEGRAFUL ROMAN

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articol nepublicaţi nu se înapoiasă.

INSERTIUN
Pentru odată 14 fil., — de două ori
30 fil. rêndul cu litere g

Ultimatul Corónei.

Sibiiu, 29 Septembre n.

Era timpul suprem sĕ se ştie odată clar şi neîndoios, dacă sunt ori nu prospecte, ca dorinţele Magiarilor sĕ fie realisate cu privire la întroducerea limbei lor în armata comună ca limbă de serviciu şi de comandă?

Felul cum şi-a precisat Coróna programul, şi felul cum Monarchul a comunicat celor cinci şefi ai coaliţiei, primiţi Sâmbătă în audienţă, acest program al Corónei, *predat în scris coaliţiei*, a trebuit sĕ convingă pe ori-şi-cine, că e pĕcat a mai bate ferul, căci nu se va muia. Maiestatea Sa a fost de astă-dată atât de resolut, atât de energic, în cât o retractare, fie şi numai parţială a celor spuse şi înmânate în scris coaliţiei, — este imposibilă.

Nu Coróna, ci coaliţia va trebuí deci sĕ se plece, ori apoi sĕ ducă lucrurile la cuţit, la sabie şi foc, — dacă se simte destul de tare.

Se pare însĕ că nu se simte destul de tare, pentru-că atunci, după primirea bruscă ce li-s'a făcut la palat cei cinci şefi ai coaliţiei veniau imediat îndărĕt la Budapesta pentru a provoca „naţiunea" la rĕsboiu în contra Corónei, — dar' n'au făcut'o acésta. S'au dus frumuşel acolo unde i-a trimis Maiestatea Sa, la ministrul *casei sale*, la contele Goluchowsky, pentru a 'i comunica, că sub condiţiunile puse din partea Corónei nu pot sĕ priméscă însărcinarea de a forma cabinetul unguresc, şi că mai departe nu stau de vorbă cu Goluchowsky, fiind-că nu e cetăţean de stat ungar. Dar' nici după ce au făcut acésta n'au plecat cei cinci acasă la Budapesta, ci au aşteptat până a sosit la Viena celalalt împuternicit al Corónei, contele *Cziráky*, cu care încă au stat de vorbă Duminecă de la orele 10 până la 11 şi jumĕtate, fireşte, pentru-ca sĕ ajungă la acelaşi resultat, anume, că cu programul Corónei coaliţia nu póte primí puterea!

Ei, o vor primí alţii, dacă coaliţia nu póte; şi datorinţa coaliţiei va fi acum sĕ nu mai pună beţe în róte nimĕnui, vină ori-cine la putere. Ba datorinţa coaliţiei ar fi ca ea singură sĕ stărue ca parlamentul sĕ fie disolvat şi la nouele alegeri sĕ iase din urnă o majoritate parlamentară care sĕ pótă accepta programul Corónei şi formarea unui cabinet parlamentar pe basa acestui program.

Coaliţia ar trebuí sĕ înţelégă, că pentru realisarea programului ei *încă nu e sosit timpul*. Aştepte 'l deci cu răbdare, şi nu forţeze lucrurile, pentru-că *suferinţa* şi *miseria* ce s'ar puté naşte dintr'un eventual conflict întrĕ coaliţie şi Corónă nu cade asupra coaliţiei, ci asupra ţerii, şi ţara nu e coaliţia, nu e nici chiar naţiunea magiară, ci totalitatea popórelor cari formézĕ acest stat ungar!

Cu aranjarea de primiri sgomotóse, ca aceiea cari s'au făcut celor cinci şefi de coaliţie la gara din Budapesta când au venit de la Viena, cu care ocasiune s'a strigat în gură mare: „Trăiéscă republica", — „Trăiéscă revoluţia", cu aranjarea conductelor de torţe, cu proclamaţiuni adresate „naţiunei" şi cu resoluţiuni de aprobare şi de indemnare la continuarea luptei nu se sparie Coróna, care sigur îşi are planurile ei gata pentru tóte eventualităţile.

Nu energia şi cutezanţa sĕ şi-o arete acum coaliţia, ci *prudenţa şi bunul tact* pentru a eşí curată din cornul de capră în care a întrat, ducênd lucrurile fără nici o trebuinţă acolo unde le-a dus. Nu la înăsprirea raporturilor sĕ se gândéscă, ci la ameliorarea lor, şi mai ales la aceea, că dacă vine potopul peste ţéră, potopul provocat de politica coaliţiei, nu va mătura de la suprafaţă numai coaliţia, ci şi altă lume nevinovată! Şi apoi, dacă va trece potopul, pentru-că trecĕtor va fi şi el, sĕ gândeşte coaliţia şi la aceea că ce va urma şi ce va fi *după potop?!*

Programul Corónei este un *ultimat* în faţa căruia trebue sĕ ne plecăm toţi cei cu iubire de patrie. Şi dacă coaliţia *nu póte* sĕ se angajeze la realisarea acestui program, nu mai împedece pe aceia cari se vor angaja sĕ 'l realiseze! Aşa cer interesele patriei nóstre.

Oprirea conferenţei române.

Cetitorii ziariului nostru ştiu, că adunarea electorală română, convocată pe 20 Septembre nou aici în Sibiiu a fost oprită pe motivul, că e *adunare politică*.

In contra opririi, dar' mai ales în contra *motivului* din care a urmat oprirea, a înaintat *recurs* dl **Dr. Liviu Leményi**, unul dintrĕ domnii cari au anunţat ţinerea adunării la autoritatea locală. Recursul a fost *respins* din partea forului al doilea, care a *aprobat oprirea*, dar' nu din motivul că adunarea ce era sĕ se ţină avea sĕ fie politică, ci din motivul, că după-ce e vorba de o adunare *„care are de scop o acţiune regnicolară, ţinerea ei întrĕ actualele împrejurări încordate politice nu se póte permite"*.

In contra acestei hotărîri de aprobare a vicecomitelui comitatului Sibiiu domnul **Dr. Liviu Leményi** a înaintat apoi *rugare de revisuire*, şi acum afacerea se află la ministrul de interne. Vom vedé ce va rĕspunde. Dăm până atunci textul recursului şi al rugării de revisuire, eşite amêndouĕ din condeiul dlui Dr. *Leményi*, şi înaintate la locul competent în *limba română*. Sunt următórele:

I.

„Onorabile Domnule Primar! Cu scrisórea D-vóstre din ziua de azi, numĕrul 14/905 Pres. mi-aţi adus la cunoştinţă spre conformare, că nu puteţi lua la cunoştinţă adunarea românéscă electorală anunţată pe 20 l. c., din causă că adunarea convocată *„este de caracter politic"*.

Va sĕ zică aţi oprit ţinerea acelei adunări!

In contra acestei decisiuni, în numele meu şi al soţului meu subscris în anunţ, ba pot zice, în numele tuturor alegĕtorilor români din acéstă ţéră mĕ grăbesc a înainta acest

Apel,

pe care eşti rugat s'l înainta imediat la forul competent de a doua instanţă spre grabnică resolvire.

Am mai esperiat noi în decursul timpurilor ordonanţe şi decisiuni, lipsite de ori-ce temeiu legal şi raţional, [illegible] chiar drepturilor eterne cu cari ori-cine de la naştere este investit. Dar' nimic mai surprinzĕtor nu am esperiat de cât motivarea decisiunii gravaminóse de mai sus.

Adunarea electorală se opreşte pentru-că *e de caracter politic!* De când nu au alegĕtorii voe sĕ discute politică? Suntem dóră în Rusia? Ori ne aflăm în stare de absolutism deja??

Tocmai acum, când situaţiunea politică a patriei nóstre din ce în ce tot mai critică devine, când tótă lumea cu mare îngrijire priveşte în viitoriu, şi cei mai cumpĕtaţi patrioţi prevĕd aprige sguduiri şi catrastrofe, tocmai acum sĕ nu le fie permis alegĕtorilor cari sĕ grupézĕ în jurul nostru, sĕ se ocupe şi ei cu situaţiunea politică?

Tocmai acum, când chestiunea sufragiului universal mişcă tótă suflarea din acéstă ţéră, noi sĕ nu avem voe sĕ ne spunem părerea?

Mai deunăzi aţi permis democraţilor sociali ţinerea adunării lor destul de imposantă, aţi tolerat cu liberalismul cuvenit cea mai aspră critică ce s'a făcut póte vre-odată sistemului de guvernare al deceniilor trecute, ear' nouĕ nu volţi sĕ ne permiteţi?

Mai multe drepturi au înaintea D-vóstre democraţii internaţionali de cât noi alegĕtorii români?

Aţi permis adunarea poporală de masă a democraţilor, ţinută sub ceriul liber şi nu voiţi sĕ permiteţi adunarea delegaţilor români, bărbaţii de încredere ai unui popor întreg, care totdéuna a fost cel mai blând, cel mai supus şi credincios?

Ori dóră tocmai din causa acésta se crede că e mai uşor a'l maltrata??

Dacă întru adevĕr s'ar întêmpla, ca decisiunea Domniei-Tale sĕ fie aprobată de forurile competente, pe cari póte chiar le-aţi consultat, atunci acésta ar fi o nouă şi eclatantă dovadă, ca sistemul de guvernare al ţerii nóstre are neapĕrată lipsă de radicală schimbare, pentru-ca libertăţile publice sĕ fie ocrotite şi cetăţenii sĕ fie trataţi cu egală şi dréptă mĕsură.

In ori-ce cas însĕ, fie sigur domnul primar, fie sigur ori-şi-cine, că poporul român *va trece biruitoriu peste tóte pedecile, şi-şi va asigura esistenţa sa, desvoltarea sa şi posiţia sa démnă întrĕ celelalte popóre din patrie.*

Aşteptăm deci decisiunea mai înaltă şi nu putem părăsi credinţa, că decisiunea apelată va fi casată, după-cum merită.

Sibiiu, 18 Septembre 1905. Dr. *Teodor Mihályi*. Dr. *Liviu Leményi*".

II.

Onorabile Domnule Primar! In contra decisiunii de a doua instanţă, adusă de domnul vicecomite al comitatului Sibiiu sub numĕrul 9168/905 în afacerea adunării electorale anunţate prin subscrişii pentru ziua de 20 Septembre 1905, care decisiune ni-s'a comunicat nouă cu resoluţiunea onorat Domniei-Tale numĕrul 16/905 Pres. reservat, subscrişii în termin legal înaintăm acésta

Rugare de revisuire,

pe carea sĕ binevoiţi a o aşterne pe calea sa la locul competent, dimpreună cu an eactele acestei afaceri, şi deosebi împreună cu apelaţiunea nóstră, la care şi de astă-dată ne provocăm.

Este adevĕrat, că forul al doilea a recunoscut absoluta netemeinicia a motivului de forul prim pentru denegarea luării [illegible] a adunării electorale. Dar [illegible]

Se vede, că voinţ
adunarea s'a născut înain
tit. S'a căutat deci ulte
un lucru deja mai naint

Constată adecă de
este vorba de o acţiune
în împrejurările actuale
se póte permite!

E fără îndoiala a
politice actuale sunt fó
cordate din causă că c
opiniunea publică repre
mita coaliţiune parlament
pe Monarch ca sĕ introd
bări, mai cu sémă în org
cari Monarchul, a declar
odată nu le va aproba.
tru-că milióne de cetăţe
ţeri, cetăţeni cari aduc
sânge şi de bani, nu
drepturile corĕspunzĕtóre

In conflictul acesta
cea mai mare pagubă a
majoritatea parlamentulu
tóte partidele au luat po
siune părerei lor, adunăr
ridicat cuvêntul, în cele
tendinţa vĕdită de a î
de a molcomí.

In chestia dreptulu
tóte straturile sociale s'a
lume puternică agitaţiun
democraţilor sociali inter
du-se cu o armată de mul
şi înaintea maestosului pa
şi ţinênd adunări în mult
agitate şi agitătóre. Şi to
fie permis a ne ridica g
noi părerea în aceste ch
vitate pentru sórtea patr
mare şi pentru sórtea nó

Intru adevĕr, acţiun
rii întregi au iniţiat soci
une puternică, care mai
ziu, dar' negreşit va duc
pentru-că devisa lor, *sufr*
singura dréptă, este sfân
sta nu este numai a lor,
cari sunt nedreptăţiţi,
rierile constituţionalismulu
de mulţi ani formézĕ un
programului nostru naţio
acolo, ca toţi cetăţenii
egal îndreptăţiţi şi astfel
ei acea armonie, care as
seşte şi care singură va
rare acestei ţeri nefericit
lui de guvernare pus în
distrugătóre şi nici-oda
realisabilă!

Nu este însĕ adevĕ
vicecomite când afirmă,
ţionat o acţiune formală
intenţionat tocmai num
în anunţarea nóstră. Am
noi mandatarii nostri în
chestiunile grave, cari
publică. Cu ce drept pu
caţi în acest drept al no
nóstră datorinţă, pentru c
de atâta importanţă sun
dica glasul? Ori dóră s'
că noi am fi conturba
publică? Nu ne-am mai

...și dacă ... elementară drep-... acesa să fie nimi-... prin ...lor constituționale, ... garantéză dreptul de a da es-... sale asupra chestiunilor ... devenite la ordinea zilei.

... adunării a trecut deja. Totuși ... această cerere de revizuire, pen-... tal suprem să aibă ocasie a restabili și a îndruma forurile interióre, ca ... să zădărnicéscă fără nici un te-... exercitare a alegătorilor, de la cari ... sistemul parlamentar constitu-... curioși, ... dreptate?!

...biiu 23 Septembre 1905. Dr. Mihăil..., Dr. Liviu Lemenyi.

...crisóre din Budapesta.

...cunoștință a tinerimei universitare.

Budapesta, 28 Septembre n.

...mnule redactor! Tinerimea universi-... din capitală și-a serbat aséră Joi ... de cunoștință". Obiceiu ...ițional studențesc, séra de ...menirea însași a și o un mo-... ortanță în viéța academică a ... momentul de inaugurare, s'ar ... lor colegiale.

...timp însĕ, acéstă séră de cu-... să fie cea dintâiu manifestare ... socială româuéscă, cea din-... împreună petrecere a „romă-... ri-ce categorie, din acest oraș ... calitatea asta duplă ar fi în-... chemarea ei: 1) întărirea ... frățietate între tinerime și 2) ... rilor de afecțiune între t ns-... Colonia română din capitală.

...ul așa, ear' de altă parte cu-... firesc fiind, ca de noi, a ești ... al cel mare al națiunii, de ma-... tóte trebile nóstre de interes ... școlă și cel de acasă ai no-... să iee notiță despre mersul ... de cronicariu și vĕ rog, ...binevoiți a-mi deschide, în ...ónele ziarului dtre.

...cunoscut de sémă ... de séră și pe ... câteva ... principală ... e încă o datină ... de trupe ... tinerimea română de ... pentru a începe un an ... întru agonisirea învățăturii de ... întâlnire, ca să se cunóscă cei ... anii, cu cei prospeți, embrionii, ... salute frățește. Se petrece, se dis-... și se întăresc prieteniile, se fac ... pentru viitoriu ... etc. etc.

... pasĕmite ... prin vechimea lui ... a scăpat de dintele cel necruțătoriu ... care tóte le róde. S'a ros și stră-... care făcea rostul adevĕrat și farme-... obârșia acestui obiceiu. In tim-... recente se părea că degenerase ... convenire a câtorva naturele mai ... și cărei resultat efectiv, moral, ... casuri se reducea la o aplicare mai ... dispozițiunilor din codul bunelor ...

... să tendința de a înălța nimbul ... a format și până acum obiectul ... unora și altora, dar' pași hotărîți ... aranjator al tinerimei a avut ideia — bună, dar' nu prea norocósă — sĕ lărgéscă dimensiunile seratei, în nădejdea că acésta abatere de la usul străvechiu 'i va ridica prestigiul și va trezi interes mai călduros față de ea. Póte pentru primadată s'a chemat, prin invitări, la serată și colonia română.

Entusiasmul tinerimei a crescut și pe întrecute au alergat toți la convenire. O sală fórte mare era plină de obraji îmbujorați. Se aștepta cu neastâmpăr sĕ soséscă colonia. Dar' . . . însuflețirea scade, nădejdile se spulberă. Colonia a fost representată abia prin 4—5 „amici ai tinerimei“, cu tragere de inimă față de întrunirile de veselie ale acesteia.

Zmerenia studenților a fost mângăiată, dór', prin presența neașteptată în mijlocul lor a celei mai próspete a lor „colegă“, de care sunt mândri, cum mândri puteți fi și dtre Sibienii, cari ni-ați trimis și pe a doua studentă universitară română.

Cum ziceam, colonia nu s'a simțit îndemnată sĕ se pogóre în rîndurile tinerimii, care o aștepta cu tótă cuviința, ci din multilaterale „considerații“, mai mult ori mai puțin acceptabile, a rĕmas nepăsătóre. Nepăsarea acésta a despoiat tinerimea de o ilusie, dar' nu i-a răpit dragostea și veselia de bunăîntâlnire. Dinpotrivă, s'a petrecut frumos și cu voe bună. Au rĕsunat, firește, toaste măduvóse, bine simțite, ear' altele bine cugetate, s'au cântat coruri, au doinit în particular, s'a povestit și s'a făcut haz, tóte în aceea juvenilă gălăgie ce caracteriséză „comandele“ studențești. Scurt, „séra de cunoștință“, în accepția strînsă a cuvêntului, a avut o bună reușită.

Scopul primordial s'a ajuns. Al doilea însĕ, apropierea de colonie, nu s'a ajuns. Acum însĕ, când sub raportul din urmă tinerimea posede o esperiență mai mult și o ilusie mai puțin, eu mĕ 'ncumet sĕ zic, că n'ar fi timpul sĕ tragă consecuențele imediate. Cu conștiința datorinței împlinite tinerimea sĕ pășiască fără șovăire pe calea apucată, calea ce duce la o mai désă și mai familiară apropiere dintrĕ colonia română și tinerimea română, în scopul închegării unei vieți sociale mai intensive. In acest scop sĕ caute și alte mijlóce, și alte prilegiuri, — și póte că nobilele lor străduințe vor fi totuși încununate de succes. Uite, ce zic eu. E de prisos sĕ se mai accentueze, în frase fără sfîrșit, la tóte prilegiurile, necesitatea înfrățirii și ... a înfrățirii. Frați sunt dór' studenții români între sine, ori ce pământul? Vlăstarele acelui ... gie, aceleași cărări spre același scop: una e limba ce o vorbesc, una „legea“, căreia se închină, una mândria trecutului, unul greul presentului, una credința în viitoriu. Dînșii numai sĕ nu se simtă uniți, înfrățiți? Asta nu e cu putință, pentru-că e ceva prea firesc și prea elementar.

Evitând dar' a se perde în ținte mărginase și în vorbe fără ródă, tinerimea întrégă sĕ se pătrunde, nu de necesitatea acelei „înfrățiri“, care de la fire trebuie sĕ trăiască în sufletul ei, ci de lipsa cea mare ce nu se mai póte amâna, a întrebuințării acestei uniri și înfrățiri la o muncă seriósă, muncă devotată și cuminte întru desĕvîrșirea minții, inimei și a caracterului lor. „Frații“, cari se pregătesc toți pentru acea sfântă chemare, sĕ caute prilej de întâlnire și de consfătuire pentru a'și da sprijin împrumutat la lucrarea intelectuală ce li-se impune, spre propriul lor folos. Uitând mĕruntele patimi și netrebnicele zavistii, desbrăcând și ispita ... sĕ se grupeze toți cu un sfânt entusiasm sub steagul societăței lor „Petru Maior“, steag *pe care se cetesc cuvintele: Cultură românéscă*, și acolo în casa geniului limbei românești, de care se pot bucura încă în acel oraș străin, în armonică pace, care condiționéză ori ce înaintare sigură, în unitatea de gândiri, care face temeiul ori-cărei desvoltări trainice, sĕ-'și depună toți ostenelele întru cultivarea limbei și literaturei românești, spre cinstea și desĕvîrșirea lor proprie. Și mai vîrtos sĕ se pună pe lucru întru desvoltarea unei activități literare, după cum se aștéptă. La acésta sĕ-'și dee fie-care conlucrarea, sĕ-'și depună tot ce are mai pur în sufletul sĕu, pentru-ca ședințele literare, ce obicinuesc a ține, sĕ atingă prin temeinicia și prin demnitatea lor nivoul intelectual, care îl pretinde buna reputație a societății.

Și atuncia sĕ mai facă o încercare. Din nou sĕ învite colonia, ca sĕ iee parte la cele seriόse ale lor manifestări publice, sĕ guste împreună cu dînșii din elevația sufletéscă ce procură o serată literară, o recensiune critică sau o conferență publică, susținută la nivoul recerut. Și dacă colonia va rĕspunde și de data aceea cu aceeași aristocratică indiferență, atunci . . . atunci tinerimea earăși sĕ urmeze înainte, — dar' atunci, dle redactor, are sĕ urmeze și raportul meu.

Cronicar.

Din despărțĕmintele „Astrei“.

— Adunarea gen. a desp. Sebeș. —

Sebeș, — Septembre 1905.

Diminéța zilei de 17 Sept. cu cerlul acoperit de nori grei de ploaie, vestia bucurie îndoită comunei *Ciόra* și locuitorilor aceleia: *plóie*, aducătóre de róde, care sĕ adape pământul de mult însetat, și hrană curată sufletelor mai însetate și mai dornice după isvorul de lumină și cultură. — Despărțĕmêntul al VI-lea „Sebeș“ al „Astrei“ își ținea adunarea generală anuală în mijlocul însuflețirii țĕranilor din a ésta comună.

Pe la ora 1 d. a. 4 trăsuri coborau pe purtătorii steagului culturii în acest cerc în repede fugă spre satul ce ferbea de neastîmpĕr. Abia se iviră de după dâmbul acoperit de pletele mai mult cărunte ale arborilor, și primele accente străbătură puternic în văzduh din mulțimea grupurilor, învălite în ... albă, cari cu steag albastru în frunte așteptau sosirea comitetului. Nu lipsiau nici tovarășii de veselie ai Românului — *lăutarii* — cari cu acordurile lui „*Deștéptă-te Române*“ însoțiră pe nou sosiții, urmați de popor până la școlă, locul adunării.

Sub ceriul liber — adăpostul Românului — în mijlocul unei liniști neobicinuite se așază pe frumosul covor al mesei cartea și vechiă și grósă, — cartea de aur, în care de la 1870 încóci este săpat numele binefăcĕtorilor în bani ai acestei instituții.

Cu pași rari și gând senin mergea vrednicul vice-president al despărțĕmêntului, părintele *Zevedeiu Mureșan* sĕ-și ocupe scaunul de dirigiuitor, când îl intimpină cuvintele de bineventare ale parochului local *C. Oancea* mulțămind comitetului pentru hotărîrea de a și ține adunarea aici. Accentuéză marea însemnătate a luminării și culturii pentru trainicia unui popor. Cuvintele de bineventare stîrniră un lanț nesfîrșit de vorbe bune și folositóre, isvorîte de pe buzele părintelui Mureșan *pentru învĕțătură*, temelia vieții unui neam care nădĕjduește într'un viitor mai prielnic, *pentru avere*, a cărei agonisire asigură traiul liniștit și ferice și amêndouĕ dau *puterea de viéță* a unui popor, — și cu dorința de a vedé în curênd ródele mănóse ale sĕmînței ce se va arunca, declară deschisă adunarea, dând loc programului de zi.

Partea administrativă și financiară dovedește o chibzuită îngrijire și chivernisélă. Forța fù însĕ depusă în vorbele zelosului secretar al despărțĕmêntului, *G. Tătar*, asupra nesfêrșitului lanț de rele ce bântue la țĕranul nostru, asupra unor mijlóce de vindecare și deosebi asupra rentabilității și îmbrățișării *meseriilor*, cari au o însĕmnătate mult mai mare în viéța unui popor, de cum li-se atribue din partea Românului. — Vorbe acestea, neprevĕzute în program cu óre-care titlu sunătoriu, și se părea că nu sunt nici măcar pregătite de a casă, dar' cu atât mai simțite erau, cu cât au fost o vie conversație între vorbitor și ascultătorii sĕi.

Abia anunțat sfîrșitul prin rĕsplata ce se putea da îndată: „*sĕ trăiéscă*“, și vorba cuminte se desprinde de nou de pe buza părintelui *Mureșan*, destrămêndu-i o nouă convorbire cu sătenii despre efectele rĕului ce se chiamă *îndărătnicie*, care aduce cea mai mare pacoste peste capul bietului țĕran, trăind mereu în certe și judecăți. Mărturisesc, n'am întâlnit și nu cred sĕ fie nici o prelegere mai cu efect durabil, de cât acea în care ascultătorii înșiși iau parte activă.

Din program remarc cu deosebită bucurie punctul stabil al adunărilor acestui despărțĕmênt, prin care se pune temelie, azi aci mâne colo, unei biblioteci poporale, de-și la început cu puținele 50 cor., dar' cu nădejdea că cei chiămați și cunoscĕtori ai nemărginitului folos nu vor înceta a nutri și spori plăpândul așezământ și a 'l folosi cu gând curat și bine. Acest punct n'ar trebui sĕ lipséscă din programul nici unui despărțĕmênt, deși ... rar mi-a fost dat sĕ vĕd și rar sĕ cetesc isprava.

Dragostea țĕranului de a jertfi — de-și săraci ciorenii — când cunóște că se face pentru bine și înaintare, a adunat o frumușică sumă de 119 coróne, la care s'au adaus contribuirile membrilor ordinari vechi și trei noi.*)

Sfîrșită ordinea de zi, vice-presidentul stărue pe lângă însĕmnătatea celor sĕvêrșite și vorbite, și îndemnând, ca nu numai sĕ le asculte, ci sĕ le și isprăvéscă țĕranul în folosul și înaintarea lui, declară adunarea închisă.

---

*) Unii dintrĕ membrii ordinari de legea gr. catolică au refusat solvirea taxei pe motivul (fórte ridicol) că dl *Partenie Cosma* în toastul sĕu de la banchetul dat cu ocasiunea festivităților „Astrei“ la Sibiiu ar fi făcut chestie de confesionalism, bagatelisând pe gr. cat., ceea-ce nici nu e adevĕrat.

FOIȘÓRĂ

...cuție românéscă sufocată.

(Urmare).

...izbânda acésta le aduce deci laude ...erate din Ardeal, dar' în pri-... câștigat o părere fórte ... Și le condamnă pentru acésta ... Zice că „sexul femeesc e de-... desĕvêrșire în Ardeal. E de ne-... „credința“ moarii, și cuvêntul cel ... în privința acésta nu e de-... Divorțurile sunt lucruri ... sunt dame, cari au deja pe ... cu tóte că ceila'ți trei ... Ba sunt și astfel de casuri, ... ce a avut trei bărbați, s'a ... după primul ei bărbat.“ . . . .

... acestui rĕu călĕtoriul nostru crede ... contactul cel intim dintrĕ mili-... aristocrație, o intimitate care ... unde așa ca în Ardeal. Ofice-... tóte ... ... p'ărut în Ardeal, pentru-că, cu tóte că cei jaluzi le daseră soldaților titlul batjocoritor de „*császármadár*“, pasĕre împĕrătéscă, aveau în Ardeal o viață ca niciunde altundeva.

Centrul politicei maghiare ardelene era și pe atunci Clujul. Aveau o *casină* Clujenii, în care se aflau atârnate de părete portretele tuturor principiilor de mai nainte din Transilvania, și fie-care Magiar privea cu mândrie la portretele acestea. Cel mai fălos era însĕ Bethlen Domonkos, din viță domnitóre și el, pentru-că era un urmaș al fostului principe Bethlen Gábor. Intemeietoriul casinei a fost de altcum contele *Kendeffy Ádám*, față de care conaționalii sĕi nu s'au purtat prea frumos. După ce murise, s'a ventilat ideia ridicării unui monument, pe care'l merita, și s'a deschis și o listă de subscripțiune în scopul acesta. Era vorba de un act de recunoștință, față de un om, de un bun patriot, care a făcut mult bine patriei sale. Dar' cei mai rĕutăcioși au început sĕ cârtéscă, sĕ-i întunece meritele, sĕ i-le denege cu desĕvêrșire, și fiindcă așa e lumea făcută, ca sĕ dee crezĕmênt vorbelor slabe, ear' nu ... putut aduna suma trebuincioasă p... ridicarea unui monument, și ideia ... tul a rĕmas baltă. Ba i-s'a ... ...deffy. ... nóptea la mormêntul sĕu, au rupt grilajul din jurul mormêntului, au delăturat semnul de la capul mortului, și au ridicat în loc o spânzurătóre, de care au acățat mai mulți câni morți. Diminéța însĕ, auzind Kemény Ferencz, cumnatul lui Kendeffy, despre acésta păgânéscă întêmplare, a trimis ómeni sĕ delăture spânzurătórea de pe mormênt și sĕ tocméscă grópa mortului earăși cum a fost mai nainte.

S'a minunat mult călĕtoriul nostru când a auzit că nici despre Wesselényi Miklos, adevĕratul conducĕtoriu al oposiției din Ungaria și Ardeal, ómenii nu vorbesc prea bine. Chiar și cei ce treceau de aderenți ai sĕi, aveau scrupuli în privința patriotismului lui Wesselényi, care ziceau ei, mai mult a stricat de cât a ajutat. Cei mai moderați asemenea spuneau, că „ultraismul“ sĕu e numai spre paguba țĕrii. Amicii sĕi cei dubioși ori fățarnici îl acusau apoi deadreptul, că nu binele public îl are în vedere, ci interesele sale personale. Ziceau că e un fantast și un nĕrod, întocmai cum era și tatăl sĕu, care cuprins de mânia ... odată pușca asupra cerului, pentru-ca sĕ omóre pe Dumnezeu, care s'a făcut ... lucru pe voia lui.

Despre bătrânul Wesselényi ne povestește și Barițiu, în opul citat (vol I pag. 489)

„Br. Nic. Wesselényi, născut în 1750, descendent al unei familii din cele mai de frunte, era cunoscut la contimporanii sĕi, descris și de istoricul Franc. Szilágyi, de o natură vulcanică, violent și rĕsbunător. Pe lângă nenumĕrate escese și fapte violente, pe cari le suferiseră și alții de la el, Wesselényi trăia în certe necurmate cu vecinul sĕu, contele Ioan Haller, căruia se încerca sĕ'i facă tóte relele, precum fi și făcea, ori-unde i-se dădea ocasiune, până când în fine a trebuit sĕ întrĕvină autoritățile publice. Din actele de proces sunt câteva prea caracteristice pentru persóna lui Wesselényi, totodată însĕ și pentru gradul de cultură al claselor superióre de înainte cu o sută de ani.

Intr'una din zile contele Haller în călĕtoria sa se oprise la ospătăria din Jibău (domeniul lui Wesselényi), unde a și rĕmas în acea nópte. A doua zi aflând Wesselényi că adversariul sĕu a cutezat sĕ tragă și sĕ rĕmână în crîșma din satul sĕu, înfuriat apucă pe crâșmărésa și puse de'i trasără treizeci de lovituri cu cărbaciul de curea triplă, căci nu i-a denunțat acea descensiune a lui Haller, pentru-ca sĕ-i tragă acelea treizeci de cărbace. Deci acum sĕ le sufere dînsa, precum le-a și suferit nefericita.

(Va urma)

Doctor de trei ori. *Dr. Siegescu* Iosif, profesor la gimnasiul din cercul V din Budapesta, a fost promovat Sâmbătă la rangul de doctor — a *treia oră*. Intâia promoţiune a fost la rangul de doctor în *teologie* (1896), a doua la 1897 în *filosofie* şi acum *doctor în dreptul canonic.* Rigorósele prescrise le-a prestat încă prin 1898, însĕ la promoţiune nu s'a supus până acum. Dr. *Siegescu* are cualificaţiune din 4 obiecte, ce corĕspunde cu două diplome; ear' acum a ajuns în proprietatea diplomei a cincia. Proprietarul celor trei doctorate şi cinci diplome este abia de 33 ani.

*

In contra ziarului socialist „Népszava". Primariul Budapestei a detras dreptul de colportaj ziarului socialist „Népszava", pe motiv că „Népszava" aţîţă fără cumpĕt în contra cetăţenilor, şi astfel primejduieşte siguranţa publică a oraşului.

*

„Conservatorul" scrie: Credem a şti, că guvernul român studiază chestia denunţării tratatului de comerciu cu Grecia şi a protocólelor cari reguléză situaţia comunităţilor eline în România.

*

Societatea „Petru Maior", a universitarilor români din Budapesta şi-a schimbat locuinţa în Soroksári-uteza nr. 20, etagiul III.

*

Pelagra în România. Ziare din România vestesc că în mai multe judeţe bântue pelagra, deosebi în judeţul Dâmboviţa, de unde s'au raportat guvernului 2000 de îmbolnăviri. Acésta bólă periculósă şi-o acuiră ţeranii prin consumarea de cucuruz încins şi stricat, respective făină încinsă.

*

Plóie cu grindină. Joi nóptea o furtună mare împreunată cu plóie torenţială a trecut peste Budapesta şi împrejurimi, ear' în părţile de peste Dunăre furtuna era împreunată cu grindină uriaşă. Vineri pe la amiazi tempestatea a ajuns şi prin părţile Sibiiului, căzênd timp de aprópe două ore plóie cu stropi grei, urmată de grindină désă şi vehementă. Acesteia a urmat apoi plóie lină — cu sóre, până pe la patru ore după amiazi.

*

Geruri mari. După ştirile sosite de la staţiunile meteorologice din străinătate, se prevede o iérnă precoce, cu geruri mari. Pe Oceanul Atlantic se semnaléză curenţi reci, ear' în Scoţia frigul e mare.

*

Colera la Chişineu. Punctul de observaţie Ştefăneşti la granita României a fost închis în urma anunţului parchetului de Botoşani, că la Chişineu s'ar fi constatat 6 casuri de coleră.

*

Alte 3 condamnări la mórte în Rusia. Până acum au fost condamnaţi la mórte şi esecutaţi numeroşi revoluţionari ruşi. Dar' condamnările se ţin lanţ. De curênd au fost condamnaţi la mórte şi spânzuraţi încă 3 tineri de 18—19 ani, numiţi Nikiforow, Persiu şi Sidorciuc. Acestia au făcut parte din o societate de revoluţionari şi au ucis câte un oficer de poliţie.

*

La fondul de 20 fileri al „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu" pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare, din prilegiul serbărilor „Asociaţiunii" s'au mai făcut următórele dăruiri: Dr. I. Nedelcu, advocat ([illegible]), Valer Puşcariu, inginer (Bucureşti), [illegible] Diaconovich, inginer (Caransebeş), [illegible] Joandrea, înv. (Lugoj), Ioan Cândea, [illegible], Ioan Marin, paroch (Rîu-sadului), [illegible]ncu, preot (Visag), Ioan Demian, [illegible] de Secaş), Dr. Ioan Turcu, adv. ([illegible]), Eftimie Costescu, paroch (Boiu), [illegible] Andrea, cand. de adv., Dr. Alexandru Morariu, adv. (Elisabetopole), Şara, [illegible] fie-care câte 1 cor.; dna Aurelia Dr. Marghita (Geógiu) 1 cor. 80 fileri; Dr. Georgescu, turist (Bucureşti) 72 fil.; „Un anonim" 2 cor.; Mircea Maior, adv. Bucureşti) 24 fil.; Dimo, director minist. (Bucureşti) 32 fileri.

*

Din nenorocirile causate din beţie. Oficerul Lekov de la garnisóna din Lissa Galiţiei îmbĕtându-se tun Mercuri séra, pe stradă a început sĕ taie cu sabia în trecĕtori, rănind pe mulţi până a putut fi desarmat de poliţişti şi dus la locuinţa sa. Rĕmas singur, a luat un revolver şi eşind earăşi la stradă a început sĕ puşte în trecĕtori, omorînd pe un anume Rösch. Desarmat earăşi de poliţişti a fost dus acum în arest, rĕmânênd sĕ-i esamineze medicii starea mentală.

Tot în stare de beţie zidariul P. Folchette din Luxenburg împreună cu beutura din păhar a beut şi un vespe, care căzuse în păhar fără sĕ'l fi observat beutoriul. Vespele i-a împuns gâtlejul aşa de cumplit, în cât umflându-i-se imediat organele respirării şi astfel ne mai putêndu-şi lua aer s'a înăduşit şi a murit acolo în crişmă lângă sticla cu beutură.

*

Potop în Berlin. Mercuri séra între orele 7—9 o furtună uriaşă împreunată cu povoiu (rupere de nor) a făcut din stradele Berlinului numai văi şi rîuri, pătrunzênd apa şi în locuinţele mai scunde, deosebi în magazine. Comunicaţia s'a întrerupt pe mulţime de strade.

*

Multele scrisori de recunoştinţă, pe cari le capĕtă zilnic dl A. Müller, dovedesc earăşi că crucea duplă electro-magnetică nr. 86967 R. B. este de un efect estraordinar. Dăm publicităţii una din scrisorile de recunoştinţă: „Rudersdorf, la 19 [illegible] 1903. Stimate dle Müller! Crucea duplă electro-magnetică nr. 86967 R. B., pe care am comandat-o timp scurt înainte pentru cumnatul meu Carol Weber, a avut efect minunat. După câteva zile deja se simţise bolnavul mai bine, respiraţia i-a devenit mai uşóră şi póte şi durmí. Te rog a'mi trimite imediat două aparate, unul pentru mine şi celalalt pentru nevasta mea. Totodată te încunoştinţez, că în scurt timp voiu mai comanda câte un aparat pentru domnii K. B. şi Pt. Cu stimă Matia Schrei, proprietar în Rudersdorf nr. 175 (Ungarn)". Un astfel de aparat costă 6 cor. şi se póte comanda numai de la A. Müller, Budapesta, V. Vadász-uteza 42/V.

PARTEA LITERARĂ.

Monografia comunei Galaţi (lângă Făgăraş).

(Compusă de Nicolae Aron, paroch gr. or.)

(Urmare.)

Cu ajutoriul lui Dzeu şi al ómenilor de bună credinţă, cred că mult peste 10 ani acì în Galaţi se va ridica un alt edificiu şcolar pentru două posturi de învĕţători. Ceea-ce doresc din tótă inima. Atunci sĕ se pună un fundament nou cu totul învĕţămêntului poporal; ear' până atunci sĕ grijim ce am găsit şi sĕ păstrăm în bună regulă tóte mijlócele cari contribue la luminarea poporului.

C. Despre comuna politică.

Comuna Galaţi ca corp politic din vechime a fost condusă de primarii ei, notarii ei şi comitetele comunale, sau comitetul satului, — comitetul comunal.

Primarilor până la anul 1886 le ziceau: funogi. (Vezi inscripţia pe clopote: *„fiind funogiu Bucur Ţiopa 1838".*)

De la votarea legii comunale, articolul XXII. din 1886, funogii îşi iau numirea adevĕrată de primari.

Comuna Galaţi, ca corp politic, de-şi lipită de Făgăraş din vechime şi până prin anii 1873—1876, a aparţinut *comitatului Albei-superióre* şi numai de atunci încóce aparţine *comitatului Făgăraş.*

Jurisdicţiunea administrativă o avea comuna politică Galaţi în Elisavetopolea (Ibaşfalĕu), unde amploiaţii comunali în mai multe rênduri din an mergeau călări cale de două zile, şi de unde se întorceau trudiţi, blăstĕmând afurisita împărţélă a satului Galaţi lângă Olt, la varmeghia Albei-superióre, care se întindea către miazănópte-apus a Ardealului, dincolo de Murĕş.

Iată ce-mi povesteşte fostul funogiu (jude, primar) *George Păcală*, astăzi în viaţă, care prin anul 1870 călătorea în afaceri administrative, dimpreună cu vestitul notariu comunal Ioan Grozea, ambii din Galaţi, unul pe murgul, celalalt pe roibul călări către Ibaşfalĕu.

„Luasem drumul cel mai oblu peste dealuri, peste văi, prin păduri întinse, în cari de multe-ori ne rătăceam, avênd numai o singură staţiune la Malencrav, unde notarĕşul Grozea avea o verişóră, pe Anica Proştean, soră cu advocatul Nicolae Proştean din Lugoj. Ne apucase o plóie mare prin „pădureafetei", o pădure fórte estinsă, înoptase şi era un întunerec besnă de nu-ţi vedeai degetul. Perdusem drumul sau mai bine perdusem cărarea, căci noi ca sĕ ajungem mai drept (iute) la Malencrav, mânam caii pe cărări; am dat cailor voie sĕ ne ducă ei unde vor vrea. Aveam bună esperinţă în privinţa acésta, căci caii ne-au mai scos la lumină şi de altă-dată. Deodată ne pomenim însĕ la marginea unei mocirle din care eşiau schînteí, cari luminau întunerecul. Caii sforăiau şi nu voiau sĕ mérgă mai departe. *Măi Niţă! ăla 'i dracul! Zic eu către Grozea. Taci! Nu-mi spune mie lucruri de alea. Chiar dracul sĕ fie, mie nu-mi pasă! Eu îl voiu împuşca!* Şi scoţênd Grozea pistolul din [illegible] de piele ce o [illegible] după cap, dă [illegible] şi murgul [illegible] locul mo[illegible], roibul meu [illegible] şi continuân[illegible] călĕtoria, la [illegible] după miezul nopţii băteam la [illegible] din Malencrav, care tot[illegible] bucuros, chiar în puterea [illegible] în casă şi ne ospĕta. A [illegible] sorocului ([illegible]) eram în [illegible]lea (Ibaşfalĕu)".

De present [illegible] sa o are comuna politică [illegible] Făgăraş, unde într'un ¼ de oră [illegible] alt amploiat politic cu locu[illegible] póte conveni cu organele [illegible] administrative de la solgăbirĕu [illegible].

In cele următóre [illegible] mărgini a înşira pe funogii [illegible] Galaţi şi pe primarii comunali, [illegible] notarĕşii vechi [illegible]i din Galaţi [illegible] cercuali, cari au funcţionat [illegible] amintind câte ceva din întêmplările ([illegible]) mai de frunte de pe timpul lor.

In Periodul I-iu ([illegible]—1668), în Periodul al II-lea 1668—1700 şi în Periodul al III-lea (1700—1[illegible]) nu se ştie cine a condus comuna Galaţi ca corp politic.

In Periodul al IV-lea (1[illegible]—1904) în Galaţi au fost următorii funogi sau primari.

1. *Bucur Ţiopa*, a funcţionat pe la anul 1838, după-cum documentéză inscripţiunea de pe clopotele bisericei.

Sub funogia lui Bucur Ţiopa s'au turnat cele două clopote, cel mic şi cel de mijloc din turnul bisericei nóstre din Galaţi, — procurându-se pe séma bisericei la 12 ani de la stingerea turnului prin episcopul Vasilie Moga.

Turnul s'a sfinţit în anul 1826, clopotele cele două s'au cumpĕrat din Sibiiu în anul 1838.

Inainte de procurarea acestor două clopote a fost folosit numai clopotul cel mic, spart în 1875.

(Va urma)

A XV-a esposiţie de vite

aranjată de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului".

I. Programul esposiţiei de vite, ce se va ţiné Duminecă, la 22 Octobre n. 1905 în comuna Veştem:

1. In scopul de a înainta economia de vite „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului" va aranja la 22 Octobre n. 1905 în comuna Veştem o esposiţie de vite împreunată cu distribuire de premii în bani.

Esposiţia se va mărginí de astă dată la vite cornute cu escepţiunea caprelor.

2. Esposiţia se va ţiné în ziua amintită, începênd de la 10 ore înainte de amiazi şi până la 1 oră după amiazi, când va urma premiarea.

Esposiţia se va ţiné pe locul, ce se va destina ulterior.

3. La esposiţie nu se primesc de cât vitele locuitorilor din comunele Veştem, Bungard, Bradu, Caşolţ, Mohu, Şelimbĕr, Sadu, Boiţa şi Tălmăcel.

Pentru vitele aduse afară de Veştem se cer pasapórte în regulă.

Cerênd trebuinţa, proprietarii au sĕ dovedéscă, că au ţinut înşişi vitele în timp de ¾ de an cel puţin.

Oile trebue espuse în grupe de cel mai puţin 3 capete, altcum nu se premiază.

4. Primirea vitelor în esposiţie se face prin comitetul aranjator local, care va publica din parteşi dispoziţiunile luate. — Comitetul póte refusa primirea, însĕ numai din cause binecuvêntate.

La fie-care vită respective grupă de oi se alătură o tăbliţă sau bilet, cuprinzênd numĕrul curent, etatea vitei şi numele proprietariului.

5. Esponenţii sunt îndatoraţi a purta înşişi grije de vitele lor şi a le da hrana trebuinciósă.

6. Se vor distribuí douĕzeci şi nouă de premii în suma totală de 200 cor., dăruite de comisiunea economică a comitatului Sibiiu, şi anume se vor distribui următórele premii:

Grupa I. Bovine pe prăsilă (rassa indigenă şi străină).

a) tauri de 3—5 ani: 1 premiu de 16 coróne;

b) vaci de 3—8 ani: 1 premiu de 12 coróne, 2 premii de câte 10 cor., 1 premiu de 8 cor. şi 1 premiu de 6 cor.;

c) junci, junince şi tăurenci, de 1—3 ani: 1 premiu de 10 cor., 2 premii de câte 8 cor., şi 2 premii de câte 6 cor.;

d) viţĕi şi viţele de ¼—1 an: 1 premiu de 8 cor., 2 premii de câte 6 cor. şi 2 de câte 2 cor.;

Grupa II. Oi de prăsilă.

a) berbeci de 1—5 ani: 1 premiu de 10 cor. şi 2 premii de câte 8 cor.;

b) noatini din 1905: 1 premiu de 6 cor., şi 2 premii de câte 4 cor.;

c) noatine din 1905: 1 premiu de 6 cor., 2 premii de câte 4 cor. şi un premiu de 2 cor.

d) oi de 1—5 ani: 1 premiu de 8 cor. şi 2 premii de câte 6 cor.

II. Premiarea

1. In scopul premierii, comitetul central al Reuniunii agricole a ales juriul consistător din domnii: Pantaleon Lucuţa, Victor Schieb, primpretor în Cisnădie, ca representant al comisiei economice comitatense; Ioan Chirca, Petru Draghits şi Dr. Ioan Stroia, toţi din Sĕlişte; Petru Ciora, Romul Simu, Victor Tordăşianu, Emil Verzariu, I. I. Lăpĕdatu, Dr. Petru Şpan, Vasilie Stan, Oprea Steflea şi Andreiu Teodor, toţi din Sibiiu Ioan Druhora, paroch, I. Bobeş, I. Bratilescu, Petru Indrieş, toţi din Boiţa; Ioan Filip din Caşolţ, Ilie Pisoiu, Ioan Mâţiu, Ioaneş Mălaiu şi Victor Cărăban, toţi din Mohu: Petru Fântână, Nicolae Rusu, Ioan Roman şi Ioan Fanea, toţi din Tălmăcel; Ioan Vlad, paroch şi Irimie Miles, ambii din Şelimbĕr; Teodor Stoia, învĕţ. dir., Const. Velţan, George D. Bozdog, Aurel Moga şi George Ogrean, toţi din Veştem; Vas. Muşoiu, notariu, Teodor Necşa, înv. pens. şi Petru Flueraş, toţi din Bungard; Ioan Eft. Ursu, înv., George Dan, George Com. Ursu şi George Vasilie, toţi din Brad; Ioan Popoviciu, par., Dem. Bunea, par., Nic. Cimpoca, Victor Florian, not. şi Dumitru Săvoiu, toţi din Sadu. Membrii absenţi sau împedecaţi de la vot se înlocuesc prin suplenţi.

(Va urma)

Cărţi şi reviste.

„Micul Calendar", anul I, redactat şi editat de *Ioan Apolzan*, tipograf, a apărut în tipografia archidiecesană din Sibiiu, cu cuprinsul următoriu:

Prefaţă. — Lunile, avênd pe contrapagină lineatură cu rubrici „întrate" şi „eşite". Cele patru anotimpuri. Intunecimi. Timpul în diferite ţeri. — Tariful postal. Tariful pentru telegrame. Timbre. — Avutul nostru: I. Biserici (greco-orientală şi greco-catolică cu eparhiile, protopresbiteratele, cu numĕrul parochiilor, preoţilor, şcólelor, învĕţătorilor, copíilor obligaţi a frecuenta şcóla, celor cari au cercetat şcóla şi cu numĕrul sufletelor). II. Şcóle: A. Seminarii teologice. B. Pedagogíi (preparandíi). C. Şcóle medii. D. Şcóle secundare de fete. E. Şcóle de menaj. Cu indicarea anului înfiinţării, înfiinţătorilor, susţinătorilor, claselor, numĕrului profesorilor, elevilor peste tot şi a celor cari au absolvat clasa ultimă, didactrului şi a directorului. III. Reuniuni: A. Reuniuni culturale. B. Reuniuni de femei. C. Reuniuni de meseriaşi şi comercianţi. (Cu sediul, numirea oficială, anul înfiinţării, scopul, momente mai însemnate, averea, numĕrul membrilor, prezid.). D. Reuniuni de agronomie. E. Reuniuni de înmormêntare. F. Reuniuni de cântări. G. Alte reuniuni. IV. Societăţi financiare: 102 bănci cu anul înfiinţării, capitalul societar, reservele, depunerile spre fructificare, profitul net (tóte acestea dela finea anului 1904) şi dividenda plătită în anul curent. Insoţirile de credit săteşti Raiffeisen. V. Societăţi comerciale. VI. Presa. — Date statistice asupra statelor europene mai însemnate. Monedele statelor europene. Măsurile metrice. Milurile diverse în kilometri şi viceversa. — Partea literară: Inviere, de Teodor V. Păcăţian; Pace (poesie), de Octavian Goga; Despre breslele meserieşeşti, de Ioan Apolzan; Cântece, de V. E. Moldovan; Catedrala din Sibiiu (cu ilustraţie), de azan; Primul ajutor, de b. — Tîrgurile. — Foi albe pentru notiţe. — Inserate.

Preţul unui esemplar: ediţie simplă (legat în scórţe tari) 40 fileri, ediţie de lux (hârtie şi legătură fină, cu creion) 70 fileri plus porto 6 fileri (recomandat 30 fileri). Se póte procura de la editor (Ioan Apolzan, tipograf, în Sibiiu, Nagyszeben), cum şi de la librării.

Nr. 10/1905 of. par. [218] 3—3

Concurs.

Pentru **întregirea parohiei vacante** de clasa a III a **Dobricel**, protopresbiteratul gr. or. Dej, în urma înaltului ordin al Preaveneratului consistoriu arhidiecesan din 17 Februarie 1904 Nr. 1776 B. se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea de la stat a venitelor preoţeşti.

Doritorii de a reflecta la acésta parohie au a subşterne rugările concursuale instruite conform legilor în putere Preaonoratului oficiu protopresbiteral gr. or. român Dej (în Dés) în terminul deschis şi a se presenta înainte de alegere la sf. biserică spre a cânta, respective a celebra şi predica.

Dobricel, din şedinţa estraordinară a comit. parohial, ţinută la 21 Ianuarie 1905.

Pentru comitet:

Alexandru Sighiartĕu
president.

Emil Miclea
notariu.

Nr. 189 1905
Vĕzut!

Teodor Hermann
protopresbiter

A apărut:

Calendariul arhidiecesan
pe anul
1906

şi se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu. Preţul 40 fileri, cu şematism 80 fileri, plus porto postal 10 resp. 20 fileri.

Nr. 383 1905 [227] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Mediaş, se escrie concurs cu termin de 10 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Şeica-mare**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir în edificiul şcólei şi 3 stângini de lemne pentru foc.

2. **Păucea**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie şi lemne de foc.

Concurenţii să-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică spre a şi arăta dexteritatea în cântări.

Invĕţătorii instituiţi în mod definitiv sunt obligaţi a contribui la fondul protopresbiteral pentru casa învĕţătorilor în suma de 10 corone anual, în decurs de 10 ani; şi cari ar mai face pretensiuni şi la cuincuenalii după anii serviţi în altă comună, au sĕ şi espună acele pretensiuni în petiţiunile lor de concurs, pentru ca comunele sĕ se ştie orienta la alegere.

Mediaş, 6 Septembre 1905.

Oficiul protopresbiteral Mediaş

Romul Mircea
protopresbiter.

In „Biblioteca băncilor române“ a apărut

Băncile române
din Transilvania şi Ungaria

de **Constantin Popp**, funcţionariu la centrala „Albina“, Sibiiu. — Se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu cu preţul de 60 fileri.

Nr. 127 1905 [228] 2—3

Concurs

Se publică concurs pentru postul vacant de **învĕţătoriu** în parohia **Nucşóra** din tractul Haţegului cu termin de **20 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: salariu anual de 600 corone, cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii sĕ-şi trimită cererile lor cu documentele recerute la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Haţegului în conţelegere cu comitetul parohial.

Haţeg, în 6 Septembre 1905.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 110 1905 [231] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de preot în comuna bisericéscă de clasa III. **Vidra** de jos protopresb. Câmpenilor se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele sunt cele arătatea cu ocasiunea întregirei dotărei preoţeşti din partea statului.

Doritorii a ocupa acest post sĕ trimită rugările lor concursuale cu documentele recerute de legile în vigóre la subscrisul oficiu în terminul cuvenit şi a se înfăţişa înaintea alegătorilor pentru a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Câmpeni
Câmpeni, 6 Septembre 1905.

Romul Furdui, prot.

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat ’şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din burueni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi înviorézâ organismul de mistuire al omului. Vinul de burueni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţézâ puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de burueni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar’ a-’l folosi încă de cu vreme. Simptome, ca: dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări, cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni.

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie**, precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de burueni. Vinul de burueni delătură mistuirea grea şi depărtézâ prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit şi reaua dispoziţie**, precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uurézâ formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calmézâ nervii escitaţi şi creézâ nouă **voe de viéţă**. Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Caţiir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Lupeni, Pui, Ohaba, Ponor, Ilia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se ceră anumit:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0 Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entian“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă.

un. dcm. [11] 26—

Devisa: Fie-care bucată de săpun Schicht e curată şi liberă de orice substanţe păgubitóre.

Săpunul Schicht

(săpun cu cerb ori cu cheiă)

e cel mai bun şi mai eftin, pentru ori-ce albituri şi pentru ori-ce metodă de spălat.

Garanţă: 25,000 cor. plăteşte firma **Georg Schicht** în **Aussig** fiecăruia, care dovedeşte, că săpunul ei cu numele **„Schicht“** conţine órecari adausuri stricăciόse.

Sz. 2926, 3075, 3087/1905. [235] 2—3

Faeladási hirdetmény.

Alulirt járási főszolgabiró irodájában 1905 évi **oktober hó 28-án** d. e. 11½ órakor nyilvános árverés utján eladatik Szebenvármegye:

I. **Péterfalva** község *„Muncel“* nevü erdejének 533·3 kat. h. területén található, mintegy 73,160 m^3-re becsült **bükktüzifa** és *„Tomnatik“* nevü erdejének 191 kat. h. területén található mintegy 16,692 m^3-re becsült **luczfenyőműfa** és 9300 m^3-re becsült **luczfenyő- és bükktüzifa**.

Kikiáltási ár:

a) Muncel nevü erdőtüzifájára vonatkozólag 29,264 korona;

b) a *Tomnatik* nevü erdőmű- és tüzifájára vonatkozólag 28,758 korona.

II. **Lomány** község „Cruci Comarnici“ nevü erdejének 369·6 kat. h. területén található mintegy 45,722 m^3-re becsült **bükktüzifa**.

Kikiáltási ár: 18,288 kor. 80 fil.

III. **Sebeshely** község *„Găuşióra“* nevü erdejének 247 kath. területén található mintegy 1800 m^3-re becsült **tölgyműfa**, 1800 m^3-re becsült **tölgytüzifa** és 5100 m^3 re becsült **bükktüzifa**.

Kikiáltási ár: 6360 korona.

Nevezett erdőrészek egymás mellett fekszenek. Az I., II. és III. alatt megjelölt fatömegekre nézve az árverés külön külön fog megejtetni.

Bánatpénz a kikiáltási árnak 10%.

Zárt irásbeli ajánlatok az árverés megkezdéséig elfogadtatnak.

Az árverési feltételek és becslési jegyzék a szászsebesi m. kir. járási erdőgondnokságnál, valamint alulirt járási főszolgabiró irodájában a rendes hivatalos órákban megtekinthetők.

Szászsebes, 1905, évi szeptember 22.

A járási főszolgabiró:
Schöpp.

LIBRĂRIA EDITÓRE H. ZEIDNER

Fondată 1867 Braşov (Brassó). **Fondată 1867**

Cele mai bune cărţi pentru şcólele poporale

cari sunt rĕspândite în mai multe ediţii, şi cu cari s’au obţinut în tot locul cele mai resultate în învĕţămênt

sunt următórele:

Tóte cărţile de şcólă sunt aprobate de Inaltul Minister sau de Preavenerabilele consistóre.

	Cor.
Alexandru St. C., I-a carte a copiilor sau **Abcdarul ilustrat**, legat	—·40
Dogariu D., **Abcdar nou ilustrat** pentru şcólele primare de ambele sexe. Partea I, legată	—·30
— Partea II, legată	—·36
Zaharia G., **Carte de cetire ilustrată** pentru şcólele primare. Partea I legată	—·48
— Partea II, legată	—·56
Alexandru St. C., **Cartea copiilor ilustrată** pentru cl. II primară, legată 1 cor., broşată	—·80
Dogariu D. şi N. Pilţia, **Carte de cetire** pentru anii din urmă ale şcólelor poporale şi de repetiţiune, legată 1·30, broş.	1·—
Koos Fr. şi Vasile Goldiş, Abcdar şi întâia carte pentru deprinderea *limbei magiare* în şcólele pop. Ed. V, leg.	—·40
— **A doua carte** pentru deprinderea limbei *magiare*. Ediţia II, leg.	—·50
Dorca I, **Manual de limba** germână pentru şcólele poporale, leg.	—·60
Lurtz F. E., **Aritmetica** pentru şcólele poporale, cu mai multe ilustraţii. Partea I, pentru anul 1—2, broş.	—·40
— — Partea II. Numerii de la 1—1000, broş.	—·70
— — Partea III. Fracţiunile comune şi decimale, practica italiană, etc., broş.	1·—
— — Partea IV. Raporturi, proporţiuni, regule de 3 simplă şi compusă, etc., broş.	1·80
Dogariu D. şi I. Dariu, **Aritmetica** practică cu numerii de la 1—1000 pentru începĕtorii din anul III, broş.	—·40

	Cor.
— Cele patru operaţiuni fundamentale cu numeri întregi, broş.	[illegible]
Dariu I., **Aritmetica** pentru anii din urmă ai şcólei primare, broş.	[illegible]
Pop Dr. Nic., *Vasile Goldiş*, **Geografia Ungariei** şi elemente din geografia generală pentru şcólele pop. Ediţia IX cu harta Ungariei colorată, broş.	—·60
„ „ „ „ „ în negru, broş.	—·50
Pop Dr. Nic. şi *N. Pilţia*, **Istoria Ungariei** şi elemente din istoria generală pentru şcólele poporale. Ediţia X, cu multe ilustraţiuni, broş.	—·40
Dariu I, **Istoria patriei** şi elemente din istoria universală, tractată după metodul biografiei. Ediţia V, broşurată	—·50
Moldovan S., **Istoria Ungariei** în legătură cu istoria universală, pentru şcólele poporale, broş.	—·40
Goldiş Vasile, profesor gimn. în pens., **Elemente din constituţia patriei** sau drepturile şi datorinţele cetăţeneşti pentru şcólele pop. Ediţia II, 1906, leg.	—·40
Făgărăşan D., profesor, **Fisica** pentru şcólele poporale cu multe ilustraţiuni, broş.	—·60
Dariu I., **Elemente de fisică** pentru şcólele poporale. Ediţia II, leg.	—·60
Moian G., **Economia câmpului şi grădinăritul**, broş.	—·50
Stoicovici N., **Elemente de musică vocală** pentru şcólele poporale, broş.	—·50
— **Colecţiune de cântece** şi cântări bisericeşti pe note, pentru şcólele poporale. Partea I, broş.	—·50

Învĕţători, librari şi vînzĕtori primesc rabat.

[217] 6—5 Tóte aceste cărţi se pot procura şi dela Librăria arhidiecesană din Sibiiu.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecesane.

Nr. 101 Sibiiu, Joi 22 Septembre (5 Octobre) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Dreptul electoral.

II.

Nu lipsa votului universal, pentru care așa se vede că nu au sosit încă zilele în patria nóstră, — dar' au sĕ sosească cu siguranță, mai curênd ori mai târziu, — nu lipsa votului universal deci e causa că noi Românii nu suntem și nu putem fi representați în parlamentul țerii așa cum ar cere demnitatea nóstră și forțele nóstre numerice și intelectuale, — ci în linia primă *propria nóstră neputință*, — lipsa de organisare și de disciplină și póte că și lipsa de conducere, — ear' în linia a doua dispozițiile dușmănóse Românilor din Ardeal, trecute în legea electorală, dispozițiuni cari prescriu pentru noi *alt cens* de cât pentru alții, și au făcut arondarea cercurilor de alegere astfel, că noi, de-și formăm cam $^2/_3$ din poporațiunea Ardealului, pe lângă actuala împărțire a cercurilor electorale nici cu votul universal nu putem ajunge acolo unde am voí sĕ ajungem, ca noi sĕ dăm majoritatea deputaților din Ardeal.

In Ardeal orașele și satele privilegiate, cu scaunele de odinióră săcuești și săsești, aleg de două-ori atâția deputați câți aleg comitatele. Chiar cu votul universal deci noi nu vom puté alege în Ardeal de cât póte 20 deputați naționali români, dacă împărțirea cercurilor rĕmâne cea de acum. Dar' tot atâția am puté alege și atunci *când s'ar unifica censul*, adecă ar fi și pentru Ardeal același cens care e pentru Ungaria propriu zisă!

Tot așa stăm și în Ungaria. Votul universal nu ne va da nouĕ cercul Debreținului și nici al Seghedinului, ci vom avé și atunci ca românești aceleași cercuri cari românești sunt și acuma. Diferința va fi, că numĕrul alegĕtorilor în ele, va fi mai mare, póte că îndoit, întreit, ori și înzecit atât de mare ca acuma.

Direcția în care trebue sĕ lucrăm noi nu este deci agitația cea mare care s'a început pe tema sufragiului universal fără nici o restricțiune, — pentru-că resultatul póte sĕ fie tocmai contrarul: cu cât mai cu insistință îl cerem *noi*, cu atât mai târziu are sĕ fie introdus în țara nóstră, — ci are sĕ fie aceea, sĕ capacităm și convingem pe cei de la putere, că dispozițiuni estraordinare trecute în legi în detrimentul Românilor nu fac cinste celor ce le aduc, și nu sunt chemate sĕ atragă ci numai *sĕ înstrăineze pe Români de către Unguri*. Sĕ convingem cercurile conducĕtóre magiare, că Românii din Ardeal, ca element bun în stat, nu merită dispozițiunile acestea estraordinare de desmoștenire, și sĕ 'i facem ca la cea mai apropiată revisuire a legii electorale sĕ *unifice censul* din Ardeal cu cel din Ungaria. Noi apoi prin acésta am câștigat aprópe atâta cât am câștiga prin introducerea votului universal. Câștigul cel adevĕrat l'am avé însĕ de la *noua arondare* a cercurilor de alegere, făcută și ea în mod just, așa, ca în viitor sĕ nu mai alégă câte un orășel cu 2—5000 suflete un deputat, și un cerc electoral cu câte 100000 suflete tot numai un deputat, și anume, pentru aceea, pentru-că orășelul e unguresc, ear' cercul românesc.

Aceea ce ne împedecă pe noi, Românii, în manifestarea voinței poporului la alegeri este deci rĕutatea cuprinsă în legea electorală ardelénă de la anul 1848, care a fost trecută întrégă, ba încă cu înăspriri, și în actuala lege electorală, adusă la anul 1874.

Că ascuțișul legii electorale din Ardeal, adusă la anul 1848, a fost îndreptat în contra Românilor, au recunoscut'o politiciani magiari de frunte, ca: *Tisza Kálmán, Irányi Dániel, Simonyi Ernő*, și alții, în dieta de la 1872, când s'a presentat și discutat întâiu un proiect de lege despre modificarea legilor electorale de la 1848, proiect în care au fost trecute tóte restrîngerile cuprinse în legile de la 1848, Tisza Kálmán pe atunci șef de oposiție, a combătut într'o vorbire lungă proiectul de lege și în urmă a făcut propunere de respingere, motivată astfel:

„După ce proiectul de lege despre modificarea legilor electorale menține tóte scăderile din legile electorale de până acuma, și anume: lasă pentru Ardeal *censul nedrept*, în cea mai mare parte cu mult mai mare de cât cel din Ungaria; lasă tot acolo disposiția, ca alegerea sĕ se facă nu după cercuri ci după jurisdicțiuni; lasă apoi acea *nemotivată anomalia*, care esistă în Ardeal cu privire la împărțirea dreptului de alegere, după-ce câte-un oraș cu 2500 suflete trimite la dietă doi deputați, tot așa ca și comitatul care numĕră 200 mii de suflete, etc. etc.“ tot atâtea gravamine cari erau ridicate și puteau sĕ fie ridicate numai din partea Românilor, căci ei suferiau sub aceste scăderi!

Lasă că același Tisza Kálmán, peste doi ani ajuns la putere, ori aprópe de putere, a pledat (la 1874) *pentru votarea* proiectului de lege în care se cuprindeau aceleași scăderi combătute de el la 1872, — fapt care ne arată *statornicia* în politica magiară, — dar' în cele din urmă acésta nu schimbă întru nimica celalalt fapt, că la 1872 un șef de oposiție a aflat că legea electorală în dispozițiile ei referitóre la Ardeal, nu e dréptă, nu e umană, nu e bună pentru cei din Ardeal!

Clar și frumos s'a pronunțat în privința acésta, tot la 1872, deputatul *Irányi Dániel*, șeful partidului independist, spunênd, că la aducerea legii electorale de la 1848 din partea dietei ardelene din Cluj, n'a contribuit, ca sĕ fie rea, graba cea mare cu care a fost adusă, nu lipsa de date statistice, ci cu totul alte motive.

„Nu, domnilor, — zicea Irányi, — sĕ mărturisim sincer, cu tóte că suntem Magiari: acolo au jucat rol cu totul alte motive. S'a menținut organisarea jurisdicțională pentru-că n'au voit ca acea parte din poporațiunea Ardealului, care e acolo în majoritate, *sĕ ajungă și la alegeri în majoritate*. (Aprobări în stânga estremă.) Și acésta e ce și pentru astăzi, ba și pentru viitoriu voește sĕ mențină guvernul, voește sĕ mențină partidul din drépta. Ei bine, nu vedeți, că *pacificarea Românilor din Ardeal*, — dacă e posibilă, și eu am speranța că e posibilă, — *e legată de condiția acésta*. (Aprobări în stânga estremă.) Dar' atât de miopi sunteți în cât, după ce ați înstrăinat prin o politică nefericită pe cei din Croația, *vreți sĕ perdeți și ocasiunea acésta care vi-se ofere pentru a câștiga pe Românii din Ardeal?* Impăcarea naționalităților e după convingerea mea *condiție de desvoltare pacinică, póte chiar condiție de viitoriu pentru Ungaria*. Cine nu o simte acésta, sau nu lucră în acest înțeles, conced că póte sĕ fie bun Magiar, dar' nu e om luminat, nu e bărbat de stat!“ ...

Așa vorbiau în dietă înaintașii epigonilor de astăzi, cari cred că se pot rĕsboí deodată, cu Coróna, cu naționalitățile și chiar și cu strĕinătatea!

Dar' sĕ mai cităm și din vorbirea lui *Simonyi Ernő*, alt corifeu al independiștilor de pe acele vremi. Simonyi spunea, că nu póte vota și aproba proiectul de lege, fiind-că intențiunea cuprinsă în el este aceea, ca *numerósa naționalitate română din Ardeal sĕ fie eschisă de la alegeri!*

„Eu cu privire la naționalități, — zicea Simonyi, — vreau sĕ fie urmărită o politică deschisă. Țin că nu ne este permis sĕ le dăm ansă, fie și numai sĕ presupună, dar' sĕ se plângă, că li-se face nedreptate. Pentru-că numai dacă nu le-am dat ansă la acésta, numai după-ce *li-am făcut egal îndreptățiți în tótă privința*, putem pretinde de la toți, ca sĕ fie gata a face și ei tóte serviciile cerute de unitatea patriei, și de integritatea teritorială a ei, cum gata suntem noi, și sĕ-și împlinéscă datorințele față de patrie toți, cum ni-le împlinim și noi.

Dacă sunt eu convins în conștiința mea, că n'au motiv de a se plânge, dar' vĕd totuși că unul ori altul conspiréză în contra integrității teritoriale, în contra unității ori în contra siguritățiii țerii: cu mână tare mĕ voiu apropia de el, și voiu căuta sĕ înving cu fier aceea-ce cu mâna nu se póte învinge! *Sĕ facem însĕ întâiu dreptate naționalităților și ele își vor împlini datorințele față de patrie*. Asta e politica mea. Dar' sĕ le escamotăm pe căi lăturalnice, sĕ le escamotăm acoperindu-le?! Intâiu vĕlul cu care le acoperim e atât de transparent, în cât numai acela nu le vede care nu vrea sĕ le vadă. Dar' unde voiți sĕ ajungeți? Dacă voiți ca naționalitățile sĕ ne fie amice, ați greșit lucrul, pentru-că le dați ansă sĕ se plângă, și încă cu dreptate. Aceea doră nu veți puté spune, *că dispozițiile din legea acésta împărtășesc în mod egal de dreptul electoral pe Românii din Ardeal ca pe cei din Ungaria!* Dacă deci și de altădată veți fi așa de nedrepți față de ei, nu sunteți în drept a pretinde, ca ei sĕ pórte la inimă interesele țerii în tótă privința, sĕ apere țéra și sĕ jertféscă pentru ea, pentru-că una condiționéză pe celelalte: *dacă le facem dreptate, putem sĕ pretindem jertfe de la ei, ear' dacă nu le facem dreptate, ci nedreptate, nu putem pretinde de la ei sĕ aducă jertfe patriei ...*“

Ce vorbe frumóse și cuminți! Astăzi dacă s'ar încumeta un Ungur sĕ vorbéscă astfel în dietă l'ar da afară conaționalii sĕi. Dar' adevĕrul tot adevĕr rĕmâne, fie că-'i place ori nu-'i place majorității actualei diete unguresci. Și adevĕrul e acela pe care l'a proclamat deputatul Simonyi la 1872. Faceți întâiu dreptate naționalităților și apoi pretindeți de la ele sĕ méargă mână în mână cu voi. Dar' a le desconsidera, a le despoia de drepturi, a le batjocorí totdéuna și necontenit și totuși a cere ca sĕ vĕ fie amice și ajutătóre în primejdie, este în contra legilor firești, este curată imposibilitate!

Dreptate sĕ cerem deci sĕ ni-se facă atunci când se va lua la revisiune actuala lege electorală, și anume așa ca sĕ nu se mai stabiléscă pentru noi un fel de cens pentru alții altul, și așa, ca *cercurile de alegere sĕ fie mai cu dreptate arondate*. Firește, accentuând neîntrerupt necesitatea introducerii sufragiului universal la alegeri, așa cum am făcut în trecut. Și că așa am făcut în trecut, vom arăta în articolul următoriu.

Situațiunea politică continuă a fi aceeași. Nici un eveniment deosebit nu s'a întêmplat în decursul zilelor de eri și alaltăeri. S'a întêmplat totuși un lucru, ce róde la inimă pe cei din fruntea coalițiunii, cari vor sĕ dee vênt mișcării lor prin manifestațiuni și demonstrațiuni de stradă. Căpitanul suprem Rudnay din Budapesta a interzis conducturile cu torțe (ale burghezilor și socialiștilor), ce erau sĕ se facă azi séră din incidentul marei adunări puse la cale de coaliționiști, pe motiv că poliția nu dispune de forțe suficiente pentru a suprima eventualele conflicte sângeróse.

Sĕrbările din Sibiiu.

— Impresiile și părerile unui bucureștean. —

(Urmare).

O diminéță veselă și caldă, plină de lumină, de viață, de mișcare.

Prin cele mai depărtate strade ale liniștitului oraș e o animație neobicinuită. Pîlcuri, pîlcuri de ómeni în haine de sĕrbătóre, femeile în rochii albe sau de colori deschise, țĕranii dimprejur mulți sosiți din ajun în pitorești costume naționale, se îndréptă spre parcul orașului, în fundul căruia se înalță falnică și măréță „*Casa Națională*“.

In acéstă clădire, simplă, dar' de bun gust, ridicată cu banii Românilor, aici, acasă la dînșii au sĕ ne priméscă harnicii și neobosiții români de dincolo. Acolo vom avé multe de învĕțat noi cestia din România-liberă, cari de aprópe jumĕtate de secol ne bucurăm de libertăți, de constituție, de atâtea și de atâtea...

Ședința inaugurală începe la ora 10; dar' încă de pe la șépte stradele sunt pline; din țéră a mai sosit lume cu trenul de nópte, ear' grosul e așteptat astăzi după amiazi. Se socotește, că vor fi în Sibiiu peste 2000 din România și peste o miie din Austro-Ungaria, afară de țĕrănimea de prin prejur.

Pentru Sibiiu asta însemnéză ca-și-când în București ar sosí într'o bună diminéță trei zeci de mii de străini și ar sta cel puțin patru zile în oraș.

Nu e dar' de mirare, că sĕ fi fost óre-care desordine, că fórte mulți sĕ fi rĕmas nemulțămiți, ba unii chiar mai pretențioși sĕ se fi simțit ofensați că n'au fost destul de băgați în sémă. Acestia n'au dreptate. S'a făcut tot ce a fost omenește posibil, ca tótă lumea sĕ fie satisfăcută.

Dacă vre-un membru al comitetului organisator, fire mai nervósă, s'ar fi esprimat cu óre-care vioiciune față de representanți de ai presei, lucrul e scusabil față cu munca uriașă depusă, și unor asemenea mici incidente nu ar fi trebuit presa nóstră sĕ acorde vre-o atenţiune. Pănă şi sórele are pete...

Se apropie ora. O mare de capete se mişcă pe Bretter, prin aleele parcului dinaintea muzeului. Nu se aude vorbind de cât româneşte: pe ici pe colo câte o vorbă nemţéscă, ear' de ungureşte nici pomenélă. Şi doară mai bine de jumĕtate, sibiienii sunt saşi (peste 16.000) Români sunt 7000, unguri (cu ovrei cu tot) peste cinci mii. Sĕrbătórea, nu e vorbă e a Românilor, dar' oraşul e al Saşilor, şi totuşi astăzi ei sunt pe al doilea plan.

Acéstă observaţie o fac unui ardelean cu care merg spre muzeu şi el îmi rĕspunde: „Da, oraşul e săsesc, dar' Românii capĕtă teren. La 1200 aici erau numai Saşi, căci ei au fundat *satul lui Hermann*, veniţi tocmai de pe malurile Rinului. Acum ei abia trec de jumĕtate din populaţie. Aşa s'a întêmplat în multe sate dimprejur... din săseşti au devenit curat româneşti..... Şi am început sĕ înghiţim şi sate ungureşti. Suntem un neam mâncăcios, frate!" adause veselul meu tovarĕş frecându-şi mânile cu satisfacţie. Şi mie-mi creştea inima şi receteam în gând versul lui Alexandri:

Românul are şepte vieţi
In pieptu'i de aramă.

Şedinţa plenară a „Asociaţiunii" este solemnă şi impunĕtóre. Peste 400 de persóne — în largul lor numai trei sute încap — se grămădesc în eleganta sală festivă, luminósă, veselă şi decorată cu sobrietate şi bun gust. In fund pe o scenă frumos împodobită stă comitetul Asociaţiunii; vĕd pe bĕtrânul şi simpaticul Şuluţu, pe Lucaciu, pe Cosma, pe Vulcan, pe Diaconovich şi alţii. In sală în primele rînduri venerabilii capi ai religiunii, metropolitul *Metianu* din Sibiiu, metropolitul greco-catolic *Mihályi* de la Blaj, alături cu persónele oficiale; Sasul *Thalmann*, comitele comitatului Sibiiu, primarul oraşului, sas şi el etc.

Se comentéză mult presenţa fişpanului, îmbrăcat în uniformă de magnat ungur, care se găseşte acolo ca representant al Impĕratului şi din ordinul lui. (*Nu!* Din ordinul guvernului, ca representant al ministrului de culte şi instrucţiune publică, de resortul căruia se ţin — *muzeele*! Red. „T. R."). Fac şi mai mare impresie vorbele cu care 'şi începe Şuluţiu discursul. El ceteşte rĕspunsul regelui (căci e regele Ungariei), la invitarea ce'i făcuse „Asociaţia" de a asista la inaugurarea muzeului. Pentru întâia-oră de la dualism se adreséză Franţ-Iosef direct poporului român şi încă în termenii cordiali pe cari i-au reprodus tóte ziarele.

Se mai petrece încă un incident de sensaţie. Rĕspunsul împĕratului e cetit în traducere românéscă fără a se ceti mai nainte textul original în *limba statului* (ungureşte), lucru ne mai pomenit, zic fraţii noştri de acolo. Dar' lucru trece nebăgat de sémă de autorităţile magiare, cum au trecut şi atâtea altele în cursul acestei sĕptĕmâni.

Cei mai mulţi atribuiau acéstă neobicinuită toleranţă a Ungurilor stării aprópe anarhice în care se găseşte monarchia. Póte Fejérváry vrea sĕ sparie pe kossuthişti cu spectrul naţionalităţilor. Mai ştii minune.

Şuluţu 'şi continuă interesanta cuvêntare, prin care dă sémă de activitatea Asociaţiunii de la şedinţa de anul trecut, ţinută în Banat. Aplaudăm cu tótă inima la auzul progreselor făcute de Asociaţie şi a amĕnuntelor privitóre la clădirea muzeului şi a catedralei metropolitane. Noi cei din România ne uităm unul la altul, duşi de acelaş gând. „Óre la noi s'ar fi putut face atâta?" Şi ne e cam ruşine. Şi sunt mulţi de ai noştri în sală: Gr. Stefănescu, Dr. Istrati, Iorga, Antonescu, Burileanu, Dr. Tomescu, Dr. Angelescu, Sihleanu, Ianculescu, Onciu, ca sĕ nu pomenesc de cât pe profesorii universitari...

Sună ora 12. Cu o esactitate nemţéscă presidentul ridică şedinţa şi invită persónele oficiale şi publicul invitat sĕ visiteze sălile muzeului istoric şi etnografic. Urmăm cu toţi pe simpaticul *Partenie Cosma*, care dimpreună cu soţia şi cu fiicele sale, admirabil secundat de dl Diaconovich, directorul esposiţiunei, fac onorurile casei.

Esposiţia ocupă nu numai sălile de sus ale noului muzeu, dar' şi câteva săli din frumósa sa clădire de alături: Şcóla superióră de fete a Asociaţiunii. Acolo sunt adunate obiecte preţióse pentru istoria nóstră: documente vechi, cărţi bisericeşti, icóne, amintiri istorice. Acolo ni-se vorbeşte de Lazăr, de Şaguna, de Bărnuţiu, de Micu, de Şincai, de atâţia şi de atâţia. Sunt tesaure adunate de pretutindenea, pentru câteva zile pentru ochii lacomi ai cercetătorilor.

Sălile muzeului sunt rînduite sĕ rĕmână deschise în permanenţă, *ca icónă a vieţii Românilor din Austro-Ungaria.* Aci esposiţia e numai *etnografică*: prin acésta organisatorii au înţeles sĕ înfăţişeze viaţa poporului român aşa cum trăeşte el în casa lui. De aceea nu vedem representată aici industria mare, nici agricultura, nici economia vitelor, cu cari totuşi Românii de dincolo se îndeletnicesc de minune, acolo sunt espuse numai ródele industriei casnice, acele minunate produse ale gustului firesc şi ale rĕbdării fără păreche a femeei române, nenumĕratele ţesături cari es din degetele de zînă ale ţerancei nóstre şi cari fac admiraţiunea lumei întregi.

Şi tóte aceste frumseţi ni-le arată cu o neobosită bunăvoinţă dómna *Cosma* ajutată de celelalte dómne din comitet, cari zile întregi au stat neclintite la locul lor, dând esplicaţiuni şi călăuzind pe numeroşii visitatori.

(Va urma).

„Asociaţiunea."

Convocare.

P. T. domni membri ai „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" şi toţi iubitorii de cultura poporului român sunt prin acésta invitaţi a participa la adunarea generală a despărţĕmêntului „Murĕş-Oşorheiu" ce se va ţiné în biserica din comuna Bardoş în 15 Octobre st. n. 1905 după amiazi la 3 ore cu următoriul program:

1. Deschiderea adunării prin president.
2. Raportul secretariului despre activitatea despărţĕmêntului de la ultima adunare generală.
3. Raportul cassariului.
4. Raportul bibliotecariului.
5. Alegerea a două (2) comisiuni:
   a) pentru censurarea raportelor de sub nr. 2, 3 şi 4.
   b) pentru incassarea taxelor de la membrii vechi şi pentru inscrierea de membrii noi.
6. Raportele comisiunilor de sub *a* şi *b*.
7. Cetirea eventualelor disertaţiuni.
8. Statorirea budgetului.
9. Inchiderea adunării generale.

Din şedinţa comitetului despărţĕmêntului XXIV.

Murĕş-Oşorheiu, 26 Iunie 1905.

Dr. Enea Draia
president.

Stefan Rusu
secretariu.

NOUTĂŢI

Onomastica Maiestăţii Sale. Astăzi fiind ziua onomastică a Maiestăţii Sale Impĕratului şi rege al nostru *Francisc Iosif I*, s'a oficiat în tóte bisericile serviciu divin.

In biserica nóstră din suburbiul iosefin de aici serviciul divin pentru îndelunga viéţă şi sănĕtate a Maiestăţii Sale l'a oficiat Escelenţia Sa Inaltpreasânţitul domn archiepiscop şi metropolit al nostru *Ioan*, asistând Preacuvioşia Sa dnul archimandrit, vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, asesorii consistoriali, elevii seminariului „Andreian" în frunte cu corpul profesoral, elevele şcólei civile de fete a „Asociaţiunii", conduse de profesórele şi profesorii lor, şi alt public.

*

Principele Bulgariei la regele Carol. Se telegraféză din Bucureşti: Conform ştirilor private venite din Sofia, în cercurile de curte de acolo se susţine, că principele Ferdinand al Bulgariei va visita în Martie viitor pe Regele României Carol. Sub raporturile presente politice şi [illegible] Grecia este acéstă ştire de însemnătate simptomatică.

*

Rĕsplată pentru încheerea păcii. Se raportéză din Petersburg că ţarul a conferit lui *Witte* titlul şi rangul de *conte*, ca recunoştinţă pentru meritele ce şi-le-a câştigat prin încheerea păcii cu Japonia. — Ear' din Berlin Agenţa Wolff raportéză că împĕratul Germaniei a conferit lui Witte ordul „vulturul roşu" cu crucea mare şi cu lanţul. Cel mai înalt grad al acestui ord, pe care împĕratul l'a predat însuşi lui Witte în Rominten.

*

Un consul grec compromis. Din Belgrad se anunţă, că în Salonic a fost arestată o grecóică, care servia ca mijlocitóre întrĕ bandele greceşti din Macedonia şi întrĕ consulul grec din Salonic. In posesiunea acestei femei s'au găsit scrisori fórte compromiţĕtóre pentru consulul grec.

*

Mandatul fostului ministru Nyiri. Curia a sistat ori-ce procedură în afacerea alegerei de deputat a fostului ministru Nyiri în cercul II al Budapestei, pentru-că Nyiri în decursul investigării acestei alegeri a abzis de mandat. Cheltuelile de investigaţie în sumă de 14,084 coróne au sĕ le plătéscă cei cari au dat petiţie contra mandatului lui Nyiri. Advocaţilor, cari au avut parte activă în acéstă afacere 5 la numĕr, Curia le-a judecat onorarii grase, în sume de 4750—5900 coróne; fie-care parte are sĕ'şi plătéscă pe advocaţi sei. Astfel cheltuelile totale ale acestei petiţii sunt de peste 30·000 coróne.

*

Procesul lui Ugron pentru falimentul casei sĕcueşti de păstrare s'a terminat Vineri înaintea tribunalului din Odorheiul-sĕcuesc. Ugron a fost condamnat pentru faliment fraudulos produs prin conducere [illegible] la 3000 coróne pedépsă în bani, care se póte schimba în 5 luni închisóre, precum şi la plătirea speselor de proces în sumă de 10.500 coróne, cari însĕ au fost declarate deocamdată neîncassabile. Ceilalţi 10 acuzaţi au fost achitaţi. Ugron a apelat, asemenea şi procurorul.

*

Ordinaţiune ministerială. De curând s'a trimis tuturor municipiilor o ordinaţiune ministerială, prin care se concede feciorilor născuţi în 1882 căsătoria după 1 Ianuarie 1906 fără a mai cere permisie de la autorităţile militare, de-şi din causa stărei de „ex-lex" n'au putut fi asentaţi în primăvara anului curent.

*

Gónă împotriva colorilor naţionale române şi sêrbe. Vicecomitele comitatului Timişórei *Ioanovits* a dat un ordin către toţi protopretorii, ca sĕ oprécă ţĕranilor români purtarea tricolorului român şi sêrb ce-l pórtă pe vestminte de sĕrbătóre. Posturile de gendarmi au fost înştiinţate, că de aci înainte vor puté lua şi cu forţa tricolorul naţional de pe vestmintele ţĕranilor noştri.

*

Pentru catedrală. La colecta pentru zidirea catedralei au întrat de la parochia *Bârsĕu* (tractul Deva), următórele contribuiri: Mariş Petru 2 coróne, ear' Filimon Ion, Pécurariu Macaveiu, Pécurariu Nicolae cantoru, Vorobia Ion şi Kresmar Ion câte 1 cor. In total 8 coróne.

*

Incăierări. La Brünn au avut loc Duminecă încăierări sângerόse între Germani şi Cehi pentru universitatea cehă [illegible] Cehii se au întrunit în Brünn. Câteva sute de ómeni au fost răniţi. Profesorul Wellner a fost rănit aşa de grav la un ochiu în cât medicii au trebuit sĕ-i scótă ochiul.

*

Portretul Drului D. P. Barcianu. Pentru procurarea chipului în uleiu al mult regretatului Dr. D. P. Barcianu, fost vicepresident al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu" au mai dăruit: Vasilie Aldea, senator magistratual (Sebeş-săs.), George Lupu, paroch şi dna Valeria Lupu n. Decianu, preotésă (Dridif), de care câte 1 cor.

*

Erupţia Vezuvului. Vezuvul a erupt şi activitatea lui e tot mai vehementă. Din craterul mare se ridică la 300 metri materiile arzĕtóre, cu bubuituri de tunet. Din crater mai ese cenuşă négră. S'a format şi un crater nou, din care esă lavă ferbinte.

*

FOIŞÓRĂ

O revoluţie românéscă sufocată.

(Fine.)

Dar' sĕ ne întórcem la scrisorile călĕtoriului nostru. Tot el ne spune, că Wesselényi era cunoscut ca om rabiat, despot mare, care ştiind ce 'l urméză pentru gura sa prea slobodă, şi-a fost predat întréga avere neamurilor mai apropiate, cu contract fals, pentru-ca sĕ nu'i pótă fi confiscată averea. El apoi avea de gând sĕ fugă în America, pentru a scăpa de pedépsă.

Ce priveşte partidele politice din Ardeal, — omul nostru spune că imperialiştii erau slabi de tot. N'aveau conducĕtori destul de buni. Conducĕtorii pe cari îi aveau făceau lucruri compromiţătóre, cari disgustau şi împedecau pe cei corecţi de a întra în partid. Oposiţia în schimb era puternică, pentru-că în fruntea ei se aflau toţi magnaţii. Ca pildă despre modul de gândire al magnaţilor ardeleni ne spune călĕtoriul, că după ce deputaţii comitatului Hunedóra au decis sĕ se alăture la partidul împĕrătesc: un anume *Lukács Farkas* ar fi esclamat, că dacă ar şti că copiii lui astfel vor cugeta, ca aceşti domni din comitatul Hunedórei, i-ar omorî cu mâna sa proprie! Şi atunci nevasta sa, care se afla în stare binecuvêntată, l-a mângăiat cu următórele cuvinte: „Nu te teme Farkas! Nu astfel de copii am sĕ-ţi fac eu!" Vorbe cari fireşte, şi-au făcut cursul prin întreg Ardealul, drept mărturie despre cuminţenia şi patriotismul femeii lui *Lukács Farkas.*

Dieta din Ardeal, ne spune anonimul călĕtoriu că era isvor de câştig pe séma nemeşilor scăpătaţi. Zice, că dacă ar lua cineva în mână catalogul dietei, s'ar convinge, că tot al zecelea membru al dietei nu are venit anual nici de 100 fl. Sunt apoi şi de aceia cari n'au absolut nimica. Vin la dietă fără haine, numai în sdrenţe. Natural, că acestia ar dorí apoi sĕ tot fie dietă, pentru că tot la şase sĕptĕmâni primesc 100 fl. diurne din cassa provincială. Şi prinde bine suma acésta acelora cari acasă n'au nimica, şi cari într'un an întreg nu vĕd atâţia bani. Mai sunt apoi şi astfel de comitate, cari plătesc separat câte 2 fl. la zi diurne pentru deputaţii lor. Din diurnele primite ómenii îşi cumpĕră haine şi se fac cavaleri, mai pun apoi şi la o parte pe când merg acasă, şi astfel, pentru ómenii acestia dieta e cel mai bun seceriş. Dar' ómenii acestia forméză „oposiţia". Şi omul nostru o numeşte oposiţie „*năimită*", fiind-că magnaţii cei avuţi, conducĕtorii oposiţiei, îi ţin cu mâncare şi beutură, sub întréga durată a dietei, pe aceşti ómeni de convingeri, cari prin urmare sunt datori sĕ facă oposiţie guvernului. Magnaţii cei mai avuţi nici nu încassau diurnele ce le competau, ci le împărţiau întrĕ „adicţii" mai sĕraci, cărora şi de aici le mai picura câte ceva.

O fracţiune mică a oposiţiei o formau *ultraiştii*, sau *demagogii*. Idealul acestor politiciani era, sĕ facă din Ardeal o Elveţie, un stat *republican*. Dar' pentru a pune planul în esecutare, ómenilor (de altcum fórte puţini) le lipsiau numai următórele lucruri: putere, bani, pricepere şi solidaritate. De aceea, nici nu prea vorbiau în public despre ideile şi tendinţele lor, de cât numai în cercuri mai restrinse, intime.

Adevĕrata oposiţie o formau aceia, cari reclamau pe séma ţerii drepturile vechi avute. Un guvern legal pentru Transilvania, asta era cererea lor, şi cererea era justă şi legală. De aceea, oposiţia se afla pe terenul legalităţii în zilele acelea. Tot oposiţia acésta a trecut în programul ei politic şi *uniunea* Ardélului cu Ungaria, pentru-că credinţa generală era, că după ce în Ungaria este avuţie multă şi îmbelşugare mare, cum se vor uni Ardelenă cu cei din Ungaria au sĕ devină, şi ei tot aşa de avuţi ca Ungurenii. Şi zice anonimul nostru, — că *Ardelenii n'ar puté face măgărie mai mare, de cât unindu-se cu Ungaria*, pentru-că favorul din uniunea acésta ar cădé numai asupra Ungariei, ear' Ardealul n'ar secera alta de cât perdere. Pe atunci, pe la anul 1837 ideia uniunei Ardealului cu Ungaria nu era destul de desvoltată, destul de cóptă, pentru a puté fi pusă în esecutare. De altă parte oposiţia din Ardeal cerea prea multe favoruri de la Ungaria, şi astfel de favoruri pe cari Ungaria nu le putea acorda.

Intrĕ politicianii din Ardeal şi cei din Ungaria esista tocmai pe atunci o recélă mare, provocată de următórea împrejurare: O delegaţiune mersese din Ardeal la Pojon, unde se ţinea dieta Ungariei, şi de acolo la Viena, pentru a vorbí cu împĕratul Ferdinand în chestia uniunei. Impĕratul nu i-a primit pe Ardeleni în audienţă. Au venit înderĕt la Pojon, şi ací au ţinut conferenţă cu deputaţii dietei ungare, pentru a stabilí, că acum ce e de făcut. In conferenţa acésta un ardelean de renume şi de mare învĕţătură a început sĕ şi spună vederile aşa de pe larg şi în mod atât de plictisitor, în cât cei mai mulţi dintre cei de faţă au început sĕ — *caşte*

Magazin de bombe într'un spital. Conform unor telegrame din Constantinopol poliţia ţinênd Sâmbătă perchisiţie în spitalul austriac din Constantinopol a găsit peste 40 kilograme de melinit, mulţime de bombe gata şi material pentru fabricarea de bombe. S'a constatat că tóte acestea le-a dus în pivniţele spitalului (pe ascuns) portariul şi fiică sa (armeni).

*

Colera. In provinciile vestice ale *Rusiei* s'au constatat în mod oficios, în timpul de la 21 până în 27 Septembre, 47 casuri de coleră, dintrĕ cari 25 s'au sfêrşit cu mórte. — Ear' conform unei ştiri date de „Magyar Távirati-Iroda“, un călĕtoriu ce se urcase la gara Breslau în trenul ce venia de la Berlin pe linia Caşovia—Oderberg, în apropiere de gara Oderberg s'a bolnăvit între simptóme de coleră. Bolnavul a fost dat jos din tren şi dus în lazaret, ear' călĕtorii din acel vagon au fost internaţi în secţia de observaţiê.

*

Ei vai şi amar de Roosewelt. O societate antialcoholică din New York, formată numai din femei, zilele acestea a provocat pe Roosewelt, presidentul Statelor-Unite, sĕ rĕspundă: adevĕrat e, că de la un fabricant de bere a căpătat în cinste 60 sticle de bere? Ear dacă e adevérat, atunci sĕ se justifice, că spre ce scop a folosit berea, căci altcum numai sie-şi are sĕ-şi mulţăméscă pentru urmări. — Roosewelt n'a dat până acum nici un rĕspuns cocónelor; probabil că-şi caută mai întâiu advocat care sĕ-'l apere.

*

Fetiţă milionară — în şcóla poporală publică. La o şcólă poporală din New-York, cercetată mai ales de copiii imigranţilor germani, italieni şi poloni, e înmatriculată o fetiţă cu zestre de 250 milióne de cor. Intrebată mama fetiţei, veduva Clarence Mackay, că de ce şi a dat copila la şcólă publică şi încă la o şcólă aşa de rênd, a rĕspuns, că mai bine li-se şede copiilor de milionari sĕ umble la şcóle publice şi sĕ le sprigineáscă, de cât tot numai în pensionate private.

*

Profesor de universitate osândit la mórte. Telegramă din Petersburg raportéză că tribunalul din Ecaterinoslav a osândit la mórte prin stangulare pe profesorul de universitate Tacheroglo şi că sentinţa s'a esecutat deja. Crima profesorului fusese un atentat asupra unui locotenent de gendarmi, că [illegible] atentatul nu i-a făcut nici o stricăciune.

*

Albinăritul şi libertăţile publice. Apicultorii din Rusia au ţinut zilele trecute congres în Moscva, spre a discuta cestiuni ce se ţin de apicultură. Intrĕ acestea însĕ — ca semn caracteristic despre disposiţia publică — au trecut şi la discutarea stărilor publice şi au votat o resoluţiune de cuprinsul că fără libertatea cuvêntului, a întrunirilor şi libertatea religionară, desvoltarea apiculturei e imposibilă.

*

Pagubele causate de turburările din Baku. Turburările înscenate de lucrătorii din Baku în lunile trecute — turburări cari nici acum nu sunt deplin suprimate — au causat enorme pagube atât statului, cât şi multor firme comerciale, ne mai vorbind de miseria poporaţiunii de jos. Astfel, conform rapórtelor oficióse sosite la Petersburg, au bancrotat până acum 40 comercianţi turci, 58 armeni, 5 ruşi şi 2 gruzi, ear' proprietarii isvórelor de petrol au perdut 3500 isvóre, aprinse de turbulenţi şi secate de petrol prin foc. Paguba erariului e 31 milióne de ruble. Intrégă paguba statului rusesc în urma acelor turburări e de 50 milióne de ruble.

Unul *Vay János*, a mers ceva chiar şi mai departe, pentru-că a adormit şi a început sĕ sforăiască cu putere, în cât oratorul a trebuit sĕ stee în loc cu vorbirea chilometrică. Un rîs homeric a isbucnit în sală, atât de puternic, încât *Vay János* s'a deşteptat din somn, a scos batista din busunar şi-a pus'o în aplicare earăşi cu sgomot; ear' în urmă înjurând una bună pentru acésta conturbare, a părăsit sala în mod demonstrativ.

Exemplul dat l'au urmat şi alţii. Unul după altul au părăsit sala cei din Ungaria. Ardelenii au luat de ofensă faptul acesta, şi au întrerupt tratările cu cei din Ungaria în chestia uniunei, — pentru-ca unsprezece ani mai târziu sĕ facă uniunea fără a se mai înţelege mult asupra modalităţilor şi asupra condiţiunilor de unire.

Atâta e ce a scos profesorul *Wertheimer* din scrisorile anonimului călĕtor, şi cum am spus e mare pĕcat că nu s'a publicat cuprinsul întreg al scrisorilor aflate, în cari sigur că se vor mai afla lucruri însemnate şi de interes pentru noi Românii. Ori dóră tocmai pentru acésta nu se publică scrisorile în întregime, şi nici nu ni-se spune că unde se găsesc?

PARTEA LITERARĂ.

Monografia comunei Galaţi (lângă Făgăraş).

(Compusă de Nicolae Aron, paroch gr. or.)

(Urmare.)

2. *Ionul Tomoaei*, a funcţionat din anul 1841—1847, în care timp a fost zidită biserica nóstră din Galaţi, sfinţită de Andreiu Şaguna la 1852.

3. *Ioan Comşa*, a funcţionat din anul 1847—1852, în care timp s'a înstrăinat casa parochială.

4. *Ioan Tănase*, poreclit „Tincul“ a funcţionat din anul 1852—1856, în care timp şi-a clădit luişi casă de piatră, şi aducênd o grindă grósă de stejar din pădurea comunală, a căzut şi s'a vătĕmat.

5. *Toma Cojocariu*, a funcţionat din anul 1856—1860, în care timp s'a zidit şcóla confes. din Galaţi.

6. *Ioan Marhao*, tatăl învĕţătoriului, Petru Marhao şi alui Ioan Marhao, fost colector, a funcţionat din anul 1860—1862.

7. *Aron Lazar*, a funcţionat din anul 1862—1864.

8. *George Marcu*, a funcţionat din anul 1864—1866.

9. *Ioan Moise Stiniguţa*, a funcţionat din anul 1866—1868.

10. *Ioan Cojocariu*, a funcţionat din anul 1868—1870, în care timp aflându-l tribunalul din Ibaşfalĕu vinovat pentru înstrăinare de bani comunali, póte nu din vina lui, o umbră de bănuială a fost şi asupra notarĕşului comunal *Ioan Grozea*; după şedere de un an în temniţă grea preventivă în Ibaşfalĕu, bolnăvindu-se, tatăl meu *Ioan Aron*, l-a adus din temniţă primăvara greu bolnav şi pe drum a murit, îngropându-l apoi rudeniile cu mare plâns şi jale în satul Galaţi, pe care l'a servit.

11. *Achim Păcală*, a funcţionat din anul 1870—1872.

12. *Ioan Duşleag*, poreclit „Nică“ a funcţionat din anul 1872—1874.

13. *George Păcală*, a funcţionat din anul 1874—1884, zece ani de zile, în care timp s'a turnat clopotul cel mare la Braşov în anul 1875; apoi s'a făcut drumul de ţéră, tăindu-se rîpa Şuşului.

14. *Gregoriu Aron*, a funcţionat din anul 1884—1893 — nouĕ ani de zile.

15. *Petru Schiopu*, a funcţionat din anul 1893—1904 — 11 ani de zile şi astăzi tot dînsul e primariu.

Sub primăria lui George Păcală, Gregoriu Aron şi Petru Schiopu, s'a purtat mare proces de hotar, atât cu Sorşul, cât şi cu Felmerul, care proces s'a finalisat cu perderea comunei Galaţi, pe care a costat-o la 5000 de floreni (10.000 coróne), solviţi advocaţilor Benedek Gyula din Făgăraş şi Iosif Miller din Sighişóra.

Despre momentele mai de însemnătate din aceste procese ale comunei Galaţi cu comunele vecine Şorsul mare şi Felmer, las se urmeze descrierea următóre a învĕţătoriului pensionat Petru Marhao din Galaţi, care ca cassariu comunal în Galaţi pe timpul proceselor ştie cum au decurs lucrurile:

„In 1 şi 2 Maiu 1885 s'a călcat graniţa de hotar la pămêntul de proces cu comuna Şoarş. Comuna Galaţi a arĕtat graniţa: *de la movilele din deal la Boholţ a mers la movila de lângă drum ce merge în Şoarş, din sus de drum cătră răsărit şi de acolo în jos pe după rîpa făgetului în vale; apoi din vale pe la capul poenei mari şi oblu la Felmer.*

Comuna Şórş a arĕtat graniţa: *de la cruce pe faţa stânei în jos până în vale; apoi a eşit pe faţa văii lungi la movilă.*

Suprafaţa pămêntului de proces dă mărimea, după masura inginerilor de 375 jugĕre catastrale.

a) Comisiunea cu Şiórşul din 10, 11, 12 şi 13 August 1885 cu judeţul Bisztray, a ascultat martorii.

Comisiunea cu Şiórşul din 12—15 Septembre 1886 de la tribunalul din Ibaşfalĕu a ascultat martorii.

b) Procesul cu comuna Şórş s'a continuat din 1885—1890, în care timp primariul comunei Şórş, anume: Iohann Schuster a rugat mai de multe-ori pe comitetul comunal din Galaţi, ca sĕ facă pace cu hotarul, sĕ nu mai facă cheltuélă şi bani la advocaţi, că dînsul s'a înţeles cu comitetul şi cu sătenii sĕ facă pace şi comuna Galaţi din pămêntul cu pricina sĕ ia o parte, anume: *de la movila din faţa văii lungi sĕ trécă linia oblu la cruce în deal de cătră Boholţ*, şi Şórşul sau Galaţul sĕ numai pretindă una de la ceealaltă nici un fel de spese, sau despăgubire.

Comitetul cu locuitorii din Galaţi nu s'au învoit la pace, cugetând că vor câştiga procesul, dar' a perdut procesul; apoi a perdut pămêntul ce'l câştiga pe calea păcii de vre-o 100 jugĕre — şi spese de proces şi despăgubire 5000 floreni (10.000 coróne).

c) In anul 1894 s'a şters dreptul de regale, adecă crâşmăritul de la comune şi de la familiile nobile (boernale) şi venitul drepturilor acestora prin o lege adusă de guvern l'a luat statul şi statul a despăgubit fie-care comună cu bani.

(Va urma).

A XV-a esposiţie de vite

aranjată de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“.

(Fine.)

2. Nu este iertat a funcţiona nimenea ca juror, când este vorba de vitele proprii sau de ale rudeniilor mai deaprópe.

3. Juriul ia în primire lista generală a vitelor espuse, esaminéză pe rênd şi cu deosebită luare aminte fie-care vită şi apoi se consultă asupra premierii, îngrijindu-se ca publicul şi esponenţii sĕ nu înriuréscă câtuşi mai puţin asupra hotărîrilor de luat.

4. In şedinţa, ce urméză esaminării vitelor, membrii juriului se consultă din nou şi se pronunţă, dovedind îndreptăţirea propunerilor şi apoi hotărînd cu majoritate absolută de voturi.

Presidentul votéză întotdéuna. La cas de voturi egale decide sórtea.

Asupra fie-cărei premieri sĕ votéză deosebit.

5. Esponenţii de premiat se petrec în o listă separată, care, odată stabilită, se subscrie de presidentul şi secretariu, precum şi de alţi doi membrii ai juriului.

6. Impărţirea premiilor urméză a se face în mod sĕrbătoresc, ţinêndu-se mai întâiu o vorbire în presenţa juriului şi comitetului aranjator, a esponenţilor şi publicului întrunit.

Esponenţii premiaţi udeveresc primirea banilor prin subscrierea numelui în rubrica: „Adeveresc primirea în regulă a premiului“.

7. Secretarul juriului sĕ însĕrcinéză a compune un raport special asupra esposiţiei şi premiilor. Raportul subscris de presidentul şi secretariul juriului sĕ păstréză în archiva reuniunii.

III. Disposiţiunile de premiare.

A. In general.

1. Scopul esposiţiei este mai ales a urní şi încuragea adevĕrata propăşire în economia vitelor. Drept aceea, în privire se va lua nu atât intenţiunea vădită de a străluci cu vite de paradă, ci mai cu sémă buna chibzuire în alegerea vitelor de prăsilă, hărnicia şi inteligința dovedită în realisarea scopului urmărit.

2. Prin urmare vitele, altcum defectuóse încâtva, se pot premia în rînd cu vitele óre cum desĕvêrşite. Intrevenind împrejurările de mai sus, chiar şi întâietate se va da vitelor de a doua mână. Dar' nici măcar în totala lipsă de alte mai bune nu este iertat a premia vite hotărît rele sau avênd scăderi însemnate.

3. Astfel, dacă cutare grupă nu cuprinde îndestule vite vrednice de premiat, premiile ce ar prisosí se pot destina pentru o altă grupă. Premiile, cari din una ori altă causă nu s'ar fi împărţit, se înapoiază reuniunii.

4. Aceia, cari au prăsit ei înşişi vitele vor avé întâietate faţă cu aceia, cari au espus vite prăsite de altcineva.

Nimenea nu póte fi premiat, care n'a ţinut vita în grija sa proprie ½ an cel puţin.

5. Acelaşi esponent nu póte dobândi decât un singur premiu în aceeaşi grupă.

Faţă cu cel premiat în cutare grupă, concurenţii din altă grupă au întâietate, presupunênd, că vitele lor sunt deopotrivă.

B. In special.

I. Bovine (viţĕi, vaci, tauri)

1. Ca vrednice de premiat sĕ consideră mai ales bovinele, cari întrunesc în mare mĕsură însuşirile vitelor mari, puternice, frumóse la trup, blânde, lăptóse, bune de prăsilă şi de îngrăşat.

Faţă cu vitele corcite se va da întâietate vitelor de rassă curată.

2. Intre scăderile, cari nu îngădue premiarea, sĕ numĕră: trup bolnăvicios, murdar, cum şi scăderi, care supĕră vederea (d. e. un corn rupt, un mers prost, rane urîte etc.)

3. Ca semne de lapte mult se consideră trup prelungit, piept larg şi tóle şerpuit de vine gróse; uger plin şi mare, nu prea cărnos, nici prea gros, înzestrat cu pĕr scurt şi móle şi avênd 4 ţiţe moi, deopotrivă de mari; piele molatică, pĕr subţire şi privire blândă.

4. Ca bune de îngrăşat sunt a se considera mai ales vitele trunchióse, cu capul mic, óse subţiri, piept larg şi cărnos, şolduri îndepărtate, cópsă lătăréţă, piele mişcăciósă, pĕr móle.

5. Ca bune de muncă sĕ consideră mai cu sémă vitele osóse, cu picióre cam lungi, piet larg şi rotunzit, şolduri puternice, copite sĕnătóse, mers vioiu şi regulat.

II. Oi.

1. Intâietate sĕ cuvine mai ales oilor mari, cărnóse, lăptóse şi bogate în lână frumósă şi subţire, móle şi lungă, deasemenea sĕ cuvine întâietate oilor de soiu vestit şi însoţite de miei cu blană alésă.

2. Rassă ţigale şi stogoşe se preferă rassei bârsane (ţurcane).

Din şedinţa comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“, ţinută la Sibiiu, în 19 Septembre n. 1905.

Pant. Lucuţa
president.

Victor Tordăşianu
secretariu.

Cărţi şi reviste.

Calendariu pe anul comun de la Christos 1906. Calendarele au o importanţă mare în viéţa nóstră culturală. Ele duc şi azi o hrană sufletéscă jinduită de toţi cei cari îşi dau sémă, că trebue sĕ trăim ca ómeni *adevĕraţi*. Aşa era şi înainte cu aprópe o sută de ani. Intemeetorul prosei în Moldova, C. Negruzzi, zice, că „pe când uitasem că avem şi noi o limbă, când literatura română era la darea sufletului, câţi-va boeri şedeau trişti şi jeleau perderea limbei, uitându-se cu dor spre Buda sau Braşov, de unde le veneau pe tot anul calendare cu poveşti la sfêrşit“, şi apoi laudă pe tatăl sĕu cu drept cuvênt, pentru-că „nu eşea nici un calendar care sĕ nu-'l aibă el întâiu“. In jurul anilor 50 a veacului trecut scoteau calendare şi M. Cogălniceanu şi V. Alexandri! Şi aceste cărticele au pus o pétră la temelia desvoltării nóstre, şi vor mai pune.

Aşa fiind, materialul literar al unui calendar trebue ales cu cea mai mare îngrijire şi pricepere. Acestei condiţiuni satisface calendariul oficios al archidiecesei nóstre, care a ajuns anul al 55-lea al existenţei sale.

După un bogat material strict calendaristic urméză şematismul bisericei nóstre, apoi evidenţă folositóre pentru oficiile parochiale, protopresbiterale, pentru clerici şi învĕţători. După acestea începe partea literară. Aici învĕţătoriul *Iosif Stoica* scrie despre „fondul de pensiune regnicoler învĕţătoresc“ creat în 1874 şi arată, cum pot fi primiţi învĕţătorii la acest fond, când pot primi pensiune anuală şi cum se face ajutorarea vĕduvelor şi a orfanilor învĕţătoreşti. Urméză trei poezii ale celui mai bun cântăreţ ardelean de astăzi, care trăeşte la noi, ale lui *Oct. Goga.* Sunt: *Dascălul*, *Dăscăliţa* şi *Plugarii*, cari toţi străjuesc „altarul nădejdii *nóstre* de mai bine“. Apoi o schiţă „*Spovedanie*“ a acelui scriitor, căruia şi dujmanii lui literari i-au recunoscut talentul, şi care e *C. Sandu-Aldea*. Se mai dau frumóse poezii de *G. Coşbuc*, *Maria Popovici* şi *Ecaterina Pitiş*. Se reproduc două capitole din instructiva carte despre „*Iconografie*“ de Dr. *M. E. Cristea*, apoi neşte zicători populare tălcuite de *G. Coşbuc* şi altele. La capitolul despre „Economie“ se vorbeşte despre curţile ţĕrăneşti şi despre curăţenia, ce trebue sĕ fie în ele.

Şi numai din acéstă schiţare se póte vedé cât de bogat, variat şi instructiv e acest calendar, pe care îl recomandăm atenţiunii tuturor ştiutorilor şi iubitorilor de carte românéscă.

Nr. 436 1905. [241] 1—3

Concurs

Pentru **ocuparea parohiei Cheia-Rimețului**, protopresbiteratul Alba-Iulia, se escrie pentru a doua-oră concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea de la stat a venitelor preoțești.

Concurenții 'și vor înainta petițiunile cu tóte documentele recerute subsemnatului oficiu în terminul susindicat și se pot presenta înaintea alegĕtorilor, conform prescriselor reglementare spre a cânta respective a celebra și cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial local.

Alba-Iulia, 16 Septembre 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 413 1905. [239] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** în comuna bisericéscă de clasa a II a **Paloș**, din protopresbiteratul tractului Cohalm, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate cu ocasiunea întregirei dotațiunei preoțești din partea statului.

Doritorii a ocupa acest post de paroh, sĕ aștérnă petițiunile concursuale provĕzute cu documentele prescrise de legile în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în Sighișóra (Segesvár) în terminul cuvenit și a se presenta înaintea alegĕtorilor în biserică pentru a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Sighișóra, 17 Septembre 1905 v.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Cohalm, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter, ca adm.

Sz. 3698 1905. [230] 2—2

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye nagydisznódi járásához tartozó **Felek** községben megüresedett **jegyzői állásra** pályázatot nyitok és felhivom pályázni óhajtókat, hogy a minősitettségüket, eddigi alkalmaztatásukat erkölcsi magaviseletüket és életkorukat feltüntető okmányokkal felszerelt, valamint a nyelvismeretükre vonatkozó adatokat tartalmazó, pályázati kérvényüket hozzám **legkésőbben 1895. évi október hó 7-éig** nyujtsák be. Az állás a községi szervezési szabály rendeletben illetve az 1904. évi XI. t. cz. ben megállapitott illetményekkel van javadalmazva. — A román nyelvnek szóval és irásban birása feltétlenül szükséges.

Nagydisznód, 1905. évi szeptember hó 21-én.

Schieb Viktor
főszolgabiró.

Nr. 421 1905 [232] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului I de **învĕțătoriu** la școla nóstră din **Mihalțiu** se escrie concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 600 cor. din repartițiune, cuartir, lemne de foc și grădină.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, îndatorat fiind cel ales a instrua pe elevi în cântările bisericești și a cânta cu ei la sf. liturgie.

Cuincuenalul se va computa numai după anii serviți la școla din acéstă comună.

Oficiul protopresbiteral al Albei Iulia în conțelegere cu comitetul parohial.

Alba-Iulia, 3 Septembre 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Pe timpul secetei din vara trecută abnormală a fost earăși singură în întrégă Ungaria

Prima plantație pentru nobilitarea viței
de pe Têrnave

(Proprietar: Fr. Caspari, Mediaș 67, Ardeal)

care a udat vițele sale cu cantitatea enormă de apă de **5 milióne litri** pe zi; este deci singura firmă, care póte lifera vițe frumóse și în tóte privințele (84) 1—47 neesceptionabile.

☞ Catalog ilustrat cu numĕróse scrisori de recunoștință gratis.

Pentru cancelaria comunală din Poiana (comitatul Szeben) se caută **urgent** un

adiunct notarial

care va fi aplicat provisor și pe timp nehotărît, cu o remunerație lunară de 70 coróne. Sunt preferiți cei cu praxă notarială și cei cu diplomă de notariu.

Reflectanții sĕ se însinue cel mult până în 8 l. c. st. n.

Ioan Bozdog m. p. primariu. **George Bărbat** m. p. notariu.

Nr. 127 1905 [228] 3—3

Concurs

Se publică concurs pentru postul vacant de **învĕțătoriu** în parohia **Nucșóra** din tractul Hațegului cu termin de **20 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: salariu anual de 600 coróne, cuartir și lemne de foc.

Concurenții sĕ-și trimită cererile lor cu documentele recerute la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Hațegului în conțelegere cu comitetul parohial.

Hațeg, în 6 Septembre 1905.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Fischer & Comp.

școle de pomărit

Nagyenyed (Alsó-Fehérmegye)

Școlele nóstre de pomărit în estensiune de 40 jug. catastrale sunt în Transilvania cele mai mari și cele mai bogate.

Stoc: 80,000 altoi, de tóte formele, în soiurile cele mai nobile.

1 milion pădureți (sujete) de tóte speciile, plante puternice.

1 milion gledici, plantele cele mai bune pentru garduri vii.

1 milion acăți (salcâmi), tari și frumoși, acomodați pentru plantare de păduri.

Arbori solitari, de promenade, și tufișe decorative. (201) 7—12

Catalóge gratis.

Pe cei interesați îi învităm cu stimă la cercetarea școlelor nóstre de pomărit.

Eu

nu cunosc pentru îngrijirea pielii, în special pentru a alunga pistruii și a avé o colóre delicată a feții, un săpun medicinal mai bun și mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin

al lui Bergmann (marca doi băieși)

Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata
în farmacia „la urs“ (piața mică),
la I. B. Misselbacher sen. (piața mare),
G. Meltzer (str. cisnădiei și gușteriții 25),
prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei) (89) 13—25
Carol Arz (strada cisnădiei), cum și
în Sighișóra la farmacistul W. Lingner.

Un tinĕr

demn de încredere cunoscĕtor de contabilitate, eventual **absolvent al academiei comerciale**, care posede limba română în scris și vorbit, află imediat aplicațiune pentru birou și magazin — Oferte cu pretensiunile de salar și referențe sunt a se adresa dlui **Fr. Caspari**, proprietarul școlei de viță de vie în **Mediaș**. (240) 1—3

A apărut:

Calendariul arhidiecesan

pe anul

1906

și se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu. Prețul 40 fileri, cu șematism 80 fileri, plus porto postal 10 resp. 2 fileri.

P. T.

Am onórea a recomanda onoratului public pentru sesonul de tómnă și de earnă

Atelierul de croitorie
Sibiiu, strada poplăcii 21

— peste cale de Tipografia arhidiecesană —

în care confecționez pe lângă un serviciu solid și prompt și pe lângă prețuri moderate tot feliul de **haine bărbătești**, ca: paltóne, pardesiuri, rocuri de salon, fracuri, jachete, etc., după cea mai nouă modă; asemenea confecționez tot feliul de

* **uniforme**, cum și **reverenzi** și **ornate bisericești** *

In cas de urgență reverenzile le confecționez în 24 ore.

Rugând onoratul public a mĕ onora cu prețiósele sale comande, semnez

cu tótă stima

[225] 3— **Ioan Părău,** croitoriu.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secr**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischi[illegible] în [illegible], influența, [illegible], epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis s se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 159

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórt slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

IULIU ERŐS

Sibiiu, strada cisnădiei nr. 3.

Cel mai mare deposit ardelean

de **orológe, juvaericale, aurării** și **argintării**. Iși recomândă cu prețuri eftine tóte produsele din speciile **orologeriei** și **aurăriei.**

Schimb și cumpĕrare de aur, argint, diamant, mărgele, monede de aur și argint, etc. [191] 8—20

Fie-care obiect de aur și argint, cumpĕrat de la mine, e probat și esaminat din oficiu și pe fie-care bucată se vede precis proba oficiósă (k. u. k. Punze), și afară de aceea se garantéză în scris veritabilitatea obiectelor.

Prețcuranturi ilustrate la dorință gratis și franco.

Nr. 102 Sibiiu, Sâmbătă 24 Septembre (7 Octobre) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Dreptul electoral.

III.

Dacă cei din tabăra magiară, ómeni de greutatea lui Tisza Kálmán, [illegible] şi Simonyi Ernő, astăzi toţi trecuţi la cele eterne, pentru a face loc [illegible] Zoltanilor, au vězut şi au înţeles, că legea electorală ardeleană de la 1848 e duşmănósă Românilor, şi că menţionându-se ba înăsprindu-se disposiţiile ei în proiectul de lege care se presentase la 1872 dietei spre desbatere, nedreptatea faţă de Români şi prin urmare nemulţămirea acestora are să devină mai mare: cu cât mai vêrtos au trebuit sě vadă şi sě înţelégă deputaţii români pe cari îi aveam atunci în dietă că primejdia ce ameninţa elementul român din Ardeal e mare şi trebue delăturată?

Au înţeles'o deci şi au luptat pentru delăturarea ei în prima linie, şi numai în linia a doua pentru sufragiul universal.

Primul dintrĕ deputaţii români care [illegible] cuvêntul la 1872 pentru a combate proiectul de lege despre care e vorba, a fost *Sigismund Pap*. A rostit o vorbire fórte temeinică, plină de argumente tari şi de date statistice nerespinsabile, la cari s'a provocat mulţi [illegible] vorbitorii cari i-au urmat. A constatat că e absurditate sě fie într'o ţară două feluri de legi (una pentru Ungaria, alta pentru Ardeal) ear' dacă sunt două legi, atunci *uniunea Ardealului cu Ungaria e numai ficţiune*, nu realitate. A espus apoi în cifre întrégă monstruositate a proiectului de lege cu privire la Ardeal, arătând cum disposiţiile luate sunt îndreptate în contra Românilor. A arătat cum 18 oraşe din Ardeal trimit la dietă 23 de deputaţi, pe când comitatele, locuite în mare majoritate de Români, trimit numai 20 de deputaţi. Dar' cele 18 oraşe au numai 107,962 locuitori, pe când comitatele cu un milion şi un sfert de suflete. Va sě zică, nu oraşele, ci comitatele compun ţara Ardealului. Apoi cele 18 oraşe cu 23 deputaţi plătiau dare directă pe atunci 297,039 fl. pe când comitatele plătiau 2.614,592 fl. Va sě zică nici averea nu era representată prin oraşe, ci prin comitate. A arătat mai departe, cum Sěcuii, o mână de ómeni, aleg 10 deputaţi, şi Saşii, altă mână de ómeni, 22 de deputaţi, ear' milionul şi un sfert de Români ar puté în casul cel mai bun sě trimită numai 20 de deputaţi la dietă, ear' în realitate nu vor puté trimite nici atâţia, în urma censului ridicat ce se cere pentru a fi alegĕtori, pe când ómeni unguri au drept de alegere şi fără sě plătéscă măcar un cruceriu rupt ca dare directă. A spus apoi următórele adevĕruri:

„Pentru favorul cel mare acordat oraşelor se póte aduce numai un singur motiv, acela, că în oraşe se desvoltă industria, ear' industria trebue sprijinită şi îmbărbătată. E fórte plausibil argument şi luat în abstract şi corect. Dar' aplicarea lui, faţă de legea electorală, e greşită şi nedreaptă, pentru-că pe lângă tot respectul ce 'l am faţă de industrie, atâta importanţă totuşi nu aşi puté sě 'i dau, ca sě prefer mai mult fórfeca şi acul croitoriului, calapodul ciobotarului, rĕsboiul pânzariului, ori lutul olariului de cât plugul agronomului şi acel pământ, din rodul căruia trăieşte şi se hrăneşte şi industriaşul, şi a cărui complex îl numim *patria nóstră comună*.

Patria iubită, când începe sĕ i-se întunece steaua norocului, nu neguştorii şi croitorii, nu cismaşii şi ceilalţi industriaşi au obiceiul sĕ o scótă din primejdie, ci aceia cari posed sfântul pământ al patriei ca proprietate, ei şi cu sutele de mii de copii ai lor. Acestia chiar şi când se află în sclăvie sunt legaţi în permanenţă de pământul patriei, pe când ceilalţi în zile furtunóse venite peste patrie se resfiră ca rândunelele tómna, când dă vêntul rece. Nu trebue deci sĕ preferim pe industriaşi şi pe comercianţi, *în detrimentul agricultorilor*, pentru-că asta însémnă atâta, cât a vătăma valórea sfântului pământ al patriei. Sĕ ne ferim a o face acésta, pentru-că o astfel de crimă comisă în contra patriei mai curênd ori mai târziu se va rĕsbuna fără cruţare“ ...

Au urmat acum alte date statistice esacte, cu cari oratorul a arătat nedreptatea ce se cuprindea în felul cum e stabilit censul în proiectul de lege cu privire la Ardeal, pentru Românii cari formézǎ majoritatea covêrşitóre din poporaţiunea acestei ţeri, şi declararea, că cu dreptate ar fi, ca şi pentru Ardeal sĕ se stabiléscă acelaşi cens ca şi pentru Ungaria, căci altcum *sĕ desfac legăturile uniunii*, şi atunci „sĕ nu mai spuneţi domnilor, că Românii sunt împregnaţi cu idei separatistice, că Românii gravitézǎ în afară, ci luaţi piatra şi o aruncaţi asupra acelora, cari se folosesc de influinţa ce o au asupra guvernului ca în patria acésta comună, pentru acest parlament comun *sĕ nu se pótă face o lege electorală comună*, şi cari din frică nemotivată nu pot permite ca iobagiul din Ardeal sĕ se împărtăşască de aceleaşi drepturi de cari se bucură cel din Ungaria“ .... le spunea Pap în dietă deputaţilor magiari din Ardeal, cari îşi temeau mandatele, dacă se făcea legea electorală altcum pentru Ardeal şi nu aşa cum a fost croită la 1848.

Şi earăşi au urmat date statistice referitóre la cens şi la raporturile urbariale şi apoi încheierea frumósei şi temeinicei vorbiri în modul următoriu:

..„Declar onorată casă, că n'aşi puté stima pe acela, ba cu scârbă m'aşi întórce de la el, care nu s'ar îngrijí *în mod raţional* de mijlócele de conservare pentru al seu neam. Da, aşa am zis domnilor, că de mijlócele de conservare proprie trebue sĕ se pórte de grije *cu raţiune*! Şi acum întreb, este lucru raţional, că în parlamentul comun, cu privire la Ardeal stăm în faţă cu astfel de deputaţi cari nu sunt efluxul adevĕratei representări de popor? E prudenţă de bărbat de stat, că noi, pe lângă menţinerea legii electorale feudale a Ardealului, poporul prevalent de acolo, din Ardeal, anume pe Românii, *îi ţinem isolaţi de poporul magiar şi îi condamnăm la pasivitate?* Ori apoi în fine, are înţeles, valóre şi vitalitate faptul, că în Ardeal domnul Ungur nu vrea sĕ întindă mâna Românului pe care l'a vĕzut lângă sine şi în vremile cele mai posomorîte, totdéuna, care n'a dat motiv serios de a i-se trage la îndoială alipirea, *care nu şi-a vîndut patria şi pământul nici odată şi nimenui?*..... Asta nu e prudenţă de stat, ci tocmai contrariul... Sĕ nu-'mi spună mie nimeni, că naţiunea magiară e o naţiune mică, şi că de frică voieşte sĕ-'şi formeze pe căi meşteşugite, în scopul conservării proprii, majoritatea sigură în parlamentul comun şi în comitate, la justiţie şi administraţiune. Nu domnilor, pentru-că mărimea unei patrii şi a unei naţiuni nu se mĕsură aşa cum inginerii mĕsură rîurile şi lacurile, văile şi terenurile, în lung şi în lat, — ci mărimea unei naţiuni trebue mĕsurată în mod perpendicular, de jos în sus, cum se mĕsură munţii şi stâncile, şi astfel mĕsurată, acea naţiune e mai mare, mai plină de viéţă (fie ori-cât de mică la numĕr) şi totodată mai tare, *care dă şi asigură cele mai multe drepturi pe séma poporului.*

Sĕ o facă acésta naţiunea magiară, care are misiunea aici în Europa de mijloc, şi dacă va fi în stare sĕ-şi înţelégă misiunea, în mod instructiv şi cu bucurie se vor grupa în jurul ei tóte celelalte naţionalităţi, o vor sprijiní şi apĕra, ferindu-o de tóte primejdiile. La loc de frunte se vor afla însĕ Românii, şi anume, nu numai cei din Ungaria şi din Ardeal, ci şi cei din România unită, cari dacă vor vedé frăţietate, dreptate şi echitate manifestată din partea Magiarilor, astăzi în posesiunea puterii, vor fi gata în tocmai ca luptătorii lui Catilina, după cum spune Salustius, „locum quem vivi ocupare, etiam cadaveribus tegere.“ Sau, dacă Românii în patria acésta comună vor fi sprijiniţi de elementul dominant magiar, locul pe care l'au ţinut ocupat ca ómeni vii, îl vor acoperí cu corpurile lor şi ca căzuţi în luptă pentru apărarea patriei.“ — (Aprobări generale).

Tot din punctul de vedere al disposiţiilor nedrepte luate cu privire la Ardeal a fost combătut proiectul acesta de lege la anul 1872 şi din partea deputatului *Demetriu Bonciu*, pe când deputaţii *Eugeniu Mocsonyi, Alexandru Mocsonyi* şi *Vincenţiu Babeşiu* au pledat cu frumos succes oratoric *pentru sufragiul universal.* Aşa şi-au împărţit rolurile deputaţii naţionali români la anul 1872, căutând unii sĕ apere principiul şi ideia sufragiului universal, ear' alţii sĕ delăture rĕul ce ne ameninţă prin stabilirea unui cens urcat şi nedrept pentru Ardeal.

Vom reasuma într'un articol următoriu principiile pe basa cărora s'a făcut apărarea şi cererea sufragiului universal în dieta de la 1872.

Situaţia politică e aceeaşi, încurcată. Ştirile mai noue spun însĕ, că cabinetul Fejérváry va fi în curênd de nou inactivat şi că M. Sa e aplecat a consimţí cu proiectul lui Kristóffy despre sufragiul universal, cu anumite modificaţiuni. Dar' positiv nu se ştie nimic. Fapt e, că Fejérváry a fost primit de M. Sa Marţi în audienţă, mai întâiu singur, apoi — după ce fusese primit şi ministrul-president al Austriei, Gautsch, — împreună cu miniştrii Kristóffy şi Lányi. Despre resultatul acestor audienţe până acum se ştie numai, că Maj. Sa a dimis „cu graţie“ pe miniştri, cari vor elabora textul definitiv al proiectului de lege despre votul universal.

Conflictul între România şi Grecia. Luni s'a ţinut la Bucureşti consiliu ministerial, în care s'a decis, că guvernul va presenta puterilor o notă diplomatică, va urca taxele de patentă pentru inventiunile greceşti şi va supune la dări mai mari pe Grecii din România, va retrage comunităţilor bisericeşti greceşti din România recunóşterea lor oficială, ceea-ce însémnă disolvarea acestor comunităţi, va denunţa contractul comercial cu Grecia şi va pune taxe mari pe năile greceşti cari întră în porturile române.

Dieta Bucovinei se va deschide la 10 Octombre. Situaţia parlamentară va fi fórte interesantă, deóre-ce majoritatea va fi earăşi a Românilor aliaţi cu Germanii.

Anglia şi cestiunea macedonénă. Ministrul de externe al României a fost avisat, că marile puteri europene sunt sesizate de o propunere a guvernului englez după care tóte puterile mari sĕ trimită câte un detaşament pentru menţinerea ordinei în Macedonia.

Dl general Lahovari a trimis instrucţiuni legaţiunilor române respective spre a insista, ca şi România sĕ trimită un detaşament de infanterie în Macedonia.

Sĕrbările din Sibiiu.

— Impresiile şi părerile unui bucureştean. —

(Urmare).

Industria casnică a Românilor de dincolo este espusă în cinci camere mari destinate a deveni în urmă museul permanent al Asociaţiunei.

Mi-ar trebui colóne întregi ca sĕ descriu cum merită nenumĕratele cusături pe pânsă, alesături, altiţe, fote, vâlnice, velinţe, brobóde, ştergare, pestelci, catrinţe, ii, cojóce bonde, brîe, scóıţe, bete, şi altele şi altele, unde gingăşia culorilor potolite, eleganţa desenului geometric, neted şi sever, migălóla cusăturei aşa de mĕrunte, că de abia o poţi urmări cu ochiul. Şi tóte astea fără model, eşite din mintea unei rase superióre, moştenite din mamă în fică cu o minunată neclintire, timp de mai multe sute de ani.

Ce păcat că industria covêrşitóre, cu maşinile ei, cu eftinătatea lucrului mecanic, cu maxima „timpul e bani“, caută cu încetul, şi reuseşte în parte sĕ nimicéscă şi acéstă manifestaţie strălucită a gustului estetic, firesc al némului nostru!

Noroc însĕ că se găsesc şi la noi şi dincolo ómeni cari se silesc sĕ păstreze aceste tezaure şi sĕ le reproducă în desenuri colorate, înfiinţând şi ateliere sau încurajând munca ţĕranilor. Aşa, chiar acolo în esposiţie am vĕzut frumósele caiete cu Modele de cusĕturi româneşti, editate de *Minerva Cosma*, admirabilul album de desenuri româneşti editat cu spesele Reuniunei agricole române de către harnicul *Comşa*, profesor la seminariul din Sibiiu, lucrare monumentală în curs de publicaţie, care s'a rĕspândit puţin şi pe la noi anul trecut.

Ací e locul sĕ notez că profesorul *Comşa*, vechiu şi bun amic al meu încă din timpul Memorandului şi pe care l'am visitat atunci în răcórea (!) de la Vai, este astăzi un harnic şi neobosit adunător de lucruri ţărăneşti. Colecţiunea lui de ţesături vechi şi noi, de minunate sculpturi în lemn, de obiecte casnice mini[illegible] artă admirabilă, este vrednică [illegible], şi mulţi din noi am petrecut ore [illegible] de interesante în casa simpatică [illegible] adevĕrat museu de artă românéscă.

Se sperăm că tóte aceste silinţe vor pune cât mai curênd o stavilă întroducerei în industria ţesăturilor de casă a acelor modele de un rĕu gust revoltător, pe cari au început sĕ le adepte ţĕrancele nóstre, precum trandafiri, păsări şi alte lighióne, cari se vĕd câte odată împodobind cămăşile şi şorţurile sătencelor de pe lângă oraşe.

Intr'una din camerele museului sunt espuse douĕ hărţi geografice fórte interesante, indicând proporţia în care sĕ gĕseşte némul românesc faţă de celelalte în diferitele comitate ale Ungariei. Ni-se dau esplicaţiuni amĕnunţite din cari vedem cu bucurie, că Românii câştigă mereu în numĕr şi în avere, şi că limba nóstră servă mai mult de cât cea unguréscă drept limbă comună întrĕ cei de naţionalităţi diferite. Hotărît, *dulcea* limbă a lui Arpad nu le place, n'ai ce sĕ le faci ómenilor.

Un interes deosebit deştéptă colecţiunea fórte bogată de fotografii — câte-va sute — întinse pe păreţii mai multor camere şi cari represintă costume, case, interioruri, serbări din tóte ţinuturile româneşti. Varietatea îmbrăcămintelor este fórte mare: deosebeşti numai de cât pe Românul din câmpie de cel de munţii apuseni, pe cel din Năsăud şi cel din Banat, pe mândra Silişténcă de sprintena munténcă din Abrud. E o adunare fórte nemerită de icóne, cari oglindesc minunat viaţa românéscă de peste Carpaţi.

Menţionez în fine — şi multe le las la o parte ca sĕ nu mă întind peste mĕsură, — o grupă plină de mişcare şi de viaţă, înfăţişând sĕrbarea *„junilor“* din Braşov în joia de după Paşti. Sunt aprópe o sută de figuri, — păpuşi ca de o jumĕtate de metru înălţime — cele mai multe călĕri, femeile şi fetele în care şi căruţe, îmbrăcate în costume naţionale riguros esacte, formând acel pitoresc cortegiu care animézá odată pe an stradele Braşovului, adunând puzderie de lume din prejur, doritori de o privelişte neobicinuit de strălucită.

Dar' trebue sĕ ne grăbim, căci se apropie ora 2, hotărîtă pentru „banchetul festiv“ care se dă în sala cea mare a „Casei de întruniri“ (Gesellschaftshaus). Clădirea e în stil antic cam bastard, dar' e aşezată la loc frumos şi sala banchetului este în adevĕr vastă: peste o mie de persóne ar putea încăpea în bună voe. Mese întinse cu aprópe 300 de tacîmuri aşteptau pe invitaţi, care sosesc fórte esact.

Toţi fruntaşii de acolo şi de la noi sunt de faţă, întrĕ cari şi personalul oraşului. Observ cu plăcere, că lista mâncărilor e pe româneşte. Zic un „sĕ trăiască“ organizatorului, de şi îmi e cam ciudă că a lăsat sĕ se strecóre titlul franţozesc *Menu.* Alt amĕnunt demn de laudă: tacâmul costă *opt lei* (cutrĕmură-te, Capşa). E adevĕrat că şampanie nu e, dar' mai bine un pahar de vin bun de cât o cupă cu apă gazósă îndulcită. Doctorul *Ilie Beu,* harnicul diriguitor al banchetului, a alcătuit lucrurile de minune. Toasturile s'au desfăşurat în tótă regula, şi în mijlocul celui mai mare entusiasm, începênd cu acela al presidentului *Cosma* pentru regele Francisc Iosif, şi care a fost ascultat de toţi comesenii în picióre şi terminând cu acela al profesorului Em. Antonescu din Bucureşti, care cu o vervă deosebită şi cu o căldură comunicativă s'a strecurat fórte dibaciu printrĕ stâncile unei cuvêntări mai mult politică. Fórte aplaudate au fost toastul primarului în limba germană, prin care s'a preconisat apropierea naţionalităţilor pe tărîmul cultural, ace'a al părintelui *Cristea,* asesor consistorial, al profesorului *Negruţ,* din Blaj, al profesorului din Bucureşti *Gr. Stefănescu,* şi alte douĕ-trei.

Pe la cinci ne împrăştiam pe la casele nóstre. Trebuia sĕ ne pregătim pentru spectacolul de séră, pentru *minunea* ce ne pregăteşte simpaticul *dr. T. Brediceanu.*

(Va urma).

De la societatea fondului de teatru.

Cu ocasiunea adunării generale ultime ţinute în Sibiiu, în August a. c., s'au inscris următorii membrii:

a) Membrii fundatori: „Albina institut de credit şi economii“ în Sibiiu, Alexandru, Lebu, proprietariu mare în Sibiiu, cu taxa de câte 200 cor.=400 cor.

b) Membrii pe viéţă, cu taxa de câte 100 cor.: Dr. Elie Beu, medic în Sibiiu, Parteniu Cosma, direct. al „Albinei“ din Sibiiu, Nicolae Florescu, proprietariu în Ighiu, Cornel Popescu, preot ortodox român în Deva, Ioan de Preda, fiscal la consistoriul român din Sibiiu, Traian Oprea, preot ort. român în Moldova-nouă, Dr. Eusebiu R. Roşca, director sem. Sibiiu=700 cor.

c) Membrii ordinari: Eugen Bianu, notariu în Făget cu 25 cor.; ear' cu taxa de câte 10 cor. următorii: Nicolae Bălan, prof. sem., Sibiiu, Ioan Baptist Boiu, ofic. consist., Dr. Ioan Borcea, prof. la şcóla civilă de fete, Arseniu Bunea, secretariu la f. grăn., Dr. Lucian Borcea, adv. Ioan Buşiţa, prof. Beiuş, Ioan Berca, paroch ort. român Merchiaşa, George Boeriu, notariu Arpaş, Ioan Banciu, preot ort. român Viştea sup., George Borzia, notariu în Vistea-inf., Dr. Petru Cornea, adv. Oraviţa, Dr. Virgil Cioban, preot militar ort. român Sibiiu, Vas. Domşa, prot. ort. român Orĕştie, Trandafir Dragomir, preot ort. român, Arpaş, Iosif Enescu, preot ort. român, Sibiiu, Amos Francu, adv. Cluj, Dr. Ioan Găroiu, cand. de adv. Zerneşti, Francisc Horsu-Longin, adv. Deva, Nicolae Ivan, ases. consist., Sibiiu, Dr. Liviu Iancu, preot ort. român, Vişag, Mateiu Jiga, direct. la Furnica, din Făgăraş, Dr. Ioan Margita, adv., Geógiul-de-jos, Aurelia Dr. Margita, soţie de adv., Geógul-de-jos, Dr. Ghiţa Măcelar, adv. Mercurea, Iacob Macaveiu, vicariu, Făgăraş, Iovian Mureşan, protop. or. român, Turda, Ioan Maior, oficial de domenii, Blaj, Dr. Rubin Patiţa, adv., Alba-Iulia, Ieronim Preda, contabil consist. Sibiiu, Dr. Eugen Piso, adv., Sibiiu, Dr. Eugen Potacean. adv., Turda, Emil Pop, proprietar, Bobobalma, Isaia Popa, preot ort. român, Ocna-Sibiiului, Dr. George Popescu, adv., Turda, Dr. Coriolan Pop, adv., Oradea-mare, Dr. Eugen Porea, medic, Basna, Ariton Popa, preot, gr. cat. român, B. Şaşa, Dr. Victor Poruţ, adv. Cluj, Dr. Iacob Radu, vicariu, Haţeg, George Romanul' pp. ort. român, Deva, Dr. Ioan Senchea, adv., Făgăraş, Octav. Smigelschi, pictor, Sibiiu, Romul Simu, învĕţ. pens., Sibiiu, Leon Solomon notariu, Draguş, Nicolae Togan, prot. gr. cat., Sibiiu, Dr. Alexandru Vaida Voivod, medic, Ioan Vătăşan, contabil, Albina, Andreiu Voda, preot gr. cat. Ormenişul-de-câmpie, Mateiu Voileanu, asesor consist., Sibiiu, Vasilie Zahan, adv., Dicső-Szent-Marton = 525 cor.

d) membrii ajutători: Damaschin Poparad, notariu Cârţişóra, Dna Elisaveta Comaniciu din Veneţia, Ioan Pop, paroch în Sâmbăta-sup., Irimie Iliescu, paroch, Sdremţi, Candin Suciu, paroch, Măgina, Vasilie Langa, paroch Dârlos, Pavel Mones, paroch, Cârţişóra, Alex. Sighiartĕu, preot ort. român, Ciceu-Poieni, Ioan Marinescu, not. cerc., cu 3 cor., toţi cu taxa de câte 2 cor. = 19 cor.

Toţi aceştia au achitat taxele cu ocasiunea inscrierii. Dintrĕ membrii vechi au achitât cu acea ocasie taxele de membri ordinari: Dna Dr. Stefan Pĕcurariu, Dr. Elie Iancu, medic. In total s'a incassat 1664 cor.

Pe lângă aceştia, s'au mai inscris: Avram Cornea, preot ort. român, Costeiu, Alexandru Breban, preot gr. cat., Baia mare, Dr. Elie Dăian, protopop gr. cat. român în Cluj, Alex. Pocel de Losna-mare, proprietariu mare în Baia-mare, fie-care câte 100 cor.,

b) ordinari: Dr. Ioan Dobre, oficial consist., Sibiiu, Dr. N. Ionescu, adv. Caransebeş, Patrichie Rîmneanţ, învĕţătoriu ort. român în Costeiu, Romul Boiu, privatist, Sibiiu, Teodor Bulzu, profesor Beiuş, fie-care câte 10 cor.

Acestia sĕ binevoiéscă a trimite taxele încă nesolvite la adresa cassariului Dr. Nicolae Vecerdea în Braşov. Achitându-se şi aceste sume ar resulta taxe de 2104.

NOUTĂŢI

Comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu şi subcomisiunile sale ţin şedinţă ordinară Luni în 9 l. c. n. după amiazi la 3 ore în sala cea mică de şedinţe din palatul comitatens.

*

Memoriei lui V. Alexandri. Luându-se iniţiativa de a se tipări un album în memoria bardului de la Mirceşti, cei cari vor voi sĕ scrie câte ceva sunt rugaţi a-şi trimite manuscriptele la adresa dlui A. D. Xenopol, profesor universitar în Iaşi.

*

Himen. Dl *George Irifan,* culegător de litere în Tipografia archidiecesană şi dşóra *Elena Grindean* îşi sĕrbézá cununia religiósă Dumineca în 8 Octobre n. în biserica gr. or. din suburbiul Iosefin al Sibiiului.

*

Poporul Român. Ziarul acesta din Budapesta începênd cu 1 Octobre vechiu va apĕré de patru ori la sĕptĕmână. Dnii Dr. Ioan Suciu, Al. de Vajda-Voevod, Aurel Vlad şi dnii A. P. Bănuţ, dr. Cajus Brediceanu, dr. Ludovic Csato, Vasile C. Osvadă, Sebastian Stanca şi George Todica vor colabora regulat. Direcţiunea „Poporului Român“ va fi încredinţată Dlor Lucian Bolcaş şi Dionisie Stoica.

*

Fir telefonic. Firul telefonic întrĕ Bucureşti şi Budapesta se va inaugura cu o deosebită solemnitate în ziua de 1 Octobre st. v.

*

Pentru candidaţii de notariu. Cu termin până la 15 Octobre n. e publicat concurs la postul de notariu cercual în [illegible] panec (comitatul Caraş-Severin). Cercul e românesc şi constă din 5 comune. Venitele dau suma de 5000 coróne, afară de taxele pentru lucrările private. Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului Pézsely Géza în Orşova.

*

Pentru catedrală. La fondul pentru zidirea bisericei catedrale au incurs din comuna Bucerdea vinósă (tractul Alba Iuliei) oferte de la următorii: Teodor Pop, Antoniu Pop câte 2 cor., Gavril Bolea, Nicolae Benicean câte 1 cor., ear' de la alţi contribuenţi 21 cor, 42 fil., total 27 cor. 42 fil.

*

Esamenele de oficeri în reservă. La reg. de infanterie nr. 31 din Cluj au trecut următorii voluntari români: Victor [illegible] (Aiud), Ioan Tulbure (Hălmeag), Dumitru Gavrilescu (Gura-Humore, Bucovina), Nicolae Gherghel (Tórcla), Ioan Mateico (Breaza), Petru Medeşan (Şomfalĕu), Dumitru Corie (Boarta), Ioan Pralea (Sărata), Dionisie Raciu (Bungard), Dănilă Sas (Harez) şi Ioan Ţigărea (Tereblesti, Bucovina). A emenea şi la regimentul de infanterie nr. 2 din Sibiiu au trecut următorii 3 români: Nicolae Popica, Iacob Trif şi Virgil Creiţer. Laudă lor.

*

„Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“, precum s'a mai amintit, va aranja în zilele din 27—29 Octobre n. c. a 4-a esposiţie de póme, struguri şi derivatele lor în orăşelul *Mercurea.* In conferenţa fruntaşilor, ţinută la 2 Oct. n. c. în Mercurea spre a se asigura buna reusită a esposiţiei, hotărîre s'a luat ca Joi în 26 sĕ se ţină acolo conferenţa învĕţătoréscă. Vineri în 27 după serviciul divin şi după primirea comitetului central al Reuniunii agricole sĕ se facă sfinţirea şcólei nouă, ear' după acésta deschiderea solemnă a esposiţiei. In aceeaşi zi d. a. continuarea conferenţei învĕţătoresci, ear' séra concert dat de societatea învĕţătorilor constituiţi spre acest scop sub conducerea învĕţătoriului Iuliu Crişan. Sâmbătă în 28 înainte de amiazi se va ţiné sinodul protopopesc, urmat de banchet festiv, ear' séra presentaţiune teatrală aranjată de dilettanţii de acolo. Dumineca împărţirea premiilor, după amiazi conferenţă preoţéscă; închiderea esposiţiei, ear' séra petrecere cu joc. Pentru adunarea obiectelor s'a numit agenturi comunale, ear' însuşi aranjamentul esposiţiei s'a concrezut dómnelor Agnes Dr. Macelariu, Agapia Vulcu, Eufrosina Păcurariu, Paraschiva Floaş şi Aurelia Micu. Iată un întreg şir de festivităţi chemate a da nou avênt trebilor Reuniunii agricole cum şi afacerilor de interes general din Mercurea şi jur. In numĕrul viitor vom da programa esposiţiei.

*

FOIŞÓRĂ

Cronică literară.

I. Agîrbiceanu: De la ţară.

In vara acésta de negrăită sĕrbătóre pentru noi Românii de aici şi de ori-unde s'a întêmplat un eveniment literar însemnat, care nu s'a învrednicit de cuvenita atenţiune, pentru-că majoritatea ziarelor nóstre, cari au destul loc pentru intrigile şi hărţuelile din Pesta şi din alte părţi, pentru rĕsboiul şi pacea dintrĕ Ruşi şi Japonezi, cari au avut loc puţin pentru sĕrbările culturale din Sibiiu, cum sĕ 'şi deschidă colónele nepreţuite vr'unei ştiri despre un fleac ca acesta: „Luceafĕrul“ şi-a făcut tipografie? Unele dintrĕ aceste ziare — câte? — au anunţat evenimentul printrĕ „Noutăţi“, şi — pe cât am putut afla — numai „Tribuna“ a jertfit trei colóne din *subsol,* din foileton, acestei ştiri. Aici apreţiatul informator literar, dl *Il. Chendi,* „salută călduros acest eveniment literar“ şi are prilejul să constate, cât e de sănătos spiritul de la revista „Luceafĕrul“, când şi că esistă atâtea [illegible] cătrei mărimi reale sau [illegible] stă reorganisare a revistei [illegible] straşnică desminţire la [illegible] despre „rĕmânerea în [illegible] tul bolnav“ al Transilvănenilor şi despre alte multe lucruri neesistente.

Iată însĕ, că de la acéstă tipografie ignorată ne vine o carte: „De la ţară“ de Ioan Agîrbiceanu. Avem în ea 12 bucăţi prin cari trec figuri vesele şi întunecate, deschise şi tăcute. Când desfaci volumaşul ţi-se smulge un ţipĕt, nu „un glas de durere“, deóre ce vezi cum móre Grigorie Lupeanu, ucis de un notariu de neam străin, care 'i mâncă averea — când este — şi vrea sĕ 'i fure şi liniştea sufletului. Urméză zugrăvirea unui „căprar“, care numai de minciuni se ţine cât e draga de ziulică, şi adună copiii ciotcă în jurul sĕu, făcêndu-i sĕ 'i păzéscă şi lui caprele, ca sĕ pótă dormí, adecă — vorba căprarului — sĕ „povestéscă cu cei ce s'au dus pe ceea lume“. — In faţa unui mare pericol: închiderea şcólei româneşti preotul şi învĕţătoriul, cari erau certaţi din pricina femeilor, îşi dau mâna, şi acéstă „împăcare“ aduce douĕ lucruri bune: ridicarea unei şcóle noue şi o perspectivă de viitoriu fericit fetei preotului cu băiatul dascălului. „Cula Mereuţ“ ne arată traiul unui cioban la vreme de bĕtrâneţe, ear' „Costea pădurarul“ e un om fioros, care 'şi împuşcă stăpânul pentru nişte gânduri, pe cari acesta n'avuse vreme sĕ şi-le îndeplinéscă: frumósă povestire, a cărei valóre ar fi fost mai mare, dacă ar fi fost mai concentrată şi mai clară la sfîrşit. „Popa Vasile“ e un preot sărac, pe care 'l muncesc gânduri de emigrare la America, dar' când vede cât amar trag şi alţii, se resemnézá: „Mare e unul Dzeu şi nu ne va lăsa“. Apoi vênătórea unui „mistreţ“ la care puşcaşul era însoţit de un nepoţel de 12 ani, pe un ger cumplit: întruparea patimei puternice de a devení vênător. „Un doctor“ e tipul acelui Român, care se pricepe la tot de fel de vindecări, şi fiind-că a umblat mult, ştie multe, dar' cele mai multe tot le iscodeşte. „Dan jitarul“ are-o drăguţă peste Murĕş, şi când sĕ trécă într'o earnă la ea, ghiaţa subţire se sparge şi 'l înghite apa. In „Rĕsbunare“ vedem cum se manifestézá la ţĕranii nostri uneori acest sentiment: prin ertare. Partea primă a acestei schiţe e admirabilă, şi când ceteşti, că glasul nĕcăjitului Grigore, care nu mai ştia cum sĕ rĕsufle de nĕcazuri, „bate în stingere“, te cuprinde o înduioşare adâncă. Pe urmă ni-se arată, cum se perde întreg avutul fraţilor maramurăşeni în lăcomia şi şarlatania Jidanilor fără scrupule, dar' sfîrşitul acestei bucăţi, cu acele declamaţii, în cari se amestecă elementele mistice cu naţionalismul — sĕ 'i zic — mistic, puse în gura unui *ţăran,* este tot ce póte fi mai jignitor şi mai fals. Şi în sfîrşit „hoţul“ a fost órecând şi el om de omenie, dar' omorîndu-şi stăpânul, care *el* l'a adus la fapta acésta, a înfundat puşcăria, de care n'a scăpat nici după ce fugise odată din ea.

Iată ce este primul volum al domnului Ioan Agîrbiceanu: o sumă de lucruri reale, pe cari le putem vedé aievea, dar' pe cari arta n'a pus încă stăpânire pe de a 'ntregul. Mai multă concentrare, mai mult cumpĕt în descrieri — numai unele, căci are şi pasagii de tótă frumseţa, — mai multă adâncire a subiectelor, evitarea câte unui cuvênt, care nu va puté fi literar (tăcerea), cu un cuvênt o desvoltare mai mare a autocriticei, acésta mai e ce 'i dorim autorului.

Apoi mai are acésta carte câte un tip, cum e ace'a al căprarului, al doftorului şi al ciobanului, zugrăvit fidel şi cu îndemânare.

Meritul cel mare al volumului îl găsesc însĕ în faptul, că e o carte naţională, întrucât îmbrăţişézá fapte şi stări actuale, cari trebue sĕ ne dea de gândit, cari ar trebui să ne preocupe şi a căror cunóştere mai deaprópe numai folositóre ne póte fi.

Celor de la editura institutului tipografic „Luceafĕrul“ le facem o rugare: sĕ ne dea cât se póte de multe cărţi, în cari sĕ ne regăsim, sĕ ne recunóştem, ca în aceste bucăţi „de la ţară“, ear' noi îi vom cetí, îi vom înţelege, îi vom încuraja cu dragoste, îi vom încuraja şi le vom fi recunoscĕtori.

Ion B[illegible]

Mulţămită publică. Subscrisul aduc şi pe acéstă cale mulţămită dlui George N. Ciurcu, student de academie, care pentru înfiinţarea unei biblioteci şcolare la şcóla nóstră conf. rom. din Boroşneul-mic (Kis-Borosnyó) în tractul Treiscaune, a donat mai multe cărţi folositóre pentru acest scop. Bunul Dumnezeu sĕ-i rĕsplătéscă însutit acéstă jertfă adusă pe altariul cultural. *Boroşneul-mic*, la 29 Sept. n. 1905. Ioan *Sântimbrean*, înv. gr. or.

*

Scarlatina în Sebeşul-săsesc. După cum se vesteşte, în Sebeşul-săsesc graséză scarlatina. In 3 l. c. n. a murit o copilă de 11 ani de acéstă înfricoşată bólă, ear' doi învĕţători se află sub supraveghiare medicală.

*

La fondul de 20 fileri al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“ pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare, din prilegiul sĕrbărilor „Asociaţiunii“ au mai dăruit: Nicolae Julan, mare propr. (Utvin) 2 cor.; Atanasiu Baicu, înv. (Giroc), Iosif Ciorogariu, înv. (Chişoda), Nicolae Ionaş, prof. pension. (Blaj), fie-care 40 fileri; Nicolae Muntean, prot. (Grădişte), Emil Pinciu, fie-care câte 60 fileri; Petru Stoica (Satu-nou) 1 cor., Dr. Lucian Borcia, adv. 1 cor. 40 fileri; Octavian Goga, stud. filos. (Paris), dşóra Eugenia Tăbăcariu, înv. (Baiuş), fie-care câte 1 cor.; Emil Avramescu, dir. de bancă (Rîmnic) 2 cor.; Emil Pop, propr. (Bobohalma) 20 fil.; Alesandru Sava, paroch, soţia sa Eleonora n. Condor şi fiiul lor Traian, student (Bedeci), de la toţi 3 cor.; R. Porumbaru (Bacău) 18 cor. 92 fileri; dşóra Silvia Câmpian (Gy.-S.-Miklós) 10 fileri.

*

Memorand rusesc. Adunarea nobilimei ruse va remite ţarului un memorand, care-sĕ cuprindă următórele desiderate: despărţirea puterii judecătoreşti, administrative şi legislative, responsabilitatea ministrilor, ridicarea nivelului moral al preoţimei şi al poporului; libertatea asocierii, întrunirei şi a presei şi descentralisarea administraţiei.

*

Carne de cal. Dumineca s'a început şi la Budapesta în mod oficial vânzarea de carne de cal. Resultatul a fost surprinzĕtor. In aceeaşi zi s'au zêndut 1080 kilograme carne de cal şi 2500 cârnaţi preparaţi din carne de cal. Carne de vită şi de porc nu s'a prea vêndut în anul acesta. Semn, că e mare sărăcie, ba póte mai mare de cât la noi.

*

O altă căzanie străveche. In legătură cu cele publicate de I. Popovici în ziarul nostru sub titlul „Două cărţi vechi din veacul XVII.“, parochul N. *Platoş* din Cârjiţi ne scrie următórele: Subscrisul dând în biserica Cârjiţi (tractul Deva) de o căzanie vechie cu un tipar de cugeţi, că e scris cu mâna (cu potcóve vechi) cu titlu următoriu: „Carte românéscă de învĕţătură a Duminecilor peste an şi la praznice împĕrăteşti şi la sfinţi mari. Cu zisa şi cu tótă cheltuiala lui Vasilie Voevodul şi dl ţerii Moldovii, din lăuntru scripturii tălmăcită din limba slovenéscă în limba românéscă de Varlaam Mitropolitul de ţéra Moldovei în tiparul — Domnésca Mănăstire din Iaşi, de la *XC* anu. *X M T* = 1643“. Era sĕ o aduc la esposiţie, dar' am fost predat alte cărţi vechi ad nr. 207/905 cugetând, că vor fi mai interesante — *Anticele romanilor.* De aceea aduc acésta la cunoştinţă; în cas de a fi acéstă carte de interes, atunci sunt gata a trimite s'au a o aduce. Cu ocasiunea binevenită observ, că acéstă carte e mai grósă, are mai multe pagine de cât chiriacodromionul dat de Şaguna; adecă cartea e mai grósă, dar' nu chiar aşa de înaltă ca chiriacodromionul.

*

Programul esamenului final, ce se va ţiné la 27 Octobre 1905, 8 ore a. m. în şcóla agronomică comitatensă din loc (ţêrgul de vite Nr. 10) despre aptitudinea învĕţăceilor în lucrările economice e următoriul: *a*) *Lucrări de mână*: 1. Tăierea de paie şi napi, precum şi prepararea de nutreţe mestecate. 2. Mulgerea vacilor. 3. Inhămarea şi prinderea la car a cailor şi boilor. 4. Statorirea vêrstei la vite, lăptoşiei ş. a., constatarea dacă vita pórtă. — Tratamentul vitei umflate (de trifoiu) şi al ranelor. 5. Cosâtul. 6. Scóterea curăţirea napilor de zăhar şi de nutreţ. 7. Săparea şi grămădirea cu plugul de săpat „Planet junior“. 8. Sĕmĕnatul cu mâna şi cu maşina de sĕmĕnat. 9. Scóterea, plantarea, legarea şi îngrădirea pomilor. 10. Demonstrarea diferitelor sisteme de oltoire la pomi. *b*) *Lucrări cu vite*: 1. Aratul cu plugul universal Sack, şi anume: *a*) cu plugul singur; *b*) cu tăietorul dinainte; *c*) cu plugul pre două brezde; *d*) cu plugul pentru afunzime; *e*) cu uneltele de curăţit; *f*) cu uneltele de grămădit; *g*) cu estirpatorul; *h*) cu făcătoriul de gropi; *i*) cu maşine de scos cartofi. 2. Aratul cu plugul de schimbat. 3. Lucrări cu carul cu „Planet junior“ şi anume: *a*) săpatul (curăţitul) în diferite lăţimi, afunzimi şi moduri; *b*) grămăditul înlăuntru şi în afară; *c*) brezdarea cu marcherul; *d*) acoperirea brezdelor de sĕminţe şi netezitul cu tăvălugul. 4. Grăpatul. 5. Sĕmĕnatul cu maşina de sĕmĕnat. Sibiiu, la 30 Septembre 1905. Presidentul comisiunei economice a comitatului Sibiiu: *Reissenberger*, vicecomite.

PARTEA LITERARĂ.

Monografia comunei Galaţi (lângă Făgăraş).

(Compusă de Nicolae Aron, paroch gr. or.)

(Urmare.)

Insĕ comuna Galaţi după dreptul ei de crâşmărit, care l-a usitat din vécuri şi după al doilea drept ce l'a cumpĕrat, adecă crâşma comunei de astăzi, a fost îmbiată şi rugată ca sĕ priméscă despăgubire pentru regale 17.000 floreni (34.000 coróne). Comitetul cu sătenii nu s'au învoit, zicênd către comisiunea esmisă în causa acésta, că primeşte ce va da (hotărî) legea şi legea apoi a hotărît, ca comuna Galaţi sĕ capete pentru regale numai 14.000 floreni.

d) In casul cu regalele, comuna Galaţi a perdut (păgubit) 3000 floreni (6000 coróne), şi în procesul cu Şórşul 5000 fl., (10.000 coróne) — la olaltă perdere 8000 floreni (16.000 coróne), provenită din nepricepere şi încăpăţinare, două pĕcate de mórte isvorîte din mândria conducĕtorilor comunali.

e) In anul 1888 s'a finit procesul cu segregarea, adecă domnii cari au avut iosaguri şi moşie în câmp la Galaţi şi-au cerut partea de pădure şi păşune în proporţie pe basa legei de segregare a statului, faţă de ómenii locuitori din Galaţi, cari au făcut iobăgie: 3 zile în săptămână fără plată şi fără mâncare până la 1848 când s'a şters. Un atare domn a fost şi *Apor Lazar*, care prin proces a căştigat, că are drept din pădurea comunei Galaţi şi din păşunit a patra parte. In casul acesta a păşit şi comuna cu înţeles bun şi a cumpĕrat partea acésta cu 1200 floreni v. a., (2400 coróne) — făcênd cel mai înţelept lucru, căci astăzi întréga pădure (numai copacii cei mari) sunt vênduţi cu 20.000 floreni (40.000 coróne) şi prin urmare partea a patra a lui Apor Lazar ar fi 5000 floreni (10.000 coróne); prin urmare prin cumpĕrarea pădurei de la Apor Lazar, comuna Galaţi a căştigat 4000 floreni (8000 coróne).

In procesul de hotar cu comuna vecină Felmer în 9, 10 şi 11 Iulie 1885 s'a călcat graniţa în faţa judecătoriei regie cercuală din Făgăraş şi a martorilor străini, cari apoi au fost ascultaţi.

a) Membrii comitetului din Galaţi au călcat graniţa: *de la capul tăieturii din sus tot pe muchie până la copaciul cel rĕu şi mai departe tot pe muchie prin tufe din movilă în movilă până la bolboci* (şi scriitoriul acestei monografi a călcat acéstă graniţă).

b) Felmerenii au luat graniţa *din capul tăieturii în jos pe piscul lui Misain până în valea lungă; apoi au eşit pe faţa văii lungi la movila din deal,* — o graniţă fără semne şi necorĕspunzĕtóre.

c) După-ce au fasionat martorii străini toţi în favorul comunei Galaţi, că acel teritoriu de pricină este al comunei Galaţi şi că au pomenit în folosinţă tot Galaţul; după-ce Felmerenii vĕzênd, că martorii au fasionat pentru ei rĕu, — au mai pretins ca încă 6 martori din Galaţi se fasioneze, că al cui e teritoriul, au fost ascultaţi martorii: George Păcală, primariu, Petru Marhao, cassariu, George Filip, Nicolae Albu, George Filimon Dan şi George Aron Lazar, cari la întrebarea judeţului: *care pămênt la ţinut comuna Galaţi în arêndă de la comuna Felmer*, au declarat: *că pămêntul de pricină este al comunei Galaţi şi hotarul cu arêndă este muchea dealului pe lângă graniţă, aşa ne-au spus şi părinţii noştri.*

d) Resultatul procesului cu Felmerul a fost aducerea sentinţei:

Comuna Galaţi are dreptul de folosinţă mai departe împreună (la olaltă) cu comuna Felmer; *insĕ pentru dreptul de proprietate şi regularea graniţei şi a movilelor, comuna Felmer se îndrumézá la calea legei,* care proces încă până astăzi în 1904 nu l'a pornit.

Tot sub primarii comunali: George Păcală, Gregore Aron şi Petru Schiopu, s'a construit drumul comitatului Făgăraş către Sighişóra în anul 1882, când s'a dărîmat cu dinamit rîpa Şusului, strămutându-i acestuia iosagul pe córtă în jos, când tóte comunele ţerii Oltului până la Avrig au cărat ghicaşi şi au pardosit drumul, care l'au şerpuit prin locurile ómenilor, esproprietându-i pe zăpodini în sus până la ciungi; apoi s'a aşezat definitiv „saiba cătanelor“ în lunca din jos de sat, în anul 1890 tot pe basa legei de esproprietărire, dându-le la ómeni bani pentru pămêntul luat cu sila.

Astăzi primariu este tot Petru Schiopu, care peste un an împlineşte 12 ani de funcţiune, în timpul căruia la anul 1903 s'a dărîmat podul peste Olt, intre Galaţi şi Făgăraş, avênd a se face în anii viitori alt pod peste Olt, construit din fier ceva mai în jos de cum fusese făcut podul cel de lemn acoperit, un pod fórte frumos, clădit sub Maria Teresia la anul 1769. In anul 1763 podul peste Olt era stricat ca şi astăzi, după-cum ne spune dascălul Andreiu Iovoilovici din Făgăraş în scrisórea sa din globul crucei de pe turnul bisericei greco-orientale din Făgăraş din anul 1791.

Podul peste Olt numit „podul Galaţului“, căci după predanie gălăţenii au lucrat la el, de unde a urmat, că până în anul 1890 ei n'au plătit vamă pentru pod, ar fi ţinut aşadară 135 de ani şi va mai trece încă 15 ani până va fi stricat cu totul, căci se continuă folosirea lui pentru trecerea cu piciorul şi astăzi, ţinênd un timp de 150 de ani, destul pentru un pod de lemn.

1. Cel dintâiu notarĕş sătesc la noi în Galaţi din auzite a fost: *Aron Lazar*, care a fost şi primariu.

2. Al doilea notarĕş comunal a fost *Vinczi magiar*, locuitor în Făgăraş, sub care s'a zidit şcóla confesională din Galaţi.

3. A treilea notariu comunal a fost *George Păcală*, fost şi primariu.

4. A urmat notariu comunal în Galaţi *Ioan Grozea*, care a funcţionat din anul 1864—1872, adecă opt ani, când ca notariu móre.

Sub acest notariu energic se luase iniţiativa formării unui fond şcolar din pătrariul din cârcîmă, dar' fără nici un resultat real.

Sub Grozea s'a tăiat valea virénului în lunca din jos de sat, pentru-că aceia vale îneca comuna în timpul verii, când veniau potopuri.

5. A urmat notariu comunal în Galaţi *Apati*, magiar din Valendorf din 1872—1878, care însĕ venia rar în comună, suplinindu-l ca notariu tot George Păcală, primariul şi colectorul de dare din Galaţi, care pe timpul acela singur conducea tóte agendele comunei politice.

(Va urma).

Cărţi şi revisto.

Discursurile presidentului Asociaţiunii Iosif Sterca Şuluţu de Cărpeniş cu ocasiunea sĕrbărilor Asociaţiunii ţinute în Sibiiu la 19 August n. 1905 şi zilele următóre sunt trei la numĕr: unul ţinut cu prilejul adunării generale a Astrei, al doilea la inaugurarea muzeului istoric şi etnografic şi la deschiderea esposiţiei şi cel din urmă e discursul de încheiere. In sfîrşit se reproduc şi unele aprecieri şi voci de presă despre aceste discursuri, ascultate cu plăcere şi cu folos de cei cari au fost de faţă.

Oficială.

Onoratele oficii parochiale sunt îndatorate a merge imediat la epitropia bisericéscă şi a se convinge, dacă premiile de asigurare sunt solvite. Intru cât nu vor fi solvite sĕ se solvéscă în grabă. Oficiile protopopeşti sĕ controleze achitarea.

Apel

către toţi p. on. domni şi dómne, iubitori şi sprijinitori ai şcólei şi ai culturii naţionale, cum şi către tóte instituţiunile nóstre culturale şi librăriile nóstre româneşti.

Subscrisul voind a înfiinţa la şcóla nóstră gr. or. conf. română din Boroşneul-mic (tractul Treiscaune) o bibliotecă şcolară şi parochială, şi fiind-că poporul din loc e într'o stare miseră în cât nu póte contribuí la acoperirea speselor cu acéstă bibliotecă, abia putêndu-şi plătí spesele avute cu edificarea noului edificiu şcolar, vĕ rog ca pe unul cărora vĕ zace la inimă cultivarea şi înaintarea poporului nostru românesc, binevoiţi a contribuí cât de puţin şi totodată a îndemna şi pe alţii din apropiere a contribuí pentru înfiinţarea acestei biblioteci, care este menită a desvolta cultura poporului nostru aşezat în mijlocul unei mase mari de străini.

Se primesc cu mulţămită şi cărţi pentru acest scop.

Ofertele marinimóse vĕ rog a le trimite la adresa subscrisului în *Kis-Borosnyó* (Háromszék m.), cari apoi se vor publica în ziarul nostru oficios „Telegraful Român“.

Sperând că rugarea va afla marinimoşi sprijinitori ai şcólei, semnez:

Boroşneul-mic, la 16/29 Sept. 1905.

Ioan Sântimbrean
înv. gr. or. rom.

Nr. 665/1905 243 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** din parohia **Almaşul-mare—Brădet**, protopresbiteratul Orĕştiei, pe basa decisului consistorial nr. 7504 Bis. a. c. se escrie concurs nou, din oficiu, cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate la cóla B, pentru intregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii sunt recercaţi a 'şi aşterne rugările instruate în sensul normelor din vigóre, în terminul deschis la oficiul protopresbiteral, avênd a se presenta cu 8 zile înainte de alegere în vre'o Duminecă sau sĕrbătóre înaintea parochienilor pentru a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Orĕştie, 18 August 1905.
Oficiul protopresbiteral gr. or.

Vasilie Domşa
protopresbiter

Nr. 75/1905 244 1—1

Publicaţiune.

Zidirea şcólei comunei bis. gr. or. **Câmpeni** se dă în întreprindere prin licitaţiune minuendă în *2/15 Octobre 1905 la* $1^1/_2$ *ore p. m.*

Preţul strigării este 14 mii coróne şi lucrarea se va începe în primăvara anului 1906.

Se recere o cauţiune până la 5 mii coróne.

Intreprinderea se póte face cu şi fără material, însĕ materialul adunat trebue primit cu preţul procurării.

Planul şi preliminarul se pot vedé la oficiul parohial.

Câmpeni, 21 Septembre 1905.

Romul Furdui
protopresbiter.

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinşi pofesori şi medici ca remediu eminent contra:

morburilor de plumâni, afecţiunilor organelor de respirare,

ca bronchită acută, tusă convulsivă, [illegible] convalescenţilor după influenţă [illegible]

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică, Basel (Elveţia)

Nr. 421 1905 [232] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului I de **învĕţătoriu** la şcóla nóstră din **Mihalţiu** se escrie concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt: 600 cor. din repartiţiune, cuartir, lemne de foc şi grădină.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, îndatorat fiind cel ales a instrua pe elevi în cântările bisericeşti şi a cânta cu ei la sf. liturgie.

Cuincuenalul se va computa numai după anii serviţi la şcóla din acéstă comună.

Oficiul protopresbiteral al Albei Iulia în conţelegere cu comitetul parohial.

Alba-Iulia, 3 Septembre 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 110 1905 [231] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **preot** în comuna bisericéscă de clasa III. **Vidra de jos** protopresb. Câmpenilor se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare.

Venitele sunt cele arătatea cu ocasiunea întregirei dotărei preoţeşti din partea statului.

Doritorii a ocupa acest post sĕ trimită rugările lor concursuale cu documentele recerute de legile în vigóre la subscrisul oficiu în terminul cuvenit şi a se înfăţişa înaintea alegătorilor pentru a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Câmpeni.

Câmpeni, 6 Septembre 1905.

Romul Furdui, prot.

Pe timpul secetei din vara trecută abnormală a fost earăşi singură în întrégă Ungaria

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei

de pe Têrnave

(Proprietar: **Fr. Caspari, Mediaş 67, Ardeal**)

care a udat viţele sale cu cantitatea enormă de apă de **5 milióne litri** pe zi; este deci singura firmă, care póte lifera viţe frumóse şi în tóte privinţele (84) 2—47 neesceptionabile.

☞ **Catalog ilustrat cu numĕróse scrisori de recunoştinţă gratis.**

In **„Biblioteca băncilor române"** a apărut

Băncile române

din Transilvania şi Ungaria

de **Constantin Popp**, funcţionariu la centrala „Albinei", Sibiiu. — Se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu cu preţul de 50 fileri.

Un tinĕr

demn de încredere, cunoscĕtor de contabilitate, eventual **absolvent al academiei comerciale**, care posede limba română în scris şi vorbit, află imediat aplicaţiune pentru birou şi magazin — Oferte cu pretensiunile de salar şi referenţe sunt a se adresa dlui **Fr. Caspari**, proprietarul şcólei de viţă de vie în **Mediaş**. (240) 2—3

A apărut:

Calendariul arhidiecesa

pe anul

1906

şi se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu. Preţul 40 fileri, cu [illegible]tism 80 fileri, plus porto postal 10 resp. 20 fileri.

O singură frecare cu

Săpunul Schicht

(săpun cu cerb ori cu cheie)

e ca şi (131) 5—52

doue frecări

cu săpun obicinuit

Săpunul Schicht e cel mai bun şi mai eftin.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

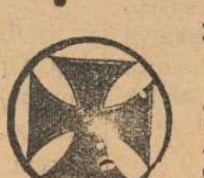

Nu e mijloc secret

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire inventiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „[illegible]asul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 159

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum şi la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armoniόse, pe lângă garanţă de mai mulţi ani, le fie-care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o laturе, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 16–52

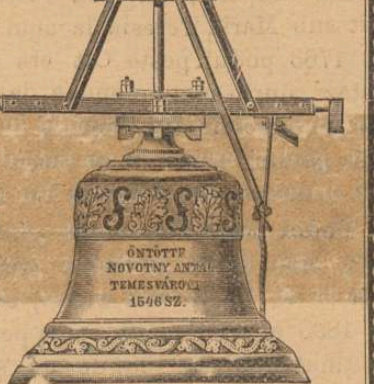

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bĕtrâne** cu coróne de fier bătut, ca şi spre turnarea de **tóce din metal.** Se află clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos.

☞ Preţ curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco. ☜

La esposiţia milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

Sz. 2926, 3075, 3087/1905. [235] 3—3

Faeladási hirdetmény.

Alulirt járási főszolgabiró irodájában 1905 évi **oktober hó 28-án** d. e. $11^{1}/_{2}$ órakor nyilvános árverés utján eladatik Szebenvármegye:

I. **Péterfalva** község *„Muncel"* nevü erdejének 533·3 kat. h. területén található, mintegy 73,160 m^3-re becsült **bükktüzifa** és *„Tomnatik"* nevü erdejének 191 kat. h. területén található mintegy 16,692 m^3-re becsült **luczfenyőműfa** és 9300 m^3 re becsült **luczfenyő- és bükktüzifa.**

Kikiáltási ár:

a) Muncel nevü erdőtüzifájára vonatkozólag 29,264 korona;

b) a *Tomnatik* nevü erdőmű- és tüzifájára vonatkozólag 28,758 korona.

II. **Lomány** község „Cruci Comarnici" nevü erdejének 369·6 kat. h. területén található mintegy 45,722 m^3-re becsült **bükktüzifa.**

Kikiáltási ár: 18,288 kor. 80 fil.

III. **Sebeshely** község *„Găuşióra"* nevü erdejének 247 kath. területén található mintegy 1800 m^3-re becsült **tölgyműfa,** 1800 m^3-re becsült **tölgytüzifa** és 5100 m^3 re becsült **bükktüzifa.**

Kikiáltási ár: 6360 korona.

Nevezett erdőrészek egymás mellett fekszenek. Az I., II. és III. alatt megjelölt fatömegekre nézve az árverés külön külön fog megejtetni.

Bánatpénz a kikiáltási árnak 10%.

Zárt irásbeli ajánlatok az árverés megkezdéséig elfogadtatnak.

Az árverési feltételek és becslési jegyzék a szászsebesi m. kir. járási erdőgondnokságnál, valamint alulirt járási főszolgabiró irodájában a rendes hivatalos órákban megtekinthetők.

Szászsebes, 1905, évi szeptember 22.

A járási fős

Schö

Cea mai mare prăvălie ardeleană de pălării

FRITZ CONNERTH, palărier

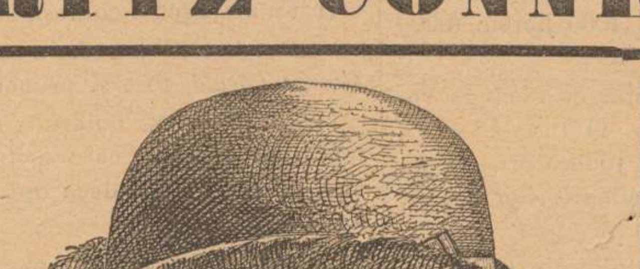

Pălărie preoţéscă pĕrósă.

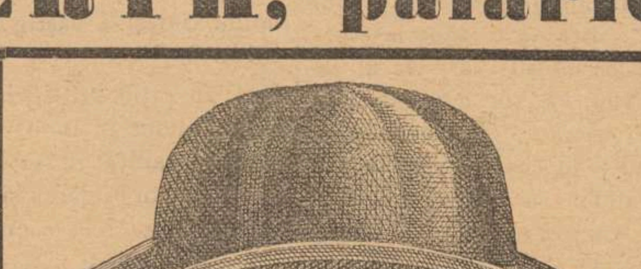

Pălărie preoţéscă netedă.

Sibiiu
strada cisnădiei nr. 1

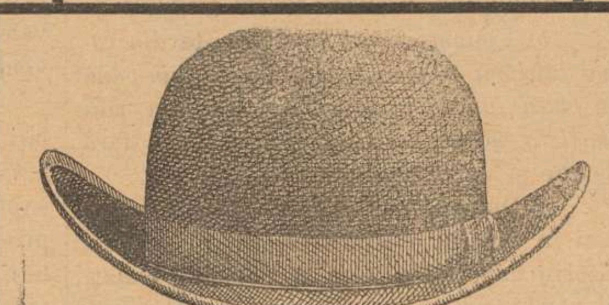

Pălărie preoţéscă din stofă de cilindre.

Sibiiu
strada cisnădiei nr 1

Se recomândă ca specialitate în cele mai fine **pălării preoţeşti** în tóte formele şi calităţile ca de mĕtasă, de pîslă netedă şi de pîslă pĕrósă în cea mai bună calitate şi cu preţurile cele mai eftine. — La comande din afară este a se indica esact adresa, cum şi soiul şi mărimea pălăriei.

Cu tótă stima

Fritz Connerth

Redactor responsabil Teod

Editura tiparul Tipografiei archidiecesan

Nr. 103 Sibiiu, Marţi 27 Septembre (10 Octobre) 1905 *Anul LIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Dreptul electoral.

IV.

Sufragiul universal a fost derivat la anul 1872 (când fórte puţini erau la noi aderenţii sei) din partea deputaţilor nostri naţionali din însaşi noţiunea *democraţiei*, a cărei principală esigenţă este tocmai aceea, ca fie-care cetăţean de stat sĕ fie înzestrat cu drepturi egale, fără considerare la gradul sĕu de cultură, la starea sa materială şi socială, ci numai la faptul, dacă 'şi împlineşte ori nu datorinţele faţă de stat?

Aşa cere dreptatea, şi aşa am cerut şi noi deja la 1872, prin deputaţii pe cari îi aveam în dietă. *Censul* nu corĕspunde principiului democraţiei nici atunci, când e stabilit în mod egal pentru ţara întrégă, cu atât mai puţin însĕ atunci, când e stabilit aşa, ca popóre întregi sĕ fie eschise de la dreptul de alegere, cum s'a făcut la noi cu Românii din Ardeal.

Argumentul care se aducea în favorul censului era singur acela, că de la alegĕtori se cere se aibă o óre-care independenţă materială şi sĕ aibă un anumit grad de maturitate politică. A arătat însĕ în mod fórte convingĕtor (pentru cei ce voiau sĕ înţelégă) deputatul naţionalist român *Eugeniu Mocsonyi* în şedinţa din 23 Februarie 1872 a dietei ungare, cât de slab şi de netemeinic este argumentul acesta, pentru-că 99 de procente dintrĕ ţĕranii de la sate, cari posed în avere minimul de 11 jugĕre pĕmênt, stabilit ca cens din partea legii, nu sunt cu nimica, nici mai independenţi materialiceşte, dar' nici mai maturi politiceşte, de cât cei ce au în proprietate numai zece, cinci sau două jughere de pĕmênt, ori fie şi numai casă şi grădină. Ţĕranul stă pe o tréptă egală de cultură, fie bogat fie sărac, şi are maturitate egală în cele politice, unul ca şi altul. Deosebire nu se póte face deci întrĕ ei numai pentru aceea, pentru-că unul are avere mai mare, altul mai mică, fiind-că faţă de stat fie-care îşi face datorinţa amĕsurat puterilor sale.

„... Chiar şi cel mai sărac zileriu, care nu plăteşte dare directă de loc, plăteşte grea dare indirectă prin aceea, că plăteşte mai scump trebuinţele de tóte zilele, şi pe calea acésta contribue în mĕsură cu mult mai mare la acoperirea trebuinţelor statului decum credem noi, de obiceiu. Dar' abstrăgênd de la acésta, trebue sĕ luăm în considerare, că chiar şi munca celui mai din urmă zileriu *e productivă*, şi că în scopul ei final ori-ce muncă e închinată binelui totalităţii“, — spunea Eugeniu *Mocsonyi*.

Cât pentru motivul din care deputaţii români, în consonanţă cu părerile celor din oposiţie, cereau sufragiul universal la alegeri, Eugeniu *Mocsonyi* l'a espus astfel:

„.... Doresc sufragiul universal, pentru-că sunt de convingerea, că numai pe basa acestuia ne putem asigura mai ales, ca în corpul representativ sĕ fie aleşi *cei mai potriviţi*, ear' statul însuşi numai astfel îl putem apăra în contra nisuinţelor esistente de descompunere. Pe basa sufragiului universal celei mai mici fracţiuni de partid încă i-se dă ocasiune şi posibilitate ca sĕ 'şi esprime dorinţele şi voinţa pe cale legală, anume prin alegerea şi trimiterea bărbaţilor de încredere în corpul representativ, pe când la ori-care alt mod de alegere se póte întêmpla fórte uşor, ca tocmai acea parte a poporului, care e despoiată de acest drept politic, de eserciarea dreptului de alegere, sĕ 'şi esprime voinţa şi dorinţele, în una ori în alta, dar' totdeuna în formă şi pe cale *ilegală*, ceea-ce, după părerea mea, la nici un cas nu póte sĕ ridice vaza corpului representativ, ci numai sĕ o micşoreze, pe când introducêndu-se sufragiul universal, în privinţa acésta nu se póte întêmpla nimica.“

Sĕ confrontăm cuvintele acestea cu acelea ale domnului ministru de interne *Kristóffy* rostite în faţa alegĕtorilor din Bocşa acum câteva sĕptĕmâni, şi vom vedé, că *esenţa e aceeaşi*. Inainte cu 33 de ani spunea Eugeniu Mocsonyi în dietă aceea ce a spus domnul Kristóffy acum, că numai votul universal póte sĕ ne dee o dietă, care sĕ fie espresiunea fidelă a voinţei şi dorinţei poporaţiunei ţerii!

Dar' Eugeniu Mocsonyi a cerut mai ales votul universal din motivul, că serviciul militar are sĕ şi 'l facă săracul ca şi bogatul, ear' acésta e prestaţiunea cea mai grea ce se face faţă de stat, prin urmare e cea mai mare nedreptate dacă cel ce stă gata sĕ 'şi verse sângele pentru stat nu are de la stat nici barem acel drept, ca sĕ contribue cu votul seu la formarea corpurilor legiuitóre.

Vincenţiu *Babeşiu* a vorbit în chestia votului universal în şedinţa din 2 Martie 1872, şi a început cu constatarea, că în presentatul proiect de lege nu se cuprinde faţă de 1848 nici un progres, ci din contră, un mare regres. Pentru-că legile de la 1848 au dat drepturi poporului, ear' proiectul de lege din discuţie ia drepturi de la popor, fiind el îndreptat în contra poporului, fără deosebire de naţionalitate. A pus apoi sula în cósta ministrului de interne şi l'a întrebat, că dacă n'ar fi Români în Ardeal, ci numai Unguri, ar fi trecut óre în proiectul seu de lege disposiţiile de restringere cari de fapt sunt trecute? A combătut în urmă cu energie pe aceia cari susţineau, că poporul e prost, e naiv, n'are inteligenţă, n'are independenţă, — spunênd că e numai calumnie dacă se afirmă aşa ceva, pentru-că poporul are destulă pricepere ca sĕ cunóscă dreptul, şi priceperea sa vine din moralitate. „*Moralitatea la poporul de rĕnd e cu mult mai mare de cât în cercurile înalte, chiar şi la aristocraţime*“, — zicea Babeşiu.

Cu bune argumente a pledat apoi pentru votul universal şi pentru *votarea secretă*, singurul mod chemat sĕ ne dee alegeri curate şi nefalsificate!

Din punct de vedere înalt, academic şi ştientific a pledat apoi pentru votul universal dl *Alexandru Mocsonyi*, într'o clasică vorbire, pe care mulţi s'au încercat sĕ o combată, însĕ fără succes, şi pe care o vom reasuma în articolul următor.

Sĕrbările din Sibiiu.

— Impresiile şi părerile unui bucureştean. —

(Urmare).

In adevĕr a fost o minune neuitată *serata etnografică* în care ni-s'au presentat, cum suna programul, *danţuri, costume şi melodii româneşti*. In eleganta sală festivă a museului ni-s'au înfăţişat pe rênd domni şi dómne din societatea alésă a diferitelor oraşe, îmbrăcaţi în costumele potrivite cu danţurile şi cântecele ce esecutau, şi ne-au dat un spectacol care a impresionat adânc şi a entusiasmat până la lacrămi pe acei 400 de privelegiaţi cari am putut încăpea în sală. Ceialalţi au avut prilegiul sĕ vadă spectacolul a treia zi, când s'a repetat în sala mai încăpĕtóre de la Gesellschaftshaus.

Aş avé lipsă de un penel ear' nu de condeiu ca sĕ dau o idee de acéstă serbare şi tot aşi zice: „*dacă n'aţi vĕzut e degiaba*“.

Sĕ vezi flăcăi şi fete jucând hora, lugojana, ardeleanca, haţegana, învîrtita de la Săliste, bătută, căluşarul, ardeleana şi pe picior.

Sĕ admiri graţia şi varietatea *Romanei jubiliare*, danţ care ar trebui neapărat sĕ înlocuiéscă în balurile nóstre monotonul şi inevitabilul cadril.

Sĕ auzi un cioban chipeş şi frumos zicênd din fluer duios de ţi-se rupe inima din piept.

Sĕ asculţi glumele flăcăilor şi a fetelor şi poveştile bĕtrânilor la şezĕtóre, tablou alcătuit în chip cu deosebire artistic.

Tóte acestea au rĕscolit în noi toţi simţiri atât de adânci în cât vreme îndelungată nu se vor şterge. Dar' partea cea mai însufleţitóre au fost cele două cântece poporale zise cu atâta simţire şi cu atâta farmec de două distinse şi meştere dilettante, dómnele *Cosma* şi *Triteanu*, cea dintâiu într'un minunat costum din Banat, cealaltă într'o îmbrăcăminte originală şi pitorĕscă din Sebeş.

Când vocea limpede, dulce şi colorată a dómnei *Tritean* rĕsuna în sală, zicênd cu o espresiune sfăşietóre:

FOIŞÓRĂ

Lumina.

De Maxim Gorki.

In vremurile de demult, trăia undeva un popor a cărui ţară era încunjurată din trei părţi de păduri dese şi întunecóse, ear pe partea a patra se întindea stepa nemărginită.

Omenii aceştia erau veseli, voinici şi viteji, căci nu le trebuia mult; erau póte ţigani.

Veniră însĕ vremuri grele pentru ei, căci alte popóre năvăliră asupra lor şi-i izgoniră în păduri.

In pădure erau mlaştini şi un întunerec de nepătruns, căci pădurea era bătrână şi crăcile copacilor erau atât de dese, în cât nu se vedea nici sóre nici cer.

Din mlăştini eşiau miasme şi ómenii piereau unul după altul.

Femeile şi copiii plângeau, bĕtrânii se munceau cu gândul, ce e de făcut.

Trebuia însĕ sĕ iasĕ din pădure şi n'aveau de cât două căi. Una ducea înapoi şi acolo ştiau pe duşmanii puternici şi rĕi, ear cealaltă ducea înainte în pădurea désă şi négră ca nóptea.

Copacii erau nemişcaţi şi împetriţi; chiar şi ziua domnea în pădure o lumină cenuşie ca în amurg.

Ear séra, când ómenii se adunau în jurul focurilor, li-se părea că sunt cuprinşi de jur împrejur într'un cerc de fier, care îi zdrobia.

Le lipsea stepa întinsă cu care erau deprinşi.

Mai rĕu era însĕ când vêntul mişca vêrfurile copacilor şi pădurea mugea atunci înăbuşit şi ameninţător, cântând un cântec de îngropăciune celor ascunşi de frica duşmanilor.

Astfel stetéau ei nopţi întregi şi chipzuiau în mugetul pădurei şi în miasmele otrăvitóre ale mlaştinelor.

Umbre tăcute se furişau în loc la lumina din jurul focului. Lor însĕ li-se părea că nu sunt umbre, ci spiritele rele ale mlaştinilor.

Nimic nu slăbeşte corpul şi sufletul omului ca gândurile dureróse cari sug ca şarpele sângele din inima omului. Si aşa ómenii aceştia rĕmaseră sleiţi de putere, de atâta gândire.

Téma îi încătuşa cu braţe puternice, ear bocetele femeilor cari jeleau pe cei morţi şi sórtea lor, îi înspăimânta.

Se auziră întâiu plângeri sfióse şi pe şoptite, apoi din ce în ce mai tari.

Se hotărîră sĕ se predea duşmanului, căci frica de mórte îi făcea sĕ nu mai simţă frica robiei... Veni însĕ Danco şi îi scăpă pe toţi.

Danco era unul de ai lor, un flăcău frumos — cei frumoşi sunt totdéuna viteji — şi le vorbi astfel:

„Cu gânduri nu prăbuşiţi pietrile din cale. Cine stă pe loc, nu schimbă nimic. De ce sĕ ne pierdem vremea cu gânduri dureróse? Sculaţi şi sĕ înaintăm în pădure, s'o trecem, căci trebuie sĕ aibă un sfêrşit pădurea — tóte au un sfêrşit pe lumea asta. Haideţi!“

Toţi îl priviră şi recunoscură că era mai bun decât ei, căci în ochii lui strălucia puterea şi voinţa.

„Călĕuzeşte ne tu“ ziseră ei şi el îi călĕuzi.

Toţi îl urmară. Se încredeau în el. Ce cale grea! Intunerec şi la fie-care pas mlaştinele puturóse deschideau gura lor pentru a-i înghiţi, ear copacii le închideau calea ca un zid grozav. Crăcile lor se împleteau ca şerpi şi rădăcinile lor ieşau peste tot din pĕmênt. Fie-care pas era făcut cu sudóre şi cu sânge.

Merseră astfel multă vreme şi tot mai désă era pădurea şi tot mai sleite puterile. Incepură sĕ murmure împotriva lui Danco, zicênd că e în zadar sĕ-i călĕuzéscă el, tânărul neîncercat. El însĕ mergea înainte, curagios şi vesel.

Odată, veni o vijelie, tunetul bubui deasupra pădurei şi copacii începură să foşnéscă înăbuşit şi ameninţător. Şi se făcu un întunerec de credeai că tot întunericul nopţilor de la începutul lumei până atunci se adunase acolo.

Ómenii aceştia mici, treceau pe sub copacii uriaşi, cari se clătinau şi părĕau mugind cântece de furie. La lumina albastră a fulgerilor păreau nişte braţe lungi şi noduróse cari se întindeau înaintea fugar lor, parcă ar fi voit sĕ-i oprĕscă în reţéua lor désă.

Calea era anevoiósă şi ómenii obosiţi perdură curagiul. Le era însĕ ruşine sĕ-şi mărturiséscă slăbiciunea şi cu ciudă şi mânie se năpustiră asupra lui Danco care mergea în fruntea lor şi-i imputară că nu ştie sĕ-i călĕuzéscă.

Făcură astfel: se opriră şi în mugetul triumfător al pădurii, în mijlocul întunerecului înfiorător, obosiţi şi mâniaţi, judecară pe Danco.

Jale'i dómne, codrului
De armele Iancului
Căci le plóuĕ şi le ninge
Şi n'are cine le încinge;

un fior trecù prin sufletele tuturor şi ropote de aplause nesfîrşite resunară în sală.

Şi vocea vibrantă şi espresivă a dómnei *Cosma* ne-a zis cu atâta patimă cântecul bănăţenesc: *Dorule*... cu acel naiv şi des repetat refren... *Ba eu vreau*... că simţ'ai o adevĕrată mulţămire sufletéscă sĕ o auzi zicêndu-l mereu, fără sĕ te ostenesti.

Pentru mine, *serata etnografică* a fost cel mai frumos moment din tot şirul serbărilor de la Sibiiu.

Deschiderea espoşiţiunii pentru public s'a făcut a doua zi, când s'a ţinut şi a doua şedinţă a „Asociaţiunii“. De prisos sĕ spun că visitatorii au curs cu grĕmada şi au admirat tot şi tóte.

Pentru mine era tot atât de interesant sĕ cercetez lucrurile espuse, ca şi sĕ privesc lumea care se perênda pe dinaintea laviţelor şi a dulapurilor încărcate cu obiecte.

Vedeai ţĕrănimea din tóte părţile românimii îmbrăcată în pitoreştile şi variatele ei costume, şi nu te săturai admirând înfăţişarea deştéptă şi viócie a celor mai mulţi, curiositatea inteligentă şi satisfacţia cu care toţi priviau, avĕnd aerul sĕ zică: „*Priviţi ce producem noi!*“

Am rătăcit ore şi zile prin sălile espoşiţiei numai ca sĕ'i vĕd şi sĕ'i ascult.

O şedinţă după amiazi a „secţiunilor ştientifice literare“ a dat prilej dlor *Sextil Puşcariu* şi *Silvestru Moldovan* sĕ desvólte două conferenţe fórte interesante, cel din'âiu asupra vieţii lui *Timoteiu Cipariu*, celalalt asupra *Cheiei Turzii*, două comunicări istorice de mare valóre. Trebuia sĕ se cetéscă şi o lucrare a venerabilului president, *Alesandru Mocsonyi*, pe care bóla şi vêrsta înaintată l'au împedecat sĕ asiste la sĕrbări. Din causa lipsei de timp, conferenţa a rĕmas sĕ se publice în buletinul Asociaţiunii.

Tótă lumea însĕ aştepta cu nerăbdare sĕ vie séra pentru-ca sĕ asiste la prima representaţiune a operetei „*Moşul Ciocârlan*“, libretul şi musica de cunoscutul şi talentatul boieriu bucovinean, Tuder cavaler de *Flondor*.

Cei cari nu putuseră avé bilete pentru Duminecă séra, asistaseră în ajun la repetiţia generală şi povestiau minuni şi despre lucrare şi despre interpreţi, toţi simpli diletanţi, afară de *tenoristul* Stefănescu, absolvent al conservatoriului din Bucureşti. Mulţi făceau observaţia fórte suggestivă, că „*Moş Ciocârlan*“ simbolisézà unirea diferitelor ţeri române: Musica de un bucovinean, textul elaborat cu concursul a doi ardeleni (Berariu şi Bocancea). (Nu! Sunt şi ei bucovineni. Red. „T. R.“), regisorul şi actorul principal (Dr. Grigore cavaler de Pantasi), basarabean de origine, acţiunea piesei se petrece în Oltenia, ear' actorii parte de la noi şi parte de „dincolo“; duiósă colaborare a tuturor forţelor némului.

Spectacolul mult aşteptat, contrar proverbului românesc, a depăşit prevederile celor mai optimisti.

Incă de la primele mĕsuri ale orchestrei, condusă cu măestrie şi cu o însufleţire deosebită de însuşi autorul, atenţiunea publicului care se grămădea în eleganta sală a teatrului orăşenesc s'a pironit asupra piesei şi toţi am avut impresiunea unei lucrări inspirate şi cu calităţi artistice netăgăduite.

Mi-ar fi cu neputinţă sĕ mĕ întind în analisarea acestei *opere populară* în 3 acte şi 4 tablouri, cum o numeşte dl Flondor. N'ar trebui pentru asta mai multe colóne. Sper însĕ, că la iarnă se va representa şi în Bucureşti, şi atunci mĕ voiu ocupa de aprópe cu acéstă frumósă şi fórte bine înjghebată dramă lirică, care dovedeşte deosebitul talent şi adâncile cunoştinţe musicale ale autorului ei.

Mĕ mărginesc a spune, că esecuţiunea ei a deşteptat un entusiasm sincer, că mai multe părţi au fost bisate şi că adevĕrate ovaţiuni s'au făcut cavalerului de Flondor la finele fie-cărui act.

Trebue însĕ sĕ fac specială menţiune despre diletanţii cari au dat concursul lor binevoitoriu şi s'au întrecut în silinţe spre a asigura minunatul succes. Dómna *Lucia Cosma*, graţiósă şi elegantă în rolul Măriórei, (corect: *Floricei*! Red. „Tel. R.“) a interpretat cu nespusă gingăşie rolul tinerei orfane. Cu o voce vibrantă şi plină de căldură, dómna *Cosma* a înfruntat cu mare succes părţile grele ale unui rol cu deosebire de lung, ducêndu-l până la sfîrşit cu o siguranţă şi o pricepere a nuanţelor în adevĕr de mirat pentru o diletantă. De altfel în familia lui *Partenie Cosma* talentul şi-a ales un domiciliu stabil de mai multă vreme.

Fata cârciumariului, Tincuţa, se înfăţişa sub figura drăgăstósă a dşórei *Olariu*, a cărei voce caldă şi dulce condusă cu multă artă şi inteligenţă a redat de minune rolul mai mic, dar' cât se póte de interesant al bunei prietene a Măriórei. (Floricei! Red. „T. R.“)

Eroul serei a fost fără îndoială cavalerul de *Pantasi*, care din rolul peste mĕsură de greu al harpagonului Moş Ciocîrlan a făcut o adevĕrată creaţiune. Infăţişarea, mersul, îmbrăcămintea, jocul de scenă au fost studiate de tinĕrul diletante cu o îngrijire şi o pricepere, la care nu te ai fi putut aştepta de cât de la un artist meşter şi încercat. Câte-va scene mai cu sémă de un realism uimitor, au stîrnit admiraţiunea tuturor, de şi nu a fost lipsite de óre care esageraţiune.

Scena a fost apoi tot timpul înveselită de o cétă de fete şi flăcăi, din cele mai distinse familii, purtând admirabile costume ţĕrăneşti de prin Vâlcea şi Argeş, toţi mândrii, chipeşi, drăgălaşi, formĕnd un cor admirabil ca precisiune şi nuanţare, de'ţi era mai mare dragul sĕ-i asculţi şi sĕ-i priveşti: „Ochii ca murele, buzele ca fragii, obrăjorii ca bujorii, mijlocel tras prin inel“... Dar' iată că Sibiencele m'au scos şi pe mine din minţi; d'apoi nici nu era chip altfel!

(Va urma).

Din Munţii-Apuseni.

— Inmormêntarea tribunului Mateiu Nicola. —

Abrudsat, 23 Septembre v.

Nemilósa mórte earăşi ne-a doborît un falnic stejar, care a înfruntat cu rară bărbăţie furtuna anilor 1848/9. *Mateiu Nicola*, înflăcăratul tribun, eroul luptei de la Trimpoele, apoi neobositul muncitor pentru binele şi prosperarea neamului, zelosul apĕrător al instituţiunilor nóstre şi esemplarul tată de familie a trecut la cele eterne, încheindu-şi firul traiului seu pămĕntesc în al 76-lea an al etăţii.

Fericitul defunct — fiu de preot gr. cat. s'a născut la 24 Octobre 1829 în comuna Selicia, comitatul Clujului. Studiile şi le-a început în Cluj, apoi clasele filosofice le-a făcut în Blaj. Fiind unul dintrĕ cei mai distinşi tineri de pe timpul acela şi aflându'l anul 1848 încă la gimnasiul din Cluj, Simeon Balint cunoscêndu-i calităţile îl designă ca centurion, apoi tribun în prefectura sa. El a escelat în multe lupte, dar' cu deosebire cele două atacuri conduse de dînsul la Trimpoele şi Rimeţiu i-au asigurat un loc de onóre în analele glorióselor învingeri din „Munţii-Apuseni“.

La anul 1851 făcú maturitatea la gimnasiul rom. cat. din Cluj, urmá apoi cursurile de drept la academia din Sibiiu, de unde după absolvare la anul 1855 rĕmâne ca „ascultant“ (practicant) la tribunalul de aici. Din Sibiiu trece în aceeaşi calitate la Mercurea, apoi la Abrud.

Despre zelul şi purtarea morală în acest timp vorbesc frumósele documente de recunoştinţă rĕmase în urma decedatului. In Abrud fú numit jude investigator, ear' la anul 1860 notariu public în Alba-Iulia, unde la 1862 îşi concrede fericirea vieţii Emiliei Nemeş de Alamor. Cu decretul datat în Verona din 26 Febr. 1862 e numit procuror suprem împĕrătesc la tribunalul din Abrud. La 1864 trece cu distincţie censura de advocat la Murĕş-Oşorheiu. La 1865 îl vedem deputat în dieta Transilvaniei din Sibiiu.

In urmă voind sĕ fie mai independent abzice de postul de procuror împĕrătesc şi la anul 1868 îşi deschide cancelaria de advocat în Abrud. (Jurămĕntul de advocat n'a voit sĕ 'l depună de cât în *limba română*, ce însĕ cu tóte sforţările nu i-s'a permis).

La anul 1874 trece în Alba-Iulia spre aşi putea creşte familia unde însĕ prin perderea soţiei sale (1880) îndură o grea lovitură, rĕmânênd încunjurat de 5 orfani, pe cari însĕ provedinţa l'a ajutat a-i creşte şi aşeza în cele mai frumóse cariere. La anul 1898 se rentórce earăşi la Abrud, unde rĕmâne până la mórte.

Din activitatea defunctului remarc că a luat parte însĕmnată la tóte mişcările nóstre naţionale, precum la conferenţele naţionale de la Mercurea şi Sibiiu. Ca fiu al bisericei sore, a apărat o cu multă demnitate, — la conferenţele din 1871 şi 1897 — protestând în contra contopirei bisericei gr. cat „în căldarea romano-catolicilor“ (text din panegiricul părintelui Simu:).

El are meritul neperitor că fondul lui Avram Iancu s'a transpus Asociaţiunei, şi acela al înfiinţării casinei române din Abrud, ear şcóla de fetiţe a Reuniunei femeilor române din Abrud, incontestabil putem afirma că numai prin sirguinţa lui a fost înfiinţată.

Dacă viaţa acestui defunct a fost atât de alésă pentru binele nemului sĕu, ţinut-a de bine obştea românéscă din Abrud şi jur ai şi da o vedită espresie de reverinţă şi recunoştinţă prin presenţa întregei inteliginţe şi a poporului l-a înmormĕntare.

Serviciul divin la sĕvêrşit preotul local Ioan Simu împreună cu alţi doi preoţi din apropiere. Cuvĕntarea funebrală a acestui preot a fost un apel de înaltă iubire de neam şi de patrie cătră fiii Munţilor. Apuseni, şi a avut un efect colosal. Rĕspunsurile la serviciul funebral le-a dat un cor improvisat a tinerimei din loc, prin frumósele melodii de Cunţan.

In urmă convoiul ce petrecú coşciugul purtat de societatea băieşilor şi încunjurat de misterósa lumină a faclelor lor tradiţionale, la sunetul clopotelor de la numerósele biserici din loc, fără deosebire de confesiune, la acordurile musicei şi a le corului traversând stradele Abrudului se oprí la uşa mormântului în cimiterul bisericei unde advocatul Dr. Laurenţiu Pop luà un ultim adio în numele colegilor, ear' tinerul Candin David prin cuvinte alese şi pline de avênt naţional în numele tinerimei din munţi dă ultimul salut fericitului defunct.

Frumóse coróne au depus pe coşciug mulţi pretini şi stimători ai mortului, în deosebi amintesc coróna Reuniunei femeilor române şi imposanta cunună de stejar decorată cu o fundă treicolor ce purta inscripţia: „Fostului tribun Mateiu Nicola. Tinerimea din munţi“.

Se înserase binişor când ne-am reîntors de la grópă cu inimile cuprinse de măreţia faptelor acestui bărbat mult regretat.

Odihnéscă în pace!

Raportor.

NOUTĂŢI

Dieta se va deschide mâne, Marţi, la orele 10. Dacă în scopul de a fi de nou prorogată, ori póte chiar disolvată, nu se ştie încă nici astăzi. Şi nu se ştie nici aceea, că va fi guvern nou până mâne, ori rĕmâne la conducere tot cel vechiu?!

*

Adunare mare s'a ţinut eri, Duminecă, în Becicherecul-mare, comitatul Torontal, la care au luat parte Români, Sêrbi şi Slovaci. Programul a fost următorul: Crisa. Votul universal.

*

La şcóle de stat. Domnul Dr. *Emil Sabo*, fost profesor român în Blaj, a trecut ca profesor la preparandia ungurésca de stat din Székely Keresztur, ear' dşóra *Elisa Bodocan*, învĕţătóre română la şcóla de fete din Blaj, s'a dus la Strigoniu tot la şcóla ungurésca de stat.

*

Baronul Eötvös Loránd, preşedintele Academiei maghiare, a demisionat din acest post, pe care l'a ţinut ocupat timp de 16 ani. Ca motiv al demisionării a înşirat faptul, că era prea mult de lucru cu scrutările sale ştientifice.

*

Magiarisări de nume. Domnul Telkes Simon, apostolul magiarisării de nume, face o dare de sémă în ziarul „*Budapesti Hirlap*“ despre succesele avute pe patrioticul teren al magiarisării de nume în cursul primei jumĕtăţi a anului acestuia. Şi-au magiarisat numele 1517 persóne, dintre cari 544 din Budapesta. Aprópe jumĕtate din cei ce şi-au magiarisat numele sunt — *minori*. Bieţi copii!

*

† Virgil Dogariu, fiul dlui *Toma Dogariu*, jude de curte în Budapesta, a decedat în 1 Octobre n. după un morb lung şi greu. A fost înmormêntat în cripta familiară din Lugoj, după ritul gr. or.

*

Teatrul naţional din Bucureşti s'a deschis eri, Duminecă, 25 Septembre v. cu un matineu clasic şi cu piesa „*Nevestele vesele*“.

*

Manevrele mari ale armatei române se ţin cu începerea zilei de astăzi. Maiestatea Sa Regele *Carol* a plecat încă eri din Sinaia pentru a asista la ele.

*

Himen. Domnul Dr. *Aurel Vlad*, deputat dietal, îşi va sĕrba Duminecă, 16 Octobre n. cununia cu dşóra *Anuţa* [illegible], în biserica gr. ort. română din Orăştie.

*

Candidat de notariu. Un tinĕr candidat de notariu cu diplomă şi cu frumósă praxă caută post în vre-o cancelarie notarială. Cei-ce au lipsă de candidat sĕ se adreseze redacţiei ziarului nostru.

*

Un amestec. Un ziariu mare englez spune, că resistenţa Corónei la cerarile Magiarilor de a li-se da limbă de comandă magiară în armată este datorită influenţei împĕratului Wilhelm al Germaniei. Ambasadorul german de la Viena ar fi primit în privinţa acésta instrucţiune specială, şi însuşi împĕratul Wilhelm ar fi scris Monarchului nostru sĕ se apere cu energie în contra spiritului revoluţionar ungar, pe care nu 'l póte reduse de cât numai prin severitate. Şi „patrioţii“ nu protestează în contra acestui „amestec“ în afacerile lor interne?

*

„Tu ne-ai perdut — ziseră ei. = Ne-ai chemat cu tine, ne-ai sleit puterile; de aceea, trebue sĕ mori.“

Un fulger şi apoi un tunet grozav părea că încuviinţézà osânda lor.

„Mi-aţi spus sĕ vă călĕuzesc şi eu v'am ascultat, — striga Danco aţâţându-şi pieptul. Am avut curajul sĕ vă chem, de aceea am făcut'o. Ear voi ce aţi făcut ca sĕ vă ajutaţi? Aţi mers, dar' n'aţi avut curagiul pentru un drum mai lung. Aţi mers numai ca o turmă de oi.“

„Sĕ móră, sĕ móră!“ strigară ei. Vântul vâjâia şi mugea amestecându-se cu strigătele lor şi fulgerele brăsdau întunerecul.

Danco privi pe ómenii ăştia pentru care îşi dase atâta ostenélă şi vĕzu că erau ca fiarele sĕlbatice.

Mulţi-l împresurară, dar' pe faţa nici unuia nu cetí marinimie. Deci nu se putea aştepta ca sĕ fie cruţat.

Doria sĕ-i scape. La gândul acesta inima lui se aprinse şi în ochii lui străluciră razele acestui foc puternic. Deodată-şi sfâşià pieptul cu mânile, şi scóse inima şi o ridică sus, deasupra capului. Şi inima lui strălucia ca sórele, mai tare chiar, şi pădurea amuţi, luminată de acéstă mare făclie a iubirei de ómeni.

Intunerecul sburà la lumina ei şi se afundà cutrĕmurându se în adâncurile pădurii, în mlaştinele puturóse.

Ómenii încremeniră.

„Sĕ mergem“, — strigà Danco şi se repezi înainte. Lumina lui aprinsă, ţinută sus, deasupra capului, le lumina calea.

Omeni-l urmară ca fermecaţi. Pădurea începu din nou sĕ foşnéscă, clătinând mirată vĕrfurile copacilor; dar' foşnetul ei nu se mai auzia din pricina paşilor grăbiţi ai ómenilor. Toţi păşiau acuma repede şi curagioşi înainte, târiţi de lumina minunată a inimei.

Pădurea pierí dinaintea lor şi rĕmase în urmă, deasă şi tăcută, ear' Danco şi ceialalţi într'o mare de lumină şi aer rĕcoros. Vijelia se perdù în pădure şi aici strălucea sórele, respira stepa, sclipea roua pe iarbă ca mii de petri scumpe, ear' rîul se întindea ca o faşie de aur.

Se inserà, şi la razele sórelui care apunea, rîul părea roşu ca sângele care curgea cald din peptul sfâşiat al lui Danco.

Danco mai aruncà o privire asupra stepei întinse şi a câmpiei din jurul lui, zîmbí mândru şi fericit, apoi căzú jos şi murí.

Ómenii scăpaţi şi plini de nădejde acum, nu băgară în samă mórtea lui şi nici vĕzură că alături de Danco inima lui vitéză tot mai ardea. Numai unul mai prevĕzĕtor o vĕzù şi fiindu-i témă, călca cu piciorul.

Lumina se prefăcù în scântei, apoi se stinse.

Acestea sunt scânteile cari se vĕd în stepe, înaintea unei vijelii.

Douĕ zile mari. Din Budapesta ni-se scriu următórele: „In 4 Octobre a fost ziua onomastică a Maiestăţii Sale, bunului nostru Monarch. S'a celebrat serviciu divin în biserica din Buda, prin însuşi Primatele ţerii, cardinalul *Vaszary*, cu asistenţă numerósă şi în fiinţa de faţă a ministrilor şi a câtorva (fórte puţini) funcţionari. Altă lume nu s'a vĕzut. Steaguri naţionale *numai* pe edificiile publice. In 6 Octobre a fost apoi aniversarea morţii celor 13 martiri, esecutaţi la Arad în 1849, din porunca „Impĕratului“. *Tóte* casele erau împodobite cu sterg negru, şi *întrégă* capitală a făcut perigrinaj la cimiteriul din Pesta, la mormêntul lui Battyany şi Kossuth.“ ... „Iată icóna fidelă a situaţiei politice de la noi

•

Despre adunarea poporală de la Bucium ni-se scriu următórele: „Deşi pentru ziua în care a fost convocată acéstă adunare a fost oprită din partea protopretorului din Roşia, totuşi apelată fiind, ea a fost concésă pentru ziua de 4 Octobre st. n. când se şi ţinù. După constituire presidentul ei *Alesandru Danciu* salută pe deputatul Dr. *St. Cicio Pop*, ear' acesta, în faţa celor vre-o 2000 de ţerani, împreună cu preoţii şi tótă inteligenţa din loc şi jur, îşi ţinu vorbirea. A fost o frumósă cuvêntare pe care toţi o ascultau cu cea mai mare atenţiune, întreruptă fiind adese de nesfîrşite urale. Poporul a rĕmas pe deplin informat despre activitatea deputaţilor noştri, despre actuala situaţiune a ţerii, despre votul universal, arĕtându se câtă neîndreptăţire i se face prin actualul sistem electoral.

După încheerea vorbirei adunarea votéză un proiect de moţiune, prin care reprobă purtarea coaliţiunei, ia la cunoştinţă şi aprobare activitatea deputaţilor noştri şi esprimă remulţămire şi neîncredere faţă de deputatul *Werner Gyula*.

La urmă părintele *Băeşan* mulţămeşte dep. Dr. *Stefan C. Pop* pentru osteneala ce şi-a făcut venind aici în mijlocul poporului spre ai arĕta calea dréptă, apoi inteligenţei care a participat la adunare, promiţênd că pe viitor nu va mai fi putere care sĕ deslipéscă pe ţeran de vrednicii lui conducĕtori.

Pe săptĕmâna viitóre e proiectată o asemenea adunare la *Abrud*, căci cea convocată mai înainte a fost oprită“.

•

Atragem atenţiunea acelora pe cari îi priveşte, asupra inseratului de pe pagina IV a numĕrului nostru de faţă, referitor la licitaţia ce se va ţiné în 18 Octobre n. c. pentru literarea de carne de vită, viţĕl şi de porc pentru casa de sănĕtate din Sibiiu.

PARTEA LITERARĂ.

Monografia comunei Galaţi (lângă Făgăraş).

(Compusă de Nicolae Aron, paroch gr. or.)

(Urmare.)

6. Urméză acum ca notariu cercual cu reşedinţa în Ileni *Nicolae Nicóră*, român domn din Tohanul-vechiu, care a funcţionat din anul 1878—1890, în doisprĕzece ani, cu destul zel şi bunăvoinţă cătră tot ce este bun şi folositoriu.

Sub Nicóră, biserica a primit de la comuna politică pămêntul: dealul olmului.

Cu ajutoriul lui Nicóră s'a format fundaţiunea bisericéscă „Maria Păcală“.

Nicolae Nicóră, obosit de munca grea de notariu al unui cerc de 3 comune: Ileni, Galaţi şi Rîuşor, se retrage în pensiune prin anul 1890 şi trăeşte şi astăzi în Tohanul-vechiu.

7. Urméză al doilea notariu cercual *Emil Pop*, din Şinca-veche, diplomat de notariu după legea nouă, care a funcţionat tot cu reşedinţa în Ileni de la anul 1890—1892, când a trecut ca notariu cercual în comuna sa natală Şinca-veche, unde şi astăzi funcţionéză.

8. Urméză al treilea notariu cercual *Ioan Bica*, diplomat după legea statului, din Voivodenii-mari, român greco-oriental, care ştia sĕ cânte şi în biserică, mai ales apostolul îl spunea fórte mângăios, cu reşedinţa tot în Ileni, ales definitiv, care a funcţionat din anul 1892—1896, când căsătorindu-se în comuna Pojorta, trece ca notariu cercual în Pojorta.

9. Urméză al patrulea notariu cercual, *Clemente Grama*, cel mai harnic, cu reşedinţa schimbată de la Ileni la Rîuşor.

Sub Grama, notariul nostru, s'a vêndut pădurea comunală a Galaţului, cea cu copaci mari, cu 40.200 coróne lui Alesandru Pocol, proprietar român din Făgăraş, şi de aci în viitoriu póte fi ca comuna Galaţi sĕ trăéscă zile mai bune, atât pe terenul comunal, cât şi pe cel bisericesc.

Tot sub Grama notariul s'a trecut concesiunea de cârcîmărit a caselor comunale nr. 193 pe numele comunei politice, cu care ocasiune arênda caselor de cârcîmă s'a ridicat de la 1600 coróne la 3000 coróne.

Intre alţi amploiaţi comunali amintesc pe cassariul comunal *Petru Marhao*, care este un bărbat fórte corect şi care de fórte mulţi ani pórtă acest oficiu (1860—1904).

Apoi pe colectorul *Ioan Aron*, poreclit „Niţa Savului“, căci se căsătorise după lege cu Rachira lui Bucurul Savului, un bărbat isteţ, fórte frumos şi fórte bun.

Un morb scurt provenit dintr'o vătĕmătură, care o avea din junie, fiind lăsătoriu, operat numai când a vĕzut că acum e pace cu el, în spitalul civil din Făgăraş, i'a curmat zilele.

Ioan Aron, a funcţionat ca cassariu comunal şi culector din anul 1885—1894, adecă nouĕ ani.

In fine pe colectorul *Gregoriu Aron*, care pórtă cu cinste oficiul de colector de dare şi pe lângă acesta şi catastrul de vite, în cari oficii este şi astăzi de mulţi ani, din anul 1893—1904, fiind un bărbat religios, cântăreţ bun (are o voce de bariton plăcută), care în biserică de câte-ori vine cântă, spunênd une-ori şi apostolul.

Adaug amintirea inspectorului de morţi *George Păcală*, a viceprimariului *Petru Lazar*, a intimătoriului *George Cismaş*, a móşei comunale *Marina Florea* şi a strajei de nópte *George Rohan*, şi închèiu istoricul comunei Galaţi ca corp politic.

Calamităţi.

Focul din 1836, când a ars hudiţa bisericei întrégă, cel din 1872, când a ars 175 de gazde, focul s'a aprins în şura lui Ghiţa Nică, la tîrgul Făgăraşului (tîrgul Rusaliilor), cuprinzênd tótă partea de sus a comunei Galaţi, de la Ionul lui Marhao din uliţa principală, de la George Visi (cucurigu) din uliţa glodişor — tóte hudiţile afară de hudiţa bisericei şi strada principală de la biserică în jos, tot, tot a ars, rĕmânênd numai pămêntul negru, care foc în turbarea lui s'a ţĕrmurit numai în rîpa Smarandei, nimicind şi strada păcurarilor tótă; şi cel din 1887, aprins de la Bruncu, când iară au ars 135 de gazde şi care s'a ţĕrmurit în partea de sus a satului numai la Păcală, ear' în partea de jos a satului numai la cârcîma satului, care foc a atins şi biserica şi şcóla, arzênd din nou hudiţa bisericei, hudiţa glodişor, hudiţa Calborului şi uliţa principală de la Păcală până la cârcîmă, se pot privi ca calamităţi, cari împreună cu ciuma din 1824 şi colera din 1849 au adus multă stricăciune comunei Galaţi, care comună după-cum spun bĕtrânii a fost nimicită în secolul al 15-lea de ciuma cea dintâiu şi rĕsbóie ale popórelor cotropitóre de tot, în cât a mai rĕmas numai patru familii, anume: Neagoe, Marhao, Păcală şi Comşa. Din acestea patru familii s'au format aşa numiţii „colibaşii din Galaţi“, pe cari legea de dijmă i-a scutit din causa sărăciei de a mai plăti şi colibaşii gălăţeni dijmă; până când sosind familia „Popa“ din Moldova, în secolul al 16-lea pune fundament eară, şi bisericei şi credinţei în Galaţi, rĕsărind din familia „Popa“ preotul Ioan Popa nobilitat în 1668 de principele Apafi.

Pe când mai înainte, în secolul al 14-lea satul Galaţi consta din 300—400 de gazde fruntaşe, acest sat fruntaş, pe atunci mai fruntaş ca acum, a fost distins cu reşedinţa unui episcop sufregan al metropoliei de Alba-Iulia, de care istoricul Clein face amintire în anul 1469, de episcopul Macarie al Galaţului, lângă Olt „Galatiensis episcopus“. (Va urma).

Oficială.

Onoratele oficii parochiale sunt îndatorate a merge imediat la epitropia bisericéscă şi a se convinge, dacă premiile de asigurare sunt solvite. Intru cât nu vor fi solvite sĕ se solvéscă în grabă. Oficiile protopopeşti sĕ controleze achitarea.

A IV-a esposiţie

de póme, stuguri şi derivatele lor aranjată de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“.

I. Programul esposiţiei, ce se va ţiné din 27 până în 29 Octobre st. n. 1905 în oraşul Mercurea, e următoriul:

1. In scopul de a înainta pomăritul şi viéritul, „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ va aranja în cursul celor trei zile amintite în oraşul Mercurea o esposiţie de póme, struguri şi derivatele lor, avênd a se împărţi de astădată premii de stat în sumă de 200 coróne, dăruite Reuniunii de înaltul ministeriu, cum şi diplome de recunoştinţă.

Esposiţia va cuprinde póme şi struguri de tot felul în stare naturală, deasemenea derivatele lor, anume póme uscate şi ferte, lictar, compot, dulcéţă, must, vin, rachiu, oţĕt, oleiu etc., cum şi unelte, întocmiri şi modele în ramurile atinse.

Drept întregire la esposiţie se admit şi producte din celelalţi rami de economie.

2. Esposiţia se va deschide în 27 Octobre (ziua sf. Paraschivei) la 11 ore a. m. şi va dăinuí până în 29 Octobre st. n. la 4 ore d. a.

Esposiţia se ţine în edificiul şcólei române gr. or.

3. Ca esponenţi pot lua parte, afară de membrii Reuniunei, locuitorii din întreg comitatul Sibiiului, la împărţirea premiilor vor avé întâietate membrii Reuniunii.

Cerênd trebuinţa, esponenţii au sĕ dovedéscă, că au produs înşişi obiectele espuse.

4. Merele, perele, gutuile şi persecile au sĕ fie espuse fie-care soiu în câte cel puţin 5 exemplare sĕnătóse şi bine desvoltate, ear' prune, nuci, struguri, şi c. l. cât trebue spre a umplea un tăier îndatinat.

Abateri se pot face numai cu póme şi struguri de o valóre şi mărime neobicinuită.

Esponenţii au sĕ însemne obiectele de espus cu numiri în regulă, eventual şi cu numirea locală.

5. Primirea obiectelor în esposiţie se face în zilele din 23 şi 24 Octobre st. n. prin comitetul aranjator local, care îngrijeşte de punerea lor în regulă şi înzestrarea cu bilete, cuprinzênd numĕrul curent, numele şi comuna esponentului, numirea pomologică şi resp. locală a soiului.

Comitetul petrece aceste date şi eventualele observări în o listă generală, care se înmannéză juriului.

Póme găunóse, putrĕzite sau altcum stricate, nu se primesc la esposiţie.

Cu totul eschişi de la esposiţie sunt, fireşte, strugurii şi tot ce ar proveni din viile pase sub oprelişte din causa filoxerei.

6. Esponenţii, cari nu ar lăsa obiectele trimise ca dar Reuniunei, despre ce trebue făcută arĕtare, le vor lua în primire până Marţi în 31 Octobre st. n., la 12 ore din zi, căci de aci încolo nu se garantéză pentru ele.

7. Esponenţii sunt îndatoraţi a se îngriji înşişi de transportul obiectelor de espus.

8. Din pómele ce s'ar trimite spre vênzare trebue espuse cel puţin 20 exemplare nealese.

9. Se vor distribuí drept premíi diplome de recunoştinţă şi se vor împărţí de astădată 48 premii de stat, în sumă de 200 coróne, anume:

Grupa I. Póme in stare naturală.

a) mere, pere şi gutui:

1 premiu de 12 coróne, 1 premiu de 8 cor., 2 premii de câte 6 cor., 3 premii de câte 3 cor., 4 premii de câte 2 cor.

b) prune şi perseci:

1 premiu de 9 cor., 1 premiu de 6 cor., 2 premii de câte 3 cor., 3 premii de câte 2 cor.

c) nuci, alune, castane, migdale, coarne şi c. l.

1 premiu de 7 coróne, 1 premiu de 4 cor., 1 premiu de 2 cor.

Grupa II. Struguri.

a) struguri de vin:

1 premiu de 10 coróne, 1 premiu de 6 cor., 2 premii de câte 3 cor., 3 premii de câte 2 cor.

b) struguri de masă:

1 premiu de 8 coróne, 1 premiu de 5 cor., 2 premii de câte 3 cor, 2 premii de câte 2 cor.

Grupa III Derivate din póme şi struguri.

a) must, vin, rachiu, oţĕt şi oleiu:

1 premiu de 10 coróne, 1 premiu de 7 cor., 2 premii de câte 3 cor., 2 premii de câte 2 cor.

b) póme uscate, lictar, compot, dulcéţă şi c. l.

1 premiu de 7 coróne, 1 premiu de 4 cor., 2 premii de câte 3 cor., 2 premii de câte 2 cor.

Grupa IV. Unelte, întocmiri. modele şi c. l.

1 premiu de 7 coróne, 1 premiu de 5 coróre. (Va urma).

Cărţi şi reviste.

„**România Ilustrată**“. A apărut nr. 8 din anul III. pe luna August, al escelentei reviste de familie „*România Ilustrată*“, de sub direcţiunea dlui *Ioan Russu-Abrudeanu*, cu 57 ilustraţiuni şi cu următoriul bogat sumariu: Cronica lunii, de Argus. Sĕrbările Românilor la Sibiiu, de N. Istrate. Ioan Lahovari (cu o ilustraţie), de I. R. A. Un oficer român în Mandciuria (cu 7 ilustraţiuni). Moş Ciocârlan (cu două ilustraţiuni), de Sergiu. Nouĕ documente inedite în afacerea cuirasatului Kneaz Potemkin (cu 5 ilustraţiuni), de Ad. Un iubileu (cu 2 ilustraţiuni). In gheţurile Polului Sud (cu 3 ilustraţiuni), de X. Toma Edison (cu 2 ilustraţiuni), de Trad. Coloniile şcolare de vacanţă (cu o ilustraţiune), de Dem. Cecropid. Sonet (poesie), de G. Giulescu. Noul Parlament (cu 16 ilustraţiuni). Românii în străinătate, Mărióra Ventura (cu 4 ilustraţiuni), de Aliac. Dracul (novelă), tradusă de Ioan Balbareu. La Constanţa (impresii), de N. Varone. Tunuri automobile (cu 5 ilustraţiuni), de Lt. Urechia. Femeia Română. La băi de mare (cu o ilustraţie), de Elena Damian. Note de călĕtorie. De la Bucureşti la Teheran (cu o ilustraţie), de A. I. Sport. Un „raid“ interesant. Monumentele nóstre (cu o ilustraţie). Bibliografie Elena Văcărescu, de Al. Antemireanu. Necrolog. Carnetul lunii. Costul abonamentului 20 lei pe an. Redacţia şi administraţia: Str. Regală nr. 1 Bucureşti.

•

„Cartea de Aur“ vol. III. A apărut volumul III din „Cartea de Aur *sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară*“, de *Teodor V. Păcăţian* şi se póte procura de la autorul în Sibiiu (Nagyszeben). Preţul: 10 coróne esemplarul broşat şi 12 coróne esemplarul legat în pânză tare, plus 72 fileri porto. Se pot comanda şi esemplare din volumul I. şi II., cu acelaşi preţ.

•

„Iconografia şi întocmirile din internul bisericei rĕsăritene“ de Dr *Elie Miron Cristea* a apărut de curînd cuprinzênd 318 pag. şi 123 figuri. Toţi cei competenţi o apreciază ca o lucrare de valóre şi unică până acum pe acest teren în literatura bisericéscă românéscă. O recomandăm tuturor ca pe o lectură instructivă şi absolut necesară mai ales clerului. Se póte procura de la autor în Sibiiu. Preţul broşată 5 cor., compactată în lux 6 cor.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Ne simţim plăcut îndatoraţi a aduce cele mai sincere mulţămite pentru suprasolvirile incurse cu ocasiunea petrecerii de vară aranjată în Mediaş în 2 August st. n. de la următorii mult onoraţi domni:

Dr. Alexandru Moşariu, advocat, 20 cor. Onoriu Sas, preot, 2 cor.; Ioan Hottie, Ioan Fodorian, preot, Ioachim Langa, preot, Valeriu Sauteu, preot, fie-care câte 1 cor.; Ioan Mărian, geometru, 60 fil.; Părintele Floca, 1 cor.; Ioan Langa, înv., I. Vitălar, câte 60 fil.; Fam. Curta, proprietariu, Fam. Florea înv., câte 1 cor.; Traian Popa, teolog, Pompiliu Constantin, înv., Teofil Savu, înv., câte 20 fil.

Venitul curat se va preda şcólei din loc pentru cumpĕrarea de cărţi pe séma bibliotecii şcolare.

Mediaş, în 26 August 1905.

Comitetul aranjator.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 867 1905. [247] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători-cantori** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Treiscaune se escrie concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Dobêrlĕu**, cu 600 cor. şi cuartir în edificiul şcolar.
2. **Marcoş**, cu ajutoriu de la stat 300 cor., 300 cor. de la comuna bisericéscă şi în cas de a puté forma cor, cantoratul pe deasupra.
3. **Zăbala**, cu 600 cor. şi cuartir în edificiul şcolar.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a'şi aşterne rugările instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Bereczk, comitatul Háromszék, în terminul prefipt observându-li-se că la cuincuenale vor avé a conta numai după serviţiu neîntrerupt în comuna în care vor fi aleşi.

Breţcu (Bereczk) 22 Septembre 1905.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. al Treiscaunelor.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 128 1905. [229] 2—3

Concurs

Se publică concurs pentru postul vacant de **paroh** în parohia de munte de clasa a III-a **Fizeşti** din tractul Haţegului cu termiu de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Concurenţii sĕ-şi trimită cererile şi documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiteral şi sĕ se presenteze în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, spre a şi arăta vrednicia în cântare şi cuvêntare.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Haţegului în conţelegere cu comitetul parohial.

Haţeg, în 6 Septembre 1905.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

---

[245] 1—1

Arlejtési hirdetmény.

A nagyszebeni m. k. állami elmegyógyintézet önélelmezéséhez szükséges élelmiczikkek közül I.-a **marha- és borjuhus**, II. **sertéshus, zsir és hentesáruk** szükségletének 1906. évre, esetleg az 1906—1908. évre tehát egy esetleg három évre való biztositása czéljából *1905. évi oktober hó 18 án d. e. 10 órakor*, az elmegyógyintézet gondnoki irodájában, zárt irásbeli ajánlati tárgyalás fog tartatni.

Az egy évi szükséglet körülbelül következő:

I. csoport:

1. marhahus 30 000 kg.
2. borjuhus 10,000 kg.

II. csoport.

1. sertéshus 4500 kg.
2. zsir 3500 kg.
3. füstölt szalonna 1000 kg.

A szállitási részletes feltételek belügyminister úr 1902. évi 125,500 számu rendeletével kiadott szabályrendeletben foglaltatnak és az intézet gondnoki irodájában a rendes hivatalos órákban megtekinthetők.

Felhivatnak mindazon mészáros illetőleg hentesmesterek kik ezen szállitásokat elvállalni óhajtják, hogy minden csoportra külön külön teendő egy koronás bélyeggel és az I. csoportra 2000 kor. bánatpénzzel, a II. csoportra 600 kor. bánatpénzzel készpénzben, vagy elfogadhatónak minősitett és névértékük szerint számitott értékpapirokban, — ellátott, magyar nyelven irott és sajátkezüleg aláirott, jól lepecsételt ajánlataikat, a melyekben a szállitandó czikkek kilogrammonkénti árai egy illetőleg három évi szállitásra különkülön ajánlkozva betükkel és számokkal kirandók, a fent kitett időben és helyen nyujtsák be.

Kiirandó egyuttal az ajánlatokban, hogy az ajánlkozó a szállitási feltételeket ismeri és magát azoknak feltétlenül aláveti.

Megjegyeztetik, hogy az árlejtési tárgyalás megkezdése után az ajánlat senki által vissza nem vonható, és hogy nem az árlejtési feltételek szerint szerkesztett ajánlatok azonnal visszautasittatnak, valamint, hogy az ezen hirdetésben kitett szükséglet csak megközelitő és hogy a szerzödőtt szállitó tartozik a kitett mennyiségeknél többet vagy kevesebbet is az elfogadott ajánlatban kitett árakon szállitani.

Megjegyeztetik továbbá, hogy a bánatpénz a szállitással megbizott ajánlattevő által mint biztositék az I-ső csoportnál 4000 (négyezer) koronára egészitendő ki.

Végül megjegyeztetik, hogy az intézet fenntartja magának azon jogot, hogy az egy évre avagy harom évre szoló ajánlatokat fogadja el és hogy a szállitásokat azon ajánlkozónak engedje át, a kit bármely oknál fogva megbizhatobbnak tart.

Nagyszeben, 1905. oktober hó 3-án.

A magy. kir. állami elmegyógyintézet igazgatója.

Nr. 13870/1905 246 1—1

Publicaţiune.

1. Ordinaţiunile esmise în 18 Iulie 1893 nr. 8029 M., privitóre la *curăţirea latrinelor*, a curţilor de tot felul de *gunoiu*, de *baligă* — la scóterea *lăpĕdăturilor* şi *desinfectarea regulată* a eşitórelor (abortelor) etc. se reamintesc prin acésta de nou.

Indeosebi se pune în vedere, ca *lăpĕdăturile* de casă etc., sĕ nu se adune, de cât numai în gropi de gunoiu *acoperite*, ear' în lipsa acestora în lăzi transportabile, provĕzute cu acoperişe, cari închid bine, ear' pentru fluidităţi în lăzi cu păreţi nestrăbătători.

Este interzis a vărsa *spălăturile de cuhnie, leşie* şi *alte ape necurate* sau împreună cu acestea părţi consistente ca: legume, maţe, póme etc. în canalele *din lăuntrul* caselor, cari servesc pentru scurgerea apelor de ploi etc.; din contră e permis a golí spălăturile de cuhnie *fără părticele consistente*, ca şi apa de spălat, în canalul, care curge prin mijlocul stradelor.

2. Depunerea *sdrenţelor* se permite numai în magazine corĕspunzĕtóre de urbea internă.

3. Medicii, atât cei *oficioşi*, cât şi cei *privaţi*, apoi în genere *fie-cine*, care capĕtă cunoştinţă despre casuri de beteşuguri suspecte de urdinat şi de vărsat, sunt deobligaţi a face despre acésta *fără întârziere* arătare către magistratul orăşenesc.

4. Se recomandă locuitorilor *cu insistenţă* că în casul ivirii de coleră, apa de beut, ce nu e luată din conducerea de apă nouă, înainte de întrebuinţare sĕ se fiarbă, şi a nu bea alta, de cât numai acésta apă recită, deóre-ce prin ferberea apei se nimicesc germenii de bolnăvire, dacă cumva acestea se vor afla în apă.

Neascultarea ordinaţiunilor cuprinse sub 1–4, încât nu devine o faptă sau o întrelăsare, care se pedepseşte după legea penală, în sensul §. 7 art. XIV a legei din 1876 se pedepseşte cu bani până la 600 cor. iar' în cas de neîncassare cu temniţă până la durata de 60 de zile.

Nagyszeben, în 26 Septembre 1905.

Magistratul.

Nr. 413 1905. [239] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** în comuna bisericéscă de clasa a II a Paloş, din protopresbiteratul tractului Cohalm, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegrafu[l] Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate cu ocasiunea întregirei dotaţiunei preoţeşti din partea statului.

Doritorii a ocupa acest post de paroh, sĕ aştérnă petiţiunile concursuale provĕzute cu documentele prescrise de legile în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în Sighişóra (Segesvár) în terminul cuvenit şi a se presenta înaintea alegĕtorilor în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Sighişóra, 17 Septembre 1905 v.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Cohalm, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter, ca adm.

A apărut:

Calendariul arhidiecesan

pe anul
1906

şi se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu. Preţul 40 fileri, cu şematism 80 fileri, plus porto postal 10 resp. 20 fileri.

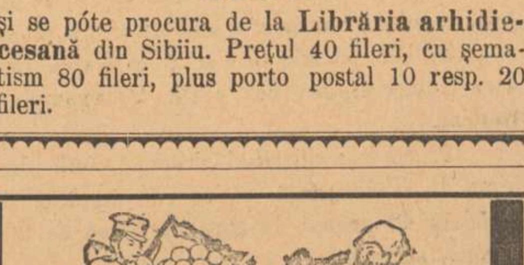

Pe timpul secetei din vara trecută abnormală a fost earăşi singură în întrégă Ungaria

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei de pe Têrnave

(Proprietar: **Fr. Caspari, Mediaş 67,** Ardeal)

care a udat viţele sale cu cantitatea enormă de apă de **5 milióne litri** pe zi; este deci singura firmă, care póte lifera viţe frumóse şi în tóte privinţele neesceptionabile.

(84) 3—47

Catalog ilustrat cu numĕróse scrisori de recunoştinţă gratis.

Nr. 262 1905. [237] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **învĕţătoriu** de la şcóla poporală confesională gr. or. română din parohia **Rogoz** prin acésta se escrie concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu 600 cor., dintrĕ cari 200 cor. din repartiţie pe popor şi 400 cor. din ajutoriu de stat; cuartir, grădină de legumi în mărime de 130 □° şi un stângin de lemne pentru încălzirea locuinţei învĕţătoreşti.

Comuna politică acordéză, dar' numai până va voí ea, anual 40 cor. pentru conscrierea elevilor de şcólă şi 10 cor. pentru cultivarea grădinei comunale de pomărit.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne rugările instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiul protopresbiteral în Dej în terminul deschis, a'şi formula pretensiunile cu privire la cuincuenal şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a 'şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti. Cel ales va avé a ţiné şi catechisaţiunea în şcóla de repetiţiune.

Dej, 12 Septembre 1905.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Solnoc în conţelegere cu comitetul parohial.

Teodor Hermann
protopresbiter, ca adm.

Nr. 436 1905 [24[illegible]] 2—3

Concurs

Pentru **ocuparea parohiei Cheia-Rimeţului** protopresbiteratul Alba-Iulia, se escrie pentru a doua-oră concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cola B pentru întregirea de la stat a venitelor preoţeşti.

Concurenţii 'şi vor înainta petiţiunile cu tóte documentele recerute subsemnatului oficiu în terminul susindicat şi se pot presenta înaintea alegĕtorilor, conform prescriselor regulamentare spre a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial local.

Alba-Iulia, 16 Septembre 1905.

Ioan Teculescu, protopresb.

Un tinĕr

demn de încredere, cunoscĕtor de contabilitate, eventual **absolvent al academiei comerciale,** care posede limba română în scris şi vorbit, află imediat aplicaţiune pentru birou şi magazin — Oferte cu pretensiunile de salar şi referenţe sunt a se adresa dlui **Fr. Caspari**, proprietarul şcólei de viţă de vie în **Mediaş.**

(2[illegible]) 3—

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent **nr. 86967.**

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi învioréză **pe lângă garanţie.**

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgia, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copii şi femei de constituţie slabă.

[2] 160

Espediţie din centru şi locul de vênzare pentru ţeră şi străinătate:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/ colţul strada Kálmán.

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări, cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de buruieni.

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăvicióse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervii escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămite dovedesc acestea.

Vinul de *ierburi* se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Micăsasa, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în toate localităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Mal 50,0 Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entian“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă.

un. dcm. [11] 27—

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura tiparul Tipografiei arhidiecesane.

Nr. 104 Sibiiu, Joi 29 Septembre (12 Octobre) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Şcóla şi politica.

I.

N'a greşit cine a zis, că politica e un monstru cu sute de guri, totdéuna gata sě înghită, sě nimicească tot ce'i stă în cale. Până când acéstă deprindere prea de multe-ori păgubitore a omenirii se mărgineşte a'şi juca hora sa complicată şi perfidă numai în cestiuni de ordin material, până când nu îşi trece hotarele competinţii sale, e tolerabilă şi sě impune. Dar' de îndată-ce slujbaşii acestui monstru încep a face ingresiuni prădalnice pe terenele limitrofe, unde nu e vorba de armonisarea şi echilibrarea unor efemere interese economice ori sociale, ci de însaşi fiinţa sufletéscă, cu întreg cuprinsul de gândiri şi simţiri a unui individ sau a unui popor, ei devin nişte asasini, cari cu mână sacrilegă sě ating de drepturile sfinte şi vecinice ale omenirii.

Un astfel de atentat pregăteşte acum de multă vreme politica magiară asupra şcólelor nóstre, asupra acestor instituţiuni sfinte şi inofensive, cari pornind din tinda bisericii, şi călăuzite de spiritul religios creştinesc al ortodoxiei nóstre româneşti, au ajuns după multe veacuri de surghiunire proprietatea, susţinută şi sporită cu sudori de sânge, a neamului nostru. Au ajuns locurile de adăpost, de muncă şi de prindere, de apěrare şi întărire ale gândirii româneşti, care trebue sě stăpânéscă în mod desěvêrşit mintea generaţiilor ce sě cresc în ele şi sě pětrundă, fără putinţa de a mai fi înlăturată, inimele tinerelor mlădiţe ce îi sunt încredinţate, pentru a făuri din ele vlăstarele de mâne ale bisericii şi neamului nostru.

In împěrăţia acésta a muncii pacinice sě fac acum an de an, zi de zi năvăliri şi încălcări. Sě desconsideră drepturile celor cari susţin aceste şcoli şi ar avé prin consecinţă dreptul şi datorinţa a le dirigui şi apěra, sě pun pedecile cele mai grele în calea progresului ce ar puté realisa aceste şcoli, dacă n'ar fi mereu infestate din partea politicei ungureşti, asemenea unei paseri răpitóre, care în lăcomia sa cuprinde pradă mai multă de cât póte înghiţi, dacă nu de alta şi numai ca sě'i putrezéscă în ghiară.

Tóte nedreptăţirile ni-se administréză, fireşte, fiind-că aşa pretinde o raţiune mai înaltă, raţiunea de stat, care în ţéra nóstră sě falsifică cu totul, confundându-se în mod silit şi neiertat cu interesele particulare ale unui singur neam de ómeni, dintre cele multe câte a aşezatací destinul spre locuire şi bună nărăvire împreună, ear' nu pentru a se sfirtica între olaltă.

Intr'o ţéră ce se pretinde civilisată, raţiunea de stat nu póte sě piardă nici-odată din vedere interesul general al tuturor cetăţenilor, al tuturor supuşilor sěi, şi întru cât divergenţe fireşti, deosebiri de rasă ori de ordin social ar provoca o desbinare, o împotrivire între olaltă a intereselor pe cari le au diferitele pături ale cetăţenilor, o politică înţeléptă ar trebuí sě priviască de cea mai înaltă a sa misiune rolul de a împăca divergenţele, de a mijlocí o armonie trainică a intereselor, cari sě colidéză, ear' nu sě înăspréscă, prin měsuri pripite ori rěu cugetate, şi mai mult deschilinirile, sě lărgească şi mai tare prăpastiile pe cari ura de vécuri le a icuit şi de altfel atât de adânc între fiii acestei nenorocite ţeri.

Actuala politică magiară însě în loc de a nisuí spre o îmblânzire şi apropiere a diferitelor elemente, urmărind planul utopic al creerii unui stat unitar naţional magiar, precipitéză měsuri şi disposiţii, cari nu vor fi în stare sě aducă consolidarea şi uniformisarea contemplată, ci tocmai contrariul: o dismembrare acerbă şi implacabilă. Pentru-că ţinta ce şi-o pune e o nelegiuire strigătóre. Pentru-că a voí sě nimiceşti ori sě stînjeneşti deocamdată avêntul sufletesc a multor milióne de ómeni, impunêndu-le anume bariere strîmte şi zătonitóre pentru creşterea şi desvoltarea lor etică-culturală, e o tendinţă anticreştinéscă, neumanitară şi deci nelegiuită. A face din şcóla poporală teren pentru esperimente politice hazardate şi neghióbe, a voí sě degradezi şcóla de la înalta ei misiune de a creşte şi înnobila sufletele la o simplă unéltă pusă în slujba unei politici nefaste, e un lucru care nu i-se póte ierta nici uneia dintre tóte cârmuirile lumeşti. E cât se póte de detestabilă încercarea de a conturba şcóla în munca ei educativă şi civilisatorică, de a-i fixa ţinte, cari cad departe de adevěratul ei scop, de adevěrata ei chemare.

Incercări de aceste s'au făcut mai multe în curgerea vécurilor, ele însě n'au putut avea nici-odată un resultat bun şi durabil. Impotriva unor asemenea încercări protestéză însuşi întemeietorul şcólei poporale, Luther, care pentru a apěra drepturile bisericii asupra şcólei, ca pe ale unei mame asupra fiicei sale, scrie:

„Das weltliche Regiment hat Gesetze, die sich nicht weiter erstrecken, denn über Leib und Gut und was äusserlich ist auf Erden. Denn über die Seele kann und will Gott niemand lassen regieren denn sich selbst allein. Darum wo weltliche Gewalt sich vermisset der Seelen Gesetz zu geben, da greift sie Gott in sein Regiment und *verführet und verderbt nur die Seelen*“.

Se va arěta într'un articol următoriu cum s'au făcut şi ce resultat au produs asemenea încercări îndreptate asupra şcólelor din patria nóstră.

De la comitat. In şedinţa ţinută Luni din partea comisiunei administrative a comitatului Sibiiu, dl *Dr. Carl Wolf* a făcut propunere, ca rescriptul ministerial, referitor la esecutarea cunoscutelor două ordonanţe ministeriale, prin cari se intenţionéză magiarisarea instrucţiunei publice în şcólele poporale, sě fie pus *ad acta* şi sě nu fie respectat, fiind lipsit de basă legală. Propunerea a fost primită. Comitele suprem, dl *Thalmann*, a declarat însě, că cu tóte acestea ordinul ministerial *va fi esecutat*, ceea-ce a avut de urmare, că toţi membrii aleşi ai comisiunii administrative, 8 Saşi şi 2 Români (Part. Cosma şi Dr. Lemény) şi-au dat demisia şi au părăsit sala, lăsând pe dl comite-suprem sě lucre (dacă póte) cu funcţionarii de stat şi de la administraţie.

Dieta de nou prorogată. Şedinţa de eri a dietei ungare s'a deschis la orele 10 şi treisferturi. Din partea guvernului nu s'a presentat nimeni. Un funcţionariu înalt ministerial a înmânat presidentului *Justh* plicul în care se afla rescriptul regal, care a fost imediat cetit. Prin acest rescript dieta *e prorogată de nou până la 19 Decembre n. c.* S'a sculat apoi contele *Andrássy* şi a făcut propunere de protestare în contra amânării, apostrofând guvernul pentru absentarea de la şedinţă. (Când e de faţă, i-se strigă sě iasă afară, că n'are loc în dietă!) Contele *Tisza* declară, că după cetirea rescriptului regal de amânare, *dieta nu mai póte discuta*. Părăseşte sala, împreună cu întreg partidul liberal. Socialiştii Mezöfi şi Achim cer, ca dieta sě rěmână întrunită şi sě se pună pe lucru, ear' contele *Apponyi* le rěspunde, că dacă *mai odată* se va face o astfel de amânare a dietei, va fi şi el de o părere cu ceice doresc sě rěmână dieta întrunită. In urmă se votéză propunerea lui Andrássy, şi şedinţa se ridică. In fóia oficială încă a fost publicat eri rescriptul de amânare, cu motivarea, că amânarea se face din causă că nu s'a putut forma guvernul pe basa care sě asigure descurcarea situaţiunei.

Dreptul electoral.

IV.

Domnul Alesandru *Mocsonyi* a vorbit în şedinţa din 24 Februarie 1872, şi a combătut întâiu *censul*, ca un lucru care teoreticeşte nu póte fi motivat şi nici apărat. Pentru-că censul e legat de avere. Dar' nu totdeuna averea dă şi inteligenţă celui ce o posede! Censul stă apoi în contrazicere cu dreptul, — spunea dl *Mocsonyi*, pentru-că:

„... La regularea, nu practică, ci teoretică a censului, lipseşte ori-ce punct de razim obiectiv. De aici vine apoi, că fie-care cens se clatină. La regularea teoretică a censului nu esistă nici umbră de drept, nici urmă de vre-un punct de razim obiectiv, pentru-că basa o forméză totdeuna simpla volnicie, care e cel mai periculos inimic al fiecărei desvoltări libere ...“

Censul póte fi privit numai din punct de vedere social, — spunea dl *Mocsonyi*.

„... Societatea nu e un întreg simplu, ci e un sistem de clase, desvoltat în mod istoric. Precum la singuratici, aşa şi la clase, ajunge puterea naturală în mâna unuia, ori a mai multora, în mâna acelora, cari tocmai se află în posesiunea factorilor supremaţiei naturale. Acésta clasă se va nisuí apoi în mod natural ca sě 'şi pună dominaţiunea pe base tot mai tari. Cel mai simplu şi mai natural drum spre aceasta este, dacă póte sě pună mâna pe puterea de stat. Spre acest scop earăşi mijlocul cel mai natural şi mai simplu este — *censul!*“ — —

Iată deci rostul *censului* şi scopul care se urmăreşte din partea celor ce 'l apără. Acapararea puterii din partea clasei ori a clicei pe care o represintă! La stabilirea şi regularea censului tocmai de aceea nu servesc ca basă principii de drept, nici regule matematice. Cu totul alte interese. Şi conform caracterului clasei care 'l voeşte, avem cens isvorît din naştere şi din avere. Acest din urmă earăşi e aşa, după cum sunt membrii acelei clase, mai cu puţină ori cu mai multă avere. Aşa se forméză censul, unde se forméză în mod conştient. Dar' tocmai pentru-că se forméză astfel, şi pentru că înţelesul practic al censului nu e altul, de cât cel constatat, adecă asigurarea şi mai bună a domniei meşteşugite dată unei clase domnitóre: *„censul stă în contrazicere directă cu ideia de stat, care nici când nu póte fi chemată sě represinte clase singuratice, în detrimentul totalităţii, în detrimentul întregului ..:“*

Censul are trei mari scăderi, — spunea dl Mocsonyi, — cari i-l fac neacceptabil din partea celor iubitori de dreptate. Anume, pe când domnia naturală se baséză pe doi factori, pe inteligenţă şi avere, censul dă inteligenţa la o parte, trecênd cu vederea, că folosul domniei naturale se naşte tocmai din inteligenţă. A doua scădere e, că clasa care a ajuns la putere pe cale meşteşugită va căuta sě înainteze interesele sale cu desconsiderarea intereselor totalităţii, de unde urméză *înăsprirea conflictelor între clase.* Dar' cea mai mare scădere a censului este, că:

„... precum zace acésta în natura omului, clasa ajunsă la domnie pe cale meşteşugită *se identifică pe sine şi interesele sale totdeuna cu statul*, şi astfel espune însuşi statul la tóte acele atacuri, cari sunt îndreptate în contra claselor singuratice.“

Censul duce deci la domnia de clase, care are sě devină insuportabilă, — lucru care s'a dovedit cu prisosinţă la noi, şi pretutindenea, unde este acceptat censul. La nici un cas însě censul nu este chemat sě dee un parlament din care sě facă parte cei mai buni, cei mai înţelepţi ai ţerii. In privinţa acésta părerea dlui *Mocsonyi* a fost următórea:

„... Nici odată mintea omenéscă n'a putut sě combineze un astfel de sistem de alegere, care sě fi dat garanţă, fie în měsura cea mai mică, că în parlament vor fi aleşi cei mai inteligenţi, cei mai buni patrioţi. Nici odată n'a esistat parlament, despre care s'ar fi putut spune, că în el ar fi fost întruniţi cei mai buni, cei mai chemaţi ai ţerii. Eu tocmai de aceea, nu ţin de cel mai bun acel sistem de alegere, care sub pretextul diferitelor scopuri idealistice, dar' nerealisabile în praxă, vrea sě asigure prin cens preponderanţă pe cale meşteşugită unor anumite interese specifice, ci după părerea mea acel sistem de alegere are sě fie mai bun, care face cu putinţă, ca *fie-care interes ce se naşte în societate, amèsurat forţelor proprii, amèsurat importănţei ce o are, sě fie representat în parlament*. Căci dacă scopul ar fi acela, ca în parlament sě fie aleşi numai cei mai chemaţi, e de netăgăduit, că scopul s'ar puté ajunge cu mult mai uşor pe calea, dacă alegerea s'ar lăsa în grija unui număr mai restrins de alegětori. Acest sistem de alegere ne-ar da cu mult mai multă garanţă, că putem ajunge întru cât-va scopul, de cât aceea, că lăsăm alegerea în grija sutelor de mii, când ştim ce rol însemnat are la alegeri şi *întêmplarea*. Ori-câte contemplaţiuni înalte sě 'şi fi format mintea omenéscă despre constituţionalism, eu scopul final al constituţionalismului îl găsesc *în posibila garantare a echilibrului natural întrĕ contrastele de interese ivite în societate.* Ori-ce nisuinţă de a conturba pe cale meşteşugită acest echilibru natural al contrastelor de interese, *stă în contrazicere cu desvoltarea liberă.*

Şi fiind-că ori ce interes, ori-ce nisuinţă *e îndreptăţită* dacă se face pe cale legală, trebue sĕ i-se dee posibilitatea de a se validita pe cale legală, cu mijlóce legale, fie-cărei fracţiuni cu interese speciale şi cu nisuinţe speciale. Censul nu o admite acésta, pentru-că censul dă influenţă numai anumitelor clase asupra regulării afacerilor de stat. Unde e cens, nu póte deci sĕ se formeze echilibrul natural al intereselor. Urméză, că lucrul acesta este posibil numai acolo, unde se estind drepturile politice asupra tuturor, unde *uşile parlamentului stau deschise pe séma fiecărei nisuinţe*, pentru-că numai aici parlamentul e oglindă fidetă a societăţii, căci însaşi societatea e turnată în el în formă condensată. Numai cu ajutoriul sufragiului universal se póte ajunge aceea ce censul eschide din principiu, şi numai un parlament eşit din votul universal acórdă garanţa, că ori-ce dispoziţiune legală pórtă pe frunte pecetea stării sociale din zilele în cari a fost luată, condiţia fie-cărei impresii bune pe care trebue sĕ o aibă ori-ce disposiţie legală.

Din acest motiv a cerut dl *Mocsonyi* votul universal, condiţionat de la *cetăţenia dĕ stat*, *purtarea bună morală* şi *o anumită etate*, dar' a cerut totodată o *arondare mai dréptă* a cercurilor electorale din Ungaria şi mai ales din Ardeal, ca sĕ nu mai fie un cerc cu câte 1247 suflete (secuesc), şi altul cu 107,000 suflete (românesc). A cerut votul universal, pentru-ca sĕ nu mai fie în Ardeal, cum era atunci, dintrĕ 110,000 alegĕtori, 74,000 nemeşi, cari aveau dreptul de alegere, dar' alta n'aveau nimica în averea lor, ear' pe basa censului urcat nu erau de cât abia 11,684 alegĕtori, din un milion şi câteva sute de mii de suflete, ómeni cu avere destulă.

A cerut dl *Mocsonyi* votul universal, nu pentru-că aşa cereau interesele Românilor, ci pentru-că aşa cerea *dreptatea*.

„. . . Eu nu vreau — spunea dl Mocsonyi, — ca legislaţiunea sĕ dee naţionalităţii române 15 deputaţi în Ardeal, şi nici aceea ca sĕ 'i dee 75 de deputaţi. Vreau sĕ dee *drept egal*, atât naţionalităţii române, cât şi altora. Dacă naţionalitatea română e în majoritate, — sĕ nu falsificăm esenţa sistemului representării poporului, sĕ nu nisuim a forma pe cale meşteşugită *din majorităţi naturale minorităţi.* Asta doresc eu! *Drept şi dreptate doresc*, nimic alta!“

Da, *drept* şi *dreptate* dorim toţi, noi, Românii, şi cei ce nu vreau sĕ ne facă părtaşi de dreptate au sĕ se căiască odată rĕu pentru aceea ce au făcut şi fac mereu cu noi.

Intr'un articol final vom trage conclusiuni din cele espuse până acuma cu privire la dreptul electoral.

Din protopresbiterate.

— Conferenţa preoţéscă din tractul Dej. —

Raport special.

— 11/24 Septembre 1905.

Conferenţa preoţéscă din protopresbiteratul Dejului s'a ţinut în anul acesta în parochia *Chiueşti* la 11/24 Septembre sub conducerea protopresbiterului tractual Teodor Hermann.

Inainte de conferenţă s'a celebrat sfta liturgie împreunată cu chemarea duhului sfânt prin protopresbiterul, asistat de preoţii Teodor Cotuţiu, Gavriil Hange, George Lărgean, Demetriu Păltinean, Augustin Bodea şi Sigismund Lengyel, apoi dl protopresb. a ţinut poporului adunat în numĕr fórte mare o predică fórte frumósă şi instructivă despre creşterea pruncilor, după care s'a celebrat parastas solemn pentru odihna sufletelor rĕposaţilor mari metropoliţi Andreiu şi Miron, ale marilor binefăcĕtori ai bisericei şi naţiunei Gozsdu şi Andronic şi a preoţilor şi ctitorilor acestei sfinte biserici şi în urmă preotul Ioan Giurginca a cetit poporului o disertaţiune instructivă despre *tristele urmări ale pĕcatului beţiei.*

După terminarea acestora, la învitarea parochului local Gregoriu Lador, preoţii s'au adunat la masa acestuia, unde li-s'a servit un gustos dejun, după care s'au întrunit apoi în frumósa sală de învĕţământ a şcólei nóstre poporale din loc, unde dl protopresb. a deschis şedinţa la 11 ore a. m. prin o cuvêntare avêntată despre folósele conferenţelor preoţeşti ambulante asupra preoţimii şi mai cu sémă asupra poporului.

La serviciul divin şi la desbaterile conferenţei, întrĕ óspeţi am putut remarca pe notariul cercual Rátoni, pe preotul gr. cat. local Vas. Tămaş, pe învĕţătoriul George Prigónă din Magógea şi mai multe dómne şi domnişóre din loc şi jur.

Notariu a fost ales presbiterul Gavriil Hango, ear' bărbaţi de încredere parochii Victor Cupşa şi Teodor Purdean.

Inainte de a se trece la ordinea zilei, şeful tractual aduce la cunoştinţă conferenţei, că în anul 1904 conferenţa nu s'a putut ţiné din causă, că imediat înainte de terminul pe care era sĕ o convóce în luna Octobre, soţia parochului local bolnăvindu-se greu, n'a putut-o convoca aici, ear' până ar fi convocat-o aiurea, întrându-se în tómnă târziu ori în iarnă, după esperienţele din trecut numai puţini preoţi s'ar fi presentat la ea. Spre ştiinţă.

După acéstă comunicare conferenţa constată, că sunt presenţi 19 preoţi împreună cu şeful tractual, ear' absenţi cu scusă 7 şi fără scusă 1. Parochii vacante 1 şi filii 5, în cari nu sunt preoţi a parte. Preotul absent fără scusă e pedepsit cu 10 cor. în favorul fondului pentru dotaţiunea viitóre a protopresbiterului tractual.

Trecêndu-se la ordinea zilei şi făcêndu-se o critică asupra serviciului divin oficiat cu acéstă ocasiune şi constatându-se unele greşeli, conferenţa din nou indrumă pe preoţi a se conforma strict cărţilor rituale aprobate de superioritatea nóstră bisericéscă şi pentru uniformitate sĕ introducă cântările bisericeşti aşa precum se învaţă în Seminariul nostru din Sibiiu. Predica şefului tractual despre creşterea pruncilor conferenţa o clasifică de fórte bună, ear' disertaţiunea preotului Giurginca despre beţie de succésă, dar' pe viitoriu la astfeliu de producţiuni în biserică sĕ se evite proverbele şi strigăturile (poesiile poporale), cari produc ilaritate, căci nu convin nici cu sfinţenia locului şi apoi e greu a readuce pe popor la seriositatea de mai nainte, deci sĕ se citeze numai proverbe din S. Scriptură, ear' din autorii profani numai de acelea, cari nu vatĕmă acésta seriositate.

După acésta presidentul a presentat ear' notariul a cetit resoluţiunea P. V. Consistoriu archid. din 25 Nov. 1903 Nr. 12,276 B s. prin care s'au aprobat întru tóte concluseIe conferenţei ţinute în Magógea la 12/25 Oct. 1903, autorisându-se şeful tractual a face paşii necesari pentru esecutarea lor. Tot odată zice P. V. Consistoriu, că:

„Cu plăcere folosim acésta ocasiune de a esprima mulţămita Consistoriului atât Preaonorat Dtale cât şi Multonoratului Domn Gavriil Hango şi celorlalţi împreună lucrători pentru zelul desvoltat întru bunareuşită a conferenţelor din acel tract, pentru valorósele lucrări şi pregătiri, cari de sigur nu vor rĕmânea fără influinţă binefăcĕtóre asupra poporului din acele părţi, care mai ales are lipsă de îngrijire pastorală specială.

„Cât pentru viitoriu ţinênd cont de dispoziţiunile cuprinse în circulariul program de la 4 Martie 1903 Nr. 2142 Bis. — sĕ continuaţi a lucra în aceeaşi direcţiune bună pe carea aţi apucat, servind de model şi preoţimei din alte părţi.“

Conferenţa a luat cu deosebită plăcere şi mulţămire fiască la cunoştinţă înalta resoluţiune consistorială şi promite sĕrbătoreşte a se conforma ei din tóte puterile.

Pe preoţii absenţi fără scusă de la conferenţa din 1903, P. V. Consistoriu i-a pedepsit cu câte 10 cor. în favorul fondului de pensiuni archidiecesan.

In legătură cu ordinul P. V. consistoriu archidiecesan din 20 April 1904 nr. 3980 bis., referitoriu la introducerea unei uniformităţi cu privire la timpul când sĕ se sĕvêrşéscă vecernia, utrenia şi liturgia în tóte comunele bisericeşti, conferenţa constată, că din causa variaţiunei ocupaţiunei poporului şi din causa amestecului aceluia cu alte confesiuni, o uniformitate deplină în tóte comunele din acest tract nu se póte introduce, ear' pentru uniformitatea dintr'un ţinut ori altul se vor înţelege preoţii din acel ţinut. Ca normă directivă însĕ se stabileşte, ca preotul ţinênd cont de împrejurările locale, sĕ sĕvêrşéscă numitele servicii divine totdéuna la acela şi termin când s'a obicinuit a se presenta mai mult popor la biserică, ear' la cas de abatere, sĕ aviseze poporul pentru orientare, dar' sĕ se siléscă a deprinde pe popor a cerceta biserica cât mai de diminéţă, nu însĕ înainte de rĕsăritul sórelui, pentru-ca liturgia sĕ se pótă face la timpul prescris la tipic, şi el preotul sĕ nu absenteze de la utrenie, precum fac unii, lăsând sĕ o facă numai cantorul singur.

La pertractarea acestui obiect mulţi preoţi s'au plâns, că de-şi peste 80% din locuitorii acestui comitat (Solnoc-Dobâca) sunt Români aparţinĕtori bisericelor gr. ort. şi gr. cat. de acelaşi rit, autorităţile civile, în contra disposiţiunilor legale de stat, pun multe din zilele de têrg pe zilele de sĕrbători ale bisericei nóstre, chiar şi cu favorisarea altor biserici. In consecuenţă conferenţa rógă pe P. V. consistoriu, ca sĕ întrevină la înaltul guvern, ca la statorirea zilelor de tîrg sĕ ţină cont de disposiţiunile legale şi în privinţa sĕrbătorilor bisericei nóstre egal îndreptăţită cu celelalte biserici recunoscute din patrie.

A urmat apoi înaintarea rapórtelor despre activitatea preoţilor în timpul din urmă, întru cât acea stă în legătură cu esecutarea concluselor conferenţelor preoţeşti de până acum. La locul acesta conferenţa constată, că nu toţi preoţii au înaintat încă rapórtele acestea, deasemenea nici catalógele despre cărţile, actele şi manuscrisele de însemnătate istorică din parochiile şi filiile lor; monografia parochiei sale a scris'o numai unul; condice parochiale abia 2—3 au început a purta; fonduri parochiale s'au înfiinţat puţine; reuniuni numai una, în Dej pentru înfrumseţarea bisericei; conspecte despre predicele ţinute poporului încă numai câţiva preoţi pórtă, şi în fine, că nu toţi preoţii ţin încă vecernia în Dumineci şi sĕrbători, liturgia înainte sfinţită şi priveghierile din sĕptĕmâna V. din Postul mare. — Deci conferenţa insistă şi mai departe, ca aceste concluse sĕ se esecute cu posibilă grăbire, cu adausul, ca vestmintele bisericeşti, precum stihare, acopereminte pe mese, perdele etc., câte se pot, sĕ se confecţioneze în regie proprie, prin soţiile şi fetele de preoţi şi alte femei şi fete române cari se pricep la acésta, ţinênd însĕ cont de caracterul portului naţional românesc si de stilul general al bisericei ortodoxe la adjustarea bisericilor.

(Va urma).

Sĕrbările din Sibiiu.

— Impresiile şi părerile unui bucureştean. —

(Urmare).

La eşirea de la spectacol, atâta mişcare şi animaţie pe strade n'a pomenit Sibiiul de când l'au zidit Nemţii. Nóptea târziu, pe la cafenele, berării şi grădini se discuta încă cu însufleţire şi se ridicau păhare în sănĕtatea autorului şi a tuturor artiştilor.

Spectacolul a trebuit sĕ fie repetat încă de două ori, de şi în program se prevĕzuse numai o nouă representaţie pentru Luni. In câte trele Moş Ciocîrlan a stărnit entusiasmul şi aplausele unor săli ticsite de public.

Intrĕ actele spectacolului şi la eşire se comenta mult un incident petrecut pe scenă, care arată o dată mai mult intoleranţa cunoscută a Ungurilor. Cu tótă îndulcirea mĕsurilor obicinuite, totuşi portul tricolorului românesc fusese interzis. Dar' atât la teatru, cât şi la serata etnografică, flăcăii şi fetele 'şi puseseră cocarde, panglici, cingĕtori, care galbenă, care albastră, care roşie, aşa că tricolorul bătea la ochi, deşi nu era tricolor, şi Ungurii nu aveau ce zice.

Dar' dómnei *Cosma* nu i-a mers aşa de neted. Gingaşa Mărióră (Florica! Red. T. R.) 'şi legase cu un şiret tricolor un săculeţ de mână cu care apare în actul al doilea din Moş Ciocîrlan. Credeţi că poliţaiul, viţă d Arpad, a lăsat sĕ trécă lucrul? Aşa! S'a du frumos pe scenă — chipurile în culise — ş nici una nici două — a rupt şiretul de l săculeţ şi apoi s'a întors în sală, mândru d isprava ce o făcuse, ear' Marióra a intrat în scenă cu săculeţul legat cu o sfóră! Mi-a spu dómna Cosma că o sĕ'l păstreze aşa ca amintire de la sĕrbări. Dómne, cum nu vĕd cât se fac de ridicoli!

Un interes deosebit a arătat publicul î a'e două zile următóre, pentru şedinţele „Societăţei pentru fond de teatru român.“

Sĕ ştie că, din iniţiativa câtorva ómeni culţi, în capul cărora se află academicianul *Iosif Vulcan* de la Oradea-Mare, s'a înfiinţat acum cinci ani (Acum *35* de an Red. T. R.) o societate destinată a propag printrĕ Românii de dincolo gustul teatrului şi a desvolta prin teatru şi limba şi literatura română.

Tot deodată societatea îşi propune s dea o întindere cât de mare teatrelor săteşt cari în Ardeal şi Ungaria au prins atât de bine printrĕ Români.

Ca şi în tóte lucrurile, şi aci începutu a fost greu, dar' a prins ideea curênd şi astăz societatea a putut dărui Asociaţiunei întreg scenarul din sala festivă şi a creat două burse pentru studiul declamaţiunei la conservatoru din Bucureşti. A fost chiar un esamen a ma multor aspiranţi şi un juriu special — în care ni s'a făcut şi nouă câtorva din România onórea sĕ fim învitaţi a lua parte, — a desemnat doi tineri pentru aceste burse, una de dramă şi alta de comedie.

Pe lângă cariera artistică la care se destină, aceşti tineri vor avea mai cu sémă menirea sĕ organiseze şi sĕ dirigă teatrele poporale prin satele româneşti de peste munţi.

La aceste şedinţe am mai ascultat c deosebită plăcere două disertaţiuni: una asupra lui *Wilhelm Tell* de Schiler, ţinută de tinĕrul absolvent *Petra Petrescu*, şi alta, o minunată analisă asupra ideilor lui Eminescu *despre teatru*, desvoltată în chip magistral de simpaticul profesor *Borcea*, de la şcóla de fet din Sibiiu. Acésta din urmă a fost una di cele mai bine alcătuite şi bine desvoltate conferinţe ce'mi-a fost dat sĕ ascult de mult vreme.

Hotărît, fraţii noştrii din Sibiiu nu ne dau pas sĕ ne odihnim. Ei ne duc din sĕrbare în sĕrbare, din petrecere în petrecere, şi nici unul din noi nu se plânge. Din contră, ne pare rĕu că sĕptĕmâna merge pe sfêrşit.

Artiştii din Moş Ciocîrlan nu se culcă pe laurii culeşi pe scena lirică, ei calcă cu semeţie pe scena dramatică şi ne învită la o representaţie de *„Fântâna Blanduziei“* pe scena din sala Muzeului, care se inaugură zi în acea séră cu neîntrecuta poemă a bardului de la Mircesti.

Nu încape îndoială, că e mult mai greu pentru cetanţi sĕ jóce o dramă decât sĕ cânte într'o operetă: acolo cerinţele sunt mai mari, nuanţele mai greu de prins, atitudinea şi gestul se pot greşi chiar când nu lipseşte esperienţa, cu atât mai vêrtos când actorul nu e de meserie.

(Va urma).

NOUTĂŢI

Sfântul sinod al bisericei autocefale gr. or. române din România se va întruni în sesiune ordinară în 3 Octobre v. c. în Bucureşti.

*

Despre Carmen Sylva. Eri, Marţi, la orele 6 séra, a ţinut domnul Dr. Eugen Filtsch ultima conferenţă despre Carmen Sylva şi operile ei, în sala mare a comitatului. Tóte conferenţele (trei la numĕr) au fost ascultate cu mult interes de alesul public sibiian care a rĕsplătit cu aplause pe distinsul conferenţiar.

*

Furt. Sâmbătă séra a dispărut de la posta din Sibiiu o scrisóre, în care se aflau împachetate 10 000 de coróne, pentru a fi duse la Cisnădie. Indrăsneţul hoţ încă nu a putut fi prins, dar' vorba veche: poliţia îi bate urma.

*

Noul paroch al bisericei Sf. Nicolae. Alegerea dlui diacon Ioan Prişcu de paroch al III-lea al bisericei Sf. Nicolae din Scheiul-Braşovului, a fost întărită de vener. consistoriu archidiecesan din Sibiiu, unde afacerea fusese apelată din partea partidei rĕmasă în minoritate.

*

Teatru. Domnul *Leo Bauer*, directorul teatrului orăşenesc din loc anunţă, că în 21 Octobre n. va face deschiderea sesiunei anului acestuia.

*

Catedrală românéscă în Sofia. Am dat ştirea despre catedrala din capitala Bulgariei şi acum mai putem comunica el aceea, că fruntaşul român macedonean Alesandru Trifon a cumpěrat din România numeróse odóre sfinte pentru ea.

*

Adunare poporală este convocată pe Sâmbătă în 14 Octobre st. n. a. c. la orele 10 a. m. în Alba-Iulia (la „Hotel Elisabeta"), cu programul următoriu: 1. Votul universal. 2. Desbatere asupra situaţiunii politice.

*

Cas de mórte. Micul Archiduce *Mathia*, fiiul Archiducelui Iosif, a decedat zilele trecute, în etate de un an şi jumětate, după un morb scurt dar' greu.

*

Constituire: Societatea de lectură „Inocentiu M. Clain" a teologilor gr. cat. din Blaj ţinêndu-şi prima şedinţă în 5 Octobre 1905, s'a constituit în modul următoriu: President: Simion Gocan, t. a. IV., vicepresident: Septimiu Ş. Popa, t. a. III. secretariu: Silviu Poşiar, t. a. IV., cassariu: Emil P. Mascia, t. a. III., controlor: Aurel Peculea, t. a. II., archivariu: Gavril Hintea, t. a. III., bibliotecariu: Valeriu Opriş, t. a. II., vicebibliotecariu: Iuliu Căpâlnean, t. a. I., notariu, Petru A. Dumşa, t. a. I., scriitoriul „Furnicei": Elie Magda, t. a. I. Membrii în comisia literară: George Grecu şi Ioan Mărginean, t. a. IV., Andreiu Oţoiu şi Alexandru Ghelner, t. a. III., Vasilie Cerghizan şi Augustin Folea, t. a. II., Cornel Pop şi George Foina, t. a. I.

*

Himen. George *Sădărman*, măestru-pantofar în Sibiiu (str. poplăcii nr. 3) şi Maria M. *Grindean* îşi serbézâ cununia religiósă Dumînecă (15 Oct. n) la 3 ore p. m. în biserica gr. or. din suburbiul inferior al Sibiiului.

— Valeria *Popovici* şi Adam *Lula* anunţă cununia lor bisericéscă, care se va celebra la 15 Octobre st. n. în biserica gr. or. din Laşnic, la orele 10 a. m.

— Romul *Simu*, Sibiiu, şi Maria *Simonca*, Orlat, căsătoriţi.

— [illegible] *Gliga* şi Ioan *Bişcovan* îşi anunţă cununia ce se va celebra Duminecă (2/15 Octobre) la 3 ore p. m. în biserica gr. or. din Ripa de sus.

— [illegible] şi Valeria *Magda* îşi vor celebra cununia Duminecă în 15 Octobre st. n. a. c. la 4 ore p. m. în biserica gr. or. din Drămbariu.

*

La fondul de 30 fileri al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu" pentru cumpěrarea unei case cu hală de vênzare, din prilegiul sěrbărilor „Asociaţiunii" au mai dăruit: Dr. Stefan Pop, deputat dietal şi dna Eugenia (Arad), ambii 2 cor.; Dr. Cornel David, medic (Orăştie); dóra Ana Chelemenciu în amintirea tatălui seu Ioan Chelemenciu, fie-care câte 1 cor.; Petru Muntean, măiestru cojocariu (Sebeşul-săs.), fie-care câte 40 fileri; Dionisiu Trifan şi soţia sa Elena Trifan (Blaj), fie-care câte 20 fileri; dna Eugenia Ionescu năs. Grecu (Bacău), 2 cor.; Ioan Corbu, notariu la sed. orf. (Bistriţa) 1 cor.; Constantin Proca, paroch (Rêşnov), ómenii de la Parkievitz 1 cor. 20 fileri; Iulian Popescu, cassariu la „Albina", 1 cor.; Ioan Moldovan, notariu (Bobohalma), 2 cor.

*

Slujnică milionară. In capitala Danemarcei, în Copenhaga, este o servitóre cu noroc ne mai pomenit. Ea avea o rudă bogată în Svedia, despre care nu ştia aprópe nimic. Murindu-i acéstă rudă, servitórea a ajuns sě moştenéscă — pe basa testamentului — o avere de vre-o 3 milióne coróne. Fericita fată e hotărîtă sě servéscă anul deplin la gazda sa, cu credinţa din trecut. Rar caracter!

*

Alegerea de president al Statelor-Unite. Lui „Times" i se telegrafézâ din New-York: Roosewelt a declarat unei comisiuni compusă din senatori, că la alegerea de president din 1908 nu va primí candidatura în nici un cas.

*

Fiu ucigaş. Băeşul Petru Banciu, după-ce s'a căsătorit a doua-oră, trăia fórte rěu cu feciorul seu. Soţia îi era beţivă şi prădătóre. Intr'o séră pe când veniau spre casă bětrânii cam cherchetuiţi, feciorul i-a omorît cu un par pe amêndoi. Tribunalul a pertractat casul şi osânda nefericitului orfan e: 8 ani temniţă.

*

Atragem atenţiunea acelora pe cari îi priveşte, asupra inseratului de pe pagina IV a numěrului nostru de faţă, referitor la licitaţia ce se va ţiné în 23 Octobre n. c. pentru liferarea de pâne, jimvle, etc. pentru casa de sănětate din Sibiiu.

Pentru masa studenţilor români din Braşov a dăruit dómna *Lucia Bologa* 10 coróne, întru memoria rěposatei sore de caritate Friderica Meltzer.

*

Americanii pentru prizonerii japonezi. Din Petersburg se scrie, că însărcinatul de afaceri al Statelor-Unite aduce prisonierilor japonezi din Medwedewo (Rusia) 32 mii de ruble, bani strînşi prin subscripţie în America.

*

Fără nici un reclam crucea sau stéua duplă electro-magnetică a dlui Müller Albert, Budapesta V. Vadász utcza 42/V. a devenit renumită în tóte părţile lumei.

Fórte mulţi după folosinţia crucei s'au vindecat de bóle vechi, aşa în cât de la aceştia în tótă ziua sosesc scrisori pline de mulţămire. Dl fotograf Eisschild Adolf din Cservenka a scris următórele: „De mult timp trebuia să-mi arét marea multămire ce o am faţă de aparatul aflat prin Domnia-Ta, asta însě cu adinsul am tăcut-o pěn acum, deórece cu cea mai mare curiositate am asceptat a afla, că nevasta mea, care a folosit crucea R. B. 86,967. deveni-va ea ăşi sănětósă? Prin urmare cu cea mai mare bucurie constatez că nevasta mea, carea durând-o peptul şi stomacul avea în genere lipsa poftei de mâncare, dureri de cap şi multe alte bóle, cu ajutoriul aparatului Dvóstre s'a făcut pe deplin sěnătósă, prin urmare aparatul Dvóstre sunt silit a'l lăuda şi a'l recomanda fiecărui suferitor de bóle." Preţul aparatului mare 6 coróne.

PARTEA LITERARĂ.

Monografia comunei Galaţi (lângă Făgăraş).

(Compusă de Nicolae Aron, paroch gr. or.)

(Urmare.)

Intregiri.

In desvoltarea istoricului comunei Galaţi, sub titlul *A.* despre biserică, periodul IV. (anii 1810—1904) întrě obiectele cu inscripţiuni istorice, demn de amintit este *potirul de argint* pe care este gravată inscripţiunea: *„Intru mărirea s. trăime dăruit de Chehul român din Făgăraş la biserica Galaţi la anul 1854".* Acest potir l'a cumpěrat societatea (ţehinul) timarilor români din Făgăraş, sub funcţiunea parochului Iosif Pop (1852—1890), după-cum mi-a spus acesta, încă pe când trăia, cu 72 fl. = 140 corone, şi se foloseşte şi astăzi fiind în stare bună. O vie amintire este acest vas sfinţit pentru ţehiul tăbăcarilor, care astăzi nu mai esistă.

Sub titlul *C.* despre comuna politică periodul IV. (anii 1810—1904) punctul *c)* unde se aminteşte: *că în anul 1894 s'a şters dreptul de regale, rěscumpěrând statul cârcĭmăritul de la comune şi de la familiile nobile privilegiate*, demn de înregistrat este *limitaţiunea dreptului de cârcĭmărit în Galaţi de la 11 Maiu 1799*, păstrată la primarii comunali, mai în urmă la primariul *George Păcală*, ear' de present la primariul actual *Petru Schiopu*, în cassa de fer comunală şi care este următórea:

„Testimoniu despre statorirea dreptului de cârcĭmărit" al satului Gataţi.

„Prin acéstă scrisóre a mea fac cunoscut celor de acum şi celor din viitoriu, că astăzi, adecă 11 Maiu al anului 1799, m'au recercat ilustrii şi alţi onoraţi domni posesori, cari posed cea mai mare parte a satului Galaţi; ca sě statoresc starea şi rêndul cârcĭmăritului între dînşii, amĕsurat legei şi cuantităţii posesiunei fie-căruia.

Fiind eu în partea oficiului meu obligat a împliní acéstă cerere legală al onoratului posesorat spre a decide rîndul şi modul cârcĭmăritului, în forma prescrisă prin lege; şi spre a mulţămí acestea doruri şi cereri legale: mi-a fost datorinţa cea dintâiu a constata, că: în acest sat Galaţi, câte sesiuni interne sunt? şi decizêndu-se numĕrul acestor sesiuni — chiar prin onoratul posesorat la 92, — mi-a fasionat spre a decide modul cârcĭmăritului amĕsurat numĕrului acestor sesiuni — tot acest numĕr; în urma căruia cade în decursul anului întreg (deosebind timpul de la S. Mihaiu până la ziua de S. Crăciun) naşterea Domnului (reservat de bunăvoe spre cârcĭmărit în favórea locuitorilor rustici) amĕsurând modul cârcĭmăritului la numĕrul mai sus scris a sesiunilor interne — pe una sesiune 3 zile şi $31^{28}/_{92}$ minute; deci avênd

Întâiu: Inclita naţiunea ce posede fişcalitatea, 36 sesiuni interne; pe acestea cad 108 zile, 18 ore şi $^{88}/_{92}$ minute, deci cârcĭmăreşte din 25 Decembre, diminéţa la 6 ore începutul, până la 12 Aprilie, diminéţa la 1 oră.

Al doilea: Orfanii după ilustrul baron Stefan L. Apor, împreună cu ilustra *dómnă baronésa Apor Lászlóne*; 23 sesiuni interne — cad 69 zile şi 12 ore; şi cârcĭmăresc de la 12 April, diminéţa la 1 oră începutul, până la 20 Iunie după amiazi la 1 oră.

Al treilea: Onoratul domn *Ladislau de Köntzei* 3 sesiuni interne; pe cari cad 9 zile, 1 oră şi $33^{84}/_{92}$ minute; după care cârcĭmăreşte de la 20 Iunie, la 1 oră după amiazi începutul, până la 29 tot acelei luni, după amiazi la 3 ore.

Al patrulea: Ilustra *domnişóră Béldi*, 11 sesiuni interne, pe cari cad 33 de zile, 5 ore şi $44^{32}/_{92}$ minute; şi cârcĭmăreşte de la 29 Iunie după amiazi la 3 ore începutul până la 1 August după amiazi la 9 ore.

(Va urma).

A IV-a esposiţie

de póme, stuguri şi derivatele lor aranjată de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului".

(Fine).

II Premiarea.

1. In scopul premierii, subscrisul comitet central a instituit juriul constătător din domnii: Pantaleon Lucuţa, I. I. Lăpĕdatu, R. Simu, Dr. P. Şpan, V. Stan, P. Ciora, O. Steflea, Teodor Andriu, E. Verzariu şi Victor Tordăşianu, toţi din Sibiiu. I. Chirca, P. Draghits şi Dr. I. Stroia toţi din Sĕlişte, Ioan Popescu, din Sibiel. Isidor Blaga din Lancrăm, Avram Păcurariu, Demetriu Vulc, Dr. George Măcelariu, Dr. Nicolae Schian, Ioan Blaga, George Muntean, Elie N. Petruţ, Ilie Fosş şi Nicolae Simulescu toţi din Mercurea, Basilie Necşa, Demetriu Ivan din Apoldul-de-sus; Ioan Lazar, Ioan Orăştian, Demetriu Orăştian, Ioan Preda, Nicolae Făceş din Apoldul-de-jos; Ilie Popp, Ioan Cosma, Ilie Oltean din Ludoş, I. Pradovici din Amnaş; Ioan Moga, Vas. Dobrescu, Dionisie Iorga din Rod; Dem. Panfilior, Ioan [illegible], Ioan Sava din Jina; Ioan Şerb, Aron Şerb, Nicolae Dobrotă, Ilie Dobrotă, Romul Vraciu din Poiana; Cornel Muntean şi Ioan Popa din Cărpiniş; Demetriu Muntean, Ignatie Filip din Rociu; Romul Pop, Vasilie Greavu din Gîrbova; Nicolae Ivan şi Nicolae Beju din Dobârca.

Membrii absenţi se vor înlocui în ajunul lucrărei, prin suplenţi aleşi din partea celor presenţi.

2. Nu este iertat a funcţiona ca juror, când vorba e de obiectele proprii sau de ale rudenilor mai deaprópe.

3. Juriul ia în primire lista generală a obiectelor espuse, le esaminézâ pe rînd şi apoi se consultă asupra premierei, avênd comitetul aranjator îndatorirea sě îngrijéscă, ca publicul şi esponenţii sě nu înrîuresc câtuşi mai puţin asupra hotărîrilor de luat.

4. In şedinţa, ce urmézâ esaminărei obiectelor espuse, membrii juriului se consultă din nou şi se pronunţă, dovedind pe scurt îndreptăţirea propunerilor şi apoi hotărînd prin majoritate absolută de voturi.

Presidentul juriului votézâ întotdeuna. La cas de voturi egale hotăreşte sórtea.

Asupra fie-cărei premieri se votézâ deschilinit.

5. Esponenţii de premiat se petrec în lista premiaţilor, care odată statorită, se subscrie de president şi secretariu, cum şi de alţi doi membrii ai juriului.

6. Împărţirea premiilor urmézâ a se face în mod sěrbătoresc Duminecă în 29 Octobre la 4 ore d. a. st. n. ţinêndu-se mai întâiu o vorbire în presenţa juriului şi comitetului aranjator, a esponenţilor şi publicului întrunit.

Esponenţii premiaţi adeveresc primirea banilor prin subscrierea numelui în rubrica: „Adeveresc primirea în regulă a premiului".

7. Secretariul juriului e îndatorat a compune un raport special asupra esposiţiei şi premiilor. Raportul subscris de presidentul şi secretarul juriului se păstrézâ în archiva Reuniunei şi se publică prin ziare.

III. Disposiţiune de premiare.

A. In general.

1. Scopul esposiţiei este mai ales a urní şi încuraja adevĕrata propăşire în ale pomĕritului şi vieritului. Drept aceea, în privire se va lua nu atât intenţia vădită de a străluci cu póme şi struguri în exemplare de paradă, ci mai cu sémă rentabilitatea şi valórea economică, nobleţa fructelor espuse, de asemenea hărnicia şi priceperea dovedită, meritele câştigate pe terenul pomĕritului şi vieritului resp. în cutare ram înrudit.

2. Deci fructele, cari întrunesc condiţii economice aievea priincióse, se vor privi ca fiind mai pe sus de cele altcum chipeşe şi uriaşe, însĕ puţin căutate, netrainice sau pătimind de alte scăderi.

Chiar şi în totala lipsă de altele mai bune, nu este iertat a premia fructe de soiu prost, vermĕnóse murdare, necópte strivite ori altcum vătĕmate, precum nici beuturi molipsite de bóle.

Deasemenea nu se vor premia decât unelte, întocmiri şi modele plăsmuite sau inventate de exponenţi.

3. Dacă cutare grupă nu cuprinde îndestule obiecte vrednice de premiat, premiile, ce ar prisosi se pot destina pentru o altă grupă, fireşte mai bogată. Premiile, cari din una ori altă causă nu s'ar fi împărţit, se înapoiază Reuniunei.

Premiile se pot sporí, cerênd trebuinţa, prin reducere.

4. Acei cari au prăşit şi cultivat înşişi pomii şi resp. viţele, din cari provin fructele sau derivatele espuse, vor avé întâietate faţă de acei cari au espus din prăsila altora.

De altcum colecţiile bogate în fructe alese, de-şi provenind din tóte sau aprópe tóte soiurile proprii cutărei comune, se consideră drept merit osebit.

5. Acelaşi exponent nu póte dobândí în aceeaşi grupă de cât un singur premiu.

Faţă cu cel premiat în cutare grupă concurenţii din altă grupă au întâietate, presupunênd că obiectele lor ar fi de o potrivă.

B. In special.

I. Póme.

1. Ca vrednice de premiat se consideră mai ales pómele îndeplin desvoltate, fragede şi sĕnătóse, fórte trainice, culese şi păstrate cu deosebită îngrijire, bogate în must aromatic, făţóse şi avênd mare trecere la noi şi aiurea.

2. De la premiare se vor esclude pómele culese în pârgă, vierměnóse, mult puţin putrĕde, nodurόse, bătute, sau altcum vătĕmate, deasemenea pómele de soiu recunoscut ca prost, cum şi cele pădureţe.

II. Struguri.

1. Intâietate se cuvine strugurilor mari, grei, bine închegaţi, trainici, îndeplin copţi, fórte dulci şi aromatici, provenind din viţe vestite ca rodnice şi puţin expuse la neajunsuri.

2. De la premiare se vor esclude struguri acri, atinşi de mucegaiu sau înzestraţi cu bóbe (bóne) relativ mititele şi deşirate.

Din şedinţa comitetului central al „Reuniunei române de agricultura din comitatul Sibiiului", ţinută la Sibiiu în 2 Octobre n. 1905.

Pant. Lucuţa
presideut.

Vic. Tordăşianu
notariu.

Posta redacţiei.

Ghirla. Am predat afacerea, conform dispoziţiunei, administraţiunei tipografiei archidiecesane.

Sălişte. Primit. Mulţămim. Nu putem începe însĕ cu publicarea de cât peste vre-o 2 sĕptĕmâni.

Parochului Ioan. Inţelegem resensul D-vóstre, şi al tuturor celor eşiţi din vechia şcólă latinistă şi latinisătóre. Curentul e însĕ astăzi *altul*; nu cel *slavenisator*, de care vĕ temeţi, ci cel formător de o limbă cu adevĕrat *românéscă*. Că drumul pe care se caută ca sĕ ajungem la scop e plin de bolovani, e lucru de sine înţeles. Dar' ómenii şi vremea vor netezí bine cărarea, în spiritul indicat de dl *Vulcan*. Sĕ nu latinisăm ori franţuzim nimica, dar' nici sĕ nu folosim slavenisme, ori turcisme, după-cum le numeşti, acolo unde avem cuvinte bune şi frumóse româneşti. Calea de mijloc va trebuí deci sĕ fie ţinută şi scopul va fi ajuns. Nu astăzi, nici mâne, ci cu timpul! Spre scopul acesta a ţintit şi domnul respectiv, căruia pe nedreptate i-s'ar adresa înfruntările ce 'i le faceţi, — dacă le-am publica!

Nr. 743 1905. [245] 1—2

Primăria comunei **Daja** dă în întreprindere pe calea licitațiunii publice ce se va ține *în 15 Octobre n. a. c. la 3 ore d. a.* **dreptul de pășunat** pe hotarul comunei, pentru tómna și érna 1905, esecitat și pănă acum. Prețul strigării 200 cor. Vadiu 10%. Condițiunile de licitare se pot vedé în cancelaria comunală în orele de oficiu.

Lampă electrică durabilă.

„Practicus“ se póte ține în buzunar. **Baterie aprópe neruinabilă.** Iluminație bună. Elegant dichisită **3 cor**, cu sticlă optică 4 cor. — Se trimite cu ramburs sau prețul înainte de la firma: 249 1—2

Praktikus-Versand, Wien 3/1 Wasserg. 4/g.

Arlejtési hirdetmény.

A nagyszebeni m. k. állami elmegyógyintézet betegei és alkalmazottjai részére az 1906. évben, esetleg az 1906—1908. években, tehát egy, esetleg három éven át szükséges **kenyér, zsemlye és kifli** mennyiség szállitásának biztositása czéljából **1905. évi október hó 23 án délelött 10 órakor** az intézet gondnoki irodájában — a hol a részletes feltételek is betekinthetők — zárt irásbeli ajánlati tárgyalás fog tartatni.

Az egységárak a következők:

egy fehér kenyér . .	560 gramm	36 fill.
egy „ „ . .	320 „	20 „
egy „ zsemlye . .	80 „	04 „
egy „ vajaskifli .	60 „	04 „
egy hosszukás rozskenyér	2800 „	70 „

Felhivatnak mindazon sütőmesterek, kik ezen szállitást elnyerni óhajtják, hogy 1 kor. bélyeggel és 500 kor. bánatpénzzel (készpénzben vagy elfogadhatóknak minősitett értékpapirokban névértékük szerint számitva) ellátott sajátkezüleg aláirt és jól lepecsételt magyar nyelvű ajánlataikat a melyekben azon egyetemleges százalékelengedés a melylyel vállalkozni óhajtanak, számokkal és betűkkel kiirandó még pedig egy, esetleg három évre külön-külön, a fenti napon az árlejtés órájáig nyujtsák be. [248] 1—1

Megjegyeztetik, hogy az ajánlat az árlejtés megkezdése után senki által vissza nem vonható és hogy nem ezen kiirási feltételek szerint szerkesztett ajánlatok visszautasittatnak, valamint, hogy az elfogadott ajánlat bánatpénze 1500 kor., azaz: egyezerötszáz koronára mint biztositékra leszen kiegészitendő.

Végül megjegyeztetik, hogy az elmegyógyintézet fenntartja magának azon jogot, hogy belátása szerint az egy évre vagy három évre szoló ajánlatokat elfogadja és hogy a [illegible] ajánlattevőnek engedje át, a kit bármely okból megbizhatóbbnak tart.

Nagyszeben, 1905. október hó 6-án.

A magy. kir. állami elmegyógyintézet igazgatója

Nr. 867 1905. [247] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕțători-cantori** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Treiscaune se escrie concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Dobêrlĕu**, cu 600 cor. și cuartir în edificiul școlar.

2. **Marcoș**, cu ajutoriu de la stat 300 cor., 300 cor. de la comuna bisericéscă și în cas de a puté forma cor, cantoratul pe deasupra.

3. **Zăbala**, cu 600 cor. și cuartir în edificiul școlar.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a'și așterne rugările instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Bereczk, comitatul Háromszék, în terminul prefipt observându-li-se că la cuincuenale vor avé a conta numai după servițiu neîntrerupt în comuna în care vor fi aleși.

Brețcu (Bereczk) 22 Septembre 1905.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. al Treiscaunelor.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Tu

nu vei afla pentru îngrijirea pielii, în deosebi pentru delăturarea pistruilor și pentru a avé o colóre delicată a feții, un săpun mai bun și mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca: doi băieși)

Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vinzare cu 80 fileri bucata, în farmacia „la urs“ (piața mică),
la **I. B. Misselbacher sen.** (piața mare),
G. Meltzer (str. cisnădiei și str. gușteriții 25),
prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei), (89 12—25
Carol Arz (str. cisnădiei), cum și
în Sighișóra la farmacistul W. Lingner.

Nr. 649 1905. [236] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroh** din parohia **Lupșa**, protopresbiteratul Lupșa, devenit vacant prin reposarea parohului Ioan Nicóră, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele din cóla B pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa postul își vor așterne concursele subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și cererile — ca sĕ pótă fi admise în lista candidaților — lângă documentele din § 13 stat. org. și § 15 lit. *a*) Regul. pentru parohíi, le vor instruí și cu testimoniul de maturitate. Concurenții după prealabila înștințare aici, se pot înfățișa înaintea alegĕtorilor pentru a cânta respective a celebra și cuvênta.

Ofenbaia, 3 Septembre 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupșa, în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Gan
protopresbiter.

Nr. 538/1905. [238] 2—3

Concurs.

Pentru **întregirea parohiei** vacante de clasa a treia **Cincșor**, protopresbiteratul gr. or. al Făgărașului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh sĕ 'și subștérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral gr. or. al Făgărașului în Făgăraș pănă la terminul sus indicat, avênd a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre la sânta biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Făgăraș, 11 Septembre 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgărașului în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Cândea
protopop. adm.

Nr. 193 1905 [228] 2—3

Concurs.

Conform ordinului Preavenerabilului Consistoriu arhidiecesan dto 12 Iulie a. c. Nr. 6642 Bis. pentru întregirea postului de **paroh** din parohia **Găunósa** cu filiile *Ciulpez* și *Cutini*, protopresbiteratul Hunedóra, se escrie concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Petenții au a'și așterne cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a cuvênta și celebra.

Hunedóra, la 25 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Hunedóra, în conțelegere cu comitetul parohial.

Avram P. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 436 1905. [241] 3—3

Concurs

Pentru **ocuparea parohiei Cheia-Rimețului**, protopresbiteratul Alba-Iulia, se escrie pentru a doua-oră concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea de la stat a venitelor preoțești.

Concurenții 'și vor înainta petițiunile cu tóte documentele recerute subsemnatului oficiu în terminul susindicat și se pot presenta înaintea alegĕtorilor, conform prescriselor reglementare spre a cânta respective a celebra și cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial local.

Alba-Iulia, 16 Septembre 1905.

Ioan Teculescu, protopresb.

Nr. 128 1905. [229] 3—3

Concurs

Se publică concurs pentru postul vacant de **paroh** în parohia de munte de clasa a III-a **Fizești** din tractul Hațegului cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor de la stat.

Concurenții sĕ și trimită cererile și documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiteral și sĕ se presenteze în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, spre a și arăta vrednicia în cântare și cuvêntare.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Hațegului în conțelegere cu comitetul parohial.

Hațeg, în 6 Septembre 1905.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

A apărut:

Calendariul arhidiecesan

pe anul
1906

și se póte procura de la **Libraria arhidiecesană** din Sibiiu. Prețul 40 fileri, cu șematism 80 fileri, plus porto postal 10 resp. 20 fileri.

Fischer & Comp.

școle de pomărit
Nagyenyed (Alsó-Fehérmegye)

Școlele nóstre de pomărit în estensiune de 40 jug. catastrale sunt în Transilvania cele mai mari și cele mai bogate.

Stoc: 80,000 altoi, de tóte formele, în soiurile cele mai nobile.

1 milion pădureți (sujete) de tóte speciile, plante puternice.

1 milion gledici, plantele cele mai bune pentru garduri vii.

1 milion acăți (salcâmi), tari și frumoși, acomodați pentru plantare de păduri.

Arbori solitari, de promenade, și tufișe decorative. (201) 8—12

Catalóge gratis.

Pe cei interesați îi invităm cu stimă la cercetarea școlelor nóstre de pomărit.

La croitoria universală

strada poplăcii 3 Sibiiu **strada poplăcii 3**

Se pregătesc tot feliul de vestminte, civile și militare, ca: **fracuri, jachete, sacouri, pardesiuri, baltóne, uniforme pentru oficeri** și **voluntari, haine de teatru**, cum și **jachete de dame.** Asemenea confecționez

reverenzi

în mod fórte solid, asupra cărora îmi permit a atrage atențiunea on. domni preoți și candidați de preoți. — Comande urgente se pot efeptuí și în timp de 24 ore. — Pregătirea primită în cursul de croit din Viena pe care l'am absolvat cu succes, apoi praxa de mai mulți ani câștigată în diferite ateliere din Viena și Budapesta îmi dă posibilitatea de a satisface pe onorabilii mei mușterii atât prin o croială elegantă cât și prin esecutare întru tóte corăspunzătóre.

Rugând onoratul pub'ic român pentru binevoitorul sprigin prin comandarea de haine, semnez

cu deosebită stimă

Ioan Petrașcu, măestru croitor.

IULIU ERŐS

Sibiiu, strada, cisnădiei nr. 3.

Cel mai mare deposit ardelean

de **orológe, juvaericale, aurării** și **argintării**. Iși recomândă cu prețuri eftine tóte produsele din speciile **orologeriei** și **aurăriei.**

Schimb și cumpĕrare de aur, argint, diamant, mărgele, monede de aur și argint, etc. [191] 8—20

Fie-care obiect de aur și argint, cumpĕrat de la mine, e probat și esaminat din oficiu și pe fie-care bucată se vede precis proba oficiósă (k. u. k. Punze), și afară de aceea se garantéză în scris veritabilitatea obiectelor.

Prețcuranturi ilustrate la dorință gratis și franco.

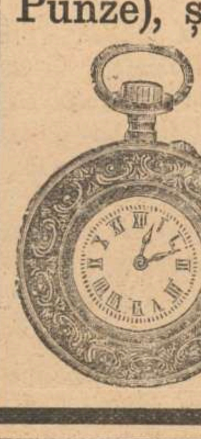

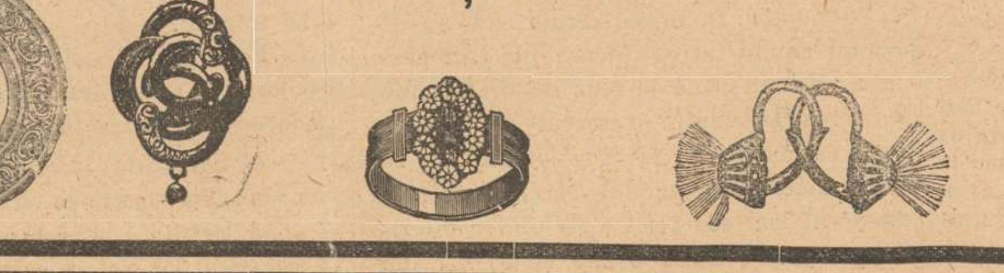

Redactor responsabil Teodor V. Pacatiăn.

Editura tiparul Tipografiei arhidiecesane.

Nr. 105 Sibiiu, Sâmbătă 1/14 Octobre 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articoli nepublicaţi nu se înapoiasă.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei cr 30 fil. rêndul cu litere garmond

Dreptul electoral.

— Articol final. —

VI.

Vom cere deci şi noi, pentru-că 'l avem în program, sufragiul universal, aşa cum l'am cerut în trecut, pe séma tuturor acelora cari aduc jertfe şi fac servicii statului, fie în bani, fie în sânge; *îl vom cere până ni-se va da.* Avem însě sě 'l cerem, nu pentru-că 'l cer socialistii, cu cari poporul nostru nu póte sě facă causă comună, cum recomanda acum de curênd una din foile românești, şi nu pentru-că l'a scris pe steag domnul actual ministru de interne *Kristóffy,* ale cărui planuri adevěrate in jurul acestei cestiuni nimeni nu le cunóşte, ci pentru-că *aşa pretinde dreptatea.* Nu 'l cerem pentru noi, ci pentru toţi cetăţenii statului, fără deosebire de naţionalitate, prin urmare nu pentru a ne întărí pe noi şi a slăbí pe alţii, ci pentru *a întări temeliile statului,* chemând la împreună conlucrare întru desvoltarea acestuia tóte elementele bune şi sănětóse.

Cerênd însě sufragiul universal în întrunirile publice ce se ţin tocmai acum cu alegětorii români, nu trebue sě uităm, că nu sufragiul universal formeză pedeca şi face, ca noi sě nu fim representaţi în dietă aşa cum ar trebui sě fim representaţi, ci în prima linie *lipsa de organisare şi de disciplină* în cercurile nóstre proprii.

Am dorí deci, ca sufragiul universal sě fie pretutindenea numai pretext pentru convocarea şi ţinerea întrunirilor, ear' adevěratul lor scop sě fie *pregătirea terenului de luptă pentru alegerile viitóre*, cari după tóte probabilităţile nu mai sunt departe. La earnă, cel mult la primăvară va fi chemată de nou ţara la urnă pentru a face alegeri pentru dietă, şi ar fi ruşine pentru noi, dacă nici de astădată nu am puté eşí învingětori în mai multe decât numai în opt cercuri electorale, după ce majoritatea sigură a alegětorilor o avem (după socotéla nóstră) în 30 de cercuri electorale. Va sě zică, dacă hărnicia nóstră nu va fi şi la alegerile viitóre atât de slabă ca în trecut, va trebuí sě trimitem 30 de deputaţi naţionali la dietă, fără a avé sufragiul universal, de care de altcum nu vom avé nici un folos dacă arondarea cercurilor nu se va face mai cu dreptate, mai ales în Ardeal.

Sě organisăm deci partidul în fie-care cerc electoral în care posedem majoritatea voturilor, şi se disciplinăm poporul, şi mai ales pe cei ce 'l conduc, preoţii, învěţătorii, fruntaşii de la sate, ca la viitórele alegeri sě nu se mai comită acte de desertare ori de tradare, faţă de steagul şi causa naţională, ca în trecut! Chiar şi candidaţii ar puté sě fie stabiliţi din vreme pentru fie-care cerc electoral, însě mai cu multă precumpěnire şi cu mai bun noroc de cât în rîndul trecut, pentru-că isbânda în mare parte e legată de persóna candidatului. Şi am dorí, ca în ce priveşte candidarea, ambiţiuni personale sě fie lăsate la o parte, şi stăruinţe sě se pună din tóte părţile, ca sě fie candidaţi şi sě priméscă candidatura *cei mai buni şi mai harnici* ai noştri, cari pot şi ştiu sě 'şi deschidă gura în dietă totdeuna când cere trebuinţa şi interesele poporului român, ómeni cari pot sě ţină concurenţa cu Magiarii din parlament, de talia unui Apponyi, Tisza şi alţii.

Cu cât mai mulţi şi mai harnici deputaţi naţionali vom scóte din urnă la alegerile viitóre, cu atât mai frumósă va fi lupta ce o vor da acestia în dietă, în chestia sufragiului universal şi a arondării după dreptate a cercurilor electorale. Pentru-că aceea sě nu o crédă nimeni, că votul universal îl va da dl Kristóffy, ori altcineva, pe altă cale, nu pe cale parlamentară, eşit din voia corpurilor legiuitóre. Pentru dl Kristóffy şi pentru guvernul din care face dsa parte votul universal e astăzi numai punct de program, pentru a atrage lumea în jurul seu la proximele alegeri şi a-i da majoritatea parlamentară. Că după-ce va avé majoritatea (dacă o va avé) va mai căuta óre guvernul sě 'şi realiseze acest punct de program ori nu, e altă întrebare. Noi tare suntem aplecaţi a crede că — *nu!* Ear' şi dacă *da*, proiectul de lege ce 'l va presenta parlamentului la nici un cas nu are sě fie favorabil naţionalităţilor nemagiare, cu tot votul universal trecut în el. Şi tocmai de aceea vom avé trebuinţă de deputaţi cu bune pregătiri şi cu multă energie pentru a'l combate din punctul de vedere al dreptului şi dreptăţii.

Pentru-că noi, după-cum am spus, numai drept şi dreptate voim, nimic alta. Şi tocmai de aceea am dorí, ca nu numai votul universal sě fie ventilat în întrunirile publice ale alegětorilor români, ci şi celalalt principiu mai nou isvorît din noţiunea dreptului electoral: *representarea minorităţilor.* S'a aflat adecă din partea celor iubitori de dreptate, că nici cu votul universal nu se póte forma parlamentul astfel, ca sě fie espresiunea fidelă a voinţei popórelor ţerii, căci zeci de mii rěmân şi cu votul universal nerepresentaţi în parlament, — şi s'a acceptat (deocamdată în Belgia) *representarea minorităţilor.* Un esemplu ne va lămurí asupra acestui nou postulat al dreptăţii. Se zicem, că votarea pentru deputaţi la dietă se face în secret, la comune, însě *după comitate.* In comitatul cutare sunt de ales 5 deputaţi. Fie-care alegětor votéză pentru 5 candidaţi deodată. Se adună voturile şi se constată, că s'au dat 50.000 voturi, dintre cari o listă a întrunit 30.000, ear' ceealaltă a rěmas în minoritate cu 20.000 voturi. Se proclamă aleşi cei 5, pentru cari au votat 30.000 alegětori, ear' ceilalţi 20.000 alegětori rěmân nerepresentaţi în dietă. Ceea-ce însě nu e cu dreptate. Cu dreptate este, ca numai *trei* sě fie proclamaţi aleşi din lista primă, şi *doi* din lista a doua, în proporţia voturilor date. Asta ar fi representarea [illegible] a intereselor întregei poporaţiuni, [illegible] ajungem prin representarea minorităţilor.

Incheiem. Se cerem votul universal, fără restrîngere, pentru toţi aceia cari au de împlinit datorinţe faţă de stat, dar' se cerem cu mult mai insistent o *arondare dréptă* a cercurilor electorale, pentru-că nedreptatea comisă faţă de noi *aci* reşede. Sě nu punem pedeci însě nici acelora cari voesc numai *lărgirea* dreptului electoral, pentru-că pentru noi şi de ací se naşte favor, dacă se decretéză *unificarea censului* şi o nouă arondare a cercurilor electorale. In urmă sě propagăm şi ideia *representării minorităţilor*, dacă nu pentru alta, numai pentru-ca noi sě fim cei dintâi cari am îmbrăţişat ideia în statul acesta, întocmai cum noi am fost dintrě primii cari au început şi lupta pentru *votul universal.*

Alegeri nouě. Ziarele cari stau aprópe de guvern şi sunt bine informate ne spun, că guvernul, pentru a'şi puté împliní misiunea, are lipsă de majoritate parlamentară, pe care trebue sě si-o formeze. Prin urmare se vor face alegeri nouě, cât mai curênd!

La Viena. Ministrul-president baronul Fejérváry a plecat Mercuri la Viena în urma invitării primite de la M. Sa. A fost primit eri, Joi, în audienţă, la ora unu. Baronul Fejérváry a presentat de astă dată de nou M. Sale proiectul de lege despre *sufragiul universal*, spre prealabilă încuviinţare.

Memorandul Saşilor. In chestia celor două ordonanţe, prin cari ministrul de culte şi instrucţiune publică introduce limba magiară în şcólele poporale confesionale şi în pedagogii în měsura care le periclitéză caracterul confesional şi naţional, consistoriul bisericei evangelice din Ardeal s'a adresat cu memorand binemotivat cătră Maiestatea Sa Regele apostolic al ţěrii, cerênd sě fie oprită esecutarea ordonanţelor, după ce *le lipseşte basa legală.* Vom da memorandul în întregime în numěrul viitoriu.

FOIŞÓRĂ

Originea Romînilor.

Lecţia de deschidere, ţinută în seminarul Andreian ca introducere la cursul: „Istoria bisericească a Romînilor“.

De Dr. I. Lupaş.

Domnilor!

Din încredinţarea celor mai marĭ urc această catedră, cu chemarea de a desfăşura înaintea D-V. într'un curs, după putinţă metodic şi închegat, cele maĭ însemnate epoce ale trecutuluĭ nostru naţional bisericesc. Zic epoce, fiind-că dîndu-'mĭ perfect sama de greutatea problemei, în faţa căreia mă aflu, nu mă pot amăgi cu credinţa, că v'aş putea da mai mult decît atîta; d. p. un tablou complet şi bine rotunzit despre întreg trecutul bisericiĭ romîneştĭ. . .

Inainte însă de a purcede la munca, ce ne aşteaptă, cred că nu săvîrşesc lucru de prisos, cerînd a vă atrage, în deosebi, atenţiunea asupra acestui studiu, importanţa şi actualitatea căruia să impune, în mod neîndoios.

Istoria naţională-bisericească, cuprinzînd o considerabilă parte din viaţa sufletească a neamului nostru, trebue să ocupe locul de frunte între studiile chemate a contribuí la formarea caracteruluĭ, la întărirea legăturilor de continuitate cu trecutul şi a celor de unitate cu întreg neamul romînesc: la trezirea unei vieţi naţionale conştiente. Vom urmări deci cu interes fazele de dezvoltare ale bisericiĭ romîneştĭ de pretutinderĭ; vom îndrepta însă cea mai mare parte a timpuluĭ, ce ne stă la dispoziţie, şi a atenţiuniĭ noastre asupra trecutuluĭ bisericiĭ romîneştĭ-ardelene. Căcĭ importanţa istorieĭ bisericeşti, în special pentru noi Romînĭ ardeleniĭ, devine cu atît mai mare, cu cît ea resumă întreagă viaţa noastră naţională din trecut. Este deci echivalentă cu istoria naţională, căreia trebue să-i ţină locul, între împrejurările în cari trăim.

Şi cînd chem luarea aminte a D-V. asupra acestui studiu, am firma speranţă, că dintre toate preocupaţiile ştiinţifice, în cercul cărora vă învîrtiţi, tocmai pentru istoria neamului şi a bisericiĭ noastre nutriţi interesul cel mai viu. Nu vă va cădea deci cu greu să daţi ascultare chemăriĭ, uşurînd greutatea problemeĭ prin rîvna şi dragostea, care trebue să vă îndemne a cunoaşte isprăvile înaintaşilor noştrĭ, prin jertfele şi din vrednicia cărora am ajuns a fi, ceea-ce sîntem. Mai ales noi, tineretul, studiind istoria naţională trebue să ne pregătim pentru [illegible] vieţiĭ, exercitându-ne memoria şi judecata şi încălzindu-ne inimile *la focul sfînt al iubirii de neam şi de lege:* acest nesecat izvor de fapte glorioase, carĭ împodobesc multe paginĭ strălucitoare din cartea neamului nostru.

„Ceea-ce este raţiunea pentru individ — scrie un cugetător profund — este istoria pentru neamul omenesc. Numai prin istorie ajunge poporul la o deplină conştiinţă de sine. Istoria deci trebue privită ca raţiunea sau conştiinţa cugetătoare a neamului omenesc. Interesul general şi preponderant, ce ni-'l inspiră, provine mai ales din faptul, că este o *afacere personală* a neamului omenesc“.

Istoria, ca un profet al trecutului, e cel mai potrivit mijloc, prin care să poate cerceta şi cunoaşte aşa numitul ritm social, legea pe care să întemeiază, în toate ne mai contenitele sale fluctuaţiĭ, societatea de azi! Ea este o şcoală mare pentru omenirea întreagă, care ne apare ca o fiinţă unică, urmărind unicul scop al culturiĭ şi al civilizaţiĭ şi trăind în vecĭ, pentru-ca vecĭnic să înveţe. . .

Mădularelor acestei fiinţe vecinice, singuraticelor popoare şi naţiunĭ le e dat să lupte toate pentru acelaş scop, să alerge cătră acelaş ideal. Dar în cursul istoriiĭ ele întîmpină diferite obstacole, carĭ împiedecând dezvoltarea lor naturală, produc civilizaţiĭ diferite: unele mai înaintate, iar altele rămase napoĭ. Pentru-că istoriile popoarelor — după o comparaţie veche, dar nimerită — sînt ca rîurile, alergînd toate cătră aceeaş mare, cătră marea uriaşă şi vecinică a culturiĭ, în sinul căreia unele — găsindu-'şi matcă bună — ajung mai curînd, altele mai cu încunjur şi mai tîrziu, ori ele dispar cîte-odată, pierzîndu-li-să cursul la aparenţă, pentru ca să să ivească iarăş undeva, pe alte tărîmurĭ, ca rîul mitic al gîndirilor înalte: *Arethusa*, care în Grecia să ascundea sub pămînt şi în văile înfiorite ale Siciliĭ îşi scălda iarăş valurile în bătaia razelor de soare.

Asemenea piedecĭ, cari ne-au iezit calea progresuluĭ, asemenea întreruperĭ, cînd părea curmat firul traiului nostru, cîte nu s'au succedat în decursul veacurilor întunecate, cînd lumea abia ne ştia de nume! . . . Papiu Ilarian a zis — şi nu fără cuvînt — că istoria noastră e o *istorie de patimĭ.* A pătimit înfrîngeri şi asuprirĭ, a purtat multă vreme — pe unele locuri mai poartă şi azi chiar — toată povara implacabilelor cîrmuiri streine, şi nicĭ de sfăşierĭ lăuntrice n'a fost scutit neamul nostru. Existenţa i-a fost adesea ameninţată cu peire. Dar şi din ruinĭ,

Sĕrbările din Sibiiu.

— Impresiile şi părerile unui bucureştean. —

(Fine)

Totuşi representaţia a avut succes. Cele două roluri de femei, gingaşa Geta şi trufaşa Neera au fost încredinţate surorilor *Cosma.* Dra Cosma ne a uimit prin inteligenţa desăvîrşită cu care a interpretat rolul sclavei: atâta graţie, atât natural în gest, în intonaţiune, în atitudini nu se vĕd de cât la artiste deprinse cu rolurile de *ingenuă.* Mărturisesc, că nu mă aşteptam la o interpretaré atât de bună şi că cu greu s-ar putea cere unei diletante şi chiar unei artiste tinere, o mai mare pricepere în susţinerea unui rol, ca acea desfăşurată de d-ra Cosma.

Nu mai puţin am admirat pe dna *Lucia Cosma,* care, după ce jucase două seri de de arêndul pe Marióra (Fiorica! Red. T. R.) Moşului Ciocîrlan, ni se arĕtă în bogatele haine ale celebrei cântăreţe. E casul aici sĕ amintesc proverbul „Ce qe femme veut...“

Rolurile bărbaţilor au fost mai slabe, afară de tinĕrul *Enescu,* care în rolul lui Gallus a avut câte-va scene bune. Trebue sĕ fiu mai sever cu *Bârsan,* vechiu absolvent al Conservatorului din Bucureşti, cu vreo câţi-va ani de carieră şi bursier al Societăţei pentru fond de teatru. Bârsan ne-a redat un Ovidiu fórte palid, nesigur, fals; sunt convins că nu aşa l'a învĕţat de la Notara.

Marióra *Voiculescu,* care a declamat întrĕ acte: Balada strămoşilor, a fost fórte drăguţă într'un frumos costum bănăţén, care o prindea de minune; încolo...

Aceşti doi tineri artişti au fost mult mai bine în zilele următóre în piesa tradusă din italieneşte, a lui Rovetta: *Necinstiţii,* jucată tot cu concursul câterva amatori inteligenţi din Sibiiu.

Ce plăcere mi-au făcut aceşti tineri ardeleni când i-am auzit spunênd atât de limpede şi de frumos versurile lui Alexandri şi prosa modernă, într'o românéscă curată, aprópe fără accent provincial! Am înţeles de minune ce admirabil rol e destinată sĕ jóce Societatea teatrală de dincolo în lupta pentru unitatea limbei române.

*

Ca un vis au trecut şi acelea. Din ele 'mi-amintesc cu drag orele petrecute în casa venerabilului mitropolit, o admirabilă vilă, aşezată într'o grădină frumósă, de unde admiri panorama Carpaţilor, cu falnicul Negoiu de-asupra tuturor, fermecătórea ospitalitate din casa dómnei *Raţiu,* vĕduva ilustrului preşedinte al Comitetului Naţional şi din casa fiicei sale, d-na *Rusu,* soţia neobositului preşedinte al Comitetului sĕrbărilor, dr. Octavian Rusu.

'Mi amintesc serile petrecute împrejurul mesei la hotelul „Impĕratul Romanilor“ (de ce nu al Românilor) alături cu Lucaci, cu Mangra, cu Pop de Baseşti, cu Mihali, cu Suciu, cu Domide, cu Rusu Sirianu, români verzi tot unul şi unul.

Mă gândesc cu drag la consfătuirea ce câţi-va de dincóce am avut'o cu fruntaşii de dincolo pentru o acţiune comună la congresul interparlamentar din Belgia, unde apoi am aflat că au vorbit pentru noi *Disescu* şi *Porumbaru.*

Momente neuitate am petrecut în sala „Unicum“ la un concert dat de Chiriac cu neîntrecutul sĕu cor, Carmen Sylva. Şi 'mi-a crescut inima când am auzit din gura lui Chiriac despre măréţa primire ce li se făcuse în Lugoş de către românii bănăţeni şi când am vĕzut entusiasmul cu care a fost întêmpinat în Sibiiu.

Nu e nevoie sĕ spun cum a esecutat corul „Carmen Sylva“ programul lui: e perfecţiunea desĕvêrşită şi în cântările religióse, şi în cântecile poporale, printrĕ cari *Rĕsunetul din Ardeal* de Vidu, cu un solo de mezzosoprano (d-ra Bonciu) a stîrnit o furtună de aplause cari nu mai conteniau, şi în cântecul serii de Gustivel cu un admirabil solo de tenor. Apoi d-ra Drăgulinescu în aria celebră din Lakme, apoi d-ra Bonciu într'o arie admirabilă de Marcello, apoi Alleluia din Messia lui Haendel.

*

Nici şedinţele interesante din sala festivă nu au lipsit: congresul băncilor române din Ungaria a presintat o deosebită importanţă şi au dovedit o dată mai mult ce rădăcini adânci a aruncat în poporul românesc de dincolo binefăcĕtórea instituţiune a băncilor populare. Ar fi de dorit ca ómenii competenţi de la noi, ca Duca, Vintilă Brătianu, Dumitrescu-Bumbeşti, care au asistat la acel congres, sĕ arate Românilor de aici unde au ajuns fraţi noştrii şi pe acest tărîm, pe care noi am început a călca de abia de patru cinci ani.....

Dar' cu ce pot încheia mai bine acéstă dare de sémă, atât de lungă, de cât cu un cuvênt magic, care deştéptă în mintea tuturor acelora cari au fost la Sibiiu cele mai dulci şi mai mişcătóre amintiri: *Sălişte!*

Ei, da! Sĕliştea, un sat de vre-o patru mii de suflete, cum sunt câte-va sute în ţara românéscă.

Dar' ce deosebire! Acolo e şcólă rurală cu nouă învĕţători, pentru peste cinci sute de copii, cari *toţi,* fără nici o excepţie, merg la şcólă, şi nu învaţă numai *cetitul scrisul* şi *socotéla,* după cum ar dori *ţĕranul* de la Muscel, dl Mihail Vlădescu. Este o directóre de grădină de copii şi sunt două îngrijitóre pentru copiii mai mici de cinci ani, pe cari mamele 'i lasă acasă când se duc la muncă.

In Sĕlişte este o bancă populară cu un milion două sute de mii de coróne capital, adică trei mii de lei de fie-care suflet de sĕlişten; acolo este un medic, onorabilul deputat în parlament, *Comşa,* un protopop. Acolo este o sală de întruniri, o sală de lectură cu bibliotecă, o reuniune de cântări şi de teatru popular, o bae populară.

Acest sat, unde nu sunt de cât Români neaoşi, are o grădină publică, un rîu canalizat, spital, casă comunală, casă parohială, o minunată clădire a Băncei, şi mai are *Netedu,* o minunată plimbare pe deal, de unde te bucuri de o privelişte minunată şi unde am petrecut cele mai frumóse ore din tótă sĕptĕmâna, împreună cu *Chiriac* şi cu corul lui, cu corul Sĕliştenilor şi cu mai mulţi prieteni.

Dar' mai are Sĕliştea ceva pe care l'am lăsat la urmă: fete şi neveste rumene şi frumóse, de li s'a dus vestea în tótă românimea, flăcăi mândri şi ageri, copii chipeşi şi voioşi, toţi deştepţi, cu ochi scânteetori, de ţi-e mai mare dragul sĕ-i priveşti. Ş'apoi se îmbracă aşa de simplu, cămaşa créţă la mâneci, cu şorţuri negre, legate la cap cu testemel, flăcăii cu cojóce fără mâneci, cu minunate cusături împodobite. Şi câte şi mai câte, că de le-aşi înşira pe tóte, aşi cuprinde tótă fóia....

Şi acum, destul. Am venit acasă cu mintea plină de impresii neşterse şi cu dorinţa vie sĕ mĕ mai duc la Sibiiu, când s'o sfinţi, pe la Sf. Dumitru, admirabila catedrală metropolitană. Şi aşa sĕ facă Români cât de mulţi de ai noştri, căci nu e mai mare lecţie şi pildă pentru noi de cât sĕ petrecem din când în când câte o zi două pe lângă Românii *de dincolo.* *S.*

Pentru prăsitorii de vite.

(Imprumuturi ieftine).

Cu scop de a înlesni procurarea (cumpĕrarea) de vite de prăsilă, subscrisul comitet îmbie (acórdă) împrumuturi ieftine de bani micilor proprietari de pe teritoriul comitatului nostru.

Vitele, ce se procură au sĕ se ţină numai pentru prăsilă.

Drept împrumut se dă deocamdată câte unui econom de vite numai suma recerută pentru cumpĕrarea unui cap de vită. Vita sĕ se cumpere fie din têrg, fie afară de têrg de la prăsitori recunoscuţi, cari garantézâ soiul. Numele vênzĕtoriului trebue adus la cunoştinţa comitetului.

Datoraşul are sĕ solvéscă 5% interese anticipative după suma împrumutată, ear' împrumutul are sĕ'l rĕsplătéscă în curs de 2 ani în 4 rate semestrale. Despre împrumut datoraşul estradă obligaţie cu 2 giranţi siguri. Imprumutul se numĕră datoraşului după-ce a încheiat têrgul cu vênzĕtoriul.

La darea împrumuturilor membrii Reuniunii nóstre au întâietate.

Sibiiu, 1 Oct. 1905.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa
president.

Vic. Tordăşianu
notariu.

Din protopresbiterate.

— Conferenţa preoţéscă din tractul Dej. —

Raport special.

— 11/24 Septembre 1905.

(Fine).

După acésta s'a pus la ordinea zilei referada presbiterului Gavril Hango asupra proiectului de statute pentru societatea de ajutorare a preoţilor şi învĕţătorilor gr. or. rom. din archidiecesa Transilvaniei, iniţiată de profesorul gimnasial Dr. Iosif Blaga din Braşov în conferenţa învĕţătorésca din Sebeş la anul 1902. — După esplicările cuvenite referentul recomandă conferenţei cu tótă căldura a adera la înfiinţarea acestei societăţi atât de necesară pentru preoţii mai cu sémĕ într'o stare materială mai rea şi a se face cu toţii membrii la ea, ear' în proiectul de statute propune unele modificări. — După deliberare generală mai îndelungată pro şi contra, conferenţa aderézâ în principiu la înfiinţarea societăţii, dar' doreşte, ca preoţii sĕ se pótă face membrii la ea ori şi când şi nu numai în conferenţele preoţeşti. Considerênd însĕ, că toţi preoţii sunt membrii la fondul archidiecesan şi mulţi din ei nu sunt capabili a solvi taxe atât de mari, când au a solvi şi o mulţime de alte taxe la alte fonduri. membrii la ea nu se anunţă nimeni de pe acum. Deci nici la desbaterea proiectului de statute, nu se estinde, ci conclusul dimpreună cu modificările propuse de referent sĕ comunică dlui profesor Dr. Blaga spre orientare cu mulţămită pentru interesul ce l'a arĕtat faţă de preoţime prin acésta lucrare.

Cu durere trebue sĕ amintesc însĕ, că în contra înfiinţării acestei societăţi au predat tocmai unii preoţi, cari se află într'o stare materială mai bună. Deci se vede, că încă puţini suntem pĕtrunşi de idealismul ce ni-ar şedea atât de bine, şi de interesele ce atât de mult ne ard pe cei mai mulţi. Dar' sper că barem cei mai tineri se vor pĕtrunde mai târziu de acest idealism şi de aceste interese, după ce vor gusta şi ei mai mult din amarul vieţii ce ne torturézâ pe mulţi atât de mult până acum.

Următoriul obiect a fost cetirea unei disertaţiuni despre lux din partea parochului Sigismund Lengyel. Disertantul arată cum se manifestă luxul la popor şi la inteligenţi, apoi cari sunt releie ce isvoresc din el şi făcând apoteosa portului naţional românesc, arată mijlócele prin cari s'ar puté delătura (predici, prelegeri publice şi în şcólă, esemplu bun din partea conducĕtorilor poporului şi înfiinţarea de reuniuni de temperanţă). Manuscrisul se restitue autorului pentru a-'şi prelucra disertaţiunea în formă de predică, carea va avé sĕ o ţină poporului în biserică la conferenţa proximă; pĕrţile cari ar produce ilaritate sĕ le laşe însĕ afară.

Biblioteca protopresbiterală se află tot în starea din trecut. Se apróbă raţiociniile de pe anul 1903 şi 1904 şi se compune budgetul pe anii 1905 şi 1906, ear' bibliotecariului Augustin Herman înv. în Dej i-se dă absolutoriu pentru anii 1903 şi 1904, îndatorându-l a incassa fără amânare multele taxe restante. Cu designarea opurilor de procurat în cadrul budgetului, conferenţa încredinţézâ şi de astădată pe şeful tractual.

In firul propunerilor, pentru ridicarea nimbului moral al preoţimei şi pentru a da pildă bună şi poporului, la propunerea parochului Sig. Lengyel conferenţa a decis ca cu ocasiunea conferenţelor toţi preoţii sĕ se mărturiséscă şi sĕ se cuminece.

Apoi pentru întărirea iubirei frăţeşti între preoţi, pentru mângăerea familiei şi pentru ridicarea solemnităţii funebrale, la propunerea preotului T. Cotuţiu conferenţa a decis, ca la înmormântarea fie-cărui preot tractual, întru cât nu ar lua asupra sa acésta sarcină, încă de timpuriu sĕ designeze pe un preot, carele sĕ ţină predică funebrală.

Considerând, că tractul acesta e fórte resfirat şi pe unele locuri cu comunicaţiune fórte grea şi costisitóre, conferenţa insistă ca conferenţele viitóre sĕ se ţină în luna lui Iulie când ziua e mai mare, comunicaţiunea mai ușóră şi când preoţii nu vor fi astfeliu siliţi sĕ absenteze câte 2—3 zile de acasă spre paguba lor şi a parochienilor lor, ear' conferenţa proximă la invitarea parochului T. Purdean s'a decis sĕ se ţină în parochia acestuia în Gârbou.

La designarea obiectelor de pertractat în conferenţa proximă, presbiterul G. Hango s'a oferit a presenta conferenţei o disertaţiune despre: Pregătirea pruncilor la prima mărturisire şi cuminecare, principii directive pentru catecheţi, ceea-ce conferenţa a primit cu bucurie.

Apoi preoţii vor înainta rapórtele despre activitatea lor şi catalógele despre cărţile aflătóre în bibliotecele parochiilor, dându-le şeful tractual cuiva spre referare, ori referând însuşi asupra lor.

Tot astfeliu va refera şeful tractual despre esecutarea concluselor din partea preoţimei, referitóre la purtarea conspectelor despre predicele ţinute poporului, despre scrierea monografiilor şi condicelor parochiilor şi filiilor, şi despre sĕvêrşirea serviciilor divine la timpurile prescrise şi după tipic.

In fine bibliotecariul va raporta despre starea bibliotecii protopresbiterale.

Designarea altor obiecte se aştéptă de la preavenerabilul consistoriu archidiecesan.

Ajungând la locul acesta, conferenţa se declară de secretă şi şeful tractual în cuvinte părinteşti arată unele scăderi morale mai bătĕtóre la ochi de cari sufere o parte din preoţimea tractuală şi prin cari respectivii nu se ruşinézâ numai pe sine şi familiile lor în tot chipul, ci strică şi vaza preoţimei preste tot mai cu sémă înaintea streinilor şi se demoralisézâ şi poporul. Nu numeşte de astădată pe nimeni cu numele, dar' pe viitor nu-'i va cruţa, dacă nu se vor îndrepta, şi va purcede contra lor în sensul §. 31 p. 4 din statutul organic. Deci rógă în general preoţimea a se feri de astfeliu de fapte şi a-i da şi ea însaşi mână de ajutoriu pentru îndreptarea celor decăzuţi.

---

ca paserea Phoenix din cenuşa sa, a răsărit mai viguros şi s'a înnălţat strălucind în lumină din ce în ce mai vie şi mai puternică graţie extraordinarei vitalităţi, cu care 'l-a înzestrat Dumnezeul îndurărilor. Numai acestei vitalităţi uimitoare avem să mulţumim, că, deşi trecînd prin atîtea vicisitudini, înaintaşii noştrii ne-au putut hărăzi totuş o moştenire însemnată: *biserica,* la care trebue să ţinem cu sfîntă îndărătnicie, căci numai la adăpostul ei ne-am putut strecura prin atîtea veacuri viforoase. Numai în şi prin biserică am reuşit a trece peste începuturile unei vieţi istorice, în accepţiunea respectabilă a acestui cuvînt; numai aci a putut afla ocrotire viaţa noastră naţională din trecut, acesta fiind singurul teren, unde ne-am putut validita ca Romîni. Şi nici în vremile de azi nu e altfel; azi iarăş numai pe organizaţia noastră bisericească se razimă, de ca se încopcie, cînd vrea să răsufle mai liber, întreg traiul nostru atît de surghiunit din toate părţile...!

Istoria acestei biserici trebue să o studiem fără preget, ca să o cunoaştem şi cunoscîndu-o să devenim stăpîni vrednici peste moştenirea noastră, după preceptul lui Goethe:

> „Was du ererbt von deinen Vätern hast.
> Erwirb' es um es zu besitzen“

A cunóşte cât mai precis începutul şi fazele de desvoltare, prin cari a trecut biserica românească, această temelie şi pavăză a existenţii noastre naţionale, va fi deci nu numai un lucru util, prin învăţăturile, ce se pot trage dintr'însul, ci chiar o neapărată trebuinţă, care se impune cu atît mai mult, cu cît acest studiu, vreme îndelungată, a fost cam vitreg tratat, spre vădita pagubă a educaţiei noastre naţionale.

Fiind-că studiile relative la istoria noastră bisericească, n'au ajuns a lămuri încă pe deplin nici chiar părţile mai momentuoase ale trecutului nostru bisericesc, de aceea lecţiile următoare, nu vor putea face altceva, decît să încerce a schiţa, pe basa şi cu ajutorul scrierilor şi publicaţiilor existente, cîteva din epocele mai însemnate, prin cari a trecut biserica romînească şi cu ea dimpreună neamul nostru romînesc.

Intre aceste epoce prima, care se impune luării noastre aminte, este:

Originea Romînilor.

Originea tuturor popoarelor e mult-puţin acoperită de întunerecul timpurilor depărtate şi de vălul neguros al plăzmuirilor legendare, pe cari critica istoriei e chemată a le strecura prin filiera sa deasă, pînă îi succede a desgăuca din ele, a lămuri şi fixa adevărul istoric. (Va urma).

Conferenţa a luat cu regret la cunoştinţă cele espuse aci de şeful tractual si promite a se conforma, apoi declarându-se ear' de publică, după comunicarea mai multor ordine consisteriale, cari nu s'au ţinut de competenţa conferenţei, protopresbiterul a închis conferenţa la 3 ore p. m. mulţămind preoţimei pentru seriositatea impunĕtóre cu care a pertractat obiectele puse la ordinea zilei şi punêndu-i şi de astădată la inimă esecutarea conştienţiósă a multelor concluse bune şi frumóse luate în conferenţele de până acum — spre binele şi onórea ei şi spre binele poporului de la care trăeşte. *G. H.*

NOUTĂŢI

Lista viriliştilor comitatului Sibiiu pe anul 1906 se va rectifica *în 20 şi 21 Octobre n. c.* în cancelaria domnului protonotariu comitatens. Cei îndreptăţiţi a li-se computa darea de douĕ ori, sunt provocaţi a o cere acésta în scris, ori cu graiul, în zilele înşirate, pentru-că altcum nu se împărtăşesc de acest favor acordat din partea legii. Lista ce se va stabili, va fi espusă apoi spre privire publică cu începere din *23 Octobre n. c.* în curs de 15 zile, în cancelaria protonotariului comitatens. Cei nemulţămiţi pot înainta recurs.

*

Principii moştenitori români la Sultanul. Ziarele din România sunt informate, că principele şi principesa României vor face la primăvară o visită la Constantinopol Sultanului.

*

Inaugurarea statuei poetului Vasile Alesandri, care a fost hotărîtă pentru ziua de 14 Octobre, Regina Elisabeta a României a binevoit a promite, că va onora-o cu înalta sa presenţă.

*

† Baronul Carol König, şeful cancelariei de cabinet a Maiestăţii Sale Regelui nostru Francisc Iosif I, a decedat în mod subit Mercuri, în etate de 63 ani. Era referent în causele aparţinĕtóre Ungariei.

*

Adunare poporală se va ţiné Duminecă, în 15 Octobre n. c. în comuna *Rod* şi în comuna *Poiana.* Cu ocasiunea acésta domnul deputat al cercului Cristian, *Dr. Nicolae Comşa* va face dare de sémă asupra situaţiunii politice şi se va lua conclus cu privire la votul universal.

*

Un toast. Prin tóte cercurile diplomatice şi politice produce vii comentarii toastul rostit de loc.-colonel Jochmus, şeful delegaţiunii regimentului german de dragoni, toast ridicat la prânzul de gală dat de M. Sa Regele României Carol şi care a fost supus mai nainte aprobării cabinetului militar al împĕratului Wilhelm al Germaniei. Jochmus a spus între altele, că *milióne de Români din afară de regat privesc cu mândrie şi cu dragoste devotată spre M. Sa.* Şi patrioţii noştri nu se indignéză?!

*

De la curtea cu juraţi. Sesiunea a doua se va începe la tribunalul din Sibiiu în 6 Novembre n., având a se pertracta şése cause penale. In lista juraţilor aflăm pe următorii Români: Ioan Baptist *Boiu,* oficial consistorial, Nicolae *Benţa,* funcţionariu de bancă, Dr. Tiberiu *Bredicean,* secretariul „Albinei“, Dr. C. *Diaconovich,* publicist, ear' ca suplent Dimitrie *Comşa,* profesor seminarial, toţi din Sibiiu. Din Sebeşul-săsesc: Simeon *Hanegar,* controlor la magistrat.

*

Eitel Frideric se însóră. Se depeşéză că Eitel Frideric, al doilea fiu al Împĕratului Wilhelm II al Germaniei, pe care unii dintrĕ patrioţii noştri ar voí sĕ-l pună pe tronul ungar, ş-a ţinut logodna cu principesa Sofia Sarlota de Oldenburg.

*

Alegere de notariu. Mercuri s'a făcut alegerea de notariu în comuna Avrig, cu care ocasiune a fost ales domnul *Eremia Răduţiu,* până aci notariu cercual în Racoviţa. Pentru postul devenit vacant în Racoviţa e publicat deja concurs, pe pagina IV a numĕrului nostru de faţă.

*

O nouă „hotărîre antipatriotică“ nimicită. Congregaţia comitatensă a cott. Tîrnava-mare a decis, că respinge ordinaţiunea ministerială, care impune limba maghiară în şcólele nemaghiare. Inspectorul regesc Pogány István a înaintat recurs la ministeriul de culte, şi acesta a anulat hotărîrea congregaţiunii şi totodată a îndrumat-o, ca în decurs de 30 zile sĕ aducă o altă decisiune „legală“ în chestia acésta.

*

Despre Carmen Sylva va vorbí dl Dr. *Eugen Filtsch* şi Marţi, 17 Octobre n. începêndu-şi conferenţa tot la orele 6 séra, în sala mare a comitatului.

*

Adunare poporală în Ghiroc, lângă Timişóra, s'a ţinut Dumineca, în 8 Octobre n. Au luat parte preste 3000 alegĕtori români. Despre decurgerea ei vom da în numĕrul viitoriu un raport amĕnunţit, care pentru numĕrul de faţă ne-a sosit prea tîrziu.

*

Urmărirea unui metropolit grec. O telegramă din Constantinopol anunţă, că Hilmi-Paşa, inspector general în Macedonia a fost autorisat sĕ urmărescă înaintea justiţiei pe metropolitul grec din Grebena, pentru-că a stat în legătură cu bandele greceşti.

*

Palatul păcii. In Haga, unde s'a ţinut întâiul congres al păcii, se va ridica un impunĕtor palat. Miliardarul american Carnegie a dăruit spre scopul acesta 5,000 000 de dolari. Comisia a şi târguit un parc uriaş, în mijlocul căruia are sĕ se înalţe falnica clădire. Pentru zidirea palatului s'a destinat 4,000 000 coróne şi s'a publicat concurs internaţional pentru planul palatului, cu termin de 1 April 1906.

*

Pentru săraci. Se anunţă din Petersburg, că soţia lui Witte, de bucurie că soţul ei a fost ridicat la rangul de conte, a dăruit 10,000 ruble săracilor din capitala Rusiei.

*

Din Rusia. Dumineca trecută a fost o luptă crâncenă în Moscva, întrĕ grevişti şi cazaci. Un grevist a aruncat o bombă întrĕ ómenii stăpânirii, cu care a omorît unsprĕzece inşi dintre ei. Atunci miliţia a deschis focul: cincizeci de grevişti au fost ucişi, ear' şesesute răniţi. Mai multe sute de inşi au fost arestaţi. Cazacii au măcelărit şi femeile cari erau în rîndul prim fără nici o cruţare.

*

Studenţi magiari urmăriţi. Cu ocasiunea unei cine comune la mensa academica din Budapesta, în séra zilei 30 Octobre n., mai mulţi studenţi magiari au strigat: *Jos cu dinastia! Trăiască republica!* Procurorul a deschis anchetă, căutând cu ajutoriul detectivilor sĕ erueze pe cei-ce au comis acéstă crimă de lesă maiestate, — dar' până acum fără succes.

*

Telegraf în Sahara. Peste acest desert colosal se va stabili o linie telegrafică. Ea se va detaşa din reţeaua estremă a teritoriilor de sud spre a ajunge la o staţie sudaneză, care nu s'a hotărît încă, după 300 leghe prin desertul cel mare, legând astfel Algeria cu Africa occidentală franceză. Pentru acéstă linie se va adopta probabil forma aeriană. Realisarea acestui proiect va costa 2 milióne şi jum. coróne.

*

Oraş cu 4 milióne locuitori. In urma recensământului făcut acum de curênd s'a constatat, că în *New-York* locuiesc 4,265·822 suflete. Cu 828,620 mai multe de cât la finea anului 1900, când s'a făcut numărătórea premergătóre. Copii obligaţi sĕ umble la şcólă sunt în New York 600,000.

Cronică literară.

Veşti şi sfaturi de la fraţi.

In anul Domnului 1905 s'au întâmplat multe lucruri însemnate, peste cari firea nóstră de ardeleni greoi şi ignoranţi a trecut cu vĕdită nepăsare. Ca sĕ salvez întru câtva situaţia acésta precară, voiu aminti unele dintrĕ ele şi voiu arăta, că fraţii de dincolo — durere, numai o parte neînsemnată, — ne-au cam izbăvit de ocara ce s'ar putea aduce Românimei, ba ne-au şi dăscălit cu vorbe grele, ca pe nişte neascultători fraţi mai mici. Deci în vîrtutea acestei pocăinţe ulterióre îmi voiu permite sĕ zic une-ori *ne* în loc de *le,* ca mai vêrtos sĕ ne roşască obrajii vinovaţi.

Intrĕ multe evenimente s'a petrecut şi acesta: Spaniolii au avut o mare serbare literară, căci s'au plinit ani 300 de la apariţia romanului Don Quijote de Cervantes. Insufleţirea conaţionalilor acestui scriitoriu epocal *ne*-a înferbêntat şi nouă sângele de latini orientali, — căci nu ne-a amintit, mĕ rog, dl A. D. Xenopol prin „Politica raselor“ earăşi de acéstă înrudire? — şi cum *noi* suntem ómenii faptelor, haid sĕ *ne* şi punem pe lucru. Mare greutate înfăţişa însĕ aflarea unei teme — căci, evident, numai de scris putea fi vorba, — pot ivite pentru o serbare de felul acesta: o serbare *latină.* Dar' în sfîrşit s'a găsit cineva care şi-a zis: La ce atâta bătae de cap? Aici sunt Ovreii, aceşti pistrui pe corpul luminos al limbei nóstre, şi aici sunt Transilvănenii, cei cari primesc mai multă cultură de la Germani de cât de la fraţii din Francia. Impotriva lor trebue sĕ ne ridicăm mic şi mare!

Zis şi făcut. Paginile góle, închise în roş fără espresie, ale „Revistei idealiste“ (numerii pe Februarie şi Martie anul acesta) s'au umplut iute şi de grabă cu preţiósele „Observaţiuni asupra limbei româneşti moderne“, scrise de dl August Scriban. Şi astfel cetitorii „Revistei“ au aflat, că „mult mai mult de cât Jidanii ne spurcă limba Transilvănenii“ şi aceiaşi cetitori au fost, o! de sigur, au fost bucuroşi că dl profesor Scriban îşi „face datoria de a suna alarma şi a chema pe toţi Românii la lupta sacră contra tuturor acestor rechini asasini ai limbei româneşti.“ Căci într'adevĕr nu se pot „cita inumerabilele barbarisme, cu cari (Transilvănenii) intoxică poporul“. Ei „s'au băgat (*sic*) prin academie, biblioteci, şcóle, etc. S'au pripăşit în mare numĕr şi în redacţiunea unui ziar poporal cum e „Universul“. Transilvănenii sunt aceia cari ne-au întârziat cu zeci de ani în desvoltarea literară“ (probabil find-că Noul Testament de la Belgrad 1648 e prima traducere bisericéscă frumósă în româneşte şi cuprinde sănĕtóse principii de limbă, find-că întâia gramatică e scrisă de Ardeleni, findcă transilvăneanul George Lazar a aruncat sămênţa cea bună în ogorul Munteniei, findcă singura epopee a Românilor, „Ţiganiada“ de Budai-Deleanu, e scrisă tot de un ardelean, etc. etc.). „Ei sunt aceia „cari ne-au pocit ortografia“, ei „asasinéză raţiunea“ ş. a. m. d. „Şi când îi vedem pe acesti nemţiţi şi unguriţi venind ţanţoşi prin România, criticând tot, şi numindu-ne *Evreo-levantini,* trebue sĕ 'i mai lăsăm sĕ ne înveţe şi pe noi *rumâneaşte* şi *pedagojia?*“ Acum cine ar mai puté zice ceva în contra esclamării indignatului profesor de la Buzău: „Jos Transilvănenii“ deci sĕ fie strigătul tuturor acelora, cărora sângele le clocoteşte sub imperiul celei mai legitime revolte!“

In turburarea acésta, în scrâşnirea acésta a dinţilor (aştepţi, că acum-acum s'auzi vre'o sudalmă surugéscă), fără conştienţa lucrului ce îndeplineşte, condeiul Dralui Scriban mâzgăleşte bă-tia: „Ziarul Adevĕrul“ tot are o limbă mai corectă, căci Jidanii de acolo au învăţat în România. Dar' „Universul“ a ajuns în aşa grad de transilvănism, adecă de germanism, încât e păcat că nu mai esistă censura, ca sĕ 'l suprime pur şi simplu atâta timp cât ţine Transilvăneni în redacţiune“. Apoi, părêndu-i-se că póte prea a fost aspru cu fraţii „ghe ghincolo“, declară că dlui „nu se aliază cu Românii (!) care în revista cutare (nu ne intereseză anume) ofensézĕ pe Transilvăneni“. Şi pe urmă, aducêndu-şi aminte că Don-Quijote s'a luptat cu morile de vînt, earăşi se înflăcărézĕ şi mintea de profet prevede timpuri dorite: „Aşa dar', Români ai României, sĕ fim gata când vom fi chemaţi sĕ cucerim Transilvania, dar' sĕ nu ne transilvănim până atunci!“ Pe dsa (August Scriban) îl ştim cât e de curagios şi ne mirăm fórte mult, dimpreună cu celelalte popóre din Ungaria, că simte lipsa de a-şi mai proclama însuşi acéstă virtute: „Sĕ nu mă acuze nimenea, că nu-s patriot: în ziua când voi fi chemat (posta ultimă: Buzĕu; Telegraf: nr.?) sĕ cucerim Transilvania, voiu porní, cred, înaintea multora“ ... Drum bun! Dar' ca sĕ nu te plictiseşti, asociază-ţi pe dl G. Pascu, cel care îţi ţine isonul în colónele prăvuitei „Archive“, „ghescoperitorul“ sistemului de centralisare ... ardelenéscă în cultura românéscă.

Iată-ne astfel am ajuns noi Românii sĕ avem sievea şi sĕ admirăm nobilele figuri ale lui Don Quijote şi a însoţitorului sĕu Sancho Pansa, cu 300 de ani mai târziu de cât Spaniolii. Inapoiat popor! Singura mângăere ce o mai putem avé este, că eroii noştri naţionali nu pot sosí ... cu balonul (de nu se va afla cumva până atunci arta de a sbura), şi se ştie, că romanticii viteji din Spania vagabondau călări, ca şi ostaşii lui Faraon cu câteva mii de ani în urmă.

Sĕ nu crédă cetitorii acestui ziar, că eu îmi voiu pune mintea cu dd. Scriban şi Pascu. Iată de ce. Limba scriitorilor ardeleni a mai format obiect de discuţie, a mai fost atacată de franţuzomanii din România, nici când însĕ cu atâta ridicol şi lipsă de obiectivitate, ca în articolul despre care e vorba. Cine voeşte sĕ ştie cum e limba, pe care o laudă dl Scriban (cel care constată — vorba vine, — că prin adoptarea limbei franceze Românii n'ar perde, ci ar câştiga, făcêndu-şi întrarea în salonul lumii), sĕ cetéscă articolele: „In chestiunea limbei literare“ din „Preludiile“ dlui Il. Chendi, „Scrisórea din Germania“ a dlui I. A. Rădulescu din „Omagiu lui Titu Maiorescu“ şi altele ale altor autori. Intenţiunea mea a fost şi este sĕ arĕt, cum tratéză de vitreg „flórea sufletului“ nostru unii dintre fraţi, încât ne umple de îndoită durere: pentru sentimentele cari le nutresc faţă de noi şi pentru gradul îngrijitor de ridicol, la care au ajuns. Şi, find-că mai în jos se va vedé despre ce e vorba, am profitat de acest prilej ca sĕ conving pe cetitorii acestui ziar, că nu unul sau doi, ci un cor întreg de bróşte orăcăeşte în contra nóstră. (Va urma.

Cărţi şi reviste.

Almanach literar pe anul 1905. Cernăuţi. Ştim că sórtea almanachurilor e fórte vitregă, chiar şi când sunt alcătuite bine. Sĕ ne aducem aminte de cel al societăţii „Petru Maior“ din Budapesta. Şi totuşi societăţile academice le edau cu deosebită predilecţie. Astfel şi „Intrunirea academică română *Bucovina*“ scóte al doilea almanach (primul fusese în 1903), fórte bun şi folositor. Bucăţi de nume cunoscute îl împodobesc: I. Adam, P. Dulfu, El. Voruncа, M. Eminescu (din acesta sunt douĕ poezii inedite, fără valóre literară, ca şi limba notiţei ce le însoţeşte); tot aici găsim poezii de Adrian Forgaci, regretatul poet tinăr bucovinean, cu strofe ca următórea:

In legănatul glas al doinei
E atâta farmec ne'nţeles,
Că plîng izvórele uimite,
Că plîng şi apele la şes.

Meritul alcătuitorilor e, că ne-au dat o culegere de bucăţi, cari ne pot face o educaţie naţională, lucru de mare folos şi în ţéra lui Stefan-Vodă.

Pe lângă tóte laudele acestea, trebue sĕ se audă şi un regret: cei mai mulţi bucovineni nu cunosc limba literară. Prefaţa almanachului o dovedeşte clar, cu construcţii ca acestea: la noi nu este grijit pentru cultivarea poporului, vom deaiuşi publicul despre scopurile ...., esistenţa contravine în mod neiertat principiului ... etc.

Dorind fraţilor bucovineni isbăvirea de acest păcat şi felicitându-i pentru alegerea bună a scrierilor, le urăm cele multe înainte!

Nr. 867 1905. [247] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători-cantori** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Treiscaune se escrie concurs cu termin de **10 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Dobêrlĕu,** cu 600 cor. şi cuartir în edificiul şcolar.
2. **Marcoş,** cu ajutoriu de la stat 300 cor., 300 cor. de la comuna bisericéscă şi în cas de a puté forma cor, cantoratul pe deasupra.
3. **Zabala,** cu 600 cor. şi cuartir în edificiul şcolar.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a'şi aşterne rugările instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Bereczk, comitatul Háromszék, în terminul prefipt observându-li-se că la cuincuenale vor avé a conta numai după serviţiu neîntrerupt în comuna în care vor fi aleşi.

Breţcu (Bereczk) 22 Septembre 1905.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. al Treiscaunelor.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Anunţ.

Din cause familiare se află **de vînzare** eventual **închiriare** o (253) 1—2

prăvălie de coloniale, fier, etc.

investită şi cu **licenţă** de beuturi cu un reviriment anual de 120,000 coróne.

Condiţiunile mai detailate se pot afla de la Augustin Dima, Lupény (comit. Hunyad)

Nr. 743 1905. [249] 2—2

Primăria comunei **Daia** dă în întreprindere pe calea licitaţiunii publice ce se va ţiné *în 15 Octobre n. a. c. la 3 ore d. a.* **dreptul de păşunat** pe hotarul comunei, pentru tómna şi érna 1905, esecitat şi până acum. Preţul strigării 200 cor. Vadiu 10%. Condiţiunile de licitare se pot vedé în cancelaria comunală în orele de oficiu.

Szám 3976 1905. [252] 1—2

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye nagydisznódi járásához tartozó Felsősebes és Rákovicza községekből álló rákoviczai körjegzőségben megüresedett **jegyezöi állásra** pályázatot nyitok és felhivom pályázni óhajtókat, hogy a minösitettségüket eddigi alkalmaztatásukat, erkölcsi magaviseletűket és életkorukat feltüntető okmányokkal felszerelt, valamint a nyelvismeretükre vonatkozó adatokat tartalmazó pályázati kérvényüket hozzám legkésőbben 1905. évi október hó 25-ig nyujtsák be.

Az állás a községi szervezési szabályrendeletben illetve az 1904. évi XI. t. cz.-ben megállapitott illetményekkel van jávadalmazva. A román nyelvnek szóval és irásban birása feltétlenül szükséges.

Nagydisznód, 1905. évi október hó 11-én.

Főszolgabiró megbizásából:
Mihály Árpád s. k.
szolgabiró.

Fântânar.

Se întêmplă adesea, că în pivn'ţele caselor se iveşte apă, care produce umezélă în ziduri.

Pentru delăturarea acestui rĕu s'au făcut şi se fac în multe pivniţe aşanumitele **fântâni órbe**.

Cei-ce doresc a'şi face astfel de fântâni sunt rugaţi a se adresa în **strada Gerlitzi nr. 9 (Sibiiu).** (250) 1—1

Avis domnilor învĕţători!

De la Librăria archidiecesană se pot procura **Tabelele de intuiţiune Hölzel**, adecă cele patru anotimpuri şi casa ţĕrănéscă, serie completă **33 cor.**, singuratice **6.60 cor.**, plus porto 92 fileri.

Uimitor de eftin!

600 obiecte de podóbă
numai cu 3 cor. 80 fil.

Un admir. orologiu anker de precisiune aurit, cu mers regulat, se trage la 36 ore, 3 ani garanţie, cu lanţ potrivit, 1 cravată modernă de mĕtasă pentru domni, 3 batiste fine, 1 inel frumos cu imitaţie de pétră scumpă, 1 sipcă de chihlibar pentru cigări, 1 broş elegant pentru dame (noutate), 1 oglindă admirabilă de buzunar, 1 minunat portmoneu de piele, 1 briceag, 1 păreche de bumbi pentru manşete' 3 bumbi de piept de aur-duble cu mehanism patent, un drăgălaş album cu chipuri 36 chipuri cele mai frumóse din lume), 5 obiecte de haz (pentru tinĕr şi bĕtrân), 1 epistolar, 20 obiecte importante de corespondenţă şi alte 400 diferite obiecte, delipsă în casă. Tóte împreună cu orologiul, care e singur vrednic banii, **costă numai c. 3 80** Se pot procura pe lângă ramburs sau trimiţêndu-se banii înainte de la [36] 1—1

Versandthaus
S. URBACH, Krakau nr. 54/K.

NB. Pentru obiectele neconveniende se ritrimit banii.

Micul Calendar pe anul 1906

de **I. Apolzan**, tipograf este singurul calendar portativ românesc. Pe lângă partea calendaristică şi pe lângă filele albe pentru notiţe, conţine sub titlul „Avatul nostru“ informaţiuni şi date esacte asupra tuturor institutiunilor nóstre, ca biserici, şcóle, reuniuni de tot soiul, bănci etc. etc. Preţul unui esemplar legat simplu **40 fil.**, legat în pânză cu creion **70 fil.**, plus porto 6 f. A se procura de la **Librăria arhidiecesană, Sibiiu** (Nagyszeben).

Devisa: Fie-care bucată de săpun Schicht e curată şi liberă de ori-ce substanţe păgubitóre.

Săpunul Schicht

(săpun cu cerb ori cu cheiă)

e cel mai bun și mai eftin, pentru orĭ-ce albituri și pentru orĭ-ce metodă de spălat.

Garanţă: 25,000 cor. plăteşte firma **Georg Schicht** în **Aussig** fiecăruia, care dovedeşte, că săpunul ei cu numele **„Schicht“** conţine órecari adausuri stricăcióse.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

vindecă și învioréză

Deosebită atenţiune e a se aparat vindecă bóle

Nu e mijloc secre pe lângă garanție.

da împrejurărei, că acest vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 161

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi strălnătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum şi la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armoniόse, pe lângă garanţă de mai mulţi ani, îe fie-care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 16–52

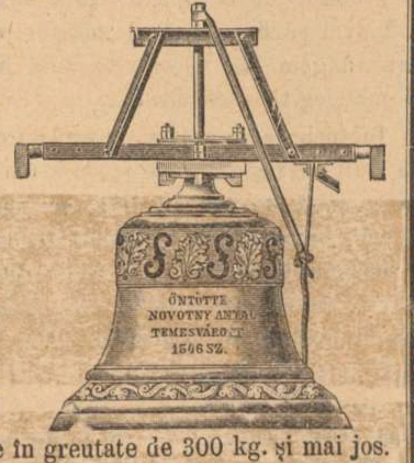

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bĕtrâne** cu coróne de fier bătut, ca şi spre turnarea de **tóce din metal.** Se află clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos.

☛ Preţ curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco. ☚

La esposiţia milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

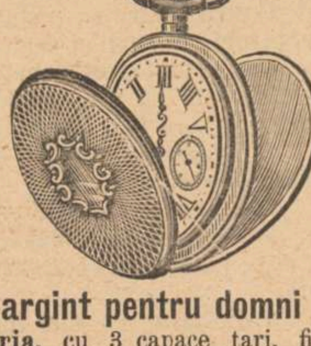

In lóc de 18 coróne numai 7 corόne.

Un minunat

orologiu de argint pentru domni

remontoar Gloria, cu 3 capace tari, fin gravate, cu mers regulat, şi pe lângă garanţie de 3 ani, cu **numai 7 corόne.** Trimite cu ramburs sau preţul înainte — firma

Heinrich Schwarz, Wien 3/1
Wassergasse 4/g. 251 1—2

Pe timpul secetei din vara trecută abnormală a fost earăşi singură în întrégă Ungaria

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei de pe Têrnave

(Proprietar: **Fr. Caspari, Mediaş 67**, Ardeal)

care a udat viţele sale cu cantitatea enormă de apă de **5 milióne litri** pe zi; este deci singura firmă, care póte lifera viţe frumóse şi în tóte privinţele neesceptionabile. (84) 4—47

☛ **Catalog ilustrat cu numĕróse scrisori de recunoştinţă gratis.**

Cea mai mare prăvălie ardeleană de pălării

FRITZ CONNERTH, palărier

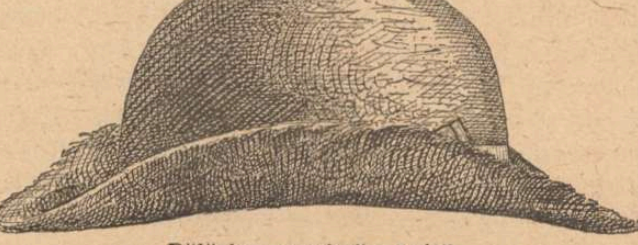

Pălărie preoţéscă pĕrósă.

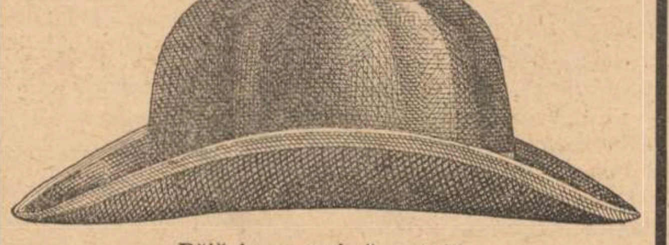

Pălărie preoţéscă netedă.

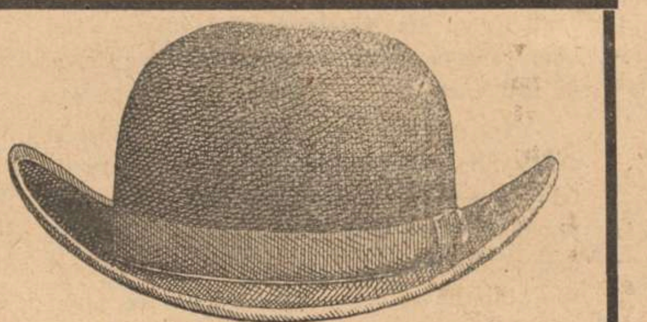

Pălărie preoţéscă din stofă de cilindre.

Sibiĭu
strada cisnădiei nr. 1

Sibiĭu
strada cisnădiei nr. 1

Se recomândă ca specialitate în cele mai fine **pălării preoțești** în tóte formele și calitățile ca de mĕtasă, de pîslă netedă și de pîslă pĕrósă în cea mai bună calitate și cu prețurile cele mai eftine. — La comande din afară este a se indica esact adresa, cum și soiul și mărimea pălăriei.

Cu tótă stima
Fritz Connerth.

[186] 11—21

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian, Editura tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 106 Sibiiu, Marți 4/17 Octobre 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Școla și politica.

II.

Inceputul instrucției și al educației, în sens creștinesc, făcêndu-l biserica, întreg evul mediu de-arêndul, — în tóte acele veacuri de prefacere și creare, — bisericii îi revine, esclusiv, rolul de supraveghere și de conducere în viéța intelectuală, deci și dreptul de a fi singură stăpânitóre peste școle. Și până când statul era privit ca esistând numai din mila lui Dzeu, ear' nici de cât ca o construcție a minții omenești deliberative, cum îl considerau mai târziu filosofii reacționari ai veacului al XVIII-lea: cârmuirii lumești nici prin gând nu 'i trecea sĕ incerce a reclama pentru sine conducerea școlelor, ori sĕ facă deosebire între comuna bisericéscă și cea politică. Biserica nu o scurtau nici-odată în drepturile și privilegiile ei. Dimpotrivă, le sporiau pe aceste, ori când li-se dădea prilej.

Mai târziu însĕ, când unitatea bisericii a fost sfărîmată, când diferitele biserici naționale, cari își iau începutul în deceniile prime ale reformei religióse, își aleg tocmai catedra și amvonul ca cele mai potrivite mijlóce pentru întemeierea și răspândirea lor: politica de stat ia sub protecțiunea sa una dintrĕ bisericile luptătóre, acordând celorlalte tot prisosul de asupriri și prigoniri.

In chipul acesta se nasce o biserică, interesele căreia se identifică cu ale statului, și o religie numită religia de stat, în fața căreia stau celelalte confesiuni recepte, sau abia tolerate, ori deadreptul persecutate din partea statului, avêndu-și tóte școlele lor puse în slujba luptelor confesionale. Școla devine în timpul acesta o arenă, în care armele științei se ciocnesc adeseori cu atâta înverșunare, ca și ferul ucigĕtor pe câmpiile de bătaie, unde se măcelăresc creștinii, în numele lui Dzeu și al bisericii mântuitóre...

Un cugetător ager ca Montesquieu a spus un adevĕr afirmând, că pentru binele obștesc în genere, și îndeosebi pentru progresul cultural al statelor, tocmai acele confesiuni au adus mai mari folóse, cari au fost persecutate mai mult. Esperiența istorică confirmă acest adevĕr, împrumutându-i valóre generală, de la care nu se póte subtrage nici patria nóstră.

In Ungaria, care de la Sf. Stefan și până azi și-a păstrat în tóte timpurile caracterul sĕu de regat catolic, *regnum Marianum*, școlele protestanților au avut sĕ îndure nenumĕrate persecuțiuni și asupriri.

Totuși ele au putut da o sémă de bărbați, vrednici stegari și apărători ai națiunii magiare pe timpul luptelor, ce purtau cu Habsburgii sub pretexte confesionale și de constituție, de fapt însĕ pentru păstrarea firii lor etnice, pentru întărirea naționalității și pentru desvoltarea lor neîmpedecată în direcție națională. Naționalitatea magiară a avut norocul a 'și fi putut afla — în acele vremuri de sfâșieri lăuntrice — bună ocrotire la curtea din Bălgrad, a principilor ardeleni, sub scutul cărora protestantismul isbutí a predomina în Ardeal, închizând iesuiților școle și biserici și alungând pe acesti militari ai catolicismului peste graniți. Dar' iesuiții au fost destul de isteți, ca sĕ se știe furișa mai târziu, sub egida lui Kollonics, iarăși în Ardeal, unde în curênd își recâștigă terenul pierdut, acaparând pentru biserica lor militantă o bună parte din Românii închinători ai Rĕsăritului. Așa că în secolul XVIII-lea biserica catolică își revendică de nou rolul preponderant și în Ardeal.

Celui mai înalt patron al acestei biserici, împĕratului i-se asigură prin legi drepturi, pe cari până atunci nu le avea, și asupra școlelor acatolice. Așa prin articolul *74 al legii din 1715* i-se dă dreptul de supremă inspecție asupra tuturor fundațiilor, precum și asupra școlelor susținute din aceste; ear' articolul *70 din legea de la 1723* încredințéză capului încoronat conducerea întregului învĕțământ din țară. De ací înainte plânsorile, memorandele protestanților în afaceri bisericești și școlare, nu se mai contenesc. Dar' ele împărtășesc aprópe tóte aceeași sórte: se pun *ad acta!* Indeosebi împĕrătésa Maria Teresia era pornită împotriva acatolicilor; primind de la papa la 1758 titlul de rege apostolic al Ungariei își ținea órecum de datorință a stirpí buruiana ereziilor, cum erau încă privite confesiunile acatolice, din țările aflătóre sub stăpânirea sa. Protestanții magiari se vĕd într'un rênd nevoiți a se adresa către regele Prusiei, crezênd, că intervenirea acestuia va puté mijlocí, ca Maria Teresia, sĕ 'și modereze mĕsurile de restricțiuni și asupriri croite pentru bisericile și școlele acatolicilor. Incercarea acésta însĕ rĕmâne fără resultat, fapt care îndémnă pe regele Prusiei, sĕ se adreseze direct papei de la Roma, amenințând, că dacă Maria Teresia nu va înceta cu persecuțiile împotriva protestanților, va începe și el sĕ asupréscă pe supușii sei catolici. In sfîrșit însuși papa este acela, care rógă pe Maria Terezia sĕ 'și modereze zelul catolic.

Și acest lucru se întêmplă într'un timp, când steaua bisericii începuse a pălí, când pentru afacerile bisericești un indiferentism cras *(damnatus indiferentismus,* cum sĕ esprimă Maria Teresia) începuse a cuprinde multe inimi, când creștea mereu ceata aderenților lui Voltaire, care chema pe toți cei-ce împărtășiau ideile lui sĕ lupte pentru a „distruge infamul“ („Ecrasez l'infame!“ înțelegênd sub acest din urmă cuvînt biserica creștină.) Direcția acésta contribuí a micșora deocamdată influința bisericii asupra școlei.

In epoca absolutismului luminat îngrijirea de școle începe a o lua tot mai mult statul asupra sa. In Ungaria se face acelaș lucru, dar' fiind-că statul cu biserica catolică urmăria acelaș scop, tendința de a uniformisa tóte școlele provocă nemulțămirea mai ales a protestanților, cari se simțiau prin acésta scurtați în drepturile bisericii lor și despoiați de cea mai efectivă armă culturală, de școli. Maria Teresia însĕ enunțase, că mai presus de confesiuni stă statul, și că instrucțiunea póte fi privită ca cel mai potrivit mijloc spre consolidarea acestuia. Ea nu esită sĕ afirme, că școla e un factor, care póte și trebue sĕ fie pus în serviciul politicei. „*Die Schule ist ein Politicum*“ scrie ea la 1760. In senzul acestor vederi de statificare a școlelor sĕ lucréză renumita ei reformă școlară: *Ratio educationis* din 1777, care de-și cere o școlă omogenă pentru toți cetățenii, face totuși în § III. concesiunea, ca fie-care *nație* (deci nu confesiune!) sĕ primiască instrucția în *școlele sale proprii* (ut natio quaelibet, quantumquidem fieri poterit, propriis instructa sit scholis vernaculis). Sĕ simția totuși, că instrucția a tinerelor generații nu póte fi proprietatea esclusivă a statului, fiind ací și alți factori în mĕsură mare interesați, cum d. p. biserica, națiunea, familia.

Acestora le revine deci un drept egal și le incumbă o datorință mai mare de a îngrijí de sufletul fiilor lor. Nu e deci de mirat, dacă chiar unul dintre cei mai impelițați representanți ai absolutismului, cum a fost Frideric cel-Mare al Prusiei, recunóște aceste postulate juste și nu stă la îndoială sĕ infereze în studiile sale pedagogice ingerința exagerată a statului în educație, scriind: „Es ist eine Vergewaltigung, wenn man den Vätern die Freiheit nimmt ihre Kinder nach ihrem Willen zu erziehen“.

Memorandul Sașilor.

In contra ordonanțelor ministrului de culte și instrucțiune, referitóre la magiarisarea instrucției în școlele poporale și pedagogiile confesionale, consistoriul săsesc din Sibiiu al bisericei evangelice ardelene a înaintat, după cum am anunțat în numĕrul trecut, Maiestății Sale următórea plânsóre, în care cere scutul M. Sale în contra violării autonomiei bisericei săsești:

„Maiestatea Vóstră cer. și reg. apostolică, preagrațióse împărate, rege și domn!

Ministrul reg. ung. de culte și instrucțiune al Maiestății Vóstre ces. și reg. apostolice, a edat sub numĕrul 72,000/1905, Budapesta 15 August anul curent, și sub numĕrul 72,001/1905, acelaș dat, două ordinațiuni, una *„în chestia instruării limbei magiare în școlele poporale cu limbă de propunere nemagiară“*, și alta *„în chestia propunerii limbei magiare în pedagogiile cu limbă de propunere nemagiară“*.

Cu omagiu subscrisul consistoriu regnicolar al bisericei evangelice augustane în părțile ardelene ale Ungariei se simte prin ambele ordonanțe jignit și implóră ajutorul preaînaltei Vóstre Maiestăți, în contra volniciei.

Maiestatea Vóstră, ca preaînalt purtătorul al corónei sfântului Stefan, sunteți cu inimă părintéscă devotat popórelor de multe limbi din statul acesta, în sensul întemeietorului regatului ungar, Regele Stefan, care a zis: (I Decretum St. Stefani cap IV). „Un regat cu o limbă și un obiceiu e slab și șubred“, — și cu credința despre care a dat probe în cursul secolilor și poporul săsesc din Ardeal, ocrotit de biserica nóstră, supus Maiestății Vóstre ces. și reg. apostolice și casei Maiestății Vóstre, precum nu e nevrednic nici de scutul preagrațios al Maiestății Vóstre în contra nedreptății și a nimicirei amenințătóre.

E drept, că Escelența Sa, domnul ministru reg. ung. de culte și instrucție se provócă la aceea, că numitele ordonanțe nu sunt alte de cât o esecutare a legii, dar' afirmarea acésta stă în contrazicere cu disposițiunile cuprinse în ordonanțele ministeriale.

Ordonanțele acestea nu numai că sĕ lovesc de legi esistente, ci taie în sfera de activitate a legislativei, prin acesta, că dispun ce numai corpurile legiuitóre sunt îndreptățite după constituție se dispună în mod formal. După-ce un factor al legislativei, camera, nu se află actualmente în posiția de a-și împlini înalta chemare, pășim cu venerațiune în fața celuilalt factor al legislativei, încorporat în Maiestatea Vóstră, în fața Corónei, cu rugarea pentru ajutor, nu numai în contra unei nedreptăți ce ni-s'a făcut nouĕ, ci și în contra amestecului în cercul de drep al Corónei, ca factor al legislativei.

In ordonanțele ministeriale sĕ determină ca scop al instrucției pentru elevii elementari din școlele poporale cu limbă de propunere nemagiară, ca: *„sĕ-'și știe esprima gândirea, amĕsurat raporturilor lor de viéță, corect în limba magiară, mai departe sĕ știe ceti, scrie și socoti fluent unguresce“*. Acest scop de instrucție nu se baséză pe vre-o lege, ci e luat din cuvînt în cuvînt din proiectul de lege presentat dietei din partea guvernului de mai nainte, dar' earăși retrat, și combătut de cele mai multe biserici ca susținĕtóre de școle, din proiectul de lege despre „modificarea articolului de lege XXXVIII din anul 1868 referitor la instrucția poporală, a articolului de lege XVIII din anul 1879 despre propunerea limbei magiare, a articolului de lege XXVI din anul 1893 despre salarisarea învĕțătorilor și învĕțătórelor confesionale“.

Proiectul de lege a aflat de necesar sĕ stabiléscă în §. 14 atinsa determinațiune a scopului de instrucție pentru școlele elementare cu limbă de propunere nemagiară *pe cale legislativă*, pe când actualul ministru reg. u. de culte și instrucțiune publică decretéză acest scop al instrucțiunei pe calea ordonanțelor, cu desconsiderarea legislativei, și ordonéză imediata esecutare a acestei disposițiuni. Chiar și un antecesor în oficiu al Escelenției Sale domnului ministru de culte și instrucțiune a făcut încercarea sĕ estindă cu ordonanța din 5 Iunie 1902 numĕrul 30,332 scopul instrucției în favorul limbei magiare, dar' și în contra acestui pas consistoriul acesta regnicolar și a ridicat cuvêntul.

Actualul scop al instrucției, precisat în ordonanța numĕrul 72,000/1905, constitue o modificare a legii esistente, a articolului de lege XVIII din anul 1879 „despre propunerea limbei magiare în școlele elementare poporale“, care în §-ul 4 acceptéză limba magiară ca obiect obligat de propunere în școlele poporale, dar' în espunerea de motive declară în mod hotărît că *„a constrînge cetățenii de altă limbă sĕ 'și însușască, afară de limba lor maternă, încă și limba statului,* ***ar fi o nisuință zadarnică***“, și numai pentru pedagogii stabiește ca scop al instrucției însușirea din partea candidaților a limbei magiare în graiu și scriere în așa mĕsură, ca sĕ o pótă propune în școlele poporale.

Acest scop al instrucției, stabilit pentru candidații de învĕțători din pedagogii, cu privire la învĕțarea limbei magiare, vine acum estins prin ordonanța ministerială numĕrul 72,000/1905 în esență și asupra elevilor elementari din școlele poporale cu limbă de propunere nemagiară, o disposiție de mare gravitate, care abstrăgênd de la modificarea unei legi esistente, chiar și în urma importanței ce o are, taie în cercul de competență al legislativei și astfel nu admite o eludare a acesteia. Acest scop lărgit al instrucției este, ca sĕ ne folosim de cuvintele din espunerea de motive a articolului de lege XVIII din anul 1879 despre propunerea limbei magiare *„o nisuință zadarnică“*, care nu va avé resultatul dorit, e acomodată însĕ sĕ nimicéscă școla poporală și misiunea acesteia.

Cu omagialitate subscrisul consistoriu regnicolar a arĕtat și motivat într'un memorand înaintat guvernului de mai nainte (şi alăturat aci) în 27 August 1904 sub numĕrul 1671/1904 cu privire la înaintatul şi mai târziu earăşi retrasul proiect de lege, că scopul instrucţiei precisat în el nu póte fi atins în ce priveşte instruarea limbei magiare în şcólele poporale nemagiare, şi că elevii şcólelor elementare, mai ales copiii de ţĕrani, în cele mai multe comune săseşti, pe lângă tótă instrucţia ce li-se dă, nu 'şi pot însuşí limba magiară în mĕsură ca sĕ o pótă stăpâní, fiind-că le lipseşte ocasiunea de a se esercita în comunicarea cu elementul poporal unguresc, precum şi că învĕţarea unei a doua limbi pe lângă limba maternă este mai puţin a se atribuí instrucţiei din şcólă de cât împrejurării, că copilul a avut ocasiune sĕ se eserciteze în împrejurime în limba a doua, folosindu-o în fie-care zi; şi acésta se refere nu numai la limba magiară, ci la fie-care limbă.

Imprejurarea de care se plânge domnul ministru reg. ung. de culte şi instrucţie în ordonanţa cu numĕrul 72.000/905, că „83.2 procente din locuitorii de limbă nemagiară ai ţerii nu înţeleg şi nu vorbesc ungureşte“, e dovadă pentru corectitatea acestei afirmări scósă din esperienţă, ear' nici de cum urmarea mancei şi domólei esecutări a articolului de lege XVIII. din anul 1879, şi nu motivéză nici de cum încercarea de a se ajunge aceea ce după legile naturei nu póte fi ajuns, încordând scopul instrucţiunii cu privire la limba magiară în şcólele poporale peste barierele cuprinse în acel articol de lege.

Esagerarea în direcţia luată prin articolul de lege XVIII. din anul 1879, care în urma hiperzelului organelor de stat a fost apĕsător simţită din partea poporaţiunii nemagiare, nu va aduce poporaţiunea nemagiară a patriei nóstre acolo ca sĕ stăpânéscă limba magiară, şi nu o va ferí de relele multiple constatate în ordonanţa ministerială numĕrul 72.000/905 ca esistente, cari „pot urmărí pas de pas pe cetăţénul necunoscĕtoriu de limba magiară“.

Nu zelul în învĕţarea limbei magiare, care de altcum nu lipseşte în şcólele poporale susţinute de biserica nóstră regnicolară, ci numai îndepărtarea barierelor trase prin diversitatea limbei între administraţia de stat şi popor, şi înstrăinarea crescêndă între ambii, cum şi defavorul născut pe séma poporaţiunii din călcarea limitelor stabilite în articolul de lege 44 din anul 1868 despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor, cu privire la întrebuinţarea limbei statului, vor face părtaşi pe cetăţenii nemagiari de *relele* constatate în ordonanţa ministerială.

Faţă de înaltele ordonanţe ministeriale numerii 72.000/905 şi 72.001/905 încă pot fi aplicate cuvintele din adresa dietei ungare din 12 August 1871, anume:

„Dacă fiinţa popórelor ar fi fără sentiment politic desvoltat şi fără voinţă, ar fi uşor a le contopi, şi în lipsa unei unităţi naturale a forma una artificială . . . Dar' astăzi simţesc deja naţiunile, simte fie-care clasă a poporului valórea libertăţii politice şi a independenţei legale, de care se lipeşte cu pietate, şi rar succede, ca cu delăturarea acestei pietăţi şi sentiment, popórele şi ţĕrile sĕ fie străformate după teorii politice, în contra voinţei lor. De multe-ori asemenea încercări sunt împreunate chiar cu primejdie, pentru-că libertatea voinţei e pentru singuraticul om o comóră atât de scumpă, în cât pentru jertfirea acesteia nu primeşte bucuros nici aceea, ce dată lui în urma voinţei libere, póte sĕ fie de folos intereselor sale“.

Din punctul de vedere al ordonanţelor ministeriale, stabilit cu încunjurarea legislativei, ca scopul instrucţiei la propunerea limbei magiare în şcólele elementare poporale cu limbă de propunere nemagiară sĕ fie însuşirea perfectă a limbei magiare, în vorbă, scriere şi comput, sĕ nasc asprimi ca aceea, că „*jumĕtate* din numĕrul de ore sĕptĕmânale stabilite pentru instrucţia în scriere şi cetire, în limba maternă şi limba magiară, este a se întrebuinţa negreşit pentru instruarea în limba magiară“, ceea-ce póte avea de urmare, că copilul părinţilor nemagiari nu va învĕţa nici ungureşte şi nici în limba maternă se scrie, cetéscă şi compute cum se cade, şi se nasc şi alte disposiţiuni, cari tóte sunt ilegale!

(Va urma).

Adunarea poporală din Giroc.

— Raport special. —

— 11 Octobre n.

Evoluţiunile politice de azi din ţară reclamă desfăşurarea tuturor forţelor nóstre naţionale, ca sĕ putem păstra ceea-ce avem, şi sĕ căştigăm ceea-ce ne mai lipseşte pentru asigurarea esistenţei şi desvoltării nóstre în direcţiune naţională românéscă. Luând în revistă chiar şi numai manifestaţiunile din anul acesta ale poporului român, suntem în drept a crede, că poporul este conştient de acest adevĕr.

Insufleţirea pentru lupta dréptă şi-a luat acum sborul prin adunările poporale; la noi în Bănat destrăbălarea moralei politice introdusă şi alimentată de sistemul guvernelor batjocorite liberale au secerat adevĕrate orgii; acum în urma activităţii nóstre politice poporul trezit din indiferentismul fatalist, îşi cere partea sa cuvenită din lupta pentru esistenţa naţională.

Adunarea poporală din Giroc (lângă *Timişóra*) ni-a dat în privinţa acésta exemple clasice; rostul lumei se pare a se fi întors: *poporul ne mână pe noi căputaşii la luptă, ear' el ne urméză!*

Aşa a fost şi la adunarea din Giroc, despre care vreau sĕ vĕ scriu.

Duminecă, în 8 l. c., a sosit cu trenul de către Arad la Timişóra bravul deputat naţional dl Dr. Ioan Suciu, la gară a fost primit de advocaţii Dr. Aurel Cosma şi Dr. George Adam, Traian Telescu înv. în Giroc şi George Caba înv. în Mosniţa, cari au venit în fruntea unui convoiu de trăsuri pline de alegĕtori români, spre a lua drumul către Giroc. Incă pe hotarul Timişorii apare de odată un banderiu de 60 călăreţi români toţi feciori chipeşi, şi între urări de „sĕ trăiéscă“ fac suita óspeţilor. Când convoiul se apropie de marginea Girocului, salve de trésc uri anunţă, că aici se pregăteşte o zi de frumósă sĕrbătore românéscă, al cărei nimb îl ridică şi corul local, care între cântări naţionale ne-a condus până la locul adunării. Pe locul înaintea bisericei a fost ridicată o tribună mare, încunjurată de peste 3000 de ómeni, nu numai din Giroc, ci şi din comunele mai îndepărtate româneşti şi anume: din Utvin Victor Russu preot, D. Gintan proprietariu, din St. Mihaiul-român Petru Drăgan şi Valer Popovici, învĕţători, din Moşniţa, George Caba, învĕţătoriu, din Bucovăţa Cornel Gherga, preot şi Ioan Surdu, înv., din Gireda Const. Micu, înv., din Parţa Ioan Russu, preot gr. or., N. Muntean, preot. gr. cat., Avram Blaş, înv., din Chişoda Victor Aga, preot, Iosif Ciorogariu, Anton Nevrincean şi Paul Ivi, învĕţători, — toţi în fruntea unui însemnat numĕr din sătenii lor; din fruntaşa comună Beregsău încă au participat mai mulţi alegĕtori, preoţii şi învĕţătorii însĕ au lipsit.

Dl D. Voniga, preot în Giroc, conduce óspeţii pe tribună, unde prin un discurs avântat salută pe deputatul Dr. Suciu. Adunarea poporală alege apoi *president pe dl Victor Russu şi secretariu pe dl D. Voniga.*

Cel dintâiu care ia cuvêntul, este deputatul *Dr. Suciu.*

Vorbeşte despre lupta grea a poporului pentru ştiinţa naţională şi economică, arată, cum poporul român a fost totdéuna îmbătat cu apă rece de către cei de la putere; esplică în limbagiu poporal crisa actuală şi desfăşură conflictul dintre corónă şi coaliţie; îndémnă poporul la îndeplinirea serviciului militar, solvirea benevolă a dărilor şi perseveranţă în lupta naţională.

Discursul a ţinut mai bine de o oră şi era la fie-care minut subliniat de urări de „sĕ trăiéscă“, „aşa-'i“, „*jos cu Steiner*“ (deputatul actual) din partea poporului captivat şi însufleţit.

Al doilea vorbitor a fost Dr. Aurel Cosma, advocat în Timişóra.

Vorbeşte despre drepturile constituţionale ale poporului şi în definiţiunea statului spune, că statul fără popor e nimic, deci poporul are sĕ domineze statul. Arată nedreptatea legii electorale, care e făcută anume, ca sĕ răpéscă drepturile poporului român. Criticéză viéţa parlamentară de azi şi ajunge la conclusiunea, că maioritatea parlamentului din Budapesta timp de 40 de ani a fost o minciună, ear' nu espresiunea voinţei poporului. Desvóltă lipsa sufragiului universal fără nici o restringere şi încuragiéză poporul la lupta începută.

Vorbeşte apoi dl Dimitrie Birăuţiu, redactorul „Poporului român“, despre corupţiunea alegerilor şi întrébă, că óre auzit-o cineva pe deputatul acestui cerc Francisc Steiner, vorbind vre-o odată în dietă? Poporul rĕspunde: *ba!* Vorbitorul: ba eu l'am auzit de 2-ori, zicênd: *da*, când a votat şi el ridicarea dărilor. (Strigăte: *jos cu Steiner!*) Desvóltă fórte nimerit necesitatea sufragiului universal şi propune adunării popórele următórele:

„Alegĕtorii români ai cercului electoral Belinţ hereco-mic întruniţi în adunare poporală în comuna Giroc la 8 Octobre 1905, 2 ore p. m., după discutarea situaţiunii actuale politice au adus cu unanimitate următórea

Resoluţiune:

Considerând, că de 40 ani încóce poporul românesc a fost în mod sistematic şi meşteşugit delăturat de la participarea vieţii publice a ţerii, că tóte guvernele ţerii de la timpul acesta până în ziua de azi au ţintit la ştirbirea drepturilor garantate prin lege tuturor naţionalităţilor şi aşa şi poporului românesc,

Considerând, că aceste călcări de lege comise faţă de poporul românesc au fost nu numai aprobate, dar' şi reclamate chiar de către tóte partidele parlamentului din Budapesta, că poporul românesc scos fiind şi din parlament, atât prin nedreptatea legii electorale, cât şi prin alegerile siluite de cei de la putere, nu şi-a putut ridica glasul sĕu de apĕrare şi nu a fost pus în situaţiunea de a contribuí şi dînsul la conducerea constituţională a ţerii,

Alegĕtorii români din acest cerc electoral *constată*, că:

Parlamentul ţerii nóstre timp de 40 ani şi până astăzi nu a fost espresiunea adevĕrată a poporului şi în special *nu a representat şi voinţa poporului românesc*, prin urmare că tótă starea nefericită de azi a ţerii s'a creat fără concursul sĕu şi pe lângă ocolirea adevĕratelor principii constituţionale, ear' sanarea rĕului o vede numai în restabilirea deplină şi esecutarea onestită a legilor fundamentale ale ţerii şi în crearea unei noue legi electorale, care sĕ dee tuturor popórelor din ţéră şi aşa şi poporului românesc posibilitatea sĕ fie în mod corĕspunzĕtor dreptăţii representate în parlamentul ţerii.

Drept aceea alegĕtorii români ai acestui cerc electoral cer

reformarea radicală a legii electorale de până acum prin introducerea sufragiului secret şi universal fără nici o restricţiune şi votarea în comună.

Deputatul dietal al acestui cerc, domnul Francisc Steiner, aparţinênd unui partid politic contrariu dorinţelor şi principiilor nóstre espuse aici, se pune în cunoştinţă cu acéstă resoluţiune şi se recércă, că eşind din partidul sĕu de până acum sĕ represinte în parlament adevĕrata voinţă a poporului, esprimată în resoluţiunea presentă, căci altcum alegĕtorii români ai acestui cerc nu vor mai avé nici cea mai mică încredere în dînsul şi la timpul sĕu va avé sĕ tragă consecuenţele ţinutei sale politice faţă de alegĕtorii români“.

Adunarea primeşte cu însufleţire şi unanim acéstă resoluţiune, care se va trimite şi dlui Dr. Teodor Mihályi, presidentul clubu-

---

FOIŞÓRĂ

Originea Romînilor.

Lecţie de deschidere, ţinută în seminarul Andreian ca introducere la cursul: „Istoria bisericească a Romînilor“.

(Urmare). De Dr. I. Lupaş.

Cu privire la originea Romînilor, de asemenea s'au croit legende, dînd ansă la diferite păreri, asupra cărora s'a scris şi discutat mult, mai cu samă dela sfîrşitul veacului al XVIII lea încoace.

Atunci s'a ridicat pentru întîiaşdată faimoasa controversă în privinţa descendenţii Romînilor de azi din coloniştii lui Traian, şi mai ales în privinţa stăruinţii lor în vechia Dacie Traiană, în părţile din Nordul Dunării.

In discuţiile şi scrierile de polemică, înverşunate uneori, s'au amestecat adesea patimi şi tendinţi politice, cu cari senina şi neînduplecata Klio nu se putea împăca.

Chestiunea, în jurul căreia s'a încins această lungă serie de discuţii şi scrieri istorice şi istorico-politice, a primit numirea de: „Chestiunea continuităţii Romînilor“. Intrebările, ce se puneau spre dezbatere şi dezlegare, erau aceste:

1. Formatu-s'a poporul romîn în Dacia Traiană ori în cea Aureliană, la Nordul ori la Sudul Dunării?

2. Locuit-au Romînii *neîntrerupt* în Dacia Traiană?

Ear' ca corolar politic al acestor întrebări, sĕ mai adăugea următoarea:

Sînt Romînii ardeleni cei mai vechi locuitori ai Transilvaniei ori sînt ei sosiţi în ţara aceasta numai după venirea Maghiarilor?.

La aceste întrebări s'au cercat mulţi să răspundă. Şi au răspuns în diferite chipuri. Rezultatele acestor încercări să pot clasa totuş în doauă grupe:

Unii, în deosebi scriitori maghiari şi cîţi-va germani, militează pentru originea balcanică a Romînilor, susţinînd, că poporul romîn s'ar fi format esclusiv în Dacia Aureliană, adecă în Sudul Dunării, de unde numai într'un tîrziu, prin veacul al IX le, cum afirmă unii, ori prin secolii XII şi XIII, după cum pretind alţii, ar fi imigrat la Nordul Dunării, aşezîndu-se în Transilvania şi părţile vecine. Acestia sînt adversarii continuităţii.

Iar alţii, sprijinitorii ei, sînt de părerea, că poporul romînesc s'a format în Dacia Traiană, în ţinuturile din Nordul Dunării, pe unde începînd din timpul dominaţiunii romane (107—275) şi pînă în zilele noastre, au bătorit *fără întrerupere* urmaşii coloniştilor aduşi de Traian în Dacia, şi cari contopindu-se cu alte neamuri de oameni, aflătoare deja aci, ori sosite în urma lor, au dat naştere unui nou popor: poporului romînesc.

Ambele teorii îşi au stegarii şi aderenţii lor, dintre cari unii n'au ezitat a duce discuţia pînă la estrem, accentuînd păreri, cari în faţa ştiinţii serioase nu pot să apară decît hazlii ori pătimaşe.

*

Dar' ce se credea despre originea Romînilor pînă a nu se fi luat învăţaţii la ceartă pe tema aceasta, pînă a nu fi ajuns ei să se dezbine în doauă tabere combatante?

Cronicarii veacului de mijloc, oameni fără mult vicleşug, au perpetuat prin scris tot ce s'a petrecut în zilele lor, ori ce au putut afla de la alţii, cari au trăit şi scris înainte de dînşii. In cronicele lor găsim depusă tradiţia istorică, toate acele rămăşiţe, cari umblă din gură în gură, trec din generaţie în generaţie, pînă se găseşte un purtător al condeiului, care să le fixeze, dîndu-le o formă durabilă, prin scris.

Tradiţia istorică 'i-a pomenit pe Romînì tocmai în locurile, pe unde sînt ei aşezaţi şi astăzi. Iar cît priveşte originea lor, tradiţia îi cunoaşte pe Vlachi ca colonişti romani aduşi de Traian în Dacia şi amestecaţi cu resturile poporului băştinaş de aci, cu ale Dacilor înfrînţi de Traian. Această tradiţie o găsim la cronicarii bizantini, precum şi la cronicarul rus *Nestor* (sfîrşitul secolului XI), care ne spune, că la venirea Maghiarilor locuiau pe lîngă Tisa „Vlahi şi Sloveni“. Cam în acelaş senz povesteşte şi cronicarul unguresc *Anonymus* (Belae regis notarius, despre care părerea generală e, că ar fi trăit pe la sfîrşitul sec. XII)*) Acesta are cunoştinţă de trei ducate, despre cari se crede a fi fost romîneşti: unul pe Someş supt stăpînirea lui Gelu, altul în Crişana, avînd în frunte pe Menmarot şi al treilea pe lîngă Murăş sub ascultarea lui Glad. — Dacă Anonymus îl aminteşte numai pe cel dintîi ca ducat valach, iar pe cele doauă din urmă ca ducate bulgăreşti, e fiind-că acestea să aflau în oarecare atîrnare de imperiul bulgar.

De-şi Anonymus nu scrie despre venirea Magiarilor ca contimporan al acestui eveniment, deşi să constată, că el comite *procronism*, punînd starea lucrurilor, în câtva chiar şi întîmplările din zilele sale, cu două veacuri în urmă, ştirea lui despre cele trei ducate e totuş acceptabilă. Dacă ducatele acelui parlamentar al naţionalităţilor, ca sĕ fie predată dietei.

---

*) Dintre istoriografii magiari mai cu samă de azi singur prof. univ. *Dr. Marczali Henrik* perzistă în părerea, că ar fi trăit pe timpul regelui Bela IV (1235—70). Iar anul trecut a apărut în *Budapesta* o lucrare postumă a lui *Venedi Géza: „Anonymus kora és hitelessége“*, 2 vol., în care se aduc multe argumente pentru timpul lui Béla I. (1061—1063).

Ia cuvêntul apoi fostul candidat al acestui cerc, dl Dr. George Adam, care făcênd o reprivire asupra alegerii de astă iarnă, constată că din lupta nóstră de până acum a resultat şi în acest cerc deşteptarea poporului. Aceia, cari în rêndul trecut au greşit, vĕd acum greşala lor şi în viitor vor face şi ei, ca fraţii lor cei buni. Ori-ce ne-ar aduce viitoriul, poporul sĕ ţină numai la olaltă şi învingerea va fi sigur a nóstră.

Tóte aceste vorbiri au pĕtruns adânc în inima poporului, căruia îi vedeai pe faţă bucuria şi redeşteptarea conştienţei sale, precum şi însufl ţirea mare şi adevĕrată pentru luptele ce ne aşteptă.

Sub impresiunea solemnităţii momentului, dl Dr. Suciu adresându-se către inteliginţă, zice, că acésta fiind capul, ear' poporul trupul organismului naţional, capul sĕ grijască, ca trupul sĕ fie bine condus, căci mare e responsabilitatea, ce inteliginţa o are faţă de popor.

Aceste cuvinte din urmă ale dlui *Dr. Suciu* au provocat în inimile tuturor sentimentul jurămêntului sfânt: da, jurăm, că totdéuna un gând şi o simţire vom fi!

Dee Dumnezeu, ca aşa sĕ fie.

O mare parte din preoţimea şi învĕţătorimea nóstră din acest cerc şi-a reparat greşala din trecut. Ne bucurăm din tótă inima, că-i vedem acum şi pe cei rătăciţi la locul celor bravi, unde trebue sĕ ne adune pe toţi adevĕrata iubire de ném, sperăm că şi ceilalţi cari au lipsit vor fi conştienţi de datorinţele lor şi când va sosí timpul faptelor, se vor şti emancipa cu bărbăţie de sub influinţa perversă a archifariseului vînzĕtor de ném.

Nu pot încheia aceste şire fără sĕ amintesc recunoştinţa obştéscă, pe care şi-au binemeritat-o dnii *David Voniga* preot, *Atanasiu Baicu* şi *Traian Tolescu*, învĕţători în *Giroc*, cari ca iniţiatori şi aranjatori ai acestei imposante şi demne adunări, au partea leului la succesul splendid.

Păstorii buni au turmă bună! Σ.

„Asociaţiunea.“

Convocare.

Comitetul despărţĕmêntului Sĕlişte al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“, convócă prin acésta adunarea cercuală pe 22 Octobre st. n. c. în *Topârcea*, la care se invită toţi membrii şi toţi cei ce se intereséză de înaintarea culturală a poporului român.

Program:

1. La 8 ore a. m. liturgie cu predică ocasională.
2. La 9 ore deschiderea adunării prin presidiu.
3. Emiterea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal.
4. Presentarea raportului general.
5. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea cassei şi incassarea taxelor de la membri noi.
6. Disertaţia: „Causele sĕrăciei la poporul român“, de P. Giura.
7. Darea absolutorului comitetului după censurarea raportului şi cassei.
8. Stabilirea budgetului pe 1906.
9. Eventuale propuneri.

Sălişte, la 12 Octobre 1905.

Pentru comitet:

Dr. Ioan Stroia *direct. desp.* — *Petru Giura* *secretariu.*

NOUTĂŢI

Sfinţirea catedralei nóstre — amânată. La întrebările ce ni-s'au făcut din mai multe părţi cu privire la sfinţirea catedralei — rĕspundem, că de-şi se proiectase ca catedrala nóstră sĕ se sfinţéscă în decursul tómnei acesteia şi sĕ se predee măreţei ei destinaţiuni — neputêndu-se termina încă lucrările referitóre la aranjamentul intern — s'a decis din partea autorităţii nóstre bisericeşti, ca sfinţirea sĕ se amâne până în primăvara anului viitoriu.

*

„Fóia pedagogică“ reînfiinţată. Veste bună comunicăm învĕţătorilor noştri. Venerabilul consistoriu archidiecesan a luat hotărîre, ca revista *„Fóia pedagogică“*, reclamată atât de mult de unii dintrĕ învĕţătorii noştri, *sĕ fie reînfiinţata*, şi a încredinţat cu conducerea şi redactarea pe domnul *Dr. Petru Şpan*, profesor seminarial în Sibiiu.

Cu 1 Ianuarie anul viitor, sĕ întrupéză deci o veche şi justă dorinţă a învĕţătorilor noştri şi dacă dorinţa esprimată an de an în conferenţele învĕţătoresti, a fost sinceră, atunci *„Fóia Pedagogică“* pentru reeditarea căreia să aduc simţite jertfe, va trebui sĕ împodobéscă casa fie-cărui dascăl român. Vom vedea!

*

Papa şi crisa. Pontificele roman urmăreşte cu mare încordare şi — temere mersul crisă la noi. Ii e témă, că slăbirea imperiului Habsburgilor aduce cu sine şi nimicirea ultimei puteri mari catolice, rĕmasă statornică în credinţa în Vatican, şi astfel pot ajunge în pericol catolicii din peninsula balcanică. De altfel papa se jăluesce amar de purtarea clerului unguresc, care nu îi este pe plac. Ziarele papiste declară ştirea acésta de scornire tendenţiósă, zicênd, că papa nu îngrădeşte sentimentele politice ale preoţimei sale.

*

† Titu Chitul. In 12 Oct. nou au înmormêntat în Chetiu (cott. Solnoc-Dobîca) pe acest tinĕr scriitor ajuns până la studiile universitare, şi la anul 38 al etăţii. Trecênd peste limba neromânéscă, peste lipsa de cunoştinţe solide din istorie, ba şi preste imaginaţia nu totdéuna fericită, unii i-au creat reposatului o faimă de scriitor, de romanţier istoric. Durere, până azi n'avem încă acéstă „rara avis“, şi n'am avut-o nici în regretatul rĕposat, în care însĕ va deplânge ori-cine pe un tinĕr iubitor de némul său şi cu fórte bune intenţii. Odihnéscă în pace!

*

Statua lui V. Alecsandri. Desvĕluirea statuei marelui parnasian s'a hotărît în mod irevocabil, după cum am comunicat deja, pentru ziua de 14 Octobre, la Iaşi. In scopul acesta s'au început serióse pregătiri pentru a da sĕrbării tot fastul cuvenit, şi până azi s'au luat următórele hotărîri: Dnii A. D. Xenopol şi Petru Răşcanu au fost însărcinaţi cu lansarea invitaţiilor. Dlor E. Mesetti, S. Dragomir şi D. Dimitriu li-s'a dat sarcina de a alcătuí programul părţii artistico-musicale. Domnii aceştia au decis deja, că corul metropolitan şi orchestra vor esecuta în faţa statuei *Imnul regal* şi *Cântecul gintei latine.* Dnii A. D. Xenopol, Al. Davila, directorul teatrelor, un artist al teatrului din Iaşi şi delegaţii unor anumite societăţi vor ţiné cuvêntări ocasionale. La teatrul naţional, în séra aceleaşi zile, va avea loc o representaţie de gală, jucându se *Fântâna blanduziei* şi recitându-se bucăţi din operele lui Alecsandri.

*

Constituire. Societatea de lectură a elevilor de la institutul ped-teologic din Arad s'a constituit în şedinţa de la 15/28 Sept. 1905 sub presidiul Prea Cuvioşiei Sale Domnului director seminarial *Roman R. Ciorogariu* în modul următoriu: President: Petru Mârşeu, teolog c. III. Secretar: Nestor Blaga, teolog c. II. Notar: Adam Dragoş, ped. c. IV, Bibliotecar: Aurel Pârv, teol. c. II. Cassar: Sever Bugorin, teol. c. I. Controlor: Petru Toma, ped. c. IV. Archivar (v. bibliotecar): Etrem Brindea ped. c. III. In comisiunea literară: Ioan Bonoţiu, teol. c. III. George Todan, teol. c. II. Andreiu Urdea teol. c. I. Petru Cadar, ped. c. IV. Traian Magier, ped. c. III. In comisiunea musicală: Victor Şandru, teol. c. III. Cornel Popescu, teol. c. II. Paul Iurma, teol. c. I. Nicolae Lighezan, ped. c. IV. George Popa, ped. c. III. In comisiunea de revizuire. George Tesha, teol. c. II. Nicolae Cadrean, teol. c. I. George Popovici, ped. c. III.

*

Pentru catedrală. Din parochia *Tăuţi*, protopresbiteratul Alba-Iulia, s'a adunat prin absolventul de teologie dl *Ioan Handa* suma de 61 coróne în favorul fondului catedralei din Sibiiu, şi anume de la următorii: Ioan Handa, cleric abs. 10 cor.; George Handa, econom, 5 cor.; Nicolae Giura, primariu, Sofron Cismaşiu, veghător la calea ferată, câte 5 cor; Daniil Bolca lui Sântion, Ioan Bolca lui Sântion, Petru Bodea, Vasiliu Filip lui George şi Vasilie Haneş lui Ilie economi, câte 3 cor.; Dimitrie Giura, George Achim şi soţia, George Borca lui Damian, Geoge Bolca lui Sântion, Iosif Bodea, Nicolau Haneş, Paraschiva Moga, economi, şi Sofronie Şandru, cârcimar, câte 2 coróne, ear' George Bolca lui George, George Roşca, Raveca Bolca, Vasilie Roşca şi Zacheiu Bolca, câte 1 cor.

*

Ruptură. „Monitorul oficial“ al României publică următórele: Guvernul român, prin nota predată guvernului Greciei în ziua de 26 Sept. (9 Oct.) curent, şi în temeiul art. 3 al convenţiunei comerciale încheiată cu Grecia la 19 Dec. 1900, a denunţat acéstă convenţiune şi protocolul anexat la ea pentru ziua de 1/14 Iulie 1906, când aceste acte vor înceta a mai fi lucrătóre.

*

Conferenţă despre Cipariu în Budapesta. Ni-se scriu următórele din Budapesta. „După vacanţa de vară, societatea de filologie maghiară sub presedinţa dlui dr. Heinrich Gusztáv a ţinut prima şedinţă în 10 Octobre n. Intrĕ conferenţiari a fost şi dl dr. Iosif *Siegescu* prof. gimn., care şi a ţinut conferinţa sub titlul *„Intru memoria lui Timoteiu Cipariu“*. Conferenţiarul a arătat, că *Cipariu* este întemeiătorul studiului istoric al limbei şi meritul sĕu este, că a atras atenţiunea învĕţaţilor asupra tesaurului, ce a zăcut nelucrat în scrierile veacurilor trecute. Dl *Siegescu* în termini măgulitori a vorbit despre *Cipariu* ca întemeiătorul jurnalisticei nóstre, ca reformatorul scrierii cu litere străbune. Fotografia lui Cipariu atunci a devenit interesantă înaintea publicului străin, când a arătat, că numele şi ştiinţa lui *Cipariu* a strălucit departe, în ţări străine într'atâta, în cât învĕţatul Mommsen în anul 1857 îl cercetéză pe *Cipariu* în Blaj“.

*

La fondul de 20 fileri al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare s'au mai făcut următórele dăruiri: Óspeţii de la nunta dlui George Trifan cu dşóra Grindeanu, prin vicepresid. George Poponea 1 cor. 70 fileri; óspeţii de la nunta controlorului Nicolae Stoica, cu dşóra Cioflec, prin vornicul Ioan Imbĕruş, 3 cor. 23 fileri; Ioan Cruciu, sodal pantofar şi Ioan Armean, sodal faur, din prilegiul eliberării lor de calfe câte 80 fileri; ear' din prilegiul sĕrbărilor „Asociaţiunii“: Dr. Iuliu Popp, Ioan Popa, protopresbiter (Buziaş), Daniil David, senator magistr. (Orăştie), fiecare câte 2 cor.; Dr. Teodor Mihaly, deputat dietal (Dej) 3 cor.; Petru Călţunar şi dómna Aneta Călţunar (Orşova), ambii 2 cor.; dómna Letiţia Dr. Bologa, dómna Luisa D. Raţiu, ambele câte 40 fileri.

*

Avis. Eleve absolvente de şcóla civilă de fete a Asociaţiunii din Sibiiu, cari doresc sĕ ocupe posturi bine retribuite de conducĕtóre la *grădini de copíi* (Şcóle Fröbeliane), se invită a se anunţa cu grăbire subsemnatului pentru informaţiunile necesare. *Dr. V. Bologa*, director în Sibiiu (Nagyszeben).

*

Avis. In Baia mare, unde Românii numai în biserică şi prin biserică şi-au putut păstra limba strămoşéscă, se aranjază o loterie de obiecte, în favorul fondului edificări unei biserici româneşti gr. cat. Fiind chestie de interes general românesc edificarea acelei biserici, după cum s'au putut convinge toţi cei cu iubire de ném cu ocasiunea adunării generale a Asociaţiunei, ţinută acolo acum doi ani, recomândăm şi noi fiecărui Român de bine sprijinirea loteriei. Un los costă 1 corónă. Câştigul principal e de 5000 Coróne. A se adresa oficiului parochial, ori dlui preot Alesandru Breban în Baia mare (Nagybánya) comitatul Szatmár.

*

Schimbare de domicil. Domnul *Aurel Stoica*, inginer de comasare, şi-a mutat cancelaria şi domiciliul cu 1 Octobre n. de la Sibiiu la Alba-Iulia (Gyula-Fehérvár).

*

Furt de două milióne. Ieremia Timmerman, preot reformat din Syracuse (districtul New-Yorkului), membru corespondent al mai multor academii europene, a cercetat vreme de 5 ani prin criptele din Egipt şi a adunat monede în preţ de două milióne. Punêndu-le în două cufere de fier, a plecat spre casă. In Paris a tras la un hotel, şi până a eşit puţin prin oraş, făptuitori necunoscuţi i-au furat comóra. In urma cercetărilor jandarmeriei, s'au aflat 2 monede vechi în sala hotelului, în care dormea pe un pat un englez beat mort. Pe acesta l'au arestat, şi se dă cu socotéla, că el şi cu alţi tovarăşi de-ai lui au şterpelit colecţia impertantă, căci în hotelul întreg nu se mai află nici o urmă despre ea.

*

Multele scrisori de recunoştinţă, pe cari le capĕtă zilnic dl A. Müller, dovedesc earăşi că crucea duplă electro-magnetică nr. 86967 R. B. este de un efect estraordinar. Dăm publicităţii una din scrisorile de recunoştinţă: „Rudersdorf, la 19 Febr. 1903. Stimate die Müller! Crucea duplă electro-magnetică nr. 86967 R. B., pe care am comandat-o timp scurt înainte pentru cumnatul meu Carol Weber, a avut efect minunat. După câteva zile deja se simţise bolnavul mai bine, respiraţia i-a devenit mai uşóră şi póte şi durmí. Te rog a'mi trimite imediat două aparate, unul pentru mine şi celalalt pentru nevasta mea. Totodată te încunoştinţez, că în scurt timp voiu mai comanda câte un aparat pentru domnii K. B. şi Pt. Cu stimă Matia Schrei, proprietar în Rudersdorf nr. 175 (Ungarn)“. Un astfel de aparat costă 6 cor. şi se póte comanda numai de la A. Müller, Budapesta, V. Vádász-utcza 42/V.

Oficială.

Se atrage din nou atenţiunea parochiilor asupra colectei din comunele bisericeşti pentru catedrală, care sĕ apropie de terminare. Unde deci colecta nu s'a încheat, sĕ se continue la timp potrivit şi sè se trimită resultatul la casa consistorială.

Cărţi şi reviste.

„Cartea de Aur“ vol. III.

A apărut volumul III din „Cartea de Aur *sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară*“, de *Teodor V. Păcăţian* şi se póte procura de la autorul în Sibiiu (Nagyszeben). Preţul: 10 coróne esemplarul broşat şi 12 coróne esemplarul legat în pânză tare, plus 72 fileri porto. Se pot comanda şi esemplare din volumul I. şi II., cu acelaşi preţ.

Posta redacţiei.

Dlui I. A. în I. Nu se publică, cu tóte că e bine scris şi bine simţit, pentru-că nu e potrivit timpul. Póte mai târziu.

„Biblioteca şcolară, parochială şi cor bisericesc“ sunt fără îndoială lucruri bune şi folositóre poporului, prin urmare trebuesc făcute pretutindenea fără a se mai scrie mult despre ele.

---

ste s'ar fi înfiinţat numai în veacul XII-le, cínd trăia Anonymus, acesta ca cronicar sfătos, ce este bine informat şi orientat asupra întîmplărilor din veacul său, de sigur n'ar fi scăpat prilejul să povestească pe larg despre modul, cum, şi timpul, cínd s'au întemeiat aceste trei ducate.

Dacă el nu face acest lucru, dovadă, că ducatele amintite erau considerate pe vremea lui ca foarte vechi, aşa încât nu-'i mai trecea prin gînd sĕ întrebe cine şi cínd le-a făcut începutul. E uşor de admis, că ele esistau deja la venirea Magiarilor, cum spune însuşi Anonymus, ştirile şi relatările căruia, din partea unor învăţaţi magiari, sunt toate primite ca exacte ori istoriceşte verosimile, exceptîndu-se una singură: cea relativă la Romîni. Dar' chiar şi admiţînd, că Anonymus ar fi scris abia către sfîrşitul sec. XIII., cu greu s'ar putea esplica, cum ajung Romînii, furişaţi, cum să pretinde, în Ungaria numai pe la începutul aceluiaş secol, să întemeieze în timp atît de scurt ducate într'o ţară, care să nu fi fost şi mai 'nainte a lor. In secolul al XIII-lea ar fi fost cu neputinţă să răsară în o ţară ca Ungaria, aşa ca din senin, neobservat de nimenea, un ducat ori chiar trei, ca cele amintite la Anonymus.

Tradiţiunea originei romane şi a continuităţii poporului romînesc în Dacia e deci cunoscută cronicarilor din evul mediu; să găsesc despre aceasta suficiente amintiri conglăsuitoare, cam sporadice, ce e drept, pînă cínd un humanist ca italianul *Bonfini*, istoriograful de curte al lui *Mateiu Corvinul*, vine să fixeze în avîntate cuvinte de laudă, cunoscuta tradiţie istorică. In decada a treia a istoriilor sale scrie: „Socotind bine desele inundaţiuri ale Sarmaţilor şi Goţilor, apoi erupţiunile Hunilor, Vandalilor şi ale Gepizilor, incursiunile Germanilor şi ale Longobarzilor, cine nu se va mira foarte, că până acum s'au păstrat *urmele limbii romane* între Daci şi Geţi? Căci Valahii pare-că se luptau mai mult *pentru limbă* de cît pentru viaţă“ (Ita reluctantur Valachi, ut non tantum pro vitae, quantum pro linguae incolumitate certasse videantur).

Această tradiţie istorică, după-cum a precisat o Bonifini, o primiră şi alţi humanişti; aşa d. p. *Aeneas Sylvius Piccolomini* *) (papa Pius II. sec. XV.), precum şi toţi învăţaţii timpurilor următoare pînă către sfîrşitul secolului al XVIII-lea.

---

*) Acesta în cartea sa *„De Europa“* cap. II., vorbind despre regiunile Transilvaniei, scrie: „Valachi genus Italicum sunt .... et pro *Flaciis* Valachi appellati. Sermo adhuc *Romanus* est et homini italico vix inteligibilis (Cf. ediţia din Helmstadt 1699.)

Nr. 649 1905. [236] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroh** din parohia **Lupşa**, protopresbiteratul Lupşa, devenit vacant prin reposarea parohului Ioan Nicóră, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele din cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa postul îşi vor aşterne concursele subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi cererile — ca sĕ pótă fi admise în lista candidaţilor — lângă documentele din § 13 stat. org şi § 15 lit. a) Regul. pentru parohíi, le vor instruí şi cu testimoniul de maturitate. Concurenţii după prealabila înştinţare aici, se pot înfăţişa înaintea alegĕtorilor pentru a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Ofenbaia, 3 Septembre 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupşa, în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Gan
protopresbiter.

Nr. 262 1905. [237] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **învĕţătoriu** de la şcóla poporală confesională gr. or. română din parohia **Rogoz** prin acésta se escrie concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu 600 cor., dintrĕ cari 200 cor. din repartiţie pe popor şi 400 cor. din ajutoriu de stat; cuartir, grădină de legumi în mărime de 130 □° şi un stângin de lemne pentru încălzirea locuinţei învĕţătoreşti.

Comuna politică acordéză, dar' numai până va voí ea, anual 40 cor. pentru conscrierea elevilor de şcólă şi 10 cor. pentru cultivarea grădinei comunale de pomărit.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne rugările instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiul protopresbiteral în Dej în terminul deschis, a'şi formula pretensiunile cu privire la cuincuenal şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a 'şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti. Cel ales va avé a ţiné şi catechisaţiunea în şcóla de repetiţiune.

Dej, 12 Septembre 1905.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Solnoc în conţelegere cu comitetul parohial.

Teodor Hermann
protopresbiter, ca adm.

Nr. 538/1905. [238] 3—3

Concurs.

Pentru **întregírea parohiei** vacante de clasa a treia **Cincşor**, protopresbiteratul gr. or. al Făgăraşului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh sĕ 'şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului în Făgăraş până la terminul sus indicat, avênd a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre la sânta biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Făgăraş, 11 Septembre 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Cândea
protopop. adm.

Lampă electrică durabilă.

„Practicus“ se póte ţiné în buzunar. **Baterie aprópe neruinabilă.** Iluminaţie bună. Elegant dichisită **3 cor.**, cu sticlă optică 4 cor. — Se trimite cu ramburs sau preţul înainte de la firma: 251 2—2

Praktikus-Versand, Wien 3/1 Wasserg. 4/g.

Dr. Petru Şpan:

Idei pregătitóre în pedagogie	Cor. 3·—
Treptele formale ale învĕţămêntului (Ediţia a doua) .	„ 1·60
Povesti pentru anul prim şcolar (lecţiuni după treptele formale) ediţia II.	„ 2·—
Carte de cetire a II-a . . .	„ —·50
Noul Abcdar	„ —·40
Călăuza noului Abcdar . . .	„ —·20
Dr. Daniil P. Barcianu. Viéţa şi activitatea lui	„ —·50

Se pot procura de la

Librăria arhidiecesană.

Nr. 193 1905 [228] 3—3

Concurs.

Conform ordinului Preavenerabilului Consistoriu arhidiecesan dto 12 Iulie a. c. Nr. 6642 Bis. pentru întregirea postului de **paroh** din parohia **Găunósa** cu filiile *Ciulpez* şi *Cutini*, protopresbiteratul Hunedóra, se escrie concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Petenţii au a'şi aşterne cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a cuvênta şi celebra.

Hunedóra, la 25 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Hunedóra, în conţelegere cu comitetul parohial.

Avram P. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 413 1905. [239] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** în comuna bisericéscă de clasa a II a **Paloş**, din protopresbiteratul tractului Cohalm, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate cu ocasiunea întregirei dotaţiunei preoţeşti din partea statului.

Doritorii a ocupa acest post de paroh, sĕ aştérnă petiţiunile concursuale provĕzute cu documentele prescrise de legile în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în Sighişóra (Segesvár) în terminul cuvenit şi a se presenta înaintea alegĕtorilor în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Sighişóra, 17 Septembre 1905 v.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Cohalm, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter, ca adm.

Nr. 665/1905 243 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** din parohia **Almaşul mare— Bradet**, protopresbiteratul Orĕştiei, pe basa decisului consistorial nr. 7504 Bis. a. c. se escrie concurs nou, din oficiu, cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate la cóla B, pentru intregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii sunt recercaţi a-'şi aşterne rugările instruate în sensul normelor din vigóre, în terminul deschis la oficiul protopresbiteral, avênd a se presenta cu 8 zile înainte de alegere în vre'o Duminecă sau sĕrbătóre înaintea parochienilor pentru a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Orĕştie, 18 August 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Vasilie Domşa
protopresbiter

Szám 3976 1905. [252] 2—2

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye nagydisznódi járásához tartozó **Felsősebes** és **Rákovicza** községekből álló rákoviczai körjegzőségben megüresedett **jegyezői állásra** pályázatot nyitok és felhivom pályázni óhajtókat, hogy a minősitettségüket eddigi alkalmaztatásukat, erkölcsi magaviseletűket és életkorukat feltüntető okmányokkal felszerelt, valamint a nyelvismeretükre vonatkozó adatokat tartalmazó pályázati kérvényüket hozzám legkésőbben 1905. évi október hó 25-ig nyujtsák be.

Az állás a községi szervezési szabályrendeletben illetve az 1904. évi XI. t. cz.-ben megállapitott illetményekkel van jávadalmazva. A román nyelvnek szóval és irásban birása feltétlenül szükséges.

Nagydisznód, 1905. évi október hó 11 én.

Főszolgabiró megbizásából:

Mihály Árpád s. k.
szolgabiró.

In loc de 18 coróne numai 7 coróne.

Un minunat

orologiu de argint pentru domni

remontoar Gloria, cu 3 capace tari, fin gravate, cu mers regulat, şi pe lângă garanţie de 3 ani, cu **numai 7 coróne**. Trimite cu ramburs sau preţul înainte — firma

Heinrich Schwarz, Wien 3/1
Wassergasse 4/g. 251 2—2

„DUNĂREA“ societate de asigurare

Fonduri de garanţă de peste 40 milióne coróne. — Intemeiată la 1867

Avem onoare a Vĕ încunoştiinţa, că societatea de asigurare *„Dunărea“* a înfiinţat la **centrala institutului de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu** o **agentură generală** investită cu dreptul de a libera poliţe.

Societatea de asigurare „Dunărea“ care dispune de fonduri de garanţie în sumă de peste 40 milióne coróne, primeşte prin agentura ei generală din Sibiiu (**strada măcelarilor nr. 20**) pe lângă cele mai favorabile condiţiuni **asigurări contra daunelor causate prin** (254) 1—3

foc,
grindină,
spargere de sticlă,
furt prin spargere, precum şi tóte combinaţiunile de **asigurări pe viaţă** şi de **rentă viageră**.

Promiţênd a resolva prompt şi culant ofertele ce ni se vor înainta, Vĕ rugăm sĕ ne onoraţi cu încrederea Dvóstră şi sĕ uzaţi la ocasiunea dată de serviciile nóstre.

„ALBINA“
institut de credit şi de economii.

Societatea de asigurare
„DUNĂREA“

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archidiecesană.

P. T.

Am onórea a recomanda onoratului public pentru sesonul de tómnă şi de earnă

Atelierul de croitorie
Sibiiu, strada poplăcii 21
— peste cale de Tipografia arhidiecesană —

în care confecţionez pe lângă un serviciu solid şi prompt şi pe lângă preţuri moderate tot feliul de **haine bărbăteşti**, ca: **paltóne, pardesiuri, rocuri de salon, fracuri, jachete**, etc., după cea mai nouă modă; asemenea confecţionez tot feliul de

* **uniforme**, cum şi **reverenzi** şi **ornate bisericeşti** *

In cas de urgenţă reverenzile le confecţionez în 24 ore.

Rugând onoratul public a mĕ onora cu preţiósele sale comande, semnez cu tótă stima

[225] 4— **Ioan Părău**, croitoriu.

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi înviorézǎ organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţézǎ puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări**, cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni.

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie**, precum şi conglomerarea sângelui în ficat, plină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciósе a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua dispoziţie**, precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uurézǎ formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calmézǎ nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă**. Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte calităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0 Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 5—

Redactor responsabil Teodor V. Pacatián.

Editura tiparul Tipogra[illegible] arhidiecesane.

Nr. 107 Sibiiu, Joi 6/19 Octobre 1905 **Anul LIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articol nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Crisa.

Se crede că astăzi, ori mâne, va fi publicat rescriptul preaînalt, prin care se reactivézǎ guvernul presidat de baronul Fejérváry. *Maiestatea Sa ar fi încuviinţat întregul program de acţiune al guvernului, împreună cu* votul universal. *Pe basa acestui program, guvernul va provoca deputaţii din dietă sĕ se grupeze în jurul guvernului şi sĕ'i dee majoritatea parlamentară, ear' dacă provocarea va rĕmâné fără resultat, dieta va fi disolvată şi se vor face alegeri noue. Imediat după publicarea rescriptului de numire, guvernul va face numire dè comiţi-supremi în 14 comitate, şi se svoneşte că vor fi numiţi şi câţiva Români. Deodată cu rescriptul de numire va fi publicat şi un manifest al Regelui către ţară.*

Şcóla şi politica.

(Articol final).

III.

Pe lângă asuprirea confesională, de care erau împărtăşite şcólile acatolice pe timpul Mariei Teresia, sĕ amestecau şi tendinţele de germanisare, căci sub şcólă comună, sub şcólă naţională nu sĕ înţelegea alta de cât cea germană. Protestanţii magiari s'au purtat totdéuna cu aversiune faţă de acéstă şcólă şi s'au ferit, în cât le-a fost cu putinţă de ea. Maria Teresia pentru a facilita procesul de germanisare în Ungaria s'a gândit a sădí mai întâiu iubirea şi admiraţia pentru limba şi literatura germană în inimile nobililor mai tineri. Cu acest scop institue garda naţională, chemând din fiecare comitat câte *doi flăcăiandri* de nobili magiari ca sĕ crească în cercurile curţii imperiale din Viena, la adăpostul şi sub influinţa directă a culturii germane. Şi tocmai acésta a fost mĕsura, care a produs fructe, cu totul altele de cât cele plănuite de Maria Teresia. Din acéstă instituţie, care era proiectată pentru a *desnaţionalisa* pe Unguri, au rĕsărit cei mai înflăcăraţi luptători pentru *naţionalisarea şcólei şi literaturei magiare.* S'a dovedit prin casul acesta în mod eclatant, că cultura, strecure-se ea în sufletul unui popor prin mijlocirea ori-cărei limbi străine, nu aduce cu sine despotismul respectivei limbi asupra limbii naţionale. Dimpotrivă, de îndată-ce devine ea proprietatea câştigată prin stăruinţă a unui neam, îşi caută căile sale de manifestare particulară tocmai cu ajutoriul limbii naţionale, căreia îi împrumută în chipul acesta tótă bogăţia cuprinsului sĕu, îndemnându-o în acelaş timp spre un avênt sănĕtos şi puternic.

Acesta e casul şi cu limba magiară, care a fost veacuri întregi despectată din partea aristocraţiei magiare, precum şi din partea legislaţiei, justiţiei şi administraţiei ungureşti. Tendenţele de germanisare, iniţiate de Maria Teresia şi continuate cu mai multă energie de către fiiul acesteia Iosif II., s'au dovedit de cea mai bună şcólă pentru Magiari, în care acestora li-s'a deschis ochii sĕ'şi preţuiască şi cultive ce e al lor. Nici până azi nu sunt Ungurii vrednici sĕ aprecieze şi sĕ mulţamiască lui Iosif II. pentru imensul serviciu adus şcólei, limbei şi literaturii magiare, în desvoltarea cărora domnia de 10 ani a regelui neîncoronat, hulit şi huiduit marchézǎ o nouă şi însemnată epocă: *începutul curentului naţional.*

*

Incepênd cu dietele din 1791 şi până azi, a constituit şi constitue o problemă de căpetenie a legislaţiei ungureşti impunerea limbii magiare tuturor cetăţenilor acestei patrii. Sunt necurmate desbaterile asupra întroducerii limbii magiare ca limbă oficială în tóte afacerile statului. Mai ales de pe la anul 1825 îşi ia începutul încercarea temerară de a desnaţionalisa prin şcoli pe Nemaghiari. Căci heghemonii acestei ţeri simţiau, că îndată-ce s'ar schimba bazele feudalistice ale statului magiar, îndată-ce ar începe acesta a se organisa pe baze mai democratice, întreg statul şi-ar perde caracterul lui esclusiv magiar, pe care îl avea atunci, când nobilimea magiară era considerată ca echivalentă cu statul. De ací sĕ esplică graba febrilă de a magiarisa massele, ca luându-şi începutul democraţia sĕ se pótă crea măcar în mod artificial şi forţat o majoritate a elementului magiar.

Széchenyi a fost singurul om de stat, care a observat pericolul la care póte sĕ ducă pripirea de a magiarisa şi amalgamisa. Şi el a avut curajul sĕ le o spună verde Ungurilor, că prin mĕsurile lor nesocotite nu vor puté ajunge la alt resultat, de cât doar la înstrăinarea din ce în ce mai acută a celorlalte naţionalităţi de către Magiari. A fost acésta o prorocire de Casandră, care ar puté şi azi sĕ pună pe gânduri pe şoviniştii nesăbuiţi. Dar' nimenea nu l-a ascultat. Legislaţia magiară şi-a urmat înainte cu acelaş zel, demn de altă acţiune mai raţională şi mai sănătósă, opera sa de fortificare şi sporire a elementului magiar.

E póte un joc al sorţii, că tocmai în acéstă epocă de tendinţi vrăşmaşe se nasc *şcólele nóstre româneşti*, cari în butul tuturor mĕsurilor de oprelişte şi asuprire, ce li-se aplică, se sporesc şi se consolidézǎ în mod rapid.

Astăzi şcólele aceste sunt împiedecate în munca lor pacinică şi binefăcĕtóre. Ele sunt destinate acum de pepiniere ale unei limbi, străine de inima şi gândul neamului nostru, o limbă, a cărei învĕţare şi însuşire pe deplin, cum o cere, în mod atât de nefiresc, ultima ordonanţă ministerială, ne mortifică interesul pentru celelalte ramuri de cunoştinţi absolut indispensabile în veacul nostru şi ne opăceşte, într'un mod cu adevĕrat nelegiuit, în desvoltarea nóstră culturală, în grăbita cale spre progres.

Şi e firesc, că după şcólă va urma póte biserica la rênd. Dacă nu limba slujbei dumnezeeşti, pe cea a amvonului vor cerca sĕ o magiariseze, cum au mai făcut odată în trecut, la 1844, când s'a creat lege, ca predica sĕ se ţină în limba magiară şi acolo, unde numai jumĕtate din ascultători ar înţelege acéstă limbă.

*

Care e acum datorinţa nóstră în faţa acestei primejdii? Sĕ închidem şcólele, cum s'a accentuat odată în colónele acestui ziariu?

Cred, că o mĕsură mai greşită de cât acésta nici că s'ar puté imagina. E un lucru acesta, la care nimĕnuia nu 'i mai este ertat a se gândí. Urmările nefaste, ce ar provoca o asemenea nesocotinţă, sunt incalculabile. Cine a pĕtruns cât de cât rostul şi chemarea bisericii creştine, va ştí, că temelia şi arma acesteia dintru început a fost *şcóla.* Fără şcólă s'ar mai puté deci susţiné biserica nóstră? Cum şi-ar mai puté creşte generaţii credinciósé şi ascultătóre ei, cum ar mai puté sădí sĕmênţa ortodoxiei româneşti în sufletul credincioşilor? Cum s'ar puté apăra de vijeliile, pe cari unda vremii de azi le aduce din ce în ce mai vrăjmaşe asupra bisericii creştine, deci şi asupra celei româneşti?

A renunţa la şcóla ar fi deci pentru biserica nóstră egal cu a 'şi curma în mod imoral şi necreştinesc firul vieţii. Chiar când întrégă instrucţia s'ar siluí în limba magiară, şi atunci ar trebuí susţinută şcóla, căci nu de la limba, ci de la spiritul, care dominézǎ în şcólă atârnă mărimea binefacerilor ce se pot revărsa printr'însa asupra neamului şi asupra bisericii.

Ear' cât pentru surghiunirea limbii româneşti din şcólele nóstre, sĕ nu ne temem că aşa ceva ar fi vr'odată cu putinţă. Nu este nici o putere lumească în stare sĕ ne despóie pe noi de ce avem mai scump, de limba mamei nóstre.

Ştim, că în veacurile depărtate asemenea încercări s'au mai făcut asupra limbii nóstre. N'a stăpânit veacuri dearêndul limba bulgară la altariul bisericilor nóstre? Şi óre n'a fost limba acésta impusă în slujba nóstră bisericéscă într'un mod tot atât de volnic şi

FOIŞÓRĂ

Originea Romînilor.

Lecţie de deschidere, ţinută în seminarul Andreian ca introducere la cursul: „Istoria bisericească a Romînilor".

(Urmare). De Dr. I. Lupaş.

La 1774 apare în Lipsca cartea lui *Johann Thuumann* (prof. univ. Halle): *„Untersuchungen über die Geschichte der östlichen europäischen Völker".* In cartea aceasta nu să contestă continuitatea Romînilor; dimpotrivă, ea să afirmă. Dar să atrage în acelaş timp atenţia învăţaţilor asupra Macedo-Romînilor din Sudul Dunării şi asupra raportului de înrudire apropiată, în care să află acestia cu Daco-Romînii. Thuumann este decî cel dintîiu, care deschide calea unei chestiuni ce avea să fie sucită şi resucită de către trei generaţiĭ de savanţi, fără să se fi putut ajunge încă la deslegarea definitivă a problemiĭ.

După alţi şapte anĭ iasă la Viena o lucrare: *„Geschichte des transalpinischen Daciens"* scrisă de *Iosef Sulzer,* care nepunînd temeiul cuvenit pe spusele cronicarilor, formulează el ipoteza, că toţi Romînii s'ar fi format ca popor omogen în peninsula balcanică, de unde un ram al lor, Daco-Romînii trec Dunărea pe la sfîrşitul secolului al XII-le şi începutul celui al XIII-lea. Ipoteza aceasta o sprijineşte pe mai multe argumente, a căror înşirare să va face în mod rezumativ la sfîrşitul acestei espuneri. Ipoteza lui Sulzer o primeşte şi *Engel* in a sa *„Geschichte der Moldau und Walachei"* (Halle 1804), cu deosebirea, că acesta pune datul trecerii Romînilor dincoace de Dunăre pe la începutul secolului al IX-lea, înainte de venirea Maghiarilor.

Acela, care a întemeiat în mod mai ştiinţific argumentele aduse de Sulzer în sprijinul teoriei sale, a fost *Robert Roessler,* (în lucrările sale: *„Rumänische Studien",* Lipsca 1871 şi *„Untersuchungen für die ältere Geschichte Româniens".* Ipoteza lui Sulzer în noaua ei înfăţişare roessleriană găseşte viu răsunet în istoriografia maghiară In deosebi *Hunfalvy* 1) şi *Rèthy* 2) contribuesc cu studiile lor la răspîndirea ei. Dar e interesant a şti, că să află totuş istoriografi maghiari de renume, cari primind de verdice spusele lui Anonymus, admit continuitatea Romînilor. Astfel d. e. Horváth Mihály (Magyarország történelme), Szalay László (Magyarország története) şi Kerékgyártó Árpád (Magyarország művelődésének története).

Teoria continuităţiĭ 'şi-a găsit şi ea apărătoriĭ printre istoriografiĭ germanĭ. Astfel *Jung* în scrierile sale: *„Die Anfänge der Rumänen"* şi *„Römer und Romanen in den Donauländern"* răsfrînge cu multă stăruinţă argumentele teoriei sulzer-roessleriene. Asemenea şi Ladislau *Pič*: *„Über die Abstammung der Rumänen"* şi *„Zur rumänisch ungarischen Streitfrage".* Apoi istoriografi de renume european, ca englezul *Gibbon,*3) francezul *Thierry,*4) germanii *Ranke, Mommsen* s. a. încă să pronunţă în scrierile lor în favorul continuităţiĭ şi al romanităţiĭ noastre.

*

Conştiinţa romanităţiĭ să întîmpină şi la cronicariĭ romînĭ din veacul al XVII-le şi de mai tîrziu. *Grigorie Ureche,* care era ucenic al şcolilor latineşti din Polonia, scrie: „De la Rîm ne tragem şi cu a lor cuvinte ni-i amestecat graiul". Mai tîrziu *Miron Costin* în *„Cartea pentru descălecatul dentăi",* vorbeşte mai pe larg de cucerirea şi colonisarea Dacilor prin Romani şi arată că Moldovenii, Muntenii şi Ardelenii, formézǎ toţi un singur neam. Această conştiinţă de unitate naţională Miron Costin o accentuează, cel dintîia, cu toată hotărîrea. O găsim mai tîrziu şi la fiiul său Nicolae, precum şi în *„Hronicul Romîno-Moldo-Vlahilor"* al lui *Dimitrie Cantemir,* care e de socotinţa, că Romînii sînt Latinĭ şi au lăcuit *neîntrerupt* în Dacia Traiană, nimic „nu i a clintit vre-odată de pe pămîntul cîştigat de legiunile lui Traian" (cf. N. Iorga: „Ideile conducătoare ale poporului romănesc").

In prima fază a discuţiilor relative la originea Romînilor, istoriografiĭ ardelenĭ Klein, Şincai şi Maior combat cu înverşunare ipoteza lui Sulzer şi pe „răutăcioşiĭ" sprijinitoriĭ ai acelei'a, lăsîndu-să uneori a fi mînaţi de zelul lor naţional pînă şi la contestarea unor adevăruri istorice elementare. D. p. ei nu voiau să admită, că poporul romînesc s'ar fi născut din contopirea Dacilor cu Romanĭ, ci

---

1) In *„Magyarország Ethnografiaja", „Az oláhok története"* şi *„Die Rumänen und ihre Ansprüche".* Această din urmă, cu vădite tendinţĭ politice, fiind-că era îndreptată contra *„Memorialului"* redactat de Bariţiu *la 1881.*

2) *„Az oláh nyelv és nemzet megalakulása", „Anonymus az erdélyi oláhokról"* şi *„A romanismus Illyricumban".*

3) In „The history of the Decline and Foll of the Roman Empire" vol. II. p. 18 scrie: „Romînii şi pînă azi au păstrat urmele limbiĭ romane şi au fost întotdeauna mîndriĭ de originea lor romană.

4) Iar *Thierry* in „L'histoire d'Attila": „Aşa au trăit coloniştiĭ romani viaţă civilisată 17 veacuri de-arîndul, între diferite popoare barbare, în vreme ce pe stăpînitoriĭ lor 'i-au măturat valurile timpurilor, ei s'au menţinut păstrîndu-'şi idiomul lor latin şi înfăţişarea nobilă, frumoasă . . .".

cutezător, cum se face azi cu icuirea limbei magiare în instrucţia nóstră? O legendă bulgară povesteşte despre un ţar bulgăresc, care trecênd la nordul Dunării, a impus poporului aflător ací, în deosebi preoţilor valachi, sĕ cetéscă sfânta slujbă numai în limba bulgară, ameninţând pe cei ce nu se vor supune poruncii, că o sĕ le taie limba. De atunci a trecut un mileniu şi mai bine. Azi suntem nevoiţi a face durerósa constatare, că *istoria se repetă*, şi un domn ministru magiar ia asupra sa locul legendarului ţar bulgăresc de odinióră.

Numai înzadar se tot spune deci că „historia est magistra vitae“. Acésta nu se potriveşte de loc cu privire la politicianii unguri, ci mai nimerită ar fi pentru ei vorba, pe care a spus'o Talleyrand despre Bourbonii Franciei, că: „ei din istorie n'au uitat şi n'au învĕţat nimic“. Căci de ar fi învĕţat ceva, dacă şi-ar fi dat silinţa sĕ pĕtrundă rostul întêmplărilor istorice, ar trebuí sĕ ştie, că tendinţa de magiarisare va provoca la noi aceeaşi reacţiune, care s'a înscenat din partea Magiarilor împotriva tendinţelor de germanisare ale lui Iosif II, — şi din întreg acest rĕsboiu, care se desfăşură acum de un veac întrĕ legislaţia magiară şi şcólele nóstre, purtat astăzi prin ordonanţe din partea ministrului unguresc şi remonstraţii din partea nóstră, în urma urmelor tot şcóla nóstră cu limba ei românéscă va trebuí sĕ iese biruitóre.

Asuprirea confesională şi tendinţele de proselitism catolic ne-au dat în veacul XVIII-lea şcóle româneşti, pe cari asuprirea naţională de azi *le va întări*; ear' mĕsurile cari ţintesc la magiarisare, nu vor puté face de cât sĕ contribue la înflorirea lor.

Memorandul Saşilor.

(Fine).

Aşa — ca sĕ aducem numai câteva exemple = „dirigearea specialistă a instrucţiei în limba magiară“ cu care se însărcinéză inspectorul reg. ung. prin ordinul nrul 72·000/1905 în şcólele primare confesionale cu limba de învĕţămênt nemagiară violéză legea, care limitéză rolul inspectorului la controlă, pe când ordinul ministerial îi impune un amestec direct în instrucţiune, făcêndu-l aşa zicênd învĕţător sau dirigent pentru instrucţia limbei magiare, prin ce se violéză dreptul acordat prin lege susţinĕtorilor de şcóle confesionale.

Mai departe însărcinarea cuprinsă în ordinul ministerial, în virtutea căreia inspectorul reg. ung. póte cere „ca limba magiară, începênd din clasa II a şcólei primare, sĕ se exercite şi cu ajutorul socotelei“, tot aşa şi întrebuinţarea vorbirei magiare la instrucţia în geografie, istorie şi constituţie, — nu se întemeiéză pe lege, şi pentru a estinde întrebuinţarea limbei magiare în şcólele primare nemagiare în o aşa măsură, numai legislaţiunea, Ceróna şi dieta, ar fi îndreptăţite, nici de cum însĕ ministrul.

Mai departe însărcinarea ce se dă prin ordinul ministerial nr. 72·000/1905 inspectorului reg. ung. de a iniţia pe învĕţătorul şcólelor primare confesionale în metoda naturală directă, singura córectă, violéză legea positivă (art. 38 din 1868, §. 11), care garantéză susţinĕtorilor şcólelor confesionale dreptul de a determina în şcóleie lor metoda.

Mai departe însărcinarea ce se dă inspect. reg. ung. în ordinul nr. 72 000/1905 de a porni cercetarea reglementară contra învĕţătorului, care nu şi-a însuşit limba magiară în mĕsura, ca sĕ fie în stare a o propune în şcóla primară, cercetare pornită neamânat în virtutea art. 32 din 1875 cu scop de a-l lipsi de post, sub titlul că din causa unui defect spiritual nu e capabil a satisface instrucţiei prescrise de lege, precum şi însărcinarea ce se mai dă inspectorului reg. ung. de a cere de la autoritatatea bisericéscă respectivă, ca sĕ dispenseze imediat pe acel învĕţător şi sĕ numéscă în locul lui un învĕţător auxiliar, care stie bine ungureşte, avênd drept cualificaţiune cel puţin absolutorul de la preparandie, — nu sunt întemeiate în lege.

Mai departe disposiţia ordinului ministerial nr. 72·000/1905, în sensul căreia „o şcólă confesională, la care s'au suspendat doi învĕţători după olaltă din causa neglijării culpabile a instrucţiei în limba magiară, pe basa §. 15 a artic. 26 din 1893, *sĕ fie închisă şi în locul ei sĕ se înfiinţeze o şcólă de stat*“, este ilegală, căci după §. 15 al artic. 26 de lege din 1893 ministrul póte, ce e drept, prin sentinţă disciplinară adusă pe basa alineatului 4 a §-ului 13 sĕ închidă o şcólă, la care au fost suspendaţi doi învĕţători după olaltă, şi în locul ei sĕ înfiinţeze o şcólă de stat, însĕ §-ul 13, alinea 4 a articolului de lege citat indică direct ca motiv al închiderii *direcţia contrarĕ statului*, ear' direcţie contrară statului este a se considera ori-ce acţiune îndreptată *contra constituţiei statului, caracterul lui naţional, unitatea lui, independenţa s'au integritatea teritorială*, precum si *contra întrebuinţării prevĕzute prin lege a limbei statului*“. Pretinsa neglijare a instrucţiei magiare, constatată după apreciarea inspectorului reg. ung, supus şi el erorilor omeneşti şi provocată póte fără nici o vină din partea învĕţătorului, ci numai de raporturile insuportabile ale vieţii şi contactului, — nu este încă o direcţie contrară statului, nu este delict disciplinar, şi ar puté fi înfierată ca atare numai prin legislaţiune, nici de cât însĕ prin ministru, care nu posede atribuţiunea estensiunei legilor.

Mai departe ameninţarea din ordinul ministerial nr. 72 000 contra şcólei confesionale (pe motiv de negligiare a instrucţiei magiare), de a porni procedura de avertisare prevĕzută în §-ul 15 al artic. de lege 38 din 1868, nu este întemeiată în lege, căci procedura de avertisare în virtutea §-ului 15 din art. de lege 38 din 1868 este limitată la condiţiunile amintite în §§-ii 11, 12 şi 13, şi în aceşti paragrafi nu se aminteşte nimic de neglijarea instrucţiei magiare.

Mai departe însărcinarea ce se dă inspectorului reg. ung. în ordinul ministerial nr. 72,000/1905 de a cere la esamenele preparandiilor, ca elevii sĕ rĕspundă în limba magiară şi din alte obiecte (afară de gramatica şi literatura magiară), din obiecte pe cari nu le au învĕţat în acéstă limbă, este nu numai o tentativă de a octroa bisericilor cari întreţin şcóle cu limba de predare nemagiară, o limbă duplă de învĕţămênt, ci este şi o disposiţie ilegală, căci legea (art. de lege 38 din 1868 capit. 3, art. de lege 44 din 1868, §§ 14, 17, 26, art. de lege 18 din 1879 § 1 şi 6) acórdă susţinătorilor de şcóle confesionale latitudinea de a fixa limba de învĕţămênt, şi aici numai o nouă lege ar puté introduce noue disposiţii, nici de cât însĕ un ordin ministerial.

Tot aşa de puţin este autorisat prin lege inspectorul reg. ung. de şcóle, de a da candidaţilor dintr'o preparandie confesională o temă scripturistică de limba magiară (24 ore înainte de esamen), pentru-ca acesta sĕ ţină lecţie practică asupra ei în faţa comisiunei esaminătóre (ordinul min. nr. 72.001/905)

Maiestate! Apelăm la Stăpânul şi Regele nostru preagraţios contra procederei absolutistice a dlui ministru reg. ung. de culte şi instrucţiune publică, pentru păzirea constituţiei, a cărei lege fundamentală dispune, ca *ţéra sĕ fie guvernată prin legi şi nu prin ordinaţiuni ilegale.* In virtutea oficiului nostru implorăm a scutí dreptul garantat prin lege al bisericei nóstre asupra şcólelor întreţinute de ea, şi în interesul conservării prop[illegible] a poporului săsesc ardelean ocrotit de acéstă biserică, din care sub presiunea ultimilor ani mai bine de a 20 a parte a emigrat în America şi continuă a emigra. Apelăm la Maiestatea Vóstră într'un timp de grea cumpĕnă, când legăturile ordinei se desfac în mod înspăimântător, sĕ puneţi zăgaz unor începuturi, cari ar trebuí sĕ ducă la o nouă sguduire a ordinei şi cari sunt în contrazicere cu testamentul regelui Stefan, de a trata bine pe imigranţii chemaţi în ţéră, pentru-ca mai bucuroşi sĕ rĕmână aici, de cât sĕ mérgă în altă parte; în contrazicere mai departe cu vorbele avertisătóre a'e lui Francisc Deák, pronunţate la 23 Ianuarie 1872: „Dacă vrem sĕ câştigăm naţionalităţile, acésta sĕ nu o facem căutând a le magiarisa cu ori-ce preţ, ci sĕ le facem raporturile din Ungaria plăcute. Căci două lucruri îmi sunt clare înaintea ochilor: a le estirpa ar fi o barbarie infamă, chiar şi atunci când n'ar fi atât de numĕróse, aşa că şi de altmintrea este imposibil a le estirpa. Ear' a face din ele duşmani, nu este în interesul nostru“.

Ne rugăm lui Dumnezeu ca sĕ binecuvinte şi ocrotéscă pe Maiestatea Vóstră şi sĕ păzéscă patria de încercarea desperată, de a o preface prin o operaţiune pe viéţă pe mórte într'un stat de rasă unitar.

Nr. 7217 Plen.

Cercularia

cătră onoraţii membri ordinari şi ad hoc ai sinodului protopresbiteral din tractul Agnitei.

Prea veneratul Consistoriu archidiecesan mi-a încredinţat prin conclusul de la 1 August a. c. nr. 7227 Plen. convocarea şi conducerea sinodului protopresbiteral electoral al tractului *Agniţei,* pentru îndeplinirea postului de protopresbiter al acelui tract. Convoc deci prin aceasta pe basa §-ului 42 din statutul organic şi 15 din regulamentul pentru alegere de protopresbiteri sinodul protopresbiteral electoral pe ziua de *Sâmbată, în 22 Octobre (4 Novembre) a. c.* la orele 11 a. m. în sala şcólei ortodoxe române din Agnita.

Lista candidaţilor se va statorí în comitetul protopresbiteral, Vineri, în ziua premergĕtóre, la órele 6 p. m.; drept ce învit pe onoraţii membrii ai comitetului protopresbiteral, sĕ se întrunéscă la terminul statorit în sala şcólei nóstre de acolo.

Inainte de şedinţa sinodului se va oficia în biserică sfânta liturgie şi chemarea duhului sfânt, la care sunt poftiţi a lua parte toţi membrii sinodului.

Sibiiu, 4 Octobre, 1905.

Dr. Miron E. Cristea,
[illegible]riu consistorial.

Alegeri pentru congres.

Avênd a se face în anul acesta alegerile pentru congresul naţional bisericesc, consistoriul archidiecesan a luat în şedinţa plenară din 5 Septembre v. c. următórele disposiţiuni:

Terminul de alegere pentru deputaţii din cler s'a pus pe *27 Octobre* v. c. ear' pentru alegerile deputaţilor mireni, — în sinódele parochiale, pe *30 Octobre* v. c., avênd a se publica ţinerea acestor sinóde în biserică cu 8 zile mai înainte, adecă Dumineca în *23 Octobre* v. c. Pentru întrunirea colegiului de scrutiniu s'a stabilit ziua de *6 Novembre v. c.* Comisari consistoriali, pentru colegiile electorale au fost numţii următorii domni:

Pentru alegerile deputaţilor din cler, în cercul electoral *Sibiiu-cetate* Dr. *Eusebiu R Roşca,* protosincel, asesor consistorial, *Alba-Iulia, Nicolau Ivan,* protopresbiter, asesor consistorial, *Deva, Avram Păcurariu,* protopresbiter în Hunedóra, *Ilia, Ioan Papiu,* protopresbiter în Sibiiu, *Abrud, Vasiliu Damian,* protopresbiter în Brad, *Cluj, Pavel Roşca,* protopresbiter în Fizeş-St-Petru, *Dej, Teodor Hermann,* protopresbiter în Dej, *Mediaş, Demetriu Moldovan,* protopresbiter în Sighişóra, *Braşov, Vasiliu Voina,* protopresbiter în Braşov şi *Făgăraş, Mateiu Voilean*, protopresbiter, asesor consistorial în Sibiiu.

Pentru alegerile deputaţilor mireni în cercul *Sibiiu: Pantaleon Lucuţa,* căpitan ces. şi reg. în pensiune, asesor consistorial, *Sălişte, Parteniu Cosma,* directorul „Albinei“, asesor consistorial, *Sebeş,* Ioan de *Preda,* fisc consistorial, *Alba-Iulia*, Dr. *Vasilu Bologa*, directorul şcólei civile de fete, *Deva,* Dr. *Ioan Mihu,* proprietariu, *Haţeg, Ambrosiu Bârsan,* senator magistr. în pensiune, *Ilia,* Dr. *Stefan Rosvan*, *Geógiu*, Dr. *Aurel Muntean*, advocat, *Zarand*, Constantin *Costin,* profesor gimnas., *Câmpeni,* Dr. Vasiliu *Preda*,

---

susţineau şi cereau — adesea cu un tel de argumentaţie fişcălească — să dovedească puritătea sîngelui roman, căcî Romînii, zic ei, sînt Romani curaţi neamestecaţi cu nici unul dintrĕ neamurile barbare.

In faza a doaua a discuţiilor, dela Roessler încoace, aceste păreri exagerate nu îşi mai află sprijinitori de samă printre istoriografii romînî, carî aşăzîndu-se şi eî pe tărîmul criticeî istorice aduc în favorul continuităţiî argumente istorice, şi filologice, de multe orî mai acceptabile şi mai convingătoare chiar decît ale contrarilor. Totuş, în timpul din urmă, s'a abandonat şi din partea romînească părerea excluzivistă, că la formarea şi consolidarea poporuluî romînesc elementul din Sudul Dunăriî n'ar fi contribuit de loc. D. Onciul susţine — şi nu fără temeiu — că „originile statului romîn nu pot fi înţelese decît în legătură cu desvoltarea istorică din peninzula balcanică şi sub influenţa predominantă a acesteia“.*)

Tot astfel recunosc şi filologiî romînî influenţa însemnată a elementuluî balcanic asupra formăriî limbiî romîne. Aşa d. p. Lambrior, apoi Ovid Densuşian, care spune, că existenţa cuvintelor de origine albaneză în limba romînă îndeamnă la presumpţie, că limba romînă a trebuit să se formeze în vecinătatea şi sub influenţa celei albaneze.

Haşdeu explicase cu totul altfel existenţa elementelor albaneze în limba romînă, considerîndu-le drept moştenire dela Dacî, carî erau şi eî Tracî de origine, formînd un ram al acestora. Iar Albaneziî de azî nu sunt altceva decît Tracî latinizaţî, probabil decî că în limba lor s'au păstrat aceleaşî cuvinte de origine tracică ca şi în limba romînă.*)

In studiul său „*Strat şi substrat. Geneologia popoarelor balcanice*“ (1892), Haşdeu pune formarea poporuluî şi a limbiî romîne la nordul Dunăriî, în Dacia Traiană, întemeindu-'şi părerea sa pe cronicarul Nestor, care spune că sosind Ungurii în ţara aceasta, au început a să rĕzboi cu Şloveniî şi cu Valachiî şi alungînd pe cei din urmă, au rămas numai cu Slaviî, pe cari 'i-au supus. Deci Romîniî la venirea Ungurilor s'ar fi aflat prin apropierea rîului Tisa, de unde apoi s'au împrăştiat, pornind o parte spre Răsărit (Daco-Romîniî), alţii spre Sud (Macedo-Romîniî) şi iarăş alţiî spre Sud-Vest (Istro-Romîniî) şi spre Nord-Vest (Morave-Romîniî, cari cu timpul s'au pierdut în marea de Slavi). Că aşa a trebuit să se întimple, vrea Haşdeu să dovedească susţinînd, că de Macedo-Romîniî s'ar face prima amintire abia la 976, adecă cu 80 de ani după invaziunea Ungurilor, cînd îi menţionează *Kedrenos,* care spune, că un principe, *David* fiul luı Şişman I., ţarul Bulgarilor a fost omorît de nişte drumeţi vlachi (*παρὰ τινῶν Βλαχων ὁδιτῶν*); apoi *Kekaumenos* îi menţionează pe la *1070* în Epir şi Macedonia spunînd, că au venit acolo, după ce au fost alungaţi din părţile limitrofe cu rîul Sava, adecă din Pannonia, iar nu din Dacia.

După Haşdeu, teoria lui Roessler greşeşte contra filologieî şi contra istorieî. E antifilologică, fiind-că porneşte din o completă ignoranţă a formaţiuniî dialectale romîneştĭ, şi antiistorică, fiind-că uită, că migraţiunea popoarelor medievale s'a întîmplat totdeuna de la Nord spre Sud,*) ear' nu invers (astfel Ţara Romînească îşi are mai întîi capitala în *Cîmpulung*, apoi în *Curtea de Argheş, Tîrgovişte,* şi pe urmă la *Bucureştî*; în Moldova asemenea întîi *Suceava,* apoi *Iaşiî*).

(Va urma.)

---

*) „Originele principatelor romîne“, pag. IV.

*) Interesant cum explică H. d. p. cuvîntul: *Dunăre.* Un scriitor latin, *Samonicus,* spune, că în limba Tracilor cuvîntul *Danubius* insemna purtător de nori. Haşdeu arată, că în l. albaneză *dana* ori *dene* = purtător şi *re* = nor; deci Dunărea are acelaş înţeles ca în limba Tracilor. Numirea însă Romîniî n'au putut-o împrumuta de la Albanezi, cari n'au lăcuit nicî-odată lîngă Dunăre, ci ea trebue să fie o rămăşiţă directă din limba Dacilor.

*) Observaţiî critice asupra teorieî lui Haşdeu, scrie prof. univ. din Bpesta Marczali Henrik „*Néhány történeti észrevétel Hasdeu ur tanulmányára*“ (Bpesti Szemle 1896), în care găsim obiecţiunî ca aceste: „Dacă ar fi mers tot spre Sud păstoriî valachî, de cînd ar fi trecut dincolo de equator! (?!) Admite şi M, că vor fi fost Romînî în părţile aceste, dar fără vre-o organizaţie, pe care să le-o fi nimicit Unguriî, ci purtînd cu răbdare jugul diferitelor popoare şi stăpînirî, — despre cari să ştie că s'au perîndat în ţara asta, — după zisa luî Goethe: „Wir gehorchen, aber bleiben stehen“. —

advocat, *Turda*, Georgiu *Boldea*, căpit. pens., *Cluj*, Vasiliu *Almăşan*, advocat, *Solnoc*, Dr. Gavriil *Buzura*, advocat, *Bistriţa*, Dr. Vasiliu *Pahone*, advocat, *Târnava*, Dr. Liviu de *Lemény*, advocat, *Sighişóra*, Dr. Nicolau *Vecerdea*, dirigent de bancă, *Treiscaune*, Ioan *Lengher*, advocat, *Braşov*, Simeon *Damian*, advocat, *Bran*, Iosif *Puşcariu*, advocat, şi *Făgăraş*, Dr. Ioan *Turcu*, advocat.

NOUTĂŢI

Visitaţie canonică. In Sîmbăta trecută P. S. Sa episcopul Aradului, însoţit de numěroşi bisericani, a plecat în Bihor, unde a făcut vizitaţie canonică în mai multe comune şi a sfinţit biserica din Chersig. La gara din Orade a fost întêmpinat de consistor în frunte cu vicarul V. Mangra.

*

Prietinie. M. Sa a însărcinat pe feldmareşalul comandant al corpului de armată din Bucovina, sě se ducă la Dorohoiu (România) şi sě salute pe M. Sa regele Carol, care asistă la manevrele regale.

*

Ordinul de decoraţiune „Regele Carol“. „*I. R.*“ e informat, că regele Carol, din incidentul iubileului său de 40 ani va institui noul ordin „Regele Carol“.

*

Adunare poporală oprită. Propretorul *Máriásy* a oprit ţinerea unei adunări poporale în Tiszolcz, pentru-că petiţia, prin care se cerea încuviinţarea ei, era scrisă în blăstămata limbă a — Toţilor, nu în limba statului. Se nu ştie óre nimica dl propretor şi se nu fi auzit nimica despre o aşa numită *lege a naţionalităţilor?!*

*

Conferenţă pentru pace. Presidentul Statelor-Unite Roosewelt a primit cu bucurie invitaţia din partea Rusiei, de a participa la a doua conferenţă pentru pace.

*

Deputat român. Candidatul Românilor la alegerile pentru parlament din ţinutul Cernăuţului (Bucovina) a fost domnul Dr. A. Onciul, care a reuşit cu 842 de voturi contra candidatului Rutenilor tineri, Mallek, care a avut numai 157 voturi. Rutenul a fost în minoritate chiar şi în Seret, unde e membru la tribunal, ear în Cernăuţi Dr. Onciul a avut de 5 ori atâtea voturi ca Mallek. E mare bucurie între Români, — şi este pentru ce!

*

De la societatea „Petru Maior“ din Budapesta. In şedinţa sa din 9 Octobre c. societatea „Petru Maior“ a tinerimii române de la şcólele superióre din Budapesta s'a constituit pentru anul 1905/6 în modul următoriu: President Constantin Nedelcu, st. în filos, vicepresident Ioan Tibil, st. în drept, secretariu Traian Iarca, stud. în med. vet. notari George Crişan, st. în drept şi Nicolae F. Negruţiu st. în filos., cassariu Ioan D. Voina, st. la academia orient., controlor Nicolae Imbroane, st. în drept, bibliotecariu Gavril Ostin, st. în drept, vicebibliotecariu Ioan Popescu, abs. de teol. stud. în drept. econom Adam, stud în medicină. Comisia literară: Cornel Albu, stud. în drept, Sorin P. Barcianu, st. în drept, George Crişan, st. în drept, Nicolae Drăgan, st. în filos., Adam Iancu, st. în med., Traian Iarca, stud. în med. vet., Silviu Păscuţiu, st. în drept. Comisia supraveghietóre: Iancu Ilana, st. la techn. — Rudolf Oprean st. la techn. — Valeriu Seni, stud. în filos.

*

Veste bună. Toţi marii proprietari români din Basarabia au semnat o petiţie către ţar, cerênd ca în acea provincie în bisericile româneşti serviciul divin sě se facă în limba românéscă.

*

Dascăl bun! Dl Aurel Paul Bănuţ, bursierul societăţii nóstre pentru crearea unui fond de teatru, s'a înscris la conservatorul din Bucureşti. Profesor îi este Nottara, primul artist al teatrului naţional.

*

Mulţămită. Cu ocasiunea manevrelor ce s'au ţinut anul acesta în opidul *Biertan* şi jur, domnul Căpitan *Fl.* de la regim. 31. asistând la serviciul divin sěvêrşit la 18 Aug. a. c. din incidentul sěrbării zilei nascerei Maiestăţii-Sale, îndemnat de iubirea de neam şi legea sa străbună, a donat la fondul şcólei nóstre confesionale greco-orientale 10 coróne. Mě cred îndatorat, în numele comitetului parochial, a-i esprima marinimosului domn şi pe calea acésta sincer le mulţămite, păstrându-i noi numele ca o dulce suvenire, în archivul parochial, pentru frumósa sa faptă filantropică. Biertan, 30 Septembre 1905. Vasiliu Isail, paroch.

*

Adunare poporală. Alegětorii din cercul electoral al *Vinţului-de jos* sunt convocati la adunarea poporală, care se va ţiné în *Vinţul-de-jos*, la 27 Octobre n. 1905 la 10 ore a. m. în sala hotelului „La porumb“. Obiectele adunării vor fi: 1. Desbaterea şi luarea unei resoluţiuni asupra votului universal. 2. Discuţiune asupra situaţiunii generale politice.

*

Adunări poporale vor fi ţinute, după cum suntem informaţi şi în cercul electoral al *Cisnădiei* şi al *Nocrichului*, din comitatul Sibiiului şi anume: în Reşinar, Avrig, Boiţa, Nocrichiu, etc.

*

Nou balon dirigiabil. Balonul dirigeabil al lui Lebaudy a reuşit bine şi a percurs un drum bunişor. Balonul s'a ridicat din cetăţuia *Toul* şi în el era, pe lângă Lebaudy, şi şeful *Toul* — ei. Scopul le-a fost sě privéscă fortăreţele dintre *Toul* şi *Nancy*. Timpul era liniştit, balonul făcea câte 38 km. la oră, a ajuns la *Nancy*, de acolo l'au întors şi după o vîslire de 3 ore prin văzduh s'a lăsat earăşi, de unde a plecat.

*

Nefericire la Carlsbad. In oraşul acesta s'a întâmplat o prăbuşire de stânci. Petrile, în năvala lor furtunósă, au trecut prin acoperişul unui hotel, pe o servitóre au omorît'o, ear' pe alta au rănit'o grav.

*

„Evangeliile corese“. Supt titlul acesta „Rěvaşul“ din Cluj face îndreptarea unei greşeli, străcurate în raportul despre expesiţia din Sibiiu al dl. N. Feişor. Şi adecă: nu a scris un naiv cuvintele acelea, ei traducătoriul îşi scria numele: Corese. Aşadar în loc de „Tîlcul evangeliilor corese“ avem: *Tîlcul evangeliilor — Corese.*

*

Pentru catedrală. La fondul pentru zidirea bisericei catedrale ort. române din Sibiiu au mai întrat din parochia *Păclişa*, tractul Albei-Iuliei, următórele contribuiri benevole: din cassa bisericii *10 coróne*, Nicolae Cado, paroch, (afară de ce a dat pe lista preoţimei tractuale) *5 coróne*, Daniil Costea, cantor, George Costea, cântăreţ, Petru Ona, epitrop I., Nic. Bălgrădean, epitrop II., Avram Onaa lui Nic., Mihăilă Iosa a lui Dănilă, Nicolae Iosa lui Iacob, Ioan Iosa lui Iovu, Iacob Ţiţ, Simeon David, Vasilie Zirâncu lui Avram, Miron Mărginean, Dumitru Tat, Nicolae Drâmbărean (membrii în comitetul parochial), Nicolae Popoviciu, Florea Iosa lui Nicolae, Ioan Treancă, Andron Vlad, George Păcuină, Nicolae Buciuman, Petru Iosa lui George, Candin Iosa, Mihăile Ona, Mihăilă Mărginean, Ioan Mărginean, Stefan Iosa, Iacob Iancu, Avram Iancu, Ioachim Iancu, Trifon Iancu, Andreiu Iosa, Toma Luca, Ambrosie Giavla, Nicolae Mărginean, Mihăilă Iosa lui Nicolae, Ioan Iosa lui Nicolae, Dumitru Iosa, Samoilă Olar, Avram Ona lui George, George Ona, Toma Treancă, Mihăilă Florea, Ioan Ona, Avram Tat, Andron Tat, Avram Florea, Stefan Ţiţ, Nicolae Ţiţ june, soldat, Avram Vlad, Maria Vlad lui Avam, Mihăilă Ghiorean, George Avrămuţ, Sofia Doţ n. Tat, Onisim Sava, Avram Purcar lui Toma, Ioan Costea, *câte 1 corónă*, Nicolae Cioran, Trifan Purcar, Ioan Iosa lui Vasilie, David Purcar *câte 60 fileri*, Petru Olar, Sofia Iosa n. Florea, Nicolae Iosa lui Petru, *câte 50 fileri*; Visalon Bălgrădean, Simion Iosa, Andron Văsîiu, Toma Inurean, Chirilă Drâmbărean, George Bălgrădean, Eva Albu věd., Avram Albu, Partenie Luca, Dănilă Cimpea, Ioan Iosa lui George, Visalon Florea, Izmăilă Tat, Stefan Tat, George Tat, Rachila Iancu n. Olar, Reveca Văsîiu n. Mărginean, Petru Doţ lui Ioan, Avram Iosa lui Candin, Maria Bălgrădean, Raveca Iosa lui Petru, Ana Zirînciu n. Iosa, *câte 40 fileri*, Artemie Iosa, Avram Roşca, Visalon Vlad jun., Avram Văsîiu lui Pavel, Maria Iosa n. Pavel, Maria Iosa n. Dragosîn, Dumitru Purcar, Vasilie Zirîncu lui Mihai, Avram Buciuman, Niţiu Bolog *câte 20 fileri*, Raveca Mărginean n. Lazar *10 fileri*, suma contribuirilor în bani *85 cor. 60 fileri.*

In grâu au contribuit: Maria Iosa lui Mihăilă *8 cupe*, Vasilie Albu, Mihan Văsîiu, Florea Iosa lui Avram, Vasilie Olar, Simion Zirîncu, Paraschie Doţ, George Iosa a Schiopului *câte 5 cupe*, Ioan Florea, Nicolae Bălgrădean lui Ioan, Petru Drâmbăreen, Ileana Iancu, Avram Olar, Simion Dregiciu, George Florea lui Marcu, George Câmpean, George Iosa a Mării, *câte 4 cupe*, Eva Iosa n. Sava, Petru Iosa a Mariu, Ioan Drâmbărean, Avram Bunaciu, Florea Iosa lui George, Stefan Inurean, Ioan Iancu lui Chimu, Ioan Iancu lui Stefan, Avram Iosa lui Dănilă *câte 3 cupe*, Mărian Purcar, Gligor Lupşa, Nicolae Bunaciu, Gheorghiţă Iancu, George Văsîiu lui Ioan, Fioare Sirîncu n. Tat, Nicolae Luca, Avram Iosa lui Nicodin, Petru Tat *câte 2 cupe* şi Ioan Imurean lui Macsim *1 cupă, de tot 6 ferdele şi 5 cupe,* care s'au vêndut *cu 14 cor. 50 fileri* *Peste tot suma contribuirilor: 100 coróne.*

Cronică literară.

Veşti şi sfaturi de la fraţi.

(Urmare).

Deci, după formă urméză fondul. După ce ne-au atăcat limba, stilul, s'au năpustit asupra ideilor, asupra direcţiei nóstre culturale şi literare. Şi astăzi ne vin cu sfaturi, adecă ne întind blidul cu linte, fără ca noi sě fi dat semne, că l'am vrea. Doi bărbaţi, cari judecaţi numai după articolele de cari mě voiu ocupa, sunt de o egală competenţă literară, ne spun ce sě cetim, cum sě eredem. Sunt domnii Ovid Densuşianu şi Th. Sandulescu. Deosebirea întrě ei este, că cel din urmă verbeşte cu nume proprii, ear' celalalt, amintindu-şi pe semne că „nomina sunt odiosa“, le retace, dar' scrie fórte transparent cu tóte acestea.

Sfaturile sunt totdéuna binevenite. Sě le urmăm sau nu, ne stă în voe. Sě ne dăm séma de ele, e chiar o datorinţă. Lucrul de căpetenie este, fireşte, acesta: sunt bune ori nu? Ear' rěspunsul la întrebarea, că de la cine vin sfaturile, ne garantéză de multe-ori convingerea, la care am ajuns înşine. Putem proceda însě şi invers, fără témă de a greşi, căci la urma urmelor tot acolo ajungem.

Aşadară cine sunt domnii Th Sandulescu şi Ovid Densuşianu?

Spre negrăită durere trebue sě mărturisesc, că dl Sandulescu de la „Românul literar“ nu e *nimenea*, adecă va fi d-lui o persónă óre-care, dar' *personalitate* nu e, ceea-ce nu-l împedecă de a *putea* da sfaturi bune. In schimb, dl Densuşianu e un bărbat fórte învěţat, profesor universitar, român curat, fără terminaţiunea — escu (cred că şi calitatea acésta trebue remarcată, fiind vorba despre dl D. alături de dl Sandulescu), originar de la noi. Vasta sa eruditie *filologică*, recunoscută de toţi, nu-i întunecă lipsa de gust în ale literaturii, lucru pe care-l dovedeşte cu vîrf şi îndesat în tóte numerele apărute până azi din revista „Viaţa nouă“, al cărei director este.

Cu tóte acestea în nr. 9 al revistei pomenite ne verbeşte despre „literatura de peste munţi“ (adecă de la noi) ca-şi-cum ar verbi despre „istoria amuţirii lui „u“ final“, dar' evident fără aceeaşi compotenţă.

Articolul începe cu o constatare: „De câtva timp ambiţiile literare au crescut în Transilvania. Fraţii nostri, preocupaţi până mai deunăzi de luptele politice, au început sě se îndrepteze mai stăruitor spre literatură, spre un fel de literatură. Şi în acésta nouă îndrumare pareă věd dorul de a găsi o mângăere pentru nesuccesele politice, pentru greşelile făcute pe o cale de la care se aşteptau schimbări în bine, o prefacere a vieţii culturale“ ...

Acésta e inesact. Politică se face şi se discută şi azi, mai multă şi mai cu foc decît uneori din acel „deunăzi“. Literatură avem astăzi mai bună, vorbind în genere, de cât mai înainte, de-şi nu sunt mai mulţi scriitori; dar' care dintrě politicianii de eri este astăzi scriitor, căutându-şi mângăerea pe alte tărîmuri? Scriitorii noi sunt tineri, ear' cei bětrâni au scris şi mai înainte. Unde sunt deci mângăerile? S'au póte s'a mărit numěrul celor cari cetesc? Nu prea tare, ceea-ce va şti d. D. din registrele „vieţei noue“. Deci? ...

Ni-se spune de „mâni blânde, cari sě prelungéscă agoniile“, de „lumea cronicăréscă“ (nu pentru-că dl autor ar avé aceleaşi calităţi de critic, ca fiinţele din lumea acésta, de sigur), de „descălecat“ şi de „un alt descălecat“ şi — apoi, „Literaturei, căreia se caută sě i-se deschidă cărări dincóce i-se póte spune hotărît sě rěmână unde este — nu pe ea o aşteptăm ca sě mergem mai departe“. Adecă numai de cât sě mergem mai departe! Cu un pas mergem în tot casul, de şi nu voim sě ambiţionăm cinstea acésta. Dar' când se scrie o literatură naţională sănětósă, curată, care póte înlocui cu deplin succes moral şi artistic productele otrăvite de microbii vieţii parisiene ale celor oploşiţi la „viéţa nouă“, la suratele şi la verişórele ei, pentru ce am dori sě i-se „închidă cărările“? Dar' când scrisul Ardelenilor îmbogăţeşte cuprinsul scriselor bune ale celorlalţi români, stând une ori alături de ceea-ce avem mai bun, când galeria cutărui gen literar primeşte un nou prinos, pentru-ce sě fie escândit a ru ajunge „dincolo“? Eu nu věd causele. A' rěbdare! Lămuririle urméză. La noi, după Coşbuc, „şcolari au început sě scrie pe la reviste ... versuri care nu spun nimic .... nuvele cu platitudini din viéţă, şi alte petecări literare ... Cei cari scriu astăzi în Transilvania ... n'au fire de artişti şi mai ales sunt absolut lipsiţi de simţul limbei literare, scriu cum au învěţat sě vorbéscă în satul lor“ ... Şi d. Densuşianu nu crede că trebue sě documenteze ce afirmă, căci nici nu póte. Adecă póte, dacă culege ce se tipăreşte mai slab la noi, cum aş puté dovedí şi eu acelaşi lucru, cu privire la literatura din regat, alegěnd ori-ce din „Viéţa nouă“, de-e pildă.

(Va urma).

Concurs.

Devenind vacant stipendiul de 120 cor. din fundaţiunea „Marinoviciu“, Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român publică concurs pentru conferirea acestui stipendiu, la care sunt îndreptăţiţi a concura tineri români din Transilvania, ce frecuentéză vre-o şcólă medie, preferiţi fiind — în sensul dispositiunilor testamentare — descendenţii fiilor fundatorului.

Cererile pentru acest stipendiu au sě se înainteze Comitetului central al Asociaţiunii în Sibiiu (Nagyszeben) strada Morii nr. 6, cel mult până la 10 Novembre a. c., prevězute cu următórele documente:

a) Atestat de botez;
b) Testimoniu de pe anul şcolar 1904/5;
c) Atestat de paupertate;
d) Eventuale documente prin cari sě se constate descendenţa de la familia fericitului fundator.

Cererile întrate după 10 Novembre n. a. c. nu se vor considera.

Sibiiu, din şedinţa Comitetului central al Asociaţiunii, ţinută în 5 Octobre 1905.

I. St. Şuluţu
president.

Ioan I. Lăpědatu
secretariu II.

Concurs.

Devenind vacant stipendiul de 80 K din fundaţiunea „Dr. Ioan Moga şi soţia Ana n. Bologa“, Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român publică concurs pentru conferirea acestui stipendiu, la care pot concura fetiţe române din Transilvania, fără deosebire de confesiune, cari cercetéză vre-o şcólă de fete de caracter naţional, respective confesional românesc, în primul loc şcóla de fete a Asociaţiunii, fiind însě preferite descendentele familiilor Moga şi Bologa.

Cererile pentru acest stipendiu au sě se înainteze Comitetului central al Asociaţiunii în Sibiiu (Nagyszeben) strada Morii nr. 6, cel mult până la 10 Novembre a. c., prevězute cu următórele documente:

a) Atestat de botez;

b) Testimoniu de pe anul şcolar 1904/5;

c) Atestat de paupertate;

d) Eventuale documente, prin cari sě se constate descendenţa din familia Moga şi Bologa.

Cererile întrate după 10 Novembre nu se consideră.

Sibiiu, din şedinţa Comitetului central al Asociaţiunii, ţinută în 5 Octobre 1905.

I. St. Suluţu
president.

Ioan I. Lăpědat
secretariu II.

Cărţi şi reviste.

Două cărţi bune. In editura institutului tipografic „*Luceférul*“, din Budapesta au mai apărut acum de curênd două cărţi de valóre, anume: *Icóne*, de *Alexandru Ciura*, un bun scriitor beletristic de la noi (e profesor în Blaj), şi *Traiul nostru*, altă colecţie de schiţe şi novele, de *Jon Ciocârlan*, scriitor din România. Ambele ofer lectură bună şi plăcută, şi ca folositóre le recomandăm cu căldură tuturor iubitorilor (şi mai ales iubitórelor) de literatură frumósă. Cartea domnului *Ciura* costă 1 corónă 20 fileri (pentru România 1 leu 60 bani) şi are cuprinsul următoriu: Mitru, Intîrziat, După cvartire, La vitrină, Rivale, Postum, Studente, Din povestile Peleşului, La clinică, 1 Maiu, După riguros, Promoţie, Imprumut, Emma, In străini, Septembre. Ear' cartea dlui *Ciocârlan* costă 1 cor. 50 fil. (Pentru România 2 lei) şi are cuprinsul următoriu: Traiul nostru, Pe Runcu, Rămaşi acasă, Schiţe, Cină, Ispita, la stână, Cetăţuia Sâncuţei, Două Suflete, De serbători, Aşteptare, Orbul. Se pot comanda de la institutul tipografic şi de editură „*Luceafěrul*“ Budapesta, Strada Molnár nrul 10.

7941/1905 fj. alisp. sz. [255] 1—1

Árlejtési hirdetmény.

Szebenvármegye központi hivatalai (alispáni hivatal, közigazgatási bizottság, árvaszék, tiszti ügyész) részére szükséges:

1. **irodai szerek és füszeráruk,**
2. **papir és nyomtatványok szállitásának** és
3. **könyvkötői munká'atok végzésének biztositása** céljából Szebenvármegye alispánjánál *1905 évi november hó 11-ik napján délelőtt 10 órakor* irásbeli ajánlatok utján nyilvános árlejtés fog tartatni.

A közelebbi adatok Szebenvármegye hivatalos lapjának **42.** számában közzé vannak téve.

Nagyszeben, 1905. évi október hó 11-én.

alispán helyetése
Stroia
vm. főjegyző.

Nr. 665/1905 243 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** din parohia **Almaşul mare—Brădet,** protopresbiteratul Orăştiei, pe basa decisului consistorial nr. 7504 Bis. a. c. se escrie concurs nou, din oficiu, cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate la cóla B, pentru intregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii sunt recercaţi a-'şi aşterne rugările instruate în sensul normelor din vigóre, în terminul deschis la oficiul protopresbiteral, avênd a se presenta cu 8 zile înainte de alegere în vre'o Duminecă sau sărbătóre înaintea parochienilor pentru a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Orăştie, 18 August 1905.
Oficiul protopresbiteral gr. or.
Vasilie Domşa
protopresbiter

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria arhidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele şi cu păreţi tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) **sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“**

Conţine 200 foi.

Preţul **6·60 cor.,** + porto postal **80 fil.**

In **„Biblioteca băncilor române“** a apărut

Băncile române

din Transilvania şi Ungaria

de **Constantin Popp,** funcţionariu la centrala „Albinei“, Sibiiu. — Se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu cu preţul de 50 fileri.

☞ Singurul calendar portativ românesc.

Micul Calendar pe anul 1906

de **Ioan Apolzan,** tipograf.

Pe lângă partea calendaristică, literară şi foi pentru notiţe cuprinde sub titlul *„Avutul nostru“* informaţiuni şi date esacte asupra tuturor instituţiunilor nóstre, ca biserici, şcóle, reuniuni de tot soiul, societăţi financiare, etc. Preţul unui esemplar ediţie simplă **40 fileri,** ediţie de lux (hârtie fină, leg. în pânză cu creion) **70 fileri,** plus porto postal 6 fileri. Se póte procura de la **Librăria arhidiecesană, Sibiiu** (Nagyszeben).

Eu

nu cunosc pentru îngrijirea pielii, în special pentru a alunga pistruii şi a avé o colóre delicată a feţii, un săpun medicinal mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin

al lui Bergmann (marca doi băieşi)

Bergmann & Co, Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata
în farmacia „la urs“ (piaţa mică),
în farmacia E. Rummler, Sibiiu,
la I. B. Misselbacher sen. (piaţa mare),
G. Meltzer (str. cisnădiei şi guşteriţii 25),
prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei) (89) 13—25
Carol Arz (strada cisnădiei), cum şi
în Sighişóra la farmacistul W. Lingner.

A apărut:

Calendariul arhidiecesan

pe anul

1906

şi se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu. Preţul 40 fileri, cu şematism 80 fileri, plus porto postal 10 resp. 20 fileri.

Fischer & Comp.

şcóle de pomărit

Nagyenyed (Alsó-Fehérmegye)

Şcólele nóstre de pomărit în estensiune de 40 jug. catastrale sunt în Transilvania cele mai mari şi cele mai bogate.

Stoc: 80,000 altoi, de tóte formele, în soiurile cele mai nobile.

1 milion pădureţi (sujete) de tóte speciile, plante puternice.

1 milion gledici, plantele cele mai bune pentru garduri vii.

1 milion acăţi (salcâmi), tari şi frumoşi, acomodaţi pentru plantare de păduri.

Arbori solitari, de promenade, şi tufişe decorative. (201) 9—12

Catalóge gratis.

Pe cei interesaţi îi invităm cu stimă la cercetarea şcólelor nóstre de pomărit.

Avis domnilor învĕţători!

De la Librăria arhidiecesană se pot procura **Tabelele de intuiţiune Hölzel,** adecă cele patru ano timpuri şi casa ţĕrănéscă, serie completă **33 cor.,** singuratice **6.60 cor.,** plus porto 92 fileri.

Pe timpul secetei din vara trecută abnormală a fost earăşi singură în întrégă Ungaria

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei de pe Têrnave

(Proprietar: **Fr. Caspari, Mediaş 67, Ardeal**)

care a udat viţele sale cu cantitatea enormă de apă de **5 milióne litri** pe zi; este deci singura firmă, care póte lifera viţe frumóse şi în tóte privinţele neescepţionabile. (84) 5—47

☞ Catalog ilustrat cu numĕróse scrisori de recunoştinţă gratis.

„DUNĂREA“ societate de asigurare

Fonduri de garanţă de peste 40 milióne coróne. — Intemeiată la 1867

Avem onoare a Vĕ încunoştiinţa, că societatea de asigurare *„Dunărea“* a înfiinţat la **centrala institutului de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu** o **agentură generală** investită cu dreptul de a libera poliţe.

Societatea de asigurare „Dunărea“ care dispune de fonduri de garanţie în sumă de peste 40 milióne coróne, primeşte prin agentura ei generală din Sibiiu (**strada măcelarilor nr. 20**) pe lângă cele mai favorabile condiţiuni **asigurări contra daunelor causate prin** (254) 2—3

foc,
grindină,
spargere de sticlă,
furt prin spargere, precum şi tóte combinaţiunile de **asigurări pe viaţă** şi de **rentă viageră.**

Promiţênd a resolva prompt şi culant ofertele ce ni se vor înainta, Vĕ rugăm sĕ ne onoraţi cu încrederea Dvóstră şi sĕ uzaţi la ocasiunea dată de serviciile nóstre.

„ALBINA“
Institut de credit şi de economii.

Societatea de asigurare
„DUNĂREA“

Somatose de fer.

Albumină de carne feruginósă.

Cel mai eminent mijloc întăritor de nervi şi producĕtor de apetit pentru cei ce sufer de chlorosă. Somatosa de fer constă din somatosă şi 2% fer în legătură organică.

[39 b] 4—6 Se capĕtă în farmacii şi drogerii.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

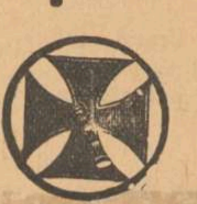

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secre**

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni si picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 162

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

Espediţie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

IULIU ERŐS

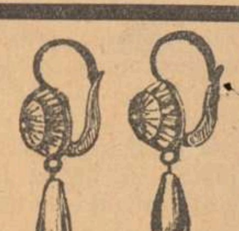

Sibiiu, strada cisnădiei nr. 3.

Cel mai mare deposit ardelean

de **orológe, juvaericale, aurării** şi **argintării.** Işi recomândă cu preţuri eftine tóte produsele din speciile **orologeriei** şi **aurăriei.**

Schimb şi cumpĕrare de aur, argint, diamant, mărgele, monede de aur şi argint, etc. [191] 9—20

Fie-care obiect de aur şi argint, cumpĕrat de la mine, e probat şi esaminat din oficiu şi pe fie-care bucată se vede precis proba oficiósă (k. u. k. Punze), şi afară de aceea se garantéză în scris veritabilitatea obiectelor.

Preţcuranturi ilustrate la dorinţă gratis şi franco.

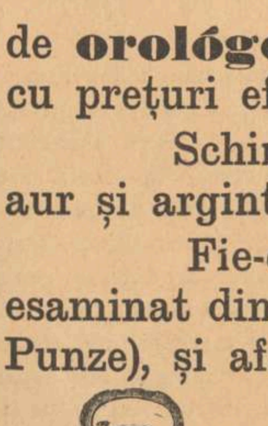

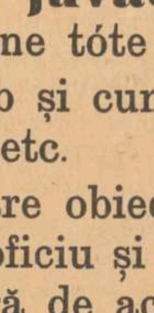

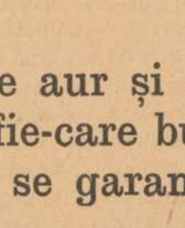

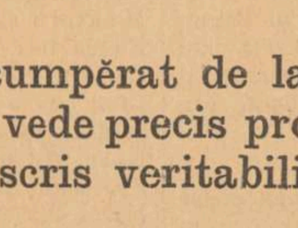

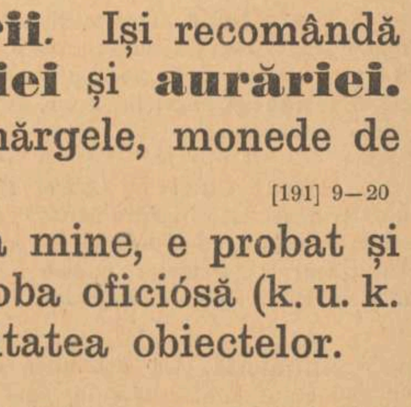

Redactor responsabil Teodor V. Pacatiăn.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecesane.

Nr. 108 Sibiiu, Sâmbătă 8/21 Octobre 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Guvernul Fejérváry.

Sibiiu, 20 Octobre n.

In fóia oficială a țerii a fost publicat Mercuri rescriptul prea înalt, prin care Maiestatea Sa Impĕratul și Regele Francisc Iosif I. numește de nou pe baronul *Fejérváry* ministru-president ungar, și'l îndrumă sĕ facă propunere Corónei cu privire la formarea noului cabinet.

Joi apoi au apărut în monitorul oficial și autografele preaînalte, prin cari Monarchul face numirea noilor sei sfetnici, cari compun guvernul unguresc, presidat a doua-oră de baronul *Fejérváry*.

Din noul guvern fac parte toți ministrii de mai nainte, cu escepțiunea celui de la agricultură, care s'a retras pentru a face loc baronului *Feilitsch*, și până va fi numit și la finanțe un titular separat, precum și în fruntea ministeriului *a latere*, ministeriile acestea rĕmân ca mai nainte ținute și conduse de însuși ministrul-president, baronul Fejérváry.

Autograful preaînalt, prin care Maiestatea Sa numeste de nou ministru-president pe baronul *Fejérváry*, e datat din 16 Octobre c. și în el sĕ constată, că Corónei nu i-a succes sĕ pótă forma un guvern din partidele coalisate, pentru a da țerii un guvern parlamentar, dar' Coróna voește, ca conducerea afacerilor statului sĕ fie pusă de nou pe base constituționale desĕvêrșite, și resolvarea lor sĕ fie asigurată din nou pe séma conlucrării constituționale a factorilor legiuitori.

Ințelesul adevĕrat al cuvintelor Maiestății Sale rostite nu de mult în fața conducĕtorilor partidelor coalisate este acela, că în ce privește autonomia Ungariei, asigurată prin constituție, între domnitor și țéră esistă armonie deplină, *pe care nimeni nu vrea sĕ o turbure.*

„*Pornind de aici,* — încheie autograful adresat baronului Fejérváry, — *și referindu-mĕ la resoluțiunea mea din 12 Septembre, te denumesc de nou ministru-president unguresc al meu, respective te întăresc de nou în acésta posiție, și așteptându-ți propositia relativ la formarea unui guvern, te îndrum ca pe basa programului ce mi-l'ai presentat, și pe care eu l'am primit, sĕ cauți a realisa descurcarea din situațiunea critică actuală cât mai curênd, pe cale constituțională.*“

Va sĕ zică, avem guvern *cu program* acceptat din partea Corónei, un guvern stabil, cu misiunea sĕ lucreze, nu un guvern de transiție, chemat sĕ facă pe mijlocitoriul întrĕ Corónă și majoritatea parlamentară ungară, cum era guvernul de mai nainte al baronului Fejérváry. Avem un guvern, care pe basa programului seu acceptat de Corónă are sĕ 'și formeze singur majoritatea parlamentară, din ómeni cari asemenea fi primesc programul, cum i-l'a primit Coróna.

Nu cunóștem în întregime programul guvernului, și astfel nu ne putem pronunța asupra lui. Când ne va fi dat sĕ 'l cunóștem, ne vom spune însĕ cuvêntul asupra lui din punctul de vedere al binelui și fericirei poporului românesc din patria acésta.

Dar' în momentul de față nici nu atât programul necunoscut al guvernului este de importanță, cât mai mult faptul, că Coróna *a primit* acest program. Aceeași Corónă, care nu tocmai de mult a fost cu totul de altă părere, și a silit guvernul baronului Fejérváry sĕ dimisioneze, din causa programului presentat, care se părea Corónei a fi *neacceptabil.* E semnul deci, că Coróna a fost *convinsă* din partea baronului Fejérváry, că programul seu e de așa, în cât cu el *se póte sparge coaliția.*

Și Viena *asta* o dorește. Va succede ori nu? Nu póte ști nimeni înainte. Fapt e, că cu coaliția Coróna nu mai stă acum de vorbă, și țéra va avea în curênd sĕ se pronunțe, pe care parte e: pe a Corónei, ori pe a coaliției?

Am dorí mult, ca programul noului guvern sĕ fie în tótă privința, dar' mai ales cu privire la naționalități astfel compus, ca adevĕrata țară sĕ nu se gândéscă mult, pe care parte sĕ se pună.

Și tare ne temem, că nu *așa* va fi formulat!

„Gross-Oesterreich.“

In Viena s'a înființat nu de mult o asociație politică, constituită în tótă regula, cu scopul de a pregătí terenul, și mai ales spiritele, pentru realisarea unui program în care sunt trecute următórele patru puncte:

1. In locul formei de stat dualistice de astăzi sĕ se creeze o uniune de stat unitară, cu o puternică esecutivă centrală, în fruntea căreia sĕ stee cancelariul monarchiei. Guvernul acesta central are sĕ conducă tóte afacerile referitóre la apărarea țerii, la raporturile născute din politica comercială, și la politica esternă.

2. Autonomia națională are sĕ fie acordată tuturor popórelor Austriei, și egala îndreptățire a tuturor cetățenilor de stat din monarchie are sĕ fie garantată întocmai, așa cum e trecută în legile fundamentale.

3. Votul universal, direct și secret sĕ se dee întrĕ cadrele autonomiei naționale tuturor cetățenilor de stat din întréga monarchie.

4. In locul parlamentelor de acum din ambele jumĕtăți ale monarchiei și în locul delegațiunilor pentru afacerile comune sĕ se înființeze un parlament central, compus din representanții tuturor țerilor și popórelor singuratice din monarchie.

Acesta e programul pe care asociația politică „*Gross-Oesterreich*“ din Viena și l'a stabilit în adunarea generală ținută în 6 Octobre n. c., tocmai în ziua deci, în care Ungurii au aranjat o manifestațiune imposantă la Budapesta în contra Vienei și pentru martirii naționali de la 1849.

Adunarea din 6 Octobre a asociației numite politice de la Viena a ales și un comitet central de conducere, acordându-i îndreptățirea de a se întregí cu bărbați de încredere luați din tóte naționalitățile din Austria și Ungaria, și îndrumându-l, sĕ dee tot ajutoriul posibil bărbaților de încredere ai diferitelor naționalități, ori delegațiunilor acestora, dacă ar vení la Viena, și sĕ le deschidă calea pentru a afla întrare *pretutindenea.*

Sĕ 'nțelegem bine rostul acestei disposițiuni din urmă. Asociația dorește, sĕ nu se mai întêmple și a doua oră aceea ce s'a întêmplat la 1892, când Românii au mers cu Memorandul la Viena, și Monarchul nu a voit sĕ 'i priméscă în audiență!

Dar' nu acésta e esența lucrului, ci asociația însași, cu programul ei de acțiune.

Are asociația îndreptățire de a fi, și are prospecte de a 'și puté realisa programul?

Negreșit, că nu noi suntem aceia, cari am fost ori suntem încântați de ródele dualismului și cari cu greu ne-am puté despărțí de el. Noi am fost din capul locului contrari acestei forme de stat, pentru-că știam ce înséмnă dualismul pentru popórele nemagiare din Ungaria: jertfirea lor de dragul prieteniei Magiarilor. Nu noi am înființat dualismul, popórele nemagiare din Ungaria, și nu noi avem sĕ 'l desființăm. Dar' nici asociația politică de la Viena „Gross-Oesterreich“!

Dualismul l'a înființat însași Coróna, cu ajutoriul parlamentelor celor două jumĕtăți de monarchie, și earăși numai Coróna póte sĕ 'l desființeze, — tot pe calea acésta, — și sĕ introducă noue forme de stat. Câtă vreme însĕ Coróna ține la acéstă formă de stat, la dualism, și țin și parlamentele din Austria și Ungaria, pĕcat de ori-ce sforțare estraparlamentară pentru a se ajunge un scop, de astădată încă nerealisabil.

De aceea, la sprijinul naționalităților nemagiare din Ungaria asociația politică „*Gross Oesterreich*“ sĕ nu conteze, pentru-că nici una din ele nu va mai fi dispusă sĕ 'și bage mâna în foc pentru — alții. In parlamentul ungar însĕ, când va fi sĕ fie pusă în discuție chestia menținerii ori a desființării

---

FOIȘÓRĂ

Originea Romînilor.

Lecție de deschidere, ținută în seminarul Andreian ca introducere la cursul: „Istoria bisericească a Romînilor“.

(Urmare). De Dr. I. Lupaș.

Argumentele aduse de potrivniciĭ continuitățiĭ a cercat să le răsfrîngă și *A. D. Xenopol* în cartea sa: „*Teoria lui Rösler*“ apărută în Iași la 1884. Asupra acestei cărți a scris dl *Onciul* o „dare de samă critică“ în *Convorbiri Literare* din 1885, în care arată tăria unora dintre argumentele invocate de Xenopol în sprijinul continuitățiĭ, și insuficiența altora. Indeosebi despre argumentul scos din asămănarea foarte mare a dialectelor macedo- și daoromîn, precum și despre cel relativ la religia răsăriteană a Romînilor, crede dl Onciul, că sînt în favorul teoriĭ rösleriane. Altfel este și el un susținător hotărît al continuitățiĭ, în sprijinul căreia invoacă, pe lîngă tradiția istorică, documentele cele mai vechi relative la originea principatelor romîne. Amintitele două argumente îl determină însă totuș a primi teoria *admigrăriĭ* unui element romînesc din Sudul Dunăriĭ. Prin aceasta însă teoria continuitățiĭ nu e niciĭ de um abandonată, dimpotrivă ea e susținută și întărită cu dovezĭ istorice puternice, din partea dlui Onciul. Elementul romînesc a hălăduit fără *întrerupere* în Nordul Dunăriĭ, ca element băștinaș. La acesta se alătură prin secolul VIII. elementul venit din Sudul Dunăriĭ, prin care să transmit cuvintele de origine albaneză și în general balcanică. Din această admigrare rezultă totodată și o întărire etnică și numerică a elementului romîn băștinaș, așezat în Oltenia.[1])

Să vedem acum carĭ sînt și ce valoare au argumentele, pe carĭ își sprijinesc contrariĭ continuitățiĭ, crezul lor?

Primul argument, ce să aduce împotriva continuitățiĭ, este faptul, că împăratul Aurelian a retras legiunile romane din Dacia Traiană la *271* d. Chr. Așa spun scriitoriĭ vremiĭ: Rufus, Eutropius și Flavius Vopiscus. Să zice, că deja Adrian, succesorul imediat al lui Traian s'ar fi ocupat cu gîndul părăsiriĭ Dacieĭ.[2]) Dar amiciĭ și sfetniciĭ săi 'l-au induplecat să n'o facă, deoare-ce în cazul acesta o mulțime de Romani ar rămînea în mînile barbarilor. Era decĭ înainte știut, că odată cu mutarea legiunilor, nu-'și vor putea părăsi toți locuitoriĭ vetrele, pe cari avură cînd le îndrăgi, și de cari erau legați mai strîns, decît într'un mod trecător. Dacia nu putea fi decĭ evacuată; odată cu retragerea legiunilor vor fi trecut Dunărea și neguțătoriĭ, funcționariĭ și alți oameni mai cu stare, cărora după plecarea legiunilor nu era cine să le apere avutul; dar poporul, oameniĭ de rînd, carĭ nu să puteau rupe așa cu ușurință de aș zările lor, s'au retras în munțiĭ gata a-ĭ primi la adăpostul lor, pînă trecea furtuna năvălirilor barbare. Lucrul e atît de firesc și ușor de înțeles, încît ori-ce demonstrație în contra acestui adevăr plauzibil, e zadarnică. *Jung* arată, pe baza celor peste 1200 inscripțiĭ aflate acĭ, că viața romană în Dacia a fost mult mai intenzivă, de cît urmele ei să le fi putut nimici retragerea legiunilor.[3])

Alt argument e lipsa documentelor, cari să amintească existența Romînilor în Dacia Traiană, înainte de secolul al XII lea.

Această tăcere a documentelor însă nu e de natură a putea dovedi neființa lor acĭ. Dimpotrivă argumentul tras din tăcerea documentelor, de către adversariĭ continuitățiĭ, acest *argumentum a silentio*, s'ar putea suci chiar în contra lor. Nu există nici o amintire istorică despre trecerea Romînilor din Sudul la Nordul Dunăriĭ. Ar urma decĭ, că aceasta niciĭ nu s'a putut întîmpla vre-odată. Iar în favorul continuitățiĭ pot fi aduse, cum am văzut, relatările lui *Nestor* și ale lui *Anonymus*, carĭ ambiĭ fac amintire despre Romîniĭ, ca despre uniĭ, cari să află acĭ din cele mai vechi timpurĭ. Tot așa în primele documente relative la Romîni, să vorbește de ei ca de uniĭ, cari din începutul începutuluĭ ar fi fost tot acĭ.[4]) In țara Făgărașuluĭ s'a pădualismului, sigur că deputaţii naţionalităţilor, şi în special deputaţii naţionali români îşi vor spune cuvêntul de condamnare, aşa cum l'au spus şi atunci când dualismul a fost înfiinţat. Il vor spune chiar cu primejdia de a nu fi înţeleşi din partea Vienii, cum peste tot Românii n'au fost înţeleşi, nu numai când au luptat în contra dualismului, ci nici când au luptat pentru conservarea autonomiei Transilvaniei. Şi ce bine ar fi acuma, dacă atunci erau înţeleşi!

---

[1]) In cartea sa de curînd apărută: „*Geschichte des rumänischen Volkes*“ (2 vol.) dl *Iorga* nu admite teoria aceasta și susține, că asemănarea dialectelor nu e așa mare, cum se crede (p. 99 vol. I.); pentru o admigrare a elementului macedo-romîn n'a fost niciĭ un motiv, decĭ nu e de admis. — Regret, că această monumentală operă, din care să pot scoate cele mai sigure lămurirĭ, nu mi-a fost accesibilă la prepararea acestei lecțiĭ!

[2]). *Iorga* o. c. vol. I. p. 39. „Man beschuldigt ihn dazu, an eine Verschenkung der blühenden Provinz gedacht zu haben“.

[3]) *Idem, ibidem:* „Wie in Britanien ging auch hier durch die einfache Zurückziehung der Legionen das langsame, aber erfolgreiche Romanisierungswerk, das während beinahe dreier Jahrhunderte getrieben worden war, nicht zu Grunde“.

[4]) Așa d. p. într'un document dela *1231* se face amintire despre niște moșiĭ, în țara Făgărașuluĭ,

Adunarea poporală din Zlatna.

— 17 Octobre n.

Adunările poporale, ca unele ce pórtă în sine sîmburele deşteptării poporului faţă de drepturile sale, prind tot mai mult teren şi la noi.

Zlatna şi jurul ei s'a ţinut de datorinţă a prinde prilejul spre a sĕ puté afirma pe terenul conştiinţei de drepturi.

In urma căderei deputatului naţional din cercul Ighiului, o pată rusinósă plana asupra acestui ţinut.

Spre a puté spăla — întru câtva — ruşinea acésta datu-şi-au toţi puterile, ca adunarea plănuită şi oprită acum vre-o 3 sĕptĕmâni sĕ ajungă la reuşita ei în modul cel mai demn şi impunĕtor.

Flacăra nestinsă a iubirei de neam a făcut ca cu mic cu mare sĕ alerge la adunarea poporală din Zlatna, carea s'a ţinut în 2/15 l. c. în pavilonul de vară a ospătăriei comunale.

Cei-ce au participat au fost — fără exagerare — peste 3 mii, un numĕr în care în părţile acestea nu s'au putut nici când întruni Românii.

Timpul deschiderei adunărei era fixat pe ora 1 p. m.

Comunele angajate la acéstă adunare fiind resfirate, mi-au dat prilejul de a vedea o priveliştea încântătóre.

Nu vedeai altceva decât o mare de popor ce curgea de pe coline şi văi spre a merge sĕ audă şi sĕ asculte pe un deputat român din tabăra lui Vlad.

Eram pe tren într'un cupeu cu deputatul trimis din partea clubului parlamentar.

Ajungênd trenul la Petrângeni, staţiunea ultimă, deputatul *Dr. S. C. Pop* din preună cu cei ce'l însoţiau sĕ dau jos. Aici aştepta un banderin de călăreţi, de peste 150, din preună cu trăsurile destinate sĕ ducă óspeţii la Zlatna.

Salutul sĕ esprimă din partea părintelui Moldovan cu mult foc şi dragoste.

După rĕspuns, trăsurile în frunte cu impunĕtorul banderiu 'şi urmézā cursul, spre a dovedi domnilor din Zlatna, cari vedeau în acésta o revoluţie, că poporul român e un popor blând, de ordine şi conştient de datorinţele sale.

Priveam de pe tren cu o deosebită plăcere priveliştea încântătóre.

Mult m'a impresionat convoiul de ómeni — ce plecase puţin mai 'nainte — condus de părintele N. Cristea din Valea-mică.

Erau toţi îmbrăcaţi în haine de sĕrbătóre şi mergeau în rînd frumos, ca la biserică.

Ajuns în Zlatna, vĕd o lume românéscă şi mai multă.

Preste vre-un sfert de oră soseşte şi deputatul cu suita.

In piaţa Zlatnei e bineventat în cuvinte isvorite dintr'o curată inimă românéscă de părintele E. Beşa.

La acésta deputatul rĕspunde cu tótă căldura inimei, mulţămindu-i pentru grandiósa primire.

Sĕ urmézā drumul spre locul destinat pentru ţinerea adunărei, plutind prin vĕzduh salutul frumos al poporului cuprins în repetitele cuvinte: „Sĕ trăiască“.

Sala impopulată fiind de popor şi inteligenţă, sĕ procede nu peste mult la constituirea adunărei. La propunerea învĕţătorului Duca sĕ alege următorul birou: Preşedinte păr. E. Beşa, vicepres. păr. N. Cristea, ear' notari păr. I. Fodorean şi contabilul I. Goia.

Urcând preşedintele tribuna şi arĕtând scopul adunărei, declară şedinţa deschisă.

Se dă apoi cuvântul deputatului Dr. *S. C. Pop*.

Sĕ simte fălos şi mândru, aflându-se pe acestea locuri sfinte, leagănul strămoşilor noştri.

Ne aduce cuvinte de îmbărbătare şi o veste de viitoriu mai bun. Ne împărtăşeşte un salut de la prietinii români înrolaţi sub stégul naţional.

Ca semn de îmbărbătare ne pune în vedere sentinţa lui Christos rostită pe muntele Tabor cătră apostoli: „Sculaţi-vĕ şi nu vĕ temeţi“. Sentinţa acésta o aplică la starea de azi a poporului român.

Arĕtându-ne trecutul nostru viforos, sĕ opreşte la anul 1848, când poporul român luat la ţintă din partea cârmuitorilor a rĕmas numai cu cojile.

Rob a fost, dar' a resistat timpurilor vitrege, pentru-că a fost un popor cu frica lui Dzeu, un popor cu adevĕrat creştin.

Scuturêndu-se jugul iobagiei, a sosit epoca de legi.

In restimpul acesta s'a sancţionat o lege de egală înfrăţire. Legea acésta a rĕmas înse pe hârtie.

Egala înfrăţire a fost şi este călcată în picióre. Azi nici pe bani agonisiţi cu sudórea nóstră nu ne lasă a ne ridica şcoli.

Voind a ne spune ceva despre situaţiunea politică de azi, ne arată că acésta sĕ află într'o stare fórte încurcată.

Nu e pace, numai turburări sunt la ordinea zilei. La acésta însĕ noi nu suntem de vină, ci numai boerii de la cârmă.

In firul vorbirei combate în termeni aspri pasivitatea, acest somn de 30 ani a Românilor.

Procedeul acesta politic, rĕu a fost, căci dreptul cel mai sfênt, dreptul electoral, a fost pentru popor un mijloc de a'şi vinde conştienţa şi sufletul. Drept aceea a trebuit sĕ rupem cu trecutul prin inaugurarea activităţei.

Spre a dovedi în faţa lumei că nu ne vindem, am plecat în parlament.

Zile de redeşteptare au urmat apoi pentru popor, căci în unele ţinuturi, înţelegêndu'şi fruntaşii, i-au ales.

Noi însĕ din cercul Ighiului nu iam înţeles, căci pe cel mai bun dintre cei aleşi, pe *Dr. Vaida*, nu l'am scos la biruinţă.

Acum însĕ în aceste momente de sĕrbătóre naţională, în speranţa, că cei pĕcătoşi se vor reîntórce, sĕ le dăm tóte uitării.

Ne spune că Ungurii, când eram în pasivitate, ne ziceau că noi nu vrem sĕ întrăm în sfatul ţerii; ear' acum când sunt în parlament deputaţii nostrii, — nu vreau sĕ-'i cunóscă.

Parlamentul azi e în starea cea mai încurcată.

Domnii nu se înţeleg, căci lor le trebue comandă ungurésca.

Cât ne priveşte pe noi, nu aderăm la punctul acesta de vedere, căci comanda, când ai borneul şi celelalte în spate, fie făcută în ori-ce limbă, e tot aşa de gres.

Poporului altele 'i sunt lipsele. Acestuia pâne 'i trebue, nu comandă ungurésca.

Vorbindu-ne de votul electoral spune că unii dintrĕ boerii ţerii l'au legat de condiţia de a şti scrie şi ceti.

Vicleni de ei, când au luat-o acésta în vedere ştiau bine că numai în contra interesului nostru póte fi.

Poporul român lipsit fiind de şcoli are între sine un numĕr mare de analfabeţi. Şi e ştiut, că înţelepciunea e la cei de la 40 ani în sus, cărora nu le-a fost dat sĕ se împărtăşéscă de folósele cărţii.

Alţii legau votul electoral de dări numai, şi numai ca poporul sĕ fie eschis de la vot.

Pledézā apoi pentru *votul universal*, pentru *votul poporului*.

Ne spune că prin acesta ne putem alege funcţionari doriţi de noi, cărora le zace la inimă sórtea nóstră îngreunată de dările cele multe. Căci bine e ştiut, ca „nu am pâne nu am sare, tóte le a dus darea mare“.

Ne arată apoi că deputaţii nostri cei 8 luptă de a ridica de pe umerii poporului darea cea mare, avênd de a se pune în spatele boerilor unguri, căci ei trag folósele cele mari.

Ne pune în vedere faptele deputaţilor români. Aceştia necontenit sĕ îngrijesc de drepturile poporului. Alérgă în cóce şi încolo spre a cunóşte inima şi nĕcazurile Românilor.

Ei la colibele şi la sĕrăcia nóstră se uită.

N'au altceva în vedere decât numai binele şi preamărirea neamului românesc.

Ne atrage atenţiunea asupra sentenţei: „Peirea ta din tine Israile“.

Sĕ ţinem strâns la biserică şi şcólă, cari sunt viéţa şi mântuirea nóstră.

După-ce ne îndémnă apoi a nu ne lăpĕda nici când de limba şi legea nóstră, spune poporului sĕ ducă o dulce sĕrutare copilaşilor lor de acasă de la un deputat român.

E aclamat cu însufleţire fără seamăn.

Vorbirea a ţinut mai bine de o oră, şi a fost subliniată de aprobări din partea poporului, fórte la loc, fórte nimerite, ceea-ce a pus în mirare pătura inteligentă, atât română cât şi magiară.

La dorinţa publicului *Dr. S. C. Pop* mânecând din punctul iubirei frăţeşti tălmăceşte pe ungureşte şi inteliginţei magiare, adunată într'un numĕr însemnat, scopul vorbirei.

Terminând discursul e viu felicitat din partea Ungurilor.

Vicepres. adunării, parochul N. Cristea, urcând şi dênsul tribuna spune, că dacă i-s'ar da poporului mai adeseori ocasiuni ca acesta, de sigur s'ar cunóşte bine cei buni dintrĕ cei rĕi.

Indemnându-ne a ţiné cu tótă inima la deputaţii nostri, acesti apostoli ai poporului, cari se jertfesc şi luptă pentru a neamului mărire, propune adunării următórea

Resoluţiune:

Poporul român întrunit în acésta adunare esprimă vot de deplină încredere deputaţilor români de sub stéagul naţional, căci la spatele lor e întréga suflare românéscă.

Spre o deslegare fericită a încurcării, în care a ajuns situaţiunea politică din patrie, adunarea cere:

a) o lege prin care sĕ se dee vot fiecărui cetăţean ajuns la vêrsta de 20 ani, fără nici o restríngere;

b) votarea sĕ se facă în comune, ear' nu în cercuri, cari după situaţiunea lor nu sunt centre, ci margini de cercuri;

c) cere ca votul electoral pentru parlament şi municipii sĕ fie secret;

d) adunarea esprimă neîncredere deputatului cercului Ighiu, ca unul care nici pe departe nu e în stare a espune în sfatul ţerii nĕcazurile, durerile şi dorinţele poporului român din acest cerc.

Adunarea totodată hotăreşte a se trimite fostului candidat de deputat *Dr. Vaida* o telegramă de aderenţă.

Moţiunea acésta e primită cu multă însufleţire din partea adunării.

Programul eshauriat fiind, presid. aduce la cunoştinţă, că concesiunea a fost cu multe şirófe. Dar' a luat dênsul rĕspunderea, căci era convins, că acest popor e un popor de ordine, cinstit şi conştiu de datorinţele sale. Pentru tóte acestea virtuţi arătate cu acésta ocasiune, mulţămeşte poporului.

Ceteşte apoi telegrama de la Dr *Vaida*, care înpedecat fiind de împrejurări nu a putut lua şi dênsul parte, dar' ne asigură că cu inima şi sufletul e în mijlocul nostru.

Preşedintele în mijlocul unor ovaţiuni nesfêrşite declară închisă adunarea.

Sala neputênd cuprinde mulţimea imensă de popor, deputatul *Dr. S. C. Pop* vorbeşte şi poporului din curte, care nu s'a putut împărtăşi de sfaturile lui cele bune şi fositóre.

La sfêrşitul vorbirei ovaţiunile nu mai încetau.

Poporul întărit sufleteşte părăseşte adunarea, mângăiat în suflet de cele auzite la acésta sĕrbătóre naţională.

La $4^1/_2$ ore p. m., când s'a finit adunarea, inteligința română sĕ întruneşte la o masă comună, care a avut loc în ospătăria, în care s'a ţinut adunarea.

Aici s'a desfăşurat o veselie fără seamĕn, preserată cu toaste potrivite ocasiunei, cari au mărit însufleţirea până la extrem.

Măreţele momente petrecute în Zlatna ne vor servi în continuu ca impuls spre a fi în inimele nóstre vecinic aprinsă flacăra conscienţei de drepturi, care în urma pasivităţii era în agonie. *Al. B.*

NOUTĂŢI

Viriliştii români ai oraşului Sibiiu pe anul 1906 sunt următorii: Escalenţa Sa metropolitul Ioan *Meţianu*, dare anuală 3630 coróne. Fondul seminarial gr. or. (2598.85). Parteniu *Cosma*, directorul „Albinei“ (1553 09). Fondul general administr. (1553.09). Ioan de *Preda*, advocat (1444.38), Fondul tipografiei archidiecesane (1420.60). Institutul „*Albina*“ (1231.08). Dr. Octavian *Rusu*, advocat (1150), Ioana *Moldovan*, vĕduvă de consilier aulic (1048.40). Elisabeta *Bugarsky*, vĕduvă de comerciant (820.96). Ioan Baptist *Boiu*, oficial consistorial (800 22). *Suplenţi*: Fundaţiunea „Andronic“ (612.20), Dr. Atanasiu Marienescu, jude de tablă în pens. (603 80). Alesandru Lebu, proprietar (597.41). Fondul „Rudolfin“ (581.10) şi Maria Imbĕruş (576.52).

*

Escursiile M. Sale Reginei. M. Sa regina Elisaveta a României, cu ocasia escursiunii ce a făcut săptĕmâna trecută la curtea de Argeş, a visitat cu suita Sa şi instalaţia forestieră a societăţii „Argeşul“, fostă Lessel. Cu trenul acestei societăţi a mers pe cursul rîului în sus, până aprópe de isvorul lui. Ţeranii şi ţĕrancele de prin satele cele mai îndepărtate, în haine de sĕrbătóre, cu copiii lor, au eşit cu flori întru întimpinarea Reginei Poete, care totodată e şi înger pentru popor, cum zice Hașdeu. La diferitele staţiuni ale căii ferate, M. Sa a convorbit cu sătenı şi sătence.

*

---

strat din vechime numirea de Ţara Romînească (*terra Blaccorum*). Afară de ducatele romîneştĭ amintite la Anonymus, a mai existat unul în Sud-Ostul Ardealuluĭ, cel nimicit de regele ungar Stefan la 1003, iar altul în Oltenia, despre care să face pomenirea în eposul german: *Niebelungenlied* (sec. XII.), unde se spune, că la nunta lui Attila cu Chrimhilda au participat şi Vlahiĭ cu ducele lor *Ramunc:*

„Der herzoge Ramunc uzer Vlachen lant
Mit siebenhundert mannen kom er für sie gerant“,
(Şi ducele Ramunc din ţara romînească
Cu şapte sute de voinicĭ grăbi să sosească“ —)[*]

Amintirea aceasta datează probabil numai de pe timpul primelor cruciate (1096 ori 1146).

Starea politică a Romînilor în Ardeal, unde ei în tot decursul timpului ar fi fost lipsiţi de drepturi politice, dovedeşte de asemenea, după Roeslerienĭ, că Romîniĭ ar fi nişte veneticĭ în ţara asta. Altfel nu s'ar putea explica, cum un popor autohton — cum să cred Romîniĭ — să ajungă în întregimea sa la un astfel de helotism, fără ca el să fi fost învins şi supus, de către cei sosiţi aci mai tîrziu.

Acest argument e lipsit de ori-ce valoare şi el n'a putut să rezulte decît din insuficienţa cunoştinţelor istorice mai detailate asupra stăriĭ politice a Romînilor din Ardeal. Căci documentele cele mai vechĭ ĭ arată pe acestia ca avînd o organizaţie teritorială *autonomă*, trăind sub *cneziĭ* şi *voevoziĭ* lor, caiĭ le erau nu numai administratori în timp de pace şi comandanţi în războaie, ei exercitau pe alocurea şi putere iudiciară, urmînd în judecăţile lor, după cum cerea obiceiul pămîntuluĭ, acel drept *datinar* sau *obicĭnuelnic* (cum îl numeşte Xenopol) care să numia *ius valachicum* sau *ius olachale*. Astfel de cnezate şi voevodate erau în Maramurăş, în Ardeal şi prin Banat, mai ales în comitatul Severinuluĭ, unde odinioară au existat 8 districte romîneştĭ sub şefiĭ (cneziĭ) lor propriĭ. Existenţa acestor *districtus olachales* o adevereşte şi *Pesti Frigyes* în lucrarea sa: „*A szörényvármegyei hajdani oláh kerületek*“ Budapest 1876. Această organizaţie trebue să o fi avut Romîniĭ înainte de venirea Ungurilor, pentru-că nu să găsesc documente carĭ să spună, că le-ar fi fost acordată din partea acestora în formă de privilegiĭ, cum li-s'a dat Saşilor şi Secuilor o mulţime şi despre carĭ — în mai toate cazurile — s'au păstrat literile donaţionale. Iar dacă ei n'ar fi posedat aceste drepturĭ înainte de venirea Maghiarilor, mai tîrziu cu greu şi le-ar fi putut cîştiga. (Va urma).

---

cari aparţineau unor familiĭ romîne din timpurĭ nespus de vechĭ (*tempora humanam memoriam transeuntia*). — Cum s'ar fi putut aceasta, dacă Romîniĭ ar fi nimerit în părţile transilvane abia pe la *1222*, cînd să face de eĭ prima amintire documentară în senzul Roeslerienilor.

[*] Cf. Onciul: Originea principatelor romîne pag. 21.

Nuntă de argint va fi în Ianuarie anul viitoriu în palatul împĕrătesc de la Berlin. Se împlinesc 25 de ani de la căsĕtoria Impĕratului Wilhelm cu împĕrătésa. Pe atunci se pregătește regele Italiei sĕ facă visită la Berlin, împreună cu regina Elena.

*

Policlinica din Budapesta are palat nou propriu, zidire modernă cu patru caturi, în strada alianței (szövetség-utcza), și cu finea lunei acesteia va fi dat palatul în folosința publicului sĕrac, care va fi servit *gratis* din partea medicilor angajați. Policlinica e provĕzută cu tóte instalațiunile moderne, cu sală pentru esaminarea cu razele lui Röntgen, pentru aplicarea lampei Finsen (la bólele de piele), etc.

*

Redactor arestat. Cutare Rudnyánszky Gyula, fost redactor și poet maghiar, care nu de mult scrisese în o fóie kossuthistă din Budapesta o poesie plină de ofense la adresa Monarchului, — fapt pentru care fóia a fost confiscată și dată în judecată, — a fost arestat din partea poliției din Budapesta pentru mai multe înșelătorii.

*

Alegere de preot. Pentru parochia din Rapolt, tractul Devei, a fost ales și întărit ca paroch, administratorul din Salciua de sus, dl *Radu Jantea*,

*

Ratificarea contractului de pace. Insărcinatul de afaceri american a notificat în mod oficial ministrului afacerilor străine, că Micadul a ratificat (14 Oct.) tratatul de pace. Ministrul Franciei la Tokio notifică în aceeași zi guvernului japonez semnatura tratatului de pace din partea țarului.

*

„Corda Fratres“, asociația studențéscă și-a închis congresul anului acestuia, ținut în Neapole, Duminecă. S'a luat hotărîre, ca congresul național al anului viitor sĕ se țină în Maiu, în Milano, ear' cel internațional în Septembre *în București*. Hotărirea din urmă a fost primită cu mare entusiasm și cu strigări de „Trĕéscă România“.

*

Școlă mixtă la Constantinopol. Guvernul român a înființat cu începerea anului școlar curent o școlă primară mixtă la Constantinopol, și anume în cartierul europenesc *Pera*. Școla s'a deschis la 5 Septembre și numĕră deja 105 elevi și eleve. Pentru înlesnirea elevilor cu locuința departe de școlă, s'a înființat și o cantină școlară. Direcțiunea acestei școle s'a [illegible] dlui Iancu D. Handrosson; personalul didactic este de 5 persone. Școla corĕspunde unei necesități vădite, deóre-ce în Constantinopol trăesc peste 1000 familii aromâne.

*

Timbrul jubilar. Direcția postelor din România a deschis un concurs pentru facerea unor modele de timbre jubilare, din prilegiul universării a 40 în domnia regelui Carol. Au incurs 30 proiecte, cari s'au espus într'una dintrĕ salele palatului poștelor. Joi, eri, s'a pronunțat juriul chemat, din care face parte și artistul *I. Mincu*, asupra proiectelor presentate la concurs.

*

Catastrofă gróznică. In provincia Tehaoha din China s'a întêmplat o catastrofă înfiorătóre. Rîul *Putong* a crescut în urma unui flux, încât apa a crescut peste mal până la 10 urme și-a înecat tot ce i-a stat în cale. Au căzut jertfă peste 20.000 ómeni.

*

Fapte vrednice de laudă. Cu o surprindere plăcută venim a face cunoscut pe calea publicității, că noi parochienii comunei Laz avênd din darul lui Dzeu și al bunului nostru archiepiscop și Metropolit Ioan, fericirea de a vedé în mijlocul nostru de paroch ales, pe vrednicul presbiter și fost espeditor la Venerabilul Consistoriu archidiecesan din Sibiiu Ioan Mihu, carele îndată după alegere a arătat un zel și un interes laudabil față de înfrumsețarea sf. Biserici.

Pe lângă alte daruri, Dsa a angajat pe dl pictor Henția din București și împreună cu mai mulți fruntași creștini din Laz prin contribuiri benevole, după bunul esemplu dat de numitul vrednic preot, care a contribuit întâiu o sumă considerabilă, avem de present pe lângă frontariul altariului frumos pictat și renovat ambele cupole, așa, că întrégă partea internă este pictată în stil oriental și de un pictor cu bun renume; care pictură în sine cuprinde motivele nóstre românești presentate după cele mai frumóse modele din industria casei nóstre naționale române, făcênd la întrare cea mai plăcută impresiune de frumsețe și curățenie.

Priméscă vrednicul nostru preot rĕsplata ceréscă. „Dumnezĕu preamărește pre cei ce iubesc podóba casei sale“, noi nu suntem în stare a'i rĕsplăti desjuns, decât cu iubirea și ascultarea nóstră nestrămutată, rugând pe bunul Dzeu sĕ ni-l țină în viață până la cele mai adânci bĕtrânețe. Laz în 3 Octobre 1905. Un parochian al comunei Laz.

*

Pentru catedrală. Invĕțătoriul Vasile Ivan din Satulung din inițiativă privată a făcut colectă pentru catedrală în sinul poporenilor din Satulung (bis. Sf. Adormiri), adunând frumușica sumă de cor. 52·70 anume de la: Vasile Ivan 10 cor., Stoica Gologan 20 cor., Urs Șeitan și Ioan Pârvu câte 4 cor., Maria Moroianu și Maria Pĕtru câte 2 cor., George Urs Șeitan și Ioan Olariu câte 1 cor., Vasile Vlad 2 cor., Ioan Bucurenciu și Dumitru Barbu câte 1 cor., Alexe Urezu 20 fileri, Nicolae Todor 40 fileri, Ioan Chivu 30 fileri, Radu Carpin 40 fileri, Oprea Rusu 60 fileri, Maria Gavăt și Ioan Fătu câte 1 cor., Stoica Jarnea 40 fileri, George Sîrbu 20 fileri, Sasana Băltag 20 fileri. Dorim, ca fapta laubilă a dlui V. Ivan sĕ aibă cât mai mulți imitatori în sinul învĕțătorilor noştri mai ales acum, când sunt a se face cele mai multe plătiri pentru lucrările aprópe isprăvite.

*

Pedepsirea marelui duce Ciril. Marele duce Ciril Vladimirovici s'a căsătorit mai zilele trecute în taină cu Melitta, divorțata mare principesă de Meklenburg, în Germania. Monitorul oficial rusesc comunică, că în urma ordinului de zi din 15 l. c. aripa auxiliară a marelui duce Ciril se eschide din serviciu, ceea-ce însémnă atâta, că se șterge din șirul armatei. Marele duce însĕ puțin se sinchisește de dispozițiile acestea; își va cumpĕra aprópe de Coburg un domeniu și va locui statornic în Germania.

*

Cei mai distinși medici privesc perioda de desvoltare a copiilor ca cel mai potrivit timp pentru întrebuințarea astorfel de alimente, cari fac copiii resistibili contra bólelor molipsitóre. Spre acest scop — după pĕrerile medicilor, — unsórea de pește este fórte bună. Unsórea de pește a lui Zoltán întrunește tóte calitățile bune: e fórte nutritóre, are gust plăcut și e lipsită de miros. Se capĕtă în tóte farmaciile, cu prețul de 2 cor.

*

Țara desertorilor militari. Americanilor din fruntea armatei (în Washington) le face multe zile grele numĕrul cel mare al desertorilor. In anul trecut acesta s'a ridicat la 6842, ear' în ultimii cinci ani atinge cifra însemnată de 27.338. Majorul Morrow recomandă urcarea lefii, care acum e pe fie-care lună de 13 dolari pentru un soldat, ca remediu în contra desertărilor.

*

O bólă nouă. In Paris și prin alte orașe din Francia grasézâ o nóuă bólă de nervi [illegible] din cei atinși de ea își smulg pĕrul, din cap, barbă, ori mustețe, ear' alții și-l smulg și-l *mănâncă*. După mult studiu și după multă bătae de cap medicii din Francia au aflat, că bólele acestea pot fi numite: „*trichotillomania*“ și „*trichofagia*“. Ce bine că i-au aflat barem numele, pentru-că lécul îl va da — Dumnezeu!

Cronică literară.

Veşti şi sfaturi de la frați.

(Fine).

Acum sĕ luăm lucrurile pe rând. Că scriu școlarii pe la reviste, de... vor mai fi și azi casuri rare, escepții fericite, dar' eu nu le prea cunosc, ba știu positiv, că în organul acestui *un fel* de literatură, care nu-'i place dlui D., nu scriu. Nu școlari, ci studenți. Aceștia nu numai scriu, ci au și scos cea mai bună și mai artistică revistă, ce am avut și avem, care stă la înălțimea celor mai bune reviste din România; e: *Luceafĕrul.* Unul dintrĕ directorii ei și azi e student, dar' în poeziile dlui Octavian Goga nu se întâlnesc „versuri care nu spun nimic“, nici „imitațiuni mai ales după dl Coșbuc“. Este cineva, care sĕ nu simțéscă nimic, când pe înserate

Domnul purcede glas de schijă
De la clopotnița din deal —
Sĕ povestéscă lumii jalea
Instrĕinatului Ardeal?

Unde e împietritul, căruia sĕ nu-i tresalte inima de bucurie și sĕ nu 'i înflorészcă zimbetul nădejdii pe față, când acelaș cântăreț al neamului se cobóră cu tótă încrederea la plugarii cei-ce „străjuesc altarul nădejdii *tuturora* de mai bine“ și le zice:

Frați buni ai frunzelor de codru,
Copii ai mândrei bolți albastre
Sfințiți cu lacrămi și sudóre
Țĕrâna plaiurilor nóstre!
Din casa vóstră, unde 'n umbră
Plâng doinele și ride hora,
Va străluci odată vremii
Norocul nost'al tuturora.

Dar' poeziile „Dăscălița“, „Apostolul“ „Oltul“, „De la noi“ „In codru“ etc? Dar' în admirabilul tablou „Pace“ al aceluiași poet nu este artă? E atâta simțire, e atâta armonie între ce se spune și cum se spune, într'un cuvânt e atâta poesie adevĕrată și puternică în ce am citat, încât noi ne simțim mândri, că de la noi purcede și acest inspirat. Și nu e singur. Intrégă opera domnișórei Cunțan, „visurile de noroc“ ale dlui Zaharie Bîrsan, poeziile epice ale dnei Maria Botiș-Cioban, ș. a. vorbesc ori-cui destul de clar. Óre pentru că s'a îngăduit publicarea în „Luceafĕrul“ tiradelor erotice ale dlui Al. Gherghel și ale altora, scriitorii nostri sĕ fie pasibili de pedépsa dlui O. D.? Sau póte dsa vrea sĕ ne convingă, că are fire de artist cel-ce a scris în „Viéța nouă“:

....pe cer
Norii strâng de gât pătratul de senin rĕmas stingher?

Ochii nostri sunt obicinuiți cu priveliști mai puțin fiorόse, mai omenești, mai artistice.

Mai departe susține dl D. fără a dovedí nici de data acésta, bine înțeles, că la noi se scriu „nuvele cu platitudini din viéță“. O afirmare fără nici un temeiu și acésta, ca tóte celelalte. Cetitorii sĕ se gândéscă la volumul dlui Agîrbiceanu, în care găsim pe „Popa Vasile“, tipul preoțimei nóstre năcăjite, zugrăvit cu multă plasticitate și cu perfect adevĕr, sau la admirabila „Dăscăliță“ a dlui Al. Ciura. Acestea sunt într'adevĕr ceva fórte plat, fórte sarbăd! Asemenea și viéța țĕrănéscă, care nu s'a descris cu mai multă căldură, dragoste și pricepere nici când. Ori cine a cetit o schiță sau o nuvelă sau o povestire a celor doi scriitori amintiți mai sus, sau și vre una de-a dlui George Stoica, care a scris fórte puțin de altmintrelea, s'a putut convinge de falsitatea aserțiunei dlui O. D. Rĕmâne deci sĕ priméscă „petecăriile literare“ în corpul revistei dsale, în legătură cu numele cutărui d. Dîlga sau cum îl chiamă, sĕ umple cu ele locul gol, unde *ar trebuí* sĕ „se scrie singura literatură bună azi“.

Cu „lipsa de simțul limbei literare“ am ajuns earăși la dl A. Scriban de hazlie amintire, deși nu se puté aștepta nime, ca un filolog sĕ osândéscă limba bogată, frumósă, colorată, care se vorbește în cutare sat curat românesc.

Și în sfârșit? Sfatul: „Sĕ-și schimbe Transilvănenii credințele, sufletul lor printr'o nouă cultură, și atunci vor ajunge sĕ ne dea altă literatură“. Ear' dacă nu ni-le vom schimba, e o dovadă mai mult pentru dl D. că noi nu ne-am „ridicat deasupra naivităților“ de cari spirite alese ca al său s'au desfăcut, și că noi „trăim încă tot în lumea de acum cincizeci de ani, care a ajuns muzeu“ pentru dl D. (Viéța nouă, p. 243).

Și nu ni-le vom schimba. Idealul nostru e sĕ ajungem la o înaltă cultură națională, care sĕ fie în legătură strânsă cu trecutul, sĕ isvoréscă din el, sĕ îmbrățișeze presentul ca sĕ ne asigure viitorul. Când va fi însĕ acésta? „Când un popor își dă sémă, că viéța ce bate în milióne de inimi, ce luminéză în milióne de minți nu se asémănă cu viéța altor neamuri și că e vrednică sĕ fie păstrată pentru desăvârșirea și armonia lumii, că ea cere forme particulare pentru a fi statornicită, recunoscută și admirată, când, după multe cercetări răbdătóre și puternice avânturi, aceste forme se află, și când individualitatea, neapărată a fie-cărui scriitor sau artist se desface din acest fond adânc și larg al rasei sale, conștient de însușirile ei“. (N. Iorga în „Sămĕnătoriul din 1903, p. 339). Iată spre ce tindem, ce credem și nu înțelegem, pentru-ce am crede altfel.

Și mai este ceva ce nu înțelegem: pentru-ce nu se mai împacă dl D. cu ideile sale de acum doi ani? Pentru-ce nu póte suferí poesia poporală, câtă vreme acum doi ani după articolul dsale „din revendicările timpului“ s'a tipărit un cântec poporal din Bănat? Pentru-ce judecata și critica sa de atunci nu sunt în consonanță cu căile piezișe și cu articolele pline de aluzii de astăzi? Și multe întrebări s'ar mai puté pune, dar' ce avem noi cu convingerile cuiva, chiar și când și le schimbă tot la doi ani, ca dl D.? Dacă aș vrea sĕ caut, nu m'ar costa multă muncă spre a dovedí, că tóte acestea își au esplicarea și obârșia într'o urîtă patimă: invidia și ura personală (și ca o coincidență și în josnicia motivelor, întreb: óre dl Scriban n'a făcut ce-a făcut pentru a 'și mulțămí sentimentul de rĕsbunare în contra Ardelenilor cari „s'au băgat prin Academie, biblioteci, școle“, vorba dsale, care ne introduce în taina sufletului sĕu?), dar' nu vreau sĕ citez nume ilustre, cari s'ar minuna de tovărășia, în care s'ar afla.

In „Românul literar“ din 29 Maiu 1905, „confratele“ dlui Densușianu, cronicarul Th. Sandulescu, are să dee și el: „Un sfat Românilor din Ardeal“. Cu acesta înțelegerea e mai ușóră, considerâ tótă „daravera“ (cuvêntul nu 'i aparține) acésta drept „o chestiune de apreciare și de gust“. Dacă 'și spune cu tóte acestea cuvêntu-i grav, e numai că nutrește față de noi sentimente „frățești și pline de cea mai mare desinteresare“, ear' nu că ar căuta — pe căi indirecte — sĕ aducă pe cutare protector „sĕ câștige și sĕ devină mai bine situat financiarmente“.

Fiind admis punctul de vedere al „gustului“, natural că „judecata rece și sănĕtósă îndată vede unde 'i talent, desinteresare și muncă seriósă“. Gustul ne spune, că Riria nu esistă, că Al. Macedonschi s'a născut mort literaricește, ear' „judecata rece și sănĕtósă“ ne convinge, că Coșbuc, Iorga, Vlahuță, Iosif sunt nume glorióse, cari se vor amintí pururea întrĕ alte merite și pentru-că au reluat firul tradiției istorice în desvoltarea nóstră literară, și fiind-că n'au adăpostit sub masca inocenței albului de crin cele mai urîte patimi, nici n'au cuprins în haina largă a unui idealism veșted — ciudată împărechere de cuvinte — sentimente de rĕsbunare sau de ponegriri a unei părți din neamul nostru.

Iată ce ne spun „gustul și judecata“. Ear' pentru dorința Dvóstră („vom“) de a ne lumina, vĕ mulțămim fórte frumos, fără a fi bucuroși și de a doua óră.

Am terminat.

De încheiere mai adaug, că noi ca sĕ vedem bună ni-e sĕmênța, nu ne-am dus la casa învĕțatului, nici nu ne-am pus în cértă cu limbutul, ci vrem s'o coborîm în pământ (N. Iorga: Gânduri și sfaturi, p. 174). Suntem convinși, că drumul literar pe care ne conduc scriitorii nostri e bun, și deci nisuim pe zi ce trece tot mai numĕroși, sĕ rĕspândim ce avem și ce vom mai primí în masse largi și sănĕtóse a poporului, ca sĕ ni-se înzutéscă avutul.

Dumnezeu sĕ ne ajute!

Ion Paltin.

Cărți și reviste.

„Elemente din constituția patriei sau drepturile și datorințele cetățenești“ pentru școlele poporale, de *Vasilie Goldiș*, profesor gimnasial în pensiune, secretariu consistorial în Arad, a apărut în Brașov, editura *H. Zeidner*. Cărticica (de 50 pagini) e tipărită pe hârtie bună, cu tipariu curat și ușor legibil pentru școlari, erorile de tipariu lipsesc cu desĕvârșire. Prețul e fórte moderat, legată 40 de fileri. Suntem convinși, că manualul de față va face cele mai bune servicii învĕțământului în școlele nóstre poporale.

*

„Albina“, folositórea revistă populară, care ar trebui rĕspândită în cercuri cât mai largi și la noi, cu datul 2 Octobre întră în al IX-lea an al apariției sale. Comitetul de redacție e tot cel din anul precedent, avênd în frunte pe presidentul Academiei române, dl Ion Kalinderu. Din numĕrul prim al anului acestuia se desface frumósa „scrisóre trimisă de un prietin pribeag“ a lui Sadoveanu, și o entusiastă descriere a lui G. Silvan: *Pe clăbucet.* Pe urmă, corĕspunzĕtor caracterului *enciclopedic* al revistei populare, se dau articole geografice, economice, despre „progresele științei“, etc., datorite unor pene cunoscute: Kalinderu, Coșbuc, Sofia Nădejde.

Dorind, ca nici la noi „sĕ nu se găséscă sătean cu știință de carte, care sĕ n'o cetéscă și sĕ n'o considere ca a lui“, o recomandăm preoților și învĕțătorilor nostri, cari vor afla de sigur multe lucruri necunoscute lor și folositóre.

Un numĕr are 28 pagini, apare în fie-care Dumінecă. Abonamentul pe an 8 cor. Redacția și administrația: Strada Mîntulésa nr. 9. București *I. P.*

*

„Junimea literară“. A apărut nr. 10 din revista „*Junimea literară*“ numĕr închinat lui Vasile Alesandri cu următoriul sumariu: Alesandri, de Ilarie Chendi. Scrisori: 1. Alesandri către S. Fl. Marian. 2. și 3. Alesandri către A. Hurmuzachi. 4. și 5. Alesandri către O. Dlujanschi. Alesandri în Cernăuți, de A. Hurmuzachi. Alesandri către soția sa (scrisóre). Alesandri și Bucovina, de George Tofan. Ei (versuri), de V. Loichiță. Cugetare, de Dr. George Popovici. De atunci (versuri), de Lian. Rĕmâi (versuri), de V. Loichiță. De ziua ei (schiță, premiul „Junimei literare“), de ***. Redacția și administrația: Suceava (Bucovina) strada Sturza 655.

Nr. 428 1905. [259] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** în parohia a II-a din **Geógiul de-sus** (Suseni) se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele însemnate în cóla B pentru întregirea de la stat a venitelor preoţeşti.

Concurenţii, cari trebue së fie absoluţi de gimnasiu, îşi vor înainta rugările însoţite de tóte documentele recerute subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, fiind îndatoraţi a se presenta, amësurat prescriselor regulamentare, în biserica parohiei, pentru a cânta respective a celebra şi predica.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Alba Iulia în conţelegere cu comitetul parohial.

Alba-Iulia, 4 Octobre 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

A apărut:

Calendariul arhidiecesan
pe anul
1906

şi se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu. Preţul 40 fileri, cu şematism 80 fileri, plus porto postal 10 resp. 20 fileri.

Nr. 594 1905 [256] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroh** din comuna **Aţintiş**, protopresbiteratul Turda, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite în cóla B. pentru intregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au së 'şi trimită suplicele construite în regulă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, de unde se pot lua şi informaţiuni mai detaiate, apoi cu prealabilă încuviinţare a acestui oficiu se pot presenta înaintea alegëtorilor şi la biserică spre a cânta eventual a celebra şi cuvênta.

Turda, 1 Octobre 1905.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Jovian Murëşianu
protopresbiter.

Anunţ.

Din cause familiare se află **de vînzare** eventual **închiriare** o (253) 2—2

prăvălie de coloniale, fier, etc.

investită şi cu **licenţă** de beuturi cu un reviriment anual de 120,000 coróne.

Condiţiunile mai detailate se pot afla de la Augustin Dima, Lupény (comit. Hunyad)

Somatose Albumină de carne.

Cel mai eminent mijloc producëtor de apetit, şi întăritor de nervi.

Se capëtă în farmacii şi drogerii. [39] 14–20

O singură frecare cu

Săpunul Schicht

(săpun cu cerb ori cu cheie)

e ca şi (131) 9—39

doue frecări

cu săpun obicinuit

Săpunul Schicht e cel mai bun şi mai eftin.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

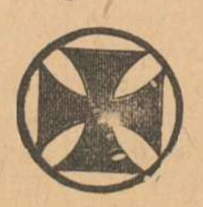

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secre**

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rëceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 163

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum şi la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armonióse, pe lângă garanţă de mai mulţi ani, le fie-care mărime, provëzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 17–52

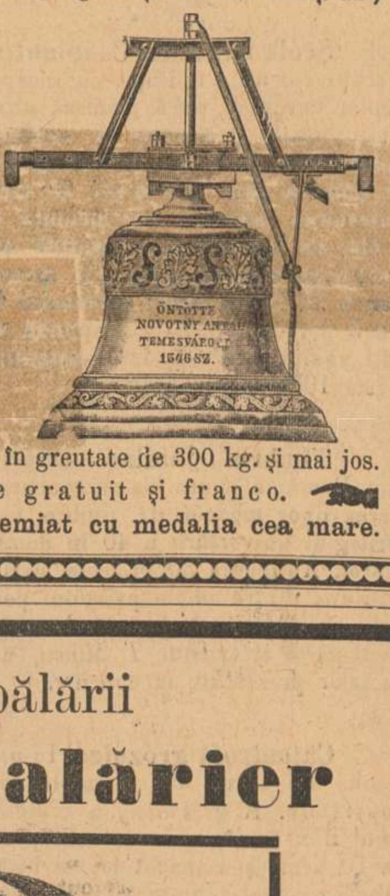

ÖNTÖTTE NOVOTNY ANTAL TEMESVÁROTT 1546 SZ.

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bëtrâne** cu coróne de fier bătut, ca şi spre turnarea de **tóce din metal.** Se află clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos.

☞ Preţ curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco. ☜

La esposiţia milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

De la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben) se pot procura

sigile pentru oficii

parohiale, protopresbiterale şi alte oficii, cu preţul de **4 cor.**, cu hramuri sau embleme **5 cor. 40 fil.**, plus porto postal 60 fil., cu ramburs 70 fil.

Avis domnilor învëţători!

De la Librăria archidiecesană se pot procura **Tabelele de intuiţiune Hölzel**, adecă cele patru anotimpuri şi casa ţërănéscă, serie completă **33 cor.**, singuratice **6.60 cor.**, plus porto 92 fileri.

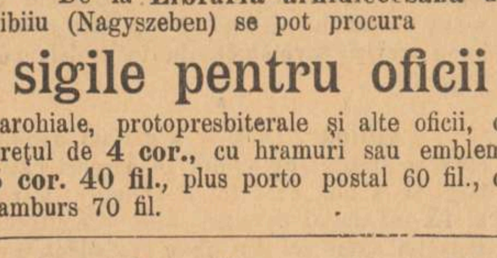

Pe timpul secetei din vara trecută abnormală a fost earăşi singură în întrégă Ungaria

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei de pe Têrnave

(Proprietar: **Fr. Caspari, Mediaş 67, Ardeal**)

care a udat viţele sale cu cantitatea enormă de apă de **5 milióne litri** pe zi; este deci singura firmă, care póte lifera viţe frumóse şi în tóte privinţele neesceptionabile. (84) 6—47

☞ Catalog ilustrat cu numëróse scrisori de recunoştinţă gratis.

Cea mai mare prăvălie ardeleană de pălării

FRITZ CONNERTH, palărier

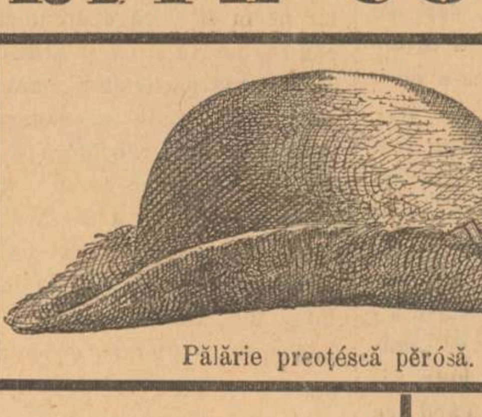

Pălărie preoţéscă përósă.

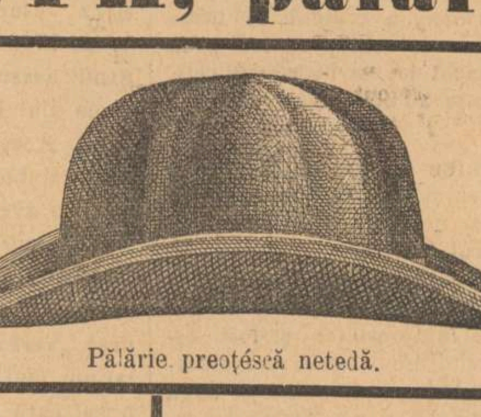

Pălărie preoţéscă netedă.

Sibiiu
strada cisnădiei nr. 1

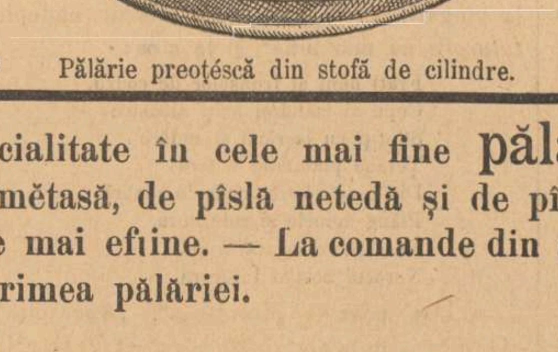

Pălărie preoţéscă din stofă de cilindre.

Sibiiu
strada cisnădiei nr. 1

Se recomândă ca specialitate în cele mai fine pălării preoţeşti în tóte formele şi calităţile ca de mëtasă, de pîslă netedă şi de pîslă përósă în cea mai bună calitate şi cu preţurile cele mai eftine. — La comande din afară este a se indica esact adresa, cum şi soiul şi mărimea pălăriei.

Cu tótă stima

Fritz Connerth.

[186] 12—21

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian. Editura tiparul Tipografiei arhidiecesane.

Nr. 109 Sibiiu, Marți 11/24 Octobre 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Partid progresist

Sibiiu, 23 Octobre n.

Presa vieneză a primit cu multă încredere numirea noului guvern unguresc, presidat de baronul Fejérváry, — acest militar credincios și supus voinței Monarchului, — și aștéptă de la el aceea ce probabil aștéptă și Coróna, sĕ *spargă coaliția* și sĕ-'și formeze majoritatea parlamentară, necesară pentru guvernarea țerii în spirit constituțional, din ómenii cari îi vor accepta programul încă necunoscut.

Presa magiară earăși a primit numirea cu reservele cuvenite, avênd a se pronunța în mod mai amănunțit asupra guvernului după ce 'i va cunósțe programul.

Un lucru e însĕ de lipsă sĕ fie bine stabilit dintru început, anume, că presa opoziționalâ nu mai înjură ca cu ocasiunea numirii din rândul trecut a baronului Fejérvary de ministru president. Semnul, că oposiția e cuprinsă de témă, că programul noului guvern póte sĕ fie astfel formulat, ca opiniunea publică din țară sĕ întórcă coaliției spatele și sĕ se dee pe partea guvernului.

Lucrul nu e imposibil, mai ales dacă programul guvernului va fi compus așa, ca sĕ supraliciteze pe cei din coaliție în — *promisiuni!*

Accentuăm, în promisiuni, pentru-că programe frumos sunătóre datune-au și alte partide, chiar și partidele din coaliție, până nu ajunseseră sĕ formeze majoritatea parlamentară, ear' când au ajuns sĕ le esecute, s'au făcut că nu 'și mai aduc aminte de multe din punctele de program cu cari și-au eluptat popularitatea. Nu e eschisă deci posibilitatea, ca așa sĕ facă și *partidul progresist,* (pentru-că așa l'au botezat), partidul care e încă de a se forma, pentru-ca pe el sĕ se pótă răzima noul guvern.

Dacă l'au numit încă înainte de a se naște astfel, *partid progresist*, sigur că programul guvernului chemat sĕ înjghebeze acest partid, va conținé puncte cari însemnéză *progres* în viața publică a țerii nóstre. Intrebarea e numai, că acest progres în ce direcțiune se intenționéză? Pentru-că dacă e adevĕrat aceea ce se svonește, anume, că programul noului guvern are sĕ supraliciteze partidele din coaliție *în șovinism*, în nisuințele de magiarisare, decretând tóte școlele din țéră de interconfesionale, și luând pe calea acésta de la confesiuni dreptul de a mai susțíné școle, apoi pe lângă tot *votul universal* și alte reforme bune trecute în program, nu știm zĕu cum se va puté forma noul partid, pentru-că naționalitățile nemagiare nu'i vor puté da nici un sprijin, ca sĕ nu dee ele însele mână de ajutor la sugrumarea vieții lor naționale, ear' națiunea magiară, opozițională din fire, cu atât mai puțin îl va puté sprijiní și augmenta cu membri.

Noul guvern e considerat din partea presei vieneze ca un *guvern de luptă,* cu chemarea fórte grea ca sĕ *nimicéscă coaliția*. Și probabil că cu acésta intențiune și în acest scop l'a numit și Coróna. Cum ar puté însĕ guvernul sĕ nimicéscă coaliția, dacă ridică și naționalitățile nemagiare din capul locului în contra sa? O luptă astfel purtată nu se póte termina de cât cu înfrângerea guvernului, și din alegerile, făcute pe basa unui program al guvernului, în care se desconsideră, mai mult, se amenință naționalitățile nemagiare, guvernul póte sĕ iase mai bătut chiar și de cât guvernul contelui Tisza, mai astăérnă. Ear' intențiunea și *voința* Corónei sigur că nu e acésta.

Pe scurt, dacă e sĕ se spargă și slăbiască coaliția, guvernul care pórtă lupta în direcția acésta are trebuință neîncunjurată de sprijinul naționalităților nemagiare din patrie. Iată de ce spuneam deci în numĕrul trecut, că n'ar fi rĕu, ba ar fi chiar în interesul guvernului, ca în programul sĕu de acțiune sĕ nu se trécă puncte cari ar puté neliniștí naționalitățile, ci din contră, sĕ se trécă puncte cari *sĕ le mulțăméscă.* Ear' dacă guvernul nu așa va face, vina lui sĕ fie pentru urmări și pentru zădărnicirea înjghebării noului partid, a partidului progresist, din care nu se va alege nimica dacă rĕsboiul se va da în două direcțiuni, în contra coaliției și în contra naționalităților, ci va rĕmânea numai cu numele, partid mort din naștere.

Programul guvernului. Ziarul semioficios „*Magyar Nemzet*„ scrie, că după-ce guvernul e acum format în tótă regula, ministrul president baronul Fejérváry se va folosi de cea mai apropiată ocasiune, pentru-ca sĕ espună în modul cel mai amănunțit programul de acțiune al guvernului. Lucrul acesta se va întâmpla în cursul săptĕmânii acesteia, póte că într'o întrunire publică din adins aranjată, în care domnul prim-ministru va lua cuvântul pentru a face țerii comunicare despre planurile și ideile pe cari voește sĕ le realiseze.

Jurămêntul. Toți miniștrii noi au fost Sâmbătă în Viena, pentru-ca în fața și mânile Maiestății Sale sĕ depună jurămêntul de fidelitate, parte ca miniștri de nou numiți, parte ca consilieri intimi ai Maiestății Sale, pentru-că Monarchul tuturor miniștrilor de mai nainte le-a acordat acéstă demnitate.

Conflictul greco-român. Neînțelegerile dintre România și Grecia, născute din pricina Aromânilor din Macedonia, asupriți de Greci, vor fi supuse judecății consiliului de pace din Haaga, care va da câștig de causă României, adecă Aromânilor. Așa scrie „N. F. Presse“.

Comiți supremi români. Svonul despre intențiunea guvernului de a numi câțiva comiți-supremi de naționalitate română se menține, și se afirmă, că cu privire la persóne guvernul ar fi și făcut alegerea. Cum în curînd au sĕ urmeze numirile comiților supremi, nu peste mult ne vom convinge dacă svonul a fost temeinic, ori apoi n'a fost decât numai — svon.

„La crisa ungară.“

Acesta e titlul unui articol politic, scris nu de mult de Kossuth Ferencz și publicat în ziariul francez „*Figaro*“.

E știut, că străinătatea nu se însuflețește de loc pentru lupta Magiarilor purtată în contra Corónei, ba tocmai din contră, o condamnă, ca neoportună și nemotivată. Articolii cei mulți scriși de Kossuth, Apponyi și alții în ziarele mari din străinătate au deci misiunea sĕ înduplece lumea ca sĕ 'și schimbe părerea și sĕ se pună pe partea Magiarilor.

Nu se prea vede însĕ nici un succes în direcția acésta. Străinătatea a rĕmas și va rĕmâné rece față de pretensiunile Magiarilor în chestiile militare. Ca sĕ vadă toți, cum își motivéză Magiarii *îndreptățirea* de a cere de la Corónă aceea ce cer, limba magiară de comandă în armată, reproducem articolul dlui *Kossuth* cu titlul de sus, apărut în „*Figaro*“, după cum urméză:

„Armata nóstră recrutată în Ungaria și plătită de ea, este comandată în mare parte de oficeri austriaci. Limba de comandă e germană. Drapelul, în locul tricolorului oficial al regatului, este drapelul imperial austriac. Pun întrebarea: s'ar tolera óre în Francia, ca armata sĕ fie comandată de oficeri germani, și limba de comandă sĕ fie cea germană, ear' drapelul — stindardul imperial german? Ideia însași pare un sacrilegiu, și este o ideie absurdă, grotéscă, brutală. De ce sĕ ni-se pretindă, ca ceea ce ar fi un sacrilegiu absurd, grotesc, stupid și brutal în Francia, — la noi sĕ fie un lucru de sine înțeles?...

Timp de două secole Ungaria a acoperit Europa și a protejat'o cu corpul sĕu însângerat contra ultimei migrațiuni de popóre (mongole) și contra invasiunei Osmanilor, căreia Europa, atunci desorganisată, n'ar fi putut resista. Ungaria, pe atunci putere militară de primul rang, a susținut ciocnirea, dar' două treimi din locuitorii ei au perit, ear' restul ce a rĕmas devení victima tiraniei acelora, pe cari Ungaria i-a pus de bună voie pe tron.

Regelui Ungariei, fără sĕ țină cont de legea care prescrie, că în tóte serviciile sta-

---

FOIȘÓRĂ

Originea Romînilor.

Lecție de deschidere, ținută în seminarul Andreian ca introducere la cursul: „Istoria bisericească a Romînilor“.

(Urmare). De Dr. I. Lupaș.

Lipsa totală de drepturi politice a Romînilor ardelenî datează numaî dela 1437, cînd eî s'au resculat tocmaî ca să 'și apere drepturile avute și să scape de greutatea dijmeî, pe care erau nevoițî a o da lacomilor preoțî, streini de neamul și de legea lor. Dar' urmarea a fost „Unio trium nationum“, faimoasa alianță încheiată între Nobiliî, Săcuiî și Sașiî Ardealuluî, alianță caracterizată de Barițiu ca o „infernală conspirație“ împotriva Romînilor, cărî maî 'nainte aveau dreptul să șadă cu regele împreună la sfat și să aducă hotărîrî, eventual și legi*); iar după încheierea acesteî uniunî nefaste, în senzul dreptuluî public ardelenesc, ei nicî nu maî erau socotițî ca națiune, orî ca popor (populus), ci ca o gloată (plebs), care n'avea decît îndatorirea de a purta pe umeriî săi toată povara uneî vieți de stat aristocratic, în care drepturile și dreptatea erau anume întocmite numai pe sama nobililor trîndavî, *otiose viventes*, cum îî polecrise deja Kézai, cronicarul veacului al XIII-lea.

Originea și formarea limbiî romîne de asemenea se invocă din partea Roeslerianilor ca argument în favorul tezeî lor. Limba romînă posede în adevăr cîteva particularitățî, ca postpunerea articoluluî și formarea numeralelor de la 11—20,*) apoi elementele greceșî și albaneze, carî pot fi citate ca mărturiî în favorul origineî balcanice a limbiî romîne. Maî e apoî asămănarea între dialectul macedo- și cel dacoromîn, care ar îndemna la presupunerea, că aceste două dialecte nu s'au putut forma isolat unul de altul, ci au trebuit să se formeze împreună, pe acelaș teritor, care n'ar putea fi altul decît peninzula balcanică. Dar asămănarea aceasta se poate explica prin faptul, că fiecare din aceste dialecte s'a format din amestecul acelorași elemente (trac, latin și slavon, pe alocurea și grecesc). Totuș filologiî nu află de suficientă această explicare.

Alt argument puternic maî scot Roeslerienii din respîndirea bisericii răsăritene la Romînî. E aproape cert, că Romîniî sînt creștinî deja din epoca romană. Poate fi adevărat că a pătruns creștinizmul pînă în Dacia, cum spune Tertulian, la sfîrșitul secoluluî al II-lea, dar' biserica creștină nu s'a putut consolidaací în timpul dominațiuniî romane (107—271) din motiv, că biserica creștină era pe atunci persecutată în imperiul roman; numai la începutul secoluluî al IV-lea este ea primită și din partea statuluî. Dar în răstimpul de la 325 și pînă la venirea Maghiarilor nu s'a putut consolida biserica răsăriteană în Dacia din pricina invaziunilor barbare, iar mai tîrziu din pricina catolicizmuluî, adoptat de Ungeri. Deci această biserică n'ar fi putut prinde la Romînî rădăcinî trainice decît aflîndu-se eî în sudul Dunăriî între secl IV—VII. De aci s'a transmis apoî și la cei din [illegible] Dunăriî, căcî între aceștia [illegible] Aureliană a trebuit să s[illegible] cursul timpuluî un conta[illegible]

Din toate aceste însă nu poate rezulta alta, decît admiterea, că poporul romîn s'a format pe amîndouă malurile Dunăriî. Ceeace nu eschide însă continuitatea Romînilor în Dacia Traiană! Din contră toate împrejurările și însaș natura lucruluî o confirmă, căcî „un popor imigrat pe nesimțite, care de-a dreptul să ocupe exact acelaș teritor, pe care înainte de un mileniu îl părăsise străbuniî săî; care îndată să fie recunoscut, de către veciniî aflațî, ca popor vechiu în țară, mai vechiu chiar decît ei înșiși; care, abia venit, să absorbă, pe un întins teritor, și încă într'un stat organizat ca regatul ungar, neamurî de mult așezate, pînă atuncî nedesnaționalizate de stăpîniî lor și dindată să se ridice la o stare socială și politică precum cea a Romînilor în Dacia: acel popor al minunilor istoria nu 'l cunoaște, mintea noastră nu 'l cuprinde.“ *)

După-ce în chipul acesta s'a stabilit locul și modul formăriî poporuluî romîn, se naște acum întrebarea: din ce elemente s'a alcătuit el?

După-cum spun izvoarele istorice, elementul autochton dacic a fost foarte redus după cucerirea romană. Rămînînd Dacia, în

---

*) Așa s'a întimplat d. p. la 1291 în Alba-Iulia un caz, despre care s'a păstrat documentul. Aci se spune, că regele dimpreună cu toțî nobiliî, Saxoniî, Săcuiî și *Valachiî* a ținut adunare pentru îndreptarea lucrurilor (= quod cum nos universis nobilibus, Saxonibus, Siculis et *Olachis* in partibus Transilvanis apud Albam Iulie, pro reformatione status eorundem congregationem cum eisdem fecissemus... etc.)

*) Aci se constată o analogie completă cu limba albaneză și cu cea bulgară. In latină era d. p. *undecim, duodecim* etc. In romînă avem *un-spre-zece, doi-spre-zece* etc. Tot așa în albaneză: 12 = dii (doî) *-mbe* (spre) -dcede (zece); în vechia bulgară: *dvana-disete* (cf. O. Densușianu: Ist. limbiî rom.)

D. Onciul: „Romîniî în Dacia Traiană“,

tului sě se întrebuinţeze limba ungurésců, i-a plăcut sě menţină comanda germană, introdusă in mod abusiv în regimentele ungureşti. Majoritatea naţiunei, spre a evita conflictele cu Coróne, a tolerat acéstă stare de lucruri timp de 37 ani, dar' în sfîrşit s'a săturat.

De altmintrelea *este absurd de a comanda o armată într'o limbă pe care soldaţii n'o pricep.* Intr'un stat poliglot trebue necesarminte a se alege limba rasei care a format statul şi l'a menţinut 1000 de ani. Acéstă rasă este şi de altmintrelea preponderantă ca numěr. Ea singură a format majoritatea faţă cu celelalte 10 naţionalităţi."

Dl Kossuth face reproşuri guvernului că s'a asociat cu socialistii internaţionali şi apoi încheie:

„Lupta nóstră este lupta libertăţii contra autocraţiei, a legalităţii contra dispreţului legilor, a ordinei contra anarhiei, pe care o aţîţă, în loc sě recunóscă drepturile înăscute ale acelei naţiuni nobile ungureşti, care îşi riscă viaţa pentru adevěr: „vitam impendere vero".

Cam prea de pe cal vorbeşte dl Kossuth şi se face că nu cunóşte lucrurile pe cari tótă lumea le ştie. Trece cu vederea dl Kossuth, că Austro-Ungaria, cu multele ei popóre, nu e Francia cea *naţională*, şi se face că nu ştie nimica despre un *Világos*, mormîntul cel mai próspăt al aspiraţiunilor naţionale magiare cu privire la independenţă şi armată. Şi se face dl Kossuth că nu ştie nici aceea, că nu în mod volnic, în mod abusiv a fost menţinută comanda germană în armata austro-ungară, ci în urma *învoelei* ce a legat'o la 1867 Coróna cu naţiunea magiară. In colo are mare dreptate Kossuth, când spune, că e absurd, ca comanda în armată sě se facă într'o limbă *pe care soldaţii n'o pricep*! Dar' atunci de ce cere dsa *numai* limba magiară ca limbă de comandă pentru trupele recrutate din Ungaria, şi nu cere formarea întregei armate *după naţionalităţi*, ca fie-care soldat sě fie comandat în limba sa? De ce?!

Inaugurarea monumentului lui V. Alexandri.

La 14 Octobrev. — va avea loc la Iaşi cu solemnitate inaugurarea monumentului ridicat marelui poet Vasile Alexandri.

Iată textul pergamentului comemorativ, care — după-ce va fi semnat de MM. LL. Regele şi Regina, AA. LL. RR. Principii Moştenitori, de miniştrii şi representanţii autorităţilor locale — va fi zidit în soclul statuei:

„In anul mântuirei 1905, luna Octobre 14, în al 40 an curgětor de fericită domnie a M. Sale Carol I, Regele Româniel şi a soţiei Sale M. Sa Regina Elisabeta, Principe Moştenitor Alteţa Sa Regală Principele Ferdinand şi soţia Sa Principesa Maria cu Auguştii Lor fii Principii Carol, Elisabeta, Maria, Neculae, Primat al României D. D. Iosif Gheorghian şi metropolit al Moldovei şi Sucevei, D. D. Partenie Clinceni; ministri ai regatului: d-nii Gh. Gr. Contacuzino, general G. Manu, general Iacob Lahovary, Take Ionescu, I. Lahovary, I. Grădişteanu, Al. Bădărău, M. Vlădescu.

S'a ridicat aici în Iaşi statua nemuritorului poet Vasile Alexandri, născut în oraşul Bacău la 1821, Iulie în 21*) şi mort 1890 August în 22 la Mirceşti.

Incepětura şi urzitura ridicărei acestei statui se datoreşte consiliului comunal din Iaşi, în anul 1890, August în 27, după propunerea primarului de atunci, dl Vasile Pogor, când s'au şi întocmit în Iaşi două comitete, sub presidiul I. P. S. S. mitropolit al Moldovei şi Sucevei D. D. Iosif Naniescu, unul pentru strângerea prin subscripţie publică a fondurilor necesare, alcătuit numai din dómne şi anume: Maria A. Catargi, Casandra D. Donici, Natalia general Radovici, Eugenia E. Mavrocordat, Smaranda A. Brândză, Aglaea P. Răşcanu, Maria G. Irimescu.

Fost-a dat ca patrioticul gând al urzitorilor sě fie încununat cu isbândă după 15 ani de nepregetată muncă a comitetului ce şi-a luat frumósa însărcinare, a primarilor cari au fost în acest timp în fruntea comunei şi cu stăruinţa mai ales din partea dómnelor de comitet, cari prin osârdia şi stăruinţa lor au sporit cu mult subscrierile oficiale ale judeţelor şi comunelor din întréga ţară.

Tot ce e suflare omenéscă s'a grăbit sě ajute cu obolul lor la proslăvirea

Celui ce a reînviat versul popular în poesia cultă;

Admiratorului şi celui întâiu culegětor al produselor poetice populare;

Scriitorului plin de bun simţ în înjghebarea limbei literare;**)

Autorului „Doinelor" şi „Lăcrămiórelor" şi neasěmuitelor „Pastele";

Celui ce a cântat „Deşteptarea României", „Hora Unirei", „Ostaşii noştri", „Ginta Latină";

Celui ce a organisat Teatrul Românesc;

Scriitorului, care prin neîntrecutele sale opere a înbogătit scena română;

Autorului lui „Despot-Vodă" şi Fântâna Blanduziei";

Neasěmănatului patriot, care a redactat în 1848 „Dorinţele Partidei Naţionale";

Care a luptat pentru Unire şi a fost sfetnicul luminat al lui Vodă Cuza,

Bardului reînvierii vitejiei strămoşeşti,

Cântăreţului „Peleşului" şi „Dascălului în România a Carmen Silvei".

Ostenitor întru îndeplinirea acestei măreţe fapte fost-a comitetul alcătuit din d-nii: Vasile Pogor, D. G. Rosetti, Iancu Prăjescu, Gr. Cogălniceanu, locotenent-colonel C. Langa şi Niculae Culianu, A. D. Xenopol şi P. Răşcanu, profesori universitari, sub presidiul I. P. S. S. mitropolit Partenie Clinceni; general comandant al corpului IV de armată generalul Leonida Iarca, primar al judeţului din Iaşi C. Ivaşcu şi N. N. Cananău, prefect de poliţie Iaşi. Ear' măestru şi turnătorul statuei W. Hegel sculptor şi inginer supraveghetor al lucrărilor Anton Savu.

---

*) Ziua şi anul nascerii poetului s'au stabilit definitiv pe 14 Iunie 1819, prin d. agregat *P. Eliade.* (cf. „*Din archivele Sorbonei*", şi Il. *Chendi* în „*Ju-* [illegible]" 1905, no. 10).

**) [illegible] asemenea inesact: l'au prece- [illegible] *Russo*, etc.).

Esposiţia din Mercurea.

Programa sěrbărilor ce se vor ţiné în Mercurea de la 26—30 Octobre n. 1905 din incidentul esposiţiei de póme, struguri etc. arańjate de Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu e următó-ea:

I. Joi: 26 Octobre n. 1. Conferenţa învěţătorésců a cercului IV (Sălişte-Mercurea), 2. Séra convenire socială.

II. Vineri: 27 Octobre n. 1. După serviciul divin: Sfinţirea noului edificiu şcolar parochial. 2. Deschiderea „Esposiţiei" prin comitetul central al „Reuniunii agricole". 3. După amiazi: Continuarea conferenţei învěţătoreşti. 4. La orele 7 séra: Concert dat de „Corul învěţătorilor din Sălişte şi jur", sub conducerea dlui Iuliu Crişan cu concursul dlui Romul Millea, absolvent al conservatorului din Praga. Program: *a*) Porumbescu: „Marşul cântăreţilor", esec. de corul învěţătorilor. *b*) Elinescu: „Scenă pastorală", solo de flaut, esec. de dl R. Millea. *c*) Kiriac: „Morarul", esec. de corul învěţătorilor. *d*) Porumbescu: „Imnul unirei", esec. de corul învěţătorilor. *e*) *** „Doină, Ardelénă", esec. de dl R. Milea. *f*) G. Dima: „Inzădar", esec. de corul învěţătorilor. *** „Serenadă", esec. de corul învěţătorilor. *g*) W. Popp: „La Traviata", vals de concert, esec. de dl R. Millea. *h*) I. Vidu: Auzi valea, Pâc, pâc, esec. de corul învěţătorilor. Preţurile de întrare de persónă: Locul I. 1 cor. 60 fileri, locul II. 1 cor. 20 fileri, loc de stat 80 fileri.

III. Sâmbătă: 28 Octobre n. 1. La orele 10 din zi: Sinodul protopresbiteral al tractului gr. or. Mercurea. 2. La orele 12 din zi: banchet. 3. La orele 7 séra: Producţiune teatrală în sala şcólei. Program: Leac pentru sócre, comedie într'un act, de Trocariu. Persónele: Nicu Isvorescu, dna Boldescu; Ana, soţia lui, dna Petrean. Iorgu Frunzescu, Dr. Criveţ. Un servitor. Preţurile de întrare: Locul I. cor. 1 60, locul II. cor. 1·20, loc de stat 80 fileri.

IV. Duminecă: 29 Octobre n. 1. După serviciul divin: Conferenţă preoţéscă a protopresb. gr. or. Mercurea. 2. La orele 4 d. a.: Impărţirea premiilor pentru exponenţi şi închiderea „Exposiţiunii". 3. La orele 7 séra: petrecere cu joc. Preţul de întrare, la petrecere, de persónă 1 cor.

V. Luni: 30 Octobre n. 1. Continuarea conferenţei preoţeşti. 2. Inchεerea festivităţilor. Pentru „Exposiţie" taxa de întrare: Vineri şi Sâmbătă: 20 fileri de persónă, Duminecă 10 fileri. Pentru elevii şcólelor din Mercurea şi jur întrarea e liberă.

Situaţiunea în Rusia.

De la 1 Octobre st. v., Rusia a întrat în perioda de pace oficială cu Japonia. Situaţiunea ei esternă s'a limpezit deci. Din nefericire pentru ea, nu tot astfel stă încă şi cu înprejurările din lăuntrul imperiului.

Aci flacările revoluţiunei se înalţă atât de sus, în cât se věd şi de peste frontieră.

Moscova, vechea şi sfânta Moscovă, adevěrata capitală a Rusiei ortodoxe, e în stare de asediu, din causa rěscólei a zecilor de mii de lucrători şi studenţi, în contra regimului ce n'a renunţat încă la vechile deprinderi despotice. In halul Moscovei, e şi veneratul oraş Kiew, un alt legăn al ortodoxiei ruse. Astfel când rěsboiul estern încetézà, cel intern continuă.

In aceste circumstanţe sguduitóre, Rusia oficială avù norocul, ear' poporul setos de libertăţi publice, avù jalea, sě înregistreze ştirea morţei marelui tribun rus, a principelui *Trubetzkoi.* Ce a fost în revoluţia francesă marele Mirabeau, acel rol, exact, l'a avut prinţul *Trubetzkoi,* în începuturile emancipării poporului rus de secularul jug al ţarismului.

Intocmai ca şi Mirabeau, când s'a convocat la 1789 adunarea generală a poporului francez, la fel şi *Trubetzkoi* a insistat, ca suveranul actual, Nicolae II, sě ştie, ca şi nenorocitul Ludovic XVI, că nu era vorba de tumulte ale poporului, — ci de *revoluţiune* în tótă forma.

Nicolae II, ca şi colegul sěu din istorie, cu care are atâtea puncte comune de la suirea sa pe tron şi până azi, a înţeles, *că fără voinţa poporului nu se póte nici guverna nici domnì în timpurile de faţă,* în cari curentului democratic nu mai resistă nici un tron. De aceea, Nicolae II a acordat un fel de parlament, care nu e de cât un simulacru de parlament, o *Dumă,* dar' care în fond tot un parlament este, — întocmai cum şi Ludovic, sub presiunea evenimentelor, a convenit sě convóce adunarea generală a nobilimei, a preoţilor şi burghezimii, spre a preîntêmpina falimentul regimului vechiu. Dar' precum era tratată cu dispreţ clasa mijlocie, burghezimea, în acea memorabilă adunare generală, aşa şi în constituţiunea ruséscă cea nouă, în virtutea căreia s'a dat fiinţă politică *Dumei,* libertăţile publice sunt acordate cu miligramul.

E un ce propriu tuturor regimurilor vechi, că nu vor sě înţelégă spiritul timpului de cât numai fiind *constrînse!* Se zice că libertăţile *se iau,* nu se dau!

Acésta e adevěrat.

Dar' pentru eluptarea lor se cer, în astfel de timpuri de transiţie, luptători înzestraţi cu calităţi eminente: caracter neşovăitor, inteligenţă vastă, elocinţă, un fizic atrăgětor şi simpatic masselor. Tóte calităţile acestea le avea decedatul principe *Trubetzkoi.* Coborâtor din familie aristocratică, ce-ace în Rusia e un mare avantaj, instruit în ştiinţele de stat, profesor la facultatea de drept din St. Petersburg, tribun elocinte al drepturilor poporului lui, dânsul luà iniţiativa întrunirei unei comisiuni ce avea sě pună basele unui proiect de constituţiune. Lucrările pregătitóre în acest sens s'au făcut în palatul sěu. De douě-ori au năvălit sbirii poliţiei în apartamentele unde lucra comisiunea ce elabora un crâmpeiu de constituţiune, de douě-ori *Trubetzkoi* a protestat energic pentru acésta încălcare şi glasul lui revoltat a pětruns până la ţar. El a fost primul rus care a cutezat sě spună Ţarului în faţă că mişcarea de la 9/22 Ianuarie a. c., nu era o revoltă, ci o *revoluţiune* în tótă regula. Tot aşa i a spus şi generalul Lafayette lui Ludovic XVI, când s'a dărâmat Bastilia la 14 Iulie 1789, că acel eveniment istoric n'a fost o revoltă ci o revoluţiune.

Viitorul i a dat dreptate lui Lafayette, căci 14 Iulie 1789, a devenit semnalul revoluţiunei celei mari, care a reformat, nu numai vechiul regim al Franciei, ci şi al Europei, în mare parte. In istoria Rusiei, ziua de 10/23 Ianuarie 1905 va fi odată istorică, şi sângele nevinovat ce a curs în acea zi de jale, ca un corosiv a început sě ródă picórele tronului.

Graţie curagiului civic şi devotamentului fără margini al lui *Trubetzkoi,* poporul rus în veci îşi va aduce aminte de acea dată.

Ori cât de durerósă este încă dispariţia prea timpurie a apostolului libertăţilor poporului rus, mórtea lui *Trubetzkoi* nu e ireparabilă. A îngrijit de acésta însuşi *Trubetzkoi*! In calitate de profesor universitar el a format atâtea caractere, el a însufleţit atâtea inimi, în cât numěrul lor e legiune.

Din rêndurile acestora se vor ridica cu siguranţă şi luptători şi martiri noi. Din sforţările lor, din sângele lor vor eşi alţi luptători, căci despotismul însuşi îi va evoca din poporul împilat. In nici un stat din Europa nu e un tineret universitar atât de devotat causei poporului şi atât de gata la sacrificiul chiar al vieţei, ca tinerimea universitară rusă. Principele *Trubetzkoi* astfel a găsit acéstă pastă universitară, ca sě zicem aşa. El n'a inventat'o. Norocul lui şi al tinerimei universitare ruse a fost, că geniul lui *Trubetzkoi* a dat de un aşa element escelent.

Din acest punct de vedere mórtea tiněrului profesor universitar (el n'avea de cât 43 de ani), nu e de cât putrezirea unui bob de grâu, din care vor rěsări spice bogate.

(„*S-l*")

NOUTĂŢI

Parastas. Sâmbătă în 8/21 l. c. s'a servit parastas pentru fericitul archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, la biserica din suburbiul iosefin. A oficiat I. P. S. Sa dl archiepiscop şi metropolit Ioan, asistat de P. C. Sa domnul protosincel şi director seminarial Dr. Eusebiu R Roşca, protopresbiterii Matei Voileanu, Ioan Papiu, Moise Lazar şi de diaconul Dumitru Câmpean. Cântările funebre le-a esecutat corul clericilor din seminariul Andreian.

*

Domnul Dr. I. I. Lăpědatu, secretariul II. al „Asociaţiunii" a fost ales secretariu al institutului de credit şi economii „*Ardeleana*" din Orăştie.

*

Apostolia deputaţilor români. Supt titlul acesta scrie „*M. Sz.*" despre deputaţii români, spunêud cum au împărţit între olaltă comitatele locuite de români, pentru a ţiné adunări poporale. Lucrul acesta îl consideră organul unguresc de agitatoric, pentru-că scopul e sě fanatiseze poporul român în contra celui magiar. Ba că chiar! N'or avé ei, Românii, destule năcazuri, de cari sě-'şi vadă, şi-ar mai bate capul şi cu borobóţa asta!

*

---

urma multelor rěsboaie, sleită de bărbaţi (viris exhausta), Traian spre a o împopula de nou, aduce mulţime mare de coloniştĭ din toate părţile imperiuluĭ roman.*) Aceştĭ coloniştĭ vor fi fost deja romanizaţĭ înainte de aşezarea lor în Dacia, unde contopindu-se cu resturile Dacilor, să plămădeşte din amestecul lor un nou popor, cel romînesc. Asupra acestor două elemente (dac şi roman), asupra substratuluĭ traco-latin să aşează mai tîrziu elementul slavon, un popor pacinic, cu care Romînii putîndu-să nărăvi, au trăit destul timp împreună, ca să aibă cînd împrumuta de la el credinţe, obiceiurĭ şi limbă. Originea limbeĭ romîne trebue a se căuta în latina vulgară (*sermo rusticus*). Sintaxa şi morfologia, întreagă ţesătura limbiĭ romîneştĭ, cum şi elementele eĭ cele mai de căpetenie, sînt toate de origine latină. Dar contactul istoric cu diferitele popoare şi-a imprimat urmele sale în limbă, îmbogăţindu-ĭ şi împestriţindu-ĭ tezaurul lexical, despre care să afirmă (Cihac), că împărţit în 5 părţĭ, ar conţinea $^2/_5$ cuvinte de origine latină, $^1/_5$ cuvinte de origine slavonă $^1/_5$ turceştĭ şi $^1/_5$ ungureştĭ.

---

*) *Eutropiuz* spune: „Traianus, victa Dacia, ex toto orbe Romano infinitas eo copias hominum transtulerat, ad agros et urbes colendas"

Chirotesire. Escelența Sa Inaltpreasfințitul Domn Archiepiscop și Metropolit al nostru *Ioan* în decursul liturgiei oficiate Sâmbăta trecută în capela archiepiscopéscă a binevoit a chirotesí întru protopresbiter pe alesul și denumitul protopop al tractului Făgăraș Nicolae *Borzea.*

*

Noul rege al Norvegiei va fi principele danez *Carol*, nepotul regelui din Danemarca și ginerele regelui din Anglia. Se dă ca sigură știrea, că principele *Carol*, la insistența moșului și a socrului său, va primi coróna.

*

Bartha Miklos, deputat la dietă și redactor al ziariului *„Magyarország“*, bun scriitor, dar' agresiv șovenist, adversar înverșunat mai ales al Românilor, a decedat în mod subit, Joi séra în Budapesta, în urma unui atac de apoplexie. Era de 57 ani.

*

Sacul și petecul. Orașul Senteș a ales zilele trecute cetățan de onóre pe Săcuiul *Ugron Gábor*, cel condamnat din partea tribunalului din Székelyudvarhely pentru manipulare fraudulósă a averii băncii săcuești care a dat faliment. Ce gust țin au și consilierii comunali ai orașului Senteș!

*

Svonuri despre Apponyi. Mai înțâiu se vorbea despre contele Apponyi, că vrea să plece la America, find-că în țara ungurésca nu mai e de trăit fără limba de comandă ungurésca la miliție, apoi să vorbea că să retrage de pe terenul politic, ear' în zilele din urmă venise svonul că s'ar fi sinucis la moșia sa din Eberhard. Nimic însă nu e adevĕrat din tóte acestea. Contele Apponyi e sĕnătos, nu piécă la America, nu se retrage de pe terenul politic, ci continuă a încurca lucrurile în țara acésta vrednică de altă sórte.

*

Congregația de tómnă a comitatului Arad e convocată pe ziua 30 Octobre nou. La ordinea zilei sunt multe chestii de mare interes pentru poporul român din acel comitat.

*

Alegere de preot. In Toplița-română a fost ales eri, Duminecă, paroch pentru parochia a doua, preotul *Gavril Maier*, cu totalitatea voturilor date.

*

Ziare confișcate. A ajuns rândul la ziarele maghiare să fie confișcate. In trei rânduri a fost confișcată nespălata gazetă „Független Magyarország“, ear Joi, săptămâna trecută, a fost confișcat și marele ziariu kossuthist „Egyetértés“, fie-care pentru cuvinte nechibzuite adresate domnitorului țerii.

*

A cui e perderea? In teatrul național din Budapesta să jócă de multă vreme fără întrerupere piesa *„Șmolen Toni“*, care e plină de batjocură la adresa Domnitoriului. Curtea regală avea în trecut abonată o lojă mare la teatrul național din Budapesta, pentru care plătea în fie-care an suma de 4000 fl. In anul acesta curtea nu a mai abonat loja, și teatrul perde ajutoriul de 4000 fl. A cui e deci perderea? Sigur că nu a lui *„Șmolen Toni!“*.

*

Avis. P. t. acționari ai institutului de credit și economíi „Câmpiana“ cu sediul în Mociu, prin acésta sunt rugați a achita a 5-a rată din prețul acțiunilor. *Direcțiunea.*

*

La „Masa studenților“ de la gimnasiul din Brad au intrat următórele dăruiri: De la *Nicolau Pop*, capelan în Ormindea 3 cor., ca cunună eternă pentru fericit. Lazar Comșa, preot în Rabița; *„Corvineana“* din Hunedóra 68 cor., cunună eternă pentru fer. *Nicolae Stoichița*, cassariu în Hunedóra; *I. Neagoe*, director la *„Steaua“* 10 cor., cunună eternă pentru fer. *Petru Tisu*, advocat; *Constantin Pop*, ppresb. în Baia-de-Criș 10 cor. și *Elisa Bota*, din Brad 6 cor. Marinimoșii dăruitori primésca profundă mulțămită! *Comisiunea administrativă.*

*

Țarul e bolnav. Familia Țarului ar fi trebuit să se mute deja din Petersburg în Carskoje Selo, dar' călĕtoria s'a amânat din causa îmbălnăvirii împĕratului. Cu ocasia unor primblări de diminéța s'a rĕcit și acum sufere de influență.

*

Ucis de jandarm. Intr'un sat din nordul Ungariei un jandarm a împușcat un om óre care, precum au pușcat și atâția Români fără vină. Dar' ascultați numai, cum spun foile ungurești povestea: Flăcăii din satul cu pricina purtau sâmbetele de de mult jandarmilor. Deci când li-s'a dat ocasie potrivită, au dat năvală asupra lor și — apĕrându-se — un jandarm a împușcat pe bietul Pavel Mihály. Corespondentul bagă mâna în foc, și jură că așa s'au petrecut lucrurile!

*

Sfințire de biserică. Ni-se scrie că, sfințirea provisorie a bisericei gr.-or. române din Deș, se va face la 16/29. Octobre a. c. cu care ocasiune se va aranja și un bal poporal în berăria orașului, începĕnd de la 3 ore după amiazi. La bal prețul întrărei de persónă 1 cor., ear' de familie 2 coróne. Contribuirile și suprasolvirile benevole se vor cvita pe cale ziaristică.

*

Noul castel al lui Francisc Ferdinand. Moștenitorul de tron a cumpĕrat mai zilele trecute castelul Montfort-Tosters din Vorarlberg, sporindu-și astfel averile familiare din Boemia și Carinthia, cu o nouă posesiune.

*

Lucru folositor. *„Poporul român“* din Budapesta a întrodus o rubrică folositóre: *Revista presei*, în care se va da în „fie-care săptĕmână o icónă a presei române din patrie, a revistelor române de preste tot“ și notițe despre publicațiile esterne, cari ne privesc. Dorim, în interesul cetitorilor, ca acéstă rubrică să fie cultivătă cu stăruință și cu înțelegere frățéscă!

*

Semne bune. Prin un ordin al Țarului rusesc se permite, ca instrucția în șcólele poporale din Polonia-rusască să se facă în limba elevilor, în limba polonă, ear' nu mai mult în cea rusască, cum se făcea până acum.

*

La „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“ au fost primiți membri ordinari dnii Dr. Ioan Dobre, funcționariu consistorial, Dr. Ioan Fruma, advocat, Dr. Nicolae Bălan și Dr. Ioan Lupaș, ambii profesori seminariali și Victor Fincu, funcționariu consistorial.

*

La fondul de 20 bani al „Reuniunii sodalolor români din Sibiiu“ pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vĕnzare, au mai dăruit Dr. Virgil Cioban, capelan c. și a. militar, 1 cor.; Dr. Ioan Lupaș, prof. semin. 1·50 cor.; óspeții de la nunta pantofarului George Săsărman cu dșóra Maria Grindean, anume la inițiativa dlui P. Bănda, înv., în total 3 cor.; din cari nașul I. Roman, frizer 1 cor. și Victor Tordășianu 20 fileri.

PARTEA LITERARĂ.

Monografia comunei Galați (Lângă Făgăraș).

(Compusă de Nicolae Aron, paroch gr. or.)

(Urmare.)

Al cincilea: Ilustra dómna *Mikó Miklósné*, 5 sesiuni interne; pe cari cad 15 zile, 2 ore și 36 $^{48}/_{92}$ minute; și cârcĭmărește de la 1 August după amiazi la 9 ore începutul până la 16 aceleiași luni după amiazi la 11 ore.

Al șeselea: Nobilul *Ananie Boeriu*, împreună cu *Esaias* și *Popa Ioan Boeriu*, 3 sesiuni interne, cad 9 zile, 1 oră și $33^{84}/_{92}$ minute; și cârcĭmăresc de la 16 August după amiazi la 11 ore începutul până la 26 aceleiași luni la 1 oră diminéța.

Al șeptelea: Onoratul domn *Georgiu Boeriu*, 5 sesiuni interne; după cari cad 13 zile, 2 ore și 36 $^{48}/_{92}$ minute și cârcĭmărește din 13 până la 26 August diminéța la 3 ore.

Al optălea: *Nobilul Alesandru Boeriu* cu frații lui *Ioan. Petru* și *Iobu*, 6 sesiuni interne; pe cari cad 16 zile, 18 ore, 7 $^{36}/_{92}$ minute și cârcĭmăresc din 10 Septembre, diminéța la 3 ore, până în 29 Septembre la 6 ore diminéța.

Dat în Galați în ziua și anul sus scris și s'a estradat prin *Francisc Gyulai de Kövesd*, vicecomite al comitatului Albei-superióre“.

Noi subscrișii atestăm prin acésta; că după-ce domnul Francisc Gyulai de Kövesd, vicecomite al acestui comitat nobil al Albei-superióre s'a fost recercat prin ilustrii și nobilii posesori mai mari și alții mai mici cu acel scop, ca: se statorésca una limitațiune legală; ceea-ce dînsul în 11 Maiu anul curent 1799 a și decis legalminte; care decisiune partea cea mai mare și numĕrósă a posesorilor aflându-o de legală — a și încuviințat-o; apoi cetindu-o în presența lor, a făcut-o fie-căruia, au în persónă, au plenipotenților cunoscut și i-au oprit, ca: după publicarea acestei limitațiuni să i-se acomodeze fie-care; și afară de rînd să nu se cuteze a cârcĭmări, sau a lăsa a se cârcĭmări sub nici un protest.

In potriva acestei opriri — nesubsistând *Petru Boeriu*, care locuește în Făgăraș la ea, la rugarea celor-ce posed partea cea mai mare — admonându-se prin noi, ca până-ce nu'i va vení rîndul decis să nu cârcĭmărésca — a rĕspuns: că el nu se acomodéză limitațiunei — și de la cârcĭmărit nu se va conținea, cu atât mai puțin, căci dînșii au sentința de la inclita tabla regeascâ.

Precum că admonițiunea acésta s'a făcut prin noi întru tótele precum s'a scris mai sus, despre aceia atestăm în puterea fidelității nóstre și spre probă pe viitoriu am estradat acest atestat întărit cu subscrierile nóstre proprii și provĕzut cu sigilul obișnuit.

Galați, în 11 Maiu 1799.

„Alesiu Szedi de Petk m. p. jude procesual al tractului Paloșiu, comitatul Albei-superióre (L. S.) și *Alesiu Szepesi* m. p. jude procesual al tractului Valêndorfului“.

„Tradus din limba latină din adevĕratele ălor originali făcute în anul 1799 din cuvênt în cuvênt descrise cu acei de noi strîns collaționați și întru tótele consunătóre aflate, cu sufletul nostru jurat mărturisim — în Făgăraș 10-lea Septembre 1827“.

(L. S.) *„Samuel Vitalyos“* m. p.
asesor jurat.

(L. S.) *„Franciscus Herszenyi“* m. p.
asesor jurat districtual.

In 1894 pe baza acestui document, după-ce partidele nu s'au împăcat, statul a rĕscumpĕrat:

Intâiu: pe *Inclita națiunea, ce posede fiscalitatea*, dând firmei „Fleissig & Nathan“ 11.800 fl. = 28.600 coróne.

Al doilea: pe *orfanii după ilustrul baron Stefan L. Apor* împreună cu ilustra *dómnă baronésa Apor Lászlóne*, dând proprietariului-cârcĭmariu „Adolf Schul“ 4000 fl. = 8000 coróne și proprietariului-ospătariu „Esigman“ 4000 fl. = 8000 coróne.

Al treilea: pre Onoratul Domn *Ladisau de Kőntzei*, dând proprietariului Kőntei Gyula 3000 fl. = 6000 coróne.

Al patrulea: pe ilustra *dșóră Béla*, dând comunei politice Galați 8000 fl. = 16.000 coróne.

Al cincilea: pe ilustra dómnă *contesa Mikó Miklósné*, dând proprietariului Kopocsányi Mór 1000 fl. = 2000 coróne.

Al șeselea, al șeptelea și al optălea: pe nobilul *Ananie Boeriu* împreună cu *Esaias* și *Popa Ioan Boeriu*, pe onoratul domn *Georgiu Boeriu* și pe nobilul *Alesandru Boeriu* cu frații lui *Ioan Petru* și *Iob*, dând familiilor boeronale *„Pop“* și *„Fogorosi“* ca descondenți ai numiților 1100 fl. = 2200 coróne.

Și în fine: pe *„S. Mihaiu“* (timpul de la S. Mihaiu până la ziua de S. Crăciun), dând comunei politice Galați 6000 fl. = 12.000 coróne.

Cu totul a dat statul ca rĕscumpărare a regalelor (drepturilor de cârcĭmărit) din Galați 24.900 fl. = 49.800 coróne, fiind preliminată suma de 30.000 fl. = 60.000 coróne, după-cum mi-a mărturisit primariul Georgiu Păcală, care este încă în vieață, însĕ restul de 5100 fl. — 10.200 coróne a fost computat ca spese advocațiale (Benedek Gyula și alții).

Cu devincularea obligațiunilor de stat pentru regale a avut mult de lucru notariul *Ioan Bica* și primariul *Gregoriu Aron* în timpul de la 1894—1897.

*

Sub titlul *„Calamități“* am amintit, că așa numiții „colibași din Galați“, din pricina sărăciei nici-odată n'au plătit dijmă la domnii țerii. Despre împrejurarea acésta mai reproduc următórele două documente, aflate în arhivul satului Galați, precum și o tradițiune și anume:

Documentul I. datat din anul 1638 din 17 August din Alba-Iulia cuprinde disposiția lui *George Rákoczy*, din mila lui Dumnezeu principele Transilvaniei, al părților regatului ungar, comitele Sĕcuilor ș. m. d. adresată către *Ioan Kemény de Bükös*, comitele comitatului în special, apoi adresată către nobilii mari, asesorii și oficianții comitatului și e de cuprinsul următoriu:

„Iobagii noștri locuitori în Galați s'au plâns către noi, cumcă ei până acum din bucatele lor n'au dat nici-odată dijmă; dar' acum judele nostru de curte (udvarbiró) din Făgăraș ar vrea să ceară din grâul lor dijmă; dacă ei au dat până acum dijmă din bucatele lor, atunci și de ací înainte să dee; dar' dacă n'au dat, și de ací înainte să le dee pace și să nu'i năcăjéscă. După-cum ne-am informat, ei până acum *pentru credința lor* n'au dat dijmă, deci după modul de mai sus, deóre-ce Gălățenii n'au dat dijmă poruncesc, că nici de ací înainte să nu'i năcăjiți cu astfel de lucruri și să nu'i păgubiți și usul de mai sus pentru totdéuna să se susțină. Despre ceea-ce am dat acéstă scrisóre în cetatea mea Alba-Iulia în ziua a 17 August 1638 anul Domnului: *George Rákoczy* m. p. *Martinus Márkosfalvi* secretariu m. p.“

Motivul pentru-ce Gălățenii n'au dat dijmă, se vede a fi fost, nu atât sărăcia lor, ci *credința lor* către patrie. *Nicolae Toma*, venerabil bĕtrân de 90 ani, locuitoriu din Făgăraș, mi-a istorisit, că Gălățenii pentru aceea n'au plătit dijmă, fiind că acésta prin vitejia și credința către patrie, un óre-care gălățén a primit-o ca dar în numele tuturor locuitorilor din Galați de la domnitoriul țerii. Când Turcii au tăbărît asupra cetății (castelului) Făgărașului, gălățénul, care era sub pórta cetății tăind lemne, a omorît pe conducĕtoriul Turcilor luându-i steagul. Oastea Turcilor vĕzêndu-se fără conducĕtoriu, a fugit lăsând cetățuia neocupată. Principele Transilvaniei a întrebat apoi pe gălățénul credincios, că ce poftește pentru fapta vitejéscă. Ear' gălățénul a cerut, că satul Galați nici-odată să nu plătéscă dijmă la domnii țerii.

Documentul II. datat din anul 1667, ziua 24 Septembre, în orașul Făgăraș, cuprinde disposiția dómnei *Ana Bornemisza*, principesa Transilvaniei, dómna părților regatului ungar, contesa Sĕcuilor etc., adresată earăși către un nobil cu numele *Francisc Belenyesi de Várad*, venit în Transilvania, arêndașul ălor 10 comune, către *Stefan Boeriu din Nagy-Berivoi* și către nobilii, asesorii și oficianții din Făgăraș, cărora le trimite salutările! Documentul acesta întăresce pe cel de mai înainte și e de cuprinsul următoriu:

„Sătenii din comuna Galați, care se ține de Făgăraș, care se recunosc de bună sémă de iobagii nostri, s'au plâns cu o plânsóre umilită. Trimisul nostru călare -au privit și ascultat, cumcă ei nici mai înainte n'au dat din bucatele lor nici un fel de dijmă. Deóre-ce ei sunt în posesiunea unei scrisori frumóse, date de unul din fericiții nostri antecesori ai domnilor castelului Făgărașului, în care stă, cumcă ei să nu plătéscă nici un fel de dijmă (resp. să nu fie îngreunați). In urma acestora și noi aprobăm scrisorile fericiților antecesori și dăm poruncă supușilor nostri posesori ca să nu cumva să ceară de la *sărăcii iobagi gălățeni* nici un fel de dijmă din bucatele lor, nici să nu'i conturbe, nici să nu cuteze să'i păgubéscă cu dijmă. Dat în cetatea mea Făgăraș în ziua 24 Septembre anul Domnului 1667. Ana Bornemisza m. p.“

Așadară nu numai *credința* accentuată în primul document, ci și *sărăcia* accentuată în al doilea document, au fost motivele, că Gălățenii n'au plătit nici-când dijmă.

(Va urma).

Cărți și reviste.

Octavian Goga: Poezii. Budapesta, editura Luceafărului. Prețul ediției de lux: 3 cor. (Rom. 3.50); al ediției simple: 2 cor. (Rom. 2.50). Vom reveni.

*

„Calindariul Aurorei“ pe anul 1906 cu ilustrațiuni, anul XVI, editura tipografiei „Aurora“ A. Todoran, Gherla. Prețul 40 fileri. Pe lângă partea calendaristică are o bogată parte literară, și multe glume, cu ilustrațiuni. Se capătă la tóte librăriile.

Poșta redacției.

Dlui I. S. în C. Numerii doriți se capătă la *administrația* foii, asupra căreia redacția nu are nici o ingerință, ori vre-un drept de disponere.

Seminariul central Budapesta. Cartea dorită se póte căpăta numai de la autor. Noi nu o avem.

Nr. 282 1905. [260] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroh *Lazar Stan* din parohia de clasa a III-a **Socet** cu filiile **Poiana Răchiţelii** şi **Runcul mare**, protopresbiteratul gr. or. al Hunedórei, pe basa înaltei resoluţiuni consistoriale dto 13 Septembre a. c. nr. 8831 bis. se escrie din nou concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din tóte venitele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre până la terminul indicat subscrisului oficiu protopresbiteral şi a se presenta la biserică în terminul regulamentar pentru a cânta, respective a celebra şi cu vênta.

Oficiul protopresbiteral al Hunedórei, în conţelegere cu comitetul parohial.

Hunedóra, la 5/18 Octobre 1905.

Avram P. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 9660 Plen. 1905. [257] 1—3

Concurs

In scopul **conferirei stipendiilor şi ajutórelor** ce se votéză pe anul 1906 **din fundaţiunea „Andronic"**.

I. Pentru învĕţăcei de ori-ce meserie.

II. Pentru sodalii deveniţi de atari în decursul anului 1905.

III. Pentru sodalii, cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor şi au dat dovezi despre desteritatea pentru de a puté devení măestri, prin acésta se escrie concurs pe lângă următórele condiţiuni:

Toţi petenţii la ajutóre şi stipendii au sĕ producă în general:

1. Carte de botez.
2. Atestat de la comună despre averea proprie, ori a părinţilor.
3. Atestat familiar de la parohul locului despre familia părinţilor concurentului ori, fiind el căsătorit, despre familia sa avênd a se indica în acest atestat: câţi prunci minoreni sunt în familie, câţi cercetéză şcóla şi câţi mai sunt la meserii.

Concurenţii pot fi numai *Români ortodocşi născuţi în arhidiecesa Transilvaniei.*

In special au sĕ dovedéscă:

I. Invĕţăceii.

a) că au împlinit anul al 12 lea al etăţii;

b) că au cercetat şcóla poporală ori altă şcólă superióră;

c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură şi magistrat);

d) adeverinţă de la măestru despre sporul, ce 'l arată în meserie, despre diliginţă şi purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în original sau în copie autenticată.

II. Sodalii.

a) că au terminat anii de învĕţăcel în anul 1905, ceea-ce vor dovedí prin atestatul autorităţii industriale (art. de lege XVII din 1884 § 67);

b) că au purtare bună şi fac spor mulţămitor, ceea-ce vor dovedí ori cu cartea de lucru, ori cu adeverinţă de la măestru;

c) cei ce vor dovedí, că sunt membri ai vre unei *reuniuni de meseriaşi* şi că cunosc mai multe limbi, vor fi preferiţi.

III. Sodalii, cari sunt în condiţiune a devení măestri.

a) sĕ aibă certificatul de măestru;

b) sĕ fi lucrat cel puţin 6 ani fără întrerupere în calitate de calfă, ceea-ce vor dovedí cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe de la măestri, la cari au lucrat;

c) în cerere sĕ se arete anume locul unde voieşte sĕ se aşeze ca măestri, ce fel de mijlóce mai au pentru de a începe meseria pe socotéla lor;

d) sĕ dovedéscă cu atestat de la oficiul parohial, că cercetéză biserica nóstră şi e creştin bun şi moral.

De la toţi concurenţii se recere, ca cererile sĕ fie scrise şi subscrise cu mâna proprie adresate consistoriului arhidiecesan greco-oriental din Sibiiu şi sĕ le înainteze cel mult până la **31 Decembre 1905 stil vechiu.**

Acei concurenţi cu studii gimnasiale şi reale, cari se vor aplica ca învĕţăcei la sculptura în lemn, bărdăşit şi la zidărit sau vor fi aplicaţi deja ca învĕţăcei, ori ca sodali la aceste meserii şi cei din urmă vor sĕ se perfecţioneze în meseria lor în ateliere mai mari, în cari sĕ pótă căştiga praxa recerută, vor fi consideraţi cu ajutóre mai mărişóre.

Cererile neinstruite în regulă şi cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa plenară a consistoriului arhidiecesan, ţinută la 3 Octobre 1905.

Consistoriul arhidiecesan.

Nr. 428 1905. [259] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** în parohia a II-a din **Geógiul de-sus** (Suseni) se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt cele însemnate în cóla B pentru întregirea de la stat a venitelor preoţeşti.

Concurenţii, cari trebue sĕ fie absoluţi de gimnasiu, îşi vor înainta rugările însoţite de tóte documentele recerute subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, fiind îndatoraţi a se presenta, amĕsurat prescriselor regulamentare, în biserica parohiei, pentru a cânta respective a celebra şi predica.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Alba Iulia în conţelegere cu comitetul parohial.

Alba-Iulia, 4 Octobre 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

A apărut:

Calendariul arhidiecesan
pe anul
1906

şi se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu. Preţul 40 fileri, cu şematism 80 fileri, plus porto postal 10 resp. 20 fileri.

Dr. Petru Şpan:

Idei pregătitóre în pedagogie	Cor. 3·—
Treptele formale ale învĕţămêntului (Ediţia a doua) .	„ 1·60
Povesti pentru anul prim şcolar (lecţiuni după treptele formale) ediţia II.	„ 2·—
Carte de cetire a II-a . . .	„ —·50
Noul Abcdar	„ —·40
Călăuza noului Abcdar . . .	„ —·20
Dr. Daniil P. Barcianu. Viéţa şi activitatea lui	„ —·50

Se pot procura de la

Librăria arhidiecesană.

☞ Singurul calendar portativ românesc.

Micul Calendar pe anul 1906

de **Ioan Apolzan**, tipograf.

Pe lângă partea calendaristică, literară şi foi pentru notiţe cuprinde sub titlul *„Avutul nostru"* informaţiuni şi date esacte asupra tuturor instituţiunilor nóstre, ca biserici, şcóle, reuniuni de tot soiul, societăţi financiare, etc. Preţul unui esemplar ediţie simplă **40 fileri**, ediţie de lux (hârtie fină, leg. în pânză, cu creion) **70 fileri**, plus porto postal 6 fileri. Se póte procura de la **Librăria arhidiecesană, Sibiiu** (Nagyszeben).

Aprecieri de foi:

„Telegraful Român" (nr. 99): „... Bun lucru a făcut dl Apolzan cu editarea acestui mic calendar portativ, care are menirea sĕ împedece pe Români de a mai purta prin buzunare calendare portative străine. Şi e bine şi cu pricepere compus „M. C.", ales în ce priveşte datele referitóre la viaţa nóstră publică ..."

„Revista Economică" (nr. 40): „... Peste tot „Micul Calendar" se presintă atât ca întocmire, cât şi ca executare în condiţiuni cât se póte de satisfăcĕtóre şi nu putem decât sĕ 'l recomandăm cu tótă căldura publicului românesc, ca un calendar de adevĕrată utilitate practică ..."

„Libertatea" (nr. 41): „Micul Calendar" e numele unui nou calendar, drăgălaş prin înfăţişare şi practic, uşor de purtat în buzunar ..."

Pe timpul secetei din vara trecută abnormală a fost earăşi singură în întrégă Ungaria

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei de pe Têrnave

(Proprietar; **Fr. Caspari, Mediaş 67, Ardeal**) care a udat viţele sale cu cantitatea enormă de apă de **5 milióne litri** pe zi; este deci singura firmă, care póte lifera viţe frumóse şi în tóte privinţele neescepţionabile.
(84) 7—47

☞ Catalog ilustrat cu numĕróse scrisori de recunoştinţă gratis.

„DUNĂREA" societate de asigurare

Fonduri de garanţă de peste 40 milióne coróne. — Intemeiată la 1867

Avem onoare a Vĕ încunoştiinţa, că societatea de asigurare *„Dunărea"* a înfiinţat la **centrala institutului de credit şi economii „Albina" din Sibiiu** o **agentură generală** investită cu dreptul de a libera poliţe.

Societatea de asigurare „Dunărea" care dispune de fonduri de garanţie în sumă de peste 40 milióne coróne, primeşte prin agentura ei generală din Sibiiu (**strada măcelarilor nr. 20**) pe lângă cele mai favorabile condiţiuni **asigurări contra daunelor causate prin** (254) 3—3

foc,
grindină,
spargere de sticlă,
furt prin spargere, precum şi tóte combinaţiunile de **asigurări pe viaţă** şi de **rentă viageră**.

Promiţênd a resolva prompt şi culant ofertele ce ni se vor înainta, Vĕ rugăm sĕ ne onoraţi cu încrederea Dvóstră şi sĕ uzaţi la ocasiunea dată de serviciile nóstre.

„ALBINA"
institut de credit şi de economii.

Societatea de asigurare
„DUNĂREA"

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

La croitoria universală

strada poplăcii 3 **Sibiiu** **strada poplăcii 3**

Se pregătesc tot feliul de vestminte, civile şi militare, ca: **fracuri, jachete, sacouri, pardesiuri, baltóne, uniforme pentru oficeri** şi **voluntari, haine de teatru**, cum şi **jachete de dame**. Asemenea confecţionez

reverenzi

în mod fórte solid, asupra cărora îmi permit a atrage atenţiunea on. domni preoţi şi candidaţi de preoţi. — Comande urgente se pot efeptuí şi în timp de 24 ore. — Pregătirea primită în cursul de croit din Viena, pe care l'am absolvat cu succes, apoi praxa de mai mulţi ani căştigată în diferite ateliere din Viena şi Budapesta îmi dă posibilitatea de a satisface pe onorabilii mei muşterii atât prin o croială elegantă cât şi prin esecutare întru tóte corăspunzătóre.

Rugând onoratul public român pentru binevoitorul sprigin prin comandarea de haine, semnez

cu deosebită stimă

Ioan Petraşcu, măestru croitor.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secre**

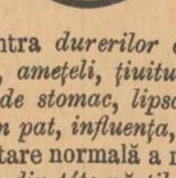

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 164

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espediţie din centru şi locul de vêndare pentru ţeră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 110 Sibiiu, Joi 13/26 Octobre 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arehidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articol nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei cr 30 fil. rêndul cu litere garmond

Cine sĕ cedeze?

Sibiiu, 25 Octobre n.

Pentru cei cu durere de inimă pentru viitoriul țerii acesteia începe sĕ devină supĕrăciósă actuala stare de lucruri. Nu se vĕd semne de îndreptare și nu sunt prospecte, că pacea și liniștea vor fi în curênd restabilite, pentru a face loc legalității în patria acésta de toți iubită.

Coróna a declarat în modul cel mai categoric, că cu privire la pretensiunile magiare nu póte face absolut nici o concesiune, nici acuma, nici în viitoriu; ear' oposiția coalisată din parlamentul țerii continuă a reclama mereu drepturile pe cari Coróna i-le-a denegat și refusat.

Unde va duce acésta tragere în degete a „națiunei" cu Coróna, Dumnezeu știe. Sigur că la bine nu póte sĕ ducă.

Speranța întrégă e pusă acum din partea Vienei în istețimea noului guvern ungar, care s'a angajat sĕ spargă coaliția și sĕ formeze un nou partid, o nouă majoritate parlamentară.

Se zicem că planul va succede. Se presupunem, că la procsimele alegeri coaliția va fi bătută, și în parlament va întra rĕu decimată, ca o minoritate neînsemnată. Sa terminat lupta cu acésta? La nici un cas. Din alegerile făcute sub baronul Bánffy oposiția încă a eșit rĕu decimată, și totuși minoritatea aceea neînsemnată din dietă (Kossuth n'avea în partidul sĕu de cât numai cinci zeci de deputați) a dus o luptă atât de crâncenă în contra guvernului, în cât l-a adus la cădere.

Pacea și liniștea în țéră se póte deci restabili numai pe calea unui compromis.

Cineva *va trebui* sĕ cedeze, pentru-că până la infinit nu póte sĕ mérgă tot așa. Vorba e înse, că cine sĕ cedeze? Coróna nu mai póte ceda, prin urmare va trebui sĕ cedeze coaliția. Și lucru cuminte ar face, dacă ar ceda cât mai curênd. Pentru-că și de altcum dreptatea nu e pe partea ei, ori cât de mult sĕ accentueze conducĕtorii ei, că se află pe teren legal, cer drepturi legale, basate în constituția patriei.

Nu e adevĕrat! Pe basă legală se află Coróna! Sĕ-'și revóce numai în memorie trecutul cei din coaliție. E adevĕrat, că la 1848 dieta din Pojon decretase independența armatei ungare, și domnitorul le numise și un ministru de rĕsboiu. Dar' nu preste mult Coróna vĕzênduși greșala a *revocat* numirea ministrului de rĕsboiu, împreună cu a celei de finanțe. De aci apoi conflictul de atunci între națiunea magiară și Coróna, conflict care s'a terminat cu vărsare de sânge și în urmă cu capitularea „națiunei" la Șiria.

Coróna a eșit deci învingĕtóre, și-a eluptat dreptul cu arma, și peste țară s'au deslănțuit zilele negre ale absolutismului, zile de suferință, nu numai pentru Magiari, ci și pentru celelalte popóre ale patriei.

La anul 1865 Coróna a ajuns la convingerea, că poporațiunea Ungariei merită totuși o sórte mai bună, și a convocat dieta ungară la Pesta, în scopul ca sĕ se ajungă la o înțelegere, la un compromis, între națiunea magiară și Coróna. Împrejurările au fost favorabile pentru Magiari, politicianii lor de frunte au fost ómeni cuminți, și astfel după multe pertractări, la anut 1867, învoiala s'a făcut.

Nu Coróna a stabilit punctele de învoială, ci parlamentul ungar. Coróna le-a acceptat numai. Și între punctele acestea nu se află nici unul, care vorbește despre limba de comandă magiară în armată, ci din contră, se vorbește despre o armată *unitară comună*, asupra căreia ori-ce drept de dispunere compete domnitoriului, deci și dreptul de a stabilí limba de comandă.

Constituția de la 1848 a fost așadară modificată la 1867, în înțelesul, că armata și representarea în afară a monarchiei sunt *chestiuni comunè*, ale monarchiei întregi, nu chestiuni interne ale Ungariei. Pe constituția *acésta* modificată a pus apoi Monarchul jurămêntul de încoronare, ear' nu pe constituția de la 1848, care acum numai esista. Prin urmare, *Coróna sĕ află pe teren constituțional*, nu coaliția, care póte sĕ afle alt undeva isvor de drept pentru pretensiunile sale naționale, în legile țerii însĕ nu'l póte găsí absolut de loc.

Din tóte acestea resultă, că coaliția va trebuí sĕ cedeze și sĕ 'și amâne realisarea dorințelor pentru alte vremi mai prielnice, ori apoi, dacă e destul de tare, sĕ ducă lucrurile la cuțit. Ceeace însĕ se va ferí sĕ o facă! A spus'o dóră contele Apponyi, că cu cósa astăzi nu se mai póte lupta în contra puștilor și tunurilor cu repetiție.

Naționalism și confesionalism.

O notiță a corespondenții mele despre adunarea generală a despărțĕmêntului „Astrei" (Sebeș) anunța denegarea de a'și satisface datorința de membru a unuia, pe motiv că grecocatolicii au fost bagatelisați în toastul ridicat de dl *P. Cosma* la sĕrbările de la Sibiiu. Notița a dat ansă la reluarea afacerii și clarificarea adevĕrului (a fost și intenția notiții), sub titlul „*Prostă scusă*" înfierând în potrivite cuvinte masca confesionalismului asupra datorinței naționale. Tractată afacerea și în „Răvașul" — „Crestături" — cu lauda cuvenită dlui Cosma, mĕ îndémnă a stăruí puțin asupra *naționalismului și confesionalismului.*

Faptul istoric împlinit la 1700 în sinul poporului român din țara unguréscă a adus mare năpastă peste capul bieților Români. Au isvorit din acel fapt, nu 'i vorbă, și binefaceri și îmbunătățiri — în parte — în sórtea poporului, cari nu pentru a le micșora și nu fără temeiu s'a zis, că s'ar fi realisat din reacțiunea puternică în fața oprelișetelor și asupririlor fără milă, pe cari le înduram în acea vreme, întocmai cum dovadă ne sunt atâtea momente din viéța popórelor, și chiar din viața neamului nostru, când stăpâniții, contrar intențiilor stăpânilor, se deșteptau și câștigau în bine. In schimbul binelui ce se pretinde a'și avé obârșiaací, viața zilnică ne dă sĕ înregistrăm cu durere, că s'a sădit în sufletul neamului curat *rădăcina mĕrului vecinic de céртă*, un rĕu, pe care nici cele mai asupritóre vremuri n'ar fi avut puterea a 'l icuí în viața nóstră muncită de greutăți, rĕu care se chiamă *confesionalism rĕu înțăles.*

Precum atunci au fost ademeniți, un prelat cu cărturarii din jurul lui, întrĕ cari mai ales bisericani și fórte puțin popor, așa azi confesionalismul e înțeles numai de cărturari și mai ales bisericani. Ei îl nutresc și întăresc, căci poporul cunoștință n'are de deosebire de credință. Chiar în jur de centru mi-a fost dat sĕ aud distingere de la țĕran de frunte prin „Dómne îndură-te" în loc de „Dómne miluește" (!), încolo dacă se întêmplă sĕ mai știe că la Roma este „poruncitor" și peste vlădica, căci așa a auzit, — mai mult însĕ nu știe. Cele *patru puncte* nici chiar cărturarii nu le cunosc — *toți.*

Sufletul poporului virgin a rĕmas, dar' s'au jertfit și se jertfesc interesele lui vitale prin lupta nouei biserici, desfășurată pentru a ajunge la supremație față cu resistența prin puterea ei internă a celeilalte. Greul vieții simțit până aci a rĕmas și mai departe, făgăduințele au murit pe buzele făgăduitorului, ori s'au restrînt pe pieptul *unuia,* dar' s'au adus neînțelegerile fruntașilor, a căror róde au zădărnicit și zădărnicesc în însemnată parte realisarea idealurilor vieții nóstre românești. *Confesionalismul s'a declarat dușman naționalismului.*

Viața unui popor e condiționată de confesionalism, adecă de credința, după anumite principii mântuitóre în ființa supremă, și de naționalism, adecă cunóșterea, desvoltarea și perfecționarea ființei lui proprii pentru traiul mai bun al acestei vieți.

Credința ce se concretiséză în deosebite biserici vii nu are în vedere numai idealul spre fericire în împĕrăția ceriurilor, ci chemarea ei e regularea după anumite principii a *vieții de pe pămĕnt,* pregătind calea pentru cea

---

FOIȘÓRĂ

Ion Ciocîrlan: Traiul nostru.

Folositórea operă de cercetare pentru cunóșterea némului românesc de pretutindeni se urmézĕ cu o rîvnă neobicinuită și încununată de succes. Fie în cărți cu note de călătorie, în cari autorii insistă de opotrivă asupra trecutului și a presentului în tóte manifestările lor, într'o formă mai mult literară, fie în haina schițelor sau a povestirilor, frumusețile pămêntului nostru și sufletul Românului se desvălesc tot mai mult, și podóba amindurora se arată vederii nóstre însetate în năvala luminii razelor de sóre, în monotonia vremii cu negurile posomorîte și cu troienele de zăpadă, în splendorile zilelor de sărbătóre, ca și în [illegible] muncei pentru câștigarea pânei de tóte zilele. Și astfel, după volumul dlui *Ion Agîrbiceanu,* înregistrăm cu aceeași bucurie o altă carte despre [illegible] „de la țară", acésta a dlui *Ion Ciocîrlan: Traiul nostru.*

Autorul, un talentat și harnic învĕțătoriu din România, (în Păunești, prin părțile moldovene), nu e la întâiul volum. In 1903 a scos niște schițe: *Pe plaiu,* pagini pline de poesie fragedă și curată, fără acțiune remarcabilă și fără ficsare strălucitóre a sufletelor. Volumul de azi, apărut în editura „Lucéfărului", hotărît e un progres față de celalalt, deși ne întâmpină și aici urme din acea monotonie în mijlócele de zugrăvire, ba une ori și în concepție, pe care a relevat-o ca o scădere a primelor încercări d. George Bogdan-Duică. Sânt și în *Traiul nostru* momente, cari trebueau jertfite: *Prins, Nălucire.*

Dar' nu în acestea trebue căutată valórea scrisului dlui Ciocîrlan. Bucata, care dă numele cărții, e o dramă durerósă, o luptă desnădăjduită între natura zgîrcită une-ori și între omul sĕrac cu casă grea, și în care momentele de haz dureros picură ca un leac fără putere vindecătóre pe o rană deschisă. E un om, eșit din sat cu primăvara să lucreze pe moșia boierului, a „ciocoiului", pe care-l [illegible], într'o colibă cu mai multe spărturi de cât ferești, în care e nevoit să rĕmână până va veni stăpânul „să dijmuéscă". Cei trei copii ai lui își alină fómea cu bóbe de cucuruz și cu bostan copt, ear' femeii i-a venit césul. Dar' bieții copilași, mărunței de tot, trebue să se lupte cu un afurisit de purcel și cu găinile, ca să-și póta apăra avutul: doi bostani și câți-va știuleți de porumb. Tatăl lor, după-ce a astupat cele spărturi, s'a dus sĕ fie de față la dijmuitul început pe lanul lor, ear' „plodurile" își coc merindea. După-ce s'au răcorit bostanii, al căror miez î'l mâncaseră mai mult găinile și purcelul, acesta înhață unul și fuga pe ușă! Cei doi băețași după el, prin zăpadă. Tocmai atunci ajunge și boierul acolo și se uită mirat la góna acésta. După-ce se mereșste și omul căsii cu vătaful, și arată stăpânului róda unui an secetos de muncă istovitóre, ciocoiul crede, că mai este porumb ascuns și în casă și deci întră. Când vede coviltirul acoperit cu toline: „— Supt coviltir ce ai?" — „I-a venit rĕu femeei, să ierți ... și ... de ... îngînă Miron, încercat a-și îndrăsni sĕ spue. — „Ei, n'am eu dreptate? Ciocă și vătafi și să te lași în nădejdea lor la dijmuit!" Mormăind câte-va înjurături [illegible]. Copilașii speriați, lăsară cója de bostan ear' în stăpânirea godacului, care guița rugător la o parte, și începând a plânge, dădură fuga de sĕ pitiră în fund. Găinile speriate de fugări, săriră de asupra coviltirului și apoi sburară, împăștiindu-sĕ în tóte părțile.

Boierul, oprindu-se de sborul [illegible] al găinilor, stătu o clipă în mijlocul colibii. In vremea acésta, un colț al țolincei dositóre se ridică. Din întunerecul ascuns s'arată întâii mâna babei Bălășica, înarmată cu custuricea de moșit și apoi scóte și capul ei bătrên și urît. Și face semn din mână sĕ se depărteze, ear' printrĕ cei doi dinți, singurii cari îi mai rĕmăsese, îi șopti:

„Du-te, du-te, cucóne, c'aici n'ai ce găsi, de cât dór o odraslă de mojici!"

Plânsul noului născut adeveri spusele móșei. Încredințat de cinstea Românului, boierul eși afară, îngânând:

„Curat trai de dobitóce!"

Bucata asta trebue cetită în întregimea celor 16 pagini ale sale, pentru a vedé cum se luptă copiii unui *om* să scótă din gura unui *purcel* hrana necesară, cum dorm în pănuși alături de acelaș dobitoc, zdrențoși, vai de mama lor, și pentru a ne convinge, că *traiul nostru* e une-ori „curat traiu de dobitóc".

Acelaș tablou aprópe, zugrăvit în colori mai luminóse, îl găsim și în *[illegible]*, în care găinile și purcelul sunt înlocuite prin pisică și cățel, ear' Niculiță, micuțul, în loc să adórmă prin pănuși, încalecă pe un harag — e vremea de vară — și după-ce se obosește, adórme în praful uliții de sat. Frumde apoi. Ea nu desconsideră viaţa pămêntéscă, ci din contră, prin acésta duce la fericirea ceréscă, de care se împărtăşesc sfinţii şi martirii, ea deci pregăteşte pe indivizii ce 'i aparţin după acele norme de viaţă pămêntéscă, prin cari aceia şi-au asigurat patria fericirii.

Ca diriguitor al vieţii pămênteşti, confesionalismul, pe lângă îngrijirea sufletului, ce aparţine lumii transcendentale, are a îngrijí şi a ţiné vie *conştiinţa*, regulatorul vieţii atât fisice cât şi morale a individului şi în colectiv a poporului, el ţine în cumpĕnă prin puterea principiilor sale ordinea socială, ce adeseori s'ar turbura în urma zelului isvorît din natura omului întru urmărirea fericirii pămênteşti, puindu-i înaintea ochilor preceptele ce nu se pot desconsidera de individ fără a nu vătĕma îndreptăţirea semenului sĕu şi nu se pot desconsidera de un popor fără a ataca aspiraţiile juste ale celuilalt.

Ideea şi conştienţa de sine, apoi principiile de adevĕrată viéţă nu se câştigă prin naştere ori moştenire, nici prin şcólă ori cartea ei. Acele le stârneşte şi învaţă *biserica*; capii acestei societăţi vii vestesc normele de conducere în lupta vieţii în tóte manifestaţiunile ei. Şi când nereuşita luptei aduce mâhnire şi chiar desnădăjduire în sufletul luptătoriului singuratic şi al poporului, biserica îl strânge la sinul seu cald, îl linişteşte şi mângăie, îl întăreşte şi înteţeşte de nou la reluarea luptei cu putere renăscută. Biserica e întâiu chemată, *a face pe cetăţan viu şi activ pentru societate, pe funcţionariu şi amploiat drept şi cu dragoste în chemarea sa, pe proprietar econom al întregului popor*, prin legea dragostei frăţeşti. Iată rostul confesionalismului privitor la viéţa pămêntéscă!

Şi óre-ce alta este *naţionalismul?*

Naţionalismul, sau sentimentul naţional, este perfecţionarea sentimentului social, sădit în natura omului de creatorul sĕu, şi solicitat de însaşi trebuinţa ce a simţit'o omul întru esprimarea în comun a cultului datorit ziditoriului sĕu. Ca atare el este în strânsă legătură, de o egală însemnătate şi de reciprocă întregire cu sentimentul religios (confesionalism) pentru dăinuirea individului şi a unui popor.

De naţionalism nu póte fi vorba de cât în sinul unei naţiuni, ai cărei indivizi trăesc după anumite principii comune, cari au aceeaşi origine, aceleaşi datini şi moravuri, cari au crescut ocrotiţi de aceeaşi sórte, mai dulce ori mai maşteră, s'au adăpat din acelaşi isvor al suferinţelor şi al bucuriilor, au nutrit şi nutresc aceleaşi aspiraţii şi urmăresc aceleaşi idealuri. Existenţa naţiunei e deci condiţia primă a existenţii naţionalismului, dar' nu urméză ca unde este naţiune sĕ fie şi naţionalism, lui trebue sĕ-'i premérgă alte cause din cari sĕ resulte — şi întâi de tóte *conştienţa naţională*. Ea isvoreşte din cunóşterea trecutului pentru ştiinţa presentului şi nădăjduirea în viitoriu, din înţelegerea, încălzirea şi însufleţirea ce sĕ naşte în sufletul fie-cărui fiu pentru tot ce forméză fiinţa neamului, al cărui fiu este, — ear' acésta se póte ajunge numai prin *cultură*. De aici resultă dragostea, ce trebue sĕ se sălăşluéscă în fie-care suflet faţă de tot ce constitue bogăţia lui naţională, faţă de tot ce a produs în vremuri geniul neamului sĕu şi în deosebi faţă de tot ce au produs capetele geniale ale poporului. Aici este depusă *cultura*, ce trebue însuşită şi propoveduită pentru *trezirea conştienţii naţionale.*

Acésta ne îndémnă apoi, ba chiar cere sĕ desfăşurăm cu îngrijire muncă statornică şi productivă întru formarea, creşterea, întărirea şi asigurarea vieţii naţionale. Pentru acésta se impun *probleme de resolvit*, cari trebuesc formulate, hotărîte şi rĕspândite ca sĕ între adânc în conştienţa poporului, sĕ fie înţelese deplin şi apoi sĕ se purcédă la realisarea lor. „Naţiunea e individualitatea colectivă — zicea mai zilele trecute A. C. Cuza — cu caracter bine hotărît, cu interese proprii, ea sĕ presintă ca un organism care nu póte trăi decât prin *organele proprii*, cari sunt clasele formate în sinul sĕu“. De aceea, realisarea problemelor cere muncă desinteresată, caractere tari şi hotărîte, bărbaţi, cari sĕ-'şi ocupe cu cinste locul; *fie-care cetăţan sĕ fie viu şi activ pentru neamul sĕu, funcţionariul şi amploiatul drept şi cu dragoste în chemarea sa, proprietariul chivernisitor al întregului sĕu neam.* Noi sĕ fim *Români* în tóte manifestaţiunile nóstre!

Iată naţionalismul activ! — Şi după cum am arĕtat mai sus, aceeaşi ţintă o are şi confesionalismul. Sunt doi factori, cari hotăresc existenţa unui popor. Ambii lucră spre acelaş scop, cu aceiaşi tărie şi deci *de o potrivă trebue cultivaţi!*

Dacă vom căuta în trecutul pópórelor, afirmarea nóstră se va dovedi pe deplin îndreptăţită. Mai ales istoria neamului nostru ne este vie dovadă şi slujeşte de luminósă icónă, că de câte-ori sentimentul religios — confesionalismul — s'a ridicat în contul sentimentului naţional — naţionalismul — (noi totdéuna mai religioşi am fost decât naţionalişti) a urmat căderea şi lîncezirea poporului. Timpul domniei fanariote dincolo, îmbrăcată în haina religiosităţii esagerate, a slavismului dincóce, sunt timpuri de cari cu durere ne aducem aminte, când locul adevĕratului sentiment religios l'a ocupat bigotismul, dând naştere la marea nesfîrşită de superstiţii şi făţărie în dauna sănĕtăţii de viaţă.

Ruina altor neamuri şi anarhismul zilelor de azi ne învaţă, că slăbirea şi desconsiderarea principiilor de credinţă la indivizi şi la popóre duc la dispreţuirea celor sfinte, la îndrăgirea a tot ce-i material, la îmbrăţişarea plăcerilor josnice, eschizênd principiile de sănĕtósă morală, naţionalismul fără tovărĕşia confesionalismului umple societatea de epidemii morale-sociale, declară rĕsboiu pe mórte chiar civilisaţiei, şi stăpânitoriul cu ură calcă fără milă pe grumazul celui stăpânit.

De aceia, datorie sfântă, nu fală ne facem, când semnăm şi sbiciuim tendinţa de supremaţie a unuia în contul celuialalt, datoria şi grija, pentru zilele grele ce ne aştéptă.

In frunte stătătorii bisericilor sunt întâiu chemaţii a supraveghia desvoltarea şi manifestarea acestor doi factori ai vieţii nóstre, căci de biserică a fost legată în trecut întréga nóstră viaţă. Confesionalismul — şi mai ales bisericile nóstre *cu rit oriental* — sfinţesc şi adoptă naţionalismul, precum creştinismul sfinţeşte şi adoptă patriotismul, de-şí nu e recunoscut ca virtute creştinéscă. De ací resultă datorinţa bisericii de a 'l cultiva şi de a stabilí deplină armonie în desvoltarea şi manifestarea amêndurora, căci ambii caută, doresc şi urmăresc acelaşi bine şi fericirea individuală şi a poporului.

Recunóştem nisuinţa şi conlucrarea puternică pentru fiinţa armoniei din partea capilor ambelor confesiuni. Apariţiuni triste sĕ manifestéză numai în cei mai jos puşi, în preoţime şi chiar între laici. Nu voiu spune eu, care dintre bisericile vii preţueşte mai presus confesionalismul în lucrările sale, dispreţuind datorinţele naţionale; o cam ştim cu toţii, căci faptele vorbesc.

Dacă înverşunată şi grea luptă purtăm cu vrăşmaşii noştrii esterni, apoi cu mult mai mult trebue sĕ stăruim întru vindecarea bólelor primejdióse, ce se susţin în sinul nostru. Aprigă luptă trebue sĕ dăm asupra *apariţiilor, cari supt haina confesionalismului ascund păcate neiertate, interese paticulare şi egoism păcătos*, şi une-ori mai puţin interesul rĕu gândit al cercurilor cârmace.

Preoţimea trebue sĕ fie întâiu chemata representanţă a intereselor şi nevoilor naţionale, o datorinţă a ei sfinţită prin tradiţia istorică a neamului nostru şi a tuturor neamurilor din cele mai uitate vremuri. Prin viaţa lor morală preoţii sĕ fie un puternic razim al vieţii naţionale, căci preoţii sunt cei mai aleşi membrii ai societăţii vii, numită biserică, singura societate care are putere desĕvêrşită asupra îndrumării vieţii omeneşti.

Nu mai puţin cu obidă trebue sĕ înregistrăm, ba chiar cu mare durere, enunţiaţii, ca una ce s'a făcut mai zilele trecute la sfêrşitul unui articol din partea directorului eminamente *naţionalist* al unei reviste de dincolo, enunciaţie, din care transpiră *indiferentismul faţă cu principiile confesionale.* Fapt care ne dóre cu atât mai mult, cu cât vine de la *un om* a cărui autoritate e stăpînă pe sĕnătósa opinie publică, dar' care *e ortodocs*, fiind-că *nu s'a născut catolic.* Părĕsirea unei confesiuni şi aderarea la alta, e condamnabilă. Dar' lipsa de principii de credinţă sĕ esplică numai prin un scepticism şi mai condamnabil. Ne miră, că pe cunoscătoriul cel mai desĕvêrşit şi povestitoriul cel mai ales al vieţii lui „*Stefan cel mare*, prototipul intrupării naţionalismului şi confesionalismului, nu l'a oprit cel puţin de la aşternerea pe hârtie a gândului de la sfîrşitul articolului *Plutarh*, care zicea: „Mie mi-sĕ pare, că mai curênd póte fi edificiu fără base, de cât a esista societate şi a se desvolta când lipseşte din ea ideia despre Dzeu.“ Ear' eu zic, când îi lipsesc *principiile de credinţă*.

Incheiu cu cuvintele, cari sĕ servéscă de îndrumare spre mai bine şi pentru unii şi pentru alţii, că: „Idealul adevĕratei naţiuni române nu póte fi decât idealul împărtăşit de tot sufletul românesc, ear' nu idealul cel strîmt, pe care unele suflete egoiste din zilele nóstre îl dau ca proprietate a întregului“. (R. Motru).

P. M.

Convocare.

Membrii români ai adunării generale municipale sunt învitaţi a lua parte la consfătuirea, ce se va ţiné în 31 Octobre st. n. a. c. la orele 8 diminéţa în casina română.

Obiectul discuţiei îl va forma ordinea de zi a adunării generale din aceeaşi zi.

Sibiiu la 25 Octobre n. 1905.

Nicolae Ivan — p. president.
D. Borcia — secretariu.

Convocare.

Pentru a lua hotărîri privitóre la situaţia politică de azi, convocăm pe toţi locuitorii de pe teritoriul cercului electoral al Sebeşului la

Adunarea poporală

care se va ţiné Dumineca în 29 Octobre n. la orele 12, în piaţa mica — sub ceriul liber — din Sebeşul-săsesc.

Program: 1. Discusiune asupra stării generale politice. 2. Desbaterea şi luarea unui conclus asupra votului universal.

Sebeşul-săsesc, 23 Octobre 1905.

Ioan Bojitia, Dr. Nicolae Lazar, Dr. A. Străvoiu, C. Creţioescu, G. Tatar.

---

seţa limbei şi varietatea amănuntelor bine prinse în descrieri destul de concise salvéză acésta uniformitate de concepţie, asemenea şi în *Cina*, de care un copil n'a avut parte, fiind-că adormise neobservat, până când s'a fert mămăliga.

Bănuéla, rĕsărită întâiu în capul dlui George Bogdan-Duică, că autorul nostru zugrăveşte după acelaş model, se confirmă în parte şi prin numele lui Moş-Sóre, proprietariul unor tărle (în *Pe Runcu*, *La stână*), ca şi prin al pisoiului, care a rĕmas tot Miron şi în volumul acesta al doilea.

In *Pe Runcu* dl Ciocîrlan a turnat într'o variantă nouĕ şi frumósă cunoscuta temă a dragostei dintre doi fraţi, cari nu-'şi ştiu înrudirea, fără a ajunge însĕ la profunzimea şi dramatismul lui Caragiale, în nuvela *Păcat* cu acelaş subiect. La autorul nostru e povestirea întâmplării în limba dulce şi poetică a unui baciu de la munte, scrisă cu evitarea bine calculată a descrierilor de prisos şi a accidentelor fără importanţă, cari împedecă desfăşurarea naturală a acţiunii, dar' totuşi în farmecul tărăgănării caracteristice povestitorilor din popor, cu mult efect înduioşător la sfîrşit, dar' lipseşte acea minuţiósă analisă psichologică în stilul lapidar al lui Caragiale, care ne ţine într'o continuă şi mare iritaţie, potenţată până aprópe de estrem, când preotul geme: e pĕcat!

Ispita e o schiţă admirabilă, zugrăvită cu multă artă şi cu o simpatie caldă. Durerea înşelatei fete părăsite, când aude hohotul de râs al rivalei sale biruitóre, arătată prin aceea, că „încércă sĕ fugă, dar' cuprinsul sĕ învârteşte, picórele i-se taie şi nu mai ştie nimic“, e scósă puternic la ivélă. Urméză o întâmplare de *La stână*: un urs îi face de petrecanie unei vite, dar' şi blana lui se găureşte. După acésta ne opreşte o legendă „din spusa poporului“ despre Ştefan cel Mare şi sfânt: *Cetăţuea Strĕncuţei*. E dragostea poporului nostru, revărsată preste figura momitóre a unei fete, care rĕsare pe lângă câte un domn nespus de viteaz: o stea strălucind lângă sóre. Motivul acesta di Ciocârlan l'a prelucrat interesant, aşa că deşi prevedem sfârşitul, totuşi suntem nerăbdători sĕ aflăm, ce se va întâmpla. — Povestea celor *Două suflete*, încadrată într'un maiestos tablou de érnă, cu tóte că nu face parte din traiul *nostru*, e mişcătóre. Sunt doi pribegi ruşi, un bĕtrân cu fată-sa, cari trăesc într'o resemnare mută din tălatul lemnelor prin pădurile Moldovei, fiind neşte suflete alese, adăpate la isvorul înviorător al scrierilor cu tendinţi reformatorice. *Aşteptarea* flăcăilor de la óste îi prilejeşte autorului nostru scrierea unor schiţe, care arată dorul unei tinere neveste de bărbatul sĕu şi înţelegerea între ea şi sócră-sa, cum sĕ 'l întimpine, ear' *Orbul* e o făptură minunată, cărea „ajutorul ce 'i lipsia de la ochi i-l dau cu prisosinţă urechile“, deci în calitatea-i de jitar adună copíii în jurul lui şi 'i încântă cu doinele fluerului vrăjit şi cu basmele isvorite din fantasia de măéstră rodnicie a poporului nostru. Chipul orbului Moş-Trifan e descris cu multă căldură.

Inadins am lăsat la urmă cele două bucăţi: *De serbători*. Două schiţe albe ca albul vremii în care se petrec, ca cinstea bĕtrânului „moş-popa“, a cărui dărnicie le luminéză asemenea binecuvîntării Domnului. O căsuţă curată, îmbelşugată de puzderia alor 11 copii golaşi, în care se aştéptă sosirea preotului în ajunul Crăciunului, ca sĕ binecuvinte turta cu miere. In cérta pentru cămeşile prea puţine vine şi binecuvîntarea mult dorită. Părintele vede golătatea şi mila i-se furişéză în inima largă, care trebue sĕ bată pentru toţi. Bobotéza află 13 mărunţei, ş'ar aduce şi darul popii cu adaosul dase lului: „Desagii desfăcuţi lăsară să se vadă cĕmăşuţi curate de cânepă într'o parte şi hăinuţe de suman în cealaltă“. Şi astfel înfrăţirea darului dumnezeesc al săvîrşirei tainei cu prisosul curat de jertfă al ómenilor din fruntea bisericii aduce înduioşaţilor părinţi şi veseliolr copíii un prasnic, a cărui sfinţenie se înalţă negrăit.

Acesta e volumul dlui Ciocîrlan, care trebue primit cu braţele deschise pentru calităţile numeróse, şi cari nu s'au [illegible] aici tóte. Dragostea nóstră înţelegătóre îi va îndoi înrodirea talentului şi prin ea ne vom arĕta priceperea în alegerea hranei nóstre sufleteşti, şi — póte — se vor închide gurile celor ce ne hulesc.

Ion Paltin.

Vorbe înţelepte.

Sufletul virtuţilor şi al legii este caritatea.

E rĕu sĕ nu poţi onora pe nimeni de cât pe tine.

Omul a fost născut liber şi cu tóte acestea pretutindeni e încătuşat.

Legile sunt numai cea mai clară şi mai puternică espresiune, dar' nu şi singura sorginte a dreptului.

NOUTĂŢI

Din causa sfintei sĕrbători „Cuviósa Paraschiva“, *numĕrul proxim al fóei nóstre apare Luni după amiasi.*

*

Procesul pentru mănăstiri. In procesul intentat bisericei sêrbeşti, pentru mănăstiri, din parte contrară s'a dat escepţie în contra competenţei tribunalului regesc din Budapesta de a judeca în acest proces, fiind-că cele mai multe mănăstiri se află pe teritor *croat.* Tribunalul reg. din Budapesta *a respins* însĕ escepţia în una din zilele trecute şi s'a declarat pe sine *competent se judece în merit* în chestia mănăstirilor.

*

Congregaţia comitatului Sibiiu e convocată pe Marţi, 31 Octobre n. Va avé sĕ facă alegerea celor 10 membrii demisionaţi din comisiunea administrativă a comitatului, şi sĕ resolveze şi alte chestii de interes public.

*

Sesiunea Academiei. Sesiunea generală a Academiei române se va deschide la *28 Februarie,* când se vor asculta raportele comisiilor însărcinate cu studiarea lucrărilor presentate spre premiere, şi se vor decerne premiile. Terminul pentru înaintarea cărţilor spre premiare, în câte 12 exemplare, espiră în 31 Octobre c.

*

Patriarchul către Mitropolitul Primat De curênd I. P. S. Sa Mitropolitul Primat al României a primit o scrisóre de la Patriarchul Ioachim III-lea, care-şi esprima nemulţămirea, că un membru al Sinodului Bisericii din România a presidat o întrunire anti-grecéscă la hotel „Dacia“. Acesta a fost P. S. Sa Archiereul Sofronie Vulpescu Craiovénul. Scrisórea va fi adusă la cunoştinţa sf. Sinod, în sesiunea acésta. Despre caterisirea sau darea în judecată a Archiereului, cum pretind a şti unele ziare, nici n'a fost vorbă.

*

Numĕrul scólelor aromânesci din Turcia. Sunt 104 scoli, dintră cari 31 în vilaetul Monastir, 12 în Albania, 34 în Helenia şi 27 în Epir. Au 5741 de elevi (3787 băeţi şi 1954 fete). Profesorii sunt 253.

*

Deschiderea esposiţiei naţionale din Bucureşti s'a fixat definitiv pe ziua de Duminecă *3 Iunie v. 1906.* Comisariatul general al esposiţiei a publicat concurs pentru elaborarea unui afiş al esposiţiei şi pentru mai multe medalii (medalia comemorativă, pentru premii, pentru colaboratori şi medalia oficială de amintire;.), un concurs pentru pictură, altul pentru gravură, concurs pentru icóne, concurs de mobile vechi româneşti şi de architectură. Afară de aceste concursuri va mai fi premiat un imn jubilar pentru 1800 ani de viaţă ai némului românesc şi de 40 ani de domnie ai regelui Carol, ear' aria imnului jubilar va fi premiată cu un crin de argint. La concurs va mai fi pusă şi o scriere, în versari sau în prosă, cu subiectul: Cântarea némului românesc, cu prilejul aniversării a 1800 ani. Premiul va fi de 1000 lei.

*

Viriliştii români ai comitatului Sibiiu pe anul 1906 sunt următorii: Escelenţa Sa Ioan *Meţianu,* metropolit, dare anuală 4050 coróne (duplu), Samuil *Gangolea,* proprietar de ţiglărie, 1711 cor. 88 fileri; Ioan de *Preda,* advocat în Sibiiu 1444 cor. 38 fileri (duplu); Dr. Octavian *Rusu,* advocat în Sibiiu 1150 (duplu), Ioan G. *Bozdoc,* proprietar în Veştem, 840 cor. 25 fileri, Partenie *Cosma,* directorul „Albinei“ Sibiiu, 808 cor., Ioan Baptist *Boiu,* oficial consistorial în Sibiiu, 800 cor. 22 fileri (duplu), Ioan *Popa,* advocat în Sibiiu, 740 cor. 82 fil., Petru *Comşa,* comerciant în Sĕlişte, 730 cor. 65 fileri, Iacob *Isdraila,* proprietar în Răşinari 601 cor. 63 fileri, Alesandru *Lebu,* proprietar în Sibiiu, 597 cor. 41 fileri, Ioan *Răcuciu,* comerciant în Sĕlişte, 591 cor. 71 fil., Teodor V. *Păcăţian,* redactor în Sibiiu, 516 cor. 30 fil. (duplu), Nicolau *Nadasdy,* comerciant în Sibiiu, 494 cor. 47 fileri, Ioan *Drăgan,* notariu public reg. în Sebeşul-săsesc, 470 cor. 56 fil., (duplu), Stefan *Moga,* franzelar în Sibiiu, 437 cor. 10 fil. şi Teodor *Popescu,* comerciant în Sibiiu, 435 cor.

*

Teatru. Deschiderea sesiunei teatrale germane se va face în teatrul orăşenesc din loc Joi, 26 Octobre n. cu drama lui Sudermann *„Die Ehre“.*

*

De la comunitatea de avere din Caransebeş. In urma retragerii dlui advocat Titu *Haţieg* de la postul de jurisconsult al comunităţii de avere din Caransebeş, în locul dsale a fost numit dl Dr. *Nicolae Ionescu* advocat şi director esecutiv al cassei de păstrare *„Sebeşana“* în Caransebeş.

*

Serbare jubilară. Pe ziua de 30 Octobre s'a amânat serbarea de 25 ani a esistenţei şi funcţionării liceului românesc din Bitolia, care trebuea sĕ se ţină în 14 Sept. a. c.

*

Deputat ucis. Deputatul si advocatul *Milan Milosavljevici* a fost ucis Sâmbătă, pe stradă, în oraşul Szabadka, unde 'şi avé domiciliul. Ucigaşul seu e un anumit *Ulrich,* şvab din o comună apropiată, pe care numitul advocat l'ar fi sărăcit, vînzîndu-i la licitaţie întréga avere. Ucigaşul a mers singur la judele de instrucţie şi a denunţat păgânésca sa faptă. *Milosavljevici* a fost ales la alegerile din urmă deputat în cercul electoral Titel, cu program liberal, aducênd astfel la cădere pe candidatul naţional din cercul acesta.

*

† Octavian Sorescu, advocat în Braşov, a reposat Duminecă diminéţa, în etate de 63 ani. Decedatul a fost de mulţi ani membru în representanţa oraşului şi a comitatului. Il deplâng soţia şi cei zece copii, în cea mai mare parte minori.

*

Broşura Zeysig. In procesul intentat broşurei antidinastice, tipărită în Berlin, sub numele unui profesor *Zeysig,* care însĕ nu esistă, broşură despre care s'a vorbit la timpul sĕu în colónele ziarului nostru, cercetarea încă nu e terminată, dar' e aprópe de terminare. Pe lângă arestatul *Zigány,* autorul adevĕrat al broşurei, a mai fost arestat zilele trecute şi cutare *Dr. Dénes József,* un alt om de încredere al baronului Bánffy, ear' *Baneth,* care a făcut traducerea în nemţeşte a broşurii (Zigány o scrisese ungureşte), a fost adus acasă din străinătate, pentru-ca sĕ fie ascultat. Tot mai bine iese la ivélă, că baronul Bánffy e amestecat în afacere.

*

Lucru rusesc! Generalul Stoessel a primit un semn *de sus,* sĕ plece pentru câtva timp în străinătate, aşa precum a făcut-o Alexeiew. Ciudată şi caracteristică résplată — muscălésca!

*

Stipendii pentru meseriaşi. Din fundaţiunea Francisc Iosif, creată de oraşul liber reg. Sibiiu (Nagyszeben) întru amintirea suirii pe tron a Majestăţii Sale, sunt a se conferi pe anul 1906 două stipendii de călĕtorie de câte 200 coróne, pe durata unui an. La aceste stipendii pot concura meseriaşi tineri, fără deosebire de naţionalitate sau confesiune, cari au absolvat cu succes eminent vre-o şcólă de elevi-meseriaşi sau de specialitate din loc, şi cari în scopul perfecţionării lor petrec sau voesc a călĕtori în străinătate. Acelaşi stipendist póte primi stipendiul în trei ani după olaltă, dacă dovedeşte că cercetéză vr'o şcólă de specialitate ori că foloseşte constienţios timpul pentru perfecţionarea sa. Rugările scrise şi subscrise cu mâna proprie şi provĕzute cu documente sunt a se înainta până în 10 Novembre n. c. la magistratul orăşenesc din loc. — Sibiiu, 23 Octobre n. 1905. Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“: Vic. Tordăşanu, president; Stefan Duca, notariu.

*

Protopresbiterul Nicolae Borzea din Făgăraş, din prilegiul hirotesirii sale a dăruit fondului de 20 fileri al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare suma de 5 cor.

*

Istoria rĕsboiului ruso-japonez. In Anglia s'a hotărît publicarea unei istorii oficiale a rĕsboiului ruso japonez, care sĕ cuprindă tóte amĕnuntele, şi pentru acésta s'a cerut de la parlament preliminarea unei sume considerabile. Când va apare acéstă istorie, nu se póte prevedea, de óre-ce în Anglia lucrările oficióse merg fórte anevoios, — căci din istoria rĕsboiului anglo-bur, care încă trebue sĕ apară, nu a eşit până azi nici un [illegible].

*

Concert în Sebeşel. [illegible] din Sebeşel invită la concert-teatrul ce se va da Duminecă, la 29 Octobre st. n. în noul local al şcólei din Sebeşel. Inceputul la orele 7 séra. Preţul întrării: Pentru 1 persónă 1 cor. 60 fileri, pentru o familie de 2 persóne 2 cor. 60 fileri, loc de stat pentru 1 persónă 80 fileri. Suprasolviri se primesc cu mulţămită şi se vor publica pe cale ziaristică. Venitul curat e destinat în favorul şcólei. Programul e următoriul: Imn (cor mixt), de Podolean, Musicanţii, Solo . . . Neico Neiculiţă (cor mixt), de G. Dima. *Peţitorii,* comedie pop. în 3 acte de A. L. Ipan. Dans.

*

Sienkiewicz nu vrea mandatul! Foile din Varşovia publică un apel al genialului romanţier Sienkiewicz, autorul lui „Quo vadis?“, către alegĕtori, prin care abzice de candidatura în *Duma* (camera rusască) imperială, şi declară, că nu primeşte nici un mandat.

*

Atrocităţile grecilor contra Aromânilor. Ziarele bine informate aduc zi de zi ştiri nove despre cruzimile bandelor greceşti în potriva fraţilor macedo români. Ele recurg la cele mai diabolice mijlóce pentru a face rĕu nefericiţilor şi rĕmaşilor de izbelişte Români: la ameninţări prin scrisori, la arestări, la bătăi şi la măcelăriri în masse. Nobila poroditĕ a lui Demosthenes îndréptă fulgerile oratoriei sale iscusite contra afurisiţilor ómeni, cari în conştienţa românităţii fiinţei lor întregi, nu vreau sĕ se mărturiséscă Greci. Pentru locuitorii „patridei“ clasice vremea şi-a schimbat cursul: în loc de a merge înainte, de la înflorirea epocei de aur a lui Pericles, a luat'o înapoi, ajungênd până la stadiul de azi al însălbătăcirii Grecilor!

*

Cum se forméză grindina? In întâia şedinţă a Academiei ţinută după vacanţe, Vineri sĕptĕmâna trecută, dl S. G. *Haret* a făcut o comunicare asupra chipului cum se face grindina. D-sa, fiind la 4 August 1892 la Păuşeşti, Putna, pe dealul Mesteacăn, a fost faţă la formarea unui nor de grindină. Nourul se afla fórte aprópe deasupra capului d-sale, aşa că putea vedé ce se petrecea în nor. Norul era de colóre închisă şi se vedé grindină forfotind în el. Sub acel nor s'a făcut altul mult mai subţire, şi între amêndoi s'a format un curent oblic, de la drépta spre stânga, care apoi s'a făcut orisontal, alcătuind o elipsă în care circulau bóbe de grindină şi picături de apă. Fenomenul se repetă de vre-o trei ori, apoi grindina căzu asupra comunei.

Tot dl Haret şi-a dat părerea, că pricina cutremurelor e nu numai puterea espansivă a gazurilor, dar' şi isbiturile materiei lichide în cója pământului. Acésta pare a fi pricina şi a cutremurului din Calabria, ear' isbitura ar fi fost pricinuită, în urma rĕsuflării gazurilor prin vulcanii vecini.

*

Pentru catedrală. La fondul catedralei din Sibiiu a mai întrat din comuna Braşovul-vechiu, protopresbiteratul Braşovului suma de *103 coróne 20 fileri,* la care au contribuit următorii buni şi evlavioşi credincioşi ai bisericei nóstre:

Dumitru Căpăţînă, 21 cor., Luca Şimşan, 5 cor., Victor Şincan, 2 cor., Ioan Voicu, 5 cor., Vasilie Şerban, 10 cor., Maria G. Bârsan, 1 cor., George Persinar, jun., 2 cor., Nicolae Toma, 2 cor., George Puiu, 5 cor., George Rusu, 2 cor., Ioan Balea, 4 cor., Ioan Puiu, 2 cor., Dumitru Grecu, 4 cor., Constantin Persinar, Constantin Prişcu sen., Nicolae Prişcu, Constantin Ghimbăşan, v. Reveica Jaliu, Const. Jaliu, Maria Balea, Flórea Coleşa, Ana Sibian, George D. Puiu, Petru Puiu, Nicolae Marica, Ioan Lupu, Nicolae Petrisor, Ioan Muntean, George Tampa, Ioan Pascoviei, fie-care câte 1 cor., George Creţiu, 80 fileri Nicolae Puiu, Ioan Bârsan, sen., George Muzei, fie-care câte 60 fileri, v. Elena Voicu, George Ţirea, Ioan Irimie, George Saden, Iordan Chivărav, Nicolae Crăciun, v. Ana Voicu, Ioan George Puiu, Ana Feldiorean, George Chiperea, jun., fie-care câte 40 fileri, Ioan Moldovan, sen., George Ţiţeiu, G. Vâlcănean, George Voicu, Nicolae Balea, Dumitru Jugănariu, v. Ana Tampa, Dumitru Ferar, Zosim Jugănariu, Nicolae Schimbăşan, Petru Murĕşan, Iordache Pălişor, Nicolae Sibian, Nicolae Calĕu, Nicolae Sibian, jun., Iacob Bălan, Ioan Voicu, fie-care câte 40 fileri, Constantin Sibian, 30 fileri, George Siden, Vasilie Puiu, George Voicu Vâlcănean, Vasilie Negulici, Dumitru Crăcium, Dumitru Vlădărean, George Popa, Elena Negulici, Iosif Bucşa, Maria Forir, fie-care câte 20 fil., George Crăciun, 30 fileri, Dumitru Nistor, Ioan Moldovon, Reveica Moldovan, fie-care câte 20 fileri, Ioan Cati, 40 fileri, Ioan Jiuga, Maria Oltea, Raveca Oancea, Susana Aldea, Maria Puiu, Ana Pascovici, Constantin Vlădărean, George Dulă, George Ferar, Ioan Forir, Nicolae Perşinariu, Ilie Neagoe, fie-care câte 20 fileri, Ioan Oltean, 40 fileri, Elena Vlădărean, George Ghimbăşan, Elena Cati, Lasar Martin, Nicolae Jugănariu, George Vlădărean, Ioan Puiu, fie-care câte 20 fileri.

*

Fără nici un reclam crucea sau stéua duplă electro-magnetică a dlui Müller Albert, Budapesta V. Vadász utcza 42/V. a devenit renumită în tóte părţile lumei.

Fórte mulţi după folosinţia crucei s'au vindecat de bóle vechi, aşa în cât de la acestia în tótă ziua sosesc scrisori pline de mulţămire. Dl fotograf Eisschild Adolf din Cservenka a scris următórele: „De mult timp trebuia să-mi arét marea mulţămire ce o am faţă de aparatul aflat prin Domnia-Ta, asta însă cu adinsul am tăcut-o păn acum, deóre-ce cu cea mai mare curiositate am aştaptat a afla, că nevasta mea, care a folosit crucea R. B. [illegible]6,967, deveni-va earăşi sănĕtósă? Prin urmare cu cea mai mare bucurie constatez că nevasta mea, carea durând-o peptul şi stomacul avea în genere lipsa poftei de mâncare, dureri de cap şi multe alte bóle, cu ajutoriul aparatului Dvóstre s'a făcut pe deplin sĕnătósă, prin urmare aparatul Dvóstre sunt silit a'l lăuda şi a'l recomanda fie-cărui suferitor de bóle.“ Preţul aparatului mare 6 coróne.

Cărţi şi reviste.

„Biserica ortodoxă română“, anul XXIX., nrele 5 şi 6. Sumariul: Despre religie; Epistola sobornicească a sftului apostol Iacob; Note asupra istoriei bisericeşti a Românilor pentru secolul al XIX-lea; Mitropolitul Veniamin Costache şi seminariul sĕu; Sf. Grigore de Nazianz şi învĕţătura sa; Intemeierea mitropoliilor şi a celor dintâiu mănăstiri din ţéră; Evangeliul şi educaţia; Apologetica lui Tertulian; Unsprĕzece cuvêntări; Predică la Pogorîrea Duhului Sfânt; Literatura religiósă; Predică: Esplicarea rugăciunii „Tatăl nostru“; Ceremoniile înmormêntărilor; Manuscriptele de la Bisericani şi Rişca etc.

Apare în Bucureşti, tipografia cărţilor bisericeşti, odată pe lună (un numĕr de 120 pagini). Abonamentul pe an: 12 coróne.

*

Candela, fóie bis.-lit. nr. 10. Cuprinsul: Dr. V. Găina: Buddhismul şi creştinismul Dr. V. Tarnavschi: Geneza. Scurte comunicări. Cronică. Bibliografie. Text rusesc. Apare o dată pe lună, în Cernăţi; abonamentul 8 cor. pe an.

*

„Luceafărul“, anul IV. nr. 19. Cea mai bună revistă literară a nóstră a Românilor din Ungaria. Numĕrul acesta are ilustraţii de la esposiţia din Sibiiu (scene din „Fântâna Blandusiei“ şi din secţiunea etnografică), apoi dă chipul unor persóne cu rol marcant în viaţa nóstră de azi (M. Voilean, dómna M. Cosma). Conţinutul: Clăcaşii (poesie), de O. Goga; Cântecul meu (poesie), de A. Seca; Sĕrbările din Sibiiu (III); Badea George, de V. Cioflec; Pe acelaş drum (poesie), de M. Cunţan; La carte (schiţă), de I. Agârbiceanu; Nu mai plânge (poesie), de Fatma; Eminescu şi teatru, (conferenţă) de Dr. I. Borcea; Dări de sémă şi notiţe bibliografice etc. Revista apare în Budapesta (IV., Zöldfa-u. 7), de două-ori la lună. Abonamentul pe an: 12 cor. (pentru preoţi săraci şi învăţători 7 cor.)

*

„Călindariul Poporului“ pe 1906, a apărut zilele trecute, în Sibiiu, cu un cuprins bogat, atât calendaristic-statistic, cât şi literar. Afară de partea calendaristică, cuprinde statistica instituţiilor nóstre culturale-bisericeşti-economice (biserici, şcóle, reuniuni etc.) Partea literară, bine îngrijită, cuprinde: Alegorie (Un pom nobil), poesii (seriόse şi comice), nuvele (Şanta de N. Gane), poveste (Femeie credinciósă de G. N. Coatu), articoli economici, anecdote, glume ilustrate, legende, gâcituri, poesii poporale etc. şi *Rĕvaşul nostru,* în care sĕ face istoricul anului cu tóte întâmplările mai însemnate de la noi şi din strĕinĕtate. Călindariul e impodobit cu frumóse ilustraţii, în numĕr de 19, între cari, în fruntea călindariului, chipul esecutat artistic al nouei şi frumósei *catedrale* ortodoxe române din Sibiiu.

Preţul 40 fileri şi 5 fileri porto. Se află de vînzare la librăria „Foii Poporului“ Sibiiu (strada Măcelarilor nr. 12) şi la librăriile de la noi. Revînzĕtorilor se dă rabat cuvenit.

Pe timpul secetei din vara trecută abnormală a fost earăşi singură în întrégă Ungaria

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei

de pe Têrnave

(Proprietar: **Fr. Caspari, Mediaş 67, Ardeal**)

care a udat viţele sale cu cantitatea enormă de apă de **5 milióne litri** pe zi; este deci singura firmă, care póte lifera viţe frumóse şi în tóte privinţele neesceptionabile.

(84) 8—47

☞ Catalog ilustrat cu numĕróse scrisori de recunoştinţă gratis.

„Concordia“ societate comercială pe acţii în licuidare, Sibiiu.

Publicare.

In sensul §-ului 206 al legei comerciale publicăm conspectul activelor şi pasivelor societăţii **cu 30 Iunie 1904.**

Activ	K f	Pasiv	K f
Cassa	1,436·35	Capital social	200,000·—
Timbre şi mărci	1,686·78	Fond de reservă	606·28
Mobiliar după amort. de K 1142·52	10,278·—	Creditori	218,581·82
Debitori	162,926·40		
Mărfuri	67,041·65		
Perderea pănă în 1903 . . .	145,462·69		
din 1903 pănă 1904 . . .	30,356·23		
	419,188·10		419,188·10

Sibiiu, 30 Iunie 1904.

P. Simtion m. p., contabil.

In numele licuidatorilor societăţii comerciale în licuidare „Concordia“:

Sibiiu, 24 Octobre 1905. 262 1—1

Cosma m. p. **Şuluţu** m. p. **A. Lebu** m. p. **Dr. Beu** m. p.
I. Lissai m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am esaminat contul present şi l'am aflat în consonanţă cu registrele.

Sibiiu, în 25 Octobre 1905.

Dr. M. Cristea m. p. **Dr. V. Bologa** m. p. **Raţiu** m. p.

„Concordia“ societate comercială pe acţii în licuidare, Sibiiu.

Publicare.

In sensul §-ului 206 al legei comerciale publicăm conspectul activelor şi pasivelor societăţii **cu 30 Iunie 1905.**

Activ		K f	Pasiv	K f
Debitori		42,139·32	Capital social	200,000·—
Perderea:			Fond de reservă	606·28
până inclusive 1903 . . .		145,462·69	Creditori	41,022·93
din 1903—1904		30,356·23		
Din 30 Iunie 1904 — 30 Iunie 1905:				
porto	K 37·56			
spese	„ 853·58			
salare	„ 2965·—			
întreţinere . . .	„ 112·—			
chirie	„ 18·—			
contribuţiuni . .	„ 40·—	4,026·14		
Cu desfacerea magasinelor . .		19,644·83		
		241,629·21		241,629·21

Sibiiu, în 30 Iunie 1905.

P. Simtion m. p., contabil.

In numele licuidatorilor societăţii comerciale în licuidare „Concordia“:

Sibiiu, în 24 Octobre 1905.

Cosma m. p. **Şuluţu** m. p. **A. Lebu** m. p. **I. Lissai** m. p.
Dr. Beu m. p.

Subsemnatul Comitet de supraveghiare am esaminat contul present şi l'am aflat în consonanţă cu registrele.

Sibiiu, 25 Octobre 1905.

Comitetul de supraveghiare:

Dr. M. Cristea m. p. **Dr. V. Bologa** m. p. **Raţiu** m. p.

Devisa: Fie-care bucată de săpun Schicht e curată şi liberă de ori-ce substanţe păgubitóre

Săpunul Schicht

(săpun cu cerb ori cu cheiă)

e cel mai bun şi mai eftin, pentru orĭ-ce albituri şi pentru orĭ-ce metodă de spălat.

Garanţă: 25,000 cor. plăteşte firma **Georg Schicht** în **Aussig** fiecăruia, care dovedeşte, că săpunul ei cu numele **„Schicht“** conţine órecari adausuri stricăcióse.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum şi la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armonióse, pe lângă garanţă de mai mulţi ani, te fie-care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica.

Cu deosebire recomândă: (119) 18—52

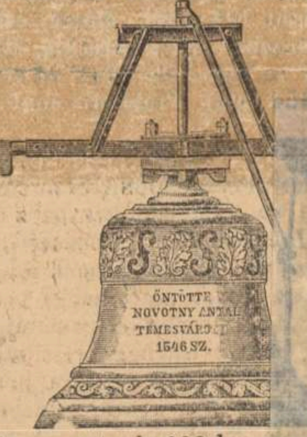

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bĕtrâne** cu coróne de fier bătut, ca şi spre turnarea de **tóce din metal.** Se află clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos.

☞ Preţ curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.

La esposiţia milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

Fischer & Comp.

şcóle de pomărit

Nagyenyed (Alsó-Fehérmegye)

Şcólele nóstre de pomărit în estensiune de 40 jug. catastrale sunt în Transilvania cele mai mari şi cele mai bogate.

Stoc: 80,000 altoi, de tóte formele, în soiurile cele mai nobile.

1 milion pădureţi (sujete) de tóte speciile, plante puternice.

1 milion gledici, plantele cele mai bune pentru garduri vii.

1 milion acăţi (salcâmi), tari şi frumoşi, acomodaţi pentru plantare de păduri.

Arbori solitari, de promenade, şi tufişe decorative. (201) 10—12

Catalóge gratis.

Pe cei interesaţi îi invităm cu stimă la cercetarea şcólelor nóstre de pomărit.

De la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben) se pot procura

sigile pentru oficii

parohiale, protopresbiterale şi alte oficii, cu preţul de **4 cor.**, cu hramuri sau embleme **5 cor. 40 fil.**, plus porto postal 60 fil., cu ramburs 70 fil.

Tu

nu vei afla pentru îngrijirea pielii, îndeosebi pentru delăturarea pistruilor şi pentru a avé o colóre delicată a feţii, un săpun mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui **Bergmann** (marca: doi băieşi)

Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vinzare cu 80 fileri bucata,
în **farmacia „la urs“** (piaţa mică),
în farmacia **E. Rummler, Sibiiu.**
la **I. B. Misselbacher sen.** (piaţa mare),
G. Meltzer (str. cisnădiei şi str. guşteriţii 25),
prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei), (89 12—25
Carol Arz (str. cisnădiei), cum şi
în Sighişóra la **farmacistul W. Lingner.**

IULIU ERŐS

Sibiiu, strada cisnădiei nr. 3.

Cel mai mare deposit ardelean

de **orológe, juvaericale, aurării** şi **argintării.** Işi recomândă cu preţuri eftine tóte produsele din speciile **orologeriei** şi **aurăriei.**

Schimb şi cumpĕrare de aur, argint, diamant, mărgele, monede de aur şi argint, etc.

[illegible] 11—20

Fie-care obiect de aur şi argint, cumpĕrat de la mine, e probat şi esaminat din oficiu şi pe fie-care bucată se vede precis proba oficiósă (k. u. k. Punze), şi afară de aceea se garantéză în scris veritabilitatea obiectelor.

Preţcuranturi ilustrate la dorinţă gratis şi franco.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatiân. Editura tiparul Tipografiei arhidiecesane.

Nr. 111 Sibiiu, Marţi 18/31 Octobre 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Programul guvernului.

Sibiiu, 30 Octobre n.

Noul guvern unguresc nu a lăsat multă vreme în nedumerire şi aşteptare pe cei dornici de a'i cunóşte programul politic, încuviinţat din partea Corónei, programul pe basa căruia s'a angajat sĕ restabiléscă ordinea în ţară şi se pună de nou în funcţionare maşinăria parlamentară. Sâmbătă după amiazi la orele 5, prim-ministrul Fejérváry l'a espus pe larg în tóte amĕnuntele sale, în faţa unei delegaţiuni a alegĕtorilor din cercul II electoral budapestan, care venise la el, nu pentru-ca sĕ 'i ofere candidatura, — fiind-că baronul Fejérváry nu aspiréză la nici un mandat, după ce vrea sĕ 'şi ţină locul în casa magnaţilor, — ci numai pentru ca sĕ afle, care e programul guvernului, ca sĕ se ştie orienta alegĕtorii cu privire la candidarea ce au sĕ o facă pentru deputăţie, după ce cercul lor electoral a ajuns sĕ fie vacant.

Au fost din adins astfel întocmite trebile, pentru-ca prim-ministrului Fejérváry sĕ i-se dee ocasiune a puté espune programul guvernului şi a-l face obiect de discuţiune publică în întrégă ţéră, — ceea-ce a şi succes. Tóte ziarele din capitală au adus încă eri diminéţa din cuvênt în cuvênt vorbirea rostită, mai bine zis, cetită, şi astăzi o cunóşte ţéra întrégă. Cunosc toţi programul guvernului şi se pot pronunţa asupra lui, aprobând ce e bun în el, şi combătênd ce li-se pare primejdios, ori nerealisabil. In deosebi deputaţii din parlament au însĕ timp şi voe se mediteze lung asupra lui, pentru a se decide la urmă dacă-l primesc ori nu? Pentru-că noul guvern, amĕsurat însărcinării primite de la Corónă, e dator se caute ca pe cale constituţională şi parlamentară se scótă ţéra din încurcătură; de aceea în 19 Decembre n. când se va face redeschiderea dietei îşi va espune de nou programul *în faţa dietei* şi va provoca pe representanţii ţerii sĕ se grupeze în jurul guvernului şi sĕ'i dee majoritatea necesară pentru realisarea programului, şi numai dacă provocarea acésta rĕmâne fără resultat se va face disolvarea dietei şi se vor ordona alegeri noue, pentru-ca ţéra sĕ-şi spună cuvêntul asupra programului guvernului.

E aprópe sigur, că din dieta actuală guvernul nu-şi va puté înjgheba majoritatea dorită parlamentară, şi astfel sĕ vor face alegeri nouĕ, la primăvară, ori la vară. Că apoi alegerile ce resultat vor da, e secretul viitoriului.

In programul guvernului sunt trecute următórele puncte:

Votul universal, secret, pe comune, astfel, că fiecare cetăţan, care a împlinit anul 24-lea al etăţii şi *ştie ceti şi scrie*, are drept de alegere.

In chestiile militare, aceea-ce a promis mai nainte Măiestatea Sa, transferarea ofiţerilor de naştere din Ungaria de la regimentele austriace la cele ungureşti, instrucţie în şcólele de cadeţi în limba magiară, şi instrucţie la regiment în limba magiară, acolo unde soldaţii toţi *înţeleg* acéstă limbă.

Teritoriul vamal rĕmâne comun până la anul 1917. Sunt a se face însĕ tóte pregătirile, ca atunci sĕ se desfacă Ungaria de către Austria şi sĕ priméscă teritor vamal independent.

Guvernul va face multe investiţiuni noue, pentru a da de lucru muncitorimei. Va revisui legea industrială, cu ţinerea în vedere a intereselor muncitorilor, va introduce asigurarea obligătóre a vieţii muncitorilor, va face ca justiţia sĕ fie mai grabnică şi mai eftină, va statifica serviciul sanitar, va introduce apărarea minimului necesar pentru susţinerea familiilor ţĕrăneşti, va introduce sistemul progresiv de dare, va statifica administraţiunea, va îmbunătăţi salarele funcţionarilor de stat, administrativi şi a învĕţătorilor de ori-ce categorie, cerênd însĕ, ca învĕţătorii toţi *sĕ fie cualificaţi din partea organelor statului*, va converti datoriile proprietarilor mici şi ale funcţionarilor, etc. etc.

Credem, că vom puté da în întregime vorbirea domnului prim-ministru, pentru a'i analisa apoi punct de punct programul. Dar' şi până atunci putem declara, că nu ne nelinişteşte nimica din acest vast program politic de cât punctul referitor la cualificaţia învĕţătorilor confesionali, pentru-că punctul acesta îl vedem scos din proiectul de lege al lui Berzeviczy, cel atât de duşmănos confesiunilor, pe care cum se vede, noul guvern vrea sĕ'l priméscă de al sĕu şi sĕ'i dee putere de lege.

Ne nelinişteşte apoi şi aceea ce nu aflăm trecut în programul guvernului: *chestia naţională*, resolvarea ei, ori cel puţin îmbunătăţirea sorţii naţionalităţilor nemagiare, prin o esecutare severă şi dréptă a *legii de naţionalităţi*. Sĕ se fi făcut din adins lucrul, ori e numai scăpare din vedere la mijloc? Membrii guvernului vor mai avé ocasiune a se pronunţa asupra programului lor. N'ar strica deci dacă ar atinge şi chestia acésta.

Situaţia în Rusia.

Se agraveză din zi în zi situaţia în Rusia cu privire la afacerile interne, şi se pare că lucrurile merg cu celeritate spre — *revoluţiune.* Nemulţămirea a cuprins cercurile cele mai largi posibile, şi anume, nu numai ale pĕturilor de jos, ci şi ale unor anumite straturi inteligente, cari stabilesc şi conduc în esecutarea lor planurile de atac, îndreptate în contra celor de la putere şi în contra sprijinitorilor lor, în contra marilor capitalisti.

Revoluţia care se pregăteşte acum în Rusia e o revoluţie pusă cu totul pe base noue. Nu e încopciată cu vărsare de sânge, ci numai cu perderi enorme materiale. E plănuită, şi póte că până în momentul scrierii acestor şire e şi pusă în esecutare, *o grevă generală*, în întregul imperiu. Sĕ nu mai lucre nimeni din clasa muncitorilor, pentru-ca aşa, pe calea acésta, sĕ se convingă puterea de stat, că *muncitorimea e un factor puternic în stat*, de care trebue sĕ se ţină sémă!

Greva a fost începută din partea personalului de la căile ferate din *Polonia-rusască*, şi a fost apoi îmbrăţişată de toţi muncitorii căilor ferate rusaşti, *din întregul imperiu.* S'au alăturat la grevă şi alte pĕturi sociale, până şi farmaciştii, cari nu mai vreau sĕ dee medicamente celor ce au trebuinţe de ele. E deci un repaus general în Rusia. Trenurile nu circuléză, fabricile nu funcţionéză, ómenii nu mai lucră, ci ţin întruniri, discută, se agitéză, fac planuri şi se bat cu poliţia şi miliţia.

Pentru-că şi ciocniri sângeróse s'au întêmplat mai de multe-ori. Şi tóte aceste pentru ce? Pentru că lumea nu e mulţămită în Rusia cu constituţia pe care a promis'o Ţarul, ci vrea o constituţie *mai bună*, cu drepturi mai largi, estinse asupra tuturor cetăţenilor de stat. Vrea şi acolo lumea *votul universal*, drepturi egale pentru toţi. In privinţa acésta s'au ţinut mai multe intruniri, şi s'au trimis deputaţiuni la ministrul *Khilkow* şi la ministrul *Witte*, pentru a le comunica acestora dorinţele mulţimei. Despre resultat se scriu din Petersburg următórele:

La ministrul Chilkow deputaţiunea nu a putut isprăvi nimica, pentru-că nu l'a aflat acasă. La *Witte* însĕ deputaţiunea a fost mai cu noroc. A fost primită şi ascultată. A primit apoi rĕspunsul, ca dorinţele cari au fost presentate în forma unui memorand, înaintat în scris, sunt în cea mai mare parte nerealisabile. *Sufragiul universal*, cerut în memorand, şi convocarea unei constituante pentru compunerea constituţiei, nu se póte acorda. Recunóşte însĕ ministrul Witte de juste, şi promite a da: *libertatea întrunirii* şi *libertatea de presă.* Va conferi de altcum cu ministrul Chilkow, şi vor face împreună ce se va puté pentru binele poporului. E de lipsă însĕ, că întâiu sĕ înceteze greva. Sfătueşte deci deputaţiunea, sĕ lucre în direcţia acésta!

Sfatul însĕ nu s'a prins!

FOIŞÓRĂ

Cronică literară.

Iubitorii de literatură cinstită se vor bucura de darul ce li-l'a făcut în zilele acestea dl *Mihail Sadoveanu* prin frumosul sĕu roman apărut în „Sĕmĕnătorul“ din Bucureşti sub titlul: Flórea ofilită. Acest roman e o nouă manifestare a multilateralei productivităţi cu care de vre-o doi ani încóce a uimit dl Sadoveanu lumea cetitóre, care cu drept cuvênt a dat acestui tinĕr scriitor un loc dintrĕ cele mai de frunte întrĕ literaţii noştri. Incepênd de la acele *Povestiri* cu cari a atras luarea aminte a cetitorilor şi cari sunt nişte icóne vii, ne arată în curênd *Şoimii* din trecutul glorios al neamului nostru, pentru-ca mai târziu sĕ ne desfăşure înaintea ochilor acele *Dureri înăbuşite* ale poporului nostru, pe cari nu le cunóşte nimeni şi prin urmare nu se sileşte nimeni a le vindeca, după cari ne face cu putinţă cunóşterea acelor scene, de atâtea-ori urîte, cari se petrec în *Crişma lui Moş-Precup* şi tóte acestea în decurs de un an de zile. Anul următoriu 1905, căci dl Sadoveanu scrie abia de câţiva ani, ne a adus acele *Povestiri din rĕsboiul de la 1877/78*, cari sunt cele mai frumóse pagini ale literaturei mai nouă şi prin cari scriitorul lor a dovedit încă odată bogata-i fantasie şi putere de a se furişa până în cele mai dinlăuntru taine ale sufletului unui om, pe cari ni-le arată fără nici o esagerare, ci aşa cum sunt ele în viaţă.

Romanul *„Flóre ofilită“* e deci al şeselea volum eşit din peana dlui Sadoveanu, care în curênd ne va mai pune în mână încă un volum de *Scrisori,* cari se publică deocamdată în Albina din Bucureşti şi în cari se găsesc pagini de o duioşie mişcătóre, ca bună-oră acelea, cari reînvie de atâtea-ori icóna uitată a dascălului Trandafir, „în sufletul căruia era ceva din credinţa şi din curăţenia unui Apostol“. După acest volum vom mai avé în curênd *„Amintirile căprarului Gheorghiţă“*, cari ne zugrăvesc schimbarea ce trebue sĕ o îndure ţĕranul, care e dus la armată, unde i se deschide altă lume, cu alţi ómeni şi cu alte năcazuri. Amintirile din viaţa de casarmă sunt în seria de schiţe ce se publică deocamdată în „Voinţa Naţională“, cu atâta vioiciune redate, în cât cetindu-le trăieşti aievea viaţa plină de chinuri ca şi de bucurii a acelor ficiori, ce trebue sĕ-şi lase acasă părinţi şi fraţi şi dor şi jale pentru-ca sĕ stee trei ani în slujba neamului întreg.

Inşirarea numelor acestor volume se face aici pentru a puté culege din ele toţi cetitorii ştirea, că autorul acestor volume e un scriitor mare, din condeiul căruia apare astăzi ce avem noi mai frumos în literatura nóstră — şi că faţă de astfel de manifestaţiuni literare avem şi noi datorinţe grele de împlinit — datorinţe cari condiţionéză în mare mĕsură propăşirea nóstră.

„Flóre ofilită“ e o pagină reală din viaţa modernă.

O fetiţă bine crescută într'o casă de boier cu bune năravuri, unde nu i-s'a dat nici-când prilegiul de a cunóşte şi părţile rele ale vieţii, ci a crescut ca o flóre bine îngrijită, udată la timp şi înzestrată cu căldura şi lumina recerută — e apucată în vîrtejul unei iubiri caste şi ideale, pe care o împărţia cu fiul unui alt boier cinstit, — un ficior, care până la vîrsta căsătoriei a fost destul de nestatornic. Cei trei ani de miliţie se pare că au şters blăstĕmăţiile din el şi acum se pare un băiat aşezat, pentru care se puté cu tot dreptul îngriji tatăl sĕu sĕ-l gospodăréscă. Prietenia vechie dintrĕ tatăl băiatului şi al fetei au adus legătura dintrĕ copiii lor, care avea sĕ-i fericéscă pe acesti tineri oblăduiţi cu atâta iubire de „bĕtrâni“, cărora le erau singura mângâiere. „Flórea“ ce nu cunoscuse până aci isbiturile vênturilor şi îngheţul ce acopere de atâtea-ori ce e mai plăcut în acéstă viaţă, trăieşte clipe de fericire în iubirea ce o împarte din belşug întrĕ bărbatul ei şi bunicul ei, care o crescuse. Iubirea cea înflăcărată de la începutul acestei căsnicii începe însĕ a scădea încetul cu încetul, în mĕsura în care *el*, bărbatul îşi uită de datorinţele ce avea de a nu lăsa sĕ se ofiléscă acea „Flóre“ alésă. Iubirea ei nemĕsurată îl mustră pentru abaterile lui nesocotite, el îşi perde pe nesimţite încrederea în puterile lui, ajunge om ce nu se mai póte stăpâni şi sĕ lasă în vîrtejul pĕcatelor, ce răpun atâtea suflete şi chinuesc atâtea inimi nevinovate. Devine beţiv, care nu se mai póte gândí cum se cuvinea la fericirea casnică, ce se schimbă într'un lanţ de dureri desperate, pe cari *ea* nu cutéză a le lăsa sĕ ajungă la urechea bunicului ei, de teamă sĕ nu'l supere acéstă ştire. Lupta pentru menţinerea echilibrului între *ea* şi *el*, şi între ea şi bunicul ei e pîrghia care o face sĕ-şi potoléscă de atâtea-ori veninul ce o mistuia şi sĕ trăiască vecinic cuprinsă de nădejdea unor vremi mai bune. Dar' în acéstă luptă încetul cu încetul florile sufletului ei se ofilesc, ultima lovitură ce i-o dă necredinţa bărbatului ei însĕ fac din *ea*, în loc de o desperată sau o sinucigaşă, cum s'ar aştepta, o adevĕrată martiră a vieţii casnice şi un ideal de femeie, care-şi ştie jertfí până şi liniştea sufletéscă pentru buna reputaţie a familiei şi pentru a nu arunca un *om* în valurile atât de cutropitóre ale vieţii sgomotóse.

(Va urma).

Cercurile conducĕtóre din Rusia sunt pline de gréză şi de îngrijire pentru cele-ce vor urma. *Witte*, din însărcinarea Ţarului, a chemat la stat pe toţi ministrii, pentru a stabilí planul de apĕrare în contra rĕsboiului intern, care póte sĕ fie mai desastros de cât cel estern, purtat cu Japonia. Ţarul earăşi e cuprins de frică în aşa mĕsură, în cât se ocupă cu gândul sĕ părăsească ţéra pe douĕ luni, ori póte şi pe mai multe, mergênd în Danemarca, sub titlul, că are trebuinţă de schimbare de aer. In casul acesta *Witte* va fi numit locţiitor, ori guvernator cu drepturile cele mai largi posibile.

In 28 Octobre va fi de altcum numit noul ministeriu, care va fi presidat de *Witte*, şi în 3 Noembre va fi promulgată legea despre *Duma*, parlamentul rusesc, dacă stările de lucruri rĕmân până atunci cele de astăzi şi nu se agravéză şi mai tare.

*

Telegramele ultime sosite din Petersburg ne spun următórele:

Manifestul Ţarului, prin care se dă libertate de presă, şi se garantéză libertatea întrunirii, a fost publicat Vineri.

In urma agravării şi mai mult a situaţiei, Ţarul nu va pleca din ţéră, ci rĕmâne în Peterhof. Plécă numai împĕrătésa cu moştenitoriul de tron.

Mobilisarea tuturor trupelor rusesci a fost ordonată. Comandant peste ele e numit generalul *Trepov*, care a dat ordin tuturor comandanţilor, că unde vor vedé adunaţi mai mulţi de cât 6 ómeni *sĕ puşte.* Unele trupe însĕ s'au pus pe partea greviştilor şi au denegat supunerea.

In urma grevei generale, tipografiile sunt închise, şi astfel nu se tipăresc ziare. Tot închise sunt şi băncile. Atât în Petersburg, cât şi în Moscva, începe sĕ se simtă lipsa de apă şi de carne. Plebea intră unde póte şi jăfueşte. In Varşovia a fost proclamată starea de asediu, şi tot aşa şi în alte oraşe.

O ultimă telegramă ne comunică, că împĕratul Wilhelm al Germaniei a oferit Ţarului ajutor şi punerea la disposiţie a tuturor trupelor germane, pentru sufocarea grevei şi a revoluţiei.

*

Cea din urmă ştire primită ne spune, că Trepov a demisionat, la insistenţele lui Witte, şi că Ţarul a numit dictator pe Witte, cu cele mai nelimitate drepturi. De la Witte se aştéptă acum, ca cu înţelepciunea sa sĕ calmeze spiritele şi sĕ facă ordine în ţară.

Din România.

Visită la curtea regală. Duminecă trecută, în 22 Octobre n., a mers la Sinaia pentru a se presenta M. S. Regelui *Carol*, noul comandant al corpului XII. de armată austro-ungar din Sibiiu, Esc. Sa Feldmarschalleutenantul Iosef de *Gaudernak*, însoţit fiind de Esc. Sa dnul Feldmarschalleutenant Adalbert *Laube*, ajutoriul sĕu, de dl general-major Heinrich *Rupprecht* von Virtslog, comandantul districtului al VI-lea Cluj de honvezi, dl colonel Stefan *Sarkotić*, şeful de stat major al corpului de armată, dl major Goldbach şi dl căpitan-comite Spannochi, oficeri de stat major. La orele 12 jum. din zi toţi aceşti oficeri, conduşi fiind de dl major Romanescu, comandantul batalionului 2 de vênători, au mers la castelul Peleş în trăsurile curţii şi Esc. Sa Feldmarschalleutenantul dl *Gaudernak* a fost primit îndată în audienţă particulară de cătră suveranul român, care a binevoit a se întreţiné cu Escelenţa Sa peste o jum. oră. La ora 1 p. m. a avut loc un dejun dat în onórea oficerilor austro-ungari, la care au luat parte A. A. L. L. Regale Principele Ferdinand şi Principesa Maria, precum şi Esc. Sa dl Marchis de Pallavicini, ministru plenipotenţiar al Austro-Ungariei şi dl loc.-colonel Roszwadowski, ataşatul militar. După dejun, suveranul român a convorbit cu multă afabilitate cu fie-care din óspeţii sĕi şi după-ce le-a arătat sala de arme, unde s'a întreţinut din nou cu domniile lor şi în special cu dl ministru plenipotenţiar, Maiestatea Sa s'a retras, lăsând însărcinarea dlui general Warthiadi, şeful casei militare regale, spre a le arăta întreg [illegible]telul. La orele 3 jum. oficerii austro-ungar[illegible] fost conduşi în acelaşi mod ca la venire, şi au visitat mănăstirea Sinaia, ear' la orele 4 jumĕt. au fost duşi la Pelişor, unde au luat ceaiul oferit în onórea lor de cătră Alteţele Lor Regale principii moştenitori şi la care a luat parte şi M. S. Regele. La orele 6 jum. séra, suveranul român retrăgêndu-se, oficerii austro-ungari au fost reconduşi la hotelul unde descinseseră, şi la orele 8 şi un sfert séra au plecat acasă.

Un interviev.

Domnul *Tache Ionescu*, ministru de finanţe al României, venind acasă din strĕinătate, s'a oprit la Viena, unde a acordat un interviev unui gazetar vienez, spunêndu-şi părerile asupra situaţiunei politice. Interviewul a fost publicat în ziariul *„Neue Freie Presse“* de la Viena, şi cuprinsul seu e pe scurt următoriul:

Ministrul finanţelor a declarat, că recolta ţerii româneşti din acest an şi în special, recolta grâului, orzului şi ovăsului, este escelentă; esportaţiunile sunt satisfăcĕtóre. Ministrul a justificat proibiţiunea esportului porumbului adăugênd însĕ, că este probabil ca acéstă proibiţiune sĕ fie ridicată la primăvară, dacă evaluaţiunea favorabilă ce s'a făcut a recoltei porumbului va fi depăşită prin resultate efective.

Vorbind de creşterea vitelor, ministrul a deplîns proibiţiunea importaţiunei în Austria a vitelor din România şi în special a porcilor. Chestiunea tratatului de comerciu cu Austro-Ungaria nu este încă la ordinea zilei, a zis domnul Tache Ionescu, dar' *„esprim dorinţa întregei României dorind, ca raporturile economice şi comerciale între cele douĕ state sĕ ia o desvoltare, pe care însaşi situaţiunea geografică a ambelor state o indică ca necesară“*. La 1 Martie 1906 noul tratat de comerciu cu Germania va trebui sĕ între în vigóre, şi atunci stipulaţiunile de contractate cu celelalte state vor fi aplicate, conform tratamentului naţiunei celei mai favorisate.

Ministrul a relevat apoi buna stare a budgetului României, care de 6 ani de zile dă mereu remarcabile escedente budgetare. Ministrul a constatat deplinul succes obţinut cu conversiunea rentei române, adăugênd că România nu are actualmente intenţiunea de a contracta un nou împrumut; totuşi ar fi cu putinţă, ca cerinţele militare sĕ oblige statul, ca mai târziu sĕ facă apel la târgul financiar internaţional.

Dl Tache Ionescu a arĕtat îndelung redactorului ziariului vienez, care este situaţiunea industriei petrolifere române şi cât de mare importanţă este pentru România desvoltarea acestei industrii. Ministrul a constatat, că România se află în general într'o stare de desvoltare lentă, astfel că asigură capitalului strĕin şi pe viitor o esploatare favorabilă. In special, capitalurile austriace ar fi bine venite în România, care *este inspirată totdéuna de cele mai mari simpatii pentru Austro-Ungaria.* „Dorim deci o desvoltare tot mai mare a raporturilor comerciale reciproce şi comptăm, ca Austria sĕ facă primele pasuri. Capitalul austriac va găsi totdeuna în România un câmp fecund de exploatare“.

Ministrul a încheiat făcând o aluziune la ruperea raporturilor greco-române. Grecia, a zis dl Tache Ionescu, voind sĕ întindă sfera influenţei sale, se teme ca Românii sĕ nu aibă aspiraţiuni politice în Macedonia, ceeace este ridicol. „Dacă urmăm în Macedonia o politică agresivă, este numai *pentru a apĕra interesele numeroşilor nostri conaţionali şi pentru a veghea, ca sĕ nu pérdă caracterul lor naţional*“.

Rĕcéla politică dintre România şi Grecia nu póte avé consecinţe, de cât pe terenul economic şi comercial; *ori-ce eventualitate de rĕsboiu este esclusă.* In ori ce cas, Grecia „are mai mari interese a menţine raporturi amicale cu România, căci putem uşor lipsi pe numĕroşii Greci, cari locuesc în ţara nóstră, de un mijloc de traiu. Evident că nu voim sĕ agravăm tensiunea actuală dintre cele douĕ state prin astfel de măsuri; dar' în situaţiunea de faţă, Grecia trebue sĕ facă primul pas pentru îmbunătăţirea relaţiunilor dintre cele douĕ state“.

Din „Gross-Oesterreich“

Ziariul vienez *„Gross-Oesterreich“* publică următoriul articol:

„Veninul ce se străcóră în tóte chestiunile monarchiei nóstre este, fireşte, tendinţa spre desfacere, spre despărţire. Magiarii voiesc sĕ întemeieze un mare stat al lor propriu. Polonezii vor sĕ facă iarăşi parte din tr'un nou regat polon. Cehii vreau sĕ devină un avanpost slav al Rusiei. Slavii de sud viséză şi ei „liberarea“ de cătră ţar. Italienii sunt irredentişti din naştere. *Germanii cer şi speră să se alipéscă la Prusia şi la imperiul german.* — Cu astfel de partide şi de deputaţi, al căror scop final este trădarea de patrie şi destrămarea monarchiei, nu se póte realisa o politică internă de reforme. De aceea, nu esistă alt mijloc, de cât ca la viitórele alegeri sĕ se presinte în faţa popórelor ómeni noui, cari presentându-le programe rasale naţionale şi economice, sĕ le invite ca sĕ alégă numai astfel de deputaţi, cari în adevĕr voesc sĕ ţină, *sĕ colaboreze cu monarchia.* Prin urmare, numai *pe basa ideei marei Austrii* pot fi găsiţi ómenii noui, partide noui şi creată noua politică a imperiului.

Un „partid al imperiului austriac“ însĕ ni se pare o imposibilitate. *Românii din Transilvania, Banat şi Bucovina, sunt azi, póte, naţiunea cea mai credinciósă împĕrăţiei.* (Ca totdéuna. Red. T. R.) Dar' ei nu pot forma de cât un partid *naţional român* credincios imperiului. Croaţii din tóte ţinuturile croate, dacă imperiul le oferă în realitate ceva, vor redeveni de sigur partisanii acestuia. Dar' în parlamentul viitor ei nu vor puté forma de cât un grup croat credincios monarchiei. Polonezii şi Cehii nu se vor ralia nici odată la un partid imperial austriac, chiar dacă s'ar schimba profund opinia lor publicĕ. De aceea esperienţele imposibile trebuie lăsate la o parte. Prin urmare, partidul imperiului trebue întemeiat *de Germani*, şi din el trebue sĕ facă parte toţi Germanii, fie liberali, conservatori sau creştin sociali. Partidul imperial german trebue sĕ creeze o platformă, pe care sĕ pótă sta toţi Germanii din Austria, şi acest partid, condus de ideea marei Austrii, va dobândi o putere de atracţiune, ce va tîrî după sine ca în asalt tótă populaţia germană a Austriei. De acésta suntem siguri şi tot astfel suntem decişi să luăm asupră-ne acéstă lucrare.

Dacă în chipul acesta viitórele alegeri vor aduce în reichsrat un grup puternic de Germani conştienţi de scopul urmărit, care sĕ desfăşure acolo drapelul ideei în chestiune şi *sĕ céră autonomie naţională liberă pentru tóte popórele imperiului*, atunci acest grup devine îndată centrul întregei politice viitóre a imperiului. Atunci acest grup va lua şi conducerea tuturor popórelor şi partidelor apăsate din imperiu, şi faţa generală a Austriei se va schimba dintr'o lovitură. Atunci o eventuală gogoriţă a unei coaliţiuni magiaro-ceho-poloneze nu va mai speria pe nimeni!“

Bine, fórte bine! Zicem noi, cei de la distanţă. Dar' cine garantéză, că un partid imperial *german*, vĕzêndu-se odată stapân pe situaţia politică, nu va căpăta pofta sĕ facă aceea ce au făcut Magiarii cu naţionalităţile din Ungaria? Pentru-că să nu uităm vorba cuminte: Mâncând vine apetitul.

Revistă bisericéscă.

Sfîntul sinod al bisericei autocefale române a fost deschis Mercuri în Bucureşti. In prima şedinţă I. P. S. Sa Metropolitul *Partenie* al Moldovei şi Sucevei a făcut, ear' sfântul sinod a votat în unanimitate următórea propunere:

Sfântul sinod hotăreşte a se rĕspunde scrisórei S. S. Patriarchului Ecumenic sub nrul 4666, că ascultând din cuvênt în cuvênt cuprinsul acestei scrisori, a decis, ca sĕ rĕmână neclintit basat pe sfînta Evangelie şi pe disposiţiunile art. 8 din legea pentru constituirea sf. Sinod, care zice: Sfântul sinod al bisericei autocefale ortodoxe române, fiind membru al sf. biserici Ecumenice şi apostolice a rĕsăritului, al cărui cap este Domnul nostru Iisus Christos, păstrézĕ şi va păstra unitate în privinţa dogmelor şi a canónelor ecumenice cu biserica din Constan[illegible]pole şi cu tóte bisericile ortodoxe. El va [illegible]ra asemenea unitatea administrativă, disciplinară şi naţională a bisericei ortodoxe în cuprinsul statului român.

Articolul acesta de mai sus, adeverind alcătuirea autocefaliei bisericei române, în chestie de disciplină a clerului român, pe aceste base se va alcătui respunsul, ce va face sf. sinod scrisórei sanctităţei sale, pentru care s'a ales o comisiune din sinul seu spre a redacta rĕspunsul.

Cum ştiu cetitorii nostrii, scrisórea Patriarchului se referă la presidarea unui meeting antigrecesc făcută din partea S. Sale archiereului Sofronie Vulpescu Craioveanul.

Deschiderei sinodului i-a premers, ca de regulă, oficiarea chemării duhului sfânt, la metropolie, de cătră I. P. S. Sa Metropolitul-Primat *Iosif Gheorghian*, ear' însaşi deschiderea s'a făcut prin cetirea următoriului mesaj:

„Preasfinţiţi Părinţi! Sfântul sinod al bisericei autocefale ortodoxe române fiind convocat, cu decretul nostru numĕrul 4383 pe ziua de 12 Octobre a. c. în sesiune de tómnă, potrivit articolului 13 din legea pentru alegerea Metropoliţilor şi Episcopilor eparchioţi, cum şi a constituirii sfântului sinod, al sfintei biserici autocefale române ortodoxe: *Eu declar deschisă sesiunea de tómnă a acestui sfânt sinod.* Dat în castelul Peleş, la 12 Octobre 1905. *Carol.* Ministrul ad interim al cultelor şi instrucţiunei publice: *Ioan C. Grădişteanu.*

Sinodul, după votarea propunerei de sus, a ales mai multe comisiuni în scopul ca sĕ facă sinodului propuneri, cu privire la comunicările ce s'au făcut din partea presidiului.

Esposiţia de vite din Veştem.

Raport special.

Sibiiu, 26 Octobre n.

Cu câtă însufleţire sunt îmbrăţişate afacerile Reuniunii române agricole sibiene, între altele o dovedeşte şi esposiţia a 15-a de vite de prăsilă ţinută Duminecă, la 22 Oct. n. c., în comuna Veştem. Din acest prilegiu Veştemul şi jurul întreg a fost pus în mişcare. Veştemul îmbrăcase haina de sărbătore, de óre-ce avea sĕ priméscă óspeţi cu durere pentru a neamului înaintare. Representanţii Reuniunii agricole, domnii vicepresident I. Chirca, secretariul Vic. Tordăşianu, membrii din comitet R. Simu şi Teodor Andreiu, au fost întimpinaţi în apropierea comunei Şelimbĕr de ceata călăreţilor în frunte cu notarul Aurel Moga şi cu primariul I. G. Ogrean, dintre cari primul în cuvinte calde bineventézĕ pe ómenii, cari pentru a poporului înaintare jertfesc o bună parte din viaţa lor.

Sosiţi la şcólă, ne găsirăm în mijlocul membrilor juriului, compus din fruntaşii celor 9 comune admise cu vitele la esposiţie. Vicepresidentul Chirca ne arată, că dl president Lucuţa împedecat de a asista la esposiţie, l'a însărcinat pe d-sa cu conducerea trebilor esposiţiei de astăzi. Espunênd scopul urmărit şi datorinţa ce o au juzii, rógă pe cei de faţă a se constitui. Dl Chirca e proclamat de president, ear' secretariul Tordăşianu, de secretar al juriului. După acésta trecênd la locul esposiţiei, am început lucrarea obositóre a luării în sémă a vitelor espuse, o lucrare minuţiósă acésta, ce a durat aprópe 4 ore. Spre cinstea comitetului aranjator local şi a fruntaşilor nostri, la esposiţie representate au fost cu vite tóte comunele admise. Esposiţia însaşi avea aspectul unui têrg de vite bine căutat şi bogat. Materialul espus a aparţinut mare parte rassei „Pinzgau“ încrucişată cu rassa indigenă. Ici colea se afla şi rassa curată „Pinzgau“.

Membrii juriului şi-au împlinit cu conştienţiositate datorinţa, dovadă, că la judecarea premiilor erau aprópe cu toţii de aceleaşi păreri. S'au împărţit în total 43 premii în valóre de cor. 200 şi anume, la grupa tauri premiată a fost comuna politică Bungard şi Veştem pentru frumoşii tauri de rassa curată „Pinzgau“. La grupa vaci premiaţi au fost: 3 proprietari din Veştem, 1 din Mohu, 1 din Casolţ, 2 din Bradu, 1 din Bungard, 2 din Şelimbĕr şi 2 din Sadu; la grupa junince şi tăuraşi: 2 din Şelimbĕr, 2 din Boiţa, 2 din Bradu, 4 din Veştem, 1 din Tălmăcel, 1 din Casolţ; la grupa viţei şi viţele: 1 din Bradu, 3 din Veştem, 2 din Tălmăcel, 1 din Bungard şi 1 din Mohu; la grupa oi şi berbeci: 4 din Boiţa, 3 din Tălmăcel şi 2 din Sadu.

Impărţirea premiilor a fost precedată de discursul instructiv al vicepresidentului Chirca, urmat de dl T. Andreiu despre prăsila şi ţinerea vitelor, ascultat cu vie interesare de obşte.

Intrasem binişor spre apus de sóre, când obosiţi de munca zilei, bogate în róde, am fost chemaţi la masa comună, întinsă în cea mai spaţiósă sală a pomposului edificiu şcolar. Aci dl Chirca ridică păharul în cinstea comitetului aranjator şi în deosebi în cinstea şefului cercual, a dlui Victor Schieb, totodată representant al comisiei economice comitatense. Dlui Chirca îi rĕspunde venerabilul paroch Ioan Papiu, totodată president al comitetului aranjator local. S'a mai vorbit pentru notariul A. Moga şi primariul I. G. Ogrean, pentru comitetul Reuniunii aranjatóre şi pentru bărbaţii ei binemeritaţi.

Ar fi sĕ mă estind prea mult, enumerând pe toţi vorbitorii şi indicând la sugetul vorbirilor aprópe tóte instructive şi aparţinĕnd domeniului economiei.

Ziua de 22 Oct. va rĕmânea multă vreme pomenită de economii noştri şi lăudaţi şi premiaţi pentru buna îngrijire, ce o dau vitelor lor. *„De la agricola“.*

NOUTĂŢI

De la fraţi la fraţi. Congresul societăţii culturale italiene *„Dante Alighieri“*, ţinut zilele trecute în Palermo, a aprobat propunerea făcută, ca sĕ se aducă mulţămită autorităţilor din regatul român, şi peste tot poporului român pentru favorurile acordate şcólelor italiene din Bucureşti. Totodată congresul a decis, ca pentru esposiţia jubilară de la 1906 a României, care se va ţiné în Bucureşti, sĕ se trimită o reproducţiune a columnei lui Traian din Roma, făcută în bronz.

*

Conflictul greco-român. Grecii din România cer încetarea conflictului greco-român. Prin acele oraşe ale României, în cari sunt aşezaţi Grecii în numer destul de însemnat (Brăila, Galaţi, Calafat), adrese pentru subscriere se dau din mână în mână, cari se vor trimite guvernului grecesc, rugându-l sĕ înceteze odată conflictul atât de păgubitor pentru Grecii din România.

*

Meeting antigrecesc la Brăila. In faţa atâtor atrocităţi ale Grecilor contra Aromânilor, cetăţenii din Brăila au ţinut, sub presidiul preotului *Marin Guzianu*, un mare meeting antigrecesc, în care s'au înfierat crimele neomenóse ale eroilor de contrabandă. Au vorbit domnii P. *Grădişteanu*, I. T. *Florescu*, *Disescu* şi dómna *Dimonie*. La urmă macedo-românul *Leonte*, care a depus astă-vară cununa pe mormêntul marelui Andreiu în Răşinari, mulţămeşte Brăilenilor pentru manifestarea sentimentelor frăţeşti.

*

La temniţă. Domnul *Sever Bocu*, redactor responsabil al *„Tribunei“*, a întrat în temniţa ordinară din Arad, pentru a'şi face pedépsa de două luni, dictată în procesele sale de presă. In absenţă girézá fóia ca redactor responsabil dl *Ilie Minea*.

*

Proces sistat. Procesul de presă, care s'a fost intentat dlui *Ioan Vidu* din Lugoj pentru două cântări naţionale, a fost sistat din partea tablei regeşti din Timişóra. Esemplarele confiscate din cele două compoziţiuni incriminate au fost restituite.

*

Guvernul norvegian a luat în budgetul statului suma de 750 mii coróne pentru lista civilă a regelui.

*

Cinci episcopi noi. Fóia oficiósă din Budapesta publică numirea următorilor cinci episcopi noi ai bisericei rom. catolice: *Dr. Városy Gyula*, e numit arhiepiscop în Calocea, *Balás Lajos* episcop la Rozsnyó, *Dr. Mayer Béla*, episcop la Sătmar, *Dr. Prohaszka Ottokár*, episcop la Székesfehérvár şi contele *Zichy Gyula*, episcop la Cinci-biserici. Acest din urmă e numai de 34 ani.

*

† Victoria Lupan n. Zoicaşin, soţia preotului gr. cat. român Nicolae Lupan din Chiuzbaia, a decedat în 25 Octobre nou, în etate de 44 ani. A fost înmormêntată Sâmbătă, 28 Octobre n. în cemeteriul din comuna numită.

*

Carmen Sylva şi scriitórele italiene. Din prilejul universării a 60-a a M. S. Reginei din România, fiind ea o scriitóre cu vilfă mare, i s'au adus şi omagii din partea scriitorilor. Ne aducem cu plăcere aminte de frumosul numĕr al *„Lucéfărului“*, care i-s'a dedicat atunci. Dar' şi scriitórele din Italia au ţinut sĕ-şi arete recunoştinţa către Carmen Sylva, şi astfel i-au dedicat mai multe bucăţi frumóse. M. Sa a rĕspuns printr'o poesie în limba germană: *Consurorilor mele din Italia*, ear' celor mai cunoscute dintrĕ ele le-a trimis cărţile-i cunoscute cu dedicaţii autografe. Astfel a trimis poetei Ada Negri, al cărei nume ni-l'a făcut cunoscut *A. Vlahuţă* prin traducerile-i măestre.

*

Advocat nou Domnul Dr. *George Popa* şi-a deschis cancelaria advocaţială în Arad, Józsefföherczeg-út 8.

*

Telegrame pentru presă. De la 1 Novembre st. n. 1905 România va admite telegramele de presă *cu tarif redus* în schimb cu Ungaria, presentate de corespondenţii ziarelor, publicaţiunilor sau agenţiilor de publicitate. Telegramele de presă sunt acelea, al căror text se compune din informaţiuni şi noutăţi politice sau comerciale, destinate a fi publicate în ziare. Taxa ce se va percepe la presentare pentru aceste telegrame este de 7 bani pe cuvênt. Telegramele de presă nu vor fi admise spre espediere de cât numai dacă vor fi presentate de corespondenţi însărcinaţi anume de directorii ziarelor, publicaţiunilor şi agenţiilor de publicitate. Corespondenţii vor trebuí sĕ posédă o carte specială, cu fotografia lor, semnată de directorii respectivi şi vizată de directorul general al telegrafelor şi poştelor. Telegramele de presă presentate sau sosite trebue sĕ fie redactate în limbagiu clar, în limba ţărei de origină sau de destinaţiune (ungară sau română) precum şi în limba franceză seu germană. Aceste telegrame nu sunt admise spre espediare de cât de la orele 6 séra până la orele 9 diminéţa.

*

Himen. Anuţa *Mateiu*, şi Miron *Bibu* îşi sĕ béză cununia Duminecă în 12 Novembre st. n. 1905 la 2 ore p. m. în biserica gr. or. din Ocna-superióră.

— Domnul *Moise Balea*, şi-a serbat cununia cu dşóra *Anişa Arseniu* Duminecă în 11/24 Octobre, în biserica gr or. din Gurariu.

*

Mulţămită. Marinimósa Dómnă vĕduvă *Maria Iorga*, din Sĕlişte, vĕzênd lipsa arĕtândă în mijlóce a bisericei nóstre gr. or. din Boz, pentru acoperirea speselor nóuei biserici de aici, ce cu ajutoriul lui Dzeu vrem sĕ zidim, a donat spre marea bucuria a nóstră una *sută coróne*, dorind ca în semn de recunoştinţă sĕ se numere pe viitoriu întrĕ ctitorii binefăcĕtori ai bisericei nóstre de aici. Drept aceea din consíderarea unei astfel de fapte nobile, vrednică de imitat, subsemnatul în numele bisericei nóstre de aici mĕ simţ îndatorat a-i aduce susnumitei Dómne şi pe calea acésta cea mai adâncă mulţămită, urându-i ca bunul Dzeu acésta faptă demnă sĕ i-o scrie în ceriu spre vecnică pomenire. Boz, la 13/26 Octobre 1905. *Ioan Stângu*, paroch.

*

Odă. *Carmen Sylva*, poeta-regină a României, a dedicat o odă lui Vasile Alecsandri, care odă a fost cetită Vineri la inaugurarea statuei poetului. Delicateţa poetei pentru amintirea bardului curţii e meritată şi caldă.

*

Statua papei Pius al X. In oraşul natal al papei, în Riese, s'a ridicat o statuă fostului cardinal Sarto, la care au contribuit tóte ţările catolice din lume, ba şi unii dintrĕ membrii familiei domnitóre din Italia.

*

Dar pentru biserică. Din incidentul cununiei dlui Iancu Turcu, pretor în Bran cu dşóra Letiţia Mărian, fiica preotului nostru, celebrată în 22 Octobre a. c. în biserica nóstră gr. or. din Velţ, — mirele şi mirésa au dăruit fondului pentru înfrumseţarea bisericei 42 coróne, ear' dl Dr. Titu Perţa din Făgăraş 10 cor. spre acelaş scop. Primésă călduróse-le nóstre mulţămite. Ioan Boeşan, epitrop.

*

Ligă contra pedepselor de mórte. In capitala Rusiei s'a înjghebat din elementele cele mai inteligente o ligă în contra pedepsirii cu mórte. Marele scriitor *Leo Tolstoi* încă face parte din ea. Liga vrea sĕ apeleze la cele mai de căpetenie societăţi juridice ale Europei, ca sĕ se opună pedepselor de mórte.

*

Firme din străinătate consideră Ungaria ca debuşeu al preparatelor lor fără valóre, şi inundă ţéra întrégă cu circulare, tipărituri şi anunţuri, pentru a seduce ómenii prin laude binesunătóre de a le cumpĕra. Cine sufere de reumă şi podagră sĕ nu dee [illegible] acestor preparate şi sĕ folosésca numai alifia Zoltán, lăudată de medici distinşi, şi care se folosesce de bolnavi cu predilecţie la vindecarea acestor morburi. Sticla 2 coróne, în farmacia [illegible] Budapesta, V. Szabadságtér.

*

Rege în cafenea. Regele Saxoniei se întorcea zilele trecute dela o vênătóre. Când a ajuns în Viena a mers pe jos prin oraş şi în drumul sĕu s'a abătut la o cafenea, unde a dejunat. După aceea a plecat spre Dresda.

*

Pentru cultivatorii de vie. Se află de vênzare viţă de vie altuită în viţă americană cu rădĕcină, metodul cel mai escelent (altoire lemnósă), — după trebuinţă ori ce soiu de viţă, — la *George Şerban* paroch gr. cat. Smig (Somogyom) p. u. Medgyes.

*

Norocul familiei unui muncitor. E un vechiu adevĕr, că unde lipsa e mai mare, Dumnezeu e 'n apropiare. Cu adevĕrată mulţămire îşi reaminteşte proverbul acesta familia modestului muncitor, care din graţia provedinţii a ajuns din miseria în care se afla la avere însemnată. Harnicul şi bravul tată de familie îşi perduse condiţia din cause neatârnătóre de el şi zadarnic căuta lucru, căci nu găsia. In casa bietului muncitor miseria voia sĕ-şi facă cuib stabil, când deodată o rază a norocului aduce de nou mulţămire în cercul familiei desperate. Harnicul muncitor cumpĕrase adecă în zilele mai bune din banii chivernisiţi un los de clasă şi desperarea lui se prefăcù în bucurie când *Casa de bancă A. Gaedicke din Budapesta*, de la care cumpĕrase losul, îl avisă zilele acestea, că losul sĕu a căştigat 60,000 coróne. Casa de bancă A. Gaedicke, care este neîntrerupt însoţită de noroc, vînduse losul în opt optimi şi aduse la bunăstare afară de familia muncitorului pe încă şepte ómeni.

PARTEA LITERARĂ.

Monografia comunei Galaţi (lângă Făgăraş).

(Compusă de Nicolae Aron, paroch gr. or.)

(Urmare.)

Andreiu Sovoiloviciu, dascăl al şcólei normaliceşti a neguţătorilor neuniţi din Făgăraş, în periodul III. (anii 1700—1810) sub titlul *A.* despre biserică, litera *a)* afirmă în manuscrisul sĕu, că: „în Galaţi era o biserică mică de lemn, veche, próstă“..

In deducţiunile desfăşurate acolo, am afirmat, că: „biserica de lemn, veche, próstă, de la 1763 sĕ a fost biserica de lemn nouă făcută la 1663 . . . care biserică de lemn a fost dusă la anul 1841 în comuna vecină Cobor“.

Adevĕrul acesta se constată şi din următórele:

In 18 Aprilie 1905 cu ocasiunea fotografării bisericuţei de lemn în Cobor, pe fruntariul altariului am observat încă literile vechi *A·So* = 1670, dovadă că tot bisericuţa acésta a fost şi în periodul al II-lea (anii 1668—1700), adecă Ioan Popa, cel dintâiu paroch pe pămêntul dăruit de Mihail Apafi la 1668, după doi ani — la *1670* a clădit, eventual a adus acéstă bisericuţă istorică aici în Galaţi.

Pe o bârnă din laturea dréptă a bisericuţei de lemn din Cobor se vede scrisórea abia descifrabilă cu nişte buchi vechi scobite în lemn, acoperite de o zugrăvélă care în decursul timpului s'a şters.

Din acéstă inscripţiune, încât mi-a succes a o descifra, s'ar puté deduce:

a) Că la anul 1758 reîntemeietoriul bisericei gr. or. în Galaţi, *al şeselea paroch Iosif Popa*, sfinţit la anul 1759 în Bucureşti (numit şi „Moldovénul“) înainte cu un an de la hirotonire a scris aceste date pe bârna bisericei spre aducere aminte.

b) Că la anul 1558 óre-care ieromonach de la mănăstirea Galaţului a scris acéstă inscripţiune pe bisericuţa de lemn şi că în casul acesta, bisericuţa acésta a fost făcută de călugări şi la desfiinţarea mănăstirei, unde şi-a putut avé reşedinţa şi episcopul Macarie în 1469, credincioşii gălăţeni în *1670* n'au făcut acéstă biserică din nou, ci numai au strămutat-o de la mănăstirea din deal pe pămêntul dat de Apafi în vatra satului.

Bisericuţa de lemn dusă în Cobor a fost pe dinlăuntru întrégă căptuşită cu pânză şi zugrăvită cu sfinţi. Acéstă zugrăvélă au făcut-o sau călugării în 1558, cel dintâiu paroch Ioan Popa la 1670, sau al şeselea paroch Iosif Popa „Moldovénul“ la 1758, sau în fine negustorii greci din Făgăraş la 1766, când au folosit-o şi ei, luându-le uniţii biserica lor din Făgăraş, la care an sunt zugrăvite şi cele două icóne: a Mântuitoriului şi a Preacuratei, păstrate şi astăzi în biserica de zid din Galaţi.

Coperişul bisericuţei dusă în Cobor a avut formă ovală, fiind construit întreg din lemn, acoperit cu scânduri (şindilă) şi lucrat şi încheiat în mod artistic în proporţiune cu corpul bisericei ce s'a păstrat până astăzi.

De câţiva ani covoranii au nimicit acel coperiş curb şi i-au făcut bisericei de lemn un coperiş triunghiular acoperit cu ţiglă, care nu este în proporţiune cu corpul bisericei şi pe care corp (naia bisericei) din nou l'au încheiat aşa, că nu se observă nici o rază de lumină printre bârnele aşezate pe un fundament de peatră; ear' pe dinlăuntru, atât padimentul, cât şi plafonul bisericuţei, sunt pardosite fórte frumos şi durabil cu scânduri.

Parochia filială gr. or. *Cobor* o administrézá astăzi on. domn *Ioan Mircea*, paroch gr. or. în *Lovnic*.

Goşmani (curatori-epitropi) ai bisericei nóstre din *Cobor* sunt astăzi: *Nicolae Boeriu* nr. casei 210 şi *Andreiu Şandor* nr. casei 243. Cel dintâiu a dăruit comunităţii creştineşti gr. or. din *Cobor*, care constă din 109 suflete (vezi „Şematismul“), o grădină fórte frumósă, pe care stă falnica bisericuţă cu *un turn de peatră* separat zidit şi cu un numĕr óre-care de morminte lângă ea, cari formézá micul cintirim.

(Va urma)

Cărţi şi reviste.

Dl Vasile M. Kogălniceanu ne dă după „Imbunătăţirea sorţii ţĕranului“ o altă carte folositóre: *„Chestiunea ţĕrănéscă“* cu anexe conţinĕnd rapórtele şefilor de trupe asupra causelor, cari au provocat rĕscóla ţĕranilor din ţara românéscă în 1888. In partea primă a acestui volum arată datele problemei, pe care o abordéză, şi după aceea propune măsuri de îmbunătăţire. De cel mai mare folos este amănunţita şi — cred — completa bibliografie de la sfârşitul cărţii, în care găsim tot ce s'a scris referitor la chestia acésta, de la studiile lui Bălcescu (1846) până la preţiósa broşură a dlui Spiru Haret (1905). „Chestiunea ţĕrănéscă“ a apărut în Bucureşti la Iosif Göbl, de vînzare la autor.

*

Comora tinerimei, revistă pentru adevĕr, bine şi frumos, an. 1 nr. 7. Cuprinde un material bogat, variat şi instructiv. Se remarcă cu deosebire „Porumbelul căzut“, o admirabilă poesie a pseudonimului *Fatma*. Apare în Bucureşti (str. Biserica Enei nr. 4) de două ori la lună. Preţul abonamentului pe an 10 coróne (pentru învĕţători 5 coróne). O recomandăm învĕţătorimei nóstre mai cu sémă.

Teatru german.

Sesiunea teatrală a anului acestuia s'a deschis Joi, 26 Octobre n. în teatrul orăşenesc din loc. S'a dat drama lui Sudermann *„Die Ehre“* cu succes mulţămitoriu. Rolele de frunte le-au avut domnii Sonnenthal, directorul Bauer, Günther, Kunst, Lechner, Stäk, dómna Kunst şi dşórele Rossi şi Hart. Cu tóte că piesa nu mai e nouă, şi e bine cunoscută tuturor, — avênd caractere bine modelate, luate din viéţa reală, şi jucată cu pricepere şi vioiciune, a plăcut mult publicului, care umpluse teatrul. Sâmbătă s'a jucat apoi drama nouă a lui Gerhardt Hauptmann, intitulată *„Elga“*. E o creaţiune dramatică fórte succésă şi de un efect covârşitor. Teatrul a fost plin. Jocul vrednic de laudă. Prestaţiune frumósă a dat în deosebi dl Stäk, apoi dşóra Rossi. Roluri însemnate şi bine interpretate au mai avut dómnele Kunst, Richter şi dşóra Schhofer apoi domnii Günther, Kunst, Lechner, Sonnenthal şi Wurmser. Duminecă după amiazi (cu preţuri reduse) s'a dat piesa *„Maskarade“*, cunoscută publicului abia din anul trecut, ear' sara operată *„Bettelstudent“*. Ambele au plăcut mult publicului. Societatea teatrală a dlui director Bauer e bine compusă şi în anul acesta, dar' lipsa unor puteri bune din trecut totuşi se simte. Póte că fiind-că nu cunóştem destul de bine puterile nouă cari le înlocuesc.

Astăzi, Luni se dă piesa *„Veilchenfresser“*, mâne Marţi *„Königsleutenant“*, ear' Mercuri piesa *„Pufferl“*.

Posta redacţiei.

Dlui Lazar Iacob, student, Cernăuţi. Din broşura cerută nu mai avem nici un esemplar.

Cărţi mai nou apărute.

Dela **Librăria arhidiecesană** în Sibiu (Nagyszeben) se pot procura următórele cărţi:

	coróne
Agârbiceanu Ioan, Dela ţară . . .	1·50
Anghel D., In grădină, poem . . .	3·—
Baniescu I., Euripide Hecuba şi Ifigenia in Aulis.	1·50
Bolcaş Lucian, Rĕsboiul ruso japonez	—·50
Boiu Zaharie, Frunze de laur, poesii eroice 1877—1878	—·50
Beldinceanu N., Chipuri dela Mahala	1·50
Bologa Dr. Vasilie, Studii pedagogice şi discursuri	2·—
Carmen Sylva, In luncă	1·—
„ „ Pe Dunăre	1·—
Cioban Maria, Poesii	1·—
Ciocârlan Ioan, Traiul nostru . . .	1·50
Ciura Alexandru, Icóne	1·20
Chendi Il., Fragmente, informaţiuni literare	2·50
Cunţan Maria, Poesii	1·25
Dobrescu N., Fragmente privitóre la Istoria bisericei române . . .	1·20
Eminescu M., Poesii postume, ediţie nouă	1·50
Flammarion C., Tainele ceriului, trad. de Haralamb G. Lecca . . .	1·50
Fagure Emil D, Schiţe	2·50
Gane N., Pĕcate mărturisite . . .	3·—
Gârleanu Emilgar Em., Bĕtrânii, schiţe din viaţa boierilor moldoveni .	1·50
Ghibu Onisifor, Limba nouelor cărţi bisericeşti	1·—
Grigorovitza Em., Dela hotarĕ, istorii moldoveneşti	2·—
Grigorovitza Em., Chipuri şi graiuri din Bucovina	2·50
Gorun Ioan, Taina a şésa	1·50
Goga Octavian, Poesii	2·—
„ „ „ ediţie de lux .	3·—
Hodoş Constanţa, Frumos	1·50
Ionescu G. M., Istoria bisericei Românilor din Dacia Traiană 44—678 p. Christ, origini, ediţie simplă .	10·—
ediţie de lux	12·—
Jules Brun şi N. Papahagi, Moşneagul dela munte	1·50
Kalinderu Ioan, Din viaţa română .	4·—
Iosif St. O., Din zile mari, poem istoric	2·—
— Credinţe, poesii	1·50
Livescu Marin R., Nu se cuvine, regule practice de bunacuviinţă întrĕ ómeni	1·50
Iorga N., Braşovul şi Românii . .	6·—
— Istoria Românilor în chipuri şi icóne, volumul I	2·50
— Neamul românesc în Bucovina .	2·50
— „ „ „ Basarabia .	2·50
— Gânduri şi sfaturi ale unui om ca ori care altul	1·50
— Istoria universală sau istoria lumii	2·75
Manolache-Holda I., Feţe, schiţe şi nuvele	1·50
Paul Augustin, Intrĕ Someş şi Prut .	1·50
Petra Petrescu, Ilie Marin, istoriórе pentru tinerime	1·50
Popoviciu Iosif, Rumaenische Dialekte	4·80
Popoviciu Dr. teol., Istoria Românilor bănăţeni	6·—
Rotariu, Legea despre economia şi poliţia de câmp	—·40
Romanescu Aristizza, 30 de ani, amintiri	5·—
Rutenisarea Bucovinei	3·50
Sanielevici, Incercări critice . . .	2·50
Sadoveanu, Povestiri din Rĕsboiu .	2·—
— Crâşma lui moş Precu	2·—
Sandu Aldea, In urma plugului, nuvele şi schiţe	1·50
Sienkiewicz, Sĕ 'l urmăm, trad. de T. D. Protopopescu	1·—
Sirbu Dr. Ioan, Istoria lui Mihaiu Vodă Viteazul Domnul ţĕrii româneşti, 1593—1598	15·—
Teodoru Gh. A., Din viaţa marinarului, nuvele	1·50
Vlăhuţă, Poesii, ediţie nouă . . .	3·—
Voilean M., 25 ani din viaţa Reuniunii române de musică din Sibiu .	2·—
Predice:	
Cuvêntări apologetice, de archimandritul Nicodem Munteanu . .	5·—
Patruzeci de predici poporale, de Iuliu Scriban	1·50
Biblioteca scriitorilor români:	
Alexandri, Teatru, volumul III . .	1·50
Bolintinean D., Poesii, ediţie poporală	1·50
Eminescu M., Scrieri politice şi literare, vol. I, 1870—1877, ediţie critică	2·—

Biblioteca pentru toţi (fiecare numĕr cu 30 f)

Nr. 204—215, Calligari D., Dicţionar englez-român.
„ 216, Urechiă Dr, Ce naşte din pisică.
„ 217, Bianu I., Momente culturale.
„ 218, Cervantes, Don Quijote.
„ 219, Silvan Gh., Bĕtrânul Dan.
„ 220, Iorga N., Ómeni şi fapte din trecutul românesc.

Biblioteca Minervei (cu 15 fil. numĕrul):

Nr. 23, Viaţa şi faptele metropolitului Moldovei Veniamin Costachi, de N. Iorga.
„ 24, Aritmetica.

Biblioteca poporală a „Asociaţiunii“:

Nr. 8, Icóne din istoria Grecilor vechi, de V. Lazăr, partea I	—·20
„ 9, — partea II	—·20
„ 10 Grădina de legumi, disertaţie poporală de Ioan F. Negruţiu .	—·30
„ 11, Cultura cucuruzului, disertaţie poporală de Ioan F. Negruţiu .	—·20
„ 12, 13, 14, 15, 16, Ionel, principii morale şi creştineşti de educaţiune, de V. Gr. Borgovan .	1·—
„ 17, „Astra“, informaţiuni asupra scopurilor şi instituţiunilor „Asociaţiunii“	—·20
„ 18, Regule ortografice, stabilite de Academia română, în anul 1904	—·10
„ Vulcanismul, de Gavr. Todica .	—·20
„ Impărţirea, lucrarea şi îngrijirea unei moşii. Disertaţiune poporală, de Ioan F. Negruţiu . .	—·20
Biblioteca „Steaua“ (15 fileri fiecare numĕr):	
Nr. 9, Stefan cel Mare, povestire poporală asupra faptelor şi rĕsbóielor purtate de marele Domn al Moldovei, de Alex. Lăpădatu .	—·15
„ 10, Ce se póte învĕţa de la un drum lung	—·15

Nr. 428 1905. [259] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** în parohia a II-a din **Geógiul de-sus** (Suseni) se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele însemnate în cóla B pentru întregirea de la stat a venitelor preoţeşti.

Concurenţii, cari trebue sĕ fie absoluţi de gimnasiu, îşi vor înainta rugările însoţite de tóte documentele recerute subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, fiind îndatoraţi a se presenta, amĕsurat prescriselor regulamentare, în biserica parohiei, pentru a cânta respective a celebra şi predica.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Alba Iulia în conţelegere cu comitetul parohial.

Alba-Iulia, 4 Octobre 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 594 1905 [256] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroh** din comuna **Aţintiş**, protopresbiteratul Turda, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt cele statorite în cóla B. pentru intregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au sĕ 'şi trimită suplicele construite în regulă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, de unde se pot lua şi informaţiuni mai detaiate, apoi cu prealabilă încuviinţare a acestui oficiu se pot presenta înaintea alegĕtorilor şi la biserică spre a cânta eventual a celebra şi cuvênta.

Turda, 1 Octobre 1905.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Jovian Murĕşianu
protopresbiter.

Nr. 282 1905. [260] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroh *Lazar Stan* din parohia de clasa a III-a **Socet** cu filiile **Poiana Răchiţelii** şi **Runcul mare**, protopresbiteratul gr. or. al Hunedórei, pe basa înaltei resoluţiuni consistoriale dto 13 Septembre a. c. nr. 8831 bis. se escrie din nou concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din tóte venitele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre până la terminul indicat subscrisului oficiu protopresbiteral şi a se presenta la biserică în terminul regulamentar pentru a cânta, respective a celebra şi cu vênta.

Oficiul protopresbiteral al Hunedórei, în conţelegere cu comitetul parohial.

Hunedóra, la 5/18 Octobre 1905.

Avram P. Pecurariu
protopresbiter.

Avis domnilor învĕţători!

De la Librăria archidiecesană se pot procura **Tabelele de intuiţiune Hölzel**, adecă cele patru anotimpuri şi casa ţĕrănéscă, serie completă **33 cor.**, singuratice **6.60 cor.**, plus porto 92 fileri.

De la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben) se pot procura

sigile pentru oficii

parohiale, protopresbiterale şi alte oficii, cu preţul de **4 cor.**, cu hramuri sau embleme **5 cor. 40 fil.**, plus porto postal 60 fil., cu rambursa 70 fil.

Tablouri istorice.

La **Librăria archidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben) se află de vînzare următórele:

Asaltul redutei Griviţa.
Dumbrava roşie,
Mórtea lui Stefan cel Mare.
Bombardarea Vidinului.
Stefan cel Mare şi aprodul Purice.
Trecerea armatei române peste Dunăre la 20 August 1877.
Principele Carol inspectând reduta Griviţa.
Jurămêntul boierilor înaintea lui Tudor la Cotroceni.
Prinderea lui Tudor.
Petru şi Ioan Asan ridică steagul liberării.
Griviţa Nr. 1.
Intâlnirea A. S. Domnitorului cu Osman Paşa după căderea Plevnei.
Preţul fiecărui tablou 3 coróne.
Stefan Vodă cel bun şi mare 1 corónă.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secre**

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 164

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţĕră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Noroc colosal la Gaedicke!

Neîntrecute sunt resultatele de noroc ale colectei mele. Nu este aprópe nici un oraş în ţară, în care Gaedicke sĕ nu fi plătit vre-un câştig principal. In scurt timp am plătit

premiul cel mare de 602.000 coróne pe nr. 62551

de 3-ori câştigul principal de 400.000 coróne pe numĕrul 11119

400.000 coróne pe nr. 28916 400.000 coróne pe nr. 33464

apoi de **3**-ori **100.000**, **70.000**, **4**-ori **60.000**, de mai multe-ori **30,000**, **25,000**, **20.000**, **15.000** şi **10.000**. In următórea loterie de clasă ungară, a 17-a, se sortéză de nou **55,000** câştiguri în bani din **110.000** losuri, cari în total dau uriaşa sumă de **14** milióne **459.000** coróne. **Cel mai mare câştig ev. 1 milion coróne**. Mai departe un premiu de **600.000**, 1 câştig à **400.000**, 1 à **200.000**, 2 à **100.000**, 1 á **90.000**, 2 à **80.000**, 1 à **70.000**, 2 à **60.000**, **50.000**, **40.000**, 5 à **30.000**, 3 à **25,000**, 8 à **20.000**, 8 à **15,000**, 36 à **10.000**, 67 à **5000** etc. etc.

Losuri originale cu preţurile oficiale	1/8 de los	1/4 de los	1/2 de los	1/1 los
	1·50	**3·—**	**6·—**	**12** cor.

se trimit după primirea banilor sau cu ramburs. Planuri oficiale şi şecuri postale gratis şi franco. Comandele pentru tragerea din **23 Novembre n.** sunt a se trimite cu posibilă grăbire.

261 1—6

Casa de bancă A. GAEDICKE, Budapest. Kossuth-Lajos-u. 11.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatiân.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 112 Sibiiu, Joi 20 Octobre (2 Novembre) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi insertiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român" strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiasă.

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rândul cu litere garmond

Programul.

Sibiiu, 1 Novembre n.

Revenim asupra programului guvernului presidat de baronul Fejérváry, program pe care l'am schiţat pe scurt în numĕrul trecut al ziariului nostru şi care formézĕ acum obiect de discuţie pretutindenea, în tóte ziarele, din ţară şi străinătate.

E vast, fórte vast acest program. Se cuprind în el promisiuni şi reforme salutare atâtea, în cât pentru a le puté realisa guvernul ar avé trebuinţă, nu numai de stări normale, de linişte perfectă şi de o funcţionare regulată a maşineriei parlamentare, ci şi de o viaţă de cel puţin un sfert de veac.

Şi cum guvernul baronului Fejérváry nu va avé nici una nici alta, pentru-că nu are stări normale în ţară, şi nu are nici viaţă sigură, nu pentru un sfert de veac, dar' nici pentru jumĕtate de an, căci e mare întrebare, dacă ţara, când va apela la ea, îi va da majoritatea dorită parlamentară: n'are nici sĕ ne bucure, dar' nici sĕ ne întristeze şi supere nimica din programul guvernului.

La realisare nu are sĕ ajungă nimica, dar' absolut nimica din vastul program, nici chiar chestia cu *votul universal*, pe care baronul Fejérváry a promis că 'l va cere de la dietă încă în 19 Decembre curent, cu ocasiunea redeschiderii parlamentului ungar. Va presenta guvernul proiectul de lege, şi 'i va cere votarea din partea dietei, dar' cu atâta se va alege, guvernul şi ţara, pentru-că actuala dietă nu 'l va vota, ear' dieta viitóre cine ştie cum va fi compusă, póte că numai din kossuthisti, şi atunci earăşi nu va fi votat, până nu se dau „*naţiunii*" concesiunile cerute cu privire la armată.

Am spus în numĕrul trecut, că pe noi ce ne nemulţămeşte din programul guvernului: faptul, că despre naţionalităţile nemagiare din patrie, cari formézĕ mai bine de cât jumĕtate din poporaţiunea ţerii, nu se face în program nici o pomenire, ca şi cum n'ar esista de loc, şi noul guvern nu le întinde nici măcar mângăerea de a se angaja *sĕ esecute* o lege sancţionată de Domnitoriul ţerii, în care se cuprind puţine drepturi şi pentru ele, lege rĕmasă neesecutată până acuma, pentru care lucru în alte state guvernele ar fi fost trimise pe banca acusaţilor, şi apoi faptul, că în privinţa instrucţiunei publice guvernul vrea sĕ apuce pe calea antecesorilor, ameninţând cu magiarisare şcólele confesionale nemagiare.

Greşală fórte mare a comis guvernul când şi-a compus *astfel* programul, pentru-că după cum spuneam nu de mult tot la locul acesta, coaliţia, şi mai ales kossuthismul, nu póte fi slăbit (ca sĕ nu zicem bătut) cu ajutoriul Magiarilor, fiind-că acestia toţi sunt kossuthisti, (póte că în internul lor chiar şi unii domni ministri!) ci numai cu ajutoriul naţionalităţilor nemagiare. Guvernul trebuia deci sĕ 'şi formuleze negreşit astfel programul, ca sĕ le mulţăméscă pe acestea, ori cel puţin sĕ nu le sparie şi sĕ nu le înstrăineze. Şi după ce nu a făcut aşa, sĕ nu se supere dacă 'i spunem, că ne face impresiu, ca şi cum din adins mână apa pe móra kossuthistilor, pentru-că din viitórele alegeri, pe cari a promis guvernul că le va face dacă dieta nu 'i primeşte programul, ei au sĕ tragă folósele!

Premiţênd acestea, vom da acum mai pe larg programul guvernului, vorbirea domnului prim-ministru Fejérváry, rostită Sâmbătă séra în faţa numĕrósei deputaţiuni a alegĕtorilor din cercul II electoral al capitalei, pentru-ca sĕ o cunóscă toţi, şi sĕ 'şi pótă forma asupra ei părerile pe cari i-le dictézĕ fiecăruia convingerea sa.

Baronul Fejérváry a făcut o întroducere lungă programului sĕu, în care a comunicat, că Coróna a numit noul guvern pe basa unui program încuviinţat din partea Corónei, pe care guvernul va avé sĕ 'l esecute şi realiseze, dacă se póte cu ajutoriul dietei actuale, dacă nu, *cu ajutoriul dietei vietóre*, pentru-că guvernul se va folosí la timp potrivit de *disolvarea dietei*, apelând la verdictul naţiunei. Guvernul inaugurézĕ deci o *politică nouă*, cu învoirea Corónei! In întroducerea acésta a făcut baronul Fejérváry şi constatarea, că aceea ce cere coaliţia nu e cu dreptul cerut, pentru-că limba de comandă în armata comună numai una póte sĕ fie, ear' aceea ce a putut fi dat naţiunii magiare, Maiestatea Sa a dat de mult. A trecut apoi la espunerea programului guvernului, care e următoriul:

Dreptul electoral.

In fruntea programului nostru, — a spus domnul prim-ministru, Fejérváry, — stă *reforma dreptului electoral*, ca direcţie a nisuinţei nóstre politice şi ca conţinut al lucrărei nóstre de guvernare. De ani de zile a devenit în patria nóstră o convingere comună, că dreptul electoral pe basa censului are lipsă de o reformă urgentă. Una din cause este disproporţia cea mare a contribuţiei, ce serveşte ca basă a dreptului electoral. Altă causă este influenţa păgubitóre ce a esercitat'o asupra sincerităţii şi conştienţei politice a representanţei poporului dreptul electoral atât de îngust. In patria nóstră censul de dare al îndreptăţirei la vot variază între 60 fileri şi 120 coróne. Ce fel de nedreptate socială şi absurditate politică se află în acesa, că în una şi aceeaşi ţară într'un ţinut şi numai o dare de 60 fileri la an dă putinţa esercitării drepturilor cetăţeneşti, ear' în alte ţinuturi este lipsit de acest drept chiar şi acela, care plăteşte dare de 119 cor.

Sistemul acesta nu numai că este nedrept, dar, nu corĕspunde nici raporturilor nóstre politice, deóre-ce censurile disproporţionate înalte eliminézĕ din barierele constituţiei chiar staturile magiarimei de rasă.

Cestiunea reformei parlamentare s'a copt pe basa conştiinţei, că aceste raporturi nu se mai pot menţiné, nu numai din punctul de vedere al echilibriului politic şi social, ci mai vîrtos din punctul de vedere care îşi pune ca ţintă îngrijirea conştientă de interesele păturilor largi ale poporului. Cel-ce cu ochi pătrunzĕtori priveşte degenerarea raporturilor nóstre publice, acela nu póte sĕ nu vadă legătura ce esistă între anacronismul dreptului de vot extraordinar de îngustat şi între sterilitatea parlamentului.

Ministrul spune apoi, că în anii ultimi trăsătura caracteristică a parlamentului magiar a fost, că deoparte interesele cele mai urgente şi mai vitale economice şi social-politice s'au dat cu totul uitării, nu li s'a dat nici o atenţiune din partea representanţei poporului, ear' de altă parte timpul cel scump s'a risipit cu discuţiuni de drept public. Parlamentul n'a ştiut sau n'a voit sĕ bage de sémă, că proprietăţile mijlocii se macină, mica proprietate se prăpădeşte şi se sporesc în mod îngrozitor proprietăţile mititele.

Numĕrul proletariatului agrar din poporaţiunea agrară de 13 milióne a Ungariei s'a urcat la 10 milióne, — a spus domnul prim ministru, baronul Fejérváry. Mişcarea poporaţiunei ne dă o icónă din ce în ce mai posomorâtă, fiind-că ceea-ce câştigăm prin diminuarea mortalităţii copiilor, perdem înzecit şi însutit, de oparte prin emigrările cari anual se urcă la 300.000, şi de altă parte tocmai prin aceea, că în rêndurile Magiarilor de rassă bântuie sistemul nenorocit de unul şi doi copii, care este fatal pentru viitórele generaţiuni. Şi pe când se petrec tóte aceste, parlamentul, ori face obstrucţie, ori forţézĕ chestiuni de drept public, şi provócă lupte constituţionale sterpe.

Parlamentul din alegĕtorii căruia massa poporului este esclusă în mod meşteşugit, nu dovedeşte sentiment faţă de adevĕratele lipsuri ale poporului. Şi parlamentul, care nu simte dependenţă în jos, se crede absolvat de acea problemă a adevĕratei representanţe parlamentare, care constă în îmbrăţişarea intereselor păturilor largi ale poporului. Pretutindeni — şi în Anglia — parlamentele cu drept electoral restrâns au cĕzut în tóte pĕcatele oligarchiei: şi-au perdut timpul cu lupte de drept public, au neglijat interesele cele mai arzĕtóre ale masselor muncitóre, corpul naţiunei, şi au devenit pradă degenerării luptelor de partid. Acéstă fatalitate s'a împlinit şi în ce priveşte parlamenterismul magiar.

O descurcare adevĕrată, care sĕ nu se opréscă numai la simptómele bólei, ci sĕ vindece rĕul din rĕdăcină, nu póte sĕ urmeze decât numai după o reformă parlamentară, care sĕ încopcie iarăşi parlamentul cu interesele şi voinţa poporului.

Nimeni nu póte fi esclus de la esercitiul drepturilor politice, dacă îşi împlineşte

---

FOIŞÓRĂ

Alexandri.

Cu prilejul desvĕlirii statuei lui Alexandri i s'au adus multe prinóse. Revistele i-au închinat numeri („*Luceafĕrul*", „*Junimea literară*"), altele au scris articoli fórte buni (*Fĕt-Frumos*), ba i-s'au dedicat şi poesii. Am amintit oda *Carmen Sylvei*, ear' acum dăm acest frumos tablou al dlui G. *Tutoveanu*, un poet cu talentul în mugurire.

Alexandri

La geamuri zorile s'adună,
Şi 'n jur de leagăn împletesc
Mănunchiuri albe de lumină
Culese 'n sbor din plaiu ceresc.

E cald şi linişte 'n odae;
Şi trezz din visu'i, prins de dor,
S'aude-un glas încet, cuminte
Ca versul tainic de isvor.

Tresare mama şi s'apléc'ă
De-asupra chipului senin;
Se 'ntind spre dînsa două braţe
Ca două lugere de crin...

Din largul zărilor alb stre
Sosesc şiraguri de cocori;
Văzduhu 'ntreg e numai cântec,
Şi tot pămêntul numai flori.

Sub bolţi adânci povestitóre,
Alături strîns înlănţuiţi,
Plutesc cu gândurile aiurea,
Pe bancă doi îndrăgostiţi.

Purtând cununi învăpăiate,
Se perd în umbră de cărări:
In calea lor suspin de ape,
Şi 'n urmă svon de sărutări...

Se sbate Dunărea 'ntre maluri;
Şi 'n larma glasului de tun,
Umplênd pădurile de chiot,
Stăpânii munţilor s'adun.

Rĕsună buciumul pe creste,
Şi stele noi în cer rĕsar
Sĕ vadă steagurile ţerii
Pe zid de suliţi la hotar.

Şi ear' s'aprinde 'n nopţi de vremuri
Icóna podului înalt
Pe când sĕ nărue Curcanii
Pornind spre Griviţa 'n asalt...

De-asupra satului amurgul
Intinde aripele'i de foc;
Şi din miriştile roşii
Menesc cristeii a noroc.

Cobóră turmele pe măguri;
Şi, de sub nori trandafirii,
S'aud suspinuri de alăută
Şi hangul cobzelor prin vii.

Pe prispe stau la tîlc bĕtrânii
Cu ochi vrăjiţi şi chip smerit,
Ear' graiul basmelor se 'nşiră
Ca stropii albi de mărgărit...

Şi cum sĕ nu te-avem în suflet,
Şi 'n sborul vremii sĕ trăeşti,
Când se înfăşór atâtea visuri
De-asupra luncii din Mirceşti.

G. Tutoveanu.

Cronică literară.

(Urmare.)

In întréga descriere a acestei poveşti, ce se repetă astăzi destul de rar, sunt pagini de o frumseţă uimitóre. Grija femeii ce-şi aştéptă séra târziu bărbatul întârziat pe la cine ştie ce crişmă unde şi-a uitat de datorinţele de bărbat, ia sub condeiul dlui Sadoveanu o formă ca în următórele cuvinte, ce merită a fi reproduse: „Nu era o nópte de chin, nu erau zece nopţi, era o viaţă întrégă, o viaţă lungă, în care ori-ce ceas aduce lacrĕmi şi picături de venin; era o nesfîrşită témă de ceasul ce vine, era o neîntreruptă bătae de inimă, o aşteptare amară a clipei când va sosí *el*, cu ochii tulburi şi crunţi, neînţelegênd nimic, nerostind nici un cuvênt, desperat în ticăloşia lui fără de nici un ban în buzunar, fără de nici un ban dintr'o léfă întrégă pe o lună.... Era grózĕ de nopţile lungi, în cari el juca în cărţi şi bea hrana pe o lună a nevestei şi copilului, era gróza, care mărea ochii de spaimă, când el se rostogolia din prag spre ea, când îl primia în braţe, când o isbia rĕsuflarea i otrăvită!....

Sau scena cea din urmă, cu care se isprăveşte într'un mod atât de neasteptat romanul şi din care se póte reconstruí sublimitatea sufletului *ei*, când în loc sĕ alunge de la patul ei de suferinţe pe bărbatul ei, care şi-a uitat ori-ce datorinţe faţă de cinstea familiei îl iartă: „Două lacrĕmi limpezi isvorîră din ochii în hişi ai fetiţei. Apoi pleópele se ridicară deodată şi o clipă privirile rĕmaseră aţintite în faşia de sóre, care întra datoriile față cu statul, și de aceea guvernul a pus în fruntea programului sěu *dreptul electoral universal secret după comune și direct*, cu aceea, ca la realisarea acestei instituțiuni *sě se cumpěnéscă cu grije cautelele necesare din punctul de vedere al intereselor de stat și naționale.*

Nu póte sě ducă la scop nici un fel de soluțiune paliativă. Pe cât de adânc e încuibat rěul, pe atât de radical trebue sě fie și remediul. Adversarilor nostri le place sě se refere la Anglia și sě ne zică, că acolo nici azi încă dreptul electoral nu este universal. Așa e, însě am de observat, că prin acordarea dreptului electoral în Anglia și chiriașilor și servitorimei, měsura atinge binișor și acolo ceea-ce numim sufragiul universal. Mai departe, Anglia a știut sě evite pe acest teren soluțiunile radicale, așa că a făcut ceea ce noi am întrelăsat a face: cu ochi vigilenți a urmărit statornic, când o pătură socială a ajuns sě fie destul de matură din punct de vedere politic și cultural, și îndată ce a aflat o astfel de pătură, s'a grăbit a-i acorda acest drept public.

La noi dreptul de vot universal secret, pe care *îl facem dependent de etatea de 24 ani și de scriere și cetire, abia va întrei numěrul votanților.* In Anglia billul reformei de la 1832 a încincit numěrul alegětorilor. Poftiți și rěsfoiți istoria poporului englez și veți vedé din ea, că înflorirea cea colosală a domniei universale britice, se începe de la încincirea numěrului alegětorilor. De aici putem scóte învěțătura, că viéță înfloritóre națională, progres economic solid și consolidare puternică de stat, nu se póte aștepta, de cât de la introducerea întregei puteri a poporului în parlament. Tocmai pentru acésta am hotărât *realisarea dreptului electoral universal secret, care sě se esercite după comune și direct.* Și find-că adversarii nostri bănuesc, cu lealitatea politică obicinuită la ei, sinceritatea și seriositatea acestei hotărîri a nóstre, ne vom îngriji, ca îndoielile ce se ridică astfel, sě le împrăștiem *prin presentarea unui proiect de lege îndată după întrunirea dietei.*

Cestiunea militară.

Pe terenul cestiunilor militare ministrul declară, că programul sěu se mișcă întrě marginile legii XII din 1867, deórece convingerea guvernului este, că scutirea și promovarea intereselor bine pricepute ale Ungariei, numai pe acésta basă de drept public se póte asigura. Pe acest teren guvernul ține sě rěmână fidel acelei direcțiuni, prin care, în urma hotărîrilor prea grațióse ale Maiestății Sale, s'au sporit atât de îmbucurător în timpul din urmă succesele naționale în armată. Unul din succesele cele mai prețióse este instrucția ofițerilor, care s'a pus în direcție națională pe base largi. In institutele de cadeți s'a ordonat deja din partea Maiestății Sale, că cea mai mare parte a obiectelor de învěțământ *sě se predee esclusiv în limba magiară și limba de esaminare încă sě fie cea magiară*; apoi este în curs permutarea gradată a ofițerilor magiari, cari nu servesc la trupele magiare. S'au sporit școlele de cadeți în patria nóstră în cari și *elevii nemagiari sunt obligați a depune esamenul în limba magiară* din obiectele amintite; s'au, înființat 1200 stipendii în aceste institute din cari în fie-care an vor eși cu sutele ofițerii magiari, în cât ușor putem calcula când vom avé ofițeri magiari destui, ca sě provedem cu ei esclusiv trupele ungare.

M. Sa însě a mers mai departe peste dorințele dietelor trecute, când a ordonat, că comandele militare nu numai în Ungaria, ci și în Austria *sunt obligate a primí hârtii în limba magiară*, ba cele din Ungaria *sunt datóre a le resolva și în limba magiară.* A lărgit încă acéstă reformă cu o înoire fórte îmbucurătóre, adecă cu aceea, că și *hârtiile date în limba magiară cătră comandele din Austria sě fie resolvate în acéstă limbă*, ceea-ce putem zice, că e un nou progres.

Am pus greutate pe esecutarea punctuală a acelei dispozițiuni, care făcênd mare deosebire întrě limba de regiment magiară de celelalte limbi de regiment, ordonă, ca *naționalitățile din Ungaria, de-și limba lor nu este magiară, sě fie cualificate și instruite la serviciul de trupă în limba magiară, dacă pe lângă limba lor maternă cunosc încâtva și limba magiară.* Și deórece programul nostru, după-cum voiu arăta mai târziu, garantéză pe lângă învěțământul gratuit și învěțarea cu succes a limbei magiare în școle, din aceste disposiții va resulta în timp calculabil, că în *partea ungară a armatei limba de instruire și cualificare va fi esclusiv cea magiară* și în chipul acesta se va validita și în limbă caracterul magiar al armatei.

Programul conține totodată aducerea în armonie a emblemelor armatei cu situația de drept public a țerii. Se va începe în curênd în privința acésta desbatere într'o comisiune.

Guvernul, firește, conștient de marea rěspundere ce o are, nu se va feri de desvoltarea forței armate în interesul statului în raport cu puterile de jertfă ale țerii. Ținem la sistemisarea *serviciului activ de doi ani*, instituție ce vom realisa o cu ocasiunea revisuirei legei militare. In genere vom recunóște de problemă a nóstră esecutarea pe întréga linie a programului militar al comisiunei de 9.

(Va urma).

Partidul liberal contra guvernului. In conferența ținută Luni sara, partidul liberal a luat hotărire sě nu spriginéscă guvernul baronului *Fejérváry*, după-ce programul acestuia nu corěspunde intereselor țerii. Contele Tisza a criticat aspru programul, într'o vorbire mai lungă, făcênd la urmă propunerea primită cu unanimitate, ca guvernului sě nu i-se dee sprijin din partea partidului liberal.

De la comitat. In congregația ținută eri, Marți, 31 Octobre n. a comitatului Sibiiu, au fost realeși în comisiunea administrativă a comitatului aceiași membri (dintrě Români domnii *P. Cosma* și Dr. *L. Lemény*), cari în luna trecută demisionaseră, pentru divergențe de păreri născute întrě ei și comitele suprem Thalmann.

Ce fac Sașii? Cei treisprezece deputați ai Sașilor s'au înțeles sě rěmână și mai departe în partidul liberal și sě nu se alăture nici ei la partidul progresist al noului guvern.

Din Rusia.

Gazete nu se mai tipăresc în Petersburg, trenurile nu mai circuléză, serviciul la postă și la telegraf e întrerupt, și astfel nimic positiv nu se știe, cum stau lucrurile astăzi în Rusia. Știrile cari ne sosesc de acolo vin pe căi laturalnice, și așa nu prea pot avé crezěmênt. Cu reservele cuvenite dăm deci știrea, că Țarul s'ar fi îndnplecat, la insistențele lui Witte, sě dee poporului sěu *constituție desěvêrșită*, cu drept de alegere pentru cercurile cele mai largi, și cu corpuri legiuitóre îndreptățite sě aducă ori ce fel de lege. Țarul va da un manifest în privința acésta, în una din zilele cele mai apropiate. Dacă știrea se confirmă, atunci revoluția e sufocată în Rusia, crisa e aplanată, pacea și liniștea restabilită, ear' *Witte* va avé cu un merit mai mult pentru a fi preamărit și lăudat.

*

Știrea despre manifestul Țarului se confirmă. Manifestul a fost publicat Luni sara. Țarul comunică în el poporațiunei, că a numit pe Witte ministru-president și că acórdă inviolabilitatea libertății credinței și a cuvêntului, libertatea întrunirii și a asocierii. Drept electoral primesc tóte clasele sociale, pentru a compune parlamentul (Duma) fară consentimentul căruia nu se mai póte aduce nici o lege.

Manifestul a făcut cea mai bună impresiune pretutindenea. Ómenii se înbrățișiau și se sărutau de bucurie. Vezduhul rěsuna de strigătele „Trăiască libertatea".

Convocare.

Conferența preoțéscă din protopresbiteratul *Sebeșului* pe anul 1905 prin acésta se convócă pe Joi, în 10/23 Novembre a. c. în Sebeșul săsesc cu următoriul

Program:

1. La 8 ore a. m. în biserica din sus: s. liturgie cu invocarea duhului s. servită de parochul Avram David din Sebeș.

Predică: „Despre sumeție", pe basa evangeliei de la ss. arhangeli. Cu lucrarea și predarea acestei predice se însărcinéză capelanul Ioan Cărpenișan din Daia.

Parastas după rěposatul preot Nicolae Savu din Rechita.

2. La 10 ore a. m. deschiderea conferenței în sala cea mare a școlei nóstre.

3. Constatarea numěrului celor presenți.

4. Verificarea protocolului din conferența anului trecut.

5. Discuțiune asupra serviciului divin și predicei, amintite în p. 1.

6. Disertațiune: „Cum sě se pórte preotul și cum sě aplice rugăciunile și cetaniile reclamate de popor, cu privire la superstițiile din popor". Cu lucrarea acestei disertațiuni se însărcinéză parochul George Perian din Șugag.

7. Curenții.

8. Inchiderea conferenței.

Sebeș, 13/26 Octobre 1905.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Din despărțemintele „Asociațiunii".

Convocare.

Despărțěmêntul XXVII *Cohalm* al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român" își va ține adunarea generală în *Cohalm* la 8/21 Novembre a. c. pe lângă următoriul

Program:

1. Deschiderea adunării la 1 oră p. m.
2. Raportul general al comitetului despărțěmêntului despre activitatea sa de la ultima adunare generală.
3. Raportul cassariului.
4. Raportul bibliotecariului.
5. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea acestora.
6. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi și încassarea taxelor.
7. Disertații.
8. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal.
9. Propuneri.

La acéstă adunare invităm pe toți binevoitorii și sprijinitorii culturei poporului românesc.

Din ședința comitetului despărțěmêntului XXVII Cohalm ținută la 27 Octobre 1905.

Ioan Bercan *Ieronim Buzea*
director. *notariu.*

NOUTĂȚI

Visită regală. Regele Spaniei va sosi în 13 Novembre la Viena și se va găzdui în *Burg*.

*

La pensie. Principele *Lobkovitz*, comandantul corpului 4 de armată, cu reședința în Budapesta, a fost trecut la pensie cu ziua de 25 Octobre, la cererea proprie și pe lângă esprimarea celei mai călduróse mulțămiri din partea Monarhului, pentru serviciile aduse patriei și tronului.

*

Visita țarului la Roma. Intrě grelele împrejurari de azi, puternicul țar al Rusiei s'a gândit sě întórcă regelui italian visita. Lucrul acesta s'a mai fost hotărît odată țarul sě-l facă, dar' pe atunci unele fracțiuni politice din Italia nu l'ar fi vězut bucuros, — ba și azi nu-l primesc cu brațele deschise. Țarul ar fi în Roma óspete al Quirinalului. In timpul șederii lui acolo s'ar duce sě facă o visită ministrului rus de pe lângă vatican, de unde s'ar duce sě visitese și pe papa!

*

Confișcat. Procuratura regéscă a confișcat numěrul de Dumineca al ziarului cotidian *Budapest*, pentru articolului deputatului Rákosy László, intitulat: *Bětrânul comediant.*

*

Iară! „M. Sz." culegênd câteva date din „Anuarul" băncilor române din Ungaria și făcênd evidentă creșterea lor, se năpustește din nou asupra acestor factori importanți în viața nóstră, pentru-că — vezi Dómne — „îndeplinesc o misiune culturală separatistă" întrě Români. Sě le fie de bine!

*

Monumentul lui Moltke. In 13 Octobre s'a inaugurat în Berlin, în fața unei asistențe în frunte cu perechea imperială și principele moștenitor, monumentul ridicat în amintirea feldmareșalului de Moltke. Contele Schlieffen, șef de stat major, a pronunțat un discurs solemn. Impěratul a depus o corónă de lauri, de aur, cu inscripția: „Celui mai mare general al marelui impěrat."

---

dréptă, ca o placă de argint, printrě perdelele albe. Tinca știa că întorcênd ochii va găsí pe Vasile aprópe, și într'un vis de o clipă vězù desfășurându-se înainte-i o viață, cu care începea sě se împace, o câmpie fără lumină multă și fără flori, prin care trebuia sě trécă numai de cât, alături cu cel care-i fusese drag odată".

Inainte de încheierea acestor fórte fugitive aprecieri trebue sě se accentueze frumseța neîntrecută a limbii din tot ce scrie dl Sadoveanu, puterea de a caracterisa persóne, sentimente și situații, fără a cădea în esagerări. In romanul de care e vorba sunt așa de bine caracterisați boerii moldoveni, de la unul până la celalalt, subprefectul Iorgu, cocóna Casuca și acel liceian ștrengar Mihaiu, care-i pune în uimire pe toți cu îndrăznéla lui. Și acea nefericită cocónă Marița, care e silită sě mérgă séra la crișma lipovanului Trifanov, ca sě-și scótă din fumul aceleia bărbatul, care altcum ar prăpădí tótă léfa de pe o lună pe beutură și în cărți. Sunt scene sguduitóre acelea în care acésta își povestește suferințele ce au întovărășit o de la naștere până în momentul, în care și-le desfășură acelei ființe ideale, care e Tinca, și care va ajunge și ea astfel de zile negre.

Cei-ce caută în acéstă gónă după bu- materiale și o hrană alésă pentru suflet, vor afla și în acéstă scriere mai nouă a dlui Sadoveanu, ca și în cele mai vechi, ce póte fi mai frumos și mai bine scris în românește.

*

De la Orăștie ne sosește știrea îmbucurătóre, că *Bunul econom* a trecut sub îngrijirea dlui Adrian Cristea, fiul fostului asesor consistorial și redactor al „Telegrafului Român" Nicolae Cristea. Instituirea dlui N. Cristea ca redactor trebue sě însemneze o îmbunătățire a acelui organ însemnat în viața nóstră economică socială, care de câtăva vreme încóce a trăit o viață mórtă, representată prin câțiva ómeni, cărora le lipsia absolut chemarea și puterea de a vorbí de pe o tribună așa de însemnată. Era aprópe ridicol sě vezi, că mai anul trecut „Bunul Econom", care e o fóie per eminentiam economică și ca atare se adreséză poporului, publică în foiță romanul lui Vlahuță *Dan*, cu paginile căruia a umplut atâta vreme colónele foiței, pentru-ca mai târziu sě încépă a publica acea pagină complicată a scriselor lui Eminescu, care e *Sěrmanul Dionis.* Cu ce s'o fi ales poporul, care cetește din dóscă în dóscă gazeta pe care o apucă în mână, din aceste două lungi foițe, e ușor de gîcit și e ușor de a constata, câtă lipsă de pricepere îți trebue pentru-ca sě dai într'o fóie poporală lucruri, cari nu sunt absolut de loc pentru popor. E peste tot o greșélă, pe care o fac foile nóstre poporale une-ori, că dau articole prea lungi. Și mai ales articolele de literatură prea lungi nu sunt de loc recomandabile, ele trebuesc înlocuite cu articole mai scurte: poesii, schițe, novele și impresii, a căror condiție primă și ultimă e, ca sě fie bune. Mai este un rěu mare de care sufer foile nóstre poporale: tendința de a da tot lucruri originale! In acéstă tendință, pe care „Bunul Econom" în special a luat-o în deșert, se věd de atâtea-ori atâtea și atâtea bazaconii „originale" în foile nóstre, în cât te cuprinde mirarea. Ce caută d. e. în „Bunul Econom" Poesiile (!) lui D. Iarca? — niște versuri schlópe și hîde precum astězi nu se mai scriu altele, de la încetarea „Activității", căreia de asemenea i-a dat Orăștia un post în persóna lui Moteancă. Astfel de fenomene sunt cu totului anormale la o fóie menită a fi un fel de „pâne de tóte zilele" a țěranului duios de carte și de lumină. Cei ce-i sprijinesc sunt dușmani si luminei și prietini ai „intreprinderilor de a esploata poporul"... Dl Cristea, care scrie limpede și cu dragoste, se vede că ține cu tot prețul la părăsirea rătăcirilor vechi! Dzeu sě-i ajute!

(Va urma)

Şcólă de telegrafie şi poştă în Bucureşti. In Bucureşti se va deschide o şcólă de telegrafie şi poştă. Cursurile vor fi de doi ani. Condiţia de primire este: absolvarea vre-unei şcóle medii, liceu ori şcólă reală.

*

Ori cu pétra de cap... Temerea, esprimată într'un articol al foii nóstre din numĕrul trecut, că adecă cine ne-ar puté asigura de-o altfel de tratare de cât cea a Ungurilor de azi, în casul când ar ajunge sĕ domnéscă idealul partid întrezărit în negurele viitorului de „Gross-Oesterreich“, se confirmă cu un dat positiv. Ministrul de culte al Germaniei (dar' la adecă Nemţii noştri n'ar face asemenea?) a dat un ordin, prin care vrea sĕ germanisese populaţia polonă din ţinutul Posen. Care va sĕ zică mai avem soţi de suferinţă, dar' mângăere tot n'avem: unde-i cultura germană de asupra celei ce vreau sĕ ni-o dea nouă *patrioţii?*

*

Colecte pentru Italieni. Marea nenorocire, care a lovit acum de curênd o parte din poporaţiunea Italiei, înţelegem cutrĕmurul de pămênt din Calabria, a îndemnat inimile bune şi nobile din regatul român sĕ deschidă colecte pe séma celor căzuţi jertfă grózuicului desastru. Damele cele mai de frunte din înalta societate bucureşténă au luat afacerea în mână şi adună ajutóre de la cei generoşi pentru nenorociţii fii ai surorei naţiuni italiene.

*

La fondul de 20 fileri al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vĕ zare, din prilegiul esposiţiei de vite aranjată de „Reuniunea română de agric. din comit. Sibiiu“ în comuna Veştem, s'au făcut următórele dăruiri: Aurel Moga, notariu (Veştem) 2 cor.; Victor Schleb, prim-pretor (Cisnădie), Petru Andrieş, notariu (Boiţa), Demetriu Săvoiu, proprietar, (Sadu), I. Fanea, notar (Tălmăcel) Teodor Andreiu, grădinar (Sibiiu), I. Roman, paroch, (Tălmăcel), fiecare câte 1 corónă; Ioan Druhora, paroch şi d-na Ana Druhora (Boiţa), Nicolae Vlad, par. şi d-na Ana Vlad (Şelimbĕr), Vasile Moşoiu, notar, şi d-na Veturia Moşoiu (Bungard), Teodor Stoia, înv. şi d-na Rosalia Stoia. înv. (Veştem), fiecare câte 50 fileri; Nic. Ett. Ursu, înv. (Bradu), 60 de fileri; Ioan Papiu, paroch, Korkoly István, şef de gară (Veştem), Demetriu Bu[illegible], paroch (Sadu) fiecare câte 40 fileri; Simion Balteş, Ana Balteş (Brad), Arseniu Bedelcu, înv. (Telmăcel) fiecare câte 30 fileri; I. Chirca v. pres. „Reun. agric.“ (Sĕlişte), George Dan, ec. şi G. Com. Ursu, ec. (Bradu), Teodor Necşa, înv. pens., Maria Necşa (Bungard), fiecare câte 20 fileri; Rom. Simu, înv. pens., d-na Maria Simu n. Simonca, înv. (Orlat) şi Victor Tordăşianu, secret. „Reun. rom. agricole“ (Sibiiu) fie-care câte 10 fileri.

*

Pentru catedrală. La fondul bisericii catedrale gr. or. române din Sibiiu, au mai încurs următórele contribuiri benevole, de la credincioşii din parochia nóstră gr. or. română „Bălciua de sus“, anume: Radu Jantea, preot cart. 1 cor. 20 fil Eleonora Jantea, preotésă, 40 fil. Mariţi Jantea, 20 fil. Francisca Cuman, vĕd. 20 fil. Simion Bulendra şi Vasile Cărăşel şi soţia câte 1 cor. George Ruen, 80 fil. Simion Cióră, 70 fil. Nicolae Ispas, 60 fil. Gligor Ioniciu, 50 fil. Lina Bunea vĕd., Maria Ruen vĕd. Duma Dumitru, Veronica Gaja şi Bogolea Sava câte 40 fileri. Vasile Ioniciu, înv., Chirilă Pantea, Maria Gaja Pantea, Simion Moise, Gerasim Dondoş şi Dumitru Todea câte 30 fileri. Todor Pantea, Dumitru Macarie, Paraschiva Pantea, Ioan Gag, Nicolae Gaju, Nicolae Ghioghiu, Todor Gaja, Gligor Macarie, Maria Banea filim., Ioan Bogolea i. Todor, Ioan Marte, Simion Cărăşel, pandur, Ioan Tabară l. Simtion, Ioan Văsnca, Ioan Codrea Dănilă, Paraschiva Bercea, Solomon Puca, Borza Indreiu şi Lombrea Precup, câte 20 fileri. Moise Simtion, Gog Rusand, Oana Berariu, şi Vasile Bercea, câte 10 fileri. Suma 14 cor. 80 fileri. *In grâu au contribuit:* Nestor Gar, 6 cupe, Simion Boboia, Vasile Moise Ciobel şi Simion Lup, câte 3 cupe, Gligor Gaja Pascu şi Duma Nichita, câte 2 cupe, Ioan Dumbra, 1 cupă, cu totul 1 ferdelă şi 7 cupe, vândute cu 3 cor. 84 fileri. *In cucuruz au contribuit:* Şofron Cióră şi Simion Cióră, câte 8 cupe, Vasile Cărăşel, cantor, Vasile Gaja, Iopas, Dumitru Bărzog, Ioan Popa barna, Dumitru Suciu, Ioan Gligan, Lombrea Vasile l. Simtion şi Ioan Bogolea câte 4 cupe, Vasile Văsnca, Gligor Ruen, Crăciun Marte, George Cióră, Todor Boral, George Ioan Beş, Todor Praja, Vasile Ruen, Dumitru Moise rus, Ioan Moise rus, Ioan Oltén, Dumitru Moise l. Ioan, şi Vasile Lombrea ander, câte 3 cupe, Puca Istan, Ioan Bedelén şi Savastian Cioruţa câte 2½ cupe, Vasile Cióră, Simion Cióră, Ana Ioniciu, vĕd. Nicolae Cióră, Puca Antonie, Vasile Cióră l. Man, Ioan Gaju l. Stefan, Vasile Aron, Simion Moise, Vasile Moise Ciobel, Dumitru Baciu, şi Crăciun Baciu, câte 2 cupe, George Racolta, Moise Bele, Moise N. Ciobel, Dumitru Haneş şi Petru Lombrea, câte 1 cupă, vândut cu 17 coróne. Peste tot 35 cor. 64 fileri.

*

Meeting grecesc, însĕ — antigrecesc. Un ziariu din Bucureşti scrie, că printrĕ Grecii de acolo s'a pornit o mişcare, în scopul de a se ţiné Dumânecă un meeting grecesc de protestare în contra guvernului din Grecia şi în contra patriarchului din Constantinopol, pentru atitudinea greşită faţă de România. Vor fi învitate sĕ participe delegaţiuni din ţara întrégă. Moţiunea ce se va vota, va fi ţinută în termini aspri şi va fi trimisă la Athena, guvernului grecesc, şi la Constantinopol patriarchului, precum şi tuturor ziarelor mari din străinătate.

*

Al treilea rênd de dinţi. Un cas rar s'a constatat nu de mult în Timişóra. In suburbiul Fabric locueşte de mult timp o femee bĕtrână, Elisabeta Kaiser, care are nici mai mult nici mai puţin de cât 96 de ani. Bata femee, ca ori şi care de vârsta ei, de mult, fórte de mult îşi perduse dinţii. Intr'o zi simţii dureri în gingei, şi mirarea bătrânei fu mare de tot, când descoperi, că durerile erau simptomele creşterei unor noi dinţi, cari peste câtva timp apărură, împodobind din nou gingeii matrónei.

*

Teatru. Luni s'a dat în teatrul orăşenesc din loc comedia „*Veilchenfresser*“, cu care ocasiune şi-au arătat talentul artistic mai ales domnii *Stärck* şi *Günther*, apoi dşórele *Rossi* şi *Hertl.* Publicul numĕros s'a distras bine şi a aplaudat mult. Marţi s'a jucat opereta „*Garnisonsmädel*“ asemenea cu bun succes Astăzi Mercuri se va da opereta „*Frühlingsluft*“, ear' mâne Joi comedia „*Königsleutenant*“. In pregătire se află comedia „*Das Lumpengesindel*“, despre care se spun multe lucruri bune...

Sâmbătă sara va fi prima representaţiune clasică. Se va da „*Clavigo*“ de Goethe şi „*Die Geschwister*“.

*

13 ani a suferit soţia mea de durere de cap reumatică şi eu numai binecuvênta pot pe Atotputernicul că mi-a dat ideia sĕ comand crucea d-tale duplă electro-magnetică R. B. şi nr. 86,967 — pentru că nevasta mea, — după ce a purtat crucea patru sĕptĕmâni, s'a vindecat de tot; pentru-ce apoi fac atent pe ori şi cine, care sufere de reumă, sĕ nu amâne comandarea crucei de minune. Eu am încercat tóte, însĕ nimic n'a folosit, numai crucea d-tale duplă electro-magnetică. Cu stimă Valentin H[illegible], Károlyfalva.

Acéstă scrisóre de recunoştinţă a primit'o dl Albert Müller, Vadász u. 42/V, inventatorul crucei duple electro-magnetice R. B. nr. 86,967 şi noi numai bine o putem recomanda acelora cari sufer de reumă, astmă şi altele.

PARTEA LITERARĂ.

Monografia comunei Galaţi (lângă Făgăraş).

(Compusă de Nicolae Aron, paroch gr. or.)

(Fine)

Credincioşilor adunaţi în jurul bisericei cu ocasiunea fotografării, le-am dorit prosperare în vechea credinţă, pe care cu sfinţenie şi-o păstréză, de şi întrebându-i de nume mi-le spuneau pe ungureşte, o împrejurare provenită de la şcóla de stat cu doi învĕţători magiari din Cobor, o comună magiară.

Incheiere.

Sub titlul „*încheiere*“ aduc unele împrejurări şi unele momente, cari pentru întregitatea lucrării, îmi par necesare, atât faţă de liniştirea conştiinţei mele ca autor, cât şi faţă de publicul cetitor, care póte că a aşteptat sĕ vadă mai mult în cuprinsul unei monografii.

Numai partea curat istorică a *bisericei, şcólei* şi *comunei politice,* cu privire la persónele, cari le-au condus, am avut-o în vedere; şi partea acésta a monografiei comunei Galaţi (lângă Făgăraş), după datele aflate, am şi descris-o în mod desăvêrşit.

Partea *socială* şi *economică* din monografia acésta lipseşte cu totul.

In partea socială trebuia sĕ descriu modul de traiu şi obiceiurile gălăţenilor; hărnicia acestor ómeni, curagiul şi isteţimea lor. Partea cea rea socială din vremea de demult, de unde se trage până astăzi vorba slabă „hoţ din Galaţi“, „râie din Galaţi“ şi cea din present, de unde ese la iveală, că mai fie-care gălăţean are două nume, ca: „tistul pupului“, „schînteie“, „mădrăgan“, „baronul“ etc., apoi numele de şicanare, ca: „cucuriguu“, „hîş vrabie“, „cere plóie“, „hai cu tata, hai“ adresate unor gălăţeni pentru a produce rîs şi voe bună între ei. Obiceiul gălăţenilor „*în şezătóre*“, „*la măladuc*“, „*la nunte*“, miile de strigături ale nevestelor tinere şi ale fetiţelor la „căruţatul prin sat“ la fie-care nuntă. Hărnicia gălăţenilor la „scosul pietrei“, „pusul cepei“, „vênzarea laptelui“, „în cărăuşie“. Tóte acestea ar fi încăput în cadrul scrierii unei monografii.

In partea economică: despre grâu, cucuruz, săcară, ovăs, orz, ceapă, trifoiu, picioici, napi, varză, viţă de vie şi luţernă, pe cari gălăţenii le cultivă pe micul lor „*trihotar*“, „*ostrov*“, „*lunca din jos de sat*“ şi „*lunca peste Olt*“, precum şi în pămênturile esarêndate din „*livadie*“, „*mielteao*“, „*eclejia unguréscă*“ ale Făgăraşului, în pămênturile cumpĕrate şi esarêndate de la Şoarş, Şona şi Calbor, — căci gălăţeanul n'are astâmpĕr, îşi vîră nasul în tot locul, pentru a'şi agonisí pânea de tóte zilele. Asemenea trebuia sĕ scriu în monografie, că pe cât teritoriu, în ce cantitate şi în ce fel de calitate se cultivă bucatele acelea? Din acestea soiuri grâul se cultivă mai mult, urméză cucuruzul, trifoiul (acesta numai în timpul mai recent, fiind-că au simţit ómenii, că le aduce întreit folos: nutremênt bun vitelor, sĕmênţă de trifoiu cât le trebue lor, şi şi de vînzare, precum şi gunoirea pămênturilor unde sémănă trifoiu), cépa („cépa de Galaţi“ este cunoscută în cele mai îndepărtate părţi ale Ardealului, ca cea mai sănĕtósă, mai roşie, mai mare şi mai gustósă. Braşovul, Sibiiul, Cohalmul, Sighişóra, Mediaşul, Alba-Iulia, Orăştia, Deva, Haţegul şi Hunedóra, tómna sunt cercetate de căruţele încărcate cu sute şi mii de funii de cépă ale isteţilor, chipeşilor şi harnicilor gălăţeni şi gălăţene, cari se întorc cu punga plină la vetrele lor), picioici, napi şi varză încă se cultivă în deajuns, sĕcară, ovĕs, orz şi trifoiu se sémĕnă puţin, ear' viţa de vie, odinióră destulă pe cósta Galaţului, astăzi numai parochul Nicolae Aron, cu începutul anului 1904, o cultivă în mod raţional (viţă americană altoită cu europeană „risling italian“, „caseblanc francez“, etc. etc.), dând esemplu poporului, ca şi el sĕ nu lase sute de parcele pustii în aşa numita „cósta luncei“ situată în faţa sórelui sudic.

Unde e descrierea portului gălăţenesc, cel mai frumos, după cel al sĕliştenilor din comitatul Sibiiului! Un gălăţean impune cu portul lui chipeş: în picióre papuci, peste cari sunt lăsati ciórecii din pănură albă de lână (vara de pânză), peste trup cămaşa cu guler chindisit, îmbăierat simplu la gât, albă şi mai totdeuna curată, încinsă cu şerpariu îngust, sau o curea, sau o cingĕtóre tricolor românesc, pe care nu o bagă în nădragi ca oltenii, ci o lasă sĕ se vadă cam jumĕtate până la genunchi, căci ea e chindisită şi pe din jos în diferite feliuri; deasupra cămeşei, gălăţeanul vara îşi anină „scurteica“ făcută tot din pănură albă de lână, pe care o ţine mai mult pe umeri, ear' érna scurteica e înlocuită cu „cojocelul“ paralel cu „pieptariul“ indispensabile acestea la fie-care, cari sunt, lucrate a „la Sĕlişte“, cu multe flori, de cei mai desteri cojocari, ca Ganea din Sibiiu, Lazar şi Marhao din Galaţi; şi pe cap vara o pălăriuţă mică rotundă, înlocuită érna cu căciulă négră lungăréţă.

O gălăţénă încă nu se lasă mai pe jos, purtând pe cap numai cârpe uşóre, cele mai multe de mĕtase, pe trup iie cu mâneci largi şi póle lungi, peste cari crătinţa négră a „la Sĕlişte“ nu lipseşte (crătinţa, învărgată în frumóse colori, roşii, galbine, negre etc., ţĕsută de ele, care încă se mai pórtă de o mică parte a gălăţenelor, era mai bună), în picióre numai papuci de piele fină, chiar şi de lac, cari o fac sprintenă şi uşóră.

Demn de amintit în monografia acésta este seceta anilor 1904 şi 1905, care a atins întreg regatul ungar şi prin urmare şi comuna Galaţi. In anul 1904 arşiţa sórelui a stăpânit pămêntul în lunile Maiu, Iunie, Iulie, August şi Septembre, în cât în două rênduri bunul nostru metropolit *Ioan Metianu* a poruncit preoţimei sĕ se róge atotputernicului Dumnezeu pentru plóie; ear' în anul 1905 asemenea n'a plouat în Iulie, August şi Septembre. Mult a suferit poporul din causa acestor calamităţi ale naturii, aşa că un car de fên în anul 1904 s'a cumpĕrat cu 100 coróne, ear' bucatele, de tot soiul, încă au fost şi sunt scumpe.

La compunerea monografiei acesteia mi-a dat indemn în prima linie Escelenţia Sa Domnul Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Meţianu*, care prin circulare a mişcat preoţimea sĕ lucre, apoi redactorul fóiei nóstre bisericeşti, domnul *Teodor V. Păcăţian*, care apreţiind lucrarea acésta i-a dat loc, în „*Telegraful Român*“ şi în fine d-l *Ieronim Preda*, directorul tipografiei archidiecesane, care a îngrijit ca monografia comunei Galaţi, sĕ se scótă în broşură separată în 500 esemplare, în tipografia archidiecesană.

Cu plăcere amintesc conlucrarea învĕţătorilor *Traian Păcală* şi *Ioan Berescu*, din Galaţi-Făgăraş, a învĕţătoriului pensionat *Petru Marhao* din Galaţi, cari m'au spriginit în lucrarea mea.

Ear' de încheiere amintesc visita ce mi-a făcut'o profesorul universitar *Nicolae Iorga* din Bucureşti, însoţit de domnul *Ioan I. Lăpĕdat*, secretariul II al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ din Sibiiu, *la 8/21 Septembre 1905*, când ambii m'au încurajat, declarându-mi lucrarea bună.

Dedic monografia comunei Galaţi (lângă Făgăraş) memoriei regretatului meu unchiu *Ioan Grozea,* fost învĕţătoriu-notariu comunal în Galaţi.

Galaţi, 16 Octobre 1905.

Apel

către toţi p. on. Domni şi Dómne, iubitori şi spriginitori ai şcólei şi ai culturei naţionale, cum şi către tóte instituţiunile nóstre culturale şi librăriile nóstre româneşti.

Subscrisul voind a înfiinţa la şcóla nóstră conf. gr. or. rom. din Gurasada (tract. Ilia) o bibliotecă şcolară şi fiind-că atât şcóla, cât şi biserica din loc nu dispun de avere în bani, ear' poporul abia putêndu-şi plăti spesele avute cu edificarea şcólei şi renovarea st. bisericei, încă nu póte contribui la acoperirea speselor cu acéstă bibliotecă, rog pe toţi aceea cărora le zace la inimă cultivarea şi înaintarea poporului nostru românesc sĕ binevoiescă a contribui cât de puţin pentru înfiinţarea acestei bibliotecí, care este menită a desvolta cultura iubitului nostru popor românesc, atât de înapoiat.

Se primesc cu mulţămită şi cărţi pentru acest scop.

Ofertele marinimóse sĕ se trimită la adresa subscrisului în Guraszáda (Hunyad m), care apoi sĕ vor publica în ziare.

Sperând, că rugarea va afla marinimoşi spriginitori ai şcólei, semnez.

Gurasada, la 7/20 Octobre 1905.

George Furduiu,
înv. gr. or. rom.

Oficială.

Vener. Consistoriu aştéptă cât mai curênd espedarea colectei pentru catedrală din acele comune, cari încă n'au încheat acea colectă şi n'au trimis suma incassată.

Cărţi şi reviste.

„**Cartea de Aur**“. A apărut *în ediţie nouă* volumul prim din opul premiat de Academia Română „*Cartea de Aur, sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară*“, de *Teodor V. Păcăţian*, şi póte fi procurat, împreună cu volumul II prin libraria archidiecesană din Sibiiu, ori de-a dreptul de la autorul. Un esemplar din fie-care volum costă broşat 10 coróne, legat în pânză 11 cor. 60 fileri. La cerere se acordă şi înlesniri de plată.

Teatrul orăşenesc.

Mercuri (1 Nov. n.): „*Frühlingsluft*“, operetă în 5 acte, de K. Lindau şi J. Wilhelm.

Joi (2 Nov. n.): „*Der Königsleutnant*“, comedie în 4 acte, de K. Gutzkow.

463 1905 sz, végrh. [263] 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a nagyszebeni kir. járásbiróságnak 1905. évi Sp. II 869/3 számu végzése következtében Dr. Fruma János ügyvéd által képviselt feleki Mihaila Nechifor javára odavaló Paraschiv Gavrila ellen 570 kor. s jár. erejéig 1905 évi szeptember hó 16-án foganatositott kielégitési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 764 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: 2 kocza, 3 kalangya széna, 1 kalangya szalma, 2 ökör, 2 hektoliter buza és 5 kád mész nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a nagyszebeni kir. járásbiróság 1905-ik évi V. 1033/2 számu végzése folytán 570 kor. tőkekövetelés és eddig összesen 97 kor. 70 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig, a helyszinén Feleken alperes lakásán 363. házszám alatt leendő megtartására 1905. évi november hó 4-ik napjának délutáni 4 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Nagyszebenben, 1905. évi oktober hó 20. napján.

Decian György
kir. bir. végrehajtó.

Nr. 594 1905 [256] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroh** din comuna **Aţintiş**, protopresbiteratul Turda, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite în cóla B. pentru intregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au sĕ 'şi trimită suplicele construite în regulă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, de unde se pot lua şi informaţiuni mai detaiate, apoi cu prealabilă încuviinţare a acestui oficiu se pot presenta înaintea alegĕtorilor şi la biserică spre a cânta eventual a celebra şi cuvênta.

Turda, 1 Octobre 1905.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Jovian Murĕşianu
protopresbiter.

A apărut:

Calendariul arhidiecesan
pe anul
1906

şi se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu. Preţul 40 fileri, cu şematism 80 fileri, plus porto postal 10 resp. 20 fileri.

☞ **Singurul calendar portativ românesc.**

Micul Calendar pe anul 1906

de **Ioan Apolzan**, tipograf.

Pe lângă partea calendaristică, literară şi fo- pentru notiţe cuprinde sub titlul *„Avutul nostru“* informaţiuni şi date esacte asupra tuturor instituţiunilor nóstre, ca biserici, şcóle, reuniuni de tot soiul, societăţi financiare, etc. Preţul unui esemplar ediţie simplă **40 fileri**, ediţie de lux (hârtie fină, leg. în pânză cu creion) **70 fileri**, plus porto postal 6 fileri. Se póte procura de la **Librăria arhidiecesană, Sibiiu** (Nagyszeben).

Pe timpul secetei din vara trecută abnormală a fost earăşi singură în întrégă Ungaria

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei
de pe Têrnave

(Proprietar: **Fr. Caspari, Mediaş 67, Ardeal**)

care a udat viţele sale cu cantitatea enormă de apă de **5 milióne litri** pe zi; este deci singura firmă, care póte lifera viţe frumóse şi în tóte privinţele neesceptionabile. (84) 9—47

☞ **Catalog ilustrat cu numĕróse scrisori de recunoştinţă gratis.**

Nr. 282 1905. [260] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroh *Lazar Stan* din parohia de clasa a III-a **Socet** cu filiile **Poiana Răchiţelii** şi **Runcul mare**, protopresbiteratul gr. or. al Hunedórei, pe basa înaltei resoluţiuni consistoriale dto 13 Septembre a. c. nr. 8831 bis. se escrie din nou concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din tóte venitele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre pănă la terminul indicat subscrisului oficiu protopresbiteral şi a se presenta la biserică în terminul regulamentar pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral al Hunedórei, în conţelegere cu comitetul parohial.

Hunedóra, la 5/18 Octobre 1905.

Avram P. Pecurariu
protopresbiter.

Fată (femeie) la copii

mai vechiă, află aplicaţiune imediat. Se cere sĕ ştie puţin vorbí nemţeşte. Va avé sĕ mérgă cu familia pe patru luni la Viena. — Amĕnunte dă administraţia. (264) 1—2

Eu

nu cunosc pentru îngrijirea pielii, în special pentru a alunga pistruii şi a avé o colóre delicată a feţii, un săpun medicinal mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca doi băieşi)
Bergmann & Co, Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata
în **farmacia „la urs“** (piaţa mică),
în farmacia **E. Rummler, Sibiiu**,
la **I. B. Misselbacher sen.** (piaţa mare),
G. Meltzer (str. cisnădiei şi guşteriţii 25),
prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei) (89) 14—25
Carol Arz (strada cisnădiei), cum şi
în Sighişóra la farmacistul W. Lingner.

Fischer & Comp.

şcóle de pomărit

Nagyenyed (Alsó-Fehérmegye)

Şcólele nóstre de pomărit în estensiune de 40 jug. catastrale sunt în Transilvania cele mai mari şi cele mai bogate.

Stoc: 80,000 altoi, de tóte formele, în soiurile cele mai nobile.

1 milion pădureţi (sujete) de tóte speciile, plante puternice.

1 milion gledici, plantele cele mai bune pentru garduri vii.

1 milion acăţi (salcâmi), tari şi frumoşi, acomodaţi pentru plantare de păduri.

Arbori solitari, de promenade, şi tufişe decorative. (201) 11—12

Catalóge gratis.

Pe cei interesaţi îi învităm cu stimă la cercetarea şcólelor nóstre de pomărit.

IULIU ERŐS
Sibiiu, strada cisnădiei nr. 3.

Cel mai mare deposit ardelean

de **orológe, juvaericale, aurării** și **argintării**. Iși recomândă cu prețuri eftine tóte produsele din speciile **orologeriei** și **aurăriei.**

Schimb și cumpĕrare de aur, argint, diamant, mărgele, monede de aur și argint, etc. [191] 12—20

Fie-care obiect de aur și argint, cumpĕrat de la mine, e probat și esaminat din oficiu și pe fie-care bucată se vede precis proba oficiósă (k. u. k. Punze), și afară de aceea se garantéză în scris veritabilitatea obiectelor.

Prețcuranturi ilustrate la dorință gratis și franco.

Cea mai mare prăvălie ardeleană de pălării

FRITZ CONNERTH, palărier

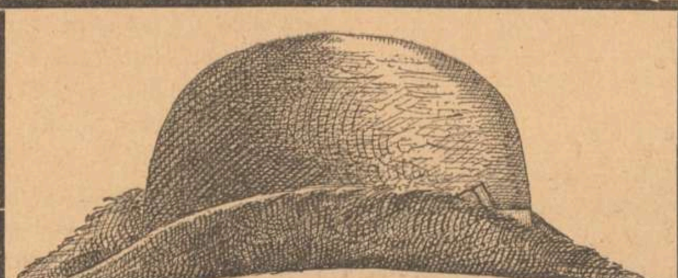

Pălărie preoţéscă pĕrósă.

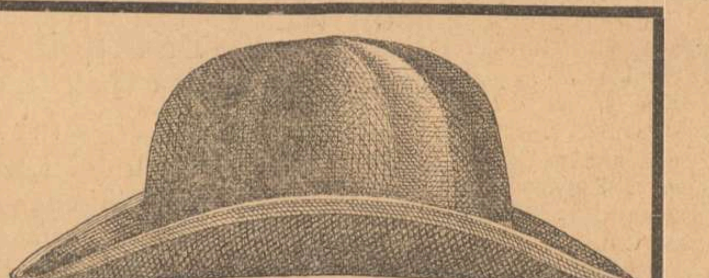

Pălărie preoţéscă netedă.

Sibiiu
strada cisnădiei nr. 1

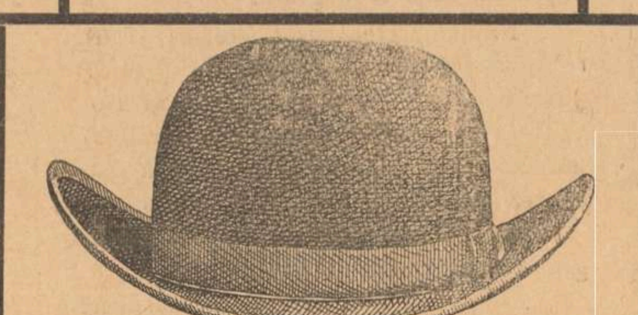

Pălărie preoţéscă din stofă de cilindre.

Sibiiu
strada cisnădiei nr. 1

Se recomândă ca specialitate în cele mai fine **pălării preoțești** în tóte formele și calitățile ca de mĕtasă, de pîslă netedă și de pîslă pĕrósă în cea mai bună calitate și cu prețurile cele mai eftine. — La comande din afară este a se indica esact adresa, cum și soiul și mărimea pălăriei.

Cu tótă stima
Fritz Connerth.

[186] 13—21

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura tiparul Tipografiei arhidiecesane.

Nr. 113 Sibiiu, Sâmbătă 22 Octobre (4 Novembre) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Manifestul Ţarului.

Sibiiu, 3 Novembre n.

Ţéra cea mai fericită e astăzi Rusia. Poporaţiunea ei a primit peste nópte aceea la ce numai fantasia o lăsa sĕ se gândéscă şi se întrevadă ca realitate în nişte zile fórte îndepărtate: *constituţie* şi *libertatea desĕvĕrşită*.

Rusia e ţéră fericită astăzi, dar' şi ţéră invidiată. A ajuns la aceea ce a câştigat, fără vĕrsare gróznică de sânge, cum se aştepta, fără ca sĕ fie aprinsă şi se ardă în flacări de la un capĕt până la celalalt, pentru-ca din cenuşa putregaiului de eri sĕ se nască Rusia de mâne, numai prin tactul şi înţelepciunea unui om cuminte, cu care a dăruit'o pronia dumnezeiască.

Numele lui e *Witte*. Acest genial bărbat de stat, după-ce a legat pace cu Japonia, în nişte condiţiuni atât de favorabile, în cât întréga lume a rĕmas uimită, a legat acum o nouă şi cu mult mai însemnată pace, între domnitoriu şi supuşii sei, între Ţarul Nicolae II. şi poporaţiunea din Rusia. Şi pacea acésta i-a câştigat nemurirea!

Rusia e astăzi stat constituţional, pentru-că Witte cu înţelepciunea sa, cu darul de a şti convinge şi cu iubirea sa de dreptate, a înduplecat pe atotputernicul Ţar al Rusiei sĕ dee poporului seu aceea ce cere, pentru-că cu dreptate cere.

Şi Ţarul a dat. A dat chiar mai mult decât a aşteptat Witte, care nu de mult spunea unei deputaţiuni, că *votul universal* nu póte fi acordat poporaţiunei din Rusia, — dar Ţarul l'a dat! In manifestul seu, Ţarul îndrumă parlamentul ce se va întruni, ca *sĕ 'l decreteze!*

O nouĕ viéţă sĕ începe acum în Rusia. Viéţa dusă la umbra libertăţilor constituţionale. Nouă putere va câştiga Rusia, şi colosul de la Nord de acum înainte are sĕ devină temut şi periculos. Pentru-că aceea ce va face în viitoriu pe terenul *cuceririi*, nu va mai face Ţarul singur, ci în armonică conţelegerere cu poporul seu. Şi trupele ruseşti nu vor mai lupta în viitoriu fără sĕ ştie că pentru-ce, ci vor merge cu conştienţă deplină naţională pe câmpul de luptă, fie ori unde, şi cu convingerea, că merg sĕ apere constituţia şi libertăţile celor de acasă.

Schimbare mare e acésta în situaţia politică europénă, o împrejurare de care vor trebui sĕ ţină cont şi „*patrioţii*" nostri. Pentru-că până acuma dădeau pe grozavii faţă de Viena numai pentru-că ştiau, că Rusia e slabă, şi de la Nord nu ameninţă nici o primejdie. Rusia însĕ nu e slabă, se va consolida în curênd, şi va ajunge la o tréptă de putere atât de înaltă, în cât va dicta în drépta şi în stânga! E vremea deci sĕ schimbe şi „*ai nostri*" frontul!

*

După-ce ne-am spus aceste păreri asupra marelui eveniment, la care nu s'a aşteptat nimeni, şi care cu drept cuvênt póte fi trecut în şirul minunilor, lăsăm sĕ urmeze din cuvênt în cuvênt manifestul Ţarului, publicat Luni nóptea, acest act însĕmnat, care a umplut de bucurie şi fericire inimele tuturor supuşilor Ţarului, dar' l-a scăpat şi pe Ţarul de primejdia de a fi *trimis* în lumea cealaltă. In viitor Ţarul nu va mai trebuí sĕ fie păzit de garde secrete, pentru-că de viaţa sa vor grijí de acum înainte multele milióne, cărora el le-a dat viaţă. Iată manifestul:

> Noi, Nicolae II., din mila lui Dumnezeu Ţar al tuturor Rusiilor, Ţar al Poloniei, Mare principe al Finlandei, etc. etc. comunicăm spre ştire tuturor supuşilor nostri următórele:
>
> Turburările şi mişcările isbucnite în capitalele nóstre şi în multe alte localităţi, au umplut de adâncă durere inima nóstră. Bunăstarea domnitoriului e contopită în mod nedespărţit cu bunăstarea poporului seu, şi durerea poporului e totodată durerea domnitoriului. Mişcarea de acum ne ameninţă imperiul cu prăbuşire naţională şi cu violarea integrităţii şi unităţii sale. Misiunea de domnitoriu ne impune sfânta datorinţă, sĕ căutăm cu tótă ştiinţa, voinţa şi puterea nóstră, ca sĕ accelerăm cu tóte puterile încetarea mişcării periculóse pentru stat. Când am îndrumat deci autorităţile respective, sĕ ieă disposiţiile potrivite pentru încetarea apariţiilor de turburare de ordine, de prevaricaţiune şi de volnicie, şi conform chemării sale, pentru apĕrarea poporaţiunii pacinice: am aflat de necesar, ca pentru succesul disposiţiunilor îndreptate spre liniştirea vieţii publice se dăm direcţie unitară activităţii puterii guverniale.
>
> In urma tuturor acestora, facem de datorinţa guvernului nostru, *sĕ împlinéscă nestrămutata nóstră voinţă* în modul următoriu:
>
> 1. *Poporaţiunii sunt a se da nerĕsturnabilele fundamente ale drepturilor cetăţeneşti, cari residă în inviolabilitatea adevĕrată a libertăţii religionare şi a cuvêntului, în libertatea întrunirii şi a asocierii.*
>
> 2. Fără a se întrerupe alegerile ordinate pentru Duma imperiului, întrucât permite timpul, care stă la disposiţie până la convocarea ei, *tóte acele clase de popor*, cari acuma sunt eschise cu totul de la dreptul electoral, *au sĕ fie îndreptăţite se participe la legislatura Dumei.* Condiţiunile decretării *votului universal electoral* le va stabili noul corp legiuitoriu.
>
> 3. Rĕmâne ca principiu fundamental neresturnabil, că *fără consentimentul Dumei imperiale nu póte fi adusă la valóre nici o lege*, şi că aleşilor poporului este a li-se da posibilitatea *se pótă controla neîmpedecaţi legalitatea procedurei autorităţilor, numite din partea lor.*
>
> Ne adresăm acum cătră fiii credincioşi ai întregei Rusii, şi aşteptăm de la ei, sĕ-'şi aducă aminte de datorinţele lor faţă de patrie, sĕ conlucre la încetarea ne mai auzitelor turburări actuale de ordine şi sĕ-'şi consacre tóte puterile, împreună cu noi, pentru a restabili de nou ordinea şi pacea. Dat în Peterhof, în $^{17}/_{30}$ Octobre 1905, anul nostru de domnie al 11-lea. *Nicolae.*

Programul guvernului.

După-ce a trecut ministrul-president, baronul Fejérváry, în vorbirea rostită Sâmbăta trecută, peste chestia *sufragiului universal*, primul şi cel mai esenţial punct din programul guvernului unguresc, şi a lămurit destul de amănunţit şi *chestiile militare*, ş'-a continuat vorbirea şi ş'-a espus programul de acţiune după cum urmézĕ:

Programul economic.

O altă problemă mare şi grea, de altă direcţie, este, stimaţilor domni, *întărirea economică a patriei nóstre*. Pe base naţionale, ca sĕ créscă puterile materiale ale Ungariei, în direcţie democratică, pentru-ca desvoltarea economică sĕ atingă şi cele mai de jos pături ale poporaţiunei şi la străformarea economică a ţerii sĕ fie angajat omul cel mic întocmai ca şi proprietariul marelui capital, şi în direcţie socială, ca sĕ se asigure desvoltarea factorului egal cu capitalul: *a muncei*, şi din cooperarea împreună a acestora sĕ se servéscă şi asigure cu succes scopul cel mare.

Stimaţilor domni! De asupra tuturor stă basa naţională. Acésta trebue sĕ priméscă pronunţare în tóte acţiunile nóstre, şi în acest înţeles trebue sĕ ne întocmim întréga nóstră viéţă economică. Nu în acel înţeles, ca sĕ ne desfacem de cătră economia universală, pentru-că acésta ar fi o greşală fatală, care asupra nóstră s'ar rĕsbuna mai virtos. E interesul nostru propriu, ca sĕ ne acomodăm conform desvoltării economiei universale, pentru-că fiind o naţiune în raport mică, politică economică esclusivistă nu putem purta.

Acesta e motivul, care ne face sĕ ţinem şi noi sémă de situaţia schimbată în politica comercială. Trebue sĕ ţinem sémă cu atât mai vêrtos cu cât partea economiceşte mai slabă noi suntem. Şi cu acésta trec, stimaţilor domni, la partea cea mai actuală astăzi în politica economică, la raporturile economice dintrĕ Ungaria şi Austria.

De ani de zile n'a succes sĕ fie asigurată întrĕ aceste douĕ state acea stabilitate cu privire la raporturile economice, care formézĕ condiţia fundamentală a întregei vieţi economice, industriale şi comerciale, şi anume, în urma raporturilor interne politice, întâiu ale Austriei, ear' acum ale Ungariei. Prin acésta ni-s'a creat o gravă stare de forţă. Terminul când are sĕ se încépă epoca unei politice noue comerciale aprópe pentru tóte statele europene, se apropie cu celeritate. Incă numai câteva luni ne despart de el, şi dacă Ungaria nu s'a decis până atunci cu privire la viitórea sa formaţiune economică, — ţara se desface singură din economia universală şi stă în faţa celei mai grave, aprópe incalculabile crise economice.

Partea primă a acestei determinaţiuni se refere la raporturile nóstre economice faţă cu Austria. Acésta trebue sĕ o regulăm întâiu. Starea de forţă ce ni-s'a creat, — fie că ne ţinem de terminul din 1 Martie 1906, începutul epocei politicei comerciale pentru noua Europă, fie că stăm pe lângă 31 Decembre 1907, hotarul stabilit în articolul de lege XXX din 1899, — numai o singură soluţie permite astăzi pentru Ungaria, susţinerea comunităţii vamale de până acuma încă până la 1917, până la terminul când espiră convenţiile cu Germania şi Italia, când vom avé apoi earăşi mână liberă cu privire la întocmirile nóstre economice.

Dar' pentru-ca atunci sĕ nu se afle ţara în aceeaşi situaţie, în care ne aflăm astăzi, şi ţara se pótă trece fără risic, ba fără scrupul, la întocmirea economică independentă, introducênd atunci teritoriul vamal independent, dacă crede că e mai corĕspunzĕtor din punctul de vedere al raporturilor sale: terenul trebue pregătít, şi 'l vom pregătí, după modalităţile espuse mai la vale. Anume, articolul de lege XII de la 1867, conservând pe séma ţerii dreptul de dispunere cu privire la întocmirile economice, prescrie ca guvernele celor douĕ ţĕri sĕ pórte pertractări în chestia acésta. Disposiţia acésta a legii trebue observată întrĕ tóte împrejurările. Dar' pentru-ca la pertractare sĕ pótă sta faţă în faţă doi factori, după posibilitate, de forţe egale; ca Ungaria, dacă aşa cer interesele şi raporturile ei, — ear' cu Austria, pentru satisfacerea acestora nu póte lega convenţie potrivită economică, — sĕ pótă inaugura instituţiunea teritorului independent vamal, fără ştirbirea intereselor economice ale ţerii, imediat cum espiră convenţia vamală şi comercială de acum; ca prin urmare desvoltarea nóstră economică în direcţie naţională sĕ fie în mod necondiţionat asigurată pentru acel cas, — trebue sĕ ne formeze chestia acésta cea mai mare problemă pe terenul economic. Acésta nu însémnă rĕsboiu economic cu Austria, pentru-că acésta e imposibilitate, în urma intereselor nóstre, dar' şi din punctul de vedere al Austriei. Ci însémnă numai aceea, că Ungaria voeşte sĕ 'şi apere interesele economice, amĕsurat raporturilor proprii.

Ce se cere la aceste pregătiri şi în ce direcţie le contemplăm? De la rĕspunsul ce 'l dăm la acéstă întrebare depinde seriositatea acestui punct esenţial din programul nostru. Raporturile productivităţii ţerii dau direcţie misiunei nóstre în privinţa acésta.

Politica agrară.

Suntem stat agrar, avisaţi se esportăm o mare parte din prisosul productelor. E chestie de esistenţă pentru agricultura nóstră, asigurarea consumării productelor nóstre. Nu suntem atât de preocupaţi cu privire la întocmirile nóstre economice de până acum, ca sĕ pot afirma, că fără piaţa Austriei nu póte sĕ esiste absolut de loc agronomia magiară. E însĕ firma mea convingere, că desfacerea bruscă, fără pregătiri necesare, ar provoca pentru noi sguduiri grave, pentru-că decenii dearêndul ne-am făcut întocmirea în prima linie cu ţinerea în vedere a pieţei din nemijlocita vecinĕtate, şi nu ne-am gândit la eventualitatea, că în interesul desvoltării nóstre economice, vom avé trebuinţa şi de alte pieţe.

Agronomia nóstră produce scump şi nu destul de mult. Pămêntul nu e esploatat din destul. Ramurile laterale ale agronomiei nu sunt desvoltate destul de bine, proprietarii mici şi cei de mijloc sunt lăsaţi singuri în grija lor proprie, economia lor nu e destul de intensivă, ear' productele marelui proprietariu sunt unilaterale, industria agronomică îi dă în mĕsură fórte mărginită ajutor pentru-ca sĕ-'i asigure mai bună esploatare şi productivitate a moşiei.

Intocmirile nóstre agronomice ori cât de curios s'ar părea lucrul într'o ţară agrară, cum e Ungaria, sunt fórte defectuóse, şi mijlóce de ajutorare industriale şi comerciale nu-'i stau la disposiţiune în mĕsură potrivită.

Direcţia naţională a întocmirilor nóstre agronomice, şi apoi pregătirile seriose pentru a ne puté face întocmirile în mod independent, pretind înainte de tóte *o politică agrară în stil mare*. Acésta va cere jertfe mari materiale de la stat, dar' nu ne putem da la o parte din calea lor, pentru-că le pretind cele mai vitale interese ale ţerii. Ori-cât de straniu se pară lucrul, că un stat agrar trebue sĕ aducă jertfe pentru desvoltarea agronomiei sale, acesta e totuşi un fapt, în faţa căruia a închide ochii ar însemna atâta cât a face cu conștiență sĕ rĕmânĕ țéra în permanență în dependență economică.

Politica de proprietate.

Ca mijloc potrivit pentru a da avênt desvoltării puternice a raporturilor nóstre economice ni-se îmbie *politica de proprietate.* Natural, că politica de proprietate a guvernului póte fi urmărită numai pe calea echilibrului social și a dreptății sociale, prin urmare are sĕ fie necondiționat de *caracter democratic.* Ne vom ținé de chemare sĕ dăm proprietății legate, firește, fără a ne atinge de dreptul de proprietate, o astfel de putere speculativĕ, care se facă cu putință, ca micile esistențe ale agriculturii sĕ rĕmână legate de glia patriei, în șir lung de generațiuni. In scopul acesta, mijloc eficace găsim în parcelarea teritoriilor de pământ, procurate și eliberate din partea guvernului, mai departe în acea, că moșiile aparținĕtóre fondurilor comune regnicolare, le dăm în folosință proprietarilor mici pe mai mulți ani, pe calea arêndării.

Voim sĕ acordăm mare atențiune ușurării sarcinilor de datorii ale proprietarilor mici și de mijloc. Inaintând pe calea începută deja, cu întrebuințarea instituțiunilor cari ne stau la disposițiune, și cu crearea de instituțiuni noue permanente, voim sĕ purtăm grijă, ca datoriile mai grele de pe proprietățile mici și mijlocii sĕ fie convertite și schimbate cu împrumuturi mai ușóre, ca proprietarii sĕ-și pótă acoperí trebuințele de investițiune pe calea împrumutului ipotecar și vrem sĕ ne îngrijim, ca amĕsurat speculei în agronomie, sĕ fie desvoltate isvórele de credit și sĕ fie în mĕsura cea mai largă făcute accesibile pentru toți.

Politica industrială.

Mai departe formézĕ condiție prealabilă pentru prosperarea economică, stimaților domni, și *politica,* puternică întru adevĕr, mare, *industrială.* Nu putem nega recunoștința față de resultatele politicei industriale din cei zece ani din urmă. Dar' din resultatele acestea, în mod corect se póte trage numai conclusiunea aceea, că după-ce raporturile nóstre sunt acomodate pentru desvoltarea industriei în stil mai mare, trebue sĕ se facă cu mult mai mult în direcția acésta. Nisuința acésta are două motive fundamentale: a crea pentru Ungaria industria mare cu ajutoriul fabricelor, și a regenera mica industrie a țerii, cu trecut secular. Industria mică a țerii, acest element însemnat al societății naționale, are încă în mare parte vitalitate destul de pronunțată și póte fi salvată din brațele nimicirei. E datorință de prima ordine pentru politica înțeléptă a guvernului, sĕ se angajeze la munca acésta cu sprijin material, și acolo unde se cere, cu disposițiuni legislatorice. (Va urma).

Adunarea poporală din Sebeș.

Raport special.

Sebeș, 31 Octobre n.

Peste 5000 de Români ascultară glasul convocătorilor acestei adunări în piața mică din Sebeș.

Sebeșenii toți și jurul fórte bine representat; pe fața tuturora putea-i ceti nerăbdarea, de a vedé odată începută seria vorbirilor, din cari sĕ-'și tragă fie-care folósele și învĕțăturile sale.

In presară, adecă Sâmbătă, sosise dl deputat Dr. Stefan C. Pop, ear' Dumineca trenul de 11½ aduse pe iubitul nostru candidat de deputat Dr. Liviu de Lemény și pe dl deputat Dr. Nicolae Comșa.

Mulțime de popor le ieși spre întimpinare și între nesfârșite „sĕ trăéscă“ au fost conduși la locul destinat pentru adunare.

Țin sĕ constat, că și de astădată ni-s'a arĕtat în tótă goliciunea caracterul și *sentimentul de iubire,* ce 'l păstrézĕ față de noi Românii, funcționarii de aici, *iubiții noștri frați --- Sașii.*

Erau aprópe gata sĕ nu ne concédă întrunirea.

In urma remonstrărilor energice abia și-a dat dl căpitan de poliție *învoirea,* ca adunarea sĕ se țină în piéța cea mică.

De grabă fu podiul gata și la propunerea dlui advocat Dr. Nicolae Lazar, adunarea proclamă de president pe dl protopresbiter Sergiu Medean și notari Dr. Nicolae Lazar și George Tătar.

Presidentul, mulțămind pentru încrederea pusă în el, declară adunarea deschisă și dă cuvêntul dlui Dr. Liviu de Lemény.

Acesta în cuvinte calde și bine simțite mulțămește din inimă alegĕtorilor pentru purtarea lor bravă de la ultimile alegeri, purtare cu care au pus în uimire întrégă Românimea, și e mândru de încrederea, alipirea și dragostea curată a întregului popor român din cercul Sebeșului.

Și în speranța unui viitoriu, când steagul național, care s'a desfășurat și în cercul Sebeșului, va fâlfâí și străluci, ca și sórele, închee cu cuvintele:

„Sĕ trăiască poporul român din cercul electoral al Sebeșului“.

Urale nesfârșite.

Al doilea vorbitor e deputatul simpatic al cercului Cristianului, Dr. Nicolae Comșa.

Fece o dare de sémă asupra activității deputaților români în și afară de dietă, așa cum știe el vorbi; între altele ocupă loc de frunte și adresa ce era a se inmanua împĕratului, în căra loc de frunte ocupă cererea *votului universal,* pe care l'au cerut *întâiu* deputații români.

Pare că 'l aud cum a început:

„Insușirea cea mai frumósă a omului e împlinirea datorințelor sale, de aceea, am venit și eu aici, ca în cercul acesta unde maioritatea covêrșitóre a locuitorilor e românéscă, ... etc!“

Esplică votul universal și este des întrerupt de aprobări.

Figura imposantă a deputatului Dr. Stefan C. Pop apare.

Emoționat, cu lacrămi în ochi, începe:

„Fraților, cu smerenie am venit și eu, sĕ mă închin înaintea românismului conștiinței de sine a cercului Sebeș, dovedit la alegerea trecută, ... etc.“

Laudă ținuta fruntașilor și a poporului și apoi face istoricul suferințelor și luptelor nóstre de la Iosif al II-lea începênd.

Cu durere și lacrimi în ochi spunea despre neisbutirea episcopilor Adamovici și Bob, când aceștia înaintară plânsorile Românilor la împĕratul.

Cu însuflețire și ochi scânteetori arată însuflețirea și buna înțelegere întrĕ Șaguna și Șuluțiu pe acel „câmp al libertății“.

A amintit și de diploma din 20 Novembre 1860 și lămurește cererea cea mai justă a nóstră: *votul universal.*

Urale nesfârșite și însuflețire mare au stârnit vorbele cuminți în sufletul poporului, dintrĕ care mulți în decursul vorbirii dlui deputat Dr. Stefan C. Pop, au vĕrsat lacrămi, cu deosebire cei bĕtrâni, aducêndu-'și aminte de trecut, ear' cei tineri de însuflețire și durere.

Sĕ primesc propunerile următóre, presentate de dl George Tătar:

„1. Aderăm la hotărîrile clubului național și votăm deplină încredere deputaților noștri“.

„2. Pretindem *inarticularea în lege a votului universal* — fără restricțiune, secret și în comune *la tóte* alegerile, precum și la alegerile dietale!“

„3. Votăm neîncredere deputatului Hieronimi“ („Abzug“-ul clătina vĕzduhul), „care uitându-și de încrederea dată de Sași, consimte cu eliminarea limbei materne din șcólele nóstre confesionale și în timpuri grave nu-și cercetézĕ cercul pentru a cunóște glasul poporului!“

„4. Poporul român neobicinuit cu apucăturile diplomatice declară, că n'a uitat *jurămêntul Impĕratului* depus în diploma din 20 Octobre 1860, prin care a decretat poporul român de națiune egal îndreptățită, desaprobă încercările de a descompune monarchia, declară sus și tare, că numai ca *națiune alcătuitóre de stat* voește a conlucra la sarcinile grele ale monarchiei!“

Presidentul mulțămind în numele poporului dlor deputați, declară adunarea de închisă.

Ovațiuni puternice sĕ fac deputaților.

Ne-am adunat apoi cu toții la o masă comună în localitățile hotelului „Central“. Toastele n'au lipsit și le mulțămim de învĕțăturile date, ear' dlor deputați le zicem: „La revedere la alegerile viitóre“.

Iavi.

„Un istoric regal“.

Directorul archivelor din Sigmaringen, dl *Zingeler,* autor al mai multor scrieri de valóre din domeniul istoriei și al archeologiei, a publicat sub titlul de mai sus un articol de fond într'un numĕr mai recent al marelui ziariu german „*Allgemeine Zeitung*“ din München, articol în care face apreciarea activității regelui Carol al României, ca om de știință istorică, ca *scriitor istoric.* Reproducem elogiosul articol, după-cum urmézĕ:

„Cel-ce, în vremile viitóre, va fi chemat vre-odată a scrie istoria României sub domnia Hohenzollernilor, va găsi în desvoltarea principatului, devenit regat sub stăpânirea lui Vodă Carol I, un material fórte bogat, precum și tóte condițiile potrivite a înlănțui atenția unui istoric. Și anume, nu din pricina că istoria și viéța acestui fiu de prinț, care de la 1866 conduce destinele acestei țeri spre norocul ei, sunt atât de strâns legate cu însuși mersul spre bine al României. Pentru-că în urma urmelor, acelaș lucru s'ar puté afirma despre tóte țerile, dar' mai cu sémă despre cele din Balcani, unde noua formațiune s'a desăvîrșit în aceleași condiții. De sigur, dar' tocmai comparația cu celelalte state ale orientului european, cum sunt: Bulgaria și Serbia, vine în sprijinul afirmațiunei nóstre: nici una nici alta, în intervalul de aprópe 40 de ani, n'au avut norocul sĕ aibă în fruntea lor așa domnitor. Neapĕrat, că progresul unei țeri, în care Suveranii se schimbă în scurte intervale, fie pe cale firéscă, fie prin evenimente forțate, nu se póte asemăna cu stabilitatea unui stat și cu stăpânirea unui Suveran, care o viéță de om, cu o voință de fer și o muncă fără zĕbavĕ, precum și cu o privire adânc pĕtrunzĕtóre, conduce sórtea țerii sale.

Când se va scrie istoria României, se va saluta cu deosebită bucurie bogatul material contimporan, pe care îl găsim în cele patru volume ale operei „*Din viéța regelui Carol al României*“. Apărênd la 1894, întâiul volum al acestei lucrări, a produs adevĕrată și îndreptățită sensație, ear' continuarea s'a tipărit în așa condiții, în cât fie-care volum era călduros așteptat. Fie observat în treacĕt, că publicația întrégă este o lucrare de mâna întâie, tóte volumele cuprinzênd tocmai 1882 de pagini.

Dacă în acéstă operă numele autorului nu este amintit, nimeni nu mai trage la îndoială, că acel „martor ocular“ (așa este iscălită: „Notele unui martor ocular“) este *însuși regele Carol.*

Intr'un timp, când „amintirile“ rĕsar aprópe ca și monumentele[1] și au ajuns o chestie de modă, ar fi seducĕtor sĕ vorbim ceva despre oportunitatea acestei opere. Sinceritatea cu care martorul vorbește, scrie și presintă cărțile de față, a trebuit sĕ surprindă. Că aceste note au surprins pe unii neplăcut, se înțelege de sine, mai ales că ele își au importanța lor și pentru istoria nóstră ger-

---

[1] Alusie la stările din Germania, unde acuși-acuși se inaugurézĕ câte un monument.

FOIȘÓRĂ

Cronică literară.

(Fine)

Din parte-ne îi dorim ca sĕ pótă ținea cu tótă tăria la susținerea nimbului acestei foi, pe care încă trebue sĕ i-l dee de aici înainte. Dacă va ținé la aceea, ca tóte rubricile foii sĕ fie corect representate, va puté aduna în jurul sĕu colaboratori esterni, cari vor contribui și ei mult la ajungerea scopului „Bunului Econom“.

In numĕrul cel mai nou sĕ dă în foiță o scurtă apreciare a scriitorului M. Sadoveanu, după care urmézĕ o schiță admirabilă a acestuia, cuprinzênd descrierea zilei de 27 August 1877, ziua în care a căzut Grivița. Așa mai înțelegem! — Dacă ar fi și „Cronica sĕptĕmânală“ cu atâta îngrijire redactată ca „Foița“ și ca articolul de fond, „Bunul Econom“ ar fi într'adevĕr aceea-ce vrea și aceea-ce ar trebuí sĕ fie.

•

In schimb „*Poporul Român*“ din Budapesta, de când a devenit fóie politică, a încetat de a mai fi o fóie populară cum era mai înainte. Poporul mai are lipsă și de altceva de cât de politică, ceea-ce de present nu i-se mai dă prin „Poporul Român“. Nu înțelegem, de ce se toarnă *atâtea* frase politice la urechea poporului, — și încă de cele mai multe-ori într'o limbă, pe care n'o înțelege poporul. Chestiunea limbei e îndeobște fórte maștér tractată din partea tuturor gazetelor nóstre populare: tóte scriu de cele mai multe-ori într'o limbă plină de neologisme, al căror rost nu-l póte afla țĕranul nostru nici de cum. Și acésta e o pedecă îndoită în desvoltarea nóstră: poporul nu iubește destul de mult gazetele, pentru-că nu le póte consuma, — și aceia cari cetesc nu înțeleg destul de bine. Trebue sĕ se știe, că nu poporul e pentru limbă, ci limba e pentru popor — și că neologismele se introduc pe nesimțite și nu cu grămada, cum se încearcă acésta din partea unora... Acésta se spune aici pentru tóte gazetele nóstre populare deopotrivă.

•

Nu s'a vorbit aprópe nimic despre ediția românéscă a cărticelei dlui Constantin Popp de la Albina, pe care a făcut-o după ediția franțuzéscă, despre care s'a vorbit acum vre'o patru luni în acest ziariu. *Istoricul* scurt al *inființării băncilor românești din Transilvania și Ungaria,* desvoltat mai pe larg de cât în ediția franțuzéscă, — precum și o statistică conștiențiósă a stărei de astăzi a băncilor nóstre, — e o lucrare bună, care face onóre dlui Pop și despre care s'au pronunțat între altele și Budapesti Hirlap (care a folosit ediția franțuzéscă!) într'un mod fórte favorabil. Rĕmâne ca acéstă apreciere sĕ o facă toți Românii, cari se interesézĕ de afacerile nóstre românești, — dar firește că o astfel de apreciere nu se va puté face decât cetind acésta carte bună și interesantă.

•

Tipografia „Luceafĕrul“ din Budapesta a facut în zilele acestea o suprindere dintrĕ cele mai mari pe cari le-a făcut vr'odată vre-o librărie românéscă de la noi: prin edarea poesiilor lui *O. Goga* ne-a pus în mâna tuturor cele mai frumóse poesii, cari s'au scris în românește în țara nóstră. Sunt mulți cari îl cunosc pe Goga numai din nește poesii publicate în Călindariul archidiecesan; pentru aceia este acest volum o suprindere și mai mare (dacă 'l vor ceti, după cum au cetit Călindarul).

•

Cătră sfirșitul anului acestuia tipografia „Minerva“ din București va da pe sémă nóstră, a Românilor din țara acésta, două volume, în cari se va vorbí despre „*Neamul românesc în Ardeal*“. Autorul acestor două volume este dl *N. Iorga,* profesor la universitatea din București, care tocmai acuma călĕtorește prin Ardeal, făcênd studii și adunând material pentru aceste cărți. Ele vor fi, după tótă probabilitatea, cetite de toți aceia, pentru cari sĕ scriu.

N. Foișor.

Vorbe înțelepte.

Cum e isvorul, așa e părăul, cum sunt părinții, așa sunt copíii.

*

Stăpânul leneș nu póte sĕ aibă servitori buni și silitori.

*

Libertate însemnézĕ a face tóte conform legii. Sunt însĕ ómeni, cari cred, că libertatea este aceea a nu te supune legii!

*

Nimic nu póte face din om ființă întrégă și desĕvêrșită, de cât numai — durerea.

*

Stăpânul bun se cunóște după împlinirea *poruncii, nu după poruncă.*

mană, în deosebi pentru timpul de pregătire a rĕsboiului germano-frances şi pentru candidatura hispano-hohenzollerniană din 1870. Cine cunóşte pe regele Carol şi a urmărit desvoltarea lui de la 1866 încóce, nu se va mai mira de curagiul ce se manifestă aici: căci *e regele Carol însuşi*, este Hohenzollernul în tótă individualitatea lui, *deschis, sincer şi fără témă*.

Sĕ presupunem deci ca un fapt necontrazis, că monarchul este autorul acelei opere de 4 volume, în tot casul martorul ocular, care a scris notele. Astfel prin acest singur fapt, Regele Carol I *a întrat în şirul istoricilor*, căci ceea ce se scrie în acéstă lucrare, se póte numí cu adevĕrat istorie. Chiar dacă altă mână ar fi revĕzut'o, planul ei, *urmat de acel martor* cu o perseveranţă şi o esactitate uimitóre, rĕmâne totuşi o lucrare mare şi pune în evidenţă strălucită calităţile de istorie. Ba mai putem adauge: chiar dacă Regele, ca autor, ar sta şi mai departe de opera asta, totuşi *e făcută de el*, căci conţine rĕsbóiele lui, greutăţile şi amăgirile lui, ear' la sfîrşit succesele şi triumfurile.

In adevĕr. Regele Carol I este istoric nu numai în înţelesul teoretic, dar' şi în cel practic al cuvĕntului. El apare acum ca istoric, cu o lucrare asupra Nicopolei. Noua lui lucrare îşi are rostul ei, şi subiectul ei nu priveşte numai istoria însaşi a acestui fiu de principe german, ca şef al armatei române în rĕsboiul ruso-turc din 1877 şi istoria tinerei armate, care se acoperí atunci cu glorie, în cât stîrní admiraţia celorlalte state europene, asigurând României independenţa, dar' ea priveşte şi pe un străbunic al Regelui, şi anume pe nimeni altul de cât pe însuşi întemeiătorul monarchiei brandenburgo-prusiace, Frideric al VI-lea (1371—1440).

Preludiul acestei lucrări trebue sĕ 'l căutăm în activitatea Regelui în Academia română, pentru-că M. Sa nu este numai presidentul de onóre al acestei docte corporaţiuni, el nu numai că ia parte la şedinţele şi scopurile ei, dar' ţine şi disertaţiuni în mijlocul ei.

(Urméză apoi analisa frumósei disertaţii asupra Nicopolei, rostită înainte cu doi ani într'o şedinţă festivă a Academiei române, întrunită în sesiune generală ordinară, ear' în urmă autorul continuă:)

Pentru noi, Germanii, este de un interes deosebit întâia parte a lucrării, unde autorul regal vorbeşte despre Nicopole în anul 1396. In acel an s'a dat nenorocita luptă de la Nicopole, între Regele Sigismund şi Sultanul Baiezid, perdută din causa mândriei şi nesupunerei Francezilor. Atunci, alăturea de Sigismund, care se aliase cu Mircea bĕtrânul, numit cel Mare, Domn al Românilor, se afla şi Frederic al VI-lea, Burggraful de Nemberge. De-şi acesta nu numĕra mai mult de 25 de ani, făcuse Regelui Sigismund servicii considerabile şi era chiar capul trupelor germane, împreună cu Ruprecht, Pfalzgratul de la Rhin. Când óstea creştină era aprópe nimicită, Regele Sigismund, însoţit şi apărat de graful zollernian abia putù sĕ-şi salveze viaţa, strecurându-se sub plóia de săgeţi într'o barcă şi ajungĕnd sub scutul unei corăbii veneţiene. Astfel Nicopole din 1396 deveni basa prietiniei dintrĕ Sigismund şi graful de Zollern, şi totodată basa mărirei de mai târziu a Zollernilor. Şi tocmai aci zace evenimentul: că la 1396 unul din familia Zollernilor luptă în coaliţie cu un principe român contra Turcilor, ear' 500 de ani în urmă, un Hohenzollern, el însuşi principe al Românilor, luptă în acelaşi loc contra Turcilor şi, invingĕndu-i, rĕsbună pierderea de odinióră, mai câştigând şi independenţa ţĕrii.

Este esplicabil deci motivul, pentru care Nicopole se potriví atât de bine ca subiect pentru disertaţia istoricului regal. Şi tot atât de bine înţelegem cuvintele regelui: *„Iată cum acéstă veche cetate are pentru mine o îndoită însemnătate"*.

Din despărţĕmintele „Asociaţiunii".

Convocare.

Despărţĕmĕntul Mercurea al *„Astrei"* îşi va ţiné adunarea generală în *Ludoşul-mare*, la 5 Novembre n. a. c. la 11 ore a. m.

Program:

1. Constituirea biroului.
2. Raportul comitetului pe anul 1904/5.
3. Censurarea raţiociniului pe anul 1904/5.
4. Compunerea budgetului pe anul 1905/6.
5. Dl Ilie Dobrota ţine un discurs, despre scăderile la popor şi remediile de îndreptare.
6. Alte afaceri.

Mercurea, la 30 Octobre 1905 st. n.

Păcurar president. *D. Munthiu* secretariu.

Inştinţare.

Prin ordinul Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 5 Septembre a. c. nr. 8226 plen. fiind însărcinat în calitate de comisariu cu conducerea colegiului electoral preoţesc combinat din cercurile electorale I. al Sibiiului şi II. al Sĕlişteî, cu locul central Sibiiu, aduc la cunoştinţa celor interesaţi, că întrunirea colegiului se va ţiné în seminariul archidiecesan „Andreian" sala nr. 23.

Sibiiu, 20 Octobre 1905.

Dr. Eusebiu R. Roşca
comis. cons.

NOUTĂŢI

Universitatea săséscă e convocată în sesiune ordinară de tómnă pe 25 Novembre n. la Sibiiu.

*

Desvĕlirea monumentului lui Alexandri nu s'a făcut la 27 Octobre n. (14 Octobre v.) cum se scrisese, ci a fost amânată până la Martie anul viitoriu. Atunci va participa la actul inaugurării şi Maiestatea Sa regina Elisabeta a României.

*

Reuniunea română de musică din Sibiiu, în adunarea generală ţinută în 29 Octobre şi continuată în 1 Novembre, s'a constituit pentru anul viitor astfel: president domnul asesor consistorial *Dr. Miron E. Cristea*, director de musică *Hermann Kirchner*, secretariu Iuliu *Enescu*, cassariu Nicolae *Munthiu*, econom Nicolae *Damian*, archivar Angel *Bena*, membri în comitet: Dómna Minerva Dr. *Brote*, Nicolae *Benţa* şi Tiberiu *Brediceanu*. Alegerea s'a făcut cu aclamaţiune.

*

Curios?! Din câte bune au Românii din regat, nu ştiu zĕu dacă se vor şti a zecea parte şi de foile ungureşti, pe când un joc de cuvinte, un calambur sau te miri ce altceva, îşi află loc îndată în publicistica maghiară. Aşa face acum „M. Sz.": vorbeşte de-o telegramă, adresată regelui, dar' nemţeşte, şi care a colindat pe la câţi König-i sunt în Bucureşti, apoi de-o recomandaţie curiósă întrĕ Karl König şi König Karl. Ba nu zĕu, aşa-i că au de unde se cunóşte compatrioţii noştri neamul?

*

Demonstraţie socialistă înaintea Hofburgului. La îndrumările căpeteniilor, socialiştii din Viena au demonstrat înaintea parlamentului şi a Hofburg-ului. Au fost mai multe mii de muncitori, cu steaguri şi cu lampióne roşii, din ale căror piepturi eşiau strigătele: Trăiască dreptul electoral universal! Trăiască revoluţia! Trăiască constituţia rusésca! Trăiască Ţarul! De altfel ordinea publică nu s'a conturbat. Poliţia a luat tóte mĕsurile pentru acésta. După demonstraţie, la provocarea conducĕtorilor, muncitorii s'au împrăştiat, numai doi trei au fost arestaţi, fiind-că s'au împotrivit ordinelor poliţiei.

*

Comitete pentru Aromâni. Revista Macedoniei este informată, că în tóte oraşele din România s'au format comitete, cari sĕ facă cunoscută printre cetăţeni lupta nedréptă, ce se duce contra fraţilor din Macedonia. Aceste comitete vor stringe ajutóre pentru victime şi vor ţiné aţintită atenţia cetăţenilor asupra nelegiuiţilor greci, cari fac averi însemnate în ţară prin fel de fel de fapte mârşave, — parcă ar fi în vremea Fanarioţilor.

*

Presidentul Loubet în Portugalia. Presidentul Franciei a făcut visită la curtea spaniolă, ear' după acésta — însoţit de ministrul-president Rouvier — a plecat în Portugalia. In port a fost întimpinat de însuşi regele, care l'a condus la familia sa. Dumineca Loubet a plecat spre Paris, după-ce a invitat pe regele Carol sĕ visiteze Parisul. Regele a primit învitarea şi — probabil — încă în luna viitóre va merge în falnicul oraş.

*

Serată literară întru amintirea lui Alexandri. Vineri în 27 l. c. tinerimea română din Cluj a aranjat o serată literară închinată amintirei lui V. Alexandri. Dl *Niţescu* a cetit o disertaţie despre activitatea lui Alexandri — credem, că va publicat-o. Serata preste tot n'a reuşit — zice „Poporul român" — cum ar fi trebuit, ceea-ce e a se atribuí neorganisării corului şi puţinului interes, pe care îl arată intelectualii clujeni străduinţelor tinerimii. Ne-ar părea bine, dacă prin începutul acesta s'ar mai desmorţí spiritele aţipite.

*

Proces de presă. La 11 Novembre se va pertracta înaintea curţii cu juraţi din Budapesta procesul de presă al economului Petru Crina Damaschin din Câlnic, pentru o poesie publicată în „Poporul Român".

*

Falsificători de bani. Jandarmii au dat de urma unei bande, care falsifica bani în comuna Katy, lângă Titel (unde se varsă Tisa în Dunăre). Făptuitorii sunt ţĕrani, şi nu sunt prinşi toţi.

*

Pentru catedrală. Din parochia Dêrstele Braşovului au incurs la fondul catedralei din Sibiiu 121 corónе 60 fileri, adunate ca oferte benevole de la următorii credincioşi: George T. Barbu 20 cor., Alexe St. Barbu, Radu Avram, Constantin I. Mórcăş, Andreiu St. Mórcăş, Constantin T. Mórcăş, Zaharia St. Sârbu, Ioan G. Aldulea, Toma B. Oltean, George Negus, Ioan I. Secelean, Alexe B. Aldulea, Maria Toma Bârsan, fie-care câte 2 cor.; vĕduva Maria I. Bârsan, Toma T. Mórcăş, Aron Vlad, Erimie Tampa, Nicolae Eremie, Ales. G. Barbu, Constantin Eremie, Petru I. Muntean, Nicolae Bodean, Andreiu I. Voina, Ioan Lepşa, Bucur Sadei, Vasile T. Mórcăş, Stefan Al. Popoviciu, Stefan Muscalu, Petru Ilie Mósa, Ioan P. Sârbu, George Spir. Suvei, Nicolae Dârstar, George P. Voina, Alexe Mósa, vĕd. Maria Negus, vĕd. Elena G. Aldulea, Ioan Stoica Sârbu, Dumitru D. Secelean, Nicolae I. Bârsan, Dumitru Neacşu, Stefan Stai. Barbu, Ioan T. Muntean, Teodor Fugaciu, Stan Mórcăş, Ioan G. Barbu, George V. Fugaciu, Cost. D. Mórcăş, Dumitru Bârsan, vĕd. Marica St. Muntean, Vasile Fugaciu, Nicolae Jian, vĕduva Paraschiva I. Cimpóca, Nicolae Olariu, Marcu Móşa, Constantin D. Móşa, vĕd. Maria G. Zab. Oltean, Alexe D. Secelean, Nicolae Cocă, Ioan G. Mórcăş, fie-care câte 1 cor.; Anghel Mósa, George Cimpoca, Stan G. Secelean, Toma R. Avram, fie-care câte 80 fil.; Ioan Barbu Aldulea 70 fileri, Toma Stan Oltean, George Mórcăş, Stefan R. Mórcăş, Maria St. Sârbu, Ioan Muscalu, fie-care câte 60 fileri; Ioan Augustin, Toma St. Sârbu, Stan Mósa, Dumitru G. Mósa, Oprea St. Muntean, Ioan Morariu, George Bodean, Radu Zah. Oltean, vĕduva Maria G. Voina, Ana Buţu, Dumitru G. Voina, Raveica Drăghici, vĕd. Maria Domnişor, Mihail Despa, vĕduva Maria Muntean, Vasile Milu, Dumitru Voina, Anghel Secelean, Ioan Bodean, Maria I. Mósa, Ioan Vlădărean, George Făcăean, George T. Oltean, Maria N. Bărbătei, George G. Neguş, vĕd. Paraschiva Voina, Ioan Jiga, Mihail G. Voina, fie-care câte 40 fileri; Ioan Voina, Ioan Tampa, vĕd. Maria R. Mórcăş, fie-care câte 30 fileri; Ioan Păcurariu, vĕd. Ana Vas. Tampa, vĕd. Paraschiva T. Moldovan, Constantin Spr. Suvei, George Al. Sârbu, Ana Bucelea, vĕd. Maria St. Barbu, vĕd. Ana I. B. Oltean, Stanca Barbu, Maria Barbu, fie-care câte 20 fileri. Petru Voina 60 fileri.

*

Darul ofiţerilor francezi moştenitorului de tron din Sêrbia. Ofiţerii eşiţi din institutul militar *Promotia Puebla* din Franţa, unde şi-a făcut educaţia ostăşéscă şi actualul rege sîrb la timpul sĕu, au făcut un dar admirabil moştenitorului de tron George, fiul regelui Petru: o minune de sabie. Pe ea este inscripţia: „Promotia Puebla 1862—1864. Fiului tovarĕşului nostru Saint-Cyro." Sabia, dinpreună cu epistola colegului regelui Petru, cu a generalului Natter, au predat-o lui George doi ofiţeri francezi.

*

Potretul Drului D. P. Barcianu. Pentru procurarea chipului în uleu al mult regretatului Dr. D. P. Barcianu, fost vicepresident al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu", au mai dăruit: profesorul Dr. Ioan Borcia, 2 cor.; Alexandru Vlad, paroch (Mag); Irimie Răduţ, fost notariu în Racoviţa, din prilegiul alegerii sale de notariu în Avrig şi Victor Păcală, prof., fie-care câte 1 cor.

*

Profesor american la universitatea din Berlin. Sunt câteva luni, de când împĕratul Germaniei Vilhelm a lansat ideea, ca an de an profesori americani sĕ propună în Berlin, ear' profesorii din Berlin sĕ propună în America. Ideea s'a întruchipat. In ziua ultimă a lunei trecute a ţinut la universitatea din Berlin prima prelegere profesorul universităţii Harvard din America, dl *Peabody*, despre *schimbul de profesori*. Intrĕ ascultători a fost şi împĕratul Vilhelm, ambasadorul american la Berlin şi alte persóne însemnate. După prelegere, Peabody a cetit o epistolă a lui Roosewelt, în care se accentuéză folósele acestei proceduri pentru ambele state. In sfêrşit împĕratul îşi esprimă recunoştinţa faţă de ştiinţa profesorului Peabody şi în mijlocul unei ne mai pomenite însufleţiri a studenţilor, părăseşte sala universităţii, pe care acum a cercetat-o întâiaş-dată.

*

Oficiu postal jefuit. S'a întêmplat în *Kisvárda*, acum de curênd, nóptea. Făptuitorii au scos cassa cu banii, care conţinea 4779 cor. bani gata şi trei epistole cu bani, în acestea 10.000 cor., în piaţă, acolo au spart-o şi au jefuit-o. Gendarmeria crede, că hoţii sunt din vestita bandă internaţională.

*

Catastrofa vasului Potemkin. *„Lokalanzeiger"* e informat din Petersburg, că pe Marea-négră s'a petrecut o catastrofă înfiorătóre. După-cum se svoneşte, vasul căptuşit cu fier Potemkin a sburat în aer şi s'a sdrobit de tot. Pe vas a fost şi Birilev, ministrul de marină, care s'a înecat dimpreună cu întreg personalul de serviciu. Ştirea de altfel aştéptă sĕ fie confirmată.

*

A creşte copii puternici şi sănĕtoşi este idealul familiei şi societăţii. Scopul acesta se ajunge, dacă copiii sunt nutriţi cu unsóre de peşte până la încheierea periodei de desvoltare. Fórte bună e unsórea de peşte a lui Zoltán, pentru gustul plăcut şi lipsa de miros. Preţul unei sticle 2 cor., în farmacii.

*

Teatru. Mercuri s'a dat opereta *„Frühlingsluft"* în care s'a presentat publicului sibiian dl *H. R Burger*, ca tenorist de valóre. A fost mult aplaudat împreună cu dşórele *Weber* şi *Sablee*, apoi domnii *Pistol*, *Stärck* şi *Iellowski*. Eri, Joi, comedia *„Königsleutenant"* a ţinut publicul în bună disposiţie. Mâne Sâmbătă, după-cum am fost anunţat, e representaţiune clasică. Se dau două piese de *Goethe*, anume: *„Clavigo"* şi *„Die Geschwister"*, ear' Dumineca după amiazi opereta *„Das Garnisonsmädel"* şi séra opereta *„Die schöne Helena"*.

*

Noul roman al lui D'Anunzio. Renumitul scriitor italian *D'Anunzio* va scóte acuşi un nou roman: Amaranta, a cărui direcţie va fi întru tóte deosebită de cea a operelor mai vechi. Acestea i-au creat renume de bun scriitor, dar' nu bărbătesc, ci *moale*, voluptos, de salon. Ori cum, n'ar fi rĕu sĕ avem şi noi Românii mai multe şi mai *bune* traduceri din italieneşte, de-şi studiile despre autorii italieni nu le prea cetim (câţi ştiu ceva despre *Carducci*, căruia i-s'a consacrat şi remâneşte un studiu?).

Fată română, mai inteligentă, află imediată aplicare pentru a îngriji doi copii. Se cere sĕ ştie vorbi şi nemţeşte. A se adresa directórei teatrului din loc, dómnei **Lola Bauer**.

Sirolin Este recomandat de cei mai distinşi pofesori şi medici ca remediu eminent contra: **morburilor de plumâni, afecţiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă,** mai ales este recomandat **convalescenţilor după influenţă.** Promovéză apetitul şi face sĕ créscă greutatea corpului, depărtéză tusa şi flegma, şi face sĕ înceteze asudórea de nópte. In urma gustului şi mirosului seu plăcut se ia cu plăcere şi de copii. Se capĕtă în farmacii cu **4 cor.** sticla. Cumpĕrătoriul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre: (6) 4—

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveţia).

Nr. 575 1905. [265] 1—3

Concurs

Decretându se prin venerabilul ordin consistorial din 1 Februarie a. c. Nr. 811 Bis. filia **Felţa** de parohie materă de cl. III, pentru ocuparea ei se publică din nou concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de **paroh** sunt:

1. Casa parohială cu supraedificatele economice în stare bună, grădină de pomi şi de legumi.
2. Porţiunea canonică de 14½ jugère pământ parte arătură parte fênaţ, din cari 684 st. ☐ vie.
3. Simbria preoţéscă de la 30 familii câte una ferdălă cucuruz sfărmat.
4. Patru stângini de lemne aduse în curtea parohială.
5. Venitele stolare anuale cu 70 cor.
6. De la tinerimea adultă câte o zi de lucru anual cu întreţinere de la preot.

Concurenţii 'şi vor înainta petiţiunile cu tóte documentele recerute, subsemnatului oficiu în terminul indicat, şi sunt datori a se presenta înaintea alegĕtorilor în biserică conform prescriselor regulamentului pentru parohíi, pentru a cânta, resp. a celebra şi cuvênta.

Sighişóra, 17 Octobre 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişóra, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 251 1905 [266] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroh** în comuna bisericéscă **Valeaverde** din protopresbiteratul Câmpenilor, la ordinul consistorial de la 18 Octobre 1905 Nr. 10,031 Bis. se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în ziariul „Telegr. Român".

Venitele sunt cele arătate la întregirea dotării preoţeşti din cóla B.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ trimită rugările lor cu documentele recerute în terminul deschis la subscrisul oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 11 Octobre 1905

Romul Furdui
protopresbiter.

Nr. 634 1905. [267] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **paros** în comuna **Cristiş**, protopresbiteratul Turda se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au sĕ 'şi trimită suplicele construite în regulă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, de unde se pot lua şi informaţiuni mai detaiate, apoi cu prealabilă încuviinţare a acestui oficiu se pot presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Turda, 15 Octobre 1905.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Jovian Murĕşianu
protopresbiter.

Fată (femeie) la copii

mai vechiă, află aplicaţiune imediat. Se cere sĕ ştie puţin vorbí nemţeşte. Va avé sĕ mérgă cu familia pe patru luni la Viena. — Amĕnunte dă administraţia. (264) 2—2

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **parohi** din comunele biericeşti **Erdő-Sângeorgiu** cu filiile *Havadtő* şi *Vadasd*, şi **Vidrasĕu**, protopresbiteratul Murĕş Oşorheiu, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele statorite în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a 'şi aşterne cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi după înştiinţare aici au a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Dumineca ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Informaţiuni mai de aprópe se pot primí de la oficiul protopresbiteral şi de la comitetele parohiale concernente. [268] 1—3

Murĕş-Oşorheiu, 17/30 Octobre 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Murĕş-Oşorheiu în conţelegere cu comitetele parohiale.

Stefan Russu
protopresbiter.

Concurs

Pentru ocuparea postului de **cântăreţ la biserica** română greco-orientală **din Codlea** se escrie concurs în „Telegraful Rom." cu termin de 30 zile de la prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: [269] 1—3

De la fieşte care familie taxa anuală 50 fileri şi alte date fixe după serviciile sale cari anual se computá cel puţin la suma de 300 cor.

Cei ce doresc a reflecta la acest post, au a'şi trimite suplicele lor subscrisului însoţite de următórele documente:

1. Atestat de botez, că sunt de religia gr. or.
2. Atestat de moralitate şi praxă de la oficiul parohiei, căruia de present aparţine.
3. Atestat de cualificaţiune de cântăreţ de la protopresbiterul tractului, căruia aparţine, despre desteritatea în cântările — podobiile şi tipicul bisericei nóstre; pe lângă acestea sĕ fie de constituţie sănĕtósă şi sĕ posédă voce buuă, melodiósă, sonoră. Şi înainte de alegere sĕ se presinte în biserică spre a se produce.

Alegerea se va face la 6 Decembre c.

Alesul va serví un an în mod provisor.

Din şedinţa comitetului parohial ţinută la 16 Octobre 1905 în parohia Codlea-Feketehalom, tractul Branului.

Anania Boldor
notariu.

Iosif Comanescu
paroh, pres. com. par.

Pe timpul secetei din vara trecută abnormală a fost earăşi singură în întrégă Ungaria

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei
de pe Têrnave

(Proprietar: **Fr. Caspari, Mediaş 67,** Ardeal)

care a udat viţele sale cu cantitatea enormă de apă de **5 milióne litri** pe zi; este deci singura firmă, care póte lifera viţe frumóse şi în tóte privinţele (84) 10—47 neesceptionabile.

☞ **Catalog ilustrat cu numĕróse scrisori de recunoştinţă gratis.**

O singură frecare cu

Săpunul Schicht

(săpun cu cerb ori cu cheie)

e ca şi (131) 10—39

doue frecări

cu săpun obicinuit

Săpunul Schicht e cel mai bun şi mai eftin.

Somatose Albumină de carne.

Cel mai eminent mijloc producĕtor de apetit, şi întăritor de nervi.

Se capĕtă în farmacii şi drogerii. [39] 15—20

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

vindecă şi învioréză

Deosebită atenţiune e a se aparat vindecă bóle

Nu e mijloc secre pe lângă garanţie.

da împrejurărei, că acest vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire inventiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 165

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi strălnătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

☞ Pentru pacienţii de stomach! ☜

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări**, cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni.

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, plină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăvicióse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua dispoziţie**, precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă**. Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte calităţile din Austro-Ungaria.

☞ Păziţi-vĕ de falsificări! ☜

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui ☞ Hubert Ullrich. ☜

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0 Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen", iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus", „Kalmus" à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 6—

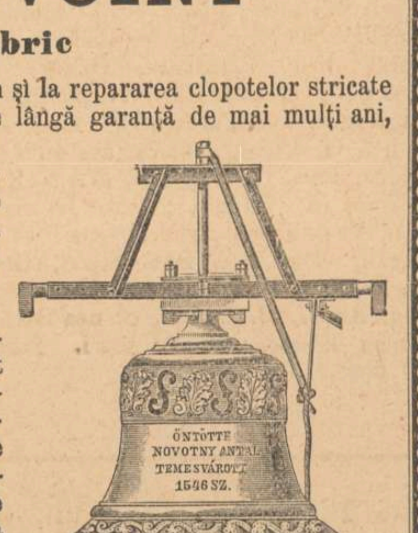

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum şi la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armoniόse, pe lângă garanţă de mai mulţi ani, fie fie-care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 19—52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bĕtrâne** cu corόne de fier bătut, ca şi spre turnarea de **tóce din metal.** Se află clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos.

☞ Preţ curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco. ☜

La esposiţia milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatiăn.

Editura tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 114 Sibiiu, Marţi 25 Octobre (7 Novembre) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articol nepublicaţi nu se înapoiasă.

INSERTIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Adunarea de la Lugoj.

Sibiiu, 6 Novembre n.

Eri, Duminecă, a fost adunare mare românéscă în Lugoj, ca şi care nu s'a mai vĕzut, nici în Banat, nici în alte părţi de ţară. Au participat, după cum ni-se depeşéză, peste *cincisprezece mii alegĕtori bănăţeni!* Au fost presenţi apoi toţi deputaţii naţionalisti din dietă, cari au fost primiţi la gară cu banderiu de 300 călĕreţi, şi în trei trăsuri trase de câte patru cai au fost aduşi în oraş, trecênd printrĕ zidurile mulţimei, care 'i aclama cu frenesie. Adunarea s'a ţinut sub ceriul liber, în curtea vastă a bisericei ortodoxe române, şi a fost presidată şi condusă de vrednicul protopresbiter gr. or. al Lugojului, *Dr. George Popoviciu.* In numĕrul viitoriu vom aduce raport amĕnunţit despre decurgerea ei, anticipând pentru astăzi magistrala vorbire cu care dl protopresbiter *Dr. George Popoviciu* a deschis adunarea. A fost următórea:

Onorată conferenţă! Situaţia politică presentă, care se agravéză din zi în zi tot mai mult, a necesitat convocarea şi ţinerea acestei conferenţe. Evenimentele politice se deslănţuesc în chip tot mai suprinzĕtor şi produc mare nelinişte şi serióse îngrijiri în sinul popórelor, cari locuesc în patria nóstră.

Conflictul grav dintrĕ Corónă şi majoritatea parlamentară, în loc de a fi găsit o soluţie mulţămitóre, prin pretensiunile constante ale coaliţiei faţă de Monarch ţin ţara într'o ferbere continuă, ear' urmările desastróse nici nu se pot prevedea şi calcula. Este firesc lucru deci, că într'o asemenea stare, când tóte popórele patriei şi tóte partidele din ţară se mişcă, sĕ se adune în conferenţe publice şi partidul nostru naţional, pentru a desbate asupra situaţiei politice din present, şi pentru-ca sĕ ia concluse privitóre la ţinuta sa în viitor.

Poporul român locueşte în masse compacte de 19 secole întrĕ Tisa, Dunăre şi Carpaţi dinspre nord spre sud-ost în patria nóstră, şi după elementul magiar este cel mai numĕros, ear' după trecutul şi importanţa sa trebue cu hotărîre bărbătéscă sĕ 'şi spună cuvêntul sĕu în afacerile publice ale patriei nóstre.

Românii din tóte ţinuturile se adună în conferenţe publice, luând posiţie hotărîtă faţă de situaţia politică dată. Cuvine-se deci, ca şi noi, cari locuim acest colţ de ţară, de care sunt legate frumóse şi mari reminiscenţe istorice, sĕ ne spunem cuvêntul nostru clar şi lămurit, la înţelegerea tuturor, pentru-ca ţinuta nóstră în viitoriu sĕ nu pară îndoelnică nimĕnuia.

In momente grave părinţii şi străbunii nostri şi-au găsit pururea calea adevĕrată, pe carea aveau sĕ purceadă. Spiritul lor luminat de conducĕtorii trimişi după vremi de provedinţă, şi cumpĕtul lor înţelept le-au tăiat drumul în mersul lor, abătut de grele griji şi suferinţe; aşa numai se esplică şi se înţelege enigma esistinţii nóstre după atâtea vifore cumplite şi năvăliri barbare, ce s'au descărcat asupră-ne în cursul veacurilor.

Ţinuta nóstră este lămurită de părinţii noştri, după mari frământări şi grele lupte, încă în anul redeşteptării 1848; ear' în anul 1881 — în conferenţa din Sibiiu, — ne-au creat un credeu politic, *obligător pentru toţi Românii de sub coróna ungară.* Acest credeu politic, votat în unanimitate de representanţii tuturor Românilor din patria nóstră, a fost mărturisit şi confirmat de tóte conferenţele ulterióre ce au urmat în anii 1884, 1887, 1890, 1892, 1893, 1894, şi în fine de conferenţa ţinută la 10 Ianuarie 1905. Observ aci, că în programul din 1881 în cele 9 puncte nu este vorba despre *activitate* şi *pasivitate.* Motive principiale, precum şi legea escepţională de alegere în părţile transilvanice şi abusurile puterii prin presiuni şi corumpere, a creat din necesitate starea de resistenţă pasivă, la început singur în Transilvania şi numai faţă de parlamentul ţerii! In părţile ungurene de la început însĕ s'a făcut abatere în acele cercuri, unde se presupunea, că Românii vor puté eşí învingĕtori la alegeri. In mĕsura însĕ, în care a eşit la suprafaţă un curent politic nesănĕtos, al cărui fĕt este *şovinismul intolerant*, numĕrul deputaţilor naţionali din parlamentul ţerii, în loc de a creşte, după cum ar fi trebuit, a scăzut, până ce în fine fruntaşii noştri, rînd pe rînd cad isbiţi de acel curent detestabil şi corupt, — şi unicul representant, care mai rĕmăsese în dietă, renunţă în acea gravă situaţie a se presenta în parlament, şi astfel poporul român din patria nóstră ajunse în acea posiţie tristă de a nu mai avea nici un representant autorisat în parlamentul ţerii; în consecinţă conferenţa din 1892 prin resoluţiunea a treia decretéză *pasivitatea generală absolută a tuturor Românilor* din ţerile corónei S. Stefan.

In luptele politice ce s'au desfăşurat, steagul naţional a fost purtat cu credinţă şi cu demnitate, până ce luptătorii prin loviturile îndurate au obosit, ear' prin ordinul ministerial din 20 Iunie 1894 şi din 6 Ianuarie 1895 activitatea partidului naţional a fost sistată şi oprită a se mai manifesta publice.

Precum însĕ Timişul, de la care frumósa provinţă ce o străbate şi-a luat numele, eşit la lumină din creştetul Semenicului, în cursul lui firesc dărîmă şi despică zăgazurile ce i-se pun în cale, pentru a-şi stavilí drumul până ajunge falnic a se înfrăţí cu Dunărea măréţă: astfel şi în situaţia politică schimbată, o mână de tineri înflăcăraţi, încurajaţi de o sémă de bĕtrâni cu inimi calde româneşti, dau signalul de concentrare pentru o nouă luptă, şi pun în mişcare massele mari ale Românilor, creând curentul numit *activist*, al cărui rod laudabil este clubul naţionalităţilor din parlamentul ţerii.

Acest curent isbind valurile sale, atinse şi părţile nóstre, punênd în mişcare poporul nostru şi pe cei-ce stau în nemijlocită atingere cu dênsul. Acest curent, pe care îl aflu justificat, a influinţat ţinerea şi convocarea acestei conferenţe.

Firesc lucru este, că clădirea sĕ purcédă de jos în sus, şi nu invers; firesc lucru este, a lăsa sĕ curgă tóte în mersul lor, precum Dumnezeu le-a creat; firesc lucru este, a nu împiedeca manifestările legitime ale popórelor.

Ar fi fórte trist însĕ, când s'ar adeverí faptul, că acest curent laudabil şi sĕnĕtos a produs numai foc de paie, şi întêmplările de apoi ar justifica temerile şi îngrijirile acelor buni fraţi ai nostri, cari stau acum la o parte cu mai puţină încredere în reuşita causei nóstre. Un adevĕr rĕmâne însĕ vecinic, că în natură totul se mişcă, şi că fără lucrare, fără abnegaţiune şi *fără jertfire nu se ajunge la nimica.* Nici în domeniul politicei, nici în domeniul naturei nu póte fi abatere.

Drepturile politice nu se dau de pomană, ci ele se câştigă prin grele lupte şi suferinţe şi prin stăruinţe continue şi încordate. Ar fi sosit timpul odată sĕ nu mai visăm, că prin milostenie sĕ obţinem drepturile şi sĕ sperăm după ajutóre strĕine, căci până sosesc acelea, ne iese pĕrul prin pălărie şi sufletul din óse. In deşert am avé o inteliginţă, carea se jertfeşte pentru causele naţionale publice, dacă poporul nu o înţelege şi nu o urméză! Resultatele mari nu se pot ajunge fără luptă nici pe teren cultural, nici pe teren economic, nici pe teren politic. Pentru asigurarea esistinţei nóstre avem datorinţe cu toţii sĕ lucrăm pe teren legal şi cu mijlóce constituţionale, ca sĕ ne câştigăm şi asigurăm tóte drepturile nóstre politice. *Noi cerem egalitate, dreptate şi frăţietate pentru toţi cetăţenii patriei, fără osebire de limbă şi confesiune.* Poporul român a devenit proverbial pentru ţinuta sa corectă, este credincios patriei sale şi posede o adâncă loialitate faţă de monarch şi de casa domnitóre, este recunoscut în totalitatea lui de cel mai exemplar element de ordine în orientul Europei; nu mă îndoesc deci onorată conferenţă, că atât în desbaterile ce vor urma, cât şi în conclusele ce se vor lua, aceste principii cardinale, imprimate în politica nóstră naţională de sute de ani, vor găsí rĕsunetul cuvenit. Din aceste motive n'am hesitat a primí sarcina onorifică de a conduce acésta conferenţă de astăzi. Salutându-ve frăţeşte pe toţi, în deosebi pe domnii deputaţi presenţi, şi implorând binecuvêntarea ceriului asupra lucrărilor nóstre, declar conferenţă deschisă.

Fundaţiunea Trandafir. In procesul purtat din partea bisericei nóstre în contra bisericei gr. or. sârbeşti pentru impărţirea în două a fundaţiunei Trandafir, la tóte forurile judecătoreşti a căpĕtat câştig de causă biserica nóstră, representată prin domnul advocat din Budapesta, Dr. *Emil Babeş.* Când însĕ a cerut de la Sêrbi, pe basa sentenţei aduse din partea Curiei, partea cuvenită din fundaţiunea Trandafir, Sêrbii au rĕspuns, că *nu o dau,* fiind că voesc sĕ reînoéscă procesul. Atunci advocatul bisericei nóstre a cerut la tribunalul regesc din Budapesta *desfacerea comunităţii* cu privire la fundaţiunea numită, ear' Sêrbii au înaintat *escepţie,* denegênd tribunalului din Budapesta competenţa de a puté decide în causă. După cum scriu ziarele din Budapesta, tribunalul în una din zilele trecute *a rĕspins însĕ escepţiile bisericei sêrbeşti,* şi s'a decretat pe sine *competent* sĕ judece şi în chestia acésta, întocmai ca şi în chestia cu mănăstirile.

Crisa. Ca mijlocitor al păcii între Corónă şi naţiunea magiară apare pe plan *Széll Kálmán*, care ar fi început pertractări, deocamdată cu disidenţii din coaliţie, căutênd sĕ-'i înduplece sĕ iase din coaliţie şi cu liberalii, precum şi cu celelalte partide nekossuthiste împreună sĕ formeze un partid nou de guvernament, pe basele transacţiei de la 1867, cu abandonarea pretensiunilor naţionale cu privire la armată.

Din Austria. Se svoneşte, că în urma mişcărilor puse la cale în stil mare din partea socialdemocraţiei austriace, Maiestatea Sa ar fi învoit ca votul universal sĕ fie întrodus şi în Austria, şi ar fi dat îndrumare guvernului austriac, sĕ compună un proiect de lege în privinţa acésta. Ştirea se confirmă şi din parte oficiósă.

Programul guvernului.

(Urmare).

Investiţiunile.

Atât interesele agriculturei, cât şi ale industriei sunt promovate în mod însemnat prin regularea rîurilor. In faptul acesta transportul devine mai eftin şi provinciile câştigă economicesce fórte mult. Astfel în Europa occidentală de mult se reguléză rîurile şi se fac navigabile cu scopul acesta. Dacă nu voim sĕ rĕmânem îndĕrĕt în marele concert universal, trebue sĕ urmăm acest esemplu. Va trebuí sĕ săpăm canaluri, sĕ facem rîurile nóstre navigabile, şi dacă vom reuşí sĕ resolvăm şi chestia irigaţiunii (udării) artificiale, vom sĕvêrşí astfel de lucru, pentru care posteritatea ne va fi pururea recunoscĕtóre.

Tóte aceste se pot resolva numai prin investiţiuni mai mari, deóre-ce budgetul statului nu póte suporta acoperirea tuturor acestor trebuinţe. Şi de-şi întrĕ împrejurările grele de azi, când starea de ex-lex începe a primejduí basa solidă a afacerilor nóstre financiare, ni-se impune în mod deosebit cruţarea şi cumpĕtul, totuşi acestea nu trebue sĕ le esagerăm în aşa mĕsură, ca sĕ împedece desvoltarea sănĕtósă economică.

Convinşi fiind, că o politică financiară înţeléptă nu are alt rost, de cât considerarea finanţelor statului pentru ca bunăstarea acestora sĕ promoveze interesele economice: suntem aderenţi şi noi ai economisării, însĕ numai unde acésta are loc. Ştim, că investirile dau mult de lucru, şi aduc astfel şi mare venit, aşa că pot fi privite ca o afacere rentabilă pentru stat. In privinţa socială şi în privinţa politicei naţionale în programul nostru vom da espresie direcţiunei social-democrate.

Politica socială.

Revin asupra situaţiei în care se află mica industrie, care afară de sprijinul material al statului, pretinde şi asigurarea legală a stării sale. Cu tot dreptul pretinde mica industrie de ani de zile revizuirea legii industriale. Revisiunea acésta o înşirăm întrĕ problemele nóstre cele mai urgente şi mai seriόse, şi resolvarea ei e chestie numai de timp fórte scurt. In noua lege va fi împedecată concurenţa nesănĕtósă, vom întări posiţia industriaşului mic şi sîrguincios, ne îngrijim de educarea generaţiei viitóre, prin întroducerea asocierii constringente vom da industriaşilor nostri mijlocul eficace în mână de a-şi regula singuri, în mod practic, raporturile vieţii. Tot de la noua lege industrială se aşteptă resolvarea multor probleme însemnate din domeniul politicei sociale. Trebue sĕ regulăm raporturile de drept ale muncitorilor, sĕ ne îngrijim de apărarea clasei muncitóre și sĕ asigurăm resolvarea unei pretensiuni juste și urgente: regularea justă a raporturilor de drept ale funcționarilor privați și comerciali. Tot aici trebue sĕ amintim regularea raporturilor de drept și de pensie ale funcționarilor economici și silvanali, firește, cu respectarea intereselor proprietarilor.

Regularea raporturilor muncitorilor de câmp și păduri încă ne formézä obiect de îngrijire. La șirul acestor probleme vine adăugată *direcția* socială a programului nostru economic. In privința politicei sociale patria nóstră a rĕmas cea mai îndĕrĕt, în întréga Europă. Cu repausul de Dumineca, cu ajutorarea muncitorilor în cas de morb și cu îngrijirea copíilor, legile nóstre sociale sunt eshauriate. Funcționarii comerciali și industriali nu au nici astăzi representanță proprie, recunoscută de lege. Fiecare clasă socială vine ascultată când e vorba despre ea, numai acésta nu. Starea acésta de lucruri nu se mai póte tolera. Dreptul acesta trebue sĕ fie dat și acestei clase. Tot așa trebue sĕ regulăm asigurarea copíilor și a muncitorilor tineri, cum și instrucția necesară a copíilor de muncitori, și pregătirea lor gratuită pentru cariera industrială, dându-se fetelor creștere potrivită cu raporturile familiei de muncitoriu. Ingrijirea mai bună de sórtea muncitorilor, pentru cas de morb, de nefericire, de bĕtrânețä, ori de neputință, e o problemă pentru noi, care în cel mai apropiat viitoriu își aștéptă resolvarea. Mai vine apoi chestia locuințelor pentru muncitori, în orașele cele mari, care nu mai sufere amânare, chestia amanetării, care cere regulare în mod uman, chestia spitalelor și sanatoriilor pentru muncitori, și multe asemenea chestii, la a căror resolvare se va validita direcția națională, democratică și socială în programul nostru economic.

De la activitatea guvernului și a parlamentului, așteptăm noi, stimaților domni, avênd în raporturile economice ale patriei nóstre, și echilibrarea raporturilor nóstre sociale. Dacă tóte nisuințele nóstre vor fi prefăcute în realitate, pe séma vieții nóstre de stat și naționale se deschide întru adevĕr o epocă nouĕ. Și precum în stările bolnăviciόse de astăzi apariția cea mai caracteristică e emigrarea aflătóre în creștere, așa sperăm sĕ se manifeste politica corectă socială și economică în reducerea casurilor de emigrare.

Tot așa considerațiuni însemnate de politică socială au copt în opiniunea publică și în planurile nóstre de guvernare statificarea serviciului sanitar. Defectele organisării de astăzi sunt izbitóre. Numĕrul medicilor comunali și cercuali e insuficient, salarele lor sunt mici, și e în stare primitivă și moșitul, de-și pe terenul acesta s'a arĕtat în deceniile din urmă órecare progres. Politica democratică de guvernare nu póte sĕ trécă nepăsĕtóre pe lângă simțitórele perderi născute din marea mortalitate. Ușor evitabila perdere de sânge, care se naște, de o parte din emigrare, de altă parte din mortalitatea cea mare, trebue sĕ o delăturăm óre-cumva. Respectarea valorii economice a vieții omenești e semn distinctiv în cultura modernă, ear' celelalt semn distinctiv e punctul de vedere umanitar, legat de desvoltarea sănĕtósă și neconturbată a vieții omenești. Aceste doue considerațiuni numai așa se pot validita, dacă serviciul sanitar trece de la comune și municiipii în cercul de competență al statului. Și adecă, nu numai fiind-că mijlócele financiare ale statului fac cu putință dotarea mai bună a acestui organism, ci mai ales pentru-că o politică sănĕtósă sanitară póte fi inaugurată numai prin o acțiune conștientă centrală a statului.

Tot aceste nisuințe sociale și democratice determină cuprinsul politicei de justiție. Cu privire la faptul, că nesiguranța de drept nu e numai apariție care urmărește, ci în parte chiar isvor pentru ruinarea economică, și pentru descompunerea socială, ne ținem de o datorință de prima ordine regularea dreptului general privat și astfel stabilirea fondului sistemului nostru de drept. Tot cu privire la acésta am luat în vedere reforma procedurii procesuale civile, în interesul simplificării, și a ieftinății justiției. Cu ocasiunea revisiunei codului penal voim sĕ atenuăm disposițiunile dovedite de prea aspre, cari ating mai ales păturile de jos ale poporului. Problemă democratică formézä mai departe apĕrarea masselor consumătóre, în așa chip, că la revisuirea legii comerciale are sĕ fie asigurată promovarea onestității și a bunei credințe. Organisarea de nou a asocierilor și a chestiei de asigurare va fi pornită din acel punct de vedere, că aceste ramuri de afacere, cari se estind bine asupra poporului, se desvolte activitatea particulară, dar' se respecteze interesele singuraticilor, fiind puse sub controlă mai severă de stat. Pe lângă apĕrarea cuibului familiar și pe lângă escluderea de sub secvestrare a minimului necesar, programul nostru de justiție cuprinde în sine încă și revisuirea legii de usură.

Darea progresivă.

Politica nóstră financiară de asemenea este condusă de considerațiuni naționale, democratice și sociale. Drept aceea, de loc ce vom eșí din situația acésta încercată și din starea economică, numai de cât vom păși cu proiectul de lege pentru reforma dărilor directe și de consum, ca sĕ realisăm aceste proiecte de mult dorite.

Prin întroducerea dării progresive a venitului și în legătură cu asta prin încetarea plătirei dărilor directe neproporționate, asigurând minimul de esistență, vom ușura mai ales povara micilor economi. Nu vom perde din vedere afară de asta nici reforma rațională a dărilor publice de stat. Una dintre cele mai de căpetenie probleme ale nóstre este de a procura o ușurare poporului încărcat cu dări de cult și alte dijme bisericești.

Invĕțământ poporal gratuit.

Avênd în vedere, că bunăstarea economică și desvoltarea națională a ori-cărui popor atîrnă de la gradul de cultură al aceluia, politica nóstră de guvernare va da atențiune deosebită și problemelor învĕțământului poporal. Datorința frecventării școlelor tot nu e încă validitată în mĕsura, în care ar cere-o interesele milionelor de locuitori.

Una dintre causele acestei stări de lucruri este a se căuta în împrejurarea, că în cele mai multe școle se cere didactru (bani de școlă) pentru învĕțătură. De altă parte susținĕtorii școlelor încă sunt atât de îngreunați, încât nu se pot lipsí de banii de didactru. Guvernul are de gând sĕ vindece acest rĕu, întroducênd *învĕțămêntul obligator gratuit* în așa mod, ca *susținĕtorii școlelor sĕ fie despăgubiți*, cu apĕrarea intereselor statului. Pe lângă întroducerea învĕțământului gratuit, guvernul va mai avé grije și de aceea, ca învĕțământul poporal fără considerare la caracterul singuraticelor școle sĕ se potrivéscă cu trebuințele vieții practice. Una dintre nisuințele nóstre cele mai de frunte se îndréptă într'acolo, ca în învĕțământul poporal *sĕ se învețe cu deplin succes limba statului*, nu numai în interesul statului, ci totodată și în interesul bine priceput al cetățenilor cu buze nemagiare. In legătură cu acéstă problemă vom avé grijă și de îmbunătățirea stării materiale a învĕțătorilor. Plata învĕțătorilor de stat se va aranja în cadrele aranjării plăților oficianților de stat, ear' *îmbunătățirea stării materiale a învĕțătorilor comunali și confesionali avem de gând sĕ o facem deodată cu revisuirea legii despre învĕțământul poporal*.

Cu acest scop al nostru mânecăm din acel gând, ca prin asigurarea unei vieți libere de griji și a unei neatîrnări materiale sĕ-i aducem pe aceia, cărora le încredințăm creșterea generațiilor viitóre, în aceea posiție, ca sĕ și pótă îndeplini chemarea lor mare culturală și națională cu tótă puterea și ambiția. Pentru desvoltarea mai intensivă a învĕțământului poporal în cadrele reformei ce proiectăm, vom ridica deoparte nivelul instrucțiunii învĕțătorilor în mĕsură egală fără considerare la caracterul preparandiilor, ear' de altă parte *vom întroduce peste tot instituțiunea cualificațiunii de stat a învĕțătorilor*.

(Va urma).

Revistă bisericéscă.

De la sfântul sinod. In ședința ținută Mercuri, sĕptĕmâna trecută, sfântul sinod al bisericii autocefale române din București a ascultat memoriul ce i-s'a trimis din partea ministrului de esterne al României, în care memoriu se cuprind tóte atrocitățile sĕvêrșite asupra Românilor din Macedoia, de către bandele grecești, comandate de oficeri, din armata regală a statului grecesc, și ajutate moralicește și materialicește de episcopii și archiereii greci din Turcia. Acest memoriu cetit întreg în sinod, are se servéscă de basă la rĕspunsul ce se va da scrisorii patriarchului de la Constantinopol, în chestia meetingului antigrecesc ținut în București sub presidenția archiereului Sofronie Vulpescu-Craioveanul.

*

Confesiunea baptistă. Ministrul nostru de culte și instrucțiune publică a dat de curênd o ordonanță ministerială, prin care a decretat de trecută între confesiunile recepte și recunoscute din partea statului și confesiunea *baptistă*. Baptiștii vor ține acum întrunire regnicolară pentru a se constituí.

*

Din ale patriarchului. Patriarchul ecumenic din Constantinopol a făcut comunicare sinodului ecumenic, că după științe positive ce le are, România voește sĕ facă în Macedonia aceea ce s'a făcut la timpul seu în Bulgaria, sĕ numéscă un *exarch român* făcênd, ca tóte bisericile din Macedonia sĕ se rupă de către patriarchie. Pentru a fi pus exarch român în Macedonia, guvernul român ține în vevere pe metropolitul *Procopie*, din Durazzo. In nisuințele acestea, guvernul și biserica română are tot sprijinul metropolitului *Constantin* din Carafia. A propus deci patriarchul, ear' sinodul a decis, ca ambii acesti metropoliți *sĕ fie trași la rĕspundere.*

Patriarchul *viséză*!

Din protopresbiterate.

Convocare.

Onorata preoțime din tractul Alba-Iulia se convócă prin acésta la conferența anuală, carea se va ține Joi în 10 Nov. st. v. a. c. în localul școlei de la biserica din Alba-Iulia-oraș, cu următórea

Ordine de zi:

1. Precis la 9 ore a. m. începerea sf. liturgii, cu predică și invocarea duhului sf. — Vor serví preoții: Alexe Neagoe și Victor Oțoiu, ear' predica o va rostí preotul George Muncușiu.
2. Deschiderea conferenței.
3. Cetirea apelului nominal.
4. Comunicarea resoluțiunei consistoriale despre ultima conferență.

FOIȘÓRĂ.

Octavian Goga: Poesii.

De mult aștéptă lumea românéscă sĕ vie, întrĕ celelalte prasnice literare, și unul împĕrătesc, a cărui măreție sĕ 'l arate stăpânitor al tuturora. Acum a venit. Imbrăcați, sufletelor, haină solemnă și sfântă, căci e vremea premenirii prin împărtășirea cu lamura sentimentelor nóstre. Inimilor, înviorați-vĕ, căci durerόselor vóstre tresăriri și înflăcărilor puternice li-s'a născut cântărețul. Și tu, obidit neam românesc, ia aminte la glasul vibrător al celui ce 'ți trimbițézä aspirațiile și 'ți cetluește pe strunele lirei fermecate amarul nădejdilor, cari întârzie sĕ se plinéscă.

Noul mag este domnul *Octavian Goga.* El a pĕtruns în altarul, unde slujesc preoții cei mari ai frumosului, artiștii adevĕrați. Când a întrat în acéstă sfântă a sfintelor, desbrăcat de ale lumii rele, a căzut în fața strălucirii stăpânului lumilor și i-a înălțat o rugăciune sfântă, prin care 'și cere órecum hirotonirea. In acésta cere:

Din valul lumii lor (a ispitelor) mĕ smulge
Și cu povața ta 'nțeléptă
In veci spre cei rĕmași în urmă
Stăpâne, vĕzul meu îndréptă.
Alungă patimile mele,
Pe veci strigarea lor o frânge,
Și de durerea altor inimi
Invață-mĕ, stăpâne-a plânge;
Nu rostul meu, de-apururi pradă
Ursitei maștere și rele,
Ci jalea unei lumi, părinte,
Sĕ plângă 'n lacrimile mele.

Domnul i-a ascultat ruga și i-a îndreptat „ochii văzători a tóte“ mai întâiu spre cei rĕmași în urmă, spre *plugari*, „străjerii nădejdii nóstre de mai bine“. Da, spre voi

Creștini, ce n'aveți sĕrbătóre,
Voi cei mai buni copíi ai firii,
Urziți din lacrimi și sudóre.

Durerile și mângăierile acestora le arată poetul cu mare putere, și tótă poesia fără prihană a sufletelor lor. Căci dacă a lor e truda cea mai mare și jalea cea mai fără margini, și dacă stăpânii vitregi îi lovesc fără milă, în bordeiele lor de paie trăiește dómna viselor nóstre, Cosinzéna, și nimĕnuie nu i-se desvĕlesc podóbele firii cu așa „revărsare de frumseță“, ca lor. Ear' colea primăvara, după-ce a trecut postul mare și moșia li-e arată, de se 'ntêmplă sĕ fie la un păhar de vin, cine închină cu atâta simplitate și cuviință îndrăsnéță, ca ei:

Bea și dumniata, părinte,
Dumnezeu sĕ 'ți ție darul, —
Sĕ mai poți cetí psaltirea
Și sĕ poți golí păharul.

Și-acum poetul începe a plânge de durerea acelorași inimi, durerea înfricoșată a umiliților din umbră cu umeri gârbovi de povară, din care se închiagă furtuna zmăltată de fulgere: *„Cântarea pătimirii nóstre“*.

Avem un vis neîmplinit,
Copil al suferinții, —
De jalea lui ne-au rĕposat
Și moșii și părinții...

Din vremi străvechi stropim cu lacrimi deșertăciunea acestui vis. Sfânta nóstră doină móre în frémĕt tânguios de codru, și biata țară 'nstrăinată n'are și ea întrĕ stelele de pază una. Ba da, are una, și aceleia îi trimite poetul „cuvêntul strîgărilor“ nóstre“. E Domnul Stefan, Voevodul căruia i-se jeluia și Eminescu în graiul lui fermecat

Stefane, Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta...

Acestuia 'i spune și Octavian Goga păsurile nóstre:

Măria Ta! Suntem bătuți de nevoi.
La noi înzadar ară plugul,
Căci holdelor nóstre cu spicul de aur
Străinul le fură belșugul...

Dar' acesta nu e glasul tânguirilor neputinciόse, ci trimbița puternic și departe resunătóre a dorințelor, cari ne ard inima. Când va începe al rĕsvrătirii nóstre tunet, în care „atâtea veacuri umilite își gem strivita rĕsbunare“, când viața nóstră va avé 'nțeles și mórtea țintă, atunci înceta-vor de-a plânge frații de-o lege, atunci „focuri pe creste pe rênd rumení vor a bolții năframă albastră“ ... Ear' dacă s'ar întêmpla, ca urmașii nostri sĕ pórte aceeași osândă, care ne-a scris'o nouă nemilósa ursită a firii; dacă și nisuințele lor vor fi deșarte, dacă ar fi ca în érna gerósă de azi sĕ nu putem avé nădejdea primăverii de mâne, și ne-om prăpădí cu toții, ne vom ruga Oltului, acestui „frate-al plânsetelor nóstre și al rĕsvrătirii nóstre frate“, sĕ ne rĕsbune el:

Sĕ verși, păgîn, potop de apă
Pe șesul holdelor de aur,
Sĕ peară glia, care pórtă
Instrăinatul nost tezaur;
Țĕrîna trupurilor nóstre
S'o scurmi de unde ne'ngropară
Și sĕ-ți aduni apele tóte
— Sĕ ne mutăm în altă țéră!

Acésta e gama largă a sentimentului național în poesiile dlui Octavian Goga, din care — ca nimeni altul la noi — și-a împletit cununa mândrelor poesii, cari strălucesc ca aurul cel mai curat în volumul lui. Dar' acest viguros talent are și alte fețe, dacă nu chiar așa de strălucite, de

5. Discuţiune asupra servirei şi predicărei îndeplinite prin preoţii susnumiţi.

6. Din teza generală: „Cari sunt scăderile cele mai înrădăcinate în popor etc.?“ — se va preda tema: „Obiceiul de a umbla în judecăţi, — mijlóce pentru curmarea aceluia“. Vor prelucra tema preoţii: Alexandru Băeşan şi Victor Stanca.

7. Tema: „Mijlócele pentru împedecarea resp. stârpirea concubinatelor“. Va prelucra tema preotul Vasilie Maxa.

8. Propuneri.

9. Alegerea a doi verificători pentru protocolul conferenţei.

Alba-Iulia, 21 Octobre 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

NOUTAŢI.

De la comitat. Mercuri, în 8 Novembre nou ţine comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu şi subcomisiunile ei şedinţă lunară, în sala mică a casei comitatense.

*

Alegere de protopresbiter în Agnita. La alegerea de protopresbiter, ţinută Sâmbătă în Agnita, voturile membrilor sinodului protopresbiteral electoral au fost date astfel: Ioan Baptist *Boiu*, oficial consistorial în Sibiiu, a întrunit 28 voturi, Vasilie Duma, paroch în Jabeniţa, 10 voturi, şi Ioachim *Mun'ean*, paroch în Gurarâului, 6 voturi.

*

Regele Greciei în Berlin. Trăim în epoca visitelor neîntrerupte. Regele Grecilor a visitat pe împĕratul Germaniei, pe Wilhelm. Acesta l'a primit cu fórte multă căldură, s'au sărutat şi în *Potsdam* s'a dat şi un prânz în onórea regelui George. Domnii au toastat unul pentru altul.

*

Călĕtoria regelui spaniol. Regele Alfonz a plecat Vineri din Hendaye cu trenul accelerat de Paris incognito într'o călĕtorie prin Francia. L'au însoţit ministrul de esterne şi un numĕros cortegiu militar şi civil.

*

„Adevĕrul“ va fi titlul unei foi săptĕmânale social-economice, care cu începerea anului viitoriu se va tipări în Caransebeş. Proprietar şi editor Dr. *Nicolae Ionescu*, advocat şi director de bancă. Abonamentul 6 coróne la an.

*

† Generalul rus Dragomirov, care s'a distins în rĕsboiul româno-ruso-turc din 1877, când la pasul Şipca a şi fost greu rănit, a murit la Petersburg în etate de 75 ani.

*

Bulgăr de aur. Băile de la Brad au atras, sunt câţiva ani de atuncia, — atenţia Europei prin faptul, că în ele s'a găsit un bolovan de aur de 57 kl. Acum, în sĕptĕmâna trecută, ear' au săpat băieşii un dărab de aur, a cărui greutate este de 37½ Kl. Preţul i-se urcă preste 3,000 coróne.

*

Inchiderea unei şcóle greceşti în România. Ministerul român al instrucţiei publice a hotărît închiderea şcólei comunităţii greceşti din Calafat din causa gravelor abateri de la regulamentele şcolare. Asemenea şi a celora — de stat s'au private — din Galaţi şi Brăila. Dl Leon, inspectorul învĕţămêntului privat, a fost trimis sĕ facă inspecţia institutelor greceşti din aceste doue oraşe din urmă.

*

Atac. Miercuri séra după 8 óre, nişte făptuitori necunoscuţi au puşcat în cupeul de mâncare al trenului dintrĕ Brad şi Arad, aprópe de gara din Boroşineu. La masă şedea deputatul *Barabás Béla*, care se întorcea din Baia de Criş, unde fusese în cercetare cu privire la mandatul protopopului-deputat Vasile Damian. Glónţele n'a produs nici o stricăciune.

*

Titulatură nouă. In ultima şedinţă a Consiliului de stat, regele Svediei a decis sĕ ia titlul următor: „Noi, Oscar, rege al Svedezilor, Goţilor şi Venzilor, prin graţia lui Dzĕu“. Regele a declarat în urmă, că disolvarea Uniunei Svediei cu Norvegia fiind îndeplinită, el a adoptat — în locul devizei: „Pentru prosperitatea popórelor surori“ — devisa acésta: „Pentru prosperitatea Svediei“.

*

Papa şi sultanul. Ziarele turceşti publică la loc de frunte o scrisóre, pe care Pius X a trimis-o sultanului. Data scrisorii (31 August) cade chiar pe ziua aniversării suirii pe tron a sultanului. Papa recomandă în epistola acésta bunăvoinţei sultanului pe credincioşii sei supuşi Otomanilor. Sultanul va trimite o misiune specială la Roma, mulţămind papei pentru scrisórea căldurósă, ce i-a adresat.

*

O bibliotecă veche românéscă în Arabia. Dl T. T. Burada, care a făcut o călĕtorie prin Arabia, a descoperit în mănăstirea stului Sava, aflătóre într'un pustiu din apropierea Mării-Mórte, o mare bibliotecă românéscă. Acéstă bibliotecă — aşezată într'un turn aşa de înalt, în cât trebue sĕ urci 382 de scări spre a ajunge la ea, — cuprinde un fórte mare numĕr de cărţi româneşti de prin anul 1600 şi alte timpuri mai vechi. Biblioteca încă n'a fost cercetată de nime şi nici nu s'a vorbit despre fiinţa ei în acel loc. — Necum sĕ ştim împrejurările, între cari a ajuns în mănăstirea stului Sava, din Arabia.

*

Presidentul Loubet în Portugalia. Presidentul Franciei a făcut visită la curtea spaniolă, ear' după acésta — însoţit de ministrul-president Rouvier — a plecat în Portugalia. In port a fost întimpinat de însuşi regele, care l'a condus la familia sa. Duminecă Loubet a plecat spre Paris, după-ce a invitat pe regele Carol sĕ visiteze Parisul. Regele a primit invitarea şi — probabil — încă în luna viitóre va merge în falnicul oraş.

*

Ziar confiscat. Procuratura a confiscat numĕrul de Joi al lui „Független Magyarország“ din causa articolului „*Ungarie ca în 48*“ şi a poesiei „*Ziua morţilor*“, în care a fost atacat Monarchul.

*

Medaliile societăţii numismatice române. Societatea numismatică română are fericita idee de a bate medalii în amintirea faptelor gloriόse ale domnilor şi ale bărbaţilor de stat ai ţĕrii româneşti. Cea dintâiu medalie a fost cea din vara anului 1904, a lui *Ştefan cel Mare*. In anul acesta a bătut a doua medalie, care represintă pe avers bustul Domnului *Mihaiu Viteazul*, luat după cel mai reuşit portret de pe timpuri, al artistului *Sadler* din Praga, ear' reversul arată pecetea domniei, care întrupéză în scut marca Munteniei, a Ardealului şi a Moldovei. Acéstă pecete necunoscută până astăzi (óre nu-'i cea dată regelui Carol într'o şedinţă a Academiei române de dl D. Onciul?) represintă cel mai mare monument istoric şi politic de până azi al Românimii, şi societatea numismatică şi-a câştigat un merit neperitor şi titlu la recunoştinţa tuturor generaţiilor viitóre.

*

Sfêrşitul unui proces. *Nicolae Popovici* din *Neoplanta* era în proces de divorţ cu femeia sa. Intr'un schimb de vorbe aspre a scos revolverul, a puşcat şi-a rănit-o uşor la braţ. După aceea a împuşcat pe fată sa, care a încercat sĕ-l calmeze, şi în sfêrşit şi-a curmat şi el firul vieţii.

*

Din Mediaş ni-s'a trimis spre publicare următoriul raport al comitetului reuniunii femeilor române din Mediaş şi jur, despre starea materială a reuniunei, ascernul adunării generale din 28 August 1905: 1. Cassa în numerar azi 5380 cor. 96 fil. 2. In obligaţiuni şi cambii 17577 cor. 20 fil. 3. Starea depunerii la institutul „Albina“ 122 cor. 99 fil. 4. Mobiliar în valóre de 210 cor. 5. Acţii Concordia 408 cor. 6. Spese restituibile 52 cor. Averea activă a Reuniunei deci în suma 23751 cor. 15 fil. De la adunarea generală ultimă din 28 August 1904 până azi s'au făcut: incassări: titulo capital 8131 cor. titulo interese 1122 cor. 50 fil., titulo taxl. 862 cor. 80 fil., suma 10116 cor. 30 fio Erogaţiuni: titulo capital 3986 cor., titula spese restituibile 749 cor. 35 fileri, suma 4735 cor. 34 fileri. Suma incassărilor şi a erogaţiunilor, adecă mişcarea cassei de le 28 August 1904 până azi face deci 14851 cor. 64 fil., Subtrăgênd din venitul brut totalul eşirilor, resultă un profit net al anului de 1235 cor. 96 fileri. Mediaş, în 28 August 1905. *Maria Moldovan*, presidentă, *Elena Sucin*, cassieră, *Maria Neşa*, secretaresă.

*

Himen. Mar'óra *Popăicenel* din Riusadului şi Dimitriu *Savoiu* din Sada anunţă cununia lor religiósă, care s'a celebrat Duminecă în 5 Novembre 1905 stil nou la 11 óre a. m. în biserica gr. or. din Riusadului.

*

Jos pălăriile! Dumineca séra a fost o representaţie teatrală, în beneficiul lui Zalconi, în Roma. De-odată, ca după o conţelegere de mai nainte, s'a ridicat întreg publicul şi a strigat: „*abasso i capelli*“ (jos pălăriile)! Adică numai publicul de parte bărbătéscă, deóre-ce s'a săturat de-a mai suferi tirănia pălăriilor de dame. Şi atâta au strigat acești italieni drăgăstoşi, până-ce o parte a damelor a eşit afară, ear' alta şi a depus pălăriile.

*

Robert Watchon se cheamă noul şef al oficiului imigraţilor în America. Englez de origine, imigrat şi el de mic copil, cunoscênd multele neajunsuri ale nefericiţilor, cari îşi lasă patria, le-a uşurat întru câtva posiţia. A nimicit dispoşiţia, în vîrtutea căreia se pretindea de la imigraţi, ca pe lângă banii de tren sĕ aibă cel puţin câte 10 dolari. A mai dat apoi un ordin, în care impune acelaşi mod de tratare faţă de ori-cine, fără considerare la naţionalitate, religie sau rasă. Mĕsuri acestea într'adevĕr creştineşti.

*

Fómetea în Basarabia. Numĕróse familii din Basarabia s'au refugiat în ultimele zile în România, şi anume în Galaţi, Iaşi şi Botoşani. Oraşul Reni fiind espus fómetei din causa întreruperii comunicaţiilor în tótă Basarabia, a început sĕ se aprovisioneze în Galaţi. Ministerul român de interne a dat telegrafic instrucţii autorităţilor din Galaţi şi din Iaşi, sĕ înlesnéscă pe cât e cu putinţă aprovisionarea oraşelor Chişineu, Reni, Belgrad şi Ismail.

*

Leopold Wölfling — ostaş de rênd. Marele duce de Toscana, Leopold, în urma căsătoriei sale cu o dşóră *Adamovici*, a abzis de titlul şi rangul sĕu. Totodată a rupt şi legăturile cu armata austriacă, statornicindu-se, sub numele *Wölfling*, în Elveţia, unde s'a împămêntenit. După legile acestei republice, fostul duce trebue sĕ-şi facă anul de miliţie. De fapt el şi serveşte, fără a fi gradat. Superiorii îl disting prin laude ca pe un flăcău fórte ascultător şi bun soldat.

*

Advocat nou. Domnul Dr. Desideriu *Borbola* a făcut la 26 Octobre n. censura de advocat în Budapesta.

*

Dar pentru biserică: Subscrişii în numele comitetului par. gr. ort. din Ţapu aducem şi pe acéstă cale mulţămită Prea Onorabilului Domn Ioan *Droc* şi Prea stimatei dsale soţii, Agapia, fost protopresbiter al tractului Mercurei, de present asesor consistorial, cari au donat Sfintei nóstre biserici o Evanghelie frumósă cu litere latine, precum şi unele predici funebrale şi ocasionale. — Dzeu rĕsplătéscă cu bine nobila faptă. Ţapu la 16/29 Octobre 1905, Ioan Trónca, par. gr. or., Constantin Dordea, epitrop-cassariu.

*

Teatru. Representanţia de Sâmbătă séra a fost fórte succésă. S'a dat tragedia lui Goethe „*Clavigo*“, premérsă de piesa „*Die Geschwister*“. Public numĕros. Cei cu rol mai însemnat au fost viu aplaudaţi, îndeosebi Sonnenthal, Stärck, Günther şi dşóra Rossi. Dumineca după ameazi s'a dat opereta „*Das Garnisonsmädel*“ a doua-oră, ear' séra opereta „*Die schöne Helena*“. Pentru sĕptĕmâna acésta repertoriul e stabilit astfel: *Luni*: „Mauerblümchen“. *Marţi*: „Gheto“, dramă. *Mercuri*: „Pufferl“, operetă nouă. *Joi*: „Lumpengesindel“, comedie. *Sâmbătă*: „Karlschüler“.

*

Soţia mea a fost bolnavă doi ani şi după-ce au purtat şese sĕptĕmâni crucea d-vóstră dublă electro-magnetică R. B. nr. 86967 s'a însănĕtoşat pe deplin, reumatismul şi astma ei au încetat, pentru care nu pot fi îndeajuns mulţămitor invenţiunii d-vóstre minunate. Repet mii de mulţămiri. Cu deplină stimă Klinka Ianos (Angern). Acéstă scrisóre a primit-o inventatorul crucei vindecătóre electro-magnetică R. B. nr. 86967, dl Müller Albert (Budapesta V., Str Vadász nr. 42/V.

Cărţi şi reviste.

Ego.. Am primit la redacţie un volum de versuri, al d-lui *Victor Bontescu*, întitulat: *Ego*... Se póte procura, cu 1 cor. 50+10 fil. de la „Tipografia nouă“ din Orăştie (Szászváros). Vom reveni.

*

Revista asociaţiei învĕţătorilor şi învĕţătórelor din România, an. VI, nr. 2—3. Sumarul: Din primejdiile pedagogiei; La Basarabia (versuri); Istoria naţională; Cugetări pedagogice; Cronica şcolară; Cronica literară şi artistică; Cronica ştiintifică; Cronica economică; Cronica politică; Din graiul cifrelor etc.

Apare în Galaţi (România), odată la lună. Abonamentul 5 lei la an.

Posta redacţiei.

Leonil. In numĕrul viitoriu. A interziat din lipsă de spaţiu.

Amicul, în S. Nu ne-a scăpat de loc din vedere articolul dlui inspector de şcóle, publicat în ziariul „*Egyetértés*“; precum n'am dat uitării nici „*frumósa*“ poesie cu care ne-a onorat tot domnul inspector mai anul trecut în ziariul „*Budapest*“, pe noi Românii şi pe Saşii din aceste colţuri de ţară, — dar' precum *atunci* nu i-am rĕspuns nimica, tot aşa ţinem şi *acum* de prisos orice discuţie ori polemie. Cel ce astfel cugetă, cum e scris în „*Egyetértés*“, nu e de combătut, ci mai curênd de *compătimit*, după-ce nici patru ani de când petrece în Sibiiu, între noi, nu i-au fost de ajuns ca sĕ se convingă, că magiarisarea Românilor şi a Saşilor nici pe calea indicată nu va merge şi nu se va puté face, pentru-că pe nici o cale nu se pot desnaţionalisa popóre ajunse la *conştiinţă naţională*, cum e poporul românesc şi cel săsesc. Ce e de regretat e numai faptul, că dl inspector altcum vorbeşte aici acasă, când se află de es. întrĕ unii de ai nostri, cu cari ţine raporturi de prietinie, şi altcum scrie la gazetele şoviniste magiare, când se găseşte intrat în horă cu Zoltanii. O împrejurare acésta, care va face ca în mulţi sĕ se clatine credinţa în *firmitatea convingerii* dlui inspector, însuşirea care trebue sĕ împodobéscă pe ori-ce bărbat cu vaste cunoştinţe şi cu largi vederi, cum e dl inspector. Cum am zis deci, regretăm, compătimim, dar' nu intrăm în polemii, nu rĕspundem, pentru-că aceluia, care crede că a fost prost şi rĕu patriot *Deák Ferencz*, plăsmuitoriul legii de naţionalităţi, şi baronul *Eötvös József*, autorul legii instrucţiunii publice, peste tot n'avem ce sĕ 'i rĕspundem.

---

bună seamă tot aşa de interesante şi de originale deopotrivă în frumseţa limbei şi în adâncimea şi emoţia simţirii (*Solus ero*, *Nópte* etc.)

De încheiere citez din dl C. Dobrogeanu-Gherea nişte rînduri, cari se potrivesc atât de mult acestui tovarĕş al lui Eminescu şi Coşbuc, care e Octavian Goga: „Poetul trebue sĕ trezéscă gândurile adormite ale conaţionalilor sĕi, el trebue sĕ învieze sentimentul iubirii, simpatiei şi armoniei universale, care la fórte mulţi zace paralitic pe patul de durere. El trebue sĕ insufle cele mai adânci gândiri şi cele mai înalte sentimente, el trebue — într'un cuvênt — sĕ aspire a ajunge profetul şi conducĕtoriul sufletesc al poporului sĕu!“ (Studii critice, volum. I. pp. 254—255).

Ion Duma-Paltin.

*

Ca un echou al vremii, meritat de poesiile dlui Goga, şi pentru înţelegerea adâncă şi frumseţa ei, dau — aici întâiu — următórea dedicaţie a unui prieten

Lui Goga.

„Mărită fie diminéţa“
Ce ne-a adus un mândru sóre,
Şi-a hărăzit vieţii mele
Prilej de sfântă sĕrbătóre.
Din lanţul patimilor grele
Se smulge sufletu-mi o clipă
Şi-ascultă prorocia vremii,
Ce maiestósă se înfiripă.
Ard ochii 'nlăcrimaţi sub vraja
Cântării sfinte-a pătimirii;
E înainte-mergătoriul,
E vestitorul mântuirii.
Cântarea lui nu-i glas de liră,
Ci glas de trimbiţă de-aramă,
In sufletele 'nnegurate
Nădejdea la vieaţ-o cheamă.
El varsă-o lacrimă de milă
La stînsul unei tămîiţe,
Şi plânge dus pe căpătîiul
Invĕţătórei muceniţe;
Cutrămură-se largu-i suflet
De slava vremilor, trecută,
Şi póla sfântă prin durere
A celor umili o sărută.
El a 'nţeles a nóstre plângeri
Şi lacrimile nóstre-amare,
Şi pe-a lui strune 'nfiorate
S'au prefăcut mărgăritare,
Pe cari în dărnicia-i largă
Ni-le împarte earăşi nouă,
Ca pe o mană în pustie,
Şi-o cuminecătură nouă.
In inima lui e isvorul
Curat de cântece măreţe,
Tot sufletul sĕ se 'nfióre
Şi tótă mintea sĕ le 'nveţe,
Şi tot genunchiul sĕ se plece,
Spunênd ţăriilor albastre
— Puternică psalmodiare —
„Cântarea pătimirii nóstre“.

S.

Nr. 9660 Plen. 1905. [257] 2—3

Concurs

In scopul **conferirei stipendiilor şi ajutórelor** ce se votéză pe anul 1906 **din fundaţiunea „Andronic“.**

I. Pentru învĕţăcei de ori-ce meserie.

II. Pentru sodalii deveniţi de atari în decursul anului 1905.

III. Pentru sodalii, cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor şi au dat dovezi despre desteritatea pentru de a puté devení măestri, prin acésta se escrie concurs pe lângă următórele condiţiuni:

Toţi petenţii la ajutóre şi stipendii au sĕ producă în general:

1. Carte de botez.
2. Atestat de la comună despre averea proprie, ori a părinţilor.
3. Atestat familiar de la parohul locului despre familia părinţilor concurentului ori, fiind el căsătorit, despre familia sa avênd a se indica în acest atestat: câţi prunci minoreni sunt în familie, câţi cercetéză şcóla şi câţi mai sunt la meserii.

Concurenţii pot fi numai *Români ortodocşi născuţi în arhidiecesa Transilvaniei.*

In special au sĕ dovedéscă:

I. Invĕţăceii.

a) că au împlinit anul al 12 lea al etăţii;

b) că au cercetat şcóla poporală ori altă şcólă superióră;

c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură şi magistrat);

d) adeverinţă de la măestru despre sporul, ce 'l arată în meserie, despre diliginţă şi purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în original sau în copie autenticată.

II. Sodalii.

a) că au terminat anii de învĕţăcel în anul 1905, ceea-ce vor dovedí prin atestatul autorităţii industriale (art. de lege XVII din 1884 § 67);

b) că au purtare bună şi fac spor multămitor, ceea-ce vor dovedí ori cu cartea de lucru, ori cu adeverinţă de la măestru;

c) cei ce vor dovedí, că sunt membri ai vre unei *reuniuni de meseriaşi* şi că cunosc mai multe limbi, vor fi preferiţi.

III. Sodalii, cari sunt în condiţiune a devení măestri.

a) sĕ aibă certificatul de măestru;

b) sĕ fi lucrat cel puţin 6 ani fără întrerupere în calitate de calfă, ceea-ce vor dovedí cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe de la măestri, la cari au lucrat;

c) în cerere sĕ se arete anume locul unde voieşte sĕ se aşeze ca măestri, ce fel de mijlóce mai au pentru de a începe meseria pe socotéla lor;

d) sĕ dovedéscă cu atestat de la oficiul parohial, că cercetéză biserica nóstră şi e creştin bun şi moral.

De la toţi concurenţii se recere, ca cererile sĕ fie scrise şi subscrise cu mâna proprie adresate consistoriului arhidiecesan greco-oriental din Sibiiu şi sĕ le înainteze cel mult până la **31 Decembre 1905 stil vechiu.**

Acei concurenţi cu studii gimnasiale şi reale, cari se vor aplica ca învĕţăcei la sculptura în lemn, bărdăşit şi la zidărit sau vor fi aplicaţi deja ca învĕţăcei, ori ca sodali la aceste meserii şi cei din urmă vor sĕ se perfecţioneze în meseria lor în ateliere mai mari, în cari sĕ pótă căştiga praxa recerută, vor fi consideraţi cu ajutóre mai mărişóre.

Cererile neinstruite în regulă şi cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa plenară a consistoriului arhidiecesan, ţinută la 3 Octobre 1905.

Consistoriul arhidiecesan.

Fischer & Comp.

şcóle de pomărit

Nagyenyed (Alsó-Fehérmegye)

Şcólele nóstre de pomărit în estensiune de 40 jug. catastrale sunt în Transilvania cele mai mari şi cele mai bogate.

Stoc: 80,000 altoi, de tóte formele, în soiurile cele mai nobile.

1 milion pădureţi (sujete) de tóte speciile, plante puternice.

1 milion gledici, plantele cele mai bune pentru garduri vii.

1 milion acăţi (salcâmi), tari şi frumoşi, acomodaţi pentru plantare de păduri.

Arbori solitari, de promenade, şi tufişe decorative. (201) 12—12

Catalóge gratis.

Pe cei interesaţi îi invităm cu stimă la cercetarea şcólelor nóstre de pomărit.

Nr. 575 1905. [265] 2—3

Concurs

Decretându se prin venerabilul ordin consistorial din 1 Februarie a. c. Nr. 811 Bis. filia **Felţa** de parohie materă de cl. III, pentru ocuparea ei se publică din nou concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de **paroh** sunt:

1. Casa parohială cu supraedificatele economice în stare bună, grădină de pomi şi de legumi.
2. Porţiunea canonică de $14^{1}/_{2}$ jugĕre pămênt parte arătură parte fênaţ, din cari 684 st. ☐ vie.
3 Simbria preoţéscă de la 30 familii câte una ferdălă cucuruz sfărmat.
4. Patru stângini de lemne aduse în curtea parohială.
5. Venitele stolare anuale cu 70 cor.
6. De la tinerimea adultă câte o zi de lucru anual cu întreţinere de la preot.

Concurenţii 'şi vor înainta petiţiunile cu tóte documentele recerute, subsemnatului oficiu în terminul indicat, şi sunt datori a se presenta înaintea alegĕtorilor în biserică conform prescriselor regulamentului pentru parohíi, pentru a cânta, resp. a celebra şi cuvênta.

Sighişóra, 17 Octobre 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişóra, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

A apărut:

Calendariul arhidiecesan
pe anul
1906

şi se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu. Preţul 40 fileri, cu şematism 80 fileri, plus porto postal 10 resp. 20 fileri.

Tu

nu vei afla pentru îngrijirea pielii, îndeosebi pentru delăturarea pistruilor şi pentru a avé o colóre delicată a feţii, un săpun mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui **Bergmann** (marca: doi băieşi)

Bergmann & Co, Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata,
în **farmacia „la urs“** (piaţa mică),
în farmacia **E. Rummler, Sibiiu.**
la **I. B. Misselbacher sen.** (piaţa mare),
G. Meltzer (str. cisnădiei şi str. guşteriţii 25),
prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei), (89 13—25
Carol Arz (str. cisnădiei), cum şi
în Sighişóra la **farmacistul W. Lingner.**

Nr. 251 1905 [266] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroh** în comuna bisericéscă **Valeaverde** din protopresbiteratul Câmpenilor la ordinul consistorial de la 18 Octobre 1905 Nr 10,031 Bis. se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în ziariul „Telegr. Român“.

Venitele sunt cele arătate la întregirea dotării preoţeşti din cóla B.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ trimită rugările lor cu documentele recerute în terminul deschis la subscrisul oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 11 Octobre 1905

Romul Furdui
protopresbiter.

☞ **Singurul calendar portativ românesc.**

Micul Calendar pe anul 1906

de **Ioan Apolzan**, tipograf.

Pe lângă partea calendaristică, literară şi fo- pentru notiţe cuprinde sub titlul „*Avutul nostru*“ informaţiuni şi date esacte asupra tuturor instituţiunilor nóstre, ca biserici, şcóle, reuniuni de tot soiul, societăţi financiare, etc. Preţul unui esemplar ediţie simplă **40 fileri,** ediţie de lux (hârtie fină, leg. în pânză cu creion) **70 fileri**, plus porto postal 6 fileri Se póte procura de la **Librăria arhidiecesană, Sibiiu** (Nagyszeben).

Fată română, mai inteligentă, află imediată aplicare pentru a îngrijí doi copii. Se cere sĕ ştie vorbí şi nemţeşte. A se adresa directórei teatrului din loc, dómnei **Lola Bauer**

Pe timpul secetei din vara trecută abnormală a fost earăşi singură în întrégă Ungaria

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei
de pe Têrnave

(Proprietar: **Fr. Caspari, Mediaş 67, Ardeal**)

care a udat viţele sale cu cantitatea enormă de apă de **5 milióne litri** pe zi; este deci singura firmă, care póte lifera viţe frumóse şi în tóte privinţele (84) 11—47 neesceptionabile.

☞ **Catalog ilustrat cu numĕróse scrisori de recunoştinţă gratis.**

Prima şi cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote şi scaune de clopote din fer bătut.

Infiinţată la anul 1822. **Sighişóra**, piaţa de sus nr. 47

...NT MIHALY ARK...
...GEM MDCCCLXXX MAN...

o firmă ce esistă de la anul 1822 şi se bucură de bun renume, se recomândă tuturor comunelor bisericeşti a lifera şi repara clopote de tótă mărimea cu corónă de stejar ori de fer legat, cum şi clopote cu sunet armonic. Face şi scaune de clopote din fer bătut pentru unul sau şi mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuéză şi în depărtare. Clopote mai mici se află gata, în tot timpul. Solvirea se va primí şi în rate.

(82) 8—12

Noroc colosal la Gaedicke!

Neîntrecute sunt resultatele de noroc ale colectei mele. Nu este aprópe nici un oraş în ţară, în care Gaedicke sĕ nu fi plătit vre-un căştig principal. In scurt timp am plătit

premiul cel mare de 602.000 coróne pe nr. 62551

de 3-ori câştigul principal de 400.000 coróne pe numĕrul 11119

400.000 coróne pe nr. 28916 400.000 coróne pe nr. 33464

apoi de **3**-ori **100.000, 70.000, 4**-ori **60.000,** de mai multe-ori **30,000, 25,000, 20.000, 15.000** şi **10.000**. In următórea loterie de clasă ungară, a 17-a, se sortéză de nou **55,000** câştiguri în bani din **110.000** losuri, cari în total dau uriaşa sumă de **14** milióne **459.000** coróne. **Cel mai mare căştig ev. 1 milion coróne** Mai departe un premiu de **600.000,** 1 câştig à **400.000,** 1 à **200.000,** 2 à **100.000,** 1 á **90.000,** 2 à **80.000,** 1 à **70.000,** 2 à **60.000, 50.000, 40.000,** 5 à **30.000,** 3 à **25,000,** 8 à **20.000,** 8 à **15,000,** 36 à **10.000,** 67 à **5000** etc. etc.

Losuri originale cu prețurile oficiale	$^{1}/_{8}$ de los	$^{1}/_{4}$ de los	$^{1}/_{2}$ de los	$^{1}/_{1}$ los
	1·50	**3·—**	**6·—**	**12** cor.

se trimit după primirea banilor sau cu ramburs. Planuri oficiale şi şecuri postale gratis şi franco. Comandele pentru tragerea din **23 Novembre n.** sunt a se trimite cu posibilă grăbire.

261 2—6

Casa de bancă **A. GAEDICKE,** Budapest, Kossuth-Lajos-u. 11.

Redactor . [illegible]sponsabil Teodor V. Pacatian.

Editura tiparul Tipogra[illegible] arhidiecesane

Nr. 115 Sibiiu, Joi 27 Octobre (9 Novembre) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fi.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespundenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articol nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Astăzi mie, mâne ţie.

Sibiiu, 8 Novembre n.

Guvernul unguresc a început sĕ iee măsuri energice faţă de comitatele cari s'au pus în resistenţă pasivă, şi sub titlul că apără constituţia ţerii, denegă guvernului şi legilor positive supunerea şi ascultarea. Ministrul de justiţie a dat în 2 Noembre n. o ordonanţă, în care atrage atenţiunea procurorilor asupra mai multor paragrafi din codul penal, şi 'i îndrumă sĕ-i pună în aplicare în contra tuturor celor ce se fac vinovaţi de crimele ori delictele precisate în acei paragrafi. Dar' atrage atenţiunea şi a funcţionarilor publici asupra unor paragrafi din codul penal, cari prescriu pedépsă aspră pentru aceia, cari nu ascultă poruncile mai înalte.

Guvernul s'a vĕzut silit se iee mĕsurile acestea aspre, — între cari se cuprinde şi îndrumarea dată procurorilor, ca în cas de necesitate sĕ procedeze şi la arestarea celor ce se fac vinovaţi de crima ori delictul agitaţiei, — în urma faptului, că mai multe comitate nu voesc sĕ priméscă şi sĕ instaleze pe noii comiţi supremi, trimişi din partea guvernului în comitatele resvrătite tocmai pentru-ca sĕ facă ordine în ele şi sĕ restabilésca [illegible] gală de lucruri. Astfel în [illegible] comite suprem a fost pri[illegible] în congregaţie cu óue cloci[illegible] dintre membrii congregaţiu[illegible] şi cu scaune şi cu calimare spre el, şi în mijlocul unui sgomot asurzitor a cetit el singur în fuga mare formula jurămêntului, părăsind apoi iute sala. La oraş, unde încă trebuia sĕ fie instalat Sâmbătă şi sĕ pună jurământul, nici n'a putut sĕ între în sală.

Şi tot aşa are sĕ se întâmple şi la Pesta, după cum se laudă ziarele opoziţionale, ba póte şi mai rĕu, şi tot aşa va fi şi pe alte locuri, în alte comitate, în cari Magiarii sunt stăpânii situaţiei.

Dar' mĕsuri aspre a luat guvernul şi în contra *presei* oposiţionale din Budapesta, îndrumând organele subalterne sĕ confişte gazetele în cari se tipăresc articoli agitatorici, ori ofensători pentru persóna Majestăţii Sale.

Pentru tóte aceste mĕsuri, pe cari după părerea nóstră guvernul a fost în drept sĕ le iee, coaliţia e indignată acum rĕu, şi formézĕ din ele nou titlu de acusare în contra guvernului, fiind-că prin ele se calcă constituţia şi legile ţerii, se vatĕmă libertatea cuvêntului şi libertatea de presă!

Un chaos mai mare nu 'şi póte închipuí omul dedat la ordine şi legalitate. Pentru-că *legal* este tot ce a făcut guvernul, pentru potolirea agitaţiunilor în comitate, şi pentru aducerea la reson a gazetelor magiare, cari îşi permit atâtea acte de necuviinţă la adresa monarchului. Sunt aceleaşi mĕsuri, cari la timpul sĕu au fost trecute în codul penal, *cu consentimentul celor din coaliţie,* pentru a fi aplicate cu prisosinţă în contra naţionalităţilor nemagiare, şi sunt aceleaşi dispoziţiuni, pe cari le luase guvernul lui Bánffy, azi şef de coaliţie şi el, în contra presei naţionaliste şi socialiste.

Dacă e *rĕu* aceea ce face acum guvernul cu presa magiară opoziţională, şi e rĕu paragraful din codul penal, care [illegible] reau toţi măsuri ş[illegible] tru „*trădătorilor de pa*[illegible] de altă naţionalitate!

De la noi încă au fost confiscate, gazete şi cărţi, mai ales cărţi, şi nime n'a spus că nu e bine aceea ce se face, pentru-că se vatĕmă libertatea de presă. Numai acum s'au trezit domnii din coaliţie, că nu e bine aceea ce se face, dar' s'a mai făcut, când asprimea legii vine pusă în aplicare în contra lor, asprimea legii de ei votată şi creată?

Dar' aşa se rĕsbună tóte în lume; şi cei ce vor face cunoştinţă cu asprimea paragrafilor din codul penal aplicaţi de atâtea-ori contra nóstră, şi cu censura procurorilor, eserciată de mult asupra productelor noastre literare, ar face bine dacă cel puţin pentru viitor şi-ar însemna înţelepciunea şi adevărul care se cuprinde în sentenţa: *ce ţie nu 'ţi place altuia nu face,* şi n'ar mai da mână de ajutor la crearea de legi, şi la luarea de dispoziţiunui esceptionale, îndreptate în contra naţionalităţilor nemagiare, pentrucă acelea la vreme de trebuinţă *se pot* aplica şi în contra lor, cum de fapt au ajuns să fie aplicate. Nu ne bucurăm că se întâmplă aşa, dar' ne-a durut, când am vĕzut că nimeni nu ne-a sărit în ajutoriu, atunci când nedreptăţile s'au aplicat în contra noastră, şi asta e ce ne-a îndemnat sĕ ne punem pe hârtie părerile acestea. Incolo tragă-se domnii Magiari în degete cu guvernul şi cu organele sale de încredere cum le place, noi nu-i împedecăm. Dar' le spunem, că nu e bine şi folositor aceea ce fac!

Programul guvernului.

(Fine)

Articolul de lege XX din 1848.

Voim sĕ esecutăm paragraful 3 din [illegible]colul de lege XX, anul 1848, cu ţinere în vedere a specialelor raporturi ale confesiunilor singuratice şi ale desvoltării lor legale, cum şi cu respectarea autonomiei bisericeşti a fie-căreia, astfel, ca între confesiunile recepte sĕ se manifesteze pe întrégă linie perfecta egalitate şi reciprocitate. In prima linie voim sĕ ajutăm pe calea legislativă cu privire la anomalia, care rezidă în raporturile de contribuire pentru acoperirea trebuinţelor confesionale, şi aici referitor la protestanţi, cari în chestia acésta stau la loc de frunte, ne vom pune pe basele acelor principii de drept, cari au fost stabilite în timpul mai recent din partea corporaţiunilor acestor biserici.

Ne ţinem de urgentă problemă resolvarea chestiei cu *congrua catolicilor*, şi vom căuta sĕ ducem înainte în cercul de activitate al guvernării de stat chestia autonomiei catolice. In urma şi conform misiunii. pe care au sĕ o împlinéscă fundaţiunile pe terenul vieţii publice, voim sĕ regulăm pe calea legislativei dreptul fundaţional, şi anume astfel, ca sĕ fie asigurată sfinţenia proprietăţii fundaţiunilor, şi sĕ fie eschisă cu desĕvêrşire posibilitatea de a fi înstrăinată averea lor.

Statificarea administraţiei.

Urmarea logică a estinderii drepturilor poporului, în cercuri largi, o formézĕ asigurarea eficacităţii puterii esecutive. Articolul de lege XXXIII din 1891 şi de altcum dispune, că administraţia în comitate împlineşte misiune de stat, prin organe numite din partea guvernului. După trecerea în legile ţerii a dreptului electoral universal, guvernul numai de cât va iniţia dispoziţii legislatorice în scopul esecutării legii acum amintite, cu condiţia însĕ, că interesele autonomiei sĕ fie aduse în consonanţă cu reforma parlamentară, zidită pe dreptul universal electoral. Asigurarea independenţei politice a funcţionarilor publici faţă de guvern şi îngrădirea lor cu instituţiuni cari le dau garanţă în ce priveşte activitatea lor pe teren public, se va face prin *pragmatica de serviciu*, a cărei realisare e una dintre cele mai urgente probleme ale guvernului, şi în cadrele căreia va fi regulată şi procedura disciplinară, pusă fiind pe base moderne.

Tot aşa îşi ţine guvernul de problemă arzătóre şi neamânabilă finalisarea începutei regulări de salarii cu privire la funcţionarii de stat, municip[illegible] de la căile ferate, pe întrégă linie, [illegible] legătură cu acésta voeşte sĕ se îngrijéscă guvernul şi de aceea, ca datoriile cari apasă pe funcţionarii de stat, municipali şi de la căile ferate, cu inaugurarea unei bănci corĕspunzĕtóre sĕ pótă fi convertite, şi pretensiunile de credit ale funcţionarilor sĕ pótă primi în viitoriu satisfacere eftină, pe calea acestei instituţiuni.

Oraşele.

Simte guvernul necesitatea de a lua în a sa îngrijire finanţele oraşelor cu municipalitate proprie şi ale celor cu magistrat regulat, şi în scopul acesta, cu desvoltarea treptată a sistemului ajutorării de stat voeşte sĕ aducă oraşele în posiţia de a dispune de mijlóce suficiente pentru împlinirea misiunei culturale şi economice,

---

FOIŞÓRĂ.

Din viaţa nóstră.

Pictorul Ioan Morariu.

Astăzi, când în bisericile nóstre a început a pĕtrunde o pictură eşită din penelul unor artişti, ne aducem aşa de cu greu aminte de acei zugravi ai veacului XVIII. şi XIX., cari au poleit pe din lăuntru şi pe din afară cu scene din viaţa creştinismului păreţii lăcaşurilor ridicate de strămoşii noştri dumnezeirii. E de multe-ori o adevĕrată impietate faţă de chiar cultura nóstră din trecut, ale cărei urme totuşi aprópe numai în biserică se mai pot urmărí, — aceea ce se face din zi în zi tot mai des: de a strica vechile monumente de artă, nelăsând nici o amintire despre ele. In timpul mai nou s'a putut vedé de atâtea-ori, cum a fost rasă de pe păreţi acea frumósă pictură, care era aprópe totdeuna singura dovadă despre o viaţă culturală în trecutul nostru de acum o sută şi mai bine de ani, şi a fost înlocuită cu o spoială, care ar voi se imiteze marmora, dar' care în realitate e numai o stricare a frumseţii de odinióră a bisericilor nóstre.

Nu va mai trece mult şi acea pictură a veacului al XVIII-lea va fi pentru noi absolut necunoscută, pentru-că la noi nu se păstrézĕ ce e vechiu şi frumos, şi la noi nu se scrie despre aşa ceva. Pictorii şi pictura bisericéscă în veacul XVIII şi XIX, care va puté da unui cercetător conştienţios putinţa de a delucida o însemnată parte a vieţii nóstre din trecut, vor fi în curênd o materie necunoscută pentru cercetători, pentru-că cu vremea ce trece se prăpădesc şi acele indicii, cari ni-ar grăí despre acésta.

E o părere destul de greşită aceea, că pictura nóstră bisericéscă e peste tot o caricatură isvorîtă din fantasia monstruósă a câte unui pictor, ce şi-a făcut educaţia artistică cetind acele minuni ale sfinţilor, cari bâjbăe de lucruri nereale, şi chiar şi când acésta ar fi aşa pentru o anumită parte a picturei nóstre bisericeşti, ea trebue sĕ ne intereseze, şi dacă nu din punct de vedere artistic, dar' din acela istoric-cultural. Istoria nóstră culturală ar câştiga nemĕsurat de mult dacă ar puté cunóşte cel puţin numele tuturor pictorilor, adecă al zugravilor, ce în cursul vremurilor şi-au muiat penelul în cupiţa cu colori pentru ca sĕ zugrăvéscă altarul Domnului, unde se adăpostea pe atunci întréga nóstră cultură. Dar' numele şi amintirea celor mai mulţi zugravi a perit deodată cu operele lor de artă, singurele cari le păstrau numele la călcâiul lor sau în dosul lor pe o scândură, şi astăzi se vor puté ştí numele puţinora cari şi-au cheltuit viaţa pentru împodobirea bisericilor.

Preoţimea nóstră ar face un bine nespus istoriei nóstre culturale, stringênd de prin biserici numele tuturor zugravilor, cari se află amintiţi pe dosul vre-unei icóne, la iconostas, la tetrapod, în altar sau altundeva, póte chiar din vr'o tradiţie, şi aducând aceste nume, întovărăşite de tot ce se póte ştí despre ele, la cunoştinţa publicului cetitor al acestui ziar.

Eu din parte-mi dau următórele nume de zugravi, pe cari le-am putut întâlní în bisericile, pe cari le-am cercetat:

Cel mai vechiu e *Ioan Popa* din Craiova, care a pictat la anul 1770 biserica cea vechea din Poiana şi biserica cea veche din Apoldul-de-jos (ambele com. Sibiiului). Pictura acestuia e una dintre cele mai frumóse picturi româneşti vechi, se găsesc scene, pe cari nu le mai întâlneşti printr'alte locuri şi sunt tóte zugrăvite pe pânză durabilă, care e lipită de păreţii bisericei. Biserica întrégă e îmbrăcată de astfel de pânze, cari sunt de aşa fel lipite, încât nici nu le poţi deosebí de păretele însuşi al bisericei. Pictura lui Ioan Popa e o dovadă despre înalta şcólă de pictură ce era pe atunci cultivată în Craiova, care nu póte fi alta de cât cea din România.

In părţile Sĕliştei e cunoscută pictura lui *Vasile Muntean ot* (din) *Sĕlişte*, care a pictat la anul 1771 o icónă frumósă de la biserica din comuna Cacova, ear' la anul 1792 praporul mănăstirei Sibielului. Tot el a pictat la anul 1801 frumósa icónă cu sfânta Troiţă, ce se află în biserica cea mare din Poiana. La anul 1771 a pictat biserica din Cacova zugravul *Ioan Pop* din *Făgăraş*, care a mai pictat şi alte biserici. Pe la 1820 a pictat câteva icóne de la biserica din Gruiu din Sĕlişte „*smeritul zugrav Ioan Popa din Sĕlişte*“, care a pictat la anul 1796 şi o cruce de pe pristol, ce se află astăzi în proprietatea pictoriţei Elisaveta Morariu din Sĕlişte.

Dacă s'ar face cercetări anume, se vor puté stringe date mai sigure şi mai pe care o au în viaţa naţională, ca sĕ pótă reduce aruncurile mari puse în sarcina locuitorilor de la oraş, şi sĕ pótă ameliora şi situaţia funcţionarilor lor. Atenţiune deosebită merită în şirul oraşelor capitala nóstră, ale cărei raporturi financiare au ajuns, póte că tocmai în urma rapidei desvoltări, în stare neplăcută, şi despre vindecarea acestora şi despre asigurarea înflorirei metropolei nóstre naţionale guvernul se va îngrijí, procedând mână în mână cu capitala în fapte conştiente şi salutare.

Când în legătură cu problemele administrative mai amintesc, că voim sĕ continuăm cu acţiunea puternică de stat întru ameliorarea posiţiei materiale a notarilor comunali şi cercuali şi a ajutórelor lor, pot cu acésta se încheiu acea parte a programului nostru de guvernare, în care voiam se espun în amĕnunte liniile fundamentale ale politicei nóstre.

Realisarea punctelor de program acum espuse, cari puncte, după-cum aţi binevoit a vedé, sĕ estind asupra tuturor terenelor vieţii de stat, natural că va trebuí sĕ angajeze în mare mĕsură finanţele statului. Şi dacă tóte aceste plănuite disposiţiuni, în particular şi în total, le ţinem de necesare şi dorim realisarea lor, pe nici un moment nu trecem cu vederea, pentru-că nu o putem face acésta fără violarea gravă a responsabilităţii nóstre, urmările politicei financiare sănĕtóse. Indoită atenţiune va trebuí sĕ dăm acestor urmări, pentru-că nu putem voi, ca sĕ fie periclitat nivoul creditului ţerii, câştigat după multe lupte şi grele jertfe.

Politica faţă de Croaţia.

Prim-miuistrul Fejérváry a vorbit apoi despre Croaţia, promiţênd că guvernul voeşte sĕ trăéscă în raporturi bune cu Croaţii, pe séma cărora sunt garantate anumite drepturi în legea de la 1868, pe care guvernul o va respecta întru tóte. Tot raporturi bune voeşte guvernul sĕ ţină şi cu străinătatea. (Pare-că asta de la guvernul unguresc ar depinde! R. „T. R.“) pentru-ca pacea europénă sĕ nu fie conturbată; şi apoi a terminat, făcênd apel la cei-ce au ascultat lunga espunere de program, ca se esamineze bine cele auzite şi sĕ se convin[illegible]ă programul guvernului voeşte de[illegible]rea forţelor *naţionale*, promovarea progresului pe teren *naţional*, îmbrăţişarea direcţiei democratice, promovarea intereselor tuturor claselor sociale, cu zel egal şi iubire egală. Guvernul se ţine de vorbele lui Széchenyi István, care spunea, că nu esistă înaintare naţională fără înaintare socială şi democratică. Stă guvernul neclătit pe basele transacţiei de la 1867, care singură a făcut, ca naţiunea magiară se repare în patru decenii neglijenţele seculare. Guvernul crede, că poporul se va pune pe partea celor-ce apĕră aceste base ale desvoltării naţionale magiare, pe partea guvernului, după-ce guvernul cheamă la împreună colaborare *întreg poporul*, acordând votul universal pentru formarea parlamentului.

Acesta a fost în întregime programul guvernului, espus din partea primministrului Fejérvàry, program care nu a mulţămit pe nimeni, nici chiar pe cei din partidul liberal, obicinuiţi mai nainte se sprijinéscă ori-ce guvern, şi n'a mulţămit pe nimeni, pentru-că conţine numai promisiuni góle, unele greu de realisat, ear' altele nerealisabile. Aşa apoi cu greu îşi va puté forma guvernul majoritatea parlamentară, chiar dacă ar face alegeri de zece-ori după olaltă.

Din Cluj.

Instalarea noului comite-suprem.

Cluj, 6 Novembre n.

(*m*) Vineri în 3 l. c. s'a sĕvêrşit în sala festivă a palatului comitatens instalarea noului comite suprem, a contelui *Ladislau Teleki*, om tinĕr, de o înfăţişare energică, până acum fără rol activ în viéţa politică, ca şef al comitatului Cojocna.

Instalarea avea sĕ decurgă în urma unui compromis făcut mai ales la stăruinţele vicecomitelui Dozsa Endre întrĕ representanţii tuturor partidelor politice fără scene mai emoţionante. Zic şi eu, vezi dómne, „întrĕ representanţii tuturor partidelor politice“, căci în aparenţă am avé şi în Cluj mai multe partide, şi de ale intereselor, ştreberilor şi pânei, măcar că în inimi există unul singur: partidul independist.

Pe temeiul acelui compromis avea sĕ se jóce următórea comedie:

După luarea la cunoştintă cu regrete şi mulţămite protocolare unanime pentru activitatea (?) sa rodnică desvoltată într'un lung şir de ani sub guverne diferite, a inofensivului, de altfel simpaticului conte Béldi Àkos, vicecomitele avea sĕ trimită o comisiune de 3 pentru introducerea în sală a noului comite-suprem. Comisiunea acésta avea sĕ respingă cu indignare patriotică insinuarea ruşinósă de a invita în sală pe unealta servilă a unui regim neparlamentar, ear' contele Teleki László sĕ între nechemat şi sĕ depună jurămêntul. Pe când acesta şi-ar fi cetit formula jurămêntului, oposiţia — toţi membrii congregaţiei, cu esceptiunea câtorva funcţionari“, — trebuia sĕ părăséscă demonstrativ sala şedinţelor. Astfel protestul ar fi avut un caracter demn, solemn. S'a întêmplat însĕ altcum. Preste punctul întâiu din program, luarea la cunoştinţă a demisionării fostului comite-suprem Béldi Ákos au trecut în bună pace întrĕ imnuri de laudă şi recunoştinţă la adresa sĕrbătoritului. Când însĕ contele Teleki László, care întrase în sală, precum în comun s'au înţeles, la disposiţiile vicecomitelui, neînvitat prin comisie, a început sĕ cetéscă formula jurămêntului, s'a ridicat un orcan de strigăte furióse, apostrofări pe nealesea, şi ouĕ clocite, mere stricate, călimare, bucăţi de lemne îşi i-au sborul în direcţia podiului presidial. Sàndor Imre, membru în congregaţie sĕ năpăstueşte cu scaunul asupra comitelui-suprem alb ca păretele. Contele Teleki László continuă sĕ cetéscă câteva momente fără a-'şi perde capul, apoi părăseşte sala.

In mijlocul unei harababure ideale constată vicecomitele în calitate de president al adunării îndeplinirea actului depunerii jurămêntului, şi însărcinând 3 membri cu verificarea procesului verbal încheie şedinţa la orele $11^3/_4$. Intr'aceea sosiseră la ordinul procurorului suprem câte un detaşament de jandarmi, poliţişti călĕri şi pedeştri, şi jandarmii cu baioneta pusă şi cu puştile încărcate au întrat în palatul comitatului. Incidente mai serióse însĕ nu s'au întêmplat. La vederea lor neobicinuită (noi ne-am învĕţat cu ei ca cu tatăl nostru) s'au mulcomit îndată aprinşii patrioţi. De grabă mare s'au rĕsturnat câţiva dintrĕ voinicoşii noştri unul peste altul. Atâta tot. Acum o tabĕră minimală mărturiseşte legalitatea jurămêntului. Mulţimea o contestă. Legea e pe partea celor dintâiu.

Pe ziua a doua, Sâmbătă, fuseseră convocaţi membrii municipali ai oraşului (Clujul se numĕră întrĕ oraşele cu drept municipal) — în şedinţă estraordinară, pentru instalarea noului comite suprem. De astădată nu s'au repetat scenele sgomotóse din palatul comitatului, pentru-că primarul-president vĕzênd disposiţia rĕsboinică a membrilor înfierbântaţi de vorbirile fulminante ale archişovinistului profesor de universitate Apáthy, deputatului Pisztory şi advocatului Putsek a suspendat şedinţa pe timp nelimitat, după parlamentări îndelungate cu comitele-suprem, ce se afla în biroul primariului şi, precum se zice, cu învoirea ministrului de interne, cu care au stat în comunicaţie telefonică, ear' contele Teleki s'a întors fără ispravă acasă însoţit de o escortă de poliţisti călări şi urmat la distanţă de altă cétă.

Câteva minute mai târziu se iví dintr'o stradă laterală şi un detaşament numĕros de jandarmi aleşi pe sprâncénă, cu o ţinută marţială şi priviri de fiarĕ sĕlbatice.

Detaşamentele de jandarmi, poliţisti călări şi pedestri au dat actului instalării haina de sĕrbătóre.

Publicul nu tocmai numĕros din piaţă a ţinut membrilor adunaţi în casa oraşului isonul cu cântecele naţionale „Kossuth-Nota“ şi „Imnul“. N'au lipsit nici ciocnirile cu poliţia, ciocniri de un caracter mai mult hazliu de cât serios, éljen-urile şi huiduielile. De altfel oraşul e liniştit. Ómenii îşi vĕd de nĕcazuri. Domnii se cértă, ear' poporul îngenunchează sub greutatea poverilor. Magiarii se bat pe pielea ursului, ear' noi — cel puţin cei de aici, — stăruim cu sfinţenie, cu o consecuenţă şi perseverantă antică în principiul *pasivităţii*, sau mai corect zis a lui „lasă sĕ mai dorm un pic“.

[illegible]

[illegible] trecută [illegible] şi tot odată locul, unde s'au sĕvârşit diferite sĕrbări din cele mai însĕmnate, atât pentru locuitorii români din Mercurea, cât şi pentru cei din jur, ba pentru némul întreg.

Şirul acestor întruniri s'a început Joi, cu conferenţa învĕţătoréscă a cercului IV al Sĕliştei.

Deşí timpul era' cât sĕ póte de nefavorabil, cu tóte acestea încă des de diminéţă sĕ vedeau pâlcuri — pâlcuri de învĕţători, cari veniseră pătrunşi de însĕmnătatea conferenţei, dornici de a sĕ vedé, de a-'şi comunica ideile resultate din nouĕle împrejurări, în cari a ajuns şcóla română.

După sĕvârşirea chemării Duhului sfânt învĕţătorii, avênd în frunte pe St. Domn protopop A. Păcurar, ca comisar consistorial, şi pe dl subinspector Mirtse Lajos, am trecut în şcóla română, adăpostită într'un edificiu nou, cu înfăţişarea fórte simpatică, avênd sale mari şi luminóse, şi aşezate în unul din cele mai potrivite locuri, lângă biserică, în un câmp frumos şi liniştit.

Acest edificiu este creiat din resultatul interesului inteligenţei din Mercurea faţă de limba şi credinţa locuitorilor din acest orăşel.

Aici Domnul comisar prin un cuvênt magistral, în care după-ce arată cât de însĕmnată este creşterea din familie pentru viitorul om, trece la creşterea din şcólă, care este chemată ca facultăţile copiilor, moravurile lor bune sĕ le desvólte până la gradul cel mai însĕmnat, făcêndu-i creştini buni, fií înţĕlepţi ai némului şi cetăţeni harnici ai iubitei nóstre patrii, declară şedinţa de deschisă.

Sĕ constitue apoi biroul, alegênd conferenţa bărbaţi de încredere pe înv. din Mercurea: Ior. Pula şi Matei Scorobeţ, ear' de secretari pe Dumitru Lăpĕdat, Iuliu Crişan şi Petru Giura, înv. în Sĕlişte.

La ordinea zilei este cetirea lucrării: „Influenţa desastrósă a alcoholului asupra organismului omenesc, în general; şi în special, cari sunt mijlócele prin cari cu efect s'ar puté lucra, începênd din şcóla elementară întru preîntimpinarea viţiului beţiei?“ elaborată de învĕţătorul Şoneriu, din Gurarâului.

Acéstă lucrare s'a impus prin claritatea ideilor şi prin claritatea espunerii. In ea ni-sĕ arată rênd pe rênd relele, ce resultă din patima urâtă a beţiei, care sĕ naşte din repeţirea continuă a stării ticălóse, ce o produce alcoolul în organismul omului, precum şi mijlócele, prin cari am puté preîntimpina acéstă patimă. In ce priveşte însă rolul şcólei, ne spune, că putem influinţa prin tablouri, în cari sĕ se arete beţivilor tótă goliciunea lor în comparaţie cu cei ne beţivi; sĕ mai póte influinţa după părerile sulevate de înv. Lĕpădat, Crişan, Iosif şi Giura, prin istorióre, în cari sĕ se arete starea la care ajung beţivii, prin studiarea cu copiii a alcoolului, arătându-le însuşirile lui vĕtămătóre, apoi prin oprirea copiilor de a merge la cârciumă, unde vĕzênd beţivii bând, sĕ naşte şi în elevi dorinţa de a gusta din otrava aducĕtóre de sĕrăcie şi mórte.

La acest loc dl subinspector Mirtse, atrage atenţiunea învĕţătorilor asupra unor cărţi tipărite în Timişóra, cari întrunesc unele din mijlócele sulevate.

Dintrĕ tóte lucrările, câte s'au făcut la diferitele conf. asupra acestui subiect, acésta este una din cele mai bune după părerea mea, şi a şi fost declarată pe deplin succésă.

A doua temă cetită a fost: Metodul Geografiei în şcóla poporală, lucrată de Romul Vraciu.

După-ce dênsul ne arată care e scopul geografiei în şcóla poporală, materialul şi şirul, în care e a se presenta acest material, ne presintă o prelegere practică.

Ceea-ce cu deosebire sĕ impune la acéstă lucrare, este prelegerea practică, în care ne presintă Dunărea de la isvor, până la graniţa ţĕrii nóstre. Dar' cum? La dênsul Dunărea este o fiinţă vie, un om, s'au póte o femeie drăgaţă şi vióie, care în calea ei sĕ întâlneşte cu alte surori-rîuri, cu cari după ce sĕ salută, sĕ pune la taifasuri despre lucruri [illegible] când serióse când glumeţe, ce [illegible] s'au au [illegible] în drumul [illegible] o pilă de viaţă şi [illegible] a şi fost socotită cu un [illegible] una din cele mai mari necesităţi ale acestei şcóle. Şi fericită este şcóla, fericiţi sunt copiii, cari au câte un Vraciu de învĕţător, adecă cari au un astfel de învĕţător, care în râs şi glume ştie sĕ ei dee cunoştinţele şi învĕţăturile şcólei. O astfel de şcólă este un colţ de raiu. Tema după constatarea tuturor, şi-a celor ce s'au ocupat cu ea în scris, şi a celor ce au vorbit asupra ei, s'a declarat de deplin succésă.

Tot în acéstă şedinţă sĕ presintă prin înv. I. Crişan propunerea corpului învĕţătoresc din Sĕlişte, privitóre la înfiinţarea unui fond de ajutorare pentru învĕţătorii din acest cerc conferenţiar.

Inv. Crişan înainte de a presenta propunerea respectivă, în câte-va cuvinte introducĕtóre ne spune, că învĕţătorii sunt copiii nimănui, de popor priviţi ca una dintrĕ cele mai grele sarcini întrĕ sarcini, de inteligenţă socotiţi încă de o massă brută negligiabilă, ear' causa acestei stări este sărăcia, care a legat frăţietate vecinică cu învĕţătorul, căci zice el: Iubit, cine e? Considerat, cine e? Ajutat, cine e? Aurul. Aurul este până şi termometrul după care sĕ póte cunóşte moralitatea unui popor.

Nu-le constată acestea, ca sĕ abată atenţiunea învĕţătorilor de la idealul, ce ne-am propus a ajunge, ideal sfânt, nici nu voieşte sĕ sĕdéscă în inima învĕţătorilor rîvna după aur, voieşte numai sĕ arete, că dacă învĕţătorii noştri ar avea o stare mai bună materială, posiţia lor din tóte punctele de vedere s'ar îmbunătăţi.

Un mijloc pentru acéstă îmbunătăţire o consideră corpul înv. în înfiinţarea unui fond de ajutorare în casul morţii, şi anume astfel:

Toţi învĕţătorii ne constituim în o societate, contribuind odată pentru totdéuna cu suma de 24 fl. ca taxă de înscriere, şi apoi timp de 10 ani, în fiecare an câte 24 fl. După-ce cineva a plătit de 10×24 fl, nu mai plăteşte nimic.

---

multe de cât aceste câteva date sporadice strînse la întêmplare. De astă-dată nici nu'mi e scopul se vorbesc mai pe larg de alt cineva, de cât de pictorul, al cărui nume l'am pus în fruntea acestei foiţe, de *Ioan Morariu*. I. Morariu e un pictor (ceva mai mult de cât zugrav) mai nou. Viaţa lui, al cărei fir se mai póte astăzi urmărí întru câtva, s'a desfăşurat de la anul 1829 până la 1890, întovărĕşită de o activitate însemnată pentru bisericile nóstre. Despre viaţa lui petrecută într'o linişte familiară se pot ştí următórele: S'a născut în Laz (lângă Sebeşul-săsesc) la anul 1829. Tatăl seu era morariu şi tot morariu voia sĕ facă şi din fiul seu, care însĕ arată din pruncie mare atragere spre pictură. Un solgăbirĕu ungur din Sebeş, vĕzêndu-i talentul artistic, i-a prorocit tatălui lui Morariu, că din fiul lui nu se va face morariu, şi încă de atunci l-a luat şi la trimis ca sĕ studieze pictura la un pictor din Măcău (Makó), cu numele Szikora György. Doi ani (1847—1848) de-alungul a lucrat Morariu alăturea de măiestrul seu, până când descărcându-se asupra ţerii acea furtună îngrozitóre, care a durat doi ani de zile, începênd sĕ dee îndĕrĕt pictura din pricina, că nimeni nu mai avea lipsă în acele zile de sbucium, de pictură, — Morariu plécă şi întră în atelierul pictorului Lyubomir Alexandrovits din Mehala, unde rĕmâne câteva luni „purtându-se cinstit şi dovedind hărnicie“.

(Va urma).

Dacă móre vr'un membru înainte de împlinirea a 10 ani de plată, atunci următorii lui capătă tot ce au plătit şi pe de asupra încă 300 fl. beneficiu din partea societăţii. Adecă dacă unul a plătit 5 ani, atunci ei a plătit de 5×24, care fac 120 fl. şi capătă 420 fl. De la 10 ani în sus, capătă câte 600 fl.

In legătură cu acest fond mai propune, ca să se înfiinţeze şi un fond special de binefacere, care se va forma din mici detrageri din ajutóre şi din alte venite.

Menirea acestui fond de binefacere, e ca din interesele lui să se tindă mână de ajutor:

1.) Invĕţătorilor, cari sufer timp îndelungat de morb, spre a-şi puté acoperi spesele împreunate cu căutarea sĕnătăţii.

2. Erezilor învĕţătorilor membri, cari mor înainte de a avea dreptul la pensiune.

3. Următorilor înv. cari prin mórtea învĕţătorului au perdut tot sprijinul, astfel sunt părinţii, copiii, idioţii etc.

4. Invĕţătorilor loviţi de neuorociri, ca foc etc.

Societatea de ajutorare (prop. primă) pentru-ca să fie dănuitóre trebue ca numĕrul membrilor odată înscris să se menţină.

Dar' tocmai aici va fi greutatea cea mai mare, mai ales când ştim, că sunt atâţea ómeni, cărora puţin le pasă de ce va fi în viitor, sau cari din ambiţii copilăreşti sunt în stare a nimici ori ce ideie, fie-cât de fericită.

Aceste consideraţiuni ne-a silit, ca să substituim înfiinţarea acestei societăţi prin asigurarea la o bancă de asiguraţiune, care asigurându-ne în massă, ne-ar face anumite faveruri. Asigurarea să se facă pe casul morţii cu plătirea premiilor în un timp anumit.

Propunerea a doua în casul acesta să realiseză independent, pentru care să vor presenta statute separate.

Rugă pe învĕţători, ca serios să se ocupe cu aceste propuneri, cari menite sunt a le procura linişte în decursul vieţii, şi mórte senină, căci eşti soţ şi tată! In viéţă n'ai adunat nimic, n'ai putut aduna. Mórtea îţi stă la cap, femeia şi copiii plâng în jurul tĕu. Din privirile lor transpiră întrebarea, ce vom face fără tine?

Durerea te va înăbuşi, nu-'ţi vei mai puté deschide och'i spre a-i privi.

In comparaţie, cât de fericit móre acela care póte zice: tot ce am putut, am făcut pentru voi, acum Dumnezĕu se vă pórte de grijă.

Terminându-se espunerea acestora, să face propunerea, ca încă astăzi să se discute şi să se hotărască definitiv asupra acestor propuneri atât de însemnate pentru noi.

La acésta dl subinspector Mirtse atrage atenţiunea, că societ. Eötvös, în şedinţa ţinută la 23 Sept., încă s'a ocupat cu aceste idei, şi crede că va fi cu scop, ca resultatele acestei şedinţe să se cunóscă înainte de a să intra în discuţiune asupra propunerilor, de aceea se amână discuţiunea până după amiazi.

Cu acésta şedinţa primă se închee, şi învĕţătorii se duc la masa comună, aranjată în localitatea dlui Ilie Floaşiu, unde li-se servește un prânz cât se póte de gustos. Toaste au fost ridicate din partea dlui protopop pentru Inalt P. S. nostru archiepiscop şi metropolit, din partea dlui Mirtse pentru învĕţători, ear' din partea dlui Lăpĕdat pentru cei doi conducĕtori ai şcólei nóstre, pentru conducătorul confesional dl Pĕcurar şi pentru dl subinspector Mirtse Lajos.

(Va urma.)

NOUTĂŢI.

Febra tifoidă în Sibiiu. E a doua-oră în anul acesta, că în oraşul nostru bântue *tifosul* sau febra tifoidă, în mod epidemic. Spitalul e plin de bolnavi, cu tóte că cei mai mulţi bolnavi sunt acasă, în locuinţele lor, şi numĕrul celor atacaţi de acésta bólă creşte pe zi ce merge. Isvorul bólei nu e constatat încă, dar' probabil că cei în drept *vor căuta* sĕ 'l afle, dacă bóla se va ivi cumva şi a treia-oră, póte că în mod şi mai îngrijitor de cât acuma. Deducem lucrul acesta din faptul, că autoritatea sanitară locală abia *eri* s'a vĕzut îndemnată să dee instrucţiuni poporaţiunii oraşului că ce sĕ facă şi cum sĕ se apere în contra tifosului, cu tóte că bóla a început *pe la mijlocul lunei trecute*. In înţelesul acestei instrucţiuni este a se întrebuinţa *numai apă fiartă*, pentru beut, spălat, curăţitul dinţilor şi chiar şi pentru spălarea vaselor. Mâncări crude, neferte sĕ nu se mânânce, ca ridichi, varză crudă, salată etc. Curăţenia cea mai mare sĕ domnéscă, în casă, curte şi mai ales în aborturi, cari au sĕ fie desinfectate în fie-care zi. In mai multe casuri bóla s'a terminat *cu mórte*, de aceea e bine sĕ se urmeze conform instrucţiunii, care dacă venia mai de mult, făcea mai bune servicii.

*

Procesul lui I. Rusu-Şirianul. Judecătoria cercuală din Arad a pedepsit pe dl Rusu-Şirianu la 400 cor. amendă sau 20 zile închisóre, pentru-că n'a trimis procurorului un exemplar din cartea sa „Românii din statul ungar", de-şi cartea apăruse în Bucureşti şi a fost oprită apoi la graniţă. Contra sentinţei s'a dat apelaţie.

*

Universitatea din Viena — închisă. Mai zilele trecute s'au petrecut lucruri urîte, bătăi, la universitatea din Viena, pentru aceea senatul universitar a hotărît închiderea ei şi încetarea prelegerilor, până la alte disposiţii.

*

Regele Oscar al Svediei a comunicat guvernului norvegian, că membrii casei sale regale renunţă la rangurile şi demnităţile ce aveau până acum în armata norvegiană.

*

Decorarea unor ofiţeri români. Ţarul Rusiei a decorat cu ordinul „Sf. Ane" pe majorii români *Haralambie* şi *Găişeanu*, cari în timp de 18 luni au urmărit în Manciuria, ca representanţi ai României, fasele rĕsboiului ruso-japonez.

*

Protopretore suspendat. Iosif Körössy, protopretore în Târgul-Murĕşului (Maros-Vásárhely) a fost suspendat din causă, că a voit sĕ-'şi încasseze leafa cu cvitanţă fără timbru, căci — vezi Doamne — „ţara e în stare de ex-lex". Dlui a declarat, că nu-'şi va părăsi postul, până nu-'l vor scóte cu putcrea. Ungurii 48-işti jubiléză — fireşte —, şi au aranjat, în Târgul-Murăşului, un conduct cu torţe în onórea protopretorului destituit.

*

Ministrul Vörös — candidat de deputat. Ministrul Vörös va candida în cercul al III-lea al Budapestei, devenit vacant prin abzicerea lui Vészi. Alegerea va fi în 16 Novembre.

*

Sĕrac patriotism! Douĕzeci şi cinci de... copii de la universitate au întors studenţilor poloni — aceşti fraţi de nefericire ai Ungurilor — visita de mai astă vară a fost anul. Le trebuea însĕ bilet gratuit. S'au dus la ministeriu şi au cerut sĕ le libereze acest părăiaş al paradisului budgetar, împărţit aşa de cu nedreptate. Dar' pe rugare trebuea timbru, şi nobilii emuli ai lui Körössy n'au vrut sĕ ştie de aceste postulate într'o vreme *„ilegală"*, ca a nóstră. Vĕzênd că n'au încătrău, s'au hotărît sĕ facă jertfa, dar' aşa... ca sĕ nu mai ştie nime! Sĕrac patriotism, câte pecetii nu porţi în pistriţa ţară a lui Israil!

*

Spiritul împĕratului. In timpul ultimelor mari manevre germane, împĕratului Wilhelm a început de odată sĕ-'i curgă din nas sînge abondent. Toţi sĕ grăbiră sĕ-'i dea ajutor. Dar' împĕratul se şterse cu batista şi zise: „— Nu e nimic, nu e nimic! Acestea sunt ultimele picături de sânge *englez*".

*

Noi atrocităţi. Bandele greceşti din Macedonia au asasinat zilele trecute ear' 3 români, cari nu aveau altă vină, decât aceea, că nu-s greci şi nu se mărturisesc a fi.

*

Ce fac Polonii? Am dat cuprinsul acelui ordin ministerial nemţesc, prin care se intenţionéză desnaţionalisarea Polonilor din Posen, astfel, că cetitorii au idee de situaţia nefericiţilor alipiţi la 3 împĕrăţii. Dar' ei nu se lasă cu una cu două. Iată, într'adevĕr ce declaraţie au compus şi subscris 12 proprietari nobili poloni, pe care au trimis'o tuturor celorlalţi, sĕ se alăture la ea:

„Impresionaţi de împrejurarea, că în timpul din urmă adese-ori pămênt de al Polonilor a trecut în mâni nemţeşti declarăm, că pe viitor acel proprietar, sau ţĕran, care 'şi va vinde moşia la strĕin, nu va mai fi primit în casa nóstră, nici mâna cu el nu vom strânge, şi preste tot credem, că un atare om nu are dreptul la cinste. Declarăm mai departe, că acest pĕcat nu se póte ierta prin aceea, că respectivul cumpără ear' pĕmânt de la Nemţi". Ómeni vrednici de tótă lauda!

*

Teatru român în Sibiiu. „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu" dă representaţie teatrală, Vineri, 17 Novembre n., în teatrul orăşenesc. Se vor juca: *„Poştaşul dragastei"*, comedie în trei tablouri, de Rădulescu-Nieger, şi *„Arvinte şi Pepelea"*, vodevil într'un act de V. Alexandri. Amĕnunte se vor publica ulterior.

*

Posta nu mai primeşte nimic pentru Rusia. Ministrul de comerciu Vörös a dat ordin tuturor oficiilor de postă şi telegraf, că avênd în vedere greva de la căile ferate ruse, sĕ nu se mai priméscă nimic pentru Rusia.

*

Lupta călugărilor din muntele Athos. După ştirile de până azi, o luptă înverşunată a fost zilele trecute între călugării greci şi români din muntele Athos. Călugării greci s'au năpustit în mare numĕr asupra chiliilor fraţilor români şi le-au dĕrâmat. Cei mai mulţi călugări români au fost grav răniţi. Toţi călugării români, 50 de inşi, în frunte cu stareţul lor Partenie Antochi, sunt hotăriţi sĕ se întórcă în România.

*

Defraudare la banca de schimb din Pesta. Jandarmeria a deţinut pe Carol *Peyerle*, cassarul băncii de schimb din Pesta, pentru-că a defraudat 18,000 de coróne. L'au dat deja în mânile procuraturei.

*

Teatru. Direcţiunea teatrului german din loc îşi dă tótă silinţa sĕ satisfacă tot mai mult aşteptărilor publicului iubitor de artă. In zilele acestea i-a succes a angaja pentru sesonul actual pe dşóra Therese *Bellau*, cunoscută publicului sibiian din anii trecuţi ca o escelentă putere. Dşóra Bellau a păşit prima-dată Luni în piesa Mauerblümchen, fiind mult aplaudată. De asemenea aplaudat a fost dnul director Bauer, apoi dnii Stärck şi Kunst. Casa a fost plină. Eri, Marţi, s'a dat drama *Ghetto*, cu frumos succes. A fost mult aplaudat Stärck, Günter, Kunst, dar' mai ales dşóra *Bellau* şi dna C. *Richter*. Astăzi se dă opereta *„Pufferl"*, ear' mâne comedia *„Lumpengesindel"*.

*

Himen. Domnul Dr. *Eugen Porea* şi dşóra *Domnica Chirtop* îşi serbéză cununia în 19 Novembre n. în biserica gr. ort. română din Câmpeni.

*

La fondul de 20 fileri al „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu" din prilegiul esposiţiei a IV de póme, struguri etc. aranjate de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu", în oraşul *Mercurea*, s'au făcut următórele dăruiri: Avram Pĕcurariu, protopresb. (Mercurea), Dr. Miron E. Cristea, as. cons. (Sibiiu), Iuliu Crişanu, înv. (Sĕlişte), Demetriu Pamfiloiu, paroch, (Jina), Basiliu Necşa, par. (Apoldul-sup.), fiecare câte 1 cor.; Ilie Floaş, comers. (Mercurea), Nic. Creţar, par. (Spring), fiecare câte 2 cor.; Ioan Şerb, par. (Poiana), Ilie Pop, propr. (Ludoş) George Buda, not. (Cunţa), Sevastian Nistor, primariu, (Cut), Samuil Sabo, par. (Blaj), fiecare câte 40 fileri, I. Chirca, vicepres. „Reun. agr.", d-na Ana Chirca, Cons. Cristea, înv., I. Iacob, înv., Dem. Lăpĕdat, dir. şcol., toţi din Sĕlişte; Cornel Schiau. înv., I. Bratu, înv., Romul Milea, artist, Maria Bratu şi Maria Popa, toţi din Tilişca; Vas. Dobrescu, înv., Remus Pop, înv., I. Ghenie, paroch, toţi din Rodu; Ilie Oltean, înv., Ilie Pop, par., d-na Lucreţia Pop, n. Calefar, toţi din Ludoş; Dr. Nic. Schiau, adv., Victor Măcelar, v. not., Iuliu Nemeş, măcelar, Ioan Helgiu. măcelar, Dr. Ghiţă Măcelar, adv., Petru Albu, funcţ. de bancă, Mateiu Scorobeţiu, şi Ieronim Puia, învĕţători, d-na Agnes Dr. Măcelar n. Cristea, Emilian Sfetcu, cand. de adv., toţi din Mercurea; Ioan Preda, înv., (Apoldul-inf.); Nicolae Damian, cleric şi Ioan Vodă, cleric abs. de Cernăuţ, ambi din Sibiiu; Adam Micu, not., Nic. Şerb, înv., George Bărbat, not., Aron Şerb, capelan, d-şóra Elena Vlad, înv., Ioan Tănasă, înv., Romul Vraciu, înv., Nic. Dobrotă, par. şi d-na Elisaveta, toţi din Poiana; Ioan Sava, dir. şcol. şi Const. Sava, înv., ambi din Jina; d-şóra Victoria Oros, înv., Ioan Munthiu, paroch, (Cărpeniş), Pompiliu Moruşca, înv., (Sebeş-săs.); Ioan Stelea, Nic. Şoneriu, Valeriu Arseniu, toţi învĕţători, Ilie Măcelariu, propr., toţi din Gurarîului; Ioan Dobrotă, înv., Ioan Joandrea, înv., (Sibiel); Nic. Tipuriţă, înv., (Cacova); I. Rechiţan, înv., (Galeş), Ioan Ştirban, înv., (Topârcia); I. Bêrsan, înv., Dem. Munthiu, not. şi „X=D. Munthiu", (Reciu); Nic. Iosif, înv., (Aciliu); Alex. Măcelar, propr., I. Dăian, par. şi d-na Dora (Sângătin); Dem. Ivan, înv. şi d-na Maria Greavu, (Apold-sup.),; „Virgil ficioru popii din Cunţa"; Alex. Frâncu, par., (Armeni), T. L. Albini. propr. (Cut), fiecare câte 20 fileri şi Vic. Tordăşianu, secr. „Reun. agr". 10 fileri.

*

Cea mai veche scrisóre din lume. Unul dintrĕ cei mai scumpi tesauri ai „bibliotecii naţionale" din Paris e aşa numitul *Papyrus Prisse*, care a fost aflat într'un mormênt din Teba. Acest papyr e fórte vechiu, pentru-că s'a aflat lângă mumia unui contemporan al regelui Assa; ear' regele Assa se deriva din prima casă domnitóre a Tebei şi a domnit cu 3350 de ani a. Chr. Acest papyr e aşadar' de 5254 ani. Adresa lui e ordinaţiunea prefectului Ptah-Hotey, care a trăit pe timpul regelui Assa.

Cărţi şi reviste.

Revista Asociaţiei învĕţătorilor şi învĕţătórelor din România, an. VI, nr. 5. Sumarul: M. C. Vlădescu (biografie); Reforma învĕţămêntului primar de Gr. Patriciu; Pace (versuri) de Al. Chiciorógă, Psichologia minciunii de Salviu, Cugetări pedagogice, Diferite cronice etc. etc.

*

Comóra tinerimei, an I. Nr. 8. Cuprinsul: Buchilă şi Ţupăilă de D. A. Teodoru; Din viéţa la ţară de Sp. Popescu; Din viaţa ómenilor mari de Salviu; Trei vorbe de Atos; De-ale marinei, Scafandrii de Nicu; Istoria unor vorbe de I. Lazarus; Irimel (roman, urmare) de Sofia Nădejde, etc.

*

„Transilvania" *şi analele Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român* nr. 5. Sumariul: Adunarea generală şi inaugurarea museului Asociaţiunii; Discursul de deschidere la adunarea generală din 19 şi 20 August a. c.; Discursul ţinut la inaugurarea museului istoric şi etnografic; Discursul de încheiere; Scrisórea de mulţămită a Maiestăţii Sale către Asociaţiune; Salutul dlui Al. Mocsonyi; Salutul dlui I. Vulcan; Politica de discont, de I. I. Lăpĕdatu; Procese verbale, rapórte, propuneri, circulare şi concursuri.

*

„Albina", revistă enciclopedică poporală, an. IX. nr. 4. Cuprinde: G. Coşbuc: Turnurile tăcerii; S. Moldovan: Cheea Turzii; Moş-Neagu: Meşteşugurile orbilor; Dr. Al. Manolescu: Pricinile pelagrei; A. Vêntul: Condorul; Niger: O scenă ca multe altele, etc.

*

In foiletonul ziarului „Secolul" din Bucureşti s'a început publicarea unui articol: *„Alexandri jidan?"*, datorit dlui Al. T. Dumitrescu. Chestia fiind interesantă vom face în curênd şi noi bilanţul acestei chestii, de care s'au ocupat pene dibace, într'una din sĕptămânile viitóre.

*

România ilustrată. A apărut nr. 9, din anul III, pe luna Septembre, al escelentei reviste de familie *România ilustrată* de sub direcţia dlui *Ioan Rusu Abrudeanu*, cu următoriul bogat sumariu:

Hora din Sĕlişte (ilustraţie); Cronica lunei de Argus; O zi la Floreşti de Al. Antemireanu; România la Exposiţia din Liége (cu o ilustraţie) Cei cu asta (poesie) de Ninetta-Târgovişte; O călĕtorie la Constantinopole (cu o ilustraţiune) de I. Rusu Abrudeanu; Gândului (poesie) de Ninetta-Târgovişte; Sĕrbările de la Sibiiu (cu 13 ilustraţiuni) de N. Istrate; Românii în străinătate: dşóra C. Pascal (cu 2 ilustraţiuni) de Aliac; Pagini ştiinţifice: Minunile telegrafiei fără sârmă de I. Const.; Femeia Română (cu o ilustraţie) de Elena Damian; Femeia neînţelésă de Al. Antemireanu; Note din călĕtorie: De la Bucureşti la Teheran (cu o ilustraţie) de A. I.; De neiertat (nuvelă) de George Grigorov; De ce nu cetim (studiu) de N. Istrate; Sport: Alergările de cai din România de Vasilie Toncescu. — Carnetul lunei.

Redacţia şi administraţia: strada Regală nr. 1. Bucureşti.

Costul abonamentului 20 lei pe an.

Teatrul orăşenesc.

Mercuri. (8 Nov. n.): *„Pufferl"*, operetă în trei acte, de E. Eysler.

Joi (9 Nov. n.): *„Das Lumpengesindel"*, piesă în 3 acte, de E. Wolzogen.

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **parohi** din comunele bisericeşti **Erdő-Sângeorgiu** cu filiile *Havadtő* şi *Vadasd*, şi **Vidrasĕu**, protopresbiteratul Murĕş-Oşorheiu, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele statorite în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a 'şi aşterne cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi după înştiinţare aici au a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Informaţiuni mai de aprópe se pot primí de la oficiul protopresbiteral şi de la comitetele parohiale concernente. [268] 2—3

Murĕş-Oşorheiu, 17/30 Octobre 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Murĕş-Oşorheiu în conţelegere cu comitetele parohiale.

Stefan Russu
protopresbiter.

Concurs

Pentru ocuparea postului de **cântăreţ la biserica** română greco-orientală **din Codlea** se escrie concurs în „Telegraful Rom.“ cu termin de 30 zile de la prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: [269] 2—3

De la fieşte care familie taxa anuală 50 fileri şi alte date fixe după serviciile sale cari anual se computá cel puţin la suma de 300 cor.

Cei ce doresc a reflecta la acest post, au a'şi trimite suplicele lor subscrisului însoţite de următórele documente:

1. Atestat de botez, că sunt de religia gr. or.
2. Atestat de moralitate şi praxă de la oficiul parohiei, căruia de present aparţine.
3. Atestat de cualificaţiune de cântăreţ de la protopresbiterul tractului, căruia aparţine, despre desteritatea în cântările — podobiile şi tipicul bisericei nóstre; pe lângă acestea sĕ fie de constituţie sănĕtósă şi sĕ posédă voce bună, melodiósă, sonoră Şi înainte de alegere sĕ se presinte în biserică spre a se produce.

Alegerea se va face la 6 Decembre c. Alesul va serví un an în mod provisor.

Din şedinţa comitetului parohial ţinută la 16 Octobre 1905 în parohia Codlea-Feketehalom, tractul Branului.

Anania Boldor
notariu.

Iosif Comanescu
paroh, pres. com. par.

Nr. 575 1905. [265] 3—3

Concurs

Decretându-se prin venerabilul ordin consistorial din 1 Februarie a. c. Nr. 811 Bis. filia Felţa de parohie materă de cl. III, pentru ocuparea ei se publică din nou concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt:

1. Casa parohială cu supraedificatele economice în stare bună, grădină de pomi şi de legumi.
2. Porţiunea canonică de 14½ jugĕre pământ parte arătură parte fênaţ, din cari 684 st. □ vie.
3. Simbria preoţéscă de la 30 familii câte una ferdălă cucuruz sfărmat.
4. Patru stângini de lemne aduse în curtea parohială.
5. Venitele stolare anuale cu 70 cor.
6. De la tinerimea adultă câte o zi de lucru anual cu întreţinere de la preot.

Concurenţii 'şi vor înainta petiţiunile cu tóte documentele recerute, subsemnatului oficiu în terminul indicat, şi sunt datori a se presenta înaintea alegĕtorilor în biserică conform prescriselor regulamentului pentru parohíi, pentru a cânta, resp. a celebra şi cuvênta.

Sighişóra, 17 Octobre 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişóra, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Fată română, mai inteligentă, află imediată aplicare pentru a îngriji doi copii. Se cere sĕ ştie vorbí şi nemţeşte. A se adresa directórei teatrului din loc, dómnei **Lola Bauer**.

A apărut:

Calendariul arhidiecesan

pe anul

1906

Se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu. Preţul 40 fileri, cu şema m 80 fileri, plus porto postal 10 resp. 20 ri.

Nr. 251 1905 [266] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroh** în comuna bisericéscă **Valeaverde** din protopresbiteratul Câmpenilor, la ordinul consistorial de la 18 Octobre 1905 Nr. 10,031 Bis. se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în ziariul „Telegr. Român“.

Venitele sunt cele arătate la întregirea dotării preoţeşti din cóla B.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ trimită rugările lor cu documentele recerute în terminul deschis la subscrisul oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 11 Octobre 1905.

Romul Furdui
protopresbiter.

La **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu se află de vînzare

ilustrate cu catedrala

ortodoxă română din Sibiiu. Preţul unei bucăţi 6 fileri, colorate 10 fileri.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire inventiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şí în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 166

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Cea mai mare prăvălie ardeleană de pălării

FRITZ CONNERTH, palărier

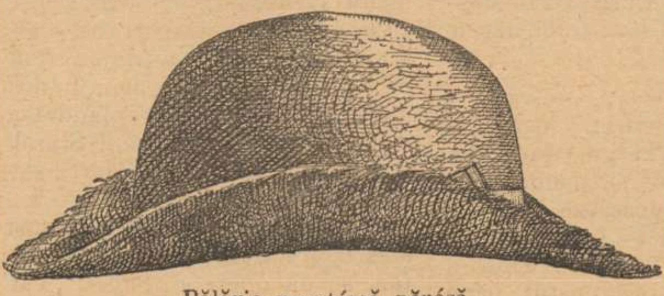
Pălărie preoţéscă pĕrósă.

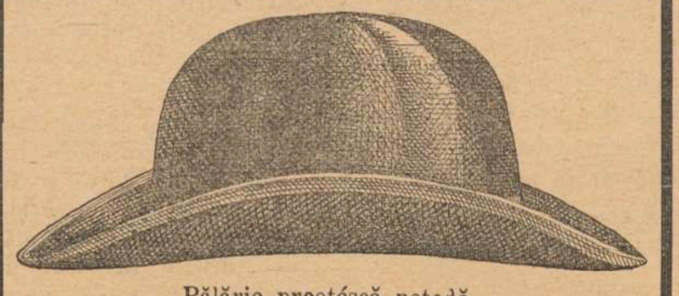
Pălărie preoţéscă netedă.

Sibiiu
strada cisnădiei nr. 1

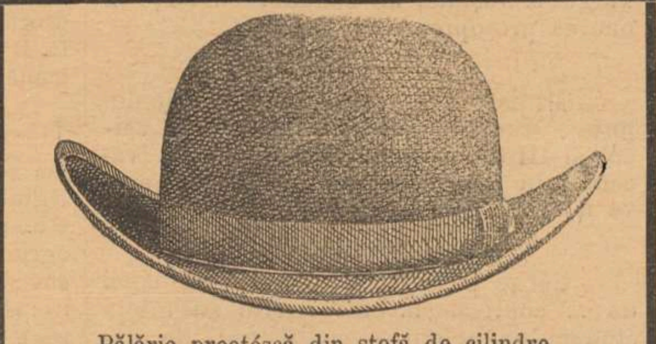
Pălărie preoţéscă din stofă de cilindre.

Sibiiu
strada cisnădiei nr. 1

Se recomândă ca specialitate în cele mai fine **pălării preoţeşti** în tóte formele şi calităţile ca de mĕtasă, de pîslă netedă şi de pîslă pĕrósă în cea mai bună calitate şi cu preţurile cele mai eftine. — La comande din afară este a se indica esact adresa, cum şi soiul şi mărimea pălăriei.

Cu tótă stima

Fritz Connerth.

[186] 14—21

IULIU ERŐS

Sibiiu, strada cisnădiei nr. 3.

Cel mai mare deposit ardelean

de **orológe, juvaericale, aurării** şi **argintării**. Işi recomândă cu preţuri eftine tóte produsele din speciile **orologeriei** şi **aurăriei.**

Schimb şi cumpĕrare de aur, argint, diamant, mărgele, monede de aur şi argint, etc. [191] 13—20

Fie-care obiect de aur şi argint, cumpĕrat de la mine, e probat şi esaminat din oficiu şi pe fie-care bucată se vede precis proba oficiósă (k. u. k. Punze) şi afară de aceea se garantéză în scris veritabilitatea obiectelor.

Preţcuranturi ilustrate la dorinţă gratis şi franco.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Editura tiparul Tipografiei arhidiecesane.

Nr. 116 Sibiiu, Sâmbătă 29 Octobre (11 Novembre) 1905 *Anul LIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
sĕ se adreseze Administraţiei tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
sĕ se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de douĕ-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil.
rêndul cu litere garmond.

Coaliţia şi strĕinătatea.

Sibiiu, 10 Novembre n.

Inzadar scriu diriguitorii de astăzi ai politicei magiare, domnii Kossuth şi Apponyi, articoli de informaţie cu duzina în ziarele mari din străinătate, căutând să câştige pe partea lor opiniunea publică esternă, căci scopul nu şi 'l pot ajunge. Străinătatea continuă a remâné rece faţă de lupta Magiarilor purtată cu Coróna, nu o aprobă, ci din contră, o condamnă, ca lipsită de ori ce basă de drept.

Nu se poate îmbăta nici străinătatea cu apă rece, cu vorbe góle, pentrucă ştie străinătatea bine cum stau lucrurile la noi. Ştie că *Coróna e în drept*, şi aceea ce voesc Magiarii, limbă proprie de comandă în armata comună, e numai un pas înainte spre scopul urmărit, spre independenţa desăvârşită a ţerii, spre desfacerea de cătră Austria, lucru din care s'ar puté naşte mari încurcături în Europa. Şi Europa are trebuinţă de linişte perfectă!

Şi s'a spus Magiarilor din mai multe părţi, că *nu sunt în drept* cu privire la pretensiunile lor naţionale, — precum erau în drept de es. la 1848, când întrégă opiniune publică din streinătate se pusese pe partea lor, — şi tocmai pentrucă nu sunt în drept, nu întrunesc simpatiile streinătăţii, de care are trebuinţă, — după vorbele lui Bismarck, — fiecare stat.

Lipsa de simpatie faţa de causa magiară vine mai ales din Francia. Şi vor ven{, nu un singur om, ci mai mulţi ómeni, şi încă ómeni de greutate, cari sĕ le spună franc Magiarilor şi aceea, că de unde vine lipsa acésta de simpatie. *Din purtarea Magiarilor faţă de naţionalităţi!*

Eată ce scrie publicistul *Chélard Raoul* din Paris, cu datul 1 Novembre n. c. ziariului mare din capitala ţerii nóstre „*Budapesti Hirlap*“, care a publicat apoi scrisórea în numĕrul de la 5 Novembre, la loc cam ascuns, ca sĕ nu prea fie observată:

„,.. Un motiv principal al antipatiei străinătăţii faţă de Ungaria e de căutat în *chestia naţională*. Ori câte ştiri favorabile sĕ vină din Ungaria pentru foile din străinătate (înţelege: articolii lui Kossuth, Apponyi, etc.), ele sunt la moment neutralisate prin informaţiile naţionalităţilor. (Fiindcă *acestea* spun adevĕrul!) In presă, în diplomaţie, pe teren economic deopotrivă. O ştire favorabilă (mai bine zis: neadevĕrată) e urmată de douĕzeci de desminţiri. In politica dătătóre de tron a străinătăţii s'a format cu încetul părerea, că crisa magiară e o cértă internă, al cărei sfârşit va fi acela, că Ungaria *se consumă cu timpul singură pe sine*. Şi aşa ceva nu prea agitéză cercurile mai înalte de putere ale străinătăţii. Ba le plictiseşte. Chiar şi numai pentru aceea, pentrucă astăzi trăim în epoca politicei de interese, şi numai acolo priveşte lumea, unde vede puterea, fie şi numai primitivă, dar' pornită spre desvoltare.

Acţiunea de pace magiaro-croată a produs sensaţie în străinătate; nespus de mare sensaţie. Simpatia străinătăţii deodată s'a întors spre Ungaria. Ziarele au scris numai de cât în chestia dreptului public dalmatin. Ungaria unită cu Croaţia e deja factor puternic, de care trebue sĕ se ţină sémă. Şi în cel mai apropiat viitor, *mai mulţi politiciani distinşi vor publica păreri în chestia, că de ce nu caută Ungaria se lege pace şi cu celelalte naţionalităţi?* In comunicatele acestea se va arăta, că Ungaria *n'are motiv sĕ se têmă de naţionalităţi*. Toţi sunt convinşi despre aceea, că de la 1867 Ungaria a lucrat mult şi s'a desvoltat bine. Spiritul ei naţional nu mai póte fi nimicit. Naţionalităţile nu mai pot sĕ ese de-asupra Magiarilor. Convingerea în Francia e aceea, că Ungaria atunci va ajunge la paritate faţă de Austria, *când vor înceta turburările interne* şi ţara va apuca pe calea desvoltării. *Austria se va pleca numai înaintea unei Ungarie întru adevĕr întărită.* In nisuinţele acestea Ungaria póte sĕ aştepte simpatii de la întréga străinătate, dar' mai ales din partea Angliei. Anglia a dat primul esemplu Apusului civilisat, *cu resolvarea chestiei naţionale în Orient.* Cu limpezirea mai departe a acestei chestiuni *Ungaria va face mare serviciu statelor europene*“.

Inţeleg domnii din coaliţie bunele intenţiuni cuprinse în aceste sincere cuvinte ale bunului lor amic din Paris, care cunóşte bine opinia publică franceză? Străinătatea *voeşte* ca Ungaria sĕ-şi ajungă scopul, sĕ fie independentă şi naţională, dar' Ungaria *întrégă,* nu numai Magiarii! Aşa cum luptă Magiarii acum, pentru drepturi numai pe séma lor, străinătatea nu aprobă, pentru-că străinătatea voeşte se vadă mulţămite şi liniştite şi naţionalităţile din Ungaria.

Dându-le naţionalităţilor nemagiare acea ce le compete, mulţămindu-le, Ungurii fac mare serviciu Europei, şi Europa *aştéptă* acest serviciu de la Unguri!

Vor înţelege domnii Magiari, mai ales domnii din coaliţie, acest glas al Europei, care a ridicat chestia naţională din Ungaria la rangul unei chestii internaţionale de mare importanţă, de la a cărei resolvare depinde în mare mĕsură şi realisarea planurilor naţionale ungureşti?

Sĕ-l înţelégă şi sĕ se conformeze! Compună-'şi coaliţia un nou program politic, şi pună în fruntea programului *resolvarea chestiei naţionale,* în mod echitabil şi drept, fireşte, cu cooperarea naţionalităţilor, şi va vedé, că proorociile de sus se vor împliní. Când *întrègă* ţéra va lupta contra Vienii, va trebuí sĕ capituleze Viena. Nu va ceda însĕ, câtă vreme ştie, că naţionalităţile nemagiare, cari formézămajoritatea ţerii, nu merg alături cu Ungurii. Şi nu merg alături cu ei, pentru-că n'au motiv sĕ mérgă. Facă-le deci Ungurii posibilă mergerea împreună, şi naţionalităţile nu vor refusa mâna de împăcare. Facă-o Magiarii acésta, în interesul lor propriu, pentru-ca sĕ câştige simpatiile Europei, fără de cari zadarnică le este ori-ce luptă pentru dobândirea drepturilor după cari alérgă!

Adunarea de la Lugoj.

— Raport special. —

Lugoj, 6 Novembre n.

După cum v'am depeşat eri, adunarea poporală românească, ţinută eri în curtea bisericei gr. ort. română din Lugoj, a fost măreaţă din cale afară, şi a decurs în cea mai esemplară ordine.

Numĕrul celor întruniţi în acéstă conferenţă e taxat din partea străinilor la 6—8 mii, prin urmare cu siguranţă póte fi socotit *duplu*, de-şi sunt ómeni cari afirmă cu tótă tăria, că au fost şi mai mulţi, au fost la *douĕzeci de mii de Români*, adunaţi la un loc, pentruca împreună sĕ chibzuiască ce e de făcut în aceste zile grele şi de grea cercare pentru neamul românesc.

Hotărîrile aduse vor mulţămí pe tótă lumea, pentrucă ele sunt bărbăteşti şi *naţionale* în tótă privinţa. Chiar şi pasiviştii de convingere se plécă în faţa lor. Aranjarea conferenţei este a se mulţămí fruntaşului nostru *Virgil Tomici*, căruia i-au dat mână de ajutor mai mulţi tineri de bună speranţă din oraşul nostru. Buna ordine şi disciplina esemplară, manifestate şi de astădată din partea poporului nostru, au dat nou prilej străinilor sĕ se convingă, că Românul posede destulă maturitate politică, poate chiar mai multă de cât alte popóre, cari prin acte de rĕsvrătire şi turburare de ordine vreau sĕ-şi ajungă scopul.

Premiţând acestea, trec la descrierea decurgerii adunării. Incă de Sâmbătă, ajunul conferenţei, sosise multă lume românéscă la Lugoj, cu scopul ca să participe la adunare. Cei din apropiere au venit apoi Duminecă diminéţa, în ziua pe care era convocată adunarea. Pe la orele 9 Lugojul era plin de Români, veniţi din tóte părţile Bănatului. De la biserica gr. ort. română, până la gara Lugojului, părete des de lume românéscă. Cap lângă cap. Pompieri şi călĕreţi, cam 300, făceau garda de onóre.

Cu trenul de la Timişóra aveau sĕ sosească deputaţii naţionalişti români, şi lumea le eşise întru întimpinare. Când deputaţii se dau jos din tren, sunt salutaţi din partea dlui *V. Tomici*, căruia îi rĕspunde pentru bună primire deputatul Dr. *Teodor Mihályi*, promiţind, că deputaţii naţionali români vor lupta şi în viitor pentru drepturile poporului.

Pompierii şi călĕreţii defiléză acum pe dinaintea deputaţilor, şi deschid cortegiul. Deputaţii se urcă toţi în trăsuri, şi la pas merg în oraş, printre zidurile mulţimei. Din fereşti fălfăiau batistele, cei de jos îşi descopereau capetele şi făceau sĕ se clatine vĕzduhul de strigătele de „*Sĕ trăiască*“, ear' dinspre biserică bubuiau trêscurile, vestitóre de mare şi rară serbare.

Primire întru adevĕr mărétă, împărătéscă, de care deputaţii nostri îşi vor educe vecinic aminte.

Au mers deadreptul la biserica gr. ort. română, unde au ascultat sfânta liturgie, oficiată de protopresbiterul Buziaşului, *Ioan Pepa*, şi alţi patru preoţi. Biserica nóstră, cât e de spaţiósă, se umpluse de lume. Rĕspunsurile liturgice le-a dat vestitul cor al Lugojenilor, condus de maestrul *Vidu*.

*

Adunarea s'a deschis apoi la orele unu şi jumătate. Curtea bisericei era plină de public românesc. Domnul *Virgil Tomici* mulţămeşte tuturor pentru că i-au dat ascultare şi au venit la conferenţă, şi propune sĕ meargă o deputaţiune la protopopul Dr. *George Popoviciu* ca sĕ 'l invite sĕ prezideze şi conducă adunarea, şi sĕ învite şi pe domnii deputaţi români la adunare.

In curând apare simpaticul domn protopresbiter Dr. *Popoviciu*, însoţit de deputaţii: Dr. Mihályi, Dr. Vlad, Dr. Suciu, Dr. Novacu, Dr. Comşa, Dr. Stefan C. Pop, Vasilie Damian şi Ioan Russu-Şirianu, şi mulţimea îi primeşte cu urale sgomotóse.

Toţi urcă podiul înalt, ridicat în curtea bisericei, şi apoi protopresbiterul Dr. *Popoviciu* deschide adunarea cu clasica vorbire, pe care am avut onóre a vi-o trimite eri. (Am publicat'o în numărul penultim al ziarului nostru. Red.).

Au luat apoi pe rând cuvântul toţi deputaţii, şi pe lângă ei şi dl *Vasilie Goldiş*, secretar consistorial în Arad, rostind vorbiri însufleţitóre asupra datorinţei nóstre de a ne câştiga drepturile *prin luptă*. Le-a rĕspuns în urmă ţeranul şi epitropul *Ioau Vasiu* din *Satu-mic*, şi la propunerea presidentului adunării, a protopresbiterului Dr. *George Popoviciu*, adunarea votează în unanimitate, cu mare însufleţire, următorul proiect de resoluţiune:

„Noi Românii din comitatul Caraş-Severin adunaţi azi la 23 Oct. (5 Novembre) 1905 în Lugoj în conferenţă publică, declarăm:

I. Că ţinem mai presus de tóte la *limba şi naţionalitatea nóstră, şi mai bine murim de cât sĕ le schimbăm;*

că ţinem *la biserica şi şcóla nóstră confesională românéscă şi gata suntem cu viaţa sĕ le apĕrăm.*

Cerem deci, ca mai întâiu *sĕ se şteargă tóte legile şi ordinaţiunile civile, şcolare şi de ori-ce natură, prin cari se atacă şi neîndreptăţeşte limba şi naţionalitatea nóstră şi prin cari se vatĕmă autonomia bisericei şi curăţenia şcólei nóstre româneşti confesionale.*

Pretindem sĕ se facă legi fundamentale, prin cari *sĕ se recunóscă naţionalitatea nóstră română şi drepturile limbei nóstre româneşti pe tóte terenele vieţii publice*, mai departe sĕ se aducă legi prin cari *sĕ se respecteze neatinsă autonomia bisericei şi a şcólei nóstre româneşti confesionale* şi sĕ ni-se dee garanţă, că legile au sĕ se ducă în îndeplinire în mod nepărtinitor, cinstit şi frăţesc, şi spre acest scop se vor aplica în slujbele publice din întréga viaţă a statului *bărbaţi harnici şi demni şi din naţia nóstră românéscă.*

Declarăm deci sus şi tare, că cine sĕ légă cu noi a elupta aceste pretensiuni drepte şi constituţionale ale nóstre, cu *acela ne însoţim a lupta împreună*, şi fiind-că tóte partidele actuale parlamentare din ţéră, afară de partidul naţionalităţilor, au scris pe stégul lor scopuri tocmai opuse şi nimicitóre drepturilor cari le pretindem noi Românii, *nu ne putem alătura la nici una din acele partide ostile*, ci ne declarăm contrari acelora, căci drepturi politice fără de recunóşterea naţionalităţii nóstre, fără drepturile limbei, bisericei şi ale şcólei nóstre româneşti — nu ne trebuesc, nu le primim de la nime, şi mai puţin de la cei-ce voesc a ne schimba şi naţionalitatea, — căci nu vrem sĕ fim nici când cetăţeni cu drepturi cât de mari, *fără a mai rĕmânea Români.*

Cu tóte acestea nu ne subtragem de la împlinirea şi mai departe a datorinţelor nóstre cetăţeneşti, *şi vom da dare şi cătane şi mai departe*, fără privire la starea de ex-lex.

II. Ţinem la programul partidului naţional român şi la hotărîrile conferencelor naționale, pretindem solidaritatea în respectarea concluselor conferențelor naționale, și ne legătuim a lupta și a desvolta deplină activitate pe tóte terenele vieții publice, bisericești și școlare, și în deosebi vom fi activi *ca sĕ alegem deputați pentru parlamentul țerii din nația nóstră românéscă și cu programul nostru*, și pentru acest scop sĕ se organiseze de pe acum pentru fie-care cerc electoral comitet de acțiune.

Dorim ca votul pentru toți — universal — sĕ se introducă așa, ca tot cetățénul major, fără privire la cens, fără restricțiune, sĕ aibă drept de alegere.

Așteptăm de la tot alegĕtorul ca sĕ-și prețuiască dreptul seu de alegere scump câștigat, sĕ nu-l arunce, nici de placul nici de dragul nimĕnui, ca de vênzare, ci sĕ-l folosésca numai după inima și mintea sa curată și românéscă, pentru bunurile sale, căci cu noi nime nu ține — noi singuri zid sĕ fim, căci numai așa vom fi vrednici de dreptul de a fi alegĕtori, și numai atunci alegĕtorul va fi om cinstit de frații sĕi și de tótă lumea și binecuvêntat de străbunii din mormênt și fiii și nepoții din viitor.

Vom arăta și zbiciui amestecul puterii publice și presiunea oficiósă în scopul nimicirii, seducerii și falsificării dreptului de alegere, pentru-că voim, precum și legea și constituția voește, ca numai adevĕrații aleși ai poporului sĕ ajungă deputați și representanți ai lui în parlamentul țerii, precum și în tóte celelalte instituții de drept public.

Așa sĕ ne ajute Dumnezeu!"

Se înserase binișor când s'a încheiat adunarea și mulțimea s'a resfirat în cea mai bună ordine. Nu s'a întêmplat nici un incident neplăcut. Au sosit numĕróse telegrame, cari au fost cetite în cursul adunării. Séra a fost apoi cină mare și comună la „Concordia" cu toaste numĕróse și însuflețite.

Activitatea e decretată deci acum și pentru Banat, și datorința tuturor este sĕ se pună din vreme pe lucru, ca la timpul seu sĕ pótă fi de fapt și inaugurată. Adă Dómne earăși vremile din trecut, când comitatul Caraș-Severin nu trimitea de cât deputați naționali români la dietă! Și nu mai de la hărnicia nóstră depinde, sĕ fie earăși așa, în cel mai apropiat viitoriu!

Raportor.

Din Mercurea.

— Conferență învĕțătorésca. —

— Joi, 26 Octobre n.

(Fine)

In ședința a doua, care sĕ începe la orele 2, sĕ comunică cele scrise în „Néptanitók lapja", referitóre la cele spuse de al subinspector Mirtse Lajos, cari în scurt sunt următórele:

In ședința din 23 Septembre, — conducĕtorii societății Eotvos au discutat asupra a doua idei mari și binefăcĕtóre pentru învĕțătorii din tótă țéra.

Prima din aceste este înființarea unui sanatoriu pentru învĕțătorii bolnavi de plumâni și de grumazi, spre care scop înaltul ministru de culte a pus la disposiție suma de 100.000 cor. și înființarea unei societăți de înmormêntare.

Față de înființarea sanatoriului, nefiind suma de 100.000 îndestulătóre, sĕ hotărește, ca sĕ se caute căi și mijlóce, pentru a se mări acest fond, ear' referitor la a doua, după-ce înființarea unei astfel de societăți întimpină greutate, s'a pus în legătură cu banca de asigurare „Nemzeti", care în schimbul unei taxe de 35 fileri pe lună d. ex. dă unui înv. de 25 ani la inscriere, la mórte suma de 200 cor.

Inființarea sanatoriului și noi înv. confesionali o socotim de una dintre cele mai mari binefaceri pentru învĕțătorime, și hotărâm, ca sĕ ne dăm tot concursul nostru.

A doua însĕ nu ni-se pare destul de favorabilă, — fiind-că prin o astfel de asigurare trebue sĕ plătim de la inscriere până la mórte, ceea-ce nu este recomandabil, căci învĕțătorii pensionați, de multe-ori primesc pensiuni mici, și plătirea acestei asigurații le face greutate.

După o discuție seriósă hotărâm, ca ideea înființării unei societăți de ajutorare, care sĕ fie condusă de noi de învĕțători, cu tóte că presentă favoruri, sĕ se abandoneze, și sĕ se facă asigurațiune la o bancă de asigurare, care va da cele mai multe favoruri. După-ce pe o listă sĕ subscriu toți cari sunt gata a se asigura în feliul acesta, și după-ce numĕrul lor este de așa, ca sĕ putem căpĕta favoruri, sĕ hotărește ca înv. I. Crișan sĕ se pună în conțelegere cu diferite bănci de asigurare și resultatul în timpul cel mai scurt sĕ-'l aducă la cunoștință, când se va face și asigurarea.

Discuțiunea asupra fondului de binefacere se amână pe ședința viitóre, când se vor presenta și statutele necesare.

Urméză la ordinea zilei: prelegerea practică din limba magiară: A tavasz, lucrată de C. Țintea, care sĕ declară de succésă. Prelegerea acésta însĕ dă ocasiune de discuțiune asupra propunerii limbei magiare în școlele nóstre și asupra cărților, după cari e a se propune.

După-ce la acéstă discuțiune au luat mai mulți parte, am ajuns la resultatul, că nici după cărțile lui Schullerus-Popovici, nu sĕ ajunge la resultatul dorit, ci e de lipsă ca sĕ se scrie altele, cari sĕ cuprindă și material din alte studii.

Cu acésta se termină ședința.

Leonil.

Revistă esternă.

Scupștină în Muntenegru. Principele *Nicolae* al Muntenegrului a adresat o proclamație către popor, în care declară, că pentru promovarea dreptății și a libertățiii, precum și cu scop de a promova patriotismul Muntenegrenilor, ordonă alegeri de deputați libere și va convoca scupștina pe sf. Nicolae a. c. Din inițiativă proprie dă apoi unele drepturi spre resolvarea causelor poporului și învită pe deputați, sĕ stabilésca disposiții potrivite pentru a asigura fericirea și bunăstarea patriei.

*

Ministeriul rusesc. Cu ziua 6 Novembre n. a fost numit contele *Witte* prin rescript împĕrătesc ministru-president responsabil al Rusiei, cu îndrumarea sĕ presenteze Țarului spre întărire lista cabinetului. Până în momentul scrierii acestor șire însĕ guvernul rusesc încă nu e format.

*

Independența Finlandei. Țarul Nicolae, prin un manifest datat din 4 Novembre n. redă țerișórei Finlanda tóte drepturile pe cari le avea mai înainte, și cari iau fost detrase, rênd pe rênd, cu începere de la anul 1899. Senatul țerii a fost îndrumat sĕ-'și încépă funcționarea, și sĕ pregătésca proiecte de lege pentru libertatea presei, pentru libertatea cuvântului, a întrunirilor publice, și pentru formarea *unei adunări nationale pe basa sufragiului universal.* Manifestul a fost primit cu mari ovațiuni din partea întregei poporațiuni din Finlanda.

Asasinarea din Cupșeni.

Dej, 21 Octobre v.

On. public își va aduce încă aminte de asasinarea bătrânului și demnului protopresbiter gr. or. român *Samuil Cupșa* din Cupșeni, întâmplată în nóptea dintrĕ 24 și 25 Martie a. c. st. n. în Cupșeni, — despre care întâmplare s'a scris atunci și în ziariul acesta, — asasinare comisă cu o crudelitate de fiară sĕlbatică în timpul amintit, când numitul protopresbiter durmia liniștit în patul sĕu, fără a se trezi la întrarea asasinilor.

Dênsul după o agonie de $7^1/_2$ ore a murit, fără sĕ fi fost capabil sĕ zică barem un cuvênt și fără sĕ-'și fi putut mișca vre-un membru al corpului, căci din mânile asasinilor a rĕmas abia resuflând din când în când pe patul în care l'au ucis, lovindu-l cu pari în cap, zdrobindu-i craniul. Dar' a rĕmas încă în viéță dómna protopopésă, pe care făptuitorii, cu intențiunea de a o asasina și pe ea, au maltratat'o în modul cel mai înfiorătoriu. A rĕmas schilăvită și astăzi ea este un mort viu.

Asasinii: Șofron Filip, Ioan Cupșa, Alexandru Cupșa, Ioan Curĕu a Petri, cociș, Samuil Cupșa, faur și Maria Cupșa servitóre, toți parte foști, parte atunci actuali servitori ai protopresbiterului, au fost prinși, și dintrĕ ei cei trei dintâiu, ascultați unul câte unul și în deosebit loc, au recunoscut fapta în tóte amĕnuntele ei înaintea gendarmilor, înaintea antistiei comunale, înaintea judelui de instrucție și a procurorului, — dar' cei trei din urmă nu, de-și cei trei dintâiu și pe ei i-au mărturisit de complici, cu cari împreună, cu esceptiunea servitórei, au ținut sfat în sara din 20 și 22 Martie a. c. st. n. statorind detaliurile și timpul asasinării, cu scopul de a jefui cele 70·000 coróne, ce se vorbia că ar fi rĕmas ca moștenire după Dr. Victor Cupșa, fiu al protopresbiterului asasinat.

In decursul închisorii preventive însĕ cei în recunóștere și-au retras tóte mărturisirile și așa au negat și ei tóte.

In zilele din 2 până inclusive 7 Oct. a. c. st. n. s'a ținut în acésta afacere pertractarea finală înaintea curții cu jurați a tribunalului reg. din Dej, asistând ca auzitori inteligența cea mai alésă din orașul Dej.

Procuror a fost contele Lázár Kàlmàn, jude de instrucție Eugen Salca, român gr. cat., care pe când procurorul a cerut sĕ fie ascultat, și-a luat concediu de 3 zile, ear' familia protopresbiterului și-a angajat de acusatoriu privat pe advocatul Dr. Alexandru Cheresteș din Dej. President al tribunalului a fost, energicul jude Almai Ferencz.

Acusații au negat făptuirea până în fine. După ascultarea lor, procurorul a abstat de la acusa de asasinare și a susținut omorul intenționat.

După terminarea ascultării martorilor, — cari au dovedit numai împrejurări laterale, dar' din cari se putea deduce, că acusații sunt făptuitorii, — procurorul, în lipsa de dovezi, a abstat față de cei din urmă trei acusați și de la acusa de omor intenționat, dar' a susținut'o advocatul familiei.

Jurații la rêndul lor și la întrebările formulate de tribunal, au deliberat timp de aprópe 2 ore și au aflat de vinovați pe cei dintâiu trei acuzați în omor întêmplat din vătĕmare gravă corporală, pe servitóre (acusata a IV-a) în crima de complice la acest omor, fiind-că ea a dat lumini și deslușiri în acea nópte la ucigași, pe o ferésta a culinei din locuința protopresbiterului; ear' pe Ioan Curĕu a Petri și pe Samuil Cupșa, faur, i-au declarat de nevinovați.

In urma acestui verdict, tribunalul a condamnat pe Șofron Filip și pe Ioan Cupșa la câte 9 ani, — pe Alexandru Cupșa la 5 ani temniță grea și pe servi-

---

FOIȘÓRĂ.

Din viața nóstră.

Pictorul Ioan Morariu.

(Fine).

De la datul acesta până la 1851 a petrecut în comuna sa natală, „unde s'a deprins cu cea mai mare strădanie cu pictura și a arătat în acel timp într'însa sporiu prea frumos spre îndestularea și mulțămirea comunei întregi". Dînsul a viețuit totdéuna în cea mai mare moralitate, rĕmânênd și „în timpul cel greu de revoluțiune neclătit credincios Inaltei case austriace", după-cum ne spune un atestat dat de „diregĕtoria comunei Laz în 10 Februarie 1853, atestat întărit cu „sigilu (românesc) comunei Lazu" și cu iscălitura judelui, a notariului, a dascălului și a juraților.

In 16 Iunie a aceluiași an își liberéză un pasport pentru România, unde vrea sĕ se ducă pentru complectarea studiilor lui de pictură (weitere Ausbildung in der Mahlerkunst, după-cum spune pasportul austriac), dar' lipsa de bani se vede că l'a împedecat de a'și puté vedea visul cu ochii. Neputênd merge în România, la 26 Octobre 1851 se așéză în Sebeșul-săsesc, unde se îndeletnicește cu pictura până în 5 Martie 1853, când ne mai putêndu-și stăpâni dorul după o calificație mai deplină în pictură, își ia refugiul la Blaj, unde se vede că avea vre-un prietin, care îi punea în vedere o bursă din fundațiunea Ramonțiană în schimbul trecerii lui la biserica gr. cat.

In Blaj trebue sĕ fi petrecut mai multă vreme, până ce i-s'a hotărît sórtea bursei, ce aștepta, și în decursul acestei vremi s'a ocupat cu pictura și cu arta fotografică.

Intre hârtiile lui am aflat și o fotografie spălăcită a consistoriului din Blaj de pe acea vreme, precum și fotografia metropolitului Al. Șuluțiu în mai multe posiții. In rugarea pe care o adreséză consistoriului din Blaj, spune între altele: de la anul 1848 încóce, precum în Bănat, așa și în patria mea m'am silit a mă îndeplini în arta picturei. Insetat însĕ fiind de una perfecțiune mai înaltă întru deprinderea suspomenită, cuget a mă duce spre scopul acesta în academia Artelor-liberale la Viena, dar' neavênd mijlócele cele de lipsă" ... se rógă pentru un stipendiu din fundațiunea Ramonțiană. (28 Februarie 1853). Nici pe acéstă cale nu și-a putut ajunge însĕ idealul, ceea-ce la făcut sĕ-'și ia gândul de a se mai puté procopsi cu ajutor strĕin, și sĕ-'și vadă mai cu dinadinsul de o desvoltare a talentului sĕu prin puterile proprii și prin silințele sale.

De aci încolo viéța lui e pusă în serviciul bisericei, nu se póte ști ce s'a făcut în intervalul lung de la 1853 până la 1864, când îl găsim pictând biserica greco-cat. din Săcărîmb, pentru care a luat plata de 60 fl., dar' de la acest dat încóce se póte urmări cu destulă siguranță activitatea lui. Rînd pe rînd a pictat mănăstirea gr. cat. a călugărului Aron Sîrb din Strîmbava, biserica din Balomiri (lângă Orăștie), din Buciumani (lângă Abrud), Ocna-Sibiiului, Galeș, apoi cele douĕ biserici din Sĕliște: cea din Gruiu și cea din Brat, precum și anumite icóne mai mari la bisericile din: Poiana, Vinerea, Pianul-de-sus, Cristian, Apoldul-de-sus, Zlatna și altele.

Pictura lui e fără îndoială superióră picturii mai vechi, pretutindenea mai multă artă, în fețele sfinților mai multă simțire, naturalitate și în ce privește concepția unor scene, e o superioritate vĕdită. O deosebire mare e în ce privește coloritul icónelor în general, de unde vechea pictură se distinge prin întunecimea tuturor colorilor, la pictura lui Morariu ele sunt vii, deschise — aș puté zice prea deschise, ceea-ce e fără îndoială o greșélă în pictura bizantină — și e o influență străină, de care Morariu nu și-a dat sémă.

In general vorbind însĕ pictura bisericéscă a lui Morariu e frumósă și — de-și nu se póte apropia de a lui I. Georgescu sau M. Popp, e o pictură cu care póte fi mulțămită ori-care biserică de la sate.

Morariu a mai fost pe lângă acestea și un bun portretist. In Sĕliște, unde el a trăit de pe la anul 1870 până la mórtea sa, a lăsat o sumă însemnată de portrete frumóse, făcute de el, s'au după fotografii s'au după natură. In aceste portrete s'au păstrat câteva venerabile figuri din trecutul mai apropiat al Sĕliștei, precum și porturi și tipuri de țĕran.

Am vĕzut și la esposiția Asociațiunii din vara acésta chipul pictat de Morariu, al unui țĕran din Laz, care era o frumseță de om, încât a trebuit sĕ atragă atenția privitorilor.

In urma lui Morariu au rĕmas cele douĕ fete ale lui: Emilia și Elisaveta, cari îi cultivă memoria și cari cultivă și arta picturei învĕțate de la tatăl lor. De-și pictura acestor douĕ „pictorițe" nu ajunge înălțimea picturei tatălui lor, merită totuși tótă atențiunea mai ales prin faptul, că și ele, de-și femei, au pictat pentru forte multe biserici. Așa în Amnaș au pictat iconostasul întreg la Aciliu, la Bozeș (lângă Mureș), Bistrița, Lăsăul-român, Jina, Orlat, Gurarîului, Săcel, de asemenea au pictat pentru biserică diferite icóne, precum și pentru cele trei biserici din Sĕliște, cari cuprind mai multe icóne de tórea Maria Cupşa la $3^1/_2$ luni închisóre; — ear' pe Ioan Curĕu a Petri, cociş, şi pe Samuil Cupşa, faur, în lipsă de dovezi i-a absolvat, punêndu-i la moment pe picior liber. Dintrĕ condamnaţi numai Alexandru Cupşa s'a mulţămit cu sentinţa, ceialalţi au insinuat recurs de nulitate.

Astfel s'a terminat pertractarea acestei asasinări cumplite, care a umplut de grózâ şi fior pe toţi locuitorii din acel ţinut.

Aristid.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Pe Mercuri, 23 Novembre v. a. c., convoc conferenţa preoţéscă anuală, care se va ţiné în şcóla nóstră din Sighişóra cu următórea

Programă:

1. La 8 ore serviciul divin (sfânta liturgie) cu invocarea sfântului duh, oficiat prin preoţii Zaharie *Gansa*, paroch în Ferihaz, şi Ioan *Cristea*, capelan în Şaeş. Predică pentru Dumineca întâia după Rusalii prin parohul Onoriu *Sas*, din Daneş, la care serviciu fiecare preot dator este a lua parte.
2. La 10 ore deschiderea conferenţei prin protopopul-president.
3. Constatarea celor presenţi.
4. Comunicarea ordinelor consistoriale dto 30 Decembre 1904 Nr. 13788 Bis. şi dto 12 Februarie 1905 nr. 1075 Epitr.
5. Discuţiune asupra modului, cum au oficiat preoţii serviciul divin şi asupra predicei.
6. Presentarea raportului în scris din partea preoţilor în restanţă referitor la înfiinţarea de reuniuni femeieşti, şi constituirea tinerimei adulte în societăţi.
7. Presentarea raportului în scris din partea fie-cărui preot despre modul, cum a aplicat conclusele conferenţei anului trecut, cum şi despre resultatele obţinute.
8. Esmiterea de comisiuni pentru censurarea acelor rapórte, şi referare, apoi discuţiune în obiect.
9. Cum are sĕ îndeplinéscă preotul ca spiritual (duhovnic) mărturisirea (spovedania) credincioşilor? Elaborator parochul Ioan Muntean din Sighişóra.
10. Chestia tipăririi „Planului cronologic“ despre agendele oficiale ale parochilor în decursul anului.
11. Propuneri de sine stătătóre.
12. Defigerea locului pentru proxima conferenţă.
13. Designarea verificatorilor procesului verbal.
14. Incheierea conferenţei.

Sighişóra, 19 Octobre 1905.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Convocare.

Conferenţa preoţéscă din protopresbiteratul Murĕş-Oşorheiului pe anul 1905 prin acésta se convócă pe Mercuri în 9/22 Novembre a. c. în Murĕş-Sângeorgiu cu următoriul

Program:

1. La 8 ore a. m. serviciul sf. liturgii cu invocarea duhului sfânt, sĕvêrşit de parochii: Ioan Vătăşan din Petea-de-câmpie, Parteniu Mateiu din Coronca şi Alexandru Borda din Muşin.

Predică: Despre sf. taină a botezului. Cu lucrarea şi predarea acestei predici se însărcinéză parochul Ioan Bârsan din Egerseg, eventual parochul Pavel Suciu din Ghernesig.

Părăstas după rĕposatul preot Ioan Moldovan din Vidrasĕu.

2. La 10 ore a. m. deschiderea conferenţei.
3. Constatarea numĕrului celor presenţi.
4. Discuţiune asupra serviciului divin şi predicei amintite în punctul 1.
5. Tema: „*Despre însemnătatea diferitelor reuniuni şi asociaţiuni*“, prelucrată de parochul Stefan Stoicoviciu din Murĕş-Cristur.
6. Raport general: „*Despre paşii întreprinşi şi mĕsurile luate în parochiile din tract cu privire la cele necesare pentru înaintarea parochiilor*“, compus de parochul Zaharie Oprea din Bandul-de-câmpie, pe basa rapórtelor speciale ale preoţilor.
7. Rapórtele speciale ale preoţilor: „Despre modul cum a aplicat fie-care în parochia sa învĕţăturile şi esperienţele câştigate la conferenţa anterióră, despre greutăţile întimpinate şi despre resultatele obţinute“.
8. Curenţii.
9. Inchiderea conferenţei,

Murĕş-Oşorheiu, 25 Octobre 1905.

Stefan Russu
protopresbiter.

NOUTĂŢI.

De la comitat. Membrii congregaţiei comitatului Sibiiu, cari în şedinţa din 31 Octobre n. c. au fost realeşi ca membri în comisiunea administrativă, au adresat în 6 Novembre n. c. scrisóre colectivă domnului vice-comite al comitatului Sibiiu, comunicându-i, că mulţămesc representanţei municipale pentru noul semn de încredere, dar' după ce nu au prospecte se pótă apăra legea şi constituţia în comisiunea administrativă faţă de puterea volnică, — *nu pot se priméscă alegerea.* Congregaţia va avea deci sĕ alégă de nou membri în comisiunea administrativă. Cei aleşi în rêndul trecut sunt următorii: Dr. C. Wolff, Dr. Oscar Meltzer, Dr. N. Bruckner, Karl Bock, Karl Hannenheim, Dr. Liviu *Leményi*, Parteniu *Cosma*, Friedrich Schreiber, Iosef Möferdt şi Heinrich Wächter. Probabil vor fi realeşi şi a doua óră.

*

Un iubileu. La 1 Noembre s'au împlinit 25 ani de când a intrat în serviciul „Albinei“ actualul cassariu dl *Iuliu Popescu.* Din acest incident funcţionarii băncii „Albina“ au aranjat Sâmbătă séra un banchet la Stadtpark. S'au rostit numĕróse toaste. Cel dintâiu de directorul „Albinei“, dl P. *Cosma*, care a adus elogii zelului şi inteligenţii dlui Popescu, azi cel mai vechiu funcţionariu al „*Albinei*“. Ne alăturăm şi noi la doririle de bine aduse din acest incident dlui *Popescu* din tóte părţile.

*

† Ioan Grama de Reuşor, advocat emerit. şi în urmă funcţ. com. pens., după lungi şi grele suferinţe şi-a încheiat viaţa zbuciumată în 8 Nov. la 5 ore p. m. în etate de 70 de ani în Reuşor, unde rĕmăşiţele sale pământeşti au fost depuse spre odihnă vecinică, astăzi Vineri în 10 Nov. la 2 ore p. m. în cimiteriul bisericei gr. ort.

*

Sfântul sinod al bisericei autocefale ortodoxe române în şedinţa de Luni, a votat textul scrisórei prin care rĕspunde la scrisórea cunoscută a patriarchului din Constantinopol. Prin acea scrisóre sinodul arată patriarchului, că biserica autocefală română respectă legătura dogmatică cu patriarchia, şi va face ca în totdéuna acéstă legătură sĕ fie respectată. Membrii clerului însĕ, pe lângă îndatoririle lor bisericeşti, mai au şi drepturi cetăţeneşti, pe cari le pot esercita în voe, fără amestecul sinodului; şi membrul acestui înalt corp bisericesc, care a presidat o întrunire naţională, Archiereul Sofronie Vulpescu Craioveanul, nu s'a abătut de la îndatoririle sale, căci în acea întrunire nu s'au discutat chestiuni bisericesti ci naţionale.

„Corpus nummorum Romaniae“. Dl N. *Docan*, un distins diplomat şi numismat român, prepară lucrarea cu titlul de mai sus. Ca sĕ studieze tóte piesele referitóre la trecutul Munteniei şi Moldovei, s'a abătut şi în Capitala Ungariei, la Muzeul-naţional, unde a aflat o admirabilă colecţie numismatică privitóre la istoria principatelor române. Fiind-că n'a putut-o studia în întregime, dl Docan se va mai întórce încă la Pesta.

*

Cruce furată din biserică. Nu de mult s'a furat din biserica sêrbéscă din Sîn-Miclăuşul mare o cruce de aur scumpă, lucrată fórte frumos. S'au făcut cercetări, fără resultat. Dar' în sĕptĕmâna trecută s'a găsit crucea despoiată de aur, într'o sobă a unui restaurant din Timişóra. Bănuiţi sunt nişte ómeni din Beşenova-vechie. Cercetarea s'a pornit din nou.

*

Ruşii despre Aromâni. Ziarul rus *Razsvet* din Petersburg în articolul de fond din numĕrul sĕu de la 11/24 Oct. tipăreşte o amănunţită dare de sémă asupra situaţiei Aromânilor din Macedonia. Amintind, că o pleiadă de Aromâni s'a ilustrat în literatura şi stiinţa grecă, arată că chiar *Coleti*, marele om al Greciei moderne, a fost aromân, apoi arătând îngratitudinea Grecilor faţă cu Românii, conchide zicênd: „*Graeca fides nulla fides!*“ Adevĕrat!

*

Ajutorarea familiilor române din Macedonia. In urma unui raport al dlui L. *Duma*, legaţiunea română din Constantinopole a semnalat ministerului afacerilor streine starea nenorocită, în care se găsesc mai multe familii de aromâni, din causa asasinatelor bandelor greceşti. Aceste familii se află în cea mai mare miserie şi în ruma propunerilor dlui Duma, inspector al şcólelor şi bisericilor române din Turcia, se solicită o penzie lunară de câte 30 şi 40 lei (pentru familiile: Bajdechi, Hristu şi Papa). Ministerul afacerilor streine a mijlocit, ca aceste penzii sĕ fie înscrise în budgetul ministerului instrucţiei cu începere de la 1 April viitor. Până atunci penziile de la 1 Octobre curent se vor plăti din fondul diplomatic; sumele au şi fost espediate de legaţia română din Constantinopole.

*

Alegere de preot, a fost Duminecă 23 Octobre v. în comuna Cincşor, tractul Făgăraşului, cu care ocasiune absolventul de teologie Vasile Debu a primit 48 voturi, Vasile Spătariu 9 voturi. Cel dintâiu a fost proclamat ales.

*

Statistică elocventă. Se ştie despre antisemitismul adevĕraţilor români din regat, ca şi despre adversarii lor convinşi de argumentele... sunătóre ale Ovreilor. E interesant sĕ dăm statistica *Iaşilor*, capitala Moldovei de odinióră, ca sĕ se vadă un fenomen ciudat. In 1905 populaţia totală a acestui oraş e de 80,000 suflete dintrĕ cari: 30,000 Românii, 40,000 Ovrei şi 10,000 alte neamuri. La 1803 erau în Iaşi 500 Ovrei, la 1849:5000, la 1879:20,000 şi la 1900 erau 30,000. Ultimii 5 ani au adus un sporiu de 10,000.

*

Ciocnire pe Dunăre. Vaporul italian *Serbia*, mergênd din Brăila, în dreptul oraşului, voind a face o curbă spre a acosta, s'a lovit de vaporul olandez *Celeno*, care staţiona. Ancora acestui vas a pĕtruns în vaporul „Serbia“, spărgêndu-i pupa şi rupêndu-i douĕ table şi barcarul. Pagubele sunt însĕmnate. Vasul avariat a rĕmas în port spre a-şi face reparaţii.

*

Nebogatov — acasă. Admiralul rus Nebogatov, care s'a predat Japonezilor cu întrégă flota sa în stîmtórea de la Ciuzima, a trecut prin Francia cătră St.-Petersburg cu suita sa de oficeri. Admiralul e fórte posomorât şi se plânge cu amare cuvinte, că cei din capitală nu vreau sĕ-l asculte, de-şi a trimes acte justificative la Petersburg. Şi dór el nu s'a predat de bună voie, căci de odată i-au încunjurat 4 corăbii ale lui 27 corăbii japoneze şi nenumĕrate torpilóre. Omenii lui voiau sĕ móră, dar' el n'a îngăduit jertfa acésta fără de folos. Şi nu póte înţelege Nebogatov, pentru-ce pe el nu-l ascultă, când şi pe marinarii răzorătiţi de pe vasul Potemkin i-au ascultat? — Ciudată lume şi în Rusia ceea, Dómne. Nu înţelege nici ea pe cei — laşi!

*

In loc de anunţuri de căsătorie. Aniţa Stan n. Vidrighin şi Vasile Stan, profesor semin., au dăruit fondului de 20 bani al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare suma de *15 cor.*

*

Himen. Eleonora *Grama* şi George *Bărescu*, anunţă sĕrbarea cununiei, lor care se va celebra Duminecă în 6/19 Novembre a. c. la 2 ore p. m. în biserica gr. or. din Reuşor.

*

Pentru catedrală. Din lista publicată sub titlul acesta în numĕrul 113 al ziariului nostru a rĕmas netipărit numele domnului învĕţătoriu din Dêrştele-Braşovului, *Daniil Martin*, care a contribuit la fondul catedralei cu 10 Coróne. Facem întregirea pe calea acésta.

*

Sinucidere în palat. In palatul regal din *Drezda* s'a sinucis de curênd fiul majorului Preussner. Tinĕrul s'a presentat la palat şi a pretins sĕ-l conducă înaintea regelui, pentru-că vrea sĕ vorbéscă cu el. Purtarea lui agitată li-a părut suspectă ofiţerilor de curte şi deci l'au refuzat. Atunci nefericitul, suferind de-o bólă mentală, s'a împuşcat.

*

Darurile Alicei Roosewelt. Ficei presidentului Statelor-Unite îi trimit stăpânii din Orient atâtea daruri, în cât abia are cu ce plătí la vamă pentru ele, — Roosewelt nefiind om bogat. Aşa a trebuit sĕ plătéscă acum suma dintrĕ 30 şi 60 mii de dolari!

*

Se teme sultanul. Deja de mai de mult se iau la Constantinopole cele mai mari mĕsuri de apărare pentru conductul Ramazan de Duminecă, când va peregrina Sultanul în Stambul, la haina profetului lui Allah!

*

Avertisement. Zi de zi creşte numĕrul preparatelor recomandate sub diferite numiri contra reumei şi podagrei. Tóte acestea însĕ nu pot influinţa încrederea ce o păstréză publicul de mult alifiei Zoltán. Acéstă alifie universal renumită nu este a se confunda cu articlii, cari pe lângă alte bóle vindecă şi reuma şi podagra. Alifia Zoltán se întrebuinţéză numai contra podagrei şi reumei, şi la aceste morburi — după recunóşterea mai multor medici distinşi — este de fapt neîntrecută. Sticla cu 2 cor. în farmacia producentului Béla Zoltán, Budapesta, V, Szabadságtér.

*

Teatru. Opereta „*Pufferl*“ dată Mercuri séra, e destul de drăguţă, pentru a face direcţiunii mai de multe-ori casă plină. Rol de frunte au avut: dşóra Weber şi domnii Pistol şi Burger. Au încassat multe aplause. Joi séra s'a dat comedia „*Lumpengesindel*“, care e mai slabă decum i-a mers vestea. Nu a prea mulţămit lumea. Mâne, Sâmbătă se va da piesa „*Die Karlsschüler*“, representaţie clasică. Duminecă: după amiazi „*Frühlingsluft*“, séra „Pufferl“ şi Luni „*Lutti*“.

*

Morburile de plumâni aflătóre în stadiul prim se pot vindeca cu „Sirolin“, remediu recomandat de cei mai distinşi medici. Chiar şi în casuri mai înaintate produce îmbunătăţire surprinzĕtóre. „Sirolinul“ se ia bucuros atât de copii cât şi de crescuţi, pentru mirosul şi gustul său plăcut. El nu supĕră stomacul, ca creosotul şi preparatele sale; din contră, după scurtă folosire ridică apetitul.

Posta redacţiei.

Rĕhău. Raportul primit. Aşteptăm şi celalalt. De acestea trimite, căci totdeuna sunt bineprimite. Dar' să fie cât se póte de scurte.

Sebeş. La înpunsături fără rost şi fără basă, e de prisos a se da rĕspuns. Nu putem sili pe nimene să înţelégă aceea ce *nu vrea* sĕ înţelégă.

---

aceste pictoriţe. Indeosebi sunt iubite cele douĕ icóne de predilecţie ale lor: Isus binecuvêntând şi Maica Domnului cu Isus în braţe. Aceste sunt fórte lăţite la noi şi mai ales fórte iubite. Am avut ocasia sĕ vĕd, cum din o casă din Sĕlişte au fost depărtate cele douĕ icóne frumóse, una — Mater Dolorosa — de Carlo Dolci, şi ceealaltă — Ecce homo! — de Guido Reni — şi înlocuite cu cele douĕ icóne ale „zugrăviţelor“.

Am infiripat în câteva cuvinte viaţa şi activitatea lui Ioan Morariu în convingerea, că acéstă pagină modestă a trecutului nostru va îndemna şi pe alţii sĕ aducă contribuţii, unele mai însemnate, altele mai neînsemnate, făcênd astfel cu timpul posibilă infiriparea întregului trecut cultural al nostru, aşa precum ni-a fost dat sĕ-l avem.

Sĕlişte, în 27 Septembre 1905.

N. Foişor.
(Onisifor Ghibu)

Învĕţăcel
cu 2 sau 3 clase gimnaziale află imediată aplicare în Tipografia arhidiecesană.

Sirolin
Este recomandat de cei mai distinşi profesori şi medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecţiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandat convalescenţilor după influenţă. Promovéză apetitul şi face să crescă greutatea corpului, depărtéză tusa şi flegma, şi face sĕ înceteze asudórea de nópte. In urma gustului şi mirosului sĕu plăcut se ia cu plăcere şi de copii. Se capătă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpĕrătoriul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre:
F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel

Ne mai pomenit de eftin!

500 bucăţi cu numai I fl. 85 cr.

Un admirabil orologiu anker de precisiune, se trage la 36 ore, cu lanţ aurit, 1 ac de cravată cu briliant simili, 1 inel aurit cu imitaţie de pétră pentru domni sau dame, o minunată garnitură constătătóre din manşete, gulere şi bumbi de pept din aur-dublé 3%, 6 batiste de in, 1 recuisit de scris elegant de busunar din nichel, 1 admir. oglindă în cutie şi pepten fin, 1 săpun cu miros plăcut, 1 carte de notiţe frumos legată, 12 ilustrate cu bărbaţi renumiţi, 72 peniţe engleze de birou şi alte 395 diferite obiecte, de lipsă în casă. Tóte aceste obiecte, împreună cu orologiul care singur e vrednic banii, **costă numai fl. 1·80.** Trimite cu ramburs sau per cassa

Casa de esport

H. SPINGARN, Krakau, nr. 80

Dacă se comandă 2 pachete dau un cuţitaş cu două tăiţe gratis. Dacă se comandă mai multe pachete la fiecare pachet câte un cuţitaş.

Pentru ceea-ce nu convine se retrimit banii.

Dr. Petru Şpan:

Idei pregătitóre în pedagogie	Cor. 3·—
Treptele formale ale învĕţămêntului (Ediţia a doua) .	„ 1·60
Povesti pentru anul prim şcolar (lecţiuni după treptele formale) ediţia II.	„ 2·—
Carte de cetire a II-a . . .	„ —·50
Noul Abcdar	„ —·40
Călăuza noului Abcdar . . .	„ —·20
Dr. Daniil P. Barcianu. Viéţa şi activitatea lui	„ —·50

Se pot procura de la

Librăria arhidiecesană.

A apărut:

Calendariul arhidiecesan

pe anul

1906

şi se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu. Preţul 40 fileri, cu şematism 80 fileri, plus porto postal 10 resp. 20 fileri.

Pe timpul secetei din vara trecută abnormală a fost earăşi singură în întrégă Ungaria

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei

de pe Têrnave

(Proprietar: **Fr. Caspari, Mediaş 67, Ardeal**)

care a udat viţele sale cu cantitatea enormă de apă de **5 milióne litri** pe zi; este deci singura firmă, care póte lifera viţe frumóse şi în tóte privinţele (84) 12—47 neesceptionabile.

☞ **Catalog ilustrat cu numĕróse scrisori de recunoştinţă gratis.**

Devisa: Fie-care bucată de săpun Schicht e curată şi liberă de ori-ce substanţe păgubitóre

Săpunul Schicht

(săpun cu cerb ori cu cheiă)

e cel mai bun şi mai eftin, pentru orĭ-ce albituri şi pentru orĭ-ce metodă de spălat.

Garanţă: 25,000 cor. plăteşte firma **Georg Schicht** în **Aussig** fiecăruia, care dovedeşte, că săpunul ei cu numele **„Schicht“** conţine órecari adausuri stricăcióse.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secre**

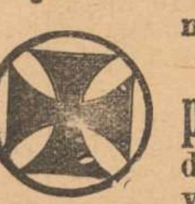

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire inventiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—	**Preţul aparatului mic e cor. 4.—**
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 167	folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

Espediţie din centru şi locul de vêndare pentru ţeră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Somatose Albumină de carne.

Cel mai eminent mijloc producĕtor de apetit, şi întăritor de nervi.

Se capĕtă în farmacii şi drogerii. [39] 16—20

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

Sibiiu, str. cisnădiei nr. 5, edificiile proprii. — Fondată la 1868.

Primeşte în condiţii favorabile

☞ asigurări contra focului şi esplosiunilor,
☞ asigurări de viaţă şi de rente viagere,
☞ asigurări contra furtului prin spargere,
☞ asigurări de grindină,
☞ asigurări de accidente şi de sticlă.

Valori asigurate 105 milióne coróne.

Despăgubiri prestate 7 milióne coróne.

Fonduri de reservă şi garanţie 2 milióne coróne.

Informaţiuni de la **Direcţiune în Sibiiu** şi prin **agenturile principale** din Arad, Bistriţa, Braşov şi Cluj, cum şi prin subagenţii din tóte comunele mai mari. (271) 1—52

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum şi la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armoniόse, pe lângă garanţă de mai mulţi ani, în fie-care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 20—52

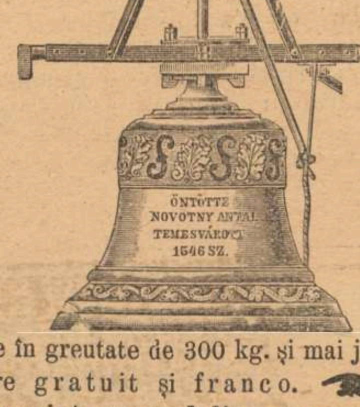

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bătrâne cu coróne de fier bătut, ca şi spre turnarea de tóte din metal. Se află clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos.

☞ Preţ curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco. ☜

La esposiţia [illegible] din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

☞ Pentru pacienţii de stomach! ☜

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni.

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, plină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea,* [illegible]*tie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* [illegible] tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

☞ **Păziţi-vĕ de falsificări!** ☜

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui ☞ Hubert Ullrich. ☜

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0 Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 7 -

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Nr. 117 Sibiiu, Marți 1/14 Novembre 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și insertiunile
sĕ se adreseze Administrației tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
sĕ se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de două-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil.
rĕndul cu litere garmond.

O faptă nobilă.

Sibiiu, 13 Novembre n.

Veste îmbucurătóre primim din Timișóra, capitala de odinióră a Banatului, veste care trece drept eveniment pentru zilele de astăzi, stăpânite de materialism și egoism.

O modestă preotésă de la sat, murindu-i soțul cu care a trăit în fericită căsătorie vreme îndelungată, — amĕsurat înțelegerii la care a ajuns cu soțul ei înainte de a trece acesta la cele eterne, a rupt o parte din averea agonisită împreună și a predat'o *bisericei*, la altariul căreia a servit bărbatul ei, și *neamului* ai cărui membri distinși au fost amêndoi.

Eveniment, care va înveselí inimile tuturor credincioșilor bisericei nóstre, mai ales că sumele trecute în folosința bisericei și a neamului sunt destul de însemnate, ear' noi suntem destul de săraci în ómeni cari aduc astfel de jertfe frumóse pe altariul neamului și al bisericei.

Norocósă a fost apoi venerabila matrónă română și regretatul ei soț și în alegerea *scopurilor* pentru cari au făcut însemnata jertfă materială, pentru-că nu au destinat banii pentru scopuri îndepărtate, efemere, de multe-ori irealisabile, ci pentru acoperirea unor trebuințe *urgente*, cari reclamă grabnic ajutor. O sumă frumósă e destinată pentru *Alumneul național român din Timișóra*, instituțiune frumósă culturală, care a ajuns în primejdia de a nu mai puté fi susținută, prin urmare are trebuință de cel mai grabnic ajutor, și o altă sumă egală e destinată pentru *noua episcopie română ortodoxă din Timișóra*, a cărei înființare încă nu mai póte fi amânată mult, ci va trebuí sĕ fie decretată din partea proximului nostru congres național-bisericesc, după-ce înființarea ei o reclamă imperios interesele bisericei nóstre și interesele credincioșilor din acele părți.

Sunt deci lipsuri apropiate și arzĕtóre acelea cari vin acoperite din frumósele sume donate din partea venerabilei matrone române, care pe calea acésta și-a trecut la nemurire numele, împreună cu al soțului ei decedat.

Amĕnuntele referitóre la acest însemnat și îmbucurător eveniment lăsăm sĕ le comunice cetitorilor ziarului nostru corespondentul nostru din Timișóra, care în chestia acésta ne scrie următórele:

In 6 Novembre n. a rĕposat în comuna Toracul-mare (Banat) parochul și vicariul protopopesc *Pavel Tempea*, deplâns de neconsolabila sa soție, dna *Anastasia n. Suciu*.

Câți l-au cunoscut în viață pe defunctul, au știut că e un adevĕrat preot român, bărbat cu vederi largi și pururea muncitor; ear' viața conjugală a ambilor a fost o armonie perfectă sufletéscă, isvorîtă din cele mai nobile sentimente omenești.

Defunctul nu a lăsat testament, și așa în lipsa descendenților, dna vĕd. *Anastasia Tempea* a moștenit și jumătatea soțului ei, din frumósa avere agonisită la olaltă.

Acesti ómeni cu gândire superióră încă până era fericitul soț în viață s'au decis, ca partea cea mai mare a averei lor s'o testeze *bisericei și neamului*.

Dómna vĕduvă *Anastasia Tempea* numai decât după mórtea soțului ei a dus în deplinire acésta măréță hotărîre, astfel, că în 9 l. c. Joi, sĕptĕmâna trecută, a subscris înaintea notariului public documentele prin cari *a donat înființândei episcopii gr. or. române din Timișóra 40,000 cor.*, ear' *Alumneului gr. or. român din Timișóra tot 40.000 cor.* atât în numele sĕu, cât și în al fericitului ei soț, și din restul averei s'a mai format o fundațiune de 2000 cor. pe sama bisericei gr. or. române din Toracul-mare, rĕmânând o sumă frumósă și pentru rudele din ambele părți, pe care o vor moșteni după mórtea generósei dómne.

Documentele de lipsă le-a făcut la fața locului dl advocat din Timișóra Dr. *Aurel Cosma*, care le va și presenta forurilor interesate spre aprobare.

Știu bine, că dómna *Tempea* n'a rîvnit nici când după măriri lumești, ci pĕtrunsă de adevĕrata nobleță a inimei sale românești, a voit sĕ contribue la ridicarea așezămintelor neamului nostru, pentru care cu fericitul ei soț împreună a muncit o viéță întrégă.

Dar' cu tóte că nu aștéptă laudă și preamărire, dau publicității acest act de înaltă pietate creștinéscă și națională, ca tótă suflarea românéscă sĕ aducă acestor soți prinosul de recunoștință binemeritată, ear' esemplul lor măreț sĕ afle imitare în cercuri cât mai largi.

Visul bănățenilor s'a apropiat acum cu un pas gigantic spre realizare și întăritus'a convingerea în noi, că câtă vreme noi Românii vom avea astfel de caractere nobile, nu avem sĕ ne temem sórtea poporului nostru. Fericiți și mândri ne simțim, când vedem că și noi avem ómeni, cari deja în viață își ridică monument aere perennius.

Acest monument și l-a ridicat în inima neamului românesc dna vĕd. *Anastasia Tempea*, unde în veci are sĕ-i rĕmână gravat numele, împreună cu al decedatului și regretatului ei soț.

El.

Conferența publică din Lugoj.

— Raport special.*) —

Lugoj, 8 Novembre n.

Măiestósă și înălțătóre de inimi a fost adunarea poporală ținută Duminecă la 5 Novembre n. în Lugoj. Viețuitor din aceste părți încă n'a vĕzut atâta lume *românéscă* adunată, ca Duminecă. Dóră numai pe câmpul libertății din Blaj s'au adunat atâția Români, ca acuma. După unii au fost 10, după alții 15, ear' după „Tribuna“ din Arad întrunitu-s'au la 20 de mii de Români în conferența de la Lugoj.

Cred, că n'a rĕmas comună din Banat nerepresentată la conferență! Din unele comune curgeau Românii cu sutele, rĕmânênd acasă, în sat, numai babele și copiii; dintr'altele preotul, învĕțătoriul și vre-o câțiva fruntași înfățișatus'au cu drag la adunare! Și încă din cele mai mari îndepărtări. Presentatu-s'au la adunare mulți bărbați fruntași și din alte comitate, căci: *mișcare s'a făcut în întreg Banatul, prin întréga Timișană, și lumea românéscă numai semn aștepta, ca sĕ fie redeșteptată odată din amorțala și letargia omorîtóre de duhuri, în care căzuse în urma nefericitei pasivități*, rĕu înțelese, și póte și greșit aplicate!

Inteligință și popor înfrățitu-s'au pentru biruința causei obștești: *eluptarea drepturilor firești și legale*, cari compet poporului român, și delăturarea *cu mijlóce constituționale* a piedecilor, cari împedecă desvoltarea rațională și propășirea firéscă a neamului pe tóte terenele!

Duminecă începênd din piața Isabela și până la gară, întreg terenul era ticsit de țĕrani români și intelectuali. Toți așteptau sosirea deputaților nostri naționali!

Diminéța la orele 9½ au și sosit toți, întovărășiți fiind de dl *Vasile Goldiș*, secretariu consistorial în Arad, și de alții. Incă la Timișóra au fost primiți de o deputațiune lugojană, compusă din domnii Dr. Nic. *Petrovici*, Dr. Aurel *Ciupe*, advocați, și un preot din jur. Au sosit adecă: Dr. T. *Mihali*, presidentul clubului naționalităților, Vas. *Dămian*, Dr. St. C. *Pop*, Dr. I. *Suciu*, Dr. Aurel *Novac*, Ioan *Rusu-Șirianul*, Dr. Aurel *Vlad* și Dr. I. *Comșa*. Un frumos banderiu de 300 călăreți lugojeni și din comunele învecinate, împărțit în mai multe plutóne, și apoi pompierii români din Lugojel, erau postați la gară, pentru a da onorurile cuvenite.

Dl Virgil *Tomiciu*, membru în comitetul esecutiv al conferenței naționale din Sibiiu, și inițiatorul acestei adunări, într'o vorbire scurtă, dar' însuflețitóre, bineventéză și salută călduros pe domnii deputați. Presidentul *Dr. Mihali* în numele confraților sĕi mulțămește emoționat pentru primirea deosebită, dorind isbândă causei.

Drăgălașii călăreți, îmbrăcați în haine sĕrbătorești (căciulă cu pénă, șubă și ițari), la semnul dat de un cornist călăreț, defiléză în mici plutóne pe dinaintea deputaților, adresându-le frenetice strigări de: „*Sĕ trăiéscă*“. Poporul îi acompaniază cu însuflețire. Urméză apoi pompierii voluntari din Lugojel, sub conducerea harnicu-

---

*) Dăm și acest al doilea raport, primit despre conferența publică românéscă din Lugoj, fiind mai amĕnunțit de cât cel publicat în numĕrul trecut.
Redacția.

FOIȘÓRĂ.

Victor Bontescu: Ego … Versuri.

Scriitorii ardeleni sunt în plină activitate. Nu esistă la noi an literar așa de mănos în cărți bune, ca anul acesta. L'a deschis dșóra M. Cunțan cu poesiile sale, au urmat dnii Agîrbiceanu și Ciura, dna Cioban-Botiș, până când am ajuns la culmea, de pe care strălucește puternic Octavian Goga. Imprejurarea acésta a îndemnat pe semne și pe dl Victor Bontescu sĕ facă versurilor sale cinstea edării în volum, fără a le cântărí valórea cu destulă asprime.

Dsa vrea sĕ arate cu volumul acesta, că „darul sfânt al poesiei nu 'i lucru mare“. Intr'adevĕr, ce 'ți trebue mai mult de cât se cere într'un „salon“: „o dragoste nemărginită și-un pic de dor fără hotare“ (?), ilusii mândre și nițică filosofie pesimistă, în care sĕ bagatelisezi resultatul gândirii unor ómeni uriași, sĕ ști

Că totu 'i fum: amor, credință,
Nădejdi, ilusii aurite,
Și că un chin de-o vecinicie
E plata unei dulci clipite!

Apoi „inimă sdrobită, desperare, desnădejde cruntă“, din tóte câte un pic, ear' pe urmă nopți nedurmite, sărăcie și visări eterice.

„Atât!“

Nici vorbă! Cu motivele acestea, fie singuratice, fie amestecate după cele mai variate rețete, nu „e gata poesia“. Altceva cerem de la poeții nostri, de cât ce ne dă autorul acestor versuri: „sĕ știe ce scriu“!

Știut-a domnul Bontescu?

In vorbăria celor patru mari subtitli: Prier, Sponsalia, Trandafiri sĕlbatici și Tórce lele! găsim puține cântece cari sĕ ne opréscă gândul, sĕ ne încălzéscă inima, și aprópe nici unul care sĕ ne dee vre-o făgăduință pentru viitor. Sĕ vedem.

Cu luna rĕsfățată a lui Prier nasc și în peptul poetului doruri tainice, abia înțelese, căci luna acésta cu tóne aduce cântece, flori, ropot de isvóre, feeria nopților de primăvară, adieri vesele de vânt,

Tuturora fericire,
Dar' mai multă — mie! …

Florile — străvechiu motiv — ascultă povestea inimii îndrăgostite, și la urmă li-se dă o însărcinare:

Și-o sĕ le trimet cu dor
Mititicei mele,
Ca sĕ 'i spună tot ce-or ști …
Tot?! In stare-s ele?! …

Pe urmă, cum nu 'i scris nici unui lucru sĕ dăinuiască vecinic, ajunge tréba la „despărțire“. Jale, lacrimi …

O, nu te *du!* … O vino ear' …
O, nu 'mi *du* fericirea!

După o lună — esact — ochii căprii se svêntă, și ea — „copil nevinovat“ — mai are o singură curiositate:

Sĕ 'ți spun, că cine m'a 'nvĕțat
Sĕ scriu eu poesii?!
Eu tac …

Da, căci semnele întrebării și al esclamării rĕmân în imediată vecinătate și în „Sponsalia“. In acéstă nouă serie de 25 bucăți poetul se năcăjește, că nu póte ceti în ochii unei fete, după ce a învĕțat „atâta pujdină de alfabete“, că vine o nouă primăvară, un nou anotimp de iubire, dar' „drăguța 'i — dómnă“. Și „anonsuri de nuntă“, și „mezeluri, vinuri de la ospățul ei, ca sĕ 'și [illegible] de [illegible] [illegible]nuri“ (dór poetul trebue sĕ fie sărac!), și supĕrările dumniaei, că nu póte merge la băi și că nu 'i face bărbatul o haină nouă.

Așa 'i!
Pardon, că te-am iubit drăguțo!
Dacă curata ta iubire
A fost așa, că hop … îndată
O lună după despărțire
Te-ai și …
Pardon …

Ajunși la acest moment de întrerupere, sĕ ascultăm și un martor străin, cam parțial, pe „mama dragii“ poetului:

Intr'adevĕr, ce bine scri …
Sĕ nu te lași, nainte numai,
Și încă sĕ ajungi poet!! …

Incurajați de îmbărbătarea mamei soacre, sĕ vedem și mirosul „trandafirilor sĕlbatici“. Aceleași motive rĕsuflate, culese din glumele de salon ori din gazete, cu „chestia zestrei“, cu „rĕutatea servitórelor“, cu „salata verde și ridichile“ de la masa de nuntă, cu vecinica „toaletă“ și banalul „doctorat“, precedate adesea de nesfârșite tirade, atunci când ea „se caprițéză“, reduse la proporții mai omenești când „e colosal d[illegible]

Intreb [illegible]
nostru ce [illegible]
Abia [illegible]
poesie (până [illegible]
sufletul [illegible]
sună de chiote, ca [illegible]
sunt umbrite de Pe[illegible]
cântece sunt influe[illegible]
repudiat.
Acésta e [illegible]
tem primi și [illegible]
primim. Pr[illegible]

lui comandant *I. Borlovan.* Aceştia defiléză în marş. Deputaţii se aşază apoi în trăsuri cu câte 4 cai. In trăsura primă erau dnii *Dr. Mihali* şi Virg. *Tomiciu.* Pe ambe laturile trăsurilor erau înşiraţi călăreţii cei mai ageri şi făţoşi. Un pluton de călăreţi lugojeni a încheiat şirul întrării triumfale în oraş.

Convoiul percurge în pas stradele principale. Pe fereşti lumea străină admiră mulţimea. Ajungând deputaţii pe podul de fer al Timişului, de pe ţârmul drept 21 de puşcături de trésouri anunţă întrarea deputaţilor în Lugojul-român, unde *„noi ni-s acasă“.*

Convoiul ajunge la biserica cea mare gr. orientală. Toţi deputaţii au participat la sfânta liturgie, celebrată de protopresbíterul Buziaşului Ioan *Pepa*, asistat de parochii din Lugoj Iosif *Tempea* şi Nicolae *Birăescu*, de preoţii Vasilie *Popovici* (Pătaş), George *Tătucu* (Iablaniţa) şi de diaconul Mihail *Gaşpar.* Cântările liturgice le-a esecutat reuniunea română de cântări, sub conducerea dirigentului ei Ioan *Vidu*, într'un mod precis şi admirabil. Deputaţii au ocupat loc pe scaune şi fotele, aduse anume şi aşezate înaintea stranelor de cântăreţi. Terminându-se liturgia aici, deputaţii s'au dus in corpore şi la biserica gr. catolică. Cătră amiazi deputaţii au făcut vizite, protopresbiterului Lugojului, Dr. George *Popoviciu*, dlui V. Tomiciu, şi altor membri din comitetul de acţiune. Lumea se adăposteşte prin restaurante, prin curţi, şi pe strade sub ceriul liber, şi-şi ia prânzul.

Pe ceriu un sóre dulce de tómnă împrăştie raze calde peste mulţimea de Români, şi pare că le binecuvêntă puţinul mălaiu din straiţe, ce-l consumă, înainte de a săvârşi *actul măreţ al redeşteptării naţionale!*

La ora 1 p. m., grosul ţăranilor se îndreaptă spre curtea cea largă a bisericei gr. or., unde s'a ţinut adunarea. Fiind mulţime atât de imposantă, a trebuit sĕ se rupă o parte din îngrăditura hotelului „Concordia“, pentruca lumea sĕ se aşeze şi prin grădina acestui hotel. Mulţi s'au suit prin arborii grădinei şi ai curţii, ca mai bine sĕ vază şi mai lămurit sĕ înţelégă, cele ce se petrec. O tribună mare şi înaltă era ridicată înspre altarul bisericei, provăzută cu mese pentru birou, deputaţi, presă şi onoraţiori. Verdéţa de brad a dat tribunei un aspect sărbătoresc.

Lumea împrejmueşte tribuna, ómenii se îndésă unul lângă altul, fie-care aştéptă cu nerăbdare măreţul început al şi mai măreţului act.

Imediat după ora 1 presidentul comitetului aranjator asistat de ceialalţi membrii, urcând tribuna propune, ear' adunarea primeşte, ca sĕ se trimită o deputaţiune pentru a învita pe president şi deputaţi la adunare. Se face întocmai, alegându-se în deputaţiune şi vrednicul grăniţer, octogenariul *Petru Pâşlea*, conlucrător cu fericitul general şi nemuritoriul *Traian Doda.*

Intre aclamaţiuni şi sgomotóse strigări de *„sĕ trăéscă“*, presidentul adunării, dnul Dr. *George Popoviciu*, protopresbiter, fruntaşul între fruntaşi, bărbatul chibzuit şi cu suflet mare, dimpreună cu domnii deputaţi urcă tribuna şi se aşéză la mesele biroului. Presa era representată în numĕr suficient.

Se deschide adunarea. Magistralul discurs al presidentului Dr. G. Popoviciu e primit de adunare cu furtunóse aplause. Poporul ascultă cu încordare, ori-ce cuvênt îl sórbe şi-l pune la inimă, apróbă şi desapróbă, şi implóră ajutoriul Celui de sus, ca mai fericit sĕ fie Românul în viitor! Presidentul dă apoi cuvêntul dlui deputat Dr. Teodor *Mihali*, presidentul clubului naţionalităţilor. Cu bună chibzuială vorbeşte o oră întrégă; desfăşură intenţiunile guvernului actual ce le urmăreşte cu programul seu, se întreţine cu manevra coaliţiei, vorbeşte despre sufragiul universal fără restricţiuni, despre păsurile Românilor, cere drepturi pentru popor, şi în urmă îndémnă adunarea la îmbrăţoşarea *activităţii*, abandonând nefericita de pasivitate! Dl deputat *Mihali* e aclamat în mod frenetic.

Rînd pe rînd, cu aceiaşi însufleţire, dar' fie-care cu argumente nouă, în colorit particular, vorbesc toţi deputaţii, şi anume, în şirul următoriu: Deputatul Dr. Aurel *Vlad*, secretariul consist. Vasile *Goldiş*, apoi deputaţii Ioan *Rusu-Şirianul*, I. *Suciu*, Dr. *Comşa*, Vas. *Dămian*, protopresbiter, Dr. Stefan C. *Pop* şi Dr. Aurel *Novac.* Efectul acestor vorbiri a fost înălţător. Insufleţirea creştea şi se potenţa; imensa mulţime îşi contopea dorinţele *într'un gând şi într'o simţire!* Regret mult, că nu pot da cuprinsul fie-cărei vorbiri. Notiţe nu mi-am putut face, împedecat de mulţimea ce a cuprins şi locul reservat presei.

Se urcă pe tribună apoi un ţĕran chipeş şi începe sĕ vorbéscă. E epitropul bisericei gr. or. din Satul-mic, ţĕranul Ioan *Vasiiu.* Acesta mulţămeşte în feliul lui domnilor deputaţi pentru jertfele aduse, face apel la mulţime, la fraţii lui, sĕ pună la inimă cele auzite, încheiând cu vorbele: *„Dómne, ajută dreptăţii!“* Deputaţii felicită pe simplul vorbitor, care a stors lacrimi de bucurie din inimile mulţimii.

Presidentul Dr. G. *Popoviciu* ceteşte acum cu voce înaltă importanta *resoluţiune.* Hotărîrile acestea pot servi de cinozură în viitor pentru toţi Românii de sub Coróna sfântului Stefan! Adunarea o primeşte unanim şi cu o însufleţire ce nu se póte descrie. Cuvintele de încheiere ale resoluţiunii: *„Aşa sĕ ne ajute Dumnezeu!“* au fost rostite de adunare ca un sfânt jurămênt, depus pe locul unde zac osemintele a sute şi mii de strămoşi ai nostri, cari prin veacuri cu preţul vieţii şi-au apĕrat *limba, legea şi moşia!*

In urmă presidentul Dr. G. *Popoviciu* mulţămeşte adunării, mai ales domnilor deputaţi, pentru frumósele şi însufleţitórele alocuţiuni şi pentru jertfele aduse, face un apel călduros la popor, ca la plinirea vremii fie-care sĕ fie la locul lui, pentru-ca prin *activitate* pe tóte terenele sĕ ne recâştigăm drepturile fireşti şi legale şi declară conferenţa de închisă.

Mulţimea enormă s'a împrăştiat în cea mai perfectă ordine. Nu s'a întâmplat nici un incident, n'a fost lipsă de nici un poliţist, aşa că autorităţile poliţiane au trebuit sĕ admire sentimentul de ordine şi seriositatea, manifestată de mulţime faţă de actul serios, ce se terminase.

Sara inteligenţa şi o mică parte din popor s'a întrunit la o cină comună în localităţile Concordiei. Toastele rostite aci preamăreau evenimentul zilei. Intr'altele cu ochii plini de lacrămi de bucurie, s'a săvârşit şi prohodul, prin care s'a înmormântat pentru întreg Banatul *nefericita de pasivitate.*

Pe lângă domnii deputaţi, supremul pontific la acest act funebru, a fost însuşi înfocăratul naţionalist şi pasivist de mai înainte, fruntaşul între fruntaşi, dl *Coriolan Brediceanu.* Aderenţii şi acum [illegible] pasivităţi, (2—3 la numĕr) din causa durerii lor nespuse, nu au putut participa la înmormêntare.

Rĕmâne acum, ca cuvêntul trup sĕ se facă şi însufleţirea de la măréţa adunare din Lugoj róde îmbelşugate sĕ aducă!

Dee Dumnezeu cel bun! *G. J.*

Din Mercurea.

— Sfinţirea edificiului şcolar. — Esposiţia de póme. — Continuarea conferenţei învĕţătoreşti. — Concert.

— 27 Octobre.

Când clopotele cu glasul lor metalic despicau aerul, prin care primii fulgi de zăpadă îşi făceau nebunatecul lor joc, din tóte părţile alergau ómenii la sfântul altar, pentru-ca petrecênd câteva momente în casa sfântă, sĕ-şi ridice gândul lor sus la Cel-ce le vede şi ştie tóte, pentru-ca mângăiere şi mulţămire sĕ reverse în inimile lor de multe-ori zdrobite.

Dar' de ce astăzi acéstă biserică frumósă şi de mulţi încăpătóre este mai împodobită ca altădată? De ce e mai plină de credincioşi? De ce au venit aici şi străini, străini chiar şi de lege şi limbă? Şi în fine, de ce vedem între preoţii slujitori şi un óspete străin, dar' nouă iubit şi stimat?

Eată întrebările ce şi-le pune în primul moment cel neorientat.

Rĕspunsul îl dă domnul asesor consistorial Dr. M. E. *Cristea*, care după frumosul serviciu al sfintei liturgii, după solemnul parastas servit pentru marele Andreiu baron de Şaguna, pentru Miron şi Gozsdu, şi după sfinţirea apei, apare în uşa altariului şi spune, că a venit în numele Inalt Preasfinţitului nostru metropolit, ca sĕ aducă binecuvêntarea archieréscă peste lucrurile bune sĕvêrşite de locuitorii aparţinĕtori bisericei nóstre în acest orăşel, şi pentru-ca împreună cu alţi slujitori ai altarului sĕ-şi împreune glasul, rugând pe Atotputernicul sĕ ia sub scutul sĕu şcóla, ce acum au edificat-o, păzinduli-o şi susţinêndu-le-o în veci.

Arată celor presenţi, că menirea şcólei cu multă greutate edificată de ei, e în primul loc chemată sĕ facă din copiii lor creştini buni, apoi fii cuminţi ai neamului şi cetăţeni harnici ai statului. Le pune la inimă sĕ sprijinéscă şcóla şi pe învĕţătorii ei, căci numai astfel ea le va puté îndeplini aşteptările lor.

Acéstă vorbire, prin claritatea ideilor ce cuprindea, prin motivele puternice, prin citatele din sfânta scriptură, din literatura nóstră şi universală, alese cu măiestrie, prin limba frumósă românéscă, prin duhul viu bisericesc, ce transpira din ea, prin vocea blândă, dar' în acelaşi timp puternică şi bisericéscă, a influenţat de o potrivă pe ţĕran şi domni, procurându-le mângăiere, mulţămire şi învĕţătură. De aceea instructiv a fost acel prelung *„sĕ trăéscă“*, ce a isbucnit din piepturile şi inimile ascultătorilor la adresa distinsului orator.

După acéstă cuvêntare, învĕţătorii în numĕr mare presenţi se aşéză în rînduri de câte 4 şi cântând: „Bine eşti cuvêntat Christóse D-zeule“, urmaţi de preoţi şi de convoiul credincioşilor, merg la şcólă, unde domnul asesor stropeşte cu apă sfinţită cele două sale de prelegere frumóse şi mari şi odaia de conversaţiune a învĕţătorilor, şi apoi în acelaşi rînd şi în sunetul clopotelor se reîntorc la biserică, unde dl asesor stropeşte cu apă sfinţită pe cei presenţi.

*

Abia s'a terminat acest act de mare însemnătate pentru fraţii din Mercurea, şi eată-ne reîntorşi ear' la şcólă spre a participa la *deschiderea esposiţiei de póme*, aranjată de comitetul reuniunii rom. de agricultură din comit. Sibiiu.

In fruntea celor presenţi şi aici e dl asesor *Cristea*, apoi dnul pretor *Mangesius* din Mercurea, dnul protopop *Pĕcurariu*, doi domni advocaţi români: Dr. Măcelariu, şi Dr. Schiau din Mercurea, dnul notariu Junger, o frumósă cunună de dómne, în frunte cu dómna presidentă a comitetului aranjator din loc, dómna Agnes Măcelariu, etc. etc.

La momentul dat apare pe tribună domnul I. *Chirca*, vicepresidentul reuniunii agricole, însoţit de domnii: Dr. P. Şpan, Tordăşianu, I. Popescu şi Verzariu, membri în comitet, şi ţine următoriul cuvênt de deschidere, care pentru ideile sănĕtóse şi de însemnătate pentru noi merită sĕ fie cunoscut în întregime. E următoriul:

Stimaţi Domni, stimate Dómne! Pomăritul cunoscut şi apreciat din vechime, din timpuri necunoscute ca un ram economic al culturii pământului de mare însemnătate, în urma efectelor binefăcătóre, ce le-a avut şi ce le are ca contribuitor în mare parte la formarea relaţiunilor climatice, igienice, estetice şi de nutrire, în timpul din urmă s'a ridicat la unul din cei mai de valóre rami economici ai grădinăritului, pe basa însemnătăţei sale naţionale economice.

Cultivat aprópe peste tot locul, începând de la cultura unui pomişor în vas de pământ sau de lemn, până la cultura lui pe câmpii şi livezi întinse pe o scară mare, dându-şi fructele sale în măsura dragostei şi priceperei cu carea este tractat, în mic înveseleştc inima cultivătorului, o nobilitéză şi depărtéză de la alte lucruri nefolositóre, ear' în mare câştigă prin valórea pomilor şi fructelor o însemnătate fórte mare pentru bunăstarea materială a poporului.

Pe lângă folosul material fórte însemnat al pomăritului trebue sĕ se recunóscă şi efectul binefĕcător al pomăritului asupra omului şi în privinţa etică şi fisică.

In tractarea pomilor cunósce omul condiţiunile de creştere ale lui, adâncindu-se tot mai tare în secretele naturei care-şi desvoltă farmecul ei asupra lui. Efectul farmecului naturei asupra inimei omului este acea plăcere, carea o simte omul la vederea unui pom bine crescut, la vederea unui pom încărcat cu fructe, la darea de sémă şi cunóşterea secretelor naturei.

Dar' însemnătatea cea mai mare o are ca isvor de bunăstare a poporului. Ca sĕ nu merg departe, sĕ amintesc numai câteva lucruri din ţara nóstră, unde prin pomărit s'a întrodus o bunăstare materială mai înainte necunoscută. Aşa în ţinutul Bistriţei în 1903 s'au vândut mere la negustori germani în valóre de un milion de marce, adecă de 1,390.000 coróne, în comuna Cisnădie în anul 1898 s'au vândut mere de 70,000 floreni, în Maramurĕş în anul acesta s'au vândut mere de 700,000 coróne, ţinutul Kecskemetului prin pomărit în scurt timp din un pustiu sterp de nisip s'a prefăcut în un adevĕrat rai de frumseţe şi se espedéză anual sute de măji de mere, prin care apoi s'a ridicat starea materială a acelui ţinut la o stare înfloritóre, nevisată de nimenea. Astfel constatată şi recunoscută însemnătatea pomăritului ca ram economic de prima ordine, fiind hotărîtă rentabilitatea lui din punct de vedere naţional economic ca mijloc sigur de înaintare a stării materiale, a unui popor, sĕ aruncăm o privire asupra stărei pomăritului la noi, aici în Ardél, şi în special în comitatul nostru. (Va urma).

De la sate.

— Sfinţirea bisericei din Ludoş —

— Novembre 1905.

Privind în trecutul istoric al némului nostru, îl vom afla mai totdéuna plin cu zile de lacrimi, cu zile de durere şi suferinţe de tótă forma, ear' zilele de bucurie sunt aprópe disparente. Orisontul nostru mai totdéuna a fost înorat, şi numai fórte rare-ori limpede. — Da, aşa a fost, şi dacă ne mai este dat şi nouĕ sĕ avem zile de bucurie, zile de recreaţiune sufletéscă, apoi numai şi numai religiunei creştine, scumpei nóstre legi strĕmoşeşti avem de a-i mulţămi.

Un cărturar al nostru a zis — şi nu fără cuvênt, — că istoria nóstră *e o istorie de patimi.* A pătimit înfrângeri şi asupriri, a purtat multă vreme — pe unele locuri mai pórtă şi azi chiar — tótă povara cârmuirilor streine, şi nici de sfăşieri lăuntrice n'a fost scutit némul nostru. Esistenţa îi era adesea ameninţată cu peire.

Dar' poporul nostru, de-şi trecut prin multe peripeţii, prin multe căi spinóse,

---

lui, îi falsificăm simţirea şi spiritul. Ce pot folosi cumva glumele şi *poantele*, mai ales când nu-'i un geniu sĕ le salveze, lirismul şters, care nu răscoleşte adâncurile fiinţei nóstre omeneşti, şi în sfârşit acele lungi defilări de silabe şi de cuvinte, în cari nu se sbuciumă nimic, nu tresare nimic? Un singur lucru dovedeşte volumul acesta — de altfel e prea târziu: acelaşi serviciu îl făcuseră „cântecele“ dlui E. Sabo, — că şi la noi au ajuns mulţi sĕ stăpânéscă bine formele de versificare. Ear' când vine curênd după poesiile dlui Goga, pare că ar lua un aer de sfidare la puterea de judecată a publicului nostru cetitor.

Nu, ori câtă consideraţie avem pentru dl Dr. Bontescu, un bun român şi advocat harnic, volumul acesta, în care

Batjocură mi-e versul,
[illegible] e cântarea,
[illegible] ipariului.
[illegible]
[illegible] duium!...
[illegible] arifesti
[illegible] a volum

[illegible] într'adevĕr „sĕ facă“, [illegible] uşi“ nu pare a fi

Ion Paul.

prin multe furtuni clătinătóre, totuși a putut resista multelor atacuri, rĕsărind mai viguros și strălucind în lumină din ce în ce tot mai vie și mai puternică, grație estraordinarei vitalități, cu care l'a înzestrat Dzeul îndurărilor. Numai acestei vitalități avem sĕ-i mulțămim, că de-și trecênd prin atâtea vicisitudini, înaintașii noștrii ni-au putut hărăzi o moștenire destul de însemnată, *biserica*.

Biserica este întâiu chemată, *a face pe cetățén viu și activ pentru societate, pe funcționariu și amploiat drept și cu dragoste de chemarea sa, pe proprietar econom al întregului popor*, prin legea dragostei frățești.

Ideea și conștiența de sine, apoi principiile de adevĕrată viéță nu sĕ câștigă prin naștere ori moștenire, nici prin școlă ori cartea ei. Acelea le stîrnește biserica; copiii acestei societăți vii vestesc normele de conducere în lupta vieții în tóte manifestațiunile ei. Și când nereușita luptei aduce mâhnire și chiar desnădejduire în sufletul luptătorului singuratic și al poporului, biserica îl strînge la sînul cald, îl liniștește și mângăie, îl întărește și întețește de nou la reluarea luptei cu putere renăscută.

Legea strămoșéscă a fost puterea divină, care a înfluințat asupra sentimentului de muncă și jertfire a credincioșilor bisericei nóstre din parochia *Ludoș*, tractul protopresbiteral al Mercurei, cari cu dorul de a'și vedea biserica în stare bună, *au renovat-o din temelie*, și au sfințit-o acum din nou. Au înțeles deci credincioșii acelei biserici, că numai la scutul ei ne-am putut strecura prin atâtea vécuri viforóse.

Cum am zis, dacă ne este dat și nouĕ sĕ avem zile de bucurie, apoi aprópe numai maica nóstră biserică străbună ne mai procură câte un moment de bucurie și veselie în greul vieții.

Un atare moment înălțător a fost și ziua de 5 Novembre st. n. 1905, când domnul *Nicolae Ivan*, asesor consistorial, ca delegat al I. P. S. Sale domnului archiepiscop și metropolit al nostru *Ioan*, a sĕvĕrșit actul solemn al sfințirii bisericei gr. or. din Ludoș. Public imens era în biserică, tineri și bĕtrâni, cari ascultau cu evlavie serviciul divin sĕvêrșit de d-l asesor *Nicolae Ivan* cu asistența domnilor: Avram S. Păcurariu, protopresbiter, I. Moga, I. Lazar, St. Medeșan, I. Popp, I. Dobrota și I. Dăian, ear' corul clericilor din seminarul „Andreian“, condus de clericul A. Medrea a dat rĕspunsurile cu multă precisiune. După pricésnă d-l asesor *N. Ivan* rosti o prea acomodată vorbire, dând frumóse sfaturi și povețe poporului Ludoșan, îndemnêndu-l a îmbrățișa nu numai ramul economic: *plugul*, ci și *meseriile* și *negoțul*, și mai mult *cartea*, căci azi bătaia nu sĕ mai pórtă cu sabia și oțĕlul — zicea oratorul —, ci cu mintea și înțelepciunea. Mulțămește în fine parochului local Ilie Popp, comitetului parochial, primăriei comunale și tuturor acelora cari au adus jertfe pe acest altar, cari jertfe în total ating cifra de 4000 coróne.

După terminarea ceremoniilor, coriștii și o parte din notabili au fost conduși la casele ospitalului paroch din loc. La ora 1 din zi s'a început banchetul, la care au luat parte peste o sută de persóne, unde n'au lipsit nici însuflețitórele toaste. Șirul toastelor l'a început d-l asesor *Ivan*, închinând pentru Esc. Sa ca înalt șef al bisericei nóstre. Parochul local închină pentru d-l delegat N. Ivan. Notariul I. Cosma ridică păharul în onórea d-lui P. Drăghici, prim-pretor al Sĕliștei, care a pus basă școlei celei nouĕ din Ludoș. Protopresbiterul Avram S. Păcurariu mulțămește comitetului parochial pentru sprijinul dat. Parochul I. Moga închină pentru inginerul I. Pamfilie, architectul acestei biserici. Preotul I. Dobrotă bineventéză coriștii sibieni. Inv. local Ilie Oltean ridică păharul în sĕnĕtatea fostului șef al acestui tract, I. Droc.

Advocatul G. Măcelar își golește păharul întru prosperarea tinerimii române. Clericul C. Moldovan uréză viitor fericit femeii române, ear' I. Mateiu mulțămește în cuvinte calde d-lui asesor pentru actul sĕvêrșit.

La óra 3½ din zi sĕ ridică masa, făcêndu-sĕ pregătirile în o altă sală a școlei pentru a sĕ ținé adunarea despărțĕmêntului „*Asociațiunii*“ din acest cerc.

Séra era așteptată cu mult neastêmpĕr din partea tuturor, voind a'și mai procura câteva momente de distracție prin esecutarea mai multor cântări și declamațiuni din partea corului sus amintit, constătător din 14 inși.

Sĕ esecută trei puncte din program cu mult sentiment și tóte sunt urmate de aplause sgomotóse. Peste puțin apare pe bină clericul Ilie Beu cu declamația „*Graiul némului*“ de G. Coșbuc, secerând aplause binemeritate. „*Pribégul*“ de T. Popoviciu și „*Píc-píc*“ de I. Vidu, prin gingașa esecutare au atins zenitul, care la nesfîrșitele urale au și fost bisate. După o scurtă pausă sĕ reluă firul programului, când scena începu a sĕ mișca la tropotele asurzitóre ale surugiului de la țéră pocnind mereu din biciu. Acéstă canțonetă comică „*Surugiul*“, predată de dl Iuliu Căilean cu îndemânare uimitóre, sĕ potrivește și la noi. Fù lung aplaudată. Cu obicinuita-i desteritate d-l Medrea mai esecută douĕ piese, când punctele din program luară sfêrșit. Laudă și onóre sĕ cuvine acestor tineri, cari numai fală fac seminarului nostru „*Andreian*“.

Cu o animație de nedescris sĕ începu pe la ora 9 din nópte o horă mare și veselă, din domni, dame, d-șóre, întrĕ cari și simpaticele surori *Crișan*. Sĕ face obicinuita pausă la 12 în nópte, s'au mai ridicat vre-o 3 toaste, întrĕ cari scriitorul acestor șire își golește pocalul întru onórea preotului român. In zori de zi apoi începeau a sĕ îndepărta óspeții, ducênd plăcute suveniri. Venitul material a fost frumos. Ca încheiere amintesc, că pot fi mândrii credincioșii acestei comune, că au putut face aceea ce au făcut.

(Rĕhău). *N. Hamsea.*

NOUTĂȚI

Deputați congresuali din cler. Joia trecută s'a efeptuit alegerea deputaților congresuali din cler în întréga archidiecesă, alegêndu-se pentru noul period de 3 ani (1905—1908) următorii domni: In cercul I Sibiiu-Sĕliște: Dr. Ilarion *Pușcariu*, archimandrit, vicariu archiepiscopesc. In cercul II Sebeș-Alba-Iulia: Nicolae *Ivan*, asesor cons. In cercul III Deva-Hațeg: Tit V. *Gheaja*, protopresbiter. In cer- IV Ilia-Geógiu: Dr. Miron E. *Cristea*, asesor consist. In cercul V Zarand-Câmpeni: Vasilie *Damian*, protopop. In cercul VI Turda-Cluj, Dr. Eusebiu R. *Roșca*, protosincel, dir. sem. In cercul VII Solnoc-Bistrița: Gregoriu *Pletosu*, prot. on., prof. gimn. In cercul VIII Têrnava-Sighișóra: Mateiu *Voileanu*, asesor consist. In cercul IX Treiscaune-Brașov: Vasilie *Voina*, protopresbiter. In cercul X Bran-Făgăraș: Dr. Miron E. *Cristea*, asesor consist.

*

I. P. S. Sa Metropolitul Primat al României a fost primit Marți în audiență din partea regelui Carol, în scopul ca sĕ comunice M. Sale textul rĕspunsului sfântului sinod la cunoscuta scrisóre a Patriarchului. M. Sa a încuviințat rĕspunsul, care va fi publicat în monitoriul oficial al României.

*

Febra tifoidă. Ni-se comunică din parte competentă, că a ajuns în stare staționară tifosul, care în zilele din urmă a secerat mai multe vieți în Sibiiu. Nu a dat îndĕrĕt, dar' nici nu merge înainte. Ceea-ce însĕ totuși ar fi un pas spre bine.

*

Despre Rĕșinari. Domnul profesor la școla civilă de fete din Sibiiu, *Victor Păcală*, a ținut în 9 Novembre o conferență publică în Budapesta despre comuna Rĕșinari, lângă Sibiiu, în fața unui public numĕros și distins. Conferența s'a ținut sub auspiciile societății geografice. President a fost profesorul de geografie și president al societății geografice dl Lóczy, care a mulțămit dlui Păcală pentru frumósa conferență și l-a felicitat în numele societății geografice, sperându-i și pentru mai departe concursul.

*

† **Petru Uilăcan**, protopop gr. cat. al Reghinului și president al comitetului de supraveghiare la institutul de credit și de economii „Mureșana“, a decedat Sâmbătă la 3½ ore diminéța.

*

Bolnav. Principele *Lobkovicz*, pensionatul comandant de corp din Budapesta sufere de o îngrijitóre bólă de nervi, care a și fost causa pensionării sale. A fost dus într'un sanatoriu.

*

Ibsen bolnav. Un uriaș representant al individualismului, un critic implacabil al întocmirilor sociale de azi, un dramaturg cunoscut în tótă lumea, e H. Ibsen, care acum a căzut la pat. Autorul „Strigoilor“ sufere de calcificarea vinelor. Nu mai este nici o speranță de însănĕtoșare. Fisicul îi e fórte bolnav, dar' cugetarea îi e încă vióie.

*

Himen. Maria *Henteșiu* și Victor *Muncușiu* anunță serbarea cununiei lor, care va avé loc Duminecă în 19 Novembre a. c. st. n. la orele 12 m. în biserica gr. ort. din Ocna-superióră.

*

Basilica, frumósa biserică rom.-catolică din Budapesta, a cărei piatră fundamentală a fost pusă înainte cu 50 de ani, fiind acum deplin terminată și cu privire la ornamentarea internă, va fi predată destinațiunei în 19 Novembre n. Actul sfințirei s'a început deja, și va dura mai multe zile. Primul serviciu divin va fi oficiat însĕ în ea Duminecă, în 19 Novembre, prin însuși primatele catolic, cardinalul Vaszary.

*

„Speranța națiunii.“ O delegație a studenților magiari din Budapesta mersese zilele trecute cu bilete gratuite primite de la „*miserabilul*“ guvern neconstituțional la Lemberg, pentru a cimenta legăturile de prietenie cu colegii lor Poloni. Au fost primiți însĕ în Lemberg cu huidueli, cu fluerături și chiar și cu *pumni*, așa, că iute și de grabă au plecat acasă domnii studenți magiari, ca sĕ nu le rĕmână cumva și dinții prin Lemberg. Acasă îi așteptau la gară studenții magiari socialiști, pentru a'i primi tot așa cum au fost primiți în Lemberg. Dar' delegația cuminte, s'a dat jos la altă gară și a evitat conflictul pe care apoi studenții socialiști l'au avut cu „*marele*“ Apponyi, pe care se zice că l'ar fi insultat rĕu. Delegația cu biletele gratuite a mers apoi la rectorul universității și a cerut sĕ dee afară la moment pe toți studenții socialiști, că de nu — e rĕu. Rectorul însĕ nu a împlinit dorința absurdă a delegației studențești, și urmarea a fost, că studențimea a început sĕ huiduiască pe dl rector, *sĕ-l scuipe și sĕ-l lovéscă cu bastónele*. S'au luat mĕsuri, ca cercetarea sĕ fie pornită în contra celor vinovați, ear' *universitatea a fost închisă*. Frumósă educație are „speranța națiunii“.

*

Demonstrație contra primarului din Zagreb. Studențimea din Zagreb a făcut mai multe demonstrări în contra primarului din capitala acésta, deóre-ce el vrea sĕ pășéscă cu program guvernamental ca candidat de deputat în Capronța. Studenții Croați și Sîrbi îl huiduiau cu strigăte: „Piară Amrus! Trăéscă solidaritatea sîrbo-croată“. Eară Amrus cel fără de lege nu vrea se înțelégă!

*

Statua lui Gladstone. In Londra s'a desvĕlit frumósa statue a celui mai mare politician liberal din Anglia, a lui William Ewart Gladstone. Pórtă vestmêntul solemn de cancelar al erariului, ear' la piciórele lui stau figurile frățietății, culturii, străduințelor și curajului. S'au rostit discursuri.

*

Imprejurimile lui Scutari sub apă. O telegramă din Constantinopol spune că Luni séra a esundat lacul Scutari, cum și rîurile Poiana, Orina și Chiri. Cam vre-o 30 comune sunt sub apă. Au perit mulți ómeni și vite.

Fómete în Japonia. Din Tokio se telegrafiază, că în districtele Fucusima, Majagi și Ivate, a erupt fómetea. Locuitorii acestor ținuturi ating cifra de un milion și câteva sute de mii.

*

Greva muncitorilor de la căile ferate. In Austria se înmulțesc [illegible] merge numĕrul celor cari se pun în grevă. [illegible] dintrĕ cei cari sunt la căile ferate. Cei aplicați la oficiile postale au declarat, după cum spun veștile mai noue din Praga că vor face causă comună cu greviștii și astfel sĕ conturbe funcționarea [illegible]. De altfel și în Germania sudică și în Saxonia s'au concediat 90,000 de băieți. Grele vremuri!

*

Pe aripile zmeului. Sĕptĕmâna trecută, la niște deprinderi de arme în Anglia s'a vĕzut un om zburând în vĕzduh, dus de un zmeu la fel cum slobod copiii zmei în înălțime. Cel-ce a făcut o astfel de probă a fost generalul *Capper*. Zmeul a fost făcut din bambus, avé pânza de mĕtasă și puterea de urcat a lui era mărită printr'un mecanism. Astfel Capper a putut spiona din înălțime trupele dușmane.

*

Spirit de femeie. Dómna Hoffer, fosta cantinieră, care la loteria ziariștilor francezi a câștigat un milion de franci, a primit o grózǎ de oferte pentru căsătorie de la diferite persóne. Femeia în loc de a se bucura de norocul ei, fiind-că nici prin gând nu-i dă sĕ se mărite, s'a pus și a publicat tóte scrisorile într'o broșură. Sunt de la multe soiuri de ómeni: de la subofficeri, de la cofetari, mașiniști, calfe de măcelar, visitii etc. Ce ciudă pe biata femeie!

*

Pedépsă gróznică. O depeșă din Tomsk (Siberia) aduce știrea, că revoluționarii cari voiau sĕ distrugă o parte din linia ferată trans-siberiană, au fost suprinși de muncitorii naționalisti, cari năvălind asupra lor, i-au grămădit într'o șură, căreia i-au dat foc. Au ars 800 revoluționari.

*

Măceluri. In Rusia sudică au fost uciși peste 50,000 Ovrei și răniți peste 100,000. Casele și prăvăliile ovreești au fost devastate. Peste 500 prăvălii au căzut pradă bandelor de devastări.

*

Clubul fetelor anarhiste. In Iași nu de mult s'a înființat un club al fetelor anarchiste. Membre erau fete întrĕ 11 și 20 de ani. Poliția a suprins pe fete tocmai când țineau adunarea. Când a pĕtruns miliția înlăuntru, o fată a rănit cu pumnalul pe oficerul polițienesc. Și celelalte au opus împotrivire, așa că numai legate au putut fi duse la poliție.

*

Sigil furat. Din comuna *Țelina* ni-sĕ scrie, că făptuitori necunoscuți au furat din sfântul altariu sigilul parochial.

*

Călĕtorie temerară. Un finlandez cu numele *Gustav Nordin* a întreprins o călĕtorie pe mare cu o luntriță construită din pânză. E la mijloc, firește, un rĕmășag de un milion de franci. Nordin a plecat din Stockholm la 20 August și în sĕptĕmâna trecută a sosit în portul din Brema. Pe drum n'a avut nici un accident. El însĕ nu-i îndestulit cu cât a făcut, ci voește sĕ mérgă până la Paris pe apă.

*

Pădure prăbușită în mare. Pe o insulă aprópe de Danemarca, cu numele Moes, s'a prăbușit un teritoriu colosal de pământ. Din causa asta un pământ de 6 hectare, pe care se afla o pădure, s'a prăbușit în mare. Pădurea înghițită de valurile Mării-ostice valoréză 10.000 coróne. Causa prăbușirii pământului sunt termele subterane, cari au subminat pe încetul straturile pământului.

*

Norocul familiei unui muncitor. E un vechiu adevĕr, că unde lipsa e mai mare, Dumnezeu e în apropiare. Cu adevĕrată mulțămire își reamintește proverbul acesta familia modestului muncitoriu, care din grația provedinții a ajuns din miseria în care se afla la avere însemnată. Harnicul și bravul tată de familie își perduse condiția din cause neatîrnătóre de el și zadarnic căuta lucru, căci nu găsia. In casa bietului muncitor miseria voia sĕ-și facă cuib stabil, unde deodată o rază a norocului aduce de nou mulțămire în cercul familiei desperate. Harnicul muncitor cumpĕrase adecă în zilele mai bune din banii chivernisiți un los de clasă și desperarea lui se prefăcù în bucurie când *Casa de bancă A. Gaedicke din Budapesta*, de la care cumpĕrase losul, îi avisă zilele acestea, că losul seu a câștigat 60.000 coróne. Casa de bancă A. Gaedicke, care este neîntrerupt însoțită de noroc, vênduse losul în opt optimi și aduse la bunăstare afară de familia muncitorului pe încă șepte ómeni.

Posta redacției.

I—s. A sosit prea târziu. Era cules deja raportul publicat în numĕrul de față.

Teatrul orășenesc.

Luni (13 Nov. n.): „*Lutti*“, vodevil în 4 acte de Pierre Veber.

Marți (14 Nov. n.): „*Die berühmte Frau*“, comedie în 3 acte de Franz von Schönthan și Gustav Kadelburg.

Nr. 491 1905. [273] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Cheia Rimeţului**, protopresbiteratul Alba-Iulia, se escrie repeţit concurs, cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea de la stat a venitelor preoţeşti.

Concurenţii 'şi vor înainta petiţiunile cu tóte documentele recerute subsemnatului oficiu în terminul susindicat şi se pot presenta înaintea alegětorilor, conform prescriselor regulamentare spre a cânta, resp. a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial local.

Alba-Iulia, 24 Octobre 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 9660 Plen. 1905. [257] 3—3

Concurs

In scopul **conferirei stipendiilor şi ajutórelor** ce se votéză pe anul 1906 **din fundaţiunea „Andronic“**.

I. Pentru învěţăcei de ori-ce meserie.

II. Pentru sodalii deveniţi de atari în decursul anului 1905.

III. Pentru sodalii, cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor şi au dat dovezi despre desteritatea pentru de a puté devení măestri, prin acésta se escrie concurs pe lângă următórele condiţiuni:

Toţi petenţii la ajutóre şi stipendii au sě producă în general:

1. Carte de botez.
2. Atestat de la comună despre averea proprie, ori a părinţilor.
3. Atestat familiar de la parohul locului despre familia părinţilor concurentului ori, fiind el căsătorit, despre familia sa avênd a se indica în acest atestat: câţi prunci minoreni sunt în familie, câţi cercetéză şcóla şi câţi mai sunt la meserii.

Concurenţii pot fi numai *Români ortodocşi născuţi în arhidiecesa Transilvaniei.*

In special au sě dovedéscă:

I. Invěţăceii.

a) că au împlinit anul al 12 lea al etăţii;

b) că au cercetat şcóla poporală ori altă şcólă superióră;

c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură şi magistrat);

d) adeverinţă de la măestru despre sporul, ce 'l arată în meserie, despre diliginţă şi purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în original sau în copie autenticată.

II. Sodalii.

a) că au terminat anii de învěţăcel în anul 1905, ceea-ce vor dovedí prin atestatul autorităţii industriale (art. de lege XVII din 1884 § 67);

b) că au purtare bună şi fac spor mulţămitor, ceea-ce vor doveí ori cu cartea de lucru, ori cu adeverinţă de la măestru;

c) cei ce vor doveí, că sunt membri ai vre-unei *reuniuni de meseriaşi* şi că cunosc mai multe limbi, vor fi preferiţi.

III. Sodalii, cari sunt în condiţiune a devení măestri.

a) sě aibă certificatul de măestru;

b) sě fi lucrat cel puţin 6 ani fără întrerupere în calitate de calfă, ceea-ce vor doveí cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe de la măestri, la cari au lucrat;

c) în cerere sě se arete anume locul unde voieşte sě se aşeze ca măestri, ce fel de mijlóce mai au pentru de a începe meseria pe socotéla lor;

d) sě dovedéscă cu atestat de la oficiul parohial, că cercetéză biserica nóstră şi e creştin bun şi moral.

De la toţi concurenţii se recere, ca cererile sě fie scrise şi subscrise cu mâna proprie adresate consistoriului arhidiecesan greco-oriental din Sibiiu şi sě le înainteze cel mult **până la 31 Decembre 1905 stil vechiu.**

Acei concurenţi cu studii gimnasiale şi reale, cari se vor aplica ca învěţăcei la sculptura în lemn, bărdăşit şi la zidărit sau vor fi aplicaţi deja ca învěţăcei, ori ca sodali la aceste meserii şi cei din urmă vor sě se perfecţioneze în meseria lor în ateliere mai mari, în cari sě pótă căştiga praxa recerută, vor fi consideraţi cu ajutóre mai mărişóre.

Cererile neinstruite în regulă şi cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa plenară a consistoriului arhidiecesan, ţinută la 3 Octobre 1905.

Consistoriul arhidiecesan.

Invěțăcel

cu 2 sau 3 clase gimnaziale află imediată aplicare în Tipografia arhidiecesană.

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **parohi** din comunele bisericeşti **Erdő-Sângeorgiu** cu filiile *Havadtő* şi *Vadasd*, şi **Vidrasěu,** protopresbiteratul Murěş-Oşorheiu, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele statorite în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a 'şi aşterne cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi după înştiinţare aici au a se presenta înaintea alegětorilor în vre-o Duminecă ori sěrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Informaţiuni mai de aprópe se pot primí de la oficiul protopresbiteral şi de la comitetele parohiale concernente. [268] 3—3

Murěş-Oşorheiu, 17/30 Octobre 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Murěş-Oşorheiu în conţelegere cu comitetele parohiale.

Stefan Russu
protopresbiter.

La **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu se află de vînzare

ilustrate cu catedrala

ortodoxă română din Sibiiu. Preţul unei bucăţi 6 fileri, colorate 10 fileri.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secre**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 168

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

IULIU ERŐS

Sibiiu, strada cisnădiei nr. 3.

Cel mai mare deposit ardelean

de **orológe, juvaericale, aurării** și **argintării**. Iși recomândă cu prețuri eftine tóte produsele din speciile **orologeriei** și **aurăriei.**

Schimb și cumpěrare de aur, argint, diamant, mărgele, monede de aur și argint, etc. [191] 14—20

Fie-care obiect de aur și argint, cumpěrat de la mine, e probat și esaminat din oficiu și pe fie-care bucată se vede precis proba oficiósă (k. u. k. Punze), și afară de aceea se garantéză în scris veritabilitatea obiectelor.

Prețcuranturi ilustrate la dorință gratis și franco.

Noroc colosal la Gaedicke!

Neîntrecute sunt resultatele de noroc ale colectei mele. Nu este aprópe nici un oraș în țară, în care Gaedicke sě nu fi plătit vre-un câștig principal. In scurt timp am plătit

premiul cel mare de 602.000 coróne pe nr. 62551

de 3-ori câștigul principal de 400.000 coróne pe numěrul 11119

400.000 coróne pe nr. 28916 400.000 coróne pe nr. 33464

apoi de **3**-ori **100.000, 70.000, 4**-ori **60.000,** de mai multe-ori **30,000, 25,000, 20.000, 15.000** și **10.000**. In următórea loterie de clasă ungară, a 17-a, se sortéză de nou **55,000** câștiguri în bani din **110.000** losuri, cari în total dau uriașa sumă de **14** milióne **459.000** coróne. **Cel mai mare câștig ev. 1 milion coróne**. Mai departe un premiu de **600.000,** 1 câștig à **400.000,** 1 à **200.000,** 2 à **100.000,** 1 á **90.000,** 2 à **80.000,** 1 à **70.000,** 2 à **60.000, 50.000, 40.000,** 5 à **30.000,** 3 à **25,000,** 8 à **20.000,** 8 à **15,000,** 36 à **10.000,** 67 à **5000** etc. etc.

Losuri originale cu prețurile oficiale

1/8 de los	1/4 de los	1/2 de los	1/1 los
1·50	**3·—**	**6·—**	**12** cor.

se trimit după primirea banilor sau cu ramburs. Planuri oficiale și șecuri postale gratis și franco. Comandele pentru tragerea din **23 Novembre n.** sunt a se trimite cu posibilă grăbire. 261 3—6

Casa de bancă A. GAEDICKE, Budapest, Kossuth-Lajos-u. 11.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Nr. 118 Sibiiu, Joi 3/16 Novembre 1905 *Anul LIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
sĕ se adreseze Administraţiei tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
sĕ se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de douĕ-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Punctul decisiv.

Sibiiu, 15 Novembre n.

Intr'o vorbire mai recentă, rostită în faţa unui public numĕros, întrunit în adunare politică la Viena, primariul Vienei, domnul *Dr. Lueger*, s'a ocupat cu programul politic al guvernului unguresc, espus pe larg nu de mult din partea domnului prim-ministru al nostru, baronul *Fejérváry*, şi mai ales cu un punct al acestui program, cu punctul referitor la limba de regiment în armată, pe care l'a numit *punct decisiv.*

Nu suntem de o părere cu distinsul politician şi declarat amic al naţionalităţilor nemagiare din Ungaria, cu domnul *Dr. Lueger,* pentru-că nu acesta e punctul decisiv în programul actualului nostru guvern, ci *sufragiul universal.*

Aceea ce arde la degete este întroducerea altor elemente sănĕtóse în parlamentul ţerii, pentru ca prin ele sĕ fie date afară elementele turbulente de astăzi, ear' acésta, cum bine a motivat ministrul-president ungar, se póte face numai după întroducerea votului universal pentru alegerile dietale. De aceea a şi promis guvernul, că *acest* punct de program va căuta sĕ 'l realiseze întâiu, ştiind fórte bine, că realisarea celorlalte puncte nu mai depinde apoi de la guvern, ci de la noul parlament, eşit din alegeri făcute pe basa votului universal.

Cu tóte acestea, e de mare însemnătate şi punctul de program despre care a vorbit inimosul primariu al Vienei, pentru-că el póte fi realisat şi fără cooperarea parlamentului ungar, după ce realisarea lui depinde numai de la voinţa Corónei. Şi Coróna se pare că *şi-a dat învoirea* ca sĕ fie realisat, aşa cum a spus ministrul-president ungar că are sĕ fie realisat. E deci corectă analisa pe care 'i-a făcut'o domnul *Lueger,* spunênd despre acest punct de program următórele:

„Până acuma cestiunea limbei în armata nóstră a fost escelent resolvată. Am avut adecă până acuma numai douĕ limbi, şi anume: limba germană ca limbă a armatei şi limbă de comandă, şi aşa numita *limbă de regiment.*

Fie-care oficer trebuia sĕ ştie limba regimentului în care serveşte. O mĕsură nu se póte mai justă. Dacă însĕ e vorba sĕ se întroducă limba magiară la tóte regimentele din Ungaria ca limbă de regiment, atunci Germanii, Românii, Slovacii, Rutenii etc. vor fi asupriţi cu forţa şi magiarisaţi. Contra acestor tendinţe de magiarisare *trebue sĕ protestăm energic în interesul patriei nóstre.* Nu ştiu dacă vom ajunge aşa departe, ca sĕ se facă separaţia desĕvêrşită, şi nu ştiu dacă ţinta finală a sforţărilor nóstre va fi sĕ provocăm noi acéstă separaţie. Trebue însĕ sĕ avem în vedere şi sĕ întemeiăm *cu ajutoriul celorlalte naţiuni ce locuesc în Ungaria* o nouă Austro-Ungarie, care sĕ pótă recâştiga influinţa ce i-se cuvine unei mari puteri şi care influinţă noi am perdut'o în Orient prin vina Magiarilor. Trebue deci *sĕ ne ridicăm cu tótă puterea nóstră împotriva acestui punct din programul lui Fejérváry şi sĕ 'l combatem resoluţi.*

Stările de azi din Ungaria trebue sĕ se sfîrşéscă odată. *Naţionalităţile nemagiare nu mai e permis de loc sĕ fie asuprite.* Nu noi avem de făcut concesiuni, ci *cei de dincolo vor trebui sĕ dee îndĕrĕt aceea ce au luat.*“

Adecă Magiarii vor trebui sĕ dee îndărăt aceea ce au luat de la naţionalităţi! Cu greu va merge lucrul, pentru-că Magiarii nu au luat nimica cu puterea, ci cu învoirea şi cu ajutorul *Vienei!* Nu erau Magiarii aşa de tari cum sunt astăzi, şi nu erau de loc periculoşi, când a venit Viena şi le-a dat pe mână de bună voie, întâiu Banatul şi Voevodina, ear' în urmă şi Ardélul, după-ce cu câţiva ani mai nainte luase tot Viena patru comitate de la Ardél, pentru a le alătura la Ungaria. Dacă e deci de dat ceva îndărăt, apoi lucrul *de aici* va trebui sĕ fie început. Dar' cine sĕ-l încépă? Magiarii? Dacă l-ar face, comit act de sinucidere. Viena? Dacă s'ar încerca sĕ-l facă, întră în luptă deschisă cu Ungurii.

Nu vor da deci Ungurii nimica îndărăt din aceea ce *li-s'a dat,* ci mai de grabă credem că *vor primi şi aceea ce cer acuma:* limbă de comandă magiară în armată. Istoria ne arată, că din tóte luptele purtate cu Coróna *ei* au eşit biruitori. Sĕ fim împăcaţi deci cu gândul, că aşa are sĕ se întâmple şi acuma, mai curând ori mai târziu, şi că tot naţionalităţile nemagiare din patrie, pe cari acum Viena le chiamă întru ajutor în scopul de a se întemeia o nouă Austro-Ungarie, au sĕ plătéscă preţul ólelor sparte. Şi tocmai aici este de căutat *reserva,* ca sĕ nu zicem *recéla* manifestată din partea naţionalităţilor nemagiare din Ungaria faţă de Viena, în aceste zile turbure şi grele. Suntem popóre *păţite,* nu voim sĕ o păţim încă odată!

Dar' sĕ revenim asupra punctului decisiv al dlui *Lueger*. Negreşit, că dacă se va întroduce limba magiară ca limbă de regiment la tóte regimentele recrutate din Ungaria, apoi naţionalităţile nemagiare primesc o nouă asuprire. Dar' şi aceste noue tendinţe de magiarisare *vor rĕmâné neisbutite,* că tóte celelalte. Despre acésta suntem siguri. Magiarisat nu se va reîntórce acasă nimeni din armată, precum nu s'a reîntors nimeni nici germanisat, şi nu se reîntórse nimeni magiarisat nici de la honvezime, unde limba de comandă şi de batalion e cea magiară. De magiarisare deci nu ne temem. Ne temem însĕ de altceva. Ne temem, că armata Maiestăţii Sale nu va mai fi cea destoinică de acum şi din trecut, pentru-că nu va fi compusă de cât din — *nemulţămiţi,* cari vin numai maltrataţi, făcându-li-se instrucţia într'o limbă de ei neînţelésă.

Asta sĕ o spună domnii de la Viena, dar' nu nouă, naţionalităţilor nemagiare, căci noi o ştim, ci *la alt loc,* de ei mult mai aprópe, la locul unde se pare că nu se ţine cont de acéstă tristă eventualitate, pentru-că atunci nu se dădea imputernicire guvernului unguresc sĕ facă declaraţiunile pe cari le-a făcut, şi pe cari cu drept cuvânt le condamnă domnul primariu al Vienei, cu privire la limba de regiment în armata comună, ci sĕ dădea aspră poruncă, sĕ se accentueze, că precum cu privire la limba de armată, aşa şi cu privire la limba de regiment, *rĕmân lucrurile neschimbate.* Aşa era bine şi folositor, nu pentru naţionalităţi, ci pentru înşaşi armata Maiestăţii Sale!

Ministrii ungari la Viena. Sâmbătă au fost primiţi în audienţă la Viena ministrii ungari Fajérváry, Kristoffy şi Lànyi. Întâiu ministrul-president Fejérváry, apoi toţi trei împreună. Audienţa a fost fórte lungă. Se crede, că au fost stabilite mĕsurile necesare pentru combaterea resistenţei pasive din unele comitate.

Mĕsuri energice. In loc sĕ'şi cruţe praful de puşcă pentru alte treburi, guvernul î'l foloseşte puşcând în vînt. Aşa cetim, că domnul ministru de interne Kristoffy a adresat viceşpanilor comitatelor *ardelene* un ordin, prin care atrage atenţiunea autorităţilor asupra *unor agitatori*, cari călĕtoresc prin regiunile locuite de naţionalităţi, *aţiţând contra ideii de stat naţional magiar*, şi facênd pe locuitori sĕ jure, că la viitórele alegeri dietale *nu votéză pentru nici un candidat magiar*. Ministrul provócă autorităţile sĕ disólve eventual cu putere brachială adunările în cari provin astfel de agitaţiuni, şi sĕ pornéscă imediat procedură penală contra celor vinovaţi. In ordinaţiune se mai zice, că întrĕ agitatorii aceştia sĕ află chiar *membrii ai dietei ungare,* a căror atitudine trebue sĕ fie şi mai sever judecată.

Frumos! Dar' óre n'ar puté dl ministru se fie tot aşa de energic, ori póte şi mai energic, faţă cu cei ce'i primesc fişpanii cu ouĕ clocite şi cu uşi închisĕ, nu cu agitatorii din Ardél, cari esistă numai în fantasia celui ce a înformat guvernul despre închipuita lor acţiune?

O propunere. Ziariul „*Magyar Szó*“ a făcut în una din zilele trecute propunere în articolul de fond, că după ce Ungurii nu mai voesc sĕ aibă limba germană ca limbă de comandă în armată, ear' Monarchul nu voeşte sĕ le dee limba magiară ca limbă de comandă, se cadă de acord ambele părţi şi se accepteze ca nouă limbă de comandă limba — *franceză*! De ce limba franceză? întrebăm noi. Vorbeşte Ungurul din Ardeal, când se întâlneşte cu Sasul, cumva franţozeşte? Ori Ungurul din Arad cu Şvabul din Bănat? Nu, ci — *româneşte.* Prin-urmare, propunem noi ca limbă nouă de comandă în armata austro-ungară *limba românéscă!* Sperăm că „*Magyar Szó*“ votéză cu noi.

Magiarisarea şcólelor. Ministrul de culte şi instrucţiune publică, domnul *Lukács György,* şi-a ţinut Dumineca vorbirea-program, în faţa alegĕtorilor din vĕduvitul cerc electoral II. al capitalei. A spus domnul ministru cu ocasiunea acésta, că are de gând sĕ reformeze instrucţiunea publică din ţéră în inţelesul cunoscutului proiect de lege al lui Berzeviczy, pe care şi'l însuşeşte întru tóte, ba îl mai şi întregeşte cu disposiţiuni noue, în ce priveşte magiarisarea instrucţiei. Astfel va înfiinţa 3000 de şcóle nouĕ de stat. Va pune tóte şcólele din ţéră în serviciul intereselor naţionale magiare, şi va face sĕ fie adumbrite de spirit curat unguresc. In şcólele cu limba de propunere nemagiară va fi predată, nu numai limba magiară, ci şi *istoria, geografia şi constituţia patriei în limba magiară!* Etc. etc. Bun program, n'ai ce zice, şi fórte acomodat ca sĕ îndemne naţionalităţile sĕ se pună pe partea guvernului. Ori aştéptă guvernul ca Magiarii sĕ se pună pe partea sa?! Atât de *naiv* nu-l ţinem!

„O faptă nobilă“.

Ca echou la cele publicate în numĕrul trecut sub titlul acesta, primim la redacţie următórea scrisóre de însemnat cuprins:

Onorată Redacţiune!

In numĕrul trecut al „*Teleg. Român*“ am cetit şi eu cu mare mângăiere despre frumósa donaţiune a dómnei preotese *Anastasia Tempea*, făcută în folosul mult cercatei nóstre biserici, şi nu mĕ pot reţiné sĕ nu'mi fac următórele observări, pe cari vi-le comunic, că dacă aflaţi de bine sĕ le daţi mai departe.

Gândesc aşa, că atunci când numita dómnă a aflat de bine a eternisa numele ei şi al vrednicului ei soţ, acum decedat, *Pavel Tempea*, a fost condusă pe lângă altele şi de motivul, ori póte chiar numai de motivul, că soţul ei de la biserică şi prin biserică şi-a câştigat averea şi onórea de care s'a bucurat în viaţă, şi aşa dînsa a voit sĕ se arete recunoscĕtóre bisericei.

Ce bine ar fi pentru neamul nostru şi pentru biserica nóstră, când toţi preoţii nostri ar înţelege, că şi ei, întocmai ca decedatul lor coleg Tempea, îşi câştigă, fie şi numai în parte, averea şi onórea tot numai de la biserică şi prin biserică, şi dacă şi-ar arăta şi ei recunoştinţa faţă de biserică, lăsându-i fie-care câte ceva, cel-ce are puţin mai puţin, cel cu stare mai bună mai mult, plătindu-şi astfel barem în parte fie-care datoria faţă de biserica, care l'a ajutat la avere şi onóre.

Dacă ar face toţi preoţii nostri aşa, precum fac de altcum preoţii altor confesiuni, atunci sigur că ar lua indemn şi poporenii, fiind-că pilda bună prinde, şi ar face şi ei donaţiuni bisericei şi neamului, şi atunci cu totul alta ar fi sórtea bisericei şi a neamului nostru, căci neamul şi biserica ni-s'ar ridica cu siguranţă la posiţia care le compete, amĕsurat vechimii ce o au.

Sĕ nu se supere nime, dar' eu zic aşa, că dacă preoţii nostri au întru adevĕr faţă de biserică şi de neam dragostea pe care trebue sĕ o aibă, atunci datori sunt sĕ o dovedéscă acésta şi prin fapte, prin măreţe şi nobile fapte, cari contribuesc la întărirea bisericei şi a neamului. Aşi dorí deci sĕ nu fie în viitoriu nici unul întrĕ ei, care sĕ nu'şi aducă aminte de biserică, atunci când simte că i-se apropie sfîrşitul vieţii, şi sĕ nu testeze, ori şi mai bine, sĕ nu *doneze* în viaţă încă, câte ceva bisericei, fie cât de puţin, pentru a nu se puté face nimĕnui imputarea, că nu a avut dragostea recerută către biserică şi neam.

Un alt El.

*

De sine înţeles, că ne alăturăm întru tóte la dorinţele esprimate în acéstă scrisóre, ba am estinde dorinţele şi asupra celorlalţi inteligenţi ai nostri, învĕţători, advocaţi, medici, profesori etc., pentru-că toţi sunt ai neamului şi de la neam au primit posiţia şi onórea la care a ajuns fie-care din ei. Sĕ nu dăm deci uitării neamul şi biserica nici unul, ci sĕ jertfim pe altariul lor fie-care după puterile sale, pentru-că, după-cum bine se spune în scrisórea de sus, numai atunci ni-se va ridica biserica şi neamul la posiţia care le compete, amĕsurat vechimii lor!

Români și dacoromâni.

De Lutz Korodi.

Când mă gândesc la viitorul Românilor, trebue sĕ-'mi reamintesc totdéuna cântecul lor; un tablou mi-a rĕmas neuitat: ședeam într'un cerc românesc, care discuta diferite lucruri, firește mai ales politică, — presența câtorva Sași dădu prilegiu binevenit la acésta. Tocmai în zilele acelea se presentase în dietă un proiect de magiarisare, și o revoltă implacabilă asupra sistemului dominant eșia la ivélă din fie-care cuvênt. Incât privea forma, trebuia sĕ-'și impună óre-cari reserve, căci în acel cerc era de față și un diregĕtor sas, în funcțiune responsabilă. Se simțea însĕ cum clocotește în interiorul acestor ómeni. Acestea le știam de altmintrelea de mai înainte, căci de câte-ori ni-se părea, că Sașii conducĕtori au depășit mĕsura admisibilă de prudență și circumspecțiune, mĕ desfătam cu plăcere vĕzênd sentimentul viu național la acest popor tinĕr. Nici odată însĕ psichicul poporului român nu mi-s'a revelat atât de frapant și viu, ca la acea întêlnire, când diregĕtorul, avênd sensația nu tocmai plăcută a situației sale critice, i-a admonestat sĕ se modereze, ear' acei bărbați, cari în vorbire cu un tact fin își impuneau reserve, deodată ca la o comandă misteriósă se sculară și își cântară cântecul lor național; *„Deștéptă-te Române“ !* — Cântecul spunea tot, incomparabil mai mult decât se putea spune prin cuvinte. Sĕ fi vĕzut cum schinteiau ochii sdravenilor preoți cu barba négră, cum tremurau colțurile gurilor la conaționalii lor, și mai ales ce forță inepuisabilă rĕsuna din puternicile lor voci! Nici odată n'am cunoscut mai bine, și trebuie sĕ mărturisesc, nici odată n'am iubit mai mult poporul român, decât în acéstă oră. Și dacă n'aș fi știut de mai înainte, ar fi trebuit sĕ aflu acum, că *au multă, multă dreptate, cei-ce se tem de el, fie aceia Sași, ori Magiari.*

Trebue sĕ iubești acest popor, dacă cunoști pe cei mai buni ai lui, chiar și când nu iai în bagatel primejdia, ce amenință din partea lui pe propriul popor. Trebue sĕ-'l iubești, cum iubești ori-ce forță sănĕtósă și ori ce pasiune puternică. El este, cum am zis, un popor tinĕr. Căci abia de o jumĕtate de secol se bucură de libertatea civilă și se póte desvolta neîmpedecat. Stânjinirea de mai târziu pe tetenul politic, căreia sunt supuși toți nemagiarii, a contribuit de sigur la desvoltarea mai intensivă; sentimentul național tinĕr și exuberant, supórtă și comprimarea, tot nu se perde. Românul frequentéză, pe unde îi lipsesc institutele proprii culturale, școli magiare, și acolo este constrâns a declama: „Sunt magiar, și rĕmân magiar!“, dar' el știe ce rĕmâne. Aceia dintre conducĕtori, cari au influințat mai mult printre conaționalii lor, au eșit din gimnasii magiare, și și-au făcut studiile în Cluj sau Pesta. In contactul direct personal cu Magiarul, Românul știe de obște sĕ-'și suprime antipatia, și își ajută cu formalități ușóre sociale sĕ iese din displăcerea contactului. De aceea Magiarii, cari judecă superficial, habar n'au ce simte acest popor în interiorul sĕu față cu dânșii. Ei nu se gândesc, că forța acésta neînfrânată se va valora încă odată cu putere elementară. Nu încape îndoială, în caracterul etnic românesc este ceva demonic; la 1848 acéstă trăsătură s'a revelat în mod fatal în munții Ardealului față cu Magiarii, și de atunci disposiția poporului n'a devenit mai trandafirie. Contele Apponyi ținênd mai deunăzi în Iaurin o cuvêntare demagogică contra „Vienei“, unul din ascultători îl întrerupe strigênd: „Sĕ ne ascuțim cósele!“, ear' Apponyi rĕspunse: Contra puștei Mannlicher nu poți face nimica cu cósele; dreptul este armă mai puternică. Și Apponyi are dreptate. Dar' când înainte cu câțiva ani un Român, vorbind de încălcările de drepturi și insultarea conștiinței poporale române de către Magiari, a isbucnit în aprópe același strigăt zicênd: *„Sĕ se știe, că mai avem securi ruginite și cóse și stejari puternici în pĕduri!“* *) acest strigăt i-a adus numai o amendă grea și închisóre, dar' cel ce cunóște dispozițiile Românilor și știe că Magiarii sunt vârâți printre massele covârșitóre române, acela știe și aceea, că în Ungaria nimeni nu are cuvênt de a se teme așa de mult de resmirițe, ca tocmai Magiarii, și că prin urmare este o demență a încorda arcul și mai tare. Poporul român posede calitățile indicate agreabile ale tinereței, dar' lipsa de educație, consecință a raporturilor politice și a istoriei de multe sute de ani, a produs și însușiri rele, cari continuând asuprirea, tot mai greu vor puté fi înlăturate: o anumită reservă viclénă, setea de rĕsbunare și sĕlbătăcia neînfrânată. Aici nici conducĕtorii, ori cât de înaltă cultură ar posede ei, cum posed de obiceiu, nu pot ajuta mult.

Politica oficială săsésćă n'are cuvênt a se teme de o alianță cu Românii. Se zice, că nu te poți încrede în ei. Acésta se póte ce e drept dovedí în câteva casuri din trecut, cari însĕ n'au decât o importanță locală și pe cari mai mult le deploréză conducĕtorii de astăzi ai Românilor. Politiciani cărora nu te poți încrede sunt la ori-ce popor; acésta o știu și Sașii din esperiența proprie mai veche și mai recentă. Garanția cea mai sigură însĕ pentru durabilitatea unei alianțe politice nu o dă disposiția poporală schimbătóre, ori individualitatea conducĕtorilor, ci mai pe sus de tóte *comunitatea intereselor.* Și cum-că Sașii, Germanii din Ungaria peste tot, și Românii *au interese politice comune* și mai pe sus de tóte un mare dușman comun, *șovinismul magiar*, care s'a sufulcat sĕ astupe tóte isvórele culturei și forței poporale, este cunoscut de la înălțimile Tatrei până la vêrful Têmpei. Suportarea conflictelor economice de sigur nu va deveni mai ușóră prin dușmănia politică.

(Va urma).

---

*) Pentru reproducerea în nemțește a *acestui* articol din „Tribuna“ veche a fost dat în judecată dl Korodi și alți doi Sași *Redacția.*

Din Mercurea.

— Sfințirea edificiului școlar. — Esposiția de póme — Continuarea conferenței învĕțătorești. — Concert.

(Fine).

Urme din trecut dovedesc, că înainte de acésta cam cu o sută de ani, pomăritul, de-și cultivat în o stare empirică, a stat pe o scară infloritóre și anume în mărginime pe sub pólele munților.

Economii din mărginime pe lângă economia de vite se ocupau cu pomăritul pe o scară întinsă, folosind pămêntul lor mai puțin potrivit pentru cultura de bucate cu cultura pomilor, a căror fructe le valorisau în schimb pe grâu și cucuruz în comunele așa numite de la câmp, până în comunele din cercul Mercurei și ale învecinatului comitat al Albei-de-jos.

După timpul acela pomăritul s'a negligat, ocupându-se cu economia de vite în mod mai intensiv.

In celelalte părți ale comitatului nu s'au ocupat nici de cum cu pomăritul, din contră l'au tractat în mod de tot vitreg. In timpul de față economi mai prevĕzĕtori au ici colea câte o plantație mai de dai dómne, mai intensivă, ba sunt și pomi frumoși prin grădinile mai mici ale economilor.

In plantațiile mai mărișóre pómele se folosesc pentru trebuințele casei și numai escedentul se vinde, economii mai mici își vênd pómele lor în orașele învecinate în mĕsură mică, dar' de un pomărit intensiv în comitatul nostru, până acum n'a fost vorbă. Unii cultivă pomăritul din plăcere în formă de diletanți, ceialalți de tot empiric și negligent.

Producțiunea de póme nu e întrodusă ca ram economic bine organisat, și pómele la noi numai din când în când în unii ani mai favorabili forméză obiect de negoț.

Că în Ardeal viitoriul economic este al pomĕritului, este deja statorit de cercurile conducĕtóre, că Ardealul este potrivit pentru producțiunea de póme, că venitul pămêntului, folosul economiei se póte esploata cu deosebire numai prin un pomĕrit rațional și intensiv, o dovedesc esposițiile ținute în anii din urmă aici în Ardeal.

Am urmărit în anii din urmă esposițiile de póme din patria nóstră și m'am convins, că la esposițiile din Seghedin, Budapesta și Pojon, pómele esponenților ardeleni au fost cu mult mai desvoltate, mai frumóse, mai superióre și mai corĕspunzĕtóre soiului original, decât cele din Ungaria. Am cercetat esposiția din Bistrița și am rĕmas încântat de bogăția, frumseța și valórea pómelor espuse acolo. E lucru deci constatat, că pómele nóstre, cu deosebire merele ardelene, sunt de o valóre necontestabilă și cu drept se pot privi ca obiecte ale comerciului general.

O dovedesc acésta negutătorii strĕini din alte țeri cu pomărit întins, cari vin la noi și ne cumpĕră merele nóstre.

Clima nóstră este fórte potrivită pentru pomărit, pămêntul deasemenea; pedeca desvoltării pomĕritului în grad mare la noi nu este alta, decât lipsa puterei intelectuele a clasei economice de a raționa mai intensiv, sfiala de schimbare a sistemului economic și lipsa puterii și inclinării de îmbunătățire, alte pedeci nu sunt.

Nici chiar greutăți de valorisare nu sunt, pentru-că vedem aici la noi, unde au agenți cumpĕrătorii din alte țeri, cari ne cumpĕră pómele nóstre, atât cele de masă cât și cele de must cu preț bun și convenabil, dar' durere, în unii ani nu au ce cumpĕra. Când vedem deci, că pómele nóstre sunt renumite, sunt căutate, forméză obiect sigur de comerciu și esport, că împrejurările de a avea un pomărit rațional și intensiv, sunt pe deplin, nu ne rĕmâne alta decât nisuința de a esploata acésta ocasiune favorabilă în folosul nostru.

„Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“, conștientă de datorința sa de a sări în ajutor clasei economice române, la înființarea ei ș-a propus ca temă principală întroducerea unui pomĕrit rațional la economii români din acest comitat, și de atunci pe tóte căile, cu tóte mijlócele luptă pentru propagarea îndrăgirei și priceperei pomăritului la economii nostri.

Un atare mijloc de propagandă este și esposiția actuală. Constat cu plăcere de la acest loc, că esposiția actuală în cadrele ei modeste este fórte reușită, și că neîntemeiată a fost temerea, că în Mercurea și jur nu sunt póme și esposiția nu va reuși.

Succesul acestei reușite este a se atribuí zelosului comitet aranjator local. Mulțămite aduc deci onoratului comitet aranjator-local pentru zelul ce l'a desvoltat în general, în special mult stimatei dómne Agnes Măcelar, carea cu gustul fin estetic și zelul desvoltat, mult a contribuit la reușita acestei esposiții.

Dorind din inimă, ca acéstă esposiție ca mijloc instructiv sĕ contribue cât de cât la îndrăgirea pomĕritului, la cunóșterea valorii lui, prin urmare la întroducerea lui pe o scară întinsă aici la noi, în numele comitetului reuniunei de agricultură română din comitatul Sibiiu, și la însĕrcinarea lui, declar esposiția deschisă“.

Declarată de deschisă esposiția, e cercetată de toți cei presenți, și toți au

FOIȘÓRĂ.

Instalarea protopopului N. Borzea.

Sibiiu, 14 Novembre n.

Dumineca diminéța am sosit cu trenul la Făgăraș. M'am dus la biserică. Serviciul s'a început la 9 ore. Doi protopopi slujiau în sfântul altar. Soldați și mult popor umpleau biserica de o înfățișare obicinuită sătéscă. In timpul liturgiei stranele din frunte erau ocupate cu inteligența românéscă din oraș. Aceștia cântă la strane. Un candidat de advocat a cântat o frumósă priceastnă: Spune-mi Dómne ce este omul, praf și pulbere . . . ear' sufletul o schintea . . . aleluia . . . Pe pămênt praf . . . în suflet schîntea ruptă din dumnezeire! Până la sfîrșirea slujbei s-au strîns mulți preoți din jur sĕ auză credeul noului șef.

Se sfîrși slujba.

Amêndoi protopopii steteau făclii înaintea altarului. Comisarul, dl prot. Ioan Cândea, invócă prin semnul crucii presența lui Dumnezeu. A vorbit din scripturi despre rînduiala bisericii, a preoților, a archiereilor, de poporul credincios și de drepturile lui garantate de constituția bisericii nóstre, despre alegerea, întărirea și hirotesia tovarĕșului seu din stânga, de datorințele lui de a susțină în cinste centrul și protopopiatul vĕduvit și strîngênd mâna prietenului seu, îi dorește isbândă!

Vorbitorul are glas respicat și limpede. Biblia și situația momentului o îmbină cu pricepere. Glasul lui împacă pe toți și toți sunt mulțămiți.

Continuă nou alesul. E impresionat. Spune de momentele festive întimpinate în viața sa. Mai înainte a muncit într'un cerc mai mic. Munca sa a avut resultat. Intenții bune are și le scrie în programul vieții. Vaza bisericii, binefacerile școlei, fericirea poporului sunt cele mai neprihănite espresii ale sufletului seu. A observat noul protopop, că biserica centrală din Făgăraș trebue reformată, îmbunătățită esistența periclitată a credincioșilor.

Cu concursul tuturora aștéptă resultatul îmbunătățirii tractului sĕu.

Programul sĕu îl infiripase într'o epistolă circulară rĕspândită între preoți. In circulariu se spune: *„Sunt convins, că și D-Vóstră doriți din tótă inima, ca sĕ se înceapă o nouă eră în viața acestui tract, era muncii cinstite, în care legea sĕ fie farul nostru conducĕtoriu al tuturora“.*

Circulariul e inspirat de simțĕminte curate și nobile.

Grammata metropolitană a fost succedată de ovațiuni la adresa I. P. S. domn archiepiscop și metropolit, care-și plécă cu drag urechea la jeluirea supușilor sĕi și face tot ce e bine pentru credincioșii sĕi.

Era sĕ fie și sinod pentru alegerea deputatului mirean la congres. Sinodul n'a primit sĕ se constitue biroul, și astfel alegerea s'a amânat pentru altă ocasiune.

Introducerea s'a încheiat. Am eșit din biserică. Pe strade ómeni din satele din jur, domni cari cântă în biserică, advocați, cari trăesc cu poporul și păstréză bisericii simțĕmintele cele mai curate.

Făgărașul ar fi al nostru, cum este bună-óră Orăștia. Se luptă și în comitat și în tract pentru neamul nostru. Satele sunt tóte românești, numai în centru te convingi, că trebue sĕ purtăm o luptă înțeléptă comitatensă administrativă și alta bisericéscă. Aici s'a ridicat un gimnasiu de stat, înainte erau școli civile și comerciale, din cari Românii eșiau cu o predilecție pentru limba statului, o predilecție neașteptat de mare . . . neînțelésă.

In Făgăras sunt mulți evrei boltași și fabricanți, pe cari satele din jur îi caută. Românul le deschide mereu ușa, le ofere bucatele și pómele sale și în schimb capĕtă beutura și marfa scumpă și slabă. Pe lângă acești „patrioți“ noul protopop sĕ nu trécă nepĕsător! Mâna lor se simte departe pe sate.

Mi-a părut curios un reclam pe păreții birturilor evreiești: Éljen Mikszáth Kálmàn! De asemenea fóia din centru: „Fogaras és vidéke“, care scrie în articolul de fond: Nagy indolencia — magyarul: „Közönyösség! E: „társadalmi, szépirodalmi és kőzgazdasàgi hetilap!“ Comitatul e românesc, cu notari și pretori români, cu advocați români în centru, cu un protopop nou, de care se légă multe speranțe. Mai este aici o parochie unită, cu vicariu și conducĕtoriu al tractului Făgăraș, care ar puté lucra la desmîntarea poporului de a mai deschide și a căuta pe Jidanii *patrioți.* Reuniuni economice lângă băncile dese, și îndată va fi mai multă conștiință și demnitate în acesti ómeni. La 4 ore am plecat din acest colț românesc, pe care ómenii de inimă, harnici și înțelepți sĕ-l sfințéscă. La a treia oprire a trenului vĕd satul Viștea-de-jos, comună frumósă și harnică.

Cu imaginea ei în inimă ajung la Sibiu. Țineți-vĕ promisiunile Făgărășenilor harnici și Dumnezeu sĕ ajute! *Călĕtorul.*

admirat-o atât pentru bogăția pómelor și derivatelor lor espuse, cât și pentru gustul admirabil, cu care a fost aranjată. In special mult au plăcut două vițe de struguri espuse întregi de dl notar din Reciu, *Munthiu*.

Nu sunt cunoscător versat în ale pomăritului, de aceea nu mă esprim asupra însemnătății ce-o au diferitele soiuri de póme presentate pentru noi, ci îmi spun impresiunea generală, făcută asupra mea.

Intrégă esposiția îți făcea impresiunea unui buchet de flori bine sortate, în care chiar și florile mai modeste aveau ceva ce te îndemna sĕ le privești, sĕ guști plăcere prin mirosul sau culorile lor. Nu știai ce e de admirat. Póme, arangiament, erau într'o perfectă armonie, tóte te încântau. Și póte tocmai de aceea nici eu, nici alții ca mine, n'am știut alege din tot, ce e mai frumos, ce e mai de folos.

*

După acestea acte însĕmnate ne-am depărtat, ear' după prânz la órele 3 s'a ținut a treia ședință a *conferenței învĕțătorești*.

La ordinea zilei a fost cetirea statutelor referitóre la fondul de ajutorare al învĕțătorilor din cercul conf. al Sĕliștei-Mercurea. Sĕ cetește paragraf de paragraf, și după discuțiuni seriόse sĕ primesc, și sĕ hotărește a sĕ trimite Prea Venerabilului Consistor spre a fi luate la cunoștință. In locul al doilea e tema practică din l. magh. „*Az alma-fa*“, lucrată și presentată de Dl C. Țintea, înv. în Jina. In fine, cetește înv. I. Crișan tema: „Metodul limbei materne în școla pop.“, care s'a declarat de deplin succésă.

Cu aceste fiind timpul înaintat, Dl comissariu consistorial, A. Păcurariu, prin un cuvênt în care pune la inima fiecăruia sĕ foloséscă cele câștigate la acéstă conferență în folosul poporului nostru, care cu multă greutate susține școlele și pe învĕțători, căci atunci posiția și vaza lor va créște, declară ședințele conferenței de închise.

La acestea Dl dir. din Sĕliște Dumitru Lĕpădat mulțămește în numele înv. Dlui comisar, pentru înțelepciunea cu care a condus ședințele acestor conf. în cari s'au desbătut idei de cea mai mare însĕmnătate pentru școla nóstră și pentru învĕțătorimea acestor două tracte.

*

Séra a fost concert, arangiat de corul învĕțătorilor cu concursul Dlui *R. Milea*, artist în flaută, absolvent al conservatoriului din Praga.

Esistența unui cor învĕțătoresc în fie-care tract protopresbiteral, este una dintrĕ cele mai mari dorințe. Invĕțătorii prin prestările lor numai câștiga pot în fața tuturor. Sĕ înțălege, că esistența este înpreunată cu multe greutăți, cari însĕ sĕ înving acolo, unde învĕțătorii sunt conștienți de posiția lor, precum se póte zice despre cei ce alcătuesc acest cor.

Cântările corale au fost esecutate cu tótă precisiunea. Dintre ele au plăcut mai mult: „*Auzi valea*“ și „*Pâc, Pâc*“.

Dl Milea este artist în tótă puterea cuvântului. Nu cultivă musica din meserie, ci o cultivă fiind-că-i place, fiind-că este ceva în dânsul, ce nu l-a lăsat sĕ se aplice pe alte carieri, ci l-a făcut sĕ apuce drumul spre Boemia, acolo unde mai mult sĕ cultivă musica. Dar' dânsul nu e artistul altora, e al nostru. Ne-a redat cu adevĕrată maiestrie artistică doine de ale nóstre, pentru cari are iubire din copilărie. și pe cari prin arangiamentul, ce li 'l face, mâne poimâne le va da spre apreciare și admirare lumei întregi. Dar' acésta e și menirea artiștilor nostri: sĕ ne cultive ce avem noi, și în înțelesul spiritului poporului nostru. Sĕ ne cultive doinele, că fie care ton din ele e un suspin, și fie-care doină e un fragment al durerii înăbușite a bietului nostru popor.

Cu acestea raportul meu se termină, lăsând altore sĕ vorbéscă despre decursul sinodului protopopesc, despre producțiunea teatrală, despre conferența preoțéscă și despre balul festiv, cari fiind bine aranjate, bine și frumos vor fi decurs.

Nu pot însĕ sĕ nu amintesc, că dacă frații din Mercurea au astĕzi o școlă atât de frumósă, dacă prin prestările lor au atras atențiunea conlocuitorilor sași și a nóstră a tuturor, e a se atribui în primul loc inteligenței, ce acum s'a înmulțit binișor în Mercurea, având în frunte pe dl protopresbiter A. Păcurariu, pe dnii advocați Dr. Măcelariu, Dr. Schiau, pe dl Vulc, director de bancă, cari toți în unire și bună înțelegere discută și lucră în folosul bisericei și neamului.

Astfel stând lucrul sunt nădejdi, că în curând vom auzi și despre alte multe lucruri bune săvârșite aci.

Sĕ deie Dumnezeu! *Leonil.*

NOUTAȚI.

Incunoștiințare. Din parte competentă se aduce la cunoștința bărbaților de încredere, că scrutiniul pentru alegerea deputatului congresual din cercul I Sibiiu, se va face Duminecă în 6/19 Novembre a. c. la 11 ore a. m. în localul casinei române, aflătóre în etagiul I. din museul „Asociațiunii“.

*

Socialiștii nu pot mistui pe koșutiști! *Apponyi* și *Wlassics* au ținut adunare la *Cinci-biserici*. La sosirea lor s'au întêmplat ciocniri sângeróse întrĕ socialiști și koșutiști. La cererea acestora din urmă poliția a chemat miliția într'ajutor. Când și-au făcut intrarea în oraș cei doi corifei, trăsurile lor au fost bombardate cu petri. Adunarea s'a putut ține numai cu asistență militară. Adecă tot e bună de ceva miliția împĕrătéscă! Sĕ apere pe cei ce o urgisesc!

*

Eliminat. Senatul disciplinar al universității din Budapesta a judecat la eliminare pentru totdéuna de la universitatea din Budapesta pe medicinistul *Melha Ármánd*, conducĕtoriul studenților magiari cari au bătut câmpii pe la Lemberg, ear' venind acasă au insultat pe rectorul universității.

*

De la „Economul“. Acționarii institutului de bani din Cluj „*Economul*“ sunt invitați la adunare generală estraordinară, care se va ține în 23 Novembre n. c. în Cluj.

*

† Ioan Groza sen., protopresbiter emeritat al Hălmagiului și asesor consistorial, membru fundator al „Astrei“ etc. a decedat la 30 Oct. (12 Novembre) 1905, la ora 9 a. m., după scurte suferințe și împărtășit fiind cu sf. Taine ale muribunzilor, în etate de 75 ani, în al 40-lea an de protopresb. și al 51-lea an al preoției. Rĕmășițele pămêntești ale defunctului s'au înmormêntat în cimiteriul gr. or. din Hălmagiu la 1/14 Novembre a. c., ora 1 d. a.

*

Din dascăl — ministru. Din noul guvern al Șvediei face parte ca ministru de culte și instrucțiune publică și domnul *Berg*, care mai nainte era un simplu dascăl de școlă elementară poporală. Din dascăl ministru, — e frumósă săritură, și trebue felicitată țéra în care e cu putință lucrul acesta, pentru-că stă pe o tréptă de cultură fórte înaltă. Modestul dascăl, care mai nainte avea sub stăpânirea sa 50—60 de elevi, are acum sĕ conducă 13.000 de școle poporale, 100 de școle medii și *două universități*. Dascălul a ajuns mai marele profesorilor universitari!

*

Știri militare. Maiestatea Sa va da în curênd un ordin preaînalt prin care se chiamă la arme cei din reserva întregitóre, pentru a umplea locurile soldaților cari și-au făcut anii de serviciu și cu finea anului acestuia vor fi trimiși acasă.

*

Agitație înaintea ministerului ungar din Viena. Baronul *Fejérváry* se îndrepta spre ministeriul ungar, în Viena, unde îl așteptau ministrii *Kristóffy* și *Lányi*. Abia s'a pogorît din trăsură și i-a eșit în cale un ungur (?), *Zeisler* Rudolf, și a pretins — aprópe sbierând, — ca ministrul president sĕ-i dee noi documente militare, căci pe cele vechi și le-a perdut. Fejérváry i-a replicat, că nu în strada e locul unei cereri. Zeisler l'a urmat până sub pórtă, strigând mereu ear' când [illegible] Fejérváry merse sus, a început a urla de abinelea, adunând mulțime de lume împrejurul sĕu: Sĕ piară Fejérváry! Acesta nu-i minister unguresc! In Viena nici nu este minister unguresc! In sfîrșit Fejérváry a trimis un slujbaș sĕ-l cheme sus în sala de audiență, din care s'a depărtat peste câteva minute cu fața zimbitóre — indignații patrioți.

*

Satana pe părete. Un ziariu de la Viena scrie, că în Geneva s'a ținut zilele trecute consfătuire secretă, la care au luat parte Ruși, Armeni, Poloni, etc. și s'a luat hotărîre, că după-ce acum în Rusia scopul este ajuns, sĕ nu se mai facă nimica pentru menajarea revoluției, ci acum *sĕ se pregătéscă terenul pentru isbucnirea revoluției în Austro-Ungaria!* No, no! Zugrăviți numai pe satana pe părete!

*

La „masa studenților“ de la gimnasiul public român gr. or. din *Brad* au incurs de la Dr. *Ioan Popp*, advocat, venitul curat al producțiunei cu concert, teatru, aranjată la 15/28 August a. c. prin tinerimea studiósă din Brad și jur 113 cor. 41 fileri și de la dl *Vasilie Chirtop* din Câmpeni ca rescumpĕrare a anunțelor de cununie a ficei sale *Domnica Chirtop* cu dl Dr. *Eugen Porea* 50 cor. Dăruitorii priméscă profundă mulțămită. *Comisiunea administrativă.*

*

Cutrĕmur mare de pămênt. Pe muntele Athos a fost Vineri, în 10 Novembre n. un puternic cutrĕmur de pămênt, care a avut de urmare că mănăstirea numită *Iveron* s'a prăbușit și călugării au rĕmas fără adăpost, sub ceriul liber.

*

Un oraș român din Macedonia incendiat de Greci. O telegramă din Grebena anunță, că orașul român *Abella* a fost aprins Vineri séra de Greci. Casele, morile, ferestraele Românilor au fost arse cu desĕvêrșire. Tot de acolo se vestește, că încă doi Aromâni au fost asasinați. Urmașii urîtului Thersites și-au pus de gând cu tot dinadinsul sĕ stîrpéscă pe Români.

*

Maxim Gorkii amenințat cu mórte. Din Petersburg vine știrea dată de ziariul socialist, care apare acolo din 9 Nov. sub direcțiunea lui *Maxim Gorkii*, și e intitulat „*Viața nouă*“ (titlu compromis la noi), că Gorki e constrâns sĕ stee închis în casă, deóre-ce plebea reacționară a amenințat, că 'l va ucide.

*

Cea mai veche fóie din lume. Fóia chineză „*Tsing Pao*“ își serbéză, nu preste mult, jubileul de 1400 ani de la întemeere.

*

Ziar confiscat! Procuratura a confiscat numĕrul de Duminecă al ziarului cotidian „*Budapest*“, din causa articolului „*Omenie*“ al lui V. *Rátkay*, în care a descoperit lesă-majestate.

*

Ciocniri de vase submarine. Din *Cherbourg* se telegraféză, că în basenul arsenalului de acolo s'au ciocnit vasele submarine *Sirene* și *Triton*. Prima e avariată, dar' ómeni nu s'au prăpădit..

*

Mulțămită — după aprópe 50 ani! O descendentă a familiei *Rendek* din *Jászberény* scrie Maj. Sale o epistolă, în care-i mulțămește, — în numele unei rudenii moarte — pentru darul de 20 galbeni și cinstea rară, de care a învrednicit familia acésta în 1857, botezând un băiat din ea, cu numele *Francisc Iosif*. Băiatul — care la vêrsta de 12 ani avea sĕ între sub tutela împĕrătéscă — a murit când era de 3 ani, părinții încă nu-i mai traiesc. — Și nu-i așa mult de atunci.

Cărți și reviste.

Autorii, cari doresc sĕ li-se anunțe apariția cărților în fóia nóstră, sunt rugați sĕ trimită câte un esemplar la adresa redacției. Asemenea și institutele de editură.

*

„Ungarische Rhapsodien, politische und minder politische“. Acesta e titlul unei interesante broșuri, scrisă de dl *Lutz Korodi*, profesor gimnasial în Berlin, mai înainte fost profesor la gimnasiul săsesc din Brașov și deputat în dieta ungară. Cartea e de cuprins politic, și în ea e tratată cu perfectă cunoștință de causă chestia magiară și chestia naționalităților din Ungaria. E scrisă cu multă însufletire națională și cu mult spirit, dar și cu destulă obiectivitate. Are un capitol separat despre Români, întitulat „*Rumänen oder Dakorumänen*“. Il reproducem, folosindu-ne de traducerea făcută de „*Gazeta Transilvaniei*“. Cartea se capătă la tóte librăriile din Sibiiu. Prețul 2 Mărci exemplarul.

Domnul *Lutz Korodi* s'a espatriat de bună voe, în urma unui proces de presă ce i-s'a făcut pentru reproducerea unui articol de fond din reposata „Tribună“ din Sibiiu, în colónele ziarului „Kronstädter Zeitung“. Procesul s'a terminat cu condamnarea dlui Korodi la *un an* temniță de stat și 1000 corone amendă în bani. Când era se între în temniță, a plecat la Berlin.

Nr. 1384—905.

Concurs.

Devenind vacant postul de secretariu II. al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, prin acésta se publică concurs pentru ocuparea acestui post sub următórele condițiuni:

Concurenții au sĕ dovedéscă că sunt Români, că au terminat studii academice și eventual activitatea lor pe terenul cultural și literar.

Postul va fi de ocupat la 1 Ianuarie 1906 și cel ales nu va puté ocupa altă funcțiune împreunată cu ore de birou sau de școlă, ci va avé sĕ considere postul de secretariu II. ca ocupațiune a sa principală. Agendele secretariului II. sunt prevĕzute în §. 29 din statutele „Asociațiunii“ și până la sistemisarea definitivă a postului, se vor stabilí de directorul cancelariei în conțelegere cu presidentul „Asociațiunii“. Secretariul II. va avé sĕ provadă îndeosebi și agendele de custode al museului, din care causă se vor preferi concurenții cu esperiențe pe acest teren.

Salariul anual e K 1800.— fără alte emolumente.

Cererile au sĕ se adreseze biroului „Asociațiunii“ (Nagyszeben, strada Morii nr. 6) până la 1 Dec. n. a. c. Cererile întrate după acest termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din ședința comitetului central ținută în 10 Octobre 1905.

Iosif Sterca Șuluțu *Ioan I. Lăpĕdatu*
secret. substitut.

Teatrul orășenesc.

Mercuri (15 Nov. n.): „*Jungheidelberg*“, operetă în trei acte, de L. Krenn și C. Lindau. Musica de K. Millöcker.

Joi (16 Nov. n.): „*Lutti*“, farsă în 4 acte de Pierre Veber.

Posta redacției.

Dlui A. F. Drăguș. Meritele respectivului nu sunt știrbite întru nimica prin aceea, că s'a făcut pomenire numai *în trécăt* despre ei. Intr'o monografie scurtă nu se putea altcum. Nu putem publica cele trimise.

Teatru român în Sibiiu.

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“
va da
Vineri la 17 Novembre n.
în teatrul orășenesc piesele:

I.

Postașul dragostei

comedie în 3 tablouri, de N. Rădulescu-Niger.
Regișor: Dumitru Axente.

Persónele:

Ghiță Savel, băcan și lipscan	dl Nicolae Bulea.
Elodia Savel, soția lui . .	dna Ana Axente.
Aspasia, verișóră, fată bĕtrână	dna Elena Crișan.
Cesar Boruneanu, poet liric	dl Ioan Petrașcu.
Emil Dunescu, elev cl. VII .	dl Dumitru Axente.
Elvira Sureanu, nepótă . .	dș. Alexandrina Baciu.
Tóder, băiat în prăvălie . .	dl Laurențiu Boldor.
Niculina, fată în casă . . .	dș. Elis. Buzdughină.

Acțiunea se petrece în București, în timpul de față.

II.

Arvinte și Pepelea

Vodevil într'un act, de Vasile Alexandri.

Persónele:

Arvinte	dl George Moga.
Pepelea	dl Dumitru Axente.
Măndica, nepóta lui Arvinte	dna Ana Axente.

Prețurile locurilor:

Loge parter, pentru 4 persóne . . .	5 K	50 f
„ „ „ 5 „ . . .	7 „	— „
„ de rangul I, pentru 4 persóne .	7 „	50 „
„ „ „ „ „ 5 „ .	9 „	— „
„ „ „ „ „ 3 „ .	5 „	50 „
„ pentru onorațiori, de I-ul rang .	10 „	— „
„ de rangul II, pentru 4 persóne .	5 „	— „
„ „ „ „ „ 5 „ .	6 „	— „
Loc pe balcon, rêndul I	2 „	— „
rêndul II și III	1 „	50 „
rêndul III și IV	1 „	20 „
Loc în cercle (primele patru rênduri) .	1 „	80 „
„ „ stat (de la rêndul 5 încolo)	1 „	20 „
numerisat în parter	1 „	— „
Intrare în parquet	— „	80 „
pentru militari și studenți	— „	50 „
Loc numerisat în galerie (rêndul I) .	— „	80 „
rêndul 2 până la fine	— „	60 „
Intrarea pe galerie	— „	40 „

Biletele se vênd cu începere de azi (Mercuri) la Librăria archidiecesană (strada măcelarilor 45) cum și séra la cassă.

Venitul curat e destinat pentru ajutorarea sĕracilor noștri.

Musica o provede capela orășenéscă din Sibiiu.

Cassa e deschisă la orele 6 séra. — Inceputul la órele 7 séra.

Concurs

Pentru ocuparea postului de **cântăreț la biserica** română greco-orientală **din Codlea** se escrie concurs în „Telegraful Rom.“ cu termin de 30 zile de la prima publicare

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: [269] 3—3

De la fieşte care familie taxa anuală 50 fileri şi alte date fixe după serviciile sale cari anual se computā cel puţin la suma de 300 cor.

Cei ce doresc a reflecta la acest post, au a'şi trimite suplicele lor subscrisului însoţite de următórele documente:

1. Atestat de botez, că sunt de religia gr. or.
2. Atestat de moralitate şi praxă de la oficiul parohiei, căruia de present aparţine.
3. Atestat de cualificaţiune de cântăreț de la protopresbiterul tractului, căruia aparţine, despre desteritatea în cântările — podobiile şi tipicul bisericei nóstre; pe lângă acestea sě fie de constituţie sănětósă şi sě posédă voce bună, melodiósă, sonoră. Şi înainte de alegere sě se presinte în biserică spre a se produce.

Alegerea se va face la 6 Decembre c. Alesul va serví un an în mod provisor.

Din şedinţa comitetului parohial ţinută la 16 Octobre 1905 în parohia Codlea-Feketehalom, tractul Branului.

Anania Boldor notariu.
Iosif Comanescu paroh, pres. com. par.

Invěțăcel

cu 2 sau 3 clase gimnaziale află imediată aplicare în Tipografia arhidiecesană.

A apărut:

Calendariul arhidiecesan

pe anul

1906

şi se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu. Preţul 40 fileri, cu şematism 80 fileri, plus porto postal 10 resp. 20 fileri.

Pe timpul secetei din vara trecută abnormală a fost earăşi singură în întrégă Ungaria

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei

de pe Têrnave

(Proprietar: **Fr. Caspari, Mediaş 67,** Ardeal) care a udat viţele sale cu cantitatea enormă de apă de **5 milióne litri** pe zi; este deci singura firmă, care póte lifera viţe frumóse şi în tóte privinţele (84) 13—47 neesceptionabile.

☞ **Catalog ilustrat cu numěróse scrisori de recunoştinţă gratis.**

Nr. 491 1905. [273] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Cheia Rimeţului**, protopresbiteratul Alba-Iulia, se escrie repeţit concurs, cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea de la stat a venitelor preoţeşti.

Concurenţii 'şi vor înainta petiţiunile cu tóte documentele recerute subsemnatului oficiu în terminul susindicat şi se pot presenta înaintea alegětorilor, conform prescriselor regulamentare spre a cânta, resp. a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial local.

Alba-Iulia, 24 Octobre 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

In zilele din urmă au apărut şi se pot procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben) următórele cărţi:

Coşbuc György Költemények, román eredeteiből forditotta Révai Károly az „Erdélyi Irodalmi Társaság“ tagja. Előszóval ellátta Alexics György dr. Preţul 1·50 c.

Maxim Gorkii Nuvele. Traducere de Horia Petra-Petrescu. Preţul 1 cor.

De la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben) se pot procura

sigile pentru oficii

parohiale, protopresbiterale şi alte oficii, cu preţul de **4 cor.**, cu hramuri sau embleme **5 cor. 40 fil.**, plus porto postal 60 fil., cu ramburs 70 fil.

☞ Pentru pacienţii de stomach! ☜

Tuturor cari în urma rěcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi invioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de burueni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănětos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sě nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări, cari la pacienţi cu suferiuţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, plină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de burueni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspět impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenuměrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sělişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalěu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalěu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte calităţile din Austro-Ungaria.

☞ **Păziţi-vě de falsificări!** ☜

Sě se céră anumit:

Vinul de burueni al lui ☞ Hubert Ullrich. ☜

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0 Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Răděcină „Helen“, iarba ferului americană, Răděcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 8—

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 169

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vênḑare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

☞ **Singurul calendar portativ românesc.**

Micul Calendar pe anul 1906

de **Ioan Apolzan**, tipograf.

Pe lângă partea calendaristică, literară şi foi pentru notiţe cuprinde sub titlul „*Avutul nostru*“ informaţiuni şi date esacte asupra tuturor instituţiunilor nóstre, ca biserici, şcóle, reuniuni de tot soiul, societăţi financiare, etc. Preţul unui esemplar legat simplu **40 fileri**, legat în pânză, cu creion **70 fileri**, plus porto postal 6 fileri. A se procura de la Librăria arhidiecesană din Sibiiu (Nagyszeben)

Despre acest calendar scrie

„Revista Economică“ (nr. 40): „... Peste tot „Micul Calendar“ se presintă atât ca întocmire, cât şi ca executare în condiţiuni cât se póte de satisfăcětóre şi nu putem decât sě 'l recomandăm cu tótă căldura publicului românesc, ca un calendar de adevěrată utilitate practică...“

Eu

nu cunosc pentru îngrijirea pielii, în special pentru a alunga pistruii şi a avé o colóre delicată a feţii, un săpun medicinal mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca doi băieşi)
Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata în farmacia „la urs“ (piaţa mică), în farmacia **E. Rummler, Sibiiu,** la **I. B. Misselbacher sen.** (piaţa mare), **G. Meltzer** (str. cisnădiei şi guşteriţii 25), **prima fabrică transilv. de luminări de stearin** (str. cisnădiei) (89) 15—25 **Carol Arz** (strada cisnădiei), cum şi în Sighişóra la farmacistul **W. Lingner.**

Noroc colosal la Gaedicke!

Neîntrecute sunt resultatele de noroc ale colectei mele. Nu este aprópe nici un oraş în ţară, în care Gaedicke sě nu fi plătit vre-un căştig principal. In scurt timp am plătit

premiul cel mare de 602.000 coróne pe nr. 62551

de 3-ori câştigul principal de 400.000 coróne pe numěrul 11119

400.000 coróne pe nr. 28916 400.000 coróne pe nr. 33464

apoi de **3**-ori **100.000, 70.000, 4**-ori **60.000,** de mai multe-ori **30,000, 25,000, 20.000, 15.000** şi **10.000**. In următórea loterie de clasă ungară, a 17-a, se sortéză de nou **55,000** câştiguri în bani din **110.000** losuri, cari în total dau uriaşa sumă de **14** milióne **459,000** coróne. **Cel mai mare căştig ev. 1 milion coróne**. Mai departe un premiu de **600.000**, 1 câştig à **400.000**, 1 à **200.000**, 2 à **100.000**, 1 á **90.000**, 2 à **80.000**, 1 à **70.000**, 2 à **60.000, 50.000, 40.000**, 5 à **30.000**, 3 à **25,000**, 8 à **20.000**, 8 à **15,000**, 36 à **10.000**, 67 à **5000** etc. etc.

Losuri originale cu preţurile oficiale	1/8 de los	1/4 de los	1/2 de los	1/1 los
	1·50	**3·—**	**6·—**	**12** cor.

se trimit după primirea banilor sau cu ramburs. Planuri oficiale şi şecuri postale gratis şi franco. Comandele pentru tragerea din **23 Novembre n.** sunt a se trimite cu posibilă grăbire. 261 4—6

Casa de bancă A. GAEDICKE, Budapest, Kossuth-Lajos-u. 11.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Nr. 119 Sibiiu, Sâmbătă 5/18 Novembre 1905 *Anul LIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
sĕ se adreseze Administraţiei tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
sĕ se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de două-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Ultimul razim.

Sibiiu, 17 Novembre n.

Intr'un ton plin de înduioşare, dar cu cuvinte cari redau în mod fidel realitatea, ne zugrăveşte ziariul *„Gross-Oesterreich“* de la Viena în numĕrul din urmă situaţia tristă în care ne aflăm, noi Românii din statul ungar, faţă de Viena. Noi, credincioşi până la fanatism Vienei, ear' Viena cu desconsiderare faţă de noi, ca şi cum nu i-am fi fost nici odată de folos, şi nu *am puté* sĕ 'i mai fim de folos!

E redată în puţine cuvinte în ziariul din întrebare tânguirea motivată a unui credincios fiu al monarchiei, şi a unui supus fidel al casei domnitóre, care vede bine lucrurile, şi e îngrijit de viitoriul monarchiei şi al tronului, pe care 'l teme tocmai din causa, că la Viena nu se află odată calea dréptă şi bună de procedare faţă de elementul românesc din statul ungar, rĕmas sĕ fie *ultimul razim* al monarchiei şi al tronului, în aceste zile de perfectă confusie, când şi Croaţii se împrietinesc cu Ungurii coalisaţi, ear' acestia îşi permit sĕ adreseze Vienei graţiositāţi ca cea cuprinsă în poesia publicată în numĕrul de Duminecă al ziarului *„Budapest“*, în care literile iniţiale nu spuneau nici mai mult nici mai puţin decât: „Mórte dinastiei!“ . . .

Sunt triste constatările cari se fac în ziariul numit, cu privire la Românii din statul ungar, dar' sunt *adevĕrate*. Şi ne cade bine când vedem, că sunt şi la Viena ómeni cari ne cunosc durerile, şi ni-le stabilesc cu dreptate şi amĕsurat adevĕrului. Iată ce se scrie în ziariul despre care făcurăm pomenire:

„Cu inima sângerândă trebue sĕ recunóştem, ca Germani, că singurul razim al împĕrăţiei, al unităţii împĕrăţiei, *sunt Românii*. Aceiaşi Români, cari în îndepărtatul Orient, la pólele Carpaţilor, au rĕmas apĕrători credincioşi ai împĕrăţiei. Cu tóte-că până la ei nu a ajuns póte nici-odată o rază din sórele împĕrătesc, şi cu tóte că în cei 38 de ani din urmă ei nu au auzit nici un cuvênt prietinesc venit de la Viena: ei stau şi astăzi cu credinţă neclintită pe partea împĕratului, pe partea împĕrăţiei. Dar' până când va merge acésta aşa? Dacă vor fi căzut toţi stîlpii, óre Românii *vor mai duce şi mai departe lupta pentru casa domnitóre*, vĕzênd că acésta *nu are nici un cuvênt de mulţămită şi recunoştinţă pentru tóte jertfele acestea*, şi vĕzênd că înşişi Germanii din Austria propovĕduesc prăbuşirea împĕrăţiei şi jertfirea întregului rĕsărit?? E grozav sĕ vezi, că nu e în Viena nici un bărbat politic, nici un bărbat de stat, care sĕ voéscă şi sĕ pótă da un rĕspuns cât de cât mulţămitor la acéstă întrebare!“ . . .

Puţine cuvinte, şi cât de mult se spune în ele! O poveste întrégă, despre credinţa unui popor, rĕsplătit, — durere, — cu nemeritată *pedépsă*, în loc de recunoştinţă. Şi la acest mult, cuprins în puţinele cuvinte, cât de mult am mai avé şi noi de adăugat! Dar' ne mărginim la următórele observări, pe cari credem de cuviinţă sĕ le facem.

E chiar fatal, că Vienei i-au lipsit ómenii mari totdeuna când se apropiau furtunele. Pentru-că nu e destul sĕ vezi furtuna atunci când se iveşte, ci cu mult mai nainte, pentru-ca sĕ o poţi delătura la timp. Stările triste şi critice de astăzi sigur că nu se iveau, dacă bărbaţii de stat de la Viena înţelegeau din capul locului, că slăbirea naţionalităţilor nemagiare din Ungaria nu însamnă numai întărirea elementului unguresc, ci şi *slăbirea Vienei*, pentru care razim bun erau naţionalităţile! Slăbirea acésta a naţionalităţilor trebuia deci sĕ fie împedecată, atunci când se putea, ear' nu astăzi, când potopul a trecut peste ele. Inzadar ne chiamă astăzi, şi Dr. Lueger, şi asociaţia politică „Gross Oesterreich“ intru ajutor, ca sĕ întemeiem împreună o nouă monarchie, — pentru-că puterile ne sunt istovite, şi nu ne mai ajung nici pentru viaţa proprie. Greşala acésta în politica Vienei a fost enorm de mare, şi trebuia sĕ se rĕsbune, mai curând ori mai tărziu!

Incolo însĕ, poporul român din statul ungar ţine la tron, şi va ţiné şi în viitor, cu eceeaşi credinţă pe care a manifestat'o în trecut totdéuna. Pentru credinţa sa nu a aşteptat şi nu aştéptă nici în viitor mulţămită ori recunoştiinţă din nici o parte, pentru-că nu din dorul de ale avé acestea e isvorîtă credinţa sa, ci *din simţul de datorinţă*. Dar' datorinţa acésta poporul român o are, nu numai faţă de tron, ci şi faţă de patria sa mai restrânsă, care nu e monarchia întrégă, ci o parte a monarchiei, Ungaria, şi o are şi faţă de naţionalitatea sa proprie, şi trebuie sĕ şi-o împartă în măsură dréptă astfel, ca nici una din aceste trei sanctităţi sĕ nu rămână desconsiderată ori dată uitării. Credinţa ce o păstrăm tronului, trebuie sĕ o păstrăm deci şi patriei, şi datori suntem sĕ o păstrăm şi naţionalităţii nóstre, ca popor ajuns la conştienţă naţională. Prin urmare e o credinţă împărţită, care numai atunci ar puté sĕ ajungă sĕ fie una, când interesele naţionalităţii nóstre române vor fi aduse în consonanţă cu interesele patriei, ear' acestea earăşi cu interesele tronului. In direcţia acésta dee-se deci îndrumare politicei Vienei, şi atunci *„ultimul razim“* de astăzi va deveni razim care póte sĕ le înlocuiască pe tóte celelalte, prăbuşite deja.

Români şi dacoromâni.

De **Lutz Korodi.**

(Fine).

Motivul adevĕrat, pentru care Saşilor le vine aşa de greu a face causă comună cu Românii, este în fond mai adânc. Saşii, cari pe pământul lor, începênd de la imigrarea din secolul XIII au fost liberi — dreptul de ţéră privilegiată (Eigenlandrecht), ce îl aveau, interzicea până la sfârşitul secolului XVIII chiar şi Magiarilor dobândirea dreptului de cetăţean pe „fundul regesc“, — s'au avêntat în cursul istoriei lor la o trufie (Stolz), care se resimte până şi la cel din urmă ţĕran. De-şi nu cu conştienţă, dar' prin faptă cu atât mai lămurit, Saşii, cu deosebire generaţia mai veche, nu recunosc Românilor egalitatea politică, şi prin urmare capabilitatea de alianţă. Reminiscenţele istorice, şi într'o privinţă óre-care chiar şi simţul naţional, pot sĕ se bucure de acésta, dar' presentul viu involvă alte postulate. Gróza acésta de primejdia românéscă, a cărei esistenţă de sigur nimeni care are ochi şi vede cu ei nu o póte tăgădui, — şi aerul învechit de superioritate distinsă, ce nu ţine cont de nouele raporturi, îmi face totdeuna impresia, pe care mi-ar face-o imperiul german când n'ar voi sĕ se apere contra slavismului năvĕlitor, pe motiv, că „pericolul galben“ este mai mare. Saşilor li-se dă uneori în discuţii intime politice asupra magiarisării asigurarea, că tóte legile şi mĕsurile de magiarisare sunt îndreptate *„numai“* contra Românilor. Cu Germanii politica magiară are intenţiunile cele mai bune. Nu este óre acésta povestea cu ursul, care îşi tócă în cap pe amicul sĕu, omul, fără sĕ vrea a face alta, decât sĕ lovéscă musca de pe fruntea lui?... O politică înţeléptă nici odată nu se va mărgini la combaterea unilaterală a unei primejdii, pentru-ca cu atât mai sigur sĕ cadă pradă celeilalte. Acţiunea condusă escelent şi după un plan larg, mai ales de către fostul deputat şi actualmente director al cassei de economii din Sibiiu, Dr. *Karl Wolff*, pe terenul consolidării şi defensivei economice, póte sĕ se urmeze în linişte mai departe, fără a renunţa la politica cu vederi mai înalte. Dacă sufragiul universal, secret, susţinut acum de un ministru competent, se va introduce într'o formă órecare, Românii au sĕ ajungă dintr'o lovitură şi politiceşte un factor puternic, şi dacă până atunci nu se vor găsi punctele de contact între cele două popóre, se póte că acésta se va rĕsbuna straşnic şi în administraţia comunală, adecă indirect pe terenul economic. Deja la ultimele alegeri de deputat ei au eliminat pe un Sas, şi nu cred că ar fi făcut-o, dacă deputaţii saşi nu s'ar fi lăsat traşi pe sfóră de Tisza, ca sĕ între (imediat înainte de căderea lui tragi-comică!) în partidul liberal. Românii preţuiau dór totdéuna în Sasul, care era în afară de partidele din dietă, pe re-

FOIŞÓRĂ.

Mişcarea literară de la „Lucéfĕrul“, cu o reprivire istorică-culturală.

Conferenţă ţinută la societatea academică „Petru Maior“ din Budapesta.

De **Gh. Tulbure.**

Onorată societate!

In cercurile literare, ca şi în cele intelectuale româneşti, de la noi şi de pretutindenea, s'a pornit de curênd o mişcare din cele mai vii. — mişcare, ce s'arată în chipul unei bucurii şi 'nsufleţiri, ce 'mbracă pe zi ce merge proporţii tot mai largi. Martori ai acestei mişcări suntem toţi, cari urmărim cu luare aminte manifestările vieţii nóstre culturale. De unde acest entusiasm? îşi vor pune întrebarea unii dintrĕ dvóstrĕ. Când oglinda unui lac e liniştită e semn, că vênturile dorm. Dar' când faţa apei prinde a se 'ncreţi de pornirea valurilor, dovadă, că 'n atmosferă se mişcă curente de aer. Óre mişcarea de care vorbim, sĕ nu fie semnul unui curent nou în atmosfera vieţii nóstre culturale?

Manifestarea entusiastă, ce s'a pornit din lumea nóstră intelectuală, se légă mai cu stăruinţă de un fapt, nouĕ bine cunoscut: Scriitorii şi sprijinitorii revistei „Luceafĕrul“ au înfiinţat,ací în Budapesta, un institut de arte grafice şi editură, cu acelaşi nume, de sub téscurile căruia de curênd au eşit la lumină patru opere literare din péna unor talente de mâna 'ntâie. Primirea călduróssă, de care s'au împărtăşit aceste scrieri, şi părerea de bine ce a stîrnit în tóte inimile înţelegĕtóre înfiinţarea acestei noue instituţii culturale româneşti, este o apariţie rară în istoria vieţii nóstre literare. Publicaţiunile nóstre periodice sunt pline de elogii la adresa talentelor artistice şi a institutului, care a editat scrierile lor, ear' critica dréptă şi pricepĕtóre s'a grăbit unanim sĕ constate valorósa contribuţie a lor pentru sporul literaturii nóstre.

In faţa acestui fenomen, pe cât de rar pe atât de îmbucurător, am socotit, că nu voiu sĕvêrşi lucru fără de folos, consacrând câteva vorbe despre noua mişcare literară şi întrĕ zidurile acestea, cari adăpostesc o asociaţie culturală, prin scopul şi fiinţa ei.

Când mişcarea acésta porneşte de la aşa zisa revistă a tinerimii, când unii dintrĕ noii scriitori sunt membrii de eri de alaltăeri ai acestei societăţi, ear' pe alţii cu fală 'i numĕrăm în rêndurile nóstre, eu socot, că o scurtă apreciere a lor, ací în căsuţa geniului românesc din acest oraş neromânesc, este nu numai o îndeletnicire frumósă, ci un act de înaltă cuviinţă. Aşadar', nu atât gândul de a face ofrandă literară, cât simţĕmêntul unui smerit prinos de recunoştinţă m'a insuflat sĕ scriu.

*

Dar' mai nainte de a întra în miezul conferenţii mele, daţi-mi voie s'arunc o reprivire asupra acelei fase din trecutul vieţii nóstre culturale, legate de Budapesta, care 'mi presintă unele momente asĕmănătóre cu timpul de astăzi, când acéstă capitală a devenit earăşi centru de mişcare literară românéscă.

La flacăra trecutului presentul s'arată mai lămurit. Vĕzută prin lumina istorică, mişcarea literară de la „Luceférul“ se va înfăţişa în întregimea menirii şi valorii sale, ear' noi, încopciind astfel presentul de trecut, vom stabili aşa numita continuitate istorică.

I.

Cercetând trecutul nostru cultural, găsim într'ênsul o epocă, în care capitala Ungariei era ca şi astăzi, ba [illegible] puternic, focular de literatură românéscă. Şi atunci esista în acest oraş o tipografie, care rĕspândia cărţi pentru neamul românesc. Şi atunci apăreau ací reviste şi calendare şi alte tipărituri româneşti. Acésta cade 'n epoca cea mai înălţătóre din tótă istoria cugetării româneşti, în vremile de mărire, de luptă şi credinţă, în cari au trăit şi au muncit cei mai luminoşi luceferi ai culturii româneşti: S. Micul, G. Şincai şi P. Maior, vremii cărora dl N. Iorga, unul dintrĕ îndreptătorii de astăzi ai cugetelor nóstre, îi dă cu dréptă credinţă numele de: „perióda renaşterii vieţii sufleteşti a Românilor“. (1770—1830).[1]

Aşi depăşi marginile conferenţei mele, dacă aşi încerca sĕ zugrăvesc mai minuţios acea mişcare culturală mănósă, care presentantul național independent, care direct sau indirect combate pentru dreptul tuturor nemagiarilor, și nu puneau pedeci alegerii lui, ba chiar o sprigineau.

---

[1] Vezi Istoria literaturii rom. în sec. XVIII, II, p. 151 sq. în care aceste vremi sunt tratate şi caracterisate pe larg, şi din care am scos şi eu unele din datele, ce vor urma. Acésta pentru cei cari doresc a le cunósce mai cu deamĕruntul şi pentru a evita mulţimea citatelor, cari conturbă pe cetitor.

Față cu preponderanța covêrșitóre numerică a lor, Românii consideră drept compensare la Sași faptul, că aceștia aparțin unei națiuni culturale europene, a cărei cuvênt în consiliul popórelor și statelor totdéuna își are greutatea sa. Eu știu din contact personal, cât de mult prețuiește Românul cult pe Germani, și cum consideră el acea apartinență drept o valóre politică. Acéstă valóre, care pe sas nimic nu-'l costă, îl pune totdéuna în posiția de a cere de la aliatul sĕu un contraserviciu, care pentru acésta este echivalent cu o jertfă. — Acésta o știu și Magiarii, și conduși de un prea bun instinct politic, caută în tot chipul a împedeca o apropiere între Germani și Români, pe cât timp prospectele unei înțelegeri din partea lor (a Magiarilor) cu Românii astăzi aprópe nu mai au șanze.

Și unde vor ajunge lucrurile, dacă sistemul domnitor va sustrage Românilor din ce în ce mai mult condițiunile conservării naționale? Ei vor fi în tótă puterea cuvêntului forțați a se uita împrejur, spre a vedé din care parte li-se ofer mai mnlte garanții pentru acéstă conservare. Și vecinul nemijlocit din regatul României este destul de aprópe! Ori cât de nefiresc i-s'ar părea celui ce judecă de la distanță, totuși este fapt, că Românii din Ardeal și Ungaria din capul locului nu simt trebuința unei uniri politice cu conaționalii lor din România. Românii de dincolo de Carpați sunt cu totul alt soiu de ómeni și stau în termen mediu pe o tréptă culturală inferióră, fiind-că secole dearêndul le-a lipsit contactul intensiv cu popórele culturale mai înaintate. La constituirea unui nou „imperiu dacic“, Românii din Ungaria nu se gândesc așa dar, afară dacă sunt impinși la cugetul acesta. Și împingerea acésta o face politica magiară cu un resultat așa de bun, cum a făcut'o și în Austria Taaffe și Badeni, prăsind iredenta germană. La Români procesul încă n'a ajuns așa departe, cum a ajuns de exemplu la Germanii din Boemia de nord. „Daco-români“ cei grozavi așa dar — chiar și în ziua de astăzi — există în cea mai mare parte numai în fantasia șovinismului magiar, mustrat de reaua conștiență.*) Dacă însĕ șovinismul magiar își va mai da silință câțiva ani, atunci aceste figuri infailibil vor lua carne și óse, și frica de stafii de astăzi va dobândi un temeiu mai real.

Până mai deunăzi la Români față cu ungurismul intolerant era un *à tout* imperialismul austriac. Nú de mult s'a întêmplat, că într'un orășel de pe pustă s'au dat palme pentru purtarea așa zisă provocĕtóre a unui ciucure negru-galben. Dar' simpatiile „negre-galbene“ s'au redus în mod considerabil în timpul din urmă, de când Românii au vĕzut că din Viena nu se pot aștepta la nici un ajutoriu. Promisiunile aduse de baronul Fejérváry din Viena în privința magiarisării armatei, au provocat o adevĕrată consternațiune printre toți nemagiarii. In pressa lor Românii declară încă ce e drept, că în cestiunea armatei „represintă un punct de vedere cu desĕvêrșire conservativ“, dar' contra ruperei Ungariei de către Austria *nu-'și vor mișca nici degetul*, fiind-că știu, că atunci vor fi cu magiarii „*între sine*“ și vor puté sĕ-'și aranjeze afacerile casnice față în față, fără ca aceștia sĕ fie acoperiți în politică și armată și de către Austriaci. De ce doresc koșutiștii cu atâta sete acest *tête à tête*, mintea mea mărginită nici odată n'a putut înțelege. Dacă vreau sĕ încătușez o fiară sĕlbatică — și precum voiu arĕta mai târziu, adevĕratul șovinist magiar așa taxéză Românismul, — dór' n'am sĕ mĕ închid cu ea singură într'o cușcă, cât timp mai pot avé un complice. Și „*Viena*“ și-a făcut până acum în mod escelent serviciul acesta de complice (Helfershelfer)!

(*ap*).

---

*) Cum se prăsește artificial dacorománismul se vede din următoriul exemplu: Intru comemorarea lui Stefan cel Mare, principele moldovenesc atât de meritos în apĕrarea creștinismului contra Turcilor (Papa Sixtus IV. la numit „Atletul lui Christos“) anul trecut s'a ținut cu aprobarea guvernului austriac o serbare în Putna (Bucovina), unde acest erou muri la 1504. La acéstă serbare s'au adunat din Austria, Ungaria, Rusia și Turcia la vre'o 50.000 ómeni. Impĕratul Austriei și regele României au trimis representanți oficiali. Papa a participat prin o telegramă. Studenții Români din Rusia și Turcia erau de față, li-s'a dat voe sĕ mérgă, însĕ studenților de la universitatea din Budapesta, scurt înainte de serbare, le-a interzis rectorul de a participa, amenințându-i cu relegarea. Dacă nici pe acéstă cale nu vor reuși a stârni cugete și sentimente iredentistice, atunci ori-ce ostenélă e perdută.

Din Ludoș.

Adunarea despărțământului „Asociațiunii“.

— Novembre 1905.

Cu ocasiunea actului solemn din 5 Nov. st .n. a. c., al sfințirii bisericei gr. or. din parochia *Ludoș*, s'a ținut și adunarea despărțământului IV Mercurea al „*Asociațiunii* pentru literatura română și cultura poporului român“. Inainte de a se începe firul programului, se numeșt un cassar și doi membrii de încredere.

La ora 3 p. m. începe a se aduna la școla gr. or. din parochia susnumită mult popor, pentru a asculta povețele și învĕțăturile frumoase ale bărbaților, cari au convocat adunarea.

Protopresbiterul Avram S. Păcurariu, în tenorul „*Cuvântului sĕu de deschidere*“ aruncă o privire asupra trecutului nostru istoric, arată în cuvinte clare deosebita atențiune ce trebuie a se da Asociațiunilor, și motivele cari au dat ansă la înființarea ăstor-fel de adunări, citând în primul loc pe inițiatorul și neobositul *Șaguna*, și spunând că pĕcat neiertat am comite, când am lăsa ca în pătura inteligentă și popor sĕ bântue nepĕsarea față de acestea. Incheiând fú sgomotos aplaudat.

Urméză tema „Cari sunt scăderile cele mai înrĕdăcinate în popor, și ce mijlóce ar fi mai potrivite pentru delăturarea lor“, cetită înaintea localului școlar, de parochul din Poiana Ilie Dobrotă. Fiind acéstă lucrare de interes deosebit, voiu specifica, punctele mai însemnate acolo desfășurate. Infierează la loc de frunte *indiferentismul* față de biserică și școlă. Și ce alta póte fi de cât indiferentism, când preotul săvêrșește sf. liturgie și biserica e gólă, ear' copii cercetéză școla numai de frica pedepsei? Ca a doua scădere amintește *călcarea poruncilor* (înjurăturile), cari și-au găsit găzduire la tóte clasele pin popor. De aci face trecere pe nesimțite, enumerând la scăderi, ca *serbarea* anumitor zile, cari nu se țin de fasele bisericei (sărbători băbești), la *jurământul strêmb*, *concubinajul*, care s'a lățit ca pălămida prin comunele nóstre — zicea disertantul. — Amintește după aceea luxul, negligarea meseriilor, multele împrumuturi ce le face poporul nostru cu și fără necesitate arzătóre, și în fine se oprește la rĕspândita patimă a *beției*, și sbiciue cu cuvinte aspre acéstă patimă diabolică, îndemnând pe conducĕtorii *firești* ai poporului, preoții și învĕțătorii, sĕ lucreze din rĕsputeri în potriva acestei rĕspândite patimi, care pune bățul de cerșitor în mâna poporului nostru, și îl face sĕ părăséscă vatra strămoșéscă, plecând spre America.

La tóte aceste scăderi dl disertant arată remedii de sanare, precum și felul de esecutare al lor, așa d. ex. pentru împuținarea și stârpirea concubinatului recomandă a se ceti în biserică în fața mulțimii în fie-care an lista celor ce comit acéstă necalculabilă fără de lege, contrară sf. nóstre biserici.

La încheiere rógă pe toți cei de bine a pune umăr la umăr pentru a sprijini „Asociațiunea“. Intre aclamări binemeritate luà sfârșit conferența.

Era ora 4$^1/_2$, când în o spațiósă sală a școlii sĕ făcuse arangiamentul pentru a se arăta și ținé o prelegere cu schiopticonul din partea dlui Aurel Bratu, profesor. Prelegerea a fost ascultată cu viu interes din partea tuturor. Representația a fost făcută cu figuri din cadrul Religiunii: *viața, patimile și minunile* lui Iisus Christos. Dovedindu-se sala de prea mică, s'a permis întrarea deodată *numai* la jumătate publicul asisteut, ear' cealaltă parte a mulțimii a fost lăsată sĕ între — mai târziu.

Datori suntem a aduce profunde mulțămite dlui profesor Aurel Bratu, pentru binevoitorul sprijin în causele nóstre culturale. Cu acestea programul a fost eshauriat.

Incheind amintesc, că dacă „Asociațiunea“ nóstră va fi sprijinită din inimă din partea bărbaților nostri cărturari, cu cuvêntul și cu fapta, și vor fi aduși în ogașa cea adevĕrată și cei mai puțin activi, vom simți, că descoperim o largă parte din viitorul cultural al neamului nostru.

N. Hamzea.

NOUTĂȚI.

De la comitat. Pe 23 Novembre n. e convocată congregația comitatului Sibiiu, pentru a face alegerea de membri în comisiunea administrativă, după ce, cum se știe, cei aleși în rêndul trecut, au demisionat.

*

Universitatea săséscă avea sĕ 'și țină adunarea generală în 25 Novembre n. Din causa febrei tifoide, care tot mai graséză în Sibiiu în mod epidemic, adunarea generală a fost amânată pe 18 Decembre n.

*

Alegere de rege. In Norvegia desfăcută acum de către Svedia se face mâne, Sâmbătă, alegere de rege, prin plebiscit.

*

Deraiare Mercuri a deraiat trenul întrĕ Vinț și Alba-Iulia. Doi călĕtori au rĕmas morți, vre-o 20 au fost răniți, unii mai grav, alții mai ușor.

*

Febra tifoidă în Sibiiu. Anunțate au fost până acum 327 de casuri, dintre cari 17 s'au terminat cu mórtea. In ziua de eri s'au ivit alte 13 casuri noue. Școlele săsești au fost tóte închise până la 27 Novembre n. c.

*

Micado vestește străbunilor biruința. Impĕratul Japoniei s'a dus la templul *Isei*, ca sĕ anunțe strămoșilor sĕi sfîrșitul norocos al rĕsboiului.

*

Deputatul cercului Vajda-Hunyad *Török* Béla,a murit în Budapesta. Osemintele i-au fost aduse la Ponor, și au fost așezate în cripta familiară.

*

Esplosie în Constantinopole. In cartierul *Pera* din Constantinopole au încercat făptuitori necunoscuți, sĕ facă o esplosie de bombă. Amĕnuntele lipsesc.

*

De la academia română. In ultima ședință a Academiei române, ședință publică, dl *A. D Xenopol*, prof. univ. în Iași, și-a desvoltat comunicarea sa relativă la „*Teoria istoriei*“. Dsa caută sĕ stabiléscă caracteristica faptelor istorice, punêndu-le alăturea cu faptele obicinuite omenești, cari n'au valóre istorică. Apoi își sprijinește părerile sale în acéstă privință, amintind că, pe când la celelalte noțiuni: bine, frumos, moral, e o mare flexibilitate în cuprinsul lor — unele lucruri sunt morale într'un loc, aiurea nu; tot așa și cu frumosul, — însĕ adevĕrul are o valóre absolută, relativitatea fiind esclusă, ceva ori e adevĕrat, ori nu e. Dl *Xenopol* lasă pentru o viitóre comunicare o altă parte a acestui studiu, anume partea relativă la valórea necontestată a adevĕrului din punct de vedere al faptelor istorice. Acésta va fi Vineri, astăzi, când și dl Dr Babeș va desvolta o comunicare.

*

Monument regelui Carol. In fața palatului regal din București se va ridica o statuă ecvestră regelui Carol, care va fi desvălită în vara anului 1906, cu ocasia sĕrbărilor jubilare naționale.

*

Demonstrația flotelor europene contra Turciei. Acțiunea pornită de puterile europene pentru pacificarea Macedoniei s'a împedecat pe negândite. Sultanul *Abdul-Hamid*, Suveranul-umbră al „împĕrăției bolnare“ nu vrea sĕ priméscă unele propuneri ale puterilor, referitóre la finanțele Macedoniei. Puterile țin însĕ la hotărîrile lor, ceea ce se va arĕta într'o puternică demonstrație a flotelor unite. După „*Echo de Paris*“ demonstrația va avé loc pe țĕrmii Asiei-mici, unde vor fi debarcate trupe. Doi amirali vor conduce flota. Demonstrația se va începe cu asediarea *Dardanelelor*.

*

Manuscris furat. După cum scriu foile engleze, a pierit din biblioteca *Grays Inn* manuscrisul *Super Canticia Canticorum* al lui Beda, în valóre de 250,000 cor. Datéză din secolul al treisprezecelea.

*

Procesul de presă M. Popovici contra F. Janits. Oficiantul la societatea de navigație din Orșova, dl *F. Janits*, a ofenzat în colónele gazetei „Orsova és vidéke“ pe venerabilul protopop din acel oraș, dl *Mihail Popovici*, acuzându-l că n'a scos stég negru pe biserică din incidentul morții archiducelui Iosif. Dl protopresbiter a intentat proces de presă contra calomniatorului pentru vătămare de onóre. In decursul investigației Janits și-a retras ofenzele și a dat o declarație, facênd amendă onorifică în același ziar, în urma căreia dl Popovici a sistat procesul. Ca preot a ertat pe păcĕtosul, care sĕ pocăește — din vêrful condeiului și al buzelor numai, de sigur.

*

Esposiția națională — împistrițată! D. *A. Taubes*, mare Rabin al Israeliților din București, a fost numit de ministerul Cultelor din România membru în comitetul Esposiției 1906, secțiunea cultului izraelit.

*

O sondă la esposiția națională din 1906. Dl *Ion N. Lahovari*, ministrul de domenii al României, a încuviințat oferta casei Treutzen din Viena de a instala pe câmpia Filaretului în vederea Esposiției naționale o sondă, pentru studiarea pământului până la o adîncime de 1200 metrii, a straturilor terenului Bucureștilor. Ministrul va acorda acestei case o subvenție de 85 mii de lei, care sumă represintă costul instrumentelor, rĕmânênd ca cheltuelile de instalare și funcționare sĕ fie suportate de acéstă casă industrială. Pentru prima óră se va face în România cu acest prilej studiul straturilor și al conținutului lor până la o adâncime de 1200 metri, din terenurile de la câmpie.

*

---

s'a pornit din acest oraș la îndemnul și prin munca stăruitóre și largă a acestor dascăli ai românismului, înzestrați cu cunoștințe întinse de școlă apusénă, și mai presus de tóte cu dragoste nemărginită [illegible] neam. Lăsând dar' acésta în sarcina [illegible]strĕ, ne vom mărgini sĕ arătăm numai factorii de căpetenie și manifestarea esternă a mișcării literare, ce pornia din Budapesta, la 'nceputul veacului XIX, și întru-cât ne presintă ea o asĕmĕnare cu cea de astăzi.

Principalul factor, sau mai bine zis isvorul mișcării literare în vremile de cari vorbim era așa numita „*crăiasca tipografie de Buda*“. Acéstă tipografie, înființată de N. Telegdi la anul 1577 și fostă mai întâiu proprietatea ordului iesuit din Nagyszombat, prin hârtia de la 13 Februarie 1775 a Impĕrătesii Maria Teresia, a fost predată (împreună cu bunurile acestui ord, desființat la 1773) universității de-acolo, și înzestrată cu monopolii speciale. La anul 1777 universitatea trece în Buda și cu ea trece și tipografia, care avênd în frunte un consilier regesc, era destinată sĕ fie în ale artelor technice înainte mergĕtórea tuturor tipografiilor din țară.[1])

La anul 1805 guvernul cumpĕră și tipografia cea cu litere „ilirice“ alui Stefan Novacovici și o cinstește tot universității, ca sĕ tipăréscă în ea cărți și pe séma nației românești.[2]) In scopul acesta se institue de la început un post de censor și corector pentru publicațiile românești, sarcină, care a purtat-o cu cinste S. Micul, P. Maior, G. Șincai ș. c., și nu peste multă vreme Tipografia de Buda devine focularul de cultură al neamului românesc, a cărui săracă literatură o sporește cu valoróse publicațiuni de tóte neamurile. Aci vĕd lumina operele istorice și filologice ale lui Șincai, Maior, etc., fabulele lui D. Cichindeal, scrierile istorice ale lui Bojinca ș. a., alăturea de sumedenia feluritelor manuale de școlă și a altor cărticele de cuprins variat, pentru trebuința claselor culte ca și pentru luminarea poporului de rênd. Incepênd cu anul 1805 și până pe la 1877 crăiasca tipografie aprópe în fiecare an scotea ceva product românesc.[3])

(Va urma).

---

[1]) V. Ballagi A., „A magyar nyomdászat tört.-fejlődése“. Budapest 1878.

[2]) V. At. Marienescu, Viața și operele lui P. Maior, Buc. 1883, p. 91.

[3]) Repertoriul acestora se găsește în: A magy. kir. egyetemi nyomda termékeinek cimjegyzéke, Budapest 1882, pp. 253—262.

Croaţii în contra unei trupe teatrale magiare. Trupa *Szalkay* se reîntorcea din Serajevo şi în drum se opreşte în *Eszék*, sě dea câteva representaţii. Croaţii din oraşul acela se pregătesc sě facă demonstraţii, ba şi studenţii de la universitatea din Zagrab au alergat sě sprijinéscă mişcarea acésta în contra teatrului unguresc, şi sě zădărnicéscă representaţiile.

*

Procese de presă. Curia a aprobat sentinţa, prin care redactorul responsabil al „*Libertăţii*" dl *V. Ioanovici* e pedepsit la un *an temniţă de stat* şi *1000 cor.* amendă pentru poesia dlui V. E. Moldovan: „*Róta de la Belgrad*". Asemenea şi curtea cu juraţi din Pesta a condamnat — pe tiněrul ţěran român din Cîlnic (Cott. Caraş-Severin) *Petre Crina Damaschin* la *7 zile închisóre de stat* şi *20 cor.* amendă, pentru poesia sa „*Tânguirea Românului*", apărută în „Poporul român". Contra acestei sentinţe acuzatul n'a anunţat recurs, căci — Turcul te bate, Turcul te judecă, aşa spune înţelepciunea bětrânilor noştri.

*

Pentru catedrală. La fondul catedralei din Sibiiu, au contribuit din comuna Hărěu următorii credincioşi: Avel Alb, Ioan Moise, Nicolae Mărinuţ, Dumitru Iosan, Mihai Bozan, Mihaiu Huţ, Petru Jibetean, Petru Livezan, Petru Manea, Petru Moise, câte 1 cor., Nicolae Cătana 80 fil. Ioan Iosan, 50 fil., Inocenţiu Costa, 60 fil., George Părěu, Alexandru Flore, Alexandru Câz, Iosif Radic, Lazar Giurgiu, Maria Toma, Petru Dimp, câte 40 fileri, Petru Alb, 32 fil., Mihai Bud, Mihai Moţoc, 30 fil., Dumitru Lobonţ, Alexandru Bota. Dumitru Jibetean, Maria Nicula, Maria Dumitru, Samoilă Jibetean, Zaharie Ocolişan, câte 20 fil., Nicolae Mateş, 40 fileri.

*

La fondul de 20 fileri al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu" pentru cumpěrarea unei case cu baiă de vênzare, prin mijlocirea dlui Nicolae Stoica, controlor al Reuniunii s'au făcut următórele dăruiri: Ioan Oltean, sodal pantofar, Ioan Borcia, sodal croitor, Valeriu D. Poponea, Stefan Duca, Isidor Marcoviciu, toţi culeg. tip.; Nicolae Buţea, sod. văpsitor, N. N., George Chelemenciu, sodal măsar, Nicolae Borcia, sodal văpsitor, Ioanichie Bota, Nicolae Simtion, sodal croitor, Iosif Marcu, măiestru pardositor, Petru Stanciu, sod. zidar, Florea Cruciţa, măiestru croitor, Andreiu Gherman, sergent, fie-care câte 20 fileri; Ioan Marcu, culeg. tip. 40 bani. In total 3 cor. 40 fileri.

*

Mulţămită. Subscrisul me simt plăcut îndemnat a aduce în numele credincioşilor bisericei gr. or. române din Ny.-Sânbenedic şi pe acéstă cale cea mai adâncă mulţămită vrednicului credincios *Vasilie Baciu* şi soţiei sale *Fiórea* născută Nica, cari vězênd lipsa cea simţitóre, au binevoit a cumpěra un rênd de vestminte preoţeşti pentru înmormêntări şi un stég bisericesc (prapor) în preţ de 66 cor. Acésta faptă creştinéscă bunul Dzeu sě le-o scrie în cartea vieţii şi sě le îndeplinéscă tóte cererile lor, dăruindu-le viaţă lungă spre binele bisericei nóstre. Observ, cum că nu tocmai cu 2 ani mai înainte aceşti buni credincioşi au cumpěrat tot pentru sfânta biserică şi un rênd de haine preoţeşti pentru serviciul divin cu 86 cor. Sânbenedic, la 28 Oct. 1905. *Corneliu Popp*, paroch.

*

Oleiul de peşte al lui Zoltán e fórte nutritor şi uşor de mistuit, cum nu se află un al doilea preparat. Afară de aceea se distinge prin lipsa de miros şi gust bun. Sticla costă 2 coróne şi se capětă în farmacia B. Zoltán din Budapesta, cum şi în alte farmacii.

*

Avere neaşteptată. Locuitorii din *Hoolbrook*, America, au primit zilele trecute o mare avere, din senin: un aerolit fórte mare. Prin cădere, aerolitul s'a scufundat în pămênt până la o adâncime de 200 metri. Esaminându-se blocul s'a constatat, că e compus din fier, plumb şi aur, în mari cantităţi. Valórea aerolitului se consideră a fi de 13 milióne dolari. S'a format îndată o societate pentru a estrage metalele, cari întră în composiţia sa.

*

Crucea duplă electro magnetică R. B. 86,967 o recomândă dl Müller tuturor acelora, cari sufer de gicht, reumă, astmă, insomnie, durere de urechi, nevralgie, migrenă, bătae de inimă, dureri de cap, dureri de dinţi, importanţă, mâni şi picióre reci, epilepsie, ud, obosélă, ameţeli, auz rěu, tremurici, influenţă gălbinare, sgârciuri în stomac lipsă de apetit, ischias, încuiare, sgârciuri. Dlui Müller în Budapesta V., str. Vadász 42/V, i-se scrie: Dle Müller! Prin crucea dvóstră duplă electro magnetică R. B. Nr. 86,967 m'am vindecat de dureri. Te rog sě-mi mai trimiţi 5 cruci cu 6 cor., 1 cu 4 cor. Salutări patriotice, Francisc *Vlassak* la Linden, strect 621/5. Soud Betlehem, America de Nord.

*

Norocul familiei unui muncitor. E un vechiu adevěr, că unde lipsa e mai mare, Dumnezeu e în apropiare. Cu adevěrată mulţămire îşi reaminteşte proverbul acesta familia modestului muncitoriu, care din graţia provedinţii a ajuns din miseria în care se afla la avere însemnată. Harnicul şi bravul tată de familie îşi perduse condiţia din cause neatîrnătóre de el şi zadarnic căuta lucru, căci nu găsia. In casa bietului muncitor miseria voia sě-şi facă cuib stabil, unde deodată o rază a norocului aduce de nou mulţămire în cercul familiei desperate. Harnicul muncitor cumpěrase adecă în zilele mai bune din banii chivernisiţi un los de clasă şi desperarea lui se prefăcù în bucurie când *Casa de bancă A. Gaedicke din Budapesta*, de la care cumpěrase losul, îl avisă zilele acestea, că losul seu a câştigat 60.000 coróne. Casa de bancă A. Gaedicke, care este neîntrerupt însoţită de noroc, vênduse losul în opt optimi şi aduse la bunăstare afară de familia muncitorului, pe încă şepte ómeni.

PARTEA LITERARĂ.

Corespondenţa lui Şaguna.

Ceea-ce bărbaţii chemaţi a conduce după puterile lor destinele unui popor, nu uită nici-odată a îmbrăca într'o haină convenabilă, măiestrită, plină de subînţelegeri, dar' totdéuna ascunsă şi de multe-ori de o sinceritate esagerată, — aceea nu pot sě ascundă în scrisorile lor, în cari îşi desvělesc sufletul pentru câte un prieten intim şi tovarěş de principii până la cele mai mici amĕnunte, întocmai ca într'o conversaţie de tot intimă. Ba încă şi mai mult!

Ceea-ce de multe-ori nu poţi spune nici într'o conversaţie intimă unui prieten, descoperi prin scrisóre unui prieten, despre care eşti încredinţat, că e al těu. Epistola non erubescit, acéstă maximă este de un adevěr, pe care l-a confirmat esperienţa de atâtea-ori. In scrisori se spun de multe-ori lucruri intime, cari nu s'ar puté spune în lumea mare pentru multe motive, dar' cari sunt de cele mai multe-ori de o însemnătate neasěmânat mai mare de cât cele date în vileag, atât pentru cel-ce le scrie, cât şi pentru aceea despre ce se scrie.

Timpul mai nou a dovedit, ceea-ce de altcum se înţelegea de mult, că în scrisorile bărbaţilor mari se află un fórte însemnat material de studiu pentru reconstruirea icónei sufleteşti a scriitorului lor pe deoparte, cât şi pentru ilustrarea amĕnunţită a epocei, în care au lucrat acei bărbaţi.

Tocmai pentru acest motiv s'a şi lucrat cu multă sîrguinţă pentru strîngerea la olaltă a acestui material de studiu, care îngădue întrarea până la cele mai ascunse locuri ale sufletului omului şi până la cele mai nesocotite îndeletniciri şi lucruri, pe cari de alt undeva ţi-ar fi cu neputinţă a le cunóşte, uitată fiind îngrijirea, pe care o pun toţi pe tot ce ese în vilég sub numele lor. In scrisori e sinceritatea mai desěvêrşită — cu tóte-că şi ele pot fi nesincere, mai ales cele scrise unor ómeni, cari nu ţi-au fost nici-odată prieteni — şi prin urmare ele şi pot fi nişte călăuzitóre mai credinciόse pe calea, pe care voim sě urmărim manifestaţiunile adevěrate ale vieţii unui om.

Ingrijirea cu care s'au publicat în timpul din urmă scrisorile atâtor bărbaţi mari ai nostri, marele folos ce s'a dovedit că isvoreşte din ele pentru istoria nóstră, precum şi datorinţa ce o avem faţă de aceia, cari au făcut cu activitatea lor timpurile de glorie — ne îndémnă a ne aduce aminte de viaţa şi activitatea nestudiată încă pe deplin, a lui Şaguna, care zace încă destul de înţelenită şi ascunsă în documentele grăitóre despre el şi încă nepublicate şi în scrisorile lui, în care spunea multe taine prietenilor lui, şi cari nici pe departe nu sunt cunoscute cu tótă netăgăduita lor importanţă.

Căci, sě nu ne facem ilusii, biografia şi activitatea lui Şaguna nu e scrisă încă. Ceea-ce ne-a dat păr. episcop N. Popea e mai mult espresia admiraţiei sincere faţă de cel-ce a făcut tóte pentru noi, de cât o istorie critică şi amĕnunţită a epocei lui Şaguna şi a vieţii şi activităţii acestuia. Nici nu s'ar puté afirma fără a cădé în esagerare, că astăzi, după trei decenii de la mórtea lui Şaguna, în care timp s'a putut vedea mai de aprópe cine a fost el, nu s'ar puté şi n'ar trebui scrisă din nou biografia marelui bărbat, care pe lângă contribuţia de recunoştinţă, admirare şi imitare, ce i-a adus iubitul sěu secretariu, sě dee şi o icónă nouă, reală şi pusă în curent cu tóte cercetările ce s'au făcut de aceia, cari s'au ocupat de Şaguna, şi basată pe tóte documentele posibile, cunoscute şi necunoscute până acum.

Cumcă „biografia" lui Şaguna, scrisă de P. S. păr. Popea nu e o istorie critică, a dovedit-o însuşi autorul, care cu cinci ani după publicarea acestei biografii a venit şi a dat în viléag întâiul volum din „Memorialul" lui Şaguna, după care avea sě urmeze în curênd al doilea şi cel din urmă volum de documente, aşa de trebuitóre pentru cunóşterea deplină şi nepreocupată a lui Şaguna, în cât fără de cunóşterea lor e imposibilă cunóşterea lui Şaguna.

Pe lângă cunóşterea acestor documente este de o însemnătate tot aşa de mare cunóşterea corespondenţei lui Şaguna, ca una care cuprinde lucruri ce nu se pot perde din vedere din partea unui istoriograf corect şi omnilateral.

Voiu sě insist de astă-dată mai mult asupra corespondenţei lui Şaguna.

Intêmplarea a voit ca cu ocasia pregătirilor pentru esposiţia Asociaţiei, care a şters praful de pe multe hârtii vechi, şi care a scos din sertare multe cărţi mucegăite dar' pline de însemnătate, sě ese la ivélă între altele şi 15 scrisori, pe cari le-a scris Şaguna protopopului Timişórei Meletie Dreghici. Ele au fost aflate de dl Pavel Rotariu, advocat în Timişóra, şi au fost espuse la esposiţia din Sibiiu şi donate museului naţional. Cu voia dlui director al esposiţiei am copiat acele scrisori, cărora le atribuiu însemnătate mare — ori-ce slovă de la Şaguna trebue sě fie sfântă pentru noi — şi m'am hotărît a le da publicităţii. Mai în urmă am aflat, că dl P. Rotariu, înainte de a le fi trimis museului naţional, le-a publicat în „Advocatul poporal", ce redactéză însuşi în Timişóra, o fóie fórte puţin cunoscută, pentru-ca sě pótă rěmânea aceste scrisori închise numai în colónele ei. Pentru acest motiv, cât şi pentru motivul, că domnul Rotariu susţine, că ele „nu sunt de mare importanţă" („Adv. pop." nr. 6, 1905 pag. 121) m'am hotărît a le pune prin „Telegraful Român" în mâna preoţimii nóstre, pentru-ca sě vadă şi sě înţelégă din ele cum lucra acel mare archiereu într'un timp mai mult de cât maşter, între imprejurări, cari nu se pot aseměna cu cele de astăzi, dar' cu o dragoste, care azi se întâlneşte rar şi cu o abnegaţie, din care ori-ce om cu bunăvoinţă va puté sě se adepe şi sě iea pildă.

Eu am aflat, că aceste scrisori ale lui Şaguna sunt de o însemnătate indiscutabilă pentru mai multe motive: şi anume, pentru-că ele trebue sě ne sune la ureche ca un îndemn pentru colectarea întregei corespondenţe alui Şaguna, — şi pentru-că ele ni-l arată pe Şaguna în unele privinţe aşa, precum din alte locuri nu-l cunóştem.

Din puţine alte locuri se vor putea cunóşte greutăţile enorme ce a întimpinat Şaguna, până ce a putut face, ca din „smerita" tipografie de el întemeiată sě ese acea lungă serie de cărţi bisericeşti bune pentru atâtea motive, care a dat bisericilor nóstre podóbă întunecată de ceaţa atâtor vremuri triste, şi care a perpetuat spre cel mai mare noroc al limbei nóstre bisericeşti, — lamura de miere ce a trebuit sě fie mai târziu batjocorită în ţéra românéscă. Cine mai vrea sě ştie astăzi, când avem tipografie mare şi cărţi bisericeşti cu litere latineşti îşi putinţa de a scóte cărţi câte vrem din tipografia lui Şaguna, — zic: pe cine-l mai interesézǎ astăzi ce a făcut Şaguna, ca sě pótă da acele cărţi şi aceea tipografie, de unde a luat Şaguna cărţile bisericeşti pentru-ca sě le dee bisericei sale de care nimeni altul de cât sórtea nu s'a îngrijit? A fost o muncă grea acea pe care a trebuit sě o opună Şaguna indolenţei de până atunci, au fost svîrcoliri şi osteneli, cari ni-l presintă pe Şaguna într'o lumină cu atât mai intensivă, cu cât de necunoscute au fost până acum tóte colţuşórele activităţii lui. E figura unui uriaş ajuns în ţeri, în cari nu s'au pomenit palate încăpătóre pentru el şi pentru ai lui, şi care nu se póte mulţămi cu ce află — lui îi trebuesc lucruri mari, pe cari ne fiind altul în stare sě le facă, le face însuşi de la început până la sfîrşit. El a făcut mai mult de cât s'a [illegible] de atâţia câţi au vorbit despre el, şi a făcut de atâtea-ori nişte lucruri, cari s'ar părea mici, lucruri aşa de mari, că nici nu s'ar crede.

(Va urma).

Cărţi şi reviste.

Autorii, cari doresc sě li-se anunţe apariţia cărţilor în fóia nóstră, sunt rugaţi sě trimită câte un esemplar la adresa redacţiei. Asemenea şi institutele de editură.

*

Biblioteca despărţământului Cluj, nr. 2: **Ursu Broina, de** Dr. E. Dăian, conferenţă cetită la adunarea despărţământului Hida-Huedin al „Asociaţiunii". Temă potrivită, tractată într'un stil uşor, popular. A apărut în Cluj, costă 30 fileri.

*

In institutul de editură „Luceafărul" au eşit: **Coşbuc György**: Költemények. Román eredetiből fordította *Révai Károly*, előszóval ellátta *Alexics György* dr. Budapest, IV. [illegible]nár u. 10. Costă: 1 cor. 50 fil.

Ma[illegible] Gorkii: Nuvele, traduse de *Horia Petra-Petrescu*. Budapesta. Preţul: 1 cor.

Asupra acestora vom reveni.

Posta redacţiei.

Anonimului. President la sinodul parochial electoral póte fi şi mirean.

Teatru orăşenesc.

Sâmbătă (18 Novembre n.): „*Die Weber*", dramă în 5 acte, de Gerhard Hauptmann.

Duminecă (19 Nov. n.): după amiazi: „*Rotkäpchen und der Wolf*", piesă poporală în 6 tablouri de K. Maurice; séra: „*Don Cesar*", operetă în 3 acte de Rudolf Dellinger.

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinşi profesori şi medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecţiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai alea este recomandat convalescenţilor după influenţă. Promovéză apetitul şi face sě crescă greutatea corpului, delătură tusa şi flegma, şi face să înceteze asudórea de nópte. In urma gustului şi mirosului seu plăcut se ia cu plăcere şi de copii. Se capětă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpěrătorii sě fie atent, ca fie-care sticlă sě fie prověḑută cu firma următóre:

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveţia).

Nr. 634 1905. [267] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **paros** în comuna **Cristiș**, protopresbiteratul Turda se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții au sĕ 'și trimită suplicele construite în regulă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, de unde se pot lua și informațiuni mai detaiate, apoi cu prealabilă încuviințare a acestui oficiu se pot presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Turda, 15 Octobre 1905.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Jovian Murĕșianu
protopresbiter.

Invĕțăcel

cu 2 sau 3 clase gimnaziale află imediată aplicare în Tipografia arhidiecesană.

Dr. Petru Șpan:

Idei pregătitóre în pedagogie	Cor. 3·—
Treptele formale ale învĕțămêntului (Ediția a doua) .	„ 1·60
Povesti pentru anul prim școlar (lecțiuni după treptele formale) ediția II.	„ 2·—
Carte de cetire a II-a . . .	„ —·50
Noul Abcdar	„ —·40
Călăuza noului Abcdar . . .	„ —·20
Dr. Daniil P. Barcianu. Viéța și activitatea lui	„ —·50

Se pot procura de la

Librăria arhidiecesană.

Nr. 491 1905. [273] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Cheia Rimețului**, protopresbiteratul Alba-Iulia, se escrie repețit concurs, cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea de la stat a venitelor preoțești.

Concurenții 'și vor înainta petițiunile cu tóte documentele recerute subsemnatului oficiu în terminul susindicat și se pot presenta înaintea alegĕtorilor, conform prescriselor regulamentare spre a cânta, resp. a celebra și cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial local.

Alba-Iulia, 24 Octobre 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Tablouri istorice.

La **Librăria archidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben) se află de vînzare următórele:

Asaltul redutei Grivița.
Dumbrava roșie,
Mórtea lui Stefan cel Mare.
Bombardarea Vidinului.
Stefan cel Mare și aprodul Purice.
Trecerea armatei române peste Dunăre la 20 August 1877.
Principele Carol inspectând reduta Grivița.
Jurămêntul boierilor înaintea lui Tudor la Cotroceni.
Prinderea lui Tudor.
Petru și Ioan Asan ridică steagul liberării.
Grivița Nr. 1.
Intâlnirea A. S. Domnitorului cu Osman Pașa după căderea Plevnei.
Prețul fiecărui tablou 3 coróne.
Stefan Vodă cel bun și mare 1 corónă.

Banca de asigurare „TRANSILVANIA“

Sibiiu, str. cisnădiei nr. 5, edificiile proprii. — Fondată la 1868.

Primește în condiții favorabile

☞ asigurări contra focului și esplosiunilor,
☞ asigurări de viață și de rente viagere,
☞ asigurări contra furtului prin spargere,
☞ asigurări de grindină,
☞ asigurări de accidente și de sticlă.

Valori asigurate 105 milióne coróne.

• • • **Despăgubiri prestate 7 milióne coróne.** • • •

Fonduri de reservă și garanție 2 milióne coróne.

Informațiuni de la **Direcțiune în Sibiiu** și prin **agenturile principale** din Arad, Bistrița, Brașov și Cluj, cum și prin subagenții din tóte comunele mai mari. (271) 2—52

Micul Calendar pe anul 1906

de **I. Apolzan**, tipograf, este singurul calendar portativ românesc. Pe lângă partea calendaristică și pe lângă filele albe pentru notițe, conține sub titlul „Avutul nostru“ informațiuni și date esacte asupra tuturor instituțiunilor nóstre, ca biserici, școle, reuniuni de tot soiul, bănci etc. etc. Prețul unui esemplar legat simplu **40 fil.**, legat în pânză cu creion **70 fil.**, plus porto 6 f. A se procura de la **Librăria arhidiecesană, Sibiiu** (Nagyszeben).

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum și la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armoniόse, pe lângă garanță de mai mulți ani, de fie-care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 21—52

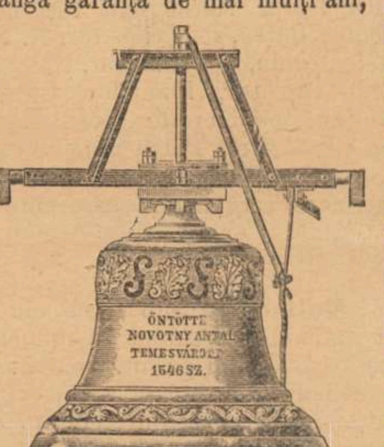

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bĕtrâne** cu coróne de fier bătut, ca și spre turnarea de **tóce din metal.** Se află clopote în greutate de 300 kg. și mai jos.

☞ Preț curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco. ☜

La esposiția milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

O singură frecare cu

Săpunul Schicht

(săpun cu cerb ori cu cheie)

e ca și (131) 11—39

doue frecări

cu săpun obicinuit

Săpunul Schicht e cel mai bun și mai eftin.

Subscrisul îmi permit a recomanda onoratului public (274) 1—3

cârnați și cârtaboși

proaspeți, preparați zilnic [illegible]ine.

Cu stimă

Carol Kovats

Sibiiu (Restaurațiunea „Trei-stejari“).

Pe timpul secetei din vara trecută abnormală a fost earăși singură în întrégă Ungaria

Prima plantație pentru nobilitarea viței de pe Têrnave

(Proprietar: Fr. Caspari, Mediaș 67, Ardeal)

care a udat vițele sale cu cantitatea enormă de apă de **5 milióne litri** pe zi; este deci singura firmă, care póte liferà vițe frumóse și în tóte privințele neesceptionabile.

(84) 14—47

☞ **Catalog ilustrat cu numĕróse scrisori de recunoștință gratis.**

Noroc colosal la Gaedicke!

Neîntrecute sunt resultatele de noroc ale colectei mele. Nu este aprópe nici un oraș în țară, în care Gaedicke sĕ nu fi plătit vre-un câștig principal. In scurt timp am plătit

premiul cel mare de **602.000** coróne pe nr. 62551

de 3-ori câștigul principal de **400.000** coróne pe numĕrul 11119

400.000 coróne pe nr. 28916 **400.000** coróne pe nr. 33464

apoi de **3**-ori **100.000, 70.000,** **4**-ori **60.000,** de mai multe-ori **30,000, 25,000, 20.000, 15.000** și **10.000**. In următórea loterie de clasă ungară, a 17-a, se sorteză de nou **55,000** câștiguri în bani din **110.000** losuri, cari în total dau uriașa sumă de **14** milióne **459.000** coróne. **Cel mai mare câștig ev. 1 milion coróne**. Mai departe un premiu de **600.000,** 1 câștig à **400.000,** 1 à **200.000,** 2 à **100.000,** 1 á **90.000,** 2 à **80.000,** 1 à **70.000,** 2 à **60.000, 50.000, 40.000,** 5 à **30.000,** 3 à **25,000,** 8 à **20.000,** 8 à **15,000,** 36 à **10.000,** 67 à **5000** etc. etc.

Losuri originale cu prețurile oficiale	1/8 de los	1/4 de los	1/2 de los	1/1 los
	1·50	**3·—**	**6·—**	**12** cor.

se trimit după primirea banilor sau cu ramburs. Planuri oficiale și securi postale gratis și franco. Comandele pentru tragerea din **23 Novembre n.** sunt a se trimite cu posibilă grăbire. 261 5—6

Casa de bancă A. GAEDICKE, Budapest, Kossuth-Lajos-u. 11.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Nr. 120 Sibiiu, Marți 8/21 Novembre 1905 *Anul LIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
sĕ se adreseze Administrației tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
sĕ se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de douĕ-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil.
rĕndul cu litere garmond.

Primejdia.

Sibiiu, 20 Novembre n.

Nu punem mare preț pe vorbirile cari se rostesc în fața alegĕtorilor, din partea celor ce aspiréză la deputăție, fie ei chiar și ministri, pentru-că astfel de vorbiri nu conțin de cât dorințe ori promisiuni, a căror realisare atârnă de la alți factori.

Ori ce sĕ vorbéscă deci membrii actualului guvern și sĕ promită alegĕtorilor și țerii, câtă vreme le lipsește partidul pe care sĕ se razime, și majoritatea parlamentară cu ajutoriul căreia pot sĕ realiseze aceea ce promit: rĕmân numai vorbe și promisiuni, departe de a fi prefăcute în fapte.

Esceptiune însĕ trebue sĕ facem u *unul* dintrĕ membrii actualului cabinet ungar, cu domnul ministru de ulte și instrucțiune publică, ale cărui rbe, promisiuni și amenințări, au sĕ realisate cu siguranță, dacă nu din a sa parte, apoi din partea urmașului.

Pe terenul instrucțiunii publice politica magiară e *consecuentă*, și ori cât de urgisit sĕ fie actualul guvern din partea majorității parlamentare, aceea ce face în interesul lățirii limbei magiare *e bine primit* din partea ei, și ideile și planurile croite în privința acésta *rĕmân la dosar*, pentru a fi îmbrățișate de urmaș, care de sine înțeles, nu va puté merge îndĕrĕt, pentru a nu fi taxat și considerat de rĕu și slab apărător al intereselor naționale magiare, ci va merge un pas înainte, pentru-ca sĕ supraliciteze pe înaintașii sĕi.

Așa au făcut toți ministrii din tre- de la acest departament, și așa vor și cei din viitoriu. Fie-care va is- câte ceva nou în favorul magia- ii, dar' ca sĕ strice aceea ce a fă- în privința acésta careva dintrĕ tașii sĕi, a ferit domnul. Ar fi act radare națională.

Pe când deci credem și suntem inși, că nimic nu va puté fi rea- din vastul program al actualului rn, din lipsa partidului și a majorității parlamentare, pe care guvernul nu și-o va puté înjgheba nici după o nouă alegere, — aceea ce se refere la instrucția publică din programul guvernului, precisat și mai bine din partea domnului ministru de culte și instrucțiune publică, Dumineca trecută, cu ocasiunea desfășurării programului sĕu politic, ca candidat de deputat, în fața alegĕtorilor din cercul II electoral al capitalei: *are sĕ fie esecutat și realisat întocmai*, dacă nu din partea actualului guvern, apoi din partea celui ce 'i va urma. Pentru-că în chestia acésta, cum am spus, îndĕrĕt nu va merge urmașul dlui Lukács, ci mai de grabă înainte.

Dacă față de planurile lui Berzeviczy, care cerea, ca elevii din școlele elementare poporale se știe sĕ 'și esprime corect gândirile, când termină școla, în limba magiară, fără a cere ca limba magiară sĕ li-se propună *unguresște*, actualul domn ministru vine și ne amenință, că va cere, ca nu numai limba magiară, dar' și alte trei studii, geografia, istoria și constituția patriei sĕ fie propuse în *tóte* școlele poporale în limba magiară: ne putem aștepta, că urmașul dsale va merge un pas și mai departe, și va zice, că *tóte studiile* au sĕ fie propuse în școlele de la sate numai unguresște!

Nu putem deci sĕ trecem cu nepăsare pe lângă vorbirea din Dumineca trecută a domnului ministru de culte și instrucțiune publică, în care se cuprind noue amenințări și noue primejdii pentru școla confesională nemagiară, ci datori ne simțim sĕ facem din vreme cunoscute publicului nostru cetitor aceste amenințări, pentru ca sĕ le cunóscă și sĕ vadă cât sunt de păgubitóre culturei nóstre naționale și școlei nóstre confesionale.

Primejdia în care se aflau școlele nóstre, când cu proiectul de lege Berzeviczy, nu a încetat deci cu retragerea acestui proiect, ci acum se ivește de nou, în formă și mai amenințătóre, pentru-că actualul ministru de culte și instrucțiune publică are de gând sĕ înăsprésca acest proiect de lege cu unele dispozițiuni, cari ne fac școlele de a nu mai fi școle confesionale naționale, ci școle confesionale magiare, adecă școle susținute numai de confesiuni, dar' puse în serviciul magiarisării poporațiunii.

Dăm la alt loc din vorbirea dlui ministru de culte și instrucțiune publică părțile cari se refer la programul ce și l'a stabilit cu privire la instrucțiunea publică elementară, și cetitoriul va înțelege din înseși vorbele ministrului, cât de mare e primejdia care ne amenință de nou școlele. Și ce e mai dureros, cetitoriul va vedé și va înțelege, că ministrul se provócă la *aprobarea* ce o are deja din partea Corónei de a face tot ce e posibil pentru lățirea limbei magiare printrĕ cetățenii de alte limbi, până chiar și pe calea pe care a apucat domnul ministru, *pe calea ordonanțelor*, punêndu-se astfel deasupra legii, și însușindu-și drepturi pe cari numai corpurile legiuitóre le au, dreptul de a interpreta, modifica și întregí legile.

Ne dóre că Coróna prin forța împrejurărilor a fost adusă în posiția de a da mână de ajutor la astfel de acte, și ne dóre că Coróna *și-a dat învoirea* pentru-ca naționalicește sĕ fim sugrumate, noi naționalitățile nemagiare din patria acésta, dar' faptul acesta nu are sĕ ne descurageze și sĕ ne facă sĕ întrerupem lupta purtată până acuma cu bărbăție pentru conservarea nóstră, ci din contră, trebue sĕ ne îndemne și silésca sĕ o continuăm cu energie și perseveranță și mai mare, fiindu-ne gândul la adevĕrul nerĕsturnabil, că nu popórele depind de la voința guvernelor și a domnitorilor, ci tocmai din contră, și că prin urmare, asupra vieții și esistinții naționale a unui popor nu dispune, nici guvernul, nici Coróna, ci poporul însuși, prin hărnicia sa, prin vitalitatea sa, prin virtuțile sale. Cei în drept stabilésca deci planul de apărare, și noi ne vom închega rêndurile, pentru a puté purta lupta cu succes și în viitoriu, cum am purtat'o în trecut. Vină peste noi ce va vení, — Unguri nu ne facem, ci rĕmânem aceea ce ne-a lăsat Dumnezeu: Români credincioși tronului și patriei!

Programul ministrului Lukács.

Lungă a fost vorbirea dlui ministru de culte și instrucțiune publică *Lukács György*, cu care s'a recomandat alegĕtorilor din cercul II electoral al capitelei, și repețit a fost în ea tot ce spusese mai nainte primministrul *Fejérváry* despre programul și planul de acțiune al guvernului unguresc. Cum noi cunóștem din destul acest program, ne mărginim a reda acum numai acea parte din vorbirea dlui ministru de instrucție, în care acesta și-a espus programul de muncă pe terenul *instrucțiunei publice*, cu mult mai pe larg de cum o făcuse la timpul seu baronul *Fejérváry* — un punct de program, care ne interesézá fórte de aprópe.

Intâiu dl ministru și-a lăudat singur fapta eroică, săvârșită prin aceea, că ce se cuprindea în proiectul de lege al lui *Berzeviczy* a căutat sĕ introducă *pe calea ordonanțelor*, adecă pe cale neconstituțională, și în urmă și-a espus pe larg părerile asupra *instrucției poporale*.

Făcând declarația, că e aderent neînfrânt al politicei naționale (de magiarisare) și că 'și însușește întru tóte proiectul de lege retras al lui Berzaviczy, referitor la magiarisarea instrucției în școlele poporale elementare, dl ministru a spus despre cunoscutele sale ordonanțe următórele:

„...Nu vreau sĕ mĕ laud, dar' față cu multele defaimări, din cari mi-s'a făcut parte și mie, ca unui neînsemnat membru al guvernului, fie-mi permis a face constatarea, că în chestiunea instrucției *în direcție națională* și în obiectul validitării cu efect a limbei magiare ca limbă de stat în școlele cu limba de învĕțământ nemagiară, și în cualificația învățătorésca, de 26 ani de când legea despre instrucția obligătóre a limbei magiare e în viață, eu, membrul nepatriotic al guvernului nepatriotic, mi-am luat prima dată îndrăsnéla sĕ iau astfel de dispozițiuni eficace, pe cari guvernele anterióre, cari dispuneau de mare majoritate

---

FOIȘÓRĂ.

area literară de la „Lucéfĕrul“, cu o reprivire istorică-culturală.

Conferență ținută la societatea academică „Petru Maior“ din Budapesta.

De **Gh. Tulbure.**

(Urmare.)

Și lucru e ușor de înțĕles, pentru-că la Buda își tipăreau scrierile toți cărturarii din Banat, ca și din Ardeal, ba până și cei din Principate aici își trimiteau manuscriptele lor, „care li-se întorciau în formă de publicații elegante și îngrijite“.

Editorul și mai ales rĕspânditorul acestor cărți a fost, la timpul sĕu, faimosul „ferlegher“ Zaharia Carcalechi, o clasică incarnațiune a spiritului de întreprindere. El desfăcea operele apărute, el alerga prin Țara românéscă după manuscripte, el îngrijea de tipărirea lor, cu un cuvânt el era factotum în mișcarea literară, ce se pornise cu marii istorici. Tot de numele lui se légă și popularisarea vestitului *Calendar de Buda*, o altă publicație prețiósă a acestor vremi. Calendariul acesta l'a fost alcătuit încă S. Micul, pe când era censor la tipografie, spre a'și publica întrânsul tratatele lui istorice și limbistice, pe urmă a fost continuat de P. Maior ș. a. Era o publícație bună și fórte elegantă, din care „bine înțeleptul și vĕzutul domn“ Z. Carcalechi desfăcea și prin Moldova cu sutele de exemplare. Pagubă, că de abia ne-au rĕmas vre'o câteva.

Dar' încă pe la 1814 neobositul „ferlecher“ se frământa cu gândul sĕ scótă și o gazetă românéscă. Ca indemn i-a servit de bună samă viéța socială, ce se înfiripase în Bpesta, mai ales în familiile comercianților macedo-români,[1] împrejurarea norocósă, că avea la îndemână crăiésca tipografie cu scriitorii din jurul ei, dar' mai vîrtos nețĕrmurita lui dragoste de neam și dorul lui nestîns de a'l lumina. Dar' planurile lui C. s'au zădărnicit în mai multe rênduri, pentru-că revista lui de abia la anul 1829 a putut vedea lumina zilei. Cercetând în biblioteca museului național-unguresc din loc, am dat preste câteva exemplare din revista lui Carcalechi[2], care țin sĕ le cunóșteți și dvóstră mai de aprópe.

Titula completă a acestei reviste era: *Bibliotecă românéscă*, sau adunări de multe lucruri folositóre, întocmită în 12 părți, întâia oară tălmăcită de prea învĕțați bărbați și tipărită pentru neamul românesc prin Zaharie Carcalachi, isvoditoriul acestei biblioteci. La Buda, în crăiasca tipografie a universității Ungariei 1829.

Pe coperta din afară a „Părții I“ se póte vedé figura lui Prometeu, în mână cu un vultur în flacări, ear' dinlăuntru un chip de feciórá (muză) purtând pe cap cunună de lauri, ear' în mână o carte deschisă. Pe pagina următóre o axiomă din Cicero. Atât ilustrația cât și axioma erau pe fie-care „parte“ diferite. Sub maximă, în „Partea I“, de care ne ocupăm, se cetește clausula censorică:

Pestini die 28 Augusti 1828.

Imprimatur:
Joannes Theodorovits m. p.
G. n. u. R. Parochus Pestiensis
Venerabilis, Consistorii Assessor
et Librorum Valachicorum
R. Int. Censor.

Urmézĕ o dedicație omagială metropolitului Dionisie „marelui Mecenate Românesc“, căruia i-se aduc elogii pentru sprijinul ce 'l dă literaturii, și i-se închină revista. Intr'un cuvênt „Către Cetitoriu“ Carcalechi arătênd însemnĕtatea cetirii de cărți, ne spune, că „tóte neamurile cele luminate bărbătește tipăresc cărți, singuri noi Românii suntem de acésta scumpă vistierie mai lipsiși, măcar că ne tragem vița de la cel mai vestit și mai mărit neam din lume, adecă de la Romani“. Drept aceea lui i-s'a învăpăiat inima sĕ-'și slujésca neamul prin tipărirea de cărți folositóre, și așa împreună cu D. Bojâncă și cu alți „aleși scriitori“ a izvodit acéstă bibliotecă românéscă, care va ieși în 12 părți, pentru un preț de 4 florinți și 48 de creițari, în bani de argint. Termină cu nădejdea, că Românii „se vor arĕta înaintea neamurilor celor luminate, că nu cruță acea puțină cheltuială“.

Cred, că nu e fără importanță sĕ cunóștem și conținutul revistei lui Carcalechi.

Cuprinderea bibliotecii — continuă la p. 5-a — va urma întru acéstă formă:

1. În partea dintâiu și în tóte părțile câte 3 cóle din istoria Romanilor, năravurile, religia (Legea), îmbrăcămintea, mâncările, ceremoniile și îngropăciunea lor.

---

[1] Femeile macedo-române erau grupate într'o societate literară-filantropică, Cf. Revista nouă. VIII. pp. 278—284.

[2] Partea I 1829, Partea III 1830, Partea IV 1830 și Părțile I—IX. 1834 (o retipărire a lor).

parlamentară, n'au aflat de oportun a le încerca. Și contra mea, contra ministrului nepatriotic, *a făcut recriminație la domnul nostru, la regele nostru, forul cel mai distins al unei biserici naționaliste fórte respectate* (înțelege memorandul Sașilor, adresat Corónei!), dar' regele magiar, a cărui bunătate față de noi, și al cărui sentiment constituțional suflete neprecugetate îl trag la îndoială, *va face mărturie cu cuvêntut sĕu regal, că cultura națională magiară e sfințenie, de care n'are sĕ se atingă nimeni cu mână nechemată!*

De altcum, ca sĕ revin asupra ordonanțelor mele referitóre la limba magiară, regret întru adevĕr, că din parte naționalistă s'au ridicat plânsori și escepțiuni. Cetéscă ori și cine aceste ordinațiuni, ca sĕ vadă, dacă sunt atinse și numai cu un deget în ele drepturile recunoscute totdeuna din partea legilor nóstre pe séma limbei materne și pentru întrebuințarea și cultivarea liberă a ei? Se află în ordonanțele mele fie și numai urma unui sentiment dușmănos față de naționalități? Nu vorbesc eu în ele cu concetățenii de alte limbi *în tonul cald al iubirei frățești?* Și se află óre jurist, om de știință și bărbat de stat, se găsește un simplu cetățan, care ar puté trage la îndoială îndreptățirea de a cere, ca sĕ cunóscă fie-care cetățan limba națiunii, limba statului, și că cel mai apropiat interes propriu al cetățenilor cu buze nemagiare, esențiala condițiune a fericirei lor este, sĕ vorbéscă limba statului, limba de comunicație comună?

Pe cetățenii cu buze nemagiare ai patriei *nu 'i permis sĕ 'i împedecăm în folosirea și cultivarea nețermurită a limbei lor materne*, dar' de altă parte e datorința și interesul fiecărui cetățan al patriei sĕ fie făcut părtaș *de cultura națională magiară unitară.* Aceste principii, nu numai le mărturisesc, ci în scurta mea guvernare *le-am ridicat la valóre și în praxă.* Eu așa cred, stimați domni, că aspirațiunilor nóstre juste naționale mai mult putem sĕ folosim prin aceea, că altuim în sufletul fie-cărui cetățan al patriei cunóșterea limbei magiare și iubirea față de cultura magiară, de cât prin aceea, că ne încordăm până la desperare puterile pentru a obține numai de cât limba de comandă magiară. Națiunea, care din cultură își zidește cetate tare, e într'adevĕr de neînvins. Sĕ zidim, domnilor, sĕ lucrăm, și sĕ ne întărim în munca mare și sublimă, înălțătóre de suflet și de corp, purtată *pe base naționale, culturale și sociale.* Dacă vom pune sub acoperiș instituțiunile nóstre, vom face ca concetățenii nostri sĕ fie culți, cu avere și mulțămiți, atunci celelalte postulate de drept public, încă restante, ne vor cădé în pólă ca concesiuni venite de-a gata.“

Frumos își motivéză domnul ministru procedura în chestia cu cele două ordonanțe; frumos, dar' nu destul de logic. Pentru-că dacă se lasă naționalităților *neatinsă cultivarea limbei lor materne*, atunci n'are ce căuta magiarisarea în șcólele lor. Ear' dacă se decretéză magiarisarea instrucției în șcólele nemagiare, atunci nu mai e lăsată neatinsă cultivarea limbei materne. Ori una, ori alta!

Dar' sĕ vedem acum ce spune domnul ministru cu privire la programul din viitoriu în chestia instrucțiunei poporale elementare? (Va urma).

De la curtea cu jurați.

— Impresiuni —

Luni, în 6 Novembre 1905, era mare mișcare la tribunalul regesc din Sibiiu. Avea sĕ începă sesiunea de tómnă a curții cu jurați. In curtea tribunalului mulțime de popor, câțiva jandarmi, apoi public din oraș, curios a asista la pertractarea, ce avé sĕ urmeze. Domnii judecători, advocați și jurații, în numĕr de treizeci, sosesc punctual la ora fixată. Toți își îndréptă pașii spre sala din etaj. In fine eată și acusatul, escortat de un pandur...

Deodată rĕsună clopoțelul presidentului. Cei în drept își ocupă locurile și pertractarea se începe, după tótă forma legii. Din numĕrul total al juraților se sortéză în fie-care zi câte 12. Aceștia depun imediat jurământul prescris în limba statului: Isten engem ugy segéljen (Așa sĕmi ajute Dumnezeu!).

Subscrisul nu pot întra aici în descrierea amĕnunțită a curții cu jurați, o instituțiune modernă pe lângă fie-care tribunal din țéră. Cine se interesézá mai de aprópe, binevoéscă a cetí articolul de lege XXXIII. din 1897, unde va afla tóte cele de lipsă pentru a puté apoi și esercia acest drept, ce compete fiecărui cetățén majorén, nepătat, care posede limba magiară.

In restimp de șese zile aveau a se pertracta cinci cause penale. Astfel s'au perondat pe banca acusaților șese inși, întrĕ cari — durere! — patru români, un sas și un italian. Dintrĕ români unul, deși vinovat, a fost mântuit de pedépsă, admițêndu-i-se comiterea crimei spre apărarea proprie (Notwehr).

Altul, un tinĕr ciobănel, si-a omorît pe stăpânul sĕu, lovindu-l în cap cu furca de fer. Pentru ce? veți întreba. Pentru-că „boierul“ îl certase. Nenorocitul tinĕr fù osândit la un an și jumĕtate temniță.

Alt cas. Un ferar din Apold caută a-și rĕsbuna asupra rivalului sĕu prin trei pușcături de revolver; era p'aci sĕ stîngă o viață de om. Pedépsa: temniță de un an.

Mai mare sensație a produs procesul Ciovică Reisenauer, Cel dintâi, un biet servitor român, era inculpat, că în Maiu anul curent a omorît pe un flăcău sas din Turnișor. Ciovică recunóște, că a lovit pe sas cu o bâtă în cap, fiind-că acesta îl pălmuise fără nici o vină. Dar' rana mortală, susține Ciovică, nu el a causat-o lui Beer (așa se chema mortul), ci Reisenauer junior, care trăia pe semne mai de mult în dușmănie cu Beer. Cum se va fi petrecut lucrul, care din doi a comis crima, — știe bunul Dumnezeu. Cei doi tineri s'au confrontat, martori s'au ascultat preste 50, cercatu-s'au tóte, dar' în zădar! O judecată finală nu s'a putut face, și astfel întréga afacere s'a amânat până la sesiunea proximă a curții cu jurați.

Sunt părți umbróse ale caracterului omenesc, ura și rĕsbunarea, cari ni-sĕ desvălesc aici, în fața tribunalului, în tótă golătatea lor. Și lucrul naibii! că un mare rol la sĕvêrșirea acestor fapte mârșave jócă — alcoholul. Acesta róde, ca un verme, și la rădĕcina pomului nostru național. Da, în stare de ametélă și beție se comit cele mai multe crime.

Urmărind cu atențiune pertractările curții cu jurați, m'am convins din nou despre starea deplorábilă, în care se află și acum, la anul Domnului 1905, poporul nostru de la țéră. Anume cei mai mulți dintrĕ Românașii nostri nu știu nici măcar numele de familie. La întrebarea presidentului: Cum te chiamă? acusatul rĕspunde: Nicolae. Dar' polecra? Nici un rĕspuns. Nu Șerban? întrébă presidentul. „Ba ie mĕ rog“. Mai departe, nici unul dintrĕ acusați și martori nu știe anul, luna și ziua nașterii. Unul rĕspunde: „Voiu fi de vre-o 26“... Altul: „Io-s născut în 83, 84 ori 85“ (ilaritate în public). — „Din ce comună ești?“ continuă presidentul. Acusatul tace. „De unde ești, din care sat?“ întrébă apoi tălmaciul. „Mĕ rog, din Blăjel.“ — „Ce religiune ai“? Acusatul nepricepênd întrebarea, tace. „Greco-orientală ori greco-catolică?“ întrébă de nou presidentul. „Mĕ rog, de legea românéscă.“ „Nu așa, mĕi, ești tu unit ori neunit?“ „Vechiu ori nou“? sare ear' tălmaciul într' ajutor. „Nou“ rĕspunde în fine acusatul. — La întrebarea: „Știi ceti și scrie“? un martor rĕspunde: Știu așa mai rĕu...

Escepțiune laudabilă face o româncuță de 16 ani, care de-și simplă „slujnică“, rĕspunde iute și corect la tóte întrebările, ce i-se pun. Acésta și în privința îmbrăcămintei era ireproșabilă.

Ingândurat și meditând asupra celor vĕzute și auzite, m'am întors de la tribunal acasă.

Dómne! mi-am zis, până când să fim tot de râsul altora? Uite spre pildă țeranii sași, în ce condițiuni avantagióse se presintă: haine și schimburi curate, ținuta sigură, vorba la înțeles.

Se observă îndată, că ómenii aceștia au trecut prin școlĕ, ear' acuma în vêrsta de bărbați, stau sub o bună conducere.

Dar' ai nostri? Pare-că sunt cu totul lipsiți da razele bine făcĕtóre ale culturil.

Fraților preoți și învĕțători! Către voi mĕ îndrept, precum și către toți cari mai au durere pentru neamul lor. Nu lăsați, ca acest popor cu bune însușiri sufletești și trupești să mai órbece în întunerecul neștiinței. Dați-i și lui o lingură de învĕțătură. Deschideți ochii bietului Român, ca sĕ nu mai petreacă în fărădelegi și beții. Creșteți tinerele mlădițe în frica Domnului! Arĕtați tuturor însemnătatea jurĕmêntului (ca sĕ nu jure strîmb), și calea spre bine. Cu un cuvânt zic: *Dați-i Românului cultură*, ca astfel cât mai rar sĕ-l întâlnim pe banca acusaților.

Știm prea bine, că ajungerea acestei ținte este anevoiósă și reclamă o lucrare armonică a tuturor factorilor. Ce s'a negles secoli dearândul, nu se póte îndrepta în câțiva ani.

Cu atât mai vêrtos sĕ stăruim, fraților, avênd pururea înaintea ochilor nostri acel sfânt ideal, ce se chiamă: cultura poporului nostru!

Ioan Baptist Boiu.

Oficială.

Ven. Consistoriu aștéptă declarațiunea preoților, cari și-au rĕscumpĕrat anii de serviciu după statutele noue, declarațiune cerută sub nr. 9263 Ep. 1905, precum și colecta pentru catedrală.

Convocare.

Membrii români ai adunării gen rale municipale sunt rugați a lua part la o consfătuire, ce se va ține în v derea adunării generale municipa estraordinare din 23 Novembre st. a. c., Marți în 21 Novembre st. la orele 5 p. m. în localul casinei d Sibiiu.

Sibiiu în 19 Novembre st. n. 190

Dr. L. Lemény *Dr. Borcia*
president *secretariu.*

NOUTĂȚI.

***Din causa** sfintei sĕrbători „Mih și Gavriil“ numĕrul proxim al fóiei nós apare Vineri după amiczi.*

Parastas. Astăzi la orele 8 m. s'a oficiat în biserica nóstră d suburbiul Iosefin prin Escelenția I. P. S. Domn Archiepiscop și Metr polit *Ioan*, asistat de Prea Cuvioșia părintele Archimandrit Dr. Ilarion Pu cariu, de P. Cuvioșia Sa protosincelu Dr. Eusebiu R. Roșca și de diaconul Du mitru Câmpean un parastas pentr odihna sufletului rĕposatei Impĕrătes Regine *Elisaveta*, fiind presenți ases consistoriali și corpul profesoral de seminariul nostru împreună cu elevi Cântările le-a esecutat corul semina rial funebral sub conducerea prof. *D* Cunțan.

După serviciul divin elevii sem nariali s'au întrunit dimpreună cu pr fesorii în sala seminarială, unde p Dr. Bălan a rostit un pĕtrunzător negiric asupra Impĕrătesei-Regine.

*

La universitatea din Budapesta, închisă în urma scandalului provocat de studenții cari au ofensat pe rectorul, prelegerile se vor ține de nou cu începerea zilei de astăzi.

*

† Principele Filip, conte de Flandra, fratele mai mare al regelui Leopold II din Belgia și cumnat al M. Sale regelui Carol al României, a decedat în Bruxela, în etate de 68 ani. In ziua de 11 Februarie 1866, după detronarea lui Alexandru Cuza, representanții țerii românești l'au fost ales în unanimitate principe al României, dar' decedatul a refusat sĕ prim alegerea și tronul.

*

Deputa nou naționalist. In electoral Titel a fost ales Vineri de la dietă *Demetriu Mușiczki*, Sêrb națio

*

† Ignațiu cavaler de Iacobici, c ces. și reg. în retragere, după scurt grele suferințe a decedat Joi séra în S în etate de 60 ani, deplâns de într sa familie și regretat de toți câți l'a noscut. A fost originar din granița tară, — fiiul majorului Iacobici, c 1848 a apărat, ca locotenent, ceta orașul Timișóra cu atâta bravură î tra trupelor unguresci, în cât ora acordat drept recunoștință *cetețănia d* Inmormêntarea decedatului colonel cut Sâmbătă, cu pompă militară, d numĕros public sibian însoțire p locul de vecinică odihnă.

Intrĕ cei-ce au mers la casa mortulu pentru a da decedatului ultimul onor, am vĕzut pe I. P. S. Sa Achiepiscopul și Metropolitul *Ioan Metianu*, pe P. C. Sa archimandritul și vicariul Dr. *Ilarion Pușcariu* generalii toți din Sibiiu și ofițerii superiori liberi de serviciu, asesorii consistoriali Mo Lazar, Dr. Miron E. Cristea, domnii P. Cosma, I. A. de Preda, Dr. Lemény, Dr. Oct. Rusu, Dr. Diaconovich, Dr. Al. M. Marienescu, Lucuța, Onițiu, vicecolonelul Muntean, Simonescu, și alții. Actul funebral l'a sĕvârșit preotul militar român Dr. Cioban.

*

Din Cluj ni-se scrie, că în 13 Novembre n. s'a ținut acolo ședință comemorativă din partea studenților universitari români, întru memoria binefăcĕtorilor tinerimii universitare române. Cuvêntul festiv l'a rostit domnul *Victor M. Muntean*, student în drepturi, și vorbire frumósă a ținut și dl *Voicu Nițescu*, student în drepturi. Cu câteva zile mai înainte de ședința comemorativă s'a ținut parastas în ambele biserici române din Cluj, pentru odihna sufletelor marilor binefăcĕtori.

*

2 și 3. Tóte lucrurile cele minunate, ce s'au întêmplat în lume (de la facerea lumei până acum, adecă istoria lumei pe scurt).

4. și 5. Statistica (Starea Lumei), supt câte stăpâniri și câte neamuri, câte cetăți, orașe, sate, locuitori, ostași, venituri și religii sunt în lume.

6. O Istorie din Cărțile lui Marmontel și un Romanți (sau Halima Arabicéscă).

7. Istoria Țărei Românești.

8. Istoria Moldaviei.

9. Istoria Ardealului și a Banatului.

10. Anecdote sau povești trecĕtóre.

11. Pentru cultura Românéscă, arătând, cari au fost Patrioții și cari lucră și acum pentru luminarea neamului.

12. Pentru Iconomia de câmp, casă și tóte lucrurile și în fie-care parte, pentru îndreptarea Negoțătoriei.

Și iscălește: Supus serv Neamului meu, Isvoditoriul Bibliotecei. Acésta e, firește, programa pentru tóte cele 12 părți, în care avé sĕ apară revista. Se începe apoi publicarea traducеii din „Istoria Romanilor“ alui D. Bojâncă, precedată de o prea frumósă „Preiește“, în care acesta, după-ce arată marea însemnătate a istoriei, acéstă „vistierie, din care tótă lumea cea luminată se adapă și se vederéză“, și a cărei cunóștere „a ațâțat în inima mea un foc neastâmpărat de a cerca vița, sângele, virtutea și tóte stările împrejur ale Neamului meu“, ne spune, că o va tipări în „Biblioteca“ dlui Carcalechi, și pe urmă îndémnă pe cetitori sĕ întrebuințeze cu folos „supta dintrânsele învĕțătură“. Istoria lui Bojâncă se urméză până la p. 26, unde Carcalechi adauge o „Luare aminte“ către cetitori, spunêndu-le că de aici înainte va fi „tot mai cu dulcéță scrisă“. De la p. 27—38 se povestește pe scurt viéța lui D. Cantemir, domnul Moldovei, înșirându-se le sfârșit tóte operele acestuia, tipărite și netipărite. Urméză „Invingerea de sine a unui Lord Șoticesc“, apoi „Testamentul unui Jidov bogat“ și feliuriți articoli cu notițe literare, istorice, economice, firește din tótă lumea, ear' la fine se dă „lista prenumeranților“,[1] care se continuă și în celelalte „părți“. Pe pagina din lăuntru a copertei se vede „însemnarea cărților“ românești apĕrute în anii 1828 și 1829, cu o rugare a lui C. sĕ i-se trimită tot ce apare, ca sĕ ia notiță în fóie. Urméză data, 1829. (Va urma).

---

[1] S'a publicat prin dl V. Onițiu, sub titlul „Un registru al Românilor de carte și de inimă din anul 1829“, în Transilvania XXXVI nr. 3.

† Ioan Bânda, primul paroch în comuna bisericéscă *Roşia*, protopresbiteratul Sibiiului, asesor la scaunul protopresbiteral, a încetat din viéţă după scurte şi grele suferinţe, împărtĕşit fiind cu sfintele taine, Joi în 3/16 Novembre a. c. la 10 ore séra, în etate de 79 ani şi în anul al 51-lea al preoţiei. Inmormêntarea rĕmăşiţelor pământeşti s'a făcut Duminecă în 6/19 Novembre a. c. la 10 ore a. m. în cimiteriul bisericei gr. or. din Roşia în cripta familiară, în presenţa unui public numĕros. Il deplâng soţia, fii şi fice, numĕroşi membrii ai familiei, precum şi întreg poporul din comuna Roşia.

*

Trecut la pensie. Dl *Enea Hodoş*, profesor de pedagogie în Caransebeş, a fost trecut la pensie cu 1 Novembre v., la cererea proprie.

*

Alegere de rege. După ce plebiscitul s'a pronunţat pentru regat în Norvegia, — cu 259.503 voturi contra 62.264 date pentru republică, — parlamentul norvegian a ales Sâmbătă cu unanimitate pe principele Carol din Danemarca rege al Norvegiei. Alesul e de 33 ani, a primit alegerea şi a acceptat ca rege numele Hakon VII, ear' fiiul seu, moştenitoriul tronului, numele Olaf.

*

Candidare. Alegĕtorii români din cercul electoral Hunedóra sunt convocaţi pe Sâmbătă, 25 Novembre n. la adunare, pentru a pune candidat naţionalist român pentru alegerea ce se va face în acel cerc, ajuns prin mórte în vĕduvie.

*

Alegeri de deputaţi In cercul III electoral al capitalei a fost ales deputat la dietă dl ministru de comerciu şi comunicaţiune *Vörös László*, ear' în cercul II domnul ministru de culte şi instrucţiune publică *Lukács* a ajuns în balotaj cu kossuthistul *Németh*.

*

Mişcarea Toţilor din Szenicz. Toţii din Szenicz vreau sĕ întemeieze un cerc social şi pentru acésta au şi înaintat la ministrul de interne un proiect de statute, sĕ li 'l apróbe. Dar' — *patrioţii* din Szenicz şi jur au înaintat şi ei un *memorand*, pe cumcă: „Sĕ nu cumva, dle ministru... acésta e numai un *pretext*, adevĕrul e: panslavism şi earăşi panslavism! Pe cine vreau sĕ 'mbete ei cu apă rece. Norocul cu noi, că vedem..." Dragi umbre din lumea creerilor înfiguraţi ai Ungurilor, panslavism şi dacoromânism şi pangermanism şi cum vĕ mai chemaţi, multă sfărmare de pept mai daţi acestor patrioţi gălăgioşi şi ridiculi!

*

Firul telefonic dintrĕ Budapesta şi Belgrad. Firul telefonic dintrĕ Budapesta—Belgrad şi Budapesta-Bucureşti se va deschide în sĕptĕmâna viitóre, după-ce se va reîntórce secretariul de stat Petre *Szalay* din Constantinopol.

*

Nebogatov — gazetar. Admiralul *Nebogatov*, pe care ţarul l'a concediat din serviciu, a declarat unui riporter, că se va face gazetar. Căci patria mea — zice el — va înţelege, cum au înţeles şi Japonezii, dacă nu vreau sĕ mĕ înţelégă cei de sus. Domnii mării sĕ nu mai creadă, că m'au biruit. Sunt cetăţean liber al unei ţeri libere! Vom vedé.

*

Alegere de preot. Duminecă, 30 Octobre v. a fost ales preot pentru comuna Lupşa domnul *Vasile Şpan*, absolvent de teologie. Actul a fost condus de dl protopresbiter tractual *Vasile Gan*.

*

Demonstraţii studenţeşti în Lemberg. Vre-o 500 studenţi din Lemberg au voit sĕ demonstreze înaintea consulatului rusesc, dar' gendarmii le-au închis drumul. Atunci s'au întors — cu făclii aprinse — spre consulatul german şi cântau imne patriotice. Numai după demonstraţie au vĕzut trupa de gendarmi, care i-a atacat cu săbiile scóse. Studenţii s'au împrăştiat, dar' între acestă sburătoriau cu petri pe ómenii legii. Atunci aceştia au dat foc. Mai mulţi inşi au căzut însângeraţi. De ceealaltă parte a consulatului încă n'a reuşit demonstraţia unui alt grup de studenţi. Atunci s'au adunat lângă statua lui *Mickiewicz*, a scriitorului cu condeiul de oţĕl, şi şi-au vĕrsat amarul în vorbiri înflăcărate patriotice.

*

Concert şi teatru, se va arangia cu copiii şcólei române gr. or. din Hunedóra Sâmbătă, în 25 Novembre st. n. 1905 în sala hotelului „Hunyadi Várhoz" din Hunedóra. Inceputul la orele 7½ séra. Preţurile de întrare: Loc I. 2 cor., II. 1 cor. 50 fil, III. 1 cor., partere 60 fil., galarie 40 fil. Venitul se destinéză şcólei române gr. or. din Hunedóra. Suprasolviri marinimóse se cvitéză publice. Bilete se pot procura la dirig. Andrei Ludu şi séra la cassă.

*

Coróne eterne. Dşóra *Elena Petrascu*, directóra internatului „Asociaţiunii", în loc de cunună peritóre pe cosciugul mult regretatului colonel cav. *Ignatiu de Iacobich*, a dăruit fondului „Darurilor de Crăciun", administrate de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu", suma de 10 cor.

*

Chestia călindariului va fi discutată în zilele acestea la academia de ştiinţe din Petersburg. Sunt semne, că va fi acceptat călindariul cel nou şi anume astfel, că deja în anul viitor luna Februarie va fi scurtată cu 13 zile, şi aşa 1 Martie călindariul vechiu va cădé deodată cu 1 Martie călindariul nou.

*

Cununie interesantă. Dr. Paul *Dienes*, profesor agregat la universitatea din Pesta şi dşóra Dr. Valeria *Geiger* au legat căsătorie civilă, fiind logodiţi de când au fost promovaţi doctori în filosofie şi în matematică. Inelele le-au schimbat în aulă, cu ocasia promoţiei.

*

Atentatul contra lui Femi paşa. O telegramă nouă confirmă şi dă unele detailuri cu privire la esplosia din cartierul *Pera* din Constantinopol, despre care s'a scris în numĕrul trecut. Atacul a fost îndreptat în contra primului ajutor al Sultanului şi şef al gendarmeriei secrete, în contra paşei *Femi*. Bomba a esplodat numai după-ce a trecut trăsura şi nici un omor nu s'a întêmplat. Gendarmii au deţinut 3 armeni, cari locuesc în dreptul locului cu pricina. Se afirmă, că paşa a puşcat cu revolverul după un om ce umbla sĕ scape. Causa atentatului nu se ştie. Se crede totuşi, că duşmanii personali ai paşei au comis fapta acésta, fiind-că Sultanul azi nu mai ţine aşa mult la el.

PARTEA LITERARĂ.

Corespondenţa lui Şaguna.

(Urmare).

S'a spus de atâţia, că Şaguna n'a fost un scriitor bisericesc, că cărţile sale n'au o valóre durabilă şi nici o frumseţă nu s'ar puté descoperi într'însele. Dar' aceste vorbe s'au spus cu o cunóştere destul de netemeinică a activităţii lui Şaguna. Indeobşte se uită a se accentua, că Şaguna a ostenit mai mult de cât aprópe ori-care alt vlădică român pentru înzestrarea bisericei româneşti cu cărţi, pe cari el nu numai le-a supraveghiat, ci le-a dat din nou bisericei, după osteneli ce nu se înţeleg de cât din cunóşterea greutăţilor unei astfel de lucrări şi din multilateralitatea activităţii lui Şaguna. Şi multe alte lucruri la aparenţă neînsemnate, fără de cari însĕ multe lucruri însemnate nu s'ar fi putut face — se uită, şi uitate ar rĕmânea pentru totdéuna, dacă nu s'ar mai face despre ele amintire în câte o hârtie îngălbenită, pe care se cunóşte slova alésă şi pururea elegantă a lui Şaguna, prin care destăinuia câte unui prieten crâmpeie din viaţa lui cheltuită fără zăbavă pentru *tóte* lucrurile, cari *trebuiau* făcute. Se uită îndeobşte a se accentua şi aceea, că Şaguna chiar şi pe terenul literar-bisericesc, unde i-se detrag meritele, a trebuit sĕ dee bisericei tot de ce acésta avé trebuinţă, începênd de la biblia completă, care i a causat mari osteneli, ear' „tipografiei i-a căşunat mari pagube", — până la Istoria bisericéscă, Pastorală, Drept canonic, Enchiridion, Predici, şi până la acea polemică cuminte, ce a avut cu I. Heliade Rădulescu cu privire la limba cărţilor bisericeşti, polemică, al cărei punct de vedere corect trebue accentuat şi astăzi ca un memento, pentru cei-ce sunt în stare sĕ apuce pe alte căi.

Mulţi nu-şi mai amintesc, că în anul 1853 Şaguna a simţit necesitatea de a da, conform recerinţelor timpului, „minte, inimă şi literatură" preoţilor şi representanţilor bisericei, cărora le-a făcut o frumósă surprisă prin publicarea „Telegrafului Român", care avea „sĕ lăţéscă ştiinţe şi cunoştinţe, [illegible] [illegible] şi de care trebuia sĕ se îngrijéscă el ca sĕ se rĕspândéscă printre aceia, cătră cari se adresa. Ba chiar şi „Călindariul" trebuitor preoţimii îl redacta el şi îl trimitea în drépta şi în stânga pe la protopopi, pentru-ca aceştia sĕ-l rĕspândéscă printre preoţime — şi chiar şi partea financiară a acestor ieftine cărticele trebuia sĕ o îngrijéscă tot Şaguna, care nu făcea altcum nici cu banii, ce trebuiau strînşi de pe cărţile bisericeşti.

Şi alte şi alte lucruri cari se uită, şi cari nu sunt scrise de cât în corespondenţa lui Şaguna, din care aceste 15 scrisori, ce se vor publica de astă-dată, sunt o parte destul de însemnată.

Ele au fost scrise de Şaguna protopopului de sub ierarchie sêrbéscă de la Timişóra, lui Meletie Drăghici, un bărbat cu frumóse cunoştinţe, care a jucat un rol şi pe teren literar prin anii 50. In tinereţe a fost elev al lui Şaguna la seminariul teologic din Carloviţ, ear' mai târziu, ca bărbat luminat ce era, a luat parte nu numai la opera despărţirii Românilor de Sêrbi, ci şi la lămurirea chestiunii înviate de nou — a originei Românilor. A scris şi o broşură întitulată: „Cari sunt literele Românilor", care a fost criticată de filologul V. Maniu, căruia i-a rĕspuns la anul 1856 printr'o nouă broşură, întitulată: „Sĕ ne desamăgim". Ca protopop sub ierarchie sêrbéscă avea o posiţie fórte gingaşă şi numai pe sub mână puté ajuta pe Şaguna la opera ruperii Românilor de Sêrbi. Acéstă posiţie a sa i-a făcut pe mulţi sĕ creadă, că el e aderent de al Sêrbilor, şi bănuiala a mers până ce a rĕsuflat în public printr'o corespondenţă publicată în numerii 60 şi 61 a. 1855 ai „Gazetei Transilvaniei" din Braşov, în care „Un binevoitor" al dlui Constantin Ioanovici, consilier şi inspector, îi face acestui din urmă observarea, că nu se intereséză destul de şcólele româneşti afară de Lipova, şi în special de cea din Timişóra-Fabric, Ciacova şi Mehala. In Fabric — zice corespondentul „Gazetei", biserica românéscă a căzut în mânile Sêrbilor, şi când Românii şi-au făcut un steag cu inscripţia românéscă, Meletie Dreghici n'a vrut sĕ-l sufere, zicênd că trebue scris cu litere sêrbeşti. Românii nevoind sĕ schimbe inscripţia, au cerut sĕ lase steagul cel puţin în şcólă şi nici aşa nu s'a ajuns la nici un sfîrşit, — până-ce s'a făcut un apel la guvern, de la care însĕ până în momentul scrierii acelei corespondenţe n'a venit nici un rĕspuns. „Tóte aceste nu le-am adus înainte — zice mai departe corespondentul, — că dóră voim sĕ întunecăm şi faptele bune ale dlui consilier, — fără numai le aducem aminte, ca sĕ vadă dnul consilier câte flori are încă sĕ împletéscă în cununa, care e chemat dl consilier sĕ o facă; şi din altă parte dacă va avé dl cons. ceva ambiţiune, despre ce nu ne îndoim — cu bună sémă se va strădui, ca altă-dată astfel de invinovăţiri sĕ nu-l atingă cu drept".

Acusa pe care i-o aduce protopopului Dreghici corespondentul „Gazetei" e nedréptă, după-cum reiese din scrisórea a doua, pe care i-o scrie Şaguna. Şi de altcum — o astfel de ţinută faţă de Români l'ar fi făcut pe prot. Dreghici nedemn de prietenia lui Şaguna. Şaguna însuşi s'a scandalisat la cetirea acestei corespondenţe, „care nu puţină batjocură a făcut şi asupra Măriei Sale dlui consilier Ioanovici", un nume de care se légă întemeierea multor şcóle româneşti din Banat.

De-şi nu se ţine strîns de obiectul din chestiune, totuşi fiind-că ştiu cât de puţin e cunoscută activitatea acestui om, care ar trebuí pentru meritele lui amintit mai des, — cred că e interesant a cunóşte „Versurile", pe cari le adresa „cătră publicumu Dentanu la înfiinţarea şcólei române din ces. reg. Camerala opidiu Denta, nou denumitul Climentu Dinna, învăţiêtoru Romanu" — în cari versuri sunt lăudaţi toţi câţi au vre-un merit pentru şcóla românéscă, ridicată la Denta la anul 1856, prin urmare e lăudat şi consilierul Ioanovici în versuri ca acestea:

Un bărbatu cu fapta,
[illegible]
[illegible]

Cari au pus atâtă chinu
S'au lucratu pentru comunu
Prin geru, soare au umblatu
Prin tină: ca pre uscatu
Molte ori şi ne mâncatu
Alte ori prea însetatu
Peste dealu, peste păduri
Peste puste, şi câmpuri
Prin negre întunerecuri
Prin adenciu ogaşuri,
Pre tutindenea sosindu:
Scoli mai multe 'n troducandu
Docenţi harnicĭ aşezendu
Salari bune loru făcându.

(Va urma).

Declaraţie.

Organul de publicitate „Deşteptarea", înfiinţat în Braşov de colegii nostri: *Arseniu Vlaicu* şi *Nicolae Sulică*, s'a năpustit într'o formă necunoscută până acum în presa nóstră asupra corpului profesoral de la şcólele centrale gr. or. române din Braşov şi asupra factorilor conducĕtori ai acestor şcóle.

Aceste atacuri tendenţióse, cari se repetă de luni de zile, ne silesc sĕ ieşim din reserva, ce am observat'o până acum, şi sĕ dăm o declaraţiune, care ni-se impune atât în interesul bunei reputaţiuni a şcólelor nóstre, cât şi pentru liniştirea părinţilor, cari ni-au încredinţat creşterea copiilor lor.

Declarăm deci ca sĕ se ştie:

1. că pentru apărarea nóstră faţă cu góna pornită de „Deşteptarea" nu putem sĕ întrăm în polemii ziaristice, findcă modul ei de atac — pe care bunacuvinţă şi respectul, ce ne datorim, nu ne permit sĕ-'l calificăm cu epitetul meritat, — ne face ori-ce discuţie sau apĕrare cu neputinţă;

2. că în afacerea acésta aşteptăm deocamdată intervenirea de *repeţite-ori* reclamată a autorităţii nóstre şcolare superióre, Ven. Consistoriu archidiecesan din Sibiiu, în prima linie chemat a pune capĕt acestui scandal unic în felul sĕu.

Braşov, în 5/18 Novembre 1905.

Membrii corpului profesoral:

Virgil Oniţiu, director gimnas., *Panteleimon Dima*, *Ipolit Ilasievici*, *George Dima*, *Dionisie Făgărăşan*, *Andreiu Bârseanu*, *Dr. Iosif Blaga*, *Nicolae Bogdan*, *Dr. Ioan Bunea*, *Ioan Petrovici*, *Petru Roşca*, *Ioan Pricu*, *Dr. Constantin Lacea*, *Pavel Percea*, *George Vătăşan*, *Axente Banciu*, *Dr. A. Bogdan*, *Tit Liviu Blaga*, *I. C. Panţu*, *I. Socaciu*.

Cărţi şi reviste.

Slujba Sfinţirii Bisericii, după două manuscripte din anii 1674 şi 1757. Cu o prefaţă de *Vasile Mangra*, Arad, Tipografia diecesană. Aceste două manuscrise: *slujba sfinţirii bisearicei*, scrisă de Popa Petru din Tinod, la 1674, şi *rîndueala blagosloveniei ce se face la biseareca cea noao*, *scrisă* de Ioan Popovici din Hodiş, la 1757, presintă o importanţă linquistică deosebită — mai ales cel dintâi, — ba póte şi istorică, fără a mai amintí de cea practică. Editorul le-a dat o prefaţă, în care lămureşte şi emite hipoteze, interesantă şi instructivă. Preoţii nostri nu vor întârzia sĕ-şi procure broşura acésta, de care nu se pot lipsí fără sĕ-şi facă mustrări.

*

A apărut nr. 11 din revista **„Junimea literară"** cu următoriul sumariu: Bazmul iubirei (versuri) de B. Lucescu; O hotărîre (schiţă) de Liviu Marian; Voina (baladă populară) de S. Fl. Marian; Cum scriu streinii despre noi de G. Tofan; Tómna târzie (versuri) de S. Benca-Costineanu; Mĕ întrébă (versuri) de Rotică; Octavian Goga de V. M.; Dări de sémă — cronică de G. Codreanu şi I. I. Nistor; Notiţe bibliografice. Redacţia şi administraţia: Suceava (Bucovina), strada Sturza nr. 655. Abonamentul pe an: 6 cor.

Posta redacţiei.

Făgăraş. S'a predat administraţiunii, ca se schimbe adresa.

Boroşneul-mic. Aceea ce ne scrii s'a spus de nenumĕrate-ori. E de prisos sĕ se mai spună.

Valea Someşului şi Alamoş-Sălişte. Au sosit. Dacă se póte în numĕrul viitoriu.

Cluj. Primim cu plăcere ofertul de a ne fi corespondent. Cele trimise însă nu le putem publica.

Teatru orăşenesc.

Luni (20 Nov. n.) *„Die Landstreicher"*, operetă în 2 acte cu un preludiu, de L. Krenn şi C. Lindau.

Marţi (21 Nov. n.): *„Jung-Heidelberg"*, operetă în 3 acte, de K. Millöcker.

Nr. 634 1905. [267] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **paros** în comuna **Cristiș**, protopresbiteratul Turda se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțeşti de la stat.

Concurenții au sĕ 'şi trimită suplicele construite în regulă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, de unde se pot lua şi informațiuni mai detaiate, apoi cu prealabilă încuviințare a acestui oficiu se pot presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta, respective a celebra şi cuvĕnta.

Turda, 15 Octobre 1905.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Jovian Murĕşianu
protopresbiter.

In zilele din urmă au apărut şi se pot procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben) următórele cărți:

Coşbuc György Költemények, román eredeteiből forditotta Révai Károly az „Erdélyi Irodalmi Társaság“ tagja Előszóval ellátta Alexics György dr. Prețul 1·50 c.

Maxim Gorkii Nuvele. Traducere de Horia Petra-Petrescu. Prețul 1 cor.

De la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben) se pot procura

sigile pentru oficii

parohiale, protopresbiterale şi alte oficii, cu prețul de **4 cor.**, cu hramuri sau embleme **5 cor. 40 fil.**, plus porto postal 60 fil., cu ramburs 70 fil.

Dr. Petru Șpan:

Idei pregătitóre în pedagogie	Cor. 3·—
Treptele formale ale învĕțămĕntului (Ediția a doua) .	„ 1·60
Povesti pentru anul prim şcolar (lecțiuni după treptele formale) ediția II.	„ 2·—
Carte de cetire a II-a . . .	„ —50
Noul Abcdar	„ —·40
Călăuza noului Abcdar . . .	„ —·20
Dr. Daniil P. Barcianu. Viéța şi activitatea lui	„ —·50

Se pot procura de la

Librăria arhidiecesană.

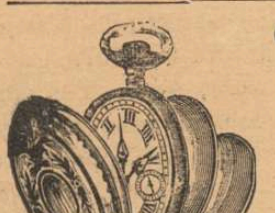

Cea mai mare invențiune a noului secol costă numai

fl. 2·55.

E vorba de orologiul de buzunar remontoar de nichel marca „System Roskopf Patent“, cu arătător de secunde, a se trage la 36 ore, lucitor, cu mers regulat şi garanție pe 3 ani. (Un lanț de orologiu elegant şi 5 juvaericale se adaug gratis). (275) 1—20

In cas de neconveniență banii se dau înapoi, deci ori-ce risic este eschis. Trimite cu ramburs sau după primirea sumei

M. J. HOLZER

Mare deposit de orológe şi aurării, Krakau Oesterr. Dietelsg. 73 şi St. Sebastiang. 26.

Liferantul funcționarilor de stat ces. reg.

Lista prețurilor dela orológe şi aurării gratis şi franco.

Agenți se caută.

Asemenea inserate sunt imitațiuni.

Comandându-se 10 orológe de buzunar unul în cinste.

La **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu se află de vînzare

ilustrate cu catedrala

ortodoxă română din Sibiiu. Prețul unei bucăți 6 fileri, colorate 10 fileri.

Tu

nu vei afla pentru îngrijirea pielii, îndeosebi pentru delăturarea pistruilor şi pentru a avé o colóre delicată a feții, un săpun mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca: doi băieşi)

Bergmann & Co, Tetschen a/E.

Se află de vinzare cu 80 fileri bucata,
în farmacia „la urs“ (piața mică),
în farmacia E. Rummler, Sibiiu.
la **I. B. Misselbacher sen.** (piața mare),
G. Meltzer (str. cisnădiei şi str. gușteriții 25),
prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei), (89) 14—25
Carol Arz (str. cisnădiei), cum şi
în Sighișóra la farmacistul W. Lingner.

Invĕțăcel

cu 2 sau 3 clase gimnaziale află imediată aplicare în Tipografia arhidiecesană.

Pe timpul secetei din vara trecută abnormală a fost earăşi singură în întrégă Ungaria

Prima plantație pentru nobilitarea viței
de pe Târnave

(Proprietar: **Fr. Caspari, Mediaş 67, Ardeal**)

care a udat vițele sale cu cantitatea enormă de apă de **5 milióne litri** pe zi; este deci singura firmă, care póte lifera vițe frumóse şi în tóte privințele (84) 15—47 neesceptionabile.

☞ **Catalog ilustrat cu numĕróse scrisori de recunoştință gratis.**

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secre**

vindecă şi invioréză **pe lângă garanție.**

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, ameţeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 170

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vĕndare pentru țéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.**

IULIU ERŐS

Sibiiu, strada cisnădiei nr. 3.

Cel mai mare deposit ardelean

de **orológe, juvaericale, aurării** și **argintării**. Iși recomândă cu prețuri eftine tóte produsele din speciile **orologeriei** și **aurăriei.**

Schimb și cumpĕrare de aur, argint, diamant, mărgele, monede de aur și argint, etc. [191] 15—20

Fie-care obiect de aur și argint, cumpĕrat de la mine, e probat și esaminat din oficiu și pe fie-care bucată se vede precis proba oficiósă (k. u. k. Punze), și afară de aceea se garantéză în scris veritabilitatea obiectelor.

Prețcuranturi ilustrate la dorință gratis și franco.

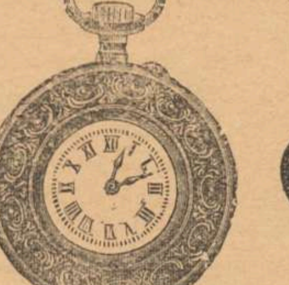

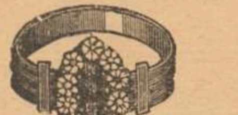

Noroc colosal la Gaedicke!

Neîntrecute sunt resultatele de noroc ale colectei mele. Nu este aprópe nici un oraș în țară, în care Gaedicke sĕ nu fi plătit vre-un câștig principal. In scurt timp am plătit

premiul cel mare de 602.000 coróne pe nr. 62551

de 3-ori câștigul principal de 400.000 coróne pe numĕrul 11119

400.000 coróne pe nr. 28916 400.000 coróne pe nr. 33464

apoi de **3**-ori **100.000, 70.000, 4**-ori **60.000,** de mai multe-ori **30,000, 25,000, 20.000, 15.000** și **10.000**. In urmatórea loterie de clasă ungară, a 17-a, se sortéză de nou **55,000** câștiguri în bani din **110.000** losuri, cari în total dau uriașa sumă de **14** milióne **459.000** coróne. **Cel mai mare câștig ev. 1 milion coróne**. Mai departe un premiu de **600.000,** 1 câștig à **400.000,** 1 à **200.000,** 2 à **100.000,** 1 á **90.000,** 2 à **80.000,** 1 à **70.000,** 2 à **60.000, 50.000, 40.000,** 5 à **30.000,** 3 à **25,000,** 8 à **20.000,** 8 à **15,000,** 36 à **10.000,** 67 à **5000** etc. etc.

Losuri originale cu prețurile oficiale	1/8 de los	1/4 de los	1/2 de los	1/1 los
	1·50	**3·—**	**6·—**	**12** cor.

se trimit după primirea banilor sau cu ramburs. Planuri oficiale și șecuri postale gratis și franco. Comandele pentru tragerea din **23 Novembre n.** sunt a se trimite cu posibilă grăbire. 261 6—6

Casa de bancă A. GAEDICKE, Budapest, Kossuth-Lajos-u. 11.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Nr. 121 Sibiiu, Sâmbătă 12/25 Novembre 1905 *Anul LIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
sĕ se adreseze Administraţiei tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
sĕ se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de douĕ-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil.
rĕndul cu litere garmond.

Rĕspunsul sfântului sinod la scrisórea patriarchului.

Sfântul sinod al bisericei autocefale ortodoxe române din Bucureşti a aprobat în şedinţa de la 28 Octombre 1905 v. rĕspunsul următor, dat la scrisórea Inaltpreasfinţitului archiepiscop al Constantinopolului şi patriarch ecumenic, în chestia cunoscută a archiereului *Sofronie Vulpescu*:

„Binecuvântat fie Domnul Dumnezeu Atotţiitorul, părintele milelor şi al îndurărilor, de la care tótă darea cea bună şi tot darul desăvârşit se pogóră asupra nóstră a tuturor, cei ce cu evlavie năzuim la sfânta mântuire, de care El milostivul sĕ ne învrednicéscă şi pe noi şi pe cei ce i-a încredinţat nouă, ca drepţi şi curaţi sĕ-i înfăţişăm dumnezeescului său tron la ziua cea de apoi, când nu va mai fi vreme a-şi rĕscumpăra cine-va sufletul, dacă aci nu se va fi nevoit sĕ-l câştige pentru acéstă sfântă mântuire.

Aceluiaş bun şi milostiv părinte au urmat sfinţiţii nostri predecesori, cari, adormind în Domnul, ne-au lăsat moştenire sfânta şi dumnezeeasca evangelie, cum şi datinile străvechi bisericeşti, ce închiagă fiinţa bisericei domnului în mijlocul neamurilor, cari preamăresc numele lui.

Pătrunşi de râvna casei Domnului celui atotputernic şi de dragostea, care ne-o recomandă el, ca virtute de aceiaş valóre, cu dragostea ce o datorăm milostivului părinte ceresc, sfinţiţii nostri predecesori sorbind adevĕrul din dumnezeeştile scripturi, ne-au lăsat mai departe ca moştenire sĕ facem rugăciuni pentru sănĕtatea şi stăruinţa în bine, adevĕr, dreptate şi dragoste a tuturor ierarchilor bisericei sale, pe cari noi cu evlavie îi iubim şi îi cinstim.

Sfânta şi dumnezeiasca evangelie, isvorul nesecat, cu sfânta predanie împreună, al doctrinei şi vieţei de urmat creştine, fiind călăuza sfântului nostru sinod, cum şi a tuturor ierarchilor bisericei Domnului, de la ea ne-am învăţat a năzui să propovăduim pe Domnul la tóte neamurile, botezându-i în numele Tatălui şi al Fiului şi al sfântului Duh, învăţându-i sĕ păzéscă tóte, câte a poruncit nouă.

Datoria de căpetenie deci, fiind de a învĕţa şi a face sĕ se urmeze în viaţă cele învĕţate, de către oile cuvântătóre încredinţate păşunei nóstre duhovniceşti, nu ne-am gândit şi nu ne gândim sĕ facem de cât sĕ ne trudim cu vreme şi fără de vreme la ajungerea împărăţiei lui Dumnezeu pe pământ.

Tótă grija cea luméscă, ale cărei năzuinţi de multe ori nu rĕspund la curăţia vieţei sufleteşti şi deci la idealul desăvârşirei creştine, am făcut şi facem sĕ nu sĕ sălăşluiască la noi, având în vedere cele ce învĕţătura sfintei evangelii ne arată cum să fim şi sĕ ne purtăm.

Marta, într'un moment de nevinovăţie pruncéscă, rugând pe Domnul sĕ zică surorei sale Maria ca sĕ-i ajute la slujire, i-a rĕspuns cu blândeţa sa dumnezeicscă: „Marto, Marto, te grijeşti şi spre multe te sileşti, ear' Maria partea cea bună şi-a ales, care nu se va lua de la dânsa". Luca, cap. X 38—42.

Precum Maria, aşa şi noi, stând la piciórele dumnezeescului nostru stăpân, nu ne îndestulăm în de ajuns sorbind sfintele sale cuvinte şi înţelegând sfintele sale pilde, pe cari ni-le pune înainte sfânta evangelie.

Năzuind pe acéstă sfântă cale sĕ ajungem la unirea nóstră cu Dumnezeu şi sĕ ne îndulcim de vederea frumseţei feţei lui, şi urmărind predaniile sfinţilor apostoli şi a urmaşilor lor până acum, un lucru gândim, de a asigura lumei pacea, pentru care în tóte zilele sfânta nóstră biserică se rógă şi se nevoeşte a o sădi în inima tuturor, ştiind că după învĕţătura aceluiaşi dumnezeesc stăpân „Duh fiind Dumnezeu, se cade ca cu Duhul şi cu adevĕrul sĕ ne închinăm lui", fiind-că nu numai aici şi nici numai aiurea este el milostivul, ci în tot locul, deplin şi întreg, chemându-ne la datoria dragostei tuturor limbilor, din cari izvoreşte desĕvârşirea creştină.

Sĕ nu fie a ne lăuda, de cât întru neputinţele nóstre, avem totuşi mângâierea de a aduce la cunoştinţa Sanctităţei Vóstre, că cei încredinţaţi păstorirei nóstre fac roduri creştineşti vrednice de urmat şi de lăudat.

Cunoscută fiind de tótă lumea evlavia creştină a ţărei nóstre şi sentimentele pióse ale poporului, de la cei ce Dumnezeu i-a rânduit pentru cârmuirea nóstră luméscă şi până la cel din urmă, e de prisos a mai spune Sanctităţei Vóstre, că în ceea-ce priveşte căldura credinţei şi îmbărbătarea tuturor la binele şi înflorirea sfintei nóstre biserici, este un adevĕr, pe care faptele înseşi îl dovedesc.

Spre a întări, sau a face ca viaţa luméscă să se oglindéscă în cea bisericéscă, unindu-se prin strânse legături pentru ajungerea mai cu înlesnire a măreţului ideal al desĕvârşirei creştine, unul fără altul neputând vieţui, ţara, la trebuinţa arătată de sfânta nóstră biserică, a fixat în legea sinodală dela 1872, prin art. 8, următórele:

„Sfântul sinod al bisericei autocefale ortodoxe române fiind membru al bisericei ecumenice şi apostolice a rĕsăritului, al cărui cap este Domnul nostru Iisus Christos, păstréză şi va păstra unitatea în privinţa dogmelor şi a canónelor ecumenice cu biserica din Constantinopol şi cu tóte bisericile ortodoxe. El va păstra asemenea unitatea administrativă, disciplinară şi natională a bisericei ortodoxe în cuprinsul statului român".

Din cuprinsul acestui text de lege, atât de bine cunoscut de Sanctitatea Vóstră şi de sfântul sinod al marei biserici, s'a putut vedea hotărârea nestrămutată a nóstră a tuturor de a păstra întreg organismul bisericei ortodoxe, din care facem parte ca membru viu al ei; ear' silinţele nóstre au fost încoronate de bunul Dumnezeu cu isbânzi vădite, poporul întreg încălzind cu dragostea sa până acum aceste silinţe, şi-le va încălzi şi pe viitor.

Din ultimul aliniat al articolului din legea nóstră sinodală, citat mai sus, observându-se obligaţiunea isvorâtă din duhul întregei nóstre alcătuiri evangelice, de a păstra unitatea administrativă, disciplinară şi naţională a bisericei ortodoxe în cuprinsul statului român, urméză, că biserica nóstră autocefală ortodoxă română, membru viu al bisericei apostolice şi ecumenice a rĕsăritului, este şi biserică naţională, cu datorii şi drepturi isvorâte din organismul social al statului, în aceiaşi măsură cu ale organismului social al bisericei.

Urmând străvechile nóstre predanii naţionale, biserica română a fost în totdeauna datóre, ca şi celelalte ale ei surori biserici naţionale, sĕ împărtăşéscă sórtea poporului sĕu, împărţind cu el şi bucuriile din vremurile binecuvântate de Dumnezeu a fi fericite, cum şi cele de restrişte.

Inchegarea acestui organism social, public şi religios, cerut de natura însaşi a omului, care s'a constituit în viaţă socială politică, este întemeiată pe constituţiunea naturei omeneşti, alcătuită din suflet şi trup. Nu se póte lua trupului sufletul, căci atunci se nimiceşte; nu se póte mai departe înăbuşi sufletul prin prea multă încredere dată trupului, căci atunci stricăm armonia dintr'aceste douĕ elemente ale constituţiunei nóstre, pe care Dzeu le-a întărit sĕ fie aşa.

Viaţa nóstră publică şi naţională deci este întemeiată pe hotărârile vecinice ale lui Dumnezeu, fiind în deobşte cunoscut, că El, alcătuind direct biserica, a alcătuit indirect şi statul, înţelegându-se, ca biserica sĕ dea statului sprijinul moral în îndeplinirea scopului sĕu, ear' statul sĕ dea bisericei ajutorul vremelnic în ajungerea măreţului scop al dragostei şi al desĕvârşirei cetăţeanului.

In acéstă duhovnicéscă gândire şi urmare, fiind sfântul sinod al sfintei biserici autocefale ortodoxe române strejar neadormit al credinţei şi vieţei creştine, luând cunoştinţă de cuprinsul scrisórei ce Sanctitatea Vóstră a binevoit sĕ-i trimétă sub Nr. 4,666 din 1 August a. c., chemând darul sfântului Duh, care presidéză în mod nevĕzut adunările nóstre sinodale şi archiereşti, chibzuind asupra celor cuprinse întrânsa, a hotărât sĕ se aducă la cunoştiinţa Sanctităţei Vóstre şi a sfântului sinod al marei biserici, celea mai sus expuse, din cuprinsul cărora se va putea vedea, că în duhul comun al întregei biserici ortodoxe voieşte sĕ fie şi sĕ trăiască biserica nóstră autocefală ortodoxă română; la care adăogând, că după cum este cunoscut din îndelungatul nostru trecut naţional şi bisericesc, membrii sfintei nóstre biserici fiind în acelaşi timp cetăţeni ai statului, ei pot după legea constitutivă

FOIŞÓRĂ.

Mişcarea literară de la „Lucéfĕrul", cu o reprivire istorică-culturală.

Conferenţă ţinută la societatea academică „Petru Maior" din Budapesta.

De **Gh. Tulbure.**

(Urmare.)

Cum resultă din cele precedente, cuprinsul revistei lui C. era cât se póte de bogat şi de variat. Şi pe cât se póte vedé din „părţile" celelalte, aflătóre în biblioteca museului de aici, C. s'a ţinut destul de strâns de programa publicată la început. In „Partea V", găsim elegia lui V. Cârlova „Ruinurile Târgoviştei", în alta felurite teorii cu privire la originea limbei şi a neamului românesc, un dialog despre starea şcólelor româneşti din principate după anii 1820 ş. a. şi alţi articoli de valóre şi interes. La sfârşitul Părţii IX. C. publică un avis către cetitori, în care le împărtăşesce, că s'a hotărît sĕ lărgéscă materialul cu 12 cóle şi cu 12 icóne, (preţul încă îl urcă la 6 fl.) şi se mai laudă, că are acum „fundaţie de bani", — în 1830 revista numără 1000 de abonaţi! — şi original bun de icóne şi „minunate istorii" spre publicare.

Dacă au apărut tóte cele 12 părţi ale revistei lui C. şi până când a trăit ea, nu ştim. In cas, că s'au tipărit tóte, după planul contemplat la înfiinţarea ei, trebue sĕ fi început în a. 1835, de-şi nu-'i eschis, că lărgirea cuprinsului, amintită mai sus, sĕ fi adus cu sine şi o lungire în timp.

Dar' ceea-ce ştim cu siguranţă şi trebue sĕ acentuăm estc, că — după datele de până acum — Z. Carcalechi este cel dintâiu redactor de revistă românéscă la noi, revistă, care din întâmplare, apare tocmai în Budapesta. Aceasta a fost în a. 1829, data în care, prin o minunată coincidenţă, apare în Muntenia „Curierul Românesc" al lui Eliade-Radulescu, ear' în Moldova „Albina română" a lui G. Asachi.

In chipul acesta am fi schiţat icóna mişcării culturale din Bpesta de la începutul veacului trecut, în trăsĕturile ei principale: primele întreprinderi de a tipări şi edita cărţi româneşti, un început de librărie românéscă şi obârşia unei literaturi periodice româneşti. Urmarea firéscă a acestei mişcări a fost, că prin rĕspândirea cărţilor şi a calendarelor, prin strânsele legături de prietinie între scriitorii şi cărturarii români de dincóce şi de dincolo de munţi, cari toţi îşi tipăreau operele în „crăiésca tipografie", apoi prin desele călătorii ale abilului Carcalechi în principate, prin relaţiile comerciale şi de altă natură, între inteligenţa de aici şi cea de peste Carpaţi, se stabileşte o strânsă legătură internă, fraţii de un sânge şi de o limbă întră în un fel de comuniune spirituală. Cu stângerea furnisorului Carcalechi şi cu apunerea revistei lui, Budapesta încă încetéză de a mai fi centru de preocupări literare. Marii istorici şi limbişti amuţiseră de multă vreme, ear' pleiada celor câţiva epigoni, care le-a urmat, nu mai era în stare sĕ susţină capitala la rangul de focular cultural. Constelaţiunile politice, cari au urmat, încă nu erau prielnice unei vieţi literare române în capitala Ungariei. De abia prin jurul anului 1860 se póte semnala un început de viéţă literară şi politică mai intensă, când în Budapesta earăşi apăreau două ziare politice şi douĕ reviste literare româneşti. Asupra acestora însĕ nu mai insistăm.[1]

Trecem şi preste deceniile, în cari despre o viéţă literară română în Budapesta nu se póte pomeni, şi în cari abia în jurul societăţii acesteia mai pâlpăia un biet opaiţ de cultură şi literatură românéscă, ca sĕ ne apropiem de zilele nóstre, când capitala devine earăşi rĕspânditóre de tipărituri româneşti şi centru de mişcare literară. Inceputul s'a făcut, putem zice, înainte cu vre'o 4—5 ani, când se înfiinţéză aici prima tipografie românéscă, cu numele „Poporul român", unde îndată începe sĕ apară şi o gazetă sĕptĕmânală economică pentru poporul cu acelaş nume, mai apoi calendar şi o modestă bibliotecă de cărticele (vre'o 7—8 numere), tóte alcătuite pe séma ţĕranului român. Apariţia acestora se continuă şi astăzi (gazeta a luat şi caracter politic) şi încă cu un tiraj fórte mare. Cam pe o vreme cu înfiinţarea acestei tipografii, sprigintă şi încunjurată şi de o samă de tineri universitari, cam pe o vreme, zic, a bisericei sĕ între în unitatea naţională a bisericei ortodoxe în cuprinsul statului român, după cum aceleaşi drepturi şi datorii au şi cei ce se mântuiesc sub ocrotirea altor state şi biserici ortodoxe autocefale surori.

---

[1] Vezi mai pe larg: Il. Chendi, Foiletoane. Buc. 1904, p. 206 sq.

Prin luminarea cât mai mult a omului, la cunoştinţa evangeliei şi prin încălzirea lui la ideile liberale, cari nisuesc în idealul desĕvêrşirei morale, dat nouă de mântuitorul Christos, după cum învĕţăm în sfânta sa evangelie, este vădit că o îndrumare spre acest ideal al neamurilor sĕlăslueşte şi în căderea sfintei biserici a domnului de a face sĕ fie gustată.

Intâmplările cari se ivesc în viéţa naţiunilor, după cum istoria ne arată, îşi au causele lor în multiplele interese de cari sunt legate în viéţa pămêntescă.

Biserica are datoria sĕ se róge lui Dumnezeu, ca sĕ lumineze pe cei ce conduc destinele popórelor, ca ei sĕ îndulcéscă cu puterea care o au şi cu blândeţa care ne e recomandată de sf. evanghelie, relaţiile între fiii aceluiaşi părinte, atât de scump nouă pentru sf. mântuire în domnul.

In chestia care face obiectul scrisorii Sanctităţei Vóstre — din dreptul de a fi — şi în marginile existenţei nóstre naţionale şi politiceşti, s'a putut, ca un archiereu român sĕ ia parte la o adunare naţională, unde s'a vorbit de interesele naţionale ale statului român, isvorâte din patrioticele simţĕminte ale poporului, atât de cumpĕnitóre în viéţa naţiunilor.

Patriotismul admirându-'l cu toţii la tóte naţiunile cari ne încunjură, istoria înregistréză nume sfinte şi celebre chiar în trecutul vostru bisericesc şi naţional, cu cari se ilustréză cele mai frumóse pagini din istoria patrioţilor naţionali.

Lumea şi naţiunile fiind aceleaşi, cu ale lor idealuri interne sau esterne, atunci când ele sunt întemeiate pe o dreptate a causei, trebue sĕ stârnéscă simpatia tuturor, cari au ca ţintă finală ca Dumnezeu sĕ se proslăvéscă întru tóte şi întru toţi. După informaţiile positive ce sf. nostru sinod le are, nu s'a vorbit nimic de marea biserică, şi deci n'a putut sĕ se aducă nici un fel de jignire ei la adunarea naţională de care este vorba; acolo, iarăşi după informaţiile avute, s'a vorbit de chestiuni politiceşti şi de naţionalitate, cari neavênd nimic a face în casul de care ne preocupăm, ele îşi urméză cursul lor în viéţa naţiunilor — după cum exemplele ne dovedesc — întemeiate fiind pe dreptul de a fi şi a se menţine al naţionalităţilor, şi pe care Dumnezeu i-au sălăşluit în ţările cu un organism social şi naţional precis, până la venirea Domnului, care proslăvindu-se întru toţi, îi va încălzi la dumnezeescul seu sin, pe cei ce au meritat a se numi fii ai Lui, îmbrăcaţi în dragostea evangelică.

Cu aceste cuvinte, fiind pe deplin încredinţaţi, că legăturile frăţeşti cu marea biserică şi cu tóte bisericile surori se vor întări şi mai mult pentru binele obştesc al pravoslavnicilor creştini, sfêntul nostru sinod îmbrăţişind cu iubire creştinéscă pe Sanctitatea Vóstră şi pe sfântul sinod al marei biserici, se rógă bunului şi milostivului părinte ceresc sĕ vă acorde favórea iubirei sale celei sfinte şi a neamurilor ce se mântuesc în jurisdicţiunea vóstră canonică, rămânênd ca totdéuna al Sanctităţei Vóstre şi ai sfântului sinod al marei biserici fraţi în Christos şi smeriţi conliturghisitori.

Iosif Mitropolit Primat, Partenie Mitropolitul Moldovei şi Sucevei, Atanasie al Râmnicului Noului Severin, Gerasim al Romanului, Dionisie al Buzeului, Conon Episcopul Huşilor, Gherasim al Argeşului, Pimen al Dunărei-de jos, Valerian Rimniceanul, Calistrat Bârlădeanul, Meletie Gălăţeanul, Nifon Ploieşteanul, Calist I. Botoşeneanul, Melchisedec S. Piteşteanul, Ghenadie G. Bacaoanul.

Programul ministrului Lukács.

(Fine).

Cu privire la instrucţiunea publică poporală, programul ministrului actual de culte şi instrucţiune publică e următoriul:

„De la intrarea în vigóre a legii despre instrucţia poporală, — a spus dl ministru, — au trecut aprópe patru decenii. In acest timp educaţiunea nóstră poporală fără îndoială s'a desvoltat în proporţii mari, dar' desvoltarea acésta se arată mai mult în raporturile esterne, pentru-că, dacă şi acum 38·6% din poporaţiunea de la 6 ani în sus, nu ştiu ceti şi scrie, şi 40% a poporaţiunei din ţara mamă magiară nu vorbesc limba statului, e semnul, că în privinţa desvoltării intensive a instrucţiei nóstre poporale e încă mult de făcut.

Străformarea vieţii nóstre publice potenţează şi mai mult importanţa instrucţiunei poporale. Cu cât mai largi pături ale naţiunei vin investite cu drepturi constituţionale (domnul ministru vorbise mai nainte despre votul universal), cu atât mai intensiv e dator statul se dee posibilitatea, ca cu eserciarea drepturilor politice cei îndreptăţiţi se procedeze în mod corect. Necesitatea statului modern, ear' de altă parte transformaţia economică şi raporturile grele de traiu însĕ poruncesc, ca instrucţia nóstră poporală sĕ ţină în vedere pretensiunile vieţii practice, şi sĕ facă poporul capabil de luptă cu raporturile grele de viaţă. Şi în fine, ce trebuia sĕ accentuez înainte de tóte, consolidarea nóstră naţională numai aşa ne-o putem asigura, dacă întréga nóstră instrucţie poporală stă în serviciul intereselor naţionale, şi *fără ca se impedece limba maternă şi cultivarea naţionalităţilor*, fie-care şcólă poporală devine propagatórea sentimentului patriotic şi a limbei statului.

Intrĕ agendele cele mai importante ale legislativei şi ale guvernului trebue sĕ înşirăm deci organisarea instrucţiunei poporale, *în direcţie naţională* şi în consonanţă cu interesele sociale. Spre acest scop *primesc cu tótă inima de al meu proiectul de lege al antecesorului meu în oficiu despre revisuirea legilor de instrucţie poporală*, presentat dietei şi în urmă retras, însĕ cu următórele esenţiale schimbări:

Lăsându-se neatins comunelor şi confesiunilor dreptul de a înfiinţa şcóle, ţin că trebue decretată *instrucţia poporală pe deplin gratuită*, pentru-că cu obligativitatea învĕţămêntului nu póte concorda datorinţa plătirei de didactru, şi pentru-că cele trei milióne de coróne, pe cari le încasséză susţinĕtorii de şcóle ca didactru, impedecă în trimiterea copiilor la şcólă tocmai clasa cea mai sĕracă a poporaţiunei. Natural, că susţinătorii şcólelor comunale şi confesionale, şi aşa prea îngreunaţi, trebue sĕ fie despăgubiţi din partea statului în casul introducerii obligatóre a instrucţiei gratuite, dar' acésta despăgubire trebue sĕ se întêmple cu deplina scutire a intereselor de stat.

In cea mai mare parte a şcólelor de stat deja acum esistă de fapt instrucţie gratuită, şi în cele 5000 de clase, pe cari le are şcóla de stat, se încasséză peste tot 199.106 coróne ca didactru. La şcólele comunale escelent esemplu dă capitala Budapesta, unde 80% ale elevilor nu plătesc didactru în şcólele elementare comunale. La şcólele comunale întregul venit scos din didactru e în ţara întrégă 330.457 coróne, ear' şcólele confesionale încasséză sub acest titlu 2,180·436 coróne. Dacă decretăm instrucţia gratuită poporală, ori mai bine spus, ştergerea didactrului, va trebui sĕ recompensăm pe susţinĕtorii de şcóle cu 2,710.999 coróne.

Decretând instrucţia gratuită, cu siguranţă putem spera, că cele trei sute şi jumĕtate mii de elevi, rĕmaşi fără instrucţie şcolară, în mare parte se vor presenta pentru a li sĕ da instrucţiunea legală. Şi după ce susţinĕtorii de şcóle, pe lângă menţinerea cadrelor de acuma ale şcólelor, sunt deja prea îngreunaţi, *de înfiinţarea şcólelor cari lipsesc trebue sĕ se îngrijéscă statul.* In acest scop, în viitoriul apropiat trebue sĕ înfiinţăm treptat şcóle poporale nouĕ de stat, *cu trei mii de învĕţători*, şi pe calea acésta la vre-o 200.000 elevi vom puté da instrucţie legală. Spesele tuturor şcólelor nouĕ de stat le calculez cu 4,500.000 coróne. Organisarea e proiectată sĕ se facă în zece ani. Spesele ce se nasc de aici nu trec peste suma ce se foloseşte acum în fie-care an pentru şcóle noue de stat.

Ramurile mai înalte ale instrucţiunei poporale, aşa numita *şcólă de repetiţie* trebue sĕ o organisăm întru tóte conform intereselor vieţii practice, şi anume astfel, ca acéstă şcólă cu direcţie practică în tot locul sĕ se acomodeze raporturilor de traiu ale poporaţiunei. Şi după ce o acţiune în direcţia acésta a şcólei de repetiţie reclamă o muncă mai intensivă de la învĕţători şi o cvalificaţie mai bună, e numai cu drept, ca pentru acésta muncă se priméscă remuneraţie separată.

Instrucţiei de repetiţie trebue sĕ'i dăm mare îngrijire, nu numai pentru-că aici putem sĕ întărim mai bine cele învĕţate în cursurile de tóte zilele ale şcólei elementare poporale, în special în ţinuturile locuite de naţionalităţi *cunostinţele în limba magiară*, ci trebue sĕ ne îngrijim de instrucţia celor de 13—15 ani şi pentru aceea, ca sĕ priméscă astfel de cunoştinţe, cari sĕ le fie de folos în viaţa practică.

Cu un cuvênt, prin instrucţia de repetiţie trebue sĕ resolvăm problema culturală, naţională şi socială a instrucţiunei generale poporale. In acest scop cu deosebire trebue sĕ purtăm de grijă, ca învĕţătorii noştri sĕ fie capabili pentru problema instrucţiei poporale în acéstă direcţie. Cursurile de repetiţie trebue sĕ fie *fără escepţiune în limba magiară*, şi sĕ le organizăm astfel, că după cum în unele ţinuturi e lăţită, conform climei şi terenului, agronomia, prăsirea de vite, pomologia, vieritul, grădinăritul, ori pădurăritul, şcóla de repetiţie sĕ se acomodeze acestor ramuri, atât cu privire la organisare, cât şi cu privire la materialul de învĕţămênt şi la educaţia practică. Din contră, în comunele cari se ocupă mai mult cu industria şi comerciul, cursul de repetiţie sĕ fie cu privire mai mult la interesele industriale şi comerciale.

Pe séma învĕţătorilor, cari propun studiile economice şi respective industriale, trebue sĕ stabilim remuneraţie anumită, care, pentru cele 14,000 de cursuri de repetiţie plănuite, ar face 1·400,000 coróne. (Adecă 100 coróne pentru fie-care învĕţător!).

O grijă deosebită trebue sĕ acordăm *instruării cu succes deplin a limbei magiare în şcólele poporale cu limba de propunere nemagiară.* O pretinde acésta interesul bine priceput, nu numai al statului, ci şi al poporaţiunei cu buze nemagiare din patria nóstră. In acest scop pretutindenea, unde impopularea prea mare a şcólelor, ori din alt motiv, susţinĕtorii de şcóle nu sunt în stare sĕ corĕspundă acestor recerinţe, rĕul sĕ póte şi trĕbue sĕ fie îndreptat *prin trimiterea de învĕţători de stat.*

In privinţa estinderii limbei statului asupra întregei naţiuni mai este mult de făcut, fiind-că avem 3343 şcóle poporale cu limbă de propunere esclusiv naţionalistă, şi dintrĕ acestea *în 1340 nu se învaţă de loc limba magiară.* Afară de acésta mai sunt 3274 astfel de şcóle poporale, în cari pe lângă limba de propunere naţionalistă figuréză şi limba magiară ca limbă de propunere. Dar' dacă ne gândim, că după datele recensămêntului de la 1900, cam 82·6 procente din poporaţiunea patriei nóstre de buze nemagiare nu înţelege, nu vorbeşte ungureşte, va trebui sĕ recunoştem, că e timpul suprem sĕ organisăm cu energie şi cu succes *instrucţia limbei magiare în şcólele poporale.* In scopul acesta trebue sĕ ne câştigăm garanţa deplină *la pregătirile date învĕţătorilor*, astfel, ca învĕţătorii *sĕ ştie, nu numai vorbi, ci şi instrua în ungureşte.* Trebue sĕ nisuim, că *în şcólele poporale cu limba de propunere nemagiară, nu numai limba magiară, ca studiu obligat, ci şi geografia Ungariei, istoria Ungariei şi constituţia ţĕrii ungureşti se fie predate în limba magiară*".

Domnul minstru a vorbit apoi despre imbunătăţirea salariilor învĕţătoreşti, despre şcólele civile, despre şcólele industriale şi comerciale, despre şcólele medii şi apoi despre învĕţămêntul superior, lucruri cari nu mai privesc instrucţia poporală elementară, prin urmare nu intereséză şcóla confesională română. Ce ne mai intereséză este aceea ce a spus dl ministru despre *cualificaţia învĕţătorilor.*

Zicea dl ministru, că voeşte se aibă un corp învĕţătoresc cult, care 'şi împlineşte chemarea şi e însufleţit pentru causă, fiind-că numai aşa se póte resolva corect problema instrucţiunei poporale. Ministrul va lăsa neatins raportul de drept al susţinĕtorilor de preparandii, dar' va ridica nivelul cualificaţiunei la tóte pedagogiile aşa, ca *cualificaţia esclusivă de stat a învĕţătorilor sĕ asigure interesele importante de stat şi sociale, legate de instrucţia elementară poporală*. . .

„Cualificaţia învĕţătorilor *este un drept esclusiva al statului*, (Se póte. Dar' atunci şi instrucţia publică este o *datorinţă esclusivă a statului!*), de óre-ce numai în o astfel de cualificaţiune se află garanţie destulă, că generaţiunile viitóre de învĕţători vor resolva problemele naţionale şi sociale ale educaţiunei poporale în spirit unitar şi în mod vrednic de încredere deplină," — spunea dl ministru. Oficiul de învĕţător e oficiu public, prin urmare *statul trebue se dea îndreptăţirea de aplicare!*

Cu un cuvênt, *cualificaţie de stat* pe séma învĕţătorilor confesionali, cum se cerea şi în proiectul de lege al lui Berzeviczy. La aceea, că prin acésta se violéză legi esistente, autonomii bisericeşti, fireşte că nu se gândeşte dl ministru! Atunci, de ce se mai fac legi? Intrebăm noi, naivii!

Din despărţĕmintele „Astrei".

Convocare.

Despărţĕmêntul XXIX. (Mediaş) al Asociaţiunii pentru literatura rom. şi cultura poporului român îşi va ţiné adunarea generală în acest an în Mediaş, în hotelul „Schützen" chilia nr. 1, la 3 Decembre st. n. la 2 ore d. m. cu următoriul

Program:

1. Deschiderea şedinţei adunării generale prin presidiu.
2. Raportul comitetului despre activitatea sa de la ultima adunare generală până azi.
3. Raportul cassariului.
4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea rapórtelor de sub pct. 2 şi 3, pentru încassarea taxelor şi pentru verificarea procesului verbal al acestei şedinţe.
5. Statorirea budgetului pro 1905/6.
6. Eventuale propuneri.
7. Inchiderea şedinţei.

La care a participa sunt învitaţi membrii de până acum ai despărţĕmêntului, inteligenţa română şi poporul român din Mediaş şi jur, precum şi toţi spriginitorii literaturii şi culturii poporului român.

Mediaş, 18 Novembre 1905.

Ioan Moldovan — *Dr. Ivan*
directorul desp. — *secretar.*

încolţeşte şi idea revistei „Luceafĕrul". O cétă de studenţi, unii cu frumóse aptitudini literare, se hotăresc cu tărie sĕ întrupeze visul multora din înaintaşii lor: sĕ scótă o revistă, în care talentele artistice din sinul tinerimii universitare sĕ găséscă prilej de a eşi la ivélă. Cuvântul se face trup, şi revista apare în vara anului 1902, cu literile mai sus pomenitei tipografii. Fătul entusiasmului se arată sfios, trece prin neguri de restrişte, dar' nu se clatină, ci iese la lumină şi se încununéză cu isbândă: astăzi revista „Luceafĕrul" e oglinda curată, în care se rĕsfrânge întréga nóstră mişcare literară, e chiar o călăuză a acesteia, încunjurată de simpatiile unei mari mulţimi de cetitori. Şi după o vieţuire şi o luptă de 3 ani şi jumĕtate, ostaşii ei credincioşi se vĕd îndemnaţi sĕ-'şi întăréscă zidurile cetăţuiei lor culturale, sĕ-'şi sporéscă şi armele de luptă, şi dau fiinţă unui institut nou de editură şi arte grafice, creând în chipul ăsta cel mai important eveniment în viéţa nóstră culturală mai recentă. Când accentuez faptul acesta, repet numai părerea obştei române, esprimată prin glasul presei periodice cu prilegiul apariţiei, în noua tipografie, a celor dintâiu patru scrieri literare.

(Va urma).

Deputaţi congresuali mireni.

Pentru noul period de 3 ani în archidiecesă au fost aleşi următorii deputaţi mireni pentru congresul nostru naţional-bisericesc, şi anume:

In cercul Sibiiu: Parteniu *Cosma*, director la banca „Albina“ în Sibiiu. In cercul Sĕlişte: Dr. Nicolae *Comşa*, deputat dietal, medic în Sĕlişte. In cercul Sebeş: Ioan de *Preda*, advocat în Sibiiu. In cercul Alba-Iulia: Mihail *Cirlea*, notariu public în Abrud. In cercul Deva: Dr. Aurel *Vlad*, deputat dietal, advocat Orĕştie. In cercul Haţeg: Dr. George *Proca*, secretariu consistorial în Sibiiu. In cercul Ilia: Dr. Stefan Rozvány, advocat în Ilia. In cercul Geógiu: Dr. Ioan Marghita, advocat în Geógiu. In cercul Zarand: Simeon *Damian*, advocat în Braşov. In cercul Câmpeni: Dr. Vasile *Preda*, advocat în Câmpeni. In cercul Turda: Dr. Valeriu *Moldovan*, advocat în Turda. In cercul Cluj: Vasile *Almăşan*, advocat în Cluj. In cercul Solnoc: Dr. Ioan *Farcaş*, advocat în Dej. In cercul Bistriţa: Dr. Vasile *Pahone*, advocat în Bistriţa. In cercul Têrnava: Dr. Dionisiu *Roman*, advocat în Mediaş. In cercul Sighişóra: Dr Romul *Boiu*, privatier în Sibiiu. In cercul Treiscaune: Dr. Iancu *Meţianu*, mareproprietar în Zerneşti. In cercul Braşov: Arseniu *Vlaicu*, director la şcóla com. Braşov. In cercul Bran: Ioan cav. de *Puşcariu*, jude la curia reg. în pensie, membru al Academiei Române din Bucureşti In cercul Făgăraş: Dr. Ioan *Şenchea*, advocat în Făgăraş.

NOUTĂŢI.

De la comitat. In congregaţia estraordinară a comitatului Sibiiu, ţinută eri, Joi, au fost *realeşi* membrii în comisiunea administrativă toţi cei zece demisionaţi, cu esceptiunea lui F. Schuster, în locul căruia a fost ales deputatul dietal Dr. *G. Lindner*. Va sĕ zică dintre Români domnii *P. Cosma* şi *Dr. L. Lemeny*. Mai departe asesorul consistorial, dl *Nicolae Ivan* a făcut declaraţie în numele clubului român, *în favorul votului universal la alegeri*, fără nici o restrângere, şi cu votare pe comune, ear' domnii *E. Neugeboren*, *Dr. Wolf*, şi mai ales *I. Konnerth* au criticat procedura comitelui suprem în chestia cu ordonanţele ministrului de culte în ton aspru.

*

Adunări poporale române se ţin: Sâmbătă, 25 Novembre n. la orele 10 a. m. în *Văşcău*, în Piaţa-mare, şi Dumineca, 26 Novembre n. în *Beiuş*, în Piaţa-mare. Se va discuta asupra situaţiunii, se va lua hotărîre cu privire la votul universal şi se va organisa partidul naţional român în cercul electoral Văşcău-Beiuş. Tot Dumineca, 26 Novembre n. se ţine adunare poporală şi în Satul-nou (comitatul Torontal) la orele 3 d. a. înaintea casei comunale.

*

Doliul curţii regale române. In urma încetării din viéţă a A. S. Principelui *Filip*, conte de Flandra, Curtea regală română a luat un doliu de două luni, cu începere de la 4 Novembre. Asemenea şi în urma morţii A. S. Marelui Duce de Luxemburg, Curtea a luat un doliu de şase sĕptămâni, începênd din 5 Novembre.

*

Român bun. O telegramă din Cernăuţi anunţă, că baronul *Neculai Vasilco* a depus pe biuroul dietei din Bucovina o cerere de urgenţă, pentru participarea *Bucovinei* la esposiţia naţională, ce va avé loc anul viitor la Bucureşti.

*

Conferenţă. Ziarele vieneze anunţă, că dl *Gr. Tocilescu*, membru al Academiei Române, a ţinut zilele trecute la societatea „*Eranos Vindobonensis*“ din Viena o conferenţă despre descoperirile făcute la Adam Klissi, în Dobrogea.

*

Corpurile legiuitóre din România sunt convocate în sesiune ordinară pe ziua de 15 Novembre v. la Bucureşti.

*

Dl Traian Oprea, parohul comunei Moldova-nouă, a fost întărit de veneratul consistoriu din Caransebeş de protopresbiter al tractului Vêrşeţ. Păstoréscă în pace.

*

Dl Traian Mihaiu din Orĕştie, autor al unui volum de versuri, a fost promovat la universitatea din Strassburg doctor în ştiinţele economice, financiare şi politice.

*

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ aranjază convenire socială împreunată cu cântări, declamaţiuni şi joc, Sâmbătă, la 25 Novembre st. n. 1905 în „Unicum“. Corurile se dirigează de dl Candid Popa, învĕţător la şcóla de aplicaţie de pe lângă seminariul „Andreian“. O parte a eventualului venit curat este destinată fondului pentru „Masa învĕţăceilor meseriaşi români“. Inceputul la 8 ore séra. Preţul de întrare 1 cor. de persónă. Insignii de dans pentru domni 50 fileri. Suprasolviri benevole se primesc cu mulţămită şi se vor cvita pe cale ziaristică.

*

Candidatul Hunedórei. Candidatul de deputat naţionalist român pentru cercul electoral al Hunedórei este domnul *Dr. Alexandru Vajda-Voevod*, care mâne, Sâmbătă îşi va ţiné vorbirea-program în faţa alegĕtorilor.

*

Congresul presei. Viitorul congres internaţional al presei se va ţiné în Septembre viitor. „Sindicatul ziariştilor“ din Bucureşti a făcut — în vederea acestui termin — stăruitóre intervenţii pe lângă comitetul central din Paris, ca acest congres sĕ se ţină în capitala României, findcă în acel timp va fi deschisă şi esposiţia *naţională* din 1906. In casul, când congresul nu se va ţiné în Bucureşti, urméză sĕ se ţină la Milano în Italia, unde încă va fi deschisă pe atunci o esposiţie *internaţională*.

*

† Generalul Ioan Horváth de Zalabér, mareşal-loct. campestru în retragere, consilier intim ces. reg., camerier ces. reg. şi proprietar al mai multor orduri, tatăl dnei *Terezia de Mocsonyi*, vĕduva regretatului *Eugen*, a încetat din viéţă după grele şi lungi suferinţe, Sâmbătă séra, în Căpâlnaş. Marţi a fost înmormântat, tot acolo. Dumnezeu sĕ 'l odihnéscă cu drepţii.

*

† Rosalia Cristea n. Swoboda, soţia măiestrului compactor *Ioan Cristea* din Sibiiu, după lungi şi grele suferinţe, împărtăşită fiind cu sfintele taine, a adormit în Domnul, Dumінecă, în 19 Novembre n. 1905 la 2 ore diminéţa, în etate de 66 ani. Inmormântarea i-s'a făcut Marţi, în 21 Novembre n. a. c. la 4 ore d. a., după ritul gr. or., în cimiteriul romano-catolic din loc.

*

Comune româneşti contra „naţiunii“. Sub titlul acesta se tîngueşte „B. H.“ că: „aprópe tóte comunele româneşti din cott. Caraş-Severin s'au impotrivit — în urma instigaţiilor agitatorilor români — hotărârii comitatului, prin care se prescrie comunelor resistenţa pasivă“. — *Ştim că va întrista tot... natul lucrul ăsta, că tare-i jelnic*, — mai cu sémă că cott. n'a făcut încă nimic pentru a frânge gâtul împotrivitorilor.

*

Himen. Domnul *Iuniu de Puşcariu*, consul austro-ungar în Alexandria, fiiul venerabilului domn Ioan cavaler de *Puşcariu*, membru al „Academiei Române“, şi-a sĕrbat cununia Sâmbătă în 18 Novembre n. cu dşóra *Elsa de Tschudi*, în Alexandria.

— Maria *Ioanovici*, învĕţătóre şi Simion *Samoilă*, candidat de preot gr. or. şi-au sĕrbat cununia Joi în (10/23 Noemvrie) 1905, la 3 óre p. m. în biserica gr. or. din Ruşi.

— Silvia *Corcheş* şi Vasile *Şpan* îşi sĕrbéză cununia în 13/26 Novembre a. c. la 2 ore p. m. în biserica gr. or. din Bucium-Sat.

— Dl *Ioan Rafiroi*, ales preot în Cernat, îşi va sĕrba cununia cu dşóra Valeria *Nistor* în Arpătac, Dumінecă în 13/26 Novembre, la 3 ore p. m.

*

President la Academia magiară. In vederea alegerii de president la academia magiară, care va avé loc în 27 l. c., membrii acestei instituţii au ţinut un conventicol intim, spre a se înţelege. Se vorbeşte mai ales despre doi candidaţi serioşi: fostul ministru de culte Dr. Albert *Berzeviczy* şi custodele de corónă baronul *Radvànszky*.

*

Spital român în Bitolia. Guvernul român a luat hotărârea sĕ institue un nou spital în Bitolia. Pentru clădirea acestui aşezămênt a fost prevĕzută o sumă de 20.000 lei. Sĕ şi impunea jertfa acésta în faţa atrocitaţilor necvalificabile ale Grecilor contra Aromânilor.

*

Ziar confişcat. Procuratura a confişcat Mercuri după ameazi numĕrul din gazeta „*A nap*“ pentru articolul: „*Minunate lucruri am aflat*“; asemenea şi numĕrul de Marţi, din causa versurilor intitulate: „*Regele aplaudă*“, de *Emil Ábrányi*.

*

Alegere de preot. In Paloş, tractul Cohalmului, a fost Dumінecă în 6 Novembre alegere de paroch, cu care ocasiune majoritatea voturilor (76 din 100) a întrunito tinerul *Emil Gheaja*, absolvent al seminariului din Sibiiu.

*

Jefuirea unei biserici. Biserica catolică din *Dobra* au spart'o şi au despoiat-o de tóte odórele şi banii ei. Până azi au pus mâna numai pe *Lazar Todosie*, ajutor de brutar, la care au şi aflat o parte din bani. Despre aurării nu vrea sĕ ştie nimic.

*

Corónе eterne. In loc de cunună peritóre pe cosciugul mult regretatului colonel *Ignatiu cav. de Iacobici*, au mai dăruit amicul decedatului dl Leontin Simonescu, secretariu metropolitan, fondului vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor, administrat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, 8 cor.; dl Pantaleon Lucuţa, căpitan c. şi reg. în pens., fondului pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vînzare, 10 cor. şi dl Ioan de Preda, adv. fondului „Masa învĕţăceilor“, 10 cor.

*

Al 77-lea! Cassariatul „Reuniunei române de înmormêntare din Sibiiu“ a solvit zilele acestea ajutorul statutar după rĕposatul membru Rozalia Cristea n. Svoboda, soţie de compactor.

Acesta este al 77-lea cas de mórte în sinul „Reuniunei române de înmormêntare sibiene“.

*

Mii de pacienţi de reumă şi podagră şi-au esprimat mulţămita farmacistului Béla Zoltán pentru succesul eminent obţinut cu renumita alifie Zoltán. Acéstă alifie, pretutindenea cunoscută, a vindecat şi morburi grele de-ale acelor pacienţi, cari zeci de ani nu şi-au putut afla mântuire. Folosécă deci fie-cine numai alifia Zoltán, dacă cineva din familie sufere de reumă ori podagră. Sticla cu 2 corónе în farmacia Zoltán, Budapesta V Szabadságtér.

*

Un preot vrednic. Ni-se scriu următórele: „Mica nóstră parochie Tecşeşti, tractul Alba-Iulia, care abia numĕră peste 30 familii, când s'a preoţit păr. Iacob Petric, în 1870, avea o biserică în stare fórte slabă. De-şi parochia e fără eclejie şi fără venite pentru preot, totuşi păr. Petric a premers cu esemplu la ridicarea şi împodobirea lăcaşului sfânt, contribuind din al sĕu nu numai la împodobirea bisericei, ci şi la spesele ce se cer de la biserică. Intre alte multe binefaceri, cu cari a contribuit la biserică, şi pe cari nu le pot aminti pe tóte la acest loc, sunt şi următórele: A cumpĕrat din al sĕu la biserică tócă de fer şi două clopote mai mari, căci nu aveam la biserică de cât numai unul fórte mic şi neînsemnat. A reparat cărţile bisericei cari, nici ele n'au fost cruţate de evenimentele din a. 1848. A donat bisericei un agru de peste 10 jugăre. La renovarea din fundament a frumósei nóstre biserici, afară de întreţinerea măiestrilor şi lucrătorilor şi afară de drumurile, ce le a făcut cu aducerea materialului, a mai contribuit tot din al sĕu şi cu suma de peste 1200 corónе. Pentru tóte acestea numai recunoştinţă şi mulţămită i-se póte aduce vrednicului nostru preot Iacob Petric. Ii dorim zile îndelungate şi fericite, ca sĕ mai pótă jertfi pentru biserica nóstră. *Un poporén*“.

*

Febra tifoidă se lăţeşte în Sibiiu. In cursul sĕptĕmânii acesteia s'au ivit peste 20 de casuri noue, tóte însĕ de natură mai uşóră. Şcólele de stat, elementare şi medii, au fost închise până la 4 Dec., şi cu începere de Mercuri sĕptĕmâna acésta, au fost sistate prelegerile pe două sĕptĕmâni şi la seminariul nostru andreian.

*

De la teatrul orăşenesc. Sâmbătă (25 Nov. n.) se va presenta pe scenă opereta de I. Strauss „*Die Fledermaus*“, Dumінecă după amiazi comedia pentru copii „*Rotkäpchen*“ şi séra „*Orpheus in der Unterwelt*“ de Offenbach, ear' Luni se va juca drama „*Rosmersholm*“, de Ibsen.

*

Din cercul bursei de efecte şi mărfuri din Budapesta. Capitalul adunat în urma stagnării afacerilor în cursul acestor 10 ani a avut drept urmare, că s'au căutat investiţiuni fructifere, şi atât schimbarea iminentă a stării economice, cât şi investiţiunile naţionale vor provoca necondiţionat urcarea preţului efectelor ungare. Agentura de bursă înregistrată la tribunalul comercial şi concesionată *Brunauer & Thein* (Budapesta, V. Akademia-u. 6) află de oportun a publica că e aplecată, a mijlocí în mod esceptional afaceri, însĕ numai necondiţionat solide, pe basa însărcinării primite şi pe lângă stricta observare a dispoziţiilor legii comerciale, cum şi a uzanţelor bursei.

Cărţi şi reviste.

A apărut o nouă fóie românéscă în Caransebeş, *Renaşterea*, fóie socială şi economică. Ese în fie-care Dumінecă, abonament pe an 6 cor., pe ½ 3 cor. Proprietar şi editor Dr. *Nicolae Ionescu*. Redactor responsabil: *Andrei Lillin*. Numĕrul prim se presintă bine, redactat cu pricepere. Foiţa are cântece populare şi începutul unei poveşti din Bănat: Voinicul Luceafĕr. Salutăm călduros pe noul confrate şi îi urăm viéţă spornică şi îndelungată.

*

Curs practic de geografie pentru şcólele poporale, lucrat pe basa planului ministerial în patru cercuri concentrice, de *Iuliu Vuia*, director şi învĕţător. Editura Ciurcu, Braşov. Preţul: 70 fileri.

*

„**Luceafĕrul**“, revistă literară, anul IV., nr. 21. Sumariul: Rĕul din fire, de I. Slavici; Cântec, de Z. Bârsan; Rĕmâi, de M. Cunţan; Popa Tudor, de I. Agârbiceanu; Glas din trecut (poesie), de I. Borcia; Despre C. Sandu-Aldea (In urma plugului), de Dr. S. P.; Cronică, Dări de sémă şi notiţe bibliografice. Apare la 1 şi 15 v. a fie-cărei luni, abonamentul pe an: 12 cor. Redacţia şi administraţia: Budapesta, IV., Strada Zöldfa nr. 7.

Posta redacţiei.

ag. în R. Primit cu mulţămită. In numĕrul viitoriu.

Sebeş. Asemenea.

---

[277] 1—2

Publicare de licitaţiune.

Pentru **edificarea unei şcóle noue** în parohia ortodoxă română **Borgo Suseni** (Felső Borgó, u p. Borgo Prund) protopresbiteratul Bistriţa, se escrie prin acésta licitaţiune publică minuendă carea se va ţiné la *10 Decembre st. n. 1905 11 ore a. m.* în şcóla confesională din loc.

Preţul strigării este 13892 cor.

Doritorii de a licita se vor presenta la datul şi locul fixat, şi vor depune ca vadiu 10% de la preţul strigării, sau în bani gata sau în hârtii de valóre. Până la terminul de sus se primesc şi oferte în scris, provĕzute cu vadiul necesar şi timbrate conform legii.

Planul şi preliminariul de spese, aprobate de Preaven. Consistoriu arhidiecesan sub nr. 1774 ex 1905, cum şi condiţiunile de licitare aprobate sub nr. 6762/1905, se pot vedé la oficiul parohial din loc în ori şi care zi de la 8—12 ore a m.

Borgo-Suseni, la 8/21 Novembre 1905.
Oficiul parohial ort. român.

Eliseu I. Dan
paroh, presidentul comitetului parohial.

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinşi pofesori şi medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecţiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandat convalescenţilor după influenţă. Promovéză apetitul şi face sĕ créscă greutatea corpului, deăturéză tusa şi flegma, şi face sĕ inceteze asudórea de nópte. In urma gustului şi mirosului seu plăcut se ia cu plăcere şi de copii. Se capĕtă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpĕrătoriul sĕ fie atent, ca fie-care sticlă sĕ fie provĕdută cu firma următóre: (0) 7—

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveţia).

De la **Libraria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben) se pot procura

sigile pentru oficii

parohiale, protopresbiterale și alte oficii, cu prețul de **4 cor.**, cu hramuri sau embleme **5 cor. 40 fil.**, plus porto postal 60 fil., cu ramburs 70 fil.

Subscrisul îmi permit a recomanda onoratului public (274) 2—3

cârnați și cârtaboși

próspeți, preparați zilnic de mine.

Cu stimă

Carol Kovats

Sibiiu (Restaurațiunea „Trei-stejari“).

Pe timpul secetei din vara trecută abnormală a fost earăși singură în întrégă Ungaria

Prima plantație pentru nobilitarea viței

de pe Têrnave

(Proprietar: **Fr. Caspari, Mediaș 67, Ardeal**)

care a udat vițele sale cu cantitatea enormă de apă de **5 milióne litri** pe zi; este deci singura firmă, care póte lifera vițe frumóse și în tóte privințele (84) 16—47 neesceptionabile.

☞ **Catalog ilustrat cu numěróse scrisori de recunoștință gratis.**

Devisa: Fie-care bucată de săpun Schicht e curată și liberă de ori-ce substanțe păgubitóre

Săpunul Schicht

(săpun cu cerb ori cu cheiă)

e cel mai bun și mai eftin, pentru orĭ-ce albituri și pentru orĭ-ce metodă de spălat.

Garanță: 25,000 cor. plătește firma **Georg Schicht** în **Aussig** fiecăruia, care dovedește, că săpunul ei cu numele **„Schicht“** conține órecari adausuri stricăcióse.

La 7 Esposiții publice cele dintâi premii!

Veritabil numai cu

1860.
Т.Р.А.Р.М.
С.ПЕТЕРБУРГЪ.

triunghiu pe talpă.

Șoșoni, Slippers

Galoși

de Petersburg

Singurii contrahenți:

Messtorff Behn & Co.,
Viena I.

Vînzare în detail în tóte prăvăliile mai bune de încălțăminte, de modă și gumă.

[278] 1—6

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

Sibiiu, str. cisnădiei nr. 5, edificiile proprii. — **Fondată la 1868.**

Primește în condiții favorabile

- ☞ asigurări contra focului și esplosiunilor,
- ☞ asigurări de viață și de rente viagere,
- ☞ asigurări contra furtului prin spargere,
- ☞ asigurări de grindină,
- ☞ asigurări de accidente și de sticlă.

Valori asigurate 105 milióne coróne.

● ● ● **Despăgubiri prestate 7 milióne coróne.** ● ● ●

Fonduri de reservă și garanție 2 milióne coróne.

Informațiuni de la **Direcțiune în Sibiiu** și prin **agenturile principale** din **Arad, Bistrița, Brașov** și **Cluj,** cum și prin subagenții din tóte comunele mai mari. (271) 3—52

Avis.

Imi permit a aduce la cunoștința onoraților mei óspeți și mușterii că m'-am **mărit considerabil**

cofetăria și cafeneaua din piața mare nr. 13

și că pe viitoriu stau la disposiție **două biliarde.**

Rugându-mě și pe mai departe pentru sprijin, semnez cu tótă stima

Iuliu Boda, cofetar și cafegíu.

SAMUEL PÉCSI

Budapesta, VI, Gyár-utca 48.

Deposit de fabrică de motóre cu benzin și de mașini economice

Motóre cu benzin, locomobile cu benzin și aparate de îmblătit, motóre cu uleu crud, instalații pentru motóre cu gas sugativ și tot soiul de mașini economice.

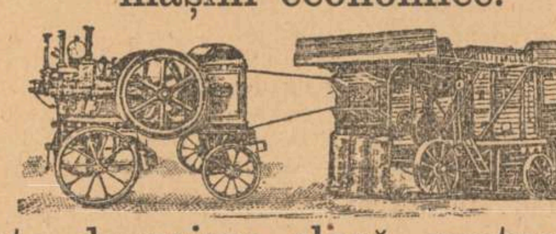

Fabricate de prima clasă, prețuri eftine și condiții de plată avantagióse. (279) 1—6

Lista prețurilor gratis. Mijlocitori se onoréză.

Micul Calendar pe anul 1906 de **I. Apolzan,** tipograf, este singurul calendar portativ românesc. Pe lângă partea calendaristică și pe lângă filele albe pentru notițe, conține sub titlul „Avutul nostru“ informațiuni și date esacte asupra tuturor instituțiunilor nóstre, ca biserici, școle, reuniuni de tot soiul, bănci etc. etc. Prețul unui esemplar legat simplu **40 fil.**, legat în pânză cu creion **70 fil.**, plus porto 6 f. A se procura de la **Librăria arhidiecesană, Sibiiu** (Nagyszeben).

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secre

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 171

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V coltul strada Kálmán.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum și la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armoniose, pe lângă garanță de mai mulți ani, în fie-care mărime, provězute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 22—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bětrâne** cu coróne de fier bătut, ca și spre turnarea de **tóce din metal.** Se află clopote în greutate de 300 kg. și mai jos

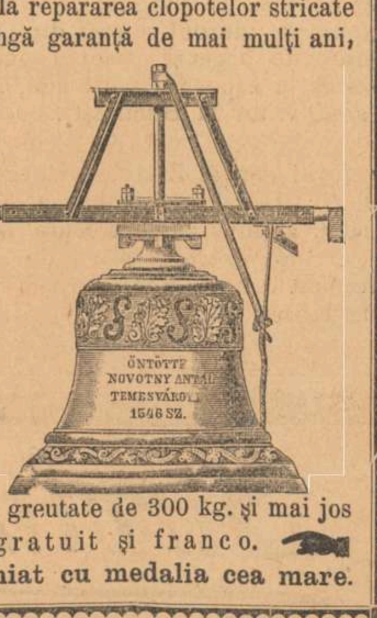

☞ Preț curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco. ☜

La esposiția milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Nr. 122 Sibiiu, Marți 15/28 Novembre 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
sĕ se adreseze Administrației tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
sĕ se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de două-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Vorbe, numai vorbe!

Sibiiu, 27 Novembre n.

I.

La vorbe bune se cuvine sĕ rĕspundem cu bine, și cu sinceritate sĕ rĕspundem la vorbe sincere. Zace în firea nóstră, sĕ căutăm pacea și buna-înțelegere cu cei ce trăim împreună și împreună stăpânim acest pământ, și vină cuvintele și semnele de pace și de bună înțelegere din orice parte, le primim cu bine, și ne-am bucura, dacă cuvêntul trup s'ar face, dacă naționalitățile nemagiare din patrie ar ajunge odată la înțelegere perfectă cu conducĕtorii politicei magiare, spre binele acelora și al acestora, mai pe sus de tóte însĕ spre binele *patriei*.

Vorbe bune și sincere ni-se par a fi și acelea pe cari le-a rostit domnul *Justh Gyula*, presidentul camerei ungare, în una din zilele trecute la *Korpona*, unde s'a serbat aniversarea de 300 de ani de la ținerea dietei acolo, sub principele *Bocskay István* din Ardeal, dietă în care s'a decretat liberul esercițiu religionar și s'a restituit instituția palatinului pentru Ungaria.

Presidentul camerei nóstre a vorbit adecă în *chestia națională*, ori mai bine zis, și în chestia națională. Și de ce nu? Când se serbéză aniversarea *libertății religionare*, decretată înainte cu 300 de ani, de ce sĕ nu se pună pe tapet și chestia, că óre acum, după 300 de ani, n'ar fi timpul sĕ se decreteze odată și *libertatea națională* după care aștéptă cu mare sete majoritatea poporațiunii acestei țeri, cam 10 milióne de suflete?

Vom reproduce aceea ce a spus domnul *Justh* la Korpona despre naționalitățile nemagiare din patrie, și apoi ne vom face observările, cu sinceritatea pe care o reclamă importanța chestiunei sulevate: înțelegerea între Magiari și naționalitățile celelalte din Ungaria. Partea referitóre la naționalități din vorbirea domnului *Justh* a fost următórea:

„Astăzi și naționalitățile sunt în mare parte în tabăra nóstră. E mic numĕrul acelora, cari nu sunt cu noi (înțelege: cu coaliția, în contra Vienei), și tare e speranța mea, că și acestia se vor întórce spre noi, după-ce știu, că numai până atunci pot se fie liberi și ei, până sunt Magiarii liberi, și că dacă Magiarii vin aruncați în lanțuri, vor fi băgate în lanțuri și naționalitățile nemagiare. Sĕ nu uite nimeni, că nisuințele trebue să mérgă într'acolo, ca cu perfecționarea vieții ungare de stat sĕ stee în strânsă legătură *libertatea iudividualității și a naționalității*. Cu privire la chestia naționalităților trebue sĕ mărturisesc, că *s'au făcut greșeli mari din ambele părți*, din partea Magiarilor, întocmai ca și din partea naționalităților. Dar' sĕ nu căutăm ce s'a făcut în trecut, ci se ținem sémă de faptul, că dacă nu ținem la olaltă, *toți împreună ajungem în lanțurile sclăviei*. Cu bunăvoință reciprocă, vom ajunge însĕ sĕ ne înțelegem. Ear' dacă ne combatem unii pe alții, ușor ne va învinge „*Neamțul*“. Sub „*Neamț*“ nu au sĕ fie înțeleși Germanii din patrie, ci după cum au înțeles și ómenii lui Bocskay, Nemți se numesc aceia, cari au luptat în contra Magiarilor, fără deosebire de limbă, pe când Magiari erau aceia, cari au luptat pentru libertate și constituția Ungariei.

Eu mi-am spus destule-ori părerea în chestia naționalităților, și convingerea mea este, că nu vom ajunge la țintă în chestia acésta, câtă vreme nu ne vom siií *cu adevĕrată sinceritate și iubire sĕ ne înțelegem unii pe alții*. Două lucruri cer eu de la naționalități, din cari nu las nimica: întâiu, ca ele sĕ fie necondiționat *credinciόse acestui stat*, unității de stat magiar, și al doilea, *sĕ învețe limba statului magiar*. E în prima linie interesul lor, sĕ cunóscă limba statului, pentru-că atunci nu vor fi împedecate în înaintare.

Ce se atinge de cultura, de religiunea lor, *eu nu m'așì atinge de loc*, ba m'așì bucura chiar, dacă ar face progrese, pentru-că scopul nostru nu póte sĕ fie acela, *sĕ fabricăm Magiari neaoși din tóte naționalitățile*. Pentru mine e destul dacă sunt Unguri în inima lor, nu *și în limbă*. Desvoltării lor culturale nu le-așì pune pedeci. Administrația sĕ fie imparțială, așa ca se afle dreptatea cel-ce se adreséză administrației. Sĕ ne dăm silință sĕ facem plăcute raporturile de viață, pentru-ca concetățenii noștri sĕ nu graviteze în afară. Dacă le vom face tóte acestea, cred că am făcut un mare pas pentru a se delătura disonanța ce se observă pe multe locuri, și pentru-ca în țéra acésta, fără deosebire de religiune și naționalitate, nimeni sĕ nu lupte pentru alta, de cât pentru unitate, constituție, libertate și independența statului ungar. Cred, stimați domni, că punctele de înțelegere *trebue noi sĕ le căutăm*. Pentru-că dacă nu le căutăm, ci rĕmânem și pentru mai departe pe terenul recelei unii față de alții, *vom fi mânați spre zile de mari cercări*.!“

Nu numai sinceritatea cuprinsă în aceste cuvinte ale domnului president de cameră *Justh*, pe care nu avem motiv sĕ o tragem la îndoéla, ne îndeamnă sĕ dăm rĕspuns sincer și scutit de ori-ce reserve, ci și faptul, că dl *Justh* e persónă marcantă și cu rol decisiv în coaliția parlamentară, prin urmare, ajungĕnd la înțelegere cu dsa, am puté avé prospecte de a ajunge la înțelegere și cu coaliția, cu majoritatea parlamentară, care mâne poimâne totuși va ajunge la putere. Ne vom face deci observările într'un articol următor.

Inmormêntarea parochului Ioan Bânda din Roșia.

— 8 Novembre v.

Duminecă, în 6 Novembre st. v. a fost înmormêntarea parochului *Ioan Bânda* din Roșia. Comuna Roșia aparține protopopiatului Sibiiu și e comună săséscă, în care Românii s'au așezat probabil mai târziu, pentru-că sunt și în numĕr mai mic și aprópe separați de Sași. Puțini, dar' inimoși sunt Românii din Roșia și ne-au arătat, că nu numĕrul, ci buna înțelegere, atât în afacerile bisericești școlare, cât și în cele economice hotărește. Inainte cu o jumĕtate de secol în comuna Roșia nu era parochie gr. or., ci numai puține familii, cari aparțineau ca filie la comuna Cornățĕl, o turmă fără păstor. Atunci tinĕrul Ioan Bânda de loc din Săsăuș a fost designat de paroch în nou înființata parochie Roșia. Nu era acolo biserică, nici școlă, și locuitorii români nu aveau absolut nici un rol, nici în afacerile comunale; lipsia conducĕtoriul. Parochul Ioan Bânda s'a îngrijit mai întâiu de zidirea unei biserici, luptând cu multe greutăți, la rîndul sĕu a urmat școla. Și-a validitat totdéuna drepturile sale și ale parochienilor sĕi în tóte direcțiunile, de-și erau puțini la numĕr, și conlocuitorii sași în numĕr mare. In urmă în consfătuire cu ómeni pricepuți s'a înființat o bancă și tovărĕșie agricolă. Pentru-ca biserica sĕ fie provĕzută cu cele de lipsă, s'a înființat o reuniune de femei. Bucurie cuprinde inima bine simțitóre a omului, când vede la o mână de ómeni atâta progres, și asta e urmare naturală a bunei înțelegeri. Tóte câte s'au făcut, s'au făcut sub conducerea bunului păstor sufletesc, care timp de 51 ani a muncit cu tragere de inimă în via Domnului.

După un morb scurt de 4 sĕptĕmâni, în etate de 79 ani a trecut la cele vecinice, și înmormêntarea s'a oficiat, după-cum am zis, Duminecă în 6 Novembre. La acest act a pontificat ca mandatar al Preaonor. domn protopresbiter parochul *Iosif Goga* din Rĕșinari, asistat de preoții Constantin Prie din Săcădate, George Simplăcian din Cornățĕl, Nicolau Manițiu din Vurpĕr, Ioan Damian din Nucet, Tatu din Cichindeal și octogenarii Teodor Necșa din Bungard și Rocin din Nucet.

Inmormêntarea s'a început la orele 11 și jumĕtate. De față erau toți locuitorii comunei, fără deosebire de confesiune, și mulți credincioși din comunele învecinate: Nou, Cornățĕl ș. a.

Frumos s'a presantat presbiteriul săsesc, parochul, capelanul și representanții, apoi primăria și representanța comunală.

FOIȘÓRĂ.

Spre orientare.

Informațiuni la „Informațiuni literare“.

In foița ziariului „Tribuna“ din Arad, compatriotul nostru, candidatul de preoție și stipendistul de odinióră al archidiecesei nóstre, domnul Ilarie *Chendi*, scrie o serie de „informațiuni literare“. Scopul urmărit nu póte fi altul, decât ca dl Chendi sĕ țină publicul cetitor în curent cu mișcarea literară din regat și dela noi, arătând prin o judițiósă și dréptă analisă ce merită sĕ fie cetit și ce nu.

Dacă dl Chendi în informațiunile sale literare ar păzí cu stricteță acéstă țintă, numai recunoștință i-am datorí. Dar' „*bóla din fire n'are lecuire*“ și după esperiența nóstră de până acum, suntem ispitiți a crede, că cumpĕna psichică a dlui Chendi și-a perdut de mult echilibrul. Câtă vreme a petrecut între noi, prin duplicitatea caracterului sĕu, prin propagarea spiritului de clică, prin vecinicile sale impunsături și intrigi, a învrăjbit întrégă societate. Meseria acésta și-a continuat'o și dincolo, până când a ajuns în conflict acut cu patronii și prietinii sĕi de odinióră.

Dl Chendi are totdeuna lipsă de un canal prin care sĕ insulte. Și cum „Tribuna din Arad“ de la naștere are acéstă menire, bine face dl Chendi că în colónele acesteia își plaséză invectivele sale pseudo-literare. Societatea nóstră românéscă e bântuită de multe rele. Brașov, Orăștie, Brad, Arad, Caransebeș, Timișóra și Cluj sunt tot atâtea furnicare, în cari ordinea socială de mult s'a prăbușit. Dar' dl Chendi, îndreptător al vieții nóstre sociale — cum dsa se crede — habar n'are, ci copita îi stă vecinic îndreptată numai spre Sibiiu, în care lovește cu vreme și fără vreme.

In Sibiiu nu se mai lucră nimic de când dsa și cu tovarĕșii de aceeași specie de la „Tribuna“ s'au strecurat de aici, mai mult pe ferestri, de cât pe uși. Toți suntem niște ignoranți, cari nu 'nțelegem și nu sprijinim curentele literare și pe representanții acelora.

In „informațiunile literare“ din urmă dl Chendi face pe protectorul nechemat al mult apreţiatului nostru poet *Octavian Goga*, și ca sĕ 'i pregătéscă acestuia calea de profesor, asesor și póte membru în direcțiunea „Albinei“, lovește în Metropolitul, batjocurește consistoriul și seminariul. *Octavian Goga* este poetul purtat pe brațe al societății sibiene, și rĕu serviciu îi face dl Chendi, când i-se face procatĕr nechemat. Și pentru-ca lumea neorientată sĕ pótă apreția modul de judecată al dlui I. Chendi și sĕ înțelégă câtă nedreptate i-se face I. P. S. Sale și membrilor din Consistoriu, vom amintí câteva casuri elecuente:

1 Tinerii Ioan Lupaș și Octavian Goga, după terminarea cursurilor filosofice de la universitatea din Budapesta, au petiționat la Metropolie pentru câte un stipendiu de câte 1000 coróne din fundațiunea Trandafir. Cestiunea acestei fundațiuni nici astăzi nu e licuidă, dar' Inaltprea Sfinția Sa, aprețiând vrednicia acestor tineri, le-a anticipat din fondurile archidiecesane câte 1000 cor., cu care în anul școlar 1904/5 au cercetat universitatea din Berlin.

2. Simțindu-se necesitatea profesorilor de specialitate la seminarul nostru „Andreian“ în ambele secțiuni, în timpul mai recent s'a pregătit cu stipendiile archidiecesei un numĕr însemnat de doctori în teologie, la universitatea din Cernăuți. Tot un stipendist al archidiecesei cercetéză acum universitatea din Iena pentru studii pedagogice și altul a stat doi ani în Berlin pentru studiul musicei, ear' acum e trimis la București pentru a studia musica bisericéscă orientală.

3. Cu începutul anului școlar curent s'au angajat la seminariul „Andreian“, *peste numĕrul reglementar*, profesorii Dr. Ioan *Lupaș* și Dr. Nicolae *Bălan*, două forțe didactice, despre cari credem, că vor aduce bune folóse neamului nostru.

4. Tinerului profesor Aurel *Bratu*, din îndurarea „dreptății“ ómenilor rĕmas fără post, — i-s'a creat cu multă bunăvoință, din partea I. P. S. Sa D. metropolit, un post în sinul consistoriului archidiecesan, earăși numai pentru motivul vredniciei sale.

Am putea continua cu înșirarea casurilor de acésta natură. Dar' cei nepreocupați și din aceste se vor puté convinge, că I. P. S. Sa archiepiscopul și metropolitul nostru și consistoriul archidiecesan pórtă la inimă interesele de viéță ale bisericii și spriginesc pe aceia, cari merită sĕ fie spriginiți, — chiar și fără intervenția dlui I. Chendi.

In fine conlocuitorii saşi au cerut voia, ca pe repausatul paroch sĕ-l petrécă până la mormênt cu un marş funebru esecutat de musica instrumentală locală. Aşa alternativ, sub cântările nóstre obicinuite, esecutate frumos şi cu pricepere de cătră un cor compus din preoţi şi învĕţători, şi musica instrumentală, am ajuns la biserică. După terminarea serviciului funebru o frumósă şi instructivă cuvêntare a rostit parochul Iosif Goga, arătând în colori vii greutăţile carierei preoţeşti. A descris mai departe activitatea repausatului, arătând ródele bogate, ce le aduce buna înţelegere între preot şi credincioşi, le-a pus tuturor la inimă sĕ urmeze calea cea bună, pe care aşa mult au progresat. Au urmat apoi îndatinatele iertăciuni. Frumósă a fost şi cuvêntarea înv. Olariu din Nucet, care în cuvinte simţite i-a mulţămit bunului părinte pentru multele sfaturi bune ce i-a dat, arătând bunele intenţiuni, ce urmărea repausatul. Invĕţătoriul Olariu e cunoscut deja de la conferenţele înv. ca om pus la locul seu. Inainte de a se aşeza cosciugul în cripta zidită încă înainte cu câţiva ani, ni-s'a dat ocasie de a asculta cuvêntul plin de sentiment al păr. Prie din Săcădate. Părintele Prie înduioşat îşi ia, în numele seu şi al colegilor preoţi, ultimul rĕmas bun de la repausatul, cu care au trăit totdéuna în armonie şi iubire. Tóte aceste cuvêntări au stors lacrĕmi din ochii familiei şi a tuturor celor presenţi.

După înmormêntare a urmat pomana îndatinată, la care au luat parte toţi cei străini şi membrii comitetului par. Astfel s'au încheiat acésta zi de jale pentru parochienii din Roşia. Dacă am insistat póte cam mult la descrierea acestei sĕrbători triste, apoi sĕ-mi fie permis a o spune, că ceea-ce m'a îndemnat a o face acésta a fost dorul de a spune şi altora, la ce resultate frumóse póte ajunge şi un numĕr mic de ómeni, dacă lucră în unire, dacă au conducĕtoriu bun şi-i dau acestuia ascultare. O am aflat acésta de lipsă îndeosebi astăzi, când pare-că o mână nevĕzută sémănă atâtă ură şi discordie între fraţii de acelaşi sânge. Eu din partemi doresc poporului nostru din Roşia. ca Dumnezeu sĕ-i trimită ca paroch un om cu asemenea sentimente bune creştineşti şi românesci ca repausatul paroch I. B[illegible] ag.

Din Sebeş şi jur.

— 20 Novembre n.

Sâmbătă în 18 l. c. şi-a ţinut reuniunea de musică săsécă din Sebeş „Musikverein“ concertul obicinuit înainte de sĕrbătorile Crăciunului, de astă dată cu concursul artistului *Romul Milea*. A fost o ideie fericită pentru reuşita concertului sprijinul şi ajutorul reciproc, mai ales *aici la Sebeş*. —

Reuniunea săsécă de astă dată dispune de un cor fórte puţin încheiat, mai ales lipsa de forţe bărbăteşti iasă la ivélă. Totuşi au fost ascultaţi cu plăcere Saşii în piesa „Agnes Totenfeier“. Asemenea şi Dşóra *Tensi Medean* în solo de alt, susţinut cu dibăcie, a plăcut mult. Corul damelor în „Abendfeier in Venedig“ cu solo sopran interpretat de dşóra *Line Dahinten* dovedeşte disciplină şi bună conducere.

Inceputul sĕ făcuse prin jocul drăguţ al fraţilor *Gross* Hans şi Marichen pe 4 mâni la clavier. Fără îndoială însĕ, splendórea concertului a fost jocul iscusit, tehnica minunată a artistului *Milea;* apreţiarea şi recunóşterea s'a făcut după cuviinţă prin nesfêrşitele aplause şi aclamări din partea strĕinilor. „*Ciobanul*“ a mişcat şi pe aceia, cari nu se prea însufleţesc pentru-ce e al nostru. Acompaniarea la clavier a fost susţinută cu multă pricepere de dirigentul reuniunei Otto Baumann, ear' la harmoniu prin H. Gross.

Constat că au lipsit mulţi dintrĕ Saşi, ear' Români, de-şi am căutat, n'am găsit decât 5 familii. —

Comitetul despărţĕmêntului Asociaţiunei — Sebeş — în una din şedinţele sale trecute a hotărît înfiinţarea unde lipsesc şi reorganisarea unde s'au părăsit a *agenturilor comunale*, pentru-ca legătura dintrĕ centru şi populaţia cercului sĕ fie cât mai strânsă, şi pentru-ca instituţiunea sĕ-şi pótă urmări cu paşi repezi şi siguri frumosul scop. Esmisul comitetului, secretariul *G. Tatar* însoţit de dascălul tinĕr *P. Moruşca* au şi plecat Dumineca pe rîul Sebeşului în sus. Ajunşi în comuna Sibişel au asistat la s. liturgie, ear' la sfêrşitul acesteia tinĕrul Moruşca a rostit într'un graiu pe înţelesul tuturor vorba sa *despre şcólă*. A spus, că în tot locul unde ne găsim mai mulţi la olaltă, vorba sĕ ne fie despre biserică şi şcólă. S'a întors apoi asupra şcólei, căci zicea „acésta duce viaţă cu mult mai grea, atât din vina nóstră cât mai ales din vina vrăşmaşilor“. Ne-a arătat luptele şi jertfele de pe la anii 48 încóci întru dobândirea drepturilor şi mijlócelor pentru înfiinţarea şcólelor, străduinţele întru susţinerea şi apărarea celor câştigate, şi întru sporirea acelora, şi îndémnă, ca adăpându-ne din voinicia înaintaşilor, sĕ fim şi noi tari; — prin lupte şi jertfe sĕ facem zid puternic în jurul vieţii nóstre româneşti, de care sĕ se isbéscă şi risipéscă tóte încercările şi ispitele zilelor de azi.

Preotul locului apoi, părintele *N. Hinţia*, spune poporului numĕros scopul venirii celor doi fii ai némului şi invită pe esmisul comitetului central a purcede la îndeplinirea agendelor. Dnul secretar la rîndul sĕu spune poporului, care asculta cu viu interes, că zilele întunecate, zugrăvite în colori mişcătóre de tovarăşul d-sale, au îndemnat pe conducĕtorii vieţii româneşti de pe la anii 50—60, vreme în care s'a pus temelie aprópe tuturor instituţiunilor nóstre, ca sĕ încerce tot ce sĕ puté pentru ridicarea şi înaintarea némului. Atunci s'a înfiinţat prin dragostea şi jertfa părinţilor noştrii măréţa instituţiune „*Asociaţiunea*“, ca a treia pe lângă biserică şi şcólă, cu un scop şi menire nu mai puţin însĕmnate, şi deci cu asemenea căldură trebue înbrăţişată. Espune apoi, cum acésta lucră în singuraticele comune, în mijlocul poporului *prin agenturi*, şi arătând în general agendele acelora, invită la constituire. Supt presidenţia părintelui *Nic. Hinţia* se constitue agentura de 4 membrii. Poveţele despre înfiinţarea şi folosirea bibliotecilor poporale, fiind timpul prea înaintat, s'au amânat pentru proxima ocasie, lăsându-ne tinĕrul Moruşca făgădinţa, că cei de la centru vor sta totdéuna cu drag în ajutoriul ori cărei întreprinderi.

După prânz plecară spre Laz, unde prin depărtarea presidentului din comună sĕ neglijése bunul început, ear' acum — durere — în presenţa a prea puţinora sĕ reorganizéză agentura supt presidenţa notariului com. *I. Florian*, cu mai multă nădejde în noii aleşi.

Sĕ va continua acum în Săsciori şi pe rînd în tot locul, unde cere trebuinţa. — Fie acésta îndemn şi pentru alte despărţĕminte, unde nu s'a făcut nici atât!

(—).

NOUTĂŢI.

Spre liniştire. Auzindu-se vorbe, mai ales din partea unor părinţi, ai căror fii sunt internaţi în seminariul nostru „Andreian“, că tinerii noştri ar fi prea îmbulziţi în acel seminariu, ceea-ce ar fi în defavorul sănĕtăţii lor: spre liniştirea celor interesaţi aflăm de bine a comunica faptul, că pe când în seminariul nostru din vre-o 240 persóne *numai 6* s'au bolnăvit de tifus, adecă nici 3 procente, pe atunci în seminariul luteran de aici, situat în suburbiul Iosefin, într'o grădină mare şi frumósă, edificiu nou şi modern, din 96 elevi s'au bolnăvit 17 inşi, adecă peste 17 procente, după cum arată un comunicat semioficios apărut în jurnalul „*S. D. Tageblatt*“.

*

Se cumintesc. Intre cele 12 municipii cu pricina este şi comit. Neograd. Acum însĕ aflăm, că vicecomitele a telegrafat ministrului, atât în numele sĕu, cât şi al funcţionarilor comitatensi, că se vor conforma tuturor ordonanţelor, numai sĕ le lequideze la întâiu Decembre dotaţia de stat.

*

Bani pentru lupta coaliţiei. Contele *Iuliu Andrássy* a trimes 50,000 coróne comisiei de 100, din comitatul în care 'şi are bunurile (Zemplén) pentru scopurile împotrivirii „naţionale“. Cu ocasia acésta contele Andrássy a trimes şi o telegramă presidentului numitei comisii, în care se războeşte cu guvernul zicênd, că „guvernul dispune după bunul sĕu plac spre scopuri de partid şi de rĕsbunare cu averea statului, de care nu i-ar fi ertat nici sĕ se atingă“.

*

Bibliotecă românéscă veche. Am vorbit mai deunăzi despre esistenţa unei biblioteci româneşti în mănăstirea sf. Sava din Palestina. In mănăstirea asta se află şi azi mai mulţi călugări romani, întrĕ cari şi ieromonachul Juvenal Ionescu, originar din Ploeşti. In mănăstirea Sinai de la pólele muntelui Horeb, în Arabia, au trăit şi altădată călugări români. In biblioteca acestei mănăstiri se află multe cărţi româneşti, precum şi o hartă a Principatelor Române cu data 1777 şi portretul în uleu al Voevodului Constantin Brâncoveanul, în mărime naturală, ear' printrĕ cele 12 paraclise din interiorul mănăstirei se află paraclisul Sf. Apostoli, zidit de spătarul Mihaiu Cantacuzino, boer şi mare patriot român fundatorul mănăstirii Sinaia din Prahova.

*

Himen. Domnul *Valeriu Puşcariu* inginer de mine, şi-a sĕrbat Dumineca, în 6/19 Novembre, în Ploieşti cununia cu dşóra *Măriόra Gologan*, fiica domnului *Niţa R. Gologan*, mare comerciant de acolo.

*

Nu le face... bal! Da, Curtea nu va mai face în earna acésta balul ei în Budapesta, căci s'a supĕrat pe „patrioţi“; îl va face la Viena, şi coaliaţii prea încarnaţi vor rĕmâné pe acasă, sĕ fantazeze mai departe . . . asupra nerecunoştinţei Curţii faţă de loiala „*naţiune*“.

*

Catastrofă pe Mare. Vaporul englez *Hilda* s'a lovit în urma unei furtuni mari de o stâncă lângă insula Lezambre (Francia) şi s'a scufundat. Dintre matrozi şi pasageri au murit 123 de inşi, 5 au fost salvaţi. Asemenea şi naia italiană *Gennarino* a suferit naufragiu în apropiere de portul Raguza. Căpitanul năii şi doi matrozi s'au înecat.

*

De la teatru. Repertorul teatrului orăşenesc din loc pentru sĕptĕmâna acésta e următorul: Luni „*Lutti*“, Marţi „*Rosmersholm*“ (se jócă prima-oră), Mercuri „*Jung-Heidelberg*“, Joi „*Klein-Dorit*“ şi Sâmbătă „*Über unsere Kraft*“ (noutate).

*

Fapte vrednice de laudă. De mulţi ani am avut dorinţa a mijloci procurarea unui clopot mai mare pe lângă cele două, ce le posedea biserica nóstră din Valea-Bulzului, dar' împlinirea multor altor lipse mai urgente ale bisericei m'au constrîns a tot amîna. In anul acesta însĕ vrednicul creştin din parochia Pĕtrângeni, anume: *Dumitru Cărbunariu* (morariu), împreună cu soţia sa *Ana* au valorat pe deplin sentenţa lui Flechier: „Fericirea bogaţilor nu consistă în averile ce le au, ci în binele ce-l pot face cu averea lor“; căci spre marea mea mângăiere şi a credincioşilor mei, mi-au împlinit dorinţa de mult avută, adecă mi-au predat la mână în bani gata suma de 600 (şesesute) corone, cu care am procurat un clopot de la firma König din Arad, de 174 chilgr. greutatea metalului sunător, ear' împreună cu coróna de fer în greutate totală de 232 chlgr., cu tonul C. II., care clopot în ziua de sf. Dumitru (onomastica donatorului) împreună cu preoţii Ioan Moldovan din Pĕtrângeni, Iosif Magda din Feneş şi Ioan Fodorean din Galaţi — în presenţa unui fórte numĕros public — cu cuviincios ceremonial l'am sfinţit şi predat destinaţiei lui. Mai notez, că tot acest vrednic creştin, prin sfaturile sale binevoitóre mult a influinţat asupra credincioşilor mei, şi astfel mi-a ajutat a-i însufleţi spre edificarea casei parochiale în starea şi forma cum s'a edificat, şi tot atunci, în anul 1901, când am renovat biserica, încă ne-a dat ajutor 20 cor.; ear' în anii mai nainte trecuţi, pentru biserica din parochia dînşilor (Pĕtrângeni) încă a jertfit peste vre-o 1200 cor, Drept aceea mĕ simt plăcut îndemnat. atât în numele meu, cât şi în numele credincioşilor bisericei gr. or. române din Valea-Bulzului, a-le aduce şi pe acéstă cale cea mai adâncă mulţămită şi rog pe bunul Dumnezeu sĕ le priméscă şi acéstă jertfă, unde se primesc jertfele drepţilor, dăruindu-le viaţă senină cu deplină sănĕtate, ca sĕ se pótă bucura şi aci de jertfele ce au făcut. Valea-Bulzului, la 7/20 Novembre 1905. *Nicolae Cristea*, paroch.

*

Dar' dl Il. Chendi e destul de şiret, el ştie că a lovi şi a batjocori capul unei biserici, — care şi pe dênsul l'a ocrotit — în ochii opiniei publice însémnă cel puţin curaj. Drum, ce duce fără greş la celebritate. De altcum dsa e numai consecvent. Pe câtă vreme trăia antecesorul actualului metropolit, n'a fost murdărie, cu care sĕ nu'l fi gratificat în colónele clevetitóre ale „Tribunei“ de pe atunci. Ear' acum face amendă onorabilă dl Chendi şi ne spune, că într'un moment a fost surprins sĕ descopere în metropolitul Miron Romanul un bărbat cu înaltă eruditiune. Ceea-ce tótă lumea ştia, adâncul şi agerul observator abia acum şi încă prin „surprindere“ a putut afla!

Pentru a ilustra obiectivitatea de critic a dlui Chendi, deschid o parenteză. Câţi-va tineri visători au întemeiat în Bucureşti prin anii ultimi din deceniul trecut o revistă sub numirea „*Flóre albastră*“. Dl Chendi nu era în comitetul de redacţie. Destul motiv, ca criticul nostru sĕ se năpustéscă în „Familia“ asupra „ofticoşilor“, cari se înhólbă la lună şi se impresionéză de căderea frunzelor la întâia brumare. N'a trecut un an, dl Chendi a întrat în redacţia revistei numite şi nu s'a sfiit a duce tot în „Familia“ laude cu ridicata scriitorilor de la „*Flóre albastră*“, cari au iniţiat curentul naţional în artă şi literatură. Dar' domnul Chendi e chează rea şi „Flóre albastră“ s'a ofelit. S'a transformat în „*Curierul literar*“, tot cu domnul Chendi în comitetul de redacţie. A dispărut şi acesta şi pe urmele lui a rĕsărit „*Sĕmănătoriul*“ în frunte cu puternicile personalităţi ale poeţilor A. *Vlahuţă şi G. Coşbuc.* Dl Chendi tăia şi spânzura pe cei ce nu ceteau „Sĕmănătoriul“. Spre generala nóstră părere de rĕu, aceştia — din ce motive nu ştim — s'au retras de la conducerea revistei şi cu retragerea lor au început „şórecii a juca pe masă“. Dar' în curând a venit pisica cu ochii scânteietori, şi cu dinţi ascuţiţi, dl Nicolae *Iorga*, şi a luat conducerea „Sĕmănătoriului“. Dl Chendi a trebuit sĕ plece, căci dlui N. Iorga nu-i plac aricii. „Sĕmănătoriul“ continuă a fi o revistă bună, în ochii dlui Chendi însĕ a devenit o fóie „*obscură*“.

Inchid parenteza, şi sĕ mergem mai departe. Dl Il. Chendi acusă societatea românéscă din Sibiiu cu indiferentism faţă de mişcarea literară şi culturală. Şi ni-se face acésta imputare tocmai într'un timp, când pe unii dintre noi, ia luat deadreptul gróza de prea multa literatură şi artă ce se face. Abstrăgênd de la serbările culturale aranjate de „Asociaţiune“, abstrăgênd de la multele concerte, producţiuni teatrale şi serate literare, despărţĕmêntul „Asociaţiunei“ an de an ţine conferenţe publice, face escursiuni pe sate impreunate cu prelegeri poporale, împarte sute de broşuri între ţĕrani. In societatea sibiană s'au format cluburi, — la cari iau parte şi domnişórele din cele dintâiu familii, — cari numai cu literatura sĕ ocupă. Elevii seminariului „Andreian“ cu un zel aprópe esagerat abonéză, cumpĕră şi cetesc producţiunile literare mai nouĕ. In acésta privinţă registrele librăriei archidiecesane ar puté servi cu date interesante despre mişcarea literară. Pa lângă febra tifoidă la noi mai graséză şi nescai friguri literare. Că nu tot ce se dă e de „prima“ calitate, asta o concedem, dar', că am sta pe loc şi am fi nesimţitori faţă de mişcarea literară, asta numai „rĕutatea“ o póte susţinea. De present în nici un oraş de la noi nu sĕ lucră mai mult pe terenul social-cultural şi literar ca în Sibiiu. Astfel stând lucrurile „informaţiunile literare“ ale dlui Il. Chendi sunt tendenţióse şi fără nici o valóre, ear' insultele ce se aduc unuia sau altuia întăresc proverbul: „*Lupul şi-a schimbat pĕrul, dar' năravul ba*“. De altcum dl Il. Chendi, care se ocupă cu predilecţie de afacerile altora, pe când ale sale stau baltă, de-şi ar avé unele şi pe la noi de regulat, iată cum e caracterisat din partea poetului *St. O. Iosif*, până mai alaltăeri bun pretin al dsale:

> O lume vede cum gonit de Furii,
> Iţi terfeleşti talentul în glod şi plévă,
> De când închipuirea ta bolnavă,
> In suflet ţi-a sădit sĕmânţa urii.
>
> Deci nu mĕ mir, că azi mi-a runci injurii,
> Când încă eri mĕ ridicai în slavă; —
> Insultă scumpul meu fără zăbavă,
> Păn'ce mai ai venin pe ceriul gurii!
>
> Ci totuşi nu credeam, c'aşa reptilă
> Supt zimbetu'ţi viclean se póte ascunde,
> Azi îns'o vĕd, cum cércă, cércă sĕ m'apuce...
>
> Mĕ dau în lături, facu-mi sfânta cruce,
> Şi nici nu ştiu cum ţi-aş puté rĕspunde:
> Sĕ rêd? Ori mai degrab' sĕ-'ţi plâng de milă.
> „Sĕmânătoriul“ nr. 42 din 1905.

Perfect! Cine nu 'l recunóşte pe dl Il. Chendi din aceste câteva versuri, semn că n'a avut de a face cu dênsul nici când în viéţă.

Spine.

La fondul de 20 fileri al „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu" pentru cumpĕrarea unei case cu halĕ de vênzare s'au mai făcut următórele daruri: George Filip, directorul „Minervei" (Bucureşti) 11·40 cor.; Iuliu Baumgart 1·52 cor.; óspeţii de la nunta mäestrului rotar Alexandru Damiam cu Ana Chelemenciu, prin Ioan Pop, sodal lăcătuş, 3 cor.; Irimie Răduţ, notar din Racoviţa, din prilegiul alegerii sale de notar în Avrig, 4 cor.; Dr. Nicolae Bălan, prof. semin., 40 fileri; Miron Tătoiu, primar, şi soţia sa Safta (Bran) 2 cor.; Dr. Iuliu Moisil, directorul şcólei de ceramică (Târgu-Jiu) 1 cor.; dna Iosefina Diaconovich, 40 fileri; Vasilie Ferchete, paroch (Dâncu) 40 fileri; Dr. Atanasiu Marienescu, membru al academiei române, 1 cor.; George Babeş, paroch (Sohodol) pentru sine, soţia-sa Maria n. Plotogea şi fiul lor Eugen, stud. în Braşov, 1·20 cor.; Ilariu Plotogea, înv. (Tălmăcel) 20 fileri; Ioan Banciu, paroch (Vistea-sup.) 2 cor.; Ioan Silaghi, paroch (Idicel) din prilegiul botezului fiului seu Ioan Aurel, 5 cor. şi Victor Tordăşianu 10 fileri.

*

Concurs. Comisariatul esposiţiunii naţionale din 1906 a deschis un concurs în ceea-ce priveşte jucăriile pentru copii. Pentru acest concurs s'au instituit trei premii: unul de 500 lei al doilea de 250 şi al treilea de 100 de lei.

*

Al 78-lea! Cassariatul „Reuniunei române de înmormêntare din Sibiiu" a solvit ajutoriul statutar după rĕposatul membru Nicolae Stanciu, econom.

Acesta este al 78-lea cas de mórte în sinul Reuniunei române de înmormêntare sibiene.

*

Abonaţi ziariul „Mercur". Cea mai bună, mai esactă şi mai autentică informaţiune despre resultatul fie-cărei trageri la sorţi o dă ziariul „Mercur", care apare în Praga (Graben nr. 14). Cu 1 Ianuarie 1906 întră în anul XXVI al esistinţei. Afară de datele oficióse referitóre la trageri, ziariul acesta aduce şi informaţiuni despre evenimente financiare din lumea întrégă. Abonamentul face 6 coróne la an. Cei ce abonéză ziariul „Mercur" pe anul viitor (1906), primesc ca premiu, fără nici o taxă, registul tuturor hârtiilor de valóre cari au fost trase până la finea anului 1905, a căror valóre însă n'a fost ridicată încă, cum şi un călindar universal de tragere şi un şematism de prescripţie. A se adresa administraţiei, în Praga. (Prag, Graben, 14).

*

Mulţămită. Comisiunea societăţilor de muncitori unite aduce mulţămită dlor Gustav Fischer şi N. W., tipografi, pentru darurile făcute numitelor societăţi, şi anume, 50 cărţi de cuprins diferit, respective 5 coróne pentru depurarea datoriei făcută cu procurarea steagului. Daruri primeşte cu mulţămită numita comisiune.

*

Pentru catedrală. La fondul catedralei din Sibiiu au incurs din parochia a doua din comuna Poiana suma de 97 cor. 82 fileri, la care au contribuit următorii credincioşi: Pavel Rodean, Constantin Dobrota, Ioan Vladu, Ioan Ghişe, Dumitru Muntean, fie-care câte 2 cor.; Constantin Bozdog, Dumitru Dobrota, Ilie Şiufană, George Bozdog, Ioan Măniţu, Nicolae Şerbu, George Tănasă, Dumitru Nicóră, George Vonica, Nicolae Dobrota, Nicolae Niculescu, Aron Muntean, Iléna Onofie, Dumitru Lalu, Ioan Lazar, Ilie Prodan, Ioan Hândorean, Constantin Fântână, Ioan Şerbu, Ioan Muntean, Ilie Moga, Constantin Rodean, Ioan Staicu, Nicolae Prodan, George Stăncioiu, Nicolae Şiufană, Nicolae Muntean, Ioan Rodean, Ioan Vladu, Nicolae Ghişe, Nicolae Oprean, Ioan Vonica, Ioan Vonica, Ioan Şiufană, Constantin Radu, Constantin Cornea, George Vălean, Ioan Lalu, Nicolae Vonica, Constantin Vonica, Nicolae Vălean, Nicolae Iancu, Ilie Ban, Nicolae Şerbu, Nicolae Fântână, Ioan Muntean, George Muntean, Ilie Muntean, Dumitru Fântână, Ioan Prodan, Ioan Moga, Dumitru Măniţu, Ioan Fântână, Nicolae Muntean, Dumitru Bozdog, Nicolae Toma, Ioan Suciu, fie-care câte 1 cor.; Dumitru Dăncilă, 1 cor. 20 fileri; Dumitru Dobrota, Nicolae Ghişe, Constantin Ban, fie-care câte 60 fileri; Nicolae Rodean, 50 fileri; Ioan Marcu, Dumitru Măniţu, Maria Dobrota, Dumitru Dobrota, Nicolae Bâja, Maria Fântână, Ioan Vonica, Ioan Vonica, Ana Lupu, Paraschiva Muntean, Ilie Marcu, Eliseiu Daju, Nicolae Olariu, Ioan Şiufană, Dumitru George, Ioan Sârbu, George Fântână, Ioan Ban, Ana Şiufană, Nicolae Vonica, Constantin Marcu, Constantin Radu, Aron Fântână, Dumitru Olariu, fie-care câte 40 fileri; Dochie Mănıţu, Ilie Toma, Salomie Măneguţu, Dumitru Ban, Ioan Onofie Dumitru Ban, Dumitru Fântână, Ioan Vonica, fie-care câte 30 fileri; Ilie Şerbu, Dumitru Dobrota, Ilie Dobrota, Dumitru Luculescu, Dumitru Toma, Nicolae Fântână, Dumitru Suciu, Alesandru Ghişe, Nicolae Radu, Maria Muntean, Ioan Tănasă, Ana Ban, Iléna Oprean, Dumitru Şerbu, Nicolae Bozdog, Ioan Simion, Ioan Ghişe, Dumitru Şiufană, Maria Dăncilă, Ana C. Radu, Nicolae Şiufană, Ioan Vonica, Iléna Ghişe, Ioan Ghişe, Dumitru Dăncilă, fie-care câte 20 fileri; Dumitru Cornea, 12 fileri; Dumitru Olariu, Ana Fântână, fie-care câte 10 fileri; George Bărbat, not. 10 cor.

PARTEA LITERARĂ.

Corespondenţa lui Şaguna.

(Urmare).

Cele 15 scrisori de la Şaguna ne pórtă prin atâtea poteci strîmte, neştiute, în mare parte, pănă acum, în cât mĕ simt îndemnat a le semnala în câteva cuvinte înainte de ce aş lăsa sĕ urmeze însĕşi scrisorile. Din cele mai multe reiese îngrijirea cea mare pentru tipografia cea săracă, din care ştia pe câte canale curge apa cea vie în cler şi în popor, — o îngrijire precum nu mulţi o au pentru cele de sub mâna lor, şi care te face sĕ te miri cum *Şaguna* mai avea timp şi pentru astfel de „nimicuri", când în atâtea direcţii trebuia sĕ-i fie îndreptată luarea aminte. Din acéstă tipografie se trimiteau cu „carul împĕrătesc" cărţile bisericeşti pe la bisericile mai îndepărtate, pănă şi în cele de sub ierarchia sêrbéscă, pe séma cărora a obţinut dreptul de a folosí esclusiv limba românéscă, de aici mînecau călindarele şi „Telegraful Român", în care nici un rînd nu se publica fără ştirea şi consimţĕmêntul lui, de aici se gândia, că trebue sĕ ese şi o istorie a bisericei nóstre şi o colecţie de canóne, pe cari n'avea cine le pune în mâna preoţimei şi a celor ce se pregăteau pentru preoţie. Istoria bisericéscă a dat-o el în curênd (1860), ear' Enchiridionul de canóne, care trebuia îndreptat „din punct de vedere limbistic", l-a făcut sĕ se întrebe cu tótă seriositatea omului îngrijat, ca „cine sĕ prelucre canónele în privinţa stilului, ca sĕ corĕspundă celui bisericesc?"

„Mulţimea lucrurilor ce îl inteţeau — şi lipsa persónelor cari „sĕ-i fie mână de ajutor" l-au făcut sĕ se gândéscă, ca şi acésta sĕ o iee în sarcina sa. „Póte se vor face — zice el — dar' cu vremea şi cu ajutor obştesc — şi ca sĕ ajungem la scop trebue sĕ fim Apostoli ai simţului obştesc". Enchiridionul l-a dat tot el, precum a dat şi Dreptul canonic şi Pastorala.

Nu puţină grijă i-a causat edarea Bibliei, care i-a reclamat mai multă ostenélă de cum afirmă dl Onciul în Isagogia sa (Cernăuţi 1886), zicênd, că Şaguna ar fi reeditat din cuvênt în cuvênt Biblia de Petersburg (1819), dimpreună cu greşelele ei şi chiar şi cu greşelele de tipar.

Greutăţile enorme împreunate cu edarea Bibliei se pot întru câtva vedé din scrisórea a 6, precum şi din colecţiile de corecturi făcute de însuşi Şaguna, şi aflătóre astăzi în biblioteca consistorului archidiecesan.

Alăturea de Biblia de Petersburg a pus Biblia cea germană şi cea slavonă, combinând astfel în multe locuri şi un text mai corect şi o împărţire esactă şi autentică, pe care înaintaşii lui n'au observat-o nici la alte cărţi bisericeşti, în cari s'au vîrît une-ori greşeli enorme.

„Pe scurt — zice el, după-ce arată mai multe greşeli îndreptate de el în Biblie, — din negrija ierarchiei nóstre bisericeşti şi din neştiinţa ei, iată ce greşeli fundamentale au întrat şi s'au vîrît în Biblie şi în alte cărţi bisericeşti. Ierarchul nostru trăia în apatie şi nu se îngrijea de nimic. Sĕ nu ne facem rogu-te — ilusii, ci sĕ mărturisim, că din vina ierarchilor s'au demoralisat preoţimea şi poporul, şi că pedépsa pĕcatelor lor va cădea asupră-ne, dacă nu vom lua alte mĕsuri".

Ear' într'alt loc: „Ierarchia nu are lipsă de nici o noutate, nici de ideile cele stîngace ale lui Platon, ci are lipsă biserica, ca ierarchii, preoţii şi creştinii sĕ-şi facă datoria lor, căci sfinţii părinţi au pus lege pentru tóte, numai sĕ le ştim şi sĕ le împlinim". Şi cât de frumóse sunt earăşi cuvintele de laudă, pe cari i-le spune protopopului Dreghici: „Imi pare bine, că eşti activ. Caută sĕ deştepţi caracterul acesta şi în alţii mulţi, căci avem lipsă de caracteruri active şi harnice. Pasivitatea nici-când n'a fost bună şi n'a adus róde bune. Cu deosebire trebue şi noi sĕ lucrăm, căci alţii lucră din tóte puterile spre stîngerea nóstră. Dacă noi vom rĕmânea pasivi s'au nebăgĕtori în sémă, atunci suntem perduţi cu ruşine. Sĕ ne luptăm cu vrăşmaşii şi dacă ne vor birui, — despre care mĕ îndoesc — cel puţin cu cinste sĕ fie căderea . . . Dară bun e Dumnezeu, şi dreptatea trebue sĕ triumfeze".

Pasagii de acestea sunt ca nişte cuvinte de proroc, cari trebue băgate în sémă, pentru a nu cădea în păcat. Sunt multe locuri de o frumuseţă asĕmănătóre acestora, sunt multe pasagii interesante în *acéste cinci-prĕzece scrisori*, şi sunt şi pasage de acelea, cari nu representă alt interes istoric, de cât acela, că sunt scrise de Şaguna. Din tóte însĕ se desface un bogat material nou pentru istoric — şi pentru toţi cetitorii ele trebue sĕ fie de folos real, ca tot ce ne-a rĕmas de la Şaguna.

După acéstă introducere eată şi scrisorile:*)

1.

Prea cinstite părinte protopópe şi mult iubite!

Cu bucurie am înţeles de la Preasfinţia Sa Domnul episcopul vostru, că eşti denumit şi aşezat de protopop al Timişórei, la care diregĕtorie îţi poftesc noroc şi sănĕtate şi puteri destule morale, spre a puté corĕspunde aşteptărilor Domnului vostru archieresc. Prin acésta a mea scrisóre am vrut a-ţi arăta dragostea mea, care o am către Prea Cinstia Ta, încă din vremile acelea, când ai fost învĕţăcelul meu, şi totdéuna a te înştiinţa despre eşirea unui jurnal din tipografia nóstră diecesană, sub îngrijirea mea. Jurnalul acesta se chiamă „Telegraful Român", şi ese acum în a. al treilea. Jurnalul acesta au recunoscut de bun toţi Domnii nostri episcopi, de aceea l-au şi recomândat Preoţiei, căci lăţeşte ştiinţe şi cunoştinţe solide şi folositóre pentru ori-ce cărturariu, şi apĕră interesele Bisericei nóstre. Deci te poftesc, ca şi cărturarilor preoţi şi mireni din protopopiatul vostru, cât şi altor afară (de) acela sĕ recomânzi Prea Cinstia Ta „Telegraful Român", carele este cel mai bun jurnal românesc, şi sĕ-i îndemni la prenumĕrarea lui. Eu am rînduit, ca de la anul nou sĕ se espedeze „Telegraful" şi Prea Cinstiei Tale, nădĕjduind că-ţi voiu face plăcere.

Intr'altele rĕmâiu cu binecuvêntare archieréscă al Prea Cinstiei Tale

Sibiiu, 29 Dec. 1854.

Atotbinele voitoriu
Andreiu baron de Şaguna
episcop.

(Va urma).

Concurs.

Devenind vacant stipendiul de 100 K din fundaţiunea „Dobâca" Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român publică concurs pentru conferirea acestui stipendiu, la care sunt îndreptăţiţi a concura tineri români, ce frecventéză vre-o şcólă din patrie, preferiţi fiind în sensul dispoziţiunilor testamentare tinerii români de pe teritoriul fostului comitat „Dobâca".

Cererile pentru acest stipendiu au sĕ se înainteze comitetului central al Asociaţiunii în Sibiiu (Nagyszeben) strada Morii Nr. 6, cel mult până la 15 Decembre a. c. prevĕzute cu următórele documente:

a) atestat de botez;

b) testimoniu de pe anul şcolar 1904/5;

c) atestat de paupertate;

Cererile întrate după 15 Decembre n. a. c. nu se vor considera.

Sibiiu din şedinţa comitetului central al Asociaţiunii, ţinută în 10 Novembre 1905.

Iosif Sterca Şuluţu — *Ioan I. Lăpĕdatu*, *secretariu substitut*

Cărţi şi reviste.

Autorii, cari doresc sĕ li-se anunţe apariţia cărţilor în fóia nóstră, sunt rugaţi sĕ trimită câte un esemplar la adresa redacţiei. Asemenea şi institutele de editură.

*

Călindariul „Unirii" din Blaj pe anul 1906 a apărut şi se vinde cu 50 fileri esemplarul. Are mai multe ilustraţiuni şi o parte literară bogată şi variată. A întrodus şi *cronica anului*, o rubrică necesară pentru fie-care calendar.

*

Calendarele din editura W. Krafft, în Sibiiu, tocmai au apărut pentru anul 1906. Aceste calendare, ca şi în alţi ani, sunt redactate cu îngrijire şi bine ilustrate. Consemnării têrgurilor s'a dat deosebită atenţie, făcêndu-se din nou întrebări la tóte comunele, cari pănă acum nu au dat informaţii destul de esacte. Têrgurile de mărfuri şi de vite s'au orânduit şi însemnat prin semne particulare caracteristice.

„*Amicul poporului*", calendar ilustrat pe anul 1906, anul XLVI, întocmit de I. Popovici. Pe lângă partea calendaristică, presărată cu numĕróse cugetări şi aforisme, şi în care la fie care Duminecă se indică începutul textului evangeliei, acest calendar de familie se distinge prin un cuprins literar bogat şi bine aranjat, precum şi prin o lungă serie de ilustraţiuni fórte bine esecutate. Din bogatul cuprins remarcăm:

Poezii: Biserica, Religia, Apă, viéţă, Lăutarul verii de N. Rădulescu-Niger, Mórtea lui Vlad Dracul de Ciru Oeconomu. Prosă: Timoteiu Cipariu (cu portret), Invĕţături din viéţa lui Stefan cel mare de N. Iorga, Sistemul solar (cu 6 ilustraţii) de G. Todica, Modern de Lyda, Sĕrbările de la Sibiiu cu o serie de frumóse ilustraţii, Esposiţia Asociaţiunii cu ilustraţii, Cronica anului bogat ilustrată, Sĕ 'nţelégă ş. a. m.

In fruntea calendarului se aduce icóna presidenţilor Asociaţiunii, la sfîrşit un calendar perpetuu şi şematismul statistic al Românilor din Ungaria.

O particularitate a acestui bun calendar de câţiva ani încóci e, că aduce composiţii musicale pe note. Prin „Amicul Poporului" s'a rĕspândit frumosul cântec în 4 voci „Ştii mândro când ne iubiam", apoi „Marşul unirii", „Cucule pénă galbănă" şi „Tórce leleo", aranjate pentru coruri bărbăteşti de T. Popovici. In anul acesta aduce Troparul Naşterii Domnului, armonisat pentru cor de bărbaţi de T. Popovici. Considerând bogăţia cuprinsului şi grija cu care e redactat, preţul de 60 fileri în adevĕr e mic.

„*Posnaşul*", calendar umoristic ilustrat pe anul XI. Partea hazlie redactată de Haralamb Călămar. In anul acesta cuprinsul acestui bine apreciat calendar şi în „Sĕmănătorul" dlui Iorga, este fórte variat şi plin de glume reuşite şi de actualitate pentru viéţa nóstră socială. Adausul original al jurnalului „Bazaconia", monitorul flécurilor, care „apare şi dispare" şi care „se începe acolo, unde alte ziare se gată", va stîrní şi de astădată mult rîs şi bună disposiţie la cetitori. Preţul de 50 fileri este de tot minimal pentru voia bună pe care „Posnaşul" o aduce în casa Românului.

„*Calendarul Săteanului*", pe anul 1906, anul XV. Pentru preţul de 25 fileri, pe lângă partea calendaristică dă articole ilustrate despre Zilele de sĕrbătóre de la Sibiiu, Esposiţia Asociaţiunii, apoi „Reformă" de Caragiale, ş. a. E cel mai eftin calendar românesc.

„*Calendariu*" pe anul comun 1906, a. CXIV, cu litere cirile, cu un cuprins bogat de învĕţătură şi petrecere. Preţul 40 fileri.

*

„Iconografia şi întocmirile din internul bisericei rĕsăritene" de Dr *Elie Miron Cristea* a apărut de curînd cuprinzênd 318 pag. şi 123 figuri. Toţi cei competenţi o apreciază ca o lucrare de valóre şi unică pănă acum pe acest teren în literatura bisericéscă românéscă. O recomandăm tuturor ca pe o lectură instructivă şi absolut necesară mai ales clerului. Se póte procura de la autor în Sibiiu. Preţul broşată 5 cor., compactată în lux 6 cor.

Posta redacţiei.

Corespondenţele întrate în zilele din urmă la redacţie vor urma tóte pe rînd, după-cum ne va permite spaţiul.

300 franci pe lună póte căştiga ori-cine prin vênzarea de noutăţi artistice. A se adresa la Pennellypes & Co., Milano (Italia).

---

*) Scrisorile 1, 4, 5, 7, 8 şi 10 sunt scrise cu litere chirilice, a 2 şi a 3-a cu litere cirile, ear' 12, 13, 14 şi 15 cu litere latineşti.

Cărţi mai nou apărute.

Dela **Librăria arhidiecesană** în Sibiiu (Nagyszeben) se pot procura următórele cărţi:

	coróne
Agârbiceanu Ioan, Dela ţară . . .	1·50
Anghel D., In grădină, poem . . .	3·—
Baniescu I., Euripide Hecuba şi Ifigenia in Aulis	1·50
Bolcaş Lucian, Rĕsboiul ruso japonez	—·50
Boiu Zaharie, Frunze de laur, poesii eroice 1877—1878	—·50
Beldinceanu N., Chipuri dela Mahala	1·50
Bologa Dr. Vasilie, Studii pedagogice şi discursuri	2·—
Carmen Sylva, In luncă	1·—
„ „ Pe Dunăre	1·—
Cioban Maria, Poesii	1·—
Ciocârlan Ioan, Traiul nostru . . .	1·50
Ciura Alexandru, Icóne	1·20
Chendi Il., Fragmente, informaţiuni literare	2·50
Cunţan Maria, Poesii	1·25
Dobrescu N., Fragmente privitóre la Istoria bisericei române . . .	1·20
Eminescu M., Poesii postume, ediţie nouă	1·50
Flammarion C., Tainele ceriului, trad. de Haralamb G. Lecca . . .	1 50
Fagure Emil D, Schiţe	2 50
Gane N., Pĕcate mărturisite . . .	3 —
Gârleanu Emilgar Em., Bĕtrânii, schiţe din viaţa boierilor moldoveni .	1·50
Ghibu Onisifor, Limba nouelor cărţi bisericeşti	1·—
Grigorovitza Em., Dela hotarĕ, istorii moldoveneşti	2·—
Grigorovitza Em., Chipuri şi graiuri din Bucovina	2 50
Gorun Ioan, Taina a şésa	1·50
Goga Octavian, Poesii	2·—
„ „ „ ediţie de lux .	3·—
Hodoş Constanţa, Frumos	1·50
Ionescu G. M., Istoria bisericei Românilor din Dacia Traiană 44—678 p. Christ, origini, ediţie simplă .	10·—
ediţie de lux	12·—
Jules Brun şi N. Papahagi, Moşneagul dela munte	1·50
Kalinderu Ioan, Din viaţa română .	4·—
Iosif St. O., Din zile mari, poem istoric	2·—
— Credinţe, poesii	1 50
Livescu Marin R., Nu se cuvine, regule practice de bunacuviinţă întrĕ ómeni	1·50
Iorga N., Braşovul şi Românii . .	6· –
— Istoria Românilor în chipuri şi icóne, volumul I	2·50
— Neamul romănesc în Bucovina .	2·50
— „ „ „ Basarabia .	2·50
— Gânduri şi sfaturi ale unui om ca ori care altul	1·50
— Istoria universală sau istoria lumii	2·75
Manolache-Holda I, Feţe, schiţe şi nuvele	1·50
Paul Augustin, Intrĕ Someş şi Prut .	1 50
Petra-Petrescu, Ilie Marin, istoriόre pentru tinerime	1·50
Popoviciu Iosif, Rumaenische Dialekte	4 80
Popoviciu Dr. teol., Istoria Românilor bănăţeni	6·—
Rotariu, Legea despre economia şi poliţia de câmp	—·40
Romanescu Aristizza, 30 de ani, amintiri	5·—
Rutenisarea Bucovinei	3 50
Sanielevici, Incercări critice . . .	2 50
Sadoveanu, Povestiri din Rĕsboiu .	2·—
— Crâşma lui moş Precu	2·—
Sandu Aldea, In urma plugului, nuvele şi schiţe	1 50
Sienkiewicz, Sĕ 'l urmăm, trad. de T. D. Protopopescu	1·—
Sirbu Dr. Ioan, Istoria lui Mihaiu Vodă Viteazul Domnul ţĕrii româneşti, 1593—1598	15·—
Teodoru Gh. A., Din viaţa marinarului, nuvele	1·50
Vlăhuţă, Poesii, ediţie nouă . . .	3 —
Voilean M., 25 ani din viaţa Reuniunii române de musică din Sibiiu .	2·—
Predice:	
Cuvêntări apologetice, de archimandritul Nicodem Munteanu . .	5·—
Patruzeci de predici poporale, de Iuliu Scriban	1 50
Biblioteca scriitorilor români:	
Alexandri, Teatru, volumul III . .	1·50
Bolintinean D., Poesii, ediţie poporală	1 50
Eminescu M., Scrieri politice şi literare, vol. I, 1870—1877, ediţie critică	2·—

Biblioteca pentru toţi (fiecare numĕr cu 30 f)

Nr. 204—215, Calligari D., Dicţionar englez-român.
„ 216, Urechiă Dr, Ce naşte din pisică.
„ 217, Bianu I., Momente culturale.
„ 218, Cervantes, Don Quijote.
„ 219, Silvan Gh., Bĕtrânul Dan.
„ 220, Iorga N., Ómeni şi fapte din trecutul românesc.

Biblioteca Minervei (cu 15 fil. numĕrul):

Nr. 23, Viaţa şi faptele metropolitului Moldovei Veniamin Costachi, de N. Iorga.
„ 24, Aritmetica.

Biblioteca poporală a „Asociaţiunii“:	
Nr. 8, Icóne din istoria Grecilor vechi, de V. Lazăr, partea I	—·20
„ 9, — partea II	—·20
„ 10 Grădina de legumi, disertaţie poporală de Ioan F. Negruţiu .	—·30
„ 11, Cultura cucuruzului, disertaţie poporală de Ioan F. Negruţiu .	—·20
„ 12, 13, 14, 15, 16, Ionel, principii morale şi creştineşti de educaţiune, de V. Gr. Borgovan .	1·—
„ 17, „Astra“, informaţiuni asupra scopurilor şi instituţiunilor „Asociaţiunii“	—·20
„ 18 Regule ortografice, stabilite de Academia română, în anul 1904	—·10
„ Vulcanismul, de Gavr. Todica .	—·20
„ Impărţirea, lucrarea şi îngrijirea unei moşii. Disertaţiune poporală, de Ioan F. Negruţiu . .	—·20
Biblioteca „Steaua“ (15 fileri fiecare numĕr):	
Nr. 9, Stefan cel Mare, povestire poporală asupra faptelor şi rĕsbóielor purtate de marele Domn al Moldovei, de Alex. Lăpădatu .	—·15
„ 10, Ce se póte învĕţa de la un drum lung	—·15

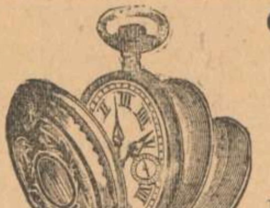

Cea mai mare inventiune
a noului secol
costă numai
fl. 2·55.

E vorba de orologiul de buzunar remontoar de nichel marca „System Roskopf Patent“, cu arătător de secunde, a se trage la 36 ore, lucitor, cu mers regulat şi garanţie pe 3 ani. (Un lanţ de orologiu elegant şi 5 juvaericale se adaug gratis). (275) 2—20

In cas de neconvenienţă banii se dau înapoi, deci ori-ce risic este eschis. Trimite cu ramburs sau după primirea sumei

M. J. HOLZER

Mare deposit de orológe şi aurării, Krakau Oesterr. Dietelsg. 73 şi St. Sebastiang. 26.
Liferantul funcţionarilor de stat ces. reg.
Lista preţurilor dela orológe şi aurării gratis şi franco.
Agenţi se caută.
Asemenea inserate sunt imitaţiuni.
Comandându-se 10 orológe de buzunar unul în cinste.

A apărut:

Calendariul arhidiecesan
pe anul
1906

şi se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu. Preţul 40 fileri, cu şematism 80 fileri, plus porto postal 10 resp. 20 fileri.

Tablouri istorice.

La **Librăria archidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben) se află de vînzare următórele:

Asaltul redutei Griviţa.
Dumbrava roşie,
Mórtea lui Stefan cel Mare.
Bombardarea Vidinului.
Stefan cel Mare şi aprodul Purice.
Trecerea armatei române peste Dunăre la 20 August 1877.
Principele Carol inspectând reduta Griviţa.
Jurămêntul boierilor înaintea lui Tudor la Cotroceni.
Prinderea lui Tudor.
Petru şi Ioan Asan ridică steagul liberării.
Griviţa Nr. 1.
Intâlnirea A. S. Domnitorului cu Osman Paşa după căderea Plevnei.
Preţul fiecărui tablou 3 coróne.
Stefan Vodă cel bun şi mare 1 corónă.

Pe timpul secetei din vara trecută abnormală a fost earăşi singură în întrégă Ungaria

Prima plantaţie pentru nobilitarea viţei
de pe Têrnave

(Proprietar: **Fr. Caspari, Mediaş 67, Ardeal**)

care a udat viţele sale cu cantitatea enormă de apă de **5 milióne litri** pe zi; este deci singura firmă, care póte lifera viţe frumóse şi în tóte privinţele (84) 17—47 neesceptionabile.

☞ **Catalog ilustrat cu numĕróse scrisori de recunoştinţă gratis.**

[277] 2—2

Publicare de licitaţiune.

Pentru **edificarea unei şcóle noue** în parohia ortodoxă română **Borgo Suseni** (Felső Borgó, u p. Borgo Prund) protopresbiteratul Bistriţa, se escrie prin acésta licitaţiune publică minuendă carea se va ţiné la *10 Decembre st. n. 1905 11 ore a. m.* în şcóla confesională din loc.

Preţul strigării este 13892 cor.

Doritorii de a licita se vor presenta la datul şi locul fixat, şi vor depune ca vadiu 10% de la preţul strigării, sau în bani gata sau în hârtii de valóre. Până la terminul de sus se primesc şi oferte în scris, provĕzute cu vadiul necesar şi timbrate conform legii.

Planul şi preliminariul de spese, aprobate de Preaven. Consistoriu arhidiecesan sub nr. 1774 ex 1905, cum şi condiţiunile de licitare aprobate sub nr. 6762/1905, se pot vedé la oficiul parohial din loc în ori şi care zi de la 8—12 ore a m

Borgo Suseni, la 8/21 Novembre 1905.
Oficiul parohial ort. român.

Eliseu I. Dan
paroh, presidentul comitetului parohial.

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria arhidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele şi cu păreţi tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conţine 200 foi.
Preţul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

In **„Biblioteca băncilor române“** a apărut

Băncile române
din Transilvania şi Ungaria

de **Constantin Popp**, funcţionariu la centrala „Albinei“, Sibiiu. — Se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu cu preţul de 50 fileri.

Dr. Petru Şpan

Idei pregătitóre în pedagogie	Cor. 3·
Treptele formale ale învĕţămêntului (Ediţia a doua) .	„ 1·
Povesti pentru anul prim şcolar (lecţiuni după treptele formale) ediţia II.	„ 2·—
Carte de cetire a II-a . . .	„ —·50
Noul Abcdar	„ —·40
Călauza noului Abcdar . . .	„ —·20
Dr. Daniil P. Barcianu. Viéţa şi activitatea lui	„ —·50

Se pot procura de la
Librăria arhidiecesană.

Zacharia Boiu

Frunze de laur

Poesii eroice din anii 1877—1878

Publicate de . . . .
Ioan Baptist Boiu.

Preţul 50 fileri plus porto postal.

Librăria arhidiecesană.

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor din direcţiune
şi
Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea comitetului de supraveghiare

de
Alfred Kormos
directorul revistei „Magyar Pénzügy“

Traduceri autorisate de
Constantin Popp
funcţionariu la „Albina“ din Sibiiu.

☞ Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu**, cea dintâiu cu preţul de **3 cor.**, ear' cea din urmă cu preţul de **1·50 cor.**

Somatose de fer.

Albumină de carne feruginósă.

Cel mai eminent mijloc întăritor de nervi şi producĕtor de apetit pentru cei ce sufer de chlorosă. Somatosa de fer constă din somatosă şi 2% fer în legătură organică.

[39 b] 5—6 **Se capĕtă în farmacii şi drogerii.**

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

vindecă şi invioréză

Deosebită atenţiune e a se aparat vindecă bóle

Nu e mijloc secre

pe lângă garanţie.

da împrejurărei, că acest vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni si picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire inventiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 172

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane

Nr. 123 Sibiiu, Joi 17/30 Novembre 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
sĕ se adreseze Administrației tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
sĕ se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de douĕ-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Vorbe, numai vorbe!

Sibiiu, 29 Novembre n.

II.

Suntem datori întâiu de tóte sĕ rectificăm o mare greșală a domnului president al camerei ungare, *Justh Gyula*, și sĕ 'l scótem din o mare rătăcire în care se află atunci, când afirmă, că naționalitățile nemagiare s'ar afla, cu mici esceptiuni, în tabĕra coaliției, intrate în luptă și ele contra Vienei.

Ca representanți ai opiniunei publice naționaliste, credem că cunóștem mai bine pulsul acestei opiniuni publice, cel puțin în ce privește poporul român din patria acésta, și putem sĕ 'l asigurăm pe dl *Justh*, că nici măcar despre mici esceptiuni, cari s'ar afla în tabĕra coaliției, nu póte fi vorba absolut de loc.

Naționalitățile nemagiare din statul ungar, și deosebi Românii, ca naționalitatea cea mai numerósă și mai cu greutate, stau departe, fórte departe de coaliție, pentru-că *n'au motiv* sĕ se apropie de ea, cu atât mai puțin sĕ între în rêndurile ei. Dar' prin acésta nu voim sĕ spunem, că naționalitățile nemagiare ar fi intrate în tabĕra contrară, ar sta în serviciul Vienei, pentru-că nici acolo nu le este locul. Naționalitățile nemagiare din Ungaria au ajuns între douĕ focuri, între coaliție și ómenii de încredere ai Corónei, și datorința lor este astăzi numai sĕ se apere, în drépta și în stânga, fără a se mai gândí, că din lupta ce se pórtă între coaliție și Corónă, cine va eșí învingĕtor. Pentru noi este tot una, ori învinge guvernul M. Sale, care are trecută în program, *cu învoirea M. Sale*, magiarisarea cu puterea a tuturor cetățenilor de limbă nemagiară din Ungaria, ori învinge coaliția, care apoi, ajunsă la putere, are sĕ realiseze același program de magiarisare, póte că cu mijlóce chiar mai drastice.

Iată de ce *nu putem* fi cu coaliția; și coaliția a făcut greșală fórte mare, că în programul ei nu a trecut *la locul prim* resolvarea chestiei naționalităților, în mod just și echitabil, făcêndu-le *posibilă* naționalităților nemagiare mergerea împreună cu Magiarii în lupta începută de nou pentru independența patriei.

Domnul *Justh* va cunóște sigur istoria mai recentă a patriei și a națiunei sale, și va ștí, că la 1848, când situația era cam analogă, tot greșala acésta s'a făcut; *nu s'a căutat întâiu ajungerea la înțelegere cu naționalitățile celelalte*, ci s'a început lupta fără ele, în credința, că celelalte popóre din patrie nu numĕră, ear' dacă 'și vor ridica capul, sĕ arete că esistă și ele, vor fi măturate de la suprafață *„ca gunoiul“* (mint a gaz), cum spunea Kossuth Lajos într'o proclamație adresată Românilor.

Urmările au arătat, că nu s'a putut face așa, și că n'a fost bine așa; și însuși Kossuth a vĕzut, că n'a fost bună judecata sa despre naționalitățile nemagiare, de aceea la 1849 le-a dat lege și drepturi naționale cu privire la limbă, în dieta de la Seghedin, dar' acéstă întórcere la calea bună și dréptă s'a făcut *prea târziu*, căci lucrurile nu mai puteau fi îndreptate și întórse în altă direcție.

Istoria pentru aceea are rost și îndreptățire de a fi, pentru-ca lumea *sĕ învețe* din pățaniile trecutului, ca sĕ nu mai cadă în pĕcatele din cari cu mare greu a putut sĕ scape.

Coaliția, și mai ales partidul kossuthist, depositar al politicei de la 1848—1849, și totodată cel mai tare dintrĕ partidele coalisate, al cărui stîlp puternic este dl Justh, de ce nu a tras și nu trage deci învĕțătură din pățaniile prin cari a trecut odată neamul unguresc? De ce vine cu propuneri de împăcare, cu vorbe frumóse de ademenire, totdeuna atunci, când se află în strîmtóre, când vede că a perdut șanzele de a puté învinge, de a puté pune Viena sub picióre?

Noi știm fórte bine, că ajungênd națiunea magiară sĕ fie învinsă din partea Vienei, avem sĕ împărțim aceeași sórte cu ea. Toți ne vom afla în *lanțurile sclăviei*, — cum bine zice dl *Justh*. Dar' tot așa de bine știm, că aceeași sórte ne aștéptă și atunci, când coaliția va ajunge deasupra, și va aduce Viena la capitulare! De ce sĕ ne însuflețim deci, și de ce sĕ intrăm și noi în luptă, pentru causa coaliției, pentru o causă, care nu e *și* causa nóstră? Facă coaliția sĕ fie causa ei și causa nóstră, și atunci va vedé, că se schimbă situația, după-cum am spus-o acésta și cu alte ocasiuni. Dar' facă-o până se mai póte, nu earăși *prea târziu!* Dovedéscă-ne dl *Justh* și cei de o credință politică cu dsa *prin fapte*, că nu voesc sugrumarea naționalităților, ear' nu prin vorbe, cari rĕmân numai vorbe. Nu la Korpona, ori la Măcău, unde dl Justh dictează politica magiară, ci *în dieta țerii* vorbéscă și propună dl *Justh*, ca prigonirile în contra naționalităților nemagiare se încete, pentru-că și de altcum nu duc la scop. Nu cu Ungurii întruniți la Korpona sĕ stee dl *Justh* de vorbă în chestia națională, ci cu representanții legali din dietă ai naționalităților nemagiare, cu grupul naționalist și cu Sașii, stabilind cu ei împreună punctele de înțelegere, pe cari apoi sĕ le *dicteze* coaliției spre împlinire. Da, *sĕ le dicteze*, pentru-că are puterea sĕ o facă acésta!

Când așa va face dl *Justh*, vom crede și noi, că din convingere și cu bune intențiuni propagă idei, ca cele sulevate în vorbirea sa din Korpona, idei de împăcare cu naționalitățile; dar' câtă vreme *faptele* lipsesc, ear' noi din pățăniile din trecut știm, că pe vorbe nu se prea póte pune preț, vină ele chiar și de la locuri fórte înalte, nu se supere dl *Justh* dacă-i spunem, că și aceea ce a spus dsa la Korpona în chestia națională nu e alta, de cât vorbă, numai vorbă, care nu obligă pe nimeni, dar' nici nu încàlzește pe nimeni!

Cronică bucureșteană.

București, 14 Novembre.

In cât îmi vor îngădui împrejurările voiu sĕ stau din când în când supt titlul acesta de vorbă cu cetitorii acestui ziar, împărtĕșindu-le din marea de întâmplări ale capitalei Țerii românești acele știri, din cari cuget că vor puté culege vre'un folos aceia, cărora se adreséză acest organ de publicație. Caracterul acestei cronici va fi mai mult informatoric și se va mărgini la chestiuni de interes mai mare, pe cari nu le vor atinge alte gazete și a căror trecere cu vederea nu se va păré o crimă.

*

Cu acéstă cea dintâiu cronică a mea voiu sĕ duc și eu o gură de apă în mare. Voiu vorbi despre *Goga*, care e astăzi pretutindenea la ordinea zilei. Tóte gazetele ardelene și-au împreunat glasurile lor de laudă și de admirație pentru acest cântăreț al pătimirii nóstre, care a apărut pe orizontul literaturei și vieței nóstre naționale ca un meteor strălucitor, a cărui lumină a strĕbătut de odată pretutindenea unde viéză suflet românesc. Poeziile lui Goga au pĕtruns în tot Ardealul și au cucerit întréga lume românéscă a Ardealului ca și a Țării românești.

In metropola cugetării românești, care astăzi este pentru tótă Românimea Bucureștii, Goga a avut cea mai grandiósă intrare, pe care o cunóște istoria literaturei nóstre de până astăzi. Când acum vre'o 12 (Sunt 15. N. R.) ani a venit la București acel fecior de preot din nordul Ardealului, care avé deja un trecut de poet — destul de respectabil în urma activității lui la „Tribuna“ —, G. Coșbuc, era abia de câți-va inși cunoscut și de fórte puțini recunoscut. Când și-a publicat baladele și idilele, o cétă de critici s'a nĕpăstuit asupra lui, acusîndu-l de nici mai mult nici mai puțin decât de plagiat. Până ce s'a stabilit valórea adevĕrată a poetului, însuflețirea pentru el s'a recit, dar' poesia lui a rĕmas cea mai frumósă poesie posteminesciană. Alexandri și Eminescu s'au desvoltat treptat, admirația pentru ei a crescut în mĕsura producției lor literare, și abia

FOIȘÓRĂ.

Mișcarea literară de la „Lucéfĕrul“, cu o reprivire istorică-culturală.

Conferență ținută la societatea academică „Petru Maior“ din Budapesta.

De **Gh. Tulbure.**

(Urmare.)

II.

O scurtă intreținere asupra acestor próspete publicațiuni de literatură frumósă în legătură cu însemnătatea lor specifică pentru mersul nostru cultural, a fost scopul de căpetenie al acestor șire. Firește, că atunci când tótă suflarea românéscă salută cu însuflețire rĕsărirea unor talente tinere și mult promițĕtóre, glasul nostru asupra celor aleși ai societății nóstre, nu póte fi decât rĕsunetul entusiasmului obștesc. O cercetare critică, rece și amĕnunțită, nu ne iartă nici timpul, nici locul acesta, și nici disposiția sufletéscă, în care ne găsim. In deplina convingere, că unii dintre dvóstră n'au ajuns încă la cunóșterea nouĕlor opere, considerațiunile nóstre vor avé caracter mai mult informativ, ear' nu pretensiunea de a da ceva nou.

Cel dintâiu volum apărut în institutul tipografic „Luceafĕrul“ îl alcătuesc nuvelele d. I. Agârbiceanu: *De la țară.* E povestitorul cel mai tinĕr al zilelor nóstre, dar' totodată acela, care ne îndreptățește la cele mai bune speranțe. Mănunchiul acestor nuvele a fost deajuns, ca autorul lor sĕ fie considerat din partea criticei între cei mai de frunte prozatori ardeleni. Zic ardeleni, căci povestirile dlui Agârbiceanu sunt mai ales inspirații din trământările vieții ardelenești, sunt icóne vii din marele complecs etnic al poporului nostru, zugrăvite cu multă plasticitate, în grai vêrtos și îndesat. Acest scriitor are o concepție adâncă și multă pătrundere psichologică. Subiectele și le prinde curat și le fixéză cu atâta măestrie, în cât cetindu-le îți pare că le cunoști ori le-ai vĕzut trăind aevea. Aceste sunt probe, cari nu ne mai lasă nici o îndoială, că în dl Agârbiceanu trăește marele prozator de mâne al Ardealului. In credința acésta ne întărește și chipul cel firesc, în care știe dênsul sĕ ne înfățișeze graiul țĕrănesc, ca espresie a feluritei stări sufletești. Spre ilustrare, sĕ cetim o parte din nuvela „Cula Mereuț“, cel mai simpatic și mai bine croit din personajele dsale.[1] Dar' cu aceeași frumseță naturală a graiului se povestesc și celelalte nuvele din volumul „Dela Țară“, și autorul lor de bună samă ne va surprinde mâne-poimâne cu și mai frumóse mărgăritare de proză ardeleană.

Deaprópe înrudit, prin motivele subiectelor sale, cu domnul Agârbiceanu, este binecunoscutul nuvelist din Țara-Românéscă, domnul I. Ciocârlan, a cărui a treia (E a doua. N. Red.) colecție de schițe și nuvele a apărut tot sub teascurile acestei tipografii, sub titlul: *Traiul nostru.* In povestirile acestea, spuse într'o limbă vie și frumos colorată, găsim cele mai duióse pagini, cari s'au scris din viéța cea plină de amar a țĕranului de dincolo de munți. Traiul nĕcăjit al omului sĕrac din Țara-Românéscă, care pentru mulți scriitori a îmbiat numai impresii poetice și idile senine, în nuvelele dlui I. Ciocârlan ni-se înfățișéză în tótă golătatea amărăciunii lui, ca un „curat traiu de dobitóce“. Căci espresia asta se ivește parcă fără voie pe buzele scriitorului înduioșat, și atunci când ar dori póte sĕ ne înfățișeze poesia bordeiului, în care se desfășură o luptă desperată între godacii și motanii hămesiți și între un cârd de copii golași pentru o fărâmă de mălai sau de bostan. Și cine ar puté ceti fără înduioșare strălucitórele schițe „De sĕrbători“, cu părerea bună și cu opintirile a zeceunsprăzece copilași pentru cămășuțele aduse de preotul satului, în ziua de botez[2]?...

Prin firea subiectelor, prin izvorul inspirației lor, ca și prin valórea lor artistică, mai depărtat de cești doi, dar' de inima nóstră tineréscă cel mai apropiat e dl A. Ciura, cu volumul sĕu: *Icóne.* Apropiat, pentru-că icónele dsale sunt crâmpeie din viéța nóstră universitară, cu tótă proza ei, și romantică și amară, cu tótă poesia ei, cât biata se mai póte adăposti între zidurile acestui mare oraș de afaceri. Dl Ciura e cel dintâiu, care zugrăvește lumea sufletéscă și părți din viéța nóstră, a celor cari ne-am lăsat departe, sub póiele cutărui pisc umbros, pe cei mai deaprópe ai noștri, ca sĕ ne avântăm în valurile unei vieți sbuciumate. De acea, istorisirile acestea ușóre, simple și fără multă măestrie, nouă ne sunt dragi, pentârziu s'a ajuns sĕ se vorbéscă despre ei ca poeţi mari. Cu Vlahuţă şi cu St. O. Iosif tot cam aşa. Cel din urmă mare poet al nostru, Goga, a cucerit însĕ de odată, şi nu numai o parte a Românimei, ci Românimea întrégă. El nu e sĕrbătorit mai mult în Ardeal pentru că e din Ardeal şi e un poet specific al Ardealului — aceeaşi recunóştere s'a dat şi în Ţéra românéscă şi chiar şi în Bucovina.

---

[1] Se cetește pag. 39—42.

[2] Se cetește pag. 110 sq.

In Bucureşti, unde e aşa de greu sĕ cucereşti, lui Goga i-s'au deschis tóte porţile, i-s'au plecat tóte stégurile şi i-s'a dat cel mai de cinste scaun în altarul bisericei artei nóstre româneşti. Goga de azi încolo e poetul nostru cel mare recunoscut de toţi, discutat de toţi, esplicat de toţi şi — iubit de toţi.

E destul, cred, sĕ amintesc următórele, pentru a dovedi afirmaţiile mele de până aci.

Intr'o singură lună s'au trecut numai în Bucureşti o mie şi cinci sute de exemplare din poesiile lui Goga, — ceeace e fără îndoială unicul caz în literatura nóstră. Lumea ceteşte, criticii rĕmân încurcaţi, neputând sĕ cuprindă de odată, pe neaşteptate, un eveniment literar aşa de puternic, toţi vorbesc numai de Goga şi earăşi de Goga, toţi îl laudă şi îl pun în panteonul celor mai mari poeţi ai noştri, — numai ici-colea se mai amestecă în corul de lăudători sinceri şi câte un „glas de bîrfitor, cu gând sĕ-'şi impună opinia“. Il cunoşti de departe pe acest „tip“, — e poetul falit, e criticul cu idei decadente, sau în cazul cel mai puţin grav e un critic, care e şi poet, şi încă ce poet. Iţi faci cruce şi treci mai departe, lăsêndu-'l sĕ se svârcoléscă în aceaşi mocirlă de cugete, în care se simte aşa de bine.

Incolo, începênd de la tribuna celor mai cinstite reviste şi ziare până la catedra de la Universitate, Goga e privit aşa precum ne-am obicinuit sĕ-'l privim, încă de pe când îşi publica cele dintâi poezii în admirabila revistă Luceafĕrul din Budapesta.

La universitate dl Maiorescu, dictatorul după vremuri al litaraturei nóstre româneşti, în cursul seu de deschidere la istoria filosofiei germane contemporane, vorbind despre influinţa covârşitóre a literaturei germane asupra vieţii politice şi sociale a Germaniei, şi accentuând că şi în viéţa nóstră românéscă cea mai esenţială schimbare o va produce adevĕrata cultură, la bazele căreia se află literatura, — a esclamat: Un Eminescu, un Goga şi un Alexandri vor fi aceia, cari ne vor sgudui sufletele în ajunul schimbării nóstre în spre bine. — Acésta e fără îndoială o însemnată cucerire a opiniei publice, căci se ştie ce greutate are totdéuna şi în ori-ce chestie cuvêntul dlui Maiorescu.

Tot la Universitate a vorbit dl Ioan Bianu în cursul seu de istorie a literaturei române în termini fórte elogioşi despre Goga. Stabilind curentele literare în veacul al 19-lea şi analisînd în câteva cuvinte puterea „curentului nou“ în literatura română s'a oprit la Goga, despre care a vorbit cam un sfert de oră, spunênd cum acest poet a apărut într'o lumină strălucitóre, aducênd din Ardeal o limbă de o claritate şi dulcéţă ca a lui Eminescu şi desminţind în chipul acesta în modul cel mai elocvent pe aderenţii acelui fel de „viéţă nouĕ“ care astăzi, pentru ori-ce om luminat e o minciună.

A vorbit aşa de frumos despre „acei doi feciori de preoţi din Ardeal, unul de la nordul, celalalt de la sudul Ardealului, cari au dat Românilor cel mai frumos tesaur al poesiei“, dovedind astfel existenţa unor factori puternici, cari promovézá la noi acea unitate culturală visată de înaintaşii nostri şi accentuată astăzi cu atâta tărie de toţi câţi sunt în o deplină cunóştere a aspiraţiilor şi ale puterilor nóstre! — In chipul acesta Goga a întrat în istoria literaturei române, ocupênd acolo locul de frunte. De aci încolo se va vorbi şi de la înălţimea catedrei universitare ca şi din tóte locurile despre Goga, ca despre un poet mare.

Mai amintesc, că Sâmbătă séra în 12/XI căpitanul Sturdza, fiul fostului ministru-president, a ţinut despre Goga o frumósă conferenţă în „Cercul Ofiţerilor“ din capitală, la care au participat fórte mulţi ofiţeri. Ţin sĕ amintesc, spre mirarea multora, că cei mai mulţi ofiţeri români cetesc literatura românéscă cum nici n'a-i crede, discută, — sĕ însufleţesc — şi scriu.

In ziua următóre, Duminecă, s'a ţinut altă conferenţă despre Goga, la „societatea studenţilor în litere“. Conferenţiarul, dl I. Boteni, un bun scriitor şi dânsul, a vorbit fórte frumos despre poezia lui Goga înaintea unui considerabil numĕr de studenţi. Studenţimea e de asemenea însufleţită pentru noua poesie, pe tema căreia se vorbeşte, ajungênd de atâtea-ori şi la céртă cei de păreri diferite!

Nu mai amintesc despre nenumĕratele sindrofii puse la cale de cocónele mari pentru a puté ceti mai cu plăcere poesia lui Goga. Singur faptul, că acéstă poesie a străbătut în salónele celor mai înalte familii, despre cari se susţine că ar ceti numai franţuzeşte — e şi el în sine de o însemnătate indiscutabilă.

Eată deci după tóte acestea un motiv de a ne ţiné mândri noi Ardelenii, cari dăm frumóse tribute culturei româneşti, şi cari aprópe într'un singur deceniu am dat întregei românimi pe cei trei poeţi mari — singurii nostri poeţi de azi — Coşbuc, Iosif şi Goga, pe cari Dzeu sĕ ni-i ţină.

N. Foişior.

---

tru-că durerile şi bucuriile lor sunt smulse din sufletul nostru, sunt trăite de noi, ear' în eroii lor ne regăsim, fórte mulţi, pe noi înşine. Căci, cine din noi n'a gustat dulcéţa cea ieftină şi seducĕtóre a colindării după cuartire, sau din amărăciunea unei confusii financiare? Ear' în aventura din „Emma“, care nu găsiţi un fragment din visurile dvóstră discrete? Dar' póte cea mai bine prinsă şi de sigur cea mai frumósă prin duioşia ei din icónele vieţii nóstre, e schiţa „Promoţie“, o frumósă promoţie, care-i vrednică s'o cetim aci în intregime.[3]) Eternizând în chipul acesta clipe din viéţa de student, dl Ciura a adus o notă nouă în proza românéscă, ear' nouĕ ne-a dat cea mai simpatică podóbă pentru măsuţa de scris. Ear' mâne-poimâne, o reprivire asupra acestor iconiţe va fi de ajuns, ca sĕ ne stârnéscă cele mai dragi amintiri din viéţă.

Şi cu acestea am ajuns la marele cântăreţ al lacrimilor şi al nădejdilor Ardealului, la Octavian Goga.[4])

(Va urma).

Din protopresbiterate.

Conferenţă preoţască în tractul Ilia.

Almaş-Sĕlişte, 2 Novembre v.

Imi iau voie a descrie în următórele decursul conferenţei preoţeşti a tractului Ilia, ţinută la 24 Octobre v. a. c. în şcóla confesională ortodoxă din Gurasada, sub presidiul domnului şef tractual *G. Oprea*. Şedinţa s'a deschis la 10 ore a. m. fiind presentă preoţimea întrégă, afară de preoţii Iosif Oprean din Booz, împedecat prin morb, şi N. Enciu din Zam.

Cu tóte că timpul a fost nefavorabil, fie-care preot nu a pregetat a lua parte, pĕtruns fiind de aceea ce se câştigă în nobila instituţie a conferenţelor preoţeşti.

Unii dintrĕ colegi nici de data asta nu s'au presentat în uniforma prescrisă, ceea ce e o scădere, şi bine a accentuat dl president, că trebue în viitoriu sĕ iee unele mĕsuri energice.

Se aclamézá ca notariu preotul Nicolae Chirciu. Conferenţa purcezênd apoi din un cas concret de scusă, aduce ca normă obligătóre: Numai acel membru sĕ fie justificat, care va produce dovezi demne de crezămênt. Preotul R. Iacob e de părere, că pentru absenţii nemotivate sĕ se dicteze prin conferenţă pedepse în favorul fondului protopresbiteral. Preotul N. Chirciu face aditamentul: pentru prima absenţă nemotivată pedépsa sĕ fie 10 cor., ear' în casuri de repeţire 15 cor. I. Budoiu primeşte părerea de sus cu aditamentul, dar' propune: din pedepsele pentru absenţii sĕ se creeze un fond special tractual pentru trebuinţele culturale, care eventual se va alimenta cu plusul ce va resulta de la contribuirile membrilor cu ocasia prânzului comun dat la ţinerea conferenţei. Conferenţa primeşte aşa propunerea de sus. Anul trecut contribuirile membrilor s'au predat epitropìei din Gothatea pentru edificarea bisericei, acum încă s'a aflat un scop şi mai nobil, căci fondul special e înfiinţat spre bucuria nóstră în decurs de 4—6 ore prin contribuirile benevole în sumă de 17 cor., pe când, durere, fondul tractual de la înfiinţare (1900) nici un filer nu posede.

Subscrisul speră însĕ, că avêndu-se în vedere, luminarea reciprocă a membrilor, pedepsele vor fi superflue, cu tóte că spesele neîncunjurat de lipsă ale unor preoţi — din causa depărtării — cu acéstă ocasie întrec suma maximală a pedepsei.

Cu privire la serviciul divin şi predică, de-şi nu s'au putut ţiné din causa renovării bisericei locale, totuşi conferenţa discutând constată că, diferinţa observată în unele comune cu privire la serviciile divine provine parte din folosinţa de cărţi rituale edate în diferite librării, se 'nţelege cu erori strecurate, fără vre-o aprobare competentă, parte prin dedare greşită.

O uniformitate mult dorită mai ales în împrejurările de azi se impune. Acésta se va puté ajunge numai când Preaven. Consistoriu archidiecesan va dispune compunerea şi tipărirea unui tipic şi liturgică completă, în cari se se prevadă tóte normele indispensabile la serviciile divine. Acestea sĕ fie aprobate de superioritatea canonică a bisericei nóstre ort. române din Ungaria şi Transilvania.

Presidentul constată, că subiectul predicei ar fi bine sĕ fie cam acelaşi în un interval de timp pe teritoriul tractului întreg. Acest metod de procedare ar avé efect moralisător mai potenţat. Ómenii în călĕtoriile şi convenirile lor conversând ar puté observa: preotul nostru ne-a vorbit d. e. despre obiceiul urît de a lucra în sĕrbători, al II-lea şi nouĕ asemenea. Deci ei vĕd că rĕu fac aceia cari lucră în sĕrbători. In nex cu acestea conferenţa stabileşte: fie-care preot până la conferenţa viitóre în predicile sale sĕ combată mai ales dujmăniile şi pârile.

Din rapórtele anuale ale preoţilor se vede progres în resolvarea afacerilor bisericeşti-şcolare din tract. Concubinate peste tot mai puţine cu 14 casuri ca anul trecut.

Tema „Căile şi mijlócele cele mai eficace la împedecarea şi stîrpirea concubinatelor“, elaborată de preotul L. Popa, a fost succésă.

Datele despre zidirea bisericei din Gurasada comunicate de parochul locului R. Iacob fiind fórte interesante, nu ar strica după puţină completare, sĕ fie date publicităţii. Acéstă biserică este una dintrĕ cele mai vechi (de zid) ale archidiecesei nóstre.

Conferenţa viitóre se va ţiné la Branişca.

Sunt 4 ore p. m. când se termină conferenţa. Ne întrunim la masa preotului local, unde ni-s'a servit un prânz bogat. Toastele nu au lipsit. Primul prin şeful tractual pentru Escelenţa Sa I. P. S. metropolit, apoi pentru femeia română, şeful tractului, preoţime şi învĕţătorime, gazda casei, etc. etc., cu tóte că noi cei călĕtori cu trenul stam în tălpi pe 5 ore.

Seriositate, obiectivitate şi instrucţie în discusiile conferenţei, voe bună la prânz.

Nicolae Chirciu
preot.

Oficială.

Ven. Consistoriu aştéptă declaraţiunea preoţilor, cari şi-au rĕscumpĕrat anii de serviciu după statutele noue, declaraţiune cerută sub nr. 9263 Ep. 1905, precum şi colecta pentru catedrală.

Din Dej.

— Sfinţirea provisorie a bisericei gr. or. române din Dej. —

Valea Someşului, Novembre.

In Maiu 1873, prin reîntórcerea de la biserica unită la biserica nóstră străbună a mai multor familii din oraşul Dej, s'a întemeiat pentru întâiaşi dată parochia gr. or. română din Dej, care în 1880, cu ocasiunea arondărei protopresbiteratelor din archidiecesa ortodoxă orientală română din Transilvania, a fost decretată de către Preavenerabilul Sinod archidiecesan de parochiă centrală a protopresbiteratului „*Solnocului I.*“, dândui-sĕ acestuia tot atunci în 1880 numele nou de protopresbiterat al „*Dejului*“.

Aceşti credincioşi reîntorşi n'aveau nici biserică, nici şcólă şi nici un fel de avere parochială. Dar' încălziţi de credinţa strămoşéscă, repede şi-au împrovisat un local de scânduri, prinse cu cuie pe nişte stâlpi de lemn bătuţi în pămênt, într'o parte a unei grădini, situată lângă părăul numit „*Szajka patak*“ în strada de acum „*Deák*“ şi închiriată de ei spre acest scop. Acest local, care sémănă într'u tóte cu o baracă simplă de scânduri, parochienii la vre-o 2 ani l'au strămutat de acolo pe grădina din strada „*Alsó Kodor*“, numită şi „*Timár utcza*“, pe care o cumpĕrase Venerabilul Consistoriu Archidiecesan, dăruind usufructul preotului, care va sluji în Dej.

Din anul 1873 până în Ianuarie 1886 acéstă parochie a stat tot sub administratori parochiali interimali.

In Ianuarie 1886 însĕ, în urma alegerei de protopresbiter în tractul Dej, întêmplată în vara anului 1885, Venerabilul Consistoriu archidiecesan a întrodus de protopresbiter al acestui tract acum numit şi totodată de paroch al parochiei centrale Dej, pe P. O. Domn protopresbiter şi paroch actual *Teodor Hermann*, care încă din August 1883 funcţiona deja acolo ca administrator parochial provisoriu.

Acest bărbat vrednic, — care studiile gimnasiale cu maturitatea le-a absolvat cu distincţiune şi a terminat şi teologia cu calculul de „*fórte bine cu distincţiune*“, *din tóte obiectele din învĕţămênt*, obţinênd un absolutoriu teologic cum — încât ştiu — nu are nime dintrĕ preoţii archidiecesei, şi póte nici din metropolia întrégă, şi care tot cu distincţiune a depus şi esamenul de cualificaţiune preoţesc, — când a mers în Dej, ca preot, n'a avut unde sĕ-şi plece capul şi, neavênd nici venit parochial, a trăit în cei doi ani, cât a servit numai ca administrator parochial provisoriu, esclusiv numai din averea sa familiară.

Ales, întărit şi întrodus fiind ca protopresbiter al tractului Dejului, a avut o sórte dintrĕ cele mai grele. Unii preoţi şi inteligenţi mireni gr. or. din tract, cari prin ajungerea Domnului *Teodor Hermann* de protopresbiter, îşi închipuiau că sunt preterate interesele lor personale şi familiare, îl invidiau, calumniau şi-i puneau tot felul de pedeci, ear' unii uniţi, cari lucrau necontenit pentru atragerea credincioşilor gr. or. la biserica lor unită, au încercat cu binele şi cu fel de fel de promisiuni şi onoruri a'l seduce sĕ trécă la unaţie, singur ori cu parochieni cu tot, şi când tóte aceste tentaţiuni au rĕmas zădarnice, au început a'l persecuta fără nici o cruţare, căci era considerat ca pedecă mare la lăţirea unaţiei în aceste părţi espuse, şi tocmai pentru acest motiv trebuia ori câştigat ori nimicit

Intrĕ astfel de împrejurări grele şi-a început dl protopresbiter activitatea sa de paroch şi protopresbiter în acele vremuri. Sĕ lăsăm apreciarea activităţii sale mănóse tractuale pe de altă dată şi sĕ rĕmânem acum pe lângă cea parochială.

Vĕzênd D-Sa, că credincioşii sĕi sunt puţini şi în partea lor preponderantă de tot sĕraci, şi că avere bisericéscă şi isvóre de venit nu sunt absolut de loc, — dar' avênd credinţă tare, zel şi iubire învĕpăiată faţă de biserica străbună, s'a pus pe lucru şi în tómna anului 1900 s'a început edificarea unei biserici nouĕ, din material solid, care în anul 1902 s'a terminat, spre uimirea publicului, care se întreba, că de unde şi cu ce s'a zidit acéstă biserică?.

---

[3]) Se ceteşte pag. 72 sq.

[4]) Puternice urále de „Sĕ trăiéscă“!

Ear' în anii 1903—1905 s'au procurat 3 clopote mari, s'a făcut iconostas, grilaj de fer în front de către stradă, zid de pétră cioplită în partea esternă, și parapete de pétră cioplită în jurul bisericei etc. Aranjamentul intern însĕ nu s'a putut face din lipsă de bani.

Biserica sĕ presintă fórte plăcut. Ea este una dintrĕ cele mai frumóse biserici din archidiecesă, numai cât icónele din iconastas și stranele cantorale lasă ceva de dorit. Aceste defecte provin din împrejurarea, că, precum m'am informat, mai mulți membrii din comitetul parochial, dornici a întra cât mai în grabă în folosirea bisericei nouĕ, au comandat aceste icóne de la profesorul gimnasial de desemn Szádváry János din Dej pe timpul, în care Dl protopresbiter a absentat de acasă, timp mai îndelungat în cause oficióse și familiare, — deci fără știrea și consimțămêntul D. Sale, — căci dênsul întrase deja în târguială cu Dl Hofrichter din Reichenau și cu Dl Kandler din Sibiiu, ca sĕ le facă.

Amintesc, că poliția din Dej a dat ordin de închidere a localului de scânduri, care se ruinase, și devenise deja necesitatea inevitabilă acum de a sfinți biserica cea nouĕ, fără a fi de tot gata.

Acéstă sfințire provisorie s'a făcut în 16/29 Octobre a. c., și a decurs cu pompa cuvenită în modul următoriu:

Séra în 15/28 Octobre a. c. s'a ținut în localul vechiu vecernia, litia și utrenia prin protopresbiterul — paroch *Teodor Hermann* din Dej, cu asistența spiritualului Gavriil *Hango* din Gherla și a parochilor Augustin *Hermann* din Văleni și Sigismund *Lengyel* din Selișca, — ear' Duminecă diminéța în 16/29 Octobre a. c. tot aceștia, și încă cu parochii Vasiliu *Gog* din Olpret și Petru *Both* din Sĕcătură, și împreună cu mulțime de popor au mers cu procesiune de la localul vechiu la biserica cea nouĕ în sunetul înălțătoriu al armonióselor clopote și în cântările frumóse ale ritului nostru bisericesc.

Pe fața tuturor se reoglinda o bucurie și evlavie sfântă, și era măreț și înălțător momentul, când s'a făcut întrarea în biserică, care ca o mirésă împodobită aștepta cu dor sosirea mirelui sĕu iubit, a Domnului și Dumnezeului nostru Iisus Christos, care sĕ pășéscă cu ea la cununie vecinică, sĕ o sfințéscă și sĕ o iee sub scutul sĕu atotputernic pentru tóte timpurile, spre a corĕspunde scopului ei măreț și sfânt, pentru care s'a zidit!

In biserică s'a făcut sfințirea apei mici, s'a stropit și sfințit întâiu interiorul și apoi în încunjurarea de trei ori esteriorul bisericei cu cetirea apostolilor și evangeliilor prescrise și, întrând în ea, s'a început sfânta liturgie, care s'a terminat cu o fórte frumósă predică, rostită de pe amvon de dl protopresbiter, predică care a stors lacrimi de bucurie la toți cei presenți. In urmă s'a făcut sărutarea crucii și stropirea publicului cu apă sfințită.

Amintesc, că grădina de sub biserică a costat aprópe 6000 coróne și biserica cu cele ce aparțin ei, preste 30 mii coróne, deci în total 36 mii coróne, dintrĕ cari, precum m'am informat, vr'o 6000 sunt contribuiri de ale credincioșilor nostri de acolo, ear' restul ajutóre adunate și crescute cu nespuse osteneli și cu o rară abnegațiune de vrednicul domn *T. Hermann* din Dej, căruia laudă și cinste i-se cuvine dimpreună cu harnicii sĕi parochieni, pentru cari a muncit și s'a jertfit atât de mult!

După sfințire protopresbiterul și amabila sa soție au întrunit la masa lor ospitală, dată pe spesele proprii, pe preoții, pe inteligenții participanți la actul sfințirei, pe membrii comitetului parohial, și pe parohienii mai fruntași din Dej. Primul toast l'a ridicat cu multă căldură dl protopresbiter pentru Escelenția Sa, bunul și zelosul nostru domn archiepiscop și mitropolit *Ioan Metianu*, al doilea Dr. Ioan *Fărcaș*, advocat, pentru dl protopresbiter, etc.

Astfeliu s'a întărit centrul Dej și s'a terminat acéstă înălțătóre serbare, rĕmânênd, ca în viitoriu sĕ se sfințéscă acéstă frumósă biserică prin Escelenția Sa dl archiepiscop și mitropolit, pe care cu mare dor îl așteptăm în ținutul nostru!

Petru Both
paroch gr. or.

NOUTĂȚI.

Concertul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu" de Sâmbătă (25 Nov.) a reușit bine. Programul a fost alcătuit cu pricepere și e o adevĕrată plăcere sĕ vezi cum sporesc cântecele naționale spre sfirșit. Singura scădere remarcabilă la coruri este, că la primele douĕ cântări a fost prea puternic *altul*, prea predomina spre rĕul celorlalte voci. Mai mult au plăcut „Stăncuța" lui *Musicescu* și „Tot ți-am zis mândro mĕ duc", de dl T. *Popovici*, cari au fost bisate. O nesfîrșită furtună de aplause au stîrnit punctele de solo ale dlor Ioan *Stanciu* și G. St. *Moga*. Cel dintâiu are o puternică voce de tenor, elastică și clară, ear' dl *Moga* interpretéză cu simțire, fermecând cu bass-ul seu curat, mai ales în notele jóse. Monologul lui *Chimu* a fost bine predat de dl *Boldor*. Laudă merită dl *Candid Popa*, dirigentul, fiind-că tactu-i sigur și îndemânarea câștigată prin esperiență, au adus o surprindere plăcută: cântările au fost nuansate corect și acésta a cucerit publicul din capul locului. Ascultători au fost mulți, mesele erau tóte ocupate.

*

Bucovina la Esposiția națională. Am anunțat că dl *Niculae Vasilco*, deputat în dieta Bucovinei, a propus acelei diete participarea la Esposiția națională din 1906. In plenul dietei propunerea a fost acceptată cu votul unanim al deputaților, și s'a acordat comitetului țării un credit de 10,000 coróne pentru scopurile Esposiției.

*

Achitați! Cetitorii nostri își vor mai aduce aminte de broșura lui Zeysig, în care se făcea propagandă pentru detronarea dinastiei și aducerea unui principe de Hohenzollern pe tronul ungar. Broșura, tipărită la Berlin, a fost imediat confiscată, și s'a început procesul pentru tradare de patrie și lesa majestate. Trei *„patrioți"* au fost dați în judecată pentru scrierea, traducerea și răspândirea broșurei. Zigány Baneth și Dénes, — toți Evrei, — și cu tóte că au recunoscut faptul, și li-s'a dovedit vinovăția, curtea cu jurați din Budapesta *i-a achitat pe toți, cu vot unanim*. Dréptă judecată, n'ai ce zice! Dar' óre așa suna verdictul juraților și atunci, când din întêmplare un *Român* era autorul broșurei?

*

Profesor de limba română la preparandia din Caransebeș a fost numit — în locul dlui *Enea Hodoș*, trecut la pensie, — tinĕrul domn *Ilie Minea*.

*

Tratați cu refus. Universitarii magiari au adresat un apel tinerimii universitare cehe din Praga, în care o rógă sĕ lupte împreună pentru libertatea națiunilor boheme—polone—magiare. Tinerimea cehă a *respins* însĕ ofertul universitarilor magiari pe cuvênt, că studenții magiari n'au protestat contra procedurii șoviniște magiare a coaliției, că au luat parte la agitații nedemne contra colegilor lor, și în sfĕrșit pentru-că au luat posiție contra votului universal și contra naționalităților nemagiare.

*

Post nou de institutor în Constantinopole. Cu întâiu April 1906 se va înființa un nou post de institutor la școla românéscă din Constantinopole (cartierul european Pera).

*

Unitatea religiilor. *Anosachi*, profesor de filosofie în Tokio, militéză în revista engleză *„Rewiew of Rewiews"* pentru unirea creștinismului cu buddhismul. Scriitoriul vrea sĕ arate, întru sprijinirea propagandei sale, că deosebirea întrĕ aceste douĕ religii, cele mai puternice din lume, este fórte mică, de vreme-ce și una și alta se baséză pe „spiritul de sacrificiu și pe realisarea unui ideal, care tinde a îmbunătăți moralicește omenimea". — Firește, chimera acésta vor subscrie-o numai cei-ce nu cunosc creștinismul.

*

Convocare. Onorații membri ai societății „Progresul" din Făgăraș, prin acésta sunt convocați la *„adunarea generală estraordinară"*, care se va ține *Duminecă, în 10 Decemvre a. c. n.* la 3 ore după amiazi în localul școlei confesionale gr. or. din loc. Obiectele de pertractat vor fi: 1. Demisiunea presidentului. 2. Curenții. Din ședința comitetului societății „Progresul" ținută la 26 Novembre 1905 n. Nicolae *Aron*, president ad hoc. Costi *Toma*, secretariu

† **Rosalia Suse**, fiica preotului Samuil Suse din Frata, a rĕposat în Domnul, la 21 Novembre n. în etate de 6 ani, lăsând în adâncă jale pe întristații ei părinți, doi frați și trei surori. A fost înmormêntată în 23 Novembre n. la orele 2 d. a. lângă biserica din Frata.

*

Luminatul esposiției. Serviciul studiilor de la primăria capitalei române a întocmit proiectul pentru iluminarea esposiției naționale din 1906 cu gaz și electricitate. Lucrările pentru instalarea cablurilor se vor începe de cu érnă. O cassă óre-care a făcut ofertul pentru iluminat, obligându-se a instala 7000 lămpi incandescente și 120 globuri electrice cu arcuri. Instalațiile vor costa 350,000 lei, ear' esploatarea timp de 6 luni 70,000 de lei. Primăria nu s'a pronunțat încă asupra ofertei. Din suma de mai sus, comuna București va contribuí la iluminatul Esposiției cu 100,000 de lei.

*

Abonați ziariul „Mercur". Cea mai bună, mai esactă și mai autentică informațiune despre resultatul fie-cărei trageri la sorți o dă ziariul „Mercur", care apare în Praga (Graben nr. 14). Cu 1 Ianuarie 1906 întră în anul XXVI al esistinței. Afară de datele oficióse referitóre la trageri, ziariul acesta aduce și informațiuni despre evenimente financiare din lumea întrégă. Abonamentul face 6 coróne la an. Cei ce abonéză ziariul „Mercur" pe anul viitor (1906), primesc ca premiu, fără nici o taxă, registul tuturor hârtiilor de valóre cari au fost trase până la finea anului 1905, a căror valóre însĕ n'a fost ridicată încă, cum și un călindar universal de tragere și un șematism de prescripție. A se adresa administrației, în Praga. (Prag, Graben, 14).

*

Soția mea a fost bolnavă doi ani și după-ce a purtat șese sĕptĕmâni crucea d-vóstră dublă electro-magnetică R. B. nr. 86967 s'a însănĕtoșat pe deplin, reumatismul și astma ei au încetat, pentru care nu pot fi îndeajuns mulțămitor invențiunii d-vóstre minunate. Repet mii de mulțămiri. Cu deplină stimă Klinka Iános (Angern). Acéstă scrisóre a primit-o inventatorul crucei vindecătóre electromagnetică R. B. nr. 86967, dl Müller Albert (Budapesta V, Str Vadász nr. 42/V.

PARTEA LITERARĂ.

Corespondența lui Șaguna.

(Urmare).

II.

Prea cinstite părinte protopópe și mult iubite!

Numerii cei din „Gazeta Transilvaniei" 60 și 61 îmi dau prilej a vĕ întreba, că știți voi cuprinsul acestor articoli și ce aveți de gând a face în privința acestor?

Aci sunt ai nostri toți de părerea aceea, că atât Preasfinției Sale domnului episcop, cât și Prea Cinstiei Tale și dlui consilier Ioanovici mare uimire vi-s'au făcut din partea corespondentului și din partea redacției, căci au publicat acest articol; și așa bine ați face, când ați silí pe redactorul a descoperí pe corespondentul și apoi când ați pîrî pe acesta ca pe un Ruhe- und Religions-Störer. Știind eu bóla timpului am atins în §-ul 74 sub 3 în Dreptul meu canonic, că Presbiterul nu póte schimba forma cea din afară a scrierii bisericești, de unde urméză, că nici mireanului nu-i este iertat acésta a face, cu mult mai puțin a defăima pe un Episcop, care nu se învoește în niște lucruri mai mult păgubitóre de cât folositóre pentru biserica sa. Pentru aceea ierarchia sĕ nu tacă la astfel de năpăstuiri obraznice asupra păcii sale. Buchile s'au literile nu fac, vezi bine nici o Dogmă, dar' nu este pentru aceea iertat nimĕnui a turbura pacea Bisericei și a ațîța creștinii asupra mai marilor sĕi prin gazetele publice.

Nu mai puțină batjocură s'au făcut și asupra Măriei Sale dlui consilier Ioanovici, dar' și asupra diregĕtoriei de stat. Ce este aci de făcut, va ști aceea dl inspector.

Pe temeiul acestor Te poftesc Prea Cinstia Ta, că sosind Preasfințitul vostru Episcop din băi sĕ-i faci cunoscut acésta și sĕ mĕ înștiințezi, ce aveți de gând a face asupra acelor bîrfele? Cu binecuvîntarea archiereului fiind.

Sibiiu, 3-lea Nov. 1855.

Al Tĕu de tot binele voitoriu

Andreiu baron de Șaguna
episcop.

III.

Prea Cinstite P. Protopópe!

Numai acum sunt în stare a-ți rĕspunde la scrisóreați din 6 Oct. a. c. Ocupațiile mele sunt multe, sunt grele și fatale; eu nu ți-le pot descrie, ear' pentru povestirea lor aș avea lipsă de mai multe zile. Bine ai face, când Te-ai repezí până la Sibiiu, eu tot cu aceeași dragoste te-aș primí la mine astăzi, cum te-am primit mai nainte cu 20 de ani la Carloviț. Ostenéla ta ți-s'ar plătí cu cele-ce ai vedea și ai auzi aci. Eu am învitat și pe Preasfințitul Tĕu episcop la o cercetare frățéscă; vezi și vino cu el.

Conțeptul Tĕu despre modul scrierii, care ți-l retrimit, este bun și bine socotit; și fiind-că mi-ai dat voe, că pot ici-colo a-l îndrepta, eată că am urmat așa. Imi pare bine pentru-că ești activ; caută sĕ deștepți caracterul acesta și în alți mulți, căci avem lipsă de caracteruri active și harnice; pasivitatea nici-când n'a fost bună, și nu a adus roduri bune. Cu deosebire trebue și noi sĕ lucrăm, căci alții lucră din tóte puterile spre stîngerea nóstră. Dacă noi vom rĕmâné pasivi sau nebăgĕtori de sémă, atunci suntem perduți cu rușine. Sĕ ne luptăm cu vrășmașii și dacă ne vor biruí — despre care însĕ tare mĕ îndoesc, — cel puțin cu cinste sĕ fie căderea.

Voi, precum vĕd, stați rĕu cu treaba școlei, căci s'au luat de la biserică și nu o stăpânește jurisdicția bisericéscă. La mine, mulțămită fie Tatălui ceresc, școla este împreunată cu biserica, și eu dispun în tóte și pentru tóte. Incă în adunările episcopești de la Viena la a. 1850 am desbătut eu tréba școlei și am arătat limpede lipsa cea mare a reformei, că adecă sĕ se iee tréba școlară din mânile unor și altor; însĕ înzadar; mi-s'a rĕspuns, că eu sunt neprietenul domnului Gyurkovits, la care am replicat, că eu sunt prietenul interesului bisericesc și al dlui Gyurkovits, și cari pomenesc numai pe Gyurkovits aceia se arată pe față că sunt numai prietenii dsale, dar' nu și ai bisericei. Care nici astăzi nu vede cum stau lucrurile, aceia nu e vrednic a se numĕra între oile staulului nostru!

Curênd îți voiu trimite prospectul prenumĕrației la Biblia cu 100 icóne. Prețul va fi 20 fl. m. c. nelegat. De ací poți vedé, că tipografia nóstră într'adevĕr lucră în interesul bisericei nóstre. Caută — rogu-te — sĕ aduni câți mai mulți prenumeranți, precum și la „Telegraf". Scrie-mi cum vĕ plac cuvêntările mele și ce impresie fac la voi?

In sfîrșit poftindu-te ca sĕ vestești Preasfinției Sale multe închinăciuni din parte-mi, rĕmân cu binecuvêntare archieréscă.

Sibiiu, 13-a Nov. 1855.

Al Prea Cinstiei Tale de tot binele voitoriu

Andreiu baron de Șaguna
episcop.

(Va urma).

Cărți și reviste.

Edgar Th. Aslan: *Fica lui Radu cel Frumos*, împrejurări și chipuri din trecut. București, institutul de arte grafice „Eminescu", Bulevardul Elisaveta 6. Prețul: lei 3.

*

Comóra tinerimei, a. I. nr. 9. Revista acésta pentru „adevĕr, bine și frumos" are un sumar bogat, potrivit de minune pentru tinerime, cu articole semnate de: Sofia *Nădejde*, D. A. *Teodoru*, o frumósă poesie a pseudonimului *Fatma*, etc.

Ese de douĕ-ori pe lună, în București str. Biserica Enei 4. Abonamentul la an 10 lei.

Teatru orășenesc.

Mercuri, (29 Nov. n.): *„Jungheidelberg"*, operetă în trei acte, de L. Krenn și C. Lindau. Musica de K. Millöcker.

Joi, (30 Nov. n.): *„Klein-Dorit"*, comedie în 3 acte.

ECONOMIE.

„Industria“, bancă industrială economică, societate pe acții în Deva.

Invitare publică.

Stimații acționari sunt avisați, că firma societății s'a împrotocolat. La *16/29 Novembre 1905, Mercuri diminéța la 8 ore* se va sfinți localul societății prin preoții locali și preoții membri ai direcțiunei, care va lua parte în corpore împreună cu membrii comitetului de supraveghiare și domnii acționari, cari sunt prin acésta învitare publică poftiți, sĕ ne dee onorul.

După invocarea binecuvêntării lui Dumnezeu va urma ***I-a ședință comună*** a direcțiunii și comitetului de supraveghiare, care va statorí începerea lucrării societății și cele trebuincióse.

După ședință va urma prânz comun și binecuvêntarea mesei, la care învit cu tótă dragostea pe fie-care acționar și bivoitor al scopurilor generale ce urmărim.

Deva, 26 Novembre 1905.

Directorul general:
August A. Nicóră m. p.

Din public.*)

Multămită publică.

Consătenii nostri, precum și alți Români duși în America, știind lipsurile ardente ale sf. nóstre biserici au întreprins o colectă, trimițêndu-ne frumósa sumă de 83 dolari (402 cor.), din care am cumpĕrat tóte cărțile necesare la serviciul divin cu litere latine.

Conspectul acelor marinimoși donatori, cari s'au făcut părtași la creștinésca și nobila faptă e următoriul:

Nicolae Pârvu 5 dolari, Dumitru Dobrea 6 dolari. Eliseiu Gărăoiu 9 dolari, Ilie Roșca 1 dolar, Iosif Toacă 6 dolari, Nic. Dobrea 2 dolari, Const. Comaniciu 2 dolari, Ioan Neagu 1 dolar, Ioan Dobrea 2 dolari, Pantilimon Grama 2 dolari, Dion. Bogdan 1 dolar, Dion. Dobrea 6 dolari, Dumitru Rimboiu 1 dolar, Nic. Vuțu 1 dolar, Mateiu P. Popaiov 7 dolari, Vasile Ruja 5 dolari 50 cenți, Vas. Băncioiu 5 dolari, Ioan Toacă 3 dolari, Ioan Vulcan 4 dolari, toți din Sâmbăta-de-sus; Vasile Meterna 1 dolar, George Sersama 25 cenți, Ioan Sersama 25 cenți, Vasile Barbu 25 cenți, toți din Viștea-de-sus; George Simeu 25 cenți, din Breaza; Dumitru Gușeilă 50 cenți, din Poșorta; Damian Ramba 1 dolar, George Toma 1 dolar, ambii din Voivodenii-mici; Dumitru Nistor 1 dolar, Gerasim Nistor 1 dolar, ambii din Lissa; Petru Copos Pop 1 dolar, din Căpâlna-de-sus; Vasile Costea, David Costea, Ioan Z. Costea, Avisalon Leluț, fie-care câte 1 dol., toți din Beșinbac; Ioan Colceriu 25 cenți, din Jacu-românesc; Petru Eru 25 cenți, din Fofeldea; Traian Stanciu 50 cenți, din Secusigi (Banat); Mateiu Racu 25 cenți, din Rucăr; Samoilă Muntean 25 cenți, Savu D. Dobrotă 50 cenți, amêndoi din Drăguș.

Priméscă marinimoșii donatori și pe acéstă cale multămita nóstră pentru creștinésca faptă, pe care bunul Dumnezeu o va rĕsplăti după merit.

Sâmbăta-sup. rĕs., în 10 Nov. 1905.

Ioan Pop
preot gr. orient.

Nicolae Vlăgărea
epitrop.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacțiunea nu primește rĕspundea.

300 franci pe lună póte căștiga oricine prin vênzarea de noutăți artistice. A se adresa la Pennellypes & Co., Milano (Italia).

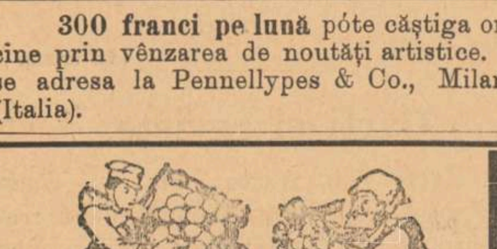

Pe timpul secetei din vara trecută abnormală a fost earăși singură în întrégă Ungaria

Prima plantație pentru nobilitarea viței
de pe Têrnave

(Proprietar: **Fr. Caspari, Mediaș 67,** Ardeal)

care a udat vițele sale cu cantitatea enormă de apă de **5 milióne litri** pe zi; este deci singura firmă, care póte lifera vițe frumóse și în tóte privințele neesceptionabile.

(84) 18—47

☞ **Catalog ilustrat cu numĕróse scrisori de recunoștință gratis.**

[28:] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea parohiei** vacante **Sălciua-de sus** din protopresbiteratul Lupșa, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Cererile provĕzute și cu atestatul de maturitate, se vor instruí conform normelor în vigóre și așterne Preaonoratului oficiu protopresbiteral al Lupșei în terminul deschis. Petenții se pot presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre și în biserica din loc pentru a cânta resp. a celebra și cuvênta.

Sălciua-de-sus, din ședința comitetului parohial, ținută la 31 Octobre 1905.

Romul Gomboș
president.

Vasiliu Ioaniciu
notariu.

ad nr. 812 1905

Vĕzut și aprobat.
Ofenbaia, 12 Novembre 1905.
Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupșei.

Vasile Gan
protopresbiter.

Nr. 21 1905 parohial. [282] 1—3

Publicare de licitațiune.

Comuna bisericéscă româna gr. orient. **Bran-Pórta**, protopresbiteratul Branului, va da în *11/24 Decembre a. c.* la 2 ore p. m. prin licitațiune publică minuendă în întreprindere **edificarea unei școle noue,** conform planului și preliminariului de spese aprobat de Venerabilul Consistoriu arhidiecesan, ca senat școlar nr. 8300 dto 8 August 1902, în sumă de cor. 14 089 24.

Intreprinzĕtorii, cari vor reflecta la acésta întreprindere, au a depune vadiu de 10%, ear' minusoferentul va fi îndatorat a depune cauțiunea recerută în bani gata sau în hârtii de valóre.

Planul, preliminariul de spese și condițiunile de licitare se află și se pot vedé până la ziua licitării la oficiul parohial gr. or. din Bran Pórta

Bran-Pórta, în 11/24 Novembre 1905.

Pentru comitetul parohial:

Ilariu Reit
president.

Miron Tatoiu
membru în comit. par.

Eu

nu cunosc pentru îngrijirea pielii, în special pentru a alunga pistruii și a avé o colóre delicată a feții, un săpun medicinal mai bun și mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca doi băieși)
Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata
în **farmacia „la urs“** (piața mică),
în farmacia **E. Rummler, Sibiiu,**
la **I. B. Misselbacher sen.** (piața mare),
G. Meltzer (str. cisnădiei și gușteriții 25),
prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei) (89) 16—25
Carol Arz (strada cisnădiei), cum și
în Sighișóra la farmacistul **W. Lingner.**

Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor din direcțiune

și

Drepturile, datorințele și responsabilitatea comitetului de supraveghiare

de
Alfred Kormos
directorul revistei „Magyar Pénzügy“

Traduceri autorisate de
Constantin Popp
funcționariu la „Albina“ din Sibiiu.

☞ Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu**, cea dintâiu cu prețul de **3 cor.**, ear' cea din urmă cu prețul de **1·50 cor.**

★
Biblioteca poporală a Asociațiunii. - -
★ ★
★

	fil.
1, 2. **Povestiri din viéța țeranilor români,** (I și II,) de *I. Pop-Reteganul,* câte	20
3. **Despre cărțile funduare și întabulări,** de *Dr. Valer Moldovan*	30
4. **Sfaturi bune.** Trei disertațiuni, de *Em. Ungurean, Dr. Elie Cristea* și *N. Ivan*	20
5. **Casa părintéscă,** crescătórea indivizilor și popórelor, de *I. Popea,* fost prof.	20
6. **Despre testament.** Explicarea art. de lege XVI, din a. 1876, de *Dr. V. Moldovan*	30
7. **Posta, telegraful, telefonul.** Noțiuni generale despre instituțiile postale, de *Gavr. Todică*	20
8, 9. **Icóne din istoria Grecilor vechi,** (I, II), de *V. Lazăr,* câte	20
10. **Grădina de legumi,** de *Ioan F. Negruțiu* . . .	30
11. **Cultura cucuruzului,** de *Ioan F. Negruțiu* . . .	20
12, 13, 14, 15, 16. **Ionel.** Principii morale și creștinești de educațiune (I, II, III, IV, și V), de *V. Gr. Borgovanu,* câte . . .	20
17. **„Astra“.** Informațiuni asupra scopurilor și instituțiunilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ .	20

Librăria arhidiecesană.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesană.**

P. T.

Am onórea a recomanda onoratului public pentru sesonul de tómnă și de earnă

Atelierul de croitorie
Sibiiu, strada poplăcii 21
— peste cale de Tipografia arhidiecesană —

în care confecționez pe lângă un serviciu solid și prompt și pe lângă prețuri moderate tot feliul de **haine bărbătești,** ca: **paltóne, pardesiuri, rocuri de salon, fracuri, jachete,** etc., după cea mai nouă modă; asemenea confecționez tot feliul de

* **uniforme,** cum și **reverenzi** și **ornate bisericești** *

In cas de urgență reverenzile le confecționez în 24 ore.

Rugând onoratul public a mĕ onora cu prețiósele sale comande, semnez

cu tótă stima
Ioan Părău, croitoriu.

[225] 5—

IULIU ERŐS
Sibiiu, strada cisnădiei nr. 3.

Cel mai mare deposit ardelean

de **orológe, juvaericale, aurării** și **argintării**. Iși recomândă cu prețuri eftine tóte produsele din speciile **orologeriei** și **aurăriei.**

Schimb și cumpĕrare de aur, argint, diamant, mărgele, monede de aur și argint, etc.

[191] 16—20

Fie-care obiect de aur și argint, cumpĕrat de la mine, e probat și esaminat din oficiu și pe fie-care bucată se vede precis proba oficiósă (k. u. k. Punze), și afară de aceea se garantéză în scris veritabilitatea obiectelor.

Prețcuranturi ilustrate la dorință gratis și franco.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane

Nr. 124 Sibiiu, Sâmbătă 19 Novembre (2 Decembre) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
sĕ se adreseze Administrației tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
sĕ se adreseze Redacției „Telegrafului Român", strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de douĕ-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Vorbe, numai vorbe!

Sibiiu, 1 Decembre n.

III.

Pretensiunile pe cari și le-a formulat domnul *Justh*, presidentul camerei ungare, ca condițiuni de împlinit din partea naționalităților nemagiare, pentru-ca sĕ fie tratate mai bine în patria lor proprie, nu sunt grele, nu sunt nedrepte și nu sunt esagerate.

Intru adevĕr, ce alta se póte cere de la cel ce voește sĕ facă parte dintr'un stat óre-care, — în casul nostru deci din statul ungar, — de cât în prima linie aceea, ca se fie *în mod necondiționat credincios acestui stat*, — cum zice dl Justh. Dar' vorba e, că noi, naționalitățile nemagiare, și în special noi, Românii, nu acuma întrăm, ori voim sĕ întrăm în legături de stat cu Magiarii, pentru ca sĕ ni se pună astfel de condițiune. Noi formăm cu Magiarii împreună *de o mie de ani* statul ungar, și în cursul acestor lungi secoli n'am dat nici odată ansă fie și numai la bănuiala că nu am fi credincioși statului din care facem parte. Sĕ ni-se arate un singur cas din istorie, când poporul românesc din patria acésta ar fi dat mâna cu străinii, pentru a face rĕu statului ungar. Pe Turci nu noi i-am adus în țară, ci ambițiunile personale ale unuia ori altuia din neamul dlui *Justh*, ear' pe Mihaiu Viteazul, domn din sângele nostru, nu noi l'am așezat domn în Alba-Iulia, ci Sĕcuii, tot ómeni din neamul dlui *Justh*.

In cursul celor zece secoli trecuți, de când cu Magiarii împreună stăpânim acest pământ, ori-ce invasiune străină întâiu de noi s'a lovit, de naționalitățile nemagiare, pe cari Magiarii când s'au așezat în patria acésta au fost destul de cuminți și de precauți sĕ le lase *la margini*, ear' ei sĕ se așeze în mijloc. De la Munkács până la Orsova, și de aci până la Panciova, la hotare cam noi Românii, ear' pe alte locuri celelalte naționalități, am format zidul de apărare pentru statul ungar, și numai peste cadavrele strămoșilor nostri a putut întra dușmanul mai în lăuntrul țerii, ca sĕ ajungă *și* la Unguri!

Unui popor, cu o purtare atât de corectă, manifestată în curs de o mie de ani față de stat, nu i-se póte pune deci condițiunea de a fi în viitoriu credincios statului sĕu propriu, fără a i-se aduce cea mai gravă ofensă, întocmai precum ofensă ar fi pentru dl *Justh* de esemplu, ori pentru altcineva, condițiunea ce i-s'ar pune, ca în viitoriu *sĕ fie om de omenie*. Dar' în trecut n'a fost om de omenie? Ori apoi, e astăzi cinstea omului lucru atât de rar, în cât trebue în mod special accentuată și reclamată?

Adevĕrul e, domnule *Justh*, că credincióse au fost în mod necondiționat, așa cum ceri dta, totdeuna naționalitățile nemagiare statului ungar, unității și integrității statului, dar' statului real ungar, așa cum esistă și cum a esistat, — nu însĕ *ideii de stat*, lucru abia în formațiune, despre care nimeni nu știe cum va eșí, și pe care și de altcum nimeni nu știe și nu póte sĕ ni-l definieze. Pentru noi statul nu e — *idee*, pentru-că ce esistă numai în idee, nu esistă, ci e o sfințenie pe care o avem în realitate, căreia ne închinăm, pe care o adorăm, pentru-că în ea se cuprinde și Eu-l nostru propriu, ca parte constituantă a statului.

Tot cu dreptate cere dl Justh și aceea, ca sĕ învĕțăm unguresște. Da, sĕ învĕțăm, însĕ nu de silă, ci de voe, nu la poruncealā, ci din indemnul propriu. Sĕ ni-se lase deci vreme ca sĕ ne putem însufleți pentru învĕțarea unei limbi, care tocmai când se poruncește nu va fi învĕțată.

Da, sĕ învĕțăm ungurește, pentru-că e limba statului, însĕ se învețe numai aceia, *cari au trebuință* de limba magiară, ear' poporul de rênd sĕ fie lăsat în pace, că nu e de el învĕțarea limbilor străine, când nici pe a sa proprie nu o prea cunóște din destul.

Intrĕ Români de es. dl *Justh* nu va găsí om inteligent, care sĕ nu știe ungurește, și sĕ nu cunóscă póte încă vre-o limbă, pe lângă a sa maternă. In privința acésta inteligința nóstră e superióră inteligenței magiare, pentru-că dacă s'ar încerca dl Justh sĕ facă o statistică, s'ar convinge, că jumĕtate din inteligința magiară nu cunóște de cât *numai* limba magiară. Și vorba așa merge, că cu cât știe cineva mai multe limbi, cu atât mai vaste cunoștințe are și mai temeinică îi este cultura

Numai vorbe de laudă putem sĕ avem la adresa dlui *Justh* pentru declarația ce o face, că *cultura* și *religia* nóstră vrea sĕ rĕmână neatinse, și că nu dorește sĕ ne vadă prefăcuți pe toți în Unguri neaoși (ar și merge cam greu lucrul), ci se mulțămește dacă suntem Unguri cu inima, nu *și în limbă.*

Fórte corect. E aceea ce am accentuat și noi de atâtea-ori, că nu unitatea de limbă, ci *unitatea de sentimente* are sĕ ne unéscă și înfrățéscă. Bun patriot ungar póte fi fie-care în limba sa proprie, după-cum de fapt și este.

Dar' ..... ajungem la acel fatal *dar'*, — care nu póte se lipséscă în discuțiile nóstre politice, dacă voim ca chestiile sĕ fie bine limpezite, — dacă dl Justh nu ne cere *limba*, nu ne cere *religia* și *cultura*, atunci de ce ne pune ca condiție, din care nu póte lăsa nimica, cum ne spune, *necondiționata învĕțare a limbei ungurești din partea tuturora?!* Din douĕ una: ori ni-se lasă neatinsă limba, cultura și religia, și atunci nu ni-se póte cere, cu atât mai puțin *impune* învĕțarea limbei ungurești, ori apoi *trebue* sĕ învĕțăm toți ungurește, și atunci nu ni-se mai lasă neatinsă, nici limba, nici cultura, dar' nici religia, care la noi e una cu limba. Domnul *Justh* va trebuí deci sĕ se decidă pentru una ori pentru alta, pentru-că a le profesa pe amêndouĕ e curată imposibilitate pentru omul care voește sĕ trécă de om corect și nu face politică de duplicitate. Și așa vor trebuí sĕ facă toți Magiarii, după cum adecă doresc, ori luptă și mai departe, ori apoi o înțelegere sinceră cu naționalitățile.

Atâta, și cu acésta am încheiat.

Din protopresbiterate.

Conferență preoțéscă în tractul Sebeș.

Sebeșul-săsesc, în Novembre.

Preoții din tractul protopresbiteral Sebeș au fost convocați pe ziua de 10/23 Novembre în conferență, care a decurs în modul următoriu:

La 8 ore a. m. s'a sĕvêrșit prin parochul Avram David utrenia, sf. liturgie cu invocarea spiritului sfânt, s'a celebrat parastas pentru rĕposatul paroch din Răchita Nicolae Savu, ear' la fine a predicat preotul-capelan din Daia Ioan Cărpinișan, avênd ca temă *sumeția* pe basa evangeliei din sĕrbătórea sf. Arhangheli.

După acestea la 10 ore s'au întrunit preoții în sala festivă a școlei. Aici protopresbiterul Sergiu Medean a deschis conferența prin o cuvêntare acomodată, după care s'a purces la desbaterea programei.

S'a făcut apelul nominal, în urma căruia s'a constatat a fi presenți 26 preoți; absentarea și-au scusat-o 5, ear' față de 2 preoți se va aplica pedépsa prescrisă, în folosul fondului protopresbiteral.

Presidiul notifică încetarea din viéță a parochului Nicolae Savu, la ce conferența își esprimă condolențele prin sculare.

Se cetește protocolul conferenței din anul trecut și se verifică, apoi se deschide discusiunea asupra serviciilor bisericești sĕvêrșite de parochul Avram David.

După-ce mai mulți preoți au vorbit la acest obiect în cuvinte de laudă, conferența se declară mulțămită, atât cu modul, cât și cu tonul și ținuta în care s'au îndeplinit numitele servicii.

Predica părintelui Ioan Cărpinișan asemenea a mulțămit pe ascultători, ceea-ce s'a notificat la protocol. In cât pentru viitoriu, conferența a adus următoriul conclus:

Predica ce are sĕ se țină cu ocasiunea conferenței preoțești sĕ se dee înainte de predare unei comisiuni pentru a'i face critica. Acésta își va face apoi raportul sĕu în conferență, și după-ce predica se va emenda conform observărilor ce se vor face, se va alătura la protocol spre a fi tipărită și distribuită întrĕ preoții tractului.

FOIȘÓRĂ.

Mișcarea literară de la „Lucéfĕrul", cu o reprivire istorică-culturală.

Conferență ținută la societatea academică „Petru Maior" din Budapesta.

De **Gh. Tulbure.**

(Urmare.)

II.

L'am lăsat mai pe urmă, ca sĕ putem poposi la dênsul mai mult. Dar' ori cât de mult ași stărui, îmi va fi peste putință sĕ vă înfățișez acéstă personalitate artistică, distinsă și puternică, în tótă bogăția și în tótă strălucirea ei.

Ieri-alaltăeri era încă în rêndurile nóstre, iată-'l astăzi înălțat pe crestele cele mai de sus ale Olimpului românesc. Mărturisesc, că mi-ar cădea mai bine sĕ cetesc de la locul acesta tóte poeziile lui, și sĕ închid cartea, fără a rosti un cuvênt asupra ei. Ear' dacă ne apropiem totuși de aureola lui, sĕ ne îmbrăcăm cu sfiala lui Ioan, care s'apropia de apa Iordanului.

Dl I. Chendi a spus, mai ast' primăvară, cea mai nimerită caracterisare a poesiei lui O. Goga, când a asĕmânat-o cu o „Duminecă duiósă și pitorèscă din satele de pe mărginime, cu liturghiile lor de diminéță, ear' după amiazi cu idilele și jocurile de sub nucii bĕtrâni, înșirați dea lundul rîului de munte".[1] In adevĕr. Dumineca, cu slujba ei, cu poesia ei, umple inima plugariului de mângăere și sănĕtate, îl face sĕ mai uite greul zilelor de lucru: cântarea lui O. Goga se revarsă în inimile nóstre, a celor „pitici în putință și în vrere", ca o apă próspătă și întăritóre peste o pajiște însetată. Lira lui duiósă își tremură jalea, ca o doină ce se smulge din peptul îndurerat în fărmituri de plânsóre. Și tot jalea ei spusă, cântată, devine isvor de alinare, umple sufletul de nădejde: o picătură de balsam pe ranele unui neam întreg. E jalea și durerea unui neam de ómeni, adăpostiți într'o țărișóră mândră și mănósă, dar'... care de abia 'și mai duce povara unui traiu cu amar.

> „La noi sunt cântece și flori
> Și lacrimi multe, multe...

Cu lacrimi și cu sudori e stropit tot petecul de pământ, care-i dă bucățica cea de tóte zilele. Pentru-că de veacuri multe trăiește în osândă, de veacuri și-o plânge 'n tăcere. O mângăere are: credința 'n Tatăl cel ceresc, o alinare: dragostea de legea lui și un vis: nădejdea unor zile mai bune.

> Avem un vis neîmplinit,
> Copil al suferinții,
> De jalea lui ne-au răposat
> Și moșii și părinții...

Și amăgindu-se cu acelaș vis, urmărind acelaș ideal depărtat, de veacuri își duce greul vieții fără murmur, pentru-că ie dragă moșia și țara lui cea frumósă și nenorocită, de care 'l légă tradiție și amintiri strămoșești. Dar' cât își doinește jalea și — tace.

Ce durerósă tragedie! Și cât amar de vreme a trebuit până sĕ vină sufletul larg și adânc simțitor, care sĕ se cutremure de durerea ei!

Dintr'acest nemărginit orcan de lacrimi s'adapă în mare parte poesia lui O. Goga. Cetit'a cartea durerilor acestui neam, struna lui s'a înfiorat de „jalea înstrĕinatului Ardeal", cântul lui s'a zămislit din pătimirile grele și înăbușite ale plugariului nostru. Gândul și simțirea lui e gândul și simțirea Ardeleanului, suferințele și aspirațiile acestuia se închégă în versuire și se revarsă în aceste duióse și puternice:

> „Al vostru-i plânsul strunei mele,
> Creștini, cari n'aveți sĕrbatóre,
> Voi cei mai buni copíi ai firii,
> Ursiți din lacrămi și sudóre".

In dragostea-i cucernică pentru acești buni „osândiți sĕ plângă și sĕ tacă" își plécă fruntea spre închinare și viéța și-ar da-o, ca sĕ le aline durerile, dar' aceeași osândă apasă și peptul lui, nu póte nici el decât sĕ ofteze împreună cu plugarii:

> „Al meu e cântul, ce 'n pustie
> Neputinciósa jale 'și frânge..."

Cu vĕzul sufletului pĕtrunde însĕ până în adâncimile oceanului de lacrimi, și acolo zărește dormind o furtună. Și atunci glasul devine profetic, struna devine trimbiță de arhangel prevestitor de lupte viitóre.

> „...Ci 'n pacea obidirii vóstre
> Ca într'un întins adînc de mare
> Trăiește 'nfricoșatul vifor
> Al vremilor rĕsbunătóre".

---

[1] Cf. I. Chendi, fragmente, Buc. 1905 pp. 79—81.

Scopul e, că în acest mod cu timpul sĕ se ajungă la o colecţiune de predici bune.

De mare interes a fost tema:

„Cum sĕ se pórte preotul şi cum sĕ aplice rugăciunile şi ecteniile reclamate de popor cu privire la superstiţiunile din p opor?“

Acésta a fost dată spre lucrare părintelui George Perian din Şugag — care însĕ nefiind present, lucrarea a fost cetită de notariul conferenţei.

A fost ascultată cu mare atenţiune, căci era interesantă şi mai cu sémă locurile acelea în cari părintele Perian a descris casuri concrete, cum unii preoţi abusézà de superstiţiunile poporului în folosul lor. Fac fel şi fel de rugăciuni din unele cărţi vechi — pe cămeşi, probóde etc.

Ar fi timpul suprem ca acestea abusuri cu rugăciunile şi păscăliile sĕ înceteze.

Trăim în un timp, în care spre a ridica poporul nostru la starea ce-'i compete în concertul celorlalte popóre conlocuitóre preoţimea are sĕ'şi cunóscă odată chemarea sa, prin purtare esemplară, prin o religiositate nefalsificată, prin predici bune, prin catechisaţiuni, sĕ lumineze poporul şi sĕ 'l aducă la adevĕrata religiositate, stêrpind cu tact şi pe încetul credinţele deşerte, rĕmase din timpuri depărtate, şi cari azi ne fac numai de rîs înaintea străinilor. Lucrarea părintetui Perian, de-şi fórte bună în general, dară nu a corĕspuns întru tóte scopului urmărit de scaunul protopopesc. A nume s'a intenţionat, — că preoţimea sĕ fie orientată în ce priveşte aplicarea diferitelor rugăciuni, cari sustau încă în cărţile nóstre bisericeşti, dar' astăzi nu mai au nici un sens, — mai departe am aşteptat combaterea abusurilor ce se fac cu acele rugăciuni şi cu păscăliile, — căci este ştiut, că unii preoţi spre ruşinea lor, mai practisézà încă acésta meserie.

Pentru completarea cu o parte mai specială a acestei lucrări, s'au însărcinat preoţii din Lancrăm Isidor Blaga şi Vasilie Mateiu, cari la proxima conferenţă vor avé sĕ raporteze.

S'au sulevat conclusele conferenţei trecute cu privire la regularea petrecerilor tinerimei adulte şi formarea reuniunilor de femeì pentru înfrumseţarea bisericilor.

Aceste neputêndu-se pune în lucrare decât în puţine parochii, conferenţa îndatorézà preoţimea ca sĕ continue şi în viitoriu, ca unde numai e posibil sĕ le pună în lucrare.

Presidiul presentézà circularul Inalt Prea S. Sale Archiepiscopului Nr. 10,351 ex. 270 A. 905, care se ia spre ştiinţă.

Propuneri s'au făcut şi primit următórele:

1. Dacă vre-unul dintrĕ preoţi nu din vina sa 'şi va perde unele din venitele sale, sĕ sĕ caute o modalitate de desdaunare.

Cu studiarea şi raportarea în acéstă cestiune s'a însărcinat preoţii Ioan Bena, Isidor Blaga şi Z. Murĕşan.

2. Conferenţa 'şi esprimă dorinţa de a se face paşii de lipsă la locul competent, pentru-ca „Telegraful Român“ sĕ apară regulat cel puţin de 3 ori pe sĕptĕmână, *fără privire la sĕrbători*.

3. Prea Veneratul Consistoriu este rugat a sistemisa şi preoţilor diurne şi viatec pentru participare la conferenţe şi alegeri de deputaţi.

Cu acestea terminându-se agendele din programă, presidiul închide conferenţa la ora 1 şi jum.

De aici preoţii în corpore au participat la o masă comună unde întrĕ multe alte discuţii de interes bisericesc şi naţional s'au ţinut şi toastele obicinuite pentru I. P. S. S. archiepiscopul — pentru protopresbiterul nostru şi altele.

Astfel s'a terminat conferenţa nóstră preoţéscă din acest an, şi partea ei socială, cari ambele sunt de o valóre netăgăduită pentru preoţii nostri.

De la sate.

— Sfinţirea bisericei din Glăjărie, protopresbiteratul Reghinului. —

— Ibăneşti, Novembre, 1905.

Cumcă însufleţirea nobilă şi concordia frăţéscă e în stare sĕ îndeplinéscă lucruri măreţe, ni-o dovedeşte şi edificarea bisericei din *Glăjărie*. Acésta ca filie aparţine comunei matre *Caşva*, parochie încă micuţă, neofită, întru cât abia 4—5 ani sunt de când s'a înfiripat şi închegat ca parochie ortodoxă prin reîntórcerea la confesiunea ortodoxă a preotului fost gr. cath. Iuliu Pop.

Preotul numit, după ce şi-a vĕzut edificată biserica pe séma credincioşilor din Caşva, şi a îndreptat agera-i privire spre Glăjărie, unde de asemenea erau credincioşi de ai noştri reslătiţi şi fără conducĕtor. Ca păstorul cel bun şi-a chemat pe nume oile sale, şi ele l'au auzit, l'au înţeles şi l'au urmat, şi astfel a format cu ajutorul lor filia.

Glăjăria, şi ca comună politică nu e tocmai veche. E situată sub munte şi s'a născut şi sporit prin lucrĕtorii, cari cu vre o dóuĕ sute de ani mai nainte au fost aduşi aci de prin ţĕri strĕine, ca sĕ se ocupe cu pregătirea sticlei (glăjilor) la fabrica acum numai ruină, şi de aci îşi trage acésta localitate şi numirea de Glăjărie (Üvegcsür). Diferiţii Nemţi, Şvabi, Poloni, Bohemi, colonisaţi aci, s'au amestecat cu Secuii, de asemenea angajaţi la muncă, şi au dat naştere Magiarilor de azi. Dintrĕ vre-o 300 familii, numai cam 60 familii sunt Români, şi şi aceştia până de present 2/3 gr. cath.

Glăjăria are numai şcólă de stat cu trei puteri didactice; de aceea numai bucura ne putem, că s'a instituit barem al doilea razim pe séma poporului nostru, *biserica*. Aci îşi află esplicare ridicarea spontană şi mult dorită a nóuei biserici gr. or. rom. Principalul factor întru reuşita edificărei a fost preotul, pe lângă factorii decisători ai superiorităţilor nóstre bisericeşti. La insistenţa parochului s'a acuirat terenul de edificare, donat de un Sĕcui binevoitor, proprietar fruntaş. Este un teren cu posiţie de învidiat chiar şi faţă de celelalte edificii de biserică, romano-greco-cath. şi reformată, cari tóte esistă aci.

De sine înţeles, că parochul a jertfit cu mână plină din al sĕu propriu, numai sĕ-şi vadă visul realisat, ceea-ce i-a şi ajutat Dzeu.

Actul sfinţirii a avut loc în ziua de Ss.-Archangeli la 8/21 Nov. Ne îndoiam de o reuşită atât de bună, şi moraliceşte şi materialiceşte, din causa timpului prea nefavorabil, ploios şi tinos. Dar' voinţă nobilă numai sĕ fie, şi putinţa trebue sĕ urmeze.

Sĕ vede, că nu a rĕsunat în pustiu glasul Inţeleptului Archiereu, a Preabunului nostru Metropolit *Ioan Meţianu*, cu ocasiunea sfinţirei bisericilor de pe valea Murăşului de acum vre-o doi ani, căci poporul tot mai mult sĕ alipeşte de biserică. Mie unuia, şi sigur cred, că şi tuturor participanţilor de aci, şi acum îmi sunt în vie memorie mai ales cuvintele de aur aşa zicênd ale Escelenţiei Sale, cum-că cinstea, ce o dă poporul preotului sĕu şi bisericei sale, asupra sa sĕ reîntórce. Acest popor şi de data asta s'a cinstit pe sine, alergând, cu tot drumul greu, de prin comunele învecinate, ca sĕ dee aspectul sĕrbătoresc, ce-l merită sfinţirea casei lui Dumnezeu.

Intrĕ sunetele melodióse ale clopotului, şi la sunetul tréscurilor soseşte la 8½ ore mandatariul Escelenţiei Sale, P. O. D. protopresbiter *Galaction Şagău*, întêmpinat la o mare distanţă de un banderiu de călăreţi, constătător din feciori chipeşi şi rumeni la faţă, îmbrăcaţi în haine sĕrbătoreşti, port românesc necorcit, earăşi un bun semn şi îmbucurător.

La pórta de triumf, compusă din brădet verde, este salutat cortejul în cuvinte avêntate de parochul locului, la cari i-sĕ rĕspunde prin protopopul cu vorbe de înbărbătare pentru împlinirea misiunei grele pastorale, ce'l aştéptă.

Imediat sĕ umple biserica de Români şi Unguri (sĕcui), şi până s'a sĕvêşit sfinţirea apei, de abia mai încăpea curtea bisericei, pe cei-ce în continuu soséu cu feţele senine, evlaviόse.

Sĕ îndeplineşte ungerea bisericei cu sf. mir, sĕ stropeşte cu aghiasmă, după care eşind afară, sĕ face încunjurarea de trei ori în jurul bisericei, cu cetirea evangeliilor şi rugăciunilor prescrise. Intrând din nou în biserică, sĕ sĕrveşte utrenia şi liturgia.

La însuşi actul sfinţirei au celebrat, pe lângă protopop şi parochul administrator, preoţii Vasilie Duma din Jabeniţa, Zaharie Lupu din Hodac şi subscrisul, neputênd lua parte alţi preoţi din causa sĕrbărei prasnicului Ss. Archangeli Cântările de strană le-a condus neînbĕtrânitul cantor şi bun tipicar Petru Oltean. In decursul liturgiei, sub pricésnă, subscrisul a rostit o predică ocasională.

Sfêrşindu-sĕ actul de suflete înălţător al sfinţirei, pe la 1 oră d. m. am fost binevĕzuţi la masa oferită de comuna bisericéscă şi paroch în casa ospitală a celui-ce a donat locul de biserică. Atâl la masă, precum şi la actul sfinţirei, a luat parte şi parochul romano-cath. *A ósz*, om simpatic şi neagresiv Românilor, precum şi un învĕţător de stat din loc *Benkö*, conducĕtorul reformaţilor, ne avênd aci preot. Acesta cu bună voinţă îşi oferea ospitala casă şi masă pe sama parochului I. Pop, de câte ori va veni la funcţiuni în filie.

S'au rostit toaste pentru Rege, Escelenţia Sa, protopresbiter, preot-administrator, armonia întrĕ confesiuni etc. şi cu nóptea în cap ne-am grăbit spre casă, neavênd timp a privi şi hora mândră şi voiósă, ce s'a întins în grădina de alături, din partea credincioşilor voioşi de lucrul ce l'au sĕvêrşit în numele Domnului.

Grigoriu Nicóră.
preot ort.

Din Munţii Apuseni.

Adunarea generală a „Reuniunii femeilor române din Abrud, Abrudsat şi jur“.

Abrud, 17 Novembre n.

Intre multele nóstre instituţiuni, cari pórtă diadema propăşirei nóstre culturale, sĕ ridică fără îndoială prin prestaţiuuile ei cele frumóse Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrudsat şi jur. Acéstă veche reuniune, unica de felul acesta în Munţii Apuseni, care atât de bine îşi pricepe misiunea, a cărei entusiasm spre muncă şi jertfe a condus-o la fapte mari, într'un şir de 25 de ani, prin zel şi sîrguinţă, dar' fără sgomot de reclam, s'a înălţat la acel nivou, în cât binefacerile ei se refrâng astăzi asupra unui ţinut întreg a neamului nostru.

Averea acestei reuniuni a atins astăzi suma de 42,849 cor. 09 fil., din a cărei venit se susţine o şcólă de fete cu douĕ puteri didactice; o şcólă a cărei lipsă s'a simţit mult şi care astăzi póte servi de model multor altor şcóle. Dumineca în 12 Novembre a. c. s'a ţinut adunarea generală ordinară a acestei Reuniuni.

Premergând serviciul divin împreunat cu parastasul obicinuit pentru sufletele membrelor repausate, la biserica din Abrudsat, unde parochul *Iosif Gomboş* ţinu o frumósă şi instructivă cuvêntare ocasională, — la orele 3 membrele şi mulţi alţi binevoitori s'au adunat în numĕr neobicinuit de mare în localităţile şcólei reuniunei, unde presidenta dna *Dr. Filip* prin cuvinte pline de avênt schiţézà rolul cel mare, ce se impune reuniunei, munca cea nobilă ce o sevârşeşte, şi totodată cu mare regret aduce la cunoştinţă, că reuniunea a perdut în decursul anului douĕ din cele mai valoróse membre ale ei, pe dna *Silvia Cirlea* şi dna *Sofia Cotişel* din Certege, cari ambele au trecut la cele eterne. Adunarea 'şi esprimă regretul prin sculare. In fine presidenta apelând la sprijinul tututor, în vederea marei opere ce intenţionézà reuniunea, de a zidi *un nou edificiu şcolar*, salută adunarea şi deschide şedinţa.

Din raportul secretarului (dl *Ioan Simu*) reese, că activitatea reuniunei în decursul anului espirat a avut un mers normal. Comitetul a ţinut 6 şedinţe, ear' în vederea rĕspunderei celei mari ce-şi luă comitetul cu paşii făcuţi pentru acuirarea locului pentru zidirea noului edificiu şcolar, s'a convocat şi o adunare generală extraordinară, care a aprobat întru tóte demersurile comitetului. Pe lângă taxele membrilor, ca totdeauna, nici în anul acesta nu au lipsit unele ajutóre de la particulari şi de la unele bănci româneşti.

Mersul învĕţămêntului la şcóla Reuniunei a fost mulţămitor, şi reuniunea cu drag aduce mulţămită pentru zelul lor învĕţătórelor Sofia *Bucişan* şi Letiţia *Albani*.

Din raportul cassierei reuniunei (dna Sabina Dr. Borza) reesă, că în decursul anului au fost întrate 12,660 cor. 54 fil., ear' eşite 12,494 cor. 02 fil., va sĕ zică socotelile s'au încheiat cu un rest activ de 166 cor. 52 fil. Averea întrégă a Reuniunei se ridică la suma 42,849 cor. 09 fil., o creştere faţă de anul trecut de 3636 cor. 18 fileri.

Adunarea ia la cunoştinţă aprobătóre raportul secretarului, ear' pentru censurarea socotelilor se institue o comisiune de 3 membre, suspendându-se şedinţa pe 5 minute. După rĕdeschiderea şedinţei adunarea aprobă raţiociniul şi budgetul, dând absolutor comitetului pentru anul espirat. La ordine urmézà propunerea comitetului în cauza zidirei noului edificiu şcolar, căci cel vechiu nu mai corespunde de loc recerinţelor. Sĕ împuterniceşte comitetul, ca în timpul cel mai scurt, încă în primăvara anului viitor, sĕ se apuce de faptica realizare a acestei imperióse necesităţi.

Urmézà apoi înscrierea de membri noi, cari sunt în numĕr fórte mare presenţi. Tinĕrul jurist *Iuga* face apoi propunerea, ca adunarea sĕ voteze mulţămită protocolară comitetului, şi în deosebi presidentei

---

Nădejdile lui de viitor se întâlnesc cu ale obidiţilor, visurile lor de mărire se împreună. In conştiinţa acelora mai vag, mai nădĕjduit, redus la răbdurie, aşteptare în schimbarea vremilor, visul acesta în fantasia poetului îmbracă contururi mai pronunţate: o dréptă sĕrbătóre, o cântare de nuntă, o mare zi a învierii ş. a. m. d. — dar' nici acestea nu cutézà s'apară de tot deslușite, ci se înfăşură şi ele în sfială şi ascunsă tăinuire.

In chipul acesta devine O. Goga tălmăcitorul artistic al sbuciumărilor şi al aspiraţiilor, care frământă inima Românului din Ardeal, devine cântăreţul aşteptat al păsurilor şi al nădejdilor nóstre: *cântăreţul nostru naţional.* Naţional, pentru-că accentele lirei lui se încheagă din cuprinsul sufletesc al neamului nostru din Ardeal, şi e al nostru al tuturora, cari ne iubim neamul şi moşia şi legea şi trecutul, şi cari credem în viitorul lui.

Córda acésta naţională e cea mai puternică a lirei sale; din ea s'a născut o sémă de poezii, cari pórtă pecetea vieţii lăuntrice a Ardealului, şi prin care O. Goga s'a ridicat deadreptul în şirul marilor noştri poeţi.

Dar' Goga e un cântăreţ, póte mai drept zis, un liric — cugetător, cu mai multe nuanţe; poesia lui e un diamant cu mai multe colori, dar' acelaş diamant. Permiteţi-mi sĕ vă înfăţişez numai una încă din aceste nuanţe, tot atât de duiósă, tot atât de aprópe de inima nóstră.

O samă de cântece, cari ocupă loc îndată după cele consacrate ideii naţionale, sunt cele inspirate *de acasă*, de dorul de căminul părintesc, de farmecul şi îndestularea traiului patriarchal de la sat. Acestea alcătuesc nota locală în poesia lui Goga şi dau un şi mai pronunţat caracter de poet ardelean. Cu câtă dragoste şi duioşie cântă şi Coşbuc casa părintéscă, isvorul nesecat de poesie! La Goga, dorul de ai sei isbucneşte când în regrete puternice, când se preface în nostalgie duiósă[2].

Óre pe noi de câte ori nu ne fură gândul şi ne duce spre o „salbă de căruţe albe“? Cine dintre noi n'a încercat clipe de părere de rĕu, că n'a rĕmas la sat, cu tovarăşii copilăriei lui, de cari astăzi îl desparte proporţia superiorităţii culturale!

(Va urma.)

---

[2] Se cetesc poesiile „Bătrânii“ şi „Dorinţă“.

dnei *Ana Dr. Filip*, pentru zelul neobosit cu care conduce reuniunea în aceste grele timpuri de egoism şi miserii.

Presidenta închide apoi adunarea generală prin cuvinte calde, făcând apel la marinimositatea membrilor ei şi a tuturor binevoitorilor, ear' adunarea rĕspunde printr'un nesfârşit aplaus.

Şi acum şi eu de încheiere nu pot zice altceva, vĕzând de ce idei bune şi măreţe este călăuzită acéstă vrednică reuniune, în sinul căreia atâta dragoste şi altruism se cultivă, de cât că laudă se cuvine acestor fice ale neamului românesc. Cu deplină satisfacere póte privi fericitul patron al reuniunei, preaiubitul nostru Metropolit, la munca cea nobilă şi naţională, ce o desfăşură acésta vrednică reuniune.

Dee Dzeu, ca iubileul ei de 25 ani sĕ fie sĕrbătórea îndeplinirei tuturor aspiraţiunilor, ce le urmăreşte. *Sibianul*

NOUTĂŢI.

***Din causa** sfintei sĕrbători* „Intrarea în biserică“ *numĕrul proxim al fóiei nóstre apare Mercuri după amiazi.*

Curtea Română şi-a mutat reşedinţa de la Sinaia la Bucureşti, Luni în 27 Novembre n. Din causa doliului de curte n'a fost primire sgomotósă, ca în alţi ani.

*

President al Academiei magiare de ştiinţe a fost ales dl *Berzeviczy Albert*, fostul ministru de culte, cu 35 voturi din 49. Au absentat de la adunare 21 membri.

*

Deschiderea corpurilor legiuitóre române s'a făcut Marţi, 28 Novembre n. prin mesaj de tron, cetit în numele Regelui, din partea dlui ministru-president Cantacuzino. Maiestatea Sa Regele fiind cam suferind, a fost oprit de medici de la ori ce lucrare, timp de vre o câteva zile.

*

I. Al. Odobescu. Sunt zece ani de la mórtea elegantului, aristocratului, eruditului scriitor *Ioan Al. Odobescu*, şi nu se aude nici un glas, care sĕ spună câteva cuvinte, sĕ evóce pe orisontul conştienţei nóstre figura lui de zeu mândru şi rece, de povestitor cu farmec neîntrecut. Dór' la biserica Brezoianu din Bucureşti s'a oficiat Luni un parastas pentru odihna sufletului lui în pace. Atâta tot.

*

Jurămêntul regelui Hacon. In 27 Novembre a depus regele Norvegiei Hacon jurămêntul. Din prilegiul suirii sale pe tron a primit multe telegrame de felicitare, între cari şi de la M. Sa Impĕratul-Rege al nostru.

*

Un apel al lui Sienkiewicz. Ziarul „*Russ*“ din Petersburg publică un apel al scriitorului polon Sienkiewicz către opinia publică rusă, prin care afirmă, că nici unul dintre partidele polone nu vrea despărţirea de Rusia. Tot ce se crede şi se spune despre vre-o acţiune separatistă, e minciună şi sunt acusaţii tendenţióse, în scopul de a motiva neacordarea autonomiei naţionale acestei provincii ruseşti.

*

Moştenitorinl de tron din Belgia. Ducele *Albert* la dorinţa regelui de acum înainte îşi va ocupa locul în senat, care i-se cuvine în virtutea calităţii lui de clironom. Despre el se susţine, că-i mare prieten al poporului şi că şi mai nainte a spriginit totdéuna mişcările şi reformele sociale. Titlul de „grof de Flandria“ nu va trece la cel mai vrîstnic băiat al lui Albert, ci se va cassa cu totul.

*

Naufragiu. Se telegrafézá din Hamburg, că pe Marea-nordică o furtună a nimicit trei corăbii, ear' ómenii din ele s'au înecat cu toţii. Afară de acestea de pe naia Thomas *Perry* s'au înecat 6 inşi, unul a murit în urma loviturilor, ear' naia s'a scufundat.

*

Pentru victimele masacrelor din Rusia. Subscripţia deschisă de lordul *Rothschild* în favorul victimelor rĕmase în urma omorîrii Evreilor din Rusia a dat până acum suma de 193 mii de lire sterling, dintre cari 120 mii trimise din America.

*

Ibsen în agonie. Se telegrafiază din Cristiania, că celebrul scriitor dramatic, Henrik Ibsen, este în agonie. Catastrofa se aşteptă în fie-care moment. Visitatorii şi admiratorii poetului nu sunt admişi în odaia muribundului.

*

† Mateiu Moruşca, paroch gr. ort. în Cristeşti (tract. Alba-Iulia), după grele suferinţe, împărtăşit cu sfintele taine, a încetat din viaţă Dumineca, în 13 Nov. st. v. în al 69-lea an al etăţii, al 41-lea an al înţeleptei păstoriri preoţeşti, al 50-lea an al fericitei căsătorii. Rĕmăşiţele pămênteşti ale defunctului au fost ridicate din casa proprie Mercuri, în 16 Nov. 1905 st. v, la 10 ore a. m. şi aşezat spre vecinicul repaus în cimiteriul bisericei gr. or. din Cristeşti.

*

Gapon. Prietenii renumitului preot rus refugiat, ai lui Gapon, au întrebat autorităţile, că póte-se reîntórce pribégul în patrie, fără sĕ i-se întêmple nimic? Rĕspunsul e acesta: amnestia se estinde numai asupra celor cari au fost pedepsiţi. Gapon s'a refugiat, asupra lui nu se estinde amnestia, fiind-că pe el — peste tot — nici nu l'au judecat. Jurisconsulţii însĕ sunt de părere, că pe Gapon nu-l pot pedepsí, ba nici sĕ-l suspende din situaţia de preot.

*

Portretul Drului D. P. Barcianu. Pentru procurarea chipului în uleu al mult regretatului fost vicepresident al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“ Dr. D. P. Barcianu, au mai dăruit: Nicolae Dobrotă şi Ilie Dobrotă, ambii parochieni în Poiana, şi Dr. Nicolae Bălan, profesor sem., fie-care câte 1 cor.

*

Avis pentru mame îngrijate. Mai bine şi mai cu efect pot fi scutiţi copiii de tot feliul de bóle, dacă desvoltarea lor fisică se promovézá în mod raţional şi se ridică resistenţa lor. Mortalitatea copíilor în Anglia pentru aceea e aşa mică, pentru-că acolo nu esistă familie în care sĕ nu se dee copíilor în anotimpul rece untură de peşte, care este un aliment escelent în urma conţinutului sĕu estraordinar de nutritiv. Singura pedecă pentru lăţirea generală a unturei de peşte este a se căuta în aversiunea copíilor faţă de gustul şi mirosul neplăcut al acestui remediu. Delăturarea acestui rĕu i-a succes însĕ farmacistului Zoltán. Untura de peşte a lui Zoltán, fără miros şi gust, se bucură deci de cea mai mare trecere. Se capĕtă în tóte farmaciile cu preţul de 2 corône.

*

De la teatru. Repertoriul teatrului orăşenesc e stabilit pentru zilele următóre astfel: Sâmbătă „*Ueber unsere Kraft*“, Dumineca după amiazi „*Lutti*“, séra „*Jung-Heidelberg*“, Luni „*Liebessünden*“ (noutate) şi Marţi „*Stein unter Steinen*“, dramă de Sudermann (noutate).

*

In mii de casuri a dovedit minuni inventatorul crucii duple electro-magnetice R. B. nr. 86,967 a dlui Albert Müller din Budapesta V. Bez. Vadász utcza 42/V. A primit earăşi inventatorul următórele două scrisori de recunoştinţă: „Stimate dle Müller! Succesul aparatului R. B. 86,967 este minunat. Eu m'am vindecat cu totul de suferinţele de reumatism, folosind aparatul dtale. Primeşte mulţămitele mele. Cu tótă stima: F. Lindeschmid, Német Palanka, 1 Febr. 1904“. „On. dle Müller! Vĕ rog a-mi mai trimite încă un aparat, care mi-a folosit la durerile mele de inimă şi de care am trebuinţă pentru o amică a mea. Cu tótă stima: *Warik Vilma*. Agram, 31/1 1904“.

*

Din cercul bursei de efecte şi mărfuri din Budapesta. Capitalul adunat în urma stagnării afacerilor în cursul acestor 10 ani a avut drept urmare, că s'au căutat investiţiuni fructifere, şi atât schimbarea iminentă a stării economice, cât şi investiţiunile naţionale vor provoca necondiţionat urcarea preţului efectelor ungare. Agentura de bursă înregistrată la tribunalul comercial şi concesionată *Brunauer & Thein* (Budapesta, V. Akademia-u. 6) află de oportun a publica că e aplecată, a mijlocí în mod escepţional afaceri, însĕ numai necondiţionat solide, pe basa însărcinării primite şi pe lângă stricta observare a disposiţiilor legii comerciale, cum şi a uzanţelor bursei.

*

Abonaţi ziarul „Mercur“. Cea mai bună, mai esactă şi mai autentică informaţiune despre resultatul fie-cărei trageri la sorţi o dă ziarul „Mercur“, care apare în Praga (Graben nr. 14). Cu 1 Ianuarie 1906 întră în anul XXVI al esistinţei. Afară de datele oficióse referitóre la trageri, ziarul acesta aduce şi informaţiuni despre evenimente financiare din lumea întrégă. Abonamentul face 6 coróne la an. Cei ce abonézá ziarul „Mercur“ pe anul viitor (1906), primesc ca premiu, fără nici o taxă, registul tuturor hârtiilor de valóre cari au fost trase până la finea anului 1905, a căror valóre însĕ n'a fost ridicată încă, cum şi un călindar universal de tragere şi un şematism de prescripţie. A se adresa administraţiei, în Praga. (Prag, Graben, 14).

Pentru catedrală.

Vasilie şi *Nastasia Bălan* din Cristian, protopresbiteratul Sibiiu, au donat la fondul catedralei suma de 100 cor.

Din parochia a III a comunei Poiana s'a colectat prin Parochul *Ilie Dobrotă* suma de 83 corône 48 fil., de la următorii credincioşi: Ana Nicolae Prodan, 10 cor., Ioan Dăncilă (160), Ioan Simion, Bucur Sârbu, Ioan Făţan, Constantin Şerb, Nicolae Şerban, vĕd. Leana D. Şufană, Constantin Fântână, fie-care câte 2 cor., Aron Georgescu, Nicolae Oprean, Constantin Bozdog, Nicolae Olaru, Ioan Fântână, Marie Oprean, Nicolae Suciu, Dumitru Bozdog, Dumitru Fântână, Ana D. Csekme, Ioan P. Bozdog, Ioan Fântână, Ioan Dăncilă (Nr. 114), George Ghişe (Nr. 133), Ioan Vonica, Ilie Şerb, Nicolae Hândorean, Ioan Ghişe, Ilie Branga, Ilie Radu, Ilie Ban, Ioan Mănit, Vasile Şerb, Dumitru Dăncilă, Ilie Fântână, preotésa vĕd. Ana N. Dobrotă, Nicolae Şerb, Constantin Branga, Constantin Şerb, Ioan Fântână, Nicolae Lal, Ioan Iancu, George Bâja, Ioan Ban, Ilie Ban, Ioan Radu, Ioan Bozdog, Nicolae Şerb, Pavel Cornea, Ioan Fleşeriu, Nicolae Hândorean, Nicolae Părău, Mărina Ioan Bozdog, Ilie Bozdog, fie-care câte 1 cor., Teodor Hândorean, 80 fil., Nicolae Ban, 70 fil., Dumitru Oprean, Nicolae Bozdog, Maria Bozdog, Nicolae Muntean, Ioan Stanciu, fie-care câte 60 fil., Nicolae Bozdog, Nicolae Dobrotă, vĕd. Maria N. Şerb, Iosif Ban, George Pop, Dumitru Lazar, Ioan Mănit, Nicolae Gligor, vĕd. Iliana I. Fleşeriu, Maria C. Oprean, Ioan Ban, fie-care câte 40 fil., Ilie Mănit, Ioana S. Marcu, Iosif Oprean, fie-care câte 30 fil., Dochie Dobrotă, Dumitru Şerb, Nicolae Bâja, Maria Hândorean, Ilie Vonica, Ana I. Negru, George Ghişe, Ileana D. Şerb, vĕd. Maria C. Gligor, vĕd. Ileana I. Mănit, fiecare câte 20 fil., Nicolae Hândorean, 18 fil., Dumitru Ghişe, Dumitru Hândorean, Ana D. Mănit, fie-care câte 10 fil.

Din comuna *Diug*, protopresbiteratul Dej, au incurs 32 corône, adunate prin parochul *Teodor Cotuţiu*, de la următorii credincioşi: Teodor Cotuţiu, par., 3 cor; Lucreţia Cotuţiu, 2 cor 30 fil., Ioan Cotuţiu, înv., Teodor Păltinean l. Ion, Teodor Păltinean l. Pahom, Vasilie Păltinean, fie-care câte 2 cor.; Ana Cotuţiu, Palagia Păltinean, Vasilie Ciurus, Ioan Ciurus, Teodor Cotuţiu l. Stefan, Macavei Cotuţiu, Gavrilă Cotuţiu, fie-care 1 cor.; Ioan Păltinean 1 cor. 20 fil., Andreiu Ciurus 50 fil. Ioan Boca 30 fil., Nastasia Păltinean, Nastasia Cotte, Pantelemon Pop, fie-care 20 fil.: ear' bucate sau contribuit în sumă de 9 cor. 10 fil.

Cărţi şi reviste.

Biserica ortodoxă română, a. XXIX, nr. 7. Sumariul: Omul; Epistola sobornicéscă a sf. ap. Iacov; Predică: Esplicarea rugăciunii „Tatăl nostru“; Note asupra istoriei bisericeşti a Românilor pentru secolul al XIX-lea; Intemeierea Metropoliilor şi a celor dintâi mănăstiri din ţară; Manuscriptele de la Bisericani şi Rîşca; Evangeliul şi educaţia, etc. etc. Apare în Bucureşti, Tipografia cărţilor bisericeşti. Abonamentul la an 12 lei.

*

Candela, a. XXIV, nr. 11. Sumariul: Dr. V. Găina: Buddhismul şi creştinismul. Asemănările şi deosebirile întrĕ ambele religii; Dr. V. Tarnavschi: Geneza; întroducere şi comentar; Scurte comunicări; Intrebări şi casuri pastorale; Cronică; Text rusesc. Apare 'n Cernăuţi, strada Cherescul 4. Abonamentul 8 corône pe an.

*

Albina, revistă poporală, a. IX, nr. 7. Sumariul: Sofia Nădejde: Unirea face puterea; L Mrejeru: O călĕtorie în Transilvania; Moş-Neagu: O călĕtorie cu balonul; M. Sadoveanu: Bardac; Eleonora Stratilescu: Johann Friederich Pestalozzi, etc. etc.

Apare în Bucureşti, strada Mântulésa 9. Abonamentul la an 8 lei.

Induraţi-Vĕ spre sĕracii nostri.

> „Mila dată sĕracilor te curăţă de păcate, îţi câştigă îndurare şi viéţă vecinică“.
>
> Inscripţia pe icóna Maicei Domnului, ce atîrnă de-asupra lădiţei cu crucerii săracilor, în localul „Reuniunei sodalilor rom. din Sibiiu“.

In frăţésca înţelegere cu „Despărţĕmêntul femeiesc întregitor al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, format din femeile nóstre, ce stau aprópe de clasa meseriaşilor nostri, şi cu scop de a ajuta Reuniunea în afacerile ei, închinate binelui obştesc, apelăm la inimile generóse şi le rugăm sĕ binevoiască a dărui bani, vestminte şi alimente, ce sĕ se împartă în ajunul naşterii Domnului întrĕ sĕracii nostri (învĕţăcei, şcolari, bărbaţi şi femei, scăpĕtaţi).

Ne găsim în préjma zilelor, în cari sĕracul ca şi bogatul, caută să-'şi încălzéscă sufletul şi corpul.

Cei pe cari Dumnezeu, povăţuitorul a tóte, V'a binecuvêntat din belşugul sĕu, daţi putinţă şi celor lipsiţi, ca cel puţin în zilele de bucurie ale naşterii Mântuitoriului nostru sĕ preamărésca pe Creatorul şi fĕpturile sale.

Impărţirea darurilor se va face cu cuvenită solemnitate sub binevoitoriul protectorat al patroneselor despărţĕmêntului nostru, stimabilele dómne *Minerva Dr. Brote, Ana Dr. Moga şi Elisaveta Bugarschy.*

Darurile benevole sĕ se trimită la adresa „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“.

Lacrimile vărsate de sĕracii nostri servéscă drept cea mai înaltă rĕsplată pentru toţi aceia, cari posibilă ne fac împlinirea acestei datorinţe bine plăcute şi ómenilor şi lui Dumnezeu.

Din şedinţa comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, ţinută la 23 Novembre n. 1905.

Vic. Tordăşianu
president.

Stefan Duca
notariu.

ECONOMIE.

Avis.

„Cassa de păstrare din Mercurea“ societate pe acţii, primeşte depuneri spre fructificare cu interese de $4^{1}/_{2}\%$ fără anunţ special, cu interese de 5% cu anunţ special de 6 luni, ear' de la corporaţiuni culturale cu interese de 5%, fără privire la anunţ. Depunerile vechi făcute de particulari de la 1 Ianuarie 1906 încă se vor privi ca depuneri cu anunţul special de 6 luni şi se vor fructifica cu 5%, întru cât deponenţii nu vor face până la 31 Decembre a. c. altă disposiţie. Depunerile vechi ale corporaţiunilor de la 1 Ianuarie 1906 se vor fructifica tot cu interese de 5% şi fără privire la anunţ. *Direcţiunea.*

Feliurimi.

Din istoria limbei româneşti. Comunicăm de curiositate urmĕtórele inscripţii în forma, cu limba şi ortografia lor originală. „Pe 150 de *paşurile* departe de *magasin* de praf şi de *muniţion* nu e permis *la* pedépsă a *fumega* a slobozi puşca şi a face foc. „(Sibiiu, magasinul de praf spre Poplaca). *Calcorea Samanaturilor este oprită.* (Braşov, Têmpa de spre Valea cetăţii). „*Fumaria este oprit*“. (Braşov, pe cetăţuie). „*Intrarea Strĕinilor este oprită*“. (Fabrica de cement ţiglărie în Braşov). „*Calea cu jitte oprite*“. (Tălmaciu, lângă Sibiiu). „*Pasiunarea e oprite*“. (ib.) *A puşca şi a fuma prin Comună e oprit cu pedépsă de 5 fl.* (Comună fruntaşă românéscă din părţile Sibiiului). „*Pasiune oprite*“. (Pe tablele puse din ordinul silvicultorilor, pentru de a arăta, că în anumite locuri nu e permis a păşiuna.) „Bizalmi férfi-Vetrauensmann-*Om încrezut*“. (Pe tablele societăţii carpatine germane). „*Tretera ertat din voe bună*“. (Cluj pe cetăţuie). Apoi sĕ mai zică cineva, că nu sĕ validitéză limba românéscă în Ardél şi la străini. *m. j.*

Posta redacţiei.

Geaca. Chestia nu e prinsă tocmai bine. In forma trimisă nu se póte publica. Vom folosí însĕ ideia dată, la ocasiune potrivită.

„*Obiceiul de a umbla în judecăţi*“ etc. nu e lucrare vrednică de a fi publicată, cu tóte-că ideile cuprinse în ea sunt bune.

„*Salariul învĕţătoresc denunţat*“. Om sĕ fie, care înţelege ce vrei sĕ spui. Dar' chiar dacă te-am înţelege, nu publicăm nimica de la anonimi. Trebue sĕ ştim totdéuna *cine* ne scrie?

---

300 franci pe lună póte căştiga oricine prin vênzarea de noutăţi artistice. A se adresa la Pennellypes & Co., Milano (Italia).

Nr. 91 1905 par. [283] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al treilea de **învĕţătoriu** devenit vacant la şcóla confesională gr. or. română din **Tălmăcel,** protopresbiteratul Sibiiu, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu de 600 cor. din cassa bisericei.
2. Cuartir în natură şi 2 stângini lemne de foc.

Cuincuenalul se computǎ numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani în acéstă comună.

Invĕţătoriul ales e obligat a cânta în Dumineci şi sĕrbători în o strană.

Cel ales va ocupa postul numai cu începerea anului şcolar 1906/7.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiţi a'şi aşterne rugările preaonoratului oficiu protopresbiteral gr. or. în Sibiiu.

Tălmăcel, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 6 Novembre 1905 st. v.

Dumitru Sĕcăria president.
Aurel Barbu notariu.

Nr. 997.

Cu consensul subscrisului.

Sibiiu, 16 Novembre 1905.

I. Papiu
protopresbiter.

La **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu se află de vînzare

ilustrate cu catedrala

ortodoxă română din Sibiiu. Preţul unei bucăţi 6 fileri, colorate 10 fileri.

Nr. 110 1905 [284] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** în comuna bisericéscă de clasa III **Vidra-de jos** din protopresbiteratul Câmpenilor, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele sunt cele arătate la cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti din partea statului

Doritorii a ocupa acest post sĕ trimită concursele lor cu documentele recerute la subscrisul oficiu şi se pot presenta înaintea alegĕtorilor în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi a cuvênta, însĕ înainte de espirarea concursului.

Óficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 10 Novembre 1905.

Romul Furdui
protopop.

Subscrisul îmi permit a recomanda onoratului public (274) 3—3

cârnaţi şi cârtaboşi

próspeţi, preparaţi zilnic de mine.

Cu stimă

Carol Kovats

Sibiiu (Restauraţiunea „Trei-stejari“).

Avis.

Imi permit a aduce la cunoştinţa onoraţilor mei óspeţi şi muşterii că mi-am **mărit considerabil**

cofetăria şi cafeneaua din piaţa mare nr. 13

şi că pe viitoriu stau la disposiţie **două biliarde.**

Rugându-mĕ şi pe mai departe pentru sprijin, semnez

cu tótă stima

Iuliu Boda, cofetar şi cafegíu.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum şi la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armoniόse, pe lângă garanţă de mai mulţi ani le fie-care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea-ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 23—52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bĕtrâne** cu corόne de fier bătut, ca şi spre turnarea de **tóce din metal.** Se află clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos.

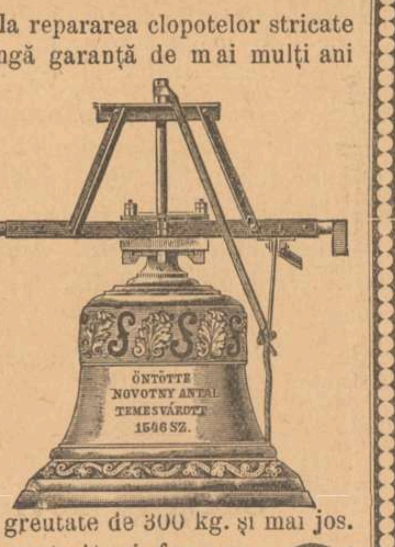

☛ Preţ curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco. ☚

La esposiţia milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

Sibiiu, str. cisnădiei nr. 5, edificiile proprii. — Fondată la 1868.

Primeşte în condiţii favorabile

- ☛ asigurări contra focului și esplosiunilor,
- ☛ asigurări de viață și de rente viagere,
- ☛ asigurări contra furtului prin spargere,
- ☛ asigurări de grindină,
- ☛ asigurări de accidente și de sticlă.

Valori asigurate 105 milióne corόne.

● ● ● **Despăgubiri prestate 7 milióne corόne.** ● ● ●

Fonduri de reservă şi garanţie 2 milióne corόne.

Informaţiuni de la **Direcţiune în Sibiiu** şi prin **agenturile principale** din **Arad, Bistriţa, Braşov** şi **Cluj,** cum şi prin subagenţii din tóte comunele mai mari. (271) 4—52

O singură frecare cu

Săpunul Schicht

(săpun cu cerb ori cu cheie)

e ca și (131) 12—39

doue frecări

cu săpun obicinuit

Săpunul Schicht e cel mai bun și mai eftin.

SAMUEL PÉCSI

Budapesta, VI, Gyár-utca 48.

Deposit de fabrică de motóre cu benzin și de mașini economice

Motóre cu benzin, locomobile cu benzin și aparate de îmblătit, motóre cu uleu crud, instalații pentru motóre cu gas sugativ și tot soiul de mașini economice.

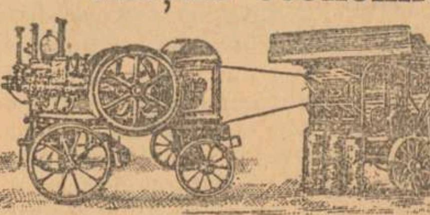

Fabricate de prima clasă, prețuri eftine și condiții de plată avantagióse. (279) 2—6

Lista prețurilor gratis. Mijlocitori se onoréză.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesană**

☛ Pentru pacienții de stomach! ☚

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întărește și învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de burueni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, plină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuciente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte calităţile din Austro-Ungaria.

☛ Păziţi-vĕ de falsificări! ☚

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui ☛ Hubert Ullrich. ☚

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0 Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 9—

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Nr: 125 Sibiiu, Marți 24 Novembre (7 Decembre) 1905 **Anul LIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
sĕ se adreseze Administrației tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
sĕ se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de douĕ-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Spre absolutism.

Sibiiu, 6 Decembre n.

Mai sunt douĕ sĕptĕmâni până la redeschiderea dietei unguresti, și cu crisa tot acolo stăm, unde am stat. Nimeni nu știe, ce va aduce ziua de mâne. Póte sĕ aducă *pace*, dar' póte sĕ aducă și *absolutism*. Că sub actualul guvern, ori sub altul, earăși nu știe nimeni, póte că nici aceia, de la cari depinde inaugurarea unei ere de guvernare absolutistică.

Se fac deci combinațiuni și prorocii de tot felul. Așa din o parte se afirmă, că posiția guvernului e sdruncinată și că Maiestatea Sa s'a convins, că pe calea apucată, cu mână tare și cu mĕsuri energice, nu se póte guverna Ungaria. De aceea Monarchul ar fi aplecat sĕ stee de nou de vorbă cu conducĕtorii coaliției și sĕ le predee lor puterea. De altă parte earăși se afirmă, că nici vorbă, ca guvernul sĕ nu mai posadă deplina încredere a Maiestății Sale, și că ar avé de gând sĕ se retragă. Nu se retrage, ci cu învoirea Maiestății Sale stabilește tocmai planul de luptă pentru viitoriu, în scopul ca sĕ nimicéscă cu desĕvêrșire resistența pasivă a unor comitate.

Fie-care își face deci combinația și prorocia așa, cum ar dorí *el* sĕ se întêmple lucrurile, după cum adecă aparține cercurilor politice întrate în coaliție, ori celor guvernamentale și guvernamentabile. Positiv nu știe însĕ nimeni ce va aduce ziua de mâne, dar' absolut nime, nici însuși guvernul. Intêmplarea, care de multe-ori a avut rol de frunte în politică, póte sĕ dee peste nópte lucrurilor întorsătura, la care nimeni nu s'a așteptat, și care rĕstórnă planurile, ori cât de bine ticluite, ale coaliției, tot așa ca și ale guvernului.

Ca lucru sigur póte fi dat și accentuat, că Maiestatea Sa *nu va face concesiunì* Magiarilor în chestia cu limba de comandă absolut de loc, și despre o pace între Corónă și coaliție, isvorîtă din concesiunea făcută acesteia, nu póte fi vorba, nici acuma, nici în viitor, câtă vreme șade pe tron Maiestatea Sa Impĕratul și Regele Francisc Iosif I. Despre acésta nimeni nu e convins atât de bine, ca tocmai domnii din coaliție. Dacă deci *pace* se dorește din partea Ungurilor, pacea numai așa póte fi ajunsă, dacă coaliția abandonéză din programul ei, nu numai pentru acuma, ci pentru totdeauna, *chestia militară*, limba de comandă a armatei, și primește puterea pentru a-și realiza celelalte puncte de program, pe cari Coróna nu i-le dificultéză.

Apăruse zilele trecute un articol de ziar, scris de șeful coaliției, de Kossuth Ferencz, articol care părea că în direcția *acésta* voiește sĕ îndrepte mersul evenimentelor; dar, luat din scurt din partea celorlalți tovarăși, Kossuth a retractat, și s'a pus earăși pe punctul vechiu de vedere, că: *întâiu limba de comandă magiară în armată,* apoi celelalte.

Nici pe calea acésta deci pace nu se póte face. Rĕmâne prin urmare cealaltă eventualitate, mergerea cu pași repezi spre — *absolutism.* Și nu guvernul duce țéra la absolutism, cum afirmă cu multă îndrăznélă ziarele coaliției, cì coaliția însași, care a inscenat curată anarchie în unele comitate, unde nu se primesc cu respectul cuvenit comiții-supremi numiți din partea Maiestății Sale, ci se încuie ușile ca se nu pótă întra în casa comitatului, ori sĕ primesc cu huidueli și cu ouĕ clocite, ear' funcționarii vin siliți sĕ nu dee ascultare, nici legilor, nici poruncilor guvernului; și presa, care apĕră interesele coaliției, va purta responsabilitatea, dacă mâne-poimâne, în urma nesfîrșitelor crime și delicte de lesa majestate va fi suspendată libertatea de presă în țéra nóstră, o libertate de altcum de care numai Magiarii au avut și au parte.

Absolutismul deci, și *ruina financiară* a țerii, — astea vor fi ródele pe cari le va da, mai curênd ori mai târziu, politica nesocotită a coaliției, douĕ rele, cari, durere, nu vor cădé numai asupra ei, cum ar merita, ci asupra țerii întregi, care nu le merită. De aceea, vină'i coaliției mintea la loc până nu e prea târziu!

Disolvarea dietei. Se menține știrea, că redeschiderea dietei nu se va face la 19 Decembre, terminul până la care dieta a fost prorogată, ci cu câteva zile mai înainte va fi prorogată de nou, pe vreme mai scurtă, *prin rescript preaînalt*, care va fi publicat în fóia oficiósă, ear' la începutul anului viitor, tot prin rescript preaînalt, va fi disolvată, fără a se ordona alegeri nouĕ pentru dietă. Guvernul va conduce țara fără parlament o vreme orecare.

La Viena. Sĕptămâna trecută a fost prim-ministru *Fejérváry* la Viena, primit fiind la curte în audiență privată, care a ținut douĕ ore și jumĕtate, ear' astăzi, ori mâne, va merge de nou la Viena, pentru a solicita o nouă audiență. Se crede, că în rîndul trecut dl prim-ministru e stabilit cu M. Sa programul de muncă pentru viitoriu, pe care acasă l'a supus aprecierii consiliului de ministri, și acum duce la Viena hotărîrile luate din partea acestuia, pentru a fi aprobate din partea Corónei.

Paroch pentru America.

Este lucru cunoscut, că de vr'o 5—6 ani emigrarea la America a Românilor, mai ales din Ungaria, a luat proporții însemnate, așa — în cât d. e. din o singură comună s'a aflat în 1902 cu ocasiunea alegerii de paroch, că lipsesc 85 membrii sinodali, afară de mulți tineri, femei, etc.

Consistoriul archidiecesan a urmărit de la început cu deosebită atenție pe acești fii îndepărtați ai bisericei nóstre, ba cu unele orașe mai mari, în cari se aflau mai mulți Români, a întreținut legături semioficiale prin membrii consistorului.

După câtva timp, convins că nu toți dintrĕ cei duși se reîntorc la 2—3 ani acasă, ci continuă a rĕmâné acolo, însetați de dorul de a mai ajunge odată ziua mult dorită, când vor puté asculta o slujbă bisericéscă în dulcea lor limbă de-acasă, Consistorul a hotărît a le trimete un preot, care — luând cruciș și curmeziș — mai ales statele unite din America de nord, sĕ-i cerceteze pe toți și sĕ le ofere cuvenita mângăiere sufletéscă. Cu cheltuieli însemnate a fost trimis parochul *Zaharie Oprea* din Bandul-de-câmpie, tractul Murĕș-Oșorheiului. Acesta a petrecut în 1904 cinci luni în America, cercetând locurile principale, pe unde a auzit că se află Români. Pretutindenea a fost primit cu entusiasm și bucurie, ear' slujbele le ascultau credincioșii cu lacrimi în ochi și le încheiau cu mulțămite și cu urări de bine și sănĕtate către I. P. S. Sa archiepiscopul și metropolitul nostru și Ven. consistoriu, cari nu și-au uitat nici de fiii lor îndepărtați. Părintele *Oprea* a cercetat orașele Erie, Canton, Alianța-Luisville, Martinstere, Willing, Pricipart, Envood, Inuiana, Harbar, Pittsbourg, Sharon, Ioangtovn, Cleveland, Hobbardunde, Newcastle, Elvortjanța, Mikesroks, Homsteadt, etc. etc. Din tóte locurile a făcut Ven. consisistoriu archidiecesan rapórte amĕnunțite, arătând întrĕ altele, că numĕrul Românilor din locurile cercetate face circa 16.000 suflete. — Din unele rapórte s'a publicat une-ori câte ceva și în colónele „T. R.“ mai ales, că în multe locuri credincioșii și-au esprimat dorința a oferi și ei dinariul lor pentru catedrala din Sibiiu, ceea ce au și făcut.

Intru aceea consistoriul a aflat de bine a întra în pertractări mai de aprópe cu conducĕtorii credincioșilor din Cleveland, — Ohio, unde a aflat, că petrec preste 1000 credincioși de ai nostri, spre a-i țińé în legătură cu biserica și patria mamă.

Considerând desvoltatul spirit de asociație, ce domnește în America, aci credincioșii nostri iute au aflat și ei lipsa de a se concentra, spre a nu se perde în întinsa mare de strĕini, și în o ședință a „clubului român“, ținută la 18 August 1904, *Simion Herlea* lanséză ideia intemeierii unei parochii ortodoxe române. Acésta se primește cu entusiasm și se decide a convoca pe 28 August o adunare a tuturor Românilor. In urma unui apel călduros, pĕtruns de duh bisericesc și național, se întrunesc Românii în numĕr mare, ca și creștinii din primele veacuri ale erei cre-

---

FOIȘÓRĂ.

Mișcarea literară de la „Lucéfĕrul“, cu o reprivire istorică-culturală.

Conferență ținută la societatea academică „Petru Maior“ din Budapesta.

De **Gh. Tulbure.**

(Fine).

Și rĕsfoind volumul de „Poezíi“ al lui O. Goga, veți afla pastele, idile de la țară, cântecele anacreontice, în cari sburdă tótă veselia unui sat românesc din Ardeal, pe urmă câteva poesióre erotice, altele mult-puțin melancolice, și póte ați mai găsit și altele. In ori câte colori vi s'ar înfățișa însĕ poesia lui Goga, în intregimea ei presintă acelaș substrat sufletesc, acelaș fond de inspirație: pulsația vieții sufletești a Ardealului.

Ear' graiul, ce pórtă atâta bogăție de simțiri, se împreună din frumseța fragedă a doinei, din vorba aspră și cuminte a țĕranului mărginean, stropită cu aghiasma sfintelor cărți din biserică, cu mirosul lor de bună mirésmă. Mai cu sémă înrîurirea acestora din urmă dă cu tot belșugul lor de vorbe și cu tot misticismul lor, poesiei lui O. Goga o notă proprie și semnificativă, versului seu ornamentica bogată a sfintelor odăjdii.

Esplicarea ne-o dă creșterea poetului în casa preoțéscă din Ardeal, unde Ciaslovul stă pururea pe masă. Și iată, celui ce l'a cetit, i-se deschid azi porțile Sionului poesiei, pentru-ca „cel întâiu chemat“ al Muzelor sĕ-'și priméscă hirotonirea. Cu o repejiune uimitóre poesia lui Goga a cucerit inimile tuturora, chemând la viéță nădejdi, ce zăceau în întunerecul conștiinții.*)

Primire bucurósă i-s'a făcut, și lui, și tinerilor prozători de la „Luceafĕrul“, semn, că obștea românéscă s'a pĕtruns de lipsa și de rostul adevĕratei literaturi, cea scósă din poesia, din suferințele, ca și din aspirațiile vieții neamului.

Activitatea literară de la „Luceafĕrul“, întemeiată pe principiile literare cele sănĕtóse și potrivită cu trebuințele intelectuale ale neamului nostru, e chemată sĕ îndrume spiritul public către luminișul cel strălucitor al adevĕratei culturi românești.

In acéstă menire a ei, și prin dânsa în crearea omogenității de gândire și simțire a întregului neam, rĕslățit între diferite hotare politice, găsim óre-cari puncte de asĕmânare — pe lângă marile deosebiri, firește — între mișcarea literară, ce pornește din Bpesta astăzi, și între cea de la începutul veacului 19-lea.

Inainte de lucrarea marilor istorici din școla ardelénă, înainte de ce crăiésca tipografie de Buda scóte cărți pentru tóte păturile neamului românesc, strămoșii nostri nu se prea simțiau în legătură mai strânsă spirituală cu frații lor de preste Carpați. Am vĕzut însĕ cum producția literară și științifică, ce pornise din jurul acestei tipografii, cum activitatea literară a neobositului editor Carcalechi și a soților lui de inimă, au creat un fel de legătură sufletéscă, o unitate de gândire și lucrare a cărturărimii române de pretutindeni.

Astăzi, când acéstă capitală a ajuns din nou focar de viéță literară, ne putem aștepta, ca opera de înfrățire spirituală sĕ ştine. S. Herlea deschide adunarea. Se cântă „Impĕrate ceresc“. Adunarea decide intemeierea parochiei şi zidirea unei biserici cu hramul *Sfintei Mării.* Imediat se constitue, alegêndu-'şi un president, vice-president, 2 notari, 2 epitropi, 4 censori de socoţi, un comitet parochial din 12 membrii ordinari şi 4 suplinitori. După un protest energic în contra cunoscutului proiect şcolar al fostului ministru Berzeviczy, adunarea se închee cu cântarea „Irmosului sfintei Mării“. In urma acestei constituiri s'au făcut apoi succesive preparativele pentru alcătuirea unui statut organic, care sĕ formeze călăuza afacerilor bisericeşti şi culturale. In fruntea comunităţii ajunge harnicul *Vasilie Dobrin*, care dimpreună cu consoţii sĕi oficiali desvóltă activitate laudabilă pentru închegarea credincioşilor români. Se adună membrii fundatori pentru oferte la zidirea bisericei. Se inscriu odată 20 inşi cu 390 dolari, altă dată 41 cu 339 dolari, etc. etc., adunênd deja mai multe mii de cor. în acest scop.

---

*) Primirea entusiastă, ce s'a făcut poesiilor lui O. Goga, stă póte-că fără pareche în istoria nóstră literară. Literatura periodică cis-și transcarpatică e un noian de elogii la adresa noului talent artistic. Cea dintâiu mențiune cu laudă asupra poesiilor lui a scris'o dl I. Chendi, înainte cu doi ani în „Voința națională“ (v. Foiletóne 1904, p. 202—212). Nu mult după aceea poesiile lui Goga încep a fi remarcate de revistele literare din regat și de la noi. In Săm. III. 39 apare asupra lor o căldurósă aprețiere din peana dlui V. Cioflec. Mai apoi dl I. Chendi îl salută de nou în „Voința Naț.“ ca pe „un nou poet ardelean“ (v. Fragmente 1905 pp. 79—88.). Dl N. Iorga îl pomenește adeseori ca pe „cel dintâiu poet al Ardealului.

Din prilejul ieșirii volumului de poezii tótă ziaristica nóstră s'a simțit îndemnată sĕ-'i consacre articoli și dări de sémă pline de însuflețire. Tribuna IX. 88 publică, din peana dlui V. Goldiș, un prim articol plin de entusiasm puternic și deschis. (A fost reprodus și de „Voința Națională“, care din parte-i earăși a anunțat evenimentul literar). Rĕvașul III 42. „Poetul nostru“. Unirea XV. 43 un foileton al dlui A. Ciura, care 'l așază pe Goga deadreptul lângă Eminescu și Coșbuc. Gaz. Trans. 223., Libertatea IV. 44, rânduri frumóse, pline de bucurie înțelegĕtóre. In Tribuna IX. 195 dl Chendi informéză de nou publicul despre volumele apĕrute la „Luceafĕrul“. Nici de I. Vulcan n'a pregetat a iscăli (Familia nr. 42). un articolaș de salon, cu fórte multe reproduceri. In Tel. Rom. nr. 115 aprețiere plină de dragoste înțelegĕtóre cu o frumósă dedicație în versuri. In „Săm.“ 44. dl N. Iorga vorbește înălțător despre cel dintâiu adevĕrat poet al Ardealului.

S'a scris și în Epoca și, de sigur, în multe alte ziare, dări de sémă.

In urma acestor preparative premerse consistoriul archidiecesan se ocupă mai deaprópe cu chestiunea Americanilor din Cleveland. Referentul propune, ear' consistoriul primeşte în o şedinţă a sa de la finea anului 1904 următoriul conclus:

Considerând, că în America şi îndeosebi în Cleveland-Ohio, Sharon, Joungstown etc. petrec şi de 10—20 ani în numĕr însemnat credincioşi de ai bisericei nóstre, că emigrarea ori cât ar părea ea de desavantagiósă şi de desaprobat, atât din punct de vedere bisericesc cât şi patriotic — totuşi nu se va puté împedeca, şi că — chiar sĕ se întórcă acasă multi din cei duşi acolo, totuşi locul lor se suplineşte prin emigranţi noi, şi astfel un numĕr anumit va fi în continu stabil acolo:

Consistoriul archidiecesei ortodoxe române a Transilvaniei se simte nu numai în drept, ci totodată şi dator a se îngrijí de creşterea şi desvoltarea morală şi de provederea trebuinţelor sufleteşti ale acelor fii îndepărtaţi ai bisericei sale, deci se vede îndemnat a admite organisarea lor în comunităţi bisericeşti, în cari — după orînduielile canonice ale bisericei rĕsăritului şi în cadrele legilor patriei celei noue sĕ-şi cultive credinţa, limba şi obiceiurile strămoşeşti.

In consecuenţa acestor vederi ia cu plăcere la cunoştinţă nisuinţa credincioşilor nostri din Cleveland-Ohio, de a se organisa toţi Românii de acolo în o comunitate bisericéscă ortodoxă română şi de a jertfí întru edificarea unei biserici, întru susţinerea de preot, cantor etc., încuviinţéză şi apróbă toţi paşii făcuţi întru întemeierea acelei prime parochii, la care sĕ aparţină şi credincioşii din comunele apropiate ca filii.

In special călăuziţi de cel mai ferbinte dor de a promova şi întărí şi în acelea părţi interesele bisericei nóstre româneşti — dispunem: ca în general sĕ luaţi de basă la organisarea şi în desvoltarea vieţii bisericeşti constituţionale statutul organic al metropoliei ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania, alăturat sub., cu deosebirea, că — până la alte dispoziţiuni — atât pentru evitarea certelor interne, adese-ori cu urmări fórte funeste, cât şi în lipsă de altă organisaţiune completă, parochul, adecă feţele bisericeşti sfinţite, sĕ nu se alégă de către sinod, ci sĕ fie denumite de Veneratul Consistoriu.

De altă parte — considerând principiul ierarchic al bisericei ecumenice peste tot — parochul are sĕ fie presidentul natural al sinodului parochial, precum este protopopul-presidentul natural al sinodului protopopesc, episcopul al celui eparchial, ear' metropolitul al congresului naţional bisericesc. Numai în cas de mare pedecă şi avênd în vedere referinţele escepţionale din America se póte admite, ca presidiul în lipsa preotului sĕ-l ducă în sinodul parochial presidentul comitetului parochial, ori alt mirean fruntaş.

Ceialalţi oficiali bisericeşti sĕ se alégă de sinodul parochial.

In acest înţeles sĕ se modifice statutele speciale statorite de comunitatea bisericéscă din Cleveland şi deja aprobate de forurile civile competente din America. Dar' până la modificare şi cuvenita stilisare, acele statute se apróbă şi se pun în mod provisor în aplicare.

In nouele statute sĕ se normeze, că limba ritualelor bisericeşti în şi afară de biserică, precum şi în desbaterile corporaţiunilor, în protocólele luate, şi peste tot limba oficială a comunităţii bisericeşti este pentru vecii vecilor limba românéscă.

Zidirea bisericei cu hramul: „Preacuratei Fecióre Maria“ se apróbă, avênd a respecta stilul şi intocmirile bisericei orientale şi a obţinea cuvenitele concesiuni de la forurile civile de acolo. Peste tot sĕ fiţi cu specială considerare la legile ţerii şi la oficiile publice din noua patrie ospitalieră şi ocrotitóre.

Credincioşii din Cleveland însufleţiţi de îngrijirea şi de atenţiunea dată — scriu tot în 1904, din o adunare-sinod: „Românii din Transilvania, România, Banat, Moldova, Bucovina şi din alte părţi locuite de Români şi de present aici aflători, cu unanimitate v'au ales pe Escelenţia Vóstră de cap bisericesc al nostru, ceeace cu mândrie, falā şi bucurie îndrăsnim a vĕ aduce la preasfânta cunoştinţă, cu acea umilită rugare, ca sĕ binevoiţi a ne primí sub scutul şi conducerea Escelenţiei Vóstre, căci noi suntem pe deplin convinşi, că am ales un atare părinte sufletesc, care va jertfi tot posibilul pentru binele şi fericirea fiilor sei.

Sinodul, în care s'a comunicat resoluţiunea consistorială, a primit cele dispuse, cu adausul, că „numai provisor aceptéză, ca feţele bisericeşti sfinţite sĕ fie denumite de Ven. Consistoriu“.

Se stabileşte stola parochului definitiv, pe care consistoriul promite al trimite.

Conform pertractărilor avute Cons. ar fi trimis imediat paroch definitiv la Cleveland, dară întrĕ preoţi sfinţiţi n'a aflat o persónă disponibilă. Astfel a ales pe un cleric al curs. III. *Moise Balea*, care pe lângă limba română, vorbeşte limbile: francesă, germană şi magiară, ear' după angajare a început a se ocupa şi cu englesa.

Absolvând Balea la finea anului şcolar 1904/5 s'a căsătorit. Sinodul a cerut esclusiv *preot căsătorit.* A fost hirotonit la 18 Oct. 1905 preot, provĕzut cu singelie archieréscă în 4 limbi, cu cărţi, ornate, antimis etc. şi trimis la locul destinaţiunii sale, unde poporul, l'a aşteptat cu mare dor. Dzeu sĕ-i ajute în greaua-i misiune

Din Abrud.

Alegerea deputatului congresual din cler.

— 14 Novembre v.

In 27 Octobre a. c. s'a sĕvêrşit alegerea deputatului clerical congresual în cercul Zarand-Câmpeni, sub presidiul părintelui comisar consistorial *Vasilie Damian*, protopresbiter în Brad, şi deputat la dietă.

Tot ce mĕ îndémnă a face despre acésta raport, este cuvêntul de deschidere rostit de păr. comisariu cu ocasiunea acestei alegeri.

La 11 ore precis sĕ presentă păr. comisariu în sala de învĕţământ a şcólei nóstre din Abrud, unde membrii colegiului nostru erau deja adunaţi. Timp de un pătrar de oră, sĕ întrĕţine fórte afabil cu membrii presenţi, după aceea îşi ocupă locul presidial, rostindu-şi cuvêntul de deschidere într'un ton afabil dar' duios. Vorbeşte peste o oră, şi din frumosul discurs mi-au rĕmas în memorie următórele părţi, pre cari, după debilele mele puteri, le şi reproduc aci.

Ne face o espunere mai pe larg despre drepturi şi legi în genere, că ce însĕmnătate şi valóre au ele în societatea omenéscă, din ce apoi reasumă, că cel mai nefericit individ sau corporaţiune este care are vre-un drept óreşi-care şi nu-'l ştie, s'au dacă îl ştie nu'l foloseşte aşa cum trebue. Cel ce nu-'l ştie, nu e întru tóte de condamnat, că-ci îl scusă încâtva neştiinţa lui, până când cel ce-'l ştie, şi nu-'l foloseşte, nu póte fi scusat, şi odiul e căzut asupra lui.

Trece apoi în special la legea nóstră bisericéscă „Statutul Organic“, arătêndu-ne câtă muncă a prestat şi peste câte greutăţi a trecut marele nostru fericit archereu — *Şaguna*, până ce ne-a câştigat acest tesaur scump, de care noi acum nu prea ţinem séma şi nu ne dăm silinţă destulă de a-'l folosi în intenţiunile salutare ale marelui intemeetor.

Ne arată până la evidenţă, că Statutul Organic nu a prins rădăcini destule în massele poporului nostru, care este stratul care trebue cultivat, căci fără cultivarea lui nu sĕ póte închipui fericire în biserica nóstră. Ca dovadă, ne arată neajunsurile din comitetele, epitropiile şi sinódele parochiale, de asemenea şi în cele protopresbiterale, ba chiar şi în cele mai înalte ale nóstre corporaţiuni bisericeşti, în sinóde şi congrese, unde câte odată sĕ aud note discordante, din cari iese la ivélă necunoştinţa Statutului Organic, căci unii să adreséză când vin în astfel de conflicte cu sine, către cler: „faceţi voi, voi vĕ ştiţi legea vóstră, etc.“.

Ne spune apoi, că dacă în poporul nostru s'ar fi întrupat Statutul organic, nu ar puté sĕ iasă la ivélă astfel de întêmplări, şi dacă preoţimea ar fi tótă la locul sĕu, cu atât mai puţin. De altă parte spune, că trebue sĕ se ştie şi aceea, că mulţi fii ai bisericei nóstre, nu din vina lor, ci din a altora, sunt condamnaţi sĕ stea la oparte de şi au şi voinţa şi putinţa de a o apăra şi representa cu demnitate, după zisa Mântuitorului lumei „că ei nu vor sĕ între şi pre alţii nu-'i lasă“.

Ne spune, că sunt unii din cler, cari pretestéză, că statutul organic e prea larg pentru mireni şi apoi de aci relele. Aci ne arată păr. comisariu, că de ar fi încă odată aşa de larg, totuşi preoţimea nu este scurtată întru nimic, avênd presidenţia în tóte corporaţiunile nóstre bisericeşti, ceeace bine folosită este un mare avantagiu, este cheia prin care sĕ deschide uşa staulului Bisericei nóstre, pe care numai aceia vor puté întra, cari în lucrările lor vor preamări pe Dumnezeu şi întrĕ ómeni pace şi bună învoire vor aduce.

Ne arată, că lucrând noi singuratici nici odată nu vom fi tari, ne îndémnă sĕ ne grupăm toţi pre lângă legea nóstră bisericéscă şi în instituţiunile ei sĕ ne desvoltăm tăria nóstră, căci aşa vom puté delătura relele ce ne întêmpină, cari adese-ori nu sunt mai mici în sinul nostru, decât sunt cele ce ne vin din afară.

Ne spune cu cuvintele scripturei, că sĕ nu fim măreţi, în deşert pismuind unii pe alţii, ci ce-'l ce vrea sĕ fie mai mare sĕ fie slugă tuturor, sĕ purtăm sarcina unul altuia, căci aşa vom plini legea lui Christos. Óstea bisericei nóstre sĕ fie totdéuna gata de luptă, ordinele comandantului ei sĕ ne afle pre toţi la post, şi atunci nu va fi putere luméscă, nici sĕ încerce, necum a sĕ atinge de ea, căci biserica nóstră e vie, eternă, carea nu caută măriri deşerte şi bunuri trecătóre, ci cele vecinice şi neperitóre, stă pe piedestalul învĕţăturei neclintite a mântuitorului lumei, fiului lui Dzeu, care ne zice: „Câutaţi mai întâi împĕrăţia lui Dzeu, apoi tóte celelalte vi sĕ vor adauge vouă“. —

La urmă ne spune, că şi actul ce-'l sĕvêrşim noi este unul dintrĕ cele mai înălţătóre în biserica nóstră, — şi dovedeşte pe deplin, că nu suntem cu toţii pătrunşi de însĕmnătatea lui, căci din preste 90 preoţi, ce forméză acest colegiu electoral, de abia suntem 22, zi douăzeci şi doi, de faţă. Ne arată, că prin neobservarea Statutului Organic lovim în marele lui întemeetor, şi tot odată dăm ori şi cărui adversar curagiu a se atinge de el, vĕzêndu-ne slabi şi desconcentraţi.

Continuă, că datorinţele nóstre sĕ nu le privim ca sarcini, ci cu dragoste sĕ le împlinim, căci din acestea are sĕ rĕsară fericirea némului.

Incheind cu cuvintele mântuitorului, „iubiţi-vĕ unul pe altul precum şi eu v'am iubit pre voi, întru acestea vĕ veţi cunóşte, că sunteţi fiii mei“, declară şedinţa de deschisă, al cărei resultat sĕ ştie din colónele acestui ziar. A fost ales dl comisariu.

După terminarea actului electoral însoţim in corpore pre părintele comisariu până în piaţa Abrudului, unde ne mai adauge, că regretă mult, că nu s'a improvisat o masă comună. Ne pune la inimă, că ce nu s'a făcut acum, sĕ se facă pre viitor. Aşa apoi mai fiind şi timpul nepărtinitor, ne-am despărţit aprópe neputêndu-ne de vre-un salut unul altuia. —

Un preot din cei de faţă.

De la sate.

— Sfinţirea bisericei din Veseud. —

28 Novembre n.

In zilele de grea cercare pentru neamul nostru ne mai oferă maica nóstră biserică unele zile de bucurie sufletéscă, precum a fost bunăóră şi ziua de 6/19 Novembre a. c. pentru poporul gr. or. din comuna *Veseud*, protopresbiteratul Mediaşului, când nou edificata biserică s'a predat măreţei sale destinaţiuni, prin trimisul Escelenţiei Sale, prin dl protopresbiter şi asesor consistorial *Ioan Papiu.*

Precum credinţa cea vie în Dumnezeu a dat curaj acelor mii de martiri, cari după esemplul primului martir s'au adus pe sine jertfă adevĕrului pentru împlinirea legei, astfel şi aici tot credinţa în Dumnezeu a fost, care a însufleţit poporul gr. or. din comuna Veseud, ca în locul bisericei celei vechi, care se afla la marginea comunei, unde vitregitatea timpurilor trecute i-a conces un loc, sĕ ridice acum în mijlocul comunei o frumósă biserică nouĕ.

Laudă se cuvine micului popor din Veseud, şi mai ales zelosului şi neobositului preot Nicolau *Rusu*, care în scurtă păstorire de 4 ani a ştiut în aşa mod însufleţi poporul, ca sĕ adune ca albina cea străduitóre materialul şi sĕ se provadă cu mijlócele necesare pentru măreţul edificiu.

Ceremonialul religios s'a început cu vecernia, utrenia şi priveghierea de Sâmbătă séra, ear' Dumineca diminéţa ridicând preoţii slujitori cele sfinţite de la locul de rugăciune de până acuma, în procesiune impunătóre, încunjuraţi de un public imens şi în ordine frumósă, au mers la biserica cea nouă, unde s'a făcut sfinţirea apei, căreia i-a urmat însuşi actul sfinţirei noului Sion, după tóte prescrisele tipiconale referitóre la acéstă ocasiune.

Terminate acestea, s'a oficiat sfânta liturgie, la finea căreia dl comisar rosteşte o predică instructivă şi la înţelesul tuturor, îndemnând poporul la ţinerea cu tenacitate la credinţa şi datinele bune strămoşeşti.

La orele 1 p. m. s'a început banchetul, la care a luat parte un public ales, şi care a durat până târziu. Ca în tot locul la astfel de ocasiuni, aşa şi aici s'au rostit mai multe toaste. Dl comisar a închinat întru îndelunga viaţă a Escelenţiei Sale. Preotul local mulţămeşte dlui comisar, că a binevoit a satisface dorinţei poporului şi n'a pregetat la adânci bătrâneţe a osteni până în comuna Veseud, aparţinătóre odată

---

fie dusă mai departe prin noua generaţiune de scriitori.

Semnele sĕ şi arată.

Faptul, la aparinţă neînsemnat, că dl I. Ciocârlan din Moldova îşi trimite nuvelele spre tipărire aici în Budapesta, deja cuprinde în sine o apropiere între grupul scriitorilor nostri şi óstea puternică a celor din regat, — fără sĕ mai vorbim de împrejurarea, că între colaboratorii „Luceafĕrului“ se găsesc cei mai de frunte scriitori din metropola culturii române, şi că activitatea ei se desfăşură, putem zice, paralel cu cea a revistelor similare din regat: Sămĕnătoriul şi Făt-Frumos.

Interesul pentru literatură nu lipseşte, naţiunea întrégă a primit noul ei avînt cu îmbrăţişare căldurósă: activitatea comună, liniştită, dar' cuceritóre, a scriitorilor buni de pretutindenea, lupta cu armele fine ale literaturii de imaginaţie va clădi temeiurile culturii nóstre celei adevĕrate, isvorite din geniul neamului însuşi.

*

Obiectul problemei nóstre ar fi, prin acésta, eshauriat. Am căutat sĕ vă schiţez, în trăsături mari numai, icóna mişcării literare de la „Luceafĕrul“ în legătură cu unele fase asămĕnătóre din trecutul nostru literar, cu evoluţia şi cu importanţa ei specifică în mersul nostru cultural. Fireşte, tema fiind mult prea complexă, decât sĕ pótă fi desfăşurată mulţămitor în cadrele unei conferenţe de ocasie, am fost nevoiţi a rĕmânea la suprafaţă. Ori-cum, socot că mi-a succes sĕ deştept interesul dvóstră pentru noua mişcare literară, şi aducerea aminte de datorinţa ce ni-se impune tinerimii, care păzim aci nestânsă făclia amintirii celui mai strălucitor luceafĕr al culturii nóstre naţionale.

în măsura iertată de putinţele nóstre sĕ ne luăm şi noi partea cuvenită din munca stăruitóre, ce se desfăşură în jurul nostru pentru îndrumarea neamului spre singurul lui ideal adevĕrat:

Cultura românéscă proprie şi unitară.

tractului sĕu, spre a conduce actul sfinţirei. S'a mai toastat pentru membrii comitetului, pentru popor şi pentru stimata dnă preotésă Rusu, care mai mult a ostenit spre a mulţămi óspeţii, oferindu-le o masă bogat încărcată.

Mult timp cu drag ne vom aduce aminte de momentele plăcute, petrecute în comuna Veseud, şi de ospitalitatea adevĕrat românéscă, cu care am fost trataţi.

Raportorul.

NOUTĂŢI.

Comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu şi subcomisiunile acesteia ţin şedinţă ordinară lunară Sâmbătă în 9 l. c. după amiazi la 3 ore, în sala cea mică a palatului comitatens.

*

Dr. Oscar Meltzl de Lomnitz, bărbat valoros al concetăţenilor Saşi, director esecutiv al institutului de credit financiar din Sibiiu, fost deputat dietal, fost profesor la academia de drepturi din Sibiiu, etc. a decedat în mod subit Vineri, în prima zi a lunei Decembre n. A fost înmormêntat Duminecă cu mare solemnitate în Sibiiu.

*

Legea electorală. Ministrul de interne va scóte peste câteva zile de sub tipar proiectul de lege despre votul universal, compus aşa, cum îl va presenta dietei în 19 Decembre n. c., pentru-ca lumea sĕ-'l cunóscă şi sĕ se pótă pronunţa asupra lui.

*

Memorandul Saşilor. Cum se ştie, consistoriul săsesc din loc a înaintat memorand la locul preaînalt în contra ordonanţelor ministrului de culte şi instrucţiune publică, referitóre la magiarisarea instrucţiei în şcólele poporale. După cum scriu ziarele din capitală, Majestatea Sa a trimis memorandul cu rescript din 24 Novembre ministrului de culte, ca sĕ-'l resolveze în cercul sĕu propriu de competenţă. Adecă: Turcul te bate şi Turcul sĕ te judece.

*

Confişcare. Numĕrul din 30 Novembre n. al ziarului „*Alkotmány*“ a fost confişcat pentru un articol, în care se cuprindea ofensă la adresa Monarchului. Ziariul nun[illegible] trece de organ al înaltului cler catolic. Bine stăm cu — dinasticismul!

*

Febra tifoidă. In timpul din urmă s'au ivit puţine casuri de tifos în Sibiiu, şi astfel bóla e în apunere. Şcólele au fost tóte redeschise Luni, în 4 Decembre n., cu esceptiunea seminariului nostru Andreian, în care prelegerile se vor începe mâne, Joi. 7 Decembre n.

*

Avis. Am onóre a aduce la cunoştinţă că mi-am deschis cancelaria advocaţială în Dej, piaţa (főtér) Nr. 13., casa proprie, vis-á-vis cu casa Voith, în ogradă.
Dr. Ioan Vajda.

*

Sfinţirea bisericei din Gurasada. Dintr'o corespondenţă mai lungă estragem următórele: In 26 Novembre n. s'a făcut sfinţirea bisericei gr. ort. române din *Gurasada*. Actul sfinţirei l'a sĕvêrşit dl protopresbiter din Ilia, *George Oprea*, ca mandatar al Escelenţiei Sale, domnul archiepiscop şi metropolit al nostru *Ioan*. După pricésnă, dl protopresbiter a rostit o vorbire frumósă poporului, urmând apoi stropirea credincioşilor cu apă sfinţită. La masa aranjată în casa parochului local, *Romulus Iacob*, dl protopresbiter a toastat pentru I. P. S. Sa Archiepiscopul şi Metropolitul, parochul Iacob pentru protopresbiterul, etc. Biserica nu e nouă, ci e numai renovată. E de altcum una dintrĕ cele mai vechi biserici româneşti. In jurul renovării şi-a căştigat mari merite, afară de preotul locului, dl notariu *Dragomir*. Sara a fost petrecere cu cântări, declamaţiuni şi vorbiri, aranjată de învĕţătoriul *Furdui*.

*

Dar pentru biserică. Bunii şi vrednicii poporeni, epitropul II Mihaiu Nistor şi soţia sa Maria Óncea, dimpreună cu Ioan Şincan şi soţia sa Maria Olea din Bod, vĕzênd lipsa unor veştminte preoţeşti pentru înmormêntări şi posturi, au binevoit a cumpĕra un rĕnd de haine negre de catifea. Mĕ vĕd îndatorat a aduce în numele meu şi al credincioşilor acestei sfinte biserici pe acéstă cale cea mai adâncă mulţămită sus amintiţilor binefăcĕtori şi vrednici poporeni, rugând pe atotputernicul Dumnezeu sĕ le scrie acéstă faptă creştinéscă în cartea nemuririi, dăruindu le viaţă îndelungată şi deplină sănĕtate. —
Filip Creiţariu, paroch.

*

Docent la universitate. Ministrul nostru de culte şi instrucţiune publică a confirmat propunerea, ce i-s'a făcut, şi a întărit pe dl *Dr. Iosif Popovici* în calitate de docent privat la universitatea din Budapesta, pentru *filologia romanică* Dl Popovici e originar din Banat, fratele mai mic al d'ui protopresbiter Dr. *George Popovici* din Lugoj.

*

Din Cluj. Adunarea generală a institutului de credit şi economii „*Economul*“ din Cluj a ales în 28 Novembre o direcţiune nouă, care Sâmbăta trecută s'a constituit astfel: president *Vasile Almăşan*, advocat în Cluj, şi vicepresident Dr. *Isidor Marcu*, canonic în Blaj. Director esecutiv a rĕmas Dr. *Amos Frâncu*.

*

† Aurel P. Bota, profesor în Blaj, a decedat după îndelungate suferinţe în 5 Decembre n. 1905 la 7 ore diminéţa în anul 45 al etăţii şi 15 al profesurei în Blaj. Osĕmintele adormitului se vor înmormênta Joi, în 7 Decembre st. n. la 2 ore după amiazi în cimiteriul comun din Blaj.

*

† Pompeiu Hosszu, protoinginer regesc şi şef al oficiului de edile al com. Győr, a decedat după un morb scurt şi greu, Duminecă în 26 Novembre st. n a. c. la 10 ore sara, în etate de 53 ani. Rĕmăşiţele pământeşti ale decedatului au fost aşezate spre odihnă eternă Joi în 30 Novembre st. n. a. c. la 10 ore a. m. în cimiterul evangelic din Bistriţa, după ritul gr. cat.

*

Adunare poporală în Sĕlişte. Pe Duminecă, 10 Decembre n. c. la ora 1 d. m. e convocată adunare poporală în *Sĕlişte*, cu urmĕtórea ordine de zi: 1. Constituirea adunării. 2. Darea de sémă a deputatului Dr. N. Comşa. 3. Hotărâri şi eventuale propuneri.

*

Societatea de lectură Ioan Popasu a tinerimei studióse de la institutul teologic şi pedagogic diecesan din Caransebeş s'a constituit de nou în modul următoriu: Preşedinte: dl profesor Ilie *Minea*, vicepresident: Constantin *Bălean* teol c. III.; notariu: George *Sălcu* teol c. III.; vicenotariu: George *Secoşan* ped. c. IV.; redactor: George *Olde* teol. c. III.; bibliotecariu: Petru *Şuşan* teol. c. II.; vicebibliotecariu: Ioan *Ştefan* ped. c. III.; cassariu: Pavel *Bogoevici* teol. c. II.; controlor: Ilie *Bugariu* ped. c. IV.; Membri în comitet: Cornel *Jurca* şi Pavel *Magdescu* teol c. III.; Nicolae *Popoviciu* şi Ioan *Enuica* teol. c. II.; Antoniu *Atnagia* şi Iosif *Caragia* teol. c. I.; Solomon *Bistrean* ped. c. IV.; Aureliu *Bălan* ped. c. III.; Petru *Negru* p. c. II.; Eftimie *Jian* ped. c. I.

*

Greva culegĕtorilor din Pesta. De Luni diminéţa culegĕtorii tipografi de la ziarele oposiţionale, cari batjocoresc pe socialişti şi combat votul universal, s'au pus în grevă şi nu mai lucră. Cele mai multe ziare din ale coaliţiei nu mai pot sĕ apară. Redacţiile şi tipografiile lor au fost bombardate din partea socialiştilor, ferestrile sparte, maşinile zdrobite. S'au descărcat şi revolvere, şi unul a rĕmas mort pe câmpul de luptă.

*

Rugare. Din incidentul întrunirei de 10 ani sunt rugaţi toţi abiturienţii anului şcol. 1894/5 de la gimnasiul din Năsĕud a-'şi comunica fie-care adresa completă ingineriului universal diplomat *Flore Bogdan* în Reghinul-săsesc.

*

Himen. Matilda *Neagoe* şi Nicolae *Constantin*, teol. abs., căsătoriţi.

*

Apa fiartă este recomandată de medici pentru potolirea setei la epidemii. Fórte puţin se potoleşte însĕ setea prin apă fiartă, aşa că astfel de mĕsuri de precauţiune se resimt în cele mai multe casuri drept plagă. E potrivit deci a face amintire despre un preparat, care posede însuşirea, ca fiert în apă sĕ 'i dee acesteia gust plăcut, şi care este atât de eftin, în cât şi cea mai săracă familie îl póte procura.

E „Enrilo“, pregătit din diferite fructe de binecunoscuta firmă Heinr. Franck Söhne ca adaus de cafea. Are gust ca cafeaua de bóbe.

Un pachet mic cu „Enrilo“ de $^1/_{10}$ kg., care se póte căpĕta în cele mai multe spiţerii din loc, cu preţul de 12 fileri, e suficient la pregătirea alor 10—12 litri de absud, cu gust eminent.

„Enrilo“, rĕcit, s'a dovedit — după cum aflăm — în vara anului trecut de fórte bun la potolirea setei, şi pentru aceea va fi bine sĕ 'şi noteze fie-cine acest mijloc pentru zilele ferbinţi ale verei viitóre, când un mijloc potolitor de sete produce o adevĕrată înviorare a corpului.

„Enrilo“ e chemat a deveni ca surogat de cafea un nutrĕmênt pentru popor în adevĕratul înţeles al cuvêntului, pentrucă satisface în mĕsură mare condiţiunilor principale: gust plăcut, cu lapte mestecat, nutrire considerabilă, şi eftinătate.

PARTEA LITERARĂ.

Corespondenţa lui Şaguna.

(Urmare).

IV.

Prea cinstite părinte protopópe mie mult iubite!

Ştiind eu rîvna cea bine socotită, cu care Prea Cinstia Ta mai mult de cât mulţi alţi înaintezi interesul asupritei vóstre biserici şi simţi lipsa de a creşte şi povăţui pe creştinii noştri în duhul bisericii lor strămoşeşti, — am cutezat a-ţi trimite prin carul împĕrătesc 300 calendare pe anul viitoriu 1857 spre vênzare, mai cu sémă şi pentru aceea, căci Bibliopola de acolo au vêndut călindarele nóstre în anul trecut cu câte 30 cr. s. m., din care pricină puţini au petrecut şi tipografiei nóstre au căşunat pagubă.

Deci nu-mi lua de rĕu cutezarea acésta, ci fi bun şi împărţeşte-i pe la fraţii protopopi şi preoţi, pe cari-i ştii, că lucră neobosit în via Domnului, şi apoi banii mi-i vei putea trimite.

Un esemplar din calendare sĕ ţi iei pe séma Canţelariei Tale. Preţul póte sĕ fie 20 cr., socotindu-se trimiterea lor la Timişóra spre cheltuiala tipografiei.

Gândesc că ai primit un Probebogen din Biblie. Cum îţi place?

Când aşteptaţi pe Preasfinţia Sa acasă?

Pe lângă care şi cu prilegiul acesta poftindu-te ca sĕ mĕ cercetezi, rĕmân cu dragoste şi binecuvêntare archieréscă.

Sibiiu, 9 Sept. 1856.

Al Tĕu deapururea bine voitoriu
Andreiu baron de Şaguna
episcop.

V.

Prea Cinstite şi iubite P. Protopópe!

Recunoscênd bunătatea şi dragostea Prea Cinstiei Tale pentru tóte câte mi-ai împărtăşit prin scrisórea-ţi din 4-lea ale curgĕtórei, vin aţi rĕspunde:

1. Că Biblia se tipăreşte cu bărbăţie şi abonanţii nu vor aştepta mult după ea.

2. Cum mĕ vei înştiinţa despre numĕrul bisericilor, care vor pofti a avea Mineiele, numai de cât ţi-le voiu trimite.

3. Din Dreptul meu canonic îţi trimit aci 20 de esemplare spre vênzare cu 1 fl. cm., precum arată conta aci alăturată, apoi şi două Molitvelnice, care sunt plătite împreună cu un esemplar din „Telegraful Român“ pentru obştea din Parţa, din care s'au şi espedat două (sic) numeri.

4. Imi pare bine, că Măria Sa dnul Episcop au sosit acasă sănĕtos; spune-i multe închinăciuni din parte-mi.

5. Ştirea aceea, că toţi Episcopii se vor aduna la Carloveţ de a se sfătuí despre organisare, îmi dă multe griji, căci la sfătuirile nóstre din anul 1850/1 am băgat de sémă, că puţini sunt, cari ştiu aşezămintele bisericei nóstre, că la sfătuiri mai mult s'au luat de îndreptariu interesul personal de cât cel obştesc, că din fudulie mulţi vreau sĕ se arete înţelepţi şi apoi se orbesc în nĕzneala noutăţilor.

Crede-m(i) mie, că ierarchia nu are lipsă de nici o noutate, nici de ideile cele stângace ale lui Platon, ci are lipsă Biserica ca ierarchii, preoţii şi creştinii sĕ (şi) facă datoria lor, căci sfinţii Părinţi au pus lege pentru tóte, numai sĕ le ştim şi sĕ le împlinim.

Eu tot Te chiem şi Tu tot nu vii, no şi păn' atunci aşteptând înştiinţarea Ta, rĕmâiu cu osebită dragoste

Sibiiu, 7 Oct. 1856.

Al Tĕu de tot binele voitoriu
Andreiu baron de Şaguna
episcop.

(Va urma).

Cărţi şi reviste.

Anuarul băncilor române pe 1906. Ni-s'a trimis la redacţie *Anuarul băncilor române pe anul 1906*, editat din partea delegaţiunei esmise de conferenţa directorilor de bancă din 25—26 Iunie 1898, şi tipărit în tipografia archidiecesană, Sibiiu. Conţine, ca în anii trecuţi, şematismul tuturor băncilor române din Ungaria (103 la numĕr), datele referitóre la înfiinţarea lor, şi personalul, carele conduce, ca direcţiune, cu comitet de supraveghiare şi ca funcţionari. Costă 3 cor. exemplarul, şi se póte procura de la administraţia „*Revistei Economice*“ din Sibiiu.

*

„Ramuri“ de *Z Bârsan*. Editura institutului tipografic „Luceafĕrul“, Budapesta. Preţul 2 coróne. Pentru România 2 lei 50.

Domnul *Z. Bârsan*, care ne-a procurat atâtea seri plăcute de pe scenă, nu e numai un escelent actor dramatic, ci e şi un bun scriitor. Ni-a dat până acuma un volumaş de poezii, ear' acuma şi-a scos în volum nuvelele, schiţele, copiile de pe natură, publicate prin diferitele ziare şi reviste române. Domnul Bârsan manuéză bine condeiul. Scrie într'o limbă frumósă românéscă. Are spirit de observaţie, fantasie vie, şi persónele şi scenele din viéţa omenéscă, pe cari le-a vĕzut aevea, ori şi le-a imaginat, le zugrăveşte cu fidelitate. Ceteşti cu plăcere fie-care bucată din cele 19, tipărite în volumul pe care dl *Z. Bârsan* şi l'a intitulat „*Ramuri*“, şi rĕmâi mulţămit. Cartea se póte procura de la institutul tipografic şi de editură „Luceafĕrul“ din Budapesta, strada Molnár, numĕrul 10, precum şi de la librăria archidiecesană din Sibiiu.

*

„Treizeci de ani de muncă“. Sub titlul acesta a apărut *Buletinul* ultim al societăţii geografice române din Bucureşti, în care se publică actele referitóre la activitatea de 30 de ani a acestei înalte instituţiuni române, fundată la 15 Iunie 1875, şi pusă sub protectoratul şi presidenţia M. Sale Regelui Carol. In buletin sunt trecute tóte discursurile rostite de M. Sa Regele şi de vicepresidenţii societăţii geografice, precum şi dările de sémă annale, presentate adunărilor generale din partea secretarului. Buletinul e publicat prin îngrijirea dlui George I. Lahovari, secretar general al societăţii şi membru de onóre al Academiei Române. Membrii activi, onorari şi corespondenţi ai societăţii primesc buletinul gratis, ear' pentru nemembri costă 10 lei esemplarul. Se póte procura de la dl secretar-general *George I. Lahovari*, Bucureşti, Strada Sórelui 2.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Pentru înfiinţarea unei biblioteci la şcóla confesională gr. or. din Gurasada (tract. Ilia) au binevoit a contribuí următorii domni şi dómne: Dr. St. Rozvány, advocat Ilia 6 cor.; V. Tordăşianu, refer. consistorial Sibiiu, 5 cor.; Dr. L. Popovici, medic Viena, 5 cor.; P. Popa, preot Gialacuta, 5 cor.; L. Furdui, Gurasada 6 cor.; Dr. Aug. Străiţeriu, advocat Haţeg 3 cor.; G. Oprea, prot. Ilia 3 coróne; S. Dragomir, not. Gurasada 2 cor.; G. Gila, preot Deva 1 cor.; Emilia Iacob, Gurasada 1 cor. 60 fileri; L. Stef, Cerbia 1 cor.; D. Ilca sen., 1 cor., T. Popa, preot Furcşóra 1 cor.; P. Furdui, învĕţ. Ilia 1 cor.; I. Olariu, învĕţ. Gothatea 1 cor.; G. Socaci, Ilia 1 cor.; A. Gabor, înv. Uleş 1 cor. 20 fileri; I. Dehel, păpucar 1 cor. 20 fileri; P. Buştea 1 cor. 10 fileri; P. Frenţ 1 cor 10 fileri; I. Ilca, I. Flore, I. Buştea, I. Dehel l. Ist. C. Corne, I. Olariu învĕţ., fie-care câte 1 cor.; R. Kaffka, Al. Dehel, D. Săroiu, fie-care câte 60 fileri; Al. Dehel l. I., Iul. Cat. Biriş, I. Solinger, fie-care câte 40 fileri; Szénás I. 30 fileri, Fl. Dehel, I. Negru, R. Dehel, Maria-Margareta, T. Olariu, I. Scurtu, D. Mihuţ, D. Ilca jun., A. Negru, G. Micula, Al. Ilca, M. Codrean, I. Dehel, A. Florea, Frasina Dehel şi D. Anuşca, fie-care câte 20 fileri. Priméscă marinimoşii domni şi dómne sincerele mele espresiuni de mulţămită.

Curasada, la 17 Nov. 1905 v.

George Furduiu
înv. gr. or. rom.

Oficială.

Oficiile parochiale, cari espedéză resultatul colectei pentru catedrală, sĕ trimită şi un scurt raport, căci banii merg direct la cassa consistorială, ear' de raport are lipsă referentul resortului.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţiune nu primeşte rĕspunderea.

La 7 Esposiții publice cele dintâi premii!

Veritabil numai cu

1860.
Т.Р.А.Р.М.
С.ПЕТЕРБУРГЪ.

triunghiu pe talpă.

Șoșoni, Slippers

Galoși

de Petersburg

Singurii contrahenți:

**Messtorff Behn & Co.,
Viena I.**

Vînzare în detail în tóte prăvăliile mai bune de încălțăminte, de modă și gumă.

[278] 2–6

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secr**

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciur de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rèceală la mâni ș picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulat a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sè se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 173

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copii și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țêră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Nr. 2983 1905 pret. [287] 1—3

Publicare de licitațiune.

Pe basa concesiunii dlui ministru r. u. de agricultură nrul 52523 I/A—2/1905 se va vinde în licitațiune publică împreunată cu oferte în scris, **în 27 Decembre 1905** la orele 10 a. m. în cancelaria primăriei comunale din **Gurarîului**, lemnul de fag de pe teritoriul „Valea Cărbunariului“ în estensiune de 267·78 jugère catastrale, estimat cu 35505 m³ lemn de blane și 10222 m³ lemne rotunde.

Prețul de strigare e 58368 cor. 50 fil.

Vadiu 10% a prețului de strigare.

Oferte ulteriore nu se vor lua în considerare.

La ofertele în scris e a se alătura vadiul mai sus indicat.

Condițiunile de licitare și de contract generale se pot vedé în orele de oficiu la primăria comunei Gurarîului la oficiul pretorial din Sĕliște, și la curatoratul reg. ung. silvanal de cerc din Sĕliște.

Pădurea e 7 klm. depărtare de la stațiunea drumului de fer din Orlat, și 3 klm. de la comuna Gurarîului, și conduce la ea un drum ținut în stare bună.

Sĕliște, 1 Decembre 1905.

Primpretorul cercului.

La **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu se află de vînzare

ilustrate cu catedrala

ortodoxă română din Sibiiu. Prețul unei bucăți 6 fileri, colorate 10 fileri.

10.000 motóre liferate spre mulțămire generală.

74 distincții 6 medalii de sfat

Fabrica de motóre din Dresda, soc. an.

Filială:

Ignaz Gellért & Comp.

Budapesta, VI., Theresienring 41
Telefon 12—91.

MOTÓRE CU BENZIN, Motóre cu gaz, Motóre cu uleu brut, Motóre cu spirt, Motóre cu acetilen, Locomobile cu benzin pt. treerat

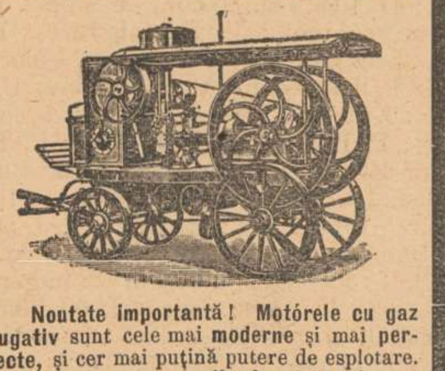

Noutate importantă! Motórele cu gaz sugativ sunt cele mai **moderne** și mai **perfecte**, și cer mai puțină putere de esplotare. **Motórele cu gaz sugativ** lucréză minunat **și cu cărbuni de lemn!**

Motorul de Dresda este recunoscut în lumea întrégă ca **fabricat eminent**! Construcție dovedit de perfectă. Construat din cel mai bun și mai solid material. E precis esecutat.

Trainic! Nu are lipsă de reparaturi nici după folosire de ani de zile. — Necondiționat sigur la mânare. — Manuare simplă. — Spese de transmisiune relativ mici.

Motórele de Dresda se pot vedé la diferite intreprinderi industriale și economice, ca: **mori, țîglării, fabrici de mașini, instalații pentru prelucrarea lemnului, stabilimente de scos apă, camere de nutreț, lăptării, la treerat** etc.

Se liferéză aranjamente complete.

Deslușiri și preliminare de spese se dau bucuros.

Garanție mare. Condiții de plată favorabile

Pentru domnii preoți!

De la **Librăria arhidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu păreți tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului și cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conține 200 foi.

Prețul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

Tu

nu vei afla pentru îngrijirea pielii, îndeosebi pentru delăturarea pistruilor și pentru a avé o colóre delicată a feții, un săpun mai bun și mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca: doi băieși)

Bergmann & Co, Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata,
în **farmacia „la urs“** (piața mică),
în farmacia **E. Rummler, Sibiiu.**
la **I. B. Misselbacher sen.** (piața mare),
G. Meltzer (str. cisnădiei și str. gușteriții 25),
prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei), (89 15—25
Carol Arz (str. cisnădiei), cum și
în Sighișóra la **farmacistul W. Lingner.**

Micul Calendar pe anul 1906

de **I. Apolzan**, tipograf, este singurul calendar portativ românesc. Pe lângă partea calendaristică și pe lângă filele albe pentru notițe, conține sub titlul „Avutul nostru“ informațiuni și date esacte asupra tuturor instituțiunilor nóstre, ca biserici, școle, reuniuni de tot soiul, bănci etc. etc, Prețul unui esemplar legat simplu **40 fil.**, legat în pânză cu creion **70 fil.**, plus porto 6 f. A se procura de la **Librăria arhidiecesană, Sibiiu** (Nagyszeben).

La croitoria universală

strada poplăcii 3 Sibiiu strada poplăcii 3

Se pregătesc tot feliul de vestminte, civile și militare, ca: **fracuri, jachete, sacouri, pardesiuri, baltóne, uniforme pentru oficeri** și **voluntari, haine de teatru**, cum și **jachete de dame.** Asemenea confecționez

reverenzi

în mod fórte solid, asupra cărora îmi permit a atrage atențiunea on. domni preoți și candidați de preoți. — Comande urgente se pot efeptuí și în timp de 24 ore. — Pregătirea primită în cursul de croit din Viena pe care l'am absolvat cu succes, apoi praxa de mai mulți ani căștigată în diferite ateliere din Viena și Budapesta îmi dă posibilitatea de a satisface pe onorabilii mei mușterii atât prin o croială elegantă cât și prin esecutare întru tóte corăspunzătóre.

Rugând onoratul public român pentru binevoitorul sprigin prin comandarea de haine, semnez

cu deosebită stimă

Ioan Petrașcu, măestru croitor.

IULIU ERŐS

Sibiiu, strada cisnădiei nr. 3.

Cel mai mare deposit ardelean

de **orológe, juvaericale, aurării** și **argintării**. Iși recomândă cu prețuri eftine tóte produsele din speciile **orologeriei** și **aurăriei.**

Schimb și cumpĕrare de aur, argint, diamant, mărgele, monede de aur și argint, etc.

[191] 17—20

Fie-care obiect de aur și argint, cumpĕrat de la mine, e probat și esaminat din oficiu și pe fie-care bucată se vede precis proba oficiósă (k. u. k. Punze), și afară de aceea se garantéză în scris veritabilitatea obiectelor.

Prețcuranturi ilustrate la dorință gratis și franco.

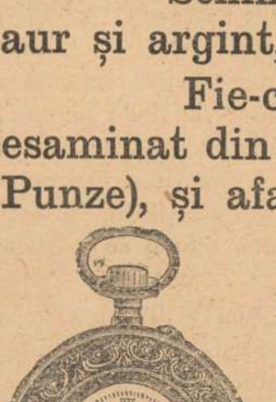

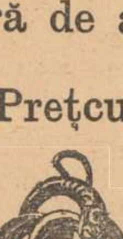

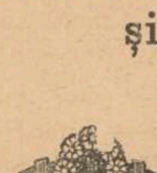

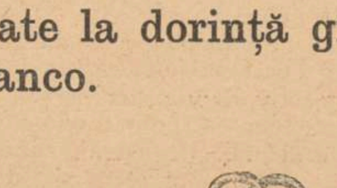

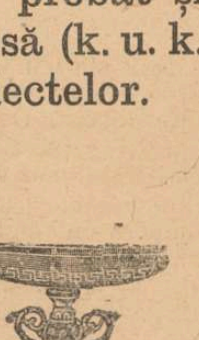

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane·

Nr. 126 Sibiiu, Sâmbătă 26 Novembre (9 Decembre) 1905 *Anul LIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
sě se adreseze Administrației tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
sě se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de două-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil rêndul cu litere garmond.

Pentru votul universal.

Sibiiu, 8 Decembre n.

Greva culegětorilor tipografi din Budapesta nu a fost de lungă durată. Eri s'a terminat, și încă eri séra au putut sě apară tóte ziarele puse în serviciul partidelor coalisate. E bine că s'a pus capět anarchiei. S'a terminat însě greva cu o umilire și înfrângere a domnilor din coaliție, pentru-că lucrătorii din tipografiile capitalei țerii nóstre numai așa s'au angajat sě muncéscă mai departe la ziarele coaliției, dacă acestea nu vor mai scrie despre socialisti, și despre votul universal, reclamat de ei, în tonul batjocoritor în care scriau până acuma.

A băgat'o deci pe mânecă oposiția în chestia votului universal, după ce s'a convins, că nu ea e atotputernică în țară, ci este putere mai mare și de cât ea, puterea care vine de jos, de la massele poporului.

Invěțătura e bună, și bine ar fi dacă s'ar prinde de domnii din coaliție. Bine ar fi dacă ar înțelege toți, că atunci când guvernul *voește* sě dee drepturi poporului până ací desmoștenit, și Coróna *consimte* cu aceste intențiuni ale guvernului, ear' clasele de jos ale poporului *reclamă* mereu drepturi, coaliția nu va puté sě se opună realisării acestor juste dorințe fără ca sě se espună primejdiei de a fi ea maturală de la suprafață, la cea mai apropiată ocasiune.

Stând lucrurile astfel, înțelegem de ce comitetul esecutiv al coaliției a discutat trei zile de arîndul, de Luni până Mercuri, asupra chestiei votului universal, și de ce discuțiile au fost atât de animate, în cât la înțelegere perfectă nu s'a putut ajunge nici în trei zile. Sunt ómeni în comitetul esecutiv al coaliției, cari înțeleg bine lucrurile, așa cum le înțelegem noi, și cum le înțelege lumea întrégă, și sunt ómeni cari nu *vreau* sě le înțelégă.

Intre cei de categoria primă trebuie sě punem partidul kossuthist, care a pășit pe față în comitet pentru votul universal, *fară nici o restrângere*, apoi partidul democrat, representat în coaliție prin singurul deputat Vázsonyi, care tot așa a cerut votul universal, pentru toți, fără deosebire de limbă, și în urmă partidul nou al baronului Bánffy, care a pledat pentru votul universal făcut pendent de la cunóșterea scrisului și cetitului în limba magiară. Contrari declarați ai votului universal în comitetul esecutiv al coaliției au fost apoi cei din partidul *poporal* și cei din partidul *constituțional*, pus sub conducerea contelui Andrássy.

După o discuție de trei zile, comitetul esecutiv al coaliției n'a putut lua deci nici o hotărîre în chestia votului universal, și a rěmas ca hotărîrea sě se iee *altădată*. Cu tóte acestea, chestia votului universal a făcut un bun pas înainte, și s'a apropiat de resolvare. Pentru-că dacă partidul constituțional și cel poporal rěmân și mai departe pe lângă punctul lor de vedere, și nu acceptéză votul universal, *coaliția se va desface*, partidul kossuthist primește singur asupra sa responsabilitatea pentru situația în care se află țara, și dacă conducětorii puși în fruntea acestui partid sunt ómeni întru adevěr cu vederi largi și cu gândul la binele și fericirea țerii, ridică *ei* stégul votului universal, ear' pe lângă punctul acesta de program mai pun și resolvarea chestiei naționale, spre mulțămirea naționalităților nemagiare din țară, și viitoriul este al lor!

Le spunem acestea, nu ca fapt împlinit, ori aprópe de împlinire, ci ca hipoteză, ca combinație, făcută în favorul partidului kossuthist. Zace adecă în interesul acestuia, sě înțelégă odată, că nu limba de comandă magiară în armată e chestie arzětóre, ci *votul universal* și *mulțămirea naționalităților*. Aceste două chestiuni sě caute deci sě le resolveze întâiu, și apoi, luptând *toți* împreună pentru celelalte, le vom puté aduce mai sigur la biruință.

Din protopresbiterate.

Conferență preoțéscă în tractul Alba-Iulia.

Poiana, în Novembre.

Preoțimea din tractul Alba-Iulia condusă de dorul de a adauge la avutul seu intelectual nouě cunoștințe, în 10 Novembre st. v. a. c. s'a intrunit în conferența sa anuală.

Spiritul vremii reclamă progres pe tóte terenele, cu atât mai mult pe terenul eclesiastic, căci preotul e investit cu o mare misiune, are sě fie „tuturor tóte“.

In vederea acestui deobligament necontenit are sě muncéscă spre a-și înavuți sufletul.

„Icóna reală a vieții aici pe pământ e munca, muncă și ear' muncă, bine înțeles muncă cinstită și necurmată“.

O atare muncă e isvor de bucurie curată și îndemn la faptele cele bune, la faptele, cari impodobesc viéța omului, câștigându-i stimă și respect din partea tuturora.

O astfel de muncă ne înalță sufletul și ne procură satisfacția de a ne fi împlinit chemarea.

Calea, care îndulcește și plăcută face truda întru câștigarea cunoștințelor nóstre, sunt întrunirile de caracter cultural, inițiate de I. P. S. Archiepiscop și Metropolit *Ioan Metianu*, sunt conferențele preoțești.

In ele preotul 'și póte desvolta tóte calitățile intelectuale. Ele sunt un bun mijloc de afirmare al Eului seu.

In acestea i-se dă prilej preotului, prin câștigarea cunoștințelor necesare, reclamate de spiritul timpului — sě pótă deveni membru folositor națiunei și păstor bun turmei lui încredințate.

Membrii conferenței pornind din principiul „Nihil sine deo“, la ora 9 a. m. asistă in corpore la începerea serviciului divin, care sě celebréză din partea preoților Alexe Neagoe și Victor Oțoiu.

Cât privește serviciul divin, cu drag amintesc, că a fost impunětor și înălțător de inimi. Rěspunsurile liturgice s'au dat din partea preoțimei, cu precisiunea recerută.

Predica a ținut'o păr. I. Ursa din Meteș.

E de observat, că la sfârșitul serviciului s'au pomenit din partea păr. protopop preoții morți ai tractului, un act de pietate, ce s'ar putea practisa din partea tuturor conferențelor.

Mângăiați și întăriți sufletește ne-am întrunit în localul școlei, destinat pentru ținerea conferenței.

Deschiderea conterenței se face din partea șefului tractual *I. Teculescu*, ca president al acesteia.

Cuvêntul de deschidere fiind de o frumseță pronunțată, îl dau în intregime după cum urméză:

Iubiți frați! Din prisosința dragostei, ce v'o păstrez, și din plina měsură a plăcerei deosebite, ce o simt la întrunirile nóstre în conferență anuală, vě salut și de astădată de bună venire!

Și cum după a mea cuprindere a chestiunei, în cuvêntul de deschidere al acestor conferențe, — mai ales și ca instituțiune nouă, abia de câțiva ani inițiată, — obiectul cel mai adecvat de atins, ideia cea mai firéscă de sulevat este și trebue sě fie ființa însași a acelora, cu tot rostul și problema lor, — sě 'mi dați voie, ca și în trecut, a stărui și de astădată în cuvêntul meu tot numai în jurul acelei idei!

Iubiți frați! Vě reamintiți toți, cum în anul trecut, tot de la acest loc, am asěmănat conferențele nóstre preoțești cu acele eserciții practice, numite manevre, pe cari ostașii puși de a lupta le țin din timp în timp, pentru de a proba eficacitatea armelor lor și de a afla și statorí modul cel mai sigur și tactica cea mai istéță de combatere, care sě le asigure, la casul dat, biruința asupra dușmanului.

Am zis, că se recere și ni-se impune și nouě, ca ostași ai lui Christos, necondiționat ținerea de atari esercIții, în cari punênd alăturea resp. îmbinând praxa și esperiența celor încărunțiți în via Domnului cu vederile și științele, din o basă mai largă și cerc mai estins culese ale celor mai tineri, sě se ofere unuia fie-căruia orientarea cea mai clară și tactica cea mai sigură, prin care nu la un anumit cas, ca la alți ostași, ci zi de zi, cu vreme și fără vreme, cum chemarea nóstră pastorală reclamă, sě putem fi siguri de isbândă în

---

FOIȘÓRĂ.

O carte de valóre.

— Dare de sémă. —

Dr. Sextil Pușcariu: „Etymologisches Wörterbuch der rumänischen Sprache. I. Lateinisches Element mit Berücksichtigung aller romanischen Sprachen“, Heidelberg 1905. XV+235 pp. 8⁰.

Dl Dr. Sextil Pușcariu, docent privat la universitatea din Viena și membru corespondent al Academiei Române din București, s'a distins până acum prin studiile sale temeinice și prin mai multe cercetări seriόse, ce a întreprins cu deplină isbândă pe terenul filologiei romanice comparative, îndeosebi în chestiunile privitóre la studiul limbei române. Intre puținii filologi mai de sémă, pe cari îi avem astăzi, dl Pușcariu ocupă un loc de frunte. Ceea-ce îl face tuturora simpatic, ear' studiile sale atrăgětóre e, că în persóna lui găsim calitățile cercetătorului științific rece și imparțial unite cu o adevěrată dragoste înțelegětóre a tuturor frumseților și farmecelor limbii nóstre. Dl Pușcariu nu e numai un filolog, ci și un estet; erudițiunea sa filologică e secondată și de o vastă erudiție literară și estetică, un avantaj de care mulți filologi mai tineri, pe cari îi preocupă de regulă numai partea fisică a limbii: sunetele, par a fi lipsiți cu desěvêrșire.

De astă-dată dl Pușcariu a întreprins o lucrare fórte grea și însemnată, intenționând a da întreg lexiconul etimologic al limbii românești, din care acum a apărut volumul I., partea în care se cuprind tóte elementele de origine latină ale limbii nóstre. Incercarea de a da un dicționar etimologic al limbii române o făcuse și Cihac, care la 1870 tipărí în Frankfurt a. M. „*Dictionnaire d'etymologie daco-romane* (*I. Eléments latins*), ear' la 1879 întregi acest dicționar cu un al doilea volum: „*Eléments slaves, magyars, turcs, grecs-moderne et albanais*“ tipărit tot în Frankfurt. Lucrarea lui Cihac, acceptabilă pentru timpul, în care s'a scris, a devenit nesuficientă și defectuósă în urma multelor cercetări și descoperiri, ce s'au făcut de atunci încóce, și cari erau proprii a îndrepta multe din greșelile strěcurate în dicționarul lui Cihac. Acéstă muncă de îndreptare a pornit-o acum dl Pușcariu cu gândul de a da un dicționar etimologic, care cuprinzênd resultatele tuturor cercetărilor de până acum, sě stea la înălțimea de azi a științii filologice. In prefață sunt espuse principiile, de cari a fost autorul condus la alcătuirea acestui volum prim, și sunt indicate scrierile auxiliare și isvórele, pe cari se basează lucrarea. Tot în prefață promite autorul, că ne va da în curênd o scriere mai mare asupra Istroromânilor.

Cu câtă temeinicie și conștiențiositate e compus acest dicționar, se póte convinge ori-cine, deschizêndu-l ca sě caute fie și numai un singur cuvênt. Nu mai puțin de cât 1947 (precis) cuvinte de origine s'au afinitate latină ni se lămuresc aci în mod comparativ, indicându-se nu numai forma daco-istro-aromână și cea meglenitică a fie-cărui cuvênt, ci așezându-se și formele paralele corěspunzětóre din tóte limbile romanice. Și aprópe la fie-care cuvênt se găsește amintit numele autorului, care a stabilit o etimologie s'au alta, primită ori respinsă de către știința filologică de azi. Sě aducem un singur esemplu pentru ilustrarea acestei afirmațiuni.

Sě luăm d. p. cuvêntul *crăciun*, spre lămurirea căruia vom afla la pag. 35 următórele etimologii:

407. *crăciún [aromân: crătsun, cărtsun, meglenitic: cărtsun]* „Weihnachten“. Das Wort kommt auch in slavischen Sprachen (bulgarisch: *kračun* kleinrussisch: *kerečunn*, slovenisch: *kračun*) und im Ungarischen: *karácson* vor, doch ist das rumänische Wort nicht daraus entlehnt (Miklosich: Die slav. Elem. im Rum. 26), sondern umgekehrt (Jagič: Archiv für slav. Philol. II 610). *Hașdeu's* (Etymologicum Magnum Romaniae I 615) *crastinum* und A. Densușianu's (Ist. limb. și lit. rom. 111) *creationem* (von O. Densușianu: Histoire de la l. roumaine 262—263 *befürwortet*) sind zu verwerfen; unwahrscheinlich ist auch Schuchardt's (Literaturblatt VII 154) *Christi jenjunium*. Die richtige Etymologie scheint *P. Papahagi* (Conv. lit. XXXII, 670—672) gefunden zu haben: *calatio —onem* = das Rufen des Volkes von Seiten der Priester am ersten jeden Monats, um ihm die Feiertage kund zu geben. Besonders gefeiert war die *calatio* am ersten Januar, also am Tage der späteren christlichen Weihnachten. Das ältere *cărătsune* verlor durch Synkope das erste *ă* (vergl. ung. karácson) und das auslaut. *—e* unter dem Einfluss von (Moș) *ajun* „Vorabend der Weihnachten“.

Ingrijirea, cu care a fost compus acest dicționar, precum și cunoștințele estinse și sigure, despre cari ne dă suficiente dovezi autorul lui, ne îndreptățesc la așteptarea, că în curênd o sě putem avé un dicționar etimologic complet, și ne fac sě credem, că Academia, încredințând dlui Pușcariu continuarea monumentalei opere: *Magnum Etymologicum Romaniae*, a depus întrégă lucrarea în mâna unui om harnic, a cărui destoinicie probată póte sluji drept chezășie, că lucrarea poticnită de atâta vreme, va înainta cu pași mai repezi către isbânda dorită.

I. L.

marea luptă a luminării şi cultivării poporului, în serviciul căruia ne aflăm.

Din anul trecut şi până astăzi apoi, ca unul, care din început am vĕzut în conferenţele acestea — plămădite de un gând adânc şi profetic al actualului cap iubit şi venerat al bisericei nóstre, căruia şi pentru acésta perpetuă iubire şi recunoştinţă 'i datorăm -- o instituţiune de o nemĕsurată şi negrăită însemnătate pentru tótă activitatea nóstră preoţéscă, — meditând adesea şi cu predilecţiune asupra fiinţei şi problemei lor departe, departe cu gândul m'am dus înapoi, reconstruindu-mi firul pe un spaţiu mare, întrerupt şi dând de capĕtul lui tocmai acolo, unde după nóptea de veacuri a întunerecului neştiinţei a rĕsărit lumii lumina cunoştinţei.

La începutul creştinătăţii însaşi, înţeleg, fraţilor, al activităţii apostolilor, cari încă se adunau adeseori — cum din descrierea faptelor lor cunóştem — spre a se sfătuí, îndemna şi îmbărbăta reciproc la marea operă, lor încredinţată, de a învĕţa şi propoveduí legea creştină la tóte limbile de pe pământ.

Da, în acele prime adunări şi întruniri ale apostolilor aflu eu basa şi isvorul conferenţelor nóstre de astăzi, ca urmaşi ai acelora.

Şi cu ochii sufletului meu, pare că vĕd ca aevea, chiar şi modul şi locul lor de întrunire, şi aud crâmpeie din vorbirile lor. Vĕd venerabilele lor figuri, cum se strecóră ca nişte umbre pripite pe stradele înguste şi încâlcite ale Ierusalimului, îndată ce s'a plecat ziua, şi cum rênd pe rênd se 'ndréptă toţi spre pridvorul din grădina Getsimani, cea de sub muntele Maslinilor.

Sfioşi şi îngrijoraţi 'i vĕd apoi, cum încuiând cu precauţiune uşile în urma lor — de frica Jidovilor, cum este scris — şi salutându-se cu duioşie, cu salutarea dulce de: pace vouĕ!, se aşază toţi în pridvorul sĕrăcăcios şi luminat de abia de un opaiţ slab, ascuns într'un unghieriu.

Aud apoi, cum după o vreme *Petru* verhovnicul, ridicându-se rosteşte plin de adâncă convingere şi responsabilitate: Bărbaţi, fraţi! se cade nouĕ, celor ce am luat sórtea apostoliei, a pliní tóte, câte ne-a poruncit Domnul Iisus, cel rĕstignit, a porní adecă în tótă lumea şi a propoveduí evangelia lui la tóte limbile . . .

Plini de bărbătéscă resignaţiune şi cu privirile înflăcărate de cea mai sfântă resoluţiune 'i vĕd atunci rênd pe rênd pe bunii învĕţăcei, cum ascultă fie-care numirea ţĕrilor, în cari are sĕ străbată, pentru de a arunca sĕmênţa evangeliei lui Christos.

Il vĕd pe *Andreiu*, cum îşi trage séma, că are de străbătut prin Tracia până spre pământul Schiţilor rĕsboinici; *Toma* are de trecut prin Persia şi Media până la India cu brahmanii şi budhaiştii fantastici şi fanatici; *Simon* la Egiptenii fetişisti; *Filip* la Frigienii idololatri; *Bartolomeiu* la Armenii cei cruzi şi mai încolo prin Tibet până la India; *Mateiu* la Etiopenii sângeroşi; *Iuda Tadeu* la Perşii superstiţioşi ai lui Zend-Avesta; *Petru*, *Iacob* şi *Ioan* în părţile, unde aveau sĕ lupte contra Grecilor îngânfaţi şi a Romanilor superbi şi neînduplecaţi, ş. a. m. d.

Ii vĕd apoi, cum cu duioşie sĕ despart unul de altul, pentru a nu sĕ mai revedea toţi la un loc, decât numai odată, la Adormirea Maicei Dlui, şi de aici încolo nicăiri pe pământ; cum porneşte fieşte-care la drum, fără bâtă, fără traistă, fără pungă, şi numai cu o haină simplă şi slabă, îmbrăcaţi cum le poruncise Invĕţătorul lor; — cum în urma lor încet, încet făşii lungi de lumină încep a creşte, ca pornite din un sóre de la pridvorul din Getsimani, cari făşii, lăţindu-se tot mai mult, de la o vreme sĕ ajung şi sĕ împreună, ear' atunci faţa pământului de vécuri întunecat de odată sĕ luminézĕ de lumina rĕvĕrsată în urma paşilor Apostolilor, cari privind în urma lor, cad voioşi sub mâna ucigaşilor lor, încheind şi pecetluind cu sângele lor sórtea apostoliei, de bună voe luată! . . . .

Ce vremuri! Ce ómeni! veţi fi esclamând unul fie-care, în cugetele vóstre, fraţilor!? In nişte adunări simple, cu gróză şi ca pe furiş ţinute, în odae strîmtă şi întunecósă de la marginea oraşului, ce planuri măreţe s'au putut lua de câţiva ómeni simpli? Apoi aceleaşi planuri, prin umbletele pe jos, desculţi ori cu sandalele rupte şi haină ca de cerşitor, flămânzi şi obosiţi, prigoniţi şi batjocoriţi, prin ţĕri şi printrĕ némuri necunoscute şi barbare, cu mórte ameninţaţi, la tot paşul bunii Apostoli, — la ce resultat definitiv le-au putut aduce, de a ruşina adecă împĕraţi, de a rĕsturna domnii şi împĕrăţii şi o lume întrégă de a o aduce la calea adevĕrului.

Aşa este! A fost aşa atunci, — ear azi?! Da, azi, întreb eu, când noi urmaşii Apostolilor încă ne întrunim în adunări, ne sfătuim şi hotărîm, aducem concluse şi decidem că: aşa se cuvine, aşa sĕ recere sĕ facem, sĕ dregem în sfera nóstră de activitate etc. etc. — cum e astăzi? Iată cum este! In plină libertate şi fără de nici o frică ne adunăm în sală frumósă şi luminósă, călătorind în trenuri şi în trăsuri comode, cu 2—3 haine îmbrăcaţi, cu punga şi cu traista plină; apoi risipindu-ne iarăşi de aci, nu spre ţări depărtate şi necunoscute, ci în satele nóstre bine ştiute, nu printrĕ popóre păgâne şi barbare, ci la părinţii şi fraţii noştri, şi preste tot la poporul nostru românesc, şi nu flămânzi, şi prigoniţi şi având părăsită soţia, copiii şi moşia, ci îndestulaţi în tóte şi de toţi cei iubiţi aprópe, şi — *resultatul???*

Acesta nu voesc sĕ-'l mĕsor, şi numesc de astădată fraţilor, ci la consciinţa fie-căruia las, mai ales şi în urma tabloului ce, în conturi generale şi în pripă ma'm încercat al zugrăvi în cele zise, de a'l scruta şi constata. Una totuşi sĕ 'mi daţi voe a constata, aceea adecă, că: asupra sĕrmanului nostru popor planézĕ încă mult întunerec, pe care a'l delătura numai nouĕ preoţilor ne incumbă în prima linie, prin rĕvĕrsarea razelor de lumină ce, în mĕsură mai mare sau mai mică, fiecare e dator absolut a le lăsa în urma sa, dacă e, ca sĕ fim cu adevĕrat vrednici urmaşi ai celor 12 Apostoli şi nu ai celui de al 13-lea. Iar' conferenţele nóstre anuale sper şi sunt încredinţat, că vor contribui mult la trezirea conştiinţei şi potenţarea nobilei ambiţiuni de a ne face toţi şi totdéuna datorinţa nóstră.

Cu acésta declar conferenţa deschisă.

(Va urma).

De la sate.

Ponor, 20 Novembre v.

În fine după o vacanţă de vre-o 4 ani, Luni in 14/27 Novembre a. c. ziua sfântului apostol Filip, s'a intregit şi parochia *Rîmeţ-Sat* din tractul Albei-Iulia, prin instalarea de curând alesului şi hirotonitului tinĕr paroch *Vasile Buta*.

După cât ştiu eu ca vecin, acéstă parochie n'a avut preot din sinul seu şi cu locuinţa în loc de vre-o 40—50 ani, ci trebuiau sĕ alerge ómenii pentru îndeplinirea diferitelor funcţiuni preoţeşti când prin Geoagiul-de-sus, când prin Cetea, unde adecă au locuit foştii lor preoţi, la o depărtare cam de 3—4 ore. Nu e mirare deci, că în ziua numită o deosebită bucurie putea-i ceti de pe feţele tuturor parochienilor, vĕzêndu-se acuma cu paroch din sinul lor şi locuitor în mijlocul lor.

Actului întroducerei i-a premers sĕvîrşirea servíciului divin, celebrat cu mare pompă prin dl protopresbiter tractual *Ioan Teculescu*, cu asistenţa preoţilor învecinaţi Vasile Tecşa şi Dumitru Anca, apoi a nou întrodusului, şi a *subscrisului*.

După finirea sfintei liturgii dl protopresbiter *Ioan Teculescu* a ţinut poporului o prea frumósă şi fórte instructivă cuvêntare ocasională, în care a accentuat însemnĕtatea, sublimitatea, dar' şi greutatea misiunei preoţeşti de o parte, — de altă parte însĕ şi îndatoririle poporului faţă de preot. Cuvêntarea acésta, rostită cu un deosebit talent oratoric, a stors lacrămi de bucurie din inimile tuturora. După aceea ceteşte gramata archieréscă şi predând evangelia şi cheia tinĕrului paroch, îl declară de întrodus şi 'i acordă acestuia cuvêntul. Nou întrodusul încă a ţinut credincioşilor o vorbire-program, ca început destul de bunişóră. De la dsa turma cuvêntătóre aştéptă mult. Dee Dumnezeu sĕ nu se înşele!

După terminarea tuturor acestora s'a dat din partea tinĕrului preot o splendidă şi bogată masă, petrecênd cei intruniţi la ea în cea mai deplină veselie, până séra.

*

Mercuri în 16/29 Novembre a. c. ziua sfântului apostol şi evangelist Mateiu am petrecut la cele vecinice pe veteranul preot *Mateiu Moruşca* din *Crişteşti*, despre a cărui rĕposare s'a luat deja notiţă în „*Telegraful Român*". Dênsul a fost preot în Pleada-veche, şi de-şi nu cu pregătiri înalte, timp de 41 ani şi-a condus turma încredinţată păstoriei sale în neşte locuri fórte prăpăstióse, adese-ori cu periclitarea vieţei, — cu tact şi înţelepciune, spre mulţămirea tuturora.

Unicul copil l'a crescut şi făcut preot în comuna Craiva (tot tractal A.-Iulia), a ajutorat la creşterea prin şcóle a nepoţilor de bună speranţă, a înfrumseţat şi renovat biserica, jertfind însemnate sume din al sĕu propriu. A ajutorat pe cei întristaţi şi lipsiţi. Avênd o fire blândă şi glumétă, s'a bucurat de o deosebită vază şi stimă. Tuturor acestor împrejurări fórte potrivită espresiune le-a dat zelosul protopresbiter actual, dl *Ioan Teculescu*, prin admirabila-i cuvêntare, ce i-a rostit'o, storcênd lacrimi de jale din ochii tuturor ascultătorilor din loc şi vecinătate.

Actul înmormêntării s'a îndeplinit într'un mod frumos şi impunĕtor prin dl protopresbiter *Ioan Teculescu*, cu asistenţa preoţilor Vasiliu Tecşa, Vasiliu Buta, Iacob Petric, Dumitru Anca din tractul Albei-Iulia şi George Lazar, Ioan Coc, Vasiliu Trifa, Vasiliu David şi Laurenţiu Ciorbea din tractul învecinat al Lupşei, participând un public de 300—400 persóne — raritate acésta prin părţile nóstre, ceea-ce încă e o dovadă despre stima, de care s'a bucurat rĕposatul.

Deja era séră când am terminat cu ritualele. Făcêndu-se pomana obicinuită, numai în diminéţa următóre ne-am putut depărta la ale nóstre. Dee Dumnezeu ca mulţi preoţi sĕ aibă atragere către maica nóstră biserică, cum a avut'o rĕposatul Mateiu Moruşca. Mi-am ţinut de datorinţă a-i aduce acest mic tribut de recunoştinţă. Odihnéscă în pace.

*

Ca în totdéuna, aşa şi în tómna acésta s'au îndeplinit în tractul protopresbiteral al Lupşei obicinuitele visitaţiuni canonice prin neobositul nostru protopop dl *Vasile Gan*.

Despre cele aflate la noi sĕ ia protocol, care apoi se aşterne în copie autentică oficiului protopopesc. Acesta la timpul seu pe basa acestora îşi face rapórtele sale către sinodul protopopesc, şi autoritatea mai înaltă bisericéscă.

De altmintrelea archivele parochiale la noi, cu puţine escepţiuni, sĕ conduc întru tóte conform instrucţiunei, care a fost stabilită de conferenţa nóstră preoţéscă, aprobată de Preavenerabilul consistoriu archidiecesan, şi publicată şi în „Tel. Rom". din anul 1903.

E drept, că conducerea archivului astfel dă niţel lucru, mai ales până vine omul în ele, dar' după aceea e fórte uşor şi practic. Bine ar fi, când şi pe airea s'ar procede aşa. Carul administraţiei bisericeşti prin procederea după metodul acesta s'ar uşura mult şi ar înainta mai repede.

Preotul *Laurenţiu Ciorbea*.

Oficială.

Oficiile parochiale, cari espedézĕ resultatul colectei pentru catedrală, sĕ trimită şi un scurt raport, căci banii merg direct la cassa consistorială, ear' de raport are lipsă referentul resortului.

NOUTĂŢI.

Crisă de guvern în Anglia. Din *Londra* se telegrafiază, că Marţi la amiazi *Balfour* s'a presentat la regele Eduard spre a-i înainta dimisia cabinetului. Regele a primit încă în aceeaşi zi pe *Campbell Bannermann*, încredinţându-i formarea unui nou cabinet.

*

Adunare poporală se va ţinea Duminecă în 10 Decembre n. în Biserica-Albă, Banat, la care vor lua parte şi deputaţii naţionalişti din dietă.

*

Alegerea din Hunedóra. La alegerea de deputat pentru dietă, sĕvêrşită în Hunedóra, Marţi 5 Decembre n. a întrunit candidatul naţionalist român *Dr. Victor Bontescu* 468 voturi, ear' *Hollaki Artur*, candidatul tuturor partidelor magiare, 567 voturi. Acest din urmă a fost proclamat ales.

*

Bóla regelui Carol. Regele României sufere de un morb numit *lumbago*. In zilele ultime starea i-s'a ameliorat, însĕ totuşi va trebuí sĕ mai rĕmână câteva zile în casă.

*

Logodna regelui spaniol. Gazetele dau ca sigură vestea despre logodirea regelui *Alfonso* cu protestanta princesă *Victoria Eugenia de Battemberg*. Fidanţarea acésta nu are a face cu politica, pe cât se pare, ci e din dragoste curată.

*

Ziare române în Basarabia. In urmă cu câteva sĕptămêni am anunţat, că Românii din Basarabia vor scóte un ziar „*Viéţa nouă*". Publicaţia va fi ca supliment al ziariului „Besarabskaja Jisni" şi se va tipări — probabil — cu litere cirile, ca sĕ o pótă ceti toţi compatrioţii români. Comitetul ligei culturala a Românilor din Basarabia va eda şi el un ziar românesc în Chişineu, — cu litere latine, şi va fi intitulat *Basarabia*.

*

Atentatorul contra sultanului, un óre-care Forist, va fi spânzurat în sĕptĕmâna acésta, în Constantinopole.

*

Cât va costa esposiţia naţională din Bucureşti? Ministerul român al domeniilor a socotit, că lucrările esposiţiei din 1906 vor costa statul 4,500.000 lei. Din aceştia 3,719.000 vor trebuí pentru pregătirea esposiţiei, ear' 799.000 lei cheltueli de intreţinere. Ministerul domeniilor va cere un nou credit suplimentar de 2,900.000 de lei, cu care se crede, că vor puté fi isprăvite lucrările.

*

Secţiunea ungară la esposiţia naţională din 1906. Vinerea trecută s'a constituit în Budapesta comitetul ungar în vederea participării reuniunilor agronomice, industriale şi comerciale din Ungaria la esposiţia naţională din Bucureşti. La şedinţa de constituire au luat parte representanţii reuniunilor amintite, representanţii museului reg. comercial, ai asociaţiilor fabricanţilor de maşine, etc.

*

Inaugurarea capelei române din Salonic. In ziua de 8 Novembre a avut loc solemnitatea inaugurării capelei române din Salonic. In ziua acésta s'au strâns în capelă toţi acei Români, cari în ciuda tuturor fărădelegilor greceşti, iubesc şi lucrézĕ pentru causa românéscă, — şi între împrejurările de azi atitudinea acestora este un adevĕrat act de eroism. Slujba au oficiat-o archimandritul *Agathanasios* şi preotul *T. Roşu*.

*

† Alexandru Decei, oficial suprem reg. ung. de postă şi telegraf în pensiune, cu locuinţa în Sibiiu, după un morb greu şi îndelungat a adormit în Domnul Luni în 4 Dec. n. c. la $10^{1}/_{2}$ ore p. m. în etate de 57 ani. Rĕmăşiţele defunctului au fost aşezate Miercuri în cimiteriul bisericei gr. cat. din Orlat.

*

De la teatru. Astăzi, Vineri se jócă a doua-oră drama de Sudermann „*Stein unter Stainen*" (pétră sub petri), care la prima representare a avut succss desĕvêrşit. Sâmbătă se represintă comedia lui G. Hauptmann „*College Crampton*".

*

Medici marcanţi dovedesc, că au vindecat pacienţi de podagră şi reumă cu renumita alifie Zoltán. Este deci bine a şti fie-cine, că ivindu-se podagra şi reuma sĕ nu se esperimenteze cu diferite mijlóce ce se recomandă în acest scop, ci sĕ se comande o sticlă cu alifia Zoltán şi în câteva zile rĕul e delăturat. O sticlă cu acéstă alifie costă 2 coróne, în farmaciile Béla Zoltán, Budapesta, V., Szabadságtér, şi I. Molnár, Sibiiu.

*

† Ioan Bolog a Melentei. In Giógiul-de-sus (com. Alba-inferióră) a rĕposat în 2 Decembre n. c., în vîrstă de 75 de ani *Ioan Bolog a Melentei*, bĕtrânul părinte al lui Dr. *Vasile Bologa*, directorul şcólei civile de fete a Asociaţiunii din Sibiiu. A fost un vechiu şi vrednic fruntaş al comunei numite Erau deprinşi ómenii a-l şti pururea în fruntea afacerilor publice ale comunei. Timp îndelungat ca primariu şi ca prim-epitrop al bisericii, a ilustrat viaţa sa cu frumóse pilde şi fapte nepepitóre. Apĕrarea pădurilor comunale de hrăpirea străinului, apĕrarea şi sporirea averilor bisericii, podurile noue şi drumul nou ce a deschis comunei, vor mărturisi totdéuna de hărnicia şi devotamentul acestui fruntaş al comunei numite.

Actul funebral i-s'a sĕvêrşit în 4 Decembre c. de parochul locului: dl *George Albu*, însoţit de preoţii *Ioan Neagoe* (Giomal), *Irimie Iliescu* (Stremţ), *Ioan Frâncu* şi *Ioan Neagoe* jun. (Cetea) cu numĕrósa asistenţă de intelectuali şi popor. Dl G. *Albu* i-a rostit cuvêntul funebral prin care a mişcat adânc inimile celor presenţi. — Fie i memoria binecuvêntată!

*

Constituire. Societatea universitarilor români din Graz, „*Carmen Sylva*" s'a constituit pentru anul curent administrativ astfel: President: Corneliu *Dărămus*, stud. med. Secretariu: Aurel *Dobrescu*, stud. med. Cassariu: Ervin *Cătincan*, stud. med. Bibliotecariu: Ioan *Albon*, rer. med. stud. Localităţile societăţii: Graz, Spargasse 29.

*

La fondul de 20 fileri al „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu", pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare, s'au mai făcut următórele dăruiri: Petru Moga, franselar, din prilejul botezului fiului sĕu Octavian, 5 cor.; dşóra Veturia Boia (Ormenişul de câmpie), din prilegiul plasărei fratelui sĕu Ilarie (Sibiiu) de învĕţăcel lăcătar, 1 cor.; Ioan Bologa, măestru pantofar, 20 fileri; Aurel Bratu, profesor, 1 cor.; Nicolae Vlad-Stezar, cler. abs., 30 fileri şi Vic. Tordăşianu, 10 fileri.

*

Din cercul bursei de efecte şi mărfuri din Budapesta. Capitalul adunat în urma stagnării afacerilor în cursul acestor 10 ani a avut drept urmare, că s'au căutat investiţiuni fructifere, şi atât schimbarea iminentă a stării economice, cât şi investiţiunile naţionale vor provoca necondiţionat urcarea preţului efectelor ungare. Agentura de bursă înregistrată la tribunalul comercial şi concesionată *Brunauer & Thein* (Budapesta, V. Akademia-u. 6) află de oportun a publica că e aplecată, a mijloci în mod escepţional afaceri, însĕ numai necondiţionat solide, pe basa însărcinării primite şi pe lângă stricta observare a dispoziţiilor legii comerciale, cum şi a uzanţelor bursei.

*

Ani de zile am fost bolnavă şi am cercat tot ce a fost cu putinţă pentru a-mi recâştiga sănĕtatea. Am consultat cei mai renumiţi medici din Budapesta şi Viena, dar' nimic nu mi-a folosit şi respiraţia grea, durerea de urechi, insomnia şi alte dureri de cari suferiam nu mi-au trecut. Dacă însĕ acum totuşi am scăpat de aceste morburi, am sĕ mulţămesc acésta numai crucei duple electro-magnetice. Primeşte deci cele mai profunde mulţămite pentru binecuvêntata dtale invenţie. Mĕ simţesc nespus de fericită, că am scăpat de dureri. Németujvár, 4 Maiu 1903. Cu distinsă stimă: *Maria Wellinger*. — Acéstă epistolă a primit-o dl Albert Müller (Budapesta, V. Vadász-úteza nr. 42/V.), inventatorul crucei duple electro-magnetice nr. 86.967 R. B., care cruce se recomândă în cel mai călduros mod spre folosire.

Apel.

Comuna bis. *Miheleni*, separându-se în cele şcolare de comuna *Zdrapţi* prin ord. Preaveneratului Consistoriu archidiecesan de dato 27 Nov. 1903 Nr. 12,042 şcol., — a decis zidirea unui edificiu şcolar. Amenințată fiind însĕ din partea autorităţilor administrative cu înfiinţarea de şcólă comunală şi cu deschiderea ei până la eventuala edificare întro casă privată, — a închiriat deja pe anul şcol. 1904/5 o casă menită de şcólă cu caracter confesional.

Declarându-se şi acéstă casă de şcólă, tot din partea autorităţilor administrative competente, de *necorĕspunzĕtóre*, şi neaflând alt edificiu mai corĕspunzĕtor, s'a decis punerea în lucrare a primului edificiu şcolar confesional din acéstă comună.

Mijlócele, din cari şcóla (constătătóre din sala de învĕţămênt şi două chilii pentru învĕţătoriu) se edifică, sunt luate numai şi numai din repartiţia aruncată asupra credincioşilor, drept aceea, luând în considerare starea miseră a poporului preste tot, precum şi neproductivitatea anilor din urmă, constrânşi apelăm prin listele de colecte admise în urma Inaltei concesiuni a Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 11 August a. c. Nr. 7619 şcol., — la simţul şi caritatea creştinéscă a inteligenţei şi poporului român, rugându-ne a ni-se veni în ajutor cu modestul obol pentru salvarea acestei nóue şcóle confesionale.

Basat pe cuvintele din sf. Scriptură „Că fratele ajutat de frate e ca o cetate de pétră", rog pe On. preoţi şi în Christos fraţi sĕ fie sprijinitori în causă, şi sĕ întreprindă colecte pe la poporeni şi cunoscuţi, avênd a le trimite la adresa oficiului parochial din Miheleny, p. u. H.-Kristyor, cel mult până în 28 Decembre 1905 st. v. cu ori şi ce resultat.

Ofertele benevole vor fi cuitate în „Telegraful Român".

Miheleni, la 12 Nov. 1905. v.

In numele com. bis.

George Almăşan
paroch-president.

PARTEA LITERARĂ.

Corespondenţa lui Şaguna.

(Urmare).

VI.

Prea Cinstite şi iubite părinte Protopoape!

In legătură cu scrisórea Prea Cinstiei Tale din 20-lea ale curgĕtórei îţi trimit coala a 8-lea din Dreptul meu canonic, care lipsise din un esemplar, şi tot-odată îţi fac cunoscut, că Biblia cea până acum întrebuinţată de noi în limba română este după Vulgata tradusă şi pretipărită la Moscva şi mai pe urmă şi la Buzĕu în anul 1854. Eu începênd a tipări Biblia română după cea de la Moscva, n'am pregetat a o asemĕna cu cea sloveană şi grecească, şi eată am aflat, că în mai multe locuri nu se potriveşte cu cea sloveană, care în tóte corĕspunde ceii greceşti. Caută numai în a 2-a carte a lui Moisi la Eşire cap 36 şi asemenéză textul slovean cu cel românesc, şi te vei convinge, că numai până la al 8-lea stih se potriveşte în parte cu textul slovean, dar' apoi celalalt cuprins nici de cum, şi că de la 8-lea stih nu mai sunt stihuri în cel slovean. Capul 37 aşişderea are alt cuprins în Biblia sloveană, de cât în cea română, şi este fără stihuri. Tot aşa este şi cu 38-lea cap şi cu 39-lea, în care de pe urmă trebue sĕ fie 38 stihuri, şi sunt în cea românéscă numai 35.

— In cartea Leviţilor capul 6-lea Biblia românéscă are 40 stihuri, şi trebue sĕ aibă numai 30. Vezi Biblia grecească şi slaveană. Apoi în capul 8-lea de la 19-lea stih nu se potriveşte din Biblia română cu cea slaveană s'au grecească, şi alte multe. Dar' şi mai mult îţi spun, în Triodul cel tipărit la Blaj la a 2-a Duminecă a postului mare nu se află nici o pravilă, adecă slujbă dumnezeească, din pricină căci atunci, după tipicul Bisericei nóstre, se face pomenirea sfântului Grigorie, care multe au scris asupra învĕţăturii papale. Pe scurt din negrija Ierarchiei nóstre bisericeşti şi din neştiinţa ei, eată ce greşeli fundamentale au întrat şi s'au vîrît în Biblia, şi în alte cărţi bisericeşti. Ierarchul nostru trăia în apatie şi nu se îngrijea de nimica. In conferenţiile nóstre de la Viena am zis: că Mineiele s'au tipărit la Buda în anul 1814/5 şi rĕposatul vostru episcop Miokovici, care numai Kormciac au cetit şi nişte auctori papistăşeşti, dar' de cărţile bisericeşti, care se întrebuinţéză în tóte zilele nu au avut nici o închipuire, n'au vrut sĕ-mi crează, până-când archimandritul Mihalovici nu i-au spus, că într'adevĕr s'au tipărit Mineiele la Buda; sĕ nu ne facem rogu-Te ilusii, ci sĕ mărturisim, că din vina Ierarchilor s'au demoralisat preoţimea şi poporul, şi că pedeapsa pĕcatelor lor va cădé asupra-ne, dacă nu vom lua alte mĕsuri pentru viaţa nóstră. Mi-au scris şi fratele Kengelaţ pentru cele din Lugoj, şi mi-au trimis un Ţircular spre tipărire, dar' eu nu l-am tipărit, ci l-am retrimis cu aceea, ca sĕ se lase de ţircular şi sĕ dee pîra la guvern asupra turburătorului de pacea bisericéscă, ca sĕ meargă la Guvernatoriul în persónă şi sĕ se plângă lui pentru turburarea acésta, apoi sĕ meargă la Lugoj şi la Caransebeş sĕ converseze cu ai nostri, sĕ se arete lor îngrijit de tóte şi pentru tóte, sĕ nu se înstrăineze de către aceia, cu care este chemat a trăi în bună înţelegere! Frăţia Sa rĕu face cu înstrăinarea sa de către ai sĕi, el au dat în arêndă casa episcopéscă de la Caransebeş, şi acum este acolo o boală de apotecă; acésta este un scandal.

Intre altele spune multe închinăciuni Prea Sfinţitului vostru Episcop şi rĕmân cu adevĕrată dragoste.

Sibiiu, 23 Oct. 1856.

De tot binele voitoriu Archiereu
Andreiu.

VII.

Prea Cinstite şi iubite P. Protopópe!

Prin acésta Te poftesc pe Prea Cinstia Ta ca sĕ binevoeşti bănişorii, ce vin după Calendarele pe anul acesta, a-i trimite şi sĕ-mi scrii, dacă mai voeşti ca şi în viitor sĕ-ţi trimitem călindare spre petrecere s'au ba?

Eu voiu călĕtori după patru sĕptĕmâni la Viena şi doresc a Te vedea sănĕtos trecênd pe la voi, rĕmânênd şi acum, ca şi totdéuna, cu dragoste archierească.

Sibiiu, 31 Maiu 1857.

Al Tĕu de tot binele voitoriu
Andreiu baron de Şaguna
episcop.

VIII.

Prea Cinstite şi Iubite Părinte Protopópe!

Una sută fiorini bani buni cu preţul Calendarelor vêndute din anul acesta am primit, şi îţi mulţămesc pentru atâta bunăvoinţă şi dragoste, şi-mi vei ierta dacă Te voiu ruga, ca şi pe viitoriu sĕ primeşti lucrul acesta spre binele obştesc al bisericei.

Şuluţ, archiepiscopul uniaţilor, au dat afară un Catihism mic spre întrebuinţarea preoţilor la învĕţături bisericeşti, şi spre învĕţarea tinerimii şcolare, în care se doveḑeşte sfinţenia uniaţiei şi greşéla şi rătĕcirea celor ce nu sunt uniaţi. Când voiu avea de prisos vre-un esemplar, îţi voiu trimite unu. Cartea este compusă într'un ton infernal, dar' nu ne va neodihni, căci toţi, cari dintre ai nostri au avut-o la mână, rîd şi îşi bat joc de ea.

Jumĕtate din Biblie este tipărită, vina întârzierii ieşirei Bibliei la lumină este numĕrul cel mic al abonaţilor şi sărăcia tipografiei, căci nu este în stare a cheltui într'un an 20—30.000 fl. cm. ce se cere la Biblie. Insĕ fi odihnit şi Tu şi ori-cine, că Biblia se tipăreşte, şi la primăvara viitóre o veţi primi negreşit, şi nădĕjduesc vĕ veţi avea plăcere cu ea.

Iţi trimit cu acest prilej un esemplar din rugarea mea către împĕratul din anul 1854, la care încă nu am căpĕtat resoluţie, pentru aceea am de gând sĕ mĕ duc la Viena după 8—9 Septembre, ca în persónă sĕ mĕ rog de împĕratul. Iţi trimit şi o deducţie despre cuprinsul mineierul, cu care voiu preda Impĕratului Mineiele, ce am tipărit la noi.

Sibiiu, 8 Iunie 1857.

Cu dragoste şi cu binecuvêntare rĕmânênd al Tĕu de tot binele voitoriu
Andreiu baron de Şaguna
episcop.

(Va urma).

Cărţi şi reviste.

Autorii, cari doresc sĕ li-se anunţe apariţia cărţilor în fóia nóstră, sunt rugaţi sĕ trimită câte un esemplar la adresa redacţiei. Asemenea şi institutele de editură.

„Iconografia şi întocmirile din internul bisericei rĕsăritene" de Dr *Elie Miron Cristea* a apărut de curînd cuprinzênd 318 pag. şi 123 figuri. Toţi cei competenţi o apreciază ca o lucrare de valóre şi unică până acum pe acest teren în literatura bisericéscă românéscă. O recomandăm tuturor ca pe o lectură instructivă şi absolut necesară mai ales clerului. Se póte procura de la autor în Sibiiu. Preţul broşată 5 cor., compactată în lux 6 cor.

ECONOMIE.

Premiaţii

erposiţiei de póme, struguri şi derivatele lor, aranjată de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu", în 27—29 Octombre 1905 în oraşul Mercurea.

Grupa mere:

Ioan Chirca, not., Sĕlişte, 10 cor., cinstite fondului şcolar din Mercurea. Ilie Nicóră Stoian, econ., Poiana, 10 cor. Pamfilie Prode, econ., Jina, 8 cor. Alexă Antinie, econ., Apoldul-inf., 5 cor. Nicolae Dobrotă, paroch, Poiana, 5 cor. Maria Stroia, Mercurea, 3 cor., cinstite fondului de stipendii pentru vieri al „Reun. agr.". Ioan Fărcaş Nr. 368, econ., Apoldul-inf., 3 cor. Ioan Sava, înv., Jina, 3 cor. Ioan Fofelzan Nr. 525, econ., Apoldul-inf., 3 cor. Ana Neamţu, Sĕlişte, 2 cor., cinstite „Reun. agric.". Ioan Şerb, par., Poiana, 2 cor., cinstite fond. şcolar din Mercurea.

Grupa pere:

Ioan Beu, econ., Apoldul-inf., 10 cor., cinstite „Reun. rom. agric.". Ioan Maxim, propr. Avrig, 5 cor., cinstite „Reun. rom. agric.". George Floca, econ., Rĕhău, 3 cor. Dem. Pamfiloiu, par., Jina, 2 cor., cinstite fond. şcolar din Mercurea. Ioan Fleşeriu, econ., Nr. 197 Mercurea, 2 cor., cinstite fond. şcolar din Mercurea.

Grupa gutui:

Elisaveta Cărpenişan, Gârbova, 2 cor., cinstite „Reun. rom. agric.".

Grupa prune:

Nic. Beju, econ. Dobârca, 4 cor.

Grupa nuci.

Maria G. Muntean, 5 cor., cinstite fond. şcol. Mercurea. Simion Solomon, econ., Mercurea, 2 cor., cinstite „Reu. agr.".

Grupa struguri de vin:

Dem. Munthiu, not., Reciu, 10 cor., la care a mai adaus 10 şi a pus basă fondului de premii pentru cel mai bun vier din cerc. Mercurea. Efrosina A. Păcurar, Mercurea, 6 cor., cinstite fond. şcol. din Mercurea. Dem. Orĕştian, înv., Apoldul-inf., 3 cor. Nic. Fărcaş, înv., Apoldul-inf., 3 cor. George Muntean, măcelar, Mercurea, 2 cor., cinstite fond. şcolar din Mercurea. Ioan Beu, econ., Apoldul-inf., 2 cor.

Grupa strugurii de masă:

Ilie Popp, propr., Ludoş, 10 cor., Dem. Ivan, propr., Apoldul-sup., 5 cor., cinstite fond. şcol. din Mercurea.

Grupa din Mercurea póme uscate:

Nicolae Ivan, înv., Dobârca, 5 cor. Ana S. Fleacă, Mercurea, 2 cor.

Grupa lictar:

George Stănese, măcelar, Mercurea, 4 cor.

Grupa vin:

Ilie Floaş, comer., Mercurea 10 cor., cinstite fond. şcol. din Mercurea. Avram Păcurariu, prot., Mercurea, 7 cor., cinstite „Reun. rom. agr.". Dem. Munthiu, notar, Reciu, 2 cor., cinstite „Reun. rom. agr.". Ilie Popp, propr., Ludoş, 2 cor. Ioan Lazar, econ., Apoldul-sup., 2 cor.

Grupa oţet de vin:

Dem. Iridon, econ., Apoldul-sup., 2 cor., cinstite fond. şcol. din Mercurea.

Grupa rachiu:

George Muntean, măcelar, Mercurea, 5 cor., cinstite fond. şcolar din Mercurea. Basiliu Necşa, par., Apoldul-sup., 3 cor.

Grupa compoturi etc.:

Aurelia Micu, Mercurea, 5 cor., cinstite fond. şcol. din Mercurea. Paraschiva Floaş, Mercurea, 3 cor., cinstite „Reun. agr.". Maria Greavu, Gârbova, 3 cor. Elisaveta Cărpenişan, Gârbova, 3 cor., cinstite „Reun. rom. agr.". Eufrosina Pĕcurar, Mercurea, 3 cor., cinstite „Reun. agr.". Ana S. Nedela, Dobârca 2 cor. Istina Precup, Mercurea, 2 cor.

Grupa unelte economice:

Ioan Fleacă, rotar, Mercurea, 5 cor.

Mercurea, 29 Octombre n. 1905.

Ioan Chirca, pres.; *Vic. Tordăşianu*, secr.
Bărbaţi de încredere: *Avr. Pĕcurar*, prot.; *Ioan Şĕrb*, paroch.

Posta redacţiei.

Poiana. Vom vedé. Dacă se póte îi vom face loc.

Invĕţătorii de la sate. Nu e potrivit pentru ziariul nostru.

Iena. Am dispus sĕ ţi-se trimită fóia.

Nr. 13 1905 [289] 1—2

Concurs

Pentru ocuparea locului vacant de **directóră în internatul orfelinat** susținut de „Reuniunea femeilor române din Brașov“ se deschide concurs cu termin de 30 de zile începênd de la ziua în care se face acéstă publicare în „Gazeta Transilvaniei“ din Brașov, în „Telegraful Român“ din Sibiiu și în „Drapelul“ din Lugoj.

Petentele au sĕ documenteze:

I. 1. Cunoștințe pedagogice, fie acelea căștigate prin studiu teoretic sau prin aplicațiune practică sau prin amêndouĕ.

2. Cunoștințe despre lucrul de mână, despre menagiu și despre croitul hainelor.

3. Atestat de botez din care sĕ se vadă că concurenta nu este mai tinĕră de 30 de ani.

4. Despre aplicarea ei de pănă acuma și despre purtarea morală.

5. Atestat medical că este sănĕtósă.

Angajamentul se face deocamdată numai provisoriu pe un timp de un an de zile.

Alésa are sĕ ’și ocupe locul de directóră la 2 sĕptĕmâni după primirea decretului de alegere.

Alésa este datóre a se supune tuturor dispozițiunilor adunării generale a Reuniunii și ale comitetului aceleia, luate în interesul internatului-orfelinat.

II. Beneficiul împreunat cu acest post este:

1. 720 coróne léfă în bani gata, cari i-se plătesc în rate lunare anticipative.

2. Locuință și tótă întreținerea în internat.

III. Recursele sunt a se trimite la adresa presidentei dómna Elena Săbădeanu în terminul arătat mai sus.

Brașov, din ședința comitetului ținută la 12/25 Novembre 1905.

Elena Sabadeanu
presidentă.

Ioan Lengeru
secretariu

La **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu se află de vînzare

ilustrate cu catedrala

ortodoxă română din Sibiiu. Prețul unei bucăți 6 fileri, colorate 10 fileri.

Publicare.

Subsemnații licuidatori ai societății comerciale „Concordia“ terminând licuidarea societății, cu care am fost însărcinați în adunarea generală din 13 Decembre 1902 anunțăm, că resultatul licuidăriii este următoriul:

Din active s’au acoperit tóte pasivele nemai rĕmânând nici un escedent, care s’ar puté împărțí întrĕ acționari și anume astfel, că suma debitorilor arătată în publicațiunea din 30 Iunie 1905 de K 42139 și 32 fil., s’a cedat singurului creditor ce ’l aveam, anume institutului de credit și de economíi „Albina“ drept plată a pretensiunei de K 41022 și 93 fil. ce o avé față de societatea „Concordia“.

Sibiiu, în 4 Decembre 1905.

Licuidatorii societății comerciale pe acții „Concordia“ în licuidare:

Cosma m. p.
A. Lebu m. p. **I. Lissai** m. p. **Dr. I. Beu** m. p
Dr. Liviu de Lemény m. p. **Șuluțu** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare constată realitatea presentei publicări și că acésta a fost singura finalisare mai favorabilă societății.

Sibiiu, în 7 Decembre 1905.

Dr. E. M. Cristea m. p. **Dr. V. Bologa** m. p.
Dominic Rațiu m. p.

☛ Singurul calendar portativ românesc.

Micul Calendar pe anul 1906

de **Ioan Apolzan**, tipograf.

Pe lângă partea calendaristică, literară și foi pentru notițe cuprinde sub titlul *„Avutul nostru“* informațiuni și date esacte asupra tuturor instituțiunilor nóstre, ca biserici, școle, reuniuni de tot soiul, societăți financiare, etc. Prețul unui esemplar legat simplu **40 fileri**, legat în pânză, cu creion **70 fileri**, plus porto postal 6 fileri. A se procura de la Librăria arhidiecesană în Sibiiu (Nagyszeben).

Devisa: Fie-care bucată de săpun Schicht e curată și liberă de ori-ce substanțe păgubitóre

Săpunul Schicht

(săpun cu cerb ori cu cheiă)

e cel mai bun și mai eftin, pentru orĭ-ce albituri și pentru orĭ-ce metodă de spălat.

Garanță: 25,000 cor. plătește firma **Georg Schicht** în **Aussig** fiecăruia, care dovedește, că săpunul ei cu numele **„Schicht“** conține órecari adausuri stricăcióse.

Avis.

Imi permit a aduce la cunoștința onoraților mei óspeți și mușterii că mi-am **mărit considerabil**

cofetăria și cafeneaua din piața mare nr. 13

și că pe viitoriu stau la disposiție **douĕ biliarde**.

Rugându-mĕ și pe mai departe pentru sprijin, semnez cu tótă stima

Iuliu Boda, cofetar și cafegíu.

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

Sibiiu, str. cisnădiei nr. 5, edificiile proprii. — Fondată la 1868.

Primește în condiții favorabile

☛ asigurări contra focului și esplosiunilor,
☛ asigurări de viață și de rente viagere,
☛ asigurări contra furtului prin spargere,
☛ asigurări de grindină,
☛ asigurări de accidente și de sticlă.

Valori asigurate 105 milióne coróne.

Despăgubiri prestate 7 milióne coróne.

Fonduri de reservă și garanție 2 milióne coróne.

Informațiuni de la **Direcțiune în Sibiiu** și prin **agenturile principale** din Arad, Bistrița, Brașov și Cluj, cum și prin subagenții din tóte comunele mai mari. (271) 5—52

La 7 Esposiții publice cele dintâi premii!

Veritabil numai cu

1860.
Т.Р.А.Р.М.
С.ПЕТЕРБУРГЪ.

triunghiu pe talpă.

Șoșoni, Slippers

Galoși

de Petersburg

Singurii contrahenți:

Messtorff Behn & Co., Viena I.

Vînzare în detail în tóte prăvăliile mai bune de încălțăminte, de modă și gumă.

[278] 3—6

Somatose Albumină de carne.

Cel mai eminent mijloc producĕtor de apetit, și întăritor de nervi.

Se capĕtă în farmacii și drogerii. [39] 17—20

SAMUEL PÉCSI

Budapesta, VI, Gyár-utca 48.

Deposit de fabrică de motóre cu benzin și de mașini economice

Motóre cu benzin, locomobile cu benzin și aparate de îmblătit, motóre cu uleu crud, instalații pentru motóre cu gas sugativ și tot soiul de mașini economice.

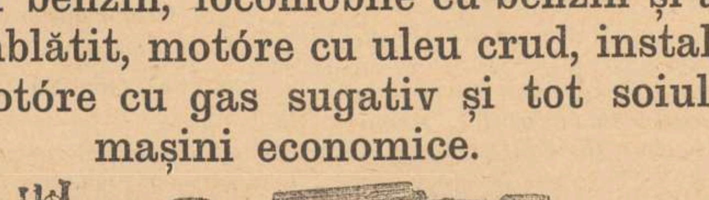

Fabricate de prima clasă, prețuri eftine și condiții de plată avantagióse. (279) 3—6

Lista prețurilor gratis. Mijlocitori se onoréză.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum și la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armonióse, pe lângă garanță de mai mulți ani în fie-care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 24—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bĕtrâne** cu coróne de fier bătut, ca și spre turnarea de **tóce din metal.** Se află clopote în greutate de 300 kg. și mai jos.

☛ Preț curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco. ☚

La esposiția milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

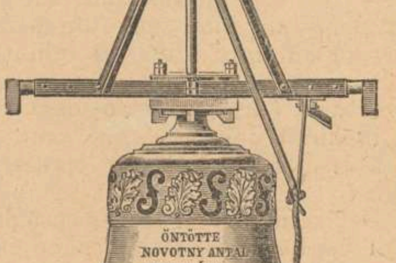

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane

Nr. 127 Sibiiu, Marți 29 Novembre (12 Decembre) 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
sĕ se adreseze Administrației tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
sĕ se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de douĕ-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil rêndul cu litere garmond.

Situația politică.

Sibiiu, 11 Decembre n.

Mercuri, sĕptĕmâna trecută, prim-ministrul ungar, baronul Fejérváry, a fost primit în audiență din partea Majestății Sale, împĕratul și regele nostru, care 3 ore întregi a ascultat esposeul ce i-l'a făcut sfetnicul sĕu ungar asupra situațiunii politice din țară, și asupra mĕsurilor pe cari guvernul unguresc e decis a le lua în scopul restabilirei ordinei și a legalității în țară. Și resultatul acestei lungi audiențe a fost, că Maiestatea Sa și-a reservat *pentru mai târziu* pronunțarea asupra celor auzite din gura prim-ministrului nostru. De aici combinațiunea, că guvernul ungar a căzut în disgrație, că și-a înaintat demisiunea, dar' Monarchul nu i-a primit'o. Combinațiune, care s'a dovedit a fi fost greșită, pentru-că guvernul nu și-a înaintat demisiunea, și nici în disgrația Monarchului nu a căzut, după-ce însuși Monarchul știe fórte bine, că astăzi n'ar afla pe nimeni în Ungaria care sĕ se angajeze sĕ formeze un nou cabinet constituțional ungar.

Probabil înse, că propunerile făcute Monarchului din partea prim-ministrului seu unguresc, cu privire la sanarea relelor de cari e bântuită țara, sunt de gravitate mare, și Monarchul nu s'a putut pronunța asupra lor numai de cât, după ce i-au fost aduse la cunoștință, ci și-a lăsat timp de meditare. E vorba, că astăzi ori mâne baronul Fejérváry sĕ mérgă de nou la Viena, și atunci va primi rĕspunsul Monarchului cu privire la aplacidarea, ori respingerea propunerilor făcute din partea guvernului unguresc. Și chiar *negativ* sĕ fie acest rĕspuns al Domnitoriului, din faptul acesta nu urméză că guvernul e cazut, că nu mai are încrederea Corónei, ci numai aceea, că mijlócele de sanare ale guvernului nu corespund intențiunei și voinței Corónei, deci guvernul se caute și se găséscă altele.

Era adecă vorba, că în sînul coaliției e fermă hotărîrea de a duce lucrurile la frângere. In casul, dacă în 19 Decembre, când dieta se va redeschide, va urma o nouă prorogare, coaliția era decisă sĕ nu se mai supună cuvêntului Domnitoriului, sĕ nu mai iee la cunoștință rescriptul prea înalt de prorogare, ci se rĕmână împreună și se funcționeze, ținênd ședințe. Se póte deci, că cu privire la *acésta* eventualitate a făcut guvernul unguresc, prin ministrul-president Fejérváry, propuneri Maiestății Sale, propuneri înse asupra cărora Monarchul nu s'a putut pronunța la moment.

Dar' eventualitatea acésta acum e căzută, pentru-că coaliția, la intervenția fostului ministru de finanțe Lukács László, s'a declarat gata a nu merge mai departe de cât numai până la reînoirea protestului ridicat și în trecut în contra prorogării nemotivate (?) a dietei, dar' rescriptul de prorogare îl va lua la cunoștință, și dieta se va resfira în pace și în ordine.

Dupa tóte probabilitățile deci, — dieta va fi de nou prorogată în 19 Decembre, prin rescript prea înalt, cetit în fața dietei, și apoi se vor începe earăși tratări de împăcare între Coróna și coaliție, pentru-că dorința de a ajunge la înțelegere se arată din ambele părți. Vorba e numai, că cine va capitula, Coróna ori coaliția? Cu greu ne vine a crede, că Coróna, după atâtea declarațiuni categorice, făcute în privința prerogativelor ce le are de a dispune cu totul independent asupra armatei, sĕ vină acum și sĕ capituleze, acordând limba magiară ca limbă de comandă în armată. Coróna nu póte sĕ-'și nimicéscă singură, pe calea acésta, vaza și autoritatea. Coróna deci nu va ceda. Dar' tot așa nu póte ceda nici coaliția, fără sĕ-'și îngrópe singură întreg viitoriul, pentru-că cedând, se nimicește singură pe sine. Firește, coaliția, în actuala ei formațiune. Dar' cine o silește se rămână în actuala ei formațiune? Desfăcă-se din sinul ei acei deputați, pentru cari nu e chestie arzĕtóre, și nici chestie de onóre politică, limba magiară ca limbă de comandă în armată, și formeze cu cei din partidul liberal și din partidul progresist o nouĕ majoritate parlamentară, și eată că soluția pentru ajungerea la pace e dată.

In direcția acésta merg, așa se zice, nisuințele fostului ministru de finanțe Lukács László, și se crede că și nisuințele fostului ministru-president Széll Kálmán. Dacă vor succede, putem sĕ avem în curênd earăși stări normale în țară, ear' dacă nu succed, rĕmânem tot în chaos, ca până acuma, și Dumnezeu știe până când!

Scornituri periculóse. Ziariștii magiari nu 'și prea dau sémă de aceea-ce scriu, când e vorba de naționalitățile nemagiare din țară, și mai ales când e vorba de Români. Despre acésta datuneau destule dovezi în trecut. Dar' aceea-ce fac acuma, e mai mult decât ușurătate, e chiar criminalitate. Se întrec adecă ziarele magiare în inventarea de știri sensaționale, că Românii din Ardél sunt pe calea *de a face revoluție*, de a ataca averea și viața Magiarilor, cari nu se mai simțesc siguri la vetrele lor, ci încep a sĕ muta din Ardél. In comitatele Alba-inferióră, Târnava-mare, Târnava-mică, Hunedóra, Bistrița-Năsăud, pe la Halmagiu și Câmpeni, și mai știe Dzeu pe unde, Românii *se înarméză cu pușci și patróne primite de la Viena*, pentru a aduce de nou în țară zilele lui Horia și Cloșca. Și infamii de acestea se scriu, nu în fițuici magiare de a zecea mână, ci în gazete serióse, ca „Hazánk“, Budapesti Hirlap“, Magyarország“, și altele. Firește, că noi nu putem striga după procurori, ca sĕ ne apere în contra altorfel de murdării, pentru-că tocmai sĕ ne sară întru ajutor procurorii, judecătorie unguréscă *nu se află* care se condamne gazetarii magiari pentru calomniile scrise la adresa naționalităților și la adresa Corónei. Adresăm deci o întrebare gazetelor magiare, cari își umplu colónele cu scornituri ca cele de sus: Nu-'și dau ele séma, că inventând și publicând astfel de lucruri, pot sĕ aducă poporul nostru pacinic sĕ se gândéscă, că întru adevĕr, *n'ar fi rĕu* se facă aceea ce i-se impută că face, dar' de fapt nici prin gând nu-'i trece sĕ facă? E consult sĕ se lățéscă în popor idei revoluționare?! Cine crede că *da*, sĕ se arate, ca sĕ 'l cunóștem!

Din protopresbiterate.

Conferență preoțéscă în tractul Alba-Iulia.

Poiana, în Novembre.

(Fine).

Discursul e aplaudat frenetic.

Se procede la constituirea biroului. Notariu se alege *I. Neagoe*, ear' bărbați verificători *Cado* și *Iliescu*.

Cetindu-se apelul nominal se constată că sunt presenți 28 preoți.

Presidiul invită la pronunțarea asupra absentărilor.

Luându-se în considerare timpul cel atât de nefavorabil, se scusă toți, pe lângă observarea, ca celor ce nu și-au motivat absentarea, sĕ li-se atragă atențiunea asupra urmărilor.

Urmând la ordinea zilei comunicarea resoluțiunei consistoriale despre ultima conferență, se ia la plăcută cunoștință.

In legătură cu acésta părintele protopop pune la inima fie-cărui preot a se conforma întru tóte celor comunicate din partea Ven. Consistoriu.

Presidiul mai amintește, că pe viitor va avé a se face din partea fie-cărui preot un raport despre progresul sau regresul în parochia sa. Rapórtele date se vor combina apoi din partea vr'unui preot, și se vor ceti în conferență.

Se discută asupra servirei și a predicărei îndeplinite.

Discuția e vie, accentuându-se părțile bune și mai puțin bune.

Acésta se mărginește mai ales asupra *căditului* și a *mișcărilor*, ce le face preotul în decursul serviciului divin.

Ca părți bune se remarcă ținuta demnă, intonația corectă și respicată, precum și evlavia recerută, ceea-ce face, ca modul de servire sĕ se privéscă de mulțumitor.

Cât privește predica, acésta de asemenea se declară succésă.

Se cetesc disertațiunile, compuse de preoții Alexandru Băieșan și V. Stanca asupra obiectului: Obiceiul poporului de

---

FOIȘÓRĂ.

Douĕ cărți de traduceri.

I.

Traducerile au un bogat capitol în istoria literaturii nóstre. Incepênd cu *Britannicus* al lui *Racine*, tradus în 1827 de *Iancu Văcărescu*, urmând cu uriașul program de îmbogățire a literaturii române prin traduceri al lui *Eliade Rădulescu*, apoi cu puternicile curente din *Junimea* (mai ales dl *Naum*) și de la *Contemporanul* scriitorilor cu tendințe sociale, și până la foiletónele celor mai multe gazete de astăzi, traducerile se țin lanț. Ba *Eliade*, într'un punct al unei serii de articole critice (apărute în *Curierul* seu, 1847), își propune sĕ vorbéscă în foileton și despre „traducții“, zicênd, că la acestea trebue sĕ se facă „numai observații de limbă, pentru-că originalul sau opera își are în sine meritul de la autor“.

Unele literaturi strĕine au înrîurit scriitori de ai nostri întru atâta, încât se póte vorbi despre o influență francesă sau germană sau grecéscă. Altele au numai meritul de a fi influențat câte un scriitor — sau și mai mulți, fără însĕ a crea curente. Așa este literatura rusésca, de care unii puritani s'au temut grozav, ori póte au simulat un fel de témă... națională, mai cu sémă când trebuiau sĕ facă sĕ cadă vre-o carte, care nu-'i tămîia, înaintată la cutare premiu.

Cea mai veche urmă de influență rusésca în literatura nóstră, de care am cunoștință, este în elegia *„mădulariului Academiei de Roma, a lui Aga G. Asoki“*, întitulată: *„Ținterimea nnui sat, imitație“*, în volumul de poezíi din 1836 al acestuia. Modelul lui *Asachi* este *„Cintirimul din sat“*, scris de poetul rus *Vasilii Andreevici Jucovschii*, autorul unui studiu (apărut la 1809) despre *Antioh Cantemir*. O inspirație cu mult mai fericită, din acelaș isvor, este frumósa poesie a lui *Costache Negruzzi*, *„Melancolia“*, scrisă în Septembre 1838.[1] Un alt scriitor din aceleași vremuri, care și-a făcut întrarea în literatură cu traducerea poemului lui *Pușkin „Căruța poștei“*, și ale cărui fabule sunt imitate sau traduse în mare parte din *Crilov*, rus și acesta, e basarabeanul *Alexandru Donici*.

Casuri sporadice de influență rusésca aflăm și după acestea, dar' un interes mai mare pentru literatura „colosului de la Nord“ încércă — și reușește în parte — sĕ deștepte dl *I. C. Dobrogeanu Gherea*. Opere de ale celor mai însemnați scriitori ai rușilor se traduc și în românește: Dostoevschii, Turghenev, Gogol, Cehov, Tolstoi, etc., ear' astăzi institutul de editură *„Luceafĕrul“* din Budapesta ne dă o culegere din povestirile celebrului *Maxim Gorchii*, adecă *Alexei Maximovici Pjeskoff*, căci Gorchii e un pseudonim și însemnéză *„Amarul“*. Cunoscut fiind rolul acestui scriitor în mișcările din Rusia, cred că se vor îndemna sĕ cetéscă broșura acésta și ómenii, cari caută numai ceea-ce e — actual.

Traducerea nuvelelor o face dl *Horia Petra-Petrescu*. Dsa întovărășește cartea cu o scurtă schiță biografică a lui Gorchii, și cu o succintă apreciare a felului de a scrie al autorului rus. Urméză nouĕ bucăți, între cari și *Makar Tșudra* (*Radda*), prima povestire a lui Gorkii. *„Zăgazuri sfărâmate“*, care deschide cartea e tradusă pe multe locuri în proză ritmată, împrumutând astfel o deosebită vioiciune și mișcare tablourilor descrise: „și marea cuprinsă de spaimă tresaltă și tremură și spumegă, plină de sbucium“... Tóte se cetesc ușor, și tot ușor se trece preste puținele și micile greșeli de formă, dintre cari unele sunt rămășițe ale originalului — nemțesc.

O pildă:

Se întâlnesc doi vagabonzi și unul întrébă: — „Incătrau mergi?

— La Nicolaev. Da dta?

[illegible] (p. 89).

Românesce se [illegible] : *Ii spuse* [illegible]

Faptul, că la dl Petrescu surprind erori așa de mici e dovadă, că în general dsa are o limbă îngrijită, frumósă chiar, și e de ajuns sĕ citez bunăóră pasajul, cu care începe *Radda*, ca sĕ arăt acésta:

„Dinspre mare adia un vânt umed, rece și purta peste întinsul stepei melodia melancolică a larmei valurilor bătute de țărm și a frĕmătului tufelor, care îl acoperiau. Din când în când vêntul ducea cu sine frunzișul înghețat, uscat și îngălbenit, îl arunca în mormanul arzător de lemne și-i întărâta flacările; apoi se desprinse o îna umbla în judecăţi — mijlócele de curmare a aceluia".

---

[1] Pentru cunóșterea amănunțită a acestora v. studiul „Douĕ capitole dintr'o biografie a lui C. Negruzzi“ de dl *G. Bogdan-Duică*, în *Convorbiri literare*, anul al XXXV-lea, pp. 875 urm.

Membrii conferenţei, pronunţându-se asupra disertaţiunilor şi remarcând în acestea o gândire seriósă, plină de interes şi espusă într'o românéscă bună, le admit de succese.

La ordinea zilei urméză disertaţia: „Mijlócele pentru împedecarea resp. stîrpirea concubinatelor" de V. Maxa.

Disertantul în espunerea temei date e clar, vioiu şi stăpânit adese-ori de durerea, ce o simte în sufletul sĕu pentru rĕul adânc încuibat în popor, care rĕu róde la rădăcina vieţii ţĕranului nostru.

Mijlócele de sanare şi-le reasuméză în următórele:

1. Cel ce trăieşte în concubinaj sĕ nu fie împărtăşit de cuminecătură, numai la cas de mórte.

2. In biserică sĕ nu 'i fie permis a lua sfintele Paşti.

3. In ajunul Bobotezei, când preotul umblă cu crucea, casa celui ce trăieşte în nelegiuire sĕ fie încunjurată.

4. La cas de mórte clopotele sĕ nu i-se tragă, numai când se duce mortul la grópă.

5. Sĕ fie eschis din comitetul şi sinodul parochial.

6. Inmormêntarea sĕ i-se facă în loc separat de ceialalţi creştini.

7. Şederea în vre-o strană din biserică sĕ nu 'i fie permisă.

8. Copíii născuţi din pat nelegiuit sĕ se boteze cu o taxă separată.

9. Rugăciunile şi molidvele necesare sĕ i-se facă pe lângă o taxă separată.

10. Părinţii sau tutorii celor ce trăesc în nelegiuire sĕ fie infricaţi, că şi aceştia se vor împărtăşi de o asemenea tratare.

11. La atari persóne preoţii sĕ abzică de competenţa lor.

Tema fiind lucrată cu deplină cunoştinţă de causă, se consideră ca succésă.

In legătură cu acésta se aduce ca conclus, că mijlócele de sanare espuse în temă sĕ servéscă fie-cărui preot din tract ca normă, ce are a o aplica în parochia sa, conform împrejurărilor locale.

In raportul periodic are însĕ preotul a aminti succesul obţinut în acésta direcţiune.

Venind la rênd propunerile, notariul ceteşte propunerea trimisă în scris spre desbatere în conferenţă din partea preotului absent Fl. Rusan.

Propunerea e de cuprinsul următoriu:

1. Sĕ se voteze şefului nostru tractual, I. Teculescu, pentru respingerea démnă a atacului făcut în contra reputaţiunei nóstre preoţeşti cu ocasiunea obţinerei bursei de la fondul de teatru, mulţămită protocolară.

2. Preotul, care şi-a necinstit revereanda, prin faptul împrumutării, sĕ fie tras în cercetare disciplinară din partea forului superior.

Conferenţa primeşte propunerea cu aditamentul, ca tóte conferenţele preoţeşti sĕ se învite a protesta în contra încercării de a lovi în reputaţiunea nóstră.

Presidiul, aflând de bine, ceteşte unele resoluţiuni mai înalte de o importanţă mare pentru preoţimea nóstră.

Amintesc tragerea de cu vreme a atenţiunii din partea Escelenţei Sale asupra pericolului, că s'a primit întrĕ confesiunile recepte a patriei secta baptiştilor, ce a prins rădăcini mari în sinul poporului nostru.

Timpul de ţinere a conferenţei anuale se fixéză pe jumĕtatea ultimă a lunei Septembre.

Cu acésta, eshauriându-se ordinea de zi, se declară închisă conferenţa la ora 2½ p. m.

După terminarea agendelor, preoţimea se întruneşte la o masă comună. Aici se toastéză pentru Escelenţa Sa, în onórea şefului tractual, cât şi pentru disertanţii, cari au contribuit cu forţele intelectuale la reuşita conferenţei. *Alex. Băiesan.*

Strădaniile popórelor.

Un curent, mare în silinţe, bogat în prestaţiuni, îmbelşugat de gălăgia care întovărăşeşte munca zilnică a popórelor, a societăţilor, sĕ vĕdeşte în zorile veacului nostru. E fĕtul frământărilor seclilor trecute, e strădania de a-'şi uni puterile într'o puternică îmbrăţişare, menită sĕ pună mai tare zăgazuri vremelniciei, de a robi în raport cât se póte mai mare puterile naturii. Dar' fĕtul acesta s'a smuls de sub paza cuminte a idealului naţional, şi acum neastâmpĕrat ca şi inteligenţa zilelor nóstre, nu mai cunóşte limitele inţelepciunii şi ale dreptăţii.

Singuraticului nu-'i mai zimbeşte viitoriul, zarea 'i se învălue tot mai mult în ceaţă şi prăpastii îl păzesc în cale. Ródele prestaţiunilor înfrăţirilor stăpânesc tóte puterile, ear' singuraticul e aruncat în ungherul neobservat, e singur cu durerea asprei lui trude.

Dar' mai puternic e curentul acesta ca rost politic, unde e amestecat cu tótă stîlcenia morală, şi meschiania civilisaţiei moderne. — Era o vreme, când statul era privit ca ceva întreg, bine rotunzit. Tóte silinţele statului erau îndreptate către aceia, din cari e compus, sĕ-'i créscă, sĕ-'i facă ómeni virtuoşi. „Fă, ca sĕ devii tu însuţi cap de operă" — glăsuia grecul filosof, căci frumosul, harmonia e fericirea cea mai înaltă. Estetica, harmonia sufletéscă şi cea din afară, e caracteristica bĕtrânilor, ear' creştinismul a dat statelor pecetea eticei. „In stat trebue sĕ se producă cât mai multă viéţă, sĕ se desfăşure activitate sufletéscă şi fisică, povăţuită însĕ de ideia morală"[1] scrie *Descartes* într'o epistolă către un prietin. Azi însĕ stăpâneşte dinamismul. — „Creşteţi, desvoltaţi puterile în infinit" e lozinca modernă. Cât mai multă putere, cu atât mai multă activitate. — Şi întradevĕr, vedem cum în cursul veacului trecut se manifestă pornirea după putere şi activitate, nu numai in înmulţirea problemelor şi soluţiilor de internă administraţie, ci mai ales în raportul de reciprocitate a naţiunilor, în creşterea esternă a statelor. Pornirea acésta de espansiune a avut o limite durată de natură, până ce închegarea părţilor dismembrate ale unui popor nu şi-a aflat forma cuvenită: unitatea naţională, precum s'a întâmplat în ţara Neamţului, România ş. a. Noua politică, politica universală, isvorîtă din cea europeană, a înghiţit hotarul acesta sănĕtos, silinţile nu mai ţin sémă de trebuinţele interne, viéţa pulséză mai puternică la periferie, şi dorinţa de a se validita în divanul popórelor prin sfatul seu e mai intensivă.[2] Căci aşa e credinţa, că numai statul, care are mare estindere, jócă rol la ori-ce mişcare, imbie supuşilor desvoltare şi validitare deplină, ear' cela căruia nu e cu putinţă de a face astfel, e silit sĕ se retragă în chilia lui modestă.

Dorurile de espansiune iau dimensiuni tot mai mari, lupta crâncenă după stăpânirea lumei e aprópe o luptă, care va micşora numĕrul pretendenţilor, până ce se vor vedea numai doi duşmani faţă în faţă şi după svârcoliri şi sudori de sânge va rămâné un singur popor stăpân.

Astfel îşi întruchipéză politicianul ahtiat de putere viitorul. El e convins, că naţiunile nici nu mai au nici o valóre, în urmare nici dreptul de esistenţă, nu sunt vrednice de susţinut, ele trebuie sĕ cadă jertfă pornirii espansive. Ear' o astfel de convingere omóră ori ce simpatie faţă de naţiunile cele mici. E şi o nebunie sĕ crezi a putea opri un torent, o lavină, tu neputincios, în prăvălirea sa.

Dar' sub astfel de raportari, chipul viitorului ni-se înfăţişéză fórte posomorît. Şi o vedem şi o esperiem zilnic, cumcă tot mai mult sĕ încuibă în inimi dorinţa de putere, şi egoismul naţiunilor devine tot mai cras. Tot mai mult se retrag problemele culturii — a acelei activităţi omeneşti, care cunóşte înţelepciunea şi dreptatea şi nu puterea cu activitate condusă de cele mai înalte idei morale, — tot mai mult se retrag în faţa pornirilor pătimaşe. Da, vedem şi suntem convinşi, că în urma înfrăţirilor la auzul lozincii moderne selucră mai mult, înzecit mai mult de cât în trecut, dar' totodată se naşte întrebarea: óre mai fericiţi, mai liniştiţi sunt ómenii în mijlocul atâtor prestaţiuni? Unde se transformă óre lucrul în fericire, în linişte sfântă?

Şi acestea nu's chipuri de ale viitorului, ci realităţile presentului: lucru mult afară din samă, fericire puţină sau de loc. „Ce am dobândit óre câştigând lumea prin perderea sufletului?"

Dar' pronia ceréscă a întocmit cu mare înţelepciune cărările vieţii, şi aceea încă e lăsată de la Dzeu, ca ori-ce acţiune sĕ nască reacţiune, ori-ce curent contracurent. Şi de-şi se observă o mare schimbare în ţinuta popórelor mari faţă de cele mici în vĕzduhul ce-le învălue, ochiul ager vede deja simptómele reacţiunii, dorul după o viaţă mai fericită, după liniştea zărilor albastre, care numai prin întărirea omului ca intern se póte dobândí, începe a încolţí.

Naţiunile mici au şi vor avé totdéuna o valóre, şi încă mai reală de cât cele mari. Căci pe când în lumea mare sĕ lucră la estindere, pe atunci naţiunile cele mici sĕ închid smerite în internul lor, tac mulcom, dar' lucră cu atât mai febril zel la întărirea internă, la luminarea acea binecuvêntată, din care rĕsare sórele de mâne. Energia acésta internă le ridică la adevĕrate individualităţi sufleteşti, cari vor trăí în veci. Prin strădaniile lor fără gălăgie îşi primesc aureola sfinţeniei; lucră conduse de sublimele idei ale moralei, împreunând activitatea sufletéscă cu cea pămêntéscă, întrunind frumosul grecului, moralul blândului creştin cu puterea de muncă a modernului. De la astfel de naţiuni isvoresc impulsele mari, cari stăpânesc lumea spirituală a popórelor. Ele lucră în chilia sfântă a naţiunii lor, caută în adâncul sufletului spre a afla calea care duce în o lume, în o viaţă nesupusă vremelniciei, pe când cele mari, concentrându-şi tóte puterile la periferie, lasă internul pradă bólelor cumplite, socialismului şi anarchiei.

Vedem dar' pe de o parte nemărginita pornire după succese esterne trecĕtóre, pe de alta nemărginita agerime întovărĕşită de muncă neîntreruptă, chemată de a lecuí lipsurile şi nevoile poporului; la cele mari puterea braţului şi vitejia gurii, la cele mici bunătatea, adevĕrul, superioritatea de suflet. Şi întrĕ cele mici se numĕră şi *Danemarca*. Pe când Germania, Francia şi alte state sângerau din mii de răni, ea lucra tăcută cu mare înţelepciune la clădirea celui mai sfânt ideal, la întocmirea şcólelor poporale, viitoriul cel mai sigur al unui popor.

Mi-se va zice, că şi popórele mari lucră la ridicarea şcólei, şi póte îmi va aduce de pildă chiar Francia, unde azi atâta muncă se cheltue pe terenul şcolar. Adevĕrat, că în Francia se cheltue multă muncă, de cât care la nici un popor. Numai tot trebue şi aceea ţinută în vedere, că acolo starea e anormală. Nu se lucră din convingere, ci activitatea isvoreşte din lupta nesănĕtósă între stat şi biserică. Puterea politică caută în ruptul capului sĕ nimicească clericalismul cu desĕvêrşire, e programul din 1789/90. Vrea sĕ ridice o şcólă, de la care sĕ pótă aştepta împăcarea individualismului, vlăstariul din flori a bisericii apusene, cu isprava veacului al XIX-lea, adecă cu socialismul. Acolo nu e muncă bine plănuită, precum o cere pedagogia, ci o formală resmiriţă pe terenul şcolar. Şi apoi câtă zarvă nu se face în jurul muncii lor şi câtă gălăgie nu întovărĕşeşte şi activitatea înţeleptului neamţ?

Dar' sĕ ne întórcem la mica Danemarcă. Cine óre dintre ai nostri a mai auzit de şcólele acestui popor? Şi totuşi marii bărbaţi de şcólă ai neamurilor peregrinéză mereu — începênd cu anii 1880, în Danemarca, ca şi odată în Helveţia, la altarele ridicate de Pestalozzi. *Rein*, herbartianul vestit şi la noi Românii, încă a peregrinat în anul 1895. Ne-o spune într'un articol al seu din „Encyklopädisches Handbuch der Paedagogie" întitulat „Die Volkshochschule", articol pe care îl recomand cu tótă căldura inimii celor-ce se interesézá de mersul şi desvoltarea şcólelor. El însuşi o spune, că întrĕ şcólele daneze şi cele din Germania nici o asemĕnare nu se póte face.

Povăţuit de ideile Pestalozzi-herbartiane, episcopul mare ca pedagog, istoric, politic, Grundtvig, herosul nordului, a plămădit ideia, din care rĕsărí sórele mângăetor şi alinător de dureri şi nevoinţa a celor-ce stropesc glia cu sudórea feţii. El a pus temelie adevĕrată şcólei poporale, înfiinţând totodată „Die Volkshochschule", şcóla superióră poporală, care azi numără peste 90 de foculare. Muncitori, plugari, meseriaşi de la 18 ani în sus, îşi primesc aici în vreme de iarnă, într'un curs de 5 luni, o cultură generală, menită de a da un farmec ocupaţiunii şi vieţii lor, de a le ridica puterea morală. Pentru fete încă esistă un curs vara, care duréză 3 luni. Nu atât cunoştinţe practice sĕ dau în şcólele acestea, acelea le lasă în grija şcólelor de specialitate, ci mai mult cunoştinţe, cari sĕ clădéscă caracterul *moral şi religios, cari sĕ le măréscă* şi întăréscă sufletul. Pe intern se pune temeiu, care povăţueşte activitatea zilnică a ómenilor.

Cum că poporul danez e conştient de sine şi chemarea sa, se vede şi din împrejurarea, cum îşi alege bărbaţii de la cârmă. Guvernul e compus din astfel de bărbaţi, cari cunosc într'adevĕr tóte lipsurile şi nevoile neamului, cari înşişi au suferit tot amarul şi în suferinţă au aflat isvórele rĕului, în legea lui Pestalozzi.[1] Şi dintre aceştia rĕsare un chip, un mag, încunjurat de ródele hărniciï sale dăscăleşti, pe care recunoştinţa binefacerilor l'a ridicat acolo, unde e cel mai vrednic, adecă ministru de culte şi instrucţie publică. E dascălul poporal *Cristiensen*, un bărbat cu mare pricepere, luminat de cele mai înalte idealuri, harnic slujitor la altariul neamului seu. Şi acésta s'a întêmplat acum în veacul nostru. Inţelegeţi neamuri! Cine conduce făclia adevĕrului óre? Şi apoi sĕ te mai îndoeşti de valórea naţiunilor mici? E plină de înţelepciune şi taină lumea Ta, Dómne.

Iena, Novembre 1905.

Nicolae Păunaş.

---

[1] [illegible] Descartes: Epistolae 66 p.

[2] [illegible] Eucken: Beiträge zur Philosophie und [illegible]ung. Leipzig, p. 47.

[1] Pestalozzi: Wie Gertrud ihre Kinder lehrt. p. 5. Universal-Bibliothek.

Oficială.

Oficiile parochiale, cari espedéză resultatul colectei pentru catedrală, sĕ trimită şi un scurt raport, căci banii merg direct la cassa consistorială, ear' de raport are lipsă referentul resortului.

[illegible]orare prin întunerecul nopţii de tómnă, care ne cuprindea din tóte părţile. Intunerecul se dete înapoi înfiorat, sĕ arătă pentru o clipă la stânga stepa nemărginită, la drépta marea fără de graniţe, ear' toc[illegible] faţă în faţă cu mine figura îndesată a lui Makar Tşudra, ţigan bătrân"...

Încă o observaţie. Cartea acésta se sfârşeşte cu „Vagabondul".

Povestirea are două părţi, întâia: [illegible] l-am cunoscut, şi a doua: Istoria vieţii sale. Capitolul prim ne descrie un tip de vagabond, cum sunt destui prin Rusia, ajuns aprópe la perfecţie în arta de a înşela şi de a minţi pe ómeni, ear' capitolul al doilea, atingând interesante chestii [illegible] moral şi social, ni-l arată cum a devenit [illegible] este. Nu înţeleg, pentru-ce n'a luat d-l Pe[illegible] şi partea a doua a „Vagabondului", [illegible] ne fi dat [illegible] Gorchii omul întreg. Istorisirea acésta a lui Gorchii e tradusă în româneşte pe de-a'ntregul şi publicată în broşură, dimpreună cu „[illegible]ul meu de drum", de un óre-care [illegible] I. Neagoe, în Bucureşti. O carte rea. Cu tóte acestea, broşura d-lui Petres[illegible] se numără printre traducerile mai bune ale nóstre, şi cum talentul lui Gorchii străluceşte şi din traduceri, cartea se va ceti cu folos şi cu resăriri de plăcere.

Ion Paltin.

NOUTĂȚI.

Maiestatea Sa regele Carol al României, care, cum am fost anunţat, era bolnav, se aflà acum cu desĕvêrşire restabilit, şi cu începere de Sâmbătă îşi face obicinuitele primblări prin parcul palatului regal din Bucureşti.

*

Rĕspuns la memorandul Saşilor. Ministrul de culte şi instrucţiune publică, însărcinat din partea Monarchului sĕ resolveze în cercul sĕu de competenţă memorandul consistoriului săsesc din Sibiiu, înaintat în contra ordonanţelor ministrului referitóre la magiarisarea instrucţiei în şcólele elementare poporale, a rĕspuns consistoriului, că menţine întru tóte ordonanţele cu pricina, fiind-că dispoziţiunile cuprinse în ele *sunt basate în lege*.

*

Ministrul de culte Lukács a căzut, Joi, la balotaj, în cercul electoral al II-lea din Budapesta, avênd ca contracandidat pe independistul Emeric *Német*. Lukács a rĕmas în minoritate cu 231 voturi faţă de Német.

*

Bucovina şi esposiţia din Bucureşti. Dieta bucovinénă, neorientată fiind despre caracterul esposiţiei din 1906, a hotărât unanim, după cum am anunţat şi noi nu de mult, — participarea ţărei Bucovinei la esposiţia amintită, şi a votat pentru acésta o subvenţiune de 10.000 coróne. Comitetul ţărei însĕ, incredinţându-se, că esposiţia jubilară din 1906 are un caractet *esclusiv naţional român*, a declinat esecutarea hotărîrei dietei, care a hotărât participarea ţărei numai în credinţa, că esposiţia va avé un caracter internaţional. Bucovina nefiind o ţéră curat română, ci o ţéra poliglotă, în care populaţiunea mai pe jumĕtate e slavă, nu póte deci participa *ca ţéră* la esposiţie, ci *numai Românii din Bucovina*, cari represintă asemenea o jumĕtate din populaţia Bucovinei, pot participa la esposiţia proiectată. Românii bucovineni au şi hotărât cu mare însufleţire partiparea la esposiţia jubilară din 1906. S'a constituit un comitet de organisare, care a pornit lucrările în mod fórte energic.

*

De la esposiţia naţională. Cu organisarea secţiunii istorice la esposiţia naţională din 1906 a fost însărcinat dl profesor universitar din Bucureşti *Nicolae Iorga*, cunoscut bun al Ardelenilor.

*

Resultatul concursului pentru afişul-reclamă al esposiţiei naţionale din 1906 se ştie acum. Au fost presentate 12 proiecte. Comisia instituită din dnii architecţi Sterian, A. Ghica şi Eug. Voinescu, luând în cercetare proiectele presentate, a convenit sĕ se decérnă premiul I machetei cu deviza „Labor“ a dlui *Emil V. Damian*, absolvent al şcólei de Belle-Arte, ear' premiul al II machetei cu motto „*Noroc şi Dzeu ajută*“ a dlui *Frantz Sirato*. Afişul cu premiul I e o frumósă lucrare artistică cu motiv naţional, precum spun unele gazete bucureştene, şi întruneşte tóte condiţiile unui afiş-reclamă.

*

Hirotoniri. Joi a fost sfinţit de preot nou alesul paroch al bis. sf. Niculae din Scheiul Braşovului *Ioan Prişcu*, ear' Sâmbătă *Ioan Rafiroi*, paroch în Cernatul-inferior.

*

† Constantin Suciu, paroch gr. or. n pensiune în Măgina (tractul Albei-Iuia), după suferinţe îndelungate, împărtĕşit u sfintele Taine, a încetat din viaţă Meruri în 6 Decembre st. n în al 90-lea an l etăţii, al 51-lea an al păstoririi preoţeti, al 51-lea al fericitei vieţi conjugale. Rĕmăşiţele pămênteşti ale defunctului au ost ridicate şi aşezate spre vecinică odihnă n cimiteriul bisericii din Măgina, Vineri n 8 Decembre st. n. la ora 10 a. m.

*

Confişcare. Numĕrul de Joi al ziaului „Népszava“ a fost confişcat din causa ei poesii: „Sĕ mergem înainte“!, în care rocuratura a descoperit agitaţie contra nstituţiei.

*

Premiul Nobel. Pentru spiţa literară marelui premiu Nobel se rĕsboesc ómenii aşnic. Unii cred, că cele 250,000 coróne va căpĕta Sienkiewicz, autorul lui „Quo dis“, alţii le menesc lui Giosue Carducci, lianul puternic în poezia lirică. Englezii, renumitul lor critic Ed. Gosse în frunte, au sĕ pună banii în mâna romanţierului Thomas Hardy, de-şi acesta nu e mai de renume universal, ba nici euean.

*

Revărsarea rîului Sava. De la Eszék a venit ştirea, că Sava şi-a umflat apele şi şi-le-a revărsat prin ţinuturile oraşelor croate Brod, Zupanje şi Gunja, făcênd pagube uriaşe. Au plecat mai multe companii de pionieri sĕ lucreze la stânjinirea revărsării. In 5 Decembre au scos din rîu trupurile mórte alor 4 ómeni şi trei légăne, în cari erau copii mici înfăşaţi şi legaţi în ele. Apa a luat casele şi cu ele ómenii şi copiii. Lipsa e negrăit de mare prin locurile pustiite de revărsare.

*

Descoperirea unui tribunal al împĕraţilor romani. In Roma s'a descoperit un tribunal imperial, a cărui clădire este fórte bine conservată. Desmormêntarea acestui monument din „forum romanum“ a început-o şi isprăvit-o architectul *Boni*.

*

Daruri pentru biserică. Parochienii din comuna Laz, aflători în America, au contribuit la înfrumseţarea bisericii din Laz cu următórele sume: Vasilie Faur, Iacob Faur, Ioan Faur, Dumitru Faur, Ioan Popiuc, Vasilie Tekuczky, George Simtea, Iosif Colhon, Achim Cucuian, fiecare câte 10 cor.; George Popa, 1 cor. 24 fil. Dumnezeu sĕ le rĕsplătéscă şi sĕ le ajute a sĕ întórce în pace acasă. — *Ioan Mihu* paroch.

*

Ciocnire de vase. Steamerul *Philippeville*, ce mergea la Congo, s'a ciocnit în canalul Mînecei cu un vapor necunoscut, pe care l'a scufundat. Nenorocirea s'a întêmplat pe o céţă grósă. Philippeville n'a scăpat de cât 7 ómeni din echipaj. Ceilalţi au perit.

*

Avis. Toţi membrii din „*Filia Alba-Iulia*“ a Reuniunii a II-a de înmormêntare din Deva sunt invitaţi la adunarea, care se va ţiné *Dumineca în 31 Decembre st. n. a c. la 2 ore d. a.* în casina română din Alba-Iulia. Ear' până atunci fie-care membru este rugat a-şi presenta cărticica de membru subscrisului cassariu pentru a se controla plătirile. Toţi cei cu taxe restante sĕ le achite pentru a nu-şi perde eventual dreptul de membru. Orele oficióse: Sâmbătă d. a. de la 5—7 ore în casină. Alba-Iulia, în 8 Dec. 1905. Ioan *Teculescu*, director subst., Ioan *Pampu*, cassariu subst.

*

Curs de scrimă. Domnul *Iuliu* I. *Agrima*, profesor de scrimă, cu locuinţa în Vêrşeţ, ne aviséză, că pe la 20 Decembre n soseşte la Sibiiu, unde va deschide un curs mai lung de scrimă. Numitul domn a fost profesor de scrimă la şcóla de cadeţi din Timişóra.

*

Stârpirea omidelor. In urma ordinaţiunii ministeriului de agricultură, magistratul oraşului Sibiiu aviséză pe cultivătorii de pomi, că acum este timpul cel mai potrivit pentru stîrpirea omidelor, prin tăiarea cu fórfecele de pe pomi a cuiburilor acestora. Acéstă procedură se póte aplica şi la pomi înalţi, cu ajutorul scărilor şi parilor.

*

Ovrei refugiaţi din Rusia în România. Prefectul poliţiei din Iaşi raportéză, că de la începutul mişcării revoluţionare în Rusia până Dumineca a fost sĕptĕmâna, s'au refugiat la Iaşi 5,000 Ovrei, cei mai mulţi din Basarabia şi Odesa. In Galaţi încă sosesc mereu Ovrei din Ismail, şi vorbesc cu recunoştinţă despre unele familii de Români, cari le iau apărarea în locurile de prigonire. — Unde sunteţi, pentru veşti de acestea, dragi riporteri de la gazetele jidano-magiare?

*

Curs de învĕţămênt pentru manuatorii de motóre. „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ încunoştiinţéză pe proprietarii de motóre şi pe manuatorii acelora interesaţi, că în hala de maşini a museului technologic r. ung. din Budapesta sunt espuse 4 motóre cu antracit, coc (koaks) şi cărbune de lemn, şi că prin cercetarea unui curs de şase zile pot învĕţa construcţia şi manuarea acestor motóre, menite pentru industria mică. Invĕţămêntul e gratuit, plătindu-se numai taxă de inscriere, 2 coróne. Cercetătorilor cursului se acordă reducere de preţ pe căile ferate. Inştiinţările sunt a se face la biroul camerei comerciale şi industriale din Braşov până în 18 n. luna acésta.

*

De la teatru. Azi, Mercuri, se jócă comedia lui Al. Dumas „*Kean*“, ear' mâne va fi repetată opereta cea nouă „*Jung-Heidelberg*“, jucată cu deosebit succes până acum de patru ori. Mercuri se va juca prima dată în sesiunea acésta plăcuta operetă „*Das süsse Mädel*“ de Reinhardt. Rolurile principale sunt date damelor Sablé, Selhofer şi Weber, şi domnilor Lechner, Pistol, Stärk şi Tellovsky, cunoscuţi publicului nostru.

Induraţi-Vĕ spre sĕracii nostri.

> „Mila dată sĕracilor te curăţă de păcate, îţi câştigă îndurare şi viéţă vecinică“.
>
> Inscripţia pe icóna Maicei Domnului, ce atîrnă de-asupra lădiţei cu crucerii săracilor, în localul „Reuniunei sodalilor rom. din Sibiiu“.

In frăţésca înţelegere cu „Despărţĕmêntul femeiesc întregitor al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, format din femeile nóstre, ce stau aprópe de clasa meseriaşilor nostri, şi cu scop de a ajuta Reuniunea în afacerile ei, închinate binelui obştesc, apelăm la inimile generóse şi le rugăm sĕ binevoiască a dărui bani, vestminte şi alimente, ce sĕ se împartă în ajunul naşterii Domnului întrĕ sĕracii nostri (învĕţăcei, şcolari, bărbaţi şi femei, scăpĕtaţi).

Ne găsim în préjma zilelor, în cari sĕracul ca şi bogatul, caută să-'şi încălzéscă sufletul şi corpul.

Cei pe cari Dumnezeu, povăţuitorul a tóte, V'a binecuvêntat din belşugul sĕu, daţi putinţă şi celor lipsiţi, ca cel puţin în zilele de bucurie ale naşterii Mântuitoriului nostru sĕ preamăréscă pe Creatorul şi făpturile sale.

Impărţirea darurilor se va face cu cuvenită solemnitate sub binevoitoriul protectorat al patroneselor despărţĕmêntului nostru, stimabilele dómne *Minerva Dr. Brote, Ana Dr. Moga şi Elisaveta Bugarschy*.

Darurile benevole sĕ se trimită la adresa „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“.

Lacrimile vărsate de sĕracii nostri servéscă drept cea mai înaltă rĕsplată pentru toţi aceia, cari posibilă ne fac împlinirea acestei datorinţe bine plăcute şi ómenilor şi lui Dumnezeu.

Din şedinţa comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, ţinută la 23 Novembre n. 1905.

Vic. Tordăşianu *president.* *Stefan Duca* *notariu.*

PARTEA LITERARĂ.

Corespondenţa lui Şaguna.

(Urmare).

IX.

Iubite şi prea cinstite Părinte Proto!

Ai grăşi (e) tare, când din întârzierea rĕspunsului meu la scrisórea-ţi din 13-lea Noemv. a. tre. ai deduce vre-o nepăsare din parte-mi cătră persóna ta. Crede-mi, că mulţimea lucrurilor, ce mă înteţeşte, şi lipsa persónelor, care sĕ-mi fie mână de ajutoriu, este pricina cea adevĕrată a întârzierii răspunsului meu. Eu încă atunci, când sosise scrisórea-ţi cu 108 fl. am rênduit trimiterea a 3 rênduri de mineie, care ţi s'au şi espedat. pentru restul banilor aşteptăm bucuros. Calendare nu ţi-am fost trimis spre vênzare, ca sĕ nu-ţi fac val. Óră (e) nu ar fi mai bine a publica prenumeraţie pentru calendarele, de vreme ce librarii prea scump le vênd? Azi îţi trimit Prea Cinstiei Tale un Calendar cu aceea, ca sĕ-ţi dee Dzeu sănĕtate stătornică în acest an nou.

Biblia sĕ tipăreşte şi testamentul vechiu îl vom sĕvêrşi în 2—3 sĕptĕmâni, décă vrei sĕ-'l aibi, scrie-mi, şi îţi voiu trimite. Testamentul nou va fi gata la sfêrşitul lui Aprilie a. c.

După aceea vom tipări Evangelia în o ediţie frumósă, precum nu s'au mai vĕzut la noi Românii. Ce zici, nu am puté publica prenumeraţie pentru Evangelie?

Ce zici, şi ce ziceţi la 1000 # ce am căpătat de la Măiestatea Sa?

In sfêrşit, aşteptând desluşirile Tale, rĕmâiu cu binecuvêntarea archieréscă.

Al Tĕu de bine voitoriu

Andreiu.
episcop.

Sibiiu, 9 Ianuar 1858,

X.

Prea Cinstite Păr. Protopópe, mie iubite!

Bine că nu ai zăuitat cu totul trimiterea hârtiei archiereşti a preasfinţitului Tĕu Episcop. Dar' cum nu te-ai îndurat a face un articol din acea hârtie archierească şi a ni-l trimite gata? Mai nainte scriai şi tu articoli în cea pârlită gazetă de la Braşov, ear' organul nostru încă nu se bucurase de nici un rol literar din parteţi! Eu am făcut aşadar' acum un articol din cuvêntarea dlui frate Samuil, şi mĕ voiu bucura, dacă i-se va nărăvi şi-i va plăcé. De ne ar fi venit Ţircularul acesta în timpul sĕu şi de am avea mai mult loc în „Telegraf“, l-aş fi fost tipărit întreg; dar' acum n'am putut sĕ fac altmintrelea, de cât aşa cum am făcut.

Din Biblia ilustrată vei căpĕta testamentul vechiu în sĕptĕmâna viitóre.

Pentru tipărirea Evangeliei în un format mare şi cu Ausstattung frumos pregătesc acum cele de lipsă, ca sĕ pot hotărî preţul prenumĕraţional. Cu publicarea prenumĕraţiei voiu trimite şi o cólă întrégă de probă spre vedere; unde ‸ va fi fără „ însĕ avem lipsă cel puţin de 400 prenumĕranţi, ca sĕ nu o păţim aşa, cum am păţit-o cu Biblia şi cu Mineiele.

Am simţit şi eu lipsa tipăririi Canónelor, însĕ cere un lucru gigantic, căci aşa precum sunt româneşte astăzi canónele scrise, nu se pot tipări, căci limba dintr'însele este cu totul rea; apoi nici tălmăcirile nu le putem tipări, căci am perde dreptul de tipografie, şi aşa ar trebuì sĕ se facă index nou. Insĕ întrebare este: cine sĕ prelucre canónele în privinţa stilului, ca sĕ corĕspunză celui bisericesc, şi cine sĕ facă index? hic area, hic salta! Póte se vor face, dar' cu vreme şi cu ajutor obştesc şi ca sĕ ajungem la scop, trebue sĕ fim Apostoli ai producerii simţului obştesc, în creştini, ca sĕ ne folosim de ei în vreme de lipsă.

Sibiiu, 24 Febr. 1858.

Multe închinăciuni Preasfinţitului, şi ţie şi casei tale sănĕtate, rĕmân al tĕu de bine voitoriu

Andreiu
episcop.

XI.

Prea Cinstite Păr. Protopópe, mie iubite!

Scrisórea-ţi din 14-lea ale curgĕtórei împreună cu suma de 96 fl. o am primit şi-ţi mulţămesc pentru ostenéla avută. In zilele acele se vor espeda cele 22 esemplare din istoria mea bisericéscă, pentru care ai trimis preţul. Prin carul iute vei primi cărţile, între cari vei afla şi 1 Penticostariu, 1 Triod, 1 Evangelie spre vedere şi un Liturgeriu cu preţul lor. Aşişderea şi actele sobórelor ce am avut aci la a. 1850 şi 1860.

Ştiind eu procopséla Prea Cinstiei Tale aşi dori a afla părerea-ţi în privinţa acelora.

Domnul Episcop Masirevici îmi zicea la Viena, că multe biserici din Eparchia sa au trebuinţă de Penticostare, însĕ n'au scris pentru ele dóră, căci e mănios pe mine pentru-că voesc sĕ aduc treaba bisericei române la o stare normală şi canonică. Ce face Ierarchia grecească cu Bosniacii, aceea fac Dlor cu noi Românii, dar' bun e Dzeu şi dreptatea trebue sĕ triumfeze.

Dacă mi-ai scrie ce gândeşti despre acésta bine ai face. Pe lângă care rĕmân cu adevĕrată dragoste

Sibiiu (1861)

Al Prea Cinstiei Tale de tot binele voitoriu

Andreiu baron de Şaguna
episcop.

XII.

Prea cinstite Păr. Protopópe!

Adresa de mulţămire din 28 ale curentei pentru îndurarea Maiestăţii Sale, căci s'a îndurat a încuviinţa cererea naţiunii nóstre romane cu înfiinţarea unei Mitropolii naţionale şi cu denumirea mea de Archiepiscop şi Metropolit al aceleaşi o am primit cu mare mângăere, căci am vĕzut dintr'însa şi a vóstră mângăiere.

Cele-ce aş vrea a vĕ recomanda deocamdată, acele le veţi afla în Circulariul meu, pe care îl veţi primi prin consistoriul vostru şi doresc ca strîns sĕ vĕ ţineţi de poveţele pe cari vi-le dau acolo.

Pe lângă care poftesc pe Prea Cinstia Ta ca se încunoştiinţezi despre acest rĕspuns al meu pe Păr. Protopresbiter din Iebelu şi pe toţi Preoţii, cari sunt subscrişi în adresa amintită, rĕmânênd cu binecuvêntare archieréscă.

Sibiiu, 31 Decembre 1864.

Al Prea Cinstiei Tale de tot binele viitoriu

Andreiu
Archiep. şi Mitrop.

(Va urma).

Nr. 13 1905 [289] 2—2

Concurs

Pentru ocuparea locului vacant de **directóră în internatul orfelinat** susţinut de „Reuniunea femeilor române din Braşov“ se deschide concurs cu termin de 30 de zile începênd de la ziua în care se face acéstă publicare în „Gazeta Transilvaniei“ d'n Braşov, în „Telegraful Român“ din Sibiiu şi în „Drapelul“ din Lugoj.

Petentele au sĕ documenteze:

I. 1. Cunoştinţe pedagogice, fie acelea căştigate prin studiu teoretic sau prin aplicaţiune practică sau prin amêndouĕ.

2. Cunoştinţe despre lucrul de mână, despre menagiu şi despre croitul hainelor.

3. Atestat de botez din care sĕ se vadă că concurenta nu este mai tinĕră de 30 de ani.

4. Despre aplicarea ei de pănă acuma şi despre purtarea morală.

5. Atestat medical că este sănĕtósă.

Angajamentul se face deocamdată numai provisoriu pe un timp de un an de zile.

Alésa are sĕ 'şi ocupe locul de directóră la 2 sĕptĕmâni după primirea decretului de alegere.

Alésa este datóre a se supune tuturor dispoşiţiunilor adunării generale a Reuniunii şi ale comitetului aceleia, luate în interesul internatului-orfelinat.

II. Beneficiul împreunat cu acest post este:

1. 720 coróne léfă în bani gata, cari i-se plătesc în rate lunare anticipative.

2. Locuinţă şi tótă întreţinerea în internat.

III. Recursele sunt a se trimite la adresa presidentei dómna Elena Săbădeanu în terminul arătat mai sus.

Braşov, din şedinţa comitetului ţinută la 12/25 Novembre 1905.

Elena Sabadeanu
presidentă.

Ioan Lengeru
secretariu

Nr. 21 1905 parohial. [282] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Comuna bisericéscă româna gr. orient. **Bran-Pórta**, protopresbiteratul Branului, va da în *11/24 Decembre a. c.* la 2 ore p. m. prin licitaţiune publică minuendă în întreprindere **edificarea unei şcóle noue**, conform planului şi preliminariului de spese, aprobat de Venerabilul Consistoriu arhidiecesan, ca senat şcolar nr. 8300 dto 8 August 1902, în sumă de cor. 14 089 24.

Intreprinzĕtorii, cari vor reflecta la acésta întreprindere, au a depune vadiu de 10%, ear' minusoferentul va fi îndatorat a depune cauţiunea recerută în bani gata sau în hârtii de valóre.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se află şi se pot vedé până la ziua licitării la oficiul parohial gr. or. din Bran Pórta.

Bran-Pórta, în 11/24 Novembre 1905.

Pentru comitetul parohial:

Ilariu Reit
president.

Miron Tatoiu
membru în comit. par.

Nr. 110 1905. [284] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** în comuna bisericéscă de clasa III **Vidra-de jos** din protopresbiteratul Câmpenilor, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele sunt cele arătate la cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti din partea statului

Doritorii a ocupa acest post sĕ trimită concursele lor cu documentele recerute la subscrisul oficiu şi se pot presenta înaintea alegĕtorilor în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi a cuvênta, însĕ înainte de espirarea concursului.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 10 Novembre 1905.

Romul Furdui
protopop.

Ne mai pomenit de eftin!

500 bucăţi cu numai I fl. 85 cr.

Un admirabil orologiu anker de precisiune, se trage la 36 ore, cu lanţ aurit, 1 ac de cravată cu briliant simili, 1 inel aurit cu imitaţie de pétră pentru domni sau dame, o minunată garnitură constătătóre din manşete, gulere şi bumbi de pept din aur-dublé 3%, 6 batiste de in, 1 recuisit de scris elegant de busunar din nichel, 1 admir. oglindă în cutie şi pepten fin, 1 săpun cu miros plăcut, 1 carte de notiţe frumos legată, 12 ilustrate cu bărbaţi renumiţi, 72 peniţe engleze de birou şi alte 395 diferite obiecte, de lipsă în casă. Tóte aceste obiecte, împreună cu orologiul care singur e vrednic banii, **costă numai fl. 1·80.** Trimite cu ramburs sau per cassa

Casa de esport

H. SPINGARN, Krakau, nr. 80

Dacă se comandă 2 pachete dau un cuţitaş cu douĕ tăiţe gratis. Dacă se comandă mai multe pachete la fiecare pachet câte un cuţitaş.

Pentru ceea-ce nu convine se retrimit banii.

Nr. 2983 1905 pret. [287] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Pe basa concesiunii dlui ministru r. u. de agricultură nrul 52523 I/A—2/1905 se va vinde în licitaţiune publică împreunată cu oferte în scris, **în 27 Decembre 1905** la orele 10 a. m. în cancelaria primăriei comunale din **Gurarîului**, lemnul de fag de pe teritoriul „Valea Cărbunariului“ în estensiune de 267·78 jugĕre catastrale, estimat cu 35505 m³ lemn de blane şi 10222 m³ lemne rotunde.

Preţul de strigare e 58368 cor. 50 fil.

Vadiu 10% a preţului de strigare.

Oferte ulterióre nu se vor lua în considerare.

La ofertele în scris e a se alătura vadiul mai sus indicat.

Condiţiunile de licitare şi de contract generale se pot vedé în orele de oficiu la primăria comunei Gurarîului la oficiul pretorial din Sĕlişte, şi la curatoratul reg. ung. silvanal de cerc din Sĕlişte.

Pădurea e 7 klm. depărtare de la staţiunea drumului de fer din Orlat, şi 3 klm. de la comuna Gurarîului, şi conduce la ea un drum ţinut în stare bună.

Sĕlişte, 1 Decembre 1905.

Primpretorul cercului.

---

[281] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parohiei** vacante **Sălciua-de sus** din protopresbiteratul Lupşa, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Cererile provĕzute şi cu atestatul de maturitate, se vor instruí conform normelor în vigóre şi aşterne Preaonoratului oficiu protopresbiteral al Lupşei în terminul deschis. Petenţii se pot presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre şi în biserica din loc pentru a cânta resp. a celebra şi cuvênta.

Sălciua-de-sus, din şedinţa comitetului parohial, ţinută la 31 Octobre 1905.

Romul Gomboş
president.

Vasiliu Ioaniciu
notariu.

ad nr. 812 1905

Vĕzut şi aprobat.
Ofenbaia, 12 Novembre 1905.
Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei.

Vasile Gan
protopresbiter.

Nr. 91 1905 par. [283] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al treilea de **învĕţătoriu** devenit vacant la şcóla confesională gr. or. română din **Tălmăcel**, protopresbiteratul Sibiiu, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu de 600 cor. din cassa bisericei.
2. Cuartir în natură şi 2 stângini lemne de foc.

Cuincuenalul se computā numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani în acéstă comună.

Invĕţătoriul ales e obligat a cânta în Dumineci şi sĕrbători în o strană.

Cel ales va ocupa postul numai cu începerea anului şcolar 1906/7.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiţi a'şi aşterne rugările preaonoratului oficiu protopresbiteral gr. or. în Sibiiu.

Tălmăcel, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 6 Novembre 1905 st. v.

Dumitru Sĕcăria
president.

Aurel Barbu
notariu.

Nr. 997.

Cu consensul subscrisului.
Sibiiu, 16 Novembre 1905.

I. Papiu
protopresbiter.

Cea mai mare inventiune
a noului secol
costă numai
fl. 2·55.

E vorba de orologiul de buzunar remontoar de nichel marca „System Roskopf Patent“, cu arătător de secunde, a se trage la 36 ore, lucitor, cu mers regulat şi garanţie pe 3 ani. (Un lanţ de orologiu elegant şi 5 juvaericale se adaug gratis). (275) 3—20

In cas de neconvenienţă banii se dau inapoi, deci ori-ce risic este eschis. Trimite cu ramburs sau după primirea sumei

M. J. HOLZER

Mare deposit de orológe şi aurării, Krakau Oesterr. Dietelsg. 73 şi St. Sebastiang. 26.

Liferantul funcţionarilor de stat ces. reg.

Lista preţurilor dela orológe şi aurării gratis şi franco.

Agenţi se caută.

Asemenea inserate sunt imitaţiuni.

Comandându-se 10 orológe de buzunar unul în cinste.

In „Biblioteca băncilor române“ a apărut

Băncile române
din Transilvania şi Ungaria

de **Constantin Popp**, funcţionariu la centrala „Albinei“, Sibiiu. — Se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu cu preţul de 50 fileri.

Avis domnilor învĕţători!

De la Librăria arhidiecesană se pot procura **Tabelele de intuiţiune Hölzel**, adecă cele patru anotimpuri şi casa ţĕrănéscă, serie completă **33 cor.**, singuratice **6.60 cor.**, plus porto 92 fileri.

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor din direcţiune

şi

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea comitetului de supraveghiare

de
Alfred Kormos
directorul revistei „Magyar Pénzügy“

Traduceri autorisate de
Constantin Popp
funcţionariu la „Albina“ din Sibiiu.

Se pot comanda de la **Librăria arhidiecesană** din **Sibiiu**, cea dintâiu cu preţul de **3 cor.**, ear' cea din urmă cu preţul de **1·50 cor.**

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secre**

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 174

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţĕră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi invioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli** cu **vomări**, cari la pacienţi cu suferiuţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de buruieni.

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, plină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuciente de sânge şi a stării bolnăvicióse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua dispoziţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte calităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0 Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Anis, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 10—

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane

Nr. 128 Sibiiu, Joi 1/14 Decembre 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
sĕ se adreseze Administrației tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
sĕ se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de douĕ-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil rêndul cu litere garmond.

La ziua sfântului Andreiu.

Sibiiu, 30 Decembre v.

Douĕzeci de veacuri scursus'au, cu trecutul lor de bogate amintiri istorice, în nemărginitul noian al veciniciei, de când creștinésca biserică de pretutindeni prăsnuește an de an amintirea *pescarului* lui Christos, sol rĕsleţit pe valurile unei mări tulburate, roscolită de sĕlbaticele vênturi ale nesfîrșitelor neamuri, străine de *legea* a cărei sĕmênţă venit'a s'o dee cu cucernice gânduri, mărei de ómeni ce ardea de dorul *mântuitórei credinţe,* în flacăra păgânéscă a hórdelor năpustite dinspre sóre-rĕsare.

Cu evlavie curată face biserica creștină prăsnuirea celui întâiu chemat a vestí Evangelia lui Christos, a *sfântului Andreiu apostolul.*

Trezirea sentimentului religios și împlinirea datorinţelor morale-creștinești prilejește biserica membrilor ei, când face pomenirea acelor bărbaţi, cărora le datorește închegarea și cimentarea temeliei sale, așezată ca sĕ dăinuiéscă până la sfîrșitul veacurilor, de isbăvitoriul neamurilor, Christos.

Susţinerea și propoveduirea în *întregitate* a credinţei și învĕţăturilor începĕtoriului ei, este scopul sublim al bisericei.

Ear' *cinstirea* celor cari au ostenit întru sĕmănarea și ocrotirea *cuvêntului* de atacuri dușmănóse, cu gândul sĕ 'l nimicéscă, constitue deasemenea notă frumósă a sufletului membrilor ei.

Și când biserica generală astfel știe sĕ 'și facă datorinţa faţă de înaintestătătorii sĕi, aducându-le tributul recunoștinţii sale prin cultul divín, sĕ luăm indemn de la ea și noi cești mici, mădulare nedespărţite ale corpului ei.

Căci sf. Andreiu are pentru noi, *Românii ortodocși*, cari ne aflăm pe aceste plaiuri de sub stăpânire unguréscă, *îndoită* însemnătate.

Cu pomenirea sf. Apostol Andreiu noi, pravoslavnicii Români, facem și pomenirea celui de al *doilea Andreiu*, a celui mai mare bărbat și archiereu din câţi i-a avut după vremuri biserica nóstră, căruia asemenea, în trecutul stîoselor veacuri, zadarnic vom căuta.

Sufletul credincioșilor bisericei păstorite de el se înalţă cu dragoste nefăţărită astăzi către tronul cerescului Impĕrat, implorându-i ajutoriul divin pentru sĕrbarea cu cuviinţă a memoriei *alesului sĕu.*

Căci o cinstire *adevĕrată* a lui Șaguna ni-se impune cu necesitatea celei mai sfinte datorinţe naţionale, dacă nu voim sĕ ne atragem osânda meritată a celor ce ne știu judeca în punctul acesta.

Cade-se deci cu adevĕrat, ca în acéstă măréţă zi sĕ descătușăm sufletul nostru de patimile urîte, ce ne nămolesc, și în inimile nóstre loc sĕ facem cultului de recunoștinţă faţă de figurile mari ale unui trecut, ridicat prin munca lor neobosită, la glorie netrecĕtóre.

Sĕ ne desbărăm de interesele efemere ale unei vieţi materiale, dând curs liber fantasiei nóstre în câmpul liniștei contemplative, unde avênd posibilitatea evocării trecutului, sĕ ne scăldăm ochii sufletului în nesfîrșita bogăţie de colori a tabloului măreţ, alcătuit din lamura faptelor istorice, isvorîte din mintea înţelegĕtóre a marelui archiereu *Șaguna.*

Și când vom pricepe pe deplin acest tablou, când ochiul sufletului nostru va oblicí și cea mai tăinuită trăsătură de penel a acestor strălucitóre fapte, mintea nóstră va puté înţelege abia *rostul* lui Șaguna în renașterea nóstră bisericéscă și naţională.

Că *cine* și *ce* a fost Șaguna pentru noi, mulţămită instituţiilor culturale înfiinţate de spiritul sĕu mare, este îndeobște cunoscut.

Dovadă strălucită ne arată de altcum și anul 1905 cu cele mai mari douĕ instituţii de cultură ale nóstre, cu falnica *catedrală* și cu pomposul palat al „*Asociaţiunii*“, pentru a căror ridicare Șaguna a alergat întâiu în neînsetatu-i dor de muncă neprihănită.

*

Cine nu știe și cine nu recunóște, că aceea ce suntem astăzi este numai opera lui Șaguna?

Reînfiinţarea metropoliei și alcătuirea statutului organic — sunt douĕ fapte, cari singure mărturie vecinică rĕmân despre zelul neîntrecut și munca uriașă a lui Șaguna, cheltuită pentru întărirea și înălţarea bisericei sale.

Dar' pentru noi problema nu consistă numai în reamintirea faptelor lui mari și în espunerea lor în vorbe frumóse, ci și în cumpĕnirea și judecarea lor *istorică,* căutând obârșia plămădirii acestora în nemărginita dragoste a celui-ce cu atâta pricepere a știut folosí mijlócele oferite de împrejurările, cari pentru altcineva ar fi fost de o ieftină valóre.

Sufletul lui mare și înţelegĕtor se încălzia la focul idealurilor nóstre naţionale, lucrând cu mintea-i stăpânită de o prevedere și judecată sănĕtósă, la întruparea dreptelor aspiraţiuni ale bisericei sale.

Cultura clerului și a poporului sĕu — acéstă armă nebiruită a avut o pururea înaintea ochilor sĕi sufletești nemuritorul Șaguna, făcută în conformitate cu *fiinţa și individualitatea nóstră etnică.*

O cultură, care sĕ închege în sine tótă bogăţia, tot avutul nostru spiritual, care sĕ fie în stare a nutrí apoi în sufletul nostru *conștiinţa naţională,* basa de esistenţă a unui popor.

Un ideal înălţător al lui *Șaguna* a fost acesta, pentru a cărui întrupare a muncit viaţa întrégă, desconsiderând duhul de vrăjmășie al celor-ce cu gând viclean cercau sĕ-i stăviléscă sborul mândru spre cetăţuia măréţă a idealurilor naţionale, unde geniala sa minte cu puteri suprafirești ţesea trăinicia bisericei sale.

Când vom ští apĕra cu vrednicie acéstă comóră hărăzită nouă, în spiritul idealurilor contemplate de el, prin o cultură temeinică, care sĕ ne elupte locul de cinste pe orisontul neamurilor menite a străjuí manifestările intelectuale ale spiritului lor, vom puté cinstí cu dragoste și în curăţenie memoria acelui bărbat, a cărui pomenire o facem *astăzi.*

Ear' ca cununa pietăţii nóstre sĕ pórte pecetea frumósă a întregului, impune-ni-se tuturor preoţilor și învĕţătorilor, cărturarilor și poporului, ca cea mai sfânta și mai frumósă datorinţă și problemă a vieţii nóstre, *pildă vie sĕ l avem în activitatea luminării nóstre și a poporului nostru*, premenindu-ne sufletul la para faptelor sale strălucitóre, pentru-ca marele archiereu cu dragoste părintéscă sĕ-și pótă mulţămit întinde și din sferele eternei și seninei sale măriri, *sfânta sa dréptă* asupra poporului seu, care nu l'a uitat și nu-l va uita.

Ion Crainic.

Cronică bucureșteană.

București, 27 Novembre v.

La *Universitate* s'au început cursurile la 1 Novembre. Inceperea acésta cam târzie e motivată prin organisarea actuală a universităţii, care se deosebește în multe privinţe de universităţile ţerilor din Apus. Anul nu constă din douĕ semestre, ca în Ungaria și Austria, ci e un singur curs de la început până la sfîrșit, întrerupt numai de vacanţele scurte (douĕ sĕptĕmâni) de Crăciun și de Paști. Nefiind vacanţe de semestru și câteva zile pentru înscrierile de al doilea semestru, timpul de instrucţie nu e mai scurt la universitatea de aici de cât la alte universităţi.

Facultatea de litere se deosebește și ea de facultăţile de la alte universităţi prin aceea, că în anul întâiu nu întri de-a-dreptul la specialitate, ci trebue sĕ faci un an comun de limbă și literatură latinéscă și grecéscă, filosofie, logică și psihologie. Numai în anul al doilea îţi alegi specialitatea, una din cele patru: filosofie, istorie, filologie clasică și filologie modernă. Afară de studiile aparţinĕtóre strict specialităţii, trebue sĕ mai audiezi alte multe studii, de cari ești dispensat la universităţile altor ţeri. Așa d. e. la secţia istorică a facultăţii de litere un student

FOIȘÓRĂ.

Douĕ cărţi de traduceri.

II.

Tot de la institutul de editură „Luceafărul“ din Budapesta ne vine și a doua carte: „*Coșbuc György*: *Költemények* Román eredetiből forditotta *Révai Károly*“. In fruntea volumului e un portret al poetului nostru, despre care cei ce-'l cunosc pe Coșbuc spun că e spălăcit. După acesta o dedicaţie „Lui George Coșbuc“:

Din depărtări un curcubeu vĕzut-am,
Imbrăţișa c'un braţ castelul Peleș,
Cu celalalt acoperea pe Tîmpa
Columna cea de Turul străjuită.
Și curcubeul e simbolul păcii
Ce tulburări de vifore îngrópă,
Și 'n graiul sfânt al Domnului din ceruri
El lumilor vestește împăcare.
Tu prietine, al Muselor tovarăș,
Vei înţelege semnul sfânt din ceriuri,
Dór struna ta a ocrotit adese
Cântarea dulce-a păcii și-a iubirii.
Și uite: nici eu, cântăreţ sfielnic
Și visător al patriei magiare,
Din blestemul dogoritor al urii
N'am împletit pe struna mea cântare.
Din depărtări ascultă-mi tu cuvêntul
Și preste munţi tu mâna mi-o întinde,
Și glasul nostru 'mpreunat sĕ strige:
Sĕ fie fraţi Românul și Magiarul!
Noi sĕ vestim cuvintele iubirii
Preste hotarul patriilor nóstre,
Și-al nostru glas sĕ fie curcubeul
Ce 'mbrăţișéză cele două ţări! [1])

Acestor versuri de chemare urméză o prefaţă a dlui *Dr. Gh. Alexici*, din care cetitorul va afla, că Révai e oficiant la băile din Săcărîmb, că e născut în Ardél și și a petrecut copilăria în tovărășie cu Românii, deci ne cunóște limba. (Dreptatea acestei afirmaţii se póte trage la îndoiélă, cum vom vedea la analiza traducerilor). Cariera de „traducĕtor al poeţilor români“, cum îi zice fóia unguréscă din Sibiiu, și-a început-o cu poesii din *Eminescu*, apoi două din *P. Dulfu*, și numai după-ce dl *Kacziányi Géza* a tradus din Coșbuc poezia „Noi vrem pămênt“, a început a-l studia și dsa. Intâiul rod al acestui studiu a fost traducerea poeziei „Mama“ [2]) Altele urméză în șir, ear' într'o ședinţă a „Societăţii literare ardelene“ dl *Versényi* îndémnă pe traducĕtoriul nostru sĕ îmbogăţéscă literatura magiară cu un volum de traduceri din Coșbuc.

Rugarea a prins, — și azi avem 30 de traduceri strînse la un loc, dându-ni-se astfel putinţa de a vedea mai bine decât din publicaţiile periodice ungurești, cât se arată Ungurilor din individualitatea lui Coșbuc.

După-ce am cetit volumul, mi-s'a impus din capul locului o constatare: traducĕtorul n'a înţeles deplin pe Coșbuc. Nu numai unele greșeli de traducere, cari se vor arăta îndată, mă fac sĕ cred acésta, ci mai cu sémă alte două împrejurări.

Multor critici români de pe vremuri le-a dat de furcă seria de opt poezióre, întitulată: „Pe dél“, a lui Coșbuc, până când a lămurit o și i-a arătat legătura firéscă și intimă dl *Gherea*. Traducĕtorul magiar încă s'a încurcat la ea și ne a dat-o numai de jumĕtate, omiţênd IV, V, VII și VIII. Iși póte ori-cine închipui ce va sĕ zică acéstă înjumătĕţire. Apoi sunt câte-va poesii, cari nu sunt caracteristice pentru poetul nostru. Ce caută aici legenda „Armingenilor“? Aș fi înţeles o legendă sau un bazm, care vorbește despre *noi*. Tot asemenea „Romanţă“, „Fragment“, și încă vre-o două trei.

Acum o festă, care i-a jucat'o traducĕtoriului ortografia nóstră, cu rĕmășiţele ei de etimologism.

In „Trei Dómne, și toţi trei“ un tată află, că i-au căzut toţi trei feciorii, cari i-a avut, în rĕsboiul pentru neatârnare, și atunci iese zdrobit afară din curtea cazarmei. Pe dinaintea lui treceau ómeni, trăsuri, ostași făcênd paradă, —

Și — atunci deștept privi la ei
Și-'și duse pumnii strâns la *têmple*:
„Trei, Dómne, și toţi trei!“

La dl Révai, când trec „stégurile strălucitóre“, bătrânul

A lábdobajra föltápászkodott;
S bösz jajgatással a *templomra* támadt:
„Hármat Uram! Elvetted mind a hármat!“ ..

Tot așa sunt traduse și următórele douĕ versuri admirabile din „La Paști“, unde e vorba de clopote:

Ah, Dómne! sĕ le auzi din vale
Cum râd a drag și plâng a jale.

Ungurește:

Ah Istenem! Lent hallani lehet,
Mind sir a gond, s kacag a szeretet.

Trebue sĕ spun acum cu bucurie, că altele „mai mari de cât acestea nu vom vedé“. E drept, că „vin pe îndelete“ se traduce cu „siet“, că pe alocurea găsim câte o imagine, care nu mai este cea din original, etc., dar' preste acestea trec, ca sĕ remarc truda și nisuinţa, care și le dă traducĕtoriul sĕ reconstitue din nou e obligat sĕ audieze următórele cursuri: istoria Românilor, istoria antică-greacă şi romană, istoria universală, limba latină, limba paleoslavă, limba grecească, s'au o limbă neolatină, geografia, pedagogia, sociologia, istoria filosofiei, antichităţi, epigrafia, istoria artei greceşti — şi pe lângă tóte acestea în fie-care an cel puţin două seminarii de istorie.

---

[1]) Traducerea acésta ritmată o dau după „Voinţa naţională“ din 27 Novembre v. 1905.

[2]) De sigur e un *lapsus memoriae* la dl *Il. Chendi*, când zice acestei poezii „O mamă, dulce mamă“, care e a lui Eminescu. (Voinţa naţ. nr. cit.)

Acéstă surmenare va fi de sigur înlocuită prin noua organisare a învĕţământului universitar, ce e vorba sĕ se facă — cu o împărţire mai raţională şi mai sistematică.

In anul acesta la facultatea de litere s'a inaugurat o nouă catedră, aceea de limba şi literatura germană, ce până acum nu era. Titular al acestei catedre e dnul S. Mândrescu, originar din părţile de nord ale Ardealului. Acéstă nouă catedră are o însemnătate mare; ea va avea sĕ contrabalanseze influenţa franceză asupra vieţii culturale româneşti prin o influenţă binefăcĕtóre a literaturii şi culturii germane, din care sĕ se reverse ce e bun şi asupra culturii româneşti. Afară de dnul Mândrescu mai sunt între profesorii universitari mai mulţi ardeleni. Astfel dl T. Maiorescu e şi dînsul originar din Ardeal, unde şi-a făcut şi începutul instrucţiei, fiind între cei dintâiu elevi ai gimnasiului din Braşov, apoi dl I. Bogdan, decanul facultăţii de litere, originar din Braşov, dl I. Bianu, originar din părţile Blajului, dl Ovid Densuşianu, originar din Făgăraş, apoi la facultatea de medicină dl Dr. V. Babeş, care a ridicat facultatea de medicină la rangul celor mai bune facultăţi din lumea întrégă. Afară de aceştia mai sunt şi alţii, al căror nume deocamdată îmi scapă.

Facultatea de teologie are 7 profesori şi peste 300 de studenţi, cari sunt aprópe esclusiv absolvenţi de seminarii, şi numai un numĕr disparent de absolvenţi de liceu. Seminariile aici nu sunt organisate ca la noi. La noi sĕ întră în seminar cu 8 clase de liceu şi cursurile sunt de trei ani, în România se întră în seminar cu 4 clase primare (normale) şi cursurile sunt de 7 ani. La noi un preot trebue sĕ aibă astăzi 15 ani de învĕţătură, în România se cer numai 11 ani. In seminariile de aici nu li-se dă însĕ elevilor o creştere numai religiósă, ci şi una generală, ca aceea din gimnasiile nóstre, aşa că absolvenţii de seminar sunt fórte bine pregătiţi, când părăsesc seminariul, ca sĕ mérgă preoţi la sate (s'au cum li-se zice: preoţi rurali), sau ca sĕ se înscrie la facultatea de teologie. Un contingent fórte considerabil al absolvenţilor de seminar nu se mulţămeşte cu instrucţia din seminar, ci-şi continuă studiile la facultate, în legătură cu care se cultivă ascultând şi cursurile de la filosofie şi litere. Unii, cărora nu le dă mâna sĕ se înscrie la facultate îndată după terminarea seminariului, se duc la ţéră, ocupă parochii şi astfel făcêndu-şi rost prin căsătorie şi prin slujba lor de o situaţie materială, iau drumul spre Bucureşti şi sĕ înscriu la facultate, unde audiéză cursurile cu destulă regularitate. Dacă se întêmplă sĕ fie aprópe de Bucureşti, stau în fie-care sĕpmână de Luni până Sâmbătă în Bucureşti şi atunci plécă acasă ca sĕ-şi îngrijéscă parochienii. Bine înţeles, că parochia în absenţa lor, nu şi-o lasă fără păstor, ci o pun cu învoirea protoiereului sub îngrijirea unui preot din comuna învecinată, sau a preotului pensionat, de cari se află fórte mulţi la ţéră. Dacă însĕ depărtarea de Bucureşti e mai mare, vin şi stau câte o lună în Bucureşti şi apoi merg pentru 4—5 zile acasă şi vin ear' — şi aşa mai departe.

Astfel se găsesc totdéuna mai mulţi preoţi cari urméză cursurile regulat. Numai în anul I. sunt de pildă anul acesta 20 de preoţi, pe cari în fie-care zi îi întâlneşti în antereul lor larg şi foios şi cu aceea înfăţişare de bizantinism vechiu, care le impune purtarea pĕrului lung, adesea împletit, şi barba neatinsă de fórfecă, începênd din momentul chirotonirei lor. Dar' aşa cum sunt acesti preoţi sunt de o înfăţişare fórte frumósă, ear' rîvna lor, care îi face sĕ-şi lase casa şi parochia pentru aşi îmbogăţi cunoştinţele e şi mai frumósă. După patru ani de studii se cere de la fie-care sĕ presinte o teză de licenţă tipărită, în virtutea căreia îşi câştigă titlul de licenţiat în teologie şi dreptul de a fi avansat la gradul întâiu, în ce priveşte salariul.

De-şi tinĕră, facultatea de teologie face progrese frumóse. Ea a atras la sine şi studenţi din alte părţi. Astfel de câţiva ani încóce în fie-care an mai mulţi Bulgari cercetéză acéstă facultate, din care se depărtéză cu frumóse cunoştinţe, şi cu bune convingeri. In anul acesta a venit şi un absolvent al seminariului din Astrahan. E de sigur un simptom pe cât de interesant, pe atât de trist, că în timp ce acéstă facultate de teologie — singură românéscă, căci cea de la Cernăuţi nu póte fi socotită ca o facultate într'adevĕr românéscă — câştigă în ochii străinilor, pentru noi Ardelenii e aprópe o terra incognita. Până acum un singur ardelén a studiat la acéstă facultate, şi abia în anul acesta a venit un al doilea.

Acéstă observare se póte face şi în legătură cu celelalte facultăţi, la care ce e drept, nu sunt tocmai aşa de rari, ardelenii, dar' în privinţa cărora se pot face observări tot aşa de categorice. Toţi câţi vin din Ardél ca sĕ studieze la facultatea de litere, drept, ştiinţă şi medicină, vin cu gândul de a se aşeza în România, ear' nu de a se mai întórce de unde au plecat. Astfel Ardélul nu are, am putea zice, nici un folos în urma lor, ceea-ce e fără îndoială o mare pierdere.

Va rĕmâné pentru tóte vremurile, în cari ne va fi dat sĕ fim despărţiţi prin graniţi politice, singurul ideal cultural al nostru *unitatea culturală*, pe care tot mai mulţi şi tot mai des o accentuéză ca o vĕdită necesitate, — o unitate culturală, spre care cele mai ducĕtóre la scop căi sunt acelea, cari ne vor îndrepta spre adevĕratul focular de cultură românéscă, care nu mai póte fi altul de cât Bucureşti.

N. Foişor.

Oficială.

Oficiile parochiale, cari espedéză resultatul colectei pentru catedrală, sĕ trimită şi un scurt raport, căci banii merg direct la cassa consistorială, ear' de raport are lipsă referentul resortului.

Din protopresbiterate.

Conferenţă preoţéscă în tractul Clujului.

Butene, 25 Novembre 1905.

Conferenţa preoţéscă din acest tract s'a ţinut sub conducerea protopresbiterului tractual Tuliu Roşescu, ca president, la 21 l. c. în cancelaria protopresbiterală din Cluj, pentru-că în parochia Cara, unde a fost invitată în anul trecut, cum şi în parochia Mănăşturul-unguresc, unde mai întâiu a fost convocată, din motive nu destul de seriόse, dar' în câtva acceptabile, nu s'a putut ţiné.

Am zis, că din motive nu destul de seriόse nu s'a putut ţiné conferenţa în numitele parochii, pentru-că după modesta mea părere, neterminarea casei preotului, a şcólei şi nesuficienta aranjare a locuinţei preotului nu sunt cause destul de justificabile pentru a nu se puté ţiné conferenţa în atari locuri, şi că astfel de cause nu stau în nici o legătură cu conferenţa. Dar' pentru evitarea unor false judecăţi din partea celor interesaţi s'a aflat de bine a se convoca a doua oră conferenţa în centrul tractului, Cluj, de-şi poporul din numitele parochii ar fi primit cu drag pe preoţii întruniţi în conferenţă, cu atât mai vêrtos, cu cât se ştie, că conferenţele ţinute în mod ambulant prin parochii sunt de un folos nepreţuibil pentru popor. Mai ales pentru poporul din Mănăşturul-ung., care are mare lipsă de sfaturi şi sprigin părintesc, ar fi fost de un necalculabil folos.

După esperienţa de 2 ani însĕ se vede, că conferenţa convocată în parochii, sub diferite pretexte, ar întimpina ceva greutăţi, de aceea din partea majorităţii preoţilor s'a dat espresiune dorinţei, ca în viitoriu sĕ se ţină tot în oraşul Cluj, ca loc mai uşor de comunicaţiune.

Premise acestea, trec la raportarea scurtă despre decurgerea conferenţei.

Serviciul divin s'a început la 9 ore a. m. şi s'a oficiat de către tinĕrul preot Grigorie Băloiu din Călean. La serviciu au luat parte toţi preoţii presenţi. Serviciul a fost împreunat cu chemarea duhului sfânt.

La 11 ore a. m. s'au întrunit preoţii în cancelaria protopresbiterală, unde dl protopresbiter Tuliu Roşescu, ca president, prin o vorbire, în care accentuéză iubirea frăţéscă reciprocă, sublima chemare a preotului şi împlinirea cu scumpĕtate a datorinţelor lui, declară şedinţa deschisă. Apoi se constitue conferenţa alegênd prin aclamaţiune notariu pe subscrisul şi bărbaţi de încredere pentru verificarea protocolului pe preoţii: Petru Checicheş din Apahida şi Ioan Dămian din Someşfalĕu.

Sĕ ceteşte din partea notariului apelul nominal, la care rĕspund 21 preoţi presenţi. Ear' cei absenţi sunt următorii: Gavriil Condor, Vasilie Teofelecan, Dimitrie Muntean, Gavriil Crainic, Simion Nosa, Nicolae Prigónă, Nicolae Roşescu, Atanasie Teotelecan şi Nicolae Stănescu. De toţi 10, cari nici unul nu şi-a scusat absentarea.

Cred a mărturisi un adevĕr atunci, când voi da espresiune convingerei mele, că acest mare numĕr de absentări a provenit din strămutarea conferenţei de la Mănăşturul-unguresc la Cluj, despre ce unii preoţi au primit avisul prea târziu, şi aşa le-a fost imposibilă presentarea la conferenţă în Cluj, ci s'au dus la Mănăşturul-unguresc.

Cu tóte acestea însĕ trecutul a dovedit, că absentările nescusate au fost şi sunt prea mari. Şi causa nu póte fi alta, decât că nu se esecută cu destulă asprime pedepsele normate.

Urméză cetirea temelor din partea preoţilor designaţi: Augustin Cupşa şi Teodor Tóder. Cel dintâiu fiind absent sĕ scuză în scris, că din cauza ocupaţiunilor sale nu şi a putut lucra tema, ceea-ce conferenţa, neacceptând scuza, ia cu regret spre ştire.

Teodor Tóder îşi ceteşte tema sa despre *„solidaritate"*, lucrată cu specială privire la stările poporului nostru din Mănăşturul-ung., unde era sĕ se ţină conferenţa, după a cărei cetire conferenţa constată a fi lucrată cu zel şi diligenţă, şi ilustrată cu exemple din vieţă şi din istorie, ear' predarea a fost escelentă, de aceea conferenţa o declară de binesuccésă şi o resplăteşte cu un „sĕ trăiéscă" la adresa autorului. Şi tema acésta şi cele făcute în viitor sĕ decide a se da într'un exemplariu pentru archiva protopresbiteralui.

Presidentul comunică mai multe ordinaţiuni şi circulare consistoriale, unele de interes local, altele de interes public bisericesc, cari tóte sĕ iau spre ştire şi conformare, cu escepţia ordinului Veneratului Consistor din 15 Octobre a. c. Nr. 9752 B. referitor la procurarea protocólelor sinodului archidiecesan pe spesele preotului, la care, din considerare că archiva parochială trebue să fie completată cu tóte actele oficióse ale corporaţiunilor nóstre bisericeşti, precum: protocóle, regulamente, etc. conferenţa rógă prea respectuos pe Veneratul Consistor archidiecesan, a nu pune tóte procurările astor fel de acte în sarcina personală a preotului, ci în sarcina parochiei, a căreia este şi archiva, rămânênd însă în voia liberă a preotului ca sĕ şi-le procure şi dânsul.

Fiind timpul înaintat, şedinţa sĕ suspende la 1½ oră p. m. şi s'a redeschis la 3 ore p. m. comunicându-sĕ mai departe alte ordinaţiuni şi circulare consistoriale, cari tóte sĕ iau spre ştire şi conformare.

Conform programului ar fi urmat raportul comulativ al rapórtelor întrate de la preoţime despre modul esecutărei concluzelor conferenţelor anterióre, dar' fiind timpul fórte scurt, cetirea s'a amânat pentru conferenţa viitóre.

Taxa de 2 cor. pentru anul 1905 în favorul bibliotecei preoţimei tractuale o solvesc preoţii: Teodor Tóder, Traian Gall, Teodor Lungu, Vasilie Lăpuşte şi Gavriil Todoruţ, rĕmânênd, ca de la ceialalţi, împreună cu taxele restante, sĕ se incasseze necondiţionat până la conferenţa proximă.

La propuneri conferenţa aduce următórele concluse: cu ţinerea predicei ocasionale sĕ se designeze 3—4 preoţi în mod succesiv;

tot aşa sĕ se designeze 3—4 preoţi cu lucrarea de teme *oficióse*, ear' toţi ceialalţi sĕ lucreze fie-care câte o temă liberă, făcută pe basa esperienţelor sale proprii, cu subiect din pastorală sau administraţiune bisericéscă şi şcolară;

absentările nescusate sĕ se pedepséscă primadată cu 10 cor., a doua oră cu 15 cor. şi aşa treptat până la 30 coróne. Căci numai dojana nu o sĕ ducă la nici un scop real.

Pedepsele sĕ se încasseze în favorul şi pentru augmentarea fondului tractual, din care cu timpul sĕ se pótă da stipendii acelor tineri săraci din tract, cari ar avea vocaţiune pentru cariera învĕţătoréscă s'au preoţéscă;

d) Veneratul Consistoriu archidiecesan este rugat a accepta solvirea de spese de călĕtorie şi viatic de la parochii membrilor sinodului protopresbiteral, căci numai acestei împrejurări este a se atribuí, că membrii sinodului nu s'au presentat în numĕrul recerut nici după a doua convocare la sinodul protopresbiteral în acest an.

e) Sĕ se ia în budgetele parochiale dotaţia protopresbiterului şi tóte pretensiunile protopresbiterale.

Designarea locului pentru ţinerea conferenţei viitóre sĕ lasă la buna chibzuială a protopresbiterului, ear' timpul ţinerii conferenţei se statoreşte pe luna August, ca cel mai potrivit timp după recerinţele acestui tract fórte estins.

Eshauriat fiind programul şi timpul fórte înaintat, presidentul prin o vorbire, în care îşi esprimă bucuria şi mulţămirea pentru zelul manifestat din partea preoţimii la desbaterea obiectivă a agendelor conferenţei şi poftindu-le tuturor reîntórcere norocósă la ale lor, declară conferenţa încheiată la 5 ore p. m.

Gavriil Todoruţ
paroch.

în valori echivalente ale limbii strĕine multele imponderabilii, cari sunt legate de viéţa limbii originale, cum se esprimă undeva dl *Rădulescu-Pogoneanu*. Iată două strofe, puse faţă în faţă, cari învederéză întrucâtva trépta, până la care se ridică traducerea dlui Révai, când interpretéză:

Ca un glas domol de clopot
Sună codrii mari de brad;
Ritmic valurile cad,
Cum se sbate 'n dulce ropot
Apa 'n vad.

Enyészetes bús suttogással
Sohajtozik a rengeteg;
A forrás lassú csobogással
Szórja alá a gyöngyöket,
S tovább siet.

Sunt multe strofe, sunt poezii, traduse bine, şi acestea ne fac sĕ intrevedem o scântee din acea condiţie, cerută mai întâiu de Lessing unui traducĕtor: congenialitatea, şi sĕ ne bucurăm de începutul acesta.

Fireşte, poeziile cu caracter mai general totdéuna vor fi traduse mai bine, dovadă „Mama", dar' nu încape îndoială, că şi ceea-ce ne face sĕ fim ce suntem: Români, încă se va puté reînvia înaintea ochilor sufleteşti ai strĕinilor, în mare parte. Dl Révai e chemat sĕ lucreze aici şi nădăjduim, că nu-'şi va pregeta, ştiindu-i dragostea de muncă. Surpriza cea mai próspĕtă va fi din colónele ziariului „Nagyszeben és vidéke", unde şi-a oferit de curênd colaborarea.

Ion Paltin.

NOUTĂȚI.

Revoluția valahă! Ziarele magiare continuă a alarma lumea cu revoluția Românilor din Ardeal, care e *aprópe de isbucnire*, și provócă guvernul sĕ trimită miliție în Ardeal, mai ales pe valea Crișului-alb (așa scrie „Budapesti Hirlap“) după-ce acolo e cuibul revoluționarilor. Bine domnilor, dar' miliția e *germană*, cu limba de comandă *germană*! Ce vreți cu ea și de la ea? Dar' nu de miliție e trebuință, ci de dușuri rĕci la capetele înferbêntate ale „patrioților“, pe cari pe semne îi bagă în friguri și numai gândul că *s'ar puté* întêmpla ceva!

*

Noul șef al cancelariei de cabinet. In locul nu de mult decedatului *König*, fost șef în cancelaria de cabinet a Maiestății Sale pentru afacerile ungare, a fost numit zilele trecute *Daruváry Géza*, consul austro-ungar în Amsterdam.

*

Pentru votul universal. Partidul kossuthist, independent de hotărîrea luată din partea comitetului esecutiv al coaliției, a hotărît în conferența ținută Luni séra în Budapesta sĕ lupte *pentru votul universal*, firește însĕ, fără abandonarea pretensiunei de a avea la armată limba magiară ca limbă de comandă.

*

Princesa Maria în pericol. Ziarele din București scriu, că Joi, sĕptĕmâna trecută, trecênd princesa Maria, soția Moștenitoriului de tron al României, principele Ferdinand, călare pe lângă căsarma regimentului 1 de geniu, sentinela a strigat „*garda afară*“, cu tótă tăria, așa că calul s'a speriat, și a trântit pe princesa la pământ. Dusă imediat cu trăsura la palat, la Cotroceni, medicii au constatat, că rănirea primită la umĕr și la picior nu e gravă.

*

Un apel al deputatului slovac Milan Hodza. Deputatul slovac național *Milan Hodza* a publicat în fóia sa „Slovensky Tyzdennik“ un apel către tinerimea slovăcéscă, îndemnând-o sĕ urmeze esemplul dat de Români cu prezentarea de bună voie la miliție. Pune în evidență folósele, atât ale celor ce se înrolézä, cât și ale celor cari scapă prin acésta. — Revoluție, ori ce?

*

Ziar slovac confiscat. Procurorul din Pojon a confiscat un numĕr al ziarului slovac din Szakolcza, „Katolicke Noviny“ pentru un articol al preotului *Juriga*, în care procurorul a descoperit îndemnare la revoltă. — Slovacii fac revoluție, Românii asemenea, și — numai procurorii aud trosnetele puștilor, ear' noi, trăitori printre ei, nu știm nimic!

*

Lueger și Ovreii. Comunitatea ovreiéscă din Viena a hotărît sĕ atragă atenția guvernului asupra unei vorbiri a lui Lueger, în care acesta scarmănă pe descendenții regelui David, și solicită procuratura sĕ pornéscă proces în contra aceluiași bărbat, din cauză de agitație în contra unei confesiuni (a celei izraelite), și fiind-că în urma acestora Ovreii nu mai pot avé garanția siguranței personale.

*

† Constantin Suciu. In Măgina (com. Alba inferióră) a rĕposat în 6 Decembre n. c. în vârstă de 90 ani *Constantin Suciu*, paroch gr. or. în pensiune, în al 51 an al păstoririi sale preoțești. Rĕposatul a fost un preot de model, care ș'a îndeplinit chemarea sa cea grea în decursul anilor îndelungați cu conștiențiozitatea cea mai esemplară. El a fost un om cinstit și venerat de toți, cari l'au cunoscut și au venit în atingere cu el, fără deosebire de confesiune ori națiune. Inmormêntarea lui s'a făcut Vineri la 8 Decembre n. cu ceremonial pompos, cuvenit unui preot, asistând o mulțime fórte mare de public, care a alergat din tóte părțile spre a da ultimul tribut de stimă și recunoștință păstorului celui vrednic și credincios. Serviciul funebral l'au îndeplinit 7 preoți din tract, în frunte cu harnicul și neobositul protopop tractual *Ioan Teculescu*, care prin cuvântarea sa cea frumósă a atins adânc inimile tuturor. Astăzi, când îndeplinirea conștientiósă a datorințelor e împreunată cu atâtea greutăți, având a învinge nu numai ispitele cele multe lumești, ci și pedecile cele grele puse dc dușmanii neamului și ai bisericii, — un preot, care după o păstorire harnică, îndeplinită în decurs de 51 de ani, ajunge a se presenta înaintea Tronului celui preaînalt, póte cu tot dreptul și cu mândrie a se folosi de cuvintele Mântuitorului, zicând: „*Părinte! am săvârșit lucrul, care mi-ai dat sĕ 'l fac*“. (Ioan c. 17. v. 4.) Odihnéscă în pace și cu drepții părintele Constantin Suciu, mutat de la noi la cele eterne!

*

Sărbătorirea unui agitator național. Da, în țara nóstră, adecă în țara unguréscă, pĕcătoșii aceia de Toți au avut îndrăsnéla de a serba aniversarea a 70-a de la nașterea advocatului *P. Mudrony* din Turocz-Szent-Márton, ear' a activității sale publice a 50-a. Și închipuiți-vă, conduct de torțe, cântecul „Hej Slovene“, telegrame din țară și din strĕinătate cu nemiluita, și alte pozne de acestea. Cum sĕ nu-ți se urce în față un val dc sânge patriotic? Deci aprobăm, ca totdeauna, îndignarea compatrioților unguri.

*

Cardinal nou. Papa de la Roma a numit cardinal pe archiepiscopul romano-catolic *Samossa* din Eger.

*

Monede jubilare. Conziliul de ministrii din România a aprobat un proiect de lege al ministrului finanțelor de a se bate monede de aur și de argint jubilare, pentru suma de 3,500.000 lei. In acest proect se provede și baterea unei monede de 100 lei, din aur, întrodusă pentru primadată în circulația monetară a României. Tóte aceste piese vor avé desemnuri ad-hoc.

*

Biblioteca lui Carducci. Regina mamă a Italiei a cumpărat nu de mult biblioteca și tóte manuscriptele marelui poet italian *Carducci*. Regina voește sĕ cumpere acum și casa, în care locuește el la Bologna, spre a se păstra neatinsă după mórtea bătrânului scriitor. — La noi Românii hârtiile rĕmase pe urma originalului și puternicului *Creangă* s'au vândut cu chilogramul, și negustorii se întrecéu sĕ le împrăștie cât mai în grabă. O mică deosebire, nu-i așa?

*

Separația bisericei de stat în — Franța. Ministrul culteior și înstrucțiunei publice din Franța, dl *Bienvenu Martin*, se ocupă cu numirea unei comisii extra-parlamentare pentru întocmirea regulamentului de administrație publică, necesar punerii în aplicare a legii separațiunei bisericilor de stat. Legea acésta a fost promulgată în Monitorul oficial ieri, Marți, 12 Decembre n.

*

Năruire de stânci. In pasul *Cazan*, aprópe de Orșova, pe unde drumul e tăiat prin stânci grozave, în zilele trecute s'a desprins un țanc colosal, s'a prăbușit cu sgomot mare și a închis drumul aprópe în întregime. Stânca acésta numai prin explozii se va puté dărăburi și astfel vor desfunda calea — peste vre-o câteva sĕptămâni.

PARTEA LITERARĂ.

Corespondența lui Șaguna.

(Fine).

XIII.

Prea Cinstite și mie iubite Păr. Proto!

Eu mĕ aflu de douĕ sĕptĕmâniací la băi și precum am venit încóce cu carul postal, așa aș vrea sĕ mĕ și întorc cu carul postal; însĕ ací nu știe sĕ-mi spună nime, că putea-voiu eu la Lugoj sĕ mĕ prenumĕr s'au trebue la Timișóra sĕ mĕ scriu, ca la Lugoj sĕ capĕt loc pentru mine și scriitoriul meu la carul postal. De aceea rog pe Prea Cinstia Ta sĕ ai bunătate a întreba în numele meu la direcțiunea postală de la Timișóra, că este de lipsă sĕ mĕ prenumĕr la Timișóra, s'au că se póte prenumĕra și la Lugoj pentru călĕtoria mea către Ardeal până la oraș Mühlenbach? și sĕ mĕ înștiințezi despre resultat, spre a mĕ puté conforma împrejurărilor.

Intre altele cu dragoste și binecuvêntare archieréscă am rĕmas.

Mehadia, 19 Iuliu 1866.

Àl Prea Cinstiei Tale de tot binele voitoriu

Andreiu
Arch. mitropit.

XIV.

Prea Cinstite Părinte Protopópe!

Mulțămesc Prea Cinstiei Tale pentru descoperirile din scrisórea-ți din 10 ale acesteia, și voiu da uitării cele de acolo. Póte fi ca curênd voiu călĕtorí la Pesta și Viena, și atunci voiu încerca a face tóte după putință spre nimicirea, sau cel puțin spre înădușirea esceselor, ce le fac representanții ierarchiei sêrbești și consilierului Mandicu.

Astăzi am scris și episcopului sêrbesc Naco pentru inurbanitatea archimandritului seu Jivcoviciu.

Totodată am scris și episcopului nostru din Arad, că la rugarea părții nóstre bisericești din Mehala sĕ le ierte lor a întocmí o casă pentru trebuințele lor sufletești, unde în odihnă sĕ fie la rugăciuni de tóte zile și de sĕrbători, ca astfel sĕ se ocoléscă ori-și-ce fel de scandal între partea nóstră și sêrbéscă, căci pe partea sêrbéscă se desvoltă un duh necurat și un dușman, care va sĕ samine în grâul curat neghină. Se înțelege de sine, că partea nóstră atunci sĕ o facă acésta, dacă au fost comisia la ei și au cercetat tréba lor și s'au aflat, ce póte sĕ capete ai noștri din biserică și din apartimentele ei.

Acestea făcêndu-ți-le cunoscute, Te rog sĕ dai celor din Mehala îndreptare, dacă comisia a gătat lucrul, ca pentru o capelă casnică sĕ recură la Preasfinția Sa dl Ivacicovici, din motivul susatins, și dacă n'ar căpĕta resultat mângăitoriu sĕ mi scrie mie.

Sibiiu, 13 Novembre 1866.

Fiind cu binecuvêntare archierească al Prea Cinstiei Tale de tot binele voitoriu
Archiepiscopul și Metropolitul
Andreiu.

Copie după ACM. 204 sêrbește.

NB. Satul nou — Novoselo — din regimentul Panciovei — adecă bieții noștri Români de acolo 268 familii prin hotărîrea ministrului de resbel au căpĕtat pe partea lor biserica, șcóle și douĕ sesiuni canonice, ear' Sêrbii 61 familii capĕtă o sesie canonică și partea lor în bani din biserică și șcólă în 5 ani, cu aceea, ca în acești 5 ani sĕ pótă folosí și ei biserica, dar' după espirarea acestui termin nu mai mult!

Sĕ fie numai ai noștri din Checea cu răbdare bărbătéscă, căci se vor mângăia!

XV.

Prea cinstite păr. Protopop!

Domniile lor George Paulescu Tiechmaisteru al Călțunarilor, — Ioanu Făgărășianu Tiechmaistru al Tăbăcarilor, — Petru Alexianu President al Cojocarilor și Georgiu Mihaiu, president al societății Străițienilor, s'au plâns prin hârtia lor din 18 Decem. 1866 cum n'au căpătat nici o mângăere în urma recensurilor date către jurisdicțiunile lor politice, bisericești și la locul mai înalt în privința furtișagului de cărțile lor române bisericești și a gonirei limbei lor în biserică.

Eu m'am pătruns de jalea Dlor Sale și n'am întîrziat a mă întrepune la Cancelăria aulico-ungurească, rugându o pentru o hotărîre dreaptă și mângăitoare.

Deci Te poftesc pe Prea Cinstia Ta, ca sĕ aduci aceste la cunoștința susnumiților nostri creștini cu acea mai departe descoperire în numele meu, că Dlor trebue sĕ cunoască timpul cel nefavoritoriu de astăzi pentru asemene lucruri, cum este și cel al lor, care timp nefavoritoriu aduce cu sine posițiunea abnormă a patriei, și Prea Cinstia Ta ca un bărbat cult sĕ le tălmăcești lor pe larg aceste puține cuvinte ale mele, recomandându-le statornicia, căci cauza nóstră este dirépță și cuviósă! Una copie din cele douĕ ce mi-le-au așternut, le-o retrimit ./· ear' cealaltă nu, căci o am alăturat lângă representanția mea către Cancelaria aulică-ungurească.

Sibiiu 26 Dec. 1866
Archiepiscopul și metropolitul
Andreiu.

Acestea sunt cele 15 scrisori.

Preste trei ani de zile, în 20 Decembre 1908 se împlinesc o sută de ani de la nașterea lui Șaguna. In ziua aceea, care nu va fi zi de jale pentru noi, vor trebuí aranjate serbări, cu ocasia cărora sĕ se pătrundă tinerimea de idealismul, care l'a condus pe Șaguna, și de tăria și abnegația, de care trebue sĕ se călăuzéscă și pașii nostri.

N'ar fi pentru aceea ocasie un omagiu sincer și binevenit o „Colecție completă a corespondenții lui Șaguna“, care ar fi în acelaș timp și o lucrare istorică de preț, și pentru pregătirea căreia ar fi timp destul în acești trei ani de zile?

Sunt atâția ómeni sănĕtoși, învĕțați și cu mare putere în lumea aceasta, nu ne-ar putea dărui unul dintre ei acéstă carte, pentru care mulți i-am mulțămi?

Onisifor Ghibu.

Cărți și reviste.

Raportul anual *al societăți academice Române Junimea la Cernăuți*, al XXVII an administrativ.

*

Albina, an. IX. nr. 9. Sumarul *Sofia Nădejde*: Mult aer; *I, Kalinderu*: Teatru la sate; *M. Sadoveanu*: Scrisori trimise de un prietin pripeag; *N. Rădulescu-Niger*: Tsnguire (poesie); *G. Coșbuc*: Ingineri hotarnici în vechiul Egipet; L. *Mrejeru*: O călĕtorie în Transilvania, etc. etc.

*

Amicul tinerimei, an. III, nr. 9. Director: *I. Moisil*. Sumarul: Un tată către fiul său; Omul. șerpele și vulpea; O vânătóre de elefanți în Africa; O escursie în Gorj; Veverița; Despre sóre, etc. etc,

*

Note de drum de *Gh. C. Ioanescu*: Mănăstirea Putna, Bucovina, Maramurăș, Ardeal, Bănat, cu o prefață de *G. Coșbuc* și o întroducere de Ion Dem. Petrescu, ear' la sfârșit cu harta drumului. Ploiești, stabilimentul de arte grafice „Progresul“, 1905.

Prețul: 75 fileri.

*

„Junimea literară“, revistă literară științifică, anul al II-lea nr. 12. Sumariul: *Mihail Teliman*: A fost odată; *Rotică*: Tomnatic (versuri); *S. Fl. Marian*: Fata pădurii; *I. Robeanu*: In bolta de la craiul negru (versuri); *V. M.*: Octavian Goga (dare de seamă, fine); *V. Loichiță*: Prohodul (versuri); *C. Paltin*: Prin geam; *Nicu Dracinschi*: Rugă (versuri); *Alcuno*: A fost un timp (versuri); *Iancu I. Nistor*: Putna; *Leandru*: Cântec; *George Codreanu, Lili*: Dări de sémă, cronică; Notițe bibliografice.

Cu acest numĕr s'a trimis și „*Cuprinsul*“ anului al doilea al revistei. Apare în *Suceava*, Strada Sturza nr. 655. Abonamentul pe un an 6 cor., pe o jum. an 3 coróne. O recomandăm.

Din public.†)

Mulțămită publică.

Bunii și evlavioșii creștini din patria nóstră, de present aflători în Statele-Unite ale Americei, în orașul Torington, în scopul procurării unui clopot la nou zidinda biserică din parochia nóstră *Șard*, tractul Sighișóra, au întreprins o colectă la carea au contribuit cu dinariul lor cel din dragoste curată spre îmfrumsețarea micii nóstre biserici, următorii: Vasilie Pavel, Patriche Pavel, Michail Bucur, Petru Dan, sen., fiecare câte 2 dol., Petru Dan, jun., Nicolae Gligore, câte 1 dol. George Gligore, 4 dol., Méró Mihály, 1 dol., Ioan Hıdvegi, 2 dol., toți din comuna nóstră Șard. Petru Felegean, 1 dol., Anton Coman, 25 cenți, din comuna Hașfalĕu. Ilie Ciuleiu, Ioan Ciuleiu, câte 1 dol., Dumitru Ciuleiu, 20 cenți, Dumitru Holer, 50 cenți, Zaharie Sechel, Achim Pupozo, câte 10 cenți, Ioan Curuț, 50 cenți, toți din comun Saschis. Nagy Mozes, Nagy János, câte 25 ceți, Ioan Pop a lui Ioan, Ioan Pop, Ioan Cifrea Băltău, Ioan Stoica N., Ioan Tesculă, Ilie Tesculă, Ioan Cismaș, Zaharie Pop, fiecare câte 50 cenți, toți din comuna Boiulmare. Mihail Boian, 50 cenți, Sárdi József, 25 cenți, Péter József, 50 cenți, din comuna Șarpatoc. Ilie Pop, 20 cenți, Vasilie Pupăză, 1 dol., Achim Pupăză, 20 cenți, Zaharie Lapa, 25 cenți, toți din comuna Ferihaz. Nicolae Pupăză, 25 cenți, din Zelistat. Michail Câmpean, din Vidacatul-rom., 50 cenți.

Pentru acésta faptă creștinéscă subscrisul în numele comitetului parochial aduc și pe acéstă cale cea mai ferbinte mulțămită marinimoșilor creștini, rugând pe a tot puternicul Dzeu sĕ le trimită sănĕtate și sĕ'i apere de tóte pericolele.

Șard, la 23 Novembre 1905.

Ioan Dan
preot gr. or.

Concurs.

Pentru postul de **cassariu la societatea pe acțiuni „Olteana“ din Alsó-Vist**, comitatu Făgăraș, cu léfă de **800 coróne și tantiemele statutare**. Suplicele sĕ se însinteze direcțiunei până la *23 Decembre a. c. st. n.* [296] 1—1

De la cel ales se cere cauțiune de 1000 coróne în hârtíi de valóre, realități sau bani gata. **Direcțiunea.**

Nr. 602 1905. [292] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de **paroh** în comuna bisericéscă **Roșia montană**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții 'și vor subșterne petițiunile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu în terminul deschis, și se vor presenta în vre-o Duminecă ori sěrbătóre înaintea alegětorilor spre a cânta respective a celebra și cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial

Abrud, 23 Novembre 1905.

Petru Popovici
protopresbiter.

Nr. 21 1905 parohial. [282] 3—3

Publicare de licitațiune.

Comuna bisericéscă româna gr. orient. **Bran-Pórta**, protopresbiteratul Branului, va da în *11/24 Decembre a. c.* la 2 ore p. m prin licitațiune publică minuendă în întreprindere **edificarea unei școle noue**, conform planului și preliminariului de spese aprobat de Venerabilul Consistoriu arhidiecesan ca senat școlar nr. 8300 dto 8 August 1902, în sumă de cor. 14 089 24.

Intreprinzětorii, cari vor reflecta la acésta întreprindere, au a depune vadiu de 10%, ear' minusoferentul va fi îndatorat a depune cauțiunea recerută în bani gata sau în hârtii de valóre.

Planul, preliminariul de spese și condițiunile de licitare se află și se pot vedé până la ziua licitării la oficiul parohial gr. or din Bran Pórta

Bran-Pórta, în 11/24 Novembre 1905.

Pentru comitetul parohial:

Ilariu Reit
president.

Miron Tatoiu
membru în comit. par.

Nr 110 1905 [284] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** în comuna bisericéscă de clasa III **Vidra de jos** din protopresbiteratul Câmpenilor, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele sunt cele arătate la cóla B pentru întregirea venitelor preoțești din partea statului

Doritorii a ocupa acest post sě trimită concursele lor cu documentele recerute la subscrisul oficiu și se pot presenta înaintea alegětorilor în biserică pentru a cânta, respective a celebra și a cuvênta, însě înainte de espirarea concursului.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 10 Novembre 1905.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 2983 1905 pret [287] 3—3

Publicare de licitațiune.

Pe basa concesiunii dlui ministru r. u. de agricultură nrul 52523 I/A—2/1905 se va vinde în licitațiune publică împreunată cu oferte în scris, **în 27 Decembre 1905** la orele 10 a. m. în cancelaria primăriei comunale din **Gurarîului**, lemnul de fag de pe teritoriul „Valea Cărbunariului“ în estensiune de 267 78 jugěre catastrale, estimat cu 35505 m³ lemn de blane și 10222 m³ lemne rotunde.

Prețul de strigare e 58368 cor. 50 fil.

Vadiu 10% a prețului de strigare.

Oferte ulterióre nu se vor lua în considerare.

La ofertele în scris e a se alătura vadiul mai sus indicat.

Condițiunile de licitare și de contract generale se pot vedé în orele de oficiu la primăria comunei Gurarîului la oficiul pretorial din Sělište, și la curatoratul reg ung. silvanal de cerc din Sělište.

Pădurea e 7 klm. depărtare de la stațiunea drumului de fer din Orlat, și 3 klm. de la comuna Gurarîului, și conduce la ea un drum ținut în stare bună.

Sělište, 1 Decembre 1905.

Primpretorul cercului.

Dr. Petru Șpan:

Idei pregătitóre în pedagogie	Cor.	3·—
Treptele formale ale învěțămêntului (Ediția a doua) .	„	1·60
Povesti pentru anul prim școlar (lecțiuni după treptele formale) ediția II.	„	2·—
Carte de cetire a II-a	„	—·50
Noul Abcdar	„	—·40
Călăuza noului Abcdar . . .	„	—20
Dr. Daniil P. Barcianu. Viéța și activitatea lui	„	—·50

Se pot procura de la

Librăria arhidiecesană.

[28.] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parohiei** vacante **Sălciua-de sus** din protopresbiteratul Lupșa, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Cererile provězute și cu atestatul de maturitate, se vor instruí conform normelor în vigóre și așterne Preaonoratului oficiu protopresbiteral al Lupșei în terminul deschis. Petenții se pot presenta în vre-o Dumineca ori sěrbătóre și în biserica din loc pentru a cânta resp. a celebra și cuvênta.

Sălciua-de-sus, din ședința comitetului parohial, ținută la 31 Octobre 1905.

Romul Gomboș
president.

Vasiliu Ioaniciu
notariu.

ad nr. 812 1905

Vězut și aprobat.

Ofenbaia, 12 Novembre 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupșei.

Vasile Gan
protopresbiter.

Nr. 91 1905 par. [283] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al treilea de **învěțătoriu** devenit vacant la școla confesională gr. or. română din **Tălmăcel**, protopresbiteratul Sibiiu, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu de 600 cor. din cassa bisericei
2. Cuartir în natură și 2 stângini lemne de foc.

Cuincuenalul se computâ numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani în acéstă comună.

Invěțătoriul ales e obligat a cânta în Dumineci și sěrbători în o strană.

Cel ales va ocupa postul numai cu începerea anului școlar 1906/7.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a'și așterne rugările preaonoratului oficiu protopresbiteral gr. or. în Sibiiu.

Tălmăcel, din ședința comitetului parohial ținută la 6 Novembre 1905 st. v.

Dumitru Sěcăria
president.

Aurel Barbu
notariu.

Nr. 997.

Cu consensul subscrisului.

Sibiiu, 16 Novembre 1905.

I. Papiu
protopresbiter.

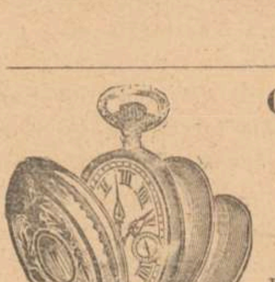

Cea mai mare inventiune
a noului secol
costă numai
fl. 2·55.

E vorba de orologiul de buzunar remontoar de nichel marca „System Roskopf Patent“, cu arătător de secunde, a se trage la 36 ore, lucitor, cu mers regulat și garanție pe 3 ani. (Un lanț de orologiu elegant și 5 juvaericale se adaug gratis). (275) 3—20

In cas de neconveniență banii se dau înapoi, deci ori-ce risic este eschis. Trimite cu ramburs sau după primirea sumei

M. J. HOLZER

Mare deposit de orológe și aurării, Krakau Oesterr.
Dietelsg. 73 și St. Sebastiang. 26.
Liferantul funcționarilor de stat ces. reg.
Lista prețurilor dela orológe și aurării gratis și franco.
Agenți se caută.
Asemenea inserate sunt imitațiuni.
Comandându-se 10 orológe de buzunar unul în cinste.

La **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu se află de vînzare

ilustrate cu catedrala

ortodoxă română din Sibiiu Prețul unei bucăți 6 fileri, colorate 10 fileri.

Eu

nu cunosc pentru îngrijirea pielii, în special pentru a alunga pistruii și a avé o colóre delicată a feții, un săpun medicinal mai bun și mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca doi băieși)
Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata în farmacia „la urs“ (piața mică),
în farmacia E. Rummler, Sibiiu,
la I. B. Misselbacher sen. (piața mare),
G. Meltzer (str. cisnădiei și gușteriții 25),
prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei) (89) 16—25
Carol Arz (strada cisnădiei), cum și
în Sighișóra la farmacistul W. Lingner.

„TITAN“
scăpărătóre gazósă.

Ridicându-i-se coperișul dă imediat flacără. Se póte purta în busunariul vestei. Face de prisos chibritele (lemnușele).

Bucata 1 50 cor.

Mașină Phönix pentru pregătirea țigaretelor
500 țigarete pe óră. Prețul 3 c.

Lampă electrică de busunar
à cor. 2·40.

Mașină de tocat carne Alexanderwerk
— Lista prețurilor la cerere. —

Tóte părțile constitutive ale mașinei Alexanderwerk se află întotdeuna în deposit.

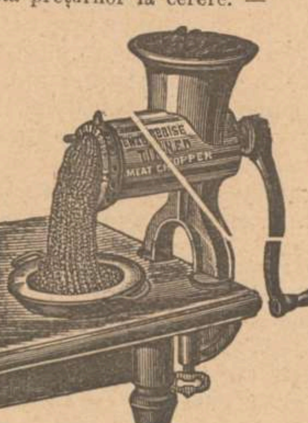

Mașina de tocat carne Colibri
à cor. 2·50.

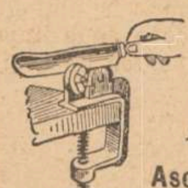

Cuțite de ucis și pentru tăiat carne, calitate superióră.

Amnare pentru ascuțit

Ascuțitóre Schneidig cor. 1 90

Carol F. Jickeli, Sibiiu

(291b) 1—4

10.000 motóre liferate spre mulțămire generală.

74 distinctii 6 medalii de stat

Fabrica de motóre din Dresda, soc. an.
Filială:
Ignaz Gellért & Comp.
Budapesta, VI., Theresienring 41
Telefon 13—91.

MOTÓRE CU BENZIN, Motóre cu gaz, Motóre cu uleu brut, Motóre cu spirt, Motóre cu acetilen, Locomobile cu benzin pt. treerat

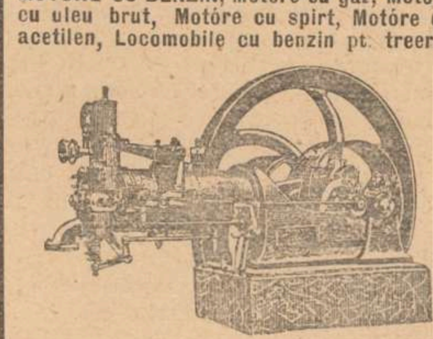

Noutate importantă! Motórele cu gaz sugativ sunt cele mai **moderne** și mai **perfecte**, și cer mai puțină putere de esplotare. **Motórele cu gaz sugativ** lucréză minunat și cu **cărbuni de lemn!**

Motorul de Dresda este recunoscut în lumea întrégă ca **fabricat eminent!** Construcție dovedit de perfectă. Construat din cel mai bun și mai solid material. E precis esecutat.

Trainic! Nu are lipsă de reparaturi nici după folosire de ani de zile. — Necondiționat sigur la mânare. — Manuare simplă. — Spese de transmisiune relativ mici.

Motórele de Dresda se pot vedé la diferite intreprinderi industriale și economice, ca: **mori, țiglării, fabrici de mașini, instalații pentru prelucrarea lemnului, stabilimente de scos apă, camere de nutreț, lăptării, la treerat** etc.

Se liferéză aranjamente complete.

Deslușiri și preliminare de spese se dau bucuros.

Garanție mare. Condiții de plată favorabile

La 7 Esposiții publice cele dintâi premii!

Veritabil numai cu

1860.
T.P.A.P.M.
С.ПЕТЕРБУРГЪ.

triunghiu pe talpă.

Șoșoni, Slippers
Galoși
de Petersburg

Singurii contrahenți:
Messtorff Behn & Co., Viena I.

Vînzare în detail în tóte prăvăliile mai bune de încălțăminte, de modă și gumă.

[278] 4—6

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cerceiat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 174

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țeră și strâinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane

Nr. 129 Sibiiu, Sâmbătă 3/16 Decembre 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
sĕ se adreseze Administrației tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
sĕ se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de douĕ-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil rêndul cu litere garmond.

In audiență.

Sibiiu, 15 Decembre n.

Mercuri, 13 Decembre n. la orele 10 a fost primit ministrul-president ungar, baronul *Fejérváry*, de nou în audiență din partea Maiestății Sale, în Burgul de la Viena.

Și de astădată prim-ministrul nostru a stat *trei* ore întregi în fața Domnitoriului, espunêndu-i situația politică din țară, cu graiu viu și din actele ce le dusese cu sine la Viena.

Inainte de a pleca bar. Fejérváry la Viena, se ținuse adecă în Budapesta un consiliu de miniștri, în care au fost luate mai multe hotărîri însemnate, pe cari prim-ministrul le-a dus cu sine la Viena, pentru a le supune aprobării Maiestății Sale.

Baronul Fejérváry la orele 3 a plecat apoi din Viena îndĕrĕt la Budapesta, luând disposiții încă la Viena, prin telefon, ca toți miniștrii aflători în Budapesta sĕ 'l aștepte la orele 8 séra în palatul ministrului-president, pentru a se întruní de nou în consiliu.

De aci a urmat combinația ziarelor coaliționiste, că guvernul e căzut, ori pe cale de a cădé, după ce Maiestatea Sa nu a aprobat *întru tóte* aceea ce i-s'a presentat prin ministrul-president din partea guvernului seu unguresc spre aprobare.

Negreșit, că divergențe de păreri esistă între Corónă și guvernul unguresc; dar' nu credem se fie de natură, ca guvernul sĕ fie silit a se retrage. Pe lângă măsurile, ce sunt de luat pentru sanarea relelor, stabilite din partea guvernului unguresc, pot sĕ mai fie unele, pe cari *Coróna* le ține de necesare sĕ fie luate, și asupra *acestora* va fi avut probabil sĕ se pronunțe consiliul de miniștri, ținut Mercuri sara. Ori apoi se póte, că nu *tóte* mĕsurile stabilite din partea guvernului unguresc le ține Maiestatea Sa de necesare ca sĕ fie puse imediat în aplicare, ci numai treptat, una câte una. Tot lucruri, cari se pot drege și tocmi, fără ca sĕ fie necesară retragerea guvernului actual, în locul căruia, cum am spus și în numĕrul de Luni, cu greu s'ar puté găsi astăzi altul. Dar' și guvernul însuși, după cum a declarat baronul Fejérváry în una din zilele trecute în fața unui politician, consideră ca chestie de onóre și de loialitate a rĕmâné la post până la limpezirea situațiunei, pentru a cruța Coróna de supărări și de încurcături și mai mari.

Probabil deci, că baronul Fejérváry va merge în curênd de nou la Viena (ori póte a și mers chiar), pentru a supune Maiestății Sale spre aprobare *alte* hotărîri ale consiliului de miniștri, ori pentru a spune Maiestății Sale, că consiliul de miniștri *nu póte schimba* nimica din hotărîrile deja luate, dar' la nici un cas nu va merge pentru a înainta demisia guvernului, ori pentru a fi demisionat din partea Corónei. Guvernul rĕmâne la postul seu, până se va muia coaliția, ori se va sparge. Va proroga în 19 Decembre dieta până la Februarie, și în Februarie, dacă nu e pace până atunci, earăși o va proroga, până când îi va vení bine sĕ facă alegeri noue.

Nu credem deci în prorocia gazetelor opoziționale din Budapesta, că până la 19 Decembre, ziua redeschiderii dietei, *se va întâmpla mare schimbare*, pentru-că în conducerea țerii nu se va face absolut nici o schimbare. Va urma însĕ cu siguranță o mare schimbare după 19 Decembre în atitudinea guvernului față cu cei resvrătiți, față cu comitatele, cari s'au pus deasupra legii și deasupra guvernului, pentru-că starea de lucruri de ele inaugurată nu mai póte fi tolerată.

Inainte de 19 Decembre deci nici o schimbare mare nu se va face, nici un eveniment estraordinar nu se va întâmpla, dar' nici în ziua de 19 Decembre, de cât póte acela, că presentând guvernul proiectul de lege despre *votul universal*, întrégă dieta se va ridica în picióre și va declara cu mare însuflețire, că 'l votéză *fără discuție*. Și dee-le Dzeu deputaților din dietă gândul bun, ca așa sĕ facă toți în ziua de 19 Decembre, căci atunci întru adevĕr vom avé de inregistrat un mare eveniment, și ni-ar rămâné un dat, — datul 19 Decembre, — care ar fi serbat în viitor ca un dat istoric de cea mai mare însemnătate. Dar' firește, lucruri de acestea bune nu știe dieta nóstră se facă, ci numai — gălăgie pentru lucruri de nimica.

Rĕsboiul și pacea.

Eruditul profesor de istorie de la universitatea din Iași, domnul *A. D. Xenopol*, membrn al Academiei Române, a scris în revista sĕptĕmânală *„Le Courrier Européen“* un frumos articol despre *rĕsboiu și pace.* Reproducem în traducere interesantul articol, care e de cuprinsul următor:

I.

Nu voim sĕ facem apologia rĕsboiului, dar' nici nu avem intențiunea a ridica în slava ceriului tendințele pacificării și sĕ nu vedem în conflictele armate de cât o vĕrsare de sânge, un măcel organisat și *ruina popórelor*.

Este incontestabil, că o instituțiune internațională, însărcinată de a pune în acord statele, între cari esistă neînțelegeri, póte aduce servicii, dacă neînțelegerile sunt de natură a fi tranșate pe calea arbitragiului, și prin acest mijloc multe conflicte, — cari ar fi putut degenera în rĕsbóie, pot fi înăbușite.

Istoria cea mai recentă conține esemple, în cari arbitragiul a adus mai multe servicii de cât diplomația cea mai iscusită; ne mulțămim a reamintí incidentul de la Hull, care ar fi putut provoca un rĕsboiu îngrozitor între Anglia și Rusia, dacă nu ar fi fost tranșat printr'un arbitragiu.

Și cu tóte acestea, dacă rĕsboiul póte fi întru câtva împedecat, nu am puté sĕ tragem conclusia, dacă el trebue sĕ dispară cu totul.

El este în definitiv suprema espresiune a luptei pentru esistență, care luptă se dă între formațiunile omenirii popórelor și statelor, cărora el, — rĕsboiul — le dă naștere.

Spre a ne închipuí un stat, în care omenirea întrégă ar duce o viață de pace și fericire, ar trebuí mai întâiu a găsí mijlocul de a suprima lupta pentru esistență din sînul societăților. Și vedem din potrivă, că concurența cea mai înverșunată pe tóte tărîmurile întețește acéstă luptă crâncenă, care precipită în nenorocire și mormênt mai multe esistențe, de cât au cosit în tóte timpurile rĕsbóiele cele mai sângeróse.

Lupta pentru esistență este una din legile cele mai generale ale națiunii, fiind-că ea provine din forța fundamentală a instinctului de conservare, care împinge tóte ființele a se sfâșia între ele, în casul când din causa concurenței, viața lor este în pericol. Acéstă luptă împinge ierburile a se înăbușí una pe alta, animalele a se sfâșia între ele, ómenii a se lupta, a-și răpí unul altuia mijlócele de esistență, fără témă de morală, și dacă justiția nu ținea severa sa balanță, sub protecțiunea sabiei statului societățile umane ar fi presentat spectacolul trist al unui *bellum omnium contra omnes.*

Dar' nu numai indivizii între ei se dedau la acéstă luptă implacabilă, ci chiar și grupele fac astfel.

Clasele sociale, partidele politice, sectele religióse, până și școlele literare și artistice, tóte aceste forme superióre, cari îmbrățișéză esistența societății, se luptă mai mult sau mai puțin pe față, și acéstă luptă nu urmărește alt scop, de cât mórtea sau nimicirea adversarului.

Și voim, ca popórele singure, cari sunt în definitiv suma indivizilor, sau adunarea acestor grupe sĕ se înțelégă în totdéuna între ei prietinește?

Statele, cari represintă interesele popórelor, nu fac de cât sĕ organiseze lupta permanentă între grupele potrivnice; așadar' protecționismul nu este de cât espresia luptei pentru muncă, dusă dincolo de frontiere: protecționismul caută de a procura cu téma străinului pânea pe care și-o dispută naționalii între ei.

Cifra populației crește întotdeuna. Invitații, întotdeuna mai numĕroși, vo-

---

FOIȘÓRĂ.

Păgânismul.

De Ioan Stanciu.

In secolii trecuți mulți bărbați de știință s'au ivit, cari tot atâtea păreri au avut despre multe întrebări religióse, imposibile de resolvat, fără a cere sfat de la isvorul cel mai competent, de la sf. scriptură. Aprópe de toți desconsiderată fiind, cercetările lor asupra unor intrebări preistorice, învăluite în negura trecutului, nu au putut avé nici un resultat îndestulitor, ba putem zice, că acea mulțime de teorii false este contrară, nu numai învĕțăturilor bisericei, adecă revelațiunei, ci chiar ele între ele divergéză, și astfel se nimicesc. Incercatu-s'au mulți bărbați de mare talent sĕ dovedéscă neesistința lui Dumnezeu, susținênd unii, că totul e *materia* din care sĕ naște viéța organică, alții alte absurdități lipsite de argumente mai serióse. Incercatu-s'au sĕ arete, cum nu s'a putut înmulți omenimea din o singură păreche din Adam și Eva, declarat'au de absurdă tótă descrierea facerei lumei din sf. scriptură, combătut'au și combat și astăzi unitatea limbei și a religiunei originale, provocându-se la multele limbi ce se vorbesc acum și la nenumĕratele religiuni, ce le are omenimea. Neluând în considerare intâmplările de la turnul babilonic și atot putința lui Dzeu, ei sĕ întrébă: cum sĕ póte, ca din o singură limbă și religiune sĕ se desvólte o mulțime de limbi și religiuni, fără ca sĕ fie vre-o urmă de înrudire între ele? Și de fapt sĕ și încércă sĕ resolve acéstă întrebare. Insĕ în cercetările lor nu vreau sĕ știe de multele împrejurări și evenimente, prin cari în decursul atâtor mii de ani au trecut diferitele popóre, și cari au contribuit în gradul cel mai mare la schimbarea și formarea limbei și religiunei singuratice în mai multe limbi și religiuni, cari acum apar ca de sine stătătóre, ca originale. Dar' dacă cercetezi mai cu deamăruntul diferitele limbi și religiuni, e imposibil sĕ nu afli în ele note comune, e imposibil sĕ nu observi, că ele au un trunchiu comun, de unde s'au ramificat.

Sĕ consultăm atât sf. scriptură, cât și vederile religióse ale diferitelor popóre depuse în multele mituri, și comparându-le vom vedea întru cât divergéză, respective conglăsuesc asupra întrebării: pututu-s'au desvolta tóte religiunile din una, sau nu?

Religiunea e atât de veche, ca și omenimea, ea s'a născut deodată cu acésta, și a fost totdéuna lucéfărul conducĕtor în tóte acțiunile acesteia, a fost un sóre strălucitor, care își revarsă razele binefăcĕtóre asupra tuturor popórelor, în tóte timpurile. E adevĕrat, că religiunea la diferitele popóre ni sĕ presintă în diferite forme, însĕ învĕțăturile principale etice și dogmatice le aflăm în tóte formele, și astfel nu putem nega esistința unei înrudiri esențiale întrĕ ele. Căutând și esaminând bine aceste puncte comune, vom afla în ele nu altceva, decât părți singuratice din religiunea divină revelată, din care s'au rupt și s'au desvoltat mai mult ori mai puțin anormal. Insĕ cu tótă anormalitatea lor, originea, obiceiurile, limba, cultura și alte însușiri particulare a diferitelor popóre nu le-a putut schimba într'atâta, încât sĕ nu cunóștem din ele ce e comun cu religiunea primitivă, cu trunchiul din care sĕ ramifică, sĕ nu vedem ce e divin și ce e omenesc. Năsipul cel aruncat de mâni omenești nu a putut acoperi pe deplin aurul cel strălucitor, pus ca bază de însuși Dzeu.

Sĕ delăturăm acest năsip, sĕ eliminăm multele superstițiuni din credința păgânilor, sĕ interpretăm miturile popórelor după meritul lor, și vom da de adevĕrata religiune revelată și universală, din care își iau tóte celelalte originea. „Religiunea, zice Dr. V. Găina, e un fenomen universal al omenimei. Ea a esistat pretutindenea și pentru tóte timpurile.

Diferitele forme ale religiunei divergéză așa de tare într'olaltă, în cât sĕ pare că n-au nimic comun. Dacă însĕ le esaminăm mai de aprópe pe tóte, lăsând la o parte ce e secundar, privind numai în *simburele* fie-căreia, ne vom convinge, că de-și la aparență sunt eterogene, totuși au trăsĕturi comune.“ (vezi „Universalitatea, ființa și originea religiunei“).

Cine va puté nega, că cărțile sfinte ale popórelor, ca Veda, Zend-Avesta, Koran, nu cuprind idei religióse, cari sĕ află și în sf. scriptură? Cine va zice, că a fost când-va religiune fără dogme, fără precepte morale sau fără cult?

(Va urma)

esc sĕ se aşeze la banchetul vieţii, unde ei nu prea găsesc cupele pline. Espansiunea, *penetraţia pacifică* devin dogme politice, cari pot serví sĕ nutréscă pe cei cari mor de fóme, şi pot sĕ 'şi îndrepte privirile poftitóre spre alte regiuni de cât acelea, unde au vĕzut lumina zilei. Fie-care popor vrea sĕ trăiéscă, pe cât e posibil, în paguba altuia, fie-care popor tinde a'şi mărí fruntierele, dacă nu direct, cel puţin prin colonisare; fie-care popor, vrea sĕ esploateze pe vecinul sĕu, cât póte mai mult, vînzîndu-i mult, şi cumpĕrându-i cât mai puţin posibil; fie-care popor vrea sĕ obţină pentru membrii sĕi avantagii din cele mai însemnate în sinul organisaţiunilor politice, şi, când aceste tendenţe, natural ostile, căci ele precipită lupta pentru viéţă, se accentuézĕ în tóte zilele tot mai mult, se vede că barca civilisaţiei mondiale pluteşte înspre valurile idilice ale *păcii şi concordiei.*

De asemenea am mai vĕzut, că de vre-o sută de ani încóce rĕsbóiele au bântuit cu mai multă furie de cât în epocele precedente; că, cu tóte că ele sunt mai scurte, ghiulelele şi glónţele nu 'şi pierd timpul lor, şi că cifra ómenilor scoşi din luptă şi aceea a averilor distruse întrece cu mult sacrificiile de aceeaşi natură a epocelor precedente.

Se vorbeşte întotdeuna de pace: congresul interparlamentar o doreşte, conferenţiarii o propovĕduesc, mii de semnături acoperă propunerile, cari tind a o suprima, şi cu tóte acestea, în mai puţin de o jumĕtate de secol noi am asistat la o succedare aprópe neîntreruptă de rĕsbóie terible, din cari ne este de ajuns sĕ citĕm rĕsboiul austro-prusian, cel de la 1870, rĕsboiul întrĕ Spania şi Statele Unite, teribilul rĕsboiu din Transvaal, şi acela şi mai teribil întrĕ Rusia şi Japonia, care de abia a închis o eră de sânge, spre a pregătí, bine înţeles, venirea altuia.

Rĕsboiul este una din formele necesare esistinţei omului. El este, după cum am spus, espresiunea supremă a luptei pentru esistenţă, astfel cum e şi trebue sĕ fie.

De la sate.

O sĕrbare şcolară în Cacova.

Cacova, 11 Decembre n.

Puţine comune vor fi într'o astfel de fericită situaţie, în cât sĕ fi avut în trecut ómeni atât de rîvnitori pentru înaintarea şi prosperarea binelui obştesc, îndeosebi a bisericei şi şcólei, ca comuna *Cacova.*

Pentru edificarea şcólei şi provederea ei cu forţele didactice necesare, precum şi pentru susţinerea în stare bună a edificiului bisericei, apoi pentru rĕspândirea moralei şi culturei între parochienii acestei comune, s'au aflat bărbaţi generoşi, cari au donat sume însemnate, sub numirea de fundaţiuni şcolare şi bisericeşti.

O readucere aminte a unor astfel de fericiţi fundatori a fost şi sĕrbarea din 10 Decembre 1905 st. n. din Dumineca trecută.

Din incidentul împlinirii a 30 ani de la mórtea primului fundator *Alesandru Lebu,* din incidentul închinării şcólei unui patron şi împodobirea ei cu tablourile fundatorilor, decedatului Alesandru Lebu sen. şi a fiiului acestuia, dnul Alesandru *Lebu* jun., s'a făcut acéstă festivitate bisericéscă-şcolară.

După celebrarea des de diminéţă a serviciului divin prin domnul protopresbiter Dr. *Ioan Stroia,* parochul Ioan *Manta* din Gurarîului şi a parochului local Ioan *Hanzu,* pe lângă asistenţa unui public numĕros, în frunte cu comitetul bisericesc, a domnului notariu comunal Nicolae *Tămaşiu* şi a altor fruntaşi din comună şi vre-o câţiva învĕţători din jur, cu multă evlavie creştinéscă s'a celebrat un parastas solemn în amintirea fericitului donator *Alesandru Lebu.* După terminarea parastasului în sunetele clopotelor bisericei s'a făcut procesiune la şcólă pentru închinarea acesteia unui patron.

După sfinţirea apei şi cetirea rugăciunilor prescrise, s'a început sĕrbarea şcolară, cântând învĕţătorul local Nicolae Tipuriţă cu corul format din copii de şcólă în douĕ voci un „Imn de bineventare", urmând apoi declamaţiunea „Lăudaţi-l, că e mare Dumnezeu", predată de o elevă a şcólei; ambele au produs în publicul numĕros o deosebită bucurie şi plăcere sufletéscă.

După acestea a urmat cuvêntarea domnului protopresbiter Dr. *Stroia,* întru amintirea şi spicuirea a unora mai însemnate din multele şi demnele de amintit măreţe fapte ale fericiţilor fundatori Alesandru Lebu sen. şi jun., şi numai mai ales cele privitóre la comuna lor natală Cacova.

Dorind a se cunóşte şi în cercuri mai largi bunele intenţiuni ale binefăcĕtorilor nostri, cu bunăvoinţa autorului dau în întregime frumósa cuvêntare, care e următórea:

Iubiţi copilaşi şi tineret! Iubiţi creştini!

Cu cât sunt mai multe şi mai însemnate binefacerile, ce zilnic le primim, fie de la Dzeu, fie de la ómeni, cu atât mai mare este şi datorinţa fie-cărui om a sĕ arĕta mulţămitor şi recunoscĕtor faţă de binefăcĕtorii sei. Simţul datorinţei de a fi recunoscĕtor şi a mulţămí pentru binefacerile primite l'a pus în inima nóstră însuşi Creatorul. Priviţi la plăpândul copil, care încă nu ştie face deosebire între bine şi rĕu, între drept şi nedrept, între cuviinţă şi necuviinţă, şi veţi afla acest simţ de datorinţă. Cu o deosebită dragoste sĕ alipeşte fie-care copil de aceia, cari îl hrănesc şi l cresc cu faţa surizindă şi plină de fericire întimpină pe părinţi şi pe toţi aceia, cari cu drag şi bunătate îl înconjóră. Lacrĕmile mamei stîrnesc şi în ochii lui lacrĕmi, supĕrările şi durerile mamei se reoglindézĕ totdéuna şi în faţa lui. Ba chiar şi la animalele necuvêntătóre întâlnim acest simţ de datorinţă de a mulţămi şi a fi recunoscĕtóre faţă de binefăcĕtori, arĕtând acestora adese o iubire şi credinţă uimitóre.

Dar' cu tóte aceste prea adese întâlnim casuri de nerecunoştinţă şi nemulţămire între ómeni. O pildă de tot frumósă ne dă în privinţa acésta evangelia celor 10 leproşi, în care ni-se arată, că dintre zece vindecaţi numai unul, zic numai unul s'a crezut dator a venì la Domnul nostru Isus Christos şi a-i mulţămí pentru-că l'a vindecat.

Ne-am adunat azi aici, ca prin rugăciuni şi cântări sĕ închinăm acéstă frumósă şcólă unui patron, unui sfânt al Domnului, ca vecinic îndemnat de rugăciunile nóstre, de munca cinstită a învĕţătorului, de rîvna şi dragostea copiilor nostri spre tot ce e bun, frumos şi plăcut lui Dzeu, sĕ ceară de la părintele tuturor darul şi scutul ceresc asupra şcólei şi copiilor nostri. Indeplinind noi acéstă creştinéscă lucrare, óre nu ne am asĕmĕna celor 9 leproşi nerecunoscĕtori, dacă nu ne-am aduce aminte în acest moment festiv de acei binefăcĕtori, cărora în prima linie avem sĕ mulţămim acest locaş frumos al copiilor nostri?

Prin parastasul, ce azi am slujit în sfânta biserică, ne-am adus aminte de fericitul binefăcĕtor *Alexandru Lebu,* care azi sunt 30 ani a trecut la cele eterne. Voi iubiţi copilaşi şi tineret, dar' póte şi unii din voi iubiţi creştini, nu veţi şti, că reposatul *Alexandru Lebu* a fost cel dintâiu fiu al acestei comune, care din sudórea muncei sale, din agonisitul cinstit al seu a adus jertfă şi pe altariul Domnului o sumă însemnată pe acelea vremuri: 2000 cor., cari azi s'a sporit la suma de preste 6000 cor. Şi cu ce scop? Cu scopul măreţ, ca din o parte a venitului acestei fundaţiuni sĕ se cumpere copilaşilor mai sĕraci cărţi, ear' pentru şcólă cele trebuinciόse, ca sĕ puteţi cu toţii înainta în cele bune, frumóse şi plăcute lui Dumnezeu. Dacă rĕposatul prin viéţa, prin faptele şi averea lui a fost odinióră cel mai de frunte om al acestei comune, ba pot zice al acestui ţinut, prin donaţia lui şi-a scris cu litere de aur numele în cartea vieţii pentru tóte timpurile, şi în deosebi a dat o pildă vie şi altora, cum pot mai bine şi mai cinstit folosi talanţii, cari i-au dat Dzeu.

Pilda lui urmată a fost de rĕposatul în domnul *Ioan Stroia Clopoţel,* despre ale cărui vrednicii nu-'mi este mie dat a grăí, care pe lângă alte prinóse s'a făcut şi ctitorul acestei parochii cu o fundaţiune azi de preste 2000 cor. Intre toţi a escelat bine cunoscutul *Alexandru Lebu,* odinióră preot al acestei comune, azi mare proprietar în Sibiiu. Binefacerile, cari acest vrednic fiu le-a revărsat asupra comunei sale natale, nu le pot retăcea cu acéstă ocasie, de-şi după cum fórte bine îl cunosc, nu le-a făcut spre a fi slăvit şi lăudat, dênsul e strĕin de astfel de lucruri, ci le-a făcut pentru-că a fost şi este stăpânit de o iubire părintéscă faţă de ai sei. Voiu sĕ amintesc aici cel puţin unele fapte ale sale mai însemnate pentru comuna nóstră pe deaprópe, fiind-că unii din voi, iubiţi creştini, nu l'aţi inţeles cât timp între voi a vieţuit, pe de altă parte fiind că voiu a vă arĕta vouĕ iubiţi copilaşi şi tineret, cât bine póte face un om pĕtruns de iubire faţă de comuna sa natală.

Când autorităţile superióre au esceptionat şcóla nóstră de lemn, bună pentru timpurile trecute, şi au adus biserica nóstră, lipsită de capitale, în mare strîmtóre, preotul de odinióră, *Alexandru Lebu,* cunoscênd starea comunei sale, i-a sărit în ajutor, cinstind bisericei nu numai casa părintéscă, vrednică între fraţi 6000 cor., ci şi suma de 1000 cor., ca pe locul acesta sĕ se pótă ridica acest frumos edificiu. De-şi i-s'au făcut oferte frumóse de a 'şi vinde casa părintéscă, de-şi rudeniile sale doreau sĕ o aibă pentru sine, dênsul a preferit a o face lăcaş pentru toţi fiii acestei comune, ca în ea şi cu ea sĕ se facă părtaşi de lumina minţii şi a înţelepciunei.

Din incidentul trist al repausării iubitei sale soţii, o jertfă însemnată de alte 2000 cor. a adus pe altariul culturei nóstre, împărtăşind din ea biserica de aici cu 400 cor., restul împărţindu-l la bisericile din Sibiiu, Sĕlişte şi Rusciori.

Ear' acum de curênd cinstitune-a şi o parte a bibliotecei sale în valóre de cel puţin 500 cor., ca voi copilaşi şi tu tineret sĕ puteţi a vĕ înbogăţi mintea vóstră tot mai mult cu hrana sufletéscă trebuinciósă pentru viéţă.

Dar' nu numai prin aceste donaţii s'a făcut *Alexandru Lebu* binefăcĕtoriul comunei sale şi pildă vrednică de urmat, ci mai cu sémă şi prin activitatea sa ca preot şi econom în acéstă comună.

Lui aveţi sĕ-'i mulţămiţi toţi aceia, cari azi aveţi moşii pe hotarele Orlatului, Săcelului, Rusciorului etc., pentru-că el v'a atras atenţiunea la pericolul ce ameninţă oieritul prin România şi alte ţeri strĕine. Pogorul, pe care odinióră creşteau tufe şi mărăcini, el vi-l'a făcut hotar de frunte, îndemnându-vĕ a vĕ cultiva acele locuri părăsite, premergêndu-vĕ cu exemplu bun, pentru-că el a pus întâiu plugul acolo, de unde azi vĕ aduceţi multe care de bucate şi nutreţiu. Fânaţele din păduri au nu el v'a îndemnat a le cultiva mai cu pricepere? Ţinênd vite de soiu şi cinstind din ele şi viţele între voi, au nu el v'a îndemnat sĕ ţineţi vite mai bune şi mai bine grijite, aducêndu-vĕ neasemănat mai mult folos şi putêndu-le mai bine valorisa?

Ce sĕ zic de pomăritul, care azi forméză principalul ram de venit pentru acésta comună? Şi la desvoltarea acestui ram de ocupaţiune el a dat impulsul, făcêndu-'şi nu numai o grădină de model, ci cultivênd în ea cu mâna proprie sute, ba mii de altoi, pe cari în cinste i-a împărţit între fii acestei comune, îndemnându-'i a se interesa de acest ram atât de acomodat comunei nóstre. Grădina sa, de model a fost nu numai în privinţa pomăritului, ci şi al legumăritului şi stupăritului.

El v'a îndemnat la pardositul stradelor şi facerea drumurilor, premergênd totdéuna cu esemplu şi supunêndu-se la sarcini îndoite şi întreite, de-şi ca preot ar fi putut a sĕ subtrage de la ele. Drumul cătră Orlat, pe care odinióră numai cu pericolul vieţii puteai umbla, lui şi legăturilor sale cu persóne înalte îl mulţămim.

Stăpânit de dorul de a-şi vedé comuna sa progresând, n-a cruţat cu sfaturile sale bune în tóte afacerile ei. Certele cu comuna învecinată, vĕzênd cât rĕu produc ele, cu jertfe mari, espunêndu-se chiar şi la nejuste învinuiri, prin legăturile sale le-a curmat. El a îndemnat pre mulţi părinţi a-şi da copíii la şcólă, însuşi a susţinut şi ajutat mai mulţi nepoţi pre la şcoli, aşa că dacă azi o sémă de fíi ai acestei comune, precum în raport din puţine alte, ocupă posturi cinstite în diferite părţi, dânsul îşi are merit însemnat.

Cât timp a fost preot, şi mai pre urmă ca econom întrĕ noi, viaţa sa închinat-o-a muncei seriόse şi cinstite, voind prin acésta a fi model tuturor poporenilor săi, şi chiar şi azi, de-şi înaintat în vêrstă, de-şi binecuvêntat de la Dzeu în abundanţă, totuşi munca i-a rĕmas plăcerea şi distracţia principală a vieţii. El n'a despreţuit poporul de rênd, de-şi a ţinut legături cu cei mai însĕmnaţi bărbaţi ai nostri, cinstit şi stimat fiind de însuşi Marele nostru archiereu Şaguna, care a cunoscut însuşirile bune ale binefăcĕtoriului nostru.

Iată, iubit tineret, în vre-o câte-va cuvinte un fiu al acestei comune, şi un binefăcĕtor al vostru, vrednic a vi-l lua pildă în viaţa vóstră. Şi că azi ni s'a dat şi prilejul mult dorit a înfrumseţa şcóla vóstră cu portretul sĕu şi al iubitului sĕu părinte, întipăriţi-vă în inima vóstră, pe lângă chipul lor, şi faptele şi râvna lor de a ferici acéstă comună, în care s'au născut. Căutaţi şi voi a păşi pe calea, pe care ei au păşit, puneţi-vă în sufletul vostru şi nutriţi dorul ferbinte a vĕ face folositori vouĕ, părinţilor vostri, dar' şi comunei, în care trăiţi. Ingrijiţi dragii mei, ca esemplul bun dat de binefăcĕtorii noştri sĕ prindă rădăcini adânci în inima vóstră, şi nisuiţi-vă prin vieţuire frumósă, prin fapte bune plăcute lui Dzeu şi ómenilor, sĕ rĕsplătiţi binefăcĕtorilor voştri, pentru-că nu laudă, nu preamărire aştéptă de la voi, ci nisuinţa spre ce e bun, frumos şi plăcut lui Dzeu. Prin acésta şi numai prin acésta vă arătaţi vrednici de binefacerile lor. Ear' voi iubiţi părinţi, întăriţi în inima copíilor vostri sĕmânţa bună, ce acéstă şcólă o samănă. Ingrijiţi ca casa vóstră, ferită de cuvinte şi fapte urîte, ferită de gâlcevi şi neînţelegeri, sĕ fie légăn de bună înţelegere şi iubire, altar casnic de a lăuda pre Dzeu prin fapte şi cuvinte cinstite, zic casa vóstră sĕ se facă agru priincios creşterei bune a copíilor vostri. Atunci ródele acestei şcóle vor fi mari, fericirea vóstră şi-a fíilor voştri va fi nespus de mare, pentru-că darul lui Dzeu şi mila sa cea bogată sĕ vor revărsa cu prisosinţă asupra vóstră şi asupra iubitei nóstre comune. Amin.

După acéstă frumósă cuvêntare, care a făcut cea mai bună impresie, atât asupra tineretului, cât şi a bĕtrânilor, presentându le în icónă atât de elocuentă pe acesti vrednici fii ai sĕi, s'a declamat poesia „Altarul mănăstirei Putna" prin o elevă de şcólă, a urmat apoi corul cu cântarea „Ca o zi de primăvară", ear' după acésta părintele local *Hanzu* printr'o scurtă, dar' fórte potrivită vorbire, în numele întregului popor din Cacova mulţămeşte domnului protopresbiter pentru-că a venit în mijlocul nostru, ca sĕ ne măréscă însemnătatea zilei, sĕ ne ajute, ca sĕ putem sĕrbătorí în mod mai demn şi pompos amintirea binemeritaţilor nostri. — Zice mai departe întrĕ altele, că drept rĕsplată a ostenelelor domnului protopop e poporul adunat în numĕr atât de frumos, de la mic până la mare, bărbaţi, femei şi copíi, cari toţi cu adâncă evlavie şi pietate, adânc mişcaţi în sufletul lor serbézĕ acéstă zi; îl încredinţézĕ mai departe, că pe calea croită de aceşti binefăcĕtori, urmată şi de în veci pomeniţii dsale părinţi, au mai păşit încă şi alţii, şi vor mai urma încă cu timpul.

De asemenea mulţămeşte şi părintelui *Manta,* care încă n'a pregetat cu familie cu tot a alerga în mijlocul nostru, ca ridicând împreună rugăciuni cătră Atotpunicul, sĕ se mai înalţe nimbul festiv al acestei zile.

Işi îndréptă mai departe părintele Hanzu privirea şi cătră mulţimea poporului adunat, căruia azi i-se predau spre păstrare icónele acestor mari fii şi fraţi ai noştri, ne rógă ferbinte, ca sĕ ne întipărim bine chipul lor în inimile nóstre, sĕ le ţinem pururea în cinste şi iubire, sĕ le avem pururea înaintea ochilor nostri sufleteşti, căutând a păşi în urmele lor.

In fine implóră ajutoriul divin al marilor archangeli Mihail şi Gavril, cărora azi prin rugăciunile nóstre s'a închinat acest aşezământ cultural, sĕ 'l priméscă sub scutul dumnezeesc al aripilor lor şi sĕ 'l ocrotéscă de tóte relele lumeşti.

După acésta adânc simţită vorbire urméză cântarea „Haideţi fraţi cu arma 'n mână", şi apoi stropirea cu apă sfinţită a întregului popor numĕros prin domnul protopresbiter.

După încheierea festivităţii întreg publicul asistent în ordine se întórce ear' în procesiune la biserică, şi de aci acasă, ducênd cu sine cele mai plăcute şi adânc simţite sentimente, de adevĕrată dragoste şi evlavie creştinéscă despre acésta zi memorabilă pentru comuna nóstră!

Un membru al comite'ului parochial.

NOUTĂŢI.

Incoronarea regelui Hakon. Corpurile legiuitóre ale Norvegiei au luat hotărîre, ca incoronarea noului rege norvegian sĕ se facă în 24 Iunie 1906.

*

Noul cabinet englez va fi următorul: la presidiu: *Campbell-Bannermann*; externe: *Edvard Grey*; cancelar: lordul *Robert Ride*; finanţe: *Henry Asquit*; vice-rege în India: *John Morley*; marină: lordul *Veedmouth*; interne: *Herbert Gladstone*; colonii: lordul *Elgin*; vice-rege al Irlandei: *James Price*, şi ministru de rĕsboiu: *A'bane.*

*

Din Rusia. In ţara acésta nefericită nici până azi nu s'au sălăşluit binecuvêntările păcii. Funcţionarii poştelor şi telegrafelor sunt în grevă, împiegaţii şi funcţionarii de la căile ferate ruseşti azi-mâne se vor solidarisa din nou în grevă. Ce e mai grav însĕ e ştirea, că mişcarea revoluţionară se va declara, după tóte probabilităţile, cât de curênd şi în armată. In casul acesta privim cu drag la luptele conştiente naţionale ale fraţilor basarabeni!

*

Studenţi ruşi la universitatea din Iaşi. Printrĕ refugiaţii la Iaşi din Rusia se află şi câţiva studenţi din Basarabia. Ei au cerut învoirea rectorului universităţii ieşene de a urma cursurile acolo.

*

† **Nicolae Bârsan**, învĕţătoriu la şcólele centrale române gr. or. din Braşov în pensiune, după îndelungate şi grele suferinţe, fiind împărtăşit cu sf. Taine, a decedat în 30 Novembre v. la orele 4 diminéţa, în etate de 44 ani. Rĕmăşiţele pământeşti ale decedatului se vor ridica din locuinţa sa din Braşov şi se vor depune spre vecinică odihnă în cimiteriul bisericei sf. Nicolae din Scheiu, astăzi, Vineri, in 2 Decembre v. a. c. la orele 2 şi jum. p. m.

*

Avis! De la oficiul poştal din Sibiiu primim spre publicare următórele: Cu ocasiunea sĕrbătorilor de Crăciun şi de anul nou se trimit multe pachete, şi în urma neobservărilor prescrise de direcţia poştelor, aceste pachete întârzie ori nu se pot de loc imanua. Pentru a se evita inconvenientul acesta, poşta aviséză publicul *sĕ nu trimită deosebite lucruri* în acelaşi pachet. Impachetarea sĕ se facă în lăzi de lemn sau în alte lucruri solide. Dacă împachetarea se face în hârtie grósă, sĕ fie legată cu sfóră *fără noduri*, ear' la încrucişeri sĕ fie sigilată cu sigil gravat. *Adresa* sĕ fie clară, provĕzută cu tóte indiciile de lipsă pentru adresaţi, asemenea sĕ se scrie clar locul destinaţiunei cu indicarea comitatului şi a poştei ultime. Adresa sĕ se scrie pe învăliş, ear' dacă nu se póte, sĕ se scrie pe o tăbliţă de lemn sau de hârtie tare. *E de recomandat, ca adresa sĕ se pună şi în pachet*, pentru asigurare, când s'ar pierde adresa. De asupra adresei e de recomandat sĕ se scrie şi adresa deplină a trimiţĕtorului. Conţinutul pachetului sĕ se scrie şi pe pachet şi pe fóia de expediţie. Pe pachetele, cari conţin lucruri supuse dării de conzum, sĕ se scrie lămurit câte chilograme sau litre fac.

*

Avis! Se aduce la cunoştinţă, că la şcóla civilă de fete a Asociaţiunii din Sibiiu s'au început de nou prelegerile regulate din 5 Decembre n. a. c. Cei interesaţi se invită a se presenta. Direcţiunea.

*

Omor politic. In 8 a. c. a fost împuşcat pe stradă directorul băncii agrare din *Calofat*, *Papademetru*, de un macedo-român tinĕr. Ucigaşul a declarat, că Papademetru, deşi macedo-român, a sprijinit cu bani pe Greci sĕ organiseze bande criminale în Macedonia, pentru aceea a sĕvêrşit omorul. Criminalul nefericit e numai de 22 ani şi a mers de câteva zile numai din Bucureşti la Calafat.

*

Din Ofenbaia ni-se scrie: Joi în 24 Novembre v. s'a ţinut în Ofenbaia şedinţa scaunului protopresbiseral din tractul Lupşei. absentând numai un singur membru, sub presidenţia protopresbiterului *Vasilie Gan*. Intrĕ altele s'a întărit alegerea parochilor *Vasilie Şpon* pentru comunitatea bisericéscă *Lupşa*, şi *Eugen Muntean* pentru *Buru cu filia Trăscău*, ambele în comitatul Turda-Arieş.

*

O aniversare. Luni s'au împlinit 28 de ani, de la luarea Plevnei prin biruitórea armată română. Din acest prilej a fost celebrat la metropolia din Bucureşti serviciu divin prin însuşi I. P. S. Sa mitropolitul primat al României, incunjurat de înaltul cler metropolitan.

*

Pentru esposiţie. Senatul român a votat Luni proiectul de lege, pe care 'l votase şi camera română, pentru acordarea creditului cerut din partea guvernului pentru esposiţia naţională din anul 1906. Guvernul a cerut 2 milióne 900 mii de lei.

*

Censura desfiinţată! Un ucaz al Ţarului a fost publicat zilele trecute, prin care censura preventivă generală şi specială vine desfiinţată pentru Rusia. Sunt desfiinţate de asemenea şi pedepsele administrative. Dreptul ministrului de interne, de a interzice ziarelor publicarea de articoli ori comentarii referitóre la atitudinea guvernului, e suprimat pentru viitor. Ziarele, cari abuséză de libertatea de presă, vor fi însĕ totuşi date în judecată, pentru a fi pedepsite.

*

Desgroparea oraşului Erculanum. Un american bogat, Waldestein, a cerut de la guvernul Italiei permisiunea sĕ înfiinţeze o societate spre a face săpături acolo, unde a fost oraşul Erculanum, care a fost acoperit de lava vulcanului Vesuv. Acuma e deasupra oraşului Erculanum oraşul Resina. Oraşul Erculanum e la 15 metri adâncime. Săpăturile vor costa deci sute de milióne.

*

De la spitalul civil din loc primim spre publicare următoriul apel, adresat inimilor generóse: In spitalul Francisc Iosif din loc se fac earăşi pregătiri în ajunul sf. sĕrbători ale naşterii Domnului, pentru ca cu ajutorul bunilor prietini şi al binevoitorilor instituţiunei sĕ pótă ajunge cu ocasiunea instituţiunilor Crăciunului şi în lăcaşul bolnavilor şi suferinzilor o rază de bucurie. Şi cu atât mai intensiv se fac aceste pregătiri în anul present, de óre-ce de astădată o epidemie crâncenă ca o vijelie pustiitóre a cutreerat oraşul nostru, aşa, că fórte multe familii au avut sĕ sufere din causa acésta dureri ireparabile, nĕcasuri şi miserii. Spitalul civil e plin cu bolnavi, astfel, că în anul acesta un numĕr însemnat dintrĕ concetăţenii nostrii sunt siliţi a petrece Crăciunul în spital, dimpreună cu ceialalţi suferinzi, veniţi din depărtări, şi toţi împreună aşteptă marile sĕrbători şi cer, ca nici noi sĕ nu ne uităm de ei. — Spre scopul acesta este de dorit a se face daruri: în bani, cu cari s'ar puté face diferitele cumpĕrări necesare, apoi în vestminte pentru copii şi ómeni mari, obiecte vechi şi noue pentru joc de copii, cărţi bune de cetit pentru ori şi care etate, în naturalii şi în obiecte de împodobit pomul de crăciun. Pentru luarea în primire a acestor daruri s'a oferit şi de astădată sora de caritate dşóra *Catarina Herberth* (Spitalul civil), căreia sunt a se adresa darurile.

*

Mândre sunt mamele, cari au copii sănĕtoşi şi bine desvoltaţi. Pentru a se ajunge însĕ acésta, trebue dat copilului în sesonul rece untura de peşte a lui Zoltán. E de nepreţuită valóre pentru puterea ei nutritivă şi pentru lipsa de miros şi de gust. Sticla cu 2 coróne în farmaciile producentului Béla Zoltán din Budapesta, I. Molnár din Sibiiu, şi în alte farmacii.

*

Dar pentru biserică. Dl notariu cercual Emil *Lupanci* şi soţia Asinefta n. Maniu, călăuziţi de dragostea, ce o pórtă pentru sf. biserică strămoşéscă, au binevoit a dărui pe séma bisericii nóstre un potir aurit în preţ de 35 cor., ear' credinciosul Noie Berariu un rând de vestminte preoţeşti în preţ de 52 cor., mai departe Luca Anisie un sticharіu în preţ de 10 cor., pentru cari fapte creştineşti mĕ simt îndemnat a esprima susnumiţilor, în numele poporului credincios, cele mai profunde mulţămite, dorind ca Dumnezeul puterilor sĕ le rĕsplătéscă jertfa adusă cu darurile Sale cele bogate. Agriş (prot. Turzii) la 8 Decembre n. 1905. Georgiu Tĕuţan, paroch rom. gr. or.

*

Pentru catedrală. Din parochia Romoşel, tractul Orăştie, a incurs pentru fondul catedralei din Sibiiu suma de 82 cor. 70 fileri, la care au contribuit următorii credincioşi:

Nicolae Popescu senior 10 cor., Nicolae Nasta lui Petru 6 coróne, Petru şi Ioana Simtionescu 8 cor., Avram Nasta a Popi 2 cor. 50 fileri, Ioana l. Ioan Nasta, Ioan Zaharie, Teodosie Ţichil, Petru şi Ioana Crăciunescu, Ioan şi Ana Ioani, Ioan şi Ana Cosmoiu, fie-care câte 2 cor., Ioan Bucşa l. Nicolae, Vasile Mihailescu, Nicolae Nasta l. George, Ioan Burte, Avram şi Paraschia Pleşa, Avram şi Flórea Mâţu, vĕd. Maria Mihăilă, vĕd. Ana Ciutrilă, Ioan şi Maria Vasîiu, Petru Nasta l. Petru, Saveta Nasta l. Nicolae, Ioan Zărie l. Ioan, Ioan Opra l. Toma, George Ianăş, Ioan Dubleş l. George, Ioan Cătăniciu lui Vasilie, Nicolae Bâldea, Nicolae şi Maria Dobran, Ioan Nasta lăutaş, Nicolae Nasta lăutaş, Petru şi Sânza Nasta, Simeon Dobran, Avram Zaharie l. Nic., Domnica Muţu l. Ivan, fie-care câte 1 cor.; ear' alţi mulţi credincioşi au contribuit cu câte 80, 60, 40, 30, 20 şi 10 fileri, până la suma de 82 cor. 70 fileri.

*

Pentru sinucigaşi! Primariul oraşului Cleveland (America) a numit o comisiune specială, cu însărcinarea sĕ înduplece pe cei ce voiesc sĕ se sinucidă, ca sĕ abandoneze acéstă tristă hotărîre. Comisiunea şi-a luat în serios rolul şi a adresat apel călduros tuturor candidaţilor de a trece în ceealaltă lume ucişi de mâna lor proprie, ca înainte de a-şi esecuta hotărîrea, sĕ se adreseze comisiunei. De atunci, comisiunea primeşte scrisori cu miile. Fireşte, cei mai mulţi vreau sĕ se sinucidă, fiind-că *n'au parale;* deci, comisiunea este rugată, etc. etc.

*

Nu esistă mijloc vindecătoriu contra durerii de cap şi de dinţi ca crucea duplă electro-magnetică nr. 86,967 R. B., invenţia dlui Albert Müller (Budapesta V, Vadászutcza 42/V). Acésta o dovedeşte şi epistola următóre: „Stimate dle Müller! Fi bun şi trimite şi pe séma mea o astfel de cruce, de care cu o lună înainte am comandat pentru soţia mea. Acésta a avut un aşa minunat efect, că durerea de dinţi şi de cap, de care suferia mai mult de un an, acum i-a trecut de tot. Zilnic vin la mine curioşi sĕ se convingă despre efectul minunat al crucii. Te rog deci de nou de a trimite şi pe séma mea o cruce, deóre-ce sufer de aceleaşi dureri, de cari a suferit soţia mea. Sperez că şi pe mine mĕ va vindeca. Cu distinsă stimă, Holzschuh Sándor (Bars Bukin)."

Daruri de crăciun pentru săracii noştri.

La apelul nostru pentru daruri, ce sĕ se împartă la serbătorile Crăciunului între săracii nostri, au binevoit a dărui I. P. S. domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit, totodată patron al Reuniunei, 20 cor., Dr. Lazar Popovici, medic în Viena, 10 cor.; Dr. Atanasie Marienescu, membru al academiei române, 4 cor., o matrónă cu durere pentru săraci 35·56, dşóra Elena Petraşcu, directóra internatului Asociaţiunii, în loc de cunună pe cosciugul mult regretatului Ignaţiu cav. de Iacobici, colonel, 10 cor., dna Minerva Dr. Brote, întru vecinica odihnă a soţului seu Dr. Aurel Brote, fost director al băncii „Transilvania", 5 cor. Tuturor acestor marinimoşi contribuitori le esprimăm sincerele mulţămite ale Reuniunei nóstre.

Sibiiu, 14 Decembre 1905.

Pentru comitetul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu".

Vic. Tordăşianu *Stefan Duca*
president. *notariu.*

Din public.*)

Mulţămită publică.

Pentru zidirea bisericei nóstre române din *Şarpatoc* au contribuit următorii credincioşi aflători în America: Ioan Buzaş, Şarpatoc 5 cor.; George Buzaş, Jacul rom. 2 cor.; Constantin Dachin, Boiul-mare, Ilie Bărăbaş, Jacul rom. Teodor Dachin, 1 dol.; Ilie Raţiu, Ilie Helghibeli, câte 50 cenţi, George Suciu, 1 dol., toţi din Boiul-mare, Dumitru Bărdaş, 10 cenţi, Zoltan. George Rotar, Apold, Michail Maier, Ioan Buziaş, Ioan Colcer, toţi din Jacul-rom., fie-care câte 50 cenţi, Ilie Astăluş- 10 cenţi, Săcel, Ioan Bărăbaş, 25 cenţi, Jacul-rom., George Sehea, 50 cenţi, Ioan Heghibeli, 1 dol., Ioan Balu, 50 cenţi, Ioan Fişcu, 25 cenţi, toţi din Boiul-mare, Ioan D. Morari, Haşfalău, Ioan Cristea, Pianul-de-sus, Ioan Tacariu, Erena-săsescă, Zosim Dan, Alma, fie-care câte 25 cenţi, Ioan Becuş, Vila Becuş, câte 15 cenţi, Victor Popovici a lui Vasilie, toţi din Lepindea, Românuţ Dan, Alma, Michail Teşculă, George Bogolea, ambii din Boiul-mare, Ioan Bărcan, Vasilie Coman, Dumitru Lăpădat, Michail Coman, fie-care câte 25 cenţi, Vasilie Gligor 50 cenţi, toţi din Haşfalau, Victor Şerban, 15 cenţi, Ananie Popoviciu, Vila Becuş, câte 20 cenţi, toţi din Lepindea, Pavel Fişcu, Michail Ţifrea, Michail Fişcu, fie-care câte 25 cenţi, Nicolae Crişan 1 dol., toţi din Boiul-mare, Zacharie Bucur, 50 cenţi, Şard, Achim Beian, 25 cenţi, Feleag, George Câmpean, 15 cenţi, Şard, Pavel Buzaş, 25 cenţi. Ferihaz, Ioan Maer, Săcelul-rom., George Maer, Jacul-rom., Nicolae Todoran, George Căpăţină, fie-care câte 50 cenţi, Ieronim Larga, Ioan M. Morariu, Vasilie Savu, Zacharie Boiu, Vasilie Sonea, Nicolae Teşculă, toţi din Haşfalău, Nicolae Michailă M., Ioan Dumitru, ambii din Feleag, fie-care câte 25 cenţi, Ioan Baciu, 10 cenţi, George Baciu, 15 cenţi, ambii din Feleag, Ioan Bălăşan, 10 cenţi, Michail Balu, 35 cenţi, Zaharie Cioc, 15 cenţi, Ilie Suciu, 25 cenţi, toţi din Boiul-mare, Petru Colcer, 50 cenţi, Jacul-rom., Nichita Gherasim, 25 cenţi, Nicolae Baciu, 5 cenţi, ambii din Lepindea, Ilie Pintea, 25 cenţi Ferihaz, Nicolae Ciş, 5 cenţi, Boiul-mare, Stefan Suciu, Alma, Ioan Tenea, Lazar Micu, Stefan Vlad, George Pintea, fie-care câte 25 cenţi, Zacharie Baciu, 15 cenţi, Zacharie Iosif, Tenea Ciulei câte 20 cenţi, toţi din Ferihaz, Alexandru Varodi, 1 dol., Ernod Radnod (com. Târnava-mare), Lenuca Boeriu, 50 cenţi, Petriş, (com. Bistriţa-Năsăud), Nicolae Moldovan, 2 dol., Sighişóra, Ioan Urdea, Şona, Stefan Sârbu, Petru Drăgan, fie care câte 1 dol., ambii din Sighişóra, Zaharie Bărdaş, 2 dol., Şarpatoc, Michail Ciovică, Sighişóra, Ioan Maer, Ferihaz, câte 50 cenţi, Moise Câlţea, Ioan Câlţea, ambii dio Şona, Nistor Bunchea, Şercaia, Ioan Stoicania, Marcu Capătă, Ioan Folia, Bucur Ianta, fie-care câte 25 cenţi, Costi Ieftenie, 20 cenţi, Bucur Radulea, 50 cenţi, Achim Boeriu, 25 cenţi, toţi din Şona, Ştefan Boldi, Sânchiz, Nicolae Almăşan, fie-care câte 25 cenţi, Mihailă Almăşan, 1 dol., ambi: din Sighişóra, Chirion Rusu, Simion Aldea, câte 25 cenţi, ambii din Ilimbav, Ilie Ciulei, 1 dol., Saschiz, Ana Binig, Şona, Nicolae Almăşan, Nicolae Almăşan, fie-care câte 25 cenţi, Ioan Ghelemen 1 dol., toţi din Sighişóra, Ioan Costea, 50 cenţi, Ioan Diţia, ambii din Saschiz, Constantin Bucurenci, Brad, Ioan Gligor, Zoltan, Teodose Greblea Părĕu, fie-care câte 25 cenţi, Ierofteiu Bărdaş, Zoltan, Andreiu Duma, Boian, câte 15 cenţi, Ioan Pandrea, 20 cenţi, Zoltan, George Terchilă, 15 cenţi, Ilimbav, Nicolae Călugăr, Ioan Haller, ambii din Saschiz, Vasilie Rusu, Ilimbav, Ioan Folea, Şonea, fie-care câte 10 cenţi, Zaharie şi soţia Moldovan, 2 dol., Sighişóra, Petru Ona, 10 cenţi, Ilimbav, Michail Sârbu, 1 dol., Sighişóra, Ioan Pandrea, Zoltan, Nicolae Puşcaş, câte 25 cenţi, Nicolae Z. Moldovan, 1 dol., ambii din Sighişóra, Vasilie Baboş, 25 cenţi, Zoltan, Petru Lăpădat, 50 cenţi, Gurarîului, Pavel Fulica, Dumitru Haller, 39 cenţi, ambii din Saschiz, Ioan Sârbu, 50 cenţi, Sighişóra, Michail Dörner, 25 cenţi. Saschiz, Ilie Spinean, 10 cenţi, Boian, George Hertete 1 dol., Noustad Nr. 11, George Oprenia, Săsăuş, Toma Domşa, Fofeldea, Ioan Ganga, Stefan Didu, ambii din Saschiz, fie-care câte 15 cenţi, Sandu Cucuiu, 20 cenţi, Boian, Ioan Floaşiu, Galeş, Nicolae Danu, Daia-rom., câte 25 cenţi, Gavrilă Ţocu, Vidra, Cib Romulus, Daia, câte 20 cenţi, Gerasim Botta 50 cenţi, Nicolae Marta, 25 cenţi, ambii din Petrifalău, Spiridon Ţipu, 25 cenţi, Daia, Nicolae Marta, 20 cenţi, Sebeşul-săsesc, Simion Barza, Bertan, Anica Gergel, Bruiu, Saveta Barza, Bertan, Ilie Beşoiu, Sebeşul-săsesc, Şofron Muntean, Nicolae Tricur, ambii din Criţ,

(Va urma).

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţiunea nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 377 1905 [295] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea parohiei** vacante **Almaşul-mic** cu filia **Archia**, protopresbiteratul Deva, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a'şi înainta suplicile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a se şi presenta în vre-o Duminecă ori sărbătóre în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom al Devei în conţelegere cu comitetul parohial.

Deva, 26 Novembre 1905.

George Romanul
protopresbiter.

Szám: 3595/1905. [297] 1—3

Faárverési hirdetmény.

Szebenvármegye nagydisznódi járásába bekebelezett Felek község tulajdonát képező „Rîu-mare“ (Isvorul-Comanesi, Tiszi, Zsoa gerului) erdőrészben mintegy 470.0 kataszter holdnyi területen szakértőileg megbecsült:

71080 m³ bükkhasábfa,
10695 m³ bükkdorongfa, és
15680 m³ lucz és jegenyefenyő haszonfa,

1906. évi január hó 11-én délelőtti 8 órakor Felek község irodájában zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen fog eladatni.

Kikiálltási ár 69004 K 25 fillér
Bánatpénz 6900 K — fillér.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Irásbeli zárt ajánlatokhoz a kiirt bánatpénz csatolandó.

Az általános árverési és szerződési feltételek a járási főszolgabirónál és a nagytalmácsi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Nagydisznódon, 1905. évi deczember hó 13-án.

Schieb Viktor s. k.
járási főszolgabiró.

Nr. 370 1905. [294] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea parohiei** vacante **Băcia**, protopresbiteratul Deva, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a'şi înainta suplicele lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis, avênd a se presenta în vre-o Dumineca ori sărbătóre în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Devei în conţelegere cu comitetul parohial

Deva, 26 Novembre 1905.

George Romanul
protopresbiter.

Szám. 4908/1905. (298) 1—2

Faárverési hirdetmény.

Szebenvármegye nagydisznódi járásába bekebelezett Porcsesd község tulajdonát képező „Valea Rindiboului“ erdőrészben a. m. kir földmivelésügyi miniszter úr 27868/1902 és 69648/1904. számu rendeleteivel mintegy 577 0 kataszteri holdnyi területen szakértőileg megbecsült,

99945 m³ bükkhasábfa
18173 m³ bükkdorongfa
1759 m³ jegenyefenyőhaszonfa

1906. évi január hó 16 án délelőtti 11 órakor Porcsesd község irodájában zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen fog eladatni.

Kikiálltási ár 45341 K 65 fillér.
Bánatpénz 4534 K 16 fillér.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek

Irásbeli zárt ajánlatokhoz a kiirt bánatpénz, csatolandó

Az általános árverési és szerződési feltételek a járási főszolgabirónál és a nagytalmácsi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Nagydisznódon, 1905. deczember hó 15 án.

Schieb Victor s. k.
járási főszolgabiró.

Nr 282 1905. [293] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **capelan** pe lângă bĕtrânul paroh Vasiliu Gog din parohia **Olpret,** *situată la un loc de frunte,* prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima apariţiune a acestuia în ziariul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele preoţeşti, ce le dă parohia şi parohienii, precum şi un ajutoriu din pauşalul de la stat pentru capelani.

De la concurenţi se recere pe basa ordinului Venerab. Consistoriu arhidiecesan din 12 Octobre 1904 nr. 10767 B. sĕ aibă pregătirea prescrisă pentru parohii de cl. I., sĕ 'şi aştérnă rugările instruite conform legii, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi sĕ se presenteze în parohie în vre-o Dumineca ori sĕrbătóre spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta

Dej, 19 Novembre 1905.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr or. Dej

Teodor Hermann
protopresbiter.

Cea mai mare inventiune
a noului secol
costă numai
fl. 2·55.

E vorba de orologiul de buzunar remontoar de nichel marca „System Roskopf Patent“, cu arătător de secunde, a se trage la 36 ore, lucitor, cu mers regulat şi garanţie pe 3 ani. (Un lanţ de orologiu elegant şi 5 juvaericale se adaug gratis). (275) 5—20

In cas de neconvenienţă banii se dau înapoi, deci ori-ce risic este eschis. Trimite cu ramburs sau după primirea sumei

M. J. HOLZER

Mare deposit de orológe şi aurării, Krakau Oesterr. Dietelsg. 73 şi St. Sebastiang. 26.
Liferantul funcţionarilor de stat ces. reg.
Lista preţurilor dela orológe şi aurării gratis şi franco.
Agenţi se caută.
Asemenea inserate sunt imitaţiuni.
Comandându-se 10 orológe de buzunar unul în cinste.

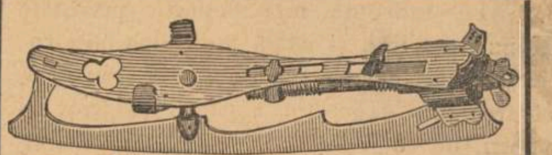

Patine, sisteme probate, de fer cu curele înainte, părechea **à cor. 1·44.**
Mercur cu şurub, păr. à cor. 2·80.
Jakson-Haines, nichelate, păr. **à 7 c.**

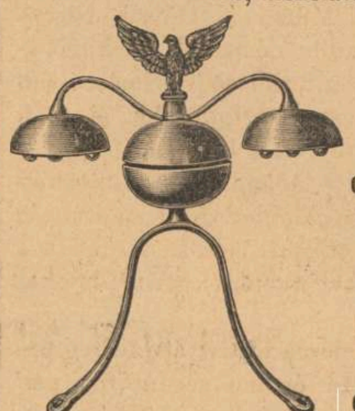

Clopoţei la sanie

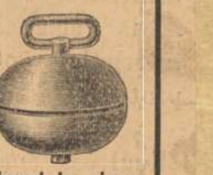

Clopot la oisce

Nr. 116. 1 buc. 4 cor. 35 f. Clopot la oisce 1 buc. 1·40 c.

Şuruburi pentru potcóve
simple şi trase cu vine de oţel, berlineze H originale 100 bucăţi pentru cai de călărit 5 cor., pentru cai de tras 6·60 cor.

Cărbuni de pétră, Cărbuni pentru fauri, coacs.
In Sibiiu 50 chilograme se duc la locuinţă.

Carol F. Jickeli, Sibiiu

La 7 Esposiţii publice cele dintâi premii!

Veritabil numai cu
1860.
Т.Р.А.Р.М.
С.ПЕТЕРБУРГЪ.
triunghiu pe talpă.

Şoşoni, Slippers
Galoşi
de Petersburg

Singurii contrahenţi:
Messtorff Behn & Co.,
Viena I.

Vînzare în detail în tóte prăvăliile mai bune de încălţăminte, de modă şi gumă.
[278] 5—6

SAMUEL PÉCSI
Budapesta, VI, Gyár-utca 48.
Deposit de fabrică de motóre cu benzin şi de maşini economice

Motóre cu benzin, locomobile cu benzin şi aparate de îmblătit, motóre cu uleu crud, instalaţii pentru motóre cu gas sugativ şi tot soiul de maşini economice.

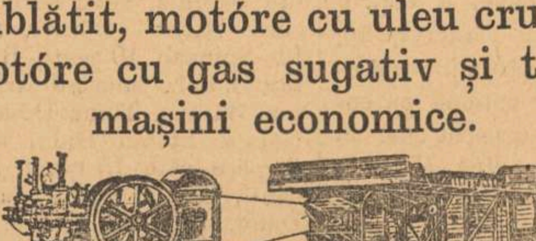

Fabricate de prima clasă, preţuri eftine şi condiţii de plată avantagióse. (279) 4—6
Lista preţurilor gratis. Mijlocitori se onoréză.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote
ANTONIU NOVOTNY
în Timişóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum şi la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armoniose, pe lângă garanţă de mai mulţi ani în fie-care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 25–52

Clopotele găurite

o inventiune proprie şi premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede. mai plăcut şi cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bĕtrâne** cu coróne de fier bătut, ca şi spre turnarea de **tóce din metal.** Se află clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos.

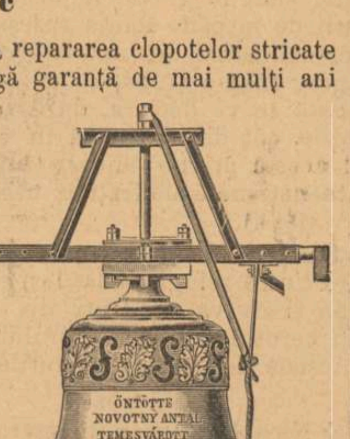

☛ Preţ curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco. ☚
La esposiţia milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

Banca de asigurare
„TRANSILVANIA“
Sibiiu, str. cisnădiei nr. 5, edificiile proprii. — Fondată la 1868.

Primeşte în condiţii favorabile
☛ asigurări contra focului şi esplosiunilor,
☛ asigurări de viaţă şi de rente viagere,
☛ asigurări contra furtului prin spargere,
☛ asigurări de grindină,
☛ asigurări de accidente şi de sticlă.

Valori asigurate 105 milióne coróne.
● ● ● **Despăgubiri prestate 7 milióne coróne.** ● ● ●
Fonduri de reservă şi garanţie 2 milióne coróne.

Informaţiuni de la **Direcţiune în Sibiiu** şi prin **agenturile principale** din Arad, Bistriţa, Braşov şi Cluj, cum şi prin subagenţii din tóte comunele mai mari. (271) 6–52

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane

Nr. 130 Sibiiu, Marţi 6/19 Decembre 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
sĕ se adreseze Administraţiei tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
sĕ se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de douĕ-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil rĕndul cu litere garmond.

Şi minciuna prinde!

Sibiiu, 18 Decembre n.

Hotărît, că şi minciuna prinde, nu numai adevĕrul. Ales atunci, când mai mulţi o spun de odată şi la fel. Aşa stăm şi cu pretinsa revoluţie valahă, de prin munţii Apuseni, din Halmagiu, şi de prin alte părţi de ţară, locuite de Români. Atâta s'a tînguit presa magiară, că revoluţia e în isbucnire, ba că pe unele locuri a isbucnit chiar, satele ard şi Românii omor la Unguri, — încât guvernul ţerii nóstre a aflat de bine, ca pentru sufocarea acestei revoluţiuni, care esistà numai în creerii inferbântaţi ai corespondenţilor ziarelor magiare, lipsiţi de ori-ce simţ de conştienţiositate şi onestitate politică, sĕ trimită miliţie şi sĕ înmulţéscă numĕrul gendarmilor pe anumite locuri, şi totodată *sĕ interzică ţinerea de întruniri publice,* de adunări poporale, în unsprezece comitate, locuite de Români.

Nu putem decât sĕ regretăm, că guvernul n'a fost în stare sĕ-'şi câştige informaţiuni *esacte*, de la destul de numĕroşii sei subalterni, despre adevĕrata stare a lucrului, care e următórea: poporul român din patria acésta, cu tóte că durerile şi nĕcasurile sale sunt atât de mari şi atât de multe, în cât au umplut de mult păharul proverbialei sale indulgenţe, e poporul cel mai pacinic al ţerii, şi nici prin gând nu 'i trece sĕ facă acte nesocotite, cari pot numai sĕ-'i mărésćă şi înmulţéscă nĕcasurile şi suferinţele. Poporul român nu voeşte revoluţie, nu inclină spre revoluţie şi cu cea mai mare indignare respinge invinuirea ce i-se aduce din partea presei neoneste magiare, că ar fi pus, ori ar avé de gând sĕ pună mână pe arme, pentru a se resboí cu Magiarii.

Asta e starea lucrului, constatată nu numai de întréga presă română, ci şi de ómeni iubitori de adevĕr din nobila naţiune magiară, — şi totuşi guvernul ùnguresc a aflat de bine şi cu cale sĕ iee mĕsuri energice în contra pacinicului popor român din Ardél, în contra hoţilor de păgubaşi, după cum merge vorba, şi anume, cum se zice, *spre liniştirea* opiniunei publice magiare!

Ne permitem întrebarea, ca óre liniştirea opiniunei publice magiare, nu se putea face mai cu succes şi mai după dreptate prin publicarea de comunicate oficióse, că nimic *nu'i adevĕrat* din aceea ce scriu ziarele magiare referitor la acésta pretinsă revoluţiune valahă, şi apoi prin tragerea la rĕspundere a ziarelor cari au publicat astfel de infame scornituti şi minciuni despre Români?!

Şi fiind că nu aşa s'a făcut, ci s'a trimis pe capul bieţilor Români, şi de altcum gârboviţi de sarcini şi de greutăţi, miliţie şi gendarmerie, trebue sĕ presupunem, că ne aflăm în faţa unei acţiuni politice, *cu sistem* ticluite şi arangiate!

E vorba, credem, sĕ se facă presiune pe calea acésta din anumită parte asupra Corónei, ca *sĕ cedeze* în chestia pretensiunilor magiare. La presupunerea acésta ne duce faptul, că *foile partidelor coalisate* au fost acelea, cari au dat alarma şi au neliniştit publicul cu revoluţia valahă. Şi cum autorităţile politice administrative din ţară cam cochetéză cu coaliţia, ele vor fi dat sigur informaţiuni greşite la întrebările guvernului, — falsificând adevĕrul, — şi au adus astfel guvernul în posiţia, de a se arăta energic şi neîndurător acolo, unde nu trebue!

Dacă aşa va sta lucrul, apoi planul e mârşav, scopul neonest, şi mijlócele scârbóse! N'avem cuvinte destul de aspre pentru a le înfiera! Inţelegem bine lucrul. Ştiu fórte bine scriitorii de la gazetele magiare, că poporul român nu se gândeşte la revoluţie. Dar' vreau din adins ca *sĕ fie provocat* se facă acte nesocotite.

Se vor înşela însĕ amar. Pentru-că poporul român va suferí şi acesta nouă insultă ce i-s'a adus, presentat fiind în faţa lumii ca popor de disordine, ear' cei-ce voiau sĕ-i sape grópa, vor cadé singuri în grópă. Se prinde şi minciuna, cum am spus la începutul articolului, însĕ numai până ce razele adevĕrului nu o întunecă. Şi adevĕrul e pe cale de a face lumină. Deputaţii naţionali români, toţi, opt la numĕr, au adresat telegramă colectivă Maiestăţii Sale la Viena, cerênd scut şi apĕrare în contra insultelor aduse credinciosului şi iubitoriului de ordine popor român. Ear' astăzi, Luni, se vor presenta earăşi toţi în faţa ministrului de interne, cerêndu-i se *revóce ordonanţele* date sub terorismul ziarelor oposiţionale magiare în contra pacinicului şi nevinovatului popor român. Şi dacă intervenţia lor la guvern nu va fi încoronată de succes, ***vor merge toţi în audienţă la Maiestatea Sa****, pentru a'i espune jalbele asupritului popor român din patria acésta.* Bine fac! Mérgă, facă pasul acesta, pe care'l va aproba din tótă inima fie-care Român. Dee de gol minciuna „patrioţilor", cari ar voí sĕ pescuiască în turbure!

Crisa. Sâmbătă a fost primit de nou în audienţă ministrul-president ungar, baronul Fejérváry, înainte de ameazi, şi după amiazi, şi se crede, că Maiestatea Sa *a aprobat* tóte propunerile ce i-s'au făcut. A fost primit apoi în audienţă privată şi fostul ministru de finanţe *Lukács*, mijlocitoriul păcii între Corónă şi coaliţie, şi se spune, că Maiestarea Sa l'ar fi insercinat sĕ continue tratările de pace cu coaliţia, însĕ cu condiţiunea, ca coaliţia sĕ facă întâiu pace în comitatele resvrătite.

Telegrama deputaţilor români, trimisă Maiestăţii Sale la Viena a fost următórea:

Maiestatea Vóstră Regală! Pe temeiul unor ştiri de grózǎ, împrăştiate cu anume tendenţe, autorităţile se folosesc cu predilecţie de oştirea de linie, trimiţêndu-o asupra satelor locuite de Românii pacinici, deşi prin părţile locuite de Români nu s'a ivit nicăiri acéstă necesitate, de cumva nu i-se socoteşte drept pĕcat faptul, că poporul român e cu asemenea neclintită credinţă către Maiestatea Vóstră precum şi către patrie! Cu profundă supunere rugăm pe M. Vóstră, sĕ nu lase ca în poporul nostru pacinic şi departe de ori ce disordine sĕ se clatine strămoşésca dragoste pentru armată prin faptul, că miliţia se înfăţişéză în rol provocător. Şi azi s'a trimis la Hălmagiu o companie din regimentul 33, ear' un batalion la Brad. Ai M. Vóstre cu omagială supunere: Arad, 13 Decembre 1905. Dr. Teodor Mihali, Ioan Russu-Şirianu, Dr. St. C. Pop, Vasile Damian, Dr. Ioan Suciu, Dr. Aurel Novac, Dr. Aurel Vlad, Dr. Nicolae Comşa, deputaţi în camera Ungariei.

Rĕsboiul şi pacea.

II.

Dar' sĕ esaminăm acum, dacă rĕsboiul nu e de cât un rĕu, dacă, de asemenea, el nu aduce şi servicii omenimei, decimându-o cu totul. Mórtea de asemenea este oribilă, cu tóte acestea, viaţa fără ea nu ar fi posibilă.

Rĕsboiul este un stimulent. El reséménă solidaritatea interiórǎ întrĕ popóre, prin pericolul la care o espune.

El făureşte cele mai puternice sentimente altruiste: curagiul, devotamentul, iubirea totului din care facem parte, spiritul sacrificiului. Şi aceste virtuţi nu sunt de despreţuit, mai ales în timpurile nóstre, în cari egoismul şi téma de esistenţa nóstră personală ameninţă sĕ desrădĕcineze din sufletul nostru aprópe tóte sentimentele, cari pornesc din instinctul conservărei speciei. Rĕsboiul e ca furtuna, care rĕstórnă natura, dar' purifică aerul. El regeneréză sufletul popórelor, împrospĕtându-le, şi dă vieţii lor caracterul serios, care singur îl face demn de a fi trăit. Ceea ce pentru individ este mórtea fisică, téma de rĕsboiu este pentru popóre.

Este de asemenea un pericol de mórte, şi dacă se înlătură acest pericol al spiritului, prin încetarea a oricărei posibilităţi de conflict armat, s'ar ajunge pentru popóre la acelaş resultat, ca acela la care s'ar aştepta individul, dacă el ar puté elimina perspectiva

---

FOIŞÓRĂ.

Păgânismul.

De Ioan Stanciu.

(Urmare).

Este constatat deja şi aceea, că orice religiune constă din comunicarea omului cu unul sau mai multe spirite superióre, de la cari aştéptă ajutor. Chiar şi popórele fetişiste nu sĕ închină acelei petrii sau scoice, ci *spiritului*, care, după credinţa lor, locuesce în ele. Eată deci unele puncte principale comune la tóte religiunile.

Adevĕrul depus în sf. scriptură referitor la crearea lumei esistă şi la popórele păgâne, de-şi în multe variaţiuni. Castitatea corporală şi spirituală a primei părechi, căderea ei în pĕcat, pedépsa în o formă óreşi-care, e espusă şi în miturile acelora, cu o claritate mai mare sau mai mică. Tot astfel şi credinţa în un diluviu universal, şi scăparea unei părechi din acesta, ridicarea din vanitatea omenéscă a unui monument, când în forma unui turn uriaş, când ca o nisuinţă zadarnică de-a pune deal peste deal şi astfel de-a ajunge în ceriu şi a sĕ pune pe o tréptă cu creatorul, şi alte multe adevĕruri revelate, forméză centrul unui sau mai multor mituri, în jurul cărora fantasia omenéscă a produs o poesie begată mistică.

Insĕ cu tóte-că esistă astfel de puncte comune între diferitele religiuni păgâne, pe de o parte, şi între acestea şi revelaţiunea divină pe de altă parte, totuşi păgânismul la prima vedere ni-se înfăţişéză cu totul contrar creştinismului, şi tocmai prin acésta el este un ce întreg, o lume contrară lumei şi învĕţăturilor creştine.

Cu drept cuvênt ne putem pune întrebarea: 1. Ce este păgânismul, ca un cerc, în care se află o mulţime de religiuni contrare de multe-ori între olaltă şi contrare ca întreg creştinismului? şi 2. De unde îşi ea păgânismul originea? Desvoltate şi rezolvate fiind aceste douĕ întrebări, prin ele de sine înţeles se va resolva şi întrebarea dată mai sus, că pututu-s'au desvolta tóte religiunile din una sau nu?

1. Ce este păgânismul?

O întrebare fórte mult discutată, dar' la care încă nu s'a putut da rĕspuns hotărît. Nenumĕratele teorii parte sunt pornite din premise greşite şi astfel natural că şi resultatul e fals, parte tractéză chestia în mod unilateral, în cât nu ne póte îndestulí. Panteiştii, în frunte cu Hegel şi şcóla evoluţionistă cu intemeietorul ei, cu Darvin, susţin, că păgânismul nu e altceva de cât un început neapĕrat de lipsă în desvoltarea religiunii, care de la gradul cel mai inferior, de la fetişism, s'a ridicat pe trepte tot mai înalte, până ce s'a glorificat în creştinism, care e fructul matur în pomul religiunii. Până când aceştia observă o trecere óreşi-care de la păgânism la creştinism, alţii nu admit nici o legătură între ele, precum nu vreau sĕ recunóscă nici o logică în desvoltarea miturilor popórelor păgâne, ci zic, că acestea sunt producte a le fantasiei neînfrânate.

Nu putem admite părerea din urmă, căci dacă nu esistă nici o legătură între politeism şi religiunea revelată, nu ne-am putea esplica multe puncte comune, despre cari a afirma, că numai din întêmplare coincid, este imposibil. Sistemul şcólei evoluţioniste referitor la desvoltarea religiunei încă nu se póte primí, abstrăgênd de la multele-i scăderi — din causă, că nu ne esplică în mod mulţămitor ce e mai principal, cum a venit adecă omul primitiv la ideia spiritelor?

De cât acestea cu mult mai neseriósă este teoria, care încearcă a arĕta, că religiunea a fost inventată de preoţi, sau de politiciani, ori chiar de conlucrarea amêndurora. Ea nu ne dă rĕspuns la douĕ întrebări ponderóse: cum au putut fi preoţi fără religiune, adecă înainte de a fi inventat religiunea, cum au putut purta ei titlul de preoţi? şi cum au venit acestia, chiar în conţelegere cu ómenii politicei, la ideia spiritelor? Pentru arĕtarea netemeiniciei acestei teorii citez numai pe Plutarch, care zice: „Priviţi în lume şi veţi afla cetăţi nefortificate şi ómení fără nici o ştiinţă, cari nu recunosc nici o autoritate; veţi vedé popóre nomade, cari nu cunosc folosul banilor, şi nici arte frumóse nu iubesc, dar' nu veţi găsí popor sau societate, care sĕ n'aibă idee despre divinitate".

(Va urma)

Nu merită sĕ fie născut cel ce numai pentru sine trăeşte.

morţii sale ca termin al vieţii. Dacă popórele nu ar păré destinate a pierí de mórte fisică, cel puţin în timpurile nóstre, nu trebue sĕ i-se ridice de asemenea temerea de mórtea morală, căci atunci esistenţa lor ar devení un joc, ceea ce viaţa nu este, şi nu trebue sĕ fie.

Dar' rĕsboiul întotdeuna a semănat binele alături de relele ce 'l însoţesc. Rĕsbóiele drepte sau nedrepte, de apărare sau de cucerire, au lăsat în istorie urme durabile, cari cu timpul au făcut sĕ se uite rĕul, spre a nu lăsa sĕ rĕsară şi sĕ se desvolte de cât germenii binelui, pe cari l-au împrăştiat în drumul lor.

Aşa sunt rĕsbóiele medice, cari au descoperit forţele admirabile ale spiritului elen, şi cari l'au împins la aceste producţiuni atât de perfecte în tóte domeniile gândirei.

Aşa sunt cuceririle lui Alexandru cel Mare, care a rĕspândit civilisaţia elenă în tot Orientul, şi au creat centre de lumină, ca Alexandria (Egipt), a cărei cultură a pus în uimire lumea. Fără rĕsbóiele continue şi cuceririle Romanilor am fi avut noi óre o civilisaţie européná şi civilisaţia francesă ar fi esistat ea fără cucerirea Galiei de către Cesar? Cum ar fi vĕzut poporul român lumina zilei fără rĕsbóiele lui Traian contra Dacilor?

Rĕsboiul de o sută de ani a concentrat viéţa Franciei într'un singur mănunchiu, cum pe de altă parte cucerirea normală a aşezat basele naţionalităţii engleze.

Tot aşa mai sunt victoriile de la Trafalgar şi de la Abukir, cari au asigurat Angliei imperiul mărilor, şi campaniile lui Napoleon, cari rĕspândiră în Europa încă în plin feudalism, ideile generóse şi regeneratóre ale revoluţiei francese. Unitatea Italiei, rechemarea la viaţă a poporului român, sunt datorite rĕsbóielor lui Napoleon III, unitatea Germaniei acelora, cari au fost deslănţuite de Bismarck. Şi se ştie cât s'au frămêntat Germanii spre a păzí calea spre unitatea lor de stat! Dar' acéstă cale nu putea sĕ fie alta, de cât *rĕsboiul.*

Austria şi Francia au plătit resultatul victoriilor Germaniei, dar' dacă esaminăm bine lucrurile, desvoltarea civilisaţiei lor nu fusese împedecată de acestea.

Procesul descompunerei Austriei, care s'a accentuat cu mai multă putere de la 1867, este în fond un progres, căci el *tinde a substitut unei vieţi colective factice a difer[illegible]r naţionalităţi sugrumate de mino[illegible] cu alt caracter de cât al lor, [illegible] chiar a acestor naţionalităţi.*

In ceea ce priveşte Francia, cine ar puté evalua tot binele, ce i-a produs rĕsboiul din 1870? Intregul sĕu spirit a fost regenerat. Ideia revanşei a menţinut încordate tóte forţele vii ale sufletului ei generos. Prin sforţări supraomeneşti a reconstituit cu repezi ciune tot ce distrusese rĕsboiul. Devenită mai înţeléptă şi mai circumspectă, politica sa nu a făcut de cât sĕ se întărésca mai mult. Noua sa formă de guvernamênt a întins participarea la conducerea destinelor poporului la toţi aceia, cari prin capacitatea lor se arată demni, şi *domnia privilegiului a dispărut.*

Dar' republica francesă ar fi fost ea óre posibilă fără perderile din anul teribil? Póte, dar' nu fără o revoluţie, care este de asemenea un rĕsboiu, dar' mult mai periculos ca acela, care vine din partea străinului, deóre-ce este un rĕsboiu de descompunere interióră.

Dacă nu putem de cât regreta rĕsboiul din Transvaal, care a suprimat un popor întreg, nu putem de cât sĕ aplaudăm pe acela, care s'a sfîrşit între Rusia şi Japonia, căci fără acest rĕsboiu, Rusia era destinată sĕ zacă încă mult timp în cel mai abject dintrĕ tóte sistemele de guvernamênt, în timp ce acum, graţie pierderilor ce le-a încercat, ea póte sĕ întindă mânile către libertate.

Sĕ se înceteze aşadar' cu ponegrirea rĕsboiului în sine. El este un rĕu, dar' *un rĕu necesar*, cum sunt miseria şi mórtea, pe cari cu tóte acestea nu le putem şterge din catastiful omenimei.

De altfel, vom încerca zadarnic sĕ 'l suprimăm; înainte de a încerca acésta ar trebuí sĕ suprimăm legea naturală din care derivă lupta pentru esistenţă, ceea ce nu s'ar puté realisa, nici în congrese, nici în conferenţele diplomaţilor.

Serbarea Sfântului Andreiu în Brad.

Primim informaţiune, că la gimnasiul român din Brad, s'a serbat anul acesta ziua sfântului Andreiu, reamintirea marelui nostru Andreiu Şaguna, într'un mod cum nu se póte mai demn, mai frumos şi mai înălţător.

A fost o festivitate, la care n'a participat numai tinerimea şcolară, ci şi multă inteligenţă şi mult popor. Ear' conferenţa publică despre Archiepiscopul şi Metropolitul Andreiu, rostită de profesorul *Traian Suciu*, a fost însoţită de proiecţiuni făcute cu schiopticonul, cari au avut efect covîrşitor asupra tinerimei şi asupra publicului.

Festivitatea s'a început cu cuvîntul de deschidere al directorului gimnasial, *Dr. Pavel Oprişa*, care în cuvinte calde a arĕtat însemnĕtatea zilei. Au urmat apoi cântări şi declamări, din partea tinerimei şcolare, şi în urmă conferenţa despre Andreiu baron de Şaguna, cu chipuri vii, cari au arĕtat aevea, personalitatea marelui metropolit, cum şi unele din plăsmuirile sale. Au fost arĕtate publicului în cursul conferenţei următórele chipuri: I Andreiu Şaguna; II Seminariul Andreian din Sibiiu; III Vila metropolitană; IV Casa naţională; V Şcóla civilă de fete din Sibiiu; VI Catedrala din Sibiiu; VII Mănăstirea din Argeş; VIII Baptisterul mănăstirei de Argeş; IX Mănăstirea de Argeş, după altă fotografie şi X Emanuil Gozsdu.

Arătarea chipurilor cu schiopticonul a făcut'o în cursul conferenţei dl profesor gimnasial Dr. Ioan Radu.

Premiţând acestea, publicăm acum conferenţa dlui profesor *Traian Suciu*, după cum urméză:

Iubiţi şcolari! Stimaţi óspeţi!

Era, înainte de asta cu nu mai mult decât 59 de ani, un mare întunerec pe bolta cerésca a poporului nostru! Norii, ce planau pe orisontul vieţii lui, erau negri şi deşi şi nu lăsau sĕ trécă nici o rază de lumină, care i-ar fi adus şi Românului un pic de nădejde în zile mai bune. Lanţ se ţineau acei nori fioroşi, cari pare că se conjuraseră, ca pe veci sĕ ne ţină în umbra lor rece ca ghiaţa, şi cari din când în când îşi descărcau cu turbare urgia de suferinţe preste capul ţĕranului nostru! Da, când ne gândim, vedem cu mirare, că nu e mai mult decât o viéţă de om de când eram asupriţi şi batjocoriţi, de când nu aveam drepturi, ci numai datorinţe, de când nu eram suferiţi decât pentru-ca sĕ plătim birul cel greu, asudênd sudori de sânge, de când eram iobagi, cu cari „domnii" făceau ce voiau, ear' tinerii nostri nu erau primiţi în slujbe, decât lăpădêndu-se cu ruşine de legea şi neamul nostru, de când nu ne era iertat sĕ încălţăm cisme, nici sĕ purtăm haine aşa zise „domneşti", ear' corpul nu ne lăsau sĕ ni-'l învăluim în vestminte mai moi! Aşa eram noi înainte de 48, nimic mai mult de cât o „misera plebs contribuens", o glótă amărîtă, bună numai de plată!

Singură numai legea nóstră românéscă, numai credinţa nóstră nestrămutată într'un Dumnezeu mai vărsa în inimile obiditului Român câte o slabă licărire de speranţă, câte o picătură de viéţă, în potopul de năcasuri, ce-'i apăsau fruntea şi umerii!... Unde însĕ primejdia e mai mare şi Dumnezeu e mai aprópe! Căci iată! între astfel de imprejurări sinistre se iveşte pe apusul orizontului românesc un luceafĕr strălucitor, care era chemat de sentinela de pază a poporului românesc sĕ spargă grosul de nori de pe firmanent, sĕ străbată cu lumina sa vie până în coliba simplă şi sărĕcăciósă a ţĕranului nostru ardelean! Chemat a fost acest măndru luceafĕr, ca mai bine de cât un pătrar de veac sĕ ne arete calea în întunerecul ce ne impresura, calea mântuirii, a adevĕrului, binelui şi frumosului! In munca sa de uriaş acest luceafĕr a dat de mari greutăţi, căci multe fulgere îi strătăiau calea, cercând sĕ-.i zădărcinéscă lucrarea; el a biruit însĕ, fiind-că aşa a fost scris în cartea proniei dumnezeeşti!

Uşor veţi ghici, cine a fost acest luceafĕr românesc! A fost neuitatul nostru Metropolit Andreiu Baron de Şaguna, a cărui pomenire vecinică astăzi o serbéză cu evlavie un întreg popor de sub coróna sfântului Stefan. Spre odihna lui în pace azi se înalţă spre tronul ceresc rugăciuni în mii de biserici româneşti, amintirea lui plăcută azi o revocă zeci de mii de clopote bisericeşti, al căror glas azi sună mai dulce, mai melodios, pentru ca sĕ ştie tot Românul, că sĕrbătórea de astăzi e pentru noi Românii ortodoxi una dintrĕ cele mai alese sĕrbători!

Acésta e a 32-a sĕrbătóre, de când cea mai caldă inimă românéscă a încetat de a mai bate! Sunt deja 32 de ani de când Marele Andreiu şi-a deschis pentru cea din urmă oră buzele-'i binecuvêntate şi a rostit către vicariul care veghia lângă patu-'i de suferinţe lumeşti, către episcopul de azi al Caransebeşului, Nicolae Popea, cuvintele însemnate: „Cu mine e gata, Nicolae! Ce va vrea Dumnezeu, tóte sunt în ordine! Fiţi pe pace! Aveţi-vĕ bine! Nu vĕ sfădiţi". A murit apoi liniştit, că şi-a făcut datorinţa. Dorinţa din urmă i-a fost dară „sĕ nu ne sfădim". Căci ştia el, că sfada şi cérta numai rĕu ne póte aduce, ştia el, că neînţelegerile urmaşilor sei i-ar zădărnici tóte ostenelele.......

Sĕ vĕ mai spun óre, cine şi de unde a fost Şaguna? Cred, că e de prisos! Aţi auzit'o de atâtea ori şi apoi vorbesc despre el faptele lui măreţe, de fructele cărora şi voi iubiţi elevi, vĕ împărtăşiţi! Pe plaiurile acestei mândre ţĕri nu este Român, care sĕ nu fi auzit de numele Lui, care sĕ nu fi ascultat sau cetit despre făptuirile Lui, căci ce El a făcut, scris e pe veci cu litere de aur în istoria nóstră bisericéscă-naţională. In peptul lui Şaguna bătea o inimă credinciósă lui Dumnezeu şi Tronului, care inimă însă era deja mai presus de tóte încălzită de focul cel mai sfânt al iubirei de neam. Era convins marele Archiereu, că poporul român numai până atunci va puté vieţui, până când va păstra neclintită credinţa sa strămoşéscă; de aceea el i-a pus bisericei nóstre scumpe temelii sigure prin restaurarea metropoliei, căreia tot el ia dat cel mai potrivit chip de guvernare, lăsând prin „statutul organic", ca preoţii în conţelegere cu mirenii sĕ se îngrijéscă de sórtea bisericii. Statutul nostru organic cu drept e invidiat de concetăţenii de altă confesiune. Congresul nostru bisericesc e totdeodată şi adunarea nóstră naţională! Ştia neîntrecutul bărbat, că pentru ridicarea din letargia, în care gemea poporul român, trebuiau şcóle şi ear' şcóle, căci acestea aveau sĕ împrăştie neştiinţa, acestea trebuiau sĕ ne ridice şi pe noi acolo, unde erau celelalte neamuri din patria nóstră comună. Drept aceea, prin conlucrarea lui s'a înfiinţat gimnasiul nostru de aci, pe care însuşi l'a ajutorat cu 2000 fl., căci El a simţit, cât de mult v'a preţui în inima Zărandului acest scump odor al culturii nóstre. Tot el a ridicat şi falnicul gimnasiu românesc din Braşov, care ne-a dat mai multe generaţiuni de ómeni aleşi. De la El avem şi seminariul teologic-pedagogic din Sibiiu, care 'i pórtă cu mândrie numele şi care ne-a dat, şi mai ales în timpul mai nou — ne dă preoţi vrednici de chemarea lor. Şi — ce e mai mult — a înfiinţat 6—700 de şcóle poporale, în cari ţĕrănimea nóstră a început a se lumina şi a-'şi înţelege drepturile, ce le are. Ne-a mai lăsat Şaguna o sumedenie de fundaţiuni, menite tóte a ne ridica din întunerec la lumină, din neştiinţă la ştiinţă. Căci El a ştiut, că ştiinţa e cea mai puternică armă, cu care un popor îşi póte apăra esistenţa! Tot El a înfiinţat şi o tipografie, care în scurtă vreme a îmbogăţit biserica nóstră cu multe şi folositóre cărţi, ear' şcólelor, înfiinţate şi susţinute de biserică, le-a dat manualele de lipsă. Fondul considerabil al acestei tipografii are menirea a ajutora şi pe preotesele vĕduve. Convins fiind despre puterea, ce o au gazetele întru rĕspândirea cuvêntului, El a înfiinţat „Telegraful Român", fóia oficială a bisericei, care şi azi stă în serviciul ideilor şi instituţiunilor bărbatului nostru providenţial. (Va urma.)

De la Hunedóra.

Adunarea de candidare a Drului *Victor Bontescu*. Concert-Teatru, dat de elevii şcólei române. Alegerea de deputat din 5 Dec. n.

— 13 Decembre n.

Binefacerile, ce le revarsă asupra poporului nostru adunările iniţiate de deputaţii noştri naţionali, nu mai au lipsă de comentar.

Ca pildă vie póte servi adunarea de la Hunedóra, ţinută în 25 Nov. a. c., adunare care va fi povestită ca un basm frumos copiilor şi nepoţilor noştri.

Vorbirile de la acéstă adunare au aprins în pădurenii noştri zdraveni făclia conştienţei naţionale, roscolind până şi în cea mai depărtată colibă din pădurile Hunedórei dorul traiului zilelor mai bune, propoveduit de vorbitorii de la adunare.

Şi ca un crăişor mândru apare candidatul partidului naţional *Dr. Victor Bontescu* pe orizontul plumburiu al pădurilor Hunedorene. — Işi spune vorbirea — program.

Şi a povestit ca din biblia sfântă, vorba lui a fost tunet deşteptător, care a pătruns adânc în inima celor peste 1000 de ascultători.

Am vĕzut cum sĕ reîntorceau ómenii de la adunare, şi mi sĕ părea că-i vĕd ieşind din sf. biserică în ziua Invierii Domnului....

S'au dus cu toţii pe la ale lor, mulţămiţi şi mângăiaţi, că li-a fost dat sĕ vadă aşa o adunare măréţă, cum nu s'a mai pomenit în aceste părţi.

Ca resultat al adunării nu se auzea alta în popor decât: „*sĕ ţinem la olaltă, căci dór vom isbândi, că şi noi Românii avem domni cu multă învĕţătură*".

Concert—Teatru.

Şcóla nóstră, de-şi tinĕră încă, a făcut progrese uimitóre. — Am şi fost noi Hunedorenii norocoşi, căci ni-a hărăzit Dumnezeu un învĕţător harnic, care pe lângă chemarea lui pedagogică are darul de a sĕ puté numĕra întrĕ cei mai dibaci conducĕtori de cor. Acésta sĕ confirmă prin faptul, că azi avem 3 coruri, — anume:

1. Corul de băeţi;
2. Corul de bărbaţi;
3. Corul mixt.

Concertul arangiat cu băeţii şcólei nóstre în 25 Nov. a succes desĕvêrşit, încât deputaţii noştri naţionali aflători în Hunedóra au rĕmas plăcut surprinşi de progresul uimitor, şi rolul ce-'l are şcóla nóstră în viaţa socială românéscă de aici.

Era un tablou drăguţ sĕ vezi 80—100 copii şi copile în mândrul nostru costum naţional. Cântările au fost de tótă frumseţa şi cântate cu acurateţă uimitóre. — A urmat apoi piesa teatrală „*Cine ce face, lui îşi face*" de V. Bologa, jucată de elevii şcólei. Rolele au fost fórte bine studiate, ear' succesul desĕvêrşit.

Partea materială încă a mulţămit aşteptările, căci venitul curat a fost de *250 cor.*

Suma acésta s'a depus în favorul şcólei nóstre.

Suntem datori cu mulţămită harnicului învĕţător dirigent *Andrei Ludu*, care a priceput rostul planului nostru atunci, când l-am pus ca plugar în ogorul înţelenit al şcólei nóstre. Astăzi ne stă înaintea ochilor noştri sufleteşti un lan mănos, o câmpie înflorită, câmpia visată de noi atunci, când ne-am trudit a reînfiinţa şcóla nóstră confesională. — Suntem pe deplin convinşi, că în şcóla acésta se vor creşte mereu fii folositori bisericei şi némului nostru.

Cuvinte de laudă revin şi dnei înv. *Maria Moora născ. Turdeşan*, care cu mult devotament munceşte în calea progresului şcólei nóstre. La arangiarea concertului — teatru îşi are parte însemnată şi muncă neobosită.

Alegerea din 5 Dec.

Somnul letargic de pănă acum s'a transpus într'o trezvie naţională uimitóre. Ce s'a făcut cu graiul în acest timp de 2 sĕptĕmâni, nu sĕ putea face cu scrisul nici în 4—5 decenii. — Sĕ înţelege, că la acest avênt naţional a contribuit mult persóna simpatică a candidatului nostru, precum şi vorba lui dulce şi convingĕtóre. — Cu tóte opintirile administraţiei, dat ne-a fost sĕ vedem cum preoţii şi primarii noştri de pe sate mergeau în fruntea alegĕtorilor, ca sĕ voteze cu Dr. Victor Bontescu — cântând:

„Hai sĕ dăm mână cu mână
Cei cu inimă română
Pe, Bontesu sĕ-'nălţăm
Şi cu el toţi sĕ votăm etc.

Cercul Hunedórei a dovedit în 5 Dec. că pe viitoriu va fi al nostru, căci cele 470 voturi primite de candidatul naţional vor rămânea şi pe viitor laolaltă, înmulţite cu cei cari au rătăcit acum la prima încercare.

Listele alegĕtorilor pe anul viitor sunt de altcum pentru noi cu mult mai favorabile ca pănă acum.

Lupta a fost frumósă şi înălţătóre. ómenii noştri megeau la vot ca la sf. biserică.

Avênd aşa un popor bun şi însufleţit, isbânda causei nóstre nu mai póte întârzia.

Nima.

Convocare.

Prin acésta convoc conferenţa preoţéscă din protopresbiteratul gr. or. Bistriţa, pe Joi, 15/28 Decembre a. c. 9 ore a. m. în parochia gr. or. din cetate *Bistriţa* şi învit pe P. T. domni preoţi a lua parte.

Ordinea de zi:

1. La 9 ore a. m. serviciu divin în casa de rugăciuni din Bistriţa cu parastas pentru Metropoliţii *Andreiu* şi *Miron* şi pentru mecenaţii *Gozsdu* şi *Andronic*. Sf. Liturgie va sĕvêrşi-o preotul Mihail *Pascu* din Şimontelnic, şi va ţiné predica ocasională în text din evangelia zilei.
2. Deschiderea conferenţei.
3. Cetirea apelului nominal, constatarea preoţilor presenţi şi absenţi şi constituirea.
4. Comunicarea resoluţiilor Preaven. consistoriu dto 29 Martie a. c. Nr. 2497 Bis.; dto 14 Iunie a. c. Nrii.: 3003, 5512, 5513 Bis., apoi a circulariului dto 27 Octobre a. c. Nr. 10,331 Pres. şi a apelului dlui Dr. Miron Cristea dto 8 Septemb. a. c.
5. Discuţiune asupra serviciului divin şi a predicei rostite.
6. Raport şi propuneri la resoluţiile sus amintite.
7. Propuneri de sine, cari sunt a se insinua la presidiul conferenţei înainte de şedinţă.
8. Teme pentru conferenţa viitóre.
9. Incheiere.

Oficiul gr. or. al tractului Bistriţa.
Bistriţa, în 1/14 Decembre 1905.

Simion Monda
protopop.

NOUTĂŢI.

Archiducele Otto sufere mai de mult de o bólă de grumaz, care în zilele din urmă a ajuns sĕ fie îngrijitóre. Archiducele a fost operat, dar' bóla nu s'a îndreptat spre bine.

*

Cincizeci de ani la altar. Mâne, Marţi, 19 Decembre n., ziua sfântului Nicolae, se împlinesc 50 de ani de când I. P. S. Sa Patriarchul sêrbesc *George Brancovici* a fost sfinţit întru preot. Din acest incident se aranjază festivităţi frumóse în Carloveţ.

*

Convertirea logodnicei regelui Alfonzo. Eugenia de Battemberg, logodnica regelui spaniol, este luterană. După legile ţerii însĕ regina are sĕ fie catolică, deci Papa a încredinţat pe superiorul congregaţiei catolice engleze din Roma sĕ dee instrucţie religiósă catolică principesei.

*

De la „Asociaţiune“. Comitetul central al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“, a ales în şedinţa ţinută Sâmbătă sara secretariu al doilea pe talentatul nostru preot, domnul *Octavian Goga.*

*

In urma votului universal. Dintr'un articol de fond, apărut zilele acestea în „*S. D. Tageblatt*“, estrag următórele: Autorul, dl Dr. G. Gratz, arată din punct de vedere *săsesc*, care ar fi efectul votului universal, dacă s'ar primí proiectul ministrului Kristóffy. Iată unele date, cari sunt de interes şi pentru noi Românii: In comitatul *Făgăraş*, când s'ar întroduce votul universal, numĕrul alegĕtorilor ar fi 12.234, întrĕ cari 85·7 la sută (aşadar mare maioritate) Români. In comitatul *Alba-inferióră* Românii ar avé maioritatea absolută a voturilor: 7845. Tot asemenea în comitatul *Hunedóra*: 54·8 procente. In comitatul *Sibiiului* numĕrul alegĕtorilor români ar creşte de la 1629 la 12.512, aşa dar' Românii ar dispune de preste jumĕtatea numĕrului total al voturilor. Saşii (cu 9997 voturi) rĕmân în minoritate.

In comitatul *Braşov* alegĕtorii români ar fi 3967 la numĕr, Ungurii 5843, Saşii 6755. In majoritate ar rĕmâné Saşii şi în comitatul *Târnava mare*, unde Românii au numai a patra parte a voturilor.

Mai bine se ţin alegĕtorii români în comitatul *Bistriţa-Năsĕud*: 6764 faţă de 5937 Saşi. La Têrnava-mică Românii ar avea 2395 voturi (minoritate). In comitatul *Cojocna* Românii ar fi representaţi cu 32·8 procente, în Murĕş-Turda numai cu 16·2.

Dr. Gratz ajunge la resultatul, că în urma introducerii votului universal poporul săsesc în mai multe comitate ar perde hegemonia de pănă acum, ear' poporul nostru român ar deveni un factor important în viaţa constituţională a statului ungar.

Un alegĕtor.

*

Drepturi politice Românilor din Dobrogea. Din Bucureşti vine ştirea, că comisia pentru acordarea de drepturi politice la Romînii stabiliţi în Dobrogea şi celor, cari au fost raiale turceşti, s'a declarat pentru împlinirea dorinţelor vechi şi juste ale Dobrogenilor.

*

O scrisóre a papei. Ziarul *Osservatore Romano* din Roma a publicat o scrisóre a papei către episcopii din Polonia ruséscă. Scrisórea spune, că nimeni nu póte sĕ ignoreze, cât de mult iubeşte papa poporul polonez. Vechii Polonezi au dat dovadă de un profund sentiment religios; ei au apărat religia contra duşmanilor. Papa are încredere, că şi urmaşii vechilor Polonezi vor fi credincioşi credinţei catolice şi sfântului scaun. In timpurile grele de azi se adreséză apoi papa Polonilor din Rusia, rugându-i sĕ stăruie, ca pacea şi bunăînţelegerea sĕ se restabiléscă. Regretă casuri ca masacrele Ovreilor, reprobate de Evangelie, şi în sfêrşit invită pe toţi catolicii sĕ se unéscă spre a pune capĕt pagubelor, pe cari le sufere societatea, religia şi instituţiile.

*

Maiestatea Sa pentru săracii din Viena. Impĕratul şi Regele nostru a dăruit pentru săracii din Viena, ca sĕ li-se cumpere lemne şi cărbuni, douĕsprĕzece mii de coróne.

*

In atenţiunea publicului iubitor de lucruri frumóse. De la sortitura, ce Reuniunea femeilor române din Sibiiu a aranjat în favorul şcólei pentru economia şi industria casnică, au rĕmas neridicate mai multe câştiguri. Obiectele acestea, întrĕ cari se află multe fórte potrivite, ca Daruri de Crăciun, se vênd din mână liberă. In scopul acesta obiectele au fost aşezate în localul şcólei amintite Str. Baier, Nr. 1, parterre în drépta, 1 uşă, unde se pot vedé în fie-care zi între orele 11—12 a. m. şi 3—6 p. m.

*

Bucurie mare în Israil. Profesorul de fisică la universitatea din Kiel, Dr. *Lenard*, a câştigat o parte din premiul *Nobel.* Israilul saltă, căci Lenard e de origine magiară — şi care bărbat cu adevĕrat mare n'a fost Ungur? —, născut în Pojon, a studiat puţin în Pesta şi e membru al Academiei ştiintifice ungureşti, — deci? Nu mai încape vorbă, e magiar curat!

*

Dimisia ministeriului grecesc a fost anunţată cu satisfacţie vĕdită, dar' — ea încă nu e fapt împlinit. E drept, că Ralli ar vrea sĕ se retragă, fiind-că la alegerea presidentului candidatul oposiţiei a eşit cu majoritate. Primul-ministru aşteaptă încă sosirea regelui George, ca el sĕ decidă. Până atunci ne vom gândí cu inima grea la bieţii Macedo români, cari pe urma guvernului lui Ralli au avut atâtea de pătimit.

*

Revista „Orizontul“. Dl *Vasilie E. Moldovan* anunţă, că cu începere de la 1 Ianuarie v. 1906 va edita şi redacta, avênd pe primi — colaboratori pe dnii: *Al. Ciura*, Dr. *C. Maniu* şi Dr. *Valer Moldovan*, o revistă ştiinţifică, literară, socială şi politică: „*Orizontul*“. Va eşi odate pe lună, în format de broşură, octav mare, pe trei cóle (48 pagini). Abonamentul la an: 10 coróne. Cei-ce doresc sĕ aibă revista, sĕ se adresese la tipografia Carmen, Cluj, strada Ferencz József 58.

*

Confişcare. Procuratura a dispus confişcarea unui numĕr al cunoscutei foi umoristice şi satirice *Herkó Páter.*

*

Preotul Gapon despre revoluţie. Un riporter al ziarului „Matin“ din Paris susţine, că a vorbit cu *Gapon*, şi s'ar fi esprimat cam aşa: Sórtea revoluţiunii în Rusia au hotărît-o evenimentele de la 22 Ianuar. El pe atunci nici nu bănuea, ce vifor se porneşte, şi numai acum bagă de sémă, cât rĕu a făcut proletariatului manual cu predicile sale. Când ar fi sĕ isbutéscă în Rusia sistemul muncii de 8 ore la zi, ar fi o miserie nemai pomenită, find-că poporul nu-i matur în de ajuns. Atunci ar erumpe o fómete grozavă. — Noi credem, că ştirea acésta e o încercare a te miri cui, de-a-şi cârpi un renume órecare cu raze din aureola rătăcitorului şi nefericitului preot. —

*

O nouă crimă grecéscă. In Macedonia masacrele Românilor se urméză cu stăruinţă. Acum a venit vestea despre asasinarea Muktarului român *George Pupi*, din partea unei bande greceşti.

*

† Nicolae Ionescu, parochul comunei Iaz şi asesor al scaunului protopresbiteral din Caransebeş, după grele suferinţe, împărtăşit cu sf. taine, în etate de 65 de ani şi în anul al 42-lea al preoţiei, a trecut la cele vecinice Joi, în 1 Decembre, la orele 9 a. m. Ceremoniile funebre, premerse de sf. liturgie, s'au început Sâmbătă la orele 9 a. m. în biserica parohială din Iaz, după cari rĕmăşiţele pămênteşti ale defunctului au fost depuse spre vecinică odihnă în cimiteriul din Iaz.

*

Societatea acad. „România Jună“ din Viena ne comunică constituirea comitetului pe anul administrativ 1905/6, care a avut loc în adunarea generală din 8 Dec. a. c. după-cum urméză: President George Cosma, cand. ing. Vicepres. Teodor Fedoreac, cand. for. Secr. I. Ioan Teliman, cand. arch. Secr. II. Vasile Grecinc, stud. fil. Cassariu. Teodor Tovarniţchi, st. merc. Control. Silvian Dimitrovici, cand. for. Bibl. Eugen Forgaci, st. iur.

*

Fica presidentului Statelor-unite logodită. Din Londra se anunţă, că *Alice Roosewelt* s'a logodit cu membrul congresului Statelor-Unite *Longworth*, care a însoţit'o în călătoria întreprinsă în anul acesta în Extremul Orient.

*

Lucheni a înebunit. Din Genf vine ştirea, că ucigaşul împărătesei — regine Elisaveta a înebunit. Paznicii a vrut sĕ şi-'i ucidă, deci l'au pus în lanţuri.

*

Furt în Vatican. Organul catolicilor de la noi, „Alkotmàny“, e informat, că din biblioteca secretă a Vaticanului s'au furat documente de mare însemnătate, între cari şi memoriile papei Pius VII, scrise în timpul prinsórei sale în Fontainebleau. S'a pornit cercetare fórte severă, dar' până acum n'au dat de urmele hoţului.

*

Apa fiartă este recomandată de medici pentru potolirea setei la epidemii. Fórte puţin se potoleşte însĕ setea prin apă fiartă, aşa că astfel de mĕsuri de precauţiune se resimt în cele mai multe casuri drept plagă. E potrivit deci a face amintire despre un preparat, care posede însuşirea, ca fiert în apă sĕ 'i dee acesteia gust plăcut, şi care este atât de eftin, în cât şi cea mai săracă familie îl póte procura.

E „Enrilo“, pregătit din diferite fructe de binecunoscuta firmă Heinr. Franck Söhne ca adaus de cafea. Are gust ca cafeaua de bóbe.

Un pachet mic cu „Enrilo“ de $^1/_{10}$ kg., care se póte căpĕta în cele mai multe spiţerii din loc, cu preţul de 12 fileri, e suficient la pregătirea alor 10—12 litri de decoct cu gust eminent.

„Enrilo“, rĕcit, s'a dovedit — după cum aflăm — în vara anului trecut de fórte bun la potolirea setei, şi pentru aceea va fi bine sĕ 'şi noteze fie-cine acest mijloc pentru zilele ferbinţi ale verei viitóre, când un mijloc potolitor de sete produce o adevĕrată înviorare a corpului.

„Enrilo“ e chemat a deveni ca surogat de cafea un nutrĕmênt pentru popor în adevĕratul înţeles al cuvêntului, pentrucă satisface în mĕsură mare condiţiunilor principale: gust plăcut, cu lapte mestecat, nutrire considerabilă, şi eftinătate.

De la comitat.

Primim spre publicare următórele: In sensul conclusului comitetului municipal al comitatului Szeben (Sibiiu) adus în adunarea generală din 2 Octombre a. c. sub nr. 516 pe basa aliniei a 2-a a §-lui 34 din art. de lege XXI. din anul 1886, alegerea pentru întregirea locurilor vacante în comitetul municipal prin mórte sau abzicere se va efectuí *în 27 Decembre 1905 st. n.*

Acestea se aduc la cunoştinţă publică cu următórele observări:

1. Lista viriliştilor rectificată pe anul 1906 s'a pus spre vedere publică în localităţile de oficiu ale oraşului şi comunelor respective.

2. Alegerea se va efectuí în următóre cercuri electorale:

a) în cercul electoral I-iu al oraşului Nagyszeben este de a se alege 1 membru pe 5 ani. President de alegere: Francisc Zimmermann, archivar, substitut: Dr. Wilhelm Goritz, vicenotar. Locul de alegere: sala din Gesellschaftshaus;

b) în cercul electoral al II-lea al oraşului Nagyszeben sunt de a se alege 2 membri, şi anume: 1 pe 5 ani, 1 pe 2 ani. President de alegere: Albert Teutsch, senator i. p., substitut: Albert Hochmeister, senator. Locul de alegere: sala de şedinţă de la curtea sfatului;

c) în cercul electoral al III-lea al oraşului Nagyszeben este de a se alege 1 membru pe 2 ani. President de alegere: Gustav Theis, senator, substitut: Ernst Jekelius, asesor la sedria orfanală. Locul de alegere: localitatea reuniunii de industrie;

d) în cercul electoral Mercuria este de a se alege 1 membru pe 2 ani. President de alegere: Gustav Arz jun., preot, substitut: Dr. George Măcelariu, advocat. Locul de alegere: Cancelaria comunei Mercurea;

e) în cercul electoral Cisnădie este de a se alege 1 membru pe 5 ani. President de alegere: Georg Billes, membru în primărie, substitut: Mihaiu Petri, notariu. Locul de alegere: Cancelaria comunei Cisnădie.

3. Alegĕtoriu este fie-care locuitoriu al jurisdicţiunii, care este indus în cercul electoral respectiv în lista alegĕtorilor de deputat dietal, valabilă pe anul 1905.

Aleşi pot fi toţi aceia, contra cărora nu ocur motivele de eschidere cuprinse în §-ul 23 al art. de lege XXI. din anul 1886.

4. Alegĕtorii designéză la începutul alegerii din mijlocul lor 4 bărbaţi de încredere lângă presidentul de alegere.

Dacă alegĕtorii nu se folosesc de acest drept, bărbaţii de încredere îi numeşte presidentul de alegere. (§. 38 art. de lege XXI:1886).

5. Juzii şi notarii comunelor interesate, respective organele autorităţii sunt datori din oficiu a fi presenţi la alegere şi a veghia asupra identităţii votanţilor. (§. 38, XXI:1886).

6. Alegerea se începe în ziua mai sus amintită diminéţa la orele 9 şi se termină tot în ziua aceea la orele 4 d. a.

Peste terminul acesta nu este permis a primí voturi. (§. 39 art. de lege XXI:1886).

9. *a*) cercului electoral Mercurea aparţin comunele: Dobârca, Cărpiniş, Apoldul-inferior, Apoldul-superior, Amnaş, Poiana, Rod, Luduş, Gârbova, Mercurea, Topârcea;

b) cercului electoral Cisnădie aparţine comuna: Cisnădie.

Nagyszeben, în 6 Decembre 1905.

Gustav Reissenberger m. p.
vicecomite.

Daruri de crăciun pentru săracii nostri.

La apelul nostru pentru daruri, ce sĕ se împartă la sĕrbătorile Crăciunului întrĕ săracii nostri, au binevoit a dăruí N. N., 10 cor.; Dr. O. R. şi E. R. 4 cor., Petru Drăghici, prim-pretor în Sĕlişte, 5 cor., familia Boiu, 10 cor., şi Arsenie Bunea, protopop onorar, 2 cor. Tuturor acestor marinimoşi contribuitori le esprimăm sincerele mulţămite ale Reuniunii nóstre.

Pentru comitetul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“.

Vic. Tordăşianu
presiden.

Stefan Duca
notariu.

Nr. 282 1905. [293] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **capelan** pe lângă bětrânul paroh Vasiliu Gog din parohia **Olpret**, *situată la un loc de frunte*, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima apariţiune a acestuia în ziariul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumětate din venitele preoţeşti, ce le dă parohia şi parohienii, precum şí un ajutoriu din pauşalul de la stat pentru capelani.

De la concurenţi se recere pe basa ordinului Venerab. Consistoriu arhidiecesan din 12 Octobre 1904 nr. 10767 B. sě aibă pregătirea prescrisă pentru parohii de cl. I., sě 'şi aştérnă rugările instruite conform legii, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi sě se presenteze în parohie în vre-o Duminecă ori sěrbătóre spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Dej, 19 Novembre 1905.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Dej.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 377 1905 [295] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parohiei** vacante **Almaşul-mic** cu filia **Archia**, protopresbiteratul Deva, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a'şi înainta suplicile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a se şi presenta în vre-o Duminecă ori sěrbătóre în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom al Devei în conţelegere cu comitetul parohial.

Deva, 26 Novembre 1905.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 370 1905. [294] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parohiei** vacante **Băcia**, protopresbiteratul Deva, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a'şi înainta suplicele lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis, avênd a se presenta în vre-o Duminecă ori sěrbătóre în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Devei în conţelegere cu comitetul parohial.

Deva, 26 Novembre 1905.

George Romanul
protopresbiter.

Preţ redus!

Ţara nóstră, *descrierea părţitor Ardealului spre mězăzi şi Valea Murěşului*, de Silvestru Moldovan, se vinde cu preţul redus de **1 cor.** (în loc 2 cor.), plus porto 20 fil., la *Librăria arhidiecesană din Sibiiu* (Nagyszeben).

Nr. 602 1905. [292] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de **paroh** în comuna bisericéscă **Roşia montană**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii 'şi vor subşterne petiţiunile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu în terminul deschis, şi se vor presenta în vre-o Duminecă ori sěrbătóre înaintea alegětorilor spre a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului în conţelegere cu comitetul parohial

Abrud, 23 Novembre 1905.

Petru Popovici
protopresbiter.

Avis domnilor învěţători!

De la Librăria arhidiecesană se pot procura **Tabelele de intuiţiune Hölzel**, adecă cele patru anotimpuri şi casa ţěrănéscă, serie completă **33 cor.**, singuratice **6.60 cor.**, plus porto 92 fileri.

„TITAN“

scăpărătóre gazósă.

Ridicându-i-se coperişul dă imediat flacără. Se póte purta în busunariul vestei. Face de prisos chibritele (lemnuşele).

Bucata 1·50 cor.

Maşină Phönix pentru pregătirea ţigaretelor

500 ţigarete pe óră. Preţul 3 c.

Lampă electrică de busunar

à cor. 2·40.

Maşină de tocat carne Alexanderwerk

— Lista preţurilor la cerere. —

Tóte părţile constitutive ale maşinei Alexanderwerk se află întotdeuna în deposit.

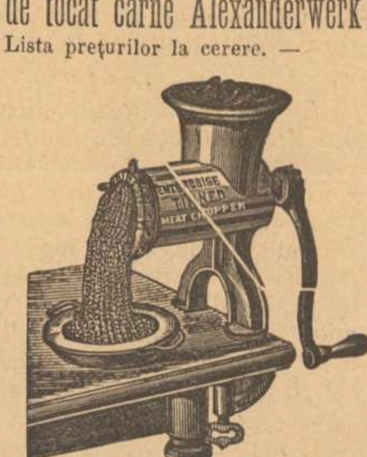

Maşina de tocat carne Colibri

à cor. 2·50.

Cuţite de ucis şi pentru tăiat carne, calitate superióră.

Amnare pentru ascuţit

Ascuţitóre Schneidig cor. 1 90

Carol F. Jickeli, Sibiiu

(291b) 2—4

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 174

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţeră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

---

rum, Enduma.

Un potolitor de sete vara este Un încălzitor de stomac iarna

:Enrilo: de Franck

Cel mai perfect **adaos** la cafea,

precum şi **înlocuitor** fiind deja gata pentru fert,

este mai tare, mai bogat în culoare, mai aromatic, având un gust mai plin decât malţul şi orzul!

Modul de întrebuinţare: La ¼ litru apă ferbinte se adaogă o linguriţă plină adică vre o 6 grame cafea „Enrilo“, care se ferbe 5 minute, lăsând apoi să stea după ferbere încă 5 minute spre a se limpezi. —

De întrebuinţat cu sau fără :cafea boabe:!

D. X 6645 Ag. 05 I. J. W. L.

La 7 Esposiţii publice cele dintâi premii!

Veritabil numai cu

1860.
Т.Р.А.Р.М.
С.ПЕТЕРБУРГЪ.

triunghiu pe talpă.

Şoşoni, Slippers

Galoşi

de Petersburg

Singurii contrahenţi:

Messtorff Behn & Co.,
Viena I

Vînzare în detail în tóte prăvăliile mai bune de încălţăminte, de modă şi gumă.

[278] 6—6

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rěcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi invioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănětos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sě nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări**, cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de buruieni.

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie**, precum şi conglomerarea sângelui în ficat, plină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuciente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie**, precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspět impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de vieţă**. Nenuměrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sělişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalěu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşiněu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Medioş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalěu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte calităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vě de falsificări!

Sě se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0 Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Răděcină „Helen“, iarba ferului americană, Răděcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 11—

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Nr. 131 Sibiiu, Joi 8/21 Decembre 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
sě se adreseze Administraţiei tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
sě se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de două-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil rêndul cu litere garmond.

Coróna nu cedéză.

Sibiiu, 20 Decembre n.

Spuneam în numěrul trecut, că a fost primit în audienţă la Viena şi fostul ministru de finanţe *Lukács László,* şi că Maiestatea Sa l-ar fi încredinţat *sě continue* cu tratările de pace, ca însărcinat din partea Corónei cu misiunea acésta.

Ştirea, aşa dată, nu corěspundea adevěrului, pentru-că Maiestatea Sa *n'a dat* fostului ministru de finanţe Lukács László absolut nici o însărcinare sě facă pe mijlocitoriul păcii între Corónă şi coaliţie, nici înainte de audienţă, nici după audienţă. Şi tocmai în faptul acesta resídă tragicul pentru coaliţie şi pentru şefii ei. Domnul Lukács adecă a început tratările cu fruntaşii din coaliţie pe propria sa rěspundere şi socotélă, şi după-cum se spunea, nu fără succes. Domnii din coaliţie au lăsat mult, fórte mult din pretensiunile lor naţionale, şi s'au mulţămit cu fórte puţin, aprópe cu nimica: cu mutarea unui ministeriu comun (probabil cel comun de finanţe), de la Viena la Budapesta, cu regularea chestiei cu steagurile şi emblemele militare, şi cu — însărcinarea şefilor din coaliţie se formeze ei cabinetul unguresc.

Se credea în cercurile din coaliţie, că puţinul acesta va fi acceptat cu amêndouě mânile din partea Corónei, şi mai marii coaliţiei aşteptau din ceas în ceas telegrama de la Viena, că sunt poftiţi la palat, ca Maiestatea Sa sě le stringă mâna cu căldura pentru „jertfele aduse", renunţând la drepturile lor naţionale, numai pentru-ca pacea sě pótă fi restabilită între Corónă şi „naţiune".

Şi ce se vezi? Coróna nu a pus absolut nici un preţ pe comunicările ce i-le-a făcut fostul ministru de finanţe Lukács Làszló, că anume, coaliţia e gata se renunţe la pretensiunile naţionale cu privire la limba magiară de comandă în armată, şi e gata sě priméscă formarea unui cabinet ungar parlamentar, dacă Coróna îi acordă minimul pe care-l schiţarăm mai sus, — şi n'a spus cu nici un cuvênt, că *primeşte* ofertul coaliţiei, între alte împrejurări destul de acceptabil, ear' dl Lukács a eşit de la audienţă tot aşa de plouat, cum au eşit în 23 Septembre n. cei cinci şefi ai coaliţiei, când Coróna *le-a dictat* programul pe basa căruia pot sě vină la putere.

Sě lăsăm însě sě ne spună un organ al coaliţiei, „*Budapesti Hirlap*", că dl Lukács ce a isprăvit la Viena?

„Lukács preste tot *n'a adus nimic de la Viena,* decât numai faptul gol, dar' şi acesta învălit în mantaua secretului, că Maiestatea Sa l'a primit în audienţă şi i'a ascultat părerile. Dar' nici încurajare, nici îndemnare, nici împuternicire, nici îndrumare, fie de ori-ce natură, *nu a adus* cu sine din odaia de lucru a Maiestăţii Sale. Regele a ascultat pe Lukács, şi *n'a spus nimic.* După ce Lukács a fost gata cu espunerile sale, a fost terminată şi audienţa. Regele n'a spus, nici că e bine, nici că e rěu. *N'a spus absolut nimica*" . . . . .

Şi Lukács a plecat de la Maiestatea Sa cu capul plecat, pentru a aduce solie celor de a casă, că Maiestatea Sa, prin tăcere i-a dat sě înţelégă, că nu vrea sě ştie nimica despre domnii din coaliţie, cu cari nu mai sta de vorbă, nici chiar cu mijlocirea ómenilor de perfectă încredere, cum e şi fostul ministru de finanţe Lukács László!

De aci urméză, că ori cât de puţin sě céră coaliţia de la Corónă, pentru a puté lega pace cu ea, pace onorabilă, fără sě rěmână nici ea blamată înaintea ţerii, *n'are sě priméscă nimica.* Coróna rěmâne pe lângă punctele cetite şefilor din coaliţie în 23 Septembre, şi numai pe basa acelui program al Corónei póte sě cadă puterea în mânile coaliţiei. Alte condiţiuni Coróna nu primeşte. Venim deci de nou la vorbele pe cari le-am mai spus odată, că în situaţia în care a ajuns, coaliţia ar face mai bine, dacă ea singură ar insista sě se facă alegeri noue, şi ar căuta, ca la nouele alegeri sě se formeze o majoritate parlamentară, care póte accepta programul Corónei. Alt mod de eşire din încurcătură pentru coaţie nu esistă!

Prorogarea dietei. Eri, 19 Decembre n. dieta a fost de nou prorogată, până la 1 Martie 1906. Opoziţia coalisată a ridicat earăşi protest în contra prorogării. Protestul l-a motivat şi presentat contele Apponyi. Partidul liberal s'a alăturat la protest, vorbind în chestie contele *Tisza István.* Numai trei deputaţi magiari n'au fost pentru protest, şi apoi deputaţii naţionalişti. Saşii au votat cu — coaliţia. Guvernul nu s'a presentat la şedinţă. Socialiştii nu au făcut demonstraţie.

Legea electorală. Ministrul de interne a publicat eri proiectul seu de lege despre reformele electorale. Se acórdă drept de alegere fie-cărui cetăţan de stat, care a împlinit anul al 24-lea al etăţii şi ştie ceti şi scrie în limba sa. Cei trecuţi deja în listele electorale, rěmân alegětori pentru mai departe, pe zece ani de la promulgarea legii, fără privire la aceea, dacă ştiu ceti şi scrie ori nu.

Pentru votul universal. Adunarea municipală a comitatului *Făgăraş,* la propunerea membrului Dr. *Şenchea* s'a declarat eri, Marţi, unanim pentru votul universal, secret, fără restricţiune. Dr. Şenchea a criticat apoi aspru guvernul pentru ordonanţele lui Lukács în chestia învěţământului poporal, şi pentru měsurile luate faţă de Români, în urma scorniturilor mârşave despre mişcările lor revoluţionare.

Cronică bucureşteană.

Bucureşti, 17 Decembre n.

Poetul *Goga* e de câteva sěptěmâni încóce óspetele Bucureştilor. Pentru el zilele petrecute aici vor fi fără îndoială cea mai frumósă parte a vieţii sale, dar' şi pentru istoria literaturii nóstre ele vor fi de o însemnătate nu mai puţin preţiósă. Nici odată n'a avut vr'un scriitor român o intrare atât de strălucită în încăperile olimpice ale Parnasului, şi nici odată nu s'a mai ivit casul, ca un scriitor sě cucerésca de odată cu atâta repeziciune şi lumea scriitorilor şi a cetitorilor, cum s'a întêmplat cu Goga. Dacă ar voi sě scrie cineva aměnunte din petrecerea lui Goga la Bucureşti, ar puté scrie sute de pagini, din cari s'ar puté pe deplin convinge, că vorbele de mai sus, nu numai că nu sunt esagerări, dar' nici nu spun măcar atât, cât ar trebui sě spună. Dar' nu acesta mi-e scopul. Prin acéstă cronică voesc sě relevez numai un singur moment din lanţul acelor multe şi frumóse, anume audienţa, pe care a avut'o Goga Marţi în 29 Novembre v. la M. Sa Regina României. M. Sa, care e şi o scriitóre mare, cunoscută sub numele de Carmen Sylva, a cetit cu mare bucurie noua solie venită din Ardeal, s'a bucurat cu o bucurie sinceră şi a ţinut sě 'l pótă vedé pe noul proroc şi în persónă, sě vorbéscă cu el şi sě 'i păstreze amintirea, de aceea l'a invitat la palat. Cu sfiala-'i îndeobşte cunoscută şi cu acea blândeţă, ce 'i şade atât de bine, Goga s'a conformat dorinţei Reginei şi s'a presentat la Palat Marţi séra la 6 ore. Audienţa a durat $^3/_4$ de oră, în cursul căreia Maiestatea Sa a fost fórte veselă de noua cunoştinţă, care aduce o nouă glorie neamului sěu. Spunea, că voieşte şi M. Sa

Sě povestéscă lumii jalea
Instrăinatului Ardeal,

şi că pentru acésta va traduce poesiile lui Goga în limba germană, pentru a le puté ceti şi acei Nemţi, a căror una dintrě cele mai frumóse calităţi de astăzi e şi aceea, că sunt „statornici în cinstea de lege şi ţară, şi 'n focul credinţei statornici", şi cari pe ori-cine vine sě aducă jertfele laudei la altariul acestui simţěmênt, îl ştiu preţui din destul.

Cetitorii acestui ziar nu vor mai aştepta nici un comentar, ci vor înţelege singuri importanţa acestei înalte distincţii şi consideraţii, de care s'a făcut vrednic un ardelean de al nostru, care ne-a făcut în acelaş timp şi nouă o mare cinste.

*

La trei zile după acéstă audienţă la Regina, „feciorul lui Iosif preotul" din Rěşinari, cedând stăruinţelor continue ale damelor din cea mai înaltă clasă a societăţii bucureştene, a ţinut o conferenţă la

---

FOIŞÓRĂ.

Păgânismul.

De Ioan Stanciu.

(Urmare).

Pe basa sf. scripturi, a cărţii celei mai vechi, voesc a arăta în scurt cum a fost monoteismul, şi nu politeismul, religiunea primitivă. Legătura imediată dintrě om şi un singur Dzeu creator se vede deja pe primele ei pagini. Când Dzeu binecuvêntă prima părechie, îi şi arată destinaţiunea ei şi a urmaşilor sěi în cuvintele: „Creşteţi şi vě înmulţiţi şi umpleţi pământul şi-'l supuneţi pe dânsul şi domniţi peste peştii mărei şi peste paserile cerului şi peste tóte animalele câte se mişcă pe pământ" (I. Moisi c. I. v. 28). Insuşi Dzeu-Iehova duce tóte animalele înaintea lui Adam, ca acesta din limba lui bogată în cuvinte sě le dee numele potrivit. Un singur Dzeu fără mijlocire dă ordin lui Adam şi Evei ca sě nu mănânce din pomul binelui şi al rěului. Cain şi Avel unui singur Dzeu îi duc jertfă de laudă şi mulţămită.

Omenimea însě din ce în ce a decăzut astfel, în cât pe timpul lui Noe numai el a aflat „char înaintea lui Iehova", cu blândeţa şi religiositatea sa. „Noe era om drept şi perfect întrě contimporanii sěi, şi după Dzeu umbla Noe" (c. VI, v. 9).

Din întréga scriptură nu vedem altceva de cât legătura dintrě om şi un singur Dzeu pe deoparte, ear' pe de altă parte adorarea acestui singur Dzeu de către acela.

Insě dacă din acésta legătură reciprocă nu reese altceva, de cât că religiunea primitivă revelată a fost monoteismul, ce póte fi politeismul? Acésta întrebare trebue sě ne intereseze cu atât mai vêrtos, că partea cea mai mare a omenimei şi astăzi este politeistă. Astfel ar urma, că minciuna, cum zic unii că e politeismul, ar avé mai mare sau cel puţin tot atâta putere asupra spiritelor, ca şi adevěrul, ceea-ce nu stă, dat fiind-că spiritul omului este creat pentru aflarea şi cunóşterea adevěrului şi chiar el este o scântee din spiritul divin, care insuşi este adevěr şi dreptate, şi astfel nu póte adera minciunei.

Din împrejurarea, că păgânismul are milióne de aderenţi, conchidem că el nu póte conţinea minciuni scornite din partea unora cu intenţiune, ci trebue sě aibă de basă adevěruri revelate, trebue sě stee în legătură cu revelaţiunea divină, care deşi e cam obscură, totuşi are putere de-a înlănţui spiritele.

Este de altfel chiar o naivitate afirmarea, că religiunea ar puté fi inventată din causa, că ori-cărei minciuni îi serveşte de basă un adevěr, respective minciuna nu e altceva de cât pervertirea adevěrului. Acesta este deci o condiţiune sine qua non pentru minciună, întocmai precum a fost religiunea primitivă revelată indispensabilă pentru ca ea sě póta fi falsificată şi astfel sě dee naştere păgânismului. Precum nu póte esista minciună absolută, nu esistă nici religiune ca product pur al fantasiei. Sunt însě o mulţime de religiuni *decăzute,* în cari adevěrurile revelate s'au schimonosit într'atâta, în cât aprópe nu le mai cunóştem. Pentru ca sě putem dovedí, că într'adevěr miturile, respective credinţa diferitelor popóre stă în legătură cu revelaţia divină, aduc vre-o câteva esemple.

Este superfluu, dar' în trécět totuşi amintesc, că în mitologia Romanilor şi a Grecilor Iupiter (Zeus) a avut un rol întrě ceialalţi zei, precum Dzeu-Iehova întrě îngeri. Acela, precum şi acesta este domn absolut cu o putere nemărginită.

Prima omenime şi la aceste două popóre, respective în miturile lor ni-se presintă cu o viaţă fericită, fără bóle, fără gânduri, fără bětrâneţe şi fără mórte. Iată cum descrie Ovidiu viaţa acestei fericite generaţiuni: (Ovid T. 3, vezi Dr. N. Preda: „Mitologia Grecilor şi Romanilor").

„Aurea prima sata est aetas, quae vindice nullo,
Sponte sua, sine lege, fidem, rectunque colebat
Poena metusque aberant; nec verba minacia fixo,
Aere legebantur; vec supplex turba timebat
Indicis ora sui, sed erant sine judice tuti
. . . .
Flumina jam lactis, jam flumina nectaris ibant"

Cu alte cuvinte, erau ca Adam şi Eva în raiu: fericiţi fără sě aibă vre-o temere, fără sě aibă legi, afară de conştiinţa lor, la a cărei glas urmăreau numai ce era bine. (Va urma).

Despotismul tot aşa zace în firea omului, ca şi egoismul. *Sunt însuşiri nedespărţite de om.*

Ateneu sub egida „societăţii dómnelor române“, cari de vre-o doi ani încóce şi-au însuşit bunul obiceiu de a lua în fie-care sĕptĕmână de patru-ori parte la conferenţele de la Ateneu, cari au cerut, ca şi ele sĕ fie bune. Astfel Vineri la 5³/₄ séra, în faţa celui mai ales public de dame, care se póte închipuí în Bucureşti, *Goga* şi-a început conferenţa sa, care a constat din cetirea mai multor poesii cuprinse în volum. Sala era plină cu desĕvêrşire, şi alăturea de numĕrosul public de dame se strecurase, ca de obiceiu, şi un număr de prietini ai conferenţiarului, întrĕ cari ai fi putut zări într'un colţ al salei pe poeţii Vlahuţă, D. Anghel şi alţii.

Când la ora fixă poetul apare înaintea publicului, un vênt uşor de aplause întrerupe liniştea. Lumea era fórte satisfăcută de apariţia simpatică a conferenţiarului şi impacientă de cetirea poesiilor prin poetul însuşi.

După ce se face o linişte ca în mormênt, în sală rĕsună clar vocea tremurătóre şi duiósă a poetului, care începe cu „Rugăciunea“ din fruntea volumului, frumos cetită şi frumos interpretată. Urmézǎ pe rênd apoi Noi, Plugarii, Clăcaşii, Apostolul, Dascălul şi altele, — şi se încheie cu Oltul. După fie-care bucată se auzia un foşnet de aplause, pornit din lovirea uşóră a palmelor înmânuşate ale damelor, şi după fie-care bucată se putea vedea bucuria publicului pentru poesiile cele frumóse, pentru cari de acum vor avé aceeaş consideraţie, ca pentru cele mai frumóse producte ale creerului românesc.

*

Peste câteve zile Goga se va întórce în Ardeal, al cărui fiu este şi al cărui crainic nu va înceta sĕ fie.

Primiţi-l cum e obiceiul sĕ fie primit cel care se întórce învingĕtor din rĕsboiu, daţi-i ce aveţi mai scump: dragostea şi cinstea de care e vestit Ardealul.

N. Foişior.

Adunarea din Sĕlişte.

— 14 Decembre n.

Impunĕtóre adunare a fost cea din 10 Dec. n. ţinută în piaţa Sĕliştei, pentru-ca deputatul cercului Cristian sĕ-şi dea séma despre isprăvile sale şi ale soţilor sei.

Invitarea s'a făcut din partea a lor 3 bărbaţi bine şi favorabil cunoscuţi în părţile aceste — prin foi volante galbene, — din cari fie-care casă a căpĕtat câte una. Au avut bun efect aceste foi. Altcum şi conţinutul lor, cu „*fraţilor, fraţilor, fraţilor*“ etc. — e interesant, cam bombastic, însĕ bag-sémă modern.

Veniau Românaşii nostri — toţi credincioşi ai bisericei ortodoxe — punctuos şi în şiruri cătănăşeşti — comună de comună, cu preoţii, învĕţătorii, chiar şi cu notarii în frunte, tot cu sutele şi se aşezau liniştiţi în jurul podiului. Era un aspect admirabil, înălţător de inimi. Las' că şi dl deputat a vorbit ca din carte, a dovedit şi de astă-dată, că e bun orator pentru popor. Necetitorii de gazete au tras mult folos. Şi oratorii, cari i-au urmat, au făcut bune servicii poporului. Ar fi de dorit, ca mai des sĕ vină în felul acesta în contact domnii cu naţia, căci în alte forme, nu totdéuna folositóre, convin destul de des.

Au mai vorbit: domnul advocat din Sibiiu cu bun renume Dr. L. de *Lemény'*, apoi dl Octavian Sglimbea, un tinĕr fórte simpatic şi de inimă, şi în fine solidul şi corectul nostru advocat dnul Dr. Nicolae *Petra.* Presidiul l'a avut bărbatul de cinste, bĕtrânul medic local dl Dr. Nic. *Calefariu*, ear' până la constituirea biroului şi pentru acesta, pe persónele aclamate le-a propus fruntaşul sĕliştean dnul Ioan Banciu.

Ulterior a mai ventilat dnul deputat Dr. N. *Comşa* o chestie, după părere a mea cam gingaşe: „Chestia fatală a şcólelor din Braşov“.

Că în cele politice folosim adunările poporale pentru a ne plânge necazurile, e natural, de óre-ce forul, care ar puté interveni în sus, nu-l avem. In cele bisericeşti-şcolare însĕ, avem consistoriu, sinod şi congres. Domnul deputat e membru al sinodului archidiecesan şi acolo trebuia sĕ fi interpelat, căci stările condamnabile în Braşov sunt vechi. Mi-s'a spus şi aceea, că dl deputat a şi avut intenţiunea sĕ interpeleze în sinodul ultim, îşi luase şi informaţiuni detailate şi date positive; totuşi nu a vorbit. Dór' nu va fi de convingerea, că consistoriul şi sinodul nu ar mai fi în stare sĕ facă ordine?

Ar fi prea trist. In casul acesta ar fi avut apoi dreptate dnul deputat, de-şí espresii ca „óla cu carne“, de la care ar fi fost împinşi cei-ce periclitézǎ viitoriul şcólelor medii române din Braşov, nu prea au trebuit puse în gura poporului. Acésta numai ca părere individuală. Mĕ mângăiu însĕ cu faptul, că fiind adunarea în piaţă, şi mai multe mii de ascultători, — mulţi nu au auzit, alţii nu au înţeles.[1]

Totuşi va trebuí sĕ rĕmână istorică acéstă zi pentru noi Românii din acest ţinut.

De când esistă partea acésta a mărginimii, deputat român nu am avut, póte nici nu vom mai avé.

Alegerea de deputat şi darea lui de sémă şi peste o sută de ani vor fi póte cele mai măreţe acte sĕvêrşite aici, şi cu lacrĕmi de bucurie o sĕ istorisim urmaşilor nostri.

Prin asociaţiune de idei îmi reamintesc vorbele rĕposatului protopop al acestui tract, Dr. N. Maieru, rostite la o ocasie festivă în anul, pare-mi-se, 1896. À zis între altele: Am convingerea, că ajung sĕ presidez întruniri ale acestui iubit popor, în cari vom decreta activitatea nóstră politică, sĕ păşim la urna electorală, de unde nici un vot românesc sĕ nu lipséscă, pe cinstea mea, şi pe bolnavi îi duc.

Atunci va trebuí sĕ se ţină cont şi de noi, şi vom ajunge zile mai bune. Mĕ supĕră din când în când douĕ fapte. Unul e, că, şi eu şi credincioşii am dori sĕ am voce mai puternică şi mai melodiósă; altul e, că nu ştiu ungureşte, ce din când în când mi-ar trebuí. N'a ajuns sĕ se bucure cu noi de aceste momente.

In treacĕt fie-mi permis fără rea voinţă sĕ-mi esprim mirarea, că pe dl protopop al nostru nu l-am vĕzut în decursul adunării. Pe podiu erau multe persóne, preoţeşti însĕ nici una. Poporul cam caută astfel de feţe, mai cu sémă pe a dlui protopop.

Se zice, că i-s'ar fi oferit şi presidiul acestei adunări, în ziua premergĕtóre. Ulterior am mai aflat, că pe la jumĕtatea vorbirei dlui deputat ar fi plecat dl protopop de către reşedinţă, şi stând câteva momente lângă poporul adunat, ar fi întrat în o odaie a hotelului comunal aflător vis-à-vis de podiu.

Óre ce sĕ fie fost motivul?[2] In casuri de aceste nu e bun sfatul ómenilor din afară. Acolo, unde mii de credincioşi sunt adunaţi, e bine sĕ fie şi părintele sufletesc, cu atât mai mult, că idealul Sĕliştenilor, cu ocasia alegerii d-sale — a fost sĕ l aibă şi în afară de biserică.[3]

Altcum spre onóre sĕ-i servéscă dlui Dr. Ioan Stroia, acesta e primul şi, sperez, şi ultimul cas, că nu a stat în fruntea poporului, pe care până acum bine la cârmuit şi sfătuit.

Ul.

Oficială.

Oficiile parochiale, cari espedézǎ resultatul colectei pentru catedrală, sĕ trimită şi un scurt raport, căci banii merg direct la cassa consistorială, ear' de raport are lipsă referentul resortului.

---

[1] Peste tot chestia nu trebuia atinsă, pentru-că nu apartine competenţei unei adunări *politice*. Şi n'avem cuvinte destul de aspre pentru a veşteji şi înfiera acéstă procedură nepoliticósă.

Redacţiunea.

[2] Sigur, regretabila resoluţiune, votată în chestia de sus, resoluţiune pe care protopopul d-vóstră, ca om cu vederi largi, nu putea sĕ o admită la votare, pentru-că e păgubitóre intereselor bisericii şi ale şcólei. (Biserica şi şcóla *n'au sĕ fie băgate în politică.*

Red.

[3] Da; însĕ nu la acte ca cel întêmplat.

Red.

Serbarea Sfântului Andreiu în Brad.

(Urmare).

Şaguna a fost primul, care — având mare trecere la curtea din Viena — ne-a făcut acolo cea mai frumósă recomandaţie, cerêndu-ne de acolo drepturile, de cari eram vrednici. In vremea răsmiriţei din 1848 el, prin vaza lui cea mare, ne-a condus cu tact, cu cumpĕt şi cu pricepere, atât pe noi, cât şi pe fraţii nostri români greco-catolici.

Apoi multe, multe a mai isprăvit Şaguna, — nu pot însĕ sĕ vi-le spun tóte. E destul sĕ mai accentuez, că n'a fost moment, pe care nu l'ar fi folosit spre binele şi fericirea nóstră. Insuşi zise odată: „Eu cuget a păcĕtui, când aşi lăsa cel mai neînsemnat mijloc spre mântuirea neamului meu neîntrebuinţat; dar' când a-'şi perde dinaintea ochilor pe acela, care are însemnătate pentru noi şi ne póte ajuta, atunci aşi trebui sĕ'-mi imput păstrarea unei crime“.

Cu cât ne depărtăm mai mult de anul morţii Lui, cu atât mai măreţe ni-se arată lucrările Lui, cu atât mai durerósă ne e perderea Lui, căci Şaguna în decursul întregei sale păstoriri s'a ţinut firm de făgăduinţa, ce o făcuse când a fost sfinţit de episcop: „Tu Dómne şti, că către scopul meu a alerga doresc, pe Românii transilvăneni din adâncul lor somn sĕ-'i deştept şi cu voe către tot ce e adevĕrat, plăcut şi bun sĕ-'i trag“. Il putem numi dar' cu dreptul: Marele Andreiu.

*

Pentru-că, iubiţi elevi, sĕ înţelegeţi, ce caracter distins avea bărbatul, pentru a cărui aducere aminte ne am adunat azi aci, ascultaţi, ce ne spun despre El cei-ce l'au cunoscut mai de aprópe. Era ager la minte; în ori-ce posiţie grea se ştia iute afla; judeca totdéuna limpede şi la loc, ajutorat fiind în acésta de o memorie estraordinară. Vorbia mult, dar' totdéuna limpede, frumos şi la înţeles. De multeori îmbrăca în haina fină a glumei adevĕruri pişcătóre. Era corect în tóte. Principiul lui de traiu era „ordinea e sufletul lucrurilor“, ca şi „de vreme în pat, de vreme din pat“. Era totdéuna şi la tóte atent. În cercurile cele mai înalte, în cari se învârtea, îl respectau şi iubeau toţi. Avea o inimă şi o minte nobilă. Era „un leu între muritori“,[1] cum îl numeau consilierii imperiali din Viena, şi cum fostul profesor, fericitul Ioan Popea, adeseori ne-o spunea. Avé o cultură înaltă. Pe lângă limba sa maternă românéscă mai vorbea: ungureşte, nemţeşte, latineşte şi unele din limbile slavice perfect, ear' franţuzeşte şi greceşte mai puţin.

*

Ear' acuma, după-ce am vĕzut măreţia sufletéscă şi de spirit a lui Şaguna, cade-se sĕ-'i privim şi figura lui trupéscă, ca sĕ ne-o întipărim în minte astfel, ca nici odată sĕ nu o uităm, ear' umbra lui sĕ ne fie un „memento“ în tóte cugetele şi faptele nóstre.

(I)[2] Iată-'l! Aşa, cum se presenta cu ocasiuni festive înaintea împăratului, în congres, ori în biserică la sĕrbători. Frumósă şi maiestósă figură! Dar' sĕ dăm cuvêntul P. S. Sale Episcopului Popea, care timp de 17 ani a fost lângă Archiepiscopul Andreiu, pe care astfel ni-'l descrie numitul Episcop: „Metropolitul Şaguna era de statură mare, înalt şi drept ca un brad; în anii mai tineri mai macru şi subţire, dar' osos, în etatea din mijloc plin la trup, corpolent, ear' către bĕttâneţe gros şi voluminos. Capul era potrivit trupului, acoperit cu pĕr lung castaniu; fruntea înaltă şi deschisă ca o corónă, ce îi dădea omului o privire maiestatică; sprâncenele, ca şi pĕrul capului, pline, dar' nu îmbinate, asemenea şi genele; ochii mari şi căprii, bătând în albastru, clari, plini de foc şi pătrunzĕtori; ei cam acoperiţi de frunte şi de sprâncene şi fórte mişcăcioşi fiind, îi înlesneau adese câte o privire furişată asupra omului; faţa lungărétă, plină, rumenă şi cu trăsurile cele mai fine; nas frumos, proporţionat, tot aşa gura, buzele; mustăţile înălbite, pe cari le rotunzea cu fórfecele; barba mare, deasă, de tot frumósă şi proporţionată cu statura lui, pe care încă o rotunzea puţin cu fórfecele; mai pe urmă se înălbise şi ea“.

Metropolitul Şaguna a fost totdéuna conştient de meritele, ce şi le-a câştigat în viéţa-i rodnică pentru biserică şi naţiune. Se vede acésta şi din cuvintele, ce le rostise pe când era bolnav: „Când vĕ veţi întórce de la grópa mea, veţi cunóşte pe cine aţi perdut“. Cât dedea El pe ómenii harnici, se vede din epistola, ce o trimisese protopopului Dreghici, în care — între altele — zice: „Îmi pare bine, că eşti activ. Caută sĕ deştepţi caracterul acesta şi în alţii mulţi, căci avem lipsă de caractere harnice şi active. Cu deosebire trebue sĕ lucrăm, căci alţii lucră din tóte puterile spre stîngerea nóstră..... Dar' bun e Dumnezeu şi dreptatea trebue sĕ triumfeze!“

(II) Un făt al multor osteneli de ale marelui metropolit!

E seminariul teologic-pedagogic din Sibiiu, pe care tot El l'a înfiinţat. Cursul de câteva luni, cât învăţau până pe vremea lui Şaguna candidaţii de preot, nu era îndestulitor, nu mai corĕspundea spiritul timpului, nu ne dedea preoţi, cari sĕ stea alăturea cu preoţii altor neamuri, nici învĕţători, cari sĕ-'şi pricépă chemarea. Asta l'a îndemnat pe Şaguna sĕ înfiinţeze seminariul din Sibiiu. Ştia El, că de la preoţi va atârna sórtea poporului românesc, căci ei sunt conducătorii cei mai fireşti şi mai de aprópe ai Românilor. Zidirea seminarială a cumpĕrat'o Şaguna din banii proprii cu 28 mii floreni. Şcóla acésta de mare preţ l'a făcut pe Şaguna pe veci nemuritor.

(III) În anul 1850 Metropolitul Andreiu cumpĕră cu 20000 fl. casele pentru reşedinţa metropolitană, ear' cu 6000 fl. casa cu grădină din suburbiul Iosefin, prefăcêndu-o în locuinţă de vară. Cu întocmirea acestei grădini, ca sĕ fie démnă de un cap al bisericii, avu El mari spese, pe cari tot dintr'al seu le purtă. In acéstă grădină s'a făcut apoi mai târziu casa minunată — a cărei vedere e înaintea nóstră — reşedinţa de vară a metropolitului. Intocmirea acestei vile e dintre cele mai frumóse, aşa că ridică nimbul bisericei nóstre şi înaintea strĕinilor.

Am amintit, că Andreiu Baron de Şaguna a întemeiat şi o tipografie. Azi aceea e una dintrĕ primele tipografii, din care an de an ies mii de tipărituri româneşti, şi-'şi are palatul seu. Tipografia a fost întemeiată pe spesele proprii ale lui Şaguna, în anul 1850, pe lângă tótă împotrivirea ministrului cultelor Thun, care i-a pus metropolitului nostru multe beţe în róte. Mare i-a fost bucuria lui Şaguna, când a eşit din maşinele tipografiei archidiecesane întâia tipăritură, o poesie de poetul Andreiu Murĕşianu, dedicată tocmai Archiereului Andreiu. E vrednică sĕ o reproducem în întregime:

„Respiră Românime, dedată în suferinţe,
Vĕzênd că aspra-ţi sórte începe a-se schimba;
Destul zăcuşi în umbră, în órba neştiinţă,
Trecută cu vederea, dar' nu din culpa ta.

Respiră, căci Pronia, ce pórtă cârma 'n lume,
Mişcată de durerea şi vechiul teu suspin,
Trimise turmei sale păstor, al cărui nume
Insuflă reverinţă, respect şi la strĕin!

In el români gintă priveşte — al seu Părinte,
Renăscĕtor de-un popul, înfrânt de jugul greu;
Ce' n semn de mulţămire îi strigă 'n dulci cuvinte:
Trăiasc' Andreiu Şaguna, prea demnul Archiereu!“

(IV) Incă o faptă mărétă de a lui Şaguna a fost şi întemeierea „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, care azi e prima societate culturală românéscă din patrie. Un palat mai nou, care împodobeşte oraşul Sibiiu, e palatul zidit de „Asociaţiunea“ nóstră, casa naţională, (a cărei vedere ni-se arată acuma). In vara anului acestuia s'au ţinut în acest palat frumóse serbări culturale, la cari au fost de faţă fruntaşii Românilor de pretutindeni. Museul naţional, aşezat în acéstă casă, va dovedi viitorului trăinicia neamului nostru şi marile nóstre strădanii către altarul culturii româneşti.

---

[1] Ein Löwe unter den Menschen.

[2] Numerii romani închişi în parenteză arată numĕrul, ce stă înaintea singuraticelor dispozitive din seria de dispositive proiectate în decursul conferenţei. Dispositivele le-a pregătit pictorul Ioan Stoica din Urmindea.

Prin construirea casei acesteea, proprietate a tuturor Românilor, Sibiiul s'a apropiat cu un pas mai mult de ținta de a deveni centrul culturii românești din patrie!

(Va urma.)

Din protopresbiterate.

— Conferență preoțéscă în tractul Murĕș-Oșorheiu. —

Gernesig, în 30 Novembre v.

Preoții tractului Murĕș-Oșorheiu, însuflețiți de dorul înaintării sf. nóstre biserice gr. or. rom., s'au întrunit în conferența lor anuală la 9/22 Novembre a. c. în Murĕș-Oșorheiu.

Dacă timpurile vitrege ale seclilor trecuți și grelele încercări au reclamat multe întruniri și consfătuiri din partea clerului nostru pentru apărarea și întărirea bisericei atunci, sĕ arată necesitatea acestora și astăzi, când atâția profeți mincinoși sĕ rĕscólă asupra ei, voind s-o nimicéscă, dimpreună cu fica ei cu tot.

Mijlocul, prin care ne este dată nóuă preoților posibilitatea de a ne întruni, a ne clarifica unii pe alții în cestiuni bisericești și a discuta asupra eruărei căilor, cari au sĕ conducă naia bisericei nóstre, și cu ea împreună poporul nostru la portul fericirei vremelnice și vecinice, sunt conferențele preoțești.

O întrunire instructivă a fost conferența nóstră, al cărei decurs este următoriul:

La 8 ore a. m. s'a sĕvêrșit prin parochii: Ioan Vătășan din Petea-de-câmpie și Alexandru Borda din Mușin serviciul sf liturgii, împreunat cu învocarea sf. Duh.

S'a celebrat apoi parastas pentru rĕposatul preot Ioan Moldovan din Vidrasĕu, ear' la finea actelor religióse a ținut cuvêntare păr. Ioan Bârsan din Egerseg, avênd ca temă sf. taină a botezului.

După acestea la 10 ore a. m. presidentul, protopresbiterul tractual *Stefan Russu*, deschide conferența prin o vorbire fórte acomodată, punêndu-ne la inimă scopul sfânt, pe care au sĕ-'l infiltreze în noi conferențele preoțești.

Făcêndu-se apelul nominal sĕ constată numĕrul celor presenți. Absenți sunt doi: Parteniu Mateiu din Coronca și Petru Fărcașiu din Molomfalĕu, primul și-a motivat absentarea, ear' pentru al doilea, la cas că nu s-ar putea scusa, sĕ va aplica pedépsa prescrisă în favorul fondului protopopesc.

Sĕ constitue biroul, alegêndu-se de notariu Alexandru Oitean, și bărbați de încredere: Vasiliu Hodoșiu, paroch emeritat, și Ioan Bârsan.

Presidentul notifică încetarea din viață a fratelui nostru Ioan Moldovan, fost paroch în Vidrasĕu, și conferența își esprimă condolențele prin sculare.

Dómna vĕd. preotésă Moldovan din incidentul părăstasului sĕvêrșit întru pomenirea rĕposatului ei soț, donéză la fondul protopopesc suma de 20 cor., pentru ce conferența îi esprimă mulțămită.

Sĕ cetește protocolul conferențelor din anul trecut și sĕ verifică; apoi sĕ deschide discuție liberă asupra serviciului divin și asupra predicii.

Conferența, după o lungă discuție, la care au luat parte mai mulți preoți, constată, că serviciul divin a fost celebrat destul de bine, delectându-ne prin vocea sa melodiósă părintele Vătășan. In cât privește predica, ea a fost la înălțimea ei, toți au rĕmas deplin satisfăcuți, pentru ce s'a adus autorului mulțămită protocolară.

La propunerea păr. V. Grindean sĕ decide în privința predicei, că pe viitor predica sĕ se pregătéscă mai înainte de conferență și sĕ se trimită presidentului, pentru a fi dată unui membru spre censurare. Acest membru apoi are sĕ vină cu observările sale asupra predicei, in scris, cari vor fi cetite în conferență, și așa după ce predica va fi emendată conform observărilor făcute în conferență, sĕ se scrie din nou pentru a sĕ păstra la archiv.

Urméză disertațiunea păr. Stefan Stoicoviciu din Murĕs-Cristur: „Despre însĕmnătatea diferitelor reuniuni și asociațiuni“.

Disertantul, tractênd în întroducere însĕmnătatea temei în general, sĕ estinde asupra reuniunilor de înmormêntare. Arată pe larg idealul scop și nobila influență, ce o au reuniunile acestea asupra credincioșilor noștri îndeosebi.

Acéstă lucrare bine compusă și ascultată cu viu interes, sĕ dă unei comisiuni spre censurare, spre a veni în conferențele anului viitor cu o propunere asupra ei, sĕ rógă însĕ tot odată păr. Stoicoviciu, fiind-că dânsul a întemeiat deja o reuniune de înmormântări, sĕ ne dea statutele pentru a fi cetite și acele pe viitor în conferență, cari apoi décă vreun preot ar voi sĕ întemeieze o astfel de reuniune, sĕ'i servească de exemplu.

Sĕ cetește raportul general: „Despre pașii întreprinși și mĕsurile luate în parochiile din tract cu privire la cele necesare pentru înaintarea parochiilor“, compus de păr. Zacharie Oprea din Bandul-de-câmpie, luându-se de basă rapórtele speciale ale preoților.

La invitarea păr. Dimitrie Moisin din Sânger conferența anuală hotărește, că locul de întrunire pe viitor se fie Sângeru.

Cu acestea, eshauriat fiind programul, conferența sĕ închide la 3 óre p. m.

Toți, în frunte cu șeful nostru ne-am adunat la prânzul comun, dat de păr. Nicolae Motora din Murĕs Sângiorgiu. De astă dată încă n'au rĕmas toastele de la ordinea zilei, ridicându-se primul în onórea și sĕnătatea Escelenței Sale, apoi au urmat altele, pentru șeful nostru, etc.

Timpul însĕ a înaintat, masa sĕ ridică, ear' noi, satisfăcuți atât cu partea morală, cât și cu cea reală a celor petrecute în acésta zi, ne-am luat adio unul de la altul și ne-am dus fieşte care la căminul sĕu, avênd în conștiință dorința de a aplica învĕțăturile câștigate la conferență în parochiile nóstre.

P. S.

NOUTĂȚI.

Procesele Drapelului. Astăzi se judecă la Curia din Budapesta procesele de presă ale „Drapelului“ din Lugoj.

*

Din Soborșin. Sâmbătă la 10 ore a. m. notariul din comuna Soborșin, Bárdy, a ținut perchisiție în biserica de acolo, scotocind prin tóte unghiurile, căutând cu lumina și prin turnul bisericei, în pod, pe sub strașini, dór' va găsi ceva puști, patróne și dinamită. N'a aflat firește nimic. Dar' țéra a fost scăpată de primejdie!

*

Asasinarea locțiitoriului de metropolit din Grebena. O telegramă din Grebena (Macedonia) anunță, că locțiitoriul metropolitului Agathanghelos din Grebena a fost asasinat. Se știe, ca metropolitul Agathanghelos, dovedit de autoritățile turcești, că stă în relații cu bandele grecești, a fost dus înaintea sinodului din Fanar spre a se justifica. Autoritățile otomane au cerut sinodului îndepărtarea din Grebena a metropolitului complice cu bandiții.

*

Fóie nouă. In Brașov cu datul de 3/16 Dec. 1905 a eșit o nouă fóie românéscă: „*Dreptatea*“, care-și zice: revistă culturală, economică și socială. Apare odată pe sĕptĕmână, Sâmbăta, abonamentul pe an 5 coróne. Editor dl Simion *Theodor*, redactor responsabil: George *Drăghici*. Numĕrul prim are și lucruri bune, și polemice, de cari suntem sătui.

*

Albumul coaliției. O fóie din Budapesta aduce știrea, că coaliția a distribuit un album, în care sunt fotografiile celor de sub conducerea lui Kossuth, cu câte o scurtă schiță biografică și reasumare a activității lor.

*

Constituire. Societatea de lectură „*Ioan Popasu*“ de la gimn. gr. or. din Brașov, s'a constituit încă în 24 Sept. v. a. c. după cum urméză: President: Dr. Alex. Bogdan; Vice-pres. Pav. Borzea VIII. g., Secretar I.: Sabin Evuțianu VIII.; Secr. II. Nicolae Popescu VII. g; Bibliotecariu: C. Grama VIII.: Vicebibl. Aurel Bârsan, VII.; Cassar: Const. Oancea, VII. g.; Controlor: Oprea Trandaburu VIII g.; In comisia literară au fost aleși: Petru Bucșan VIII g. Traian Cibian VIII. g; Ioan Mitariu VIII. g.; Andreiu Blaga VII. g.; Mircea Mocan VII. g; și Ioan Săcărean iun. VII. g.; In comisia bibliografică: Remus Furduiu VIII. și George Păiș VII. g.;

*

† Regina Suse, fetița de 2 ani a preotului Samuil Suse din Frata, a decedat eri, și va fi înmormêntată mâne, Joi la orele 10 a. m. în cimiteriul de lângă biserica din Frata.

*

Transferare. Preotul militar gr. or. român din Sibiiu, dl *Dr. Virgil Cioban*, e transferat ca preot militar și catechet la Viena, ear' în locul dsale vine la Sibiiu dl protopresbiter militar gr. or. român din Viena, *Pavel Boldea.*

*

Telefonul Budapesta — București. Oficiul poștal ne aviséză, că linia telefonică Budapesta—București e deschisă, și că sĕ póte telefona la București din următórele stațiuni telefonice: Budapesta, Brașov, Csikszereda, Alba-Iulie, Cluj, *Sibiiu*, Sighișóra și Szepsi-Szt-György. De la Sibiiu la București taxa pentru 3 minute de telefonare face 2 coróne 50 fileri.

*

Guvernul otoman primește definitiv controlul financiar în Macedonia. La demonstrațiile flotelor europene contra Turciei, Pórta a cedat. Cea mai nouă telegramă din Constantinopol spune, că baronul Calice a primit nota Porții, care primește regulamentul financiar fără nici o modificare specială, dar' care revine asupra cererii Porții de a spori drepturile vamale cu trei la sută. Asupra acestei chestii conferența ambasadorilor s'a întrunit, dar' resultatul deliberărilor ei încă nu s'a aflat.

*

Premiul Nobel. In anul acesta fiecare ramură a marelui premiu, din cinci, câte-s de tóte, s'a urcat la suma de 138 000 coróne. In anul trecut abea ceva preste câte 100·000. Tot aici însĕmnăm, că partea literară s'a decernut polonului *Sienkiewicz.*

*

La pensie. Presidentul Curiei, dl *Szabó Miklós*, consilier intim al Maiestății Sale, a fost trecut la pensie. la cererea proprie, distins fiind din acest incident din partea Maiestății Sale cu crucea mare a ordului Sfântul Stefan.

*

Confișcare. Un numĕr próspĕt din fóia unguréscă „*Flamura poporului*“ a fost confișcat în 4851 exemplare. Procuratura a descoperit lesa-majestate în versurile lui *Pósa Lajos*, întitulate: „De ce și sunt Austriaci pe lume?“ și: „De ce sĕ pórte un cap douĕ coróne?“

*

Foc. In comuna *Viborna*, din apropierea orașului Löcse, au ars câteva case, și cu ocasiunea acésta au ars și trei ómeni, prefăcêndu-se în scrum corpurile lor.

*

Himen. Ingineriul *Ioan F. Negrutiu* și Paraschiva *Vintilă* fac cunoscută cununia lor, care se va celebra în biserica gr. cat. din Năsĕud la 9 Ianuarie 1906 st. n. 3 ore p. m.

*

Un proces al principelui moștenitor grecesc cu statul român. Principele moștenitor grecesc a dat în judecată la tribunalul Ilfov (România) statul român, ca sĕ-'i restitue suma de 11·000 lei, ce ar fi plătit mai mult ca taxă pentru partea, ce i-se cuvinea din moștenirea defunctului Sibilis din Giurgiu. Tribunalul respingênd acéstă cerere, moștenitorul a făcut apel, care se va judeca la 14 Februarie 1906.

*

La fondul de 20 fileri al „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“ pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare, din prilegiul serenadelor date în presara sf. Nicolae, sub conducerea dl Ioan Stanciu, zugrav, s'au făcut următórele dăruiri: Iosif Crișan, primar (Racovița), Moise Bogdănescu (Călimănești), fie-care câte 1 cor.; Petru Jóndrea, propr. 50 fileri, Iosif Jóndrea, pardositor, și Dem. Moga (Câmpeni), fie-care câte 40 fileri, Vasilie Fagiura, 30 fileri, și de la mulți membri 1·04 cor.

*

Ani de zile am fost bolnavă și am cercat tot ce a fost cu putință pentru a-mi recâștiga sănĕtatea. Am consultat cei mai renumiți medici din Budapesta și Viena, dar' nimic nu mi-a folosit și respirația grea, durerea de urechi, insomnia și alte dureri de cari suferiam nu mi-au trecut. Dacă însĕ acum totuși am scăpat de aceste morburi, am sĕ mulțămesc acésta numai crucei duple electro-magnetice. Primește deci cele mai profunde mulțămite pentru binecuvêntata dtale invenție. Mĕ simțesc nespus de fericită, că am scăpat de dureri. Németujvár, 4 Maiu 1903. Cu distinsă stimă: *Maria Wellinger.* — Acéstă epistolă a primit-o dl Albert Müller (Budapesta, V. Vadász-útcza nr. 42/V.), inventatorul crucei duple electro-magnetice nr 86.967 R. B., care cruce se recomândă în cel mai călduros mod spre folosire.

ECONOMIE.

Convocare.

Pe basa conclusului comitetului central din 18 Decembre 1905 și în conformitate cu §-ul 20 din statute, se convócă a *XVII-a adunare generală-ordinară* a „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“ în Sĕliște pe Dumineca, în 31 Decembre st. n. a. c., la 11 ore a. m.

Program:

1. Presentarea raportului general al comitetului central, al rațiociniilor pe anul 1904 și proiectul de budget pe 1906.
2. Alegerea unui membru în comitetul central.
3. Propuneri eventuale din partea membrilor.
4. Douĕ discursuri de interes general.
5. Autenticarea protocolului ședinței.

Sibiiu, 18 Decembre n. 1905.

Pant. Lucuța
president.

Vic. Tordășianu
secretariu.

Cărți și reviste.

Autorii, cari doresc sĕ li-se anunțe apariția cărților în fóia nóstră, sunt rugați sĕ trimită câte un esemplar la adresa redacției. Asemenea și institutele de editură.

Comóra Tinerimei, an. I, nr. 10. Sumariul: Sĕ vorbim și sĕ scriem românește: Părerea Măriei Sale Regelui de *I. N.*; Cântece școlare: E frumósă țara mea, de *X.*; Munca regulată și statornică e rodul civilisației, de *Sofia Nădejde*; Irimel (roman) de *Sofia Nădejde*; Judecata lui Solomon; Copii muncitori (din rusește) de *M. Bîcof*, etc. etc.

Revista, sub direcția mai multor dómne și domni, ese de douĕ ori pe lună, în București. Abonamentul la an: 10 coróne.

*

„**Albina**“, revistă enciclopedică porală, a. IX. nr. 10. Sumariul: I. Otescu: De ce plutesc balónele în aer? — Eleonora Stratilescu: Iohann Friedrich Pestalozzi. — Moș-Neagu: Măgarul. — Eug. Dulfu: Pădurile Americei-de-sud. — Dr. Alex. Manolescu: Causele mortalității la copii. — Căp. S. Leonte: Earăși neamul Dorobănțesc. — L. Mrejeru: O călĕtorie în Transilvania. — V. S. Moga: Lucrările agricole în luna Decemvrie. — Ioan Kalinderu: Monografiile de pe Domeniile Corónei (circulară) etc. etc. Apare în fiecare Dumineca; abonamentul la an 8 cor.

Posta redacției.

Preotului P. Sĕ nu te supere tréba, cum nu ne supĕră nici pe noi. Fie-care gazetă crede, că tóte celelalte sunt de prisos, și numai *ea* are rost și drept de esistință. Așa crede de altcum și negustoriul, că numai prăvălia lui e bună și necesară, tóte celelalte ar trebui sĕ fie închise. Incolo ai dreptate, când ne scrii, că dacă nu era „*Telegraful*“, activitatea făcea fiasco la prima încercare, cu alegerea din Dobra, când corteșii candidatului național român *cu articol cetit din „Telegraf“* au însuflețit lumea pentru causa națională! Ne vei da însĕ dreptate și nouĕ când îți spunem, că lumea *uită ușor* astfel de lucruri!

Așa e lumea, ce sĕ'i faci?!

Teatru orășenesc.

Mercuri (20 Decembre n.): „*Einquartierung*“, farsă în 3 acte, de Antony Mars.

Joi (21 Dec. n.): „*Vergelt's Gott*“, operetă în 3 acte, de Leo Ascher.

Se prescrie zilnic de numĕroși medici și profesori la
morburi de plumâni, cataruri, tusă convulsivă, scrofulosă, influență.
Sirolin
Promovéză apetitul și greutatea corpului, delatură tusa, flegma, asudarea nóptea.
Oferindu-i-se publicului imitații fără preț, sĕ se céră totdeuna:
Impachetare originală „Roche“,
„Roche“
Se capĕtă prescriindu-se de medic în farmacii à 4 cor. sticla.
F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Elveția).

Nr. 1184 1905. [302] 1—3

Concurs din oficiu.

Pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul şi bětrânul paroh *Georgiu Bonea* din comuna **Rodbav,** protopresbiteratul gr. or. al tractului Agnita, parohie de clasa a III-a, pe basa conclusului consistorial din 28 Iunie a. c. nr. 4754 Bis. se publică din oficiu concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumětate din cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Bendorf, în 2 Decembre 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. din tractul Agnita.

Nicolae Gavrea
adm. prot.

Nr. 558 1905. [301] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroh** în parohia vacantă de cl. III. **Sîrbi,** tractul Ilia, pe basa Ven. ordin consistorial din 3 Novembre a. c. nr. 8284 Bis. prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi au a se presenta în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Ilia, la 2 Decembre 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial.
Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 317 1905. [300] 1—3

Concurs din oficiu.

Pentru întregirea postului vacant de **paroh** din parohia de clasa a III-a **Stoiceni** pe basa ordinului Ven. Consistoriu arhidiecesan din 25 Octobre a c nr. 10245 B prin acésta se escrie concurs din oficiu cu termin de 30 zile de la prima lui apariţiune în ziariul „Telegraful Român".

Tot cu acest termin se publică prin acésta concurs din oficiu pentru ocuparea postului vacant de **paroh** din parohia de clasa a III-a **Poiana-Porcului** pe basa ordinului Ven. Consistoriu arhidiecesan din 31 Octobre a. c. ad nr. 12144 B ex 1904.

Emolumentele împreunate cu fiecare din aceste posturi, sunt cele fasionate în cóla B., pentru întregirea venitelor preoţeşti din partea statului.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a'şi aşterne rugările instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Dej în terminul deschis şi a se presenta în vre o Duminecă ori sĕrbătóre în decursul terminului concursual, statorit mai sus, în parohie la biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Dej, 22 Novembre 1905.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Solnoc.

Teodor Hermann
prot., ca adm. prot.

Nr. 370 1905. [294] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parohiei** vacante **Băcia**, protopresbiteratul Deva, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a'şi înainta suplicele lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis, avênd a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Devei în conţelegere cu comitetul parohial
Deva, 26 Novembre 1905.

George Romanul
protopresbiter.

Avis domnilor învĕţători!

De la Librăria archidiecesană se pot procura **Tabelele de intuiţiune Hölzel**, adecă cele patru anotimpuri şi casa ţĕrănéscă, serie completă **33 cor.**, singuratice **6.60 cor.**, plus porto 92 fileri.

Nr 282 1905. [293] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **capelan** pe lângă bĕtrânul paroh Vasiliu Gog din parohia **Olpret,** *situată la un loc de frunte*, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima apariţiune a acestuia în ziariul „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele preoţeşti, ce le dă parohia şi parohienii, precum şi un ajutoriu din pauşalul de la stat pentru capelani.

De la concurenţi se recere pe basa ordinului Venerab. Consistoriu arhidiecesan din 12 Octobre 1904 nr. 10767 B. sĕ aibă pregătirea prescrisă pentru parohii de cl. I., sĕ 'şi aştérnă rugările instruite conform legii, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi sĕ se presenteze în parohie în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Dej, 19 Novembre 1905.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Dej.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 377 1905 [295] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parohiei** vacante **Almaşul-mic** cu filia **Archia,** protopresbiteratul Deva, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii au a'şi înainta suplicele lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a se şi presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom al Devei în conţelegere cu comitetul parohial.
Deva, 26 Novembre 1905.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 602 1905 [292] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de **paroh** în comuna bisericéscă **Roşia montană**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii 'şi vor subşterne petiţiunile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu în terminul deschis, şi se vor presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre înaintea alegĕtorilor spre a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului în conţelegere cu comitetul parohial

Abrud, 23 Novembre 1905.

Petru Popovici
protopresbiter.

Tu

nu vei afla pentru îngrijirea pielii, în deosebi pentru delăturarea pistruilor şi pentru a avé o colóre delicată a feţii, un săpun mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui **Bergmann** (marca: doi băieşi)

Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vînzare cu 80 fileri bucata,
în **farmacia „la urs"** (piaţa mică),
în farmacia **E. Rummler, Sibiiu.**
la **I. B. Misselbacher sen.** (piaţa mare),
G. Meltzer (str. cisnădiei şi str. guşteriţii 25),
prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei), (89 16—25
Carol Arz (str. cisnădiei), cum şi
în Sighişóra la **farmacistul W. Lingner.**

La **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu se află de vînzare

ilustrate cu catedrala

ortodoxă română din Sibiiu Preţul unei bucăţi 6 fileri, colorate 10 fileri.

Patine, sisteme probate, de fer cu curele înainte, părechea **à cor. 1·44.** 291 a 2—4
Mercur cu şurub, păr. à cor. 2·80.
Jakson-Haines, nichelate, păr. **à 7 c.**

Nr. 116. 1 buc. 4 cor. 35 f.

Clopoţei la sanie

Clopot la oisce
1 buc. 1·40 c.

Şuruburi pentru potcóve
simple şi trase cu vine de oţel, berlineze H originale 100 bucăţi pentru cai de călărit 5 cor., pentru cai de tras 6·60 cor.

Cărbuni de pétră, Cărbuni pentru fauri, coacs.
In Sibiiu 50 chilograme se duc la locuinţă.

Carol F. Jickeli, Sibiiu

Cea mai mare inventiune
a noului secol
costă numai
fl. 2·55.

E vorba de orologiul de buzunar remontoar de nichel marca „System Roskopf Patent", cu arătător de secunde, a se trage la 36 ore, lucitor, cu mers regulat şi garanţie pe 3 ani. (Un lanţ de orologiu elegant şi 5 juvaericale se adaug gratis). (275) 6—20

In cas de neconvenienţă banii se dau înapoi, deci ori-ce risic este eschis. Trimite cu ramburs sau după primirea sumei

M. J. HOLZER

Mare deposit de orológe şi aurării, Krakau Oesterr. Dietelsg. 73 şi St. Sebastiang. 26.
Liferantul funcţionarilor de stat ces. reg.
Lista preţurilor dela orológe şi aurării gratis şi franco.
Agenţi se caută.
Asemenea inserate sunt imitaţiuni.
Comandându-se 10 orológe de buzunar unul în cinste

10.000 motóre liferate spre mulţămire generală.

74 distinctii **6** medalli de stat

Fabrica de motóre din Dresda, soc. an.
Filială:
Ignaz Gellért & Comp.
Budapesta, VI., Theresienring 41
Telefon 13—91.

MOTÓRE CU BENZIN, Motóre cu gaz, Motóre cu uleu brut, Motóre cu spirt, Motóre cu acetilen, Locomobile cu benzin pt. treerat

Noutate importantă! Motórele cu gaz sugativ sunt cele mai **moderne** şi mai **perfecte,** şi cer mai puţină putere de esplotare. **Motórele cu gaz sugativ** lucréză minunat şi cu **cărbuni de lemn!**

Motorul de Dresda este recunoscut în lumea întrégă ca **fabricat eminent!** Construcţie dovedit de perfectă. Construat din cel mai bun şi mai solid material. E precis esecutat.

Trainic! Nu are lipsă de reparaturi nici după folosire de ani de zile. — Necondiţionat sigur la mânare. — Manuare simplă. — Spese de transmisiune relativ mici.

Motórele de Dresda se pot vedé la diferite intreprinderi industriale şi economice, ca: **mori, ţiglării, fabrici de maşini, instalaţii pentru prelucrarea lemnului, stabilimente de scos apă, camere de nutreţ, lăptării, la treerat** etc. (285) 3—10

Se liferéză aranjamente complete.
Deslușiri şi preliminare de spese se dau bucuros.

Garanţie mare. Condiţii de plată favorabile.

IULIU ERŐS

Sibiiu, strada cisnădiei nr. 3.

Cel mai mare deposit ardelean

de **orológe, juvaericale, aurării** şi **argintării.** Işi recomândă cu preţuri eftine tóte produsele din speciile **orologeriei** şi **aurăriei.**

Schimb şi cumpĕrare de aur, argint, diamant, mărgele, monede de aur şi argint, etc. [191] 18—20

Fie-care obiect de aur şi argint, cumpĕrat de la mine, e probat şi esaminat din oficiu şi pe fie-care bucată se vede precis proba oficiósă (k. u. k. Punze), şi afară de aceea se garantéză în scris veritabilitatea obiectelor.

Preţcuranturi ilustrate la dorinţă gratis şi franco.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane

Nr. 132 Sibiiu, Sâmbătă 10/23 Decembre 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
sĕ se adreseze Administraţiei tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
sĕ se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de douĕ-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil rêndul cu litere garmond.

Prorogarea dietei.

Sibiiu, 22 Decembre n.

Parlamentul ungar a fost de nou prorogat, Marţi, în 19 Decembre, ziua până la care fusese prorogat în tómnă. Acum a fost prorogat pană la 1 Martie 1906. Acésta e a patra prorogare, făcută în ciclul parlamentar deschis la începutul anului acestuia, şi probabil, că nu va fi cea din urmă. Vor mai urma şi altele, dacă cumva nu va urma chiar *disolvarea*. Atârnă de la feliul cum se vor desvolta lucrurile.

Şedinţa de Marţi a decurs de altcum destul de neted, atât în dietă, cât şi în casa magnaţilor. Fără sgomot, fără cuvinte aspre, în mijlocul unei protestări însĕ, care de astădată a fost *generală*. In dietă toţi Magiarii au fost una în a constata, că prorogarea e contrară legilor şi constituţiunii, că guvernul nu întruneşte increderea parlamentului, — şi că procedura ministrilor în privinţa prorogării continue a parlamentului e condamnabilă. Şi dieta a înfierat'o, cu esceptiunea deputaţilor naţionalişti, cari s'au pus pe punctul corect de vedere, că după cetirea rescriptului prea înalt, prin care se face prorogarea parlamentului, nu mai are loc nici un fel de discuţie, şi nici un fel de votare de concluse.

Tot cu unanimitate a fost votat apoi şi în casa magnaţilor protestul în contra prorogării, şi acésta unanimitate duplă magiară, în dietă, şi în casa magnaţilor, dă zilei de Marţi o însemnătate mai mare decum au avut celelalte zile analoge, în cari au fost prorogat până acum parlamentul magiar. S'a stabilit anume o strânsă *solidaritate* între diferitele partide şi grupări parlamentare, în scopul binepriceput de a — impune *Vienei*!

Se crede în urma acestui fapt prin cercurile politice magiare, că vĕzênd Maiestatea Sa cum Magiarii sunt una, în dietă şi în casa magnaţilor, se va îndupleca acum şi va lega pace cu „naţiunea“, acordându-i barem ceva din aceea ce cere.

Urmările acestei unanime protestări magiare, în dietă şi în casa magnaţilor, s'au arĕtat însĕ imediat în altă direcţiune. Sub impresiunea acestui lucru rar, ministrii întruniţi numai de cât în consiliu, au hotărît *sĕ-şi dee demisia*, ear' baronul Fejérváry s'a presentat încă Mercuri după amiazi în faţa Maiestăţii Sale la Viena, pentru a presenta retragerea cabinetului. A fost un act constituţional acesta din partea guvernului, pentru-că, după-ce singur s'a botezat pe sine *guvern parlamentar*, ear' parlamentul i-a dat în unanimitate vot de neîncredere, trebuea se tragă acum consecinţele şi se demisioneze. Dar' Maiestatea Sa *n'a primit demisiunea*, şi a rugat pe baronul Fejérváry şi pe colegii sei, sĕ rĕmână la posturile lor şi mai departe.

Suntem deci tot unde am fost. Avem guvern care n'are partid parlamentar, şi avem partide destule în parlament, cari nu pot sĕ ne dee guvern parlamentar. Ţara va fi guvernată aşa dară fără parlament mai departe, ca până acuma, ear' parlamentul, dacă vrea Dumnezeu, va mai protesta de vre-o câte-va ori, tot în unanimitate, în contra prorogării parlamentului şi în contra funcţionării guvernului neparlamentar.

Că nu e bine aşa, înţelege ori şi cine. Şi e destul de rĕu, că nu înţeleg şi aceea, cari în prima linie ar trebui sĕ înţelégă, representanţii „naţiunei“ din dietă. Cât se vor mai juca ei aşa de a constituţiunea, bunul Dumnezeu ştie. Aceea ce ştim noi însĕ este, că cu cât se vor juca mai mult, cu atât mai rĕu pentru ţară. Mergem spre ruină finanţiară, — după cum am spus'o acésta de nenumĕrate-ori, — tot cu mai mare siguranţă şi cu mai energici paşi, şi când ne vom afla la marginea prăpastiei, va fi prea târziu sĕ se facă în politica magiară schimbarea de front, care ora ultimă ar fi, sĕ se facă acum!

In chestiunea ordinaţiunilor ministeriale 72000 şi 72001 din vara anului curent, privitóre la propunerea mai intensivă a limbei magiare în şcólele elementare şi pedagogii, la întrebările ce ni-se fac, rĕspundem, că consistoriul archidiecesan, îndată după primirea acelor ordinaţiuni a înaintat dlui ministru de culte şi instrucţiune publică o remonstraţiune, cerênd revocarea acelora, pe motivul, că nu au basă în legile esistente şi sunt contrare legilor naturale şi pedagogice. La remonstraţia consistorului archidiecesan dl ministru de culte rĕspunde prin rescriptul seu din 13 Decembre n. a. c. nr. 87075. Rĕspunsul dlui ministru e analog cu rĕspunsul dat la memorandul Saşilor, înaintat în acéstă chestiune Maiestăţii Sale Regelui, susţinênd în intregitatea lor ordinaţiunile date, avênd convingerea, că sunt basate pe lege şi învĕţarea limbei magiare e indispensabilă pentru fericirea locuitorilor acestei ţeri.

Serbarea Sfântului Andreiu în Brad.

(Fine).

(V) Un edificiu tot atât de însemnat al „Asociaţiunii“! E şcóla civilă de fete din Sibiiu, cea mai înaltă şcólă de fete a nóstră, chemată a creşte femei vrednice române, mame adevĕrate, cari pe lângă o creştere alésă, ce vor da copiilor lor, vor păstra, ca adevĕrate vestale, la căminul lor nestâns focul iubirei de neam.

(VI) Unul dintre idealurile cele mai mari ale metropolitului Şaguna a fost ridicarea unei biserici catedrale, tot în Sibiiu, care sĕ fie vrednică de archiepiscopul şi metropolitul Românilor din Transilvania şi Ungaria. Nu şi-a putut însĕ ajunge scopul măreţ, că biserica catedrală numai în zilele metropolitului de acuma s'a ridicat. Ea astăzi formézá într'adevĕr o podóbă a Sibiiului, aşa cum o vedeţi aci. Ideea infiinţării catedralei o rĕspândise Şaguna prin un circular special, la anul 1858. Cu îngăduirea Maiestăţii Sale a făcut de la 1858—1865 o colectă, adunând 100.000 fl., la care sumă Maiestatea Sa a contribuit însuşi cu 1000 galbeni (5000 fl). Sub metropolitul Miron acest fond s'a ridicat până aprópe la $^1/_2$ milion coróne, ear' sub archiepiscopul nostru de azi s'au mai adunat de la binefăcĕtori alte 400.000 coróne, din cari numai aprópe jumĕtate au dat'o preoţii.

Catedrala e zidită în stil bizantin, după modelul bisericii sf. Sofia din Constantinopol, ridicată înainte de asta cu 13 sute de ani. Lăuntrul e tocmai ca al aceleea, numai cât întinderile sunt reduse la $^1/_3$. Turnurile sunt un amestec de stil roman şi baroc. Lungimea e 53, lăţimea 25 m. Diametrul cupolei 15, înălţimea ei 34 m. Inălţimea turnurilor e 45 m. — Lăuntrul bisericei e pictat într'un fel de renaissance a stilului bizantin, fiind întreţesut de forme şi motive curat naţionale, luate de pe sculpturi şi brodării ţĕrăneşti. Padimentul e împodobit cu mozaicuri, în forma unor frumóse covóre româneşti. Posiţia ei e nepotrivită, fiind din tóte laturile strâmtorată de case aşa, că vederea în intregime a ei nu e cu putinţă. Materialul de construcţie a fost: pe din afară cărămidă presată, fără tenciuială, pe din lăuntru cu tenciuială, ear' deasupra, în loc de năsip în tenciuială, e pulbere de marmoră de Carrara. Lemn nu se află în ea de loc, decât chiar numai în padimentul altarului, — în zid e un schelet de fier. A costat: locul 200.000 coróne; zidirea 450.000; pictura frontarului 16.000, pictura restului 6000; mobile, strane etc. 20000; candelabre 21.000; grilajul 15.000; trotoarul 4.000; plantaţiuni 1.000 coróne; la olaltă: 774.000 coróne.

(VII). Suntem în plăcută posiţie, ca în legătură cu cea mai frumósă biserică ardeleană sĕ vĕ arătăm şi cea mai frumósă biserică a fraţilor de dincolo. Nu stă în legătură cu faptele lui Şaguna: am crezut însĕ totuşi, că la o astfel de sĕrbătóre sĕ vĕ putem arĕta ceva, ce vĕ ridică şi mai mult disposiţia sĕrbătoréscă însuflată de catedrala din Sibiiu. E mănăstirea de Argeş, din România, despre care de bună sémă veţi fi auzit, ca din poveşti. E un cap de operă a artei româneşti, un mărgăritar architectonic, vrednic de invidiat.

FOIŞÓRĂ.

Un rĕspuns.

Primim din partea dlui *Ilarie Chendi*, publicist şi ajutor de bibliotecar la Academia Română, un rĕspuns la foiletonul din nr. 122 al ziarului nostru, şi-i facem loc, pentru a nu fi invinuiţi de părtinitori.

Domnule Redactor şi stimate prietine!

Aflai abia acum, că în „Telegraful Român“ din 15/28 Nov. a. c. s'a tipărit un foileton împotriva mea. De un timp încóce s'a introdus la noi practicul obiceiu de a nu rĕspunde la atacuri, îndeosebi dacă sunt violente. Unii merg chiar aşa departe, în cât din susceptibili ce erau până de curênd, se fac cu totul nesimţitori şi nu rĕspund nici la cele mai întemeiate acusaţii, mulţămindu-se a-şi lua satisfacţie pe calea dovedirilor netipărite. Eu nu fac parte din categoria ómenilor cu epidermă grósă şi rĕspund, când nu pot la fie-care în parte (căci sunt cam mulţi cei cari mĕ iubesc!), dau cel puţin reflexii sumare, într'o rubrică specială a articolelor mele, întitulate „Moravuri literare“.

In casul acesta ţin însĕ sĕ rĕspund direct, din două motive. Intâiu pentru-că, am fost atacat în „Telegraful“, ziariu la care pe timpul studiilor mele universitare am colaborat cu cel puţin o sută de articole de fond, corespondenţe şi foiletóne, ceea-ce se cheamă că, bine, rĕu, cum am putut, am contribuit şi eu la cultura cetitorilor lui. Al doilea, pentru-că ţin mult la opinia acestor cetitori, printre cari se găsesc atâţia prieteni de ai mei şi ómeni, cari mĕ ştiu într'o lumină cu totul contrară de aceea, în care mĕ presintă foiletonistul de ocasie.

Precum vĕd, supĕrarea (desinteresată, de sigur!) acestui domn a fost provocată de una din seria mea de informaţii literare de la „Tribuna“.

Inţeleg fórte bine sĕ nu-i placă cuiva felul meu de a judeca şi a scrie, sau glumele mele. E chestie de inteligenţă, sau de temperament. Ştiu însĕ, că mai ales în acest cas glumele mele erau aşa de puţin vinovate! Ele nu atingeau nici caracterul, nici activitatea publică a I. P. Sânţiei Sale actualului metropolit. Şi chiar dacă în scrisul meu se găsia vre-o alusie ireverenţiósă, ceea-ce nu este casul, mi-se putĕ rĕspunde cu totul altfel.

Cât pentru nemulţămirea mea faţă de progresele literare şi culturale ale Sibiienilor, nemulţămire tălmăcită în diferite cronici ale mele, socot că n'am făcut o crimă mare. Ea porneşte numai din dorul spre mai bine şi din cea mai cinstită convingere, că cu tóte semnele bune din ultimul timp, pentru un centru cultural cum e Sibiiul, cu atâtea instituţii, societăţi şi şcóle, munca desfăşurată acolo e prea mică. Şi asta o pot dovedí cu procesele verbale ale „Asociaţiei“, cu foile locale şi cu programele şcolare, cu activitatea publică a celor mai mulţi dintre profesori, advocaţi şi funcţionari de tóte soiurile.

Mĕ veţi întreba, că ce-mi dă dreptul la controlul vieţii publice din Sibiiu? Mĕ rog, e dreptul ori-cărui purtătoriu de condeiu, care pe deasupra mai are şi calda dorinţă sĕ-şi vază la lucru colegii, prietenii şi dascălii sĕi de odinióră. E vre-o vină în asta?

Şi acum sĕ vedeţi plóia de acusaţii a dlui „Spine“, — aşa-şi zice adversarul meu, tăinuindu-şi numele.

1. Intâiu mĕ face fiu necredincios şi nerecunoscĕtor al archidiecesei, pe mine, fostul ei stipendist. Cred, că e o invinuire absolut gratuită, pentru-că dacă mie împrejurările şi firea nu mi-au îngăduit a sluji la altariul Domnului, cred a fi găsit un alt teren destul de potrivit a contribuí şi de aici la luminarea sufletéscă a coreligionarilor mei. In marginile puterilor mele am muncit la diferite organe de publicitate, cetite de credincioşii bisericei mele, şi am scris un numĕr óre-care de cărţi literare, cari nu fac ruşine nimĕnui, şi despre cari ştiu că sunt destul de rĕspândite până şi în Sibiiu. Pe calea asta cred a mĕ fi achitat destul de bine de datoria, ce o aveam către biserica mea, pentru ajutoriul ce mi-a dat timp de patru ani la universitate.

2. Dl Spine mai vorbeşte de „cumpăna psichică a dlui Chendi“. Ací, fireşte, n'am ce zice. Sunt anumite vorbe şi acusaţii meschine, cari desarmează. Mi-aduc aminte, că acum câţiva ani dl Bogdan-Duică, fiind lovit de dl Dr. Amos Frâncu tot în „cumpĕna psichică“, voia sĕ-şi publice certificate de absolută soliditate. Eu n'o sĕ recurg la aceeaşi mĕsură, îmi esprim însĕ regretul pentru acéstă lipsă de demnitate în combaterea adversarului.

3. Acelaş anonim se ocupă de activitatea mea literară, pe care o găseşte

A fost zidită în suta a XVI de către Neagoe-Vodă Basarab, pe care tradiţia poporală îl schimbă cu Negru-Vodă. Se zice, că soţia lui Neagoe, Despina Miliţa, şi-ar fi dat şi cerceii din ureche, numai sĕ-'şi vadă odată biserica gata. A fost reparată de la anul 1853—1865 de către architectul din Paris Lecomte de Nouy, care, zice învĕţatul Iorga, a greşit la reparaţiune prin aceea, că n'a priceput motivele româneşti de sculptură şi pictură. Repararea ei a costat de altminteri 1,501.000 lei. Acest minunat monument se înalţă strălucitor în mijlocul unei curţi spaţióse. Zidirea în intregimea sa se compune din două părţi: la apus o platformă de piatră cu 3 trepte (VIII), în mijlocul căreia se află baptisteriul, şi din biserica însaşi, în care întri pe o scară cu 12 trepte, şi care constă din narthex, chor şi altar. Ferestrile sunt lungi şi înguste, dar' fórte cu artă lucrate. Are patru turnuri minunate, construite în învârtituri architectonice. Sunt pe biserică mai mult de 150 de motive de diferite podóbe, 42 rozace mari şi 48 mai mici. Tóte acoperişele sunt din plumb cu ornamente lucrate cu ciocanul. E zidită în stil oriental. Zugrăvirea şi aurirea tuturor sculpturelor sunt de origine perzană. Semicupolele au cruci de aur. La drépta corului e tronul regal din bronz aurit. Catapiteazma a fost lucrată la Paris, e démnă de admirare. Prestolul e de marmoră albă de Carrara.

(IX) Cunoscută e şi legenda poporală despre înfiinţarea acestei biserici, o legendă, care într'adevĕr e un odor preţios al poesiei nóstre populare. Ea ne spune, că ar fi fost zidită de

Nouĕ meşteri mari,
Calfe de zidari;
Cu Manole zece,
Care mi-'i întrece..

Pe Argeş în jos,
Pe plaiul frumos...
Negru vodă cată.

Un zid părăsit

Şi neisprăvit, sĕ zidéscă loc de pomenire! Un purcăraş îi arăta calea. Şi 'l află şi se puseră pe lucru! Dar' ce făceau ziua, nóptea se strica. Manole a visat, că numai prin jertfă de om se va ridica zidul. Se înţelege cu tovarăşii, că femeia, care va veni Joi mai întâiu acolo, sĕ fie zidită de vie! Şi a venit tocmai soţia lui Manole! Şi o zidiră strigênd amar:

„Var şi cărămidă,
Că-i pustie multă,
Că-i lucrare lungă“...

Ear' soţia lui Manole se plângea:

„Manole, Manole,
Meştere Manole,
De vă e de glumă,
Gluma nu e bună.
Zidul rĕu mă strânge
Copilaşu-mi plânge“.
Manole 'mi ofta,
Din plâns înceta,
Din gură grăia,
Rĕspuns că-'i dădea:
„Copilaşul tĕu,
Pruncuşorul meu,
Vazĕ-'l Dumnezeu!
Tu cum l'ai lăsat,
In pat, desfăşat,
Zinele c'or trece,
La el s'or întrece
Şi s'or apleca,
Lapte de i-or da;
Ninsóre de-o ninge,
Pe el mi-l'o unge,
Ploi când or ploa,
Pe el l'or scălda;
Vânt când o sufla,
Mi l'o legăna
Dulce legănare
Păn s'o face mare!“
Var şi cărămidă,
Că-'i pustie multă,
Că-'i lucrare lungă!

(X) Emanuil Gozsdu! Unul dintrĕ cei mai buni prieteni de-ai lui Şaguna! Bărbatul, care pe archiereul nostru l-a ajutat mult cu cunoştinţele sale largi de iurist deştept în realisarea scopurilor, ce le avea! Ne-a lăsat o lucrare, care în mărimea sa ajunge faptele mari ale lui Şaguna!

S'a născut din părinţi sĕraci în Orade, în anul 1802. După terminarea şcólelor medii cu succes eminent, a absolvat iura în Orade şi Pojon. S'a susţinut mai mult din ore de instrucţiune. Ca advocat şi notar public în Pesta s'a căsătorit cu o bravă Româncă macedonénă. A devenit mai târziu comite suprem — fişpan — în Căraş. S'a distins prin aceea, că aprópe tóte slujbele din comitat le-a ocupat cu Români. A mijlocit şi decretarea limbei române de limbă oficiósă în comitatul sĕu, când încă nu era lege pentru asta! A murit în 1870 ca membru al casei magnaţilor şi jude la Curia din Pesta.

Gozsdu trăia simplu! Făcea economie, pentru noi!! Era român bun şi ortodox înfocat! La masă, când erau şi strĕini de faţă, îşi făcea cruce, anume ca sĕ arete ce e. In sĕrbătorile Paştilor, când se punea la masă, cânta: Christos a înviat; ţinea în căncelărie numai tineri români!

In cele politice Gozsdu era convins despre viitorul naţiunei române, în bună înţelegere cu Magiarii, despre cari el nu se îndoia, că vor aduce legi, cari vor mulţămi „naţionalitatea“ română. Era prieten cu marele Deák, despre care zicea, că-'şi trage originea dintr'o familie macedonénă română cu numele „Pescar“. La alcătuirea legii de naţionalităţi a acestuia l-a şi înfluinţat mult. Gozsdu cuprindea tóte popórele din Ungaria sub noţiunea „naţiunea politică ungară“, din care Magiarii tot aşa formézá o „naţionalitate“, ca şi Românii, Sêrbi, Saşii, Slovacii, şi ceilalţi.

Gozsdu s'a făcut nemuritor prin fundaţiunea sa, care din 200.000 fl., cât era la 1870, azi s'a crescut la considerabila sumă de peste 6 milióne de coróne. Din astă fundaţiune în primul period de 50 de ani din $^1/_6$ parte a intereselor se dau stipendii studenţilor romani ortodoxi, cu purtări bune şi sĕraci, în al 2-lea period de 50 de ani se vor da stipendii şi teologilor şi pedagogilor, ear' în al 3-lea period se vor ajutora şi preoţii şi învĕţătorii distinşi, dar' sĕraci. După 150 de ani, după buna chibzuială a Representanţei, se vor da ajutóre pentru ori-ce scop religionar ortodox român din patrie.

De 7 ani s'a decis şi înfiinţarea unui internat pentru studenţii români din Pesta. Décă Dumnezeu ne va ajuta sĕ-'l avem şi pe acesta, vom fi cu un pas mai aprópe de idealurile, pe cari le-a nutrit în pieptul sĕu marele nostru Mecenat!!

*

Şaguna e mort! E mort însĕ numai cu trupul! Căci îi trăiesc faptele Lui măreţe, cari ne îndémnă sĕ sperăm, că încă mulţi, mulţi secoli vom vieţui pe aceste plaiuri, căci aşa vrea Dumnezeu!!

Din Aciliu.

Serbarea zilei sfîntului apostol Andreiu.

— 18 Decembre n.

Sunt 8 ani, de când şcóla din Aciliu a luat asupra sa nobila şi frumósa sarcină, ca în fie-care an, la 30 Novembre st. v. cu deosebită solemnitate sĕ serbeze memoria marelui metropolit Andreiu baron de Şaguna.

Astfel an de an s'a celebrat parastas şi s'a predicat poporului şi tinerimii şcolare despre viaţa şi faptele măreţe ale marelui archiereu Andreiu.

Pentru-ca aceste serbări sĕ aibă însemnătate şi inriurire binefăcĕtóre pentru creşterea morală a tinerimei, învĕţătoriul *N. Iosif*, în anul 1897, a întreprins o colectă benevolă întrĕ tinerimea şcolară, care apoi s'a urmat an de an, şi astfel s'a pus basă „Fondului Andreian“ al copiilor săraci.

Acest fond adunat din câte 1—2 cr. s'a sporit până de present la suma de 120 coróne.

Menirea acestui fond o spune însuşi numele lui, şi la timpul sĕu va face mângăere părinţilor şi copiilor mai săraci, cărora li-se va puté vení în ajutoriu, dându-li-se cărţi, recuisite de şcólă, ba chiar şi haine. In feliul acesta li-se va uşura cercetarea şcólei şi li-se va face plăcută şi iubită.

Mic şi aprópe neînsemnat este darul, ce an de an se face din partea micuţilor şcolari, fapta însĕ este mărétă şi scopul sfânt.

Un lucru de tot plăcut este a vedé, cum micuţii şcolari în diminéţa zilei de serbare toţi alérgă spre şcólă, dar' nu ţinênd în mână cărţile, ci cu putere stringênd în mână obolul, pe care cu nespusă bucurie şi mulţămire sufletéscă-'l depun, înaintea icónei marelui metropolit Andreiu baron de Şaguna, şi privind măréţa figură din icónă, îşi spune fie-care numele, pentru a fi însemnat în lista contribuenţilor.

In felul acesta se dă tinerelor mlădiţe frumósă ocasiune pentru a puté sĕ sĕvêrşéscă şi ei o faptă bună, o faptă frumósă şi nobilă pentru binele obştesc, pentru binele şi fericirea deaprópelui.

In felul acesta, nu prin vorbe, ci prin fapte îndeplinite din cea mai fragedă etate, se sădeşte în ei iubirea către deaprópele, iubirea de neam, dorul şi voinţa de a urma după putinţă, întru sĕvêrşirea de fapte bune, pe vrednicii bărbaţi ai neamului nostru românesc, şi în casul de faţă pe marele archiereu Andreiu.

Mai mult încă. Prin astfel de serbări dăm o puternică dovadă, că suntem însufleţiţi de faptele şi idealurile cele măreţe ale mareiui Andreiu, şi ne arătăm vrednici cinstitori ai memoriei aceluia, care, după zisa cântărei nóstre bisericeşti, „ne-a trecut din mórte la viaţă“.

Dacă voim a sădí în inima poporului nostru adorarea şi cinstirea figurilor măreţe, şi dacă voim ca ziua de 30 Novembre sĕ se prefacă în sĕrbătóre naţională, e timpul, ca pe lângă serbările oficióse, sĕ se întroducă *fapte*, cari cu adevĕrat sĕ însufleţéscă poporul. De sus până jos, toţi deopotrivă, şi cu puteri unite, sĕ aducem jertfele de lipsă pentru ajungerea scopului.

E timpul sĕ făptuim şi pentru popor lucruri, din cari el sĕ pótă trage folóse directe, folóse, pe cari aevea sĕ le pótă simţí, sĕ vadă *că se lucră pentru uşurarea sarcinilor lui.*

Atunci şi el mai cu drag va jertfí din puţinul sĕu şi cu mai multă încredere se va alipi de conducătorii sĕi naturali, urmându-i cu multă încredere în afacerile de interes obştesc. Altcum orice lucrare o priveşte tot prin prisma neîncrederei, şi tóte sunt pentru el numai sarcini fără de rĕsplată.

*

Precum în trecut, aşa şi anul acesta, ambii învĕţători, dimpreună cu elevii şcólei, în numĕr de preste două sute, după obicinuita colectă, s'au presentat în biserică, unde după sĕvêrşirea liturgiei s'a celebrat parastas pentru marele metropolit Andreiu baron de Şaguna.

De astădată cuvêntarea a fost rostită de parochul local *I. Oţoiu*, care frumos şi pĕtrunzĕtor a vorbit. Cu dibăcie a împletit cununa de fapte măreţe ale marelui metropolit, storcênd lacrimi din ochii celor presenţi. Ca de încheiere elevii au cântat „Românime mult cercată“.

Pentru ca acéstă serbare sĕ aibă un caracter şi mai pronunţat, în anul acesta s'a luat hotărîrea a se aranja cu elevii de şcólă o producţiune pentru popor.

Producţiunea a fost împreunată şi cu o prelegere populară. La ora unu, ambii învĕţători: *N. Iosif* şi *A. Hodoş*, dimpreună cu elevii cursurilor V şi VI, precum şi cei de repetiţiune, s'au intr'unit în şcólă pentru a face poporului adunat o oră plăcută.

Luând cuvêntul învĕţătoriul N. Iosif, a arătat însemnătatea zilei şi causa întrunirei, apoi a cântat şi declamat cu elevii, pe feţele cărora se puté vedé esprimată bucuria pentru causa reuşită a zilei de serbare.

După tóte acestea a urmat prelegerea populară despre *noua cultură a viilor.*

Comuna Aciliu, în raport cu numĕrul locuitorilor, dispune de fórte puţin pămênt arător. In schimb însĕ are un teritoriu estins şi acomodat pentru cultura viilor. Vieritul este pentru locuitorii acestei comune aprópe singurul isvor de traiu şi de câştig, şi se póte zice, că în anii din urmă i-a şi ridicat la stare înfloritóre.

Durere însĕ, că dujmanul cel neîmpăcat al viilor nóstre de până acum, *filoxera*, s'a ivit şi aici, şi cu mare îndĕrătnicie róde la rădăcinele viţelor, nimicind tot ce 'i stă în cale.

Conservatismul, de care atât de mult este stăpânit poporul nostru acolo unde nu ar trebuí sĕ fie, căci cu ochii vede primejdia cea mare, care 'l ameninţă, face, ca în cele ale economiei poporul sĕ ţină morţiş la vechile datini ruginite, moştenite de la moşi şi strămoşi. Astfel şi în ale vieritului pare că nu pot, sau nu voesc a se împrietiní ómenii cu noua cultură, cu viţa americană.

Un lucru acesta fórte păgubitor pentru poporul nostru, căci totdeuna se trezeşte numai după ce alţii au înaintat şi au făcut progrese pe tóte căile.

Mult, fórte mult lucru se recere, pentru-ca sĕ pótă cineva urní pe poporul nostru din ogaşia îndatinată. Acestea se vĕd a fi urmările tristului trecut de esploatare, precum şi puţina atenţiune, ce i-se dă din partea celor chemaţi.

Frumósă şi acomodată a fost prelegerea învĕţ. N. Iosif, predată liber şi intuitiv. Cu viţa de vie în mână şi prin desemnuri pe tabla şcólei, a arătat poporului adunat, cum este a se lucra pămêntul menit pentru vie, şi cum este a se cultiva viţa americană.

---

lipsită de obiectivitate. Slobod. Cum însĕ munca mea tipărită e în mâna publicului, verificarea acestei păreri şi-o póte face ori-şi-cine, şi nu e nevoe sĕ mă apĕr. Ce am făcut la o revistă şi ce la alta, nu mi-se cuvine sĕ discut eu; destul e că am făcut ceva. Numai o mică rectificare ţin sĕ dau la felul cum dl Spine face istoricul revistei „Sĕmănătorul“.

„Spre generala nóstră părere de rĕu — zice d-sa, întrĕ altele, — domnii Vlahuţă şi Coşbuc s'au retras de la conducerea revistei şi cu retragerea dlor *au început şórecii a juca pe masă.* (Aceşti şóreci, mĕ rog, eram eu, cu dl Iosif! Ch.) Dar' în curênd a venit *pisica cu ochii schînteioşi* şi cu dinţii ascuţiţi, domnul Nicolae Iorga, şi a luat conducerea „Sĕmĕnătorului“. Dl Chendi a trebuit sĕ plece, căci dlui Iorga nu-i plac aricii“...

Precum vedeţi, gluma nu e isbutită de loc. Pentru-că dacă dl Iorga e pisică şi eu ariciu, nu puteam fi şi şórece în acelaşi timp; cel mult ceilalţi tovarĕşi ai mei, pe cari pisica în adevĕr i-a înghiţit. Dar' nu puteam fi şórece şi din motivul, că tocmai eu adusesem pisica în casă; eu invitasem pe dl Iorga sĕ scrie la revistă.

De ce atunci plecarea mea de la revistă? Motivele sunt cu totul altele, ele sunt de ordin curat personal şi sunt întemeiate pe schimbarea convingerii mele asupra acestui scriitor, pe care-l cunosc mai bine ca ori-care.

Fiind că mĕ siliţi, vĕ voiu face câteva mărturisiri.

Eu l-am cunoscut pe dnul Iorga în prima fasă a activităţii sale, în aceea de adevĕrată bărbăţie, când era un desinteresat iubitor de adevĕr şi nu vêna nici o mărire deşartă. Atunci, la 1901, am tipărit un prim-articol în „Tribuna“ din Arad despre munca d-sale cea uriaşă, şi am fost astfel cel dintâiu, care am vorbit Ardelenilor despre d-sa, căci pe atunci era hulit de tótă lumea, ear' la noi abia Bunea de la Blaj sau Bârsan de la Braşov îl puteau aprecia. In urmă a venit însuşi şi a colaborat la aceeaşi „Tribună“, şi tot ca o consecinţă a acestei legături, a venit şi a scris la „Sĕmănătorul“.

De atunci însĕ s'a schimbat. In lupta dsale a întrat ceva femenin, ceva ce sémĕnă a vanitate nestăvilită. Pentru a-şi menţiné prietenii cade în greşela esagerărei continue. Cu adversarii sĕi nu ştie sĕ fie nobil. E nedrept, intolerant, fórte presumţios, şi întrebuinţézá tot felul de şiretlicuri, improprii firilor deschise şi caracterelor mari.

Voiţi o dovadă?

Astă-vară dl Iorga, petrecênd la Sibiu, s'a folosit de diferite prilegiuri pentru-ca acolo, unde eu nu eram de faţă sĕ mĕ apĕr, între prietinii şi cunoscuţii mei, la mine acasă, sĕ lanseze cele mai urîte veşti despre mine. Am scrisori, cari îmi reproduc cuvintele d-sale atât de urîte, în cât nici cea mai clevetitóre femeie din capul satului, jignită în amorul ei propriu, n'ar fi putut sĕ-l întrécă.

Asemenea procedări faţă de mine şi de sigur faţă de mulţi alţii denotă, că întrĕ scriitorul şi omul Iorga este o mare disarmonie, şi că iubind pe cel dintâiu, ai tot dreptul sĕ ştergi cu buretele peste al doilea.

Acesta e adevĕrul plecării mele de la numita revistă, şi nu fabula cu pisica şi ariciul.

Bucureşti, 2 Decembre 1905.

Il. Chendi.

De dorit ar fi, ca astfel de prelegeri sĕ țină conducĕtorii poporului cât mai dese și în tóte comunele, unde *filoxera* a început a face stricăciuni. Astfel poporul se va deștepta, se va lumina și nu va întârzia a primi și a urma sfaturile și povețele date.

Din prelegerea ținută, care a durat două ore, s'a putut vedé, că prelegĕtoriul posede frumóse cunoștințe în ale vieritului, și nu 'i lipsește nici rîvna și nici bunăvoința pentru a lumina poporul. Și nici nu i-ar fi greu a face acest lucru, dacă și ceialalți conducĕtori ar fi la înălțimea chemării lor, și nu ar fi lipsit și de astădată de la acéstă prelegere atât de instructivă și folositóre.

Se póte că dlor nu au trebuință de sfaturile și povețele date în acéstă prelegere, au avut însĕ datorința de a premerge cu esemplu, și acésta cu atât mai mult, pentru-că în conțelegere s'a statorit programa serbării. *Un străin.*

NOUTĂȚI.

Deputații românii s'au presentat la ministrii *Fejérváry* și *Kristóffy* și au declarat, că nimic nu este adevĕrat din svonurile despre mișcarea Românilor. Au cerut revocarea armatei din comunele românești, și cercetare contra foilor, cari agită fără temeiu contra Românilor. Li-s'a promis îndeplinirea amânduror cererilor.

*

Dimisia guvernului italian. Cabinetul lui *Fortis* și-a înaintat regelui dimisia, fiind că camera italiană, în contra voinții primului ministru, n'a voit sĕ mai continue cu desbaterile asupra proiectului de lege, privitor la relațiile comerciale ale Italiei cu Spania. Regele încă nu s'a pronunțat asupra dimisiei, deci ministrii rĕmân încă în oficiile lor, ear' dieta s'a amânat pe timp nedeterminat. —

*

Decorarea patriarchului Brancovici. Din incidentul împlinirii alor 50 ani de preoție ai patriarchului sêrbesc Brancovici, Maiestatea Sa l'a decorat cu marea cruce a ordinului leopoldin, pentru meritele-i câștigate pe terenul bisericesc, cultural, ca mare binefăcĕtor, și bun credincios al tronului și al patriei.

*

Noul president al republicei elvețiene. Consiliul național și consiliul statelor întrunite în adunare generală au reales pe toți consilierii federali. Adunarea federală a ales apoi president al confederației elvețiene pe dl *Forrer*, consilier federal, care face parte din stânga radicală. Dl *Müller*, aparținênd aceluiași partid, a fost ales vice-president.

*

Strĕinii pentru Macedo români. Ziarul „Tribuna" din Roma propagă o dragoste caldă față de Aromâni și causa lor. Asemenea și ambasadorul Angliei la Constantinopole a adresat guvernului său un raport fórte favorabil pentru frații noștri.

*

Dimisia lui Nottara. Sĕ știe, că întrĕ dl Al. *Davila*, directorul general al teatrelor din România, și dl *Nottara*, cel mai mare artist al teatrului național din București, s'au ivit unele neînțelegeri. Nottara și-a luat atunci un concediu de două luni, care a espirat acum. A cerut sĕ-i se prelungéscă, sau în casul când acésta se va refuza, și-a înaintat dimisia. I-s'a și primit din partea comitetului teatral, în urma unui raport al dlui Davila Este acésta o mare pierdere pentru teatrul național din București, și de sigur toți ar fi fost mai bucuroși sĕ zică: Trécă păharul acesta!

*

Apel. Subscrișii în numele societății de lectură „Inocențiu M. Clain" rugăm pe toți acei domni preoți, cari au primit lista de prenumĕrare pentru cartea de predici *„Mântuește-ți sufletul"* și cari ar dori a o prenumĕra sĕ binevoiască a ne trimite în timpul cel mai scurt lista cu prenumĕrarea, ca sĕ putem pune amintita carte cât de grabă sub tipar.

Totodată rugăm și pe acei domni preoți, cari n'au primit lista, dar' ar vrea sĕ aibă cartea, sĕ binevoiască a anunța prenumĕrarea pe o corespondență simplă.

Ținem de bine a aduce la cunoștință onoratului public, că cartea ce voim a o eda pentru prenumĕranți va fi mai ieftină. Blaj, la 20 Dec. 1905. Cu stimă: Simeon *Gocan*, president. Silviu *Poșiar*, secretar.

*

Pentru catedrală. Din comuna *Sântandreș*, a întrat la fondul catedralei din Sibiiu suma de 50 coróne, ear' din filia *Sântuhalm* asemenea 50 coróne, cari sume au fost trimise cassei archidicesane prin preotul *Avel Bera.*

*

Societatea „Progresul" din Făgăraș. Ni-se scriu următórele: „Societatea română de diletanți *„Progresul"* din Făgăraș, în adunarea generală ținută Dumineca trecută s'a organisat de nou, alegênd president pe dl Dr. Ioan *Șenchea*, advocat, vicepresident pe dl Dr. Titu *Perția*, medic, ear' secretar pe dl Mateiu *Jiga*, director la „Furnica", și cassariu pe dl Ioan *Dejenariu*, prim contabil la „Furnica". Sperăm, că nouei conduceri 'i va succede a întruni în jurul acestei societăți culturale întréga inteligență română din Făgăraș și jur, care credem, că îi va da tot sprijinul moral și material, pentru-ca scopurile nobile ale societății sĕ se pótă realisa.

Un membru

*

Atrocitate nouĕ. Din Constantinopol vine știrea, care a produs o vie mișcare în București, că inspectorul general al școlelor române din Turcia, dl Lazar *Duma*, pe când se afla într'un restaurant din Salonic, a fost rănit de un glonțe de revolver, tras de un individ, care era pe stradă. Atentatorul e grec, face parte din vre-o bandă urgisită cu scopul de-a sufoca idea națională română.

*

Vapóre scufundate. Intrĕ Galați și Sulina, pe Dunărea de jos, s'a întêmplat o nenorocire mare: douĕ vapóre colosale s'au ciocnit, din causa negurii nepătrunse, și s'au scufundat amêndóuĕ. Echipajul a pierit întreg.

*

Concursul „României Ilustrate". Revista *„România Ilustrată"* din București publică concurs, *cu termin până la 31 Decembre v. c.* pentru un premiu de 150 lei, care se va da celei mai bune *nuvele* originale, pentru un premiu de 100 lei, care se va acorda celei mai bune *descrieri* a unui colț pitoresc din România, cu ilustrații, și pentru un premiu de 50 lei, care se va da celei mai bune *poesii*, din câte vor întra la concurs. Manuscriptele sĕ se trimită *„Revistei ilustrate"*, București strada, regală 1. Pe plic sĕ se scrie însĕ: *„Pentru concurs"*.

*

Fericit este cel ce află alinarea durerilor sale. Bóla e nenorocire duplă acolo, unde mai e și sărăcie. Pentru aceea este bine a ști fie-cine, bogat și sărac, că de podagră și reumă se póte scăpa mai ușor, dacă întrebuințéză alifia Zoltán, care își arată efectul vindecător deja după 1—2 ungeri. Sticla cu 2 cor. în farmaciile Béla Zoltán (Budapesta, V, Szabadságtér) și C. Molnár (Sibiiu), cum și în alte farmacii.

*

Jubileul Ovreilor din America. Da, le-a venit rătăcitórelor rămășițe din vechea strălucire orientală gustul sĕ serbeze un jubileu: o sută cinci zeci de ani, de când și-a pus nu știu care jupân mai întâiu piciorul în America. Sĕ le fie de bine! Insĕ mai mult emigrarea de cât jubileul!

*

Cutrĕmur de pământ. Din *Zagrab* vin vești despre un puternic și lung cutrĕmur de pământ, dar' ale cărui efecte nu sunt desastróse.

*

Comet nou. Astrologul italian *Giacobini* a descoperit un comet nou, care pare sĕ fie dintrĕ stelele de rangul al optălea. Cometul înaintéză în direcție sudostică, și se mai póte observa timp de o lună de zile,

Daruri de crăciun pentru săracii noștri.

La apelul nostru pentru daruri, ce sĕ se împartă la sĕrbătorile Crăciunului întrĕ săracii noștri, au binevoit a dărui Preacuvioșia Sa dl Dr. Ilarion Pușcariu, archimandrit-vicariu archiepiscopesc 5 cor., Ioan I. Lăpĕdat, secretariul „Asociațiunii" 1 cor., dna Susana Frigator, 2 cor., Pantaleon Lucuța, membru onorar al Reuniunii, 10 cor., Ioan Papiu, protopop 5 cor., Dr. E. Miron Cristea, asesor cons. W. Krafft, librar, Henrich Meltzer, propr. „Fóiei Poporului", și George Borzea, paroch (Coveș), fie-care câte 3 cor., și Iosif Șiuluțu, pres. „Asociațiunii", 2 cor. Tuturor acestor marinimoși contribuitori le esprimăm sincerele mulțămite ale Reuniunii nóstre.

Pentru comitetul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu".

Vic. Tordășianu
president.

Stefan Duca
notariu.

Concurs

pentru chromatica (boiangeria, văpsitoria) poporului român.

Dorind a completa datele, ce am căpătat acum câțiva ani, prin un concurs făcut în țară, cu alte date culese în celelalte părți locuite de Români, institui personal un concurs cu următórele premii: premiul I 150 lei, premiul II 100 lei, și premiul III 50 lei.

Preoții, învĕțătorii, mazilii, răzeșii sau moșnenii și nemeșii cu știință de carte, și orice Român, care se ocupă cu astfel de meserie, sau care avênd priceperea cuvenită dorește a ne ajuta în acéstă privință, locuind în Austro-Uugaria, Basarabia, Bulgaria, Sêrbia, Turcia și Grecia, sau în orice altă parte locuită de Români, sunt rugați a aduna datele necesare relative la modul, după care sătencele din localitate văpsesc lânurile de bumbac. cânepă, in, mătăsurile, lemnul, paiele și nuelele.

De asemenea, modul cum văpsesc ouĕle, brâiele și florile caselor; procedeele ce întrebuințéză pentru a văpsi aluaturile, vinul, rachiurile, precum și cum își pregătesc sulimanurile pentu față; instrumentele, cu cari se servesc pentru acésta, și orice alte însemnări, ce vor crede de cuviință.

Descrierea va fi limpede făcută, arătând în totdeauna numirile poporale ale substanțelor de cari se slujesc, fie ele de natură minerală, vegetală sau animală. Se ver desena figurile instrumentelor întrebuințate, arătându-se numirile lor și ale părților lor.

Se va indicà de asemenea cu luare aminte numirea românéscă a culorii (feții) și modul esact de preparațiune, precum și numirea românéscă a țĕsăturii sau obiectului confecționat.

Pe lângă descrierea de mai sus, făcută în mod citeț, concurenții vor fi buni a trimite prin poștă (transportul privindu-ne pe noi) fire de lână, mătase, etc., precum și rădăcinile, florile, lugerii (tulpinele), frunzele sau cojile și alte substanțe de natură minerală sau animală, și unele instrumente ce sĕ întrebuințéză, și cari trebuesc tóte însemnate pe numele lor poporal.

Data concursului se începe din ziua publicării acesteia, și lucrările cu materialul adunat vor puté fi trimise cel mai târziu până la 1 Septembre stil vechiu 1906, pe adresa următóre:

Domnului doctor C. I. Istrati, București.

Una lună după acésta, adecă timpul necesar ca comisiunea, ce voiu constituì, sĕ se pótă pronunța, voi face cunoscut în mod public resultatul concursului, și voiu trimite premiile celor în drept, ear lucrările premiate vor fi publicate, ca și în rêndul trecut, în „Buletinul Societății Române de Științe" din București.

Tóte ziarele și revistele, din tóte țările locuite de Români, sunt rugate a publica acest anunț.

București, 6 Octobre 1905.

Dr. C. I. Istrati.

Oficială.

Ordinul cons. 9263 Ep. 1905 s'a trimis numai parochilor restanțieri. Deci de la aceia sĕ așteptă, ca până la 31 Dec. 1905 sĕ-și reguleze causa restanțelor; altcum vor fi sterși din șirul membrilor după statutele noue.

Cărți și reviste.

„Cartea de Aur". A apărut *în ediție nouă* volumul prim din opul premiat de Academia Română *„Cartea de Aur, sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coróna ungară"*, de *Teodor V. Păcățian*, și póte fi procurat, împreună cu vol. II. și III., prin librăria archidiecesană din Sibiiu, ori de-a dreptul dela autorul. Un esemplar din fie-care volum costă broșat 10 coróne, legat în pânză 12 cor. La cerere se acórdă și înlesniri de plată.

Din public.*)

Mulțămită publică.

(Urmare.)

Vasilie Dan, Victora Dan, câte 50 cenți, ambii din Răvășel, Ilie Alămorean, 20 cenți, Ioan Lup, ambii din Șeica-mică, Alexe Henția, Vorumloc, câte 25 cenți. Aron Dobrota, 70 cenți, Rod, Ioan Rohan, 10 cenți, Gligor Grecu, ambii din Vorumloc, Vasilie Muntean, Frâua, Ioan Muntean, Nicolae Muntean, ambii din Órda-de-jos, Nicolae Doctor, Szász-Ivanfalva, Vasilie Rozor, Sărata, Ivan Mzsora, Daneș, Stefan Șaoșan, Sighișóra, Toma Pop, Nușfalău, Ioan Mosora, Dineș, Dionisie Șerban, Ioan Petridean, Maria Hașiu, Iacob Cațavei, Ivan Greavu, toți din Lisa, Maria Dan, Leonte Dan, ambii din Bertan, Ioan Doru, Gogan, Michailă Staicu, Tăuni, fie-care câte 25 cenți, Nonicu Câmpeanu, 20 cenți, Varolia, Ilsa Cristian, Augustin Tamaș, Alexă Chirian, Gligor Cătană, toți din Maroș-Oroș, Ioan Sas, Sentmarton, Crăciun Pușcaș, Maroș-Captalan, Ioan Rus, Ragla, fie-care câte 25 cenți, Vasilie Căpitan și soția Fira, Ragla, Ioan Muntean Dăișóra, câte 50 cenți, Ioan Pop, 25 cenți, Budușu-mic, Michail Scridon, 60 cenți, Andronic Bonta, Ioan Oro, câte 25 cenți, toți din Ernut-Radnot, Ioan Bükösi, 10 cenți, Maroș-Bogata, Vasilie Milășan, Ernunt-Radnot, Székely Jozsef, Maroș-Bogata, Constantin Covaci, Daneș, fie-care câte 25 cențe, Ioan Rogoz, 30 cenți, Sighișóra, Zacharie Șoner, Daneș, Grigorie Țezar, Sighișóra, câte 25 cenți, Toma Urdea, Șona, George Andreiu, Sighișóra, câte 50 cenți, Bucur Drăgici, 10 cenți, Șona, Nicolae Fofner, 50 cenți, Sighișóra, Simion Lăzăróe, 25 cenți, Ilimbav, Simion Comșa, 40 cenți, Găinar, Ioan Sinaș, Ilimbav, Dumitru Șerb, Velț, câte 25 cenți, Ioan Mija, 20 cenți, Bratei, Dumitru Mărginean, 15 cenți, Dumitru Veza, 25 cenți, ambii din Mediaș, George Vladuți, 20 cenți, Filon Păcurar, Ioan Suciu, câte 15 cenți, Ioan Funar, 25 cenți, toți din Bratei, Ilie Vissa, 15 cenți, Sasca-mică, George Cocan, Samuilă Ruja, Ioan Ciocoiu, Pantelimon Cocan, toți din Sâmbăta-de-sus, Alexandru Buta, Porcești, Ilie Nicula, Beșimbac, Ioan Cârje, Vasilie Cârje, Nicolae Istrate Borzea, fie-care câte 25 cenți, toți din Viștea-de jos. Nicolae Santeu, Ioan Limbean, câte 10 cenți, ambii din Sebeșul-săsesc, Achim Milea, Ana Milea, câte 25 cenți, Fimia Veza, Dumitru Mânică, câte 10 cenți, toți din Mediaș, David Geții, 20 cenți. Crica, Stefan Oltean, 25 cenți, Deal, Simion Socin, 10 cenți, Orăștie, Ioan Bota, Răhău, Ioan Baciu, Iosif Tomaș, fie-care câte 25 cenți, Florea Nicolae, 10 cenți, toți din Vinerea, Nicolae Opincar, Sebeșul-săsesc, Petru Guìa, Vidra, câte 25 cenți, Nicolae Bonera, familist, 50 cenți Jibot-Alkenyér, Iacob Hodoș, 25 cenți, Nicad Hodoș, 50 cenți, ambii din Aciliu, Ioan Seleușan, Lancrăm, George Borcoman, câte 25 cenți, Zachei Homorozan, 20 cenți, ambii din Cohalm, Petru Evi, Ciróra, Simion Bratie, Cutfalva, Mafteiu Majorescu, Ciróra, Ilie Bratie, Cutfalva, Ioan Coman, Țopa, Ioan Aron, (cantor) Șoroștin, Bucur Manta, Daia-săséscă, fie-care câte 25 cenți, George Albu, 30 cenți, Șaroș, Nicu Roman, 25 cenți, Blăjuț, Carl Fanser, 10 cenți, Biertan, Ioan G. Milea, 20 cenți, Veștem, Iordan Țaniof, Bulgaria, Vasilie Albu, Nicolae Urdea, fie-care câte 25 cenți. Achim Deac, Ioan Cocoș, câte 15 cenți, Nicolae Diac, 25 cenți, toți din Mojna. Gyárfi Ferenz, 15 cenți, Sâmbăta-inferióră, Ioan I. Gorun, 25 cenți, Pantelimon Opriș, 20 cenți, ambii din Dridif, Ioan Ludu, 20 cenți, Luța, George Ciungu, Scorein, Nicolae Gorun, Vasilie Gorun, Nicolae Grama, fie-care câte 10 cenți, toți din Dridiff, Constantin Bălaș, Ioan Vulcan, câte 25 cenți, ambii din Viștea superióră, Ioan Cabaș, 30 cenți, Iosif Cabaș, ambii din Cața, Ioan Stroia, 20 cenți, Dimbău, Grigoriu Vintilescu, România, Zaharie Hofner, Sighișóra, câte 25 cenți, Ioan Dănașan, 50 cenți, Georgiu Michaiu, Constantin Grădinar, Pavel Mușunoi, fie-care câte 25 cenți, toți din Retișdorf, Florea Pop, 10 cenți, Ragla, Vasilie Nistrea, Cincul-mare, Ioan Tibu, Merghindeal, câte 25 cenți, Ioan Stoican, 10 cenți, Cincul-mare, Dumitru Pașcaș și soția Ana, 1 dol., Stefan Bontea, 50 cenți, Dumitru Ferezan, 25 cenți, toți din Sighișóra. Alexandru Olhom cu soția Georgina, Iovan Petru Istina, toți din Daneș, fie-care câte 1 dolar.

(Va urma).

Teatru orășenesc.

Sâmbătă (23 Decembre n.) va fi representată drama lui Ibsen *„Stützen der Gesellschaft"* (Stâlpii societății).

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacțiunea nu primește răspunderea.

Avis

In cestiunea ediţiunei a V-a a manualului Abecedar şi întâia carte pentru deprinderea limbei magiare, 1906, de Koós-Goldiş, apărută zilele aceste în prelucrare nouă şi cu ortografia Academiei Române, editura H. Zeidner, a primit de la dnul Dr. Pintér Gábor, inspector reg. şcolar următórea scrisóre, a cărei traducere din cuvênt în cuvênt este în următórea:

Cătră onoratul domn H. Zeidner, librar în Braşov (Brassó).

Despre cele două cărţi presentate mie şi anume: *a*) „Abecedar . . .“ de Koós Ferencz şi Goldiş Vasile, a cincia ediţiune, preţul legat 40 fileri; mai departe *b*) „A doua carte pentru deprinderea limbei magiare în şcólele pop. rom., ediţia a doua corect. 1902 legat, preţul 50 fileri, nu pot întrelăsa a vě aminti, că amêndouě cărţile de mai sus sunt manuale de şcólă fórte potrivite pentru a învěţa elevii din şcóla poporală română conversarea în limba magiară. In loc de gramatică, conţin bucăţi de pertractat cu un material uşor de înţeles pentru elevi şi luat din cercul de cunoştinţe al elevilor şi din viaţa poporului şi sunt acomodate treptat după gradul de desvoltare al cunoştinţelor elevilor Prin o tractare metodică a bucăţilor din partea învěţătorilor, elevii din şcóla poporală pot ajunge uşor la un resultat bun în conversarea limbei magiare şi îşi pot câştiga cunoştinţele cele de lipsă în limba magiară pentru pretensiunile mai simple ale vieţii. De óre-ce până acum puţine manuale de şcólă sunt întocmite după metodul de mai sus şi astfel este de dorit, ca sě faceţi dispoziţiunile cele de lipsă pentru aprobarea ministerială *) a cărţilor sus numite şi în acéstă nouă ediţiune.

Brassó (Braşov), în 29 Nov. 1905.

Dr. Pintér Gábor
insp. de şcólă reg.

---

*) Pentru aprobarea şi acestei ediţii s'au făcut paşii necesari. După-cum se ştie ediţia anterióră a fost aprobată. Edit. *H. Zeidner.*

(303) 1—1

Edict de licitare.

Comuna bisericéscă gr. or. rom. Deda, protopresbiteratul Reghin, va da în **27 Decembre a. c. st. v.** la 2 ore p. m. prin licitaţie publică minuendă în întreprindere **edificarea bisericei**, după planul şi preliminariul de spese aprobat de Veneratul Consistoriu archidiecesan la 26 Novembre a. c Nr. 11296 Epitr. ex 1905.

Preţul strigării e 27,739 cor. 83 fil.

Vadiul 10% a preţului de strigare.

Planul şi preliminariul de spese cum şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul parohial gr. or rom. în Deda.

Deda, la 5 Decembre 1905.

Comitetul parohial:

Leon Popescu president.
Stefan Mororean notariu.

A apărut:

Calendariul arhidiecesan

pe anul

1906

şi se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu. Preţul 40 fileri, cu şematism 80 fileri, plus porto postal 10 resp. 20 fileri.

Szám. 4908/1905.

Faárverési hirdetmény.

Szebenvármegye nagydisznódi járásába bekebelezett Porcsesd község tulajdonát képező „Valea Rindiboului“ erdőrészben, a. m. kir. földmivelésügyi miniszter úr 27868/1902 és 69648/1904. számu rendeleteivel mintegy 577 0 kataszteri holdnyi területen szakértőileg megbecsült.

99945 m³ bükkhasábfa
18173 m³ bükkdorongfa
1759 m³ jegenyefenyőhaszonfa

1906. évi január hó 16-án délelőtti 11 órakor Porcsesd község irodájában zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen fog eladatni.

Kikiálltási ár 45341 K 65 fillér.
Bánatpénz 4534 K 16 fillér.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek

Irásbeli zárt ajánlatokhoz a kiirt bánatpénz, csatolandó.

Az általános árverési és szerződési feltételek a járási főszolgabirónál és a nagytalmácsi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Nagydisznódon, 1905. deczember hó 15 án.

Schieb Victor s. k
járási főszolgabiró.

Szám: 3595/1905. [297] 2—3

Faárverési hirdetmény.

Szebenvármegye nagydisznódi járásába bekebelezett Felek község tulajdonát képező „Rîu-mare“ (Isvorul-Comanesi, Tiszi, Zsoa gerului) erdőrészben mintegy 470.0 kataszter holdnyi területen szakértőileg megbecsült:

71080 m³ bükkhasábfa,
10695 m³ bükkdorongfa, és
15680 m³ lucz és jegenyefenyő haszonfa,

1906. évi január hó 11-én délelőtti 8 órakor Felek község irodájában zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen fog eladatni.

Kikiálltási ár 69004 K 25 fillér
Bánatpénz 6900 K — fillér.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Irásbeli zárt ajánlatokhoz a kiirt bánatpénz csatolandó.

Az általános árverési és szerződési feltételek a járási főszolgabirónál és a nagytalmácsi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Nagydisznódon, 1905. évi deczember hó 13-án.

Schieb Viktor s. k.
járási főszolgabiró.

De la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben) se pot procura

sigile pentru oficii

parohiale, protopresbiterale şi alte oficii, cu preţul de **4 cor.**, cu hramuri sau embleme **5 cor. 40 fil.**, plus porto postal 60 fil., cu ramburs 70 fil.

☛ **Singurul calendar portativ românesc.**

Micul Calendar pe anul 1906

de **Ioan Apolzan**, tipograf.

Pe lângă partea calendaristică, literară şi foi pentru notiţe cuprinde sub titlul „*Avutul nostru*“ informaţiuni şi date esacte asupra tuturor instituţiunilor nóstre, ca biserici, şcóle, reuniuni de tot soiul, societăţi financiare, etc. Preţul unui esemplar legat simplu **40 fileri**, legat în pânză cu creion **70 fileri**, plus porto postal 6 fileri. A se procura de la Librăria arhidiecesană în Sibiiu (Nagyszeben).

Somatose Albumină de carne.

Cel mai eminent mijloc producĕtor de apetit,
și întăritor de nervi.

Se capĕtă în farmacii si drogerii. [39] 18—20

SAMUEL PÉCSI

Budapesta, VI, Gyár-utca 48.

Deposit de fabrică de motóre cu benzin și de mașini economice

Motóre cu benzin, locomobile cu benzin și aparate de îmblătit, motóre cu uleu crud, instalații pentru motóre cu gas sugativ și tot soiul de mașini economice.

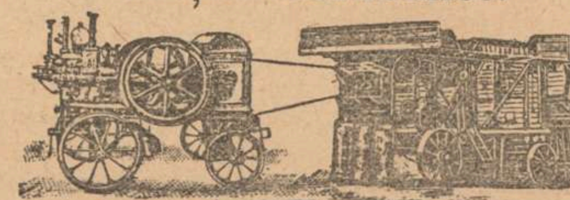

Fabricate de prima clasă, prețuri eftine și condiții de plată avantagióse. (279) 5—6

Lista prețurilor gratis. Mijlocitori se onoréză.

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archidiecesană

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

vindecă și invioréză

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bóle

Nu e mijloc secro

pe lângă garanție.

da împrejurărei, că acest vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 175

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţêră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum şi la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armoniόse, pe lângă garanţă de mai mulţi ani în fie-care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 26–52

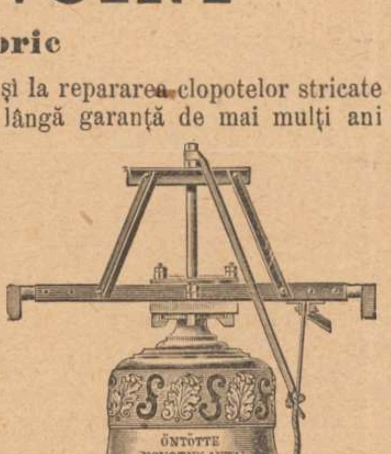

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bětrâne** cu corόne de fier bătut, ca şi spre tur[illegible] de **tóce din metal.** Se află clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos.

☛ Pre[illegible]nturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco. ☚

La esposiţia milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

Banca de asigurare „TRANSILVANIA“

Sibiiu, str. cisnădiei nr. 5, edificiile proprii. — Fondată la 1868.

Primește în condiții favorabile

☛ asigurări contra focului și esplosiunilor,
☛ asigurări de viață și de rente viagere,
☛ asigurări contra furtului prin spargere,
☛ asigurări de grindină,
☛ asigurări de accidente și de sticlă.

Valori asigurate 105 milióne coróne.

● ● ● **Despăgubiri prestate 7 milióne coróne.** ● ● ●

Fonduri de reservă și garanție 2 milióne coróne.

Informaţiuni de la **Direcţiune în Sibiiu** şi prin **agenturile principale** din Arad, Bistriţa, Braşov şi Cluj, cum şi prin subagenţii din tóte comunele mai mari. (271) 7—52

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane

Nr. 133 Sibiiu, Marți 13/26 Decembre 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
sě se adreseze Administrației tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
sě se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de douě-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil rêndul cu litere garmond.

Rěspuns ziariului „Nagyszebeni Ujság“.

Sibiiu, 25 Decembre n.

Concetățenii de alte limbi și alte confesiuni serbézâ astăzi ziua însemnată a nașterii Domnului și Mântuitoriului nostru Iisus Christos, aducerea aminte a zilei, în care îngeri din ceriuri au vestit celor de pe pământ *pace și bunăvoire.*

Din acest incident, ziariul magiar din Sibiiu, „*Nagyszebeni Ujság*“, într'un prim-articol scris și semnat de domnul profesor de la gimnasiul de stat din loc, *Dr. Szőcs Géza*, ne adreséză nouě, Românilor, un imn de înfrățire, dictat de bună sémă de cele mai bune intențiuni, și de cele mai curate sentimente patriotice.

Suntem siguri, că nimeni dintrě Magiari nu e convins mai bine despre necesitatea unei înțelegeri perfecte, și sě 'i zicem așa, unei *alianțe* pentru zile bune și zile grele întrě elementul magiar și cel român din patria acésta, de cât însuși scriitoriul articolului, dl profesor *Szöcs*. Și tocmai de aceea a scris, credem, imnul de Crăciun, pe care ni 'l adreséză.

Mâna prietinéscă, întinsă cu sinceritate, cum o face dl profesor, o primim cu bucurie și o stringem cu căldura proprie firei nóstre pacinice. Dl profesor *Szöcs* ne cunóște bine limba, e în měsură deci a ne controla cu scrupulositate, și pe noi și celelalte gazete române, și va fi aflat din presa română, dar' mai ales din colónele ziariului nostru, pe care-l cetește regulat, care e sîmburele politicei naționale române. Conservarea nóstră proprie, ca popor cu istoria nóstră, cu datinile nóstre, cu *limba* și cu *legea* nóstră. Conservarea nóstră *ca Români,* dar' totodată ca patrioți adevěrați, ca cetățeni gata a ne jertfi tot ce avem pentru binele și fericirea scumpei nóstre patri comune. Acésta e basa pe care putem lega chiar mâne alianța, atât de necesară, și pentru Magiari, și pentru Români. Basa acésta noi nu o putem părăsí, fără a comite act de sinucidere națională, și ómeni cu scaun la judecată nici nu pot poftí sě o părăsim. De atatea și de atâtea-ori am spus-o, că nu limba are sě ne unéscă într'o singură taběră puternică, ci sentimentele de iubire, de stimă și respectare reciprocă. Patriotismul nu e legat de limba niměnui, ci de zelul mare de jertfire, în cas de lipsă, pentru binele obștesc.

Adevěrurile acestea le cunóște fórte bine dl profesor *Szöcs.* Le cunóște și le ințelege. Și dacă întréga presă magiară ar fi condusă de ómeni cu vederi sěnătóse, ca și dsa, de mult ar fi încetat trebuința de a ne adresa unii altora imnuri de înfrățire, pentru-că înfrățirea s'ar fi legat de mult, ear' astăzi i-am puté gusta ródele bune și folositóre, și unii si alții. Dar' nefericirea e, că aprópe întréga presă magiară se află în mâni lipsite de conștiențiositate, e condusă de condee cari din adins caută sě mistifice, sě seducă, sě ațițe, sě îndușmănéscă, sě ne aducă în conflict pe unii cu alții. Așa s'a întâmplat și cu pretinsa „*revoluție valahă*“, despre care nu știa nimeni nimica, decât numai creerii înferbântați ai gazetărilor, cari au alarmat lumea cu înfamele lor scornituri, păgubitóre țerii.

Dacă deci sě dorește cu adevěrat o ințelegere, o *bunăvoire* între Românii și Magiarii patriei acesteia comune, atunci lupta trebuie purtată întâiu în contra acelora, cari din adins samână discordie, cértă și neînțelegere, din adins ne calumniază, ne batjocoresc, ne presentéză ca element dușmănos Magiarilor, ceea-ce nu suntem, n'am fost și nu vom fi. Cei periculoși sunt tocmai ei, și de aceea ar trebuí măturați de la suprafață! Ar fi timpul, ca din presa magiară sě fie eliminată minciuna și calumnia, întrebuințată cu atâta prisosință, totdéuna când e vorba de Români, ori de vre'o mișcare a lor, fie ori cât de inofensivă.

Ne pare bine, ca dl profesor *Szöcs* condamnă, împreună cu alți bărbați mari magiari, procedura presei unguresti din capitală, în chestia cu pretinsa revoluție; ne ar păré însě mult mai bine, când am vedé, că din parte magiară sě întreprind pași energici pentru a aduce presa magiară rîvnitóre după știri de sensație la reson. Acesta ar fi primul pas, și cel mai bun început, pentru a ne apropia unii de alții. Păretele despărțitor trebue delăturat! Incolo subscriem programul dlui *Szôcs*, că „*toți câți suntem cetățeni ai acestei patrii, sè ne unim în respectarea drepturilor, în condamnarea nedreptăților, și în iubirea de libertate*“, — și'l asigurăm pe dl profesor, că în contra acestui punct sěnătos de program noi, Românii, n'am păcětuit nici odată. Alții însě da! Noi n'am călcat drepturile nimenui, — alții însě le-au călcat pe ale nóstre.

Proiectul de lege despre votul universal.

In ziua, în care s'a făcut noua prorogare a dietei, în 19 Decembre n., domnul ministru de interne a dat publicității proiectul sěu de lege despre întroducerea votului universal la alegerile pentru dietă. Cei-ce legau mari speranțe de acest proiect de lege vor rěmâné desilusionați, cunoscêndu-i cuprinsul, pentru-că se cuprind în el dispozițiuni, cari numai a dreptate nu sémănă. Il publicăm în întregime, lăsând ca deocamdată cetitorii sě 'l judece singuri, dar' promitem, că vom reveni și noi asupra lui, esaminându-l și apreciîndu-l după merit. Proiectul de lege, afară de lunga motivare și de datele statistice, cu cari dl ministru vrea sě dovedéscă, că elementul magiar nu vine scurtat întru nimica prin proiectul sěu de lege, conține numai 12 paragrafi, cari sunt următorii:

§. 1. Drept de alegětor la alegerea de deputat dietal are fie-care bărbat, care a *împlinit 24 ani de etate*, e cetățean ungar, știe scrie și cetí.

§. 2. Nu póte esercita dreptul de alegětor: *a*) cel care e pus sub tutelă, ori a cărui minorenitate e prelungită; *b*) cel care stă în concurs; *c*) cel care se află în închisóre preventivă, care stă sub esecuția pedepsei de pierdere a libertății, sau care se află în libertate condiționată; *d*) cel care este condamnat la suspendarea esercitărei drepturilor politice, pe timpul cât e stabilit în sentință; *e*) soldatul, care face serviciu activ în armata comună (la marina de rěsboiu), la honvezime, sau care a fost concediat temporal pe timpul serviciului activ; la aceștia nu aparține însě acela, care numai provisor este inactivat (chemat fiind la esercițiu de arme, la esercițiu de serviciu, la instruire militară, sau la serviciu de probă); *f*) membrii personalului gendarmeriei; *g*) cel care se împărtășește de ajutor public, sau care s'a împărtășit de astfel de ajutor în anul ce a precedat alegerea, sau în genere cel care trăiește din binefacere publică.

§. 3. Deputat dietal póte fi ales acela, care are drept electoral, dacă nu este esclus din esercitarea dreptului de alegětor (§ 2), dacă e întrodus în vre-o listă electorală (§ 5), dacă cel puțin de 10 ani este cetățean ungar, și dacă e în stare a corěspunde acelei dispozițiuni a legei, după care limba legislativei este cea magiară.

Nu póte fi ales acela, care a fost pedepsit cu putere de drept pentru vr'o faptă criminală sau delict isvorît din pofta de câștig, sau *care după întrarea în vigóre a acestei legi a fost pedepsit pentru ațițare la ură a unei naționalități contra altei naționalități.*

§. 4. Fie-care cerc electoral alege un deputat. Cercurile electorale se împart, spre scopul votării, în cercuri mai mici de votare. Fie-care oraș, comună mare și notariat constitue un cerc separat de votare. Orașele mai populate și comunele mari, se pot împărțí în mai multe cercuri de votare. In cas de necesitate și din notariatele de cerc se pot forma mai multe cercuri de votare, așa ca comunele, ce aparțin cercului, singuratice, sau cu alte comune, eventual împreună cu orașul, sě formeze cercuri de votare separate. In orașe sau comune mari, cari ele însele forméză unul sau mai multe cercuri de votare, se póte omite împărțirea în cercuri de votare.

§. 5. Despre aceia, cari au drept ele
toral, trebue sě se pregătéscă liste d
comune. Fie-care alegětor trebue intr
numai într'o singură listă, anume în
acelui oraș, parte de oraș sau com
care locuește.

FOIȘÓRĂ.

Păgânismul.

De Ioan Stanciu.

(Urmare.)

Un alt esemplu, care ne dovedește legătura dintrě revelațiune și mitologie, e credința tuturor popórělor despre un diluviu universal. La Greci și Romani Deucalion și Pirha au aprópe acelaș rol, pe care îl are în sfânta scriptură Noe cu familia sa. Precum aici Iehova „vězênd, că rěutatea ómenilor este mare pe pământ“, se hotărește sě aducă „diluviu de apă pe pământ, ca sě péră tot corpul de sub cer, în care este suflare de viață“ (I Moisi VI 17), astfel și puternicul Iuppiter tot din aceeași causă nimicește omenimea prin un diluviu, din care scapă numai Deucalion și femeia sa.[*] Dar' până când Noe își edifică corabia în urma unei porunci a lui Iehova, Deucalion nu primește nici o poruncă de la Iuppiter, ear' corabia lui nu e făcută de el, ci deja mai nainte a fost construit'o Prometheu. Insě aceste mici diferențe nu pot nimicí punctele principale comune din mit și revelațiune, ci mai mult ne dovedesc, că în decursul timpului, de când partea cea mai mare a omenimei a rupt legătura cu revelațiunea divină, părțile neesențiale s'au schimbat cu totul. Poporul a știut de esemplu, că corabia lui Noe s'a oprit pe munte, dar' numele acestuia, precum și al lui Noe, și l'a uitat în decursul timpului. Inlocuește pe Noe cu Deucalion, ear' despre corabia acestuia zice, că s'a oprit pe *muntele* Parnassus. Episódele cu porumbul și cu corbul lipsesc total din mitologie. Faptul acesta însě ni-l putem esplica. Partea cea mai mare, ba putem zice tótă mitologia Romanilor, e luată de la Greci, a acestora de la Egiptení, ear' a acestora de la Chaldei, de la Asirieni și de la alte popóre, cari încă au primit'o de la altele și mai vechi. Trecênd astfel adevěrurile revelate de la popor la popor, nu e mirare, că în decursul atâtor secoli unele părți s'au eliminat, ear' altele s'au mai amplificat, producêndu-se astfel bogata mitologie.

Sě esaminăm însě credința vre-unui popor mai vechiu și vom vedé, că revelațiunea e mai clară și mai puțin schimbată.

Berosos, scriitor pe timpul lui Alesandru cel mare, enarésă o legendă assyrochaldaică despre diluviul universal. După acest mit potopul a fost sub al zecelea rege, sub Xisuthrus, întocmai precum cel din Biblie s'a întêmplat sub al zecelea patriarch, sub Noe. Aceluia adecă i-a demandat zeul Cronos în vis, ca sě-și edifice o corabie și sě între în ea, el și familia sa, ducênd tot odată și animale, căci va nimici lumea cu apă. Xisuthrus a satisfăcut poruncei. Când a încetat plóia el slobóde câteva din paseri, dar' acestea, neaflând loc uscat, sě reîntorc în corabie. La vre-o câte-va zile repețênd acésta procedură, paserile se întorc întinate pe picióre, de unde deduce, că apa a scăzut. Easă deci din corabie cu familia sa, ridică altar și aduce jertfă de mulțămită zeului, care la scăpat de potop.[1]

Asěmănarea acestui mit cu adevěrul relevat este incontestabilă, avênd în vedere mai ales și imprejurarea, că corabia lui Xisuthrus încă sě oprește pe vêrful unui munte din Armenia, und
muntele Ararat, pe care sě
bia lui Noe.

Voesc sě aduc încă
dința despre ridicarea
în mitologia greco-rom
scură. Giganții resoul
Iuppiter, pun preste
suindu-se până la C
barda cu bolovani
vul principal al
zeului suprem
și a generați
babilonic, ce
ferența înt
țiunea de
mare, în
nem c
gia c
mult
tol
ci
I

---

[*] Acest mit e luat după Dr. N. Preda: Mitologia Grecilor și Romanilor.

[1] Vezi: Vigouroux: „A Biblia“ trad. de Schmidt vol. I.)

§. 6. Alegerea se face direct și secret, prin buletine de alegere. Drept de alegere are numai acela, care este înregistrat în listă. Dreptul de alegere se póte esercita numai în persónă. Ca cineva sĕ fie ales, trebue sĕ întrunéscă majoritate de voturi. Dacă nici unul dintre candidați nu întrunește majoritatea, se face nouă alegere întrĕ cei doi candidați, cari au primit voturi mai multe. In cas de egalitate de voturi se decide prin sorți.

§. 7. Numĕrul actual al deputaților rĕmâne neschimbat.

§. 8. Mandatul de deputat rĕmâne intact cel stabilit în art. de lege I. din 1886 pe timp de 5 ani.

§. 9. O lege deosebită va dispune asupra *nouei arondări a cercurilor electorale, a listelor și a amĕnuntelor procederei electorale, mai departe asupra judicaturei referitóre la validitarea alegerilor.* Proiectul de lege referitor la acésta, *e dator ministrul de interne a 'l presenta dietei în timp de un an de la promulgarea acestei legi.*

§. 10. Acei cari pe basa legilor anterióre au fost întroduși în listele electorale din anii ultimi, *deși nu știu scrie și cetí, își menţin dreptul de alegere pe timp de douĕ cicluri dietale de la întrarea în vigóre a legei presente, și vor fi luați în nouele liste electorale* — pe basa dreptului vechiu, — presupunênd, că au titlul de drept electoral vechiu în acelaș oraș sau comună mare, în lista cărora au fost întroduși, când a întrat în vigóre acéstă lege.

§. 11. Legea acésta întră în vigóre de-odată cu legea amintită în §. 9. Până la acest termin rĕmân în vigóre neschimbate actualele legi electorale.

§. 12. Cu esecutarea acestei legi electorale se însărcinéză ministerul.

Budapesta, 16 Decembre 1905.

De la „Asociațiune“.

Comitetul central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ ne trimite spre publicare următórele hotărîri:

In vederea trebuinței fórte simțite de a înmulți cunoștințele economice ale poporului nostru agricultor și astfel a influența asupra ameliorării situațiunii lui materiale și a-l face mai harnic în lupta tot mai aprigă, ce ne aștéptă pe terenul cultural, — comitetul Asociațiunii în ședința sa de la 12 Decembre c. a decis sĕ încépă *lucrările de organisare a prelegerilor economice* deja în decursul anului 1906, conform programei următóre:

1. Se vor ține în decursul anului 1906 prelegeri în 20 despărțĕminte ale Asociațiunii, distribuindu-se suma de 2000 cor. — votată spre acest scop, în 20 de [illegible]ărți egale de câte 100 cor.

2. Prelegerile se vor ține în serii [illegible] numai într'o singură comună.

Comunele, în cari se vor ține prelegerile au sĕ fie designate de comitetele cercuale ale despărțĕmintelor, cari vor trebuí sĕ fie cu deosebită considerare la împrejurarea, ca comunele designate în scopul prelegerilor sĕ fie în deosebi dintre acelea, unde până acum nu s'au ținut nici adunări de despărțĕmênt, nici prelegeri poporale, și astfel Asociațiunea nu e cunoscută acolo nici după nume.

Se va mai avé în vedere situațiunea scăpătată a comunelor și neapărata trebuință de a se face ceva pentru povățuirea locuitorilor lor pe calea progresului în cele economice.

3. Ca conferențiari se vor angaja specialiștii nostri pe terenul agriculturii, întrĕ cari și învĕțătorii, cari s'au cualificat în timpul din urmă în: pomărit, vierit, stupărit, etc.

4. In scopul angajării acestor persóne comitetul central va adresa un apel către direcțiunile și comitetele cercuale ale despărțĕmintelor și — prin mijlocirea presei — către tóte persónele cu órecare pregătire teoretică și practică pe terenul agriculturii, pentru-ca sĕ'i stea întru ajutor la rezolvirea importantei probleme a prelegerilor economice.

Cei-ce vor dorí sĕ conlucre la ajungerea scopului numit, au sĕ se înștiințeze comitetului central al Asociațiunii — prin direcțiunea despărțĕmêntului, căruia aparțin — până la 15 Ianuarie n. 1906.

In înștiințare vor avé sĕ arete cualificațiunea economică de care dispun, eventual publicațiunile economice, ce au scris, prelegerile economice, cari le au ținut până acum, ori apoi dovezi despre aranjarea de grădini școlare, pepiniere de viță și de pomi, stupării, etc.

5. Comitetele cercuale vor recomanda petițiunile, cari le vor afla demne de recomandat, fiind în deosebi cu considerare la împrejurările speciale ale despărțĕmintelor; pentru-că, bine sĕ se noteze, într'unele despărțĕminte se va simțí mai mult lipsa de cunoștințe referitóre la cultura pămĕntului și a vitelor, într'altele referitor la cultura pomilor, într'altele referitor la cultura viilor, stupilor, etc.

6. Prelegerile vor trebuí lucrate, sau cel puțin schițate prealabil, și transpuse comitetului central spre revisuire.

Comitetul își reservă dreptul de a publica prelegerile mai reușite în revista „Transilvania“, sau în biblioteca poporală a „Asociațiunii“.

7. Comitetul central va remunera fie-care prelegere economică cu maximul de 10 cor. — în contul diurnului și speselor de călĕtorie.

8. Tóte prelegerile se vor ține sub presidiul unui delegat al comitetului cercual. Spre acest scop fie-care membru al comitetului cercual va avé sĕ presideze câte o prelegere, douĕ, pentru-ca nu unii din ei sĕ fie prea împovărați.

9. Se va face propagandă, ca sĕ participe la aceste prelegeri și popor din comunele învecinate.

10. Cu ocasiunea acestor prelegeri sĕ se distribue și cărți economice și sĕ se înființeze biblioteci și agenturi ale Asociațiunii, ca astfel pe urma prelegerilor sĕ rĕmână și ceva real, și pe acéstă basă sĕ se pótă clădí mai departe.

(Va urma).

Convocare.

Comisiunea permanentă a conferenței preoțești din tractul *Branului*, în ședința sa din 7/XII. 1905 decide: că conferența preoțéscă din acest an sĕ se țină la 28 Decembre st. v., adecă a patra zi de Crăciun, la 10 ore a. m. precis, în Bran, în școla centrală.

Ordinea de zi pentra conferență:

1. La 9 ore diminéța serviciu divin și invocarea Duhului Sfânt.
2. Deschiderea conferenței și constituirea ei.
3. Cetirea apelului nominal.
4. Referada despre resultatele practice ale conferențelor preoțești din acest tract, pe basa raporturilor înaintate de singuraticii preoți.
5. Discuțiune asupra servirii după tipic a parastasului ce e sĕ se țină.
6. Predică din partea păr. George Enescu, paroch în Moeciul-inferior, și critica ei.
7. Predică din partea părint. Isaia Enescu, paroch în Cheiu.
8. Tema: „Insemnătatea reuniunilor de înmormêntare și modul de înființare“, lucrată de păr. Const. Proca, paroch în Rêșnov.
9. Tema: „Insemnătatea reuniunilor de înfrumsețare a bisericei“, lucrată de păr. Aron Gogonea, paroch în Poiana-Mĕrului.
10 Propuneri.
11. Inchiderea conferenței.

Zernești, în 10 Decembre 1905.

Ioan Dan
adm. ppesc-pres.

George Babeș
paroch-notar.

NOUTĂȚI.

Dr. Vértesy Gyula, inspector de școle în Sibiiu, a fost permutat la Eger, ca inspector de școle al comitatului Heveș.

*

Procesele „Drapelului“. E știut, că dnii dr. Stefan *Petrovici*, adv. Dr. Cornel *Jurca*, adv. și red. al Drapelului, și dl Mihail *Gașpar*, diacon, toți trei din Lugoj, au fost condamnați de curtea cu jurați din Timișóra la închisóre de stat pentru publicarea unor articole în „Drapelul“, și anume: Mih. *Gașpar*, la 10 luni, Dr. C. *Jurca*, la 8 luni, și Dr. St. *Petrovici* la 6 luni. Curia reg. din B-pesta în ședința ținută la 20 Dec. c. a *aprobat* sentința, respingênd recursul de nulitate. Apărători au fost la Curie dnii advocați Coriolan *Brediceanu* și Dr George *Dobrin*.

*

Meeting al studenților români bucovineni. Studențimea română din Bucovina a ținut un meeting, protestând contra hotărîrilor Galițienilor cu privire la alipirea părții de Nord a Bucovinei la Galiția. Studenții au demonstrat la guvernator, căruia i-au înmânat și un memorand.

*

Noul minister grecesc. *Ralli* și-a dat demisia și noul cabinet s'a format sub presidenția lui *Teotokis*, care e și ministru de rĕsboiu, astfel: esterne: *Scuzes*; interne: *Kalogeropulos*; justiție: *Boktotopulos*; instrucție: *Stefanopulos*; marină: *Trikupis*; finanțe: *Simopulos*. Ziarele salută cu simpatie noul cabinet, esprimându și speranța, că el va îmbunătățí finanțele Greciei și va înlătura dificultățile politicei esterne. Ziarele mai spun, că Scuzes este bărbatul cel mai potrivit pentru restabilirea bunei înțelegeri cu România.

*

Decan al facultății de științe din București a fost ales și confirmat dl E. *Pangrati*, pe un period de 2 ani.

*

Regele Angliei și fostul sĕu ministru president. Regele *Edvard* a făcut o cinste rară fostului sĕu ministru-president, *Balfour*. I-a dăruit uniforma *Windsor*, care se dă numai celor împărtĕșiți de o deosebită grație, și ca semn a unei porniri rare de bunăvoință.

*

Veste bună. Sultanul a promulgat o iradea, prin care permite mai multor tineri români macedoneni sĕ frecventeze cursurile școlelor de drept și de medicină din Constantinopole.

*

Trădarea lui Sienkiewicz. Acesta e cuvêntul tare, care se alătură numelui celei mai curate și mai mari glorii a Polonilor din Rusia. *Sienkiewicz* înnótă azi în apele politicei rusești, pe care o sprijinește și o propovĕduește în colónele unui ziar al sĕu. Conaționalii îi refuză organul, deși în el s'a început tipărirea unei nouă trilogii a celebrului romanțier: *Pe câmpul de mărire*, în care se vorbește despre biruințele lui Sobieski la Viena. Dar' și în caracterisarea acestui rege întră elemente, pe cari Polonii n'ar vrea sĕ-le găséscă: în loc de-a fi craiul eroic al națiunei lor, Sobieski e un vestitor al preponderanței Slavilor, un precursor al panslavismului. Deci autorul e osândit greu și cu dreptate, ca și tovarășii săi, [illegible] [illegible], Censinski și *Wielopolski*.

*

Confișcare. Procuratura a confișcat un numĕr próspĕt din „*Pesti Hirlap*“, din causa mai multor pasagii ale articolului de fond, întitulat: „Decizia unanimă a dietei“, în cari se află leza — majestate.

*

Procesul lui Ugron. Tabla regéscă din Murĕș-Oșorheiu a adus în 20 Decembre c. sentență în procesul lui Ugron Gábor, marele patriot magiar, intentat pentru rea manipulare a institutului de bani, creat și condus de dânsul în Secuime, și condus atât de bine, încât a trebuit se lichideze. Tabla i-a urcat pedépsa de la 3000 coróne, la 8000 coróne pedépsă în bani, eventual *6 luni temniță ordinară*. S'a dat recurs de nulitate.

*

---

ilor și a Assirienilor. „Sĕ zice, ena-
că primii ómeni încrezuți din cale
puterile lor, aŭ ajuns până a
zeii, și s'au crezut superiori
ă credință au edificat un turn
re astăzi se numește Babi-
ese până la cer, când vân-
n ajutorul zeilor și în-
esturnat'o pe edificători.
nit numirea de Babi-
până aici aveau nu-
nca zeilor au ince-
limbi“. (Vigou-
I. Schmidt pag.

revelate, cu-
politeiste.
tem afirma,
omenéscă,
acésta
lui din
s'a
pâgâ-
de-

tișismul, ca religiunea cea mai inferióră, nu este începutul, ci sfârșitul vieții religióse“. (op. citat)

2. De unde își ia păgânismul originea?

Este neapĕrat de lipsă, ca în decursul cercetării acestei întrebări sĕ luăm în considerare și sĕ căutăm și causele principale, cari au contribuit ca impuls la începutul și la desvoltarea ulterióră a păgânismului. Aici deci nu ne putem mărgini numai la întrebarea: de unde își ea păgânismul originea, ci ni-se impune o altă întrebare, cu mult mai ponderósă, adecă: cari au fost causele păgânismului, și în general cari sunt causele, cari contribuesc chiar și astăzi la decadența religiosității? Douĕ întrebări, la cari numai sf. scriptură ne póte da rĕspuns.

Ea ne arată destul de lămurit, că precum la început era numai o limbă, „și era preste tot pămêntul o singură limbă și o vorbire“,[1] tot astfel nu era decât o religiune, cea adevĕrată monoteistă. Ne arată și fasele principale, prin cari a trecut omenimea de la monoteism la politeism, deosebindu-se acest din urmă de acela de la început numai prin vre'o câteva puncte neesențiale. Forte nimerit descrie apostolul Pavel depărtarea ómenilor de către Dumnezeu în următórele cuvinte: „Cunoscênd pe Dzeu, nu l'au mărit ca pe Dzeu, nici i-au mulțămit, ci s'au făcut deșerți în părerile lor, și s'a întunecat inima lor cea neînțelegĕtóre. Zicêndu-se, că sunt înțelepți, s'au făcut nebuni, și au schimbat mărirea nestricăciosului Dzeu în inchipuirea omului stricăcios și a paserilor și a patrupedelor și a târăitórelor.[1]. „Vermele idololatriei zace deci în vanitatea, în îngâmfarea omului. El sĕ crede a fi ceea-ce nu este, și astfel tóte acțiunile sale sunt pornite din acéstă credință eronată. Ca sĕ ne convingem despre adevĕrul cuprins în cuvintele apostolului Pavel, trebue sĕ esaminăm mai cu deamăruntul primele pagini ale sfintei scripturi.

Religiositatea și moralitatea deja la prima păreche a omenimei a început sĕ decadă prin comiterea păcatului strămoșesc. Când Adam și Eva au crezut cuvintelor diabolești ale șerpelui: „nu veți muri, că Dzeu știe, că în ziua în care veți mânca dintrânsul, sĕ vor deschide ochii vostri și veți fi ca Dzeu“,[2] și când au urmat sfaturilor lui mâncând din pomul binelui și al rĕului, cu scopul pornit din îngâmfarea de a fi egali cu Dzeu, nu i-au mai crezut adevĕratului Dzeu, ci s'au închinat unui idol, ear' procedura acésta a tras după sine blăstămul Dzeului vătămat. Insĕ până când Adam, de-și a făcut încercări de dezvinovățire, totu-și și recunóște pĕcatul, fiul seu și ucigașul de frate Cain, întrebat fiind de Iehova despre fapta sa, nu vrea sĕ știe nimic. „Nu știu — zice el, — au nu cumva păzitoriul fratelui meu sunt eu“?[1]

Efectele înfricoșate ale pĕcatului original sĕ arătară nu numai în fiii cei dintâiu ai strămoșilor nostri, ci și în urmașii acestora. Cain, după fapta sa înfricoșată, caută mórtea, dar' nu o află, căci cei ce-'l vĕd, aud și cuvintele lui Iehova: „ori cine va ucide pe Cain, de șepte ori mai mult se va pedepsi“.[2] El este primul la care sĕ adeveresc cuvintele din Apocalips: „Vor căuta ómenii mórtea și nu o vor afla, și vor pofti sĕ móră, și mórtea va fugi de la ei“.

(Va urma).

---

[1] I. Moisi. c. XI. v. 1.

[1] Ep. c. Rom. c. I. v. 21—24.

[2] I. Moisi c. III. v. 5.

[1] I. Moisi c. IV. v. 9.

[2] I. Moisi c. IV. v. 15.

Anunţ. Probele „Reuniunii române de musică" din Sibiiu, deocamdată se sistează, până la reîntórcerea directorului de musică Hermann Kirchner dus la Berlin. Reînceperea lor în palatul naţional se va anunţa la timpul sĕu. *Comitetul.*

*

Suspendări. Ministrul de interne a decis să suspendeze din oficiu pe toţi funcţionarii puşi în resistenţă pasivă faţă de guvern, înlocuindu-i cu alţii, cari *muncesc* pentru salariul, ce'l trag, ear' nu dau pe grozavii!

*

Ziar nou. Dintr'un *apel* ce ni s'a trimis, aflăm că deputaţii naţionali români, împreună cu comitetul partidului naţional român voesc sĕ întemeieze în Budapesta „un ziar de tóte zilele al partidului naţional român, sub conducerea factorilor competenţi, care sĕ fie la înălţimea tuturor pretensiunilor moderne, şi prin care sĕ devină de prisos în casa Românului foile strĕine cari îi răpesc banii şi îi distrug atenţiunea de la causa mare naţională". Se va forma o societate pe acţii, cu un capital social de 250 mii coróne.

*

† Ana Szmigelski n. Sebastian a decedat Joi, 21 Decembre n. în Blaj, în etate de 74 ani. Înmormêntarea i-s'a făcut Sâmbătă în 23 Decembre la 2 ore d. a. în cimiteriul comun din Blaj.

*

Glumă próstă. Fóia unguréscă din Braşov scrisese în numĕrul din urmă, că la gara din Braşov au fost confişcate sumedenii de puşti, venite din România pe sama Românilor de aici. Puştile erau ascunse în sicrie. Fireşte, a fost o minciună. Ce dreptate avea Deák Ferencz, când spunea, că cea mai bună lege despre libertatea de presă ar fi aceea, care ar sta dintr'un singur paragraf: poţi sĕ scrii şi sĕ publici ce vreai, *numai minciuni nu!*

*

Reîntórcerea lui Rojdestwensky. Se anunţă din St. Petersburg, că admiralii *Rojdestwensky* şi *Wireneus*, cari au fost prisonieri la Japonezi, au sosit în capitala Rusiei. —

*

[illegible] contra conjuraţilor. In *Belgrad* scóte acum de curênd o societate o fóie nouă: *„Pentru patrie"*, în articolul de fond al căreia se cere [illegible]area în judecată şi constrîngerea sĕ părăséscă capitala a ofiţerilor, cari au fost amestecaţi în conjuraţia contra lui Alexandru. Acesta şi e scopul acestei societăţi: sĕ lămuréscă daravera conjuraţilor pe calea legii. —

*

La temniţă! Domnul *Iuliu V. Ioanovici* şi-a început pedépsa de *un an*, dictată în procesul *„Libertăţii"* pentru publicarea unei poesii, în temniţa de stat din Seghedin, cu ziua 20 Decembre n. c.

*

Un ziar japonez cu litere latine. Zilele trecute a apărut primul ziar japonez cu litere latine, în Tokio. Colaboratorii lui aparţin, pe cât se pare, elitei intelectuale a Japoniei, care dă în acest chip o nouă probă de europenism. Pentru ca sĕ uşureze conaţionalilor lor cetirea cu [illegible] supli[illegible] se publică alfabetele japonez paralel cu literele nóstre.

*

Defraudare la poşta din Viena. In capitala Austriei au deţinut pe Julius *Kral*, şef de poştă, care a defraudat în decurs de doi ani peste 100,000 coróne. Investigaţia s'a început. —

*

Alegĕtorii din New York. Dintrĕ alegĕtorii din New-York numai a şasa parte sunt născuţi în America, ceilalţi sunt naturalisaţi. In timpul alegerilor corteşii vorbesc în 19 limbi deosebite spre a câştiga voturi. O mică statistică: In New-York locuesc de trei ori atâţia Ovrei, decât pe ori care teritoriu din lume de aceeaşi estenziune; mai mulţi Italieni de cât în Neapole; mai mulţi Şcandinavi de cât în ori care oraş din Şvedia sau din Norvegia. In Ungaria, escepţionând capitala, nu este oraş sĕ aibă atâţa locuitori, câţi supuşi ungari are New-Yorkul. In numĕr colosal trăesc acolo şi Germani, Ruşi, Croaţi, Bohemi, ş. a., numai despre Români nu pomeneşte nimic corespondentul lui *„B. H."*, după care luăm datele aceste. Pe semne că n'or fi!

*

In mii de casuri a dovedit minuni inventatorul crucii duple electro-magnetice R. B. nr. 86.967 al lui Albert Müller din Budapesta V. Bez. Vadász-utcza 42/V. A primit earăşi inventatorul următórele două scrisori de recunoştinţă: „Stimate dle Müller! Succesul aparatului R. B. 86,967 este minunat. Eu m,am vindecat cu totul de suferinţele de reumatism, folosind aparatul dtale. Primeşte mulţămitele mele. Cu tótă stima: F. Lindeschmid, Német Palanka, 1 Febr. 1904". „On. dle Müller! Vĕ rog a-mi mai trimite încă un aparat, care mi-a folosit la durerile mele de inimă şi de care am trebuinţă pentru o amică a mea. Cu tótă stima: *Warik Vilma.* Agram, 31/1 1904".

AMVONUL.

Din învĕţăturile sfântului Ioan Chrisostom.

I.

Plăcut este, într'adevĕr, pentru agronom sĕ tragă plugul prin holdă şi sĕ-şi curăţască ţarina, sĕ rĕstórne brazda, sĕ scótă spinii cu rădĕcini cu tot, şi apoi sĕ arunce sĕmânţa, ştiind că nu mai este nimica, ce ar puté sĕ o vateme. Dar' mult mai plăcut este pentru cel-ce vorbeşte, când póte sĕ pună dumnezeeştile înţelesuri în urechi ascultătóre. Imi încep deci cu bucurie cuvêntarea, pentru-că vĕd, că ţarina acésta este curăţită. Şi chiar dacă n'aşi puté pĕtrunde în mintea vóstră, ochii vostri cei spre mine aţîntiţi şi ascultarea vóstră cea încordată îmi dovedesc linişte vóstră sufletéscă.

Eu de bună sémă nu pot sĕ întru în conştienţa vóstră, dar' ochii vostri neclintiţi şi mari îmi spun, că nu este nici un fel de turburare în internul vostru, ba mĕ încredinţéză, că sufletul vostru îmi spune: aruncă numai sĕmânţa, primim tot ce ne dai, căci róde are sĕ ne aducă, fiind-că tótă grija cea lumiéscă acum lăpĕdată este din mintea nóstră.

In vederea acestor lucruri îmbucurătóre mĕ apuc deci sĕ vorbesc de înţelesuri mai adânci, ştiind că holda e curată şi nobilă, şi primeşte sĕmânţa. Pentru-că sfânta scriptură cere [illegible] şi un ascultător cuminte. De aceea vĕ fericesc pe voi şi mĕ fericesc pe mine, fiind-că „fericit este cel ce vorbeşte în urechile celor-ce aud, şi fericiţi cei-ce flămânzesc şi însătoşéză după dreptate".

Sĕ vĕ împărtăşesc deci vouă, celor-ce staţi cu căldură lângă mine, gândirile pe cari le-am în mintea mea. Căci pe când toţi ceilalţi tândălesc prin tîrguri, ocupaţi cu grijile lumii, voi v'aţi ridicat deasupra de pămênt, pentru a primi învĕţături profunde, şi astfel pe când ei sclavi fiind pămêntului, pórtă grije numai de trup, voi vĕ înfrumseţaţi şi vĕ întăriţi sufletul, făcêndu-l nobil şi liber.

Unde-ţi petreci tu vremea, omule acum? In tîrg, ca sĕ agonisesti aceea-ce piere: mocirlă şi noroiu. De ce nu vii la mine sĕ te adăpi din isvorul cunoştinţei binelui?

Strîngi bogăţii, cari se perd. Te-ai dat iubirei de argint, care te tiranisézá. Cauţi întâietate şi mărire, cari se duc. Rîvneşti la mai mult de cât îţi ajunge pentru grijile vieţii, la lucruri cari astăzi sunt, mâne nu! Pentru-ce alegi florile, omule, şi laşi fructul? De ce alergi după umbră şi nu cauţi sĕ prinzi adevĕrul? De ce alergi după lucruri trecĕtóre şi nu cauţi sĕ te provezi cu de cele statornice? Căci scris este: „ori-ce corp, ca iarba, ori-ce glorie a omului, ca flórea ierbei. Uscatu-s'a iarba şi flórea a căzut, ear' cuvintele Domnului rĕmân în veci". (Isaia 40, 6, 8).

Eşti bogat în avuţii? Intru cât îţi este însĕ acésta de folos, când te gândeşti la sufletul tĕu? Eşti bogat în avuţii, dar' eşti sĕrac cu duhul. Eşti plin de frunze şi lipsit de fructe. Ce folos ai deci? Spune-mi! Ai adunat bogăţii, pe cari aici le vei lăsa. Ţi-ai câştigat între ómeni întâietatea, din care se nasc zizanii şi comploturi. Vină deci şi ascultă cuvinte înţelepte. Ispăşeşte-ţi păcatele, şterge fărădelegile, curăţă-ţi conştienţa, înalţă-ţi gândul tĕu, fi înger şi om! Părăseşte grijile corpului, şi ia aripile cele uşóre ale vieţii. Nu te lipsi de cele ce sĕ vĕd, ci de cele ce nu sĕ vĕd. Sue-te în ceri, unde poţi sălta cu ângerii. Păşeşte naintea judecătoriei celei mai înalte. Lasă fumul şi umbra, lasă iarba şi pânza de paiangen, — căci alt nume vrednic nu ştiu se dau acestei josnicii.

Le-am mai spus acestea, şi nu voiu înceta a le spune: vină şi fi om, pentru-ca sĕ nu fie dată de minciună chemarea naturei tale!

Aţi priceput óre aceea ce am voit sĕ vă spun? Omul e om, însĕ într'adevĕr, adeseori om numai cu numele, nu şi cu gândirea. Când te vĕd vieţuind ca animalele, cum pot eu sĕ te numesc om şi nu animal? Când te vĕd cum răpeşti de la cel mai slab aceea-ce nu e al tĕu, ci al lui, cum sĕ te numesc om şi nu lup? Când te vĕd înşelând pe cei mai proşti, cum sĕ te numesc om şi nu şarpe? Când te vĕd neînduplecat şi fără pricepere, pot eu sĕ te numesc om şi nu pétră? De ce nu eşti deci aşa cum a lăsat Dumnezeu omul sĕ fie?

Unii ómeni ştiu meşteşugul de a face, ca fiinţe necuvîntătóre se vorbéscă ca ómenii, lucrând prin acésta în contra rânduielilor naturei. Pe lei şi pe urşi ştiu se'i domesticească, şi sĕ-i tragă după ei prin târguri! Bine omule, pe leul cel sĕlbatic poţi sĕ'l îmblânzeşti, ear' tu însuţi te faci mai sĕlbatic decât lupul? Şi ce este lucrul cel mai rĕu e faptul, că ori-ce fel de animal are câte o însuşire rea şi primejdiósă, însĕ numai una: lupul are nĕravul răpirei, şarpele nĕravul înşelăciunii, vipera are otrăvirea, pe când omul cel rĕu n'are numai o însuşire rea, ci mai multe, le are pe tóte, e răpitor, înşelător, otrăvitor, tóte relele animalelor necuvântătóre le are adunate în sufletul sĕu.

Cum sĕ te numesc deci om, pe tine, [illegible] semnul împărăţiei [illegible]? „Sĕ facem, a zis [illegible], om după chipul şi asămănarea [illegible]". Bagă deci de sémă omule, după [illegible] chip eşti făcut, şi nu te coborî pe [illegible] animalelor. Chiar dacă pe un domnitor îl vei vedé că-şi aruncă mantaua şi [illegible] şi fuge împreună cu soldaţii sĕi, [illegible]lându-şi ţara, nu'l mai ţiné de domnitor, [illegible] nici de om. Pe tine Dumnezeu *om* a făcut. Nu-mi arăta deci, că nu ai su[illegible]t de om, că nu ai minte şi înţelegere, fiind-că nu egal cu cele necuvêntătóre, ci stăpân peste ele te-a făcut domnul. Nu-ţi însuşi deci năravurile lor, şi nu te face sclav patimilor.

Oficială.

Oficiile parochiale sunt poftite a controla immediat, dacă comunele bisericeşti au solvit sau nu taxele anuale la fondul de pensiune archidiecesan. Pentru cât nu vor fi solvite, sĕ facă paşii de lipsă, ca immediat sĕ se solvéscă, ca sĕ nu sĕ cuprindă în consemnarea restanţierilor de la finea anului.

Totodată sĕ se încheie odată şi colecta pentru catedrală, şi resultatul sĕ se trimită la cassă.

Cărţi şi reviste.

Candela fóie bisericéscă literară, anul al XXIV-lea, Nr. 12. Sumarul: Dr. V. [illegible]: Buddhismul şi Creştinismul. Asemănările şi deosebirile întrĕ ambele religiuni. Dr. V. *Tarnavschi*: Geneza. Introducere şi comentar. — Scurte comunicări. — Intrebări şi casuri pastorale. — Cronică. — Bibliografie. — Text rusesc. Apare în Cernăuţi, abonamentul pe an 8 coróne.

Din public.*)

Mulţămită publică.

(Urmare.)

Pavel Schiopoţă, din Redeşdorf, Bucur Jónta, din Bărcut, Andreiu Burlea şi Teofil Bărdaş, ambii din Zoltan, fie-care câte 50 cenţi; Petrea Păcurariu, din Coveş, Ioan Suciu, din Criş, Achim Cresoa, Teodor Pĕcurariu, Simion Călburean, toţi din Şaroş, fie-care câte 25 cenţi; Ioan Albu, din Sas-Şaroş, 15 cenţi; Elena Adam, din Şaroş, Ioan Sbarcea, Emilian Şandru, fie-care câte 25 cenţi, Teofil Pandrea, 50 cenţi, Nicolae Burlea, 25 cenţi, Pavel Bărdaş, 50 cenţi, Ioan Oţetea, 1 dolar, toţi din Zoltan; Petru Niţu, 50 cenţi, Iacob Niţu şi Emilia, 1 dolar, ambii din Retişdorf; Zaharie Puşcaş şi Nicolae Puşcaş, fie-care câte 1 dolar, Ioan Puşcaş, Ioan Homorozan, Nicolae Homorozan, Mihail Homorozan, fie-care câte 50 cenţi, toţi din Sighişóra; Ioan Sârb, 25 cenţi, din Sebeşul-mare; Nicolae Radu şi Nicolae Şoneri, fie-care câte 50 cenţi, Ilie Manta, 20 cenţi, toţi din Apold; Nicolae Spiridon, 30 cenţi din Trapold; Morar Isidor, 10 cenţi, Samoilă Tolciu, Ilie Tolciu, Andreiu Banciu, fie-care câte 10 cenţi, toţi din Şeica-mare; Moise Chirtea, 25 cenţi, Nicolae Oprean, 20 cenţi, Moise Oprean, 25 cenţi, toţi din Apoldul de-jos; Ioan Turcu, 20 cenţi, din Vingard; Ioan Sonea, George Sonea, Ioan Bruda, fie-care câte 25 cenţi, Ilie Toţoiu şi Nicolae Cismaş, fie-care câte 10 cenţi, toţi din Galaţi; Zaharie Urdea, 20 cenţi din Şaeş; Ioan şi Dumitru Coman, fie care câte 25 cenţi, ambii din Trapold; Nicolae Mărian, 25 cenţi, din Criş; Mihail Stoica, 25 cenţi, din Ibaşfalĕu; Ioan Horbadă, 25 cenţi din Felţa; Samoilă Armie şi Nicolae Vlad, ambii din Calvasĕr; Nicolae Axente, din Minicola, fie-care câte 20 cenţi; Veniamin Marian, Ioan Adam, ambii din Criş; Dumitru Filip, din Calvasĕr, fiecare câte 25 cenţi; George Presourea, din Boholţ; Isaică Schiopu, George Schiopu, ambii din Galaţi, fie-care câte 10 cenţi; Amvrose Bodolea, 26 cenţi, din Hundrubechiu; Nicolae Hodĕrnău, Stefan Hodĕrnău, ambii din Bârghiş, fie-care câte 20 cenţi; Lazar Muntean, 15 cenţi, din Ocna-Sibiiului; Nicolae Filip, 20 cenţi, din Galaţi; Ioan Timar, 15 cenţi din Fraua; Damaschin Ilioviciu, 1 dolar din Daneş; Ioan Stănese, George Nicóră, fie-care câte 25 cenţi, ambii din Apoldul-[illegible] din Noustad; Iustin Mecrea, din [illegible] Ioan Dejan, din Săsăuş, fie-care [illegible] cenţi; John Tifit, slovac, 20 ce[illegible] Bânda, 25 cenţi din Săsăuş, I[illegible] krank, 10 cenţi din Habort, Meic Orin, 25 cenţi Şlovak, Lauernce Soruch, din Polac Ioan Scruch, din Polac, Barzan Lucaciu din Şlovac, Ioan Lazar, din Danoş, Mihai Stroc, din Şlovac, Vasilie Beerne, din Orda-de-jos, fie-care câte 25 cenţi; S. E. Kline, Mrs. S. E. Kline, fie-care câte 1 dolar ambii din Hubbard; Ioan Floriar, 50 cenţi din Ilimbav; Moise Bunea, din Noul-românesc, Simion Călborean, din Tórcla, fiecare câte 25 cenţi; Ioan Tocóe, 20 cenţi din Ilimbav; Ana Sasiean, din Go[illegible] George Gorilă, din Cata, Avisalon Butilă, din Tórcla, fie care câte 25 cenţi; Mari Butilă, Rada Butilă, ambele din Tórcla fie-care câte 10 cenţi; Moise Ganea, din Ucea-de-sus, Nicolae Cernea, din Pe[illegible]dorf, Simion Jiman, din Alţâna, Zahari Regman, din Daneş, fie-care câte 25 cenţi, George Dadu, 10 cenţi din Birghiş; George Hoffner, Maria Hoffner, ambele din Sighişóra, Manoil Lazar, Iosif Seleuşan; Ioan Brănduş, Irina Brănduş, toţi din Daneş; George Şerban, din Săsăuş, fie-care câte 50 cenţi; Ioan Cherecheş, 40 cenţi din Ocna-Sibiiului; Ioan Stingaciu, di[illegible] Ieuşul-mare, Iosif Cristea, Iosif Co[illegible]din, ambii din Daneş, Ioan Burle[illegible] Apold, fie-care câte 25 cenţi; N[illegible] Scoica, 10 cenţi din Criş; Nicolae B[illegible] 1 dolar din Şaeş; Nicolae Adam, 25 [illegible] din Criş; Şandor Karol, 1 dolar di[illegible]lamon Vesprem-megye; Pavel Han[illegible] soţia, 1 dolar din Criş; Ioan Lup, 25 [illegible] din Apold; Ilie Hoisan, Mihăilă Ho[illegible] Nicolae Călbează, Ioan Brănduş, Ni[illegible] Câmpean, fie-care câte 2 dolari, to[illegible] Şarpatoc; Mihăilă Cristea, din R[illegible] Eugenia Bonea, din Saschiz, [illegible]măşan, din Sighişóra, fie-ca[illegible] cenţi.

---

*) Pentru cele cuprinse în rub[illegible]dacţiunea nu primeşte rĕspunderea.

Sirolin

Promovéză apetitul şi greutatea corpului, delătură tusa, flegma, asudarea noptea.

Se prescrie [illegible] de numeroşi medici şi profesori la
morburi de [illegible], [illegible], tusă convulsivă,
scrof[illegible] influenţă.
Oferindu-i-se pu[illegible] preţ, să se cĕră totdeuna:
împ[illegible]nală „Roche".
F. Hoffman[illegible] Co. Basel (Elveţia).

„Roche"

Se capĕtă prescriindu-se [illegible] în farmacii à 4 c[illegible]

Nr. 8843 Plen. [304] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea unui post de **practicant la exactoratul Consistoriului arhidiecesan** prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare.

Concurenţii au sĕ dovedéscă:

1. Că sunt români ortodocşi.
2. Au absolvat şcólele comerciale cu succes bun.
3. Sunt liberi de miliţie, respective au făcut anul de voluntar.

Salariul împreunat cu postul de practicant este de 1000 coróne; şi alesul numai după un an de praxă purtată cu succes eminent va fi definitivat prin Consistoriul arhidiecesan în şedinţele plenare.

După definitivare póte fi promovat de cancelist ori eventual oficial cl. II în sensul §-ului 27 al Regulamentului afacerilor interne şi ca atare este şi membru al fondului de pensiuni arhidiecesan.

Preferiţi vor fi întrĕ condiţiuni egale clericii absoluţi.

Sibiiu, în 12 Decembre 1905.

Consistoriul arhidiecesan.

Nr. 317 1905. [300] 2—3

Concurs din oficiu.

Pentru întregirea postului vacant de paroh din parohia de clasa a III-a **Stoiceni** pe basa ordinului Ven. Consistoriu arhidiecesan din 25 Octobre a c nr. 10245 B prin acésta se escrie concurs din oficiu cu termin de 30 zile de la prima lui apariţiune în ziarul „Telegraful Român“.

Tot cu acest termin se publică prin acésta concurs din oficiu pentru ocuparea postului vacant de **paroh** din parohia de clasa a III-a **Poiana-Porcului** pe basa ordinului Ven. Consistoriu arhidiecesan din 31 Octobre a. c. ad nr. 12144 B. ex 1904.

Emolumentele împreunate cu fiecare din aceste posturi, sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti din partea statului.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a'şi aşterne recursele instruate conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Dej în terminul de sus şi a se presenta în vre o Duminecă ori sărbătore în decursul terminului concursual, statorit mai sus, în parohie la biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Dej, 22 Novembre 1905.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Solnoc.

Teodor Hermann
prot., ca adm. prot.

La Librăria arhidiecesană din Sibiiu se află de vînzare

Ilustrate cu catedrala

ortodoxă română din Sibiiu. Preţul unei bucăţi 6 fileri, colorate 10 fileri.

Sbór'al nopţii negru flutur...

de M. Eminescu. — Romanţă pentru voce şi pian de **A. Bena.** Preţul cor. 1·50, porto 10 fil. Se capĕtă la Librăria arhid.

» T. Popovici «

12 CÂNTECE DE ŞCÓLĂ

pentru 2 şi 3 voci

PREŢUL fie-cărui [illegible] 50 fil., plus [illegible] fileri porto

CUPRINSUL:

Caetul I, pentru 2 şi 3 voci egale: 1. Rugăciune. 2. Cântec de primăvară. 3. Codrule frate de cruce. 4. Carul cu boi. 5. Ziua a apus. 6. Fetele casnice. 7. Ţiganca. 8. Sunt fecior sdravĕn. 9. Eu mĕ duc codrul rĕmâne. 10. Imn ocasional. 11. Patru păstori. 12. Cântec la sf. Nicolae.

Caetul II: Cântece pe 2 voci: 1. Rugăciune. 2. In cireşar. 3. Cântec de primăvară. 4. Imnul unirii. 5. Marş vênătoresc. 6. Astăzi sicriul. — Cântece pe trei voci: 7. Strugurel bătut de pétră. 8. Cucule pénă galbenă. 9. Vivat ţéra nea. 10. Imnul poporal. 11. Hora ostaşilor. 12. Colindă.

Avis

In cestiunea [illegible] tiunei a V-a a manualului Abecedar [illegible] întâia carte pentru deprinderea limbei magiare, 1906 de Koós-Goldiş, apărută [illegible] acestei [illegible] nouă şi cu ortog[illegible] editura H. Zeidner [illegible] Dr. Pintér Gábor, inspector [illegible] iar următórea [illegible] din cuvênt în cuvênt [illegible] următórea:

Către onoratul domn H. Zeidner, librar în Braşov (Brassó).

Despre cele două cărţi presentate mie şi anume: a) „Abecedar...“ de Koós Ferencz şi Goldiş Vasile, a cincia ediţiune, preţul legat 40 fileri; mai departe b) „A doua carte pentru deprinderea limbei magiare în şcólele pop. rom., ediţia a doua corect. 1902 legat, preţul 50 fileri, nu pot întrelăsa a nu aminti, că amêndouĕ cărţile de mai sus sunt manuale de şcólă fórte potrivite pentru a învĕţa elevii din şcóla poporală română conversarea în limba magiară. In loc de gramatică, conţin bucăţi de pertractat cu un material uşor de înţeles pentru elevi şi luat din cercul de cunoştinţe al elevilor şi din viaţa poporului şi sunt acomodate treptat după gradul de desvoltare al cunoştinţelor elevilor. Prin o tractare metodică a bucăţilor din partea învăţătorilor, elevii din şcóla poporală pot ajunge uşor la un resultat bun în conversarea limbei magiare şi îşi pot câştiga cunoştinţele cele de lipsă în limba magiară pentru pretensiunile mai simple ale vieţii. De óre-ce până acum puţine manuale de şcólă sunt întocmite după metodul de mai sus şi astfel este de dorit, ca sĕ facă dispoziţiunile cele de lipsă pentru aprobarea ministerială *) a cărţilor sus numite şi în acéstă nouă ediţiune.

Brassó (Braşov), în 29 Nov. 1905.

Dr. Pintér Gábor
insp. de şcólă reg.

Cărţile mai sus amintite se pot procura şi de la Librăria archidiecesană din Sibiiu (Nagyszeben).

---

*) Pentru aprobarea şi acestei ediţiuni s'au făcut paşii necesari. După-cum se ştie ediţia anterióră a fost aprobată. Edit. H. Zeidner.

Nr. 1184 1905. [302] [illegible]—3

Concurs din oficiu.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul şi bĕtrânul paroh *Georgiu Bonea* din comuna **Rodbav**, protopresbiteratul [illegible] clasa I [illegible], pe basa [illegible] consistorial din 28 Iunie a. c. nr. 4754 [illegible] se publică din oficiu concurs cu termin [illegible] de la prima publicare în „Telegraful [illegible]“.

Emolumentele împreunate cu [illegible] post sunt jumĕtate din cele fasionate [illegible] a B. pentru întregirea venitelor preoţeşti [illegible] stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Bendorf, în 2 Decembre 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. din tractul Agnita.

Nicolae Gavr[illegible]
adm. prot.

Nr. 558 1905. [301] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia vacantă de cl. III Sîrbi, tractul Ilia, pe basa Ven. ordin consistorial din 3 Novembre a. c. nr. 8284 Bis. prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi au a se presenta în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Ilia, la 2 Decembre 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei.

George Oprea
protopresbiter.

A apărut:

Calendariul arhidiecesan

pe anul

1906

şi se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu. Preţul 40 fileri, cu şematism 80 fileri, plus porto postal 10 resp. 20 fileri.

Cea mai mare invenţiune a noului secol costă numai

fl. 2·55.

E vorba de orologiul de buzunar remontoar de nichel marca „System Roskopf Patent“, cu arătător de secunde, a se trage la 36 ore, lucitor, cu mers regulat şi garanţie pe 3 ani. (Un lanţ de orologiu elegant şi 5 juvaericale se adaug gratis). (275) 7—20

In cas de neconvenienţă banii se dau inapoi, deci ori-ce risic este eschis. Trimite cu ramburs sau după primirea sumei

M. J. HOLZER

Mare deposit de orológe şi aurării, Krakau Oesterr. Dietelsg. 73 şi St. Sebastiang. 26.

Liferantul funcţionarilor de stat ces. reg.

Lista preţurilor dela orológe şi aurării gratis şi franco.

Agenţi se caută.

Asemenea inserate sunt imitaţiuni.

Comandându-se 10 orológe de buzunar unul în cinste

Singurul calendar portativ românesc.

Micul Calendar pe anul 1906

de **Ioan Apolzan**, tipograf.

Pe lângă partea calendaristică, literară şi foi pentru notiţe cuprinde sub titlul „*Avutul nostru*“ informaţiuni şi date esacte asupra tuturor instituţiunilor nóstre, ca biserici, şcóle, reuniuni de tot soiul, societăţi financiare, etc. Preţul unui esemplar legat simplu **40 fileri**, legat în pânză cu creion **70 fileri**, plus porto postal 6 fileri. A se procura de la Librăria arhidiecesană în Sibiiu (Nagyszeben).

---

rum Enduma.

Un potolitor de sete vara — este — Un încălzitor de stomac iarna

:Enrilo: de Franck

Cel mai perfect adaos la cafea,

precum şi înlocuitor fiind deja gata pentru fert,

este mai tare, mai bogat în culoare, mai aromatic, având un gust mai plin decât malţul şi orzul!

Modul de întrebuinţare: La 1/4 litru apă ferbinte se adaogă o linguriţă plină adică vre o 6 grame cafea „Enrilo“, care se ferbe 5 minute, lăsând apoi să stea după ferbere încă 5 minute spre a se limpezi. —

„De întrebuinţat cu sau fără :cafea boabe:!

D. X 6645 Ag. 05 I. J. W. L.

Cărţi bisericeşti

ACAFTISTUL prea s. Născătóre de Dumnezeu şi alte rugăciuni, cu litere latine, ed. 1898, legat simplu cor. 1·70, legătură mai frumósă în piele roşie cor. 3·20, ediţie de lux cor. 4 şi cor. 5·20 peluche	·70
AGHIAZMATAR, broş.	—
APOSTOLUL, lit. latine, ediţie proprie 1900, broş. cor. 7, leg. în piele négră cor. 9·50, leg. în piele roşie cor. 11·50, ediţie de lux broş. (se légă conform dorinţei comandatorului).	—
BIBLIA ILUSTRATĂ, litere cirile, Testamentul vechiu şi nou, nelegată cor. 10, legată	2·—
CAZANIA, cu litere latine, broş. 6, leg.	1—
CHIRIACODROMION, neleg. cor. 12, legat	—
EVANGELIE, cu litere cirile, neleg. cor. 12, leg. cor. 20, fin legată cor. 33, în catifea roşie	1·—
EVANGELIE cu litere latine, legată cor. 20, fin legată	
EVHOLOGIU, cu lit. lat. (Molitvelnic), broş. cor. 8·80, legat	12·40
HIROTONIER pentru sf. de preoţi, litere cirile, leg.	4·—
LITURGIA sfântului Ioan Gură de Aur	1·—
LITURGIILE sf. păr. Ioan Crisostom, Vasile cel mare şi Grigorie Teologul, broş. cor. 6, legat în pânză négră cor. 8, fin broş. cor. 8, legat în piele	9 —
MINEILE pe 12 luni, în 12 volume latine, broş. cor. 130, leg. în piele roşie cor. 172. Se vînd şi în tomuri singuratice 1 volum broş. cor. 11, legat	14 50
MOLITVELNICUL BOGAT, ciril, neleg. cor. 3·60, leg. cor. 5, fin legat	6·—
OCTOICH MARE, ciril, neleg. cor. 20, legat	26·—
OCTOICH MARE, latin, nelegat cor 22, legat	27·—
OCTOICH MIC, litere latine ed. proprie, simplu legat cor. 1·60, în piele roşie cu copcii cor. 3·20, în piele negră cor. 4, în piele chagrin cor. 5·20, legături mai fine la comandă.	
OROLOGIUL CEL MARE, ciaslov bogat, cu lit. lat. broş. 24, leg.	34·—
CIASLOV (orologion), lit. latine, broş. cor. 2, leg. în pânză 2·40, legat în piele roşie cu copcii	4·—
PARACLISUL, Acaftistul şi viéţa sf. mare mucenic Dimitrie	1·50
PENTICOSTARIU, ciril, nelegat cor. 12, legat	16·—
PENTICOSTARIU, latin, broş. cor. 8·80, legat	12·40
PSALTIREA, cu litere latine, broş. cor. 5·50, legată	9·—
PSALTIREA, cu lit. latine, format mic, broş. 1·20, legată	3·20
RÊNDUIALA CHIROTONIREI NOULUI EPISCOP, de A. bar. de Şaguna, cu litere cirile, legată	10·—
RÊNDUIALA LA SFINŢIREA BISERICILOR, cir., neleg. cor. 3, leg	4·—
TÂLCUL EVANGELIILOR, cir. broşurat	2·—
TRIODUL CU STRAJNICUL, ciril, neleg. cor. 24, legat	34·—
TRIODUL, latin, broş. cor. 22, leg.	27·—

Se pot procura de la

Libraria arhidiecesana.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Nr. 134

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
sĕ adresese Administrației tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
sĕ se adreseze Redacției „Telegrafului Român", strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de douĕ-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil.
rêndul cu litere garmond.

Noul proiect de lege.

Sibiiu, 27 Decembre n.

Venim sĕ vorbim cetitorilor despre proiectul de lege al actualului nostru guvern, cu care voește sĕ introducă la alegerile pentru dietă vot universal, și votarea secretă, făcute [illegible] comune, ori pe notariate.

Impartialitatea de care suntem con- [illegible] ne impune sĕ facem constatarea, că proiectul de lege, pe care cetitorii noștri 'l cunosc din numĕrul trecut al ziarului acestuia, are și părți bune, dar' are și părți rele.

E bună, dréptă și acceptabilă dispositiunea, ca în viitor sĕ aibă drept de alegere fie-care [illegible]ean de stat, care a împlinit anul 24 al etății, și [illegible]e ceti și scrie, [illegible], în limba sa. [illegible] drept cuprinsă aci, [illegible] uniformitate [illegible]te o regulă generală aplicată cu pri[illegible] [illegible]țenii, fără deosebire [illegible] care are [illegible] la toți [illegible] clasă socială. Nu mai [illegible] limbă, o[illegible] motive unii în detrimen[illegible] se pr[illegible]ți suntem egali: inteli[illegible] [illegible]tora[illegible]anți, industriași și plu[illegible] avem o singură basă de [illegible]nitatea, și cunóșterea scri[illegible]tului.

[illegible]te că restrîngerea din urmă e o pagubă [illegible] poporului nostru, care, durere, avênd cei mai mulți analfabeți dintre tóte popórele țerii, rĕmâne cu voturile și pe basa acestui proiect de lege îndĕrĕtul celoralalte naționalități, n'avem sĕ ne plângem în contra ei, pentru-că noi suntem de vină, noi și scóla nóstră, care n'a dat róde destul de bune. Dar' greșala póte fi îndreptată. Cu puțină încordare și cu puțin zel și bună voință, *ținênd școlă cu adulții în fie care comună* putem ajunge, ca toți ai noștri, în puțini ani după intrarea în viață a legii, dacă peste tot proiectul va deveni lege, se știe ceti și scrie, și sĕ fie trecuți în listele electorale. Dar' cu restrîngere acésta cu tot, numĕrul alegĕtorilor români, de la 26 mii, câți avem astăzi în *Ardeal*, se va urca la 81 mii, prin urmare se întreește, și astfel vom avé multe cercuri electorale *sigure*, în [illegible] nu vor mai puté fi aleși de cât numai deputați de neamul nostru, cu [illegible]gere de inimă față de poporul nostru și cunoscĕtori ai durerilor și dorințelor sale.

Acceptând însĕ cerința, că cel-ce voește sĕ fie alegĕtor, trebue sĕ știe ceti și scrie, nu urméză, că am ține de *motivată* acésta restricție, care face ca votul totuși sĕ nu fie universal la alegerile de deputați, pentru-că mulți nu se vor puté folosi de el. Nu e motivată de loc. Alegerile municipale, de pildă, se fac în mod secret, prin buletine de alegere, și legea nu cere de la cel ce votéză că *trebue* sĕ știe ceti și scrie, pentru-ca sĕ știe pentru cine 'și dă votul. E treba lui. Și tot așa se fac și alegerile representanților la comune, tot în mod secret, prin buletine de alegere. Dacă deci la comună și la comitat se pot face alegeri secrete, fără a se pretinde, ca votanții sĕ știe ceti și scrie, nu înțelegem de ce nu s'ar puté face tot așa și la alegerile de deputați dietali?

Dar' nu e dréptă, nu e acceptabilă și trebue combătută deci dispositia trecută în proiectul de lege al guvernului că ales *nu póte fi acela care a fost pedepsit pentru ațițare la ură a unei naționalități în contra altei naționalități.* Simțim că ascuțișul acestei dispositiuni e îndreptat în contra nemagiarilor, prin urmare dispositia e asupritóre pentru noi. Pentru-că știm, cum ai noștri vin condamnați în astfel de procese pentru lucruri de nimica. E destul sĕ se ridice acusă în contra lor, și verdictul de condamnare e asigurat. Ne vom pomeni deci, că cei mai buni ai noștri vor fi împlicați în procese de natura acésta, *trase de păr*, numai pentru-ca sĕ pótă fi scoși din dietă, ori sĕ nu pótă întra în dietă.

Dar' dispositia acésta nedréptă mai are și alt cusur. Trece peste cercul de competență al legislativei. Corpurile legiuitóre pot adecă sĕ aducă legi în cari sĕ stabilesc anumite crime și delicte, dar' nu pot sĕ facă pe judecătoriul și *sĕ dicteze pedepse*. Ear' cassarea dreptului de a fi cineva ales deputat e *pedépsă*, și încă pedépsă grea, pe întréga viéță, pedépsă nouĕ, pe lângă pedépsa ce au primit o odată respectivii de la judecĕtoriile competente. Mediteze bine guvernul asupra lucrului, și sĕ va convinge, că nu e cu drept a se face; prin urmare, stérgă dispositia acésta din proiectul seu de lege.

Din Bucovina.

Meetingul studenților români.

Am amintit pe scurt în numĕrul trecut, despre o întrunire a studenților români din Bucovina, și despre un memorand al lor înaintat guvernului țerii. Putem comunica acum mai pe larg, că întrunirea s'a ținut în 19 Decembre n. și a fost fórte succésă. A decurs în ordine și cu demnitate. A presidat tinĕrul *Alecu Procopovici*. Cu mare însuflețire s'a decis trimiterea unei telegrame omagiale la Viena, Maiestății Sale împĕratului și regelui Francisc Iosif I. S'a trimis telegramă apoi și prim-ministrului austriac *Dr. Gautsch*, și în urmă s'a votat, subscris, și imediat înmanat prin o delegațiune, guvernatoriului țerii, următoriul protest:

Prea onorate domnule Guvernor!

La 23 Oct. și 3 Decembre a. c unele partide ale Rutenilor din Galiția au ținut adunări politice, în cari discutându-se mai întâiu diferite afaceri de interes pentru poporul rutean, s'a fost adăogit politicei rutene de partid un nou punct de program, despre care s'a accentuat, că după obținerea sufragiului universal, pentru realisarea lui va trebui sĕ se lupte cu ori-ce mijlóce.

Acest punct de program, pronunțat pentru prima dată de către Rutenii din Galiția, este *încorporarea unei părți, ba chiar a întregului Ducat al Bucovinei la partea ruténéscă a Galiției.*

Nu a scăpat atențiunea poporului român din Bucovina, că politicianii ruteni ai provinciei învecinate, nesocotind făgăduința dată prin iscălitură împĕrătéscă străbunilor noștri, locuitorilor de pe atunci ai acestei provincii, cu ocasiunea încorporării Bucovinei la Austria, că se va menținea așa numitul „*status quo*", deja de multă vreme urmăresc ținta esprimată de abia acum în mod oficial de a sfărîma autonomia Bucovinei și de a incorpora acéstă provincie la teritoriul lor.

Acéstă împreunare, cerută acum fără ori-ce sfială de domniile lor (Ruteni), a popórelor acestui ducat, cu poporul rutean, care numĕră peste 3 milióne suflete și aparține în majoritatea sa covêrșitóre religiunii greco-catolice, *ar fi identică cu nimicirea poporului român și a bisericei drept credincióse din Bucovina.*

Ferm hotărîți de a ne pune cu tóte puterile nóstre în serviciul apĕrării acestor lăcașuri de cele mai sfinte ale nóstre amintiri istorice, și de a *apĕra până la ultima picătură de sânge cu tóte mijlócele esistința neamului și a bisericei*, întrégă studențimea română de la universitatea ces. reg. „Francisco Iosefino" din Cernăuți, a luat în o adunare plenară ținută chiar acum, cu unanimitate de voturi hotărîrea, că în scopul de a se da respingere intențiunii politicianilor ruteni din Galiția, amenințătóre pentru esistința poporului român din Bucovina și a bisericei nóstre greco-orientale, sĕ facă protest solemn în contra acestei cereri și sĕ aducă acésta preaonorate dle guvernor la cunoștința D-Vóstre, ca sĕ binevoiți, ca șeful prea prețuit al țerii, a da ascultare acestui strigăt de desperare al unui popor, totdéuna bine probat în fidelitatea și alipirea sa nemărginită către împĕrat și împĕrăție, pentru-ca D-Vóstră sĕ faceți cele de cuviință, ca cererea politicianilor ruteni din Galiția sĕ fie deja de pe acum, după-cum merită, *respinsă* în modul cel mai energic, spre a nu i-se da unuia prea mult și a i-se lua celuialalt și cele de pe urmă ce le mai are.

In numele și din însărcinarea comilitorilor noștri români, cari înaintea palatului înaltului guvernament aștéptă cuvinte de mângăiere și liniștitóre, avem prin acésta onórea de a aduce și în scris la cunoștința D-Vóstră posițiunea luată de întrégă studențimea română in cestiunea acésta politică, ivită din nou la Lemberg, care neliniștește în modul cel mai cumplit poporul român și biserica drept credinciósă din Bucovina, și a vĕ face cu-

---

FOIȘÓRĂ.

Păgânismul.

De Ioan Stanciu.

(Fine).

Fiii și nepoții lui în loc de a-și în[illegible] [illegible], în loc de a se întórce că[illegible] Dzeu, umblau tot pe urmele lui. Făceau clădiri, aflau arte, sĕ ocupau cu lucruri desfătătóre, cu alte cuvinte se nisuiau spre o viéță cât se póte de comodă și plină de plăceri. Moralitatea și religiositatea acestor fii ai lumei sau ai ómenilor decădea din ce în ce, așa în cât al cincilea urmaș al lui Cain, Lamech, sparge și unitatea căsĕtoriei, și ținêndu-'și două femei este începĕtoriul poligamiei.¹) El a fost totodată și ucigaș și încă ucigașul a lor doi sau chiar mai mulți ómeni, de unde presintă o pedépsă mult mai mare decât a lui Cain: „Eu am ucis bărbat pentru ranele mele, și tinĕr pentru vĕnătaele mele; dacă pentru Cain fu rĕsbunarea de șepte ori, apoi pentru Lamech va fi de șepte zeci de ori câte șepte".¹)

Nu e mirare, dacă o astfel de viéță stricată a avut influență desastrósă și asupra „fiilor lui Dzeu", adecă a urmașilor lui Sit. Unii dintre aceștia erau cu frica lui Dzeu, „umblau după Dumnezeu", și vĕzênd rĕutatea „fiilor ómenilor" sĕ sileau sĕ întórcă pe aceștia de pe calea rătăcită. Astfel ne spune Iuda despre al șeptelea urmaș al lui Adam, despre Enoch, că învĕța omenimea, zicênd: „Eată vine domnul cu zecile de mii de sfinți ai sei, sĕ facă judecată asupra tuturor ómenilor, și sĕ mustre pe toți impioșii întrĕ dânșii de tóte faptele lor cele impióse, cari au vorbit asupra lui, pĕcătoșii cei impioși. Aceștia sunt cârtitori, nemulțămiti, umblând după poftele lor, și gura lor vorbește cuvinte trufașe, mirându-sĕ de persóne pentru folosul lor.²)

Dar' și asupra acestor ómeni buni a [illegible] îngâmfarea omenéscă. Vĕzênd ei [illegible] că frumsețea cea deșértă, bogățiile cele trecĕtóre, artele rafinate dar' plăcute ochilor și urechilor, judecând ei în general numai esteriorul, și nu și interiorul vieții „fiilor ómenilor", s'au însoțit cu aceștia. Din căsĕtoriile încheiate cu fetele frumóse ale „fiilor ómenilor" s'a născut o generație de mărime și putere gigantică, dar' totodată desfrânată și stricată moralicește.¹) „Și vĕzênd Iehova, că rĕutatea ómenilor este mare pe pământ, și că tóte închipuirile cugetelor inimei lor sunt numai rele în tóte zilele, s'a căit Iehova, că a făcut pe om pe pământ, și s'a întristat în inima sa. Și zice Iehova: Stârpi-voi pe ómeni, pe cari i-am creat, de pe fața pământului ....."²) Așa sĕ întâmplă. Dumnezeu trimite potopul, din care numai Noe și familia sa scapă, căci: „Noe era om drept și perfect întrĕ contimporanii sei, și după Dzeu umbla Noe".³) S'ar crede, că după potop s'a stîrpit tótă rĕutatea, dar' purtarea lui Cham [illegible]

de bĕtrânul seu părinte [illegible] sĕmânță a rĕutății în viéța sa și a urmașilor sei. „Blĕstămat fie Canaan! Serv va fi el servilor fraților sei".¹)

Ingâmfarea, [illegible] pe deoparte, ear' pe de altă parte decadența religiósă și morală devin din ce în ce tot mai potențate și conduc ómenimea la edificarea turnului babilonic, unde fură împrăștiați de mâna puternică a lui Dzeu, care le amestecă totodată și limbile, astfel încât ómenii nu se mai puteau înțelege unii cu alții.

Starea religiósă-morală de la Adam până la turnul babilonic este potrivit caracterisată de Eusebiu de Cesarea, când zice: „Primul om [illegible] călcând porunca lui Dzeu în starea fericită, în care fusese creat, deveni supus stricăciunei și [illegible] isgonit din locul [illegible] pe acest pământ [illegible] sĕi fiind [illegible]

---

¹) Sf. scriptură amintește, că a avut trei feciori: Iabel, care fu părintele locuitorilor în corturi și ai păstorilor de vite, Iubal părintele cântătorilor cu citera și cimpoiu, și Tubal-Cain, care făcea instrumente de aramă în fer. M. I. c. IV. v. 20—22.

¹) I. Moisi. c. IV. v. 23—24.

²) Iuda v. 14 sqq. — Din acest citat sĕ vede și rĕutatea urmașilor lui Cain. Tot cam pe timpul lui Enoch a trăit și Lamech, unul dintre urmașii lui Cain, despre care am amintit mai sus.

¹) I. Moisi c. VI. v. 4. sqq.

²) I. Moisi c. VI. v. sqq.

³) I. Moisi c. VI. v. 9.

noscut, că în același timp a adus la cunoștința Escelenției Sale dnului ministru president ces. reg., scopul adunării plenare de astăzi a studențimii române.

In numele întregei studențimi române de la universitatea ces. reg. „Francisco Iosefină" din Cernăuți". (Urmézâ 9 iscălituri).

De la „Asociațiune".

(Fine).

11. Comitetul central sĕ puuă la disposiția despărțĕmintelor statutele și regulamentele necesare în numĕr de ajuns, cum și câte un exemplariu din tóte numerele bibliotecii sale poporale, eventual și alte cărți, pentru-ca prin acésta sĕ se pótă pune basă bibliotecilor poporale în tóte comunele, unde se țin prelegerile economice.

12. Este de dorit ca comitetele cercuale sĕ procure și ele, pe cât posibil, din mijlócele proprii, din donațiuni, etc. un numĕr óre-care de cărți potrivite pentru popor, ca și pe acéstă cale, rênd pe rênd, sĕ se ajute augmentarea bibliotecilor poporale în comunele, unde se țin prelegeri economice.

13. Mai departe este de dorit, ca direcțiunile și comitetele cercuale ale despărțĕmintelor sĕ stărue a crea și din partea lor fondurile necesare, pentru-ca seria prelegerilor economice sĕ se pótă ține într'un numĕr cât mai mare de comune.

14. Este de dorit ca prelegerile sĕ se țină liber, nu cetite, și în mod cât mai practic.

Spre acest scop tot ce se póte arĕta și experimenta, sĕ se arete și experimenteze, așa s. e.:

a) Referitor la cultura pământului se vor arĕta diferitele soiuri de mașini și rechisite agricole, și unde se póte, se vor pune și în lucrare, ca cei presenți sĕ se pótă convinge de avantagiile lor.

b) Tot așa se va proceda la prelegerile despre pomărit, arătând cum se face în realitate sĕmĕnatul pomilor, strămutarea, altoirea și formarea corónei lor, etc.

c) La cultura viei se vor arĕta d. e. cum se face rigolarea pământului, altoirea viței, etc.

d) La cultura legumelor se vor arĕta diferitele soiuri de semințe mai alese, și înseși exemplare din legumele cele mai frumóse și mai rentabile, etc.

e) La stupărit se vor arĕta s. e. coșnițele sistematice, diferitele soiuri de rechisite și mașini practice, și așa mai departe se va proceda și referitor la alți rami agricoli.

15. Despărțĕmintele, cari dispnn de schiopticóne, vor fi rugate sĕ le pună și în serviciul prelegerilor economice.

16. Comitetul central își va da concursul seu pentru procurarea de diapositive cu caracter economic din suma, ce eventual nu va puté fi distribuită, conform acestei programe, în scopul prelegerilor economice.

Comunicând onoratelor direcțiuni acéstă programă de acțiune, le rugăm sĕ binevoiéscă a lua — cu ajutorul comitetelor cercuale — tóte dispositiunile necesare pentru-ca prelegerile sĕ se pótă începe cât mai în grabă.

In deosebi le rugăm:

1. Sĕ ne propună drept conferențiari persóne probate și conștiențióse.

2. Pe basa programei generale sĕ compună programa specială pe séma despărțĕmêntului, stabilind comunele, în cari sĕ se țină prelegerile, timpul când sĕ se țină, și anume cari membrii ai direcțiunii sĕ presideze diferitele conferențe (prelegeri).

3. Atât recomandarea conferențiarilor cât și programa amintită în punctul precedent sĕ ni-se presenteze până la 15 Ian. n. 1906.

4. La alegerea despărțĕmintelor, cărora li-se va distribuí suma de câte 100 cor. — în scopul prelegerilor economice, se vor avé în vedere:

a) conferențiarii destoinici, ce se vor anunța din diferite despărțĕminte;

b) concursul ce ni-'l vor pune în vedere direcțiunile și comitetele cercuale întru esecutarea programei, anume: prin firma voință de a organisa biblioteci și agenturi poporale în comunele, unde se vor ține prelegeri, cum și prin angajamentul de a face câte ceva și din partea lor pentru augmentarea bibliotecilor, ce vor înființa, etc.

Deodată cu resoluțiunea, ce se va da despărțĕmintelor, li-se vor trimite și statute și regulamente, cum și publicațiunile, de cari Asociațiunea dispune, în scopul de a pune basă bibliotecilor poporale.

Din ședința comitetului central al Asociațiunii, ținută în Sibiiu la 12 Decembre 1905.

Iosif Sterca Suluțiu
president.

Ioan I. Lăpĕdatu
secretariu II.

Dar de Crăciun.

Un obiceiu [illegible] s'a [illegible], precum în tótă lumea creștină, așa și în viața poporului român: de a da părinților, copiilor, rudeniilor, cunoscuților, cu ocasiunea sărbătorilor Crăciunului și la anul nou daruri, precum magii au oferit daruri pruncului Iisus la nașterea sa în iesla Vifleemului.

Aceste daruri formézâ multeori un adevĕrat culturometru, [illegible] cât după soiul obiectelor dăruite se [illegible] conchide cu privire la gradul de cultură al poporului, al familiilor, etc.

Popórele culte au [illegible] laudabila datină de a se cinsti [illegible] cu cărți din literatura lor națională cea mai nouă, sprijinind astfel pe cei ce muncă și parale jertfesc pentru cultura poporului lor. Numai spre deosebită laudă ne-ar servi dacă și noi am face asemenea.

Ne îndeplinim deci o datorință de ziariști români, atrăgând luarea aminte a publicului nostru cetitor, că cel mai nimerit și mai frumos dar de Crăciun sau de anul nou ar fi pentru familiile românești admirabilul

***Album de broderii și țesături românești,** editat de dșóra **Minerva Cosma,** apărut în cursul [illegible] trecute. El formézâ o comoră bogată de neîntrecute modele românești, reproduse cu măestrie și pricepere în culorile naturale ale mustrelor reproduse. Întrégă critica a salutat cu bucurie apariția acestui album, apreciind în termini cei mai elogioși valórea ce o au țesăturile originale, cuprinse în el; ear' venerabilul profesor universitar Nicolae Iorga a înșirat acésta lucrare între cele mai prețióse opuri, din câte au eșit de sub tipariu anul acesta. Presența acestui album ar fi deci numai o podóbă românéscă a fie cărui salon, și ar contribui în mĕsură însemnată, ca sĕ iubim tot mai mult ce este al nostru. Recomandăm deci cu tótă căldura procurarea lui. Costă 16 cor. și se póte căpĕta la dșóra* Minerva Cosma, *Sibiiu (Nag, szeben).*

O nuntă românéscă în Alexandria.

Despre sĕvêrșirea actului cununie, ce s'a legat întrĕ dl *Iuniu cav. de Pușcariu*, consul austro-ungar în Alexandria, fiul venerabilului și ilustrului domn *Ioan cav. de Pușcariu*, membru ordinar al „Academiei Române", și dșóra *Elsa de Tschudi*, fica marelui fabricant *Cristofor Tschudi*, găsim în o fóie francesă din Alexandria interesante amĕnunte, pe cari le comunicăm cetitorilor ziariului nostru, după cum urmézâ:

„Sâmbătă (18 Novembre n.) la orele 3 și jumĕtate s'a celebrat cununia simpaticului domn Juniu cav. de *Pușcariu*, consulul Austro-Ungariei în Alexandria, cu preadrăgălașa dșóră *Elsa de Tschudi*, fica domnului și dómnei *Cristofor de Tschudi*. Miresa a fost răpitor de grațiósă, în toaleta ei bine alésă de muselină de mătasă, ear' chipeșul domn *Pușcariu* purta uniforma sa de consul. Dșórele de onóre, trei fete tinere, dintrĕ cele mai drăguțe ale societății alese din Alexandria, au fost dșóra Hermina *Tenderl*, în toaletă albă, avênd de cavaler pe contele *Stadincki*, secretariul ambasadei austro-ungare în Egipet, apoi dșóra Luisa de *Humboldt*, cu contele *Sizzo-Noris*, și dșóra Alice *Merkle* cu dl H. de *Tschudi*, fratele miresei.

Ceremonialul din biserică a fost dintre cele mai imposante. Martori au fost: dl de *Tschudi*, tatăl miresei, și contele Bolesla *Kodziebrasky*, ministrul plenipotențiar al Austro-Ungariei.

După ceremonialul religios, domnul și dna de *Tschudi*, cum și tinera părechie au primit la hotelul *Khedivial* felicitările lumei elegante din Alexandria. A fost o primire dintrĕ cele mai splendide. Un șir nesfêrșit de trăsuri se alungau pe dinaintea hotelului, aducând tóte notabilitățile orașului nostru, doritóre de a aduce, atât de simpaticilor tineri, precum și părinților lor, doririle de bine și felicitările sincere.

Hotelul *Khedivial*, cel mai frumos în Alexandria, acum restaurat și înfrumsețat de nou, a fost Sâmbătă, pentru acéstă sĕrbătóre de nuntă, întâiași-dată deschis și decorat splendid, împodobit fiind cu flori naturale mirositóre. Flori pe terasă, flori pe trepte, flori în salóne, formând pretutindenea cadrul cel mai poetic al grațiósei mirese tinere, care cu zimbete de fericire primia cu o grație de nedescris felicitările tuturor celor asistenți, între cari putem numĕra: pe Alt. Sa principele *Aziz*; guvernorul; consulii tuturor puterilor; un mare numĕr de înalți funcționari; cea mai mare parte a consilierilor de curte, și juzii de la tribunalele mixte, etc. etc.

Dómna de *Tschudi*, purtând o strălucită toaletă de mătasă, a primit óspeții cu acel farmec și cu acea distincțiune care câștigă tóte inimele. A fost ajutată în [illegible]inirea chemării de damă mare, pr[illegible] mitór[illegible] afabilă, și de cei doi fii ai domnilor [illegible]ans și *Stephi* de *Tschudi*.

S'a [illegible]ansat întrégă după amiazi, [illegible] inimă și voe bună, la sunetele unei [illegible]celente or[illegible]tre de țigani. Pe la 8 ore s'a servit [illegible] un prânz bogat, la mese mici, pentru [illegible] persóne. La pr[illegible] au fost reținu[illegible] cei mai inti[illegible] familiei. Dar' [illegible] erau mulți. F[illegible] sală de mâncare [illegible] hotelului nun[illegible] s'a dat prânzul și [illegible] servit mân[illegible] multă îngrijire, ofe[illegible] seducĕtór[illegible] liște. La masa tiner[illegible] [illegible]ĕsătoriți loc dșórele și domnii [illegible] onóre.

Contele de *Kodzie*[illegible] cuvêntul și a ținut în [illegible] a la[illegible] aleși un scurt discurs [illegible] Juniu cav. de *Pușcariu* [illegible] soții, urmând apoi și alte [illegible] tatea tinerilor, a părinților [illegible]

Societatea a rĕmas î[illegible] târziu nóptea, în cea mai perfectă bună disposiție" . . .

*

Atâta de la alții. Ear' de la noi vorbele vechi românești: *Fie într'un ceas bun și cu noroc!*

NOUTĂȚI.

Deputați congresuali. In diecesa Caransebeșului au fost aleși deputați mireni pentru congres următorii: în cerc. I Valeaboului: Dr. Petru Cornean, adv. în Oravița-montană; în cerc. II Lugoj: Dr. Alexandru de Mocsonyi, proprietar mare în Birchiș; în cerc. III Făget: Titu Hațieg, advocat în Lugoj; în cerc. IV Buziaș: George Szerb, consilier aulic, deputat dietal în Budapesta; în cerc. V Gilad: George Breban, proprietar mare în Ghilad; în cerc. VI Vêrșeț: Ioan M. Roșu, primar și advocat în Biserica-Albă; în cerc. VII Iam: Dr. Iuliu Tămășel, advocat, Biserica-Albă; în cerc. VIII Sasca-Montană: Petru Corcan, protopretor Iam; în cerc. IX Oravița-montană: Ilie Traila, advocat în Oravița-montană; în cerc. X Bogșa-montană: Ioan Budințean, advocat în Bogșa-montană: în cerc. XI Constantin Burdia, president al Comunității de avere în Caransebeș; în cerc. XII Ohababistra: Patr. Drăgălina, prof. dirigent al inst. ped. în Caransebeș; în cerc. XIII Teregova: Dr. Valeriu Olariu, medic, Teregova; în cerc. XIV Domașnea: Dr. Nicolae Ionescu, adv. Caransebeș; în cerc. XV Mehadia: Ioan Popoviciu, comerciant Mehadia; în cerc. XVI Prigor: Nicolae Mărin, colonel în pens. Caransebeș; în cerc. XVII Bozovici: Iosif Stoienel, major în pens. Caransebeș; în cerc. XVIII Biserica-Albă: Dr. Aurel Novac, advocat și deputat dietal în Biserica-albă; în cerc. XIX Alibunariu: Dr. George Miclea, advoct în Alibunariu; în cerc. XX Satul nou: Coriolan Brediceanu, adv. în Lugoj.

*

Stare durerósă. Săptămâna trecută au emigrat din Ungaria în America 2889 de cetățeni. Cineva póte crede că sunt cetățeni—jidani, cari se duc sĕ jubileze, dar' nu . . . Căci éstă ce-s: 1107 Slovaci, 579 Croați, 518 Unguri, 320 Svabi, 119 Români . . .

---

cară nici cum la iubirea înțelepciunei, nici la practica virtuții. Trăiră ca niște sĕlbatici în pustiuri, și înădușiră prin rĕutatea lor sĕmênțele rațiunei, ce natura aruncase în sufletul lor. Ei se urcară la acel esces de nelegiuire, până la a se conrupe, a se ucide și a se mânca unii pe alții. Ei fură atât de insolenți până a ataca pe Dzeu, interprinzênd acel rĕsboiu atât de faimos al uriașilor, și fortificând pământul contra cerului. Dzeu, care vede tóte, întrebuință inundațiile și incendiile, pentru a 'i distruge ca pe o pădure sĕlbatică, și pentru a 'i estermina. El trimise fómetea, ciuma și rĕsboiul. Aruncă asupra lor fulgerele sale și se servi în contra lor de cele mai violente remedii, ca în contra unor bolnavi desnădăjduiți." [1])

[illegible] sórte tragică a omenimei! Ce în[illegible] priveliște o aștéptă după [illegible] aici, deși cre[illegible] sguduită, [illegible]

[illegible] rĕspândiau preste fața pământului, cu atât le creștea fără de legea. La început, pe lângă adevăratul Dzeu, adorau și creaturi de ale acestuia, mai pe urmă uitându-L de tot, s'au cufundat în cea mai mare idololatrie. Sórele, luna, stelele, focul, apa, aerul, tóte erau zeificate, ba Egyptenii au mers până la venerarea animalelor folositóre sau stricăcióse. Fiica îngâmfării și a pĕcatelor omenești, idololatria, a dat curs liber tuturor patimilor desvoltate deja înainte de ivirea ei. „Fiind-că nu au voit a avea pe Dzeu — dice ap. Pavel — i-a dat Dzeu în minte nepricepută, a face cele ce nu se cad; plini fiind de tótă nedreptatea, de desfrînare, de nelegiuire, de lăcomie, de rĕutate, plini de pismă, de ucidere, de certă, de vicleșug, de viții, șoptitori, calumniatori, urîtori de Dzeu, vătămĕtori, îngâmfați, trufași, născocitori de rele, neascultători de părinți, neînțelegĕtori, călcători de învoeli, fără iubire naturală, neîmpăcați, nemiloși . . ." [1]) Idololatria nu numai că nu pune stavilă, dar îndemna la imoralități și fărădelegi. Zeificați [illegible] și natura, se zeificară totodată și însușirile lor, dar în special cele rele. Astfel vedem, că Bach este un bețiv, Joe preacurvariu, Venus de asemenea o prostituată, Mercur un mincinos, etc. Și apoi cum se sĕrbau astfel de dei! Fără de legile și desfrânările cele mai mari se comiteau în biserică în jurul altarului așa, în cât: „cele ce să fac de către dînșii într'ascuns, este rușine a-le și vorbi". [1])

Diferitele popóre, după împrejurările și condițiile de viață, astfel formézâ diferitele religiuni, cari deși în sîmbure conțin adevăruri revelate, totuși degradézâ Dumnezeirea. Acea omenire, care odinóră, deși în un grad oareși-care era decădută moralicește, totuși avé o singură religiune, cu un singur Dzeu, acum alunecă din ce în ce pe povărnișul păgânismului și perzând, respective schimbând azi un adevĕr revelat, mâne altul, a ajuns o parte a ei, nu la gradul prim al desvoltărei religióse, precum dic unii, ci la cel ultim posibil, la fetișism, în care abia aflăm momentele religiunei adevĕrate.

---

[1]) Pavel Rom. c. 1. v. 28 sqq.

[1]) Pavel Ef. c. V. v. 12.

Din Austria. *Reichsrath*-ul, acum prorogat, va fi convocat pe 23 Ianuar 1906. Pe la jumĕtatea lui Februar guvernul va presenta apoi noul proiect de lege electorală. Afară de acésta se va ocupa dieta încă de contractul comercial cu Italia, Rusia, cu statele din peninsula balcanică, şi se va statori contingentul de recruţi.

*

Din Rusia. „Agenţia Westnic" află, că în 21 Dec comitetul grevei impiegaţilor a proclamat greva generală. Ştiri din Moscva spun, că împiegaţii căilor ferate sunt armaţi cu toţii. Guvernatorul general din oraşul acesta a proclamat starea de asediu. In Odessa sunt temeri de noui masacre ovreeşti, căci oficianţii de poştă şi telegraf continuă îndărătnici cu greva. Ştirile ultime spun, însĕ, că greva generală nu a succes. Ómenii îşi caută de lucru, pentru-că e frig şi n'au ce mânca!

*

Ordinaţiune cu privire la esamenul de maturitate. Ministrul de culte *Lukács*, zic foile ungureşti, a dat de crăciun o ordinaţiune, care statoreşte un nou mod al esamenului de maturitate, şi care întră în vigóre cu ziua de întâi Ianuar 1906. Scopul i-a fost sĕ uşureze aceste esamene, pentru aceea a redus numĕrul temelor scripturistice de la 5 la 3, ear esamen verbal se va face pe viitor numai din următórele 5 obiecte de învĕţământ: din literatura magiară, din istoria Ungariei în legătură cu evenimentele din istoria universală, din matematică, din fisică, la gimnasii din limba şi istoria literaturii latine, la şcólele reale din limba şi literatura germană. Afară de acestea ministrul de culte mai ordonă, că *un singur neîndestulitor* (din magiară, latina, la reale: din matematică) la temele scripturistice pe viitor sĕ nu mai iea nimănui dreptul de esamen verbal, ci abia *doi neîndestulitori*. Fireşte, gimnasiile nóstre confesionale vor avea cu un studiu mai mult, căci de limba şi literatura română bună óră, nu e vorbă pe acolo pe sus. Ordonanţa nu schimbă nimic din ce-a fost, referitor la maturitatea femeilor.

*

Cununie în palatul regal din Londra. In capela palatului regal din Londra a cununat mitropolitul din Canterbury, în prezenţa regelui şi-a mai multor vlăstare din familia regală, pe baronésa Victoria *Gleichen* cu Machell *Percy*. Ea e fata rĕposatului principe Victor Hohenlohe—Langenburg.

*

Maşină de făcut bani. Doi locuitori din Lipova: V. *Dehelean* şi N. *Balint*, au îndemnat pe Atanasie *Lupu* din Soborşin sĕ cumpere o maşină de făcut bani. Lupu s'a învoit şi-a plătit preţul, 250 coróne. A aşteptat însĕ zadarnic după acéstă făcĕtóre de… bogăţii. Vĕzênd, că e păcălit, a făcut arătare la gendarmerie, care a făcut perchiziţie în casele celor doi înşelători, şi a aflat o presă de falsificat bani, precum şi 20 monede false de câte 5 cor. fórte bine succese. Dehelean şi Balint au fost arestaţi.

*

Semne de pretenie. Sultanul *Abdul-amid* va trimite la Berlin, cu prilejul nţii de argint a părechii imperiale gerane, o misiune, care va esprima impĕului Wilhelm satisfacţia Sultanului pen atitudinea guvernului german în de nstraţia navală.

*

Dimisia guvernului japonez. In 23 şi-a dat guvernul japonez dimisia. do se va pronunţa numai după sosicasă a baronului *Kaciura*, ear' până a i presidenţia ministerului s'a încredin ţa archizului *Sejomi*.

*

urarea poştei în Marseille. Acum de ênd a atacat un om înarmat cu 10 revre, în mijlocul oraşului *Marseille*, o că de poştă. Omorînd pe poştar, s'a aru în căruţa cu 25 de saci de scrisori a mânat în gónă. Paguba încă nu s'a at.

*

n sunt trataţi Ovreii în România? ziar italian din Neapole publică o lui corespondenţă din Bucureşti — cum „Universul", — în care se arată, cămânia tratéză fórte bine cu Jidanii, acusele contra României sunt nedrep

*

Nu esistă mijloc vindecătoriu contra durerii de cap şi de dinţi ca crucea duplă electro-magnetică nr. 86.967 R. B., invenţia dlui Albert Müller (Budapesta V. Vadász utcza 42/V). Acésta o dovedeşte şi epistola următóre: „Stimate dle Müller! Fi bun şi trimite şi pe séma mea o astfel de cruce, de care cu o lună înainte am comandat pentru soţia mea. Acésta a avut un aşa minunat efect, că durerea de dinţi şi de cap, de care suferia mai mult de un an, acum i-a trecut de tot. Zilnic vin la mine curioşi sĕ se convingă despre efectul minunat al crucii. Te rog deci de nou de a trimite şi pe séma mea o cruce, deóre-ce sufer de aceleaşi dureri, de cari a suferit soţia mea. Sperez că şi pe mine mĕ va vindeca. Cu distinsă stimă, Holzschuh Sándor (Bars Bukin)".

AMVONUL.

Din învĕţăturile sfântului Ioan Chrisostom.

II.

Cum aşi puté sĕ mĕ fac om, vei întreba? Eată cum: dacă-ţi stăpâneşti gândirile rele, dacă'ţi înfrânezi patimile şi poftele trupeşti, dacă te laşi de iubirea cea vremelnică de bogăţii, dacă'ţi curăţeşti sufletul de tot ce e rĕu. In ce chip te poţi face om? Dacă vei veni aici, unde sĕ formézǎ ómenii, la altariul domnului! Vină sĕ te iau eu în stăpânirea mea, şi te voiu schimba cu desĕvêrşire. Dacă eşti animal nepriceput, voiu face din tine om cu pricepere. Dacă eşti lup, voiu face om din tine. Dacă eşti şarpe, asemenea te fac om, fără a'ţi schimba natura, ci numai înclinarea.

Ce'mi spui? Zici, că ai copii, şi ai sĕ porţi grijile casei, eşti sĕrac, nevasta'ţi e bolnavă, eşti silit sĕ munceşti pentru-ca sĕ câştigi pe séma familiei hrana trebuincióså. Fórte bine şi fórte adevĕrat, şi eu ţi le cred tóte. Dar' eu, omule, nu te opresc ziua întrégă aici, în biserică, aşa ca tu sĕ nu ai răgaz de a'ţi vedé şi de binele familiei tale, de lucrurile din afară, şi aşa nu ai drept sĕ foloseşti astfel de vorbe de apărare, şi nu ai avé dreptul acesta nici chiar atunci, când aşa ar fi cum nu e, că eu te aşi ţiné pironit de sfântul altar sĕptĕmâna întrégă, pentru-că Dumnezeu, în a cărui împĕrăţie vréu eu sĕ te trec, e în stare sĕ'ţi alcătuiască ţie o îmbelşugare cu mult mai mare de cum ţi-ai puté-o tu face, şi încă aşa, că tu sĕ nu pui mâna pe nimica. Dar' cum ţi-am spus, eu nu cer de la tine se stai aici sĕptĕmâna întrégă, nici chiar ziua întrégă. Ajunge dacă vii de douĕori, sau şi numai odată pe sĕptĕmână. E greutate acésta pentru tine? E obosélă? Puţina vreme, ce o petreci în biserică, n'are sĕ te oboséscă.

Vină deci, ca sĕ primeşti învĕţături înalte, cum trebue sĕ te fereşti, ca sĕ nu primeşti lovituri grele în viaţă. Nu te voiu învĕţa cum sĕ dobori tu pe alţii, dar' te voiu învĕţa cum sĕ te fereşti, ca alţii sĕ nu te dobóre pe tine. Vină, ia arma de apărare, pentru ca sĕ nu primeşti rană vătămătóre pe corpul tĕu şi în inima ta. La rĕsboiu numai bine înarmat poţi sĕ mergi, şi viaţa e un rĕsboiu vecinic. In luntre numai acela póte întra, care ştie face drum luntrei cu lopata prin valurile turburate ale apei. Şi viaţa e o luntre, pe care valurile o aruncă fără cruţare, când într'o parte, când într'alta.

Astea tóte le poţi învĕţa aici, şi învĕţându-le, nu vei eşi în lume lipsit de pricepere şi necondus de poruncile lui Dumnezeu. Bagă bine de sémă, că nu e lucru mic şi neînsemnat, când cine-va iasă din biserică fără se vadă nimic din cele omeneşti, fără sĕ mai simtă ceva din cele întristătóre, ci cu gândul la lucruri mai înalte, cari încălzesc inima şi luminézǎ mintea omenéscă.

Vină deci, şi ia arma de la mine! Că ce fel de armă? Aceea, care asigură pe séma ta mântuirea. Eşi afară şi priveşte în jurul tĕu. Dacă vei vedé vre'un om mândrindu-se pe cal cu frâu de aur, încunjurat de păzitori, şi vei vedé un alt om, de rênd, despreţuit, după însuşirile tale de mai 'nainte sigur că invidie te va cuprinde pentru bogatul acela, şi dispreţ faţă de sĕracul din urmă. Inarmat cu armele mele însĕ nu vei mai fi aşa. Prorocul David va veni la tine şi ţi-va spune: „Nu te teme, când se va îmbogăţi omul". Eşi deci de aici cu prorocul de mână şi nu te teme. Cu el sĕ mergi unde'ţi spun eu, cu învĕţătoriul, cu sprijinitoriul, cu vestitoriul tĕu, şi „nu te teme, când se va îmbogăţi omul".

Dar' tu vei zice aşa: acésta e însuşirea celui ce povăţueşte, şi sfătueşte, a celui ce arată cele de trebuinţă. Spune'mi însĕ mie, că pentru-ce nu trebue sĕ mĕ tem de om? Eată rĕspunsul: pentru-că natura bogăţiei e ca natura omului. Vremelnică. Căci ce e omul? Animal vremelnic de puţin preţ şi de puţin timp. Tot aşa e şi cu bogăţia. Ba încă bogăţia e şi mai neputincióså, căci de cele mai de multe-ori ea sĕ sfêrseşte, nu deodată cu omul, ci înaintea omului. Veţi cunóşte şi voi mulţime de pilde, de acestea, privitóre la sfêrşitul cel trist al bogăţiei, şi veţi fi băgat de sémă, că de multeori strângĕtoriul trăeşte, pe când bogăţia s'a dus de mult. Şi ştiţi şi aceea, că sfêrşitul bogăţiei este trecerea la sĕrăcie.

Veţi înţelege deci, cât de trecĕtóre e bogăţia, când cel-ce a agonisit'o trăeşte, ear' bogăţia a pierit, ducêndu-se numai ea, nu şi posesorul ei. Şi aşa nici nu poţi pĕcătui numind bogăţia slugă nerecunoscătóre, setósă de sânge şi ucigaşă de ómeni, slugă care resplăteşte stăpânului cu înjunghiere. Şi ce e adevĕrat, lucrul cel mai dureros este, că nu numai în momentul, când bogăţia părăseşte pe om, îl încunjóră cu primejdii, ci chiar şi mai nainte de a'l părăsi îi causéză supĕrări şi tulburări. Căci sĕ nu te uiţi la omul din afară, la mătăsurile, în cari e îmbrăcat, şi la mirosurile, pe cari le respândeşte, şi la grija ce o pórtă pentru esteriorul sĕu, ci deschide consciinţa omului, desbracă [illegible] lui, şi vei vede în lăuntru sgomote şi turburări.

Daruri de crăciun pentru săracii noştri.

La apelul nostru pentru daruri, ce sĕ se împartă la sĕrbătorile Crăciunului întrĕ săracii noştri, au binevoit a dărui: Dr. Liviu de Lemény, advocat, 10 cor.; Ioan David, fost notariu în Avrig, Dr Ioan Borcia. prof., Dr. Lucian Borcea, adv., Dr. E. R. Roşca, dir. semin., Dr. Ioan Pop, medic de stab. sup. c. şi r. în pens., fie-care câte 2 cor. Din prilegiul onomasticei dlui Nicolae Simtion, membru onorar al Reuniunei, au dăruit: Petru Ilieş, compactor, Nic. Simtion, tip., N. N. fie-care câte 1 cor., Florian Adam, 80 fileri, Ios. Kopacsek, Iosef Huber, Karl Gabriel, Ludvig Koşut, fie-care câte 50 fileri, I. Endler, 40 fileri şi Martin Tiesz, 20 fileri. Dl Ilie Comşa, hotelier în Sĕlişte, a transpus 3·10, dăruiţi precum urméză: Ilie Comşa, hotelior 1 cor.; Ioan Sucup, zidar 30 fileri; Nicolae Popa, zidar, 40 fileri; Szöke Ferencz, pielar, Gligor Şibişan, cordoniu, Simion Istrate, rotariu, Ioan Totaj, zidar, Mihail Costea, cojocariu, Gh. Totaj, zidar, fie-care câte 20 fileri, Ioan Nistor, pantofar, Ioan Macavei, cojoc., fie care câte 10 fileri. Tuturor acestor marinimoşi contribuitori le esprimăm sincerele mulţămite ale Reuniunii nóstre.

Pentru comitetul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu".

Vic. Tordăşianu
president.

Stefan Duca
notariu.

Cărţi şi reviste.

Autorii, cari doresc sĕ li-se anunţe apariţia cărţilor în fóia nóstră, sunt rugaţi sĕ trimită câte un esemplar la adresa redacţiei. Asemenea şi institutele de editură.

„Cartea de Aur". A apărut în *ediţie nouă* volumul prim din opul premiat de Academia Română „*Cartea de Aur, sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară*", de *Teodor V. Păcăţian*, şi póte fi procurat împreună cu vol II. şi III., prin librăria archidiecesană din Sibiiu, ori de-a dreptul dela autorul. Un esemplar din fie care volum costă broşat 10 coróne, legat în pânză 1 cor. La cerere se acórdă şi înlesniri de plată.

*

Traduceri. Acelaşi numĕr, de Crăciun, al foii ungureşti din loc, care a adus articolul dlui *Szőcs* în fruntea ei, dă în foileton o traducere din *Goga*, datorită penei dlui *Révai*. Poema „In codru", e dintre cele mai bune ale poetului nostru, dar' în traducerea dlui Révai nu se póte recunóşte uşor, fapt care — bineînţeles — ne confirmă bănuiala, că traducĕtoriul nu cunóşte în deajuns limba românéscă. Deşi traducerea acésta ar merita o analisă minuţiósă, spre a învedera puţinele versuri reuşite, spre a arĕta cum se substitue traducĕtoriul uneori autorului, totuşi din lipsa de spaţiu voiu cita numai două versuri de la sfêrşitul poesiei, cari dau dovadă de o greşală tot aşa de mare de nal legere a originalului. Dl Goga spune, o clipă de pĕtrundere a mărirei codru împĕrat ar oţeli suflete pitice şi ar strunele neputincióse sĕ picure sfântă, învietóre,

Dând înţeles vieţii mele
Şi morţii, fĕcându-i ţintă!

Dar' eată cum a *biblizat* d energia acésta:

A holtaknak is aú is en remény
Egy tulvilági boldog életet!….

Suntem mulţămitori celor ce silinţa sĕ ne traducă capod'op lor, dar de sigu dos din ungureşte pe de mai multă ostenélă rei acte din partea Ma cĕtori.

*

Candela fóie biseri nul XXIV. Nr 12. Sumariu Buddhismul, şi Creştinismu şi deosebirile între ambele reli Tarnavschi: Genez. Introducere mentar.—Scurte comunicări.—Intreb cazuri pastorale.—Cronica.—Biblio —Text rusesc. Apare în Cernăuţi, mentul pe an 8 coróne.

*

Albina revistă populară 11. Sumariul: G. *Coşbuc*: Lân S. *Nădejde*: Cu limba de mórte; *laescu* şi G. *Stoinescu*: Stupina; *Sineşti*: Proverbe, maxime şi înve Gr. *Teodosiu*: Ingrijirea copiilor m *Mrejernu*: O călĕtorie în Transilvan

Apare în Bucureşti, în fie-car necă. Abonamentul la an: 8

*

„Amicul Tinerimei", *Moisil*, an. III. nr. 10. Cupri bul raiului (basm); O escurs Tigrul şi iepurele (fabulă); Căr reaua; Un tată către fiul sĕ O dramă pe câmple, etc. etc.

Apare în Tirgu-Jiu, abo an: 8 coróne.

Teatru orăşenesc

Mercuri (27 Decembre n. *Gott*", operetă în 2 acte cu un de V. Leon.

Sirolin
romovéză apetitul şi greutatea corpului,
lătură tusa, flegma, asudarea nóptea.

Se prescrie zilnic de numĕroşi medici şi profesori la
morburi de plumâni, cataruri, tusă convulsivă, scrofulosă, influenţă.
Oferindu-i-se publicului imitaţii fără preţ, sĕ se cérǎ totdeauna:
impachetare originală „Roche".
F. Hoffmann-La Roche & Co., Basel (Elveţia).

„Roche
Se capĕtă pres
în farmaci

Nr. 317 1905. [300] 3—3

Concurs din oficiu.

Pentru întregirea postului vacant de paroh din parohia de clasa a III a **Stoiceni** pe basa ordinului Ven Consistoriu arhidiecesan din 25 Octobre a c nr. 10245 B prin acésta se escrie concurs din oficiu cu termin de 30 zile de la prima lui apariţiune în ziariul „Telegraful Român“.

Tot cu acest termin se publică prin acésta concurs din oficiu pentru ocuparea postului vacant de **paroh** din parohia de clasa a III-a **Poiana-Porcului** pe basa ordinului Ven. Consistoriu arhidiecesan din 31 Octobre a. c. ad nr. 12144 B. ex 1904.

Emolumentele împreunate cu fiecare din aceste posturi, sunt cele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor preoţeşti din partea statului.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a'şi aşterne rugările instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Dej în terminul deschis şi a se presenta în vre o Duminecă ori sĕrbătóre în decursul terminului concursual, statorit mai sus, în parohie la biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Dej, 22 Novembre 1905.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Solnoc.

Teodor Hermann
prot., ca adm. prot.

Nr. 1184 1905 [302] 3—3

Concurs din oficiu.

Pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul şi bĕtrânul paroh *Georgiu Bonea* din comuna **Rodbav**, protopresbiteratul gr. or. al tractului Agnita, parohie de clasa a III-a, pe basa conclusului consistorial din 28 Iunie a. c. nr. 4754 Bis. se publică din oficiu concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Bendorf, în 2 Decembre 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. din tractul Agnita.

Nicolae Gavrea
adm. prot.

Nr. 558 1905. [301] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în ... de cl. III Sirbi, tractul Ilia, ... ordin consistorial din 3 No... nr. 8284 Bis prin acésta se ... cu termin de 30 de zile de ... publicare în „Telegraful Român“. Emolumentele împreunate cu acest post ... cóla B. pentru întregirea ... preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi ... cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi au a se presenta în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Ilia, la 2 Decembre 1905.

În conţelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei.

George Oprea
protopresbiter.

A apărut:

Calendariul arhidiecesan

pe anul

1906

Se procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu. Preţul 40 fileri, cu şema... fileri, plus porto postal 10 resp. 20

Pentru domnii preoţi!

La Librăria **arhidiecesană** se procura

CONDICĂ

bine compactată în **piele şi cu păreţi tari,**

... (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) ... se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul ... cari merită **a fi însemnate** ... posteritate.“

... Conţine 200 foi.

... cor., + porto postal 80 fil.

☞ **Singurul calendar portativ românesc.**

Micul Calendar pe anul 1906

de **Ioan Apolzan**, tipograf.

Pe lângă partea calendaristică, literară şi foi pentru notiţe cuprinde sub titlul „*Acutul nostru*“ informaţiuni şi date esacte asupra tuturor instituţiunilor nóstre, ca biserici, şcóle, reuniuni de tot soiul, societăţi financiare, etc. Preţul unui esemplar legat simplu **40 fileri**, legat în pânză cu creion **70 fileri**, plus porto postal 6 fileri. A se procura de la Librăria arhidiecesană în Sibiiu (Nagyszeben).

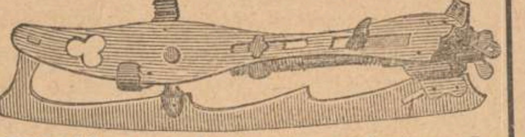

Patine, sisteme probate, de fer cu curele înainte, părechea **à cor. 1·44.** 291 a 2—4

Mercur cu şurub, păr. à cor. 2·80.

Jakson-Haines, nichelate, păr. **à 7 c.**

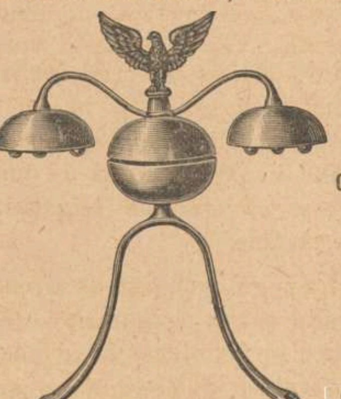

Nr. 116. 1 buc. 4 cor. 35 f.

Clopoţei la sanie

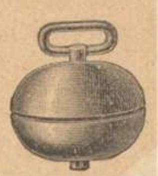

Clopot la gâsce 1 buc. 1·40 c.

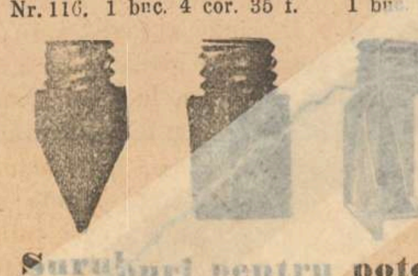

Şuruburi pentru potcóve simple şi trase cu vine de oţel, berlineze ... originale 100 bucăţi pentru cai de călărit 5 cor., pentru cai de tras 6·60 cor.

Cărbuni de pétră, Cărbuni pentru fauri, coacs. In Sibiiu 50 chilograme se duc la locuinţă.

Carol F. Jickeli, Sibiiu

10.000 motóre liferate spre mulţămire generală.

74 distincţii **6** medalii de stat

Fabrica de motóre din Dresda, soc. an.

Filială:

Ignaz Gellért & Comp.

Budapesta, VI., Theresienring 41
Telefon 13—91.

MOTÓRE CU BENZIN, Motóre cu gaz, Motóre cu uleu brut, Motóre cu spirt, Motóre cu acetilen, Locomobile cu benzin pt. treerat

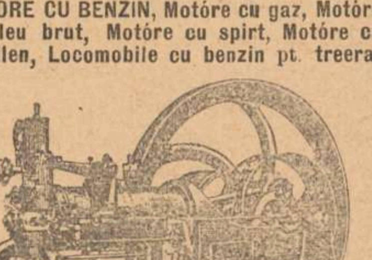

Noutate importantă! Motórele cu gaz sugativ sunt cele mai **moderne** şi mai **perfecte**, şi cer mai puţină putere de esplotare. **Motórele cu gaz sugativ** lucréză minunat şi cu **cărbuni de lemn!**

Motorul de Dresda este recunoscut în lumea întrégă ca **fabricat eminent!** Construcţie dovedit de perfectă. Construat din cel mai bun şi mai solid material. E precis esecutat.

Trainic! Nu are lipsă de reparaturi nici după folosire de ani de zile. — Necondiţionat sigur la mânare. — Manuare simplă. — Spese de transmisiune relativ mici.

Motórele de Dresda se pot vedé la diferite intreprinderi industriale şi economice, ca: **mori, ţiglării, fabrici de maşini, instalaţii pentru prelucrarea lemnului, stabilimente de scos apă, camere de nutreţ, lăptării, la treerat etc.** (285) 4—10

Se liferézâ aranjamente complete.

Deslușiri şi preliminare de spese se dau bucuros.

Garanţie mare. Condiţii de plată favorabile.

★

Biblioteca poporală a Asociaţiunii. - -

★ ★
★

	fil.
1, 2. **Povestiri din viéţa ţeranilor români.** (I şi II,) de *I. Pop-Reteganul*, câte	20
3. **Despre cărţile funduare şi intabulări,** de *Dr. Valer Moldovan*	30
4. **Sfaturi bune.** Trei disertaţiuni, de *Em. Ungurean*, *Dr. Elie Cristea* şi *N. Ivan*	20
5. **Casa părintéscă,** crescătórea indivizilor şi popórelor, de *I. Popea*, fost prof.	20
6. **Despre testament.** Explicarea art. de lege XVI, din a. 1876, de *Dr. V. Moldovan*	30
7. **Posta, telegraful, telefonul.** Noţiuni generale despre instituţiile postale, de *Gavr. Todică*	20
8, 9. **Icóne din istoria Grecilor vechi,** (I. II), de *V. Lazăr*, câte	20
10. **Grădina de legumi,** de *Ioan F. Negruţiu* . . .	30
11. **Cultura cucuruzului,** de *Ioan F. Negruţiu* . . .	20
12, 13, 14, 15, 16. **Ionel. Principii morale şi creştinesti de educaţiune** (I, II, III, IV, şi V), de *V. Gr. Borgovanu*, câte . . .	20
17. **„Astra“. Informaţiuni asupra scopurilor şi instituţiilor „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“** .	20

Librăria arhidiecesană.

Prima şi cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote şi scaune de clopote din fer bătut.

Infiinţată la anul 1822. **Sighişóra,** piaţa de sus nr. 47

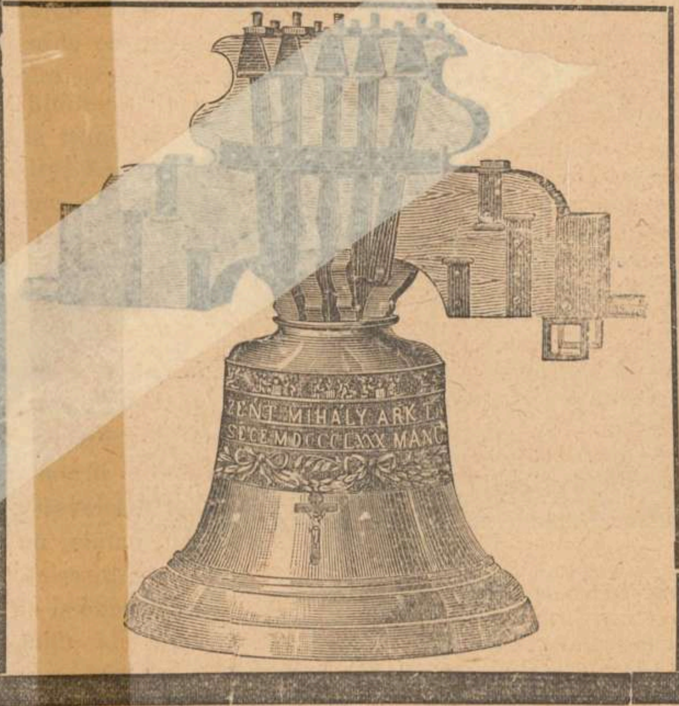

o firmă ce esistă de la anul 1822 şi se bucură de bun renume, se recomândă tuturor comunelor bisericeşti a livera şi repara clopote de tótă mărimea, cu corónă de stejar ori de fer legat, cum şi clopote cu sunet armonic. Face şi scaune de clopote din fer bătut pentru unul sau şi mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuéză şi în depărtare Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi şi în rate.

(212) 3—6

Cărţi teologice.

Sf. Vasilie. traducere de I. P. S. Metropolit-Primat D. D. Iosif	3 —
Istoria bisericéscă de Evagrie, traducere de acelaş	3·—
Istoria bisericéscă de Socrat, traducere de acelaş	3·50
Note şi meditaţiuni asupra psalmilor, în 3 vol., de P. S. Episcop de Argeş Gherasim Timuş	12·—
Dicţionar Aghiografic cuprinzênd pe scurt vieţile sfinţilor de acelaş autor	6·—
Sfântul Athanasie, de acelaş .	5 —
Istoria bisericéscă în 2 volume. 1280 pagini, de prof. Eus. Popovici, trad. de P. P. S S. Episcopi Gerasim al Argeşului şi Athanasie al Râmnicului; amêndouě volumele	12·—
Sf. Apostol Paul după sf. scriptură, de Dr. C. Chiricescu .	1 50
Ermeneutica biblică ed. II, de acelaş	2·50
Călăuza predicatorului, de Dr. C. Chiricescu şi Icon. Const Nazarie	6·—
Viaţa Domnului nostru Iisus Christos, în 2 vol., de Didon, traducere de aceiaşi, ambele vol.	9 —
Apologetica creştină, în 2 vol, de păr. Nazarie	10 —
Teologia dogmatică, vol. I—III, trad. după Silvestru de Canev	11 —
Compendiu de teologia simbolică, de I. Mihălcescu	3·—
Istoria bisericéscă şi viaţa lui Constantin cel mare, de Eusebiu, trad. de Iosif Gheorghian . .	4·—
Istoria bisericéscă, de Sozomen, trad. de I. P. S. Iosif Gheorghian	4 —
Slujba învierii în prea sfânta Duminecă a Paştilor	3·—
Archeologia biblică, de Is. de Onciul, broş.	16·—
Archeologia biblică, de Dr. Chiricescu	2·—
Cartea psalmilor (traducere şi esplicare) de Is. de Onciul .	6 50
Didahi (învĕţături), de Ilie Meniat	4 —
Espunerea Doctrinei	1·20
Introducere în Test. vechiu de Is. de Onciul	11 —
Esplicarea Evangeliilor, de Mihălcescu	2·40
Introducere în Cărţile noului Testament, de Dr. Ioan Cornoiu	3·—
Introducerea în s. Cărţi ale Testamentului vechiu, de Dr. Chiricescu	3 —
Liturgica, de Calinescu . . .	2·60
Liturgica, de N. Filip	6·—
Teologia dogmatică, de Calinescu	3·—
Dreptul bisericesc, de Dr. D. G. Boroian. 2 volume . . .	14·—
Evangeliile după Mateiu, Marcu şi Luca, de Iuliu Olariu .	5·60
Evangelia după Ioan, publicată de Dr. Iuliu Olariu	3·—
Esplicarea psalmilor din orologiu (ciaslov), de Dr. Iuliu Olariu	2·50
Scrierile părinţilor apostoleşti, trad. de Iuliu Olariu . . .	1·50
Introducere în cărţile sfinte ale T. v. şi N., de Dr. Iosif Olariu	5·—
Manual de tipicul bisericei ort. de Dr. Iuliu Olariu . . .	—·80
Problema morală, de Dimitrie G. Boroian	1·50
Credinţă şi ştiinţă, de Dim. G. Boroian	2·—
Despre libertatea morală, de D. G. Boroian	[illegible]
Viaţa rěposaţilor noştri şi viaţa după mórte, trad. de Iosif, metropolit primat	[illegible]
Compendiu de drept bisericesc de Vasilie Poctan	6·—
Compendiu de dreptul canonic, de A. bar. de Şaguna, broş. . .	3
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Şaguna	[illegible]
Genesa Evangeliilor, studiu biblic, de S. Popescu	[illegible]
Manual de studiu pastoral, compus de A. bar. de Şaguna	[illegible]
Scrierea sf. Ioan Gură de aur .	[illegible]
Testamentul nou	[illegible]
Noul aşezământ, de Dr. N. Niţulescu	[illegible]

A se procura de la

Librăria arhidiecesană

Responsabil Teodor V. Păcăţian.
Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane

Nr. 135 Sibiiu, Sâmbătă 17/30 Decembre 1905 Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
sĕ şe adreseze Administraţiei tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
sĕ se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de două-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil
rêndul cu litere garmond.

Condiţiunile păcii.

Sibiiu, 29 Decembre n.

Sêrbătorile nascerii Domnului le-au petrecut compatrioţii nostri magiari în linişte, fără emoţiuni, fără sgomot, şi chiar şi fără oue clocite, din cari au întrebuinţat cu prisosinţă în timpul din urmă, onorând cu conţinutul lor costumele de galâ ale comiţilor supremi, pe cari guvernul şi Maiestatea Sa i-a trimis sĕ facă ordine acolo, unde ordinea era sdruncinată.

Le-au petrecut gândindu-se, probabil, nu numai la present, care e destul de posomorît, ci şi la trecut, şi mai ales la *viitoriu*, pe care nu şi 'l póte nimeni imagina altcum, de cât şi mai posomorit de cât presentul, dacă cumva lucrurile nu primesc o schimbare spre bine.

Acestei împrejurări trebue sĕ atribuim faptul, că lumea magiară tot mai mult se gândeşte cu seriositate la necesitatea liniştei perfecte în ţară, la necesitatea *păcii* ce trebue sĕ fie legată cu Coróna. Aprópe tóte gazetele magiare au scris articoli de Crăciun în spirit împăciuitor, şi continuă şi acum a scrie despre pace, despre înţelegere, despre compromis, întrĕ coaliţie şi Coróna.

Fostul ministru de finanţe, *Lukács* [illegible], şi-a reluat apoi rolul de samsar c[illegible] de mijlocitor al păcii, şi a avut în[illegible]dere lungă după sĕrbători cu *Ko[illegible] Ferencz*, presidentul şi conducĕtorul coaliţiei, ear' eri, Joi, şi cu contele A[illegible]drássy Gyula, în scopul ca sĕ stabilésca împreună un program politic, pe care Coróna sĕ 'l pótă accepta şi sĕ pótă încredinţa coaliţia cu esecutarea lui.

Tóte acestea sunt semne bune, şi am dorí, ca ostenéla celor ce nisuesc spre pace şi înţelegere sĕ fie încoronată cu succes desĕvêrşit, pentru-că a fost destul pentru ţară emoţiunile şi sguduirile prin cari a trecut.

Isvorul acestei dorinţe, manifestate din tóte părţile, de a se lega pace cu Coróna, este de căutat în faptul binecunoscut de cercurile politice magiare, că 1 Martie 1906 este *ultimul termin* pentru limpezirea situaţiei pe cale constituţională; de ací încolo urméză alte mĕsuri. Şi că ce folos are ţéra şi naţiunea magiară din aceste *„alte mĕsuri“*, o ştiu fórte bine cei mai bĕtrâni dintre Unguri, cari au gustat din ródele absolutismului de zece ani, urmat după depunerea armelor ungureşti la Şiria.

Frica de viitoriu le dictéză Magiarilor deci cu ímperiositate apropierea de Corónă, de la care de altcum au avut în trecut tot ce au dorit, şi pot sĕ aibă şi în viitoriu; şi cum frica păzeşte casa, e de aşteptat, ca situaţia întru adevĕr sĕ se limpezéscă şi lucrurile sĕ se îndrepte spre bine. Fireşte, numai pentru Magiari, pentru-că după esperienţele din trecut, avem sĕ ne aşteptăm sigur la vre-o nouă jertfă cerută de la noi, naţionalităţile nemagiare, numai pentru-ca *„naţiunea“* sĕ fie satisfăcută şi mulţămită!

E fatal, că Viena nu ştie şi n'a ştiut nici-când sĕ facă altă politică, de cât jertfind pe unii de dragul altora, dincolo pe Cehi pentru Germani, ori pe Germani pentru Cehi şi Poloni, ear' dincóce pe nemagiari pentru Unguri. Dar' în cele din urmă e politica ei, folósele ea le trage, însĕ şi urmările ea va avé sĕ le sufere.

Dar' chiar cu risicul de a se cere o nouă jertfă de la noi, naţionalităţile nemagiare, nu putem de cât sĕ dorim Magiarilor ajungerea la înţelegere cu Coróna, în interesul bine priceput al patriei comune, a cărei sórte trebue sĕ o avem întâiu înaintea ochilor, — sĕ le dorim legarea unei păci cat mai grabnice cu Coróna, pentru-ca situaţia *economică* şi *financiară* a ţerii, ajunsă acum în stagnare, se priméscă limpezirea dorită şi îndrumarea spre bine. Ruina ţerii nu póte sĕ o dorésca nimeni, şi datori ne simţim sĕ declarăm, că noi suntem dintre cei dintâiu, cari nu o dorim! Dar' nu o pot dorí nici Magiarii, pentru-că atunci ce folos ar avé de tóte favorurile şi drepturile cerute de la Corónă, chiar dacă le-ar fi acordate? Unde şi cu ce sĕ le esercieze? De aceea, lase şi ei din pretensiunile lor, abandoneze ce nu li se póte da, şi pacea e legată!

Pentru popor.

Dl Ioan *Kalinderu*, presidentul Academiei Române din Bucureşti, şi administrator al domeniilor Corónei, a adresat tuturor agenţilor de pe moşiile, cari formézâ proprietatea Maiestăţii Sale regelui *Carol*, un circulariu, cu privire la aceea ce au a face pentru a *lumina* poporul, a'l aduce la dor de *muncă* şi la chibzuiélă bună în ce priveşte întrebuinţarea prisosului muncii sale, aşa ca sĕ nu ducă lipsă în viitor. Circularul e plin de poveţe bune, cari pot fi aplicate şi la poporul nostru, de aceea îl reproducem în intregime, după cum urméză:

„Ne aflăm în mijlocul iernii.

Sfârşind lucrurile la câmp, locuitorii dispun de mai mult timp liber. Unii nu vor avé aprópe nimic de făcut, ear' alţii se vor îndeletnici numai cu îngrijirea vitelor şi cu alte prea puţine şi neînsemnate treburi casnice.

Fiind-că ţinta nóstră a fost totdéuna propăşirea sătenilor de pe domeniul Corónei, cred nimerit a reveni asupra unora din instrucţiunile ce v'am dat, atât verbal, cât şi în scris.

Vĕ atrag atenţiunea în special asupra conferenţelor şi şezĕtorilor, şi vĕ invit a lua mĕsuri, ca acestea sĕ se ţină cât mai des, mai cu sémă că veţi avé şi dvóstră şi ceialalţi impiegaţi mai multă vreme, de cât vara. Vĕ veţi inţelege de asemenea, cu preoţii, învĕţătorii şi ceialalţi fruntaşi, cari ne-au dat şi altă dată tot sprijinul lor, călĕuziţi fiind de o vrednică rîvnă pentru binele obştesc, şi veţi stabili împreună un program, în care sĕ între subiectele, ce se impun mai mult.

In privinţa cuvîntărilor, ce se vor rosti, veţi băga însĕ de sémă, sĕ nu cadă în cele douĕ excese, de o potrivă de rele, la care sunt espuse. Unul este, când vorbirile sunt neînsemnate, sa[illegible]de şi lipsite de interes; ear' celalalt, c[illegible]deştéptă în ascultători închipuiri prime[illegible], ilusiuni, ce nu se vor împlini, dar' [illegible]jung sĕ-'i desguste de starea lor şi sĕ-'i îndrepteze pe căi greşite. Pentru a vĕ înlesni sĕ vĕ feriţi de aceste rele, vĕ arĕt aci mai multe subiecte, despre cari puteţi vorbí cu folos, şi pe care le puteţi recomanda şi celorlalte persóne, cari ar voi sĕ le desvolt[illegible]

Trăind de atâţia ani în mijlocul sătenilor, le cunóşteţi bine firea morală [illegible] fisică, cum şi păsurile. Nu vĕ sunt străin[illegible] de sigur nici causele, cari le-au provocat, aşa că nu vĕ va fi greu, pe deoparte [illegible] deosebi pe cele, a căror înlăturare est[illegible] mai grabnică, ear' de pe alta a aleg[illegible] atât felul în care sĕ le cuvîntaţi, cât şi mijlócele, cari sĕ ducă mai repede la isbând[illegible]

In acéstă privinţă ştiţi fără îndoială că nici o schimbare, nici o îmbunătăţi[illegible] nu se póte introduce în viéţa poporul[illegible] dacă nu e adaptată firei şi priceper[illegible] sale. Cunóşterea adâncită a acestora şi [illegible] împrejurărilor, cari le-au determinat, e condiţiune de căpetenie a ori-cărei tra[illegible]formări de acest fel.

Intrĕ altele, veţi ţine socot[illegible] ceea-ce v'am spus în atâtea rând[illegible] pricina pentru care sĕtenii nostri [illegible] progresa în mĕsura, în care o dorim [illegible] atât lipsa de pământ, cât lipsa de cul[illegible] de regulă şi de economie, în lucrări şi [illegible] viéţă, în genere.

Astfel, acolo unde sătenii au condu[illegible]cători harnici, cu preotul, învĕţăt[illegible] şi fruntaşii mireni înainte, sunt m[illegible] [illegible]fleţiţi pentru ori-ce lucru bun, înf[illegible] Révai [illegible] uşor greutăţile timpului şi se [illegible] prin rînduială şi disciplină. Am [illegible] [illegible]lejul sĕ vĕd cu bucurie, când de curênd la domeniul Rusetu, îşi dau [illegible]torii, cu tótă lipsa din anul trecere [illegible] în măciniş porumb de acum 2 şi chiar [illegible] ceea-ce e o dovadă, că au ascultat [illegible] veţele, ce li-s'au dat, şi că au [illegible] parte prisosul din anii buni.

Este drept, că s'a făcut mu[illegible] populaţiunea rurală, şi ne-am [illegible] tótă ostenéla, dar' suntem depart[illegible] vĕratele róde. Din acéstă causă, [illegible]bue sĕ slăbiţi acţiunea dvóstră, [illegible] sémă că cei mai mulţi au [illegible] popor şi fiind tineri, trebue [illegible] caldă. Nu uitaţi de asemenea [illegible] jêndu-vĕ fără încetare, de c[illegible] în serviciu, am avut în vede[illegible] interesele Domeniului Coró[illegible] dragostea ce veţi pune, ce [illegible] pentru întărirea morală şi ma[illegible]tenilor de pe ele.

FOIŞÓRĂ.

Bunul meu Principal.

Era un simplu farmacist la sat acela, despre care îmi amintesc în aceste şire. Nu avea faţă frumósă, însĕ era bărbătéscă şi simpatică; piept lat şi bine desvoltat, o voce de bas plină şi puternică. Cine i-a cunoscut umorul, iubirea de societate — cu deosebire lângă bere sau vin — aşa cred, împreună cu mine, cu plăcere îşi va aduce aminte de el, de farmacistul din Sĕlişte, *Adolf W[illegible]rich.*

Sas din creştet până 'n tălpi, corect şi cinstit, stima mult pe Români, în mijlocul cărora trăia şi îşi afla esistenţa; dovada cea mai eclatantă despre acest fapt e, că mie, unui Român, mi-a vêndut apoteca sa, [illegible] sub aceleaşi împrejurări putea sĕ o dea unui Sas.

[illegible] în inimă; la el am [illegible] praxa, am [illegible] asistent în diferite rînduri, şi de [illegible] veniam la Sĕlişte sĕ 'mi vĕd părinţii şi fraţii, îi stam într'ajutor ca unui tată.

Când am plecat la universitate, în 1884, mi-a zis cu vocea tremurândă, emoţionat: fi ca şi până acum, amice; domniata îmi vei fi următoriul.

Insurat nu a fost, şi după 20 ani de activitate în Sĕlişte, mi-a predat mie farmacia. A rĕposat în vara acestui an în Sibiiu, unde de 12 ani trăise retras în casele sale.

Ca farmacist, ca prietin, ca om şi principal, s'a bucurat de simpatii la societatea din Sĕlişte şi jur, cu deosebire la practicanţii şi asistenţii sĕi. Deşi eu sunt singurul Român dintrĕ câţi au fost aplicaţi în farmacia lui, la mine ţinea mai mult. La el am început greaua carieră, care nu cunóşte odihnă şi comoditate nici ziua, nici nóptea; la el am fost asistent 2 ani. Sara după cină se punea cu mine la masă şi 'mi povestea, ca unui fiu, despre corectitate şi ordine în ale farmaciei, despre aranjamentele şi obiceiurile farmaciilor private şi de spitalul din Viena, unde fusese el timp mai îndelungat prin anii 1865—68. Au şi avut acestea bun şi durabil efect asupra desvoltării mele; îi sunt recunoscĕtor întrégă mea viaţă.

Acéstă colegialitate binevoitóre e atât de tignitóre unui asistent, care ziulica întrégă munceşte obositor şi 'i lipseşte distracţia. Credea săracului şi -l ajuta. Şcólei române din Sĕlişte încă i-a fost sprijinitoriu.

In legătură cu aceste nu pot încheia fără sĕ descriu o faptă a sa, care îl caracterisézâ mai bine.

Era tocmai têrg de ţară. Farmacia, altcum liniştită, era plină de public, aşa în cât nu mai ştiam încotrău sĕ sărim, ca sĕ mulţămim publicul mai bine. In toiul acesta întră şi parochul gr. or. din . . . ., Cere diferite lucruri bagatele şi după câteva vorbe despre starea sănĕtăţii etc. avute cu principalul, vine rêndul la plată; scóte din buzunariul lăuntric portmoneul lat din piele roşie. Pare că 'l vĕd acum. Scóte din el o hârtie de 5 fl., portmoneul îl pune lângă sine pe masă, într'aceea eu îi numĕr 4 fl. şi câţiva cruceri pe masă — ce aveam sĕ 'i înapoiez, — el îi trage cu mâna în alt portmoneu pentru mărunţiş, şi după recomandare cuviinciósă reciprocă — se duce. După 1 sau 2 minute observ, că portmoneul cel roşu rĕmase pe masă, de unde — fără sĕ avem ideie ce conţine — şeful îl ia şi 'l pune pe stelaj la spatele sĕu întrĕ borcanele cu sirupuri cu o[illegible] că vine el înapoi după ce obse[illegible]genţa sa.

Intr'adevĕr, după scurt timp [illegible] din fire, palid, abia îl mai ţinea [illegible] de spăriat, întră popa nostru.

— Pentru Dumnezeu, d[illegible] s'a întêmplat? — îl întrébă [illegible]

— Domnule apotecar, [illegible]tecar! — rĕspunde [illegible] că nu l'am lăsat [illegible] de aici l'am pipăit, [illegible] te rog, nu lua în [illegible] când te îneci în [illegible] paiu. Te rog, nu [illegible] neul?

— Nu a fost [illegible] principalul, şi în[illegible] portmoneul de p[illegible]

— Mulţămesc [illegible] aşa. Dumnezeu [illegible] sufle şi într'ad[illegible] desperaţia cea m[illegible] în estas.

— I[illegible] sem dej[illegible]

De [illegible] pentru [illegible]

In [illegible] ce veţi ţiné, veţi căuta dar' a-i [illegible] să înţelégă, înainte de tóte, că e neaparată lipsă să se lumineze şi să devie conştienţi de îndatoririle şi drepturile lor. Invĕţătura este temelia ori-cărui progres şi bunăstărei trainice; fără ea nu se póte împlini nimic durabil. De aceea şi azi, ea totdéuna, cei mai luminaţi şi mai încrezĕtori în puterile lor, sunt cei mai voinici şi mai în mĕsură sĕ-şi agonisésca cu înlesnire existenţa.

Prin învĕţătură sătenii noştri vor ajunge înşişi la convingerea, că lipsa de pământ, de care se plâng de altfel numai fórte puţini dintre dênşii, nu e adevĕrata causă a stării lor nemulţĕmitóre. Dovadă e, că sunt unii, cari n'au un petrec de loc, şi cu tóte acestea duc o viéţă mai bună, îndeletnicindu-se cu alte munci. Sunt ear' alţii, cari au prea puţin pământ, dar' lucrând şi la noi, şi trăind cu chibzuinţă, îşi câştiga în deajuns cele trebuitóre. Aceştia sunt însă mai puţini de cât cei cari, de-şi au pământ destul, tot nu-'şi pot scóte traiul cu uşurinţă.

O dovadă mai mult o avem la celelalte ţĕri. In multe din acestea ţĕranii sunt mai lipsiţi de pământ de cât ai noştri, şi totuşi au o stare mai bună. Aceştia sunt însĕ, înainte de tóte, mai luminaţi şi nu cultivă pĕmêntul în mod rudimentar, după cum se face la noi. Cei cari n'au teren de ajuns se ocupă şi cu micile industrii, ear' cei cari sunt cu totul lipsiţi, [illegible] fac muncitori agricoli sau meseşugari, [illegible] tot atât de preţuiţi.

Atât dvóstră, cât şi ceialalţi funcţio[illegible] căpetenii ale satelor de pe Do[illegible], preoţi, învĕţători, veţi stărui deci [illegible] inima asupra trebuinţei, ca lo[illegible] să caute a se instrui fie prin ce[illegible]re, fie prin imitarea altora mai pricepuţi de cât ei. Pentru acésta au şcólele de adulţi, bibliotecile, conferenţele, de cari e vorbă, cum şi lucrările ce faceţi zilnic, avêndu-i totdéuna pe ei în vedere.

Le veţi arĕta deasemenea folósele, ce pot trage din cultura mai îngrijită a pĕmêntului, care e cu atât mai rodnic, cu cât e mai bine muncit. Aşa urmeză tovarăşii lor din alte ţĕri, cari pun tot de [illegible] rînduielă în munca, o fac cu price[illegible] se trudesc neîncetat spre mai bine. [illegible]bue să se mulţămésca numai cu ce [illegible] de la sine, mai ales că de atâţia [illegible] mai mulţi nu i-au adus nici o îm[illegible]re, ci să caute a-'l lucra serios [illegible] îngraşe, pentru a-i smulge o pro[illegible] cât mai mare. Afară de aceea [illegible] a avé sămânţă bună, şi întru cât [illegible]inţă, să cultive mai multe plante, [illegible] în cas, când nu s'ar [illegible] din ele.

[illegible] apoi vitele, de la cari pot [illegible] venite, dacă le cresc cu în[illegible] selecţionate. In special vaca [illegible] lipsésca nici unuia, căci pro[illegible], care e o hrană bogată şi igie[illegible] este la înmulţirea vitelor lor [illegible] a nu merge prea departe, a[illegible] acéstă privinţă numai pe Ro-

---

[illegible] de florenţi, pe cari azi i-am scos [illegible], ca să începem zidirea. Intr'a[illegible] dle apotecar, tótă viaţa 'ţi [illegible]: cu ce să 'ţi pot mulţămi? [illegible] — zise dl Wenrich, — [illegible] fi ospele meu la un păhar [illegible] deóre-ce lucrul în apotecă [illegible] împuţineze, au întrat ambii [illegible]. Era târziu după amiazi, [illegible] popii. [illegible] s'au despărţit. De multe[illegible] continuă şi cuget şi astăzi, Dumne[illegible], — bine, când ai a face cu [illegible] la inimă; cât de bine [illegible] încă o [illegible] revederea portmoneu[illegible], căci ne îmi venia mie, când [illegible] cu bine la poveşti [illegible] ideea mai mult ca [illegible] sĕu. Un sat[illegible] fost el, [illegible] după vreme [illegible] recunoştinţă.

D. B.

---

mânii din ţĕrile vecine. Aceştia au vite frumóse, şi le ţin avênd în vedere atât munca câmpului şi trebuinţele hranei, cât şi diferitele nĕcazuri neprevĕzute, pe cari le întimpină, vînzênd o vacă, un bou, un cal, etc., din care au totdeuna de prisos, după putere.

Din acéstă pildă nu urméză, că ţĕranii nostri pot sĕ se simtă nefericiţi. Din contră, avênd o ţară liberă, nu le trebue de cât mai multă chibzuinţă în muncă şi în viaţă pentru a ajunge la o stare din cele mai înfloritóre.

Un alt venit ar puté avé din creşterea oilor, care merită a fi rĕspândită cât mai mult. Folósele acestor animale sunt destul de cunoscute, mai cu sémă în părţile muntóse ale ţării, aşa în cât ar fi de dorit sĕ se întroducă şi la şes, ori unde se găsesc terenuri, cari nu se pot da altei culturi mai rentabile. Sunt şi aci săteni, cari au oi, dar' nu destule, şi dacă ţinerea lor costă ceva mai scump, venitul ce aduc întrece cu prisosinţă cheltuelile. Pe deoparte e laptele şi brânza, care îmbogăţesc hrana ţĕranului şi o fac mai bună; ear' pe de alta lâna, din care se confecţionéză îmbrăcămintea familiei, scutind cheltuirea de bani scumpi pe haine din têrg, eftine în aparenţă, dar' scumpe prin stricarea lor repede. In acest chip s'ar păstra totodată portul naţional şi s'ar reînvia vechea industrie casnică românéscă.

Folositóre e şi capra, mai cu sémă pentru cei sĕraci. Acésta trebue însĕ supraveghiată de aprópe, pentru a nu face stricăciuni la culturi şi plantaţiuni.

Apoi în timpul ernii sĕ se ocupe cu micile industrii, ca lucrarea lemnului, împletiturile de răchită, şi altele.

Ţĕrancele asemenea nu se îndeletnicesc în destul cu ale casei, ci cheltuesc pe multe lucruri trebuincióse, pe cari le-ar puté pregăti singure, cu puţină ostenélă şi bunăvoinţă. Pe lângă munca la câmp se pot, şi trebue sĕ se ocupe, vara, cu grădina de legume, cu cultura cânepei şi inului, cu viermii de mĕtasă, creşterea paserilor, ear' érna cu ţĕsăturile şi cusăturile de casă, care le pot vinde la oraş.

(Va urma).

Din Sebeşul-Săsesc.

Intêmplări şi fapte bune.

— 25 Decembre 1905.

Viéţa socială-morală, de un timp încóce, începe a da róde tot mai bune şi la noi, căci avem întrĕ noi ómeni, cari sunt conştienţi de chemarea lor.

Astfel în ziua de sf. Andreiu, *corul bisericesc*, al [illegible]rui harnic şi dibaciu conducĕtoriu es[illegible]v. Octavian Murĕşan, care în tóte D[illegible]ecile şi sĕrbătorile ridică nimbul r[illegible]s al cultului divin prin esecutarea [illegible]ei (compusă de dl G Dima), — *corul bisericesc* a aranjat în memoria marelui Metropolit *Andreiu Baron de Şaguna*, în sala festivă de la şcóla nóstră gr. or. un *festival* cu următoriul program:

1. Cântec de séră de Kreutzer
2. „Noi“, poesie de Octavian Goga, declamată de un elev al şcólei.
3. „Pe tine te lăudăm“.
4. Andreiu Şaguna, disertaţie de Pompeiu Moruşca.
5. „La mormântul Marelui Andreiu“, de Cunţan.

Au luat parte ţĕranii şi vre'o câţi-va din inteligenţa nóstră!

„Tot începutul e greu!“

Aşa sĕ vede, că i-a fost şi inteligenţei nóstre, căci fórte slab a fost representată la *prima* serbare de felul acesta.

Corul s'a achitat cum nu se póte mai bine, şi la ultima cântare, din ochii multora curgeau lacrămi!

Declamaţia, şi cu deosebire disertaţia, care tracta despre viéţa (pe scurt) şi activitatea lui Şaguna, au fost la culme!

Toţi ne-am depărtat mulţămiţi cu resultatul acestui festival, ai cărui inscenători au fost învĕţătorii nostrii: Octavian Murĕşan şi Pompeiu Moruşca.

Dzeu sĕ le ajute, ca şi pe mai departe sĕ pótă sĕvârşi astfel de fapte bune, cari numai folos aduc la *toţi*!

Dumineca în 17 Decembre am avut altă surprindere plăcută!

După „Unul sfânt“ pe amvonul bisericei apare înv. Octavian Murĕşan, care într'o predică frumósă şi spusă pe înţelesul tuturora, vorbeşte poporului despre evangelia cetită. Vorbeşte apoi despre *pace*, *dragoste* şi despre *milostenie*, tot în legĕtură cu evangelia.

Ear' Marţi, în ziua „sf. Nicolae“, am ascultat cu toţii o altă predică, ţinută de înv. Pompeiu Moruşca, „despre sf. Nicolae“. A espus şi vorbit oratorul pe larg despre sf. Nicolce şi despre faptele lui, presentându-'l ca model pentru noi, model de iubire creştinéscă şi milostenie!

Tot Marţi, după prânz, s'au împărţit haine la copii săraci, conform voinţei testatorului de pie memorie, preotul N. Lazar, care tótă averea sa, agonisită în decursul vieţii sale, a lăsat'o ca fundaţiune, din care an de an (din percentele ei) sĕ îmbracă copii sĕraci de la şcóla nóstră!

Ca recunoştinţă, în fie care an în ziua de sf. Nicolae i-se face parastas.

Asemenea se face apoi parastas şi pentru fericitul în Domnul Samuilă Radu, care încă a lăsat fundaţiune, din a cărei percente an de an copii sĕraci sĕ împărtĕşesc cu recuisite şi cu cărţi!

In veci pomenirea lor!

Óre nu s'ar mai găsi întrĕ cei cu stare bună, cari sĕ mai facă fundaţiuni?

Nu pot sĕ nu mulţămesc încă odată învĕţătorilor nostrii Octavian Murĕşan şi Pompeiu Moruşca pentru momentele de mare înălţare sufletéscă pentru noi toţi, şi implor ajutorul lui Dzeu asupra lor pe calea cea bună, pe care au apucat, ca lucrarea lor sĕ aducă róde îmbelşugate.

Dzeu cu ei!

„Verax“

NOUTĂŢI.

Distincţii. Majestatea Sa monarchul nostru a permis Il. Sale dlui Ioan cav. de *Puşcariu*, jude de curie în pensiune, sĕ primésca şi sĕ pótă purta medalia română „*Bene merenti*“ cl. I. — Regele României, *Carol*, a acordat aceeaşi medalie dlui Eusebiu *Popovici*, profesor la facultatea de teologie din Cernăuţi, pentru scrierile sale.

*

Eliberat! Luni diminéţa şi-a împlinit osânda de douĕ luni temniţă ordinară dl Sever *Bocu*, redactor responsabil al Tribunei din Arad.

*

Magnum Etimologicum Romaniae. Sunt peste 20 de ani de când Academia Română a hotărît sĕ scótă acest op monumental, încredinţând cu redactarea lui pe dl B. P. *Hajdĕu*. Cum însĕ lucrarea era fără spor, s'a concrezut dl *Philippide* de la Iaşi cu continuarea ei. Mare ispravă nu s'a făcut nici după acéstă schimbare, pentru aceea Academia vrea sĕ încredinţeze elaborarea Etimologicului celor mai pricepuţi şi harnici filologi de azi, dlor Dr. Sextil *Puşcariu* şi Ovid *Dnuşianu*.

*

Guvernorul din Fiume demisionat. Contele P. *Szápáry*, guvernorul din Fiume, a demisionat din postul seu încă Marţi, — cum spune un ziar magiar din capitală.

*

Căsătoria celor obligaţi la serviciul militar. Ministrul de interne *Kristóffy*, în conţelegere cu ministrul de honvezi, a dat un ordin, în sensul căruia cei obligaţi la serviciul militar, cari aparţin clasei a III-a de asentare şi cari între împrejurări normale s'ar fi putut căsători încă de la începutul lui Martie, în casul când s'ar fi găsit neapţi pentru armată, dar' n'au făcut-o din causa stării de exlex, se vor puté căsători de la întâiu Ianuarie viitoriu şi fără concesie specială. Ordinul s'a trimis la comitate şi oraşe, şi s'a făcut cunoscut tuturor consulatelor şi ambasadelor din străinătate.

*

Rusia şi conflictul greco-român. Ziariul francez „Figaro“ e informat, că Rusia şi-a oferit Greciei bunele sale servicii şi mediaţiunea pentru aplanarea conflictului cu România.

*

†Iustin Popovici, protonotariu al opidului *Giula*, şi substitut de primariu, a decedat în 21 Decembre, la orele 3 d. a. în mod subit, lucrând în cancelarie la masa de scris. A fost de 66 ani.

*

Energie laudabilă. Representanţa oraşului Lugoj a primit o moţiune, ca în contra ziarelor maghiare, cari au [illegible] svonurile despre răscóla Românilor, să se deschidă acţiune penală.

*

Legea electorală rusască a trecut prin consiliul de miniştri, e stabilită în textuarea finală, şi în ajunul Crăciunului va fi publicată, cu subscrierea ţarului şi a întregului guvern rusesc. In Ianuarie apoi se vor face alegerile pentru *duma* rusască (parlamentul ţerii), care în Februarie se va întruni şi'şi va începe activitatea. In lege e trecut *votul universal* fără restricţiune. Fericiţi Ruşi, că ei îi au înaintea nóstră!

*

Atentatorul contra vieţii dlui L. *Duma*, a inspectorului general al şcólelor române din Turcia, a fost prins în persóna grecului *Nycol*[illegible].

*

Daruri pentru biserică. Subscisul, în numele comitetului parochial, mĕ simt şi pe acéstă cale îndemnat a aduce sincere mulţămite următorilor marinimoşi binefăcători: Moise Berghia şi soţia sa Rafila, cari vĕzênd lipsa de mult simţită în odóre la biserica nóstră, au procurat din al lor un rênd de vestminte preoţeşti întreg în preţ de 80 cor.; Nicolae Cindra junior şi soţia sa Maria, cari au dăruit doi prapuri frumoşi, făcuţi din ţĕsătură de casă, în preţ de 20 cor.; Simion Boariu, care a dat o păreche de mânecări în preţ de 4 coróne 80 fileri; Vasile Hadĕr l. Ioan a Săii, care a păruit doi prapori în preţ de 54 cor.; Dămian Ganea, care a dăruit o cădelniţă frumósă în preţ de 6 coróne 60 fileri; Vasile Bratu l. Nicolae şi soţia sa Măria, cari au dăruit un epitrafil în preţ de 8 cor. Tuturor acestor marinimoşi binefăcĕtori le doresc, ca Dzeu sĕ le lungéscă firul vieţei, dăruindu-le sănĕtate deplină, eară în viaţa ceealaltă să'i facă părtaşi de fericirea vecinică, care este gătită tuturor dreptilor şi plăcuţilor Lui. — Armeni, la 10 Decembre 1905. Alesandru Frâncu, paroch gr. ort.

*

Falimentul presei clericale italiene. Ziarele clericale din Roma, în lipsa de fonduri ori de alt sprijin material din partea clerului, erau avizate la bunăvoinţa papilor. Cum însĕ Pius al X. e un om pacinic şi bun econom, a detras sumele acordate de antecesorul sĕu Leo XIII, şi astfel „Vera Roma“, „Giornale di Roma“, ba chiar şi „Osservatore Romano“ [illegible] siliţe sĕ-şi sisteze apariţia.

*

Puterea şi sănĕtatea fac pe [illegible] resistibil contra morburilor molipsi[illegible]. La copii se póte obţiné acestea prin [illegible]sirea unsorii de peşte a lui Zoltán, ca[illegible] se ia bucuros, deóre-ce n'are nici miros, nici gust. Se capĕtă cu 2 coróne sticla, în farmacii.

*

Un protest al preoţimii poloneze contra scrisorii Papei. Am fost amintit în ziariul nostru de o scrisóre a Papei, adresată catolicilor din Polonia-rusésca, prin care opreşte preoţimea de a participa la mişcările naţionale. In zilele trecute preoţimea a ţinut un meeting in Varşovia, la care s'a luat resoluţia de a protesta contra scrisorii Papei. Resoluţia cere independenţa deplină administrativă şi legislativă a Poloniei din Rusia, cu dietă specială în Varsovia. Dintre preoţii polonezi 417 au semnat acéstă resoluţiune.

*

Orele oficiale în cancelariile advocaţiale. Se ştie, că orele oficiale în cancelariile advocaţiale duréză până la 6 séra. — In capitală s'a pornit o mişcare interesantă printrĕ candidaţii şi ajutórele de advocat, cu scop ca orele oficiale, cari în cancelariile advocaţiale din capitală de fapt duréză până la orele 7, sĕ se fixeze érna pe orele 6, vara pe orele 5. Mişcarea acésta însĕ cu greu va avea succes, findcă a ieşit la ivélă, că noua regulă nu se póte introduce de cât în cancelariile, unde se află maşinile de scris Original-Remington-Standard, căci acestea esecută scrisul de 4 ori mai repede de cât cu mâna, şi ofer pe lângă acésta mare avantaj, că în acelaş timp se pot face mai multe esemplare din actul cutare cu litere de tipar. Avênd în vedere, că actualmente în fórte multe cancelarii se scrie cu mâna şi nu cu maşina, amploiaţii acelor cancelarii vor fi escluşi de la salutara inovaţie, cât timp nu vor întroduce maşinele Remington, bine cunoscute în tótă ţéra. — Ştirea acésta o luăm din foile din capitală, şi de óre-ce mulţi cetitori au întrebat, dacă maşinile de scris Original-Remington Standard se pot căpĕta şi pentru provincie, aducem la cunoştinţa celor interesaţi, că stabilimentul de vênzare al acestei maşine este în Budapesta, la firma Glogowski & Co Andrássy ut 12/a.

Concert în Teiuş. Corul plugarilor români din Mihalţ invită la concertul împreunat cu producţiune teatrală, ce se va aranja Luni în 8 Ianuarie n. 1906, a doua zi de Crăciun, în Teiuş, în sala cea mare a hotelului „Leul-de-aur“. Deschiderea cassei la 7 ore séra, ear' inceputul precis la 8 ore. Venitul curat e destinat în favorul ambelor şcóle din Mihalţ.

*

Concert în Reghin. Corul din Jernotfaia invită la concertul împreunat cu teatru şi declamări, ce se va ţiné în 8 Ianuarie st. n. a doua zi de Crăciun, în hotelul orăşenesc „Ballhaus“ din Reghinul-săsesc, sub conducerea dlui Alesandru I. Sighişorean, înv. Venitul curat este destinat pentru edificarea de nou a şcólei gr. cat. din Jernotfaia. Inceputul la orele 7 şi jum. séra.

AMVONUL.

Din învĕţăturile sfântului Ioan Chrisostom.

III.

Ce e mai primejdios de cât aceea ce vine de la om! Aceea ce, cum am spus adeseori, imitéză natura valurilor unui rîu, care apare deodată şi merge înainte, dar' îşi întórce albia şi dă cu mersul earăşi înderĕt. „Nu te teme, când se va înbogăţi omul!“ Primeşte sentinţa acésta ca un imn duhovnicesc. Căci ori de câte-ori sĕ va naşte invidie în inima ta, îţi va veni stihul în minte, şi cele esprimate prin el au sĕ'ţi alunge patima. „Nu te teme, când se va îmbogăţi omul.“ Aceste sunt doctoriile mele, şi doctoriile mele n'au trebuinţă de bani, ci de ceriuri. Pentru-că eu nu slujesc trupului, ci eu vindec sufletul. Şi eu nu vorbesc numai de sufletul vostru, ci vorbesc şi de sufletul meu. Căci, de şi sunt învĕţător pentru voi, sunt om totuşi şi eu, supus naturei comune, supus slăbiciunilor omeneşti.

„Nu te teme, când se va îmbogăţi omul!“ Ia stihul acesta drept tesaur şi chezăşie. Ia'l drept favor al bogăţiei, pentru-că nu faptul, că cine-va e bogat, ori sĕ îmbogăţeşte, ci împrejurarea de a nu voi sĕ cauţi bogăţie, sĕ alergi după bogăţie, aceasta e adevĕrata bogăţie. Aţi priceput aceea ce v'am spus? Cel-ce voeşte sĕ fie bogat, are trebuinţă de moşii întinse, de bani mulţi, ear' cel-ce nu caută bogăţia, are totdéuna atât cât' îi trebue, ba câte odată sĕ găseşte-şi în belşug. „Nu te teme, când se va înbogăţi omul, ori se va înmulţi gloria casei lui“. Nu te teme! Şi, ca tu pentru ce sĕ nu te temi? Pentru-că cei ce au bogăţii sunt fricoşi — aşa esplică proorocul averea.

De ce te temi de omul împodobit numai cu flori, dar' lipsit de fructe? De ce te îngrozeşti de omul, care pentru amărăciune umblă? De ce te sfieşti de omul, care tremură totdéuna? De ce ai frică de omul, care e nedeslipit de temere? Căci fără îndoială, în vremea când tu nu eşti acasă, sclavul tĕu n'are de ce sĕ se témă, ear' bogatul pórtă în sine pe stăpânul sĕu! Şi ori încătrău va apuca bogatul, iubirea de bogăţii îl urmăreşte. Şi pe toţi îi are de vrăşmaşi, pe vecini, servitori, amici, zavistioşi şi binefăcători, pentru-că în toţi deşteptă patima invidiei. Pe când cel sĕrac trăeşte neavênd a se teme de nimeni, căci el se îmbogăţeşte numai cu meditaţiune şi rabdare, câtă vreme bogatul, trăind împreună cu lăcomia, ajunge sĕ fie urît de toţi, şi în societate, în adunarea de ómeni, el se presentă ca un duşman, care numai de faţă e linguşit, ear' în gând urît este de toţi.

Şi că lucrul acesta sĕ întêmplă în acelaşi mod, ca şi când ar veni vântul şi ar doborî frunzele, sĕ póte vedé din împrejurarea, că după ce sĕ întêmplă schimbarea de lucruri, ies la ivélă prietenii cei falşi, cade masca de pe faţa linguşitorilor, ltimea ipocriţilor apare pe plan şi iasă la lumină, pentru-ca se ducă drama la fatalul ei desnodământ. Se deschide gura tuturor. Fie-care dintrĕ ei are câte un cuvênt de ocară: spurcatul, reutăciosul, viclénul! Ce spui! D'apoi că încă eri îl linguşai! I'i sĕrutai mânile! Ce a fost eri? Zi de mascără. Ai fost mascat la faţă! Da, însĕ astăzi am depus masca, şi'mi dau şi eu părerea! Ţi-o dai, pentru-că omul a slăbit, nu mai ai motiv sĕ te temi de el! Asta e! Dacă ar fi tare ca şi eri, i-ai fi sĕrutat mâna şi astăzi ca şi eri! Dar' de ce te-ai temut până eri de un om înjurat acum de tótă lumea? Aşa e că nu poţi sĕ rĕspunzi?

Tot ce spun şi am mai spus în privinţa bogăţiei, le spun nu pentru a calomnia bogăţia, ci pentru a îndrepta pe cei-ce întrebuinţază rĕu lucrurile bune. Căci bogăţiile şi faptele sunt lucruri bune. Dar' cum sunt bune? Aşa, dacă ele uşuréză bogăţia şi înlătură lipsa. Ascultaţi ce spune Iob: „Eu eram ochiu orbilor, picior şchiopilor, eu eram tată neputincioşilor“. Eată bogăţie, care nu era pĕcat, pentru-că era iubirea de sĕraci. „Casa mea era deschisă ori cui venea“. Asta e bogăţia adevĕrată, bogăţie nu cu numele, ci cu fapta, care închide în sine adevĕrul. Şi ce fel de adevĕr? Adevĕrul virtuţilor şi al milosteniei. Cum adecă? Bogat e şi cel ce răpeşte de la alţii, şi bogat e şi cel ce împarte ale sale sĕracilor? Da, unul bogat în îngrămădire, ear' celalalt bogat în cheltuire, dintrĕ cari cel dintâiu samănă pământul, cel de al doilea cultivă — ceriul. Şi cu cât ceriul e mai de dorit de cât pământul, cu atât îmbelşugarea celui dintâiu e mai fără putere de cât a acestui din urmă. Acesta are mii de ómeni, cari îl iubesc, acela n'are de cât înjurători. Şi ce e mai de mirat este, că în contra răpitorului şi în contra celui ce rîvneşte sĕ le aibă el tóte, sunt revoltaţi nu numai aceia, cari au fost nedreptăţiţi, ci chiar şi aceia, cari n'au suferit nici un rĕu din partea lui. Toţi îl uresc, pătimind împreună cu cei ce sufer. Pe când pe cel milostiv, nu numai cei ce au fost miluiţi de el, ci şi ceialalţi toţi îl iubesc. Căci mai iubită e virtutea de cât rĕutatea. Rĕutatea îi are de vrăşmaşi chiar şi pe aceia, cari n'au îndurat asupriri din partea ei, ear' milostenia şi i-a câştigat de prieteni şi iubitori chiar şi pe aceia, cari nu s'au împărtăşit de binefacerile ei. Toţi zicem: „Dumnezeu sĕ'i pórte de grije“. Bine, dar' ce favor, ce facere de bine am primit eu de la el? Eu nimica, dar' fratele meu. Eu nimica, dar' un membru al familiei mele. Eu nimica, dar' vecinul meu! Binefacerea împărtăşită altora, eu o socotesc de a mea!

Vedeţi cât de mare e virtutea? Cât de dorită este ea? Cât de iubită şi cât de frumósă? Cel milostiv e un liman comun, e tată al tuturor, e sprijinul celor slabi. Şi când cel milostiv suferă ceva neplăcut, toţi se rógă pentru el, şi toţi zic: „Domnul sĕ 'l miluiască pe el, sĕ 'i fie lui bine, şi sĕ 'i dea lui cele bune.“ Însĕ despre cel nesaţios şi răpitor nu va vorbi nimeni altcum, de cât zicêndu-i aşa: spurcatul, ticălosul, pângăritul. Bine, dar' ce nedreptate a făcut? Mie nimica, dar' a făcut fratelui meu, vecinului meu, cunoscutului meu. Vei auzi mii de voci, cari tot aşa vor striga în fie-care zi. Şi dacă va cădé, toţi îşi vor bate joc de el.

E acésta viaţă? E acésta bogăţie? Nu e starea acésta mai rea de cât a celui condamnat? Cel condamnat e legat cu sufletul. Il vezi ferecat în lanţuri şi nu 'l poţi miluí. Ba încă 'l şi ureşti, şi 'l ureşte tótă lumea, fiind-că nu din nefericire a fost condamnat, ci de bună voe şi-a atras singur lanţul, care 'l ţine legat şi 'l strînge.

Daruri de crăciun pentru săracii noştri.

La apelul nostru pentru daruri, ce sĕ se împartă la sĕrbătorile Crăciunului întrĕ săracii noştri, au binevoit a dărui: Ilustra dómnă Ioana Moldovan, 10 cor.; dna Elena Isacu, 5 cor.; Surorile Pipoş, 3 cor.; Alexandru Lebu, mare proprietar, 10 cor.; Dr. Virgil Cioban, capelan c. şi r. militar, 2 cor.; dna Ana Dr. Moga, 2 rênduri de haine, 1 păr. pantaloni şi o vestă; Iuliu Covrig, funcţionariu la „Albina“, 2 părechi pantaloni, un roc şi o vestă. Tuturor acestor marinimoşi contribuitori le esprimăm sincerele mulţămite ale Reuniunii nóstre.

Pentru comitetul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“.

Vic. Tordăşianu
president.

Stefan Duca
notariu.

ECONOMIE.

„Reuniunea a doua de înmormêntare din Deva“.

Convocare.

Pe basa §-ului 14., litera f.) din statute, convoc membrii „reuniunei a doua de înmormêntare din Deva“ la *adunarea generală ordinară a XX-a*, ce se va ţiné la 18/31 Decembre 1905, dumineca, d. a. la 2 ore, la „redută“ în Deva.

Pe basa §-lui 11., litera e.) pun la ordinea de zi aceste *obiecte*:

1) Directorul înaintéză ziarele, în cari s'a publicat convocarea şi lista vidimată de membrii reuniunei, pentru a statori dacă s'au observat formalităţile prescrise în §-ul 11., pe basa cărora adunarea generală e îndreptăţită a lua concluze valide.

Constatarea membrilor presenţi.

2) Vorbirea de deschidere şi raportul general al Directorului, amĕsurat §-lui 14 litera f.) — despre lucrarea sa şi a comitetului administrativ, precum şi starea reuniunei în anul 1904. Cererea absolutoriului pe anul 1904 în legătură cu punctul.

3) Inaintarea raţiociniului pe anul 1904, aprobat de comitetul administrativ.

Hotărâre.

4) Intregirea a câtorva locuri vacante din comitetul administrativ. Esmiterea unei comisiuni de candidare de 5 membri. Alegerea sĕ face prin aclamare, adecă vot fáţiş, pe basa designării. Ori-ce discuţiune privitóre la persóne e oprită.

5) Propuneri de sine stătătóre şi interpelaţiuni în favorul reuniunei, înaintate cu 2 zile la mâna directorului şi puse la ordinea zilei.

Din şedinţa comitetului administrativ a „reuniunei a doua de înmormêntare din Deva“, ţinută în

Deva, la 4/17 Decembre 1905.

Directorul:
August A. Nicóră m. p.

Din public.*)

Mulţămită publică.

(Urmare.)

Ioan Buzaş, 5 dolari din Şarpatoc; George Buzaş, 2 dolari din Jacu; Constantin Dahin, 1 dolar din Boiu-mare; Ilie Bărăbaş, din Jacu, Teodor Dahin, 1 dolar, Ilie Raţ, Ilie Hegibeli, fie-care câte 50 cenţi, George Suciu, 1 dolar, toţi din Boiu-mare; Dumitru Bărdaş, 10 cenţi din Zoltan; George Rotariu, din Trapold, Mihail Maier, Iovu Buzaş, Ioan Colceriu, fie-care câte 50 cenţi, toţi din Jacu; Ilie Astăluş, 10 cenţi din Săcel; Ioan Bărăbaş, 25 cenţi din Jacu; George Sechia, 50 cenţi, Ioan Hegibeli, 1 dolar, Ioan Balu, 50 cenţi, Ioan Fiscu, 25 cenţi, toţi din Boiu-mare; Ioan D. Morariu, din Haşfalĕu, Ioan Cristea, din Pianul-de-sus, Ioan Tacaciu, din Iernea-săséscă, Dan Zosim, din Alma, fie-care câte 25 cenţi; Ioan Becuş, Vila Becuş, ambii din Lepindea, fie-care câte 15 cenţi; Victor Popa Viciu a lui Vasile, Dan Românuţ, din Alma, Mihail Teşculă, George Bogolea, ambii din Boiu-mare, Ioan Bărcan, Vasile Coman, Mihail Coman, Dumitru Lăpĕdat, fie care câte 25 cenţi, toţi din Haşfalĕu; Vasile Gligor din Haşfalĕu 50 cenţi; Victor Şerban, 15 cenţi, Ananie Popoviciu, Vila Becuş, fie-care câte 20 cenţi. toţi din Lepindea; Pavel Fiscu, Mihail Ţifria Mihail Fiscu, fie-care câte 25 cenţi, Nicolae Crişan, 1 dolar, toţi din Boiu-mare; Zaharie Bucur, din Şard 50 cenţi; Achim Beian, din Feliag 25 cenţi; George Câmpian, din Şard 15 cenţi; Pavel Buzaş, din Ferihaz 25 cenţi; Ioan Maier, din Săcel, George Maier, din Jacu. Nicolae Todoran şi George Căpăţină, ambii din Haşfalĕu, fie-care câte 50 cenţi; Ieronim Sarga, Ioan M. Morariu, Vasile Savu, Zaharie Boiu, Vasile Sonea, Nicolae Teşculă, fie-care câte 25 cenţi, toţi din Haşfalĕu; Nicolae Mihăilă, Ioan Dumitru, ambii din Feleag, fie-care câte 25 cenţi; Ioan Baciu, 10 cenţi, George Baciu, 15 cenţi, ambii din Archita; Ioan Bălăşan, din Bundorf 10 cenţi; Mihail Balu, 25 cenţi Zaharie Cioc, 15 cenţi, Ilie Suciu, 25 cenţi, toţi din Boiu-mare; Petru Colceriu, din Jacu-român 50 cenţi; Neebis Gerasim, 25 cenţi, Nicolae Bancia, 5 cenţi ambii din Lepindea; Ilie Pintea, din Ferihaz 25 cenţi; Nicolae Chiş, din Boiu-mare 5 cenţi; Ştefan Suciu, din Alma Ioan Tenia, Lazar Micu, Ştefan Vlad, George Pintea, fie-care câte 25 cenţi; Zaharie Iosif, Zaharie Baciu, Tenea Ciuloiu, fie-care câte 20 cenţi, toţi din Feriha Ioan Grusea, 25 cenţi din Hendorf; P tenie Suciu, 20 cenţi din Şulumberg; colae Stropea, 25 cenţi din Zelistad colae Ticuşan, 30 cenţi din Apol tru Dobre, 2 dolari din Şarpato Andronic, 25 cenţi din Bandu- Costan Roman, 10 cenţi din Câmpie, Iacob Pintea, 15 cenţi d de-Câmpie, Zaharie Pop, Rosali Nicolae Grusea, fie-care câte 10 cenţi, Florea Grusea, 15 cenţi din Hendorf, Traian Vămaş, 25 cenţi din Cisteiec-de-Câmpie, Ioan Luca, 25 cenţi din Criş, Chirion Scutea, 10 cenţi din Săsăuş, Petru Hofner, 25 cenţi din Sighişóra, Nicolae Ghindea, Ioan Bărbat, fie-care câte 10 cenţi, ambii din Ucea-de-sus, Mihail Costea, 15 cenţi din Vidacutul-român, Ştefan Hofner 10 cenţi din Sighişóra, Hariton Căpriţă, 10 cenţi, Ieronim Căpriţă, 25 cenţi, ambii din Zeliştad, Dumitru Hofner, 25 cenţi din Sighişóra, George Căpriţă, 10 cenţi din Zeliştad, Nicolae Moldovan, 15 cenţi din Hendorf, Mateiu Cazan, 25 cenţi din Beclean, Ioan Moldovan, Nicolae Constandin Frevronia Constandin, fie-care câte 10 cenţi toţi din Hendorf, Ioan Moldovan, 25 cenţi George Negrea, Mihail Vintilă, fie-care câte 10 cenţi, toţi din Slimnic, Ioan Opriş 25 cenţi din Şura-mare, Ioan Apolzer 25 cenţi, Nicolae Moldovan, Pavel Cos fie-care câte 10 cenţi, toţi din Slim Silvestru Mateca, 10 cenţi din Breaza, dreiu Bulbarea, 15 cenţi, Bucur Piti , 10 cenţi, ambii din Felmer, Vasile Diac, 25 cenţi din Vidacutul-român, Nicolae Gavarlos, George Piticaş, fie-care câte 25 cenţi, Ioan Comaniciu, 10 cenţi, toţi din Felmer, Ioan Bugueriu, 10 cenţi din liştad, Ioan Şandru, 50 cenţi din Ilie Nistor, din Hendorf, Ioan Mod Ţeline, fie-care câte 10 cenţi, Nicolae 15 cenţi din Hendorf, Ilarion Miha cenţi, Nicolae Busu, 50 cenţi, amb Ţeline, George Irimie, 25 cenţi din Filip Zosim, 10 cenţi din Ticuşul-săsesc George Negrea, 25 cenţi din Vlădeni, Vasilie Papelea, 10 cenţi, Nicolae Găiborean 5 cenţi, Dumitru Văcariu, 15 cenţi, toţi din Ruşi, Ioan Creţu, Nicolae Opriş, fie care câte 10 cenţi, ambii din Slimnic, N Ţigan, 10 cenţi, Stefan Neagoe, 10 cenţi din Ţinţar, Ioan Scorţia, 10 cenţi, Ioan Neagoe, 25 cenţi, Dumitru Neagoe, 2 cenţi, Vasilie Savu, 25 cenţi, Vasilie Puşcaş şi soţia, 20 cenţi, George Mamino, 1 cenţi, Toma Bolândn, Ioan Toropa, fie care câte 10 cenţi, toţi din Ţinţar, Ioan Grusea, 25 cenţi din Hendorf, Solomon, 25 cenţi din Proştea, Moldovan, 25 cenţi din Zeliştad, Savu, 25 cenţi Nicolae Piroş, 1 bii din Hendorf, Tanase Şipo din Beclean, Ioan Ilca 25 cenţ Band.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţiunea nu primeşte rĕspunderea.

Sirolin

Se prescrie zilnic de numĕroşi medici şi profesori la

morburi de plumâni, cataruri, tusă convulsivă, scrofulosă, influenţă.

Oferindu-i-se publicului imitaţii fără preţ, sĕ se céră totdeuna

impachetare originală „Roche“.

F. Hoffmann-La Roche & Co., Basel (Elveţia).

„Ro

Nr. 8348 Plen. [304] 2–3

Concurs

Pentru ocuparea unui post de **practicant la esactoratul Consistoriului arhidiecesan** prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare.

Concurenții au sĕ dovedéscă:

1. Că sunt români ortodocși.
2. Au absolvat școlele comerciale cu succes bun.
3. Sunt liberi de miliție, respective au făcut anul de voluntar.

Salariul împreunat cu postul de practicant este de 1000 coróne; și alesul numai după un an de praxă purtată cu succes eminent va fi definitivat prin Consistoriul arhidiecesan în ședințele plenare.

După definitivare póte fi promovat de cancelist ori eventual oficial cl. II în sensul §-ului 27 al Regulamentului afacerilor interne și ca atare este și membru al fondului de pensiuni arhidiecesan.

Preferiți vor fi între condițiuni egale clericii absoluți.

Sibiiu, în 12 Decembre 1905.

Consistoriul arhidiecesan.

Un harnic comis

mai matur, află imediat aplicare, sub condiții favorabile la firma **Ioan Comșa & fiu, Săliște.** Salariu după împrejurări, și până 100 cor. lunar, plus întreținere și locuință.

... la Librăria arhidiecesană din ... (Nagyszeben) se pot procura

...ile pentru oficii

...e, protopresbiterale și alte oficii, cu prețul de 4 cor., cu ...ri sau embleme 5 cor. 40 fil., plus porto postal 60 fil., cu ramburs 70 fil.

Dr. Petru Șpan:

... pregătitore în ...ogie	Cor.	3·—
... formate ale învăța...(Ediția a doua)	„	1·60
Povești ...	„	2·—
Carte de cetire ...	„	—·50
Noul Abedar	„	—·40
Călăuza noului Abedar	„	—20
Dr. Daniil P. Barcianu. Vieța și activitatea lui	„	—·50

Se pot procura de la Librăria arhidiecesană.

Cea mai mare invențiune

a noului secol costă numai

fl. 2·55.

E vorba de orologiul de buzunar remontoar de nichel marca „System Ros Patent", cu arătător de secunde, a se trage la ..., lucitor, cu mers regulat și garanție pe 3 ani. ...nt de orologiu elegant și 5 juvaericale se adaug gratis). (275) 8—20

...ă de neconveniență banii se dau înapoi, deci risic este eschis. Trimite cu ramburs sau după primirea sumei

M. J. HOLZER

Mare deposit de orológe și aurării, Krakau Oesterr. Dietelsg. 78 și St. Sebastiang. 26.

Liferantul funcționarilor de stat ces. reg.

Lista prețurilor dela orológe și aurării gratis și franco.

Agenți se caută.

Asemenea inserate sunt imitațiuni.

Comandându-se 10 orológe de buzunar unul în cinste

Eu

...ncesc pentru îngrijirea pielii, în ...cial pentru a alunga pistruii și a ...ri colóre delicată a feții, un să... medicinal mai bun și mai cu efect de cât cunoscutul

...pun de lapte de crin

... Bergmann (marca doi băieși)

...ann & Co. ...en a/E.

...fla de vînzare ... fileri bucata ...ia „la urs" ...),

... E. ...

Szám: 3595/1905. [297] 3–3

Faárverési hirdetmény.

Szebenvármegye nagydisznódi járásába bekebelezett Felek község tulajdonát képező „Rîu-mare" (Isvorul-Comanesi, Tiszi, Zsoagerului) erdőrészben mintegy 470.0 kataszter holdnyi területen szakértőileg megbecsült:

71080 m³ bükkhasábfa,
10695 m³ bükkdorongfa, és
15680 m³ lucz és jegenyefenyő haszonfa,

1906. évi január hó 11-én délelőtti 8 órakor Felek község irodájában zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen fog eladatni.

Kikiálltási ár 69004 K 25 fillér
Bánatpénz 6900 K — fillér.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Irásbeli zárt ajánlatokhoz a kiirt bánatpénz csatolandó.

Az általános árverési és szerződési feltételek a járási főszolgabirónál és a nagytalmácsi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Nagydisznódon, 1905. évi deczember hó 13-án.

Schieb Viktor s. k.
járási főszolgabiró.

Tablouri istorice.

La **Librăria archidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben) se află de vînzare următórele:

Asaltul redutei Grivița.
Dumbrava roșie,
Mórtea lui Stefan cel Mare.
Bombardarea Vidinului.
Stefan cel Mare și a rodul Purice.
Trecerea armatei române peste Dunăre la 20 August 1877.
Principele Carol inspectând reduta Grivița.
Jurămêntul boierilor înaintea lui Tudor la Cotroceni.
Prinderea lui Tudor.
Petru și Ioan Asan ridică steagul liberării.
Grivița Nr. 1.
Intâlnirea A. S. Domnitorului cu Osman Pașa după căderea Plevnei.
Prețul fiecărui tablou 3 coróne.
Stefan Vodă cel bun și mare 1 corónă.

La **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu se află de vînzare

ilustrate cu catedrala

ortodoxă română din Sibiiu. Prețul unei bucăți 6 fileri, colorate 10 fileri.

A apărut:

Calendariul arhidiecesan

pe anul

1906

și se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu. Prețul 40 fileri, cu șematism 80 fil., plus porto postal 10 resp. 20 fil.

„TITAN"

scăpărătóre gazósă.

Ridicându-i-se coperișul dă imediat flacără. Se póte purta în busunariul vestei. Face de prisos chibritele (lemnușele).

Bucata 1·50 cor.

Mașină Phönix pentru pregătirea țigaretelor

500 țigarete pe óră. Prețul 3 c.

Lampă electrică de busunar

à cor. 2·40.

Mașină de tocat carne Alexanderwerk

— Lista prețurilor la cerere. —

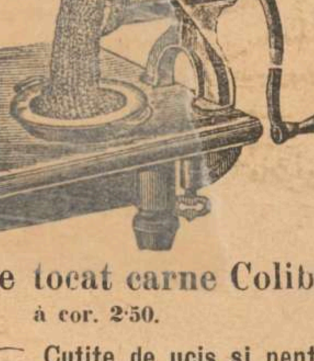

Tóte părțile constitutive ale mașinei Alexanderwerk se află întotdeuna în deposit.

Mașina de tocat carne Colibri

à cor. 2·50.

Cuțite de ucis și pentru tăiat carne, calitate superióră.

Amnare pentru ascuțit

Ascuțitóre Schneidig cor. 1·90

Carol F. Jickeli, Sibiiu

Biblioteca poporală a Asociațiunii.

Nr.		fil.
1, 2.	**Povestiri din viéța țeranilor români.** (I și II,) de *I. Pop-Reteganul*, câte	20
3.	**Despre cărțile funduare și întabulări**, de *Dr. Valer Moldovan*	30
4.	**Sfaturi bune.** Trei disertațiuni, de *Em. Ungurean, Dr. Elie Cristea* și *N. Ivan*	20
5.	**Casa părintéscă**, crescătórea indivizilor și popórelor, de *I. Popea*, fost prof.	20
6.	**Despre testament.** Explicarea art. de lege XVI, din a. 1876, de *Dr. V. Moldovan*	30
7.	**Posta, telegraful, telefonul.** Noțiuni generale despre instituțiile postale, de *Gavr. Todică*	20
8, 9.	**Icóne din istoria Grecilor vechi,** (I, II), de *V. Lazăr*, câte	20
10.	**Grădina de legumi**, de *Ioan F. Negruțiu*	30
11.	**Cultura cucuruzului**, de *Ioan F. Negruțiu*	20
12, 13, 14, 15, 16.	Ionel. Principii morale și creștinești de educațiune (I, II, III, IV, și V), de *V. Gr. Borgovanu*, câte	20
17.	**„Astra".** Informațiuni asupra scopurilor și instituțiunilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român"	20

Librăria arhidiecesană.

SAMUEL PÉCSI

Budapesta, VI, Gyár-utca 48.

Deposit de fabrică de motóre cu benzin și de mașini economice

Motóre cu benzin, locomobile cu benzin și aparate de îmblătit, motóre cu uleu crud, instalații pentru motóre cu gas sugativ și tot soiul de mașini economice.

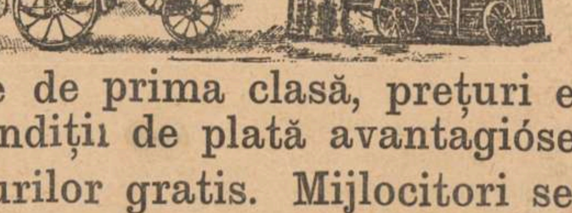

Fabricate de prima clasă, prețuri eftine și condiții de plată avantagióse. (279) 6—6

Lista prețurilor gratis. Mijlocitori se onoréză.

Banca de asigurare „TRANSILVANIA"

Sibiiu, str. cisnădiei nr. 5, edificiile proprii. — Fondată la 1868.

Primește în condiții favorabile

- asigurări contra focului și esplosiunilor,
- asigurări de viață și de rente viagere,
- asigurări contra furtului prin spargere,
- asigurări de grindină,
- asigurări de accidente și de sticlă.

Valori asigurate 105 miliόne coróne.

Despăgubiri prestate 7 miliόne coróne.

Fonduri de reservă și garanție 2 miliόne coróne.

Informațiuni de la **Direcțiune în Sibiiu** și prin **agenturile principale** din **Arad, Bistrița, Brașov** și **Cluj**, cum și prin subagenții din tóte comunele mai mari. (271) 8–52

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum și la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armonióse, pe lângă garanță de mai mulți ani în fie care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă: (119) 27–52

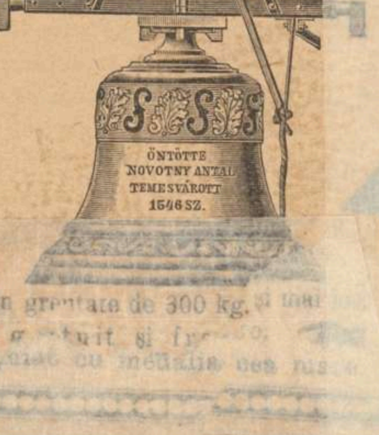

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute,** de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bătrâne cu corone de fier bătut, ca și spre turnarea de tóce din metal. Se află clopote în greutate de 300 kg. și mai ...

Preț curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

La espoziția milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare ...

... Tocaci ... Păcățianu

Editura și tipariul tipografiei arhidiecesane

Nr. 136 — Sibiiu, Marți 20 Decembre 1905 (2 Ianuarie 1906) — Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
sĕ se adreseze Administrației tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
sĕ se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de două-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil.
rêndul cu litere garmond.

Revoluția în Rusia.

Sibiiu, 1 Ianuarie n. 1906.

Proiectul de lege despre dreptul acordat poporațiunei din Rusia, de a'și alege representanți pentru parlamentul țerii, a devenit lege, prin publicarea lui, întêmplată în una din zilele trecute. Nu s'a așteptat până la Crăciun, cum fusese planul, cu publicarea legii, ci publicarea s'a făcut numai de cât, după aprobarea legii din partea consiliului de miniștri și a Țarului, probabil, pentru a liniști lumea, care a pus mâna pe arme, spre a'și elupta cu forța drepturile cari îi compet.

Cu faptul acesta Țarul Rusiei și a împlinit promisiunea făcută, că va da constituție imperiului sêu, căci legea electorală este basa constituției.

Nu cunóștem în întregime acésta lege, dar' din scurtele telegrame apărute în foile streine putem constata, că legea e destul de liberală, și poporațiunea din Rusia ar puté sĕ fie mulțămită cu ea. Se dă drept de alegere fiecărui cetățean, care plătește dare [illegible] la suma plătită. Numai cel ce are datorințe de împlinit față de stat, póte sĕ aibă și drepturi de la stat. Noi, de esemplu, cei din Ungaria, am fi fórte mulțămiți, dacă am avé o *astfel* de lege electorală, fără restrângeri meșteșugite și intențiuni ascunse.

Fi-va însĕ mulțămită poporațiunea din Rusia, și depune-va armele, acum după ce vede, că Țarul și guvernul seu țin serios la realisarea ideii de a da imperiului constituție?

Zilele cele mai apropiate au sĕ ne dee rĕspuns la întrebarea acésta. De ocamdată însĕ Rusia e încă în plină revoluție, și cu sânge sunt stropite stradele mai multor orașe mari!

Indeosebi orașul *Moscova*, acéstă reședință veche a Țarilor, centrul culturii naționale rusești, leagănul autocrației rusești, a fost zilele trecute arena unor lupte sângeróse, purtate între revoluționari și trupele împĕrătești, lupte în cari, dacă putem da crezĕmênt știrilor venite de la fața locului, s'au secerat mii de vieți. E vorba de vre-o 15—20.000 de morți și răniți!

Ciocniri sângeróse s'au întêmplat apoi și prin alte orașe, și probabil se vor mai întêmpla, pentru-că cu tóte-că știrile ultime ne spun, că revoluția e în apunere, stînsă de tot încă totuși nu e până în momentul de față.

Intrebarea ce ni-se impune în fața acestui fapt este, cum se face, că tocmai atunci, când Țarul vine și împarte puterea cu poporațiunea sa, se întêmplă astfel de lucruri în Rusia, se întêmplă, că lumea pune mâna pe arme și începe rĕsboiu cu dinastia și cu armata ei?

Sunt pĕcatele trecutului, cari nu se pot uita, și nu se pot ierta ușor. Persecuțiunile cele multe din trecut, întemnițările și spânzurările cele și mai multe, sunt tóte trecute la pasivul dinastiei, și ele cer rĕsbunare! De aceea, revoluționarii nici nu sĕ sfiesc a spune, că scopul lor este *detronarea dinastiei* și proclamarea *republicei în Rusia*. Un oraș óre-care a și proclamat-o deja.

Au făcut însĕ cu greșélă socotéla și revoluționarii din Rusia, pentru-că ei contau cu siguranță la sprijinul ce li se va da din partea armatei rusești. Armata însĕ a rĕmas credinciósă Țarului și dinastiei, și a întrat în luptă cu revoluționarii, pentru salvarea tronului. In urma acestui fapt, revoluția nu va isbuti, chiar dacă ar mai fi continuată.

Aceea ce însĕ ne interesézà pe noi în întréga mișcare din Rusia este, nu revoluția, ci sórtea confraților noștri din Basarabia, supuși și ei Țarului rusesc. Și cu bucurie aflăm, că au început și ei o mișcare laudabilă, nu revoluționară, pentru-că Românul din fire nu inclină spre revoluție, ci pe cale legală, în scopul de a câștiga *drepturi naționale*. Pe eri, Duminecă, a fost convocată o întrunire a fruntașilor români basarabieni la Chișineu, pentru a compune și înainta guvernului rusesc un memorand, în chestiile următóre: Sĕ li-se dee Românilor basarabieni *școli românești*; sĕ li-se permită facerea slujbei dumnezeești în biserici *în limba românéscă*; pertractările la judecătorii, când împricinații sunt Români, sĕ se facă *în limba acestora*, etc. etc.

Dee Dumnezeu, ca lupta lor sĕ fie încoronată de cel mai desăvêrșit succes!

Cronică bucureșteană.

București, 12 Decembre v.

De câtăva vreme încóce s'au putut constata cu o siguranță tot mai deplină urmele și dovezile unei *literaturi românești* din ce în ce mai sănĕtóse la un numĕr de cetitori din ce în ce mai ridicat, cari se pasionéză chiar pentru acéstă literatură intransigent de românéscă și de sănĕtósă. Acéstă constatare a făcut-o în zilele trecute (7 Decembre) și fostul ministru A. Marghiloman în un discurs rostit în parlamentul de aici, în care a amintit în forma cuvenită de „renașterea literaturii“, cum a poreclit-o, o renaștere menită a sădí sĕmânța cea bună în tóte straturile românești, fără deosebire de loc. Rostul literaturii în viéța unui popor este îndeobște cunoscut și recunoscut, și de aceea e fără îndoială semnificativ faptul, că în parlamentul unei țeri tinere ca România se accentuéză necesitatea unei literaturi românești, menite a netezí asperitățile, ce timpurile trecute au mai lăsat pe corpul nostru național. Recunoștința, pe care a esprimat-o în parlament valorosul bărbat de stat față de domnii Iorga, Goga, Iosif și Sadoveanu, pe cari i-a amintit cu numele, póte fi socotită nu numai ca ceva individual, ci ca espresia întregei lumi românești, care se interesézà de desvoltarea nóstră culturală sub tóte raporturile.

De fapt, dacă ne vom da sémă de aprópe de acest moment esențial al vieții nóstre intelectuale de azi, e cu neputință a nu constata ródele bune, rĕsărite în timpul din urmă în urma activității sincere a unor muncitori harnici și desinteresați. Unitatea culturală, care trebue sĕ ne fie cel mai suprem ideal, e din zi în zi mai mult apreciată și de mai mulți înscrisă pe steagul vieții lor, ceea-ce nu se póte trece cu vederea, când ne cugetăm și la cele din trecut. Astăzi se cetește mai mult de cât ori când românește, și se scrie mai mult de cât ori când; punga publicului mare n'a fost nici-odată mai deschisă pentru literatura românéscă, de cât cum e acum. Dovadă sunt următórele amĕnunte, cari de-și departe de a puté oglindí tot ce vreau sĕ spun eu, aruncă totuși o lumină asupra chestiunei. Până acum câțiva ani nu s'a pomenit nicăiri o casă de editură curat românéscă, cum e casa de editură Minerva din București, care de la întemeierea ei până astăzi (a fost întemeiată la 1898) a dat literaturei române cele mai frumóse cărți, cari se pot închipuí. Pe deoparte s'a început editarea scrierilor clasicilor noștri, cari au fost puse la disposiția publicului pe un preț fabulos de ieftin, pe de altă parte s'au editat cele mai de valóre scrieri ale scriitorilor de astăzi, scrieri cari nu apar azi ca sĕ dispară mâne, ci sunt menite a rĕmâné. Prin acéstă înlesnire, pe care o face rĕspândirei literaturii, acéstă casă de editură, care pórtă un nume atât de însemnat, a făcut cele mai mari servicii, cari se pot aștepta de la o întreprindere comercială.

Minerva a luat de la început și revista „Sĕmănătorul“ sub aripile sale, asigurându-i după putință veața. Că „Sĕmănătorul“ e nu numai o revistă fórte bună, ci și o forță, o dovedesc multele simpatii, pe cari le au toți ómenii de bine, atât pentru direcția, pe care o urméză acéstă revistă, cât și pentru revistă însași.

Indeosebi noi Ardelenii avem sĕ mulțămim fórte mult acelora, cari au întemeiat și susținut până astăzi acéstă admirabilă revistă, care a suflat duh în noi, a oțelit forțele nóstre, a deșteptat cu mult mai mult de cât ori-care altă revistă românéscă pripășită la noi după vremuri, interesul nefățărit pentru chestiunile de ordin cultural, pentru-ce e frumos, bun, folositor, dar' mai ales pentru-ce e românesc. Mulțămirea acésta, pe care o datorim celor-ce ne-au pus în mână „Sĕmănătorul“, o și manifestăm noi Ardelenii într'un chip, cum nu ne era obiceiul a o face înainte vremuri.

Până-când mai înainte, când nu aveam la Budapesta un „Luceafĕr“, în Ardeal nici cea mai bună revistă literară nu puté străbate de cât într'un numĕr de esemplare de tot restrîns (maximul l-a ajuns „Vatra“ cu 200 de abonați), astăzi ne putem mândri (într'adevĕr!), că pe lângă cei vre-o miie de abonați ai „Luceafĕrului“ din Budapesta, (care pare-că ar apăré în București), mai trec în Ardeal peste 400 de esemplare din „Sĕmănătorul“. Acest numĕr va părea fórte mic acelora, cari se vor gândí, că în Ardeal sunt trei milióne de Români, cari toți ar trebuí luminați și atrași la calea cea adevĕrată, el e însĕ față de trecut un progres uimitor, și acésta e pentru noi, dacă nu o mulțămire pentru starea nóstră culturală de astăzi, cel puțin o mulțămire pentru îndrumarea cea bună, pe care o urmăm. Mai mult se cetește „Sĕmănătorul“ în cele două centre bisericești, în Sibiiu și în Blaj, unde cultul pentru acéstă revistă crește din zi în zi. Se cetesc cam o sută de esemplare în fie-care din aceste centre. Un moment esențial, care trebue sulevat, e acela, că „Sĕmănătorul“ a pătruns în școli și mai cu sémă în cele două seminare, de unde în fie-care an pornesc zeci și sute de luminători ai satelor. Aceia dintre teologi și pedagogi, cari nu numai cetesc „Sĕmănătorul“, ci și-l și abonéză, dovedesc prin acest sprijin material marea iubire, pe care o au pentru adevĕrata literatură, o iubire care nu-i părăsește în momentul, când a părăsesc seminariul, ci care-i întovărășește și de aci încolo. Și duc deci din seminare deodată cu diploma de absolvire și o revistă bună în satul lor, acolo o cetesc împreună cu dascălul, cu notarul și cu câtă brumă de „inteligență“ se mai găsește în sat, se luminéză împreună asupra unei părți a chemării lor, se îndémnă și ei la muncă și la jertfă în un timp ca acesta, care cere de la fie-care Român tot ce acela îi póte da. Prin rĕsp [illegible] la țéră a adevĕratei literaturi p [illegible] dĕjduí, că preotul va fi totdeauna [illegible] trebue sĕ fie, că dascălul se v [illegible] asupra tuturor aspirațiilor nóstr [illegible] vom puté ajunge la un stadiu [illegible] înțelegere sufletéscă, indispensab [illegible] a puté face un progres real.

Imi vine în minte felul [illegible] nesc alte neamuri literatura [illegible] e. au sute și mii de reviste [illegible] țifice, economice etc. etc. Un [illegible] sute de mii de esemplare și se rĕspândesc tóte, și mai ales [illegible] tóte. La Germani află ce e drep [illegible] loc și [illegible] pentru toți cetitorii, până și la casa celui din urmă funcționar, și nu rarare-ori chiar mic comerciant și industriaș, acea bună și instructivă revistă familiară, care e Gartenlaube, Das Buch für Alle, sau alta, din care se desface pentru ei o bucurie vecinică, menită să le îndulci amarul sĕp [illegible] și al vieții [illegible] intregi. Acésta e o dovadă despre superioritatea lor culturală.

Noi suntem încă departe de asa ceva. Dar' ori-cât de departe e idealul, cu pa [illegible] cât de mic înainte e o cinste pentru acela care-l face, și când un popor face [illegible] înainte, pași siguri și conștienți de cor [illegible] tatea lor, e cel puțin un motiv de [illegible] curie.

N. Foișo

Pentru popor.

(Urmare.)

Aceeași îngrijire se cuvin [illegible] milor de mătasă, care era odată [illegible] făcea fala femeilor române, de [illegible] până la domniță.

După cum ați vĕzut din c [illegible] v'am adresat cu prilegiul trim [illegible] ticelelor despre gândacii de m [illegible] stă lucrare nu cere nici timp [illegible] nici cheltueli mari, și se póte [illegible] torul chiar al copiilor. Tot a [illegible] făceam cunoscută întemeierea so [illegible] *Țesĕtórea*, după îndemnul și sub o [illegible] M. Sale Reginei, care a luat în d [illegible] priveghere desvoltarea acestei în [illegible] ciri.

Am nădejde, că străduința d [illegible] acéstă direcțiune va fi fericită, [illegible] în urma instrucțiunilor, ce v'am d [illegible] plantațiuni întinse de duzi în a [illegible]

In ce privește pe sătenii, [illegible] de loc sau fórte puțin pămĕn [illegible] face cum am [illegible] muncitori a [illegible] ciali sau meșteșugari.

Agricultura a luat de un [illegible] un avênt îmbucurător, și a [illegible] brațe tot mai iscusite. Afară [illegible] face mult mai intensiv [illegible] mulți proprie [illegible] de la diferite [illegible] liti a aduc [illegible] când mulți [illegible] los sĕ caute [illegible] în acéstă [illegible] aflat și aleș la dome [illegible] Sadova și Segar [illegible] a trebuit sĕ se adune [illegible]

Dunăre, plătindu-li-se anual până la 60.000 de lei.

În străinătate, unde cultura pământului a ajuns la o însemnată desvoltare, sunt mulţi ţĕrani, al căror singur venit e priceperea câştigată în practică sau în şcóle. Avem şi noi astfel de şcóle, de cele practice, al căror scop e crearea muncitorilor speciali pentru agricultură şi celelalte ramuri ale sale, cum sunt viticultura, horticultura, arboricultura. Acestea se găsesc până acum, sau relativ înaintate, sau pe mâna altora, aşa în cât fără un câmp larg celor ce ar voi sĕ se voteze lor. În alte direcţiuni s'a făcut în acéstă salutară schimbare, şi e de dorit sĕ se realiseze cât mai curênd şi în cele arătate mai sus. Am chiar intenţiunea sĕ întemeiez pe fie-care domeniu câte o modestă şcólă, în care copiii locuitorilor sĕ se deprindă, imediat după terminarea cursurilor primare, cu lucrările agricole raţionale. Am vĕzut multe de acestea în Germania, şi 'mi aduc aminte mai cu séma de una de pe un domeniu al principelui de Hohenzolern la Sigmaringen, care a dat resultate minunate. Aşi fi dorit sĕ le pot introduce cât de curênd, nu cer sume mari, trebue sĕ [illegible] sfârşirea celorlalte lucrări, cum construcţiile. Până atunci însĕ dvóră [illegible] a învĕţa pe săteni, în conferinţe şi ales la câmp, în cursul muncii, de cum sĕ lucreze mai bine.

Asemenea *meseriile* sunt o bună [illegible] existenţă; ele îngădue adesea [illegible] mai liniştită de cât a plugarului mai expus.

[illegible], de o camdată pe meşteşugarii ce lucrézĕ pentru populaţiunea rurală, cari stabilindu se la sate, ar puté [illegible] nisescă traiul cu înlesnire, mai [illegible] dacă vor ţine pas cu cei de la [illegible] pildă puteţi lua pe copiii locuitorilor, cari au fost trimişi şi susţinuţi de noi în şcólele de meserii, şi cari acum lucrézĕ în atelierele nóstre, în condiţiuni bune.

Dar pentru a puté ajunge la o îndreptare pe acéstă cale, în care vĕd vindecarea multora din relele actuale, trebue mai întâiu combătută energic credinţa, că lipsa de pământ e singura pricină a sĕrăciei, şi că săteanului nostru nu i-se cade sĕ facă şi alt ceva, de cât agricultură. [illegible] se impune acésta cu atât mai mult, cu cât lipsa de pământ, aşa cum se înţelege [illegible] se va simţi totdéuna.

(Va urma).

Esposiţia generală română.

Comitetul central al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român adreséză un călduros [illegible] către publicul român din regatul ungar, [illegible] la esposiţiunea generală română [illegible] apelul, după cum urméză:

[illegible] 1906 se împlinesc optsprezece [illegible] descălecarea legiunilor romane [illegible] Daciei, care remarcă începu[illegible] naţiunii române pe teritorul, [illegible] nostru l'a păstrat şi'l locueşte [illegible] de astăzi; şi tot în anul 1906 fraţii noştri din regatul Ro[illegible] aniversarea de patruzeci ani a în[illegible] gloriósei lor dinastii şi a domnului lor Rege, care şi-a revărsat [illegible] binefăcĕtóre şi preste hotarele ace[illegible] asupra întreg némului românesc. [illegible] 1906 represintă prin urmare în [illegible] poporului nostru un moment sĕr[illegible] de deosebită însĕmnătate, care [illegible] încălzéscă inimile tuturor Români[illegible] deosebire de hotare politice, şi [illegible] sĕ fie sĕrbătorit prin o mare manifestaţiune naţională, la [illegible] tóte ramurile naţiunii ro[illegible]

[illegible] de acéstă dorinţă, corpurile [illegible] României au decis aranjarea [illegible] generale române, care se [illegible] 14 Iunie, şi va rĕmâné [illegible] luni, până la sfârşitul [illegible]

[illegible] esposiţiunii [illegible] pătruns [illegible] tatea participării Românilor din [illegible] la acéstă esposiţiune naţi[illegible] conlucrarea lor ar rĕmâné lipsită de caracterul general-român, a cerut în acest scop concursul „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, şi comitetul central al acesteea, avênd în vedere interesele nóstre naţionale şi economice, precum şi relaţiunile de prietenie şi bună vecinătate, cari légă monarchia nóstră de România, şi în urma cărora nu numai ducatul Bucovinei va participa în mod oficial, ci şi guvernul Ungariei a luat iniţiativa pentru participarea la esposiţiune a cercurilor nóstre interesate în regatul român şi în acest scop a şi acordat esposanţilor din Ungaria tóte înlesnirile de transport şi de vamă, — a primit angajamentul de a înzestra atât pavilionul, cât şi casa ţĕrănéscă, ce se va construi pe teritorul esposiţiunii anume pentru Românii din regatul ungar, şi a încredinţat conducerea acestor lucrări prim-secretarului „Asociaţiunii“, dlui Dr. C. Diaconovich.

Comitetul central vine acum a cere concursul publicului român din acéstă ţéră, pentru a puté înzestra pavilionul, ce i-s'a încredinţat, în condiţiuni cât mai mulţămitóre şi demne de rolul, ce ni-se cuvine în sinul naţiunii române.

In acest pavilion Românii din regatul ungar vor avé sĕ fie representaţi în mod sistematic şi unitar prin un tablou cât mai complect al tuturor stărilor lor şi al tuturor manifestaţiunilor vieţii lor naţionale.

Pentru informarea prealabilă a publicului nostru anunţăm încă de acum, că pavilionul va cuprinde următórele secţiuni:

1. *Situaţia etnografică*, care va presenta teritoriul Ungariei locuit de Români, proporţia acestora în populaţiune, viaţa lor comunală, etc. Acéstă secţiune o va aranja biroul „Asociaţiunii“ cu materialul de care dispune. Va primi însĕ cu mulţămită şi cere anume pentru acéstă secţiune un numĕr cât mai mare de fotografii ale comunelor româneşti mai marcante (vederi generale, pieţe, strade principale, etc.)

II. *Locuinţele poporului nostru.* In acéstă secţiune, la care aparţine şi o complectă casă ţĕrănéscă din Transilvania, care se va construi în satul etnografic, alăturea cu casele ţĕrăneşti din Istria, Macedonia, Basarabia, Bucovina, Moldova, etc., — se vor espune fotografii ale caselor nóstre ţĕrăneşti, ale părţilor şi interiorului acestora, mobiliar original, şi tóte uneltele de casă.

Pentru înzestrarea secţiunii II cerem concursul publicului mare, şi în deosebi şi al despărţĕmintelor „Asociaţiunii“.

III. *Industria de casă* şi anume: *a*) industria textilă cu tóte productele şi uneltele ei, şi

b) alte industrii de casă, cultivate de poporul nostru, cum sunt: olăritul, împletitul, sculptura în lemn, etc.

La aranjarea acestei secţiuni a binevoit a se angaja dómna Maria Cosma, presidenta Reuniunii femeilor române din Sibiiu, care în scopul, ca în despărţĕmântul industriei textile sĕ se espună numai obiecte originale şi de valóre superióră, va alege personal obiectele de expus cu ocasiunea excursiunilor, ce le va face în diferitele părţi ale ţării. Comitetul central apeléză la despărţĕmintele „Asociaţiunii“, la reuniunile de femei şi la damele române, cari se intereséză de acest ram al muncii nóstre naţionale, şi le rógă sĕ înlesnéscă lucrarea dómnei Maria Cosma prin adunarea productelor mai valoróse de industrie textilă până la sosirea d-sale în localitate, când apoi se va face alegerea definitivă.

(Va urma).

Oficială.

Oficiile parochiale sunt poftite a controla immediat, dacă comunele bisericeşti au solvit sau nu taxele anuale la fondul de pensiune archidiecesan. Intru cât nu vor fi solvite, sĕ facă paşii de lipsă, ca immediat sĕ se solvéscă, ca sĕ nu sĕ cuprindă în consemnarea restanţierilor de la finea anului.

Totodată sĕ se încheie odată şi colecta pentru catedrală, şi resultatul sĕ se trimită la cassă.

NOUTĂŢI.

Din „Nagyszebeni Ujság“. Domnul profesor *Dr. Szőcs Géza*, publică la locul prim în numĕrul de eri al ziariului local magiar *„Nagyszebeni Ujság“* următórele: „Pentru *„Telegraful Român“*. La articolul meu „Imm de Crăciun către concetăţenii nostri români“ *Telegraful Român* a adus în numĕrul de Marţi un articol de fond, onest, serios, şi din punct de vedere patriotic de o direcţie îmbucurătóre. Când confirm rĕspunsul, şi tonul onest şi elegant, la locul acesta, în faţa publicului cetitoriu magiar, declar tot odată, că precum până acuma, aşa şi în viitoriu, voiu continua lupta neprihănită pentru ideile şi direcţia semnalată în articolul meu, şi mâna prietenéscă întinsă din partea redacţiunei *„Telegrafului Român“* o primesc cu bucurie. Sĕ ne nisuim a ne înţelege şi respecta unii pe alţii, dar' sĕ ne nisuim a câştiga şi pe alţii pentru principiul şi ideia păcii, a bunei voinţe, şi a amiciţiei“.

Luăm act cu plăcere!

*

Ce spune dl fost ministru? Dl Lad. *Lukács*, fostul ministru de finanţe, întrebat despre perderile statului în urma stărilor anormale de azi, a rĕspuns: „Atunci, când statul are mii de isvóre de venit, e greu sĕ rĕspunzi cu siguranţă. Dar' asĕmĕnând stările cu cele din trecut, cred că nu greşesc dacă spun, că dările neplătite s'au adunat în sumă de peste o sută cincizeci milióne“. Adaoge apoi, că în nici un cas nu se va mai puté scóte suma acésta întrégă, căci „e cu neputinţă ca restanţierii sĕ pótă plăti restanţele de pe doi-trei ani odată“.

Bine mergem, ori-ce ziceţi, dlor coaliaţi?

*

Noul ministeriu italian a fost constituit astfel: *Fortis*, president, interne şi agricultură ad interim; marchizul de *San-Giuliono*, afacerile strĕine; *Finochiaro*, justiţie; *Vochhi'i*, finanţe; *Carcano*, tezaurul; generalul *Majoni, Dintiquano*, rĕsboiu; admiralul *Mirabello*, marină; *D'Emarinis*, instrucţie; *Tedesco*, lucrările publice; *Maresergo Bastia*, poşte şi telegrafe.

*

Fóie nóuă. Primim din *Hunedóra* o „fóie povăţuitóre la formarea şi conducerea însoţirilor economice, cum şi pentru agricultură, meserii, negoţ, etc.“ întitulată *Tovărăşia*. Redactor e dl *Vasile C. Oşvadă*. Numĕrul prim desluşeşte ţinta celor-ce scot fóia, şi dă unele poveţe de seamă. Îi dorim viéţă lungă şi spor la lucrul folositor, de care s'a apucat. Abonamentul: 8 cor.

*

Profesorimea magiară contra ministrului. Asociaţia din ţéră a profesorilor de la şcólele medii în şedinţa sa ultimă a adus vorba şi despre ordonanţa ministrului de culte referitóre la esamenul de maturitate, şi s'a arătat fórte nemulţămită de ea, fiind-că scobóră nimbul şi importanţa esamenelor. Afară de acésta dl ministru a trecut cu vederea părerile profesorilor din chestie.

*

Constituire. Societatea studenţilor în teologie din Bucureşti aduce la cunoştinţă, că şi-a constituit astfel comitetul pentru anul 1905-1906: Domnul Dr. Constantin Chiricescu, president de onóre, ca decan al facultăţii de teologie, potrivit statutelor societăţii; Marin D. Preoţescu president activ, Nicolae Papadima vicepresident, Marin V. Popescu-Relea cassariu, Constantin Provianu bibliotecariu, Dimitrie D. Petrescu Zoiţa secretariu general, Valeriu Iordăchescu şi Constantin Chifu secretari de şedinţă, Vasile I. Constantinescu Alexandru H. Simionescu şi Constantin Dumitrescu, membrii comisiunei de control.

*

Rectificare. Primim spre publicare următórele: Mult stimate dle redactor! Referitor la corespondenta din Sebeş, publicată în nr. 135 al „Telegrafului Român“, pentru stabilirea adevĕrului, vĕ rog sĕ publicaţi următórea rectificare: Modesta festivitate din ziua sf. Andreiu, n'a aranjat'o corul bisericesc, ci corpul didactic de la şcóla de aici. Aranjarea ei s'a decis în conferenţa corpului didactic, ţinută sub presidiul subsemnatului, şi care conferenţă n'are de a face nimic cu corul bisericesc compus din adulţi.

Prin urmare meritul — dacă şi din daldastea 'şi face cineva merit sau reclam în public — pentru aranjarea festivităţii nu recade, nici asupra corului bis. nici asupra singuraticilor învĕţători, ci asupra întregului corp didactic, precum am dat espresiune şi în cuvêntul meu de încurajare şi mulţămită la finea festivităţii. Corespondentul „Verax“ deci a fost rĕu informat de celea ce s'au petrecut aici. Cu tótă stima: *S. Medean*, protopop.

*

Institutul de credit fonciar din Sibiiu (Bodencreditanstalt) şi-a ales în adunarea generală estraordinară, ţinută în una din zilele trecute, director esecutiv, în locul decedatului Dr. Oskar Meltzl, pe secretarul universităţii săseşti, domnul *Carol Bock*, ear' president al consiliului de administraţie a fost ales parochul săsesc din Cristian, Dr. Iosif *Konnerth*.

*

O regină între matrozi răsvrătiţi. In zilele trecute se reîntorcea din estremul Orient o corabie rusăscă, *„Diana“*, şi a ancorat in portul grecesc *Pyreus*. Matrozii, amăriţi din causa tratării lor neumane şi a mâncării neîndestulitóre, voiau sĕ se răscóle contra ofiţerimii! Însĕ câţi-va mai moderaţi au înduplecat şi pe ceilalţi sĕ se lase de gândul acesta, şi sĕ se plângă reginei din Grecia, *Olga*, care — în calitatea ei de mare principesă moscovită — e admiral onorar al flotei ruseşti. Aflând regina despre acestea, s'a presentat în mijlocul lor, li-a ascultat păsurile, le-a promis îndreptarea neajunsurilor şi i-a făcut atenţi, ca sĕ nu se lase răpiţi de sentimente iuţi, şi sĕ nu facă lucruri pripite în nici un cas. —

*

Himen. Victoria *Băilă* şi Ioan *Cotuţiu*, anunţă cununia lor, care se va celebra Luni în 8 Ianuarie, 1906 st. n. la 2 ore p. m. în biserica gr. or. din Galaţi.

*

Din America. Societatea „Clubul român“ din Cleveland s'a transformat în societate de binefacere, punêndu-se supt patronajul M. Sale Reginei din România şi purtând pe viitor numele de *„Carmen Sylva“*, societate română pentru beneficiu, litere, arte, ştiinţe, 330 Vilson Avenue Cleveland O., America nordică.

*

Avis. Dr. Mihail Pop, renumitul medic de bólele interne de la băile herculane la cererea mai multor boeri din România ordinéză peste iérnă în Budapesta, strada Török nr. 6.

*

Incă unul! Ziarele bucureştene aduc ştirea, că dl P. *Luciu*, un fórte talentat actor al Teatrului Naţional din Bucureşti a fost îndepărtat de pe scenă [illegible] scrisóre adresată prietenului [illegible] natului *Nottara*, prin care [illegible] pe actualul director general şi [illegible] pe d. *Davila*. Lipsa acestor doi artişti, cei mai buni se va rĕsbuna de sine cât de curênd, ear' publicul iubitor de artă va jeli fără glas starea de lucruri de astăzi la Teatrul Naţional.

*

Petrecere în Mediaş. Corul bisericesc gr. or. din Mediaş invită la petrecerea împreunată cu teatru, cântări şi declamări, ce o va aranja Luni în 8 Ianuarie st. n. 1906, 26 Decembre v. 1905 (a 2 zi de Crăciun) în Pavilonul de la Hotel „Czell“ în Mediaş (Piaţa mare). Inceputul la 7 ore séra. Venitul curat este destinat în favorul bibliotecii şcolare.

*

Concert în Făgăraş. Societatea română de diletanţi „Progresul“ din Făgăraş invită la concertul ce 'l va da Marţi, în 9 Ianuarie n. (a treia zi de Crăciun) în sala hotelului „Paris“ cu concursul corului unui grup de teologi din seminariul „Andreian“ din Sibiiu. Inceputul la 8 ore séra precis.

*

Concert în Abrud. Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrudsat şi jur, invită la concertul urmat de dans ce-l aranjéză în 8 Ianuarie st. n. 1906 (a II-a zi de Crăciun) corul bisericesc din Abrudsat în sala cea mare din hotelul „Detunata“ în Abrud. Venitul curat este destinat în favorul şcólei de fetiţe a Reuniunei şi al fondului corului. Suprasolviri se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale jurnalistică. Inceputul concertului precis 8 ore séra.

*

In etate de 105 ani a decedat de curênd în Sitmouth (Anglia) matrona Carolina *Bremridge*. In tinereţe a fost o frumseţă rară şi ceva din frumseţă şi-a păstrat şi pentru zilele de adânci bĕtrâneţe. Bărbatul i-a murit la anul 1878. A fost deputat în parlamentul englez.

*

2000 coróne plătesc aceluia, care îmi póte dovedí, că testimoniile publicate nu corespund adevĕrului şi nu sunt autentice. Fie-căruia îi stă în drept a se convinge personal despre acésta. Din tóte cercurile societăţii se află scrisori de recunoştinţă şi astăzi publicăm scrisórea sosită la 16 Martie 1903. Acésta sună: „Dlui Albert Müller în Budapesta, V. Vadász-utcza 42/V. Cam cu 5 ani înainte am comandat o cruce după electro-magnetică nr. 86967 R. B, pentru-ce îţi esprim mulţămita mea. Crucea mi-a ajutat de minune; m'a scăpat de durerile de inimă ce le aveam. Te rog a-mi trimite earăşi o cruce. Cu tótă stima, *Ioan Orăştean* în Podolin“. Cine sufere de astmă, reumatism, podagră, ş. a. acela binevoiască a'şi comanda crucea acésta.

Apel.

Inițiativa luată de „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ de a pune obiceiul felicitărilor de Anul-Nou în serviciul culturei nóstre naționale, întimpinând consimțemântul general al publicului român, venim acum, în preséra anei noue aniversări, a adresa către toți iubitorii culturei poporului român din acéstă țară un călduros apel, ca sĕ participe și de astădată la rĕscumpĕrarea felicitărilor de Anul-Nou în favorul Museului istoric și etnografic al Românilor din regatul ungar.

Consemnarea rĕscumpĕrărilor de felicitări se va publica și în anul acesta atât în ziare, cât și în o mică edițiune ocasională, care pe ziua Anului nou se va trimite tuturor acelora, cari vor contribuì sub acest titlu la fondul Muzeului.

Prin acésta vom conserva pe deplin părțile frumóse ale obiceiului felicitărilor de Anul Nou, întâlnindu-ne și unindu-ne cu toții cu ocasiunea nouei aniversări la un act de nobilă insuflețire pentru înaintarea culturală a némului nostru.

Fiind terminat și inaugurat splendidul palat al Museului istoric și etnogafic, ridicat de „Asociațiunea“ nóstră în Sibiiu, și având acum a-l înzestra în mod demn și corespunzĕtor frumósei sale menițiuni, — sperăm că apelul nostru va fi întimpinat de astădată în tóte cercurile preocupate de înaintarea culturală a poporului nostru, cu bunăvoință și însuflețire îndoită, ca și pe acéstă cale sĕ se dea „Asociațiunei“ nóstre posibilitatea de a realiza, în condițiuni cât mai demne, o vechie dorință a obștei românești.

Sibiiu, 28 Decembre 1905.

Comitetul central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“.

[illegible] ONUL.

[illegible] Sfântului Ioan Chrisostom.

IV

[illegible] ți apucat de bogați, va zice [illegible] te-[illegible] voi! Da, pentru-că și voi [illegible] celor săraci. Ear' vorbești [illegible] ilor de avere! Da, pentru-[illegible] lăsați în pace pe cei jefuiți. [illegible] nici voi, mâncând și mușcând [illegible] săraci, și de aceea [illegible] silindu-mĕ sĕ vĕ în-[illegible] pace și dă-te [illegible] retrage-te la [illegible] de la óia mea, retrage-[illegible] căci dacă 'mi bântui turma, te [illegible] că te urmăresc! Așa 'mi spui

[illegible] dacă ași fi eu păstor de oi, ai puté se [illegible] în judecată, fiind-că nu urmăresc lupul, care vine sĕ răpiască turma. Dar' eu sunt păstor de ființe cuvântătóre, și nu urmăresc pe nime cu toiagul ori cu piatra, ci cu sfatul. Sau mai bucuros zis, nu te urmăresc, ci te chem. Fă-te óie și vină, intră în turma mea. Eu nu te urmăresc pe tine, ci urmăresc lupul, și dacă tu nu ești lup, nu pe tine te urmăresc. Ear' dacă tu lup te-ai făcut, pe tine te învinovățesc. Eu nu sunt în contra celor bogați, ci sunt chiar pentru ei. Ear' dacă vorbesc de aceste lucruri, pentru tine le spun, și tunci când tu nu vrei sĕ le observi. Cum le spui pentru mine? Așa, ca sĕ te scap de păcat, sĕ te feresc de a face rĕu altora, sĕ te fac prietin al tuturor, și sĕ te fac dorit de toți. Totdeuna îți spun așa: Ai lăcomit la ceva? Ai răpit ceva? Vină la mine și eu îți schimb dușmănia în prietinie, îți prefac periculul în siguranță. Și acestea pentru lumea de aici. Ear' pentru dincolo îți dau împĕrăția ceriurilor, ca nu cumva sé ajungi în torturile înfricoșate și nesuferite, ci sĕ primești cele bune, pe cari ochiul nu le-a vĕzut, urechia nu le-a auzit, și nici la inima omului nu au străbătut.

Vin lucrurile acestea de la unul care te [illegible], ori de la unul care te iubește, [illegible] de la unul care te sfătuește! Eu nu [illegible] pe tine, dar' tu mĕ urești pe [illegible] Cu tóte acestea eu te iubesc. Poruncă [illegible] la stăpânul meu sĕ te iubesc. „Iubiți pe vrășmașii voștri.“ Prin urmare nu [illegible] depart de tine până nu te aduc la cale bună și nu te vĕd vindecat. Stăpânul nostru al tuturora se afla restignit pe cruce, când a zis: „Iartă-le lor, tată, că nu știu ce fac“. Așa zici, că te urmăresc? Patima ta o gonesc! Zici că mĕ lupt cu tine? Cu rĕutatea ta mĕ lupt! Tu nu mĕ consideri de binefăcĕtor al tĕu? Nu mĕ consideri de patron? Tu nu mĕ socotești pe mine mai mult de cât pe ceilalți? Dar' cine 'ți va vorbí ție despre acéste lucruri? Cei de la putere? Aceia vorbesc numai despre crime, delicte și injurii. Îți va face vorba despre ele femeia? Acéea 'ți va vorbí despre podóbe și despre aur. Ori băiatul? Acela 'ți va vorbí despre moștenire, despre testament, despre dreptul sĕu. Ori póte sclavul? El va vorbí despre serviciu, despre sclăvie, despre libertate. Prietinii? Despre mese bogate, despre mâncări și beuturi. Ei, unde poți sĕ auzi lucrurile acestea, de cât numai la mine?!

Toți se tem de tine, eu însĕ te despreţuesc. Câtă vreme vei fi un astfel de om, eu te despreţuesc. Te trec cu vederea și 'ți despreţuesc patima. Eu vreau sĕ nu mai fi așa. De aceea eu taiu și tu strigi. Cu tóte acestea, eu nu mĕ tem de vocea ta, ci 'ți doresc mântuirea, și caut sĕ 'ți dau mântuirea, pentru-că sunt medic, sunt doctorul tĕu. Óre când ai vre-o rană ori vre-o umflătură, și chemi pe doctorul sĕ ți-o tae, nu vei zice: „tae doctore, [illegible] tóte că mĕ dóre“, pentru-că de la tăerea lui aștepți mântuirea? Și de mine fugi, cu tóte că eu nu taiu în carne vie, eu numai curățitor al conștienței tale, prin puterea cuvântului? Și pe când doctorul, care tae, face de multe-ori bóla mai grea, eu nu fac nici când mai rĕu, ci fac numai bine. Acolo, unde doctorul vrea sĕ ajute, mai conlucră și natura și puterea medicamentelor, care de multe-ori lipsesc, pe când la mine vindecă sigur puterea învĕțăturilor. Doctorul nu 'ți asigură mântuirea, eu însĕ da. De aceea ascultă-mĕ. De aceea s'a pogorît unul născut fiul lui Dumnezeu, ca sĕ ne ridice pe noi și sĕ ne facă mai străluciți de cât ceriurile.

Numai de un lucru mĕ tem, de păcat, de altă nimica în lumea acésta. Ducă-se sărăcie, ducă-se bogăție, ducă-se dregătoria cea mai înaltă și de frunte, nu e nimic. Acestea vi-le spun acum și le voiu spune totdeauna, pentru-că nu voiesc sĕ-mi piară nici măcar unul din sufletele [illegible], din turma mea.

Ei bine, este cu putință sĕ se mântuéscă bogatul? Chiar mai mult decât atâta. Iob era bogat, și bogat era și Avram. Dar' cunóșteți bogăția lor? Cunóșteți ospitalitatea lor față de streini? Ce era Avram? Om bogat. M'am îndoit eu despre acest lucru? Nu: Bogat era Avram. Ați vĕzut bogăția lui? Priviți și la purtarea lui. Pe la amiazi i-s'a arĕtat lui Domnul, — șezĕnd lângă stejar. Și iată trei bărbați. Se scólă Avram, căci nu-și închipuia că este Dumnezeu, și închinându-se zice: „Dacă m'ați afla de vrednic, intrați sub cortul meu de așteptare!“ Ați vĕzut ce făcea bĕtrânul Avram, la amiazi? Nu se odichnea sub acoperemânt, ci pândea după strĕini și călĕtori, ca sĕ-i ospeteze. S'a sculat și a salutat cu cuviință bogatul și nobilul Avram, și n'a așteptat ca el sĕ fie salutat, și lui sĕ i-se închine strĕinii. El, care dispunea de avere mare, care avea casă, femee, copii, servitori, peste tot 318 de ómeni sub poruncile sale, i-a lăsat pe toți acasă și a ieșit sĕ pescuéscă, cu mreaja ospitalității, pentru-ca nu cumva vre-un călĕtoriu sau strĕin sĕ-'i trécă cu vederea și sĕ nu între în casa sa.

Vedeți ce face bogatul și bĕtrânul Avram! El nu lasă ca vre'un servitor sĕ facă lucrul acesta, de-și avea 318, — pentru-că știa cât e de leneș neamul servitorilor, și se temea, că nu cumva adormind servitoriul, strĕinul sĕ trécă fără a'i călca pragul ușei. Eată Avram, eată bogatul! Te învrednicești tu, omule de astăzi, bogatule de astăzi, ca cel puțin sĕ te uiți la cei sĕraci, sĕ vorbești cu ei, sĕ le rĕspunzi cu cuvinte de mângăere? Chiar și dacă le dai ceva, le trimiți prin servitoriu, tu nu te apropii de ei! Însĕ omul cel drept nu era astfel. El ședea în arșița sórelui, nădușala curgea de pe fața lui, dar' inima lui era plină de plăcerea ospitalităței. Ședea pentru a culege fructul ospitalității, și făcĕnd acest lucru, era bogat. Asemĕnează-'mi pe bogații cei de astăzi cu el. Unde șed ei la amiazi? Ascunși în camerele lor, împetriți la inimă, mai tăcuți decât necuvîntătórele ființe. Dar' omul cel drept nu de felul acesta era.

Daruri de crăciun pentru săracii noștri.

La apelul nostru pentru daruri, ce sĕ se împartă la sĕrbătorile Crăciunului între săracii noștri, au binevoit a dărui: Dr. Eugen Piso, advocat, Ioan Ballu, proprietar, fie-care câte 2 cor.; Agapia Droc, soție de proprietariu 5 cor.; Teodor, Silvia și Dorica Păcățian 3 cor.; Ilie Sim[illegible], măestru pantofariu 1 cor. și 1 păr. ghete; Ioan Droc, protopresbiter emer., 5 cor.; Dr. George Proca, secretariu consistorial, 3 cor.; Stefan Moga, franselar, 60 cozonaci; Zaharie Moga, franzelar 40, și Petru Moga, franzelar, 50 cozonaci, dna Emilia Dr. Russu n. Rațiu, 10 cor.; dșóra Elena Petrașcu, directóra internatului „Asociațiunei“ a mai dăruit 3 costume (hăinuțe) și 3 fuste pentru copile; Ioan de Preda, adv., 4 cor.; Nicolae Șandor de Vist, major c. și r. în pens., 2 cor. Tuturor acestor marinimoși contribuitori le esprimăm sincerele mulțămite ale Reuniunii noastre.

Pentru comitetul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“.

Vic. Tordășianu
president.

Stefan Duca
notariu.

Din public.*)

Mulțămită publică.

(Fine).

Ghiorghe Lud, 13 cenți, Petru Bragă, 12 cenți, Ioan Corondel, 10 cenți, Ioan Lud, 15 cenți, Dimitrie Moise, 50 cenți, Ioachim Puia, Zenovie Dămian, fie-care câte 20 cenți, Dimitrie Drăghici, 40 cenți, Nicolae Mondoc, Aros Iános, Aros Mihaiu Kerekes, Simion Iaros, Aros Istvan, fie-care câte 10 cenți, toți din Mucundorf. Maxim Crevoiu, din Kisfalu, Ioan Serean, din Bertan, Zaharie Moldovan, din Zifilibre, George Topârceanu, din Kisfalu, fie-care câte 25 cenți, Dimitrie Pane, din Macedonia, Amica Druson, din Cester, fie-care câte 10 cenți. Kote Basilca, Tase Dimitr[illegible] M[illegible] din Bitolia, fie-care câte 25 cenți, George Nicula, 20 [illegible] Orchita, George Pulca, 25 cenți, ambii fie-care câte [illegible] Ioan Drăgă, Petrea B[illegible]eșa, George Irimie 25 cenți, ambii din [illegible]ita, Ioan Poma, 50 cenți 15 cenți, din V[illegible] Ioan Rus, 25 cenți, din Mă[illegible]dorf, Fogarasi Ianos și soția Mari, 20 cenți din Mucundorf, Ujheli Antal, 50 cenți, Sarasdi Istvan, 25 cenți, A. Mitro, 15 cenți, B. F, 25 cenți, P. R., 25 cenți toți din America Cozma, 20 cenți, Dumitru Suciu, soția Irima Suciu, fie-care câte 50 cenți, ambii din Meșândorf, Ioan Todoran 25 cenți din Lovnic, Ioan Ghica, 35 cenți, din Mucundorf, Ioan Crăciun, 25 cenți din Mediaș, George Costea, 25 cenți Beșimbac, Dumitru Mihaiu, din Meșândorf, Zaharie Dobrea, din Zoltan, Ioan Cociș, din Viscri, fie-care câte 1 dolar, Ioan Dobre și soția Maria, 2 dolari din Șarpatoc, Mihăilă Boian, 3 dolari, Sàrdi József, 1 dolar, ambii din Șarpatoc, Ioan Curuț, 4 dolari din Saschiz, József Péter, 1 dolar din Șarpatoc. Ioan Ciulei, măsariu, 50 cenți, Dumitru Ciulei, 20 cenți, ambii din Saschiz, Patriche Pavel, 50 cenți din Șard, Achim Pupăză, 6 dolari din Ferihaz, Petru Felegean, 50 cenți din Hașfalĕu, Vasilie Pupăză, 1 dolar din Ferihaz, Senyes György, din Șarpatoc, Vasile Pavel, Mihăilă Bucur, ambii din Șoard, fie-care câte 50 cenți, Pogáuk Iános, 25 cenți din Ersadonor, George Gligor, 50 cenți din Șoard, Petru Dan, 50 cenți din Șoard, George Flompa, 10 cenți din Poiana-mĕrului, N. B., 15 cenți din M. H., Zaharie Lopa, 15 cenți din Ferihaz, George Dobrin, din Poiana-mĕrului, Nicolae Gligore, din Șoard, Nicolae Cârțan, din Boiul-mare, fie-care câte 25 cenți, Ilie Aldea, 1 dolar, Ioan Tesculă, Simion Marton, ambii din Boiul-mare, Mihail Câmpean, din Vidacutul-român, fie-care câte 25 cenți, Zaharie Pop, din Boiul-mare, Mihail Câmpean, Pantilimon Toma, ambii din Vidacutul-român, fie-care câte 50 cenți, Teodor Popp, Ioan Țifrea, Ioan Stoica, Ioan Popp, fie-care câte 25 cenți, Mihail Popp, 50 cenți, toți din Boiul-mare, Rusz István, din [illegible], Nicolae Bucur, fie-care câte 25 cenți, Ioan Rotar, 50 cenți. ambii din Șoard, Dumitru Coman, 25 cenți, Augustin Coman, 50 cenți, ambii din Hașfalĕu, Menyhard Gergely, 15 cenți, Nagy Péterné, 20 cenți, ambii din Ujszékely, Nagy Iános, Mihail Bădeu, ambii din Boiul-mare, Anton Coman, din Hașfalĕu, Eliseiu German, Teodosia German, Zaharie Babeș, toți din Daia-săsésca, fie-care câte 25 cenți, Ana Cătană, 15 cenți din Dagány, Mihail Finta, din Boiul-mare, Ioan Hidvegi, Ioan Hidvegi rĕposat, ambii din Șoard, Nicolae Pupăză, din Zeliștad, fie-care câte 25 cenți, Mihail Ganea, 5 dolari 25 cenți, Ioan Cristea, 1 dolar, Székely Márton, Deac Mihaiu, Ifj. Durutya Iános, fie-care câte 50 cenți, Szederki István, 25 cenți, Sardi István, József Albert, fie-care câte 50 cenți, István Cociș, 25 cenți, Szabó Miklós, Cociș Miklós, Senyes József, toți din Șarpatoc, Mihăilă Boian, Mihăilă Drăgan, Nicolae Bucurean, Dumitru Boian, Lazar Hofner, fie-care câte 50 cenți, Mihăilă Șoner, 1 dolar, Zaharie Filip, 25 cenți, Petru Șoner, 1 dolar, Stefan Fleșar, 50 cenți, Mihăilă Drăgan, 25 cenți, Zaharie Mosora, Gligor Țițel, fie-care câte 50 cenți, Ioan Șoneri, Petrea Ursu, Ioan Hofner, Nicolae Purenci, Nicolae Șoneri, Pavel Purenci, Samoilă Dejani, toți din Sighișóra, Nicolae Chidu, din Sibiiu, Nicolae Henteș Grec, din Ocna, Ioan Muntean, din Seleușul-mare, Nicolae Nuți, Nicolae Savu, Emanuil Bucur, toți din Ferihaz, George Stirner, din Ruja, Zaharie Brânduș, George Rațiu, ambii din Daneș, Toma Dobre, din Reteșdorf, Nicolae Morariu, din Daneș, Savu Suciu, din Laslea-mare, Iános Preda, din Țeline, Nicolae Necșa, din Laslea-mare, Nicolae Oncea, din Scoreiu, George Capătă, din Daneș, Nicolae Modoi, din Țeline, Stefan Manta, din Șaeș, Vasilie Bancea, din Lăslăul-român, Nicolae Moga, Isidor Moga, ambii din Dealu, Nicolae Roman, din Pianul-de-sus, Ioan Morariu, din Sibiiu, Ioan Tinț, din Reteșdorf, fie-care câte 25 cenți, Nicolae Bucur, 1 dolar din Ferihaz, Costin Boila, din Varolea, Vlaga Simion, George Roman, ambii din Pianul-de-sus, George Spornic, din Cohalm, fie-care câte 10 cenți, Ioan Petru, 1 dolar 50 cenți, Ieronim Petru, Ana Petri, Chifor Petri, toți din Hundorf, Nicolae Ija, din Seleuș, fie-care câte 50 cenți, Ilarie Mihaiu, 15 cenți din Țeline, George Modoiu, George Hanțău, Zaharie Drăgan. Zosim Sârb. Roman Constandin, Eftim Drăgan, Zosim Urdea, Parchirie Drăgan, Nicolae Urdea, Nicolae Sârb, Ioan Drăgan, toți din Țeline, Ioan Ludu, din Mucundorf, Gerasim Vl[illegible], Teodor Marian, Pavel S[illegible], din Pianul-de-sus, Teo[illegible]ñaz, Avram Gh[illegible]orf, George Șuster, Ni[illegible]fil Iuga, [illegible] Teofil Bratu, George Schiocol și soția Rosanda, Nicolae Braga, toți din Richișdorf, Petrea Bulf din [illegible], Achim Balteș, din Ocna, Nicolae Cr[illegible], Gavrilă Morariu, ambii din Daneș, [illegible] Marian, din Seleuș, Nicolae [illegible], din Apold, Ioan Lazar, Nicolae Geaja, Petru Geaja, Iosif Mosora, Nicolae Bendorfean, Gavrilă Lazar, Nicolae German, Ioan Brânduș, toți din Daneș, Vasilie Sbârcea, Ioan Sbârcea ambii din Reteșdorf, Nicolae Urdea, Ilarion Moldovan, George Radu, toți din Țeline, Nicolae Morariu, Ioan Morariu, ambii din Netuș, Vasile Pop Dan, din Silaghi, George Fulea, din Răhĕu, Ioan Nuțu, Ioan Șerban, ambii din Ferihaz, Nicolae Heghilăgean, din Criș, Spiridon Coman, din Șura-mare, George Micu, din Daia-săsésca, Eftim Drăguș, din Zoltan, Nicolae Popa, din Lisa, Zaharie Constandin, din Daneș, Nagy Mozes, din Hașfalĕu, Dumitru Hărăciu, Ioan Tața, ambii din Sĕliște, Vasilie Lăpădat, din Hundorf, fie-care câte 25 cenți, Zosim Cristian, din Reteșdorf, George Morariu, din Netuș, Emanuil Pĕcurariu, din Sas Șaroș, Patriche Heghibeli, din Boiul-mare, fie-care câte 50 cenți, Flórea Suciu, Ileana Suciu, din Criș, Nicolae Dănășan, din Șaeș, fie-care câte 20 cenți, Ioan Dudaș, 1 dolar, din Seleuș.

*

Tuturor donatorilor le aducem pe calea acésta mulțămită de la oficiul parochial subscris și din partea întreg sinodului parochial. Dee bunul Dzeu ca sĕ nu se cunóscă dăruitorii de unde au dăruit, Dzeu sĕ le ajute și sĕ'i aducă în pace a[illegible]să, — fără de primejduire; îngerul lui [illegible] sĕ'i povățuiască în tóte zilele [illegible] lor. —

Șarpatoc, la 8 Novembre 190[illegible]

Moi[illegible]

Posta redacției.

Diu[illegible] [illegible] 3. Se va publica. [illegible] mite [illegible] sĕ fie mai scurte.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacțiunea nu primește rĕspunderea.

Dela Libraria arhidiecesană din Sibiiu (Nagyszeben) se pot procura următórele cărţi mai nou apărute:

	coróne
Agârbiceanu Ioan, Dela ţară	1·50
Anghel D., In grădină, poem	3·—
Banescu I., Euripide Hecuba şi Ifigenia in Aulis	1·50
Bolcaş Lucian, Răsboiul ruso japonez	—·50
Boiu Zaharie, Frunze de laur, poesii eroice 1877—1878	—·50
Bârsan Z., Ramuri	2·—
Beldiceanu N., Chipuri dela Mahala	1·50
Bologa Dr. Vasilie, Studii pedagogice şi discursuri	2·—
Bourenaul, povestiri din copilărie	1·50
Carmen Sylva, In luncă	1·—
„ „ Pe Dunăre	1·—
Coşbuc Gy. Költemények ford. Révai	1·50
Cioban Maria, Poesii	1·—
Ciocârlan Ioan, Traiul nostru	1·50
Ciura Alexandru, Icóne	1·20
Chendi H., Fragmente, informaţiuni literare	2·50
Cristea, Dr. E. Miron, Iconografia şi întocmirile din internul bisericei răsărit. cu 123 figuri broş. 5·— leg.	6·—
Cuoţan Maria, Poesii	1·25
Dobrescu N., Fragmente privitóre la istoria bisericei române	1·20
Eminescu M., Poesii postume, ediţie nouă	1·50
Flammarion C., Tainele ceriului, trad. de Haralamb G. Lecca	1·50
Fagure Emil D., Schiţe	2·50
Gorki Maxim, nuvele	1·—
Gane N., Păcate mărturisite	3·—
Gârleanu Emilgar Em., Bătrânii, schiţe din viaţa boierilor moldoveni	1·50
Ghibu Onisifor, Limba nouelor cărţi bisericeşti	1·—
Grigorovitza Em., Dela hotară, istorii moldovenești	2·—
Grigorovitza Em., Chipuri şi graiuri din Bucovina	2·50
Goren Ioan, Taina a şésa	1·50
Goga Octavian, Poesii	2·—
„ „ „ ediţie de lux	3·—
Hodoş Constanţa, Frumos	1·50
Ionescu G. M., Istoria bisericei Românilor din Dacia Traiană 44—678 p. Christ, origini, ediţie simplă	10·—
ediţie de lux	12·—
Jules Brun şi N. Papahagi, Moşneagul dela munte	1·50
Kalinderu Ioan, Din viaţa romană	4·—
Iosif St. O., Din zile mari, poem istoric	2·—
[illegible]escu Marin R., [illegible] gule practice de [illegible] cuviinţă, re tre ómeni	1·50
Iorga N., Braşovul şi Românii	1·50
— Istoria Românilor în chipuri şi icóne, volumul I	2·50
volumul II	2·50
— Neamul românesc în Bucovina	2·50
— „ „ „ Basarabia	2·50
— Gânduri şi sfaturi ale unui om ca ori care altul	1·50
— Istoria universală sau istoria lumii	2·75
Manolache Hoida I., Feţe, schiţe şi nuvele	1·50
Paul Augustin, Intră Someş şi Prut	1·50
Petra Petrescu, Ilie Marin, istoriore pentru tinerime	1·50
Popoviciu Iosif, Rumaenische Dialekte	4·80
Popovici, Dr. teol., Istoria Românilor bănăţeni	6·—
Popovici T., Dicţionar de Muzică broş. 2·50 leg.	3·—
Pop Vasilie, Domniţa Viorica, roman din viéţa ţărănéscă	2·—
Sadoveanu, Floare ofilită, roman	2·—
Rotariu, Legea despre economia şi poliţia de câmp	—·40
Rădulescu Niger-N., Patriotism străin în ţéra lui, ediţia II.	4·—
Romanescu Aristizza, 30 de ani amintiri	5·—
Rutenisarea Bucovinei	3·—
Sanielevici, Incercări critice	2·50
Sadoveanu, Povestiri din Răsboiu	2·—
— Crâşma lui moş Precu	2·—
Sandu Aldea, In urma plugului, nuvele şi schiţe	1·50
Sienkiewicz, Să 'l urmăm, trad. de T. D. Protopopescu	1·—
Sirbu Dr. Ioan, Istoria lui Mihaiu Vodă Viteazul Domnul ţérii românești 1593—1598	15·—
Teodoru Gh. A., Din viaţa marinarului, nuvele	1·50
Vlăhuţă, Poesii, ediţie nouă	3·—
Voilean M., 25 ani din viaţa Reuniunii române de musică din Sibiiu	2·—
Predice:	
Cuvêntări apologetice, de archimandritul Nicodem Munteanu	5·—
Patruzeci de predici poporale, de Iuliu Scriban	1·—
Biblioteca scriitorilor români:	
Alexandri, Teatru, volumul III	1·—
Bolintineanu D., Poesii, ediţie poporală	1·—
Eminescu M., Scrieri politice şi literare, vol. I, 1870—1877, ediţie critică	2·—

Biblioteca pentru toţi (fiecare număr cu 30 f)

- Nr. 204—215, Calligari D., Dicţionar englez-român.
- „ 216, Urechiă Dr., Ce naşte din pisică.
- „ 217, Bianu I., Momente culturale.
- „ 218, Cervantes, Don Quijote.
- „ 219, Silvan Gh., Bătrânul Dan.
- „ 220, Iorga N., Oameni şi fapte din trecutul românesc.
- „ 221—222, Schakespeare, Hamlet.
- „ 223, Carmen Sylva, O rugăciune.
- „ 224—225, Ion Ghica, Scrisori cătră V. Alexandri, vol. I.
- „ 226—227, Ion Ghica, Scrisori cătră V. Alexandri, vol. II.
- Nr. 228—229, Ion Ghica, Scrisori cătră V. Alexandri, vol. III.
- „ 230—231, Ion Ghica, Scrisori cătră Alexandri, IV (vol. supl.)
- „ 232—233, Victor Hugo, Ernani (dramă) tradusă în versuri de Haralamb Lecca.

Biblioteca Minervei (cu 15 fil. numărul):

- Nr. 25, Viaţa şi faptele metropolitului Moldovei Veniamin Costachi, de N. Iorga.
- „ Aritmetica.

Biblioteca poporală a „Asociaţiunii“:

	coróne
Nr. 8, Icone din istoria Grecilor vechi, de V. Lazăr, partea I.	—·20
„ 9, — partea II	—·20
„ 10 Grădina de legumi, disertaţie poporală de Ioan F. Negruţiu	—·20
„ 11. Cultura cucuruzului, disertaţie poporală de Ioan F. Negruţiu	—·20
„ 12, 13, 14, 15, 16, Ionel, principii morale şi creştineşti de educaţiune, de V. Gr. Borgovan	1·—
„ 17, „Astra“ informaţiuni asupra scopurilor şi instituţiilor „Asociaţiunii“	—·20
„ 18. Regule ortografice, stabilite de Academia română, în anul 1904	—·10
„ Vulcanismul, de Gavr. Todica	—·20
„ Impărţirea, lucrarea şi îngrijirea unei moşii. Disertaţiune poporală, de Ioan F. Negruţiu	—·20

Biblioteca „Steaua“ (15 fileri fiecare numĕr):

Nr. 9. Stefan cel Mare, povestire poporală asupra faptelor şi răsboielor purtate de marele Domn al Moldovei, de Alex. Lăpădatu	—·15
„ 10. Ce se póte învĕţa de la un drum lung	—·15

Tablouri istorice.

La Libraria arhidiecesană din Sibiiu (Nagyszeben) se află de vînzare următórele:

Asaltul redutei Griviţa.
Dumbrava roşie.
Mórtea lui Stefan cel Mare.
Bombardarea Vidinului.
Stefan cel Mare şi a rodul Purice.
Trecerea armatei române peste Dunăre la 20 August 1877.
Principele Carol inspectând reduta Griviţa.
Jurământul boierilor înaintea lui Tudor la Cotroceni.
Prinderea lui Tudor.
Petru şi Ioan Asan ridică steagul liberării.
Griviţa Nr. 1.
Intâlnirea A. S. Domnitorului cu Osman Paşa după căderea Plevnei.
Preţul fiecărui tablou 3 coróne.
Stefan Vodă cel bun şi mare 1 corónă.

Dr. Petru Şpan:

Idei pregatitóre în pedagogie	Cor. 3·—
Treptele formale ale învĕţămêntului (Ediţia a doua)	„ 1·60
Povesti pentru anul prim şcolar (lecţiuni după treptele formale) ediţia II.	„ 2·—
Carte de cetire a II-a	„ —·50
Nou Abecdar	„ —·40
Călăuza Noului Abcdar	„ —·20
Dr. Daniil P. Barcianu Viéţa şi activitatea lui	„ —·50

Se pot procura de la

Librăria arhidiecesană.

De la Libraria arhidiecesană din Sibiiu (Nagyszeben) se pot procura

sigile pentru oficii

parohiale, protopresbiterale şi alte oficii, cu preţul de 4 cor., cu [illegible] sau embleme 5 cor. 40 fil., plus porto postal 60 fil., cu ramburs 70 fil.

Preţ redus!

Ţara nóstră, *descrierea părţilor Ardealului spre méză-zi şi Valea Murăşului*, de Silvestru Moldovan, se vinde cu preţul redus de 1 cor. (în loc 2 cor.), plus porto 20 fil., la *Librăria arhidiecesană din Sibiiu* (Nagyszeben).

Cea mai mare invenţiune a noului secol costă numai **fl. 2·55.**

E vorba de orologiul de buzunar remontoar de nichel marca „System Roskopf Patent“, cu arătător de secunde, a se trage la 36 ore, lucitor, cu mers regulat şi garanţie pe 3 ani. (Un lanţ de orologiu elegant şi 5 juvaericale se adaug gratis). (275) 9—20

In cas de neconvenienţă banii se dau înapoi, deci ori-ce risic este eschis. Trimitere cu ramburs sau după primirea sumei.

M. J. HOLZER

Mare deposit de orológe şi aurării. Krakau Oesterr.
Dietelsg. 73 şi St. Sebastiang. 26.
Liferantul funcţionarilor de stat ces. reg.
Lista preţurilor dela orológe şi aurării gratis şi franco.
Agenţi se caută.
Asemenea inserate sunt imitaţiuni.
Comandându-se 10 orológe de buzunar unul în cinste

Un harnic comis

mai matur, află imediat aplicare, sub condiţii favorabile la firma **Ioan Comşa & fiu Sĕlişte.** Salariu după împrejurări, şi până la 100 cor. lunar, plus întreţinere şi locuinţă.

Patine, sisteme probate, de fer cu curele înainte, părechea **à cor. 1·44.** 291 A 4—4

Mercur cu şurub, păr. à cor. 2·80.

Jakson-Haines, nichelate, păr. à 7 c.

Clopoţei

6·60 cor.

Nr. 116. 1 buc. 4 cor. 35

Şuruburi pentru potcóve

simple şi trase cu vine de oţel H originale, 100 bucăţi pentru cai berlinari 5 cor., pentru cai de tras

Cărbuni de pétră, Cărbuni pentru fauri, com

In Sibiiu 50 chilograme se duc

Carol F. Jickeli,

Sbór'al nopţii negru flutur...

de M. Eminescu. — Romanţă pentru voce şi pian de A. Bena. Preţul cor. 1·50, porto 10 fil. Se capĕtă la Libraria arhid.

* T. Popovici *

12 CÂNTECE DE ŞCÓLĂ

pentru 2 şi 3 voci

PREŢUL fie-cărui caet [illegible], plus 10 fil. porto

[illegible] Sibiiu-Nagyszeben

CUPRINSUL:

Caetul I, pentru 2 şi 3 voci egale: 1. Rugăciune. 2. Cântec de primăvară. 3. Codrule frate de cruce. 4. Carul cu boi. 5. Ziua a apus. 6. Fetele casnice. 7. Ţiganca. 8. Sunt fecior sdravĕn. 9. Eu mĕ duc codrul rĕmâne. 10. Imn ocasional. 11. Patru păstori. 12. Cântec la sf. Nicolae.

Caetul II: Cântece pe 2 voci: 1. Rugăciune. 2. In ciireşar. 3. Cântec de primăvară. 4. Imnul unirii. 5. Marş vênătoresc. 6. Astăzi sîeiul [illegible] Cântece pe trei voci: 7. Strugurel bătut de péră. 8. Cucule până galbenă. 9. [illegible]vat ţera [illegible]mea. 10. [illegible] 11. Hor[illegible] Colindă [illegible]

Cărţi bisericeşti.

ACAFTISTUL prea s. Născĕtóre de Dumnezeu şi alte rugăciuni, cu litere latine, ed. 1898, legat simplu cor. 1·70, legătură mai frumósă în piele roşie cor. 3·20, ediţie de lux cor. 4 şi cor. 5·20 peluche	7·70
AGHIAZMATAR, broş.	4·—
APOSTOLUL, lit. latine, ediţie proprie 1900, broş. cor. 7, leg. în piele négră cor. 9·50 leg. în piele roşie cor. 11·50, ediţie de lux broş. (se légă conform dorinţei comandatorului).	8·—
BIBLIA ILUSTRATĂ, litere cirile, Testamentul vechiu şi nou, nelegată cor. 10, legată	20·—
CAZANIA, cu litere latine, broş. 6, leg.	10·—
CHIRIACODROMION, neleg. cor. 12, legat	16·—
EVANGELIE, cu litere cirile, neleg. cor. 12, leg. cor. 20, fin legată cor. 33, în catifea roşie	112·—
EVANGELIE, cu litere latine, legată cor. 20, fin legată	33·—
EVHOLOGIU, cu lit. lat. (Molitvelnic), broş. cor. 8·80, legat	12·40
HIROTONIER pentru sf. de preoţi, litere cirile, leg.	4·—
LITURGIA sfântului Ioan Gură de Aur	1·—
LITURGIILE sf. păr. Ioan Crisostom, Vasile cel mare şi Grigorie Teologul, broş. cor. 6, legat în pânză négră cor. 8, fin broş. cor. 8, legat în piele	9·—
MINEELE pe 12 luni, în 12 volume latine, broş. cor. 130, leg. în piele roşie cor. 172. Se vînd şi în tomuri singuratice 1 volum broş. cor. 11, legat	14·50
MOLITVELNICUL BOGAT, ciril, neleg. cor. 3·60, leg. cor. 5, fin legat	6·—
OCTOICH MARE, ciril, neleg. cor. 20, legat	26·—
OCTOICH MARE, latin, nelegat cor. 22, legat	27·—
OCTOICH MIC, litere latine, ed. proprie, simplu legat cor. 1·60, în piele roşie cu copcii cor. 3·20, în piele négră cor. 4, în piele chagrin [illegible] legătură modernă [illegible]	
CEASLOVUL CEL MARE, ceaslov bogat, cu lit. lat. broş. 24, leg.	34·—
CIASLOV (orologion), lit. latine, broş. cor. 2, leg. în pânză 2·40, legat în piele roşie cu copcii	4·—
PARACLISUL, Acafistul şi viéţa sf. mare mucenic Dimitrie	1·50
PENTICOSTARIU, ciril, nelegat cor. 12, legat	16·—
PENTICOSTARIU, latin, broş. cor. 8·80, legat	12·40
PSALTIREA, cu litere latine, broş. cor. 5·50, legată	9·—
PSALTIREA, cu lit. latine, format mic, broş. 1·20, legată	3·20
RÊNDUIALA CHIROTONIREI NOULUI EPISCOP, de A. bar. de Şaguna, cu litere cirile, legată	10·—
RÊNDUIALA LA SFINŢIREA BISERICILOR, cir., neleg. cor. 3, leg	4·—
TÂLCUL EVANGELIILOR, cir. broşurat	2·—
TRIODUL CU STRAJNICUL, ciril, neleg. cor. 24, legat	34·—
TRIODUL, latin, broş. cor. 22, leg.	27·—

Se pot procura de la

Libraria arhidiecesană.

Nr. 137 Sibiiu, Joi 22 Decembre 1905 (4 Ianuarie 1906) Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
sĕ se adreseze Administrației tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
sĕ se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de douĕ-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil rêndul cu litere garmond.

Nr. 12008 Pres.

IOAN

din îndurarea lui Dumnezeu archiepiscop al bisericei ortodoxe din Transilvania și metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Iubitului cler și popor din archidiecesa nóstră transilvană: dar și îndurare de la Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Christos!

„Iată vestesc vouă bucurie mare, că s'a născut vouă astăzi mântuitoriu, carele este Christos Domnul“.
Luca 2. 10. 11.

Cu aceste cuvinte fericitóre a vestit îngerul din ceriu păstorilor din jurul orașului Vifleem nașterea Domnului nostru Iisus Christos, a cărei amintire o sĕrbăm și noi astăzi, precum o serbézá și ceialalți creștini de pe fața pământului.

Se împlinesc 1905 ani de când îngerul Domnului a rostit acele cuvinte de bucurie, un timp destul de lung, pentru a se fi șters bucuria din amintirea ómenilor, dar' ea nu numai nu s'a șters, și nici nu s'a micșorat, precum se micșorézá și se șterg alte bucurii, în cursul timpului; ci încă tot mai mult s'a mărit și s'a lățit, în cât dintr'un jur mic și restrâns, cum era și al Vifleemului, s'a lățit peste întréga fața pământului.

Nu s'a micșorat și nu s'a șters acea bucurie mare, iubiților, și nici se va șterge până va esista lumea și creștinătatea, pentru-că ea n'a fost bucurie omenéscă și trecătóre, cum sunt și ómenii, ci a fost dumnezeiască și vecinică, precum este și Dumnezeu; nu s'a șters, pentru-că pruncul cel atunci născut în Vifleem a fost Mesia, a fost mântuitorul cel promis de Dumnezeu strămoșilor noștri cu mii de ani mai înainte; a fost Fiiul lui Dumnezeu trimis din ceriu, cu sublima solie sau misiune de a mântui pe ómeni de osânda pĕcatului, și de a-i ridica din starea cea tristă și durerósă earăși la starea fericirii cei dintâi.

Precum că pruncul cel născut atunci în Vifleem a fost în adevĕr Fiiul lui Dumnezeu, *„carele pentru noi ómenii și a nóstră mântuire s'a pogorît din ceriu“*, ne-au dovedit acésta — între multe altele, — și prevestirile prorocilor, cu sute și mii de ani mai nainte. Astfel profetul Isaia, cu 700 de ani mai nainte, a prorocit nașterea lui, scriind: *„Iată o fecióră va lua în pântece și va naște fiu și se va chemà Emanuil, adecă, cu noi Dumnezeu“*; ear' prorocul Mihea, prevĕzênd că nașterea se va întêmpla în Vifleem, a prorocit: *„Și tu Vifleeme cu nimica nu ești mai mic, căci din tine va ieșì mântuitorul“*.

Dar' cea mai mare dovadă despre Dumnezeirea Domnului nostru Iisus Christos a fost viața Lui cea sfântă și fără de pĕcat, apoi minunile Lui cele mari, între cari și vindecarea ologilor și orbilor din naștere, învierea morților, și alte asemenea, și mai pre sus de tóte, învierea sa din morți. Tot atâtea lucruri mari și minunate, pe cari cu puterea omenéscă nu le-a putut face, ci numai cu puterea dumnezeirii sale.

Când prea bunul Dumnezeu, întru nemărginita sa înțelepciune, a surprins lumea cu evenimentul cel mare și minunat al nașterii Domnului, eveniment ca și care altul nu s'a mai întêmplat, de când esistă lumea: mare a trebuit sĕ fie și causa, pentru care adânca înțelepciune dumnezeiască a produs acel mare și minunat eveniment.

Și într'adevĕr mare și însemnată a și fost acea causă. A fost mântuirea neamului omenesc din osânda ce-și atrase asupra-și prin pĕcat, căci păcatul atât de tare întunecase mintea omului, în cât el nu mai cunoștea pe adevĕratul Dumnezeu, făcătorul său, și în loc de a se închina lui Dumnezeu, se închina la idoli, chipuri cioplite, la soare și stele, la alte făpturi neînsuflețite, depărtându-se de Dumnezeu și prin El și de binele și fericirea pentru care l-a făcut Dumnezeu. De unde apoi — între multe alte rele, — a urmat și decăderea omului în acea mĕsură, încât cei tari dispuneau, după voie, și de viața celor slabi, precum dispuse și Impĕratul Irod tăierea tuturor pruncilor până la doi ani, din împĕrăția sa, în număr de 14 mii, crezênd că între aceia va fi și pruncul Iisus. Astfel dar omul, din cea mai aleasă făptură a lui Dumnezeu, ajunse cea mai nefericită ființă, înstrăinat și de binele și fericirea sa.

După un lung și greu timp de asemenea stare tristă și durerósă, *„când a sosit plinirea vremii“*, prea bunul Dumnezeu trimise în lume pe unul născut Fiiul sĕu, Domnul nostru Iisus Christos, sĕ învețe pe ómeni cunoștința unuia adevĕratului Dumnezeu, sĕ-i mântuie de robia pĕcatului, apoi sĕ-i ridice iarăș la starea fericirii cei dintâi, sĕ-i ridice din starea de robi, precum erau mai nainte, la starea de fii și moștenitori ai darului dumnezeesc, precum ne spune și sfântul Apostol Pavel prin cuvintele: *„de acum nu mai sunteți robi, ci fii și moștenitori ai lui Dumnezeu prin Christos“* 4, 4.

De aceea Domnul, după venirea sa din ceriu pe pământ, mai întâi a învĕțat pe ómeni cunoștința adevĕratului Dumnezeu, precum ne spune și tropariul acestor sĕrbători prin cuvintele: *„Nașterea ta Christóse Dumnezeul nostru a rĕsărit lumii lumina cunoștinții, că întru dânsa ceice slujau stelelor, de la stea sau învĕțat sĕ se închine ție sórelui dreptății“*, a învĕțat pe ómeni, că ei sunt făptura cea mai alésă a lui Dumnezeu, făcuți după chipul și asemănarea Lui, spre bine și fericire; că pentru ei a făcut Dumnezeu lumea acésta, cu tóte bunurile ei sĕ o stăpânéscă, precum însuși Dumnezeu zise la facere: *„creșteți și vĕ înmulțiți și stăpâniți pământul“*, totodată arătându-le însĕ, că ei numai așa vor puté ajunge acea stăpânire, și prin aceea binele și fericirea, pentru care i-a făcut Dumnezeu, dacă se vor ferì de pĕcat, și se vor lumina cu lumina cunoștinții de Dumnezeu, desĕvêrșindu-se tot mai mult, după zisa sfintei evangelii: *„fiți desĕvêrșiți precum este și Tatăl vostru cel din ceriu“*, — ear' după tóte aceste și alte asemenea învĕțături, Domnul a mai și mântuit pe ómeni de osânda pĕcatului prin mórtea sa cea înfricoșată pe cruce, și prin mărita sa înviere din morți.

Iată dar', iubiților, în puține cuvinte, causa marei bucurii vestite de înger, iată pentruce nu s'a micșorat și nu s'a șters și nu se va șterge în veci bucuria de nașterea Domnului, iată pentruce amintirea nașterii Domnului este de așa mare bucurie la tot neamul creștinesc, la bogați și sĕraci fără osebire, iată pentruce ne-am întrunit acum și noi, ca și alți creștini, în numĕr așa mare, în casa Domnului, sĕ ne bucurăm Domnului și sĕ-i și mulțămim pentru neprețuitele sale binefaceri spre noi.

Dacă vom cerceta: ce a putut îndemna pe bunul Dzeu la așa mare îndurare spre neamul omenesc, nu vom afla alt motiv, de cât dragostea sa cea nemărginită spre ómeni, precum ne spune acésta și sfânta scriptură prin următórele cuvinte: *„așa a iubit Dumnezeu lumea, în cât și pe unul născut Fiul seu l-a dat pentru dânsa“*.

Numai din acea mare dragoste spre ómeni a făcut Dumnezeu lumea, căci n'avea lipsă de ea, din dragoste a făcut pe ómeni; din dragoste a trimis în lume pe unul născut Fiul sĕu, sĕ întórcă pe ómeni de la rătăcirea în care se aflau. Și sfinții apostoli, ai Domnului, tot numai din dragoste către Dumnezeu și către ómeni și-au lăsat casele și averile, pe părinți și pe frați, ca sĕ urmeze Domnului. Dragostea a îndemnat și îndémnă și astăzi pe ómeni la fapte bune și folositóre. Din dragoste s'au clădit și se clădesc bisericile și sfintele locașuri, apoi școlele, spitalele, adăpostirile de bolnavi și de sĕraci, din dragoste se întemeiază fondurile și fundațiunile în folosul ómenilor. Cu un cuvênt tot ceeace este măreț și folositor, este purces din dragoste. De aceea, și sfântul apostol Pavel, vorbind despre dragoste, zice: *„De aș grăì în limbi îngerești, de aș avea prorocie, de aș ști tóte tainele, de aș avea tótă știința și tótă credința, cât sĕ mut și munții, de aș împărțì tótă averea mea sĕracilor, și chiar de mi-aș da trupul meu sĕ-l ardă, iară dragoste nu am, nimica nu sunt“*. De unde învederézá, că ori cât de ințelept, de vĕzut și de avut ar fi cineva, dacă n'are dragoste în sufletul sĕu, nu este folositor nici lui și nici altora, prin urmare nici plăcut lui Dumnezeu și ómenilor.

Ce bine și ce ferice ar fi ómenii, dacă ar ințelege acésta și ar cultiva tot mai mult dragostea creștinéscă; Cât de folositori ar fi și lor și societății, și cât de plăcuți și lui Dumnezeu și ómenilor, cum ar avea tot mai mare mulțămire și plăcere de viață; cum n'ar fi între ei atâtea pricini, prigoniri, atâtea judecăți și procese, cari sĕrăcesc și ruinézá pe mulți; cum atunci n'ar fi lipsă nici de atâția dregători și slujbași, și așa n'ar fi nici atâtea dări; cum s'ar bucura atunci ómenii unii de alții; cum s'ar ajuta unii pe alții, în neajunsele lor, și cum ar domnì atunci și pe pământ împĕrăția lui Dumnezeu cea din ceriu, pe care o cerem în rugăciunea nóstră cea de tóte zilele prin cuvintele: *„sĕ vină împĕrăția ta, și sĕ fie voia ta, precum în ceriu, așa și pe pământ“*.

Dacă însĕ durere, nu este așa, dacă sunt atâtea neînțelegeri și prigoniri între ómeni, causa este nu numai că lipsește dragostea creștinéscă din sufletul multora, dar' și că în locul ei s'a încuibat ura, dușmănia și rĕsbunarea, cari ruinézá tot ce e bun și folositor, cari ruinézá și nefericesc familii, societăți, ba chiar și popórĕ, precum ne spune și sfânta scriptură, prin cuvintele: *„tótă casa și cetatea, ce se împărechézá între sine, nu póte sta“*. Din ură și dușmănie se nasc certele și prigonirile, bătăile și uciderile, și o mulțime de alte rele și pĕcate.

Acea ură și dușmănie se ivește, adeseori fără de causă, și acolo, unde ar trebuì sĕ fie mai multă dragoste. Se ivește și între bărbat și soție, și între prietini, între frați și chiar și între fii și părinți. Alteori se arată numai din invidie, pentrucă unul e mai vĕzut ori mai cu stare de cât altul. Și apoi, durere, se mai ivește acea ură chiar și la alegerile în comitetele și epitropiile parochiale, unde ar fi sĕ domnéscă dragostea în mĕsură și mai mare.

Un rău fórte mare acesta, iubiților, ce — între altele — trage după sine și înstrăinarea unora de la biserică, și de multeori a unora dintre aceia, cari ar fi în stare a ajutora biserica mai mult de cât alții. Un rĕu mare, mai ales când se naște din alegerile în corporațiunile bisericești, căci cei ce 'l provócă uită că strică biserica, uită ceea ce zice sfântul Apostol: *„că cine strică casa lui Dumnezeu, strica-va și Dumnezeu pre acela“*.

Este deci datorința tuturor ómenilor de bine, și mai ales a preoților și fruntașilor noștri, a lucra din tóte puterile la stârpirea acelui mare rĕu, ori unde s'ar arăta, ceeace se póte face dacă se vor delătura causele, cari l-ar produce.

Acel rĕu se póte delătura și acolo, unde ar provenì din alegeri în corporațiunile nóstre bisericești, dacă preoții și fruntașii vor stăruì ca și la acelea, mai presus de tóte să domnească dragostea, care pretinde ca sĕ se considere dorința tuturor membrilor bisericei, împlinindu-se și dreptele cereri ale celor mai puțini, de a se alege și dintre ei, după putință, în corporațiunile bisericești.

Urmând așa, ceice vor conlucra la stîrpirea acelui rĕu își vor împlinì o sfântă datorință, devenind făcĕtori de pace și chemându-se fiii lui Dumnezeu. Urmând așa se vor delătura dintre noi tóte neînțelegerile, și atunci tóte trebile nóstre vor merge mai bine.

Am aflat de lipsă și la acéstă ocasiune a vĕ amintì acestea, iubiților, pentrucă póte la nici un popor, din patrie, nu se arată acel rĕu în așa mare mĕsură, ca și la noi. De aceea nici nu putem înainta și noi, ca alții, căci acel rĕu zădărnicește orice nizuință spre înaintare.

Deci aducêndu-vĕ aminte, că și

Domnul nostru Iisus Christos, numai din dragoste a venit din ceriu pe pămênt, *„pentru noi și a nóstră mântuire“*, și că tot numai din dragoste a iertat pe ceice l-au restignit, zicând: *„iartă-le lor părinte că nu știu ce fac“*, aducându-vě aminte și cuvintele sfintei evangelii: *„de nu veți ierta ómenilor greșalele lor, nici Tatăl vostru cel din ceriu nu va ierta vóuě greșalele vóstre“*; apoi cuvintele din rugăciunea „Tatăl nostru“: *„și ne iartă nouě, Dómne, greșalele nóstre, precum iertăm și noi greșiților noștri“*. Vě sfătuesc părintește, sě iertați și voi unii altora greșalele, alungând și umbra de ură, și dujmănie din sufletul vostru și sě cultivați tot mai mult dragostea creștinéscă, iubindu-vě și ajutându-vě unii pe alții, în tóte lucrurile și neajunsurile vóstre, cum fac acésta și alte popóre, ca sě înaintați tot mai mult în cele bune și folositóre, precum înaintéză și alte popóre, și apoi și pentruca sě se pogóre Darul Domnului nostru Iisus Christos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl asupra vóstră și asupra tuturor alor voștri, ear' aceste sfinte sěrbători sě le petreceți în pace, în sănětate și mulțămire, acum și încă la mulți ani fericiți. Amin.

Pre lângă cari împărtășindu-vě și binecuvêntarea nóstră arhierésca, am rěmas

Sibiiu, la sěrbătorile nașterii Domnului din 1905

Al vostru
de tot binele voitoriu
Ioan Metianu m. p.
archiepiscop și metropolit.

Pentru popor.

(Fine).

De pe urma acestei credințe țăranii noștri au suferit destul și a trebuit sě le venim în ajutor, fie dându-le lucrări, cari mai puteau aștepta, fie prin împrumut de nutreț pentru vite, de hrană pentru familiile lor și altele. Au trecut prin anii cu adevěrat secetoși, cari le-au nimicit singurul mijloc de traiu, producțiunea câmpului. Am avut însě și ani, în cari recolta puté fi mai bună, dacă nu chiar salvată, dacă lanurile ar fi fost mai bine lucrate. Tot astfel lipsa n'ar fi fost atâta de simțită, dacă ei ar fi fost obicinuiți sě practice și alte munci productive. Și dacă cu tóte acestea nu și-au schimbat de cât puțin firea, causa e acelaș spirit fatalist, care-i stăpânește pe țěran în tóte acțiunile sale. Acest sentiment era în câtva îndreptățit în vremurile vechi, când locuitorii nu erau siguri nici de avutul lor, nici de ei înșiși, din causa năvălirei dușmanilor. Acum însě împrejurările s'au schimbat. Stabilitatea și siguranța nóstră națională și economică sunt evidente, așa că urméză sě ne schimbăm și temperamentul, pentru a fi mai tari. In prima linie e de dorit acésta de la țeranii, cari au dus greul și merită o stare mai bună.

Pentru înlăturarea fatalismului, cel mai bun mijloc sunt *povețele* stăruitóre, și mai ales *exemplele*, cari mișcă mai tare ca vorbele; ear' săteanul neîncrezětor cum e, nu primește nici o îmbunătățire înainte de a fi vězut cu ochii folósele ei.

Culturile nóstre, cari au resistat óre cum secetei, ce ne-a bântuit atât de des în vremea din urmă, aveți prilegiul a le da în fie care zi ca dovezi, că nu trebue sě se lase numai în nădejdea naturii. Dacă e neîndoios, că natura nu se póte înfrânge, nu e mai puțin adevěrat, că se pot preîntimpina multe din capriciile ei prin măsuri experimentate.

Numai cu agricultura îndatinată nu mai póte merge, și e o datorie a tuturora de a contribui din rěsputeri pentru schimbarea ei, pentru luminarea și îndreptarea sătenilor pe calea bună a progresului. Dacă s'a persistat până acum în vechile sisteme, nu însemnéză că putem sě le urmăm și de aci înainte. Numai cei fără cultură fără simț stăruesc în greșelile lor, pe când ceialalți caută sě le îndrepteze, tinzênd fără încetare către progres.

In legătură cu acésta trebue sě stăruiți asupra traiului săteanului însuși. Agricultura, ca ori-ce altă lucrare, pentru a fi făcută în bune condițiuni cere brațe vigurióse, și acésta nu se póte avé de cât prin o îngrijire corespunzětóre. Insuflați dar' locuitorilor noștri o mai mare îngrijira de sine, căci numai fiind bine hrăniți și sănětoși vor puté îndeplini munca și sforțările, ce li-se cer, fisice sau morale.

In circulara despre pelagră v'am vorbit, mai pe larg, de hrana țěranilor, și v'am învitat sě luați měsuri pentru îmbunătățirea ei. In prima linie v'am atras băgarea de sémă asupra porumbului, care alcătuește basa alimentațiunei lor, și v'am cerut a'i sfătuí cum sě 'l cultive și sě-'l recolteze pentru a avé o hrană sănětósă. V'am mai cerut a-'i povățui sě mai schimbe mămăliga cu pâne, știind bine că scóterea porumbului din rândul plantelor cultivate de țěran, ar tulbura adânc cultura celorlalte plante. Porumbul fiind o plantă prășitóre ia o parte însemnată în agricultură, și nu póte sě fie înlocuit cu totul sau cel puțin dintr'o dată. De alt-cum nu e încă stabilit, dacă pelagra se datorește porumbului, sau insuficienței fisiologice a hranei.

Până când cestiunea va fi lămurită, un lucru e sigur, și anume, că țěranii noștri se hrănesc încă slab, astfel că avem datoria sě insistăm din tótă inima pentru îmbunătățirea traiului lor, în primul rênd prin consumarea unui porumb sănětos, și al doilea, prin alternarea mămăligei cu pâne.

In acest scop am întrodus cuptórele comune, pentru care știți că am făcut sacrificii pe multe domenii. Sunt mulțămit însě sě constat, că unele din ele au dat resultate bune și sper, că acestea vor fi și mai numěróse, de óre-ce de atunci au început a da, atât muncitorilor cu ziua, cât și ómenilor de serviciu, și pâne de grâu și de sěcară, pe care o fac țěrancele spre a se deprinde cu pregătirea ei.

Alcoolismul e și el o nenorocire pentru țěrani. Beuturile spirtóse strică sănětatea, impedecă pe om de la muncă și 'l duc fără greș, nu numai la sěrăcie, ci și la peirea fisică și morală. De aceea trebuesc folosite tóte mijlócele pentru stârpirea beției.

In ce privește igiena corpului și a locuinței, v'am dat în atâtea rânduri instrucțiuni, în cât cred, că e de prisos a le mai amintí. Țin numai sě vě atrag atențiunea asupra combaterei diferitelor bóle, mai ales epidemice, care e lăsată din nenorocire pe séma babelor și a leacurilor lor, cu tóte că sunt infirmerii, spitale, și că avem medici regionali. Pe unele din domenii avem chiar doctori permanenți. Fie-care domeniu mai are farmacie, fără a mai aminti de cele de la primării, cari dacă ar fi bine căutate, ear' medicamentele date cu chibzuință, ar puté aduce adevěrate binefaceri.

In sfêrșit e necesar ca toți cei chemați sě-'și dea tótă silința pentru îmbunătățirea în genere a stărei locuitorilor. Mai cu sémă învětătorii, preoții și ceialalți fruntași au datoria nu numai de-a-i sfătuí, ci și de a le servi ca pildă, primind ei cei dintâiu îmbunătățirile nóstre și conducêndu-se astfel, în cât sě le pună mereu înaintea ochilor diferitele folóse.

Mișcarea de redeșteptare e de mult începută, și date fiind resultatele de până acum, am speranța, că în curênd vom putea constata noi pași înainte pe calea către progres, asupra căruia stăruim de atâta timp. Mă voiu bucura atunci împreună cu dvóstră, căci ne vom fi făcut datoria de educětori ai poporului, educație care a fost cel dintâiu sfat dat de Penn, fondatorul Pennsylvaniei din America, cum și moștenirea ce a lăsat Vashington, întemeetorul Statelor-Unite ale Americei de Nord, care azi sunt fórte înaintate.

Incă odată vě invit dar de a vě pune tótă silința, și dacă aveți a-mi cere și alte ajutóre, sunt gata a vi-le pune la disposiție fără întârziere.

Aștept chiar cu nerăbdare raportul și propunerile ce veți avé a'mi face, și de-și aveți instrucțiuni sě cetiți circularele tuturor impiegaților noștri, vě invit în ce privește pe cel de față, sě 'l aduceți la cunoștință, ci sě vě sfătuiți cu dânșii, pentru-ca munca ce va desfășura fie-care în cercul sěu, sě fie cât mai rodnică.

Esposiția generală română.

(Fine).

IV. Portul și obiceiurile poporului nostru. Portul țěrănesc se va presenta pe păpuși în mărime naturală și în miniatură (60 cm. înălțime). Se vor puté espune însě și numai părți singuratice, ce aparțin portului (s. e. cămeși, cătrințe, țundre, propóde, etc.), precum și costume de interes istoric.

In aceeași secțiune se vor espune și ori-ce obiecte, ce privesc obiceiurile poporului (la sěrbători, la petreceri, la lucru, la evenimente familiare, etc.) și superstițiunile poporale.

V. Agricultura și alte ocupațiuni înrudite cu acésta (silvicultura, horticultura, vieritul, creșterea vitelor, pescăritul, vênatul etc.). Acéstă secțiune va avé sě arete cum, ce și cât producem în acest ram al producțiunii naționale, și va puté cuprinde prin urmare tot ce sub aceste raporturi va fi de interes pentru visitatori, anume: date statistice, planuri de esploatare, instalațiuni, unelte și producte agricole (tóte acestea în natură, în miniatură ori în chipuri).

Pentru aranjarea acestei secțiuni se va cere concursul reuniunilor nóstre agricole, cari vor fi rugate a stabilí un program detailat pentru adunarea și alegerea obiectelor.

VI. Industria. In acéstă secțiune se vor presenta meseriile, ce se practică în sînul poporului nostru (afară de industria de casă), apoi industria mare, în cât esistă, și îndeosebi și industria minieră; și anume se vor arăta materialul ce se întrebuințéză, procedeurile ce se usitéză, și productele diferitelor ramuri.

Și în acéstă privință se va cere concursul corporațiunilor și cercurilor de specialitate pentru stabilirea modalităților înzestrării secțiunii ca sě se espună numai obiecte mai de valóre, cari se vor puté transporta fără greutăți prea mari și nu vor fi supuse stricăciunii.

VII. Istoria poporului nostru, presentată prin acte, documente, obiecte și chipuri de interes pentru istoria nóstră politică, și anume atât prin cele-ce se află în possesiunea „Asociațiunii“, cât și cele-ce se vor pune la disposițiune de alte corporațiuni sau de particulari.

VIII. Știința și literatura. Secțiunea va cuprinde scrieri, aparate, preparate și alte lucrări științifice ale Românilor din Ungaria, producțiunea lor literară și presa lor periodică. Pentru înzestrarea secțiunii se face apel la savanții și scriitorii români de origine din patria nóstră (eventual la familiile lor), apoi la bibliotecile, la corporațiunile științifice-literare și la redacțiunile gazetelor nóstre.

IX. Secțiunea retrospectivă va presenta portretele și reliquiile bărbaților nostri cari s'au distins pe teren politic, științific, literar, economic sau cultural, apoi peste tot obiectele de interes pentru istoria nóstră culturală. Inzestrarea ei se va face ca și a secțiunii VII.

X. Artele frumóse (pictura, sculptura și musica), presentând artiștii români și lucrările lor, instrumentele de artă, și în fine instituțiunile și societățile artistice cu întocmirile lor. Materialul pentru acéstă secțiune se va cere de la artiștii români (event. de la familiile acestora), de la societățile artistice și se va întregi cu obiectele ce, vor sosi de la alte corporațiuni sau de la particulari.

XI. Industria de artă, cu lucrări de artă decorativă, esecutate de artiști sau diletanți (în cât nu aparțin altor secțiuni, s. ex. industriei de casă etc.). Adunarea obiectelor se va face cu ajutoriul despărțémintelor „Asociațiunii“ și a comitetelor locale.

XII. Biserica ort. română din Transilvania și Ungaria, presentând istoria ei, stările de astăzi, instituțiunile bisericești, bisericile și odórele lor. Pentru aranjarea secțiunii comitetul central se va adresa la autoritățile bisericesti competente.

XIII. Biserica unită română. Acéstă secțiune se va aranja ca și cea premergětóre.

XIV. Școlele române, presentând date statistice despre institutele nóstre de învěțământ, primare și secundare, întocmirea și istoria lor. Datele și obiectele de espus se vor cere pentru școlele confesionale primare de la autoritățile bisericilor, ce le susțin, ear' pentru școlele secundare de la direcțiunile acestora.

XV. Instituțiunile nóstre culturale „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, Asociațiunea aradană și cea din Maramurěș, Societatea pentru fondul de teatru român, și celelalte societăți culturale din țéră vor espune aici documentele și obiectele ce privesc istoricul lor, instituțiunile ce le susțin, publicațiunile ce le au editat, etc.

XVI. Băncile române din țéră vor presenta, ca și la esposițiunea din Sibiiu în 1905, — stările lor de astăzi, desvoltarea și întocmirea lor, instituțiunile ce le susțin, publicațiunile lor, etc. Pentru aranjarea acestei secțiuni se va face apel le delegațiunea băncilor române.

In scopul de a înzestra tóte aceste 16 secțiuni, împreună cu casa țărănéscă din Transilvania, în condițiuni cât mai mulțămitóre, și de a presenta în pavilionul Românilor din regatul ungar un tablou sistematic, unitar și complect al individualității nóstre etnice, al stărilor nóstre și al tuturor manifestațiunilor vieții naționale a poporului nostru, comitetul central s'a înțeles cu comisariatul general din București, ca pregătirile Românilor din Ungaria și Transilvania pentru esposiție sě se facă esclusiv numai cu intervențiunea organelor „Asociațiunii“, și că toți câți vor voi sě participe la esposițiune, vor avé sě adreseze pentru informațiuni și plasarea obiectelor, fără esceptiune, numai la comitetul central în Sibiiu, pentru-că numai astfel va fi posibil de a face selecțiunea cuvenită între obiectele de expus, și de a impiedeca expunerea unui material fără valóre și necorěspunzětor scopului urmărit.

„Asociațiunea“ din a sa parte va institui, prin organele ce le va exmite și cu ajutorul despărțémintelor sale, în tóte centrele mai însemnate ale comitatelor locuite de Români, câte un comitet local, care se organiseze și conducă lucrările pregătitóre și colectarea obiectelor.

Și până la timpul, când aceste comitete locale, în cari vor fi învitate și dame române, și a căror adrese se vor publica în timpul cel mai apropiat, — își vor puté începe activitatea, publicul român din țéră se va puté orienta din cele comunicate mai sus cu privire la împărțirea și cuprinsul secțiunilor pavilonului, și toți câți vor puté și vor voi sě participe la esposițiune, vor puté începe pregătirile necesare, ca să póată trimite obiectele de espus la timp potrivit, și ca pavilionul nostru sě pótă fi pe deplin înzestrat până la deschiderea esposițiunii, de care ne desparte abia o jumětate de an.

Apelăm deci la toți pretinii culturii poporului nostru, cari se știu încălzi pentru idealurile nóstre naționale, și nu se retrag nici de la muncă și jertfe pentru înaintarea intereselor nóstre obștești, sě se pună pe lucru, sě adune ce este de adunat, sě îndemne unde va fi de îndemnat, ca participarea nóstră la esposițiunea generală română din 1906 sě devină o mare și démnă manifestațiune națională a Românilor din Ungaria, și ca aceștia sě se prezinte la marea sěrbătóre a românismului în condițiuni corespunzětóre importanței elementului nostru în sinul națiunij române.

Biroul Asociațiunii din a sa parte va îngriji, ca publicul nostru sě fie informat pe deplin și la timp asupra mersului lucrărilor pregătitóre, și anume și asupra modalităților în cari este a se anunța participarea la esposițiune și va avé sě se facă trimiterea obiectelor. Va da anume la toți, câți i-se vor adresa, informațiunile și instrucțiunile, de cari vor avé trebuință.

Accentuăm încă de acuma, că participarea la esposițiune trebue anunțată biroului „Asociațiunii“ cel mult până la 1

April 1906, arătându-se în mod specificat obiectele, ce sa vor espune (descrierea, originea, numĕrul, volumul şi greutatea lor), ca apoi espediţiunea sĕ se pótă face conform instrucţiunilor, ce se vor da din caz în caz şi în consonanţă cu biletele, ce vor fi trimise în dublu, deodată cu obiectele de espus.

Obiecte, a căror trimitere nu se va designa, vor fi refusate, deórece biroul nostru va puté esopera şi asigura esposanţilor înlesnirile de transport şi de vamă, precum şi plasarea corespunzătóre a obiectelor numai în caz dacă se vor observa cu tótă rigórea instrucţiunile, ce se vor stabilì.

Din sedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută în Sibiiu la 15 Decembre 1905.

Iosif St. Şuluţu *president* *Ioan I. Lăpĕdatu* *notariu*

NOUTĂŢI.

„Viaţa literară“. Sub titlul acesta va apare de la 1 Ianuarie 1906 stilul vechiu în Bucureşti, o revistă sĕptĕmânală, literară şi artistică, pusă sub direcţia dlor G. Coşbuc şi Ioan Gorun (Al. Hodoş), şi avênd ca secretariu de redacţie pe dl Il. Chendi. Noua revistă va numĕra printre colaboratorii sei, pe lângă domnii Al. Vlahuţă şi N. Gane, pe scriitorii: Ion Adam, Cincinat Pavelescu, Radu D. Rosetti, I. Bassarabescu, Ion Bârseanu, Z. Bârsan, Jean Bart, Al. Cazaban, I. Ciocârlan, V. Cioflec, R. Cioflec, V. Cosmovici, V. Crassescu, M. Cunţan, S. Cujbă, Octavian Goga, Artur Gorovei, I. Mihăilescu-Stempo, I. Minulescu, D. Nanu, Andreiu Naum, Vasile Pop, I. Tolea (Almeida), Gh. Totoveanu, C. Xeni, şi alţii. cari n'au rĕspuns încă la invitarea de a colabora. Abonamentul pe un an 5 lei în ţéră, 7 lei în străinătate. De numĕr 10 bani. Apare în fie-care Vineri. Administraţia: Str. Sărindar nr. 11. Manuscrisele şi ori-ce informaţie privitóre la revistă a se adresa dlui Il. Chendi str. Enei nr. 7.

*

Soldaţii din anul al III-lea concediaţi. Ministrul de rĕsboiu a ordonat, ca soldaţii, cari şi-au împlinit serviciul militar de 3 ani, sĕ fie lăsaţi acasă încă înainte de sf. sĕrbători ale Naşterii Domnului. Numai la cavalerie trebue sĕ mai rĕmână în serviciu soldaţii din anul al III-lea, până ce vor veni rezerviştii, adecă la finea lui Decembre.

*

Muzeul istoric şi etnografic al „Asociaţiunii“. Publicăm cu mulţămită următórele contribuiri ce au întrat în scopul Muzeului „Asociaţiunii“ *ca rĕscumpĕrare a felicitărilor de Anul-nou 1906* şi anume de la P. T. domni: Iosif St. Şuluţu, Sibiiu, Parteniu Cosma, Dr. Liviu de Lemény, fie-care câte 10 coróne; Dr. Ilie Beu, 5 cor., Dr. George Proca, 4 cor., Dr. Ioan Fruma, 4 cor., Ioan Vătăşan, 3 cor., Dr. Dumitru Stefan, 3 cor., Constantin Pop, Ioan Rebega, Romul Simu, Dr. Valer Ghibu, Dr. Zenovie Gheaja, fie-care câte 2 cor. In total 59 cor. Sibiiu, în 1 Ianuarie 1906. *Biroul „Asociaţiunii“.*

*

Centenarul regatului bavarez. La 1 Ianuar 1906 au prăznuit Bavarezii împlinirea alor 100 ani de la proclamarea ţerii lor ca regat. Jubileul s'a serbat prin serviciu divin, predice, epistole pastorale din partea episcopilor, etc. Numai un om nu s'a însufleţit: ducele de Regenz, al cărui moş a luat cel dintâi coróna de rege. El nu se póte împăca cu gândul, că Bavaria sĕ fie regat din mila lui Napoleon (în urma biruinţei acestuia de la Austerlitz), nici cu o serbare atunci, când regele Otto trăeşte de preste 20 ani în stare de alienare.

*

Cartea albă. Sunt la modă astăzi cărţile. După cea galbenă a Franţei în chestia marocană, cea verde a României în chestia conflictului cu Grecia, avem şi cartea albă a papei, privitóre la separarea statului de biserică în Franţa. Tótă responsabilitatea acestei separări cade în sarcina guvernului republican, — aşa reese din ce se spune în cartea albă.

*

Datorie de 3 milióne iertată. Directoratul moşiilor statului din Arad a şters, în înţelegere cu ministrul de agricultură, restanţa de 3 milióne coróne, cu care datoriau coloniştii ciangăi aşezaţi în cott. Aradului şi Cianadului, şi pe cari ar fi trebuit s'o plătéscă încă de la anul 1883.

*

Parlament ovreesc. Un óre care ovrĕiu, cu numele Belisha, a lansat idea de a se alcătui un parlament ovreesc, a cărui menire sĕ fie: ajutorarea conaţionalilor lor, cu bani, când ar fi sĕ mai obvină casuri aşa „miserabile“, ca cele ce se petrec în Rusia. Oraşul *Frankfurt* sĕ fie cetatea fericită, care sĕ vadă adunaţi atâţia perciunaţi la un loc. Marele rabin al sinagogei centrale din Londra s'a pronunţat şi el pro, şi a zis, că parlamentul sĕ se concheme dintrĕ rabinii şi învĕţătorii ovrei, şi activitatea lui sĕ se estindă asupra Israeliţilor tuturor popórelor.

*

Principele bulgar Ferdinand şi-a cumpĕrat un palat în Budapesta, în strada Andrássy. Supt îngrijirea profesorului la academia comercială orientală, a lui Straus, palatul se va preface ca prin minune într'un adevĕrat palat princiar, luxurios, şi Ferdinand, când va avea umblete prin Pesta, va avea locuinţă statornică.

*

Fómete în Japonia. Veşti dintrĕ cele mai grozave vin din Japonia. Populaţia celor mai nordice trei ţinuturi, care se urcă la cifra de 2.821,557, e mai ameninţată cu mórtea de fóme, de cât ori când, de câtă vreme se ţine minte. In alte ţinuturi asemenea. Foile au început colecte. Părerea celor informaţi e, că de nu se vor da ajutóre fórte în grabă, victimele vor fi mai numĕróse de cât în rĕsboiul incheiat mai deunăzi.

*

Palmă bună. In comuna *Stamora-română* (cott. Timişóra) a trebuit sĕ se alégă notar. Protopretorele baron *Rajasich* a admis în candidaţie numai 3 inşi, întrĕ cari *nu* era şi candidatul poporului. Deci representanţa comunală l'a învĕţat minte pe dl solgăbirău: nime nu s'a aflat care sĕ voteze. Pentru aceea alegerea s'a amânat.

*

Neuorocire. In zilele trecute s'au dus vre-o 50 de inşi sĕ fure tare de la nişte băi. Pecând tăiau, s'a mişcat un stîlp de sare puternic, care — în căderea sa năpraznică — a omorît preste 30 de oameni. Cadavrele sunt aşa de dărăburite încât abea sa va puté statorì numărul lor.

*

Petrecere teatrală-declamatorică împreunată cu cântări se va aranja în 27 Decembre st. v. 1905 (a 3-a zi de Crăciun) în sala cea mare a şcólei gr. or. din Ludoşul-mare. Inceputul la 7 ore séra. Preţul de întrare: de persónă 1 cor., de familie 2 cor. Venitul curat e destinat pentru înfiinţarea unei biblioteci şcolare. Suprasolviri marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

AMVONUL.

Din învĕţăturile sfântului Ioan Chrisostom.

V.

Vreţi sĕ fiţi ca Avram? Eu nu vĕ opresc, ba chiar vĕ sfătuesc. Dar' ca el sĕ fiţi, cu tóte-că dela noi s'ar cere sĕ facem lucrurì mai mari de cât Avram. Căci „dacă nu va prisosí dreptatea vóstră mai mult de cât a cărturarilor şi fariseilor, nu veţi întra în împĕrăţia ceriurilor“. Dar' cu tóte acestea, tu, omul de astăzi, pe Avram baremi sĕ-l ajungi. Avram era iubitor de óspeţi. S'a sculat şezênd lângă stejar, şi s'a închinat celor trei trecĕtori, neştiind cine sunt ei. Căci dacă ar fi ştiut Avram că e Dumnezeu, nimic minunat nu făcea ospĕtându-l. Dar' tocmai acéstă neştiinţă a lui e dovada cea mai bună, că-i plăcea sĕ fie găzduitor de străini drumeţi. Şi Avram nu numai li-s'a închinat, ci i-a şi primit în cortul seu. Şi încă cum, cu îmbelşugare. A junghiat viţel şi a chemat şi pe femeia sa, pe Sara, sĕ se facă părtaşă ospitalităţii. Si ce a zis Avram către Sara, soţia lui, atunci, când trebuia sĕ-şi arete şi ea iubirea faţă de străini? A zis aşa: grăbeşte şi frămêntă trei mĕsuri de făină. Se ia aminte femeile şi sĕ-şi însemne cuvintele: Grăbeşte şi frămêntă trei mĕsuri de făină. Căci învĕţătura e nu numai pentru bărbaţi, ci şi pentru femei. Sĕ ţină deci sémă femeile de aceea ce s'a vorbit, ear' bărbaţii sĕ asculte şi se facă asemenea. Grăbeşte şi frămêntă trei mĕsuri de făină, a zis Avram, şi el însuşi a mers cu grăbire la cireada de vite şi a ales viţelul gras.

Ce însemnézǎ acésta? Insemnéză, că soţii îşi împart munca, pentru-că împărţite sĕ le fie şi meritele şi bucuria. Comune sunt tóte ale căsătoriei, comune sĕ fie deci şi cele ale virtuţii. Ajutor te-am luat, a zis Avram, fă-te mie ajutor şi în lucruri strălucite. Grăbeşte, grăbeşte! Aşa îndémnă el cu stăruinţă pe Sara, femeia sa, pentru-ca nu cumva întârzierea sĕ pună pe străini în nerăbdare. Grăbeşte şi frămêntă trei mĕsuri de făină!

Obositóre era porunca; obositóre şi grea. Dar' Sara ce a rĕspuns? Nu i-a spus lui Avram: „dar' pentru-ce se frămênt *eu* trei mĕsuri de făină? Pentru aceea m'am măritat după tine, ca sĕ faci din mine morar şi brutar? Din mine, care ţi-a adus atâta bogăţie? Ai 318 de servitori şi acestora nu le dai porunci, ci mĕ sileşti pe mine sĕ fac aceea ce pot ei face?“ Nu, n'a vorbit aşa Sara cu Avram. N'a spus nimica de acestea, ori de felul acestora, şi nici prin minte aşa ceva nu i-a trecut, ci a împlinit cu plăcere şi cu bucurie aceea ce i-a cerut Avram.

Unde mai sunt astfel femeile nóstre de astăzi? Nici nu pot fi asĕmênate cu Sara. Primesc ele óre astfel de porunci de la bărbaţii lor? Implinesc ele astfel de lucruri? Lasă mâna slobodă femeii iubitóre de podóbe, şi o vei vedé pe ea aurită şi înmătăsărită pe din afară, ear' pe dinlăuntru lipsită de ori-ce podóbă. Pentru câţi săraci porţi, tu femee, prisosul pe degetele, ori în urechile tale? Spune-mi! Arată-ţi mâna sĕ vĕd cu ce e impodobită. Cu scumpeturi. Dar' mâna Sarei aşa era impodobită? Nu, ci cu ospitalitate, cu milostenie, cu iubire de săraci. Puneţi mâna ta, pe lângă mâna Sarei! Frumóse mâni! Una şi aceeaşi e forma lor din afară, dar' ce mare deosebire între ele! Mâna femeii de astăzi nu s'ar atinge de lucru, pe când mâna Sarei a frământat trei măsuri de făină. Cât de mare ostenélă. Dar' Sara nu simţia de loc oboséla. Grăbeşte şi frămêntă trei mĕsuri de făină. Ce faci? Tu te înfrumseţezi femee, şi te împodobeşti? Pentru-ca sĕ placi? Cui, bărbatului tĕu? Dar' rea gândire ai când socoteşti, că aşa vei ajunge sĕ placi bărbatului! Atunci ce sĕ fac ca sĕ-'i plac, şi cu ce pot ajunge ca sĕ-'i plac? Cu inţelepciune, cu modestie, cu blândeţă, cu iubire, cu unire în păreri şi cu bună inţelegere. Acestea sunt podóbele tale femee, ear' nu aurul şi mătasa. Aceste virtuţi femeeşti fac bunăînţelegerea. Acestea-s podóbele tale femee, ear' nu aurul şi mătasa. Aceste virtuţi femeieşti fac bunaînţelegere şi fericirea în casă, pe când podóbele celelalte nu numai că nu te fac sĕ fi iubită, dar' te fac chiar sĕ fi supărĕtóre pentru bărbatul tĕu. Şi apoi tu nu pentru aceea pui podóbe pe tine, ca sĕ placi bărbatului, căci atunci le-ai îmbrăca când eşti acasă. Dar' tu le îmbraci când pleci de acasă, când vii la — biserică! Ce plăcere şi ce fericire sĕ întri în biserică cu gâtul aurit, cu mânile pline de inele, şi cu mătăsuri grele pe tine! Dar' sufletul tĕu cum e?! Ştiţi ce zice *Pavel*, spaima celor păcătoşi şi bucuria celor drepţi? El zice aşa: „Femeile nu trebue sĕ se împodobéscă nici cu aur, nici cu mărgăritar, nici cu haine scumpe“. Acum vĕ întreb eu pe voi, femei, că dacă ar întra un păgân în biserică, şi ar vedé scumpeturile de pe voi, ear' pe *Pavel*, fiind de faţă, l'ar auzi cum vorbeşte despre femei, nu şi-ar face óre judecata, că legea creştinéscă nu e destul de seriósă, pentru-că eată, va zice păgânul: „am întrat în biserica creştinilor şi am auzit pe Pavel zicênd, nu în aur, nici în mărgăritar, — dar' de fapt femeile erau tocmai aşa îmbrăcate“.

Ce ţi foloseşte ţie aurul, femee, şi lucrurile scumpe? Te va arăta frumósă şi plăcută? Intru nimica nu contribue lucrul acesta la înfrumseţarea sufletului tĕu! Cu sufletul sĕ fi frumósă, şi apoi dorită şi iubită vei fi şi cu trupul. Inţelepciunea omului luminéză faţa lui, şi înţelepciunea sufletului sĕu stârneşte iubire. Dacă eşti înţeléptă, bărbatul te va iubi, chiar urâtă sĕ fi. Ear' dacă te ureşte bărbatul, cât de frumósă sĕ fi la faţă, nu va dori sĕ te vadă. Pentru-că ura sufletului nu vrea sĕ ştie de frumseţa esteriorului, şi de aceea, când vei cere de la bărbat podóbe, el te va urî şi va fugì de tine, întocmai ca de creditorul care'i cere paralele în faţa ómenilor. Dar' de creditor póte sĕ se feréscă, sĕ fugă şi sĕ scape, pe când de tine nu! Tu eşti neîntrerupt cu el, la el acasă, şi 'i ceri lucruri, cari nu au nici un rost. Tóte acestea se le asculţi, femee, nu numai cu urechile, ci şi cu inima, în care trebue sĕ pătrundă. Lécuri sunt cuvintele acestea muşcătóre ale mele, pentru-că sunt muşcătóre numai pentru puţin timp, ear' apoi sunt înveselitóre pentru totdéuna. Eu sunt doctor, cercetez ranele pentru a mĕ convinge, ca nu cumva devenind vechi, sĕ facă ca operaţia se rĕmână fără succes. Eu vindec dăruind sĕnătate prin cuvênt!

Dar' sĕ nu'mi uit vorba şi promisiunea. Ce spuneam despre Avram? Grăbeşte şi frământă! Fie-care femee sĕ'şi întipăréscă în minte vorbele acestea, şi sĕ nu le dea uitării nici bărbaţii. Ce'mi porţi haine de mătasă, şi cai cu frâne aurite, ori catâri împodobiţi cu mare măestrie? Catârului îi puneţi potcóve de argint, şi bogăţii puneţi pe el, pecând sĕracul stors de fóme stărueşte la pórtă, aşteptând sĕ'i daţi o bucată de pâne! Ce lucru bun póte sĕ fie acesta? Şi eu ce părere pot sĕ'mi dau despre el? Că e o nebunie fără margini! De câte ori a stat Christos înaintea porţii tale, omule, ca cerşitor sĕrac, şi tu nu te-ai înduplecat de loc sĕ te apropii de el şi sĕ-'l vezi? Cine te va mântui de osânda cea de apoi? Am dat, vei zice, milostenie. Sĕ nu dai atâta, cât doreşte sĕracul, dă mai puţin, dar' aceea-ce dai, dă din inimă şi cu inimă curată. Ce vei zice atunci, când va veni vremea pentru pedepsele cele grele şi nesuferite de îndreptare, când vor cădé asupra ta osânde şi ameninţări cu putere înspăimêntătóre, când vultórea focului o sĕ clocotéscă, când înfricoşatul judeţ, judecata nemituită, natura cea fără de început, deşertăciunea lucrurilor omeneşti sĕ va apropia, când nici tată, nici mamă, nici vecin, nici rege, nici trecĕtor, nici strĕin, nu'ţi va puté veni în ajutor, ci singur omul va sta împreună cu faptele sale, pentru a fi judecat după ele, condamnat fiind, ori primindu-şi rĕsplată bună? Ce vei rĕspunde atunci? Atunci ai sĕ'ţi aduci aminte de mine şi de cuvintele mele. Dar' va fi târziu, nu'ţi va folosi nimica. Fiind-că şi bogatul acela încă şi-a adus aminte şi căuta prilej de pocăinţă. Dar' n'a avut nici un folos, căci s'a trezit prea târziu. „Trimite pe Lazar, — zicea el, — ca sĕ-şi ude vêrful degetului în apă şi sĕ'mi rĕcoréscă limba, căci mult pătimesc“. Insĕ Lazar n'a fost trimis. Nu pentru-că inmuerea degetului sĕu ar fi înpuţinat isvorul cel mare al raiului, ci pentru-că picătura milosteniei nu se póte amesteca cu nemilostenia. Fiind-că pe timpul alergării a fost despreţuit, în timpul încoronării încă nu l'-a învrednicit de mângăere.

Daruri de crăciun pentru săracii noştri.

La apelul nostru pentru daruri, ce sĕ se împartă la sĕrbătorile Crăciunului întrĕ săracii nostri, au binevoit a dăruí: Dna Emilia Dr. Raţiu, 10 cor.; Ieronim Preda, 2 cor. 50 fileri; Victor Păcală, profesor, 2 cor.; Romul Simu, înv. pens. 1 cor.; Francisc Neuzil, compactor, şi soţia-sa Clara n. Greiss, 6 cor.; Aurel Bratu, prof., 1 cor.; dna Louiza M. Lazar, soţie de asesor consist., 10 cor.; dna Minerva dr. Brote a mai dăruit o jachetă şi o pălărie pentru copile; Nicolae Marcu, măestru tapesier, 1 rênd de vestminte pentru învĕţăcei. Dr. Petru Şpan, 3 cor.; Timoteiu Popovici, Dr. Nicolae Bălan, Dr. Ioan Lupaş, profesori seminariali, Const. Popp, R. Ardelean, Petru Tincu, funcţ. la „Albina“; Dr. Dumitru Ştefan, cand. de adv. fie-care câte 2 cor.; N. Benţia, P. Simtion, N. Mohan, I. L. Tobiaş, I. Vătăşanu, E. Vancu, Iul. Enescu, N. N., I. Budiu, Săndeanu, toţi funcţionari la „Albina“, Valer Ghibu, Dr. Gheaja, cand. de adv., Ioan Panfilie, inginer, fie-care câte 1 cor.; I. Halmagi, Sfetea Todea, fie care câte 60 fileri; Emil Vinţeler 1·09 cor.; Vasile Gămulea, funcţ. la „Albina“ 1·30 cor. Tuturor acestor marinimoşi contribuitori le esprimăm sincerele mulţămite ale Reuniunii nóstre.

Pentru comitetul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“.

Vic. Tordăşianu *president.* *Stefan Duca* *notariu.*

Nr. 8343 Plen. [304] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea unui post de **practicant la esactoratul Consistoriului arhidiecesan** prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare.

Concurenţii au sĕ dovedéscă:

1. Că sunt români ortodocşi.
2. Au absolvat şcólele comerciale cu succes bun.
3. Sunt liberi de miliţie, respective au făcut anul de voluntar.

Salariul împreunat cu postul de practicant este de 1000 coróne; şi alesul numai după un an de praxă purtată cu succes eminent va fi definitivat prin Consistoriul arhidiecesan în şedinţele plenare.

După definitivare póte fi promovat de cancelist ori eventual oficial cl. II în sensul §-ului 27 al Regulamentului afacerilor interne şi ca atare este şi membru al fondului de pensiuni arhidiecesan.

Preferiţi vor fi întrĕ condiţiuni egale clericii absoluţi.

Sibiiu, în 12 Decembre 1905.

Consistoriul arhidiecesan.

A apărut:

Calendariul arhidiecesan

pe anul

1906

şi se póte procura de la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu. Preţul 40 fileri, cu şematism 80 fil., plus porto postal 10 resp. 20 fil.

☞ **Singurul calendar portativ românesc.**

Micul Calendar pe anul 1906

de **Ioan Apolzan**, tipograf.

Pe lângă partea calendaristică, literară şi foi pentru notiţe cuprinde sub titlul *„Avutul nostru“* informaţiuni şi date esacte asupra tuturor instituţiunilor nóstre, ca biserici, şcóle, reuniuni de tot soiul, societăţi financiare, etc. Preţul unui esemplar legat simplu **40 fileri**, legat în pânză, cu creion **70 fileri**, plus porto postal 6 fileri. A se procura de la Librăria arhidiecesană în Sibiiu (Nagyszeben).

Tablouri istorice.

La **Librăria archidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben) se află de vînzare următórele:

Asaltul redutei Griviţa.
Dumbrava roşie,
Mórtea lui Stefan cel Mare.
Bombardarea Vidinului.
Stefan cel Mare şi aprodul Purice.
Trecerea armatei române peste Dunăre la 20 August 1877.
Principele Carol inspectând reduta Griviţa.
Jurămêntul boierilor înaintea lui Tudor la Cotroceni.
Prinderea lui Tudor.
Petru şi Ioan Asan ridică steagul liberării.
Griviţa Nr. 1.
Intâlnirea A. S. Domnitorului cu Osman Paşa după căderea Plevnei.

Preţul fiecărui tablou 3 coróne.
Stefan Vodă cel bun şi mare 1 corónă.

Tu

nu vei afla pentru îngrijirea pielii, în deosebi pentru delăturarea pistruilor şi pentru a avé o colóre delicată a feţii, un săpun mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca: doi băieşi)

Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vinzare cu 80 fileri bucata,
în **farmacia „la urs“** (piaţa mică),
în farmacia **E. Rummler, Sibiiu.**
la **I. B. Misselbacher sen.** (piaţa mare),
G. Meltzer (str. cisnădiei şi str. guşteriţii 25),
prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cisnădiei), (89 17—25
Carol Arz (str. cisnădiei), cum şi
în Sighişóra la **farmacistul W. Lingner.**

rum Enduma.

Un potolitor de sete vara
este
Un încălzitor de stomac iarna

:Enrilo: de Franck

Cel mai perfect adaos la cafea,

precum şi înlocuitor fiind deja gata pentru fert,

este mai tare, mai bogat în culoare, mai aromatic, având un gust mai plin decât malţul şi orzul!

Modul de întrebuinţare: La 1/4 litru apă ferbinte se adaogă o linguriţă plină adică vre o 6 grame cafea „Enrilo“, care se ferbe 5 minute, lăsând apoi să stea după ferbere încă 5 minute spre a se limpezi. —

:De întrebuinţat cu sau fără :cafea boabe:!

D. X 6645 Ag. 05 I. J. W. L

„TITAN“

scăpărătóre gazósă.

Ridicându-i-se coperişul dă imediat flacără. Se póte purta în busunariul vestei. Face de prisos chibritele (lemnuşele).

Bucata 1·50 cor.

Maşină Phönix pentru pregătirea ţigaretelor
500 ţigarete pe óră. Preţul 3 c.

Lampă electrică de busunar
à cor. 2·40.

Maşină de tocat carne Alexanderwerk
— **Lista preţurilor la cerere.** —

Tóte părţile constitutive ale maşinei Alexanderwerk se află întotdeuna în deposit.

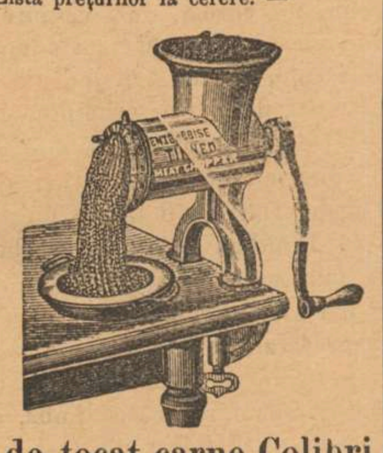

Maşina de tocat carne Colibri
à cor. 2·50.

Cuţite de ucis şi pentru tăiat carne, calitate superióră.

Amnare pentru ascuţit

Ascuţitóre Schneidig, cor. 1·90

Carol F. Jickeli, Sibiiu

(29 1b)4—4

10.000 motóre liferate spre mulţămire generală.

74 distinctii 6 medalli de stat

Fabrica de motóre din Dresda, soc. an.

Filială:

Ignaz Gellért & Comp.

Budapesta, VI., Theresienring 41
Telefon 13—91.

MOTÓRE CU BENZIN, Motóre cu gaz, Motóre cu uleu brut, Motóre cu spirt, Motóre cu acetilen, Locomobile cu benzin pt. treerat

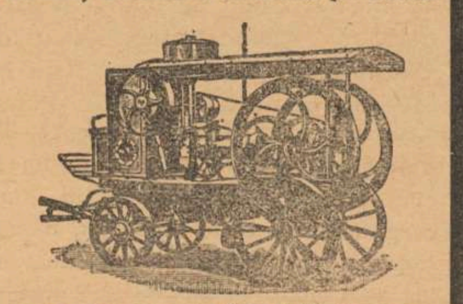

Noutate importantă! Motórele cu gaz sugativ sunt cele mai **moderne** şi mai **perfecte,** şi cer mai puţină putere de esplotare. **Motórele cu gaz sugativ** lucréză minunat şi cu **cărbuni de lemn!**

Motorul de Dresda este recunoscut în lumea întrégă ca **fabricat eminent!** Construcţie dovedit de perfectă. Construat din cel mai bun şi mai solid material. E precis esecutat.

Trainic! Nu are lipsă de reparaturi nici după folosire de ani de zile. — Necondiţionat sigur la mânare. — Manuare simplă. — Spese de transmisiune relativ mici.

Motórele de Dresda se pot vedé la diferite intreprinderi industriale şi economice, ca: **mori, ţiglării, fabrici de maşini, instalaţii pentru prelucrarea lemnului, stabilimente de scos apă, camere de nutreţ, lăptării, la treerat** etc. (285) 5—10

Se liferéză aranjamente complete.

Deslușiri şi preliminare de spese se dau bucuros.

Garanţie mare. Condiţii de plată favorabile.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secre

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 176

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Cărţi teologice.

Sf. Vasilie, traducere de I. P. S. Metropolit-Primat D. D. Iosif	3 —
Istoria bisericéscă de Evagrie, traducere de acelaş	3·—
Istoria bisericéscă de Socrat, traducere de acelaş	3·50
Note şi meditaţiuni asupra psalmilor, în 3 vol., de P. S. Episcop de Argeş Gherasim Timuş	12·—
Dicţionar Aghiografic, cuprinzênd pe scurt vieţile sfinţilor de acelaş autor	6·—
Sfântul Athanasie, de acelaş	5 —
Istoria bisericéscă, în 2 volume. 1280 pagini, de prof. Eus. Popovici, trad. de P. P. S. S. Episcopi Gerasim al Argeşului şi Athanasie al Râmnicului; amêndouĕ volumele	12·—
Sf. Apostol Paul după sf. scriptură, de Dr. C. Chiricescu	1 50
Ermeneutica biblică, ed. II, de acelaş	2·50
Călăuza predicatorului, de Dr. C. Chiricescu şi Icon. Const. Nazarie	6·—
Viaţa Domnului nostru Iisus Christos, în 2 vol., de Didon, traducere de aceiaşi, ambele vol.	9 —
Apologetica creştină, în 2 vol., de păr. Nazarie	10·—
Teologia dogmatică, vol. I—III, trad. după Silvestru de Canev	11·—
Compendiu de teologia simbolică, de I. Mihălcescu	3·—
Istoria bisericéscă şi viaţa lui Constantin cel mare, de Eusebiu, trad. de Iosif Gheorghian	4·—
Istoria bisericéscă, de Sozomen, trad. de I. P. S. Iosif Gheorghian	4·—
Slujba învierii în prea sfânta Duminecă a Paştilor	3·—
Archeologia biblică, de Is. de Onciul, broş.	16·—
Archeologia biblică, de Dr. Chiricescu	2·—
Cartea psalmilor (traducere şi esplicare), de Is. de Onciul	6 50
Didahi (învĕţături), de Ilie Meniat	4 —
Espunerea Doctrinei	1·20
Introducere în Test. vechiu, de Is. de Onciul	11·—
Esplicarea Evangeliilor, de Mihălcescu	2·40
Introducere în Cărţile noului Testament, de Dr. Ioan Cornoiu	3·—
Introducerea în sf. Cărţi ale Testamentului vechiu, de Dr. Chiricescu	3·—
Liturgica, de Calinescu	2·50
Liturgica, de N. Filip	6·—
Teologia dogmatică, de Calinescu	3·—
Dreptul bisericesc, de Dr. D. G. Boroian, 2 volume	14·—
Evangeliile după Mateiu, Marcu şi Luca, de Iuliu Olariu	5·60
Evangelia după Ioan, publicată de Dr. Iuliu Olariu	3·—
Esplicarea psalmilor din orologiu (ciaslov), de Dr. Iuliu Olariu	2·50
Scrierile părinţilor apostoleşti, trad. de Iuliu Olariu	1·50
Introducere în cărţile sfinte ale T. v. şi N., de Dr. Iosif Olariu	5·—
Manual de tipicul bisericei ort., de Dr. Iuliu Olariu	—·80
Problema morală, de Dimitrie G. Boroian	1·50
Credinţă şi ştiinţă, de Dim. G. Boroian	2·—
Despre libertatea morală, de D. G. Boroian	—·60
Viaţa rĕposaţilor nostri şi viaţa după mórte, trad. de Iosif, metropolit primat	2·50
Compendiu de drept bisericesc, de Vasilie Pocitan	6·—
Compendiu de dreptul canonic, de A. bar. de Şaguna, broş.	3·—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Şaguna	4·—
Genesa Evangeliilor, studiu biblic, de S. Popescu	1·60
Manual de studiu pastoral, compus de A. bar. de Şaguna	3.—
Scrierea sf. Ioan Gură de aur	1·—
Testamentul nou	1·—
Noul aşezămênt. de Dr. N. Niţulescu	1·50

A se procura de la

Librăria arhidiecesană

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Nr. 138 Sibiiu, Sâmbătă 24 Decembre 1905 (6 Ianuarie 1906) Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
sĕ se adreseze Administrației tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
sĕ se adreseze Redacției „Telegrafului Român", strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de douĕ-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil rêndul cu litere garmond.

De Crăciun.

Sibiiu, 5 Ianuarie n. 1906

Incă o zi, afară de cea de astăzi, și clopotele de la tóte bisericile românești vor vestí bucurie mare celor cu inimi curate și deschise. Vor vestí nașterea Mântuitoriului lumii, nașterea Fiiului lui Dumnezeu, trimis în lume ca sĕ mântuiască lumea de pĕcat.

Inainte cu nouĕsprĕzece vécuri și mai bine s'a întêmplat minunea acésta, cărei asemenea istoria lumii nu cunóște alta, și lumea uimită stă și astăzi în fața marelui misteriu, pe care parte nu *vrea*, parte nu *póte* sĕ-l înțelégă. Și e așa de ușor de înțeles! Ochiul lui Dumnezeu, care vede tóte, a vĕzut, că omul pămêntean, cu tóte că e făcut după chipul și asemĕnarea Dumnezeirii, totuși e atât de slab în puterile sale, atât de întunecat în gândirile sale, în cât nu se póte scutura *singur* de pĕcatul strămoșesc. Ia trimis deci putere de sus, ia trimis pe Fiiul seu, ca sĕ l lumineze, sĕ-l ducă la mântuire, indicându'i calea pe care póte se o ajungă, și făcêndu'l sĕ vadă *lumina cunoștinței*.

Și puterea omului a crescut; și fie care a început a înțelege, în urma învĕțăturilor pe cari le-a sĕmĕnat pe pămênt Fiiul lui Dumnezeu, a cărui naștere biserica românéscă o prăznuește peste douĕ zile, că dată este posibilitatea fie-cărui om pămêntean a se împărtăși de fericire, aici pe pămênt, și dincolo de mormênt, dacă faptele sale rĕmân în consonanță cu dumnezeeștile învĕțături ale Mântuitoriului neamului omenesc, propovĕduite în numele Celui-ce l-a trimis, în numele Tatălui sĕu.

Fie care om pórtă în inima sa fericirea, a cĕrei basă e iubirea evangelică, credința și nădejdea. Mai ales *credința*, fără de care viața omului nu ar fi viață, ci numai vegetare.

Credința e schînténa dumnezeiască, care luminéză cărările întunecóse din viitoriul necunoscut și neguros, atât al singuraticilor, cât și al popórelor.

Credința dă tăria, cu care se inving tóte pedecile și se delătură tóte primejdiile.

Credința ne-a conservat biserica nóstră națională, care a trecut și ea prin nenumĕrate primejdii și amenințări, și tot credința ne-a conservat neamul și ni-l'a scos din valurile furtunóse ale vremilor reutăcióse!

Credința ne va păstra întrégă și neatinsă și în viitor biserica și naționalitatea, credința *în noi* și în puterile nóstre proprii!

Trecem earăși prin grele cercări, și ca biserică națională, și ca popor cu naționalitate proprie. Cercări prin cari am mai trecut și de altă dată, de nenumĕrate-ori, dar' am eșit din ele, pentru-că totdéuna puterea de sus ne-a stat întru ajutor și am învins tóte primejdiile.

Mântuitoriul lumii și pentru noi s'a născut, pentru poporul românesc și biserica națională română, care e biserica sa, ne va duce deci și pe noi la mântuire și la fericirea după care așteptăm de atâta amar de vreme, cu indulgență mucenicéscă!

Ne va duce însĕ la mântuire numai atunci, dacă ascultare vom da învĕțăturilor sale și vom sădi adânc în inimile nóstre *iubirea* de care el ne vorbește: iubirea față de Dumnezeu tatăl seu, și față de aprópele nostru, iubirea între noi, ca ómeni, și iubirea ce o datorim, ca popor, celorlalte popóre conlocuitóre, cu cari împreună formăm patria acésta.

In ziua în care îi serbăm aniversarea nașterii, sĕ rugăm deci pe Mântuitoriul lumii, ca sĕ ne înzestreze cu darul de a nu ne mai uri și dușmăni, ci de a ne iubi unii pe alții, pentruca toți împreună, tari în credință, încrezuți în puterile nóstre proprii, sĕ putem aștepta cu frunte senină ziua de fericire, când ne vom vedé scăpați de primejdii și amenințări grele, atât biserica, cât și naționalitatea.

Zi mare și sfântă, zi de sĕrbătóre și de bucurie, zi de pace și de bunăvoire, pe care cu dor și drag te așteptă fie-care colibă țĕrănéscă, în rênd cu palaturile cele mari, fă ca puterea de sus, care nu numai le știe și le vede tóte, dar' le și *póte* face tóte, sĕ ne curățéscă inimile și sĕ ne lumineze mințile, pentru-ca sĕ înțelegem *toți*, că nu prin desbinări și împărechieri, nu prin invidie, ură și dușmănie, ci prin armonie și iubire frățéscă se póte face aceea ce datorință avem sĕ facem, sĕ apărăm ce ne-a rĕmas moștenire de la înaintași, biserica și neamul, legea și limbă!

Unește-ne tu sfântă și însemnată zi pe toți în cuget și în simțire, pentru-că atunci tăria nóstră mare va fi, și minuni vom puté sĕvêrșí cu ea! Adă-ne și nouĕ *pacea* și *bunavoire*, pentru-că pretutindenea le ducem trebuința!

Religiune și știință.

Studiu asupra raportului lor, de Alesandru de Mocsonyi, Sibiiu, „Tipografia lui W. Krafft 1905".

Mulțămit și plăcut impresionat de cetirea studiului interesant al domnului Alesandru de *Mocsonyi*, cuprins în broșura astfel întitulută, țin a nu fi fără folos pentru publicul românesc, dacă ating pe scurt unele momente din cuprinsul ei. La acésta mĕ aflu îndemnat și pentru aceea, căci până acum prea puțini dintre cărturarii nostri mai aleși s'au ocupat cu lucruri științifice de cuprins filosofic, și dintre cei-ce s'au ocupat aici și în regatul român, cei mai mulți au împrumutat vederile și ideile antireligióse ale filosofilor străini, aderând mai ales, unii pe terenul metafisic la teoriile cosmogonice darviniane, ear' alții pe terenul filosofiei practice la teoriile lui Schopenhauer, și unii și alții fără sĕ-și dea séma, dacă știința lor se potrivește cu modul de cugetare al Românului, și prin urmare, dacă peste tot asemenea idei exotice sunt de vre-un folos sau chiar spre paguba poporului român din punct de vedere religios.

Sĕ nu ne mirăm dară, că pe mulți semidocți și dintre Români îi vezi încurcându-se la dispute netrebnice despre religiune, despre ființa lui Dumnezeu, despre minuni, și ca-și-când ar avé o mâncărime, provoacă cu vreme și fără vreme astfel de discuții, și mulți provocându-se la resultatele științei de astăzi, de cele mai de multe-ori rĕu înțelese de ei, cred a le deroga și a pierde din prestigiul de ómeni luminați, dacă vor mai ținé la religiunea părinților lor.

Considerând aceste stări și semne ale timpului, ce amenință societatea românéscă cu corupțiune și distrugere morală, cu dreptul putem afirma, că opera de față a domnului Alexandru de *Mocsonyi* nu este numai o lucrare de înaltă știință, dar' și de actualitate practică.

Domnul Alexandru de *Mocsonyi* prin profunditatea ideilor în lucrarea sa despre *religiune și știință* a dat o nouĕ probă de cugetător adânc, și prin modul norocos al resolvirei problemei delicate, ce și-a luat asupra sa, a dovedit o judecată sănĕtósă, care l'a pus în posițiune a da măsura cuvenită pentru susținerea ecuilibrului religios și moral, mai ales cu privire la împrejurările poporului român.

După premiterea acestora vom cerca a schița pe scurt cuprinsul broșurei, la care în general mai observăm, că n'a fost un lucru ușor a vorbi atât de clar și limpede despre subtilitățile aprópe întregei științe filosifice, precum i-a succes ilustrului autor a o face într'o broșură ca acésta, în care ideile sunt atât de condesate, în cât o frasă singură omițêndu-o, ar suferi înțelesul.

Autorul, făcênd o reprivire istorică filosofică, ne arată contrastele între filosofia școlastică a evului mediu și între filosofia evului nou. Cea dintâiu în prima ei fasă representată prin *Anselmus* de *Canterbury* se basa pe identitatea religiunei și a filosofiei, aflându-se ambele acestea în armonie, ear' în a doua fasă representată prin *Thoma de Aquino*, se basa, fiind filosofia numai în conformitate cu religiunea, pe principiul autorității bisericei.

Dimpotrivă, filosofia evului nou cu tot prețul stăruia sĕ se emancipeze de cătușele religiunii, în serviciul căreia a stat tot evul mediu. Din impetul, cu care acésta eliberare avé sĕ se întâmple, s'a născut *neîn-*

FOIȘÓRĂ.

Cronică literară.

Vasile Pop: Domnița Viorica. Roman.

Dl Vasile Pop nu e la întâiul volum, cum nu va fi nici la cel din urmă. Dsa a publicat în cunoscuta „Bibliotecă pentru toți" un volumaș de „Flécuri", apoi un volum de „Versuri". Acestea au fost primite cu un ne mai pomenit „huideo!" din partea unui criticastru ovreiu, care și-a atras acum desĕvêrșita neîncredere și reprobare a tuturor elementelor cinstite, prin campania infamă contra dlui M. Sadoveanu, și care colabora pe atunci la „Noua Revistă Română" a dlui Rădulescu-Motru (1901, vol. 3, pp. 283 urm.). Cele mai grave motive ale acestei nesancționări: dl Pop s'a retras din partidul socialist și a purtat „o violentă campanie anti-semită". Urméză niște calificative de tóte gingășia: canibal, neonest intelectual, parvenit, etc., și încheerea: „*Versurile* dlui Pop însémnă *invasia barbariei în poesie*".

Publicul însĕ — ce copil neascultător! — a primit bine „Fleacurile", dar la poesiile, cari sunt în mare parte „de o rară negligență a formei, și de o și mai mare neajutorare în esprimarea ideilor" (Convorbiri literare, 1902, p. 1049), lumea nu s'a oprit.

Un nou volum, de proză, apare în 1902: „Din ocna vieții. Schițe, fantazii, nuvelete". Critici ca dl Il. Chendi în reviste de înălțimea „Convorbirilor" (l. c.) află, că autorul nostru e un începător cu adevĕrat talentat, are stofă de prosator, dar' s'a pierdut prin cabinele „umanitarismului" s'a zăpăcit cu „teorii strĕine de scopul culturei nóstre. Tendențele și tesele înguste și forțate ale diferitelor bucăți constitue partea slabă a acestui volum". Ținênd însĕ sémă de împrejurarea — dovedită prin trecutul literar al autorului nostru, — că dl Pop evoluéză ușor, „putem nădăjdui a-l vedea și aprecia în curînd în vre-o nouă fază".

Prevederea s'a împlinit. Anul 1904 aduse un minunat volum: „De dragul celor mici", în care talentul acestui scriitor se manifestéză puternic și larg. Notele caracteristice i-se vĕd clar: psichologie adîncă, umor și sentimentalism, dar' și defectul sĕu de căpetenie: esagerarea, afectarea, *maniera*. Cele 16 bucăți, în care e atâta rîs și plâns, atâta dragoste comunicativă, atâta înțelegere a vieții „celor mici" în situații comice, la veselie, în durere, s'au impus repede, mai ales fragmentul, care dă cărții numele. (Făcêndu-se analisa acestei povestiri în Tribuna din Arad, 23 Maiu v. nr. 96 anul acesta, din greșală se pune numele Viorică̆i în locul celui al învĕțătórei Elena Dragomirescu). Căci e numai un fragment din romanul „Domnița Viorica", ieșit de curênd în institutul de editură „Minerva" din București.

Miezul acestui roman țărănesc nu e nou. Douĕ femei, învĕțătórea Elena Dragomirescu și Domnița Viorica, soția boerului Mihnea, ajung sĕ vadă o deplină îndreptare a vieții morale și — acésta din urmă — și materiale, într'o prăpădenie de sat, pe urma bunătății și a tragerii lor de inimă. Pentru acésta trebue sĕ ni-se înfățișeze întreg traiul sătenilor, cu bețiile și faturile lor, cu șezătorile și lucrul lor la câmp. Vor fi deci persóne multe, cari se deosebesc hotărât de cele din jurul lor, ca acel Ghiță Namilă, care — avênd putere de uriaș — „era vecinic cu frica în sîn, căci nu putea fi odată mai chefliu, fără sĕ primejduiască viéța sau cel puțin ósele cuiva". Când era trist declara, că „trebue sĕ se mute într'alt sat, căci aici ómenii au ósele prea moi". Energic, dar' cumpătat rĕsare și cumintele George Pralea, care avea darul de a „bate șéua" ca nime altul, apoi hâtrii ceia de Marin Teleleu și Buzoianu, și alții mulți. Ear' preste toți și preste tóte plutește îmbătĕtóre mirézma de tămâe arsă la altarul iubirii de-aprópelui și al jertfirei pentru el, ridicat de cele douĕ mucenițe: Elena și Viorica.

Căci nu numai învĕțătórea, care se mistue luminând prin șcólă și prin povețe, afară de ea, este o martiră, ci și „Domnița". Măritată după Mihnea Mărgărint, boer frumos, semeț și crud (din care autorul nostru a făcut o „sperietóre", zice dl Iorga), are sĕ trécă prin tóte desamăgirile grozave, pricinuite de o iubire neîmpărtĕșită, *bruscată*. Inima Viorică̆i — ilău, pe care cad des și puternic isbiturile ciocanului durerii, — în sângerarea ei de asupra mormêntului fericirii casnice, sĕ deschide primitóre înaintea fondului naiv și bun al sufletului țărănesc, răpește acest suflet, îl curățește, îl luminéză, până ce'l arată strălucitor în lumina prefacerii în bine sĕvêrșită, când înduioșător, ca atunci când țăranii aduc darurile lor simple Domniței, când uimitor prin devotamentul până la mórte pentru aceeași binefăcĕtóre.

frânarea modernă, care a dus la conflict între religiune şi ştiinţă, la ce a ajutat mult, afară de înaintarea ştiinţelor naturale şi astronomice, şi reformaţiunea, conflictul între stat şi biserică şi predominarea intereselor lumeşti. Direcţiunea din urmă a produs două subcurente: *mistic religios şi modern ştienţific.* Frumos şi de tot plastic caracteriséză autorul în cele următóre emanciparea în direcţiune *modern ştientifică.*

„De fapt, zice, dacă privim nepreocupat întréga desvoltare modern ştientifică, ori mai precis zis modern filosofică, nu ne vom puté ferì de impresia, că — asemenea sclavului eliberat, care neînvĕţat încă a se disciplina pe sine însuşi, confundă libertatea cu desfrâul, — aşa şi raţiunea omenéscă acum emancipată, ca şi supĕrată pentru sclăvia suferită şi în conştiinţa măreţiei sale suverane, *confundă libertatea spiritului cu neînfrânarea aceluia*". Filosoful francez Déscartes cu „Cogito, ergo sum" al sĕu, delăturând resultatele filosofiei pănă la el, admite numai esistenţa Eului sĕu, nu ca fiinţă a omului, cum se presentă în afară ca trup şi suflet, ci ca putere cugetătóre. Ori-ce alte percepţiuni despre lume şi lucrurile din lume sunt nesigure şi înşelătóre. Ce nu se póte cuprinde cu raţiunea, aceea nu există ca realitate. Déscartes se priveşte ca fundatorul raţionalismului modern.

La acéstă libertate ideală s'au neînfrânare modernă au aderat în o formă sau alta şi alţi filosofi de renume, precum *Leibnitz* şi *Hume*, apoi *Kant*, *Fichte*, *Hegel* etc.

După *Hume*, lumea nu există, de cât representaţiunile lucrurilor din lume, el, după-cum nimerit sĕ esprimă dl Mocsonyi, „delătură astfel lumea din lume".

Kant, în critica raţiunei pure, distinge lucrul ca apariţiune şi lucrul în sine ca representaţiune desbrăcată de tóte notele accidentale. Tot aşa derivaţii sĕi, *Fichte*, *Schopenhauer*, *Hegel* etc schimbă lumea reală la o simplă aparenţă. Indeosebi Hegel, prin un joc dialectic de noţiuni iscodite, un proces escentric al universului — aprópe neînţeles.*)

Dacă filozofia aceasta raţionalistică, care plutea în sfera unei lumi create de ea, nu admite nimic, ce nu se poate împăca cu raţiunea şi ştiinţa aşa cum era formulată, era prea natural, că şi religiunea să fie un copil maşter al ei; căci în consecuinţă, după principiile stabilite, nici o dogmă a credinţei nu putea fi adevărată, dacă contrazice ştiinţei şi nu se poate cuprinde cu raţiunea. S'au silit unii dintre filozofii numiţi mai sus a admite religiunea în cadrul sistemului lor filozofic, precum Kant, care însuşi era religios, dară nu le-a succes — fără a cădea în inconsecuenţe, şi chiar în contrazicere cu sine însişi, precum autorul broşurei cu multă agerime şi admirabilă dialectică le scoate la iveală.

Din conflictul între ştiinţă şi credinţă, după dispoziţiunile sufleteşti religióse sau nereligióse, s'au născut două subcurente: unul, care prin acceptarea unora dintre dogme admìse şi de ştiinţă ca adevărate, se năzuia a aduce ştiinţa cu credinţa în consonanţă; alt curent, care nu admitea nici posibilitatea a cuprinde cu mintea dogmele de credinţă; prin urmare se zicea, aceste trebuesc eliminate ca superstiţiuni şi invenţiuni ale preoţilor.

Din direcţia primă rezultă *deismul*, din ultima *ateismul.* Ambe aceste direcţiuni, autorul broşurei le cualifică şi dovedeşte de antireligióse, faţă de cari stă direcţia aşa numită *„mistic religiósă"*, representată în protestantism. Acéstă confesiune religiósă se consideră ca progresistă din punct de vedere ştiinţific şi politic, şi eluptătóre a libertăţii spirituale; dară fiind-că n'a ţinut măsura dreaptă şi n'a observat limitele cuvenite în desvoltarea ei, a căzut în extremităţi, substituind în locul autorităţei bisericei libertatea individuală, care duce la destrăbălare, anarchie şi descompunere.

După ce d-nul autor face reprivirea istoriei şi reasumă resultatele, trece la partea cea mai interesantă a operei sale, la arătarea raportului adevărat, care trebue să existe între ştiinţă şi religiune.

Autorul combătând aşa zisa religiune raţionalistică, care definită în zeci şi sute de chipuri, după capul şi ocoşala fiecăruia, nu însemnează nimic şi tinde numai a distruge religiunea pozitivă cu dogmele ei „adânc înrădăcinate în sufletul popórelor", — condiţionează cunoştinţa raportului adevărat, genuin dintre religiune şi ştiinţă, de la conştiinţa adevărată a naturei şi meniţiunei ambelor.

Din capul locului d-nul autor, stând pe punctul de vedere strict empiric şi obiectiv, constată deosebirea între ştiinţă şi religiune, ca cei mai însemnaţi factori culturali. Ştiinţa isvoreşte din *boldul cunoştinţei*, ear' religiunea, care ca factor cultural ocupă un loc mai de frunte decât ştiinţa, *din o trebuinţă adânc simţită a inimei.*

La fie-care sunt impuse anumite limite, peste cari nu póte trece fără a se discredita pe sine. Ce póte cuprinde mintea omului este al *credinţei*, ce nu poate cuprinde este al *ştiinţei.* Ambele au totuşi un punct comun de atingere, şi acesta este: *Certitudinea ştienţifică a existenţei lui Dumnezeu, ca causă primordială a universului, care nu este o iluziune, ci o idee cu desăvêrşire reală.* Pe când ştiinţa renunţă a defini mai deaproape această idee, pe atunci conştiinţa religiósă personifică inteligenţa creatóre a lumii, pe care o adoră şi i-se închină. Religiunea devine factor însemnat de cultură prin aceea, că în legătură cu crearea lumii nu se póte dispenza a resolva şi întrebarea despre *menirea omenirei în procesul universal.* Nu este eschis, ca ştiinţa să scruteze din punctul său de vedere încât religiunea îşi îndeplineşte misiunea sa culturală, şi sub ce condiţiuni; nu-i este permis însă a supune criticei sau a combate esenţa religiunei, dogmele ei sfinţite prin tradiţiune veche. Pe scurt, d-nul autor precisează raportul între religiune şi ştiinţă precum urméză:

1) Amestecarea religiunei şi ştiinţei este inadmisibilă, căci strică deopotrivă religiunea şi ştiinţa.

2) Ştiinţa n'are sĕ stea în serviciul religiunei, dară n'are nici sĕ ia faţă de acésta o atitudine ostilă.

3. Fie-care biserică, ca depositara dogmelor sale de credinţă, are sĕ ţină la aceste cu tótă rigiditatea, şi n'are sĕ permită, ca dogmele sale sĕ devină prada speculaţiunilor filosofice góle şi incoherente.

După acestea închee dnul autor lucrarea sa astfel:

„Simtă singuratici filosofi şi entusiaşti religioşi trebuinţa sufletéscă a unor asemenea fantasterii, ori nu simtă peste tot, ca d. e. ateiştii, nici o trebuinţă religiósă, acésta este pe deplin afacerea lor proprie personală şi fie-care fericéscă-se după fasonul sĕu propriu.

Dar' dacă cutéză asemenea reformatori mistici ori duşmani ateişti ai religiei a se apropia de sanctuarul popórelor, de religiunea intim concrescută cu întréga lor viaţă sufletéscă, de acea sfinţenie, care singură póte oferí popórelor proptă morală, mângâiere şi tărie sufletéscă în vicisitudinele vieţii: atunci bărbaţii adevĕratei ştiinţe şi bărbaţii bisericei trebue sĕ strige acestor comităţori de sacrilegiu, conştienţi ori inconştienţi, în cor unison un departe resunător: Hands off!

Armonia religiunei şi ştiinţei este un postulat indispensabil al desvoltării culturale sănĕtóse şi pacinice a popórelor, dar' acéstă armonie n'are sĕ se caute în acomodarea imposibilă sau a teselor ştiinţei cu dogmele de credinţă, sau invers a dogmelor de credinţă cu tesele ştiinţei. Acéstă armonie se póte găsí numai dacă bărbaţii ştiinţei şi bărbaţii bisericei, în deplina şi lămurita cunoştinţă a diferinţei întrĕ punctele lor de vedere, apreciând şi respectând reciproc fără reservă aceste puncte de vedere, fie-care parte în sfera sa şi după feliul sĕu, dar' deopotrivă însufleţiţi de comuna lor misiune sublimă, se vor nisuí de a promova mână 'n mână, sprijinindu-se reciproc, în concordie şi armonie completă, marea operă a culturei şi civilisaţiunei popórelor lor.

Acésta este adevĕrata armonie a religiunei şi ştiinţei!"

Frumóse idei şi sĕnătóse vederi sunt acestea, şi sunt cu atât mai preţióse din punct de vedere al culturei nóstre naţionale, cu cât ele emanéză de la bărbatul luminat, înţelept şi moderat al némului nostru, care tótă viaţa şi munca sa în o formă sau alta şi-a consacrat-o pentru binele poporului român şi al bisericei sale strămoşeşti.

Recomandăm spre cetire opera ştiinţifică a Dnului *Alexandru de Mocsonyi* preoţimei nóstre, şi mai ales clericilor tineri din seminare, nu numai ca lectură plină de elevaţiune spirituală, dară şi pentru înarmare spre combaterea spiritului modern raţionalist — desfrânat — şi cum sĕ-i mai zicem, — care duce la ireligiozitate, şi — durere, a început sĕ aibă întrare şi la tinerimea nóstră.

Dr. Ilarion Puşcariu

---

*) La un collocuiu din istoria filosofiei, eu renumitul profesor de odinióră de la universitatea din Viena, Robert Zimmermann, mĕ întrebă acesta, care partíe mi-a părut mai grea, la ce eu rĕspunzêndu-i, că sistemul lui Hegel cu trilogiile sale, mi-se par greu de înţeles, profesorul zice: bine, domnule, cum sĕ-l înţelegi pe Hegel, dacă el însuşi pe sine nu s'a înţeles!

Şi dacă găsim în romanul acesta destule scene imposibile, ca aceea în care boierul Mihnea prinde nişte tâlhari veniţi sĕ'l jăfuească, s'au intrigile Cristinei, duşmanca de mórte a Vioricăi, sau altele, încât la cetirea lor te întrebi: „Pentru Dumnezeu, în ce vremuri trăim, unde trăim?", acestea ni le esplicăm prin vânarea după efect, prin esagerările caracteristice dlui Pop, cu cari ne-am obicnuit deja. Intórcem însă fóia şi găsim, sau un potop de lacrimi, sau un hohot de rîs, sau o descriere — deşi rare de tot — ca aceasta: „S'aude sunetul sinistru al trîmbiţilor de atac; şi în norul de praf care zbóră încóce, se vĕd fulgerând arme, ear galopul turbat al cailor aruncaţi în gónă nebună răzbubuie, ca tunete îndepărtate, cutremurând pământul. Acum, din infernalul sgomot produs de acéstă vijeliósă gónă, se aude nechezatul şi răsuflul greoiŭ al cailor supra-excitaţi. Bubuitul produs de cadenţa galopului lor se face din ce în ce mai tare, mai asurzitor, până ce asemeni unui fioros ropot prelung de trăznete, soseşte ca vârtejul urlând al unei furtuni dezlănţuite"...

Multe s'ar mai putea spune în bine despre cartea aceasta, dar cred că cetitorii îşi pot forma o părere şi numai după cele de mai sus, şi nu vor pregeta să'şi premenéscă sufletul cu noi bogăţii de frumseţi, ca cele aduse de „Domniţa Viorica".

Ion Paltin.

Casul de la Dobriţin.

Domnii din coaliţie pot sĕ fie mulţămiţi cu ródele ce le dă resistenţa pasivă, propagată de ei. A trecut în acte de barbarie, de cari numai în îndepărtatul Orient se mai pot întêmpla, nu în mijlocul Europei culte. Dar' metropola calvinismului, oraşul Dobriţin, a arătat că nu aparţine Europei culte.

Casul e următoriul: Guvernul a numit comite-suprem la Dobriţin pe directorul de finanţe *Kovács Gusztáv*, care Marţi, în 2 Ianuarie n. a sosit la Dobriţin, pentru a-şi ocupa oficiul. Sosirea sa nu a fost anunţată, lumea însĕ totuşi a aflat despre ea, şi mulţime de ómeni l-a aşteptat la gară. Când s'a dat jos din tren, l-au luat în bătăi şi plin de sânge l-au pus pe un car funebru, care aştepta în faţa gării, şi aşa l-au dus în oraş. De câte ori făcea bietul om încercarea sĕ se dee jos din carul morţilor, primia noue lovituri. Capul îi este tot spart, degetele dela mâni tóte frânte, corpul întreg numai vênătăi.

Abia într'un târziu l-au făcut nişte ómeni mai de inimă scăpat, şi l-au luat medicii în tratare. Cu mânile pline de sânge şi-a subscris bietul bĕtrân demisiunea, forţat de sbierăturile mulţimei, şi apoi cu trenul de nópte, l-au dus îndĕrĕt la Budapesta, unde zace acum în pat.

Se începe deci secerişul coaliţiei. Ea a sĕmănat vênt, bucure-se de furtuna ce a rĕsărit din sĕmânţa aruncată de ea în pământ prielnic pentru acte de natura acésta!

Tótă lumea va aproba mĕsurile energice luate din partea guvernului, cu privire la acest ne mai pomenit cas de barbarie. A trimis imediat comisar guvernial la faţa locului, pe *Boda Dezső*, de la poliţia de stat din Budapesta, care e învestit cu cele mai largi drepturi, şi dacă va fi de lipsă, guvernul va pune oraşul Dobriţin în stare de asediu, suspendându-i autonomia. Intréga miliţie a primit ordin telegrafic sĕ se pună la disposiţia comisariului guvernial, şi asemenea şi gendarmeria. Comisariul a sosit Mercuri nóptea la Dobriţin, a suspendat imediat pe şeful poliţiei de acolo, numind altul în loc, şi a început cea mai severă cercetare. Asemenea se continuă cercetarea şi din partea procurorului şi a judecătoriei, şi s'au făcut mai multe arestări.

Dureros e, că cei-ce au înscenat actul de sĕlbătăcie, au fost tot ómeni cu carte pretinşi ómeni *culţi*... Şi când ne gândim, că din Dobriţin venise mai anii trecuţi un gazetar maghiar la noi, ca sĕ propage *cultura* printre noi, proştii de Români şi Saşi!...

NOUTĂŢI.

Sfintele sĕrbători *ale naşterii Domnului şi Mântuitoriului nostru Isus Christos, dorim sĕ le petrécă în pace, voe bună şi în deplină sănĕtate toţi cetitorii, colaboratorii şi corespondenţii ziarului nostru.*

*

Din causa *sfintelor sĕrbători ale* „Naşterii Domnului" *proximul numĕr al fóiei nóstre apare Mercuri după amézi.*

*

Supliment. *La numĕrul de faţă e alăturat un supliment de jumĕtate cólă, cu cuprinsul următoriu:* Religiune şi ştiinţă, *fragment din studiul dlui* Mocsonyi, *a cărui apreciare se face cu multă competenţă în corpul fóiei;* Betleemul, *de G. Coşbuc,* Iisus, *de St. O. Iosif.* Ghina Ranjičič, de *E. Zaslo.* Povestea credinciosului Ignatie, *de Maria Ciuban, şi* Cărţi şi reviste.

*

Cuvêntul Monarchului. Ziariul bine informat *Vaterland* de la Viena scrie, că întrebat fiind dacă nu va capitula cumva în faţa Magiarilor, Maiestatea Sa ar fi rĕspuns: *„Orice alta se póte întêmpla mai curênd de cât acésta! Eu mi-am ţinut jurămêntul. Dacă va fi sĕ nu 'l mai pot ţiné, alţii pórtă vina!"* Inţeleg domnii din coaliţie?

*

Majestatea Sa Impĕratul şi regele nostru a fost numit de regele Spaniei proprietarul regimentului spaniol „Leon nr. 38".

*

Archiducele Carol, fiind la patinat într'una din zilele trecute, a căzut şi şi-a rupt fluerul la un picior. Vindecarea va dura vre'o 5—6 săptĕmâni. Peste puţină vreme vor cerceta osul frânt cu razele Röntgen.

*

† Nicolau D. Mircea, protopresbiter gr.-or. em., după un morb îndelungat, împărtăşit fiind cu sfintele taine, a rĕposat în Domnul în 19 Decembre v. la 9 ore sara, în al 63-lea an al vieţii sale în Cohalm. Rĕmăşiţele pământeşti ale defunctului au fost astrucate spre rĕpaus etern în cimiteriul român din Cohalm, în 21 Decembre c. v. la 1 ora p. m.

*

Domnul Corfescu, cunoscutul cântăreţ din Bucureşti se află în Sibiiu, unde voeşte sĕ dee un concert. Mercuri séra a dat o audiţiune în cerc mai restrîns, şi cei competenţi îi laudă mult vocea puternică de bariton şi şcóla bună italiană.

*

Monument neperitor şi-a ridicat Sêrbul *Arsici* din Neoplanta, care întréga sa avere — cam 300,000 coróne, — a testat-o pentru scopuri culturale sêrbeşti, pentru gimnasiul, şcóla de fete şi asociaţiunea culturală, tóte sêrbeşti, din oraşul Neoplanta. Vrednic de laudă şi de pomenire!

*

Procese de presă. Numĕrul de Mercuri al ziariului „Tribuna" anunţă, că „nu mai puţin de cât *opt procese* sunt în curgere contra nóstră". Procurorii din Oradea-mare sunt la înălţime — apără bine „naţiunea".

*

Conflctul înăsprit. Din Constantinopole se anunţă, că din nou a isbucnit conflictul între Pórta otomană şi Franţa, Anglia şi Rusia. Sultanul a provocat pe marii ambasadori ai acestor trei puteri sĕ-'şi contramandeze staţionarele din Bosfor. Sultanul a mai înştiinţat pe ambasadorul Franţei, că vasului „Vautoux" nu-'i va permite sĕ trécă prin Dardanele.

*

Paza consulatului român din Bitolia. Dl Al. *Lahovary*, ministrul României la Constantinopole, a cerut Turciei măsuri de apărare pentru consulatul român din Bitolia contra eventualelor atentate ale bandelor grecești.

*

Confișcare. Numĕrul de Duminecă al ziarului „*Budapesti Hirlap*“ a fost confișcat din causa unor ofense la adresa Suveranului.

*

Ministrii austriaci decorați. Majestatea Sa a distins pe ministrul-president austriac, baronul *Gautsch*, cu marea cruce a ordinului Stului Stefan, și pe ministrul de interne contele *Bhylandt-Rheidt* cu marea cruce a ordinului leopoldin.

*

Conferențele Ateneului român. In București s’a deschis seria conferențelor din anul acesta cu ceva de dl Gr. G. *Tocilescu*: „După 40 ani.“ Din incidentul împlinirii alor 40 ani de esistență a Ateneului, conferențiarul amintește pe cei ce au lucrat mai cu stăruință de la tribuna acésta: M. *Kogălniceanu*, N. *Kretzu’escu*, V. A. *Urechie* și C. *Exarcu*. E interesant sĕ se știe, că în 40 de ani s’au perândat 250 conferențiari cu 860 conferențe din tóte ramurile cunoștințelor omenești. De ar da Dzeu sĕ fie condus din ce în ce mai bine.

*

Alegere de preot. Duminecă în 18/31 Decembre a fost ales, după cum ni-se scrie, paroch pentru parochia vacantă Erdősântgiorgiu, cu totalitatea voturilor, absolventul de teologie *Teodor Muica*, fiu al acelei comune.

*

De la parochia Miheleni. Onoratele oficii parochiale gr. or. din archidiecesă, precum și on. direcțiuni ale institutelor de credit și economii, cari au primit de la oficiul parochial gr. or. din Miheleni, tractul Zarandului, apeluri dimpreună cu câte o listă de colectă, în scopul zidirii unei școle nouĕ confesionale în acéstă comună, — sunt poftite cu tot respectul cuvenit a ne trimite cel mult până în 28—31 Decembre, ori banii colectați, ori cel puțin listele de colectă cu ori-ce resultat, pentru a se puté încheia rațiociniul bisericesc, ear’ de altă parte pentru a puté publica resultatul final al estinselor colecte de binefacere. Miheleni, la 17 Decembre 1905. *George Almășan*, paroch.

*

Pătinatori înecați. In apropierea orașului Drezda, pe un rîuleț, se patinau mai mulți copii. De odată s’a rupt ghiața supt ei și toți au căzut în apă. Unii au scăpat, ear’ șase dintre ei s’au înecat.

*

Chinuitóre este viața acelora, cari sunt torturați de dureri. Interesant este, că tot din 100 ómeni cel puțin 80 sufer de podagră și reumatism, și din aceștia fórte puțini știu sĕ ’și afle mijloc sigur de vindecare. Voim deci sĕ ’l spunem noi. Sĕ se comande o sticlă din alifia Zoltán cu 2 coróne, sĕ se frece cu ea bine, fie și numai odată pe zi, — și în câteva zile morbul va fi pe deplin delăturat. Comandele sunt a se adresa la farmaciile: Zoltán din Budapesta (Szabadságtér) și K. Molnár din Sibiiu.

*

Carte nouă. In Institutul tipografic și de editură „Luceafărul“ din Budapesta a apărut „*Năvăliri barbare*“, nuvelă de Lucian Bolcaș. Se póte comanda de la autor: Budapesta (VII. Izabellatér 3) cu prețul de 1 cor. 10 bani p. postă

*

O luptă de întrecere a avut loc zilele acestea în Budapesta. Șeful unei firme renumite din capitală, la care se întrebuințéză 10 mașini de scris, dintrĕ cari 7 Original Remington Standard și 3 alte sisteme, a aranjat o concurență cu premii spre a constata, cu care mașină se póte scrie mai iute și se pot face totodată mai multe esemplare cu același text. Premiul întâiu l’a câștigat un scriitoriu cu mașina Remington, care pe minută a putut ajunge la 210 silabe. Un rênd scris cu mașina cuprinde în termin mediu 6 cuvinte, resp. 26 silabe, prin urmare 210 silabe scrise pe minută, cuprind 8 rênduri. Concurența a durat o oră, în care scriitoriul a scris cu mașina 480 rênduri, — socotind o față de cólă cu 30 rênduri — 16 fețe, corĕspunde la 4 cóle complete. Succesul acesta a fost mai interesant prin aceea, că scriitoriul a esecutat totodată 8 esemplare pe mașina Remington. Dacă se ia în considerare, că 4 cóle scrise cu mașina într’o oră, scrise cu mâna ar face 8 cóle, pe cari cel mai dibaciu scriitoriu cu mâna abia li-ar puté scrie în $1^1/_2$ oră, dar’ anevoie de cetit, — atunci cu mașina de scris Remington se câștigă timp și se esecută totodată texturile în mai multe esemplare. Se recomandă deci cetitorilor nostri mașina de scris Remington de la firma Glogomski & Comp., Budapesta, Andrássy ut 12/A.

Viéță socială.

Petrecere în Reșinari. Corpul didactic din Rĕșinari învită la producțiunea școlară ce se va aranja Luni 26 Decembre 1905 (8 Ianuarie 1906, a doua zi de Crăciun) în sala festivă a școlei din loc. Venitul curat e destinat în favorul școlei. Inceputul la 2 ore p m. Suprasolvirile se vor cvita publice.

*

Petrecere în Sĕliște. Corpul învĕțătoresc de la școla gr. or. din Sĕliște învită la producțiunea ce o va aranja cu elevii școlei Marți, în 27 Decembre 1905 (9 Ianuarie 1906) a treia zi de Crăciun în sala festivă a școlei din loc. Venitul curat e destinat bibliotecii școlare. Programul e următorul: I. Crișan: „Marș la Grivița“, cor de copii. I. Crișan: „Latina gintă“, cor de copii. I. Crișan: „Poutpouriu“, marș, cor de copii. I. Crișan: „Nașterea Domnului“, piesă cu cântece pentru copii, în 2 acte și 2 tablouri. „Țiganul în căruță“, dialog de E. Suciu, învĕțător, esecutat de elevi. „Cârlanii“, vodevil în un act de Const. Negruzi, predat de copul învĕțătoresc. Joc.

*

Teatru în Brad. Meseriașii români din Brad învită la serata declamatorică-teatrală urmată de dans, ce se va da a doua zi de Crăciun, 26 Decembre 1905 (8 Ianuarie 1906) în sala hotelului central. Inceputul la $8^1/_2$ ore séra. Se vor juca piesele: *Pétra din casă*, comedie cu cântece înt’run act, de V. Alexandri, și *Paraclisierul*, operetă în un act de V. Alexandri. Se vor declama: „*Lu grópa lui Lae*“ de O. Goga, prin Filip Anton, și: *Moțul și săcuiul* de V. Alexandri, prin Filip Tioica și An. Filip.

*

Concert în Ocna-Sibiiului. Inteligența rom. din Ocna-Sibiiului învită la concertul, ce’l va da cu concursul elevilor constituiți în cor din cursul al III-lea pedagogic al seminarului „Andreian“ Luni, în 26 Decemvrie v. 1905 (a 2-a zi de Crăciun) în sala „Reithofer“ din loc. Inceputul la $7^1/_2$ ore. Venitul curat e destinat în favorul bibliotecei școlare din Ocna-inferioară. Prețurile: Locul I. cor. 1·60; locul II. 1 cor. locul III 60 fil. Suprasolviri marinimóse se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ziaristică.

Programul e următoriul: 1. T. Popovici: „Colo’n sus“, (Colindă). 2. Flechtenmacher — T. Popovici: „Pribeagul“. 3. G. Coșbuc: „Doina“, declamată de George Govna, ped. cursul III. 4. I. Vidu: „Moțul la drum“. 5 N. Oancea: „Foaie verde arțăraș“. 6. „Potpuriu românesc“, solo de violină, executat de Romulus Ardelean, ped. c. III. 7. T. Popovici: „Toarce leleo“. 8. V. Alexandri: „Herșcu Boccegiul“, monolog declamat de Andreiu Moldovan, ped. c. III. 9. Kiriac: „Morarul“. 10. G. Dima: „Vivandiera“. După concert urmează dans.

AMVONUL.

Din învĕțăturile sfântului Ioan Chrisostom.

VI

Le spun acestea, pentru-ca nici sĕracul sĕ nu se plângă de sĕrăcia lui, nici bogatul sĕ nu se bucure de bogăția lui Te afli în îmbelșugare? Deodată vezi că bogăția s’a dus, fără ca tu sĕ o fi înlocuit cu cea cuvenită. Grăbește și frământă trei mĕsuri de făină! Apoi s’a dus Avram la cirédă, a luat vițelul și l’a junghiat. A alergat bĕtrânul Avram însuși, el care avea 318 de servitori, și nu i-a fost greu sĕ aducă pe umeri vițelul, pentru-că îi făcea plăcere sĕ servéscă pe strĕini și călĕtori. S’a învêrtit mult bĕtrânul și femeii sale, Sarei, încă i-a făcut obosélă și muncă. Nu prin slugi, ci prin lucrarea lor proprie au primit amêndoi pe cei trei strĕini. Sara servia ca o slujnică, ear’ strĕinii ședeau la masă, mulțămiți.

Nu voiu înceta a vĕ vorbi despre aceste lucruri, căci sunt frumóse. Ei î’și închipuiau, Avram și Sara, că au omenit nește sĕraci, dar’ n’au luat în sémă faptul, că óspeții lor sunt sĕraci, ci numai aceea, că sunt strĕini. Și amêndoi stăteau pe lângă óspeții strĕini, schimbând vorbe plăcute cu ei, pentru a le face plăcută șederea la masă. Femeii lui Avram nu i-a fost rușine sĕ lucre, ci și-a arătat în fața óspeților podóbele cu cari era înzestrată. Și ce i-a spus unul dintrĕ óspeți, Dumnezeu? „In același timp voi veni, și Sara va avé fiu!“ Pentru-că știa că acésta e dorința ferbinte a Sarei. Și dorința i-s’a împlinit. Din cuvêntul Domnului a eșit *Isac*, ca un strugure copt și desĕvêrșit.

Ține sémă de cele ce’ți spun, omule! Băiatul cel născut din mamă-sa, după ce a crescut și a ajuns în vêrstă, se află și el acum în prajma căsătoriei. Fericitul acela de patriarch Avram se afla aprópe de sfêrșitul vieții, și știind că femeile de prin jurul acela sunt femei stricate și de neam ticălos, a chemat o slugă la sine și i-a zis așa: „Femeile de aici, ale Chanaanienilor sunt ticălóse. Mergi în pămêntul unde m’am născut eu, și adă o femee pe séma fiului meu!“ Iată lucruri nóuĕ și minunate fórte. Stiți voi fórte bine, că totdé una când voește cineva sĕ ’și însóre copilul, merge tata și mama la casa strĕină, și se fac pețitori și pețitóre, și tótă silința și-o pun ca sĕ isbutéscă, — dar’ pe slugi nu trimit sĕ isprăvéscă lucruri de acestea. Dar’ Avram din contră; când a fost vorba de însurarea copilului a zis slugei: du-te și-’i adă muere! Când însĕ a fost sĕ priméscă pe strĕini, n’a zis bĕtrânul și bogatul Avram slugilor: mergeți și’i primiți, ci i-a primit și i-a ospĕtat el și femeia lui, Sara.

Pentru-ce vĕ vorbesc eu de Avram? Pentru-că a fost bogat, și pentru-că vreau ca voi sĕ le aveți acestea în minte și sĕ nu desprețuiți pe nimeni. Și cum a venit vorba despre Avram? Așa, că mi-am adus aminte de cuvintele prorocului: „Nu te teme când se va îmbogăți omul“. Iată în cuvintele acestea comóră de aur. „Nu te teme, când se va îmbogăți omul“. Țineți-vĕ de cuvintele acestea, cari au puterea de a îndrepta corpurile cari se clătină, nefiind alt sprijin mai bun pentru vîrstnici și bĕtrâni, și nici pentru cei tineri, când se află încunjurați de pĕcat. „Nu te teme, când se va îmbogăți omul“. De ce te temi de omul, care nu este om, ci lup? Pentru-ce te temi de omul plin de necredință și încunjurat de aur? De ce te temi de omul, care și-a agonisit aceea ce are prin nelegiuiri, și care pórtă în sine și cu sine pe inimicul seu propriu: pĕcatul? Căci prorocul spune dóră: „Nu te teme, când se va îmbogăți omul!“ Ei, sĕ vedem în sfîrșit și modul, pentru-ce nu trebue sĕ te temi de bogat, sau sĕ te temi, când „se va înmulți slava casei sale!“

Când vei întra în casa vre-unui om bogat, și vei vedé stîlpi înalți cu aurituri și ziduri îmbrăcate în marmoră, când vei vedé fântâni săritóre și isvóre și lacuri și locuri de primblare cu arbori ce se clatină, tóte acestea lucrate cu multă măiestrie, și vei mai vedé servitori mulțime, îmbrăcați în haine de aur, și covóre peste tot locul și masă strălucită de aur și paturi împodobite: ce vei zice? Vei zice, că tóte acestea sunt mărirea casei, nu a omului! Slava omului se compune din altceva: din evlavie, blândeță, milostenie, seninătate, umilință, pace, dreptate, iubire sinceră cătră toți. Acestea formézä slava omului!

De ce sĕ te temi deci de bogat, și sĕ nu te temi de casa lui, care este mai bogată de cât cel-ce locuește în ea? Dar’ eu de casă nu mĕ tem. De ce? Pentru-că aurul e materie fără suflet. De om însĕ ai frică? Da! Spune-mi însĕ pentru-ce? E a lui bogăția cea mare? Nu, e strălucirea casei! Marmora e a zidului. Ce rĕmâne deci celui-ce locuește zidurile? Aurul e pe stîlpi și pe tavan. Proprietariul lor ce are? Capetele stîlpilor sunt aurite. Insĕ ce asemĕnare este între ele și intre capul bogatului cufundat în pĕcate? Dacă îi este curată locuința în care șede, conștiența nu-i este curată, ci pĕtată! Pórtă haine de mĕtasă, însĕ sufletul seu e îmbrăcat în zdrențe. Casa e bogată, stăpânul e sărac.

„Când se va înmulți mărirea casei sale“... Ca sĕ fiți încredințați, că mărirea e a casei, nu a omului, o se vĕ dovedesc din însăși cuvintele vóstre. Când întri în casa frumósă a vr’unui prietin ori cunoscut, sau chiar strĕin, și apoi eși afară din ea, ce vei zice? Vei zice: am vĕzut marmora frumósă, nu vei zice, am vĕzut om frumos. Minunați stâlpi, vei zice, și frumóse uși. Nu vei zice că e minunat cel ce locuește în casă. Mult aur pe tavan, — vei zice, dar’ nu vei zice că sunt multe milostenii în casă. Multe fântâni și multă îmbelșugare, vei zice, dar’ nu vei zice, mult ajutor pentru săraci. Pretutindenea vorbești deci despre altceva, nu despre stăpânul casei. Despre zid, despre marmoră, fântâni și isvóre. Și dacă vezi un cal cu frâu de aur zici: frumos frâu! Lauda e deci a celui ce a făcut frâul! Zici, ce minunată haină are! Dar’ asta e lauda croitoriului! Buni servitori are omul acesta, vei zice! Lauda este a lor, a servitorilor. Omul rĕmâne deci neîncoronat cu laude, pentru-că la el nu ai ce lăuda. Când însĕ vezi un om bun, vei zice așa: „Ce om bun, frumos, blând, minunat, milostiv, prietinos, umilit, totdéuna rugându-se, totdéuna postind, totdéuna petrecêndu-și vremea în biserică, totdéuna nedeslipit de dumnezeeștile învĕțături. Aci tóte laudele ale omului sunt!

Cunóșteți deci ce este bogăția omului și nu vĕ temeți. Privește lucrul la sfârșitul lui. Óre nu cumva ia cu sine bogatul ceva din tóte ale sale când se duce în mormênt? A murit și stă despoiat de tóte, el care se purta îmbrăcat în mĕtasă și scumpeturi. Stă despoiat de tóte lângă grópă, și servitorii umblă încóce și încolo și nu se îngrijește nime de el, pentru-că el nu le mai póte porunci. S’a dus, și de la el nu mai depinde acum nimica. Femeia se bocește și își smulge pĕrul, toți se rógă dar’ el nu aude, copii orfani, femee vĕduvă la grópa lui! Dar’ chiar sĕ i-se pună în sicriu, lângă el, tot ce a avut, de ce folos póte sĕ’i fie în mormênt? Acela căruia i-ar fi trebuit lumea întrégă, are acum destul cu trei coți de pămênt. Pămênt sub el, pămênt lângă el, și pămênt pe fața lui. Pămênt și acoperișul sicriului!

Unde e bogăția? Unde e puterea? Unde e mărirea? Unde-’i este casa cea mare și impodobită? Unde-’i sunt prietinii? Toți îl părăsesc, pănă și soția, pentru-că mirosul cel greu îi face rĕu.

Dar’ de la mormêntul martirilor nu se îndepărtéză nimeni! Acestia au luat cu ei tot ce a fost a lor. La mormêntul martirilor și regele își depune diadema și stă tăcut, rugându-se pentru scăpare de primejdii și pentru biruință asupra vrășmașilor. „Nu te teme deci când se va îmbogăți omul“.

Și avênd în vedere totdéuna aceste cuvinte, sĕ mulțămim Domnului pentru tóte, Tatălui, și fiului și sfântului duh, căci lui i-se cuvine mărirea și puterea, în vecii vecilor. Amin!

Sirolin

Promovéză apetitul și greutatea corpului delătură tusa, flegma, asudarea nóptea.

Se prescrie zilnic de numĕroși medici și profesori la
morburi de plumâni, cataruri, tusă convulsivă, scrofulosă, influență.

Oferindu-i-se publicului imitații fără preț, sĕ se cérä totdeauna:
impachetare originală „Roche“.

F. Hoffmann-La Roche & Co., Basel (Elveția).

„Roche“

Se capătă prescriindu-se de medic în farmacii a 4 cor sticla.

De la **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben) se pot procura

sigile pentru oficii

parohiale, protopresbiterale şi alte oficii, cu preţul de **4 cor.**, cu hramuri sau embleme **5 cor. 40 fil.**, plus porto postal 60 fil., cu ramburs 70 fil.

Frumosul roman

DUŞMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria arhidiecesană.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia arhidiecesană**:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

Sibiiu, str. cisnădiei nr. 5, edificiile proprii. — Fondată la 1868.

Primeşte în condiţii favorabile

- asigurări contra focului şi esplosiunilor,
- asigurări de viaţă şi de rente viagere,
- asigurări contra furtului prin spargere,
- asigurări de grindină,
- asigurări de accidente şi de sticlă.

Valori asigurate 105 milióne coróne.

Despăgubiri prestate 7 milióne coróne.

Fonduri de reservă şi garanţie 2 milióne coróne.

Informaţiuni de la **Direcţiune în Sibiiu** şi prin **agenturile principale** din **Arad**, **Bistriţa**, **Braşov** şi **Cluj**, cum şi prin subagenţii din tóte comunele mai mari. (271) 9—52

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum şi la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armoniόse, pe lângă garanţă de mai mulţi ani în fie-care mărime, provĕzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica Cu deosebire recomândă: (119) 28–52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, **câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg.** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătute, de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bĕtrâne** cu corónc de fier bătut, ca şi spre turnarea de **tóce din metal.** Se află clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos.

Preţ curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.

La esposiţia milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare

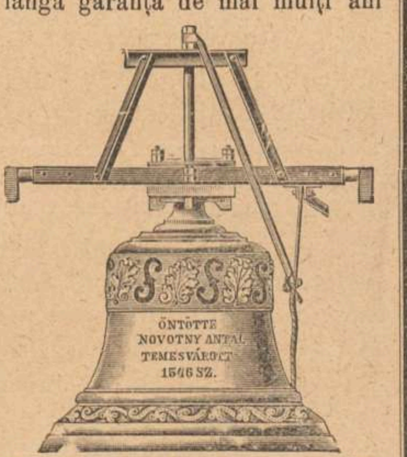

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi înviorézǎ organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţézǎ puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosi încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de buruieni.

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, plină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtézǎ prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuciente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşurézǎ formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calmézǎ nervi escitaţi şi creézǎ nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte calităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 50,0 Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [11] 12—

Cea mai mare invenţiune

a noului secol

costă numai

fl. 2·55.

E vorba de orologiul de buzunar remontoar de nichel marca „System Roskopf Patent“, cu arătător de secunde, a se trage la 36 ore, lucitor, cu mers regulat şi garanţie pe 3 ani. (Un lanţ de orologiu elegant şi 5 juvaericale se adaug gratis). (275) 10—20

In cas de neconvenienţă banii se dau înapoi, deci ori-ce risic este eschis. Trimite cu ramburs sau după primirea sumei

M. J. HOLZER

Mare deposit de orológe şi aurării, Krakau Oesterr. Dietelsg. 73 şi St. Sebastiang. 26.

Liferantul funcţionarilor de stat ces. reg.

Lista preţurilor dela orológe şi aurării gratis şi franco.

Agenţi se caută.

Asemenea inserate sunt imitaţiuni.

Comandându-se 10 orológe de buzunar unul în cinste

Dr. Petru Şpan:

Idei pregătitóre în pedagogie	Cor.	3·—
Treptele formale ale învĕţămêntului (Ediţia a doua) .	„	1·60
Povesti pentru anul prim şcolar (lecţiuni după treptele formale) ediţia II.	„	2·—
Carte de cetire a II-a	„	—·50
Noul Abcdar	„	—·40
Călăuza noului Abcdar . . .	„	—·20
Dr. Daniil P. Barcianu. Viéţa şi activitatea lui	„	—·50

Se pot procura de la

Librăria arhidiecesană.

IULIU ERŐS

Sibiiu, strada cisnădiei nr. 3.

Cel mai mare deposit ardelean

de **orológe, juvaericale, aurării** şi **argintării.** Işi recomândă cu preţuri eftine tóte produsele din speciile **orologeriei** şi **aurăriei.**

Schimb şi cumpĕrare de aur, argint, diamant, mărgele, monede de aur şi argint, etc. [191] 19—20

Fie-care obiect de aur şi argint, cumpĕrat de la mine, e probat şi esaminat din oficiu şi pe fie-care bucată se vede precis proba oficiósă (k. u. k. Punze), şi afară de aceea se garantézǎ în scris veritabilitatea obiectelor.

Preţcuranturi ilustrate la dorinţă gratis şi franco.

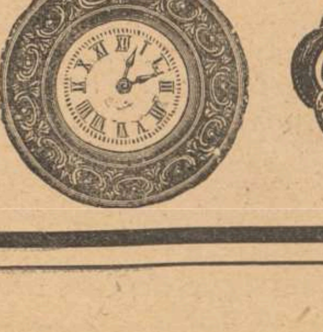

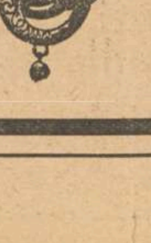

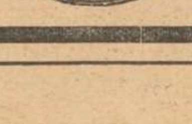

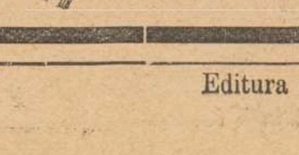

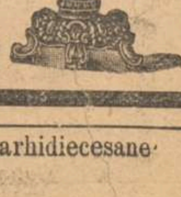

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Religiune şi ştiinţă.

Fragment din studiul dlui Alexandru de Mocsonyi.

Dacă întrebăm: ce este lumea? esistă la acéstă întrebare — după părerea mea — numai un singur răspuns adevěrat: Lumea este organismul realităţii, înţelegênd sub noţiunea realităţii totalitatea tuturor eficienţilor şi efectuitelor, ear' sub noţiunea organismului o formaţiune, a cărei unitate se întemeiază pe condiţionarea reciprocă a proceselor naturale, cari într'olaltă împletite, decurg după legi imutabile. Astfel ni-se arată lumea ca organismul organismelor, ear' fie-care organism este o finalitate întrupată, şi fie-care finalitate întrupată este inteligenţă întrupată. Din acésta reiese însă cu stringenţă logică, că organismul universului ne represintă inteligenţa întrupată a lumei, şi tocmai acéstă inteligenţă, care penetrézá şi dirigiază universul, *constitue obiectul real al ideii dumnezeeşti strict ştiinţifice.*

Fireşte, mintea omenéscă mărginită nu póte cuprinde acéstă inteligenţă a lumei în imensitatea ei, noi nu ne putem forma nici cea mai palidă representaţiune despre natura ei, dar' de esistenţa şi eficienţa acestei inteligenţe suntem aşa de siguri, ca şi de esistenţa lumei însaşi.

Şi aici, în acéstă certitudine neclintită a esistenţei lui Dumnezeu, zace punctul de atingere comun al religiunei şi ştiinţei, dar' de aici încolo se despart căile şi punctele lor de vedere. Anume, pe când formézá Dumnezeu pentru reflecţiunea ştiinţifică un obiect pur teoretic, cum vedem d. e. acésta în metafisica lui Aristotel, formézá Dumnezeu pentru conştiinţa religiósă mai mult de cât un simplu obiect de cunoştinţă. *Dumnezeu este pentru acésta totodată şi un obiect al afecţiunei, un obiect al iubirii şi preamăririi, al doririi şi închinării.* Şi în legătură cu acésta se mai deosebesc punctele de vedere ale religiunei şi ştiinţei încă în un alt punct esenţial: anume, până când trebue sě renunţe ştiinţa — în urma mărginirii cunoştinţei omeneşti — la ori-ce determinare mai de aprópe a lui Dumnezeu, deşi — precum am vězut — trebue totodată sě ţină neclintit la incontestabila esistenţă a lui Dumnezeu, ca inteligenţa lumei, care penetrézá şi dirigézá universul, ori mai corect zis, substanţa lumei, până atunci conştiinţa religiósă, din contră, nu póte renunţa la *personificarea* acestei inteligenţe a lumei, fără de a delătura ori denatura sentimentele religióse, căci aceste sentimente ale preamăririi şi închinării sunt aşa esclusiv de natură personală, adecă psihologiceşte aşa esclusiv posibile *numai între persóne,* încât desbrăcate de acest caracter al lor trebue sě devină peste tot fără sens, ori, cel puţin, trebue sě apară ca denaturări psihologice. Şi acésta zace în aşa měsură în firea lucrului, în cât chiar şi idololatrii nu se închină figurei de pétră ori de lemn, ci puterilor naturei presupuse şi personificate în aceste.

Este deci invederat, că conştiinţa adevěrat religiósă este cu putinţă numai pe punctul de vedere al *teismului,* adecă presupunênd un Dumnezeu personal, de altă parte este însě tot atât de invederat, că la întrebarea: potu-se atribuí inteligenţei lumii atribuţiuni personale şi de ce fel? nu se póte da absolut nici un rěspuns strict ştiinţific, ci în cestiunea acésta are sě decidă numai şi numai *credinţa,* şi adecă adevěrat religiósa conştiinţă. N'are deci sě ne prindă mirare, dăcă se revoltă formal conştiinţa adevěrat religiósă, sentimentul veritabil religios, contra panteismului, care nu corěspunde nici punctului de vedere curat ştiinţific şi nici celui genuin religios. Celui dintâi nu corěspunde panteismul, pentru-că identifică lumea cu Dumnezeu, adecă substanţa lumei cu inteligenţa lumei, ce penetrézá şi dirigézá acésta, şi produce prin acéstă identificare o încurcare grosolană de noţiuni, căci pe cât de certă este legătura indisolubilă a acestor două momente, atât de certă este şi deosebirea lor reală. Ear' punctului de vedere religios nu corěspunde panteismul, pentru-că acesta falsifică deadreptul sentimentul religios prin întunecarea ideii pure a dumnezeirei, ce se produce prin inadmisibila identificare a lumei cu Dumnezeu, cât şi prin tot atât de inadmisibila negaţiune chiar şi a posibilităţii atribuţiunilor personale ale lui Dumnezeu.

După-ce rěsare însě şi panteismul din un sentiment religios, de-şí fórte întunecat, anume din un misticism tulbure şi spălăcit, trebue — în trécět zis — considerat acésta ca un punct de vedere pseudo-religios.

Prin urmare nu ştiinţa, ci *religiunea* este aceea, care are sě stabilescă conţinutul mai apropiat al ideii Dumnezeirei, a cărei valóre obiectivă este ştiinţific asigurată, şi tot religia este aceea, care în legătură cu aceste are sě rěspundă şi la întrebările ultime şi cele mai înalte, cari privesc menirea omenimei în procesul universului. Nici o ştiinţă omenéscă nu póte stabilí pe acest teren adevěrul, căci acest teren rěmâne pentru lumina raţiunii pe totdéuna închis, de aceea şi decide în aceste chestiuni *numai credinţa.* Singuratici pot eventual, în resignaţiune de nevoe, renunţa din acest motiv la rěspunsul acestor întrebări, popórele însě nu pot face acésta, căci pentru ele formézá aceste întrebări tot odată *cea mai înaltă chestiune practică de viéţă,* de aceea este religiunea şi *factorul cel mai important şi mai indispensabil de cultură în viéţa popórelor.* Factor de cultură este însě religiunea nu în forma caricaturei sale fără de viéţă, a aşa zisei religiuni raţionale, ci numai *în formaţiunile sale pline de viaţă, în religiunile positive istorice.*

Betleemul.

De la Iaffa până la Ierusalim e o linie ferată. Atâta drum de fer în tótă Asia mică. El trece prin locuri aprópe pustíi, fără sate, peste ape fără poduri, peste câmpíi înţelenite. Rar vezi ómeni pe şoselele strimte şi neîngrijite, rar vezi caravane trecênd încet prin pulberea căilor, ear' muncitori pe câmpii nu vezi nici odată. Aşa până la Ierusalim, ear' de aici încolo peste Iordan ţara e şi mai pustie. Atât loc roditor, atâta frumseţă a naturii şi atâta sóre, şi totuşi pustietatea e cumplită şi ticăloşia stăpâneşte pretutindeni. Adevěrat e, că locuitorii Palestinei sunt fórte puţini, cam 25 pe kilometru pătrat, ear' administraţia turcéscă e nepăsătóre din cale afară. Palestina ar puté sě fie o ţară bogată, dar' e aprópe necultivată. Ce sě vorbeşti de sate, când oraşele sunt într'aşa de próstă stare, încât cu greu poţi sě-'ţi închipueşti o miserie mai tristă decât cum o vezi întrânsele.

Dacă scobori din Ierusalim spre răsărit pe o şosea numai pulbere şi gropi, ajungi după o cale de trei sferturi de ceas la Betleem. Vestitul Betleem al Iudeei, leagănul creştinismului! Câte gânduri cucernice nu-'ţi umplu sufletul, când te gândeşti pe ce locuri îţi trece piciorul! Şi cât de înşelat rěmâi, şi cum ţi-se pustieşte sufletul de cele vězute. Pe câmpiile acestea arse de sóre, roşii de burueni sterpe, pe aceste câmpii a trecut odată evlaviósa Rut adunând spice, pe aici a păscut David oile părintelui seu, şi aici a fost uns el mai târziu de rege al Ierusalimului de către prorocul Samuil. Nu-'ţi vine sě crezi. Aici, în orăşelul acesta s'a născut Mântuitorul lumii, Christos. Şi ce jale te cuprinde, când întri în oraş şi vezi ticăloşia dintr'ânsul. Bordeiu lângă bordeiu, mai tóte proptite cu pari ca sě nu cadă, fără ferestre, cu uşile crepate, cu acoperişul jos de 'l atingi la streşini cu creştetul capului, şi locuitorii tăcuţi, cu zdrenţe pe ei, urmându-te cu ceasul întreg sě le cumperi câte o cruce ori un şir de mătanii ori câte-va masline dintr'un coşuleţ. Te miri cu ce trăesc aceşti ómeni, căci nu ară, nu seamănă, nu lucrézá nimic pe sfânta lume, afară de cruci de lemn şi de mătănii, şi ţin câţiva măslini, din rodul cărora trăesc ca vai de ei. Orăşelul are vre'o şapte mii de locuitori creştini, Turci şi Ovrei.

Singurul lucru vrednic de vězut în Betleem este biserica ridicată peste locul naşterii Domnului Christos, care e cea mai veche biserică a Palestinei, şi póte, cea dintâi a creştinătăţii. Patru rênduri tot de câte 12 stâlpi de marmoră roşie despart naia principală de cele patru năi de pe delături. O biserică frumósă. Ea a rěmas aşa cum a fost la început, căci e fórte trainic zidită, numai acoperişul i-a fost de mai multe-ori reînoit. Regele Eduard IV al Angliei o acoperise la 1482 cu plumb, dar' pe la sfîrşitul veacului al şeptesprezecelea Turcii au desvělit'o şi au făcut glónţe din plumbul ei. Locul naşterii Mântuitoriului îl arată o peşteră lungă de 12 metri, şi lată şi adâncă de câte 3. Fundul ei este acoperit cu marmoră, ear' o stea de argint înfiptă în marmură arată tocmai locul, unde a stat Iisus în iesle.

O impresie fórte rea îţi face zidul de piatră, care desparte biserica în două. Acest zid înalt l'au făcut călugării, cari s'au certat şi se céurtă mereu în biserică pentru dreptul proprietăţii, şi astfel şi-au împărţit biserica între catolici şi ortodoxi prin zidul acesta. Destul de trist, că nici în biserica acésta nu s'au lăsat călugării de certurile lor religióse. Păreţii bisericii sunt împodobiţi cu scene din biblie, însě ei n'au scăpat de urmările certurilor călugăreşti: un tablou e sfăşiat de urma unui glonte, pe care l'a tras cu puşca — în biserică! — un călugăr asupra altuia de altă confesiune, după o céurtă cu bătaie.

Semnele acestea, zidul din biserică şi urma glontelui, precum şi statornicul post de gendarmi Turci, cari stau în tinda bisericii, arată din deajuns cât de rěu stăm, chiar şi la cel mai sfânt dintre monumentele creştinităţii, cu *pacea şi cu bunăvoirea între ómeni.*

Acéstă biserică se chiamă a Mariei. La câteva minute depărtare de acolo este o peşteră, în care după tradiţie s'ar fi ascuns Iosif şi Maria în fuga lor spre Egipt. Păreţii peşterii sunt dintr'un fel de cretă, căreia credincioşii îi atribue o putere de a face minuni. Peştera e fórte largă, şi tot mereu se lărgeşte, căci necontenit hagii rup din păreţi creta, şi-şi fac mototóle, pe cari le duc cu ei.

După un drum de şase ciasuri de la Betleem, ajungi la Ierihon.

G. Coşbuc.

Iisus.

Veghiază 'n colţ a candelei lumină,
Invěluind icóna 'n raze pale:
Iisus, copil, la sinul maicei sale;
Păstori se miră, magi i-se închină.

Un zimbet liniştit, blând, fără vină,
Şi totuşi nu ştiĭ ce ascunsă jale,
Ce presimţiri de chinuri ideale
Umbresc în taină faţa lui divină.

Ştiai de-atunci, Iisuse, tu, c'odată,
Iubind prea mult pe ómeni, drept rěsplată,
Vei îndura batjocura şi-amarul,

Şi 'ncununat cu spini, urcând Calvarul,
Pe umăr crucea singur ţi-o vei duce,
Şi vei murí, strigând la cer, pe cruce!

St. O. Iosif.

Ghina Ranjičič.

O poetă-ţigancă.

De **Eugen Zaslo.**

Nouă, Românilor, necunoscut ne este numele *Ghina Ranjičič,* de-şí a fost cultivătóre a poesiei româneşti. *Ghina Ranjičič* ne priveşte mai întâiu pentru-că a scris poesii româneşti, apoi pentru-că pe acésta „Sappho“ de neam ţigănesc un conpatriot magiar a descoperit-o, şi anume Dr. *Wlislocki Henrik,* care este unul dintre etnografii cei mai buni ai timpului nostru, şi care autoritate este în materie etnografică ţigănéscă, nu numai între etnografii magiari, ci chiar şi în literatura străină.

Motivul, pentru care ne ocupăm de astădată cu *Ghina Ranjičič* este, că în revista scandinavă „*Varia*“ a apărut un articol de mare interes scris de *Sigurd P. Sigurd.*

Scriitorul scandinav cu mare cinste şi recunoştinţă pomeneşte despre acest poet-femeie, care mai vîrtos în tinereţe era obiectul admiraţiunei şi iubirei, atât pentru frumósele-i însuşiri sufleteşti, cât şi pentru frumseţea ei trupéscă.

Asupra *Ghinei Ranjičič* îi trage luarea aminte lui Dr. *Wlislocki* un slujbaş de la consulatul din Sêrbia, prin anii 1890. Ei amêndoi apoi au cercetat pe *Ghina,* care în adâncile ei bětrâneţe era numai o babă gârbovită, a cărei frumseţă de mult se spălăcise.

Ghina Ranjičič a scris vre-o 250 poesii pline de patima şi neastîmpěrarea neamului ţigănesc. Caracteristica poesiilor *Ghinei* şi tonul principal este posomorît, melancolic, pentru-că muza, de câte-ori e vorba de motive de bucurie, totdéuna o părăseşte. Are *Ghina* şi poesii mai vesele, însě aceste-s dintre tóte cele mai slabe.

Viaţa *Ghinei* e plină de năpaste, adevěrat roman, cu fel de fel de aventuri.

Vîrsta, locul naşterii şi alte împrejurări din copilărie nici dînsa nu le-a ştiut, şi astfel nedescoperite au rěmas ele şi pentru Dr. *Wlislocki.* Pe când era cam de 12 ani — după zisa ei — de la părinţii ei aflători într'o comună din Sêrbia au răpit-o nişte corturari, pe cari patrula cătănéscă înzadar i-a urmărit. Ajungênd corturarii în Belgrad, isteaţa şi frumósa *Ghină* a plăcut mult unui bogat neguţětor armean, care a primit-o de fata lui şi a dus-o în Constantinopole, unde i-a dat o creştere alésă, şi 3 ani i-a ţinut şi un cresců̆tor german.

Gavrilă Dalenes, fratele neguţětorului, de-şî era cu mult mai în vîrstă de cât Ghina, o ia de soţie, şi în cea mai bună înţelegere şi tihnă trăiesc câţiva ani, neconturbaţi de nimenea. Sângele neastîmpěrat al *Ghinei* nu s'a putut împăca însě pentru totdéuna cu viaţa statornică, şi în aceşti ani de bunăstare inima-i setósă după dragoste îşi varsă neîndestulirea în poesii pasionate *armeneşti, turceşti* şi *româneşti.*

Sórtea nefericită i-a adus în cale pe un armean tiněr cu numele *Korachon Gregor,* care într'o bună diminéţă fuge cu *Ghina* peste ţěri şi mări. Nişte făcětori de rele au omorît pe bărbatul *Ghinei,* ear' lumea setósă după scandaluri o invinueşte pe biata *Ghină.*

Dalenes Gavrilă, bărbatul *Ghinei* într'adevěr a fost omorît de un armean, însě *Ghina* nici-odată n'a dat lumii acéstă taină a inimei sale, şi astfel a dus-o cu sine pe cealaltă lume.

Viaţa frumósei ţigance de la acéstă tristă dată, e plină de fel de fel de întêmplări ciudate şi pline de dragoste

Idealul cel din urmă al *Ghinei* a fost un jidan bogat, *Hornstein Jacob,* care nu numai bogat a fost, ci şi cunoscětor al artelor, ştiinţei şi literaturei, avênd o bibliotecă renumită şi fórte bogată.

La dorinţa lui traduce *Ghina* în *româneşte* poesia lui *Platen* „Lass tief in dir mich lesen“. Acest manuscript a fost păstrat de către *Ghina* ca adevěrată comóră, rěmasă după rěposatul ei ideal de mare [illegible].

Netăgăduit, că din viaţa *Ghinei* acei 6 ani petrecuţi în apropierea lui *Hornstein Jacob,* au fost unice ei fericire şi mângâiere în acéstă lume vremelnică.

In cursul vieţei *Ghinei Ranjičič* schimbare tristă se face prin nişte vorbe avute cu *Hornstein Jacob,* pentru-că acesta o învinuise cu necredinţă. *Ghina* cu gândul de a se omorî sare în apă, însĕ e mântuită, dar' cade într'o bólă grea, pe urmă se vindecă, dar' îşi perde frumseţa. *Hornstein* cu tóte acestea i-a rĕmas credincios până la mórte, şi după încetarea lui din viaţă, i-a lăsat 10.000 de galbeni (ducaţi) austriaci.

După mórtea lui *Hornstein*, nefericita *Ghina* a fost învinuită, că şi-ar fi otrăvit idealul pentru a ajunge mai din vreme la frumósa avere. Din aceste motive a fost întemniţată, şi numai după 3 luni a fost slobozită din temniţă.

Ghina primind lăsămêntul, dă neamurilor 1000 de galbini, şi scârbită de ómenii şi locul unde trăise, se mută la Paris, unde făcênd cunoştinţa unui óre-care *Lengyel*, cu care apoi în vreme neînchipuit de scurtă îşi prăpădeşte tótă averea şi pe urmă trăeşte câtva timp din pomana şi mila credincioşilor ei, până când ajunge în temniţa datoraşilor şi apoi a fost trimisă acasă în Sêrbia, unde un slujbaş de la consulat face asupra ei băgĕtor de sémă pe Dr. *Wlislocki*, care a ajutorat-o până la mórte, când cumpĕră de la neamuri tóte manuscriptele rĕmase după *Ghina Ranjičič*, cari sunt de mare preţ pentru literatura Ţiganilor, atât de puţin cunoscută.

Poesiile româneşti scrise de biata *Ghina Ranjičič* silí-mĕ-voiu a le publica în colónele acestui ziar.

Povestea credinciosului Ignatie.

Ci că a fost odată, că de nu era, nu se povestea, măcar smeii de-ar crepa, destul şi bine, că a fost odată un biet om sărac, dar' nu aşa sărac cum să fie, ci cum zice Românul: lipit pământului.

Acum, dragii mei şi a lui Dumnezeu sfântul din ceriuri, zice, că pe omul acesta l-a chemat Ignatie, şi era om fórte cum să cade şi destul de harnic, şi tot nu puté ajunge la creangă verde, căci mă rog d-vóstră avea copii mulţi. Îl dăruise Dumnezeu cu 6 feciori, şi aştepta în tot ciasul şi pe al şeptelea.

Acuma destul şi bine, că bietul Ignatie, ca omul năcăjit, hai pleacă şi el de acasă prin satele vecine, unde fiind-că tocmai se ţinea têrg de ţară, nădăjduia să capete ceva creţăraşi să aibă şi el ceva mai de seamă pe sărbătorile Crăciunului, cari tocmai se apropiau, — şi cum mergea el aşa cu gânduri grele, numai ce vede că îl ajunge un domnişor, chipeş, care mîna doi porci graşi la têrg. Bun ajunsul jupâne Ignatie! Bună sĕ-ţi fie inima domnişorule! Da de unde, şi până unde? — Da iacă una şi alta, şi vorba sĕ începu. Bietul Ignatie, ca omul, pe care îl apasă năcazurile, începu a-şi spune truda şi amarul, şi scopul pentru care a plecat de-acasă.

Ei, atunci să facem amândoi târg, jupâne Ignatie, grăi domnişorul, — eu îţi dau aceşti doi porci, aşa graşi cum îi vezi, ér' d-ta să-mi dai mie ce nu ştii că ai în casă.

Stătu puţin pe gânduri bunul om şi ca creştinul, care e cu sufletul curat, nu bănuie nici-când viclenia altuia. El sărmanul credea, că miri-te va fi vre-o comoară îngropată sub talpa casei, pe care el nu o ştie, ci numai străinul, şi astfel de el e mai bine să iea porcii să-şi ungă la Crăciun casa masa şi pe bieţii copilaşi, după-ce şi aşa comoara nu-i aduce nici un folos. După-ce dar' se gândi şi resgândi bietul om, mai întrebă odată: „Adecă cum zici d-ta domnişorule?“

„Apoi aşa, jupân Ignatie, d-ta să-mi dai ce nu ştii că ai în casă, şi eu îţi dau porcii. Poţi chiar acum pleca cu ei acasă, ér' eu după-ce e al meu voi veni când mă reîntorc dela têrg. Vrei?“

„D'apoi să fie, zise Ignatie, care ştia şi cel din urmă cui, pe care îl avea în casă — şi astfel dădură mâna, têrgul fu gata şi domnişorul merse fluerând la têrg, ér' Ignatie se întoarse cu porcii acasă plin de voie bună, tot gândindu-se, ce bucurie nespusă vor avea copilaşii şi soţia lui, când vor vedea aşa bunătate de porci, pe cari aşa zicând — i-a căpătat pe nimica.

Era cam pe la vecernie, când a ajuns Ignatie cu porcii acasă.

Copiii, ca toţi copiii când văd lucruri neobicinuite, fug în calea tată-so, ţipă, se bucură, chiuesc, ér' bietului om îi creştea inima de bucurie, până-ce intră în casă, unde află pe soţia sa în pat, şi lângă ea un fecioraş mândru şi voinic, care încă de dimineaţă s'a născut.

Când auzi Ignatie una cu acésta, nu-i mai trebui alta, numai începu a se văeta, că „vai de el şi de sufletul lui, vai de el şi de zilele şi de norocul lui“, şi plângea şi plângea de gândeai că da inima din el. Beata muere nu ştia ce să fie oare cauza?

Atâta îl rugă, atâta îl întrebă, până când nenorocitul om îi spuse din fir în păr cum a umblat cu domnişorul, bată-l sfânta cruce, că acela n'a fost altul decât Iuda Necuratul, căci doar pe cine poate el mai iute trage în ispită, ca pe omul sărac şi pe nevestele frumoase, dar' fără frica lui Dumnezeu.

Când gată cu vorba, plângea şi beata mamă, oh, căci nu e pe lume nimic mai trist, ca jalea mamei când simte copilul la rău. Şi plângeau acum amândoi şi nu grăiau nici un cuvânt, până într'un târziu, tot biata femee mai cu inimă, zise: Fătul meu bărbate nu mai plânge, ci afumă cu tămâie toate coturile casei. De porci nu te atinge, ear' noi toţi cu copilaşi cu tot să cerem ajutorul lui Dumnezeu, că doar' nu-i modru să ne lase Mântuitorul nostru să prindă Satana putere preste noi. Şi aşa făcură.

Afumară tot unghiuleţul cu smirnă şi tămâie, şi ei toţi începură a se ruga tot plângând. Şi dragii mei şi-alui Dumnezeu, numai iată, că uşa sĕ deschide şi intră în casă tocmai Dumnezeu cu sfântul Petru, şi bunul şi înduratul stăpân puse mâna pe capul celui nou născut, şi luă sub ocrotirea Sa sfântă şi pe bieţii părinţi şi pruncuţii lor nevinovaţi, apoi spuse lui Ignatie ce să zică atunci, când îl va striga Iuda Necuratul la feréstă. Şi nu aşteptară mult, şi iată că se apropie cineva de feréstă şi începu a bate mănios, că bagseama îi mirosea a tămâe şi asta îl rodea la inimă. „Cine-i“ întrebă Ignatie. „D'apoi cine să fie, doar' n'ai şi uitat ce ne-a fost târgul? Deci adă numai decât fecioraşul, care s'a născut azi, că nu mă simt bine aici la fereasta ta“. „Ba că să-ţi iei porcii şi să te duci, că eu pruncu nu l'oi da“. Atunci s'a măniat Necuratul şi mai tare, şi ca să cerce pe bietul om zise: Tot atâta mi dară, voi lua porcii, dar' numai dacă vei şti tu răspunde la 7 întrebări, ce-ţi voi pune eu“.

Bine! zise Ignatie şi atunci Dumnezeu îi făcu semn să meargă de acolo şi se aşeză Dumnezeu în locul lui, şi atunci începu Iuda a zice:

„Spune, spune
Măi jupâne
Ce e unul?“

Unul e fântână bună
Mulţi voinici la ea s'adună. —

Ce e doi?

„Ce să fie alta doi,
Decât ochii amândoi,
Cel-ce vede
Bine crede

Ce e trei?

Săgeata cu trei tăişuri
Bine merge şi 'n desişuri.

Ce e patru?

Patru-s roatele la car
Bine umblă pe hotar.

Ce e cinci?

Cinci degete la o mână.

Şase?

Şase boi la plug sĕ mână

Ce e şapte? Acuma spune!

Şapte fraţi într'o căscióră
Sfânta cruce să te-omóră!

Să nu te apropii mai tare, Iudo. — Acum mă cunoşti? Ştii cine sunt?

Ştiu Doamne, că tu eşti, ce să fac?

Să crapi tu şi porcii tăi, cu cari ai voit să spurci pe aceşti ómeni cinstiţi, căci nici porcii nu-s alţii decât slugile tale. Şi atunci pe loc a plesnit dracul la feréstă, ear' slugile lui acolo în ocol, unde erau în formă de porci. Atunci Dumnezeu a botezat pe micuţul nevinovat, ear' sfântul Petru a fost cumătru, — şi i-au dat bietului om daruri pentru copii, şi le-a dat Dumnezeu bunuri, încât n'au mai ştiut de sărăcie. Pe Crăciun şi casa lor era îndestulită, ca şi a celor mai de frunte gazde şi copilaşii voioşi şi îmbrăcaţi bine şi călduţ, — ear când au venit colindătorii cu steaua şi au început să cânte: „Mărire întru cele înalte“ atunci cu lacrămi de mulţumită în ochi a căzut şi Ignatie în genunchi, şi cu el soţia lui şi pruncii, şi toţi au preamărit puterea lui Dumnezeu.

(Auzită dela Eufemia Duma din Lipova, dar' prelucrată liber).

Maria Cioban.

Cărţi şi reviste.

„Monografia comunei Galaţi“, compusă de domnul *Nicolae Aron*, parochul gr. or. al acestei comune de lângă Făgăraş, lucrare publicată întâiu în colónele ziarului nostru, a apărut acum şi în broşură separată, întregită cu ilustraţiuni succese, şi se póte procura de la autorul, ori de la librăriile următóre: Dav. Thierfeld în Făgăraş, Ciurcu & Co. în Braşov, şi *Librăria archidiecesană* în Sibiiu. Esemplariul costă 60 fileri. — Recomandăm tuturor, dar' mai ales preoţilor acésta monografie bine compusă, pentru a le serví de model la compunerea monografiilor comunelor proprii.

*

„Dreptul canonic oriental“, cu adnotaţiuni şi comentarii, de *Marin Theodorean*, advocat în Bucureşti. Acesta e titlul unei opere literare, de mare însemnătate şi de mare trebuinţă pentru preoţimea bisericei gr. or. române, op din care a apărut până acuma *volumul prim*, trimis şi nouă. In acest prim volum, ni-se dau cu esplicări preţióse, canónele sfinţilor apostoli, apoi canónele sinodului I, II, III şi IV ecumenic, tóte premerse de notiţe istorice. Preţul nu e indicat; cei ce doresc sĕ aibă cartea, sĕ se adreseze însĕ autorului, advocat al creditului fonciar român în Bucureşti, şi primesc de la dênsul informaţiunile necesare.

*

Biserica ortodoxă română, revistă periodică eclesiastică a sf. sinod a sf. biserici autocefale ortodoxe române, an. XXIX. Nr. 8. Sumariul: 1. Un rĕspuns al sf. sinod; 2. Sumarele şedinţelor sf. sinod din sesiunea de tómnă a anului 1905. 3. C. Erbiceanu: Un fapt istoric privitor la trecutul armatei române. 4. C. Erbiceanu: Omul (urmare). 5. C.: Morala creştină şi cea filosofică. 6. M. P.: Invĕţătura lui Grigorie de Nazianz despre Trinitate. 7. Drag. Demetrescu: Evangeliul şi educaţiunea. 8. Alesandru Lăpădatu: Manuscriptele de la Bisericani şi Rîşca (urmare). 9. G.: Cronica bisericéscă. 10. Dr. N. Dobrescu: Intemeierea metropoliilor şi a celor dintâi mânăstiri în ţară.

Revista ese odată pe lună, în Bucureşti. Abonamentul la an e de 12 coróne (trimise la adresa dlui Dr. Mihail Popescu, strada Cazărmei, Nr. 33). O recomandăm cu căldură.

*

„Musa Română“, a dlui *Iacob Mureşian*, profesor de musică în Blaj, va fi reînfiinţată şi cu începerea lunii Ianuarie st. v. 1906 apare de nou, odată pe lună, în cuart mare, pe hârtie grósă şi frumósă, şi va conţine fie-care broşură două coli tipar de note frumos imprimate. Programa fóiei va fi de următoriul cuprins: *a*) Cântece şi hori populari aranjate de pian. *b*) Piese de salon, din cântece populare, aranjat pentru pian, în formă de fantasie, capriciuri, rapsodie, concerte, etc. *c*) Cântece populare şi originale pentru voce cu acompaniament de pian. *d*) Piese de dans pentru pian pe 2 şi 4 mâni. *e*) Cântece bisericeşti şi lumeşti pentru cor bărbătesc şi mixt (partitură). *f*) Piese româneşti pentru violină şi flaută, cu acompaniament de pian. Partea literară de pe faţa primă şi ultimă a fóiei va avé următoriul conţinut: biografii a musicilor strĕini şi români, articoli, notiţe, poesii populare, etc. Preţul abonamentului: pe un an 15 cor., pe 6 luni 8 cor., pe trei luni 4 cor., România şi strĕinătate: pe un an 24 franci, pe şase luni 12 franci, pe trei luni 6 franci.

*

Revista asociaţiei învăţătorilor şi învĕţătórelor din România, an. VI. Nr. 7. Cuprinde: Urare pentru anul nou; G. Taticiŭ: Reforma învĕţământului primar; Bratosiu: Ceva mai bun, mai omenesc; Salviu: Trichologia minciunei; S. Popa: Aposolatul; Mrejeru: Reogarnisarea şcólelor primare; Bulat: Asupra actualei metode a scris-cetitului; Cronica ştiinţifică; cronica şcolară; cronica literară şi artistică, etc. etc.

Apare în Galaţi; abonamentul la an 5 coróne (la adresa dlui E. I. Patriciŭ, comuna Smulţi, Covurlui).

*

„Cartea de Aur“. A apărut *în ediţie nouă* volumul prim din opul premiat de Academia Română *„Cartea de Aur, sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coróna ungară“*, de *Teodor V. Păcăţian*, şi póte fi procurat, împreună cu vol. II. şi III., prin librăria archidiecesană din Sibiiu, ori de-a dreptul dela autorul. Un esemplar din fie-care volum costă broşat 10 coróne, legat în pânză 12 cor. La cerere se acórdă şi înlesniri de plată.

*

„Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania“, de Dr. Ilarion *Puşcariu*, archimandrit-vicariu archiepiscopesc. Lucrare valorósă, bine apreciată, atât la noi, cât şi în ziarele şi revistele din România, din prilejul apariţiei sale. Se împarte în nouĕ părţi; prima parte, pe 23 cóle de format 4° mare conţine un studiu istoric amĕnunţit despre reînfiinţarea metropoliei nóstre, ear' a doua, pe 55 cóle, conţine o valorósă colecţie de documente.

*

„Iconografia şi întocmirile din internul bisericei rĕsăritene“ de Dr *Elie Miron Cristea* a apărut de curînd cuprinzênd 318 pag. şi 123 figuri. Toţi cei competenţi o apreciază ca o lucrare de valóre şi unică până acum pe acest teren în literatura bisericéscă românéscă. O recomandăm tuturor ca pe o lectură instructivă şi absolut necesară mai ales clerului. Se póte procura de la autor în Sibiiu. Preţul broşată 5 cor., compactată în lux 6 cor.

De la
LIBRĂRIA ARHIDIECESANĂ, SIBIIU,
se pot procura următórele
Calendare pe anul 1906:

Calendarul arhidiecesan cu şematism . . . . . cor. —·80
„ „ fără şematism . . . . „ —·40
Porto 20, resp. 10 fileri.
Micul Calendar (calendar portativ), de Ioan Apolzan,
legat în pânză cu creion . . . . „ —·70
legat simplu . . . . „ —·40
Porto 6 fileri.
Calendarul „Minervei“ (Calendar iubilar închinat în onórea M. S. Regelui Carol I. cu ocasia împlinirii a 40 ani de domnie; esceptional ilustrat; cuprinde mulţime de articole originale şi 4 suplimente artistice; cel mai frumos cld.) „ 1·25
Porto 20 fileri.
Calendar de părete românesc cu foi de rupt, cu datul nou şi vechiu (porto 30 fil.) . . . . „ 1·—

[redacted] Sibiiu, Joi 29 Decembre 1905 (11 Ianuarie 1906) Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
sě se adreseze Administrației tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
sě se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de două-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil rêndul cu litere garmond.

Nou abonament

deschidem cu 1 Ianuarie v. 1906 la ziarul

„Telegraful Român“

cu prețurile indicate în fruntea foii, și anume:

pe un an 16 coróne,
pe șése luni 8 coróne,
pe trei luni 4 coróne.

Programul ziariului nostru e bine cunoscut publicului cetitor român, prin urmare e de prisos a'l mai schița de nou. Rugăm pe vechii abonați sě grăbiască cu renoirea abonamentelor, și sě stăruiască pentru lățirea ziariului și în cercurile amicilor și cunoscuților lor.

Abonamentele se fac prin mandate postale, trimițêndu-se prețul înainte.

Numele abonatului, împreună cu locuința și cu posta ultimă, sě fie scris corect și legibil, pentru ca la postă sě nu se facă greșeli. Banii de abonament se trimit *„Administrațiunii tipografiei archidiecesane“, în Sibiiu* (Nagyszeben) strada Măcelarilor nr. 45.

Administrația.

Pace ori rěsboiu?

Sibiiu, 10 Ianuarie n. 1906.

Știri de pace au adus în zilele tre- ute ziarele din capitală, și încă într'o ormă atât de positivă, în cât unele in ele au comunicat chiar și lista nou- i cabinet, care se va forma sub pre- idenția contelui *Andrássy,* cu *Kossuth* comerciu, și cu contele *Apponyi* la ulte și instrucțiune publică.

In forma acésta positivă, firește, ă știrea a fost desmințită de însuși dl *ossuth,* șeful coaliției, care însě n'a utut nega aceea, că tratările de a se la modalitatea unei înțelegeri întrě aliție și Corónă decurg încă, cu mij- cirea fostului ministru de finanțe *Lu- ács László*, dar' ele nu au alt carac- r, de cât acela al discusiunilor par- culare. Adecă n'au caracter oficios.

Dacă cu tóte acestea, ziarele magiare au adus știri de pace în formă positivă, semnul e, că lumea *dorește* pacea. Și aceea ce se dorește, póte fi ajuns, cu puțină bunăvoință și cu multă abnegare, care întrě anumite împrejurări e virtute frumósă.

Printrě știrile de pace au fost însě intercalate și știri alarmante, despre apropiata întroducere a absolutismului deschis, ca sistem de guvernare, primind guvernul unguresc caracterul unui guvern polițial, cu dreptul de a le face tóte pe calea ordonanțelor, cu ajutoriul miliției. Parlamentul ar fi sě fie disolvat în casul acesta, fără a se mai face alegeri noue, și recrutările și încassarea dărilor s'ar face cu ajutoriul bajonetelor. Ear' pentru cei ce se împotrivesc, ar rěmâné deschise — temnițele!

Negreșit, că țéra, adevěrata țéră, dacă ar fi întrebată în o formă órecare, s'ar pronunța pentru lucrul dintâiu, pentru *pace,* ear' nu pentru rěsboiu, pentru absolutism, care ori-cat de drept sě fie, totuși e jignitor, pentru-că taie în drepturile autonome ale țerii, taie în constituția patriei nóstre.

Dar' legarea păcii nu dopinde astăzi de la țéră, ci de la domnii din coaliție, cari singuri au adus lucrurile acolo unde se află. Și ei, fără a capitula, nu pot lega pace, după-ce Coróna la nici un cas nu vrea se capituleze. A afla între astfel de împrejurări o modalitate potrivită, o formulă acceptabilă, care se lase, cum se zice, și varza întrégă, și capra sătulă, e întru adevěr fórte greu. Și cel-ce o va afla, își va câștiga mari merite pentru scăparea patriei din gura absolutismului.

Tocmai de aceea, nu am prea dat și nu dăm crezěmênt știrilor despre apropiata legare a păcii, mai ales după-ce am cetit vorbirea contelui Apponyi rostită Duminecă în fața alegětorilor din Baia-mare, vorbire în care tocmai pe armata *națională* a țerii s'a pus greutatea, accentuându-se, că pacea póte fi legată numai *cu prețul realisării voinței naționale,* care, cum știm, astăzi e, limba de comandă magiară în armată, mâne va fi, naționalisarea desěvêrșită a armatei recrutate din Ungaria și desfacerea ei de cătră cea din Austria, poimâne póte independența desěvêrșită a țerii, și tot așa, mai departe, până ajungem, ce mai ști, la alegerea nouă de rege, din familie unguréscă!

Pe calea acésta firește apoi, că pacea nu póte fi legată între coaliție și Corónă. Dar' pentru aceea nici ablasotismul nu e așa de aprópe, cum ni-se spune. Va trece încă vreme, credem noi, până va fi întrodus în țară, pentru-că Monarchul nostru a dat probe destule despre aceea, că pași pripiți nu face în politică. Vor rěmâné lucrurile încă așa cum sunt, o vreme órecare, în speranța, că domnii din coaliție totuși se vor resgândi și vor lua puterea în mână pe basa programului Corónei, cetit șefilor coaliției în 23 Septembre 1905, cu ocasiunea audienței ce au avut-o la palat în Viena.

Destul deci, că o icónă clară asupra situațiunei politice nu-'și póte forma nimeni, nici astăzi, și situația nu va fi limpezită nici după audiența pe care o va avé astăzi domnul prim-ministru *Fejérváry* la Viena, unde a plecat încă eri după amiazi, pentru a face raport Maiestății Sale despre întâmplările din urmă. Stâm deci tot în nesiguranță, între pace și rěsboiu, însě, încât ne privește pe noi, cu dorința ferbinte, ca lucrurile sě iee întorsătură grabnică *spre pace*! Pentru-că țara are trebuință de pace, nu de rěsboiu.

Ințelegerea magiară-română. Domnul profesor de la gimnasiul de stat din loc, *Dr. Szőcs Géza*, continuă a informa *corect* opiniunea publică magiară despre politica Românilor și despre nedreptatea ce li s'a făcut acestora când cu știrile alarmante despre pretinsa lor revoluțiune, la care nimeni, dar' absolut nimeni dintrě Români nu s'a gândit. A scris un articol în numěrul de Duminecă al ziariului *„Magyar Hirlap“* din Budapesta, în care ne face onórea a se provoca și la noi, la cele scrise în chestia revoluției, și mai ales la dorința esprimată, ca cei ce scriu în chestia română, sě facă bine *sě studieze* întâiu bine chestia acésta, sě studieze ómenii și împrejurările, și se nu provóce nemulțămiri, amărăciune și înstrěinare atunci, când cea mai mare lipsă avem de bună înțelegere. Necontenit am accentuat, că Magiarii și Românii sunt elemente avisate la sprijinul reciproc, prin urmare elemente, cari ar trebui sě trăiască în cea mai bună înțelegere și prietenie. N'au sě se dușmănéscă, sě se desbine, sě se suspiționeze cu intențiuni pe cari nu le au. Caute deci punctele de înțelegere, de apropiere unii de alții, ear' nu puncte de înstrěinare și de desbinare. Cei ce lucră în direcția acéstă, așa cum lucră dl profesor *Szöcs*, își câștigă merite pentru binele patriei comune. Și noi nu putem, decât laudă sě le aducem.

„Cartea verde.“

Am comunicat cetitorilor ziariului nostru, că guvernul român a scos în volum tóte documentele referitóre la demersurile făcute pe cale diplomatică pentru ușurarea și îmbunătățirea sorții fraților nostri din Macedonia, lipsiți de cele mai scumpe comori naționale, de *școlă* și de *biserică.*

Acésta carte de acte diplomatice, apărută de curênd, a fost întitulată *„Cartea verde“*, și se începe cu o interesantă întroducere istorică, din care se vede feliul cum s'a născut și cum s'a desvoltat așa numita chestiune macedonénă.

Mișcările naționale ale Arămânilor, *Cartea verde* le pune în strînsă legătură cu renașterea politică a principatelor române, urmată după tratatul de la Paris, când s'a făcut și redeșteptarea solidarității etnice întrě Românii din Turcia, și cei din principatele Moldova și Muntenia. A fost deci firesc lucru, ca sě se caute din tóte părțile, sě fie pusă *limba,* principalul inel al legăturii dintrě ramurile despărțite ale aceluiaș popor, și în Macedonia, la loc de onóre, la locul ce se cuvine popórelor pline de vitalitate.

FOIȘÓRĂ.

O poveste de Crăciun

De **Maxim Gorki.**

Sfârșiiu povestea de Crăciun, lepădaiu deiul, mă sculaiu de la birou și începui nă primbla prin camerě.

Era nópte și prinsese a viscoli. Zgo- te ciudate îmi loveau urechile; parcă óptă ușóră, un suspin ar fi căutat sě bată din stradă, prin păreții camerei, fundată mai de tot, în umbrele nopței. fi fost foșnetul zăpezei, care, vârtejită vênt, cădea lunecând în jos pe zidu- și pe ferestrile casei? Apoi pluti prin duch pe lângă feréstră ceva ușor, alb. i și dispăru, ear' eu simțiiu fiori reci.

Mă dusei la feréstră și mă uitai în dă, răzămênd de ciurciuvaia rece ca- ni înfierbântat. Strada era gólă. De drum vêntul ridica mereu nourași de ă, străvezii, și-'i scutura în văzduh, nd pânze albe. Peste drum de feréstră un felinar; flacăra îi tremura, luptân- e cu vântul, și arunca o dungă lată umină, ca o sabie, în care zăpada mă- ă de pe coperiș juca în scântei de tóte colorile. La acésta priveliște mă prinse frig și jale; mă desbrăcai repede, stinsei lampa și mă culcai.

Cum stinsei lumina și întunerec desěvârșit cuprinse camera, tóte sgomotele se făcură mai lămurite; în față stătea feréstra, o pată albă fără lustru. Ceasul număra grăbit secundele; une-ori hărnicia lui lipsită de patimă învingea hărșcăitul zăpezei; dar' după scurt timp, auzeam din nou căderea secundelor, cari se prăvăleau în vecinicie.

Stam culcat și mă gândeam la povestea de Crăciun, ce tocmai isprăvisem de scris. O reușisem óre? Povestisem ómenilor de o păreche de cerșitori — de un bětrân orb și de femeia lui — doi nenorociți, rěu prigoniți de sórte, sfioși, aprópe ne mai trăind. In ajunul Crăciunului plecaseră, des de diminéță, sě cerșéscă în satele vecine, ca sě aibă cu ce serba ziua cea mare a nașterii lui Christos. Credeau că vor fi îndărăt înainte de slujba de nópte, cu traista umplută bine cu daruri date pentru numele lui Christos.

In povestirea mea, firește, că așteptarea nu li-se înplinea — le dăduseră fórte puțin, și era târziu, când părechea obosită de bětrâni a hotărât a pleca spre casă. Cu traista ușóră, dar' cu inima grea mergeau pe câmpia acoperită de zăpadă. Bătrâna mergea înainte, ear' bětrânul venea încet în urmă, ținêndu-se de brâul ei. Nóptea era întunecósă, nori groși învăleau cerul, vîntul spulbera, în vîrtejuri, omătul, în care piciórele cerșitorilor se scufundau neîncetat. Drumul cătră casă li-se părea bětrânilor slabi chiar fără sfêrșit. Inghețau, vêntul îi biciuea, le scutura zdrențele în cari erau învăliți, și le arunca în obraz și în cale mormane întregi de zăpadă. Orbită și peste měsură de obosită, cum era, bătrâna perduse drumul, și orbul fórte neliniștit, începuse a o întreba:

— Dar' nu mai ajungem? Bagă de sémă sě nu perdem slujba de nópte...

Ea îl mângâea, că ajung îndată, și tremura de frig și obosélă și înțelegea, că s'a rătăcit; dar' nu voia sě spună bietului bětrân. Uneori i-se părea că aude lătrat de câni, și se grăbea sě apuce într'acolo, de unde îi adusese vântul lătrat; ear' după câtva timp 'l auzea cu totul din altă parte.

In sfêrșit văzu că puterile n'o mai [illegible] și zise tovarășului de drum:

— Iartă-mă, pentru numele lui Dumnezeu, tată — am perdut drumul, nu pot merge mai departe — trebue sě stau jos.

— O sě îngheți! zise el.

— Numai puțin sě mă odihnesc. Și dacă degerăm — ce are a face? Frumósă ne e viéța?....

Bětrânul suspină greu și se supuse. Se așezară în zăpadă, răzěmêndu-se spate la spate, și în curând s'au prefăcut într'o grămadă de zdrențe, cu cari vêntul își căuta de joc. Suflă cu zăpadă peste dânșii, îi acoperi cu cristale ascuțite — și bětrânei, care era și mai prost îmbrăcată de cât orbul, începu a-i fi ciudat de cald.

— Mamă, strigă de mai multe ori bětrânul înțepenit, scólă, haide!

Dar ea tot adormea din nou și murmura vorbe neințelese.

Se sili el s'o ridice, dar' nu avea destulă putere.

— O sě îngheți! îi strigă el la ureche. Apoi începu, în mijlocul câmpiei, a chema în ajutor.

Ei însě îi era bine. Ei dacă văzu că tóte silințele îi rămân zadarnice, se așeză din nou în zăpadă, lăsându-se în voia sorții, care, ca tot ce i-se întâmplase, era mai înainte hotărîtă de Dumnezeu. Și din nou vântul își urmă jocul cu dânșii; și

Românii din principatele dunărene, mai târziu unite, şi apoi decretate de regat, aveau *datorinţa* sĕ se îngrijască de fraţii lor, supuşi Sultanului. Acţiunea lor, întreprinsă în favorul acestora, a remas însĕ *pe teren legal*. A fost o acţiune pacifică, corectă, fără gând ascuns politic, şi de aceea a fost aprobată de guvernul turcesc, care deja la anul 1878 a dat ordin, ca institutorii români din Macedonia sĕ fie protejaţi.

Oposiţie mare a făcut însĕ Patriarchatul din Constantinopol, care voia conservarea supremaţiei greceşti în bisericile şi şcólele din Macedonia. S'a început deci góna în contra Arămânilor, ear' din partea acestora luptă de apărare. Se înşiră în „Cartea verde“ fapte întêmplate în periodul dintrĕ anii 1870—1892, persecuţiuni puse la cale în contra preoţilor români din Macedonia, numai din motivul, că au îndrăsnit sĕ slujască româneşte în biserici româneşti, ori sĕ cetéscă rugăciuni în româneşte, în casele Românilor. Şi casurile sunt numĕróse!

Góna acésta în contra pacinicei poporaţiuni arămâne din Macedonia a revoltat opiniunea publică din Remânia şi a silit guvernul român sĕ facă demersuri amicale la înalta pórtă otomană, pentru-ca sĕ se obţină regularea situaţiunei poporaţiunii de limbă arămână din Macedonia, şi guvernul turcesc a arătat din capul locului multă bunăvoinţă în privinţa acésta. Guvernul român a început a jertfi tot mai mult pentru şcólele române din Macedonia, unde Arămânii începură sĕ 'şi angajeze şi preoţi de neamul lor, pentru-ca nu numai şcóla, ci şi biserica sĕ fie pusă în serviciul naţionalităţii lor, -- ear' guvernul turcesc nu s'a împotrivit la acésta.

Marile puteri europene încă manifestau interes şi bunăvoinţă faţă de Românii din Macedonia, şi sub presiunea acestei împrejurări, Sultanul face mai multe îmbunătăţiri şi acórdă mai multe favoruri pe séma Românilor din Macedonia.

Guvernul român, prin representantul sĕu la Constantinopol, începe apoi tratări şi cu Patriarchul, în privinţa recunóşterei bisericilor arămâne de *naţionale*, şi la început Patriarchul era aplecat a se învoi, dar' mai târziu s'a rĕsgândit şi a început góna nouă, góna cunoscută în contra preoţilor români şi a tuturor Arămânilor de frunte din Macedonia, ajutat fiind şi de bandele greceşti în nisuinţele sale.

Şi tot astfel, pas de pas, fasă de fasă se espun şi se documentéză în „*Cartea verde*“ tóte demersurile făcute din partea guvernului român în chestia macedoneană, în scopul, ca străinătatea sĕ se convingă despre *corectitatea* procedurii celor din regatul român.

Scopul şi 'l vor ajunge, credem noi, cu siguranţă, pentru-că documentele diplomatice publicate în „*Cartea verde*“, sunt acte autentice, pe cari nu le póte nega nimeni. Lumina ce se va face deci cu ajutoriul „*Cărţii verzi*“ în chestia macedoneană, are sĕ fie numai favorabilă României şi guvernului ei, lucru care nu póte de cât sĕ producă bucurie şi mângăere în inima fie-cărui Român.

Kossuth şi Românii.

Coaliţia s'a hotărît se scóţă la lumină o gazetă românéscă, cu ajutoriul căreia sĕ înduplece pe Români a se alia cu cei ce pórtă luptă cu Coróna, în scopul câştigării de drepturi naţionale magiare. Ziariul pórtă titlul „*Lumina*“, şi e redactat de un socialist evreu, care mai nainte petrecuse vreme destul de lungă în România, prin urmare ştie româneşte. In numĕrul prim al acestui ziariu românesc, cu program kossuthist, scrie însuşi *Kossuth Ferencz* un articol-apel cătră Români, adresându-le următórele cuvinte:

„Trimit poporului român un salut prin acéstă fóie. Vréu sĕ spun poporului român, că noi Maghiarii vrem şi binele lui. A fost un neadevĕr fără suflet cu ceea ce la 1848 s'a agitat în contra Maghiarilor, pe când atunci Maghiarii s'au luptat tocmai pentru egalitatea de drept, au desfiinţat iobăgia, au şters robota, au voit sĕ câştige pe séma tuturor locuitorilor Ungariei libertate, dreptate şi bunăstare.

Românii au ajutat atunci pe inimicii patriei magiare şi drept rĕsplată n'au obţinut bunăstare şi libertate, ci asuprire. Maghiarii şi Românii au fost de-opotrivă asupriţi. De atunci sórtea nóstră şi a lor e mai bună, de când la 1867 s'a restabilit viaţa constituţională maghiară, deşi ştirbită. Insĕ poporul maghiar tot aşa ca şi poporul român ar avé într'adevĕr fericire şi bunăstare atunci, décă causa dréptă a naţiunei maghiare ar triumfa, căci acéstă causă este şi causa Românilor, deórece Maghiarul vré egală îndreptăţire pentru toţi fiii credincioşi şi buni ai patriei, ori care li-ar fi limba maternă şi religia.

Décă am ajunge noi la guvern, atunci numai ar simţi poporul, Românul, Slovacul şi celelalte naţionalităţi, ca şi naţiunea maghiară, că noi nu considerăm poporul numai ca material pentru dare şi recrutare, ci de cetăţeni ai patriei, cu a căror sórte trebue sĕ se ocupe guvernul. Trebue sĕ'i facem dreptate faţă cu tiranii şi despoitorii locali acolo, unde se află de aceştia. Trebue sĕ'l facem a ajunge la muncă în tot chipul posibil, sĕ-l ajutăm unde numai se póte. Sĕ întroducem în administraţie economiile cele mai rigurose, sĕ nu se sporéscă mereu dările ca până acum, ci sĕ se reducă; şi trebue sĕ facem, ca fiii poporului sĕ servéscă la miliţie numai doi ani în loc de trei, şi aşa mai departe.

Noi, adevĕrata naţiune magiară, nici odată *nu vrem sĕ ne atingem de limba poporului român*, ba bucuros jertfim spre scopurile culturale şi religióse româneşti; dér bucuros dorim, ca Românii, în propriul lor interes, sĕ înveţe ungureşte, căci atunci le este deschisă calea la ori-ce posiţie, avênd cualificaţia pentru acésta, limba maghiară fiind limba oficială a statului. Décă Românii mergênd în America ca sĕ-şi câştige pânea, află că e bine a învĕţa englezeşte, adecă limba de stat de acolo, fac un lucru corect. Sĕ înveţe însĕ şi limba statului magiar, căci asta e patria lor, aici s'au născut, aici trăesc, şi décă Dumnezeu va ajuta luptei nóstre, tot aici îşi vor găsi lucru şi câştig, póte mai bine, decât în America, unde trăesc depărtaţi de ai lor. Mult trebue sĕ mai luptăm încă, ca sĕ ajungem la ţintă, dar cu cât mai mulţi vom lupta pentru adevĕr şi binele public, cu atât mai curênd vom învinge“.

Frumóse vorbe, fără îndoială, însĕ totuşi mai frumóse ar fi *faptele*, cari mai bine ar prinde de cât vorbele. Şi anume, ne-ar mulţămi, de es., dacă coaliţia ar lua hotărîre formală, că ajungênd la putere va căuta sĕ esecute în tóte amĕnuntele ei *legea de naţionalităţi*, şi dacă şi-ar fi spus, ori şi-ar spune cuvêntul de condamnare în chestia cunoscutelor ordonanţe ale ministrului de culte şi instrucţiune publică, ilegale si neconstituţionale, ordonanţe însĕ, prin cari sĕ intenţionéză magiarisarea instrucţiunei poporale în şcólele confesionale. De altcum póte că vom mai reveni asupra articolului dlui Kossuth.

Revistă esternă.

In Moscva e linişte! Aşa spun ştirile din urmă, că acum e linişte în Moscva. Serviciul drumului de fer e restabilit, ear' dintrĕ cei arestaţi unii au fost împuşcaţi, alţii îşi aştéptă sentinţa, dar' încolo e linişte. Guvernatorul Dubassov a publicat un raport detailat despre cele întêmplate, comunicând, că trupele împĕrăteşti n'au trecut peste limitele datorinţei lor, şi au făcut întrebuinţare de arme numai în casuri de estremă necesitate. Cu tóte acestea, au avut şi trupele cari au luptat cu strada din Moscva perderi destule. Spitalele din Moscva sunt de altcum pline de răniţi, între cari sunt mulţi copii şi multe femei. Bine însĕ că încolo e linişte în Moscva!

•

Uniunea vamală sêrbo-bulgară, legată de curênd, a provocat nemulţămiri la Viena, şi se vorbia, că ministrul nostru de esterne, contele Goluchowski, va ameninţa Sêrbia cu ruperea relaţiunilor diplomatice dacă nu i-se va presenta textul convenţiei legate cu Bulgaria în timpul cel mai scurt. Atât trimisul bulgar cât şi cel sêrbesc de la Viena, s'au presentat însĕ la ministrul nostru de esterne şi l'au convins cu însuşi textul convenţiunii, că Austro-Ungaria nu e scurtată în drepturile ei. Prin urmare conflictul, care de altcum nici nu isbucnise, dar' ziarele vorbiau despre el, a fost aplanat.

•

Epilogul rĕsboiului ruso-japonez. A produs mare sensaţie scrisórea admiralului rusesc *Rojdestwenski*, publicată în gazete, că pe timpul când se dădea lupta de la Tsushim, o flotă engleză stătea gata pentru a întra în foc, în momentul în care s'ar fi vĕzut, că flota rusască iese biruitóre asupra celei japoneze, şi anume, în favorul acestei din urmă, pentru a desevêrşi aceea ce nu putea acésta, *nimicirea flotei ruseşti*. Fireşte, lucrul e greu de dovedit, dar' totuşi e crezut de multă lume, pentru-că se ştie fórte bine, că simpatiile Angliei au fost în rĕsboiul ruso-japonez pe partea Japoniei. Anglia s'a ţinut însĕ atinsă prin descoperirea admiralului Rojdestwenski, şi-a cerut esplicări prin ambasadorul ei din Petersburg de la guvernul rusesc. Esplicaţiile date nu desmint însĕ nimica din cele scrise de admiralul, care sigur că a publicat scrisórea cu consentimentul ministrului de rĕsboiu, şi chestia rĕmâne încurcată. Un lucru e cert însĕ. Fie că Japonia a fost ajutată pe ascuns din partea Angliei ori nu, Rusia a mâncat bătaie în rĕsboiul ruso-japonez, şi ce a căpătat nu'i póte lua nimeni, dar' nici înfrumseţa nu se póte lucrul, nici chiar cu punerea vinei pe o a treia putere. Aşa a fost sĕ fie, şi pace!

Nr. 139

Din România.

Mĕsuri laudabile. Ministrul de interne al României a dat ordin prefecţilor din ţară, sĕ iee mĕsuri, ca în zile de Dumineci şi sĕrbători, ţĕranii de la sate sĕ nu mai fie siliţi din partea proprietarilor de moşii şi a arêndaşilor sĕ muncéscă, fie cu mânile, fie cu carĕle, ci sĕ i-se dee posibilitate fie-căruia de a merge la biserică, spre a asculta slujba dumnezeiască, ceea-ce e şi scopul legii despre repausul de Duminecă.

*

Monede noi române. In ajunul Crăciunului ministrul român de finanţe a pus în circulaţiune noile monede divizionare de câte 20, 10 şi 5 bani. Sunt bătute din nichel, sunt găurite la mijloc, şi pe o parte pórtă coróna României, cu inscripţia „*România*“ pe o panglică, ear' pe ceealaltă parte valórea şi data baterii, anul 1905.

•

Monumentul Catargia. La Bucureşti a sosit statuia marelui bărbat de stat român, *Lascar Catargiu*, turnată în bronz, şi a fost aşezată în curtea ministeriului de interne, până se vor lua disposiţiuni ca sĕ fie aşezată la locul destinat. Statuia se compune din figura lui Lascar Catargiu, în mărime mai mare de cât naturală, din o ţĕrancă română cu un snop de grâu în braţe, representând România, şi din o copiliţă în costum naţional.

Pentru catedrală.

La fondul catedralei din Sibiiu au mai întrat următórele sume:

I Din comuna *Cricău*, 51 coróne, adunate de la următorii credincioşi:

George Muncuşiu, paroch, 4 cor.; Sabina Muncuşiu, preotésă, 2 cor.; Victor Muncuşiu, 2 cor.; Simeon Todericiu, Todora Todericiu, fie-care câte 5 coróne; Gregorie Muntean, 4 cor.; Petru Truţa Cristea, 4 cor.; Filimon Muntean, Efrosina Onite, Vasilie Lamoran, Simion Adam, câte 2 cor.; Muntean Saveta l. Mihailă, 1·20 cor.; Valeria Comaniciu l. Iosif, 1·20 cor.; Petru Lupşan, Ioan Joldos l. Petru, Vasilie Oltean l. Petru, Grigor Stanciu, Anica Iacşa, Todorica Madaras, Irina Popa l. Ioan, Maria Muntean l. Nuţu, Augustin Anghel, fie care câte 1 cor., cum şi mai mulţi contribuenţi, cu sume sub 1 cor.

II. Din comuna *Jabeniţa*, tractul Reghinului, 61 coróne 16 fileri, sumă adunată de la următorii:

Vasilie Duma, 5 cor.; George E Duma, 4 cor.; Ana Szöke, 2 cor.; Eli saveta şi Sofia Fulea, Chiţa Gligore ş Chirilă Pop, Tatar Iuon l. Teodor Sipoş Ioan, Moldovan Petru Mărin Moldovan Todor l. Iacob, Pescăru Teodor, fie-care câte 1 cor.; de la m mulţi sume sub 1 cor.

III. Din comuna *Ilia-mureşan* suma de 47 cor 80 fileri, colectată d la următorii:

Dr. Stefan Rozvány, 40 corón Nicolae Opreanu, 2 cor.; Iuliu Orb naş, 1 cor., apoi mai mulţi contribuen au dat sume sub 1 cor.

IV. Din *Alba-Iulia oraş* 139 co 20 fileri, sumă la care au contribu următorii credincioşi:

Antonie şi Maria Drambarean, Te dosiu Lobonţiu, Iosif Cirlea sen., Al xandru Parunbec, fie care câte 10 c róne; Dumitru Raicu şi soţia 6 co Ioan Cricovean 5 coróne, Ioan Ples George Bărdaş, fie-care 4 cor., Geor Gerasim, Antoniu Cricovean, Pet Ciumbrudean, Dumitru Eneşel, To Pleşa, fie care câte 3 cor., George S George Mărginean, Iosif Grecu, Pet Grecu, Nicolae Mărginean, Ioan Câ pean, Maria Câmpean, Nicolae Sas, A dreiu Turean, Nicolae Turean, A Pleşa, d-na Prajan, fie care câte 2 róne; Ioan Sas, Gligor Raţiu, Nico Rada, Iuliu Rada, Eva Rada, Caroli Rada, Nicolae Rada, Cornel Rada, L creţia Rada, Eva Rada, Ioan R Maria Rada, Atanase Rada, Nico Berghian, Cornelia Cirlea, Dumitru

---

acopori rĕutăcios cu zăpadă, flutură vesel zdrenţele ce le acopereau trupurile slăbite de vîrstă. Şi bĕtrânului începu a-i fi bine şi cald.

Atunci, de odată, vêntul aduse dangăt frumos, sĕrbătoresc de clopote.

— Mamă, strigă bĕtrânul, trezându-se, trag clopotele de slujbă!!. haide repede...

Dar' ea plecase, de unde nu mai e întórcere.

— Auzi? Trag clopotele, îţi zic. Scólă! O sĕ ajungem prea târziu.

Voi sĕ se scóle şi căzu fără puteri. Atunci vĕzu, că sunt perduţi, şi începu a se ruga în gând.

— Dómne! Primeşte sufletele robilor tĕi. Amândoi au fost pĕcătoşi.... Iartă-'i şi primeşte-i cu îndurare...

Şi i-se păru, că venea sburând peste câmp o biserică a lui Dumnezeu, într'un nor alb, strălucitor, de ghiaţă. Ciudată biserică! Alcătuită în întregime de inimi de om, arzênd cu flacără, însaşi biserica în formă de inimă, şi în mijlocul ei şedea pe un loc înălţat, înaintea altariului, chiar Christos. La vederea lui bĕtrânul se scólă şi cade în ghenunchi jos la treptele bisericei. Cu ochii, cari vĕd earăşi, priveşte pe Mântuitorul, care cu glas lămurit, spune: „Inimile aprinse de milostenie sunt sprijinul templului meu. Intrĕ deci în templul meu, tu care în viéţă ai însetoşat după milostenie, tu nenorocitule, înjositule bĕtrân! Intrĕ şi umplă-se de bucurie inima ta....“

— Dómne! zise orbul, care acuma vedea, plângênd de bucurie. Aşa eşti tu deci, Dómne!

Şi Christos privi cu zimbet blând pe bĕtrân şi pe bĕtrână, care la zimbetul Mântuitoriului înviase la viéţă nouĕ.

Şi astfel îngheţară pe câmp cei doi cerşitori bĕtrâni.

In minte mai repetai odată povestirea întrégă şi mĕ întrebam, dacă e destul de simplă, destul de mişcătóre, dacă ar fi în stare a trezi în inimile cetitorilor milă pentru sĕraci. Mi-s'a părut că da, şi că ar puté împlini scopul dorit.

Cu asemenea gânduri, şi mulţămit cu mine, căzui în adormire, în parte cuprins de gândul la serbătórea ce sosea şi la tóte grijile ce o însoţesc.

(Va urma).

siu, Petru Cetean, Dumitru Pleşa, Ioan Mărginean, Dumitru Mărginean, Andron Cioban, Andreiu Turcan I. Andreiu, Toma Pleşa I. Dumitru, Iosif Moldovan, Letiţia Totoian, Nicolae Ciuhat, Florian Rada, Stefan Crişan, Nicolae Bărdaş, Nicolae Horvat, Iuliu Prodan, Silvestru Ciumbrudean, Candin Todoruţ, Ioan Rada, d-na Turcu, Nicolae Pleşa, Petru Cirlea, Schuster Albert, Dumitru Enesel a Sand., Sofia Atanase, fie-care câte 1 cor.; mai mulţi contribuenţi cu sume sub 1 cor.

V. Din *Boholţ* 10 cor. adunate de la următorii:

Atanase Moţu, învĕţător 2 cor.; apoi mai mulţi contribuenţi cu sume sub 1 cor.

VI Din *Breţcu*, protopr. Treiscaune, 59 cor. 82 fil., sumă colectată de la următorii:

Niţia Dimian 5 cor., Ioan R Fenechi, epitr. şcolar, Vasile R. Stăncicu, fie-care câte 4 cor.; Ioan Gocimanu Covrig, Vasile Vrănceanu, George Fenechi Şutu, Ioan Păvălucă Aulişcă, George I. Fenechi, fie-care câte 1 cor.; George Popa Bălcanu 4 cor., Damian I. Fenechi, Petru Stoicheciu, Ghiţă Boldea, Ioan Băjan, Dumitru Olteanu, fie-care câte 1 cor., Stefan Media cu soţia sa 3 cor., Ioan C. Picoiu, Vasile Iacob, Ioan Gocimanu Covrigaş, Eftimie Sorescu, George R. Fenechi, Ioan N. Terzea, Nicolae N. Manea, Ioan Păvăluca Ghimici, Pavel Vrăncean, Nicolae Bârlegi sen, Vasile Fenechi, Maria Vrâncean, fie-care câte 1 cor., Nicolae Iordache 2 cor., Petru Ardelean, Ioan Petrişor, George Jugănariu, fie-care câte 1 cor. Mai mulţi contribuenţi cu sume sub 1 cor.

NOUTĂŢI.

Sĕrbătorile Crăciunului în Sibiiu. Ca în toţi anii, aşa şi în anul acesta, în Sibiiu au fost serbate cu cuvenită evlavie şi pompă sfintele sărbători ale naşterii Domnului şi Mântuitoriului Iisus Christos. In prima zi serviciul divin a fost oficiat în biserica parochială din suburbiul iosefin prin însuşi Inaltpreasfinţia Sa, archiepiscopul şi metropolitul *Ioan Metianu*, asistat de Preacuvioşiile Lor Dr. *Ilarion Puşcariu*, archimandrit şi vicariu archiepiscopesc şi Dr. *Eusebiu R. Roşca*, protosincel şi director seminarial, de protopresbiterii *Ioan Papiu* şi *Ioan Droc*, de ieromonachul Dr. *Miron E. Cristea* şi de diaconul *Câmpeanu*. Cântările liturgice le a esecutat corul seminarial, sub conducerea dlui profesor *T. Popoviciu*. La sfirşitul liturgiei Escelenţa Sa a rostit frumósa şi instructiva predică, publicată în nr. 137 al ziariului nostru şi trimisă din vreme tuturor preoţilor din archidiecesă, pentru a o ceti în bisericile lor. La masa ospitală a Escelenţiei Sale au fost întruniţi apoi óspeţi numeroşi, atât în prima, cât şi în a doua zi de sĕrbătóre.

*

† Dr. H. Süssmann, medic primar al comitatului Sibiiu, a decedat în mod subit Marţi în sĕptĕmâna trecută, şi a fost înmormêntat Joi, cu onorurile cuvenite.

*

† Iosif Goga, paroch gr. ort. român n comuna Reşinari, unul dintrĕ cei mai le frunte preoţi ai archidiecesei din Sibiiu, decedat în nóptea spre 25 Decembre . în anul al 54-lea al etăţii, şi al 25-lea l preoţiei sale, în spitalul orăşenesc din oc, unde se afla de mai lungă vreme în ăutare medicală. O bólă internă i-a tăiat rul vieţii prea de timpuriu, spre marea ărere de rĕu a tuturor celor ce l'au cuoscut, şi spre nespusa durere a familiei ale. Inmormêntarea i-s'a făcut, eri, Marţi, n Reşinari. Pe regretatul îl deplânge soa Aurelia născută Bratu, fiii Octavian ĕrbătoritul nostru poet, secretar al „Asoiaţiunei"), Claudia şi Eugen, apoi bărânul sĕu tată Natanail Goga, şi sócra aria Bratu.

*

In Dobriţin curge cercetarea în ontra celor ce au înscenat primirea în ătăi a comitelui suprem Kovács. S'au cut mai multe arestări. Acum se ştie, cu ocasiunea aceea, i-s'a furat bietui comite suprem césul cu lanţ, şi portoneul cu paralele. Fapta „*inteligenţilor*" n Dobriţin e deci şi mai frumósă, dem ne-o închipuiam!

*

† Sigismund Brody, proprietariul ziariului „*V. P. Jornal*", şi membru în casa magnaţilor, a decedat în Budapesta, în etate de 66 ani.

*

Erori. In numĕrul din urmă (138) al „Telegrafului Român" în articolul al doilea asupra studiului domnului Alexandru de Mocsonyi despre „Religiune şi ştiinţă" s'au strecurat două erori de tipariu, dintrĕ cari una (a doua dintrĕ cari urméză) este cu atâta mai de regretat, cu cât schimbă înţelesul în contrariul de la aceea ce s'a demonstrat în însaşi lucrarea. Deci este a se îndrepta pe pag. 574:

1. In colóna I, alinea 5, rêndul 7 în loc de cuvêntul *iscodite* sĕ se substitue *iscodeşte* — fără coma, ce urméză.

2. In colóna II, alinea 7, rêndurile 3—5 în loc de: „ce póte cuprinde mintea omului, este al *credinţei*, ce nu póte cuprinde este al *ştiinţei*", sĕ se substitue: „Ce póte cuprinde mintea omului, este al *ştiinţei*, şi ce nu póte cuprinde, este al *credinţei*".

*

Pentru Macedoneni. Cetim în ziarele din România, că Banca Naţională din Bucureşti a dat pentru familiile rĕmase în urma Arămânilor ucişi de bandele greceşti 4000 lei.

*

Pentru muzeul Asociaţiunii. Dl Dr. Vasile Bologa, directorul şcólei civile de fete a Asociaţiunii în Sibiiu, a dăruit pentru muzeul Asociaţiunii 20 cor. drept rescumpĕrare a felicitărilor de onomastica sa (de la sf. Vasilie). Priméscă dl Dr. Bologa mulţămita nóstră. Sibiiu 9 Ianuarie.
Biroul Asociaţiunii.

*

In Odessa au fost arestaţi zilele trecute mai mulţi anarchişti, cari sigur că nu s'au întrunit acolo în numĕr mare în scopul ca sĕ serbeze ziua naşterii Domnului, — ci ca sĕ facă alte lucruri, nepermise.

*

Carte nouă. In institutul tipografic şi de editură „Luceafĕrul" din Budapesta a apărut „*Năvăliri barbare*", nuvelă de „Lucian Bolcaş. Se póte comanda de la autor: Budapesta (VII. Izabellatér 3) cu preţul de 1 cor. 10 bani p. postă.

*

Rĕmase pe stradă. O gazetă franceză spune, că în Paris sunt 6000 de călugăriţe, cari în urma închiderei şcólelor susţinute de ele, au rĕmas pe stradă, fără ocupaţiune, şi acuma caută posturi, ca guvernante, bucătărese, servitóre de rênd, etc. etc.

*

Petrecere în Sebeş. Reuniunea meseriaşilor şi comercianţilor „Andreiana" din Sebeş invită la şedinţa literară din 1/14 Ianuarie (ziua de anul nou) 1906 carea se va ţiné în sala cea mare a hotelului „La leul de aur" din Sebeşul-săsesc.

Pogramul: 1. Deschiderea şedinţei. 2. Conferenţa: Goga: poesie. 3. Declamări. 4. Conferenţă: Legea despre industrie. 5. In pausă sortarea „Tombolei". După program joc. Cassa se deschide la 7. Inceputul la $7^1/_2$ ore séra. Preţul de întrare de persónă 1 cor., de familie de 3 membri 2 cor. 50 fil. Membri ordinari solvesc preţul jumĕtate. Venitul curat e destinat pentru fondul vĕduvelor şi orfanilor de meseriaşi. Bilete pentru „Tombolă" se vênd în prăvălia dlui V. Săbăduş.

*

In Şoimuş s'a dat Luni şi Marţi representaţiune teatrală, pentru copii. S'a jucat Luni piesa „*Intórcerea păgânului*" ear' Marţi „*Rĕsplata pĕcatului*", ambele după A. Opitz, prelucrate de *I. Baciu*.

*

Apa fiartă este recomandată de medici pentru potolirea setei la epidemii. Fórte puţin se potoleşte însĕ setea prin apă fiartă, aşa că astfel de mĕsuri de precauţiune se resimt în cele mai multe casuri drept plagă E potrivit deci a face amintire despre un preparat, care posede însuşirea, ca fiert în apă sĕ-'i dee acesteia gust plăcut, şi care este atât de eftin, în cât şi cea mai săracă familie îl póte procura.

E „Enrilo", pregătit din diferile fructe de binecunoscuta firmă Heinr. Franck Söhne ca adaus de cafea. Are gust ca cefeaua de bóbe.

Un pachet mic cu „Enrilo" de $^1/_{10}$ kg., care se póte căpĕta în cele mai multe spiţerii din loc, cu preţul de 12 fileri, e suficient la pregătirea alor 10—12 litri de absud, cu gust eminent.

„Enrilo", rĕcit, s'a dovedit — după cum afiăm — în vara anului tracut de fórte bun la potolirea setei, şi pentru aceea va fi bine sĕ 'şi noteze fie-cine acest mijloc pentru zilele ferbinţi ale verei viitóre, când un mijloc patolitor de sete produce o adevĕrată înviorare corpului.

Museul istoric şi etnografic al „Asociaţiunii".

Publicăm cu mulţămită următórele contribuiri ce au întrat în scopul Museului „Asociaţiunii" *ca rescumpărare a felicitărilor de anul nou 1906* şi anume de la P. T. domni:

Dr. Aureliu Novacu, advocat, Biserica albă 20 cor.; Eugenia şi Nicolae Dr. Vecerdea, advocat, Braşov 10 cor.; Paul Oltean, învĕţător, Haţeg, Ioan Muntean, contabil, Haţeg, fie care câte 2 cor.; Petru Stoica, director de bancă, 3 cor.; I. Gaşpar, învĕţător, Camil Simu, contabil, Traian Doşlea, vice-not. com., Petru Negru, cassar de bancă, toţi din Satu nou, Ioan Crăciun, învĕţător, Román Petre, Trifon Miclea, protopresbiter, C. Ţarină, notar comunal, Lazar Ortopan, comerciant, fie-care câte 1 cor.; Dr. Victor Mihailaşiu, med. com. 2 cor.; Traian I. Marcu, şef contabil, Alexandru Andreiu, învĕţător, Svetislav Ioanovici, proprietar, Stefan Raici, comerciant, Anton Löbl, comerciant, Iulius Barbulescu, învĕţăt. dirig., fie-care câte 1 cor.; Stefan Atanackovici, învĕţător, 50 fil., Duşan Dimitrievici, comerciant, Trifu Roşculeţ, cassar comunal fie-care câte 1 cor.; Isidor Löwy, comerciant, 20 fil., Nicolau Christof, învĕţător, 50 fil. M. St. Ioanovici, primar com. 1 cor.; Ferdinand Varnay, şef. de gară, 20 fil., Stefan Negru, 1 cor.; toţi din Satu nou, Dionisiu Făgărăşan, profesor, Braşov 4 cor.; Dumitru Banciu, farmacist, Nicolau Henţu, notar, Ioan Banciu comerciant, fie-care câte 5 cor., toţi din Sĕlişte, Ioan I. Lăpĕdat, secretar la „Ardeleana" Orăştie 2 cor.; Dşóra Elena Petraşcu, dir. intern. Asoc. Sibiiu 10 cor.; Nicolau Togan, protopop, 4 cor., Constantin Stezar, căpitan c. şi reg. în pens, 3 cor.; Nicolau Vlad-Stezar, cleric abs. 1 cor.; toţi din Sibiiu, Gavril Ciobotar, paroch, Gyimesbük 2 cor.; Elie Câmpean vice-protopop, Gyógysztmiklos 1 cor.; Elie Popoviciu, preot, Sebeşel 4 cor. Ioan Oţoiu preot, Aciliu 2 cor., Ioan F. Negruţiu, profesor, Blaj, Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit, Sibiiu, Ioan Papiu, protopop, Sibiiu Moise Brumboiu, preot, Tohanul vechiu, George Romanul protopop, Deva, toţi câte 5 cor.; Ilie Dobrotă, preot, Poiana Sibiiului 2 cor.; Dr. Ioan Popescu şi soţia Sidonia n. Crişan, Reghin, Iosif Popescu, dir. de bancă, Reghin, Ioan A. de Preda, advocat, Sibiiu, toţi câte 10 cor.; Alexandru Mocsonyi, Birchiş, 50 cor.; Dr. Teodor David, Alba Iulia, Adrian Miculescu, locotenent, Regmt. 50 de inft., Virgil Madincea, sublocotenent, Silviu Patiţia, locotenent, Constantin de Colbasi, Spring, Simion Ciuca, preot, Mócs, toţi câte 2 cor.; Sever de Barbu, comptabil, Reghin, 5 cor.; Ioan Silaghi, paroch, Idicel, 2 cor. Axente Moşoiu, notar cerc., Bran, 4. cor. Zoe şi Simion Damian, Braşov, 10 cor.; Vasile Ciuta, inv. pens., Jebeli, Ioan Teculescu, protopop, Dr. Ioan Marciac, adv., Dr. Alexandru Fodor, medic, Dr. Rubin Patiţia, advocat, Valeriu Velican, comptabil, toţi câte 2 cor.; Salvator Mihali, cand. de adv. 1 cor. Dr. Camil Velican, advocat, 4 cor. toţi din Alba Iulia, Enea P. Bota, preot, Sarol, 1 cor. Ioan Rusan, propr, Mesentea 60 fil. Dr. Vasile Bologa, dir. şcólei civ. de fete, Sibiiu, 5 cor. Liviu Iancu, preot, Visag, 1 cor. Candin Suciu, preot, Măgina, Dr. Enea Papiu, cand. de adv., Sibiiu, Ioan Popovici, preot, Gelmar, I. Corbu, Bistriţa, Iosif Lita, vice-protopopul Biiei, Kis-Iklod, toţi câte 2 cor.; Suma totală 340 cor.

Sibiiu, 9 Ianuarie 1906.

Biroul Asociaţiunii:
Dr. C. Diaconovich.

Din public.*)

Mulţămită publică.

La rugarea comitetului parochial gr. ort. din comuna Mucundorf, protopresbiteratul Cohalm, au binevoit a contribui în scopul edificării bisericii nóstre următorii:

Ioan Lud cu soţia Ana şi fiica Maria, din Mucundorf 5 dolari, George Modoi, Filaret Enciu, fie-care câte 1 dolar, George Radu, Ilie Modoi, fie-care câte 50 cenţi, toţi din Ţieline; Ioan Muntean, din Sibiel, Dumitru Popa, din Şeica-mică, George Samoilă, din Bratei, Ioan Ivan, Ioan Nanu, George Fara, Nicolae Fulea, Nicolae Nanu, toţi din Ludoşul-mare, Moise Stoia, din Ocna-Sibiiului, Ioan Crişan, din Boiu-mare, Ioan Arcaş, din Alămorul-Sibiiului, Dumitru I. Popa, din Ocna-Sibiiului, George Morariu, Ioan Morariu ambii din Netius, Avram Ghibu, din [illegible], Ioan Enciu, Nicolae Sêrbu, [illegible], toţi din Ţeline, Ioan [illegible], din Şarpatoc, Vasile [illegible], Dumitru Costandin, [illegible] chi (Sas), [illegible], Nicolae [illegible], toţi din Ocna-Sibiiului, Ioan Morariu, din Sibiiu, Samoilă Dejan, din Ocna-Sibiiului, Nicolae Neacşa, din Laslea-mare, fie-care câte 25 cenţi; Simion Henteş, Safta Ivan rĕposata, ambii din Ocna-Sibiiului, Ioan Luca, din Ludoşul-mare, Ioan N. Frăţilă, din Cohalm, Vasile Moldovan, Ioan Moldovan, Ioan Suciu, toţi din Bârnadia, Martin Becheş, Ioan Becheş, Ioan Drăgan, toţi din Ţeline, Nicolae Iliovici şi Ieronim rĕp., Nicolae Morariu, toţi din Daneş, fie-care câte 50 cenţi, Savu Ivan, din Ocna-Sibiiului, Vasile Băilă, din Bârnadia, George Nistor, din Cergedul-mare, Iacob Urian, din Şoroştin, Zajhas János (Ungur), Higyartelek-ung., Nicolae Comean, din Şarpatoc, Dumitru Coman, din Ibaşfalĕu, fie-care câte 20 cenţi, Simion Oprişor, din Ocna-Sibiiului, Georg Rill (Sas), din Şuramică, fie-care câte 15 cenţi, Saia Ivan, Ana Ivan, Nicolae Ivan, toţi din Ocna-Sibiiului, George Borcan, Dumitru Coman, ambii din Haşfalĕu, Nic. Plesca, Hosman, Dumitru I. Popa, din Ocna-Sibiiului, fie-care câte 10 cenţi, Ioan Herman, din Lăslăul-rom. 1 dolar, Nicolae Mosora, din Daneş, Nicolae Modoi, din Ţeline, fie-care câte 50 cenţi, Ioan Mosora, din Sighişóra, Nicolae Mosora, din Daneş, Mihăilă Ganea, din Şarpatoc, Nicolae Fulea, din Rĕhău, Emanoil Pĕcurariu, din Orĕştie, Zosim Boholţiu, Ioan Urdea, ambii din Ţeline, Ioan Homorozian, din Cohalm, Zosim Sêrbu, din Ţeline, Nicolae Geaja, Zaharie Brânduş, Nicolae Soneri, toţi din Daneş, Ioan Lupu, din Rĕhău, Nicolae Moga, din Dealu, Avram Cristea, Pavel Opriş, ambii din Pianul-de-sus, Ioan Muntean, din Seleuşul-mare, Zaharie Crişan, din Daneş, Nicolae Homorozian, din Cohalm, fie-care câte 25 cenţi, Gerasim Popa, din Lepindea, Iosif Moldovan, din Daneş, Nestor Drăguş, din Zoltan, fie-care câte 20 cenţi, Zosim Cristian, din Reteşdorf, George Morariu, din Netus, Nicolae Braga, din Reteşdorf, Nicolae Morariu, din Netus, Zaharie Precup, din Daia-săséscă, Emil Oprea, din Laslea-mare, fie-care câte 10 cenţi, Zosim Urdea, din Ţeline 1 dol., Nicolae Zaharie, Savu Suciu, ambii din Laslea-mare, Zaharie Vlad, Gerasim Vlad, Pavel Suciu, Teodor Maria, toţi din Ferihaz, Ioan Cosma, din Nucet, Ioan Banciu, din Hosman, George Raţiu, Zaharie Brânduş, ambii din Daneş, Kocis Ferencz, Szabó Miklós, Durutchia János, toţi din Şarpatoc, Ioan Ferezian, din Ibaşfalĕu, fie-care câte 25 cenţi, Pavel Ardelean, din Banat, Elena Suciu, din Sighişóra, fie-care câte 15 cenţi, Ioan Mihu, din Cornăţĕl, Ioan Tatu, din Ţichindeal, Isidor Moga, din Dealu, Nicolae Bunea, din Nucet, Nicolae Moga, din Dealu, Zaharie Sêrbu, Flórea Suciu, ambii din Sighişóra, fie-care câte 10 cenţi, Diah Mihai, din Şarpatoc, 20 cenţi, Zaharie Ciocodei, din Ferihaz, George Moldovan, din Bărnadia, fie-care câte 50 cenţi, Nicolae P. Modoi şi soţia Maria, din Ţeline, Ioan Urehesielu, Nicolae Turcu, ambii din Zeliştat, fie-care câte 1 dolar, George Turcu, din Zelistat, Stefan Cioclaş, Ioan Şanta, Ioan Celemeni, Ioan Urdea, din Ţeline, Toma Dobre, din Reterştorf, Nicolae Oprea, din Laslea-mare, Johann Kraiţăr (Sas), Ana Kraiţăr, ambii din Daneş, fie-care câte 50 cenţi, Petru Motoi, din Câlnic, 35 cenţi, Mihăilă Zăblău, Stefan Halea, Petru Ursu, Pavel Purenciu, toţi din Sighişóra, George P. Modoi, din Ţeline, George Vişea, din Galaţi, Ioan Urea, Nicolae Costandin, Ioan Manta, Iosif German, Nicolae Recman, toţi din Daneş, Ioan Tutoiu, din Galaţl, Nicolae Bucur, Nicolae Nuţiu, Ioan Nuţiu, toţi din Ferihaz, Michel Flaischer (Sas), din Daneş, Adam Băra, din Pianul-de-sus, Constantin Pâra, din Daneş, Iahe Iacobs (Evreu), Indiana-Harbor, Nicolae Moga, din Dealu, Simion Blaga, din Pianul-de-sus, fie-care câte 25 cenţi, Zaharie N. Drăgan, din Ţeline, 40 cenţi, George Pâra, Zosim Medrea, Zaharie Mosora, Zatica Urdea Alesandri, Nicolae Purenciu, Gligor Suciu, toţi din Sighişóra, Isidor Moga, din Dealu, fie-care câte 20 cenţi, Pavel Radu, Ioan Irimie, ambii din Dealu, fie-care câte 15 cenţi, Pál István, Emanoil Bucur, ambii din Ferihar, Ioan Dobrescu, din Pianul-de-sus, fie-care câte 10 cenţi, Ioan Voişan, din Pianul-de-sus, Vasile Borcoman, din Cohalm, fie-care câte 5 cenţi. Suma 54 dolari 85 cenţi, în coróne 267.

Pentru care faptă creştinéscă mĕ vĕd îndemnat în numele comitetului parochial şi al întregului popor a aduce şi pe acéstă cale tuturor contribuitorilor cele mai arzĕtóre mulţămite, rugând pe bunul D-zeu [illegible] a le rĕsplăti binefacerea dovedită [illegible] a le lungi zilele vieţii şi ai ad[illegible] la [illegible] lor.

Mucundorf [illegible]

[illegible] Enciu
par. gr. ort.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţiunea nu primesce rĕspunderea.

Posta redacţiei.

Sĕlişte. N'am primit nici astăzi continuarea; ear' până nu avem raportul întreg, nu putem începe cu publicarea.

An nou fericit

doreşte tuturor cunoscuţilor sei valoroşi

Carol Halmen

inspectorul băncii generale de asigurare mutuală „Transilvania“ în **Sibiiu.**

Nr. 1238 1905. [308] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **capelan şi succesor** pe lângă morbosul paroh Daniil Constantinescu din parohia de clasa a III a **Ighişdorful-român**, protopresbiteratul Agnitei, pe basa vener. resoluţiuni consistoriale dto 7 Decembre nr. 11662 Bis. 1905 se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din tóte venitele stolare, cât şi din cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, şi au a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, a celebra şi cuvênta.

Bendorf, în 15 Decembre 1905.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

Nicolae Gavrea
adm. prot.

Nr. 567 1905. [309] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea definitivă cu începutul anului şcolar 1906/7, a postului de **învĕţătoriu** la şcóla din **Crihalma**, protopresbiteratul tractului Cohalm, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariul anual 600 coróne, 10 cor. pentru lemne de foc, şi cuincuenalul prescris de lege după un serviciu neîntrerupt de cinci ani la acéstă şcólă.

Doritorii de a ocupa acest post, sĕ 'şi aştérnă în terminul fixat cererile concursuale instruate conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în Sighişóra (Segesvár).

Sighişóra 23 Decembre 1905.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Cohalm, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop, adm.

12410/1905. alisp. sz. [307] 1—1

Pályázat.

Szebenvármegye tangazdasági intézeténél megüresedett **tangazdasági vezetői állásra pályázat nyittatik.**

Pályázni kivánók felhivatnak, hogy a minősitettséget, eddigi alkalmaztatást, életkort, illetőséget, erkölcsi előéletet, valamint az ép testalkatot és kifogástalan egészségi állapotot igazoló okmányokkal felszerelt és a nyelvismeretekre vonatkozó sajátkezüleg irt és szabályszerü bélyeggel ellátott pályázati kérvényüket 1906. évi február hó 4-ig Szebenvármegye alispánjának közvetlenül, illetve a felettes hatóság utján nyujtsák be, mivel később beadott kérvények nem lesznek figyelembe vehetők.

A magyar és német nyelvnek szóval és irásban birása feltétlenül szükséges.

A tangazdasági vezető egyelőre ideiglenes minőségben egy év tartamára alkalmaztatik.

Az állás betöltése a földmivelésügyi m. kir. minister úr jóváhagyását igényli.

Illetmények: 2400 korona évi fizetés, természetbeni lakás, fütés és világitás, valamint a vármegyei tangazdasági intézet tiszta jövedelmének 25%-nyi jutaléka.

Nagyszeben 1905. évi december hó 28 án.

Szebenvármegye közgazdasági bizottságának elnöke:

Reissenberger Gusztáv s. k
alispán.

Eu

nu cunosc pentru îngrijirea pielii, în special pentru a alunga pistruii şi a avé o colóre delicată a feţii, un săpun medicinal mai bun şi mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin

lui Bergmann (marca doi băieşi)

[illegible] & Co., Tetschen a/E.

[illegible] cu 80 fileri bucata
in [illegible] (piaţa mică),
in farm[illegible] Sibiiu,
la I. B. Miss[illegible] (piaţa mare),
G. Meltzer (str. c[illegible] gusteriţii 25),
prima fabrică transilv. [illegible] lumînări de stearin (str. cisnădiei) (88) 20—26
Carol Arz (strada cisnădiei), cum şi
in Sighişóra la farmacistul W. Lingner.

Dela **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben) se pot procura următórele cărţi mai nou apărute:

	coróne
Agârbiceanu Ioan, Dela ţară	1·50
Anghel D., In grădină, poem	3·—
Baniescu I., Euripide Hecuba şi Ifigenia in Aulis	1·50
Bolcaş Lucian, Rĕsboiul ruso japonez	—·50
Boiu Zaharie, Frunze de laur, poesii eroice 1877—1878	—·50
Bârsan Z., Ramuri	2·—
Beldiceanu N., Chipuri dela Mahala	1·50
Bologa Dr. Vasilie, Studii pedagogice şi discursuri	2·—
Boureanul, povestiri din copilărie	1·50
Carmen Sylva, In luncă	1·—
„ „ Pe Dunăre	1·—
Coşbuc Gy. Költemények ford. Révai	1·50
Cioban Maria, Poesii	1·—
Ciocârlan Ioan, Traiul nostru	1·50
Ciura Alexandru, Icóne	1·20
Chendi Il., Fragmente, informaţiuni literare	2·50
Cristea, Dr. E. Miron, Iconografia şi întocmirile din internul bisericei răsărit. cu 123 figuri broş. 5·— leg.	6·—
Cunţan Maria, Poesii	1·25
Dobrescu N., Fragmente privitóre la Istoria bisericei române	1·20
Eminescu M., Poesii postume, ediţie nouă	1·50
Flammarion C., Tainele ceriului, trad. de Haralamb G. Lecca	1·50
Fagure Emil D., Schiţe	2·50
Gorki Maxim, nuvele	1·—
Gane N., Pĕcate mărturisite	3·—
Gârleanu Emilgar Em., Bĕtrânii, schiţe din viaţa boierilor moldoveni	1·50
Ghibu Onisifor, Limba nouelor cărţi bisericeşti	1·—
Grigorovitza Em., Dela hotarĕ, istorii moldoveneşti	2·—
Grigorovitza Em., Chipuri şi graiuri din Bucovina	2·50
Gorun Ioan, Taina a şésa	1·50
Goga Octavian, Poesii	2·—
„ „ „ ediţie de lux	3·—
Hodoş Constanţa, Frumos	1·50
Ionescu G. M., Istoria bisericei Românilor din Dacia Traiană 41—678 p. Christ, origini, ediţie simplă	10·—
ediţie de lux	12·—
Jules Brun şi N. Papahagi, Moşneagul dela munte	1·50
Kalinderu Ioan, Din viaţa romană	4·—
Iosif St. O., Din zile mari, poem istoric	2·—
— Credinţe, poesii	1·50
Livescu Marin R., Nu se cuvine, regule practice de bunacuviinţă între ómeni	1·50
Iorga N., Braşovul şi Românii	6·—
— Istoria Românilor în chipuri şi icóne, volumul I	2·50
volumul II	2·50
— Neamul românesc în Bucovina	2·50
— „ „ „ Basarabia	2·50
— Gânduri şi sfaturi ale unui om ca ori care altul	1·50
— Istoria universală sau istoria lumii	2·75
Manolache Holda I., Feţe, schiţe şi nuvele	1·50
Paul Augustin, Intrĕ Someş şi Prut	1·50
Petra Petrescu, Ilie Marin, istoriόre pentru tinerime	1·50
Popoviciu Iosif, Rumaenische Dialekte	4·80
Popoviciu Dr. teol., Istoria Românilor bănăţeni	6·—
Popoviciu T. Dicţionar de Muzică broş. 2·50 leg.	3·—
Pop Vasilie, Domniţa Viorica, roman din viéţa ţĕrĕnéscă	2·—
Sadoveanu, Floare ofilită, roman	2·—
Rotariu, Legea despre economia şi poliţia de câmp	—·40
Rădulescu Niger-N. Patriotism strĕin în ţéra lui, ediţia II.	4·—
Romanescu Aristizza, 30 de ani, amintiri	5·—
Rutenisarea Bucovinei	3·50
Sanielevici, Incercări critice	2·50
Sadoveanu, Povestiri din Rĕsboiu	2·—
— Crâşma lui moş Precu	2·—
Sandu Aldea, In urma plugului, nuvele şi schiţe	1·50
Sienkiewicz, Sĕ 'l urmăm, trad. de T. D. Protopopescu	1·—
Sirbu Dr. Ioan, Istoria lui Mihaiu Vodă Viteazul Domnul ţĕrii româneşti, 1593—1598	15·—
Teodoru Gh. A., Din viaţa marinarului, nuvele	1·50
Vlăhuţă, Poesii, ediţie nouă	3·—
Voilean M., 25 ani din viaţa Reuniunii române de musică din Sibiiu	2·—
Predice:	
Cuvântări apologetice, de archimandritul Nicodem Munteanu	5·—
Patruzeci de predici poporale, de Iuliu Scriban	1·50
Biblioteca scriitorilor români:	
Alexandri, Teatru, volumul III	1·50
Bolintinean D., Poesii, ediţie poporală	1·50
Eminescu M., Scrieri politice şi literare, vol. I. 1870—1877, ediţie critică	2·—

---

rum.

Endume.

Un potolitor de sete vara — este — Un încălzitor de stomac iarna

:Enrilo: de Franck

Cel mai perfect **adaos** la cafea,

precum şi **înlocuitor** fiind deja gata pentru fert,

este mai tare, mai bogat în culoare, mai aromatic, având un gust mai plin decât malţul şi orzul!

Modul de întrebuinţare: La 1/4 litru apă ferbinte se adaogă o linguriţă plină adică vre o 6 grame cafea „Enrilo“, care se ferbe 5 minute, lăsând apoi să stea după ferbere încă 5 minute spre a se limpezi. —

De întrebuinţat cu sau fără :cafea boabe:!

D. X 6645 Ag. 05 I. J. W. L

De la

LIBRĂRIA ARHIDIECESANĂ, SIBIIU,

se pot procura următórele

Calendare pe anul 1906:

Calendarul arhidiecesan cu şematism	cor.	—·80
„ „ fără şematism	„	—·40
Porto 20, resp. 10 fileri.		
Micul Calendar (calendar portativ), de Ioan Apolzan, legat în pânză cu creion	„	—·70
legat simplu	„	—·40
Porto 6 fileri.		
Calendarul „Minervei“ (Calendar iubilar închinat în onórea M. S. Regelui Carol I. cu ocasia împlinirii a 40 ani de domnie; esceptional ilustrat; cuprinde mulţime de articole originale şi 4 suplimente artistice; cel mai frumos cld.)	„	1·25
Porto 20 fileri.		
Calendar de pärete românesc cu foi de rupt, cu datul nou şi vechiu (porto 30 fil.)	„	1·—

Biblioteca poporală a Asociaţiunii. --

	fil.
1, 2. **Povestiri din viéţa ţeranilor români**, (I şi II,) de *I. Pop-Reteganul*, câte	20
3. **Despre cărţile funduare şi întabulări**, de *Dr. Valer Moldovan*	30
4. **Sfaturi bune.** Trei disertaţiuni, de *Em. Ungurean*, *Dr. Elie Cristea* şi *N. Ivan*	20
5. **Casa părintéscă**, crescătórea indivizilor şi popórelor, de *I. Popea*, fost prof.	20
6. **Despre testament.** Explicarea art. de lege XVI, din a. 1876, de *Dr. V. Moldovan*	30
7. **Posta, telegraful, telefonul.** Noţiuni generale despre instituţiile postale, de *Gavr. Todică*	20
8, 9. **Icóne din istoria Grecilor vechi**, (I, II), de *V. Lazăr*, câte	20
10. **Grădina de legumi**, de *Ioan F. Negruţiu*	30
11. **Cultura cucuruzului**, de *Ioan F. Negruţiu*	20
12, 13, 14, 15, 16. **Ionel.** Principii morale şi creştineşti de educaţiune (I, II, III, IV, şi V), de *V. Gr. Borgovanu*, câte	20
17. **„Astra“.** Informaţiuni asupra scopurilor şi instituţiunilor „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“	20

Librăria arhidiecesană.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secr**

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciu de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rèceală la mâni ş piciόre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulat a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu s va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis s se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 177

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copii şi femei de constituţie fórt slabă.

Espediţie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane

Nr. Sibiiu, Sâmbătă 31 Decembre 1905 (13 Ianuarie 1906) Anul LIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

Pacatian

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
sě se adreseze Administrației tipografiei arhidiecesane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
sě se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de douě-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil rêndul cu litere garmond.

Nou abonament

deschidem cu 1 Ianuarie v. 1906 la ziarul

„Telegraful Român“

cu prețurile indicate în fruntea foii, și anume:

pe un an 16 coróne,
pe șése luni 8 coróne,
pe trei luni 4 coróne.

Programul ziariului nostru e bine cunoscut publicului cetitor român, prin urmare e de prisos a'l mai schița de nou. Rugăm pe vechii abonați sě grăbiască cu renoirea abonamentelor, și sě stăruiască pentru lățirea ziariului și în cercurile amicilor și cunoscuților lor.

Abonamentele se fac prin mandate postale, trimițêndu-se prețul înainte.

Numele abonatului, împreună cu locuința și cu posta ultimă, sě fie scris corect și legibil, pentru-ca la postă sě nu se facă greșeli. Banii de abonament se trimit „*Administrațiunii tipografiei archidiecesane*“, *în Sibiiu* (Nagyszeben) strada Măcelarilor nr. 45.

Administrația.

La finea anului.

Sibiiu, 12 Ianuarie n. 1906.

Am ajuns earăși la o rěspântie, unde se încrucișéză căile vieții nóstre, și unde datori suntem sě facem un mic popas, pentru a ne da sémă despre ce e îndĕrĕtul nostru, și despre ce e înaintea nóstră.

Suntem la finea unui an, care nu peste mult aparține trecutului, ca cei mulți cari iau premers, și la începutul altui an, care earăși e rupt din vecinicia neměsurată, prin ale cărei ape are sě plutéscă în viitor naia omenimii.

Indĕrĕtul nostru întunerec și negură deasă, pentru-că cu ce a trecut nu se mai întâlnește nimeni, și tot negură deasă și înaintea nóstră, fiind-că ochiul omului nu póte sě străbată prin tainele viitoriului. Omul nu știe ce-i aduce ziua ce vine, cu atât mai puțin póte ștí ce-i va aduce anul ce vine. Omul știe însĕ ce a sĕvêrșit în anul ce e în apunere, și despre aceea ce a făcut, ori n'a făcut în anul ce e pe sfîrșite, are sĕ-și dee sémă fie-care dintre noi. Cântăréscă-și deci fie-care dintre noi, ca creștin și ca Român, faptele sĕvêrșite, și conform bilanțului ce și-l va stabilí, îndrepte-și apoi viața pentru zilele următóre, pentru viitorul necunoscut omului, dar' bine cunoscut provedinței divine, care le întocmește tóte și tóte le conduce.

Ca organ de publicitate, pus în serviciul binelui public, noi însĕ nu cu activitatea și cu faptele singuraticilor avem sĕ ne ocupăm și sĕ le facem bilanțul, ci cu aceea ce a sĕvêrșit întregul neam românesc în cursul anului espirat. Și putem sĕ înșirăm și lucruri bune și lucruri rele.

A fost lucru bun întrarea poporului nostru în luptele electorale, imediat la începutul anului, lupte din cari am scos 8 deputați naționali români pentru dieta țerii, dar' n'a fost lucru bun, că în urma încurcăturilor politice din țară, representanților poporului român din statul ungar nu li-s'a dat posibilitatea de a reclama și apăra drepturile poporului nostru în dietă, așa cum am așteptat, și cum póte și ei ar fi dorit.

A fost lucru bun, că cu ocasiunea esposiției de astă tómnă, aranjată din partea „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“ am putut sĕ arătăm lumii care s'a interesat de noi, că suntem și noi ceva, am produs și noi ceva pe terenul cultural, dar' n'a fost lucru bun, că de altă parte ni-s'a dovedit cu date statistice oficióse, vrednice de tot crezĕmêntul, că poporul nostru e totuși cel mai înapoiat în cultură în țara acésta, fiind-că la noi se găsesc cei mai mulți *analfabeți!*

A fost lucru bun, că numĕrul ziarelor nóstre românești s'a înmulțit, ori s'a promis că se va înmulțí, dar' nu e lucru bun, că cele mai multe dintrĕ aceste ziare și reviste noue sunt, sau promit a fi, numai ziare de concurență, ori ziare apărătóre de interese personale, ca sĕ nu le zicem chiar pe nume: ziare de céртă și de îndujmănire!

Și tocmai acesta e pĕcatul cel mai mare al nostru, comis în cursul anului ce e pe gătate. Inăsprirea raporturilor sociale pretutindenea! Ori încătrău își îndréptă omul privirea, nu vede alta decât ură, dușmănie, invidie, certe între frați, de cele mai de multeori pentru lucruri de nimica! Așa, că dacă vom merge pe calea apucată și în anul viitoriu, va trebuí sĕ facem corectură în cuvintele poetului, și sĕ zicem astfel: „Pe **noi** ne nimiciră, o pismei rĕutate, și órba neunire!...“

Sĕ rugăm însĕ provedința divină, sĕ facă o minune. Și ne dispensese de comiterea acestei corecturi. Sĕ rugăm pe cel de sus, care îndréptă căile ómenilor, ca și ale popórelor, sĕ îndrepte spre bine și calea poporului nostru, și sĕ ducă la limanul dorit naia sa, care s'a lovit în trecut de destule stânci, și s'a aflat în destule primejdii. Și dacă a scăpat din tóte, s'a putut întêmpla numai așa, că *în unire* și *în bunăînțelegere* au luptat *toți* pentru a o scóte din valurile furtunóse. Sĕ restabilim deci și noi pretutindenea buna înțelegere, și în armonie frățéscă sĕ punem piciorul pe pragul noului an, la finea căruia aceia vom secera ce sĕmĕnăm la începutul lui. Dacă sĕmĕnăm pace și bunăvoire, bine va fi; ear' dacă vom continua a sĕmĕna ură și dușmănie, — ródele lor le vom culege!

De la Viena. Prim-ministrul ungar, baronul *Fejérváry*, a fost primit în audiență Mercuri, la orele 12 și jumĕtate. Audiența a durat pănă la 2 și jumĕtate, deci, douĕ ceasuri întregi. Despre resultat nu se știe nimica; sĕ crede însĕ, că s'au luat mĕsuri energice, pentru restabilirea ordinei în comitatele puse în resistență pasivă. Sĕ vorbește că vor fi trimiși pre tutindenea *comisari regești*, cari vor representa deadreptul persóna Maiestății Sale.

Cronică bucureșteană.

București, în 27 Decembre 1905.

Peste câteva sĕptĕmâni *Biserica ortodoxă română*, organul de publicitate al sfântului sinod al sfintei biserici autocefale ortodoxe române din România împlinește 30 de ani de viață. Acesta e un eveniment de o însemnătate, care nu póte fi trecută cu vederea într'un timp ca acesta, în care se fac atâtea sforțări pentru a puté ajunge la o stare de cultură mai mulțămitóre. Pentru marea majoritate a cetitorilor acestui ziar faptul, că o revistă bisericéscă póte împliní 30 de ani de viață, va fi o curiositate, mai ales că la noi în Ardeal încă nu s'a pomenit până acum o revistă bisericéscă, în care sĕ se discute chestiunile de credință, afacerile bisericești, și în genere tot ce privește biserica și pe preot sub ori-ce raport.

E fără îndoială pe cât de caracteristic pe atât de trist, că biserica nóstră ortodoxă din Ardeal n'a avut nici o revistă sau fóie bisericéscă, cum au avut și au tóte bisericile creștine din tótă lumea. Se vor afla și scuse pentru acésta, dar' se vor afla și acuse destule, și sunt sigur, că la acestea din urmă nu se va puté rĕspunde totdeuna. In timp ce biserica ortodoxă din România, începênd cu anul 1837, a avut întotdeuna cel puțin câte o revistă bisericéscă, la noi nu numai că nu a apărut nici o revistă de acésta, dar' nici chiar acelea, cari apăreau în România, nu erau cunoscute și cetite de cât fórte puțin, ceea-ce denotă o absolută lipsă de unitate de vederi și de aspirațiuni la acéstă biserică din doue state.

Și e interesant, că pe când literatura profană din România, atât cărți, cât și reviste, străbat într'un numĕr relativ fórte mulțămitor în Ardeal, pentru literatura bisericéscă ușile lui sunt aprópe cu totul închise. Câți cetitori din Ardeal știu d. e. că în România apar astăzi șapte reviste bisericești, și mai ales câți sunt cari sĕ le cunóscă, și dacă nu pe tóte șapte, cel puțin câteva din ele? Și câți au o ideie clară despre literatura bisericéscă, care se face aici, mai încet sau mai cu spor, după cum îngăduesc împrejurările și puterile celor-

---

FOIȘÓRĂ.

O poveste de Crăciun

De Maxim Gorki.

(Fine).

Ceasul tîcâea și însemna cu esactitate fără de milă secundele ce treceau din viéța mea. Prin somn auzeam hărșcăitul omătului. Era tot mai puternic. Felinarul se stinsese. Viscolul născocea o mulțime de sunete noue. Oblónele ferestrei scârțăiau, crengile copacilor loveau necontenit în acoperișul de tablă, și eu auzeam suspinând, gemênd, urlând, șoptind, fluerând. Tóte se topeau într'o armonie, care îmi umplea inima de grózã. Apoi earăși suna delicat și încet, parcă ar fi voit sĕ mă adórmă, ca și cum ar fi povestit o poveste nervósă, plină de fantasii, cari desmérdă sufletul.

Când deodată, — ce sĕ fie óre?

Lumina liniștită a ferestrei începe a [illegible]nei albăstriu, fosforic, se lărgește și se [illegible]ntinde chiar în păreții camerei. In lumina [illegible]lbastră, ce o umple, se arată cu o repe[illegible]ne, ce mĕ surprinde, un nor gros, alb [illegible]e fum, în care fulgeră scântei, ce aduc aminte de căutături de om. Se învârte cu o neliniște nervósă, ca purtat de un vîrtej. Se învârtește și se topește, se face străveziu, se desface în bucăți, suflă asupră-mi un frig de ghiață, mă amenință și-mi umple sufletul cu grózã și témă. Ese din el o larmă, ce sémănă a mârăit rĕu și supĕrat. Și se rupe în bucățele, cari umplu tótă camera. Se învêrt încet într'o lumină albastră, sĕ fac străvezii și iau încet-încet forme cunoscute ochilor mei. Colo în ungher se grămădesc copii, mai curênd umbre de copii, îndărătul lor vĕd un bĕtrân cu barbă albă și mai multe femei....

— De unde vin aceste umbre? Cine sunt ele? mă întreb.

Și minune, gândul nu rĕmâne ascuns acestor óspeți ai nopței furtunóse, și un glas, așa de pustiu și de rece, ca hărșcăitul zăpezei, se aude:

— De unde venim și cine suntem? Ia gândește-te. Nu ne cunoști?

Dădui din cap, în tăcere, alungând de la mine ori-ce cunoștință cu asemenea umbre. Ele însĕ se leagănă ușor în aer, ca și cum ar fi jucat un danț la c[illegible] furtunei. Formele de jumĕtate străv[illegible] conturuiri abea deosebite, mĕ încun[illegible] sĕ gramădesc în juru-'mi, pănă ce de odată cunosc în mijlocul lor pe bĕtrânul cel orb cum se ține de brâul soției sale gârbovite de vêrstă și suferinți. Ea mă privește cu imputare, și din zdrențele acoperite cu zăpadă, în cari e îmbrăcată, vine asupră-'mi un suflu rece, care-'mi pĕtrunde în suflet. Ii cunosc pe amândoi. Dar' pentru ce au venit?

— „Vezi, îi cunoști!“ aud zicêndu-mi, și nu știu, o fi glasul viscolului de afară, ori al conștiinței mele, știu numai că mĕ stăpânește cu totul.

— I-ai cunoscut și o sĕ cunoști și pe ceialalți: sunt eroii poveștilor tale de Crăciun. Sunt copiii, femeile și bărbații, ce-ai făcut sĕ înghețe, ca sĕ-'ți desfeți cetitorii. Privește încóce, au sĕ tréсă pe dinainte-ți și o sĕ vezi singur, câți sunt și cât de vrednice de milă sunt aceste nenorocite plăzmuiri ale închipuirei tale.

Se face o mișcare între umbre, și figura unui băiat [illegible] fetițe se desprinde și plutește [illegible] tuturor spre mine, ca două flori [illegible] din zăpadă și lumină de [illegible]

— „Sunt cei doi copii [illegible]

[illegible] mul de Crăciun“, îmi zice glasul. „Iți aduci aminte? Priveau fericiți, visători, la pom, și-au înghețat...“

Fără glas pluteau eroii și dispărură în lumina albastră. In locul lor se arĕtă o femee slăbită, cu fața peste mĕsură de tristă.

— „Sĕrmana, e muma, care în ajunul Crăciunului se întorcea grăbită la copii în sat, sĕ le aducă darurile, ce cumpĕrase cu câți-va gogolani. O cunoști și pe dênsa?“ urmă glasul. Ear' eu mĕ uitam cu rușine și frică la femee și la tóte celelalte chipuri, în cari cunoscui pe rênd eroii povestirilor mele de Crăciun. Pluteau, trecêndu-mi pe dinainte, în haine albe fâlfîitóre, cari îmi adiau sufluri înghețate. Umbre tăcute, a căror mișcare încétă și nespusă întristare, mĕ ap[illegible] mĕ rușina, fără sĕ mĕ pot [illegible] Ce voesc de la mine? [illegible] venit? Ce vor sĕ mĕ învețe [illegible]

— Uite, sunt eroii povestei tale din urmă, pe care abia ai scris'o [illegible].

Bĕtrânul cel orb, în zdrențele-i [illegible] [illegible] acoperită cu cristale de zăpadă, și în colchemaţi? Câţi au cunoştinţă despre pepiniera de literatură bisericéscă care e pe lângă facultatea de teologie din Bucureşti, care a dat până acum în curs de vre-o 10—15 ani aprópe 300 de tese de licenţă, unele mai bune, altele mai slabe, ca în tótă lumea, tóte de caracter teologic?

In privinţa literaturii bisericeşti se póte zice cu tótă hotărîrea, că noi Românii facem cu mult mai puţin de cât suntem în stare. Alte neamuri au reviste bisericeşti speciale pentru tóte ramurile teologiei: reviste pentru dogmatică, morală, filosofie religiósă, istorie bisericéscă, etc. etc., şi pe lângă acestea nenumĕrate reviste de caracter general, cari tóte urmăresc scopul de a 'i da preotului şi după-ce părăseşte şcóla o hrană sufletéscă, o „pâne de tóte zilele“, din care sĕ hrănéscă pe cei puşi sub păstorirea sa. Noi, precum suntem departe de neamurile luminate şi în alte privinţe, aşa suntem şi în privinţa literaturii bisericeşti. La noi preotul, după-ce a eşit din seminar, în prea puţine casuri mai continuă a se ocupa de chestiunile bisericeşti, se mulţămeşte cu puţinul, cât mai culege uneori din acest ziar, îşi uită de datorinţele, pe cari le are faţă de cei ce cultivă începutul nostru de literatură bisericéscă, şi astfel zădărniceşte şi mai mult înaintarea literaturii, care nu se póte desvolta numai cu duh sfânt.

In privinţa acésta cine ar voi sĕ iee învĕţături folositóre, ar puté lua de la Biserica din România, care, cum am spus, de la 1837 încóce n'a încetat a-şi avé în tótă vremea organele sale de propagandă. Cea mai vorbitóre dovadă e „Biserica ortodoxă română,“ care în curs de 30 de ani a făcut fórte mult pentru rĕspândirea ştiinţei teologice la Români, prin atâtea tratate de erudiţie, pe cari le-a publicat numĕr de numĕr, numai şi numai spre folosul slujitorilor sfântului altar.

„Biserica ortodoxă“ e o revistă fórte bună, pe care o ceteşte fie-care preot din România, alăturea de care pe masa mai fie-cărui preot se mai găseşte încă cel puţin una din celelalte şase reviste, ce apar astăzi în întréga Românie. Aceste reviste îi dau preotului prilejul de a se lămuri asupra credinţei sale, asupra nevoilor bisericii, asupra chemării preoţeşti astăzi şi în diferite imprejurări, asupra aspiraţiunilor bisericeşti, şi în genere asupra tuturor chestiunilor, de care preotul de astăzi nu se póte dispensa, fără a cădé în pĕcat.

Afară de acéstă revistă nu pregetă nici celelalte şase a se ţiné la un nivel mai înalt, puse fiind sub conducerea unor buni teologi şi ziarişti bisericeşti, întrĕ cari se găsesc chiar şi profesori universitari. Astfel revista „*Viitoriul*“, care apare în Bucureşti sub conducerea dlui Dr. D. G. Boroianu, profesor universitar, e una dintrĕ cele mai bune, dacă nu chiar cea mai bună, şi de şapte ani, de când apare, s'a nisuit a da cât se póte de mult din acea mare de învĕţături, pe cari le are în stăpânirea sa biserica creştină. „Viitoriul“ are fără îndoială un merit fórte însemnat pentru desvoltarea literaturei bisericeşti la noi. In el se tractéză chestiuni de caracter bisericesc general, şi póte sta tot aşa de bine în mâna preotului din Ardeal, ca şi în a celui din România, pentru-că nu e o fóie de caracter local.

Puţinele articole, cari privesc biserica din România, ar lămuri şi pe preotul ardelean despre biserica de aici, despre care nu se ştie aprópe nimic în Ardeal, nici cum e organisată, nici cum stă din vr'un alt punct de vedere.

O altă revistă bună e „*Amvonul*“, care apare sub conducerea archiereului Callist Botoşeneanul, tot în Bucureşti. Se ocupă mai cu preferinţă de amvonul, pe care s'a depus praful secular, neşters de nimeni. Se ocupă însĕ şi de alte chestiuni bisericeşti, publică studii frumóse, informaţiuni bogate, traduceri din sfinţii părinţi, şi e o lectură plăcută pentru ori-ce om al bisericei.

Tot în Bucureşti mai apare încă o revistă bisericéscă-şcolară, întitulată „*Şcó'a şi biserica*“, în care de asemenea se găsesc lucruri de samă.

Cu mult mai bună de cât acésta din urmă e „*Păstorul ortodox*“, care apare în Piteşti, avĕnd întrĕ conducĕtori pe dnii Dr. D. G. Boroianu şi Dr. I. Mihălcescu, profesori universitari, din penele cărora ies atâtea lucrări frumóse şi folositóre, cari ar trebuí cunoscute de toţi aceia, pe cari îi priveşte.

Afară de acestea mai apare la Rîmnic-Vâlcea o revistă cu numele „*Cuvêntul adevĕrului*“, şi alta la Curtea de Argeş, întitulată „*Calea vieţii*“, cari şi ele merită luarea aminte pentru multele lucruri bune, pe cari le rĕspândesc.

Dacă s'ar afla printre cetitorii acestui ziar şi de aceia, cari ar dori sĕ aibă una din aceste reviste şi n'ar fi pe deplin dumeriţi, pe care sĕ şi-o aboneze, eu li-aş atrage atenţia întâiu asupra Bisericii ortodoxe, ca o revistă de ştiinţă teologică, şi ca atare cea mai bună, apoi asupra „Viitorului“, „Păstorului ortodox“ şi „Amvonului“, pentru cari sacrificiul material făcut e absolut neînsemnat faţă de câştigul, ce resultă din ele

Ce bine ar fi, dacă mai mulţi preoţi, sĕ zicem atâţia, câţi forméză o conferenţă preoţéscă, s'ar sfătui întrĕ sine şi s'ar hotărî sĕ aboneze tóte cele şepte reviste bisericeşti, unul una, altul, alta şi sĕ facă schimb aşa, ca fie-care preot sĕ cetéscă pe un preţ neînsĕmnat tóte cele şepte reviste.

E greu lucrul acesta? Şi e neînsemnat câştigul, ce ar veni în urma lui.

N. Foişior.

Dar de Crăciun!

Ca dar de Crăciun „*Unirea*“ din Blaj a dat cetitorilor sĕi între alte lucruri „spirituale“ şi nişte sfaturi, pe cari le adresa mai de-a dreptul „către fraţii din clerul tinĕr“. Cel ce se simţia în drept a da sfaturi clerului tinĕr e şi el un cleric tinĕr, care de acolo, unde se află de present, ar puté să îndrepte către toţi cetitorii lucruri cu mult mai cum se cade de cât acelea, pe cari le-a trimis de sfintele sĕrbători ale Naşterii Domnului din anul acesta.

Sĕ ne ierte dl Ioan Bălan din Viena, dar' noi stăm sĕ nu-l înţelegem de loc, pentru lucrurile pe cari din când în când le publică în „Unirea“ numai şi numai cu gândul de a aţâţa pe uniţi împotriva neuniţilor. După cât ştiu eu, dl Bălan n'a scris nici-odată obiectiv, nici-odată n'a apucat peana în mână ca om de ştiinţă, ci totdéuna ca unit înverşunat şi ca un şi mai înverşunat duşman al neuniţilor. Tot astfel şi de astă-dată, în numĕrul de Crăciun sfătueşte pe tinerii clerici sĕ studieze istoria bisericei şi sĕ se aprindă pentru unire, sĕ bage de sémă că tóte bisericile, cari nu atîrnă de Papa de la Roma, sunt nişte milóge, cărora sĕ le plângi de milă, etc. Biserica nóstră ortodoxă din Ardeal, din prea marele respect ce are pentru ea, n'o aduce, ce e drept, ca esemplu, dar' o aduce pe cea din România, pe care o dă gata în câteva cuvinte, în cari se razimă pe una dintre cele mai infame personalităţi literare, care mînjeşte astăzi hârtia la Români, pe Caion (sĕ mĕ ierte cetitorii acestui ziar pentru necuviinţa, pe care o sĕvêrşesc amintind acest nume).

Şi nu se uită dl Bălan, că acest Caion e cea mai tristă espresiune a vieţii intelectuale româneşti, nu vrea sĕ ştie, că tot ce scrie acest scriitor, pentru care ori-ce atribut este prea blând, e vĕdit contra bunului simţ, contra tuturor aspiraţiilor neamului nostru, contra minţii sănĕtóse, şi menit a împăca numai aşteptările acelora, cari ca şi el, nu mai au absolut nimic sfânt în lumea acésta. A-l cita pe Caion cu „Romănul literar“ e a dovedì cea mai oribilă neorientare în ce priveşte viaţa nóstră intelectuală, ear' a te răzima de odată şi pe Caion şi pe dnul Iorga, cum face dl Bălan, e un caraghioslîc dintre acelea, pe care nu le întâlneşti ori-şi-unde, dór' la museul de curiosităţi şi de anomalii.

Dar „scopul scusă mijlócele“ îşi va zice dl Bălan, ca un catolic respectabil ce este. Te uneşti şi cu Belzebuth, nu numai cu Caion, numai sĕ ştii că-i dai gata pe schismatici. Noi ce putem sĕ zicem la tóte acestea, de cât ca sĕ-i fie dnului Bălan de bine!

Ear' când va mai scrie „istorie“, sĕ binevoiască dl Bălan a l lăsa la o parte pe dl Iorga, ale cărui cuvinte le rĕstălmăceşte totdéuna, cu vreme şi fără vreme, şi sĕ înşire pe lângă autor[illegible] ca Caion şi Obedenar pe alţi ilustrii autori, pe cari îi va descoperi d-sa, că sunt geni[illegible].

Nu mai puţină durere va causa afară de articolul dlui Bălan, încă un al doilea articol, scris de acelaş Caion, pe care până a nu-l descoperi „Unirea“ nu se aflase suflare românéscă cinstită ca sĕ-l ia în sémă. Dacă „Unirea“ crede a-şi lua cu cinste asupra sa apostolatul de a-l face popular pe Caion, — sĕ-i fie şi ei de bine!

Noi rĕmânem şi în privinţa nerecunóşterii lui Caion tot neuniţi, şi suntem aşa de necomplesanţi, în cât ne scandalisăm de ori-cine pronunţă numele lui Caion fără sĕ se scandaliseze.

Numele nu importă.

NOUTĂŢI.

† Aureliu Trif, colaborator intern al ziariului nostru, a decedat eri, Joi diminéţa, după lungi suferinţe, în etate de 40 ani. O bólă de piept i-a pus capĕt vieţii şi i-a răpit din mână condeiul, cu care timp îndelungat a făcut bune servicii némului şi bisericei. A fost un muncitor conştienţios pe terenul gazetăriei române, şi avea o judecată sănĕtósă şi o espunere clară a vederilor sale. Şi-a început cariera la „*Dreptatea*“ din Timişóra, după a cărei apunere a trecut la „*Tribuna Poporului*“ din Arad, de unde a venit la „*Tribuna*“ din Sibiiu, după ce mai întâiu şi-a făcut în Seghedin pedépsa de trei luni, dictată într'un proces de presă al „*Tribunei Poporului*“, ear' la anul 1900 a trecut la ziarul nostru ca colaborator, făcênd însĕ servicii bune archidiecesei şi ca ajutor de esactor consistorial.

Inmormêntarea regretatului nostru colaborator sĕ va face Sâmbătă, 13 Ianuarie n. la órele 2 d. a. din locuinţa din strada Seiwert nr. 13 (Konrad'sche Wiese).

Il deplânge neconsolata soţie *Elena* născută Muntean, bĕtrâna sa mamă *Elisabetă*, vĕduvă preotésă, surorile Valeria m. Stanciu, Emilia m. Oprişa şi Ana măr. Foltea, precum şi fratele Axente Trif, învĕţător gr. or. român.

Dee-le ceriul mângăerea necesară, ear celui rĕposat odihnă uşóră.

*

Parlamentul englez a fost disolvat prin proclamaţia regelui, subscrisă şi publicată în 8 Ianuarie n. S'au luat totodată dispoziţiile necesare pentru facerea noulor alegeri parlamentare.

*

Telegrama deputaţilor români adresată Maiestăţii Sale Impĕratului şi Regelui nostru Francisc Iosif la Viena, în chestia „*revoluţiei valahe*“, a fost trimisă ministrului unguresc de interne, pentru a resolva în cercul seu de competenţă. Ministrul de interne a pus-o *ad acta*.

*

ţurile gurei, lăsate în jos, erau sloi de ghiaţă. Bătrâna era acoperită c'o pătură de brumă şi pe faţa ei se vedea un zimbet fericit de copil. Dar' era inţepenit, şi bruma în cutele obrajilor ei nu se mişca.

Plin de grózà priveam la figuri cum se mişcau, cum iar se amestecau într'un nor fără margini lămurite, din care mĕ priviau atâţia ochi albastri, sau negrii, lini, de nespusă jale şi mustrare.

De odată se face linişte în jurul meu. Furtuna de afară şi-a încetat cântul, şi odată cu dânsa amuţesc tóte sgomotele. Nu mai aud bărşcăitul zăpezei, nici glasul, care-'mi vorbise. Umbrele stau ca înţepenite în aer, ca şi cum ar fi aşteptat ceva. Şi eu stau plin de nelinişte, aprópe sĕ mor sub privirile acestor ochi înţepeniţi de mórte. In sfârşit nu mai pot sĕ-'mi stăpânesc durerea inimei şi strig:

Dumnezeule! Pentru ce sunt tóte

Acelaşi glas lipsit de ori-ce patimă

„Respunde singur la întrebare: Pentru ce ai născocit tu tóte acestea? N'au fost destule nenorociri în jurul tĕu, în suferinţa [illegible], adevĕrată, a vieţei, în cât a trebuit sĕ-'ţi închipui ceva nou? Şi le-ai arĕtat ómenilor în colori atât de negre, ca şi cum s'ar fi întâmplat cu adevĕrat? Ce scop ai urmărit? Vrei sĕ ucizi în ómeni şi rĕmăşiţa curajului, ce mai au pentru a trăi? Vrei sĕ le răpeşti ori-ce încredere, şi sĕ le sporeşti desnădejdea prin închipuirile fantasiei tale? Sau ce alt scop au poveştile tale de Crăciun, în cari îngheţi, când femei, când copii? Gândeşte-te singur...“

M'am mirat fórte tare de aceste vorbe. Nu sunt astea învinuiri ciudate? Toţi scriu astfel poveşti de Crăciun. Iai un biet băiat sau o fetiţă, şi-'i faci de înghiaţă undeva, de obiceiu sub feréstră, dincolo de care străluceşte de lumini pomul Crăciunului. Aşa fac toţi şi nici eu n'am făcut altfel. Ce lămurire mai trebue? Mă simt cu totul în drept faţă cu glasul, şi o sĕ-'i deslușesc numai de cât înţelesul. Drept vorbind, nu mi-se părea de loc cu judecată.

— „Ascultă aici“, începui eu, „nu ştiu cine eşti, şi nici nu voi sĕ ştiu. Mi-ai pus câteva întrebări, o sĕ-'ţi rĕspund; cred că pe urmă n'o sĕ-'mi tăgădueşti dreptul de a dormi în pace nóptea acésta.

Fac, cu bună credinţă, de înghiaţă eroii mei. Zugrăvind lupta lor cu mórtea, trezesc în public simţire de milă faţă de cei nenorociţi. Mĕ înţelegi, hei, tovarĕşe misterios? Mĕ silesc a muia inimile cetitorilor mei“.

O mişcare ciudată, însuflătóre de grózà, apucă umbrele. Le privesc speriat, nu pot pricepe ce se petrece. Tremură în danţ tăcut, apucate de un acces fioros de friguri, ca şi cum s'ar fi luptat cu furtuna de zăpadă, care ameninţa sĕ le rupă.

Furtuna urlă, flueră şi ride. Umbrele fîlfîe selbatice, ochii lor morţi sunt ţepeni şi contururile lor şterse, feţele lor se strâmbă în schime spăimântătóre, de stafii, şi lumina albastră, fosforecentă, tremură de acest danţ al umbrelor. Ce-i cu ele? Dumnezeule, ce este?

O sudóre rece mĕ scaldă, simţ cum pĕrul mi-se ridică măciucă.

— „Rîd“, îmi rĕspunse glasul lipsit de patimă.

— „De ce?“ întrebai eu abia şoptind.

— „De tine“...

— „Pentru ce?“

— „De prostia vorbelor tale copilăreşti. Zici că vrei, prin descrierile tale de nenorociri închipuite, sĕ trezeşti în ómeni simţiri alese, când nenorocirile reale, pipăite, sunt pentru dênşii un simplu joc? Gândeşte-te cât e de când atâţia se silesc a trezi în ómeni sentimente înalte, cât de genial au lucrat, şi vezi viéţa reală..... Prostule! Dacă nu mişcă pe ómeni realitatea crudă, dacă nu le jigneşte sufletele cu chinul ei amar şi cu tristeţa obicinuită a nenorociţilor, atunci fantasiile tale sĕ-'i nobileze? Au sĕ facă astă minu poveştile tale despre sĕrmani ce înghia Marea de nenorocire trece prin zăga lipsei lor de inimă şi lucrarea mărei o se oprésca aruncênd în ea bóbe de zăre.... Asta nĕdejdueşti?...“

Rêsul tăcut al umbrelor dură departe, şi mi-se părea, că n'o sĕ mai ceteze, că o sĕ mă urmărésca până la sul morţii. Furtuna râdea batjocoritor asurzitor, şi glasul lipsit de patimă vorbea şi vorbea. Fie-care vorbă pătrundea ca cuiu de fer rece în creeri, în inimă. schimele mute ale umbrelor erau tot gróznice, râsetele lor tăcute tot mai fiorătóre.

O durere fără de nume mĕ cupri nebunia mĕ apuca. Fără de sine st glasului:

„Totul e minciună, ce-ai spus! ciună!“

Şi sculându-mă cu grabă din pat aruncai în prăpastia întunecósa; da în cădere mĕ urmăreau flueratul, răg şi râsul umbrelor, cari mĕ priveau în şi făceau strâmbături fiorόse.

... Spre ziuĕ mĕ trezii cu capul şi cu inima plină de măhnire. Lui stea de Crăciun despre bĕtrânul orb ţia lui, o cetii din capĕt şi... o ru ilhelmina Teutsch, soţia superintendent săsesc Dr. rĕposat în Sibiiu, în etate de ormêntată fiind Mercuri, în 10 în cimiteriul săsesc din loc. A şezat sicriul rĕposatei în cripta episcopilor săseşti, unde 'şi dórme somnul de veci şi soţul ei, decedat înainte cu zece ani.

*

† **Ioan Nemoian**, advocat în Caransebeş, fost primariu al oraşului acestuia, ear' mai nainte profesor de teologie şi pedagogie tot în Caransebeş, a decedat în ziua de 1 Ianuarie n. 1906 în Caransebeş, după lungi şi grele suferinţe. A fost înmormêntat în 2 Ianuarie. La mormênt a rostit o vorbire frumósă de adio colegul rĕposatului, dl advocat *Florea Bozgan*. La actul înmormêntării a participat public numĕros din tóte păturile societăţii caransebeşene.

*

In loc de cunună pe sicriu. Dl Avam S. Pĕcurariu, protopresbiter în Mercurea, a donat 10 cor. pentru muzeul Asociaţiunii în loc de cunună pe sicriul scumpului seu amic *Iosif Goga*, fost paroch în Rĕşinari. Priméscă dnul Pĕcurariu şi pe acéstă cale mulţămita comitetului central. Sibiiu, 12 Ian. 1906. *Presidiul Asociaţiunii.*

*

„Controla", fóie culturală, socială şi economică, a reapărut în Timişóra, promiţând că va lucra şi lupta pentru *progres* şi *cultură*. Ca proprietar, editor şi redactor responsabil figuréză tipograful *Toma D. Cirovici.*

*

Óspeţii capitalei. La Budapesta au sosit următorii domni din Bucureşti: *Alex. Ciurcu*, ajutor de primar, inginerii *Mandrea* şi *Ionescu*, şi veterinarul *Popescu*. Au venit sĕ studieze instituţiunile de alimentare ale poporaţiunei capitalei ungare cu de ale mâncării. Au fost primiţi bine din partea primariului capitalei nóstre, care le-a dat un consilier comunal ca sĕ'i călĕuzéscă pretutindenea, şi sĕ le arete tot ce voesc sĕ vadă.

*

Alegere. In 16 Ianuarie n. c. se face alegerea de presidentu în Francia. La alegere iau parte deputaţii şi senatorii republicei franceze. Alegerea e secretă şi se face în oraşul *Versailles*.

*

Cincisprezece sute! Aşa spune domnul ministru de interne, că are ofert de la cincisprezece sute de ómeni cualificaţi, cari stau gata sĕ între în slujbă, în locul funcţionarilor administrativi, puşi în resistenţă pasivă faţă de poruncile guvernului, în casul că guvernul îi va suspenda. Unele ziare magiare se miră de lucrul acesta. Noi nu. Pentru-că e adevĕrată vorba veche: lac sĕ fie, bróşte sĕ găsesc!

*

„Der Herr der Hann", opera cu sujet săsesc a domnului *H. Kirchner*, director de musică în Sibiiu, va fi representată în 19 Ianuarie n. c. într'un teatru de frunte din Berlin. Orchestra va fi condusă de însuşi autorul operei.

*

Polonii în doliu. Din Lemberg se scrie, că tóte corporaţiunile de acolo au luat hotărîre sĕ nu aranjeze în carnevalul anului acestuia nici un bal, şi sĕ facă propagandă ca sĕ nu participe nimeni la nici un bal, în semn de doliu, pentru situaţia critică politică, în care se află Polonii supuşi imperiului rusesc.

*

Prelegere interesantă. Inginerul de maşini Aurel Kovács a ţinut zilele aceste la o reuniune distinsă din Budapesta o prelegere interesantă despre maşinele moderne de lucru. A insistat mai mult asupra maşinelor de scris şi a ilustrat cu date statistice interesante şi demonstrative marele folos ce-l au advocaţii, comercianţii, oficiile, institutele de bani şi fabricile. Au esplicat mai multe sisteme de maşini de scris şi a numit ca cea mai perfectă maşină de scris Original Remington Standard. Interesantă a fost acea parte a prelegerii, care a desvoltat-o ca specialist, că în ce mod póte cineva sĕ se convingă, care maşină de scris este mai bună. Domnul Aurel Kovács (Budapest Andrassy-ut) va scóte într'o broşură prelegerea, care o va trimite celor interesaţi gratis şi franco, adresându-se dînsului cu o carte postală.

*

Concert în Turda. Comitetul parochial gr. or. din Turda invită la concertul urmat de dans ce'l va aranja corul seu bisericesc la 19 Ianuarie st. n. a. c. (Botezul Domnului) în sala cea mare din hotelul „Europa" în favorul bibliotecii şcolare. Inceputul la orele 7 şi jum. séra precis. Suprasolvirile marinimóse se primesc cu mulţămită şi sunt a se trimite pe adresa dlui Iosif Urcan, epitrop-cassar Turda. Cuitarea va urma pe cale publică.

*

Himen. Antoniu *German* învĕţător în Sĕlişte şi Mărioara *Têmpănariu*, logodiţi.

*

Unsórea de peşte se foloseşte de fórte mulţi ómeni, de când a succes prepararea ei în formă curată. Unsórea de peşte curată n'are gust şi miros, şi se mistue uşor. Se ia bucuros de copii, şi póte fi folosită cu succes la copii debili, ca un mijloc, care promovéză întărirea óselor. Cu drept se bucură unsórea de peşte a lui Zoltán de cel mai bun renume, atât în ţară cât şi în strĕinătate, deóre-ce bunătatea şi puterea ei nutritivă sunt neîntrecute.

*

Dramă familiară. In oraşul Dobriţin a puşcat nevasta comerciantului Pásztor de cinci ori asupra bărbatului ei, cu revolverul, rănindu'l, însĕ nu de mórte. După comiterea atentatului, s'a făcut că e nebună. Poliţia însĕ a arestat'o, pentrucă i-a dat de urmă, că *„iubitórea consórtă"* a voit sĕ'şi omóre bărbatul, pentru a ajunge în posesiunea sumei de douăzeci mii coróne, la cât era asigurată viaţa bărbatului ei, la o societate de asigurare.

An nou fericit

dorim tuturor cetitorilor, colaboratorilor, corespondenţilor şi binevoitorilor ziariului nostru. ***Redacţiunea.***

PARTEA LITERARĂ.

Maxim Gorki despre Rusia modernă.

Jalnica situaţiune, în care se găseşte Rusia actuală, topenia absolutismului rusesc, întocmai ca a ghieţarilor, sub influenţa sórelui de primăvară, puhoiul potópelor ce au pornit de tóte părţile, nu putea sĕ nu impresioneze adânc geniul pur rusesc al celui mai devotat fiu al poporului rusesc.

Eşit din rărunchii acestui neam, el care a trăit între săracii săracilor, el care a cunoscut miseria până în cele mai înfiorătóre ale ei detailŭ, el care a fost muncitor prin porturi, hamal, apoi vagabond rătĕcitor pe drumuri de ţéră, mai în urmă lucrător într'o brutărie, până ca în cele de pe urmă sĕ se manifeste scriitorul şi cugetătorul cunoscut, trebuia sĕ aibă o fibră în inima sa, care sĕ vibreze de generala miserie a imperiului rusesc. Faptul este, că el nu prea se intereséză şi nici nu'l prea dóre partea *imperiului rusesc*, oficial luat. Ce-i zace la inimă e sórtea poporului de jos. De clasa de sus nu se intereséză de cât pentru a o pune faţă în faţă cu actele ei reprobate de istoria universală.

Din acest punct de vedere Maxim Gorki e ca şi contele Tolstoi, care în o nuveletă a sa intitulată *Rugăciune*, n'are milă de despotismul capricios şi ignorant al Rusiei ţariste.

In nuveleta lui Tolstoi Rusia e representată în persóna unui copil, ce móre de hidrocefalie. Capul lui e imens, dar' e şi imens de bolnav. Mamă-sa plânge la căpătâiul lui şi se rógă la Dzeu sĕ nu i ia copilaşul. Dar destinul inexorabil nu ţine socotélă de ruga mamei.

De durerile ce-i sfîşie inima, mama cade obosită, şi în vis i-se arată un ânger, care-i spune, că e inutil de a mai plânge, căci a fost un timp, când copilul n'a esistat, şi trebue sĕ soséscă timpul, când nu va mai fi. Dar admiţĕnd, că copilul n'ar peri la vârsta lui fragedă de cinci ani, şi că ar trăi până la bătrâneţele normale, sau chiar cele mai adânci, la ce ar servì acésta unei fiinţe atinse de hidrocefalie?

Şi atunci apariţiunea arată mamei îndurerate (tot în vis) un bătrân desgustător, dar cu aer de dare de mână, care într'un restaurant făcea pe scârbosul libidinos c'o fată de moravuri uşoare.

„Vezi pe acel bătrân neruşinat, uite la bărbia lui, zice apariţiunea, nu cunoşti pe copilul tău? Uite-te bine. Ast-fel ar deveni el, *dacă ar trăi*! Dar el nu va trăi, ca sĕ nu degenereze ceea-ce ar fi fost fatal după hidrocefalia lui. Murind, el devine înger, şi sub o altă formă va reveni pe pământ".

Cam acesta e sensul *Rugăciunii* lui Tolstoi.

Colegul sĕu, Maxim Gorki, se inspiră de experienţa vieţei sale mult trudite.

Iată cum scrie el în ziarul sĕu, *Novoja Shisu* (Viaţa Nouă), întrun articol ţinut în genul sfântului Ioan, unde spune textual următórele:

„Da, boerilor, au sosit acum zilele de răsplată, de amară căinţă, pentru că v'aţi bătut joc de sufletul sărmanului popor. Tocmai acum vă puneţi întrebarea: dar ce are acest popor, ce se întâmplă cu el? Ce sĕ se întâmple? E că *şi-a perdut răbdarea.*

Acésta trebuia sĕ se întâmple!

Sĕracul popor mult a tăcut, mult a suportat, şi v'a purtat pe umerii săi. Dar acum a obosit, ca o vită de jug. Sărmanul a devenit ca o bestie! Făcut aţi ceva pentru el ca sĕ fie altmintrelea? Pus-aţi ceva, *sădit-aţi ceva în sufletul sĕu* pentru a'l transforma? Tot-deauna aşa v'aţi aranjat, ca numai sĕ beneficiaţi de munca lui, fără sĕ vă întrebaţi, de unde şi cum trăiţi, din ce isvóre vă ţineţi?

Cu alte cuvinte, aţi esploatat pe flămândul, pe cerşitorul! Voi n'aveţi scuza, că n'aţi cunoscut mizeria ţărănimii. Omul, pe care îl baţi, mai târziu sau mai curând *te bate şi el*, şi nu poţi cere îndurare de la un om, cu care tu n'ai avut îndurare.

Acésta e clar, ba ceva mai teribil, *e just.*

Azi aşa stau lucrurile! Şi nu e îngrozitor, că trebue sĕ recurgă bietul ţăran la arme, ci că el *nu póte* face altmintrelea. Nu e teribil, că nu mai ezistă milă, ci că nu se mai póte practica. Cum puteţi voi cere compătimire dela cineva, când i-aţi umplut sufletul de sentimente cu răsbunare? Fie-vă ruşine, şi nu pretindeţi de la un om, ce nu i-aţi dat!

Poporul rus e tiranizat tot-deauna şi de ori-cine, care deţine cea mai mică părticică din puterea publică.

Acum, când măsura s'a umplut, acum, când vi s'a înfundat, acum când aţi împins ţara pe prăpastia anarchiei din causa pĕcătosului vostru sistem de guvernare, de odată vedeţi înălţându-se în faţa vóstră misteriósa putere a poporului!

Acum începeţi a inţelege, că mai este încă o altă putere superióră, dusă şi condusă de marile idei ale libertăţei, al frumosului.

Dar' ochii voştri sunt cărpiţi.

Sunteţi ca orbul care nu póte vedé frumuseţile largilor orizonturi ale mării.

S—l.

Museul istoric şi etnografic al „Asociaţiunii".

Publicăm cu mulţămită următórele contribuiri ce au intrat în scopul Museului „Asociaţiunii", *ca rescumpărare a felicitărilor de anul nou* 1906, şi anume de la P. T. domni:

Dr. Grigorie Sândean, medic în pen. Sibiiu, 4 cor. Dr. Atanasiu Marienescu, jude de tablă în pen., Sibiiu, 5 cor. Nicolae Feneşanu, preot militar, Braşov, 2 cor. Gregoriu Pletosu, profesor, Năsăud, 4 cor. Nicolae Cornean, preot, Apadia, Dumitru Vulcu, dir. de bancă, Mercurea, Teodor Herman, protopop, Dej, fie-care câte 5 cor. Nicolae Garoiu, advocat, Zerneşti, 10 cor. George Borzea, preot, Coreş, 3 cor. Ioan cavaler de Puşcariu, septemvir în pen., Bran, Dr. Eusebiu R. Roşca, dir. semn., Sibiiu, George Vlassa, preot militar, Eger, fie-care câte 10 cor. Nicolau Roman, comerciant, Sĕlişte, Ioan Chirca, notar II., Sĕlişte, fie-care câte 2 cor. Dr. Nicolae Schiau, advocat, Mercurea, 5 cor. Avram S. Păcurariu, protopop, Mercurea 3 cor. Nicolau Proştean, advocat, Lugoj, 5 cor. Simion Andron, învĕţător, Saravale 1 cor. Dr. Ioan Vescan, advocat, Teaca, 5 cor. George Pop de Băseşti, în Băseşti, Elena Hosszu—Longin, Francisc Hosszu—Longin, fie-care 20 cor. Dr. Iustin Pop, advocat, 10 cor. toţi din Deva, Vasile Aldea, senator, Sasşebeş, 3 cor. Ioachim Muntean, paroch, Gurarîului, Avram David, paroch, Sasşebeş, fie-care câte 2 cor. Dr. Iuliu Maniu, advocat, Blaj, 10 cor. Teodor Onişor, proprietar, Blaj, 2 cor. Dr. Andreiu Pop, advocat, B.-Huedin, 4 cor. Zaharie Tătar, Elisabetopole, 3 cor. Iosif Oncioiu, funcţionar de bancă, Braşov, George Neagoviciu Negoescu, paroch, Intorsura Buzeului, fie care câte 2 cor. Dr. Cornelie Diaconovich, Sibiiu, Dominic Raţiu, Sibiiu, Andreiu Voda, paroch, M.-Ormeniş, fie-care câte 5 cor. Arseniu Bunea, secretar comitet. grănit., Sibiiu, 3 cor. Dr. Octavian Russu, advocat, Sibiiu, 10 cor. Pantaleon Lucuţa, 4 cor. Ioan Fanea, notar com., Tălmăcel 8 cor. Dr. Ilie Iancu, medic, Tălmăciu, 4 cor., Alexandru Măcelariu, Sângătin, 5 cor. Simion Dragomir şi d-na soţie Regina Dragomir, Gurasada, 3 cor. Ilie Moga, paroch, Săsciori, 3 cor. Alexandru Costean, proprietar, Bocşa Montană, Simeon Jivoivoviciu, contabil, Bocşa Montană. George Halmagyi, not. în p., Comăna-infer, Nicolae Chiorniţia, Cuciulata, câte 2 cor. Cornel A. Săvuleanu, 3 cor. George Popovici, Locot. colonel, 5 cor., ambii din Braşov, Eremia Iliescu, preot, Stremţi, 1 cor. Romul Furdui, protopop, Câmpeni, 4 cor. Patriciu Pintea, paroch, Caţa, George Cârlan, notariu, Vlăzeni, Constantin Dimian, protopop, Breţcu, fie-care câte 2 cor. Basiliu Basiota, jude reg. în pens., Cluj, 5 cor. Pavel Beşa, paroch Borgo-Prund, 2·50 cor. Leon Popescu, preot, Deda, 2 cor. Dr. George Linul, adv. Bistriţa, 4 cor. Vasilie Zehan, advocat, Dicio Săn-Mărtin, 8 cor. Gavril Precup, profesor, Ioan Maior, ambii din Blaj, fie-care câte 2 cor. Avram P. Pĕcurariu, protopop Hunedóra, 5 cor.

Suma totală 602 coróne 50 fileri.

Sibiiu, 12 Ianuarie 1906.

Biroul Asociaţiunii:
Dr. C. Diaconovich.

Cărţi şi reviste.

„Junimea literară" nr. 1, anul III. a apărut cu următoriul sumariu: Dragostea Dumbrăvii (versuri), de Leandru. Biserica din Rădăuţ în Bucovina, de D. Olinescu. Orfana (versuri), de G. Rotică. Rolul literar şi cultural al episcopiei din Rădăuţ, de Dimitrie Dan. Ovidiu Nasone (versuri), de V. Bumbac. Petrile Dómnei, de S. Fl. Marian. Niţă (versuri), de Sever Beuca-Costineanu. Babele şi moşnegii scăpaţi de omor, de Dr. I. G. Sbiera. In albumul unei copile (versuri), de C. Morariu. De sărbători (versuri), de V. Huţan. O zi de Crăciun, de Iosif Vichovici. Mirajul (versuri), de Lucescu. Busuiocul, de Elena Voronca. Tremură un şoptit (versuri), de N. Dracinschi şi G. Rotică. Amintire (versuri), de D. Popescu. Ear noi, de Nic. Dracinschi. Notiţe bibliografice, de N—r. Redacţia şi administraţia: Suceava (Bucovina) strada Sturza nr. 655.

ALBINA
institut de credit şi de economii, Sibiiu.

Publicaţiune.

In sensul art. de lege XXXVI din anul 1876 § 29.

1. Suma scrisurilor fonciare puse în circulaţiune cu ziua de 31 Decembre 1905 face . . . . K 5.661,000·—

2. Pretensiunile institutului de împrumuturi hipotecare, cari servesc de acoperirea acestor scrisuri fonciare, sunt de . . . . „ 5.907,201·51

3. Valórea hipotecelor luate de basă la susnumitele împrumuturi hipotecare este de . . . . . . „ 23.739.283·52

4. In sensul §. 97 din statute „fondul special" pentru asigurarea scrisurilor fonciare e de . . . „ 500,000·—
acesta e indus în cont separat şi plasat în următórele efecte publice:

Nom.	K	6,400	Sorţi de stat din 1860 cu 4%,
„	„	6,000	Obligaţiuni cu premii ale băncii ung. hipot. cu 4%,
„	„	4,200	Sorţi de ale împrumut. pt. regul. Tisei cu 4%,
„	„	2,600	Sorţi de ale împrum. pt. regularea Dunării din 1870 cu 5%,
„	„	5,800	Obligaţiuni cu premii de ale institut. austr. privil. de credit fonc. cu 3%,
„	„	118,000	Scrisuri fonciare Ungar. Landes-Central-Sparcassa cu 4½%,
„	„	20,200	Scrisuri fonciare Pester ung. Commercial-Bank cu 4½%,
„	„	98,000	Obligaţ. comunale Pester ung. Commercial-Bank cu 4%,
„	„	74,600	Scrisuri fonciare Pester ung. Commercial-Bank cu 4%.
„	„	150,000	Obligaţ. comunale Pesti hazai első takp. egyes. cu 4%,
„	„	14,000	Rentă comună Maiu 4%,
„	„	4,000	Acţiuni de ale reuniunii gener. de credit fonciar pt. proprietarii mici Ungaria cu 5%.

Sibiiu, 10 Ianuarie

Tuturor clienţilor mei le aduc mulţămire şi le doresc an nou fericit!!!

Cu deosebită stimă
I. Petraşcu.

(311) 1—1

Dela **Librăria arhidiecesană** din Sibiiu (Nagyszeben) se pot procura următórele cărţi mai nou apărute:

	coróne
Agârbiceanu Ioan, Dela ţară	1·50
Anghel D., In grădină, poem	3·—
Baniescu I., Euripide Hecuba şi Ifigenia in Aulis	1·50
Bolcaş Lucian, Rěsboiul ruso japonez	—·50
Boiu Zaharie, Frunze de laur, poesii eroice 1877—1878	—·50
Bârsan Z., Ramuri	2·—
Beldiceanu N., Chipuri dela Mahala	1·50
Bologa Dr. Vasilie, Studii pedagogice şi discursuri	2·—
Boureanul, povestiri din copilărie	1·50
Carmen Sylva, In luncă	1·—
„ Pe Dunăre	1·—
Coşbuc Gy. Költemények ford. Révai	1·50
Cioban Maria, Poesii	1·—
Ciocârlan Ioan, Traiul nostru	1·50
Ciura Alexandru, Icóne	1·20
Chendi Il., Fragmente, informaţiuni literare	2·50
Cristea, Dr. E. Miron, Iconografia şi întocmirile din internul bisericei răsărit. cu 123 figuri broş. 5·— leg.	6·—
Cunţan Maria, Poesii	1·25
Dobrescu N., Fragmente privitóre la Istoria bisericei române	1·20
Eminescu M., Poesii postume, ediţie nouă	1·50
Flammarion C., Tainele cerului, trad. de Haralamb G. Lecca	1·50
Fagure Emil D., Schiţe	2·50
Gorki Maxim, nuvele	1·—
Gane N., Pěcate mărturisite	3·—
Gârleanu Emilgar Em., Bětrânii, schiţe din viaţa boierilor moldoveni	1·50
Ghibu Onisifor, Limba nouelor cărţi bisericeşti	1·—
Grigorovitza Em., Dela hotarě, istorii moldoveneşti	2·—
Grigorovitza Em., Chipuri şi graiuri din Bucovina	2·50
Gorun Ioan, Taina a şésa	1·50
Goga Octavian, Poesii	2·—
„ „ ediţie de lux	3·—
Hodoş Constanţa, Frumos	1·50
Ionescu G. M., Istoria bisericei Românilor din Dacia Traiană 44—678 p. Christ, origini, ediţie simplă	10—
ediţie de lux	12·—
Jules Brun şi N. Papahagi, Moşneagul dela munte	1·50
Kalinderu Ioan, Din viaţa romană	4·—
Iosif St. O., Din zile mari, poem istoric	2·—
— Credinţe, poesii	1 50
Livescu Marin R., Nu se cuvine, regule practice de bunacuviinţă întrě ómeni	1·50
Iorga N, Braşovul şi Românii	6·—
— Istoria Românilor în chipuri şi icóne, volumul I	2 50
volumul . II	2 50
— Neamul românesc în Bucovina	2·50
— „ „ „ Basarabia	2·50
— Gânduri şi sfaturi ale unui om ca ori-care altul	1·50
— Istoria universală sau istoria lumii	2·75
Manolache Holda I, Feţe, schiţe şi nuvele	1·50
Paul Augustin, Intrě Someş şi Prut	1 50
Petra Petrescu, Ilie Marin, istorióre pentru tinerime	1·50
Popoviciu Iosif, Rumaenische Dialekte	4 80
Popoviciu Dr. teol., Istoria Românilor bănăţeni	6·
Popoviciu T. Dicţionar de Muzică broş. 2 50 leg.	3·—
Pop Vasilie, Domniţa Viorica, roman din viéţa ţěrěnéscă	2 —
Sadoveanu, Floare ofilită, roman	2·—
Rotariu, Legea despre economia şi poliţia de câmp	—·40
Rădulescu Niger-N. Patriotism strěin în ţéra lui, ediţia II.	4·—
Romanescu Aristizza, 30 de ani, amintiri	5·—
Rutenisarea Bucovinei	3·50
Sanielevici, Incercări critice	2·50
Sadoveanu, Povestiri din Rěsboiu	2·—
— Crâşma lui moş Precu	2·—
Sandu Aldea, In urma plugului, nuvele şi schiţe	1·50
Sienkiewicz, Sě 'l urmăm, trad. de T. D. Protopopescu	1·—
Sirbu Dr. Ioan, Istoria lui Mihaiu Vodă Viteazul Domnul ţěrii româneşti 1593—1598	15·—
Teodoru Gh. A., Din viaţa marinarului, nuvele	1·50
Vlăhuţă, Poesii, ediţie nouă	3·—
Voilean M., 25 ani din viaţa Reuniunii române de musică din Sibiiu	2·—
Predice:	
Cuvêntări apologetice, de archimandritul Nicodem Munteanu	5·—
Patruzeci de predici poporale, de Iuliu Scriban	1·50
Biblioteca scriitorilor români:	
Alexandri, Teatru, volumul III	1·50
Bolintinean D., Poesii. ediţie poporală	1·50
Eminescu M., Scrieri politice şi literare, vol. I, 1870—1877, ediţie critică	2 —

Biblioteca pentru toţi (fiecare numěr cu 30 f)

Nr. 204—215, Calligari D., Dicţionar englez-român.
„ 216, Urechiă Dr., Ce naşte din pisică.
„ 217, Bianu I., Momente culturale.
„ 218, Cervantes, Don Quijote.
„ 219, Silvan Gh., Bětrânul Dan.
„ 220, Iorga N., Omeni şi fapte din trecutul românesc.
„ 221—222, Schakespeare, Hamlet.
„ 223, Carmen Sylva, O rugăciune.
„ 224—225, Ion Ghica, Scrisori către V. Alexandri, vol. I
„ 226—227, Ion Ghica, Scrisori către V. Alexandri vol. II.
Nr. 228—229, Ion Ghica, Scrisori către V. Alexandri, vol. III.
„ 230—231, Ion Ghica, Scrisori către Alexandri, IV. (vol. supl.)
„ 232—233, Victor Hugo, Ernani (dramă) tradusă în versuri de Haralamb Lecca.

Biblioteca Minervei (cu 15 fil. numěrul):

Nr. 23, Viaţa şi faptele metropolitului Moldovei Veniamin Costachi, de N. Iorga.
„ 24, Aritmetica.

Zacharia Boiu

Frunze de laur

Poesii eroice din anii 1877—1878

Publicate de . . . .
Ioan Baptist Boiu.

Preţul 50 fileri plus porto postal.

Librăria arhidiecesană.

De la

LIBRĂRIA ARHIDIECESANĂ, SIBIIU,

se pot procura următórele

Calendare pe anul 1906:

Calendarul arhidiecesan cu şematism	cor.	—·80
„ „ fără şematism	„	—·40
Porto 20, resp. 10 fileri.		
Micul Calendar (calendar portativ), de Ioan Apolzan, legat în pânză cu creion	„	—·70
legat simplu	„	—·40
Porto 6 fileri.		
Calendarul „Minervei“ (Calendar iubilar închinat în onórea M. S. Regelui Carol I. cu ocasia împlinirii a 40 ani de domnie; esceptional ilustrat; cuprinde mulţime de articole originale şi 4 suplimente artistice; cel mai frumos cal.)	„	1·25
Porto 20 fileri.		
Calendar de părete românesc cu foi de rupt, cu datul nou şi vechiu (porto 30 fil.)	„	1·—

Biblioteca poporală a Asociaţiunii. - -

	fil.
1, 2. Povestiri din viéţa ţeranilor români, (I şi II,) de *I. Pop-Reteganul*, câte	20
3. Despre cărţile funduare şi întabulări, de *Dr. Valer Moldovan*	30
4. Sfaturi bune. Trei disertaţiuni, de *Em. Ungurean*, *Dr. Elie Cristea* şi *N. Ivan*	20
5. Casa părintéscă, crescătórea indivizilor şi popórelor, de *I. Popea*, fost prof.	20
6. Despre testament. Explicarea art. de lege XVI, din a. 1876, de *Dr. V. Moldovan*	30
7. Posta, telegraful, telefonul. Noţiuni generale despre instituţiile postale, de *Gavr. Todică*	20
8, 9. Icóne din cilor vechi, (I *Lazăr*, câte	
10. Grădina de leg *Ioan F. Negruţiu*	
11. Cultura cucuruzului, de *Ioan F. Negruţiu*	20
12, 13, 14, 15, 16. Ionel. Principii morale şi creştineşti de educaţiune (I, II, III, IV, şi V), de *V. Gr. Borgovanu*, câte	20
17. „Astra“. Informaţiuni asupra scopurilor şi instituţiunilor „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“	20

Librăria arhidiecesană.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secre**

vindecă şi înviorézá pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate.— *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—	**Preţul aparatului mic e cor. 4.—**
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.	folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 178

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

Sibiiu, str. cisnădiei nr. 5, edificiile proprii. — Fondată la 1868.

Primeşte în condiţii favorabile

- asigurări contra focului şi esplosiunilor,
- asigurări de viaţă şi de rente viagere,
- asigurări contra furtului prin spargere,
- asigurări de grindină,
- asigurări de accidente şi de sticlă.

Valori asigurate 105 milióne coróne.

Despăgubiri prestate 7 milióne coróne.

Fonduri de reservă şi garanţie 2 milióne coróne.

Informaţiuni de la **Direcţiune în Sibiiu** şi prin **agenturile principale** din Arad, Bistriţa, Braşov şi Cluj, cum şi prin subagenţii din tóte comunele mai mari.

(271) 10—52

Turnatoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum şi la repararea clopotelor stricate mai departe spre facerea de clopote armoniose, pe lângă garanţă de mai mulţi ani în fie care mărime, provězute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întórce clopotele cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica. Cu deosebire recomândă:

(119) 29—52

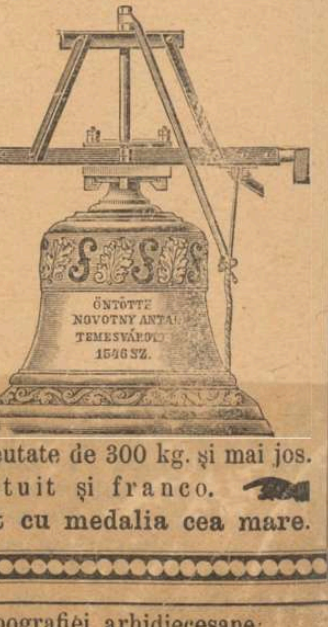

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată. Aceste clopote au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, câte un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg. turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de scaune de fier bătute de sine stătătóre, spre adjustarea clopotelor bětrâne cu coróne de fier bătut, ca şi spre turnarea de tóce din metal. Se află clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos.

Preţcurenturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.

La esposiţia milenară din Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare.

Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU